Pismo Święte

w Przekładzie Nowego Świata

ITALIA
RZYM
MACEDONIA
Filippi
GRECJA
ATENY
Korynt
Efez
SYCYLIA
PATMOS
RODOS
MALTA
KRETA
Morze Śródziemne
(Morze Wielkie)
LIBIA
Pn
0 mil
500
0 km
500

Morze Czarne
GÓRY ARARAT
AZJA MNIEJSZA
ogród Eden (?)
Antiochia (Pizydyjska)
ASYRIA
MEDIA
Tars
Charan
Antiochia (Syryjska)
NINIWA
CYPR
SYRIA
Tygrys
Sydon
Damaszek
Eufrat
Tyr
Cezarea
ZIEMIA OBIECANA
JEROZOLIMA
BABILON
Suza
MOAB
CHALDEA
Kadesz
Ur
MEMFIS
EDOM
EGIPT
Synaj
ARABIA
Nil
Morze Czerwone

bi12-P

Pismo Święte

w Przekładzie Nowego Świata

Przetłumaczono
z *New World Translation of the Holy Scriptures*,
wydanie z roku 1984,
z uwzględnieniem języków oryginału

„TAK RZEKŁ WSZECHWŁADNY PAN, JEHOWA [יהוה, *JHWH*]:
‚OTO (...) STWARZAM NOWE NIEBIOSA I NOWĄ ZIEMIĘ;
I NIE BĘDZIE SIĘ W UMYŚLE WSPOMINAĆ RZECZY
DAWNIEJSZYCH ANI NIE PRZYJDĄ ONE DO SERCA'"
(Izajasza 65:13, 17; zobacz też 2 Piotra 3:13).

© 1997
WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA
Wszelkie prawa zastrzeżone

Pismo Święte w Przekładzie Nowego Świata

WYDAWCY
STRAŻNICA — TOWARZYSTWO BIBLIJNE I TRAKTATOWE
Zarejestrowany Związek Wyznania Świadków Jehowy w Polsce

ISBN 83-86930-10-1

Całą Biblię wydano dotychczas w następujących językach: afrikaans, albańskim, angielskim (również pismem Braille'a), arabskim, bemba, bułgarskim, cebuańskim, chińskim tradycyjnym, chińskim uproszczonym, chorwackim, czeskim, czewa, duńskim, efik, fińskim, francuskim, greckim, gruzińskim, hiszpańskim (również pismem Braille'a), ibo, ilokańskim, indonezyjskim, japońskim, joruba, khosa, kirgiskim, koreańskim, lingala, macedońskim, malgaskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, norweskim, ormiańskim, osetyjskim, pedi, polskim, portugalskim (również pismem Braille'a), rosyjskim, ruandyjskim, rumuńskim, rundi, samoańskim, serbskim, serbskim (alfabet łaciński), słowackim, słoweńskim, soto, srańskim, suahili, syngaleskim, szona, szwedzkim, tagalskim, tsonga, tswana, tureckim, twi (Akwapim), twi (Aszantowie), węgierskim, włoskim i zuluskim.

(Część także w językach: amerykańskim języku migowym [na DVD], amharskim, azerbejdżańskim, azerbejdżańskim [alfabet grażdanka], birmańskim, brazylijskim języku migowym [na DVD], estońskim, ewe, fidżyjskim, guarani, gun, hebrajskim, hiligajno, hindi, hiri motu, kannada, kaonde, kazachskim, khmerskim, kiluba, kiribati, kolumbijskim języku migowym [na DVD], kongo, koreańskim języku migowym [na DVD], kreolskim [Haiti], litewskim, lozi, luganda, luvale, łotewskim, maja, malajalam, meksykańskim języku migowym [na DVD], neosalomońskim, nepalskim, pangasinan, papiamento [Curaçao], pendżabskim, rosyjskim języku migowym [na DVD], sango, swazi, tajskim, tamilskim, tatarskim, tetela, tigrinia, tok-pisin, tonga [Zambia], tongańskim, tshiluba, tumbuka, tuwaluskim, ukraińskim, uzbeckim, waray-waray, wenda, wietnamskim, włoskim [pismem Braille'a] i włoskim języku migowym [na DVD]).

Łączny nakład wszystkich wydań *Przekładu Nowego Świata*:
201 324 734 egzemplarze

Wydrukowano w roku 2006

Publikacja ta nie jest na sprzedaż. Wydano ją w ramach ogólnoświatowej biblijnej działalności edukacyjnej prowadzonej przez Świadków Jehowy.

New World Translation of the Holy Scriptures
Polish (*bi12*-P)

Made in Japan
Wydrukowano w Japonii

PRZEDMOWA

PRZETŁUMACZENIE Pisma Świętego z języków oryginału – hebrajskiego, aramejskiego i greckiego – na mowę używaną obecnie to bardzo odpowiedzialne zadanie. Oznacza wyrażenie w innym języku myśli i wypowiedzi Jehowy Boga, niebiańskiego Autora tego świętego zbioru sześćdziesięciu sześciu ksiąg, które święci mężowie dawno temu spisali pod wpływem natchnienia dla naszego pożytku w dobie dzisiejszej.

Świadomość ta skłania do głębokiej refleksji. Tłumacze *New World Translation of the Holy Scriptures*, przejęci miłością i bojaźnią wobec Boskiego Autora Pisma Świętego, czują się przed Nim szczególnie odpowiedzialni za jak najwierniejsze przekazanie Jego myśli i oznajmień. Poczuwają się też do odpowiedzialności przed wnikliwymi czytelnikami, którzy w dążeniu do wiecznotrwałego wybawienia zdani są na korzystanie z przekładu natchnionego Słowa Najwyższego Boga.

W takim poczuciu wielkiej odpowiedzialności komitet złożony z mężczyzn oddanych Bogu pracował przez wiele lat nad *New World Translation of the Holy Scriptures*. Pierwotnie dzieło to ukazało się w latach od 1950 do 1960 w sześciu kolejnych tomach. Od samego początku pragnieniem tłumaczy było zebranie ich w jedną całość. Pismo Święte jest przecież jedną księgą, mającą jednego Autora. Toteż w roku 1961 udostępniono zrewidowane wydanie jednotomowe, które jednak w przeciwieństwie do poprzednio opublikowanych części nie zawierało przypisów ani odsyłaczy. Ponownie zrewidowane wydanie ukazało się w roku 1970, a w ślad za nim – w roku 1971 – trzecie, tym razem z przypisami. Jeszcze w 1969 roku komitet oddał do rąk czytelników *The Kingdom Interlinear Translation of the Greek Scriptures* (Pisma Greckie w międzywierszowym przekładzie Królestwa), gdzie pod tekstem greckim, wydanym przez Westcotta i Horta w 1881 roku, umieszczono dosłowne tłumaczenie na język angielski.

W wydaniu z roku 1984 nie ograniczono się jedynie do udoskonalenia przetłumaczonego tekstu po poprzednich rewizjach; znalazły się w nim również dokładnie przejrzane i uaktualnione odsyłacze, które występowały już w tomach publikowanych po angielsku w latach od 1950 do 1960.

To zrewidowane opracowanie przekazaliśmy do Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, by zajęło się jego drukowaniem, tłumaczeniem na inne ważniejsze języki i rozpowszechnianiem. Udostępniamy je z uczuciem głębokiej wdzięczności wobec Boskiego Autora Pisma Świętego; to On powierzył nam tak wspaniały przywilej i na Jego ducha zdaliśmy się podczas pracy nad tym zrewidowanym wydaniem. Modlimy się o Jego błogosławieństwo dla wszystkich, którzy korzystają z tego przekładu, by wzrastać duchowo.

New World Bible Translation Committee

1 czerwca 1984, Nowy Jork

Przekład 27 ksiąg Chrześcijańskich Pism Greckich na język polski ukazał się w roku 1994. Niniejsze wydanie zawiera tłumaczenie Pism Hebrajsko-Aramejskich oraz zrewidowaną wersję Chrześcijańskich Pism Greckich opublikowanych w 1994 roku i zostało oparte na wyżej wspomnianej edycji angielskiej z roku 1984. Zamieszczono też w nim przeszło 125 000 odsyłaczy.

NAZWY I KOLEJNOŚĆ KSIĄG

Pisma Hebrajsko-Aramejskie

Księga	Symbol	Strona
Rodzaju	Rdz	7
Wyjścia	Wj	76
Kapłańska	Kpł	136
Liczb	Lb	179
Powtórzonego Prawa	Pwt	237
Jozuego	Joz	289
Sędziów	Sdz	322
Rut	Rut	356
1 Samuela	1Sm	360
2 Samuela	2Sm	405
1 Królów	1Kl	444
2 Królów	2Kl	488
1 Kronik	1Kn	529
2 Kronik	2Kn	570
Ezdrasza	Ezd	620
Nehemiasza	Neh	634
Estery	Est	654
Hioba	Hi	665
Psalmy	Ps	712
Przysłów	Prz	842
Kaznodziei	Kzn	877
Pieśń nad Pieśniami	PnP	888
Izajasza	Iz	893
Jeremiasza	Jer	966
Lamentacje	Lam	1047
Ezechiela	Eze	1057
Daniela	Dn	1131
Ozeasza	Oz	1153
Joela	Jl	1164
Amosa	Am	1168
Abdiasza	Abd	1176
Jonasza	Jon	1177
Micheasza	Mi	1180
Nahuma	Nah	1186
Habakuka	Hab	1188
Sofoniasza	Sof	1191
Aggeusza	Ag	1195
Zachariasza	Za	1197
Malachiasza	Mal	1209

Chrześcijańskie Pisma Greckie

Księga	Symbol	Strona
Mateusza	Mt	1214
Marka	Mk	1258
Łukasza	Łk	1285
Jana	Jn	1332
Dzieje	Dz	1366
Rzymian	Rz	1412
1 Koryntian	1Ko	1432
2 Koryntian	2Ko	1450
Galatów	Gal	1463
Efezjan	Ef	1469
Filipian	Flp	1476
Kolosan	Kol	1480
1 Tesaloniczan	1Ts	1485
2 Tesaloniczan	2Ts	1489
1 Tymoteusza	1Tm	1491
2 Tymoteusza	2Tm	1497
Tytusa	Tyt	1500
Filemona	Flm	1503
Hebrajczyków	Heb	1504
Jakuba	Jak	1518
1 Piotra	1Pt	1523
2 Piotra	2Pt	1528
1 Jana	1Jn	1531
2 Jana	2Jn	1536
3 Jana	3Jn	1537
Judy	Judy	1538
Objawienie	Obj	1539

KSIĘGA

RODZAJU

1 Na początku[a] Bóg[b] stworzył[c] niebiosa i ziemię.[d]

2 A ziemia była bezkształtna i pusta i ciemność panowała na powierzchni głębiny wodnej;[e] a czynna siła Boża przemieszczała się tu i tam[f] nad powierzchnią wód.[g]

3 I Bóg przemówił:[h] „Niech powstanie światło". Wtedy powstało światło.[i] **4** Potem widział Bóg, że światło jest dobre, i Bóg oddzielił światło od ciemności.[j] **5** I Bóg zaczął nazywać światło Dniem,[k] ciemność zaś nazwał Nocą.[l] I nastał wieczór, i nastał ranek — dzień pierwszy.

6 I przemówił Bóg: „Niech między wodami powstanie przestworze[m] i niech się oddzielą wody od wód".[n] **7** Potem Bóg przystąpił do uczynienia przestworza oraz do oddzielenia wód, które mają być poniżej przestworza, od wód, które mają być ponad przestworzem.[o] I tak się stało. **8** I Bóg zaczął nazywać przestworze Niebem.[p] I nastał wieczór, i nastał ranek — dzień drugi.

9 I przemówił Bóg: „Niech wody pod niebiosami zbiorą się w jednym miejscu i niech się ukaże suchy ląd".[q] I tak się stało. **10** I Bóg zaczął nazywać suchy ląd Ziemią,[r] a zbiorowisko wód nazwał Morzami.[s] I widział Bóg, że to jest dobre.[t] **11** I przemówił Bóg: „Niech ziemia porośnie trawą, roślinami wydającymi nasienie,[u] drzewami owocowymi rodzącymi według rodzaju swego owoc,[v] w którym jest jego nasienie[w] — na ziemi". I tak się stało. **12** I ziemia zaczęła wypuszczać trawę, rośliny wydające nasienie według swego rodzaju[a] oraz drzewa rodzące owoc, w którym jest jego nasienie według jego rodzaju.[b] I widział Bóg, że to jest dobre. **13** I nastał wieczór, i nastał ranek — dzień trzeci.

14 I przemówił Bóg: „Niech w przestworzu niebios powstaną źródła światła, by oddzielały dzień od nocy;[c] mają też służyć za znaki, jak również do określania pór i dni, i lat.[d] **15** I mają służyć w przestworzu niebios za źródła światła, żeby oświetlać ziemię".[e] I tak się stało. **16** I Bóg przystąpił do uczynienia dwóch wielkich źródeł światła: większego źródła światła, by panowało nad dniem, i mniejszego źródła światła, by panowało nad nocą, a także gwiazd.[f] **17** I Bóg umieścił je w przestworzu niebios, żeby oświetlały ziemię[g] **18** i żeby panowały w dzień i w nocy oraz żeby oddzielały światło od ciemności.[h] I widział Bóg, że to jest dobre.[i] **19** I nastał wieczór, i nastał ranek — dzień czwarty.

20 I przemówił Bóg: „Niech się zaroją wody rojem dusz żyjących[j] i niech stworzenia latające latają nad ziemią po obliczu przestworza niebios".[k] **21** I Bóg przystąpił do stworzenia wielkich potworów morskich[l] i wszelkiej ruszającej się duszy żyjącej,[m] którymi według ich rodzajów zaroiły się wody,

ROZDZ. 1

a Heb 1:10
b Wj 6:3 Wj 33:20 Pwt 6:4 Mk 10:18 Jn 4:24 Rz 1:20 1Ko 8:4 1Tm 1:11 1Tm 2:5 Heb 9:24 1Jn 4:16 Obj 4:8
c Ps 148:5 Iz 45:18 Obj 4:11
d Hi 38:4 Ps 102:25 Iz 42:5 Obj 10:6
e Hi 38:30 Prz 8:27
f Ps 33:6 Iz 40:26
g Ps 104:6
h Ps 33:9
i Iz 45:7
j Hi 26:10 2Ko 4:6
k Rdz 8:22
l Jer 33:20
m Rdz 1:20
n Ps 33:7 2Pt 3:5
o Rdz 7:11 Prz 8:28
p Rdz 27:28 Pwt 4:17 1Kl 8:35
q Hi 38:11 Ps 104:8 Ps 136:6
r Ps 24:1 Ps 95:5
s Hi 38:8 Prz 8:29
t Pwt 32:4 1Tm 4:4
u Rdz 1:29 Ps 72:16 Mt 13:32
v Łk 6:44
w Ag 2:19 Jak 3:12

SZPALTA 2

a Kpl 19:19 Ps 104:14
b Gal 6:7
c Pwt 4:19 Ps 148:3
d Rdz 8:22 1Kn 23:31 Ps 104:19

e Jer 33:25; Eze 32:8; **f** Ps 8:3; Ps 136:8; Jer 31:35; **g** Iz 13:10; **h** Ps 74:16; Iz 45:7; **i** Ps 104:31; **j** Kpl 11:10; **k** Rdz 2:19; Rdz 9:10; Pwt 4:17; Hi 12:7; **l** Hi 7:12; Ps 148:7; **m** Kpl 11:46.

i wszelkiego latającego stworzenia skrzydlatego, według jego rodzaju.[a] I Bóg zobaczył, że to jest dobre. **22** Wtedy Bóg je pobłogosławił, mówiąc: „Bądźcie płodne i stańcie się liczne, i zapełnijcie wody w basenach morskich,[b] i niech stworzenia latające staną się liczne na ziemi”. **23** I nastał wieczór, i nastał ranek — dzień piąty.

24 I przemówił Bóg: „Niech ziemia[c] wyda żyjące dusze według ich rodzajów, zwierzę domowe[d] i inne poruszające się[e] zwierzę oraz dzikie zwierzę[f] ziemi według jego rodzaju”. I tak się stało. **25** I Bóg przystąpił do uczynienia dzikiego zwierzęcia ziemi według jego rodzaju i zwierzęcia domowego według jego rodzaju, i wszelkiego innego poruszającego się zwierzęcia ziemskiego według jego rodzaju.[g] I Bóg zobaczył, że to jest dobre.

26 I przemówił Bóg: „Uczyńmy[h] człowieka na nasz obraz,[i] na nasze podobieństwo,[j] i niech im będą podporządkowane ryby morskie i latające stworzenia niebios oraz zwierzęta domowe i cała ziemia, jak również wszelkie inne poruszające się zwierzę, które się porusza po ziemi”.[k] **27** I Bóg przystąpił do stworzenia człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył;[l] stworzył ich jako mężczyznę i kobietę.[m] **28** Potem Bóg ich pobłogosławił[n] i rzekł do nich Bóg: „Bądźcie płodni[o] i stańcie się liczni oraz napełnijcie ziemię i opanujcie[p] ją, a także podporządkujcie[q] sobie ryby morskie i latające stworzenia niebios, i wszelkie żywe stworzenie, które się porusza po ziemi”.

29 I przemówił Bóg: „Oto dałem wam wszelką roślinność wydającą nasienie, która jest na powierzchni całej ziemi, i wszelkie drzewo, na którym jest owoc drzewa wydający nasienie.[a] Niech wam to służy za pokarm.[b] **30** I wszelkiemu dzikiemu zwierzęciu ziemi, i wszelkiemu latającemu stworzeniu niebios oraz wszystkiemu, co się porusza po ziemi, w czym jest życie jako dusza, [dałem] na pokarm wszelką zieloną roślinność”.[c] I tak się stało.

31 Potem Bóg widział wszystko, co uczynił, i oto było to bardzo dobre.[d] I nastał wieczór, i nastał ranek — dzień szósty.

2 Tak zostały ukończone niebiosa i ziemia oraz cały ich zastęp.[e] **2** I do dnia siódmego Bóg ukończył swą pracę, którą wykonał, i w siódmym dniu zaczął odpoczywać od wszelkiego swego dzieła, którego dokonał.[f] **3** I Bóg zaczął błogosławić dzień siódmy i go uświęcać, w nim bowiem odpoczywa od wszelkiego swego dzieła, które Bóg stworzył, aby było uczynione.[g]

4 Oto dzieje niebios i ziemi w czasie ich stwarzania, w dniu, w którym Jehowa Bóg uczynił ziemię i niebo.[h]

5 A na ziemi nie było jeszcze żadnego krzewu polnego ani jeszcze nie wschodziła żadna roślinność polna, gdyż Jehowa Bóg nie spuścił na ziemię deszczu,[i] ani nie było człowieka, by uprawiał rolę. **6** Ale opar[j] unosił się z ziemi i nawilżał całą powierzchnię gruntu.[k]

7 I Jehowa Bóg przystąpił do kształtowania człowieka z prochu[l] ziemi,[m] i tchnął w jego nozdrza dech życia,[n] i człowiek stał się duszą żyjącą.[o] **8** Ponadto Jehowa Bóg zasadził ogród w Edenie,[p] od wschodu,

ROZDZ. 1

a Rdz 7:14 Kpł 11:14 Pwt 14:13 1Ko 15:39
b Neh 9:6 Ps 104:25
c Kzn 3:20
d Pwt 28:11 Obj 10:6
e Rdz 6:7
f Ps 104:11 Mk 1:13
g Rdz 7:14 Ps 148:10
h Rdz 11:7 Prz 8:30 Jn 1:3 Kol 1:16
i Rdz 9:6 1Ko 11:7 Kol 3:10
j Rdz 5:1 Dz 17:29 Jak 3:9
k Rdz 9:2
l Ps 139:14
m Mk 10:6 1Ko 11:9
n Ps 107:38
o Rdz 9:1 Kpł 26:9
p Rdz 2:15
q Ps 8:6 Iz 11:9 Jak 3:7

szpalta 2

a Hi 36:31 Ps 145:16
b Rdz 9:3 Ps 104:14 Dz 14:17
c Ps 136:25 Ps 147:9 Mt 6:26
d Pwt 32:4 Ps 104:24 1Tm 4:4

ROZDZ. 2

e Neh 9:6 Ps 146:6 Iz 42:5 Za 12:1 Dz 4:24
f Wj 31:17 Heb 4:4
g Wj 20:11
h Iz 45:18
i Mt 5:45
j Hi 36:27
k Ps 135:7
l Rdz 3:19 Ps 103:14 Kzn 3:20 1Ko 15:47
m Hi 33:6 Iz 64:8
n Rdz 7:22 Hi 27:3 Hi. 33:4 Iz 42:5 Dz 17:25

o Eze 18:4; 1Ko 15:45; 1Pt 3:20; **p** Rdz 2:15; Rdz 3:23; Iz 51:3; Eze 28:13.

i tam umieścił człowieka, którego ukształtował.[a] **9** I Jehowa Bóg sprawił, że wyrosło z ziemi wszelkie drzewo ponętne dla wzroku i dobre, by mieć z niego pokarm, a także drzewo życia[b] w środku ogrodu oraz drzewo poznania dobra i zła.[c]

10 A z Edenu wypływała rzeka, by nawadniać ogród, stamtąd zaś zaczynała się rozdzielać i tworzyła jakby cztery główne odnogi. **11** Nazwa pierwszej — Piszon; ta okrąża całą ziemię Chawila,[d] gdzie jest złoto. **12** A złoto tej ziemi jest dobre.[e] Jest tam także żywica bdelium[f] i kamień onyks.[g] **13** Nazwa zaś drugiej rzeki — Gichon; ta okrąża całą ziemię Kusz. **14** A nazwa trzeciej rzeki — Chiddekel;[h] ta płynie na wschód od Asyrii.[i] A czwartą rzeką jest Eufrat.[j]

15 I Jehowa Bóg wziął człowieka, i umieścił go w ogrodzie Eden,[k] aby go uprawiał i o niego dbał.[l] **16** I Jehowa Bóg dał też człowiekowi taki nakaz: „Z każdego drzewa ogrodu możesz jeść do syta.[m] **17** Ale co do drzewa poznania dobra i zła — z niego nie wolno ci jeść, bo w dniu, w którym z niego zjesz, z całą pewnością umrzesz”.[n]

18 I Jehowa Bóg przemówił: „Człowiekowi nie jest dobrze pozostawać samemu. Uczynię dla niego pomoc jako jego uzupełnienie”.[o] **19** A Jehowa Bóg kształtował z ziemi wszelkie dzikie zwierzę polne i wszelkie latające stworzenie niebios i zaczął przyprowadzać je do człowieka, żeby zobaczyć, jak nazwie każde z nich; i jak ją człowiek nazwał — każdą duszę żyjącą[p] — tak się nazywała.[q] **20** Człowiek nadawał więc nazwy wszelkim zwierzętom domowym i latającym stworzeniom niebios, i wszelkiemu dzikiemu zwierzęciu polnemu, ale dla człowieka nie znalazła się żadna pomoc jako jego uzupełnienie. **21** Toteż Jehowa Bóg zesłał na człowieka głęboki sen,[a] a gdy on spał, wyjął jedno z jego żeber i potem zasklepił ciało nad tym miejscem. **22** I Jehowa Bóg przystąpił do ukształtowania niewiasty z żebra, które wyjął z człowieka, i przyprowadził ją do człowieka.[b]

23 Wtedy człowiek rzekł:

„To wreszcie jest kość z moich kości
i ciało z mego ciała.[c]
Ta będzie zwana Niewiastą,
gdyż wzięta została z mężczyzny”.[d]

24 Dlatego mężczyzna opuści ojca i matkę[e] i przylgnie do swej żony, i staną się jednym ciałem.[f] **25** I oboje, człowiek oraz jego żona, pozostawali nadzy,[g] a mimo to się nie wstydzili.[h]

3 A wąż[i] był najostrożniejszy[j] ze wszystkich dzikich zwierząt polnych, które uczynił Jehowa Bóg.[k] Odezwał się więc do niewiasty:[l] „Czy Bóg rzeczywiście powiedział, iż nie z każdego drzewa ogrodu wolno wam jeść?”[m] **2** Na to niewiasta rzekła do węża: „Z owocu drzew ogrodu jeść możemy.[n] **3** Ale jeśli chodzi o jedzenie z owocu drzewa, które jest w środku ogrodu,[o] Bóg powiedział: ‚Nie wolno wam z niego jeść ani nie wolno wam się go dotknąć, żebyście nie umarli’”.[p] **4** Wtedy wąż rzekł do niewiasty: „Z całą pewnością nie umrzecie.[q] **5** Gdyż Bóg wie, że w tym samym dniu, w którym z niego zjecie, wasze oczy na pewno się otworzą i na pewno staniecie się

ROZDZ. 2

a Rdz 1:26 Ps 139:14 Rz 9:20
b Rdz 3:24
c Rdz 2:17 Rdz 3:22
d Rdz 25:18 1Sm 15:7
e Rdz 13:2
f Lb 11:7
g Wj 25:7 1Kn 29:2 Hi 28:16
h Dn 10:4
i Rdz 10:11 Mi 5:6
j Rdz 15:18 Pwt 11:24
k Rdz 3:24 Eze 28:13
l Rdz 1:28 Rdz 2:8 Ps 115:16
m Rdz 2:9 Rdz 3:2 Kpl 25:19
n Rdz 3:19 Ps 146:4 Kzn 9:5 Eze 18:4 Rz 5:12 1Ko 15:22
o Prz 31:11 1Ko 11:9 1Tm 2:13
p Rdz 9:10
q Rdz 1:26 Rdz 9:2 Ps 8:6

szpalta 2

a 1Sm 26:12
b Prz 18:22 Prz 19:14 Mk 10:9 1Tm 2:13
c Rdz 29:14 Sdz 9:2 2Sm 5:1 2Sm 19:12
d 1Ko 11:8
e Rdz 24:58 Ps 45:10 Mk 10:7
f Prz 5:18 Mal 2:16 Mt 19:5 Rz 7:2 1Ko 6:16 1Ko 7:10 Ef 5:31 Heb 13:4
g Rdz 3:7
h Ps 31:17

ROZDZ. 3

i 2Ko 11:3 Obj 12:9 Obj 20:2
j Mt 10:16
k Rdz 1:24
l Rdz 2:22 Lb 22:28
m Rdz 2:17
n Rdz 2:16
o Rdz 2:9; p Wj 19:12; q Rdz 5:5; Jn 8:44; 1Jn 3:8; Obj 21:8.

podobni do Boga, będziecie znali dobro i zło".[a]

6 Niewiasta zatem zobaczyła, że drzewo to jest dobre, by mieć z niego pokarm, i że jest czymś upragnionym dla oczu — tak, to drzewo miało ponętny wygląd.[b] Wzięła więc jego owoc i zaczęła jeść. Potem dała też trochę swemu mężowi, gdy był z nią, i on go jadł.[c] **7** Wtedy im obojgu otworzyły się oczy i zaczęli sobie uświadamiać, że są nadzy.[d] Toteż pozszywali liście figowe i sporządzili sobie okrycia bioder.[e]

8 Później usłyszeli głos Jehowy Boga, chodzącego po ogrodzie o wietrznej porze dnia,[f] i mężczyzna oraz jego żona ukryli się przed obliczem Jehowy Boga wśród drzew ogrodu.[g] **9** A Jehowa Bóg wołał na mężczyznę i mówił do niego: „Gdzie jesteś?"[h] **10** W końcu ten rzekł: „Usłyszałem twój głos w ogrodzie, lecz się zląkłem, gdyż byłem nagi i dlatego się ukryłem".[i] **11** Na to on rzekł: „Kto ci powiedział, że jesteś nagi?[j] Czyżbyś zjadł z drzewa, z którego ci zakazałem jeść?"[k] **12** A mężczyzna odezwał się: „Niewiasta, którą dałeś, by była ze mną — ona dała mi owoc z drzewa i dlatego jadłem".[l] **13** Wtedy Jehowa Bóg rzekł do niewiasty: „Cóżeś to uczyniła?" Niewiasta odpowiedziała: „Wąż — ten mnie zwiódł, więc jadłam".[m]

14 I Jehowa Bóg przemówił do węża:[n] „Ponieważ to uczyniłeś, jesteś przeklęty wśród wszelkich zwierząt domowych i wśród wszelkich dzikich zwierząt polnych. Na brzuchu będziesz się poruszał i proch będziesz jadł przez wszystkie dni swego życia.[o] **15** I ja[p] wprowadzę nieprzyjaźń[q] między ciebie[r] a niewiastę[s] i między twoje potomstwo[t] a jej potomstwo.[u] On[v] rozgniecie ci[a] głowę,[b] a ty[c] rozgnieciesz mu[d] piętę".[e]

16 Do niewiasty powiedział: „Wielce pomnożę boleść twej brzemienności;[f] w bólach będziesz rodzić dzieci,[g] a swoje pożądanie będziesz kierować ku swemu mężowi, on zaś będzie nad tobą panował".[h]

17 A do Adama rzekł: „Ponieważ posłuchałeś głosu swej żony i zjadłeś z drzewa, co do którego dałem ci ten nakaz:[i] ‚Nie wolno ci z niego jeść', przeklęta jest ziemia z twojego powodu.[j] W bólu będziesz jadł jej plon przez wszystkie dni swego życia.[k] **18** A ona tobie porośnie cierniami i ostami[l] i będziesz jeść roślinność polną. **19** W pocie swego oblicza będziesz jadł chleb, aż wrócisz do ziemi, gdyż z niej zostałeś wzięty.[m] Bo prochem jesteś i do prochu wrócisz".[n]

20 Potem Adam nazwał swą żonę imieniem Ewa,[o] gdyż miała się stać matką wszystkich żyjących.[p] **21** A Jehowa Bóg sporządził dla Adama i jego żony długie szaty ze skóry i przyodział ich.[q] **22** I przemówił Jehowa Bóg: „Oto człowiek stał się jak jeden z nas pod względem znajomości dobra i zła,[r] a teraz, żeby nie wyciągnął ręki i nie wziął owocu również z drzewa życia,[s] i nie jadł — i żyłby po czas niezmierzony..." **23** Wtedy Jehowa Bóg usunął go z ogrodu Eden,[t] aby uprawiał ziemię, z której został wzięty.[u] **24** Tak więc wypędził człowieka, a po wschodniej stronie ogrodu Eden[v] postawił cherubów[w] i płomieniste ostrze miecza, który się stale obracał, by strzec drogi do drzewa życia.

ROZDZ. 3

a Rdz 3:22 Iz 46:5 Flp 2:6
b Jak 1:14 1Jn 2:16
c Rz 5:12 2Ko 11:3 1Tm 2:14
d Hi 1:21
e Rdz 3:21
f Pwt 4:33 Pwt 23:14 Dz 7:31
g Dn 10:7 Am 9:3 Heb 4:13 1Jn 4:18
h Mi 6:9
i Wj 3:6
j Rdz 2:25
k Rdz 2:17
l 1Sm 15:24 Jak 1:14
m 2Ko 11:3 1Tm 2:14
n Rdz 3:1
o Iz 65:25 Mi 7:17
p Iz 35:4 Iz 43:11 Heb 10:31
q Rdz 22:17 Jak 4:4 Judy 9 Obj 12:7 Obj 12:17
r Eze 28:14 Obj 12:9
s Iz 54:5 Gal 4:26 Obj 12:1
t Mt 23:33 Jn 8:44 1Jn 3:10
u Rdz 22:18 Rdz 49:10 Gal 3:16 Gal 3:29
v Jn 18:37

szpalta 2

a Obj 20:2
b Obj 20:10
c Heb 2:14
d Mi 5:1 Mt 27:50
e Dz 3:15 Flp 2:8
f 1Kn 4:9
g Rdz 35:16
h 1Ko 7:28
i Rdz 2:17 Kzn 12:13
j Rdz 4:12 Rdz 5:29
k Ps 127:2 Ag 1:6
l Heb 6:8
m Rdz 2:7
n Hi 34:15 Kzn 3:20
o Rdz 2:19 Rdz 4:1
p Dz 17:26

q Rdz 3:7; Obj 3:18; **r** Rdz 3:5; Flp 2:6; **s** Rdz 2:9; **t** Rdz 2:8; **u** Rdz 2:5; Rdz 3:19; **v** Rdz 2:8; Rdz 4:16; **w** Ps 80:1; Iz 37:16; Eze 10:4.

4 Adam współżył ze swoją żoną Ewą i ona stała się brzemienna.[a] Po pewnym czasie urodziła Kaina[b] i powiedziała: „Wydałam mężczyznę z pomocą Jehowy”.[c] **2** Później jeszcze urodziła jego brata, Abla.[d]

I Abel został pasterzem owiec,[e] Kain zaś zajął się uprawą roli.[f] **3** A po jakimś czasie Kain zaczął przynosić płody ziemi[g] jako dar ofiarny dla Jehowy.[h] **4** Ale również Abel przyniósł niektóre z pierworodnych[i] swej trzody — kawałki ich tłuszczu.[j] A chociaż Jehowa spoglądał przychylnie na Abla i jego dar ofiarny,[k] **5** nie spojrzał przychylnie na Kaina ani na jego dar ofiarny.[l] Kain więc zapałał wielkim gniewem[m] i twarz mu sposępniała. **6** Wtedy Jehowa rzekł do Kaina: „Czemu pałasz gniewem i czemu sposępniała ci twarz? **7** Jeśli zaczniesz czynić dobrze, czyż nie nastąpi wywyższenie?[n] Ale jeśli nie zaczniesz czynić dobrze, grzech czai się u wejścia i ku tobie kieruje się jego pożądanie;[o] ty zaś — czy nad nim zapanujesz?”[p]

8 Potem Kain odezwał się do swego brata, Abla: [„Wyjdźmy na pole”]. A gdy byli na polu, Kain napadł na swego brata, Abla, i go zabił.[q] **9** Później Jehowa rzekł do Kaina: „Gdzie jest Abel, twój brat?”,[r] a on powiedział: „Nie wiem. Czyż jestem stróżem mego brata?”[s] **10** Na to rzekł: „Cóżeś uczynił? Posłuchaj! Krew twego brata woła do mnie z ziemi.[t] **11** I oto jesteś przeklęty i wygnany z ziemi,[u] która otworzyła swą paszczę, aby przyjąć krew twego brata, przelaną twą ręką.[v] **12** Gdy będziesz uprawiał rolę, nie odda ci swej mocy.[w] Tułaczem i uciekinierem staniesz się na ziemi”.[x] **13** Na to Kain rzekł do Jehowy: „Moja kara za winę jest zbyt wielka, by ją znieść. **14** Oto w tym dniu wypędzasz mnie z powierzchni ziemi i będę ukryty przed twoim obliczem;[a] i stanę się tułaczem[b] i uciekinierem na ziemi, i jest rzeczą pewną, że kto mnie spotka, zabije mnie”.[c] **15** Na to Jehowa rzekł do niego: „Toteż każdego, kto zabije Kaina, dosięgnie pomsta siedem razy”.[d]

I Jehowa opatrzył Kaina znakiem, żeby go nie uśmiercił nikt, kto go spotka.[e] **16** Wtedy Kain odszedł od oblicza Jehowy[f] i osiedlił się w Ziemi Ucieczki na wschód od Edenu.

17 Następnie Kain współżył ze swą żoną[g] i ona stała się brzemienna, i urodziła Henocha. Potem zabrał się do budowy miasta i nazwał to miasto od imienia swego syna Henocha.[h] **18** Później Henochowi urodził się Irad. A Irad został ojcem Mechujaela, Mechujael zaś został ojcem Metuszaela, a Metuszael został ojcem Lamecha.

19 A Lamech wziął sobie dwie żony. Imię pierwszej Ada, a imię drugiej — Cylla. **20** Po pewnym czasie Ada urodziła Jabala. Został on praojcem mieszkających w namiotach[i] i mających stada.[j] **21** A jego brat miał na imię Jubal. Został on praojcem wszystkich grających na harfie[k] i na piszczałce.[l] **22** Cylla również urodziła — Tubal-Kaina, wykuwającego wszelkie narzędzia z miedzi i z żelaza.[m] A siostrą Tubal-Kaina była Naama. **23** Potem Lamech ułożył następujące słowa dla swoich żon, Ady i Cylli:

„Słuchajcie mego głosu, żony Lamecha;
nadstawcie ucha na moją wypowiedź:
Mężczyznę zabiłem za zranienie mnie,
młodzieńca za zadanie mi ciosu.

ROZDZ. 4

a Rdz 1:28
b Judy 11
c Rdz 3:16
d Mt 23:35
e Rdz 46:34
f Rdz 3:23
g Neh 10:35
h Kpł 2:14
i Wj 13:12
j Kpł 3:9
k Heb 11:4
l Am 5:22
m Prz 14:30
Prz 15:18
Prz 27:4
n Łk 14:11
1Pt 5:6
o Prz 11:6
Jak 1:14
p Kzn 8:13
Eze 18:27
q Mt 23:35
1Jn 3:12
Judy 11
r Ps 10:13
Prz 28:13
s Ps 50:20
Prz 17:17
t Rdz 18:20
2Kl 9:26
Iz 26:21
Heb 12:24
u Ezd 7:26
v Rdz 9:5
w Rdz 3:17
Kpł 26:20
Pwt 28:18
x Pwt 28:65
Prz 28:17
Oz 9:17

szpalta 2

a Hi 34:29
Iz 59:2
Mi 3:4
b Ps 36:11
c Rz 12:19
d Rdz 4:24
Pwt 32:35
Heb 10:30
e Eze 9:6
f Ps 34:16
g Rdz 5:4
h 2Sm 18:18
Ps 49:11
i Rdz 25:27
Heb 11:9
j Rdz 13:7
Pwt 3:19
k Ps 33:2
1Ko 14:7
l Hi 21:12
Ps 150:4
m Pwt 27:5
2Sm 12:31
Iz 2:4

24 Jeśli Kain ma zostać pomszczony siedem razy,[a]
to Lamech siedemdziesiąt razy i siedem".

25 I Adam znowu współżył ze swą żoną, a ona urodziła syna i dała mu imię Set,[b] powiedziała bowiem: „Bóg dał mi innego potomka w miejsce Abla, jako że Kain go zabił".[c] **26** A Setowi także urodził się syn i on dał mu imię Enosz.[d] W owym czasie zaczęto wzywać imienia Jehowy.[e]

5 Oto księga dziejów Adama. W dniu, w którym Bóg stworzył Adama, uczynił go na podobieństwo Boże.[f] **2** Stworzył ich jako mężczyznę i kobietę.[g] Potem ich pobłogosławił i w dniu ich stwarzania[h] nadał im nazwę Człowiek.[i]

3 I Adam żył sto trzydzieści lat. Potem został ojcem syna na swe podobieństwo, na swój obraz, i nazwał go imieniem Set.[j] **4** A dni Adama po zrodzeniu Seta było osiemset lat. W tym czasie został ojcem synów i córek.[k] **5** Tak więc wszystkich dni, które przeżył Adam, było ogółem dziewięćset trzydzieści lat; i umarł.[l]

6 A Set żył sto pięć lat. Potem został ojcem Enosza.[m] **7** I po zrodzeniu Enosza żył Set jeszcze osiemset siedem lat. W tym czasie został ojcem synów i córek. **8** Tak więc wszystkich dni Seta było ogółem dziewięćset dwanaście lat; i umarł.

9 A Enosz żył dziewięćdziesiąt lat. Potem został ojcem Kenana.[n] **10** I po zrodzeniu Kenana żył Enosz jeszcze osiemset piętnaście lat. W tym czasie został ojcem synów i córek. **11** Tak więc wszystkich dni Enosza było ogółem dziewięćset pięć lat; i umarł.

12 A Kenan żył siedemdziesiąt lat. Potem został ojcem Mahalalela.[a] **13** I po zrodzeniu Mahalalela żył Kenan jeszcze osiemset czterdzieści lat. W tym czasie został ojcem synów i córek. **14** Tak więc wszystkich dni Kenana było ogółem dziewięćset dziesięć lat; i umarł.

15 A Mahalalel żył sześćdziesiąt pięć lat. Potem został ojcem Jareda.[b] **16** I po zrodzeniu Jareda żył Mahalalel jeszcze osiemset trzydzieści lat. W tym czasie został ojcem synów i córek. **17** Tak więc wszystkich dni Mahalalela było ogółem osiemset dziewięćdziesiąt pięć lat; i umarł.

18 A Jared żył sto sześćdziesiąt dwa lata. Potem został ojcem Henocha.[c] **19** I po zrodzeniu Henocha żył Jared jeszcze osiemset lat. W tym czasie został ojcem synów i córek. **20** Tak więc wszystkich dni Jareda było ogółem dziewięćset sześćdziesiąt dwa lata; i umarł.

21 A Henoch żył sześćdziesiąt pięć lat. Potem został ojcem Metuszelacha.[d] **22** I po zrodzeniu Metuszelacha chodził Henoch z prawdziwym Bogiem trzysta lat. W tym czasie został ojcem synów i córek. **23** Tak więc wszystkich dni Henocha było ogółem trzysta sześćdziesiąt pięć lat. **24** I Henoch chodził[e] z prawdziwym Bogiem.[f] Potem go już nie było, ponieważ Bóg go zabrał.[g]

25 A Metuszelach żył sto osiemdziesiąt siedem lat. Potem został ojcem Lamecha.[h] **26** I po zrodzeniu Lamecha żył Metuszelach jeszcze siedemset osiemdziesiąt dwa lata. W tym czasie został ojcem synów i córek. **27** Tak więc wszystkich dni Metuszelacha było ogółem dziewięćset sześćdziesiąt dziewięć lat; i umarł.

ROZDZ. 4

a Rdz 4:15 Kpł 19:18
b Rdz 5:3
c Rdz 4:8 Mt 23:35 Heb 11:4
d Rdz 5:6 Łk 3:38
e Wj 20:7 2Kl 19:16

ROZDZ. 5

f Rdz 1:26 1Ko 11:7 Jak 3:9
g Rdz 1:27 Mk 10:6
h Rdz 1:27 Rdz 2:23 Pwt 4:32 Iz 45:12 Mt 19:4
i Rdz 7:21 Kzn 3:21 Dz 17:30 1Ko 15:39
j Rdz 4:25 1Kn 1:1
k Rdz 6:1
l Rdz 2:17 Rdz 3:19 Ps 146:4 Prz 21:16 Kzn 6:6 Kzn 9:5 Eze 18:4 Rz 6:23 1Ko 15:22
m Rdz 4:26 Łk 3:38
n 1Kn 1:2

szpalta 2

a Łk 3:37
b 1Kn 1:2 Łk 3:37
c 1Kn 1:3 Judy 14
d 1Kn 1:3 Łk 3:37
e Pwt 8:6 Sdz 2:22 Ps 15:2 Prz 2:7 Mi 6:8 Kol 1:10 1Ts 2:12 3Jn 4
f Rdz 6:9 Pwt 13:4 Judy 14 Judy 15
g Pwt 34:6 Jn 3:13 Heb 11:5
h 1Kn 1:3 Łk 3:36

28 A Lamech żył sto osiemdziesiąt dwa lata. Potem został ojcem syna. **29** I nazwał go imieniem Noe,[a] mówiąc: „Ten nam przyniesie pocieszenie w naszej pracy i w bólu naszych rąk z powodu ziemi, którą Jehowa przeklął”.[b] **30** I po zrodzeniu Noego żył Lamech jeszcze pięćset dziewięćdziesiąt pięć lat. W tym czasie został ojcem synów i córek. **31** Tak więc wszystkich dni Lamecha było ogółem siedemset siedemdziesiąt siedem lat; i umarł.

32 A Noe osiągnął wiek pięciuset lat. Potem Noe został ojcem Sema,[c] Chama[d] i Jafeta.[e]

6 A gdy zaczęło przybywać ludzi na powierzchni ziemi i rodziły się im córki,[f] **2** synowie prawdziwego Boga[g] zaczęli zwracać uwagę[h] na córki ludzkie, jako że były piękne; i pojmowali za żony wszystkie, które sobie wybrali. **3** Potem Jehowa rzekł: „Duch[i] mój nie będzie bez końca oddziaływał na człowieka,[j] bo jest on też ciałem.[k] Dlatego jego dni potrwają sto dwadzieścia lat”.[l]

4 W owych dniach byli na ziemi nefilimowie, a także potem, gdy synowie prawdziwego Boga dalej współżyli z córkami ludzkimi i one rodziły im synów; byli to mocarze, którzy istnieli od dawna, ludzie sławni.

5 A Jehowa widział, że ogromna jest niegodziwość człowieka na ziemi i że każda skłonność[m] myśli jego serca przez cały czas jest wyłącznie zła.[n] **6** I Jehowa żałował,[o] że uczynił ludzi na ziemi, i bolał w swym sercu.[p] **7** Toteż Jehowa rzekł: „Zetrę z powierzchni ziemi ludzi, których stworzyłem,[q] od człowieka do zwierzęcia domowego, do wszelkiego innego poruszającego się zwierzęcia i do latającego stworzenia niebios,[a] gdyż żałuję, że ich uczyniłem”.[b] **8** Lecz Noe znalazł łaskę w oczach Jehowy.

9 Oto dzieje Noego.

Noe był mężem prawym.[c] Okazał się nienaganny wśród współczesnych. Noe chodził z prawdziwym Bogiem.[d] **10** Z czasem Noe został ojcem trzech synów: Sema, Chama i Jafeta.[e] **11** A w oczach prawdziwego Boga[f] ziemia uległa zrujnowaniu i ziemia została napełniona przemocą.[g] **12** Bóg więc widział ziemię i oto była zrujnowana,[h] gdyż wszelkie ciało zrujnowało swą drogę na ziemi.[i]

13 Potem rzekł Bóg do Noego: „Pojawił się przede mną kres wszelkiego ciała,[j] gdyż z ich powodu ziemia jest pełna przemocy; i oto w ruinę ich obrócę razem z ziemią.[k] **14** Uczyń sobie drewnianą arkę z drzewa żywicznego.[l] W arce zrobisz pomieszczenia, wewnątrz zaś i na zewnątrz powlecz ją smołą.[m] **15** A wykonasz ją tak: długość arki trzysta łokci,[n] jej szerokość pięćdziesiąt łokci, a jej wysokość trzydzieści łokci. **16** Wykonasz w arce *cohar* [dach lub okno] i wykończysz ją na łokieć od góry, a wejście do arki uczynisz w jej boku;[o] wykonasz ją z kondygnacją dolną, drugą i trzecią.

17 „A oto ja sprowadzam potop[p] wód na ziemię, żeby wytracić spod niebios wszelkie ciało, w którym działa siła życiowa.[q] Wszystko, co jest na ziemi, wyginie.[r] **18** Ja zaś ustanawiam moje przymierze z tobą; wejdź więc do arki, ty i z tobą twoi synowie, i twoja żona, i żony twoich synów.[s] **19** A z każdego żywego stworzenia spośród wszelkiego ciała[t] po dwa wprowadzisz

ROZDZ. 5

a Rdz 7:1 Eze 14:14 Mt 24:37 Heb 11:7 1Pt 3:20 2Pt 2:5
b Rdz 3:17
c Rdz 10:21 Rdz 11:10 Łk 3:36
d Rdz 6:10 Rdz 10:6
e Rdz 10:2 Rdz 10:21

ROZDZ. 6

f Rdz 1:28
g Hi 1:6 Hi 38:7 2Pt 2:4 Judy 6
h Hi 31:1 Jak 1:14
i Rz 9:22 1Pt 3:20
j Rdz 7:4
k Ps 78:39 Jn 3:6
l Rz 9:22 1Pt 3:20 2Pt 3:9
m Rdz 8:21 Jak 3:15
n Kzn 7:29 Jer 17:9 Mt 15:19
o Wj 32:14 1Sm 15:11
p Ps 78:40 Ps 95:10
q Rdz 1:27 Rdz 5:1 Pwt 4:32

szpalta 2

a Rdz 7:3
b Oz 4:3
c Rdz 7:1 Eze 14:14 Heb 11:7
d Ps 37:37 Łk 1:6 2Pt 2:5
e Rdz 5:32
f Heb 4:13
g Ps 11:5
h Obj 11:18
i Mt 24:38 2Pt 2:5
j Eze 7:2 Am 8:2 1Pt 4:7
k Rdz 7:4
l Heb 11:7
m Rdz 14:10 Wj 2:3
n Rdz 7:20 Pwt 3:11
o Rdz 7:16
p Rdz 1:7 Rdz 7:6 Mt 24:39 2Pt 2:5
q Rdz 7:15 Kzn 3:19

r Rdz 7:21; Ps 104:29; **s** Rdz 7:13; Iz 26:20; **t** Rdz 8:17; 1Ko 15:39.

do arki, abyś je razem z sobą zachował przy życiu.[a] Będą to samiec i samica. **20** Z latających stworzeń według ich rodzajów i ze zwierząt domowych według ich rodzajów,[b] i ze wszystkich innych poruszających się zwierząt ziemi według ich rodzajów — wejdą tam do ciebie z każdego po dwa, żebyś je zachował przy życiu.[c] **21** A ty weź ze sobą wszelki pokarm, który jest do jedzenia;[d] nagromadź go sobie i będzie służył za pokarm dla ciebie i dla nich”.[e]

22 I Noe zaczął czynić zgodnie ze wszystkim, co mu Bóg nakazał. Tak właśnie uczynił.[f]

7 Potem Jehowa rzekł do Noego: „Wejdź do arki, ty oraz wszyscy twoi domownicy,[g] gdyż zobaczyłem, że jesteś prawy wobec mnie pośród tego pokolenia.[h] **2** Z każdego czystego zwierzęcia weźmiesz sobie po siedem, samca i samicę;[i] a z każdego zwierzęcia, które nie jest czyste, tylko dwa, samca i samicę; **3** także z latających stworzeń niebios po siedem, samca i samicę,[j] aby zachować przy życiu potomstwo na powierzchni całej ziemi.[k] **4** Bo już za siedem dni sprawię, że deszcz będzie padał[l] na ziemię przez czterdzieści dni i czterdzieści nocy;[m] i zetrę z powierzchni ziemi wszelką istotę, którą uczyniłem”.[n] **5** I Noe zaczął czynić zgodnie ze wszystkim, co mu Jehowa nakazał.

6 A Noe miał sześćset lat, gdy na ziemi nastąpił potop wód.[o] **7** Wszedł więc Noe do arki przed wodami potopu, z nim zaś jego synowie i jego żona oraz żony jego synów.[p] **8** Z każdego czystego zwierzęcia i z każdego zwierzęcia, które nie jest czyste, i ze stworzeń latających, i ze wszystkiego, co się porusza na ziemi,[a] **9** weszły po dwa do Noego do arki, samiec i samica, tak jak Bóg nakazał Noemu. **10** A w siedem dni później przyszły na ziemię wody potopu.

11 W sześćsetnym roku życia Noego, w miesiącu drugim, w siedemnastym dniu tego miesiąca, w tymże dniu wytrysnęły wszystkie źródła ogromnej głębiny wodnej i otworzyły się upusty niebios.[b] **12** I ulewa na ziemi trwała czterdzieści dni i czterdzieści nocy.[c] **13** W tymże dniu wszedł Noe do arki, a z nim Sem i Cham, i Jafet — synowie[d] Noego — oraz żona Noego i trzy żony jego synów;[e] **14** oni i wszelkie dzikie zwierzę według swego rodzaju,[f] i wszelkie zwierzę domowe według swego rodzaju, i wszelkie inne poruszające się zwierzę, które się porusza po ziemi, według swego rodzaju,[g] i wszelkie latające stworzenie według swego rodzaju,[h] wszelki ptak, wszelkie skrzydlate stworzenie.[i] **15** I wchodziły do Noego do arki, para po parze — z wszelkiego ciała, w którym działała siła życiowa.[j] **16** A wchodzące, samiec i samica z wszelkiego ciała, weszły do środka, tak jak mu Bóg nakazał. Potem Jehowa zamknął za nim drzwi.[k]

17 I potop trwał na ziemi czterdzieści dni, i wody wzbierały, i zaczęły unosić arkę, i pływała ona wysoko nad ziemią. **18** A wody się spiętrzyły i wciąż bardzo wzbierały na ziemi, lecz arka poruszała się na powierzchni wód.[l] **19** I wody tak bardzo spiętrzyły się na ziemi, że zostały zakryte wszystkie wysokie góry, które były pod całymi niebiosami.[m] **20** Wody spiętrzyły się nad nimi aż do piętnastu łokci i góry zostały zakryte.[n]

ROZDZ. 6

a 1Pt 3:20
b Rdz 1:25 Rdz 7:14
c Rdz 7:15
d Rdz 1:30 Iz 11:7
e Rdz 1:29
f Wj 40:16 Heb 11:7 1Jn 5:3

ROZDZ. 7

g Prz 11:21 2Pt 2:5
h Ps 91:14 Ps 101:6 Mal 3:18 Heb 10:38 1Pt 3:12 2Pt 2:9
i Kpł 11:3 Pwt 14:4
j Rdz 8:19
k Rdz 7:23
l Rdz 2:5 Hi 37:6
m Rdz 7:12
n Rdz 2:19 Rdz 6:7 Rdz 6:17
o Rdz 8:13
p Łk 17:27 Heb 11:7

szpalta 2

a Rdz 6:20
b Rdz 1:7 Rdz 8:2
c 1Kl 19:8
d Rdz 9:18 1Kn 1:4
e Rdz 6:18 1Pt 3:20 2Pt 2:5
f Rdz 1:24
g Rdz 6:7
h Kpł 11:14
i Rdz 9:10
j Rdz 6:17 Ps 146:4 Kzn 3:19
k Iz 26:20
l Ps 69:15
m Hi 12:15 2Pt 3:6
n Ps 104:6

21 Wyginęło więc wszelkie ciało, które się poruszało po ziemi,[a] spośród stworzeń latających i spośród zwierząt domowych, i spośród dzikich zwierząt, i spośród wszystkich rojów, które się roiły na ziemi, i wszyscy ludzie.[b] **22** Wymarło wszystko, w czym działało w nozdrzach tchnienie siły życiowej – wszystko, co było na suchej ziemi.[c] **23** Tak zgładził wszelką istotę, która była na powierzchni ziemi, od człowieka do zwierzęcia, do wszelkiego poruszającego się zwierzęcia i do latającego stworzenia niebios; i zostały zgładzone z ziemi,[d] a pozostał przy życiu tylko Noe i ci, którzy byli z nim w arce.[e] **24** A wody piętrzyły się nad ziemią sto pięćdziesiąt dni.

8 Potem Bóg wspomniał[f] na Noego oraz na wszelkie dzikie zwierzę i wszelkie zwierzę domowe, które z nim było w arce,[g] i Bóg sprawił, że wiatr przeszedł nad ziemią, i wody zaczęły opadać.[h] **2** A źródła głębiny wodnej[i] i upusty[j] niebios zostały zamknięte i ustała ulewa z niebios. **3** I wody zaczęły ustępować z ziemi, ustępując stopniowo; a po stu pięćdziesięciu dniach wody się cofnęły.[k] **4** A w miesiącu siódmym, siedemnastego dnia tego miesiąca, arka[l] spoczęła na górach Ararat.[m] **5** I wód stopniowo ubywało aż do miesiąca dziesiątego. W miesiącu dziesiątym, pierwszego dnia tego miesiąca, ukazały się szczyty gór.[n]

6 A po czterdziestu dniach Noe otworzył okno[o] arki, które wykonał. **7** Potem wypuścił kruka[p] i ten latał na zewnątrz, wylatując i powracając, dopóki nie wyschły wody na ziemi.

8 Później wypuścił od siebie gołębia,[q] by zobaczyć, czy opadły wody z powierzchni ziemi. **9** A gołąb nie znalazł żadnego miejsca odpoczynku dla spodu swej nogi, wrócił więc do niego do arki, gdyż wody były jeszcze na powierzchni całej ziemi.[a] On zaś, wyciągnąwszy rękę, wziął go i wniósł do siebie do arki. **10** I czekał jeszcze następnych siedem dni, i ponownie wypuścił gołębia z arki. **11** Później gołąb przyleciał do niego pod wieczór i oto był w jego dziobie świeżo zerwany liść oliwki;[b] i tak Noe poznał, że wody opadły z ziemi.[c] **12** I czekał jeszcze dalszych siedem dni. Potem wypuścił gołębia, ale ten już do niego nie wrócił.[d]

13 A w sześćset pierwszym roku,[e] w miesiącu pierwszym, pierwszego dnia tego miesiąca, wody wyschły z ziemi; i Noe zaczął zdejmować nakrycie arki, i spojrzał, a oto powierzchnia ziemi już przeschła.[f] **14** W miesiącu zaś drugim, dwudziestego siódmego dnia tego miesiąca, ziemia obeschła.[g]

15 Następnie Bóg rzekł do Noego, mówiąc: **16** „Wyjdź z arki, ty i z tobą twoja żona, i twoi synowie, i żony twoich synów.[h] **17** Wszelkie żywe stworzenie, które jest z tobą z wszelkiego ciała,[i] spośród stworzeń latających[j] i spośród zwierząt czworonożnych,[k] i spośród wszelkich innych poruszających się zwierząt, które się poruszają po ziemi,[l] wyprowadź ze sobą, gdyż mają zaroić się na ziemi i być płodne, i stać się liczne na ziemi”.[m]

18 Wtedy wyszedł Noe, a z nim także jego synowie[n] i jego żona oraz żony jego synów. **19** Wszelkie żywe stworzenie, wszelkie poruszające się zwierzę i wszelkie stworzenie latające – wszystko, co się porusza po ziemi, według swych rodzin wyszło

ROZDZ. 7
a Rdz 6:17
b Łk 17:27
c Rdz 6:17
Rdz 7:15
Hi 27:3
Kzn 3:19
Iz 42:5
d Rdz 6:7
e Prz 2:21
Mt 24:37
1Pt 3:20
2Pt 2:9
2Pt 3:6

ROZDZ. 8
f Rdz 19:29
Wj 2:24
1Sm 1:19
Ps 94:14
g Rdz 6:20
Heb 11:7
h Ps 33:7
i Rdz 7:11
Prz 8:28
j 2Kl 7:2
k Hi 38:11
Jer 5:22
l Rdz 7:18
m 2Kl 19:37
n Rdz 7:20
o Rdz 6:16
p Rdz 6:20
Kpł 11:15
1Kl 17:4
Hi 38:41
q Ps 55:6

szpalta 2
a Rdz 7:19
b Neh 8:15
c Rdz 7:20
Rdz 8:3
d Jer 48:28
e Rdz 7:11
f Rdz 1:9
g Wj 14:21
h Rdz 7:7
1Pt 3:20
2Pt 2:5
i Rdz 7:15
1Ko 15:39
j Rdz 1:20
Rdz 2:19
Rdz 6:20
k Rdz 1:25
l Rdz 1:24
Rdz 9:2
m Rdz 1:22
Ps 144:13
n Rdz 6:10

z arki.[a] **20** I Noe zaczął budować ołtarz[b] dla Jehowy i brać ze wszystkich zwierząt czystych[c] oraz ze wszystkich czystych stworzeń latających,[d] i składać całopalenia na ołtarzu.[e] **21** A Jehowa poczuł kojącą woń[f] i rzekł Jehowa w swym sercu:[g] „Już nigdy nie będę złorzeczył ziemi[h] z powodu człowieka, gdyż skłonność[i] serca człowieka jest zła od samej jego młodości;[j] i już nigdy nie zadam ciosu wszystkiemu, co żyje, tak jak to uczyniłem.[k] **22** Przez wszystkie dni istnienia ziemi siew i żniwo, i zimno, i gorąco, i lato, i zima, i dzień, i noc nigdy nie ustaną”.[l]

9 I Bóg błogosławił Noego i jego synów, mówiąc do nich: „Bądźcie płodni i stańcie się liczni oraz napełnijcie ziemię.[m] **2** A bojaźń przed wami i trwoga przed wami będzie nad wszelkim żywym stworzeniem na ziemi i nad wszelkim latającym stworzeniem niebios, nad wszystkim, co się porusza po ziemi, i nad wszelkimi rybami morza. Oto dane są w wasze ręce.[n] **3** Wszelkie poruszające się zwierzę, które żyje, może służyć wam za pokarm.[o] Tak jak zieloną roślinność daję wam to wszystko.[p] **4** Tylko mięsa z jego duszą[q] — jego krwią[r] — nie wolno wam jeść.[s] **5** A ponadto będę żądał z powrotem krwi waszych dusz. Z ręki każdego żywego stworzenia będę jej żądał z powrotem; i z ręki człowieka, z ręki każdego, kto jest jego bratem, będę żądał z powrotem duszy człowieka.[t] **6** Kto przelewa krew człowieka, przez człowieka zostanie przelana jego własna krew,[u] bo na obraz Boży uczynił On człowieka. **7** Wy zaś bądźcie płodni i stańcie się liczni, sprawcie, by się od was zaroiła ziemia, i stańcie się na niej liczni”.[a]

8 I przemówił Bóg do Noego i do jego synów, którzy z nim byli: **9** „A oto ja ustanawiam moje przymierze[b] z wami i z waszym potomstwem po was,[c] **10** i z każdą żyjącą duszą, która jest z wami, spośród ptaków, spośród zwierząt czworonożnych i spośród wszelkich żywych stworzeń ziemskich, które są z wami — od wszystkich tych, którzy wyszli z arki, do każdego żywego stworzenia ziemskiego.[d] **11** Tak, ustanawiam moje przymierze z wami: Już nigdy nie zostanie wytracone wszelkie ciało przez wody potopu i już nigdy nie nastąpi potop, by ziemię obrócić w ruinę”.[e]

12 I Bóg dodał: „To jest znak[f] przymierza, jakie ustanawiam między mną a wami i każdą duszą żyjącą, która jest z wami, dla pokoleń po czas niezmierzony. **13** Tęczę[g] moją daję na obłoku i ma ona służyć za znak przymierza między mną a ziemią. **14** I gdy sprowadzę obłok nad ziemię, wówczas na pewno pojawi się tęcza na obłoku. **15** I na pewno wspomnę na moje przymierze,[h] które jest między mną a wami i każdą duszą żyjącą spośród wszelkiego ciała;[i] i już nigdy wody nie staną się potopem, by wytracić wszelkie ciało.[j] **16** I ukaże się tęcza na obłoku,[k] i na pewno ją zobaczę, żeby po czas niezmierzony pamiętać o przymierzu[l] między Bogiem a każdą duszą żyjącą spośród wszelkiego ciała, które jest na ziemi”.[m]

17 I Bóg powtórzył Noemu: „Oto znak przymierza, które u-

ROZDZ. 8

a Rdz 7:14
Ps 36:6
b Rdz 12:7
Rdz 22:9
Rdz 26:25
c Rdz 7:2
Kpł 20:25
Pwt 14:4
d Pwt 14:11
e Kpł 1:10
Kpł 1:14
Kpł 17:11
Pwt 27:6
f Kpł 26:31
Eze 20:41
Ef 5:2
Heb 13:16
g Rdz 6:6
h Rdz 3:17
Rdz 5:29
i Pwt 31:21
1Kn 28:9
j Rdz 6:5
Kzn 7:20
Mt 15:19
k Rdz 6:17
Iz 54:9
l Rdz 1:14
Kzn 1:4
Jer 33:20

ROZDZ. 9

m Rdz 1:28
Rdz 8:17
n Rdz 1:26
Jak 3:7
o 1Tm 4:3
p Rdz 1:29
q Rdz 1:30
Kpł 17:11
Kpł 17:14
r Kpł 17:10
s Kpł 3:17
Kpł 7:26
Kpł 17:13
Pwt 12:16
Pwt 12:23
Dz 15:20
Dz 15:29
Dz 21:25
t Rdz 4:10
Wj 21:12
Lb 35:31
Obj 19:2
u Wj 20:13
Lb 35:12
Lb 35:30
Pwt 19:6
2Sm 4:11
Mt 24:30
Obj 21:8

szpalta 2

a Rdz 1:28
Rdz 10:32
b Rdz 9:15
Iz 54:9
c Rdz 6:18
Rdz 9:18
d Rdz 8:1
Rdz 8:17
e Rdz 8:21
f Wj 3:12
g Eze 1:28
Obj 4:3

---

h Kpł 26:42; Iz 54:9; **i** 1Ko 15:39; **j** Rdz 8:21; **k** Hi 38:36; **l** Ps 105:8; Ps 111:5; **m** Pwt 7:9; Heb 6:18.

stanawiam między mną a wszelkim ciałem znajdującym się na ziemi".[a]

18 A synami[b] Noego, którzy wyszli z arki, byli: Sem i Cham, i Jafet. Później Cham został ojcem Kanaana.[c] **19** Ci trzej byli synami Noego i od nich wywodzi się cała ludność ziemi.[d]

20 A Noe zajął się rolnictwem[e] i zasadził winnicę.[f] **21** I zaczął pić wino, i się upił,[g] i wtedy odkrył się w swoim namiocie. **22** Później Cham,[h] ojciec Kanaana, zobaczył nagość[i] swego ojca i na zewnątrz zaczął o tym opowiadać dwom swoim braciom.[j] **23** Wówczas Sem i Jafet wzięli płaszcz[k] i włożywszy go sobie na ramiona, weszli tyłem. W ten sposób zakryli nagość swego ojca, mając twarze odwrócone, i nie widzieli nagości swego ojca.[l]

24 W końcu obudził się Noe po winie i się dowiedział, co mu uczynił jego najmłodszy syn.
25 Wtedy rzekł:

„Przeklęty niech będzie Kanaan.[m]
Niech się stanie najniższym niewolnikiem swych braci".[n]

26 I dodał:

„Błogosławiony niech będzie Jehowa,[o] Bóg Sema,
i niech Kanaan stanie się jego niewolnikiem.[p]
27 Niechaj Bóg da Jafetowi rozległą przestrzeń
i niech przebywa on w namiotach Sema.[q]
Niech Kanaan stanie się również jego niewolnikiem".

28 A Noe żył po potopie jeszcze trzysta pięćdziesiąt lat.[r] **29** Tak więc wszystkich dni Noego było ogółem dziewięćset pięćdziesiąt lat; i umarł.[s]

ROZDZ. 9

a Rdz 9:13
b Rdz 5:32 Rdz 7:7 Rdz 10:1
c Rdz 10:6
d 1Kn 1:4 1Pt 3:20
e Rdz 2:15 2Tm 2:6
f Pwt 20:6
g Rdz 19:35 Prz 23:35
h 1Kn 1:8
i Kpl 18:7 Eze 22:10
j Prz 12:13 Prz 17:9 Ef 5:3
k Rdz 37:34 Wj 22:27
l Wj 20:12 Kpl 19:32 Iz 58:7
m Kpl 18:3 Pwt 7:1 Pwt 27:16 Rz 1:27
n Joz 17:13
o Wj 18:10 Pwt 8:10 1Kl 1:48 1Kn 29:20 Łk 1:68
p Joz 9:23 Sdz 1:28 1Kl 9:21
q 1Kn 1:5
r Rdz 7:6
s Heb 11:7

szpalta 2

ROZDZ. 10

a 1Kn 1:4 Łk 3:36
b Rdz 9:19
c Eze 38:6 Gal 1:2
d Eze 38:2
e 2Kl 17:6 Iz 13:17
f Za 9:13
g Iz 66:19 Eze 27:13
h Ps 120:5 Eze 32:26
i 1Kn 1:5
j Jer 51:27
k 1Kn 1:6
l Eze 27:14 Eze 38:6
m Eze 27:7
n 1Kl 10:22 Jon 1:3
o Iz 23:1
p 1Kn 1:7
q 1Kn 1:8
r Rdz 50:11
s Jer 46:9 Nah 3:9
t Lb 34:2
u Ps 72:10

10 Oto dzieje synów Noego:[a] Sema, Chama i Jafeta.

Po potopie zaczęli się im rodzić synowie.[b] **2** Synami Jafeta byli: Gomer[c] i Magog,[d] i Madaj,[e] i Jawan,[f] i Tubal,[g] i Meszech,[h] i Tiras.[i]

3 A synami Gomera byli: Aszkenaz[j] i Rifat,[k] i Togarma.[l]

4 A synami Jawana byli: Elisza[m] i Tarszisz,[n] Kittim[o] i Dodanim.[p]

5 Od nich ludność wysp narodów rozprzestrzeniła się w ich krainach, każda według swego języka, według swoich rodzin, według swych narodów.

6 A synami Chama byli: Kusz[q] i Micraim,[r] i Put,[s] i Kanaan.[t]

7 A synami Kusza byli: Seba[u] i Chawila, i Sabta, i Rama,[v] i Sabtecha.

A synami Ramy byli: Szeba i Dedan.[w]

8 A Kusz został ojcem Nimroda.[x] On pierwszy stał się mocarzem na ziemi. **9** Okazał się potężnym łowcą na przekór Jehowie. Dlatego mówi się: „Tak jak Nimrod, potężny łowca na przekór Jehowie".[y]
10 A początkiem jego królestwa stały się: Babel[z] i Erech,[a] i Akkad, i Kalne, w ziemi Szinear.[b] **11** Z ziemi tej udał się on do Asyrii[c] i przystąpił do budowy Niniwy[d] i Rechobot-Ir, i Kalach, **12** i Resen między Niniwą a Kalach — jest to wielkie miasto.

13 A Micraimowi[e] urodzili się Ludim[f] i Anamim, i Lehabim, i Naftuchim,[g] **14** i Patrusim,[h] i Kasluchim[i] (od których wywodzą się Filistyni[j]), i Kaftorim.[k]

---

v Eze 27:22; w 1Kn 1:9; x 1Kn 1:10; y Ps 35:4; z Rdz 11:9; a Ezd 4:9; b Dn 1:2; c Mi 5:6; d Jon 3:3; Mt 12:41; e 1Kn 1:8; f Jer 46:9; g 1Kn 1:11; h Eze 29:14; i 1Kn 1:12; j Joz 13:3; Jer 47:4; k Pwt 2:23.

15 A Kanaan został ojcem Sydona,[a] swego pierworodnego, i Heta,[b] **16** i Jebusyty,[c] i Amoryty,[d] i Girgaszyty, **17** i Chiwwity,[e] i Arkity, i Synity, **18** i Arwadyty,[f] i Cemaryty, i Chamatyty;[g] i potem rodziny Kananejczyka się rozproszyły. **19** A granica Kananejczyka sięgała od Sydonu aż po Gerar[h] blisko Gazy,[i] aż po Sodomę i Gomorę,[j] i Admę,[k] i Ceboim,[l] blisko Laszy. **20** To byli synowie Chama według ich rodzin, według ich języków, w ich krainach, według ich narodów.

21 A Semowi, praojcu wszystkich synów Ebera,[m] bratu Jafeta, najstarszego, też urodziło się potomstwo. **22** Synami Sema byli: Elam[n] i Aszszur,[o] i Arpachszad,[p] i Lud, i Aram.

23 A synami Arama byli: Uc i Chul, i Geter, i Masz.[q]

24 I Arpachszad został ojcem Szelacha,[r] a Szelach został ojcem Ebera.

25 Eberowi zaś urodziło się dwóch synów. Jeden miał na imię Peleg,[s] gdyż za jego dni ziemia została podzielona;[t] a jego brat miał na imię Joktan.[u]

26 A Joktan został ojcem Almodada i Szelefa, i Chacarmaweta, i Jaracha,[v] **27** i Hadorama, i Uzala, i Dikli,[w] **28** i Obala, i Abimaela, i Szeby,[x] **29** i Ofira,[y] i Chawili,[z] i Jobaba;[a] wszyscy oni byli synami Joktana.

30 A ich miejsce zamieszkania ciągnęło się od Meszy aż po Sefar, górzysty region Wschodu.

31 Oto synowie Sema według ich rodzin, według ich języków, w ich krainach, według ich narodów.[b]

32 Oto rodziny synów Noego według ich rodów, podług ich narodów; i od nich po potopie rozprzestrzeniły się narody na ziemi.[a]

11 Cała ziemia dalej miała jeden język i jedno słownictwo. **2** A podczas swej wędrówki na wschód odkryli w końcu dolinną równinę w ziemi Szinear[b] i tam zamieszkali. **3** I zaczęli mówić jeden do drugiego: „Nuże, naróbmy cegieł i wypalmy je przez wyprażenie w ogniu”. Cegła więc służyła im za kamień, asfalt zaś służył im za zaprawę.[c] **4** I rzekli: „Nuże, zbudujmy sobie miasto oraz wieżę, której szczyt sięgałby niebios,[d] i uczyńmy sobie sławne imię,[e] żebyśmy czasem nie rozproszyli się po całej powierzchni ziemi”.[f]

5 A Jehowa zstąpił, by zobaczyć miasto i wieżę, które budowali synowie ludzcy.[g] **6** Potem Jehowa rzekł: „Zaiste są oni jednym ludem i wszyscy mają jeden język,[h] i oto, co zaczynają robić. Teraz więc nic, co by zamyślili uczynić, nie będzie dla nich nieosiągalne.[i] **7** Nuże, zstąpmy[j] i pomieszajmy[k] tam ich język, by jeden nie rozumiał języka drugiego”.[l] **8** Toteż Jehowa rozproszył ich stamtąd po całej powierzchni ziemi[m] i w końcu przestali budować miasto.[n] **9** Dlatego nadano mu nazwę Babel,[o] gdyż tam Jehowa pomieszał język całej ziemi, i stamtąd Jehowa rozproszył[p] ich po całej powierzchni ziemi.

10 Oto dzieje Sema.[q]

Sem miał sto lat, gdy został ojcem Arpachszada[r] w dwa lata po potopie. **11** A po zrodzeniu Arpachszada żył Sem jeszcze pięćset lat. W tym czasie został ojcem synów i córek.[s]

ROZDZ. 10

a Joz 13:6 Mk 7:24
b Rdz 25:10 Rdz 27:46
c Sdz 1:21
d Rdz 15:16 Pwt 3:8
e Joz 11:3
f Eze 27:11
g 1Kl 8:65 Za 9:2
h Rdz 20:1
i Joz 15:47 Dz 8:26
j Rdz 13:10 Rdz 19:24 2Pt 2:6 Judy 7
k Pwt 29:23
l Rdz 14:8
m Rdz 11:17
n Ezd 4:9 Dz 2:9
o Eze 27:23
p Rdz 11:10
q 1Kn 1:17
r Rdz 11:12 Łk 3:35
s Rdz 11:16
t Rdz 11:9
u 1Kn 1:19
v 1Kn 1:20
w 1Kn 1:21
x 1Kn 1:22
y 1Kl 9:28 1Kl 10:11 1Kn 29:4
z Rdz 2:11 Rdz 25:18
a 1Kn 1:23
b Rdz 10:5

szpalta 2

a Rdz 9:7 Rdz 9:19 Dz 17:26

ROZDZ. 11

b Rdz 10:10 Dn 1:2
c Wj 1:14 Wj 2:3
d Am 9:2
e Ps 49:11 Dn 4:30 Jn 5:44
f Rdz 9:1 Łk 1:51
g Rdz 18:21 Ps 11:4 Heb 4:13
h Rdz 11:1
i Kzn 7:29 1Ko 1:19
j Rdz 1:26 Prz 8:30
k Hi 5:12 Ps 33:10 Ps 55:9
l Rdz 10:5
m Pwt 32:8 Łk 1:51

n Hi 12:14; Ps 127:1; o Jer 50:1; 1Pt 5:13; p Ps 68:30; Łk 1:51; q Rdz 6:10; 1Kn 1:4; Łk 3:36; r Rdz 10:22; 1Kn 1:17; s Rdz 10:21.

12 Arpachszad zaś żył trzydzieści pięć lat. Potem został ojcem Szelacha.[a] **13** A po zrodzeniu Szelacha żył Arpachszad jeszcze czterysta trzy lata. W tym czasie został ojcem synów i córek.

14 Szelach zaś żył trzydzieści lat. Potem został ojcem Ebera.[b] **15** A po zrodzeniu Ebera żył Szelach jeszcze czterysta trzy lata. W tym czasie został ojcem synów i córek.

16 Eber zaś żył trzydzieści cztery lata. Potem został ojcem Pelega.[c] **17** A po zrodzeniu Pelega żył Eber jeszcze czterysta trzydzieści lat. W tym czasie został ojcem synów i córek.

18 Peleg zaś żył trzydzieści lat. Potem został ojcem Reu.[d] **19** A po zrodzeniu Reu żył Peleg jeszcze dwieście dziewięć lat. W tym czasie został ojcem synów i córek.

20 Reu zaś żył trzydzieści dwa lata. Potem został ojcem Seruga.[e] **21** A po zrodzeniu Seruga żył Reu jeszcze dwieście siedem lat. W tym czasie został ojcem synów i córek.

22 Serug zaś żył trzydzieści lat. Potem został ojcem Nachora.[f] **23** A po zrodzeniu Nachora żył Serug jeszcze dwieście lat. W tym czasie został ojcem synów i córek.

24 Nachor zaś żył dwadzieścia dziewięć lat. Potem został ojcem Teracha.[g] **25** A po zrodzeniu Teracha żył Nachor jeszcze sto dziewiętnaście lat. W tym czasie został ojcem synów i córek.

26 Terach zaś żył siedemdziesiąt lat, a potem został ojcem Abrama,[h] Nachora[i] i Harana.

27 Oto dzieje Teracha.

Terach został ojcem Abrama, Nachora i Harana, a Haran został ojcem Lota.[j] **28** Później Haran umarł, gdy wraz ze swoim ojcem, Terachem, był w ziemi swego narodzenia, w Ur[a] Chaldejczyków.[b] **29** Abram i Nachor wzięli sobie żony. Żona Abrama miała na imię Saraj,[c] a żona Nachora miała na imię Milka;[d] była to córka Harana, ojca Milki i ojca Jiski. **30** Ale Saraj była niepłodna;[e] nie miała dziecka.

31 Potem Terach wziął Abrama, swego syna, i swego wnuka[f] Lota, syna Harana, i Saraj,[g] swą synową, żonę Abrama, swego syna, i oni wyruszyli z nim z Ur Chaldejczyków, by się udać do ziemi Kanaan.[h] Po pewnym czasie przyszli do Charanu[i] i tam zamieszkali. **32** A dni Teracha było dwieście pięć lat. Potem Terach umarł w Charanie.

12 I przemówił Jehowa do Abrama: „Wyrusz ze swej krainy i od swoich krewnych, i z domu swego ojca do krainy, którą ci pokażę;[j] **2** a uczynię z ciebie wielki naród i będę ci błogosławił, i twoje imię uczynię wielkim; i okaż się błogosławieństwem.[k] **3** I będę błogosławił tym, którzy błogosławią tobie, a tego, kto ci złorzeczy, przeklnę[l] i poprzez ciebie na pewno będą sobie błogosławić wszystkie rodziny ziemi”.[m]

4 Wówczas Abram poszedł, tak jak mu powiedział Jehowa, i Lot poszedł z nim. Abram zaś miał siedemdziesiąt pięć lat, gdy wyszedł z Charanu.[n] **5** Abram wziął więc Saraj, swoją żonę,[o] i Lota, syna swego brata,[p] oraz cały dobytek, który nagromadzili,[q] i dusze, które nabyli w Charanie, i wyruszyli w drogę, by udać się do ziemi Kanaan.[r] W końcu przybyli do ziemi Kanaan. **6** I Abram przeszedł przez tę ziemię aż do miejsca Szechem,[s] blisko wielkich

ROZDZ. 11

a Rdz 10:24 1Kn 1:18 Łk 3:35
b Rdz 10:21 1Kn 1:18
c Rdz 10:25 1Kn 1:19
d 1Kn 1:25 Łk 3:35
e Łk 3:35
f 1Kn 1:26
g Rdz 11:32 Łk 3:34
h Rdz 12:7 Rdz 15:6 Rdz 17:5 Rdz 18:19 Jn 8:39 Rz 4:11 Gal 3:16 Heb 11:17 Jak 2:23
i Joz 24:2
j Rdz 12:4 Rdz 19:1 2Pt 2:7

szpalta 2

a Rdz 15:7 Neh 9:7
b 2Kl 24:2 Dz 7:4
c Rdz 12:11 Rdz 17:15 Rdz 20:12 1Pt 3:6
d Rdz 22:20 Rdz 24:15
e Rdz 16:2 Rdz 18:11 Rz 4:19 Heb 11:11
f Rdz 11:27
g Rdz 12:5 Rdz 16:1
h Rdz 9:26 Rdz 10:19 Rdz 12:7 Lb 34:2 Dz 13:19
i Rdz 12:4 Rdz 27:43 Dz 7:2

ROZDZ. 12

j Joz 24:3 Dz 7:4
k Rdz 13:16 Rdz 15:5 Rdz 17:5 Rdz 22:17 Heb 6:14
l Rdz 27:29 Wj 23:22 Lb 24:9
m Za 8:23 Łk 1:73 Dz 3:25 Gal 3:8
n Heb 11:8
o Rdz 11:29
p Rdz 11:31
q Rdz 13:6 Kzn 5:19
r Rdz 26:3
s Dz 7:16

drzew More;[a] a w owym czasie był w tej ziemi Kananejczyk. **7** A Jehowa ukazał się Abramowi i rzekł: „Potomstwu[b] twemu dam tę ziemię”.[c] Potem zbudował on tam ołtarz dla Jehowy, który mu się ukazał. **8** Później przeniósł się stamtąd w górzysty region na wschód od Betel[d] i rozbił swój namiot, mając Betel od zachodu i Aj[e] od wschodu. Wówczas zbudował tam ołtarz dla Jehowy[f] i zaczął wzywać imienia Jehowy.[g] **9** Następnie Abram zwinął obóz i potem szedł od obozowiska do obozowiska w kierunku Negebu.[h]

10 A ziemię tę nawiedziła klęska głodu i Abram powędrował do Egiptu, by tam przebywać jako przybysz,[i] gdyż dotkliwa była klęska głodu w tej ziemi.[j] **11** A gdy już się zbliżył, by wejść do Egiptu, rzekł do swej żony Saraj: „Proszę cię! Dobrze wiem, że jesteś kobietą o pięknym wyglądzie.[k] **12** Z pewnością więc Egipcjanie zobaczą cię i powiedzą: ‚To jego żona’. I na pewno mnie zabiją, a ciebie zachowają przy życiu. **13** Mów, proszę, iż jesteś moją siostrą,[l] żeby mi się dobrze wiodło z twego powodu, i dzięki tobie żyć będzie moja dusza”.[m]

14 A gdy tylko Abram wszedł do Egiptu, Egipcjanie zobaczyli tę kobietę, iż jest bardzo piękna. **15** I zobaczyli ją też książęta faraona, i zaczęli ją zachwalać faraonowi, tak iż tę kobietę zabrano do domu faraona. **16** A on ze względu na nią dobrze traktował Abrama i ten w końcu miał owce i bydło, i osły, i służących oraz służące, i oślice, i wielbłądy.[n] **17** Wówczas Jehowa dotknął faraona i jego domowników wielkimi plagami[o] z powodu Saraj, żony Abrama.[p] **18** Wtedy faraon wezwał Abrama i rzekł: „Cóżeś to mi uczynił? Czemuś mi nie powiedział, że ona jest twoją żoną?[a] **19** Czemu mówiłeś: ‚Ona jest moją siostrą’,[b] tak iż właśnie miałem wziąć ją sobie za żonę? Oto więc twoja żona. Zabierz ją i idź!” **20** I faraon wydał ludziom nakazy w jego sprawie, a oni odprowadzili go wraz z jego żoną i wszystkim, co miał.[c]

13 Następnie Abram udał się z Egiptu do Negebu,[d] on i jego żona oraz wszystko, co miał, a wraz z nim Lot. **2** Abram zaś był bardzo zasobny w stada i srebro, i złoto.[e] **3** I szedł od obozowiska do obozowiska, z Negebu aż do Betel, do miejsca, gdzie początkowo był jego namiot między Betel i Aj,[f] **4** do miejsca z ołtarzem, który tam pierwotnie zbudował;[g] i Abram zaczął tam wzywać imienia Jehowy.[h]

5 A Lot, który szedł razem z Abramem, także miał owce i bydło oraz namioty. **6** Toteż ziemia ta nie pozwalała, by wszyscy mieszkali razem, gdyż ich dobytek się pomnożył i nie mogli mieszkać wszyscy razem.[i] **7** I doszło do kłótni między pasterzami stad Abrama a pasterzami stad Lota; a w owym czasie mieszkali w tej ziemi Kananejczyk i Peryzzyta.[j] **8** Abram rzekł więc do Lota:[k] „Proszę cię, niechaj nie trwa kłótnia między mną a tobą i między moimi pasterzami a twoimi pasterzami, bo my, mężczyźni, jesteśmy braćmi.[l] **9** Czyż cała ta ziemia nie stoi przed tobą otworem? Proszę cię, odłącz się ode mnie. Jeżeli pójdziesz w lewo, to ja pójdę w prawo; lecz jeśli pójdziesz w prawo, to ja pójdę w lewo”.[m] **10** Lot więc podniósł oczy i ujrzał cały Okręg Jordanu,[n] że cały był dobrze nawodnionym regionem

ROZDZ. 12

a Rdz 35:4 Pwt 11:30
b Rdz 3:15 Rdz 21:12 Rdz 28:14 Rz 9:7 Gal 3:16
c Rdz 13:15 Rdz 15:7 Rdz 17:8 Pwt 34:4
d Rdz 28:19 Rdz 31:13
e Rdz 13:3 Joz 7:2
f Rdz 8:20 Rdz 35:3
g Rdz 26:25 Prz 18:10 Rz 10:13
h Rdz 20:1 Rdz 24:62
i Rdz 47:4 Pwt 23:7 Ps 105:13 Dz 7:6
j Rdz 26:1
k Rdz 26:7
l Rdz 12:19
m Rdz 20:12
n Rdz 20:14 Rdz 24:35
o 1Sm 5:11
p Rdz 11:29 Rdz 17:15 Rdz 23:19

szpalta 2

a Rz 7:3
b Rdz 20:2 Rdz 20:12
c Ps 105:14

ROZDZ. 13

d Rdz 12:9 Rdz 20:1
e Rdz 24:35 Pwt 8:18
f Rdz 12:8 Joz 7:2
g Rdz 12:7
h Rdz 21:33 Iz 12:4 Rz 10:13
i Rdz 36:7
j Rdz 10:19 Rdz 15:18
k Rdz 11:27
l Ps 133:1 Prz 15:18 Rz 12:10
m Prz 17:14 Rz 12:18 Heb 12:14
n Rdz 19:28

—zanim Jehowa obrócił w ruinę Sodomę i Gomorę—jak ogród Jehowy,[a] jak ziemia Egiptu, aż po Coar.[b] **11** Wtedy Lot wybrał sobie cały Okręg Jordanu i przeniósł Lot swój obóz na wschód. Odłączyli się zatem jeden od drugiego. **12** Abram mieszkał w ziemi Kanaan, natomiast Lot mieszkał pośród miast tego Okręgu.[c] W końcu rozbił namiot w pobliżu Sodomy. **13** A mężczyźni mieszkający w Sodomie byli źli i ciężko grzeszyli przeciwko Jehowie.[d]

14 I Jehowa rzekł do Abrama, gdy już Lot się od niego odłączył: „Proszę cię, podnieś oczy i spójrz z miejsca, gdzie jesteś, na północ i na południe, i na wschód, i na zachód,[e] **15** gdyż całą tę krainę, na którą patrzysz, daję tobie i twemu potomstwu aż po czas niezmierzony.[f] **16** I uczynię twoje potomstwo jak drobinki prochu ziemi, tak iż jeśliby człowiek potrafił policzyć drobinki prochu ziemi, to można by też policzyć twoje potomstwo.[g] **17** Wstań, obejdź tę ziemię wzdłuż i wszerz, gdyż daję ją tobie”.[h] **18** Abram więc dalej mieszkał w namiotach. Później przyszedł i zamieszkał między wielkimi drzewami Mamre,[i] które są w Hebronie;[j] i tam przystąpił do zbudowania ołtarza dla Jehowy.[k]

14 A za dni Amrafela, króla Szinearu,[l] Ariocha, króla Ellasaru, Kedorlaomera,[m] króla Elamu,[n] i Tidala, króla Goim,[o] **2** toczyli oni wojnę z Berą, królem Sodomy,[p] i z Birszą, królem Gomory,[q] Szinabem, królem Admy,[r] i Szemeberem, królem Ceboim,[s] i z królem Beli (czyli Coaru).[t] **3** Ci wszyscy pomaszerowali jako sprzymierzeńcy[u] ku nizinie Siddim,[v] to jest ku Morzu Słonemu.[w]

ROZDZ. 13

a Rdz 2:9 Iz 51:3 Eze 36:35
b Rdz 19:22
c Rdz 19:29
d Rdz 18:20 Rdz 19:5 Rz 1:27 2Pt 2:6 Judy 7
e Pwt 34:1
f Rdz 12:7 Rdz 15:18 Rdz 24:7 Wj 33:1
g Rdz 12:2 Rdz 15:5 Wj 1:7 Pwt 26:5 Heb 11:12
h Pwt 34:4 Joz 12:7
i Rdz 18:1 Rdz 23:19 Rdz 25:9
j Rdz 23:2
k Rdz 12:7

ROZDZ. 14

l Rdz 10:10
m Rdz 14:17
n Rdz 10:22
o Rdz 14:9
p Rdz 10:19 Rdz 13:12 2Pt 2:6
q Rdz 13:10 Rdz 18:20 Judy 7
r Oz 11:8
s Pwt 29:23
t Pwt 34:3
u Sdz 20:11
v Rdz 14:10
w Pwt 3:17

szpalta 2

a Pwt 1:4
b Pwt 2:10
c Pwt 2:12
d Rdz 36:8
e Rdz 21:21
f Lb 20:1
g Rdz 36:12 1Sm 15:2
h Rdz 10:16
i 2Kn 20:2
j Rdz 14:3
k Rdz 14:1
l Rdz 14:3
m Rdz 11:3 Wj 2:3
n Pwt 29:23
o Rdz 19:30
p Rdz 14:16
q Rdz 19:1 2Pt 2:7
r Rdz 40:15 Wj 3:18

4 Dwanaście lat służyli Kedorlaomerowi, lecz w trzynastym roku się zbuntowali. **5** A w roku czternastym przybył Kedorlaomer, jak również królowie, którzy z nim byli, i zadali klęskę Refaitom w Aszterot-Karnaim[a] i Zuzytom w Ham, i Emitom[b] w Szawe-Kiriataim, **6** i Chorytom[c] na ich górze Seir,[d] aż do El-Paran,[e] które jest na skraju pustkowia. **7** Potem zawrócili i przybyli do En-Miszpat, czyli Kadesz,[f] i pobili całe pole Amalekitów,[g] a także Amorytów,[h] którzy mieszkali w Chacacon-Tamar.[i]

8 Wtedy wyruszył król Sodomy oraz król Gomory i król Admy, i król Ceboim, i król Beli (czyli Coaru) i ustawili się w szyku do bitwy z nimi na nizinie Siddim,[j] **9** z Kedorlaomerem, królem Elamu, i Tidalem, królem Goim, i Amrafelem, królem Szinearu, i Ariochem, królem Ellasaru;[k] czterech królów przeciwko pięciu. **10** A na nizinie Siddim[l] było wiele dołów z asfaltem;[m] i królowie Sodomy oraz Gomory[n] rzucili się do ucieczki, i powpadali w nie, ci zaś, którzy pozostali, uciekli w górzystą okolicę.[o] **11** Wówczas zwycięzcy zabrali cały dobytek Sodomy i Gomory oraz całą ich żywność i odeszli.[p] **12** Zabrali też Lota, syna brata Abramowego, i jego dobytek i udali się w dalszą drogę. Mieszkał on wtedy w Sodomie.[q]

13 Potem przybył pewien uciekinier i opowiedział to Abramowi Hebrajczykowi.[r] Obozował on wtedy między wielkimi drzewami Mamrego Amoryty,[s] brata Eszkola i brata Anera;[t] a byli oni sprzymierzeńcami Abrama. **14** Tak więc Abram usłyszał, że jego brat został

s Rdz 10:16; Rdz 13:18; **t** Rdz 14:24; Lb 32:9.

uprowadzony do niewoli.[a] Wtedy zebrał swoich wyćwiczonych ludzi,[b] trzystu osiemnastu niewolników urodzonych w jego domu,[c] i ruszył w pościg aż do Dan.[d] **15** A w nocy porozdzielał przeciw nim swe siły,[e] on i jego niewolnicy, i tak ich pobił, i ścigał ich aż do Choby, która jest na północ od Damaszku. **16** I odzyskał cały dobytek,[f] a także odzyskał Lota, swego brata, i jego dobytek oraz kobiety i lud.[g]

17 A gdy już wracał po rozgromieniu Kedorlaomera oraz królów, którzy z nim byli, do niziny Szawe, to jest niziny królewskiej,[h] wyszedł mu naprzeciw król Sodomy. **18** Melchizedek[i] zaś, król Salem,[j] wyniósł chleb i wino;[k] był on kapłanem Boga Najwyższego.[l] **19** Wówczas go pobłogosławił i rzekł:

„Błogosławiony niech będzie
Abram przez Boga Najwyższego,[m]
Twórcę nieba i ziemi;[n]
20 i błogosławiony niech będzie
Bóg Najwyższy,[o]
który wydał twych ciemiężców w twoją rękę!”[p]

Wtedy Abram dał mu dziesięcinę ze wszystkiego.[q]

21 Następnie król Sodomy rzekł do Abrama: „Daj mi dusze,[r] lecz dobytek weź dla siebie”. **22** Na to Abram rzekł do króla Sodomy: „Podnoszę rękę, przysięgając[s] na Jehowę, Boga Najwyższego, Twórcę nieba i ziemi, **23** że nic nie wezmę z tego, co twoje, od nitki aż do rzemyka od sandałów,[t] żebyś nie mógł powiedzieć: ‚To ja wzbogaciłem Abrama’. **24** Dla mnie nic![u] Tylko to, co młodzieńcy już zjedli, a także dział mężów, którzy poszli ze mną, Anera, Eszkola i Mamrego[v] — ci niech wezmą swój dział”.[w]

ROZDZ. 14

a Rdz 11:27
b 1Kl 20:27
c Rdz 17:12
d Sdz 18:29
e Rdz 32:7
Sdz 7:16
f 1Sm 30:19
g Wj 15:13
h 2Sm 18:18
i Ps 110:4
Heb 6:20
Heb 7:3
Heb 7:10
j Heb 7:1
k Sdz 19:19
l Ps 83:18
Heb 5:10
m Gal 3:14
n Ps 115:15
Obj 10:6
o 1Kn 29:10
p Pwt 28:7
q Rdz 28:22
Heb 7:4
r Rdz 46:15
Jer 39:18
s Pwt 32:40
t Est 9:15
u Dz 20:33
v Rdz 14:13
w Prz 3:27
1Tm 5:18

szpalta 2

ROZDZ. 15

a Wj 6:3
Lb 12:6
b Ps 27:1
Iz 41:10
Rz 8:31
Heb 13:6
c Pwt 33:29
Prz 30:5
d Rdz 17:6
Heb 11:6
e Rdz 24:2
f Rdz 12:7
Dz 7:5
g Wj 2:10
h Rdz 21:12
i Jer 33:22
j Rdz 22:17
Pwt 1:10
Heb 11:12
k Rz 4:18
Heb 11:8
Jak 2:23
l Rz 4:13
Rz 4:22
Gal 3:6
m Rdz 11:31
Neh 9:7
Ps 105:11
n Sdz 6:17
Łk 1:18
o Kpl 1:14
p Kpl 1:17
q Kpl 11:13
r 1Sm 26:12

15 Po tym wszystkim doszło do Abrama w wizji[a] słowo Jehowy, mówiące: „Nie bój się,[b] Abramie. Jestem dla ciebie tarczą.[c] Twoja nagroda będzie bardzo wielka”.[d] **2** Wtedy Abram rzekł: „Wszechwładny Panie, Jehowo, co mi dasz, skoro jestem bezdzietny, a tym, który posiądzie mój dom, jest mąż z Damaszku, Eliezer?”[e] **3** I Abram dodał: „Oto nie dałeś mi żadnego potomstwa[f] i dziedziczy po mnie syn[g] z mojego domostwa”. **4** Lecz oto doszło do niego słowo Jehowy następującej treści: „Nie ten człowiek będzie dziedziczył po tobie, lecz ten, który wyjdzie z twojego wnętrza, będzie po tobie dziedziczył”.[h]

5 Potem wyprowadził go na zewnątrz i rzekł: „Spójrz, proszę, na niebiosa i policz gwiazdy, jeśli potrafisz je policzyć”.[i] I odezwał się do niego: „Takie będzie twoje potomstwo”.[j] **6** I uwierzył Jehowie;[k] a on zaczął poczytywać mu to za prawość.[l] **7** Potem rzekł jeszcze do niego: „Jam jest Jehowa, który cię wyprowadził z Ur Chaldejczyków, by dać ci tę ziemię, abyś ją wziął w posiadanie”.[m] **8** Ten odrzekł: „Wszechwładny Panie, Jehowo, po czym poznam, że ją posiądę?”[n] **9** On zaś mu powiedział: „Weź dla mnie trzyletnią jałówkę i trzyletnią kozę, i trzyletniego barana oraz turkawkę i gołąbka”.[o] **10** Wziął więc sobie je wszystkie i porozcinał na dwie części, i każdą ich część położył naprzeciw drugiej, ale ptaków nie porozcinał.[p] **11** I do tych ciał zaczęły się zlatywać ptaki drapieżne,[q] lecz Abram je odpędzał.

12 Kiedy słońce chyliło się ku zachodowi, Abram zapadł w głęboki sen[r] i oto ogarniała go przerażająco wielka ciemność.

13 A on przemówił do Abrama: „Wiedz z całą pewnością, że twoje potomstwo będzie osiadłym przybyszem w nie swojej ziemi[a] i będą musieli im służyć, ci natomiast będą ich dręczyć przez czterysta lat.[b] **14** Ale ja osądzam naród, któremu będą służyć,[c] i potem wyjdą z wielkim dobytkiem.[d] **15** Ty zaś w pokoju pójdziesz do swych praojców; zostaniesz pogrzebany w późnej starości.[e] **16** Lecz w czwartym pokoleniu tu powrócą,[f] gdyż jeszcze się nie dopełniła wina Amorytów”.[g]

17 Słońce właśnie zachodziło i nastała gęsta ciemność, a oto dymiący piec i ognista pochodnia, która przesuwała się między tymi częściami.[h] **18** W owym dniu Jehowa zawarł z Abramem przymierze,[i] mówiąc: „Twojemu potomstwu dam tę ziemię,[j] od rzeki egipskiej aż do wielkiej rzeki, rzeki Eufrat:[k] **19** Kenitów[l] i Kenizzytów, i Kadmonitów, **20** i Hetytów,[m] i Peryzzytów,[n] i Refaitów,[o] **21** i Amorytów, i Kananejczyków, i Girgaszytów, i Jebusytów”.[p]

16 A Saraj, żona Abrama, nie urodziła mu dzieci;[q] miała zaś egipską służącą imieniem Hagar.[r] **2** Saraj zatem rzekła do Abrama: „Spójrz, proszę! Jehowa pozbawił mnie możliwości rodzenia dzieci.[s] Współżyj, proszę, z moją służącą. Może z niej będę miała dzieci”.[t] Abram posłuchał więc głosu Saraj.[u] **3** Wówczas Saraj, żona Abrama, po dziesięciu latach pobytu Abrama w ziemi Kanaan wzięła Hagar, swą egipską służącą, i dała ją Abramowi, swemu mężowi, za żonę.[v] **4** Toteż on współżył z Hagar i ta zaszła w ciążę. Kiedy spostrzegła, że jest brzemienna, jej pani stała się w jej oczach godna pogardy.[w]

5 Wtedy Saraj rzekła do Abrama: „Wyrządzona mi krzywda niech będzie poczytana tobie. Sama oddałam swą służącą na twą pierś, a ona spostrzegła, że jest brzemienna, i stałam się w jej oczach godna pogardy. Oby Jehowa rozsądził między mną a tobą”.[a] **6** Abram rzekł więc do Saraj:[b] „Oto twoja służąca jest do twej dyspozycji. Uczyń z nią, co dobre w twoich oczach”.[c] Wówczas Saraj zaczęła ją upokarzać, tak iż ona uciekła od niej.[d]

7 Później przy źródle wód na pustkowiu, przy źródle na drodze do Szur,[e] znalazł ją anioł Jehowy.[f] **8** I odezwał się: „Hagar, służebnico Saraj, skąd to przyszłaś i dokąd idziesz?” Ona odrzekła: „Uciekam od Saraj, mojej pani”. **9** I przemówił do niej anioł Jehowy: „Wróć do swej pani i ukorz się pod jej ręką”.[g] **10** Potem anioł Jehowy powiedział jej: „Wielce pomnożę twoje potomstwo,[h] tak iż z powodu mnogości nie da się go policzyć”.[i] **11** Ponadto anioł Jehowy rzekł do niej: „Oto jesteś brzemienna i urodzisz syna, i nazwiesz go imieniem Ismael;[j] Jehowa bowiem usłyszał twoją udrękę.[k] **12** On zaś stanie się zebrą człowieczą. Jego ręka będzie przeciw każdemu, a ręka każdego będzie przeciw niemu;[l] i przed obliczem wszystkich swych braci będzie obozował”.[m]

13 Wówczas Jehowę, który do niej mówił, zaczęła nazywać imieniem: „Tyś jest Bogiem widzenia”,[n] gdyż powiedziała: „Czyż tutaj nie patrzyłam na tego, który mnie widzi?” **14** Dlatego studnię tę nazwano Beer-Lachaj-Roj.[o] Oto jest ona między Kadesz a Bered. **15** Później Hagar urodziła Abramowi syna i Abram nazwał swego syna,

ROZDZ. 15

a Pwt 10:19 Heb 11:13
b Rdz 21:9 Wj 1:14 Wj 3:7 Dz 7:6
c Wj 7:4 Lb 33:4
d Wj 3:22 Ps 105:37
e Rdz 25:8
f Joz 14:1 Dz 7:7
g 1Kl 21:26 2Kl 21:11 1Ts 2:16
h 1Kn 21:26 Jer 34:18
i Rdz 17:19 Rdz 22:17 Gal 3:17
j Wj 3:8
k 1Kl 4:21
l 1Sm 15:6
m Joz 1:4
n Wj 3:17
o Joz 17:15
p Pwt 7:1

ROZDZ. 16

q Rdz 15:3
r Rdz 12:16 Gal 4:25
s Rdz 20:17
t Rdz 30:3
u Rdz 21:12 Ef 5:21
v Rdz 30:9
w 1Sm 1:6

szpalta 2

a Wj 5:21 1Sm 24:12 Ps 43:1
b Prz 15:1 Prz 15:18
c Prz 29:19
d Prz 15:12 Kzn 10:4 1Pt 2:20
e Rdz 25:18 Wj 15:22
f Rdz 22:11
g Kzn 10:4 Ef 6:5 Tyt 2:9
h Rdz 17:20
i Rdz 25:13 1Kn 1:29 Ef 6:8
j Rdz 17:18
k Ps 22:24
l Rdz 37:28
m Rdz 21:20
n 2Kn 16:9 Prz 5:21 Prz 15:3 Heb 4:13
o Rdz 24:62

którego urodziła Hagar, imieniem Ismael.[a] **16** Abram miał osiemdziesiąt sześć lat, gdy Hagar urodziła Abramowi Ismaela.

17 Gdy Abram miał dziewięćdziesiąt dziewięć lat, Abramowi ukazał się Jehowa i rzekł do niego:[b] „Jam jest Bóg Wszechmocny.[c] Chodź przede mną i okaż się nienaganny.[d] **2** A ja ustanowię przymierze między mną i tobą,[e] żeby cię bardzo, bardzo pomnożyć”.[f]

3 Wówczas Abram padł na twarz,[g] a Bóg dalej z nim rozmawiał, mówiąc: **4** „Co do mnie zaś, oto moje przymierze jest z tobą[h] i zostaniesz ojcem rzeszy narodów.[i] **5** I nie będziesz już nazywany imieniem Abram, lecz mieć będziesz na imię Abraham, gdyż uczynię cię ojcem rzeszy narodów. **6** I uczynię cię bardzo, bardzo płodnym, i rozkrzewię cię w narody, i od ciebie będą się wywodzić królowie.[j]

7 „I wywiążę się ze swego przymierza między mną a tobą[k] i twoimi potomkami po tobie według ich pokoleń jako przymierza po czas niezmierzony,[l] żeby się okazać Bogiem dla ciebie i dla twego potomstwa po tobie.[m] **8** I dam tobie oraz twemu potomstwu po tobie ziemię, w której przebywasz jako osiadły przybysz[n] — całą ziemię Kanaan — jako posiadłość po czas niezmierzony; i okażę się dla nich Bogiem”.[o]

9 I Bóg rzekł jeszcze do Abrahama: „Ty zaś masz zachowywać moje przymierze, ty i twoi potomkowie po tobie według ich pokoleń.[p] **10** To jest moje przymierze, które będziecie zachowywać, między mną a wami, jak również twoim potomstwem po tobie:[q] Każdy mężczyzna spośród was ma się dać obrzezać.[r] **11** I dacie obrzezać ciało waszych napletków, i będzie to służyć za znak przymierza między mną a wami.[a] **12** I każdy wasz potomek męski mający osiem dni ma zostać obrzezany,[b] według waszych pokoleń, każdy urodzony w domu i każdy nabyty za pieniądze od jakiegoś cudzoziemca, który nie jest z twego potomstwa. **13** Każdy mężczyzna urodzony w twoim domu i każdy nabyty za twoje pieniądze koniecznie ma zostać obrzezany;[c] i moje przymierze na waszym ciele ma służyć za przymierze po czas niezmierzony.[d] **14** A nie obrzezany mężczyzna, który nie da obrzezać ciała swego napletka — ta dusza ma zostać zgładzona ze swego ludu.[e] Złamał on moje przymierze”.

15 I Bóg rzekł jeszcze do Abrahama: „Saraj zaś, swojej żony, nie nazywaj imieniem Saraj, gdyż ma na imię Sara.[f] **16** I będę jej błogosławił, a także dam ci z niej syna;[g] i będę jej błogosławił, i ona rozkrzewi się w narody;[h] od niej będą się wywodzić królowie ludów”.[i] **17** Wtedy Abraham padł na twarz i się roześmiał, i począł mówić w swym sercu:[j] „Czyż człowiekowi stuletniemu urodzi się dziecko i czyż urodzi Sara, kobieta dziewięćdziesięcioletnia?”[k]

18 Potem Abraham rzekł do prawdziwego Boga: „Oby Ismael żył przed obliczem twoim!”[l] **19** Bóg odrzekł: „Sara, twoja żona, na pewno urodzi ci syna i nazwiesz go imieniem Izaak.[m] I zawrę z nim moje przymierze jako przymierze po czas niezmierzony dla jego potomstwa po nim.[n] **20** A co do Ismaela, wysłuchałem cię. Oto pobłogosławię mu i uczynię go płodnym, i bardzo, bardzo go rozmnożę.[o] Na pewno wyda dwunastu na-

ROZDZ. 16

a Rdz 21:9
Gal 4:24

ROZDZ. 17

b Rdz 12:7
c Obj 16:7
d Ps 15:2
Ps 18:23
e Ps 105:8
Gal 3:17
f Rdz 22:17
Pwt 1:10
Heb 11:12
g Sdz 13:20
Mt 17:6
h Ps 105:9
i Rdz 13:16
Rz 4:17
j 2Kl 1:18
k Mi 7:20
Łk 1:72
l Sdz 2:1
Ps 105:10
m Wj 19:5
Mk 12:26
n Wj 6:4
Heb 11:9
o Pwt 14:2
Ps 105:11
p Wj 19:5
Pwt 11:13
q Rdz 21:4
Łk 2:21
r Rdz 34:15
Joz 5:2
Rz 2:29

szpalta 2

a Dz 7:8
Rz 4:11
b Rdz 21:4
Łk 2:21
Flp 3:5
c Wj 12:44
Dz 16:3
d Sdz 2:1
Ps 111:5
e Wj 4:24
Lb 15:31
Jn 7:23
f Rdz 11:29
g Rdz 18:10
Rz 9:9
h Rdz 35:11
i 2Kn 28:26
j Rdz 18:12
Rdz 21:6
Łk 2:19
k Rz 4:19
Heb 11:11
l Rdz 16:11
m Mt 1:2
Rz 9:7
Gal 4:28
n Rdz 26:24
Ps 105:9
Łk 1:33
Gal 4:28
o Rdz 16:10
Rdz 21:13
Rdz 25:13

czelników i rozkrzewię go w wielki naród.[a] **21** Jednakże moje przymierze ustanowię z Izaakiem,[b] którego Sara ci urodzi w przyszłym roku w tymże wyznaczonym czasie".[c]

22 Wtedy Bóg przestał z nim rozmawiać i odszedł w górę od Abrahama.[d] **23** Abraham zatem wziął Ismaela, swego syna, i wszystkich, którzy się urodzili w jego domu, i każdego nabytego za jego pieniądze, każdego mężczyznę spośród domowników Abrahama, i w tymże dniu obrzezał ciało ich napletków, tak jak mu powiedział Bóg.[e] **24** A miał Abraham dziewięćdziesiąt dziewięć lat, gdy zostało obrzezane ciało jego napletka.[f] **25** Ismael zaś, jego syn, miał trzynaście lat, gdy zostało obrzezane ciało jego napletka.[g] **26** W tym samym dniu obrzezany został Abraham, jak również Ismael, jego syn.[h] **27** I wszyscy mężczyźni spośród jego domowników, każdy urodzony w domu i każdy nabyty za pieniądze od cudzoziemca — zostali obrzezani razem z nim.[i]

18 Potem ukazał mu się Jehowa[j] pośród wielkich drzew Mamre,[k] gdy w skwarze dnia[l] siedział on u wejścia do namiotu. **2** Podniósłszy oczy,[m] spojrzał, a oto trzech mężów stało w pewnej odległości od niego. Kiedy ich ujrzał, pobiegł im na spotkanie od wejścia do namiotu i kłaniał się im aż do ziemi.[n] **3** I rzekł: „Jehowo, jeśli istotnie znalazłem łaskę w twoich oczach, racz nie omijać swego sługi.[o] **4** Niechby nabrano trochę wody i pozwólcie, by wam umyto nogi.[p] Potem spocznijcie pod drzewem.[q] **5** A ja wezmę kawałek chleba i pokrzepcie swe serca.[r] Potem możecie iść dalej, gdyż dlatego przebyliście tę drogę do waszego sługi". Wtedy oni rzekli: „Dobrze! Możesz uczynić, jak powiedziałeś".

6 Abraham pośpieszył więc do namiotu Sary i rzekł: „Pośpiesz się! Weź trzy sea wybornej mąki, zagnieć ciasto i zrób okrągłe placki".[a] **7** Następnie Abraham pobiegł do stada i wziął delikatnego i dobrego byczka, i dał go słudze, i pośpieszył, aby go przyrządzić.[b] **8** Potem wziął masło i mleko oraz byczka, którego przyrządził, i postawił to przed nimi.[c] I sam stał przy nich pod drzewem, a oni jedli.[d]

9 Rzekli zatem do niego: „Gdzie jest Sara, twoja żona?"[e] Odpowiedział: „Tu, w namiocie!"[f] **10** Ten ciągnął więc dalej: „Z całą pewnością powrócę do ciebie za rok o tym czasie i oto Sara, twoja żona, będzie miała syna".[g] Sara zaś słuchała u wejścia do namiotu, który był za tym mężem. **11** A Abraham i Sara byli starzy, podeszli w latach.[h] U Sary zanikło już miesiączkowanie.[i] **12** Przeto Sara roześmiała się w sobie,[j] mówiąc: „Czy naprawdę mam zaznać rozkoszy, gdy już jestem sterana wiekiem, a i mój pan się zestarzał?"[k] **13** Wówczas Jehowa rzekł do Abrahama: „Czemuż to Sara się śmiała, mówiąc: ‚Czyż istotnie i naprawdę mam urodzić, chociaż się zestarzałam?'[l] **14** Czy jest coś zbyt niezwykłego dla Jehowy?[m] W wyznaczonym czasie powrócę do ciebie, w przyszłym roku o tym czasie, i Sara będzie miała syna". **15** Ale Sara zaczęła się zapierać, mówiąc: „Nie śmiałam się!" Bo się bała. Wtedy on rzekł: „Nie! Przecież się śmiałaś".[n]

16 Później owi mężowie wyruszyli stamtąd w górę, po czym spojrzeli w dół na Sodomę,[o]

ROZDZ. 17

a Rdz 21:18 1Kn 1:29
b Rdz 26:3 Wj 2:24 Heb 11:9
c Rdz 18:14 Rdz 21:1
d Pwt 5:4
e Rdz 17:13 Joz 5:2 Rz 2:29
f Dz 7:8 Rz 4:11
g Rdz 16:16
h Ps 119:60
i Wj 12:44

ROZDZ. 18

j Rdz 16:7 Sdz 13:21 Dz 7:2
k Rdz 13:18 Rdz 14:13
l Rdz 31:40 Mt 20:12
m Rdz 19:1 Rdz 22:4
n Rdz 23:7 Rut 2:10
o Dz 16:15
p Rdz 24:32 1Sm 25:41 Jn 13:5
q Jn 6:10
r Ps 104:15

szpalta 2

a Rdz 19:3 Wj 12:39
b Łk 15:23
c Pwt 32:14 2Sm 17:29
d Łk 12:37 Rz 12:13 Heb 13:2
e Rdz 17:15
f Rdz 24:67 Rdz 31:33
g Rdz 21:2 Mt 3:9 Rz 9:9
h Rdz 17:17
i Kpł 15:19 Rz 4:19
j Rdz 17:17
k Łk 11:27 Heb 11:11 1Pt 3:6
l Iz 40:29
m Mt 19:26 Łk 1:37
n Ps 44:21 Heb 4:13
o Rdz 13:12

Abraham zaś szedł z nimi, by ich odprowadzić.[a] **17** I Jehowa rzekł: „Czyż ukrywam przed Abrahamem, co czynię?[b] **18** Przecież Abraham z całą pewnością rozkrzewi się w wielki i potężny naród i poprzez niego będą sobie błogosławić wszystkie narody ziemi.[c] **19** Ja bowiem zapoznałem się z nim, żeby nakazywał swym synom i swemu domowi po sobie, by stale strzegli drogi Jehowy celem wprowadzania w czyn prawości i sądu;[d] żeby Jehowa istotnie spełnił wobec Abrahama to, co o nim powiedział”.[e]

20 Następnie Jehowa rzekł: „Krzyk skargi na Sodomę i Gomorę[f] — o jakże donośny, a ich grzech — jakże bardzo ciężki.[g] **21** Jestem całkowicie zdecydowany zstąpić, żeby zobaczyć, czy we wszystkim postępują tak, jak głosi dobiegający do mnie krzyk z tego powodu, a jeśli nie, to mogę się o tym dowiedzieć”.[h]

22 Wówczas mężowie ci zawrócili stamtąd i poszli do Sodomy, ale Jehowa[i] dalej stał przed Abrahamem.[j] **23** Wtedy Abraham zbliżył się i przemówił: „Czy istotnie zmieciesz prawego razem z niegodziwym?[k] **24** Przypuśćmy, że w mieście jest pięćdziesięciu prawych. Czy więc ich zmieciesz i nie przebaczysz temu miejscu ze względu na pięćdziesięciu prawych, którzy są w nim?[l] **25** Jest nie do pomyślenia, żebyś działał w ten sposób, uśmiercając prawego razem z niegodziwcem, tak by prawego miało spotkać to, co niegodziwego![m] Jest to u ciebie nie do pomyślenia.[n] Czyż Sędzia całej ziemi nie miałby uczynić tego, co słuszne?”[o] **26** Wówczas Jehowa rzekł: „Jeśli w Sodomie, w obrębie miasta, znajdę pięćdziesięciu prawych, to ze względu na nich przebaczę całemu temu miejscu”.[a] **27** Lecz Abraham odpowiedział jeszcze i rzekł: „Spójrz, oto podjąłem się mówić do Jehowy, chociaż jestem prochem i popiołem.[b] **28** Przypuśćmy, że do pięćdziesięciu prawych brakuje pięciu. Czy z powodu tych pięciu obrócisz całe miasto w ruinę?” On odrzekł: „Nie obrócę go w ruinę, jeśli tam znajdę czterdziestu pięciu”.[c]

29 Ale on jeszcze raz przemówił do niego i rzekł: „Przypuśćmy, że znajdzie się tam czterdziestu”. On zaś rzekł: „Nie uczynię tego ze względu na tych czterdziestu”. **30** Lecz on ciągnął dalej: „Proszę, niech Jehowa nie zapała gniewem,[d] ale jeszcze powiem:[e] Przypuśćmy, że znajdzie się tam trzydziestu”. On zaś rzekł: „Nie uczynię tego, jeśli tam znajdę trzydziestu”. **31** Lecz on ciągnął dalej: „Spójrz, oto podjąłem się mówić do Jehowy:[f] Przypuśćmy, że znajdzie się tam dwudziestu”. On zaś rzekł: „Nie obrócę go w ruinę ze względu na tych dwudziestu”.[g] **32** W końcu rzekł: „Proszę, niech Jehowa nie zapała gniewem,[h] ale powiem jeszcze ten raz:[i] Przypuśćmy, że znajdzie się tam dziesięciu”. On zaś rzekł: „Nie obrócę go w ruinę ze względu na tych dziesięciu”.[j] **33** Wówczas Jehowa[k] odszedł, gdy przestał mówić do Abrahama, a Abraham wrócił na swoje miejsce.

19 Pod wieczór przybyli do Sodomy ci dwaj aniołowie, a Lot siedział w bramie Sodomy.[l] Kiedy Lot ich ujrzał, wstał, by wyjść im na spotkanie, i pokłonił się twarzą do ziemi.[m] **2** I przemówił: „Proszę,

ROZDZ. 18

a 2Sm 19:31 Dz 20:38 Rz 15:24
b Ps 25:14 Am 3:7
c Rdz 12:3 Za 8:23 Gal 3:14
d 2Sm 22:25 Ps 15:2 Prz 2:9 Prz 21:3
e Pwt 4:9
f Prz 21:13 2Pt 2:8
g Rdz 9:25 Rdz 13:13 Iz 3:9 Judy 7
h Rdz 11:5 Wj 3:7 Joz 22:22 Ps 14:2
i Rdz 31:11 Rdz 32:30 Sdz 6:11
j Ps 106:23
k Rdz 20:4 Lb 16:22 Hi 34:19 Jer 15:1 Mt 13:49 Rz 3:5
l Jer 5:1
m Ps 37:10 Prz 29:16 Mal 3:18
n Pwt 32:4
o Hi 34:12 Ps 50:6 Ps 94:2 Iz 33:22 Za 7:9

szpalta 2

a Jer 5:1 Eze 22:30
b Rdz 3:19 Hi 30:19 Ps 113:7 1Ko 15:47
c Lb 14:18 Ps 78:38 Iz 65:8
d Wj 34:6 Ezd 5:12 Ps 86:15 Heb 12:29
e Heb 4:16
f Hi 40:4 Mt 7:7 Łk 11:8
g Ps 9:12 Dz 27:24
h Sdz 6:39 Heb 3:15
i Wj 4:10 Ps 86:6
j Iz 1:9 Eze 14:16
k Rdz 18:22

ROZDZ. 19

l Rut 4:1 Est 2:19

m Rdz 18:2; 1Sm 24:8.

moi panowie, zajdźcie, proszę, do domu waszego sługi i przenocujcie, i dajcie umyć sobie nogi.[a] Potem wcześnie wstaniecie i udacie się w swoją drogę".[b] Oni odrzekli: „Nie, lecz przenocujemy na placu".[c] **3** Ale on bardzo na nich nalegał,[d] tak iż skręcili do niego i weszli do jego domu. Wtedy wyprawił dla nich ucztę[e] i napiekł przaśnych placków,[f] i zaczęli jeść.

4 Zanim zdążyli się położyć, mężczyźni z miasta, mężczyźni z Sodomy, od chłopca aż do starca — wszyscy ludzie, jeden motłoch[g] — obstąpili dom.[h] **5** I wołali na Lota, i mówili do niego: „Gdzie są mężczyźni, którzy weszli do ciebie tej nocy? Wyprowadź ich do nas, żebyśmy mogli z nimi współżyć".[i]

6 W końcu Lot wyszedł do nich do wejścia, ale drzwi zamknął za sobą. **7** Następnie rzekł: „Bracia moi, proszę, nie postępujcie źle.[j] **8** Oto mam dwie córki, które nigdy nie współżyły z mężczyzną.[k] Pozwólcie, proszę, że je do was wyprowadzę. Potem czyńcie z nimi, co jest dobre w waszych oczach.[l] Tylko tym mężom nic nie czyńcie,[m] gdyż właśnie dlatego weszli pod cień mojego dachu".[n] **9** Oni odrzekli: „Odejdź!" I dodali: „Sam jeden przyszedł tu przebywać jako przybysz,[o] a chciałby występować w roli sędziego.[p] Oto postąpimy z tobą gorzej niż z nimi". I zaczęli bardzo napierać na owego męża,[q] na Lota, i zbliżali się, by wyłamać drzwi.[r] **10** Toteż mężowie ci wyciągnęli ręce i wzięli Lota do siebie, do domu, i zamknęli drzwi. **11** Ale mężczyzn, którzy byli u wejścia do domu, od najmniejszego do największego,[s] porazili ślepotą,[t] tak iż natrudzili się oni, usiłując znaleźć wejście.[u]

ROZDZ. 19

a Rdz 18:4 Hi 31:32 Jn 13:12
b Sdz 19:9 1Sm 29:10
c Sdz 19:15
d Sdz 19:20 Łk 24:29 Dz 16:15
e Rdz 18:8 2Kl 6:23
f Sdz 6:19 1Sm 28:24
g Prz 4:16 Ef 4:19
h Sdz 19:22
i Kpł 18:22 Kpł 20:13 Rz 1:27 1Ko 6:9 Judy 7
j Rz 1:24 2Pt 2:12 Judy 10
k Rdz 24:16
l Sdz 19:24
m Rz 1:26 2Pt 2:9
n Pwt 10:19 Sdz 19:23 Iz 58:7
o Wj 22:21
p Dz 7:27 1Pt 4:4
q Ps 119:13
r Prz 14:16
s Jer 8:10
t 2Kl 6:18 Dz 13:11
u Kzn 10:15 Mt 15:14

szpalta 2

a Lb 16:26 1Sm 15:6 Jer 51:6
b Rdz 13:13 Rdz 18:20 Iz 3:9
c 1Kn 21:15 Ps 11:6 Mt 13:41
d Lb 16:45 Obj 18:4
e 2Kn 36:16 Łk 17:28
f Łk 17:31
g Lb 16:26
h Rz 12:11
i Wj 33:19 Jl 2:18
j Joz 6:23 2Pt 2:9
k 1Sm 19:11
l Łk 9:62 Flp 3:13
m Rdz 13:10 Jer 45:5 Jer 51:50
n Mt 24:16 Hcb 2:3
o Rdz 18:3 Sdz 6:17

12 Wówczas mężowie ci rzekli do Lota: „Czy masz tu jeszcze kogoś? Zięcia i swych synów, i swe córki, i wszystkich, którzy w mieście są twoi, wyprowadź z tego miejsca![a] **13** Gdyż w ruinę obracamy to miejsce, bo krzyk przeciw nim wzmógł się przed Jehową,[b] tak iż Jehowa nas wysłał, żebyśmy obrócili to miasto w ruinę".[c] **14** Toteż Lot wyszedł i odezwał się do swych zięciów, którzy mieli pojąć jego córki, i mówił: „Wstańcie! Wyjdźcie z tego miejsca, gdyż Jehowa obraca to miasto w ruinę!"[d] Lecz w oczach swych zięciów wyglądał na człowieka, który żartuje.[e]

15 A gdy nastał świt, aniołowie zaczęli nalegać na Lota, mówiąc: „Wstań! Weź swą żonę i swoje dwie córki, które się tu znajdują,[f] żebyś czasem nie został zmieciony za winę tego miasta!"[g] **16** Kiedy się ociągał,[h] mężowie ci, z uwagi na to, że Jehowa mu współczuł,[i] chwycili go za rękę i żonę jego za rękę oraz dwie jego córki za ręce i wyprowadzili go, i postawili za miastem.[j] **17** A gdy tylko wyprowadzili ich na krańce, odezwał się: „Uchodź ze względu na swą duszę![k] Nie oglądaj się za siebie[l] i nie zatrzymuj się w całym Okręgu![m] Uchodź w górzystą okolicę, żebyś czasem nie został zmieciony!"[n]

18 Wówczas Lot powiedział do nich: „Nie tak, proszę, Jehowo! **19** Oto sługa twój znalazł łaskę w twych oczach,[o] tak iż pomnażasz swą lojalną życzliwość,[p] którą mi okazałeś, by zachować przy życiu moją duszę,[q] ale ja — ja nie zdołam ujść w górzystą okolicę, bo dosięgnie mnie nieszczęście i na pewno umrę.[r] **20** Spójrz, proszę, to miasto jest blisko, żeby tam uciec, i jest

p Wj 15:13; Mt 7:18; **q** Ps 41:2; Ps 143:11; **r** Ps 6:4; Mt 8:25.

małe.[a] Niechaj tam ujdę — czyż nie jest małe? — a moja dusza będzie żyć". **21** On więc rzekł do niego: „Oto okazuję ci względy do tego stopnia,[c] że nie zniszczę miasta, o którym mówiłeś.[d] **22** Śpiesz się! Uchodź tam, gdyż nie mogę nic uczynić, dopóki tam nie przybędziesz!"[e] Dlatego nadał temu miastu nazwę Coar.[f]

23 Słońce wzeszło nad ziemią, gdy Lot przybył do Coaru.[g] **24** Wówczas Jehowa spuścił na Sodomę i na Gomorę[h] deszcz siarki i ognia od Jehowy, z niebios. **25** Zniszczył więc te miasta, cały Okręg, a także wszystkich mieszkańców owych miast oraz rośliny ziemi.[i] **26** A jego żona, będąc za nim, zaczęła się rozglądać i zamieniła się w słup soli.[j]

27 Abraham zaś udał się wczesnym rankiem na miejsce, gdzie poprzednio stał przed Jehową.[k] **28** Wówczas spojrzał w dół na Sodomę i Gomorę, i na całą ziemię tego Okręgu i zobaczył, a oto gęsty dym wychodził z ziemi jak gęsty dym z pieca do wypalania![l] **29** A gdy Bóg obracał w ruinę miasta tego Okręgu, pamiętał Bóg o Abrahamie, poczynił bowiem kroki, by wyprowadzić Lota z miejsca zagłady, kiedy niszczył miasta, pośród których mieszkał Lot.[m]

30 Później Lot wyszedł z Coaru i zamieszkał w górzystej okolicy, a z nim jego dwie córki,[n] gdyż bał się mieszkać w Coarze.[o] Zamieszkał więc w jaskini, on i jego dwie córki. **31** I odezwała się pierworodna do młodszej: „Ojciec nasz jest stary, a w tej krainie nie ma mężczyzny, który by z nami współżył według zwyczaju całej ziemi.[p] **32** Chodź, dajmy naszemu ojcu napić się wina[q] i połóżmy się z nim, i zachowajmy potomstwo z naszego ojca".[r]

ROZDZ. 19

a 2Kl 3:18
b Ps 68:20
Ps 119:175
c Ps 34:15
d Rdz 19:30
e Hab 2:3
2Pt 3:9
Obj 7:3
f Rdz 14:2
g Rdz 19:27
h Pwt 29:23
Ps 11:6
Iz 1:9
Am 4:11
Łk 17:29
2Pt 2:6
i Rdz 13:10
Ps 107:34
Jer 49:18
Sof 2:9
j Łk 17:32
Heb 10:38
k Rdz 18:22
l Judy 7
m 2Pt 2:7
n Rdz 19:17
o Rdz 19:22
p Rdz 38:8
q Rdz 9:21
Hab 2:15
r Kpł 18:6

szpalta 2

a 1Ts 5:7
b Kpł 18:7
Eze 22:10
c Pwt 2:9
d Rut 2:6
1Kn 18:2
e Pwt 2:19
Sdz 11:4
Neh 13:1
Sof 2:9

ROZDZ. 20

f Rdz 13:18
g Lb 13:26
h Rdz 25:18
i Rdz 10:19
j Rdz 12:13
Rdz 20:12
k Rdz 12:15
l Rdz 12:17
Ps 105:14
m Pwt 22:22
n Kpł 18:19
o Rdz 18:25

33 Dawały więc swemu ojcu wino do picia w ciągu owej nocy;[a] potem pierworodna weszła i położyła się ze swym ojcem, ale on nie wiedział, kiedy się położyła i kiedy wstała. **34** A następnego dnia pierworodna rzekła do młodszej: „Oto ja położyłam się z ojcem ubiegłej nocy. Upójmy go winem także dzisiejszej nocy. Potem ty wejdź i połóż się z nim, i zachowajmy potomstwo z naszego ojca". **35** Dawały więc swemu ojcu wino do picia także tej nocy; potem młodsza wstała i położyła się z nim, ale on nie wiedział, kiedy się położyła i kiedy wstała. **36** I obie córki Lota poczęły ze swego ojca.[b] **37** Po jakimś czasie pierworodna urodziła syna i nazwała go imieniem Moab.[c] On jest ojcem Moabu, po dziś dzień.[d] **38** Jeśli chodzi o młodszą, ta również urodziła syna i potem nazwała go imieniem Ben-Ammi. On jest ojcem synów Ammona,[e] po dziś dzień.

20 Abraham zaś przeniósł obóz stamtąd[f] do ziemi Negeb i zamieszkał między Kadesz[g] a Szur,[h] i przebywał jako przybysz w Gerarze.[i] **2** I Abraham mawiał o Sarze, swojej żonie: „Ona jest moją siostrą".[j] Wtedy Abimelech, król Geraru, posłał i wziął Sarę.[k] **3** Potem przyszedł Bóg do Abimelecha we śnie w nocy i rzekł do niego: „Oto zaraz umrzesz z powodu kobiety, którą wziąłeś,[l] gdyż ona należy do innego właściciela jako jego żona".[m] **4** Jednakże Abimelech nie zbliżył się do niej.[n] Dlatego rzekł: „Jehowo, czy zabijesz naród, który rzeczywiście jest prawy?[o] **5** Czyż on mi nie powiedział: ‚Ona jest moją siostrą'? A ona — czyż także nie powiedziała: ‚On jest moim bratem'? Uczyniłem to w uczciwości

mego serca i w niewinności moich rąk”.[a] **6** Wtedy prawdziwy Bóg rzekł do niego we śnie: „Ja również wiem, że uczyniłeś to w uczciwości swego serca,[b] i ja też powstrzymałem cię od zgrzeszenia przeciwko mnie.[c] Właśnie dlatego nie pozwoliłem ci jej dotknąć.[d] **7** Lecz teraz zwróć żonę owego mężczyzny, bo jest on prorokiem[e] i będzie błagał za tobą.[f] Pozostań więc przy życiu. Ale jeśli jej nie zwrócisz, wiedz, że na pewno umrzesz, ty i wszyscy, którzy do ciebie należą”.[g]

8 Toteż Abimelech wstał wczesnym rankiem i pozwoływał wszystkich swych sług, i mówił o tym wszystkim do ich uszu. I mężowie ci bardzo się zlękli. **9** Potem Abimelech wezwał Abrahama i rzekł do niego: „Cóż to nam uczyniłeś i jaki grzech popełniłem przeciw tobie, że sprowadziłeś na mnie i na moje królestwo wielki grzech?[h] Dopuściłeś się wobec mnie czynów, których nie należało się dopuścić”.[i] **10** I Abimelech powiedział jeszcze do Abrahama: „Do czego zmierzałeś, że to uczyniłeś?”[j] **11** Abraham odrzekł: „Otóż powiedziałem sobie: ‚Tutaj bez wątpienia nie ma bojaźni przed Bogiem[k] i na pewno mnie zabiją z powodu mojej żony’.[l] **12** A ponadto ona naprawdę jest moją siostrą, córką mojego ojca, tyle że nie córką mojej matki; i została moją żoną.[m] **13** A gdy Bóg wyprawił mnie na wędrówkę z domu mego ojca,[n] powiedziałem do niej: ‚Mogłabyś mi okazać tę oto lojalną życzliwość:[o] w każdym miejscu, gdzie przyjdziemy, mów o mnie: „On jest moim bratem”’”.[p]

14 Potem Abimelech wziął owce i bydło, i służących oraz służące i dał Abrahamowi, a także zwrócił mu Sarę, jego żonę.[a] **15** Ponadto Abimelech rzekł: „Oto moja ziemia stoi przed tobą otworem. Mieszkaj, gdzie to jest dobre w twoich oczach”.[b] **16** A do Sary rzekł: „Oto daję twemu bratu tysiąc srebrników.[c] Jest to dla ciebie osłona[d] dla oczu wszystkich, którzy są z tobą, i wobec każdego; i jesteś uwolniona od niesławy”. **17** I Abraham zaczął błagać prawdziwego Boga;[e] a Bóg uzdrowił Abimelecha i jego żonę, i jego niewolnice i te zaczęły rodzić dzieci. **18** Jehowa bowiem mocno zamknął każde łono w domu Abimelecha z powodu Sary, żony Abrahama.[f]

21 A Jehowa zwrócił uwagę na Sarę, tak jak rzekł, i potem Jehowa uczynił Sarze, jak powiedział.[g] **2** I Sara stała się brzemienna,[h] po czym Abrahamowi w jego starości urodziła syna w wyznaczonym czasie, o którym Bóg mu powiedział.[i] **3** Toteż Abraham nazwał swego syna, który mu się narodził i którego mu urodziła Sara, imieniem Izaak.[j] **4** I Abraham obrzezał Izaaka, swego syna, gdy ten miał osiem dni, tak jak Bóg mu nakazał.[k] **5** Abraham zaś miał sto lat, gdy mu się urodził jego syn Izaak. **6** Wówczas Sara rzekła: „Bóg zgotował mi śmiech: każdy, kto o tym usłyszy, będzie się ze mnie śmiał”.[l] **7** I dodała: „Któż by powiedział do Abrahama: ‚Sara z całą pewnością będzie karmiła dzieci piersią’, podczas gdy ja w jego starości urodziłam syna?”

8 Dziecię więc rosło i w końcu zostało odstawione od piersi;[m] a wtedy Abraham wyprawił wielką ucztę w dniu odstawienia Izaaka od piersi. **9** A Sara dostrzegała, że syn Egipcjanki

ROZDZ. 20

a 1Kn 29:17 Ps 26:6
b 1Sm 16:7 Prz 21:2 Jer 17:10
c Rdz 39:9
d Prz 6:29 1Ko 7:1
e Wj 7:1 Ps 105:15
f Pwt 9:20 Hi 42:8 Jak 5:16 1Pt 3:12
g Eze 3:19
h Kpl 20:10 Heb 13:4
i Prz 28:10
j Rdz 12:18 Rdz 26:10
k Hi 1:1 Prz 8:13
l Rdz 12:12 Rdz 26:7
m Rdz 11:29
n Rdz 12:1 Dz 7:3
o Rdz 47:29 Rut 3:10 2Sm 9:7 Kol 3:12
p Rdz 12:13 Ef 5:22

szpalta 2

a Rdz 12:16
b Rdz 47:6
c Rdz 12:13 Rdz 20:2
d Prz 12:16
e Prz 15:8 Jak 5:16
f Rdz 12:17

ROZDZ. 21

g Rdz 18:10
h Heb 11:11
i Rdz 17:21 Rdz 18:14 2Kl 4:17 Rz 9:9
j Rdz 17:19 Joz 24:3 Rz 9:7
k Rdz 17:12 Kpl 12:3 Łk 2:21 Jn 7:22 Dz 7:8
l Rdz 18:12
m 1Sm 1:22

Hagar,[a] którego ona urodziła Abrahamowi, stroi sobie żarty.[b] **10** Przemówiła więc do Abrahama: „Wypędź tę niewolnicę i jej syna, bo syn tej niewolnicy nie będzie dziedzicem razem z moim synem, z Izaakiem!"[c] **11** Lecz Abrahamowi wydało się to bardzo złe ze względu na jego syna.[d] **12** Wówczas Bóg rzekł do Abrahama: „Niech ci się nie wydaje złe to, co Sara mówi do ciebie o chłopcu i o twojej niewolnicy. Posłuchaj jej głosu, gdyż przez Izaaka przyjdzie to, co będzie zwane twoim potomstwem.[e] **13** A jeśli chodzi o syna niewolnicy,[f] z niego też uczynię naród, jest bowiem twoim potomkiem".[g]

14 Abraham wstał więc wczesnym rankiem i wziął chleb oraz bukłak wody, i dał to Hagar,[h] wkładając to na jej barki,[i] jak również dziecko, a potem ją odprawił. I odeszła, i tułała się po pustkowiu Beer-Szeby.[j] **15** W końcu woda w bukłaku się wyczerpała,[k] ona więc porzuciła[l] dziecko pod jednym z krzewów. **16** Potem odeszła i usiadła sama w odległości strzału z łuku, gdyż rzekła: „Niechaj nie widzę, jak dziecko umiera".[m] Usiadła więc w pewnej odległości i podniósłszy głos, zaczęła płakać.[n]

17 Wtedy Bóg usłyszał głos chłopca[o] i anioł Boży zawołał z niebios na Hagar, i rzekł do niej:[p] „Co ci jest, Hagar? Nie lękaj się, gdyż Bóg usłyszał głos chłopca dobiegający stamtąd, gdzie on jest. **18** Wstań, podnieś chłopca i ujmij go swą ręką, bo uczynię go wielkim narodem".[q] **19** Potem Bóg otworzył jej oczy, tak iż dostrzegła studnię z wodą;[r] i poszła, i zaczęła napełniać bukłak wodą i dawać chłopcu pić. **20** I Bóg dalej był z chłopcem,[s] a on rósł i mieszkał na pustkowiu; i został łucznikiem.[a] **21** I zamieszkał na pustkowiu Paran,[b] a jego matka wzięła dla niego żonę z ziemi egipskiej.

22 I stało się w owym czasie, że Abimelech oraz Pikol, dowódca jego wojska, rzekli do Abrahama: „Bóg jest z tobą we wszystkim, co czynisz.[c] **23** Teraz więc przysięgnij mi tu na Boga,[d] że się nie sprzeniewierzysz mnie ani mojemu potomstwu, ani moim dalszym pokoleniom;[e] że stosownie do lojalnej miłości, z jaką obchodziłem się z tobą,[f] ty będziesz obchodził się ze mną i z ziemią, w której przebywasz jako przybysz".[g] **24** Abraham więc rzekł: „Przysięgnę".[h]

25 Kiedy Abraham surowo krytykował Abimelecha z powodu studni z wodą, którą słudzy Abimelecha zagarnęli przemocą,[i] **26** Abimelech rzekł: „Nie wiem, kto to uczynił, ani ty sam nie powiedziałeś mi o tym, a ja do dzisiaj nic o tym nie słyszałem".[j] **27** Wówczas wziął Abraham owce oraz bydło i dał je Abimelechowi,[k] i obaj przystąpili do zawarcia przymierza.[l] **28** A gdy Abraham postawił osobno siedem owieczek z trzody, **29** Abimelech odezwał się do Abrahama: „Co tu oznacza tych siedem owieczek, które postawiłeś osobno?" **30** Wówczas on rzekł: „Tych siedem owieczek masz przyjąć z mojej ręki, by to służyło mi za świadectwo,[m] iż ja wykopałem tę studnię". **31** Dlatego nazwał to miejsce Beer-Szeba,[n] gdyż tam obaj złożyli przysięgę. **32** Zawarli więc przymierze[o] w Beer-Szebie, po czym wstał Abimelech wraz z Pikolem, dowódcą swego wojska, i wrócili do ziemi filistyńskiej.[p] **33** Po-

ROZDZ. 21

a Rdz 16:4
b Rdz 15:13 Dz 7:6 Gal 4:29
c Rdz 15:4 Jn 8:35 Gal 4:30
d Rdz 17:18
e Rdz 17:19 Rz 9:7 Heb 11:18
f Gal 4:22
g Rdz 16:10 Rdz 17:20 Rdz 25:12
h Ps 119:60
i Rdz 25:6
j Rdz 22:19
k Wj 15:22 Wj 17:3 Ps 63:1
l Mt 15:30
m Est 8:6 Iz 49:15
n Za 12:10 Łk 7:13
o Rdz 16:11 Ps 22:24 Ps 68:5 Ps 146:9
p Rdz 16:7
q 1Kn 1:29
r 2Kl 6:17
s Rdz 16:16 Rdz 21:5

szpalta 2

a Rdz 27:3
b Lb 10:12
c Rdz 20:17 Rdz 26:28 Rz 8:31 1Ko 14:25
d Pwt 6:13
e Joz 2:12 1Sm 20:42 Jer 4:2
f Rdz 24:14
g Rdz 20:15 Rdz 26:3
h Rdz 14:22 Heb 6:16
i Rdz 26:15 Rdz 26:20 Wj 2:17
j 2Ko 7:11
k Rdz 33:11 Prz 17:8
l Rdz 26:28 1Sm 18:3 Gal 3:15
m Rdz 31:52
n Rdz 26:33
o Rdz 26:28
p Rdz 10:14 Rdz 26:1 Wj 13:17

tem zasadził tamaryszek w Beer-Szebie i tam wzywał imienia Jehowy,[a] Boga istniejącego przez czas niezmierzony.[b] **34** I Abraham przedłużył swój pobyt w charakterze przybysza w ziemi filistyńskiej na wiele dni.[c]

22 A po tych wydarzeniach prawdziwy Bóg poddał Abrahama próbie.[d] Rzekł zatem do niego: „Abrahamie!", na co ten powiedział: „Oto jestem!"[e] **2** On zaś przemówił: „Weź, proszę, swego syna, swego jedynaka, którego tak miłujesz,[f] Izaaka,[g] i udaj się do ziemi Moria,[h] i tam go ofiaruj jako całopalenie na jednej z gór, którą ci wskażę".[i]

3 Toteż Abraham wstał wcześnie rano i osiodłał swego osła, i zabrał ze sobą dwóch swoich sług oraz swego syna, Izaaka;[j] narąbał też drewna na całopalenie. Potem wstał i udał się w podróż do miejsca, które mu wskazał prawdziwy Bóg. **4** Dopiero trzeciego dnia Abraham podniósł oczy i z daleka ujrzał to miejsce. **5** I rzekł Abraham do swych sług:[k] „Pozostańcie tu z osłem, ja zaś i chłopiec chcemy tam pójść i oddać cześć,[l] i do was wrócić".

6 Potem Abraham wziął drewno na całopalenie i włożył je na Izaaka, swego syna,[m] i wziął do rąk ogień oraz nóż rzeźniczy, i obaj poszli razem.[n] **7** A Izaak odezwał się do Abrahama, swego ojca: „Ojcze mój!"[o] Ten zaś rzekł: „Oto jestem, synu mój!"[p] A on ciągnął dalej: „Oto jest ogień i drewno, ale gdzie jest owca na całopalenie?"[q] **8** Wtedy Abraham rzekł: „Bóg zapewni sobie owcę na całopalenie,[r] mój synu". I obaj szli razem dalej.

9 W końcu dotarli na miejsce, które prawdziwy Bóg mu wskazał, i Abraham zbudował tam ołtarz,[a] i ułożył drewno, i związał ręce i nogi swego syna Izaaka, i położył go na ołtarzu na wierzch drewna.[b] **10** Potem Abraham wyciągnął rękę i wziął nóż rzeźniczy, by zabić swego syna.[c] **11** Lecz anioł Jehowy zawołał na niego z niebios, mówiąc:[d] „Abrahamie, Abrahamie!", na co ten odpowiedział: „Oto jestem!" **12** A on przemówił: „Nie wyciągaj ręki na chłopca i w ogóle nic mu nie czyń,[e] bo teraz naprawdę wiem, że boisz się Boga, gdyż nie odmówiłeś mi swego syna, swego jedynaka".[f] **13** Wtedy Abraham podniósł oczy i spojrzał, a tam przed nim w oddali był baran zaplątany rogami w gęstwinie. Abraham więc poszedł i wziął tego barana, i złożył go na całopalenie zamiast swego syna.[g] **14** I Abraham zaczął nazywać to miejsce Jehowa-Jireh. Dlatego powiada się dzisiaj: „Na górze Jehowy zostanie to zapewnione".[h]

15 I anioł Jehowy po raz drugi zawołał z niebios na Abrahama, **16** i przemówił: „‚Przysięgam na samego siebie — brzmi wypowiedź Jehowy[i] — że skoro to uczyniłeś i nie odmówiłeś swego syna, swego jedynaka,[j] **17** na pewno będę ci błogosławił i na pewno rozmnożę twoje potomstwo jak gwiazdy niebios i jak ziarnka piasku, które są na brzegu morza;[k] i twoje potomstwo posiądzie bramę swych nieprzyjaciół.[l] **18** I poprzez twoje potomstwo[m] na pewno będą sobie błogosławić wszystkie narody ziemi — dlatego że posłuchałeś mego głosu' ".[n]

19 Potem Abraham wrócił do swoich sług i wstali, i poszli

ROZDZ. 21

a Rdz 12:8; Rdz 26:25
b Ps 90:2; Iz 40:28; Jer 10:10; 1Tm 1:17
c Heb 11:9

ROZDZ. 22

d Hi 1:12; Heb 4:15; Heb 5:8; 1Pt 1:7
e Iz 6:8
f Prz 4:3; Prz 8:30; Jn 3:16; Jn 10:17
g Rdz 17:19; Joz 24:3; Rz 9:7
h 2Kn 3:1
i Pwt 12:14
j Rdz 26:5; Ps 119:60
k Rdz 12:16
l Ps 95:6; Mt 4:10
m Jn 19:17
n Iz 53:7; 1Pt 2:23
o Mt 26:39; Rz 8:15
p Iz 58:9; Jn 8:29
q Wj 12:5; Rz 8:36
r Jn 1:29; Ef 5:2; Heb 10:5; 1Pt 1:19

szpalta 2

a Rdz 12:7; Wj 20:25; Heb 13:10
b Mt 27:2; Jn 10:18; Dz 8:32; Flp 2:8
c Mt 10:37; Rz 8:32; Heb 2:18; Heb 11:17; Jak 2:21
d Ps 34:7; Ps 91:11; Mt 17:5
e Ps 34:20; Jn 19:36
f Rdz 26:5; Heb 11:19; Jak 2:21; 1Jn 4:10; 1Jn 5:3
g Kpł 16:3
h Rdz 22:2; 2Kn 3:1; Iz 25:6
i Ps 105:9; Iz 45:23; Heb 6:13
j Jn 3:16; Rz 8:32; Heb 11:17

k Rdz 13:16; Rdz 15:5; Dz 3:25; Gal 3:29; Heb 6:14; **l** 2Sm 11:23; Ps 2:8; Dn 2:44; Heb 2:14; Obj 11:15; **m** Rdz 3:15; Rz 9:7; Gal 3:16; **n** Za 8:23; Gal 3:8.

razem do Beer-Szeby;[a] i Abraham dalej mieszkał w Beer-Szebie.

20 A po tych wydarzeniach dotarła do Abrahama wiadomość: „Oto także Milka[b] urodziła twemu bratu Nachorowi[c] synów: **21** Uca, jego pierworodnego, i Buza,[d] brata jego, i Kemuela, ojca Arama, **22** i Keseda, i Chazę, i Pildasza, i Jidlafa, i Betuela”.[e] **23** A Betuel został ojcem Rebeki.[f] Tych ośmiu Milka urodziła Nachorowi, bratu Abrahama. **24** Była też jego nałożnica imieniem Reuma. Z czasem także ona urodziła: Tebacha i Gachama, i Tachasza, i Maakę.[g]

23 A życie Sary trwało sto dwadzieścia siedem lat. To były lata życia Sary.[h] **2** I umarła Sara w Kiriat-Arba,[i] czyli w Hebronie,[j] w ziemi Kanaan,[k] i Abraham przyszedł, by lamentować nad Sarą i ją opłakiwać. **3** Potem Abraham, wstawszy, odszedł od swej zmarłej i odezwał się do synów Heta,[l] mówiąc: **4** „Jestem wśród was przybyszem i osiedleńcem.[m] Dajcie mi u was na własność grobowiec, żebym mógł pogrzebać swą zmarłą sprzed mego oblicza”.[n] **5** Wtedy synowie Heta odpowiedzieli Abrahamowi, mówiąc do niego: **6** „Posłuchaj nas, mój panie.[o] Jesteś pośród nas naczelnikiem Bożym.[p] Pogrzeb swoją zmarłą w najwspanialszym z naszych grobowców.[q] Żaden z nas nie odmówi ci swego grobowca, by uniemożliwić pogrzebanie twej zmarłej”.[r]

7 Wówczas Abraham wstał i pokłonił się tamtejszym mieszkańcom,[s] synom Heta,[t] **8** i powiedział do nich, mówiąc: „Jeśli wasze dusze zgadzają się, bym pogrzebał swą zmarłą sprzed mego oblicza, to posłuchajcie mnie i wstawcie się za mną u Efrona, syna Cochara,[a] **9** żeby mi dał jaskinię Machpela,[b] która należy do niego i która się znajduje na skraju jego pola. Niech za pełną miarę srebra da mi ją u was w posiadanie na grobowiec”.[c]

10 Efron zaś siedział wśród synów Heta. Toteż Efron Hetyta[d] odpowiedział Abrahamowi, tak iż słyszeli to synowie Heta oraz wszyscy, którzy wchodzili do bramy miasta:[e] **11** „Nie, panie mój! Posłuchaj mnie. Daję ci to pole i daję ci jaskinię, która jest na nim. Daję ci to na oczach synów mego ludu.[f] Pogrzeb swoją zmarłą”. **12** Wtedy Abraham pokłonił się tamtejszym mieszkańcom, **13** a do Efrona rzekł, tak iż słyszeli to tamtejsi mieszkańcy: „Tylko jeśli ty... nie, posłuchaj mnie! Dam ci za pole określoną ilość srebra. Weź je ode mnie,[g] żebym mógł tam pogrzebać swoją zmarłą”.

14 Wówczas Efron odpowiedział Abrahamowi, mówiąc do niego: **15** „Panie mój, posłuchaj mnie. Kawałek ziemi wart czterysta srebrnych sykli — cóż to jest między mną a tobą? Pogrzeb więc swoją zmarłą”.[h] **16** Toteż Abraham posłuchał Efrona i Abraham odważył Efronowi taką ilość srebra, o jakiej powiedział, tak iż słyszeli to synowie Heta — czterysta srebrnych sykli będących w obiegu wśród kupców.[i] **17** W ten sposób potwierdzono, że pole Efrona w Machpela, naprzeciw Mamre, pole i jaskinia znajdująca się na nim oraz wszystkie drzewa, które były na polu[j] wokół wszystkich jego granic, przeszły na własność[k] **18** Abrahama jako nabyta posiadłość, na oczach synów Heta wśród wszystkich wchodzących do bramy jego mia-

ROZDZ. 22
- **a** Rdz 21:31
- **b** Rdz 11:29
- **c** Rdz 11:26
- **d** Hi 32:2
- **e** Rdz 25:20
- **f** Rdz 24:15; Rz 9:10
- **g** 2Sm 10:6

ROZDZ. 23
- **h** Rdz 17:17
- **i** Joz 14:15
- **j** Rdz 35:27; Lb 13:22
- **k** Rdz 12:5; Ps 105:11
- **l** Rdz 10:15; Rdz 23:20
- **m** Rdz 17:8; Heb 11:9
- **n** Rdz 49:30; Dz 7:5
- **o** Rdz 43:20
- **p** Rdz 21:22
- **q** Iz 53:9; Jn 19:41
- **r** Joz 24:32
- **s** 1Pt 2:17
- **t** 1Kn 1:13

szpalta 2
- **a** Rdz 25:9
- **b** Rdz 49:30
- **c** Rdz 23:15
- **d** Rdz 50:13
- **e** Rdz 34:20; Pwt 16:18; Rut 4:1
- **f** Pwt 19:15; Rut 4:4
- **g** Rdz 14:23; Rz 13:8
- **h** 2Sm 2:5
- **i** Ezd 8:25; Dz 7:16
- **j** Rdz 25:9; Rdz 49:30
- **k** Rut 4:11; Jer 32:44

sta.[a] **19** I potem Abraham pogrzebał swą żonę, Sarę, w jaskini na polu Machpela, naprzeciw Mamre, czyli w Hebronie, w ziemi Kanaan.[b] **20** W ten sposób potwierdzono, że pole i jaskinia, która na nim była, przeszły z rąk synów Heta na własność Abrahama jako posiadłość na grobowiec.[c]

24 Abraham był stary, podeszły w latach; a Jehowa pobłogosławił Abrahamowi we wszystkim.[d] **2** Przeto Abraham rzekł do swego sługi, najstarszego ze swoich domowników, który zarządzał wszystkim, co on posiadał:[e] „Włóż, proszę, swą rękę pod moje udo,[f] **3** abym cię zaprzysiągł na Jehowę,[g] Boga niebios i Boga ziemi, że dla mojego syna nie weźmiesz żony z córek Kananejczyków, pośród których mieszkam,[h] **4** ale pójdziesz do mego kraju i do moich krewnych[i] i weźmiesz żonę dla mego syna, dla Izaaka”.

5 Jednakże sługa rzekł do niego: „A jeśli ta kobieta nie zechce przyjść ze mną do tej ziemi? Czy koniecznie mam twego syna odesłać do ziemi, z której wyszedłeś?”[j] **6** Wtedy Abraham rzekł do niego: „Strzeż się, żebyś tam nie odsyłał mego syna.[k] **7** Jehowa, Bóg niebios, który mnie wziął z domu mego ojca i z ziemi moich krewnych[l] i który mówił do mnie, i który mi przysiągł,[m] mówiąc: ‚Potomstwu[n] twemu dam tę ziemię’[o] — on pośle swego anioła przed tobą[p] i na pewno weźmiesz stamtąd żonę dla mojego syna.[q] **8** Ale gdyby ta kobieta nie chciała przyjść z tobą, ty będziesz zwolniony od tej przysięgi, którą mi złożyłeś.[r] Tylko nie wolno ci odesłać tam mojego syna”. **9** Wtedy sługa włożył rękę pod udo Abrahama, swego pana, i przysiągł mu w związku z tą sprawą.[a]

10 Wziął więc ów sługa dziesięć wielbłądów spośród wielbłądów swego pana i ruszył w drogę, mając w ręku wszelką rzecz dobrą swego pana.[b] Potem wstał i udał się do Mezopotamii do miasta Nachora. **11** W końcu dał wielbłądom uklęknąć za miastem przy studni z wodą w porze wieczornej,[c] w czasie gdy zwykle wychodziły kobiety, które czerpały wodę.[d] **12** I zaczął mówić: „Jehowo, Boże mego pana, Abrahama,[e] racz to dzisiaj sprawić przede mną i okaż lojalną życzliwość[f] panu mojemu, Abrahamowi.[g] **13** Oto stoję u źródła wody, a córki mieszkańców tego miasta wychodzą, by czerpać wodę.[h] **14** Niechaj tak się stanie, żeby młoda kobieta, do której powiem: ‚Zdejmij, proszę, swój dzban na wodę, abym mógł się napić’ i która wręcz powie: ‚Napij się, a ja napoję też twoje wielbłądy’, była tą, którą przeznaczysz dla twego sługi,[i] dla Izaaka; i daj mi przez to poznać, że okazałeś lojalną miłość mojemu panu”.[j]

15 I zanim skończył mówić,[k] oto wychodziła Rebeka, która urodziła się Betuelowi,[l] synowi Milki,[m] żony Nachora,[n] brata Abrahama, a miała na ramieniu dzban na wodę.[o] **16** Była to młoda kobieta o bardzo powabnym wyglądzie,[p] dziewica, i jeszcze z nią nie współżył żaden mężczyzna;[q] zeszła ona do źródła i zaczęła napełniać swój dzban na wodę, a potem wyszła na górę. **17** Sługa od razu wybiegł jej naprzeciw i rzekł: „Daj mi, proszę, łyk wody z twojego dzbana”.[r] **18** Ona zaś rzekła: „Pij, mój panie”. Wtedy szybko zdjęła swój dzban na rękę i dała mu

ROZDZ. 23

a Hi 29:7
Jer 32:12
b Rdz 25:10
Rdz 50:13
c Rdz 49:31
Dz 7:5

ROZDZ. 24

d Rdz 13:2
Gal 3:9
e Rdz 15:2
Rdz 41:40
1Ko 4:2
f Rdz 47:29
g Rdz 21:23
h Rdz 28:1
Pwt 7:3
1Ko 7:39
2Ko 6:14
i Rdz 22:20
j Rdz 11:28
Rdz 15:7
k Heb 11:15
l Rdz 12:1
Heb 11:8
m Mi 7:20
Łk 1:73
Heb 6:13
n Rdz 26:4
Dz 7:5
Heb 11:18
o Rdz 13:15
Wj 32:13
Pwt 34:4
p Wj 23:20
Ps 34:7
Heb 1:14
q Rdz 12:5
Dz 7:4
r Joz 2:17

szpalta 2

a Rdz 24:2
Rdz 47:29
b Rdz 24:35
Rdz 43:11
c Prz 12:10
d Wj 2:16
1Sm 9:11
Jn 4:7
e Rdz 32:9
1Kl 18:36
Mt 22:32
f 1Sm 20:8
Za 7:9
g Neh 1:11
Ps 37:5
Flp 4:6
h Rdz 29:10
i Prz 19:14
j Sdz 6:17
Sdz 18:5
k Ps 34:15
Ps 65:2
Iz 58:9
Iz 65:24
1Jn 5:14
l Rdz 22:23
m Rdz 11:29
n Rdz 11:26
o Rdz 21:14
p Rdz 26:7
q Pwt 22:20
2Ko 11:2
r Jn 4:7

się napić.[a] **19** Kiedy już dała mu się napić, rzekła: „Naczerpię też wody dla twoich wielbłądów, aż się napiją”.[b] **20** Szybko więc opróżniła swój dzban do poidła i biegała wielokrotnie do studni,[c] by naczerpać wody, i czerpała dla wszystkich jego wielbłądów. **21** Przez cały czas ów mąż przyglądał się jej ze zdumieniem i milczał, by poznać, czy Jehowa poszczęścił jego drodze, czy nie.[d]

22 A gdy wielbłądy już się napiły, mąż ten wziął złoty kolczyk do nosa,[e] ważący pół sykla, i dwie bransoletki[f] na jej ręce — o wadze dziesięciu sykli złota, **23** i odezwał się: „Czyją jesteś córką? Powiedz mi, proszę. Czy w domu twego ojca jest dla nas miejsce na nocleg?”[g] **24** Na to powiedziała do niego: „Jestem córką Betuela,[h] syna Milki, którego ona urodziła Nachorowi”.[i] **25** Ponadto rzekła mu: „Jest u nas i słoma, i dużo paszy, a także miejsce na nocleg”.[j] **26** Mąż ten zaś pokłonił się i padł na twarz przed Jehową,[k] **27** i powiedział: „Błogosławiony niech będzie Jehowa[l] — Bóg mojego pana, Abrahama — który nie odstąpił od swej lojalnej życzliwości i wierności wobec mojego pana. Gdy byłem w drodze, Jehowa zaprowadził mnie do domu braci mego pana”.[m]

28 I ta młoda kobieta pobiegła, i opowiedziała o tym domownikom swej matki. **29** A Rebeka miała brata imieniem Laban.[n] Pobiegł więc Laban do męża, który był na zewnątrz przy źródle. **30** A gdy zobaczył kolczyk do nosa oraz bransoletki[o] na rękach swej siostry i gdy usłyszał słowa Rebeki, swej siostry, mówiącej: „Tak mi powiedział ten mężczyzna”, wtedy przyszedł do tego męża, a on tam stał przy wielbłądach koło źródła. **31** Od razu rzekł: „Chodź, błogosławiony przez Jehowę.[a] Czemu tu stoisz, gdy ja przygotowałem dom, a także miejsce dla wielbłądów?” **32** Wtedy ów mąż wszedł do domu, a on porozprzęgał wielbłądy i dał wielbłądom słomy oraz paszy, a także dał wody do umycia nóg jego i nóg mężów, którzy z nim byli.[b] **33** Potem postawiono przed nim coś do jedzenia, ale on powiedział: „Nie będę jadł, dopóki nie przedstawię swoich spraw”. Tamten rzekł: „Mów!”[c]

34 Wówczas zaczął mówić: „Jestem sługą Abrahama.[d] **35** A Jehowa hojnie błogosławi memu panu, stale bowiem czyni go większym i daje mu owce i bydło oraz srebro i złoto, jak również służących i służące oraz wielbłądy i osły.[e] **36** Ponadto Sara, żona mego pana, gdy się już zestarzała, urodziła synа mojemu panu,[f] a on da mu wszystko, co posiada.[g] **37** Toteż mój pan zaprzysiągł mnie, mówiąc: ‚Nie wolno ci wziąć żony dla mojego syna z córek Kananejczyków, w których ziemi mieszkam.[h] **38** Nie, ale raczej pójdziesz do domu mego ojca i do mojej rodziny[i] i weźmiesz żonę dla mego syna’.[j] **39** Lecz ja powiedziałem panu memu: ‚A jeśli ta kobieta nie zechce przyjść ze mną?’[k] **40** Wówczas on rzekł do mnie: ‚Jehowa, przed którym chodzę,[l] pośle z tobą swego anioła[m] i z całą pewnością poszczęści twej drodze;[n] i weźmiesz żonę dla mego syna z mojej rodziny i z domu mego ojca.[o] **41** Wtedy będziesz zwolniony od zaprzysiężonego zobowiązania wobec mnie, gdy dotrzesz do mojej rodziny; a jeśli ci jej nie dadzą, to będziesz wolny od zaprzysiężonego zobowiązania wobec mnie’.[p]

ROZDZ. 24

a Mt 10:42 Mt 25:35
b Rz 12:13 1Pt 4:9
c Prz 31:17 Prz 31:31
d Ps 107:43
e Eze 16:12
f Jer 2:32 Eze 16:11
g Rdz 19:2 Sdz 19:21
h Rdz 22:23
i Rdz 11:29
j Rdz 18:4 Rdz 19:3 Rdz 43:24
k 1Kn 29:20 Neh 8:6 Ps 95:6
l Rdz 9:26 Ps 72:18 Łk 1:68
m Ps 100:5 Mi 7:20
n Rdz 25:20 Rdz 29:10
o Iz 3:21 Jer 2:32 Eze 16:11

szpalta 2

a Rdz 26:29 Rut 3:10 Ps 115:15
b Sdz 19:21 Łk 7:44 1Tm 5:10
c Rz 12:11 Ef 6:5
d Rdz 15:2
e Rdz 13:2 Ps 107:38
f Rdz 21:1 Rz 4:19 Heb 11:11
g Rdz 25:5
h Rdz 24:3 Rdz 28:1 Ezd 9:2 1Ko 7:39
i Rdz 22:20
j Rdz 24:4
k Rdz 24:5
l Rdz 48:15 1Kl 2:3 Ps 119:3 Iz 38:3 Dz 9:31
m Wj 23:20 Heb 1:14
n Rdz 39:3 Neh 1:11 Ps 118:25
o Rdz 11:25
p Rdz 24:9 Joz 2:17

42 „Gdy dzisiaj dotarłem do źródła, powiedziałem: ‚Jehowo, Boże mego pana, Abrahama, jeśli rzeczywiście szczęścisz mojej drodze, którą idę,[a] **43** oto stoję przy źródle wody. Niechaj tak się stanie, żeby dziewczę[b] wychodzące czerpać wodę, do którego powiem: „Daj mi, proszę, napić się trochę wody z twojego dzbana” **44** i które mi powie: „I ty się napij, i dla twoich wielbłądów naczerpię wody”, było kobietą, którą Jehowa daje synowi mego pana’.[c]

45 „Zanim przestałem mówić[d] w swym sercu,[e] oto wychodziła Rebeka z dzbanem na ramieniu; i zeszła w dół do źródła, i zaczęła czerpać wodę.[f] Wówczas rzekłem do niej: ‚Daj mi, proszę, się napić’.[g] **46** Ona więc szybko zdjęła z siebie dzban i rzekła: ‚Napij się,[h] a ja napoję także twoje wielbłądy’. Wtedy się napiłem, a ona napoiła także wielbłądy. **47** Potem zapytałem ją i rzekłem: ‚Czyją jesteś córką?’,[i] na co powiedziała: ‚Jestem córką Betuela, syna Nachora, którego mu urodziła Milka’. Włożyłem więc w jej nozdrze kolczyk do nosa, a na jej ręce — bransoletki.[j] **48** I pokłoniłem się, i padłem na twarz przed Jehową, i błogosławiłem Jehowę — Boga mego pana, Abrahama[k] — który mnie prowadził dobrą drogą,[l] bym wziął córkę brata mego pana dla jego syna. **49** Jeśli więc naprawdę okazujecie lojalną życzliwość i wierność memu panu,[m] to mi powiedzcie, a jeśli nie, powiedzcie mi, żebym mógł się zwrócić w prawo lub w lewo”.[n]

50 Wówczas Laban i Betuel, odpowiadając, rzekli: „Od Jehowy wyszła ta rzecz.[o] My nie możemy mówić do ciebie ani źle, ani dobrze.[p] **51** Oto jest przed tobą Rebeka. Weź ją i idź, i niech zostanie żoną syna twego pana, tak jak powiedział Jehowa”.[a] **52** I stało się, gdy sługa Abrahama usłyszał ich słowa, że od razu padł na twarz przed Jehową na ziemię.[b] **53** I ów sługa zaczął wyjmować przedmioty ze srebra i przedmioty ze złota oraz szaty i dawać je Rebece; i dał wyborne rzeczy jej bratu oraz jej matce.[c] **54** Potem jedli i pili, on oraz mężczyźni, którzy byli z nim, i przenocowali tam, a rano wstali.

Wówczas rzekł: „Wyprawcie mnie do mego pana”.[d] **55** Na to jej brat i jej matka powiedzieli: „Niech ta młoda kobieta pozostanie z nami przynajmniej dziesięć dni. Potem może pójść”. **56** Ale on im rzekł: „Nie zatrzymujcie mnie, skoro Jehowa poszczęścił mej drodze.[e] Wyprawcie mnie, żebym mógł udać się do mego pana”.[f] **57** Rzekli więc: „Zawołajmy młodą kobietę i dowiedzmy się z jej ust”.[g] **58** Po czym zawołali Rebekę i rzekli do niej: „Czy chcesz pójść z tym mężem?” Ona zaś powiedziała: „Chcę pójść”.[h]

59 Wtedy wyprawili Rebekę,[i] swoją siostrę, i jej mamkę,[j] a także sługę Abrahama i jego ludzi. **60** I zaczęli błogosławić Rebekę i mówić do niej: „Obyś ty, siostro nasza, stała się tysiącami dziesiątek tysięcy i niech twoje potomstwo posiądzie bramy tych, którzy go nienawidzą”.[k] **61** Potem Rebeka i jej służące[l] wstały i pojechały na wielbłądach,[m] podążając za tym mężem; a ów sługa zabrał Rebekę i ruszył w drogę.

62 Izaak zaś przyszedł z drogi wiodącej do Beer-Lachaj-Roj,[n] mieszkał bowiem w ziemi Negeb.[o] **63** A gdy zapadał wieczór, Izaak przechadzał się, by rozmyślać[p] w polu. Kiedy podniósł oczy

ROZDZ. 24

a Ps 37:5
b Rdz 24:16
c Rdz 24:14
Prz 18:22
Prz 19:14
d Ps 65:2
Iz 58:9
Iz 65:24
Dn 9:21
e 1Sm 1:13
Neh 2:4
f Rdz 24:15
g Rdz 24:17
h Rdz 24:18
i Rdz 24:23
j Rdz 24:22
Eze 16:11
k Rdz 24:27
Łk 1:68
l Iz 30:21
Iz 48:17
m Rdz 32:10
Rdz 47:29
Joz 2:14
n Rdz 24:8
o Ps 118:23
Mk 12:11
p Rdz 31:24
Iz 46:10
Dz 5:39

szpalta 2

a Prz 18:22
Prz 19:14
b 1Kn 29:20
2Kn 20:18
c Rdz 34:12
d Rdz 30:25
Rdz 31:27
e Rdz 39:3
Ps 1:3
Iz 48:15
f Ps 123:2
Kol 3:22
1Pt 2:18
g Jn 9:21
h Rdz 2:24
Ps 45:10
i Rdz 28:5
j Rdz 35:8
k Rdz 22:17
2Sm 12:29
l Ps 45:14
m Rdz 31:17
Rdz 31:34
n Rdz 16:14
Rdz 25:11
o Rdz 12:9
Rdz 20:1
Lb 13:22
Sdz 1:9
2Sm 24:7
Abd 19
p Ps 77:12
Ps 143:5

i spojrzał, oto zbliżały się wielbłądy! **64** Gdy Rebeka podniosła oczy, zobaczyła Izaaka i zeskoczyła z wielbłąda. **65** Potem powiedziała do sługi: „Kim jest ten mężczyzna, który idzie tam przez pole nam na spotkanie?”, sługa zaś rzekł: „To jest mój pan”. A ona wzięła chustę na głowę i się zasłoniła.[a] **66** A sługa zaczął opowiadać Izaakowi wszystko, co uczynił. **67** Potem Izaak wprowadził ją do namiotu Sary, swej matki.[b] Tak pojął Rebekę i została jego żoną;[c] i pokochał ją,[d] i znalazł Izaak pocieszenie po stracie swej matki.[e]

25 Abraham znowu pojął żonę, a było jej na imię Ketura.[f] **2** Z czasem urodziła mu Zimrana i Jokszana, i Medana, i Midiana,[g] i Jiszbaka, i Szuacha.[h]

3 A Jokszan został ojcem Szeby[i] i Dedana.[j]

A synami Dedana byli: Aszszurim i Letuszim, i Leummim.

4 A synami Midiana byli: Efa[k] i Efer, i Chanoch, i Abida, i Eldaa.[l]

Wszyscy oni byli synami Ketury.

5 Później Abraham dał Izaakowi wszystko, co miał,[m] **6** ale synom, których Abraham miał z nałożnic, dał Abraham dary.[n] Potem jeszcze za swego życia odprawił ich od Izaaka, swego syna,[o] na wschód, do ziemi Wschodu.[p] **7** A oto dni lat życia Abrahama, które przeżył: sto siedemdziesiąt pięć lat. **8** Potem Abraham wydał ostatnie tchnienie i umarł w późnej starości, sędziwy i pełen zadowolenia, i został przyłączony do swego ludu.[q] **9** Izaak i Ismael, jego synowie, pogrzebali go więc w jaskini Machpela na polu Efrona, syna Cochara Hetyty, to jest naprzeciw Mamre,[r] **10** na polu, które Abraham nabył od synów Heta. Tam został pogrzebany Abraham, a także Sara, jego żona.[a] **11** A po śmierci Abrahama Bóg dalej błogosławił Izaakowi, jego synowi,[b] a Izaak mieszkał blisko Beer-Lachaj-Roj.[c]

12 Oto dzieje Ismaela,[d] syna Abrahama, którego Hagar, Egipcjanka, służąca Sary, urodziła Abrahamowi.[e]

13 Te zaś są imiona synów Ismaela, według ich imion, według ich rodowodów: pierworodny Ismaela, Nebajot,[f] a także Kedar[g] i Adbeel, i Mibsam,[h] **14** i Miszma, i Duma, i Massa, **15** Chadad[i] i Tema,[j] Jetur, Nafisz i Kedma.[k] **16** To są synowie Ismaela oraz ich imiona według ich dziedzińców i według ich obozów otoczonych murem:[l] dwunastu naczelników według ich rodów.[m] **17** Oto lata życia Ismaela: sto trzydzieści siedem lat. Potem wydał on ostatnie tchnienie i umarł, i został przyłączony do swego ludu.[n] **18** I obozowali od Chawili[o] koło Szur,[p] rozciągającego się naprzeciw Egiptu, aż po Asyrię. Osiedlił się on naprzeciwko wszystkich swych braci.[q]

19 Oto dzieje Izaaka, syna Abrahama.[r]

Abraham został ojcem Izaaka. **20** A Izaak miał czterdzieści lat, gdy wziął sobie za żonę Rebekę, córkę Betuela,[s] Syryjczyka[t] z Paddan-Aram, siostrę Labana, Syryjczyka. **21** I Izaak uprasza Jehowę szczególnie w sprawie swej żony,[u] gdyż była niepłodna;[v] a Jehowa dał się mu uprosić[w] i Rebeka, jego żona, stała się brzemienna. **22** I synowie w niej zaczęli się ze sobą zmagać,[x] tak iż powiedziała: „Jeżeli tak się dzieje, to po cóż ja

ROZDZ. 24

a 1Ko 11:6
b Rdz 18:6 Heb 11:9
c Mt 19:5
d Rdz 26:8 Ef 5:25
e Rdz 23:2 Rdz 23:19

ROZDZ. 25

f Rz 7:2
g Rdz 37:28 Wj 2:15 Lb 22:4 Lb 31:2 Sdz 6:2
h 1Kn 1:32 Hi 2:11
i 1Kl 10:1
j Jer 25:23 Eze 27:20
k Iz 60:6
l 1Kn 1:33
m Rdz 24:36 Prz 13:22 Heb 1:2
n 2Kn 21:3
o Rdz 21:14 Jn 8:35 Gal 4:30
p Sdz 6:3
q Rdz 35:29 Prz 9:11
r Rdz 23:9 Rdz 49:30

szpalta 2

a Rdz 23:19
b Rdz 17:19 Rdz 26:13
c Rdz 16:14
d Rdz 16:10
e Gal 4:24
f Rdz 36:3 Iz 60:7
g Ps 120:5 Jer 49:28 Eze 27:21
h 1Kn 1:29
i 1Kn 1:30
j Hi 2:11 Hi 6:19
k 1Kn 1:31
l 1Kn 6:54 Neh 8:16
m Rdz 17:20 Ps 117:1
n Rdz 25:8
o Rdz 2:11 1Sm 15:7
p Rdz 16:7
q Rdz 16:12
r Rdz 22:2 Mt 1:2
s Rdz 22:23
t Pwt 26:5
u Pwt 4:29
v 1Sm 1:5
w 2Sm 21:14 2Kn 33:13 Łk 1:13
x Rz 9:10

żyję?" Poszła więc zapytać Jehowy.[a] **23** A Jehowa jej odrzekł: „Dwa narody są w twoim łonie[b] i dwie grupy narodowościowe z twego wnętrza się rozdzielą;[c] i jedna grupa narodowościowa będzie silniejsza od drugiej grupy narodowościowej,[d] a starszy będzie służył młodszemu".[e]

24 Z czasem dopełniły się jej dni, by urodziła, i oto były w jej łonie bliźnięta.[f] **25** I wyszedł pierwszy, cały czerwony jak urzędowa szata włosiana;[g] toteż nazwano go imieniem Ezaw.[h] **26** Potem zaś wyszedł jego brat i ręką trzymał się pięty Ezawa;[i] nazwano go więc imieniem Jakub.[j] A Izaak miał sześćdziesiąt lat, gdy ona ich urodziła.

27 I chłopcy podrośli, i Ezaw stał się mężem umiejącym polować,[k] mężem pola, Jakub zaś mężem nienagannym,[l] mieszkającym w namiotach.[m] **28** A Izaak miłował Ezawa, gdyż dzięki temu miał w ustach dziczyznę, natomiast Rebeka miłowała Jakuba.[n] **29** Pewnego razu Jakub gotował jakąś potrawę, gdy Ezaw przyszedł z pola i był zmęczony. **30** Ezaw rzekł więc do Jakuba: „Proszę cię, daj mi szybko łyk tego czerwonego — tego tam czerwonego, bo jestem zmęczony!" Dlatego nazwano go imieniem Edom.[o] **31** Jakub odrzekł: „Sprzedaj mi najpierw swoje prawo pierworodnego!"[p] **32** A Ezaw ciągnął dalej: „Oto ja wprost umieram i na co mi się przyda prawo pierworodztwa?" **33** Wówczas Jakub dodał: „Przysięgnij mi najpierw!"[q] I ten mu przysiągł, i sprzedał Jakubowi swe prawo pierworodnego.[r] **34** Jakub zaś dał Ezawowi chleb i potrawę z soczewicy, a on zabrał się do jedzenia i picia.[s] Potem wstał i odszedł. Wzgardził więc Ezaw prawem pierworodztwa.[t]

ROZDZ. 25
a 1Sm 1:10
b Ps 139:15 Kzn 11:5
c Rdz 36:31 Lb 20:14
d Rdz 27:29 Pwt 2:4
e 2Sm 8:14 Mal 1:2 Rz 9:12
f Rdz 38:27
g Rdz 27:11 2Kl 1:8 Za 13:4
h Rdz 27:32 Rdz 36:9 Mal 1:3
i Oz 12:3
j Rdz 27:36 Dz 7:14
k Rdz 27:3
l Ps 37:37
m Heb 11:9
n Rdz 27:6 Rdz 27:46
o Rdz 36:1 Pwt 2:4 Mal 1:4
p Rdz 43:33 Pwt 21:17 1Kn 5:1
q Rdz 14:22 Heb 6:16
r Heb 12:16
s 1Ko 15:32
t Hi 21:15 Hi 34:9

szpalta 2

ROZDZ. 26
a Rdz 12:10
b Rdz 26:26
c Wj 6:3 Lb 12:6 1Jn 4:12
d Wj 32:13
e Rdz 20:1 Heb 11:9
f Rdz 12:7 Rdz 15:18 Rz 15:8 Gal 4:28
g Rdz 22:16 Ps 105:9 Mi 7:20 Heb 6:13
h Rdz 15:5 Pwt 34:4 Heb 11:12
i Rdz 12:3 Rdz 22:18 Dz 3:25 Gal 3:8
j Rdz 17:23 Heb 11:8 Jak 2:21
k Rdz 26:17
l Rdz 12:13
m Rdz 24:16

26 I nastała w tej ziemi klęska głodu, inna niż pierwsza klęska głodu, która nastąpiła za dni Abrahama,[a] toteż Izaak udał się do Abimelecha, króla Filistynów, do Geraru.[b] **2** Wówczas ukazał mu się Jehowa i rzekł:[c] „Nie zstępuj do Egiptu. Obozuj w ziemi, którą ci wyznaczam.[d] **3** Przebywaj w tej ziemi[e] jako przybysz, a ja dalej będę z tobą i będę ci błogosławił, gdyż tobie i twojemu potomstwu dam wszystkie te ziemie,[f] i spełnię przysięgę, którą przysiągłem Abrahamowi, twemu ojcu:[g] **4** ‚I rozmnożę twoje potomstwo jak gwiazdy niebios, i dam twemu potomstwu wszystkie te ziemie,[h] i poprzez twoje potomstwo na pewno będą sobie błogosławić wszystkie narody ziemi',[i] **5** dlatego że Abraham posłuchał mego głosu i wypełniał swe zobowiązania wobec mnie, moje nakazy, moje ustawy i moje prawa".[j] **6** Izaak zamieszkał więc w Gerarze.[k]

7 A miejscowi mężczyźni dopytywali się o jego żonę, on zaś mawiał: „To moja siostra".[l] Bał się bowiem powiedzieć: „Moja żona", żeby czasem, jak mówił, „miejscowi mężczyźni nie zabili mnie z powodu Rebeki", bo wyglądała pociągająco.[m] **8** Gdy więc jego dni się tam przedłużały, Abimelech, król Filistynów, spoglądając z okna, zobaczył, że oto Izaak zabawia się z Rebeką, swoją żoną.[n] **9** Abimelech natychmiast wezwał Izaaka i rzekł: „Przecież ona jest twoją żoną! Czemu więc powiedziałeś: ‚To moja siostra'?" Izaak mu odrzekł: „Powiedziałem to, żebym czasem z jej powodu nie umarł".[o] **10** Lecz Abimelech ciągnął dalej: „Cóż to

n Rdz 24:67; Prz 5:18; Kzn 9:9; o Rdz 20:11.

nam uczyniłeś?[a] Jeszcze trochę, a ktoś z ludu położyłby się z twoją żoną i ściągnąłbyś na nas winę!"[b] **11** I Abimelech nakazał całemu ludowi, mówiąc: „Każdy, kto tknie tego człowieka i jego żonę, niechybnie zostanie uśmiercony!"

12 Potem Izaak zaczął w tej ziemi siać ziarno[c] i w owym roku z jednej miary zebrał sto,[d] gdyż Jehowa mu błogosławił.[e] **13** Toteż mąż ten stał się wielki i coraz bardziej rósł i potężniał, aż stał się bardzo wielki.[f] **14** I miał trzody owiec i stada bydła oraz liczną służbę,[g] tak iż Filistyni zaczęli mu zazdrościć.[h]

15 Wszystkie studnie więc, które słudzy jego ojca wykopali za dni Abrahama,[i] jego ojca, Filistyni zatkali i pozasypywali suchą ziemią.[j] **16** W końcu Abimelech rzekł do Izaaka: „Wyprowadź się z naszego sąsiedztwa, gdyż stałeś się o wiele silniejszy niż my".[k] **17** Toteż Izaak wyprowadził się stamtąd i rozłożył się obozem w dolinie Geraru,[l] i tam zamieszkał. **18** I począł Izaak odkopywać studnie z wodą, które wykopano za dni Abrahama, jego ojca, a które Filistyni pozatykali po śmierci Abrahama;[m] i na nowo nazywał je według nazw, które im nadał jego ojciec.[n]

19 A słudzy Izaaka dalej kopali w tej dolinie potoku i znaleźli tam studnię ze świeżą wodą. **20** I pasterze z Geraru pokłócili się z pasterzami Izaaka,[o] mówiąc: „Woda jest nasza!" Dlatego nadał tej studni nazwę Esek, gdyż toczyli z nim spór. **21** Zaczęli też kopać inną studnię i o nią także się pokłócili. Dlatego nadał jej nazwę Sitna. **22** Później przeniósł się stamtąd i wykopał kolejną studnię,[p] lecz o nią się nie kłócili. Toteż nadał jej nazwę Rechobot i powiedział: „To dlatego, że Jehowa dał nam teraz przestronne miejsce[a] i uczynił nas płodnymi na ziemi".[b]

23 Potem udał się stamtąd do Beer-Szeby.[c] **24** I tej nocy ukazał mu się Jehowa, i przemówił: „Jam jest Bóg Abrahama, twego ojca.[d] Nie lękaj się,[e] gdyż jestem z tobą i będę ci błogosławił, i pomnożę twoje potomstwo ze względu na Abrahama, mojego sługę".[f] **25** On zatem zbudował tam ołtarz i wzywał imienia Jehowy,[g] i rozbił tam swój namiot,[h] a słudzy Izaaka zaczęli tam kopać studnię.

26 Później przyszedł do niego z Geraru Abimelech wraz z Achuzzatem, swoim zaufanym przyjacielem, i Pikolem, dowódcą swego wojska.[i] **27** Wtedy Izaak rzekł do nich: „Po cóż przyszliście do mnie, skoro mnie znienawidziliście i odprawiliście ze swego sąsiedztwa?"[j] **28** Ci odrzekli: „Wyraźnie zobaczyliśmy, że Jehowa jest z tobą.[k] Dlatego powiedzieliśmy: ‚Niech zwiąże nas przysięga,[l] nas i ciebie, i zawrzyjmy przymierze z tobą,[m] **29** iż nie uczynisz nam nic złego, tak jak my nie tknęliśmy ciebie i jak wyświadczyliśmy ci tylko dobro, odprawiając cię w pokoju.[n] Jesteś teraz błogosławionym Jehowy'".[o] **30** Wówczas wyprawił im ucztę, a oni jedli i pili.[p] **31** Następnego poranka wstali wcześnie i złożyli sobie nawzajem przysięgi.[q] Potem Izaak ich odprawił i odeszli od niego w pokoju.[r]

32 A owego dnia słudzy Izaaka przyszli i powiedzieli mu o studni, którą wykopali,[s] i rzekli do niego: „Znaleźliśmy wodę!" **33** Nazwał ją więc Sziba. Dlate-

ROZDZ. 26

a Rdz 12:18
b Rdz 20:9 Rdz 39:9 Prz 6:29 Heb 13:4
c Rdz 8:22 Iz 55:10 2Ko 9:10
d 1Ko 3:6
e Rdz 24:1 Hi 42:12 Ps 3:8 Ps 67:6 Prz 10:22 Heb 6:7
f Rdz 24:35
g Rdz 12:16 Hi 1:3
h Rdz 37:11 1Sm 18:9 Prz 27:4 Rz 1:29 Tyt 3:3
i Rdz 21:30
j Prz 25:26
k Wj 1:9 Ps 105:24
l Rdz 10:19 Rdz 20:1
m Rdz 21:25
n Rdz 21:31
o Rdz 13:7
p Rdz 13:9 Prz 17:14 Rz 12:18

szpalta 2

a Kpl 26:9 Ps 18:19 Ps 118:5
b Rdz 17:6 Rdz 28:3 Eze 36:11
c Rdz 21:31
d Rdz 17:1 Rdz 28:13 Wj 3:6 Mt 22:32 Dz 7:32
e Rdz 15:1 Pwt 31:8 Ps 27:1 Heb 13:6
f Rdz 17:19 Ps 105:9 Gal 3:29
g Rdz 12:8 Rz 10:13
h Rdz 4:20 Heb 11:9
i Rdz 21:32
j Sdz 11:7
k Rdz 21:22 Rdz 39:5 Joz 3:7 Za 8:23 1Ko 14:25
l Rdz 21:31
m Rdz 21:27 Rdz 31:44
n Prz 16:7
o Rdz 12:2 Rdz 22:17 Ps 115:15 Iz 61:9 Mt 25:34
p Rdz 19:3 2Kl 6:23

---

q Rdz 14:22; Rdz 21:23; 1Sm 20:17; **r** Rz 12:18; Heb 12:14; 1Pt 3:11; **s** Rdz 26:18.

go owo miasto nazywa się Beer-Szeba[a] aż po dziś dzień.

34 Tymczasem Ezaw skończył czterdzieści lat. Wtedy wziął sobie za żonę Judytę, córkę Beeriego Hetyty, jak również Basemat, córkę Elona Hetyty.[b] **35** A były one źródłem goryczy ducha dla Izaaka i Rebeki.[c]

27 A gdy Izaak się zestarzał i jego oczy były zbyt zamglone, by widzieć,[d] zawołał Ezawa, swego starszego syna, i rzekł do niego:[e] „Synu mój!", na co ten mu powiedział: „Oto jestem!" **2** On zaś przemówił: „Oto już się zestarzałem.[f] Nie znam dnia swojej śmierci.[g] **3** Teraz więc, proszę, weź swój sprzęt, swój kołczan i swój łuk, i wyjdź w pole, i upoluj dla mnie zwierzyny.[h] **4** Potem przyrządź mi smaczną potrawę, jaką lubię, i przynieś mi ją, i niechże sobie pojem, żeby moja dusza mogła cię pobłogosławić, zanim umrę".[i]

5 Jednakże Rebeka słuchała, gdy Izaak mówił do Ezawa, swego syna. I Ezaw wyszedł w pole, by upolować zwierzynę i ją przynieść.[j] **6** Rebeka zaś powiedziała do Jakuba, swego syna:[k] „Oto właśnie słyszałam, jak twój ojciec rozmawiał z Ezawem, twoim bratem, i rzekł: **7** ‚Przynieś mi zwierzyny i przyrządź mi smaczną potrawę, i niechże sobie pojem, żebym mógł przed śmiercią pobłogosławić cię przed obliczem Jehowy'.[l] **8** A teraz, synu mój, posłuchaj mego głosu w tym, co ci każę.[m] **9** Idź, proszę, do stada i weź mi stamtąd dwoje dorodnych koźląt z kóz, bym mogła z nich przyrządzić dla twego ojca smaczną potrawę, jaką lubi. **10** Potem zaniesiesz ją swemu ojcu i on ją zje, żeby mógł cię pobłogosławić przed swą śmiercią".

ROZDZ. 26
- **a** Sdz 20:1
- **b** Rdz 36:2 Pwt 7:3
- **c** Rdz 27:46 Rdz 28:8

ROZDZ. 27
- **d** Rdz 48:10 Kzn 12:3
- **e** Rdz 25:28
- **f** Iz 46:4
- **g** Rdz 48:21 Prz 27:1 Kzn 9:12 Jak 4:14
- **h** Rdz 25:27
- **i** Rdz 48:9 Rdz 49:28 Heb 11:20
- **j** Rdz 27:30
- **k** Rdz 25:28
- **l** Rdz 27:31 Rdz 49:1 Pwt 33:1
- **m** Rdz 27:13 Rdz 27:43 Prz 1:8 Ef 6:1

szpalta 2
- **a** Rdz 25:25 Rdz 27:23
- **b** Rdz 27:21
- **c** Joz 9:6
- **d** Pwt 11:26 Pwt 23:5 Pwt 30:1
- **e** Rdz 43:9
- **f** Rdz 27:8 Prz 6:20
- **g** Rdz 25:23
- **h** 1Sm 28:8
- **i** Rdz 25:26
- **j** Rdz 25:25 Rdz 27:11
- **k** Rdz 27:9
- **l** Rdz 25:33 Rz 9:12
- **m** Rdz 27:4 Heb 11:20
- **n** Rdz 27:11

11 A Jakub odezwał się do Rebeki, swej matki: „Przecież Ezaw, mój brat, jest owłosiony, a ja jestem gładki.[a] **12** Co będzie, gdy ojciec mnie dotknie?[b] Wówczas na pewno stanę się w jego oczach jak ktoś, kto drwi,[c] i na pewno sprowadzę na siebie przekleństwo, a nie błogosławieństwo".[d] **13** Wtedy jego matka rzekła do niego: „Na mnie niech spadnie przekleństwo przeznaczone dla ciebie, synu mój.[e] Tylko posłuchaj mego głosu i idź, wybierz mi je".[f] **14** Poszedł więc i wziął je, i przyniósł matce, a jego matka przyrządziła smaczną potrawę, jaką lubił jego ojciec. **15** Potem Rebeka wzięła szaty Ezawa, swego starszego syna,[g] najładniejsze z tych, które miała w domu,[h] i ubrała w nie Jakuba, swego młodszego syna.[i] **16** A skóry koźląt z kóz nałożyła na jego ręce i na nieowłosioną część jego szyi.[j] **17** Potem Jakubowi, swemu synowi, dała do ręki smaczną potrawę oraz chleb, który przygotowała.[k]

18 On więc wszedł do swego ojca i powiedział: „Ojcze mój!", na co ten rzekł: „Oto jestem! Któżeś ty, mój synu?" **19** A Jakub przemówił do swego ojca: „Jam jest Ezaw, twój pierworodny.[l] Uczyniłem tak, jak mi powiedziałeś. Podnieś się, proszę. Usiądź i zjedz nieco z mojej zwierzyny, żeby twoja dusza mogła mnie pobłogosławić".[m] **20** Wtedy Izaak rzekł do swego syna: „Jakże to tak szybko ją znalazłeś, synu mój?" On zaś rzekł: „Ponieważ Jehowa, twój Bóg, sprawił, że wpadła na mnie". **21** Wówczas Izaak rzekł do Jakuba: „Podejdź, proszę, żebym mógł cię pomacać, synu mój, by poznać, czy naprawdę jesteś moim synem Ezawem, czy nie".[n] **22** Jakub więc podszedł do Izaaka, swego ojca,

a ten, pomacawszy go, rzekł: „Głos jest głosem Jakuba, ale ręce są rękami Ezawa”.[a] **23** I nie rozpoznał go, gdyż jego ręce były owłosione jak ręce Ezawa, jego brata. Przeto go pobłogosławił.[b]

24 Potem rzekł: „Ty naprawdę jesteś moim synem Ezawem?”, na co on powiedział: „Jestem”.[c] **25** Wówczas rzekł: „Podaj mi to, bym mógł zjeść nieco ze zwierzyny mego syna, żeby moja dusza mogła cię pobłogosławić”.[d] Wtedy podał mu to i on zaczął jeść; przyniósł mu też wina i on zaczął pić. **26** Potem Izaak, jego ojciec, rzekł do niego: „Podejdź, proszę, i pocałuj mnie, mój synu”.[e] **27** Podszedł więc i go pocałował, a on poczuł zapach jego szat.[f] I błogosławił go, mówiąc:

„Oto zapach syna mojego jest jak zapach pola, które pobłogosławił Jehowa. **28** I oby prawdziwy Bóg dał ci rosę niebios[g] i żyzne gleby ziemi[h] oraz obfitość zboża i młodego wina.[i] **29** Niech ci służą ludy i niech ci się nisko kłaniają grupy narodowościowe.[j] Zostań panem swych braci i niech ci się nisko kłaniają synowie twej matki.[k] Przeklęty niech będzie każdy z tych, którzy cię przeklinają, a błogosławiony niech będzie każdy z tych, którzy cię błogosławią”.[l]

30 A gdy tylko Izaak skończył błogosławić Jakuba — ledwie Jakub odszedł sprzed oblicza Izaaka, swego ojca — wrócił z łowów Ezaw, jego brat.[m] **31** I on też zajął się przyrządzeniem smacznej potrawy. Potem przyniósł ją swemu ojcu i rzekł do ojca: „Niech ojciec mój się podniesie i zje nieco ze zwierzyny swego syna, żeby twoja dusza mogła mnie pobłogosławić”.[n] **32** Wtedy Izaak, jego ojciec, rzekł do niego: „Któżeś ty?”, na co on rzekł: „Jam jest twój syn, twój pierworodny, Ezaw”.[a] **33** A Izaak zaczął się trząść, wielce dygocząc, i tak rzekł: „Któż to więc upolował zwierzynę i przyniósł mi ją, tak iż jadłem ze wszystkiego, zanim wszedłeś, i go pobłogosławiłem? Toteż będzie błogosławiony!”[b]

34 Usłyszawszy słowa swego ojca, Ezaw podniósł nader głośny i gorzki krzyk i zaczął mówić do swego ojca:[c] „Pobłogosław mnie, również mnie, mój ojcze!”[d] **35** Ale on rzekł: „Twój brat przyszedł podstępnie, by uzyskać błogosławieństwo przeznaczone dla ciebie”.[e] **36** Wtedy ten powiedział: „Czyż nie dlatego ma na imię Jakub, żeby mnie wyprzeć te dwa razy?[f] Zabrał już moje pierworodztwo,[g] a oto teraz wziął moje błogosławieństwo!”[h] Potem dodał: „Czy dla mnie nie zachowałeś błogosławieństwa?” **37** Ale Izaak, odpowiadając Ezawowi, ciągnął dalej: „Oto ustanowiłem go panem nad tobą,[i] wszystkich zaś jego braci dałem mu za sług,[j] a na jego utrzymanie zapewniłem mu zboże oraz młode wino,[k] gdzież więc jest coś, co mógłbym uczynić dla ciebie, synu mój?”

38 Wówczas Ezaw rzekł do swego ojca: „Czy masz tylko jedno błogosławieństwo, ojcze mój? Pobłogosław mnie, również mnie, mój ojcze!”[l] Wtedy Ezaw podniósł głos i zalał się łzami.[m] **39** A odpowiadając, Izaak, jego ojciec, rzekł do niego:

„Oto mieszkanie twoje będzie z dala od żyznych gleb ziemi i z dala od rosy niebios w górze.[n] **40** I będziesz żył ze swego miecza,[o] a bratu swemu będziesz służył.[p] Lecz gdy się zniecierpliwisz, niechybnie zrzucisz jego jarzmo ze swej szyi”.[q]

ROZDZ. 27

a Rdz 27:16
b Pwt 21:17
Rz 9:11
Heb 11:20
c Rdz 25:33
d Pwt 33:28
Prz 10:6
e Rdz 48:10
f Rdz 25:27
Rdz 27:15
PnP 4:11
g Pwt 11:11
Iz 45:8
Oz 14:5
h Rdz 45:18
Lb 13:27
i Rdz 27:37
Pwt 7:13
2Kl 18:32
Ps 104:15
j 2Sm 8:1
Dn 2:44
k Rdz 25:23
Rdz 49:8
l Rdz 12:3
Rdz 28:3
Rdz 31:42
Lb 24:9
Eze 25:12
m Rdz 27:3
n Heb 7:7

szpalta 2

a Rdz 25:25
Rdz 25:31
Heb 12:16
b Rz 9:13
c Łk 13:28
d Heb 12:17
e Pwt 21:17
Mal 1:2
Gal 3:9
f Rdz 25:26
Rdz 32:28
Oz 12:3
g Rdz 25:34
Mt 5:33
Heb 6:16
h Rdz 27:28
i Rdz 25:23
Rdz 27:29
Rz 9:12
j Rdz 49:8
k Pwt 33:28
Jl 2:19
l Heb 12:17
m Iz 65:14
n Joz 24:4
Heb 11:20
o Rdz 32:6
Lb 20:18
p Rdz 25:23
2Sm 8:14
q 2Kl 8:20
2Kn 28:17

41 Jednakże Ezaw żywił wrogość do Jakuba z powodu błogosławieństwa, którym go pobłogosławił jego ojciec,[a] i mawiał Ezaw w swym sercu:[b] „Zbliżają się dni żałoby po moim ojcu.[c] Potem zabiję Jakuba, mego brata”.[d] **42** Kiedy przekazano Rebece słowa jej starszego syna, Ezawa, ona od razu posłała po Jakuba, swego młodszego syna, i wezwawszy go, powiedziała do niego: „Oto Ezaw, twój brat, pociesza się co do ciebie, że cię zabije.[e] **43** A zatem, synu mój, posłuchaj mego głosu i wstań,[f] uciekaj do Labana, mego brata, do Charanu.[g] **44** I będziesz mieszkał u niego przez szereg dni, aż minie złość twego brata,[h] **45** aż odwróci się od ciebie gniew twego brata i zapomni on, co mu uczyniłeś.[i] A ja poślę po ciebie i sprowadzę cię stamtąd. I czemuż miałabym utracić was obu w jednym dniu?”

46 Potem Rebeka mówiła do Izaaka: „Obrzydło mi to moje życie z powodu córek Heta.[j] Jeśli jeszcze Jakub weźmie żonę z córek Heta, jak te spośród córek tej ziemi, to po cóż mi żyć?”[k]

28 Przeto Izaak wezwał Jakuba i go pobłogosławił, i nakazał mu, mówiąc doń: „Nie wolno ci brać żony spośród córek Kanaanu.[l] **2** Wstań, idź do Paddan-Aram, do domu Betuela, ojca twej matki, i stamtąd weź sobie żonę z córek Labana, brata twej matki.[m] **3** A Bóg Wszechmocny będzie ci błogosławić i uczyni cię płodnym, i cię pomnoży, i staniesz się zborem ludów.[n] **4** I udzieli ci błogosławieństwa Abrahama[o] — tobie i twemu potomstwu z tobą[p] — żebyś mógł wziąć w posiadanie ziemię, w której przebywasz jako osiadły przybysz,[q] a którą Bóg dał Abrahamowi”.[r]

5 Izaak odprawił więc Jakuba i ten szybko wyruszył do Paddan-Aram, do Labana, syna Syryjczyka Betuela,[a] brata Rebeki,[b] matki Jakuba i Ezawa.[c]

6 Kiedy Ezaw zobaczył, że Izaak pobłogosławił Jakuba i wyprawił go do Paddan-Aram, aby stamtąd wziął sobie żonę, i że gdy go błogosławił, nakazał mu, mówiąc: „Nie bierz żony spośród córek Kanaanu”,[d] **7** i że Jakub usłuchał ojca i matki i poszedł do Paddan-Aram,[e] **8** wtedy Ezaw spostrzegł, iż córki Kanaanu były niemiłe oczom jego ojca, Izaaka.[f] **9** Toteż Ezaw poszedł do Ismaela i wziął za żonę Machalat, córkę Ismaela, syna Abrahama, siostrę Nebajota, oprócz innych swoich żon.[g]

10 A Jakub dalej wędrował z Beer-Szeby i szedł do Charanu.[h] **11** Z czasem natrafił na pewne miejsce i przygotowywał się, by tam przenocować, gdyż słońce zaszło. Wziął więc jeden z kamieni znajdujących się na tym miejscu i położył go jako swój podgłówek, i ułożył się na tym miejscu.[i] **12** I przyśniło mu się,[j] że oto stała na ziemi drabina, a jej wierzchołek sięgał niebios; i oto aniołowie Boży wstępowali po niej i zstępowali.[k] **13** A oto stał nad nią Jehowa, który przemówił:[l]

„Jam jest Jehowa, Bóg Abrahama, twego ojca, i Bóg Izaaka.[m] Ziemię, na której leżysz, chcę dać tobie i twemu potomstwu.[n] **14** I potomstwo twoje na pewno stanie się jak drobinki prochu ziemi,[o] i na pewno rozprzestrzenisz się na zachód i na wschód, i na północ, i na południe,[p] i poprzez ciebie oraz poprzez twoje potomstwo na pewno będą sobie błogosławić wszystkie rodziny ziemi.[q] **15** A oto ja jestem

ROZDZ. 27
a Rdz 4:5 Rdz 37:11 Am 1:11 1Jn 2:11
b Ps 140:2 Mk 7:21
c Rdz 35:29
d Rdz 4:8 1Jn 3:15
e Rdz 37:18 Ps 64:6 Prz 6:17
f Prz 1:8 Kol 3:20
g Rdz 28:5
h Ps 37:8
i Wj 4:19 Mt 5:22
j Rdz 26:35 Rdz 28:8
k Rdz 24:3

ROZDZ. 28
l Rdz 24:37 Wj 34:15 1Kl 11:1 1Ko 7:39 2Ko 6:14
m Rdz 29:16
n Rdz 17:5 Rdz 46:15 1Kn 2:1 Rz 4:17
o Rdz 12:2
p Rdz 15:5 Rz 9:7 Gal 3:29
q Rdz 12:7 Rdz 15:13 Rdz 17:8
r Hcb 11:9

szpalta 2
a Rdz 25:20
b Rdz 24:29
c Rdz 25:28
d Rdz 28:1 2Ko 6:14
e Rdz 27:43 Wj 20:12 Kpl 19:3
f Rdz 24:3 Rdz 27:46
g Rdz 36:2
h Rdz 11:31 Rdz 27:43
i Rdz 28:19
j Lb 12:6 Hi 33:15
k Mt 28:2 Jn 1:51 Heb 1:14
l Dn 7:9
m Rdz 26:24 Mk 12:26 Dz 7:32
n Rdz 12:7 Rdz 28:4 Ps 105:11 Dz 7:5
o Rdz 13:16 1Kl 4:20
p Rdz 13:14
q Rdz 18:18 Rdz 22:18

z tobą i będę cię strzegł na każdej drodze, którą idziesz, i przyprowadzę cię z powrotem do tej ziemi,[a] gdyż cię nie opuszczę, dopóki nie uczynię tego, co ci powiedziałem".[b]

16 Wówczas Jakub obudził się ze snu i rzekł: „Doprawdy, Jehowa jest na tym miejscu, a ja tego nie wiedziałem". **17** A przestraszywszy się, dodał:[c] „Jakimże lękiem napawa to miejsce![d] Nic to innego, jak dom Boga[e] — i brama niebios". **18** Wstał więc Jakub wcześnie rano i wziął kamień, który tam służył mu za podgłówek, i postawił go jako słup, i polał go z wierzchu oliwą.[f] **19** Ponadto nadał temu miejscu nazwę Betel;[g] lecz poprzednio owo miasto nazywało się Luz.[h]

20 I Jakub złożył ślub,[i] mówiąc: „Jeśli Bóg dalej będzie ze mną i naprawdę będzie mnie strzegł na tej drodze, którą idę, i da mi chleb do jedzenia i szaty do ubrania się,[j] **21** i wrócę w pokoju do domu mego ojca, to Jehowa okaże się moim Bogiem.[k] **22** A ten kamień, który postawiłem jako słup, stanie się domem Boga,[l] ze wszystkiego zaś, co mi dasz, będę ci oddawał dziesiątą część".[m]

29 Potem Jakub ruszył w drogę i wędrował do ziemi mieszkańców Wschodu.[n] **2** I spojrzał, a oto była na polu studnia i oto leżały przy niej trzy stada owiec, gdyż z tej studni zwykle pojono stada;[o] a na otworze studni[p] leżał wielki kamień. **3** Gdy zebrały się tam wszystkie stada, odtaczano kamień znad otworu studni i pojono trzody, po czym z powrotem kładziono kamień na otworze studni, na jego miejscu.

4 Jakub więc rzekł do nich: „Bracia moi, skąd jesteście?", na co oni powiedzieli: „Jesteśmy z Charanu".[a] **5** Wówczas rzekł do nich: „Czy znacie Labana,[b] wnuka Nachora?",[c] na co powiedzieli: „Znamy". **6** Wtedy im rzekł: „Czy dobrze się miewa?"[d] Oni zaś powiedzieli: „Ma się dobrze. A oto nadchodzi z owcami jego córka Rachela!"[e] **7** I rzekł: „Ależ to jeszcze pełnia dnia. Nie czas spędzać stada. Napójcie owce, potem idźcie je popaść".[f] **8** Odpowiedzieli: „Nie wolno nam tak robić, dopóki nie zbiorą się wszystkie stada i nie odtoczy się kamienia znad otworu studni. Wtedy napoimy owce".

9 Kiedy jeszcze z nimi rozmawiał, przyszła Rachela[g] z owcami, które należały do jej ojca, była bowiem pasterką.[h] **10** A gdy Jakub ujrzał Rachelę, córkę Labana, brata swej matki, oraz owce Labana, brata swej matki, Jakub od razu podszedł i odtoczył kamień znad otworu studni, i napoił owce Labana, brata swej matki.[i] **11** Potem Jakub pocałował[j] Rachelę i podniósł swój głos, i zalał się łzami.[k] **12** I Jakub zaczął opowiadać Racheli, że jest bratem[l] jej ojca i że jest synem Rebeki. A ona pobiegła i opowiedziała to swemu ojcu.[m]

13 A gdy tylko Laban usłyszał wieść o Jakubie, synu swej siostry, wybiegł mu na spotkanie.[n] Wtedy objął go i ucałował, i poprowadził do swego domu.[o] On zaś zaczął opowiadać Labanowi o tym wszystkim. **14** Potem Laban mu rzekł: „Jesteś naprawdę moją kością i moim ciałem".[p] Mieszkał więc u niego przez cały miesiąc.

15 Następnie Laban rzekł do Jakuba: „Czyż będąc moim bratem,[q] masz mi służyć za darmo?[r] Powiedz mi, jaka ma być twoja zapłata?"[s] **16** Laban zaś miał

ROZDZ. 28

a Rdz 35:6 Rdz 46:4
b Rdz 31:3 Lb 23:19 Joz 23:14 Heb 6:18
c Wj 3:6 Sdz 13:22 Mt 17:6
d Ps 47:2 Ps 66:5 Ps 68:35
e Rdz 35:1 Ps 27:4
f Rdz 31:13
g Sdz 4:5 Oz 12:4
h Rdz 35:6 Joz 16:2 Sdz 1:23
i Kzn 5:4
j Mt 6:30
k Wj 15:2 Pwt 26:17
l Rdz 35:1
m Rdz 14:20 Kpl 27:30 Mal 3:8

ROZDZ. 29

n Sdz 6:3 1Kl 4:30 Hi 1:3
o Rdz 30:40 PnP 4:1
p Rdz 24:11 Wj 2:15 Jn 4:6

szpalta 2

a Rdz 27:43 Dz 7:2
b Rdz 24:29
c Rdz 24:24 Rdz 31:53
d Rdz 43:27 1Sm 17:22
e Rdz 31:4 Rdz 46:19 Wj 2:16 Rut 4:11
f Ps 23:2 PnP 1:7
g Rdz 30:1 Rdz 35:19
h Wj 2:16
i Wj 2:17
j Rdz 33:4 Rdz 45:15 Łk 15:20 Rz 16:16
k Rdz 43:30 Rdz 45:2
l Rdz 13:8 Rdz 14:14
m Rdz 24:28
n Rdz 24:29
o Dz 20:37
p Sdz 9:2 2Sm 5:1
q Rdz 27:43 Rdz 28:5
r Pwt 25:4 1Tm 5:18
s Rdz 30:28 Rdz 31:7

dwie córki: starszą imieniem Lea[a] i młodszą imieniem Rachela. **17** Lecz oczy Lei nie miały blasku, natomiast Rachela[b] była pięknej postaci i miała piękny wygląd.[c] **18** I Jakub pokochał Rachelę. Powiedział więc: „Jestem gotów służyć ci siedem lat za Rachelę, twoją młodszą córkę”.[d] **19** Na to Laban rzekł: „Lepiej, żebym ją dał tobie, niż żebym miał dać ją innemu mężczyźnie.[e] Mieszkaj u mnie”. **20** I Jakub służył siedem lat za Rachelę,[f] ale w jego oczach były one jakby kilkoma dniami z powodu miłości do niej.[g]

21 Potem Jakub rzekł do Labana: „Daj mi moją żonę, gdyż me dni upłynęły, a będę z nią współżył”.[h] **22** Wtedy Laban zebrał wszystkich miejscowych mężczyzn i wyprawił ucztę.[i] **23** Ale okazało się, że tego wieczora wziął swą córkę Leę i przyprowadził do niego, żeby z nią współżył. **24** Ponadto Laban dał jej — Lei, swojej córce — swoją służącą Zilpę[j] jako służącą. **25** A rano wyszło na jaw, że to Lea! Rzekł więc do Labana: „Cóżeś mi to uczynił? Czyż nie służyłem ci za Rachelę? Czemu więc mnie oszukałeś?”[k] **26** Laban odrzekł: „Nie ma tu u nas takiego zwyczaju, żeby dawać kobietę młodszą przed pierworodną. **27** Dopełnij świętowania[l] tygodnia tej kobiety. Potem zostanie ci dana także ta druga kobieta za służbę, którą możesz u mnie pełnić przez następne siedem lat”.[m] **28** Toteż Jakub tak uczynił i dopełnił świętowania tygodnia tej kobiety, po czym tamten dał mu za żonę swoją córkę Rachelę. **29** Ponadto Laban dał swej córce Racheli swoją służącą Bilhę[n] jako jej służącą.

30 Potem współżył on także z Rachelą, a okazywał więcej miłości Racheli niż Lei,[a] i służył u niego przez dalszych siedem lat.[b] **31** Gdy Jehowa spostrzegł, że Lea jest znienawidzona, otworzył jej łono,[c] lecz Rachela była niepłodna.[d] **32** I Lea stała się brzemienna, i urodziła syna, i nazwała go imieniem Ruben,[e] gdyż powiedziała: „Wszak Jehowa spojrzał na moją niedolę;[f] teraz bowiem mój mąż zacznie mnie miłować”. **33** I ponownie stała się brzemienna, i urodziła syna, i wówczas rzekła: „Wszak Jehowa usłyszał;[g] byłam bowiem znienawidzona, a on mi dał również tego”. Nazwała go zatem imieniem Symeon.[h] **34** I znowu stała się brzemienna, i urodziła syna, i wówczas rzekła: „Tym razem mój mąż przywiąże się do mnie, gdyż urodziłam mu trzech synów”. Dlatego nazwano go imieniem Lewi.[i] **35** I jeszcze raz stała się brzemienna, i urodziła syna, i wówczas rzekła: „Tym razem będę sławić Jehowę”. Dlatego nazwała go imieniem Juda.[j] Potem przestała rodzić.

30 Kiedy Rachela zobaczyła, że nie rodzi Jakubowi, zaczęła Rachela zazdrościć swej siostrze i zwróciła się do Jakuba:[k] „Daj mi dzieci, bo w przeciwnym razie będę martwa”.[l] **2** Wtedy Jakub zapłonął gniewem na Rachelę i rzekł:[m] „Czyż ja jestem na miejscu Boga, który ci odmówił owocu łona?”[n] **3** Ona więc powiedziała: „Oto moja niewolnica Bilha.[o] Współżyj z nią, żeby urodziła na moich kolanach i żebym ja miała z niej dzieci”.[p] **4** Następnie dała mu Bilhę, swą służącą, za żonę i Jakub z nią współżył.[q] **5** I Bilha stała się brzemienna,

ROZDZ. 29
a Rdz 30:19 Rdz 46:15 Rut 4:11
b Rdz 30:25 Rdz 35:16
c Rdz 12:11 Rdz 24:16 Est 2:7
d Rdz 31:41 Rdz 34:12
e Ps 12:2
f Rdz 30:26 Oz 12:12
g PnP 8:6
h Rut 4:13 Prz 5:18 1Ko 7:3
i Sdz 14:10 Mt 22:2 Obj 19:9
j Rdz 16:1 Rdz 30:9 Rdz 46:18
k Rdz 31:7 Rdz 31:42 Kpł 19:11 Mt 5:37 2Ko 4:2
l Pwt 24:5 Ps 19:5
m Rdz 31:41
n Rdz 30:3 Rdz 35:22

szpalta 2
a Pwt 21:15
b Oz 12:12
c Rdz 46:15 Rut 4:11
d Rdz 30:22
e Rdz 35:22 Rdz 37:22 Rdz 49:3 Wj 6:14 1Kn 5:1 Obj 7:5
f Rdz 30:20 1Sm 1:6 Łk 1:25
g Rdz 30:6 Ps 34:15
h Rdz 34:25 Rdz 42:24 Rdz 49:5 1Kn 4:24 Obj 7:7
i Rdz 34:25 Rdz 49:5 Wj 6:16 Lb 3:12 1Kn 6:1 Obj 7:7
j Rdz 35:23 Rdz 37:26 Rdz 38:15 Rdz 44:18 Rdz 49:8 1Kn 2:3 Obj 5:5 Obj 7:5

ROZDZ. 30
k Rdz 16:5 1Sm 1:6 Prz 14:30 Tyt 3:3

---

l Lb 11:15; 1Sm 1:10; Jer 20:18; **m** Ef 4:26; Kol 3:19; **n** 1Sm 1:5; Ps 127:3; Oz 9:11; **o** Rdz 29:29; **p** Rdz 16:2; Rdz 50:23; Rut 4:17; **q** Rdz 22:24; Rdz 25:6; Rdz 35:22.

i po pewnym czasie urodziła Jakubowi syna.[a] **6** Wówczas Rachela rzekła: „Bóg wystąpił jako mój sędzia,[b] a także wysłuchał mego głosu, tak iż dał mi syna". Dlatego nadała mu imię Dan.[c] **7** A Bilha, służąca Racheli, jeszcze raz stała się brzemienna i po pewnym czasie urodziła Jakubowi drugiego syna. **8** Wtedy Rachela powiedziała: „W niezwykłych zmaganiach zmagałam się z moją siostrą. Odniosłam też zwycięstwo!" Nadała mu więc imię Naftali.[d]

9 Kiedy Lea spostrzegła, że przestała rodzić, wzięła Zilpę, swą służącą, i dała ją Jakubowi za żonę.[e] **10** Po pewnym czasie Zilpa, służąca Lei, urodziła Jakubowi syna. **11** Wtedy Lea rzekła: „To pomyślność!" Nadała mu więc imię Gad.[f] **12** Potem Zilpa, służąca Lei, urodziła Jakubowi drugiego syna. **13** Wówczas Lea powiedziała: „To moje szczęście! Bo córki będą mnie zwać szczęśliwą".[g] Nadała mu więc imię Aszer.[h]

14 A Ruben[i] przechadzał się w dniach żniw pszenicy[j] i na polu znalazł mandragory. Przyniósł je zatem Lei, swej matce. Wówczas Rachela powiedziała do Lei: „Daj mi, proszę, kilka mandragor[k] twego syna". **15** Wtedy ona rzekła do niej: „Czy to mało, że zabrałaś mi męża,[l] a teraz jeszcze zabierasz mandragory mego syna?" Rachela więc powiedziała: „Dlatego on położy się z tobą dzisiejszej nocy w zamian za mandragory twego syna".

16 Kiedy Jakub szedł wieczorem z pola,[m] Lea wyszła mu na spotkanie i rzekła: „To ze mną będziesz współżył, gdyż po prostu najęłam cię za mandragory mego syna". On zatem położył się z nią owej nocy.[n] **17** Bóg zaś wysłuchał Leę i ta stała się brzemienna, a po pewnym czasie urodziła Jakubowi piątego syna.[a] **18** Wówczas Lea rzekła: „Bóg dał mi zapłatę najemnika, gdyż dałam mężowi swą służącą". Nadała mu więc imię Issachar.[b] **19** I Lea jeszcze raz stała się brzemienna, i po pewnym czasie urodziła Jakubowi szóstego syna.[c] **20** Wówczas Lea rzekła: „Bóg obdarzył mnie, właśnie mnie, dobrym darem. Wreszcie mój mąż będzie mnie znosił,[d] gdyż urodziłam mu sześciu synów".[c] Nadała mu więc imię Zebulon.[f] **21** A potem urodziła córkę i nadała jej imię Dina.[g]

22 W końcu Bóg wspomniał na Rachelę i wysłuchał ją Bóg, gdyż otworzył jej łono.[h] **23** I stała się brzemienna, i urodziła syna. Wówczas rzekła: „Bóg usunął moją hańbę!"[i] **24** Nadała mu więc imię Józef,[j] mówiąc: „Jehowa dodaje mi jeszcze jednego syna".

25 A gdy Rachela urodziła Józefa, Jakub zaraz powiedział do Labana: „Odpraw mnie, żebym mógł się udać na miejsce swoje i do swej krainy.[k] **26** Daj mi moje żony oraz dzieci, za które u ciebie służyłem, żebym mógł pójść; sam przecież znasz moją służbę, którą dla ciebie pełniłem".[l] **27** Wówczas Laban rzekł do niego: „Jeśli więc znalazłem łaskę w twoich oczach... spostrzegłem znaki wróżebne wskazujące na to, że Jehowa błogosławi mi przez wzgląd na ciebie".[m] **28** I dodał: „Wyznacz mi swą zapłatę, a dam ci ją".[n] **29** On więc powiedział do niego: „Ty sam wiesz, jak ci służyłem i jak wiodło się ze mną twojemu stadu;[o] **30** że mało było tego, co miałeś, zanim przyszedłem, a wielce się to

ROZDZ. 30

a Rdz 16:15
b Sdz 11:27
Ps 26:1
Ps 75:7
c Rdz 35:25
Rdz 46:23
Rdz 49:16
d Rdz 35:25
Rdz 46:24
Rdz 49:21
Pwt 33:23
Obj 7:6
e Rdz 35:26
f Rdz 49:19
Lb 32:33
Obj 7:5
g PnP 6:9
Łk 1:48
h Rdz 35:26
Rdz 46:17
Rdz 49:20
Pwt 33:24
Obj 7:6
i Rdz 29:32
j Wj 34:22
Jn 4:35
k PnP 7:13
l Rdz 29:30
m Łk 2:8
n 1Ko 7:3

szpalta 2

a Ps 65:2
Łk 1:13
b Rdz 35:23
Rdz 46:13
Rdz 49:14
Pwt 33:18
1Kn 12:32
Obj 7:7
c Rut 4:11
d Rdz 29:32
Ps 127:3
e Rdz 35:23
Rdz 46:15
f Rdz 46:14
Rdz 49:13
Pwt 33:18
Obj 7:8
g Rdz 34:1
h Rdz 29:31
1Sm 1:6
Ps 113:9
i Iz 54:1
Łk 1:25
j Rdz 35:24
Rdz 45:4
Pwt 33:13
Dz 7:9
Obj 7:8
k Rdz 28:15
Rdz 31:13
l Rdz 31:41
Oz 12:12
m Rdz 12:3
Rdz 39:3
n Rdz 31:7
Kpl 19:13
o Rdz 31:38
Ef 6:8

rozrosło, gdyż Jehowa błogosławił ci, odkąd przybyłem.[a] Kiedy więc mam coś uczynić także dla własnego domu?"[b]

31 Wówczas on rzekł: „Co mam ci dać?" A Jakub powiedział: „W ogóle nic mi nie dasz![c] Jeśli zrobisz dla mnie następującą rzecz, będę znowu pasał twoją trzodę.[d] Dalej będę jej strzegł.[e] **32** Dzisiaj przejdę między całą twoją trzodą. Oddziel stamtąd każdą owcę nakrapianą i łaciatą, i każdą ciemnobrunatną owcę pośród baranków oraz każdą łaciatą i nakrapianą sztukę pośród kóz. Odtąd takie będą moją zapłatą.[f] **33** I moje właściwe postępowanie odpowie za mnie, któregokolwiek dnia w przyszłości przyjdziesz obejrzeć moją zapłatę;[g] każda sztuka, która nie jest nakrapiana ani łaciata pośród kóz albo ciemnobrunatna pośród baranków, byłaby ukradziona, gdyby była u mnie".[h]

34 Wtedy Laban rzekł: „To wspaniale! Niech będzie według twojego słowa".[i] **35** I w owym dniu oddzielił kozły pręgowane i łaciate oraz wszystkie kozy nakrapiane i łaciate, każdą sztukę, na której było coś białego, jak również każdą ciemnobrunatną pośród baranków, a przekazał je w ręce swoich synów. **36** Potem wyznaczył trzy dni drogi między sobą a Jakubem i Jakub pasł trzody Labana, które pozostały.

37 Wówczas Jakub wziął sobie wilgotne jeszcze pręty ze styrakowca[j] i z drzewa migdałowego,[k] i z platana[l] i miejscami obłupał je do białego, odsłaniając białe miejsca na prętach.[m] **38** W końcu te obłupane pręty położył przed trzodą, w korytach, w poidłach z wodą,[n] gdzie trzody przychodziły pić, żeby się parzyły przed nimi, gdy przychodziły pić.

39 Toteż trzody parzyły się przed tymi prętami i trzody rodziły sztuki pręgowane, nakrapiane i łaciate.[a] **40** I Jakub oddzielał baranki, po czym stawiał trzody pyskami w stronę pręgowanych i wszystkich ciemnobrunatnych pośród trzód Labana. Potem trzymał własne stada osobno i nie trzymał ich przy trzodach Labana. **41** Ilekroć parzyły się silne[b] trzody, Jakub wkładał pręty do koryt[c] przed oczy trzód, żeby się parzyły przy prętach. **42** Ale gdy trzody były słabe, nie wkładał ich tam. Tak to słabe zawsze dostawały się Labanowi, silne zaś Jakubowi.[d]

43 I mąż ten coraz bardziej się rozrastał, a jego własnością stały się wielkie trzody oraz służące i służący, jak również wielbłądy i osły.[e]

31 Po pewnym czasie usłyszał on słowa synów Labana, mówiących: „Jakub zabrał wszystko, co należało do naszego ojca; a z tego, co należało do naszego ojca, zgromadził całe to bogactwo".[f] **2** Kiedy Jakub patrzył na twarz Labana, oto nie była ona wobec niego taka jak dawniej.[g] **3** W końcu Jehowa rzekł do Jakuba: „Wróć do ziemi swoich ojców i do swych krewnych,[h] a ja dalej będę z tobą".[i] **4** Wówczas Jakub, posławszy, wezwał Rachelę i Leę na pole do swej trzody **5** i powiedział im:

„Widzę po twarzy waszego ojca, że nie jest wobec mnie taki jak dawniej;[j] lecz Bóg mojego ojca pokazał, że jest ze mną.[k] **6** I wy same z pewnością wiecie, że ze wszystkich swych sił służyłem waszemu ojcu.[l] **7** A wasz ojciec okpił mnie i dziesięć razy zmieniał moją zapłatę, ale Bóg nie pozwolił mu wyrządzić mi szkody.[m] **8** Jeśli bowiem

ROZDZ. 30
a Ps 107:38
b Rdz 32:10 1Tm 5:8
c Ps 118:8 Heb 13:5
d Rdz 46:34 Rdz 47:3
e 1Sm 25:7 Oz 12:12
f Rdz 31:7 Pwt 24:15 1Kl 5:6 Hi 7:2 Jer 22:13 1Tm 5:18
g Mal 3:5
h Wj 22:1
i Rdz 31:8
j Oz 4:13
k Lb 17:8 Kzn 12:5
l Eze 31:8
m Lb 21:18 Za 11:7
n Rdz 24:20

szpalta 2
a Rdz 31:10
b Hi 39:4
c Wj 2:16
d Rdz 31:9 Rdz 32:5
e Rdz 32:5 Rdz 36:7

ROZDZ. 31
f Rdz 30:33 Kzn 4:4
g Rdz 30:27 1Sm 18:9
h Rdz 28:15 Rdz 32:9 Rdz 35:27
i Iz 41:10 Rz 8:31 Heb 13:5
j Rdz 30:27
k Rdz 48:15
l Rdz 30:29 Ef 6:8 Kol 3:23
m Ps 37:28 Kzn 8:12 Iz 54:17 1Pt 3:13

mówił: ‚Nakrapiane będą twoją zapłatą', to cała trzoda rodziła nakrapiane; jeśli zaś mówił: ‚Pręgowane będą twoją zapłatą', to cała trzoda rodziła pręgowane.[a] **9** A zatem Bóg zabierał stado waszemu ojcu i dawał je mnie.[b] **10** W końcu, gdy trzoda się parzyła, podniosłem oczy i ujrzałem we śnie,[c] a oto kozły pokrywające trzodę były pręgowane, nakrapiane i cętkowane.[d] **11** Wówczas anioł prawdziwego Boga rzekł do mnie we śnie: ‚Jakubie!', na co rzekłem: ‚Oto jestem'.[e] **12** A on ciągnął dalej: ‚Proszę, podnieś oczy i zobacz, że wszystkie kozły pokrywające trzodę są pręgowane, nakrapiane i cętkowane, bo widziałem wszystko, co ci Laban czyni.[f] **13** Jam jest prawdziwy Bóg Betel,[g] gdzie namaściłeś słup[h] i gdzie złożyłeś mi ślub.[i] Teraz wstań, odejdź z tej ziemi i wróć do ziemi twego narodzenia' ".[j]

14 Na to Rachela i Lea odezwały się i rzekły do niego: „Czy jest jeszcze dla nas jakiś dział i dziedzictwo w domu naszego ojca?[k] **15** Czy w istocie nie uważa nas za cudzoziemki, skoro nas sprzedał i po prostu przejada pieniądze, które za nas dano?[l] **16** Całe bowiem bogactwo, które Bóg zabrał naszemu ojcu, jest nasze i naszych dzieci.[m] Czyń więc teraz wszystko, co ci Bóg powiedział".[n]

17 Wówczas Jakub wstał i posadził swe dzieci oraz swe żony na wielbłądy;[o] **18** i popędził całe swe stado oraz cały swój dobytek, który nagromadził,[p] swoje nabyte stado, które nagromadził w Paddan-Aram, aby się udać do swego ojca, Izaaka, do ziemi Kanaan.[q]

19 A Laban poszedł strzyc swe owce. W tym czasie Rachela wykradła terafim[a] należące do jej ojca. **20** Jakub zaś przechytrzył Labana Syryjczyka, gdyż mu nie powiedział, że ucieka. **21** I zaczął uciekać, a wstawszy, przeprawił się przez Rzekę,[b] on sam i wszystko, co miał. Potem skierował swe oblicze ku górzystemu regionowi Gilead.[c] **22** Później, trzeciego dnia, powiedziano Labanowi, że Jakub uciekł. **23** Wtedy wziął on ze sobą swoich braci i udał się za nim w pościg[d] na odległość siedmiu dni drogi, i dogonił go w górzystym regionie Gilead. **24** Wówczas Bóg przyszedł do Labana Syryjczyka[e] nocą we śnie[f] i rzekł mu: „Uważaj, żebyś nie mówił do Jakuba ani dobrze, ani źle".[g]

25 Laban więc podszedł do Jakuba, gdy Jakub rozbił już swój namiot na górze, a Laban rozbił obóz dla swoich braci w górzystym regionie Gilead. **26** Potem Laban rzekł do Jakuba: „Cóż to uczyniłeś, że posunąłeś się do przechytrzenia mnie i uprowadzenia moich córek niczym jeńców wziętych mieczem?[h] **27** Czemuż to musiałeś potajemnie uciekać i mnie przechytrzać i nie powiedziałeś mi, żebym mógł cię odprawić z radością i z pieśniami,[i] z tamburynem i z harfą?[j] **28** I nie dałeś mi sposobności ucałowania moich dzieci i moich córek.[k] Postąpiłeś więc głupio. **29** W mocy mojej ręki jest wyrządzić wam krzywdę,[l] lecz Bóg waszego ojca powiedział do mnie ubiegłej nocy, mówiąc: ‚Uważaj, żebyś nie mówił do Jakuba ani dobrze, ani źle'.[m] **30** Skoro właściwie już odszedłeś, ponieważ bardzo tęsknisz za domem swego ojca, to dlaczego ukradłeś moje bogi?"[n]

31 Odpowiadając, Jakub rzekł do Labana: „Dlatego, że się ba-

ROZDZ. 31

a Rdz 30:32
b Prz 13:22
c Lb 12:6
d Rdz 30:39
e Iz 6:8
f Rdz 29:25 Rdz 31:39 Pwt 24:15
g Rdz 12:8 Rdz 35:15
h Rdz 28:18 Rdz 35:14
i Rdz 28:22 Pwt 23:21 Kzn 5:4
j Rdz 37:1
k Lb 27:4
l Rdz 31:41 Oz 12:12
m Rdz 31:1
n Rdz 31:3 Rdz 32:9 Ps 45:10
o Rdz 33:13
p Rdz 30:43
q Rdz 35:27

szpalta 2

a Rdz 31:14 Rdz 31:30 Rdz 35:2 Joz 24:2 Eze 21:21 Za 10:2
b Rdz 15:18
c Lb 32:1
d Ps 10:2
e Rdz 25:20 Pwt 26:5 Oz 12:12
f Rdz 20:3 Mt 27:19
g Rdz 24:50 Lb 24:13 Ps 105:15
h Rdz 2:24
i Ps 98:5
j Wj 15:20 Hi 21:12 Ps 149:3
k Rdz 31:55
l Ps 52:1 Jn 19:10
m Rdz 31:7 Rdz 31:24 Dz 5:39
n Rdz 31:19 Rdz 35:2 Sdz 18:24 Iz 37:12 Dz 19:26 1Ko 10:14

łem.[a] Bo powiedziałem sobie: ‚Mógłbyś mi odebrać swoje córki'. **32** U kogo znajdziesz swe bogi, ten niech nie pozostanie przy życiu.[b] Wobec naszych braci sprawdź, co jest u mnie, i zabierz je sobie".[c] Ale Jakub nie wiedział, że Rachela je ukradła.[d] **33** Wszedł więc Laban do namiotu Jakuba i do namiotu Lei, i do namiotu obu niewolnic,[e] ale nic nie znalazł. W końcu wyszedł z namiotu Lei i wszedł do namiotu Racheli. **34** A Rachela, wziąwszy terafim, włożyła je do kobiecego kosza przy siodle wielbłąda i siedziała na nich. Laban zatem dokładnie przeszukał cały namiot, ale ich nie znalazł. **35** Wówczas ona powiedziała do swego ojca: „Niechaj nie płonie gniew w oczach mego pana,[f] gdyż nie mogę wstać przed tobą, bo przyszło na mnie to, co się przytrafia kobietom".[g] On zatem starannie szukał, ale nie znalazł terafim.[h]

36 I Jakub się rozgniewał,[i] i zaczął się kłócić z Labanem, a odpowiadając, rzekł Jakub do Labana: „Jakiż to bunt z mojej strony,[j] jakiż mój grzech, że mnie zawzięcie ścigałeś?[k] **37** Przetrząsnąłeś cały mój dobytek i cóż znalazłeś z całego dobytku twego domu?[l] Połóż to tutaj przed moimi braćmi i twoimi braćmi[m] i niech oni rozstrzygną między nami oboma.[n] **38** Przez te dwadzieścia lat byłem u ciebie. Twoje owce i twoje kozy nie miały poronień,[o] a baranów z twojej trzody nigdy nie jadłem. **39** Żadnego rozszarpanego zwierzęcia ci nie przyniosłem.[p] Ja sam ponosiłem tę stratę. Czy któreś ukradziono w dzień, czy ukradziono w nocy, żądałeś go z mojej ręki.[q] **40** Zdarzało się, że za dnia wyniszczał mnie skwar, a nocą zimno, i sen uciekał od moich oczu.[a] **41** Przebywałem w twoim domu dwadzieścia lat. Służyłem ci czternaście lat za twoje dwie córki i sześć lat za twoją trzodę, a ty dziesięć razy zmieniałeś moją zapłatę.[b] **42** Gdyby Bóg mojego ojca,[c] Bóg Abrahama i Ten, który wzbudzał grozę u Izaaka,[d] nie był po mojej stronie, odprawiłbyś mnie teraz z pustymi rękami. Widział Bóg moją niedolę oraz trud moich rąk i upomniał cię ubiegłej nocy".[e]

43 Wówczas Laban, odpowiadając, rzekł do Jakuba: „Córki te są moimi córkami i te dzieci moimi dziećmi, i ta trzoda moją trzodą, i wszystko, na co patrzysz, jest moje oraz moich córek. Co mogę dzisiaj zrobić im albo ich dzieciom, które urodziły? **44** A teraz chodź, zawrzyjmy przymierze,[f] ja i ty, i będzie ono służyć za świadka między mną a tobą".[g] **45** Toteż Jakub wziął kamień i postawił go jako słup.[h] **46** Wówczas rzekł Jakub do swoich braci: „Nazbierajcie kamieni!" I zaczęli zbierać kamienie i robić kopiec.[i] Potem jedli tam na kopcu. **47** I Laban zaczął go nazywać Jegar-Sahaduta, Jakub zaś nazwał go Galeed.

48 I odezwał się Laban: „Ten kopiec jest dzisiaj świadkiem między mną a tobą". Dlatego dał mu nazwę Galeed[j] **49** oraz Strażnica, gdyż powiedział: „Niechaj Jehowa będzie na straży między mną a tobą, gdy się nawzajem nie będziemy widzieć.[k] **50** Jeżeli zaczniesz dręczyć moje córki[l] i jeżeli zaczniesz brać sobie żony oprócz moich córek, oto nie ma z nami żadnego człowieka. Patrz: Bóg jest świadkiem między mną a tobą".[m] **51** I Laban powiedział jeszcze Jakubowi: „Oto ten kopiec i oto słup,

ROZDZ. 31
- a Rdz 31:43
- b Rdz 44:9
- c Rdz 30:33
- d Rdz 31:19
- e Rdz 46:18 Rdz 46:25
- f Rdz 18:12 Kpł 19:3 Ef 6:2
- g Kpł 15:19 Ezc 22:10
- h Rdz 31:19 2Kl 23:24 Za 10:2
- i Rdz 30:2 Prz 19:11 Ef 4:26
- j 1Sm 24:11 Ps 59:3
- k Lam 4:19
- l Wj 22:8
- m Rdz 13:8
- n 1Sm 12:3 1Tm 5:19
- o Rdz 30:27 Hi 21:10
- p Wj 22:13 1Sm 17:34
- q Prz 29:7 Lam 3:36

szpalta 2
- a Rdz 47:9 Kol 3:23
- b Rdz 31:7
- c Rdz 28:13 Rdz 31:29
- d Rdz 31:53 Iz 8:13
- e Rdz 31:24 Ps 31:7
- f Rdz 26:28 Gal 3:15
- g Rdz 21:30 Joz 22:27 3Jn 12
- h Rdz 28:18
- i Joz 4:7 Joz 4:20 Joz 24:26
- j Rdz 31:23
- k 2Kn 16:9 Prz 5:21 Prz 15:3
- l Mal 2:15 Kol 3:19
- m Sdz 11:10 1Sm 12:5 Mal 2:14

który postawiłem między mną a tobą. **52** Kopiec ten jest świadkiem i ten słup stanowi świadectwo,[a] że nie przejdę poza ten kopiec przeciwko tobie i że ty nie przejdziesz przeciwko mnie poza ten kopiec i ten słup, by wyrządzać krzywdę.[b] **53** Niech rozsądza między nami bóg Abrahama[c] i bóg Nachora,[d] bóg ich ojca". Ale Jakub przysiągł na Tego, który wzbudzał grozę u jego ojca, Izaaka.[e]

54 Potem Jakub złożył na tej górze ofiarę i zaprosił swych braci, aby jedli chleb.[f] Jedli więc chleb i spędzili noc na górze. **55** A Laban wstał wcześnie rano i ucałował[g] swe dzieci oraz swoje córki, i je pobłogosławił.[h] Następnie Laban ruszył w drogę, żeby wrócić do swego miejsca.[i]

32 Jakub zaś poszedł swoją drogą i oto wyszli mu naprzeciw aniołowie Boży.[j] **2** Ujrzawszy ich, Jakub od razu rzekł: „To obóz Boży!"[k] Dlatego miejscu temu dał nazwę Machanaim.[l]

3 Potem Jakub wysłał przed sobą posłańców[m] do Ezawa, swego brata, do ziemi Seir,[n] na pole Edomu,[o] **4** i przykazał im, mówiąc: „Oto, co powiecie memu panu,[p] Ezawowi: ‚Tak rzekł twój sługa Jakub: „Przebywałem u Labana jako przybysz i pozostawałem długo, aż do tej chwili.[q] **5** I mam teraz byki i osły, owce, a także służących i służące,[r] i chciałbym, posławszy, powiadomić mego pana, żeby znaleźć łaskę w twoich oczach"'".[s]

6 Po pewnym czasie posłańcy wrócili do Jakuba, mówiąc: „Dotarliśmy do twego brata, Ezawa, i on także idzie tobie na spotkanie, z nim zaś czterystu mężczyzn".[t] **7** A Jakub bardzo się zląkł i zaniepokoił.[u] Toteż ludzi, którzy byli z nim, oraz trzody i bydło, i wielbłądy rozdzielił na dwa obozy[a] **8** i powiedział: „Gdyby Ezaw przyszedł do jednego obozu i napadł nań, to na pewno pozostanie jeden obóz, który ocaleje".[b]

9 Potem Jakub rzekł: „Boże mego ojca Abrahama i Boże mego ojca Izaaka,[c] Jehowo, ty, który mi mówisz: ‚Wróć do swojej ziemi i do swych krewnych, a będę ci wyświadczał dobro'[d] — **10** ja jestem niegodny wszelkich przejawów lojalnej życzliwości i wszelkiej wierności, którą okazywałeś swemu słudze,[e] bo przez ten Jordan przeprawiłem się tylko z moją laską, a teraz mam dwa obozy.[f] **11** Racz mnie wyzwolić[g] z ręki mego brata, z ręki Ezawa, gdyż lękam się go, że przybędzie i na mnie napadnie,[h] na matkę z dziećmi. **12** Ty przecież powiedziałeś: ‚Z całą pewnością będę ci wyświadczał dobro i potomstwo twoje uczynię jak ziarnka piasku morskiego, których z powodu mnogości nie można policzyć'".[i]

13 I nocował tam owej nocy. A z tego, co miał w ręku, wziął dar dla Ezawa, swego brata:[j] **14** dwieście kóz i dwadzieścia kozłów, dwieście owiec i dwadzieścia baranów, **15** trzydzieści wielbłądzic karmiących i ich młode, czterdzieści krów i dziesięć byków, dwadzieścia oślic i dziesięć dorosłych osłów.[k]

16 Wówczas przekazał swoim sługom jedno stado po drugim, każde z osobna, i powtarzał swoim sługom: „Wyprzedźcie mnie i pozostawcie odstęp między stadem a stadem".[l] **17** Ponadto pierwszemu przykazał, mówiąc: „Gdyby spotkał cię Ezaw, mój brat, i cię zapytał, mówiąc: ‚Do kogo należysz i dokąd idziesz, i do kogo należą te przed tobą?', **18** wtedy po-

ROZDZ. 31

a Rdz 31:45
b Joz 4:6
c Rdz 17:7 Łk 20:37
d Joz 24:2
e Rdz 31:42
f Rdz 18:5 Ps 104:15
g Rdz 31:28
h Rdz 24:60
i Rdz 27:43 Rdz 28:2

ROZDZ. 32

j Ps 34:7
k Łk 2:13
l 2Sm 17:24 PnP 6:13
m Łk 9:52 Łk 14:32
n Rdz 27:39 Rdz 36:8 Pwt 2:5 Joz 24:4
o Rdz 25:30 Sdz 5:4
p Rdz 23:6 Rz 12:10
q Rdz 31:41
r Rdz 30:43 Rdz 33:11
s Rdz 33:8 Rdz 47:25
t Rdz 33:1
u Rdz 27:41 Rdz 32:11

szpalta 2

a Prz 2:11 Kzn 9:18
b Rdz 33:1
c Wj 3:6 1Pt 5:7
d Rdz 31:3 Rdz 31:13
e Rdz 28:15 Ps 100:5 Mi 7:20
f Rdz 28:10 Rdz 30:43 Rdz 32:7 Ps 113:7
g Ps 34:4 Ps 107:19 2Pt 2:9
h Rdz 27:41 Ps 112:8 Prz 18:19
i Rdz 28:14 Rdz 46:3 Wj 1:7 Wj 32:13 Dz 7:17
j Rdz 33:10 Prz 18:16 Rz 12:20
k Rdz 30:43
l Rdz 33:8 Mt 10:16

wiesz: ‚Do twojego sługi, do Jakuba. Jest to dar[a] wysłany memu panu[b] Ezawowi, a oto i on sam jest za nami'". **19** Przykazał też drugiemu i trzeciemu, i wszystkim tym, którzy szli za stadami, mówiąc: „Według tego słowa macie mówić do Ezawa, gdy go spotkacie.[c] **20** Powiedzcie również: ‚Oto twój sługa Jakub jest za nami'".[d] Rzekł bowiem sobie: „Może go udobrucham darem idącym przede mną,[e] a potem ujrzę jego oblicze. Może mnie przyjmie życzliwie".[f] **21** Toteż dar go poprzedził, lecz on sam spędził tę noc w obozie.[g]

22 Później owej nocy wstał i wziął swoje dwie żony[h] i dwie służące[i] oraz swych jedenastu synków,[j] i przekroczył bród Jabboku.[k] **23** Wziął ich więc i przeprawił przez dolinę potoku,[l] przeprawił też wszystko, co miał.

24 W końcu Jakub pozostał sam. Wówczas zaczął się z nim mocować pewien mąż — aż do wejścia jutrzenki.[m] **25** Widząc, że go nie przemógł,[n] dotknął panewki jego stawu biodrowego; i u Jakuba nastąpiło przesunięcie w obrębie panewki stawu biodrowego, gdy się z nim mocował.[o] **26** Potem rzekł: „Pozwól mi odejść, bo wzeszła jutrzenka". Ten odrzekł: „Nie pozwolę ci odejść, dopóki mnie najpierw nie pobłogosławisz".[p] **27** Powiedział więc do niego: „Jakie jest twoje imię?", na co ten rzekł: „Jakub". **28** On zaś powiedział: „Nie będziesz już dłużej nazywany imieniem Jakub, lecz Izrael,[q] bo walczyłeś[r] z Bogiem i z ludźmi, tak iż w końcu przemogłeś". **29** Z kolei Jakub zapytał i rzekł: „Powiedz mi, proszę, jakie jest twoje imię". Lecz on rzekł: „Czemu pytasz o moje imię?"[s] Wtedy go tam pobłogosławił. **30** Dlatego Jakub nadał temu miejscu nazwę Peniel,[a] gdyż jak powiedział: „Widziałem Boga twarzą w twarz, a mimo to moja dusza ocalała".[b]

31 I zaświeciło na niego słońce, gdy akurat mijał Penuel; ale utykał z powodu swego uda.[c] **32** Dlatego synowie Izraela po dziś dzień nie jadają ścięgna przy nerwie biodrowym, które jest na panewce stawu biodrowego, gdyż dotknął panewki stawu biodrowego Jakuba przy ścięgnie, które jest koło nerwu biodrowego.[d]

33 Po pewnym czasie Jakub podniósł oczy i spojrzał, a oto nadchodził Ezaw i z nim czterystu mężczyzn.[e] Toteż rozdzielił dzieci między Leę i Rachelę, i dwie służące[f] **2** i ustawił na przedzie służące oraz ich dzieci,[g] a za nimi Leę i jej dzieci,[h] z tyłu zaś Rachelę i Józefa.[i] **3** A sam wysunął się przed nich i siedem razy kłaniał się do ziemi, aż się zbliżył do swego brata.[j]

4 A Ezaw pobiegł mu na spotkanie[k] i zaczął go obejmować,[l] i rzucił mu się na szyję, i go ucałował, i zalali się łzami. **5** Potem podniósł oczy i zobaczył kobiety oraz dzieci, i powiedział: „Kim są ci z tobą?", na co on rzekł: „To dzieci, którymi Bóg łaskawie obdarzył twego sługę".[m] **6** Wtedy wystąpiły służące, one oraz ich dzieci, i się pokłoniły; **7** wystąpiła też Lea oraz jej dzieci i się pokłoniły, a potem wystąpił Józef i Rachela i się pokłonili.[n]

8 On zaś rzekł: „Co ma oznaczać cały ten obóz wędrowny, który spotkałem?"[o] Odrzekł na to: „Chciałem znaleźć łaskę w oczach mego pana".[p] **9** Wówczas Ezaw powiedział: „Ja mam bardzo dużo, bracie mój.[q] Niech to, co twoje, pozostanie twoje".

ROZDZ. 32
a Rdz 32:13 1Sm 25:27
b Rdz 33:8 Łk 14:32
c Prz 13:17
d Prz 25:13
e Rdz 43:11 1Sm 25:18 Prz 17:8
f Ps 133:1 Prz 6:3
g Rdz 32:13
h Rdz 29:30 Rut 4:11
i Rdz 30:3 Rdz 30:9
j Rdz 30:26
k Pwt 3:16 Sdz 11:13
l Joz 12:2
m Oz 12:3
n Oz 12:4
o Rdz 32:32 2Ko 12:7
p 1Kn 4:10 Ps 115:12 Oz 12:4
q Rdz 35:10 2Kl 17:34 Ps 22:23 Ps 78:71
r Oz 12:3
s Sdz 13:18

szpalta 2
a Sdz 8:8 1Kl 12:25
b Rdz 16:7 Rdz 16:13 Sdz 6:22 Jn 1:18
c Rdz 32:25
d Hi 10:11

ROZDZ. 33
e Rdz 14:14 Rdz 32:6
f Rdz 32:22
g Rdz 30:7 Rdz 30:12
h Rdz 30:19
i Rdz 30:22
j Prz 6:3 Łk 14:11
k Rdz 27:44
l Kzn 3:5
m Rdz 32:22 Ps 127:3
n Rdz 33:2
o Rdz 32:16
p Rdz 32:5 Rdz 33:15 Prz 18:16
q Rdz 36:7

10 Lecz Jakub rzekł: „Ależ nie. Jeśli tylko znalazłem łaskę w twoich oczach,[a] weź ten dar z mojej ręki, bo zgodnie z jego celem ujrzałem twoje oblicze, jak gdybym ujrzał oblicze Boga, gdyż miło mnie przyjąłeś.[b] **11** Proszę cię, weź ten przyniesiony ci dar będący wyrazem mojego błogosławieństwa,[c] ponieważ Bóg łaskawie mnie obdarzył i mam wszystko”.[d] I nalegał na niego, tak iż go wziął.[e]

12 Później rzekł: „Wyruszmy i idźmy, a ja pójdę przed tobą”. **13** Ale on mu powiedział: „Pan mój wie, że dzieci są delikatne, a ja mam pod opieką owce i bydło karmiące[f] i gdyby je zbyt szybko popędzano przez jeden dzień, cała trzoda na pewno by padła.[g] **14** Niech pan mój zechce iść przed swym sługą, lecz ja dalej będę szedł bez pośpiechu, jak nadąży dobytek,[h] który jest przede mną, i jak nadążą dzieci,[i] aż przyjdę do mego pana do Seiru”.[j] **15** Wówczas Ezaw powiedział: „Pozwól, proszę, że oddam do twojej dyspozycji kilku ludzi, którzy są ze mną”. Ten odrzekł: „Po cóż to? Bylebym znalazł łaskę w oczach mego pana”.[k] **16** Toteż w owym dniu Ezaw udał się w drogę powrotną do Seiru.

17 A Jakub wyruszył do Sukkot[l] i zaczął budować sobie dom, a dla swego stada postawił szałasy.[m] Dlatego nadał temu miejscu nazwę Sukkot.

18 Z czasem Jakub przybył cały i zdrowy do miasta Szechem,[n] które jest w ziemi Kanaan,[o] gdy szedł z Paddan-Aram;[p] i rozbił obóz naprzeciw miasta. **19** Wówczas z ręki synów Chamora, ojca Szechema, nabył za pieniądze — za sto sztuk — kawał pola,[q] gdzie rozbił namiot. **20** Potem postawił tam ołtarz i nadał mu nazwę: Bóg, Bóg Izraela.[a]

34 A Dina, córka Lei,[b] którą ta urodziła Jakubowi, miała zwyczaj wychodzić, by się zobaczyć[c] z córkami tej krainy.[d] **2** I ujrzał ją Szechem, syn Chamora Chiwwity,[c] naczelnika tej krainy, i wziął ją, i położył się z nią, i dopuścił się na niej gwałtu.[f] **3** A jego dusza przylgnęła do Diny, córki Jakuba, i zakochał się w tej młodej kobiecie, i mówił przekonująco do tej młodej kobiety. **4** W końcu Szechem rzekł do Chamora, swego ojca:[g] „Weź mi to dziewczę za żonę”.[h]

5 I Jakub usłyszał, że on skalał Dinę, jego córkę. A jego synowie akurat byli z jego stadem w polu;[i] i milczał Jakub aż do ich przybycia.[j] **6** Później Chamor, ojciec Szechema, wyszedł do Jakuba, by z nim pomówić.[k] **7** A synowie Jakuba przybyli z pola, skoro tylko o tym usłyszeli; i mężczyźni ci poczuli się boleśnie zranieni, i bardzo się rozgniewali,[l] gdyż dopuścił się on bezeceństwa wobec Izraela, kładąc się z córką Jakuba,[m] a przecież tak nie należy czynić.[n]

8 Chamor zaś odezwał się do nich, mówiąc: „Jeśli chodzi o Szechema, mojego syna, to jego dusza przylgnęła do waszej córki.[o] Proszę was, dajcie mu ją za żonę[p] **9** i spowinowacajcie się z nami.[q] Wasze córki dawajcie nam, a dla siebie bierzcie nasze córki.[r] **10** I możecie mieszkać z nami, a ziemia ta będzie przed wami stała otworem. Mieszkajcie w niej i prowadźcie interesy, i osiedlajcie się w niej”.[s] **11** Wówczas Szechem powiedział do jej ojca i do jej braci: „Obym znalazł łaskę w waszych oczach, a cokolwiek mi powiecie, to dam. **12** Bardzo

ROZDZ. 33

a Rdz 47:29
b Rdz 32:11 Rdz 32:20 Hi 33:26
c Rdz 32:13 Prz 18:16
d Rdz 30:43 Heb 13:5
e Dz 16:15
f Rdz 31:17 Iz 40:11
g Prz 12:10
h Prz 12:10
i Iz 40:11 Rz 15:1
j Rdz 27:39 Rdz 32:3
k Rdz 34:11 Rut 2:13
l Joz 13:27 1Kl 7:46 Ps 60:6
m Heb 11:9
n Rdz 37:14 Joz 24:1
o Rdz 10:19 Rdz 12:6
p Rdz 25:20 Rdz 28:6
q Joz 24:32 Dz 7:16

szpalta 2

a Rdz 35:1 Rdz 35:7

ROZDZ. 34

b Rdz 30:21 Rdz 46:15
c 1Kl 11:2 1Ko 15:33 2Ko 6:14
d Rdz 26:35 Rdz 27:46
e Pwt 7:1 1Kn 1:15
f Rdz 6:2 Rdz 34:26 Pwt 22:29 2Sm 13:14 1Ko 6:18
g Rdz 33:19
h Rdz 21:21 Sdz 14:2
i Rdz 37:13
j Ps 39:1 Kzn 3:7
k Pwt 7:3 Neh 13:25
l Ps 37:8 Jak 1:20
m Pwt 22:21 2Sm 13:22
n Heb 13:4
o Pwt 21:11
p Wj 22:16
q Wj 34:12 Joz 23:12 Ezd 9:14
r Rdz 24:3 Pwt 7:3 1Kl 11:2 1Ko 7:39
s Rdz 42:34 Łk 19:15

podnieście wysokość opłaty za ożenek i daru wymaganego ode mnie,[a] a jestem gotów dać zgodnie z tym, co mi powiecie; tylko dajcie mi tę młodą kobietę za żonę".

13 A synowie Jakuba zaczęli odpowiadać Szechemowi i Chamorowi, jego ojcu, używając podstępu, oraz tak mówić, gdyż skalał on Dinę, ich siostrę.[b] **14** I odezwali się do nich: „Nie moglibyśmy uczynić czegoś takiego — dać naszej siostry mężczyźnie, który ma napletek,[c] gdyż dla nas jest to hańbą. **15** Zgodę możemy wyrazić tylko pod tym warunkiem, że staniecie się do nas podobni, dając obrzezać wszystkich waszych mężczyzn.[d] **16** Wtedy na pewno będziemy wam dawać nasze córki, a dla siebie będziemy brać wasze córki i będziemy mieszkać z wami, i staniemy się jednym ludem.[e] **17** Ale jeśli nas nie posłuchacie, by dać się obrzezać, to zabierzemy naszą córkę i odejdziemy".

18 I słowa ich wydały się dobre w oczach Chamora i w oczach Szechema, syna Chamora,[f] **19** i młodzieniec ten nie zwlekał ze spełnieniem postawionego warunku,[g] gdyż upodobał sobie córkę Jakuba, a był najbardziej poważany[h] w całym domu swego ojca.[i]

20 Toteż Chamor i Szechem, jego syn, udali się do bramy swego miasta i zwrócili się do mężczyzn swego miasta,[j] mówiąc: **21** „Mężowie ci są wobec nas pokojowo usposobieni.[k] Niech więc zamieszkają w tej ziemi i prowadzą w niej interesy, gdyż ziemia ta jest dla nich wystarczająco rozległa.[l] Ich córki możemy brać sobie za żony, a im możemy dawać nasze córki.[m] **22** Owi mężowie zgodzą się zamieszkać z nami, aby stać się jednym ludem, tylko pod tym warunkiem, że każdy mężczyzna pośród nas da się obrzezać, tak jak oni są obrzezani.[a] **23** Czyż wówczas ich posiadłości i ich majątek oraz cały ich dobytek nie będą nasze?[b] Tylko wyraźmy zgodę, by zamieszkali z nami".[c] **24** Wtedy wszyscy, którzy wychodzili przez bramę jego miasta, usłuchali Chamora i Szechema, jego syna, i wszyscy mężczyźni dali się obrzezać, wszyscy, którzy wychodzili przez bramę jego miasta.

25 Jednakże trzeciego dnia, gdy oni cierpieli ból,[d] dwaj synowie Jakuba, Symeon i Lewi,[e] bracia Diny,[f] wzięli obaj swe miecze i nie budząc podejrzeń, poszli do miasta, i wybili wszystkich mężczyzn.[g] **26** I Chamora oraz Szechema, jego syna, zabili ostrzem miecza.[h] Potem zabrali Dinę z domu Szechema i odeszli.[i] **27** Inni synowie Jakuba napadli śmiertelnie rannych i zaczęli grabić miasto, gdyż skalano ich siostrę.[j] **28** Zabrali ich trzody i ich stada oraz ich osły, a także to, co było w mieście, i to, co było w polu.[k] **29** A wszystkie ich środki utrzymania oraz wszystkie ich małe dzieci, jak również ich żony wzięli do niewoli, tak iż zagrabili wszystko, co było w domach.[l]

30 Wtedy Jakub powiedział do Symeona i do Lewiego:[m] „Sprowadziliście na mnie klątwę, czyniąc mnie wstrętnym odorem dla mieszkańców tej ziemi,[n] dla Kananejczyków i Peryzzytów; a przecież ja jestem mały pod względem liczebnym,[o] oni zaś na pewno się zbiorą przeciwko mnie i na mnie napadną, i niechybnie zostanę unicestwiony, ja i mój dom". **31** Oni zaś rzekli: „Czy komukolwiek wolno traktować naszą siostrę jak nierządnicę?"[p]

ROZDZ. 34

a Rdz 24:53
1Sm 18:25
Oz 3:2

b Prz 6:18
Prz 16:29
Prz 26:26
Mk 7:22

c Rdz 17:12
Rz 4:11

d Rdz 17:10
Wj 12:48

e Prz 4:24

f Rdz 33:19
Rdz 34:2

g Rdz 34:15

h Mi 7:4

i 1Sm 22:14

j Rdz 23:10
Rut 4:1
Za 8:16

k Prz 14:15

l Rdz 13:9

m Rdz 34:9
Pwt 7:3
Ezd 9:1

szpalta 2

a Rdz 17:11

b Prz 23:4
1Tm 6:9

c Ps 35:20

d Joz 5:8

e Rdz 49:5

f Rdz 46:15

g Rdz 49:6
Rdz 49:7
Ps 140:2
Mi 2:1

h 2Sm 2:26

i Rdz 34:2

j Rdz 34:2

k Lb 31:11

l Pwt 2:35
Pwt 20:14
Joz 8:2

m Rdz 49:5

n Wj 5:21
Prz 11:17

o Pwt 7:1

p 2Sm 13:32

35 Potem Bóg rzekł do Jakuba: „Wstań, udaj się do Betel i tam zamieszkaj,[a] i wznieś tam ołtarz prawdziwemu Bogu, który ci się ukazał, gdy uciekałeś przed Ezawem, twoim bratem”.[b]

2 Wówczas Jakub powiedział do swych domowników i do wszystkich, którzy z nim byli: „Usuńcie cudzoziemskie bogi, które są pośród was,[c] i oczyśćcie się oraz zmieńcie swe płaszcze,[d] **3** i wstańmy, i udajmy się do Betel. Tam uczynię ołtarz prawdziwemu Bogu, który mi odpowiedział w dniu mojej udręki,[e] gdy pokazał, że jest ze mną w drodze, którą szedłem”.[f] **4** Dali więc Jakubowi wszystkie cudzoziemskie bogi,[g] które mieli w rękach, oraz kolczyki, które mieli w uszach, Jakub zaś ukrył[h] je pod wielkim drzewem, które było w pobliżu Szechem.

5 Potem wyruszyli, a trwoga Boża padła na okoliczne miasta,[i] tak iż nie ścigano synów Jakuba. **6** W końcu Jakub przybył do Luz,[j] które jest w ziemi Kanaan, czyli do Betel, on i wszyscy ludzie, którzy z nim byli. **7** Wtedy zbudował tam ołtarz i zaczął nazywać to miejsce El-Betel, bo gdy uciekał przed swym bratem, tam objawił mu się prawdziwy Bóg.[k] **8** Później umarła Debora,[l] mamka Rebeki, i pogrzebano ją poniżej Betel pod okazałym drzewem. Dlatego dał mu nazwę Allon-Bachut.

9 I Bóg jeszcze raz ukazał się Jakubowi, gdy ten przybywał z Paddan-Aram,[m] i go pobłogosławił.[n] **10** I Bóg przemówił do niego: „Twoje imię jest Jakub.[o] Nie będziesz już miał na imię Jakub, ale będziesz się nazywał Izrael”. I zaczął go nazywać imieniem Izrael.[p] **11** I Bóg rzekł jeszcze do niego: „Jam jest Bóg Wszechmocny.[a] Bądź płodny i stań się liczny. Od ciebie będą się wywodzić narody i zbór narodów, a z twoich lędźwi wyjdą królowie.[b] **12** Ziemię zaś, którą dałem Abrahamowi i Izaakowi, dam tobie, a także twojemu potomstwu[c] po tobie dam tę ziemię”.[d] **13** Potem Bóg uniósł się znad niego, z miejsca, gdzie z nim rozmawiał.[e]

14 Toteż w miejscu, gdzie on z nim rozmawiał, Jakub postawił słup,[f] słup kamienny, oraz wylał nań ofiarę płynną i wylał nań oliwę.[g] **15** A miejsce, gdzie Bóg z nim rozmawiał, Jakub dalej nazywał Betel.[h]

16 Potem wyruszyli z Betel. A gdy jeszcze mieli szmat drogi przed przybyciem do Efratu,[i] Rachela zaczęła rodzić i miała ciężki poród.[j] **17** Ale chociaż poród miała ciężki, położna powiedziała do niej: „Nie lękaj się, bo będziesz miała i tego syna”.[k] **18** Toteż gdy jej dusza[l] uchodziła (ona bowiem umarła),[m] nadała mu imię Ben-Oni; lecz jego ojciec nazwał go Beniamin.[n] **19** I Rachela umarła, i pogrzebano ją przy drodze do Efratu, czyli Betlejem.[o] **20** Dlatego Jakub postawił słup na jej grobie. Jest to słup na grobie Racheli aż po dziś dzień.[p]

21 Potem Izrael wyruszył i rozbił namiot w pewnej odległości za wieżą Eder.[q] **22** A gdy Izrael obozował[r] w tej ziemi, pewnego razu Ruben poszedł i położył się z Bilhą, nałożnicą swego ojca, i Izrael o tym usłyszał.[s]

A synów Jakuba było dwunastu. **23** Synami urodzonymi przez Leę byli: Ruben,[t] pierworodny Jakuba, i Symeon, i Lewi, i Juda, i Issachar, i Zebulon. **24** Synami urodzonymi przez Rachelę byli: Józef i Beniamin. **25** A synami urodzonymi przez

ROZDZ. 35

a Rdz 28:19; Rdz 31:13
b Rdz 27:43
c Rdz 31:19; Pwt 5:7; Joz 23:7; 1Ko 10:14
d Wj 19:10
e Rdz 28:13; Ps 46:1
f Rdz 28:20; Rdz 31:42; Prz 3:6; Iz 43:2
g Joz 24:23; 1Jn 5:21
h Pwt 7:25
i Wj 1:12; Wj 23:27; Pwt 11:25; Joz 2:9; Ps 14:5
j Rdz 28:19
k Rdz 28:22
l Rdz 24:59
m Rdz 25:20
n Oz 12:4
o Rdz 25:26; Rdz 27:36
p Rdz 32:28; 1Kl 18:31

szpalta 2

a Rdz 17:1; Wj 6:3; 2Ko 6:18; Obj 15:3
b Rdz 17:5; Rdz 48:4; Mk 15:32; Jn 12:13
c Gal 3:16
d Rdz 15:18; Pwt 34:4
e Sdz 13:20; Łk 24:31
f Rdz 31:52; Sdz 9:6
g Rdz 28:18
h Rdz 28:19
i Rdz 48:7; Mi 5:2; Mt 2:6
j Rdz 3:16
k Rdz 30:24; 1Sm 4:20
l Rdz 2:7
m Ps 146:4; Kzn 9:5
n Rdz 46:21; Rdz 49:27; Pwt 33:12
o Rdz 48:7
p 1Sm 10:2
q Mi 4:8
r Rdz 14:13; 2Sm 7:6
s Rdz 49:4; Kpl 18:8; 1Kn 5:1; 1Ko 5:1
t Rdz 49:3

Bilhę, służącą Racheli, byli: Dan i Naftali. **26** A synami urodzonymi przez Zilpę, służącą Lei, byli: Gad i Aszer. Są to synowie Jakuba, którzy mu się urodzili w Paddan-Aram.

27 W końcu Jakub przybył do Izaaka, swego ojca, do Mamre,[a] do Kiriat-Arba,[b] czyli Hebronu, gdzie Abraham oraz Izaak przebywali jako przybysze.[c] **28** A dni Izaaka było sto osiemdziesiąt lat.[d] **29** Potem Izaak wydał ostatnie tchnienie i umarł, i został przyłączony do swego ludu, stary i syty dni,[e] i pogrzebali[f] go jego synowie, Ezaw i Jakub.

36 A oto dzieje Ezawa, czyli Edoma.[g]

2 Ezaw wziął sobie żony spośród córek Kanaanu:[h] Adę,[i] córkę Elona Hetyty,[j] i Oholibamę,[k] córkę Any, wnuczkę Cibeona Chiwwity, **3** i Basemat,[l] córkę Ismaela, siostrę Nebajota.[m]

4 I Ada urodziła Ezawowi Elifaza, a Basemat urodziła Reuela,

5 a Oholibama urodziła Jeusza i Jalama, i Koracha.[n]

To są synowie Ezawa, którzy mu się urodzili w ziemi Kanaan. **6** Potem Ezaw wziął swoje żony oraz swoich synów i swe córki, jak również wszystkie dusze ze swego domu oraz swe stado i wszystkie inne zwierzęta, i cały swój majątek,[o] który nagromadził w ziemi Kanaan, i poszedł do ziemi leżącej z dala od Jakuba, swego brata,[p] **7** gdyż ich dobytek stał się zbyt wielki, by mogli mieszkać razem, a ziemia, w której przebywali jako osiadli przybysze, nie była w stanie ich wyżywić z powodu ich stad.[q] **8** Przeto Ezaw zamieszkał w górzystym regionie Seir.[r] Ezaw to Edom.[s]

9 A oto dzieje Ezawa, ojca Edomu, w górzystym regionie Seir.[a]

10 Oto imiona synów Ezawa: Elifaz, syn Ady, żony Ezawa; Reuel, syn Basemat, żony Ezawa.[b]

11 A synami Elifaza byli: Teman,[c] Omar, Cefo i Gatam, i Kenaz.[d] **12** A Timna[e] została nałożnicą Elifaza, syna Ezawa. Po pewnym czasie urodziła Elifazowi Amaleka.[f] To są synowie Ady, żony Ezawa.

13 Oto synowie Reuela: Nachat i Zerach, Szamma i Mizza.[g] Ci byli synami Basemat,[h] żony Ezawa.

14 A ci byli synami Oholibamy — córki Any, a wnuczki Cibeona — żony Ezawa, ona bowiem urodziła Ezawowi Jeusza i Jalama, i Koracha.[i]

15 Oto szejkowie[j] z synów Ezawa — synowie Elifaza, pierworodnego Ezawa: szejk Teman,[k] szejk Omar, szejk Cefo, szejk Kenaz, **16** szejk Korach, szejk Gatam, szejk Amalek. To są szejkowie Elifaza[l] w ziemi edomskiej. To są synowie Ady.

17 Oto synowie Reuela, syna Ezawa: szejk Nachat, szejk Zerach, szejk Szamma, szejk Mizza. To są szejkowie Reuela w ziemi edomskiej.[m] To są synowie Basemat, żony Ezawa.

18 Wreszcie to są synowie Oholibamy, żony Ezawa: szejk Jeusz, szejk Jalam, szejk Korach. To są szejkowie Oholibamy, żony Ezawa, córki Any.

19 To są synowie Ezawa i to są ich szejkowie. To jest Edom.[n]

20 Oto synowie Seira Choryty, mieszkańcy tej ziemi:[o] Lotan i Szobal, i Cibeon, i Ana,[p] **21** i Diszon, i Ecer, i Diszan.[q] To są szejkowie Choryty, synowie Seira, w ziemi edomskiej.

22 A synami Lotana byli: Chori i Hemam; a siostrą Lotana była Timna.[r]

ROZDZ. 35

a Rdz 31:18
b Rdz 23:2
c Rdz 15:13
Wj 6:4
Wj 23:9
Dz 7:6
Heb 11:9
d Rdz 25:20
Rdz 25:26
e Rdz 25:8
1Kn 29:28
f Rdz 49:31

ROZDZ. 36

g Rdz 25:30
Pwt 23:7
Eze 25:12
Rz 9:13
h Pwt 7:3
Pwt 9:5
Sdz 3:5
i Rdz 36:10
j Rdz 26:34
k Rdz 36:18
l Rdz 36:17
m Rdz 25:13
Rdz 28:9
n 1Kn 1:35
o Rdz 33:9
Abd 6
p Rdz 27:39
Rdz 32:3
q Rdz 13:6
Rdz 28:4
r Rdz 14:6
Pwt 2:5
s Rdz 25:30

szpalta 2

a Pwt 2:12
Abd 8
b 1Kn 1:35
c Rdz 36:34
Eze 25:13
Abd 9
d Rdz 36:42
1Kn 1:36
e 1Kn 1:39
f Wj 17:8
Lb 13:29
Lb 24:20
Pwt 25:19
1Sm 15:8
1Sm 30:1
g 1Kn 1:37
h Rdz 26:34
i 1Kn 1:35
j Wj 15:15
k 1Kn 1:53
Hi 4:1
Jer 49:20
l 1Kn 1:36
m Lb 20:23
Sdz 11:18
1Kl 9:26
n Rdz 25:30
Rdz 32:3
Mal 1:3
o Rdz 14:6
Pwt 2:12
Pwt 2:22
p 1Kn 1:40
q 1Kn 1:38
r 1Kn 1:39

23 A oto synowie Szobala: Alwan i Manachat, i Ebal, Szefo i Onam.

24 A oto synowie Cibeona: Aja i Ana. To jest ten Ana, który znalazł gorące źródła na pustkowiu, gdy pasł osły Cibeona, swego ojca.[a]

25 A oto dzieci Any: Diszon i Oholibama, córka Any.

26 A oto synowie Diszona: Chemdan i Eszban, i Jitran, i Keran.[b]

27 Oto synowie Ecera: Bilhan i Zaawan, i Akan.

28 Oto synowie Diszana: Uc i Aran.[c]

29 Oto szejkowie Choryty: szejk Lotan, szejk Szobal, szejk Cibeon, szejk Ana, **30** szejk Diszon, szejk Ecer, szejk Diszan.[d] To są szejkowie Choryty według ich szejków w ziemi Seir.

31 A oto królowie, którzy panowali w ziemi edomskiej,[e] zanim jakikolwiek król zaczął panować nad synami Izraela.[f] **32** I Bela, syn Beora, zaczął panować w Edomie,[g] a jego miasto nazywało się Dinhaba. **33** Kiedy umarł Bela, w jego miejsce zaczął panować Jobab,[h] syn Zeracha z Bocry.[i] **34** Kiedy umarł Jobab, w jego miejsce zaczął panować Chuszam[j] z ziemi Temanitów.[k] **35** Kiedy umarł Chuszam, w jego miejsce zaczął panować Hadad, syn Bedada, który zadał klęskę Midianitom[l] na polu moabskim,[m] a jego miasto nazywało się Awit.[n] **36** Kiedy umarł Hadad, w jego miejsce zaczął panować Samla z Masreki.[o] **37** Kiedy umarł Samla, w jego miejsce zaczął panować Szaul z Rechobot nad Rzeką.[p] **38** Kiedy umarł Szaul, w jego miejsce zaczął panować Baal-Chanan, syn Achbora.[q] **39** Kiedy umarł Baal-Chanan, syn Achbora, w jego miejsce zaczął panować Hadar, a jego miasto nazywało się Pau, jego żona zaś miała na imię Mehetabel i była córką Matred, córki Mezahab.[a]

40 A oto imiona szejków Ezawa według ich rodzin, według ich miejsc, według ich imion: szejk Timna, szejk Alwa, szejk Jetet,[b] **41** szejk Oholibama, szejk Ela, szejk Pinon,[c] **42** szejk Kenaz, szejk Teman, szejk Mibcar,[d] **43** szejk Magdiel, szejk Iram. To są szejkowie Edomu[e] według miejsc ich zamieszkania w ziemi będącej ich posiadłością.[f] To jest Ezaw, ojciec Edomu.[g]

37 A Jakub mieszkał w ziemi, w której jego ojciec przebywał jako osiadły przybysz,[h] w ziemi Kanaan.[i]

2 Oto dzieje Jakuba.

Gdy Józef[j] miał siedemnaście lat, pasł ze swymi braćmi owce pośród trzody,[k] a że był jeszcze chłopcem, przebywał razem z synami Bilhy[l] i synami Zilpy,[m] żon swego ojca. I Józef przyniósł ich ojcu złą wieść o nich.[n] **3** A Izrael miłował Józefa bardziej niż wszystkich swych pozostałych synów,[o] gdyż był on synem jego starości; i sprawił mu długą, pasiastą szatę podobną do koszuli.[p] **4** Kiedy jego bracia spostrzegli, że ojciec miłuje go bardziej niż wszystkich jego braci, znienawidzili go[q] i nie potrafili z nim rozmawiać pokojowo.[r]

5 Później Józef miał sen i opowiedział go swoim braciom,[s] oni zaś znaleźli kolejny powód, by go nienawidzić. **6** A on im rzekł: „Zechciejcie posłuchać tego snu, który mi się śnił.[t] **7** Oto wiązaliśmy snopy w środku pola, gdy oto mój snop się podniósł i stanął prosto, a oto wasze snopy za-

ROZDZ. 36

a Rdz 36:2
b 1Kn 1:41
c 1Kn 1:42
d 1Kn 1:38
e Lb 20:14
f Pwt 17:14
Pwt 17:15
1Sm 10:19
g 1Kn 1:43
h 1Kn 1:44
i Iz 34:6
Jer 49:13
j 1Kn 1:45
k Hi 2:11
l Rdz 25:2
Wj 2:15
Lb 31:2
m Rut 1:1
n 1Kn 1:46
o 1Kn 1:47
p 1Kn 1:48
q 1Kn 1:49

szpalta 2

a 1Kn 1:50
b 1Kn 1:51
c 1Kn 1:52
d 1Kn 1:53
e 1Kn 1:54
f Pwt 2:5
g Rdz 25:30
Rdz 36:8

ROZDZ. 37

h Rdz 23:4
Rdz 28:4
Heb 11:9
i Rdz 17:8
j Rdz 30:25
Rdz 46:19
k Rdz 47:3
l Rdz 35:25
m Rdz 35:26
n Kpł 5:1
1Sm 2:24
Jn 7:7
o 1Kn 2:1
p Rdz 37:32
q Prz 14:30
Prz 27:4
r Gal 5:20
Tyt 3:3
s Rdz 37:19
t Lb 12:6

częły otaczać mój snop i mu się kłaniać".[a] **8** A jego bracia odezwali się do niego: „Czyżbyś miał być królem nad nami[b] albo czyżbyś miał nad nami panować?"[c] Znaleźli więc nowy powód, by go nienawidzić ze względu na jego sny i ze względu na jego słowa.

9 Potem miał jeszcze inny sen i opowiedział go swoim braciom, mówiąc: „Oto jeszcze raz miałem sen, a oto kłaniało mi się słońce i księżyc, i jedenaście gwiazd".[d] **10** Wówczas opowiedział go swemu ojcu, jak również swoim braciom, a jego ojciec zaczął go gromić i mówić do niego:[e] „Co znaczy ten sen, który ci się śnił? Czyżbyśmy ja i twoja matka oraz twoi bracia naprawdę mieli przyjść i kłaniać ci się do ziemi?" **11** I jego bracia zapłonęli wobec niego zazdrością,[f] lecz jego ojciec zachował tę wypowiedź.[g]

12 Potem jego bracia poszli paść trzodę swego ojca w pobliżu Szechem.[h] **13** Po pewnym czasie Izrael powiedział do Józefa: „Czyż twoi bracia nie pasą trzody blisko Szechem? Chodź, chcę cię posłać do nich". Ten mu odrzekł: „Oto jestem!"[i] **14** Powiedział więc do niego: „Idź, proszę. Zobacz, czy twoi bracia są cali i zdrowi i czy trzoda jest cała i zdrowa, i przynieś mi wiadomość".[j] Wtedy odprawił go z niziny Hebronu[k] i on dotarł do Szechem. **15** Później spotkał go pewien mężczyzna, a oto on błąkał się w polu. Wówczas ten mężczyzna zapytał go, mówiąc: „Czego szukasz?" **16** On odrzekł: „Szukam moich braci. Powiedz mi, proszę, gdzie oni pasą trzody?" **17** Mąż ów mówił dalej: „Odeszli stąd, gdyż słyszałem, jak mówili: ‚Chodźmy do Dotanu'". Toteż Józef poszedł za braćmi i znalazł ich w Dotanie.

ROZDZ. 37

a Rdz 42:6
Rdz 42:9
b Rdz 45:8
c Rdz 49:26
d Rdz 44:14
Rdz 45:9
e Prz 17:10
Kzn 7:5
f Prz 14:30
Dz 7:9
Jak 3:14
g Dn 7:28
Łk 2:19
h Rdz 33:18
i 1Sm 3:4
Iz 6:8
j 1Sm 17:17
Prz 15:30
k Rdz 23:19
Rdz 35:27

szpalta 2

a Ps 37:14
Ps 94:21
Prz 6:17
Mt 15:19
b Rdz 37:5
c Ps 64:5
Prz 1:11
Prz 27:4
d Rdz 31:39
Wj 22:13
e Ps 97:10
Dn 3:17
f Rdz 9:5
Wj 20:13
Kpl 24:17
1Jn 3:15
g Rdz 4:10
Rdz 42:22
Prz 6:17
h Rdz 42:21
Ps 37:8
Jer 22:3
i Rdz 37:3
j Ps 69:8
k Am 6:6
l Rdz 25:12
m Rdz 43:11
Wj 25:6
n Rdz 4:10
Wj 21:14
o Wj 21:16
Neh 5:8
Dz 7:9
p Jer 22:3
q Prz 12:15
r Rdz 25:2
s Jer 38:13

18 A oni ujrzeli go z daleka i zanim się do nich zbliżył, zaczęli przeciwko niemu przebiegle knuć, żeby go uśmiercić.[a] **19** Rzekli więc jeden do drugiego: „Patrzcie, oto idzie ten, który miewa sny.[b] **20** Chodźmy więc i zabijmy go, i wrzućmy do jednego z dołów na wodę;[c] i powiemy, że pożarł go groźny dziki zwierz.[d] I zobaczmy, co będzie z jego snami". **21** Kiedy Ruben to usłyszał, próbował go uwolnić z ich ręki.[e] Toteż powiedział: „Nie zadawajmy śmiertelnego ciosu jego duszy".[f] **22** I Ruben rzekł jeszcze do nich: „Nie przelewajcie krwi.[g] Wrzućcie go do tego dołu wodnego, który jest na pustkowiu, i nie podnoście na niego ręki".[h] Zamierzał bowiem uwolnić go z ich ręki, żeby go zwrócić ojcu.

23 A gdy tylko Józef przyszedł do swych braci, ściągnęli oni z Józefa jego długą szatę —tę długą, pasiastą szatę, która była na nim,[i] **24** po czym wzięli go i wrzucili do dołu na wodę.[j] W tym czasie dół był pusty; nie było w nim wody.

25 Potem usiedli, by jeść chleb.[k] Kiedy podnieśli oczy i spojrzeli, oto karawana Ismaelitów[l] przybywała z Gileadu, a ich wielbłądy niosły labdanum i balsam, i korę żywiczną,[m] by to zanieść do Egiptu. **26** Wtedy Juda powiedział do swych braci: „Jakiż byłby pożytek, gdybyśmy zabili naszego brata i zakryli jego krew?[n] **27** Chodźmy i sprzedajmy go Ismaelitom,[o] i nie podnośmy na niego ręki.[p] Przecież jest naszym bratem, naszym ciałem". Posłuchali zatem swego brata.[q] **28** A oto przechodzili mężowie, kupcy midianiccy.[r] Oni więc wyciągnęli i wydostali Józefa z dołu na wodę,[s] po czym sprzedali Józefa

Ismaelitom za dwadzieścia srebrników.[a] Ci zaś przyprowadzili Józefa do Egiptu.

29 Później Ruben powrócił do dołu na wodę i oto w tym dole nie było Józefa. Toteż rozdarł swoje szaty.[b] **30** Kiedy wrócił do pozostałych braci, wykrzyknął: „Dziecko przepadło! A ja — gdzież mam się udać?"[c]

31 Lecz oni wzięli długą szatę Józefa i zarżnąwszy kozła, kilkakrotnie umoczyli długą szatę we krwi.[d] **32** Potem posłali tę długą, pasiastą szatę i kazali ją zanieść swemu ojcu i powiedzieć: „Znaleźliśmy to. Zechciej sprawdzić,[e] czy to jest długa szata twego syna, czy nie".[f] **33** I on, sprawdziwszy, wykrzyknął: „To jest długa szata mojego syna! Musiał go pożreć groźny dziki zwierz![g] Józef na pewno został rozszarpany!"[h] **34** Wtedy Jakub rozdarł swoje płaszcze i włożył wór na swe biodra, i przez wiele dni obchodził żałobę po stracie syna.[i] **35** A wszyscy jego synowie wraz ze wszystkimi jego córkami wstawali, by go pocieszać,[j] on jednak nie dawał się pocieszyć i mówił:[k] „Bo w żałości zstąpię do mojego syna do Szeolu!" I jego ojciec wciąż go opłakiwał.

36 A Midianici sprzedali go do Egiptu Potyfarowi, dworzaninowi faraona,[l] dowódcy straży przybocznej.[m]

38 W owym czasie Juda, odszedłszy od swoich braci, rozbił swój namiot w pobliżu pewnego męża, Adullamity,[n] imieniem Chira. **2** I Juda zobaczył tam córkę pewnego Kananejczyka,[o] który miał na imię Szua. Pojął więc ją i z nią współżył. **3** I ona stała się brzemienna. Później urodziła syna, a on nadał mu imię Er.[p] **4** I znowu stała się brzemienna. Po jakimś czasie urodziła syna i nadała mu imię Onan. **5** I jeszcze raz urodziła syna, i nadała mu imię Szela. A gdy tego urodziła, on był właśnie w Achzibie.[a]

6 Po pewnym czasie Juda wziął żonę dla Era, swego pierworodnego, a miała ona na imię Tamar.[b] **7** Lecz Er, pierworodny Judy, okazał się zły w oczach Jehowy;[c] dlatego Jehowa go uśmiercił.[d] **8** Toteż Juda powiedział do Onana: „Współżyj z żoną twego brata i zawrzyj z nią małżeństwo lewirackie, i wzbudź potomstwo swemu bratu".[e] **9** Ale Onan wiedział, że to potomstwo nie byłoby dla niego;[f] toteż gdy współżył z żoną swego brata, marnował swe nasienie, kierując je na ziemię, żeby nie dać potomstwa swemu bratu.[g] **10** A to, co czynił, było złe w oczach Jehowy;[h] dlatego również jego uśmiercił.[i] **11** Juda rzekł zatem do Tamar, swej synowej: „Mieszkaj jako wdowa w domu swego ojca, aż dorośnie Szela, mój syn".[j] Bo sobie powiedział: „On też mógłby umrzeć jak jego bracia".[k] Toteż Tamar poszła i mieszkała w domu swojego ojca.[l]

12 Po wielu dniach umarła córka Szuy, żona Judy;[m] i Juda obchodził żałobę.[n] Potem on i jego towarzysz Chira, Adullamita,[o] udali się do postrzygaczy owiec, do Timny.[p] **13** Wówczas powiedziano Tamar: „Oto twój teść udaje się do Timny, by strzyc swe owce".[q] **14** Wtedy ona zdjęła z siebie szaty swego wdowieństwa i zasłoniła się szalem, i zakrywszy się zasłoną, usiadła u wejścia do Enaim, które jest przy drodze do Timny. Widziała bowiem, że Szela dorósł, a jeszcze nie dano mu jej za żonę.[r]

ROZDZ. 37

a Rdz 40:15
Rdz 45:4
Pwt 24:7
Ps 105:17

b Rdz 44:13
Dz 14:14

c Rdz 49:3

d Prz 28:17

e Rdz 38:25
Lb 35:24

f Rdz 37:3
1Tm 5:24

g Rdz 44:28

h Wj 22:13
2Kl 2:24

i 2Sm 1:11
Hi 1:20

j 1Ts 5:14

k Ps 77:2
Mt 2:18

l Rdz 39:1

m Rdz 40:3

ROZDZ. 38

n Joz 12:15
1Sm 22:1

o Rdz 24:3
Rdz 28:1

p Lb 26:19

szpalta 2

a Joz 19:29
Sdz 1:31

b Mt 1:3

c Pwt 21:20
Gal 5:19
1Pt 3:12

d 2Sm 6:7
Dz 12:23

e Pwt 25:5
Pwt 25:6
Rut 1:11
Mt 22:24

f Rut 4:6

g Pwt 25:9

h Iz 65:12

i 1Kn 2:3
Ps 55:23

j Rut 1:13
Mt 22:24

k Lb 26:19

l Kpl 22:13

m Rdz 38:2

n Lb 20:29
Pwt 34:8

o Rdz 38:1

p Joz 15:10
Sdz 14:1

q 1Sm 25:4

r Pwt 25:5
Rut 1:11
Mt 22:24

15 Kiedy Juda ją zobaczył, od razu uznał ją za nierządnicę,[a] gdyż miała zakrytą twarz.[b] **16** Zaszedł więc do niej z drogi i rzekł: „Pozwól mi, proszę, z tobą współżyć”.[c] Nie wiedział bowiem, że to jego synowa.[d] Jednakże ona rzekła: „Co dasz mi za to, żebyś mógł ze mną współżyć?”[e] **17** Wtedy on powiedział: „Sam ci przyślę koźlę z kóz mego stada”. Lecz ona rzekła: „Czy dasz mi zastaw, aż je przyślesz?”[f] **18** On zaś mówił dalej: „Jaki zastaw mam ci dać?”, na co ona rzekła: „Twój sygnet[g] i sznur, i laskę, która jest w twojej ręce”. Wówczas on jej to dał i współżył z nią, tak iż za jego sprawą stała się brzemienna. **19** Potem wstała i odeszła, i zdjęła z siebie szal, i przywdziała szaty swego wdowieństwa.[h]

20 A Juda przysłał koźlę z kóz przez rękę swego towarzysza Adullamity,[i] żeby odebrać zastaw z ręki owej kobiety, ale on jej nie znalazł. **21** I wypytywał mężczyzn z jej miejscowości, mówiąc: „Gdzie jest ta nierządnica świątynna w Enaim przy drodze?” Lecz oni mówili: „Nigdy nie było tu żadnej nierządnicy świątynnej”.[j] **22** W końcu wrócił do Judy i powiedział: „Nie znalazłem jej, a prócz tego tamtejsi mężczyźni powiedzieli: ‚Nigdy nie było tu żadnej nierządnicy świątynnej’ ”. **23** Juda więc rzekł: „Niech je sobie weźmie, żebyśmy nie stali się przedmiotem wzgardy.[k] W każdym razie ja posłałem to koźlę, ty zaś jej nie znalazłeś”.

24 Jednakże jakieś trzy miesiące później powiedziano Judzie: „Tamar, twoja synowa, postąpiła jak nierządnica[l] i oto jest brzemienna[m] wskutek swego nierządu”. Wtedy Juda rzekł: „Wyprowadźcie ją i niech zostanie spalona”.[a] **25** Gdy ją wyprowadzano, posłała do swego teścia, mówiąc: „Jestem brzemienna za sprawą mężczyzny, do którego to należy”.[b] I dodała: „Zechciej sprawdzić,[c] do kogo to należy: sygnet i sznur, i laska”.[d] **26** Wówczas Juda obejrzał je i rzekł:[e] „Ona jest bardziej prawa niż ja,[f] gdyż nie dałem jej Szeli, mojemu synowi”.[g] I potem już więcej z nią nie współżył.[h]

27 A gdy rodziła, oto w jej łonie były bliźnięta. **28** Gdy więc rodziła, jeden wyciągnął rękę, a położna od razu wzięła i owiązała kawałkiem szkarłatu jego rękę, mówiąc: „Ten wyszedł pierwszy”. **29** W końcu, skoro tylko cofnął rękę, oto wyszedł jego brat, tak iż ona wykrzyknęła: „Cóż to miałoby znaczyć, że spowodowałeś dla siebie pęknięcie krocza?” Dlatego nadano mu imię Perec.[i] **30** A potem wyszedł jego brat, na którego ręce był kawałek szkarłatu, i nadano mu imię Zerach.[j]

39 Józefa zaś zaprowadzono do Egiptu,[k] a Potyfar,[l] dworzanin faraona, dowódca straży przybocznej, Egipcjanin, kupił go z ręki Ismaelitów,[m] którzy go tam przyprowadzili. **2** Lecz Jehowa był z Józefem, tak iż stał się on mężem, któremu się szczęściło,[n] i ustanowiono go nad domem jego pana, Egipcjanina. **3** I jego pan zobaczył, że Jehowa jest z nim i że Jehowa szczęści wszystkiemu, co on czyni swą ręką.

4 A Józef znajdował łaskę w jego oczach i stale mu usługiwał, tak iż ten ustanowił go nad swym domem[o] i wszystko, co miał, dał w jego rękę. **5** I okazało się, że odkąd go ustanowił nad swoim domem i nad wszystkim, co miał, Jehowa błogosławił domowi Egipcjanina ze

ROZDZ. 38

a Jer 3:2
b Prz 7:10
c 1Ko 6:18
Heb 13:4
d Rdz 38:11
e Pwt 23:18
Eze 16:33
Łk 15:30
f Prz 20:16
g Rdz 41:42
1Kl 21:8
Est 8:8
Dn 6:17
h 2Sm 14:2
i Rdz 38:1
j Pwt 23:17
k Prz 6:33
Prz 12:14
Prz 18:3
Rz 6:21
2Ko 4:2
Ef 5:12
l Rdz 34:31
Lb 5:12
m Rdz 19:36
2Sm 11:5

szpalta 2

a Kpł 21:9
Pwt 24:16
b Rdz 38:16
Prz 18:17
1Ko 4:5
c Rdz 31:32
Rdz 37:32
Kpł 19:15
d Rdz 38:18
e Rz 2:1
f 1Sm 24:17
Hi 33:27
Prz 11:6
g Rdz 38:11
Pwt 25:5
Rut 3:12
h Hi 34:32
i Rdz 46:12
Rut 4:12
1Kn 2:4
Łk 3:33
j 1Kn 9:6
Mt 1:3

ROZDZ. 39

k Ps 105:17
Dz 7:9
l Rdz 37:36
m Rdz 17:20
Rdz 37:25
n Ps 1:3
Rz 8:31
Heb 13:6
o Prz 14:35
Łk 12:44
1Ko 4:2

względu na Józefa i błogosławieństwo Jehowy spoczywało na wszystkim, co miał w domu i na polu.[a] **6** W końcu wszystko, co miał, pozostawił w ręku Józefa;[b] i wcale już nie wiedział, co posiada, z wyjątkiem chleba, który jadł. Co więcej, Józef wyrósł na człowieka o pięknej postaci i pięknym wyglądzie.

7 A po tym wszystkim doszło do tego, że żona jego pana zaczęła podnosić oczy[c] na Józefa i mówić: „Połóż się ze mną”.[d] **8** Ale on nie chciał[e] i mówił do żony swego pana: „Oto mój pan nie wie, co jest ze mną w domu, i wszystko, co ma, dał w moją rękę.[f] **9** Nie ma w tym domu nikogo większego niż ja i on nie odmówił mi w ogóle niczego z wyjątkiem ciebie, gdyż jesteś jego żoną.[g] Jakże mógłbym dopuścić się tej wielkiej niegodziwości i zgrzeszyć przeciwko Bogu?”[h]

10 I dzień po dniu mówiła do Józefa, on zaś jej nie posłuchał, żeby się przy niej położyć i z nią być.[i] **11** Lecz tego dnia, podobnie jak w innych dniach, wszedł do domu, by wykonać swoje zajęcia, a w domu nie było nikogo z domowników.[j] **12** Wówczas chwyciła go za szatę,[k] mówiąc: „Połóż się ze mną!”[l] Lecz on, zostawiwszy swą szatę w jej ręku, uciekł i wyszedł na zewnątrz.[m] **13** Skoro tylko zobaczyła, że zostawił swą szatę w jej ręku, by uciec na zewnątrz, **14** zaczęła zwoływać domowników i mówić do nich: „Patrzcie, przyprowadził do nas mężczyznę, Hebrajczyka, by nas wystawić na pośmiewisko. Ten przyszedł do mnie, by się ze mną położyć, ale ja zaczęłam krzyczeć na cały głos.[n] **15** A gdy tylko usłyszał, że podniosłam głos i zaczęłam krzyczeć, zostawił przy mnie swą szatę i uciekł, i wyszedł na zewnątrz”. **16** Potem trzymała jego szatę przy sobie, aż jego pan przyszedł do domu.[a]

17 Wówczas opowiedziała mu zgodnie z tymi słowami, mówiąc: „Hebrajski sługa, którego przyprowadziłeś do nas, przyszedł do mnie, żeby mnie wystawić na pośmiewisko. **18** Lecz skoro tylko podniosłam głos i zaczęłam krzyczeć, zostawił przy mnie swą szatę i uciekł na zewnątrz”.[b] **19** Gdy jego pan usłyszał słowa swej żony, które mu powiedziała, mówiąc: „Tak a tak postąpił ze mną twój sługa”, zapłonął jego gniew.[c] **20** Toteż pan Józefa wziął go i oddał do więzienia, tam, gdzie trzymano pod strażą więźniów króla; i przebywał tam w więzieniu.[d]

21 Ale Jehowa dalej był z Józefem i okazywał mu lojalną życzliwość oraz sprawił, że znalazł łaskę w oczach naczelnika więzienia.[e] **22** Toteż naczelnik więzienia oddał w rękę Józefa wszystkich więźniów, którzy byli w więzieniu; i wszystko, co tam czyniono, czyniono tak, jak on kazał.[f] **23** Naczelnik więzienia nie troszczył się zupełnie o nic, co było w jego ręce, gdyż Jehowa był z Józefem i Jehowa szczęścił temu, co on czynił.[g]

40 A potem zdarzyło się, że podczaszy[h] króla Egiptu oraz piekarz zgrzeszyli przeciw swojemu panu, królowi Egiptu.[i] **2** I faraon oburzył się na dwóch swoich dworzan,[j] na przełożonego podczaszych i na przełożonego piekarzy.[k] **3** Osadził ich więc pod strażą w domu dowódcy straży przybocznej,[l] w więzieniu,[m] tam, gdzie Józef był więźniem. **4** Wówczas dowódca straży przybocznej wyznaczył

ROZDZ. 39

a Rdz 30:27
Pwt 28:3
2Sm 6:11

b Łk 16:10
Łk 19:17

c Mt 5:28
2Pt 2:14

d Kpł 20:10
Prz 2:16
1Ko 6:9

e Prz 1:10
Prz 5:20
Prz 22:6

f Łk 16:12
1Ko 4:2

g Prz 6:29
Mk 10:8

h Rdz 2:24
Rdz 20:6
Ps 51:4
Gal 5:19
Heb 13:4

i Prz 5:3
Prz 22:14

j Hi 24:15
Jer 23:24

k Kzn 7:26
Jak 1:14

l 2Sm 13:11

m Prz 6:32
1Ko 6:18
2Tm 2:22

n Ps 35:20
Prz 6:19
Prz 12:17

szpalta 2

a Ps 37:12

b Wj 20:16
Prz 12:22
Prz 19:5

c Pwt 19:15
Prz 6:34
Prz 29:12

d Ps 105:18
1Pt 2:20
1Pt 3:14

e Rdz 40:3
Ps 105:19
Prz 16:7
Dn 1:9
Dz 7:9

f Rdz 39:6

g Rdz 49:22
Ps 1:3
Dz 7:10

ROZDZ. 40

h Rdz 40:11
Rdz 41:9

i Dz 7:10

j Rdz 41:10
Prz 16:14
Prz 19:12

k Rdz 40:20

l Rdz 37:36

m Rdz 39:20
Ps 105:18

Józefa, żeby był z nimi, by im usługiwał;[a] i przebywali oni w więzieniu szereg dni.

5 I obu im przyśnił się sen,[b] jednej nocy każdemu jego własny sen,[c] każdemu sen mający własną wykładnię,[d] podczaszemu i piekarzowi, którzy należeli do króla Egiptu i którzy byli więźniami w tym więzieniu.[e] **6** Gdy Józef przyszedł do nich rano i ich zobaczył, oto wyglądali na przygnębionych.[f] **7** I zaczął wypytywać dworzan faraona, którzy byli z nim pod strażą w domu jego pana, mówiąc: „Dlaczego wasze twarze są dzisiaj posępne?”[g] **8** Wtedy mu odrzekli: „Śnił się nam sen, a nie ma nikogo, kto by go wyłożył”. Józef rzekł więc do nich: „Czyż wykładnie nie należą do Boga?[h] Proszę, opowiedzcie mi go”.

9 I przełożony podczaszych zaczął opowiadać Józefowi swój sen, mówiąc do niego: „Oto w moim śnie była przede mną winorośl. **10** I ta winorośl miała trzy gałązki, i zdawała się wypuszczać pędy.[i] Pokryła się kwieciem. Na jej kiściach dojrzały winogrona. **11** A w moim ręku był kielich faraona i zacząłem brać winogrona i wyciskać je do kielicha faraona.[j] Potem dałem kielich faraonowi do ręki”.[k] **12** Wówczas Józef rzekł do niego: „Oto jego wyjaśnienie:[l] trzy gałązki to trzy dni. **13** Za trzy dni faraon podniesie twoją głowę i przywróci cię na twój urząd;[m] i będziesz podawał faraonowi do ręki jego kielich zgodnie z poprzednim zwyczajem, gdy byłeś jego podczaszym.[n] **14** Niemniej pamiętaj o mnie, gdy ci się powiedzie,[o] i okaż mi, proszę, lojalną życzliwość, i wspomnij o mnie faraonowi,[p] i wydostań mnie z tego domu. **15** Bo zostałem porwany z ziemi Hebrajczyków;[a] a tu też nie zrobiłem nic, za co by mnie mieli wsadzić do więziennego dołu”.[b]

16 Kiedy przełożony piekarzy zobaczył, że tamtemu dał dobre wyjaśnienie, sam z kolei rzekł do Józefa: „Ja też śniłem i oto na mojej głowie były trzy kosze białego chleba, **17** a w najwyższym koszu były wszelkiego rodzaju potrawy dla faraona,[c] wytwór piekarza, i ptaki[d] wyjadały je z kosza na samym wierzchu mojej głowy”. **18** Wówczas Józef odpowiedział i rzekł: „Oto jego wyjaśnienie:[e] trzy kosze to trzy dni. **19** Za trzy dni faraon podniesie twoją głowę i zawiesi cię na palu;[f] a ptaki będą z ciebie wyjadać twoje ciało”.[g]

20 A trzeciego dnia były urodziny faraona[h] i urządził on ucztę dla wszystkich swych sług, i pośród swoich sług podniósł głowę przełożonego podczaszych oraz głowę przełożonego piekarzy.[i] **21** I przełożonego podczaszych przywrócił na jego stanowisko podczaszego,[j] tak iż dalej podawał faraonowi do ręki kielich. **22** Ale przełożonego piekarzy powiesił,[k] zgodnie z wyjaśnieniem,[l] jakie podał im Józef. **23** Jednakże przełożony podczaszych nie pamiętał o Józefie i zapomniał o nim.[m]

41 Po upływie pełnych dwóch lat faraonowi śniło się,[n] że oto stoi nad Nilem. **2** A oto wychodziło z Nilu siedem krów pięknych z wyglądu i tłustych i pasło się pośród traw Nilu.[o] **3** I oto wychodziło za nimi z Nilu siedem innych krów, brzydkich z wyglądu i wychudzonych,[p] i stanęło obok tamtych krów na brzegu Nilu. **4** Wówczas krowy brzydkie z wyglądu i wychudzone zaczęły pożerać siedem krów pięknych z wyglądu i tłustych.[q] Wtedy faraon się zbudził.[r]

ROZDZ. 40

a Rdz 39:22
b Hi 33:15
c Rdz 41:11
d Rdz 41:12
e Rdz 41:10
f Prz 15:13
Dn 1:10
g Łk 24:17
h Rdz 41:16
Ps 25:14
Dn 2:28
Dn 2:45
i Lb 13:23
j Prz 3:10
k Rdz 40:21
l Rdz 41:12
Dn 2:30
m Rdz 40:21
Rdz 41:13
Jer 52:31
n Neh 2:1
o 1Sm 25:31
Łk 23:42
p 2Sm 9:1

szpalta 2

a Rdz 14:13
Rdz 37:28
Rdz 41:12
Wj 21:16
Dz 7:9
b Rdz 39:8
Ps 105:19
Ps 119:86
Dn 6:22
Jn 15:25
Heb 12:11
1Pt 3:17
c Rdz 49:20
1Kn 12:40
d Rdz 15:11
e Rdz 41:12
f Rdz 41:13
Pwt 21:22
Joz 8:29
Joz 10:26
g 1Sm 17:44
2Sm 21:10
Jer 16:4
Eze 39:4
Obj 19:17
h Kzn 7:1
Mk 6:21
i Prz 16:14
j Neh 2:1
k Rdz 41:13
Est 7:10
l Rdz 40:8
Dn 2:30
m Rdz 40:14
Hi 19:14

ROZDZ. 41

n Rdz 20:3
Rdz 40:5
Hi 33:15
Dn 2:1
o Rdz 1:30
Rdz 41:18
p Rdz 41:19
q Rdz 41:20
r Rdz 41:21
1Kl 3:15

5 Jednakże znowu zasnął i śnił po raz drugi. I oto z jednej łodygi wyrastało siedem kłosów grubych i dorodnych.[a] **6** I oto wyrastało za nimi siedem kłosów chudych i spieczonych wiatrem wschodnim.[b] **7** I kłosy chude zaczęły pochłaniać siedem kłosów grubych i pełnych.[c] Wtedy faraon się zbudził, a oto był to sen.

8 Rano zaś jego duch się zaniepokoił.[d] Posławszy więc, wezwał wszystkich kapłanów Egiptu uprawiających magię[e] oraz wszystkich jego mędrców;[f] i faraon zaczął im opowiadać swoje sny.[g] Ale nie było nikogo, kto by je wyłożył faraonowi.

9 Wówczas przełożony podczaszych odezwał się do faraona,[h] mówiąc: „Dzisiaj wspominam swoje grzechy.[i] **10** Faraon oburzył się na swoich sług,[j] Osadził mnie więc pod strażą w domu dowódcy straży przybocznej,[k] zarówno mnie, jak i przełożonego piekarzy. **11** Potem jednej nocy nam obu przyśnił się sen, zarówno mnie, jak i jemu. Każdemu przyśnił się sen mający własną wykładnię.[l] **12** A był tam z nami młodzieniec, Hebrajczyk,[m] sługa dowódcy straży przybocznej.[n] Gdy mu je opowiedzieliśmy,[o] wyjaśnił nam nasze sny. Każdemu podał wyjaśnienie według jego snu. **13** I okazało się, że jak nam wyjaśnił, tak się stało. Mnie przywrócono na mój urząd,[p] a tamtego powieszono”.[q]

14 I faraon, posławszy, wezwał Józefa[r] — żeby go szybko przyprowadzono z więziennego dołu.[s] On więc się ogolił[t] i zmienił swe płaszcze,[u] i wszedł do faraona. **15** Wówczas faraon rzekł do Józefa: „Śnił mi się sen, ale nie ma nikogo, kto by go wyjaśnił. Ja zaś słyszałem, jak mówiono o tobie, że gdy usłyszysz sen, potrafisz go wyjaśnić”.[a] **16** Na to Józef odpowiedział faraonowi, mówiąc: „Ja nic nie znaczę! Bóg zapowie pomyślność faraonowi”.[b]

17 A faraon mówił dalej do Józefa: „Oto w moim śnie stałem na brzegu Nilu. **18** I oto wychodziło z Nilu siedem krów tłustych i pięknych z wyglądu, i zaczęło się paść pośród traw Nilu.[c] **19** A oto za nimi wychodziło siedem innych krów, mizernych i bardzo szpetnych z wyglądu, i wychudzonych.[d] Tak szpetnych jak one nie widziałem w całej ziemi egipskiej. **20** I te krowy wychudzone i szpetne zaczęły pożerać pierwsze siedem tłustych krów.[e] **21** Tamte więc dostały się do ich brzuchów, a jednak nie można było poznać, że się dostały do ich brzuchów, gdyż ich wygląd był równie szpetny jak na początku.[f] Wtedy się zbudziłem.

22 „Potem zobaczyłem w moim śnie i oto z jednej łodygi wyrastało siedem kłosów pełnych i dorodnych.[g] **23** A oto za nimi wyrastało siedem kłosów zeschniętych, chudych, spieczonych wiatrem wschodnim,[h] **24** I kłosy chude zaczęły pochłaniać siedem kłosów dorodnych.[i] Ja więc oznajmiłem to kapłanom uprawiającym magię,[j] ale żaden mi nic nie powiedział”.[k]

25 Wówczas Józef rzekł do faraona: „Sen faraona jest tylko jeden. Prawdziwy Bóg powiedział faraonowi, co uczyni.[l] **26** Siedem pięknych krów to siedem lat. Podobnie siedem dorodnych kłosów to siedem lat. Sen jest tylko jeden. **27** I siedem krów wychudzonych i szpetnych, które wyszły za nimi, to siedem lat; a siedem kłosów pustych, spieczonych wiatrem wschodnim,[m] będzie to siedem lat klęski głodu.[n] **28** Oto, co powiedziałem

ROZDZ. 41

a Rdz 41:22
b Rdz 41:23
2Kl 19:26
Eze 17:10
Oz 13:15
c Rdz 41:24
d Dn 2:1
e Wj 7:11
f Iz 19:11
Dn 2:2
1Ko 3:20
g Dn 4:7
h Rdz 40:21
i Prz 28:13
j Rdz 40:2
k Rdz 37:36
Rdz 40:3
l Rdz 40:5
m Rdz 39:17
n Rdz 39:1
o Rdz 40:8
p Rdz 40:21
q Rdz 40:22
r 1Sm 2:8
Ps 105:20
s Rdz 40:15
Dn 2:25
t Jer 9:26
u Jer 52:33

szpalta 2

a Ps 25:14
Dn 5:12
Dz 7:10
b Rdz 40:8
Dn 2:23
Dn 2:28
c Rdz 41:2
d Rdz 41:3
e Rdz 41:4
f Kpł 26:26
Iz 9:20
g Rdz 41:5
h Rdz 41:6
Ps 129:6
i Rdz 41:7
j Rdz 41:8
Wj 7:11
Dn 2:2
k Dn 2:27
Dn 4:7
l Ps 98:2
Iz 41:22
Dn 2:28
Am 3:7
m Wj 14:21
n Rdz 12:10
2Kl 8:1

faraonowi: Prawdziwy Bóg dał faraonowi zobaczyć, co uczyni.[a]

29 „Oto nadchodzi siedem lat wielkiej obfitości w całej ziemi egipskiej. **30** Ale po nich nastanie siedem lat klęski głodu i cała ta obfitość w ziemi egipskiej na pewno pójdzie w niepamięć, a klęska głodu wprost wyniszczy tę ziemię.[b] **31** I poprzedniej obfitości w tej ziemi nie będzie znać z powodu owej klęski głodu po niej, gdyż na pewno będzie ona bardzo dotkliwa. **32** A to, iż sen powtórzono faraonowi dwukrotnie, oznacza, że ta rzecz jest postanowiona przez prawdziwego Boga[c] i prawdziwy Bóg śpieszy, by to uczynić.[d]

33 „Przeto niech teraz faraon wyszuka męża roztropnego i mądrego i postawi go nad ziemią egipską.[e] **34** Niech faraon działa i ustanowi nadzorców nad tą ziemią,[f] i w ciągu siedmiu lat obfitości zbierze piątą część z ziemi egipskiej.[g] **35** I niech zbierają wszelką żywność w tych nadchodzących dobrych latach, i niech pod ręką faraona nagromadzą zboża jako zapasy żywności w miastach,[h] i mają tego strzec. **36** A żywność ta będzie stanowić zapas dla kraju na siedem lat klęski głodu, która nawiedzi ziemię egipską,[i] żeby kraj nie został wyniszczony przez klęskę głodu”.[j]

37 I wydało się to dobre w oczach faraona i wszystkich jego sług.[k] **38** Przeto faraon powiedział do swych sług: „Czy można znaleźć innego męża, takiego jak ten, w którym jest duch Boży?”[l] **39** Potem faraon rzekł do Józefa: „Skoro Bóg dał ci poznać to wszystko,[m] nie ma nikogo tak roztropnego i mądrego jak ty.[n] **40** Ty sam będziesz nad moim domem,[a] a cały mój lud będzie ci bezwzględnie posłuszny.[b] Tylko tronem będę cię przewyższał”.[c] **41** I faraon rzekł jeszcze do Józefa: „Oto ustanawiam cię nad całą ziemią egipską”.[d] **42** Po czym faraon zdjął ze swej ręki sygnet[e] i włożył go na rękę Józefa, i przyodział go w szaty z delikatnego lnu, i włożył mu na szyję złoty naszyjnik.[f] **43** Ponadto posadził go na swoim drugim honorowym rydwanie,[g] ażeby przed nim wołano: *„Abrech!”*, i w ten sposób ustanowił go nad całą ziemią egipską.

44 I faraon powiedział jeszcze do Józefa: „Ja jestem faraonem, lecz bez twojego upoważnienia nikt w całej ziemi egipskiej nie może podnieść ręki ani nogi”.[h] **45** Potem faraon nazwał Józefa imieniem Cafenat-Paneach i dał mu za żonę Asenat,[i] córkę Potifery, kapłana z On.[j] I zaczął Józef przemierzać całą ziemię egipską.[k] **46** A Józef miał trzydzieści lat,[l] gdy stanął przed faraonem, królem Egiptu.

Wówczas Józef odszedł sprzed oblicza faraona i jeździł po całej ziemi egipskiej. **47** I w ciągu siedmiu lat obfitości ziemia rodziła całymi garściami.[m] **48** On zaś zbierał wszelką żywność w tych siedmiu latach, które nastały dla ziemi egipskiej, i składał tę żywność w miastach.[n] Żywność z pola, które było wokół miasta, składał w nim.[o] **49** I Józef gromadził zboże w bardzo wielkiej ilości,[p] jak piasku morskiego, aż w końcu przestano liczyć, gdyż było go bez liku.[q]

50 A zanim nadszedł rok klęski głodu, Józefowi urodziło się dwóch synów,[r] których urodziła mu Asenat, córka Potifery, kapłana z On. **51** Przeto Józef

ROZDZ. 41

a Dn 2:28
b Iz 24:4 Mt 24:7 Dz 7:11 Dz 11:28
c Pwt 19:15 Hi 33:14 Mt 18:16
d 2Ts 3:1
e Pwt 1:13 1Ko 4:2
f 1Kl 11:28
g Rdz 41:47 Rdz 47:26
h Rdz 41:48 Prz 8:21 Dz 7:12
i Rdz 47:13
j Rdz 45:11 Rdz 47:19
k Dn 1:20
l Lb 27:18 Hi 32:8 Iz 61:1 Dn 4:8
m Ps 32:8 Prz 14:35 1Ko 1:27
n Prz 2:6 1Ko 2:6

szpalta 2

a Rdz 39:6 Ps 105:21 Dz 7:10
b Rdz 49:10
c Est 10:3 Dn 6:3
d Dn 5:7
e Est 8:10 Dn 6:17
f Est 8:2 Ps 75:7 Dn 5:29
g 1Kl 1:38 Est 6:11
h Rdz 44:18 Rdz 45:8 Dz 7:10
i Rdz 46:20
j Jer 43:13 Eze 30:17
k Ps 105:21
l Lb 4:3 2Sm 5:4 Łk 3:23
m Rdz 26:12 Ps 65:9
n Wj 1:11
o 1Kl 9:19 2Kn 32:28
p Ps 107:37
q Pwt 28:11 Mal 3:10
r Rdz 48:5

nazwał pierworodnego imieniem Manasses,[a] gdyż jak powiedział: „Bóg pozwolił mi zapomnieć o wszelkiej mej udręce i o całym domu mego ojca”.[b] **52** A drugiego nazwał imieniem Efraim,[c] gdyż jak powiedział: „Bóg uczynił mnie płodnym w ziemi mojej niedoli”.[d]

53 I w końcu minęło siedem lat obfitości, które nastały w ziemi egipskiej,[e] **54** a zaczęło się siedem lat klęski głodu, tak jak Józef powiedział.[f] I wszystkie krainy nawiedziła klęska głodu, ale w całej ziemi egipskiej był chleb.[g] **55** W końcu cała ziemia egipska wygłodniała i lud zaczął wołać do faraona o chleb.[h] Wówczas faraon rzekł do wszystkich Egipcjan: „Idźcie do Józefa. Cokolwiek wam powie, to uczyńcie”.[i] **56** A ta klęska głodu wystąpiła na całym obliczu ziemi.[j] Wówczas Józef zaczął otwierać wszystkie składy zboża, które były wśród nich, i sprzedawać Egipcjanom,[k] gdyż ziemię egipską nawiedziła sroga klęska głodu. **57** Ponadto ludzie z całej ziemi przychodzili do Egiptu, by kupować od Józefa, gdyż ta klęska głodu srożyła się na całej ziemi.[l]

42 W końcu Jakub zobaczył, że w Egipcie jest zboże.[m] Wówczas Jakub powiedział do swych synów: „Czemuż to patrzycie jeden na drugiego?” **2** I dodał: „Oto słyszałem, że w Egipcie jest zboże.[n] Pójdźcie tam i zakupcie dla nas stamtąd, żebyśmy pozostali przy życiu i nie pomarli”. **3** Toteż dziesięciu braci[o] Józefa poszło, by kupić zboża w Egipcie. **4** Ale Jakub nie wysłał Beniamina,[p] brata Józefa, z innymi jego braćmi, gdyż powiedział: „Mógłby się mu przydarzyć śmiertelny wypadek”.[q]

ROZDZ. 41

a Rdz 50:23 Lb 1:35 Obj 7:6
b Ps 30:11 Iz 65:16 Obj 21:4
c Rdz 48:17 Lb 1:33 Pwt 33:17 Joz 14:4
d Ps 105:18 Ps 107:41 Am 6:6 Dz 7:10
e Rdz 41:26
f Rdz 41:30 Dz 7:11
g Rdz 45:11 Rdz 47:17
h Rdz 47:13 Lam 5:10
i Ps 105:21 Ps 146:7
j Rdz 43:1 Łk 4:25
k Rdz 41:48 Rdz 47:16 Prz 11:26
l Rdz 47:4 Ps 33:19

ROZDZ. 42

m Rdz 41:48
n Dz 7:12
o 1Kn 2:1
p Rdz 35:18 Rdz 42:38 Rdz 44:20
q Rdz 43:14

szpalta 2

a Rdz 41:57 Dz 7:11
b Rdz 41:44 Rdz 45:8 Ps 105:21 Dz 7:10
c Rdz 47:14
d Rdz 37:7 Rdz 37:9
e Rdz 42:23 Ps 81:5
f Rdz 37:1 Dz 7:12
g Rdz 37:7 Rdz 37:9 Lb 12:6
h Rdz 47:13
i Rz 13:7
j Rdz 37:8
k Rdz 42:31
l Rdz 41:30
m 1Kn 2:1
n Wj 1:1
o Rdz 35:18 Rdz 42:38 Rdz 43:7
p Rdz 37:27 Rdz 37:35 Rdz 44:20 Rdz 45:26 Dz 7:9
q Rdz 42:34 Rdz 43:29

5 Synowie Izraela przybyli więc razem z innymi, którzy przychodzili kupować, gdyż w ziemi Kanaan była klęska głodu.[a] **6** A Józef zarządzał krajem.[b] To on sprzedawał całej ludności ziemi.[c] Przeto bracia Józefa przybyli i złożyli mu głęboki pokłon twarzami do ziemi.[d] **7** Kiedy Józef zobaczył swych braci, od razu ich poznał, lecz sam nie dał się im poznać.[e] Toteż rozmawiał z nimi szorstko i powiedział do nich: „Skąd przyszliście?”, na co oni rzekli: „Z ziemi Kanaan, żeby kupić żywności”.[f]

8 Tak więc Józef rozpoznał swych braci, lecz oni go nie rozpoznali. **9** Józef od razu przypomniał sobie sny, które mu się o nich śniły,[g] i dalej mówił do nich: „Jesteście szpiegami! Przyszliście obejrzeć nie chronione miejsca tego kraju!”[h] **10** Wówczas oni powiedzieli do niego: „Nie, panie mój,[i] lecz słudzy[j] twoi przyszli kupić żywności. **11** Wszyscyśmy synami jednego męża. Jesteśmy prostolinijni. Słudzy twoi nie działają jako szpiedzy”.[k] **12** Lecz on im rzekł: „Nie, gdyż przyszliście zobaczyć nie chronione miejsca tego kraju!”[l] **13** Oni odparli: „Słudzy twoi to dwunastu braci,[m] Jesteśmy synami jednego męża[n] w ziemi Kanaan; i oto najmłodszy jest dzisiaj z naszym ojcem,[o] a drugiego już nie ma”.[p]

14 Lecz Józef im rzekł: „Jest tak, jak wam powiedziałem, mówiąc: ‚Jesteście szpiegami!’ **15** Tym sposobem zostaniecie poddani próbie: Jako żyje faraon, nie wyjdziecie stąd, chyba że przyjdzie tu wasz najmłodszy brat.[q] **16** Wyślijcie jednego z was, aby przyprowadził waszego brata, wy zaś będziecie związani, żeby co do was sprawdzić

wasze słowa, czy są prawdą.[a] A jeśli nie, to jako żyje faraon, jesteście szpiegami". **17** Wtedy oddał ich razem pod straż na trzy dni.

18 Potem, trzeciego dnia, Józef im rzekł: „Uczyńcie to i pozostańcie przy życiu. Ja się boję[b] prawdziwego Boga. **19** Jeżeli jesteście prostolinijni, niech jeden z waszych braci pozostanie związany w domu, w którym byliście pod strażą,[c] wy natomiast idźcie, weźcie zboże ze względu na głód w waszych domach.[d] **20** Potem przyprowadzicie do mnie waszego najmłodszego brata, żeby wasze słowa okazały się wiarogodne, i nie umrzecie".[e] Oni więc tak uczynili.

21 I zaczęli mówić jeden do drugiego: „Bez wątpienia jesteśmy winni względem naszego brata,[f] widzieliśmy bowiem udrękę jego duszy, gdy błagał nas o współczucie, lecz nie słuchaliśmy. Dlatego przyszła na nas ta udręka".[g] **22** Wówczas Ruben odrzekł im, mówiąc: „Czyż nie powiedziałem wam: ‚Nie grzeszcie przeciwko dziecku', lecz wyście nie słuchali?[h] I oto teraz na pewno żąda się z powrotem jego krwi".[i] **23** Oni zaś nie wiedzieli, że Józef słuchał, gdyż był między nimi tłumacz. **24** Toteż odwrócił się od nich i się rozpłakał.[j] Następnie do nich wrócił i z nimi rozmawiał, a wziąwszy spośród nich Symeona,[k] związał go na ich oczach.[l] **25** Potem Józef wydał nakaz i napełniono ich pojemniki zbożem. Miano też zwrócić pieniądze każdemu do jego wora[m] oraz dać im zaopatrzenie na drogę.[n] I tak im uczyniono.

26 Oni więc włożyli zboże na swe osły i odeszli stamtąd. **27** Kiedy jeden z nich otworzył swój wór, by dać paszy swemu osłu w miejscu noclegu,[a] zobaczył swoje pieniądze, a oto były na wierzchu w jego worku.[b] **28** Wtedy rzekł swoim braciom: „Zwrócono moje pieniądze i oto teraz są w moim worku!" Wówczas serca im zamarły, tak iż ze drżeniem zwrócili się jeden do drugiego,[c] mówiąc: „Cóż to Bóg nam uczynił?"[d]

29 Wreszcie przybyli do Jakuba, swego ojca, do ziemi Kanaan, i opowiedzieli mu wszystko, co ich spotkało, mówiąc: **30** „Mąż, który jest panem tamtego kraju, rozmawiał z nami szorstko,[e] gdyż wziął nas za ludzi chcących przeszpiegować kraj.[f] **31** Ale myśmy mu powiedzieli: ‚Jesteśmy prostolinijni.[g] Nie działamy jako szpiedzy. **32** Jest nas dwunastu braci,[h] synów naszego ojca.[i] Jednego już nie ma,[j] a najmłodszy jest dzisiaj z naszym ojcem w ziemi Kanaan'.[k] **33** Ale mąż, który jest panem tego kraju, powiedział do nas:[l] ‚Po tym poznam, czy jesteście prostolinijni:[m] Zostawcie u mnie jednego z waszych braci.[n] Potem weźcie coś ze względu na głód w waszych domach i idźcie.[o] **34** I przyprowadźcie do mnie swego najmłodszego brata, abym wiedział, iż nie jesteście szpiegami, lecz że jesteście prostolinijni. Oddam wam waszego brata i będziecie mogli prowadzić interesy w tym kraju' ".[p]

35 A gdy opróżniali wory, oto w worku każdego było zawiniątko z pieniędzmi. I oni, jak również ich ojciec, zobaczyli swe zawiniątka z pieniędzmi, i się zlękli. **36** Wówczas Jakub, ich ojciec, wykrzyknął do nich: „Osierociliście mnie![q] Józefa już nie ma i Symeona już

ROZDZ. 42

a Ps 7:9
b Rdz 20:11 Kpł 25:43 Neh 5:15 Prz 8:13 2Ko 7:1
c Rdz 42:24
d Rdz 43:2 Rdz 45:23
e Rdz 43:5 Rdz 44:23
f Rdz 37:18 Rdz 37:28 Rdz 50:17 Dz 7:9
g Lb 32:23 Prz 21:13 Mt 7:2 1Tm 5:24
h Rdz 37:21 Rz 2:15
i Rdz 9:5 Ps 9:12 Obj 6:10
j Rdz 43:30
k Rdz 42:19 Rdz 49:5
l Rdz 43:23 Hi 36:8
m Rdz 44:1
n Rdz 45:21 1Pt 3:9

szpalta 2

a Rdz 43:21 Prz 12:10 Jer 9:2 Jer 41:17
b Rdz 43:21
c Kpł 26:36 Łk 19:21
d Iz 45:7 Am 3:6 Heb 10:30
e Rdz 42:7
f Joz 2:1 Sdz 1:23 2Sm 10:3
g Rdz 42:11 Prz 11:6 Prz 14:2
h Rdz 42:13
i Dz 7:8
j Rdz 37:28 Rdz 37:35
k Rdz 35:18 Rdz 42:4
l Rdz 45:9
m Prz 14:9
n Rdz 42:19
o Rdz 42:2 Lam 4:9
p Rdz 34:10 Rdz 42:20 Jak 4:13
q Rdz 43:14

nie ma,[a] i chcecie zabrać Beniamina! Wszystko to spadło na mnie!" **37** Lecz Ruben rzekł do swego ojca: „Możesz uśmiercić dwóch moich synów, jeśli ci go z powrotem nie przyprowadzę.[b] Powierz go mojej opiece, a ja ci go oddam".[c] **38** Ale on rzekł: „Mój syn nie pójdzie z wami, gdyż jego brat umarł i on został sam.[d] Gdyby w drodze, którą pójdziecie, przydarzył mu się śmiertelny wypadek, to moją siwiznę sprowadzilibyście w smutku do Szeolu".[e]

43 A klęska głodu w tej ziemi była dotkliwa.[f] **2** Gdy zjedli zboże przywiezione z Egiptu,[g] ojciec odezwał się do nich: „Wróćcie tam, kupcie dla nas trochę żywności".[h] **3** Wówczas Juda powiedział do niego:[i] „Mąż ten niedwuznacznie oświadczył nam, mówiąc: ‚Nie ujrzycie mojego oblicza, jeżeli nie będzie z wami waszego brata'.[j] **4** Jeśli wyślesz z nami naszego brata,[k] to jesteśmy gotowi pójść i kupić dla ciebie żywności. **5** Lecz jeśli go nie wyślesz, to nie pójdziemy, gdyż ten mąż powiedział do nas: ‚Nie ujrzycie mojego oblicza, jeśli nie będzie z wami waszego brata'".[l] **6** A Izrael wykrzyknął:[m] „Czemuście mnie skrzywdzili, mówiąc temu mężowi, że macie jeszcze jakiegoś brata?" **7** Na to rzekli: „Ten mąż wyraźnie dopytywał się o nas i o naszych krewnych, mówiąc: ‚Czy wasz ojciec jeszcze żyje?[n] Czy macie jeszcze jakiegoś brata?', a my mówiliśmy zgodnie z tymi faktami.[o] Skądże mogliśmy wiedzieć, że powie: ‚Sprowadźcie swego brata'?"[p]

8 W końcu Juda rzekł do Izraela, swego ojca: „Wyślij chłopca ze mną,[q] żebyśmy mogli wstać i pójść i żebyśmy pozostali przy życiu i nie poumierali,[a] zarówno my, jak i ty oraz nasze małe dzieci.[b] **9** Ja będę poręczycielem za niego.[c] Z mojej ręki możesz domagać się kary za niego.[d] Jeśli go do ciebie nie przyprowadzę i nie stawię go przed tobą, to na zawsze będę obciążony grzechem przeciwko tobie. **10** Lecz gdybyśmy tak nie zwlekali, to już dwa razy bylibyśmy tam i z powrotem".[e]

11 Toteż Izrael, ich ojciec, powiedział im: „Skoro tak się rzecz ma,[f] uczyńcie to: Weźcie do swych pojemników najlepsze płody ziemi i zanieście je temu mężowi jako dar:[g] trochę balsamu[h] i trochę miodu,[i] labdanum i korę żywiczną,[j] pistacje i migdały.[k] **12** Ponadto weźcie do ręki podwójną sumę pieniędzy; weźcie też do ręki pieniądze, które wam zwrócono na wierzchu w waszych workach.[l] Może to była pomyłka.[m] **13** I weźcie swego brata, i idźcie, wróćcie do tego męża. **14** I oby Bóg Wszechmocny dał wam znaleźć litość u tego męża,[n] żeby wam zwolnił waszego drugiego brata oraz Beniamina. A ja, jeśli już mam być osierocony, to będę osierocony!"[o]

15 Zatem owi mężowie wzięli ten dar, wzięli też do ręki podwójną sumę pieniędzy i zabrali Beniamina. Potem wstali i poszli do Egiptu, i stanęli przed Józefem.[p] **16** Kiedy Józef zobaczył z nimi Beniamina, od razu rzekł do człowieka ustanowionego nad jego domem: „Weź tych mężów do domu i zarżnij zwierzęta, i poczyń przygotowania,[q] gdyż ci mężowie mają ze mną jeść w południe". **17** Człowiek ten niezwłocznie uczynił tak, jak powiedział Józef.[r] I ów człowiek

ROZDZ. 42

a Rdz 37:28 Rdz 37:35 Rdz 42:24
b Rdz 37:22 Rdz 46:9
c Rdz 43:9 Rdz 44:32
d Rdz 37:33 Rdz 44:20
e Rdz 37:35 Lb 16:30 1Kl 2:6 Ps 49:14 Ps 89:48 Kzn 9:10 Oz 13:14 Dz 2:27 Obj 20:13

ROZDZ. 43

f Rdz 41:30 Dz 7:11
g Rdz 42:2 Dz 7:12
h Pwt 2:6
i Rdz 29:35
j Rdz 42:15
k Rdz 42:20 Rdz 42:36
l Rdz 42:15 Rdz 44:26
m Rdz 32:28
n Rdz 43:27
o Rdz 42:13
p Rdz 42:16
q Rdz 37:26 Rdz 42:38

szpalta 2

a Rdz 42:2 Lam 4:9
b Dz 7:14
c Rdz 44:32 Jn 15:13
d Wj 21:23 1Kl 20:39 Rz 5:7
e 1Kn 5:2
f 2Kl 7:4 Dz 21:14
g Rdz 32:20 Prz 18:16
h Wj 25:6 Est 2:12 Jer 8:22 Jer 46:11 Eze 27:17
i 1Sm 14:25 Prz 25:16 Mt 3:4
j Rdz 37:25
k Łk 17:8
l Rdz 42:25 Rdz 42:35
m Rz 13:8 2Ko 8:21 Heb 13:18
n Neh 1:11 Łk 1:50 2Ko 5:10
o Rdz 27:45 Rdz 42:36
p Rdz 37:7

q Rdz 18:7; Prz 9:2; r Rdz 41:40.

wziął tych mężów do domu Józefa. **18** Lecz mężowie ci się zlękli, gdyż zostali zabrani do domu Józefa,[a] i zaczęli mówić: „To z powodu pieniędzy, które na początku wróciły z nami w naszych workach, przyprowadzono nas tu, by mogli na nas napaść i nas zaatakować, i wziąć nas jako niewolników — a także nasze osły!"[b]

19 Podeszli więc do męża ustanowionego nad domem Józefa i rozmawiali z nim u wejścia do domu, **20** i powiedzieli: „Wybacz nam, panie mój! My naprawdę przyszliśmy na początku, by kupić żywności.[c] **21** Lecz gdy przybyliśmy na miejsce noclegu[d] i zaczęliśmy otwierać nasze worki, oto pieniądze każdego były na wierzchu w jego worku, nasze pieniądze w pełnej ich wadze. Chcielibyśmy więc zwrócić je własnoręcznie.[e] **22** I przynieśliśmy w ręku więcej pieniędzy, by kupić żywności. My naprawdę nie wiemy, kto nam włożył do worków nasze pieniądze".[f] **23** Wówczas on rzekł: „Wy jesteście w porządku. Nie lękajcie się.[g] Wasz Bóg i Bóg waszego ojca dał wam skarb do waszych worków.[h] Wasze pieniądze doszły najpierw do mnie". Potem wyprowadził do nich Symeona.[i]

24 Następnie ów człowiek przyprowadził tych mężów do domu Józefa i dał wody, żeby im obmyto stopy,[j] oraz dał paszy dla ich osłów.[k] **25** A oni zaczęli przygotowywać dar[l] na przyjście Józefa w południe, gdyż usłyszeli, że tam mają jeść chleb.[m] **26** Gdy Józef wszedł do domu, przynieśli mu do domu dar, który był w ich ręku, i padli przed nim twarzami do ziemi.[n] **27** Potem zapytał, czy mają się dobrze, i rzekł:[o] „Czy wasz ojciec, starzec, o którym mówiliście, ma się dobrze? Czy jeszcze żyje?"[a] **28** Odrzekli: „Sługa twój, nasz ojciec, ma się dobrze. Jeszcze żyje". Następnie się pokłonili i padli na twarze.[b]

29 Kiedy on podniósł oczy i zobaczył Beniamina, swego brata, syna swej matki,[c] odezwał się: „Czy to jest wasz brat, ten najmłodszy, o którym mi mówiliście?"[d] I dodał: „Oby Bóg darzył cię łaską,[e] synu mój". **30** I Józef się śpieszył, gdyż wezbrały w nim najgłębsze uczucia wobec jego brata,[f] tak iż szukał miejsca, by płakać, i wszedł do wewnętrznej komnaty, i zaczął tam ronić łzy.[g] **31** Potem obmył twarz i wyszedł, i opanowując się, rzekł:[h] „Podajcie posiłek".[i] **32** I zaczęto podawać osobno jemu i osobno im oraz osobno Egipcjanom, którzy z nim jedli; bo Egipcjanie nie mogli jeść posiłku z Hebrajczykami, gdyż jest to dla Egipcjan czymś odrażającym.[j]

33 I posadzono ich przed nim: pierworodnego stosownie do prawa przysługującego mu jako pierworodnemu,[k] a najmłodszego stosownie do jego młodego wieku; i patrzyli zdumieni jeden na drugiego. **34** I kazał do nich zanosić porcje, które miał przed sobą, lecz porcję Beniamina powiększył pięciokrotnie w stosunku do porcji wszystkich pozostałych.[l] Uczto-wali więc i pili z nim do woli.[m]

44 Później nakazał człowiekowi, który był ustanowiony nad jego domem,[n] mówiąc: „Napełnij worki tych mężów żywnością, ile tylko zdołają unieść, i pieniądze każdego połóż na wierzchu w jego worku.[o] **2** Ale mój kielich, srebrny kielich, połóż na wierzchu w worku najmłodszego, a także pieniądze za

ROZDZ. 43
a Rdz 20:11 Rdz 42:21
b Rdz 42:25 Rdz 42:35
c Rdz 42:3
d Rdz 42:27 Łk 2:7
e Pwt 22:2 Dz 20:33 Rz 13:8 Heb 13:5 1Pt 2:12
f Rdz 43:12
g Sdz 6:23
h Kzn 5:19 Dz 17:25
i Rdz 42:24
j Rdz 18:4 Rdz 19:2 1Sm 25:41 Jn 13:12
k Rdz 24:32 Sdz 19:21
l Rdz 43:11 Prz 18:16
m Rdz 43:16 Wj 2:20 Hi 42:11
n Rdz 37:7 Rdz 42:6
o Wj 18:7 1Sm 17:22

szpalta 2
a Rdz 43:7
b Rdz 37:9 2Sm 1:2 2Kn 24:17
c Rdz 35:24
d Rdz 42:13
e Lb 6:25
f 1Kl 3:26 Flp 1:8 Kol 3:12
g Rdz 42:24
h Rdz 45.1
i Rdz 43:25
j Rdz 46:34 Wj 8:26
k Rdz 49:3 Pwt 21:17
l Rdz 45:22 Mt 20:15
m Sdz 14:10 Hi 1:4

ROZDZ. 44
n Rdz 43:16
o Rdz 42:25

jego zboże". On więc uczynił zgodnie ze słowem, które wyrzekł Józef.[a]

3 Był już jasny ranek, gdy mężowie ci zostali odprawieni,[b] zarówno oni, jak i ich osły. **4** Wyszli z miasta. Nie odeszli daleko, gdy Józef powiedział do człowieka, który był ustanowiony nad jego domem: „Wstań! Puść się w pogoń za tymi mężami i ich doścignij, i powiedz im: ‚Dlaczego odpłaciliście złem za dobro?[c] **5** Czyż nie jest to rzecz, z której mój pan pije i za pomocą której umiejętnie odczytuje znaki wróżebne?[d] Popełniliście zły czyn' ".

6 Ten w końcu ich doścignął i powiedział im te słowa. **7** Ale oni rzekli do niego: „Czemuż mój pan mówi takie słowa? Jest nie do pomyślenia, żeby twoi słudzy uczynili coś takiego. **8** Przecież pieniądze, które znaleźliśmy na wierzchu w swych workach, przynieśliśmy ci z powrotem z ziemi Kanaan.[e] Jakże więc moglibyśmy wykraść srebro lub złoto z domu twego pana?[f] **9** Niech umrze ten z twoich niewolników, u którego się to znajdzie, my zaś staniemy się niewolnikami mego pana".[g] **10** A on rzekł: „Niech więc stanie się dokładnie według waszych słów.[h] Ten zatem, u kogo się to znajdzie, zostanie moim niewolnikiem,[i] lecz wy sami okażecie się niewinni". **11** Wtedy każdy szybko zdjął na ziemię swój worek i każdy otworzył własny worek. **12** A on starannie przeszukiwał. Zaczął od najstarszego, skończył zaś na najmłodszym. I znaleziono ten kielich w worku Beniamina.[j]

13 Wówczas rozdarli swe płaszcze[k] i każdy znowu włożył swój ładunek na swego osła, i wrócili do miasta. **14** Juda[l] zaś i jego bracia weszli do domu Józefa, a on dalej tam był; i padli przed nim na ziemię.[a] **15** Józef więc rzekł do nich: „Jakiegoż to czynu się dopuściliście? Czyż nie wiedzieliście, że mąż taki jak ja potrafi umiejętnie odczytywać znaki wróżebne?"[b] **16** Wtedy Juda wykrzyknął: „Co możemy powiedzieć mojemu panu? Co możemy mówić? I jak możemy dowieść swej prawości?[c] Prawdziwy Bóg dopatrzył się winy u twych niewolników.[d] Oto jesteśmy niewolnikami pana mego,[e] zarówno my, jak i ten, w którego ręku znaleziono kielich!" **17** On jednak rzekł: „Jest nie do pomyślenia, żebym tak uczynił![f] Mąż, w którego ręku znaleziono kielich — ten zostanie moim niewolnikiem.[g] Wy zaś w pokoju udajcie się do waszego ojca".[h]

18 Wtedy podszedł do niego Juda i rzekł: „Błagam cię, panie mój, zechciej pozwolić twemu niewolnikowi powiedzieć słowo do uszu mojego pana[i] i niech twój gniew[j] nie rozpala się przeciwko twemu niewolnikowi, gdyż jesteś jak sam faraon.[k] **19** Pan mój zapytał swych niewolników, mówiąc: ‚Czy macie ojca lub brata?' **20** Myśmy więc powiedzieli mojemu panu: ‚Mamy sędziwego ojca i dziecko jego starości, najmłodsze.[l] Lecz jego brat umarł, tak iż on sam pozostał po swej matce,[m] i ojciec go miłuje'. **21** Potem rzekłeś do swych niewolników: ‚Sprowadźcie go do mnie, żebym mógł na niego rzucić okiem'.[n] **22** Ale my powiedzieliśmy memu panu: ‚Chłopiec nie może opuścić swego ojca. Gdyby opuścił swego ojca, ten na pewno by umarł'.[o] **23** Wówczas powiedziałeś do swych niewolników: ‚Jeśli tu z wami nie przyjdzie wasz najmłodszy brat,

ROZDZ. 44

a Rdz 41:40

b Rdz 19:2
Sdz 19:5

c Ps 109:5
Prz 17:13

d Rdz 44:15
Kpł 19:26

e Rdz 43:12

f Kpł 19:11
Prz 29:24
1Pt 3:16

g Dz 25:11

h Prz 6:2

i Wj 22:3
Mt 18:25

j Rdz 44:2

k Rdz 37:29
Joz 7:6
Dz 14:14

l Rdz 43:8
Rdz 44:32

szpalta 2

a Rdz 37:7
Rdz 50:18

b Rdz 44:5

c Mt 7:20

d Rdz 37:28
Rdz 42:21
Prz 28:17
Dz 2:37

e Rdz 50:18

f Rdz 42:18

g Rdz 44:9

h Rdz 26:29

i Rdz 18:30

j Prz 14:29
Prz 19:11
Prz 29:8

k Rdz 41:44
Rdz 45:8

l Rdz 42:13
Rdz 43:7

m Rdz 35:18
Rdz 37:33

n Rdz 42:15
Rdz 43:29

o Rdz 42:38

to już więcej nie zobaczycie mego oblicza'.[a]

24 „I udaliśmy się do twego niewolnika, mojego ojca, po czym opowiedzieliśmy mu słowa mego pana. **25** Później nasz ojciec rzekł: ‚Wróćcie tam, kupcie dla nas trochę żywności'.[b] **26** Lecz myśmy powiedzieli: ‚Nie możemy tam iść. Pójdziemy tam, jeśli z nami będzie nasz najmłodszy brat, gdyż nie będziemy mogli zobaczyć oblicza tego męża, jeśli z nami nie będzie naszego najmłodszego brata'.[c] **27** Wówczas twój niewolnik, mój ojciec, rzekł do nas: ‚Dobrze wiecie, że moja żona urodziła mi tylko dwóch synów.[d] **28** Później jeden odszedł ode mnie i ja wykrzyknąłem: „Ach, na pewno został rozszarpany!"[e] — i dotąd go nie widziałem. **29** Gdybyście i tego zabrali sprzed moich oczu, a przydarzyłby mu się śmiertelny wypadek, to moją siwiznę sprowadzilibyście w nieszczęściu do Szeolu'.[f]

30 „Gdybym więc przyszedł do twego niewolnika, mojego ojca, a nie byłoby z nami chłopca — wszak jego dusza jest związana z duszą tamtego[g] — **31** to gdyby tylko zobaczył, iż chłopca nie ma, po prostu by umarł, a twoi niewolnicy sprowadziliby siwiznę twego niewolnika, naszego ojca, w smutku do Szeolu. **32** Twój niewolnik bowiem stał się poręczycielem[h] za chłopca na czas pobytu z dala od ojca, mówiąc: ‚Jeśli go do ciebie nie przyprowadzę z powrotem, to na zawsze będę obciążony grzechem przeciwko mojemu ojcu'.[i] **33** Teraz więc, proszę, niech twój niewolnik zostanie w miejsce tego chłopca niewolnikiem mego pana, żeby chłopiec mógł pójść ze swymi braćmi.[j] **34** Bo jakże bym mógł pójść do mego ojca, a nie mieć tego chłopca ze sobą i patrzeć na nieszczęście, które by spotkało mojego ojca?"[a]

45 Wtedy Józef nie potrafił już dłużej nad sobą zapanować wobec wszystkich, którzy przy nim stali.[b] Zawołał więc: „Każcie wszystkim wyjść ode mnie!" I nikt inny z nim nie pozostał, gdy Józef dał się poznać swoim braciom.[c]

2 I rozpłakał się głośno,[d] tak iż usłyszeli to Egipcjanie i usłyszał to dom faraona. **3** W końcu Józef powiedział do swych braci: „Ja jestem Józef. Czy mój ojciec jeszcze żyje?" Lecz jego bracia nie byli w stanie mu odpowiedzieć, gdyż się zatrwożyli z jego powodu.[e] **4** Przeto Józef rzekł do swych braci: „Podejdźcie, proszę, do mnie". Wtedy do niego podeszli.

Wówczas on powiedział: „Ja jestem Józef, wasz brat, którego sprzedaliście do Egiptu.[f] **5** Ale teraz nie martwcie się[g] i nie złoćcie się na siebie, że mnie tu sprzedaliście; gdyż Bóg posłał mnie przed wami, by zachowywać przy życiu.[h] **6** Jest to bowiem drugi rok klęski głodu w ziemi,[i] a jest jeszcze pięć lat, w których nie będzie ani orki, ani żniwa.[j] **7** Toteż Bóg posłał mnie przed wami, żeby dla was osadzić na ziemi ostatek[k] i zachować was przy życiu, sprawiając wielkie ocalenie. **8** A zatem to nie wy mnie tu wysłaliście,[l] lecz prawdziwy Bóg, żeby mnie ustanowić ojcem[m] dla faraona i panem całego jego domu oraz tym, który zarządza całą ziemią egipską.

9 „Szybko udajcie się do mego ojca i powiedzcie mu: ‚To rzekł twój syn Józef: „Bóg ustanowił mnie panem całego Egiptu.[n]

ROZDZ. 44

a Rdz 42:20
Rdz 43:3

b Rdz 43:2

c Rdz 43:5

d Rdz 29:18
Rdz 30:23
Rdz 35:18
Rdz 46:19

e Rdz 37:33

f Rdz 37:35
Rdz 42:38
Ps 16:10
Ps 88:3
Kzn 9:10
Oz 13:14
Mt 11:23
Dz 2:31
Obj 20:13

g 1Sm 18:1
2Sm 18:33

h Rz 16:4

i Rdz 43:9
1Kl 20:39

j Rz 9:3

szpalta 2

a Est 8:6

ROZDZ. 45

b Rdz 43:30

c Dz 7:13

d Rut 1:9

e Mk 6:50

f Rdz 37:28
Dz 7:9

g 2Ko 2:7

h Rdz 47:25
Rdz 50:20
1Sm 2:6
Ps 33:19
Ps 105:17

i Rdz 41:30
Rdz 47:18

j 1Ko 9:10

k Rdz 46:26

l Rz 8:28

m Sdz 17:10
Hi 29:16
Ps 105:21

n Rdz 45:26
Dz 7:10
1Jn 4:14

Przyjdź do mnie. Nie zwlekaj. **10** I zamieszkasz w ziemi Goszen,[a] i będziesz przebywał blisko mnie, ty i twoi synowie, i synowie twoich synów, i twoje trzody, i twoje stada, i wszystko, co masz. **11** A ja będę cię tam zaopatrywał w żywność, bo jest jeszcze pięć lat klęski głodu,[b] żebyś czasem nie popadł w ubóstwo, ty i twój dom oraz wszystko, co masz"'. **12** I oto wasze oczy i oczy mojego brata Beniamina widzą, że to moje usta mówią do was.[c] **13** Opowiedzcie więc mojemu ojcu o całej mej chwale w Egipcie i o wszystkim, co widzieliście; pośpieszcie się zatem i sprowadźcie tu mego ojca".

14 Potem rzucił się na szyję Beniamina, swego brata, i wybuchnął płaczem, a Beniamin płakał na jego szyi.[d] **15** I zaczął całować wszystkich swych braci i płakać im na szyi,[e] po czym jego bracia rozmawiali z nim.

16 I usłyszano w domu faraona następującą wieść: „Przybyli bracia Józefa!" I było to dobre w oczach faraona i jego sług.[f] **17** Toteż faraon rzekł do Józefa: „Powiedz swoim braciom: ‚Uczyńcie tak: Obładujcie wasze zwierzęta juczne i idąc, wejdźcie do ziemi Kanaan,[g] **18** i zabierzcie swego ojca oraz swych domowników, i przyjdźcie tu do mnie, żebym mógł wam dać to, co dobre w ziemi egipskiej; i spożywajcie tłustość tej ziemi.[h] **19** A tobie się nakazuje:[i] ‚Uczyńcie tak: Weźcie sobie wozy[j] z ziemi egipskiej dla swych maleństw i swych żon, a na jednym posadźcie swego ojca i przyjedźcie tu.[k] **20** I niech wasze oczy nie żałują waszego wyposażenia,[l] gdyż to, co dobre w całej ziemi egipskiej, jest wasze"'".[m]

ROZDZ. 45

a Rdz 46:34
Rdz 47:1
Wj 8:22
Wj 9:26

b Rdz 47:12
Prz 3:27
Dz 7:14

c Rdz 42:23

d Rdz 33:4
Rdz 46:29

e Wj 4:27
1Sm 20:41
Łk 15:20

f 2Sm 3:36
Est 1:21

g Rdz 42:25
Rdz 43:18

h Rdz 27:28
Rdz 47:6

i Rdz 41:40

j Rdz 45:27
Rdz 46:5
Lb 7:3
1Sm 6:14

k Rdz 47:9

l Rdz 46:6

m Iz 1:19

szpalta 2

a Rdz 21:14
Rdz 42:25

b 2Kl 5:5

c Rdz 43:34

d Rdz 42:21
Ps 133:1

e Ps 105:21

f Rdz 42:38
Rdz 44:28
Łk 24:11

g Iz 57:15
1Ko 16:18
2Ko 7:13

h Rdz 46:30
Łk 2:29

ROZDZ. 46

i Rdz 21:31

j Rdz 31:42
Wj 3:6
Łk 20:37

k Lb 12:6
Hi 33:15

l 1Sm 3:4

m Rdz 5:22
1Kl 18:21
1Ko 8:6

n Rdz 28:13
Mt 22:32

o Rdz 12:2
Wj 1:7
Pwt 26:5
Ps 105:12
Dz 7:17

p Rdz 15:16
Rdz 28:15
Rdz 47:29
Rdz 50:13
Wj 3:8
Ps 105:37

q Rdz 50:1

21 Toteż synowie Izraela tak uczynili i Józef dał im wozy zgodnie z rozkazami faraona oraz dał im zaopatrzenie[a] na drogę. **22** Wszystkim dał płaszcze na zmianę,[b] ale Beniaminowi dał trzysta srebrników i pięć płaszczy na zmianę.[c] **23** A ojcu wysłał dziesięć osłów niosących dobre rzeczy egipskie oraz dziesięć oślic niosących zboże i chleb, i żywność na drogę dla jego ojca. **24** Tak wyprawił swych braci i oni wyruszyli. Lecz powiedział im: „Nie oburzajcie się w drodze jeden na drugiego".[d]

25 I wyruszyli z Egiptu, i w końcu przybyli do ziemi Kanaan, do Jakuba, swego ojca. **26** Wówczas mu oznajmili, mówiąc: „Józef dalej żyje i zarządza całą ziemią egipską!"[e] Ale jego serce odrętwiało, bo im nie wierzył.[f] **27** Gdy mu opowiadali wszystkie słowa, które Józef do nich mówił, i gdy zobaczył wozy, które Józef posłał, żeby go przywieźć, duch Jakuba, ich ojca, zaczął odżywać.[g] **28** Wówczas Izrael wykrzyknął: „Wystarczy! Józef, mój syn, jeszcze żyje! Ach, pójdę go zobaczyć, zanim umrę!"[h]

46 Toteż Izrael oraz wszyscy, którzy do niego należeli, wyruszyli i przybyli do Beer-Szeby,[i] i zaczął on składać ofiary Bogu swego ojca, Izaaka.[j] **2** Wówczas Bóg odezwał się do Izraela w wizjach nocnych, mówiąc:[k] „Jakubie, Jakubie!", na co ten rzekł: „Oto jestem!"[l] **3** On zaś mówił dalej: „Jam jest prawdziwy Bóg,[m] Bóg twego ojca.[n] Nie lękaj się pójść do Egiptu, bo tam uczynię z ciebie wielki naród.[o] **4** Ja sam pójdę z tobą do Egiptu i ja też cię wyprowadzę;[p] a Józef położy rękę na twoich oczach".[q]

5 Potem Jakub wyruszył z Beer-Szeby, a synowie Izraela

wieźli Jakuba, swego ojca, i swoje maleństwa oraz swe żony na wozach, które faraon posłał, aby go przewieziono.[a] **6** Ponadto zabrali ze sobą swoje stada oraz swój dobytek, który nagromadzili w ziemi Kanaan.[b] W końcu przybyli do Egiptu, Jakub i z nim całe jego potomstwo. **7** Przyprowadził ze sobą swych synów i synów swoich synów, swe córki i córki swoich synów — całe swoje potomstwo ze sobą do Egiptu.[c]

8 A oto imiona synów Izraela, którzy przybyli do Egiptu:[d] Jakub i jego synowie: pierworodnym Jakuba był Ruben.[e]

9 A synami Rubena byli: Chanoch i Pallu, i Checron, i Karmi.[f]

10 A synami Symeona[g] byli: Jemuel i Jamin, i Ohad, i Jachin,[h] i Cochar, i Szaul,[i] syn Kananejki.

11 A synami Lewiego[j] byli: Gerszon,[k] Kehat[l] i Merari.[m]

12 A synami Judy[n] byli: Er[o] i Onan,[p] i Szela,[q] i Perec,[r] i Zerach.[s] Jednakże Er i Onan umarli w ziemi Kanaan.[t]

A synami Pereca byli: Checron[u] i Chamul.[v]

13 A synami Issachara[w] byli: Tola[x] i Puwwa,[y] i Job, i Szimron.[z]

14 A synami Zebulona[a] byli: Sered i Elon, i Jachleel.[b]

15 Oto synowie Lei,[c] których ona urodziła Jakubowi w Paddan-Aram, oraz jego córka Dina.[d] Wszystkich dusz jego synów i jego córek było trzydzieści trzy.

16 A synami Gada[e] byli: Cifion i Chaggi, Szuni i Ecbon, Eri i Arodi, i Areli.[f]

17 A synami Aszera[g] byli: Jimnach i Jiszwa, i Jiszwi, i Beria,[h] była też Serach, ich siostra.

A synami Berii byli: Cheber i Malkiel.[a]

18 Oto synowie Zilpy,[b] którą Laban dał swej córce Lei. Z czasem ona urodziła ich Jakubowi: szesnaście dusz.

19 Synami Racheli,[c] żony Jakuba, byli: Józef[d] i Beniamin.[e]

20 A w ziemi egipskiej Józefowi urodził się Manasses[f] i Efraim,[g] których mu urodziła Asenat,[h] córka Potifery, kapłana z On.

21 A synami Beniamina byli: Bela[i] i Becher,[j] i Aszbel, Gera[k] i Naaman,[l] Echi i Rosz, Muppim[m] i Chuppim,[n] i Ard.

22 Oto synowie Racheli, którzy się urodzili Jakubowi. Wszystkich dusz było czternaście.

23 A synowie Dana:[o] Chuszim.[p]

24 A synami Naftalego[q] byli: Jachceel i Guni,[r] i Jecer, i Szillem.[s]

25 Oto synowie Bilhy,[t] którą Laban dał swej córce Racheli. Z czasem ona urodziła ich Jakubowi; wszystkich dusz było siedem.

26 Wszystkie dusze, które przybyły do Jakuba do Egiptu, wyszły z jego bioder,[u] oprócz żon synów Jakuba. Wszystkich dusz było sześćdziesiąt sześć. **27** A synów Józefa, którzy mu się urodzili w Egipcie, było dwie dusze. Wszystkich dusz z domu Jakuba, które przybyły do Egiptu, było siedemdziesiąt.[v]

28 Przed sobą zaś posłał do Józefa Judę,[w] by przekazał przed nim wiadomość do Goszen. Potem przybyli do ziemi Goszen.[x]

ROZDZ. 46

a Rdz 45:19
b Rdz 31:18 Rdz 36:7
c Lb 20:15 Ps 105:23 Iz 52:4 Dz 7:15
d Wj 1:1
e Rdz 35:23 Rdz 49:3 1Kn 5:1
f Wj 6:14 Lb 26:5
g Rdz 29:33
h Lb 26:12
i Wj 6:15 1Kn 4:24
j Rdz 29:34 1Kn 6:16
k Wj 6:16 Lb 3:23
l Wj 6:18 Lb 3:27 1Kn 9:32
m Lb 3:33 1Kn 6:63
n Rdz 29:35 Rdz 49:10 Obj 5:5
o Rdz 38:3
p Rdz 38:4
q Rdz 38:5
r Rut 4:12 Łk 3:33
s Rdz 38:30
t Rdz 38:7 Rdz 38:10
u Lb 26:21
v 1Kn 2:5
w Rdz 49:14 Joz 19:17
x Lb 26:23
y 1Kn 7:1
z Lb 26:24
a Rdz 30:20 Rdz 49:13
b Lb 26:26
c Rdz 35:23
d Rdz 30:21
e Rdz 30:11 Rdz 49:19
f Lb 26:15
g Rdz 30:13 Rdz 49:20 Pwt 33:24
h Lb 26:44

szpalta 2

a Lb 26:45
b Rdz 29:24 Rdz 35:26
c Rdz 29:18 Rdz 35:24
d Rdz 30:24 Rdz 49:22
e Rdz 35:18 Rdz 49:27
f Rdz 41:51 Rdz 48:14
g Rdz 41:52
h Rdz 41:50
i Lb 26:38

j 1Kn 7:6; k 1Kn 8:3; l Lb 26:40; m Lb 26:39; n 1Kn 7:12; o Rdz 30:6; Rdz 49:16; p Lb 26:42; q Rdz 30:8; Rdz 49:21; r Lb 26:48; s Lb 26:49; t Rdz 29:29; Rdz 35:25; u Rdz 35:11; v Wj 1:5; Pwt 10:22; Dz 7:14; w Rdz 43:8; Rdz 44:18; x Rdz 45:10; Rdz 47:1.

29 Wówczas Józef kazał przygotować swój rydwan i udał się na spotkanie z Izraelem, swoim ojcem, w Goszen.[a] Gdy ten się przed nim zjawił, od razu rzucił mu się na szyję i na jego szyi zalewał się łzami.[b] **30** W końcu Izrael rzekł do Józefa: „Teraz już mogę umrzeć,[c] skoro ujrzałem twoje oblicze, że jeszcze żyjesz”.

31 Następnie Józef powiedział do swych braci i do domowników swego ojca: „Pójdę powiadomić faraona i mu powiem:[d] ‚Moi bracia i domownicy mego ojca, którzy byli w ziemi Kanaan, przybyli tu do mnie.[e] **32** A mężowie ci są pasterzami,[f] gdyż zostali hodowcami stad;[g] i przyprowadzili tu swe trzody oraz swe stada i wszystko, co mają’.[h] **33** A gdy faraon was zawoła i powie: ‚Czym się zajmujecie?’, **34** powiedzcie: ‚Słudzy twoi są hodowcami stad od swej młodości aż do tej pory, zarówno my, jak i nasi praojcowie’,[i] żebyście mogli zamieszkać w ziemi Goszen,[j] gdyż każdy pasterz owiec jest dla Egiptu obrzydliwością”.[k]

47 Toteż Józef przyszedł i powiadomił faraona, mówiąc:[l] „Mój ojciec i moi bracia oraz ich trzody i ich stada, jak również wszystko, co mają, przybyli z ziemi Kanaan i oto są w ziemi Goszen”.[m] **2** I z całego grona swych braci wziął pięciu mężczyzn, żeby ich przedstawić faraonowi.[n]

3 Wówczas faraon rzekł do jego braci: „Czym się zajmujecie?”[o] Oni więc powiedzieli faraonowi: „Słudzy twoi są pasterzami owiec,[p] zarówno my, jak i nasi praojcowie”.[q] **4** Potem rzekli do faraona: „Przyszliśmy, by przebywać jako przybysze w tej ziemi,[r] gdyż nie ma paszy dla trzody, którą posiadają twoi słudzy,[a] bo dotkliwa jest klęska głodu w ziemi Kanaan.[b] Prosimy więc, pozwól sługom twoim zamieszkać w ziemi Goszen”.[c] **5** Wtedy faraon rzekł do Józefa: „Twój ojciec i twoi bracia przybyli tu do ciebie. **6** Ziemia egipska jest do twojej dyspozycji.[d] Każ swemu ojcu i swym braciom zamieszkać w najlepszej części kraju.[e] Niech zamieszkają w ziemi Goszen,[f] a jeśli ci wiadomo, że są wśród nich dzielni mężowie,[g] to powierz im nadzór nad bydłem, nad tym, które do mnie należy”.[h]

7 Potem Józef wprowadził Jakuba, swego ojca, i przedstawił go faraonowi, a Jakub zaczął błogosławić faraona.[i] **8** Toteż faraon rzekł do Jakuba: „Ile jest dni lat twego życia?” **9** Jakub odrzekł faraonowi: „Dni lat mego przebywania jako osiadłego przybysza jest sto trzydzieści lat.[j] Nieliczne i pełne utrapień były dni lat mego życia[k] i nie dosięgły one dni lat życia moich ojców w dniach ich przebywania jako osiadłych przybyszów”.[l] **10** Potem Jakub pobłogosławił faraona i odszedł sprzed oblicza faraona.[m]

11 Tak Józef osiedlił swego ojca i swoich braci i dał im posiadłość w ziemi egipskiej, w najlepszej części kraju, w ziemi Rameses,[n] jak nakazał faraon. **12** I Józef stale zaopatrywał swego ojca i swoich braci oraz cały dom swego ojca w chleb[o] według liczby małych dzieci.[p]

13 I nie było chleba w całej ziemi, gdyż klęska głodu była bardzo dotkliwa;[q] a ziemia egipska i ziemia Kanaan były wyczerpane wskutek klęski głodu.[r] **14** A Józef dalej ściągał wszystkie pieniądze, które znajdowały

ROZDZ. 46

a Rdz 41:43
b Rdz 33:4 Rdz 45:14
c Rdz 45:28 Łk 2:29
d Rdz 41:40
e Rdz 45:19 Rdz 47:1 Dz 7:13
f Rdz 31:18 Rdz 47:3
g Rdz 31:38
h Rdz 46:6
i Rdz 30:35 Rdz 34:5
j Rdz 45:18 Rdz 47:27
k Rdz 43:32

ROZDZ. 47

l Rdz 46:31
m Rdz 45:10 Wj 8:22
n Dz 7:13
o Rdz 46:33
p Rdz 31:18
q Rdz 12:16 Rdz 26:14 Rdz 46:34
r Rdz 15:13 Pwt 26:5 Ps 105:23 Iz 52:4 Dz 7:6

szpalta 2

a Jl 1:18
b Dz 7:11
c Rdz 45:10
d Rdz 42:34
e Rdz 13:10 Rdz 45:18
f Rdz 46:34
g Prz 22:29
h 1Kn 27:31
i Wj 12:32 1Sm 13:10 2Kl 10:15
j 1Kn 29:15 Ps 39:12 Heb 11:9
k Hi 14:1 Jak 4:14
l Rdz 25:7 Rdz 35:28 Wj 6:4
m 2Sm 19:39 1Kl 8:66
n Rdz 45:10 Wj 1:11 Wj 12:37 Lb 33:3
o Prz 11:25 1Tm 5:8
p Rdz 50:8
q Rdz 41:31
r Rdz 41:30

się w ziemi egipskiej i w ziemi Kanaan, za zboże kupowane przez ludzi;[a] i przynosił Józef pieniądze do domu faraona. **15** Z czasem pieniądze z ziemi egipskiej i ziemi Kanaan się wyczerpały i wszyscy Egipcjanie zaczęli przychodzić do Józefa, mówiąc: „Daj nam chleba![b] I czemu mamy umierać na twoich oczach, dlatego że pieniądze się skończyły?"[c] **16** Wówczas Józef powiedział: „Skoro skończyły się pieniądze, wydajcie wasz dobytek, a dam wam chleb w zamian za wasz dobytek". **17** I zaczęli przyprowadzać swój dobytek do Józefa; a Józef dawał im chleb w zamian za ich konie i za dobytek w postaci trzody, i za dobytek w postaci stada, i za osły;[d] i w owym roku zaopatrywał ich w chleb za cały ich żywy inwentarz.

18 W końcu ów rok upłynął, a w roku następnym zaczęli do niego przychodzić i mówić: „Nie będziemy ukrywać przed panem moim, że pieniądze i stado zwierząt domowych zostały wydane mojemu panu.[e] Nie pozostało przed moim panem nic oprócz naszych ciał i naszej ziemi.[f] **19** Czemu mielibyśmy umierać na twoich oczach,[g] zarówno my, jak i nasza ziemia? Kup nas i naszą ziemię za chleb,[h] a my wraz z naszą ziemią staniemy się niewolnikami faraona; i daj nam nasienie, żebyśmy żyli i nie pomarli i żeby nasza ziemia nie opustoszała".[i] **20** Przeto Józef kupił dla faraona całą ziemię Egipcjan,[j] gdyż każdy z Egipcjan sprzedał swoje pole, bo nad nimi srożyła się klęska głodu; i ziemia stała się własnością faraona.

21 Ludzi zaś przeniósł do miast, od jednego krańca terytorium Egiptu po jego drugi kraniec.[a] **22** Tylko ziemi kapłanów nie kupił,[b] gdyż racje żywnościowe dla kapłanów były przydzielone przez faraona i jedli oni swe racje żywnościowe, które im dał faraon.[c] Dlatego nie sprzedali swej ziemi.[d] **23** Potem Józef powiedział do ludu: „Oto dzisiaj kupiłem was i waszą ziemię dla faraona. Tu jest dla was nasienie i obsiewajcie nim ziemię.[e] **24** Gdy wyda ona plon,[f] dajcie faraonowi piątą część,[g] a cztery części będą wasze jako nasienie na pole i jako żywność do jedzenia dla was i dla tych, którzy są w waszych domach, i dla waszych maleństw".[h] **25** Na to oni rzekli: „Zachowałeś nas przy życiu.[i] Obyśmy znaleźli łaskę w twoich oczach, panie mój, a staniemy się niewolnikami faraona".[j] **26** Toteż Józef wydał postanowienie ważne po dziś dzień, dotyczące posiadłości ziemskiej Egiptu, że faraon ma mieć piątą część. Tylko ziemia kapłanów, jako odrębnej grupy, nie przeszła na własność faraona.[k]

27 I mieszkał Izrael w ziemi egipskiej, w ziemi Goszen;[l] i osiedlili się w niej, i byli płodni, i bardzo się rozmnożyli.[m] **28** A Jakub żył w ziemi egipskiej siedemnaście lat, tak iż dni Jakuba, lat jego życia, było ogółem sto czterdzieści siedem lat.[n]

29 W końcu nadeszły dni, gdy Izrael miał umrzeć.[o] Zawołał więc swego syna Józefa i rzekł do niego: „Jeśli teraz znalazłem łaskę w twoich oczach, połóż, proszę, swą rękę pod moje udo[p] i okaż mi lojalną życzliwość i wierność.[q] (Proszę cię, nie pochowaj mnie w Egipcie).[r] **30** I spocznę z moimi ojcami,[s] a ty przeniesiesz mnie z Egiptu i pochowaj mnie w ich grobie".[t] Toteż

ROZDZ. 47

a Rdz 41:56
Rdz 44:25
b Wj 16:3
c Kzn 7:12
Lam 1:11
d 1Kl 10:28
e Neh 5:3
f Neh 5:2
Mk 8:37
g Hi 2:4
h Lam 4:9
i Heb 2:15
j Prz 11:26

szpalta 2

a Rdz 41:48
Ps 33:19
Ps 107:36
b Rdz 41:45
c Neh 13:13
Mt 10:10
1Ko 9:13
d Ezd 7:24
e Rdz 45:6
Ps 41:1
2Ko 9:10
f Ps 85:12
Ps 107:37
g Rdz 41:34
1Sm 8:15
Rz 13:7
h Prz 12:11
1Tm 5:18
i Rdz 45:5
Prz 11:26
Dz 7:11
j Rdz 47:19
Prz 14:21
k Rdz 47:22
l Rdz 47:4
m Wj 1:7
Pwt 10:22
Ps 105:24
Dz 7:17
n Rdz 47:9
o Rdz 49:33
Heb 11:21
p Rdz 24:9
q Rdz 24:49
r Rdz 46:4
Rdz 50:13
Dz 7:16
s Rdz 49:33
t Rdz 25:9
Rdz 49:29

on powiedział: „Postąpię zgodnie z twoim słowem”. **31** Wówczas rzekł: „Przysięgnij mi”. Przysiągł[a] mu więc. Wtedy Izrael upadł twarzą na wezgłowie łoża.[b]

48 A po tych wydarzeniach Józefowi powiedziano: „Oto twój ojciec słabnie”. Wziął więc ze sobą obu swoich synów, Manassesa i Efraima.[c] **2** Wtedy powiadomiono o tym Jakuba i powiedziano: „Oto przyszedł do ciebie twój syn Józef”. Toteż Izrael zebrał siły i usiadł na swym łożu. **3** I Jakub odezwał się do Józefa:

„Bóg Wszechmocny ukazał mi się w Luz,[d] w ziemi Kanaan, żeby mnie pobłogosławić.[e] **4** I przemówił do mnie: ‚Oto czynię cię płodnym[f] i rozmnożę cię, i przekształcę cię w zbór ludów,[g] i twemu potomstwu po tobie dam tę ziemię w posiadanie po czas niezmierzony’.[h] **5** A teraz twoi dwaj synowie, którzy ci się urodzili w ziemi egipskiej, zanim tu przybyłem do ciebie do Egiptu, są moimi.[i] Efraim i Manasses staną się moimi jak Ruben i Symeon.[j] **6** Ale twoje potomstwo, którego ojcem zostaniesz po nich, będzie twoje. Razem z imieniem swoich braci będą wymieniani w swym dziedzictwie.[k] **7** Kiedy zaś szedłem z Paddanu,[l] w drodze, w ziemi Kanaan, umarła przy mnie Rachela,[m] gdy jeszcze był spory szmat drogi przed przybyciem do Efratu,[n] tak iż pogrzebałem ją tam w drodze do Efratu, czyli Betlejem”.[o]

8 Wówczas Izrael zobaczył synów Józefa i rzekł: „Kim są ci?”[p] **9** Józef powiedział więc do ojca: „Są to moi synowie, których Bóg dał mi na tym miejscu”.[q] Wtedy on rzekł: „Proszę, przyprowadź ich do mnie, żebym mógł ich pobłogosławić”.[a] **10** A oczy Izraela przygasły ze starości.[b] Nie mógł widzieć. Toteż on przyprowadził ich do niego, a ten ich ucałował i uściskał.[c] **11** I odezwał się Izrael do Józefa: „Nie sądziłem, że zobaczę twoje oblicze,[d] a oto Bóg pozwolił mi też zobaczyć twoje potomstwo”. **12** Potem Józef zabrał ich od jego kolan i pokłonił się twarzą do ziemi.[e]

13 Następnie Józef wziął obu, Efraima prawą ręką ku lewicy Izraela,[f] a Manassesa lewą ręką ku prawicy Izraela,[g] i przyprowadził ich blisko niego. **14** Jednakże Izrael wyciągnął prawą rękę i położył ją na głowie Efraima,[h] chociaż on był młodszy,[i] a lewą rękę na głowie Manassesa.[j] Celowo tak położył swe ręce, gdyż Manasses był pierworodnym.[k] **15** I zaczął błogosławić Józefa i mówić:[l]

„Prawdziwy Bóg, przed którym chodzili moi ojcowie, Abraham i Izaak,[m]
prawdziwy Bóg, który mnie pasł przez całe moje życie aż po dziś dzień,[n]
16 anioł, który mnie wybawiał z wszelkiego nieszczęścia,[o] niechaj błogosławi tym chłopcom.[p]
I niech będzie nad nimi wzywane moje imię oraz imię moich ojców, Abrahama i Izaaka,[q]
i niech się rozrosną w liczną rzeszę pośrodku ziemi”.[r]

17 Kiedy Józef zobaczył, że jego ojciec trzyma prawą rękę na głowie Efraima, nie podobało mu się to[s] i próbował ująć rękę ojca, by ją przełożyć z głowy

ROZDZ. 47

a Rdz 50:5
b 1Kl 1:47 Heb 11:21

ROZDZ. 48

c Rdz 41:50 Joz 14:4
d Rdz 28:19
e Rdz 28:13 Oz 12:4
f Rdz 28:14 Rdz 32:12
g Rdz 28:3 Rdz 35:11 Dz 7:17
h Rdz 28:13 Pwt 32:8 Am 9:15 Dz 7:5
i Joz 14:4 1Kn 5:1
j Rdz 35:23
k Joz 13:29 Joz 16:5 Ps 77:15
l Rdz 33:18 Oz 12:12
m Rdz 35:19
n Rut 4:11 Mi 5:2
o 1Sm 17:12 Mt 2:6
p Rdz 27:18
q Rdz 41:50

szpalta 2

a Rdz 27:4 Rdz 28:1 Pwt 33:1 Heb 11:21
b Rdz 27:1 Kzn 12:3
c Rdz 27:26
d Rdz 37:35 Rdz 42:36 Rdz 46:30
e Rdz 18:2 Rdz 33:3
f Rdz 41:52
g Rdz 41:51 Ps 89:13 Dz 2:34 Ef 1:20
h Wj 15:6 Ps 110:1 1Pt 3:22 Obj 1:17
i Rdz 25:23
j Mk 10:16
k Rdz 41:51 Rdz 46:20
l 1Kn 5:2
m Rdz 17:1 Rdz 24:40
n Rdz 28:13 Ps 23:1 1Pt 2:25
o Rdz 28:15 Rdz 31:11 Wj 15:13 Hi 19:25 Ps 34:7
p Rdz 32:26
q Rdz 32:28; Iz 44:5; **r** Wj 1:7; Lb 26:34; Lb 26:37; **s** Rz 9:16.

Efraima na głowę Manassesa.[a] **18** I rzekł Józef do swego ojca: „Nie tak, ojcze mój, gdyż ten jest pierworodny.[b] Włóż swą prawicę na jego głowę". **19** Ale ojciec wzbraniał się i rzekł: „Wiem, synu mój, wiem. On też stanie się ludem i on też stanie się wielki.[c] Ale mimo to jego młodszy brat stanie się większy niż on,[d] a jego potomstwo będzie w pełni odpowiadać liczebnie narodom".[e] **20** I dalej błogosławił ich w owym dniu,[f] mówiąc:

„Niech poprzez ciebie Izrael
stale wypowiada błogosławieństwo, mówiąc:
‚Oby Bóg uczynił cię podobnym do Efraima i podobnym do Manassesa' ".[g]

Tak stawiał Efraima przed Manassesem.[h]

21 Potem Izrael rzekł do Józefa: „Oto ja umieram,[i] lecz Bóg na pewno dalej będzie z wami i przyprowadzi was z powrotem do ziemi waszych praojców.[j] **22** Ja zaś daję ci o jedną połać ziemi więcej niż twym braciom,[k] zabraną z ręki Amorytów moim mieczem i moim łukiem".

49 Później Jakub zawołał swoich synów i rzekł: „Zbierzcie się, żebym wam mógł powiedzieć, co was spotka pod koniec dni. **2** Zgromadźcie się i słuchajcie, synowie Jakuba, zaiste, słuchajcie Izraela, waszego ojca.[l]

3 „Rubenie, ty jesteś moim pierworodnym,[m] moim wigorem i początkiem mojej siły rozrodczej,[n] wybitnością dostojeństwa i wybitnością siły. **4** Ze swym nierozważnym nieokiełznaniem przypominającym wody nie wybijaj się,[o] gdyż wszedłeś na łoże swego ojca.[p] Zbezcześciłeś wówczas moje posłanie.[q] On na nie wszedł!

ROZDZ. 48
a 1Sm 16:7
b Rdz 41:51 Pwt 21:17
c Rdz 17:20
d Lb 2:19 Lb 2:21
e Rdz 25:23 Lb 1:33 Lb 1:35 Pwt 33:17 Jer 31:9
f Heb 11:21
g Pwt 10:22
h Pwt 33:17 Pwt 34:2 Joz 17:17
i Rdz 50:24
j Rdz 15:14 Rdz 26:3 Pwt 31:8
k Pwt 21:17 Joz 17:14 Eze 47:13

ROZDZ. 49
l Rdz 49:28
m Rdz 29:32 Wj 6:14 1Kn 5:1
n Pwt 21:17 Ps 78:51
o Pwt 33:6
p Rdz 35:22
q Kpł 18:8 Pwt 27:20 1Ko 5:1

szpalta 2
a Rdz 29:33 Rdz 29:34 Rdz 35:23
b Rdz 34:25
c Ps 64:2
d Ps 26:5
e Rdz 34:7 Rz 12:19
f Prz 22:24 Ef 4:31
g Prz 11:17
h Rdz 34:25
i Joz 19:1 Joz 21:41
j Rdz 29:35
k Rdz 43:9 Rdz 46:28 1Kn 5:2
l Joz 10:24 Sdz 1:2 2Sm 22:41
m Lb 10:14 Pwt 33:7 2Sm 5:3
n Oz 5:14 Obj 5:5
o Lb 24:9
p Lb 24:17 2Sm 2:4 2Sm 7:16
q Iz 9:6 Eze 21:27 Łk 1:32 Heb 7:14

5 „Symeon i Lewi to bracia.[a] Ich morderczy oręż to narzędzia przemocy.[b] **6** Do ich zaufanego grona nie wchodź,[c] moja duszo. Z ich zborem nie jednocz się,[d] moje usposobienie, gdyż w gniewie pozabijali mężów[e] i w samowoli poprzecinali ścięgna bykom. **7** Przeklęty ich gniew,[f] gdyż jest okrutny,[g] oraz ich furia, gdyż się sroży.[h] Rozdzielę ich w Jakubie i rozproszę ich w Izraelu.[i]

8 „Ciebie zaś, Judo,[j] będą sławić twoi bracia.[k] Ręka twoja będzie na karku twych nieprzyjaciół.[l] Synowie twego ojca będą przed tobą padać na twarze.[m] **9** Juda to lwie szczenię.[n] Od łupu, synu mój, się podniesiesz. Pochylił się, wyciągnął się jak lew i podobnie jak lwa — któż waży się go przepłoszyć?[o] **10** Nie oddali się berło od Judy[p] ani laska rozkazodawcy spomiędzy jego stóp, aż przyjdzie Szilo;[q] i jemu będzie się należeć posłuszeństwo ludów.[r] **11** Gdy swego dorosłego osła uwiąże do winorośli, a potomka swej oślicy do wybornej winorośli, na pewno wypierze swą odzież w winie, a swoją szatę we krwi winogron.[s] **12** Jego oczy są ciemnoczerwone od wina, a biel jego zębów pochodzi od mleka.

13 „Zebulon będzie mieszkał nad brzegiem morza[t] i będzie przebywał nad brzegiem, gdzie stoją zakotwiczone statki;[u] a jego kraniec będzie w kierunku Sydonu.[v]

14 „Issachar[w] to osioł o mocnych kościach, leżący między dwoma jukami. **15** I zobaczy, że miejsce na odpoczynek jest dobre i że ziemia jest przyjemna; nachyli grzbiet do niesienia

r Pwt 18:18; Ps 2:8; Iz 11:10; Mt 2:6; Jn 10:16; Obj 7:9; s Iz 63:2; t Pwt 33:19; Iz 9:1; u Mt 4:13; v Joz 19:10; w Pwt 33:18; Joz 19:17; 1Kn 7:5.

ciężarów i będzie podlegał przymusowej pracy niewolniczej.

16 „Dan będzie sądził swój lud jako jedno z plemion Izraela.[a] **17** Niech Dan okaże się wężem na skraju drogi, wężem rogatym na skraju gościńca, kąsającym pęciny konia, tak iż jego jeździec spada do tyłu.[b] **18** Zaiste, będę wyczekiwał twego wybawienia, Jehowo.[c]

19 „Gada zaś napadnie oddział grabieżczy, ale on dokona najazdu na tyły.[d]

20 „Z Aszera pochodzić będzie chleb jego tłusty[e] i będzie on dawał przysmaki królewskie.[f]

21 „Naftali[g] to smukła łania. Od niego pochodzą piękne słowa.[h]

22 „Odrośl owocującego drzewa,[i] Józef to odrośl owocującego drzewa przy źródle,[j] które swe gałęzie wypuszcza ponad mur.[k] **23** Lecz łucznicy go nękają i strzelają doń, i żywią do niego wrogość.[l] **24** A jednak jego łuk mieszkał w stałym miejscu,[m] siła zaś jego rąk była prężna.[n] Z rąk Mocarza Jakuba[o] — stamtąd jest Pasterz, Kamień Izraela.[p] **25** On jest od Boga twego ojca[q] i on ci pomoże;[r] i on jest z Wszechmocnym,[s] i pobłogosławi cię błogosławieństwami niebios w górze,[t] błogosławieństwami głębiny wodnej leżącej w dole,[u] błogosławieństwami piersi i łona.[v] **26** Doprawdy, błogosławieństwa ojca twego przewyższą błogosławieństwa odwiecznych gór,[w] ozdobę wzgórz istniejących po czas niezmierzony.[x] Pozostawać będą na głowie Józefa, na czubku głowy wybranego spośród jego braci.[y]

27 „Beniamin będzie rozszarpywał jak wilk.[z] Rano zje upolowane zwierzę, a wieczorem rozdzieli łup”.[a]

ROZDZ. 49

a Sdz 13:2 Sdz 13:24 Sdz 15:20
b Pwt 33:22 Sdz 14:19 Sdz 15:15
c Ps 14:7
d Pwt 33:20 Joz 13:8
e Pwt 32:14 Ps 81:16
f Pwt 33:24 Joz 19:24 1Kl 4:7 1Kl 4:16
g Pwt 33:23 Joz 19:32 Mt 4:15
h Mt 4:13 Jn 7:46
i Wj 1:5
j Pwt 33:13 Joz 16:1
k Pwt 33:17
l Rdz 37:8 Rdz 40:15
m Rdz 50:20
n Lb 13:8 Joz 1:6 Joz 8:18 Sdz 6:14 Sdz 11:32
o Ps 80:1
p Rdz 45:7 Rdz 50:20 Iz 28:16 Mt 21:42 1Pt 2:4
q Jn 17:3
r Flp 4:19
s Heb 10:12
t Mal 3:10
u Pwt 33:13 Iz 11:9
v Iz 59:21
w Joz 17:14
x Iz 54:10
y Pwt 33:16 Dz 7:9
z Pwt 33:12 Sdz 20:16 1Sm 9:16
a Est 2:5 Est 8:7

szpalta 2

a Heb 11:21
b Rdz 35:29 Rdz 49:33
c Rdz 23:17
d Rdz 23:20
e Rdz 23:19 Rdz 25:10
f Rdz 35:29
g Rdz 23:18
h Rdz 25:8 Ps 116:15 Mt 22:32 Dz 7:15

28 Wszyscy oni to dwanaście plemion Izraela, a oto, co im powiedział ich ojciec, gdy ich błogosławił. Pobłogosławił każdego z nich stosownie do jego błogosławieństwa.[a]

29 Potem nakazał im, mówiąc do nich: „Ja wkrótce będę przyłączony do mego ludu.[b] Pogrzebcie mnie z moimi ojcami w jaskini, która jest na polu Efrona Hetyty,[c] **30** w jaskini, która jest na polu Machpela, naprzeciw Mamre w ziemi Kanaan, na polu, które Abraham nabył od Efrona Hetyty jako posiadłość na grobowiec.[d] **31** Tam pogrzebano Abrahama i Sarę, jego żonę.[e] Tam pogrzebano Izaaka i Rebekę, jego żonę,[f] i tam pogrzebałem Leę. **32** Nabyte pole oraz znajdująca się na nim jaskinia jest od synów Heta”.[g]

33 Tak oto Jakub zakończył wydawanie nakazów swoim synom. Potem wciągnął nogi na łoże i wydał ostatnie tchnienie, i został przyłączony do swego ludu.[h]

50 **1** Wówczas Józef rzucił się na twarz swego ojca[i] i zalewał się nad nim łzami, i go całował.[j] **2** Potem Józef nakazał swym sługom, lekarzom, żeby zabalsamowali[k] jego ojca. Lekarze zabalsamowali więc Izraela **3** i poświęcili mu pełnych czterdzieści dni, bo tyle zabierało im zazwyczaj balsamowanie, a Egipcjanie opłakiwali go siedemdziesiąt dni.[l]

4 W końcu minęły dni opłakiwania go i Józef powiedział do domowników faraona, mówiąc: „Jeśli więc znalazłem łaskę w waszych oczach,[m] powiedzcie, proszę, do uszu faraona, mówiąc: **5** ‚Mój ojciec zaprzysiągł

ROZDZ. 50 i Rdz 46:4; j Kzn 7:2; Jn 11:35; Dz 8:2; k Rdz 50:26; l Lb 20:29; m Rdz 18:3.

mnie[a] i rzekł: „Oto ja umieram.[b] Masz mnie pogrzebać w moim grobowcu, który dla siebie wykopałem w ziemi Kanaan”.[c] Teraz więc pozwól mi, proszę, pójść i pogrzebać mego ojca, a potem chcę wrócić’”. **6** Przeto faraon rzekł: „Idź i pogrzeb swojego ojca, tak jak cię zaprzysiągł”.[d]

7 Toteż Józef poszedł, by pogrzebać swego ojca, a z nim udali się wszyscy słudzy faraona, starsi[e] z jego domu i wszyscy starsi z ziemi egipskiej, **8** i wszyscy domownicy Józefa oraz jego bracia, i domownicy jego ojca.[f] Tylko swoje małe dzieci oraz swe trzody i swe stada pozostawili w ziemi Goszen. **9** Pojechały z nim też rydwany,[g] a także jeźdźcy, i obóz stał się bardzo liczny. **10** Potem przybyli na klepisko[h] Atad, które jest w regionie nadjordańskim,[i] i tam podnieśli bardzo wielki i ciężki lament, on zaś przez siedem dni odprawiał obrzędy żałobne po swym ojcu.[j] **11** A mieszkańcy tej ziemi, Kananejczycy, zobaczyli obrzędy żałobne na klepisku Atad i wykrzyknęli: „To ciężka żałoba dla Egipcjan!” Dlatego nadano temu miejscu nazwę Abel-Micraim; leży ono w regionie nadjordańskim.[k]

12 I jego synowie postąpili z nim dokładnie tak, jak im nakazał:[l] **13** Zanieśli go więc jego synowie do ziemi Kanaan i pogrzebali w jaskini na polu Machpela naprzeciw Mamre, na polu, które Abraham nabył od Efrona Hetyty jako posiadłość na grobowiec.[m] **14** Potem, pogrzebawszy swego ojca, Józef powrócił do Egiptu — on i jego bracia oraz wszyscy ci, którzy się z nim udali, by pogrzebać jego ojca.

15 Kiedy bracia Józefa zobaczyli, że ich ojciec umarł, poczęli mówić: „Może Józef żywi do nas wrogość[a] i odpłaci nam za wszelkie zło, jakie mu wyrządziliśmy”.[b] **16** Przekazali więc Józefowi następujący nakaz: „Twój ojciec nakazał przed śmiercią, mówiąc: **17** ‚Oto, co macie powiedzieć Józefowi: „Błagam cię,[c] zechciej przebaczyć bunt twoich braci i ich grzech, wyrządzili ci bowiem zło”’.[d] Przebacz więc, proszę, bunt sług Boga twojego ojca”.[e] A gdy do niego mówili, Józef zalał się łzami. **18** Potem przyszli także jego bracia i padli przed nim na twarz, i powiedzieli: „Oto jesteśmy twoimi niewolnikami!”[f] **19** Wówczas Józef im rzekł: „Nie lękajcie się, bo czyż jestem na miejscu Boga?[g] **20** A wy zamyślaliście przeciwko mnie zło. Bóg zamyślał dobro, aby postąpić jak w dniu dzisiejszym, żeby zachować przy życiu wiele ludzi.[h] **21** Teraz się więc nie lękajcie. Ja sam będę zaopatrywał w żywność was i wasze dzieciątka”.[i] Tak ich pocieszał i mówił do nich uspokajająco.

22 A Józef dalej mieszkał w Egipcie, on i dom jego ojca; i żył Józef sto dziesięć lat. **23** I Józef zobaczył trzecie pokolenie synów Efraima,[j] jak również synów Machira,[k] syna Manassesa. Urodzili się oni na kolanach Józefa.[l] **24** W końcu Józef rzekł do swych braci: „Ja umieram; lecz Bóg bez wątpienia zwróci na was uwagę[m] i na pewno was wyprowadzi z tej ziemi do ziemi, co do której przysiągł Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi”.[n] **25** Przeto Józef zaprzysiągł synów Izraela, mówiąc: „Bóg z całą pewnością zwróci na was uwagę. Zabierzcie więc stąd moje kości”.[o] **26** Potem Józef umarł, mając sto dziesięć lat; i zabalsamowano go,[p] i włożono do trumny w Egipcie.

ROZDZ. 50

a Rdz 47:31
Mt 5:33
Heb 6:16

b Rdz 48:21
1Ko 15:22

c Rdz 23:17
Rdz 46:4
Rdz 47:29
Rdz 49:30
Jn 19:38

d Rdz 47:31

e Ps 105:22
Dz 4:8

f Rdz 32:5
Rdz 46:27

g Rdz 41:43
Rdz 46:29
Dz 8:28

h Mt 3:12

i Pwt 1:1

j 1Sm 31:13
Mk 5:38

k Rdz 10:19

l Rdz 47:29
Rdz 49:29
Ef 6:1

m Rdz 23:17
Rdz 25:9
Rdz 35:27
Rdz 49:30

szpalta 2

a Rdz 27:41
Kpl 19:17
Prz 19:11
Prz 28:1

b Rdz 37:28
Rdz 42:21
Ps 105:17
Prz 24:29
Łk 17:3
Rz 12:17
1Ko 13:5

c Mt 6:12
Mt 18:35
Łk 17:3
Ef 4:32

d Rdz 37:28
1Sm 24:17
Prz 28:13
Rz 13:10

e 2Ko 7:10

f Rdz 37:7
Ef 6:7

g Pwt 32:35
Rz 12:19

h Rdz 37:18
Rdz 45:5
Ps 105:17
Ps 119:71
Rz 8:28

i Rdz 47:12
1Pt 3:9

j 1Kn 7:20

k Joz 17:1
1Kn 7:14

l Rdz 30:3

m Wj 4:31

n Rdz 12:7
Rdz 17:8
Rdz 26:3
Rdz 28:13

o Wj 13:19
Joz 24:32
Heb 11:22

p Rdz 50:2

WYJŚCIA

1 A oto imiona synów Izraela, którzy przybyli z Jakubem do Egiptu; przybył każdy mężczyzna ze swymi domownikami:[a] **2** Ruben,[b] Symeon,[c] Lewi[d] i Juda,[e] **3** Issachar,[f] Zebulon[g] i Beniamin,[h] **4** Dan[i] i Naftali,[j] Gad[k] i Aszer.[l] **5** I wszystkich dusz, które wyszły z bioder[m] Jakuba, było siedemdziesiąt dusz, lecz Józef był już w Egipcie.[n] **6** W końcu umarł Józef,[o] jak również wszyscy jego bracia i całe to pokolenie. **7** A synowie Izraela stali się płodni, tak iż zaroiło się od nich; i wciąż się pomnażali, i potężnieli w tak niezwykłej mierze, iż kraj się nimi napełnił.[p]

8 Z czasem zaczął panować nad Egiptem nowy król, nie znający Józefa.[q] **9** I przemówił do swego ludu: „Oto lud synów Izraela jest liczniejszy i potężniejszy niż my.[r] **10** Nuże, postąpmy z nimi roztropnie,[s] żeby czasem się ich nie namnożyło i doszłoby do tego, że gdyby zaskoczyła nas wojna, oni też mogliby dołączyć do tych, którzy nas nienawidzą, i walczyć przeciwko nam, i odejść z kraju".

11 Ustanowiono więc dla nich przełożonych nad robotami przymusowymi, aby ich ciemiężyć, gdy będą nosili ciężary;[t] i zaczęli budować miasta na spichlerze dla faraona, mianowicie Pitom oraz Raamses.[u] **12** Ale im bardziej byli ciemiężeni, tym bardziej się pomnażali i tym bardziej się rozprzestrzeniali, tak iż z powodu synów Izraela ogarnął tamtych okropny strach.[v] **13** Toteż Egipcjanie zmusili synów Izraela do robót niewolniczych, tyranizując ich.[a] **14** I uprzykrzali im życie ciężką niewolniczą pracą przy zaprawie glinianej[b] i cegłach oraz wszelką niewolniczą pracą w polu[c] – wszelką niewolniczą pracą, w której ich wykorzystywano jako tyranizowanych niewolników.[d]

15 Później król Egiptu rzekł do hebrajskich położnych,[e] z których jedna miała na imię Szifra, drugiej zaś było na imię Pua, **16** wręcz posunął się do tego, że powiedział: „Kiedy pomagacie Hebrajkom rodzić i widzicie je na stołku położniczym, jeżeli to jest syn, uśmierćcie go; ale jeśli córka, to ma pozostać przy życiu". **17** Jednakże położne bały się prawdziwego Boga[f] i nie czyniły, jak im powiedział król Egiptu,[g] lecz zostawiały chłopczyków przy życiu.[h] **18** Po pewnym czasie król Egiptu wezwał te położne i powiedział do nich: „Dlaczego to czyniłyście, że zostawiałyście chłopczyków przy życiu?"[i] **19** Położne zaś rzekły do faraona: „Gdyż Hebrajki nie są takie jak kobiety egipskie. Ponieważ są żywotne, rodzą, zanim zdąży do nich przyjść położna".

20 Przeto Bóg wyświadczał dobro położnym;[j] lud zaś stawał się coraz liczniejszy i bardzo potężniał. **21** A ponieważ położne te bały się prawdziwego Boga, on później obdarzył je rodzinami.[k] **22** W końcu faraon nakazał całemu swemu ludo-

ROZDZ. 1

a Rdz 46:8
b Wj 6:14
c Wj 6:15
d Wj 2:1 Wj 6:16
e 1Kn 2:3 Heb 7:14
f Rdz 46:13
g Rdz 46:14
h Rdz 46:21
i Rdz 46:23
j 1Kn 7:13
k Rdz 46:16
l 1Kn 7:30
m Rdz 46:26
n Pwt 10:22 Dz 7:14
o Rdz 50:26
p Rdz 46:3 Pwt 26:5 Dz 7:17
q Dz 7:18
r Lb 22:3 Ps 105:24
s Ps 105:25 Prz 21:30 Dz 7:19 1Ko 3:19
t Rdz 15:13 Wj 3:7 Lb 20:15 Pwt 26:6 Dz 7:34
u Rdz 47:11
v Ps 105:24 Ps 105:38

szpalta 2

a Wj 2:23 Prz 14:31 Dz 7:6
b Nah 3:14
c Wj 5:7 Ps 81:6
d Wj 20:2 Kpl 25:43 Kpl 26:13 Prz 29:2 Iz 14:6
e Rdz 35:17 Rdz 38:28 Eze 16:4
f Neh 5:15 Prz 8:13
g Dn 3:16 Dn 6:13 Mt 10:28 Dz 5:29
h Rdz 9:6
i Kzn 8:4

j Ps 41:2; Prz 11:18; Prz 19:17; Kzn 8:12; Iz 3:10; Łk 1:50; Heb 6:10; **k** Ps 107:41; Ps 127:3.

wi, mówiąc: „Każdego nowo narodzonego syna macie wrzucić do Nilu, lecz każdą córkę macie pozostawić przy życiu”.[a]

2 A pewien mąż z domu Lewiego poszedł i wziął sobie jedną z córek Lewiego.[b] **2** I ta kobieta stała się brzemienna, i urodziła syna. Gdy zobaczyła, jaki jest ładny, trzymała go w ukryciu[c] przez trzy miesiące księżycowe.[d] **3** Kiedy już dłużej nie była w stanie go ukrywać,[e] wzięła dla niego skrzynkę z papirusu i powlekła ją asfaltem oraz smołą,[f] a włożywszy do niej dziecko, umieściła ją wśród trzcin[g] nad brzegiem Nilu. **4** Jego siostra zaś stanęła w pewnej odległości, żeby zobaczyć, co je spotka.[h]

5 Po chwili poszła się wykąpać w Nilu córka faraona, a jej służące przechadzały się nad brzegiem Nilu. I ujrzała skrzynkę wśród trzcin. Natychmiast posłała swą niewolnicę, żeby ją przyniosła.[i] **6** Kiedy ją otworzyła, zobaczyła dziecko, a oto chłopiec płakał. Wtedy wezbrało w niej współczucie dla niego,[j] chociaż powiedziała: „To jedno z dzieci Hebrajczyków”. **7** Wówczas jego siostra rzekła do córki faraona: „Czy mam pójść i zawołać ci kobietę karmiącą spośród Hebrajek, żeby wykarmiła dla ciebie to dziecko?” **8** Córka faraona powiedziała więc do niej: „Idź!” Dziewczę od razu poszło i zawołało matkę dziecka.[k] **9** Wówczas córka faraona rzekła do niej: „Weź to dziecko do siebie i wykarm je dla mnie, a ja ci dam twoją zapłatę”.[l] Toteż owa kobieta wzięła dziecko i je wykarmiła. **10** I chłopiec podrósł. Wtedy przyprowadziła go do córki faraona, tak iż został jej synem;[a] a ta nadała mu imię Mojżesz, mówiąc: „Wszak wyciągnęłam go z wody”.[b]

11 A w owych dniach, gdy Mojżesz był coraz silniejszy, wyszedł do swoich braci popatrzeć na noszone przez nich ciężary;[c] i ujrzał Egipcjanina, który bił pewnego Hebrajczyka spośród jego braci.[d] **12** Obejrzał się więc w jedną i drugą stronę i nikogo nie zobaczył. Wówczas zabił Egipcjanina i ukrył go w piasku.[e]

13 Jednakże następnego dnia wyszedł, a oto bili się dwaj hebrajscy mężczyźni. Rzekł więc do tego, który nie miał racji: „Czemuż to miałbyś pobić swego towarzysza?”[f] **14** Na to on rzekł: „Któż cię ustanowił księciem i sędzią nad nami?[g] Czy masz zamiar mnie zabić, tak jak zabiłeś tego Egipcjanina?”[h] Wtedy Mojżesz się zląkł i powiedział: „Sprawa ta z pewnością stała się znana!”[i]

15 Później usłyszał o tym faraon i usiłował zabić Mojżesza;[j] lecz Mojżesz uciekł[k] od faraona, żeby zamieszkać w ziemi Midian;[l] i usiadł przy pewnej studni. **16** A kapłan[m] Midianu miał siedem córek; jak zwykle przyszły one i czerpiąc wodę, napełniały koryta, by napoić trzodę ojca.[n] **17** Jak zwykle przyszli też pasterze i je odpędzili. Wtedy Mojżesz wstał i pośpieszył kobietom na pomoc, i napoił ich trzodę.[o] **18** Gdy więc przyszły do domu, do Reuela,[p] swego ojca, ten wykrzyknął: „Jak to się stało, że dzisiaj tak szybko przyszłyście do domu?” **19** Odrzekły: „Jakiś Egipcjanin[q] wyzwolił nas z ręki pasterzy, a do tego jeszcze naczerpał za nas wody, żeby napoić trzodę”. **20** Wówczas

ROZDZ. 1
a Ps 105:25 Mt 2:16 Dz 7:19

ROZDZ. 2
b Wj 6:20 Lb 26:59
c 2Kl 11:2
d Dz 7:20 Heb 11:23
e Dz 7:19
f Rdz 6:14 Rdz 14:10
g Hi 8:11
h Wj 15:20 1Kn 6:3 Mi 6:4
i Dz 7:21
j 1Kl 8:50 Ps 106:46 1Pt 3:8
k Wj 6:20
l 1Tm 5:18

szpalta 2
a Heb 11:24
b Dz 7:21
c Wj 1:11 Wj 3:7 Dz 7:23
d Wj 5:14
e Dz 7:24 Heb 11:24
f Rdz 13:8 Dz 7:26
g Lb 16:13 Dz 7:27
h Dz 7:28
i Prz 19:12
j Wj 4:19
k Prz 22:3 Heb 11:27
l Rdz 25:2 Wj 3:1
m Wj 18:12
n Rdz 24:20
o Rdz 29:10
p Wj 4:18 Wj 18:1 Lb 10:29
q Dz 7:22

powiedział do córek: „Ale gdzie on jest? Dlaczego zostawiłyście tego męża? Zawołajcie go, żeby zjadł chleba”.[a] **21** Potem Mojżesz okazał gotowość zamieszkania u tego męża, on zaś dał Mojżeszowi swoją córkę Cyporę.[b] **22** Później urodziła ona syna, któremu nadał imię Gerszom,[c] gdyż powiedział: „Stałem się osiadłym przybyszem w obcej ziemi”.[d]

23 I w ciągu tych wielu dni król Egiptu w końcu umarł,[e] lecz synowie Izraela dalej wzdychali z powodu niewolniczej pracy i wołali, skarżąc się,[f] a ich wołanie o pomoc z powodu niewolniczej pracy wciąż wznosiło się do prawdziwego Boga.[g] **24** Z czasem Bóg usłyszał[h] ich jęki[i] i wspomniał Bóg na swoje przymierze z Abrahamem, Izaakiem i Jakubem.[j] **25** Bóg spojrzał więc na synów Izraela i zwrócił Bóg uwagę.

3 A Mojżesz został pasterzem trzody Jetry,[k] kapłana midianickiego, którego był zięciem.[l] Kiedy pędził trzodę na zachodnią stronę pustkowia, przyszedł w końcu do góry prawdziwego Boga,[m] do Horebu.[n] **2** Wówczas ukazał mu się anioł Jehowy w płomieniu ognia pośrodku ciernistego krzewu.[o] Gdy tak patrzył, oto ciernisty krzew płonął ogniem, a mimo to ów ciernisty krzew nie spłonął. **3** Wtedy Mojżesz rzekł: „Podejdę, żeby się przyjrzeć temu wielkiemu zjawisku, dlaczego ciernisty krzew się nie spala”.[p] **4** Kiedy Jehowa ujrzał, że on podchodzi, by się przyjrzeć, Bóg od razu zawołał na niego spośród ciernistego krzewu, mówiąc: „Mojżeszu! Mojżeszu!”, na co ten odpowiedział: „Oto jestem”.[q] **5** Wówczas rzekł: „Nie zbliżaj się tu. Zzuj sandały ze swych nóg, gdyż miejsce, gdzie stoisz, jest ziemią świętą”.[a]

6 I powiedział jeszcze: „Jam jest Bóg twego ojca, Bóg Abrahama, Bóg Izaaka i Bóg Jakuba”.[b] Wtedy Mojżesz zakrył sobie twarz, gdyż bał się patrzeć na prawdziwego Boga. **7** I Jehowa dodał: „Zaiste widziałem uciśnienie mego ludu, który jest w Egipcie, i słyszałem ich krzyk z powodu tych, którzy ich poganiają do pracy; gdyż dobrze znam boleści, jakich doznają.[c] **8** I zstępuję, aby ich wyzwolić z ręki Egipcjan[d] i wyprowadzić z tej ziemi do ziemi dobrej i przestronnej, do ziemi mlekiem i miodem płynącej,[e] na miejsce Kananejczyków i Hetytów, i Amorytów, i Peryzzytów, i Chiwwitów, i Jebusytów.[f] **9** Oto teraz doszedł do mnie krzyk synów Izraela i zobaczyłem też uciemiężenie, którym ich ciemiężą Egipcjanie.[g] **10** A teraz chodź, poślę cię do faraona, i wyprowadź mój lud, synów Izraela, z Egiptu”.[h]

11 Jednakże Mojżesz powiedział do prawdziwego Boga: „Kimże jestem, żebym miał iść do faraona i żebym miał wyprowadzić synów Izraela z Egiptu?”[i] **12** On odrzekł: „Wszak ja okażę, że jestem z tobą,[j] a oto znak dla ciebie, że to ja cię posłałem:[k] Gdy już wyprowadzisz lud z Egiptu, na tej górze będziecie służyć prawdziwemu Bogu”.[l]

13 Lecz Mojżesz powiedział do prawdziwego Boga: „Załóżmy, że teraz pójdę do synów Izraela i powiem im: ‚Bóg waszych praojców posłał mnie do was’, a oni rzekną do mnie: ‚Jakie jest jego

ROZDZ. 2

a Rdz 19:3
Rdz 24:31
Hi 31:32
Rz 12:13
Heb 13:2

b Wj 18:2
Lb 12:1

c Wj 18:3
1Kn 23:15

d Dz 7:29

e Wj 4:19
Wj 7:7
Dz 7:30

f Wj 6:5
Lb 20:16
Pwt 26:7
Ps 12:5

g Wj 3:7
1Kl 8:51
Neh 9:9
Ps 107:19

h Sdz 2:18
Neh 9:27
1Pt 5:7

i Dz 7:34

j Rdz 15:14
2Kl 13:23
Ps 105:8

ROZDZ. 3

k Wj 2:16
Wj 18:1

l Sdz 1:16
Sdz 4:11

m Wj 24:13

n Wj 17:6
1Kl 19:8
Mal 4:4

o Pwt 33:16
Dz 7:30

p Rdz 18:14
Dn 3:27
Dz 7:31

q 1Sm 3:4

szpalta 2

a Joz 5:15
Dz 7:33

b Rdz 26:24
Rdz 32:9
Mt 22:32
Dz 7:32

c Wj 1:11
Wj 6:5
Ps 106:44
Iz 63:9
Dz 7:34

d Wj 12:51

e Lb 13:27
Pwt 27:3

f Rdz 10:16
Wj 33:2
Pwt 7:1
Joz 3:10
Neh 9:8

g Wj 1:11

h 1Sm 12:6
Ps 105:26
Iz 63:11
Dz 7:34

i Wj 6:12
2Sm 7:18
Jer 1:6

---

j Pwt 31:23; Joz 1:5; Iz 41:10; Rz 8:31; Flp 4:13; **k** Sdz 6:17; **l** Wj 19:2; Pwt 4:11.

imię?'[a] Co mam im powiedzieć?" **14** Wtedy Bóg rzekł do Mojżesza: „OKAŻĘ SIĘ, KIM SIĘ OKAŻĘ".[b] I dodał: „Oto, co masz powiedzieć synom Izraela: ‚OKAŻĘ SIĘ posłał mnie do was'".[c] **15** Wówczas Bóg jeszcze raz rzekł do Mojżesza:

„Oto, co masz powiedzieć do synów Izraela: ‚Jehowa, Bóg waszych praojców, Bóg Abrahama,[d] Bóg Izaaka[e] i Bóg Jakuba,[f] posłał mnie do was'. To jest moje imię po czas niezmierzony[g] i ono mnie upamiętnia na pokolenie za pokoleniem.[h] **16** Idź i zbierz starszych Izraela, i powiedz im: ‚Jehowa, Bóg waszych praojców, Bóg Abrahama, Izaaka i Jakuba, ukazał mi się,[i] mówiąc: „Zaiste, zwrócę uwagę[j] na was oraz na to, co wam czynią w Egipcie. **17** Mówię zatem: Wyprowadzę was z uciśnienia[k] od Egipcjan do ziemi Kananejczyków i Hetytów, i Amorytów,[l] i Peryzzytów, i Chiwwitów, i Jebusytów,[m] do ziemi mlekiem i miodem płynącej"'".[n]

18 „I oni posłuchają twego głosu,[o] a ty idź, ty i starsi Izraela, do króla Egiptu i powiedzcie mu: ‚Jehowa, Bóg Hebrajczyków,[p] nawiązał z nami kontakt[q] i teraz chcielibyśmy pójść na pustkowie na odległość trzech dni drogi, chcemy też złożyć ofiarę Jehowie, naszemu Bogu'.[r] **19** Ja zaś dobrze wiem, że król Egiptu nie zezwoli wam pójść, chyba że zmuszony silną ręką.[s] **20** I wyciągnę rękę,[t] i uderzę Egipt wszystkimi moimi zdumiewającymi czynami, których w nim dokonam; a potem on was odprawi.[u] **21** I sprawię, że ten lud znajdzie łaskę w oczach Egipcjan; gdy więc pójdziecie, nie pójdziecie z pustymi rękami.[a] **22** I każda kobieta poprosi sąsiadkę i kobietę będącą przybyszką w jej domu o przedmioty ze srebra i o przedmioty ze złota oraz o płaszcze, i włożycie je na waszych synów i wasze córki; i ogołocicie Egipcjan".[b]

4 Jednakże Mojżesz odpowiedział, mówiąc: „Ale przypuśćmy, że mi nie uwierzą i nie posłuchają mego głosu,[c] gdyż powiedzą: ‚Jehowa ci się nie ukazał'". **2** Wówczas Jehowa rzekł do niego: „Co masz w ręku?", a ten odpowiedział: „Laskę".[d] **3** Następnie rzekł: „Rzuć ją na ziemię". Rzucił ją więc na ziemię i zamieniła się w węża;[e] i Mojżesz zaczął przed nim uciekać. **4** Wtedy Jehowa rzekł do Mojżesza: „Wyciągnij rękę i chwyć go za ogon". Wyciągnął zatem rękę i go chwycił, a on w jego dłoni stał się laską. **5** „Żeby – jak powiedział – uwierzyli, iż Jehowa, Bóg ich praojców,[f] Bóg Abrahama,[g] Bóg Izaaka[h] i Bóg Jakuba,[i] ukazał się tobie".[j]

6 Wówczas Jehowa powiedział mu jeszcze: „Włóż, proszę, rękę w górną fałdę swej szaty". Włożył więc rękę w górną fałdę swej szaty. Gdy ją wyjął, oto ręka była dotknięta trądem i wyglądała jak śnieg![k] **7** Potem rzekł: „Włóż rękę z powrotem w górną fałdę swej szaty". I on z powrotem włożył rękę w górną fałdę swej szaty. Gdy ją wyjął z górnej fałdy swej szaty, oto znowu była zdrowa jak reszta ciała![l] **8** „I stanie się – jak powiedział – że jeśli ci nie uwierzą i nie posłuchają głosu pierwszego znaku, to na pewno uwierzą głosowi drugiego znaku.[m]

ROZDZ. 3

a Wj 15:3
1Sm 17:45
Ps 96:8
Ps 135:13
Oz 12:5
Mt 21:9
Jn 17:26
Rz 10:13

b Kpł 11:45
Hi 23:13
Iz 14:27
Dn 4:35
Jn 12:28

c Wj 6:3
Wj 6:7
Rz 9:17

d Rdz 17:7
Mt 22:32

e Rdz 26:24

f Rdz 28:13

g Ps 135:13

h Ps 30:4
Ps 102:12
Oz 12:5

i Rdz 17:1
Rdz 48:15

j Rdz 50:24
Wj 13:19
Ps 80:14
Łk 1:68

k Rdz 15:13
Kpł 26:13
Neh 9:9
Dz 7:34

l Rdz 15:16

m Wj 23:23

n Lb 13:27
Pwt 8:7

o Wj 4:31
Wj 20:19

p Rdz 14:13
Rdz 40:15
Wj 10:3

q Wj 5:3

r Wj 7:16
Wj 8:27
Wj 10:26

s Wj 5:2
Wj 7:4
Wj 14:8
Rz 9:17

t Ps 118:15

u Wj 7:3
Wj 12:33
Pwt 6:22
Ps 135:9
Dz 7:36

szpalta 2

a Wj 11:2
Wj 12:35

b Rdz 15:14
Wj 12:36
Ps 105:37

ROZDZ. 4

c Wj 2:14
Dz 7:25

d Wj 8:5
Wj 17:5
Lb 20:11

e Wj 7:9

f 1Sm 2:27
Dz 7:32

g Dz 7:2
Rz 4:3

h Rdz 28:13; Mk 12:26; i Rdz 28:21; Łk 20:37; j Wj 3:16; Wj 4:31; Jer 31:3; k Lb 12:10; 2Kl 5:27; l 2Kl 5:14; Mt 8:3; m Jn 10:38; Dz 7:36.

9 A jeśli nie uwierzą nawet tym dwom znakom i nie posłuchają twego głosu,[a] to nabierzesz wody z Nilu i wylejesz ją na suchą ziemię; i woda, której nabierzesz z Nilu, obróci się, naprawdę obróci się w krew na suchej ziemi".[b]

10 Wtedy Mojżesz powiedział do Jehowy: „Wybacz mi, Jehowo, ale ja nie jestem wymowny — ani od wczoraj, ani od przedwczoraj, ani odkąd mówisz do swego sługi — bo jestem ociężałych ust i ociężałego języka".[c] **11** Na to Jehowa rzekł do niego: „Kto uczynił człowiekowi usta albo kto czyni go niemym lub głuchym, lub dobrze widzącym, lub ślepym? Czyż nie ja, Jehowa?[d] **12** Idź więc, a ja będę z twoimi ustami i nauczę cię, co winieneś mówić".[e] **13** Lecz on powiedział: „Wybacz mi, Jehowo, ale racz posłać poprzez rękę tego, kogo chcesz posłać". **14** Wówczas Jehowa zapałał gniewem na Mojżesza i rzekł: „Czyż Lewita Aaron nie jest twoim bratem?[f] Wiem, że naprawdę potrafi mówić. I co więcej, już jest w drodze, by się z tobą spotkać. Gdy cię zobaczy, uraduje się w swym sercu.[g] **15** I będziesz do niego mówił, i włożysz słowa w jego usta;[h] a ja będę z twoimi ustami oraz z jego ustami[i] i nauczę was, co macie czynić.[j] **16** I on będzie za ciebie mówił do ludu; i będzie ci służył za usta,[k] ty zaś będziesz mu służył za Boga.[l] **17** A weźmiesz do ręki tę laskę, by nią dokonywać znaków".[m]

18 Toteż Mojżesz poszedł i wrócił do Jetry, swego teścia, i powiedział mu:[n] „Chciałbym pójść i wrócić do moich braci, którzy są w Egipcie, żeby zobaczyć, czy jeszcze żyją".[o] A Jetro rzekł do Mojżesza: „Idź w pokoju".[a] **19** Potem Jehowa rzekł do Mojżesza w Midianie: „Idź, wróć do Egiptu, gdyż pomarli wszyscy mężowie, którzy nastawali na twoją duszę".[b]

20 Wówczas Mojżesz wziął żonę oraz synów i wsadził ich na osła, i wyruszył z powrotem do ziemi egipskiej. Prócz tego Mojżesz wziął do ręki laskę prawdziwego Boga.[c] **21** A Jehowa powiedział jeszcze do Mojżesza: „Kiedy już pójdziesz i wrócisz do Egiptu, dopilnuj, żebyś przed faraonem dokonał wszystkich cudów, które dałem ci do ręki.[d] Ja zaś pozwolę, by jego serce zacięło się w uporze;[e] i ludu nie odprawi.[f] **22** I powiesz faraonowi: ‚Oto, co rzekł Jehowa: „Izrael jest moim synem, moim pierworodnym.[g] **23** I mówię do ciebie: Odpraw mojego syna, żeby mógł mi służyć. Ale jeśli będziesz się wzbraniał go odprawić, oto ja zabiję twojego syna, twego pierworodnego"' ".[h]

24 A w drodze, w miejscu noclegu,[i] Jehowa wyszedł naprzeciw niego[j] i chciał go uśmiercić.[k] **25** W końcu Cypora[l] wzięła krzemień i odcięła swemu synowi napletek,[m] i dotknąwszy nim jego stóp, powiedziała: „Wszak jesteś dla mnie oblubieńcem krwi". **26** Toteż odszedł od niego. Wtedy rzekła: „Oblubieniec krwi" — ze względu na obrzezanie.

27 Potem Jehowa rzekł do Aarona: „Idź spotkać się z Mojżeszem na pustkowiu".[n] On więc poszedł i spotkawszy go na górze prawdziwego Boga,[o] ucałował go. **28** A Mojżesz zaczął mówić Aaronowi wszystkie słowa Jehowy, który go wysłał,[p] i o wszystkich znakach, których

ROZDZ. 4

a 2Ts 3:2
b Wj 4:30
c Wj 6:12
Lb 12:3
Jer 1:6
Dz 7:22
2Ko 11:6
d Ps 94:9
Iz 6:10
Łk 1:20
Dz 13:11
e Ps 51:15
Ps 143:10
Iz 50:4
Mk 13:11
Łk 12:12
f Lb 26:59
g Rdz 33:4
Wj 4:27
Dz 7:30
h Wj 4:28
Wj 7:1
i Jer 1:9
j Iz 54:13
1Ko 1:5
2Ko 3:5
k Wj 7:2
l Wj 7:1
Ps 82:6
Jn 10:34
m Wj 7:19
n Wj 2:18
Wj 18:1
Lb 10:29
o Rdz 30:25
Dz 7:30

szpalta 2

a 1Sm 1:17
b Wj 2:15
c Wj 17:9
Lb 20:8
d Wj 7:9
e Wj 7:3
Wj 10:1
Wj 11:10
Pwt 2:30
1Sm 6:6
Dn 5:20
Rz 9:18
f Wj 7:22
Wj 8:15
g Pwt 7:6
Pwt 14:2
Jer 31:9
Oz 11:1
Rz 9:4
h Wj 12:29
Ps 105:36
Ps 135:8
i Rdz 42:27
Jer 9:2
j Lb 22:22
1Kn 21:16
k Rdz 17:14
l Wj 2:21
Wj 18:2
m Joz 5:2
n Wj 4:14
o Wj 3:1
Wj 20:18
Wj 24:16
1Kl 19:8
p Wj 4:15
Wj 7:1

kazał mu dokonać.[a] **29** Potem Mojżesz i Aaron poszli i zebrali wszystkich starszych spośród synów Izraela.[b] **30** Wówczas Aaron powiedział wszystkie słowa, które Jehowa wyrzekł do Mojżesza,[c] i dokonał znaków[d] na oczach ludu. **31** Wtedy lud uwierzył.[e] Gdy usłyszeli, że Jehowa zwrócił uwagę[f] na synów Izraela i że zobaczył ich uciśnienie,[g] pokłonili się i padli na twarze.[h]

5 A potem Mojżesz i Aaron weszli i przemówili do faraona:[i] „Oto, co powiedział Jehowa, Bóg Izraela: ‚Odpraw mój lud, by mogli dla mnie obchodzić święto na pustkowiu' ”.[j] **2** Lecz faraon rzekł: „Któż to jest Jehowa,[k] żebym miał usłuchać jego głosu i odprawić Izraela?[l] Wcale nie znam Jehowy,[m] a do tego nie mam zamiaru odprawić Izraela”.[n] **3** Oni jednak powiedzieli: „Bóg Hebrajczyków nawiązał z nami kontakt.[o] Chcielibyśmy udać się na pustkowie na odległość trzech dni drogi i złożyć ofiarę Jehowie, naszemu Bogu;[p] w przeciwnym razie mógłby nas uderzyć zarazą lub mieczem”.[q] **4** Wtedy król Egiptu powiedział im: „Dlaczego to, Mojżeszu i Aaronie, odrywacie lud od robót?[r] Idźcie nosić ciężary!”[s] **5** I faraon powiedział jeszcze: „Oto lud tej ziemi jest teraz liczny,[t] a wy odciągacie ich od noszenia ciężarów”.[u]

6 Natychmiast w owym dniu faraon nakazał tym, którzy popędzali lud do pracy, oraz ich urzędnikom,[v] mówiąc: **7** „Nie macie zbierać słomy, by ją dawać ludowi do wyrabiania cegieł,[w] jak to było poprzednio. Niech sami idą i zbierają sobie słomę. **8** Ponadto dalej im wyznaczajcie wymaganą ilość cegieł, jaką wykonywali poprzednio. Nic im nie ujmujcie, gdyż gnuśnieją.[a] Z tego powodu podnoszą krzyk, mówiąc: ‚Chcemy iść, chcemy złożyć ofiarę naszemu Bogu!'[b] **9** Niech praca tych ludzi będzie ciężka i niech ją wykonują, i niech nie zwracają uwagi na fałszywe słowa”.[c]

10 Ci więc, którzy poganiali lud do pracy,[d] oraz ich urzędnicy wyszli i powiedzieli do ludu: „Oto, co powiedział faraon: ‚Nie będę już wam dawał słomy. **11** Sami idźcie, zdobywajcie sobie słomę, gdziekolwiek ją znajdziecie, gdyż ani trochę nie ujmie się wam pracy' ”.[e] **12** Toteż lud rozproszył się po całej ziemi egipskiej, by zbierać ścierń na słomę. **13** A ci, którzy ich poganiali do pracy, ciągle ich popędzali,[f] mówiąc: „Wykonujcie wasze prace — każdy swoją pracę — dzień w dzień, tak jak wtedy, gdy słoma była dostępna”.[g] **14** Później bito[h] urzędników[i] spośród synów Izraela, których nad nimi postawili nadzorcy wyznaczeni przez faraona; mówili oni: „Dlaczego ani wczoraj, ani dzisiaj nie wykonaliście wyznaczonego wam zadania przy wyrabianiu cegieł,[j] jak to było poprzednio?”[k]

15 Toteż urzędnicy[l] spośród synów Izraela weszli i zaczęli wołać do faraona, mówiąc: „Dlaczego tak się obchodzisz ze swoimi sługami? **16** Nie dostarcza się słomy twoim sługom, a mimo to mówi się nam: ‚Wyrabiajcie cegły!' i oto twoi słudzy są bici, gdy tymczasem winny jest twój lud”.[m] **17** Ale on rzekł: „Wy gnuśniejecie, gnuśniejecie![n] Dlatego mówicie: ‚Chcemy iść, chcemy złożyć ofiarę

ROZDZ. 4

a Wj 4:8
b Wj 3:16
Wj 24:1
c Wj 3:16
d Wj 4:3
Wj 4:6
Wj 4:9
e Wj 3:18
Wj 4:8
f Rdz 50:25
Wj 13:19
g Wj 1:14
Wj 3:7
Pwt 26:6
h Rdz 43:28
2Kn 7:3
Neh 8:6

ROZDZ. 5

i Wj 7:1
Wj 7:10
Ps 119:46
j Wj 10:9
k Wj 7:5
Wj 9:16
1Sm 25:10
l 2Kl 18:35
Hi 21:15
Rz 1:21
m 1Sm 2:12
Jn 16:3
2Ts 1:8
n Wj 3:19
Wj 7:3
o Wj 3:18
Rz 3:29
p Rdz 46:1
Wj 8:27
q Pwt 28:21
2Kl 17:25
r Jer 38:4
Dz 16:20
s Wj 1:11
Wj 2:11
t Wj 1:9
u Wj 6:6
v Wj 3:7
w Rdz 11:3
Wj 1:14
Nah 3:14

szpalta 2

a Wj 5:17
b Wj 10:25
c 2Kl 18:20
Jer 43:2
d Wj 1:11
Wj 3:7
e 1Kl 12:10
Kzn 7:7
f Wj 3:9
g Pwt 26:7
Kzn 4:1
h Wj 2:11
Dz 7:24
i Pwt 29:10
j Nah 3:14
k Rdz 15:13
l Lb 11:16
Jn 18:12
m Ps 37:12
n Wj 5:8

Jehowie'.[a] **18** A teraz idźcie — do roboty! Chociaż nie będą wam dawać słomy, macie dostarczać ustaloną ilość cegieł".[b]

19 Wówczas urzędnicy spośród synów Izraela zobaczyli, iż są w złej sytuacji, jako że powiedziano:[c] „Nie wolno wam ani trochę ujmować cegieł z niczyjej normy dziennej".[d] **20** Potem natknęli się na Mojżesza i Aarona,[e] którzy tam stali, by się z nimi spotkać, gdy będą wychodzić od faraona. **21** Od razu rzekli do nich: „Oby Jehowa spojrzał na was i osądził,[f] ponieważ uczyniliście z nas odrażającą woń[g] dla faraona i dla jego sług i włożyliście im do ręki miecz, by nas zabili".[h] **22** Wówczas Mojżesz zwrócił się do Jehowy[i] i powiedział: „Jehowo, dlaczego wyrządziłeś zło temu ludowi?[j] Dlaczego mnie posłałeś?[k] **23** Odkąd bowiem wszedłem przed oblicze faraona, by mówić w twoim imieniu,[l] on wyrządza zło temu ludowi,[m] a ty wcale nie wyzwoliłeś swego ludu".[n]

6 Jehowa rzekł więc do Mojżesza: „Teraz zobaczysz, co uczynię faraonowi,[o] gdyż zmuszony silną ręką odprawi ich i zmuszony silną ręką wypędzi ich ze swojej ziemi".[p]

2 I odezwał się Bóg do Mojżesza, i rzekł mu: „Jam jest Jehowa.[q] **3** I ja ukazywałem się Abrahamowi,[r] Izaakowi[s] i Jakubowi[t] jako Bóg Wszechmocny,[u] ale co do mojego imienia, Jehowa,[v] nie dałem się im poznać.[w] **4** Ustanowiłem też moje przymierze z nimi, by dać im ziemię Kanaan, ziemię ich pobytu w charakterze osiadłych przybyszów, w której przebywali jako przybysze.[x] **5** I usłyszałem jęki synów Izraela,[a] których Egipcjanie trzymają w niewoli, i pamiętam o moim przymierzu.[b]

6 „Dlatego powiedz synom Izraela: ‚Jam jest Jehowa i ja wyprowadzę was spod brzemion Egipcjan, i wyzwolę was z ich niewoli,[c] i wyratuję was wyciągniętym ramieniem i potężnymi sądami.[d] **7** I wezmę was sobie za lud,[e] i okażę, że jestem dla was Bogiem;[f] i poznacie, iż ja jestem Jehowa, wasz Bóg, który was wyprowadza spod brzemion Egiptu.[g] **8** I zaprowadzę was do ziemi, co do której podniosłem rękę na znak przysięgi,[h] że ją dam Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi; i dam wam ją na własność.[i] Jam jest Jehowa' ".[j]

9 Potem Mojżesz powiedział o tym synom Izraela, ale oni nie słuchali Mojżesza wskutek zniechęcenia i z powodu ciężkiej niewoli.[k]

10 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **11** „Idź, powiedz faraonowi, królowi Egiptu,[l] żeby odprawił synów Izraela ze swojej ziemi".[m] **12** Lecz Mojżesz odezwał się przed obliczem Jehowy, mówiąc: „Oto synowie Izraela nie posłuchali mnie;[n] jakże więc posłucha mnie faraon,[o] zwłaszcza że jestem nieobrzezanych warg?"[p] **13** Ale Jehowa dalej mówił do Mojżesza i Aarona i przez nich wydawał nakazy synom Izraela oraz faraonowi, królowi Egiptu, w celu wyprowadzenia synów Izraela z ziemi egipskiej.[q]

14 Oto głowy domu ich ojców: Synami Rubena, pierworodnego[r] Izraela, byli: Chanoch i Pal-

ROZDZ. 5

a Wj 3:18 Wj 5:3 Wj 10:25
b Wj 1:14
c Wj 5:7
d Wj 5:8
e Wj 7:1
f Sdz 11:27 1Sm 2:10 Iz 33:22
g Rdz 34:30 1Sm 13:4 1Kn 19:6
h Wj 6:9 Wj 17:3
i Wj 17:4 Jer 12:1
j Lb 11:11 1Sm 30:6
k Wj 3:12
l Wj 5:1
m Wj 5:9
n Wj 3:8

ROZDZ. 6

o Wj 12:29 Wj 14:13 Ps 12:5
p Wj 9:3 Wj 11:1 Wj 12:31
q Iz 43:11
r Rdz 18:1
s Rdz 26:2
t Rdz 28:13
u Rdz 17:1 Rdz 35:11
v Wj 10:2 Ps 83:18 Łk 11:2 Jn 12:28 Dz 15:14 Obj 15:3
w Rdz 12:8 Rdz 27:27 Rdz 28:16 2Sm 7:23 Ps 9:16 Iz 52:6 Jer 16:21 Jer 32:20
x Rdz 15:18 Rdz 28:4

szpalta 2

a Wj 2:24
b Rdz 17:7
c Pwt 4:20
d Wj 7:5 Pwt 26:8 1Kn 17:21 Dz 13:17
e Pwt 7:6 2Sm 7:24 Ps 33:12
f Wj 29:45 Pwt 20:4
g Wj 1:14 Wj 7:5 Wj 9:16 Rz 9:17
h Heb 6:13

---

i Rdz 15:18; Rdz 26:3; Rdz 35:12; Wj 32:13; **j** Wj 20:2; Iz 42:8; **k** Wj 5:21; **l** Wj 1:8; **m** Wj 3:10; Wj 5:1; **n** Wj 5:21; Wj 6:9; **o** Wj 5:2; **p** Wj 4:10; Jer 1:6; Dz 7:22; **q** Wj 7:4; Wj 9:13; **r** Rdz 49:3.

lu, Checron i Karmi.[a] To są rodziny Rubena.[b]

15 A synami Symeona byli: Jemuel i Jamin, i Ohad, i Jachin, i Cochar, i Szaul, syn Kananejki.[c] To są rodziny Symeona.[d]

16 A oto imiona synów Lewiego[e] według ich rodów:[f] Gerszon i Kehat, i Merari.[g] A lat życia Lewiego było sto trzydzieści siedem lat.

17 Synami Gerszona byli: Libni i Szimej,[h] według ich rodzin.[i]

18 A synami Kehata byli: Amram i Icchar, i Hebron, i Uzziel.[j] I lat życia Kehata było sto trzydzieści trzy lata.

19 A synami Merariego byli: Machli i Muszi.[k]

To były rodziny Lewitów według ich rodów.[l]

20 Amram zaś pojął za żonę Jochebed, siostrę swego ojca.[m] Później ta urodziła mu Aarona i Mojżesza.[n] I lat życia Amrama było sto trzydzieści siedem lat.

21 A synami Icchara byli: Korach[o] i Nefeg, i Zikri.

22 A synami Uzziela byli: Miszael i Elcafan, i Sitri.[p]

23 Aaron zaś pojął za żonę Eliszebę, córkę Amminadaba, siostrę Nachszona.[q] Później ta urodziła mu Nadaba i Abihu, Eleazara i Itamara.[r]

24 A synami Koracha byli: Assir i Elkana, i Abiasaf.[s] To były rodziny Korachitów.[t]

25 A Eleazar, syn Aarona,[u] wziął sobie za żonę jedną z córek Putiela. Później ta urodziła mu Pinechasa.[v]

Oto głowy lewickich domów patriarchalnych według ich rodzin.[w]

26 Oto Aaron i Mojżesz, do których Jehowa rzekł:[x] „Wyprowadźcie synów Izraela z ziemi egipskiej według ich zastępów”.[a] **27** To oni mówili do faraona, króla Egiptu, żeby wyprowadzić synów Izraela z Egiptu.[b] To Mojżesz i Aaron.

28 A w dniu, w którym Jehowa przemówił do Mojżesza w ziemi egipskiej,[c] **29** Jehowa zwrócił się do Mojżesza, mówiąc: „Jam jest Jehowa.[d] Powiedz faraonowi, królowi Egiptu, wszystko, co ja ci mówię”. **30** Wówczas Mojżesz rzekł przed obliczem Jehowy: „Oto ja jestem nieobrzezanych warg, jakże więc faraon mnie posłucha?”[e]

7 Toteż Jehowa rzekł do Mojżesza: „Oto uczyniłem cię Bogiem dla faraona,[f] Aaron zaś, twój brat, stanie się twoim prorokiem.[g] **2** Ty będziesz mówił wszystko, co ci nakażę,[h] natomiast Aaron, twój brat, będzie przemawiał do faraona[i] i ten odprawi synów Izraela ze swojej ziemi.[j] **3** A ja pozwolę, by serce faraona zacięło się w uporze,[k] i pomnożę moje znaki i moje cuda w ziemi egipskiej.[l] **4** A faraon was nie posłucha;[m] i będę musiał położyć swą rękę na Egipcie i wyprowadzić moje zastępy,[n] mój lud,[o] synów Izraela,[p] z ziemi egipskiej za sprawą potężnych sądów.[q] **5** I Egipcjanie poznają, że ja jestem Jehowa, gdy wyciągnę rękę przeciwko Egiptowi[r] i wyprowadzę spośród nich synów Izraela”.[s] **6** I Mojżesz z Aaronem uczynili, jak im Jehowa nakazał.[t] Tak właśnie uczynili.[u] **7** A Mojżesz miał osiemdziesiąt lat, Aaron zaś osiemdziesiąt trzy lata, gdy mówili do faraona.[v]

ROZDZ. 6

a Rdz 46:9
b Lb 26:7 Joz 13:15
c 1Kn 4:24
d Lb 26:14 Joz 21:9
e Rdz 29:34 1Kn 6:1
f Lb 26:57
g Rdz 46:11
h 1Kn 23:7
i Lb 3:18
j Lb 3:19 1Kn 23:12
k Lb 3:20 1Kn 23:21
l Joz 21:40 1Kn 6:19
m Wj 2:1 Lb 26:59
n 1Kn 23:13
o Lb 16:1 Lb 16:32 Lb 26:10
p Kpl 10:4 Lb 3:30
q Rut 4:20 Mt 1:4
r Lb 3:2
s Lb 26:11 1Kn 6:37
t Lb 26:58 1Kn 9:19
u Lb 3:32
v Lb 25:7 Lb 31:6 Joz 22:31 Sdz 20:28
w Wj 6:19
x Joz 24:5 1Sm 12:6

szpalta 2

a Wj 7:4 Wj 12:41 Dz 7:35
b Wj 33:1 Ps 77:20 Mi 6:4
c Wj 6:1
d Wj 6:2
e Wj 4:10 Wj 6:12

ROZDZ. 7

f Wj 4:16 Ps 82:6
g Wj 4:15 Wj 4:30
h Wj 4:12
i Wj 4:15
j Wj 6:11
k Wj 4:21 Wj 8:15 Wj 9:12 Rz 9:18
l Wj 3:20 Wj 11:9 Ps 105:27 Dz 7:36
m Wj 9:35
n Wj 12:51
o Wj 5:1

---

p Wj 6:11; **q** Wj 6:6; Wj 12:12; **r** Wj 3:19; Wj 8:19; Wj 8:22; Wj 14:4; Ps 83:18; **s** Wj 3:20; **t** Wj 4:28; **u** Rdz 6:22; Wj 12:28; **v** Pwt 34:7; Dz 7:23.

8 Potem Jehowa powiedział do Mojżesza i Aarona: **9** „Gdyby faraon rzekł do was, mówiąc: ‚Uczyńcie jakiś cud, żeby się wykazać',[a] wtedy powiesz Aaronowi: ‚Weź swoją laskę[b] i rzuć ją przed faraona'. Zamieni się ona w wielkiego węża".[c] **10** Toteż Mojżesz i Aaron weszli do faraona i uczynili dokładnie tak, jak nakazał Jehowa. Aaron rzucił więc laskę przed obliczem faraona i jego sług i stała się ona wielkim wężem. **11** Ale wtedy faraon wezwał mędrców i czarnoksiężników;[d] i uprawiający magię kapłani egipscy zaczęli czynić to samo za pomocą swych sztuk magicznych.[e] **12** Rzucili więc każdy swoją laskę i te zamieniły się w wielkie węże; ale laska Aarona połknęła ich laski. **13** Mimo to serce faraona zacięło się w uporze[f] i nie posłuchał ich, jak to powiedział Jehowa.

14 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza: „Serce faraona jest nieczułe.[g] Odmówił odprawienia ludu.[h] **15** Idź rano do faraona. Oto wychodzi nad wodę![i] I stań tak, żeby go spotkać na brzegu Nilu,[j] i weź do ręki laskę, która się zamieniła w węża.[k] **16** I powiedz mu: ‚Jehowa, Bóg Hebrajczyków, posłał mnie do ciebie,[l] mówiąc: „Odpraw mój lud, żeby mogli mi służyć na pustkowiu",[m] lecz oto ty nie usłuchałeś aż do tej pory. **17** Tak powiedział Jehowa:[n] „Po tym poznasz, że ja jestem Jehowa.[o] Oto laską, która jest w mojej ręce, uderzam wodę w Nilu[p] i ona obróci się w krew.[q] **18** I ryby, które są w Nilu, będą zdychać,[r] a Nil zacznie cuchnąć[s] i Egipcjanie wcale nie będą chcieli pić wody z Nilu" '".[t]

ROZDZ. 7

a Iz 7:11 Mt 12:39 Jn 6:30
b Wj 4:2 Wj 9:23
c Wj 4:3
d Rdz 41:8 Iz 19:11 Jer 27:9 Dn 2:2 2Tm 3:8 Obj 21:8
e Wj 7:22 Wj 8:18 Wj 9:11 Dz 8:9 2Ts 2:9
f Wj 4:21 Wj 7:3 Wj 8:15 Rz 9:18
g Wj 10:1 1Sm 6:6
h Wj 10:20
i Wj 2:5 Wj 8:20
j Wj 9:13
k Wj 4:3
l Wj 3:18 Wj 9:1 Rz 3:29
m Wj 5:1
n 1Kl 20:28
o Wj 7:5 Wj 8:22 Eze 25:17
p Wj 4:9
q Ps 78:44
r Ps 105:29
s Iz 50:2
t Wj 7:24

szpalta 2

a Wj 9:22 Wj 10:12 Wj 14:21
b Wj 8:5
c Wj 7:6 Wj 12:28
d Wj 4:28
e Wj 17:5
f Ps 78:44
g Ps 105:29
h Wj 7:18 Wj 7:24
i Wj 7:11 Wj 8:7 Dn 1:20 Dz 8:9 2Ko 11:14 2Tm 3:8
j Wj 4:21 Wj 8:15 Rz 9:18
k Wj 3:19
l Wj 9:21 Prz 29:1 Jer 5:3
m Wj 7:18

ROZDZ. 8

n Wj 3:12 Wj 5:1
o Wj 12:12 Joz 24:5 Ps 78:45

19 Następnie Jehowa rzekł do Mojżesza: „Powiedz Aaronowi: ‚Weź swoją laskę i wyciągnij rękę[a] nad wody Egiptu, nad ich rzeki, nad kanały Nilu i nad trzciniaste rozlewiska,[b] i nad wszystkie nagromadzone wody, żeby się zamieniły w krew'. I będzie krew w całej ziemi egipskiej i w naczyniach drewnianych, i w naczyniach kamiennych". **20** Mojżesz i Aaron natychmiast tak uczynili,[c] jak to nakazał[d] Jehowa; i podniósłszy laskę, na oczach faraona oraz jego sług uderzył wodę w Nilu,[e] i cała woda, która była w Nilu, obróciła się w krew.[f] **21** Ryby zaś, które były w Nilu, pozdychały,[g] a Nil zaczął cuchnąć; i Egipcjanie nie mogli pić wody z Nilu;[h] i krew była w całej ziemi egipskiej.

22 Jednakże uprawiający magię kapłani egipscy zaczęli czynić to samo za pomocą swych sztuk tajemnych;[i] a serce faraona trwało w uporze[j] i nie posłuchał ich, jak to powiedział Jehowa.[k] **23** Toteż faraon zawrócił i udał się do swego domu, i również tego nie wziął sobie do serca.[l] **24** I wszyscy Egipcjanie zaczęli kopać wokoło nad Nilem, szukając wody do picia, ponieważ nie mogli pić wody z Nilu.[m] **25** I dopełniło się siedem dni od czasu, gdy Jehowa uderzył Nil.

8 Wtedy Jehowa rzekł do Mojżesza: „Idź do faraona i powiedz mu: ‚Tak rzekł Jehowa: „Odpraw mój lud, żeby mi służył.[n] **2** A jeśli będziesz się wzbraniał ich odprawić, oto ja dotknę całe twoje terytorium plagą żab.[o] **3** I Nil zaroi się od żab, a one powychodzą i wejdą do twego domu i do twej wewnętrznej sypialni, i na twoje łoże, i do domów twoich sług,

i na twój lud, i do twoich pieców, i w twoje dzieże.[a] **4** I żaby będą wchodzić na ciebie i na twój lud oraz na wszystkich twoich sług"'".[b]

5 Później Jehowa rzekł do Mojżesza: „Powiedz Aaronowi: ‚Wyciągnij rękę ze swą laską[c] nad rzeki, kanały Nilu i trzciniaste rozlewiska i spraw, by na ziemię egipską wyszły żaby'". **6** Wtedy Aaron wyciągnął rękę nad wody Egiptu i żaby zaczęły wychodzić i pokrywać ziemię egipską. **7** Jednakże kapłani uprawiający magię uczynili to samo za pomocą swych sztuk tajemnych i sprawili, że żaby wyszły na ziemię egipską.[d] **8** Po jakimś czasie faraon wezwał Mojżesza i Aarona i powiedział: „Uproście Jehowę,[e] żeby usunął żaby ode mnie i od mojego ludu, gdyż chcę odprawić ten lud, aby mogli złożyć ofiarę Jehowie".[f] **9** Wówczas Mojżesz rzekł do faraona: „Bądź łaskaw powiedzieć mi, kiedy mam upraszać za tobą i twoimi sługami, i twoim ludem, by żaby wyginęły u ciebie i w twoich domach. Pozostaną tylko w Nilu". **10** Ten odrzekł: „Jutro". On więc powiedział: „Stanie się według twego słowa, abyś poznał, że nie ma nikogo innego, kto by był jak Jehowa, nasz Bóg;[g] **11** żaby bowiem odstąpią od ciebie i twoich domów, i twoich sług, i twego ludu. Pozostaną tylko w Nilu".[h]

12 Mojżesz i Aaron wyszli zatem od faraona i Mojżesz wołał do Jehowy[i] z powodu żab, które On zesłał na faraona. **13** Wówczas Jehowa uczynił według słowa Mojżesza[j] i żaby zaczęły zdychać w domach, na dziedzińcach oraz na polach. **14** I zgarniano je, stosy za stosami, i w kraju zaczęło cuchnąć.[k] **15** Kiedy faraon zobaczył, że przyszła ulga, znieczulił swe serce;[a] i nie posłuchał ich, jak to powiedział Jehowa.[b]

16 Jehowa rzekł więc do Mojżesza: „Powiedz Aaronowi: ‚Wyciągnij swą laskę[c] i uderz proch ziemi, a zamieni się on w komary w całej krainie egipskiej'". **17** I tak uczynili. Aaron wyciągnął rękę ze swą laską i uderzył proch ziemi, a człowieka i zwierzę obsiadły komary. Wszystek proch ziemi w całej krainie egipskiej zamienił się w komary.[d] **18** A kapłani uprawiający magię próbowali uczynić to samo za pomocą swoich sztuk tajemnych,[e] żeby sprowadzić komary, lecz nie byli w stanie.[f] I człowieka oraz zwierzę obsiadły komary. **19** Dlatego kapłani uprawiający magię rzekli do faraona: „To palec[g] Boży!"[h] Ale serce faraona trwało w uporze[i] i nie posłuchał ich, jak to powiedział Jehowa.

20 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza: „Wstań wczesnym rankiem, by stanąć przed faraonem.[j] Oto wychodzi nad wodę! I powiedz mu: ‚Tak rzekł Jehowa: „Odpraw mój lud, żeby mi służył.[k] **21** Ale jeśli nie odprawisz mojego ludu, oto ześlę gzy[l] na ciebie i twoich sług, i twój lud, i do twoich domów; i domy egipskie będą po prostu pełne gzów, a także ziemia, na której są. **22** I w owym dniu wyróżnię ziemię Goszen, w której przebywa mój lud, i nie będzie tam żadnego gza[m] — abyś poznał, iż ja jestem Jehowa pośrodku ziemi.[n] **23** I dokonam rozgraniczenia między moim ludem a twoim ludem.[o] Jutro nastąpi ten znak"'".

24 I Jehowa tak uczynił; i wielkie roje gzów zaczęły się

ROZDZ. 8

a Wj 12:34
Ps 105:30
b Dn 4:37
c Wj 4:20
Wj 17:9
d Wj 7:11
Wj 7:22
Wj 8:18
2Tm 3:8
e Rdz 20:7
Wj 10:17
Lb 21:7
1Kl 13:6
Dz 8:24
f Wj 8:15
Wj 8:29
Wj 10:8
Wj 12:31
g Wj 9:14
Wj 15:11
2Sm 7:22
Ps 83:18
Ps 86:8
Iz 46:9
Jer 10:6
Rz 9:17
h Wj 8:3
i Wj 8:30
Wj 9:33
Jak 5:16
j Pwt 34:10
k Wj 7:21

szpalta 2

a Wj 4:21
Wj 7:3
Prz 21:29
Rz 9:18
b Iz 26:10
Jer 34:11
c Wj 17:9
d Ps 105:31
e Wj 7:11
Wj 9:11
Dn 1:20
2Tm 3:8
f Rdz 41:8
Dn 2:10
g Wj 31:18
Mt 12:28
Łk 11:20
h Wj 12:12
i Wj 14:8
Pwt 2:30
Joz 11:20
1Sm 6:6
j Wj 7:15
k Wj 8:1
l Ps 78:45
Ps 105:31
m Wj 9:4
Wj 10:23
Wj 11:7
Wj 12:13
n Wj 7:5
Wj 8:10
1Sm 17:46
1Kl 20:28
2Kl 19:19
Eze 34:30
o Mal 3:18

wdzierać do domu faraona i do domów jego sług, i na całą ziemię egipską.[a] Kraj został zrujnowany z powodu gzów.[b] **25** W końcu faraon wezwał Mojżesza i Aarona i powiedział: „Idźcie, złóżcie ofiarę waszemu Bogu w tej ziemi”.[c] **26** Lecz Mojżesz rzekł: „Jest to niedopuszczalne, gdyż Jehowie, naszemu Bogu, złożylibyśmy w ofierze coś, co dla Egipcjan jest odrażające.[d] Przypuśćmy, że na ich oczach złożymy w ofierze coś odrażającego dla Egipcjan; czyż nas by nie ukamienowali? **27** Udamy się na pustkowie na odległość trzech dni drogi i złożymy ofiarę Jehowie, naszemu Bogu, jak to nam powiedział”.[e]

28 A faraon rzekł: „Ja was odprawię[f] i złożycie ofiarę Jehowie, waszemu Bogu, na pustkowiu.[g] Tylko nie odchodźcie za daleko. Upraszajcie za mną”.[h] **29** Wówczas Mojżesz powiedział: „Oto wychodzę od ciebie i będę upraszał Jehowę, i jutro gzy oddalą się od faraona, jego sług i jego ludu. Tylko niech faraon znowu nie zakpi, nie odprawiając ludu, by złożył ofiarę Jehowie”.[i] **30** Potem Mojżesz wyszedł od faraona i upraszał Jehowę.[j] **31** Jehowa uczynił więc według słowa Mojżesza[k] i gzy oddaliły się od faraona, jego sług i jego ludu.[l] Nie pozostał ani jeden. **32** Lecz i tym razem faraon znieczulił swe serce i nie odprawił ludu.[m]

9 Toteż Jehowa rzekł do Mojżesza: „Idź do faraona i powiedz mu:[n] ‚Tak rzekł Jehowa, Bóg Hebrajczyków: „Odpraw mój lud, żeby mogli mi służyć. **2** Ale jeśli dalej będziesz się wzbraniał ich odprawić i jeszcze będziesz ich zatrzymywał,[o] **3** oto ręka[p] Jehowy dotknie twego żywego inwentarza,[a] który jest w polu. Na konie, osły, wielbłądy, na stado i trzodę spadnie bardzo ciężka zaraza.[b] **4** I Jehowa uczyni różnicę między dobytkiem Izraela a dobytkiem Egiptu, i nic nie zdechnie ze wszystkiego, co należy do synów Izraela”’”.[c] **5** Ponadto Jehowa podał wyznaczony czas, mówiąc: „Jutro Jehowa uczyni to w tej ziemi”.[d]

6 I nazajutrz Jehowa tak uczynił: wszelkiego rodzaju żywy inwentarz Egiptu zaczął zdychać,[e] ale z inwentarza synów Izraela nie zdechła ani jedna sztuka. **7** Wówczas faraon posłał, a oto z inwentarza Izraela nie zdechła ani jedna sztuka. Mimo to serce faraona pozostało nieczułe[f] i nie odprawił ludu.

8 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza i Aarona: „Nabierzcie sobie w obie garści pełno sadzy z pieca do wypalania[g] i niech Mojżesz na oczach faraona rzuci ją ku niebiosom. **9** I zamieni się ona w pył na całej ziemi egipskiej, a na człowieku oraz zwierzęciu w całej ziemi egipskiej wystąpią wrzody pokrywające się pęcherzami”.[h]

10 Nabrali więc sadzy z pieca do wypalania i stanęli przed faraonem, a Mojżesz rzucił ją ku niebiosom i na człowieku oraz na zwierzęciu wystąpiły wrzody pokrywające się pęcherzami.[i] **11** I kapłani uprawiający magię nie mogli stanąć przed Mojżeszem z powodu wrzodów, gdyż na kapłanach uprawiających magię oraz na wszystkich Egipcjanach pojawiły się wrzody.[j] **12** Ale Jehowa pozwolił, by serce faraona zacięło się w uporze; i nie posłuchał ich, jak to Jehowa oświadczył Mojżeszowi.[k]

ROZDZ. 8

a Wj 8:3
b Ps 78:45
Ps 105:31
c Wj 5:2
Wj 7:2
d Rdz 43:32
Rdz 46:34
Wj 10:26
e Rdz 8:20
Wj 3:12
Wj 3:18
Wj 5:3
f Wj 9:28
g Wj 7:16
h Wj 8:8
Wj 9:28
1Sm 12:19
Dz 8:24
i Wj 8:8
Wj 8:15
Ps 78:36
Gal 6:7
j Wj 9:33
Jak 5:16
k Ps 65:2
l 1Kl 13:6
m Wj 4:21
Prz 28:14
Dz 28:27
Rz 2:5
Rz 9:18

ROZDZ. 9

n Wj 5:1
Wj 8:1
o Wj 4:23
Wj 8:2
Ps 68:21
Prz 6:15
p Wj 7:4
Wj 8:19
1Sm 5:7
Ps 39:10
Dz 13:11

szpalta 2

a Ps 78:48
b Wj 9:15
Ps 78:50
Eze 14:21
Am 4:10
c Wj 8:22
Wj 10:23
Wj 11:7
Wj 12:13
Iz 65:13
Mal 3:18
d Wj 8:23
Ps 76:12
e Ps 78:48
f Wj 4:21
1Sm 6:6
Hi 9:4
Prz 29:1
Dn 5:20
Rz 9:18
g Rdz 11:3
Rdz 19:28
h Kpł 13:18
Pwt 28:35
Hi 2:7
i Pwt 28:27
j Wj 7:11
Wj 8:18
2Tm 3:8

k Wj 4:21; Wj 8:32; Wj 14:17; Joz 11:20; 2Kn 36:13; Ps 75:5.

13 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza: „Wstań wczesnym rankiem, by stanąć przed faraonem,[a] i powiedz mu: ‚Tak rzekł Jehowa, Bóg Hebrajczyków: „Odpraw mój lud, żeby mogli mi służyć.[b] **14** Tym razem bowiem wymierzam wszystkie moje ciosy w twoje serce i w twoich sług, i w twój lud, żebyś poznał, iż na całej ziemi nie ma nikogo takiego jak ja.[c] **15** Bo już mogłem wyciągnąć rękę, żeby uderzyć ciebie i twój lud zarazą i żebyś został usunięty z ziemi.[d] **16** Ale właśnie w tym celu zostawiłem cię przy życiu,[e] by ci pokazać swoją moc i by moje imię oznajmiano po całej ziemi.[f] **17** Czy dalej zachowujesz się wyniośle wobec mojego ludu, nie odprawiając ich?[g] **18** Oto jutro mniej więcej o tym czasie spuszczę bardzo ciężki grad, jakiego nigdy nie było w Egipcie od dnia jego założenia aż dotąd.[h] **19** A teraz poślij i wprowadź do miejsca schronienia cały swój dobytek oraz wszystko, co masz na polu. Jeśli chodzi o każdego człowieka i zwierzę, które się znajdzie na polu, a nie będzie przyprowadzone do domu, spadnie na nich grad[i] i poniosą śmierć”’”.

20 Każdy, kto wśród sług faraona bał się słowa Jehowy, kazał swym sługom wraz z dobytkiem uciec do domów,[j] **21** ale kto nie wziął sobie tego do serca, by zważać na słowo Jehowy, ten zostawił swoich sług i swój dobytek w polu.[k]

22 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza: „Wyciągnij rękę[l] ku niebiosom, żeby grad[m] spadł na całą ziemię egipską, na człowieka i zwierzę oraz na wszelką roślinność polną w ziemi egipskiej”. **23** Mojżesz wyciągnął zatem swą laskę ku niebiosom, a Jehowa zesłał grzmoty i grad[a] i spadł na ziemię ogień, i Jehowa spuszczał grad na ziemię egipską. **24** Wystąpił więc grad i ogień błyskający wśród gradu. I był on bardzo ciężki, tak iż nie było podobnego do niego w całej ziemi egipskiej, od czasu gdy powstał tam naród.[b] **25** I padał grad w całej ziemi egipskiej. Grad wybił wszystko, co było w polu, od człowieka do zwierzęcia, oraz wszelką roślinność polną; połukł też wszelkie drzewa polne.[c] **26** Tylko w ziemi Goszen, gdzie byli synowie Izraela, nie wystąpił grad.[d]

27 W końcu faraon, posławszy, wezwał Mojżesza i Aarona i rzekł do nich: „Tym razem zgrzeszyłem.[e] Jehowa jest prawy,[f] a ja i mój lud nie mamy racji. **28** Upraszaj Jehowę, żeby to już było dość Bożych grzmotów i gradu.[g] Wtedy będę gotów was odprawić i nie pozostaniecie dłużej”. **29** Mojżesz powiedział więc do niego: „Gdy tylko wyjdę z miasta, podniosę ręce ku Jehowie.[h] Grzmoty ustaną i grad nie będzie dalej padał, abyś poznał, iż ziemia należy do Jehowy.[i] **30** Co się tyczy ciebie i twoich sług, wiem, że nawet wtedy nie okażecie bojaźni przed Jehową Bogiem”.[j]

31 Otóż len i jęczmień zostały wybite, gdyż jęczmień już się wykłosił, a len miał pąki kwiatowe.[k] **32** Ale pszenica i orkisz[l] nie zostały wybite, gdyż są późniejsze. **33** Mojżesz wyszedł więc od faraona za miasto i podniósł ręce ku Jehowie, a grzmoty oraz grad zaczęły ustawać i deszcz już nie padał na ziemię.[m] **34** Kiedy faraon zobaczył, że deszcz

ROZDZ. 9

a Wj 7:15
b Wj 7:16
c Wj 8:10
Pwt 33:26
2Sm 7:22
Ps 71:19
Ps 83:18
Iz 45:5
Iz 46:9
Jer 10:7
d Wj 3:20
Wj 9:3
e Wj 14:17
Prz 16:4
f Joz 2:10
1Kn 16:24
Iz 63:12
Mal 1:11
Rz 9:17
g Hi 9:4
Iz 37:23
h Ps 78:47
Ps 105:32
i Joz 10:11
j Prz 22:3
Jon 3:5
k Wj 7:23
l Wj 7:19
Wj 8:5
m Wj 10:5
Hi 38:22
Ps 78:47
Ps 105:32

szpalta 2

a Ps 148:8
Iz 30:30
b Wj 9:18
c Ps 105:33
d Wj 8:22
Wj 9:4
e 1Sm 26:21
Ps 12:2
Mt 27:4
f Ps 129:4
Ps 145:17
Dn 9:14
Rz 2:5
g Wj 8:8
Wj 10:17
Dz 8:24
h 1Kl 8:22
Ezd 9:5
Ps 143:6
i Pwt 10:14
Ps 24:1
Ps 50:12
1Ko 10:26
j Prz 16:6
Iz 26:10
Łk 16:31
k Rut 1:22
l Iz 28:25
Eze 4:9
m Wj 10:18
Jak 5:17

i grad, i grzmoty ustały, znowu zgrzeszył i znieczulił swe serce,[a] zarówno on, jak i jego słudzy. **35** I serce faraona trwało w uporze; i nie odprawił synów Izraela, jak to Jehowa oświadczył za pośrednictwem Mojżesza.[b]

10 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza: „Idź do faraona, gdyż ja pozwoliłem, by jego serce oraz serca jego sług stały się nieczułe,[c] żebym mógł przed jego obliczem dokonać tych moich znaków[d] **2** i żebyś ty mógł opowiadać do uszu twego syna oraz syna twego syna, jak surowo obszedłem się z Egiptem, a także o znakach, których dokonałem pośród nich;[e] i poznacie, że ja jestem Jehowa”.[f]

3 Mojżesz i Aaron weszli zatem do faraona i powiedzieli do niego: „Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Hebrajczyków: ‚Jak długo będziesz odmawiał podporządkowania się mnie?[g] Odpraw mój lud, żeby mogli mi służyć. **4** Bo jeśli dalej będziesz się wzbraniał odprawić mój lud, oto jutro w twoje granice sprowadzę szarańcze.[h] **5** I pokryją one widoczną powierzchnię ziemi, tak iż nie będzie można dojrzeć ziemi; i pożrą resztę tego, co ocalało, co wam pozostało po gradzie, i objedzą każde wasze rosnące drzewo polne.[i] **6** A twoje domy i domy wszystkich twoich sług oraz domy całego Egiptu będą tak pełne, że twoi ojcowie i ojcowie twoich ojców nie widzieli czegoś takiego od dnia, gdy się pojawili na ziemi, aż po dziś dzień’ ”.[j] Wtedy odwrócił się i wyszedł od faraona.[k]

7 Potem słudzy faraona rzekli do niego: „Jak długo ten człowiek będzie dla nas sidłem?[a] Odpraw tych ludzi, żeby mogli służyć Jehowie, swemu Bogu. Czy jeszcze nie wiesz, że Egipt zginął?”[b] **8** Mojżesz i Aaron zostali więc sprowadzeni z powrotem do faraona, on zaś rzekł do nich: „Idźcie, służcie Jehowie, waszemu Bogu.[c] Którzy to mają iść?” **9** Wówczas Mojżesz powiedział: „Pójdziemy z naszą młodzieżą i z naszymi starcami. Pójdziemy z naszymi synami, z naszymi córkami,[d] z naszymi owcami i z naszym bydłem,[e] mamy bowiem święto dla Jehowy”.[f] **10** On zaś im rzekł: „Niech się tak okaże, iż Jehowa jest z wami, gdy odprawię was i wasze maleństwa![g] Zobaczcie, zmierzacie raczej do czegoś złego.[h] **11** Nie tak! Idźcie, proszę, wy, krzepcy mężczyźni, i służcie Jehowie, gdyż właśnie to staracie się osiągnąć”. Wtedy ich wypędzono sprzed faraona.[i]

12 A Jehowa rzekł do Mojżesza: „Wyciągnij[j] rękę nad ziemię egipską po szarańcze, żeby się pojawiły nad ziemią egipską i pożarły wszelką roślinność tej ziemi, wszystko, co pozostawił grad”.[k] **13** Mojżesz od razu wyciągnął swą laskę nad ziemię egipską i Jehowa sprawił, że wiatr wschodni[l] wiał nad krajem przez cały ten dzień i całą noc. Nastał ranek i ów wschodni wiatr przyniósł szarańcze. **14** I szarańcze zaczęły się pojawiać nad całą ziemią egipską i obsiadać całe terytorium Egiptu.[m] Były one bardzo dokuczliwe.[n] Przed nimi nigdy tak nie wystąpiły szarańcze, jak te, i po nich nigdy więcej tak nie wystąpią. **15** I pokryły widoczną powierzchnię całego kraju,[o] i kraj pociemniał;[p] i po-

ROZDZ. 9

a Wj 4:21
Wj 8:15
Pwt 2:30
Joz 11:20
Rz 9:18

b Wj 7:4
Wj 8:15

ROZDZ. 10

c Wj 4:21
Wj 9:34
Ps 7:11

d Wj 7:4
Wj 9:16
1Sm 4:8
Ps 78:12
Ps 135:9
Rz 9:17

e Wj 13:8
Pwt 4:9
Pwt 6:21
Ps 44:1
Ps 78:5
Jl 1:3

f Wj 6:3

g Wj 9:17
Wj 16:28
Prz 18:12
Iz 2:11
Jer 13:18

h Ps 78:46
Ps 105:34
Prz 30:27
Jl 1:4

i Wj 9:32
Ps 105:35
Jl 2:3

j Wj 9:24
Jl 2:9

k Wj 11:8
Heb 11:27

szpalta 2

a Prz 29:6

b Ps 107:34

c Wj 12:31

d Pwt 31:12
Ps 148:12

e Rdz 46:6
Rdz 50:8
Wj 10:26

f Wj 3:18
Wj 5:1

g Wj 12:31

h 2Kn 32:15

i Wj 10:28

j Wj 7:19

k Pwt 28:38
Jl 2:3

l Rdz 41:6
Wj 14:21
Ps 78:26
Jon 4:8

m Ps 78:46
Ps 105:34

n Wj 10:5

o Jl 1:6

p Jl 2:10

żarły wszelką roślinność tej ziemi i wszystek owoc drzew, który pozostawił grad;[a] i nie zostało nic zielonego na drzewach ani na roślinności polnej w całej ziemi egipskiej.[b]

16 Toteż faraon śpiesznie wezwał Mojżesza i Aarona i rzekł: „Zgrzeszyłem przeciwko Jehowie, waszemu Bogu, i przeciwko wam.[c] **17** A teraz zechciejcie przebaczyć[d] mój grzech, choćby tylko tym razem, i upraszajcie[e] Jehowę, waszego Boga, żeby odwrócił ode mnie tę śmiertelną plagę". **18** Wyszedł więc od faraona i upraszał Jehowę.[f] **19** Wówczas Jehowa dokonał zmiany, sprowadzając bardzo gwałtowny wiatr zachodni, który porwał szarańcze i wtrącił je do Morza Czerwonego. Na całym terytorium Egiptu nie pozostała ani jedna szarańcza. **20** Lecz Jehowa pozwolił, by serce faraona zacięło się w uporze,[g] i nie odprawił on synów Izraela.

21 Przeto Jehowa rzekł do Mojżesza: „Wyciągnij rękę ku niebiosom,[h] żeby nad ziemią egipską nastała ciemność i żeby tę ciemność dało się dotknąć". **22** Mojżesz natychmiast wyciągnął rękę ku niebiosom i w całej ziemi egipskiej na trzy dni zapanowała gęsta ciemność.[i] **23** Jeden drugiego nie widział i nikt nie wstawał ze swego miejsca przez trzy dni; lecz wszyscy synowie Izraela mieli światło w swoich mieszkaniach.[j] **24** Potem faraon wezwał Mojżesza i powiedział: „Idźcie, służcie Jehowie.[k] Tylko wasze owce i wasze bydło zostanie zatrzymane. Wasze maleństwa także mogą pójść z wami".[l] **25** Lecz Mojżesz rzekł: „Wobec tego ty dasz w nasze ręce ofiary i całopalenia, gdyż musimy je złożyć Jehowie, naszemu Bogu.[a] **26** Pójdzie z nami także nasz żywy inwentarz.[b] Ani jedno kopyto nie może pozostać; z nich bowiem mamy wziąć, by oddać cześć Jehowie, naszemu Bogu,[c] a sami nie wiemy, co będziemy składać ku czci Jehowy, dopóki tam nie przyjdziemy".[d] **27** Wtedy Jehowa pozwolił, by serce faraona zacięło się w uporze, i on się nie zgodził ich odprawić.[e] **28** Toteż faraon powiedział do niego: „Precz ode mnie![f] Strzeż się! Nie próbuj znowu ujrzeć mego oblicza, ponieważ w dniu, gdy ujrzysz moje oblicze, umrzesz".[g] **29** Na to rzekł Mojżesz: „Tak powiedziałeś. Nie będę już próbował ujrzeć twego oblicza".[h]

11 A Jehowa przemówił do Mojżesza: „Jeszcze jedną plagę zamierzam zesłać na faraona i Egipt. Potem was stąd odprawi.[i] Odprawiając was całkowicie, dosłownie was stąd wypędzi.[j] **2** Powiedz przeto do uszu ludu, żeby poprosili — każdy mężczyzna swego towarzysza i każda kobieta swą towarzyszkę — o przedmioty ze srebra i o przedmioty ze złota".[k] **3** A Jehowa dał ludowi znaleźć łaskę w oczach Egipcjan.[l] Także ów mąż, Mojżesz, był bardzo potężny w ziemi egipskiej, w oczach sług faraona i w oczach ludu.[m]

4 I Mojżesz rzekł jeszcze: „Oto, co powiedział Jehowa: ‚O północy wejdę w środek Egiptu[n] **5** i umrze każdy pierworodny[o] w ziemi egipskiej, od pierworodnego syna faraona, który zasiada na tronie, do pierworodnego służącej, która jest przy żarnach, i do każdego pierworodnego zwierzęcia.[p] **6** I w całej ziemi egipskiej powstanie wielki

ROZDZ. 10

a Ps 105:35
b Jl 1:7
Jl 2:3
c Wj 9:27
1Sm 26:21
d Ps 76:12
e Wj 9:28
1Kl 13:6
Dz 8:24
f Wj 8:30
g Wj 7:3
Wj 11:10
Jn 12:40
Rz 9:18
h Wj 8:5
i Ps 105:28
Am 5:8
j Wj 8:22
Wj 9:6
Wj 9:26
Mal 3:18
k Wj 8:28
Wj 9:28
l Rdz 34:23
Wj 10:10

szpalta 2

a Wj 3:18
Wj 5:3
Wj 8:27
b Wj 12:32
c Mal 1:11
d Prz 3:9
e Wj 4:21
Wj 14:4
Rz 9:18
f Wj 10:11
g 2Kn 16:10
h Heb 11:27

ROZDZ. 11

i Wj 12:31
Pwt 4:34
j Wj 3:20
Wj 12:32
k Wj 3:22
Wj 12:35
Ps 105:37
Prz 13:22
l Wj 3:21
Wj 12:36
m 2Sm 7:9
Est 9:4
Dz 7:22
n Wj 12:29
Am 4:10
o Wj 4:23
Wj 13:15
Ps 78:51
Ps 105:36
Ps 136:10
Heb 11:28
p Wj 12:12
Ps 135:8

krzyk, jakiego jeszcze nigdy nie było i jaki nigdy więcej nie powstanie.[a] **7** Lecz przeciw nikomu z synów Izraela żaden pies nie ruszy językiem, od człowieka do zwierzęcia;[b] żebyście poznali, iż Jehowa potrafi uczynić różnicę między Egipcjanami a synami Izraela'.[c] **8** I wszyscy ci twoi słudzy zejdą do mnie, i padną przede mną na twarze,[d] mówiąc: ‚Idź, ty oraz cały lud, który podąża w ślad za tobą'. I potem wyjdę". Wtedy wyszedł od faraona, pałając gniewem.

9 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza: „Faraon was nie posłucha[e] — aby się pomnożyły moje cuda w ziemi egipskiej".[f] **10** A Mojżesz i Aaron dokonali wszystkich tych cudów przed faraonem;[g] ale Jehowa pozwolił, by serce faraona zacięło się w uporze, tak iż on nie odprawił synów Izraela ze swojej ziemi.[h]

12 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza i Aarona w ziemi egipskiej: **2** „Ten miesiąc będzie dla was początkiem miesięcy. Będzie dla was pierwszym spośród miesięcy roku.[i] **3** Powiedz całemu zgromadzeniu Izraela, mówiąc: ‚Dziesiątego dnia tego miesiąca każdy ma sobie wziąć owcę[j] na dom rodowy, owcę na dom. **4** Ale jeśli domowników jest za mało na owcę, niech on i jego bliski sąsiad wezmą ją do swego domu, według liczby dusz; każdego policzcie stosownie do tego, ile może zjeść z tej owcy. **5** Owca przeznaczona dla was ma być zdrowa[k] — ma to być samiec jednoroczny.[l] Możecie wybrać z baranków lub z kóz. **6** I będzie pod waszą ochroną aż do czternastego dnia tego miesiąca,[m] i cały zbór zgromadzenia Izraela zarżnie go między dwoma wieczorami.[a] **7** I wezmą nieco krwi, i opryskają nią oba węgary i nadproże domów, w których będą go jedli.[b]

8 „‚I będą tej nocy jedli mięso.[c] Mają je jeść upieczone na ogniu — z przaśnikami[d] oraz z gorzkimi ziołami.[e] **9** Nie jedzcie z niego nic surowego ani ugotowanego, gotowanego w wodzie, lecz niech będzie upieczone na ogniu — głowa razem z goleniami i trzewiami. **10** I nic z niego nie wolno wam pozostawić do rana, lecz co z tego pozostanie do rana, macie spalić ogniem.[f] **11** A winniście go jeść w taki sposób: mając biodra przepasane,[g] sandały[h] na nogach i laskę w ręku; i jedzcie go w pośpiechu. Jest to Pascha Jehowy.[i] **12** A ja przejdę tej nocy przez ziemię egipską[j] i ugodzę każdego pierworodnego w ziemi egipskiej, od człowieka do zwierzęcia,[k] i wykonam wyroki na wszystkich bogach Egiptu.[l] Jam jest Jehowa.[m] **13** I krew będzie wam służyć za znak na domach, gdzie jesteście; a ja zobaczę krew i ominę was,[n] i plaga ta nie spadnie na was ku waszej zgubie, gdy uderzę ziemię egipską.

14 „‚A dzień ten będzie dla was stanowił pamiątkę i będziecie go obchodzić jako święto dla Jehowy przez wszystkie wasze pokolenia. Macie go obchodzić jako ustawę po czas niezmierzony. **15** Przez siedem dni będziecie jeść przaśniki. A pierwszego dnia macie usunąć zaczyn ze swych domów, gdyż każdy, kto by jadł coś, co jest na zakwasie, od pierwszego dnia aż do siódmego,[o] ta dusza musi zostać zgładzona z Izraela.[p] **16** Pierwszego dnia ma się od-

ROZDZ. 11

a Wj 12:30
b Joz 10:21
c Wj 8:22
Wj 9:4
Wj 10:23
Wj 12:13
Ps 91:7
Mal 3:18
d Wj 12:33
e Wj 3:19
Wj 7:4
Rz 9:18
f Wj 7:3
Jer 32:20
g Ps 135:9
h Wj 4:21
Wj 9:16
Wj 10:20
1Sm 6:6
Iz 26:10

ROZDZ. 12

i Wj 13:4
Wj 23:15
Wj 34:18
Lb 28:16
Pwt 16:1
Est 3:7
j Rdz 22:8
Jn 1:29
1Ko 5:7
Obj 5:6
Obj 7:10
k Kpł 22:19
Pwt 17:1
Mal 1:14
Heb 7:26
Heb 9:14
1Pt 1:19
l Kpł 1:3
Kpł 23:12
m Lb 28:16
Eze 45:21

szpalta 2

a Wj 12:18
Wj 16:12
Kpł 23:5
Lb 9:3
Pwt 16:6
b 1Ko 5:7
Ef 1:7
Heb 11:28
1Pt 1:2
c Pwt 16:7
Mt 26:17
d Wj 13:3
Wj 34:25
Pwt 16:3
1Ko 5:8
e Wj 1:14
Lb 9:11
f Kpł 7:15
Kpł 22:30
Pwt 16:4
g Łk 12:35
Ef 6:14
1Pt 1:13
h Ef 6:15
i Lb 28:16
Pwt 16:6
j Wj 11:4
Am 5:17
k Wj 11:5
Wj 12:29
l Lb 33:4
Iz 19:1
Jer 43:13
Sof 2:11

m 1Ko 8:6; n Mt 20:28; Rz 5:9; Heb 11:28; 1Jn 1:7; o Wj 23:15; Kpł 23:6; p Lb 9:13.

być dla was święte zgromadzenie i siódmego dnia święte zgromadzenie.[a] Nie należy w nich wykonywać żadnej pracy.[b] Tylko to, co każda dusza potrzebuje zjeść, jedynie to wolno wam zrobić.[c]

17 „I będziecie obchodzić Święto Przaśników,[d] gdyż w tymże dniu wyprowadzę wasze zastępy z ziemi egipskiej. I macie zachowywać ten dzień przez wszystkie wasze pokolenia jako ustawę po czas niezmierzony. **18** W miesiącu pierwszym, czternastego dnia tego miesiąca, macie jeść wieczorem przaśniki aż do wieczora dwudziestego pierwszego dnia tego miesiąca.[e] **19** Przez siedem dni nie może się znaleźć w waszych domach żaden zaczyn, gdyż każdy, kto skosztuje czegoś, co jest na zakwasie — czy to osiadły przybysz, czy rodowity mieszkaniec tej ziemi[f] — dusza ta musi zostać zgładzona ze zgromadzenia Izraela.[g] **20** Nie wolno wam jeść niczego, co jest na zakwasie. We wszystkich waszych mieszkaniach macie jeść przaśniki' ".

21 Mojżesz bezzwłocznie zwołał wszystkich starszych Izraela[h] i powiedział im: „Odłączcie i weźcie sobie po zwierzęciu z trzody według waszych rodzin, i zarżnijcie na ofiarę paschalną.[i] **22** Weźcie też wiązkę hizopu[j] i zanurzcie ją we krwi w misie, i strząśnijcie na nadproże oraz na dwa węgary nieco krwi, która jest w misie; i nikt z was aż do rana nie powinien wychodzić poza obręb wejścia do swego domu. **23** A gdy Jehowa będzie przechodził, by dotknąć Egipcjan plagą, i zobaczy krew na nadprożu i na dwóch węgarach, Jehowa ominie to wejście

ROZDZ. 12

a Kpł 23:4
b Kpł 23:8
c Mt 12:1
d Kpł 23:6
Łk 22:1
1Ko 5:8
e Kpł 23:5
Kpł 23:6
Eze 45:21
f Wj 12:49
Lb 9:14
Pwt 16:3
1Ko 5:7
g Lb 9:13
h Wj 3:16
Wj 19:7
Lb 11:16
i Lb 9:2
Joz 5:10
2Kl 23:21
2Kn 35:6
Ezd 6:20
Łk 22:7
j Kpł 14:6
Ps 51:7
Heb 9:19

szpalta 2

a Iz 37:36
Eze 9:6
Heb 11:28
b Kpł 23:4
Pwt 16:3
c Ef 2:15
Kol 2:14
Heb 8:13
d Joz 5:10
Ps 105:45
e Wj 13:8
Pwt 6:7
Joz 4:6
Ps 78:6
Ps 145:4
Ef 6:4
f Wj 34:25
Pwt 16:2
1Ko 5:7
g Wj 4:31
Neh 8:6
h Heb 11:28
i Rdz 15:14
Lb 33:4
Ps 78:51
Ps 105:36
Ps 136:10
Heb 11:28
j Wj 11:5
Lb 3:13
Ps 135:8
k Wj 11:6
l Wj 10:29
m Wj 3:20
Wj 6:1
Wj 10:9
Ps 105:38

i nie pozwoli, żeby zguba nawiedziła wasze domy i dotknęła was plagą.[a]

24 „I macie tego przestrzegać jako przepisu[b] dla was i waszych synów po czas niezmierzony.[c] **25** A gdy wejdziecie do ziemi, którą Jehowa wam da, tak jak oświadczył, wtedy macie przestrzegać tego wymagania świętej służby.[d] **26** Gdy zaś synowie wasi powiedzą wam: ‚Co dla was oznacza to wymaganie świętej służby?',[e] **27** wtedy powiecie: ‚Jest to ofiara paschalna dla Jehowy,[f] który przeszedł obok domów synów Izraela w Egipcie, gdy zesłał plagę na Egipcjan, lecz nasze domy ocalił' ".

Wówczas lud złożył głęboki pokłon i upadł na twarz.[g] **28** Następnie synowie Izraela poszli i uczynili tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi i Aaronowi.[h] Tak właśnie uczynili.

29 A o północy Jehowa ugodził każdego pierworodnego w ziemi egipskiej,[i] od pierworodnego potomka faraona, który zasiada na tronie, do pierworodnego potomka jeńca, który był w więziennym dole, i do każdego pierworodnego potomka zwierzęcia.[j] **30** Wówczas faraon wstał w nocy, on i wszyscy jego słudzy oraz wszyscy inni Egipcjanie; i wśród Egipcjan zaczął się podnosić wielki krzyk,[k] gdyż nie było domu, w którym nie byłoby umarłego. **31** Od razu wezwał[l] w nocy Mojżesza i Aarona i rzekł: „Wstańcie, wyjdźcie spośród mojego ludu, zarówno wy, jak i inni synowie Izraela, i idźcie, służcie Jehowie, tak jak oświadczyliście.[m] **32** Zabierzcie wasze trzody i wasze stada, tak jak

oświadczyliście,[a] i idźcie. A ponadto pobłogosławcie mnie".

33 I Egipcjanie zaczęli nalegać na lud, żeby ich szybko[b] odprawić z tej ziemi, „gdyż — jak mówili — wkrótce wszyscy pomrzemy!"[c] **34** Toteż lud niósł ciasto, zanim się zakwasiło — mając na ramionach dzieże zawinięte w płaszcze. **35** I synowie Izraela postąpili zgodnie ze słowem Mojżesza, prosząc Egipcjan o przedmioty ze srebra i o przedmioty ze złota oraz o płaszcze.[d] **36** A Jehowa sprawił, że lud znalazł łaskę w oczach Egipcjan,[e] tak iż dali im to, o co prosili;[f] i ogołocili Egipcjan.[g]

37 I synowie Izraela odeszli z Rameses[h] do Sukkot[i] w liczbie sześciuset tysięcy krzepkich mężczyzn pieszych, nie licząc maleństw.[j] **38** I wyruszyła z nimi także ogromna mieszana społeczność,[k] jak również trzody i stada, bardzo liczna gromada zwierząt. **39** A z ciasta, które zabrali z Egiptu, zaczęli piec okrągłe placki, przaśniki, gdyż się nie zakwasiło, zostali bowiem wypędzeni z Egiptu i nie mogli zwlekać ani też nie przygotowali sobie żadnej żywności.[l]

40 A pobyt synów Izraela, którzy mieszkali[m] w Egipcie,[n] trwał czterysta trzydzieści lat.[o] **41** I stało się pod koniec czterystu trzydziestu lat, w tymże dniu stało się, że wszystkie zastępy Jehowy wyszły z ziemi egipskiej.[p] **42** Jest to noc świętowania ze względu na Jehowę za to, że ich wyprowadził z ziemi egipskiej. Ze względu na Jehowę jest to noc świętowania wszystkich synów Izraela przez wszystkie ich pokolenia.[q]

43 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza i Aarona: „To jest ustawa dotycząca posiłku paschalnego:[a] Żaden cudzoziemiec nie może go jeść.[b] **44** Lecz gdzie jest jakiś niewolnik nabyty za pieniądze, masz go obrzezać.[c] Dopiero wtedy może uczestniczyć w jedzeniu go. **45** Osiedleniec i najemnik nie może go jeść. **46** Należy go jeść w jednym domu. Nie wolno ci wynosić żadnego kawałka mięsa poza dom na jakieś miejsce na zewnątrz. I nie wolno wam złamać w nim kości.[d] **47** Ma ją świętować całe zgromadzenie Izraela.[e] **48** A jeśli jakiś osiadły przybysz przebywa z tobą jako przybysz i chce świętować Paschę dla Jehowy, niech zostanie obrzezany każdy mężczyzna, który jest u niego.[f] Dopiero wtedy może się zbliżyć, by ją świętować; i będzie jak rodowity mieszkaniec tej ziemi. Lecz żaden nieobrzezany nie może jej jeść. **49** Jedno ma być prawo dla rodowitego mieszkańca i dla osiadłego przybysza, który przebywa pośród was jako przybysz".[g]

50 Toteż wszyscy synowie Izraela uczynili tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi i Aaronowi. Tak właśnie uczynili.[h] **51** I w tymże dniu Jehowa wyprowadził synów Izraela wraz z ich zastępami[i] z ziemi egipskiej.

13 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **2** „Poświęć mi każdego pierworodnego płci męskiej, który otwiera każde łono wśród synów Izraela, wśród ludzi i zwierząt. Jest mój".[j]

3 I Mojżesz przemówił do ludu: „Niech będzie upamiętniany ten dzień, w którym wyszliście z Egiptu,[k] z domu niewolników, gdyż Jehowa wyprowadził

ROZDZ. 12

a Wj 10:26
b Wj 12:11
c Rdz 20:3
Wj 10:7
Lb 17:12
d Rdz 15:14
Wj 3:21
Wj 11:2
Ps 105:37
e Wj 11:3
Prz 16:7
f Pwt 15:15
g Wj 3:22
h Rdz 47:11
Wj 1:11
i Lb 33:5
j Rdz 12:2
Rdz 15:5
Rdz 46:3
Wj 1:7
Wj 38:26
Lb 2:32
Lb 11:21
k Lb 11:4
Za 8:23
l Wj 6:1
Wj 11:1
Wj 12:31
m Rdz 12:4
Rdz 21:5
Rdz 25:26
Rdz 47:9
n Rdz 46:3
Rdz 47:27
Dz 13:17
o Rdz 15:13
Dz 7:6
Gal 3:17
p Wj 7:4
q Wj 12:14
Pwt 16:1

szpalta 2

a Kpl 23:5
Lb 9:14
Pwt 16:2
Joz 5:10
Mk 14:1
1 Ko 5:7
b Kpl 22:10
Ef 2:12
c Rdz 17:12
Rdz 17:23
d Lb 9:12
Ps 34:20
Jn 19:33
Jn 19:36
e Lb 9:14
f Rdz 17:12
g Kpl 24:22
Lb 15:16
Gal 3:28
Kol 3:11
h Wj 7:6
Wj 39:32
Pwt 12:32
i Wj 6:26
Wj 13:18

ROZDZ. 13

j Kpl 27:26
Lb 3:13
Lb 18:15
Pwt 15:19
Łk 2:23
k Wj 12:42
Pwt 16:3

was stąd siłą ręki.[a] Nie można więc jeść niczego, co jest na zakwasie.[b] **4** Wychodzicie dzisiaj, w miesiącu Abib.[c] **5** A gdy Jehowa wprowadzi cię do ziemi Kananejczyków i Hetytów, i Amorytów, i Chiwwitów, i Jebusytów[d] — do której przysiągł twoim praojcom, że da ją tobie[e] — do ziemi mlekiem i miodem płynącej,[f] wtedy będziesz przestrzegał tego wymagania świętej służby w tym miesiącu. **6** Przez siedem dni masz jeść przaśniki,[g] a w dniu siódmym jest święto dla Jehowy.[h] **7** Przaśniki należy jeść przez siedem dni;[i] i nie może być u ciebie widziane nic na zakwasie,[j] i żaden zaczyn nie może być u ciebie widziany w obrębie wszystkich twoich granic.[k] **8** I w owym dniu powiesz swemu synowi, mówiąc: ‚Jest tak z powodu tego, co Jehowa uczynił dla mnie, gdy wyszedłem z Egiptu'.[l] **9** I będzie to dla ciebie stanowić znak na twej ręce oraz upamiętnienie między twymi oczami,[m] żeby prawo Jehowy było w twoich ustach;[n] gdyż Jehowa silną ręką wyprowadził cię z Egiptu.[o] **10** I będziesz przestrzegał tej ustawy w jej wyznaczonym czasie rok w rok.[p]

11 „A gdy Jehowa wprowadzi cię do ziemi Kananejczyków,[q] tak jak przysiągł tobie i twoim praojcom,[r] i gdy ci ją da, **12** wtedy poświęcisz Jehowie każdego, kto otwiera łono,[s] i każde pierworodne młode zwierzę,[t] które będzie twoje. To, co jest płci męskiej, należy do Jehowy.[u] **13** Każdego pierworodnego osła masz wykupić owcą, a jeśli go nie wykupisz, to masz mu złamać kark.[v] Masz też wykupić każdego pierworodnego człowieka wśród twoich synów.[a]

14 „A gdyby twój syn dopytywał się później,[b] mówiąc: ‚Co to oznacza?', powiesz mu: ‚Jehowa siłą ręki wyprowadził nas z Egiptu,[c] z domu niewolników.[d] **15** A faraon okazał upór i nie chciał nas odprawić,[e] toteż Jehowa zabił każdego pierworodnego w ziemi egipskiej,[f] od pierworodnego potomka człowieka do pierworodnego potomka zwierzęcia.[g] Dlatego składam w ofierze Jehowie wszystkie samce, które otwierają łono,[h] a każdego pierworodnego z moich synów wykupuję'.[i] **16** I będzie to stanowić znak na twej ręce oraz przepaskę między twymi oczami,[j] gdyż Jehowa siłą ręki wyprowadził nas z Egiptu".[k]

17 A gdy faraon odprawiał lud, Bóg nie powiódł ich drogą przez ziemię Filistynów, chociaż było blisko, bo rzekł Bóg: „Może lud będzie żałował, gdy zobaczy wojnę, i wróci do Egiptu".[l] **18** Dlatego Bóg prowadził lud drogą okrężną po pustkowiu nad Morzem Czerwonym.[m] Lecz synowie Izraela wyszli z ziemi egipskiej w szyku bojowym.[n] **19** A Mojżesz wziął ze sobą kości Józefa, gdyż on uroczyście zaprzysiągł synów Izraela, mówiąc: „Bóg z całą pewnością zwróci na was uwagę,[o] a wy zabierzcie stąd ze sobą moje kości".[p] **20** I opuściwszy Sukkot, rozłożyli się obozem w Etam, na skraju pustkowia.[q]

21 A Jehowa szedł przed nimi za dnia w słupie obłoku, by ich prowadzić drogą,[r] nocą zaś w słupie ognia, aby im świecić,

ROZDZ. 13

a Wj 6:1 Pwt 4:34 Neh 9:10
b Wj 12:20 1Ko 5:7
c Wj 23:15 Wj 34:18 Pwt 16:1
d Wj 3:8 Wj 34:11 1Kl 9:20
e Rdz 15:18 Wj 6:8 Dz 7:5
f Wj 3:17 Pwt 6:3 Pwt 8:8
g Wj 12:15 Wj 34:18 1Ko 5:8
h Wj 10:9 Kpl 23:8 Łk 22:1
i Wj 23:15
j Pwt 16:3
k Wj 12:19
l Wj 12:27
m Wj 12:14 Pwt 6:8 Pwt 11:18
n Prz 23:16
o Wj 6:1 Wj 7:4
p Wj 12:24 Wj 23:15 Kpl 23:6 Pwt 16:3
q Neh 9:24
r Rdz 15:18 Ps 105:42
s Lb 3:13
t Kpl 27:26
u Wj 22:29 Wj 34:19 Lb 8:17 Pwt 15:19 Łk 2:23
v Wj 34:20

szpalta 2

a Lb 18:15
b Wj 12:26 Pwt 6:20 Ps 145:4
c Pwt 26:8
d Pwt 7:8
e Wj 5:2
f Ps 78:51 Ps 135:8
g Wj 11:5 Wj 12:29
h Wj 13:2 Wj 13:12 Pwt 21:17
i Wj 6:6
j Pwt 6:8 Pwt 11:18
k Wj 6:1 Judy 5
l Wj 14:11 Wj 16:3 Lb 14:3 Neh 9:17 Dz 7:39
m Wj 14:2 Lb 33:5

n Wj 12:51: **o** Ps 135:4; Łk 1:68; Łk 7:16; **p** Rdz 50:25; Joz 24:32; Heb 11:22: **q** Lb 33:6; **r** Wj 14:19; Lb 9:15; Pwt 1:33; Neh 9:12; Ps 99:7.

żeby mogli iść dniem i nocą.[a] **22** Słup obłoku nie ustępował sprzed ludu za dnia ani słup ognia nocą.[b]

14 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **2** „Powiedz synom Izraela, żeby zawrócili i rozłożyli się obozem pod Pi-Hachirot, między Migdol a morzem, naprzeciw Baal-Cefon.[c] Macie rozłożyć się obozem naprzeciw niego nad morzem. **3** Wówczas faraon powie o synach Izraela: ‚Błąkają się bezładnie po tej ziemi. Pustkowie ich zamknęło'.[d] **4** Ja zaś pozwolę, by serce faraona zacięło się w uporze,[e] i będzie ich ścigał, a ja okryję się chwałą w związku z faraonem i wszystkimi jego wojskami;[f] i Egipcjanie poznają, że ja jestem Jehowa".[g] Oni więc tak właśnie uczynili.

5 Później doniesiono królowi Egiptu, że lud uciekł. Serce faraona oraz jego sług natychmiast się zmieniło w stosunku do ludu,[h] tak iż powiedzieli: „Cóż to uczyniliśmy, odprawiając Izraela z niewolniczej służby[i] dla nas?" **6** Wówczas przygotował rydwany wojenne i wziął ze sobą swój lud.[j] **7** Wziął też sześćset doborowych rydwanów[k] oraz wszystkie inne rydwany Egiptu, a także wojowników na każdy z nich. **8** Tak to Jehowa pozwolił, by serce faraona, króla Egiptu, zacięło się w uporze,[l] i zaczął on ścigać synów Izraela, podczas gdy synowie Izraela odchodzili z podniesioną ręką.[m] **9** I Egipcjanie ich ścigali; i wszystkie konie faraona zaprzęgnięte do rydwanów, jak również jego jeźdźcy[n] i jego wojska doścignęli ich, gdy ci obozowali nad morzem, pod Pi-Hachirot, naprzeciw Baal-Cefon.[o]

ROZDZ. 13

a Wj 14:24
Lb 14:14
Ps 78:14

b Ps 105:39
1Ko 10:1

ROZDZ. 14

c Wj 13:18
Lb 33:7

d Ps 71:11

e Wj 4:21
Wj 7:13
Rz 9:18

f Wj 9:16
Wj 15:11
Wj 18:11
Joz 2:10
Nch 9:11
Iz 2:11
Rz 9:17

g Wj 7:5
Wj 8:22
Ps 83:18
Eze 26:6

h Wj 12:33
Ps 105:25

i Sdz 6:8
1Sm 2:27
1Sm 6:6

j Wj 14:23

k Joz 17:16
Sdz 4:3

l Wj 7:3
Pwt 2:30
Joz 11:20
Ps 10:2
Prz 16:18

m Lb 33:3

n Wj 15:19

o Wj 15:9
Joz 24:6

szpalta 2

a Joz 24:7
Nch 9:9
Ps 34:17
Ps 107:6

b Wj 16:3
Wj 17:3
Lb 14:2
Ps 106:7

c Wj 5:21
Wj 6:9
Heb 3:16
Heb 10:38

d Lb 14:9
Pwt 20:3
2Kn 20:15
Ps 27:1
Ps 46:1
Iz 41:10

e 2Kn 20:17
Prz 29:25

f Wj 14:30
Wj 15:5
Ps 136:15
Prz 16:4
Nch 9:11

g Pwt 1:30
Pwt 20:4
2Kn 20:29

h Joz 7:10

i Wj 4:20
Wj 17:9

j Ps 78:13

k Nch 9:11

10 Kiedy faraon się zbliżył, synowie Izraela podnieśli oczy, a oto maszerowali za nimi Egipcjanie; wtedy synowie Izraela bardzo się zlękli i zaczęli wołać do Jehowy.[a] **11** I odezwali się do Mojżesza: „Czy to dlatego, że w Egipcie nie ma grobowców, wziąłeś nas tu, byśmy pomarli na pustkowiu?[b] Cóżeś nam uczynił, wyprowadzając nas z Egiptu? **12** Czyż nie to słowo wyrzekliśmy do ciebie w Egipcie, mówiąc: ‚Zostaw nas w spokoju, żebyśmy służyli Egipcjanom'? Bo lepiej nam służyć Egipcjanom, niż pomrzeć na tym pustkowiu".[c] **13** Wówczas Mojżesz powiedział do ludu: „Nie lękajcie się.[d] Stójcie niewzruszenie i oglądajcie wybawienie, które Jehowa dziś wam zgotuje.[e] Bo Egipcjan, których dzisiaj widzicie, już więcej nie zobaczycie, nie, nigdy więcej.[f] **14** Jehowa będzie za was walczył,[g] a wy będziecie milczeć".

15 Następnie Jehowa rzekł do Mojżesza: „Dlaczego ciągle wołasz do mnie?[h] Powiedz synom Izraela, żeby zwinęli obóz. **16** Ty zaś podnieś swą laskę[i] i wyciągnij rękę nad morze, i je rozdziel,[j] żeby synowie Izraela mogli przejść środkiem morza po suchej ziemi.[k] **17** A oto ja pozwolę, by serca Egipcjan zacięły się w uporze,[l] żeby weszli za nimi i żebym okrył się chwałą w związku z faraonem oraz wszystkimi jego wojskami, jego rydwanami wojennymi i jego jeźdźcami.[m] **18** I Egipcjanie poznają, że ja jestem Jehowa, gdy okryję się chwałą w związku z faraonem, jego rydwanami wojennymi i jego jeźdźcami".[n]

---

l Wj 4:21; Wj 7:13; Rz 9:18; **m** Wj 9:16; Joz 24:6; Rz 9:17; **n** Wj 14:4.

19 Wówczas anioł[a] prawdziwego Boga, idący przed obozem Izraela, odszedł i udał się na tyły; także słup obłoku opuścił ich przód i stanął na ich tyłach.[b] **20** Wszedł zatem między obóz Egipcjan a obóz Izraela.[c] Z jednej strony był obłok z ciemnością. Z drugiej strony rozświetlał noc.[d] I jedna grupa nie zbliżyła się do drugiej przez całą noc.

21 Potem Mojżesz wyciągnął rękę nad morze[e] i Jehowa zaczął cofać morze silnym wiatrem wschodnim, wiejącym przez całą noc, i zamieniać basen morza w suchą ziemię,[f] i wody się rozdzieliły.[g] **22** W końcu synowie Izraela przeszli środkiem morza po suchej ziemi,[h] podczas gdy wody były dla nich murem po prawej i po lewej stronie.[i] **23** Egipcjanie zaś ruszyli w pościg; i wszystkie konie faraona, jego rydwany wojenne i jeźdźcy ruszyli za nimi[j] w środek morza. **24** A podczas straży porannej Jehowa spojrzał na obóz Egipcjan ze słupa ognia i obłoku[k] i wywołał zamieszanie w obozie Egipcjan.[l] **25** I sprawił, że odpadały koła od ich rydwanów, tak iż z trudem nimi powozili;[m] i Egipcjanie zaczęli mówić: „Uciekajmy, by się nie zetknąć z Izraelem, gdyż Jehowa walczy za nich z Egipcjanami”.[n]

26 W końcu Jehowa rzekł do Mojżesza: „Wyciągnij rękę nad morze,[o] żeby wody wróciły na Egipcjan, ich rydwany wojenne i jeźdźców”. **27** Mojżesz od razu wyciągnął rękę nad morze i z nastaniem poranka morze zaczęło wracać do normalnego stanu. Przez cały ten czas Egipcjanie uciekali, by się z nim nie zetknąć, ale Jehowa wtrącił Egipcjan w środek morza.[a] **28** I wody wciąż wracały.[b] W końcu zakryły rydwany wojenne i jeźdźców ze wszystkich wojsk faraona, a także tych, którzy weszli za nimi w morze.[c] Ani jeden z nich nie pozostał.[d]

29 Natomiast synowie Izraela przeszli po suchej ziemi środkiem dna morskiego,[e] a wody były dla nich murem po prawej i po lewej stronie.[f] **30** Tak w owym dniu Jehowa wybawił Izraela z ręki Egipcjan,[g] a Izrael zobaczył Egipcjan martwych na brzegu morza.[h] **31** Izrael ujrzał też potężną rękę, którą Jehowa posłużył się przeciw Egipcjanom; i lud zaczął się bać Jehowy oraz wierzyć Jehowie i Mojżeszowi, jego słudze.[i]

15 Wtedy Mojżesz i synowie Izraela zaśpiewali Jehowie pieśń następującej treści:[j]

„Zaśpiewam Jehowie, bo
wielce się wywyższył.[k]
Konia i jego jeźdźca wrzucił do morza.[l]

2 Moją siłą i moją potęgą jest Jah,[m] gdyż on jest mi wybawieniem.[n]
To mój Bóg — będę go sławił;[o] Bóg mego ojca[p] — będę go wywyższał.[q]

3 Jehowa jest wojownikiem.[r]
Jehowa to jego imię.[s]

4 Rydwany faraona oraz jego wojska wrzucił do morza,[t]
a jego doborowi wojownicy potonęli w Morzu Czerwonym.[u]

5 Zakryły ich rozkołysane wody;[v] wpadli w głębiny niczym kamień.[w]

6 Twoja prawica, Jehowo, jest potężna w mocy;[x]

ROZDZ. 14

a Rdz 48:16 Wj 32:34 Lb 20:16 Judy 9
b Wj 13:21 Ps 34:7 Iz 52:12
c Joz 24:7
d Ps 105:39
e Wj 14:16 Dz 7:36
f Joz 2:10 Ps 66:6 Ps 106:9 Ps 114:3 Iz 51:10
g Neh 9:11 Ps 78:13 Ps 136:13 Iz 63:12
h Wj 15:19 Lb 33:8 Iz 63:13 1Ko 10:1 Heb 11:29
i Wj 15:8
j Wj 14:17 Ps 10:2
k Wj 13:21
l Wj 23:27 1Sm 5:11 Ps 18:14
m Ps 76:6
n Wj 14:4 Pwt 3:22 1Sm 4:8
o Wj 7:19 Wj 8:5

szpalta 2

a Wj 15:1
b Wj 15:10 Pwt 11:4 Neh 9:11 Ps 78:53 Heb 11:29
c Rdz 15:14 Wj 14:23 Joz 24:7
d Wj 14:13 Ps 106:11 Ps 136:15
e Ps 66:6 Ps 77:19
f Wj 14:22 Wj 15:8
g Pwt 4:20 Ps 106:8
h Ps 58:10 Ps 59:10 Ps 91:8 Prz 16:4
i Wj 4:31 Wj 19:9 Ps 106:12

ROZDZ. 15

j Sdz 5:1 2Sm 22:1 Obj 15:3
k Wj 9:16 Wj 18:11 Ps 106:12
l Wj 15:21 Ps 136:15
m Wj 17:16 Ps 18:1 Iz 12:2 Flp 4:13

n Obj 7:10: **o** 2Sm 22:47: Ps 99:5; Iz 25:1: **p** Wj 3:15; **q** Ps 83:18; Ps 148:13; **r** Neh 4:20; Ps 24:8; **s** Wj 6:3; Iz 42:8; **t** Wj 14:27; Joz 24:6; **u** Wj 14:7; **v** Joz 24:7; **w** Neh 9:11; **x** Ps 17:7; Ps 60:5; Ps 89:13; Ps 118:15; 1Pt 5:6.

twoja prawica, Jehowo,
potrafi roztrzaskać nieprzyjaciela.[a]
7 A w obfitości swego dostojeństwa potrafisz powalić tych, którzy powstają przeciwko tobie;[b]
posyłasz swój płonący gniew, on ich pożera jak ścierń.[c]
8 I od tchnienia twoich nozdrzy[d] spiętrzyły się wody;
stanęły niczym zapora wód;
rozkołysane wody zakrzepły w sercu morza.
9 Nieprzyjaciel rzekł: ‚Będę ścigał![e] Dogonię![f]
Rozdzielę łup![g] Moja dusza napełni się nimi!
Dobędę miecza! Moja ręka ich wypędzi!"[h]
10 Wionąłeś swoim tchnieniem[i] — zakryło ich morze;[j]
potonęli niczym ołów w majestatycznych wodach.[k]
11 Któż wśród bogów jest podobny do ciebie, Jehowo?[l]
Któż jest jak ty, potężny w świętości?[m]
Ty, przed którym należy wyrażać bojaźń[n] w pieśniach pochwalnych,[o] który dokonujesz rzeczy zadziwiających.[p]
12 Ty wyciągnąłeś swą prawicę[q] — zaczęła ich pochłaniać ziemia.[r]
13 Ty w swej lojalnej życzliwości prowadziłeś lud, który wyratowałeś;[s]
ty swoją siłą zaprowadzisz ich do swego świętego miejsca przebywania.[t]
14 Ludy usłyszą,[u] zadrżą;[v]
bóle porodowe[w] chwycą mieszkańców Filistei.
15 Wtedy zaniepokoją się szejkowie Edomu;
despotycznych władców Moabu ogarnie drżenie.[a]
Zwątpią wszyscy mieszkańcy Kanaanu.[b]
16 Padnie na nich trwoga i strach.[c]
Z powodu wielkości twojego ramienia znieruchomieją jak kamień,
aż przejdzie twój lud,[d] Jehowo,
aż przejdzie[e] lud, który utworzyłeś.[f]
17 Zaprowadzisz ich i zasadzisz na górze twego dziedzictwa,[g]
w ustalonym miejscu, które przygotowałeś dla siebie, by je zamieszkiwać,[h] Jehowo,
w sanktuarium,[i] Jehowo, które założyły twe ręce.
18 Jehowa będzie królował po czas niezmierzony, na zawsze.[j]
19 Kiedy konie faraona[k] z jego rydwanami wojennymi i jego jeźdźcami weszły do morza,[l]
Jehowa z powrotem sprowadził na nich wody morza,[m]
podczas gdy synowie Izraela przeszli po suchej ziemi przez środek morza".[n]

20 A Miriam, prorokini, siostra Aarona,[o] wzięła do ręki tamburyn;[p] i wszystkie kobiety zaczęły z nią wychodzić, trzymając tamburyny i pląsając.[q] **21** Miriam zaś odpowiadała mężczyznom śpiewem:[r]

„Śpiewajcie Jehowie,[s] bo wielce się wywyższył.[t]
Konia i jego jeźdźca wrzucił do morza".[u]

ROZDZ. 15

a Heb 10:31
b Ps 148:13
Iz 5:16
Iz 37:23
c Pwt 4:24
Ps 59:13
Heb 12:29
d 2Sm 22:16
Ps 18:15
e Wj 14:8
f Wj 14:9
g Eze 38:12
h Wj 14:5
Iz 36:20
i Rdz 8:1
Wj 14:21
j Wj 14:28
Pwt 11:4
k Wj 15:5
Neh 9:11
l Pwt 3:24
2Sm 7:22
1Ko 8:5
m Kpł 19:2
Iz 6:3
1Pt 1:16
n Łk 12:5
Heb 12:28
o Heb 2:12
p Wj 11:9
q Wj 15:6
r Ps 78:53
Heb 11:29
s Ps 106:10
t Ps 78:54
u Lb 14:14
Joz 2:10
v Ps 99:1
w Ps 48:6

szpalta 2

a Lb 22:3
b Joz 2:11
Joz 5:1
c Pwt 11:25
Joz 2:9
d Wj 19:5
Pwt 32:9
2Sm 7:23
e Lb 20:17
Lb 21:22
Pwt 2:27
f Iz 43:1
g Pwt 4:21
Ps 44:2
Ps 78:54
Ps 80:8
h 1Kl 8:27
i Wj 25:8
j Ps 10:16
Ps 146:10
Dn 4:3
k Wj 14:23
Prz 21:31
l Joz 24:6
m Wj 14:28
Heb 11:29
n Wj 14:22
o Lb 26:59
p Ps 81:2
q Sdz 11:34
1Sm 18:6
2Sm 6:5
Ps 150:4
Jer 31:4

r 1Sm 18:7; **s** Sdz 5:3; **t** Wj 14:17; Wj 18:11; **u** Wj 14:27.

22 Później Mojżesz wyprowadził Izraela znad Morza Czerwonego i wyszli na pustkowie Szur,[a] i przez trzy dni maszerowali po tym pustkowiu, ale nie znaleźli wody.[b] **23** Po pewnym czasie przyszli do Mara,[c] ale nie mogli pić wody z Mara, gdyż była gorzka. Dlatego nadał temu miejscu nazwę Mara.[d] **24** A lud zaczął szemrać przeciwko Mojżeszowi,[e] mówiąc: „Co mamy pić?” **25** Wówczas wołał on do Jehowy.[f] A Jehowa skierował go ku pewnemu drzewu, ten zaś wrzucił je do wody i woda stała się słodka.[g]

Tam ustanowił On dla nich przepis i precedens sądowy i tam poddał ich próbie.[h] **26** I rzekł jeszcze: „Jeśli będziesz pilnie słuchał głosu Jehowy, twego Boga, i czynił to, co słuszne w jego oczach, i naprawdę nadstawiał ucha na jego przykazania, i przestrzegał wszystkich jego przepisów,[i] to nie sprowadzę na ciebie żadnej z dolegliwości, jakie sprowadziłem na Egipcjan,[j] gdyż ja jestem Jehowa, który cię uzdrawia”.[k]

27 Potem przybyli do Elim, gdzie było dwanaście źródeł wody i siedemdziesiąt palm.[l] I rozłożyli się tam obozem nad wodą.

16 Później odeszli z Elim[m] i całe zgromadzenie synów Izraela w końcu przybyło na pustkowie Sin,[n] które jest między Elim a Synajem, piętnastego dnia miesiąca drugiego po wyjściu z ziemi egipskiej.

2 I całe zgromadzenie synów Izraela zaczęło na pustkowiu szemrać przeciwko Mojżeszowi i Aaronowi.[o] **3** I synowie Izraela mówili do nich: „Bodajbyśmy pomarli[p] z ręki Jehowy w ziemi egipskiej, gdy siedzieliśmy przy garnkach mięsa,[a] gdy jedliśmy chleb do syta — bo wyprowadziliście nas na to pustkowie, by cały ten zbór zamorzyć głodem”.[b]

4 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza: „Oto jak deszcz spuszczę wam z niebios chleb;[c] a lud wyjdzie i będzie zbierał, każdy tyle, ile potrzebuje, dzień po dniu,[d] żebym mógł ich poddać próbie, czy będą postępować według mojego prawa, czy nie.[e] **5** A w dniu szóstym[f] przygotują sobie to, co przyniosą, i będzie tego dwa razy tyle, co zbierają dzień w dzień”.[g]

6 Przeto Mojżesz i Aaron powiedzieli do wszystkich synów Izraela: „Wieczorem poznacie, że to Jehowa wyprowadził was z ziemi egipskiej.[h] **7** Rano zaś ujrzycie chwałę Jehowy,[i] gdyż usłyszał wasze szemrania przeciwko Jehowie. A czymże my jesteśmy, byście mieli szemrać przeciwko nam?” **8** I Mojżesz ciągnął dalej: „Stanie się to, gdy wieczorem Jehowa da wam mięsa do jedzenia, a rano chleba do syta, gdyż Jehowa usłyszał wasze szemrania, że szemracie przeciwko niemu. A czymże my jesteśmy? Wasze szemrania nie są przeciwko nam, lecz przeciwko Jehowie”.[j]

9 I Mojżesz odezwał się do Aarona: „Powiedz całemu zgromadzeniu synów Izraela: ‚Zbliżcie się przed oblicze Jehowy, usłyszał bowiem wasze szemrania’”.[k] **10** A gdy tylko Aaron przemówił do całego zgromadzenia synów Izraela, odwrócili się oni w stronę pustkowia i oto chwała Jehowy ukazała się w obłoku.[l]

ROZDZ. 15

a Rdz 16:7
Rdz 25:18
b Wj 17:1
c Lb 33:8
d Rut 1:20
e Wj 16:2
Wj 17:3
Lb 11:1
1Ko 10:10
Judy 16
f Wj 17:4
Ps 50:15
g 2Kl 2:21
h Wj 16:4
Pwt 8:2
1Pt 1:7
i Kpł 26:3
Pwt 28:1
1Jn 5:3
j Wj 9:10
Pwt 7:15
k Wj 23:25
Ps 103:3
l Lb 33:9

ROZDZ. 16

m Lb 33:10
n Lb 33:11
o Wj 15:24
Ps 106:25
1Ko 10:10
p Lb 14:2
Jon 4:8

szpalta 2

a Lb 11:4
b Wj 17:3
Lb 16:13
Pwt 8:3
Lam 4:9
c Ps 78:24
Ps 105:40
Jn 6:31
1Ko 10:3
d Neh 11:23
Prz 30:8
Mt 6:11
e Pwt 8:2
Jak 1:3
1Pt 1:7
f Wj 35:2
g Wj 16:22
h Wj 6:7
Lb 16:28
Ps 77:20
Iz 63:11
i Wj 24:10
Kpł 9:6
Lb 16:42
Jn 11:40
j Lb 21:7
1Sm 8:7
Iz 32:6
Łk 10:16
k Wj 16:2
Lb 11:1
l Wj 13:21
Lb 16:19
1Kl 8:11
Mt 17:5

11 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **12** „Usłyszałem szemrania synów Izraela.[a] Powiedz im, mówiąc: ‚Między dwoma wieczorami będziecie jeść mięso, a rano nasycicie się chlebem;[b] i poznacie, że ja jestem Jehowa, wasz Bóg' ".[c]

13 Toteż wieczorem pojawiły się przepiórki[d] i zaczęły pokrywać obóz, a rano dookoła obozu utworzyła się warstwa rosy.[e] **14** Z czasem ta warstwa rosy wyparowała, a oto na powierzchni pustkowia było coś w postaci drobnych płatków,[f] drobniutkich niby szron[g] na ziemi. **15** Kiedy synowie Izraela to zobaczyli, zaczęli mówić jeden do drugiego: „Co to?" Bo nie wiedzieli, co to było. A Mojżesz rzekł do nich: „To jest chleb, który Jehowa dał wam na pokarm.[h] **16** To jest słowo, które Jehowa nakazał: ‚Nazbierajcie trochę, każdy stosownie do tego, ile zjada. Macie wziąć omer[i] na każdą osobę według liczby dusz, które każdy z was ma w swoim namiocie' ". **17** I synowie Izraela zaczęli tak czynić; i nazbierali, jedni dużo, a drudzy mało. **18** Kiedy mierzyli to omerem, wtedy ten, kto nazbierał dużo, nie miał nadmiaru, a temu, kto nazbierał mało, nie brakowało.[j] Zbierali więc, każdy stosownie do tego, ile zjada.

19 Wówczas Mojżesz powiedział do nich: „Niech nikt nie zostawia z tego nic do rana".[k] **20** Ale nie posłuchali Mojżesza. Gdy niektórzy zostawiali z tego trochę aż do rana, robaczywiało to i cuchnęło;[l] przeto Mojżesz oburzył się na nich.[m] **21** I co rano[n] to zbierali, każdy stosownie do tego, ile zjada. Gdy słońce zaczynało grzać, wówczas to topniało.

ROZDZ. 16

a Lb 14:27
Judy 16

b Ps 105:40

c Wj 4:5
Wj 6:7
Eze 34:31

d Lb 11:31
Ps 78:27

e Lb 11:9

f Lb 11:7
Pwt 8:3
Neh 9:15
Ps 78:24

g Ps 147:16

h Lb 21:5
Pwt 8:16
Joz 5:12
Jn 6:31
Jn 6:58
1Ko 10:3
Heb 9:4

i Wj 16:36

j 2Ko 8:15

k Wj 12:10
Mt 6:34

l Mt 6:19

m Wj 32:19
Lb 16:15
Ef 4:26

n Mt 6:11

szpalta 2

a Wj 16:5

b Wj 20:8
Wj 31:15
Wj 35:2
Kpł 23:3
Mk 2:27

c Lb 11:8

d Wj 16:33

e Neh 9:14

f Wj 20:9
Wj 31:13
Pwt 5:15
Jer 17:22
Mt 12:12
Łk 13:15

g Lb 14:11
2Kl 17:14
Ps 78:10
Ps 81:13
Ps 106:13
Łk 16:31

h Wj 31:13
Iz 58:13
Eze 20:12

i Łk 23:56

j Kpł 23:3
Pwt 5:14

k Wj 16:15
Lb 11:7

22 A szóstego dnia nazbierali dwa razy tyle chleba,[a] po dwa omery na osobę. Wszyscy naczelnicy zgromadzenia przyszli więc i donieśli o tym Mojżeszowi. **23** Wtedy rzekł do nich: „Tak powiedział Jehowa. Jutro będą sabatowe obchody świętego sabatu dla Jehowy.[b] Co możecie upiec, upieczcie, a co możecie ugotować, ugotujcie,[c] wszystek zaś nadmiar zostawcie sobie jako coś, co ma być przechowane aż do rana". **24** Zostawili to więc aż do rana, tak jak Mojżesz nakazał; i nie cuchnęło to ani nie zalęgły się w tym czerwie.[d] **25** Wówczas Mojżesz powiedział: „Jedzcie to dzisiaj, gdyż dzisiaj jest sabat[e] dla Jehowy. Dzisiaj nie znajdziecie tego na polu. **26** Sześć dni będziecie to zbierać, ale w dniu siódmym jest sabat.[f] W nim nic się nie pojawi". **27** Jednakże siódmego dnia niektórzy z ludu wyszli zbierać, ale nic nie znaleźli.

28 Toteż Jehowa rzekł do Mojżesza: „Jak długo zamierzacie odmawiać przestrzegania moich przykazań i moich praw?[g] **29** Zważcie na to, że Jehowa dał wam sabat.[h] Dlatego w dniu szóstym daje wam chleba na dwa dni. Siedźcie każdy na swoim miejscu.[i] Niech nikt nie opuszcza swego miejsca w dniu siódmym". **30** I lud zaczął obchodzić sabat w dniu siódmym.[j]

31 I dom Izraela zaczął to określać nazwą „manna". A było to białe jak nasienie kolendry, smak zaś miało jak placki z miodem.[k] **32** Wówczas Mojżesz rzekł: „To jest słowo, które nakazał Jehowa: ‚Napełnijcie tym omer, żeby to przechowywano przez wszystkie wasze poko-

lenia,[a] aby mogły widzieć chleb, którym was karmiłem na pustkowiu, gdy was wyprowadziłem z ziemi egipskiej'".[b] **33** Mojżesz powiedział więc do Aarona: „Weź dzban i wsyp do niego pełny omer manny, i złóż to przed Jehową, żeby to przechowywano przez wszystkie wasze pokolenia".[c] **34** Tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi, Aaron złożył to przed Świadectwem,[d] żeby to przechowywano. **35** I synowie Izraela jedli mannę przez czterdzieści lat,[e] aż przyszli do zamieszkanej ziemi.[f] Jedli mannę, aż przyszli do granicy ziemi Kanaan.[g] **36** A omer stanowi dziesiątą część efy.

17 I całe zgromadzenie synów Izraela odchodziło z pustkowia Sin[h] etapami, które odbywali zgodnie z rozkazem Jehowy;[i] i rozłożyli się obozem w Refidim.[j] Ale lud nie miał wody do picia.

2 I lud wszczął kłótnię z Mojżeszem, mówiąc:[k] „Daj nam wody, żebyśmy mogli pić". Lecz Mojżesz rzekł do nich: „Dlaczego się ze mną kłócicie? Dlaczego wciąż wystawiacie Jehowę na próbę?"[l] **3** A lud był tam spragniony wody i szemrał lud przeciwko Mojżeszowi, mówiąc: „Po cóż wyprowadziłeś nas z Egiptu, żeby nas i naszych synów, i nasz żywy inwentarz przyprawić o śmierć z pragnienia?"[m] **4** W końcu Mojżesz zawołał do Jehowy, mówiąc: „Co mam uczynić z tym ludem? Jeszcze trochę, a mnie ukamienują!"[n]

5 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza: „Przejdź przed ludem[o] i weź ze sobą kilku starszych Izraela oraz swą laskę, którą uderzyłeś Nil.[p] Weź ją do ręki i idź. **6** Oto ja stoję przed tobą tam na skale przy Horebie. Uderz w skałę, a wyjdzie z niej woda i lud będzie ją pił".[a] I Mojżesz tak uczynił na oczach starszych Izraela. **7** Nadał więc temu miejscu nazwę Massa[b] i Meriba[c] z powodu kłótni synów Izraela, a także dlatego, że wystawili Jehowę na próbę,[d] mówiąc: „Czy Jehowa jest pośród nas, czy nie?"[e]

8 I nadciągnęli Amalekici,[f] i zaczęli walczyć z Izraelem w Refidim.[g] **9** Wtedy Mojżesz rzekł do Jozuego:[h] „Wybierz nam mężczyzn i wyrusz,[i] walcz z Amalekitami. Jutro stanę na szczycie wzgórza, mając w ręku laskę prawdziwego Boga".[j] **10** Wówczas Jozue uczynił tak, jak mu powiedział Mojżesz,[k] żeby walczyć z Amalekitami; a Mojżesz, Aaron i Chur[l] wstąpili na szczyt wzgórza.

11 I gdy tylko Mojżesz podnosił rękę, Izraelici uzyskiwali przewagę,[m] lecz gdy tylko opuszczał rękę, przewagę uzyskiwali Amalekici. **12** Kiedy Mojżeszowi zaczęły ciążyć ręce, wzięli kamień i mu go podłożyli, a on na nim usiadł; Aaron zaś i Chur podpierali mu ręce, jeden z jednej strony, a drugi z drugiej strony, tak iż jego ręce pozostawały wzniesione aż do zachodu słońca. **13** Dlatego Jozue pobił Amaleka i jego lud ostrzem miecza.[n]

14 Wtedy Jehowa rzekł do Mojżesza: „Zapisz to dla upamiętnienia w księdze[o] i włóż to do uszu Jozuego: ‚Całkowicie wymażę spod niebios pamięć o Amaleku'".[p] **15** I Mojżesz zbudował ołtarz, i nadał mu nazwę Jehowa-Nissi, **16** mówiąc: „Ponieważ jest ręka przeciwna tronowi[q] Jah,[r] Jehowa będzie

ROZDZ. 16

a Ps 105:5 Ps 111:4
b Ps 78:20
c Heb 9:4
d Wj 27:21 Wj 30:6 Wj 40:20 1Kl 8:9
e Pwt 8:2 Neh 9:21 Ps 78:24 Jn 6:49
f Joz 5:12 Neh 9:15
g Lb 33:48 Pwt 1:8 Pwt 34:1

ROZDZ. 17

h Lb 33:12
i Lb 33:2
j Lb 33:14
k Wj 5:21 Lb 14:2 Lb 20:3
l Lb 14:22 Ps 78:18 Ps 95:9 Ps 106:14 Łk 4:12 1Ko 10:9 Heb 3:9
m Wj 16:2
n 1Sm 30:6 Jn 10:31
o Eze 2:6
p Wj 7:20

szpalta 2

a Lb 20:8 Pwt 8:15 Neh 9:15 Ps 78:15 Ps 105:41 Ps 114:8 Iz 48:21 1Ko 10:4
b Pwt 9:22 Pwt 33:8
c Ps 81:7
d Pwt 6:16 Ps 95:8 Heb 3:8
e Wj 34:9 Pwt 31:17 Dz 7:39
f Rdz 36:12
g Pwt 25:17 1Sm 15:2
h Lb 11:28 Pwt 32:44 Dz 7:45
i Lb 31:3
j Wj 4:2
k Joz 11:15
l Wj 24:14
m Ps 56:9
n Joz 11:12
o Wj 34:27
p Lb 24:20 Pwt 25:19 1Kn 4:43
q Iz 66:1 Dz 7:49

r Ps 94:12; Iz 12:2; Iz 26:4; Obj 19:1.

toczył wojnę z Amalekiem z pokolenia na pokolenie".[a]

18 A Jetro, kapłan midianicki, teść Mojżesza,[b] usłyszał o wszystkim, co Bóg uczynił dla Mojżesza oraz dla Izraela, swego ludu, jak Jehowa wyprowadził Izraela z Egiptu.[c] **2** Toteż Jetro, teść Mojżesza, wziął Cypporę, żonę Mojżesza, uprzednio odesłaną, **3** a także dwóch jej synów,[d] z których jeden miał na imię Gerszom,[e] „gdyż — jak powiedział — osiadłym przybyszem stałem się w obcej ziemi", **4** drugi zaś miał na imię Eliezer,[f] „gdyż — jak rzekł — Bóg mego ojca jest moim wspomożycielem, ocalił mnie bowiem od miecza faraona".[g]

5 I Jetro, teść Mojżesza, oraz jego synowie i jego żona przyszli do Mojżesza na pustkowie, gdzie obozował przy górze prawdziwego Boga.[h] **6** Wówczas przesłał do Mojżesza wiadomość: „Przyszedłem do ciebie, ja, twój teść, Jetro,[i] a także twoja żona i z nią jej dwaj synowie". **7** Mojżesz niezwłocznie wyszedł spotkać się ze swoim teściem i padł na twarz, i go ucałował;[j] i zaczął jeden drugiego pytać, jak mu się wiedzie. Potem weszli do namiotu.

8 I opowiadał Mojżesz swemu teściowi o wszystkim, co Jehowa uczynił faraonowi i Egiptowi ze względu na Izraela,[k] i o całej niedoli, jaka ich spotkała w drodze,[l] i o tym, jak Jehowa ich jednak wyzwalał.[m] **9** Wówczas Jetro ucieszył się z wszelkiego dobra, które Jehowa wyświadczył Izraelowi, wyzwalając ich z ręki Egiptu.[n] **10** Następnie Jetro powiedział: „Błogosławiony niech będzie Jehowa, który was wyzwolił z ręki Egiptu i z ręki faraona i który wyzwolił lud spod ręki Egiptu.[a] **11** Teraz wiem, że Jehowa jest większy niż wszyscy inni bogowie[b] — na podstawie tego, jak oni zuchwale wystąpili przeciw nim". **12** Potem Jetro, teść Mojżesza, wziął całopalenie i ofiary dla Boga;[c] i Aaron oraz wszyscy starsi Izraela przyszli, by z teściem Mojżesza jeść chleb przed prawdziwym Bogiem.[d]

13 Nazajutrz Mojżesz zasiadł jak zwykle, by służyć ludowi za sędziego,[e] a lud stał przed Mojżeszem od rana do wieczora. **14** I teść Mojżesza zobaczył wszystko, co on czynił dla ludu. Rzekł więc: „Cóż to takiego czynisz dla ludu? Dlaczego siedzisz sam, a wszystek lud staje przed tobą od rana do wieczora?" **15** Wówczas Mojżesz powiedział do teścia: „Dlatego, że lud przychodzi do mnie, by pytać Boga.[f] **16** Gdy wyłoni się u nich jakaś sprawa,[g] ma ona trafić do mnie, ja zaś rozsądzę między jedną stroną a drugą i oznajmię rozstrzygnięcia prawdziwego Boga oraz jego prawa".[h]

17 Wtedy teść Mojżesza rzekł do niego: „Niedobrze to czynisz. **18** Na pewno zamęczysz zarówno siebie, jak i ten lud, który jest z tobą, gdyż zajęcie to jest dla ciebie zbyt wielkim ciężarem.[i] Nie jesteś w stanie czynić tego sam.[j] **19** Posłuchaj więc mojego głosu.[k] Doradzę ci, a Bóg będzie z tobą.[l] Ty sam służ jako przedstawiciel ludu przed prawdziwym Bogiem[m] i ty sam przedkładaj sprawy prawdziwemu Bogu.[n] **20** I uprzedzaj ich o tym, jakie są przepisy i prawa,[o] i zapoznawaj ich z drogą, którą mają kroczyć, i z pracą, którą mają wykonywać.[p] **21** Ale z całego ludu powinieneś sobie wy-

ROZDZ. 17

a 1Sm 15:20
Est 3:1
Est 7:10
Est 9:24

ROZDZ. 18

b Wj 2:21
Wj 3:1
c Joz 2:10
Joz 9:9
d Dz 7:29
e Wj 2:22
f 1Kn 23:15
g Wj 2:15
2Ko 1:10
h Wj 19:2
1Kl 19:8
i Wj 4:18
Lb 10:29
j Rdz 33:3
2Sm 14:33
Rz 12:10
k Wj 7:3
Wj 14:28
Pwt 4:34
Neh 9:10
l Wj 15:22
Wj 16:3
Lb 20:14
m Ps 81:7
Ps 102:2
Dn 3:29
n Pwt 33:29
Rz 15:10

szpalta 2

a Rdz 14:20
Łk 1:68
b Wj 15:11
2Kn 2:5
Ps 95:3
Ps 97:9
Dn 2:47
c Mal 1:11
d Rdz 31:54
e Mt 23:2
f Wj 20:19
Lb 12:8
Lb 27:5
g Wj 24:14
Pwt 17:8
1Ko 6:1
h Pwt 4:5
Pwt 5:1
Pwt 6:1
i Lb 11:11
j Lb 11:14
Pwt 1:9
Dz 6:2
k Wj 18:24
Prz 9:9
l Joz 1:17
m Wj 20:19
Pwt 5:5
n Lb 27:5
o Pwt 7:11
Neh 9:14
Mk 10:3
p 1Sm 12:23
Ps 32:8
Iz 30:21
Jer 42:3
Mi 4:2

brać mężów zdolnych,[a] bojących się Boga,[b] mężów godnych zaufania,[c] nienawidzących niesprawiedliwego zysku;[d] i ustanów ich nad nimi jako przełożonych nad tysiącami,[e] przełożonych nad setkami, przełożonych nad pięćdziesiątkami i przełożonych nad dziesiątkami.[f] **22** I będą oni sądzić lud przy każdej sposobności; i każdą wielką sprawę przedłożą tobie,[g] ale każdą sprawę pomniejszą rozpatrzą sami jako sędziowie. Odciąż więc siebie, a oni będą dźwigać ciężar razem z tobą.[h] **23** Jeżeli tak uczynisz, a Bóg ci nakazał, to na pewno będziesz mógł temu podołać, a ponadto cały ten lud wróci w pokoju na swoje miejsce".[i]

24 Mojżesz od razu posłuchał głosu swego teścia i uczynił wszystko, co ten powiedział.[j] **25** I Mojżesz zaczął wybierać zdolnych mężów z całego Izraela i powierzać im stanowiska zwierzchników nad ludem[k] — jako przełożonych nad tysiącami, przełożonych nad setkami, przełożonych nad pięćdziesiątkami i przełożonych nad dziesiątkami. **26** A oni sądzili lud przy każdej sposobności. Trudną sprawę przedkładali Mojżeszowi,[l] lecz każdą sprawę pomniejszą rozpatrywali sami jako sędziowie. **27** Potem Mojżesz pożegnał się ze swym teściem[m] i ten odszedł do swojej krainy.

19 W trzecim miesiącu po wyjściu synów Izraela z ziemi egipskiej,[n] tego samego dnia, przybyli na pustkowie Synaj.[o] **2** I wyruszyli z Refidim,[p] a przybywszy na pustkowie Synaj, rozłożyli się obozem na tym pustkowiu;[q] i obozował tam Izrael naprzeciw góry.[r]

ROZDZ. 18
- a Lb 11:17; Pwt 1:13; Dz 6:3; 1Tm 3:2; Tyt 1:9
- b 2Kn 6:31; 2Kn 19:7; Hi 2:3; Prz 8:13
- c Eze 18:8; Dn 6:5; 1Ts 2:10; 1Tm 3:7; Tyt 1:7
- d Wj 23:8; Dz 20:33; 1Tm 3:3; 1Pt 5:2
- e Lb 10:4
- f Pwt 1:15; Dz 14:23; Tyt 1:5
- g Kpł 24:11; Lb 15:33; Pwt 1:17
- h Lb 11:17
- i Prz 11:14
- j Prz 12:15
- k Dz 6:5
- l Dz 15:2
- m Lb 10:29

ROZDZ. 19
- n Est 8:9
- o Kpł 7:38
- p Wj 17:1
- q Lb 33:15
- r Wj 3:12

szpalta 2
- a Neh 9:13; Dz 7:38
- b Pwt 4:34
- c Pwt 32:11; Iz 63:9
- d Ps 119:4; Prz 19:16; 1Jn 5:3
- e 1Kl 8:21; Ps 25:10; Gal 4:24
- f 1Kl 8:53; Ps 135:4
- g Pwt 10:14; 1Ko 10:26
- h Kpł 11:44; Pwt 7:6; Iz 61:6; 1Pt 2:9; Obj 5:10
- i Wj 3:16
- j Wj 24:3
- k Wj 24:7; Pwt 26:17; Joz 24:24
- l Lb 12:8
- m Pwt 4:11; 1Kl 8:12; Ps 97:2; Heb 12:18
- n Pwt 4:12; Pwt 4:36; Dz 7:38

3 Mojżesz zaś udał się do prawdziwego Boga, a Jehowa zaczął do niego wołać z owej góry,[a] mówiąc: „To masz powiedzieć domowi Jakuba i oznajmić synom Izraela: **4** ‚Sami widzieliście, co uczyniłem Egipcjanom,[b] żeby was nieść na orlich skrzydłach i przynieść was do siebie.[c] **5** Jeśli więc będziecie bezwzględnie posłuszni[d] memu głosowi i naprawdę będziecie zachowywać moje przymierze,[e] to staniecie się moją szczególną własnością spośród wszystkich ludów,[f] gdyż do mnie należy cała ziemia.[g] **6** A wy sami staniecie się dla mnie królestwem kapłanów i narodem świętym'.[h] Oto słowa, które masz powiedzieć synom Izraela".

7 Mojżesz więc przyszedł i wezwawszy starszych ludu,[i] przedłożył im wszystkie te słowa, które Jehowa mu nakazał.[j] **8** Potem cały lud jednogłośnie odpowiedział, mówiąc: „Wszystko, co rzekł Jehowa, jesteśmy gotowi czynić".[k] Mojżesz natychmiast zaniósł Jehowie słowa ludu.[l] **9** Wtedy Jehowa rzekł do Mojżesza: „Oto ja przychodzę do ciebie w ciemnym obłoku,[m] żeby lud słyszał, gdy z tobą rozmawiam,[n] i żeby również tobie wierzyli po czas niezmierzony".[o] Wówczas Mojżesz przekazał Jehowie słowa ludu.

10 A Jehowa przemówił do Mojżesza: „Idź do ludu i uświęcaj ich dzisiaj i jutro, a oni mają wyprać swe płaszcze.[p] **11** I mają być gotowi na trzeci dzień, gdyż trzeciego dnia Jehowa na oczach całego ludu zstąpi na górę Synaj.[q] **12** I dookoła wyznacz ludowi granice, mówiąc:

o Łk 10:16; p Lb 8:21; q Wj 34:5; Pwt 33:2; Ps 18:9.

‚Strzeżcie się wstępować na górę i nie dotykajcie jej skraju. Każdy, kto dotknie góry, bezwarunkowo zostanie uśmiercony.[a] **13** Żadna ręka nie może go dotknąć, gdyż taki niechybnie zostanie ukamienowany lub niechybnie zostanie przebity. Czy to zwierzę, czy człowiek, nie będzie żyć’.[b] Na dźwięk baraniego rogu[c] mogą podejść do góry”.

14 Wówczas Mojżesz zstąpił z góry do ludu i począł uświęcać lud; a oni zabrali się do prania swoich płaszczy.[d] **15** Toteż powiedział do ludu: „Przygotujcie się[e] w ciągu trzech dni. Wy, mężczyźni, nie zbliżajcie się do kobiety”.[f]

16 A trzeciego dnia, gdy nastał ranek, zaczęły występować grzmoty i błyskawice[g] i ukazał się na górze ciężki obłok,[h] i rozległ się bardzo donośny głos rogu,[i] tak iż cały lud, który był w obozie, zaczął drżeć.[j] **17** Wówczas Mojżesz wyprowadził lud z obozu na spotkanie z prawdziwym Bogiem i stanęli u stóp góry.[k] **18** A góra Synaj wszędzie dymiła[l] wskutek tego, że Jehowa zstąpił na nią w ogniu;[m] i jej dym wznosił się jak dym z pieca do wypalania,[n] a cała góra bardzo drżała.[o] **19** Gdy dźwięk rogu stawał się coraz głośniejszy, Mojżesz zaczął mówić, a prawdziwy Bóg zaczął mu odpowiadać głosem.[p]

20 Jehowa zstąpił więc na górę Synaj, na szczyt góry. Potem Jehowa zawołał Mojżesza na szczyt góry i Mojżesz tam wstąpił.[q] **21** A Jehowa rzekł do Mojżesza: „Zejdź, ostrzeż lud, żeby nie próbowali przedostać się do Jehowy, by popatrzeć, i wielu z nich musiałoby zginąć.[r] **22** I niech uświęcą się także kapłani, którzy regularnie zbliżają się do Jehowy,[a] by Jehowa nie wystąpił gwałtownie przeciwko nim”.[b] **23** Wtedy Mojżesz powiedział do Jehowy: „Lud nie może wchodzić na górę Synaj, gdyż ty sam już nas ostrzegłeś, mówiąc: ‚Wyznacz granice góry i uczyń ją świętą’”.[c] **24** Lecz Jehowa rzekł do niego: „Idź, zstąp i wejdź, ty i Aaron z tobą; i niech kapłani ani lud się nie przedzierają, by podejść do Jehowy, żeby gwałtownie nie wystąpił przeciwko nim”.[d] **25** Mojżesz zstąpił więc do ludu i powiedział im to.[e]

20 A Bóg powiedział wszystkie te słowa, mówiąc:[f]

2 „Jam jest Jehowa, twój Bóg,[g] który cię wyprowadził z ziemi egipskiej, z domu niewolników.[h] **3** Nie wolno ci mieć żadnych innych bogów[i] na przekór mojemu obliczu.

4 „Nie wolno ci robić sobie rzeźbionego wizerunku ani postaci podobnej do czegokolwiek, co jest w niebiosach w górze, lub tego, co jest na ziemi na dole, lub tego, co jest w wodach pod ziemią.[j] **5** Nie wolno ci kłaniać się im ani dać się namówić do służenia im,[k] gdyż ja, Jehowa, twój Bóg, jestem Bogiem wymagającym wyłącznego oddania,[l] zsyłającym karę za przewinienie ojców na synów, na trzecie pokolenie i na czwarte pokolenie, w wypadku tych, którzy mnie nienawidzą,[m] **6** lecz okazującym lojalną życzliwość tysiącznemu pokoleniu w wypadku tych, którzy mnie miłują i przestrzegają moich przykazań.[n]

7 „Nie wolno ci używać imienia Jehowy, twego Boga, w spo-

ROZDZ. 19
- a Kpl 10:2; 2Sm 6:7
- b Heb 12:20
- c Wj 20:18; Joz 6:4
- d Wj 19:10; Joz 7:13; 1Sm 16:5
- e Am 4:12
- f 1Sm 21:4; 1Ko 7:5
- g Ps 77:18
- h Pwt 4:11; 1Kl 8:12; Ps 97:2
- i Heb 12:19
- j Heb 12:21
- k Pwt 4:10; Pwt 5:5
- l Pwt 4:11; Pwt 5:22; Ps 68:8; Ps 104:32
- m Wj 24:17; 2Kn 7:3
- n Rdz 19:28; Ps 144:5
- o 1Kl 19:11; Ps 68:8
- p Neh 9:13; Ps 81:7
- q Wj 24:12
- r 1Sm 6:19

szpalta 2
- a Wj 28:41
- b Kpl 10:2; 1Kn 13:10; Dz 5:5
- c Wj 19:12
- d Lb 16:35
- e Dz 20:27

ROZDZ. 20
- f Pwt 5:22; Dz 7:38
- g Ps 81:10; Oz 13:4; Rz 3:29
- h Wj 13:3
- i Pwt 5:7; 2Kl 17:35; Jer 25:6
- j Kpl 26:1; Pwt 4:16; Pwt 5:8; Iz 40:25; Dz 17:29; 1Ko 8:4; Obj 9:20
- k Rdz 35:2; Wj 23:24; 1Ko 10:20; 1Jn 5:21
- l Wj 34:14; Lb 25:11; Mt 4:10; Łk 10:27
- m Pwt 5:9; 2Sm 21:6; 1Kl 21:29; Mt 23:35
- n Pwt 4:37; Pwt 5:10; Kzn 12:13; Rz 11:28

sób niegodny,[a] bo Jehowa nie pozostawi bez ukarania tego, kto używa jego imienia w sposób niegodny.[b]

8 „Pamiętając o tym, by uważać dzień sabatu za święty,[c] **9** przez sześć dni masz pracować i wykonywać wszelką swą pracę.[d] **10** Ale dzień siódmy jest sabatem dla Jehowy, twego Boga.[e] Nie masz wykonywać żadnej pracy — ty ani twój syn, ani twoja córka, twój niewolnik ani twoja niewolnica, ani twoje zwierzę domowe, ani twój osiadły przybysz, który jest w twoich bramach.[f] **11** Bo w ciągu sześciu dni Jehowa uczynił niebiosa i ziemię, morze i wszystko, co w nich jest,[g] a w dniu siódmym zaczął odpoczywać.[h] Dlatego Jehowa pobłogosławił dzień sabatu i zaczął go uświęcać.[i]

12 „Szanuj swego ojca i swą matkę,[j] aby długo trwały twoje dni na ziemi, którą daje ci Jehowa, twój Bóg.[k]

13 „Nie wolno ci mordować.[l]

14 „Nie wolno ci cudzołożyć.[m]

15 „Nie wolno ci kraść.[n]

16 „Nie wolno ci fałszywie świadczyć jako świadek przeciw twemu bliźniemu.[o]

17 „Nie wolno ci pożądać domu twego bliźniego. Nie wolno ci pożądać żony twego bliźniego[p] ani jego niewolnika, ani jego niewolnicy, ani jego byka, ani jego osła, ani niczego, co należy do twego bliźniego”.[q]

18 A cały lud widział grzmoty i błyskawice oraz dźwięk rogu i górę dymiącą. Gdy lud to zobaczył, wtedy zadrżeli i stanęli z daleka.[r] **19** I zwrócili się do Mojżesza: „Ty przemawiaj do nas, a my będziemy słuchać; ale Bóg niech do nas nie przemawia, byśmy czasem nie pomarli”.[a] **20** Rzekł więc Mojżesz do ludu: „Nie lękajcie się, gdyż prawdziwy Bóg przyszedł po to, by poddać was próbie[b] i byście stale mieli przed swym obliczem bojaźń wobec niego, żeby nie grzeszyć”.[c] **21** A lud stał z daleka, lecz Mojżesz zbliżył się do ciemnych kłębów chmur, gdzie był prawdziwy Bóg.[d]

22 I Jehowa przemówił do Mojżesza:[e] „Oto, co masz powiedzieć synom Izraela: ‚Sami widzieliście, że mówiłem do was z niebios.[f] **23** Nie wolno wam sporządzać obok mnie bogów ze srebra, nie wolno wam też sporządzać sobie bogów ze złota.[g] **24** Masz uczynić dla mnie ołtarz z ziemi[h] i będziesz na nim ofiarował swoje całopalenia i ofiary współuczestnictwa, swoją trzodę i swoje stado.[i] W każdym miejscu, gdzie upamiętnię swoje imię, przyjdę do ciebie i cię pobłogosławię.[j] **25** A jeśli będziesz czynił dla mnie ołtarz z kamieni, to nie wolno ci budować z kamieni ciosanych. Gdybyś przyłożył do niego dłuto, zbezcześciłbyś go.[k] **26** I nie wolno ci do mojego ołtarza wstępować po stopniach, żeby nie zostały na nim odsłonięte twoje wstydliwe części ciała’.

21 „A oto sądownicze rozstrzygnięcia, które masz im przedstawić:[l]

2 „Jeżeli kupisz hebrajskiego niewolnika,[m] będzie on niewolnikiem sześć lat, ale w siódmym odejdzie bez opłaty jako człowiek wolny.[n] **3** Jeżeli przyszedł sam, to sam odejdzie. Jeśli

ROZDZ. 20

a Kpl 19:12
Prz 30:9
Eze 36:21

b Kpl 24:16
Pwt 5:11
Joz 9:20

c Wj 16:23
Wj 31:13
Pwt 5:12

d Wj 23:12
Pwt 5:13
Łk 13:14

e Wj 34:21

f Wj 16:29
Pwt 5:14
Neh 13:16
Jn 7:23

g Dz 4:24
Dz 14:15
Obj 10:6
Obj 14:7

h Rdz 2:2
Heb 4:4

i Pwt 5:12

j Wj 21:15
Prz 1:8
Jer 35:18

k Kpl 19:3
Pwt 5:16
Mt 15:4
Ef 6:2

l Rdz 9:6
Pwt 5:17
Jak 2:11
1Jn 3:15
Obj 21:8

m Rdz 39:9
Pwt 5:18
Prz 6:32
Mt 5:27
Mt 5:28
Rz 13:9
1Ko 6:18
Heb 13:4

n Kpl 19:11
Pwt 5:19
Mk 10:19
1Ko 6:10
Ef 4:28

o Kpl 19:16
Pwt 5:20
Pwt 19:16
Ps 15:3

p Mt 5:28

q Joz 7:21
Mi 2:2
Łk 12:15
Rz 7:7

r Wj 19:16
Heb 12:18

szpalta 2

a Pwt 18:16
Dz 7:38
Gal 3:19

b Rdz 22:1
Pwt 8:2

c Joz 24:14
Hi 28:28
Prz 1:7
Iz 8:13

d Pwt 5:5
Ps 97:2

e Wj 33:1
Łk 12:8

f Pwt 4:36
Neh 9:13

g Wj 32:4
Dn 5:4
Dz 17:29

---

h 2Kl 5:17; **i** Kpl 6:9; Hi 1:5; **j** Pwt 12:5; 2Kn 6:6; **k** Pwt 27:5; Joz 8:31; **ROZDZ. 21** **l** Wj 24:3; Pwt 4:14; Obj 15:4; **m** Kpl 25:39; 2Kl 4:1; Mt 18:25; **n** Pwt 15:12; Jer 34:14.

jest właścicielem żony, to jego żona odejdzie razem z nim. **4** Jeżeli jego pan da mu żonę i ta urodzi mu synów lub córki, to żona i jej dzieci staną się własnością jej pana,[a] a on odejdzie sam.[b] **5** Ale jeśli ów niewolnik będzie usilnie zapewniał: ‚Naprawdę miłuję mego pana, moją żonę oraz moich synów; nie chcę odejść jako człowiek wolny',[c] **6** to jego pan przyprowadzi go przed prawdziwego Boga i przyprowadzi go do drzwi lub węgara; i jego pan przekłuje mu ucho szydłem, i będzie on jego niewolnikiem po czas niezmierzony.[d]

7 „A jeżeli mężczyzna sprzeda swoją córkę jako niewolnicę,[e] to ona nie odejdzie tak, jak odchodzą niewolnicy. **8** Jeśli nie będzie się podobała oczom swego pana, tak iż on nie przeznaczy jej na nałożnicę,[f] lecz przeznaczy ją do wykupienia, to nie będzie miał prawa sprzedać jej obcemu ludowi i tym samym postąpić wobec niej zdradziecko. **9** Ale jeśli przeznaczy ją dla swego syna, to ma z nią postępować zgodnie z prawem przysługującym córkom.[g] **10** Jeżeli weźmie sobie inną żonę, to nie może nic ująć z jej wyżywienia, odzieży[h] ani z tego, co się jej należy w małżeństwie.[i] **11** Gdyby nie spełniał wobec niej tych trzech rzeczy, to ona odejdzie darmo, bez dawania pieniędzy.

12 „Kto uderzy mężczyznę, tak iż ten umrze, bezwarunkowo ma być uśmiercony.[j] **13** Ale jeśli nie czyha, a prawdziwy Bóg dopuści, by to się stało z jego ręki,[k] to wyznaczę ci miejsce, gdzie może uciec.[l] **14** A jeśli jakiś mężczyzna tak się rozsierdzi na swego bliźniego, że go podstępnie zabije,[a] masz go zabrać nawet od mojego ołtarza, żeby umarł.[b] **15** A kto uderzy swego ojca i swą matkę, bezwarunkowo ma być uśmiercony.[c]

16 „A kto porwie mężczyznę[d] i go sprzeda[e] lub zostanie on znaleziony w jego ręku, ten bezwarunkowo ma być uśmiercony.[f]

17 „A kto złorzeczy swemu ojcu i swej matce, bezwarunkowo ma być uśmiercony.[g]

18 „A jeżeli mężczyźni się pokłócą i jeden z nich uderzy swego bliźniego kamieniem lub motyką, i ten nie umrze, ale będzie musiał pozostawać w łóżku, **19** to jeśli wstanie i będzie chodził na zewnątrz, sam się podpierając, wówczas ten, kto go uderzył, nie będzie podlegał karze; zapłaci odszkodowanie tylko za stracony czas pracy, dopóki tamten całkowicie nie wyzdrowieje.

20 „A jeżeli mężczyzna uderzy[h] kijem swego niewolnika lub swą niewolnicę, tak iż ktoś taki umrze pod jego ręką, to bezwarunkowo ma być pomszczony.[i] **21** Ale jeśli przeżyje dzień lub dwa dni, to nie ma być pomszczony, jest bowiem jego pieniądzem.

22 „A jeżeli mężczyźni biją się i wyrządzą krzywdę kobiecie brzemiennej, i wyjdą z niej dzieci,[j] lecz nie nastąpi wypadek śmiertelny, to bezwarunkowo należy od niego zażądać odszkodowania zgodnie z tym, co na niego nałoży właściciel tej kobiety; i ma to dać za pośrednictwem sędziów.[k] **23** Ale jeśli nastąpi wypadek śmiertelny, to masz dać duszę za duszę,[l] **24** oko za oko, ząb za ząb, rękę za rękę, nogę za

ROZDZ. 21

a Kpł 25:44
Kpł 25:46

b Pwt 15:12

c Pwt 15:16

d Pwt 15:17

e Neh 5:5

f Rdz 16:5
Gal 4:22

g Lb 30:16

h Ef 5:29
1Tm 5:8

i Pwt 25:5
1Ko 7:3

j Rdz 9:6
Lb 35:30
Mt 5:21

k Lb 35:22
Pwt 19:4
Kzn 9:11

l Lb 35:11
Pwt 4:42
Pwt 19:3
Joz 20:7

szpalta 2

a Lb 15:30
Pwt 19:11
2Sm 3:27
1Jn 3:15

b 1Kl 1:50
1Kl 2:29
2Kl 11:15

c Wj 20:12
1Tm 1:9

d Rdz 40:15
1Tm 1:10

e Rdz 37:28

f Pwt 24:7

g Kpł 20:9
Prz 20:20
Prz 30:11
Prz 30:17
Mt 15:4

h Prz 10:13

i Rdz 9:5
Kpł 24:17

j Ps 139:16
Jer 1:5

k Wj 18:26
Pwt 16:18
Pwt 17:8
Pwt 22:18
2Kn 19:10

l Rdz 9:6
Kpł 24:17
Lb 35:31
Obj 21:8

nogę,[a] **25** oparzenie za oparzenie, ranę za ranę, cios za cios.[b]

26 „A jeżeli mężczyzna uderzy w oko swego niewolnika lub w oko swej niewolnicy i je zniszczy, to ma taką osobę odprawić jako uwolnioną w ramach odszkodowania za oko.[c] **27** A jeśli wybije ząb swego niewolnika lub ząb swej niewolnicy, to ma kogoś takiego odprawić jako uwolnionego w ramach odszkodowania za ząb.

28 „A jeżeli byk pobodzie mężczyznę lub kobietę i ktoś taki umrze, to byka bezwarunkowo należy ukamienować,[d] ale jego mięsa nie wolno jeść; a właściciel byka nie podlega karze. **29** Lecz jeśli już wcześniej bywało, że byk bódł, i ostrzegano właściciela, ale go nie pilnował i ten uśmiercił mężczyznę lub kobietę, to byka należy ukamienować, a jego właściciel także ma być uśmiercony. **30** Jeżeli zażąda się od niego okupu, to ma dać cenę wykupu za swą duszę zgodnie ze wszystkim, czego się od niego zażąda.[e] **31** Czy pobodzony został syn, czy pobodzona została córka, należy z nim postąpić zgodnie z tym sądowniczym rozstrzygnięciem.[f] **32** Jeśli byk pobódł niewolnika lub niewolnicę, to właściciel da ich panu kwotę trzydziestu sykli,[g] a byk zostanie ukamienowany.

33 „A jeśli ktoś odkryje dół albo jeśli ktoś wykopie dół i go nie przykryje, a wpadnie weń byk lub osioł,[h] **34** to właściciel dołu ma dać odszkodowanie.[i] Ma zwrócić tę kwotę jego właścicielowi, a martwe zwierzę zostanie dla niego. **35** Jeżeli czyjś byk uszkodzi innego byka i ten zdechnie, to mają sprzedać żywego byka i podzielić się zapłatą za niego; a martwym też mają się podzielić.[a] **36** Albo jeśli było wiadomo, że byk już wcześniej bódł, ale właściciel go nie pilnował,[b] to bezwarunkowo ma jako odszkodowanie[c] dać byka za byka, a martwy zostanie dla niego.

22 „Jeżeli ktoś ukradnie byka lub owcę i je zarżnie lub sprzeda, ma dać jako odszkodowanie pięć sztuk ze stada za byka i cztery sztuki z trzody za owcę.[d]

2 „(Jeżeli złodziej[e] zostanie przyłapany na włamaniu[f] i otrzyma cios, i umrze, nie pociąga to za sobą winy za przelanie jego krwi.[g] **3** Jeżeli świeciło na niego słońce, to zaistniała wina za przelanie jego krwi).

„Bezwarunkowo ma dać odszkodowanie. Jeśli niczego nie posiada, to sam ma być sprzedany za to, co ukradł.[h] **4** Gdyby w jego ręku faktycznie znaleziono żywe to, co zostało skradzione, od byka aż do osła i do owcy, to ma dać podwójne odszkodowanie.

5 „Jeżeli ktoś pasie w polu lub w winnicy i wypuszcza swe juczne zwierzęta, i zostanie wypasione cudze pole, to jako odszkodowanie[i] ma dać coś najlepszego ze swego pola lub coś najlepszego ze swej winnicy.

6 „Jeżeli rozprzestrzeni się ogień i obejmie ciernie, i spłoną snopy lub zboże na pniu, lub pole,[j] to ten, kto wzniecił pożar, bezwarunkowo ma dać odszkodowanie za to, co spłonęło.

7 „Jeżeli ktoś da swemu bliźniemu na przechowanie pieniądze lub jakieś przedmioty,[k] a one zostaną skradzione z domu tego człowieka, to jeśli złodziej zostanie wykryty, ma

ROZDZ. 21

a Kpł 24:20; Sdz 1:7; Mt 5:38

b 1Sm 15:33; Mt 7:2

c Ef 6:9; Kol 4:1

d Rdz 9:5; Lb 35:33

e Pwt 17:8

f Pwt 1:17

g Za 11:12; Mt 27:9

h Mt 12:11; 1Ko 10:24

i Wj 22:6; Wj 22:14; Pwt 22:8

szpalta 2

a Kpł 25:17; Mt 7:12

b Prz 22:3

c Kpł 24:21

ROZDZ. 22

d 2Sm 12:6; Łk 19:8

e Wj 20:15; Rz 13:9; 1Ko 6:10; Ef 4:28; 1Pt 4:15

f Jer 2:26; Mt 6:20; Mt 24:43

g Lb 35:27

h Mt 18:25

i Heb 2:2

j 2Sm 14:30

k Mt 25:14

dać podwójne odszkodowanie.[a] **8** Gdyby złodzieja nie wykryto, to właściciela owego domu należy przyprowadzić przed oblicze prawdziwego Boga,[b] żeby stwierdzić, czy nie wyciągnął ręki po mienie swego bliźniego. **9** Jeśli chodzi o jakiś występek[c] dotyczący byka, osła, owcy, szaty, czegoś zgubionego, o czym on powie: ‚To właśnie to!', sprawę ich obu należy przedłożyć prawdziwemu Bogu.[d] Kogo Bóg uzna za niegodziwego, ten ma dać swemu bliźniemu podwójne odszkodowanie.[e]

10 „Jeżeli ktoś da swemu bliźniemu do pilnowania osła lub byka, lub owcę, lub jakieś zwierzę domowe i ono zdechnie albo zostanie okaleczone lub uprowadzone, gdy nikt nie patrzył, **11** to między oboma ma zostać złożona przysięga[f] na Jehowę, że człowiek ten nie wyciągnął ręki po mienie swego bliźniego;[g] a ich właściciel ma ją uznać i ten drugi nie musi dać odszkodowania. **12** Ale jeśli rzeczywiście zostały u niego skradzione, ma dać odszkodowanie ich właścicielowi.[h] **13** Jeżeli zaś zostało rozszarpane przez dzikie zwierzę,[i] to ma je przynieść jako dowód.[j] Za rozszarpane przez dzikie zwierzę nie musi dać odszkodowania.

14 „Lecz jeśli ktoś poprosi o coś swego bliźniego,[k] a to zostanie okaleczone lub zdechnie, gdy nie było przy tym właściciela, to bezwarunkowo ma dać odszkodowanie.[l] **15** Jeżeli właściciel był przy tym, to nie musi on dać odszkodowania. Jeżeli jest najęte, wejdzie to w opłatę za najem.

ROZDZ. 22

a Wj 22:4
b Pwt 16:18
Pwt 19:17
Ps 82:1
c Wj 23:21
d Wj 18:22
Pwt 16:18
Pwt 25:1
1Sm 2:25
2Kn 19:10
e Wj 22:4
f Heb 6:16
g Kpł 6:3
Prz 30:9
h Rdz 31:39
i Eze 4:14
j Rdz 37:33
Am 3:12
k Ps 37:21
Prz 22:7
l Wj 21:34
Kpł 24:18

szpalta 2

a Rdz 34:2
Pwt 22:28
b Rdz 34:12
c Pwt 22:29
d Kpł 19:26
Kpł 20:6
Pwt 18:10
1Sm 28:3
Gal 5:20
Obj 22:15
e Kpł 18:23
Kpł 20:15
Pwt 27:21
f Lb 25:3
1Kl 18:40
2Kl 10:25
1Ko 10:20
g Kpł 19:33
Kpł 25:35
Za 7:10
h Pwt 10:19
Dz 7:6
i Pwt 27:19
Ps 94:6
Iz 1:17
Eze 22:7
Jak 1:27
j Hi 34:28
Ps 10:18
Łk 18:7
Jak 5:4
k Ps 69:24
Heb 10:31
l Pwt 32:35
Ps 109:9
m Kpł 25:35
n Kpł 25:36
Pwt 23:19
Neh 5:7
Łk 6:35
o Pwt 24:6
Hi 24:9
Am 2:8
p Pwt 10:18
Pwt 24:13
Hi 24:10
q Ps 34:6
Ef 2:7

16 „A jeśli mężczyzna uwiedzie dziewicę, która nie jest zaręczona, i się z nią położy,[a] to bezwarunkowo ma ją nabyć jako żonę za cenę kupna.[b] **17** Jeżeli jej ojciec stanowczo mu odmówi wydania jej, to ma wypłacić pieniądze według stawki obowiązującej przy nabywaniu dziewic.[c]

18 „Nie wolno ci zostawić czarownicy przy życiu.[d]

19 „Kto się kładzie ze zwierzęciem, bezwarunkowo ma być uśmiercony.[e]

20 „Kto składa ofiary jakimkolwiek bogom oprócz samego Jehowy, ma być wydany na zagładę.[f]

21 „I nie wolno ci się znęcać nad osiadłym przybyszem ani go uciskać,[g] byliście bowiem osiadłymi przybyszami w ziemi egipskiej.[h]

22 „Nie wolno wam uciskać żadnej wdowy ani chłopca, który nie ma ojca.[i] **23** Gdybyś go jednak uciskał, to jeśli zawoła do mnie, ja na pewno usłyszę jego krzyk;[j] **24** i naprawdę zapłonie mój gniew,[k] i pozabijam was mieczem, i wasze żony będą wdowami, a wasi synowie chłopcami bez ojców.[l]

25 „Jeżeli pożyczysz pieniądze mojemu ludowi — uciśnionemu, który jest obok ciebie,[m] to nie wolno ci stać się wobec niego lichwiarzem. Nie wolno wam obciążać go odsetkami.[n]

26 „Jeżeli weźmiesz w zastaw szatę swego bliźniego,[o] to masz mu ją zwrócić do zachodu słońca. **27** Jest bowiem jego jedynym okryciem.[p] To jego płaszcz na jego skórę. W czym się położy? I zawoła do mnie, a ja wysłucham, gdyż jestem łaskawy.[q]

28 „Nie wolno ci złorzeczyć Bogu[a] ani przeklinać naczelnika wśród twego ludu.[b]

29 „Twego obfitego zbioru i tego, czym opływa twoja tłocznia, nie dawaj z ociąganiem.[c] Masz mi dać pierworodnego z twoich synów.[d] **30** Z bykiem i z owcą masz postąpić tak:[e] Siedem dni pozostanie ze swoją matką.[f] W ósmym dniu dasz je mnie.

31 „Macie być dla mnie święci;[g] i nie wolno wam w polu jeść mięsa z czegoś rozszarpanego przez dzikie zwierzę.[h] Macie je rzucić psom.[i]

23 „Nie podawaj nieprawdziwej wiadomości.[j] Nie współpracuj z niegodziwcem, stając się świadkiem, który knuje zło.[k] **2** Nie wolno ci iść za tłumem w złych celach,[l] nie wolno ci też tak składać świadectwa w spornej sprawie, by pójść za tłumem i wypaczyć sprawiedliwość.[m] **3** Jeśli chodzi o maluczkiego, nie wolno ci go faworyzować w jego spornej sprawie.[n]

4 „Gdybyś się natknął na byka swego nieprzyjaciela lub na jego błąkającego się osła, to bezwarunkowo masz go do niego zaprowadzić.[o] **5** Gdybyś zobaczył, że osioł należący do kogoś, kto cię nienawidzi, leży pod ciężarem, to nie wolno ci tego człowieka tak zostawić. Razem z nim masz go bezwarunkowo oswobodzić.[p]

6 „Nie masz wypaczać sądowniczego rozstrzygnięcia w spornej sprawie twego ubogiego.[q]

7 „Masz się trzymać z dala od fałszywej wiadomości.[r] I nie zabijaj niewinnego ani prawego, bo ja nie uznam niegodziwego za prawego.[s]

ROZDZ. 22

a Kpł 24:14
Jn 10:36
Judy 15

b Kzn 10:20
Dz 23:5
2Pt 2:10
Judy 8

c Prz 3:9
2Ko 9:7

d Wj 13:2

e Pwt 15:19

f Kpł 22:27

g Kpł 19:2
Łb 15:40
1Pt 1:15

h Kpł 22:8
Eze 4:14
Dz 10:14

i 1Kl 14:11
Jer 15:3

ROZDZ. 23

j Kpł 19:16
Prz 6:19
Prz 10:18
Jn 8:44

k Pwt 19:18
Prz 19:5
Mt 26:59
Dz 6:11
Obj 12:10

l Prz 1:10
Prz 1:11
1Ko 15:33
1Pt 4:4

m Hi 31:34
Łk 23:23
Dz 25:9
Rz 1:32

n Kpł 19:15
Jak 3:17

o Prz 25:21
1Ts 5:15

p Pwt 22:4
Łk 6:27
Rz 12:21

q Pwt 16:19
2Kn 19:7
Am 5:12

r Kpł 19:11
Łk 3:14
Ef 4:25

s Prz 17:15
Nah 1:3
Rz 1:18
Rz 2:6

szpalta 2

a 1Sm 8:3
1Sm 12:3
Prz 17:23
Kzn 7:7

b Eze 22:7

c Kpł 19:34
Pwt 10:19

d Kpł 25:3

e Kpł 25:4

f Ps 147:9

g Wj 20:9
Łk 13:14

h Pwt 5:14

i Pwt 4:9
1Tm 4:16
Heb 12:15

j Pwt 12:3
Joz 23:7
Oz 2:17

k Pwt 16:16

8 „Nie masz przyjmować łapówki, bo łapówka zaślepia tych, którzy dobrze widzą, i wypacza słowa ludzi prawych.[a]

9 „I nie wolno ci uciskać osiadłego przybysza,[b] jako że sami poznaliście duszę osiadłego przybysza, gdyż byliście osiadłymi przybyszami w ziemi egipskiej.[c]

10 „I przez sześć lat masz obsiewać swoją ziemię i zbierać jej plon.[d] **11** Ale w siódmym roku masz ją pozostawić nie uprawianą i pozwolisz jej leżeć odłogiem,[e] i będą z niej jeść biedni spośród twego ludu; a co oni pozostawią, to zjedzą dzikie zwierzęta polne.[f] Tak masz postąpić ze swą winnicą i ze swoim sadem oliwnym.

12 „Sześć dni masz wykonywać swoją pracę;[g] ale w dniu siódmym masz zaprzestać, żeby odpoczął twój byk i twój osioł oraz by odetchnął syn twej niewolnicy i osiadły przybysz.[h]

13 „Miejcie się też na baczności we wszystkim, co wam powiedziałem;[i] i nie wolno wam wspominać imienia innych bogów. Nie może być ono słyszane z twoich ust.[j]

14 „Trzy razy w roku masz świętować dla mnie.[k] **15** Będziesz obchodził Święto Przaśników.[l] Przez siedem dni będziesz jadł przaśniki,[m] jak to ci nakazałem, w wyznaczonym czasie w miesiącu Abib,[n] gdyż w nim wyszedłeś z Egiptu. I nie wolno im pokazać się przede mną z pustymi rękami.[o] **16** Także święto żniw pierwszych dojrzałych plonów[p] twoich trudów — tego, co posiałeś w polu;[q] i święto zbiorów

1 Kpł 23:6; Łk 22:7; **m** 1Ko 5:8; **n** Wj 12:18; **o** Pwt 16:17; **p** Jak 1:18; Obj 14:4; **q** Kpł 23:10; Lb 28:26; Pwt 16:9; Dz 2:1.

przy końcu roku, gdy trudząc się, będziesz zbierał z pola.[a] **17** Trzy razy w roku każdy twój mężczyzna ukaże się przed obliczem prawdziwego Pana, Jehowy.[b]

18 „Krwi mojej ofiary nie wolno ci ofiarować razem z czymś, co jest na zakwasie. A tłuszcz z mojego święta nie może pozostać przez noc aż do rana.[c]

19 „Najlepsze z pierwszych dojrzałych plonów twej ziemi masz przynieść do domu Jehowy, twego Boga.[d]

„Nie wolno ci gotować koźlęcia w mleku jego matki.[e]

20 „Oto ja posyłam przed tobą anioła,[f] aby cię strzegł w drodze i zaprowadził cię na miejsce, które przygotowałem.[g] **21** Miej się z jego powodu na baczności i bądź posłuszny jego głosowi. Nie zachowuj się wobec niego buntowniczo, bo on nie przebaczy waszego występku;[h] gdyż w nim jest moje imię. **22** Ale jeśli będziesz bezwzględnie posłuszny jego głosowi i będziesz czynił wszystko, co powiem,[i] to ja będę się odnosił wrogo do twoich nieprzyjaciół i nękał tych, którzy ciebie nękają.[j] **23** Bo mój anioł pójdzie przed tobą i zaprowadzi cię do Amorytów i Hetytów, i Peryzzytów, i Kananejczyków, Chiwwitów i Jebusytów — i wytępię ich.[k] **24** Nie wolno ci kłaniać się ich bogom ani dać się namówić do służenia im i nie wolno ci czynić niczego, co byłoby podobne do ich dzieł,[l] ale bezwarunkowo je porozwalasz i koniecznie zburzysz ich święte słupy.[m] **25** I będziecie służyć Jehowie, waszemu Bogu,[n] a on pobłogosławi twój chleb i twoją wodę;[o] i odwrócę chorobę od ciebie.[p] **26** Nie będzie w twojej ziemi ani kobiety roniącej, ani niepłodnej.[a] Dopełnię liczby twoich dni.[b]

27 „I wyślę przed tobą trwogę moją,[c] i wprawię w zamieszanie cały lud, do którego przyjdziesz, i podam ci kark wszystkich twoich nieprzyjaciół.[d] **28** I poślę przed tobą poczucie bezradności,[e] i ono po prostu wypędzi przed tobą Chiwwitów, Kananejczyków oraz Hetytów.[f] **29** Nie wypędzę ich przed tobą w jednym roku, żeby ziemia nie stała się bezludnym pustkowiem i żeby nie namnożyło się przeciw tobie dzikich zwierząt polnych.[g] **30** Będę ich przed tobą wypędzał stopniowo, aż staniesz się płodny i weźmiesz w posiadanie tę ziemię.[h]

31 „A ja ustanowię twoją granicę od Morza Czerwonego do morza Filistynów i od pustkowia do Rzeki;[i] gdyż dam w waszą rękę mieszkańców tej ziemi i ty wypędzisz ich przed sobą.[j] **32** Nie zawieraj przymierza z nimi ani z ich bogami.[k] **33** Nie mają mieszkać w twojej ziemi, żeby cię nie przywiedli do grzechu przeciwko mnie. Gdybyś służył ich bogom, stałoby się to dla ciebie sidłem”.[l]

24 A do Mojżesza rzekł: „Wstąp do Jehowy, ty i Aaron, Nadab i Abihu,[m] i siedemdziesięciu[n] starszych Izraela, i pokłonicie się z daleka. **2** A Mojżesz sam zbliży się do Jehowy; lecz oni nie mają się zbliżać i lud nie ma z nim wstępować”.[o]

3 Wówczas Mojżesz przyszedł i opowiedział ludowi wszystkie słowa Jehowy oraz wszystkie sądownicze rozstrzygnięcia,[p] a cały lud odrzekł jednym głosem,

---

ROZDZ. 23

a Pwt 16:13 Neh 8:14 Jn 7:2 Jn 7:37
b Pwt 12:5
c Wj 12:10 Kpł 7:15
d Wj 34:26 Lb 18:12 Neh 10:35 1Ko 15:20
e Pwt 14:21 Prz 12:10
f Wj 14:19
g Lb 20:16
h Lb 14:35 Joz 24:19 Heb 12:25
i Wj 19:5 Pwt 30:8
j Rdz 12:3 Pwt 30:7
k Wj 34:11 Joz 5:13 Joz 24:8
l Wj 20:5 Kpł 18:3 Pwt 12:30 2Kn 33:2
m Wj 20:3 Lb 33:52 2Kn 34:3
n Pwt 6:13 Pwt 10:12 Joz 22:5 Mt 4:10
o Pwt 7:13 Mal 3:10
p Pwt 7:15 Ps 103:3

szpalta 2

a Pwt 7:14 Pwt 28:4
b Wj 20:12 Ps 92:14
c Pwt 2:25 Joz 2:9
d Pwt 7:23
e Pwt 7:20 Joz 2:11
f Joz 24:11
g Pwt 7:22
h Pwt 9:4 Ps 80:8
i Rdz 15:18 Pwt 1:7 Joz 1:4 1Kl 4:21
j Sdz 1:4 Sdz 11:21
k Wj 34:12 Lb 25:2 Pwt 7:2 2Ko 6:14
l Joz 23:13 Sdz 1:28 Sdz 2:3 Ps 106:36

ROZDZ. 24

m Kpł 10:1 1Kn 6:3
n Lb 11:16

o Wj 20:21; Lb 12:8; p Wj 21:1; Pwt 4:1; Heb 8:6.

mówiąc: „Wszystkie słowa, które powiedział Jehowa, jesteśmy gotowi spełnić”.[a] **4** Toteż Mojżesz spisał wszystkie słowa Jehowy.[b] Potem wstał wcześnie rano i u podnóża góry zbudował ołtarz oraz dwanaście słupów odpowiadających dwunastu plemionom Izraela.[c] **5** Następnie wysłał młodzieńców spośród synów Izraela i oni ofiarowali całopalenia oraz złożyli byki na ofiarę — jako ofiary współuczestnictwa[d] dla Jehowy. **6** Wtedy Mojżesz wziął połowę krwi i wlał ją do czasz,[e] a połową krwi pokropił ołtarz.[f] **7** W końcu wziął księgę przymierza[g] i czytał ją do uszu ludu.[h] Wówczas powiedzieli: „Wszystko, co Jehowa powiedział, jesteśmy gotowi czynić i będziemy posłuszni”.[i] **8** Przeto Mojżesz wziął krew i pokropiwszy nią lud,[j] powiedział: „Oto krew przymierza,[k] które Jehowa zawarł z wami co do wszystkich tych słów”.

9 A Mojżesz i Aaron, Nadab i Abihu oraz siedemdziesięciu starszych Izraela szli pod górę **10** i ujrzeli Boga Izraela.[l] A pod jego stopami było coś, co wyglądało jak twór z szafirowych płyt i jak same niebiosa, jeśli chodzi o czystość.[m] **11** I nie wyciągnął ręki przeciw znaczniejszym spośród synów Izraela,[n] lecz otrzymali oni wizję prawdziwego Boga,[o] a potem jedli i pili.[p]

12 Następnie Jehowa rzekł do Mojżesza: „Wstąp do mnie na górę i pozostań tam, gdyż chcę ci dać kamienne tablice i prawo, i przykazanie, które napiszę, żeby ich pouczyć”.[q] **13** Toteż Mojżesz i Jozue, jego sługa, poszli i Mojżesz wstąpił na górę prawdziwego Boga.[r] **14** Lecz do starszych powiedział: „Czekajcie na nas w tym miejscu, aż do was wrócimy.[a] A oto są z wami Aaron i Chur.[b] Kto ma sprawę sądową, niech się zwróci do nich”.[c] **15** I wstąpił Mojżesz na górę, podczas gdy górę zakrywał obłok.[d]

16 I chwała Jehowy[e] przebywała na górze Synaj,[f] a obłok zakrywał ją przez sześć dni. Wreszcie siódmego dnia zawołał na Mojżesza z obłoku.[g] **17** A w oczach synów Izraela widok chwały Jehowy był jak trawiący ogień[h] na szczycie góry. **18** Wówczas Mojżesz wszedł w środek obłoku i wstąpił na górę.[i] I przebywał Mojżesz na górze czterdzieści dni i czterdzieści nocy.[j]

25 I Jehowa odezwał się do Mojżesza,[k] mówiąc: **2** „Powiedz synom Izraela, żeby zebrali dla mnie daninę: Od każdego mężczyzny, którego pobudza serce, macie zebrać moją daninę.[l] **3** A to jest danina, którą macie od nich zebrać: złoto[m] i srebro,[n] i miedź,[o] **4** i niebieskie włókno, i wełnę barwioną czerwonawą purpurą, i przędzę barwioną szkarłatem z czerwców, i delikatny len, i sierść kozią,[p] **5** i skóry baranie farbowane na czerwono, i skóry focze, i drewno akacjowe;[q] **6** oliwę na oświetlenie,[r] olejek balsamowy[s] na olejek do namaszczania[t] i na wonne kadzidło;[u] **7** i kamienie onyksowe oraz kamienie na oprawę efodu[v] i napierśnika.[w] **8** I wykonają dla mnie sanktuarium, gdyż będę przebywał pośród nich.[x] **9** Tak macie to wykonać: zgodnie ze wszystkim, co ci pokażę jako wzór przybytku oraz wzór całego jego wyposażenia.[y]

ROZDZ. 24
a Pwt 5:27; Joz 24:22
b Wj 34:27; Pwt 31:9
c Joz 4:8
d Kpł 3:1; Kpł 7:11
e Heb 9:18
f Kpł 17:11
g Wj 34:27
h Pwt 31:11; Dz 13:15
i Wj 19:8
j Heb 9:19; Heb 12:24
k Gal 3:19; Gal 3:24; Kol 2:17; Heb 9:20; Heb 10:1
l Wj 24:11; Iz 6:1; Jn 1:18
m Eze 1:26; Obj 4:3
n Wj 24:1
o Lb 12:6
p Rdz 31:54; Wj 18:12; 1Ko 10:18
q Pwt 5:22; Mt 5:19
r Wj 24:2; Lb 11:28

szpalta 2
a Wj 32:1
b Wj 17:10
c Wj 18:26
d Wj 19:9
e Wj 16:10; Kpł 9:23; Lb 16:42; Eze 1:28
f Wj 19:11
g Mt 17:5
h Wj 3:2; Pwt 4:24; Eze 1:27; Heb 12:29
i Wj 19:20
j Wj 34:28; Pwt 9:9; 1Kl 19:8; Mt 4:2

ROZDZ. 25
k Dz 7:53; Gal 3:19
l Wj 35:5; 1Kn 29:9; 2Ko 9:7
m Wj 38:24
n Wj 38:25
o Wj 38:3; Wj 38:29
p Wj 35:6
q Wj 36:20
r Wj 27:20
s Wj 35:8
t Wj 30:23
u Wj 30:34
v Wj 28:6

w Wj 28:15; x Wj 29:45; 1Kl 6:13; Heb 9:11; y 1Kn 28:12; Dz 7:44; Heb 8:5; Heb 9:9.

10 „I wykonają Arkę z drewna akacjowego,[a] dwa i pół łokcia długą i półtora łokcia szeroką, i półtora łokcia wysoką. **11** I pokryjesz ją szczerym złotem.[b] Masz ją pokryć wewnątrz i na zewnątrz, wykonasz też na niej wokoło złote obramowanie.[c] **12** I odlejesz dla niej cztery złote pierścienie, i umieścisz je nad jej czterema nogami, dwa pierścienie po jednej stronie i dwa pierścienie po drugiej stronie.[d] **13** I wykonasz drążki z drewna akacjowego, i pokryjesz je złotem.[e] **14** I włożysz te drążki w pierścienie po bokach Arki, żeby na nich nosić Arkę. **15** Drążki mają pozostać w pierścieniach Arki. Nie mają być z nich wyjmowane.[f] **16** A do Arki włożysz Świadectwo, które ci dam.[g]

17 „I wykonasz pokrywę ze szczerego złota, dwa i pół łokcia długą i półtora łokcia szeroką.[h] **18** I wykonasz dwa cheruby ze złota. Masz je wykuć i umieścić na obu końcach pokrywy.[i] **19** I wykonaj jednego cheruba na jednym końcu, a drugiego cheruba na drugim końcu.[j] Na pokrywie macie wykonać cheruby, na jej obu końcach. **20** I cheruby mają rozpościerać swe skrzydła w górę, osłaniając skrzydłami pokrywę, z twarzami zwróconymi do siebie.[k] Twarze cherubów powinny być skierowane ku pokrywie. **21** I położysz pokrywę[l] na Arce, w Arce zaś umieścisz Świadectwo, które ci dam. **22** I tam będę do ciebie przybywał, i będę z tobą rozmawiał znad pokrywy,[m] spomiędzy dwóch cherubów, które są na Arce Świadectwa, o wszystkim, co ci nakażę dla synów Izraela.[n]

ROZDZ. 25

a Wj 37:1

b Wj 37:2
Heb 9:4

c Wj 30:3

d Wj 37:5

e Wj 30:5
1Kn 15:15

f 1Kl 8:8

g Wj 16:34
Wj 31:18
Wj 40:20
Lb 17:10
Pwt 31:26
1Kl 8:9
Heb 9:4

h Wj 37:6

i 1Sm 4:4
Heb 9:5

j Rdz 3:24

k 1Kl 8:7
1Kn 28:18

l Wj 40:20
1Kn 28:11
Heb 9:5

m Wj 30:6
Kpl 16:2
Lb 7:89
Sdz 20:27
Ps 80:1

n 2Sm 6:2
2Kl 19:15
Iz 37:16

szpalta 2

a Wj 40:22
Kpl 24:6
Lb 3:31
Heb 9:2

b Wj 37:11

c Wj 37:12

d Wj 37:13

e Wj 37:14

f Wj 37:15

g Wj 37:16
Lb 4:7
1Kl 7:50

h Kpl 24:5
1Sm 21:6
1Kn 9:32
2Kn 13:11
Mt 12:4

i Wj 37:17
Wj 40:24
1Kl 7:49
Heb 9:2

j Wj 37:18

k Wj 37:19

23 „I wykonasz stół[a] z drewna akacjowego, długi na dwa łokcie i szeroki na łokieć, i wysoki na półtora łokcia. **24** I pokryjesz go szczerym złotem, i wykonasz dookoła niego złote obramowanie.[b] **25** I wykonasz dookoła niego obrzeże na szerokość dłoni, i wykonasz dookoła niego złote obramowanie tego obrzeża.[c] **26** I wykonasz do niego cztery złote pierścienie, i umieścisz je na czterech narożnikach, które są przy czterech nogach.[d] **27** Pierścienie powinny być blisko obrzeża jako uchwyty dla drążków do noszenia stołu.[e] **28** I wykonasz drążki z drewna akacjowego, i pokryjesz je złotem, i na nich będzie noszony stół.[f]

29 „Wykonasz też należące do niego misy i kielichy, i dzbany, i czasze, którymi będą wylewane napoje ofiarne. Masz je wykonać ze szczerego złota.[g] **30** A na stole masz zawsze kłaść przed moim obliczem chleb pokładny.[h]

31 „I wykonasz świecznik ze szczerego złota. Świecznik ten ma być kuty.[i] Jego podstawa i ramiona, i kielichy, i gałki, i kwiaty mają z niego wystawać. **32** A z jego boków będzie wychodzić sześć ramion: trzy ramiona świecznika z jednego boku i trzy ramiona świecznika z drugiego boku.[j] **33** Trzy kielichy w kształcie kwiatów migdałowca będą na jednym rzędzie ramion, z gałkami i kwiatami na przemian, i trzy kielichy w kształcie kwiatów migdałowca na drugim rzędzie ramion, z gałkami i kwiatami na przemian.[k] Tak będzie z sześcioma ramionami wychodzącymi ze świecznika. **34** I będą na świeczniku cztery kielichy w kształcie

kwiatów migdałowca, z jego gałkami i kwiatami na przemian.[a] **35** I pod dwoma ramionami będzie z niego wystawać gałka, i pod dalszymi dwoma ramionami będzie z niego wystawać gałka, i pod następnymi dwoma ramionami będzie z niego wystawać gałka – pod sześcioma ramionami wystającymi ze świecznika.[b] **36** Mają z niego wystawać ich gałki oraz ich ramiona. Wszystko to ma stanowić jedną całość wykutą ze szczerego złota.[c] **37** I wykonasz do niego siedem lamp; a lampy mają być zapalane i oświetlać będą obszar przed nim.[d] **38** Również jego szczypce i popielnice będą ze szczerego złota.[e] **39** Ma go wykonać, wraz z tymi wszystkimi jego przyborami, z talentu szczerego złota. **40** I bacz, żebyś je uczynił według wzoru, który ci pokazano na górze.[f]

26 „A przybytek masz wykonać z dziesięciu płócien namiotowych,[g] z delikatnego skręcanego lnu i niebieskiego włókna, i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców.[h] Zrobisz je z cherubami,[i] robotą hafciarską. **2** Długość każdego płótna namiotowego ma wynosić dwadzieścia osiem łokci, a szerokość każdego płótna namiotowego cztery łokcie. Jedna jest miara dla wszystkich płócien namiotowych.[j] **3** Pięć połączonych ze sobą płócien namiotowych ma tworzyć jedną całość i pięć połączonych ze sobą płócien namiotowych ma tworzyć jedną całość.[k] **4** I wykonasz pętlice z niebieskiego włókna na brzegu jednego płótna namiotowego na końcu całości; i uczynisz to samo na brzegu najdalszego płótna namiotowego w drugim miejscu złączenia.[a] **5** Pięćdziesiąt pętlic wykonasz na jednym płótnie namiotowym i pięćdziesiąt pętlic wykonasz na skraju płótna namiotowego w drugim miejscu złączenia, przy czym pętlice będą jedna naprzeciw drugiej.[b] **6** I wykonasz pięćdziesiąt złotych haczyków, i tymi haczykami zepniesz płótna namiotowe, i powstanie jeden przybytek.[c]

7 „A do namiotu na przybytek wykonasz tkaniny z koziej sierści.[d] Wykonasz jedenaście tkanin namiotowych. **8** Długość każdej tkaniny namiotowej ma wynosić trzydzieści łokci,[e] a szerokość każdej tkaniny namiotowej cztery łokcie. Jedna jest miara dla jedenastu tkanin namiotowych. **9** I połączysz osobno pięć tkanin namiotowych i osobno sześć tkanin namiotowych,[f] a tę szóstą tkaninę złożysz we dwoje z przedniej strony namiotu. **10** I wykonasz pięćdziesiąt pętlic na brzegu jednej tkaniny namiotowej, najdalszej w tym szeregu, i pięćdziesiąt na brzegu tkaniny namiotowej w drugim miejscu złączenia. **11** I wykonasz pięćdziesiąt miedzianych haczyków,[g] i włożysz haczyki do pętlic, i zepniesz namiot, tak iż powstanie jedna całość.[h] **12** A to, co zbywa z tkanin namiotowych, ma zwisać. Zbywająca połowa tkaniny namiotowej ma zwisać z tyłu przybytku. **13** Łokieć z jednej strony i łokieć z drugiej strony tego, co zbywa na całej długości tkanin namiotowych, będzie zwisać po bokach przybytku, aby zakrywać go z jednej i drugiej strony.

14 „I wykonasz na namiot nakrycie ze skór baranich farbowanych na czerwono, a na

ROZDZ. 25
a Wj 37:20
b Wj 37:21
c Lb 8:4
d Wj 30:8 Kpl 24:3 Lb 8:2 2Kn 13:11
e Wj 37:23 Lb 4:9
f Wj 39:42 Lb 8:4 Dz 7:44 Heb 8:5

ROZDZ. 26
g Heb 8:5 Heb 9:11
h Wj 36:8
i Rdz 3:24 Ps 99:1
j Lb 4:25 1Kn 17:1
k Wj 36:10

szpalta 2
a Wj 36:11
b Wj 36:12
c Wj 36:13 Wj 39:33 Heb 9:9
d Wj 35:26
e Pwt 3:11
f Wj 36:16
g Pwt 8:9 Hi 28:2
h Wj 36:13

wierzch nakrycie ze skór foczych.

15 „I wykonasz na przybytek ramy[a] z drewna akacjowego, stojące pionowo. **16** Długość ramy ma wynosić dziesięć łokci, a szerokość każdej ramy półtora łokcia. **17** Każda rama będzie mieć dwa przylegające do siebie czopy. Tak wykonasz wszystkie ramy przybytku. **18** I wykonasz ramy na przybytek, dwadzieścia ram na stronę od Negebu, od południa.

19 „Wykonasz też czterdzieści srebrnych podstaw[b] z gniazdem pod dwadzieścia ram; dwie podstawy z gniazdem pod jedną ramę z jej dwoma czopami i dwie podstawy z gniazdem pod kolejną ramę z jej dwoma czopami. **20** Również na drugą stronę przybytku, stronę północną, dwadzieścia ram[c] **21** oraz ich czterdzieści srebrnych podstaw z gniazdem, dwie podstawy z gniazdem pod jedną ramę i dwie podstawy z gniazdem pod kolejną ramę.[d] **22** A na tylne części przybytku od strony zachodniej wykonasz sześć ram.[e] **23** I wykonasz dwie ramy jako narożne podpory przybytku[f] na jego dwie tylne części. **24** I powinny być podwójne u spodu, a razem powinny być podwójne aż do wierzchu każdej z nich, przy pierwszym pierścieniu. Takie powinny być obydwie. Będą służyć za dwie narożne podpory. **25** I będzie osiem ram oraz ich srebrne podstawy z gniazdem, szesnaście podstaw, dwie podstawy z gniazdem pod jedną ramą i dwie podstawy z gniazdem pod kolejną ramą.

26 „I wykonasz poprzeczki z drewna akacjowego,[g] pięć do ram na jedną stronę przybytku **27** i pięć poprzeczek do ram na drugą stronę przybytku, i pięć poprzeczek do ram boku przybytku na dwie tylne części po stronie zachodniej.[a] **28** Środkowa poprzeczka w samym środku ram będzie przechodzić od końca do końca.

29 „I pokryjesz te ramy złotem,[b] i ze złota wykonasz ich pierścienie jako uchwyty dla poprzeczek; również poprzeczki pokryjesz złotem. **30** I postawisz przybytek według planu pokazanego ci na górze.[c]

31 „I wykonasz zasłonę[d] z niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców, i delikatnego skręcanego lnu. Wykona ją z cherubami,[e] robotą hafciarską. **32** I umieścisz ją na czterech akacjowych słupach pokrytych złotem. Ich kołki będą ze złota. Mają być na czterech srebrnych podstawach z gniazdem. **33** I umieścisz tę zasłonę pod haczykami, i wniesiesz tam poza zasłonę Arkę Świadectwa;[f] i zasłona będzie dla was przegrodą między Miejscem Świętym[g] a Miejscem Najświętszym.[h] **34** I położysz pokrywę na Arce Świadectwa w Miejscu Najświętszym.

35 „Na zewnątrz zasłony postawisz stół, a naprzeciw stołu świecznik,[i] po stronie południowej przybytku; stół zaś ustawisz po stronie północnej. **36** I do wejścia do namiotu wykonasz kotarę[j] z niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców, i delikatnego skręcanego lnu — jako robotę tkacką. **37** A do kotary wykonasz pięć akacjowych słupów i pokryjesz je złotem. Ich kołki będą ze złota. I do nich

ROZDZ. 26

a Lb 4:31

b Lb 3:36

c Wj 36:25

d Wj 36:26

e Wj 36:20
Wj 36:27

f Wj 36:28

g Wj 36:31

szpalta 2

a Wj 36:32

b Wj 12:35
Wj 36:34

c Wj 19:3
Wj 25:9
Wj 27:8
Dz 7:44
Heb 8:5

d Wj 36:35
Wj 40:21
Kpł 16:2
Łk 23:45
Heb 6:19
Heb 9:3
Heb 10:20

e Rdz 3:24

f 1Kl 8:6
Heb 9:4

g Wj 40:22
Wj 40:26
Heb 9:2

h Wj 40:21
Kpł 16:2
1Kl 8:6
Heb 9:3
Heb 9:12
Heb 9:24

i Kpł 24:3
1Kl 7:49

j Wj 36:37

odlejesz pięć miedzianych podstaw z gniazdem.

27 „I wykonasz ołtarz z drewna akacjowego, pięć łokci długi i pięć łokci szeroki. Ołtarz[a] ma być kwadratowy, wysoki na trzy łokcie. **2** I wykonasz rogi[b] na jego czterech narożnikach. Rogi te będą z niego wystawać; i pokryjesz go miedzią.[c] **3** I wykonasz należące do niego kubły do usuwania zeń tłustego popiołu, a także łopatki i czasze, i widełki, i popielnice; i wszystkie jego przybory wykonasz z miedzi.[d] **4** I wykonasz do niego kratę, miedzianą siatkę;[e] a nad tą siatką, na czterech krańcach, zrobisz cztery miedziane pierścienie. **5** I umieścisz ją wewnątrz pod obramowaniem ołtarza, i siatka ta będzie do środka ołtarza.[f] **6** I wykonasz drążki do ołtarza, drążki z drewna akacjowego, i pokryjesz je miedzią.[g] **7** I jego drążki będą wkładane w pierścienie; drążki te będą po dwóch bokach ołtarza, gdy będzie niesiony.[h] **8** Wykonasz go jako pustą skrzynię z desek. Jak ci pokazał na górze, tak go wykonają.[i]

9 „I urządzisz dziedziniec[j] przybytku. Od strony Negebu, od strony południowej, dziedziniec będzie miał zasłony z delikatnego skręcanego lnu;[k] długość jednej strony ma wynosić sto łokci. **10** A jego dwadzieścia słupów i ich dwadzieścia podstaw z gniazdem będzie z miedzi. Kołki tych słupów oraz ich złącza będą ze srebra.[l] **11** Podobnie też ma być z długością po stronie północnej; zasłony mają być długie na sto łokci, a jego dwadzieścia słupów i ich dwadzieścia podstaw z gniazdem będzie z miedzi, natomiast kołki słupów i ich złącza będą ze srebra.[a] **12** Jeśli chodzi o szerokość dziedzińca, po stronie zachodniej będą zasłony na pięćdziesiąt łokci; ich słupów będzie dziesięć i ich podstaw z gniazdem dziesięć.[b] **13** A szerokość dziedzińca po stronie wschodniej, ku wschodowi słońca, będzie wynosić pięćdziesiąt łokci.[c] **14** I z jednej strony będzie zasłon na piętnaście łokci; ich słupy będą trzy i ich podstawy z gniazdem trzy.[d] **15** I z drugiej strony będzie zasłon na piętnaście łokci; ich słupy będą trzy i ich podstawy z gniazdem trzy.[e]

16 „A do bramy dziedzińca ma być kotara długa na dwadzieścia łokci, z niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców, i delikatnego skręcanego lnu, tkackiej roboty;[f] ich słupy będą cztery i ich podstawy z gniazdem cztery.[g] **17** Wszystkie słupy dziedzińca będą mieć dookoła srebrne zaczepy, ich kołki też będą srebrne, lecz ich podstawy z gniazdem — miedziane.[h] **18** Długość dziedzińca ma wynosić sto łokci,[i] a szerokość pięćdziesiąt łokci, wysokość zaś pięć łokci, z delikatnego skręcanego lnu, a ich podstawy z gniazdem będą miedziane. **19** I wszystkie przybory przybytku na użytek w całej związanej z nim służbie, i wszystkie jego paliki namiotowe, i wszystkie paliki dziedzińca będą z miedzi.[j]

20 „Ty zaś masz nakazać synom Izraela, żeby się postarali dla ciebie o czystą, wytłaczaną oliwę z oliwek na oświetlenie, by lampy stale świeciły.[k] **21** W namiocie spotkania, na zewnątrz

ROZDZ. 27

a Wj 38:1; Wj 40:29; 2Kn 4:1; Heb 13:10

b Kpł 4:25; 1Kl 2:28; Ps 118:27

c Wj 38:2; Lb 16:38; 1Kl 8:64

d Wj 38:3; Kpł 16:12; 1Kl 7:45

e Wj 35:16

f Wj 38:4

g Wj 38:6; Lb 4:14

h Wj 38:7; Lb 4:15

i Wj 25:40; 1Kn 28:12; Dz 7:44; Heb 8:5

j Wj 40:8; 1Kl 6:36; 1Kl 8:64; Ps 84:10; Ps 92:13; Ps 100:4

k Wj 38:9

l Wj 38:10

szpalta 2

a Wj 38:11

b Wj 38:12

c Wj 38:13

d Wj 38:14; Wj 39:40

e Wj 38:15

f Wj 35:25; Wj 38:18

g Wj 38:19

h Wj 38:17

i Wj 27:9

j Wj 38:20; Lb 3:36

k Wj 39:37; Kpł 24:2

zasłony,[a] która jest obok Świadectwa, Aaron i jego synowie będą to przed Jehową utrzymywać w porządku od wieczora do rana.[b] Jest to ustawa po czas niezmierzony dla ich pokoleń,[c] by ją spełniali synowie Izraela.[d]

28 „A ty przyprowadź do siebie Aarona, swego brata, a z nim jego synów, spośród synów Izraela, żeby mógł pełnić dla mnie służbę kapłańską:[e] Aaron,[f] Nadab i Abihu,[g] Eleazar i Itamar,[h] synowie Aarona. **2** I wykonasz święte szaty dla Aarona, twego brata, ku chwale i pięknu.[i] **3** I ty masz mówić do wszystkich, którzy są mądrego serca i których napełniłem duchem mądrości,[j] a oni wykonają szaty dla Aarona ku uświęceniu go, żeby mógł pełnić dla mnie służbę kapłańską.[k]

4 „A oto szaty, które wykonają: napierśnik[l] i efod,[m] i płaszcz bez rękawów,[n] i długa szata tkana w kratę, zawój[o] i szarfa;[p] i wykonają święte szaty dla Aarona, twego brata, oraz dla jego synów, żeby mógł pełnić dla mnie służbę kapłańską. **5** I wezmą złoto oraz niebieskie włókno i wełnę barwioną czerwonawą purpurą, i przędzę barwioną szkarłatem z czerwców, i delikatny len.

6 „I robotą hafciarską wykonają efod ze złota, niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, z przędzy barwionej szkarłatem z czerwców, a także z delikatnego skręcanego lnu.[q] **7** I będzie on miał dwa naramienniki połączone ze sobą na jego dwóch końcach, i będzie złączony.[r] **8** A przepaska,[s] która jest na nim do przewiązywania go, ma być wykonana z jego materiałów: ze złota, niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców, i delikatnego skręcanego lnu.

9 „I weźmiesz dwa kamienie onyksowe,[a] i wyryjesz[b] na nich imiona synów Izraela,[c] **10** ich sześć imion na jednym kamieniu, a imiona pozostałych sześciu na drugim kamieniu, w kolejności ich narodzin.[d] **11** Robotą rzemieślniczą w kamieniach, jak się graweruje pieczęć, wyryjesz na dwóch kamieniach imiona synów Izraela.[e] Wykonasz je, osadzając w złotych oprawach.[f] **12** I umieścisz te dwa kamienie na naramiennikach efodu jako kamienie pamiątkowe dla synów Izraela;[g] i Aaron będzie nosił ich imiona przed Jehową na swych dwóch naramiennikach dla upamiętnienia. **13** I wykonasz złote oprawy **14** i dwa łańcuszki ze szczerego złota.[h] Wykonasz je jak sznury, robotą powroźniczą; i przymocujesz do opraw te łańcuszki podobne do sznurów.[i]

15 „I robotą hafciarską wykonasz napierśnik sądu.[j] Wykonasz go taką robotą, jaką wykonałeś efod. Zrobisz go ze złota, niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców, i z delikatnego skręcanego lnu.[k] **16** Gdy się go złoży we dwoje, powinien być kwadratowy; jego długość ma wynosić jedną piędź i szerokość jedną piędź.[l] **17** I wysadzisz go zestawem kamieni, czterema rzędami kamieni.[m] Pierwszy rząd to rząd z rubinem,[n] topazem[o] i szmaragdem.[p] **18** A drugi rząd to turkus,[q] szafir[r] i jaspis.[s] **19** A trzeci rząd to kamień *leszem*, agat[t] i ametyst.[u]

ROZDZ. 27

a Wj 26:33 Wj 40:3 Heb 6:19 Heb 9:2 Heb 9:3 Heb 10:20
b Wj 30:8 Kpl 24:3 2Kn 13:11
c Wj 28:43 Wj 40:15
d Kpl 21:21 Lb 16:40 Lb 18:23 2Kn 26:18

ROZDZ. 28

e Kpl 8:2 Heb 5:1
f Wj 4:14 Ps 99:6 Heb 5:4
g Wj 6:23 Kpl 10:1 Lb 26:61
h Wj 38:21 Kpl 10:16 1Kn 6:3 1Kn 24:2
i Wj 29:5 Kpl 8:7
j Ef 1:17
k Wj 31:6 Wj 36:1 Prz 2:6
l Wj 39:8 Wj 39:15 Kpl 8:8
m Wj 39:2
n Wj 39:22
o Wj 39:28 Wj 39:30 Kpl 8:9
p Wj 39:29 Kpl 8:7 Iz 11:5
q Wj 39:3
r Wj 39:4
s Wj 29:5

szpalta 2

a Rdz 2:12 Wj 35:9
b Wj 39:6 2Kn 2:7
c Wj 39:14
d Rdz 43:33 Wj 1:1
e Wj 35:27
f Wj 39:13
g Wj 39:7
h Wj 39:15
i Wj 39:18
j Wj 28:30 Kpl 8:8 Lb 27:21
k Wj 39:8
l Wj 39:9
m Wj 39:10
n Eze 27:16
o Obj 21:20
p Wj 39:10 Obj 21:19
q Wj 39:11; **r** Wj 24:10; Eze 1:26; **s** Obj 4:3; Obj 21:11; **t** Wj 39:12; **u** Obj 21:20.

20 A czwarty rząd to chryzolit,[a] onyks[b] i jadeit. W ich zagłębieniach mają być złote oprawy.[c] **21** I kamienie mają być według imion synów Izraela, dwanaście według ich imion.[d] Będą wygrawerowane jak pieczęć, każdy według swego imienia, dla dwunastu plemion.[e]

22 „A na napierśniku wykonasz splecione łańcuszki, robotą powroźniczą, ze szczerego złota.[f] **23** I wykonasz na napierśniku dwa złote pierścienie,[g] i umieścisz te dwa pierścienie na dwóch brzegach napierśnika. **24** I w dwa pierścienie na brzegach napierśnika włożysz dwa złote sznury.[h] **25** A dwa końce tych dwóch sznurów przewleczesz przez obie oprawy i umieścisz je na naramiennikach efodu, z jego przedniej strony.[i] **26** I wykonasz dwa złote pierścienie, i umieścisz je na dwóch końcach napierśnika, na jego brzegu, który jest po wewnętrznej stronie efodu.[j] **27** I wykonasz dwa złote pierścienie, i umieścisz je na dwóch naramiennikach efodu od dołu, z przedniej strony, blisko jego miejsca połączenia, nad przepaską efodu.[k] **28** I niebieskim sznurem przywiążą napierśnik za jego pierścienie do pierścieni efodu, żeby się trzymał nad przepaską efodu i żeby napierśnik się nie przesuwał po efodzie.[l]

29 „I Aaron ma stale nosić imiona synów Izraela na napierśniku sądu, na swoim sercu, gdy będzie wchodził do Miejsca Świętego, jako pamiątkę przed Jehową. **30** A do napierśnika sądu włożysz Urim[m] i Tummim i mają one być na sercu Aarona, gdy będzie wchodził przed Jehowę; i Aaron będzie na swoim sercu stale nosił przed Jehową sądy[a] synów Izraela.

31 „A do efodu wykonasz płaszcz bez rękawów, w całości z niebieskiego włókna.[b] **32** I u góry, na środku, będzie miał otwór. Otwór ten winien mieć dookoła obwódkę, wykonaną przez tkacza. Ma być podobny do otworu pancerza, żeby się nie rozdarł.[c] **33** A na jego brzegu wykonasz jabłka granatu z niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców, na jego brzegu dookoła, i dookoła między nimi złote dzwoneczki:[d] **34** złoty dzwoneczek i jabłko granatu, złoty dzwoneczek i jabłko granatu dookoła na brzegu płaszcza bez rękawów.[e] **35** I będzie na Aaronie, by mógł on pełnić służbę, i będzie słychać od niego dźwięk, gdy będzie wchodził do sanktuarium przed Jehowę i gdy będzie wychodził – żeby nie umarł.[f]

36 „I wykonasz lśniącą płytkę ze szczerego złota, i wyryjesz na niej, jak się graweruje pieczęć: ‚Świętość należy do Jehowy'.[g] **37** I przymocujesz ją niebieskim sznurkiem, i będzie się znajdować na zawoju.[h] Ma być na przedniej stronie zawoju. **38** I będzie na czole Aarona, i Aaron będzie odpowiadał za przewinienie popełnione przeciwko świętym przedmiotom,[i] które uświęcą synowie Izraela, to znaczy przeciwko wszystkim ich świętym darom; i będzie stale pozostawać na jego czole, żeby zaskarbiać dla nich uznanie[j] przed Jehową.

39 „I utkasz w kratę długą szatę z delikatnego lnu, i wykonasz zawój z delikatnego lnu,[k]

ROZDZ. 28

a PnP 5:14
b 1Kn 29:2
c Wj 39:13
d 1Kl 18:31
e Wj 1:1
f Wj 39:15
g Wj 39:16
h Wj 39:17
Kpl 8:8
i Wj 39:18
j Wj 39:19
k Wj 28:8
Wj 39:20
Kpl 8:7
l Wj 39:21
m Kpl 8:8
Lb 27:21
Pwt 33:8
1Sm 28:6
Ezd 2:63

szpalta 2

a Iz 58:2
Jn 8:16
Heb 4:15
Heb 5:1
b Wj 39:22
Kpl 8:7
c Wj 39:23
d Wj 39:25
e Wj 39:26
f Kpl 16:2
Lb 18:7
g Wj 39:30
Kpl 8:9
1Kn 16:29
Ps 93:5
Za 14:20
Heb 7:26
1Pt 1:16
h Wj 29:6
Wj 39:31
i Kpl 10:17
Kpl 22:9
Lb 18:1
Iz 53:11
2Ko 5:21
Heb 9:28
1Pt 2:24
j Kpl 23:11
Rz 8:34
Heb 7:25
k Wj 28:4
Obj 19:8

wykonasz także szarfę,[a] robotą tkacką.

40 „I wykonasz dla synów Aarona długie szaty,[b] i wykonasz dla nich szarfy, wykonasz też dla nich nakrycia głowy,[c] ku chwale i pięknu.[d] **41** I przyodziejesz nimi Aarona, twego brata, a z nim jego synów, i namaścisz ich,[e] i napełnisz ich rękę mocą,[f] i poświęcisz ich, i będą pełnić dla mnie służbę kapłańską. **42** I wykonaj dla nich bieliznę dolną z tkaniny lnianej, by zakrywała nagie ciało.[g] Winna sięgać od bioder po uda. **43** I ma być na Aaronie oraz jego synach, gdy będą wchodzić do namiotu spotkania lub gdy będą się zbliżać do ołtarza, by usługiwać w miejscu świętym, żeby się nie obciążyli winą i nie pomarli. Jest to ustawa po czas niezmierzony dla niego i jego potomstwa po nim.[h]

29 „A oto, jak masz z nimi postąpić, by ich uświęcić do pełnienia dla mnie służby kapłańskiej: Weź młodego byka i dwa zdrowe[i] barany,[j] **2** i przaśny chleb oraz przaśne okrągłe placki nasączone oliwą, i przaśne podpłomyki posmarowane oliwą.[k] Zrobisz je z wybornej mąki pszennej. **3** I włożysz je do kosza, i przyniesiesz je w koszu,[l] przyprowadzisz także byka oraz dwa barany.

4 „I przyprowadzisz Aarona oraz jego synów przed wejście[m] do namiotu spotkania, i obmyjesz ich wodą.[n] **5** Potem weźmiesz szaty[o] i ubierzesz Aarona w długą szatę, jak również w należący do efodu płaszcz bez rękawów wraz z efodem i napierśnikiem, i przepaszesz go przepaską efodu.[p] **6** I włożysz mu na głowę zawój, a na zawoju umieścisz święty znak poświęcenia.[a] **7** I weźmiesz olejek do namaszczania,[b] i wylejesz na jego głowę, i go namaścisz.[c]

8 „Potem przyprowadzisz jego synów i ubierzesz ich w długie szaty.[d] **9** I przepaszesz ich szarfami — Aarona, jak również jego synów — i założysz im nakrycie głowy; i do nich będzie należeć kapłaństwo według ustawy po czas niezmierzony.[e] Tak napełnisz mocą rękę Aarona i rękę jego synów.[f]

10 „Potem przyprowadzisz byka przed namiot spotkania, Aaron zaś oraz jego synowie położą ręce na głowie byka.[g] **11** I zarżniesz tego byka przed obliczem Jehowy, u wejścia do namiotu spotkania.[h] **12** I weźmiesz nieco krwi byka,[i] i przeniesiesz ją palcem na rogi ołtarza,[j] a całą resztę krwi wylejesz u podstawy ołtarza.[k] **13** I weźmiesz wszystek tłuszcz,[l] który okrywa jelita,[m] oraz to, co okrywa wątrobę,[n] jak również obie nerki, a także tłuszcz, który jest na nich, i zamienisz to w dym na ołtarzu.[o] **14** Lecz mięso byka i jego skórę oraz jego gnój spalisz w ogniu poza obozem.[p] Jest to dar ofiarny za grzech.

15 „Potem weźmiesz jednego barana,[q] Aaron zaś oraz jego synowie położą ręce na głowie tego barana.[r] **16** I zarżniesz barana, i weźmiesz jego krew, i pokropisz nią ołtarz dookoła.[s] **17** I porozcinasz barana na części, i obmyjesz jego jelita[t] oraz golenie, a jego części ułożysz obok siebie i tak aż do jego głowy. **18** I całego barana zamienisz w dym na ołtarzu. Jest

ROZDZ. 28
- **a** Wj 39:29
- **b** Wj 39:27 Kpł 8:13 1Sm 2:18
- **c** Wj 39:28 Kpł 8:13
- **d** Wj 28:2
- **e** Wj 29:7 Wj 30:30 Kpł 10:7 Dz 10:38 2Ko 1:21 1Jn 2:27
- **f** Wj 29:9 Kpł 8:33 Lb 3:3
- **g** Kpł 6:10
- **h** Wj 27:21

ROZDZ. 29
- **i** Pwt 15:21 Pwt 17:1
- **j** Kpł 8:2 Kpł 9:2 2Kn 13:9
- **k** Kpł 6:20 Kpł 7:12
- **l** Kpł 8:26
- **m** Wj 26:36 Wj 40:28 Kpł 8:3
- **n** Kpł 8:6 Heb 7:26 Heb 10:22
- **o** Wj 28:4 Kpł 8:7 Kpł 16:4
- **p** Wj 28:8

szpalta 2
- **a** Wj 28:36 Wj 39:30 Kpł 8:9
- **b** Wj 30:25
- **c** Kpł 8:12 Ps 133:2 Iz 61:1 Dz 10:38
- **d** Wj 28:40 Kpł 8:13
- **e** Wj 28:1 Wj 28:43 Wj 40:15
- **f** Wj 28:41 Wj 32:29 Flp 4:13
- **g** Kpł 8:14
- **h** Kpł 1:3 Kpł 1:5
- **i** Kpł 8:15
- **j** Wj 27:2
- **k** Kpł 4:7
- **l** Kpł 3:17 Kpł 4:8 Ps 69:9
- **m** Kpł 1:9 Kpł 9:14
- **n** Kpł 8:16 Kpł 9:19
- **o** Kpł 17:6
- **p** Kpł 16:27
- **q** Kpł 8:18

r Kpł 1:4; **s** Kpł 8:19; Heb 9:22; **t** Kpł 1:13; Kpł 8:21.

to całopalenie[a] dla Jehowy, kojąca woń.[b] Jest to ofiara ogniowa dla Jehowy.

19 „Następnie weźmiesz drugiego barana, Aaron zaś oraz jego synowie położą ręce na głowie tego barana.[c] **20** I zarżniesz barana, i weźmiesz nieco jego krwi, i posmarujesz nią płatek prawego ucha Aarona oraz płatek prawego ucha jego synów i kciuk ich prawej ręki oraz wielki palec ich prawej stopy,[d] i pokropisz krwią ołtarz dookoła. **21** I weźmiesz nieco krwi, która jest na ołtarzu, oraz nieco olejku do namaszczania,[e] i pokropisz nią Aarona i jego szaty, i jego synów, a także szaty jego synów z nim, żeby był święty on i jego szaty, jak również jego synowie i szaty jego synów z nim.[f]

22 „I weźmiesz z barana tłuszcz i tłusty ogon,[g] i tłuszcz okrywający jelita, i to, co okrywa wątrobę, jak również obie nerki i tłuszcz, który jest na nich, i prawy udziec[h] — jest to bowiem baran uroczystego wprowadzenia na urząd;[i] **23** także okrągły bochenek chleba i okrągły placek chleba z oliwą, i podpłomyk z kosza przaśników, który jest przed Jehową.[j] **24** I położysz to wszystko na dłoniach Aarona i na dłoniach jego synów,[k] i będziesz tym kołysał jako ofiarą kołysaną przed Jehową.[l] **25** I weźmiesz to z ich rąk, i zamienisz w dym na ołtarzu, na ofierze całopalnej, jako kojącą woń przed Jehową.[m] Jest to ofiara ogniowa dla Jehowy.[n]

26 „I weźmiesz przeznaczony dla Aarona mostek barana uroczystego wprowadzenia na urząd,[o] i będziesz nim kołysał jako ofiarą kołysaną przed Jehową, i będzie on twoim działem. **27** I uświęcisz mostek[a] ofiary kołysanej i udziec ze świętej części, która była kołysana i która pochodziła z barana uroczystego wprowadzenia na urząd,[b] z tego, co było dla Aarona, i z tego, co było dla jego synów. **28** I przypadnie to Aaronowi oraz jego synom według przepisu, który obowiązuje po czas niezmierzony i którego mają przestrzegać synowie Izraela, jest to bowiem święta część;[c] i będzie to święta część składana przez synów Izraela. Jest to ich święta część dla Jehowy z ich ofiar współuczestnictwa.[d]

29 „A święte szaty[e] należące do Aarona będą służyć jego synom[f] po nim, by w nich zostali namaszczeni[g] i by w nich napełniono ich rękę mocą.[h] **30** Przez siedem dni[i] będzie je nosił kapłan, który spośród jego synów nastąpi po nim i który będzie przychodził do namiotu spotkania, aby usługiwać w miejscu świętym.

31 „I weźmiesz barana uroczystego wprowadzenia na urząd, i ugotujesz jego mięso w świętym miejscu.[j] **32** Aaron zaś oraz jego synowie mają zjeść[k] mięso barana i chleb, który jest w koszu u wejścia do namiotu spotkania. **33** I mają zjeść to, czym dokonano przebłagania, by napełnić mocą ich rękę, żeby ich uświęcić.[l] Lecz obcemu nie wolno tego jeść, gdyż jest to coś świętego.[m] **34** A gdyby zostało do rana coś z mięsa ofiary składanej podczas uroczystego wprowadzenia na urząd, a także z chleba, wtedy spalisz ogniem to, co pozostało.[n] Nie wolno tego jeść, gdyż jest to coś świętego.

ROZDZ. 29

a Rdz 22:2
Kpł 9:24

b Rdz 8:21
Ef 5:2
Flp 4:18

c Kpł 8:22

d Kpł 8:24

e Wj 30:25
Ps 133:2
Iz 61:1

f Kpł 8:30

g Kpł 3:9
Kpł 7:3
Kpł 9:19

h Kpł 7:32
Kpł 9:21
Lb 18:18

i Kpł 8:22

j Kpł 8:26
1Ko 5:8

k Kpł 8:27

l Kpł 7:30

m Kpł 8:28
Ef 5:2

n Kpł 10:13
1Sm 2:28

o Kpł 8:29
Ps 99:6

szpalta 2

a Kpł 10:15

b Wj 29:22
Kpł 7:37

c Kpł 7:34
Kpł 10:14
Lb 15:19
Lb 18:24
Pwt 18:3

d Kpł 7:11

e Wj 28:4

f Lb 20:26

g Wj 30:30
Wj 40:15
Kpł 8:12
2Ko 1:21

h Wj 28:41
Kpł 8:33
2Ko 3:5

i Kpł 8:35
Kpł 9:1

j Kpł 8:31

k 1Ko 9:13
1Ko 9:14

l Kpł 10:13

m Kpł 22:10
Lb 3:10
Mt 12:4

n Wj 12:10
Kpł 8:32

35 „I tak postąpisz z Aaronem oraz jego synami zgodnie ze wszystkim, co ci nakazałem.[a] Siedem dni będziesz napełniał ich rękę mocą.[b] **36** I dla przebłagania będziesz codziennie składał byka jako dar ofiarny za grzech,[c] a ołtarz oczyścisz z grzechu, dokonując zań przebłagania, i namaścisz[d] go, by go uświęcić. **37** Przez siedem dni będziesz dokonywał przebłagania za ołtarz i go uświęcisz,[e] żeby naprawdę stał się szczególnie świętym ołtarzem.[f] Ten, kto dotyka ołtarza, ma być święty.[g]

38 „A oto, co będziesz składał na ołtarzu: jednoroczne baranki — ustawicznie po dwa na dzień.[h] **39** I złożysz jednego baranka rano,[i] a drugiego baranka złożysz między dwoma wieczorami.[j] **40** I razem z pierwszym barankiem — dziesiątą część efy wybornej mąki[k] nasączonej ćwiercią hinu wytłaczanej oliwy oraz ofiarę płynną[l] z ćwierci hinu wina. **41** A drugiego baranka złożysz między dwoma wieczorami. Razem z ofiarą zbożową[m] taką jak rano i z taką ofiarą płynną złożysz go jako kojącą woń, ofiarę ogniową dla Jehowy. **42** Jest to ustawiczne[n] całopalenie przez wszystkie wasze pokolenia u wejścia do namiotu spotkania przed Jehową, gdzie będę się z wami spotykać, by tam z tobą rozmawiać.[o]

43 „I będę tam obecny, by się spotykać z synami izraelskimi, i zostanie on uświęcony moją chwałą.[p] **44** I uświęcę namiot spotkania i ołtarz; i uświęcę[q] Aarona oraz jego synów, by pełnili dla mnie służbę kapłańską. **45** I będę przebywał pośród synów Izraela, i będę ich Bogiem.[r]

ROZDZ. 29

a Kpł 8:4
b Kpł 8:33
c Kpł 4:20
d Wj 30:28
Kpł 8:11
Lb 7:1
e Wj 40:10
f Wj 30:29
Mt 23:19
g Wj 30:29
h 1Kn 16:40
2Kn 2:4
2Kn 13:11
Dn 9:27
Heb 7:27
Heb 10:11
i 2Kl 16:15
Dz 26:7
j Dn 9:21
k Wj 16:36
Lb 28:5
l Rdz 35:14
Kpł 23:13
Flp 2:17
m 1Kl 18:29
Ps 141:2
n Lb 28:6
o Wj 25:22
Kpł 1:1
Lb 17:4
p Wj 40:34
Lb 12:5
1Kl 8:11
q Kpł 21:15
Kpł 22:9
Jn 10:36
r Wj 25:8
Kpł 26:12
Za 2:11
2Ko 6:16
Ef 2:22

szpalta 2

a Wj 20:2
b Kpł 11:44
Kpł 18:30
Kpł 19:2
Eze 20:5

ROZDZ. 30

c Wj 40:5
Ps 141:2
d Wj 27:2
Wj 37:25
Kpł 4:7
e Wj 37:26
f Wj 37:27
g Wj 37:28
h Wj 26:33
Heb 9:3
i Wj 25:22
j Kpł 16:13
Lb 16:40
1Sm 2:28
1Kn 23:13
Łk 1:9
k Wj 30:34
2Kn 13:11
Obj 8:4
l Wj 27:20
1Sm 3:3
m Kpł 10:1
2Kn 26:18
Ezc 8:11

46 I poznają, że ja jestem Jehowa, ich Bóg, który ich wyprowadził z ziemi egipskiej, by przebywać pośród nich.[a] Jam jest Jehowa, ich Bóg.[b]

30 „I wykonasz ołtarz, który będzie miejscem do spalania kadzidła;[c] wykonasz go z drewna akacjowego. **2** Ma być czworokątny, długi na łokieć i szeroki na łokieć, a wysoki na dwa łokcie. Jego rogi będą z niego wystawać.[d] **3** I pokryjesz go szczerym złotem, jego wierzch i boki dookoła oraz jego rogi; i wykonasz do niego dookoła złote obramowanie.[e] **4** Ponadto wykonasz do niego dwa złote pierścienie. Wykonasz je poniżej jego obramowania na dwóch bokach, na dwóch bokach przeciwległych, ponieważ mają służyć za uchwyty do drążków, na których będzie noszony.[f] **5** I wykonasz drążki z drewna akacjowego, i pokryjesz je złotem.[g] **6** I umieścisz go przed zasłoną, która jest w pobliżu Arki Świadectwa,[h] przed pokrywą znajdującą się nad Świadectwem, gdzie będę obecny, by się z tobą spotykać.[i]

7 „I Aaron będzie na nim zamieniał w dym[j] wonne kadzidło.[k] Każdego ranka zamieni je w dym, gdy będzie przygotowywał lampy.[l] **8** Aaron zamieni je też w dym, gdy będzie zapalał lampy między dwoma wieczorami. Kadzidło to ma być ustawicznie przed Jehową za waszych pokoleń. **9** Nie wolno wam ofiarować na nim niedozwolonego kadzidła[m] ani całopalenia, ani ofiary zbożowej; i nie wolno wam wylewać nań ofiary płynnej. **10** A na jego rogach Aaron będzie raz w roku

dokonywał przebłagania.[a] Częścią krwi z daru ofiarnego za grzech[b] będzie raz w roku dokonywał zań przebłagania przez kolejne wasze pokolenia. Jest on szczególnie święty dla Jehowy".

11 I Jehowa odezwał się do Mojżesza, mówiąc: **12** „Ilekroć będziesz liczył synów Izraela, by dokonać ich spisu,[c] każdy z nich da Jehowie okup za swoją duszę, gdy będą spisywani,[d] żeby nie spadła na nich plaga, gdy będą spisywani.[e] **13** Oto, co dadzą wszyscy, którzy przechodzą do policzonych: pół sykla według sykla świętego miejsca.[f] Dwadzieścia ger równa się syklowi. Pół sykla stanowi daninę dla Jehowy.[g] **14** Każdy, kto podlega spisowi, od dwudziestu lat wzwyż, złoży daninę Jehowy.[h] **15** Bogaty nie da więcej, a ubogi nie da mniej niż pół sykla,[i] by złożyć daninę Jehowy dla dokonania przebłagania za wasze dusze.[j] **16** I weźmiesz od synów Izraela srebrne pieniądze przebłagania, i dasz je na rzecz służby związanej z namiotem spotkania,[k] by dla synów Izraela stanowiły pamiątkę przed Jehową — na dokonanie przebłagania za wasze dusze".

17 I Jehowa powiedział jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **18** „Uczynisz do obmywania miedziany basen i jego miedzianą podstawę[l] i umieścisz go między namiotem spotkania a ołtarzem, i nalejesz do niego wody.[m] **19** Aaron zaś oraz jego synowie mają przy nim obmywać swe ręce i nogi.[n] **20** Gdy będą wchodzić do namiotu spotkania, obmyją się wodą, żeby nie umrzeć, albo gdy będą się zbliżać do ołtarza, by usługiwać w celu zamieniania ofiary ogniowej w dym dla Jehowy.[a] **21** I mają obmywać swe ręce i nogi, żeby nie umrzeć;[b] i ma im to służyć za przepis po czas niezmierzony, jemu i jego potomstwu przez wszystkie ich pokolenia".[c]

22 I Jehowa dalej mówił do Mojżesza, i rzekł: **23** „A ty weź sobie najwyborniejszych wonności:[d] pięćset miar mirry[e] w zakrzepłych kroplach i słodkiego cynamonu[f] połowę tej ilości, dwieście pięćdziesiąt miar, i dwieście pięćdziesiąt miar słodkiej trzciny,[g] **24** i kasji[h] pięćset miar według sykla świętego miejsca,[i] i hin oliwy z oliwek.[j] **25** Następnie sporządzisz z tego olejek do świętego namaszczania, maść, mieszaninę, jaką robi wytwórca maści.[k] Ma to być olejek do świętego namaszczania.[l]

26 „I namaścisz nim namiot spotkania[m] i Arkę Świadectwa, **27** i stół oraz wszystkie jego przybory, i świecznik oraz jego przybory, i ołtarz kadzielny, **28** i ołtarz całopalenia oraz wszystkie jego przybory, i basen oraz jego podstawę. **29** I uświęcisz je, by naprawdę stały się szczególnie święte.[n] Ten, kto ich dotyka, ma być święty.[o] **30** I namaścisz Aarona[p] oraz jego synów,[q] i uświęcisz ich, by pełnili dla mnie służbę kapłańską.[r]

31 „I powiesz synom Izraela, mówiąc: ‚Za waszych pokoleń ma to być dla mnie olejkiem do świętego namaszczania.[s] **32** Nie należy go wcierać w ciało ludzkie i nie wolno wam sporządzać niczego o podobnym składzie. Jest on czymś świętym. Ma być dla was czymś świętym. **33** Każdy, kto sporządzi

ROZDZ. 30

a Kpl 16:18
Kpl 23:27
Heb 9:7

b Kpl 16:5
Kpl 16:6
Kpl 16:19

c Wj 38:25
Lb 1:2

d Lb 31:50

e 2Sm 24:10
2Sm 24:15
1Kn 21:12

f Kpl 27:25

g 2Kn 24:9
Neh 10:32
Mt 17:24

h Wj 38:26
Lb 1:3
Lb 26:2

i Hi 34:19
Prz 22:2
Ef 6:9

j Lb 31:50

k Wj 38:25

l Wj 38:8
Kpl 8:11
1Kl 7:38

m Wj 40:7

n Wj 40:31
Ef 5:26
Heb 10:22

szpalta 2

a 2Kn 13:11

b Wj 40:31

c Wj 28:43
2Kn 4:6

d PnP 4:14
Jer 6:20

e Ps 45:8
PnP 1:13
PnP 3:6

f Prz 7:17
Obj 18:13

g Eze 27:19

h Ps 45:8

i Lb 3:47

j Wj 29:40
Kpl 19:36
Lb 15:5

k Wj 37:29

l Lb 35:25
Ps 89:20
Ps 133:2
Heb 1:9

m Wj 40:9
Lb 7:1

n Kpl 8:10

o Wj 29:37
Kpl 6:18

p Kpl 8:12
Dz 10:38

q Lb 3:3
2Ko 1:21

r Wj 40:15
Obj 5:10

s Wj 37:29
1Kl 1:39
Ps 89:20

podobną maść i posmaruje nią obcego, zostanie zgładzony ze swego ludu'".[a]

34 I Jehowa przemówił do Mojżesza: „Weź sobie wonności:[b] krople stakte i onychę, i wonne galbanum oraz czystą wonną żywicę.[c] Wszystkiego ma być taka sama ilość. **35** I sporządzisz z tego kadzidło,[d] wonną mieszaninę, jak to robi wytwórca maści, posoloną,[e] czystą — coś świętego. **36** Część z niej rozetrzesz na drobny proszek i trochę usypiesz przed Świadectwem w namiocie spotkania,[f] gdzie będę obecny, by się z tobą spotykać.[g] Ma to być dla was szczególnie święte. **37** A kadzidła, które sporządzisz o takim składzie, nie wolno ci sporządzać dla siebie.[h] Masz to uważać za coś świętego dla Jehowy.[i] **38** Kto sporządzi podobne, żeby się rozkoszować jego zapachem, ten zostanie zgładzony[j] ze swego ludu".

31 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **2** „Oto imiennie powołuję Becalela,[k] syna Uriego, syna Chura z plemienia Judy.[l] **3** I napełnię go duchem Bożym w mądrości i zrozumieniu, i wiedzy oraz we wszelkim rzemiośle,[m] **4** by obmyślał plany, by obrabiał złoto i srebro oraz miedź[n] **5** i by obrabiał kamienie w celu osadzenia ich,[o] i by obrabiał drewno w celu wykonania wszelkich wyrobów.[p] **6** A oto ja dodaję mu Oholiaba, syna Achisamacha z plemienia Dana,[q] a w serce każdego, kto ma mądre serce, wkładam mądrość, żeby wykonali wszystko, co ci nakazałem:[r] **7** namiot spotkania[s] i Arkę[t] Świadectwa oraz pokrywę, która jest na[u] niej, i wszystkie przybory namiotu, **8** i stół oraz jego przybory,[a] i świecznik ze szczerego złota oraz wszystkie jego przybory,[b] i ołtarz kadzielny,[c] **9** i ołtarz całopalenia oraz wszystkie jego przybory,[d] i basen oraz jego podstawę,[e] **10** i szaty dziane, i święte szaty dla kapłana Aarona oraz szaty dla jego synów do pełnienia służby kapłańskiej;[f] **11** i olejek do namaszczania oraz wonne kadzidło do sanktuarium.[g] Wykonasz je zgodnie ze wszystkim, co ci nakazałem".

12 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **13** „Ty zaś powiedz synom Izraela, mówiąc: ‚Zwłaszcza moje sabaty macie zachowywać,[h] bo jest to znak między mną a wami za waszych pokoleń, abyście poznali, że ja, Jehowa, was uświęcam.[i] **14** I będziecie zachowywać sabat, bo jest dla was czymś świętym.[j] Kto go zbezcześci, niechybnie zostanie uśmiercony.[k] Jeżeli ktoś będzie wtedy pracował, dusza taka zostanie zgładzona spośród swego ludu.[l] **15** Sześć dni można wykonywać pracę, ale w dniu siódmym jest sabat całkowitego odpoczynku.[m] Jest on czymś świętym dla Jehowy. Kto by wykonywał pracę w dniu sabatu, niechybnie zostanie uśmiercony. **16** I synowie Izraela mają zachowywać sabat, by przestrzegać sabatu za swych pokoleń. Jest to przymierze po czas niezmierzony.[n] **17** Między mną a synami Izraela jest to znak po czas niezmierzony,[o] gdyż w sześciu dniach Jehowa uczynił niebiosa i ziemię, a w dniu siódmym odpoczął i zażywa wytchnienia'".[p]

18 A gdy zakończył rozmowę z nim na górze Synaj, dał Mojżeszowi dwie tablice Świadectwa,[q]

ROZDZ. 30

a Wj 30:38
b Wj 25:6 Wj 37:29
c Kpl 5:11 Neh 13:5 PnP 3:6 Mt 2:11
d Ps 141:2 Obj 5:8
e Kpl 2:13
f Wj 16:34
g Wj 29:42 Kpl 16:2
h Wj 30:32
i Wj 29:37
j Kpl 24:16 Lb 15:35

ROZDZ. 31

k Wj 37:1
l Wj 35:30 1Kn 2:20
m Wj 35:31 1Kl 7:14
n 2Kn 2:7
o Wj 28:9
p Wj 35:33
q Wj 35:34 Wj 38:23
r Wj 36:1
s Wj 36:8
t Wj 37:1
u Wj 37:6

szpalta 2

a Wj 37:10
b Wj 35:14 Wj 37:17
c Wj 37:25
d Wj 38:1 Wj 40:6
e Wj 30:18 Wj 38:8
f Wj 28:2 Wj 28:15 Wj 39:1 Wj 39:27 Kpl 8:7
g Wj 30:25 Wj 30:35 Wj 37:29
h Wj 20:8 Kpl 19:30 Kol 2:17
i Eze 20:12 Jn 17:17 1Ts 5:23
j Pwt 5:12 Iz 56:2
k Eze 20:13
l Wj 35:2 Lb 15:32 Lb 15:35
m Wj 16:23 Wj 20:10 Łk 23:56
n Kpl 24:8
o Wj 31:13
p Rdz 2:2 Iz 40:28 Heb 4:4

q Wj 24:12; Wj 32:15; Pwt 4:13; Pwt 9:15.

tablice kamienne zapisane palcem Bożym.[a]

32 Tymczasem lud zobaczył, że Mojżesz długo nie schodzi z góry.[b] Lud zebrał się więc wokół Aarona i powiedział do niego: „Wstań, uczyń nam boga, który pójdzie przed nami,[c] bo jeśli chodzi o tego Mojżesza, męża, który nas wyprowadził z ziemi egipskiej,[d] naprawdę nie wiemy, co się z nim stało". **2** Na to Aaron im rzekł: „Pozdejmujcie złote kolczyki,[e] które są w uszach waszych żon, waszych synów oraz waszych córek, i przynieście je do mnie". **3** I cały lud zaczął zdejmować złote kolczyki, które były w ich uszach, i przynosić je do Aarona. **4** Wówczas wziął z ich rąk złoto i je ukształtował[f] rylcem, i uczynił z niego lany posąg cielca.[g] A oni poczęli mówić: „Oto twój Bóg, Izraelu, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej".[h]

5 Kiedy Aaron to zobaczył, przystąpił do budowania przed nim ołtarza. W końcu Aaron zawołał i rzekł: „Jutro jest święto dla Jehowy". **6** Nazajutrz więc wstali wcześnie i zaczęli ofiarować całopalenia oraz składać ofiary współuczestnictwa. Potem lud usiadł, by jeść i pić. Następnie wstali, aby się zabawić.[i]

7 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza: „Idź, zstąp, gdyż twój lud, który wyprowadziłeś z ziemi egipskiej, postąpił zgubnie.[j] **8** Śpiesznie zboczyli z drogi, którą im nakazałem iść.[k] Uczynili sobie lany posąg cielca i mu się kłaniają, i składają mu ofiary, mówiąc: ‚Oto twój Bóg, Izraelu, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej'".[l] **9** I Jehowa przemówił do Mojżesza: „Spojrzałem na ten lud, a oto jest to lud o sztywnym karku.[a] **10** Teraz więc zostaw mnie, żeby zapłonął przeciwko nim mój gniew i żebym ich wytracił,[b] ciebie zaś uczynię wielkim narodem".[c]

11 A Mojżesz zaczął łagodzić oblicze Jehowy, swego Boga,[d] i mówić: „Czemuż, Jehowo, miałby zapłonąć twój gniew[e] przeciw twemu ludowi, który wyprowadziłeś z ziemi egipskiej wielką mocą i silną ręką? **12** Czemuż Egipcjanie[f] mieliby mówić: ‚W złym zamiarze ich wyprowadził, żeby ich zabić między górami i wytracić ich z powierzchni ziemi'?[g] Zaniechaj swego płonącego gniewu[h] i pożałuj[i] zła wymierzonego przeciw twemu ludowi. **13** Wspomnij na Abrahama, Izaaka i Izraela, twoich sług, którym przysiągłeś na samego siebie,[j] mówiąc im: ‚Rozmnożę wasze potomstwo jak gwiazdy niebios,[k] a całą tę ziemię, którą wskazałem, dam waszemu potomstwu,[l] żeby ją wzięli w posiadanie po czas niezmierzony'".[m]

14 I Jehowa począł żałować zła, o którym powiedział, że je ściągnie na swój lud.[n]

15 Potem Mojżesz odwrócił się i zstąpił z góry,[o] mając w ręku dwie tablice Świadectwa,[p] tablice zapisane po obu stronach. Były zapisane z jednej i z drugiej strony. **16** A tablice były wykonane przez Boga, pismo zaś było pismem Bożym, wyrytym na tych tablicach.[q] **17** I Jozue usłyszał zgiełk ludu, gdyż wydawali okrzyki, i odezwał się do Mojżesza: „W obozie rozlega się zgiełk bitewny".[r]

ROZDZ. 31

a Wj 8:19; Mt 12:28; Łk 11:20; 2Ko 3:3

ROZDZ. 32

b Wj 24:18; Pwt 9:9
c Pwt 4:15; Jn 4:24; Dz 7:40; Dz 17:29
d Oz 12:13; Mi 6:4
e Wj 12:35
f Pwt 9:16; Iz 44:9; Iz 46:6; Dz 7:41
g 1Kl 12:28; 2Kl 10:29; Ps 106:19; Oz 13:2
h Wj 20:4; Neh 9:18; Ps 106:20; Rz 1:23
i Dz 7:41; 1Ko 10:7
j Pwt 4:16; Pwt 9:12; Pwt 32:5; Sdz 2:19
k Wj 18:20; Wj 20:3; Pwt 9:16; Sdz 2:17
l 1Kl 12:28

szpalta 2

a Wj 34:9; Pwt 9:6; Neh 9:16; Dz 7:51; Heb 3:15
b Pwt 9:14
c Lb 14:12
d Pwt 9:18; Ps 106:23
e Pwt 9:19
f Lb 14:13
g Pwt 9:28
h Joz 7:26
i Pwt 32:36; 2Sm 24:16
j Rdz 22:16; Heb 6:13
k Rdz 22:17; Rdz 26:4; Rdz 35:11
l Rz 9:7
m Rdz 13:15
n Ps 106:45; Oz 11:9; Jl 2:13
o Pwt 9:15
p Wj 40:20; Pwt 5:22

q Wj 31:18; Wj 34:1; Pwt 9:10; Pwt 10:2; 2Ko 3:7;
r Joz 6:5; Am 1:14.

18 On zaś rzekł:

„Nie jest to głos śpiewu z powodu potężnego czynu[a]
i nie jest to głos śpiewu z powodu klęski;
słyszę głos innego śpiewu”.

19 Gdy więc zbliżył się do obozu i zobaczył cielca[b] oraz tańce, Mojżesz zapłonął gniewem i natychmiast wyrzucił tablice ze swych rąk, i roztrzaskał je u stóp góry.[c] **20** Potem wziął cielca, którego uczynili, i spalił go w ogniu, i starł go na proch,[d] po czym go rozsypał na powierzchnię wód[e] i kazał to pić synom Izraela.[f] **21** Następnie Mojżesz rzekł do Aarona: „Co ten lud ci uczynił, że ściągnąłeś nań wielki grzech?” **22** Aaron odpowiedział: „Niechaj nie płonie gniew mojego pana. Sam dobrze znasz ten lud, że są oni skłonni do złego.[g] **23** Powiedzieli mi więc: ‚Uczyń nam boga, który pójdzie przed nami,[h] gdyż jeśli chodzi o tego Mojżesza, męża, który nas wyprowadził z ziemi egipskiej, naprawdę nie wiemy, co się z nim stało’. **24** Dlatego im rzekłem: ‚Kto ma jakieś złoto? Niech zdejmą je z siebie, żeby mi je dać’. A ja wrzuciłem je w ogień i tak powstał ten cielec”.

25 I Mojżesz zobaczył, że lud się rozzuchwalił, gdyż Aaron pozwolił im się rozzuchwalić[i] ku hańbie wśród ich przeciwników.[j] **26** Wówczas Mojżesz stanął w bramie obozu i rzekł: „Kto jest po stronie Jehowy? Do mnie!”[k] I zaczęli się przy nim zbierać wszyscy synowie Lewiego. **27** Powiedział więc do nich: „Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Izraela: ‚Niech każdy z was przypasze miecz do swego boku. Przejdźcie i wróćcie od bramy do bramy w obozie, i zabijcie — każdy swego brata i każdy swego bliźniego, i każdy swego najbliższego znajomego’ ”.[a] **28** I synowie Lewiego[b] zaczęli czynić to, co powiedział Mojżesz, tak iż w owym dniu padło z ludu około trzech tysięcy mężczyzn. **29** A Mojżesz przemówił: „Napełnijcie dzisiaj swą rękę mocą dla Jehowy,[c] gdyż każdy z was jest przeciwko własnemu synowi i własnemu bratu[d] — i żeby wam dzisiaj mógł udzielić błogosławieństwa”.[e]

30 A nazajutrz Mojżesz przemówił do ludu: „Wyście zgrzeszyli wielkim grzechem,[f] a oto ja udam się do Jehowy. Może zdołam dokonać zadośćuczynienia za wasz grzech”.[g] **31** Mojżesz wrócił więc do Jehowy i rzekł: „Ach, lud ten zgrzeszył wielkim grzechem, czyniąc sobie boga ze złota![h] **32** Lecz teraz, jeśli zechcesz przebaczyć ich grzech[i]... a jeśli nie, to wymaż mnie,[j] proszę, ze swej księgi,[k] którą spisałeś”. **33** Ale Jehowa rzekł do Mojżesza: „Kto zgrzeszył przeciwko mnie, tego wymażę ze swej księgi.[l] **34** A teraz chodź, zaprowadź lud tam, dokąd ci powiedziałem. Oto pójdzie przed tobą mój anioł,[m] a w dniu wymierzania przeze mnie kary na pewno wymierzę im karę za ich grzech”.[n] **35** I Jehowa zesłał na lud plagę za to, że uczynili cielca, którego wykonał Aaron.[o]

33 I Jehowa powiedział jeszcze do Mojżesza: „Idź, wyrusz stąd, ty i lud, który wyprowadziłeś z ziemi egipskiej,[p] do ziemi, co do której przysiągłem Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi, mówiąc: ‚Dam ją twemu potomstwu’.[q] **2** I poślę przed tobą anioła,[r] i wypędzę

ROZDZ. 32

a Wj 15:1
b Pwt 9:16
Neh 9:18
Ps 106:19
Dz 7:41
c Pwt 9:17
d Pwt 7:25
Pwt 9:21
2Kl 23:6
e Wj 17:6
f Prz 1:31
g Wj 15:24
Wj 16:2
Wj 17:2
Pwt 9:7
Pwt 31:27
h Wj 32:1
Pwt 4:15
Dz 7:40
Dz 17:29
i 2Kn 28:19
j Wj 32:12
Pwt 28:37
k Joz 24:15
2Kl 9:32
2Kl 10:15

szpalta 2

a Lb 25:5
Pwt 13:8
Za 13:3
b Pwt 33:9
Mal 2:4
c 2Kn 29:31
d Lb 25:11
Pwt 13:6
Za 13:3
e Pwt 33:11
f 1Sm 2:17
1Sm 12:20
g Lb 14:20
Lb 16:47
Lb 21:7
Pwt 9:18
h Wj 20:23
i Lb 14:19
Iz 1:18
j Pwt 9:14
Rz 9:3
k Ps 69:28
Dn 12:1
Flp 4:3
Obj 3:5
Obj 17:8
l Jer 15:1
Eze 18:4
m Wj 23:20
Wj 33:2
n Am 3:14
Rz 2:5
o Dz 7:41

ROZDZ. 33

p Dz 7:36
q Rdz 12:7
Rdz 15:6
Rdz 26:3
Heb 11:9
r Wj 23:20
Wj 32:34

Kananejczyków, Amorytów i Hetytów, i Peryzzytów, Chiwwitów i Jebusytów;[a] **3** do ziemi mlekiem i miodem płynącej,[b] ja bowiem nie pójdę pośród ciebie, gdyż jesteś ludem o sztywnym karku,[c] żebym cię nie zgładził w drodze”.[d]

4 Kiedy lud usłyszał to złe słowo, zaczęli się smucić;[e] i nikt z nich nie włożył na siebie swych ozdób. **5** A Jehowa przemówił do Mojżesza: „Powiedz synom Izraela: ‚Jesteście ludem o sztywnym karku.[f] W jednej chwili[g] mogę wejść pośród ciebie i cię wytracić. Tak więc zdejmij z siebie swoje ozdoby, gdyż chcę wiedzieć, co mam z tobą uczynić’ ”.[h] **6** I synowie Izraela zaczęli zdejmować swe ozdoby – począwszy od góry Horeb.[i]

7 Mojżesz zaś zabrał swój namiot i rozbił go poza obozem, daleko od obozu; i nazwał go namiotem spotkania. I każdy, kto się zwracał z pytaniami[j] do Jehowy, wychodził do namiotu spotkania, który był poza obozem. **8** A gdy tylko Mojżesz szedł do namiotu, cały lud powstawał;[k] każdy stawał u wejścia do swego namiotu i patrzyli za Mojżeszem, dopóki nie wszedł do namiotu. **9** Gdy więc Mojżesz wchodził do namiotu, zstępował słup obłoku[l] i stawał u wejścia do namiotu, a On rozmawiał[m] z Mojżeszem. **10** Cały zaś lud widział słup obłoku[n] stojący u wejścia do namiotu i cały lud wstawał, i kłaniał się, każdy przy wejściu do swego namiotu.[o] **11** A Jehowa rozmawiał z Mojżeszem twarzą w twarz,[p] tak jak człowiek rozmawia ze swoim bliźnim. Gdy on wracał do obozu, jego sługa[q] Jozue, syn Nuna,[r] jako usługujący, nie odchodził z namiotu.

ROZDZ. 33

a Pwt 7:1 Pwt 7:22 Joz 24:11
b Wj 3:8 Pwt 8:7 Joz 5:6 Jer 11:5
c Wj 32:9 Pwt 9:6 Dz 7:51
d Wj 32:10 Lb 16:21
e Lb 14:39 Oz 7:14
f Wj 34:9 Ps 78:8 Ps 106:25
g Lb 16:45 Ps 73:19
h Rdz 18:21 Pwt 8:2 Ps 139:23
i Pwt 9:8
j Wj 18:26 Lb 27:5
k Kpł 19:32
l Wj 13:21 Ps 99:7
m Lb 11:17 Lb 12:5
n Wj 40:35
o Wj 4:31
p Rdz 32:30 Wj 33:23 Lb 12:8 Pwt 34:10 Jn 1:18 Jn 6:46 Dz 7:38
q Wj 17:9 Wj 24:13
r Lb 11:28 Pwt 1:38 Joz 1:1

szpalta 2

a Rdz 18:19 Ps 1:6 2Tm 2:19
b Wj 34:9
c Ps 25:4 Ps 27:11 Ps 86:11 Ps 119:33 Iz 30:21
d Pwt 9:26 Ps 33:12
e Wj 13:21 Wj 40:34 Joz 1:5 Iz 63:9
f Joz 21:44 Joz 23:1 Jer 6:16
g Lb 14:14
h Pwt 4:34 2Sm 7:23 Ps 147:20
i Jak 5:16 1Jn 5:14
j Wj 16:10 Wj 24:17
k Łk 2:9 Dz 7:38 Dz 7:53
l Wj 3:13 Wj 6:3 Wj 34:6

12 Potem Mojżesz rzekł do Jehowy: „Oto mówisz do mnie: ‚Poprowadź ten lud’, ale nie powiadomiłeś mnie, kogo ze mną poślesz. Powiedziałeś też: ‚Znam cię po imieniu,[a] a ponadto znalazłeś łaskę w moich oczach’. **13** Teraz więc, proszę, jeśli znalazłem łaskę w twoich oczach,[b] daj mi, proszę, poznać twoje drogi,[c] bym cię znał, żebym znalazł łaskę w twoich oczach. I zważ, że ten naród jest twoim ludem”.[d] **14** Toteż on rzekł: „Ja sam też pójdę[e] i zapewnię ci odpoczynek”.[f] **15** Wtedy powiedział do niego: „Jeśli ty sam nie pójdziesz, to nas stąd nie wyprowadzaj. **16** A skąd będzie wiadomo, że znalazłem łaskę w twoich oczach, ja i twój lud? Czy nie stąd, że pójdziesz z nami[g] i że ja oraz twój lud będziemy się różnić od każdego innego ludu, który jest na powierzchni ziemi?”[h]

17 I Jehowa przemówił do Mojżesza: „Uczynię również to, co powiedziałeś,[i] gdyż znalazłeś łaskę w moich oczach i znam cię po imieniu”. **18** Na to rzekł: „Daj mi, proszę, zobaczyć twoją chwałę”.[j] **19** Lecz on powiedział: „Sprawię, że cała moja dobroć przejdzie przed twoim obliczem,[k] i oznajmię przed tobą imię Jehowa;[l] i obdarzę łaską tego, dla kogo będę łaskawy, i okażę miłosierdzie temu, dla kogo będę miłosierny”.[m] **20** I dodał: „Nie możesz zobaczyć mego oblicza, gdyż żaden człowiek nie może mnie zobaczyć i pozostać przy życiu”.[n]

21 I Jehowa rzekł jeszcze: „Oto miejsce przy mnie, a ty stań na skale. **22** A gdy moja chwała będzie przechodzić obok,

m Rz 9:15; Rz 9:18; **n** Pwt 5:24; Jn 4:24.

postawię cię w rozpadlinie skały i położę na tobie moją dłoń jako osłonę, dopóki nie przejdę. **23** Potem cofnę swą dłoń i zobaczysz mnie z tyłu. Lecz mego oblicza nie można zobaczyć”.[a]

34 Później Jehowa rzekł do Mojżesza: „Wyciosaj sobie dwie tablice kamienne podobne do pierwszych,[b] a ja napiszę na tych tablicach słowa, jakie widniały na pierwszych tablicach,[c] które roztrzaskałeś.[d] **2** I przygotuj się na rano, gdyż wstąpisz rano na górę Synaj i staniesz tam przy mnie na szczycie góry.[e] **3** Ale nikt nie może wstąpić z tobą i niech też nikt inny nie pokazuje się na całej górze.[f] Co więcej, niech się przy tej górze nie pasie żadna trzoda ani żadne stado”.[g]

4 Toteż Mojżesz wyciosał dwie tablice kamienne podobne do pierwszych i wstał wcześnie rano, i wstąpił na górę Synaj, tak jak mu nakazał Jehowa, i wziął w rękę dwie tablice kamienne. **5** A Jehowa zstąpił[h] w obłoku i stanął tam przy nim, i oznajmił imię Jehowa.[i] **6** I Jehowa przechodził przed jego obliczem, i oznajmiał: „Jehowa, Jehowa, Bóg miłosierny[j] i łaskawy,[k] nieskory do gniewu[l] oraz obfitujący w lojalną życzliwość[m] i prawdę,[n] **7** zachowujący lojalną życzliwość dla tysięcy,[o] on przebacza przewinienie i występek, i grzech,[p] lecz bynajmniej nie pozwoli ujść bezkarnie[q] — sprowadzi karę za przewinienie ojców na synów i wnuków, na trzecie pokolenie i na czwarte pokolenie”.[r]

8 Mojżesz natychmiast pokłonił się szybko do ziemi i padł na twarz.[s] **9** Potem rzekł: „Jeżeli więc znalazłem łaskę w twoich oczach, Jehowo, to proszę, niech Jehowa pójdzie pośród nas,[a] gdyż jest to lud o sztywnym karku,[b] i przebacz nasze uchybienie oraz nasz grzech,[c] i weź nas w posiadanie”.[d] **10** On zaś rzekł: „Oto zawieram przymierze: Przed całym twoim ludem dokonam zdumiewających rzeczy, których nigdy nie stworzono na całej ziemi ani wśród wszystkich narodów;[e] a cały lud, pośród którego jesteś, ujrzy dzieło Jehowy, gdyż czynię z tobą rzecz napawającą lękiem.[f]

11 „A ty przestrzegaj tego, co ci dzisiaj nakazuję.[g] Oto ja wypędzam przed tobą Amorytów i Kananejczyków, i Hetytów, i Peryzzytów, i Chiwwitów, i Jebusytów.[h] **12** Strzeż się, byś nie zawarł przymierza z mieszkańcami ziemi, do której idziesz,[i] żeby czasem nie okazało się ono sidłem pośród ciebie.[j] **13** Ale ich ołtarze macie zburzyć, a ich święte słupy macie potrzaskać oraz ich święte pale macie pościnać.[k] **14** Bo nie wolno ci padać na twarz przed innym bogiem,[l] gdyż Jehowa, który ma na imię Zazdrosny, jest Bogiem zazdrosnym;[m] **15** żebyś czasem nie zawarł przymierza z mieszkańcami tej ziemi, gdyż oni na pewno będą uprawiać nierząd ze swymi bogami[n] i będą składać ofiary swym bogom,[o] i ktoś z całą pewnością cię zaprosi, a ty zjesz coś z jego ofiary.[p] **16** Potem weźmiesz niektóre z ich córek dla swoich synów,[q] a ich córki uprawiać będą nierząd z ich bogami i skłonią twoich synów, by uprawiali nierząd z ich bogami.[r]

ROZD. 33

a Wj 33:20
Jn 1:18

ROZD. 34

b Pwt 10:1
c Pwt 9:10
2Ko 3:3
d Wj 32:19
Pwt 9:17
e Wj 19:20
Wj 24:12
f Wj 19:12
g Wj 19:13
Heb 12:20
h Dz 7:38
Dz 7:53
i Wj 6:3
Wj 33:19
j 2Kn 30:9
Neh 9:17
Jl 2:13
Łk 6:36
Heb 8:12
k Wj 22:27
Neh 9:31
Ps 86:15
Jon 4:2
l Lb 14:18
Nah 1:3
Rz 9:22
2Pt 3:9
m Jer 31:3
Lam 3:22
Mi 7:18
n Ps 31:5
Rz 2:2
o Jer 32:18
Dn 9:4
p Ps 103:12
Iz 55:7
Ef 4:32
1Jn 1:9
q Pwt 32:35
Joz 24:19
Rz 2:5
2Pt 2:4
Judy 15
r Wj 20:5
Lb 14:18
Pwt 30:19
1Sm 15:2
s Pwt 9:18

szpalta 2

a Wj 33:14
b Wj 32:9
Wj 33:3
c Lb 14:19
d Ps 33:12
Ps 94:14
e 1Sm 12:16
2Sm 7:23
1Kn 17:21
Ps 147:20
f Wj 33:16
Pwt 10:21
Iz 64:3
g Wj 19:5
Pwt 12:28
h Rdz 15:18
Wj 3:8
Wj 33:2
Pwt 7:1
i Wj 23:32
Pwt 7:2
Sdz 2:2

j Wj 23:33; Joz 23:13; **k** Wj 23:24; Pwt 12:3; Sdz 6:25; 2Kl 18:4; **l** Wj 20:3; 1Ko 10:14; 1Jn 5:21; **m** Joz 24:19; Eze 39:25; 1Ko 10:22; **n** Kpl 17:7; Pwt 31:16; Sdz 2:17; Sdz 8:33; Jer 3:9; Eze 6:9; **o** Lb 25:2; 1Ko 10:20; **p** Ps 106:28; Eze 18:6; 2Ko 6:14; Obj 2:20; **q** Ezd 9:2; **r** Lb 25:2; Pwt 7:4; 1Kl 11:2; Neh 13:26.

17 „Nie wolno ci czynić sobie lanych bożków.[a]

18 „Masz obchodzić Święto Przaśników.[b] Będziesz jadł przaśniki, jak ci nakazałem, przez siedem dni w wyznaczonym czasie w miesiącu Abib,[c] gdyż właśnie w miesiącu Abib wyszedłeś z Egiptu.

19 „Wszystko, co pierwsze otwiera łono, jest moje,[d] a jeśli chodzi o cały twój żywy inwentarz: pierworodny byka, jak również owcy — samiec.[e] **20** Pierworodnego potomka osła masz wykupić owcą.[f] Lecz jeśli go nie wykupisz, to złamiesz mu kark. Masz wykupić każdego pierworodnego z twoich synów.[g] I nie pokażą się przede mną z pustymi rękami.[h]

21 „Sześć dni masz pracować, ale dnia siódmego będziesz obchodził sabat.[i] W czasie orki i w czasie żniwa będziesz obchodził sabat.[j]

22 „I będziesz obchodził swe Święto Tygodni z dojrzałymi pierwocinami żniwa pszenicy[k] oraz Święto Zbiorów na początku roku.[l]

23 „Trzy razy w roku każdy z twoich mężczyzn ma się pokazać[m] przed prawdziwym Panem, Jehową, Bogiem Izraela. **24** Ja bowiem wypędzę narody przed tobą[n] i poszerzę twoje terytorium;[o] i nikt nie będzie pożądał twej ziemi, gdy trzy razy w roku będziesz szedł ujrzeć oblicze Jehowy, twego Boga.[p]

25 „Krwi mojej ofiary nie wolno ci ofiarować razem z czymś, co jest na zakwasie.[q] A ofiara święta Paschy nie może pozostać przez noc aż do rana.[r]

26 „Najlepsze z dojrzałych pierwocin[s] twej roli masz przynieść do domu Jehowy, twego Boga.[a]

„Nie wolno ci gotować koźlęcia w mleku jego matki”.[b]

27 I Jehowa przemówił do Mojżesza: „Zapisz sobie te słowa,[c] gdyż zgodnie z tymi słowami zawieram przymierze z tobą i z Izraelem”.[d] **28** I przebywał tam z Jehową czterdzieści dni i czterdzieści nocy. Nie jadł chleba i nie pił wody.[e] A on spisał na tablicach słowa przymierza — Dziesięć Słów.[f]

29 Kiedy Mojżesz zszedł z góry Synaj, w ręku Mojżesza były dwie tablice Świadectwa, gdy zszedł z góry,[g] i Mojżesz nie wiedział, iż skóra jego twarzy promienieje wskutek tego, że z nim rozmawiał.[h] **30** Kiedy Aaron i wszyscy synowie Izraela zobaczyli Mojżesza, oto skóra jego twarzy promieniała, i bali się do niego zbliżyć.[i]

31 A Mojżesz ich wezwał. Toteż Aaron i wszyscy naczelnicy spośród zgromadzenia wrócili do niego i Mojżesz począł do nich mówić. **32** Dopiero wtedy zbliżyli się doń wszyscy synowie Izraela, a on zaczął im nakazywać wszystko, o czym Jehowa z nim rozmawiał na górze Synaj.[j] **33** Gdy Mojżesz przestawał z nimi rozmawiać, zakładał sobie na twarz zasłonę.[k] **34** Kiedy jednak Mojżesz szedł przed Jehowę, by z nim rozmawiać, zdejmował zasłonę, dopóki nie wyszedł.[l] A po wyjściu mówił do synów Izraela, co mu nakazano.[m] **35** A synowie Izraela widzieli twarz Mojżesza, że skóra twarzy Mojżesza promieniała;[n] i Mojżesz z powrotem zakładał sobie zasłonę na twarz, dopóki nie wszedł, by z nim rozmawiać.[o]

ROZDZ. 34

a Wj 32:8 Kpł 19:4
b Kpł 23:6 1Ko 5:8
c Wj 23:15
d Wj 13:2 Łk 2:23
e Wj 22:30
f Wj 13:13
g Wj 13:15 Lb 18:15 Lb 18:16
h Pwt 16:16
i Pwt 5:12 Mt 12:8 Łk 13:14
j Jer 17:22
k Wj 23:16
l Kpł 23:34
m Pwt 16:16
n Wj 34:11 Joz 24:8
o Pwt 12:20 Ps 78:55
p Rdz 35:5 Prz 16:7
q Wj 23:18
r Wj 12:10 Lb 9:12
s Lb 18:12 Rz 8:23 1Ko 15:23 Jak 1:18 Obj 14:4

szpalta 2

a Pwt 26:2 Neh 10:35 Prz 3:9 Eze 44:30
b Wj 23:19 Pwt 14:21
c Wj 24:4 Pwt 31:9 Pwt 31:11
d Wj 24:8 Pwt 4:13
e Pwt 9:18 Mt 4:2
f Wj 31:18 Pwt 10:2 2Ko 3:6
g Wj 32:15 2Ko 3:3 Heb 9:4
h Mt 17:2
i 2Ko 3:7
j Wj 24:3 Pwt 1:3
k 2Ko 3:13
l 2Ko 3:16
m Pwt 27:10
n 2Ko 3:7
o 2Ko 3:13

35 Później Mojżesz zwołał całe zgromadzenie synów Izraela i powiedział im: „Oto słowa, które Jehowa nakazał, by je spełniać:[a] **2** Sześć dni można wykonywać pracę,[b] lecz w siódmym dniu będzie dla was coś świętego, sabat całkowitego odpoczynku dla Jehowy. Kto będzie wtedy wykonywał pracę, zostanie uśmiercony.[c] **3** W dniu sabatu nie wolno wam rozpalić ognia w żadnym z waszych miejsc zamieszkania”.

4 I Mojżesz przemówił do całego zgromadzenia synów Izraela: „Oto słowo, które nakazał Jehowa, mówiąc: **5** ‚Zbierzcie pośród siebie daninę dla Jehowy.[d] Niech każdy, kto jest ochoczego serca,[e] przyniesie ją jako daninę Jehowy, mianowicie: złoto i srebro, i miedź,[f] **6** i niebieskie włókno, i wełnę barwioną czerwonawą purpurą, i przędzę barwioną szkarłatem z czerwców, i delikatny len, i sierść kozią,[g] **7** i skóry baranie farbowane na czerwono, i skóry focze, i drewno akacjowe, **8** i oliwę na oświetlenie, i olejek balsamowy na olejek do namaszczania i na wonne kadzidło,[h] **9** i kamienie onyksowe oraz kamienie na oprawę efodu[i] i napierśnika.[j]

10 „‚I niech wszyscy z was, którzy są mądrego serca,[k] przyjdą i wykonają wszystko, co nakazał Jehowa, **11** mianowicie: przybytek razem z jego namiotem oraz nakryciem, jego haczyki i ramy, jego poprzeczki, słupy oraz podstawy z gniazdem; **12** Arkę[l] i jej drążki,[m] pokrywę[n] oraz zasłonę[o] jako oddzielającą kotarę; **13** stół[p] oraz jego drążki i wszystkie jego przybory, jak również chleb pokładny;[q] **14** i świecznik[r] do oświetlania oraz jego przybory i lampy, a także jego oliwę[a] na oświetlenie; **15** i ołtarz kadzielny[b] oraz jego drążki; i olejek do namaszczania oraz wonne kadzidło;[c] i kotarę wejściową do wejścia do przybytku; **16** ołtarz[d] całopalny oraz kratę miedzianą, która do niego należy, jego drążki i wszystkie jego przybory; basen[e] oraz jego podstawę; **17** zasłony dziedzińca,[f] jego słupy i podstawy z gniazdem; i kotarę bramy dziedzińca; **18** paliki namiotowe przybytku i paliki namiotowe dziedzińca oraz ich sznury;[g] **19** szaty[h] dziane do usługiwania w sanktuarium, święte szaty[i] dla kapłana Aarona i szaty jego synów do pełnienia służby kapłańskiej’ ”.

20 Toteż całe zgromadzenie synów Izraela odeszło sprzed Mojżesza. **21** Potem przyszli, każdy, kogo skłaniało serce,[j] każdy, kogo pobudził duch, i przynieśli daninę Jehowy na wykonanie namiotu spotkania i na wszelką związaną z nim służbę oraz na święte szaty. **22** I przychodzili mężczyźni, jak również kobiety, każdy, kto miał ochocze serce. Przynieśli broszki i kolczyki, i pierścienie, i niewieście ozdoby, wszelkie przedmioty ze złota — każdy, kto złożył ze złota ofiarę kołysaną dla Jehowy.[k] **23** I każdy, u kogo się znajdowało niebieskie włókno i wełna barwiona czerwonawą purpurą, i przędza barwiona szkarłatem z czerwców, i delikatny len, i sierść kozia oraz skóry baranie farbowane na czerwono i skóry focze, przyniósł je.[l] **24** Wszyscy, którzy składali daninę ze srebra i miedzi, przynieśli daninę Jehowy, wszyscy też, u których znajdowało się

ROZDZ. 35

a Wj 34:32
Rz 2:13
Jak 1:22

b Wj 20:9
Wj 31:15
Kpł 23:3
Pwt 5:13
Łk 13:14

c Wj 31:14
Lb 15:32
Lb 15:35

d Wj 35:29

e 2Ko 8:12
2Ko 9:7

f Wj 25:3

g Wj 25:4
Wj 26:7
Wj 36:8

h Wj 25:6
Ps 141:2
Obj 5:8

i Wj 28:9
Wj 39:14

j Wj 28:15

k Wj 31:6
Wj 36:1

l Wj 25:10

m Wj 25:13

n Wj 25:17

o Wj 26:31

p Wj 25:23

q Wj 25:30
Kpł 24:5

r Wj 25:31

szpalta 2

a Wj 27:20

b Wj 30:1
Wj 37:25
Wj 40:5
Ps 141:2
Obj 5:8

c Wj 30:34

d Wj 27:1

e Wj 30:18
Wj 38:8

f Wj 27:9

g Wj 27:19

h Wj 31:10
Wj 39:41

i Wj 39:1

j Wj 25:2
Wj 36:2
2Ko 8:12
2Ko 9:7

k Wj 38:24

l Wj 25:4

drewno akacjowe do wszelkiego dzieła związanego ze służbą, przynieśli je.

25 I wszystkie kobiety mądrego serca[a] przędły swymi rękami, a jako przędzę przynosiły niebieskie włókno i wełnę barwioną czerwonawą purpurą, przędzę barwioną szkarłatem z czerwców i delikatny len. **26** I wszystkie kobiety, których serca pobudziła mądrość, przędły sierść kozią.

27 A naczelnicy przynieśli kamienie onyksowe oraz kamienie na oprawę efodu i napierśnika,[b] **28** i olejek balsamowy oraz oliwę na oświetlenie i na olejek do namaszczania, i na wonne kadzidło.[c] **29** Każdy mężczyzna i każda kobieta, których serca pobudziły do przyniesienia czegoś na wszelką pracę, jaką za pośrednictwem Mojżesza nakazał wykonać Jehowa, tak uczynili; synowie Izraela przynieśli dobrowolny dar ofiarny dla Jehowy.[d]

30 Wówczas Mojżesz powiedział do synów Izraela: „Oto Jehowa powołał imiennie Becalela,[e] syna Uriego, syna Chura z plemienia Judy. **31** I napełnił go duchem Bożym w mądrości, w zrozumieniu i w wiedzy oraz we wszelkim rzemiośle, **32** by obmyślał plany, by obrabiał złoto i srebro oraz miedź[f] **33** i by obrabiał kamienie w celu osadzenia ich, i by obrabiał drewno w celu wykonania wszelkich przemyślnych wyrobów.[g] **34** I włożył mu do serca, żeby nauczał, on i Oholiab,[h] syn Achisamacha z plemienia Dana. **35** Napełnił ich mądrością serca,[i] by wykonali wszelką pracę rzemieślnika i hafciarza,[j] i mistrza tkającego z niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców, i delikatnego lnu, jak również pracę tego, kto się zajmuje tkactwem — mężów wykonujących wszelką pracę i obmyślających plany.

36 „I będzie pracował Becalel, a także Oholiab[a] oraz każdy mężczyzna, który ma mądre serce i któremu Jehowa udzielił w tych sprawach mądrości[b] oraz zrozumienia,[c] by umiał wykonać wszelką pracę związaną ze świętą służbą zgodnie ze wszystkim, co nakazał Jehowa”.[d]

2 I Mojżesz wezwał Becalela i Oholiaba oraz każdego mężczyznę, który miał mądre serce i w którego serce Jehowa wlał mądrość,[e] każdego, kogo serce skłaniało, by przystąpił do pracy, żeby ją wykonać.[f] **3** Wówczas wzięli oni sprzed oblicza Mojżesza całą daninę,[g] którą synowie Izraela przynieśli na wykonanie pracy związanej ze świętą służbą, żeby ją wykonać, tamci zaś dalej przynosili mu co rano dobrowolny dar ofiarny.

4 A wszyscy mądrzy, którzy wykonywali wszelką świętą pracę, zaczęli jeden za drugim przychodzić od swej pracy, którą wykonywali, **5** i mówić do Mojżesza: „Lud przynosi znacznie więcej, niż jest potrzebne w służbie związanej z pracą, którą nakazał wykonać Jehowa”. **6** Mojżesz kazał więc rozgłosić po obozie wiadomość, mówiąc: „Mężczyźni i niewiasty, nie przygotowujcie już więcej materiałów na świętą daninę”. Wtedy lud przestał ją przynosić. **7** I okazało się, że materiałów wystarczyło na wykonanie całej pracy, a nawet zbywało.

ROZDZ. 35
a Wj 28:3; Wj 31:6; Wj 36:8
b Wj 28:15; Wj 28:29; Wj 28:30; Wj 39:15; Wj 39:21
c Wj 30:23; Wj 30:34
d Wj 36:5; Ezd 2:68; 2Ko 9:7
e Wj 31:2
f Wj 31:4
g Wj 31:5
h Wj 31:6; Wj 36:1
i Wj 31:3
j Wj 26:1

szpalta 2

ROZDZ. 36
a Wj 31:6
b 1Kl 4:29; Prz 2:6; 2Pt 3:15
c Hi 32:8
d Wj 25:9; Wj 39:1
e Wj 28:3; Wj 31:6; Wj 35:10
f Wj 35:21; Wj 35:26
g Wj 35:5; Prz 3:9; 2Ko 9:7

8 I wszyscy mądrego serca[a] wśród zajętych tą pracą zaczęli wykonywać przybytek,[b] dziesięć płócien namiotowych z delikatnego skręcanego lnu i niebieskiego włókna, i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i z przędzy barwionej szkarłatem z czerwców; wykonał je robotą hafciarską, z cherubami. **9** Długość każdego płótna namiotowego wynosiła dwadzieścia osiem łokci, a szerokość każdego płótna namiotowego — cztery łokcie. Jedna była miara dla wszystkich płócien namiotowych. **10** Następnie spiął pięć płócien namiotowych[c] i spiął drugich pięć płócien namiotowych. **11** Potem na brzegu jednego płótna namiotowego wykonał w miejscu złączenia pętlice z niebieskiego włókna. To samo uczynił na brzegu najdalszego płótna namiotowego w drugim miejscu złączenia.[d] **12** Wykonał pięćdziesiąt pętlic na jednym płótnie namiotowym i wykonał pięćdziesiąt pętlic na skraju płótna namiotowego w drugim miejscu złączenia; pętlice były jedna naprzeciw drugiej.[e] **13** W końcu wykonał pięćdziesiąt złotych haczyków i tymi haczykami połączył płótna namiotowe jedno z drugim, tak iż powstał jeden przybytek.[f]

14 I zaczął wykonywać z koziej sierści płótna namiotowe do namiotu na przybytek. Wykonał jedenaście płócien namiotowych.[g] **15** Długość każdego płótna namiotowego wynosiła trzydzieści łokci, a szerokość każdego płótna namiotowego — cztery łokcie. Jedna była miara dla jedenastu płócien namiotowych.[h] **16** Potem spiął osobno pięć płócien namiotowych i osobno sześć drugich płócien namiotowych.[a] **17** Następnie wykonał pięćdziesiąt pętlic na brzegu ostatniego płótna namiotowego w miejscu złączenia i wykonał pięćdziesiąt pętlic na brzegu drugiego płótna namiotowego, które się z nim łączyło.[b] **18** Potem wykonał pięćdziesiąt miedzianych haczyków do spinania namiotu, by stanowił jedną całość.[c]

19 I ze skór baranich farbowanych na czerwono wykonał nakrycie na namiot, a na wierzch nakrycie ze skór foczych.[d]

20 I wykonał na przybytek ramy z drewna akacjowego,[e] stojące pionowo. **21** Długość ramy wynosiła dziesięć łokci, a szerokość każdej ramy półtora łokcia.[f] **22** Każda rama miała dwa przylegające do siebie czopy. Tak wykonał wszystkie ramy przybytku.[g] **23** Wykonał więc ramy na przybytek, dwadzieścia ram na stronę od Negebu, od południa.[h] **24** I wykonał czterdzieści srebrnych podstaw z gniazdem pod dwadzieścia ram — dwie podstawy z gniazdem pod jedną ramę z jej dwoma czopami i dwie podstawy z gniazdem pod kolejną ramę z jej dwoma czopami.[i] **25** Również na drugą stronę przybytku, stronę północną, wykonał dwadzieścia ram[j] **26** oraz ich czterdzieści srebrnych podstaw z gniazdem — dwie podstawy z gniazdem pod jedną ramę i dwie podstawy z gniazdem pod kolejną ramę.[k]

27 A na tylne części przybytku od zachodu wykonał sześć ram.[l] **28** I wykonał dwie ramy jako narożne podpory przybytku na jego dwie tylne części.[m] **29** A były podwójne u spodu

ROZDZ. 36

a Wj 31:6

b Wj 25:9
Wj 39:32
Heb 9:9

c Wj 26:3

d Wj 26:4

e Wj 26:5

f Wj 26:6
Heb 8:5
Heb 9:9

g Wj 25:4
Wj 26:7

h Wj 26:8

szpalta 2

a Wj 26:9

b Wj 26:10

c Wj 26:11

d Wj 25:5
Wj 26:14

e Wj 25:10
Wj 25:23
Wj 26:15
Wj 27:1
Wj 30:5
Wj 36:36

f Wj 26:16

g Wj 26:17

h Wj 26:18

i Wj 26:19

j Wj 26:20

k Wj 26:21

l Wj 26:22

m Wj 26:23

i razem były podwójne aż do wierzchu każdej z nich, przy pierwszym pierścieniu. Tak zrobił obydwie, obie narożne podpory.[a] **30** Ogółem było więc osiem ram i szesnaście ich srebrnych podstaw z gniazdem, dwie podstawy z gniazdem obok dwóch podstaw z gniazdem pod każdą ramą.[b]

31 I jeszcze wykonał poprzeczki z drewna akacjowego, pięć do ram na jedną stronę przybytku[c] **32** i pięć poprzeczek do ram na drugą stronę przybytku, i pięć poprzeczek do ram przybytku na dwie tylne części po stronie zachodniej.[d] **33** Potem wykonał środkową poprzeczkę, by przechodziła przez środek ram od jednego końca do drugiego.[e] **34** A ramy pokrył złotem i wykonał ze złota ich pierścienie jako uchwyty dla poprzeczek, i pokrył poprzeczki złotem.[f]

35 I przystąpił do wykonania zasłony[g] z niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców, i z delikatnego skręcanego lnu. Wykonał ją robotą hafciarską, z cherubami.[h] **36** Potem wykonał do niej cztery akacjowe słupy i pokrył je złotem — również ich kołki były ze złota — i odlał dla nich cztery srebrne podstawy z gniazdem.[i] **37** I wykonał robotą tkacką kotarę do wejścia do namiotu, z niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców, i z delikatnego skręcanego lnu,[j] **38** a także jej pięć słupów i ich kołki. A ich wierzchołki i złącza pokrył złotem, lecz ich pięć podstaw z gniazdem było z miedzi.[k]

ROZDZ. 36
a Wj 26:24
b Wj 26:25
c Wj 26:26
d Wj 26:27
e Wj 26:28
f Wj 26:29
g Wj 26:31
Wj 40:21
Heb 10:20
h Rdz 3:24
i Wj 26:32
j Wj 26:36
k Wj 26:37

szpalta 2

ROZDZ. 37
a Wj 31:2
Wj 38:22
b Wj 40:3
Lb 10:33
c Wj 25:10
d Wj 25:11
Heb 9:4
e Wj 25:12
f Wj 25:13
2Kn 5:9
g Wj 25:14
Joz 3:8
h Kpl 16:2
Kpl 16:14
1Kn 28:11
i Wj 25:17
j Wj 25:18
Wj 40:20
k Wj 25:19
l Rdz 3:24
Wj 25:20
Heb 9:5
m 1Sm 4:4
Ps 80:1
n Wj 35:13
Wj 40:4
o Wj 25:23
p Wj 25:24
q Wj 25:25

37 Następnie Becalel[a] wykonał Arkę[b] z drewna akacjowego. Długość jej wynosiła dwa i pół łokcia, a szerokość półtora łokcia i wysokość półtora łokcia.[c] **2** I pokrył ją szczerym złotem wewnątrz i na zewnątrz oraz wykonał dookoła niej złote obramowanie.[d] **3** Potem odlał dla niej cztery złote pierścienie, nad jej cztery nogi, dwa pierścienie na jedną stronę i dwa pierścienie na drugą stronę.[e] **4** Wykonał też drążki z drewna akacjowego i pokrył je złotem.[f] **5** Wówczas włożył drążki w pierścienie na bokach Arki, aby można było nosić Arkę.[g]

6 I wykonał pokrywę[h] ze szczerego złota. Długość jej wynosiła dwa i pół łokcia, a szerokość półtora łokcia.[i] **7** Ponadto wykonał dwa cheruby ze złota. Wykuł je i umieścił na obu końcach pokrywy.[j] **8** Jeden cherub był na jednym końcu, a drugi cherub na drugim końcu. Wykonał cheruby na pokrywie, na obu jej końcach.[k] **9** I cheruby te rozpościerały dwa skrzydła w górę, osłaniając skrzydłami pokrywę,[l] a twarzami były zwrócone do siebie. Twarze cherubów były skierowane ku pokrywie.[m]

10 I przystąpił do wykonania stołu z drewna akacjowego.[n] Był on długi na dwa łokcie i szeroki na łokieć, a wysoki na półtora łokcia.[o] **11** Potem pokrył go szczerym złotem i wykonał dookoła niego złote obramowanie.[p] **12** Następnie wykonał dookoła niego obrzeże na szerokość dłoni i wykonał dookoła niego złote obramowanie do tego obrzeża.[q] **13** Ponadto odlał dla niego cztery złote pierścienie i umieścił te pierścienie na czterech

narożnikach, które były przy czterech nogach.[a] **14** Pierścienie były blisko obrzeża jako uchwyty dla drążków do noszenia stołu.[b] **15** Wykonał też drążki z drewna akacjowego do noszenia stołu i pokrył je złotem.[c] **16** Potem wykonał ze szczerego złota przybory,[d] które są na stole, jego misy i kielichy, i czasze, i dzbany, którymi będą wylewane napoje ofiarne.

17 Z kolei wykonał świecznik[e] ze szczerego złota. Wykonał ten świecznik przez wykucie. Jego boki i ramiona, i kielichy, i gałki, i kwiaty wystawały z niego.[f] **18** A z jego boków wychodziło sześć ramion: trzy ramiona świecznika z jednego boku i trzy ramiona świecznika z drugiego boku.[g] **19** Trzy kielichy w kształcie kwiatów migdałowca były na jednym rzędzie ramion, z gałkami i kwiatami na przemian, i trzy kielichy w kształcie kwiatów migdałowca były na drugim rzędzie ramion, z gałkami i kwiatami na przemian. Tak było z sześcioma ramionami wychodzącymi ze świecznika.[h] **20** I były na świeczniku cztery kielichy w kształcie kwiatów migdałowca, z gałkami i kwiatami na przemian.[i] **21** I pod dwoma ramionami wystawała z niego gałka, i pod dalszymi dwoma ramionami wystawała z niego gałka, i pod następnymi dwoma ramionami wystawała z niego gałka – pod sześcioma ramionami wystającymi ze świecznika.[j] **22** Wystawały z niego ich gałki oraz ich ramiona. Wszystko to stanowiło jedną całość wykutą ze szczerego złota.[k] **23** Następnie wykonał ze szczerego złota jego siedem lamp, a także szczypce i popielnice.[l] **24** Wykonał go, wraz ze wszystkimi jego przyborami, z talentu szczerego złota.

25 Potem z drewna akacjowego[a] wykonał ołtarz kadzielny.[b] Długi był na łokieć i szeroki na łokieć, był bowiem kwadratowy; a wysoki był na dwa łokcie. Jego rogi wystawały z niego.[c] **26** I pokrył go szczerym złotem, jego wierzch i boki dookoła oraz jego rogi, i wykonał do niego dookoła złote obramowanie.[d] **27** Wykonał też do niego dwa złote pierścienie poniżej jego obramowania na dwóch jego bokach, na dwóch bokach przeciwległych, jako uchwyty do drążków, na których będzie noszony.[e] **28** Potem wykonał drążki z drewna akacjowego i pokrył je złotem.[f] **29** Prócz tego sporządził olejek do świętego namaszczania[g] i czyste, wonne kadzidło,[h] jak to robi wytwórca maści.

38 I wykonał z drewna akacjowego ołtarz całopalny. Długi był na pięć łokci i szeroki na pięć łokci, był bowiem kwadratowy, a wysoki był na trzy łokcie.[i] **2** Wykonał też rogi[j] na jego czterech narożnikach. Jego rogi wystawały z niego. Następnie pokrył go miedzią.[k] **3** Potem wykonał wszystkie przybory ołtarza: kubły i łopatki, i czasze, widełki oraz popielnice. Wszystkie te przybory wykonał z miedzi.[l] **4** Ponadto wykonał do ołtarza kratę, miedzianą siatkę, pod jego obrzeżem, do jego środka.[m] **5** Potem odlał cztery pierścienie na czterech krańcach, blisko miedzianej kraty, jako uchwyty do drążków. **6** Następnie wykonał drążki z drewna akacjowego i

ROZDZ. 37
a Wj 25:26
b Wj 25:27
c Wj 25:28
d Wj 25:29
Jer 52:19
e Wj 40:24
Kpł 24:4
2Kn 13:11
f Wj 25:31
g Wj 25:32
h Wj 25:33
i Wj 25:34
j Wj 25:35
k Wj 25:36
l Wj 25:37
Wj 25:38
Lb 8:2

szpalta 2
a Wj 30:1
Wj 40:5
b Wj 30:7
Wj 39:38
Ps 141:2
Łk 1:10
Obj 8:3
c Wj 30:2
d Wj 30:3
e Wj 30:4
f Wj 30:5
g Wj 30:25
Wj 30:33
Wj 40:9
1Kn 9:30
Ps 45:7
Heb 1:9
h Wj 30:35
Ps 141:2
Obj 5:8

ROZDZ. 38
i Wj 27:1
Wj 40:10
Heb 13:10
j Wj 27:2
k 2Kn 1:5
l Wj 27:3
m Wj 27:4

pokrył je miedzią.[a] **7** I włożył te drążki w pierścienie po bokach ołtarza, aby można go było na nich nosić.[b] Wykonał go jako pustą skrzynię z desek.[c]

8 Potem wykonał basen miedziany[d] i jego miedzianą podstawę, na co zużył zwierciadła służących, które pełniły zorganizowaną służbę przy wejściu do namiotu spotkania.[e]

9 I przystąpił do urządzenia dziedzińca.[f] Od strony Negebu, od południa, były zasłony dziedzińca wykonane z delikatnego skręcanego lnu, na sto łokci.[g] **10** Dwadzieścia ich słupów oraz dwadzieścia ich podstaw z gniazdem było z miedzi. Kołki słupów i ich złącza były ze srebra.[h] **11** Również od strony północnej było sto łokci. Dwadzieścia ich słupów oraz dwadzieścia ich podstaw z gniazdem było z miedzi. Kołki słupów i ich złącza były ze srebra.[i] **12** Ale od strony zachodniej zasłony były na pięćdziesiąt łokci. Słupów ich było dziesięć i ich podstaw z gniazdem dziesięć.[j] Kołki słupów i ich złącza były ze srebra. **13** A od strony wschodniej, od wschodu słońca, były na pięćdziesiąt łokci.[k] **14** Zasłony miały piętnaście łokci na jednym skrzydle. Słupów ich było trzy i ich podstaw z gniazdem trzy.[l] **15** Na drugim skrzydle bramy dziedzińca – po tej i po tamtej stronie – zasłony miały piętnaście łokci. Słupów ich było trzy i ich podstaw z gniazdem trzy.[m] **16** Wszystkie zasłony dookoła dziedzińca były z delikatnego skręcanego lnu. **17** A podstawy z gniazdem do słupów były z miedzi. Kołki słupów i ich złącza były ze srebra i pokrycie ich wierzchołków było srebrne, i były srebrne zaczepy do wszystkich słupów dziedzińca.[a]

18 A kotara bramy dziedzińca była wykonana robotą tkacką, z niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców, i z delikatnego skręcanego lnu,[b] i była długa na dwadzieścia łokci, a wysokość na całej długości wynosiła pięć łokci, na równi z zasłonami dziedzińca.[c] **19** A cztery ich słupy oraz ich cztery podstawy z gniazdem były z miedzi. Kołki ich były ze srebra, również pokrycie ich głowic oraz ich złącza były ze srebra. **20** A wszystkie paliki namiotowe do przybytku i do dziedzińca dookoła były z miedzi.[d]

21 Oto spisane rzeczy przybytku, przybytku Świadectwa,[e] które zostały spisane na polecenie Mojżesza w ramach służby Lewitów[f] pod kierownictwem Itamara,[g] syna kapłana Aarona. **22** I Becalel,[h] syn Uriego, syna Chura z plemienia Judy, wykonał wszystko, co Jehowa nakazał Mojżeszowi. **23** A był z nim Oholiab,[i] syn Achisamacha z plemienia Dana, rzemieślnik i hafciarz, i mistrz tkający z niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców, i delikatnego lnu.

24 Wszystkiego złota, które zużyto do pracy we wszelkim dziele na rzecz świętego miejsca i które pochodziło ze złota stanowiącego ofiarę kołysaną,[j] było dwadzieścia dziewięć talentów i siedemset trzydziestu sykli według sykla[k] świętego miejsca.[l] **25** A srebra od spisanych w zgromadzeniu było sto talentów i tysiąc siedemset

ROZDZ. 38
a Wj 27:6
b Wj 27:7
c Wj 27:8
d Wj 30:18
Wj 31:9
Wj 40:7
Kpł 8:11
1Kl 7:23
e 1Sm 2:22
f Wj 40:8
Ps 84:2
Ps 92:13
g Wj 27:9
h Wj 27:10
Lb 3:37
i Wj 27:11
j Wj 27:12
k Wj 27:13
l Wj 27:14
m Wj 27:15

szpalta 2
a Wj 27:17
b Wj 35:6
c Wj 27:16
d Wj 27:19
e Wj 25:16
Wj 31:18
Wj 34:29
Lb 17:7
f Lb 3:6
Lb 4:47
g Wj 6:23
Lb 4:28
1Kn 6:3
h Wj 31:2
Wj 35:30
Wj 36:1
Wj 37:1
2Kn 1:5
i Wj 31:6
Wj 35:34
Wj 36:2
j Wj 35:22
k Wj 30:13
Lb 3:47
Lb 18:16
l Kpł 5:15
Kpł 27:3

siedemdziesiąt pięć sykli według sykla świętego miejsca. **26** Pół sykla na osobę było połową sykla według sykla świętego miejsca, na każdego, kto przechodził do spisanych w wieku dwudziestu lat i wzwyż,[a] których było ogółem sześćset trzy tysiące pięciuset pięćdziesięciu.[b]

27 A na odlanie podstaw z gniazdem przeznaczonych dla świętego miejsca oraz podstaw z gniazdem przeznaczonych dla zasłony zużyto sto talentów srebra. Sto podstaw z gniazdem stanowiło równowartość stu talentów — talent na podstawę z gniazdem.[c] **28** A z tysiąca siedmiuset siedemdziesięciu pięciu sykli wykonał kołki do słupów oraz pokrył ich wierzchołki i je połączył.

29 A miedzi z ofiary kołysanej było siedemdziesiąt talentów i dwa tysiące czterysta sykli. **30** I z tego wykonał podstawy z gniazdem — do wejścia do namiotu spotkania, jak również ołtarz miedziany i należącą do niego miedzianą kratę, i wszystkie przybory ołtarza, **31** a także podstawy z gniazdem do dziedzińca, dookoła, oraz podstawy z gniazdem do bramy dziedzińca i wszystkie paliki namiotowe przybytku oraz wszystkie paliki namiotowe[d] dziedzińca, dookoła.

39 A z niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców[e] wykonali dziane szaty[f] do usługiwania w miejscu świętym.[g] Wykonali więc święte szaty[h] dla Aarona, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

2 Toteż wykonał efod[i] ze złota, z niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców, i z delikatnego skręcanego lnu. **3** Potem rozklepali złote płytki na cienkie arkusze, a on naciął nitek, by robotą hafciarską wpleść je w niebieskie włókno i wełnę barwioną czerwonawą purpurą, i przędzę barwioną szkarłatem z czerwców oraz w delikatny len.[a] **4** Wykonali do niego naramienniki, które zostały połączone. Był on połączony na dwóch końcach. **5** A przepaska do przewiązywania, która była na nim, zrobiona była z tego samego materiału, jeśli chodzi o sposób wykonania: ze złota, z niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców oraz z delikatnego skręcanego lnu,[b] tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

6 Potem osadzili w złotych oprawach kamienie onyksowe,[c] z imionami synów Izraela[d] wyrytymi tak, jak się graweruje pieczęć. **7** Umieścił je więc na naramiennikach efodu jako kamienie pamiątkowe[e] dla synów Izraela, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi. **8** I wykonał napierśnik,[f] jak to robi hafciarz, jak wykonano efod, ze złota, z niebieskiego włókna i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców, i z delikatnego skręcanego lnu.[g] **9** Po złożeniu we dwoje był on kwadratowy, długi na jedną piędź i szeroki na jedną piędź.[h] **10** Następnie wysadzili go czterema rzędami kamieni. Pierwszy[i] rząd to rząd z rubinem, topazem i szmaragdem. **11** A drugi[j] rząd to turkus, szafir[k] i jaspis.[l] **12** A trzeci[m] rząd to kamień *leszem*, agat i ametyst.

ROZDZ. 38

a Wj 30:15

b Wj 12:37; Lb 1:46

c Wj 26:19; Wj 26:25; Wj 26:32

d Wj 27:19

ROZDZ. 39

e Wj 25:4; Wj 35:23

f Wj 29:5; Wj 31:10; Wj 35:19

g Wj 25:8; Kpł 16:2

h Wj 28:4

i Wj 25:7; Wj 28:6; Kpł 8:7

szpalta 2

a Wj 26:1; Wj 36:8

b Wj 28:8; Wj 29:5; Iz 11:5

c Wj 25:7; Wj 35:9

d Wj 1:1; Wj 28:9; Wj 28:10

e Wj 28:12

f Wj 25:7; Kpł 8:8

g Wj 28:15

h Wj 28:16

i Wj 28:17

j Wj 28:18

k Hi 28:6

l Obj 4:3

m Wj 28:19

13 A czwarty[a] rząd to chryzolit i onyks,[b] i jadeit. W złotych oprawach zostały osadzone w swoich zagłębieniach. **14** I kamienie były według imion synów Izraela. Było ich dwanaście według ich imion, wygrawerowanych jak pieczęć, każdy według swego imienia, dla dwunastu plemion.[c]

15 A na napierśniku wykonali metodą powroźniczą splecione łańcuszki ze szczerego złota.[d] **16** Wykonali też dwie złote oprawy oraz dwa złote pierścienie i umieścili te dwa pierścienie na dwóch końcach napierśnika.[e] **17** Potem włożyli dwa złote sznury w dwa pierścienie na końcach napierśnika.[f] **18** I dwa końce sznurów przewlekli przez dwie oprawy. Wówczas umieścili je na naramiennikach efodu, z jego przedniej strony.[g] **19** Następnie wykonali dwa złote pierścienie i umocowali je na dwóch końcach napierśnika, na jego brzegu zwróconym do wnętrza, w stronę efodu.[h] **20** Potem wykonali dwa złote pierścienie i umieścili je na dwóch naramiennikach efodu od dołu, z jego przedniej strony, blisko jego miejsca połączenia, nad przepaską efodu.[i] **21** W końcu niebieskim sznurem przywiązali napierśnik za jego pierścienie do pierścieni efodu — żeby się trzymał nad przepaską efodu i żeby napierśnik nie przesuwał się po efodzie — tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.[j]

22 Następnie robotą tkacką wykonał do efodu płaszcz bez rękawów,[k] w całości z niebieskiego włókna. **23** A na środku tego płaszcza bez rękawów był otwór, jak otwór pancerza. Otwór ten miał dookoła obwódkę, żeby się nie rozdarł.[a] **24** A na brzegu płaszcza bez rękawów wykonali jabłka granatu, skręcając razem niebieskie włókno i wełnę barwioną czerwonawą purpurą, i przędzę barwioną szkarłatem z czerwców.[b] **25** Ponadto wykonali szczerozłote dzwoneczki i umieścili te dzwoneczki dookoła między jabłkami granatu[c] na brzegu płaszcza bez rękawów, pomiędzy jabłkami granatu; **26** dookoła dzwoneczek i jabłko granatu, dzwoneczek i jabłko granatu — na brzegu płaszcza bez rękawów,[d] do pełnienia służby, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

27 Następnie robotą tkacką wykonali dla Aarona i jego synów długie szaty z delikatnego lnu[e] **28** oraz zawój[f] z delikatnego lnu i ozdobne nakrycia głowy[g] z delikatnego lnu, jak również lnianą bieliznę dolną[h] z delikatnego skręcanego lnu, **29** i szarfę[i] z delikatnego skręcanego lnu i niebieskiego włókna, i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i przędzy barwionej szkarłatem z czerwców, robotą tkacką, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

30 W końcu wykonali ze szczerego złota lśniącą płytkę, święty znak poświęcenia, i wypisali na niej napis, jak się graweruje pieczęć: „Świętość należy do Jehowy”.[j] **31** I przymocowali do niej sznur z niebieskiego włókna, żeby ją umieścić na zawoju u góry,[k] tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

32 I całkowicie zakończono wszelkie prace nad przybytkiem namiotu spotkania, ponieważ

ROZDZ. 39

a Wj 28:20

b Rdz 2:12
1 Kn 29:2

c Wj 28:21

d Wj 28:22

e Wj 28:23

f Wj 28:24

g Wj 28:25

h Wj 28:26

i Wj 28:27

j Wj 28:28

k Wj 28:31
Kpł 8:7
Iz 61:10

szpalta 2

a Wj 28:32

b Wj 28:33

c 2Kl 25:17

d Wj 28:34

e Wj 28:39
Kpł 8:7
Kpł 8:13
Obj 19:8

f Wj 28:4
Wj 28:39

g Wj 28:40
Wj 29:9
Kpł 8:13

h Wj 28:42
Eze 44:18

i Wj 28:4
Wj 28:39
Iz 11:5

j Wj 28:36
Kpł 8:9
Za 14:20

k Wj 28:37

synowie Izraela czynili zgodnie ze wszystkim, co Jehowa nakazał Mojżeszowi.[a] Tak właśnie uczynili.

33 I przynieśli przybytek[b] do Mojżesza, namiot[c] oraz wszystkie jego przybory[d] i haczyki,[e] i ramy,[f] i poprzeczki,[g] i słupy, i jego podstawy z gniazdem,[h] **34** a także jego nakrycie ze skór baranich farbowanych[i] na czerwono i jego nakrycie ze skór foczych[j] oraz jego zasłonę jako oddzielającą kotarę,[k] **35** a także Arkę[l] Świadectwa oraz jej drążki[m] i pokrywę,[n] **36** stół,[o] wszystkie jego przybory[p] i chleb pokładny, **37** świecznik[q] ze szczerego złota, jego lampy, rząd lamp,[r] i wszystkie jego przybory[s] oraz oliwę na oświetlenie,[t] **38** i złoty ołtarz[u] oraz olejek do namaszczania[v] i wonne kadzidło,[w] i kotarę[x] do wejścia do namiotu, **39** ołtarz[y] z miedzi i należącą do niego kratę[z] miedzianą, jego drążki[a] oraz wszystkie jego przybory,[b] basen[c] i jego podstawę,[d] **40** zasłony[e] dziedzińca, jego słupy[f] i podstawy z gniazdem[g] oraz kotarę[h] bramy dziedzińca, jego linki namiotowe[i] i paliki namiotowe[j] oraz wszystkie przybory[k] do służby związanej z przybytkiem, dla namiotu spotkania, **41** dziane szaty[l] do usługiwania w sanktuarium, święte[m] szaty dla kapłana Aarona i szaty jego synów, do pełnienia służby kapłańskiej.[n]

42 Synowie Izraela wykonali całe to zadanie zgodnie ze wszystkim, co Jehowa nakazał Mojżeszowi.[o] **43** I zobaczył Mojżesz całą tę pracę, a oto wykonali ją tak, jak nakazał Jehowa. Tak ją wykonali. Toteż Mojżesz ich pobłogosławił.[p]

ROZDZ. 39

a Wj 25:40 Heb 8:5
b Wj 36:8
c Wj 36:14
d Wj 31:7
e Wj 36:18
f Wj 36:20
g Wj 36:31
h Wj 36:24
i Wj 36:19
j Wj 26:14
k Wj 36:35
l Wj 37:1
m Wj 37:4
n Wj 37:6
o Wj 37:10
p Wj 37:16
q Wj 37:17
r Wj 37:23
s Wj 25:38
t Wj 35:28
u Wj 37:25
v Wj 37:29
w Wj 30:35
x Wj 36:37
y Wj 38:1
z Wj 38:4
a Wj 38:6
b Wj 38:30
c Wj 38:8
d Wj 30:18
e Wj 38:9
f Wj 38:10
g Wj 38:11
h Wj 38:18
i Wj 35:18
j Wj 38:20
k Wj 27:19
l Wj 31:10
m Wj 28:3
n Wj 35:19
o Wj 35:10 Wj 36:1
p Kpl 9:23 Lb 6:23 Joz 22:6 1Kl 8:14 2Kn 30:27

szpalta 2

ROZDZ. 40

a Wj 12:2 Wj 34:18 Est 3:7
b Lb 7:1
c Wj 25:21
d Lb 4:5 Heb 9:3 Heb 10:20
e Wj 26:35
f Wj 25:31 Heb 9:2
g Wj 25:37
h Wj 30:1 Ps 141:2 Łk 1:10 Obj 5:8

40 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **2** „W dniu miesiąca pierwszego,[a] w pierwszym dniu tego miesiąca, masz wznieść przybytek namiotu spotkania.[b] **3** I ustawisz w nim Arkę Świadectwa,[c] i odgrodzisz zasłoną[d] dostęp do Arki. **4** I wniesiesz stół,[e] i ułożysz jego wyposażenie oraz wniesiesz świecznik[f] i zapalisz jego lampy.[g] **5** A przed Arką Świadectwa ustawisz złoty ołtarz kadzielny[h] i zawiesisz kotarę do wejścia do przybytku.[i]

6 „Przed wejściem do przybytku namiotu spotkania ustawisz ołtarz[j] całopalny, **7** a między namiotem spotkania i ołtarzem ustawisz basen i nalejesz do niego wody.[k] **8** A dookoła urządzisz dziedziniec[l] i zawiesisz kotarę[m] bramy dziedzińca. **9** I weźmiesz olejek do namaszczania,[n] i namaścisz przybytek oraz wszystko, co się w nim znajduje,[o] i uświęcisz go oraz wszystkie jego przybory, i tak stanie się czymś świętym. **10** I namaścisz ołtarz całopalny i wszystkie jego przybory, i uświęcisz ołtarz,[p] i tak stanie się szczególnie świętym ołtarzem.[q] **11** Namaścisz też basen oraz jego podstawę i go uświęcisz.

12 „Potem przyprowadzisz Aarona i jego synów w pobliże wejścia do namiotu spotkania i obmyjesz ich wodą.[r] **13** I przyodziejesz Aarona w święte szaty,[s] i go namaścisz,[t] i uświęcisz, i będzie pełnił dla mnie służbę kapłańską. **14** Następnie przyprowadzisz jego synów

i Wj 26:36; Wj 39:38; j Wj 38:1; 1Ko 10:18; Heb 13:10; k Wj 30:18; l Wj 27:9; m Wj 27:16; Wj 38:18; n Wj 30:25; Heb 1:9; o Kpł 8:10; Lb 7:1; p Wj 29:36; Kpł 8:11; q Wj 29:37; r Kpł 8:6; Ef 5:26; Heb 7:28; s Wj 29:5; Kpł 8:7; t Kpł 8:12; Ps 133:2; Dz 10:38.

i przyodziejesz ich w długie szaty.[a] **15** I namaścisz ich, jak namaściłeś ich ojca,[b] i będą pełnić dla mnie służbę kapłańską, a ich namaszczenie będzie im stale służyć ku kapłaństwu po czas niezmierzony za ich pokoleń".[c]

16 Mojżesz przystąpił więc do wykonania tego zgodnie ze wszystkim, co mu nakazał Jehowa.[d] Tak właśnie uczynił.

17 Toteż przybytek został wzniesiony w miesiącu pierwszym, drugiego roku, w pierwszym dniu tego miesiąca.[e] **18** Kiedy Mojżesz przystąpił do wzniesienia przybytku, kładł jego podstawy z gniazdem[f] i ustawiał jego ramy,[g] i zakładał jego poprzeczki[h] oraz stawiał jego słupy.[i] **19** Potem rozpostarł namiot[j] nad przybytkiem i na wierzchu położył nakrycie[k] namiotu, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

20 Następnie wziął Świadectwo[l] i włożył je do Arki,[m] i założył drążki[n] u Arki, a na wierzch Arki położył pokrywę.[o] **21** Potem wniósł Arkę do przybytku i zawiesił zasłonę[p] jako oddzielającą kotarę, i odgrodził dostęp do Arki Świadectwa,[q] tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

22 Następnie postawił stół[r] w namiocie spotkania, po północnej stronie przybytku na zewnątrz zasłony, **23** i ułożył na nim przed obliczem Jehowy szereg chlebów,[s] tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

24 Potem postawił świecznik[t] w namiocie spotkania, przed stołem po stronie południowej przybytku. **25** I zapalił lampy[u] przed Jehową, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

ROZDZ. 40

a Kpł 8:13
b Kpł 8:30
2Ko 1:21
c Lb 25:13
Heb 7:11
Heb 7:23
d Wj 39:43
Pwt 4:2
e Lb 7:1
Lb 9:15
f Wj 36:24
g Wj 26:15
h Wj 36:31
i Wj 35:11
j Wj 26:7
Wj 36:14
k Wj 26:14
l Wj 16:34
Wj 31:18
m Wj 25:22
Wj 37:1
n Wj 37:4
1Kl 8:8
o Wj 37:6
Kpl 16:2
1Kn 28:11
p Wj 36:35
Heb 10:20
q Heb 9:3
Heb 10:19
r Wj 37:10
Heb 9:2
s Wj 25:30
Mt 12:4
t Wj 37:17
u Wj 25:37
Wj 37:23
Ps 119:105

szpalta 2

a Wj 30:1
Wj 37:25
b Wj 30:7
Wj 30:35
c Wj 26:36
Wj 36:37
d Wj 38:1
Heb 13:10
e Wj 29:38
f Wj 30:18
Heb 10:22
g Wj 30:19
h Wj 27:9
Wj 38:9
i Wj 38:18
j Kpl 16:2
Lb 9:15
Lb 16:42
1Kl 8:10
Obj 15:8
k Ps 78:14
l Wj 29:43
2Kn 5:14
m Lb 10:11
Neh 9:19
n Lb 9:17
Lb 9:22
o Wj 13:21
Lb 9:16
Ps 78:14

26 Następnie postawił w namiocie spotkania, przed zasłoną, złoty ołtarz,[a] **27** żeby na nim zamieniać w dym wonne kadzidło,[b] tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

28 W końcu zawiesił kotarę[c] wejścia do przybytku.

29 A przy wejściu do przybytku namiotu spotkania ustawił ołtarz[d] całopalny, żeby na nim składać całopalenie[e] oraz ofiarę zbożową, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

30 Potem między namiotem spotkania a ołtarzem ustawił basen i nalał do niego wody do obmywania.[f] **31** Mojżesz i Aaron oraz jego synowie obmywali przy nim ręce i nogi. **32** Gdy wchodzili do namiotu spotkania i gdy się zbliżali do ołtarza, wtedy się obmywali,[g] tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

33 W końcu urządził dziedziniec[h] dookoła przybytku oraz ołtarza i zawiesił kotarę bramy dziedzińca.[i]

Tak Mojżesz zakończył pracę. **34** I obłok[j] zaczął okrywać namiot spotkania, a chwała Jehowy napełniła przybytek. **35** I Mojżesz nie mógł wejść do namiotu spotkania, gdyż obłok[k] przebywał nad nim, a chwała Jehowy napełniała przybytek.[l]

36 A gdy obłok podnosił się znad przybytku, synowie Izraela zwijali obóz podczas wszystkich etapów swej wędrówki.[m] **37** Kiedy jednak obłok się nie podnosił, nie zwijali obozu aż do dnia, gdy się podniósł.[n] **38** Bo w dzień był nad przybytkiem obłok Jehowy, a w nocy był nad nim ogień — na oczach całego domu Izraela podczas wszystkich etapów ich wędrówki.[o]

KSIĘGA

KAPŁAŃSKA

1 I Jehowa zawołał Mojżesza, i rzekł do niego z namiotu spotkania,[a] mówiąc: **2** „Przemów do synów Izraela[b] i powiedz im: ‚Jeżeli ktoś z was chce złożyć Jehowie dar ofiarny ze zwierząt domowych, to swój dar ofiarny macie złożyć ze stada i z trzody.

3 „‚Jeśli jego darem ofiarnym jest ofiara całopalna[c] ze stada, to ma złożyć zdrowego samca.[d] Ma go z wolnej woli przyprowadzić przed wejście do namiotu spotkania przed oblicze Jehowy.[e] **4** I położy rękę na głowie ofiary całopalnej, i zostanie ona łaskawie przyjęta[f] na jego rzecz, by dokonać przebłagania za niego.[g]

5 „‚Wówczas przed obliczem Jehowy zarżną młodego byka; a synowie Aarona, kapłani,[h] ofiarują krew i tą krwią pokropią dookoła ołtarz,[i] który jest u wejścia do namiotu spotkania. **6** A ofiara całopalna zostanie obdarta ze skóry i pocięta na części.[j] **7** I synowie Aarona, kapłani, rozniecą ogień na ołtarzu,[k] a na ogniu ułożą drewno.[l] **8** I synowie Aarona, kapłani, ułożą te kawałki[m] razem z głową i łojem na drewnie, które jest na ogniu na ołtarzu. **9** A jej jelita[n] oraz golenie zostaną obmyte wodą; i kapłan zamieni to wszystko w dym na ołtarzu jako całopalenie, ofiarę ogniową o kojącej woni dla Jehowy.[o]

10 „‚A jeśli jego dar ofiarny na całopalenie jest z trzody,[p] z baranków lub z kóz, to przyprowadzi zdrowego samca.[q] **11** I ten zostanie zarżnięty obok ołtarza, od strony północnej, przed obliczem Jehowy, a synowie Aarona, kapłani, jego krwią pokropią ołtarz dookoła.[a] **12** I potnie go na części, jak również głowę i łój, i kapłan ułoży je na drewnie, które jest na ogniu na ołtarzu.[b] **13** A jelita[c] oraz golenie[d] obmyje wodą; i kapłan złoży to wszystko na ofiarę i zamieni w dym[e] na ołtarzu. Jest to całopalenie, ofiara ogniowa o kojącej woni dla Jehowy.[f]

14 „‚Lecz jeśli jego dar ofiarny jako całopalenie dla Jehowy jest z ptaków, to złoży swój dar ofiarny z turkawek[g] lub młodych gołębi domowych.[h] **15** I kapłan przyniesie go do ołtarza, i naderwie[i] jego głowę, i zamieni go w dym na ołtarzu, ale jego krew zostanie wyciśnięta na boczną ścianę ołtarza. **16** I usunie wole razem z piórami, i rzuci je obok ołtarza, po stronie wschodniej, gdzie jest miejsce na tłusty popiół.[j] **17** I naderwie mu skrzydła. Nie wolno mu go rozerwać.[k] Potem kapłan zamieni go na ołtarzu w dym na drewnie, które jest na ogniu. Jest to całopalenie,[l] ofiara ogniowa o kojącej woni dla Jehowy.[m]

2 „‚A jeśli jakaś dusza składa jako dar ofiarny dla Jehowy ofiarę zbożową,[n] to jej darem ofiarnym ma być wyborna mąka;[o] i poleje ją oliwą oraz położy na nią wonną żywicę. **2** I przyniesie to do synów Aarona, kapłanów, a kapłan weźmie z tego pełną garść wybornej mąki i oliwy wraz z całą jego wonną żywicą; i zamieni to na ołtarzu

ROZDZ. 1

a Wj 40:34 Lb 12:5
b Kpł 22:18
c Kpł 12:6 Lb 15:3
d Wj 12:5 Kpł 22:20 Pwt 15:21 Mal 1:14 Heb 9:14 1Pt 1:19
e 2Ko 9:7
f Iz 56:7
g Lb 15:25 Rz 3:25 1Jn 2:2
h Heb 10:11
i Heb 9:13 1Pt 1:2
j Kpł 7:8
k Kpł 6:12
l Rdz 22:9 Neh 13:31
m Wj 29:17 Kpł 9:13 1Kl 18:23
n Kpł 8:21 Kpł 9:14
o Rdz 8:21 Wj 29:18 Lb 15:3 Ef 5:2 Flp 4:18
p Rdz 4:4
q Kpł 22:19 Kpł 22:20 Mal 1:14 1Pt 1:19

szpalta 2

a Kpł 9:12 2Kn 29:22
b Kpł 9:13 1Kl 18:23
c Kpł 9:14
d Wj 29:17
e Wj 29:18
f Wj 29:41 Kpł 1:9
g Łk 2:24
h Kpł 5:7 Kpł 12:8
i Kpł 5:8
j Wj 27:3 Kpł 4:12 Kpł 6:10
k Rdz 15:10
l Rdz 8:20 Wj 29:18
m Kpł 6:21 Lb 28:8

ROZDZ. 2

n Kpł 6:14; Kpł 9:17; Lb 15:4; **o** Wj 29:2; Lb 7:13.

w dym jako przypomnienie,[a] jako ofiarę ogniową o kojącej woni dla Jehowy. **3** A co pozostanie z ofiary zbożowej, należy do Aarona oraz jego synów[b] jako coś szczególnie świętego[c] z ofiar ogniowych dla Jehowy.

4 „‚A jeśli jako dar ofiarny składasz ofiarę zbożową w postaci czegoś upieczonego w piecu, ma to być z wybornej mąki — przaśne okrągłe[d] placki nasączone oliwą albo przaśne[e] opłatki posmarowane oliwą.[f]

5 „‚A jeśli twoim darem ofiarnym jest ofiara zbożowa z patelni,[g] ma być z wybornej mąki nasączonej oliwą, przaśna. **6** Należy to połamać na kawałki i wylać na to oliwę.[h] Jest to ofiara zbożowa.

7 „‚A jeśli twoim darem ofiarnym jest ofiara zbożowa z głębokiego rondla, należy to uczynić z wybornej mąki z oliwą. **8** I uczynioną z tego ofiarę zbożową przyniesiesz Jehowie; należy ją przedłożyć kapłanowi, a on przyniesie ją do ołtarza. **9** I kapłan zaczerpnie nieco z tej ofiary zbożowej jako przypomnienie,[i] i na ołtarzu zamieni to w dym jako ofiarę ogniową o kojącej woni dla Jehowy.[j] **10** A co pozostanie z ofiary zbożowej, należy do Aarona oraz jego synów jako coś szczególnie świętego z ofiar ogniowych dla Jehowy.[k]

11 „‚Żadna ofiara zbożowa, którą będziecie składać Jehowie, nie ma być uczyniona na zakwasie,[l] gdyż nie wolno wam zamieniać w dym żadnego zaczynu i żadnego miodu jako ofiary ogniowej dla Jehowy.

12 „‚Będziecie je składać Jehowie jako dar ofiarny z pierwocin;[m] nie mogą się one znaleźć na ołtarzu jako kojąca woń.

ROZDZ. 2

a Kpł 6:15 Lb 5:26
b Kpł 7:9
c Kpł 10:12 Lb 18:9
d Wj 29:23 Kpł 8:26
e Lb 6:19 1Ko 5:7
f Wj 29:2 Kpł 7:10 Lb 6:15
g Kpł 6:21 Kpł 7:9 1Kn 23:29
h Lb 28:9
i Kpł 2:2 Kpł 5:12
j Wj 29:41 Lb 28:8
k Lb 18:9 Heb 13:10
l Wj 12:19 Kpł 6:17 Mt 16:12 1Ko 5:7 Gal 5:9
m Wj 23:19 Lb 15:20 2Kn 31:5 Prz 3:9 1Ko 15:20 Obj 14:4

szpalta 2

a Eze 43:24
b Lb 18:19 2Kn 13:5
c Wj 23:16 Wj 34:22 Lb 28:26
d Jer 17:26 Jer 41:5
e Wj 29:25 Kpł 5:12

ROZDZ. 3

f Kpł 22:21
g Lb 6:14
h Wj 29:10 Kpł 8:18
i Wj 29:13 Kpł 7:23 Kpł 7:30 1Kl 8:64 Eze 44:15
j Kpł 1:13
k Kpł 3:15 Kpł 7:4 Kpł 8:16
l Lb 3:2 Mal 2:4
m Kpł 1:9 Kpł 7:31 Kpł 9:10
n Kpł 6:12
o Kpł 1:17 Kpł 4:31 Ef 5:2

13 „‚I każdy dar ofiarny ze swej ofiary zbożowej przyprawisz solą;[a] nie wolno ci dopuścić, żeby na twoją ofiarę zbożową zabrakło soli przymierza[b] twego Boga. Z każdym swoim darem ofiarnym złożysz sól.

14 „‚A jeśli składasz Jehowie ofiarę zbożową z pierwszych dojrzałych plonów, to winieneś złożyć świeżo zżęte kłosy prażone na ogniu, krupy z nowego ziarna, jako ofiarę zbożową z twoich pierwszych dojrzałych plonów.[c] **15** I polejesz ją oliwą, i położysz na niej wonną żywicę. Jest to ofiara zbożowa.[d] **16** I kapłan zamieni w dym jej część stanowiącą przypomnienie,[e] czyli trochę z jej krup i oliwy wraz z całą jej wonną żywicą, jako ofiarę ogniową dla Jehowy.

3 „‚A jeśli jego darem ofiarnym jest ofiara współuczestnictwa,[f] jeśli składa go ze stada, to przyprowadzi przed oblicze Jehowy zdrowego[g] samca lub samicę. **2** I położy rękę na głowie[h] swego daru ofiarnego, i ten zostanie zabity u wejścia do namiotu spotkania; a synowie Aarona, kapłani, pokropią krwią ołtarz dookoła. **3** I na ofiarę ogniową dla Jehowy złoży część tej ofiary współuczestnictwa, mianowicie tłuszcz[i] okrywający jelita — wszystek tłuszcz, który jest na jelitach,[j] **4** i obie nerki[k] oraz tłuszcz, który jest na nich, tak samo jak ten na lędźwiach. A to, co okrywa wątrobę, oddzieli wraz z nerkami. **5** I synowie Aarona[l] zamienią to w dym[m] na ołtarzu, na ofierze całopalnej, która jest nad drewnem[n] na ogniu, jako ofiarę ogniową o kojącej woni[o] dla Jehowy.

6 „‚A jeśli jego dar ofiarny jest wzięty z trzody na ofiarę

współuczestnictwa dla Jehowy, to złoży zdrowego[a] samca lub samicę. **7** Jeśli jako swój dar ofiarny składa baranka, to złoży go przed obliczem Jehowy.[b] **8** I położy rękę na głowie[c] swego daru ofiarnego, i należy go zarżnąć[d] przed namiotem spotkania; a synowie Aarona pokropią jego krwią ołtarz dookoła. **9** Tłuszcz z tej ofiary współuczestnictwa złoży na ofiarę ogniową dla Jehowy.[e] Cały tłusty ogon[f] oddzieli blisko kości krzyżowej, a także tłuszcz okrywający jelita — wszystek tłuszcz, który jest na jelitach,[g] **10** i obie nerki oraz tłuszcz, który jest na nich, tak samo jak ten na lędźwiach. A to, co okrywa[h] wątrobę, oddzieli wraz z nerkami. **11** I kapłan zamieni to w dym[i] na ołtarzu jak pokarm,[j] ofiarę ogniową dla Jehowy.

12 „‚A jeśli jego darem ofiarnym jest koza,[k] to przyprowadzi ją przed oblicze Jehowy. **13** I położy rękę na jej głowie,[l] i należy ją zarżnąć[m] przed namiotem spotkania; a synowie Aarona pokropią jej krwią ołtarz dookoła. **14** I z niej złoży jako dar ofiarny, jako ofiarę ogniową dla Jehowy, tłuszcz okrywający jelita — wszystek tłuszcz, który jest na jelitach,[n] **15** i obie nerki oraz tłuszcz, który jest na nich, tak samo jak ten na lędźwiach. A to, co okrywa wątrobę, oddzieli wraz z nerkami. **16** I kapłan zamieni to w dym na ołtarzu jako pokarm, ofiarę ogniową o kojącej woni. Wszystek tłuszcz należy do Jehowy.[o]

17 „‚Oto ustawa po czas niezmierzony dla waszych pokoleń, we wszystkich waszych miejscach zamieszkania: Nie wolno wam jeść żadnego tłuszczu ani żadnej krwi'".[p]

ROZDZ. 3

a Wj 12:5
Lb 6:14
2Ko 5:21
Heb 7:26
1Pt 1:19

b Heb 9:14

c Kpł 4:4

d Kpł 4:15

e 2Kn 7:7

f Wj 29:22
Kpł 9:19

g Kpł 3:3

h Kpł 4:9
Kpł 9:10

i Kpł 3:5
Kpł 4:31

j Kpł 21:6

k Kpł 9:3
Kpł 22:19

l Wj 29:10
Kpł 3:2

m Wj 29:11
Kpł 3:8
Kpł 14:13

n Kpł 3:3
Kpł 3:9
Kpł 4:26
Ps 20:3

o Kpł 7:23
1Sm 2:16

p Rdz 9:4
Kpł 17:10
Kpł 17:13
Pwt 12:23
Eze 44:7
Dz 15:20

szpalta 2

ROZDZ. 4

a Rdz 46:26

b Kpł 5:17
Lb 15:28
Ps 119:67
Gal 6:1
Jak 2:10

c Kpł 8:12
Kpł 21:10
Łk 4:18
Heb 1:9

d Lb 12:1
Heb 4:15
Heb 7:26

e Heb 5:3
Heb 7:27

f Kpł 1:3
Kpł 6:25

g Wj 29:10
Kpł 1:4

h Wj 29:29
Wj 30:30

i Kpł 8:15
Kpł 16:19

j Kpł 16:14

k Wj 30:10

l Kpł 5:9

m Kpł 4:19
Kpł 4:26

n Kpł 3:4
Kpł 9:10

o Kpł 3:3

p Kpł 4:26
Ps 20:3
Heb 10:8

4 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **2** „Przemów do synów Izraela i powiedz: ‚Jeżeli jakaś dusza[a] przez pomyłkę[b] zgrzeszy w jakiejkolwiek z tych rzeczy, których Jehowa zakazuje czynić, i uczyni jedną z nich:

3 „‚Jeżeli kapłan, pomazaniec,[c] zgrzeszy,[d] ściągając tym winę na lud, to za swój grzech,[e] który popełnił, złoży Jehowie zdrowego młodego byka jako dar ofiarny za grzech. **4** I przyprowadzi tego byka przed wejście do namiotu spotkania,[f] przed oblicze Jehowy, i położy rękę na głowie byka,[g] i zarżnie byka przed obliczem Jehowy. **5** I kapłan, pomazaniec,[h] weźmie trochę krwi byka, i przyniesie ją do namiotu spotkania; **6** i kapłan umoczy palec[i] we krwi, i tą krwią pokropi siedem razy[j] przed Jehową, przed zasłoną świętego miejsca. **7** I przed obliczem Jehowy kapłan posmaruje niewielką ilością krwi rogi[k] ołtarza wonnego kadzidła, który jest w namiocie spotkania, a całą resztę krwi byka wyleje u podstawy[l] ołtarza całopalnego, który jest przy wejściu do namiotu spotkania.

8 „‚A jeśli chodzi o wszystek tłuszcz byka stanowiącego dar ofiarny za grzech, zdejmie tłuszcz okrywający jelita — wszystek tłuszcz, który jest na jelitach,[m] **9** i obie nerki oraz tłuszcz, który jest na nich, tak samo jak ten na lędźwiach. To zaś, co okrywa wątrobę, oddzieli wraz z nerkami.[n] **10** Będzie podobnie jak z tym, co się zdejmuje z byka składanego na ofiarę współuczestnictwa.[o] I kapłan zamieni je w dym na ołtarzu całopalnym.[p]

11 „‚Ale skórę byka i całe jego mięso wraz z głową, a także gole-

nie oraz jelita i gnój[a] — **12** całego byka każe wynieść na skraj obozu[b] na miejsce czyste, gdzie jest wysypywany tłusty popiół,[c] i spali go na drewnie w ogniu.[d] Gdzie się wysypuje tłusty popiół, tam ma być spalony.

13 „‚A jeśli całe zgromadzenie Izraela popełni błąd[e] i sprawa ta będzie zakryta przed oczami zboru — uczynili bowiem jedną ze wszystkich rzeczy, których Jehowa zakazuje czynić — i tak zawinią,[f] **14** i grzech, który popełnili co do jednej z tych rzeczy, stanie się znany,[g] to zbór weźmie młodego byka jako dar ofiarny za grzech i przyprowadzi go przed namiot spotkania. **15** A przed obliczem Jehowy starsi zgromadzenia położą ręce na głowie byka[h] i zostanie ów byk zarżnięty przed obliczem Jehowy.

16 „‚Wówczas kapłan, pomazaniec,[i] przyniesie nieco krwi byka do namiotu spotkania.[j] **17** I kapłan umoczy palec w tej krwi, i siedem razy pokropi przed Jehową, przed zasłoną.[k] **18** I niewielką ilością krwi posmaruje rogi ołtarza,[l] który jest przed Jehową, w namiocie spotkania; a całą resztę krwi wyleje u podstawy ołtarza całopalnego,[m] który jest przy wejściu do namiotu spotkania. **19** A zdejmie z niego wszystek tłuszcz i zamieni go w dym na ołtarzu.[n] **20** Postąpi z tym bykiem tak, jak postąpił z tamtym bykiem stanowiącym dar ofiarny za grzech. Tak właśnie postąpi; a kapłan dokona za nich przebłagania[o] i zostanie im przebaczone. **21** Byka zaś każe wynieść na skraj obozu i go spali, tak jak spalił pierwszego byka.[p] Jest to dar ofiarny za grzech, składany za zbór.[q]

ROZDZ. 4

a Wj 29:14; Lb 19:5
b Lb 5:3; Heb 13:11
c Kpł 6:11
d Kpł 8:17
e Joz 7:11; Prz 14:34
f Wj 32:30; Lb 15:24
g Kzn 12:14; 1Tm 5:24
h Wj 29:10; Kpł 1:4; Kpł 3:2; Kpł 16:21; Mt 8:17; Heb 9:28; 1Pt 2:24
i Wj 40:15
j Kpł 4:5
k Wj 26:31; Wj 40:21; Heb 10:20
l Wj 30:1; Wj 30:6
m Wj 27:1; Wj 40:6; Kpł 4:7
n Kpł 3:16
o Wj 32:30; Kpł 12:8; Kpł 16:17; Lb 15:25; Ef 1:7; 1Tm 2:5; Heb 2:17
p Kpł 4:12
q Kpł 16:15; Mt 20:28; Jn 1:29; 1Jn 2:2

szpalta 2

a Wj 18:21; Lb 16:2; Lb 34:18; Joz 22:14; 2Sm 24:10
b Kpł 5:4; Kpł 5:17; Kpł 6:2
c 2Sm 12:13
d Kpł 23:19; Lb 15:24; Lb 28:15; Lb 29:5
e Kpł 1:4; Kpł 4:4; Prz 28:13; Iz 53:6
f Kpł 1:11; Kpł 3:2; Kpł 6:25; Kpł 7:2
g Kpł 4:3
h Kpł 8:15; Kpł 9:9; Kpł 16:18; Heb 9:22
i Kpł 3:5
j Wj 32:30; Lb 15:28
k Wj 12:49; Lb 5:6; Lb 15:29
l Kpł 5:6

22 „‚Gdy zgrzeszy naczelnik[a] i nieumyślnie popełni jedną ze wszystkich rzeczy, których Jehowa, jego Bóg, zakazuje czynić,[b] i tak zawini, **23** albo gdy zostanie mu uświadomiony jego grzech, który popełnił przeciw przykazaniu,[c] wtedy jako dar ofiarny przyprowadzi zdrowego koziołka[d] z kóz. **24** I położy rękę na głowie[e] kozłęcia, i zarżnie je na miejscu, gdzie się zarzyna na całopalenie przed Jehową.[f] Jest to dar ofiarny za grzech.[g] **25** A kapłan weźmie palcem nieco krwi daru ofiarnego za grzech i posmaruje nią rogi[h] ołtarza całopalnego, a resztę krwi wyleje u podstawy ołtarza całopalnego. **26** Wszystek zaś jego tłuszcz zamieni w dym na ołtarzu, jak tłuszcz ofiary współuczestnictwa;[i] i kapłan dokona za niego przebłagania za jego grzech,[j] i zostanie mu przebaczony.

27 „‚A jeśli ktoś, jakaś dusza z ludu tej ziemi, nieumyślnie zgrzeszy, czyniąc jedną z rzeczy, których Jehowa zakazuje czynić, i zawini,[k] **28** albo jeśli został mu uświadomiony jego grzech, który popełnił, to jako dar ofiarny za swój grzech, który popełnił, przyprowadzi zdrową kózkę[l] z kóz. **29** I położy rękę na głowie[m] daru ofiarnego za grzech, i zabije dar ofiarny za grzech na tym samym miejscu, gdzie całopalenie.[n] **30** A kapłan weźmie palcem nieco krwi i posmaruje nią rogi[o] ołtarza całopalnego, a całą resztę krwi wyleje u podstawy ołtarza.[p] **31** Wszystek zaś tłuszcz oddzieli,[q] tak jak został oddzielony tłuszcz z ofiary współuczestnictwa;[r] i kapłan zamieni go na

m Kpł 1:4; Kpł 3:2; Kpł 4:4; Kpł 16:21; Prz 28:13; Iz 53:6; Mt 8:17; 1Pt 2:24; **n** Kpł 1:11; Kpł 6:25; **o** Kpł 4:25; **p** Kpł 8:15; Kpł 9:9; Heb 9:22; **q** Kpł 3:16; Kpł 4:8; **r** Kpł 3:3.

ołtarzu w dym o kojącej woni dla Jehowy;[a] i dokona kapłan przebłagania za niego, i zostanie mu przebaczony.[b]

32 „‚Lecz jeśli jako swój dar ofiarny chce przyprowadzić jagnię[c] na dar ofiarny za grzech, ma przyprowadzić zdrową[d] owieczkę. **33** I położy rękę na głowie daru ofiarnego za grzech, i zarżnie go jako dar ofiarny za grzech na miejscu, gdzie się zarzyna na całopalenie.[e] **34** A kapłan weźmie palcem nieco krwi daru ofiarnego za grzech i posmaruje nią rogi ołtarza całopalnego,[f] a całą resztę krwi wyleje u podstawy ołtarza. **35** Wszystek zaś tłuszcz oddzieli, tak samo jak się oddziela tłuszcz z baranka na ofiarę współuczestnictwa, a kapłan zamieni je w dym na ołtarzu, na ofiarach ogniowych dla Jehowy;[g] i kapłan dokona za niego przebłagania[h] za jego grzech, który popełnił, i zostanie mu przebaczony.[i]

5 „‚Jeżeli ktoś, jakaś dusza,[j] zgrzeszy przez to, że usłyszał przekleństwo w miejscu publicznym[k] i był tego świadkiem lub to widział albo się o tym dowiedział, a o tym nie powiadomi,[l] to odpowie za swoje przewinienie.

2 „‚Albo gdy ktoś, jakaś dusza, dotknie czegoś nieczystego, czy to padliny nieczystego dzikiego zwierzęcia, czy padliny nieczystego zwierzęcia domowego, czy padliny nieczystego rojącego się stworzenia,[m] chociażby to było przed nim ukryte,[n] jest nieczysty i zawinił.[o] **3** Albo jeśli dotknie nieczystości człowieka, jakiejkolwiek jego nieczystości,[p] przez którą może się stać nieczysty, chociażby była przed nim ukryta, a potem się o tym dowiedział, to zawinił.

ROZDZ. 4

a Wj 29:18 Kpł 1:9 Kpł 3:5 Kpł 8:21 Ezd 6:10

b Kpł 4:26 Oz 14:2

c Iz 53:7 Jn 1:29 Heb 9:14 1Pt 1:19

d Kpł 3:6 Heb 7:26 Heb 9:14 1Pt 2:22

e Kpł 1:11 Kpł 4:4

f Kpł 4:25 Kpł 16:18

g Wj 29:13 Kpł 3:3 Kpł 6:12 Kpł 9:10

h Kpł 1:4 Kpł 4:26 Kpł 4:31 Kpł 6:7 Kpł 16:30 Lb 15:28 Kol 1:14 1Jn 2:2

i 1Jn 1:7

ROZDZ. 5

j Rdz 2:7 Rdz 46:26 Eze 18:4

k Prz 29:24

l Rdz 37:2 1Sm 2:24 Est 6:2 Prz 29:24 1Ko 1:11 1Ko 5:1

m Kpł 11:24 Kpł 17:15 Kpł 21:1 Lb 19:11 Pwt 14:8

n Ps 19:12

o Kpł 4:13

p Kpł 12:2 Kpł 13:3 Kpł 15:3 Lb 19:11

szpalta 2

a Jak 3:8 1Pt 3:10

b Mal 3:5

c Sdz 21:7 1Sm 14:24 Mt 5:33 Mk 6:23

d Kpł 26:40 Lb 5:7 Joz 7:19 Ezd 10:11 Ps 32:5 Prz 28:13 1Jn 1:9

e Kpł 7:1 Kpł 14:12 Kpł 19:21 Lb 6:12

f Kpł 4:28

4 „‚Albo jeśli ktoś, jakaś dusza, przysięga, mówiąc nierozważnie[a] swymi wargami, że wyrządzi złoᵇ lub wyświadczy dobro w czymkolwiek, co człowiek mógłby nierozważnie powiedzieć w przysiędze,[c] chociaż jest to przed nim ukryte, a potem się o tym dowiedział, to zawinił w jednej z tych rzeczy.

5 „‚A jeśli zawini w jednej z tych rzeczy, to wyzna,[d] w jaki sposób zgrzeszył. **6** I za swój grzech, który popełnił, przyprowadzi do Jehowy swój dar ofiarny za przewinienie,[e] mianowicie samicę z trzody, owieczkę lub kózkę[f] z kóz, jako dar ofiarny za grzech; a kapłan dokona za niego przebłagania za jego grzech.[g]

7 „‚Jeśli jednak nie stać go na owcę,[h] to przyniesie do Jehowy jako swój dar ofiarny za przewinienie, za grzech, który popełnił, dwie turkawki[i] lub dwa młode gołębie domowe — jednego jako dar ofiarny za grzech[j] i jednego na całopalenie. **8** I przyniesie je do kapłana, który złoży najpierw jednego jako dar ofiarny za grzech i naderwie[k] jego głowę z przodu szyi, ale jej nie oddzieli. **9** A niewielką ilością krwi daru ofiarnego za grzech opryska bok ołtarza, lecz resztę krwi wyciśnie u podstawy ołtarza.[l] Jest to dar ofiarny za grzech. **10** Drugiego zaś przygotuje na całopalenie według ustalonego sposobu postępowania;[m] a kapłan dokona za niego przebłagania[n] za grzech, który popełnił, i zostanie mu przebaczony.[o]

11 „‚A jeśli go nie stać[p] na dwie turkawki lub na dwa młode

g Kpł 4:20; Jn 1:29; 1Tm 2:5; Heb 9:14; 1Jn 4:10; **h** Kpł 12:8; Kpł 14:21; 2Ko 8:12; Jak 2:5; **i** Kpł 1:14; Kpł 15:14; **j** Kpł 14:22; Łk 2:24; **k** Kpł 1:15; **l** Kpł 1:5; Kpł 7:2; Heb 9:22; **m** Kpł 1:17; **n** Kpł 6:7; Heb 2:17; 1Jn 2:2; **o** Wj 34:9; **p** 2Ko 8:12.

gołębie domowe, to jako swój dar ofiarny za grzech, który popełnił, przyniesie dziesiątą część efy[a] wybornej mąki stanowiącej dar ofiarny za grzech. Nie ma nalewać na nią oliwy[b] i nie ma na nią wkładać wonnej żywicy, jest to bowiem dar ofiarny za grzech.[c] **12** I przyniesie ją do kapłana, a kapłan weźmie z niej pełną garść jako przypomnienie[d] i zamieni ją w dym na ołtarzu, na ofiarach ogniowych dla Jehowy.[e] Jest to dar ofiarny za grzech.[f] **13** A kapłan dokona za niego przebłagania[g] za grzech, który popełnił — za każdy z tych grzechów — i zostanie mu przebaczony; i przypadnie to w udziale kapłanowi,[h] tak jak ofiara zbożowa'".

14 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **15** „Jeśli ktoś, jakaś dusza, postąpi niewiernie przez to, że przez pomyłkę zgrzeszy przeciw świętym rzeczom Jehowy,[i] to jako dar ofiarny za przewinienie[j] przyprowadzi do Jehowy zdrowego barana z trzody — zgodnie z szacunkową wartością w srebrnych syklach,[k] według sykla świętego miejsca — jako dar ofiarny za przewinienie. **16** I dokona zadośćuczynienia za grzech, który popełnił przeciw świętemu miejscu, i doda do tego jedną piątą,[l] i da go kapłanowi, żeby kapłan mógł dokonać za niego przebłagania[m] baranem stanowiącym dar ofiarny za przewinienie, i zostanie mu przebaczony.[n]

17 „A jeśli ktoś, jakaś dusza, zgrzeszy, czyniąc jedną ze wszystkich rzeczy, których Jehowa zakazuje czynić, chociaż o tym nie wiedział,[o] to zawinił i odpowie za swe przewinienie.[p] **18** I jako dar ofiarny za przewinienie[q] przyprowadzi do kapłana zdrowego barana z trzody, zgodnie z szacunkową wartością; a kapłan dokona za niego przebłagania[a] za pomyłkę, którą nieumyślnie popełnił, chociaż sam o tym nie wiedział, i zostanie mu przebaczona.[b] **19** Jest to dar ofiarny za przewinienie. Naprawdę zawinił[c] przeciw Jehowie".

6 I Jehowa odezwał się do Mojżesza, mówiąc: **2** „Jeśli ktoś, jakaś dusza, grzeszy tym, że postępuje niewiernie wobec Jehowy[d] i zwodzi[e] swego towarzysza w związku z czymś powierzonym jego pieczy lub oddanym w jego rękę na przechowanie,[f] lub zrabowanym albo że oszukuje swego towarzysza[g] **3** lub jeśli znajduje coś zgubionego[h] i w tym zwodzi oraz przysięga fałszywie[i] co do jakiejkolwiek ze wszystkich rzeczy, które człowiek może uczynić, grzesząc wskutek tego, **4** to jeśli zgrzeszy i zawini,[j] ma zwrócić rzecz zrabowaną, którą zrabował, lub rzecz wymuszoną, którą oszukańczo zagarnął, lub rzecz powierzoną jego pieczy, która została mu powierzona, lub rzecz zgubioną, którą znalazł, **5** lub w ogóle wszystko, co do czego przysiągł fałszywie, i da za to pełne odszkodowanie,[k] i doda do tego jedną piątą. Temu, do kogo to należy, da to w dniu, w którym udowodniono jego winę. **6** Do kapłana zaś jako dar ofiarny za przewinienie przyprowadzi dla Jehowy zdrowego barana[l] z trzody, zgodnie z szacunkową wartością, stanowiącego dar ofiarny za przewinienie.[m] **7** A kapłan dokona za niego przebłagania[n] przed Jehową; i zostanie mu przebaczone to wszystko, czym ściągnął na siebie winę".

ROZDZ. 5

a Wj 16:36
b Lb 5:15
c Kpł 5:6
Prz 28:13
2Ko 5:21
d Kpł 6:15
Lb 5:26
e Kpł 4:35
f Kpł 4:3
g Kpł 4:26
h Kpł 2:10
Kpł 7:6
1Sm 2:28
1Ko 9:13
i Kpł 10:18
Kpł 22:14
Lb 18:9
j Kpł 6:6
k Wj 30:13
Kpł 27:25
l Kpł 6:5
Kpł 22:14
Kpł 27:13
Lb 5:7
m Wj 32:30
Kpł 12:8
Lb 15:25
Heb 2:17
1Jn 2:2
n Wj 34:9
Kpł 4:20
Kpł 6:7
Kpł 19:22
o Ps 19:12
Łk 12:48
Heb 5:2
p Kpł 5:2
1Tm 5:24
q Kpł 5:7
Kpł 6:6

szpalta 2

a Kpł 1:4
b Iz 53:12
c Ezd 10:2
Ps 51:3

ROZDZ. 6

d Kpł 5:15
Lb 5:6
Ps 51:4
e Kpł 19:11
f Wj 22:7
g Hi 24:2
Mi 2:2
Dz 13:10
h Pwt 22:1
i Wj 22:11
Kpł 19:12
Jer 7:9
Mal 3:5
Ef 4:25
Kol 3:9
1Tm 1:10
j Kpł 4:13
k Kpł 5:16
Lb 5:7
1Sm 12:3
l Kpł 5:15
Iz 53:10
Heb 9:14

m Kpł 7:1; **n** Kpł 4:20; Kpł 5:10; Kpł 5:18; 1Jn 1:7; 1Jn 2:2.

8 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **9** „Nakaż Aaronowi oraz jego synom, mówiąc: ‚Oto prawo dotyczące całopalenia:[a] Całopalenie będzie na palenisku na ołtarzu przez całą noc aż do rana i ogień ołtarza będzie w nim zapalony. **10** A kapłan przyodzieje się w oficjalny strój lniany[b] i włoży na swe ciało lnianą bieliznę dolną.[c] Potem zbierze tłusty popiół[d] z całopalenia, które ogień spala na ołtarzu, i wysypie go obok ołtarza. **11** I zdejmie swe szaty,[e] a włoży inne szaty i wyniesie tłusty popiół na czyste miejsce poza obozem.[f] **12** Na ołtarzu stale będzie płonął ogień. Nie może zgasnąć. A każdego ranka kapłan zapali na nim drewno[g] i ułoży nad nim całopalenie, i zamieni nad nim w dym kawałki tłuszczu ofiary współuczestnictwa.[h] **13** Na ołtarzu ustawicznie będzie płonął ogień.[i] Nie może zgasnąć.

14 „‚A oto prawo dotyczące ofiary zbożowej:[j] Wy, synowie Aarona, złóżcie ją przed obliczem Jehowy, z przodu ołtarza. **15** I jeden z nich nabierze całą garścią trochę wybornej mąki stanowiącej ofiarę zbożową i trochę oliwy oraz całą wonną żywicę, która jest na ofierze zbożowej, i zamieni to w dym na ołtarzu jako kojącą woń, jako przypomnienie[k] dla Jehowy. **16** A co z tego pozostanie, zje Aaron oraz jego synowie.[l] Będzie to jedzone w świętym miejscu jako przaśniki.[m] Będą to jedli na dziedzińcu namiotu spotkania. **17** Nie należy tego piec z niczym, co zawiera zakwas.[n] Dałem to jako ich dział z ofiar ogniowych.[o] Jest to coś szczególnie świętego,[p] jak dar ofiarny za grzech i jak dar ofiarny za przewinienie. **18** Będzie to jadł każdy mężczyzna[q] spośród synów Aarona. Po czas niezmierzony[r] przez wszystkie wasze pokolenia jest to część należna z ofiar ogniowych dla Jehowy. Wszystko, co by się ich dotknęło, stanie się święte‘ ”.

19 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **20** „Oto dar ofiarny[a] Aarona i jego synów, który w dniu jego namaszczenia[b] złożą Jehowie: dziesiąta część efy[c] wybornej mąki jako ustawiczna ofiara zbożowa[d] — połowa z tego rano i połowa wieczorem. **21** Zostanie to zaczynione oliwą na patelni.[e] Przyniesiesz to dobrze wymieszane. Placki ofiary zbożowej złożysz w kawałkach jako kojącą woń dla Jehowy. **22** A uczyni to kapłan namaszczony na jego miejsce spośród jego synów.[f] Oto przepis po czas niezmierzony: Jako ofiara spalana w całości będzie to zamienione[g] w dym dla Jehowy. **23** A każda ofiara zbożowa składana przez kapłana[h] ma być ofiarowana w całości. Nie wolno jej jeść”.

24 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **25** „Powiedz do Aarona i jego synów, mówiąc: ‚Oto prawo dotyczące daru ofiarnego za grzech:[i] W miejscu,[j] gdzie się zarzyna ofiarę na całopalenie, zostanie przed obliczem Jehowy zarżnięty dar ofiarny za grzech. Jest to coś szczególnie świętego.[k] **26** Będzie to jadł kapłan, który ją ofiaruje za grzech.[l] Będzie to jedzone w świętym miejscu[m] na dziedzińcu[n] namiotu spotkania.

27 „‚Wszystko, co dotknie jej mięsa, stanie się święte,[o] a gdy ktoś opryska szatę jej krwią,[p] wypierzesz w świętym miejscu to, co on opryskał krwią.[q] **28** A naczynie gliniane,[r] w którym je gotowano, ma zostać stłuczone. Ale jeśli je gotowano w

ROZDZ. 6

a Wj 29:42 Lb 28:3 Heb 10:11
b Wj 28:39 Kpl 16:32 Ezd 3:10 Eze 44:17
c Wj 28:42 Wj 39:28
d Wj 27:3 Kpl 1:16 Kpl 4:12
e Kpl 16:23 Eze 44:19
f Kpl 4:12 Kpl 16:27 Lb 19:9 Heb 13:12
g Kpl 1:7 Kpl 3:5 Neh 13:31
h Kpl 3:5 Kpl 3:16 Lb 18:17
i Lb 16:46
j Kpl 2:1 Lb 15:4
k Kpl 2:2 Kpl 2:9 Kpl 5:12
l Kpl 2:3 Kpl 5:13 Eze 44:29 1Ko 9:13
m Kpl 10:12
n Kpl 2:11 Mt 16:12 1Pt 2:22
o Lb 18:9
p Kpl 2:3 Kpl 2:10
q Lb 18:10
r Kpl 24:9

szpalta 2

a Wj 29:2
b Wj 30:30 Ps 133:2 Łk 4:18 Dz 10:38 Heb 1:9 Heb 5:1 Heb 7:28 Heb 8:3
c Wj 16:36 Kpl 5:11
d Wj 29:40 Kpl 2:1 Kpl 9:17 Lb 28:5
e Kpl 2:5 Kpl 7:9 1Kn 23:29
f Pwt 10:6 Heb 7:23
g Wj 29:41
h Heb 7:28
i Kpl 4:3
j Kpl 1:3 Kpl 1:11
k Kpl 21:22 Kpl 22:7
l Kpl 10:17 Lb 18:9 Eze 44:29
m Kpl 6:16
n Wj 27:9; Wj 38:9; Wj 40:33; Eze 42:13;
o Mt 9:21; Mt 14:36;
p 1Pt 1:2;
q Heb 9:10;
r Kpl 11:33; Kpl 15:12.

naczyniu miedzianym, należy je wyszorować i opłukać wodą.

29 „‚Będzie to jadł każdy mężczyzna spośród kapłanów.[a] Jest to coś szczególnie świętego.[b] **30** Jednakże nie wolno jeść żadnego daru ofiarnego za grzech, z którego nieco krwi[c] będzie przyniesione do namiotu spotkania, by w świętym miejscu dokonać przebłagania. Należy go spalić ogniem.

7 „‚A oto prawo dotyczące daru ofiarnego za przewinienie:[d] Jest to coś szczególnie świętego.[e] **2** W miejscu,[f] gdzie się zarzyna ofiarę na całopalenie, zarżną dar ofiarny za przewinienie, a jego krwią[g] zostanie pokropiony[h] ołtarz dookoła. **3** A z całego jego tłuszczu[i] złoży tłusty ogon oraz tłuszcz, który okrywa jelita, **4** i obie nerki oraz tłuszcz, który jest na nich, tak samo jak ten na lędźwiach. A to, co okrywa wątrobę, oddzieli wraz z nerkami.[j] **5** I kapłan zamieni je w dym na ołtarzu jako ofiarę ogniową dla Jehowy.[k] Jest to dar ofiarny za przewinienie. **6** Będzie to jadł każdy mężczyzna spośród kapłanów.[l] Będzie to jedzone w świętym miejscu. Jest to coś szczególnie świętego.[m] **7** Zarówno dar ofiarny za grzech, jak i dar ofiarny za przewinienie. Dotyczy ich jedno prawo.[n] Przypadnie on kapłanowi, który dokonuje nim przebłagania.

8 „‚Jeśli chodzi o kapłana, który składa ofiarę całopalną jakiegoś człowieka, przypadnie mu skóra[o] ofiary całopalnej, przyprowadzonej przez niego do kapłana.

9 „‚A każda ofiara zbożowa, którą upieczono w piecu,[p] i każda przyrządzona w głębokim rondlu[q] oraz na patelni[r] należy do kapłana, który ją składa. Przypadnie jemu.[a] **10** Lecz każda ofiara zbożowa, nasączona oliwą[b] lub sucha,[c] przypadnie wszystkim synom Aarona — tak jednemu, jak i drugiemu.

11 „‚A oto prawo dotyczące ofiary współuczestnictwa,[d] którą ktoś będzie składał Jehowie: **12** Gdyby ją składał jako wyraz dziękczynienia,[e] to wraz z ofiarą dziękczynną złoży przaśne okrągłe placki nasączone oliwą i przaśne podpłomyki posmarowane oliwą[f] oraz dobrze wymieszaną wyborną mąkę jako okrągłe placki nasączone oliwą. **13** Wraz z okrągłymi plackami chleba na zakwasie[g] złoży swój dar ofiarny razem z dziękczynną ofiarą swoich ofiar współuczestnictwa. **14** I złoży z niego po jednym z każdego daru ofiarnego jako świętą część dla Jehowy;[h] przypadnie to kapłanowi, który kropi krwią ofiary współuczestnictwa.[i] **15** A mięso dziękczynnej ofiary jego ofiar współuczestnictwa ma być zjedzone w dniu, w którym złoży on dar ofiarny. Nie może z niej nic zostawić do rana.[j]

16 „‚A jeśli ofiarę jego daru ofiarnego stanowi coś ślubowanego[k] albo dobrowolny dar ofiarny,[l] należy to jeść w dniu, w którym składa swoją ofiarę, a to, co z tego zostało, można też jeść nazajutrz. **17** Lecz to, co z mięsa ofiary pozostanie na trzeci dzień, ma zostać spalone ogniem.[m] **18** Ale jeśli coś z mięsa jego ofiary współuczestnictwa będzie jedzone trzeciego dnia, składający ją nie zostanie przyjęty z uznaniem.[n] Nie zostanie mu zaliczona.[o] Stanie się czymś plugawym, a dusza,

ROZDZ. 6

a Kpł 6:18 Lb 18:10
b Kpł 6:25 Kpł 21:22
c Kpł 4:5 Kpł 10:18 Kpł 16:27 Heb 13:11

ROZDZ. 7

d Kpł 5:6 Kpł 6:6 Kpł 14:12 Kpł 19:21 Lb 6:12
e Kpł 6:17 Kpł 21:22
f Kpł 1:3 Kpł 6:25
g Kpł 5:9 Heb 9:22
h Kpł 1:5 Kpł 3:2 Kpł 5:9 1Pt 1:2
i Wj 29:13 Kpł 3:9 Kpł 3:17 Kpł 4:8 Kpł 8:20
j Kpł 3:4 Kpł 4:9
k Kpł 1:9 Kpł 3:16 Kpł 5:12
l Kpł 5:13 Kpł 6:16 Lb 18:9
m Kpł 2:3
n Kpł 6:25 Kpł 14:13
o Wj 29:14 Kpł 1:6 Lb 19:5
p Kpł 2:4
q Kpł 2:7
r Kpł 2:5 Kpł 6:21 1Kn 23:29

szpalta 2

a Kpł 2:3 Lb 18:9 1Ko 9:13
b Kpł 2:4 Kpł 14:21
c Kpł 5:11 Lb 5:15
d Kpł 3:1 Kpł 7:20 Kpł 22:21 1Ko 10:16
e Kpł 22:29 2Kn 29:31 Nch 12:43 Ps 50:14 2Ko 9:11
f Kpł 2:4 Kpł 6:16 Lb 6:15
g Kpł 2:11 Kpł 23:17
h Kpł 10:14
i Kpł 6:26 Kpł 7:35 Lb 18:8
j Kpł 22:30

k Kpł 22:21; Lb 30:2; Sdz 11:30; 1Sm 1:11; Ps 66:13; Prz 20:25; Kzn 5:4; Dz 21:23; **l** Kpł 22:23; Pwt 12:6; **m** Kpł 19:6; **n** Kpł 19:7; **o** Rdz 4:5.

która coś z niej zje, odpowie za swe przewinienie.[a] **19** Mięsa zaś, które dotknęło czegoś nieczystego,[b] nie można jeść. Należy je spalić ogniem. Co się tyczy mięsa, każdy czysty może jeść mięso.

20 „‚A dusza, która je mięso ofiary współczestnictwa przeznaczonej dla Jehowy, będąc w stanie nieczystym — dusza ta zostanie zgładzona spośród swego ludu.[c] **21** A jeśli jakaś dusza dotknie czegoś nieczystego, nieczystości człowieka[d] lub nieczystego zwierzęcia[e] bądź jakiejkolwiek nieczystej, wstrętnej rzeczy,[f] i zje coś z mięsa ofiary współczestnictwa przeznaczonej dla Jehowy, to dusza ta zostanie zgładzona spośród swego ludu’”.

22 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **23** „Powiedz do synów Izraela, mówiąc: ‚Nie wolno wam jeść żadnego tłuszczu[g] z byka ani z baranka, ani z kozy. **24** Tłuszczu zaś z padliny oraz tłuszczu ze zwierzęcia rozszarpanego[h] można użyć do wszelkich innych celów, które przyjdą na myśl, lecz absolutnie nie wolno wam go jeść. **25** Każdy bowiem, kto je tłuszcz ze zwierzęcia, z którego składa go na ofiarę ogniową dla Jehowy — dusza, która je, zostanie zgładzona[i] spośród swego ludu.

26 „‚I nie wolno wam jeść żadnej krwi[j] — czy to z ptaka, czy z czworonożnego zwierzęcia — w żadnym z miejsc, gdzie mieszkacie. **27** Każda dusza, która spożywa jakąkolwiek krew, dusza ta zostanie zgładzona[k] spośród swego ludu’”.

28 I Jehowa odezwał się do Mojżesza, mówiąc: **29** „Powiedz do synów Izraela, mówiąc: ‚Kto składa Jehowie ofiarę współczestnictwa, przyniesie Jehowie dar ofiarny ze swej ofiary współczestnictwa.[a] **30** Jego ręce przyniosą tłuszcz[b] z mostka jako ofiarę ogniową dla Jehowy. Przyniesie go razem z mostkiem, by tym kołysać jako ofiarą kołysaną[c] przed Jehową. **31** Tłuszcz zaś kapłan zamieni w dym[d] na ołtarzu, ale mostek przypadnie Aaronowi i jego synom’.[e]

32 „‚A prawy udziec dacie kapłanowi jako świętą część[f] z waszych ofiar współczestnictwa. **33** Temu z synów Aarona, który składa krew ofiar współczestnictwa oraz tłuszcz, przypadnie prawy udziec jako jego dział.[g] **34** Bo ja biorę od synów Izraela z ich ofiar współczestnictwa mostek ofiary kołysanej[h] oraz udziec ze świętej części i dam je kapłanowi Aaronowi oraz jego synom, jako przepis po czas niezmierzony — od synów Izraela.

35 „‚Była to kapłańska część należna Aaronowi i kapłańska część należna jego synom z ofiar ogniowych dla Jehowy, w dniu, w którym ich przyprowadził,[i] by pełnili służbę kapłańską dla Jehowy, **36** tak jak Jehowa nakazał dać im ją w dniu, gdy ich namaszczał[j] spośród synów Izraela. Jest to ustawa po czas niezmierzony dla ich pokoleń’”.[k]

37 Oto prawo dotyczące całopalenia,[l] ofiary zbożowej[m] oraz daru ofiarnego za grzech[n] i daru ofiarnego za przewinienie,[o] jak również ofiary składanej podczas wprowadzenia na urząd[p] i ofiary współczestnictwa,[q] **38** tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi na górze Synaj[r] w dniu, w którym nakazał synom Izraela, by składali Jehowie swoje dary ofiarne na pustkowiu Synaj.[s]

ROZDZ. 7

a Kpł 5:17
Kpł 19:8
Lb 9:13
Eze 4:14

b Kpł 11:24
Lb 19:15

c Kpł 15:3
Lb 19:20

d Kpł 12:4
Kpł 15:2

e Kpł 11:24
Pwt 14:7

f Kpł 11:10
Pwt 14:10
Eze 4:14

g Kpł 3:16
Kpł 3:17
Kpł 4:8
1Sm 2:16

h Wj 22:31
Kpł 17:15

i Lb 15:31

j Rdz 9:4
Kpł 3:17
Kpł 17:10
Pwt 12:16
1Sm 14:33
Eze 33:25
Dz 15:20
Dz 15:29

k Kpł 17:14

szpalta 2

a Kpł 3:1
1Ko 10:18

b Kpł 3:3

c Wj 29:24
Kpł 8:27
Kpł 9:21
Lb 6:20

d Kpł 3:5

e Kpł 5:13
Kpł 6:16
Kpł 8:29
Lb 18:18

f Wj 29:27
Kpł 10:14
Lb 6:20

g Kpł 6:26
Pwt 18:3

h Wj 29:28
Kpł 10:14
Lb 18:18

i Wj 28:1
Wj 29:7
Wj 40:13
Lb 18:7

j Wj 40:15
Kpł 8:12

k Heb 7:12

l Kpł 6:9
Am 5:22
Mk 12:33
Heb 10:5
Heb 10:6

m Kpł 2:1
Kpł 6:14

n Kpł 6:25

o Kpł 5:6
Kpł 7:1

p Wj 29:1
Kpł 6:20

q Kpł 3:1

r Wj 34:27
Kpł 25:1

s Wj 24:5
Kpł 1:2

8 I Jehowa zwrócił się do Mojżesza, mówiąc: **2** „Weź Aarona, a z nim jego synów[a] i szaty,[b] i olejek do namaszczania,[c] i byka stanowiącego dar ofiarny za grzech,[d] i dwa barany oraz kosz przaśników[e] **3** i zbierz całe zgromadzenie[f] u wejścia do namiotu spotkania”.[g]

4 Wówczas Mojżesz uczynił tak, jak mu nakazał Jehowa, i zgromadzenie zebrało się u wejścia[h] do namiotu spotkania. **5** I Mojżesz rzekł do zgromadzenia: „Oto, co Jehowa nakazał czynić”.[i] **6** Przyprowadził więc Mojżesz Aarona oraz jego synów i obmył[j] ich wodą.[k] **7** Potem ubrał go w długą szatę[l] i przepasał szarfą,[m] i przyodział w płaszcz bez rękawów,[n] założył mu też efod[o] oraz przepasał go przepaską[p] i nią przymocował efod do niego. **8** Następnie założył mu napierśnik,[q] a do napierśnika włożył Urim i Tummim.[r] **9** Potem włożył mu na głowę zawój,[s] a na zawoju umieścił z przodu lśniącą płytkę ze złota, święty znak poświęcenia,[t] tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

10 Wziął też Mojżesz olejek do namaszczania i namaścił przybytek[u] oraz wszystko, co w nim było, i to uświęcił. **11** Potem siedem razy pokropił nim ołtarz i namaścił ołtarz[v] oraz wszystkie jego przybory, a także basen i jego podstawę, żeby je uświęcić. **12** W końcu nieco olejku do namaszczania wylał na głowę Aarona i go namaścił, żeby go uświęcić.[w]

13 Potem Mojżesz przyprowadził synów Aarona[x] i przyodział ich w długie szaty, i przepasał ich szarfami,[y] i założył im nakrycie głowy,[z] tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

ROZDZ. 8

a Wj 28:1
b Wj 28:4 Wj 39:41
c Wj 30:23 Wj 40:15
d Wj 29:1
e Wj 29:2
f Dz 7:38
g Lb 27:2
h Wj 36:37
i Jn 8:28
j Wj 40:12 1Ko 6:11 Ef 5:26 Heb 9:10
k Wj 29:4
l Wj 28:39 Obj 19:8
m Wj 39:29 Iz 11:5
n Wj 28:31 Wj 39:22 Lb 15:39 Ps 119:129
o Wj 28:6 Wj 39:2
p Wj 28:8 Wj 29:5 Wj 39:20
q Wj 28:15 Wj 39:9
r Wj 28:30 Ezd 2:63 Jn 5:30
s Wj 29:6 Wj 39:28 1Ko 11:3
t Wj 28:36 Wj 39:30
u Wj 30:26
v Wj 30:28
w Wj 29:7 Wj 30:30 Wj 40:13 Kpl 21:10 Ps 133:2 Dz 10:38
x Wj 29:8 Wj 40:14
y Wj 29:9
z Wj 28:40

szpalta 2

a Wj 29:10 Kpl 4:3 Kpl 16:6 Eze 43:19
b Kpl 1:4 Kpl 4:4
c Wj 29:11
d Wj 29:12 Heb 9:22
e Kpl 6:7 Kpl 6:30
f Wj 29:13 Kpl 4:8 Ps 69:9
g Wj 29:14 Kpl 4:11 Kpl 16:27 Heb 13:12
h Wj 29:15 Kpl 1:4
i Wj 29:16
j Wj 29:17
k Wj 29:18

14 Następnie przyprowadził byka[a] stanowiącego dar ofiarny za grzech, Aaron zaś oraz jego synowie położyli ręce na głowie[b] byka stanowiącego dar ofiarny za grzech. **15** I Mojżesz zarżnął[c] go, a wziąwszy krew,[d] palcem posmarował nią dookoła rogi ołtarza i oczyścił z grzechu ołtarz, a resztę krwi wylał u podstawy ołtarza, żeby go uświęcić do dokonywania na nim przebłagania.[e] **16** Potem wziął wszystek tłuszcz, który był na jelitach, oraz to, co okrywa wątrobę, jak również obie nerki oraz ich tłuszcz i Mojżesz zamienił to w dym na ołtarzu.[f] **17** A byka i jego skórę oraz jego mięso i gnój kazał spalić ogniem poza obozem,[g] tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

18 Następnie przyprowadził barana na całopalenie, a wtedy Aaron i jego synowie położyli ręce na głowie barana.[h] **19** Potem Mojżesz go zabił i krwią pokropił ołtarz dookoła.[i] **20** I pociął barana na kawałki,[j] i Mojżesz zamienił w dym jego głowę i te kawałki oraz łój. **21** A jelita i golenie obmył wodą, po czym Mojżesz zamienił całego barana w dym na ołtarzu.[k] Było to całopalenie o kojącej woni.[l] Była to ofiara ogniowa dla Jehowy, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

22 Potem przyprowadził drugiego barana, barana do ofiarowania podczas uroczystego wprowadzenia na urząd,[m] i Aaron oraz jego synowie położyli ręce na głowie tego barana. **23** Potem Mojżesz go zabił i wziąwszy nieco krwi, posmarował nią płatek prawego ucha Aarona oraz kciuk jego prawej ręki i wielki palec jego prawej stopy.[n] **24** Następnie

l Rdz 8:21; Ef 5:2; **m** Wj 29:19; Kpl 8:33; **n** Wj 29:20; Kpł 14:14; Łk 24:44.

Mojżesz przyprowadził synów Aarona i niewielką ilością krwi posmarował im płatek prawego ucha oraz kciuk prawej ręki i wielki palec prawej stopy; lecz resztą krwi Mojżesz pokropił ołtarz dookoła.[a]

25 Potem wziął tłuszcz i tłusty ogon oraz wszystek tłuszcz, który był na jelitach,[b] jak również to, co okrywa wątrobę, oraz obie nerki i ich tłuszcz, a także prawy udziec.[c] **26** A z kosza przaśników, który był przed Jehową, wziął jeden przaśny okrągły placek[d] i jeden okrągły placek chleba z oliwą[e] oraz jeden podpłomyk.[f] Wówczas położył to na tych kawałkach tłuszczu i na prawym udźcu. **27** Następnie wszystko to położył na dłoniach Aarona oraz dłoniach jego synów i zaczął tym kołysać jako ofiarą kołysaną przed Jehową.[g] **28** Potem Mojżesz wziął to z ich dłoni i zamienił w dym na ołtarzu na wierzchu ofiary całopalnej.[h] Była to ofiara o kojącej woni[i] z okazji wprowadzenia na urząd.[j] Była to ofiara ogniowa dla Jehowy.[k]

29 A Mojżesz wziął mostek[l] i zaczął nim kołysać jako ofiarą kołysaną przed Jehową.[m] Przypadło to Mojżeszowi jako część[n] barana przeznaczonego do ofiarowania podczas uroczystego wprowadzenia na urząd, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

30 Potem Mojżesz wziął nieco olejku do namaszczania[o] i nieco krwi, która była na ołtarzu, i pokropił tym Aarona oraz jego szaty, a z nim jego synów i szaty jego synów. W ten sposób uświęcił[p] Aarona i jego szaty, a z nim jego synów oraz szaty jego synów.[q]

31 Wówczas Mojżesz rzekł do Aarona i jego synów: „Ugotujcie[r] to mięso u wejścia do namiotu spotkania i tam jeść je będziecie[a] wraz z chlebem, który jest w koszu na uroczystość wprowadzenia na urząd, tak jak mi nakazano, mówiąc: ‚Aaron i jego synowie będą to jeść'. **32** A co pozostanie z mięsa i chleba, spalicie ogniem.[b] **33** Nie wolno wam odchodzić od wejścia do namiotu spotkania przez siedem dni,[c] aż do dnia, w którym się dopełnią dni uroczystości wprowadzenia was na urząd, gdyż siedem dni potrwa napełnianie waszej ręki mocą.[d] **34** Jak to uczyniono w dniu dzisiejszym, tak Jehowa nakazał uczynić, żeby dokonano za was przebłagania.[e] **35** I będziecie stać u wejścia do namiotu spotkania dniem i nocą przez siedem dni,[f] i macie trzymać obowiązkową straż dla Jehowy,[g] żebyście nie pomarli; bo tak mi nakazano".

36 Toteż Aaron i jego synowie przystąpili do uczynienia wszystkiego, co Jehowa nakazał za pośrednictwem Mojżesza.

9 A ósmego[h] dnia Mojżesz wezwał Aarona i jego synów oraz starszych Izraela. **2** I rzekł do Aarona: „Weź sobie młode cielę na dar ofiarny za grzech[i] oraz barana na całopalenie,[j] oba zdrowe, i przyprowadź je przed Jehowę.[k] **3** Lecz do synów Izraela powiesz, mówiąc: ‚Weźcie kozła[l] stanowiącego dar ofiarny za grzech oraz cielę i baranka,[m] każde roczne, zdrowe — na całopalenie, **4** a także byka i barana na ofiary współuczestnictwa,[n] by je ofiarować przed Jehową, jak również ofiarę zbożową[o] nasączoną oliwą, dzisiaj bowiem ukaże się wam Jehowa'".[p]

5 Wzięli więc przed namiot spotkania to, co nakazał Mojżesz. Wówczas całe zgromadzenie po-

ROZDZ. 8

a Wj 24:6
b Kpł 3:16
Kpł 4:9
Kpł 9:10
Eze 44:7
c Wj 29:22
d Kpł 2:4
Kpł 7:12
1Ko 5:8
e Wj 29:2
Lb 6:15
f Wj 29:23
g Wj 29:24
Lb 8:13
h Wj 29:25
i Rdz 8:21
Wj 29:41
Ef 5:2
j Wj 29:19
Kpł 7:37
k Kpł 1:13
Kpł 3:5
l Prz 23:26
m Wj 29:26
Kpł 7:30
n Wj 29:27
Kpł 7:35
o Wj 29:21
Wj 30:30
Ps 99:6
p Wj 29:37
q Lb 3:3
r Wj 29:31
Kpł 6:28
1Sm 2:13

szpalta 2

a Wj 29:32
Kpł 10:17
1Ko 9:13
Gal 6:6
b Wj 29:34
c Wj 29:30
d Wj 29:35
Lb 3:3
e Wj 29:36
Kpł 17:11
Heb 2:17
f Wj 29:37
g Lb 1:53
Lb 3:7
Pwt 11:1
Eze 48:11

ROZDZ. 9

h Kpł 8:35
Eze 43:27
i Kpł 4:3
j Kpł 8:18
k Kpł 8:14
l Kpł 4:23
Kpł 16:15
Ezd 6:17
m Kpł 16:5
Ezd 10:19
n Kpł 3:1
o Kpł 2:4
Kpł 6:14
p Wj 29:43

deszło i stanęło przed Jehową.[a] **6** A Mojżesz przemówił: „Oto, co Jehowa nakazał wam uczynić, żeby mogła się wam ukazać chwała Jehowy”.[b] **7** Potem Mojżesz rzekł do Aarona: „Podejdź do ołtarza i złóż swój dar ofiarny za grzech,[c] jak również swoje całopalenie, i dokonaj przebłagania[d] za siebie oraz za swój dom; złóż także dar ofiarny ludu[e] i dokonaj zań przebłagania,[f] tak jak Jehowa nakazał”.

8 Aaron natychmiast podszedł do ołtarza i zarżnął cielę stanowiące dar ofiarny za grzech, składany za niego.[g] **9** Wówczas synowie Aarona przynieśli mu krew,[h] a on umoczył palec we krwi[i] i posmarował nią rogi ołtarza,[j] pozostałą zaś krew wylał u podstawy ołtarza. **10** A tłuszcz[k] i nerki oraz to, co okrywa wątrobę — z daru ofiarnego za grzech — zamienił w dym na ołtarzu,[l] tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi. **11** Mięso zaś i skórę spalił ogniem poza obozem.[m]

12 Potem zarżnął ofiarę całopalną i synowie Aarona podali mu krew, a on pokropił nią ołtarz dookoła.[n] **13** I podali mu ofiarę całopalną pociętą na kawałki, jak również głowę, a on zamienił to w dym na ołtarzu.[o] **14** Ponadto obmył jelita oraz golenie i na ofierze całopalnej zamienił je w dym na ołtarzu.[p]

15 Następnie złożył dar ofiarny ludu[q] i wziął kozę stanowiącą dar ofiarny za grzech, składany za lud, i ją zarżnął, i złożył ją w ofierze za grzech, jak uczynił z tym pierwszym. **16** Potem złożył całopalenie i postąpił z nim według ustalonego sposobu postępowania.[r]

17 Następnie złożył ofiarę zbożową[s] i napełniwszy nią rękę, zamienił to w dym na ołtarzu, oprócz porannego całopalenia.[t]

ROZDZ. 9

a Wj 19:17 Pwt 31:12
b Wj 16:10 Wj 24:16 Wj 40:34 2Kn 5:14
c Kpł 4:3
d Kpł 8:34 Heb 5:3 Heb 7:27
e Heb 5:1
f Kpł 16:33 Heb 9:7
g Kpł 4:4
h Heb 9:22
i Kpł 8:15
j Kpł 4:7 Kpł 16:18
k Kpł 3:3 Kpł 4:8
l Kpł 8:16
m Kpł 4:12 Kpł 8:17 Heb 13:11
n Kpł 1:5 Kpł 8:19
o Kpł 8:20
p Kpł 8:21
q Kpł 4:27 Iz 53:10 Jn 1:29 1Ko 15:3 2Ko 5:21 Gal 1:4 Ef 5:2 Tyt 2:14 Heb 2:17 1Pt 2:24 1Jn 2:2
r Kpł 1:3 Kpł 5:10 Kpł 6:9 Kpł 8:18
s Kpł 2:1 Kpł 2:4 Kpł 2:11 Kpł 2:13
t Wj 29:39

szpalta 2

a Kpł 3:1 Kpł 7:11
b Kpł 3:2
c Kpł 3:3
d Wj 29:22 Kpł 3:9 Kpł 8:25
e Kpł 7:30
f Wj 29:27 Kpł 8:27
g Lb 6:23 Pwt 10:8 Pwt 21:5 1Kn 23:13 Łk 24:50 Dz 3:26 Heb 7:7
h Wj 20:26
i 2Sm 6:18 2Kn 6:3
j Kpł 9:6 Lb 14:10 Lb 16:42
k Sdz 6:21 1Kl 18:38 1Kn 21:26 2Kn 7:1

18 Potem zarżnął byka i barana na ofiarę współuczestnictwa[a] za lud. Wówczas synowie Aarona podali mu krew i on pokropił nią ołtarz dookoła.[b] **19** A kawałki tłuszczu[c] byka i tłusty ogon[d] barana oraz okrywę tłuszczową i nerki, jak również to, co okrywa wątrobę — **20** położyli te kawałki tłuszczu na mostku,[e] po czym on zamienił kawałki tłuszczu w dym na ołtarzu. **21** Natomiast tym mostkiem oraz prawym udźcem kołysał Aaron jako ofiarą kołysaną[f] przed Jehową, tak jak nakazał Mojżesz.

22 Potem Aaron uniósł ręce ku ludowi i go pobłogosławił,[g] i zszedł,[h] złożywszy dar ofiarny za grzech oraz całopalenie i ofiary współuczestnictwa. **23** W końcu Mojżesz i Aaron weszli do namiotu spotkania, a wyszedłszy, pobłogosławili lud.[i]

Wtedy całemu ludowi ukazała się chwała[j] Jehowy, **24** a sprzed Jehowy wyszedł ogień[k] i począł trawić całopalenie oraz kawałki tłuszczu na ołtarzu. Kiedy cały lud to zobaczył, zaczęli wydawać okrzyki[l] i padać na twarze.

10 Później synowie Aarona, Nadab i Abihu,[m] wzięli każdy swą kadzielnicę[n] i włożyli w nie ogień, i nasypali nań kadzidła,[o] i zaczęli przed Jehową ofiarować niedozwolony ogień,[p] czego on im nie polecił. **2** Wtedy sprzed Jehowy wyszedł ogień i strawił ich,[q] tak iż umarli przed obliczem Jehowy.[r] **3** Wówczas Mojżesz rzekł do Aarona: „Oto, co powiedział Jehowa, mówiąc: ‚Uświęcę się[s] pośród tych, którzy są blisko mnie,[t] i przed obliczem

1 1Kl 18:39; 2Kn 7:3; **ROZDZ. 10** **m** Wj 6:23; 1Kn 24:2; **n** Wj 27:3; Kpł 16:12; **o** Wj 30:35; Kpł 16:12; **p** Wj 30:9; Kpł 10:9; Kpł 16:2; Iz 28:7; **q** Lb 16:35; **r** Kpł 22:9; Lb 26:61; **s** Iz 29:23; Eze 20:41; Mt 6:9; **t** Wj 19:22; Iz 52:11.

całego ludu okryję się chwałą'".[a] Aaron zaś milczał.

4 A Mojżesz wezwał Miszaela oraz Elcafana, synów Uzziela,[b] wuja Aarona, i rzekł do nich: „Podejdźcie, wynieście swych braci sprzed świętego miejsca poza obóz".[c] **5** Podeszli więc i ich wynieśli w ich długich szatach poza obóz, tak jak powiedział Mojżesz.

6 Następnie Mojżesz rzekł do Aarona oraz do Eleazara i Itamara, jego pozostałych synów: „Niech włosy na waszych głowach nie będą rozwichrzone[d] i nie wolno wam rozdzierać swych szat, żebyście nie pomarli i żeby on się nie oburzył na całe zgromadzenie;[e] ale wasi bracia z całego domu Izraela będą płakać z powodu pożaru, który wzniecił Jehowa. **7** I nie wolno wam odchodzić od wejścia do namiotu spotkania, żebyście nie pomarli,[f] gdyż jest na was olejek namaszczenia przez Jehowę".[g] Postąpili więc zgodnie ze słowem Mojżesza.

8 A Jehowa odezwał się do Aarona, mówiąc: **9** „Gdy przychodzicie do namiotu spotkania, nie pijcie wina ani odurzającego napoju,[h] ty i twoi synowie z tobą, żebyście nie pomarli. Jest to ustawa po czas niezmierzony dla waszych pokoleń, **10** aby odróżnić to, co święte, od tego, co nie jest święte, oraz to, co nieczyste, od tego, co czyste,[i] **11** i aby uczyć synów Izraela[j] wszystkich przepisów, które Jehowa przekazał im przez Mojżesza".

12 Wówczas Mojżesz powiedział do Aarona oraz do Eleazara i Itamara, jego synów, którzy pozostali: „Weźcie ofiarę zbożową,[k] która została z ofiar ogniowych dla Jehowy, i zjedzcie ją przaśną przy ołtarzu, gdyż jest to coś szczególnie świętego.[a] **13** A macie ją jeść w świętym miejscu,[b] gdyż z ofiar ogniowych dla Jehowy jest to część należna tobie oraz część należna twoim synom; bo tak mi nakazano. **14** I w miejscu czystym będziecie jedli mostek ofiary kołysanej[c] oraz udziec ze świętej części,[d] ty i wraz z tobą twoi synowie i twoje córki,[e] gdyż z ofiar współuczestnictwa synów Izraela dano to jako część należną tobie oraz część należną twoim synom. **15** Przyniosą oni udziec ze świętej części oraz mostek ofiary kołysanej[f] wraz z ofiarami ogniowymi z kawałków tłuszczu, żeby ofiarą kołysaną kołysać przed obliczem Jehowy; i ma to po czas niezmierzony służyć za część należną[g] tobie i twoim synom wraz z tobą, tak jak nakazał Jehowa".

16 A Mojżesz pilnie szukał kozła stanowiącego dar ofiarny za grzech[h] i oto był on już spalony. Oburzył się więc na Eleazara oraz Itamara, synów Aarona, którzy pozostali, i rzekł: **17** „Dlaczego w miejscu, które jest święte, nie zjedliście daru ofiarnego za grzech,[i] skoro jest czymś szczególnie świętym, a On wam go dał, byście mogli odpowiadać za przewinienie zgromadzenia, żeby dokonać za nich przebłagania przed Jehową?[j] **18** Oto jego krwi nie wniesiono do świętego miejsca.[k] Powinniście byli zjeść go w świętym miejscu, tak jak mi nakazano".[l] **19** Aaron odrzekł Mojżeszowi: „Oto dzisiaj składali przed Jehową swój dar ofiarny za grzech oraz swoje całopalenie,[m] a zaczęły mnie spotykać takie rzeczy; gdybym więc dzisiaj jadł dar ofiarny za grzech, czy znalazłoby to uznanie w oczach

ROZDZ. 10

a Iz 49:3 Jn 13:31 2Ts 1:10
b Wj 6:18
c Dz 5:6
d Kpł 21:10 Lb 6:7
e Lb 16:22 Joz 7:1
f Kpł 21:12
g Wj 28:41 Kpł 8:12
h Prz 31:5 Iz 28:7 Eze 44:21 Oz 4:11 Ef 5:18 1Tm 3:3 1Tm 3:8 Tyt 1:7
i Eze 22:26 Eze 44:23
j Pwt 24:8 Pwt 33:10 2Kn 17:9 Neh 8:8 Jer 18:18 Mal 2:7
k Wj 29:2 Kpł 6:16

szpalta 2

a Kpł 21:22
b Kpł 6:26 Lb 18:10
c Wj 29:26 Kpł 7:31 Kpł 9:21 Lb 18:11
d Kpł 7:34
e Kpł 22:13
f Kpł 8:29 Lb 18:18
g 1Ko 9:13
h Kpł 9:3 Kpł 9:15
i Kpł 6:26 Kpł 7:6 Eze 44:29
j Wj 28:38 Lb 18:1 Iz 53:11 Jn 1:29 2Ko 5:21 Heb 9:28 1Pt 2:24
k Kpł 6:30
l Kpł 6:26
m Kpł 9:8 Kpł 9:12

Jehowy?"[a] **20** Kiedy Mojżesz to usłyszał, znalazło to uznanie w jego oczach.

11 A Jehowa odezwał się do Mojżesza i Aarona, mówiąc im: **2** „Przemówcie do synów Izraela i powiedzcie: ‚Oto żywe stworzenie, które możecie jeść[b] ze wszystkich zwierząt będących na ziemi: **3** Każde stworzenie, które ma rozdzielone kopyto i rozwidlone racice oraz przeżuwa pokarm wśród zwierząt, możecie jeść.[c]

4 „‚A oto te, których nie wolno wam jeść spośród przeżuwających pokarm i mających rozdzielone kopyto: wielbłąd, ponieważ przeżuwa pokarm, ale nie ma rozdzielonego kopyta. Jest dla was nieczysty.[d] **5** Także góralek,[e] ponieważ przeżuwa pokarm, ale nie ma rozdzielonego kopyta. Jest dla was nieczysty. **6** I zając,[f] ponieważ przeżuwa pokarm, ale nie ma kopyta rozdzielonego. Jest dla was nieczysty. **7** Również świnia,[g] ponieważ ma rozdzielone kopyto i rozwidloną racicę, ale nie przeżuwa pokarmu. Jest dla was nieczysta. **8** Nie wolno wam jeść niczego z ich mięsa i nie wolno wam dotykać ich padliny.[h] Są dla was nieczyste.[i]

9 „‚Oto, co możecie jeść ze wszystkiego, co jest w wodach:[j] Wszystko, co w wodach, w morzach i w potokach ma płetwy i łuski,[k] możecie jeść. **10** A wszystko w morzach i potokach, co nie ma płetw i łusek, z wszelkiego stworzenia, od którego roją się wody, oraz z wszelkiej duszy żyjącej, która jest w wodach – te są dla was czymś wstrętnym. **11** Tak, będą dla was czymś wstrętnym. Nie wolno wam jeść niczego z ich mięsa[l] i macie się brzydzić ich padliną.

ROZDZ. 10
a Kpl 6:29

ROZDZ. 11
b Pwt 14:4
Eze 4:14
c Pwt 14:6
d Pwt 14:7
e Ps 104:18
Prz 30:26
f Pwt 14:7
g Pwt 14:8
Iz 65:4
Iz 66:3
Iz 66:17
h Kpl 11:24
i Dz 10:14
j Pwt 14:9
k Mt 4:18
Łk 24:42
l Pwt 14:3
Pwt 14:10

szpalta 2
a Pwt 14:12
b Hi 39:30
Mt 24:28
c Pwt 14:13
d Pwt 14:14
e Pwt 14:15
f Pwt 14:16
g Pwt 14:17
h Pwt 14:18
i Pwt 14:19
j Wj 10:12
Prz 30:27
Iz 33:4
k Mt 3:4
Mk 1:6
l 2Kn 7:13
m Pwt 14:3
n Kpl 17:15
o Wj 19:10
Kpl 14:8
Kpl 15:5
Lb 19:10
p Pwt 14:8

12 Wszystko w wodach, co nie ma płetw i łusek, jest dla was czymś wstrętnym.

13 „‚A oto te, których będziecie się brzydzić spośród stworzeń latających.[a] Nie należy ich jeść. Są czymś wstrętnym: orzeł[b] i rybołów, i sęp kasztanowaty **14** oraz kania ruda i kania czarna[c] według swego rodzaju, **15** jak również każdy kruk[d] według swego rodzaju **16** oraz struś[e] i sowa, i mewa, i sokół według swego rodzaju, **17** także pójdźka oraz kormoran i sowa uszata,[f] **18** i łabędź, i pelikan, i sęp,[g] **19** a także bocian, czapla według swego rodzaju oraz dudek i nietoperz.[h] **20** Wszelkie rojące się skrzydlate stworzenie, które porusza się na czterech nogach, jest dla was czymś wstrętnym.[i]

21 „‚Tylko to możecie jeść ze wszystkich rojących się skrzydlatych stworzeń, poruszających się na czterech nogach: te, które nad nogami mają odnóża skoczne do skakania po ziemi. **22** Z tych możecie jeść: szarańczę wędrowną[j] według jej rodzaju i jadalną szarańczę[k] według jej rodzaju oraz świerszcza według jego rodzaju i konika polnego[l] według jego rodzaju. **23** Każde inne zaś rojące się skrzydlate stworzenie, które ma cztery nogi, jest dla was czymś wstrętnym.[m] **24** Przez nie więc stalibyście się nieczyści. Każdy, kto dotknie ich padliny, będzie nieczysty aż do wieczora.[n] **25** I każdy, kto by niósł ich padlinę, wypierze[o] swe szaty i będzie nieczysty aż do wieczora.

26 „‚Wszelkie zaś zwierzę, które ma rozdzielone kopyto, ale nie ma racicy i nie przeżuwa pokarmu, jest dla was nieczyste. Każdy, kto by ich dotknął, będzie nieczysty.[p] **27** A wszelkie

stworzenie poruszające się na swych łapach pośród wszystkich żywych stworzeń, które poruszają się na czterech nogach, jest dla was nieczyste. Każdy, kto by dotknął ich padliny, będzie nieczysty aż do wieczora. **28** I kto by niósł ich padlinę,[a] wypierze swe szaty[b] i będzie nieczysty aż do wieczora. Są one dla was nieczyste.

29 „‚A oto, co jest dla was nieczyste wśród rojących się stworzeń, od których roi się ziemia:[c] ślepiec i skoczek,[d] i jaszczurka według swego rodzaju, **30** i gekon, i wielka jaszczurka, i traszka, i jaszczurka piaskowa, i kameleon. **31** Są one dla was nieczyste wśród wszystkich rojących się stworzeń.[e] Każdy, kto by ich dotknął, gdy są martwe, będzie nieczysty aż do wieczora.[f]

32 „‚A wszystko, na co by upadło któreś z nich, gdy jest martwe, będzie nieczyste — czy to jakieś drewniane naczynie,[g] czy szata, czy skóra,[h] czy wór.[i] Każde naczynie, którego się do czegoś używa, zostanie włożone do wody i będzie nieczyste aż do wieczora, a potem będzie czyste. **33** Jeśli do jakiegoś naczynia glinianego[j] wpadnie któreś z nich, to wszystko, co w nim jest, będzie nieczyste, a naczynie stłuczecie.[k] **34** Wszelki pokarm, który by się spożywało i na który dostałaby się z niego woda, będzie nieczysty, każdy też napój, który by się piło, w którymkolwiek takim naczyniu, będzie nieczysty. **35** I wszystko, na co by upadła padlina któregoś z nich, będzie nieczyste. Czy to piec, czy stojak na garnek — mają być zniszczone. Są nieczyste i będą dla was nieczyste. **36** Tylko źródło i dół z nagromadzonymi wodami pozostaną czyste, lecz każdy, kto by dotknął ich padliny, będzie nieczysty. **37** A jeśli coś z ich padliny upadnie na jakiekolwiek nasienie rośliny, które ma być wysiane, jest ono czyste. **38** Ale jeśli na to nasienie wylano wodę i upadło na nie coś z ich padliny, to jest dla was nieczyste.

39 „‚A jeśli zdechnie jakieś zwierzę przeznaczone dla was na pokarm, to ten, kto dotknie jego padliny, będzie nieczysty aż do wieczora.[a] **40** A kto by jadł[b] coś z jego padliny, wypierze swe szaty i będzie nieczysty aż do wieczora; ten zaś, kto by wynosił jego padlinę, wypierze swe szaty i będzie nieczysty aż do wieczora. **41** I każde rojące się stworzenie, od którego się roi na ziemi, jest czymś wstrętnym.[c] Nie wolno go jeść. **42** Żadnego zaś stworzenia, które się porusza na brzuchu,[d] i żadnego stworzenia, które się porusza na czterech lub więcej nogach, ze wszystkich rojących się stworzeń, od których roi się na ziemi, nie wolno wam jeść, gdyż są czymś wstrętnym.[e] **43** Nie plugawcie swych dusz żadnym rojącym się stworzeniem, od którego się roi, i nie wolno wam zanieczyszczać się nimi i stawać się przez nie nieczystymi.[f] **44** Albowiem ja jestem Jehowa, wasz Bóg;[g] a wy się uświęćcie i macie być święci,[h] ponieważ ja jestem święty.[i] Nie wolno wam więc zanieczyszczać waszych dusz żadnym rojącym się stworzeniem, które się porusza po ziemi. **45** Bo ja jestem Jehowa, który was wyprowadza z ziemi egipskiej, by pokazać, że jestem waszym Bogiem;[j] i macie być święci,[k] ponieważ ja jestem święty.[l]

46 „‚Oto prawo dotyczące zwierzęcia czworonożnego i stworzenia latającego oraz wszelkiej duszy żyjącej, która się porusza

ROZDZ. 11

a Kpł 5:2
b Kpł 17:16
c Heb 9:10
d Iz 66:17
e Kpł 22:5
Pwt 14:19
f Kpł 11:24
g Wj 7:19
h Rdz 21:14
i Rdz 37:34
j Kpł 6:28
Mk 14:13
k Kpł 15:12
Iz 30:14

szpalta 2

a Kpł 11:24
Lb 19:11
Lb 19:16
b Kpł 17:15
Kpł 22:8
Pwt 14:21
Eze 4:14
Eze 44:31
Dz 10:13
c Kpł 11:21
d Rdz 3:14
Mi 7:17
e Pwt 14:3
f Kpł 20:25
g Wj 20:2
Pwt 5:6
h Wj 19:6
Kpł 19:2
Pwt 14:2
1Ts 4:7
1Pt 1:15
i 1Pt 1:16
Obj 4:8
j Rdz 46:4
Wj 6:7
Wj 29:46
Ps 81:10
Oz 11:1
k Wj 22:31
Kpł 20:7
Kpł 20:26
Lb 15:40
Pwt 7:6
l Joz 24:19
1Sm 2:2
1Sm 6:20

w wodach,[a] i wszelkiej duszy, od której się roi na ziemi, **47** żeby uczynić różnicę[b] między nieczystym a czystym i między żywym stworzeniem, które można spożywać, a żywym stworzeniem, którego jeść nie wolno'".

12 I Jehowa odezwał się do Mojżesza, mówiąc: **2** „Powiedz synom Izraela, mówiąc: ‚Jeżeli kobieta pocznie potomka[c] i urodzi dziecko płci męskiej, będzie nieczysta przez siedem dni; będzie nieczysta, tak jak w dniach nieczystości, gdy miesiączkuje.[d] **3** A w ósmym dniu zostanie obrzezane ciało jego napletka.[e] **4** Przez dalsze trzydzieści trzy dni pozostanie ona we krwi oczyszczenia. Nie może dotknąć niczego świętego i nie może wejść do świętego miejsca, dopóki nie dopełnią się dni jej oczyszczenia.[f]

5 „‚A jeśli urodzi dziecko płci żeńskiej, to będzie nieczysta czternaście dni, jak w czasie miesiączkowania. Przez dalsze sześćdziesiąt sześć dni pozostanie we krwi oczyszczenia. **6** Potem, gdy się dopełnią dni jej oczyszczenia za syna lub córkę, przyprowadzi do kapłana — przed wejście do namiotu spotkania — rocznego baranka na całopalenie,[g] a także młodego gołębia domowego lub turkawkę[h] jako dar ofiarny za grzech. **7** On zaś złoży to przed Jehową i dokona za nią przebłagania, i będzie oczyszczona od źródła swej krwi.[i] Oto prawo dotyczące tej, która urodziła dziecko płci męskiej lub żeńskiej. **8** Ale jeśli nie stać jej na owcę, to weźmie dwie turkawki lub dwa młode gołębie domowe,[j] jednego na całopalenie i jednego jako dar ofiarny za grzech, a kapłan dokona za nią przebłagania[k] i będzie czysta'".

ROZDZ. 11
a Rdz 1:21
b Kpł 10:10
Kpł 20:25
Eze 22:26
Eze 44:23

ROZDZ. 12
c Rdz 4:1
d Kpł 15:19
e Rdz 17:12
Rdz 21:4
Łk 1:59
Łk 2:21
Jn 7:22
f Łk 2:22
g Kpł 1:4
Kpł 1:10
h Kpł 15:14
i Kpł 15:28
j Kpł 1:14
Kpł 5:7
Kpł 14:22
Łk 2:24
k Kpł 4:26
Kpł 6:7
Lb 15:25

szpalta 2

ROZDZ. 13
a Kpł 14:56
b Lb 12:10
2Kn 26:19
Mt 8:3
c Pwt 24:8
Mal 2:7
Łk 17:14
d Kpł 10:10
Eze 44:23
e Kpł 14:38
Lb 12:15
f Kpł 14:46
g Kpł 13:27
h Lb 12:12
i Kpł 13:3
2Kn 26:20

13 I Jehowa odezwał się do Mojżesza i Aarona, mówiąc: **2** „Jeżeli u jakiegoś człowieka na skórze jego ciała pojawi się wykwit albo wysypka,[a] albo plama, a to rozwinie się na skórze jego ciała w plagę trądu,[b] należy go przyprowadzić do kapłana Aarona lub do jednego z jego synów, kapłanów.[c] **3** I kapłan obejrzy plagę na skórze ciała.[d] Gdy włosy w miejscu dotkniętym plagą zbielały i wygląda na to, że plaga jest głębsza od skóry jego ciała, jest to plaga trądu. I kapłan obejrzy ją, i uzna go za nieczystego. **4** Ale jeśli plama na skórze jego ciała jest biała i nie wygląda na głębszą od skóry, i włosy na niej nie zbielały, to kapłan podda plagę kwarantannie[e] na siedem dni. **5** A w siódmym dniu kapłan go obejrzy i jeśli wygląda na to, że plaga się zatrzymała, plaga się nie rozprzestrzeniła na skórze, kapłan podda go kwarantannie[f] na dalsze siedem dni.

6 „I w siódmym dniu kapłan go obejrzy po raz drugi, i jeśli miejsce zarażone zmatowiało, a plaga się nie rozprzestrzeniła na skórze, kapłan uzna go za czystego. Była to wysypka. On zaś wypierze swe szaty i będzie czysty. **7** Ale jeśli wysypka na skórze bezsprzecznie się rozprzestrzeniła po tym, gdy się stawił przed kapłanem, by stwierdzono oczyszczenie, stawi się on przed kapłanem po raz drugi[g] **8** i kapłan dokona oględzin; a jeśli wysypka na skórze się rozprzestrzeniła, to kapłan uzna go za nieczystego. Jest to trąd.[h]

9 „Jeżeli na jakimś człowieku pojawi się plaga trądu, to należy go przyprowadzić do kapłana. **10** I kapłan dokona oględzin;[i] a jeśli jest na skórze biały wykwit i włosy na nim zbielały oraz na tym wykwicie pojawiło się żywe

mięso,[a] **11** to na skórze jego ciała jest przewlekły trąd;[b] i kapłan uzna go za nieczystego. Nie podda go kwarantannie,[c] bo jest nieczysty. **12** A jeśli trąd bezsprzecznie rozwija się na skórze i trąd pokrywa całą skórę dotkniętego plagą od głowy do stóp, wszędzie, gdzie sięgają oczy kapłana, **13** i kapłan dokonał oględzin, a oto trąd pokrył całe jego ciało, to uzna plagę za czystą. Wszystko zbielało. Jest czysty. **14** Ale w dniu, gdy ukaże się na nim żywe mięso, będzie nieczysty. **15** I kapłan[d] zobaczy żywe mięso, i uzna go za nieczystego. Żywe mięso jest nieczyste. Jest to trąd.[e] **16** Albo jeśli żywe mięso cofa się i bieleje, ma on przyjść do kapłana. **17** A kapłan go obejrzy[f] i jeśli miejsce dotknięte plagą zbielało, to kapłan uzna plagę za czystą. Jest czysty.

18 „A jeśli na skórze ciała pojawia się wrzód[g] i się goi, **19** a na miejscu wrzodu pojawia się biały wykwit lub czerwonawobiała plama, to człowiek taki ma się pokazać kapłanowi. **20** I kapłan dokona oględzin,[h] a jeśli wygląda to na głębsze od skóry i włosy na tym zbielały, kapłan uzna go za nieczystego. Jest to plaga trądu. Rozwinęła się na wrzodzie. **21** Ale jeśli kapłan to obejrzy, a oto nie ma na tym zbielałych włosów i nie jest to głębsze od skóry, a jest matowe, kapłan podda go kwarantannie[i] na siedem dni. **22** A jeśli wyraźnie się rozprzestrzeni na skórze, kapłan uzna go za nieczystego. Jest to plaga. **23** Lecz jeśli plama pozostała na swoim miejscu i się nie rozprzestrzeniła, jest to zapalenie[j] tego wrzodu; i kapłan uzna go za czystego.[k]

24 „Albo jeśli na skórze ciała powstanie blizna od ognia, a

ROZDZ. 13

a Kpł 13:24

b 2Kn 26:21

c Kpł 13:4

d Pwt 24:8

e Kpł 13:8

f Łk 5:14
Łk 17:14

g Pwt 28:27
2Kl 20:7
Hi 2:7

h Kpł 10:10
Eze 44:23

i Kpł 13:4
Kpł 14:38
Lb 12:15

j Pwt 28:22

k Łk 5:14
Łk 17:14

szpalta 2

a Pwt 24:8
Mal 2:7

b Kpł 14:54

c Kpł 14:38
Lb 12:15

d Kpł 13:4

e Kpł 14:54

żywe mięso blizny stanie się czerwonawobiałą lub białą plamą, **25** to kapłan ją obejrzy; i jeśli włosy na plamie zbielały i ona wygląda na głębszą od skóry, jest to trąd. Rozwinął się na bliźnie, kapłan uzna go więc za nieczystego. Jest to plaga trądu. **26** Lecz jeśli kapłan to obejrzy i oto na plamie nie ma zbielałych włosów, i nie jest głębsza od skóry, jest zaś matowa, to kapłan podda go kwarantannie na siedem dni. **27** A w siódmym dniu kapłan go obejrzy. Jeśli ona wyraźnie się rozprzestrzenia na skórze, to kapłan uzna go za nieczystego. Jest to plaga trądu. **28** Ale jeśli plama pozostaje na swym miejscu i się nie rozprzestrzeniła na skórze, i jest matowa, jest to wykwit blizny; i kapłan uzna go za czystego, gdyż jest to zapalenie tej blizny.

29 „A jeśli u mężczyzny lub kobiety pojawi się plaga na głowie lub na brodzie, **30** to kapłan[a] obejrzy tę plagę; i jeśli wygląda na głębszą od skóry, a włosy na niej są żółte i rzadkie, to kapłan uzna taką osobę za nieczystą. Jest to nienaturalne wypadanie włosów.[b] Jest to trąd głowy albo brody. **31** Lecz jeśli kapłan obejrzy plagę nienaturalnego wypadania włosów, a oto nie wygląda na głębszą od skóry i nie ma na niej czarnych włosów, to kapłan podda plagę nienaturalnego wypadania włosów kwarantannie[c] na siedem dni.[d] **32** A w siódmym dniu kapłan obejrzy plagę; i jeśli nienaturalne wypadanie włosów się nie rozprzestrzeniło i nie pojawiły się na niej żółte włosy, a miejsce nienaturalnego wypadania włosów[e] nie wygląda na głębsze od skóry, **33** to ktoś taki się ogoli, ale nie ogoli miejsca dotkniętego nienaturalnym

wypadaniem włosów;[a] a kapłan znowu podda nienaturalne wypadanie włosów kwarantannie na siedem dni.

34 „A w siódmym dniu kapłan obejrzy nienaturalne wypadanie włosów; i jeśli nienaturalne wypadanie włosów nie rozprzestrzenia się na skórze i nie wygląda na wgłębienie w skórze, to kapłan uzna go za czystego,[b] a on wypierze swe szaty i będzie czysty. **35** Ale jeśli nienaturalne wypadanie włosów wyraźnie się rozprzestrzenia na skórze po stwierdzeniu jego oczyszczenia, **36** to kapłan[c] go obejrzy; i jeśli nienaturalne wypadanie włosów rozprzestrzenia się na skórze, kapłan nie musi sprawdzać, czy są żółte włosy; on jest nieczysty. **37** Lecz jeśli wygląda na to, że nienaturalne wypadanie włosów ustało i wyrosły tam czarne włosy, nienaturalne wypadanie włosów jest wyleczone. Ktoś taki jest czysty i kapłan uzna go za czystego.[d]

38 „A jeśli u mężczyzny lub kobiety powstaną plamy[e] na skórze ich ciała, białe plamy, **39** to kapłan[f] dokona oględzin; i jeśli te plamy na skórze ich ciała są matowobiałe, jest to nieszkodliwy wykwit. Rozwinął się na skórze. Ktoś taki jest czysty.

40 „Jeśli mężczyźnie łysieje głowa,[g] jest to łysina. On jest czysty. **41** A jeśli jego głowa łysieje z przodu, jest to łysina czoła. On jest czysty. **42** Lecz jeśli na łysinie czubka głowy lub czoła rozwija się czerwonawobiała plaga, jest to trąd rozwijający się mu na łysinie czubka głowy lub czoła. **43** I kapłan[h] go obejrzy; i jeśli na łysinie jego czubka głowy lub czoła jest wykwit czerwonawobiałej plagi wyglądający jak trąd skóry ciała, **44** jest on trędowaty. Jest nieczysty. Kapłan uzna go za nieczystego. Ma na głowie tę plagę. **45** A co do trędowatego, na którym jest plaga, jego szaty mają być rozdarte,[a] a włosy na głowie rozwichrzone,[b] ma też zasłonić wąsy[c] i wołać: ‚Nieczysty, nieczysty!'[d] **46** Przez wszystkie dni, w których jest na nim ta plaga, będzie nieczysty. Jest nieczysty. Ma mieszkać w odosobnieniu. Jego miejsce zamieszkania jest poza obozem.[e]

47 „A jeśli plaga trądu pojawi się na szacie — czy to na szacie wełnianej, czy na szacie lnianej — **48** albo na osnowie,[f] albo na wątku lnianym lub wełnianym, albo na skórze lub na czymś wykonanym ze skóry,[g] **49** i żółtawozielona lub czerwonawa plaga rozwinie się na szacie albo na skórze, albo na osnowie, albo na wątku, albo na jakimś przedmiocie skórzanym, jest to plaga trądu i należy ją pokazać kapłanowi. **50** Kapłan[h] zaś obejrzy tę plagę i podda plagę kwarantannie[i] na siedem dni. **51** Gdy w siódmym dniu zobaczy plagę, że plaga ta rozprzestrzeniła się na szacie lub na osnowie, lub na wątku,[j] lub na skórze, bez względu na użytek, jakiemu miałaby służyć ta skóra, plaga ta jest złośliwym trądem.[k] Jest nieczysta. **52** I spali szatę czy osnowę, czy wątek z wełny albo lnu,[l] czy też każdy przedmiot skórzany, na którym się rozwinęła plaga, gdyż jest to złośliwy[m] trąd. Należy to spalić w ogniu.

53 „Ale gdy kapłan dokona oględzin, a oto plaga się nie rozprzestrzeniła na szacie albo na osnowie lub na wątku, lub na jakimkolwiek przedmiocie skórzanym,[n] **54** wówczas kapłan każe wyprać to, na czym jest plaga, i podda to kwarantannie na

ROZDZ. 13

a Kpl 14:8

b Kpl 13:23
Mk 1:42
Łk 5:13

c Eze 22:26
Łk 17:14

d Mt 8:4
Mk 1:44

e Kpl 13:2

f Kpl 10:10

g 2Kl 2:23

h Eze 44:23

szpalta 2

a 2Sm 13:19
Ezd 9:5

b Kpl 10:6
Kpl 21:10

c Eze 24:17
Mi 3:7

d Lam 4:15

e Lb 5:2
Lb 12:14
2Kl 7:3
2Kn 26:21

f Kpl 13:53
Kpl 13:59

g Rdz 21:15
Kpl 13:53
Mk 2:22

h Kpl 10:10
Eze 44:23

i Kpl 13:4

j Kpl 13:58

k Kpl 14:44

l Wj 28:39
Wj 39:28

m Kpl 14:44

n Rdz 3:21
Rdz 21:14
Eze 16:10
Mt 3:4

drugie siedem dni. **55** I kapłan obejrzy plagę, gdy to zostanie wyprane, i jeśli plaga nie zmieniła swego wyglądu, a plaga ta się nie rozprzestrzeniła, jest nieczysta. Masz to spalić w ogniu. Jest to wgłębienie na przeżartym kawałku tkaniny, czy to od spodu, czy z wierzchu.

56 „Ale jeśli kapłan dokonał oględzin, a oto miejsce dotknięte plagą po wypraniu jest matowe, to wyrwie je z szaty czy ze skóry, czy z osnowy, czy z wątku. **57** Jeśli jednak dalej jest widoczna na szacie lub na osnowie, lub na wątku,[a] lub na jakimś przedmiocie skórzanym, to się rozwija. Masz spalić[b] w ogniu wszystko, na czym jest plaga. **58** A jeśli wyprałeś szatę lub osnowę, lub wątek, lub jakiś przedmiot skórzany, to gdy plaga z tego znikła, należy to wyprać po raz drugi; i będzie to czyste.

59 „Oto prawo dotyczące plagi trądu na szacie wełnianej lub lnianej[c] albo na osnowie lub na wątku, albo na jakimś przedmiocie skórzanym, żeby można to uznać za czyste albo uznać za nieczyste”.

14 A Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **2** „Takie będzie prawo dotyczące trędowatego[d] w dniu stwierdzenia jego oczyszczenia, gdy zostanie przyprowadzony do kapłana.[e] **3** Kapłan zaś wyjdzie poza obóz i dokona kapłan oględzin; i jeśli plaga trądu została wyleczona[f] na trędowatym, **4** to kapłan wyda polecenie; a on dla oczyszczenia siebie weźmie dwa żywe czyste ptaki[g] i drewno cedrowe[h] oraz przędzę barwioną szkarłatem z czerwców[i] i hizop.[j] **5** Kapłan wyda więc polecenie i jeden ptak zostanie zabity w naczyniu glinianym nad bieżącą wodą.[a] **6** Żywego ptaka zaś weźmie wraz z drewnem cedrowym oraz z przędzą barwioną szkarłatem z czerwców i z hizopem i umoczy to oraz żywego ptaka we krwi ptaka, który został zabity nad bieżącą wodą. **7** Potem siedem razy[b] pokropi[c] nią tego, który się oczyszcza z trądu, i uzna go za czystego,[d] a żywego ptaka wypuści na otwarte pole.[e]

8 „A ten, kto się oczyszcza, wypierze swe szaty[f] i zgoli wszystkie swe włosy oraz wykąpie[g] się w wodzie, i będzie czysty, a potem może przyjść do obozu. I przez siedem dni będzie mieszkał na zewnątrz swego namiotu.[h] **9** Siódmego dnia zaś niech zgoli wszystkie włosy na głowie,[i] a także brodę i brwi. Tak, niech zgoli wszystkie włosy i wypierze swe szaty oraz wykąpie swe ciało w wodzie; i będzie czysty.

10 „A w ósmym[j] dniu weźmie dwa zdrowe baranki i jedną zdrową, roczną owieczkę[k] oraz trzy dziesiąte efy wybornej mąki na ofiarę zbożową[l] nasączoną oliwą i jeden log oliwy;[m] **11** a kapłan uznający go za czystego postawi mężczyznę, który się oczyszcza, oraz te rzeczy przed obliczem Jehowy u wejścia do namiotu spotkania. **12** Kapłan zaś weźmie jednego baranka i złoży go wraz z logiem[n] oliwy jako dar ofiarny za przewinienie,[o] i będzie tym kołysał tam i z powrotem jako ofiarą kołysaną[p] przed Jehową. **13** A zarżnie tego baranka w miejscu,[q] gdzie się zarzyna dar ofiarny za grzech oraz ofiarę całopalną, w świętym miejscu,[r] gdyż dar ofiarny za grzech, podobnie jak dar ofiarny za przewinienie, należy do kapłana.[s] Jest to coś szczególnie świętego.

14 „A kapłan weźmie nieco krwi z daru ofiarnego za przewi-

ROZDZ. 13
a Kpł 13:48
b Kpł 13:52
c Kpł 13:47

ROZDZ. 14
d Kpł 13:2
e Mk 1:44
Łk 5:14
f Łk 7:22
Łk 17:15
g Kpł 1:14
Kpł 14:30
Kpł 14:49
h Lb 19:6
i Heb 9:19
j Wj 12:22
Kpł 14:51
Lb 19:18
1Kl 4:33
Ps 51:7

szpalta 2
a Kpł 14:50
Kpł 15:13
b 2Kl 5:10
c Heb 9:13
d Kpł 13:23
e Kpł 16:22
Ps 103:12
f Kpł 13:6
g Kpł 15:6
h Kpł 13:5
Lb 5:2
Lb 12:15
i Kpł 13:33
j Kpł 15:14
k Kpł 4:32
l Kpł 2:1
m Mk 1:44
n Kpł 14:24
o Kpł 5:2
Kpł 6:6
p Wj 29:24
Kpł 7:30
Lb 8:11
q Kpł 1:11
Kpł 4:4
Kpł 6:25
r Kpł 7:6
s Kpł 2:3
Kpł 7:7
1Ko 9:13
1Ko 10:18

nienie i posmaruje nią kapłan płatek prawego ucha temu, kto się oczyszcza, oraz kciuk jego prawej ręki i wielki palec jego prawej stopy.[a] **15** I weźmie kapłan trochę z logu[b] oliwy, i kapłan wyleje ją sobie na lewą dłoń. **16** I kapłan umoczy swój prawy palec w oliwie, którą ma na lewej dłoni, i niewielką ilością tej oliwy pokropi swym palcem siedem razy[c] przed Jehową. **17** Z reszty zaś oliwy, którą ma na dłoni, kapłan nałoży nieco na płatek prawego ucha temu, kto się oczyszcza, oraz na kciuk jego prawej ręki i na wielki palec jego prawej stopy — na krew daru ofiarnego za przewinienie.[d] **18** A co z oliwy pozostało na dłoni kapłana, rozetrze to na głowie tego, który się oczyszcza, i kapłan dokona za niego przebłagania[e] przed Jehową.

19 „I złoży kapłan dar ofiarny za grzech,[f] i dokona przebłagania za oczyszczającego się z nieczystości, a potem zarżnie ofiarę całopalną. **20** I kapłan złoży na ołtarzu całopalenie oraz ofiarę zbożową,[g] i dokona kapłan[h] za niego przebłagania;[i] i on będzie czysty.[j]

21 „Ale jeśli jest ubogi[k] i nie ma dość środków,[l] to weźmie na ofiarę kołysaną jednego baranka jako dar ofiarny za przewinienie, by dokonać za siebie przebłagania, oraz dziesiątą część efy wybornej mąki nasączonej oliwą jako ofiarę zbożową, a także log oliwy **22** i dwie turkawki[m] lub dwa młode gołębie domowe, według tego, na co go stać, i jeden będzie na dar ofiarny za grzech, a drugi na całopalenie. **23** I w ósmym dniu[n] dla stwierdzenia swego oczyszczenia[o] przyniesie je do kapłana przy wejściu do namiotu spotkania[p] przed Jehowę.

ROZDZ. 14
a Wj 29:20
b Kpł 14:10 Kpł 14:24
c Kpł 4:6 Kpł 4:17
d Kpł 8:24
e Kpł 6:7 1Jn 1:7 1Jn 2:2
f Kpł 5:6
g Kpł 2:1 Kpł 14:10 Lb 15:4
h Kpł 4:26 Kpł 10:10 Heb 2:17
i Mt 8:4 Łk 5:14
j Kpł 14:9
k Ps 72:13 Prz 17:5 Prz 22:2 Łk 6:20
l Kpł 5:7 Kpł 12:8
m Kpł 1:14
n Kpł 15:13 Kpł 15:14 Lb 12:14
o Kpł 14:2 Kpł 14:7
p Kpł 14:11

szpalta 2
a Kpł 5:2 Kpł 6:6
b Kpł 14:12
c Kpł 8:23 Kpł 14:14
d Kpł 14:15
e Kpł 14:7
f Kpł 14:17
g Kpł 14:10 Kpł 14:18
h Kpł 12:8 Kpł 14:22 2Ko 8:12
i Kpł 5:7
j Kpł 1:14
k Kpł 14:20
l Kpł 23:10 Lb 35:10 Pwt 26:1
m Rdz 17:8 Lb 32:22 Pwt 6:10

24 „I kapłan weźmie baranka stanowiącego dar ofiarny za przewinienie[a] oraz log oliwy, i będzie tym kapłan kołysał tam i z powrotem jako ofiarą kołysaną przed Jehową.[b] **25** I zarżnie baranka stanowiącego dar ofiarny za przewinienie, i weźmie kapłan nieco krwi daru ofiarnego za przewinienie, i posmaruje nią płatek prawego ucha tego, który się oczyszcza, oraz kciuk jego prawej ręki i wielki palec jego prawej stopy.[c] **26** A jeśli chodzi o kapłana, kapłan naleje sobie nieco oliwy na lewą dłoń.[d] **27** I kapłan niewielką ilością oliwy, którą ma na lewej dłoni, pokropi[e] prawym palcem siedem razy przed Jehową. **28** A niewielką ilością oliwy, którą ma na dłoni, kapłan posmaruje płatek prawego ucha tego, kto się oczyszcza, oraz kciuk jego prawej ręki i wielki palec jego prawej stopy w miejscu posmarowanym krwią z daru ofiarnego za przewinienie.[f] **29** A co pozostało z oliwy, która jest na dłoni kapłana, rozetrze na głowie[g] oczyszczającego się, by dokonać za niego przebłagania przed obliczem Jehowy.

30 „I złoży jedną z turkawek lub jednego z młodych gołębi domowych, na które go stać,[h] **31** jedno z tych, na które go stać, jako dar ofiarny za grzech,[i] a drugie na całopalenie[j] wraz z ofiarą zbożową; a kapłan dokona przed Jehową przebłagania[k] za tego, który się oczyszcza.

32 „Takie jest prawo dotyczące dotkniętego plagą trądu i nie mającego środków, gdy się stwierdza jego oczyszczenie”.

33 I Jehowa odezwał się do Mojżesza i Aarona, mówiąc: **34** „Gdy wejdziecie do ziemi Kanaan,[l] którą daję wam w posiadanie,[m] a ja dotknę plagą trądu

jakiś dom w ziemi waszego posiadania,[a] **35** wówczas ten, do kogo należy ów dom, przyjdzie i powie kapłanowi, mówiąc: ‚Coś podobnego do plagi pojawiło mi się w domu'. **36** Kapłan zaś wyda polecenia i uprzątną dom, zanim kapłan przyjdzie obejrzeć plagę, żeby nie uznał za nieczyste wszystkiego, co jest w domu; a potem kapłan wejdzie, by obejrzeć dom. **37** Gdy obejrzy plagę, to jeśli plaga ta jest w ścianach domu i ma żółtawozielone lub czerwonawe wgłębienia, a wyglądają tak, jakby sięgały w głąb ściany, **38** kapłan wyjdzie z domu przed wejście do domu i podda dom kwarantannie[b] na siedem dni.

39 „A siódmego dnia kapłan powróci i dokona oględzin;[c] i jeśli plaga się rozprzestrzeniła na ścianach domu, **40** kapłan wyda polecenia i wyrwą[d] kamienie, na których jest plaga, i wyrzucą je poza miasto na miejsce nieczyste. **41** On zaś każe cały dom oskrobać wewnątrz, a zaprawę glinianą, którą poodbijali, wysypią poza miasto na miejsce nieczyste. **42** I wezmą inne kamienie, i wstawią je w miejsce poprzednich kamieni; a on każe wziąć inną zaprawę glinianą i otynkować dom.

43 „Jeśli jednak plaga wraca i rozwija się w domu, mimo iż wyrwano kamienie oraz oskrobano dom i go otynkowano, **44** kapłan[e] wejdzie i dokona oględzin; a jeśli plaga się rozprzestrzeniła w domu, jest w domu złośliwy trąd.[f] Jest on nieczysty. **45** I każe zburzyć dom razem z kamieniami oraz belkami i całą zaprawą glinianą domu, i wynieść to poza miasto na miejsce nieczyste.[g] **46** Lecz kto wejdzie do tego domu w którymś z dni jego kwarantanny,[h] będzie nieczysty aż do wieczora;[a] **47** a kto się położy w tym domu, ma wyprać swe szaty,[b] i kto będzie jadł w tym domu, ma wyprać swe szaty.

48 „Jeśli jednak kapłan przyjdzie i dokona oględzin, a plaga się nie rozprzestrzeniła w domu po otynkowaniu domu, kapłan uzna dom za czysty, gdyż plaga została wyleczona.[c] **49** A dla oczyszczenia domu z grzechu weźmie dwa ptaki[d] oraz drewno cedrowe,[e] jak również przędzę barwioną szkarłatem z czerwców[f] i hizop. **50** I zabije jednego ptaka w naczyniu glinianym nad bieżącą wodą.[g] **51** I weźmie drewno cedrowe oraz hizop[h] i przędzę barwioną szkarłatem z czerwców, a także żywego ptaka, i umoczy to we krwi ptaka, który został zabity, oraz w bieżącej wodzie, i siedem razy[i] pokropi tym[j] w stronę domu. **52** I oczyści ten dom z grzechu krwią ptaka i bieżącą wodą oraz żywym ptakiem, jak również drewnem cedrowym oraz hizopem i przędzą barwioną szkarłatem z czerwców. **53** A żywego ptaka wypuści poza miasto na otwarte pole i dokona przebłagania[k] za dom; i będzie czysty.

54 „Takie jest prawo, jeśli chodzi o wszelką plagę trądu[l] i o nienaturalne wypadanie włosów,[m] **55** i o trąd na szacie[n] i w domu, **56** jak również o wykwit oraz wysypkę i plamę[o] — **57** służące udzielaniu wskazówek,[p] kiedy coś jest nieczyste, a kiedy czyste. Oto prawo dotyczące trądu".[q]

15 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza i Aarona, mówiąc: **2** „Przemówcie do synów Izraela i powiedzcie im: ‚Jeśli u jakiegoś mężczyzny nastąpi wyciek[r] z narządu płciowego, jego wyciek jest nieczysty. **3** A oto, co będzie jego nieczys-

ROZDZ. 14

a Pwt 7:12
Pwt 7:15
Prz 3:33

b Lb 12:15

c Kpł 10:10
Kpł 13:6

d Kpł 13:56

e Kpł 14:3
Eze 44:23

f Kpł 13:51

g Kpł 14:41

h Kpł 14:38

szpalta 2

a Kpł 11:24
Kpł 15:8
Kpł 17:15
Kpł 22:6
Lb 19:7

b Kpł 11:25
Kpł 13:6
Kpł 15:5
Lb 8:7

c Kpł 14:3
Pwt 32:39

d Kpł 1:14

e Kpł 14:4
Lb 19:6

f Heb 9:19

g Kpł 14:6

h Wj 12:22
Lb 19:18
1Kl 4:33
Ps 51:7

i Kpł 14:7

j Heb 9:13
1Pt 1:2

k Kpł 12:8
Kpł 14:20
Heb 2:17

l Kpł 13:59

m Kpł 13:30

n Kpł 13:47

o Kpł 13:2

p Kpł 10:10
Eze 44:23

q Pwt 24:8

ROZDZ. 15

r Kpł 22:4
Lb 5:2
2Sm 3:29

tością wskutek jego wycieku: Czy jego narząd płciowy wydzielił wyciek, czy też jego narząd płciowy zatrzymał wyciek, jest to jego nieczystością.

4 „‚Każde łóżko, na którym się położy ktoś mający wyciek, będzie nieczyste i każdy przedmiot, na którym on usiądzie, będzie nieczysty. **5** Człowiek zaś, który dotknie jego łóżka, wypierze swe szaty i wykąpie się w wodzie, i będzie nieczysty aż do wieczora.[a] **6** A kto usiądzie na przedmiocie, na którym siedział ktoś mający wyciek, wypierze[b] swe szaty i wykąpie się w wodzie, i będzie nieczysty aż do wieczora. **7** A kto dotknie ciała kogoś mającego wyciek,[c] wypierze swe szaty i wykąpie się w wodzie, i będzie nieczysty aż do wieczora.[d] **8** A jeśli ktoś mający wyciek splunie na kogoś czystego, to ten wypierze swe szaty i wykąpie się w wodzie, i będzie nieczysty aż do wieczora. **9** Każde też siodło,[e] na którym jechał ktoś mający wyciek, będzie nieczyste. **10** I każdy, kto dotknie czegoś, co jest pod nim, będzie nieczysty aż do wieczora; a kto to nosi, wypierze swe szaty i wykąpie się w wodzie, i będzie nieczysty aż do wieczora. **11** Każdy zaś, kogo by dotknął ktoś, kto ma wyciek,[f] a nie opłukał rąk w wodzie, wypierze swe szaty i wykąpie się w wodzie, i będzie nieczysty aż do wieczora. **12** A naczynie gliniane, którego by dotknął ktoś mający wyciek, należy stłuc;[g] każde zaś naczynie drewniane[h] należy opłukać w wodzie.

13 „‚A jeśli ktoś mający wyciek oczyści się ze swego wycieku, to odliczy sobie siedem dni na oczyszczenie[i] i wypierze swe szaty, i wykąpie swe ciało w bieżącej wodzie;[j] i będzie czysty. **14** A w ósmym dniu weźmie sobie dwie turkawki[a] lub dwa młode gołębie domowe i przyjdzie przed oblicze Jehowy, przed wejście do namiotu spotkania, i da je kapłanowi. **15** Kapłan zaś je złoży, jedno jako dar ofiarny za grzech, a drugie na całopalenie;[b] i kapłan w związku z jego wyciekiem dokona za niego przebłagania przed obliczem Jehowy.

16 „‚A jeśli u jakiegoś mężczyzny nastąpi wypływ nasienia,[c] to wykąpie on całe swe ciało w wodzie i będzie nieczysty aż do wieczora. **17** A każda szata i każda skóra, na których się znajdzie wydzielone nasienie, zostanie wyprana wodą i będzie nieczysta aż do wieczora.[d]

18 „‚A jeśli z kobietą położy się mężczyzna i dojdzie u niego do wypływu nasienia, to oboje wykąpią się w wodzie i będą nieczyści[e] aż do wieczora.

19 „‚A jeśli kobieta ma wyciek i tym, co wycieka z jej ciała, jest krew,[f] pozostanie ona siedem dni w swej nieczystości[g] menstruacyjnej[h] i każdy, kto się jej dotknie, będzie nieczysty aż do wieczora. **20** A wszystko, na czym by się położyła w czasie swej nieczystości menstruacyjnej, będzie nieczyste[i] i wszystko, na czym by usiadła, będzie nieczyste. **21** A kto dotknie jej łóżka, wypierze swe szaty i wykąpie się w wodzie, i będzie nieczysty aż do wieczora.[j] **22** Kto zaś dotknie jakiegoś przedmiotu, na którym ona siedziała, wypierze swe szaty i wykąpie się w wodzie, i będzie nieczysty aż do wieczora.[k] **23** A jeśli siedziała na łóżku lub na innym przedmiocie, to on, ponieważ tego dotknął,[l] będzie nieczysty aż do wieczora. **24** Jeśli jednak położy się z nią jakiś mężczyzna i znajdzie się na nim jej nieczystość menstruacyjna,[m] to

ROZDZ. 15

a Kpł 11:25
Kpł 17:15

b Iz 1:16

c Kpł 22:4
Lb 5:2
2Sm 3:29

d Kpł 11:24
Kpł 17:15

e Rdz 31:34

f Kpł 15:2

g Kpł 6:28
Kpł 11:33

h Wj 7:19
Kpł 11:32

i Kpł 14:8
Kpł 14:23

j Kpł 15:5

szpalta 2

a Kpł 1:14
Kpł 14:22
Lb 6:10

b Kpł 5:7
Kpł 14:19
Kpł 14:31

c Kpł 22:4
Pwt 23:10

d Kpł 11:25

e Wj 19:15
1Sm 21:5

f Kpł 20:18

g Eze 22:10
Eze 36:17

h Kpł 12:2
Kpł 12:5
Kpł 15:26

i Kpł 15:4

j Kpł 15:5

k Kpł 15:6

l Kpł 15:10

m Kpł 18:19
Kpł 20:18

będzie nieczysty siedem dni, a każde łóżko, na którym by się położył, będzie nieczyste.

25 „‚Jeśli u kobiety przez wiele dni występuje upływ krwi,[a] gdy nie jest to zwykły czas jej nieczystości menstruacyjnej,[b] lub jeśli jej upływ trwa dłużej niż jej nieczystość menstruacyjna, wszystkie dni jej nieczystego wycieku będą jak dni jej nieczystości menstruacyjnej. Jest ona nieczysta. **26** Każde łóżko, na którym by się położyła w którymkolwiek dniu swego wycieku, będzie dla niej jak łóżko jej nieczystości menstruacyjnej[c] i każdy przedmiot, na którym usiądzie, będzie nieczysty jak coś skalanego jej nieczystością menstruacyjną. **27** A kto się ich dotknie,[d] będzie nieczysty i wypierze swe szaty, i wykąpie się w wodzie, i będzie nieczysty aż do wieczora.

28 „‚Jeśli jednak oczyściła się ze swego wycieku, to odliczy sobie siedem dni, a potem będzie czysta.[e] **29** W ósmym dniu weźmie sobie dwie turkawki[f] lub dwa młode gołębie domowe i przyniesie je do kapłana przed wejście do namiotu spotkania.[g] **30** A kapłan przeznaczy jednego na dar ofiarny za grzech, a drugiego na całopalenie;[h] i kapłan dokona za nią przebłagania[i] przed Jehową w związku z jej nieczystym wyciekiem.

31 „‚I trzymajcie synów Izraela z dala od ich nieczystości, żeby nie pomarli w swej nieczystości za skalanie mojego przybytku, który jest pośród nich.[j]

32 „‚Oto prawo dotyczące mężczyzny mającego wyciek[k] oraz mężczyzny, u którego następuje wypływ nasienia,[l] wskutek czego staje się nieczysty, **33** jak również kobiety podczas jej menstruacyjnej[m] nieczystości, a także każdego, kto ma wycieki[a] — mężczyzny czy kobiety, czy też mężczyzny, który się kładzie z kobietą nieczystą’ ”.

16 I Jehowa przemówił do Mojżesza po śmierci dwóch synów Aarona, którzy umarli za to, że przystąpili przed oblicze Jehowy.[b] **2** I Jehowa przemówił do Mojżesza: „Powiedz Aaronowi, swemu bratu, żeby nie w każdym czasie wchodził do świętego miejsca[c] poza zasłonę,[d] przed pokrywę, która jest na Arce, by nie umarł;[e] w obłoku[f] bowiem będę się ukazywał nad pokrywą.[g]

3 „Oto, z czym Aaron ma wchodzić do świętego miejsca:[h] z młodym bykiem jako darem ofiarnym za grzech[i] i z baranem na całopalenie.[j] **4** Winien włożyć na siebie świętą długą szatę lnianą,[k] a na ciele mieć lnianą bieliznę dolną[l] i przepasać się szarfą lnianą[m] oraz zawinąć sobie lniany zawój.[n] Są to święte szaty.[o] I włoży je na siebie, gdy wykąpie swe ciało w wodzie.[p]

5 „A od zgromadzenia synów Izraela[q] ma wziąć dwa koziołki z kóz na dar ofiarny za grzech[r] oraz jednego barana na całopalenie.[s]

6 „I Aaron przyprowadzi byka stanowiącego dar ofiarny za grzech, składanego za samego siebie,[t] i dokona przebłagania[u] za siebie[v] i swój dom.[w]

7 „I weźmie oba kozły, i postawi je przed Jehową u wejścia do namiotu spotkania. **8** I nad tymi dwoma kozłami Aaron ma ciągnąć losy,[x] jeden los dla Jehowy, a drugi los dla Azazela.[y] **9** I Aaron przyprowadzi kozła, na którego padł los[z] dla Jehowy, i przeznaczy go na dar ofiarny za grzech.[a] **10** Ale kozła, na którego padł los dla Azazela, należy postawić żywego przed Jehową,

ROZDZ. 15

a Mt 9:20; Mk 5:25; Łk 8:43
b Kpł 12:2; Kpł 15:19
c Kpł 15:21
d Kpł 15:10; Kpł 15:22
e Kpł 15:13
f Kpł 1:14; Kpł 15:14
g Lb 6:10
h Kpł 5:7; Kpł 14:31; Kpł 15:15
i Kpł 4:31; Kpł 12:7; 1Jn 2:2
j Kpł 19:30; Lb 5:3; Lb 19:20
k Kpł 15:2
l Kpł 15:16
m Kpł 15:19

szpalta 2

a Kpł 15:25

ROZDZ. 16

b Kpł 10:2
c Wj 30:10; Kpł 23:27; Heb 9:7
d Wj 40:21; Heb 6:19; Heb 9:3; Heb 10:20
e Lb 4:19
f Wj 40:34
g Wj 25:22
h Wj 26:33; Heb 9:7
i Kpł 4:3
j Kpł 1:3; Kpł 8:18
k Wj 28:39; Obj 19:8
l Wj 28:42
m Wj 39:29
n Wj 28:4; 1Ko 11:3
o Wj 28:2
p Wj 30:20; Heb 10:22
q Kpł 4:14; Heb 7:27
r Lb 29:11; 2Kn 29:21; Ezd 6:17
s Kpł 1:3
t Kpł 8:14; Heb 9:7
u Heb 10:1
v Kpł 9:7; Heb 5:3
w Wj 30:30; Ps 135:19
x Lb 26:55; Joz 18:10
y Kpł 14:7; Kpł 14:53
z Prz 16:33
a Dz 2:23

by dokonać za niego przebłagania, żeby go odesłać[a] dla Azazela na pustkowie.[b]

11 „I za samego siebie Aaron przyprowadzi byka stanowiącego dar ofiarny za grzech, i dokona przebłagania za siebie i swój dom; i zarżnie byka stanowiącego dar ofiarny za grzech, składanego za samego siebie.[c]

12 „I weźmie kadzielnicę[d] pełną żarzących się ognistych węgli z ołtarza[e] przed obliczem Jehowy oraz dwie pełne garście[f] drobniutkiego wonnego kadzidła,[g] i wniesie to poza zasłonę.[h] **13** I wsypie to kadzidło do ognia przed obliczem Jehowy,[i] a obłok z kadzidła okryje pokrywę Arki,[j] znajdującą się nad Świadectwem[k] — żeby nie umarł.

14 „I weźmie nieco krwi byka,[l] i palcem pokropi nią przed pokrywą od strony wschodniej oraz niewielką ilością krwi siedem razy pokropi[m] palcem przed pokrywą.[n]

15 „I zarżnie kozła stanowiącego dar ofiarny za grzech, składanego za lud,[o] a jego krew wniesie poza zasłonę[p] i postąpi z jego krwią[q] tak samo, jak postąpił z krwią byka; i pokropi w stronę pokrywy oraz przed pokrywą.

16 „I dokona przebłagania za święte miejsce w związku z wszelką nieczystością[r] synów Izraela oraz ich buntami we wszystkich ich grzechach;[s] i tak ma uczynić z namiotem spotkania, który znajduje się u nich pośród ich nieczystości.

17 „I żaden inny człowiek nie może się znaleźć w namiocie spotkania — od chwili, gdy on wejdzie dokonać przebłagania w świętym miejscu, aż do chwili, gdy wyjdzie; i dokona przebłagania za siebie[t] i za swój dom oraz za cały zbór Izraela.[u]

ROZDZ. 16

a Kpł 14:7
b Kpł 16:22
Iz 53:4
Rz 15:3
c Kpł 16:6
d Heb 9:4
e Wj 40:29
Kpł 6:13
Lb 16:46
f Obj 8:4
g Wj 30:34
Wj 30:36
Dz 10:4
Obj 5:8
Obj 8:3
h Kpł 16:2
Heb 6:19
Heb 10:20
i Wj 25:22
Lb 16:7
2Kl 19:15
j Wj 25:18
Wj 25:21
1Kn 28:11
k Wj 25:21
Wj 34:29
l Hcb 9:22
m Heb 9:12
1Pt 1:2
n Rz 3:25
Heb 9:24
Heb 9:25
Heb 10:4
Heb 10:12
o Kpł 16:5
Heb 2:17
Heb 5:3
Heb 9:26
1Jn 2:1
1Jn 2:2
p Heb 6:19
Heb 9:3
Heb 9:7
Heb 10:20
q Kpł 17:11
Heb 9:22
r Ps 51:5
Kzn 7:20
Rz 3:23
s Pwt 32:5
1Kl 8:46
t Kpł 9:7
Kpł 16:6
Heb 7:27
u Iz 53:6
Mk 10:45
Heb 2:9
Heb 9:7
Heb 9:12
1Jn 2:2
Obj 1:5

szpalta 2

a Wj 38:1
Kpł 16:12
b Kpł 9:9
Heb 9:22
c Kpł 9:12
d Wj 29:36
Kpł 8:15
Kpł 16:16
Heb 9:23
e Kpł 16:8
Kpł 16:10
Obj 5:9
f Kpł 1:4
g Neh 1:6

18 „I wyjdzie do ołtarza,[a] który jest przed obliczem Jehowy, i dokona za niego przebłagania, weźmie też nieco krwi byka i nieco krwi kozła i posmaruje nią rogi ołtarza dookoła.[b] **19** A niewielką ilością krwi pokropi[c] go palcem siedem razy i oczyści go, i uświęci od nieczystości synów Izraela.

20 „Gdy skończy dokonywać przebłagania[d] za święte miejsce oraz za namiot spotkania i ołtarz, przyprowadzi żywego kozła.[e] **21** I Aaron położy obie ręce[f] na głowie żywego kozła, i wyzna[g] nad nim wszystkie przewinienia[h] synów Izraela oraz wszelkie ich bunty we wszystkich ich grzechach,[i] i złoży je na głowie kozła,[j] i ręką przygotowanego mężczyzny[k] wypędzi go na pustkowie.[l] **22** I kozioł zaniesie na sobie wszystkie ich przewinienia[m] do ziemi pustynnej,[n] a on wypędzi owego kozła na pustkowie.[o]

23 „Aaron zaś przyjdzie do namiotu spotkania i zdejmie lniane szaty, które włożył, gdy wchodził do świętego miejsca, i tam je położy.[p] **24** I wykąpie swe ciało w wodzie[q] w świętym miejscu,[r] i włoży swe szaty,[s] i wyszedłszy, złoży swoje całopalenie[t] oraz całopalenie ludu,[u] i dokona przebłagania za siebie i za lud.[v] **25** A tłuszcz daru ofiarnego za grzech zamieni w dym na ołtarzu.[w]

26 „Ten[x] zaś, który wypędził kozła dla Azazela,[y] wypierze swe szaty i wykąpie swe ciało w

h Ps 69:9; Iz 53:5; Ef 2:3; **i** 1Ko 15:3; 1Pt 2:24; **j** Iz 53:6; 2Ko 5:21; **k** Mt 4:1; Łk 4:1; **l** Kpł 14:7; **m** Iz 53:12; Jn 1:29; Rz 15:3; Ef 1:7; Heb 9:28; 1Pt 2:24; 1Jn 3:5; **n** Ps 103:12; Eze 18:22; Mi 7:19; Heb 13:12; **o** Kpł 16:10; **p** Eze 42:14; Eze 44:19; **q** Wj 30:20; Heb 9:9; Heb 10:22; **r** Kpł 6:16; Kpł 6:26; **s** Wj 28:4; Kpł 8:7; **t** Kpł 16:3; **u** Kpł 16:5; **v** Ef 1:7; **w** Wj 29:13; Kpł 3:16; **x** Kpł 16:21; **y** Kpł 16:8.

wodzie,[a] a potem może wejść do obozu.

27 „Jednakże byka stanowiącego dar ofiarny za grzech oraz kozła stanowiącego dar ofiarny za grzech, których krew przyniesiono, by dokonać przebłagania w świętym miejscu, każe wynieść poza obóz; a ich skóry i mięso oraz gnój spalą w ogniu.[b] **28** A ten, kto je spalił, wypierze swe szaty i wykąpie swe ciało w wodzie, a potem może wejść do obozu.

29 „I będzie wam to służyć za ustawę po czas niezmierzony:[c] W miesiącu siódmym, dziesiątego dnia tego miesiąca,[d] macie trapić swe dusze[e] i nie wolno wykonywać żadnej pracy[f] — ani wam, ani rodowitemu mieszkańcowi, ani osiadłemu przybyszowi, który przebywa pośród was jako przybysz. **30** W tym bowiem dniu zostanie za was dokonane przebłaganie,[g] by uznać was za czystych. Będziecie przed Jehową oczyszczeni ze wszystkich waszych grzechów.[h] **31** Jest to dla was sabat[i] całkowitego odpoczynku i będziecie trapić swe dusze. Jest to ustawa po czas niezmierzony.

32 „A kapłan, który zostanie namaszczony[j] i którego ręka zostanie napełniona mocą, by pełnił służbę kapłańską[k] jako następca[l] swego ojca, ma dokonać przebłagania i przyoblec się w szaty lniane.[m] Są to święte szaty.[n] **33** I ma dokonać przebłagania za święte sanktuarium,[o] dokona też przebłagania za namiot[p] spotkania oraz za ołtarz;[q] i dokona przebłagania za kapłanów oraz za cały lud zboru.[r] **34** I będzie to wam służyć za ustawę po czas niezmierzony,[s] żeby raz w roku dokonywano przebłagania za synów Izraela w związku z wszystkimi ich grzechami”.[t]

ROZDZ. 16

a Lb 19:7 Heb 9:10
b Kpł 4:12 Kpł 8:17 Heb 13:11 Heb 13:12
c Wj 30:10
d Kpł 23:27 Lb 29:7
e Ps 35:13 Iz 58:5 2Ko 7:10
f Kpł 23:28
g Jn 3:16 Rz 8:32 Tyt 2:14 1Jn 1:7 1Jn 3:16
h Ps 51:2 Jer 33:8 Eze 36:25 Ef 5:26 Heb 9:14 Heb 10:2
i Kpł 23:32
j Wj 29:7 Kpł 8:12 Dz 10:38 Heb 1:9
k Wj 29:29 Kpł 8:33 Heb 5:5 Heb 5:10 Heb 7:11 Heb 7:16
l Lb 20:26
m Wj 28:39 Wj 39:28 Kpł 16:4
n Wj 28:2 Obj 19:8
o Kpł 16:16
p Kpł 16:20
q Wj 29:36 Kpł 8:15 Kpł 16:18
r Kpł 16:24 1Jn 2:2
s Kpł 23:31 Lb 29:7
t Wj 30:10 Heb 9:7

szpalta 2

ROZDZ. 17

a Kpł 1:3 Pwt 6:1 Pwt 12:21
b Kpł 18:29 Kpł 20:2
c 2Kl 16:4 Eze 20:28
d Pwt 12:5 Pwt 12:18
e Kpł 3:2 Kpł 7:11
f Kpł 3:8
g Kpł 3:16 Kpł 7:31
h Kpł 3:5 Kpł 4:31
i Pwt 32:17 Joz 24:14 2Kn 11:15 1Ko 10:20

I uczynił tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

17 I Jehowa odezwał się do Mojżesza, mówiąc: **2** „Przemów do Aarona i jego synów oraz do wszystkich synów Izraela i powiedz im: ‚Oto, co Jehowa nakazał, mówiąc:

3 „‚„Jeżeli jakiś mężczyzna z domu Izraela zarżnie w obozie byka lub baranka, lub kozę albo zarżnie je poza obozem, **4** a nie przyniesie tego przed wejście do namiotu spotkania,[a] by złożyć to jako dar ofiarny dla Jehowy przed przybytkiem Jehowy, to mężczyzna ten będzie obciążony winą krwi. Przelał krew; mężczyzna ten ma zostać zgładzony spośród swego ludu,[b] **5** żeby synowie Izraela przynosili swe ofiary, które składają w otwartym polu,[c] i dla Jehowy przyniosą je do kapłana przed wejście do namiotu spotkania,[d] i je ofiarują jako ofiary współuczestnictwa dla Jehowy.[e] **6** I kapłan pokropi krwią ołtarz Jehowy[f] przy wejściu do namiotu spotkania, a tłuszcz[g] zamieni w dym jako kojącą woń dla Jehowy.[h] **7** Nie mają już więc składać swych ofiar kozłokształtnym demonom,[i] z którymi uprawiają nierząd.[j] Będzie to wam służyć za ustawę po czas niezmierzony, przez wszystkie wasze pokolenia”’.

8 „I powiedz im: ‚Jeśli jakiś człowiek z domu Izraela lub jakiś osiadły przybysz, który przebywa pośród was jako przybysz, będzie składał całopalenie[k] lub inną ofiarę, **9** a nie przyniesie tego przed wejście do namiotu spotkania, by to złożyć Jehowie,[l] człowiek ten zostanie zgładzony spośród swego ludu.[m]

j Wj 34:15; Kpł 20:5; Pwt 31:16; Jer 3:1; Eze 23:8; Jak 4:4; **k** Kpł 1:3; **l** Pwt 12:6; Pwt 12:14; **m** Kpł 17:4.

10 „‚Jeśli jakiś człowiek z domu Izraela lub jakiś osiadły przybysz, który przebywa pośród was jako przybysz, spożywa jakąkolwiek krew,[a] to zwrócę swe oblicze przeciw duszy,[b] która spożywa krew; i niechybnie zgładzę go spośród jego ludu. **11** Bo dusza ciała jest we krwi,[c] a ja dałem ją na ołtarz, abyście dokonywali przebłagania[d] za swe dusze, gdyż to krew[e] dokonuje przebłagania[f] dzięki duszy, która w niej jest. **12** Dlatego powiedziałem synom Izraela: ‚Żadnej duszy spośród was nie wolno spożywać krwi i żaden osiadły przybysz, który przebywa pośród was jako przybysz,[g] nie może spożywać krwi'.[h]

13 „‚Jeśli jakiś człowiek z synów Izraela lub jakiś osiadły przybysz, który przebywa pośród was jako przybysz, złapie podczas łowów dzikie zwierzę lub ptaka, które można jeść, to wyleje jego krew[i] i przykryje ją prochem.[j] **14** Bo duszą wszelkiego ciała jest jego krew dzięki duszy, która w niej jest. Toteż powiedziałem synom Izraela: ‚Nie wolno wam spożywać krwi żadnego ciała, gdyż duszą wszelkiego ciała jest jego krew.[k] Każdy, kto ją spożywa, zostanie zgładzony'.[l] **15** Jeżeli ktoś, jakaś dusza — czy to rodowity mieszkaniec, czy też osiadły przybysz — zje jakąś padlinę lub coś rozszarpanego przez dzikie zwierzę,[m] to wypierze swe szaty i wykąpie się w wodzie, i będzie nieczysty aż do wieczora;[n] potem będzie czysty. **16** Ale jeśli ich nie wypierze i nie wykąpie swego ciała, to odpowie za swe przewinienie'".[o]

18 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **2** „Przemów do synów Izraela i powiedz im: ‚Jam jest Jehowa, wasz Bóg.[p]

3 Nie wolno wam czynić tak, jak czyni ziemia egipska, w której mieszkaliście;[a] i nie wolno wam czynić tak, jak czyni ziemia Kanaan, do której was prowadzę;[b] i nie wolno wam postępować według ich ustaw. **4** Macie wprowadzać w czyn moje sądownicze rozstrzygnięcia[c] oraz macie przestrzegać moich ustaw,[d] żeby postępować według nich.[e] Jam jest Jehowa, wasz Bóg. **5** I przestrzegajcie moich ustaw oraz moich sądowniczych rozstrzygnięć, dzięki którym człowiek będzie żył, jeśli będzie je wykonywał.[f] Jam jest Jehowa.[g]

6 „‚Nikomu z was nie wolno się zbliżyć do swego krewnego według ciała, by odsłonić jego nagość.[h] Jam jest Jehowa. **7** Nie wolno ci odsłonić nagości swego ojca[i] i nagości swej matki. Ona jest twoją matką. Nie wolno ci odsłonić jej nagości.

8 „‚Nie wolno ci odsłonić nagości żony twego ojca.[j] Jest to nagość twego ojca.

9 „‚Jeśli chodzi o nagość twej siostry, córki twego ojca lub córki twej matki, czy to urodzonej w tym samym domu, czy urodzonej poza nim, nie wolno ci odsłonić ich nagości.[k]

10 „‚Jeśli chodzi o nagość córki twego syna lub córki twej córki, nie wolno ci odsłonić ich nagości, gdyż są twoją nagością.

11 „‚Jeśli chodzi o nagość córki żony twego ojca, dziecka twego ojca — jest twoją siostrą, nie wolno ci więc odsłonić jej nagości.

12 „‚Nie wolno ci odsłonić nagości siostry twego ojca. Jest krewną twego ojca.[l]

13 „‚Nie wolno ci odsłonić nagości siostry twej matki, gdyż jest krewną twej matki.

ROZDZ. 17

a Rdz 9:4; Kpl 3:17; Kpl 7:26; Kpl 19:26; Pwt 12:16; 1Sm 14:33; Dz 15:29
b Kpl 20:3; Ps 34:16; Jer 44:11; 1Pt 3:12
c Rdz 9:4; Kpl 17:14; Pwt 12:23; 1Kn 11:19
d Kpl 8:15; Kpl 16:18
e Mt 26:28; Mk 14:24; Rz 3:25; Rz 5:9; Ef 1:7; Kol 1:20
f Heb 9:22; Heb 13:12; 1Pt 1:2; 1Jn 1:7; Obj 1:5
g Wj 12:49
h Rdz 9:4; Pwt 12:23; 1Kn 11:19; Dz 15:20; Dz 15:29
i Pwt 12:16; Pwt 15:23
j Eze 24:7
k Kpl 17:11; Pwt 12:23
l Kpl 17:10
m Wj 22:31; Pwt 14:21
n Kpl 11:40
o Kpl 7:18; Lb 19:20

ROZDZ. 18

p Rdz 17:7; Wj 6:7; Kpl 11:44; Mk 12:29

szpalta 2

a Ps 106:35; Eze 20:7; Jak 4:4
b Wj 23:24; Kpl 20:23; Pwt 12:30; Jer 10:2
c Kpl 19:37; Kpl 20:22; Pwt 4:1
d Pwt 6:2; Ps 119:16; Eze 20:19; 1Jn 5:3
e Łk 1:6
f Eze 20:11; Łk 10:28; Rz 10:5; Gal 3:12
g Wj 6:2; Mal 3:6
h Kpl 20:17; Gal 5:19
i Rdz 9:22; Eze 22:10

j Rdz 35:22; Kpl 20:11; Pwt 22:30; Pwt 27:20; 2Sm 16:21; 1Ko 5:1; **k** Kpl 20:17; Pwt 27:22; 2Sm 13:12; Eze 22:11; **l** Kpl 20:19.

14 „‚Nie wolno ci odsłonić nagości brata twego ojca. Nie wolno ci zbliżyć się do jego żony. Jest twoją ciotką.[a]

15 „‚Nie wolno ci odsłonić nagości twej synowej.[b] Jest żoną twego syna. Nie wolno ci odsłonić jej nagości.

16 „‚Nie wolno ci odsłonić nagości żony twego brata.[c] Jest to nagość twego brata.

17 „‚Nie wolno ci odsłonić nagości kobiety i jej córki.[d] Nie wolno ci wziąć córki jej syna i córki jej córki, żeby odsłonić jej nagość. Łączą je węzły krwi. Jest to rozpasanie.[e]

18 „‚Nie wolno ci wziąć sobie kobiety oraz jej siostry jako rywalki,[f] by odsłonić jej nagość — to znaczy nie za jej życia.

19 „‚Nie wolno ci zbliżyć się do kobiety w okresie jej nieczystości menstruacyjnej,[g] by odsłonić jej nagość.[h]

20 „‚Nie wolno ci żonie twego towarzysza dać nasienia, które z ciebie wypłynie, bo przez to stałbyś się nieczysty.[i]

21 „‚Nie możesz pozwolić, by któregokolwiek z twoich potomków poświęcono[j] Molochowi.[k] Nie wolno ci w ten sposób bezcześcić[l] imienia twego Boga. Jam jest Jehowa.[m]

22 „‚Nie wolno ci położyć się z mężczyzną[n] tak, jak się kładziesz z kobietą.[o] Jest to obrzydliwość.

23 „‚Nie wolno ci żadnemu zwierzęciu[p] dać nasienia, które z ciebie wypłynie, bo przez to stałbyś się nieczysty, a kobiecie nie wolno stanąć przed zwierzęciem, by z nim spółkować.[q] Jest to pogwałcenie tego, co naturalne.

24 „‚Nie stańcie się nieczystymi przez którąkolwiek z tych rzeczy, gdyż przez wszystkie te rzeczy stały się nieczyste narody, które wypędzam przed wami.[a] **25** Toteż ziemia ta jest nieczysta, sprowadzę więc na nią karę za jej przewinienie i ziemia ta wypluje swoich mieszkańców.[b] **26** A wy macie przestrzegać moich ustaw oraz sądowniczych rozstrzygnięć[c] i nie wolno wam — ani rodowitemu mieszkańcowi, ani osiadłemu przybyszowi, który przebywa pośród was jako przybysz — dopuszczać się żadnej z tych wszystkich obrzydliwości.[d] **27** Bo wszystkich tych obrzydliwości dopuszczali się mieszkańcy tej ziemi, którzy byli przed wami,[e] tak iż ziemia ta jest nieczysta. **28** Wtedy ta ziemia nie wypluje was za skalanie jej, tak jak wypluje narody, które były przed wami.[f] **29** Jeżeli ktoś dopuszcza się którejś ze wszystkich tych obrzydliwości, to dusze, które się ich dopuszczają, zostaną zgładzone spośród swego ludu.[g] **30** I macie wywiązywać się z obowiązku wobec mnie, by nie stosować się do żadnych odrażających zwyczajów, do których stosowano się przed wami,[h] żebyście nie stali się przez nie nieczyści. Jam jest Jehowa, wasz Bóg’ ”.

19 I Jehowa powiedział jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **2** „Przemów do całego zgromadzenia synów Izraela i powiedz im: ‚Macie być święci,[i] ponieważ ja, Jehowa, wasz Bóg, jestem święty.[j]

3 „‚Każdy z was ma się bać swej matki i swego ojca,[k] macie też zachowywać moje sabaty.[l] Jam jest Jehowa, wasz Bóg. **4** Nie zwracajcie się do nic niewartych bogów[m] i nie wolno wam czynić sobie lanych bogów.[n] Jam jest Jehowa, wasz Bóg.

ROZDZ. 18

a Kpł 20:20
b Rdz 38:26
Kpł 20:12
Eze 22:11
c Kpł 20:21
Pwt 25:5
Mk 6:17
Mk 12:19
d Kpł 20:14
Pwt 27:23
e Gal 5:19
f Rdz 30:15
1Sm 1:6
g Kpł 20:18
h Kpł 15:19
Kpł 15:24
Kpł 20:18
Eze 22:10
i Wj 20:14
Kpł 20:10
Pwt 22:22
2Sm 11:4
Prz 6:29
Mt 5:27
1Ko 6:9
Heb 13:4
j Pwt 18:10
k Kpł 20:2
1Kl 11:7
2Kl 23:10
Dz 7:43
l Wj 20:7
Kpł 19:12
Kpł 20:3
Eze 36:20
m Iz 42:8
n 1Ko 6:9
1Tm 1:10
Judy 7
o Rdz 19:5
Kpł 20:13
Sdz 19:22
Rz 1:27
p Wj 22:19
Kpł 20:15
q Kpł 20:16

szpalta 2

a Kpł 20:23
Pwt 18:12
b Rdz 15:16
c Kpł 20:22
Pwt 4:1
Pwt 4:40
Rz 2:12
d Wj 12:49
e Pwt 20:18
2Kl 16:3
2Kl 21:2
f Kpł 20:22
g Kpł 20:15
h Kpł 18:3
Kpł 20:23
Pwt 18:9

ROZDZ. 19

i Kpł 11:44
Ef 1:4
1Pt 1:16
j Kpł 21:8
Iz 6:3
Obj 4:8
k Wj 20:12
Ef 6:2
Heb 12:9

1 Wj 20:8; Wj 20:11; Wj 31:13; Łk 6:5; **m** Wj 20:4; Kpł 26:1; Ps 96:5; Hab 2:18; 1Ko 10:14; **n** Wj 20:23; Wj 32:4; Pwt 27:15.

5 „‚A jeśli składacie Jehowie ofiarę współuczestnictwa,[a] składajcie ją tak, by zaskarbić sobie uznanie.[b] **6** Należy ją jeść w dniu, w którym złożycie swą ofiarę, i zaraz następnego dnia, ale co pozostanie do trzeciego dnia, należy spalić w ogniu.[c] **7** Gdyby jednak jedzono ją w trzecim dniu, byłaby czymś plugawym.[d] Nie zostanie przyjęta z uznaniem.[e] **8** A kto będzie ją jadł, ten odpowie za swe przewinienie,[f] gdyż zbezcześcił świętą rzecz Jehowy; i dusza ta musi zostać zgładzona spośród swego ludu.

9 „‚A gdy będziecie urządzać żniwo w waszej ziemi, nie żnij ze swego pola aż do skraju i nie zbieraj pokłosia swego żniwa.[g] **10** Nie zbieraj też resztek[h] w swej winnicy i nie zbieraj rozsypanych winogron w swej winnicy. Masz je zostawić dla uciśnionego i dla osiadłego przybysza.[i] Jam jest Jehowa, wasz Bóg.

11 „‚Nie wolno wam kraść[j] i nie wolno wam zwodzić,[k] i nikomu z was nie wolno się sprzeniewierzać swemu towarzyszowi.[l] **12** I nie wolno wam przysięgać w moim imieniu na coś, co jest kłamstwem,[m] abyś nie zbezcześcił imienia swego Boga. Jam jest Jehowa. **13** Nie wolno ci oszukiwać swego bliźniego[n] i nie wolno ci rabować.[o] Zapłata najemnika nie ma pozostawać u ciebie przez całą noc aż do rana.[p]

14 „‚Nie wolno ci złorzeczyć głuchemu, a przed ślepym nie wolno ci stawiać przeszkody;[q] i będziesz się bał swego Boga.[r] Jam jest Jehowa.

15 „‚Nie wolno wam dopuszczać się niesprawiedliwości w sądzie. Nie wolno ci maluczkiego traktować stronniczo[s] i nie wolno ci faworyzować kogoś wielkiego.[a] Sprawiedliwie winieneś osądzać swego towarzysza.

16 „‚Nie wolno ci krążyć wśród swego ludu, by rzucać oszczerstwa.[b] Nie wolno ci nastawać na krew twego bliźniego.[c] Jam jest Jehowa.

17 „‚Nie wolno ci w swym sercu nienawidzić swego brata.[d] Masz zdecydowanie upominać swego towarzysza,[e] abyś razem z nim nie ponosił grzechu.

18 „‚Nie wolno ci wywierać pomsty[f] ani żywić urazy do synów swego ludu;[g] i masz miłować swego bliźniego jak samego siebie.[h] Jam jest Jehowa.

19 „‚Macie przestrzegać moich ustaw: Nie wolno ci krzyżować dwóch rodzajów zwierząt domowych. Nie wolno ci obsiewać pola dwoma rodzajami ziarna[i] i nie wolno ci ubierać się w szatę z dwóch rodzajów włókna połączonych ze sobą.[j]

20 „‚Jeżeli mężczyzna położy się z kobietą i dojdzie u niego do wypływu nasienia, to jeśli ona jest służącą przeznaczoną dla kogoś innego i nie została jeszcze wykupiona ani nie została jej dana wolność, należy wymierzyć karę. Nie należy ich uśmiercić, gdyż ona nie została wyzwolona. **21** A on ma przed wejście do namiotu spotkania przyprowadzić dla Jehowy swój dar ofiarny za przewinienie — barana stanowiącego dar ofiarny za przewinienie.[k] **22** I przed obliczem Jehowy kapłan dokona za niego przebłagania baranem stanowiącym dar ofiarny za przewinienie, za grzech, który popełnił; a grzech, który popełnił, zostanie mu przebaczony.[l]

23 „‚A gdy wejdziecie do tej ziemi i posadzicie jakieś drzewo zapewniające pokarm, macie

ROZDZ. 19

a Kpł 3:1
b Kpł 7:12
c Kpł 7:17
d Eze 4:14
e Kpł 7:18
f Kpł 5:17
g Wj 23:11 Kpł 23:22 Pwt 24:19
h Iz 17:6 Jer 49:9
i Kpł 25:6 Pwt 15:7 Rut 2:15 Ps 140:12
j Wj 20:15 Ef 4:28
k Kpł 6:2 Prz 12:22 Ef 4:25
l 1Kl 13:18 Jer 9:5
m Wj 20:7 Pwt 5:11 Mt 5:37 Jak 5:12
n Prz 22:16 Mk 10:19
o Prz 22:22
p Pwt 24:15 Jer 22:13 Jak 5:4
q Pwt 27:18
r Rdz 42:18 Kpł 25:17 Neh 5:15 Prz 1:7 Prz 8:13 1Pt 2:17
s Wj 23:3 Pwt 16:19 2Kn 19:6 Prz 24:23 Rz 2:11

szpalta 2

a Pwt 1:17 Jak 2:9
b Ps 15:3 Prz 11:13 1Tm 3:11 2Tm 3:3 Tyt 2:3
c Wj 20:16 1Kl 21:13 Prz 6:17 Mt 26:60 Dz 6:11
d Rdz 27:41 Prz 10:18 1Jn 2:9 1Jn 3:15
e Ps 141:5 Prz 9:8 Mt 18:15 Gal 2:11 1Tm 5:20 Tyt 1:13
f Prz 20:22 Rz 12:19
g 1Sm 18:29 Ps 55:3
h Mt 5:43 Mt 22:39 Rz 13:9 Gal 5:14 Jak 2:8
i Pwt 22:9

j Pwt 22:11; **k** Kpł 6:6; **l** Kpł 4:31; Kpł 6:7.

jego owoc uważać za nieczysty jako jego „napletek”. Przez trzy lata pozostanie dla was nieobrzezany. Nie należy go jeść. **24** Lecz w czwartym roku wszystek jego owoc[a] stanie się czymś świętym ku radosnemu świętowaniu dla Jehowy.[b] **25** A w piątym roku możecie jeść jego owoc; tak zostanie wam dodany jego plon.[c] Jam jest Jehowa, wasz Bóg.

26 „‚Nie wolno wam jeść niczego razem z krwią.[d]

„‚Nie wolno wam wypatrywać znaków wróżebnych[e] i nie wolno wam zajmować się magią.[f]

27 „‚Nie wolno wam ścinać włosów dookoła głowy na wysokości pejsów i nie wolno ci niszczyć skraju swej brody.[g]

28 „‚I nie wolno wam robić na swym ciele nacięć ze względu na zmarłą duszę,[h] nie wolno wam też wykonywać na sobie tatuowanych znaków. Jam jest Jehowa.

29 „‚Nie bezcześć swej córki, czyniąc z niej nierządnicę,[i] by ta ziemia nie uprawiała nierządu i by ziemia nie napełniła się wyuzdaniem.[j]

30 „‚Macie zachowywać moje sabaty[k] i odnosić się do mego sanktuarium z bojaźnią nacechowaną szacunkiem.[l] Jam jest Jehowa.

31 „‚Nie zwracajcie się do mediów spirytystycznych[m] i nie radźcie się tych, którzy trudnią się przepowiadaniem wydarzeń,[n] żebyście przez nich nie stali się nieczyści. Jam jest Jehowa, wasz Bóg.

32 „‚Przed siwym włosem winieneś wstać[o] i masz okazywać względy osobie starca,[p] i masz się bać swego Boga.[q] Jam jest Jehowa.

ROZDZ. 19

a Lb 18:12
Pwt 18:4

b Pwt 26:2
Prz 3:9

c Kpl 26:4

d Kpl 3:17
Kpl 17:13
Pwt 12:23
Dz 15:20
Dz 21:25

e 2Kl 17:17

f Wj 8:7
Pwt 18:10
2Kl 21:6
Gal 5:20
Obj 21:8

g Kpl 21:5
Jer 9:26

h Pwt 14:1
Jer 16:6

i Kpl 21:7
Pwt 23:17
Heb 13:4

j Prz 21:27
1Pt 4:3

k Wj 20:10
Wj 31:13

l Kpl 26:2

m Kpl 20:6
Pwt 18:11
1Sm 28:7
1Kn 10:13
2Kn 33:6
Iz 8:19
Gal 5:20
Obj 21:8

n Kpl 20:27
Dz 16:16

o Prz 16:31
Prz 20:29

p Hi 32:6
Prz 23:22
Lam 5:12
1Tm 5:1

q Neh 5:9
Hi 28:28
Prz 1:7
Prz 8:13
1Pt 2:17

szpalta 2

a Wj 23:9
Mal 3:5

b Wj 12:49
Pwt 10:19

c Wj 22:21

d Za 7:9

e Pwt 25:13
Pwt 25:15
Prz 20:10

f Prz 11:1
Prz 16:11

g Kpl 18:5
Pwt 4:6

ROZDZ. 20

h Kpl 18:21
Pwt 18:10

i 1Pt 3:12

j Wj 15:17
Lb 19:20
Pwt 23:14
Eze 5:11

k Kpl 18:21

l Pwt 13:8

33 „‚A jeśli jakiś osiadły przybysz przebywa u was jako przybysz w waszej ziemi, nie wolno wam go gnębić.[a] **34** Osiadły przybysz, który przebywa u was jako przybysz, ma się stać dla was jak wasz rodowity mieszkaniec; i masz go miłować jak samego siebie,[b] byliście bowiem osiadłymi przybyszami w ziemi egipskiej.[c] Jam jest Jehowa, wasz Bóg.

35 „‚Nie wolno wam dopuszczać się niesprawiedliwości przy sądzeniu,[d] przy mierzeniu, przy ważeniu[e] ani przy odmierzaniu płynów. **36** Macie mieć dokładną wagę,[f] dokładne odważniki, dokładną efę i dokładny hin. Jam jest Jehowa, wasz Bóg, który was wyprowadził z ziemi egipskiej. **37** Macie więc przestrzegać wszystkich moich ustaw i wszystkich moich sądowniczych rozstrzygnięć i macie je spełniać.[g] Jam jest Jehowa’”.

20 I Jehowa odezwał się do Mojżesza, mówiąc: **2** „Masz powiedzieć synom Izraela: ‚Każdy człowiek spośród synów Izraela i każdy osiadły przybysz przebywający w Izraelu jako przybysz, który kogoś ze swego potomstwa oddaje Molochowi,[h] ma bezwarunkowo być uśmiercony. Lud tej ziemi ma go obrzucić kamieniami, żeby umarł. **3** A ja skieruję swe oblicze przeciw temu człowiekowi i zgładzę go spośród jego ludu,[i] gdyż kogoś ze swego potomstwa oddał Molochowi, aby skalać me święte miejsce[j] i zbezcześcić moje święte imię.[k] **4** Jeśli zaś lud tej ziemi rozmyślnie zasłoni oczy przed owym człowiekiem, oddającym kogoś ze swego potomstwa Molochowi, i go nie uśmierci,[l] **5** to ja skieruję swe oblicze przeciw temu człowieko-

wi i jego rodzinie[a] i niechybnie zgładzę spośród ich ludu zarówno jego, jak i wszystkich, którzy wraz z nim uprawiają nierząd,[b] dopuszczając się nierządu z Molochem.

6 „‚Jeśli chodzi o duszę, która się zwraca do mediów spirytystycznych[c] oraz do tych, którzy się trudnią przepowiadaniem wydarzeń,[d] aby uprawiać z takimi nierząd, ja skieruję swe oblicze przeciw tej duszy i zgładzę kogoś takiego spośród jego ludu.[e]

7 „‚A wy się uświęćcie i bądźcie święci,[f] gdyż ja jestem Jehowa, wasz Bóg. **8** I przestrzegajcie moich ustaw, i je wykonujcie.[g] Jam jest Jehowa, który was uświęca.[h]

9 „‚Jeśli jakiś człowiek złorzeczy swemu ojcu i swej matce,[i] ma bezwarunkowo być uśmiercony.[j] Złorzeczył przecież swemu ojcu i swej matce. Spadnie na niego jego własna krew.[k]

10 „‚A mężczyzna, który cudzołoży z żoną innego mężczyzny, cudzołoży z żoną swego bliźniego.[l] Ma być bezwarunkowo uśmiercony — zarówno cudzołożnik, jak i cudzołożnica.[m] **11** A mężczyzna, który się kładzie z żoną swego ojca, odsłonił nagość swego ojca.[n] Oboje mają bezwarunkowo być uśmierceni. Spadnie na nich ich własna krew. **12** A jeśli mężczyzna kładzie się ze swą synową, oboje mają bezwarunkowo być uśmierceni.[o] Dopuścili się pogwałcenia tego, co naturalne. Spadnie na nich ich własna krew.[p]

13 „‚A gdy jakiś mężczyzna kładzie się z inną osobą płci męskiej, tak jak mężczyzna kładzie się z kobietą, obaj dopuszczają się obrzydliwości.[q] Mają bezwarunkowo być uśmierceni. Spadnie na nich ich własna krew.

ROZDZ. 20

a Wj 20:5
1Kl 20:42
b Ps 106:39
Oz 2:13
c Kpl 19:31
Pwt 18:11
Gal 5:20
Obj 21:8
d Kpl 20:27
Dz 16:16
e 1Kn 10:13
Eze 6:9
f Kpl 11:44
Ef 1:4
1Pt 1:16
g Kpl 18:4
Kzn 12:13
Łk 1:6
h Wj 31:13
Kpl 21:8
Eze 37:28
1Ts 5:23
2Ts 2:13
i Pwt 27:16
Prz 20:20
Mt 15:4
j Wj 21:17
k 2Sm 1:16
1Kl 2:32
l Kpl 18:20
Pwt 5:18
Jer 29:23
Rz 7:3
m Pwt 22:22
1Ko 6:9
n Kpl 18:8
Pwt 27:20
o Kpl 18:15
p Kpl 18:29
q Rdz 19:5
Kpl 18:22
Sdz 19:22
Rz 1:27
1Ko 6:9
Judy 7

szpalta 2

a Kpl 18:17
Pwt 27:23
b Kpl 21:9
c Gal 5:19
d Wj 22:19
Pwt 27:21
e Kpl 18:23
f Kpl 18:9
Pwt 27:22
2Sm 13:12
Eze 22:11
g Kpl 15:24
Kpl 18:19
Eze 22:10
h Kpl 18:13
i Kpl 18:12
j Kpl 18:6
k Kpl 18:14
l Ps 109:13
m Kpl 18:16
Pwt 25:5
Mk 6:18
Mk 12:19
n Kpl 18:26
Ps 105:45
Ps 119:80
Kzn 12:13
o Wj 21:1
Pwt 5:1
Ps 119:20
Iz 26:9

14 „‚Jeśli mężczyzna weźmie sobie kobietę oraz jej matkę, jest to rozpasanie.[a] Należy go wraz z nimi spalić w ogniu,[b] żeby rozpasanie[c] nie pozostawało wśród was.

15 „‚A jeśli mężczyzna da nasienie, które z niego wypłynie, jakiemuś zwierzęciu,[d] to ma bezwarunkowo być uśmiercony, macie też zabić zwierzę. **16** I jeśli kobieta zbliży się do jakiegoś zwierzęcia, by z nim spółkować,[e] zabijesz tę kobietę oraz to zwierzę. Mają bezwarunkowo ponieść śmierć. Spadnie na nich ich własna krew.

17 „‚A jeśli mężczyzna weźmie swoją siostrę, córkę swego ojca lub córkę swej matki, i zobaczy jej nagość, a ona zobaczy jego nagość, jest to hańbą.[f] Zostaną więc zgładzeni na oczach synów swego ludu. Odsłonił nagość swej siostry. Niech odpowie za swe przewinienie.

18 „‚A jeśli mężczyzna kładzie się z kobietą, która miesiączkuje, i odsłania jej nagość, to obnażył jej źródło; ona też odsłoniła źródło swej krwi.[g] Oboje więc zostaną zgładzeni spośród swego ludu.

19 „‚I nie wolno ci odsłonić nagości siostry swej matki[h] oraz siostry twego ojca,[i] gdyż zostałaby obnażona jego krewna.[j] Niech odpowiedzą za swe przewinienie. **20** A mężczyzna, który się kładzie z żoną swego wujka, odsłania nagość swego wujka.[k] Odpowiedzą za swój grzech. Umrą bezdzietnie.[l] **21** Jeśli zaś mężczyzna weźmie żonę swego brata, jest to coś odrażającego.[m] Odsłonił nagość swego brata. Będą bezdzietni.

22 „‚A wy macie przestrzegać wszystkich moich ustaw[n] oraz wszystkich moich sądowniczych rozstrzygnięć[o] i macie je

wykonywać, żeby was nie wypluła[a] ziemia, do której was prowadzę, byście w niej zamieszkali. **23** I nie wolno wam postępować według ustaw narodów, które wypędzam przed wami,[b] gdyż one dopuściły się wszystkich tych rzeczy i ja się nimi brzydzę.[c] **24** Dlatego wam powiedziałem:[d] „Wy posiądziecie ich ziemię, ja zaś dam ją wam, abyście ją wzięli w posiadanie — ziemię mlekiem i miodem płynącą.[e] Jam jest Jehowa, wasz Bóg, który was oddzielił od tych ludów”.[f] **25** I macie czynić różnicę między zwierzęciem czystym a nieczystym oraz między ptakiem nieczystym a czystym;[g] nie wolno wam plugawić[h] swych dusz czworonożnym zwierzęciem ani ptakiem, ani czymkolwiek poruszającym się po ziemi, co wam oddzieliłem, uznając to za nieczyste. **26** I bądźcie dla mnie święci,[i] gdyż ja, Jehowa, jestem święty;[j] i oddzielam was od tych ludów, abyście się stali moją własnością.[k]

27 „‚A jeśli chodzi o mężczyznę lub kobietę, w których będzie duch mediumistyczny lub duch przepowiadania,[l] mają bezwarunkowo być uśmierceni.[m] Należy ich obrzucić kamieniami, żeby umarli. Spadnie na nich własna krew’ ”.[n]

21 I Jehowa rzekł do Mojżesza: „Przemów do kapłanów, synów Aarona, i powiedz im: ‚Niech nikt pośród swego ludu nie skala się zmarłą duszą.[o] **2** Ale z powodu swego bliskiego krewnego, swej matki i swego ojca, i swego syna, i swej córki, i swego brata, **3** i swej siostry, dziewicy, swojej bliskiej krewnej, która jeszcze nie należała do żadnego mężczyzny — z jej powodu może się skalać. **4** Nie może się skalać [z powodu kobiety należącej] do jakiegoś właściciela wśród jego ludu, by się nie zbezcześcić. **5** Nie mają sobie robić łysiny na głowach[a] i nie mają golić skraju swej brody,[b] a na swym ciele nie mają robić nacięcia.[c] **6** Mają być święci dla swego Boga[d] i niech nie bezczeszczą imienia swego Boga,[e] gdyż to oni składają ofiary ogniowe dla Jehowy, chleb swego Boga;[f] i mają być święci.[g] **7** Nierządnicy[h] lub kobiety zhańbionej nie mają sobie wziąć; i kobiety rozwiedzionej[i] z mężem nie mają sobie wziąć,[j] gdyż kapłan jest święty dla swego Boga. **8** Toteż uświęcisz go,[k] gdyż on ofiaruje chleb twego Boga. Ma być dla ciebie święty,[l] gdyż ja, Jehowa, który was uświęcam, jestem święty.[m]

9 „‚A jeśli córka kapłana skala się uprawianiem nierządu, to kala swego ojca. Należy ją spalić w ogniu.[n]

10 „‚Ten zaś, kto jest arcykapłanem pośród swych braci, któremu wylano na głowę olejek do namaszczania[o] i którego ręka została napełniona mocą, by nosił szaty,[p] nie może wichrzyć włosów na swej głowie[q] i nie może rozdzierać swych szat.[r] **11** I nie ma podchodzić do żadnej zmarłej duszy.[s] Nie może się skalać z powodu swego ojca ani swej matki. **12** Nie może też wychodzić z sanktuarium i bezcześcić sanktuarium swego Boga,[t] gdyż ma na sobie znak poświęcenia, olejek do namaszczania od swego Boga.[u] Jam jest Jehowa.

13 „‚Niech weźmie sobie kobietę, która jest dziewicą.[v] **14** A wdowy ani kobiety rozwiedzionej, ani zhańbionej, nierządnicy

ROZDZ. 20

a Kpł 18:28
b Kpł 18:3 Kpł 18:24 Pwt 12:30 Jer 10:2
c Kpł 18:27 Pwt 9:5
d Wj 3:17 Wj 6:8
e Pwt 8:8 Eze 20:6
f Wj 19:5 Wj 33:16 1Kl 8:53 2Ko 6:16 1Pt 2:9
g Kpł 11:47 Pwt 14:4 Dz 10:14
h Kpł 11:43
i Kpł 19:2
j Ps 99:5 1Pt 1:16 Obj 4:8
k Pwt 7:6 Pwt 14:2 Tyt 2:14
l Wj 22:18 Kpł 19:31 Pwt 18:10 1Sm 28:7 Obj 21:8
m Wj 22:18 Kpł 20:6 Mi 5:12
n 2Sm 1:16

ROZDZ. 21

o Lb 19:14

szpalta 2

a Pwt 14:1 Iz 15:2 Eze 44:20
b Kpł 19:27 Jer 48:37
c Kpł 19:28 1Kl 18:28 Jer 16:6
d Wj 29:44 Kpł 10:3 Ezd 8:28
e Kpł 18:21 Kpł 19:12 Kpł 22:32
f Kpł 3:11 Mal 1:7
g Iz 52:11 1Pt 1:16
h Kpł 19:29
i Pwt 24:1 Mt 19:8
j Eze 44:22
k Wj 28:41 Kpł 20:8 1Ko 6:11 Heb 9:13
l Kpł 11:44
m Wj 28:36 Kpł 11:45 Kpł 20:7 Iz 43:15
n Rdz 38:24 Kpł 20:14
o Kpł 8:12 Lb 35:25 Ps 133:2

---

p Wj 28:2; Wj 29:29; Kpł 16:32; **q** Kpł 10:6; **r** Rdz 37:34; **s** Lb 6:7; Lb 19:11; Lb 19:14; **t** Kpł 10:7; Kpł 21:23; **u** Kpł 8:12; Łk 4:18; Dz 10:38; **v** Eze 44:22; 2Ko 11:2; Obj 14:4.

—żadnej z nich nie może sobie wziąć, ale pojmie za żonę dziewicę ze swego ludu. **15** I nie wolno mu bezcześcić swego potomstwa wśród swego ludu,[a] bom ja jest Jehowa, który go uświęca'".[b]

16 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **17** „Powiedz Aaronowi, mówiąc: ‚Żaden mężczyzna z twego potomstwa przez wszystkie ich pokolenia, mający jakąś wadę,[c] nie może się zbliżać, by ofiarować chleb swego Boga.[d] **18** Jeżeli jakiś mężczyzna ma wadę, to nie może się zbliżać: mężczyzna ślepy albo kulawy, albo z rozszczepionym nosem, albo z jedną kończyną przydługą,[e] **19** albo mężczyzna mający złamaną nogę lub złamaną rękę, **20** albo garbaty, albo wątły, albo chory na oczy, albo oparszywiały, albo mający liszaje, albo mający zgniecione jądra.[f] **21** Żaden mężczyzna z potomstwa kapłana Aarona mający jakąś wadę nie może się zbliżać, by składać ofiary ogniowe dla Jehowy.[g] Ma jakąś wadę. Nie może się zbliżać, by ofiarować chleb swego Boga.[h] **22** Może jeść chleb swego Boga z rzeczy najświętszych[i] i z rzeczy świętych.[j] **23** Nie może jednak zbliżać się do zasłony[k] i nie może przystępować do ołtarza,[l] gdyż ma jakąś wadę;[m] i nie może bezcześcić mego sanktuarium,[n] bom ja jest Jehowa, który ich uświęca'".[o]

24 Toteż Mojżesz przemówił do Aarona i jego synów oraz do wszystkich synów Izraela.

22 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **2** „Powiedz Aaronowi oraz jego synom, żeby się trzymali z dala od świętych rzeczy synów Izraela i nie bezcześcili mojego świętego imienia[p] w rzeczach, które dla mnie uświęcają.[q] Jam jest Jehowa. **3** Powiedz im: ‚Przez wszystkie wasze pokolenia każdy mężczyzna z całego waszego potomstwa, który—gdy jest na nim jego nieczystość[a]—zbliży się do świętych rzeczy, uświęcanych przez synów izraelskich dla Jehowy, dusza ta ma zostać zgładzona sprzed mego oblicza. Jam jest Jehowa. **4** Żaden mężczyzna z potomstwa Aarona, jeśli jest trędowaty[b] lub ma wyciek,[c] nie może jeść ze świętych rzeczy, dopóki nie stanie się czysty,[d] ani ten, kto dotknie kogoś nieczystego z powodu zmarłej duszy,[e] ani mężczyzna, u którego nastąpił wypływ nasienia,[f] **5** ani mężczyzna, który dotknie jakiegoś rojącego się stworzenia, które jest dla niego nieczyste,[g] lub dotknie kogoś, kto jest dla niego nieczysty z powodu jakiejkolwiek swej nieczystości.[h] **6** Dusza, która dotknie czegoś takiego, będzie nieczysta aż do wieczora i nie może jeść nic ze świętych rzeczy, lecz wykąpie swe ciało w wodzie.[i] **7** Gdy słońce zajdzie, wtedy będzie czysty, a potem może jeść coś ze świętych rzeczy, gdyż jest to jego chleb.[j] **8** Nie będzie też jadł żadnej padliny ani niczego rozszarpanego przez dzikie zwierzęta, aby się nie stał przez to nieczysty.[k] Jam jest Jehowa.

9 „‚I będą się wywiązywać ze swego obowiązku wobec mnie, żeby z jego powodu nie obciążyli się grzechem i nie musieli umrzeć,[l] gdyż to bezcześcili. Jam jest Jehowa, który ich uświęca.

10 „‚I żaden obcy nie ma jeść nic świętego.[m] Żaden osiedleniec mieszkający u kapłana ani najemnik nie ma jeść nic świętego. **11** Ale jeśli kapłan nabędzie jakąś duszę, jako nabytą za swe pieniądze, to ktoś taki może to jeść. Również niewolnicy urodzeni w jego domu

ROZDZ. 21

a Ezd 9:2
b 1Ts 5:23 2Ts 2:13
c Kpł 22:21 Rz 12:1 Ef 5:27 Heb 7:26 Obj 14:5
d Kpł 3:11 Lb 16:5
e Kpł 22:23
f Kpł 22:24 Pwt 23:1
g Kpł 2:2
h Kpł 22:25
i Kpł 2:10 Kpł 6:16 Kpł 24:9 Lb 18:9
j Kpł 22:10 Lb 18:19
k Wj 30:6 Heb 10:20
l Wj 38:1
m Kpł 21:17
n Wj 25:8 Kpł 21:12
o Wj 28:41

ROZDZ. 22

p Kpł 21:6 Ps 83:18 Ps 135:13
q Wj 28:38 Lb 18:32 Pwt 15:19

szpalta 2

a Kpł 7:20
b Kpł 13:2
c Kpł 15:2
d Kpł 14:2 Kpł 15:13
e Kpł 21:1 Lb 19:11 Lb 19:22
f Kpł 15:16
g Kpł 11:24 Kpł 11:43
h Kpł 15:7 Kpł 15:19
i Lb 19:7 1Ko 6:11 Heb 10:22
j Kpł 21:22 Lb 18:11
k Wj 22:31 Kpł 17:15 Pwt 14:21
l Wj 28:43 Kpł 10:2
m Wj 29:33 Mt 12:4

mogą jeść jego chleb.[a] **12** A jeśli córka kapłana zostanie żoną mężczyzny obcego, to nie może jeść z daniny świętych rzeczy. **13** Ale jeśli córka kapłana zostanie wdową lub rozwiedzioną, nie mając potomstwa, i powróci do domu ojca jak w swej młodości,[b] może jeść chleb swego ojca;[c] lecz żaden obcy nie może się nim żywić.

14 „‚A jeśli ktoś przez pomyłkę zje coś świętego,[d] to doda do tego jedną piątą[e] i da tę świętą rzecz kapłanowi. **15** Nie mają więc bezcześcić świętych rzeczy synów Izraela, które oni składają Jehowie,[f] **16** i ściągnąć na nich kary za winę z powodu jedzenia ich świętych rzeczy; bom ja jest Jehowa, który ich uświęca'".

17 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **18** „Przemów do Aarona i jego synów oraz do wszystkich synów Izraela i powiedz im: ‚Jeżeli jakiś mężczyzna z domu Izraela lub jakiś osiadły przybysz w Izraelu składa swój dar ofiarny[g] – czy chodzi o ich dary ślubowane,[h] czy ich dobrowolne dary ofiarne,[i] które składaliby Jehowie na całopalenie – **19** jeśli ma to zjednać wam uznanie,[j] winien to być zdrowy[k] samiec ze stada, z baranków lub z kozłów. **20** Niczego, co ma wadę, nie wolno wam składać,[l] gdyż to nie zjedna wam uznania.

21 „‚A jeśli mężczyzna składa Jehowie ofiarę współuczestnictwa,[m] by spełnić ślub,[n] albo jako dobrowolny dar ofiarny, ma to być zdrowe zwierzę ze stada lub z trzody, żeby zjednało uznanie. Nie może w nim być żadnej wady. **22** Niczego, co jest ślepe albo ma złamanie lub nacięcie, lub brodawkę, lub oparszywienie, lub liszaj[a] – niczego takiego nie wolno wam składać Jehowie, żadnej też ofiary ogniowej[b] z tego nie wolno wam położyć na ołtarzu dla Jehowy. **23** Natomiast byka lub owcę z którąś częścią ciała za długą lub za krótką[c] możesz uczynić dobrowolnym darem ofiarnym; lecz jako dar ślubowany nie zostanie przyjęty z uznaniem. **24** Ale tego, które ma jądra[d] zgniecione lub zmiażdżone, lub oderwane, lub wycięte, nie wolno wam złożyć Jehowie i w waszej ziemi nie będziecie takich ofiarować. **25** I żadnego z nich, pochodzącego z ręki cudzoziemca, nie wolno wam składać jako chleba waszego Boga, gdyż mają skazę. Mają w sobie wadę.[e] Nie zostaną od was przyjęte z uznaniem'".[f]

26 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **27** „Jeśli urodzi się byk lub baranek, lub kozioł, to pozostanie pod swoją matką siedem dni,[g] ale ósmego dnia i później będzie przyjęty z uznaniem jako dar ofiarny, jako ofiara ogniowa dla Jehowy. **28** Byka zaś i owcy nie wolno wam zarzynać wraz z ich młodymi w tym samym dniu.[h]

29 „A gdy będziecie składać Jehowie ofiarę dziękczynienia,[i] złóżcie ją, by zjednać sobie uznanie. **30** Należy ją zjeść w tym samym dniu.[j] Nic z niej nie wolno wam pozostawić do rana.[k] Jam jest Jehowa.

31 „I przestrzegajcie moich przykazań, i je wykonujcie.[l] Jam jest Jehowa. **32** I nie wolno wam bezcześcić mojego świętego imienia,[m] a ja mam być uświęcany pośród synów Izraela.[n] Jam jest Jehowa, który was uświęca,[o] **33** ten, który was wyprowadza z ziemi egipskiej, by się okazać

ROZDZ. 22

a Lb 18:11
b Rdz 38:11
c Kpl 10:14
Lb 18:19
d Kpl 5:15
e Kpl 5:16
Kpl 27:13
f Lb 18:32
Eze 22:26
g Lb 15:14
Lb 15:16
h Kpl 7:16
Kpl 23:38
Lb 15:3
Ps 22:25
Ps 56:12
i Pwt 12:6
j Kpl 7:18
Kpl 23:11
k Kpl 1:3
Kpl 22:22
l Pwt 15:21
Pwt 17:1
Mal 1:8
Heb 9:14
1Pt 1:19
m Kpl 3:1
n Lb 15:8
Pwt 23:21
Ps 50:14
Ps 61:8
Kzn 5:4

szpalta 2

a Pwt 15:21
Mal 1:8
b Kpl 3:3
Kpl 3:14
c Kpl 21:18
d Kpl 21:20
Pwt 23:1
e Kpl 21:21
f Kpl 7:18
Kpl 19:7
g Wj 22:30
h Wj 23:19
Pwt 22:6
Prz 12:10
i Kpl 7:12
Ps 107:22
Ps 116:17
Am 4:5
j Kpl 7:15
k Wj 12:10
l Kpl 19:37
Lb 15:40
Pwt 4:40
m Kpl 18:21
Kpl 19:12
Am 2:7
n Kpl 10:3
Iz 29:23
Łk 11:2
o Wj 19:5
Kpl 20:8
Kpl 21:8
Jn 17:17

dla was Bogiem.[a] Jam jest Jehowa".

23 I Jehowa odezwał się do Mojżesza, mówiąc: **2** „Przemów do synów Izraela i powiedz im: ‚Okresowe święta[b] Jehowy, które macie ogłosić,[c] to święte zgromadzenia. Oto moje okresowe święta:

3 „‚Sześć dni można wykonywać pracę, ale w siódmym dniu jest sabat całkowitego odpoczynku,[d] święte zgromadzenie. Nie możecie wykonywać żadnej pracy. Jest to sabat dla Jehowy wszędzie, gdzie mieszkacie.[e]

4 „‚Oto okresowe święta[f] Jehowy, święte zgromadzenia,[g] które macie ogłosić w ich wyznaczonych[h] porach: **5** W miesiącu pierwszym, czternastego dnia tego miesiąca,[i] między dwoma wieczorami jest Pascha[j] dla Jehowy.

6 „‚A piętnastego dnia tego miesiąca jest Święto Przaśników dla Jehowy.[k] Przez siedem dni macie jeść przaśniki.[l] **7** Pierwszego dnia urządzicie święte zgromadzenie.[m] Nie możecie wykonywać żadnej ciężkiej pracy. **8** Ale przez siedem dni będziecie składać Jehowie ofiarę ogniową. Siódmego dnia będzie święte zgromadzenie. Nie możecie wykonywać żadnej ciężkiej pracy'".

9 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **10** „Przemów do synów Izraela i powiedz im: ‚Gdy już wejdziecie do ziemi, którą wam daję, i zbierzecie jej żniwo, to przyniesiecie do kapłana snop pierwocin[n] waszego żniwa. **11** A on będzie kołysał snopem[o] przed Jehową, by zjednać wam uznanie. Kapłan będzie nim kołysał zaraz następnego dnia po sabacie. **12** A w dniu, w którym dacie kołysać snopem, złożycie zdrowego, rocznego baranka na całopalenie dla Jehowy; **13** a jako jego ofiarę zbożową dwie dziesiąte efy wybornej mąki nasączonej oliwą na ofiarę ogniową dla Jehowy, kojącą woń; a jako jego ofiarę płynną czwartą część hinu wina. **14** I nie wolno wam jeść chleba ani prażonego ziarna, ani świeżego ziarna aż do tego dnia[a] — aż przyniesiecie dar ofiarny dla waszego Boga. Jest to ustawa po czas niezmierzony dla waszych pokoleń wszędzie, gdzie mieszkacie.

15 „‚I odliczycie sobie siedem sabatów[b] od dnia po sabacie, od dnia, gdy przyniesiecie snopek na ofiarę kołysaną. Mają one być pełne. **16** Macie liczyć do dnia po siódmym sabacie, pięćdziesiąt dni,[c] i złożycie Jehowie nową ofiarę zbożową.[d] **17** Ze swych miejsc zamieszkania macie przynieść dwa chleby[e] na ofiarę kołysaną. Mają one być z dwóch dziesiątych efy wybornej mąki. Należy je upiec na zakwasie[f] jako pierwsze dojrzałe plony dla Jehowy.[g] **18** A razem z chlebami złożycie siedem zdrowych, rocznych baranków[h] oraz jednego młodego byka i dwa barany. Mają one być całopaleniem dla Jehowy razem z ich ofiarą zbożową oraz ich ofiarami płynnymi, stanowiącymi ofiarę ogniową o kojącej woni dla Jehowy. **19** I złożycie jedno koźlę z kóz[i] jako dar ofiarny za grzech oraz dwa roczne baranki jako ofiarę współuczestnictwa.[j] **20** A kapłan będzie nimi kołysał[k] razem z chlebami z pierwszych dojrzałych plonów, wraz z dwoma barankami, jako ofiarą kołysaną przed Jehową. Mają one być czymś świętym w oczach Jehowy, przeznaczonym dla kapłana.[l] **21** I podacie obwieszczenie w tymże dniu;[m] odbędzie się dla was święte zgromadzenie. Nie możecie wykonywać żadnej ciężkiej pracy. Jest to ustawa po czas niezmierzony dla waszych

ROZDZ. 22

a Wj 6:7
Kpl 11:45
Lb 15:41

ROZDZ. 23

b Wj 23:14
Kpl 23:37
c Lb 10:10
d Wj 16:30
Wj 20:10
Kpl 19:3
Dz 15:21
e Neh 13:22
Iz 56:2
Iz 58:13
f Wj 23:14
g Wj 12:16
Lb 29:12
h Lb 9:2
i Lb 9:3
Lb 28:16
j Wj 12:6
Pwt 16:1
Joz 5:10
1Ko 5:7
k Lb 28:17
Dz 12:3
1Ko 5:8
l Wj 12:15
Wj 13:6
Wj 34:18
m Wj 12:16
n Lb 18:12
Prz 3:9
Eze 44:30
1Ko 15:20
Jak 1:18
o Kpl 23:15
1Ko 15:20
1Ko 15:23

szpalta 2

a Joz 5:11
b Wj 34:22
Pwt 16:9
c Dz 2:1
d Lb 28:26
Pwt 16:16
e Ef 2:16
Ef 2:18
f Kpl 7:13
Rz 5:12
g Wj 23:16
Wj 34:22
Jak 1:18
Obj 14:4
h Lb 28:27
i Kpl 4:23
Lb 28:30
j Kpl 3:1
k Kpl 7:30
l Kpl 7:34
Kpl 10:14
Lb 18:9
Pwt 18:4
1Ko 9:13
m Lb 10:10

pokoleń we wszystkich waszych miejscach zamieszkania.

22 „‚A gdy będziecie urządzać żniwo w swojej ziemi, nie dochodź do samego skraju swego pola, gdy żniesz, i nie zbieraj pokłosia swego żniwa.[a] Masz je zostawić dla uciśnionego[b] i dla osiadłego przybysza.[c] Jam jest Jehowa, wasz Bóg'".

23 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **24** „Przemów do synów Izraela i powiedz: ‚W miesiącu siódmym,[d] pierwszego dnia tego miesiąca, ma nastać dla was całkowity odpoczynek, upamiętnienie dęciem w trąby,[e] święte zgromadzenie.[f] **25** Nie możecie wykonywać żadnej ciężkiej pracy, macie natomiast złożyć ofiarę ogniową dla Jehowy'".

26 Nadto Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **27** „Jednakże dziesiątego dnia tego siódmego miesiąca jest Dzień Przebłagania.[g] Ma się odbyć dla was święte zgromadzenie, a wy będziecie trapić swe dusze[h] oraz złożycie ofiarę[i] ogniową dla Jehowy. **28** I w tymże dniu nie wolno wam wykonywać żadnej pracy, gdyż jest to Dzień Przebłagania, by dokonać za was przebłagania[j] przed obliczem Jehowy, waszego Boga; **29** każda bowiem dusza, która nie będzie się trapić w tym właśnie dniu, zostanie zgładzona spośród swego ludu.[k] **30** A co się tyczy każdej duszy, która by w tym dniu wykonywała jakąkolwiek pracę — ja zgładzę tę duszę spośród jej ludu.[l] **31** Nie wolno wam wykonywać żadnej pracy.[m] Jest to ustawa po czas niezmierzony dla waszych pokoleń wszędzie, gdzie mieszkacie. **32** Jest to dla was sabat całkowitego odpoczynku[n] i będziecie trapić[o] swe dusze dziewiątego dnia tego miesiąca wieczorem. Od wieczora do wieczora macie obchodzić wasz sabat".

33 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **34** „Przemów do synów Izraela i powiedz: ‚Piętnastego dnia tego siódmego miesiąca jest przez siedem dni Święto Szałasów dla Jehowy.[a] **35** W pierwszym dniu jest święte zgromadzenie. Nie możecie wykonywać żadnej ciężkiej pracy. **36** Przez siedem dni macie składać ofiarę ogniową dla Jehowy. W dniu ósmym ma się odbyć dla was święte zgromadzenie[b] i macie złożyć ofiarę ogniową dla Jehowy. Jest to uroczyste zgromadzenie. Nie możecie wykonywać żadnej ciężkiej pracy.

37 „‚Są to okresowe święta[c] Jehowy, które macie ogłosić jako święte zgromadzenia,[d] w celu składania ofiary ogniowej[e] dla Jehowy: całopalenia[f] i ofiary zbożowej[g] wchodzącej w skład tej ofiary, i ofiar płynnych[h] według tego, co przypada na ów dzień, **38** oprócz sabatów Jehowy[i] i oprócz waszych darów,[j] i oprócz wszystkich waszych ślubowanych darów ofiarnych,[k] i oprócz wszystkich waszych dobrowolnych darów ofiarnych,[l] które macie dawać Jehowie. **39** Jednakże piętnastego dnia miesiąca siódmego, gdy zbierzecie plony ziemi, macie obchodzić święto[m] Jehowy przez siedem dni.[n] W pierwszym dniu jest całkowity odpoczynek i w ósmym dniu jest całkowity odpoczynek.[o] **40** I w pierwszym dniu macie sobie wziąć owoc z okazałych drzew, liście drzew palmowych[p] i gałęzie z gałęzistych drzew oraz topoli z doliny potoku, i przez siedem dni będziecie się radować[q] przed Jehową, waszym

ROZDZ. 23

a Kpł 19:9 Pwt 24:19 Rut 2:3
b Iz 58:7
c Kpł 19:33 Lb 15:15
d 1Kl 8:2
e Lb 10:10 Lb 29:1
f Lb 29:12
g Wj 30:10 Kpł 16:30 Kpł 25:9 1Jn 1:7
h Kpł 16:29 Lb 29:7 Ps 35:13 Iz 58:5
i Pwt 16:16 Eze 45:17
j Kpł 16:34 Heb 9:12 Heb 9:24 Heb 9:26 Heb 10:10 1Jn 2:2
k Lb 9:13 Lb 15:30
l Dz 3:23
m Kpł 23:28 Mt 12:12 Mk 3:4
n Kpł 16:31
o Kpł 16:29 Kpł 23:27 Lb 29:7 Ps 35:13

szpalta 2

a Wj 23:16 Lb 29:12 Pwt 16:13 Ezd 3:4 Neh 8:14 Za 14:16 Jn 7:2
b Neh 8:18 Jn 7:37
c Wj 23:14 Pwt 16:16
d Kpł 23:4 Lb 28:26 Lb 29:7
e Kpł 1:9 Kpł 2:2
f Kpł 1:3
g Kpł 2:1 Kpł 2:11
h Wj 29:40 Lb 15:5 Lb 28:7 Flp 2:17
i Wj 16:23 Wj 20:8 Wj 31:13 Iz 56:2
j Wj 28:38 Lb 18:29
k Lb 29:39 Pwt 12:11
l Pwt 12:6 1Kn 29:9 2Kn 35:8 Ezd 2:68
m Za 14:16 Mt 13:39 Mt 24:31 Mt 25:31
n Pwt 16:13

o Kpł 23:7; Kpł 23:24; Lb 29:12; **p** Neh 8:15; Jn 12:13; Obj 7:9; **q** Pwt 16:15; Neh 8:10.

Bogiem. **41** I będziecie je obchodzić jako święto dla Jehowy przez siedem dni w roku.[a] Będziecie je za waszych pokoleń obchodzić w miesiącu siódmym jako ustawę po czas niezmierzony. **42** Przez siedem dni będziecie mieszkać w szałasach.[b] Wszyscy rodowici mieszkańcy w Izraelu mają mieszkać w szałasach,[c] **43** by wasze pokolenia wiedziały,[d] że w szałasach kazałem mieszkać synom Izraela, gdy ich wyprowadzałem z ziemi egipskiej.[e] Jam jest Jehowa, wasz Bóg'".

44 Toteż Mojżesz powiedział synom Izraela o okresowych świętach[f] Jehowy.

24 I Jehowa odezwał się do Mojżesza, mówiąc: **2** „Nakaż synom Izraela, żeby się dla ciebie postarali o czystą, wytłoczoną oliwę z oliwek na oświetlenie,[g] by zawsze można było zapalać lampę.[h] **3** Na zewnątrz zasłony Świadectwa w namiocie spotkania Aaron ma dbać o to, by była gotowa przed Jehową od wieczora aż do rana, zawsze. Jest to ustawa po czas niezmierzony przez wasze pokolenia. **4** Na świeczniku[i] ze szczerego złota ma zawsze[j] ustawiać lampy[k] przed Jehową.

5 „A ty weźmiesz wybornej mąki i upieczesz z niej dwanaście okrągłych placków. Na każdy okrągły placek należy zużyć dwie dziesiąte efy. **6** I ułożysz je w dwa stosy, po sześć w stosie,[l] na stole ze szczerego złota przed Jehową.[m] **7** I na każdym stosie położysz czystą wonną żywicę, a będzie to służyć za chleb przypomnienia,[n] za ofiarę ogniową dla Jehowy. **8** W każdym dniu sabatu, zawsze, winien je układać przed Jehową.[o] Jest to przymierze po czas niezmierzony z synami Izraela. **9** A przypadnie to Aaronowi i jego synom[a] i będą to jeść w świętym miejscu,[b] gdyż jest to dla niego coś szczególnie świętego z ofiary ogniowej dla Jehowy, jako przepis po czas niezmierzony".

10 A oto syn pewnej izraelskiej kobiety, który był jednak synem Egipcjanina,[c] wszedł między synów Izraela i ten syn Izraelitki oraz pewien Izraelita zaczęli się ze sobą bić[d] w obozie. **11** I syn tej izraelskiej kobiety zaczął lżyć Imię[e] oraz mu złorzeczyć.[f] Przyprowadzono go więc do Mojżesza.[g] A jego matka miała na imię Szelomit i była córką Dibriego z plemienia Dana. **12** Wtedy oddano go pod straż,[h] dopóki nie otrzymają wyraźnego oznajmienia według tego, co powie Jehowa.[i]

13 A Jehowa przemówił do Mojżesza i rzekł: **14** „Tego, który złorzeczył, wyprowadź poza obóz;[j] a wszyscy, którzy go słyszeli, niech położą ręce[k] na jego głowie i niech całe zgromadzenie ukamienuje go kamieniami.[l] **15** I masz powiedzieć do synów Izraela, mówiąc: ‚Jeżeli ktoś złorzeczy swemu Bogu, to odpowie za swój grzech. **16** Tego więc, kto lży imię Jehowy, należy koniecznie uśmiercić.[m] Całe zgromadzenie ma go koniecznie ukamienować kamieniami. Osiadłego przybysza, tak samo jak rodowitego mieszkańca, należy uśmiercić za to, że lżył Imię.[n]

17 „‚A jeśli ktoś śmiertelnie ugodzi jakąś duszę ludzką, ma bezwarunkowo zostać uśmiercony.[o] **18** Ten zaś, kto śmiertelnie ugodzi duszę zwierzęcia domowego, ma dać za nią odszkodowanie, duszę za duszę.[p] **19** A jeśli ktoś spowoduje u

ROZDZ. 23

a Lb 29:12
Neh 8:18
b Pwt 31:10
c Neh 8:14
Neh 8:16
Neh 8:17
d Wj 13:14
Pwt 31:13
Ps 78:6
e Wj 12:38
Lb 24:5
Za 14:16
f Kpł 23:2

ROZDZ. 24

g Wj 27:20
h Lb 8:2
2Kn 13:11
i Wj 25:31
Jer 52:19
Heb 9:2
j Wj 27:20
k Wj 39:37
l Wj 40:23
1Sm 21:4
Mk 2:26
m Wj 25:24
1Kl 7:48
Heb 9:2
n Kpł 2:2
Kpł 6:15
o Lb 4:7
1Kn 9:32
2Kn 2:4
Neh 10:33

szpalta 2

a Kpł 21:22
Kpł 22:10
1Sm 21:6
Mt 12:4
Łk 6:4
b Kpł 6:16
c Wj 12:38
Lb 11:4
d Wj 2:13
e Ps 8:1
Ps 83:18
Oz 12:5
f Wj 20:7
Wj 21:17
Wj 22:28
Kpł 19:12
Iz 8:21
Obj 16:9
g Wj 18:22
h Lb 15:34
i Wj 18:15
j Kpł 13:46
Lb 5:3
k Pwt 13:9
Pwt 17:7
l Kpł 5:1
Lb 15:35
Pwt 13:10
m Pwt 5:11
n 1Kl 21:10
Ps 74:10
o Rdz 9:6
Wj 21:12
Lb 35:31
Pwt 19:13
p Wj 21:35

swego towarzysza jakieś uszkodzenie, to jak on uczynił, tak należy uczynić jemu.[a] **20** Złamanie za złamanie, oko za oko, ząb za ząb; takie samo uszkodzenie, jakie spowodował u tego człowieka, należy spowodować u niego.[b] **21** A kto śmiertelnie ugodzi zwierzę,[c] ma za nie dać odszkodowanie,[d] lecz kto śmiertelnie ugodzi człowieka, ma zostać uśmiercony.[e]

22 „‚Ma was obowiązywać jedno sądownicze rozstrzygnięcie. Osiadły przybysz ma być na równi z rodowitym mieszkańcem,[f] bom ja jest Jehowa, wasz Bóg'".[g]

23 Potem Mojżesz przemówił do synów Izraela, a oni wyprowadzili tego, który złorzeczył, poza obóz i ukamienowali go kamieniami.[h] Synowie Izraela uczynili więc tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

25 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza na górze Synaj, mówiąc: **2** „Przemów do synów Izraela i powiedz im: ‚Gdy w końcu wejdziecie do ziemi, którą ja wam daję,[i] ziemia ta będzie obchodzić sabat dla Jehowy.[j] **3** Sześć lat masz obsiewać swe pole i sześć lat masz przycinać winnicę, i będziesz zbierał plon ziemi.[k] **4** Lecz w siódmym roku ma nastąpić sabat całkowitego odpoczynku dla ziemi,[l] sabat dla Jehowy. Nie wolno ci obsiewać swego pola i nie wolno ci przycinać swej winnicy. **5** Nie wolno ci żąć tego, co wyrośnie z rozsypanych ziaren twego żniwa, i nie wolno ci zbierać winogron z twej nie przycinanej winorośli. Ma nastąpić rok całkowitego odpoczynku dla ziemi. **6** A plon sabatu ziemi będzie wam służył za pokarm: tobie i twemu niewolnikowi, i twej niewolnicy, i twemu najemnikowi oraz osiedleńcowi u ciebie — tym, którzy przebywają u ciebie jako przybysze, **7** jak również twemu zwierzęciu domowemu i dzikiemu zwierzęciu, które jest na twojej ziemi. Cały jej plon będzie służył za pożywienie.

8 „‚I odliczysz sobie siedem sabatów lat, siedem razy po siedem lat, a dni owych siedmiu sabatów lat będzie dla ciebie ogółem czterdzieści dziewięć lat. **9** A w siódmym miesiącu, dziesiątego dnia tego miesiąca,[a] każesz zadąć w róg[b] o donośnym dźwięku; w Dniu Przebłagania[c] każecie zadąć w róg po całej waszej ziemi. **10** I uświęcicie rok pięćdziesiąty, i w całej ziemi ogłosicie oswobodzenie wszystkim jej mieszkańcom.[d] Będzie to dla was Jubileusz[e] i powrócicie każdy do swej posiadłości, każdy też powróci do swej rodziny.[f] **11** Rok pięćdziesiąty będzie dla was Jubileuszem.[g] Nie wolno wam siać ani zbierać tego, co wyrosło z rozsypanych ziaren, ani zbierać winogron z nie przycinanych winorośli.[h] **12** Jest to bowiem Jubileusz. Ma być dla was czymś świętym. Możecie jeść wprost z pola to, co rodzi ziemia.[i]

13 „‚W owym roku Jubileuszu macie powrócić każdy do swej własności.[j] **14** Jeżeli będziecie sprzedawać towar swemu towarzyszowi lub kupować z ręki swego towarzysza, nie krzywdźcie jeden drugiego.[k] **15** Według liczby lat po Jubileuszu masz kupować od swego towarzysza; według liczby lat zbiorów ma on sprzedawać tobie.[l] **16** Im więcej lat, tym bardziej ma podwyższyć jego cenę kupna,[m] a im mniej lat, tym bardziej ma obniżyć jego cenę kupna, gdyż sprzedaje ci liczbę zbiorów. **17** I żadnemu z was nie wolno krzywdzić swego towarzysza,[n] i będziesz się bał swego

ROZDZ. 24
- **a** Wj 21:23
- **b** Wj 21:24 Pwt 19:21 Mt 5:38
- **c** Wj 21:33
- **d** Wj 21:34 Wj 22:1
- **e** Rdz 9:6 Wj 21:12
- **f** Wj 12:49 Kpł 17:10 Kpł 19:34 Lb 9:14 Lb 15:16
- **g** Rz 3:29
- **h** Lb 15:36 Pwt 17:7

ROZDZ. 25
- **i** Rdz 15:16 Pwt 32:8 Ps 24:1
- **j** Kpł 26:34 2Kn 36:21
- **k** Wj 23:10
- **l** Wj 23:11 Kpł 26:34

szpalta 2
- **a** Kpł 23:27
- **b** Lb 10:2 Lb 10:10
- **c** Kpł 16:30 Kpł 23:28
- **d** Ps 146:7 Iz 61:1 Iz 63:4 Jer 34:8 Łk 4:18 Rz 8:21
- **e** Kpł 27:17 Kpł 27:24
- **f** Kpł 25:13 Lb 36:4 Pwt 15:1
- **g** Mt 12:8 Mt 12:12 Rz 8:21
- **h** Kpł 25:5
- **i** Wj 23:11 Kpł 25:6
- **j** Kpł 25:30 Kpł 27:24
- **k** 1Sm 12:3 Prz 14:31 Am 5:11 Mi 2:2 1Ko 6:8
- **l** Kpł 27:18
- **m** Kpł 27:23
- **n** Kpł 19:13 Prz 22:22 Jer 7:6

Boga,[a] bom ja jest Jehowa, wasz Bóg.[b] **18** Macie więc wprowadzać w czyn moje ustawy i przestrzegać moich sądowniczych rozstrzygnięć, macie też wprowadzać je w czyn. Wówczas będziecie bezpiecznie mieszkać na tej ziemi.[c] **19** A ziemia wyda swój plon[d] i będziecie jeść do syta oraz mieszkać na niej bezpiecznie.[e]

20 „‚Lecz jeśli powiecie: „Co mamy jeść w roku siódmym, skoro nie możemy siać ani zbierać plonów?”,[f] **21** to ja zapewnię wam moje błogosławieństwo w roku szóstym i on wyda plon na trzy lata.[g] **22** I będziecie siać w roku ósmym, a jeść będziecie ze starego zbioru aż do roku dziewiątego. Dopóki nie będzie jego zbioru, będziecie jedli stary.

23 „‚A zatem ziemi nie należy sprzedawać na zawsze,[h] gdyż ziemia jest moja.[i] Wy bowiem z mojego punktu widzenia jesteście osiadłymi przybyszami i osiedleńcami.[j] **24** I w całej ziemi będącej w waszym posiadaniu macie przyznawać ziemi prawo odkupu.[k]

25 „‚Jeżeli twój brat zubożeje i musi sprzedać coś ze swej posiadłości, to przyjdzie wykupiciel blisko z nim spokrewniony i odkupi to, co jego brat sprzedał.[l] **26** Natomiast jeśli ktoś nie ma żadnego wykupiciela, a swą własną ręką osiąga zysk i ma dosyć na dokonanie wykupu, **27** to odliczy lata od czasu sprzedania i zwróci resztę pieniędzy człowiekowi, któremu sprzedał, a sam wróci do swej posiadłości.[m]

28 „‚Lecz gdyby jego ręka nie posiadała dosyć, by mu oddać, wówczas to, co sprzedał, ma pozostać dalej w ręce nabywcy aż do roku Jubileuszu;[a] i zostanie zwolnione podczas Jubileuszu, i on powróci do swej posiadłości.[b]

29 „‚A jeśli ktoś sprzeda dom mieszkalny w mieście otoczonym murem, jego prawo wykupu będzie pozostawać w mocy, aż upłynie rok od jego sprzedania; jego prawo wykupu[c] pozostanie w mocy przez cały rok. **30** Lecz jeśli nie zostanie odkupiony przed upływem całego roku, to dom w mieście mającym mur na zawsze pozostanie własnością nabywcy za jego pokoleń. Nie zostanie zwolniony podczas Jubileuszu. **31** Jednakże domy w osadach nie otoczonych murem należy uważać za należące do pola tej krainy. Prawo wykupu[d] ma co do niego pozostawać w mocy, a zostanie to zwolnione podczas Jubileuszu.[e]

32 „‚Jeśli chodzi o miasta Lewitów i domy w miastach, które do nich należą,[f] prawo wykupu dla Lewitów ma pozostawać w mocy po czas niezmierzony.[g] **33** A jeśli mienia Lewitów nie odkupiono, dom sprzedany w mieście, w którym jest jego własność, zostanie zwolniony podczas Jubileuszu,[h] gdyż domy w miastach Lewitów należą do nich pośród synów Izraela.[i] **34** A pola terenu pastwiskowego[j] ich miast nie można sprzedać, gdyż należy do nich po czas niezmierzony.

35 „‚A jeśli twój brat, który jest koło ciebie, zubożeje i finansowo podupadnie,[k] to masz go wesprzeć.[l] Ma żyć u ciebie jak osiadły przybysz i osiedleniec.[m] **36** Nie bierz od niego odsetek ani lichwy,[n] lecz masz się bać swego Boga;[o] a twój brat będzie żył u ciebie. **37** Nie dawaj

ROZDZ. 25

a Rdz 20:11 Rdz 22:12 Kpł 25:43 1Sm 12:24 Neh 5:9 Prz 1:7 Prz 8:13 Dz 9:31
b Iz 33:22
c Pwt 12:10 Ps 4:8 Prz 1:33
d Kpł 26:5 Ps 67:6 Eze 34:27 Jl 2:24
e Eze 34:25
f Kpł 25:5 Mt 6:25
g Rdz 26:12 Pwt 28:8 Mal 3:10
h 1Kl 21:3 Eze 48:14
i 2Kn 7:20 Ps 24:1 Ps 85:1 Jl 2:18
j 1Kn 29:15 Ps 39:12 1Pt 2:11
k Kpł 25:51
l Rut 2:20 Rut 4:4 Rut 4:6 Jer 32:7
m Kpł 25:50

szpalta 2

a Kpł 25:10 Kpł 25:13 Kpł 27:24
b Kpł 25:10
c Kpł 25:25 Kpł 25:51
d Kpł 25:48
e Kpł 25:10
f Lb 35:2 Lb 35:8 Joz 21:2
g Jer 32:8
h Kpł 25:28
i Lb 18:20 Lb 35:4 Pwt 18:1
j Lb 35:7 Joz 14:4 Joz 21:2
k Kpł 25:25 Pwt 15:7 Ps 41:1 Prz 14:20 Prz 17:5 Prz 19:17 Mk 14:7
l Ps 37:26 Ps 112:5 Prz 3:27 Prz 14:31 Łk 6:35 Dz 11:29 1Tm 6:18 1Jn 3:17
m Wj 22:21 Wj 23:9 Kpł 19:34 Pwt 10:18

n Wj 22:25; Pwt 23:19; Neh 5:7; Ps 15:5; Prz 28:8; Eze 18:13; **o** Ps 89:7; Prz 8:13; Heb 12:28.

mu swych pieniędzy na procent[a] i nie dawaj swej żywności na lichwę. **38** Jam jest Jehowa, wasz Bóg, który was wyprowadził z ziemi egipskiej, aby dać wam ziemię Kanaan[b] i okazać się waszym Bogiem.[c]

39 „‚A jeśli twój brat, który jest koło ciebie, zubożeje i musi się tobie sprzedać,[d] nie wolno ci go wykorzystywać do pracy w służbie niewolniczej.[e] **40** Będzie u ciebie jak najemnik,[f] jak osiedleniec. Będzie służył u ciebie do roku Jubileuszu. **41** I odejdzie od ciebie wolny, on i jego synowie z nim, i wróci do swej rodziny, wróci do posiadłości swych praojców.[g] **42** Bo są oni moimi niewolnikami, których wyprowadziłem z ziemi egipskiej.[h] Nie wolno im sprzedawać samych siebie, jak się sprzedaje niewolnika. **43** Nie możesz go deptać jak tyran;[i] masz się bać swego Boga.[j] **44** Jeśli chodzi o twego niewolnika i twoją niewolnicę, których nabywasz spośród okolicznych narodów — spośród nich możecie kupić niewolnika i niewolnicę. **45** A także spośród synów osiedleńców, którzy przebywają u was jako przybysze[k] — możecie kupować spośród nich, jak również spośród ich rodzin, które są u was, tych, którzy się im urodzili w waszej ziemi; i staną się waszą własnością. **46** I będziecie ich przekazywać jako dziedzictwo waszym synom po was, by dziedziczyli jako własność po czas niezmierzony.[l] Możecie ich wykorzystywać do pracy, ale jeśli chodzi o waszych braci, synów Izraela, nie możesz jeden drugiego deptać jak tyran.[m]

47 „‚Ale jeśli się wzbogaci ręka osiadłego przybysza lub kogoś, kto się u ciebie osiedlił, a twój brat, który jest koło niego, zubożeje i będzie musiał sprzedać samego siebie osiadłemu przybyszowi lub komuś, kto się u ciebie osiedlił, albo członkowi rodziny osiadłego przybysza, **48** to gdy sprzedał siebie,[a] w jego wypadku prawo wykupu będzie pozostawać w mocy.[b] Któryś z jego braci może go wykupić.[c] **49** Albo jego wujek, albo syn jego wujka może go wykupić, albo którykolwiek z jego cielesnych krewnych,[d] ktoś z jego rodziny, może go wykupić.

„‚Albo jeśli jego ręka się wzbogaci, to sam siebie wykupi.[e] **50** I rozliczy się ze swym nabywcą od roku, gdy mu siebie sprzedał, aż do roku Jubileuszu,[f] a pieniądze za sprzedanie go winny odpowiadać liczbie lat.[g] Pozostanie u niego według tego, jak się liczy dni pracy najemnika.[h] **51** Jeśli jeszcze pozostaje wiele lat, ma stosownie do nich zapłacić swą cenę wykupu z pieniędzy, za które go nabyto. **52** Ale jeśli pozostaje tylko kilka lat do roku Jubileuszu,[i] dokona obliczenia. Stosownie do tych lat ma zapłacić cenę swego wykupu. **53** Ma rok po roku pozostawać u niego jako najemnik.[j] Tamten nie może go na twoich oczach deptać jak tyran.[k] **54** Jeśli jednak nie może się wykupić na tych warunkach, to odejdzie wolny w roku Jubileuszu,[l] on i jego synowie z nim.

55 „‚Bo dla mnie synowie Izraela są niewolnikami. Są moimi niewolnikami,[m] których wyprowadziłem z ziemi egipskiej.[n] Jam jest Jehowa, wasz Bóg.[o]

26 „‚Nie wolno wam czynić sobie nic niewartych bogów[p] i nie wolno wam stawiać sobie rzeźbionego wizerunku[q] ani świętego słupa, i nie wolno

ROZDZ. 25

a Pwt 23:20; Neh 5:10; Łk 6:35
b Wj 20:2; 1Kl 8:51
c Wj 6:7; Lb 15:41
d Wj 21:2; Pwt 15:12; 2Kl 4:1; Neh 5:5
e Wj 1:14
f Kpł 25:53; 1Kl 9:22
g Wj 21:3; Kpł 25:10
h Wj 19:5; Kpł 25:55
i Wj 1:13; Wj 3:7; Iz 47:6; Ef 6:9; Kol 4:1
j Wj 1:17; Kpł 25:17; Kzn 12:13
k Wj 12:38; Joz 9:21
l Iz 14:2
m Kpł 25:39; Kpł 25:43

szpalta 2

a Neh 5:5
b Kpł 25:25
c Neh 5:8
d Rut 2:20
e Kpł 25:26; 1Ko 7:21
f Kpł 25:10; Kpł 25:16
g Kpł 25:27
h Pwt 15:18; Iz 16:14; Iz 21:16
i Kpł 25:16; Kpł 27:18
j Kpł 25:40
k Kpł 25:43; Kol 4:1
l Wj 21:3; Kpł 25:40
m Kpł 25:42
n Wj 13:3; Wj 20:2; Łk 1:74
o Pwt 1:21; Joz 1:9

ROZDZ. 26

p Wj 20:4; Kpł 19:4; Ps 96:5; Dz 17:29; 1Ko 8:4
q Pwt 5:8

wam wystawiać żadnego kamienia na pokaz[a] w waszej ziemi, by mu się kłaniać;[b] bom ja jest Jehowa, wasz Bóg. **2** Macie zachowywać moje sabaty[c] i odnosić się do mego sanktuarium z bojaźnią nacechowaną szacunkiem. Jam jest Jehowa.

3 „‚Jeśli będziecie postępować według moich ustaw oraz przestrzegać moich przykazań i wprowadzać je w czyn,[d] **4** to dam wam deszcze we właściwym czasie[e] i ziemia wyda swój urodzaj,[f] a drzewo polne wyda swój owoc.[g] **5** I wasza młocka trwać będzie do winobrania, a winobranie potrwa do siewu; i będziecie jeść chleb do syta[h] oraz mieszkać bezpiecznie w swojej ziemi.[i] **6** I zaprowadzę w tej ziemi pokój,[j] i położycie się, a nikt nie przyprawi was o drżenie;[k] sprawię też, że zniknie z ziemi[l] dziki zwierz wyrządzający szkodę, i nie przejdzie przez waszą ziemię miecz.[m] **7** I będziecie ścigać swych nieprzyjaciół,[n] a oni padną przed wami od miecza. **8** I pięciu z was będzie ścigać setkę, a stu z was rzuci się w pościg za dziesięcioma tysiącami i wasi nieprzyjaciele padną przed wami od miecza.[o]

9 „‚A ja zwrócę się ku wam[p] i uczynię was płodnymi, i rozmnożę was,[q] i wywiążę się z mego przymierza zawartego z wami.[r] **10** I będziecie jeść stare zbiory z poprzedniego roku,[s] i wyniesiecie stare przed nowymi. **11** A umieszczę pośród was swój przybytek[t] i moja dusza nie będzie się wami brzydzić.[u] **12** I będę się przechadzał pośród was, i będę waszym Bogiem,[v] a wy będziecie moim ludem.[w] **13** Jam jest Jehowa, wasz Bóg, który was wyprowadził z ziemi egipskiej, abyście nie byli ich niewolnikami,[x] i ja połamałem drążki waszego jarzma, i sprawiłem, że chodzicie wyprostowani.[a]

14 „‚Lecz jeśli nie będziecie mnie słuchać ani spełniać wszystkich tych przykazań[b] **15** i jeśli odrzucicie moje ustawy,[c] i jeśli wasze dusze będą się brzydzić moimi sądowniczymi rozstrzygnięciami, tak iż nie będziecie spełniać wszystkich moich przykazań, aż w końcu pogwałcicie moje przymierze,[d] **16** to ja postąpię z wami tak: wymierzając karę, utrapię was gruźlicą[e] i trawiącą gorączką, sprawię, że przygasną oczy[f] i omdleje dusza.[g] I będziecie siać swe ziarno na próżno, gdyż wasi nieprzyjaciele na pewno wam je zjedzą.[h] **17** A ja zwrócę swe oblicze przeciwko wam i zostaniecie pokonani przez waszych nieprzyjaciół;[i] ci zaś, którzy was nienawidzą, będą po was deptać[j] i będziecie uciekać, choć nikt was nie będzie ścigał.[k]

18 „‚Jeśli jednak mimo to nie będziecie mnie słuchać, ukarzę was za wasze grzechy siedem razy surowiej.[l] **19** Będę też musiał złamać pychę waszej siły i sprawię, że wasze niebiosa będą jak żelazo,[m] a wasza ziemia jak miedź. **20** I na próżno użyjecie swej mocy, gdyż wasza ziemia nie wyda swego plonu,[n] a drzewo ziemi nie wyda swego owocu.[o]

21 „‚Lecz jeśli dalej będziecie postępować na przekór mnie i nie będziecie chcieli mnie słuchać, to zadam wam siedmiokrotnie więcej ciosów, odpowiednio do waszych grzechów.[p] **22** I naślę na was dzikie zwierzęta polne,[q] a one pozbawią was

ROZDZ. 26

a Lb 33:52
b Dn 3:18 1Ko 10:14
c Kpl 19:30
d Pwt 11:13 Kzn 12:13 Iz 48:18
e Pwt 28:12 Iz 30:23 Eze 34:26 Jl 2:23 Am 4:7
f Ps 67:6 Ps 85:12 Za 8:12
g Eze 34:27 Eze 36:30
h Pwt 11:15 Jl 2:19
i Kpl 25:18 Prz 1:33 Jer 23:6
j 1Kn 22:9 Ps 29:11 Ag 2:9 Flp 4:9
k Hi 11:19 Ps 4:8 Jer 30:10 Mi 4:4
l 2Kl 17:26
m Eze 14:17
n Ps 18:37
o Pwt 28:7 Pwt 32:30 Joz 23:10 Sdz 7:16 Sdz 15:15 1Kn 11:20
p Wj 2:25 2Kl 13:23
q Pwt 28:4 Neh 9:23 Ps 107:38
r Wj 6:4
s Kpl 25:22
t Wj 25:8 Joz 22:19 Eze 37:26 Obj 21:3
u Kpl 20:23 Jer 14:21
v Wj 6:7 Pwt 23:14 2Ko 6:16
w Jer 7:23 Eze 11:20
x Wj 20:2 Kpl 25:38 Jer 11:4

szpalta 2

a Jer 2:20
b Pwt 28:15 Mal 2:2
c 2Kl 17:15 Jer 13:10
d Wj 24:7 Pwt 31:16 Jer 11:10 Heb 8:9
e Pwt 28:22
f 1Sm 2:33
g Eze 33:10

h Pwt 28:33; Sdz 6:3; **i** Pwt 28:25; Sdz 2:14; 1Sm 4:10; Lam 2:17; **j** Ps 106:41; Lam 1:5; **k** Kpl 26:36; Prz 28:1; **l** Kpl 26:21; Ps 76:7; Ps 79:12; **m** Pwt 11:17; 1Kl 17:1; **n** Jer 12:13; Ag 1:6; **o** Pwt 11:17; Pwt 28:18; Ag 1:10; **p** Kpl 26:18; **q** Pwt 32:24; 2Kl 17:25; Jer 15:3.

dzieci[a] i wytępią wasze zwierzęta domowe, i zmniejszą waszą liczebność, a wasze drogi opustoszeją.[b]

23 „Jeśli zaś nie pozwolicie, bym was tym wszystkim skorygował,[c] i będziecie postępować na przekór mnie, **24** to ja, ja sam, będę postępował na przekór wam;[d] i ja, właśnie ja, uderzę was siedmiokrotnie za wasze grzechy.[e] **25** I sprowadzę na was miecz, który wywrze pomstę[f] za przymierze;[g] i zbierzecie się w swych miastach, a ja ześlę na was zarazę[h] i zostaniecie wydani w rękę nieprzyjaciela.[i] **26** Gdy połamię wam drążki, na których wiszą okrągłe chleby,[j] dziesięć kobiet będzie piec wasz chleb tylko w jednym piecu i wydawać wasz chleb według wagi;[k] i będziecie jedli, ale się nie nasycicie.[l]

27 „Lecz jeśli i wtedy nie będziecie mnie słuchać i będziecie postępować na przekór mnie,[m] **28** to będę z gniewem postępował na przekór wam[n] i ja sam ukarzę was siedmiokrotnie za wasze grzechy.[o] **29** Będziecie więc jedli ciało swych synów i będziecie jedli ciało swych córek.[p] **30** I unicestwię wasze święte wyżyny,[q] i pościnam wasze kadzielnie, a wasze trupy rzucę na trupy waszych gnojowych bożków;[r] i moja dusza po prostu będzie się wami brzydzić.[s] **31** I oddam wasze miasta pod miecz,[t] i spustoszę wasze sanktuaria,[u] i nie będę wąchał waszych kojących woni.[v] **32** I spustoszę ziemię,[w] a wasi nieprzyjaciele, którzy w niej mieszkają, widząc to, wprost osłupieją.[x] **33** Was zaś rozproszę między narodami[y] i dobędę za wami miecza;[z] i wasza ziemia stanie się pustkowiem,[a] a wasze miasta obrócą się w opustoszałą ruinę.

ROZDZ. 26

a 2Kl 2:24 Eze 5:17
b Sdz 5:6 Iz 33:8 Eze 14:15 Za 7:14
c Iz 1:16 Jer 2:30 Jer 5:3 Heb 12:6
d Hi 9:4 Ps 18:26
e Kpl 26:18
f Eze 6:9 Heb 10:30
g Wj 24:7
h Pwt 28:21 2Sm 24:15 Jer 24:10 Am 4:10
i Sdz 2:14 1Sm 4:10
j Ps 105:16 Eze 5:16
k Eze 4:16
l Iz 9:20 Mi 6:14 Ag 1:6
m Kpl 26:21
n Iz 59:18 Jer 21:5
o Kpl 26:18 Kpl 26:21
p Pwt 28:53 2Kl 6:29 Jer 19:9 Lam 2:20 Lam 4:10 Eze 5:10
q 1Kl 13:2 2Kl 23:8 2Kn 34:3 Iz 27:9
r 2Kl 23:20 Jer 16:18 Eze 6:5
s Ps 78:59
t 2Kl 25:9 2Kn 36:17 Neh 2:3 Iz 1:7 Jer 4:7
u Ps 74:7 Jer 52:13 Lam 1:10 Mk 13:2
v Rdz 8:21
w Pwt 29:23 Jer 9:11 Łk 21:20
x Pwt 28:37 Jer 18:16 Lam 2:15 Eze 5:15
y Ps 44:11 Jer 9:16
z Eze 12:14
a Jer 9:11 Za 7:14

szpalta 2

a 2Kn 36:21
b Iz 24:6
c Kpl 26:17 Prz 28:1 Iz 30:17 Eze 21:7

34 „Wtedy ziemia ta będzie spłacać swe sabaty przez wszystkie dni swego spustoszenia, gdy tymczasem wy będziecie w ziemi swych nieprzyjaciół. Wtedy ziemia ta będzie obchodzić sabat, gdyż ma spłacić swe sabaty.[a] **35** Przez wszystkie dni swego spustoszenia będzie obchodzić sabat, nie obchodziła bowiem sabatu podczas waszych sabatów, gdyście na niej mieszkali.

36 „Co się tyczy pozostałych wśród was,[b] w ich serca wprowadzę bojaźliwość w ziemiach ich nieprzyjaciół; i będzie ich ścigał głos liścia unoszonego wiatrem, a oni będą uciekać jak w ucieczce przed mieczem i będą padać, chociaż nie będzie ścigającego.[c] **37** I będą się potykać jeden o drugiego jak gdyby przed mieczem, chociaż nie będzie ścigającego, i okażecie się niezdolni do stawienia oporu swoim nieprzyjaciołom.[d] **38** I poginiecie między narodami,[e] i pochłonie was ziemia waszych nieprzyjaciół. **39** A pozostali wśród was zgnijąf z powodu swego przewinienia w ziemiach waszych nieprzyjaciół. Tak, z powodu przewinień swych ojców[g] zgniją razem z nimi. **40** I wyznają swoje przewinienie[h] oraz przewinienie swych ojców w swojej niewierności, gdy mi się sprzeniewierzali, tak, gdy postępowali na przekór mnie.[i] **41** Ale i ja zacząłem postępować im na przekór[j] i musiałem ich zaprowadzić do ziemi ich nieprzyjaciół.[k]

„Może wtedy ich nieobrzezane serce[l] się ukorzy[m] i wtedy zapła-

d Joz 7:12; Sdz 2:14; Iz 10:4; Jer 37:10; **e** Pwt 4:27; Pwt 28:48; Jer 42:17; **f** Pwt 4:27; Pwt 28:65; Eze 6:9; **g** Wj 20:5; Lb 14:18; Pwt 5:9; **h** 1Kl 8:33; Neh 9:2; Dn 9:5; **i** Jer 31:19; Eze 36:31; **j** Kpl 26:24; **k** 1Kl 8:47; 2Kn 36:20; **l** Pwt 30:6; Jer 4:4; Jer 9:26; Eze 44:7; Dz 7:51; Rz 2:29; **m** 2Kn 12:7.

cą za swe przewinienie. **42** A ja wspomnę na moje przymierze z Jakubem;[a] wspomnę też na moje przymierze z Izaakiem[b] oraz na moje przymierze z Abrahamem,[c] wspomnę również na tę ziemię. **43** Przez cały czas ziemia ta była przez nich opuszczona i spłacała swoje sabaty,[d] gdy spustoszona leżała bez nich, a oni płacili za swe przewinienie,[e] dlatego, właśnie dlatego, że odrzucili moje sądownicze rozstrzygnięcia,[f] a ich dusze brzydziły się moimi ustawami.[g] **44** Ale pomimo tego wszystkiego, gdy będą przebywać w ziemi swych nieprzyjaciół, nie odrzucę ich[h] ani nie obrzydzę ich sobie,[i] żeby ich wytracić i tak pogwałcić moje przymierze[j] z nimi; bom ja jest Jehowa, ich Bóg. **45** I przez wzgląd na nich wspomnę na przymierze z przodkami,[k] których na oczach narodów wyprowadziłem z ziemi egipskiej,[l] by się okazać ich Bogiem. Jam jest Jehowa'".

46 Oto przepisy i sądownicze rozstrzygnięcia[m] oraz prawa, które Jehowa ustanowił między sobą a synami Izraela na górze Synaj za pośrednictwem Mojżesza.[n]

27 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **2** „Przemów do synów Izraela i powiedz im: ‚Jeśli ktoś składa szczególny ślub,[o] ofiarując Jehowie dusze według wartości szacunkowej, **3** ma to być szacunkowa wartość mężczyzny w wieku od dwudziestu lat do sześćdziesięciu lat; ta wartość szacunkowa ma wynosić pięćdziesiąt sykli srebra według sykla świętego miejsca. **4** Lecz jeśli jest to kobieta, wartość szacunkowa ma wynosić trzydzieści sykli. **5** Jeśli zaś chodzi o wiek od pięciu lat do dwudziestu lat, szacunkowa wartość osoby płci męskiej ma wynosić dwadzieścia sykli, a osoby płci żeńskiej dziesięć sykli. **6** A jeśli chodzi o wiek od miesiąca do pięciu lat, szacunkowa wartość osoby płci męskiej ma wynosić pięć[a] sykli srebra, a szacunkowa wartość osoby płci żeńskiej ma wynosić trzy sykle srebra.

7 „‚Jeśli zaś chodzi o wiek od sześćdziesięciu lat wzwyż, to w wypadku mężczyzny wartość szacunkowa ma wynosić piętnaście sykli, a kobiety – dziesięć sykli. **8** Lecz jeśli jest za biedny, by zapłacić tę wartość szacunkową,[b] należy postawić tę osobę przed kapłanem i kapłan dokona oszacowania jej.[c] Stosownie do tego, na co ślubującego stać,[d] kapłan dokona oszacowania go.

9 „‚A jeśli chodzi o zwierzę, które ktoś składa w darze Jehowie, wszystko, co odda Jehowie, stanie się czymś świętym.[e] **10** Nie może go zamienić ani nie może go niczym zastąpić – dobrego złym ani złego dobrym. Ale jeśli już zastąpi jedno zwierzę drugim, to zarówno ono samo, jak i to, które dano w zamian, ma być czymś świętym. **11** A jeśli chodzi o jakieś nieczyste[f] zwierzę, jakiego nie można składać w darze Jehowie,[g] ma on postawić to zwierzę przed kapłanem.[h] **12** I kapłan je oszacuje, czy jest dobre, czy złe. Jakiego oszacowania dokona kapłan,[i] tak ma być. **13** Lecz gdyby chciał je odkupić, to niech dołoży jedną piątą[j] do wartości szacunkowej.

14 „‚A jeśli ktoś uświęci swój dom jako coś świętego dla Jehowy, kapłan go oszacuje, czy jest dobry, czy zły.[k] Jakiego oszacowania dokona kapłan, tyle

ROZDZ. 26

a Rdz 28:13 Lb 32:11
b Rdz 26:3
c Rdz 12:7 Wj 2:24 Pwt 4:31 Ps 106:45 Łk 1:72
d Kpł 26:34 2Kn 36:21
e Kpł 26:41 Lb 14:34
f 2Kl 17:15
g Kpł 26:15
h Pwt 4:31 2Kl 13:23 Neh 9:31 Rz 11:2
i Kpł 26:11
j Pwt 4:13 Jer 14:21
k Wj 24:3 Wj 24:8 Pwt 9:9
l Ps 98:2 Eze 20:9
m Pwt 6:1
n Kpł 27:34 Jn 1:17

ROZDZ. 27

o Lb 6:2 Pwt 23:21 Sdz 11:30 1Sm 1:11 Kzn 5:4

szpalta 2

a Lb 18:16
b Kpł 5:7 Kpł 5:11 Kpł 12:8 Kpł 14:21
c Lb 3:6 2Kl 12:4
d Łk 21:2 2Ko 8:12
e Kpł 2:3 Lb 18:9
f Kpł 20:25 Pwt 14:7
g Mal 1:11
h Kpł 10:10 Lb 3:6 Eze 44:23
i Kpł 5:15 Kpł 6:6
j Kpł 5:16 Kpł 6:5 Kpł 22:14 Kpł 27:19
k Kpł 27:12

ma kosztować. **15** Lecz gdyby uświęcający chciał odkupić swój dom, niech dołoży z pieniędzy jedną piątą wartości szacunkowej;[a] i będzie należał do niego.

16 „‚A gdyby ktoś uświęcił dla Jehowy kawałek pola ze swej posiadłości,[b] to wartość należy oszacować według wysiewu: jeśli chomer[c] ziarna jęczmiennego, to pięćdziesiąt sykli srebra. **17** Gdyby uświęcił pole, począwszy od roku Jubileuszu,[d] to ma ono kosztować według wartości szacunkowej. **18** A gdyby uświęcił swe pole po Jubileuszu, to kapłan obliczy mu cenę stosownie do lat, które pozostają do następnego roku Jubileuszu, i należy obniżyć wartość szacunkową.[e] **19** Lecz gdyby uświęcający je chciał jednak odkupić pole, niech dołoży z pieniędzy jedną piątą wartości szacunkowej i pozostanie ono jego własnością.[f] **20** Gdyby zaś nie odkupił pola, lecz sprzedano by to pole komuś innemu, nie może już zostać odkupione. **21** A gdy pole zostanie zwolnione podczas Jubileuszu, stanie się czymś świętym dla Jehowy, tak jak pole, które zostało poświęcone.[g] Stanie się własnością kapłana.[h]

22 „‚A gdyby ktoś uświęcił dla Jehowy nabyte przez siebie pole, które nie należy do pola będącego jego własnością,[i] **23** kapłan obliczy mu wysokość ceny szacunkowej aż do roku Jubileuszu i ma on dać wartość szacunkową tego samego dnia.[j] Jest ono czymś świętym dla Jehowy.[k] **24** W roku Jubileuszu pole wróci do tego, od kogo je kupił, do tego, do kogo ta ziemia należy jako jego własność.[l]

25 „‚Każda wartość ma być szacowana w syklach świętego miejsca. Sykl ma się równać dwudziestu gerom.[a]

26 „‚Tylko pierworodnego ze zwierząt, które się urodziło jako pierworodne dla Jehowy,[b] nikt nie ma uświęcać. Czy to byk, czy owca — należy do Jehowy.[c] **27** A jeśli jest spośród zwierząt nieczystych[d] i on ma je wykupić według wartości szacunkowej, niech dołoży do niej jedną piątą.[e] Ale gdyby nie zostało wykupione, należy je sprzedać według wartości szacunkowej.

28 „‚Tylko żadnej rzeczy poświęconej, którą by ktoś poświęcił Jehowie na zagładę[f] — ze wszystkiego, co do niego należy, czy to z ludzi, czy ze zwierząt, czy z pola będącego jego własnością, nie można sprzedać, żadnej też rzeczy poświęconej nie można wykupić.[g] Jest to coś szczególnie świętego dla Jehowy. **29** Żadnego człowieka poświęconego, który by został poświęcony na zagładę spośród ludzi, nie można wykupić.[h] Ma bezwarunkowo zostać uśmiercony.[i]

30 „‚A każda dziesięcina[j] z ziemi — z nasienia ziemi i z owocu drzewa — należy do Jehowy. Jest czymś świętym dla Jehowy. **31** A jeśli ktoś chce odkupić coś ze swej dziesięciny, ma dołożyć do tego jedną piątą.[k] **32** Jeśli chodzi o wszelką dziesięcinę ze stada i z trzody, ze wszystkiego, co przechodzi pod kijem pasterskim,[l] co dziesiąta głowa ma być czymś świętym dla Jehowy. **33** Nie ma on sprawdzać, czy jest dobra, czy zła, nie ma też jej zamieniać. Ale gdyby ją zamienił, ona sama i ta, którą dano w zamian za nią, będzie czymś świętym.[m] Nie można jej odkupić’”.

34 Oto przykazania,[n] które Jehowa dał Mojżeszowi na górze Synaj[o] jako nakazy dla synów Izraela.

ROZDZ. 27

a Kpł 27:13
b Dz 4:34
c Eze 45:11
Oz 3:2
d Kpł 25:10
Kpł 25:50
e Kpł 25:15
Kpł 25:16
Kpł 25:27
f Kpł 27:13
g Pwt 22:9
Eze 44:29
h Lb 18:14
i Kpł 25:10
Kpł 25:25
j Kpł 27:12
Kpł 27:18
k Kpł 27:9
l Kpł 25:28

szpalta 2

a Wj 30:13
Lb 3:47
Lb 18:16
Eze 45:12
b Wj 13:2
Lb 18:17
c Wj 22:30
Pwt 15:19
d Pwt 15:21
e Kpł 27:13
f Wj 22:20
Pwt 7:25
Pwt 7:26
Joz 6:17
Joz 7:1
1Sm 15:3
g Lb 18:14
h Lb 21:2
1Sm 15:18
i 1Sm 15:33
j Rdz 14:20
Rdz 28:22
Lb 18:21
Lb 18:26
Pwt 12:6
Pwt 14:22
2Kn 31:5
Neh 13:12
Mal 3:10
Łk 11:42
Heb 7:5
k Kpł 27:13
l Jer 33:13
m Kpł 27:10
n Kpł 26:46
Pwt 4:45
o Wj 3:1
Lb 1:1
Jn 1:17

KSIĘGA

LICZB

1 I Jehowa przemówił do Mojżesza na pustkowiu Synaj,[a] w namiocie spotkania,[b] pierwszego dnia miesiąca drugiego, w drugim roku po ich wyjściu z ziemi egipskiej,[c] i rzekł: **2** „Dokonajcie spisu ogólnej liczby[d] zgromadzenia synów Izraela według ich rodzin, według domu ich ojców, stosownie do liczby imion —wszystkich mężczyzn, głowa po głowie, **3** od dwudziestu lat wzwyż,[e] każdego stającego do wojska w Izraelu.[f] Ty i Aaron macie ich spisać według ich zastępów.

4 „Z wami zaś ma być kilku mężów, po jednym mężu z plemienia; każdy to głowa swego domu patriarchalnego.[g] **5** A oto imiona mężów, którzy staną z wami: z Rubena[h] Elicur,[i] syn Szedeura; **6** z Symeona[j] Szelumiel,[k] syn Curiszaddaja; **7** z Judy[l] Nachszon,[m] syn Amminadaba; **8** z Issachara[n] Netanel,[o] syn Cuara; **9** z Zebulona[p] Eliab,[q] syn Chelona; **10** z synów Józefa:[r] z Efraima[s] Eliszama, syn Ammihuda; z Manassesa[t] Gamaliel, syn Pedahcura; **11** z Beniamina[u] Abidan,[v] syn Gideoniego; **12** z Dana[w] Achiezer,[x] syn Ammiszaddaja; **13** z Aszera[y] Pagiel,[z] syn Ochrana; **14** z Gada[a] Eliasaf,[b] syn Deuela;[c] **15** z Naftalego[d] Achira,[e] syn Enana. **16** Oto powołani ze zgromadzenia, naczelnicy[f] plemion ich ojców. Są to zwierzchnicy tysięcy Izraela”.[g]

17 Toteż Mojżesz i Aaron wzięli tych mężów, którzy zostali wyznaczeni imiennie. **18** A pierwszego dnia miesiąca drugiego zwołali całe zgromadzenie, żeby mogli potwierdzić swe pochodzenie[a] co do swych rodzin w domach swych ojców, stosownie do liczby imion, od dwudziestu lat wzwyż,[b] głowa po głowie, **19** tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi; i przystąpił do spisania[c] ich na pustkowiu Synaj.

20 A synów Rubena, pierworodnego Izraela,[d] urodzonych według ich rodzin w domu ich ojców, według liczby imion, głowa po głowie, wszystkich mężczyzn od dwudziestu lat wzwyż, wszystkich stających do wojska, **21** spisanych z plemienia Rubena było czterdzieści sześć tysięcy pięciuset.[e]

22 Synów Symeona[f] urodzonych według ich rodzin w domu ich ojców, spisanych według liczby imion, głowa po głowie, wszystkich mężczyzn od dwudziestu lat wzwyż, wszystkich stających do wojska, **23** spisanych z plemienia Symeona było pięćdziesiąt dziewięć tysięcy trzystu.[g]

24 Synów Gada[h] urodzonych według ich rodzin w domu ich ojców, według liczby imion, od dwudziestu lat wzwyż, wszystkich stających do wojska, **25** spisanych z plemienia Gada[i] było czterdzieści pięć tysięcy sześciuset pięćdziesięciu.[j]

26 Synów Judy[k] urodzonych według ich rodzin w domu ich ojców, według liczby imion, od dwudziestu lat wzwyż, wszystkich

ROZDZ. 1

a Wj 19:1 Pwt 33:2 Dz 7:38
b Wj 25:22
c Wj 40:17
d Wj 30:12
e Wj 30:14
f Pwt 3:18
g Wj 18:25 Lb 1:16 Joz 22:14 Joz 23:2 1Kn 27:1
h Rdz 49:3
i Lb 2:10
j Rdz 29:33 Rdz 49:5
k Lb 7:36
l Rdz 29:35 Rdz 49:10
m Rut 4:20 Łk 3:32
n Rdz 30:18 Rdz 49:14
o Lb 10:15
p Rdz 30:20 Rdz 49:13
q Lb 7:24
r Rdz 30:24 Rdz 49:22 1Kn 5:1
s Rdz 41:52 Rdz 48:20
t Rdz 41:51
u Rdz 35:18 Rdz 49:27
v Lb 2:22
w Rdz 30:6 Rdz 49:17
x Lb 7:66
y Rdz 30:13 Rdz 49:20
z Lb 7:72
a Rdz 30:11 Rdz 49:19
b Lb 7:42 Lb 10:20
c Lb 2:14
d Rdz 30:8 Rdz 49:21
e Lb 2:29 Lb 10:27
f Wj 18:21 Lb 7:2
g Pwt 1:15

szpalta 2

a Ezd 2:62 Neh 7:61
b Wj 30:14 Lb 14:29
c Lb 26:2
d Rdz 29:32 Rdz 49:3 Lb 2:10 1Kn 5:1

e Lb 2:11; **f** Rdz 29:33; Rdz 46:10; Lb 2:12; Lb 26:12; **g** Lb 2:13; **h** Rdz 30:11; Rdz 46:16; Lb 26:15; **i** Lb 26:18; **j** Lb 2:15; **k** Rdz 29:35; Rdz 46:12; Rdz 49:10; Lb 2:3; 1Kn 5:2; Mt 1:2; Heb 7:14; Obj 5:5.

stających do wojska, **27** spisanych z plemienia Judy było siedemdziesiąt cztery tysiące sześciuset.[a]

28 Synów Issachara[b] urodzonych według ich rodzin w domu ich ojców, według liczby imion, od dwudziestu lat wzwyż, wszystkich stających do wojska, **29** spisanych z plemienia Issachara było pięćdziesiąt cztery tysiące czterystu.[c]

30 Synów Zebulona[d] urodzonych według ich rodzin w domu ich ojców, według liczby imion, od dwudziestu lat wzwyż, wszystkich stających do wojska, **31** spisanych z plemienia Zebulona było pięćdziesiąt siedem tysięcy czterystu.[e]

32 Z synów Józefa: synów Efraima[f] urodzonych według ich rodzin w domu ich ojców, według liczby imion, od dwudziestu lat wzwyż, wszystkich stających do wojska, **33** spisanych z plemienia Efraima[g] było czterdzieści tysięcy pięciuset.[h]

34 Synów Manassesa[i] urodzonych według ich rodzin w domu ich ojców, według liczby imion, od dwudziestu lat wzwyż, wszystkich stających do wojska, **35** spisanych z plemienia Manassesa było trzydzieści dwa tysiące dwustu.[j]

36 Synów Beniamina[k] urodzonych według ich rodzin w domu ich ojców, według liczby imion, od dwudziestu lat wzwyż, wszystkich stających do wojska, **37** spisanych z plemienia Beniamina było trzydzieści pięć tysięcy czterystu.[l]

38 Synów Dana[m] urodzonych według ich rodzin w domu ich ojców, według liczby imion, od dwudziestu lat wzwyż, wszystkich stających do wojska, **39** spisanych z plemienia Dana było sześćdziesiąt dwa tysiące siedmiuset.[a]

40 Synów Aszera[b] urodzonych według ich rodzin w domu ich ojców, według liczby imion, od dwudziestu lat wzwyż, wszystkich stających do wojska, **41** spisanych z plemienia Aszera było czterdzieści jeden tysięcy pięciuset.[c]

42 Synów Naftalego[d] urodzonych według ich rodzin w domu ich ojców, według liczby imion, od dwudziestu lat wzwyż, wszystkich stających do wojska, **43** spisanych z plemienia Naftalego było pięćdziesiąt trzy tysiące czterystu.[e]

44 Oto spisani, których spisali Mojżesz oraz Aaron i naczelnicy Izraela, dwunastu mężów. Każdy z nich reprezentował dom swoich ojców. **45** A wszystkich synów Izraela spisanych według domu ich ojców, od dwudziestu lat wzwyż, wszystkich stających do wojska było, **46** tak, wszystkich spisanych było sześćset trzy tysiące pięciuset pięćdziesięciu.[f]

47 Jednakże wśród nich nie zostali spisani Lewici[g] według plemienia ich ojców.[h] **48** A Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **49** „Tylko plemienia Lewiego nie wolno ci spisać i ogólnej ich liczby nie wolno ci dołączyć do synów Izraela.[i] **50** I ustanów Lewitów nad Przybytkiem Świadectwa[j] i nad wszelkimi jego sprzętami, i nad wszystkim, co do niego należy.[k] Oni będą przenosić przybytek oraz wszystkie jego sprzęty[l] i będą przy nim usługiwać;[m] i wokół przybytku mają obozować.[n] **51** A ilekroć przybytek będzie wyruszał, Lewici mają go złożyć;[o] gdy zaś przybytek będzie stawał obozem, Lewici mają go rozłożyć; a każdy

ROZDZ. 1

a Lb 2:4
Lb 26:22

b Rdz 30:18
Rdz 46:13
Lb 2:5
Lb 26:23

c Lb 2:6

d Rdz 30:20

e Lb 2:8

f Rdz 41:52
Rdz 46:20
Rdz 48:19
Lb 2:18
Lb 26:35
Pwt 33:17
Sdz 12:6
Jer 7:15

g Rdz 48:5

h Lb 2:19

i Lb 2:20
Lb 26:29

j Lb 2:21

k Rdz 43:29
Rdz 46:21
Lb 26:38

l Lb 2:23

m Rdz 30:6
Rdz 46:23
Lb 2:25
Lb 10:25
Lb 26:42

szpalta 2

a Lb 2:26

b Rdz 35:26
Lb 2:27

c Lb 2:28

d Rdz 30:8
Rdz 46:24
Lb 26:48

e Lb 2:30

f Rdz 13:16
Rdz 22:17
Rdz 46:3
Wj 12:37
Wj 38:26
Lb 2:32

g Rdz 29:34
Rdz 46:11
Lb 3:12
1Kn 6:1

h Lb 2:33
Lb 26:64

i Lb 26:62

j Wj 31:18

k Wj 38:21
Lb 3:8

l Lb 4:15
Lb 4:25
Lb 4:33

m Lb 3:31
Lb 4:12

n Lb 2:17
Lb 3:23
Lb 3:29
Lb 3:35
Lb 3:38

o Lb 10:17
Lb 10:21

obcy, który się zbliży, ma zostać uśmiercony.[a]

52 „I synowie Izraela będą obozować każdy ze swoim obozem i każdy przy swoim trójplemiennym oddziale[b] według ich zastępów. **53** Lewici zaś mają obozować wokół Przybytku Świadectwa, żeby nie doszło do oburzenia[c] na zgromadzenie synów Izraela; i Lewici będą pełnić służbę na rzecz Przybytku Świadectwa”.[d]

54 I synowie Izraela przystąpili do wykonania tego zgodnie ze wszystkim, co Jehowa nakazał Mojżeszowi. Tak właśnie uczynili.[e]

2 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza i Aarona, mówiąc: **2** „Synowie Izraela mają stawać obozem, każdy przy swoim trójplemiennym oddziale,[f] przy znakach domu swych ojców. Mają się rozkładać obozem wokoło — przed namiotem spotkania.

3 „A na wschodzie, ku wschodowi słońca, obozować będzie trójplemienny oddział obozu Judy w swych zastępach, a naczelnikiem synów Judy jest Nachszon,[g] syn Amminadaba. **4** Jego zastęp oraz ich spisani to siedemdziesiąt cztery tysiące sześciuset.[h] **5** Obok niego obozować będzie plemię Issachara,[i] a naczelnikiem synów Issachara jest Netanel,[j] syn Cuara. **6** Jego zastęp oraz jego spisani to pięćdziesiąt cztery tysiące czterystu.[k] **7** Także plemię Zebulona; a naczelnikiem synów Zebulona jest Eliab,[l] syn Chelona. **8** Jego zastęp oraz jego spisani to pięćdziesiąt siedem tysięcy czterystu.[m]

9 „Wszystkich spisanych w obozie Judy, w ich zastępach, jest sto osiemdziesiąt sześć tysięcy czterystu. Oni mają wyruszać pierwsi.[n]

ROZDZ. 1

a Lb 3:10 Lb 18:22 1Sm 6:19
b Lb 2:2 Lb 2:34
c Kpl 10:6 Lb 8:19 Lb 16:46 Lb 18:5
d Lb 8:24 Lb 18:3 Lb 31:30 1Kn 23:32 2Kn 13:10
e Wj 39:32

ROZDZ. 2

f Lb 1:52 Lb 24:2
g Lb 7:12 Lb 10:14 Rut 4:20 1Kn 2:10 Mt 1:4
h Lb 1:27
i Rdz 35:23
j Lb 1:8 Lb 7:18 Lb 10:15
k Lb 1:29
l Lb 1:9 Lb 7:24 Lb 10:16
m Lb 1:31
n Lb 10:14 1Kn 5:2

szpalta 2

a Lb 1:20
b Lb 1:5 Lb 7:30 Lb 10:18
c Lb 1:21
d Lb 1:6 Lb 7:36 Lb 10:19
e Lb 1:23
f Lb 1:14 Lb 7:42 Lb 10:20
g Lb 1:25
h Lb 10:18 1Kn 5:1
i Lb 1:51 Dz 7:44 Heb 8:5 Heb 9:11
j Lb 3:6 Lb 3:12
k 1Ko 14:33 1Ko 14:40
l Lb 1:33
m Lb 1:10 Lb 7:48 Lb 10:22
n Lb 1:33
o Rdz 48:20
p Lb 1:10 Lb 7:54 Lb 10:23
q Lb 1:35
r Rdz 35:18 Ps 68:27

10 „Na południu będzie w swych zastępach trójplemienny oddział obozu Rubena,[a] a naczelnikiem synów Rubena jest Elicur,[b] syn Szedeura. **11** Jego zastęp oraz jego spisani to czterdzieści sześć tysięcy pięciuset.[c] **12** Obok niego obozować będzie plemię Symeona, a naczelnikiem synów Symeona jest Szelumiel,[d] syn Curiszaddaja. **13** Jego zastęp oraz ich spisani to pięćdziesiąt dziewięć tysięcy trzystu.[e] **14** Także plemię Gada; a naczelnikiem synów Gada jest Eliasaf,[f] syn Reuela. **15** Jego zastęp oraz ich spisani to czterdzieści pięć tysięcy sześciuset pięćdziesięciu.[g]

16 „Wszystkich spisanych w obozie Rubena, w ich zastępach, jest sto pięćdziesiąt jeden tysięcy czterystu pięćdziesięciu i oni mają wyruszać jako drudzy.[h]

17 „Kiedy będzie wyruszał namiot spotkania,[i] obóz Lewitów[j] będzie w środku obozów.

„Jak mają obozować, tak mają wyruszać,[k] każdy na swoim miejscu, według ich trójplemiennych oddziałów.

18 „Na zachodzie będzie w swoich zastępach trójplemienny oddział obozu Efraima,[l] a naczelnikiem synów Efraima jest Eliszama,[m] syn Ammihuda. **19** Jego zastęp oraz ich spisani to czterdzieści tysięcy pięciuset.[n] **20** Obok niego będzie plemię Manassesa,[o] a naczelnikiem synów Manassesa jest Gamaliel,[p] syn Pedahcura. **21** Jego zastęp oraz ich spisani to trzydzieści dwa tysiące dwustu.[q] **22** Także plemię Beniamina;[r] a naczelnikiem synów Beniamina jest Abidan,[s] syn Gideoniego. **23** Jego zastęp oraz ich spisani to trzydzieści pięć tysięcy czterystu.[t]

s Lb 1:11; Lb 7:60; Lb 10:24; **t** Lb 1:37.

24 „Wszystkich spisanych w obozie Efraima, w ich zastępach, jest sto osiem tysięcy stu i oni mają wyruszać jako trzeci.[a]

25 „Na północy będzie w swych zastępach trójplemienny oddział obozu Dana, a naczelnikiem synów Dana jest Achiezer,[b] syn Ammiszaddaja. **26** Jego zastęp oraz ich spisani to sześćdziesiąt dwa tysiące siedmiuset.[c] **27** Obok niego obozować będzie plemię Aszera, a naczelnikiem synów Aszera jest Pagiel,[d] syn Ochrana. **28** Jego zastęp oraz ich spisani to czterdzieści jeden tysięcy pięciuset.[e] **29** Także plemię Naftalego;[f] a naczelnikiem synów Naftalego jest Achira,[g] syn Enana. **30** Jego zastęp oraz ich spisani to pięćdziesiąt trzy tysiące czterystu.[h]

31 „Wszystkich spisanych w obozie Dana jest sto pięćdziesiąt siedem tysięcy sześciuset. Oni mają wyruszać jako ostatni[i] — według swych trójplemiennych oddziałów”.

32 Oto spisani spośród synów Izraela według domu ich ojców; wszystkich spisanych w obozach w ich zastępach było sześćset trzy tysiące pięciuset pięćdziesięciu.[j] **33** Lecz Lewici nie zostali spisani[k] wśród synów Izraela, jak to Jehowa nakazał Mojżeszowi. **34** I synowie Izraela zaczęli czynić zgodnie ze wszystkim, co Jehowa nakazał Mojżeszowi.[l] Tak stawali obozem w swych trójplemiennych oddziałach[m] i tak wyruszali,[n] wszyscy w swoich rodzinach, uwzględniając dom swoich ojców.

3 Oto pokolenia Aarona i Mojżesza w dniu, w którym Jehowa rozmawiał z Mojżeszem na górze Synaj.[o] **2** A oto imiona synów Aarona: pierworodny Nadab i Abihu,[p] Eleazar[q] i Itamar.[a] **3** To były imiona synów Aarona, namaszczonych kapłanów, których ręce zostały napełnione mocą, by pełnili służbę kapłańską.[b] **4** Jednakże Nadab i Abihu umarli przed obliczem Jehowy, gdy ofiarowali niedozwolony ogień[c] przed Jehową na pustkowiu Synaj; a nie mieli żadnych synów. Lecz Eleazar[d] oraz Itamar[e] dalej pełnili służbę kapłańską wraz ze swym ojcem Aaronem.

5 I Jehowa odezwał się do Mojżesza, mówiąc: **6** „Przyprowadź plemię Lewiego[f] i postaw ich przed kapłanem Aaronem, i będą mu usługiwać.[g] **7** I będą się wywiązywać ze swego obowiązku wobec niego oraz ze swego obowiązku wobec całego zgromadzenia przed namiotem spotkania, pełniąc służbę związaną z przybytkiem. **8** A będą się troszczyć o wszystkie sprzęty[h] namiotu spotkania, o to, co stanowi obowiązek synów Izraela, pełniąc służbę związaną z przybytkiem.[i] **9** I dasz Lewitów Aaronowi i jego synom. Są oni dani, dani jemu spośród synów Izraela.[j] **10** Ty zaś masz zamianować Aarona oraz jego synów, a oni mają dbać o swój urząd kapłański;[k] i każdy obcy, który się zbliży, ma zostać uśmiercony”.[l]

11 I Jehowa dalej mówił do Mojżesza, i rzekł: **12** „Oto ja biorę Lewitów spośród synów Izraela w miejsce każdego pierworodnego[m] z synów izraelskich, który otwiera łono; i Lewici będą należeć do mnie. **13** Bo każdy pierworodny należy do mnie.[n] W dniu, w którym ugodziłem każdego pierworodnego w ziemi egipskiej,[o] uświęciłem dla siebie

ROZDZ. 2

a Lb 10:22
b Lb 1:12
Lb 7:66
Lb 10:25
c Lb 1:39
d Lb 1:13
Lb 7:72
Lb 10:26
e Lb 1:41
f Rdz 46:24
g Lb 1:15
Lb 7:78
Lb 10:27
h Lb 1:43
i Lb 10:25
j Rdz 15:5
Wj 12:37
Wj 38:26
Lb 1:46
Lb 11:21
Lb 14:29
Lb 26:51
k Lb 1:47
Lb 3:15
Lb 26:62
l Lb 1:54
m Lb 1:52
Lb 2:2
Lb 24:2
n Lb 10:28

ROZDZ. 3

o Wj 19:2
Kpl 25:1
p Wj 6:23
Kpl 10:1
1Kn 24:2
q Wj 6:25
Pwt 10:6

szpalta 2

a Wj 38:21
1Kn 6:3
b Wj 28:1
Kpl 8:2
c Kpl 10:1
Lb 26:61
d Lb 3:32
Lb 20:26
e Lb 4:28
Lb 7:8
f Wj 32:26
Lb 8:6
Lb 18:2
Mal 2:4
g Lb 1:50
Lb 8:11
Lb 16:9
h Lb 4:12
i Lb 1:51
Iz 52:11
j Lb 8:16
Lb 18:6
k Wj 40:15
Lb 18:7
Heb 7:11
l Lb 16:40
1Sm 6:19
2Kn 26:16
m Lb 3:41
Lb 3:45
Lb 8:18

n Wj 13:2; Wj 34:19; Lb 8:17; Lb 18:15; Łk 2:23;
o Wj 13:15.

każdego pierworodnego w Izraelu, od człowieka do zwierzęcia.[a] Mają należeć do mnie. Jam jest Jehowa".

14 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza na pustkowiu Synaj,[b] mówiąc: **15** „Spisz synów Lewiego według domu ich ojców, według ich rodzin. Masz spisać każdą osobę płci męskiej od miesiąca wzwyż".[c] **16** I Mojżesz na rozkaz Jehowy zaczął ich spisywać, tak jak mu nakazano. **17** A oto synowie Lewiego[d] według swych imion: Gerszon i Kehat, i Merari.[e]

18 Te zaś były imiona synów Gerszona według ich rodzin: Libni i Szimej.[f]

19 A synami Kehata[g] według ich rodzin byli: Amram i Icchar,[h] Hebron i Uzziel.

20 Synami zaś Merariego[i] według ich rodzin byli: Machli[j] i Muszi.[k]

To były rodziny Lewitów według domu ich ojców.

21 Od Gerszona wywodziła się rodzina Libnitów[l] i rodzina Szimeitów.[m] To były rodziny Gerszonitów. **22** Spośród nich zostały spisane według liczby wszystkie osoby płci męskiej od miesiąca wzwyż.[n] Spisanych spośród nich było siedem tysięcy pięciuset.[o] **23** Rodziny Gerszonitów były za przybytkiem.[p] Obozowali oni od zachodu. **24** A naczelnikiem domu patriarchalnego Gerszonitów był Eliasaf, syn Laela. **25** W zakres zaś obowiązku synów Gerszona[q] w namiocie spotkania wchodziły: przybytek i namiot,[r] jego nakrycie[s] i kotara[t] u wejścia do namiotu spotkania, **26** a także zasłony[u] dziedzińca i kotara[v] u wejścia na dziedziniec, który jest dookoła przybytku i ołtarza, oraz linki namiotowe[w] — wszystko, co było związane ze służbą przy nim.

27 A od Kehata wywodziły się: rodzina Amramitów i rodzina Icharytów, i rodzina Hebronitów, i rodzina Uzzielitów. To były rodziny Kehatytów.[a] **28** W liczbie wszystkich osób płci męskiej od miesiąca wzwyż było osiem tysięcy sześćset pełniących obowiązek w świętym miejscu.[b] **29** Rodziny synów Kehata obozowały od strony południowej przybytku.[c] **30** A naczelnikiem domu patriarchalnego rodzin Kehatytów był Elicafan, syn Uzziela.[d] **31** A w zakres ich obowiązku[e] wchodziły: Arka[f] i stół,[g] i świecznik,[h] i ołtarze,[i] i sprzęty[j] świętego miejsca, którymi mają usługiwać, oraz kotara[k] i wszelka służba przy niej.

32 A naczelnikiem lewickich naczelników był Eleazar,[l] syn kapłana Aarona, mający nadzór nad tymi, którzy pełnią obowiązek w świętym miejscu.

33 Od Merariego wywodziła się rodzina Machlitów[m] i rodzina Muszytów.[n] To były rodziny Merariego.[o] **34** A spisanych spośród nich według liczby wszystkich osób płci męskiej od miesiąca wzwyż było sześć tysięcy dwustu.[p] **35** A naczelnikiem domu patriarchalnego rodzin Merariego był Curiel, syn Abichaila. Obozowali oni od strony północnej przybytku.[q] **36** A nadzorowi, do którego zobowiązano synów Merariego, podlegały ramy[r] przybytku i jego poprzeczki,[s] i jego słupy,[t] i jego podstawy z gniazdem, i wszelkie jego sprzęty,[u] i wszelka służba przy nim,[v] **37** i słupy[w] dookoła dziedzińca, i ich podstawy z gniazdem,[x] i ich paliki namiotowe oraz ich linki namiotowe.

ROZDZ. 3

a Kpl 27:26 Neh 10:36
b Wj 19:1
c Lb 3:39
d Wj 6:16 1Kn 6:1
e Lb 26:57 1Kn 23:6
f Wj 6:17 1Kn 6:17 1Kn 23:9
g Wj 6:18 1Kn 6:18
h 1Kn 6:38
i Wj 6:19
j 1Kn 6:29
k 1Kn 24:30
l 1Kn 6:20
m 1Kn 23:9
n Lb 3:15
o Lb 4:39 Lb 4:40
p Lb 1:53
q Lb 4:24
r Wj 26:7 Wj 35:11 Lb 4:25
s Wj 26:14
t Wj 26:36
u Wj 27:9
v Wj 27:16
w Wj 35:18

szpalta 2

a Lb 3:19
b Lb 4:35 Lb 4:36
c Lb 1:53
d Wj 6:22 1Kn 6:18
e Lb 4:15
f Wj 25:10 Heb 9:4
g Wj 25:23 Heb 9:2
h Wj 25:31
i Wj 27:1 Wj 30:1
j Wj 38:3
k Wj 26:31 Wj 36:35
l Lb 4:16 Lb 20:28
m Lb 26:58
n 1Kn 24:30
o Lb 3:20
p Lb 4:43 Lb 4:44
q Lb 1:53
r Wj 36:20
s Wj 36:31

t Wj 26:32; Wj 26:37; Wj 36:38; **u** Wj 27:19; **v** Lb 4:31; **w** Wj 27:10; **x** Wj 27:11.

38 A przed przybytkiem od wschodu, przed namiotem spotkania na wschodzie, obozowali Mojżesz i Aaron oraz jego synowie, ci, którzy pełnili obowiązek w sanktuarium[a] jako obowiązek na rzecz synów Izraela. Każdy zaś obcy, który by się zbliżył, miał zostać uśmiercony.[b]

39 Wszystkich spisanych Lewitów, których Mojżesz i Aaron spisali na rozkaz Jehowy według ich rodzin, wszystkich osób płci męskiej od miesiąca wzwyż, było dwadzieścia dwa tysiące.

40 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza: „Spisz wszystkich pierworodnych potomków płci męskiej spośród synów Izraela od miesiąca wzwyż[c] i spisz liczbę ich imion. **41** I weź dla mnie Lewitów — jam jest Jehowa — w miejsce wszystkich pierworodnych wśród synów Izraela,[d] a zwierzęta domowe Lewitów w miejsce wszystkich pierworodnych wśród zwierząt domowych synów Izraela”.[e] **42** I Mojżesz, tak jak mu Jehowa nakazał, przystąpił do spisania wszystkich pierworodnych wśród synów Izraela. **43** A wszystkich pierworodnych potomków męskich według liczby imion, od miesiąca wzwyż, spisanych spośród nich, było dwadzieścia dwa tysiące dwustu siedemdziesięciu trzech.

44 I Jehowa mówił jeszcze do Mojżesza, i rzekł: **45** „Weź Lewitów w miejsce wszystkich pierworodnych wśród synów Izraela i zwierzęta domowe Lewitów w miejsce ich zwierząt domowych; i Lewici będą należeć do mnie.[f] Jam jest Jehowa. **46** A jako cenę okupu[g] za dwustu siedemdziesięciu trzech pierworodnych spośród synów Izraela, którzy przewyższają liczbę Lewitów,[a] **47** weźmiesz po pięć sykli za każdego.[b] Weźmiesz według sykla świętego miejsca. Sykl równa się dwudziestu gerom.[c] **48** I pieniądze te dasz Aaronowi i jego synom jako cenę okupu za tych, którzy przewyższają ich liczbę”. **49** Toteż pieniądze na wykupienie wziął Mojżesz od tych, którzy przewyższali liczbę Lewitów stanowiących cenę okupu. **50** Od pierworodnych synów Izraela wziął pieniądze: tysiąc trzysta sześćdziesiąt pięć sykli według sykla świętego miejsca. **51** Następnie Mojżesz zgodnie z rozkazem Jehowy dał pieniądze stanowiące cenę okupu Aaronowi i jego synom, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

4 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza i Aarona, mówiąc: **2** „Zostanie dokonany spis ogólnej liczby synów Kehata[d] spośród synów Lewiego według ich rodzin w domu ich ojców, **3** od trzydziestu lat wzwyż[c] aż do pięćdziesięciu lat,[f] wszystkich, którzy wchodzą w skład grona usługujących,[g] by wykonywać pracę w namiocie spotkania.

4 „Oto służba synów Kehata w namiocie spotkania.[h] Jest ona czymś szczególnie świętym: **5** Gdy obóz będzie wyruszał, Aaron i jego synowie wejdą i zdejmą zasłonę oddzielającą,[i] i przykryją nią Arkę[j] Świadectwa. **6** I położą na nią nakrycie ze skór foczych,[k] a na wierzchu rozciągną całą niebieską tkaninę, i założą drążki.[l]

7 „I rozciągną niebieską tkaninę na stole[m] chlebów pokładnych, i położą na nim miski[n] i kielichy, i czasze,[o] i dzbany na ofiarę płynną; i ma być na nim

ROZDZ. 3
a Lb 18:5
b Lb 3:10
c Lb 3:15
d Lb 3:12
Lb 8:16
e Wj 13:2
Lb 18:15
f Lb 3:41
g Lb 18:15

szpalta 2
a Lb 3:39
b Kpł 27:6
Lb 18:16
c Wj 30:13
Kpł 27:25

ROZDZ. 4
d Lb 3:19
Lb 3:27
e 1Kn 23:3
Łk 3:23
f Lb 8:25
g Lb 4:30
1Kn 6:48
1Kn 23:24
1Kn 28:13
h Lb 3:31
Lb 4:15
Lb 4:19
i Wj 26:31
Wj 36:35
Wj 40:3
Kpł 16:2
Lb 3:31
Heb 9:3
j Wj 25:10
Wj 37:1
k Wj 25:5
l Wj 25:13
m Wj 25:23
Kpł 24:6
n Wj 25:29
o Wj 37:16

stały chleb.[a] **8** A na nich rozciągną tkaninę barwioną szkarłatem z czerwców[b] i przykryją go nakryciem ze skór foczych,[c] i założą jego drążki.[d] **9** I wezmą niebieską tkaninę, i przykryją świecznik[e] stanowiący źródło światła oraz jego lampy[f] i szczypce,[g] i popielnice,[h] a także wszystkie naczynia[i] na oliwę, których się przy nim używa. **10** I włożą go oraz wszystkie jego przybory w nakrycie ze skór foczych,[j] i położą to na noszach. **11** A na złotym ołtarzu[k] rozciągną niebieską tkaninę i przykryją go nakryciem ze skór foczych,[l] i założą jego drążki.[m] **12** I wezmą wszystkie sprzęty[n] do służby, których się używa w świętym miejscu, i włożą je w niebieską tkaninę, i przykryją je nakryciem ze skór foczych,[o] i położą je na noszach.

13 „I usuną tłusty popiół z ołtarza,[p] i rozciągną na nim tkaninę z wełny barwionej czerwonawą purpurą. **14** I położą na nim wszystkie przybory, których przy nim używają, popielnice, widełki i łopatki oraz czasze — wszystkie przybory ołtarza;[q] i rozciągną na nim nakrycie ze skór foczych, i założą jego drążki.[r]

15 „A gdy obóz będzie wyruszał, Aaron oraz jego synowie zakończą przykrywanie świętego miejsca[s] oraz wszystkich sprzętów[t] świętego miejsca, potem zaś przyjdą synowie Kehata, by je nieść,[u] lecz nie wolno im dotknąć[v] świętego miejsca, żeby nie pomarli. Wszystko to w namiocie spotkania stanowi ciężar do noszenia przez synów Kehata.[w]

16 „A Eleazar, syn kapłana Aarona, ma nadzór[x] nad oliwą[y] na oświetlenie i nad wonnym kadzidłem,[z] i ustawiczną ofiarą zbożową[a] oraz nad olejkiem do namaszczania[a] — nadzór nad całym przybytkiem i wszystkim, co w nim jest, nad świętym miejscem i jego sprzętami”.

17 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza i Aarona, mówiąc: **18** „Niech plemię rodzin Kehatytów[b] nie zostanie wytracone spośród Lewitów. **19** Lecz uczyńcie to dla nich, by mogli pozostać przy życiu i nie umrzeć z powodu zbliżania się do rzeczy najświętszych.[c] Aaron i jego synowie wejdą i wyznaczą każdemu z nich jego służbę i ciężar, który ma nosić. **20** Im zaś ani na chwilę nie wolno wejść, by zobaczyć święte rzeczy, żeby nie musieli umrzeć”.[d]

21 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **22** „Zostanie dokonany spis ogólnej liczby synów Gerszona[e] — według domu ich ojców, według ich rodzin. **23** Spiszesz ich od trzydziestu lat wzwyż aż do pięćdziesięciu lat,[f] wszystkich, którzy wchodzą w skład grona usługujących, by pełnić służbę w namiocie spotkania. **24** Oto służba rodzin Gerszonitów, co się tyczy usługiwania i noszenia.[g] **25** A mają przenosić płótna namiotowe[h] przybytku oraz namiot spotkania,[i] jego nakrycie[j] i nakrycie ze skóry foczej,[k] które jest na wierzchu, i kotarę[l] u wejścia do namiotu spotkania, **26** i zasłony[m] dziedzińca, i kotarę u wejścia[n] do bramy dziedzińca, który jest dookoła przybytku i ołtarza, jak również ich linki namiotowe i wszystkie ich sprzęty do służby oraz wszystko, czym się wykonuje pracę. Tak mają pełnić służbę. **27** Wszelka służba synów Gerszonitów[o] związana ze wszystkimi ich ciężarami oraz z całym ich usługiwaniem ma się odbywać na rozkaz Aarona i jego

ROZDZ. 4

a Kpł 24:5
b Wj 25:4
c Wj 25:5
d Wj 25:28
e Wj 25:31
f Wj 25:37
g Wj 25:38
h Wj 37:23
i Wj 37:24
j Lb 4:6
k Wj 30:1
Wj 37:25
l Wj 25:5
m Wj 30:5
n Lb 3:31
o Wj 35:23
p Kpł 6:12
q Wj 27:3
r Wj 27:6
s Lb 4:5
t Lb 3:8
u Lb 7:9
Lb 10:21
Pwt 31:9
1Kn 15:2
v 2Sm 6:6
w Lb 3:31
x Lb 3:32
y Wj 27:20
Kpł 24:2
z Wj 30:34
Ps 141:2
Obj 5:8
a Wj 29:40

szpalta 2

a Wj 29:7
Wj 30:23
Kpł 8:12
Ps 133:2
b Lb 3:27
c Lb 4:4
d Wj 19:21
1Sm 6:19
e Lb 3:21
f Lb 4:3
g Lb 3:25
h Wj 26:1
Wj 36:8
i Wj 26:7
Wj 36:14
j Wj 26:14
k Wj 36:19
l Wj 26:36
Wj 36:37
m Wj 27:9
Wj 38:9
n Wj 27:16
Wj 38:18
o Lb 3:21
Lb 3:23

synów[a] i stosownie do obowiązku wyznaczycie im wszystkie ich ciężary. **28** Oto służba rodzin synów Gerszonitów[b] w namiocie spotkania, a ich obowiązkowa służba podlega ręce Itamara,[c] syna kapłana Aarona.

29 „Synów Merariego[d] spiszesz według ich rodzin w domu ich ojców. **30** Spiszesz ich od trzydziestu lat wzwyż do pięćdziesięciu lat, wszystkich, którzy wchodzą w skład grona usługujących, by pełnić służbę w namiocie spotkania.[e] **31** A oto ich obowiązek, ich ciężar,[f] stosownie do całej ich służby w namiocie spotkania: ramy[g] przybytku i jego poprzeczki,[h] i słupy,[i] i podstawy z gniazdem,[j] **32** jak również słupy[k] dziedzińca dookoła i ich podstawy z gniazdem,[l] i paliki namiotowe,[m] i linki namiotowe wraz z całym ich wyposażeniem oraz cała służba przy nich. I według ich imion wyznaczycie wyposażenie, które wchodzi w zakres ich obowiązku, jako przydzielony im ciężar.[n] **33** Oto służba rodzin synów Merariego[o] stosownie do całej ich służby w namiocie spotkania, podlegającej ręce Itamara, syna kapłana Aarona”.[p]

34 A Mojżesz i Aaron oraz naczelnicy[q] zgromadzenia przystąpili do spisania synów Kehatytów[r] według ich rodzin i według domu ich ojców, **35** od trzydziestu[s] lat wzwyż do pięćdziesięciu lat,[t] wszystkich, którzy wchodzili w skład grona usługujących, by pełnić służbę w namiocie spotkania.[u] **36** A spisanych spośród nich według ich rodzin było dwa tysiące siedmiuset pięćdziesięciu.[v] **37** Są to spisani[w] z rodzin Kehatytów, wszyscy usługujący w namiocie spotkania, których Mojżesz i Aaron spisali na rozkaz Jehowy dany za pośrednictwem Mojżesza.

38 A spisanych z synów Gerszona[a] według ich rodzin i według domu ich ojców, **39** od trzydziestu lat wzwyż do pięćdziesięciu lat, wszystkich, którzy wchodzili w skład grona usługujących, by pełnić służbę w namiocie spotkania,[b] **40** spisanych spośród nich według ich rodzin, według domu ich ojców, było dwa tysiące sześciuset trzydziestu.[c] **41** Oto spisani z rodzin synów Gerszona, wszyscy usługujący w namiocie spotkania, których Mojżesz i Aaron spisali na rozkaz Jehowy.[d]

42 Spisanych zaś z rodzin synów Merariego według ich rodzin, według domu ich ojców, **43** od trzydziestu lat wzwyż do pięćdziesięciu lat, wszystkich, którzy wchodzą w skład grona usługujących, by pełnić służbę w namiocie spotkania,[e] **44** spisanych spośród nich według ich rodzin było trzy tysiące dwustu.[f] **45** Oto spisani z rodzin synów Merariego, których Mojżesz i Aaron spisali na rozkaz Jehowy dany za pośrednictwem Mojżesza.[g]

46 Wszystkich spisanych, których Mojżesz i Aaron oraz naczelnicy Izraela spisali jako Lewitów według ich rodzin i według domu ich ojców, **47** od trzydziestu lat wzwyż do pięćdziesięciu lat,[h] wszystkich, którzy przychodzą pełnić mozolną służbę i służbę noszenia ciężarów w namiocie spotkania,[i] **48** spisanych spośród nich było osiem tysięcy pięciuset osiemdziesięciu.[j] **49** Na rozkaz Jehowy zostali oni spisani przez Mojżesza, każdy stosownie do swej służby i noszonego ciężaru; a zostali spisani, jak to Jehowa nakazał Mojżeszowi.[k]

ROZDZ. 4

a Lb 3:3
Lb 3:10
b Lb 3:25
c Wj 6:23
Lb 3:4
Lb 4:33
Lb 7:8
d Wj 6:19
Lb 3:33
e Lb 4:3
Lb 4:23
f Lb 3:36
g Wj 26:15
Wj 36:20
h Wj 26:26
Wj 36:31
i Wj 26:37
Wj 36:38
j Wj 26:19
Wj 38:27
k Wj 27:10
l Wj 27:11
m Wj 27:19
n Lb 3:8
o Lb 3:33
p Lb 4:28
q Lb 1:16
Joz 22:14
r Lb 3:19
Lb 3:27
Lb 3:29
s Lb 4:47
t Lb 8:25
u Lb 4:3
Lb 8:26
v Lb 3:28
w Lb 3:15

szpalta 2

a Lb 3:21
b Lb 4:3
Lb 4:23
c Lb 3:22
d Lb 3:15
Lb 4:22
e Lb 4:3
Lb 4:23
Lb 4:30
Lb 4:35
Lb 4:39
Lb 8:26
f Lb 3:34
g Lb 3:15
Lb 4:29
h Lb 4:3
Lb 4:23
Lb 4:30
i Lb 4:15
Lb 4:24
Lb 4:31
j Lb 3:39
k Lb 4:37
Lb 4:41
Lb 4:45

5 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **2** „Nakaż synom Izraela, żeby usunęli z obozu każdego trędowatego[a] i każdego, kto ma wyciek,[b] i każdego nieczystego z powodu zmarłej duszy.[c] **3** Macie usunąć zarówno mężczyznę, jak i kobietę. Macie ich usunąć poza obóz,[d] żeby nie kalali[e] obozów tych, pośród których przebywam”.[f] **4** I synowie Izraela zaczęli to czynić, usuwając ich poza obóz. Jak Jehowa powiedział do Mojżesza, tak synowie Izraela uczynili.

5 I Jehowa mówił jeszcze do Mojżesza, i rzekł: **6** „Powiedz synom Izraela: ‚Jeśli jakiś mężczyzna lub jakaś kobieta popełni którykolwiek ze wszystkich grzechów ludzkich, dopuszczając się niewierności wobec Jehowy, dusza ta obciąży się winą.[g] **7** I mają wyznać[h] swój grzech, który popełnili, i ktoś taki ma zwrócić całą równowartość winy, dodając do tego jedną piątą,[i] i dać to temu, kogo skrzywdził. **8** Lecz jeśli ten drugi nie ma bliskiego krewnego, któremu należałoby zwrócić równowartość winy, to równowartość winy zwracana Jehowie należy do kapłana, z wyjątkiem barana przebłagania, którym dokona za niego przebłagania.[j]

9 „‚I każda danina[k] ze wszystkich świętych rzeczy[l] synów Izraela, którą przyniosą kapłanowi, będzie należeć do niego.[m] **10** A święte rzeczy każdego pozostaną jego własnością. Cokolwiek ktoś da kapłanowi, to będzie należało do niego’”.

11 I Jehowa odezwał się do Mojżesza, mówiąc: **12** „Przemów do synów Izraela i powiedz im: ‚Gdyby żona jakiegoś mężczyzny zbłądziła, dopuszczając się niewierności wobec niego,[n] **13** i położyłby się z nią inny mężczyzna, i nastąpiłby u niego wypływ nasienia[a] — a było to ukryte przed oczami jej męża[b] i pozostało nie wyjawione — i ona by się skalała, ale nie byłoby świadka przeciwko niej i ona sama nie zostałaby na tym przyłapana, **14** a jego ogarnąłby duch zazdrości[c] i powstałoby w nim podejrzenie co do wierności żony, a ona rzeczywiście się skalała, albo ogarnąłby go duch zazdrości i powstałoby w nim podejrzenie co do wierności żony, lecz ona w rzeczywistości się nie skalała, **15** to mężczyzna ten przyprowadzi swą żonę do kapłana[d] i przyniesie z nią jej dar ofiarny, dziesiątą część efy mąki jęczmiennej. Nie wolno mu na to wylać oliwy ani położyć na to wonnej żywicy,[e] gdyż jest to ofiara zbożowa dotycząca zazdrości, pamiątkowa ofiara zbożowa przywodząca na pamięć przewinienie.

16 „‚A kapłan przyprowadzi ją i postawi przed Jehową.[f] **17** I nabierze kapłan świętej wody do naczynia glinianego, i weźmie kapłan nieco prochu, który jest na podłodze przybytku, i wsypie go do wody. **18** I kapłan postawi kobietę przed Jehową, i rozpuści włosy na głowie kobiety, i położy na jej dłoniach pamiątkową ofiarę zbożową, czyli ofiarę zbożową dotyczącą zazdrości,[g] a w ręku kapłana ma być gorzka woda, która ściąga przekleństwo.[h]

19 „‚I kapłan ją zaprzysięgnie, i powie do tej kobiety: „Jeśli nie położył się z tobą żaden mężczyzna i jeśli, podlegając swemu mężowi,[i] nie sprzeniewierzyłaś się przez dopuszczenie się nieczystości, nie doznaj

ROZDZ. 5

a Kpł 13:46; Lb 12:14; 2Kn 26:21

b Kpł 15:2

c Kpł 22:4; Lb 19:11; Lb 31:19

d 2Kl 7:3

e Lb 19:22

f Wj 25:8; Kpł 26:11; Joz 22:19; 2Ko 6:16

g Kpł 5:1; Kpł 5:17; Kpł 6:2

h Kpł 5:5; Joz 7:19; Ps 32:5; Jak 5:16

i Kpł 6:5

j Kpł 5:16; Kpł 6:7; Kpł 7:7

k Wj 29:28; Lb 18:8

l Kpł 6:17; Kpł 7:6; Kpł 10:13

m Pwt 18:3; Eze 44:29; 1Ko 9:13

n Lb 5:20; Oz 4:13

szpalta 2

a Kpł 18:20; Pwt 5:18

b Ps 26:4; Prz 30:20

c Prz 6:34; PnP 8:6

d Lb 5:30

e Kpł 5:11

f Jer 17:10; Mal 3:5; Heb 13:4

g Lb 5:15; Lb 5:25

h Lb 5:22; Lb 5:24

i Rz 7:2; Heb 13:4

skutku działania tej gorzkiej wody, która ściąga przekleństwo. **20** Lecz jeśli, podlegając swemu mężowi, zbłądziłaś[a] i jeśli się skalałaś, i jakiś mężczyzna inny niż twój mąż dał ci nasienie,[b] które z niego wypłynęło..." **21** Wtedy kapłan zaprzysięgnie ową kobietę przysięgą przekleństwa[c] i kapłan powie do tej kobiety: „Niech Jehowa wystawi cię na przekleństwo i przysięgę pośród twego ludu przez to, że Jehowa sprawi, iż twoje udo[d] zmarnieje, a twój brzuch spuchnie. **22** I ta woda, która ściąga przekleństwo, dostanie się do twych jelit i sprawi, że twój brzuch spuchnie, a twoje udo zmarnieje". Wówczas ta kobieta powie: „Amen! Amen!"

23 „‚A kapłan zapisze te przekleństwa w księdze[e] i spłucze[f] je do gorzkiej wody. **24** I da tej kobiecie do wypicia gorzką wodę, która ściąga przekleństwo,[g] a woda, która ściąga przekleństwo, wejdzie w nią jako coś gorzkiego. **25** Kapłan zaś weźmie z ręki tej kobiety zbożową ofiarę[h] zazdrości i będzie kołysał ofiarą zbożową przed obliczem Jehowy, i przyniesie ją do ołtarza. **26** I weźmie kapłan nieco z ofiary zbożowej jako przypomnienie,[i] i zamieni w dym na ołtarzu, a potem da kobiecie do wypicia tę wodę. **27** Gdy da jej do wypicia tę wodę, to jeśli się skalała, dopuściwszy się niewierności wobec swego męża,[j] wówczas woda, która ściąga przekleństwo, wejdzie w nią jako coś gorzkiego, tak iż jej brzuch spuchnie, a jej udo zmarnieje, i ta kobieta stanie się przekleństwem pośród swego ludu.[k] **28** Lecz jeśli ta kobieta się nie skalała i jest czysta, nie będzie podlegać takiej karze;[l] i pocznie z nasienia.

ROZDZ. 5

a Lb 5:12
1Ko 6:9

b Kpl 18:20
Lb 5:13

c Joz 6:26
1Sm 14:24
1Kl 8:31

d Rdz 46:26

e 2Kn 34:24
Jer 51:60

f Dz 3:19

g Lb 5:18

h Lb 5:15

i Kpl 2:9
Kpl 5:12

j Lb 5:13
Lb 5:20

k Pwt 27:26
Gal 3:10

l Lb 5:19

szpalta 2

a Lb 5:14
Lb 5:15

b Rz 7:2

c Lb 5:12
Lb 5:19

ROZDZ. 6

d Sdz 13:5

e Kpl 10:9
Sdz 13:14
Am 2:12
Łk 1:15
Łk 7:33

f Sdz 13:5
Sdz 16:17
1Sm 1:11

g Sdz 16:19

h Kpl 21:1

i Kpl 21:11

29 „‚Oto prawo dotyczące zazdrości,[a] gdyby kobieta, podlegając mężowi,[b] zbłądziła[c] i się skalała **30** lub gdyby mężczyzną owładnął duch zazdrości, tak iż podejrzewałby swą żonę o niewierność; i postawi żonę przed obliczem Jehowy, a kapłan postąpi z nią według całego tego prawa. **31** I mężczyzna nie będzie winny przewinienia, lecz taka żona odpowie za swoje przewinienie'".

6 A Jehowa odezwał się jeszcze do Mojżesza i rzekł: **2** „Przemów do synów Izraela i powiedz im: ‚Jeżeli jakiś mężczyzna lub jakaś kobieta złoży szczególny ślub, że będzie żyć dla Jehowy jako nazirejczyk,[d] **3** to ma się powstrzymywać od wina i odurzającego napoju. Nie ma pić octu z wina ani octu z odurzającego napoju,[e] ani nie ma pić żadnego płynu uzyskanego z winogron; nie ma też jeść winogron — ani świeżych, ani suszonych. **4** Przez wszystkie dni swego nazireatu nie ma jeść niczego zrobionego z latorośli winnej, od niedojrzałych winogron aż do łupin.

5 „‚Przez wszystkie dni ślubu jego nazireatu brzytwa nie przejdzie po jego głowie;[f] dopóki nie dopełnią się dni, w których ma być oddzielony dla Jehowy, ma być święty, pozwalając rosnąć puklom[g] włosów na głowie. **6** Przez wszystkie dni swego pozostawania oddzielonym dla Jehowy nie wolno mu podejść do żadnej zmarłej duszy.[h] **7** Nie wolno mu skalać się nawet z powodu swego ojca ani swej matki, ani swego brata, ani swej siostry, jeśli umrą,[i] ma bowiem na głowie znak nazireatu dla swego Boga.

8 „‚Przez wszystkie dni swego nazireatu jest święty dla Jehowy.

9 Lecz jeśli ktoś umierający nagle przy nim umrze,[a] tak iż on skala głowę swego nazireatu, to w dniu dokonania oczyszczenia ogoli głowę.[b] Ma ją ogolić siódmego dnia. **10** A w ósmym dniu ma przynieść kapłanowi przed wejście do namiotu spotkania dwie turkawki lub dwa młode gołębie domowe.[c] **11** I kapłan weźmie jedno jako dar ofiarny za grzech,[d] a drugie jako całopalenie,[e] i dokona za niego przebłagania, ponieważ zgrzeszył z powodu zmarłej duszy. Potem w tymże dniu uświęci on swoją głowę. **12** I będzie żył dla Jehowy jako nazirejczyk[f] przez dni swego nazireatu, i przyprowadzi rocznego baranka jako dar ofiarny za przewinienie;[g] a poprzednie dni nie zostaną zaliczone, gdyż skalał swój nazireat.

13 „‚Oto prawo dotyczące nazirejczyka: W dniu, w którym dopełnią się dni jego nazireatu,[h] zostanie przyprowadzony przed wejście do namiotu spotkania. **14** A jako swój dar ofiarny dla Jehowy złoży jednego zdrowego baranka jednorocznego jako całopalenie[i] i jedną zdrową owieczkę jednoroczną jako dar ofiarny za grzech,[j] i jednego zdrowego barana jako ofiarę współuczestnictwa,[k] **15** a także kosz przaśnych okrągłych placków z wybornej mąki,[l] nasączonych oliwą,[m] i przaśne podpłomyki posmarowane oliwą[n] oraz ofiarę zbożową[o] i ofiary płynne.[p] **16** A kapłan złoży je przed obliczem Jehowy i złoży jego dar ofiarny za grzech oraz jego całopalenie.[q] **17** I jako ofiarę współuczestnictwa[r] złoży Jehowie barana wraz z koszem przaśnych placków; i złoży kapłan towarzyszącą mu ofiarę zbożową[s] oraz ofiarę płynną.

ROZDZ. 6

a Lb 19:14
b Lb 6:18
c Kpł 14:22
d Kpł 5:8
e Kpł 5:10
Kpł 14:31
f Lb 6:2
Sdz 13:5
Sdz 16:17
g Kpł 14:24
h Lb 30:2
Kzn 5:4
Dz 21:26
i Kpł 1:10
j Kpł 4:32
Kpł 5:6
k Kpł 3:1
l Kpł 2:4
m Kpł 2:5
n Wj 29:2
o Kpł 2:1
Kpł 6:14
p Lb 15:10
q Kpł 1:3
r Kpł 3:1
s Kpł 2:9

szpalta 2

a Lb 6:5
Dz 18:18
Dz 21:24
b Kpł 8:31
1Sm 2:15
c Wj 29:23
d Wj 29:24
Kpł 10:15
e Lb 18:18
f Kpł 7:34
g Kzn 9:7
Kzn 10:19
h Lb 6:2
Sdz 13:5
Sdz 16:17
i Kpł 9:22
Pwt 10:8
Pwt 21:5
Łk 24:50
j Rut 2:4
Ps 134:3
k Ps 91:11
Ps 121:7
Jn 17:11
1Pt 1:5
l Ps 31:16
Ps 67:1
Ps 80:3
m Rdz 43:29
n Ps 4:6
o Ps 29:11
Łk 2:14
Jn 14:27
p Pwt 28:10
2Kn 7:14
Iz 43:7
Iz 43:10
Dn 9:19
q Lb 23:20
Ps 5:12
Ps 67:7
Ps 115:12
Ef 1:3

18 „‚A nazirejczyk ogoli[a] głowę swego nazireatu przy wejściu do namiotu spotkania i weźmie włosy z głowy swego nazireatu, i położy je na ogniu, który jest pod ofiarą współuczestnictwa. **19** Kapłan zaś weźmie ugotowaną[b] łopatkę z barana i jeden przaśny okrągły placek z kosza oraz jeden przaśny podpłomyk[c] i położy je na dłoniach nazirejczyka, gdy ten już będzie miał zgolony znak swego nazireatu. **20** I kapłan będzie kołysał nimi jako ofiarą kołysaną przed obliczem Jehowy.[d] Jest to coś świętego przeznaczonego dla kapłana, wraz z mostkiem[e] ofiary kołysanej oraz udźcem z daniny.[f] Potem nazirejczyk może pić wino.[g]

21 „‚Oto prawo dotyczące nazirejczyka,[h] który składa ślub — dar ofiarny dla Jehowy z powodu swego nazireatu oprócz tego, na co go stać. Ma więc postępować zgodnie ze swym ślubem, który złożył ze względu na prawo swego nazireatu'".

22 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **23** „Powiedz Aaronowi i jego synom, mówiąc: ‚Tak macie błogosławić[i] synów Izraela, mówiąc do nich:

24 „Oby Jehowa ci błogosławił[j] i cię strzegł.[k]

25 Oby Jehowa rozjaśnił swe oblicze nad tobą[l] i oby darzył cię łaską.[m]

26 Oby Jehowa zwrócił ku tobie swe oblicze[n] i udzielił ci pokoju"'.[o]

27 I umieszczą moje imię[p] na synach Izraela, żebym mógł im błogosławić".[q]

7 A w dniu, w którym Mojżesz zakończył wznoszenie przybytku,[r] przystąpił do namaszczenia[s] i uświęcenia go wraz ze

ROZDZ. 7 r Wj 40:17; s Wj 30:26; Kpł 8:10.

wszystkimi jego sprzętami i ołtarzem, i wszystkimi jego przyborami. Tak to namaścił je i uświęcił.[a] **2** Potem naczelnicy Izraela,[b] głowy swych domów patriarchalnych, będący naczelnikami plemion i przełożonymi nad tymi, którzy byli spisani, złożyli dar[c] **3** i przyprowadzili swój dar ofiarny przed oblicze Jehowy: sześć krytych wozów i dwanaście sztuk bydła, po jednym wozie na dwóch naczelników i po jednym byku na każdego; i złożyli je przed przybytkiem. **4** Wtedy Jehowa rzekł do Mojżesza: **5** „Przyjmij je od nich, gdyż będą służyć do pełnienia służby związanej z namiotem spotkania, i dasz je Lewitom, każdemu stosownie do jego służby".

6 Toteż Mojżesz przyjął wozy i bydło i dał je Lewitom. **7** Dwa wozy i cztery sztuki bydła dał synom Gerszona stosownie do ich służby,[d] **8** a cztery wozy i osiem sztuk bydła dał synom Merariego stosownie do ich służby,[e] pod nadzorem Itamara, syna kapłana Aarona.[f] **9** Ale synom Kehata nie dał nic, gdyż do nich należała służba związana ze świętym miejscem.[g] Ci nosili na ramieniu.[h]

10 A naczelnicy złożyli swój dar podczas uroczystości poświęcenia[i] ołtarza w dniu jego namaszczenia i złożyli naczelnicy swój dar ofiarny przed ołtarzem. **11** Jehowa rzekł więc do Mojżesza: „Jeden naczelnik w jednym dniu, a inny naczelnik w drugim dniu — tak będą składać swój dar ofiarny na uroczystość poświęcenia ołtarza".[j]

12 W pierwszym dniu swój dar ofiarny złożył Nachszon,[k] syn Amminadaba, z plemienia Judy. **13** A jego darem ofiarnym była jedna srebrna misa ważąca sto trzydzieści sykli, jedna srebrna czasza z siedemdziesięciu sykli według sykla świętego miejsca,[a] obie pełne wybornej mąki nasączonej oliwą, na ofiarę zbożową;[b] **14** jeden złoty kielich z dziesięciu sykli, pełen kadzidła;[c] **15** jeden młody byk, jeden baran, jeden baranek jednoroczny, na całopalenie;[d] **16** jedno koźlę z kóz na dar ofiarny za grzech;[e] **17** a na ofiarę współuczestnictwa[f] dwie sztuki bydła, pięć baranów, pięć kozłów, pięć jednorocznych baranków. Był to dar ofiarny Nachszona, syna Amminadaba.[g]

18 W drugim dniu złożył dar Netanel,[h] syn Cuara, naczelnik Issachara. **19** Złożył on jako swój dar ofiarny jedną srebrną misę ważącą sto trzydzieści sykli, jedną srebrną czaszę z siedemdziesięciu sykli według sykla świętego miejsca, obie pełne wybornej mąki nasączonej oliwą, na ofiarę zbożową;[i] **20** jeden złoty kielich z dziesięciu sykli, pełen kadzidła; **21** jednego młodego byka, jednego barana, jednego baranka jednorocznego, na całopalenie;[j] **22** jedno koźlę z kóz na dar ofiarny za grzech;[k] **23** a na ofiarę współuczestnictwa[l] dwie sztuki bydła, pięć baranów, pięć kozłów, pięć jednorocznych baranków. Był to dar ofiarny Netanela, syna Cuara.

24 W trzecim dniu — naczelnik synów Zebulona, Eliab,[m] syn Chelona. **25** Jego darem ofiarnym była jedna srebrna misa ważąca sto trzydzieści sykli, jedna srebrna czasza z siedemdziesięciu sykli według sykla świętego miejsca, obie pełne wybornej mąki nasączonej oliwą, na ofiarę zbożową; **26** jeden złoty kielich z dziesięciu sykli, pełen kadzidła; **27** jeden młody byk, jeden

ROZDZ. 7

a Wj 40:10
b Wj 18:21
Lb 1:4
Lb 1:16
c Wj 25:2
Wj 35:27
Neh 7:70
d Lb 3:25
Lb 4:25
e Lb 3:36
Lb 4:31
f Lb 4:33
g Lb 3:31
Lb 4:15
h 2Sm 6:13
1Kn 15:15
i 1Kl 8:63
2Kn 7:5
j 1Ko 14:33
1Ko 14:40
k Lb 1:7
Lb 2:3
Lb 10:14
Rut 4:20
Mt 1:4

szpalta 2

a Wj 30:13
Kpl 27:25
b Kpl 2:1
Lb 7:19
Lb 7:25
Lb 7:31
Lb 7:37
Lb 7:43
Lb 7:49
Lb 7:55
Lb 7:61
Lb 7:67
Lb 7:73
Lb 7:79
Lb 7:87
c Wj 30:34
Pwt 33:10
d Kpl 1:3
Ps 20:3
e Kpl 4:23
f Kpl 3:1
Kpl 7:11
Mal 3:4
g Wj 6:23
Łk 3:33
h Lb 1:8
Lb 2:5
Lb 10:15
i Lb 7:13
j Kpl 1:3
k Kpl 4:23
l Kpl 3:1
m Lb 2:7
Lb 10:16

baran, jeden baranek jednoroczny, na całopalenie;[a] **28** jedno koźlę z kóz na dar ofiarny za grzech;[b] **29** a na ofiarę współuczestnictwa[c] dwie sztuki bydła, pięć baranów, pięć kozłów, pięć jednorocznych baranków. Był to dar ofiarny Eliaba, syna Chelona.[d]

30 W czwartym dniu – naczelnik synów Rubena, Elicur,[e] syn Szedeura. **31** Jego darem ofiarnym była jedna srebrna misa ważąca sto trzydzieści sykli, jedna srebrna czasza z siedemdziesięciu sykli według sykla świętego miejsca, obie pełne wybornej mąki nasączonej oliwą, na ofiarę zbożową;[f] **32** jeden złoty kielich z dziesięciu sykli, pełen kadzidła; **33** jeden młody byk, jeden baran, jeden baranek jednoroczny, na całopalenie;[g] **34** jedno koźlę z kóz na dar ofiarny za grzech;[h] **35** a na ofiarę współuczestnictwa[i] dwie sztuki bydła, pięć baranów, pięć kozłów, pięć jednorocznych baranków. Był to dar ofiarny Elicura, syna Szedeura.[j]

36 W piątym dniu – naczelnik synów Symeona, Szelumiel,[k] syn Curiszaddaja. **37** Jego darem ofiarnym była jedna srebrna misa ważąca sto trzydzieści sykli, jedna srebrna czasza z siedemdziesięciu sykli według sykla świętego miejsca, obie pełne wybornej mąki nasączonej oliwą, na ofiarę zbożową;[l] **38** jeden złoty kielich z dziesięciu sykli, pełen kadzidła; **39** jeden młody byk, jeden baran, jeden baranek jednoroczny, na całopalenie;[m] **40** jedno koźlę z kóz na dar ofiarny za grzech;[n] **41** a na ofiarę współuczestnictwa[o] dwie sztuki bydła, pięć baranów, pięć kozłów, pięć jednorocznych baranków. Był to dar ofiarny Szelumiela, syna Curiszaddaja.[p]

ROZDZ. 7

a Kpł 1:3
b Kpł 4:23
c Kpł 3:1
d Lb 1:9
e Lb 2:10
Lb 10:18
f Lb 7:13
g Kpł 1:3
Ps 20:3
h Kpł 4:23
i Kpł 3:1
j Lb 1:5
k Lb 2:12
l Lb 7:13
m Kpł 1:3
n Kpł 4:23
o Kpł 3:1
Kpł 7:11
p Lb 1:6

szpalta 2

a Lb 2:14
Lb 10:20
b Lb 7:13
c Pwt 33:10
d Kpł 1:3
e Kpł 4:23
f Kpł 3:1
g Lb 1:14
h Lb 2:18
Lb 10:22
1Kn 7:26
i Lb 7:13
j Kpł 1:3
k Kpł 4:23
l Kpł 3:1
m Lb 1:10
n Lb 2:20
Lb 10:23

42 W szóstym dniu – naczelnik synów Gada, Eliasaf,[a] syn Deuela. **43** Jego darem ofiarnym była jedna srebrna misa ważąca sto trzydzieści sykli, jedna srebrna czasza z siedemdziesięciu sykli według sykla świętego miejsca, obie pełne wybornej mąki nasączonej oliwą, na ofiarę zbożową;[b] **44** jeden złoty kielich z dziesięciu sykli, pełen kadzidła;[c] **45** jeden młody byk, jeden baran, jeden baranek jednoroczny, na całopalenie;[d] **46** jedno koźlę z kóz na dar ofiarny za grzech;[e] **47** a na ofiarę współuczestnictwa[f] dwie sztuki bydła, pięć baranów, pięć kozłów, pięć jednorocznych baranków. Był to dar ofiarny Eliasafa, syna Deuela.[g]

48 W siódmym dniu – naczelnik synów Efraima, Eliszama,[h] syn Ammihuda. **49** Jego darem ofiarnym była jedna srebrna misa ważąca sto trzydzieści sykli, jedna srebrna czasza z siedemdziesięciu sykli według sykla świętego miejsca, obie pełne wybornej mąki nasączonej oliwą, na ofiarę zbożową;[i] **50** jeden złoty kielich z dziesięciu sykli, pełen kadzidła; **51** jeden młody byk, jeden baran, jeden baranek jednoroczny, na całopalenie;[j] **52** jedno koźlę z kóz na dar ofiarny za grzech;[k] **53** a na ofiarę współuczestnictwa[l] dwie sztuki bydła, pięć baranów, pięć kozłów, pięć jednorocznych baranków. Był to dar ofiarny Eliszamy, syna Ammihuda.[m]

54 W ósmym dniu – naczelnik synów Manassesa, Gamaliel,[n] syn Pedahcura. **55** Jego darem ofiarnym była jedna srebrna misa ważąca sto trzydzieści sykli, jedna srebrna czasza z siedemdziesięciu sykli według sykla świętego miejsca, obie pełne wybornej mąki nasączonej oliwą,

na ofiarę zbożową;[a] **56** jeden złoty kielich z dziesięciu sykli, pełen kadzidła;[b] **57** jeden młody byk, jeden baran, jeden baranek jednoroczny, na całopalenie;[c] **58** jedno koźlę z kóz na dar ofiarny za grzech;[d] **59** a na ofiarę współuczestnictwa[e] dwie sztuki bydła, pięć baranów, pięć kozłów, pięć jednorocznych baranków. Był to dar ofiarny Gamaliela, syna Pedahcura.[f]

60 W dziewiątym dniu – naczelnik[g] synów Beniamina, Abidan,[h] syn Gideoniego. **61** Jego darem ofiarnym była jedna srebrna misa ważąca sto trzydzieści sykli, jedna srebrna czasza z siedemdziesięciu sykli według sykla świętego miejsca, obie pełne wybornej mąki nasączonej oliwą, na ofiarę zbożową;[i] **62** jeden złoty kielich z dziesięciu sykli, pełen kadzidła; **63** jeden młody byk, jeden baran, jeden baranek jednoroczny, na całopalenie;[j] **64** jedno koźlę z kóz na dar ofiarny za grzech;[k] **65** a na ofiarę współuczestnictwa[l] dwie sztuki bydła, pięć baranów, pięć kozłów, pięć jednorocznych baranków. Był to dar ofiarny Abidana, syna Gideoniego.[m]

66 W dziesiątym dniu – naczelnik synów Dana, Achiezer,[n] syn Ammiszaddaja. **67** Jego darem ofiarnym była jedna srebrna misa ważąca sto trzydzieści sykli, jedna srebrna czasza z siedemdziesięciu sykli według sykla świętego miejsca, obie pełne wybornej mąki nasączonej oliwą, na ofiarę zbożową;[o] **68** jeden złoty kielich z dziesięciu sykli, pełen kadzidła; **69** jeden młody byk, jeden baran, jeden baranek jednoroczny, na całopalenie;[p] **70** jedno koźlę z kóz na dar ofiarny za grzech;[q] **71** a na ofiarę współuczestnictwa[r] dwie sztuki bydła, pięć baranów, pięć kozłów, pięć jednorocznych baranków. Był to dar ofiarny Achiezera, syna Ammiszaddaja.[a]

72 W jedenastym dniu – naczelnik synów Aszera, Pagiel,[b] syn Ochrana. **73** Jego darem ofiarnym była jedna srebrna misa ważąca sto trzydzieści sykli, jedna srebrna czasza z siedemdziesięciu sykli według sykla świętego miejsca, obie pełne wybornej mąki nasączonej oliwą, na ofiarę zbożową;[c] **74** jeden złoty kielich z dziesięciu sykli, pełen kadzidła;[d] **75** jeden młody byk, jeden baran, jeden baranek jednoroczny, na całopalenie;[e] **76** jedno koźlę z kóz na dar ofiarny za grzech;[f] **77** a na ofiarę współuczestnictwa[g] dwie sztuki bydła, pięć baranów, pięć kozłów, pięć jednorocznych baranków. Był to dar ofiarny Pagiela, syna Ochrana.[h]

78 W dwunastym dniu – naczelnik synów Naftalego, Achira,[i] syn Enana. **79** Jego darem ofiarnym była jedna srebrna misa ważąca sto trzydzieści sykli, jedna srebrna czasza z siedemdziesięciu sykli według sykla świętego miejsca, obie pełne wybornej mąki nasączonej oliwą, na ofiarę zbożową;[j] **80** jeden złoty kielich z dziesięciu sykli, pełen kadzidła;[k] **81** jeden młody byk, jeden baran, jeden baranek jednoroczny, na całopalenie;[l] **82** jedno koźlę z kóz na dar ofiarny za grzech;[m] **83** a na ofiarę współuczestnictwa[n] dwie sztuki bydła, pięć baranów, pięć kozłów, pięć jednorocznych baranków. Był to dar ofiarny Achira, syna Enana.[o]

84 Oto dar ofiarny od naczelników[p] Izraela na uroczystość poświęcenia[q] ołtarza w dniu namaszczenia go: dwanaście srebrnych mis, dwanaście srebrnych

ROZDZ. 7
a Lb 7:13
b Pwt 33:10
c Kpł 1:3
d Kpł 4:23
e Kpł 3:1
f Lb 1:10
g Lb 1:16
h Lb 2:22
Lb 10:24
i Lb 7:13
j Kpł 1:3
k Kpł 4:23
l Kpł 3:1
Kpł 7:11
m Lb 1:11
n Lb 2:25
Lb 10:25
o Lb 7:13
p Kpł 1:3
q Kpł 4:23
r Kpł 3:1

szpalta 2
a Lb 1:12
b Lb 2:27
Lb 10:26
c Lb 7:13
d Lb 7:44
e Kpł 1:3
f Kpł 4:23
g Kpł 3:1
Kpł 7:11
h Lb 1:13
i Lb 2:29
Lb 10:27
j Lb 7:13
k Lb 7:14
l Kpł 1:3
m Kpł 4:23
n Kpł 3:1
o Lb 1:15
p Joz 22:14
q Lb 7:10
Ezd 2:68

czasz,[a] dwanaście złotych kielichów; **85** sto trzydzieści sykli na każdą srebrną misę i siedemdziesiąt na każdą czaszę — wszystkiego srebra tych naczyń było dwa tysiące czterysta sykli według sykla świętego miejsca;[b] **86** dwanaście złotych kielichów[c] pełnych kadzidła, po dziesięć sykli na kielich według sykla świętego miejsca — wszystkiego złota kielichów było sto dwadzieścia sykli; **87** wszystkiego bydła na całopalenie[d] było: dwanaście byków, dwanaście baranów, dwanaście jednorocznych baranków oraz ich ofiary zbożowe,[e] a także dwanaście koźląt z kóz na dar ofiarny za grzech;[f] **88** a wszystkiego bydła na ofiarę współuczestnictwa[g] było: dwadzieścia cztery byki, sześćdziesiąt baranów, sześćdziesiąt kozłów, sześćdziesiąt jednorocznych baranków. Był to dar ofiarny na uroczystość poświęcenia[h] ołtarza po jego namaszczeniu.[i]

89 A ilekroć Mojżesz wchodził do namiotu spotkania, by z Nim mówić,[j] słyszał głos rozmawiający z nim znad pokrywy,[k] która była na Arce Świadectwa, spomiędzy dwóch cherubów;[l] i mówił do niego.

8 I Jehowa odezwał się do Mojżesza, mówiąc: **2** „Przemów do Aarona i powiedz mu: ‚Kiedykolwiek zapalisz lampy, siedem lamp ma oświetlać obszar przed świecznikiem’”.[m] **3** Aaron zaczął więc tak czynić. Dla obszaru przed świecznikiem zapalał jego lampy,[n] jak to Jehowa nakazał Mojżeszowi. **4** A takie było wykonanie świecznika: Wykuto go ze złota. Był kuty aż po jego boki i aż po jego kwiaty.[o] Wykonał ten świecznik zgodnie z wizją,[p] którą Jehowa ukazał Mojżeszowi.

ROZDZ. 7

a Lb 7:13
b Wj 30:13
Kpl 27:25
c Lb 7:14
d Lb 7:15
e Lb 7:13
f Lb 7:16
g Lb 7:17
h Lb 7:10
Lb 7:84
i Lb 7:1
j Wj 33:9
Lb 11:17
Lb 12:8
k Wj 25:22
Wj 37:6
l Wj 25:18
1Sm 4:4
Ps 80:1

ROZDZ. 8

m Wj 25:37
Wj 40:25
Kpl 24:2
n Heb 9:2
o Wj 37:17
p Wj 25:9
Wj 25:40
1Kn 28:12
1Kn 28:19
Heb 8:5

szpalta 2

a Wj 29:4
Ps 26:6
Iz 52:11
2Ko 7:1
b Wj 30:18
Eze 36:25
c Kpł 14:8
d Wj 19:10
Kpł 16:28
Lb 19:7
e Ps 51:2
f Kpł 1:3
g Kpł 2:1
Lb 15:9
h Kpł 4:3
Rz 8:3
2Ko 5:21
i Kpł 8:3
j Kpł 1:4
Lb 3:9
k Lb 3:41
Lb 3:45
l Kpł 7:30
Kpł 8:27
Lb 8:21
m Lb 1:50
Lb 3:6
n Wj 29:10
o Kpł 1:4
p Lb 3:45
Lb 16:9
q Lb 4:3
Lb 8:11
r Wj 29:24
s Lb 3:45
t Lb 3:12

5 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **6** „Weź spośród synów Izraela Lewitów i oczyść ich.[a] **7** A oto, jak z nimi postąpisz, by ich oczyścić: Pokrop ich wodą oczyszczającą z grzechu,[b] oni zaś przeciągną brzytwą po całym swym ciele[c] i wypiorą swe szaty,[d] i się oczyszczą.[e] **8** Potem wezmą młodego byka[f] i towarzyszącą mu ofiarę zbożową[g] z wybornej mąki nasączonej oliwą, a ty weźmiesz innego młodego byka na dar ofiarny za grzech.[h] **9** I przyprowadzisz Lewitów przed namiot spotkania, i zwołasz całe zgromadzenie synów Izraela.[i] **10** I przyprowadzisz Lewitów przed oblicze Jehowy, a synowie Izraela położą[j] ręce na Lewitach.[k] **11** Aaron zaś każe Lewitom poruszać się tam i z powrotem przed obliczem Jehowy jak ofiara kołysana[l] od synów Izraela, a ich zadaniem będzie pełnienie służby dla Jehowy.[m]

12 „Potem Lewici położą ręce na głowach byków.[n] Następnie złóż jednego jako dar ofiarny za grzech, a drugiego jako całopalenie dla Jehowy, by dokonać przebłagania[o] za Lewitów. **13** I polecisz Lewitom stanąć przed Aaronem i jego synami, i każesz im się poruszać tam i z powrotem jak ofiara kołysana dla Jehowy. **14** I oddzielisz Lewitów spośród synów Izraela, i Lewici będą należeć do mnie.[p] **15** Potem Lewici przyjdą, by służyć przy namiocie spotkania.[q] Oczyścisz ich więc i każesz im się poruszać tam i z powrotem jak ofiara kołysana.[r] **16** Są bowiem dani, dani mi spośród synów Izraela.[s] Wezmę ich sobie w zamian za tych, którzy otwierają wszelkie łona, za wszystkich pierworodnych synów Izraela.[t] **17** Bo każdy pierworodny

wśród synów Izraela należy do mnie, u człowieka i u zwierzęcia.[a] W dniu, w którym ugodziłem każdego pierworodnego w ziemi egipskiej,[b] uświęciłem ich dla siebie.[c] **18** I wezmę Lewitów w zamian za wszystkich pierworodnych wśród synów Izraela.[d] **19** I dam Lewitów Aaronowi i jego synom jako danych spośród synów Izraela,[e] by pełnili służbę synów Izraela w namiocie spotkania[f] i dokonywali przebłagania za synów Izraela, aby żadna plaga nie wystąpiła wśród synów Izraela[g] dlatego, że synowie Izraela zbliżają się do świętego miejsca".

20 A Mojżesz i Aaron oraz całe zgromadzenie synów Izraela zaczęli tak czynić Lewitom. Zgodnie ze wszystkim, co Jehowa nakazał Mojżeszowi w sprawie Lewitów — tak synowie Izraela im uczynili. **21** Toteż Lewici oczyścili się[h] i wyprali swe szaty, po czym Aaron kazał im się poruszać tam i z powrotem jak ofiara kołysana przed obliczem Jehowy.[i] Następnie Aaron dokonał za nich przebłagania, by ich oczyścić.[j] **22** Dopiero potem Lewici weszli, żeby pełnić służbę w namiocie spotkania przed obliczem Aarona i jego synów.[k] Postąpili więc z nimi tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi w sprawie Lewitów.

23 Wtedy Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **24** „Oto, co się odnosi do Lewitów: Od dwudziestu pięciu lat wzwyż przyjdzie on, by wejść do grona usługujących w namiocie spotkania. **25** Lecz po skończeniu pięćdziesięciu lat odejdzie z grona usługujących i już nie będzie pełnił służby. **26** I będzie usługiwał swym braciom w namiocie spotkania przy wywiązywaniu się z tego obowiązku, lecz nie wolno mu pełnić żadnej służby. Tak postąpisz z Lewitami co do ich obowiązków".[a]

9 I Jehowa odezwał się do Mojżesza na pustkowiu Synaj w pierwszym miesiącu[b] drugiego roku po ich wyjściu z ziemi egipskiej, mówiąc: **2** „Niech więc synowie Izraela przygotują ofiarę paschalną[c] w jej wyznaczonym czasie.[d] **3** Macie ją przygotować w wyznaczonym czasie — czternastego dnia tego miesiąca, między dwoma wieczorami.[e] Macie ją przygotować według wszystkich jej ustaw i całego ustalonego porządku".[f]

4 Mojżesz powiedział zatem synom Izraela, by przygotowali ofiarę paschalną. **5** Wtedy przygotowali na pustkowiu Synaj ofiarę paschalną w pierwszym miesiącu, czternastego dnia tego miesiąca, między dwoma wieczorami. Zgodnie ze wszystkim, co Jehowa nakazał Mojżeszowi — tak uczynili synowie Izraela[g]

6 A niektórzy mężczyźni stali się nieczyści z powodu duszy ludzkiej,[h] tak iż nie mogli w tym dniu przygotować ofiary paschalnej. Toteż stawili się w owym dniu przed Mojżeszem i Aaronem.[i] **7** Następnie mężczyźni ci rzekli do niego: „Jesteśmy nieczyści z powodu duszy ludzkiej. Dlaczego mielibyśmy być powstrzymywani od złożenia Jehowie daru ofiarnego[j] w wyznaczonym na to czasie pośród synów Izraela?" **8** Wtedy Mojżesz powiedział im: „Stójcie, a ja posłucham, co Jehowa nakaże w waszej sprawie".

9 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **10** „Powiedz synom Izraela, mówiąc: ‚Choćby ktoś z was lub z waszych pokoleń stał się nieczysty z powodu jakiejś duszy[l] albo był w dalekiej podróży, on też ma przygo-

ROZDZ. 8

a Wj 13:2
Wj 13:12
Lb 3:13
Łk 2:23

b Wj 12:29
Ps 78:51
Ps 105:36
Ps 135:8
Heb 11:28

c Wj 13:15
Kpl 27:26

d Lb 3:12

e Lb 3:9
Lb 18:6

f 1Kn 23:32
Eze 44:11

g Lb 1:53
Lb 18:5
1Sm 6:19
2Kn 26:16

h Lb 8:7

i Lb 8:11

j Lb 8:12

k Lb 8:15
2Kn 31:2

szpalta 2

a Lb 1:53
Lb 3:32
Lb 18:4
1Kn 23:32
Eze 44:11

ROZDZ. 9

b Wj 40:2
Lb 1:1

c Wj 12:27

d Wj 12:6
Kpl 23:5
Lb 28:16
Pwt 16:1
Joz 5:10
Mk 14:12
1Ko 5:7

e Wj 12:6

f Wj 12:8

g Pwt 30:8
Kzn 12:13

h Kpl 21:11
Lb 5:2
Lb 6:6
Lb 19:14
Lb 19:16

i Wj 18:15
Lb 15:33
Lb 27:2

j Kpl 7:21
Pwt 16:2

k Wj 25:22
Kpl 16:2
Ps 99:6

l Lb 5:2

tować ofiarę paschalną dla Jehowy. **11** Mają przygotować ją w drugim miesiącu,[a] czternastego dnia, między dwoma wieczorami. Niech ją jedzą razem z przaśnymi plackami i gorzkimi ziołami.[b] **12** Nie wolno im nic z niej pozostawić do rana[c] i nie powinni jej złamać żadnej kości.[d] Mają przygotować ją zgodnie z całą ustawą dotyczącą posiłku paschalnego.[e] **13** Lecz jeśli ktoś był czysty i nie znajdował się w podróży, a zaniedbał przygotowania ofiary paschalnej, to on, ta dusza, zostanie zgładzony spośród swego ludu,[f] gdyż nie złożył daru ofiarnego dla Jehowy w wyznaczonym czasie. Człowiek ten odpowie za swój grzech.[g]

14 „‚A jeśli osiadły przybysz będzie przebywał u was jako przybysz, on też przygotuje ofiarę paschalną dla Jehowy.[h] Ma to uczynić zgodnie z ustawą dotyczącą posiłku paschalnego i zgodnie z jego ustalonym porządkiem.[i] Ma dla was istnieć jedna ustawa — zarówno dla osiadłego przybysza, jak i dla rodowitego mieszkańca tej ziemi’ ”.[j]

15 A w dniu ustawienia przybytku[k] obłok zakrył przybytek namiotu Świadectwa,[l] lecz wieczorem i aż do rana pozostawało nad przybytkiem coś, co wyglądało jak ogień.[m] **16** Tak było stale: Obłok zakrywał go za dnia, a coś, co wyglądało jak ogień — w nocy.[n] **17** Ilekroć obłok unosił się znad namiotu, synowie Izraela zaraz wyruszali,[o] a w miejscu, gdzie obłok się zatrzymał, tam synowie Izraela rozbijali obóz.[p] **18** Na rozkaz Jehowy synowie Izraela wyruszali i na rozkaz Jehowy rozbijali obóz.[q] Stali obozem przez wszystkie dni, w których obłok przebywał nad przybytkiem. **19** A gdy obłok pozostawał nad przybytkiem przez wiele dni, synowie Izraela również wywiązywali się ze swego obowiązku wobec Jehowy, by nie wyruszać.[a] **20** I niekiedy obłok stał nad przybytkiem kilka dni. Na rozkaz[b] Jehowy stali obozem i na rozkaz Jehowy wyruszali. **21** A niekiedy obłok[c] stał od wieczora do rana; rano zaś obłok się unosił, a oni wyruszali. Czy obłok się uniósł za dnia, czy w nocy, wyruszali.[d] **22** Czy to dwa dni, czy miesiąc, czy więcej dni obłok pozostawał nad przybytkiem, przebywając nad nim, synowie Izraela stali obozem i nie wyruszali, lecz gdy się unosił, wyruszali.[e] **23** Na rozkaz Jehowy stawali obozem i na rozkaz Jehowy wyruszali. Na rozkaz Jehowy dany za pośrednictwem Mojżesza[f] wywiązywali się ze swego obowiązku[g] wobec Jehowy.

10 I Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **2** „Wykonaj sobie dwie srebrne trąby.[h] Wykujesz je i będą ci służyć do zwoływania[i] zgromadzenia i do sygnalizowania zwijania obozów. **3** I zadmie się w obie, a całe zgromadzenie zgodnie z umową zawartą z tobą stawi się przy wejściu do namiotu spotkania.[j] **4** A gdyby zadęto tylko w jedną, stawią się u ciebie — zgodnie z umową zawartą z tobą — naczelnicy będący zwierzchnikami tysięcy Izraela.[k]

5 „I będziecie dąć, wydając zmienny dźwięk, i wyruszą obozy obozujących po stronie wschodniej.[l] **6** I będziecie dąć, wydając po raz drugi zmienny dźwięk, i wyruszą obozy obozujących po stronie południowej.[m] Za każdym razem, gdy jeden z nich będzie wyruszał, mają dąć, wydając zmienny dźwięk.

7 „A gdy zwoływany będzie zbór, macie dąć,[n] ale nie wolno

ROZDZ. 9
a 2Kn 30:2 2Kn 30:15
b Wj 12:8
c Wj 12:10
d Wj 12:46 Ps 34:20 Jn 19:36
e Wj 12:43
f Wj 12:15
g Jak 4:17
h Wj 12:19 Wj 12:48
i Wj 12:8
j Wj 12:49 Kpł 24:22 Pwt 29:11 Pwt 31:12 Rz 2:11
k Wj 40:2 Wj 40:17
l Wj 14:24 Wj 40:34 Neh 9:12
m Wj 13:21 Wj 40:38 Lb 14:14
n Wj 13:22 Pwt 1:33 Neh 9:19
o Wj 40:36 Lb 10:11 Lb 10:34
p Wj 33:14 Wj 40:37
q Wj 17:1 Lb 10:13

szpalta 2
a Wj 40:37 Lb 1:52
b Ps 48:14
c Ps 78:14
d Wj 40:36 Lb 9:17
e Pwt 1:7 Pwt 2:3
f Wj 39:42
g Wj 24:3 Lb 9:19 Pwt 11:1 Joz 22:3

ROZDZ. 10
h Kpł 23:24 Kpł 25:9
i Ps 81:3 Jl 1:14
j Lb 1:18 Pwt 29:10 Jer 4:5
k Wj 18:21 Lb 1:16 Lb 7:2 Pwt 1:15 Pwt 5:23 Pwt 31:9
l Lb 2:3
m Lb 2:10
n Lb 10:3 Jl 2:15

wam wydawać zmiennego dźwięku. **8** W trąby[a] zaś mają dąć synowie Aarona, kapłani, a używanie ich będzie dla was ustawą po czas niezmierzony za waszych pokoleń.

9 „A gdybyście w swej ziemi przystępowali do walki z ciemiężcą, który was nęka,[b] zagracie na trąbach sygnał wojenny[c] i wspomni na was Jehowa, wasz Bóg, i zostaniecie wybawieni od swych nieprzyjaciół.[d]

10 „I w dniu waszej radości,[e] i w waszych okresach świątecznych,[f] i w początkach waszych miesięcy[g] będziecie dąć w trąby nad waszymi całopaleniami[h] i waszymi ofiarami współuczestnictwa;[i] a używanie ich będzie dla was stanowić pamiątkę przed waszym Bogiem. Jam jest Jehowa, wasz Bóg”.[j]

11 A w drugim roku, w miesiącu drugim, dwudziestego dnia tego miesiąca,[k] uniósł się obłok znad przybytku[l] Świadectwa. **12** I synowie Izraela wyruszyli z pustkowia Synaj zgodnie ze sposobem swych wymarszów,[m] a obłok zatrzymał się na pustkowiu Paran.[n] **13** I po raz pierwszy wyruszyli zgodnie z rozkazem Jehowy danym za pośrednictwem Mojżesza.[o]

14 Tak więc pierwszy ze wszystkich wyruszył w swych zastępach trójplemienny oddział obozu synów Judy,[p] a nad jego zastępem był Nachszon,[q] syn Amminadaba. **15** A nad zastępem plemienia synów Issachara był Netanel,[r] syn Cuara. **16** A nad zastępem plemienia synów Zebulona był Eliab, syn Chelona.[s]

17 I rozebrano przybytek,[t] i wyruszyli niosący przybytek synowie Gerszona[u] i synowie Merariego.[v]

ROZDZ. 10

a Lb 31:6
1Kn 15:24
1Kn 16:6
2Kn 29:26
Neh 12:35
Neh 12:41
b Sdz 2:18
Sdz 6:9
c Sdz 3:27
Sdz 7:20
2Kn 13:12
1Ko 14:8
d Ps 106:4
e 1Kn 15:28
2Kn 5:12
2Kn 7:6
Ezd 3:10
f Kpl 23:24
Lb 29:1
g Ps 81:3
h Lb 28:11
i Kpl 3:1
Lb 29:39
j Wj 6:7
Kpl 11:45
k Lb 1:1
l Lb 9:17
Ps 78:14
m Wj 40:36
Lb 2:9
Lb 2:16
Lb 2:17
Lb 2:24
Lb 2:31
n Rdz 21:21
Lb 12:16
Lb 13:26
Pwt 1:2
o Lb 2:34
Lb 9:23
p Lb 2:3
q Lb 1:7
r Lb 1:8
Lb 2:5
s Lb 2:7
t Lb 1:51
u Lb 3:25
v Lb 3:36

szpalta 2

a Lb 2:10
b Lb 1:5
c Lb 2:12
d Lb 1:6
e Lb 1:14
Lb 2:14
f Lb 3:31
Lb 4:4
Lb 4:15
Lb 7:9
g Lb 2:24
h Lb 1:10
Lb 2:18
i Lb 2:20
j Lb 1:10
k Lb 2:22
l Lb 1:11
m Joz 6:9
n Lb 2:25
Lb 2:31
o Lb 1:12
p Lb 2:27
q Lb 1:13
r Lb 2:29

18 I wyruszył w swych zastępach trójplemienny oddział obozu Rubena,[a] a nad jego zastępem był Elicur,[b] syn Szedeura. **19** A nad zastępem plemienia synów Symeona[c] był Szelumiel,[d] syn Curiszaddaja. **20** A nad zastępem plemienia synów Gada był Eliasaf,[e] syn Deuela.

21 I wyruszyli niosący sanktuarium[f] Kehatyci, gdyż do czasu ich przybycia miał być wzniesiony przybytek.

22 I wyruszył w swych zastępach trójplemienny oddział obozu synów Efraima,[g] a nad jego zastępem był Eliszama,[h] syn Ammihuda. **23** A nad zastępem plemienia synów Manassesa[i] był Gamaliel,[j] syn Pedahcura. **24** A nad zastępem plemienia synów Beniamina[k] był Abidan,[l] syn Gideoniego.

25 I jako tylna straż[m] wszystkich obozów wyruszył w swych zastępach trójplemienny oddział obozu synów Dana,[n] a nad jego zastępem był Achiezer,[o] syn Ammiszaddaja. **26** A nad zastępem plemienia synów Aszera[p] był Pagiel,[q] syn Ochrana. **27** A nad zastępem plemienia synów Naftalego[r] był Achira,[s] syn Enana. **28** Tak się odbywały wymarsze synów Izraela, gdy wyruszali w swoich zastępach.[t]

29 Potem Mojżesz rzekł do Chobaba, syna Midianity Reuela,[u] teścia Mojżesza: „Wyruszamy na miejsce, o którym Jehowa powiedział: ‚Dam je wam’.[v] Chodź z nami, a będziemy ci wyświadczać dobro,[w] gdyż Jehowa mówił dobrze o Izraelu”.[x] **30** Lecz ten mu odrzekł: „Nie pójdę, lecz udam się do swego kraju[y] i do swoich krewnych”.

s Lb 1:15; **t** Lb 2:34; **u** Wj 2:18; Wj 3:1; Wj 18:1; Wj 18:27; **v** Rdz 12:7; Rdz 13:15; Rdz 15:18; Dz 7:5; **w** Sdz 1:16; Sdz 4:11; 1Sm 15:6; **x** Rdz 32:12; Wj 3:8; Wj 6:7; Lb 23:19; **y** Wj 3:1.

31 Wówczas on rzekł: „Proszę, nie opuszczaj nas, gdyż będziesz nam służył za oczy, wiesz bowiem, gdzie możemy obozować na tym pustkowiu. **32** A jeśli pójdziesz z nami,[a] to dobro, jakie Jehowa nam wyświadczy, my z kolei wyświadczymy tobie".

33 Wyruszyli więc od góry Jehowy[b] na odległość trzech dni drogi, przed nimi zaś podążała na odległość trzech dni drogi Arka Przymierza Jehowy,[c] żeby wyszukać dla nich miejsce na odpoczynek.[d] **34** A obłok Jehowy[e] był nad nimi za dnia, gdy wyruszali z obozowiska.

35 Gdy zaś Arka wyruszała, Mojżesz mówił: „Racz powstać, Jehowo, i niech się rozproszą twoi nieprzyjaciele;[f] i niech przed tobą uciekają ci, którzy cię zawzięcie nienawidzą".[g] **36** A gdy się zatrzymywała, mówił: „Powróć, Jehowo, do miriadów tysięcy Izraela".[h]

11 A lud stał się podobny do takich, którzy narzekają na coś złego do uszu Jehowy.[i] Gdy Jehowa to usłyszał, rozpalił się jego gniew i ogień Jehowy zapłonął przeciwko nim, i pochłonął niektórych na skraju obozu.[j] **2** Kiedy lud zaczął wołać do Mojżesza, błagał on Jehowę[k] i ogień zgasł. **3** I miejscu temu nadano nazwę Tabera,[l] gdyż ogień Jehowy zapłonął przeciwko nim.

4 A mieszany tłum,[m] który był pośród nich, dał wyraz samolubnemu pragnieniu;[n] również synowie Izraela zaczęli znowu płakać i mówić: „Kto nam da do jedzenia mięso?[o] **5** Jakże wspominamy ryby, które za darmo jadaliśmy w Egipcie,[p] ogórki i arbuzy, i pory, i cebule, i czosnek! **6** A teraz nasza dusza wyschła. Nasze oczy nie widzą nic oprócz manny".[q]

ROZDZ. 10
a Sdz 1:16; Sdz 4:11
b Wj 3:1; Wj 19:3; Wj 24:16; Pwt 5:2; 1Kl 19:8; Mal 4:4
c Wj 25:10; Wj 25:17
d Pwt 1:33; Joz 3:3; Joz 3:4
e Wj 13:21; Neh 9:12; Ps 78:14; Ps 105:39
f Ps 17:13; Ps 132:8
g Ps 68:1
h Pwt 1:10

ROZDZ. 11
i Pwt 9:22
j Ps 78:21; Ps 106:18
k Wj 32:11; Pwt 9:19; Ps 106:23; Jak 5:16
l Pwt 9:22
m Wj 12:38; Kpl 24:10
n 1Ko 10:10
o Ps 78:18; Ps 78:22; Ps 106:14
p Wj 16:3
q Wj 16:35; Lb 21:5

szpalta 2
a Wj 16:14; Neh 9:20; Jn 6:31; Jn 6:33; Jn 6:51
b Wj 16:31
c Rdz 2:12
d Wj 16:16
e Wj 16:23
f Wj 16:31
g Ps 78:24
h Lb 11:1; Pwt 32:22; Ps 78:21
i Prz 29:27
j Wj 17:4; Pwt 1:12
k Iz 40:11
l 1Ts 2:7
m Rdz 13:15; Rdz 26:3; Rdz 50:24; Wj 13:5
n Wj 18:18; Pwt 1:9
o 1Kl 19:4; Hi 6:9
p Wj 24:1; Wj 24:9
q Pwt 16:18

7 Manna[a] zaś była podobna do nasion kolendry,[b] a jej wygląd był jak wygląd żywicy bdelium.[c] **8** Lud się rozchodził i zbierał ją,[d] i mełł ją w żarnach albo ucierał w moździerzu, i gotował ją w garnkach[e] lub robił z niej okrągłe placki, a jej smak był podobny do smaku słodkich placków z oliwą.[f] **9** A gdy w nocy spadała na obóz rosa, spadała i manna.[g]

10 I Mojżesz usłyszał, jak lud płakał w swych rodzinach, każdy u wejścia do swego namiotu. I rozpalił się bardzo gniew Jehowy,[h] również w oczach Mojżesza było to złe.[i] **11** Wtedy Mojżesz rzekł do Jehowy: „Czemu wyrządziłeś zło swemu słudze i czemu nie znalazłem łaski w twoich oczach, żeś włożył na mnie ciężar całego tego ludu?[j] **12** Czyż ja począłem cały ten lud? Czyż to ja ich urodziłem, żebyś miał mi powiedzieć: ‚Nieś ich na swej piersi,[k] jak piastun niesie oseska',[l] do ziemi, co do której przysiągłeś ich praojcom?'[m] **13** Skąd mam wziąć mięso, by dać całemu temu ludowi? Płaczą bowiem przede mną, mówiąc: ‚Daj nam mięsa, a najemy się!' **14** Nie jestem w stanie sam nieść całego tego ludu, gdyż jest dla mnie za ciężki.[n] **15** Jeżeli więc tak postępujesz ze mną, to proszę, zabij mnie,[o] jeśli znalazłem łaskę w twoich oczach, i niech nie patrzę na swoją niedolę".

16 Jehowa zaś rzekł do Mojżesza: „Zbierz mi siedemdziesięciu mężów spośród starszych Izraela,[p] o których wiesz, że są starszymi ludu i ich urzędnikami,[q] i weź ich do namiotu spotkania, i niech tam staną razem z tobą. **17** A ja zstąpię[r] i będę tam z tobą

r Rdz 17:22; Wj 19:11; Wj 25:22; Wj 34:5; Lb 12:5.

rozmawiał;[a] i wezmę nieco z ducha,[b] który jest na tobie, i włożę go na nich, i będą ci pomagać nieść ciężar ludu, żebyś go nie niósł ty sam.[c] **18** A do ludu powiesz: ‚Poświęćcie się na jutro,[d] gdyż będziecie jedli mięso, płakaliście bowiem, tak iż doszło to do uszu Jehowy: „Kto nam da do jedzenia mięso, bo dobrze nam było w Egipcie?"[e] I Jehowa na pewno da wam mięso, i będziecie jedli.[g] **19** Będziecie jedli nie jeden dzień ani dwa dni, ani pięć dni, ani dziesięć dni, ani dwadzieścia dni, **20** lecz aż miesiąc dni, dopóki wam nie wyjdzie nozdrzami i wam nie obrzydnie,[h] gdyż odrzuciliście Jehowę, który jest pośród was, i płakaliście przed jego obliczem, mówiąc: „Czemuż to wyszliśmy z Egiptu?" '"[i]

21 Potem Mojżesz rzekł: „Lud, pośród którego jestem, liczy sześćset tysięcy[j] pieszych, a jednak ty powiedziałeś: ‚Dam im mięso i będą jedli przez miesiąc dni'! **22** Czyż zarżnie się dla nich trzody i stada, żeby im wystarczyło?[k] Albo czyż złowi się dla nich wszystkie ryby morskie, żeby im wystarczyło?"

23 Na to Jehowa rzekł do Mojżesza: „Czyż ręka Jehowy jest za krótka?[l] Zobaczysz więc, czy to, co mówię, stanie ci się, czy nie".[m]

24 Następnie Mojżesz wyszedł i oznajmił ludowi słowa Jehowy. I zebrał siedemdziesięciu mężów spośród starszych ludu, i kazał im stanąć dookoła namiotu.[n] **25** Wtedy Jehowa, zstąpiwszy w obłoku,[o] przemówił do niego,[p] po czym wziął nieco z ducha,[q] który był na nim, i włożył go na każdego z siedemdziesięciu starszych. Gdy zaś duch spoczął na nich, zaczęli się zachowywać jak prorocy; lecz potem już tego nie uczynili.[a]

26 A w obozie pozostało dwóch mężczyzn. Jeden miał na imię Eldad, a drugi miał na imię Medad. I spoczął na nich duch, gdyż byli wśród spisanych, ale nie poszli do namiotu. Zaczęli więc w obozie zachowywać się jak prorocy. **27** A pewien młodzieniec pobiegł i powiadomił Mojżesza, mówiąc: „Eldad i Medad zachowują się w obozie jak prorocy!" **28** Wtedy Jozue, syn Nuna, usługujący[b] Mojżeszowi od wieku młodzieńczego, odezwał się i rzekł: „Panie mój, Mojżeszu, powstrzymaj ich!"[c] **29** Lecz Mojżesz rzekł do niego: „Czyż jesteś o mnie zazdrosny? Nie — chciałbym, żeby cały lud Jehowy składał się z proroków, bo Jehowa włożyłby na nich swego ducha!"[d] **30** Później Mojżesz odszedł do obozu, on i starsi Izraela.

31 I zerwał się wiatr[e] od Jehowy, i zaczął przynosić od morza przepiórki[f] i zrzucać je na obóz mniej więcej na dzień drogi z jednej strony i mniej więcej na dzień drogi z drugiej strony, wszędzie dookoła obozu, i mniej więcej na dwa łokcie nad powierzchnię ziemi. **32** Wtedy lud, powstawszy, zbierał przepiórki przez cały ten dzień i całą noc oraz cały następny dzień. Kto nazbierał najmniej, zebrał dziesięć chomerów;[g] i rozkładali je sobie szeroko wokół obozu. **33** Mięso było jeszcze między ich zębami,[h] jeszcze nie przeżute, gdy zapłonął przeciwko ludowi gniew Jehowy[i] i Jehowa zaczął uśmiercać lud, urządzając bardzo wielką rzeź.[j]

34 Miejscu temu nadano nazwę Kibrot-Hattaawa,[k] gdyż tam pogrzebano ludzi, którzy pałali

ROZDZ. 11

a Lb 11:25
Lb 12:8

b Lb 27:18
1Sm 10:6
2Kl 2:15
Neh 9:20
Dz 2:17

c Wj 18:22

d Wj 19:10

e Wj 16:7

f Lb 11:4
Lb 11:5

g Wj 16:8

h Ps 78:29
Ps 106:15

i Lb 21:5

j Rdz 12:2
Wj 12:37
Wj 38:26
Lb 1:46

k Mt 15:33

l Rdz 18:14
Iz 50:2
Iz 59:1
Mk 10:27
Łk 1:37

m Iz 55:11
Jer 44:28
Tyt 1:2
Heb 6:18

n Lb 11:16

o Wj 33:9
Lb 12:5
Pwt 31:15

p Ps 99:7

q Lb 11:17
2Kl 2:9
2Kl 2:15

szpalta 2

a 1Sm 10:6
1Sm 19:20

b Wj 17:9
Wj 24:13
Wj 33:11
Lb 27:18
Pwt 31:3

c Mk 9:38

d Jl 2:28
Dz 26:29

e Ps 78:26
Ps 135:7

f Wj 16:13
Ps 78:27
Ps 105:40

g Wj 16:36
Eze 45:11

h Ps 78:30
Ps 106:15

i Ps 78:31

j 1Ko 10:10

k Lb 33:16
Pwt 9:22

samolubną żądzą.[a] **35** Z Kibrot-Hattaawa lud wyruszył do Chacerot i przebywali w Chacerot.[b]

12 Wtedy Miriam i Aaron zaczęli mówić przeciw Mojżeszowi z powodu kuszyckiej żony, którą pojął, gdyż za żonę pojął Kuszytkę.[c] **2** I mówili: „Czyż Jehowa mówił tylko przez Mojżesza? Czyż nie mówił także przez nas?"[d] Jehowa zaś słuchał.[e] **3** A ów mąż, Mojżesz, był najpotulniejszy[f] ze wszystkich ludzi, którzy byli na powierzchni ziemi.

4 Wtedy Jehowa nagle rzekł do Mojżesza i Aarona, i Miriam: „Wyjdźcie, wy troje, do namiotu spotkania". Toteż wyszło tych troje. **5** Potem Jehowa zstąpił w słupie obłoku[g] i stanął u wejścia do namiotu, i zawołał Aarona oraz Miriam. Wtedy oboje wyszli. **6** I przemówił: „Posłuchajcie, proszę, moich słów. Gdyby powstał spośród was prorok dla Jehowy, to dałbym mu się poznać w wizji.[h] We śnie[i] mówiłbym do niego. **7** Nie tak jest z moim sługą Mojżeszem![j] Jemu został powierzony cały mój dom.[k] **8** Mówię do niego usta w usta,[l] tak mu przedstawiając, a nie przez zagadki;[m] i widzi on postać Jehowy.[n] Czemuż więc nie baliście się mówić przeciwko mojemu słudze, przeciwko Mojżeszowi?"[o]

9 I Jehowa zapałał na nich gniewem, i odszedł. **10** A obłok oddalił się znad namiotu i oto Miriam została dotknięta trądem białym jak śnieg.[p] Wtedy Aaron zwrócił się ku Miriam i oto była dotknięta trądem.[q] **11** Aaron natychmiast rzekł do Mojżesza: „Wybacz mi, mój panie! Proszę, nie policz nam tego grzechu, w którym głupio postąpiliśmy i który popełniliśmy![a] **12** Nie dopuść, proszę, by pozostawała jak umarły,[b] który wychodząc z łona matki, ma ciało na wpół zżarte!" **13** I Mojżesz zaczął wołać do Jehowy, mówiąc: „Boże, proszę! Uzdrów ją, proszę!"[c]

14 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza: „Gdyby ojciec splunął[d] jej w twarz, czyż nie byłaby upokorzona przez siedem dni? Niech na siedem dni zostanie poddana kwarantannie[e] poza obozem,[f] a potem niech zostanie przyjęta".[g] **15** Toteż Miriam została na siedem dni poddana kwarantannie poza obozem[h] i lud nie wyruszył, dopóki Miriam nie została przyjęta. **16** A potem lud wyruszył z Chacerot[i] i rozłożył się obozem na pustkowiu Paran.[j]

13 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **2** „Wyprawmężów, żeby przeszpiegowali ziemię Kanaan, którą daję synom Izraela.[k] Wyślecie po jednym mężu z każdego plemienia jego ojców, takiego, który jest między nimi naczelnikiem".[l]

3 Mojżesz wysłał ich zatem na rozkaz Jehowy z pustkowia Paran.[m] Wszyscy ci mężowie byli zwierzchnikami synów Izraela. **4** A oto ich imiona: Z plemienia Rubena Szammua, syn Zakkura; **5** z plemienia Symeona Szafat, syn Choriego; **6** z plemienia Judy Kaleb,[n] syn Jefunnego; **7** z plemienia Issachara Jigal, syn Józefa; **8** z plemienia Efraima Hoszea,[o] syn Nuna; **9** z plemienia Beniamina Palti, syn Rafu; **10** z plemienia Zebulona Gaddiel, syn Sodiego; **11** z plemienia Józefa,[p] za plemię Manassesa,[q] Gaddi, syn Susiego; **12** z plemienia Dana

ROZDZ. 11

a 1Ko 10:6
b Lb 33:17 Pwt 1:1

ROZDZ. 12

c Wj 2:16 Wj 2:21
d Wj 4:15 Wj 4:30 Wj 15:20 Wj 28:30 Mi 6:4
e Lb 11:1 2Kl 19:4
f Ps 147:6 Ps 149:4 Mt 11:29 Mt 21:5 1Pt 3:4
g Wj 34:5 Lb 11:25 Ps 99:7
h Rdz 15:1 Rdz 46:2 Wj 24:11 Hi 33:15
i Rdz 31:10 Jer 23:28
j Ps 105:26
k Heb 3:2
l Wj 33:11 Pwt 34:10
m Ps 49:4 1Ko 13:12
n Wj 24:10
o Wj 34:30 2Pt 2:10 Judy 8
p Pwt 24:9
q 2Kn 26:19

szpalta 2

a 2Sm 24:10 Prz 30:32 Mk 7:20
b Kpł 13:45
c Wj 32:11 Jak 5:16
d Hi 30:10 Iz 50:6
e Kpł 13:4
f Kpł 13:46 Lb 5:2
g Kpł 14:9
h Pwt 24:9
i Lb 11:35 Lb 33:18 Pwt 1:1
j Lb 10:12 Lb 13:26

ROZDZ. 13

k Lb 32:8 Pwt 1:22
l Wj 18:25 Pwt 1:15
m Lb 12:16 Pwt 1:19
n Lb 13:30 Lb 14:30 Lb 14:38 Lb 34:19 1Kn 4:15

o Lb 11:28; Lb 13:16; Lb 14:30; Lb 34:17; p Rdz 48:5; q Rdz 48:19.

Ammiel, syn Gemalliego; **13** z plemienia Aszera Setur, syn Michaela; **14** z plemienia Naftalego Nachbi, syn Wafsiego; **15** z plemienia Gada Geuel, syn Machiego. **16** Są to imiona mężów, których Mojżesz wysłał celem przeszpiegowania tej ziemi. A Mojżesz dalej nazywał Hoszeę, syna Nuna, Jehoszuą.[a]

17 Mojżesz zaś, wysyłając ich, żeby przeszpiegowali ziemię Kanaan, przemówił do nich: „Podejdźcie tu do Negebu[b] i udajcie się w górzystą okolicę.[c] **18** I zobaczcie, co to za ziemia[d] i lud, który ją zamieszkuje, czy są silni, czy słabi, czy jest ich niewielu, czy dużo; **19** i jaka jest ziemia, w której mieszkają, czy jest dobra, czy zła, i jakie są miasta, w których mieszkają, czy są to obozowiska, czy warownie; **20** i jaka jest ziemia, czy jest tłusta, czy chuda,[e] czy są na niej drzewa, czy nie. Okażcie się więc odważni[f] i weźcie nieco owocu tej ziemi”. A dni te były dniami pierwszych dojrzałych owoców winogron.[g]

21 Wyruszyli więc i przeszpiegowali ziemię od pustkowia Cin[h] po Rechob[i] przy wejściu do Chamatu.[j] **22** Udawszy się do Negebu,[k] przybyli do Hebronu.[l] Byli tam Achiman, Szeszaj i Talmaj,[m] którzy się urodzili Anakowi.[n] A Hebron[o] został zbudowany siedem lat wcześniej niż Coan[p] w Egipcie. **23** Gdy przybyli do doliny Eszkol,[q] ucięli tam latorośl z jedną kiścią winogron.[r] I nieśli ją we dwóch na drążku, a także trochę jabłek granatu[s] i trochę fig. **24** Nazwali to miejsce doliną Eszkol[t] ze względu na kiść, którą synowie Izraela tam ucięli.

25 W końcu po upływie czterdziestu dni[u] powrócili z przeszpiegowania tej ziemi. **26** A idąc, przyszli do Mojżesza i Aarona, i do całego zgromadzenia synów Izraela na pustkowie Paran, do Kadesz.[a] I przynieśli im oraz całemu zgromadzeniu wiadomość oraz pokazali im owoc tej ziemi. **27** I zaczęli mu opowiadać, mówiąc: „Weszliśmy do ziemi, do której nas wysłałeś, i ona naprawdę opływa w mleko i miód,[b] a oto jej owoc.[c] **28** Ale faktem jest, że lud zamieszkujący tę ziemię jest silny, a miasta warowne są bardzo wielkie;[d] ponadto widzieliśmy tam tych, którzy się urodzili Anakowi.[e] **29** Amalekici[f] zamieszkują ziemię Negeb,[g] Hetyci zaś i Jebusyci,[h] i Amoryci[i] zamieszkują górzystą okolicę, a Kananejczycy[j] mieszkają nad morzem i nad Jordanem”.

30 Wtedy Kaleb,[k] próbując uspokoić lud wobec Mojżesza, przemówił: „Wyruszmy zaraz, a weźmiemy ją w posiadanie, gdyż na pewno zdołamy nią zawładnąć”.[l] **31** Lecz mężowie, którzy z nim wyruszyli, powiedzieli: „Nie możemy wyruszyć przeciwko temu ludowi, gdyż oni są silniejsi od nas”.[m] **32** I rozpuszczali pośród synów Izraela złą wieść[n] o ziemi, którą przeszpiegowali, i mówili: „Ziemia, przez którą przeszliśmy, by ją przeszpiegować, jest ziemią, która pożera swych mieszkańców; a wszyscy ludzie, których widzieliśmy pośrodku niej, to mężczyźni nadzwyczajnego wzrostu.[o] **33** Widzieliśmy tam nefilimów, synów Anaka,[p] którzy pochodzą od nefilimów; tak iż we własnych oczach byliśmy jak koniki polne i takimi też byliśmy w ich oczach”.[q]

14 Wówczas całe zgromadzenie podniosło głos, a lud głośno krzyczał i płakał[r] przez całą tę noc. **2** I wszyscy synowie

ROZDZ. 13

a Wj 17:9
b Rdz 20:1
c Pwt 1:7 Sdz 1:9
d Wj 3:8 Pwt 8:7
e Nch 9:25 Neh 9:35 Eze 20:6
f Pwt 31:6 Joz 1:6
g Lb 13:23
h Lb 34:3 Joz 15:1
i 2Sm 10:6 2Sm 10:8
j Lb 34:8 Joz 13:5 Am 6:2
k Lb 13:17
l Rdz 13:18
m Sdz 1:10
n Pwt 9:2 Joz 11:21 Joz 15:13
o Joz 21:11
p Ps 78:12 Iz 19:11
q Lb 32:9
r Pwt 1:25
s Pwt 8:8
t Pwt 1:24
u Lb 14:34

szpalta 2

a Pwt 1:19 Joz 14:6 Ps 29:8
b Wj 3:8 Kpl 20:24
c Pwt 1:25
d Pwt 1:28
e Lb 13:22 Lb 13:33
f Rdz 36:12 Wj 17:8 1Sm 15:3
g Lb 13:17
h Rdz 10:16 Wj 23:23 Pwt 7:1 Sdz 1:21 2Sm 5:8
i Joz 3:10
j Rdz 10:19 Pwt 20:17
k Lb 14:6
l Joz 14:7 Ps 60:12
m Lb 32:9 Pwt 1:28 Joz 14:8
n Lb 14:36 Lb 32:9
o Am 2:9
p Pwt 1:28 Pwt 9:2
q Pwt 2:10

ROZDZ. 14

r Pwt 1:32

Izraela zaczęli szemrać przeciwko Mojżeszowi i Aaronowi,[a] a całe zgromadzenie zaczęło mówić przeciw nim: „Obyśmy byli pomarli w ziemi egipskiej albo obyśmy byli pomarli na tym pustkowiu! **3** I czemuż Jehowa prowadzi nas do tej ziemi, abyśmy padli od miecza?[b] Nasze żony i nasze maleństwa staną się łupem.[c] Czyż nie lepiej nam wrócić do Egiptu?”[d] **4** Mówili nawet jeden do drugiego: „Ustanówmy sobie zwierzchnika i wracajmy do Egiptu!”[e]

5 Wtedy Mojżesz i Aaron padli na twarze[f] przed całym zborem zgromadzenia synów Izraela. **6** A Jozue, syn Nuna,[g] i Kaleb, syn Jefunnego,[h] spośród tych, którzy przeszpiegowali tę ziemię, rozdarli swe szaty[l] **7** i tak przemówili do całego zgromadzenia synów Izraela: „Ziemia, przez którą przeszliśmy, by ją przeszpiegować, jest ziemią bardzo, bardzo dobrą.[j] **8** Jeśli Jehowa znalazł w nas upodobanie,[k] to wprowadzi nas do tej ziemi i ją nam da — ziemię mlekiem i miodem płynącą.[l] **9** Tylko się nie buntujcie przeciwko Jehowie[m] i nie bójcie się ludu tej ziemi,[n] bo oni są dla nas chlebem. Ich osłona odwróciła się od nich,[o] a z nami jest Jehowa.[p] Nie bójcie się ich”.[q]

10 Lecz całe zgromadzenie mówiło o obrzuceniu ich kamieniami.[r] I chwała Jehowy ukazała się na namiocie spotkania wszystkim synom Izraela.[s]

11 W końcu Jehowa rzekł do Mojżesza: „Jak długo[t] lud ten będzie mnie traktował bez szacunku[u] i jak długo nie będą mi wierzyć mimo wszystkich znaków, których pośród nich dokonałem?[v] **12** Uderzę ich zarazą i wypędzę ich, ciebie zaś uczynię narodem większym i potężniejszym od nich”.[a]

13 Lecz Mojżesz rzekł do Jehowy: „Wtedy Egipcjanie usłyszą, że to ten lud, który wyprowadziłeś spośród nich swoją mocą.[b] **14** I opowiedzą o tym mieszkańcom tej ziemi. Oni już słyszeli, żeś ty Jehowa, który jest pośród tego ludu[c] i który się ukazał twarzą w twarz.[d] Ty jesteś Jehowa i twój obłok stoi nad nimi, i idziesz przed nimi w słupie obłoku za dnia, a nocą w słupie ognia.[e] **15** Gdybyś uśmiercił ten lud co do jednego męża,[f] to narody, które słyszały o twej sławie, mówiłyby tak: **16** ‚Ponieważ Jehowa nie był w stanie wprowadzić tego ludu do ziemi, co do której im przysiągł, więc powybijał ich na pustkowiu’.[g] **17** Proszę zatem, niech twoja moc stanie się wielka,[h] Jehowo, tak jak rzekłeś, mówiąc: **18** ‚Jehowa, nieskory do gniewu[i] i obfitujący w lojalną życzliwość,[j] on przebacza przewinienie i występek,[k] lecz bynajmniej nie pozwoli ujść bezkarnie[l] — sprowadzi karę za przewinienie ojców na synów, na trzecie pokolenie i na czwarte pokolenie’.[m] **19** Przebacz, proszę, przewinienie tego ludu według obfitej miary twej lojalnej życzliwości, tak jak odpuszczałeś temu ludowi, począwszy od Egiptu aż dotąd”.[n]

20 Wówczas Jehowa rzekł: „Przebaczam zgodnie z twoim słowem.[o] **21** Lecz jako żyję, cała ziemia zostanie napełniona chwałą Jehowy.[p] **22** Ale wszyscy, którzy widzieli moją chwałę[q] i moje znaki,[r] jakich dokonałem w Egipcie i na pustkowiu, a mimo to wystawiali mnie na próbę[s] tych dziesięć razy oraz

ROZDZ. 14

a Pwt 1:27; Ps 106:25
b Lb 14:29; Ps 78:40
c Lb 14:31; Pwt 1:39
d Lb 11:5
e Pwt 1:34; Neh 9:17; Heb 10:38
f Pwt 9:26
g Lb 13:8; Lb 13:16
h Lb 13:6; Lb 14:30
i Joz 7:6
j Lb 13:27; Pwt 1:25; Pwt 8:7; Pwt 11:14
k Pwt 9:5; Pwt 10:15
l Wj 3:8
m Pwt 9:7
n Pwt 7:18; Pwt 20:3
o Lb 24:8
p Rdz 48:21; Wj 33:16; Pwt 20:1; Iz 41:10; Rz 8:31
q Ps 27:14
r Wj 17:4
s Wj 16:10; Wj 24:17
t Wj 16:28
u Lb 14:23
v Pwt 9:23; Ps 78:42; Ps 106:24; Jn 12:37; Heb 3:19

szpalta 2

a Wj 32:10
b Wj 32:12; Eze 20:9
c Wj 15:14; Joz 2:10; Joz 5:1
d Pwt 4:12; Pwt 5:4
e Wj 13:21; Neh 9:12; Ps 78:14; Ps 105:39
f Sdz 6:16
g Pwt 9:28; Pwt 32:27; Joz 7:9
h Ps 62:11; Ps 147:5
i Wj 34:6; Rz 9:22
j Ps 103:8; Jon 4:2; Mi 7:18
k Wj 34:7; 1Jn 1:9

l Nah 1:3; Rz 2:5; **m** Wj 34:7; **n** Wj 34:9; Ps 78:38; **o** Jak 5:16; **p** Ps 72:19; Hab 2:14; **q** Pwt 1:31; **r** Neh 9:17; **s** Wj 17:2; Ps 95:9; Ps 106:14; Heb 3:16.

nie słuchali mego głosu,[a] **23** nigdy nie ujrzą ziemi, co do której przysiągłem ich ojcom; doprawdy, wszyscy, którzy traktowali mnie bez szacunku, nie ujrzą jej.[b] **24** Natomiast mego sługę Kaleba[c] – ponieważ był on innego ducha i bez zastrzeżeń podążał za mną[d] – na pewno wprowadzę do ziemi, do której poszedł, i jego potomstwo weźmie ją w posiadanie.[e] **25** Chociaż Amalekici i Kananejczycy[f] zamieszkują nizinę, wy zawróćcie jutro i pomaszerujcie na pustkowie drogą Morza Czerwonego".[g]

26 I Jehowa odezwał się do Mojżesza i Aarona, mówiąc: **27** „Jak długo jeszcze to nikczemne zgromadzenie będzie szemrać przeciwko mnie?[h] Słyszałem szemrania synów Izraela, którymi szemrają przeciwko mnie.[i] **28** Powiedz im: ‚„Jako żyję – brzmi wypowiedź Jehowy – jeśli nie postąpię z wami tak, jak mówiliście do moich uszu![j] **29** Na tym pustkowiu legną wasze trupy,[k] wszyscy wasi spisani z całej waszej liczby od dwudziestu lat wzwyż, wy, którzy szemraliście przeciwko mnie.[l] **30** Wy nie wejdziecie do ziemi, w której podniosłem rękę[m] do przysięgi, że będę z wami przebywał – z wyjątkiem Kaleba, syna Jefunnego, i Jozuego, syna Nuna.[n]

31 „‚„A wasze maleństwa, o których mówiliście, że staną się łupem,[o] te wprowadzę i poznają ziemię, którą wyście odrzucili.[p] **32** Lecz wasze trupy legną na tym pustkowiu.[q] **33** Wasi synowie zaś będą pasterzami na pustkowiu[r] przez czterdzieści lat i będą odpowiadać za wasze rozpustne czyny,[s] dopóki wasze trupy nie zniszczeją na tym pustkowiu.[t] **34** Według liczby dni, w których przeszpiegowaliście tę

ROZDZ. 14

a Ps 81:11
b Lb 26:64 Lb 32:11 Pwt 1:35 Ps 95:11 Ps 106:26 Heb 3:18 Heb 4:3
c Lb 13:30 Lb 26:65
d Joz 14:9
e Joz 14:14
f Lb 13:29
g Pwt 1:40
h Wj 16:28 Lb 14:11
i 1Ko 10:10
j Lb 14:2 Lb 26:64 Lb 32:11 Pwt 1:35
k 1Ko 10:5 Heb 3:17
l Lb 1:45 Judy 5
m Wj 6:8
n Lb 26:65 Lb 32:12 Pwt 1:36 Pwt 1:38
o Lb 14:3 Pwt 1:39
p Ps 106:24
q Ps 106:26 1Ko 10:5 Heb 3:17 Judy 5
r Lb 32:13 Joz 14:10
s Eze 16:26 Jak 4:4
t Pwt 1:3 Pwt 2:14

szpalta 2

a Lb 13:25
b Eze 4:6
c Ps 95:10 Dz 7:36 Dz 13:18
d Ps 60:1 Ps 108:11
e Lb 23:19
f Lb 14:29 Heb 3:17
g Lb 13:32
h 1Ko 10:10 Judy 5
i Lb 14:30 Lb 26:65 Lb 32:12 Pwt 1:36 Joz 14:6
j Wj 33:4
k Pwt 1:41
l Kpl 26:14 2Kl 21:15 2Kn 24:20
m Kpl 26:17 Pwt 1:42 Pwt 28:25
n Lb 13:29

ziemię, czterdzieści dni,[a] dzień za rok, dzień za rok,[b] czterdzieści lat będziecie odpowiadać za swe przewinienia,[c] abyście poznali, co to znaczy, gdy się odsuwam.[d]

35 „‚„Ja, Jehowa, powiedziałem – nie inaczej postąpię z całym tym nikczemnym zgromadzeniem,[e] z tymi, którzy się zebrali przeciwko mnie: Wyginą na tym pustkowiu i tam wymrą.[f] **36** Mężowie zaś, których Mojżesz wysłał, by przeszpiegowali tę ziemię, i którzy po swym powrocie zaczęli pobudzać całe zgromadzenie do szemrania przeciwko niemu, rozpuszczając złą wieść o tej ziemi,[g] **37** mężowie, którzy rozpuszczali złą wieść o tej ziemi, wymrą od plagi przed obliczem Jehowy.[h] **38** Lecz Jozue, syn Nuna, i Kaleb, syn Jefunnego, pozostaną przy życiu spośród mężów, którzy wyszli, by przeszpiegować tę ziemię".'".[i]

39 Kiedy Mojżesz oznajmił te słowa wszystkim synom Izraela, lud zaczął się ogromnie smucić.[j] **40** Co więcej, wstali wczesnym rankiem i próbowali wejść na szczyt góry, mówiąc: „Oto jesteśmy i musimy wstąpić na miejsce, o którym wspomniał Jehowa. Myśmy bowiem zgrzeszyli".[k] **41** Lecz Mojżesz rzekł: „Dlaczego przekraczacie rozkaz Jehowy?[l] Przecież to się nie uda. **42** Nie wstępujcie tam – gdyż Jehowy nie ma pośród was – byście nie zostali pokonani przez waszych nieprzyjaciół.[m] **43** Są bowiem tam przed wami Amalekici i Kananejczycy;[n] i na pewno padniecie od miecza, gdyż Jehowa nie będzie z wami, dlatego że odwróciliście się od podążania za Jehową".[o]

44 Jednakże oni ośmielili się wejść na szczyt góry,[p] lecz Arka

o Joz 6:13; 2Kn 15:2; p Pwt 1:43; Prz 21:24.

Przymierza Jehowy i Mojżesz nie przenieśli się ze środka obozu.[a] **45** Wtedy Amalekici[b] i Kananejczycy, którzy mieszkali na tej górze, zeszli w dół i uderzyli na nich, i rozproszyli ich aż do Chormy.[c]

15 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **2** „Przemów do synów Izraela i powiedz im: ‚Gdy w końcu wejdziecie do ziemi waszych miejsc zamieszkania, którą ja wam daję,[d] **3** i będziecie składać Jehowie ofiarę ogniową,[e] całopalenie[f] albo jakąś ofiarę dla spełnienia szczególnego ślubu lub dobrowolną,[g] albo podczas waszych okresowych świąt,[h] żeby zgotować kojącą woń dla Jehowy,[i] ze stada lub z trzody, **4** wówczas ten, kto składa swój dar ofiarny, złoży też Jehowie ofiarę zbożową z dziesiątej części efy wybornej mąki,[j] nasączonej czwartą częścią hinu oliwy. **5** A jako ofiarę płynną masz złożyć wino,[k] czwartą część hinu, wraz z całopaleniem lub z ofiarą z każdego baranka. **6** Albo przy ofiarowaniu barana złożysz ofiarę zbożową z dwóch dziesiątych wybornej mąki nasączonej jedną trzecią hinu oliwy. **7** A jako ofiarę płynną złożysz wino, trzecią część hinu, jako kojącą woń dla Jehowy.

8 „‚Lecz jeśli złożysz dla Jehowy samca ze stada jako całopalenie[l] lub ofiarę dla spełnienia szczególnego ślubu[m] albo ofiary współuczestnictwa,[n] **9** to wraz z samcem ze stada należy też złożyć ofiarę zbożową[o] z trzech dziesiątych wybornej mąki nasączonej połową hinu oliwy. **10** A jako ofiarę płynną złożysz wino,[p] pół hinu, jako ofiarę ogniową o kojącej woni dla Jehowy. **11** Tak należy postąpić z każdym bykiem lub z każdym baranem, lub z pojedynczą sztuką spośród baranków czy spośród kozłów. **12** Jakakolwiek byłaby liczba tego, co będziecie składać, tak postąpicie z każdą sztuką według ich liczby. **13** Tak będzie je ofiarował każdy rodowity mieszkaniec, składając ofiarę ogniową o kojącej woni dla Jehowy.[a]

14 „‚A jeśli jakiś osiadły przybysz, który przebywa u was jako przybysz, albo ktoś, kto jest pośród was od pokoleń, będzie składał ofiarę ogniową o kojącej woni dla Jehowy, to uczyni tak, jak wy macie czynić.[b] **15** Wy, którzy jesteście ze zboru, oraz osiadły przybysz, który przebywa jako przybysz, będziecie mieli jedną ustawę.[c] Będzie to dla waszych pokoleń ustawa po czas niezmierzony. Osiadły przybysz będzie przed obliczem Jehowy taki sam, jak wy.[d] **16** Jedno prawo i jedno sądownicze rozstrzygnięcie będzie dla was i dla osiadłego przybysza, który przebywa u was jako przybysz’ ”.[e]

17 I Jehowa odezwał się do Mojżesza, mówiąc: **18** „Przemów do synów Izraela i powiedz im: ‚Gdy po przybyciu do tej ziemi, do której was prowadzę,[f] **19** będziecie jedli chleb tej ziemi,[g] macie składać Jehowie daninę. **20** Macie składać daninę z pierwocin[h] waszej mąki razowej — jako okrągłe placki. Macie to składać tak jak daninę z klepiska. **21** Nieco z pierwocin waszej mąki razowej macie dawać Jehowie jako daninę przez wszystkie wasze pokolenia.

22 „‚A jeśli popełnicie błąd i nie spełnicie tych wszystkich przykazań,[i] które Jehowa oznajmił Mojżeszowi, **23** wszystkiego, co Jehowa wam nakazał

ROZDZ. 14

a Lb 10:33
b Pwt 1:44
c Lb 21:3

ROZDZ. 15

d Rdz 15:18 Pwt 7:1
e Kpł 1:2
f Kpł 1:3
g Kpł 7:16 Kpł 22:18 Kpł 22:21
h Kpł 23:4 Lb 28:16 Lb 29:1 Pwt 16:13 Pwt 16:16
i Rdz 8:21 Kpł 1:9 Ef 5:2
j Wj 29:40 Kpł 2:1 Kpł 2:11
k Lb 28:7 Lb 28:14 2Tm 4:6
l Kpł 1:3
m Kpł 7:16
n Kpł 3:1 Kpł 3:3 Kpł 7:11
o Kpł 6:14 Kpł 7:37 Lb 28:12 Lb 29:6 1Kn 21:23
p Lb 28:14

szpalta 2

a Rdz 8:21 Kpł 1:9 Kpł 3:16 Eze 20:41
b Wj 12:49 Kpł 22:18 Kpł 24:22 Lb 9:14
c Lb 15:29
d Kpł 19:34 Kpł 20:2 Kpł 24:16 Rz 3:29
e Kpł 16:29 Kpł 17:15 Lb 15:14
f Kpł 23:10 Pwt 7:1 Pwt 26:1
g Joz 5:11 Joz 5:12
h Wj 23:19 Kpł 2:14 Lb 18:12 Pwt 26:2 Pwt 26:10 Neh 10:37 Prz 3:9
i Ps 19:12 Jak 4:17

za pośrednictwem Mojżesza od dnia, w którym Jehowa wydał nakaz, i dalej przez wasze pokolenia, **24** gdyby uczyniono to przez pomyłkę, nie na oczach zgromadzenia — całe zgromadzenie złoży jednego młodego byka jako całopalenie o kojącej woni dla Jehowy i towarzyszącą mu ofiarę zbożową oraz ofiarę płynną według ustalonego trybu postępowania,[a] a także jedno koźlę z kóz jako dar ofiarny za grzech.[b] **25** Kapłan zaś dokona przebłagania[c] za całe zgromadzenie synów Izraela i zostanie im to przebaczone; była to bowiem pomyłka,[d] a oni jako swój dar ofiarny przyprowadzili ofiarę ogniową dla Jehowy i za swą pomyłkę swój dar ofiarny za grzech, składany przed Jehową. **26** I zostanie to przebaczone[e] całemu zgromadzeniu synów Izraela oraz osiadłemu przybyszowi, który przebywa pośród nich jako przybysz, gdyż była to pomyłka całego ludu.

27 „‚A jeśli jakaś dusza zgrzeszy przez pomyłkę,[f] to jako dar ofiarny za grzech złoży jednoroczną kozę.[g] **28** Kapłan zaś dokona przebłagania za duszę, która nieumyślnie popełniła błąd, grzesząc przed obliczem Jehowy, aby tak zostało za to dokonane przebłaganie, i będzie jej to przebaczone.[h] **29** Co do rodowitego mieszkańca wśród synów Izraela i osiadłego przybysza, który przebywa pośród nich jako przybysz, będzie dla was jedno prawo dotyczące czegoś popełnionego nieumyślnie.[i]

30 „‚Lecz dusza, która czyni coś rozmyślnie[j] — czy rodowity mieszkaniec, czy osiadły przybysz — wyrażając się obelżywie o Jehowie,[k] dusza ta zostanie zgładzona ze swego ludu.[l] **31** Wzgardziła bowiem słowem Jehowy[a] i złamała jego przykazanie;[b] dusza ta ma być bezwarunkowo zgładzona.[c] Spadnie na nią jej własne przewinienie'".[d]

32 Kiedy synowie Izraela dalej przebywali na pustkowiu, pewnego razu spotkali człowieka zbierającego drwa w dzień sabatu.[e] **33** Wtedy ci, którzy spotkali go, gdy zbierał drwa, przyprowadzili go do Mojżesza i Aarona oraz do całego zgromadzenia. **34** I oddali go pod straż,[f] gdyż nie było wyraźnie powiedziane, co należy z nim zrobić.

35 Po jakimś czasie Jehowa rzekł do Mojżesza: „Człowiek ten ma być bezwarunkowo uśmiercony,[g] ukamienowany kamieniami przez całe zgromadzenie na zewnątrz obozu".[h] **36** Toteż całe zgromadzenie wyprowadziło go poza obóz i ukamienowało go kamieniami, tak iż umarł, jak to Jehowa nakazał Mojżeszowi.

37 I Jehowa tak się odezwał do Mojżesza: **38** „Przemów do synów Izraela i powiedz im, żeby przez wszystkie swe pokolenia robili sobie frędzle na dolnym skraju swych szat i żeby nad frędzlami tego dolnego skraju umieszczali niebieski sznur;[i] **39** ‚I będzie to dla was skraj z frędzlami, a ujrzawszy go, przypomnicie sobie wszystkie przykazania[j] Jehowy i będziecie je spełniać, i nie wolno wam pójść za swoimi sercami i swoimi oczami,[k] za którymi idziecie, uprawiając nierząd.[l] **40** Chodzi o to, byście pamiętali i spełniali wszystkie moje przykazania, i naprawdę byli święci dla swego Boga.[m] **41** Ja jestem Jehowa, wasz Bóg, który was wyprowadził z ziemi egipskiej, aby się okazać waszym Bogiem.[n] Jam jest Jehowa, wasz Bóg'".[o]

ROZDZ. 15

a Lb 15:8
Lb 15:10

b Kpł 4:23
Lb 28:15
2Kn 29:21
Ezd 6:17
Ezd 8:35

c Kpł 4:20
Heb 2:17
1Jn 2:2

d Heb 10:17
Jak 4:17

e Wj 34:9
Kpł 16:30

f Ps 19:12
Dz 17:30

g Kpł 4:28

h Kpł 4:35

i Wj 12:49
Kpł 24:22
Lb 9:14
Lb 15:15

j Wj 21:14
Pwt 1:43
Pwt 17:12
Heb 10:26

k Kpł 24:11
Iz 37:23

l Kpł 24:14

SZPALTA 2

a Iz 30:12
1Ts 4:8

b Kpł 26:15

c Lb 14:18
Heb 10:28

d Kpł 5:1
Lb 27:3
Eze 18:20

e Wj 20:10
Wj 35:2
Pwt 5:14

f Kpł 24:12

g Wj 31:14

h Kpł 24:14

i Pwt 22:12
Mt 23:5
Łk 8:44

j Pwt 11:18

k Pwt 29:19
Sdz 17:6
Hi 31:7
Jer 9:14

l Wj 34:15
Ps 106:39
Jak 4:4

m Kpł 11:44
Rz 12:1
1Pt 1:15

n Rdz 17:8
Wj 29:45
Kpł 25:38

o Wj 3:15
Wj 6:2
Kpł 22:33

16 I powstał Korach,[a] syn Icchara,[b] syna Kehata,[c] syna Lewiego,[d] razem z Datanem[e] i Abiramem,[f] synami Eliaba,[g] oraz z Onem, synem Peleta, synami Rubena.[h] **2** I stanęli przed obliczem Mojżesza, oni oraz dwustu pięćdziesięciu mężów spośród synów Izraela, naczelników zgromadzenia, wzywanych na spotkanie, mężów sławnych. **3** Zebrali się więc przeciwko[i] Mojżeszowi i Aaronowi i rzekli do nich: „Dosyć tego, gdyż całe zgromadzenie, wszyscy oni są święci[j] i Jehowa jest pośród nich.[k] Czemuż więc mielibyście się wynosić ponad zbór Jehowy?”[l]

4 Kiedy Mojżesz to usłyszał, od razu padł na twarz. **5** Potem powiedział do Koracha i do całego jego zgromadzenia, mówiąc: „Rano Jehowa oznajmi, kto do niego należy[m] i kto jest święty,[n] i kto ma się do niego zbliżać;[o] a kogo wybierze,[p] ten będzie się do niego zbliżać. **6** Uczyńcie tak: Weźcie sobie kadzielnice,[q] Korach i całe jego zgromadzenie,[r] **7** i włóżcie w nie ogień, i jutro wsypcie do nich kadzidło przed obliczem Jehowy, i niech będzie tak, że mąż, którego Jehowa wybierze,[s] jest święty. Dosyć tego, synowie Lewiego!”[t]

8 I Mojżesz rzekł jeszcze do Koracha: „Posłuchajcie, proszę, synowie Lewiego. **9** Czy to dla was drobiazg, że Bóg Izraela oddzielił[u] was od zgromadzenia Izraela i wziął was sobie, abyście pełnili służbę związaną z przybytkiem Jehowy i stali przed zgromadzeniem, aby im usługiwać,[v] **10** i że przyciągnął ciebie, a wraz z tobą wszystkich twych braci, synów Lewiego? Czyż więc musicie jeszcze starać się zapewnić sobie urząd kapłański?[w] **11** Dlatego ty i całe twoje zgromadzenie, które się zbiera, jesteście przeciwko Jehowie.[a] Kim zaś jest Aaron, że szemracie przeciw niemu?”[b]

12 Później Mojżesz posłał, by wezwać Datana i Abirama,[c] synów Eliaba, lecz oni rzekli: „Nie przyjdziemy![d] **13** Czy to drobiazg, iż wyprowadziłeś nas z ziemi mlekiem i miodem płynącej, by nas uśmiercić na tym pustkowiu,[e] że jeszcze usiłujesz we wszystkim odgrywać rolę księcia nad nami?[f] **14** A przecież nie wprowadziłeś nas do ziemi mlekiem i miodem płynącej,[g] aby dać nam w dziedzictwo pole i winnicę. Czy chcesz tym mężom wyłupić oczy? Nie przyjdziemy!”

15 Wtedy Mojżesz bardzo się rozgniewał i rzekł do Jehowy: „Nie patrz na ich ofiarę zbożową.[h] Ani jednego osła nie wziąłem od nich, ani jednego z nich nie skrzywdziłem”.[i]

16 Potem Mojżesz rzekł do Koracha:[j] „Ty i całe twoje zgromadzenie stawcie się jutro przed obliczem Jehowy,[k] ty i oni oraz Aaron. **17** I weźcie każdy swoją kadzielnicę, i nasypcie do nich kadzidła, i złóżcie przed Jehową każdy swoją kadzielnicę, dwieście pięćdziesiąt kadzielnic, również ty i Aaron — każdy swoją kadzielnicę”. **18** Wzięli więc każdy swoją kadzielnicę i włożyli w nie ogień, i nasypali do nich kadzidła, i stanęli przy wejściu do namiotu spotkania razem z Mojżeszem i Aaronem. **19** Kiedy Korach zebrał przeciwko nim całe to zgromadzenie[l] przy wejściu do namiotu spotkania, całemu zgromadzeniu ukazała się chwała Jehowy.[m]

20 A Jehowa rzekł do Mojżesza i Aarona, mówiąc: **21** „Odłączcie[n] się od tego zgromadzenia, bym w jednej chwili mógł

ROZDZ. 16

a Lb 26:9; Lb 27:3; Judy 11
b Wj 6:21; Lb 3:19
c Wj 6:18
d Wj 6:16; Lb 3:17
e Lb 26:9
f Pwt 11:6
g Lb 26:8
h Rdz 46:8; 1Kn 5:1
i Lb 12:1; Lb 14:2; 1Sm 15:23; Ps 106:16
j Wj 19:6
k Wj 29:45; Lb 14:14
l Lb 12:2
m 2Tm 2:19
n Kpl 21:6
o Wj 28:43; Kpl 10:3
p Wj 28:1; Lb 17:5; 1Sm 2:28; Ps 105:26
q Kpl 10:1; Lb 16:38
r Lb 16:2
s Lb 3:10
t Lb 16:1
u Lb 3:9; Lb 3:41
v Lb 1:53; Lb 3:6; Lb 4:4; Pwt 10:8
w Prz 13:10; Flp 2:3

szpalta 2

a Łk 10:16
b Wj 16:8; Ps 106:16
c Lb 16:1
d 1Sm 15:23; Judy 8
e Wj 16:3; Lb 14:29
f Wj 22:28; Dz 7:35
g Wj 3:8; Kpl 20:24
h Rdz 4:5
i 1Sm 12:3; Dz 20:33; 2Ko 7:2; 1Pt 3:16
j Lb 16:6
k 1Sm 12:7
l Lb 16:2; Lb 16:40
m Lb 12:5; Lb 14:10
n Rdz 19:15; Obj 18:4

ich wytracić".[a] **22** Wtedy oni padli na twarze i rzekli: „Boże, Boże duchów wszelkiego ciała,[b] czy gdy zgrzeszy tylko jeden człowiek, oburzasz się na całe zgromadzenie?"[c]

23 Jehowa zaś rzekł do Mojżesza, mówiąc: **24** „Przemów do zgromadzenia i powiedz: ‚Oddalcie się od siedzib Koracha, Datana i Abirama!' "[d]

25 Potem Mojżesz wstał i poszedł do Datana i Abirama, a razem z nim poszli starsi[e] Izraela. **26** Wówczas rzekł do zgromadzenia, mówiąc: „Cofnijcie się, proszę, sprzed namiotów tych niegodziwych mężów i nie dotykajcie niczego, co do nich należy,[f] żebyście nie zostali zmieceni w całym ich grzechu". **27** Oni zaraz oddalili się sprzed przybytku Koracha, Datana i Abirama, z każdej strony, a Datan i Abiram wyszli i stanęli u wejścia do swoich namiotów[g] razem ze swymi żonami i swymi synami oraz swymi maleństwami.

28 Wtedy rzekł Mojżesz: „Po tym poznacie, że posłał mnie Jehowa, abym dokonał wszystkich tych czynów,[h] i że to nie jest z mojego serca:[i] **29** Jeżeli ludzie ci umrą śmiercią, jaka spotyka całą ludzkość, i zostanie sprowadzona na nich kara, jaką jest karana cała ludzkość,[j] to nie posłał mnie Jehowa.[k] **30** Lecz jeśli ukaże się coś stworzonego, co stworzy Jehowa,[l] i ziemia rozewrze swą paszczę, i pochłonie ich[m] oraz wszystko, co do nich należy, i żywcem zstąpią do Szeolu,[n] to poznacie, że mężowie ci odnieśli się do Jehowy ze wzgardą".[o]

31 A gdy tylko skończył wypowiadać wszystkie te słowa, ziemia, która była pod nimi, zaczęła się rozstępować.[a] **32** I otworzyła ziemia swą paszczę, i pochłonęła ich oraz ich domowników i wszystkich ludzi, którzy należeli do Koracha, jak również całe mienie.[b] **33** Oni więc i wszyscy, którzy do nich należeli, zstąpili żywcem do Szeolu i ziemia ich zakryła,[c] tak iż zginęli spośród zboru.[d] **34** A wszyscy Izraelici, którzy byli wokoło nich, uciekli na ich krzyk, zaczęli bowiem mówić: „Boimy się, że ziemia nas pochłonie!"[e] **35** I wyszedł od Jehowy ogień,[f] i pochłonął tych dwustu pięćdziesięciu mężów, którzy ofiarowali kadzidło.[g]

36 Następnie Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **37** „Powiedz Eleazarowi, synowi kapłana Aarona, by pozbierał z pogorzeliska kadzielnice:[h] ‚I rozrzuć tam ogień; są one bowiem święte— **38** kadzielnice tych mężów, którzy zgrzeszyli przeciw własnym duszom.[i] I należy z nich wykonać cienkie płytki metalowe jako pokrycie ołtarza,[j] gdyż przyniesłi je przed oblicze Jehowy, toteż stały się święte; i mają służyć za znak dla synów Izraela' ".[k] **39** Kapłan Eleazar wziął zatem miedziane kadzielnice,[l] przyniesione przez tych, którzy zostali spaleni, i przekuto je na pokrycie ołtarza **40** jako pamiątkę dla synów Izraela, żeby żaden obcy[m] mężczyzna, który nie jest z potomstwa Aarona, nie zbliżał się, by zamieniać kadzidło w dym przed obliczem Jehowy,[n] i żeby nikt nie stał się podobny do Koracha i jego zgromadzenia,[o] jak to Jehowa powiedział do niego za pośrednictwem Mojżesza.

41 A już nazajutrz całe zgromadzenie synów Izraela zaczęło szemrać przeciwko Mojżeszowi i Aaronowi,[p] mówiąc: „To

ROZDZ. 16

a Lb 3:10 Lb 3:38 Lb 16:45 Ps 73:19
b Lb 27:16 Hi 12:10 Kzn 3:19 Kzn 12:7 Za 12:1
c Rdz 18:23 2Sm 24:17
d Lb 16:1
e Lb 11:16
f Wj 23:2
g Hi 9:4 Prz 16:18 Prz 18:12
h Wj 3:12 Pwt 18:22 Jn 5:36
i Wj 7:2 Wj 25:22 Pwt 18:18 Jn 5:30
j Kzn 3:19 Kzn 9:5 Eze 18:4 Rz 5:12
k Pwt 18:21
l Iz 45:7
m Hi 31:3
n Ps 55:15 Prz 1:12
o Ps 74:18 Ps 107:11

szpalta 2

a Lb 26:10 Pwt 11:6 Ps 106:17
b Lb 26:11 1Kn 6:31 1Kn 6:37
c Ps 55:23
d Judy 11
e Lb 17:13
f Kpł 10:2 Lb 11:1
g Lb 16:17 Lb 26:10 Ps 106:18
h Lb 16:6
i 1Kl 2:23 Prz 8:36
j Wj 38:1
k Lb 16:5 Lb 17:10 Lb 26:10 1Tm 5:20
l Lb 16:6
m Lb 3:10 Lb 18:7 2Kn 26:18
n 2Kn 26:16
o Ps 106:17 Judy 11
p Lb 14:2 Ps 106:13 2Pt 2:10

wy uśmierciliście lud Jehowy". **42** A gdy zgromadzenie zebrało się przeciwko Mojżeszowi i Aaronowi, zwrócili się oni ku namiotowi spotkania; a oto zakrył go obłok i ukazała się chwała Jehowy.[a]

43 Również Mojżesz i Aaron przyszli przed namiot spotkania.[b] **44** Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **45** „Wyjdźcie spośród tego zgromadzenia, żebym mógł ich wytracić w jednej chwili".[c] Wtedy padli oni na twarze.[d] **46** Potem Mojżesz rzekł do Aarona: „Weź kadzielnicę i nałóż do niej ognia z ołtarza,[e] i nasyp kadzidła, i idź szybko do zgromadzenia, i dokonaj za nich przebłagania,[f] gdyż od oblicza Jehowy wyszło oburzenie.[g] Zaczęła się plaga!" **47** Aaron od razu wziął ją, jak to powiedział Mojżesz, i pobiegł w środek zboru; a oto między ludem już się zaczęła plaga. Nasypał więc kadzidła i począł dokonywać przebłagania za lud. **48** I stał między martwymi a żywymi.[h] Wreszcie plaga została powstrzymana.[i] **49** Tych, którzy umarli od plagi, było ogółem czternaście tysięcy siedemset — oprócz tych, którzy umarli z powodu Koracha. **50** Gdy w końcu Aaron wrócił do Mojżesza, przed wejście do namiotu spotkania, plaga została powstrzymana.

17 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **2** „Przemów do synów Izraela i weź od nich po lasce[j] za każdy dom patriarchalny, od wszystkich ich naczelników[k] według domu ich ojców, dwanaście lasek. Imię każdego napiszesz na jego lasce. **3** A imię Aarona napiszesz na lasce Lewiego, gdyż jedna jest laska dla głowy domu patriarchalnego. **4** I złożysz je w namiocie spotkania przed Świadectwem,[l] gdzie się z wami spotykam.[a] **5** A laska męża, którego wybrałem,[b] wypuści pąki i uśmierzę szemrania[c] synów Izraela przeciwko mnie, jakimi szemrają przeciwko wam".[d]

6 Mojżesz przemówił więc do synów Izraela i wszyscy ich naczelnicy dali mu po jednej lasce za każdego naczelnika, po jednej lasce za każdego naczelnika według domu ich ojców, dwanaście lasek;[e] a między ich laskami była laska Aarona.[f] **7** Wówczas Mojżesz złożył laski przed obliczem Jehowy w namiocie Świadectwa.[g]

8 A gdy nazajutrz Mojżesz wszedł do namiotu Świadectwa, oto laska Aarona za dom Lewiego wypuściła pędy i okrywała się pąkami, i kwitła, i wydawała dojrzałe migdały. **9** Potem Mojżesz wyniósł wszystkie laski sprzed oblicza Jehowy do wszystkich synów Izraela, a oni obejrzeli je i wzięli — każdy swoją laskę.

10 Następnie Jehowa rzekł do Mojżesza: „Laskę Aarona[h] połóż z powrotem przed Świadectwem jako coś, co ma być przechowywane na znak[i] dla synów buntu,[j] by ustały ich szemrania przeciwko mnie, by nie pomarli". **11** Mojżesz od razu uczynił tak, jak mu nakazał Jehowa. Tak właśnie uczynił.

12 A synowie Izraela tak przemówili do Mojżesza: „Oto niechybnie pomrzemy, niechybnie zginiemy, wszyscy niechybnie zginiemy.[k] **13** Każdy, kto podejdzie,[l] kto zbliży się do przybytku Jehowy, umrze![m] Czyż mamy tak skończyć i pomrzeć?"[n]

18 A Jehowa przemówił do Aarona: „Ty i twoi synowie oraz dom twego ojca z tobą będziecie odpowiadać za przewinienie przeciwko sanktuarium[o] i ty

ROZDZ. 16

a Wj 16:7 Lb 14:10 Lb 16:19
b Lb 20:6
c Wj 23:21 Lb 16:21 1Ko 10:10
d Lb 16:22
e Kpl 6:12
f Wj 34:9 Lb 8:19
g Kpl 10:6 Lb 1:53 Lb 18:5 1Kn 27:24
h 2Sm 24:16
i Wj 23:21 Lb 25:8

ROZDZ. 17

j Wj 4:2
k Lb 1:4 Lb 1:16
l Wj 34:29

szpalta 2

a Wj 25:22 Wj 29:42 Wj 30:36 Kpl 16:2
b Lb 16:5 Łk 9:35
c Lb 11:1 Lb 14:27 Lb 16:11 Lb 16:41 1Ko 10:10
d Lb 14:2 Lb 16:13
e Lb 17:2
f Lb 17:3
g Wj 38:21 Lb 17:4 Lb 18:2
h Heb 9:4
i Lb 16:38
j Lb 20:10 Pwt 9:7 Pwt 31:27 Iz 1:2
k Ps 90:7
l Lb 1:51 Lb 18:4
m Lb 18:7
n Lb 16:26 Lb 16:41 Lb 16:49

ROZDZ. 18

o Wj 25:8 Kpl 21:12

oraz twoi synowie z tobą będziecie odpowiadać za przewinienie przeciwko waszemu kapłaństwu.[a] **2** I przyprowadź też ze sobą swych braci z plemienia Lewiego, ród twego ojca, żeby mogli się do ciebie przyłączyć i tobie usługiwać,[b] zarówno tobie, jak i twoim synom z tobą, przed namiotem Świadectwa.[c] **3** I będą strzec swego obowiązku wobec ciebie i swego obowiązku wobec całego namiotu.[d] Tylko nie wolno im się zbliżać do sprzętów świętego miejsca i do ołtarza, żeby nie pomarli[e] ani oni, ani wy. **4** I zostaną przyłączeni do ciebie, i będą strzec swego obowiązku wobec namiotu spotkania co do wszelkiej służby w związku z namiotem, a żaden obcy nie może się do was zbliżyć.[f] **5** I będziecie strzegli swego obowiązku wobec świętego miejsca[g] oraz swego obowiązku wobec ołtarza,[h] aby już nie doszło do oburzenia[i] na synów Izraela. **6** A oto ja wziąłem waszych braci, Lewitów, spośród synów Izraela[j] jako dar dla was,[k] jako danych Jehowie, by pełnili służbę przy namiocie spotkania.[l] **7** A ty i twoi synowie macie strzec swego urzędu kapłańskiego w każdej sprawie dotyczącej ołtarza oraz w tym, co jest poza zasłoną;[m] i będziecie pełnić służbę.[n] Jako służbę darowaną dam wam wasz urząd kapłański, obcy zaś, który się zbliży, ma zostać uśmiercony".[o]

8 I Jehowa rzekł jeszcze do Aarona: „Oto ja powierzyłem wam pieczę nad składanymi dla mnie daninami.[p] Ze wszystkich rzeczy świętych synów Izraela dałem je tobie i twoim synom jako dział, jako należną część po czas niezmierzony.[q] **9** Z rzeczy najświętszych, z ofiary ogniowej będzie do ciebie należeć każdy ich dar ofiarny wraz z każdą ofiarą zbożową[a] i każdym darem ofiarnym za grzech,[b] i każdym darem ofiarnym za przewinienie[c] – które będą mi oddawać. Jest to coś szczególnie świętego dla ciebie i dla twoich synów. **10** Masz to jeść w szczególnie świętym miejscu.[d] Ma to jeść każdy mężczyzna.[e] Stanie się to dla ciebie czymś świętym.[f] **11** A to należy do ciebie: danina[g] z ich daru wraz ze wszystkimi ofiarami kołysanymi[h] synów Izraela. Dałem je tobie i twoim synom oraz twoim córkom z tobą[i] jako należną część po czas niezmierzony. Każdy, kto w twoim domu jest czysty, może to jeść.[j]

12 „Wszystko, co najlepsze z oliwy, i wszystko, co najlepsze z młodego wina i zboża, ich pierwociny,[k] które będą oddawać Jehowie, dałem tobie.[l] **13** Pierwsze dojrzałe owoce ze wszystkiego, co jest w ich ziemi, które przyniosą Jehowie, będą twoje.[m] Każdy, kto w twoim domu jest czysty, może to jeść.

14 „Każda rzecz poświęcona w Izraelu ma być twoja.[n]

15 „Wszystko, co otwiera łono[o] spośród wszelkiego ciała – czy to człowiek, czy zwierzę – i co ofiarują Jehowie, będzie twoje. Bezwarunkowo wykupisz jednak pierworodnego z ludzi;[p] wykupisz też pierworodne ze zwierząt nieczystych.[q] **16** A to, co jest w wieku od miesiąca wzwyż, masz wykupić za cenę wykupu według wartości szacunkowej, pięć srebrnych sykli według sykla świętego miejsca.[r] Jest to dwadzieścia ger.[s]

ROZDZ. 18

a Wj 28:38 Kpł 22:9 Lb 18:23 Heb 5:2
b Lb 3:6 Lb 8:22 Lb 16:9
c Lb 1:53
d Lb 3:25 Lb 3:31 Lb 3:36
e Lb 4:15 Lb 4:20 Lb 16:40
f Lb 1:51 Lb 3:10
g Wj 27:21 Wj 30:7 Kpł 24:3 Lb 3:32
h Kpł 1:17 Kpł 21:17
i Lb 16:46
j Lb 3:12 Lb 3:45
k Lb 3:9 Lb 8:16
l Lb 8:19
m Kpł 16:2 Kpł 16:12 Heb 9:3 Heb 9:7
n 1Sm 2:28 Heb 5:4
o Lb 3:10 Lb 16:40
p Wj 23:19 Kpł 27:28 Kpł 27:30 Lb 18:11 Lb 18:26
q Kpł 7:34 Lb 5:9

szpalta 2

a Kpł 2:3 Kpł 6:16 Kpł 10:12
b Kpł 5:12 Kpł 6:26 Kpł 6:29
c Kpł 5:6 Kpł 7:1 Kpł 7:7
d Wj 29:32 Kpł 6:16 Kpł 10:13
e Kpł 6:18 Kpł 7:6
f Kpł 14:13 Kpł 21:22
g Wj 29:27 Lb 15:20 Eze 44:30
h Wj 29:27 Kpł 7:34
i Kpł 10:14 Pwt 18:3
j Kpł 22:6
k Prz 3:9
l Kpł 2:14 Pwt 18:4 Neh 10:35
m Wj 23:19
n Kpł 27:21 Kpł 27:28

o Wj 13:2; Kpł 27:26; Lb 3:13; Łk 2:23; **p** Wj 13:13; **q** Wj 34:20; Kpł 27:27; **r** Kpł 27:2; Kpł 27:6; **s** Wj 30:13; Kpł 27:25.

17 Tylko pierworodnego byka ani pierworodnego baranka, ani pierworodnego kozła nie masz wykupywać.[a] Są czymś świętym. Ich krwią[b] masz pokropić ołtarz, a ich tłuszcz masz zamienić w dym jako ofiarę ogniową o kojącej woni dla Jehowy.[c] **18** A ich mięso przypadnie tobie. Podobnie jak mostek ofiary kołysanej i jak prawy udziec – przypadnie tobie.[d] **19** Wszelkie święte daniny,[e] które synowie Izraela będą składać Jehowie, dałem tobie i twoim synom oraz twoim córkom z tobą jako należną część po czas niezmierzony.[f] Jest to przymierze soli po czas niezmierzony przed obliczem Jehowy – dla ciebie i twego potomstwa z tobą”.[g]

20 I Jehowa rzekł do Aarona: „Nie będziesz miał dziedzictwa w ich ziemi i żaden dział nie przypadnie tobie pośród nich.[h] Ja jestem twoim działem i twoim dziedzictwem pośród synów Izraela.[i]

21 „A oto synom Lewiego dałem wszelką dziesięcinę[j] w Izraelu jako dziedzictwo za ich służbę, którą pełnią, służbę w związku z namiotem spotkania. **22** Synowie Izraela zaś już nigdy nie powinni się zbliżać do namiotu spotkania, by nie ściągnąć na siebie grzechu i nie umrzeć.[k] **23** A Lewici będą pełnić służbę związaną z namiotem spotkania i będą odpowiadać za ich przewinienie.[l] Jest to ustawa po czas niezmierzony przez wasze pokolenia, że pośród synów Izraela nie mają dostać w posiadanie żadnego dziedzictwa.[m] **24** Bo jako dziedzictwo dałem Lewitom dziesięcinę od synów Izraela, którą będą składać Jehowie jako daninę. Dlatego im powiedziałem: ‚Pośród synów Izraela nie mają dostać w posiadanie żadnego dziedzictwa’ ”.[n]

ROZDZ. 18

a Wj 22:30 Pwt 15:19
b Kpł 17:11
c Kpł 3:16
d Wj 29:26 Kpł 7:31 Kpł 7:34
e Wj 23:19 Lb 15:19 Lb 18:11 Lb 18:26 Lb 31:29
f Lb 18:8 2Kn 31:4
g Kpł 2:13 2Kn 13:5
h Lb 26:62 Pwt 10:9 Pwt 12:12 Pwt 14:27 Joz 14:3
i Pwt 18:2 Joz 13:14 Joz 18:7 Eze 44:28
j Kpł 27:30 2Kn 31:5 Neh 10:37 Neh 12:44 Neh 13:12 Gal 6:6 Heb 7:5
k Lb 16:40 Lb 17:13
l Lb 3:7 Lb 18:1
m Joz 13:33
n Pwt 10:9

szpalta 2

a Lb 18:21 Pwt 12:19
b Neh 10:38 Heb 7:9
c Lb 15:20
d Lb 18:12
e Prz 3:9
f Mt 10:10 Łk 10:7 1Ko 9:9 1Ko 9:13 Gal 6:6 1Tm 5:18
g Kpł 22:2 Kpł 22:15

ROZDZ. 19

h Kpł 22:20 Mal 1:14 1Pt 2:22
i Pwt 21:3

25 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **26** „I masz przemówić do Lewitów, i powiedz im: ‚Będziecie otrzymywać od synów Izraela dziesięcinę, którą wam dałem od nich jako wasze dziedzictwo,[a] i będziecie z niej składać jako daninę dla Jehowy dziesiątą część z dziesięciny.[b] **27** I będzie wam to poczytane za waszą daninę, jak zboże z klepiska[c] i jak obfity zbiór tłoczni winnej lub oliwnej. **28** Tak będziecie też składać daninę dla Jehowy ze wszystkich swoich dziesięcin, które otrzymacie od synów Izraela, i z nich będziecie dawać kapłanowi Aaronowi daninę dla Jehowy. **29** Ze wszystkich przyniesionych wam darów będziecie składać wszelką daninę Jehowie, to, co najlepsze,[d] jako coś świętego z nich’.

30 „I powiesz im: ‚Kiedy będziecie składać to, co najlepsze z nich,[e] zostanie to Lewitom poczytane za plon z klepiska i za plon z tłoczni winnej lub oliwnej. **31** I macie to jeść w każdym miejscu, wy i wasi domownicy, gdyż jest to zapłata za waszą służbę w namiocie spotkania.[f] **32** A nie wolno wam obciążać się za to grzechem, gdy składacie to, co z nich najlepsze, i nie wolno wam bezcześcić świętych rzeczy synów Izraela, byście nie pomarli’ ”.[g]

19 I Jehowa odezwał się do Mojżesza i Aarona, mówiąc: **2** „Oto postanowienie prawa, które Jehowa nakazał, mówiąc: ‚Powiedz synom Izraela, żeby wzięli dla ciebie zdrową czerwoną krowę, która nie ma żadnej wady[h] i na której jeszcze nie było jarzma.[i] **3** I dacie ją kapłanowi Eleazarowi, a on wyprowadzi ją poza obóz i zostanie zabita przed jego obliczem. **4** Potem

kapłan Eleazar weźmie na palec nieco jej krwi i niewielką ilością jej krwi pokropi siedem razy na wprost przed namiotem spotkania.[a] **5** Krowa zaś zostanie spalona na jego oczach. Jej skóra i jej mięso oraz jej krew razem z jej gnojem zostaną spalone.[b] **6** I kapłan weźmie drewno cedrowe[c] i hizop[d] oraz przędzę barwioną szkarłatem z czerwców,[e] i rzuci to w środek ognia, w którym płonie krowa. **7** A kapłan wypierze swe szaty i wykąpie swe ciało w wodzie, i potem będzie mógł wejść do obozu; lecz kapłan będzie nieczysty aż do wieczora.

8 „‚A ten, kto ją spalił, wypierze swe szaty w wodzie i wykąpie swe ciało w wodzie,[f] i będzie nieczysty aż do wieczora.

9 „‚A człowiek czysty zbierze popiół[g] z tej krowy i złoży go w czystym miejscu poza obozem; i będzie to służyć zgromadzeniu synów Izraela jako coś, co ma być przechowywane do sporządzania wody oczyszczenia.[h] Jest to dar ofiarny za grzech. **10** Ten zaś, kto zbiera popiół z tej krowy, wypierze swe szaty i będzie nieczysty aż do wieczora.[i]

„‚I będzie to służyć synom Izraela i osiadłemu przybyszowi, który przebywa pośród nich jako przybysz, za ustawę po czas niezmierzony.[j] **11** Kto dotknie zwłok jakiejś duszy ludzkiej,[k] także będzie nieczysty przez siedem dni.[l] **12** Taki ma się nią oczyścić w trzecim dniu,[m] a siódmego dnia będzie czysty. Lecz jeśli się nie oczyści w trzecim dniu, to siódmego dnia nie będzie czysty. **13** Każdy, kto dotknie zwłok, duszy jakiegokolwiek zmarłego człowieka, i kto się nie oczyści, ten skalał przybytek Jehowy,[n] i dusza ta zostanie zgładzona spośród Izraela.[o]

ROZDZ. 19

a Heb 9:13
1Pt 1:2

b Wj 29:14
Kpł 4:11

c Kpł 14:4
Kpł 14:49

d Ps 51:7

e Iz 1:18

f Kpł 16:28

g Heb 9:13

h Lb 19:13
Lb 19:21
Lb 31:23

i Lb 19:8

j Wj 12:49
Kpł 24:22
Lb 15:15

k Kpł 21:1
Kpł 21:11
Lb 5:2
Lb 6:9
Lb 9:6

l Lb 31:19
Ag 2:13

m Lb 31:19

n Kpł 15:31

o Heb 2:2
Heb 10:28

szpalta 2

a Lb 19:9
Lb 31:23

b Kpł 22:3

c Kpł 11:32

d Lb 31:19

e Lb 19:11

f Lb 19:9

g Ps 51:7

h Kpł 14:9
Lb 19:12
Lb 31:19

i Rdz 17:14
Lb 19:13

j Lb 19:18
Heb 9:10
Heb 9:13

k Ag 2:13

Ponieważ nie został pokropiony wodą do oczyszczania,[a] pozostaje nieczysty. Jego nieczystość dalej na nim pozostaje.[b]

14 „‚Oto prawo na wypadek, gdyby ktoś umarł w namiocie: Każdy, kto wchodzi do namiotu, i każdy, kto jest w namiocie, będzie nieczysty przez siedem dni. **15** I każde otwarte naczynie,[c] na którym nie ma przywiązanej pokrywy, jest nieczyste. **16** I każdy, kto by na otwartym polu dotknął kogoś zabitego mieczem[d] albo zwłok, albo kości[e] człowieka, albo grobowca, będzie nieczysty przez siedem dni. **17** I wezmą dla nieczystego nieco prochu po spaleniu daru ofiarnego za grzech, i na to wleją do naczynia bieżącą wodę. **18** Potem czysty człowiek[f] weźmie hizop[g] i zanurzy go w wodzie, i pokropi nią namiot i wszystkie naczynia oraz dusze, które akurat się tam znajdowały, i tego, kto się dotknął kości albo zabitego, albo zwłok, albo grobowca. **19** I czysty pokropi nią nieczystego w trzecim dniu oraz w siódmym dniu, i w siódmym dniu oczyści go z grzechu;[h] on zaś wypierze swe szaty i wykąpie się w wodzie, i wieczorem będzie czysty.

20 „‚Lecz kto będzie nieczysty i się nie oczyści — dusza taka zostanie zgładzona[i] spośród zboru, gdyż skalała sanktuarium Jehowy. Człowiek taki nie został pokropiony wodą do oczyszczania. Jest nieczysty.

21 „‚A to będzie im służyć za ustawę po czas niezmierzony, że ten, kto kropi wodą do oczyszczania, ma wyprać swe szaty,[j] również ten, kto dotyka wody do oczyszczania. Będzie on nieczysty aż do wieczora. **22** I to, czego dotknie nieczysty, będzie nieczyste,[k] a dusza, która tego

dotyka, będzie nieczysta aż do wieczora'".[a]

20 A w miesiącu pierwszym synowie Izraela, całe zgromadzenie, przybyli na pustkowie Cin[b] i lud zamieszkał w Kadesz.[c] Tam właśnie umarła Miriam[d] i tam została pogrzebana.

2 Wtedy okazało się, że nie ma wody dla zgromadzenia,[e] i zaczęli się zbierać przeciwko Mojżeszowi i Aaronowi.[f] **3** I lud począł się kłócić[g] z Mojżeszem, mówiąc: „Obyśmy byli poginęli, gdy nasi bracia zginęli przed obliczem Jehowy![h] **4** Czemuż przyprowadziliście zbór Jehowy na to pustkowie, byśmy tu pomarli, my oraz nasze juczne zwierzęta?[i] **5** I czemuż wyprowadziliście nas z Egiptu, by nas zaprowadzić na to złe miejsce?[j] Nie ma tu ziarna ani fig, ani winorośli, ani jabłek granatu,[k] nie ma też wody do picia". **6** Wówczas Mojżesz i Aaron odeszli sprzed zboru do wejścia do namiotu spotkania i padli na twarze,[l] i ukazała im się chwała Jehowy.[m]

7 I Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **8** „Weź laskę[n] i zwołaj zgromadzenie, ty i Aaron, twój brat, i na ich oczach powiecie do skały, żeby wydała z siebie wodę; i wywiedziesz ze skały wodę dla nich, i dasz się napić zgromadzeniu oraz ich zwierzętom jucznym".[o]

9 Toteż Mojżesz wziął laskę sprzed oblicza Jehowy,[p] tak jak on mu nakazał. **10** Potem Mojżesz i Aaron zwołali zbór przed skałę; i przemówił do nich: „Słuchajcie teraz, buntownicy![q] Czy z tej skały mamy wywieść dla was wodę?"[r] **11** Wówczas Mojżesz podniósł rękę i swą laską uderzył dwukrotnie w skałę; i wypłynęło dużo wody, i zaczęło pić zgromadzenie oraz ich zwierzęta juczne.[a]

12 Później Jehowa rzekł do Mojżesza i Aarona: „Ponieważ nie okazaliście wiary we mnie, by mnie uświęcić[b] na oczach synów Izraela, przeto nie zaprowadzicie tego zboru do ziemi, którą im dam".[c] **13** Są to wody Meriba,[d] gdyż synowie Izraela kłócili się z Jehową, tak iż został uświęcony pośród nich.

14 Następnie Mojżesz wysłał z Kadesz posłańców do króla Edomu:[e] „Oto, co powiedział twój brat Izrael:[f] ‚Sam dobrze znasz całą niedolę, jaka nas dosięgła.[g] **15** Ojcowie nasi poszli do Egiptu[h] i mieszkaliśmy w Egipcie przez wiele dni;[i] a Egipcjanie zaczęli krzywdzić nas i naszych ojców.[j] **16** W końcu wołaliśmy do Jehowy[k] i on usłyszał nasz głos, i posłał anioła,[l] i wyprowadził nas z Egiptu; i oto jesteśmy w Kadesz, mieście na skraju twojego terytorium. **17** Pozwól nam, prosimy, przejść przez twoją ziemię. Nie będziemy przechodzić polem ani przez winnicę i nie będziemy pić wody ze studni. Przejdziemy drogą królewską.[m] Nie zboczymy w prawo ani w lewo,[n] dopóki nie przejdziemy przez twoje terytorium'".

18 Jednakże Edom powiedział mu: „Nie wolno ci przejść przeze mnie, żebym czasem nie wyszedł z mieczem naprzeciw ciebie". **19** Synowie Izraela zaś rzekli do niego: „Pójdziemy gościńcem; a gdybym ja i mój dobytek pił twoją wodę, dam jej równowartość.[o] Nie chcę nic więcej, jak tylko przejść pieszo".[p] **20** Mimo to powiedział: „Nie wolno ci przejść".[q] I wyszedł Edom,[r] by się

ROZDZ. 19

a Kpl 15:5

ROZDZ. 20

b Lb 13:21
Lb 33:36

c Lb 13:26
Lb 20:22
Pwt 1:46
Pwt 2:14
Sdz 11:16

d Wj 15:20
Lb 26:59
Mi 6:4

e Wj 17:1

f Lb 16:42

g Wj 17:2

h Lb 16:35
Lb 16:41
Lb 16:49

i Wj 14:11
Wj 17:3
Lb 16:13
Lb 21:5

j Lb 16:14
Pwt 8:15
Neh 9:21

k Wj 3:17
Wj 13:5
Pwt 8:8
Jer 2:2

l Lb 14:5

m Wj 16:10
Lb 14:10

n Wj 17:5

o Neh 9:15
Ps 78:15
Ps 105:41
Ps 114:8
Iz 43:20
Iz 48:21

p Wj 7:12
Wj 7:19
Lb 17:10
Heb 9:4

q Pwt 9:24
Ps 106:32

r Ps 106:33

szpalta 2

a Wj 17:6
Pwt 8:15
1Ko 10:4

b Kpł 10:3
Lb 27:14
Pwt 32:51
Iz 8:13
Obj 4:11

c Pwt 1:37
Pwt 3:26
Pwt 34:4
Joz 1:2

d Pwt 33:8
Ps 95:8
Ps 106:32
Heb 3:8

e Sdz 11:17

f Rdz 36:8
Pwt 2:4
Pwt 23:7

g Wj 18:8

h Rdz 46:6
Dz 7:15

i Rdz 15:13
Wj 12:40

---

j Wj 1:11; Wj 1:14; Pwt 26:6; Dz 7:19; **k** Wj 2:23; Wj 3:7; **l** Wj 14:19; Wj 23:20; Wj 33:2; Dz 7:35; **m** Lb 21:22; **n** Pwt 2:27; **o** Pwt 2:6; **p** Pwt 2:28; **q** Sdz 11:17; **r** Rdz 36:1.

z nim spotkać, z bardzo licznym ludem i silną ręką. **21** Tak to Edom nie chciał udzielić Izraelowi zezwolenia na przejście przez swoje terytorium.[a] Przeto Izrael zawrócił od niego.[b]

22 I synowie Izraela, całe zgromadzenie, wyruszyli z Kadesz[c] i przybyli do góry Hor.[d] **23** Potem Jehowa tak rzekł do Mojżesza i Aarona na górze Hor przy granicy ziemi edomskiej: **24** „Aaron zostanie przyłączony do swego ludu,[e] nie wejdzie bowiem do ziemi, którą dam synom Izraela, ponieważ zbuntowaliście się przeciw memu rozkazowi co do wód Meriba.[f] **25** Weź Aarona i Eleazara, jego syna, i zaprowadź ich na górę Hor. **26** I zdejmij z Aarona jego szaty,[g] i przyodziej w nie Eleazara,[h] jego syna; Aaron zaś zostanie zabrany i tam umrze”.[i]

27 Toteż Mojżesz uczynił tak, jak nakazał Jehowa; i na oczach całego zgromadzenia wspięli się na górę Hor. **28** Wtedy Mojżesz zdjął z Aarona szaty i przyodział w nie Eleazara, jego syna, po czym Aaron umarł tam na szczycie tej góry.[j] A Mojżesz i Eleazar zstąpili z góry. **29** I całe zgromadzenie ujrzało, że Aaron umarł, i cały dom Izraela opłakiwał Aarona przez trzydzieści dni.[k]

21 A kananejski król Aradu,[l] który mieszkał w Negebie,[m] usłyszał, że Izrael przechodzi drogą Atarim, i zaczął walczyć z Izraelem, i niektórych uprowadził jako jeńców. **2** Toteż Izrael złożył Jehowie ślub i rzekł:[n] „Jeśli istotnie wydasz ten lud w moją rękę, ja przeznaczę ich miasta na zagładę”.[o] **3** Jehowa wysłuchał więc głosu Izraela i wydał Kananejczyków; a tamci przeznaczyli ich oraz ich miasta na zagładę. Dlatego miejscu temu nadali nazwę Chorma.[a]

4 Kiedy ciągnęli od góry Hor[b] drogą Morza Czerwonego, by obejść ziemię Edom,[c] dusza ludu zaczęła się męczyć wędrówką. **5** I mówił lud przeciwko Bogu[d] i Mojżeszowi:[e] „Czemuż wyprowadziliście nas z Egiptu, byśmy pomarli na tym pustkowiu?[f] Bo nie ma chleba ani wody,[g] a nasza dusza obrzydziła sobie ten chleb godny wzgardy”.[h] **6** Toteż Jehowa posłał między lud jadowite węże[i] i one kąsały lud, tak iż wielu z ludu Izraela umarło.[j]

7 W końcu lud przyszedł do Mojżesza i rzekł: „Zgrzeszyliśmy,[k] gdyż mówiliśmy przeciwko Jehowie i przeciwko tobie. Wstaw się u Jehowy, żeby oddalił od nas te węże”.[l] I Mojżesz zaczął się wstawiać za ludem.[m] **8** Wtedy Jehowa powiedział do Mojżesza: „Sporządź sobie ognistego węża i umieść go na słupie sygnałowym. A gdy ktoś zostanie ukąszony, ma na niego spojrzeć i dzięki temu pozostanie przy życiu”.[n] **9** Mojżesz niezwłocznie wykonał miedzianego węża[o] i umieścił go na słupie sygnałowym;[p] a jeśli wąż kogoś ukąsił, ten zaś utkwił wzrok[q] w miedzianym wężu, to pozostawał przy życiu.[r]

10 Potem synowie Izraela wyruszyli i stanęli obozem w Obot.[s] **11** Następnie wyruszyli z Obot i stanęli obozem w Ijje-Abarim,[t] na pustkowiu, które się znajduje naprzeciw Moabu, ku wschodowi słońca. **12** Stamtąd wyruszyli i rozłożyli się obozem nad doliną potoku Zered.[u] **13** Stamtąd wyruszyli i stanęli obozem w okolicy Arnonu,[v] znajdującego

ROZDZ. 20

a Pwt 2:29
b Pwt 2:8 Sdz 11:18
c Lb 13:26 Lb 33:37
d Lb 21:4 Lb 34:7
e Rdz 25:8 Lb 33:38 Pwt 32:50
f Lb 20:12 Pwt 32:51
g Wj 28:2 Wj 29:29 Heb 7:23
h Wj 6:23 Lb 4:16
i Lb 33:38
j Lb 33:39 Pwt 10:6 Pwt 32:50
k Pwt 34:8

ROZDZ. 21

l Lb 33:40 Joz 12:14
m Lb 13:22
n Pwt 23:21
o Kpł 27:28 Pwt 20:17 Joz 6:18

szpalta 2

a Lb 14:45 Sdz 1:17
b Lb 33:41
c Lb 20:21 Pwt 2:8 Sdz 11:18
d Ps 78:19
e Wj 14:11 Wj 15:24 Lb 16:13
f Lb 14:28 Lb 14:34
g Lb 20:5
h Wj 16:15 Lb 11:6 Ps 78:24
i Pwt 8:15
j Ps 106:43 1Ko 10:9
k Ps 78:34
l Kpł 26:40
m Wj 32:11
n Ps 106:44
o 2Kl 18:4
p Jn 3:14 Jn 8:28 Jn 12:32 Gal 3:13 1Pt 2:24
q Jn 1:29 Heb 12:2

r Jn 3:14; Jn 3:15; Jn 6:40; Rz 1:17; **s** Lb 33:43; **t** Lb 33:44; **u** Pwt 2:13; **v** Lb 22:36; Pwt 2:24; Sdz 11:18.

się na pustkowiu, które ciągnie się od granicy Amorytów; Arnon bowiem stanowi granicę Moabu, między Moabem a Amorytami. **14** Dlatego w Księdze Wojen Jehowy powiedziano:

„Waheb w Sufie i doliny potoków Arnonu, **15** i ujście dolin potoków, które skręca ku siedzibie Ar[a] i opiera się o granicę Moabu".

16 Następnie stamtąd do Beer.[b] Jest to studnia, o której Jehowa powiedział do Mojżesza: „Zbierz lud, a dam im wodę".[c]

17 Wtedy Izrael zaczął śpiewać taką pieśń:[d]

„Wzbierz, studnio! Śpiewajcie przy tym na przemian!
18 Studnia — wykopali ją książęta. Wydrążyli ją dostojnicy ludu,
laską rozkazodawcy,[e] swą własną laską".

Potem z tego pustkowia dalej do Mattany. **19** A z Mattany do Nachaliel, z Nachaliel zaś do Bamot.[f] **20** A z Bamot do doliny znajdującej się na polu moabskim,[g] przy szczycie Pisga,[h] który góruje nad powierzchnią Jeszimonu.[i]

21 A Izrael wysłał posłańców do Sychona,[j] króla Amorytów, mówiąc: **22** „Pozwól nam przejść przez twoją ziemię. Nie zboczymy na pole ani do winnicy. Nie będziemy pić wody z żadnej studni. Pójdziemy drogą królewską, dopóki nie przejdziemy przez twoje terytorium".[k] **23** A Sychon nie pozwolił Izraelowi przejść przez swoje terytorium,[l] lecz zebrał Sychon cały swój lud i wyszedł naprzeciw Izraela na pustkowie, i przybywszy do Jahacu,[m] zaczął walczyć z Izraelem. **24** Wtedy Izrael pobił go ostrzem miecza[a] i wziął w posiadanie jego ziemię[b] od Arnonu[c] aż do Jabboku,[d] blisko synów Ammona; Jazer[e] jest bowiem granicą synów Ammona.[f]

25 Tak Izrael wziął wszystkie te miasta i zamieszkał Izrael we wszystkich miastach Amorytów,[g] w Cheszbonie[h] i wszystkich jego zależnych miejscowościach. **26** Bo Cheszbon był miastem Sychona.[i] On był królem Amorytów[j] i to on walczył poprzednio z królem Moabu, i zabrał z jego ręki całą jego ziemię aż do Arnonu.[k] **27** Dlatego wygłaszający szydercze wypowiedzi mawiali:

„Chodźcie do Cheszbonu.
Niech zostanie zbudowane miasto Sychona i niech będzie mocno utwierdzone.
28 Ogień wyszedł bowiem z Cheszbonu,[l] płomień z grodu Sychona.
Strawił Ar[m] moabskie, właścicieli wyżyn Arnonu.
29 Biada ci, Moabie! Na pewno zginiesz, ludu Kemosza![n]
On na pewno odda swych synów jako zbiegów, a swe córki do niewoli królowi Amorytów, Sychonowi.
30 Strzelajmy więc w nich.
Cheszbon na pewno zginie aż do Dibonu,[o]
a kobiety aż do Nofachu, mężczyźni aż do Medeby".[p]

31 I zamieszkał Izrael w ziemi Amorytów.[q] **32** Potem Mojżesz wysłał niektórych, żeby przeszpiegowali Jazer.[r] Zdobyli więc zależne miejscowości i wywłaszczyli Amorytów, którzy tam byli.[s] **33** Później skręcili i wyruszyli drogą Baszanu.[t] Wtedy wyszedł naprzeciw nich Og,[u] król

ROZDZ. 21

a Lb 21:28 Pwt 2:18 Pwt 2:29 Iz 15:1
b Iz 15:8
c Ps 78:52
d Ps 105:2
e Rdz 49:10
f Joz 13:17
g Lb 26:63 Lb 33:49
h Pwt 3:27 Pwt 34:1
i Lb 23:28 Joz 12:3
j Pwt 2:26 Sdz 11:19
k Lb 20:17
l Pwt 2:30 Pwt 29:7 Sdz 11:20
m Pwt 2:32 Joz 13:18

szpalta 2

a Joz 12:2 Sdz 11:21 Ps 135:10 Ps 136:19 Am 2:9
b Lb 32:33 Neh 9:22
c Lb 21:13 Pwt 3:16
d Sdz 11:22
e Lb 32:1 1Kn 6:81
f Joz 12:2
g Rdz 10:16 Rdz 15:16 Wj 3:8 Pwt 7:1
h Pwt 2:26 Sdz 11:19 PnP 7:4
i Ps 135:11
j Sdz 11:19
k Lb 21:13
l Jer 48:45
m Lb 21:15 Pwt 2:9
n Sdz 11:24 1Kl 11:7 2Kl 23:13 Jer 48:7
o Lb 32:34 Joz 13:17 Jer 48:18
p Joz 13:9
q Pwt 3:8
r Lb 32:1
s Lb 21:25
t Pwt 3:1
u Pwt 1:4 Pwt 3:11 Pwt 4:47 Joz 9:10

Baszanu, on i cały jego lud, do bitwy pod Edrei.[a] **34** A Jehowa rzekł do Mojżesza: „Nie lękaj się go,[b] gdyż wydam go w twoją rękę, a także cały jego lud oraz jego ziemię;[c] i postąpisz z nim tak, jak z Sychonem, królem Amorytów, który mieszkał w Cheszbonie”.[d] **35** Toteż pobili jego oraz jego synów i cały jego lud, tak iż nikt nie pozostał mu przy życiu;[e] i wzięli w posiadanie jego ziemię.[f]

22 Potem synowie Izraela wyruszyli i stanęli obozem na pustynnych równinach moabskich,[g] po drugiej stronie Jordanu naprzeciw Jerycha. **2** A Balak,[h] syn Cyppora, zobaczył wszystko, co Izrael uczynił Amorytom. **3** I Moab bardzo się przestraszył tego ludu, gdyż byli liczni; i padł na Moab okropny strach przed synami Izraela.[i] **4** Toteż odezwał się Moab do starszych midianickich:[j] „Oto ten zbór zliże wszystkie nasze okolice, jak byk zlizuje zieleń polną”.

A w tymże czasie Balak,[k] syn Cyppora, był królem Moabu. **5** Wysłał więc posłańców do Balaama,[l] syna Beora, do Petor,[m] które leży nad Rzeką[n] w ziemi synów jego ludu, by go wezwać, mówiąc: „Oto wyszedł z Egiptu lud. Oto jak okiem sięgnąć pokryli ziemię[o] i mieszkają naprzeciw mnie. **6** Przyjdź więc, proszę; przeklnij[p] mi ten lud, są bowiem potężniejsi niż ja. Może zdołam ich pobić i wypędzić z tej ziemi; wszak dobrze wiem, że ten, kogo ty błogosławisz, jest błogosławiony, a kogo ty przeklinasz, jest przeklęty”.[q]

7 Toteż starsi moabscy oraz starsi midianiccy odbyli podróż, mając w ręku zapłatę za wróżbę,[r] a przyszedłszy do Balaama,[a] oznajmili mu słowa Balaka. **8** Wówczas on im rzekł: „Przenocujcie tu dzisiaj, a odpowiem wam słowem, tak jak Jehowa mi powie”.[b] Książęta Moabu zatrzymali się więc u Balaama.

9 Potem do Balaama przyszedł Bóg i rzekł:[c] „Kim są ci mężczyźni u ciebie?” **10** A Balaam odrzekł prawdziwemu Bogu: „Balak,[d] syn Cyppora, król Moabu, posłał do mnie, mówiąc: **11** ‚Oto lud, który wychodzi z Egiptu i pokrywa ziemię jak okiem sięgnąć.[e] Chodźże więc, przeklnij mi ich.[f] Może zdołam walczyć przeciwko nim i ich wypędzę’”. **12** Lecz Bóg rzekł do Balaama: „Nie wolno ci iść z nimi. Nie wolno ci przeklinać tego ludu,[g] są bowiem błogosławieni”.[h]

13 Potem Balaam wstał rano i powiedział do książąt Balaka: „Idźcie do swego kraju, gdyż Jehowa zabronił mi iść z wami”. **14** Toteż książęta Moabu wstali i przyszli do Balaka, i rzekli: „Balaam wzbraniał się przyjść z nami”.[i]

15 Jednakże Balak ponownie wysłał innych książąt w większej liczbie i bardziej poważanych od poprzednich. **16** Oni zaś, przyszedłszy do Balaama, rzekli mu: „Oto, co powiedział Balak, syn Cyppora: ‚Proszę, niech cię nic nie powstrzyma od przyjścia do mnie. **17** Bo na pewno wielce cię uhonoruję[j] i uczynię wszystko, co mi powiesz.[k] Chodź więc, proszę. Przeklnij mi ten lud’”. **18** Lecz Balaam odpowiedział, mówiąc do sług Balaka: „Choćby Balak dawał mi swój dom pełen srebra i złota, nie mógłbym przekroczyć rozkazu Jehowy, mego Boga, by uczynić coś małego albo wielkiego.[l] **19** Teraz więc wy także zatrzymajcie

ROZDZ. 21

a Pwt 3:10
Joz 13:12

b Pwt 3:2
Pwt 3:22
Pwt 20:3

c Wj 23:27
Pwt 7:24

d Ps 135:11

e Pwt 3:3
Joz 13:12

f Joz 12:4
Joz 12:6

ROZDZ. 22

g Lb 33:48

h Joz 24:9
Sdz 11:25

i Wj 15:15
Pwt 2:25

j Lb 31:8
Joz 13:21

k Mi 6:5
Obj 2:14

l Joz 13:22
Joz 24:9
2Pt 2:15
Judy 11

m Pwt 23:4

n Rdz 15:18

o Rdz 13:16

p Rdz 12:3
Lb 23:7
Joz 24:9
Neh 13:2

q Ps 109:28

r Mi 3:11
Dz 16:16
1Tm 6:10

szpalta 2

a 2Pt 2:15
Judy 11

b Lb 12:6
Lb 23:12

c Lb 22:20

d Lb 22:4

e Lb 22:5

f Lb 22:6
Lb 23:7
Lb 23:11
Lb 24:10

g Mi 6:5

h Rdz 12:2
Rdz 22:17
Lb 23:20
Pwt 23:5
Pwt 33:29

i Lb 22:37

j Lb 24:11
Prz 17:23

k Prz 15:27

l Lb 24:13

się tu, proszę, dziś na noc, bym mógł się dowiedzieć, co jeszcze powie mi Jehowa".[a]

20 Potem Bóg przyszedł nocą do Balaama i rzekł mu: „Jeżeli ci mężczyźni przybyli, by cię wezwać, to wstań i idź z nimi. Ale możesz mówić tylko słowo, które ci powiem".[b] **21** Wtedy Balaam wstał rano, a osiodławszy swoją oślicę, poszedł z książętami Moabu.[c]

22 I zapłonął gniew Boży, dlatego że on szedł; i na drodze stanął anioł Jehowy, by mu się sprzeciwić.[d] A on jechał na oślicy i było z nim dwóch jego sług. **23** I oślica zobaczyła anioła Jehowy stojącego na drodze z dobytym mieczem w ręku;[e] i oślica próbowała zejść z drogi, by iść w pole, lecz Balaam zaczął bić oślicę, by ją skierować na drogę. **24** A anioł Jehowy stał na wąskiej drodze między winnicami, mając kamienny mur po jednej stronie i kamienny mur po drugiej stronie. **25** Oślica zaś dalej widziała anioła Jehowy i zaczęła przyciskać się do muru i przez to przygniatać do muru nogę Balaama; on więc bił ją jeszcze bardziej.

26 Wtedy anioł Jehowy znowu przeszedł i stanął w ciasnym miejscu, gdzie nie dało się zboczyć na prawo ani na lewo. **27** Kiedy oślica zobaczyła anioła Jehowy, położyła się pod Balaamem; toteż Balaam zapłonął gniewem[f] i dalej bił oślicę swą laską. **28** W końcu Jehowa otworzył usta oślicy,[g] tak iż powiedziała do Balaama: „Co ci zrobiłam, że zbiłeś mnie te trzy razy?"[h] **29** Wówczas Balaam rzekł do oślicy: „Ponieważ obeszłaś się ze mną niecnie. Gdybym tylko miał miecz w ręku, zaraz bym cię zabił!"[i]

ROZDZ. 22

a Lb 22:8

b Lb 22:35
Lb 23:12
Lb 24:13

c Jak 1:14
2Pt 2:15
Judy 11

d Wj 23:21

e 2Kl 6:17
1Kn 21:16

f Prz 14:16
Prz 27:4

g Mt 19:26
2Pt 2:16

h Lb 22:32

i Prz 12:10

szpalta 2

a 2Pt 2:16

b 2Kl 6:17

c Lb 22:12
Pwt 23:4
Kzn 9:3
2Pt 2:15

d Lb 22:23
Lb 22:25
Lb 22:27

e Prz 16:25

f 1Sm 15:24

g Ps 81:12

h Lb 22:20

i Lb 21:26

j Lb 22:17
Lb 24:11

k Prz 19:21

l Lb 23:26
Lb 24:13

30 A oślica odparła Balaamowi: „Czyż nie jestem twoją oślicą, na której jeździłeś przez całe życie, aż po dziś dzień? Czyż kiedykolwiek ci tak czyniłam?"[a] Na to rzekł: „Nie!" **31** I Jehowa otworzył oczy Balaama,[b] tak iż on ujrzał anioła Jehowy stojącego na drodze z dobytym mieczem w ręku. Od razu pokłonił się nisko i padł na twarz.

32 Wówczas anioł Jehowy powiedział do niego: „Dlaczego zbiłeś swoją oślicę te trzy razy? Oto ja wyszedłem, by się sprzeciwić, gdyż twoja droga jest wyraźnie sprzeczna z moją wolą.[c] **33** A oślica mnie zobaczyła i te trzy razy próbowała skręcić przede mną.[d] Gdyby tak nie skręciła przede mną! Byłbym cię już zabił,[e] lecz ją zachowałbym przy życiu". **34** Na to Balaam powiedział do anioła Jehowy: „Zgrzeszyłem,[f] gdyż nie wiedziałem, że stoisz na drodze naprzeciw mnie. A skoro jest to złe w twoich oczach, pozwól mi wrócić". **35** Lecz anioł Jehowy rzekł do Balaama: „Idź z tymi mężami;[g] i nie mów nic oprócz słowa, które ci powiem".[h] Balaam szedł więc dalej z książętami Balaka.

36 Kiedy Balak usłyszał, że przybył Balaam, od razu wyszedł mu na spotkanie w mieście moabskim, które leży nad brzegiem Arnonu, na krańcu tego terytorium.[i] **37** Potem Balak rzekł do Balaama: „Czyż nie posłałem do ciebie, by cię wezwać? Dlaczego nie przyszedłeś do mnie? Czyżbym naprawdę nie potrafił cię uhonorować?"[j] **38** Balaam odrzekł Balakowi: „Oto teraz przyszedłem do ciebie. Czy w ogóle zdołam coś powiedzieć?[k] Powiem słowo, które Bóg włoży w moje usta".[l]

39 Balaam poszedł więc z Balakiem i przyszli do Kiriat-Chucot. **40** A Balak składał w ofierze bydło i owce[a] i posłał część Balaamowi oraz książętom, którzy z nim byli. **41** Rano zaś Balak wziął Balaama i zaprowadził go do Bamot-Baal,[b] by stamtąd zobaczył cały lud.[c]

23 Potem Balaam powiedział do Balaka: „Zbuduj mi na tym miejscu siedem ołtarzy[d] i przygotuj mi na tym miejscu siedem byków oraz siedem baranów”. **2** Balak od razu uczynił tak, jak powiedział Balaam. Następnie Balak i Balaam ofiarowali po byku i po baranie na każdym ołtarzu.[e] **3** A Balaam odezwał się do Balaka: „Stań przy swoim całopaleniu,[f] ja zaś pójdę. Może Jehowa nawiąże kontakt i spotka się ze mną.[g] Cokolwiek mi pokaże, na pewno ci opowiem”. Poszedł więc na nagie wzgórze.

4 Kiedy Bóg nawiązał kontakt z Balaamem,[h] ten powiedział do niego: „Ustawiłem w rzędach siedem ołtarzy i na każdym ołtarzu ofiarowałem byka i barana”.[i] **5** A Jehowa włożył słowo w usta Balaama[j] i rzekł: „Wróć do Balaka i to właśnie powiesz”.[k] **6** Wrócił więc do niego, a oto on i wszyscy książęta moabscy stali przy swym całopaleniu. **7** Wówczas powiedział swą przypowieść,[l] mówiąc:

„Z Aramu[m] starał się mnie przyprowadzić Balak, król Moabu,
z gór wschodu:
‚Przyjdź, przeklnij mi Jakuba.
Przyjdźże, potęp Izraela’.[n]
8 Jakże mógłbym przekląć tych, których Bóg nie przeklął?[o]
I jakże mógłbym potępić tych, których Jehowa nie potępił?[a]
9 Bo widzę ich ze szczytu skał
i patrzę na nich ze wzgórz.
Tam jako lud obozują w odosobnieniu,[b]
a siebie do narodów nie zaliczają.[c]
10 Kto policzył drobinki prochu Jakuba[d]
i kto zliczył czwartą część Izraela?
Niech dusza moja umrze śmiercią prostolinijnych[e]
i niech mój koniec okaże się taki jak ich”.[f]

11 Na to Balak rzekł do Balaama: „Cóżeś mi uczynił? Wziąłem cię, byś przeklął moich nieprzyjaciół, a oto ty wielce ich pobłogosławiłeś”.[g] **12** On zaś odpowiedział, mówiąc: „Czyż nie miałbym zadbać o to, by mówić wszystko, co Jehowa włoży w moje usta?”[h]

13 Wtedy Balak powiedział mu: „Chodź ze mną, proszę, na inne miejsce, z którego będziesz mógł ich widzieć. Zobaczysz tylko ich kraniec,[i] a nie zobaczysz ich wszystkich. I stamtąd przeklnij mi ich”.[j] **14** Wziął go więc na pole Cofim, na szczyt Pisga,[k] i zbudował siedem ołtarzy, i na każdym ołtarzu ofiarował po byku oraz po baranie.[l] **15** Potem powiedział do Balaka: „Stań tutaj przy swej ofierze całopalnej, a ja nawiążę tam z nim kontakt”. **16** Następnie Jehowa nawiązał kontakt z Balaamem i włożył słowo w jego usta, i rzekł:[m] „Wróć do Balaka[n] i oto, co powiesz”. **17** Ten więc przyszedł do niego, a oto on stał przy swoim całopaleniu, z nim zaś książęta Moabu. Wtedy Balak rzekł do niego: „Co mówił Jehowa?” **18** A on wypowiedział swą przypowieść, mówiąc:[o]

ROZDZ. 22

a Lb 23:14
b Joz 13:15
Joz 13:17
c Lb 23:13

ROZDZ. 23

d Lb 22:41
e Lb 23:14
Lb 23:30
f Lb 23:15
g Lb 23:16
Lb 24:1
h Lb 22:20
i Lb 23:2
j Lb 22:35
k Lb 23:3
l Lb 23:18
Lb 24:3
m Rdz 10:22
Lb 22:5
Pwt 23:4
n Lb 22:6
o Lb 22:12
Lb 24:10

szpalta 2

a Prz 21:30
b Kpl 20:24
Pwt 33:28
1Kl 8:53
Est 3:8
c Wj 33:16
Pwt 32:8
d Rdz 13:16
Rdz 22:17
Wj 1:7
e Ps 37:37
Ps 116:15
Prz 10:7
f Joz 14:14
Iz 26:19
1Ko 15:55
Heb 11:35
g Lb 22:11
Lb 24:10
Joz 24:10
Neh 13:2
Ps 109:28
Mi 6:5
h Lb 22:38
Lb 24:13
i Lb 22:11
j Joz 24:9
k Pwt 34:1
l Lb 23:1
Lb 23:29
m Lb 22:35
Lb 23:5
Lb 24:1
n Lb 22:10
o Lb 23:7
Lb 24:3

„Wstań, Balaku, i słuchaj.
Nadstaw ku mnie ucha, synu Cyppora.[a]
19 Bóg nie jest człowiekiem, by miał kłamać,[b]
ani synem ludzkim, by miał żałować.[c]
Czy powiedział, a nie uczyni,
i mówił, a nie spełni?[d]
20 Oto wzięto mnie, by błogosławić,
i On pobłogosławił,[e] a ja nie odwrócę tego.[f]
21 On nie widział żadnej tajemnej mocy[g] przeciwko Jakubowi
i nie widział żadnego strapienia wymierzonego przeciwko Izraelowi.
Jehowa, jego Bóg, jest z nim[h]
i rozlega się pośród niego głośne wykrzykiwanie na cześć króla.
22 Bóg wyprowadza ich z Egiptu.[i]
Jego bieg jest szybki — jak dzikiego byka.[j]
23 Bo przeciw Jakubowi nie ma złowieszczego zaklęcia[k]
ani żadnej wróżby przeciw Izraelowi.[l]
W tym czasie będzie się mówić o Jakubie i Izraelu:
‚Czegóż to dokonał Bóg!'[m]
24 Oto lud wstanie jak lew
i jak lew się podniesie.[n]
Nie położy się, dopóki nie pożre zdobyczy,
będzie też pił krew zabitych".[o]

25 Na to Balak rzekł do Balaama: „Jeśli już nie możesz go przekląć, to przynajmniej go nie błogosław". **26** Balaam zaś odpowiedział i rzekł Balakowi: „Czyż nie powiedziałem ci, mówiąc: ‚Uczynię wszystko, co mi powie Jehowa'?"[p]

27 Następnie Balak rzekł do Balaama: „Chodź, proszę. Wezmę cię na jeszcze inne miejsce. Może będzie odpowiednie w oczach prawdziwego Boga, żebyś stamtąd mi go przeklął".[a] **28** Wtedy Balak wziął Balaama na szczyt Peor, zwrócony ku Jeszimonowi.[b] **29** Potem rzekł Balaam[c] do Balaka: „Zbuduj mi na tym miejscu siedem ołtarzy i przygotuj mi na tym miejscu siedem byków i siedem baranów".[d] **30** Toteż Balak uczynił tak, jak powiedział Balaam, i na każdym ołtarzu ofiarował po byku i po baranie.[e]

24 Kiedy Balaam zobaczył, że było rzeczą dobrą w oczach Jehowy błogosławić Izraela, nie odszedł jak poprzednio,[f] by poszukać złowieszczych znaków,[g] lecz zwrócił twarz ku pustkowiu. **2** Gdy Balaam podniósł oczy i zobaczył Izraela obozującego według swoich plemion,[h] spoczął na nim duch Boży.[i] **3** Toteż wypowiedział swą przypowieść,[j] mówiąc:

„Wypowiedź Balaama, syna Beora,
i wypowiedź krzepkiego męża mającego oko nie zapieczętowane,[k]
4 wypowiedź słuchającego słów Bożych,[l]
który ujrzał wizję Wszechmocnego,[m]
padając z odsłoniętymi oczami:[n]
5 Jakże piękne są twoje namioty, Jakubie, twoje siedziby, Izraelu![o]
6 Rozciągnęły się daleko jak doliny potoków,[p]
jak ogrody nad rzeką.[q]
Jak aloesy, które zasadził Jehowa,
jak cedry nad wodami.[r]
7 Woda sączy się z jego dwu wiader skórzanych,
a jego nasienie jest nad wieloma wodami.[s]

ROZDZ. 23
a Lb 22:2 Joz 24:9
b Ps 89:35 Tyt 1:2
c 1Sm 15:29 Rz 11:29
d Iz 14:24 Iz 46:10 Mi 7:20
e Rdz 12:2 Rdz 22:17 Lb 22:12
f Lb 22:18 Mal 3:6
g 1Sm 15:23
h Wj 13:21 Wj 23:20 Wj 29:45 Wj 34:9 Iz 8:10
i Wj 20:2
j Lb 24:8
k Rdz 12:3 Lb 22:6
l Lb 22:7 Pwt 18:10 Pwt 18:12
m Ps 31:19 Ps 44:1 Ps 126:3 Rz 11:33
n Rdz 49:9 Lb 24:9 Prz 30:30
o Iz 31:4 Mi 5:8
p Lb 22:38 Lb 23:12 Lb 24:13

szpalta 2
a Lb 23:13
b Lb 21:20
c Lb 22:5
d Lb 23:1
e Lb 23:2 Lb 23:14

ROZDZ. 24
f Lb 23:3 Lb 23:15
g Rdz 30:27 Kpl 19:26 Lb 23:23
h Lb 2:2 Lb 23:9
i Lb 11:25 1Sm 19:20 2Kn 15:1 1Ko 12:10
j Lb 23:7
k Am 3:7
l Lb 24:16
m Lb 12:6
n Eze 1:28
o Lb 1:52 Lb 2:2
p Lb 2:32 Lb 22:11

q Iz 58:11; Jer 31:12; **r** Ps 1:3; Ps 92:12; Jer 17:8; **s** Pwt 8:7.

Jego król[a] będzie wyższy niż Agag,[b]
a jego królestwo zostanie wydźwignięte.[c]
8 Bóg wyprowadza go z Egiptu;
jego bieg jest szybki — jak dzikiego byka.[d]
Pochłonie on narody, swych ciemięzców,[e]
ich kości zaś pogryzie[f] i rozbije ich swymi strzałami.[g]
9 Pochylił się, położył się jak lew,
i jak lwa — któż waży się go przepłoszyć?[h]
Ci, którzy cię błogosławią, są błogosławieni,[i]
a ci, którzy cię przeklinają, są przeklęci".[j]

10 Wówczas Balak zapłonął gniewem na Balaama i klasnął w ręce,[k] i przemówił Balak do Balaama: „Wezwałem cię, żebyś przeklął[l] moich nieprzyjaciół, a oto ty wielce ich błogosławiłeś te trzy razy. **11** Teraz więc uchodź na swoje miejsce. Powiedziałem sobie, że muszę cię uhonorować,[m] lecz oto Jehowa pozbawił cię szacunku".

12 Balaam zaś rzekł do Balaka: „Czyż do twoich posłańców, których do mnie wysłałeś, nie powiedziałem, mówiąc: **13** ‚Choćby Balak miał mi dać swój dom pełen srebra i złota, nie mógłbym przekroczyć rozkazu Jehowy, by z serca uczynić coś dobrego albo złego. Cokolwiek by Jehowa powiedział, to będę mówił'?[n] **14** Teraz więc odchodzę do swego ludu. Przyjdź, oznajmię ci,[o] co ten lud później uczyni twemu ludowi, przy końcu dni".[p] **15** Powiedział zatem swą przypowieść,[q] mówiąc:

„Wypowiedź Balaama, syna Beora,
i wypowiedź krzepkiego męża mającego oko nie zapieczętowane,[r]

ROZDZ. 24

a Rdz 49:10 Ps 2:6 Jn 1:49 Flp 2:10 Obj 19:16
b Lb 24:20
c 1Kn 14:2 Dn 2:44 Dz 5:31 Obj 11:15
d Lb 23:22
e Wj 23:27 Pwt 9:5 Obj 19:15
f Iz 38:13
g Pwt 32:42 Ps 2:9
h Rdz 49:9
i Rdz 12:3
j Rdz 27:29
k Hi 27:23 Nah 3:19
l Lb 22:11 Lb 23:11 Pwt 23:4 Joz 24:9 Neh 13:2
m Lb 22:17 Judy 11
n Lb 22:18 Lb 22:38
o Mi 6:5
p Jer 48:46
q Lb 23:7 Lb 24:3
r Lb 24:3

szpalta 2

a Lb 24:4
b Lb 12:6
c Eze 1:28
d Wj 33:20 Jn 1:18
e 2Sm 7:16 Iz 9:7 Iz 14:13 Jer 23:5 Eze 21:27 2Pt 1:19 Obj 22:16
f Rdz 49:10 Ps 45:6 Ps 108:8 Ps 110:2 Heb 1:8
g 2Sm 8:2 1Kn 18:2 Ps 108:9 Ps 110:6 Jer 48:45
h Rdz 27:37 2Sm 8:14 1Kn 18:13 Ps 60:8 Iz 34:5 Am 9:12
i Rdz 36:8 Joz 24:4
j 1Kn 4:42 Eze 25:14
k Rdz 49:10 Ps 2:9 Ps 72:11 Obj 6:2 Obj 19:15
l Obj 19:21
m Lb 23:7

16 wypowiedź słuchającego słów Bożych[a]
i znającego wiedzę o Najwyższym...
Ujrzał wizję Wszechmocnego,[b]
padając z odsłoniętymi oczami:[c]
17 Ujrzę go,[d] ale nie teraz;
będę patrzył na niego, ale nie z bliska.
Gwiazda[e] wyjdzie z Jakuba,
a berło powstanie z Izraela.[f]
I roztrzaska on skronie głowy Moabu[g]
i czaszkę wszystkich synów tumultu wojennego.
18 A Edom będzie posiadłością,[h]
tak, Seir[i] będzie posiadłością swych nieprzyjaciół,[j]
natomiast Izrael okazuje odwagę.
19 I z Jakuba wyruszy ktoś na podbój,[k]
i zgładzi każdego, kto w mieście pozostał przy życiu".[l]

20 Kiedy zobaczył Amaleka, ciągnął swą przypowieść i mówił:[m]

„Amalek był pierwszym z narodów,[n]
lecz jego końcem będzie zguba".[o]

21 Kiedy zobaczył Kenitów,[p] ciągnął dalej swą przypowieść i mówił:

„Trwałe jest twoje mieszkanie, a twoje miejsce pobytu jest położone na skale.
22 Ale znajdzie się ktoś, kto doszczętnie spali Kajina.[q]
Jak długo to jeszcze potrwa, zanim Asyria uprowadzi cię do niewoli?"[r]

23 I jeszcze ciągnął swą przypowieść, i mówił:

n Wj 17:8; Wj 17:14; **o** Pwt 25:19; 1Sm 15:3; 1Kn 4:43; **p** Rdz 15:19; Sdz 1:16; **q** Sdz 4:11; **r** 2Kl 15:29; Ezd 4:2.

„Biada! Kto pozostanie przy życiu, gdy Bóg już to sprawi?[a]
24 I będą okręty od wybrzeża Kittim,[b]
i będą dręczyć Asyrię,[c]
i będą dręczyć Eber.
Lecz on też w końcu zginie".

25 Potem Balaam wstał i poszedł, i wrócił na swoje miejsce.[d] Również Balak poszedł swoją drogą.

25 A Izrael mieszkał w Szittim.[e] Wtedy lud zaczął uprawiać nierząd z córkami Moabu.[f] **2** I kobiety te przyzywały lud do ofiar składanych ich bogom,[g] a lud zaczął jeść i kłaniać się ich bogom.[h] **3** Izrael przystał więc do Baala z Peor;[i] i zapłonął przeciw Izraelowi gniew Jehowy.[j] **4** Przeto Jehowa rzekł do Mojżesza: „Weź wszystkich zwierzchników ludu i wystaw ich Jehowie[k] ku słońcu, by płonący gniew Jehowy odwrócił się od Izraela". **5** Wtedy Mojżesz powiedział do sędziów Izraela:[l] „Niech każdy z was zabije[m] swych mężczyzn, którzy przystali do Baala z Peor".

6 Lecz oto przyszedł mężczyzna[n] spośród synów Izraela i prowadził do swych braci Midianitkę[o] na oczach Mojżesza i na oczach całego zgromadzenia synów Izraela, oni zaś płakali u wejścia do namiotu spotkania. **7** Kiedy to zobaczył Pinechas,[p] syn Eleazara, syna kapłana Aarona, od razu wstał spośród zgromadzenia i wziął w rękę dzidę. **8** Następnie poszedł za tym mężczyzną izraelskim do sklepionego namiotu i przebił ich oboje, mężczyznę izraelskiego i kobietę przez jej narządy rozrodcze. Wtedy została powstrzymana plaga spadająca na synów Izraela.[q] **9** A tych, którzy ponieśli śmierć od tej plagi, było ogółem dwadzieścia cztery tysiące.[a]

10 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **11** „Pinechas,[b] syn Eleazara, syna kapłana Aarona, odwrócił mój srogi gniew[c] od synów Izraela przez to, że nie tolerował pośród nich żadnej rywalizacji ze mną,[d] tak iż w swym domaganiu się wyłącznego oddania nie wytraciłem synów Izraela.[e] **12** Dlatego powiedz: ‚Oto ustanawiam z nim moje przymierze pokoju. **13** I będzie ono służyć jemu i jego potomstwu po nim za przymierze kapłaństwa po czas niezmierzony,[f] ponieważ nie tolerował rywalizacji ze swoim Bogiem[g] i dokonał przebłagania za synów Izraela' ".[h]

14 A śmiertelnie ugodzony Izraelita, który wraz z Midianitką został śmiertelnie ugodzony, miał na imię Zimri i był synem Salu, naczelnikiem[i] domu patriarchalnego Symeonitów. **15** Natomiast śmiertelnie ugodzona Midianitka miała na imię Kozbi i była córką Cura;[j] był on naczelnikiem rodów domu patriarchalnego w Midianie.[k]

16 Później Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **17** „Niech Midianici będą nękani, wy zaś uderzcie na nich,[l] **18** gdyż nękają was swymi przebiegłymi czynami,[m] których przebiegle dopuszczali się przeciwko wam w związku z Peorem[n] i w związku z Kozbi,[o] córką midianickiego naczelnika — ich siostrą, która została śmiertelnie ugodzona[p] w dniu plagi związanej z Peorem".[q]

26 A po tej pladze[r] Jehowa tak przemówił do Mojżesza i Eleazara, syna kapłana Aarona: **2** „Dokonajcie spisu ogólnej liczby całego zgromadzenia

ROZDZ. 24
a Pwt 32:39
b Rdz 10:4
Iz 23:1
Eze 27:6
Dn 11:30
c Nah 1:1
Nah 3:18
d Lb 31:8

ROZDZ. 25
e Joz 2:1
Mi 6:5
f Lb 31:16
1Ko 10:8
Obj 2:14
g Wj 34:15
1Kl 11:2
Dz 15:29
1Ko 10:20
h Wj 20:5
Joz 23:7
1Ko 10:7
i Pwt 4:3
Joz 22:17
Ps 106:28
Oz 9:10
j Ps 106:29
k 2Sm 21:6
l Wj 18:21
m Wj 22:20
Wj 32:27
Pwt 13:8
Pwt 13:9
1Kl 18:40
n Lb 25:14
o Lb 25:15
p Wj 6:25
Joz 22:30
1Kn 6:4
q Wj 23:21
Ps 106:30

szpalta 2
a Lb 25:4
Pwt 4:3
1Ko 10:8
b Lb 25:7
c Ps 106:30
d Ps 106:31
2Ko 11:2
e Wj 20:5
Wj 34:14
Pwt 4:24
Joz 24:19
f 1Kn 6:4
1Kn 6:50
Ezd 7:5
Ezd 8:2
g 1Kl 19:10
h Wj 32:30
i Lb 1:16
j Lb 31:8
Joz 13:21
k Rdz 25:2
1Kn 1:32
l Lb 31:2
m Lb 31:16
2Pt 2:14
Obj 2:14
n Lb 25:3
Neh 13:2
2Pt 2:15
Judy 11
o Lb 25:15
p Lb 25:8

q Lb 25:9; **ROZDZ. 26** r Lb 25:5; Lb 25:8.

synów Izraela od dwudziestu lat wzwyż, według domu ich ojców, wszystkich stających do wojska w Izraelu".[a] **3** I Mojżesz oraz kapłan Eleazar[b] odezwali się do nich na pustynnej równinie moabskiej[c] nad Jordanem, naprzeciw Jerycha,[d] mówiąc: **4** „[Dokonajcie spisu ogólnej ich liczby] od dwudziestu lat wzwyż, jak to Jehowa nakazał Mojżeszowi".[e]

A synami Izraela, którzy wyszli z ziemi egipskiej, byli: **5** Ruben, pierworodny Izraela;[f] synowie Rubena: od Chanocha[g] rodzina Chanochitów; od Pallu[h] rodzina Palluitów; **6** od Checrona[i] rodzina Checronitów; od Karmiego[j] rodzina Karmitów. **7** To były rodziny Rubenitów, a spisanych spośród nich było ogółem czterdzieści trzy tysiące siedmiuset trzydziestu.[k]

8 A synem Pallu był Eliab. **9** Synami zaś Eliaba: Nemuel i Datan, i Abiram. Ten Datan[l] i Abiram,[m] należący do wzywanych na zgromadzenie, wszczęli walkę przeciwko Mojżeszowi i Aaronowi w zgromadzeniu Koracha,[n] gdy wszczęli walkę przeciwko Jehowie.

10 Wtedy ziemia otworzyła swą paszczę i pochłonęła ich.[o] Korach zaś umarł śmiercią, która dosięgła zgromadzenie, gdy ogień strawił dwustu pięćdziesięciu mężów.[p] I stali się oni symbolem.[q] **11** Lecz synowie Koracha nie ponieśli śmierci.[r]

12 Synowie Symeona[s] według ich rodzin: od Nemuela[t] rodzina Nemuelitów; od Jamina[u] rodzina Jaminitów; od Jachina[v] rodzina Jachinitów; **13** od Zeracha rodzina Zerachitów; od Szaula[w] rodzina Szaulitów. **14** To były rodziny Symeonitów — dwadzieścia dwa tysiące dwustu.[x]

15 Synowie Gada[y] według ich rodzin: od Cefona rodzina Cefonitów; od Chaggiego rodzina Chaggitów; od Szuniego rodzina Szunitów; **16** od Ozniego rodzina Oznitów; od Eriego rodzina Eritów; **17** od Aroda rodzina Arodytów; od Arelego[a] rodzina Arelitów. **18** To były rodziny synów Gada — ich spisanych: czterdzieści tysięcy pięciuset.[b]

19 Synami Judy[c] byli Er[d] i Onan.[e] Jednakże Er i Onan umarli w ziemi Kanaan.[f] **20** A synami Judy byli według ich rodzin: od Szeli[g] rodzina Szelanitów; od Pereca[h] rodzina Perecytów; od Zeracha[i] rodzina Zerachitów. **21** Synami zaś Pereca byli: od Checrona[j] rodzina Checronitów; od Chamula[k] rodzina Chamulitów. **22** To były rodziny Judy[l] — ich spisanych: siedemdziesiąt sześć tysięcy pięciuset.[m]

23 Synami Issachara[n] według ich rodzin byli: od Toli[o] rodzina Tolaitów; od Puwwy rodzina Punitów; **24** od Jaszuba rodzina Jaszubitów; od Szimrona[p] rodzina Szimronitów. **25** To były rodziny Issachara — ich spisanych: sześćdziesiąt cztery tysiące trzystu.[q]

26 Synami Zebulona[r] według ich rodzin byli: od Sereda rodzina Seredytów; od Elona rodzina Elonitów; od Jachleela[s] rodzina Jachleelitów. **27** To były rodziny Zebulonitów — ich spisanych: sześćdziesiąt tysięcy pięciuset.[t]

28 Synami Józefa[u] według ich rodzin byli Manasses i Efraim.[v] **29** Synami Manassesa[w] byli: od Machira[x] rodzina Machirytów. Machir zaś został ojcem Gileada.[y] Od Gileada rodzina Gilead-

ROZDZ. 26

a Wj 30:12; Wj 38:26; Lb 1:2
b Lb 20:26
c Lb 22:1; Lb 31:12; Lb 33:48
d Pwt 34:3; Joz 6:1
e Lb 1:3
f Rdz 29:32; Rdz 46:8; 1Kn 5:1
g Wj 6:14
h Rdz 46:9
i 1Kn 5:3
j Wj 6:14
k Lb 1:21
l Lb 16:24; Pwt 11:6
m Lb 16:1; Lb 16:12; Lb 16:27; Ps 106:17
n Lb 16:5; Lb 16:19; Judy 11
o Lb 16:32
p Lb 16:35; Ps 106:18
q Lb 16:38; Eze 14:8; 1Ko 10:11; 2Pt 2:6
r Wj 6:24; Lb 26:58; Ps 42:0; Ps 45:0
s Rdz 35:23; Rdz 46:10
t Rdz 46:10
u 1Kn 4:24
v Wj 6:15
w 1Kn 4:24
x Lb 1:23
y Rdz 35:26

szpalta 2

a Rdz 46:16
b Lb 1:25
c Rdz 29:35; Rdz 49:10; 1Kn 5:2; Heb 7:14
d Rdz 38:3
e Rdz 38:4; 1Kn 2:3
f Rdz 38:7; Rdz 38:9; Rdz 38:10
g Rdz 38:5; Rdz 38:26; 1Kn 4:21
h Rdz 38:29; Rdz 46:12; Rut 4:18; Mt 1:3
i Rdz 38:30; 1Kn 2:4
j Rut 4:19

---

k Rdz 46:12; 1Kn 2:5; **l** Rdz 49:8; **m** Lb 1:27; **n** Rdz 30:18; Rdz 35:23; Rdz 46:13; **o** 1Kn 7:2; **p** 1Kn 7:1; **q** Lb 1:29; **r** Rdz 30:20; **s** Rdz 46:14; **t** Lb 1:31; **u** Rdz 30:24; Rdz 35:24; **v** Rdz 41:52; Rdz 46:20; Pwt 33:17; **w** Rdz 41:51; Rdz 48:5; **x** Rdz 50:23; Lb 36:1; Pwt 3:15; 1Kn 7:14; **y** Joz 17:1.

czyków. **30** Oto synowie Gileada: od Jezera[a] rodzina Jezerytów; od Cheleka rodzina Chelekitów; **31** od Asriela rodzina Asrielitów; od Szechema rodzina Szechemitów; **32** od Szemidy[b] rodzina Szemidaitów; od Chefera[c] rodzina Cheferytów. **33** A Celofchad, syn Chefera, nie miał synów, lecz córki,[d] a córki Celofchada miały na imię: Machla i Noa, Chogla, Milka i Tirca.[e] **34** To były rodziny Manassesa, a ich spisanych było pięćdziesiąt dwa tysiące siedmiuset.[f]

35 Oto synowie Efraima[g] według ich rodzin: od Szutelacha[h] rodzina Szutelachitów; od Bechera rodzina Becherytów; od Tachana[i] rodzina Tachanitów. **36** A oto synowie Szutelacha: od Erana rodzina Eranitów. **37** To były rodziny synów Efraima[j] – ich spisanych: trzydzieści dwa tysiące pięciuset. To byli synowie Józefa według ich rodzin.[k]

38 Synami Beniamina[l] według ich rodzin byli: od Beli[m] rodzina Belaitów; od Aszbela[n] rodzina Aszbelitów; od Achirama rodzina Achiramitów; **39** od Szefufama rodzina Szufamitów; od Chufama[o] rodzina Chufamitów. **40** Synami Beli byli Ard i Naaman:[p] od Arda rodzina Ardytów; od Naamana rodzina Naamitów. **41** Oto synowie Beniamina[q] według swoich rodzin, a ich spisanych było czterdzieści pięć tysięcy sześciuset.[r]

42 Oto synowie Dana[s] według ich rodzin: od Szuchama rodzina Szuchamitów. To były rodziny Dana[t] według ich rodzin. **43** Ze wszystkich rodzin Szuchamitów – ich spisanych było sześćdziesiąt cztery tysiące czterystu.[u]

44 Synami Aszera[v] według ich rodzin byli: od Jimnacha[w] rodzina Jimnachitów; od Jiszwiego[x] rodzina Jiszwitów; od Berii rodzina Beriaitów; **45** od synów Berii: od Chebera rodzina Cheberytów; od Malkiela[a] rodzina Malkielitów. **46** A córka Aszera miała na imię Serach.[b] **47** To były rodziny synów Aszera[c] – ich spisanych: pięćdziesiąt trzy tysiące czterystu.[d]

48 Synami Naftalego[e] według ich rodzin byli: od Jachceela[f] rodzina Jachceelitów; od Guniego[g] rodzina Gunitów; **49** od Jecera[h] rodzina Jecerytów; od Szillema[i] rodzina Szillemitów. **50** To były rodziny Naftalego[j] według ich rodzin, a ich spisanych było czterdzieści pięć tysięcy czterystu.[k]

51 Oto spisani spośród synów Izraela – sześćset jeden tysięcy siedmiuset trzydziestu.[l]

52 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **53** „Między nich należy podzielić ziemię jako dziedzictwo według liczby imion.[m] **54** Liczniejszemu masz zwiększyć jego dziedzictwo, a mniej licznemu masz zmniejszyć jego dziedzictwo.[n] Dziedzictwo każdego ma być dane proporcjonalnie do jego spisanych. **55** Ziemia ma być rozdzielana tylko przez losowanie.[o] Według imion plemion ich ojców otrzymają dziedzictwo. **56** Według wskazania losu dziedzictwo będzie podzielone między licznych i nielicznych”.

57 A oto spisani spośród Lewitów[p] według ich rodzin: od Gerszona[q] rodzina Gerszonitów; od Kehata[r] rodzina Kehatytów; od Merariego[s] rodzina Merarytów. **58** To były rodziny Lewitów: rodzina Libnitów,[t] rodzina Hebronitów,[u] rodzina Machlitów,[v] rodzina Muszytów,[w] rodzina Korachitów.[x]

ROZDZ. 26

a Joz 17:2
b Joz 17:2
c Lb 27:1
d Lb 27:7 Lb 36:2 Joz 17:3 1Kn 7:15
e Lb 27:1 Lb 36:11
f Lb 1:35
g Rdz 41:52
h 1Kn 7:20
i 1Kn 7:25
j Rdz 48:20 Joz 17:17
k Lb 1:33
l Rdz 35:24
m 1Kn 7:6
n 1Kn 8:1
o Rdz 46:21
p Rdz 46:21 1Kn 8:7
q Rdz 49:27 Sdz 1:21
r Lb 1:37
s Rdz 30:6
t Rdz 49:16
u Lb 1:39
v Rdz 30:13 Rdz 35:26
w Rdz 46:17
x 1Kn 7:30

szpalta 2

a Rdz 46:17
b 1Kn 7:30
c Rdz 49:20 Pwt 33:24
d Lb 1:41
e Rdz 30:8 Rdz 35:25
f Rdz 46:24
g 1Kn 7:13
h Rdz 46:24
i 1Kn 7:13
j Rdz 49:21
k Lb 1:43
l Wj 38:26 Lb 1:46 Lb 1:49 Lb 2:32 Lb 14:29 Neh 9:23
m Joz 11:23 Joz 14:1
n Lb 33:54 Joz 17:14
o Lb 34:13 Joz 14:2 Joz 17:4 Joz 18:6 Prz 16:33
p Wj 6:19 Lb 3:15 Joz 18:7
q Rdz 46:11 Lb 3:17 Joz 21:6
r Wj 6:16 Lb 3:19 Joz 21:4
s Joz 21:7 1Kn 6:1

t Wj 6:17; Lb 3:18; u Lb 3:27; 1Kn 6:2; v Wj 6:19; Lb 3:33; 1Kn 23:21; w Lb 3:20; 1Kn 23:23; x Wj 6:24; 1Kn 6:33; 1Kn 6:37.

Kehat[a] zaś został ojcem Amrama.[b] **59** A żona Amrama miała na imię Jochebed[c] i była córką Lewiego, którą jego żona urodziła Lewiemu w Egipcie. Z czasem urodziła Amramowi Aarona i Mojżesza oraz ich siostrę Miriam.[d] **60** Potem Aaronowi urodził się Nadab i Abihu,[e] Eleazar i Itamar.[f] **61** Lecz Nadab i Abihu ponieśli śmierć za to, że przynieśli przed oblicze Jehowy niedozwolony ogień.[g]

62 A ich spisanych było ogółem dwadzieścia trzy tysiące, wszystkich osób płci męskiej od miesiąca wzwyż.[h] Oni bowiem nie zostali spisani wśród synów Izraela,[i] gdyż nie dano im dziedzictwa wśród synów Izraela.[j]

63 Oto spisani przez Mojżesza i kapłana Eleazara, gdy spisywali synów Izraela na pustynnych równinach moabskich nad Jordanem, naprzeciw Jerycha.[k] **64** Lecz nie było wśród nich żadnego mężczyzny spośród spisanych przez Mojżesza i kapłana Aarona, gdy spisali synów Izraela na pustkowiu Synaj.[l] **65** Wszak Jehowa powiedział o nich: „Niechybnie pomrą na tym pustkowiu”.[m] Toteż nie pozostał z nich żaden mężczyzna z wyjątkiem Kaleba, syna Jefunnego, i Jozuego, syna Nuna.[n]

27 Potem podeszły córki Celofchada,[o] syna Chefera, syna Gileada, syna Machira, syna Manassesa[p] z rodzin Manassesa, syna Józefa. A oto imiona jego córek: Machla, Noa i Chogla, i Milka, i Tirca.[q] **2** I stanęły przed Mojżeszem i przed kapłanem Eleazarem[r] oraz przed naczelnikami i całym zgromadzeniem u wejścia do namiotu spotkania, mówiąc: **3** „Nasz ojciec umarł na tym pustkowiu,[s] ale nie było go pośród tego zgromadzenia, to znaczy pośród tych, którzy wystąpili przeciwko Jehowie w zgromadzeniu Koracha,[a] lecz umarł za własny grzech;[b] a nie miał żadnych synów. **4** Czemuż imię naszego ojca miałoby zostać usunięte z jego rodziny tylko dlatego, że nie miał syna?[c] Dajże nam posiadłość pośród braci naszego ojca”.[d] **5** Wtedy Mojżesz przedłożył ich sprawę Jehowie.[e]

6 A Jehowa tak rzekł do Mojżesza: **7** „Córki Celofchada mówią słusznie. Koniecznie daj im w posiadanie dziedzictwo pośród braci ich ojca i spraw, by na nie przeszło dziedzictwo ich ojca.[f] **8** A synom Izraela powiesz, mówiąc: ‚Jeżeli jakiś mężczyzna umrze, nie mając syna, sprawcie, by jego dziedzictwo przeszło na jego córkę. **9** A jeśli nie ma córki, to jego dziedzictwo dacie jego braciom. **10** Jeśli zaś nie ma braci, to jego dziedzictwo dacie braciom jego ojca. **11** A jeśli jego ojciec nie ma braci, to jego dziedzictwo dacie jego krewnemu,[g] który z jego rodziny jest mu najbliższy, i on weźmie je w posiadanie. I będzie to ustawą na mocy sądowniczego rozstrzygnięcia dla synów Izraela, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi’ ”.

12 Następnie Jehowa rzekł do Mojżesza: „Wstąp na tę górę Abarim[h] i zobacz ziemię, którą dam synom Izraela.[i] **13** Kiedy ją zobaczysz, zostaniesz przyłączony do swego ludu,[j] tak jak został przyłączony twój brat Aaron,[k] **14** ponieważ buntowaliście się przeciw mojemu rozkazowi na pustkowiu Cin podczas kłótni zgromadzenia,[l] w związku z uświęceniem[m] mnie na ich oczach u tych wód. Są to wody Meriba[n] w Kadesz[o] na pustkowiu Cin”.[p]

ROZDZ. 26

a 1Kn 23:12
b Wj 6:18
Lb 3:19
c Wj 2:1
Wj 6:20
d Wj 15:20
Mi 6:4
e Wj 6:23
Wj 24:9
Kpl 10:1
f Kpl 10:16
Lb 3:2
g Kpl 10:2
Lb 3:4
1Kn 24:2
h Lb 3:39
i Lb 1:49
j Lb 18:24
Pwt 10:9
Pwt 14:27
Joz 14:3
k Lb 26:3
l Lb 1:2
Pwt 2:14
1Ko 10:5
m Lb 14:29
Heb 3:17
n Lb 14:30
Joz 14:14
Joz 19:49

ROZDZ. 27

o Lb 26:33
1Kn 7:15
p Lb 26:28
q Joz 17:3
r Wj 18:26
Pwt 17:8
s Lb 14:35

szpalta 2

a Lb 16:2
Lb 16:19
Lb 16:35
b Eze 18:4
Rz 5:12
Rz 6:23
c Lb 26:64
d Joz 17:4
e Wj 18:15
Wj 33:11
Kpl 24:12
f Lb 36:2
Joz 17:6
g Kpl 25:25
Kpl 25:49
Rut 4:3
Jer 32:8
h Lb 33:47
Pwt 32:49
i Rdz 13:15
Pwt 3:27
Pwt 32:52
Pwt 34:1
j Lb 31:2
Pwt 34:7
k Lb 20:24
Lb 20:28
Lb 33:38
Pwt 10:6
Pwt 32:50

l Lb 20:10; Pwt 1:37; Ps 106:33; **m** Lb 20:12; **n** Ps 106:32; **o** Pwt 1:2; Pwt 32:51; **p** Lb 13:21; Joz 15:1.

15 Potem Mojżesz rzekł do Jehowy, mówiąc: **16** „Niechaj Jehowa, Bóg duchów[a] wszelkiego ciała,[b] wyznaczy nad zgromadzeniem męża,[c] **17** który będzie wychodził przed nimi i który będzie wchodził przed nimi, i który będzie ich wyprowadzał, i który będzie ich wprowadzał,[d] żeby zgromadzenie Jehowy nie było jak owce nie mające pasterza".[e] **18** Jehowa rzekł więc do Mojżesza: „Weź Jozuego, syna Nuna, męża, w którym jest duch,[f] i połóż na nim swą rękę;[g] **19** i postaw go przed kapłanem Eleazarem oraz przed całym zgromadzeniem, i na ich oczach powierz mu obowiązki.[h] **20** I złóż na niego część swego dostojeństwa,[i] żeby go słuchało[j] całe zgromadzenie synów Izraela. **21** I będzie stawał przed kapłanem Eleazarem, a on będzie za niego pytał[k] za pośrednictwem wyroku Urim[l] przed obliczem Jehowy. Na jego rozkaz będą wychodzić i na jego rozkaz będą wchodzić, on i wszyscy synowie Izraela z nim oraz całe zgromadzenie".

22 I Mojżesz uczynił tak, jak mu nakazał Jehowa. Wziął więc Jozuego i postawiwszy go przed kapłanem Eleazarem[m] oraz przed całym zgromadzeniem, **23** położył na nim swe ręce, i powierzył mu obowiązki,[n] jak to Jehowa powiedział przez Mojżesza.[o]

28 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **2** „Nakaż synom Izraela i powiedz im: ‚Macie dbać o to, by składać mi mój dar ofiarny, mój chleb,[p] na moje ofiary ogniowe jako kojącą woń dla mnie[q] — w ich wyznaczonych porach'.[r]

3 „I powiedz im: ‚Oto ofiara ogniowa, którą będziecie składać Jehowie: dwa zdrowe, roczne baranki dziennie jako ustawiczne całopalenie.[a] **4** Jednego baranka złożysz rano, a drugiego baranka złożysz między dwoma wieczorami,[b] **5** wraz z jedną dziesiątą efy[c] wybornej mąki jako ofiarą zbożową,[d] nasączoną ćwiercią hinu wytłoczonej oliwy;[e] **6** ustawiczne całopalenie,[f] które złożono przy górze Synaj jako kojącą woń, ofiarę ogniową dla Jehowy,[g] **7** wraz z ofiarą płynną,[h] ćwiercią hinu na każdego baranka.[i] Wylej w świętym miejscu ofiarę płynną z odurzającego napoju[j] dla Jehowy. **8** A drugiego baranka złożysz między dwoma wieczorami. Z taką samą ofiarą zbożową jak rano i z taką samą jej ofiarą płynną złożysz go jako ofiarę ogniową o kojącej woni dla Jehowy.[k]

9 „‚Lecz w dniu sabatu[l] będą dwa zdrowe, roczne baranki oraz dwie dziesiąte miary wybornej mąki jako ofiara zbożowa nasączona oliwą, wraz z towarzyszącą jej ofiarą płynną, **10** jako sabatowe całopalenie w jego sabat, wraz z ustawicznym całopaleniem[m] oraz jego ofiarą płynną.[n]

11 „‚A na początku każdego z waszych miesięcy będziecie składać jako całopalenie dla Jehowy dwa młode byki i jednego barana, siedem zdrowych, rocznych baranków[o] **12** oraz trzy dziesiąte miary wybornej mąki jako ofiarę zbożową[p] nasączoną oliwą na każdego byka i dwie dziesiąte miary wybornej mąki jako ofiarę zbożową nasączoną oliwą na jednego barana,[q] **13** i dziesiątą część wybornej mąki jako ofiarę zbożową nasączoną oliwą na każdego baranka — jako całopalenie, kojącą

ROZDZ. 27

a Lb 27:18; Ps 31:5; Ps 104:29
b Lb 16:22; Hi 12:10
c Pwt 31:14
d Pwt 31:2
e 1Kl 22:17; Mt 9:36
f Lb 14:24; 2Kl 2:9; Łk 1:17
g Pwt 34:9; Dz 6:6; 1Tm 4:14
h Pwt 31:7
i Pwt 1:38; Pwt 31:3; Pwt 34:10
j Joz 1:17
k 1Sm 22:10; 1Sm 28:6
l Wj 28:30; Kpl 8:8; Pwt 33:8; 1Sm 23:9; 1Sm 28:6; Neh 7:65
m Lb 20:28
n Lb 27:18; Pwt 31:14
o Pwt 3:28; Pwt 31:23

ROZDZ. 28

p Kpl 3:11; Kpl 21:6; Lb 28:24; Mal 1:7
q Rdz 8:21; Wj 29:18; Ef 5:2; Flp 4:18
r Wj 23:14; 2Kn 8:13; Ezd 3:5; Neh 10:33

szpalta 2

a Wj 29:38; Kpl 6:9; Lb 29:11; Eze 46:15
b Wj 12:6; Wj 29:39; Pwt 16:6
c Wj 16:36
d Lb 15:4
e Wj 29:40
f Wj 29:42; 2Kn 2:4; Ezd 3:3
g Kpl 8:21
h Kpl 23:13
i Wj 29:40
j Lb 15:10; Lb 28:14; Pwt 14:26
k Wj 29:41
l Wj 16:29; Wj 20:10; Eze 20:12
m Lb 28:3
n Lb 28:7

o Lb 10:10; 1Kn 23:31; 2Kn 2:4; Neh 10:33; Kol 2:16;
p Kpl 2:11; q Kpl 1:10.

woń,[a] ofiarę ogniową dla Jehowy. **14** A na ich ofiary płynne należy użyć pół[b] hinu wina na byka i trzecią część[c] hinu na barana oraz ćwierć[d] hinu na baranka. Oto comiesięczne całopalenie przewidziane na dany miesiąc przez wszystkie miesiące roku.[e] **15** Także jedno koźlę[f] z kóz należy złożyć Jehowie jako dar ofiarny za grzech, oprócz ustawicznego całopalenia wraz z jego ofiarą płynną.[g]

16 „‚A w miesiącu pierwszym, czternastego dnia tego miesiąca, będzie Pascha Jehowy.[h] **17** A piętnastego dnia tego miesiąca będzie święto. Siedem dni będzie się jeść przaśniki.[i] **18** W pierwszym dniu będzie święte zgromadzenie.[j] Nie wolno wam wykonywać żadnej ciężkiej pracy.[k] **19** I złożycie jako ofiarę ogniową, całopalenie[l] dla Jehowy, dwa młode byki i jednego barana oraz siedem rocznych baranków.[m] Mają one być zdrowe, według waszej oceny.[n] **20** A jako ich ofiary zbożowe[o] z wybornej mąki nasączonej oliwą będziecie składać trzy dziesiąte miary na byka i dwie dziesiąte miary[p] na barana. **21** Będziecie składać dziesiątą część[q] na każdego baranka z owych siedmiu baranków; **22** i jednego kozła daru ofiarnego za grzech dla dokonania za was przebłagania.[r] **23** Będziecie je składać oprócz porannego całopalenia, które ma być ustawicznym[s] całopaleniem.[t] **24** Takie same jak te będziecie składać codziennie przez siedem dni jak chleb,[u] ofiarę ogniową, o kojącej woni dla Jehowy.[v] Będzie składana wraz z ustawicznym całopaleniem, a także jej ofiarą płynną. **25** W dniu siódmym urządzicie święte zgromadzenie.[a] Nie wolno wam wykonywać żadnej ciężkiej pracy.[b]

26 „‚A w dniu pierwszych dojrzałych plonów,[c] gdy składacie nową ofiarę zbożową dla Jehowy, podczas waszego Święta Tygodni,[d] macie urządzić święte zgromadzenie. Nie wolno wam wykonywać żadnej ciężkiej pracy.[e] **27** I złożycie jako całopalenie o kojącej woni dla Jehowy dwa młode byki, jednego barana, siedem baranków, wszystkie jednoroczne;[f] **28** a jako ich ofiarę zbożową z wybornej mąki nasączonej oliwą: trzy dziesiąte miary na każdego byka, dwie dziesiąte miary[g] na jednego barana, **29** dziesiątą część[h] na każdego baranka z tych siedmiu baranków; **30** jedno koźlę z kóz — dla dokonania za was przebłagania.[i] **31** Złożycie je oprócz ustawicznego całopalenia i jego ofiary zbożowej.[j] Mają one być zdrowe, według waszej oceny,[k] wraz z ich ofiarami płynnymi.[l]

29 „‚A w miesiącu siódmym, pierwszego dnia tego miesiąca, macie urządzić święte zgromadzenie.[m] Nie wolno wam wykonywać żadnej ciężkiej pracy.[n] Będzie to dla was dzień trąbienia.[o] **2** I złożycie jako całopalenie o kojącej woni dla Jehowy jednego młodego byka, jednego barana, siedem jednorocznych baranków, zdrowych;[p] **3** i ich ofiarę zbożową z wybornej mąki nasączonej oliwą, trzy dziesiąte miary na byka, dwie dziesiąte miary na barana[q] **4** i jedną dziesiątą miary na każdego baranka z tych siedmiu baranków;[r] **5** i jednego koziołka z kóz jako dar ofiarny za grzech, by dokonać za siebie przebłagania;[s] **6** oprócz comie-

ROZDZ. 28
a Kpl 1:13
b Lb 15:10
c Lb 15:7
d Lb 15:5
e Lb 29:6
f Kpl 4:23
Lb 15:24
Lb 28:22
g Lb 29:19
h Wj 12:14
Kpl 23:5
Pwt 16:1
Eze 45:21
Łk 22:7
1Ko 5:7
i Wj 12:15
Kpl 23:6
1Ko 5:8
j Kpl 23:2
k Kpl 23:7
l Kpl 1:9
m Lb 28:11
n Kpl 22:20
Kpl 22:22
Pwt 15:21
o Kpl 2:1
p Lb 28:12
q Lb 28:13
r Lb 28:15
Lb 29:5
s Lb 28:3
Dn 8:11
Dn 11:31
Dn 12:11
t Lb 28:6
u Kpl 3:11
Kpl 21:6
Lb 28:2
v Lb 28:8

szpalta 2
a Wj 12:16
Wj 13:6
Kpl 23:8
b Pwt 16:8
c Wj 23:16
d Wj 34:22
Kpl 23:16
Kpl 23:21
Pwt 16:10
Dz 2:1
e Wj 31:14
Lb 28:18
f Kpl 23:18
g Lb 28:12
h Lb 28:13
i Kpl 23:19
Lb 28:15
j Lb 28:3
Lb 28:5
Lb 28:23
k Kpl 1:3
Lb 28:19
l Lb 28:7

ROZDZ. 29
m Kpl 23:24
n Kpl 23:25

o Lb 10:2; Ps 81:3; p Lb 28:19; q Lb 28:20; r Lb 28:21; s Lb 28:15; Lb 28:22.

sięcznego całopalenia[a] i jego ofiary zbożowej[b] oraz ustawicznego całopalenia[c] i jego ofiary zbożowej,[d] wraz z ich ofiarami płynnymi,[e] według ustalonego dla nich sposobu postępowania, jako kojącą woń, ofiarę ogniową dla Jehowy.[f]

7 „‚A dziesiątego dnia tegoż siódmego miesiąca macie urządzić święte zgromadzenie[g] i będziecie trapić swe dusze.[h] Nie wolno wam wykonywać żadnej pracy.[i] **8** I złożycie jako całopalenie dla Jehowy, jako kojącą woń, jednego młodego byka, jednego barana, siedem jednorocznych baranków.[j] Mają być zdrowe, według waszej oceny.[k] **9** A jako ich ofiarę zbożową z wybornej mąki nasączonej oliwą — trzy dziesiąte miary na byka, dwie dziesiąte miary na jednego barana,[l] **10** po jednej dziesiątej miary na każdego baranka z tych siedmiu baranków;[m] **11** jedno koźlę z kóz jako dar ofiarny za grzech, oprócz przebłagalnego daru ofiarnego za grzech[n] i ustawicznego całopalenia oraz ich ofiary zbożowej, wraz z towarzyszącymi im ofiarami płynnymi.[o]

12 „‚A piętnastego dnia miesiąca siódmego[p] urządzicie święte zgromadzenie.[q] Nie wolno wam wykonywać żadnej ciężkiej pracy[r] i przez siedem dni będziecie obchodzić święto dla Jehowy.[s] **13** I złożycie jako całopalenie[t] ofiarę ogniową o kojącej woni dla Jehowy: trzynaście młodych byków, dwa barany, czternaście jednorocznych baranków. Mają być zdrowe.[u] **14** A jako ich ofiarę zbożową wyborną mąkę nasączoną oliwą; trzy dziesiąte miary na każdego byka z tych trzynastu byków, dwie dziesiąte miary na każdego barana z tych dwóch baranów[a] **15** i jedną dziesiątą miary na każdego baranka z tych czternastu baranków;[b] **16** również jedno koźlę z kóz jako dar ofiarny za grzech, oprócz ustawicznego całopalenia, jego ofiary zbożowej i ofiary płynnej.[c]

17 „‚A w drugim dniu dwanaście młodych byków, dwa barany, czternaście rocznych baranków, zdrowych;[d] **18** oraz ich ofiarę zbożową[e] i ich ofiary płynne[f] przypadające na byki, barany i baranki, według ich liczby, zgodnie z ustalonym sposobem postępowania;[g] **19** również jedno koźlę z kóz jako dar ofiarny za grzech,[h] oprócz ustawicznego całopalenia i ich ofiary zbożowej oraz towarzyszących im ofiar płynnych.[i]

20 „‚A w trzecim dniu jedenaście byków, dwa barany, czternaście rocznych baranków, zdrowych;[j] **21** także ich ofiarę zbożową[k] oraz ich ofiary płynne[l] przypadające na byki, barany i baranki, według ich liczby, zgodnie z ustalonym sposobem postępowania; **22** również jednego kozła jako dar ofiarny za grzech,[m] oprócz ustawicznego całopalenia i jego ofiary zbożowej oraz towarzyszących im ofiar płynnych.

23 „‚A w czwartym dniu dziesięć byków, dwa barany, czternaście rocznych baranków, zdrowych;[n] **24** ich ofiarę zbożową[o] oraz ich ofiary płynne[p] przypadające na byki, barany i baranki, według ich liczby, zgodnie z ustalonym sposobem postępowania;[q] **25** i jedno koźlę z kóz jako dar ofiarny za grzech,[r] oprócz ustawicznego całopalenia,[s] jego ofiary zbożowej i ofiary płynnej.[t]

26 „‚A w piątym dniu dziewięć byków, dwa barany, czternaście

ROZDZ. 29

a Lb 28:11
b Lb 28:12
c Lb 28:3
d Lb 28:5
e Lb 28:7
f Kpł 23:25
Lb 28:6
g Kpł 16:29
Kpł 23:27
h Kpł 16:29
Kpł 23:29
Ps 35:13
Iz 58:5
i Kpł 23:31
j Lb 29:2
k Kpł 1:3
Kpł 22:22
Pwt 15:21
Pwt 17:1
l Lb 28:12
Lb 29:3
m Lb 28:13
Lb 29:4
n Kpł 16:3
o Lb 28:7
p Wj 23:16
Kpł 23:34
Pwt 16:13
Neh 8:14
q Kpł 23:37
Neh 8:18
r Kpł 23:35
s Pwt 16:15
t Kpł 1:3
Ezd 3:4
u Kpł 22:22
Pwt 17:1

szpalta 2

a Lb 28:12
Lb 29:3
b Lb 28:13
Lb 29:4
c Lb 28:3
Lb 28:5
Lb 28:7
d Pwt 15:21
e Lb 29:3
Lb 29:14
f Lb 28:14
g Lb 28:12
h Lb 28:15
i Lb 28:3
Lb 28:5
Lb 28:7
j Lb 29:13
k Lb 29:9
Lb 29:14
l Lb 28:14
m Lb 28:15
n Kpł 22:22
Lb 29:13
o Lb 29:14
p Lb 28:14
q Lb 28:12
r Kpł 4:23
Lb 28:15
s Lb 28:3
t Lb 28:7

rocznych baranków, zdrowych;[a] **27** i ich ofiarę zbożową[b] oraz ich ofiary płynne[c] przypadające na byki, barany i baranki, według ich liczby, zgodnie z ustalonym sposobem postępowania;[d] **28** i jednego kozła jako dar ofiarny za grzech,[e] oprócz ustawicznego całopalenia oraz jego ofiary zbożowej i ofiary płynnej.[f]

29 „‚A w szóstym dniu osiem byków, dwa barany, czternaście rocznych baranków, zdrowych;[g] **30** i ich ofiarę zbożową[h] oraz ich ofiary płynne[i] przypadające na byki, barany i baranki, według ich liczby, zgodnie z ustalonym sposobem postępowania;[j] **31** i jednego kozła jako dar ofiarny za grzech,[k] oprócz ustawicznego całopalenia, jego ofiary zbożowej oraz ofiar płynnych.[l]

32 „‚A w siódmym dniu siedem byków, dwa barany, czternaście rocznych baranków, zdrowych;[m] **33** i ich ofiarę zbożową[n] oraz ich ofiary płynne[o] przypadające na byki, barany i baranki, według ich liczby, zgodnie z ustalonym dla nich sposobem postępowania;[p] **34** i jednego kozła jako dar ofiarny za grzech,[q] oprócz ustawicznego całopalenia, jego ofiary zbożowej i ofiary płynnej.[r]

35 „‚A ósmego dnia macie urządzić uroczyste zgromadzenie.[s] Nie wolno wam wykonywać żadnej ciężkiej pracy.[t] **36** I złożycie jako całopalenie — ofiarę ogniową o kojącej woni dla Jehowy — jednego byka, jednego barana, siedem rocznych baranków, zdrowych;[u] **37** i ich ofiarę zbożową[v] oraz ich ofiary płynne[w] przypadające na byka, barana i baranki, według ich liczby, zgodnie z ustalonym sposobem postępowania;[x] **38** i jednego kozła jako dar ofiarny za grzech,[y] oprócz ustawicznego całopalenia oraz jego ofiary zbożowej i ofiary płynnej.[a]

39 „‚Będziecie to składać Jehowie podczas waszych okresowych świąt,[b] oprócz waszych ślubowanych darów ofiarnych[c] i waszych dobrowolnych darów ofiarnych,[d] jako swe całopalenia[e] i swe ofiary zbożowe,[f] i swe ofiary płynne,[g] i swe ofiary współuczestnictwa'".[h] **40** A Mojżesz powiedział synom Izraela wszystko, co Jehowa nakazał Mojżeszowi.[i]

30 Potem Mojżesz rzekł do zwierzchników[j] plemion synów Izraela, mówiąc: „Oto słowo, które nakazał Jehowa: **2** Jeżeli jakiś mężczyzna składa Jehowie ślub[k] lub składa przysięgę,[l] by swą duszę związać ślubem wstrzemięźliwości,[m] nie wolno mu złamać swego słowa.[n] Ma postępować zgodnie ze wszystkim, co wyszło z jego ust.[o]

3 „A jeśli jakaś kobieta składa Jehowie ślub[p] albo w swej młodości wiąże się ślubem wstrzemięźliwości w domu swego ojca, **4** a jej ojciec słyszy jej ślub albo jej ślub wstrzemięźliwości, którym związała swą duszę, i jej ojciec milczy wobec niej, to wszystkie jej śluby pozostaną w mocy i każdy ślub wstrzemięźliwości,[q] którym związała swą duszę, pozostanie w mocy. **5** Lecz jeśli ojciec zabronił jej tego w dniu, gdy słyszał wszystkie jej śluby albo jej śluby wstrzemięźliwości, którymi związała swą duszę, nie pozostanie to w mocy, lecz Jehowa jej przebaczy, gdyż ojciec jej zabronił.[r]

6 „Jeśli jednak należy ona do męża i ciąży na niej ślub[s] albo nierozważna obietnica jej warg,

ROZDZ. 29

a Pwt 15:21; Pwt 17:1
b Lb 29:14
c Lb 28:14
d Lb 28:12
e Kpł 4:23; Lb 28:15
f Lb 28:7
g Kpł 1:3; Lb 29:8
h Lb 29:3; Lb 29:14
i Lb 28:14
j Lb 28:12
k Kpł 4:23; Lb 28:15
l Lb 28:7
m Kpł 1:3; Kpł 22:22
n Lb 29:3; Lb 29:14
o Lb 28:14
p Lb 28:12
q Kpł 4:23; Lb 28:15
r Lb 28:7
s Kpł 23:36
t Kpł 23:39
u Lb 29:2
v Lb 29:3; Lb 29:14
w Lb 28:14
x Lb 28:12
y Kpł 4:23; Lb 28:15

szpalta 2

a Lb 28:7
b Kpł 23:2; Pwt 16:16
c Lb 15:3; Pwt 12:6
d Kpł 7:16; Kpł 22:21
e Kpł 1:3
f Kpł 2:1
g Lb 15:5
h Kpł 3:1
i Wj 40:16; Pwt 4:5

ROZDZ. 30

j Wj 18:25
k Rdz 28:20; Kpł 27:2; Sdz 11:30
l Lb 30:10; Ps 132:2
m Lb 30:11; Dz 23:14
n Pwt 23:21; Ps 76:11; Ps 116:14; Ps 119:106; Kzn 5:4; Mt 5:33

o Ps 22:25; Ps 50:14; Ps 66:13; Nah 1:15; **p** 1Sm 1:11; **q** Lb 30:10; Lb 30:13; **r** Mk 7:10; Ef 6:1; **s** 1Sm 1:11; 1Sm 1:22.

którą związała swą duszę, **7** a jej mąż to słyszy i milczy wobec niej w dniu, gdy to słyszy, jej śluby pozostaną w mocy, pozostaną też w mocy[a] jej śluby wstrzemięźliwości, którymi związała swą duszę. **8** Lecz jeśli jej mąż w dniu, gdy to usłyszy, zabroni jej,[b] tym samym unieważni jej ślub, którym się związała, albo nierozważną obietnicę jej warg, którą związała swą duszę, i Jehowa jej przebaczy.[c]

9 „Jeśli chodzi o ślub wdowy lub rozwiedzionej, w jej wypadku wszystko, czym związała swą duszę, pozostanie w mocy.

10 „Jeśli jednak w domu swego męża ślubowała albo pod przysięgą związała swą duszę ślubem wstrzemięźliwości,[d] **11** a jej mąż to słyszał i milczał wobec niej, nie zabronił jej, to wszystkie jej śluby pozostaną w mocy albo każdy ślub wstrzemięźliwości, którym związała swą duszę, pozostanie w mocy. **12** Lecz jeśli jej mąż całkowicie je unieważnił w dniu, gdy słyszał każdą wypowiedź jej warg jako jej śluby albo jako ślub wstrzemięźliwości jej duszy, to nie pozostaną one w mocy.[e] Jej mąż je unieważnił i Jehowa jej przebaczy.[f] **13** Każdy ślub albo każdą przysięgę ślubu wstrzemięźliwości, mające utrapić duszę,[g] jej mąż ma potwierdzić albo jej mąż ma unieważnić. **14** Ale jeśli jej mąż całkowicie milczy wobec niej dzień po dniu, to potwierdza wszystkie jej śluby albo wszystkie jej śluby wstrzemięźliwości, które na niej ciążą.[h] Potwierdził je, ponieważ milczał wobec niej w dniu, gdy je słyszał. **15** A jeśli całkowicie je unieważnia po tym, gdy je usłyszał, to poniesie jej winę.[i]

16 „Oto przepisy, które Jehowa nakazał Mojżeszowi w sprawie między mężem a jego żoną,[a] między ojcem a jego córką, gdy w swej młodości jest w domu swego ojca”.[b]

31 Następnie Jehowa rzekł do Mojżesza, mówiąc: **2** „Wywrzyj na Midianitach[c] pomstę[d] za synów Izraela. Potem zostaniesz przyłączony do swego ludu”.[e]

3 Mojżesz powiedział więc do ludu, mówiąc: „Uzbrójcie mężczyzn spośród siebie do wojska, żeby wystąpili przeciwko Midianowi celem wywarcia pomsty Jehowy na Midianie.[f] **4** Wyślecie do wojska po tysiącu z każdego plemienia, ze wszystkich plemion Izraela”. **5** Toteż z tysięcy[g] Izraela wyznaczono po tysiącu z plemienia, dwanaście tysięcy wyposażonych do wojska.[h]

6 Wówczas Mojżesz wysłał ich, po tysiącu z każdego plemienia, do wojska, ich oraz Pinechasa,[i] syna kapłana Eleazara, do wojska, a w jego ręku były święte przedmioty i trąby[j] do grania sygnałów. **7** I wszczęli wojnę przeciwko Midianowi, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi, i zabili każdego mężczyznę.[k] **8** A oprócz innych zabitych zabili królów Midianu: Ewiego i Rekema, i Cura, i Chura, i Rebę — pięciu królów Midianu;[l] zabili mieczem także Balaama,[m] syna Beora. **9** Lecz synowie Izraela uprowadzili kobiety midianickie i ich maleństwa;[n] a wszystkie ich zwierzęta domowe oraz cały ich dobytek, jak również wszystkie ich środki utrzymania zagrabili. **10** I wszystkie ich miasta, w których się osiedlili, oraz wszystkie ich obozy otoczone murem spalili ogniem.[o] **11** Wzięli też cały łup[p] oraz całą zdobycz — ludzi i zwierzęta domowe. **12** I przyprowadzili do

ROZDZ. 30
a 1Sm 1:23
b Rz 7:2 1Ko 11:3 Ef 5:22
c Lb 30:5
d Lb 30:6
e 1Ko 11:3 1Pt 3:1
f Lb 30:5 Lb 30:8
g Ps 35:13 Iz 58:5
h Lb 30:7
i Pwt 23:21

szpalta 2
a Lb 30:6 Lb 30:10
b Lb 30:3

ROZDZ. 31
c Lb 25:2 Lb 25:17
d Pwt 32:41 Ps 94:1 Iz 1:24 Nah 1:2
e Lb 27:13 Pwt 32:50
f Lb 22:7 Lb 25:18 1Ko 10:8 Obj 2:14
g Lb 26:51
h Kpl 26:8
i Lb 25:7 Lb 25:11
j Lb 10:2 Lb 10:9
k Pwt 20:13
l Joz 13:21
m Lb 22:12 Lb 24:25 Joz 13:22 2Pt 2:15 Judy 11 Obj 2:14
n Pwt 20:14
o Joz 6:24
p Pwt 2:35 Joz 8:2

Mojżesza i kapłana Eleazara oraz do zgromadzenia synów Izraela jeńców i zdobycz, i łup, do obozu, na pustynne równiny moabskie,[a] które leżą nad Jordanem naprzeciw Jerycha.

13 Wtedy Mojżesz i kapłan Eleazar oraz wszyscy naczelnicy zgromadzenia wyszli naprzeciw nich poza obóz. **14** I oburzył się Mojżesz na ustanowionych mężczyzn z sił bojowych,[b] na przełożonych nad tysiącami i przełożonych nad setkami, którzy przyszli z wyprawy wojennej. **15** Mojżesz powiedział więc do nich: „Czy zachowaliście przy życiu każdą kobietę?[c] **16** Przecież to one na słowo Balaama pobudzały synów Izraela do niewierności[d] wobec Jehowy w związku z Peorem,[e] tak iż na zgromadzenie Jehowy spadła plaga.[f] **17** Zabijcie zatem każde maleństwo płci męskiej i zabijcie każdą kobietę, która już współżyła z mężczyzną, kładąc się z mężczyzną.[g] **18** Natomiast zachowajcie dla siebie przy życiu wszystkie młodziutkie kobiety, które nie poznały, co to znaczy położyć się z mężczyzną.[h] **19** Wy zaś obozujcie poza obozem przez siedem dni. Każdy, kto zabił jakąś duszę,[i] i każdy, kto dotknął kogoś zabitego[j] — macie się oczyścić[k] trzeciego dnia i siódmego dnia, wy i wasi jeńcy. **20** I każdą szatę i każdy przedmiot skórzany, i wszystko, co wykonano z koziej sierści, i każdy drewniany przedmiot macie dla siebie oczyścić z grzechu”.[l]

21 Potem kapłan Eleazar powiedział do wojowników, którzy wyruszyli do bitwy: „Oto ustawa prawa, którą Jehowa nakazał Mojżeszowi: **22** ‚Tylko złoto i srebro, miedź, żelazo, cynę i ołów — **23** wszystko, co się poddaje obróbce ogniowej[a] — macie przeprowadzić przez ogień i będzie to czyste. Należy to jednak oczyścić wodą do oczyszczania.[b] A wszystko, czego nie poddaje się obróbce ogniowej, macie przeprowadzić przez wodę.[c] **24** I wypierzecie swe szaty w dniu siódmym, i będziecie czyści, potem zaś możecie przyjść do obozu’ ”.[d]

25 I Jehowa tak przemówił do Mojżesza: **26** „Dokonaj spisu całej zdobyczy — pojmanych zarówno spośród ludzi, jak i zwierząt domowych — ty i kapłan Eleazar oraz głowy domów patriarchalnych zgromadzenia. **27** I zdobycz tę rozdziel po połowie między biorących udział w bitwie, którzy wyruszyli na wyprawę wojenną, i między całą resztę zgromadzenia.[e] **28** A jako podatek[f] dla Jehowy pobierz od wojowników, którzy wyruszyli na wyprawę wojenną, jedną duszę z pięciuset, z ludzi i ze stada, i z osłów, i z trzody. **29** Macie wziąć to z ich połowy i dasz to kapłanowi Eleazarowi jako daninę dla Jehowy.[g] **30** A od połowy synów Izraela masz wziąć po jednej z pięćdziesięciu — z ludzi, ze stada, z osłów i z trzody, z wszelkiego zwierzęcia domowego — i dasz je Lewitom[h] wywiązującym się z obowiązku wobec przybytku Jehowy”.[i]

31 I Mojżesz oraz kapłan Eleazar uczynili tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi. **32** A zdobycz, pozostała część łupu, którą uczestnicy wyprawy wojennej wzięli jako łup, wyniosła sześćset siedemdziesiąt pięć tysięcy sztuk z trzody **33** i siedemdziesiąt dwa tysiące sztuk ze stada, **34** i sześćdziesiąt jeden tysięcy z osłów. **35** A dusz ludzkich[j] spośród kobiet, które nie poznały, co to znaczy położyć się z mężczyzną,[k] wszystkich

ROZDZ. 31

a Lb 22:1

b Lb 31:5

c Jer 48:10

d Lb 25:2
2Pt 2:15
Obj 2:14

e Lb 25:18
Pwt 4:3
Joz 22:17

f Lb 25:9
1Ko 10:8

g Sdz 21:11

h Lb 31:35

i Lb 5:2
Lb 19:11

j Lb 19:16

k Lb 19:20

l Lb 31:23

szpalta 2

a Prz 17:3
Prz 25:4

b Lb 19:9

c Lb 31:20

d Lb 19:19
Lb 19:20

e Joz 22:8
1Sm 30:24
Ps 68:12

f Rdz 14:20
1Kn 26:27

g Lb 18:20
Lb 18:29

h Pwt 12:12
Pwt 12:19
Joz 13:14

i Lb 3:7
Lb 18:3
1Kn 23:32

j Rdz 2:7
1Ko 15:45

k Lb 31:18

tych dusz było trzydzieści dwa tysiące. **36** Połowa zaś, przypadająca tym, którzy wyruszyli na wyprawę wojenną, sięgnęła liczby trzystu trzydziestu siedmiu tysięcy pięciuset sztuk z trzody. **37** A podatek[a] dla Jehowy z trzody wyniósł sześćset siedemdziesiąt pięć sztuk. **38** Ze stada zaś było trzydzieści sześć tysięcy sztuk, a z nich podatek dla Jehowy stanowiły siedemdziesiąt dwie sztuki. **39** Osłów zaś było trzydzieści tysięcy pięćset, a z nich podatek dla Jehowy stanowiło sześćdziesiąt jeden sztuk. **40** Dusz ludzkich zaś było szesnaście tysięcy, a z nich podatek dla Jehowy stanowiły trzydzieści dwie dusze. **41** Następnie Mojżesz dał podatek jako daninę dla Jehowy kapłanowi Eleazarowi,[b] jak to Jehowa nakazał Mojżeszowi.[c]

42 A z połowy należącej do synów Izraela, którą Mojżesz oddzielił od tego, co się należało mężom toczącym wojnę: **43** Połowa z trzody przypadająca zgromadzeniu liczyła trzysta trzydzieści siedem tysięcy pięćset sztuk, **44** a ze stada — trzydzieści sześć tysięcy sztuk, **45** osłów zaś trzydzieści tysięcy pięćset, **46** a dusz ludzkich szesnaście tysięcy. **47** Potem z połowy należącej do synów Izraela Mojżesz wziął po jednej, którą należało wybrać z pięćdziesięciu, z ludzi i ze zwierząt domowych, i dał je Lewitom[d] wywiązującym się z obowiązku[e] wobec przybytku Jehowy, jak to Jehowa nakazał Mojżeszowi.

48 A mężowie wyznaczeni spośród tysięcy wojska,[f] przełożeni nad tysiącami i przełożeni nad setkami,[g] przyszli do Mojżesza **49** i powiedzieli Mojżeszowi: „Twoi słudzy dokonali spisu ogólnej liczby wojowników, którzy są do naszej dyspozycji, i nie zgłoszono, by choć jednego z nas brakowało.[a] **50** Pozwól więc nam złożyć — każdemu to, co uznał za dar ofiarny dla Jehowy:[b] złote przedmioty, łańcuszki na stopy oraz bransoletki, sygnety,[c] kolczyki i niewieście ozdoby,[d] by dokonać przebłagania za nasze dusze przed obliczem Jehowy”.

51 Toteż Mojżesz i kapłan Eleazar przyjęli od nich złoto[e] — wszystkie kosztowności. **52** A wszystkiego złota stanowiącego daninę, którą złożono Jehowie, było szesnaście tysięcy siedemset pięćdziesiąt sykli, od przełożonych nad tysiącami i od przełożonych nad setkami. **53** Wojownicy wzięli łup, każdy dla siebie.[f] **54** Tak więc Mojżesz i kapłan Eleazar przyjęli to złoto od przełożonych nad tysiącami i nad setkami i przynieśli je do namiotu spotkania jako pamiątkę[g] dla synów Izraela przed obliczem Jehowy.

32 A synowie Rubena[h] i synowie Gada[i] mieli liczny żywy inwentarz, naprawdę bardzo duży. I ujrzeli ziemię Jazer[j] oraz ziemię Gilead, a oto miejsce to było miejscem dla stad. **2** Przyszli zatem synowie Gada i synowie Rubena i tak rzekli do Mojżesza i do kapłana Eleazara oraz do naczelników zgromadzenia: **3** „Atarot[k] i Dibon,[l] i Jazer, i Nimra,[m] i Cheszbon,[n] i Eleale,[o] i Sebam, i Nebo,[p] i Beon[q] — **4** ziemia, której Jehowa zadał klęskę[r] na oczach zgromadzenia Izraela, jest ziemią dla stad, a twoi słudzy mają stada”.[s] **5** I powiedzieli jeszcze: „Jeśli znaleźliśmy łaskę w twoich oczach, niech ta ziemia zostanie dana twoim sługom

ROZDZ. 31

a Rdz 14:20
1Kn 26:27

b Lb 18:8
Lb 18:19
1Ko 9:14
Gal 6:6
Heb 7:5

c Lb 5:9

d Pwt 12:12
Pwt 12:19

e Lb 3:7
Lb 18:3
Lb 31:30
1Kn 23:32

f Lb 31:4

g Lb 1:4
Lb 1:16
Lb 31:14
Pwt 1:15

szpalta 2

a Wj 23:27
Kpł 26:7

b Ps 96:8

c Rdz 41:42

d Wj 35:22

e Lb 18:8
Lb 18:19

f Pwt 20:14

g Wj 30:16

ROZDZ. 32

h Lb 26:7
Joz 13:15

i Lb 26:18
Joz 13:24

j Lb 21:32
Joz 13:25
Iz 16:8

k Lb 32:34

l Lb 21:30
Joz 13:9

m Lb 32:36

n Lb 21:26

o Lb 32:37
Jer 48:34

p Lb 33:47

q Lb 32:38

r Lb 21:24
Pwt 2:24
Pwt 3:18

s Rdz 46:34
Pwt 2:35

w posiadanie. Nie każ nam przeprawiać się przez Jordan”.[a]

6 Wtedy Mojżesz powiedział synom Gada i synom Rubena: „Czy wasi bracia mają iść na wojnę, podczas gdy wy będziecie tutaj mieszkać?[b] **7** I czemuż mielibyście zniechęcać synów Izraela do przeprawienia się do ziemi, którą Jehowa im da? **8** Tak właśnie uczynili wasi ojcowie,[c] gdy ich wysłałem z Kadesz-Barnea,[d] by zobaczyli tę ziemię. **9** Kiedy udali się do doliny Eszkol[e] i zobaczyli tę ziemię, zniechęcili synów Izraela, żeby nie udali się do ziemi, którą Jehowa z całą pewnością by im dał.[f] **10** Toteż w owym dniu Jehowa zapłonął gniewem i przysiągł,[g] mówiąc: **11** ‚Mężczyźni, którzy wyszli z Egiptu w wieku od dwudziestu lat wzwyż,[h] nie ujrzą ziemi, którą przysiągłem Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi,[i] gdyż nie podążali za mną całkowicie, **12** z wyjątkiem Kaleba,[j] syna Jefunnego Kenizzyty, i Jozuego,[k] syna Nuna, gdyż oni podążali całkowicie za Jehową’. **13** I Jehowa zapłonął gniewem na Izraela, i sprawił, że się błąkali po pustkowiu przez czterdzieści lat,[l] aż wyginęło całe pokolenie, które postępowało niegodziwie w oczach Jehowy.[m] **14** A oto powstaliście w miejsce swoich ojców jako plemię ludzi grzesznych, by dołożyć do płonącego gniewu Jehowy[n] na Izraela. **15** Gdybyście się odwrócili od podążania za nim,[o] to on znowu pozostawiłby ich dłużej na pustkowiu,[p] a wy postąpilibyście zgubnie wobec całego tego ludu”.[q]

16 Później podeszli do niego i rzekli: „Pozwól nam tu zbudować kamienne zagrody dla trzód, dla naszego żywego inwentarza, oraz miasta dla naszych maleństw. **17** Lecz my uzbrojeni pójdziemy w szyku bojowym[a] przed synami Izraela, dopóki nie zaprowadzimy ich na ich miejsce, podczas gdy nasze maleństwa będą mieszkać w warownych miastach z dala od oblicza mieszkańców tej ziemi. **18** Nie wrócimy do swych domów, dopóki synowie Izraela nie zapewnią sobie własności ziemskiej, każdy swego dziedzictwa.[b] **19** My bowiem nie otrzymamy dziedzictwa razem z nimi po tamtej stronie Jordanu i dalej, gdyż nasze dziedzictwo przypadło nam z tej strony Jordanu ku wschodowi”.[c]

20 Na to Mojżesz rzekł do nich: „Jeśli tak uczynicie, jeśli przed obliczem Jehowy uzbroicie się na wojnę[d] **21** i każdy uzbrojony spośród was przeprawi się przez Jordan przed obliczem Jehowy, dopóki on nie wypędzi swych nieprzyjaciół sprzed swego oblicza,[e] **22** tak iż ziemia zostanie podbita przed obliczem Jehowy,[f] a potem wrócicie,[g] to będziecie wolni od winy przeciw Jehowie i przeciw Izraelowi; i ziemia ta będzie wasza jako posiadłość przed obliczem Jehowy.[h] **23** Lecz jeśli tak nie postąpicie, to zgrzeszycie przeciw Jehowie.[i] Wiedzcie zatem, że wasz grzech was dosięgnie.[j] **24** Zbudujcie sobie miasta dla swoich maleństw i kamienne zagrody dla swych trzód, a co wyszło z waszych ust, to macie uczynić”.[k]

25 Wtedy synowie Gada i synowie Rubena rzekli do Mojżesza: „Twoi słudzy uczynią tak, jak mój pan nakazuje.[l] **26** Nasze maleństwa, nasze żony, nasze stada oraz wszystkie nasze zwierzęta domowe pozostaną tam w miastach Gileadu,[m] **27** lecz

ROZDZ. 32

a Joz 1:12
Joz 1:14
Joz 13:8

b Flp 2:4

c Lb 13:31
Joz 14:8

d Joz 14:7

e Lb 13:23
Pwt 1:24

f Lb 13:32
Pwt 1:26

g Lb 14:28
Pwt 1:34
Ps 95:11
Eze 20:15
Heb 3:18

h Lb 14:29
Pwt 1:35
Pwt 2:14

i Rdz 13:15
Rdz 26:3
Rdz 28:13

j Lb 13:30
Lb 14:24
Pwt 1:36
Joz 14:8

k Lb 14:30
Pwt 1:38
Joz 19:49

l Lb 14:33
Pwt 29:5
Joz 5:6
Ps 95:10
Dz 7:36
Dz 13:18

m Lb 26:64
Pwt 2:14
1Ko 10:5
Heb 3:17

n Pwt 1:34
Dz 7:51

o Heb 10:38

p Wj 23:21

q 2Kn 15:2

szpalta 2

a Pwt 3:18
Joz 4:12

b Joz 22:4

c Lb 32:33
Joz 12:1
Joz 13:8
2Kl 10:33

d Pwt 3:18
Joz 1:14
Joz 4:13

e Ps 78:55

f Pwt 3:20
Joz 11:23
Joz 18:1
Ps 44:2

g Joz 22:4
Joz 22:9

h Pwt 3:12
Joz 1:15
Joz 13:8

i Lb 15:22
Jak 4:17

j Prz 13:21
Iz 59:12
Gal 6:7

k Lb 32:16
Lb 32:34
Lb 32:37

l Joz 1:13

m Joz 1:14

twoi słudzy przeprawią się — każdy wyposażony do wojska[a] — przed obliczem Jehowy na wojnę, jak to mój pan mówi".

28 Toteż Mojżesz wydał co do nich nakaz kapłanowi Eleazarowi i Jozuemu, synowi Nuna, oraz głowom domów patriarchalnych z plemion synów Izraela. **29** Mojżesz rzekł więc do nich: „Jeśli synowie Gada i synowie Rubena przeprawią się z wami przez Jordan — każdy wyposażony na wojnę[b] — przed obliczem Jehowy, i ziemia zostanie podbita przed wami, to dacie im ziemię Gilead jako posiadłość.[c] **30** Lecz jeśli się z wami nie przeprawią uzbrojeni, to mają się osiedlić pośród was w ziemi Kanaan".[d]

31 Na to synowie Gada i synowie Rubena odrzekli, mówiąc: „Jak Jehowa powiedział do twoich sług, tak uczynimy.[e] **32** Uzbrojeni przeprawimy się przed obliczem Jehowy do ziemi Kanaan,[f] a posiadłość naszego dziedzictwa będziemy mieli po tej stronie Jordanu".[g] **33** Wówczas Mojżesz dał im, to jest synom Gada[h] i synom Rubena[i] oraz połowie plemienia Manassesa,[j] syna Józefa, królestwo Sychona,[k] króla Amorytów, i królestwo Oga,[l] króla Baszanu, ziemię należącą do jej miast na tych terenach oraz miasta w ziemi leżącej wokoło.

34 A synowie Gada zaczęli odbudowywać Dibon[m] i Atarot,[n] i Aroer,[o] **35** i Atrot-Szofan, i Jazer,[p] i Jogbohę,[q] **36** i Bet-Nimrę,[r] i Bet-Haran,[s] miasta warowne,[t] jak również kamienne zagrody dla trzód.[u] **37** Synowie Rubena zaś odbudowali Cheszbon[v] i Eleale,[w] i Kiriataim,[x] **38** i Nebo,[y] i Baal-Meon[z] — ich nazwy zmieniono — oraz Sibmę; a miastom, które odbudowali, zaczęli nadawać nazwy od swoich imion.

39 A synowie Machira,[a] syna Manassesa, wyruszyli do Gileadu i zdobyli go, i wypędzili Amorytów, którzy w nim byli. **40** Toteż Mojżesz dał Gilead Machirowi, synowi Manassesa, i on w nim zamieszkał.[b] **41** A Jair, syn Manassesa, wyruszył i zdobył ich wioski namiotowe, i zaczął je nazywać Chawwot-Jair.[c] **42** Nobach zaś wyruszył i zdobył Kenat[d] oraz jego zależne miejscowości; i od swojego imienia nadał mu nazwę Nobach.

33 To były etapy wędrówki synów Izraela, którzy wyszli z ziemi egipskiej[e] w swoich zastępach[f] pod ręką Mojżesza i Aarona.[g] **2** Mojżesz zaś spisywał miejsca wymarszu według ich etapów na rozkaz Jehowy; a oto etapy od jednego miejsca ich wymarszu do drugiego:[h] **3** I wyruszyli z Rameses[i] w miesiącu pierwszym, piętnastego dnia miesiąca pierwszego.[j] Zaraz nazajutrz po Passze[k] synowie Izraela wyszli z podniesioną ręką na oczach wszystkich Egipcjan.[l] **4** Przez cały ten czas Egipcjanie grzebali tych, których Jehowa zabił wśród nich, czyli wszystkich pierworodnych;[m] i Jehowa wykonał wyroki na ich bogach.[n]

5 Toteż synowie Izraela wyruszyli z Rameses[o] i rozłożyli się obozem w Sukkot.[p] **6** Potem wyruszyli z Sukkot i rozłożyli się obozem w Etam,[q] które się znajduje na skraju pustkowia. **7** Następnie wyruszyli z Etam i zawrócili ku Pi-Hachirot,[r] które leży naprzeciw Baal-Cefon;[s] i rozłożyli się obozem przed Migdol.[t]

ROZDZ. 32
a Joz 4:12
b Lb 32:20
c Joz 1:15
Joz 13:15
Joz 13:24
d Lb 32:5
e Lb 32:25
f Joz 4:13
g Joz 1:15
2Kl 10:33
h Pwt 3:12
i Joz 13:8
j Pwt 29:8
Joz 12:6
Joz 22:7
1Kn 5:18
k Lb 21:23
Lb 21:24
Pwt 2:31
Ps 136:19
l Pwt 3:4
Ps 135:11
m Lb 21:30
Lb 33:45
Joz 13:17
n Lb 32:3
o Pwt 2:36
Joz 12:2
Sdz 11:26
p Lb 21:32
Joz 13:25
q Sdz 8:11
r Lb 32:3
s Joz 13:27
t Lb 32:17
u Lb 32:24
v Lb 21:26
Joz 13:17
w Lb 32:3
Jer 48:34
x Joz 13:19
y Lb 32:3
z Joz 13:17
Eze 25:9

szpalta 2
a Lb 26:29
b Pwt 3:13
Joz 13:31
Joz 17:1
c Pwt 3:14
Joz 13:30
d 1Kn 2:23

ROZDZ. 33
e Wj 12:51
f Wj 13:18
g Joz 24:5
1Sm 12:8
Ps 77:20
Mi 6:4
h Lb 9:17
i Rdz 47:11
Wj 12:37
j Wj 12:2
Wj 13:4

k Wj 12:6; Lb 9:3; Pwt 16:1; l Wj 14:8; m Wj 12:29; Ps 78:51; n Wj 12:12; Wj 18:11; o Rdz 47:11; p Wj 12:37; q Wj 13:20; r Wj 14:2; s Wj 14:9; t Wj 14:2.

8 Później wyruszyli z Pi-Hachirot i przeprawili się przez środek morza[a] na pustkowie,[b] i maszerowali trzy dni drogi przez pustkowie Etam,[c] i rozłożyli się obozem w Mara.[d]

9 Potem wyruszyli z Mara i przybyli do Elim.[e] A w Elim było dwanaście źródeł wody i siedemdziesiąt palm. Tam więc obozowali. **10** Następnie wyruszyli z Elim i rozłożyli się obozem nad Morzem Czerwonym. **11** Później wyruszyli znad Morza Czerwonego i stanęli obozem na pustkowiu Sin.[f] **12** Potem wyruszyli z pustkowia Sin i rozłożyli się obozem w Dofka. **13** Później wyruszyli z Dofka i rozłożyli się obozem w Alusz. **14** Następnie wyruszyli z Alusz i rozłożyli się obozem w Refidim.[g] A nie było tam dla ludu wody do picia. **15** Później wyruszyli z Refidim i rozłożyli się obozem na pustkowiu Synaj.[h]

16 Później wyruszyli z pustkowia Synaj i rozłożyli się obozem w Kibrot-Hattaawa.[i] **17** Potem wyruszyli z Kibrot-Hattaawa i rozłożyli się obozem w Chacerot.[j] **18** Później wyruszyli z Chacerot i rozłożyli się obozem w Ritmie. **19** Następnie wyruszyli z Ritmy i rozłożyli się obozem w Rimmon-Perec. **20** Potem wyruszyli z Rimmon-Perec i rozłożyli się obozem w Libnie. **21** Później wyruszyli z Libny i rozłożyli się obozem w Rissie. **22** Następnie wyruszyli z Rissy i rozłożyli się obozem w Kehelat. **23** Potem wyruszyli z Kehelat i rozłożyli się obozem na górze Szefer.

24 Później wyruszyli z góry Szefer i rozłożyli się obozem[k] w Charadzie. **25** Potem wyruszyli z Charady i rozłożyli się obozem w Makhelot. **26** Następnie wyruszyli[l] z Makhelot i rozłożyli się obozem w Tachat. **27** Później wyruszyli z Tachat i rozłożyli się obozem w Terach. **28** Potem wyruszyli z Terach i rozłożyli się obozem w Mitce. **29** Później wyruszyli z Mitki i rozłożyli się obozem w Chaszmonie. **30** Następnie wyruszyli z Chaszmony i rozłożyli się obozem w Moserot. **31** Potem wyruszyli z Moserot i rozłożyli się obozem w Bene-Jaakan.[a] **32** Później wyruszyli z Bene-Jaakan i rozłożyli się obozem w Chor-Haggidgad. **33** Następnie wyruszyli z Chor-Haggidgad i rozłożyli się obozem w Jotbacie.[b] **34** Później wyruszyli z Jotbaty i rozłożyli się obozem w Abronie. **35** Potem wyruszyli z Abrony i rozłożyli się obozem w Ecjon-Geber.[c] **36** Później wyruszyli z Ecjon-Geber i rozłożyli się obozem na pustkowiu Cin,[d] czyli w Kadesz.

37 Później wyruszyli z Kadesz i rozłożyli się obozem na górze Hor,[e] na granicy ziemi edomskiej. **38** A kapłan Aaron udał się na rozkaz Jehowy na górę Hor i tam umarł w roku czterdziestym od wyjścia synów Izraela z ziemi egipskiej, w miesiącu piątym, pierwszego dnia tego miesiąca.[f] **39** Aaron zaś miał sto dwadzieścia trzy lata, gdy umarł na górze Hor.

40 A Kananejczyk, król Aradu,[g] gdy mieszkał w Negebie,[h] w ziemi Kanaan, usłyszał, że nadciągają synowie Izraela.

41 Po pewnym czasie wyruszyli z góry Hor[i] i rozłożyli się obozem w Calmonie. **42** Później wyruszyli z Calmony i rozłożyli się obozem w Punon. **43** Następnie wyruszyli z Punon i rozłożyli się obozem w Obot.[j] **44** Potem wyruszyli z Obot i rozłożyli się obozem w Ijje-Abarim

ROZDZ. 33

a Wj 14:22
Ps 106:9
Hcb 11:29

b Wj 15:22

c Wj 13:20

d Wj 15:23

e Wj 15:27

f Wj 16:1

g Wj 17:1
Wj 17:8

h Wj 18:5
Wj 19:1
Wj 19:2
Lb 1:1
Lb 3:4
Lb 9:1

i Lb 11:34
Pwt 9:22

j Lb 11:35
Lb 12:16
Pwt 1:1

k Lb 2:3
Lb 2:10
Lb 2:18
Lb 2:25
Lb 2:34

l Lb 9:17

szpalta 2

a Pwt 10:6

b Pwt 10:7

c Pwt 2:8
1Kl 9:26
2Kn 8:17

d Lb 13:21
Lb 14:25
Lb 20:1
Lb 27:14
Pwt 32:51
Joz 15:1

e Lb 20:22
Lb 20:23
Pwt 32:50

f Pwt 10:6

g Lb 21:1
Sdz 1:16

h Lb 13:17
Joz 10:40

i Lb 21:4

j Lb 21:10

na granicy Moabu.[a] **45** Później wyruszyli z Ijjim i rozłożyli się obozem w Dibon-Gad.[b] **46** Następnie wyruszyli z Dibon-Gad i rozłożyli się obozem w Almon-Diblataim. **47** Potem wyruszyli z Almon-Diblataim[c] i rozłożyli się obozem w górach Abarim[d] naprzeciw Nebo.[e] **48** W końcu wyruszyli z gór Abarim i stanęli obozem na pustynnych równinach moabskich[f] nad Jordanem, naprzeciw Jerycha. **49** I obozowali nad Jordanem od Bet-Jeszimot[g] aż do Abel-Szittim[h] na pustynnych równinach moabskich.

50 I Jehowa odezwał się do Mojżesza na pustynnych równinach moabskich nad Jordanem naprzeciw Jerycha,[i] mówiąc: **51** „Przemów do synów Izraela i powiedz im: ‚Przeprawiacie się przez Jordan do ziemi Kanaan.[j] **52** I wypędzicie przed sobą wszystkich mieszkańców tej ziemi, i zniszczycie wszystkie ich kamienne figury,[k] a wszystkie ich posągi lane z metalu[l] macie zniszczyć i wszystkie ich święte wyżyny macie unicestwić.[m] **53** I weźmiecie w posiadanie tę ziemię, i będziecie w niej mieszkać, gdyż dam wam tę ziemię, byście wzięli ją w posiadanie.[n] **54** I podzielicie tę ziemię jako posiadłość przez los[o] według swych rodzin.[p] Licznemu zwiększycie jego dziedzictwo, a mniej licznemu zmniejszycie jego dziedzictwo.[q] Gdzie los dla niego padnie, tam będzie jego.[r] Według plemion swych ojców macie sobie zapewnić własność ziemską.[s]

55 „‚Jeśli jednak nie wypędzicie przed sobą mieszkańców tej ziemi,[t] to ci z nich, których pozostawicie, będą kolcami w waszych oczach i cierniami w waszych bokach i będą was nękać na ziemi, w której będziecie mieszkać.[a] **56** Jak więc zamyśliłem uczynić im, tak uczynię wam’”.[b]

34 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **2** „Nakaż synom Izraela i powiedz im: ‚Wchodzicie do ziemi Kanaan.[c] Jest to ziemia, która przypadnie wam w dziedzictwie,[d] ziemia Kanaan według swych granic.[e]

3 „‚Wasza południowa strona będzie się ciągnąć od pustkowia Cin wzdłuż Edomu,[f] a wasza południowa granica będzie się ciągnąć od skraju Morza Słonego[g] na wschodzie. **4** I wasza granica zmieni kierunek od południowej strony stoku Akrabbim,[h] i przejdzie do Cin, a jej kraniec będzie na południe od Kadesz-Barnea;[i] i będzie się ciągnąć do Chacar-Addar,[j] i przejdzie do Acmonu. **5** A w Acmonie granica zmieni kierunek ku Dolinie Potoku Egipskiego,[k] a jej kraniec sięgnie Morza.[l]

6 „‚Granicą zachodnią[m] będzie dla was Morze Wielkie i wybrzeże. To będzie wasza zachodnia granica.

7 „‚A taka będzie wasza granica północna: Od Morza Wielkiego wyznaczycie sobie granicę aż po górę Hor.[n] **8** Od góry Hor wyznaczycie granicę aż po wejście do Chamatu,[o] a kraniec tej granicy będzie w Cedadzie.[p] **9** Granica ta dojdzie do Zifronu, a jej krańcem będzie Chacar-Enan.[q] Będzie to wasza północna granica.

10 „‚Potem wyznaczycie sobie granicę wschodnią od Chacar-Enanu aż po Szefam. **11** I granica ta będzie schodzić od Szefamu aż do Ribli na wschód od

ROZDZ. 33

a Rdz 19:37 Lb 21:11 Lb 21:13
b Lb 21:30 Lb 32:34
c Jer 48:22
d Lb 27:12 Pwt 32:49
e Pwt 34:1
f Lb 22:1
g Joz 12:3 Joz 13:20
h Lb 25:1 Joz 2:1 Mi 6:5
i Lb 22:1 Joz 2:2 Heb 11:30
j Pwt 7:1 Pwt 9:1 Joz 3:17
k Kpl 26:1
l Wj 34:17 Kpl 19:4 Pwt 27:15
m Wj 23:24 Wj 34:13 Pwt 7:5 Pwt 12:3
n Pwt 32:8 Jer 27:5 Dn 4:35
o Prz 16:33
p Lb 26:53
q Lb 26:54
r Joz 15:1
s Joz 16:1 Joz 18:11
t Sdz 1:21 Ps 106:34

szpalta 2

a Wj 23:33 Pwt 7:4 Joz 23:13 Sdz 2:3 Ps 106:36
b Kpl 18:28 Joz 23:15

ROZDZ. 34

c Rdz 15:18 Rdz 17:8 Ps 105:11
d Pwt 4:38 Joz 1:4 Joz 14:1 Jer 3:19
e Rdz 10:19 Dz 17:26
f Joz 15:1
g Rdz 14:3 Joz 15:2
h Sdz 1:36
i Lb 13:26 Lb 32:8
j Joz 15:3
k Joz 15:4 Joz 15:47
l Wj 23:31
m Joz 1:4 Joz 15:12
n Lb 33:37 Pwt 32:50

o Lb 13:21; 2Kl 14:25; **p** Eze 47:15; **q** Eze 47:17.

Ainu, i granica ta będzie schodzić i stykać się ze wschodnim brzegiem morza Kinneret.[a] **12** I granica ta będzie schodzić do Jordanu, a jej krańcem będzie Morze Słone.[b] To będzie wasza ziemia[c] według jej granic ze wszystkich stron'".

13 Mojżesz nakazał więc synom Izraela, mówiąc: „Oto ziemia, którą podzielicie między siebie jako posiadłość — przez los,[d] tak jak Jehowa nakazał dać dziewięciu i pół plemienia.[e] **14** Bo plemię synów Rubenitów według domu ich ojców i plemię synów Gadytów według domu ich ojców już wzięły, pół plemienia Manassesa też już wzięło swoje dziedzictwo.[f] **15** Dwa i pół plemienia już wzięło swe dziedzictwo w regionie nadjordańskim naprzeciw Jerycha na wschodzie, w kierunku wschodu słońca".[g]

16 I Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **17** „Oto imiona mężów, którzy podzielą wam tę ziemię w celu wzięcia jej w posiadanie: kapłan Eleazar[h] i Jozue, syn Nuna.[i] **18** I weźmiecie jednego naczelnika z każdego plemienia, by podzielić ziemię celem wzięcia jej w posiadanie.[j] **19** A oto imiona tych mężów: Z plemienia Judy[k] Kaleb, syn Jefunnego;[l] **20** a z plemienia synów Symeona[m] Szemuel, syn Ammihuda; **21** z plemienia Beniamina[n] Elidad, syn Kislona; **22** a z plemienia synów Dana[o] naczelnik Bukki, syn Jogliego; **23** z synów Józefa:[p] z plemienia synów Manassesa[q] naczelnik Channiel, syn Efoda; **24** a z plemienia synów Efraima[r] naczelnik Kemuel, syn Szyftana; **25** a z plemienia synów Zebulona[s] naczelnik Elicafan, syn Parnacha; **26** a z plemienia synów Issachara[t] naczelnik Paltiel, syn Azzana; **27** a z plemienia synów Aszera[a] naczelnik Achihud, syn Szelomiego; **28** a z plemienia synów Naftalego[b] naczelnik Pedahel, syn Ammihuda". **29** Oto ci, którym Jehowa nakazał uczynić synów Izraela właścicielami ziemskimi w ziemi Kanaan.[c]

35 I Jehowa odezwał się do Mojżesza na pustynnych równinach moabskich nad Jordanem,[d] naprzeciw Jerycha, mówiąc: **2** „Wydaj synom Izraela nakaz, żeby ze swej dziedzicznej posiadłości dali Lewitom miasta[e] na zamieszkanie, mają też dać Lewitom teren pastwiskowy okalający te miasta.[f] **3** Miasta będą mieli na mieszkanie, a przyległe pastwiska będą dla ich zwierząt domowych oraz ich stad, jak również dla wszelkich ich dzikich zwierząt. **4** A pastwiska miast, które dacie Lewitom, będą ze wszystkich stron oddalone od muru miasta o tysiąc łokci. **5** I odmierzycie na zewnątrz miasta po stronie wschodniej dwa tysiące łokci i po stronie południowej dwa tysiące łokci, i po stronie zachodniej dwa tysiące łokci, i po stronie północnej dwa tysiące łokci, z miastem w środku. Będzie im to służyć za pastwiska miast.

6 „Oto miasta, które dacie Lewitom: sześć miast schronienia,[g] które dacie, by mógł tam uciec zabójca,[h] a prócz nich dacie czterdzieści dwa inne miasta. **7** Wszystkich miast, które dacie Lewitom, będzie czterdzieści osiem miast wraz z ich pastwiskami.[i] **8** Miasta, które im dacie, będą z posiadłości synów Izraela.[j] Od liczniejszych weźmiecie wiele, a od mniej licznych weźmiecie niewiele.[k] Każdy proporcjonalnie do swego dziedzictwa, które weźmie w posiadanie,

ROZDZ. 34

a Pwt 3:17; Joz 11:2; Łk 5:1; Jn 6:1
b Joz 15:2
c Pwt 8:7
d Lb 26:55; Lb 33:54; Joz 14:2; Joz 18:6; Prz 16:33
e Joz 14:2
f Lb 32:33; Pwt 3:12; Pwt 3:13; Joz 13:8
g Lb 32:5; Lb 32:32
h Lb 3:32; Lb 20:26; Joz 14:1; Joz 19:51
i Lb 14:38; Lb 27:18
j Lb 1:4; Lb 1:16
k Joz 15:1
l Lb 14:30; Lb 26:65
m Joz 19:1
n Joz 18:11
o Joz 19:40
p Rdz 46:20; Rdz 48:5; Joz 16:1
q Joz 17:1
r Joz 16:5
s Joz 19:10
t Joz 19:17

szpalta 2

a Joz 19:24
b Joz 19:32
c Lb 34:18; Pwt 32:8; Joz 19:51; Dz 17:26

ROZDZ. 35

d Lb 22:1; Lb 31:12; Lb 36:13
e Rdz 49:7; Kpł 25:32; Pwt 18:1; Joz 14:4; Joz 21:2
f Kpł 25:34; Joz 21:3; Joz 21:11; 1Kn 6:64; 2Kn 11:14
g Lb 35:13; Joz 20:2; Joz 20:7; Joz 20:8; Joz 21:13; Joz 21:21; Joz 21:27; Joz 21:32; Joz 21:36; Joz 21:38
h Pwt 4:41; Pwt 4:42; Joz 20:3

i Joz 21:3; j Rdz 49:7; k Lb 26:54; Lb 33:54.

da pewną liczbę swych miast Lewitom".

9 I Jehowa powiedział jeszcze do Mojżesza, mówiąc: **10** „Przemów do synów Izraela i powiedz im: ‚Przeprawiacie się przez Jordan do ziemi Kanaan.[a] **11** I wybierzcie sobie dogodnie położone miasta. Będą wam służyć za miasta schronienia i ucieknie tam zabójca, który nieumyślnie zadał jakiejś duszy śmiertelny cios.[b] **12** I miasta te będą wam służyć za schronienie przed mścicielem krwi,[c] aby zabójca nie poniósł śmierci, dopóki nie stanie przed zgromadzeniem na sąd.[d] **13** A miasta, które dacie, sześć miast schronienia, będą wam służyły. **14** Trzy miasta dacie po tej stronie Jordanu[e] i trzy miasta dacie w ziemi Kanaan.[f] Będą one służyć za miasta schronienia. **15** Te sześć miast będzie służyć za schronienie dla synów Izraela i dla osiadłego przybysza,[g] i dla osiedleńca pośród was, by mógł tam uciec każdy, kto nieumyślnie zadał śmiertelny cios jakiejś duszy.[h]

16 „‚A jeśli uderzył go narzędziem żelaznym, tak iż ten umarł, to jest mordercą.[i] Morderca ma bezwarunkowo zostać uśmiercony.[j] **17** A jeśli uderzył go małym kamieniem, od którego ten mógł ponieść śmierć, tak iż umarł, to jest mordercą. Morderca ma bezwarunkowo zostać uśmiercony. **18** A jeśli uderzył go małym drewnianym narzędziem, od którego ten mógł ponieść śmierć, tak iż umarł, to jest mordercą. Morderca ma bezwarunkowo zostać uśmiercony.

19 „‚Mściciel[k] krwi uśmierci mordercę. Gdy go napotka, sam go uśmierci. **20** A jeśli z nienawiści popchnął go[l] lub jeśli czyhając,[m] rzucił w niego czymś, żeby umarł, **21** albo z nieprzyjaźni uderzył go ręką, żeby umarł, to ten, kto uderzył, ma bezwarunkowo zostać uśmiercony. Jest on mordercą. Mściciel krwi uśmierci mordercę, gdy go napotka.[a]

22 „‚Lecz jeśli niespodziewanie bez nieprzyjaźni popchnął go lub jeśli nie czyhając,[b] rzucił w niego jakimś przedmiotem **23** bądź jakimś kamieniem, od którego ten mógłby ponieść śmierć, a nie widział go, albo sprawił, że to upadło na niego — choć nie żywił do niego nieprzyjaźni i nie pragnął jego krzywdy — tak iż ten umarł, **24** zgromadzenie rozsądzi między tym, który uderzył, a mścicielem krwi, według tych sądów.[c] **25** I zgromadzenie[d] uwolni zabójcę z ręki mściciela krwi, i zgromadzenie odeśle go do miasta schronienia, do którego uciekł, i będzie w nim mieszkał aż do śmierci arcykapłana, który został namaszczony świętym olejkiem.[e]

26 „‚Lecz jeśli zabójca wyjdzie poza granicę swego miasta schronienia, do którego uciekł, **27** a poza granicą jego miasta schronienia spotka go mściciel krwi[f] i mściciel krwi zabije zabójcę, to nie poniesie winy krwi. **28** Ten bowiem ma mieszkać w mieście schronienia aż do śmierci arcykapłana,[g] a po śmierci arcykapłana zabójca może wrócić do ziemi będącej jego posiadłością. **29** I będzie to dla was ustawą sądową przez wszystkie wasze pokolenia we wszystkich waszych miejscach zamieszkania.

30 „‚Każdy, kto śmiertelnie ugodzi jakąś duszę, ma być zabity jako morderca[h] na podstawie wypowiedzi świadków,[i] ale

ROZDZ. 35
a Wj 3:8; Wj 23:23; Lb 34:2
b Wj 21:13; Pwt 4:42; Pwt 19:4
c Lb 35:19; Pwt 19:6; Joz 20:9
d Pwt 19:11; Pwt 19:12; Joz 20:5
e Pwt 4:41; Pwt 19:9
f Joz 20:7
g Wj 12:49; Kpł 19:34; Kpł 24:22; Lb 15:16
h Joz 20:3
i Pwt 19:11
j Rdz 9:5; Wj 21:12; Kpł 24:17; Pwt 19:12
k Lb 35:12; Pwt 19:6
l Rdz 4:8; 2Sm 20:10
m Wj 21:14; Pwt 19:11; Ps 10:8; Prz 1:18; Mk 6:19; Dz 23:21

szpalta 2
a Lb 35:19
b Wj 21:13; Pwt 19:5; Joz 20:3; Joz 20:5
c Lb 35:12; Joz 20:4
d Sdz 20:13
e Wj 29:7; Kpł 21:10; Hcb 3:1
f Lb 35:12; Lb 35:19
g Joz 20:6
h Rdz 9:6; Wj 20:13; Pwt 5:17
i Pwt 17:6; Pwt 19:15; Mt 18:16; Jn 8:17; 2Ko 13:1; 1Tm 5:19; Hcb 10:28

jeden świadek nie może świadczyć przeciw jakiejś duszy, żeby poniosła śmierć. **31** I nie wolno wam wziąć żadnego okupu za duszę mordercy, który zasługuje na śmierć,[a] gdyż ma on bezwarunkowo zostać uśmiercony.[b] **32** Za kogoś, kto uciekł do swego miasta schronienia, nie wolno wam wziąć okupu, by mógł ponownie zamieszkać w ziemi, zanim umrze arcykapłan.

33 „‚I nie wolno wam plugawić ziemi, w której jesteście; krew bowiem plugawi ziemię,[c] a za ziemię nie można dokonać przebłagania w związku z krwią, którą na niej przelano, jak tylko krwią tego, który ją przelał.[d] **34** I nie wolno wam kalać ziemi, w której mieszkacie, pośród której ja przebywam; bo ja, Jehowa, przebywam pośród synów Izraela'".[e]

36 A mężowie będący głowami domów patriarchalnych z rodziny synów Gileada, syna Machira,[f] syna Manassesa, z rodzin synów Józefa, zaczęli podchodzić i mówić wobec Mojżesza oraz naczelników, będących głowami domów patriarchalnych synów Izraela, **2** i rzekli: „Jehowa nakazał memu panu, by przez los[g] dał tę ziemię w dziedzictwo synom Izraela; ponadto mój pan otrzymał od Jehowy nakaz, by dziedzictwo Celofchada, naszego brata, dać jego córkom.[h] **3** Gdyby któryś z synów spośród innych plemion synów Izraela pojął je za żony, to dziedzictwo kobiet zostałoby odjęte od dziedzictwa naszych ojców i dodane do dziedzictwa plemienia, do którego by należały, tak iż zostałoby ono odjęte od losu naszego dziedzictwa.[i] **4** A jeśli dla synów Izraela nastanie Jubileusz,[j] dziedzictwo kobiet zostanie dodane do dziedzictwa plemienia, do którego będą należeć; tak iż ich dziedzictwo zostanie odjęte od dziedzictwa plemienia naszych ojców".

5 Wtedy Mojżesz na rozkaz Jehowy nakazał synom Izraela, mówiąc: „Plemię synów Józefa mówi słusznie. **6** Oto słowo, które Jehowa nakazał w sprawie córek Celofchada,[a] mówiąc: ‚Mogą zostać żonami tych, których sobie upodobają. Tylko powinny zostać żonami w rodzinie plemienia swych ojców.[b] **7** I żadne dziedzictwo synów Izraela nie ma przechodzić od plemienia do plemienia, gdyż synowie Izraela mają się trzymać każdy dziedzictwa plemienia swych praojców. **8** I każda córka otrzymująca w posiadanie jakieś dziedzictwo z plemion synów Izraela ma zostać żoną kogoś z rodziny plemienia swego ojca,[c] żeby synowie Izraela mogli otrzymać w posiadanie każdy dziedzictwo swych praojców. **9** I żadne dziedzictwo nie ma przechodzić od jednego plemienia do drugiego plemienia, gdyż plemiona synów Izraela mają się trzymać każde swojego dziedzictwa'".

10 Jak Jehowa nakazał Mojżeszowi, tak córki Celofchada uczyniły.[d] **11** Toteż Machla, Tirca i Chogla, i Milka, i Noa, córki Celofchada,[e] zostały żonami synów swoich stryjów. **12** Zostały żonami niektórych z rodzin synów Manassesa, syna Józefa, żeby ich dziedzictwo mogło pozostać przy plemieniu rodziny ich ojca.

13 Oto przykazania[f] i sądownicze rozstrzygnięcia, które Jehowa za pośrednictwem Mojżesza nakazał synom Izraela na pustynnych równinach moabskich nad Jordanem, naprzeciw Jerycha.[g]

ROZDZ. 35

a 1Jn 3:15

b Rdz 9:5
Wj 21:14
Pwt 19:13

c Rdz 4:10
Ps 106:38
Łk 11:50

d Rdz 9:6

e Wj 25:8
Wj 29:46
Kpł 26:12
1Kl 6:13

ROZDZ. 36

f Lb 26:29
Joz 17:1

g Lb 26:55
Lb 33:54

h Lb 27:1
Lb 27:7

i Lb 27:4

j Kpł 25:10

szpalta 2

a Lb 36:2

b Lb 36:12

c 1Kn 23:22

d Lb 36:6

e Lb 27:1

f Pwt 30:8
Joz 22:5
Kzn 12:13

g Lb 26:3
Lb 33:50
Lb 35:1

POWTÓRZONEGO PRAWA

1 Oto słowa, które Mojżesz wypowiedział do całego Izraela w regionie nadjordańskim[a] na pustkowiu, na pustynnych równinach naprzeciw Sufu, między Paranem[b] i Tofelem, i Labanem, i Chacerot,[c] i Di-Zahab; **2** od Horebu jedenaście dni drogą przez górę Seir do Kadesz-Barnea.[d] **3** A w czterdziestym[e] roku, w miesiącu jedenastym, pierwszego dnia tego miesiąca, przemówił Mojżesz do synów Izraela zgodnie ze wszystkim, co mu Jehowa nakazał w związku z nimi, **4** gdy on rozgromił Sychona,[f] króla Amorytów, który mieszkał w Cheszbonie, i Oga,[g] króla Baszanu, który mieszkał w Asztarocie,[h] w Edrei.[i] **5** W regionie nadjordańskim w ziemi moabskiej Mojżesz począł objaśniać to prawo,[j] mówiąc:

6 „Jehowa, nasz Bóg, powiedział do nas na Horebie,[k] mówiąc: ‚Wystarczająco długo mieszkaliście w tym górzystym regionie.[l] **7** Zawróćcie i wyruszcie, i udajcie się w górzysty region Amorytów[m] i do wszystkich ich sąsiadów w Arabie,[n] w górzysty region[o] i do Szefeli, i Negebu,[p] i na wybrzeże morskie,[q] do ziemi Kananejczyków,[r] i do Libanu,[s] i aż do wielkiej rzeki, rzeki Eufrat.[t] **8** Oto ja kładę tę ziemię przed wami. Wejdźcie i posiądźcie ziemię, co do której Jehowa przysiągł waszym ojcom, Abrahamowi, Izakowi[u] i Jakubowi,[v] że da ją im oraz ich potomstwu po nich’.[w]

9 „I w tymże czasie tak do was przemówiłem: ‚Nie jestem w stanie sam was nosić.[x] **10** Jehowa, wasz Bóg, pomnożył was i oto jesteście dzisiaj jak gwiazdy niebios, tak liczni.[a] **11** Oby Jehowa, Bóg waszych praojców, pomnożył was[b] tysiąckrotnie i oby wam błogosławił,[c] tak jak wam obiecał.[d] **12** Jak mogę sam nieść wasze brzemię i wasz ciężar, i waszą kłótliwość?[e] **13** Wybierzcie spośród swych plemion mężów mądrych i roztropnych[f] oraz doświadczonych,[g] żebym mógł ich ustanowić zwierzchnikami nad wami’.[h] **14** Wtedy odrzekliście mi, mówiąc: ‚Rzecz, o której powiedziałeś, że ją dla nas uczynisz, jest dobra’. **15** Wziąłem więc zwierzchników waszych plemion, mężów mądrych i doświadczonych, i ustanowiłem ich zwierzchnikami nad wami, przełożonymi nad tysiącami i przełożonymi nad setkami, i przełożonymi nad pięćdziesiątkami, i przełożonymi nad dziesiątkami, i urzędnikami wśród waszych plemion.[i]

16 „I w tymże czasie zacząłem nakazywać waszym sędziom, mówiąc: ‚Kiedy wysłuchujecie sprawy między swymi braćmi, macie rozsądzać w prawości[j] między człowiekiem a jego bratem lub jego osiadłym przybyszem.[k] **17** Nie wolno wam być stronniczymi w sądzie.[l] Macie wysłuchać zarówno małego, jak i wielkiego.[m] Nie wolno wam się ulęknąć człowieka,[n] gdyż sąd należy do Boga;[o] a sprawę, która jest dla was za trudna, macie przedłożyć mnie i ja jej wysłucham’.[p] **18** I w tymże czasie nakazałem wam wszystko, co macie czynić.

ROZDZ. 1

a Joz 22:4
b Lb 10:12
c Lb 33:18
d Lb 13:26
Pwt 9:23
Joz 14:7
e Lb 32:13
Lb 33:38
f Lb 21:23
Joz 12:2
g Lb 21:33
Neh 9:22
Ps 135:11
h Joz 9:10
i Joz 13:12
j Pwt 4:8
Pwt 17:18
Neh 8:7
k Pwt 4:15
1Kl 8:9
l Wj 19:1
Lb 10:11
Lb 10:12
m Rdz 15:16
Joz 10:6
n Pwt 3:17
Pwt 4:49
Joz 12:3
o Lb 13:17
p Rdz 12:9
Lb 21:1
q Joz 9:1
r Lb 34:2
s Joz 13:1
Joz 13:5
1Kl 9:19
t Rdz 15:18
u Rdz 26:3
v Rdz 28:13
w Rdz 12:7
Rdz 13:15
Rdz 17:7
x Wj 18:18

szpalta 2

a Rdz 15:5
Wj 32:13
Lb 26:51
Pwt 10:22
b 1Kl 3:8
1Kn 27:23
Ps 115:14
c Rdz 26:4
Wj 23:25
Prz 10:22
d Rdz 12:2
Rdz 22:17
e Wj 18:18
Lb 11:11
Lb 20:3
Lb 27:14
f 1Tm 3:2
g 1Tm 3:4
1Tm 3:6
h Wj 18:21
i Wj 18:25

j Wj 23:8; Pwt 16:18; Jn 7:24; **k** Wj 22:21; Kpł 19:34; Kpł 24:22; **l** Kpł 19:15; 1Sm 16:7; Prz 24:23; Łk 20:21; Rz 2:11; **m** Wj 23:3; Jak 2:4; **n** Prz 29:25; **o** 2Kn 19:6; **p** Wj 18:26.

19 „Potem wyruszyliśmy od Horebu i maszerowaliśmy przez całe to wielkie i straszliwe pustkowie,[a] które widzieliście, idąc drogą górzystego regionu Amorytów,[b] tak jak nam nakazał Jehowa, nasz Bóg; i w końcu przybyliśmy do Kadesz-Barnea.[c] **20** Wtedy rzekłem wam: ‚Przybyliście w górzysty region Amorytów, który daje nam Jehowa, nasz Bóg.[d] **21** Oto Jehowa, twój Bóg, wydał ci tę ziemię.[e] Wyrusz, weź ją w posiadanie, tak jak ci powiedział Jehowa, Bóg twoich praojców.[f] Nie bój się ani się nie przerażaj'.[g]

22 „Jednakże wy wszyscy podeszliście do mnie i powiedzieliście: ‚Pozwól nam wysłać przed nami mężów, żeby nam zbadali tę ziemię i przynieśli nam wiadomość o drodze, którą mamy pójść, i o miastach, do których przyjdziemy'.[h] **23** I było to czymś dobrym w moich oczach, tak iż wziąłem spośród was dwunastu mężów, po jednym z każdego plemienia.[i] **24** Potem skręcili i udali się w górzysty region,[j] i dotarli aż do doliny Eszkol,[k] i zaczęli w niej przeszpiegi. **25** I wzięli w rękę nieco owocu tej ziemi,[l] i przynieśli go nam, przynieśli nam też wiadomość, mówiąc: ‚Ziemia, którą nam daje Jehowa, nasz Bóg, jest dobra'.[m] **26** Lecz wy nie chcieliście tam pójść[n] i zaczęliście się buntować przeciwko rozkazowi Jehowy, swego Boga.[o] **27** I utyskiwaliście w swoich namiotach, mówiąc: ‚Jehowa nas znienawidził[p] i dlatego wyprowadził nas z ziemi egipskiej,[q] by nas wydać w rękę Amorytów, aby nas unicestwić.[r] **28** Dokąd idziemy? Nasi bracia sprawili, że nasze serce stopniało,[s] gdy powiedzieli: „Lud to większy i roślejszy od nas,[t] miasta wielkie i obwarowane pod niebiosa,[a] a ponadto widzieliśmy tam synów Anakitów" '.[b]

29 „Powiedziałem więc do was: ‚Nie drżyjcie ani się nie lękajcie z ich powodu.[c] **30** Jehowa, wasz Bóg, idzie przed wami. Będzie walczył za was[d] stosownie do wszystkiego, co wam uczynił w Egipcie na waszych oczach[e] **31** oraz na pustkowiu,[f] gdzie zobaczyłeś, jak Jehowa, twój Bóg, niósł cię[g] — tak jak mężczyzna niesie swego syna — przez całą drogę, którą szliście aż do przybycia na to miejsce'.[h] **32** Ale pomimo tego słowa nie wierzyliście Jehowie, swemu Bogu,[i] **33** który szedł drogą przed wami, by wyszukać dla was miejsce, żebyście mogli rozbić obóz[j] — nocą w ogniu, byście widzieli, jaką drogą macie iść, a za dnia w obłoku.[k]

34 „Przez cały ten czas Jehowa słyszał głos waszych słów. Oburzył się więc i przysiągł,[l] mówiąc: **35** ‚Żaden spośród owych mężów z tego nikczemnego pokolenia nie zobaczy tej dobrej ziemi, którą przysiągłem dać waszym ojcom,[m] **36** z wyjątkiem Kaleba, syna Jefunnego.[n] On ją zobaczy i jemu oraz jego synom dam ziemię, po której stąpał, dlatego że całkowicie podążał za Jehową.[o] **37** (Nawet na mnie Jehowa się rozsierdził z waszego powodu, mówiąc: ‚Ty też tam nie wejdziesz.[p] **38** Jozue, syn Nuna, który stoi przed tobą, on tam wejdzie'.[q] Jego umocnił,[r] gdyż on sprawi, że Izrael ją odziedziczy). **39** A wasze maleństwa, o których powiedzieliście: „Staną się łupem!",[s] i wasi synowie, którzy dzisiaj nie znają dobra ani zła — oni tam wej-

ROZDZ. 1
- a Lb 10:12; Pwt 8:15; Jer 2:6
- b Rdz 15:16; Lb 13:29
- c Lb 13:26; Lb 32:8
- d Pwt 1:7
- e Pwt 1:8; Pwt 31:6
- f Wj 23:27
- g Lb 14:9; Joz 1:9; Ps 27:1; Iz 41:10; Heb 13:6
- h Lb 13:2
- i Lb 13:3
- j Lb 13:17
- k Lb 13:24
- l Lb 13:23; Lb 13:26
- m Lb 13:27
- n Heb 10:38
- o Lb 14:1; Lb 14:4; Ps 106:24
- p Prz 19:3
- q Wj 3:8; Eze 20:6
- r Lb 14:3
- s Lb 32:9; Pwt 20:8; Joz 14:8
- t Lb 13:33; Pwt 2:10

szpalta 2
- a Lb 13:28; Pwt 9:1
- b Lb 13:22; Joz 11:21
- c Lb 14:9
- d Wj 14:14; Pwt 20:4; Joz 10:42; 2Kn 14:11; Ps 46:11
- e Lb 14:22; Ps 78:12; Ps 105:27
- f Ps 78:15
- g Wj 19:4; Pwt 32:11
- h Ps 77:20
- i Ps 78:22; Ps 106:24; Heb 3:16; Heb 3:19; Judy 5
- j Lb 10:33
- k Wj 13:21; Wj 40:36; Lb 10:34; Neh 9:12; Ps 78:14; Ps 105:39
- l Lb 14:28; Lb 14:35; Lb 32:10; Pwt 2:14; Ps 95:11; Heb 3:11
- m Lb 14:29; Dz 13:18; 1Ko 10:5; Heb 3:17

---

a Lb 14:30; o Lb 14:24; Joz 14:9; p Lb 20:12; Lb 27:13; Pwt 3:26; Ps 106:32; q Wj 33:11; Lb 11:28; Lb 14:38; r Lb 27:18; Pwt 31:7; Joz 1:6; s Lb 14:3; Lb 14:31.

dą i właśnie im ją dam, i wezmą ją w posiadanie. **40** Wy zaś zmieńcie kierunek i wyruszcie na pustkowie drogą Morza Czerwonego'.[a]

41 „Wtedy odrzekliście i powiedzieliście do mnie: ‚Zgrzeszyliśmy przeciwko Jehowie.[b] My zatem wyruszymy i będziemy walczyć zgodnie ze wszystkim, co nam nakazał Jehowa, nasz Bóg!' Przypasaliście więc każdy swój oręż wojenny i uważaliście, że z łatwością wejdziecie na tę górę.[c] **42** Lecz Jehowa rzekł do mnie: ‚Powiedz im: „Nie wolno wam wyruszyć i walczyć — gdyż nie jestem pośród was[d] — żebyście nie zostali pokonani przez waszych nieprzyjaciół" '.[e] **43** Mówiłem więc do was, a wy nie słuchaliście, lecz zaczęliście się buntować[f] przeciwko rozkazowi Jehowy i gorączkować się, i usiłowaliście wejść na tę górę.[g] **44** Wtedy Amoryci, którzy mieszkali na owej górze, wyszli naprzeciw was i ścigali was,[h] jak to czynią pszczoły, i rozprosz yli was w Seirze aż po Chormę.[i] **45** Potem wróciliście i zaczęliście płakać przed obliczem Jehowy, ale Jehowa nie wysłuchał waszego głosu[j] ani nie nadstawił ku wam ucha.[k] **46** Mieszkaliście zatem w Kadesz wiele dni — tyle dni, ile tam mieszkaliście.[l]

2 „Potem zawróciliśmy i wyruszyliśmy na pustkowie drogą Morza Czerwonego, tak jak mi powiedział Jehowa;[m] i przez wiele dni chodziliśmy wokół góry Seir. **2** W końcu Jehowa tak rzekł do mnie: **3** ‚Wystarczająco długo chodziliście wokół tej góry.[n] Skierujcie się na północ. **4** I nakaż ludowi, mówiąc: „Przechodzicie wzdłuż granicy swych braci,[o] synów Ezawa,[p] którzy mieszkają w Seirze;[q] a oni będą się was bać,[r] wy zaś bądźcie bardzo ostrożni. **5** Nie wszczynajcie z nimi walki, gdyż nie dam wam ich ziemi nawet na szerokość spodu stopy; gdyż górę Seir dałem jako posiadłość Ezawowi.[a] **6** Będziecie jeść żywność, którą nabędziecie od nich za pieniądze; a także będziecie pić wodę, którą kupicie od nich za pieniądze.[b] **7** Bo Jehowa, twój Bóg, błogosławił ci we wszystkim, co czyniła twa ręka.[c] Dobrze zna twoją wędrówkę przez to wielkie pustkowie. Przez te czterdzieści[d] lat Jehowa, twój Bóg, był z tobą. Nie brakowało ci niczego" '.[e] **8** Przeszliśmy więc dalej — z dala od naszych braci, synów Ezawa,[f] mieszkających w Seirze, z dala od drogi Araby,[g] od Elatu i od Ecjon-Geber.[h]

„Następnie zawróciliśmy i poszliśmy drogą pustkowia moabskiego.[i] **9** Wówczas Jehowa rzekł do mnie: ‚Nie nękaj Moabu ani nie wszczynaj z nimi wojny, gdyż nic z jego ziemi nie dam ci jako posiadłości, bo Ar[j] dałem jako posiadłość synom Lota.[k] **10** (Dawniej mieszkali w nim Emici,[l] lud wielki i liczny, i rosły jak Anakici.[m] **11** Również Refaitów[n] uważano za podobnych do Anakitów,[o] Moabici zaś nazywali ich Emitami. **12** A w Seirze mieszkali dawniej Choryci,[p] synowie Ezawa[q] zaś wywłaszczyli ich i wyniszczyli sprzed swego oblicza, i zamieszkali na ich miejscu[r] — tak jak Izrael ma uczynić z ziemią będącą jego posiadłością, którą im da Jehowa). **13** Teraz wstańcie i przeprawcie się przez dolinę potoku Zered'. Toteż przeprawiliśmy się przez dolinę potoku Zered.[s] **14** A dni, w których szliśmy z Kadesz-Barnea, dopóki się nie przeprawiliśmy przez dolinę potoku Zered,

ROZDZ. 1

a Lb 14:25
b Lb 14:39
c Lb 14:40
d Kpł 26:17 Lb 14:42
e Lb 14:43
f Lb 14:41 Iz 63:10 Jer 11:8 Dz 7:51
g Lb 14:44
h Pwt 28:25 Pwt 32:30
i Lb 14:45
j Ps 78:34 Prz 28:9
k Ps 66:18
l Lb 13:25

ROZDZ. 2

m Lb 14:25 Pwt 1:40
n Pwt 2:7
o Rdz 36:8 Lb 20:14 Pwt 23:7
p Rdz 27:40 Rdz 36:10
q Rdz 27:39 Rdz 36:9 Pwt 2:8
r Wj 15:15 Wj 23:27 Pwt 2:25

szpalta 2

a Rdz 32:3 Rdz 36:8 Pwt 32:8 Joz 24:4 2Kn 20:10 Dz 17:26
b Lb 20:19
c Rdz 12:2 Prz 10:22
d Pwt 8:2 Pwt 29:5 Ps 95:10 Dz 13:18
e Neh 9:21 Ps 23:1 Ps 34:9 Ps 34:10 Ps 37:25 Flp 4:19
f Lb 20:20 Lb 20:21 Lb 21:4 Sdz 11:18
g Pwt 11:30
h 2Kn 8:17
i Lb 21:13 Sdz 11:17 2Kn 20:10
j Lb 21:15 Pwt 2:18 Iz 15:1
k Rdz 19:37
l Rdz 14:5
m Lb 13:33 Joz 14:15
n Rdz 14:5 Pwt 3:11 1Kn 20:6

o Lb 13:22; Lb 13:28; Lb 13:33; Pwt 1:28; Pwt 9:2;
p Rdz 14:6; Rdz 36:20; 1Kn 1:39;
q Rdz 36:10;
r Rdz 27:39; Rdz 27:40;
s Lb 21:12.

było trzydzieści osiem lat, aż spośród obozu wyginęło całe to pokolenie wojowników, tak jak im przysiągł Jehowa.[a] **15** I ręka[b] Jehowy była na nich, by ich wypłoszyć z obozu, dopóki nie wyginą.[c]

16 „A gdy już wszyscy ci wojownicy wymarli spośród ludu,[d] **17** Jehowa rzekł jeszcze do mnie, mówiąc: **18** ‚Mijasz dzisiaj terytorium Moabu, czyli Ar,[e] **19** i zbliżysz się przed synów Ammona. Nie nękaj ich ani nie wszczynaj z nimi walki, gdyż nic z ziemi synów Ammona nie dam ci jako posiadłości, dałem ją bowiem jako posiadłość synom Lota.[f] **20** Uważano ją także za ziemię Refaitów.[g] (Dawniej mieszkali w niej Refaici, Ammonici zaś nazywali ich Zamzummitami. **21** Byli oni ludem wielkim i licznym, i rosłym jak Anakici;[h] a Jehowa ich unicestwił[i] sprzed ich oblicza, żeby ci mogli ich wywłaszczyć i zamieszkać na ich miejscu; **22** tak jak uczynił synom Ezawa mieszkającym w Seirze,[j] gdy sprzed ich oblicza unicestwił Chorytów,[k] aby mogli ich wywłaszczyć i mieszkać na ich miejscu aż po dziś dzień. **23** Awwijczyków[l] zaś mieszkających w osadach aż do Gazy[m] unicestwili Kaftoryci,[n] którzy przybyli z Kaftoru,[o] żeby zamieszkać na ich miejscu).

24 „‚Wstańcie, wyruszcie i przeprawcie się przez dolinę potoku Arnon.[p] Oto dałem w twoją rękę Sychona,[q] króla Cheszbonu, Amorytę. Zacznij więc brać w posiadanie jego ziemię i toczyć z nim wojnę. **25** Dzisiaj zacznę pod całymi niebiosami wzbudzać strach przed tobą i bojaźń przed tobą u ludów, które usłyszą wieść o tobie; i będą drżeć, i z powodu ciebie będą mieć bóle podobne do porodowych’.[r]

ROZDZ. 2

a Lb 14:33 Lb 32:11 Pwt 1:35 Ps 95:11 Ps 106:26 Eze 20:15 Heb 3:18 Judy 5
b Heb 10:31
c 1Ko 10:5
d Lb 26:64
e Lb 21:15 Lb 21:28
f Rdz 19:38 Pwt 2:9 Sdz 11:15 2Kn 20:10 Dz 17:26
g Rdz 15:20 Pwt 3:11 Joz 17:15
h Lb 13:33 Pwt 2:10 Pwt 9:2
i Wj 15:3 Ps 24:8
j Rdz 36:8
k Rdz 14:6 Rdz 36:20 Pwt 2:12
l Joz 13:3
m Rdz 10:19 Joz 11:22
n Rdz 10:14 1Kn 1:12
o Jer 47:4 Am 9:7 Dz 27:13
p Lb 21:13 Sdz 11:18
q Lb 21:23 Joz 9:10
r Wj 15:14 Wj 23:27 Pwt 11:25 Joz 2:9

szpalta 2

a Joz 13:18 Joz 21:37
b Lb 21:21
c Pwt 20:10
d Lb 21:22 Sdz 11:19
e Lb 20:19
f Pwt 2:8
g Pwt 2:9 Pwt 2:18
h Pwt 9:5 Joz 1:11
i Hi 34:11 Rz 9:18
j Lb 21:25 Ps 135:10 Ps 136:18
k Lb 32:33 Ps 135:12
l Lb 21:23 Sdz 11:20
m Pwt 20:13 Neh 9:22 Ps 135:11 Ps 136:18
n Lb 21:24 Pwt 29:7

26 „Potem z pustkowia Kedemot[a] wysłałem do Sychona,[b] króla Cheszbonu, posłańców ze słowami pokoju,[c] mówiąc: **27** ‚Pozwól mi przejść przez swoją ziemię. Pójdę tylko drogą. Nie zboczę na prawo ani na lewo.[d] **28** Będę jadł żywność, którą mi sprzedasz za pieniądze; i będę pił wodę, którą mi dasz za pieniądze. Tylko pozwól mi przejść pieszo,[e] **29** tak jak mi uczynili synowie Ezawa mieszkający w Seirze[f] i Moabici[g] mieszkający w Ar, dopóki się nie przeprawię przez Jordan do ziemi, którą daje nam Jehowa, nasz Bóg’.[h] **30** Lecz Sychon, król Cheszbonu, nie pozwolił nam, byśmy przez niego przeszli, gdyż Jehowa, twój Bóg, dopuścił, by jego duch zaciął się w uporze[i] i by jego serce zhardziało, aby go wydać w twoją rękę, tak jak dzisiaj.[j]

31 „Wówczas Jehowa rzekł do mnie: ‚Oto Sychona i jego ziemię zacząłem wydawać tobie. Zacznij brać w posiadanie jego ziemię’.[k] **32** Kiedy Sychon wyszedł, on i cały jego lud, by się z nami zmierzyć w bitwie w Jahacu,[l] **33** wtedy Jehowa, nasz Bóg, wydał go nam,[m] tak iż pokonaliśmy jego[n] oraz jego synów i cały jego lud. **34** I w tymże czasie zajęliśmy wszystkie jego miasta, i przeznaczyliśmy na zagładę każde miasto,[o] mężczyzn i kobiety, i małe dzieci. Nikogo nie pozostawiliśmy przy życiu. **35** Tylko zwierzęta domowe wzięliśmy dla siebie jako zdobycz, a także łup z miast, które zajęliśmy.[p] **36** Od Aroeru,[q] położonego nad brzegiem doliny potoku Arnon, i od miasta w tej dolinie potoku aż po Gilead nie było miejscowości, która byłaby dla nas za

o Kpł 27:28; Lb 31:17; Pwt 20:16; Pwt 20:17; **p** Joz 8:27; **q** Pwt 3:12; Pwt 4:48; Joz 13:9.

wysoko.[a] Jehowa, nasz Bóg, wydał nam je wszystkie. **37** Tylko nie zbliżyłeś się do ziemi synów Ammona,[b] do całego brzegu doliny potoku Jabbok[c] ani do miast tego górzystego regionu, ani do niczego, w związku z czym Jehowa, nasz Bóg, wydał nakaz.

3 „Potem zawróciliśmy i wyruszyliśmy drogą Baszanu. Wtedy wyszedł Og,[d] król Baszanu, on i cały jego lud, by się z nami zmierzyć w bitwie pod Edrei.[e] **2** Przeto Jehowa rzekł do mnie: ‚Nie bój się go,[f] bo jego i cały jego lud oraz jego ziemię wydam w twoją rękę; i postąpisz z nim tak, jak postąpiłeś z Sychonem,[g] królem Amorytów, który mieszkał w Cheszbonie'. **3** Toteż Jehowa, nasz Bóg, wydał w naszą rękę także Oga, króla Baszanu, i cały jego lud, i biliśmy go, aż nikt mu nie pozostał przy życiu.[h] **4** I w tymże czasie pozajmowaliśmy wszystkie jego miasta. Nie było miejscowości, której byśmy im nie wzięli, sześćdziesiąt miast,[i] cały region Argobu,[j] królestwo Oga w Baszanie.[k] **5** Wszystkie te miasta były obwarowane wysokim murem, wrotami z zasuwą, nie licząc bardzo wielu osad wiejskich. **6** Lecz przeznaczyliśmy je na zagładę,[l] tak jak postąpiliśmy z Sychonem, królem Cheszbonu, przeznaczając na zagładę każde miasto, mężczyzn, kobiety i małe dzieci.[m] **7** A wszystkie zwierzęta domowe i łup z miast wzięliśmy sobie jako zdobycz.[n]

8 „I w tymże czasie zaczęliśmy brać tę ziemię z ręki dwóch królów amoryckich,[o] którzy byli w regionie nadjordańskim, od doliny potoku Arnon[p] aż po górę Hermon[q] **9** (Sydończycy nazywali Hermon Sirionem,[r] Amoryci zaś zwykle nazywali go Senirem);[s] **10** wszystkie miasta płaskowyżu i cały Gilead, i cały Baszan aż po Salchę[a] i Edrei,[b] miasta w królestwie Oga w Baszanie. **11** Bo tylko Og, król Baszanu, pozostał z reszty Refaitów.[c] Oto jego mary były marami z żelaza. Czyż nie znajdują się w Rabbie[d] synów Ammona? Ich długość wynosi dziewięć łokci, a ich szerokość cztery łokcie według łokcia mężczyzny. **12** I w tymże czasie wzięliśmy w posiadanie tę ziemię; od Aroeru,[e] który jest obok doliny potoku Arnon, i połowę górzystego regionu Gilead, i jego miasta dałem Rubenitom i Gadytom.[f] **13** Natomiast pozostałą część Gileadu[g] i cały Baszan[h] z królestwa Oga dałem połowie plemienia Manassesa. Czyż cały region Argobu[i] z całego Baszanu nie jest zwany ziemią Refaitów?[j]

14 „Jair,[k] syn Manassesa, wziął cały region Argobu[l] aż po granicę Geszurytów[m] i Maakatytów[n] i nazwał tamte wioski Baszanu od swojego imienia Chawwot-Jair,[o] i tak jest po dziś dzień. **15** Machirowi[p] zaś dałem Gilead.[q] **16** A Rubenitom[r] i Gadytom dałem od Gileadu[s] po dolinę potoku Arnon, środek doliny potoku stanowił granicę, i aż po Jabbok, dolinę potoku, która jest granicą synów Ammona;[t] **17** oraz Arabę i Jordan, i granicę od Kinneret[u] po morze Araby, Morze Słone,[v] u stóp zboczy Pisga ku wschodowi.[w]

18 „W tymże czasie nakazałem wam, mówiąc: ‚Jehowa, wasz Bóg, dał wam tę ziemię, byście wzięli ją w posiadanie. Przeprawicie się uzbrojeni przed swymi braćmi, synami Izraela, wszyscy dzielni mężowie.[x] **19** Tylko wasze żony i wasze maleństwa oraz wasze stada (dobrze wiem, że

ROZDZ. 2

a Joz 1:5; Ps 44:3
b Pwt 3:16; Sdz 11:15
c Lb 21:24; Joz 12:2

ROZDZ. 3

d Lb 21:33; Pwt 29:7; Joz 9:10; Neh 9:22
e Joz 12:4; Joz 13:12
f Lb 14:9; Lb 21:34; Pwt 20:3
g Lb 21:24
h Lb 21:35; Joz 13:12
i Lb 32:33; Joz 13:30
j 1Kl 4:13
k Pwt 29:8
l Kpl 27:29
m Kpl 18:25; Pwt 2:34; Eze 9:6
n Pwt 2:35; Joz 8:27
o Lb 32:33
p Joz 12:2; Joz 13:9
q Joz 11:3; PnP 4:8
r Ps 29:6
s 1Kn 5:23; Eze 27:5

szpalta 2

a Joz 12:5; Joz 13:11
b Lb 21:33; Joz 13:12
c Rdz 14:5
d 2Sm 12:26; Jer 49:2
e Lb 32:34; Pwt 4:48; Joz 12:2
f Lb 32:33
g Rdz 31:21; Lb 32:39; Joz 13:31; Sdz 10:4
h Joz 13:30; 1Kn 5:23
i 1Kl 4:13
j Rdz 15:20
k 1Kn 2:22
l Pwt 3:4
m Joz 13:13; 2Sm 3:3
n Joz 12:5
o Lb 32:41
p Rdz 50:23; Joz 17:1
q Lb 32:39
r Lb 32:33
s Pwt 3:8; Joz 22:9
t Lb 21:24; Joz 12:2

u Lb 34:11; **v** Rdz 14:3; Lb 34:12; Joz 12:3; **w** Pwt 34:1; **x** Lb 32:20.

macie liczne stada) będą mieszkać w waszych miastach, które wam dałem,[a] **20** aż Jehowa zapewni odpoczynek waszym braciom, jak również wam, i także oni wezmą w posiadanie ziemię, którą Jehowa, wasz Bóg, daje im po drugiej stronie Jordanu; potem wrócicie — każdy do swej posiadłości, którą wam dałem'.[b]

21 „I w tymże czasie nakazałem Jozuemu,[c] mówiąc: ‚Twoje oczy widzą wszystko, co Jehowa, wasz Bóg, uczynił tym dwom królom. Tak samo Jehowa uczyni wszystkim królestwom, do których się tam przeprawiasz.[d] **22** Nie bójcie się ich, bo to Jehowa, wasz Bóg, walczy za was'.[e]

23 „I w tymże czasie błagałem Jehowę o łaskę, mówiąc: **24** ‚Wszechwładny Panie, Jehowo, zacząłeś swemu słudze ukazywać swą wielkość[f] i swoje silne ramię,[g] któż bowiem jest bogiem w niebiosach lub na ziemi, który by dokonywał takich czynów, jak twoje, i potężnych dzieł takich, jak twoje?[h] **25** Pozwól mi, proszę, przejść i zobaczyć tę dobrą ziemię,[i] która jest po drugiej stronie Jordanu, ten dobry górzysty region[j] i Liban'.[k] **26** A Jehowa z waszego powodu pałał na mnie strasznym gniewem[l] i nie wysłuchał mnie; lecz rzekł do mnie Jehowa: ‚Dosyć tego! Już nigdy mi o tym nie mów. **27** Wstąp na szczyt Pisga[m] i podnieś oczy na zachód i na północ, i na południe, i na wschód, i spójrz swymi oczami, bo nie przejdziesz przez ten Jordan.[n] **28** I powierz[o] obowiązki Jozuemu, i zachęć go oraz wzmocnij, gdyż to on przeprawi się[p] przed tym ludem i to za jego sprawą odziedziczą oni ziemię, którą ty ujrzysz'.[q] **29** Przez cały ten czas mieszkaliśmy w dolinie naprzeciw Bet-Peor.[a]

4 „A teraz, Izraelu, słuchaj przepisów i sądowniczych rozstrzygnięć, których uczę was spełniać, żebyście mogli żyć[b] i wszedłszy, wziąć w posiadanie ziemię, którą wam daje Jehowa, Bóg waszych praojców. **2** Nie wolno wam nic dodać do słowa, które wam nakazuję, ani nie wolno wam nic z niego ująć,[c] tak aby zachowywać przykazania Jehowy, waszego Boga, które wam nakazuję.

3 „Wasze oczy widziały, co Jehowa uczynił w związku z Baalem z Peor,[d] że każdego mężczyznę, który chodził za Baalem z Peor, Jehowa, twój Bóg, unicestwił spośród ciebie.[e] **4** Lecz wy, którzy lgniecie[f] do Jehowy, swego Boga, wszyscy dzisiaj żyjecie. **5** Oto uczyłem was przepisów[g] i sądowniczych rozstrzygnięć,[h] tak jak Jehowa, mój Bóg, mi nakazał, abyście tak postępowali w ziemi, do której się udajecie, żeby ją wziąć w posiadanie. **6** Zachowujcie je więc i spełniajcie, gdyż jest to mądrość[i] wasza i wasze zrozumienie[j] w oczach ludów, które usłyszawszy wszystkie te przepisy, powiedzą: ‚Ten wielki naród jest niewątpliwie ludem mądrym i odznaczającym się zrozumieniem'.[k] **7** Bo któryż wielki naród[l] ma bogów będących tak blisko, jak blisko jest Jehowa, nasz Bóg, ilekroć go wzywamy?[m] **8** I któryż wielki naród ma takie prawe przepisy i sądownicze rozstrzygnięcia, jak całe to prawo, które dzisiaj kładę przed wami?[n]

9 „Tylko miej się na baczności i pilnie zważaj na swą duszę,[o]

ROZDZ. 3

a Joz 1:14
b Joz 1:15
Joz 22:4
Joz 22:8
c Lb 11:28
Lb 14:30
Lb 27:18
d Joz 10:25
e Wj 14:14
Wj 15:3
Lb 21:34
Pwt 1:30
Pwt 20:4
Joz 10:42
f Wj 34:6
Pwt 11:2
Ps 145:3
Jer 32:18
g Wj 15:16
Ps 44:3
h Wj 15:11
2Sm 7:22
1Kl 8:23
Ps 71:19
Ps 86:8
Jer 10:6
Jer 49:19
i Wj 3:8
Pwt 4:22
Pwt 11:12
Eze 20:6
j Pwt 1:7
k Joz 13:5
1Kl 9:19
l Lb 20:12
Lb 27:14
Pwt 31:2
Ps 106:32
m Lb 21:20
Lb 27:12
Pwt 34:1
n Pwt 34:4
o Lb 27:19
Pwt 1:38
Pwt 31:7
p Joz 1:2
Dz 7:45
q Joz 3:7

szpalta 2

a Pwt 4:46
Pwt 34:6
Joz 13:20

ROZDZ. 4

b Kpl 18:5
Eze 20:11
Rz 10:5
c Pwt 12:32
Joz 1:7
Prz 30:6
Obj 22:18
d Lb 25:3
Joz 22:17
Ps 106:28
Oz 9:10
1Ko 10:7
e Lb 25:5
Lb 25:9
1Ko 10:8
f Pwt 10:20
Pwt 13:4
Joz 22:5
g Kpl 10:11
Kpl 26:46
Lb 30:16
h Kpl 25:18
Lb 36:13
Pwt 6:1

i 1Kl 2:3; Ps 19:7; Ps 107:43; Ps 111:10; Ps 119:98; Prz 10:8; Jer 8:9; **j** Ps 119:100; Prz 4:7; **k** 1Kl 4:34; 1Kl 10:7; Dn 1:20; **l** 2Sm 7:23; **m** Wj 25:8; Kpl 26:12; Pwt 5:26; Ps 46:1; Ps 145:18; **n** Ps 78:5; Ps 147:19; **o** Prz 4:23; Prz 19:16.

żebyś nie zapomniał o rzeczach, które widziały twoje oczy,[a] i żeby one nie odstępowały od twego serca przez wszystkie dni twego życia;[b] i będziesz o nich opowiadał swoim synom i swoim wnukom,[c] **10** o dniu, w którym stanąłeś przed Jehową, swoim Bogiem, na Horebie,[d] gdy Jehowa rzekł do mnie: ‚Zgromadź mi lud, bym dał im słyszeć moje słowa,[e] żeby nauczyli się mnie bać[f] przez wszystkie dni swego życia na ziemi i żeby uczyli swych synów'.[g]

11 „Toteż zbliżyliście się i stanęliście u stóp tej góry, a góra płonęła ogniem aż do samego środka nieba; były tam ciemność, obłok i gęsty mrok.[h] **12** I Jehowa przemówił do was spośród ognia.[i] Słyszeliście dźwięk słów, lecz nie widzieliście żadnej postaci[j] — nic oprócz głosu.[k] **13** I oznajmił wam swe przymierze,[l] które nakazał wam zachowywać, Dziesięć Słów,[m] po czym wypisał je na dwóch tablicach kamiennych.[n] **14** I mnie w tymże czasie Jehowa nakazał nauczać was przepisów i sądowniczych rozstrzygnięć, abyście ich przestrzegali w ziemi, do której się przeprawiacie, by wziąć ją w posiadanie.[o]

15 „I pilnie zważajcie na swe dusze,[p] gdyż nie widzieliście żadnej postaci[q] w dniu, gdy Jehowa mówił do was na Horebie spośród ognia, **16** żebyście nie postąpili zgubnie[r] i nie zrobili sobie rzeźbionego wizerunku, postaci jakiegokolwiek symbolu, podobizny mężczyzny lub kobiety,[s] **17** podobizny jakiegokolwiek zwierzęcia, które jest na ziemi,[t] podobizny jakiegokolwiek skrzydlatego ptaka, który lata pod niebiosami,[u] **18** podobizny czegokolwiek, co się porusza po ziemi, podobizny jakiejkolwiek ryby,[a] która jest w wodach pod ziemią; **19** i żebyś nie podniósł oczu ku niebiosom, a widząc słońce i księżyc, i gwiazdy, cały zastęp niebios, w końcu nie został zwiedziony i nie kłaniał się, i nie służył im[b] — Jehowa, twój Bóg, przydzielił je wszystkim ludom pod całymi niebiosami.[c] **20** Ale to was wziął Jehowa, żeby was wyprowadzić z pieca do wytopu żelaza,[d] z Egiptu, byście się stali ludem stanowiącym jego osobistą własność,[e] jak to jest dzisiaj.

21 „I Jehowa rozsierdził się na mnie z waszego powodu,[f] tak iż przysiągł, że nie przejdę przez Jordan ani nie wejdę do dobrej ziemi, którą Jehowa, twój Bóg, daje ci jako dziedzictwo.[g] **22** Ja bowiem umrę w tej ziemi.[h] Nie przeprawię się przez Jordan, lecz wy się przeprawicie i weźmiecie w posiadanie tę dobrą ziemię. **23** Strzeżcie się, byście nie zapomnieli o przymierzu Jehowy, swego Boga, które on z wami zawarł,[i] i byście nie zrobili sobie rzeźbionego wizerunku, postaci czegokolwiek, w związku z czym Jehowa, twój Bóg, dał ci nakaz.[j] **24** Bo Jehowa, twój Bóg, jest ogniem trawiącym,[k] Bogiem wymagającym wyłącznego oddania.[l]

25 „Jeżeli zostaniesz ojcem synów i wnuków i będziecie długo przebywać w tej ziemi, i postąpicie zgubnie,[m] i zrobicie rzeźbiony wizerunek,[n] postać czegokolwiek, i popełnicie zło w oczach Jehowy, swego Boga,[o] tak iż go obrazicie, **26** to biorę dziś za świadków przeciwko wam niebiosa i ziemię,[p] że z całą pewnością szybko wyginiecie z ziemi,

ROZDZ. 4

a Prz 4:21
b Prz 3:1
Prz 7:1
Heb 2:1
c Rdz 18:19
Pwt 6:7
Ps 78:5
d Pwt 5:2
e Wj 19:9
Heb 12:25
f Wj 20:20
Pwt 5:29
1Sm 12:24
Łk 1:50
g Prz 22:6
Ef 6:4
h Wj 19:18
Pwt 5:23
Heb 12:18
i Pwt 9:10
Pwt 10:4
j Pwt 4:15
Iz 40:18
Jn 1:18
Jn 4:24
k Wj 20:22
Heb 12:19
l Wj 19:5
Pwt 5:2
Pwt 9:9
Heb 9:20
m Wj 20:1
Wj 34:28
Pwt 10:4
n Wj 24:12
Wj 31:18
Wj 32:19
Wj 34:1
o Ps 105:44
p Pwt 6:24
Joz 23:11
q Pwt 4:12
r Wj 32:7
s Wj 20:4
Pwt 27:15
Iz 40:18
Dz 17:29
1Ko 10:14
t Rz 1:23
u Pwt 5:8

szpalta 2

a 1Sm 5:4
b Pwt 17:3
2Kl 17:16
Jer 8:2
Eze 8:16
Sof 1:5
Dz 7:43
c Ps 136:7
Jer 31:35
d 1Kl 8:51
Jer 11:4
e Wj 19:5
Pwt 9:26
1Kl 8:53
Ps 135:4
f Lb 20:12
Pwt 3:26
g Pwt 31:2
Ps 106:32
h Pwt 3:27
i Wj 19:5
Wj 24:3
j Wj 20:4
Pwt 4:16
1Ko 10:14

k Wj 24:17; Pwt 9:3; Heb 12:29; **l** Wj 20:5; Wj 34:14; Lb 25:11; Joz 24:19; Nah 1:2; Łk 10:27; **m** Wj 32:7; Pwt 4:16; **n** Sdz 18:30; 2Kl 17:16; 2Kl 21:7; Iz 42:8; **o** 2Kl 17:17; **p** Pwt 30:19; Pwt 31:28; Iz 1:2.

do której się przeprawiacie przez Jordan, by ją wziąć w posiadanie. Nie przedłużycie swoich dni na niej, gdyż niechybnie zostaniecie unicestwieni.[a] **27** I Jehowa rozproszy was pomiędzy ludy,[b] i pozostanie was mała[c] liczba pośród narodów, do których Jehowa was wypędzi. **28** I tam przyjdzie wam służyć bogom,[d] wytworowi rąk człowieka, drewnu i kamieniowi,[e] które nie widzą ani nie słyszą, ani nie jedzą, ani nie wąchają.[f]

29 „Jeśli stamtąd będziecie szukać Jehowy, swego Boga, to z pewnością go znajdziesz,[g] będziesz bowiem pytał o niego całym swym sercem i całą swą duszą.[h] **30** Gdy będziesz w opałach i wszystkie te słowa odnajdą cię na końcu dni, wtedy wrócisz do Jehowy, swego Boga,[i] i będziesz słuchał jego głosu.[j] **31** Bo Jehowa, twój Bóg, jest Bogiem miłosiernym.[k] Nie odrzuci cię ani nie doprowadzi do zguby, ani nie zapomni o przymierzu[l] z twymi praojcami, które im przysiągł.

32 „A teraz pytaj, proszę, o dawniejsze dni,[m] które były przed tobą, począwszy od dnia, gdy Bóg stworzył człowieka na ziemi[n] i od jednego krańca niebios aż po drugi kraniec niebios: Czy zdarzyło się coś tak wielkiego jak to lub czy słyszano coś takiego jak to?[o] **33** Czy któryś inny lud słyszał głos Boga mówiącego spośród ognia, tak jak ty słyszałeś, i pozostał przy życiu?[p] **34** Albo czy Bóg usiłował przyjść, by wziąć sobie naród spośród innego narodu przez dowody,[q] znaki[r] i cuda,[s] i wojnę,[t] i silną rękę,[u] i wyciągnięte ramię,[v] i wielką grozę[w] — jak to wszystko, co na waszych oczach uczynił dla was w Egipcie Jehowa, wasz Bóg? **35** Tobie pokazano, abyś poznał, że Jehowa jest prawdziwym Bogiem;[a] nie ma innego oprócz niego.[b] **36** Dał ci słyszeć z niebios swój głos, by cię korygować; i na ziemi dał ci zobaczyć wielki ogień, a jego słowa słyszałeś ze środka ognia.[c]

37 „A [mimo to dalej żyjesz], gdyż umiłował twoich praojców, tak iż wybrał ich potomstwo po nich[d] i pod swoim okiem wyprowadził cię z Egiptu swą wielką mocą,[e] **38** by przed tobą wypędzić narody większe i potężniejsze od ciebie, aby cię wprowadzić i by ci dać ich ziemię jako dziedzictwo, jak w dniu dzisiejszym.[f] **39** Dobrze wiesz dzisiaj i przywołaj sobie do serca, że Jehowa to prawdziwy Bóg w niebiosach w górze i na ziemi w dole.[g] Nie ma innego.[h] **40** I zachowuj jego przepisy[i] i jego przykazania, które ci dzisiaj nakazuję, aby się dobrze działo tobie[j] i twoim synom po tobie i abyś przedłużył swoje dni na ziemi, którą ci daje Jehowa, twój Bóg[k] — zawsze”.

41 W owym czasie Mojżesz wydzielił trzy miasta po stronie Jordanu ku wschodowi słońca,[l] **42** by mógł tam uciec zabójca, który nieumyślnie zabije swego bliźniego,[m] nie mając go przedtem w nienawiści;[n] i ucieknie do jednego z tych miast, i będzie żył,[o] **43** mianowicie Becer[p] na pustkowiu na płaskowyżu dla Rubenitów i Ramot[q] w Gileadzie dla Gadytów oraz Golan[r] w Baszanie dla Manassesytów.[s]

44 Oto prawo,[t] które Mojżesz przedłożył synom Izraela. **45** Są to świadectwa[u] i przepisy[v] oraz sądownicze rozstrzygnię-

ROZDZ. 4

a Kpl 18:28 Kpl 26:32 Pwt 29:28 Joz 23:16 Iz 24:1

b Pwt 28:64 Neh 1:8 Eze 12:15

c Pwt 28:62

d Jer 16:13 Eze 20:39

e Pwt 28:36 Eze 20:32

f Ps 115:5 Ps 135:16 Iz 44:9 Obj 9:20

g Pwt 30:10 2Kn 15:4 2Kn 15:15

h Pwt 30:2 1Kl 8:48 Jer 29:13 Jl 2:12

i Pwt 30:10 2Kn 33:13 Neh 1:9

j Jer 7:23

k Wj 34:6 Pwt 30:3 2Kn 30:9 Neh 9:31 Ps 86:15 Iz 54:7 Iz 55:7 2Ko 1:3

l Kpl 26:42 Ps 105:8 Łk 1:72

m Ps 44:1

n Rdz 2:7

o Wj 15:11

p Pwt 5:26

q Pwt 7:19

r Wj 7:3

s Ps 105:27

t Wj 15:3

u Wj 13:3 Pwt 6:21

v Wj 6:6

w Pwt 26:8 Ps 78:49 Jer 32:21

SZPALTA 2

a Wj 3:14 Wj 6:7 1Kl 18:37 2Kl 19:19 Ps 83:18

b Wj 15:11 Pwt 32:39 1Sm 2:2 Iz 45:18 Mk 12:32

c Wj 19:18 Wj 20:22 Pwt 4:12 Pwt 4:15 Pwt 4:33 Neh 9:13 Heb 12:18 Heb 12:25

d Pwt 10:15 Ps 105:6

e Wj 13:14 Jer 32:21

f Wj 23:28; Pwt 7:1; Pwt 9:1; Joz 3:10; Ps 44:2; **g** Joz 2:11; 2Kn 20:6; Ps 135:6; Dn 4:35; **h** Pwt 4:35; Iz 44:6; **i** Pwt 4:5; **j** Pwt 5:16; **k** Rdz 48:4; **l** Lb 35:14; **m** Lb 35:11; Lb 35:22; **n** Pwt 19:4; **o** Lb 35:25; **p** Joz 21:36; **q** Joz 21:38; **r** Joz 21:27; **s** Joz 20:8; **t** Pwt 17:18; Pwt 27:3; Mal 4:4; Jn 1:17; Gal 3:24; **u** Pwt 6:17; 1Kl 2:3; **v** Kpl 26:46; Pwt 4:1.

cia,[a] które Mojżesz oznajmił synom Izraela, gdy wyszli z Egiptu, **46** w regionie nadjordańskim, w dolinie naprzeciw Bet-Peor,[b] w ziemi Sychona, króla Amorytów, który mieszkał w Cheszbonie,[c] a którego Mojżesz i synowie Izraela rozgromili po wyjściu z Egiptu.[d] **47** I wzięli w posiadanie jego ziemię oraz ziemię Oga,[e] króla Baszanu, dwóch królów Amorytów, którzy byli w regionie nadjordańskim — ku wschodowi słońca, **48** od Aroeru,[f] który się znajduje na skraju doliny potoku Arnon, aż po górę Sijon, to znaczy Hermon,[g] **49** i całą Arabę[h] w regionie nadjordańskim ku wschodowi, i aż po morze Araby[i] u stóp zboczy Pisga.[j]

5 I Mojżesz, zwoławszy cały Izrael,[k] zaczął do nich mówić: „Słuchaj, Izraelu, przepisów i sądowniczych rozstrzygnięć,[l] które dzisiaj mówię do waszych uszu, i uczcie się ich oraz starannie je spełniajcie.[m] **2** Jehowa, nasz Bóg, zawarł z nami przymierze na Horebie.[n] **3** Nie z naszymi praojcami zawarł Jehowa to przymierze, lecz z nami, z nami wszystkimi, którzy tu dziś żywi jesteśmy. **4** Twarzą w twarz Jehowa rozmawiał z wami na tej górze spośród ognia.[o] **5** W tymże czasie stałem między Jehową a wami,[p] by opowiedzieć wam słowo Jehowy (wy bowiem baliście się tego ognia i nie wstąpiliście na górę),[q] mówiące:

6 „‚Jam jest Jehowa, twój Bóg,[r] który cię wyprowadził z ziemi egipskiej, z domu niewolników.[s] **7** Nigdy nie wolno ci mieć innych bogów na przekór mojemu obliczu.[t]

8 „‚Nie wolno ci robić sobie rzeźbionego wizerunku,[u] żadnej postaci[v] podobnej do czegokolwiek, co jest w niebiosach w górze, albo tego, co jest na ziemi na dole, lub tego, co jest w wodach pod ziemią. **9** Nie wolno ci kłaniać się im ani dać się namówić do służenia im,[a] gdyż ja, Jehowa, twój Bóg, jestem Bogiem wymagającym wyłącznego oddania,[b] zsyłającym karę za przewinienie ojców na synów i na trzecie pokolenie, i na czwarte pokolenie, w wypadku tych, którzy mnie nienawidzą,[c] **10** lecz okazującym lojalną życzliwość tysiącznemu pokoleniu w wypadku tych, którzy mnie miłują i przestrzegają moich przykazań.[d]

11 „‚Nie wolno ci używać imienia Jehowy, twego Boga, w sposób niegodny,[e] bo Jehowa nie pozostawi bez ukarania tego, kto używa jego imienia w sposób niegodny.[f]

12 „‚Zachowując dzień sabatu, by go uważać za święty, tak jak ci nakazał Jehowa, twój Bóg,[g] **13** przez sześć dni masz pracować i wykonywać wszelką swą pracę.[h] **14** Ale dzień siódmy jest sabatem dla Jehowy, twego Boga.[i] Nie masz wykonywać żadnej pracy[j] — ty ani twój syn, ani twoja córka, ani twój niewolnik, ani twoja niewolnica, ani twój byk, ani twój osioł, ani żadne z twoich zwierząt domowych, ani twój osiadły przybysz, który jest w twoich bramach,[k] aby twój niewolnik i twoja niewolnica mogli odpocząć tak samo jak ty.[l] **15** I pamiętaj, że byłeś niewolnikiem w ziemi egipskiej[m] i że Jehowa, twój Bóg, wyprowadził cię stamtąd silną ręką i wyciągniętym ramieniem.[n] Dlatego Jehowa, twój Bóg, nakazał ci obchodzić dzień sabatu.[o]

ROZDZ. 4

a Kpł 18:5; Pwt 4:5; Neh 9:13; Ps 119:164; Eze 20:11
b Pwt 1:5; Pwt 3:29
c Lb 21:26
d Lb 21:24
e Lb 21:33; Pwt 3:4; Pwt 29:7
f Pwt 2:36; Pwt 3:12
g Pwt 3:9; Joz 11:3
h Pwt 1:7; Joz 12:3
i Rdz 14:3; Pwt 3:17
j Pwt 34:1

ROZDZ. 5

k Pwt 1:1; Pwt 29:10
l Pwt 4:5
m Pwt 4:1
n Wj 19:5; Pwt 4:23; Heb 9:19
o Wj 19:9; Wj 19:18; Wj 20:22; Pwt 4:33; Dz 7:38
p Wj 20:19; Pwt 34:10; Gal 3:19
q Wj 19:16
r Ps 81:10; Oz 13:4
s Wj 13:3; Wj 20:2
t Wj 20:3; 2Kl 17:35; Jer 25:6
u Wj 20:4; Kpl 26:1; Pwt 4:16; Pwt 4:23; Pwt 27:15
v Dz 17:29

szpalta 2

a Wj 23:24; Dn 3:18; 1Ko 10:14
b Wj 34:14; Pwt 4:24; Joz 24:19; Iz 42:8; Nah 1:2; Mt 4:10
c Wj 20:5; Wj 34:7; 1Kl 21:29; Mt 23:35
d Wj 20:6; Jer 32:18; Dn 9:4; Rz 11:28
e Wj 20:7; Wj 22:28; Kpl 19:12

f Kpł 24:16; **g** Wj 16:23; Wj 20:8; Wj 31:13; **h** Wj 20:9; Wj 23:12; Wj 34:21; **i** Wj 16:29; **j** Neh 13:15; **k** Wj 20:10; Wj 23:12; Kpl 24:22; **l** Pwt 10:17; Rz 2:11; Ef 6:9; **m** Pwt 15:15; Pwt 24:18; **n** Wj 6:6; Pwt 4:34; Iz 63:12; **o** Wj 31:17.

16 „‚Szanuj swego ojca i swą matkę,[a] tak jak ci nakazał Jehowa, twój Bóg; aby długo trwały twoje dni i aby ci się dobrze działo[b] na ziemi, którą daje ci Jehowa, twój Bóg.

17 „‚Nie wolno ci mordować.[c]

18 „‚Nie wolno ci cudzołożyć.[d]

19 „‚Nie wolno ci kraść.[e]

20 „‚Nie wolno ci fałszywie świadczyć przeciw swemu bliźniemu.[f]

21 „‚Nie wolno ci pożądać żony twego bliźniego.[g] Ani nie wolno ci samolubnie pragnąć domu twego bliźniego, jego pola ani jego niewolnika, ani jego niewolnicy, jego byka ani jego osła, ani niczego, co należy do twego bliźniego’.[h]

22 „Te Słowa Jehowa wyrzekł do całego waszego zboru na tej górze spośród ognia,[i] obłoku i gęstego mroku, głosem donośnym, i niczego nie dodał; potem wypisał je na dwóch tablicach kamiennych i dał je mnie.[j]

23 „I skoro tylko usłyszeliście głos spośród ciemności, gdy góra płonęła ogniem,[k] zaczęliście do mnie podchodzić, wszyscy zwierzchnicy waszych plemion i wasi starsi. **24** Potem powiedzieliście: ‚Oto Jehowa, nasz Bóg, ukazał nam swą chwałę i swą wielkość i usłyszeliśmy jego głos spośród ognia.[l] Dzisiaj zobaczyliśmy, że Bóg może rozmawiać z człowiekiem i ten może pozostać przy życiu.[m] **25** A teraz czemuż mielibyśmy umierać, wszak ten wielki ogień może nas strawić?[n] Jeśli jeszcze raz usłyszymy głos Jehowy, naszego Boga, to na pewno pomrzemy.[o] **26** Czyż jest bowiem ktoś z wszelkiego ciała, kto by usłyszał, tak jak my, głos Boga żywego[p] mówiącego spośród ognia, a mimo to dalej żył? **27** Ty sam podejdź i wysłuchaj wszystkiego, co powie Jehowa, nasz Bóg; i będziesz nam mówił wszystko, co ci powie Jehowa, nasz Bóg,[a] a my będziemy słuchać i czynić’.

28 „Jehowa słyszał więc głos waszych słów, gdy mówiliście do mnie, i przemówił do mnie Jehowa: ‚Usłyszałem głos słów tego ludu, które do ciebie wyrzekli. Dobrze postąpili we wszystkim, co powiedzieli.[b] **29** Oby tylko pobudzali swoje serce, by się mnie bało[c] i zawsze przestrzegało wszystkich moich przykazań,[d] żeby się dobrze wiodło im oraz ich synom po czas niezmierzony![e] **30** Idź im powiedzieć: „Wróćcie do domu, do swych namiotów”. **31** Ty zaś stój tu obok mnie, a oznajmię ci wszelkie przykazanie i przepisy, i sądownicze rozstrzygnięcia, jakich masz ich uczyć[f] i jakie oni mają spełniać w ziemi, którą im daję, by ją wzięli w posiadanie’. **32** A wy zatroszczcie się o to, by czynić tak, jak wam nakazał Jehowa, wasz Bóg.[g] Nie wolno wam zbaczać w prawo ani w lewo.[h] **33** Całą drogą, którą wam nakazał Jehowa, wasz Bóg, macie kroczyć,[i] abyście żyli i aby się wam dobrze wiodło,[j] i abyście przedłużyli swoje dni na ziemi, którą weźmiecie w posiadanie.

6 „Oto przykazanie, przepisy i sądownicze rozstrzygnięcia, których Jehowa, wasz Bóg, kazał was nauczać,[k] abyście je spełniali w ziemi, do której się przeprawiacie, by wziąć ją w posiadanie; **2** żebyś się bał[l] Jehowy, swego Boga, tak byś przestrzegał wszystkich jego ustaw i przykazań, które ci nakazuję — ty i twój

ROZDZ. 5

a Wj 21:15 Kpł 19:3 Pwt 27:16 Prz 1:8 Mk 7:10

b Wj 20:12 Ef 6:3

c Rdz 9:6 Wj 20:13 Lb 35:21 Mt 5:21 Rz 13:9

d Wj 20:14 Prz 6:32 1Ko 6:18 Heb 13:4

e Wj 20:15 Kpł 19:11 Prz 30:9 1Ko 6:10 Ef 4:28

f Wj 20:16 Wj 23:1 Kpł 19:16 Pwt 19:16 Prz 6:19 Prz 19:5

g 2Sm 11:3 Mt 5:28

h Wj 20:17 1Kl 21:4 Łk 12:15 Rz 7:7

i Wj 19:9 Wj 19:18 Pwt 4:12

j Wj 24:12 Wj 31:18 Pwt 4:13

k Wj 20:18 Heb 12:18

l Wj 19:18 Wj 24:17 Pwt 4:36

m Pwt 4:33

n Heb 12:29

o Wj 20:19 Pwt 18:16 Dz 7:38 Gal 3:19

p Pwt 4:33 Pwt 5:5 Ps 29:4 1Ts 1:9

szpalta 2

a Wj 20:19 Heb 12:19

b Pwt 18:17

c Pwt 10:12 Hi 28:28 Prz 1:7 Mt 10:28 1Pt 2:17

d Prz 4:4 Prz 7:2 Kzn 12:13 Iz 48:18 1Jn 5:3

e Ps 19:11 Jak 1:25

f Pwt 4:45 Pwt 6:1 Eze 20:11 Mal 4:4 Gal 3:19

g Pwt 6:3 Pwt 6:25 Pwt 8:1

h Pwt 12:32 Joz 1:7 Prz 4:27

i Pwt 10:12; Jer 7:23; **j** Pwt 4:40; Pwt 12:28; Prz 19:16; Rz 10:5; **ROZDZ. 6** **k** Pwt 4:1; Pwt 4:10; **l** Wj 20:20; Joz 24:14; Hi 28:28; Ps 111:10; Ps 128:1.

syn, i twój wnuk[a] — przez wszystkie dni twego życia, i żeby twoje dni trwały długo.[b] **3** Słuchaj, Izraelu, i dbaj o to, by wprowadzać je w czyn,[c] aby ci się dobrze wiodło[d] i abyście się stali bardzo liczni, tak jak Jehowa, Bóg twoich praojców, obiecał ci[e] co do ziemi mlekiem i miodem płynącej.

4 „Słuchaj, Izraelu: Jehowa, nasz Bóg, to jeden Jehowa.[f] **5** A ty masz miłować Jehowę, twojego Boga, całym swym sercem[g] i całą swą duszą,[h] i całą swą siłą życiową.[i] **6** I te słowa, które ci dzisiaj nakazuję, mają być w twoim sercu;[j] **7** i wpajaj je swym synom,[k] i mów o nich, gdy siedzisz w domu i gdy idziesz drogą, i gdy się kładziesz,[l] i gdy wstajesz. **8** I przywiąż je jako znak do swej ręki,[m] i będą ci służyć za przepaskę między twymi oczami;[n] **9** i wypisz je na odrzwiach swego domu i na swoich bramach.[o]

10 „A gdy Jehowa, twój Bóg, wprowadzi cię do ziemi, co do której przysiągł twoim praojcom, Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi, że da ją tobie[p] — wielkie i piękne miasta, których nie budowałeś,[q] **11** i domy, których nie napełniałeś, pełne wszelkich dobrych rzeczy, i wykute cysterny, których nie wykuwałeś, winnice i drzewa oliwne, których nie sadziłeś — i będziesz jadł, i się nasycisz,[r] **12** uważaj, żebyś nie zapomniał[s] o Jehowie, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej, z domu niewolników. **13** Jehowy, twego Boga, masz się bać[t] i jemu masz służyć,[u] i na jego imię masz przysięgać.[v] **14** Nie wolno wam chodzić za innymi bogami, za żadnymi bogami okolicznych ludów[w] **15** (bo Jehowa, twój Bóg pośród ciebie, jest Bogiem wymagającym wyłącznego oddania),[a] żeby czasem Jehowa, twój Bóg, nie zapłonął na ciebie gniewem[b] i nie musiał cię unicestwić z powierzchni ziemi.[c]

16 „Jehowy, waszego Boga, nie wolno wam wystawiać na próbę,[d] jak go wystawiliście na próbę w Massa.[e] **17** Macie bezwarunkowo przestrzegać przykazań Jehowy, swego Boga,[f] oraz jego świadectw[g] i przepisów,[h] które ci nakazał.[i] **18** I czyń, co słuszne i dobre w oczach Jehowy, aby ci się dobrze wiodło[j] i abyś wszedł i wziął w posiadanie dobrą ziemię, co do której Jehowa przysiągł twoim praojcom[k] — **19** usuwając sprzed twego oblicza wszystkich twych nieprzyjaciół, tak jak Jehowa obiecał.[l]

20 „Jeśli twój syn zapyta cię któregoś dnia w przyszłości,[m] mówiąc: ‚Co oznaczają świadectwa i przepisy oraz sądownicze rozstrzygnięcia, które wam nakazał Jehowa, nasz Bóg?', **21** to powiesz swemu synowi: ‚Byliśmy niewolnikami faraona w Egipcie, ale Jehowa silną ręką wyprowadził nas z Egiptu.[n] **22** Toteż na naszych oczach Jehowa zsyłał wielkie i złowieszcze znaki i cuda[o] na Egipt, na faraona i na wszystkich jego domowników.[p] **23** I wyprowadził nas stamtąd, żeby nas tu przyprowadzić, by dać nam ziemię, co do której przysiągł naszym praojcom.[q] **24** Dlatego Jehowa nakazał nam wprowadzać w czyn wszystkie te przepisy,[r] zawsze bać się Jehowy, naszego Boga, dla naszego dobra,[s] abyśmy pozostali przy życiu, jak w dniu dzisiejszym.[t]

ROZDZ. 6

a Rdz 18:19; Pwt 4:9
b Pwt 5:16; Prz 3:2
c Pwt 5:32; 2Kl 21:8
d Kzn 8:12; Iz 3:10
e Rdz 13:16
f Pwt 5:7; Iz 42:8; Za 14:9; Mk 12:29; 1Ko 8:6
g Pwt 10:12; Mt 22:37
h Pwt 11:13; Pwt 30:6
i Mk 12:30; Łk 10:27
j Pwt 11:18; Prz 7:3
k Rdz 18:19; Pwt 4:9; Pwt 11:19; Prz 22:6; Ef 6:4
l Prz 6:22
m Prz 3:3; Prz 7:3
n Wj 13:9; Wj 13:16; Pwt 11:18
o Pwt 11:20
p Rdz 15:18
q Joz 24:13; Ps 105:44
r Pwt 8:10
s Sdz 3:7; Jer 2:32
t Pwt 10:12; Pwt 13:4; Ps 34:9; Ps 128:1
u Łk 4:8
v Pwt 10:20; Sdz 21:7; Jer 12:16
w Wj 34:14; Pwt 8:19; Jer 25:6

szpalta 2

a Wj 20:5; Pwt 4:24; Joz 24:19; Nah 1:2
b Wj 32:10; Lb 25:3; Pwt 11:17; Sdz 2:14
c 1Kl 13:34; 2Kl 17:18
d Mt 4:7; Łk 4:12; 1Ko 10:9
e Wj 17:2; Pwt 33:8; Ps 95:8; Heb 3:8
f Pwt 11:13; Eze 20:11
g 1Kl 2:3
h Pwt 4:1; Neh 9:13
i Pwt 11:22; Ps 119:4

j Pwt 5:33; **k** Rdz 15:18; **l** Wj 23:30; Lb 33:52; **m** Wj 13:14; **n** Wj 15:6; **o** Wj 7:3; Pwt 7:19; **p** Pwt 4:34; **q** Wj 13:5; Pwt 1:8; **r** Pwt 5:1; 1Kl 2:3; **s** Pwt 10:12; Ps 111:10; Prz 14:27; Kzn 8:12; **t** Pwt 4:1; Łk 10:28; Gal 3:12.

25 A będzie to dla nas oznaczać prawość[a] – że dbamy o to, by wprowadzać w czyn całe to przykazanie przed obliczem Jehowy, naszego Boga, tak jak nam nakazał'.[b]

7 „Gdy Jehowa, twój Bóg, wprowadzi cię w końcu do ziemi, do której idziesz, by wziąć ją w posiadanie,[c] wypędzi sprzed twego oblicza liczne narody:[d] Hetytów[e] i Girgaszytów,[f] i Amorytów,[g] i Kananejczyków,[h] i Peryzzytów,[i] i Chiwwitów,[j] i Jebusytów[k] – siedem narodów liczniejszych i potężniejszych od ciebie.[l] **2** I Jehowa, twój Bóg, na pewno ci je wyda, i ty je pokonasz.[m] Masz bezwarunkowo przeznaczyć je na zagładę.[n] Nie wolno ci zawrzeć z nimi przymierza ani okazać im łaski.[o] **3** I nie wolno ci się z nimi spowinowacać. Swojej córki nie wolno ci dać jego synowi, a jego córki nie wolno ci wziąć dla swego syna.[p] **4** Bo odwróci on twego syna od podążania za mną i będą służyć innym bogom;[q] wtedy Jehowa zapłonie przeciw wam gniewem i szybko was unicestwi.[r]

5 „Lecz oto, co macie im uczynić: Ich ołtarze macie zburzyć[s] i ich święte słupy macie potrzaskać,[t] i ich święte pale[u] macie pościnać,[v] a ich ryte wizerunki macie spalić ogniem.[w] **6** Jesteś bowiem ludem świętym dla Jehowy, twego Boga.[x] Ciebie Jehowa, twój Bóg, wybrał, abyś był jego ludem, szczególną własnością, ze wszystkich ludów, które są na powierzchni ziemi.[y]

7 „Nie dlatego, że byliście najliczniejszym ze wszystkich ludów, Jehowa was pokochał, tak iż was wybrał,[z] byliście bowiem najmniejszym ze wszystkich ludów.[a] **8** Ale ponieważ Jehowa was miłuje[b] i dochowuje przysięgi, którą przysiągł waszym praojcom,[c] dlatego Jehowa wyprowadził was silną ręką,[a] wykupił was z domu niewolników,[b] z ręki faraona, króla Egiptu. **9** I dobrze wiesz, że Jehowa, twój Bóg, jest prawdziwym Bogiem,[c] wiernym Bogiem,[d] dochowującym przymierza[e] i lojalnej życzliwości na tysiąc pokoleń w wypadku tych, którzy go miłują i przestrzegają jego przykazań,[f] **10** lecz odpłacającym w twarz temu, kto go nienawidzi, przez zgładzenie takiego.[g] Nie zawaha się względem tego, kto go nienawidzi; takiemu odpłaci w twarz. **11** A ty przestrzegaj tego przykazania oraz przepisów i sądowniczych rozstrzygnięć, które ci dzisiaj nakazuję, wprowadzając je w czyn.[h]

12 „A jeżeli nadal będziecie słuchać tych sądowniczych rozstrzygnięć i je zachowywać oraz ich przestrzegać,[i] to Jehowa, twój Bóg, dochowa wobec ciebie przymierza[j] oraz lojalnej życzliwości, co do których przysiągł twoim praojcom.[k] **13** I będzie cię miłował i ci błogosławił,[l] i pomnoży cię,[m] i pobłogosławi owoc twego łona[n] i owoc twej roli,[o] twe zboże i twe młode wino, i twą oliwę, młode twoich krów i potomstwo twej trzody,[p] na ziemi, co do której przysiągł twoim praojcom, że ci ją da.[q] **14** Staniesz się najbardziej błogosławionym ze wszystkich ludów.[r] Nie będzie u ciebie bezdzietnego ani bezdzietnej, i podobnie wśród twoich zwierząt domowych.[s] **15** I Jehowa usunie spośród ciebie wszelką chorobę; a jeśli chodzi o wszelkie groźne choroby egipskie, które

ROZDZ. 6

a Rz 10:5
b Kpł 18:5
Kzn 12:13

ROZDZ. 7

c Pwt 31:3
Ps 44:2
d Wj 33:2
Joz 3:10
e Rdz 10:15
f Rdz 10:16
g Rdz 15:16
h Rdz 10:19
i Joz 11:3
j Rdz 10:17
k 1Kn 1:14
l Pwt 20:1
m Lb 33:52
Dz 13:19
n Kpł 27:29
Pwt 20:17
Joz 6:17
Joz 10:28
o Wj 23:32
Wj 34:15
Pwt 20:16
Sdz 2:2
p Joz 23:12
1Kl 11:2
Ezd 9:2
Nch 10:30
q Wj 34:16
1Kl 11:4
r Pwt 6:15
s Wj 34:13
Pwt 12:2
t Wj 23:24
Pwt 12:3
Pwt 16:22
u Pwt 16:21
v Sdz 6:25
w Pwt 7:25
Pwt 12:3
x Wj 19:6
Pwt 14:2
Jer 2:3
y Wj 19:5
Ps 135:4
Am 3:2
Mal 3:17
z Pwt 4:37
Pwt 10:15
Ps 105:6
Rz 9:11
a Pwt 10:22
Ps 105:12
Iz 51:2
b Pwt 23:5
c Rdz 22:16
Wj 32:13
Pwt 10:15
Ps 105:9
Łk 1:73

szpalta 2

a Wj 13:14
b Wj 6:6
Wj 13:3
Iz 51:10
c Kpł 26:45
Pwt 4:35
Ps 68:20
d Iz 49:7
1Ko 10:13
2Ko 1:18
Heb 11:11

e Neh 1:5; Dn 9:4; f Wj 34:7; Pwt 5:10; g Ps 21:9; Ps 68:2; Prz 2:22; Iz 59:18; Nah 1:2; 2Pt 3:7; h Pwt 5:32; Jn 13:17; Jak 1:22; i Wj 15:26; Pwt 28:1; j Ps 105:8; k Mi 7:20; Łk 1:55; Łk 1:72; l Wj 23:25; Prz 10:22; m Kpł 26:9; n Pwt 28:4; o Kpł 26:4; p Ps 107:38; q Rdz 13:15; r Pwt 33:29; Ps 115:15; Ps 147:20; s Wj 23:26; Pwt 28:11; Ps 127:3.

poznałeś,[a] nie dotknie cię nimi, a nawiedzi nimi wszystkich tych, którzy cię nienawidzą. **16** I pochłoniesz wszystkie ludy, które ci daje Jehowa, twój Bóg.[b] Twoje oko nie użali się nad nimi;[c] i nie wolno ci służyć ich bogom,[d] gdyż będzie to dla ciebie sidłem.[e]

17 „Gdybyś powiedział w swym sercu: ‚Te narody są dla mnie zbyt liczne. Jak zdołam je wypędzić?',[f] **18** nie lękaj się ich.[g] Powinieneś bezzwłocznie przypomnieć sobie, co Jehowa, twój Bóg, uczynił faraonowi i całemu Egiptowi,[h] **19** potężne dowody, jakie widziały twe oczy,[i] oraz znaki i cuda,[j] i silną rękę,[k] i wyciągnięte ramię,[l] którymi Jehowa, twój Bóg, cię wyprowadził.[m] Tak Jehowa, twój Bóg, uczyni wszystkim ludom, których się lękasz.[n] **20** Jehowa, twój Bóg, będzie też zsyłał na nie poczucie bezradności,[o] dopóki nie wyginą ci, których pozostawiono[p] i którzy ukryli się przed tobą. **21** Nie wolno ci zadrżeć z ich powodu, gdyż pośród ciebie jest Jehowa, twój Bóg,[q] Bóg wielki i napawający lękiem.[r]

22 „I Jehowa, twój Bóg, stopniowo wyprze przed tobą te narody.[s] Nie będzie ci wolno wytępić ich szybko, żeby czasem nie rozmnożyły się przeciw tobie dzikie zwierzęta polne. **23** A Jehowa, twój Bóg, wyda ci je i rozgromi, zmuszając je do odwrotu w wielkim zamieszaniu, aż zostaną unicestwione.[t] **24** I wyda w twoją rękę ich królów,[u] a ty wytęp ich imiona spod niebios.[v] Nikt się nie ostoi przed tobą,[w] aż je wytracisz.[x] **25** Ryte wizerunki ich bogów macie spalić ogniem.[y] Nie wolno ci pożądać srebra ani złota będącego na nich[z] ani go sobie brać,[a] żebyś czasem nie został przez nie usidlony;[b] jest to bowiem obrzydliwością[a] dla Jehowy, twego Boga. **26** I nie wolno ci przynieść do swego domu rzeczy odrażającej i stać się czymś przeznaczonym na zagładę, tak jak ona. Masz się nią bezwzględnie brzydzić i bezwarunkowo czuć do niej wstręt,[b] gdyż jest czymś przeznaczonym na zagładę.[c]

8 „Każdego przykazania, które ci dzisiaj nakazuję, macie starannie przestrzegać,[d] abyście mogli żyć[e] i się pomnażać, i wszedłszy, wziąć w posiadanie ziemię, co do której Jehowa przysiągł waszym praojcom.[f] **2** I pamiętaj o całej drodze, którą Jehowa, twój Bóg, prowadził cię przez te czterdzieści lat na pustkowiu,[g] żeby cię ukorzyć[h] i poddać próbie,[i] aby poznać, co jest w twoim sercu,[j] czy będziesz przestrzegał jego przykazań, czy nie. **3** Ukorzył cię więc i pozwolił ci głodować,[k] i żywił cię manną,[l] której ani ty nie znałeś, ani nie znali twoi ojcowie; żeby dać ci poznać, iż nie samym chlebem żyje człowiek, lecz człowiek żyje każdą wypowiedzią z ust Jehowy.[m] **4** Twój płaszcz nie niszczył się na tobie ani twoja stopa nie puchła przez te czterdzieści lat.[n] **5** I dobrze wiesz w swoim sercu, że jak mężczyzna koryguje swego syna, tak ciebie korygował Jehowa, twój Bóg.[o]

6 „I przestrzegaj przykazań Jehowy, swego Boga, chodząc jego drogami[p] i bojąc się go.[q] **7** Gdyż Jehowa, twój Bóg, wprowadza cię do ziemi dobrej,[r] do ziemi dolin potoków wody, źródeł i głębin wodnych wypływających na

ROZDZ. 7

a Pwt 28:27
Pwt 28:60
Am 4:10

b Pwt 7:2
Pwt 20:16
Joz 10:28

c Rdz 15:16
Kpl 18:25
Pwt 9:5

d Wj 20:3

e Wj 23:33
Pwt 12:30
Sdz 2:3
Ps 106:36

f Lb 13:31

g Pwt 1:29
Pwt 31:6
Ps 27:1
Iz 41:10

h Wj 14:13
Ps 105:27
Ps 135:8
Dz 13:17

i Pwt 29:3
Neh 9:11

j Neh 9:10
Jer 32:20

k Wj 13:3

l Pwt 11:2

m Pwt 4:34

n Wj 23:28
Joz 3:10

o Pwt 2:25
Joz 2:9
Joz 24:12

p Wj 23:29

q Lb 14:9
Ps 46:5

r Pwt 10:17
1Sm 4:8
Neh 1:5
Neh 9:32

s Wj 23:30

t Pwt 9:3

u Joz 10:24
Joz 12:1

v Wj 17:14
Ps 9:5

w Pwt 11:25
Joz 1:5
Joz 23:9
Rz 8:31

x Joz 11:14

y Wj 32:20
Pwt 12:3
1Kn 14:12

z Iz 30:22

a Joz 7:21

b Pwt 7:16
Sdz 8:27

szpalta 2

a Pwt 27:15
Pwt 29:17

b Rz 2:22

c Kpl 27:28
Pwt 13:17

ROZDZ. 8

d Pwt 5:32
Ps 119:4
1Ts 4:1

e Prz 3:2

f Rdz 15:18

g Pwt 2:7; Pwt 29:5; Am 2:10; **h** Ps 101:5; Łk 18:14; 1Pt 5:6; **i** Wj 16:4; Wj 20:20; **j** Pwt 13:3; Ps 139:23; Prz 17:3; **k** Wj 16:3; **l** Wj 16:31; Ps 78:24; **m** Mt 4:4; **n** Pwt 29:5; Neh 9:21; **o** 2Sm 7:14; Prz 3:12; 1Ko 11:32; Heb 12:6; Obj 3:19; **p** Pwt 5:33; 2Kn 6:31; Ps 128:1; Łk 1:6; **q** 1Sm 12:24; **r** Wj 3:8; Kpl 26:4; Pwt 11:12; Neh 9:25.

dolinnej równinie[a] i w górzystej okolicy, **8** do ziemi pszenicy i jęczmienia, i winorośli, i fig, i jabłek granatu,[b] do ziemi oliwy i miodu,[c] **9** do ziemi, w której nie zabraknie ci chleba do jedzenia, w której nie będzie ci niczego brakować, do ziemi, w której kamienie są żelazem, a z której gór będziesz wydobywał miedź.

10 „Gdy zjesz i się nasycisz,[d] masz błogosławić[e] Jehowę, swego Boga, za dobrą ziemię, którą ci dał.[f] **11** Uważaj, abyś nie zapomniał[g] o Jehowie, swoim Bogu, tak iżbyś nie przestrzegał jego przykazań i jego sądowniczych rozstrzygnięć oraz jego ustaw, które ci dzisiaj nakazuję;[h] **12** żeby czasem — gdy będziesz jadł i się nasycisz oraz gdy będziesz budował dobre domy i w nich mieszkał,[i] **13** a twoje stado oraz twoja trzoda się rozrosną, srebro zaś i złoto ci się pomnożą, i wszystko, co jest twoje, się powiększy — **14** nie wyniosło się twe serce[j] i byś nie zapomniał o Jehowie, swoim Bogu, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej, z domu niewolników;[k] **15** który sprawił, że szedłeś przez to wielkie i straszliwe pustkowie,[l] gdzie były jadowite węże[m] i skorpiony, i ziemia spragniona, bezwodna; który wyprowadził dla ciebie wodę z krzemiennej skały;[n] **16** który żywił cię na pustkowiu manną,[o] nie znaną twoim ojcom, by cię ukorzyć[p] i poddać próbie, żeby w przyszłości wyświadczyć ci dobro;[q] **17** i byś nie mówił w swym sercu: ‚Moja moc i cała potęga mej ręki zapewniły mi to bogactwo'.[r] **18** I pamiętaj o Jehowie, swym Bogu, gdyż to on dał ci moc do zdobywania bogactwa,[s] żeby dotrzymać przymierza, które przysiągł twoim praojcom, jak to jest dzisiaj.[t]

ROZDZ. 8

a Pwt 11:11
b Lb 13:23
c Eze 20:6
d Pwt 6:11
e Ps 103:2
Ps 134:1
f 1Kn 29:14
g Ps 106:21
h Pwt 6:12
i Pwt 32:15
Jer 22:14
Oz 13:6
j Pwt 9:4
1Ko 4:7
k Ps 106:21
l Pwt 1:19
Jer 2:6
m Lb 21:6
n Lb 20:11
Ps 78:15
Ps 105:41
Ps 114:8
1Ko 10:4
o Wj 16:35
Jn 6:31
Jn 6:49
p Pwt 8:2
q 2Ko 4:17
Heb 12:11
1Pt 1:7
r Oz 12:8
Hab 1:16
1Ko 4:7
s Ps 127:1
Prz 10:22
Oz 2:8
t Pwt 7:12

szpalta 2

a Pwt 4:26
Pwt 30:18
Joz 23:13
1Sm 12:25
b Dn 9:11
Dn 9:12
Am 3:2

ROZDZ. 9

c Pwt 11:31
Joz 4:19
d Pwt 4:38
Pwt 7:1
Pwt 11:23
e Lb 13:28
f Lb 13:33
Pwt 1:28
Pwt 2:21
g Pwt 1:30
Pwt 20:4
Pwt 31:3
Joz 3:11
h Pwt 4:24
Nah 1:6
Heb 12:29
i Pwt 7:23
Pwt 20:16
j Wj 23:31
Pwt 7:24
k Pwt 7:8
Eze 36:22
l Rdz 15:16
Pwt 12:31
Pwt 18:12

19 „A jeśli zapomnisz o Jehowie, swym Bogu, i będziesz chodził za innymi bogami, i im służył, i kłaniał się im, to dziś składam świadectwo przeciwko wam, że na pewno zginiecie.[a] **20** Jak narody, które Jehowa niszczy przed wami, tak zginiecie, ponieważ nie będziecie słuchać głosu Jehowy, waszego Boga.[b]

9 „Słuchaj, Izraelu, dzisiaj przeprawiasz się przez Jordan,[c] by wejść i wywłaszczyć narody większe i potężniejsze od ciebie,[d] miasta wielkie i obwarowane pod niebiosa,[e] **2** lud wielki i rosły, synów Anakitów,[f] o których się dowiedziałeś i słyszałeś, iż powiedziano: ‚Któż może się ostać wobec synów Anaka?' **3** I dzisiaj dobrze wiesz, że Jehowa, twój Bóg, przeprawia się przed tobą.[g] Jest on ogniem trawiącym.[h] Unicestwi[i] ich i pokona ich przed twoim obliczem; a ty ich wywłaszczysz i prędko zniszczysz, tak jak ci powiedział Jehowa.[j]

4 „Gdy Jehowa, twój Bóg, usunie ich sprzed twego oblicza, nie mów w swym sercu: ‚Ze względu na moją prawość Jehowa mnie wprowadził, bym wziął w posiadanie tę ziemię',[k] bo to z powodu niegodziwości tych narodów Jehowa wypędza je przed tobą.[l] **5** Nie ze względu na swą prawość[m] ani na prostolinijność swego serca[n] wchodzisz, by wziąć w posiadanie ich ziemię; lecz z powodu niegodziwości tych narodów Jehowa, twój Bóg, wypędza je sprzed twego oblicza,[o] a także po to, by spełnić słowo, które Jehowa przysiągł twoim praojcom, Abrahamowi,[p] Izaakowi[q] i Jakubowi.[r] **6** I wiedz, że nie ze względu na twoją prawość Jehowa, twój

m 1Kl 8:46; Ps 51:5; Rz 3:23; Rz 5:12; Tyt 3:5; **n** Jer 17:9; **o** Kpł 18:25; **p** Rdz 13:15; Rdz 17:8; **q** Rdz 26:3; **r** Rdz 28:13.

Bóg, daje ci tę dobrą ziemię, byś wziął ją w posiadanie; jesteś bowiem ludem o sztywnym karku.[a]

7 „Pamiętaj: nie zapominaj o tym, jak na pustkowiu pobudzałeś do gniewu Jehowę, swego Boga.[b] Od dnia, gdy wyszedłeś z ziemi egipskiej, aż do waszego przyjścia na to miejsce zachowywaliście się buntowniczo wobec Jehowy.[c] **8** Nawet na Horebie pobudziliście Jehowę do gniewu, tak iż Jehowa rozsierdził się na was do tego stopnia, że omal was nie unicestwił.[d] **9** Kiedy wstąpiłem na górę, by otrzymać tablice kamienne,[e] tablice przymierza, które Jehowa z wami zawarł,[f] i przebywałem na górze czterdzieści dni i czterdzieści nocy[g] (ani nie jadłem chleba, ani nie piłem wody), **10** dał mi Jehowa dwie tablice kamienne zapisane palcem Bożym;[h] a były na nich wszystkie słowa, które Jehowa wam powiedział na górze spośród ognia w dniu zboru.[i] **11** A po czterdziestu dniach i czterdziestu nocach Jehowa dał mi te dwie tablice kamienne, tablice przymierza;[j] **12** i Jehowa przemówił do mnie: ‚Wstań, zejdź stąd szybko, gdyż twój lud, który wyprowadziłeś z Egiptu, postąpił zgubnie.[k] Szybko się odwrócili od drogi, którą im nakazałem. Sporządzili sobie lany posąg'.[l] **13** I Jehowa tak się do mnie odezwał: ‚Ujrzałem ten lud, a oto jest on ludem o sztywnym karku.[m] **14** Zostaw mnie, bym mógł ich unicestwić[n] i wymazać ich imię spod niebios,[o] ciebie zaś uczynię narodem potężniejszym i liczniejszym od nich'.[p]

15 „Potem zawróciłem i zszedłem z góry, a góra płonęła ogniem;[q] i w obu rękach miałem dwie tablice przymierza.[r] **16** Następnie spojrzałem, a oto wy zgrzeszyliście przeciw Jehowie, swemu Bogu! Wykonaliście sobie lanego cielca.[a] Szybko odwróciliście się od drogi, którą Jehowa wam nakazał.[b] **17** Wtedy chwyciłem te dwie tablice i cisnąłem je z obu swych rąk, i roztrzaskałem je na waszych oczach.[c] **18** A padłszy na twarz, leżałem przed Jehową, jak poprzednio, czterdzieści dni i czterdzieści nocy. Ani nie jadłem chleba, ani nie piłem wody[d] z powodu całego waszego grzechu, który popełniliście, dopuszczając się niegodziwości w oczach Jehowy, by go obrażać.[e] **19** Ja bowiem lękałem się z powodu płonącego gniewu, którym Jehowa oburzył się na was do tego stopnia, że omal was nie unicestwił.[f] Lecz Jehowa wysłuchał mnie jeszcze i tym razem.[g]

20 „Również na Aarona Jehowa bardzo się rozsierdził do tego stopnia, że omal go nie unicestwił;[h] ale w tymże czasie błagałem[i] także za Aaronem. **21** I wasz grzech, który uczyniliście — tego cielca[j] — wziąłem i spaliłem w ogniu, i skruszyłem, dokładnie go rozcierając, aż stał się miałki jak proch; potem wyrzuciłem ten jego proch do potoku, który spływał z góry.[k]

22 „Ponadto w Tabera[l] i w Massa,[m] i w Kibrot-Hattaawa[n] pobudziliście Jehowę do gniewu.[o] **23** A gdy Jehowa wysłał was z Kadesz-Barnea,[p] mówiąc: ‚Wyruszcie i weźcie w posiadanie ziemię, którą wam dam!', wyście postąpili buntowniczo wobec rozkazu Jehowy, swego Boga,[q] i mu nie uwierzyliście,[r] i nie usłuchaliście jego głosu.[s] **24** Zachowywaliście się buntowniczo wobec Jehowy[t] od dnia, gdy was poznałem.

---

r Pwt 1:32; Ps 106:24; Heb 3:19; **s** Ps 106:25; **t** Pwt 31:27; Dz 7:51.

ROZDZ. 9

a Wj 34:9 Ps 78:8 Iz 48:4 Dz 7:51
b Pwt 9:22 Ps 78:40 Heb 3:16
c Wj 17:2 Lb 11:4 Lb 16:2 Lb 25:2 Pwt 31:27 Pwt 32:5 Neh 9:16
d Wj 32:4 Wj 32:10 Ps 106:19
e Wj 24:12 Wj 31:18 Wj 32:16
f Wj 24:7 Gal 4:24
g Wj 24:18
h Wj 31:18 Ps 8:3 Mt 12:28 Łk 11:20
i Wj 19:19 Pwt 4:10 Pwt 4:12
j Wj 31:18 Pwt 4:13
k Wj 32:7 Pwt 4:16
l Wj 32:4
m Wj 32:9
n Wj 32:10
o Pwt 7:24 Ps 9:5
p Lb 14:12
q Wj 19:18 Pwt 4:11
r Wj 32:15

szpalta 2

a Dz 7:40
b Wj 20:3 Wj 20:4 Pwt 5:8 Dz 7:41
c Wj 32:19
d Wj 34:28
e Neh 9:18
f Wj 32:10
g Wj 32:11 Wj 32:14 Pwt 10:10 Ps 106:23
h Wj 32:2 Wj 32:21 Wj 32:35
i Prz 15:29 Jak 5:16
j Wj 32:4
k Wj 32:20 Iz 30:22
l Lb 11:3
m Wj 17:7 Pwt 6:16
n Lb 11:4 Lb 11:34
o Pwt 9:7
p Lb 13:26 Pwt 1:19
q Lb 14:3 Lb 14:4 Iz 63:10

25 „Leżałem więc przed Jehową czterdzieści dni i czterdzieści nocy,[a] a leżałem tak, gdyż Jehowa zapowiedział, że was unicestwi.[b] **26** I zacząłem błagać[c] Jehowę, mówiąc: ‚Wszechwładny Panie, Jehowo, nie doprowadzaj do zguby swego ludu — swej osobistej własności[d] — który wykupiłeś swoją wielkością i który silną ręką[e] wyprowadziłeś z Egiptu.[f] **27** Wspomnij na swoich sług, Abrahama, Izaaka i Jakuba.[g] Nie zwracaj swego oblicza na zatwardziałość tego ludu oraz na ich niegodziwość i ich grzech,[h] **28** żeby czasem ziemia,[i] z której nas wyprowadziłeś, nie mówiła: „Ponieważ Jehowa nie był w stanie wprowadzić ich do ziemi, którą im obiecał, i ponieważ ich znienawidził, więc ich wyprowadził, by ich uśmiercić na tym pustkowiu”.[j] **29** Przecież oni są twoim ludem i twoją osobistą własnością,[k] którą wyprowadziłeś swą potężną mocą i swym wyciągniętym ramieniem’.[l]

10 „W tymże czasie Jehowa rzekł do mnie: ‚Wyciosaj sobie dwie tablice kamienne, takie jak pierwsze,[m] i wejdź do mnie na górę, i wykonaj drewnianą Arkę.[n] **2** A ja wypiszę na tych tablicach słowa, jakie widniały na pierwszych tablicach, które rozbiłeś, ty zaś włożysz je do Arki’. **3** Wykonałem więc Arkę z drewna akacjowego i wyciosałem dwie tablice kamienne, takie jak pierwsze,[o] i wstąpiłem na górę, mając te dwie tablice w ręku. **4** Wtedy on wypisał na tych tablicach takie samo pismo jak pierwsze,[p] Dziesięć Słów,[q] które Jehowa powiedział do was na górze spośród ognia[r] w dniu zboru;[s] potem Jehowa mi je dał. **5** Wówczas zawróciłem i zszedłem z góry,[a] i włożyłem te tablice do Arki, którą wykonałem, żeby tam pozostawały, tak jak mi nakazał Jehowa.[b]

6 „I synowie Izraela wyruszyli z Beerot Bene-Jaakan[c] do Mosery. Tam umarł Aaron i tam został pogrzebany;[d] a w jego miejsce zaczął pełnić służbę kapłańską jego syn Eleazar.[e] **7** Stamtąd wyruszyli do Gudgody, a z Gudgody do Jotbaty,[f] ziemi dolin rzecznych obfitujących w wodę.

8 „W tymże czasie Jehowa oddzielił plemię Lewiego[g] do noszenia Arki Przymierza Jehowy,[h] do stawania przed obliczem Jehowy, by mu służyć,[i] oraz do błogosławienia w jego imieniu aż po dziś dzień.[j] **9** Dlatego Lewi nie ma udziału ani dziedzictwa[k] ze swymi braćmi. Jehowa jest jego dziedzictwem, tak jak mu powiedział Jehowa, twój Bóg.[l] **10** A ja pozostałem na górze, tak samo jak w pierwszych dniach, czterdzieści dni i czterdzieści nocy,[m] i Jehowa wysłuchał mnie także tym razem.[n] Jehowa nie chciał doprowadzić cię do zguby.[o] **11** Potem Jehowa rzekł do mnie: ‚Wstań, idź przed tym ludem, żeby wyruszyli, tak by wszedłszy, wzięli w posiadanie ziemię, co do której przysiągłem ich praojcom, że im ją dam’.[p]

12 „A teraz, Izraelu, o co cię prosi Jehowa, twój Bóg,[q] jeśli nie o to, żebyś się bał[r] Jehowy, swego Boga, tak abyś chodził wszystkimi jego drogami[s] i go miłował[t] oraz służył Jehowie, swemu Bogu, całym swym sercem i całą swą duszą;[u] **13** abyś przestrzegał przykazań Jehowy i jego ustaw,[v] które ci dzisiaj nakazuję, dla twego dobra?[w] **14** Oto do

---

ROZDZ. 9

a Wj 34:28 Pwt 9:18 Mt 4:2
b Pwt 9:19
c Ps 99:6 Prz 15:29 Jak 5:16
d Wj 19:5 Pwt 32:9 Ps 135:4 Am 3:2
e Wj 32:11 Ps 99:6
f 1Kl 8:51
g Wj 3:6 Wj 6:8 Pwt 9:5
h Wj 32:31 Ps 78:8 Mi 7:18
i Pwt 5:6
j Wj 32:12 Lb 14:16 Ps 115:2
k Pwt 4:20 1Kl 8:51 Neh 1:10 Ps 74:2 Ps 95:7 Ps 100:3
l Wj 6:6 Pwt 4:34 Iz 63:12

ROZDZ. 10

m Wj 34:1
n Pwt 10:3
o Wj 34:4
p Wj 32:15 Wj 34:28
q Wj 20:1 Pwt 4:13
r Pwt 4:36 Pwt 5:4
s Wj 19:17 Pwt 5:22

szpalta 2

a Wj 34:29
b Pwt 10:2
c Lb 33:31
d Lb 20:23 Lb 20:24 Lb 33:38
e Lb 20:28
f Lb 33:33
g Lb 1:50 Lb 3:6 Lb 8:14 Lb 16:9
h Lb 3:31 Lb 4:15 1Kn 15:15
i Pwt 18:5 2Kn 29:11
j Lb 6:23 Pwt 21:5 2Kn 30:27
k Lb 18:24 Lb 26:62 Pwt 18:1
l Lb 18:20
m Wj 24:18 Wj 34:28
n Wj 32:14
o Eze 33:11

p Rdz 15:18; q Mi 6:8; r Pwt 5:29; Pwt 6:13; Ps 34:9; Prz 8:13; s Pwt 5:33; Joz 22:5; Eze 11:20; t Pwt 30:16; u Pwt 6:5; Pwt 11:13; Łk 10:27; v Wj 24:7; w Pwt 6:24.

Jehowy, twego Boga, należą niebiosa,[a] niebiosa niebios, ziemia[b] i wszystko, co na niej. **15** Tylko do twoich praojców przywiązał się Jehowa, aby ich umiłować, tak iż wybrał ich potomstwo po nich,[c] właśnie was, ze wszystkich ludów, jak w tym dniu. **16** Obrzezajcie napletek swych serc[d] i już nie zatwardzajcie swych karków.[e] **17** Bo Jehowa, wasz Bóg, to Bóg bogów[f] i Pan panów,[g] Bóg wielki, potężny i wzbudzający lęk[h] – który nikogo nie traktuje stronniczo[i] ani nie przyjmuje łapówki.[j] **18** sprawuje sąd na rzecz chłopca nie mającego ojca i na rzecz wdowy[k] oraz miłuje osiadłego przybysza,[l] by dać mu chleb i płaszcz. **19** Wy też miłujcie osiadłego przybysza,[m] sami bowiem byliście osiadłymi przybyszami w ziemi egipskiej.[n]

20 „Jehowy, swego Boga, masz się bać.[o] Jemu masz służyć[p] i do niego lgnąć,[q] i na jego imię przysięgać.[r] **21** To jego masz wysławiać[s] i on jest twoim Bogiem, który ci uczynił te wielkie i napawające lękiem rzeczy, jakie twoje oczy widziały.[t] **22** Twoi praojcowie zstąpili do Egiptu z siedemdziesięcioma duszami,[u] a teraz Jehowa, twój Bóg, sprawił, że jesteś jak gwiazdy niebios, tak liczny.[v]

11 „I miłuj Jehowę, swego Boga,[w] i zawsze się wywiązuj ze swego obowiązku wobec niego oraz przestrzegaj jego ustaw i jego sądowniczych rozstrzygnięć,[x] i jego przykazań. **2** A wy dzisiaj dobrze wiecie (bo nie zwracam się do waszych synów, którzy nie poznali i którzy nie widzieli skarcenia od Jehowy,[y] waszego Boga, jego wielkości,[z] jego silnej ręki[a] i jego wyciągniętego ramienia[b] **3** ani jego znaków i czynów, których dokonał w Egipcie[a] na faraonie, królu egipskim, i na całej jego ziemi; **4** ani co uczynił wojskom Egiptu, jego koniom i jego rydwanom wojennym, sprawiając, że na ich oblicza runęły wody Morza Czerwonego, gdy ich ścigali,[b] i Jehowa ich zniszczył, po dziś dzień;[c] **5** ani co wam czynił na pustkowiu, zanim przyszliście na to miejsce; **6** ani co uczynił Datanowi i Abiramowi,[d] synom Eliaba, syna Rubena, gdy ziemia otworzyła swą paszczę i pochłonęła ich oraz ich domowników i ich namioty, jak również wszelką istotę, która szła za nimi pośród całego Izraela);[e] **7** bo wasze oczy widziały wszystkie potężne czyny Jehowy, których dokonał.[f]

8 „I przestrzegajcie całego przykazania,[g] które ci dzisiaj nakazuję, abyście wzrośli w siłę i weszli, i wzięli w posiadanie ziemię, do której się przeprawiacie, by wziąć ją w posiadanie,[h] **9** i abyście przedłużyli swe dni[i] na ziemi, co do której Jehowa przysiągł waszym praojcom, że da ją im oraz ich potomstwu,[j] ziemię mlekiem i miodem płynącą.[k]

10 „Gdyż ziemia, do której idziesz, by wziąć ją w posiadanie, nie jest jak ziemia egipska, z której wyszedłeś, gdzie wysiewałeś swe ziarno i musiałeś nawadniać za pomocą nóg – jak ogród warzywny. **11** Lecz ziemia, do której się przeprawiacie, by wziąć ją w posiadanie, to ziemia gór i dolinnych równin.[l] Z deszczu niebios pije wodę; **12** ziemia, o którą się troszczy Jehowa, twój Bóg. Oczy[m] Jehowy, twego Boga, stale spoczywają na niej, od początku roku do końca roku.

ROZDZ. 10

a Ps 89:11; Ps 115:16; Iz 66:1
b 1Kn 29:11; Ps 24:1; 1Ko 10:26
c Pwt 4:37; Ps 105:6
d Pwt 30:6; Jer 4:4; Rz 2:29; Flp 3:3; Kol 2:11
e Wj 34:9; Pwt 9:6; Pwt 31:27
f Wj 18:11; 2Kn 2:5; Ps 97:9
g Ps 136:3
h Pwt 7:21; Neh 1:5; Neh 9:32
i Hi 34:19; Dz 10:34; Rz 2:11; Ef 6:9
j 2Kn 19:7
k Ps 68:5; Ps 146:9; Jak 1:27
l Kpł 19:10; Pwt 24:14
m Kpł 19:34
n Wj 22:21
o Pwt 6:13
p Łk 4:8
q Pwt 13:4
r Pwt 6:13
s Wj 15:2; Ps 105:45; Obj 19:6
t 2Sm 7:23
u Rdz 46:27; Wj 1:5; Dz 7:14
v Rdz 15:5; Pwt 1:10; Neh 9:23

ROZDZ. 11

w Pwt 6:5; Pwt 10:12; Mk 12:30
x Pwt 4:45
y Pwt 8:5; Heb 12:6
z Pwt 5:24; Pwt 9:26
a Wj 13:3
b Pwt 7:19; Iz 63:12

szpalta 2

a Pwt 4:34; Neh 9:10; Ps 105:27
b Wj 14:23; Ps 136:15; Heb 11:29
c Wj 14:28; Wj 15:4
d Lb 16:1; Ps 106:17
e Lb 16:32
f Pwt 7:19; Pwt 29:3
g Mt 5:19; h Pwt 1:38; i Pwt 4:40; Ps 91:16; Prz 3:2; Prz 10:27; j Rdz 13:15; Rdz 26:3; Rdz 28:13; Pwt 9:5; k Wj 3:8; Eze 20:6; l Pwt 1:7; Pwt 8:7; Pwt 8:9; m 1Kl 9:3; Ps 33:18; Ps 34:15.

13 „I jeśli istotnie będziecie posłuszni moim przykazaniom,[a] które wam dzisiaj nakazuję, i będziecie miłować Jehowę, swego Boga, oraz służyć mu całym swym sercem i całą swą duszą,[b] **14** to dam waszej ziemi deszcz w wyznaczonym czasie,[c] deszcz jesienny i deszcz wiosenny,[d] i będziesz zbierał swe zboże i swe słodkie wino, i swą oliwę. **15** I dam na twoim polu roślinność dla twych zwierząt domowych,[e] i będziesz jadł, i się nasycisz.[f] **16** Strzeżcie się, żeby czasem wasze serce nie dało się zwabić[g] i żebyście się nie odwrócili i nie oddawali czci innym bogom, i się im nie kłaniali,[h] **17** i żeby gniew Jehowy nie zapłonął przeciwko wam, i by on nie zamknął niebios, tak iż nie byłoby deszczu[i] i ziemia nie wydałaby swego plonu, i musielibyście szybko wyginąć z dobrej ziemi, którą wam daje Jehowa.[j]

18 „I przyłóżcie te moje słowa do swego serca[k] oraz do swej duszy, i przywiążcie je jako znak do swej ręki, i będą wam służyć za przepaskę między waszymi oczami.[l] **19** Nauczajcie ich też swoich synów, mówiąc o nich, gdy siedzisz w domu i gdy idziesz drogą, i gdy się kładziesz, i gdy wstajesz.[m] **20** I wypisz je na odrzwiach swego domu i na swoich bramach,[n] **21** żeby liczne były wasze dni i dni waszych synów[o] na ziemi, co do której Jehowa przysiągł waszym praojcom, że im ją da[p] — jak dni niebios nad ziemią.[q]

22 „Bo jeśli będziecie ściśle przestrzegać całego tego przykazania,[r] które wam nakazuję, wprowadzając je w czyn, miłując Jehowę, swego Boga,[s] chodząc wszystkimi jego drogami[t] i lgnąc do niego,[u] **23** to Jehowa ze względu na was wypędzi wszystkie te narody,[a] a wy wywłaszczycie narody większe i liczniejsze od was.[b] **24** Każde miejsce, po którym stąpać będzie spód waszej stopy, będzie wasze.[c] Od pustkowia aż po Liban, od Rzeki, rzeki Eufrat, do zachodniego morza będzie wasza granica.[d] **25** Nikt się przed wami nie ostoi.[e] Jehowa, wasz Bóg, wzbudzi strach przed wami i bojaźń przed wami na obliczu całej ziemi,[f] po której będziecie stąpać, tak jak wam obiecał.

26 „Oto kładę dzisiaj przed wami błogosławieństwo i przekleństwo:[g] **27** błogosławieństwo, jeśli będziecie posłuszni przykazaniom Jehowy, swego Boga,[h] które wam dzisiaj nakazuję; **28** a przekleństwo,[i] jeśli nie będziecie posłuszni przykazaniom Jehowy, swego Boga,[j] i zboczycie z drogi, co do której wam dzisiaj nakazuję, a będziecie chodzić za innymi bogami, których nie znacie.

29 „Gdy zaś Jehowa, twój Bóg, wprowadzi cię do ziemi, do której idziesz, by wziąć ją w posiadanie,[k] udzielisz błogosławieństwa na górze Garizim,[l] a przekleństwa na górze Ebal.[m] **30** Czyż nie znajdują się one po stronie Jordanu ku zachodowi słońca, w ziemi Kananejczyków mieszkających w Arabie,[n] naprzeciw Gilgal,[o] obok wielkich drzew More?[p] **31** Bo przeprawiacie się przez Jordan, by wszedłszy, wziąć w posiadanie ziemię, którą wam daje Jehowa, wasz Bóg, i weźmiecie ją w posiadanie, i będziecie w niej mieszkać.[q] **32** I starannie wprowadzajcie w czyn

---

ROZDZ. 11

a Wj 15:26 Pwt 6:17
b Pwt 4:29 Pwt 6:5 Pwt 10:12 Mt 22:37
c Kpl 26:4 Pwt 28:12 Ps 65:10 Iz 30:23 Jer 14:22
d Jer 5:24 Jl 2:23 Jak 5:7
e Ps 104:14
f Pwt 6:11 Pwt 8:10 Jl 2:19
g Pwt 29:18 Hi 31:27 Heb 3:12
h Pwt 8:19 Pwt 30:17
i Pwt 28:23 1Kl 8:35 2Kn 7:13 Am 4:7
j Pwt 4:26 Pwt 8:19 Pwt 30:18 Joz 23:13
k Pwt 6:6 Ps 37:31 Prz 7:3 Iz 51:7
l Wj 13:9 Wj 13:16 Pwt 6:8
m Pwt 4:9 Pwt 6:7 Ps 34:11 Ps 78:5 Prz 22:6 Ef 6:4
n Pwt 6:9
o Pwt 4:40 Pwt 6:2 Prz 3:2 Prz 4:10 Prz 9:11
p Rdz 13:15
q Ps 72:5 Ps 89:29
r Pwt 6:17 Pwt 11:13 Kzn 12:13
s Pwt 6:5 Łk 10:27
t Joz 22:5 Ps 81:13 Eze 11:20
u Pwt 10:20 Pwt 13:4

szpalta 2

a Wj 23:28 Pwt 9:5 Joz 3:10 Ps 44:2
b Pwt 4:38 Pwt 7:1 Pwt 9:1
c Joz 1:3 Joz 14:9
d Rdz 15:18 Wj 23:31
e Pwt 7:24 Joz 1:5

f Wj 23:27; Pwt 2:25; Joz 2:9; Joz 5:1; g Pwt 28:2; Pwt 28:15; Pwt 30:1; Pwt 30:15; h Pwt 28:1; Ps 19:11; Iz 1:19; i Kpl 26:16; Iz 1:20; j Rz 2:8; Rz 2:9; k Wj 23:23; Pwt 9:1; l Pwt 27:12; Joz 8:33; m Pwt 27:13, Joz 8:34; n Pwt 1:7; Pwt 3:17; Joz 12:3; o 2Kl 4:38; p Rdz 12:6; q Pwt 9:1; Joz 1:11.

wszystkie przepisy oraz sądownicze rozstrzygnięcia,[a] które dzisiaj kładę przed wami.[b]

12 „Oto przepisy[c] i sądownicze rozstrzygnięcia,[d] jakie macie starannie wprowadzać w czyn[e] w ziemi, którą Jehowa, Bóg twoich praojców, pozwoli ci wziąć w posiadanie — przez wszystkie dni waszego życia na ziemi.[f] **2** Macie bezwarunkowo zniszczyć[g] wszystkie miejsca, gdzie narody, które wywłaszczacie, służyły swym bogom — na wysokich górach i wzgórzach oraz pod każdym bujnym drzewem.[h] **3** I zburzycie ich ołtarze,[i] i porozbijacie ich święte słupy,[j] a ich święte pale[k] macie spalić ogniem i pościnać ryte wizerunki[l] ich bogów, i wytępicie ich imiona z tego miejsca.[m]

4 „Nie wolno wam tak postąpić wobec Jehowy, waszego Boga,[n] **5** ale będziecie szukać miejsca, które Jehowa, wasz Bóg, wybierze ze wszystkich waszych plemion, by tam umieścić swe imię, żeby przebywało; i tam będziecie przychodzić.[o] **6** I tam będziecie przynosić swoje całopalenia[p] i swe ofiary, i swe dziesięciny,[q] i daninę ze swej ręki,[r] i swe ślubowane dary ofiarne,[s] i swe dobrowolne dary ofiarne,[t] i pierworodne ze swego stada i ze swej trzody.[u] **7** I tam będziecie jeść przed obliczem Jehowy, swego Boga,[v] i radować się każdym swym przedsięwzięciem,[w] wy i wasi domownicy, gdyż Jehowa, twój Bóg, ci pobłogosławił.

8 „Nie wolno wam czynić według wszystkiego tego, co tu dzisiaj czynimy, każdy to, co jest słuszne w jego oczach,[x] **9** gdyż jeszcze nie weszliście do miejsca odpoczynku[y] oraz do dziedzictwa, które ci daje Jehowa, twój Bóg. **10** I macie się przeprawić przez Jordan,[a] i mieszkać w ziemi, którą Jehowa, wasz Bóg, daje wam w posiadanie,[b] i zapewni wam spokój od wszystkich waszych okolicznych nieprzyjaciół, i będziecie mieszkać bezpiecznie.[c] **11** A na miejsce,[d] które wybierze Jehowa, wasz Bóg, by tam przebywało jego imię, będziecie przynosić wszystko, co wam nakazuję: wasze całopalenia[e] i wasze ofiary, wasze dziesięciny[f] i daninę[g] waszej ręki, i wszystko, co wyborne z waszych ślubowanych[h] darów ofiarnych, które będziecie ślubować Jehowie. **12** I macie się radować przed obliczem Jehowy, swego Boga,[i] wy i wasi synowie, i wasze córki, i wasi niewolnicy, i wasze niewolnice oraz Lewita, który jest w waszych bramach, gdyż on nie ma udziału ani dziedzictwa z wami.[j] **13** Uważaj, żebyś nie ofiarował swych całopaleń w jakimś innym miejscu, które zobaczysz.[k] **14** Lecz w miejscu, które Jehowa wybierze w jednym z twoich plemion, tam masz ofiarować swoje całopalenia i tam masz czynić wszystko, co ci nakazuję.[l]

15 „Ilekroć twoja dusza gorąco zapragnie, możesz zarzynać;[m] i jedz mięso stosownie do błogosławieństwa Jehowy, twego Boga, którego ci udzielił, we wszystkich twoich bramach. Może je jeść i nieczysty,[n] i czysty, podobnie jak gazelę i jelenia.[o] **16** Tylko krwi nie wolno wam jeść.[p] Masz ją wylać na ziemię jak wodę.[q] **17** Nie będzie ci wolno jeść w twoich

ROZDZ. 11

a Pwt 4:45
b Pwt 5:32 Pwt 12:32 Ps 119:4 1Jn 5:3

ROZDZ. 12

c Kpl 26:46 Pwt 4:5
d Kpl 19:37 Kpl 25:18
e Pwt 4:40 Pwt 6:1 Jak 1:22
f Pwt 4:10 1Kl 8:40
g Wj 34:13
h Eze 20:28
i Sdz 2:2 Sdz 6:25
j Wj 23:24 2Kl 18:4
k Wj 34:13 1Kl 15:13 2Kl 23:14 2Kn 14:3
l Lb 33:52 Pwt 7:5 Pwt 7:25
m Wj 23:13 Joz 23:7
n Kpl 18:3 Pwt 12:31 2Kl 17:15
o Pwt 26:2 2Kn 7:12
p Kpl 1:3
q Pwt 12:17 Pwt 14:22
r Lb 18:19 Pwt 12:11
s Kpl 7:16 Kpl 22:18
t Kpl 23:38 1Kn 29:9 Ezd 2:68
u Pwt 12:17 Pwt 15:19
v Pwt 14:23 Pwt 15:20
w Kpl 23:40 Pwt 12:12 Pwt 12:18 Pwt 14:26 Ps 32:11 Ps 100:2 Flp 4:4
x Lb 15:39 Sdz 17:6 Prz 21:2
y 1Kl 8:56 1Kn 23:25 Heb 4:8

szpalta 2

a Joz 3:17
b Pwt 4:22 Pwt 9:1
c Pwt 33:28 1Kl 4:25 Ps 4:8 Prz 1:33
d Pwt 12:6 Pwt 14:23 Pwt 16:2 Pwt 26:2

e Kpl 1:3; **f** Pwt 14:22; Pwt 26:12; **g** Lb 18:19; Pwt 12:6; **h** Kpl 7:16; Kpl 22:18; **i** Pwt 14:26; 1Kl 8:66; Neh 8:10; Flp 4:4; **j** Lb 18:24; Pwt 10:9; Pwt 14:29; Joz 13:14; **k** Kpl 17:4; 1Kl 12:28; **l** 2Kn 7:12; **m** Pwt 12:21; Pwt 14:26; **n** Kpl 5:2; Kpl 13:3; **o** Pwt 14:5; Pwt 15:22; **p** Rdz 9:4; Kpl 7:26; Kpl 17:10; Pwt 15:23; 1Sm 14:33; Eze 33:25; Dz 15:29; **q** Kpl 17:13; Pwt 15:23.

bramach dziesięciny z twego zboża[a] ani z twego młodego wina, ani z twej oliwy, ani pierworodnych z twego stada oraz z twej trzody,[b] ani żadnego z twoich ślubowanych darów ofiarnych, które będziesz ślubował, ani twoich dobrowolnych darów ofiarnych,[c] ani daniny twej ręki.[d] **18** Lecz będziesz to jadł przed obliczem Jehowy, swego Boga, w miejscu, które Jehowa, twój Bóg, wybierze,[e] ty i twój syn, i twoja córka, i twój niewolnik, i twoja niewolnica, i Lewita, który jest w twoich bramach; i będziesz się radował[f] przed obliczem Jehowy, swego Boga, każdym swoim przedsięwzięciem. **19** Uważaj, żebyś nie zaniedbywał Lewity[g] przez wszystkie swoje dni na swej ziemi.

20 „Gdy Jehowa, twój Bóg, rozszerzy twoje terytorium,[h] tak jak ci obiecał,[i] i ty powiesz: ‚Niechże sobie zjem mięsa', gdyż twoja dusza gorąco zapragnie jeść mięso, to ilekroć dusza twoja gorąco tego zapragnie, możesz jeść mięso.[j] **21** Jeżeli miejsce, które Jehowa, twój Bóg, wybierze, by tam umieścić swe imię,[k] będzie daleko od ciebie, to zarżniesz coś ze swego stada lub coś ze swej trzody, które ci dał Jehowa, tak jak ci nakazałem, i będziesz jadł w swoich bramach, ilekroć gorąco tego zapragnie twoja dusza.[l] **22** Będziesz to jadł tylko tak, jak się je gazelę i jelenia:[m] mogą to jeść razem nieczysty[n] i czysty. **23** Tylko bądź stanowczo zdecydowany nie jeść krwi,[o] gdyż krew jest duszą[p] i nie wolno ci jeść duszy wraz z mięsem. **24** Nie wolno ci jej jeść. Masz ją wylać na ziemię jak wodę.[q] **25** Nie wolno ci jej jeść, żeby się dobrze wiodło tobie[r] oraz twojemu synowi po tobie, będziesz bowiem czynił to, co słuszne w oczach Jehowy.[s] **26** Tylko swe święte rzeczy,[a] które staną się twoją własnością, i swe ślubowane dary ofiarne[b] masz nieść i przyjdź na miejsce, które Jehowa wybierze.[c] **27** I złóż swoje całopalenia,[d] mięso i krew,[e] na ołtarzu Jehowy, swego Boga; a krew twoich ofiar ma być wylana przed ołtarz Jehowy,[f] twego Boga, ale mięso możesz jeść.

28 „Uważaj i bądź posłuszny wszystkim tym słowom, które ci nakazuję,[g] żeby się dobrze wiodło tobie[h] oraz twojemu synowi po tobie po czas niezmierzony, będziesz bowiem czynił to, co dobre i słuszne w oczach Jehowy, twego Boga.[i]

29 „Gdy Jehowa, twój Bóg, wytraci przed tobą narody, do których się udajesz, by je wywłaszczyć,[j] to je wywłaszczysz i będziesz mieszkał w ich ziemi.[k] **30** Uważaj, żebyś po nich nie wpadł w sidło,[l] gdy już zostaną unicestwione przed tobą, i żebyś nie pytał o ich bogów, mówiąc: ‚Jak te narody służyły swym bogom? Ja też tak uczynię'. **31** Nie wolno ci tak czynić Jehowie, swemu Bogu,[m] gdyż one czyniły swoim bogom wszystko, co obrzydliwe dla Jehowy i czego on nienawidzi, bo nawet swoich synów i córki palą w ogniu dla swych bogów.[n] **32** Każde słowo, które wam nakazuję, macie pilnie wprowadzić w czyn.[o] Nie wolno wam do niego nic dodać ani z niego nic ująć.[p]

13 „Jeśli powstanie pośród ciebie jakiś prorok[q] lub ktoś, komu śnił się[r] jakiś sen, i ukaże ci znak lub proroczy cud,[s] **2** i spełni się ten znak lub proroczy cud, o których ci powiedział,[t] mówiąc: ‚Idźmy za in-

ROZDZ. 12

a Pwt 14:22
b Pwt 12:6
Pwt 14:23
c Kpł 23:38
d Lb 18:11
e Pwt 12:11
Pwt 14:23
f Pwt 12:7
Pwt 12:12
Flp 3:1
g Lb 18:21
Pwt 14:27
2Kn 31:4
Neh 10:38
Mal 3:8
h 1Kl 4:21
i Rdz 15:18
Wj 34:24
Pwt 11:24
j Kpł 11:2
Pwt 14:4
k Pwt 14:23
2Kn 7:12
l Pwt 12:15
m Pwt 14:5
Pwt 15:22
n Kpł 15:3
Kpł 15:16
o Kpł 3:17
Pwt 12:16
p Rdz 9:4
Kpł 17:11
Kpł 17:14
q Kpł 17:13
Pwt 15:23
r Pwt 4:40
Iz 3:10
s Pwt 6:18
Pwt 13:18

szpalta 2

a Lb 5:9
Lb 18:19
b Kpł 22:18
c Pwt 12:11
d Kpł 1:9
e Kpł 17:11
f Kpł 4:30
g Ps 89:31
Ps 105:45
1Jn 5:3
h Gal 6:7
i Prz 4:4
j Wj 23:23
Pwt 9:3
Pwt 19:1
Ps 44:2
Ps 78:55
k Pwt 6:10
Ps 105:44
l Pwt 7:16
Ps 106:36
Eze 20:28
Ef 4:17
m Kpł 18:3
Pwt 12:4
n Kpł 18:21
Kpł 20:2
Pwt 18:10
2Kl 17:15
Jer 32:35
o Pwt 5:1
Joz 22:5
Ps 119:4

p Pwt 4:2; Joz 1:7; Prz 30:6; **ROZDZ. 13** q Pwt 18:22; Jer 6:13; Eze 13:2; Za 13:4; r Jer 23:25; Jer 27:9; s Mk 13:22; 2Ts 2:9; t Jer 28:9; Mt 7:22.

nymi bogami, których nie znasz, i służmy im', **3** to nie wolno ci słuchać słów tego proroka ani tego, komu śnił się ten sen,[a] gdyż Jehowa, wasz Bóg, wystawia was na próbę,[b] by się dowiedzieć, czy miłujecie Jehowę, swego Boga, całym swym sercem i całą swą duszą.[c] **4** Macie chodzić za Jehową, swym Bogiem, i macie się go bać, i macie przestrzegać jego przykazań, i macie słuchać jego głosu, i jemu macie służyć oraz do niego macie lgnąć.[d] **5** A ów prorok[e] lub ten, komu śnił się sen, ma zostać uśmiercony,[f] namawiał bowiem do buntu przeciwko Jehowie, waszemu Bogu — który was wyprowadził z ziemi egipskiej i wykupił cię z domu niewolników — by sprowadzić cię z drogi, po której Jehowa, twój Bóg, nakazał ci kroczyć;[g] i usuniesz zło spośród siebie.[h]

6 „Gdyby twój brat, syn twojej matki, albo twój syn lub twoja córka, lub twoja umiłowana żona, lub twój towarzysz, który jest jak twoja dusza,[i] po kryjomu próbował cię zwieść, mówiąc: ‚Chodźmy i służmy innym bogom',[j] których nie znasz ani ty, ani twoi praojcowie, **7** jakimś bogom ludów, które są dookoła was, tych blisko ciebie lub tych daleko od ciebie, od jednego krańca tej ziemi po drugi kraniec tej ziemi, **8** nie wolno ci się przychylić do jego życzenia ani go usłuchać,[k] ani nie powinno się użalić nad nim twoje oko, ani nie wolno ci okazać współczucia,[l] ani go chronić; **9** lecz bezwarunkowo masz go zabić.[m] Najpierw ma się na niego podnieść twoja ręka, by go uśmiercić, a potem ręka całego ludu.[n] **10** I ukamienujesz go kamieniami, i umrze,[o] ponieważ usiłował odwrócić cię od Jehowy, twego Boga, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej, z domu niewolników.[a] **11** Wtedy cały Izrael usłyszy i się przelęknie, i nie będą ponownie czynić pośród ciebie niczego takiego, jak to zło.[b]

12 „Jeśli usłyszysz, że w jednym z twoich miast, które daje ci Jehowa, twój Bóg, byś tam mieszkał, powiedziano: **13** ‚Wyszli spośród ciebie nicponie,[c] żeby próbować odwrócić mieszkańców swego miasta,[d] mówiąc: „Chodźmy i służmy innym bogom", których nie znaliście', **14** to będziesz szukał i dociekał, i dokładnie wypytywał;[e] i jeśli ta rzecz się potwierdzi jako prawda, że dopuszczono się pośród ciebie tej obrzydliwości, **15** to mieszkańców tego miasta masz bezwarunkowo wybić ostrzem miecza.[f] Zarówno je samo, jak i wszystko, co w nim jest, oraz jego zwierzęta domowe przeznacz na zagładę[g] od ostrza miecza. **16** A cały łup z niego masz zebrać na środku jego placu, miasto[h] zaś oraz cały łup z niego spal ogniem jako całopalenie dla Jehowy, twego Boga, i niech się ono stanie rumowiskiem po czas niezmierzony.[i] Nigdy nie ma zostać odbudowane. **17** I nic uświęconego pod klątwą nie ma przylgnąć do twej ręki,[j] żeby Jehowa mógł zaniechać swego płonącego gniewu[k] i okazać ci miłosierdzie,[l] i cię rozmnożyć, tak jak przysiągł twoim praojcom.[m] **18** Masz bowiem słuchać głosu Jehowy, swego Boga, przestrzegając wszystkich jego przykazań,[n] które ci dzisiaj nakazuję, by czynić to, co słuszne w oczach Jehowy, twego Boga.[o]

14 „Jesteście synami Jehowy, waszego Boga.[p] Nie wolno wam robić nacięć[q] na sobie ani robić łysiny[r] na swych czołach ze

ROZDZ. 13

a Iz 8:19
b Pwt 8:2
Ps 66:10
Mt 24:24
1Ko 11:19
2Ts 2:11
c Pwt 6:5
Pwt 10:12
Mt 22:37
d Pwt 10:20
e Iz 9:15
f Pwt 18:20
Jer 14:14
Za 13:3
g Pwt 6:14
h Pwt 17:7
1Ko 5:13
i 1Sm 18:1
j 1Kl 11:4
2Pt 2:1
k Prz 1:10
Gal 1:8
l Eze 9:5
m Wj 22:20
Wj 32:27
Lb 25:5
n Pwt 17:7
o Kpl 20:2
Kpl 20:27
Pwt 17:5

szpalta 2

a Wj 13:3
b Pwt 17:13
Pwt 19:20
1Tm 1:20
1Tm 5:20
c 1Sm 2:12
1Kl 21:10
Judy 19
d 2Kl 17:21
e Pwt 17:4
Pwt 19:15
1Tm 5:19
Heb 10:28
f 2Kn 28:6
g Wj 22:20
Kpl 27:28
h Joz 6:24
i Joz 8:28
Jer 49:2
Mi 1:6
j Joz 6:18
Joz 7:1
k Joz 7:26
Joz 22:20
l Wj 33:19
Ps 78:38
m Rdz 22:17
Rdz 26:4
Rdz 28:14
n Pwt 12:32
Nch 1:5
Ps 119:4
1Jn 5:3
o Wj 15:26
Pwt 6:18

ROZDZ. 14

p Iz 63:16
Iz 64:8
Jer 3:19
1Ko 8:6
q Kpl 19:28
Jer 16:6
r Kpl 21:5

względu na zmarłego. **2** Jesteś bowiem ludem świętym[a] dla Jehowy, twego Boga, i Jehowa wybrał cię, abyś był jego ludem, szczególną własnością,[b] ze wszystkich ludów, które są na powierzchni ziemi.

3 „Nie wolno ci jeść nic obrzydliwego.[c] **4** Oto zwierzęta, które możecie jeść:[d] byk, owca i koza, **5** jeleń i gazela, i sarna,[e] i koziorożec, i antylopa, i dzika owca, i kozica; **6** i każde zwierzę, które ma rozdzielone kopyto i którego kopyto rozwidla się na dwie racice, każde przeżuwające pokarm pośród zwierząt.[f] To możecie jeść. **7** Tylko takich oto nie wolno wam jeść z tych, które przeżuwają pokarm albo mają kopyto rozdzielone, rozszczepione: wielbłąda[g] i zająca,[h] i góralka,[i] ponieważ przeżuwają pokarm, lecz nie mają rozdzielonego kopyta. Są dla was nieczyste. **8** Również świni,[j] ponieważ ma rozdzielone kopyto, lecz nie przeżuwa pokarmu. Jest dla was nieczysta. Nic z ich mięsa nie wolno wam jeść, a ich padliny nie wolno wam dotykać.[k]

9 „Oto, co możecie jeść ze wszystkiego, co jest w wodach: wszystko, co ma płetwy i łuski, możecie jeść.[l] **10** Tego zaś, co nie ma płetw i łusek, nie wolno wam jeść.[m] Jest to dla was nieczyste.

11 „Każdego czystego ptaka możecie jeść. **12** Lecz oto te, których wam nie wolno jeść: orzeł i rybołów, i sęp kasztanowaty,[n] **13** i kania ruda, i kania czarna,[o] i kania według swego rodzaju; **14** i wszelki kruk[p] według swego rodzaju; **15** i struś,[q] i sowa, i mewa, i sokół według swego rodzaju; **16** i pójdźka, i sowa uszata,[r] i łabędź, **17** i pelikan,[s] i sęp, i kormoran, **18** i bocian, i czapla według swego rodzaju, i dudek, i nietoperz.[a] **19** A każde rojące się skrzydlate stworzenie jest dla was nieczyste.[b] Nie należy ich jeść. **20** Każde czyste stworzenie latające możecie jeść.

21 „Nie wolno wam jeść mięsa z żadnej padliny.[c] Możesz je dać osiadłemu przybyszowi, który jest w twoich bramach, i on będzie je jadł; lub można je sprzedać cudzoziemcowi, gdyż jesteś ludem świętym dla Jehowy, swego Boga.

„Nie wolno ci gotować koźlęcia w mleku jego matki.[d]

22 „Bezwarunkowo masz dawać dziesięcinę z całego zbioru swego nasienia, które rok w rok wyrasta na polu.[e] **23** A przed obliczem Jehowy, swego Boga, w miejscu, które on wybierze, by tam przebywało jego imię, jeść będziesz dziesięcinę ze swego zboża,[f] swego młodego wina i swej oliwy oraz pierworodnych ze swego stada i swej trzody;[g] żebyś się nauczył stale bać Jehowy, swego Boga.[h]

24 „A gdyby droga była dla ciebie zbyt długa,[i] gdyż nie zdołałbyś tego zanieść, ponieważ miejsce, które wybierze Jehowa, twój Bóg, by tam umieścić swe imię,[j] byłoby dla ciebie zbyt daleko (gdyż Jehowa, twój Bóg, będzie ci błogosławił),[k] **25** spieniężysz to, a pieniądze zawiniesz w swej ręce i udasz się na miejsce, które wybierze Jehowa, twój Bóg. **26** I wydasz te pieniądze na to, czego twa dusza usilnie zapragnie[l] z bydła i owiec, i kóz, i wina, i odurzającego napoju,[m] i ze wszystkiego, o co by cię poprosiła twa dusza; i masz tam jeść przed obliczem Jehowy, swego Boga, i się radować,[n] ty i twoi domownicy. **27** A Lewity, który jest w twoich bramach, nie

ROZDZ. 14

a Wj 19:6 Kpł 19:2 Kpł 20:26 Pwt 28:9 Ezd 9:2 1Pt 1:15

b Wj 19:5 Pwt 7:6 Pwt 26:18

c Kpł 11:43 Kpł 20:25 Eze 4:14 Dz 10:14

d Kpł 11:2

e 1Kl 4:23

f Kpł 11:3

g Kpł 11:4

h Kpł 11:6

i Kpł 11:5

j Kpł 11:7 Iz 65:4 Iz 66:17

k Kpł 11:8

l Kpł 11:9

m Kpł 11:10

n Kpł 11:13

o Kpł 11:14

p Kpł 11:15

q Kpł 11:16

r Kpł 11:17

s Kpł 11:18

szpalta 2

a Kpł 11:19

b Kpł 11:20

c Wj 22:31 Kpł 17:15 Kpł 22:8 Eze 4:14

d Wj 23:19 Wj 34:26

e Pwt 12:11 Pwt 26:12

f Pwt 12:6

g Pwt 12:17 Pwt 15:19

h Ps 5:7 Ps 19:9 Ps 111:10 Prz 8:13 Iz 8:13 Heb 12:28

i Wj 23:31 Pwt 11:24 Pwt 12:21

j Pwt 12:5

k Wj 23:25 Pwt 28:5 Prz 10:22 Mal 3:10

l Pwt 12:15

m Lb 28:7

n Pwt 12:7 Pwt 26:11 Ps 100:2

wolno ci zaniedbywać,[a] bo nie ma on z tobą żadnego działu ani dziedzictwa.[b]

28 „Po upływie trzech lat wyniesiesz całą dziesięcinę z tego, co zebrałeś w owym roku,[c] i złożysz ją w swoich bramach. **29** A Lewita,[d] ponieważ nie ma z tobą żadnego działu ani dziedzictwa, a także osiadły przybysz[e] i chłopiec nie mający ojca, i wdowa,[f] którzy są w twoich bramach, przyjdą i będą jedli, i się nasycą; żeby Jehowa, twój Bóg, błogosławił[g] ci w każdym czynie[h] twej ręki, którego będziesz dokonywał.

15 „Po upływie każdego siódmego roku masz dokonać uwolnienia. **2** A oto sposób uwolnienia:[i] każdy wierzyciel uwolni bliźniego od długu, który mu pozwolił zaciągnąć. Od swego bliźniego ani od swego brata nie będzie się domagał spłaty,[j] gdyż będzie obwołane uwolnienie ze względu na Jehowę.[k] **3** Od cudzoziemca[l] możesz się domagać spłaty; ale cokolwiek twojego byłoby u twego brata, niech twoja ręka to uwolni. **4** Jednakże nikt u ciebie nie powinien zubożeć, gdyż Jehowa niewątpliwie będzie ci błogosławił[m] w ziemi, którą Jehowa, twój Bóg, daje ci jako dziedzictwo, byś wziął ją w posiadanie,[n] **5** tylko jeśli będziesz pilnie słuchał głosu Jehowy, swego Boga, by dbać o wprowadzenie w czyn całego tego przykazania, które ci dzisiaj nakazuję.[o] **6** Bo Jehowa, twój Bóg, będzie ci błogosławił, tak jak ci obiecał, i będziesz pożyczał[p] pod zastaw wielu narodom, podczas gdy sam nie będziesz się zapożyczał; i będziesz panował nad wieloma narodami, podczas gdy one nie będą nad tobą panować.[q]

ROZDZ. 14

a Lb 18:21 Pwt 12:19 2Kn 31:4 1Ko 9:13
b Lb 18:20 Lb 26:62 Pwt 10:9 Joz 14:3
c Pwt 26:12
d Pwt 12:12
e Wj 22:21 Pwt 10:18
f Pwt 26:12 Jak 1:27
g Pwt 15:10 Ps 41:1 Mal 3:10
h Prz 11:24 Prz 19:17 Łk 6:35

ROZDZ. 15

i Kpl 25:2
j Jak 2:13
k Pwt 31:10
l Wj 12:43 Pwt 14:21 Pwt 23:20
m Pwt 14:29 Pwt 28:8 Prz 11:25 Prz 14:21 Prz 28:27
n Lb 33:53 Ps 135:12
o Pwt 4:40 Joz 1:7 Iz 1:19
p Pwt 28:12 Prz 22:7
q Pwt 28:13 1Kl 4:24

szpalta 2

a Prz 21:13 Jak 2:16 1Jn 3:17
b Kpl 25:35 Ps 37:26 Prz 19:17 Mt 5:42 Łk 6:35 Gal 2:10
c Prz 4:23 Jer 17:10 Mt 15:19
d Pwt 15:1
e Prz 28:22 1Pt 4:9
f Wj 22:23 Pwt 24:15 Hi 34:28 Prz 21:13 Jak 5:4
g Mt 25:45 Jak 4:17
h Dz 20:35 2Ko 9:7 1Tm 6:18 Heb 13:16
i Pwt 15:4 Pwt 24:19 Ps 41:1 Prz 22:9 Iz 32:8 2Ko 9:8
j Mt 26:11

7 „Gdyby któryś z twoich braci zubożał u ciebie w jednym z twoich miast, w twej ziemi, którą ci daje Jehowa, twój Bóg, nie wolno ci zatwardzić swego serca ani zamykać ręki przed swym ubogim bratem.[a] **8** Masz bowiem szczodrze otworzyć przed nim swą rękę[b] i pożyczyć mu pod zastaw tyle, ile potrzebuje — tego, czego mu brakuje. **9** Uważaj, żeby w twym sercu nie powstało nikczemne słowo,[c] mówiące: ‚Przybliżył się siódmy rok, rok uwolnienia',[d] i żeby twoje oko nie stało się skąpe dla twego ubogiego brata,[e] tak iż nic byś mu nie dał, a on musiałby wołać do Jehowy przeciwko tobie,[f] i byłoby to grzechem z twojej strony.[g] **10** Masz mu bezwarunkowo dać,[h] a twe serce nie ma być skąpe w dawaniu mu, gdyż za to Jehowa, twój Bóg, będzie ci błogosławił w każdym twoim czynie i w każdym twoim przedsięwzięciu.[i] **11** Ubogiego bowiem nigdy nie zabraknie w tej ziemi.[j] Dlatego ci nakazuję, mówiąc: ‚Masz szczodrze otworzyć rękę przed swym uciśnionym i ubogim bratem w twej ziemi'.[k]

12 „Gdyby ci został sprzedany twój brat, Hebrajczyk lub Hebrajka,[l] i służył ci sześć lat, to w siódmym roku odeślesz go od siebie jako człowieka wolnego.[m] **13** A gdybyś odsyłał go od siebie jako człowieka wolnego, nie wolno ci go odesłać z pustymi rękami.[n] **14** Zaopatrzysz go w coś ze swej trzody i ze swego klepiska, i ze swej tłoczni oliwnej i winnej. Dasz mu stosownie do tego, jak ci pobłogosławił Jehowa, twój Bóg.[o] **15** I pamiętaj,

k Prz 3:27; Mt 5:42; Łk 12:33; Dz 2:45; 1 Wj 21:2; Kpl 25:39; **m** Pwt 15:1; Jer 34:14; **n** Wj 3:21; Wj 12:36; Prz 3:27; Kol 4:1; **o** Prz 10:22; Dz 20:35.

że byłeś niewolnikiem w ziemi egipskiej, a Jehowa, twój Bóg, cię wykupił.[a] Dlatego ci to dzisiaj nakazuję.

16 „A jeśli on ci powie: ‚Nie odejdę od ciebie!', gdyż miłuje ciebie i twoich domowników, ponieważ mu się u ciebie dobrze wiodło,[b] **17** to weźmiesz szydło i przebijesz nim jego ucho, przyłożywszy je do drzwi, i będzie twoim niewolnikiem po czas niezmierzony.[c] Tak samo postąpisz też ze swoją niewolnicą. **18** Nie powinno to być czymś przykrym w twoich oczach, gdy go odsyłasz od siebie jako człowieka wolnego;[d] wszak sześć lat służył ci za podwójną wartość najemnika,[e] a Jehowa, twój Bóg, błogosławił ci we wszystkim, co czyniłeś.[f]

19 „Każdego pierworodnego samca, który się urodzi w twym stadzie i w twej trzodzie, uświęcisz dla Jehowy, swego Boga.[g] Nie wolno ci wykonywać żadnej pracy pierworodnym twego byka ani strzyc pierworodnego z twej trzody.[h] **20** Rok w rok będziesz je jadł, ty i twoi domownicy, przed obliczem Jehowy, swego Boga, w miejscu, które wybierze Jehowa.[i] **21** A gdyby miał jakąś wadę — był kulawy lub ślepy — jakąkolwiek odrażającą wadę, nie wolno ci ofiarować go Jehowie, swemu Bogu.[j] **22** Będziesz go jadł w swych bramach, nieczysty wraz z czystym,[k] jak gazelę i jak jelenia.[l] **23** Tylko jego krwi nie wolno ci jeść.[m] Masz ją wylać na ziemię jak wodę.[n]

16 „Niech będzie przestrzegany miesiąc Abib[o] i masz obchodzić Paschę dla Jehowy, swego Boga,[p] gdyż w miesiącu Abib Jehowa, twój Bóg, wyprowadził cię w nocy z Egiptu.[q] **2** I składać będziesz w ofierze Jehowie, swemu Bogu,[a] paschę z trzody i ze stada,[b] w miejscu, które wybierze Jehowa, by tam przebywało jego imię.[c] **3** Przez siedem dni nie wolno ci jeść z nią niczego, co jest na zakwasie.[d] Razem z nią masz jeść przaśniki, chleb udręki, gdyż w pośpiechu wyszedłeś z ziemi egipskiej[e] — żebyś przez wszystkie dni swego życia pamiętał dzień swego wyjścia z ziemi egipskiej.[f] **4** I przez siedem dni nie może być widziany w całym twoim terytorium żaden zaczyn[g] ani nie może pozostać przez całą noc aż do rana nic z mięsa, które będziesz składał w ofierze wieczorem pierwszego dnia.[h] **5** Nie będzie ci wolno składać w ofierze paschy w żadnym z twych miast, które ci daje Jehowa, twój Bóg. **6** Ale w miejscu, które wybierze Jehowa, twój Bóg, by tam przebywało jego imię,[i] masz składać w ofierze paschę wieczorem, gdy tylko zajdzie słońce,[j] w wyznaczonym czasie twego wyjścia z Egiptu. **7** I będziesz przygotowywał oraz jadł[k] w miejscu, które wybierze Jehowa, twój Bóg,[l] a rano zawrócisz i pójdziesz do swoich namiotów. **8** Sześć dni masz jeść przaśniki; a dnia siódmego będzie uroczyste zgromadzenie dla Jehowy, twego Boga.[m] Nie wolno ci wykonywać żadnej pracy.

9 „Odliczysz sobie siedem tygodni. Od czasu, gdy się po raz pierwszy zapuści sierp w zboże na pniu, zaczniesz liczyć siedem tygodni.[n] **10** Potem będziesz obchodził Święto Tygodni dla Jehowy, swego Boga,[o] stosownie do dobrowolnego daru ofiarnego twej ręki, który dasz, tak jak Jehowa, twój Bóg, ci pobłogosławi.[p] **11** I będziesz się radował przed obliczem Jehowy, swego Boga,[q] ty

ROZDZ. 15

a Wj 20:2; Pwt 5:15; Mt 18:33
b Wj 21:5
c Wj 21:6
d Pwt 15:10
e Kpł 19:13; Pwt 24:15
f Rdz 30:30
g Wj 13:2; Wj 34:19; Kpł 27:26; Lb 3:13; Lb 18:15; Lb 18:17
h Wj 22:30; Pwt 12:6
i Pwt 12:5; Pwt 14:23; Pwt 16:11
j Kpł 22:20; Pwt 17:1; Mal 1:8; Heb 9:14
k Pwt 12:15; Pwt 12:22
l Pwt 14:5; 1Kl 4:23
m Rdz 9:4; Kpł 7:26; Kpł 17:10; 1Sm 14:33; Dz 15:20
n Kpł 17:13; Pwt 12:16

ROZDZ. 16

o Wj 12:2; Wj 13:4
p Wj 12:14; Kpł 23:5; Lb 9:2; Lb 28:16; 1Ko 5:7; Heb 11:28
q Wj 34:18

szpalta 2

a Mt 26:17; Łk 22:7
b Wj 12:5; 2Kn 35:7
c Pwt 12:5; 1Kl 8:29
d Wj 13:3; Kpł 23:6; Lb 28:17; 1Ko 5:8
e Wj 12:33
f Wj 12:14; Wj 13:8; Wj 13:9
g Wj 12:15; Wj 13:7
h Wj 12:10; Wj 34:25
i Pwt 16:2
j Wj 12:6; Lb 9:3; Mt 26:20
k Wj 12:8; 2Kn 35:13
l 2Kl 23:23; Jn 2:13; Jn 11:55
m Wj 12:16; Kpł 23:8

n Wj 23:16; Wj 34:22; Kpł 23:15; o Lb 28:26; 2Kn 8:13; p Pwt 16:17; 1Ko 16:2; 2Ko 8:12; q Pwt 12:7.

i twój syn, i twoja córka, i twój niewolnik, i twoja niewolnica, Lewita będący w twoich bramach i osiadły przybysz,[a] a także chłopiec nie mający ojca[b] oraz wdowa,[c] którzy są u ciebie — w miejscu, które wybierze Jehowa, twój Bóg, by tam przebywało jego imię.[d] **12** Pamiętaj, że byłeś niewolnikiem w Egipcie,[e] i przestrzegaj tych przepisów oraz wprowadzaj je w czyn.[f]

13 „Święto Szałasów[g] będziesz obchodził przez siedem dni, gdy dokonasz zbioru ze swego klepiska oraz ze swej tłoczni oliwnej i winnej. **14** A podczas swego święta będziesz się radował,[h] ty i twój syn, i twoja córka, i twój niewolnik, i twoja niewolnica, i Lewita, i osiadły przybysz, a także chłopiec nie mający ojca oraz wdowa, którzy są w twoich bramach. **15** Siedem dni będziesz obchodził święto[i] dla Jehowy, swego Boga, w miejscu, które Jehowa wybierze, gdyż Jehowa, twój Bóg, będzie ci błogosławił[j] w całym twoim zbiorze i w każdym czynie twej ręki; tylko masz się radować.[k]

16 „Trzy razy w roku każdy mężczyzna ma się ukazać przed obliczem Jehowy, twego Boga, w miejscu, które on wybierze:[l] podczas Święta Przaśników[m] i podczas Święta Tygodni,[n] i podczas Święta Szałasów,[o] a nikt nie powinien ukazać się przed obliczem Jehowy z pustymi rękami.[p] **17** Dar z ręki każdego ma być proporcjonalny do błogosławieństwa, którego ci udzielił Jehowa, twój Bóg.[q]

18 „Masz sobie ustanowić sędziów[r] i urzędników[s] we wszystkich swoich bramach, które Jehowa, twój Bóg, daje ci według twoich plemion, i będą sądzić lud prawym sądem. **19** Nie wolno ci wypaczyć sądu.[t] Nie wolno ci być stronniczym[a] ani brać łapówki, bo łapówka zaślepia mędrcom oczy[b] i nagina słowa prawych. **20** O sprawiedliwość — o sprawiedliwość masz zabiegać,[c] żebyś pozostał przy życiu i wziął w posiadanie ziemię, którą ci daje Jehowa, twój Bóg.[d]

21 „Nie wolno ci zasadzić sobie żadnego drzewa, by stanowiło święty pal obok ołtarza Jehowy, twego Boga, który sobie zbudujesz.[e]

22 „Nie wolno ci też postawić sobie świętego słupa,[f] rzeczy, której Jehowa, twój Bóg, nienawidzi.[g]

17 „Nie wolno ci składać w ofierze Jehowie, twemu Bogu, byka ani owcy, które mają jakąś wadę, coś odrażającego; jest to bowiem obrzydliwością dla Jehowy, twego Boga.[h]

2 „Jeżeli pośród ciebie w jednym z twoich miast, które ci daje Jehowa, twój Bóg, znajdzie się ktoś — mężczyzna albo kobieta — kto dopuszcza się czegoś złego w oczach Jehowy, twego Boga, naruszając jego przymierze,[i] **3** oraz idzie i oddaje cześć innym bogom, i kłania się im lub słońcu, lub księżycowi, lub całemu zastępowi niebios,[j] czego nie nakazałem,[k] **4** i zostanie ci to powiedziane, a ty, usłyszawszy o tym, dokładnie zbadasz i oto rzecz ta potwierdzi się jako prawda,[l] że dopuszczono się w Izraelu tej obrzydliwości, **5** to taką osobę — tego mężczyznę lub tę kobietę — która się dopuściła tego zła, wyprowadzisz do swoich bram, tak, tego mężczyznę lub tę kobietę, i ukamienujesz kamieniami, i ktoś taki umrze.[m] **6** Na podstawie wypowiedzi dwóch świadków lub trzech świadków[n] ma

ROZDZ. 16

a Lb 15:16
b Pwt 10:18
c Jak 1:27
d Pwt 12:5
e Rdz 15:13
Wj 3:7
Pwt 5:15
f Kzn 12:13
1Jn 5:3
g Wj 23:16
Kpl 23:34
Lb 29:12
Pwt 31:10
Za 14:16
Jn 7:2
h Kpl 23:40
Pwt 12:12
Pwt 26:11
Neh 8:10
Neh 8:17
Kzn 5:18
i Kpl 23:36
Neh 8:18
j Pwt 7:13
Pwt 28:8
Pwt 30:16
k Flp 4:4
1Ts 5:16
l Wj 23:14
Wj 34:23
m Wj 23:15
Kpl 23:6
Lb 28:17
n Pwt 16:10
o Pwt 16:13
p Wj 23:15
Wj 34:20
Ps 96:8
q Pwt 16:10
2Ko 8:12
r Wj 18:26
Pwt 1:16
2Kn 19:5
s Lb 11:16
1Kn 23:4
t Wj 23:2
Kpl 19:15
1Sm 8:3

szpalta 2

a Pwt 1:17
Prz 24:23
Dz 10:34
b Wj 23:8
1Sm 12:3
Kzn 7:7
Am 5:12
c Pwt 25:16
Eze 18:8
Mi 6:8
d Pwt 4:1
e Wj 34:13
Sdz 3:7
2Kn 33:3
f Wj 23:24
Kpl 26:1
Pwt 12:3
g Pwt 12:31
Jer 44:4

ROZDZ. 17

h Kpl 22:20
Pwt 15:21
Mal 1:8
i Pwt 4:23
Pwt 13:6
Sdz 2:20

j Pwt 4:19; Jer 8:2; Eze 8:16; k Jer 7:18; Jer 19:5; l Pwt 13:14; Jn 7:51; m Pwt 13:10; n Lb 35:30; Mt 18:16; Jn 8:17; 2Ko 13:1; 1Tm 5:19; Heb 10:28.

zostać uśmiercony ten, kto miałby umrzeć. Nie zostanie uśmiercony na podstawie wypowiedzi jednego świadka.[a] **7** Najpierw ręka świadków ma się podnieść na niego, by go uśmiercić, a potem ręka całego ludu;[b] i usuniesz spośród siebie zło.[c]

8 „Jeśli zbyt trudna będzie dla ciebie jakaś sprawa wymagająca sądowniczego rozstrzygnięcia,[d] taka, w której przelana została krew,[e] w której wysunięto roszczenie prawne[f] lub dopuszczono się przemocy — sporne[g] sprawy w twoich bramach — to wstaniesz i pójdziesz na miejsce, które wybierze Jehowa, twój Bóg,[h] **9** i udasz się do kapłanów,[i] Lewitów, i do sędziego,[j] który będzie urzędował w owych dniach, i się zapytasz, a oni przekażą ci słowo sądowniczego rozstrzygnięcia.[k] **10** Potem postąpisz zgodnie ze słowem, jakie ci przekażą z tego miejsca, które wybierze Jehowa; i zadbasz o to, by postąpić zgodnie ze wszystkim, o czym cię pouczą. **11** Postąpisz zgodnie z prawem, na które ci wskażą, i zgodnie z sądowniczym rozstrzygnięciem, które ci oznajmią.[l] Nie wolno ci zboczyć na prawo ani na lewo od słowa, które ci przekażą.[m] **12** A mężczyzna zachowujący się zuchwale i nie słuchający kapłana, który stoi, by tam pełnić służbę dla Jehowy, twego Boga, ani sędziego[n] — mężczyzna ten umrze;[o] i usuniesz z Izraela zło.[p] **13** A cały lud usłyszy i się zlęknie,[q] i już nie będą postępować zuchwale.

14 „Gdy w końcu wejdziesz do ziemi, którą ci daje Jehowa, twój Bóg, i weźmiesz ją w posiadanie, i zamieszkasz w niej,[r] i powiesz: ‚Ustanowię nad sobą króla, jak wszystkie okoliczne narody';[s]

ROZDZ. 17

a Pwt 19:15
b Pwt 13:9
c Pwt 13:5
1Ko 5:13
d Pwt 1:17
e Lb 35:11
f 1Kl 3:28
Iz 1:17
Jer 5:28
g 1Kl 3:16
h Pwt 12:5
Ps 122:2
Ps 122:5
i Pwt 19:17
Pwt 21:5
Ag 2:11
Mal 2:7
j 1Sm 7:16
k Pwt 19:17
Pwt 21:5
l Mal 2:7
m Pwt 5:32
Pwt 12:32
Joz 1:7
Prz 4:27
n Ps 19:13
Prz 11:2
Oz 4:4
o Heb 10:28
p Pwt 13:5
1Ko 5:13
q Lb 15:31
Pwt 13:11
Pwt 19:20
r Pwt 7:1
Joz 1:3
Ps 44:2
s 1Sm 8:5
1Sm 8:20
1Sm 10:19

szpalta 2

a 1Sm 9:17
1Sm 10:24
1Sm 16:12
b Pwt 20:1
2Sm 8:4
Ps 20:7
Prz 21:31
c Iz 31:1
Iz 36:9
Eze 17:15
d 1Kl 11:3
Neh 13:26
e Hi 31:24
Ps 62:10
1Tm 6:9
f Pwt 31:9
Pwt 31:26
2Kl 22:8
g 2Kn 34:18
h Pwt 11:18
Ps 1:2
Ps 119:97
i 1Sm 15:17
2Kn 32:25
Ps 131:1
Mk 10:42
1Pt 5:5
j Pwt 5:32
1Sm 13:13
1Kl 15:5
k Prz 10:27

ROZDZ. 18

l Lb 18:24
Pwt 10:9
Joz 13:33

15 niewątpliwie ustanowisz nad sobą króla, którego wybierze Jehowa, twój Bóg.[a] Masz ustanowić nad sobą króla spośród swych braci. Nie będzie ci wolno ustanowić nad sobą cudzoziemca, który nie jest twoim bratem. **16** Tylko niech sobie nie pomnaża koni[b] ani nie każe ludowi wracać do Egiptu, żeby pomnożyć konie;[c] wszak Jehowa wam powiedział: ‚Nigdy nie wolno wam wrócić tą drogą'. **17** Niech też sobie nie zwiększa liczby żon, by jego serce się nie odwróciło;[d] ani niech zbytnio nie pomnaża sobie srebra i złota.[e] **18** A gdy zasiądzie na tronie swego królestwa, ma sobie napisać w księdze odpis tego prawa, tego, które jest pod opieką kapłanów, Lewitów.[f]

19 „I ma go mieć u siebie i czytać go przez wszystkie dni swego życia,[g] żeby się nauczył bać Jehowy, swego Boga, aby przestrzegać wszystkich słów tego prawa oraz tych przepisów, wprowadzając je w czyn;[h] **20** żeby jego serce się nie wynosiło nad jego braci[i] i żeby od tego przykazania nie zbaczał na prawo ani na lewo,[j] aby przedłużył swoje dni nad swym królestwem,[k] on oraz jego synowie pośród Izraela.

18 „Kapłani, Lewici, całe plemię Lewiego, nie będą mieć żadnego działu ani dziedzictwa z Izraelem.[l] Mają oni jeść ofiary ogniowe dla Jehowy, jego dziedzictwo.[m] **2** Toteż do Lewiego nie ma należeć żadne dziedzictwo pośród jego braci. Jehowa jest jego dziedzictwem,[n] tak jak do niego powiedział.

3 „A oto, co ma się kapłanom prawnie należeć od ludu, od tych, którzy składają w ofierze zwierzę ofiarne, czy to byka, czy owcę: Kapłanowi należy dać łopatkę

m Lb 18:8; Joz 13:14; 1Ko 9:13; **n** Lb 18:20.

i szczęki, i żołądek. **4** Masz mu dać pierwocinę ze swego zboża, ze swego młodego wina i ze swej oliwy oraz pierwszą ostrzyżoną wełnę ze swej trzody.[a] **5** Wszak Jehowa, twój Bóg, wybrał go ze wszystkich twoich plemion, aby on i jego synowie stali i pełnili służbę w imieniu Jehowy — na zawsze.[b]

6 „A jeśli Lewita wyjdzie z któregoś spośród twoich miast z całego Izraela, gdzie chwilowo mieszkał,[c] i z gorącego pragnienia swej duszy przyjdzie na miejsce, które Jehowa wybierze,[d] **7** to będzie pełnił służbę w imieniu Jehowy, swego Boga, tak samo jak wszyscy jego bracia, Lewici, którzy tam stoją przed obliczem Jehowy.[e] **8** Będzie jadł równą część[f] oprócz tego, co uzyska ze sprzedaży swego mienia odziedziczonego po przodkach.

9 „Gdy wejdziesz do ziemi, którą ci daje Jehowa, twój Bóg, nie wolno ci uczyć się postępowania według obrzydliwości tych narodów.[g] **10** Niech się nie znajdzie u ciebie nikt, kto swego syna lub swą córkę przeprowadza przez ogień,[h] nikt, kto wróży,[i] kto uprawia magię,[j] ani nikt, kto wypatruje znaków wróżebnych,[k] ani czarnoksiężnik,[l] **11** ani ten, kto zaklina drugich,[m] ani nikt, kto zasięga rady u medium spirytystycznego,[n] ani trudniący się przepowiadaniem wydarzeń,[o] ani nikt, kto się wypytuje umarłego.[p] **12** Bo każdy, kto to czyni, jest obrzydliwością dla Jehowy i z powodu tych obrzydliwości Jehowa, twój Bóg, wypędza ich przed tobą.[q] **13** Masz się okazać nienaganny wobec Jehowy, swego Boga.[r]

14 „Bo te narody, które wywłaszczasz, słuchały uprawiających magię[a] i wróżbiarzy;[b] lecz tobie Jehowa, twój Bóg, nie dał niczego takiego.[c] **15** Jehowa, twój Bóg, wzbudzi ci spośród ciebie, spośród twoich braci, proroka jak ja — jego macie słuchać[d] — **16** w odpowiedzi na wszystko, o co Jehowę, swego Boga, prosiłeś na Horebie w dniu zboru,[e] mówiąc: ‚Nie daj mi znowu słyszeć głosu Jehowy, mego Boga, i już więcej nie daj mi widzieć tego wielkiego ognia, abym nie umarł'.[f] **17** Na to Jehowa rzekł do mnie: ‚Dobrze postąpili, mówiąc tak.[g] **18** Wzbudzę im spośród ich braci proroka jak ty;[h] i włożę moje słowa w jego usta,[i] i będzie mówił im wszystko, co mu nakażę.[j] **19** A od tego, kto nie będzie słuchał moich słów, które on będzie mówił w moim imieniu, zażądam zdania sprawy.[k]

20 „‚Jednakże prorok ośmielający się mówić w moim imieniu słowo, którego mu nie nakazałem mówić,[l] lub mówiący w imieniu innych bogów,[m] ów prorok umrze.'[n] **21** A jeśli powiesz w swym sercu: „Skąd będziemy wiedzieć, którego słowa nie mówił Jehowa?",[o] **22** to gdy prorok mówi w imieniu Jehowy i słowo to się nie sprawdzi ani nie spełni, jest to słowo, którego nie mówił Jehowa. Prorok mówił je z zuchwalstwa.[p] Nie wolno ci się go ulęknąć'.[q]

19 „Gdy Jehowa, twój Bóg, wytraci narody,[r] których ziemię daje ci Jehowa, twój Bóg, i wywłaszczysz je oraz zamieszkasz w ich miastach i w ich domach,[s] **2** wtedy wydzielisz sobie trzy miasta pośrodku swej

ROZDZ. 18

a Wj 23:19; Lb 18:12; Pwt 26:10; 2Kn 31:4; Neh 12:44
b Wj 28:1; Lb 3:10; Pwt 10:8; Pwt 17:12
c Lb 35:2
d Pwt 12:5; Pwt 16:2; Ps 26:8
e 2Kn 31:2
f Kpł 7:10; Łk 10:7; 1Tm 5:18
g Kpł 18:26; Pwt 12:30
h Kpł 18:21; Pwt 12:31; 2Kl 16:3; 2Kn 28:3; Ps 106:37; Jer 19:5; Jer 32:35
i 2Kl 17:17; Dz 16:16
j Kpł 19:26; Dz 19:19
k Eze 21:21
l Wj 22:18
m Iz 47:9
n Kpł 20:27; 1Kn 10:13
o Kpł 19:31; 2Kn 33:6
p 1Sm 28:3; 1Sm 28:11; Iz 8:19; Gal 5:20
q Kpł 18:24; Pwt 9:4
r 2Sm 22:24; Ps 37:18; Mt 5:48; 2Pt 3:14

szpalta 2

a Kpł 19:26; 2Kl 21:2; 2Kl 21:6
b Joz 13:22
c Ps 147:20; Dz 14:16
d Rdz 49:10; Lb 24:17; Łk 7:16; Łk 24:19; Jn 1:45; Jn 6:14; Dz 3:22; Dz 7:37
e Wj 19:17; Pwt 9:10
f Wj 20:19
g Pwt 5:28
h Wj 34:28; Lb 12:3; Mal 3:1; Mt 4:2; Mt 11:29; Łk 24:27; Łk 24:44; Jn 5:46
i Jn 8:28; Jn 17:8

j Jn 12:49; Jn 15:15; Heb 1:2; **k** Dz 3:23; **l** Pwt 13:1; Jer 14:14; Jer 28:11; Eze 13:6; Mt 7:15; **m** Pwt 13:2; 1Kl 18:19; Jer 23:13; **n** Pwt 13:5; Jer 27:15; Za 13:3; **o** Jln 4:1; **p** Jer 28:15; **q** Prz 29:25; **ROZDZ. 19** **r** Wj 34:24; Joz 24:8; **s** Pwt 6:10; Pwt 7:1; Pwt 9:1; Pwt 12:29.

ziemi, którą Jehowa, twój Bóg, ci daje, byś wziął ją w posiadanie.[a] **3** Przygotujesz sobie drogę i podzielisz teren swej ziemi, którą Jehowa, twój Bóg, dał ci jako posiadłość, na trzy części, po to, by mógł tam uciec każdy zabójca.[b]

4 „A oto, w jakim wypadku zabójca, który tam ucieknie, pozostanie przy życiu: gdy uderzy swego bliźniego nieumyślnie, a nie żywił do niego przedtem nienawiści;[c] **5** lub gdy pójdzie ze swym bliźnim do lasu zbierać drewno i zamachnie się ręką, by siekierą ściąć drzewo, a ześliźnie się żelazo z drewnianego toporzyska[d] i uderzy jego bliźniego, i ten umrze, wówczas powinien uciec do jednego z tych miast i pozostanie przy życiu,[e] **6** W przeciwnym razie mściciel[f] krwi, którego serce się rozpaliło, mógłby pobiec za zabójcą i go doścignąć, gdyż droga jest daleka; i mógłby zadać śmiertelny cios jego duszy, chociaż na takim nie ciąży wyrok śmierci,[g] gdyż przedtem nie żywił do tamtego nienawiści. **7** Dlatego nakazuję ci, mówiąc: ‚Wydzielisz sobie trzy miasta'.[h]

8 „A jeśli Jehowa, twój Bóg, rozszerzy twoje terytorium zgodnie z tym, co przysiągł twoim praojcom,[i] i da ci całą ziemię, którą obiecał dać twoim praojcom,[j] **9** ponieważ będziesz przestrzegał całego tego przykazania, które ci dzisiaj nakazuję, i wprowadzał je w czyn — by miłować Jehowę, swego Boga, i zawsze chodzić jego drogami[k] — to do tych trzech miast dodasz sobie trzy inne,[l] **10** żeby żadna niewinna krew[m] nie została przelana pośrodku twej ziemi, którą Jehowa, twój Bóg, daje ci jako dziedzictwo, i żeby nie ciążyła na tobie wina krwi.[n]

ROZDZ. 19

a Wj 21:13
Lb 35:14
Joz 20:7

b Joz 20:9

c Lb 35:15
Pwt 4:42

d 2Kl 6:5

e Lb 35:25

f Lb 35:12
Lb 35:19
Joz 20:5
2Sm 14:7

g Pwt 17:8
Joz 20:4
2Kn 19:10

h Pwt 19:2

i Rdz 15:18
Wj 23:31
Pwt 11:24

j Rdz 28:14
Pwt 12:20

k Pwt 11:22
Pwt 12:32
1Jn 5:3

l Joz 20:8

m Pwt 21:9
2Kl 21:16
Prz 6:17
Jer 7:6
Jon 1:14
Mt 27:4

n Ps 5:6
Ps 55:23
Dz 20:26

szpalta 2

a Mt 15:19
1Jn 3:15

b Wj 21:12
Lb 35:16
Pwt 27:24

c Rdz 9:6
1Kl 2:5
1Kl 2:31

d Pwt 19:21

e Kpł 24:17
Kpł 24:21
Lb 35:33
Pwt 21:9
2Sm 21:1

f Pwt 27:17
Hi 24:2
Prz 23:10

g Lb 35:30
Pwt 17:6

h 1Kl 21:10
Mt 18:16
Mt 26:60
Jn 8:17
2Ko 13:1
1Tm 5:19
Heb 10:28

i Wj 23:1
1Kl 21:13
Ps 27:12
Mk 14:56

j Pwt 17:9
Pwt 21:5

k Pwt 13:14
Pwt 17:4
2Kn 19:6
Hi 29:16

l Prz 19:5
Dn 6:24

m Pwt 21:21
Pwt 24:7
1Ko 5:13

11 „Ale gdyby jakiś mężczyzna nienawidził[a] swego bliźniego i na niego czyhał, i powstał przeciw niemu, i zadał jego duszy śmiertelny cios, i ten by umarł,[b] a ów mężczyzna uciekłby do jednego z tych miast, **12** to starsi z jego miasta, posławszy, zabiorą go stamtąd i wydadzą go w rękę mściciela krwi, i będzie musiał umrzeć.[c] **13** Twoje oko nie użali się nad nim[d] i usuniesz z Izraela winę za przelanie niewinnej krwi,[e] aby ci się dobrze wiodło.

14 „Nie wolno ci przesuwać znaków granicznych swego bliźniego,[f] gdy przodkowie wyznaczą już granice w twoim dziedzictwie, które odziedziczysz w ziemi, którą daje ci Jehowa, twój Bóg, byś ją wziął w posiadanie.

15 „Nie może jeden świadek wystąpić przeciwko człowiekowi w związku z jakimś przewinieniem lub jakimś grzechem,[g] w wypadku jakiegoś grzechu, który ten popełnił. Sprawa ta ma zostać potwierdzona ustami dwóch świadków lub ustami trzech świadków.[h] **16** Jeżeli świadek knujący zło wystąpi przeciwko jakiemuś człowiekowi, by podnieść przeciw niemu zarzut o bunt,[i] **17** to obaj wiodący spór staną przed obliczem Jehowy, przed kapłanami i sędziami, którzy będą urzędować w owych dniach.[j] **18** A sędziowie dokładnie zbadają[k] i jeśli świadek jest świadkiem fałszywym i podniósł fałszywy zarzut przeciw swemu bratu, **19** to uczynicie mu tak, jak on knuł, by uczynić swemu bratu,[l] i usuniesz spośród siebie zło.[m] **20** A pozostali usłyszą to i będą się bać, i już nigdy nie dopuszczą się pośród ciebie żadnego takie-

go zła.[a] **21** I twoje oko nie ma się użalić:[b] dusza będzie za duszę, oko za oko, ząb za ząb, ręka za rękę, noga za nogę.[c]

20 „Jeżeli będziesz wyruszał do bitwy przeciwko swoim nieprzyjaciołom i zobaczysz konie oraz rydwany wojenne,[d] lud liczniejszy od ciebie, nie lękaj się ich, bo z tobą jest Jehowa,[e] twój Bóg, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej.[f] **2** A gdy przystąpicie do bitwy, kapłan podejdzie i przemówi do ludu.[g] **3** I powie do nich: ‚Słuchaj, Izraelu, dzisiaj przystępujecie do bitwy przeciw waszym nieprzyjaciołom. Niech wasze serca nie będą bojaźliwe.[h] Nie lękajcie się i nie uciekajcie w popłochu ani nie drżyjcie z ich powodu,[i] **4** bo Jehowa, wasz Bóg, idzie z wami, by za was walczyć z waszymi nieprzyjaciółmi, żeby was wybawić’.[j]

5 „Również urzędnicy[k] powiedzą do ludu, mówiąc: ‚Kto zbudował nowy dom, a nie oddał go do użytku? Niech idzie i wróci do swego domu, żeby czasem nie poniósł śmierci w bitwie, a inny mężczyzna oddałby go do użytku.[l] **6** I kto zasadził winnicę, a nie zaczął z niej korzystać? Niech idzie i wróci do swego domu, żeby czasem nie poniósł śmierci w bitwie, a inny mąż zacząłby z niej korzystać.[m] **7** I kto zaręczył się z kobietą, a jej nie pojął? Niech idzie i wróci do swego domu,[n] żeby czasem nie poniósł śmierci w bitwie, a ją wziąłby inny mężczyzna’. **8** I urzędnicy przemówią jeszcze do ludu, i powiedzą: ‚Kto się boi i ma lękliwe serce?[o] Niech idzie i wróci do swego domu, by nie sprawił, że serca jego braci stopnieją jak jego serce’.[p] **9** A gdy urzędnicy przestaną mówić do ludu, wyznaczą dowódców wojsk na czele ludu.

10 „Jeżeli podejdziesz do jakiegoś miasta, by z nim walczyć, ogłosisz mu też warunki pokoju.[a] **11** I jeśli ono da ci odpowiedź pokojową, i stanie przed tobą otworem, to cały lud znajdujący się w nim ma wykonywać dla ciebie pracę przymusową i mają ci służyć.[b] **12** Lecz jeśli nie zawrze z tobą pokoju[c] i wyda ci wojnę, i będziesz musiał je oblegać, **13** to Jehowa, twój Bóg, wyda je w twoją rękę, a każdego mężczyznę, który się w nim znajduje, uderzysz ostrzem miecza.[d] **14** Tylko kobiety i małe dzieci,[e] i zwierzęta domowe[f] oraz wszystko, co akurat znajduje się w mieście — cały jego łup zagarniesz dla siebie;[g] i będziesz jadł z łupu zdobytego na twych nieprzyjaciołach, których ci wydał Jehowa, twój Bóg.[h]

15 „Tak uczynisz wszystkim miastom bardzo odległym od ciebie, które nie należą do miast tych narodów. **16** Tylko z miast tych ludów, które Jehowa, twój Bóg, daje ci jako dziedzictwo, nie wolno ci zachować przy życiu niczego, co oddycha,[i] **17** gdyż bezwarunkowo masz ich przeznaczyć na zagładę — Hetytów i Amorytów, Kananejczyków i Peryzzytów, Chiwwitów i Jebusytów,[j] tak jak ci nakazał Jehowa, twój Bóg — **18** żeby was nie uczyli czynić według wszystkich swych obrzydliwości, które czynią swym bogom, i grzeszylibyście przeciw Jehowie, swemu Bogu.[k]

19 „Jeśli przez wiele dni będziesz oblegał jakieś miasto, walcząc z nim, by je zdobyć, nie wolno ci niszczyć jego drzew przez podnoszenie na nie siekiery; masz bowiem z nich jeść i nie

ROZDZ. 19

a Pwt 13:11
Pwt 17:13
1Tm 5:20

b Pwt 19:13

c Wj 21:23
Kpł 24:20
Mt 5:38

ROZDZ. 20

d Joz 11:4

e Pwt 3:22
Pwt 31:6
Ps 20:7
Ps 46:7
Prz 21:31
Rz 8:31

f Wj 13:3

g Lb 31:6
Sdz 20:28
1Sm 30:7
2Kn 13:12

h Ps 27:3
Iz 35:4
Iz 41:10

i Ps 3:6

j Wj 14:14
Pwt 32:30
Joz 23:10

k Lb 31:14
Pwt 16:18

l Kzn 2:24

m Ps 145:9
Kzn 3:13

n Pwt 24:5

o Sdz 7:3

p Lb 13:33
Lb 14:1
Lb 32:9
Pwt 1:28
Dz 21:13

szpalta 2

a Joz 11:19

b Kpł 25:46
Pwt 20:15
Joz 9:22
Joz 9:27

c Ps 120:7

d Lb 31:7

e Lb 31:9
Lb 31:18

f Joz 8:2

g Lb 31:12
Lb 31:27
2Kn 14:13
Ps 68:12

h Joz 22:8

i Joz 6:17
Joz 10:28
Joz 11:11

j Pwt 7:1

k Wj 34:15
Pwt 7:4
Joz 23:12
Ps 106:35
Iz 2:6
1Ko 5:6
1Ko 15:33

wolno ci ich ścinać,[a] bo czyż drzewo polne jest człowiekiem, abyś miał je oblegać? **20** Tylko drzewo, o którym wiesz, że nie jest drzewem zapewniającym pokarm — takie masz zniszczyć i ściąć, i zbuduj umocnienia oblężnicze[b] przeciwko miastu, które toczy z tobą wojnę, aż upadnie.

21 „Gdyby na ziemi, którą Jehowa, twój Bóg, ci daje, byś wziął ją w posiadanie, znaleziono kogoś zabitego leżącego na polu i nie byłoby wiadomo, kto go śmiertelnie ugodził,[c] **2** to twoi starsi i twoi sędziowie[d] wyjdą i zmierzą odległości do miast znajdujących się dookoła zabitego; **3** i okaże się, które miasto jest najbliżej zabitego. A starsi z tego miasta wezmą ze stada jałówkę, której nie używano do pracy i która nie ciągnęła w jarzmie; **4** i starsi z tego miasta zaprowadzą tę jałówkę do doliny potoku, którą płynie woda i której nie uprawiano ani nie obsiewano, i tam w dolinie potoku złamią tej jałówce kark.[e]

5 „I zbliżą się kapłani, synowie Lewiego, gdyż to ich wybrał Jehowa, twój Bóg, aby mu usługiwali[f] i aby błogosławili[g] w imieniu Jehowy, i ich ustami ma zostać rozstrzygnięty każdy spór dotyczący wszelkiego gwałtownego czynu.[h] **6** Potem wszyscy starsi z miasta, którzy są najbliżej zabitego, mają obmyć swe ręce[i] nad jałówką, której złamano kark w dolinie potoku; **7** i odezwą się, mówiąc: ‚Nasze ręce nie przelały tej krwi ani nasze oczy nie widziały, jak została przelana.[j] **8** Nie przypisuj tego swemu ludowi, Izraelowi, który wykupiłeś,[k] Jehowo, i nie upatruj winy za przelanie niewinnej krwi[l] pośród swego ludu, Izraela'. I wina krwi nie będzie im przypisana. **9** A ty usuniesz spośród siebie winę za przelanie niewinnej krwi,[a] gdyż uczynisz to, co słuszne w oczach Jehowy.[b]

10 „Jeśli wyruszysz do bitwy przeciw swym nieprzyjaciołom i Jehowa, twój Bóg, wyda ich w twoją rękę,[c] i uprowadzisz ich do niewoli,[d] **11** a wśród jeńców zobaczysz kobietę pięknej postaci i przylgniesz do niej,[e] i weźmiesz ją sobie za żonę, **12** to przyprowadzisz ją do swego domu. Ona zaś ogoli sobie głowę[f] i zadba o swe paznokcie, **13** i zdejmie z siebie płaszcz swej niewoli, i zamieszka w twoim domu, i będzie opłakiwać swego ojca i swą matkę przez cały miesiąc księżycowy;[g] potem zaś masz z nią współżyć i weź ją w posiadanie jako swą oblubienicę, i zostanie twoją żoną. **14** A gdyby ci się nie spodobała, to ją odprawisz,[h] zgodnie z upodobaniem jej duszy; lecz nie wolno ci jej sprzedać za pieniądze. Nie wolno ci obejść się z nią okrutnie,[i] gdy już ją upokorzyłeś.

15 „Jeśli jakiś mężczyzna ma dwie żony, jedną umiłowaną a drugą znienawidzoną, i one, ta umiłowana i ta znienawidzona, urodziły mu synów, a pierworodny syn jest z tej znienawidzonej,[j] **16** to w dniu, w którym da jako dziedzictwo swym synom to, co posiada, nie wolno mu ustanowić syna tej umiłowanej swym pierworodnym kosztem syna znienawidzonej, pierworodnego.[k] **17** Ma bowiem za pierworodnego uznać syna znienawidzonej, dając mu dwie części ze wszystkiego, co się u niego znajduje,[l] gdyż ten jest początkiem jego siły rozrodczej.[m] Jemu przysługuje prawo do zajmowania pozycji pierworodnego.[n]

18 „Jeśli jakiś mężczyzna ma syna, który jest uparty i buntow-

ROZDZ. 20
a Neh 9:25
b 2Kn 26:15 Kzn 9:14 Iz 37:33 Jer 6:6 Eze 17:17

ROZDZ. 21
c Ps 9:12 Prz 28:17 Iz 26:21
d Pwt 16:18
e Lb 35:33
f Wj 28:1 Pwt 18:5
g Lb 6:23 1Kn 23:13
h Pwt 17:9 Pwt 19:17 Mal 2:7
i Ps 26:6 Mt 27:24
j 2Sm 3:28 Ps 7:3
k Pwt 13:5 2Sm 7:23
l Lb 16:22 Jer 26:15 Jon 1:14

szpalta 2
a Pwt 19:13
b Pwt 13:18 Ps 11:4 Prz 15:3 Heb 4:13
c Pwt 20:13 Joz 21:44
d Lb 31:9 Pwt 20:14
e Rdz 29:20 Rdz 34:3 Sdz 14:2
f Iz 3:24 1Ko 11:6
g Lb 20:29 Pwt 34:8
h Pwt 24:1
i Kpl 25:46
j Rdz 29:30 Rdz 29:33 1Sm 1:4
k 2Kn 21:3
l 1Kn 5:1
m Rdz 49:3 Ps 105:36
n Rdz 25:31 Heb 12:16

niczy,[a] nie słucha głosu swego ojca ani głosu swej matki,[b] a oni go korygowali, lecz on nie będzie ich słuchał,[c] **19** to ojciec i matka wezmą go i zaprowadzą do starszych miasta i do bramy w jego miejscowości,[d] **20** i powiedzą do starszych miasta: ‚Ten nasz syn jest uparty i buntowniczy; nie słucha naszego głosu,[e] jest żarłokiem[f] i pijakiem'.[g] **21** Wtedy wszyscy mężczyźni z jego miasta ukamienują go kamieniami i umrze. Tak usuniesz spośród siebie zło, a cały Izrael usłyszy i będzie się bał.[h]

22 „A jeśli ktoś popełni grzech zasługujący na wyrok śmierci i zostanie uśmiercony,[i] i zawiesisz go na palu,[j] **23** to jego zwłoki nie mają pozostać na palu przez całą noc;[k] lecz bezwarunkowo masz go pogrzebać w owym dniu, gdyż zawieszony jest przeklęty przez Boga;[l] i nie wolno ci kalać ziemi, którą Jehowa, twój Bóg, daje ci jako dziedzictwo.[m]

22 „Gdy zobaczysz błąkającego się byka twego brata lub jego owcę, nie wolno ci rozmyślnie się od nich odsunąć.[n] Masz je bezwarunkowo odprowadzić do swego brata.[o] **2** A jeśli twój brat nie jest blisko ciebie, a ty go nie znasz, to zaprowadzisz je do domu, do swojego domu, i pozostanie u ciebie, dopóki twój brat go nie odszuka. I zwrócisz mu je.[p] **3** Tak też postąpisz z jego osłem i tak postąpisz z jego płaszczem, i tak postąpisz z każdą rzeczą zgubioną, należącą do twego brata, która mu się zgubiła i którą ty znalazłeś. Nie będzie ci wolno się odsunąć.

4 „Gdy zobaczysz, że osioł twego brata lub jego byk upadł na drodze, nie będzie ci wolno rozmyślnie się od nich odsunąć. Masz bezwarunkowo pomóc mu je podnieść.[a]

5 „Kobieta nie ma wkładać żadnej szaty krzepkiego mężczyzny, a krzepki mężczyzna nie ma nosić płaszcza kobiety;[b] gdyż każdy, kto tak czyni, jest obrzydliwością dla Jehowy, twego Boga.

6 „Jeśli na drodze, na jakimś drzewie albo na ziemi będzie przed tobą ptasie gniazdo z młodymi[c] lub z jajkami i matka będzie siedzieć na młodych lub na jajkach, to nie wolno ci zabrać matki wraz z potomstwem.[d] **7** Masz bezwarunkowo wypuścić matkę, lecz potomstwo możesz sobie wziąć; aby ci się dobrze wiodło i abyś przedłużył swoje dni.[e]

8 „Jeśli zbudujesz nowy dom, zrób balustradę na dachu,[f] żebyś nie obciążył swego domu winą krwi, ponieważ ktoś mógłby się przewrócić i z niego spaść.

9 „Nie wolno ci obsiewać swej winnicy dwoma rodzajami ziarna,[g] żeby czasem pełny plon nasienia, które posiałeś, i plon winnicy nie przepadł na rzecz sanktuarium.

10 „Nie wolno ci orać bykiem w parze z osłem.[h]

11 „Nie wolno ci nosić mieszanej tkaniny z wełny i lnu.[i]

12 „Masz sobie wykonać frędzle na czterech skrajach swej odzieży, którą się okrywasz.[j]

13 „Jeśli jakiś mężczyzna weźmie sobie żonę i będzie z nią współżył, a potem ją znienawidzi[k] **14** i zarzuci jej niechlubne czyny, i sprowadzi na nią złe imię,[l] i powie: ‚Oto kobieta, którą wziąłem, i zbliżyłem się do niej, a nie znalazłem u niej dowodu dziewictwa',[m] **15** to ojciec tej dziewczyny i jej matka wezmą i przyniosą dowód dziewictwa

ROZDZ. 21

a Prz 30:11
b Wj 20:12 Pwt 27:16 Prz 1:8 Prz 20:20 Eze 22:7 Ef 6:1
c Pwt 8:5 Prz 13:24 Prz 19:18 Prz 23:13 Heb 12:9
d Pwt 16:18
e Prz 15:5 Prz 19:26 Prz 30:17
f Prz 23:20 Prz 28:7
g Prz 20:1 Prz 23:21 Rz 13:13 1Ko 6:10 Ef 5:18
h Pwt 13:11
i Lb 25:5 2Sm 4:12
j Joz 10:26 Dz 10:39
k Joz 8:29 Jn 19:31
l 2Ko 5:21 Gal 3:13
m Lb 35:34

ROZDZ. 22

n Wj 23:4
o Za 7:9
p Prz 24:12 Mt 7:12

szpalta 2

a Wj 23:5 Kpł 19:18 Łk 10:27 Gal 6:10
b 1Tm 2:9
c Łk 12:6
d Kpł 22:28 Ps 36:6 Ps 145:9 Prz 12:10 Mt 10:29
e Pwt 4:40 Prz 3:2
f 2Sm 11:2 Dz 10:9
g Kpł 19:19
h Prz 12:10
i Kpł 19:19
j Lb 15:38 Mt 23:5
k Ef 5:28 Ef 5:33
l Prz 22:1 Kzn 7:1
m Wj 20:16 Wj 23:1 Prz 18:21

dziewczyny do starszych miasta w jego bramie;[a] **16** i ojciec tej dziewczyny powie do starszych: ‚Dałem swoją córkę temu mężczyźnie za żonę, a on ją znienawidził.[b] **17** I oto zarzuca jej niechlubne czyny,[c] mówiąc: „Stwierdziłem, że twoja córka nie ma dowodu dziewictwa”.[d] Oto dowód dziewictwa mojej córki’. I rozciągną płaszcz przed starszymi miasta. **18** A starsi[e] miasta wezmą tego mężczyznę i go skarcą.[f] **19** I wymierzą mu grzywnę w wysokości stu srebrnych sykli, i dadzą je ojcu tej dziewczyny, gdyż tamten sprowadził złe imię na dziewicę izraelską;[g] a ona dalej będzie jego żoną. Nie będzie mu wolno rozwieść się z nią przez wszystkie swoje dni.

20 „Jeśli jednak ta rzecz okaże się prawdą — nie znaleziono u tej dziewczyny dowodu dziewictwa[h] — **21** to wyprowadzą tę dziewczynę do wejścia do domu jej ojca, a mężowie z jej miasta ukamienują ją kamieniami i ona umrze, gdyż popełniła bezeceństwo[i] w Izraelu, dopuszczając się nierządu w domu swego ojca.[j] Tak usuniesz spośród siebie zło.[k]

22 „Jeśli jakiś mężczyzna zostanie przyłapany na tym, że leży z kobietą, która jako żona jest własnością jakiegoś właściciela,[l] to oboje umrą, mężczyzna leżący z tą kobietą oraz ta kobieta.[m] Tak usuniesz z Izraela zło.[n]

23 „Jeśli dziewczynę będącą dziewicą, zaręczoną z mężczyzną,[o] spotka w mieście jakiś mężczyzna i się z nią położy,[p] **24** to ich oboje wyprowadzicie do bramy tego miasta i ukamienujecie ich kamieniami, i umrą — dziewczyna dlatego, że nie krzyczała w mieście, a mężczyzna dlatego, że upokorzył żonę swego bliźniego.[a] Tak usuniesz spośród siebie zło.[b]

25 „Jeśli jednak mężczyzna spotkał zaręczoną dziewczynę na polu i mężczyzna ten chwycił ją, i się z nią położył, to mężczyzna, który się z nią położył, umrze sam, **26** a dziewczynie nic nie uczynisz. Dziewczyna ta nie popełniła grzechu zasługującego na śmierć, ponieważ w tym wypadku jest tak, jak wtedy, gdy ktoś powstanie przeciw swemu bliźniemu i zamorduje go,[c] jakąś duszę. **27** Spotkał ją bowiem na polu. Zaręczona dziewczyna krzyczała, lecz nie było nikogo, by ją wyratować.

28 „Jeśli mężczyzna spotka dziewczynę, dziewicę, która nie jest zaręczona, i chwyci ją, i się z nią położy,[d] i zostaną przyłapani,[e] **29** to mężczyzna, który się z nią położył, da ojcu dziewczyny pięćdziesiąt srebrnych sykli[f] i ona zostanie jego żoną, dlatego że ją upokorzył. Nie będzie mu wolno rozwieść się z nią przez wszystkie jego dni.[g]

30 „Żaden mężczyzna nie ma brać żony swego ojca — żeby nie odkryć poły szaty swego ojca.[h]

23 „Ten, kogo wykastrowano[i] przez zmiażdżenie jąder[j] lub komu odcięto członek męski, nie może wejść do zboru Jehowy.

2 „Żaden syn z nieprawego łoża[k] nie może wejść do zboru Jehowy. Aż do dziesiątego pokolenia nikt od niego nie może wejść do zboru Jehowy.

3 „Żaden Ammonita ani Moabita nie może wejść do zboru Jehowy.[l] Nawet aż do dziesiątego pokolenia nikt z należących do nich nie może wejść do zboru Jehowy aż po czas niezmierzony,

ROZD. 22

a Pwt 16:18
b Kpł 19:17 Pwt 22:13
c Rdz 38:24 Pwt 22:21 Ps 141:4 Oz 1:2
d Pwt 22:20
e Wj 18:21 Pwt 1:13 Pwt 16:18 Pwt 21:19
f Pwt 25:2 Prz 10:13 Prz 19:29 Prz 20:30
g Mal 2:16
h Pwt 22:14 Pwt 22:17
i Sdz 20:6 Sdz 20:10 2Sm 13:12 Heb 13:4
j Kpł 21:9
k Kpł 11:45 Pwt 17:7 Kzn 8:13 1Ko 5:13
l Rdz 20:3 Wj 21:3 Iz 62:5
m Wj 20:14 Kpł 20:10 Mal 3:5 1Ko 6:9 1Ko 6:18
n Pwt 22:24
o Pwt 20:7 Mt 1:18
p Pwt 5:18

szpalta 2

a Kpł 20:10 1Ts 4:6 Heb 13:4
b 1Ko 5:2
c Rdz 4:8 Lb 35:20 Jak 2:11
d Rdz 34:2 2Sm 13:14
e Rdz 34:5 Wj 22:16
f Rdz 34:11
g Pwt 22:19
h Kpł 18:8 Kpł 20:11 Pwt 27:20 1Ko 5:1

ROZD. 23

i Iz 56:4 Mt 19:12
j Kpł 21:20
k Wj 20:14 Kpł 20:10 Jn 8:41 Heb 12:8
l Neh 13:1

4 ponieważ nie przyszli wam na pomoc[a] z chlebem i wodą w drodze, gdy wychodziliście z Egiptu,[b] i ponieważ najęli przeciw tobie Balaama, syna Beora z Petor w Mezopotamii, by ci złorzeczył.[c] **5** I Jehowa, twój Bóg, nie chciał wysłuchać Balaama;[d] ale Jehowa, twój Bóg, dla twego dobra zmienił przekleństwo w błogosławieństwo,[e] gdyż Jehowa, twój Bóg, cię umiłował.[f] **6** Nie wolno ci działać na rzecz ich pokoju i dobrobytu przez wszystkie twoje dni po czas niezmierzony.[g]

7 „Nie wolno ci brzydzić się Edomitą, bo jest on twoim bratem.[h]

„Nie wolno ci brzydzić się Egipcjaninem, bo byłeś osiadłym przybyszem w jego kraju.[i] **8** Synowie, którzy by się im urodzili w trzecim pokoleniu — ci mogą wejść do zboru Jehowy.

9 „Jeśli wyruszysz do obozu przeciwko swoim nieprzyjaciołom, będziesz się wystrzegał wszelkiego zła.[j] **10** Jeśli będzie u ciebie mężczyzna, który nie pozostaje czysty z powodu zmazy nocnej,[k] to ma wyjść poza obóz. Nie może wejść do obozu.[l] **11** A gdy zapadnie wieczór, ma się obmyć wodą i po zachodzie słońca może wejść do obozu.[m] **12** I masz mieć ustronne miejsce poza obozem, i tam będziesz wychodził. **13** A wśród swych przyborów masz mieć kołek i gdy przykucniesz na zewnątrz, wykopiesz nim dołek i się odwrócisz, i przykryjesz swoje odchody.[n] **14** Bo Jehowa, twój Bóg, przechadza się po twoim obozie, by cię wyzwolić[o] i wydać ci twoich nieprzyjaciół;[p] i twój obóz ma być święty,[q] żeby nie widział on u ciebie nic nieprzyzwoitego i się nie odwrócił, i nie przestał ci towarzyszyć.[r]

ROZDZ. 23

a Mt 25:45
b Pwt 2:29
Sdz 11:18
c Lb 22:6
Joz 24:9
Neh 13:2
d Lb 22:35
Mi 6:5
e Lb 23:11
Lb 23:25
Lb 24:10
Ps 3:8
f Pwt 7:7
Pwt 33:3
Eze 16:8
Mal 1:2
g 2Sm 8:2
2Sm 12:31
h Rdz 25:24
Rdz 36:1
Lb 20:14
Abd 10
i Rdz 15:13
Rdz 46:6
Wj 22:21
Kpl 19:34
Ps 105:23
j 1Sm 21:5
2Sm 11:11
k Kpl 15:16
l 1Sm 20:26
m Kpl 15:31
n 1Sm 24:3
o Kpl 26:12
p Pwt 7:2
Pwt 7:23
q 1Pt 1:16
r Kpl 26:17
2Pt 3:14

szpalta 2

a 1Sm 30:15
b Iz 16:3
c Wj 22:21
Jer 7:5
Za 7:9
Mal 3:5
d Kpl 19:29
Kpl 21:9
e 1Kl 14:24
1Kl 15:12
2Kl 23:7
f Eze 16:33
g Rdz 19:5
Rz 1:27
1Tm 1:10
Obj 22:15
h Wj 22:25
Kpl 25:36
Neh 5:10
Ps 15:5
Eze 18:8
Eze 22:12
i Kpl 25:37
j Pwt 15:6
k Prz 28:8
Eze 18:17
l Pwt 15:4
Pwt 15:10
Prz 19:17
Łk 6:35
m Sdz 11:30
1Sm 1:11

15 „Nie wolno ci wydać niewolnika jego panu, gdy uciekł od swego pana do ciebie.[a] **16** Będzie mieszkał u ciebie, pośród ciebie, w miejscu, które wybierze w jednym z twoich miast,[b] gdziekolwiek mu się spodoba. Nie wolno ci się nad nim znęcać.[c]

17 „Żadna z córek Izraela nie może zostać nierządnicą świątynną[d] ani żaden z synów Izraela nie może zostać nierządnikiem świątynnym.[e] **18** Nie wolno ci przynieść do domu Jehowy, swego Boga, zapłaty[f] nierządnicy ani zarobku psa[g] dla dopełnienia jakiegoś ślubu, gdyż obie te rzeczy są obrzydliwością dla Jehowy, twego Boga.

19 „Nie wolno ci zmuszać swego brata do płacenia odsetek,[h] odsetek od pieniędzy, odsetek od żywności,[i] odsetek od czegokolwiek, od czego żąda się odsetek. **20** Cudzoziemcu[j] możesz zmuszać do płacenia odsetek, ale swego brata nie wolno ci zmuszać do płacenia odsetek,[k] żeby Jehowa, twój Bóg, mógł ci błogosławić w każdym twoim przedsięwzięciu na ziemi, do której idziesz, by ją wziąć w posiadanie.[l]

21 „Jeśli złożysz Jehowie,[m] swemu Bogu, jakiś ślub, to nie wolno ci się ociągać ze spełnieniem go,[n] gdyż Jehowa, twój Bóg, niewątpliwie zażąda tego od ciebie i byłoby to grzechem z twojej strony.[o] **22** Lecz jeśli się powstrzymasz od złożenia ślubu, nie będzie to grzechem z twojej strony.[p] **23** Masz dotrzymywać wypowiedzi swych warg[q] i uczyń tak, jak ślubowałeś Jehowie, swemu Bogu, jako dobrowolny dar

n Hi 22:27; Ps 66:13; Ps 116:18; Kzn 5:4; Jon 2:9; Nah 1:15; **o** Kzn 5:6; Rz 1:31; Jak 4:17; **p** Kzn 5:5; **q** Lb 30:2; Ps 15:4; Prz 20:25.

ofiarny, o którym mówiłeś swymi ustami.[a]

24 „Jeśli pójdziesz do winnicy swego bliźniego, będziesz jadł tylko tyle winogron, by nasycić swą duszę, lecz nie wolno ci nic wkładać do swego pojemnika.[b]

25 „Jeśli pójdziesz w stojące zboże swego bliźniego, zrywaj dojrzałe kłosy tylko ręką, lecz nie wolno ci zapuszczać sierpa w stojące zboże swego bliźniego.[c]

24 „Jeśli jakiś mężczyzna weźmie kobietę i uczyni z niej swoją własność jako żonę, to gdyby nie znalazła łaski w jego oczach, ponieważ doszukał się u niej czegoś nieprzyzwoitego,[d] wypisze jej świadectwo rozwodu[e] i włoży jej do ręki, i odprawi ją ze swego domu.[f] **2** A ona odejdzie z jego domu i pójdzie, i potem będzie należeć do innego mężczyzny.[g] **3** Gdyby ten drugi mężczyzna ją znienawidził i wypisał jej świadectwo rozwodu, i włożył jej do ręki, i odprawił ją ze swego domu lub gdyby ten drugi mężczyzna, który wziął ją sobie za żonę, umarł, **4** to jej pierwszemu właścicielowi, który ją odprawił, nie wolno wziąć jej ponownie za żonę po tym, jak została skalana;[h] jest to bowiem obrzydliwością przed obliczem Jehowy i nie wolno ci przywodzić do grzechu ziemi, którą Jehowa, twój Bóg, daje ci jako dziedzictwo.

5 „Jeśli jakiś mężczyzna weźmie sobie nową żonę,[i] nie pójdzie do wojska ani nie nałoży się na niego nic innego. Ma pozostawać w domu zwolniony na jeden rok i będzie sprawiał radość swej żonie, którą pojął.[j]

6 „Nikt nie ma brać w zastaw żaren ani ich górnego kamienia,[k] gdyż bierze w zastaw duszę.

ROZDZ. 23

a Sdz 11:35
1Sm 14:24
Mt 5:33

b Mt 6:11
Rz 13:10

c Mt 12:1
Łk 6:1

ROZDZ. 24

d Mt 19:3
Mt 19:8

e Jer 3:8
Mt 5:31
Mk 10:4

f Mal 2:16
Mt 1:19

g Kpł 21:7
Mt 5:32
Mk 10:11

h Jer 3:1

i Pwt 20:7
Łk 14:20

j Prz 5:18
Kzn 9:9

k Wj 22:26
Wj 22:27

szpalta 2

a Rdz 40:15
Wj 21:16
1Tm 1:10

b Rdz 37:28

c Pwt 19:19
Pwt 21:21

d Kpł 13:9
Kpł 14:2
Kpł 14:34

e Kpł 13:2
Kpł 13:15
2Kn 26:20
Mal 2:7
Mk 1:44
Łk 17:14

f Ps 119:4

g Lb 12:10
Lb 12:15

h Pwt 15:8
Prz 3:27

i Hi 24:3

j Hi 24:9
Hi 24:10

k Wj 22:26
Eze 18:7
Eze 33:15

l Wj 22:27

m 1Sm 25:14
Eze 33:15
2Ko 9:13

n Pwt 6:25
Ps 112:9
Dn 4:27

o Kpł 25:40
Kpł 25:43
Prz 14:31
Mal 3:5

p Kpł 19:13
Jer 22:13
Mt 20:8

q Wj 22:23
Hi 34:28
Ps 25:1
Ps 86:4
Prz 22:23
Jak 5:4

r Jak 4:17

7 „Jeśli jakiś mężczyzna zostanie przyłapany na tym, że porwał[a] kogoś, jakąś duszę, spomiędzy swych braci pośród synów Izraela, i obchodził się z nim okrutnie, i go sprzedał,[b] to ów porywacz umrze. I usuniesz spośród siebie zło.[c]

8 „Miej się na baczności w czasie plagi trądu,[d] aby pilnie zważać i postępować zgodnie ze wszystkim, o czym was pouczą kapłani, Lewici.[e] Macie dbać o to,[f] by postępować tak, jak im nakazałem. **9** Należy pamiętać o tym, co Jehowa, twój Bóg, uczynił Miriam w drodze, gdy wychodziliście z Egiptu.[g]

10 „Jeśli udzielisz swemu bliźniemu jakiejś pożyczki,[h] nie wolno ci wejść do jego domu, by wziąć od niego to, co daje w zastaw.[i] **11** Masz stać na zewnątrz, a człowiek, któremu udzieliłeś pożyczki, ma ten zastaw wynieść ci na zewnątrz. **12** A jeśli ten człowiek jest w trudnej sytuacji, nie wolno ci położyć się do łóżka z jego zastawem.[j] **13** Masz mu zwrócić zastaw, gdy tylko zajdzie słońce,[k] a on położy się do łóżka w swojej szacie[l] i będzie cię błogosławił;[m] i będzie to dla ciebie oznaczać prawość przed obliczem Jehowy, twego Boga.[n]

14 „Nie wolno ci oszukiwać najemnika, który jest w trudnej sytuacji i biedny, czy jest on z twoich braci, czy z osiadłych przybyszów, którzy są w twej ziemi, w twoich bramach.[o] **15** Jego zapłatę masz mu dać w jego dniu,[p] a słońce nie może zajść nad nią, gdyż jest on w trudnej sytuacji i kieruje pragnienie swej duszy ku swojej zapłacie; żeby nie wołał do Jehowy przeciw tobie[q] i byłoby to grzechem z twojej strony.[r]

16 „Ojcowie nie mają ponosić
śmierci z powodu dzieci, a dzieci
nie mają ponosić śmierci z powo-
du ojców.[a] Każdy ma ponieść
śmierć za swój grzech.[b]

17 „Nie wolno ci wypaczać sądu wobec osiadłego przybysza[c] ani wobec chłopca nie mającego ojca[d] i nie wolno ci brać w zastaw szaty wdowy.[e] **18** I pamiętaj, że byłeś niewolnikiem w Egipcie, a Jehowa, twój Bóg, wykupił cię stamtąd.[f] Dlatego nakazuję ci to czynić.

19 „Jeśli będziesz zbierał żniwo ze swego pola[g] i na polu zapomnisz snopka, to nie wolno ci wrócić, by go wziąć. Ma pozostać dla osiadłego przybysza, dla chłopca nie mającego ojca i dla wdowy;[h] żeby Jehowa, twój Bóg, błogosławił ci w każdym czynie twej ręki.[i]

20 „Jeśli będziesz otrząsał swe drzewo oliwne, to nie przeszukuj za sobą jego gałęzi. Ma to zostać dla osiadłego przybysza, dla chłopca nie mającego ojca i dla wdowy.[j]

21 „Jeśli będziesz zbierał winogrona ze swej winnicy, to nie zbieraj za sobą resztek. Mają pozostać dla osiadłego przybysza, dla chłopca nie mającego ojca i dla wdowy. **22** I pamiętaj, że byłeś niewolnikiem w ziemi egipskiej.[k] Dlatego nakazuję ci to czynić.[l]

25 „Jeśli między mężczyznami powstanie spór[m] i stawią się przed sądem,[n] to ich osądzą i prawego uznają za prawego, a niegodziwego uznają za niegodziwego.[o] **2** A jeśli niegodziwy zasłuży na bicie,[p] sędzia każe położyć go twarzą do ziemi i przed swoim obliczem wymierzyć uderzenia[q] według liczby odpowiadającej jego niegodziwemu czynowi. **3** Może mu wymierzyć czterdzieści uderzeń. Nie ma dodać ani jednego, żeby czasem nie wymierzył mu wielu uderzeń oprócz tych[a] i twój brat byłby pohańbiony w twoich oczach.

4 „Nie masz nakładać kagańca bykowi, gdy młóci.[b]

5 „Jeśli bracia mieszkają razem i jeden z nich umrze, nie mając syna, to żona zmarłego nie powinna należeć do obcego mężczyzny z zewnątrz. Jej szwagier ma pójść do niej i weźmie ją za żonę, i zawrze z nią małżeństwo lewirackie.[c] **6** A pierworodny, którego ona urodzi, ma dziedziczyć imię jego zmarłego brata,[d] żeby to imię nie zostało wymazane z Izraela.[e]

7 „A jeśli ten mężczyzna nie zechce wziąć wdowy po swym bracie, to wdowa po jego bracie przyjdzie do bramy, do starszych,[f] i powie: ‚Mój szwagier nie chce zachować imienia swego brata w Izraelu. Nie zgodził się zawrzeć ze mną małżeństwa lewirackiego'. **8** A starsi jego miasta zawołają go i będą z nim rozmawiać, a on stanie i powie: ‚Nie mam ochoty jej wziąć'.[g] **9** Wtedy wdowa po jego bracie podejdzie do niego na oczach starszych i zdejmie mu sandał ze stopy,[h] i plunie mu w twarz,[i] i odpowie, mówiąc: ‚Tak należy uczynić mężczyźnie, który nie chce odbudować domu swego brata'.[j] **10** I jego imię w Izraelu będzie brzmiało: ‚Dom tego, któremu zdjęto sandał'.

11 „Jeśli mężczyźni będą się bić i podejdzie żona jednego, by wyzwolić swego męża z ręki tego, który go bije, i wyciągnąwszy rękę, chwyci go za części wstydliwe,[k] **12** to odetniesz jej rękę. Twoje oko się nie użali.[l]

ROZDZ. 24

a 2Kn 25:4; Jer 31:30
b Eze 18:20
c Wj 22:21; Eze 22:29
d Wj 22:22; Iz 1:23; Jer 5:28; Mal 3:5
e Wj 22:27; Hi 24:3
f Pwt 5:15; Pwt 15:15; Pwt 16:12
g Kpł 19:9
h Kpł 23:22; Rut 2:16; Ps 41:1
i Pwt 15:10; Prz 11:24; Prz 14:21; Prz 19:17; Łk 6:38; 2Ko 9:6; 1Jn 3:17
j Kpł 19:10; Pwt 26:13
k Wj 13:3
l 2Ko 8:8

ROZDZ. 25

m Pwt 17:8; Pwt 19:17; Pwt 21:5
n Pwt 16:18; Pwt 17:9
o Wj 23:6; 2Kn 19:6; Prz 17:15; Prz 31:9; Iz 5:23
p Prz 19:29; Łk 12:48
q Prz 10:13; Prz 20:30; Prz 26:3; Heb 2:2

szpalta 2

a 2Ko 11:24
b Prz 12:10; 1Ko 9:9; 1Tm 5:18
c Rdz 38:8; Rut 4:5; Mk 12:19
d Rdz 38:9; Rut 4:10; Rut 4:14
e Lb 27:4; 2Sm 18:18
f Rut 4:4
g Rut 4:6
h Rut 4:7
i Lb 12:14
j Pwt 25:5
k Kpł 21:20; Pwt 23:1
l Pwt 19:13; Pwt 19:21

13 „Nie wolno ci mieć w mieszku dwojakich odważników,[a] dużego i małego. **14** Nie wolno ci mieć w domu dwojakiej efy,[b] dużej i małej. **15** Masz mieć odważnik dokładny i sprawiedliwy. Masz mieć efę dokładną i sprawiedliwą, żeby twoje dni trwały długo na ziemi, którą ci daje Jehowa, twój Bóg.[c] **16** Każdy bowiem, kto to czyni, każdy dopuszczający się niesprawiedliwości, jest obrzydliwością dla Jehowy, twego Boga.[d]

17 „Należy pamiętać o tym, co Amalek uczynił ci w drodze, gdy wychodziliście z Egiptu,[e] **18** jak spotkał cię w drodze i uderzył z tyłu na wszystkich, którzy się wlekli za tobą, gdy byłeś wyczerpany i strudzony; i nie bał się Boga.[f] **19** A gdy Jehowa, twój Bóg, zapewni ci spokój ze strony wszystkich twoich okolicznych nieprzyjaciół w ziemi, którą Jehowa, twój Bóg, daje ci jako dziedzictwo, byś wziął ją w posiadanie,[g] masz wymazać spod niebios wspomnienie o Amaleku.[h] Nie zapomnij.

26 „A gdy w końcu wejdziesz do ziemi, którą Jehowa, twój Bóg, daje ci jako dziedzictwo, i weźmiesz ją w posiadanie, i w niej zamieszkasz,[i] **2** wtedy weźmiesz też nieco z pierwocin[j] całego plonu roli, jaki przyniesiesz ze swojej ziemi, którą ci daje Jehowa, twój Bóg, i włożysz to do kosza, i udasz się na miejsce, które wybierze Jehowa, twój Bóg, by tam przebywało jego imię.[k] **3** I przyjdziesz do kapłana,[l] który będzie urzędował w owych dniach, i mu powiesz: ‚Oznajmiam dzisiaj Jehowie, twemu Bogu, że wszedłem do ziemi, co do której Jehowa przysiągł naszym praojcom, że nam ją da'.[m]

ROZDZ. 25

a Prz 11:1
Prz 16:11
Prz 20:10
Mi 6:11

b Wj 16:36
Kpł 19:36
Eze 45:10
Am 8:5

c Pwt 4:40
1Pt 3:10

d Kpł 19:35
Rz 9:14

e Wj 17:8
Lb 24:20

f Wj 15:16
Ps 36:1
Rz 3:18

g Joz 22:4

h Wj 17:14
1Sm 14:48
1Sm 15:3
1Kn 4:43
Est 3:1
Est 7:10

ROZDZ. 26

i Pwt 6:1
Pwt 18:9

j Wj 23:19
Kpł 23:10
Lb 18:12
2Kn 31:5
Neh 10:35
Prz 3:9

k Pwt 12:5
2Kn 6:6

l Lb 18:28

m Rdz 17:8
Rdz 26:3
Ps 105:11
Heb 6:13

szpalta 2

a Rdz 28:5
Rdz 31:41
Rdz 31:42
Oz 12:12

b Rdz 46:3
Dz 7:15

c Rdz 46:27
Pwt 7:7

d Wj 1:7
Pwt 10:22
Ps 105:24

e Wj 1:11
Pwt 4:20

f Wj 3:9
Ps 116:1

g Ps 102:20
Iz 59:1
1Jn 5:15

h Wj 4:31
Dz 7:34

i Wj 13:3
Pwt 6:21

j Wj 6:6
Pwt 4:34

k Wj 15:16
Jer 32:21

l Wj 7:3

m Wj 3:8
Pwt 8:8
Eze 20:6

n Pwt 26:2

4 „I kapłan weźmie kosz z twojej ręki, i położy go przed ołtarzem Jehowy, twego Boga. **5** A ty się odezwiesz i powiesz przed obliczem Jehowy, swego Boga: ‚Mój ojciec był ginącym Syryjczykiem;[a] i zstąpił do Egiptu,[b] i przebywał tam jako przybysz, a było z nim niewielu;[c] lecz stał się tam narodem wielkim, potężnym i licznym.[d] **6** A Egipcjanie zaczęli nas źle traktować i dręczyć, i nakładać na nas ciężką niewolę.[e] **7** I poczęliśmy wołać do Jehowy, Boga naszych praojców,[f] a Jehowa usłyszał nasz głos[g] i spojrzał na nasze uciśnienie i naszą niedolę, i nasze uciemiężenie.[h] **8** W końcu Jehowa wyprowadził nas z Egiptu silną ręką[i] i wyciągniętym ramieniem,[j] i z wielką grozą[k] oraz ze znakami i cudami.[l] **9** Potem przyprowadził nas na to miejsce i dał nam tę ziemię, ziemię mlekiem i miodem płynącą.[m] **10** I oto przyniosłem pierwociny plonu ziemi, którą mi dał Jehowa'.[n]

„Złożysz to więc przed Jehową, swoim Bogiem, i pokłonisz się przed Jehową, swoim Bogiem.[o] **11** I będziesz się radował[p] z całego dobra, które Jehowa, twój Bóg, dał tobie i twoim domownikom — ty i Lewita oraz osiadły przybysz, który jest pośród ciebie.[q]

12 „Gdy zakończysz składanie całej dziesięciny[r] ze swego zbioru w trzecim roku,[s] roku dziesięciny, daj ją też Lewicie, osiadłemu przybyszowi, chłopcu nie mającemu ojca oraz wdowie i będą ją jeść w twoich bramach, i się nasycą.[t] **13** I powiesz przed obliczem Jehowy, swego Boga: ‚Usunąłem z domu to, co święte, i dałem to Lewicie i osiad-

o Ps 95:6; **p** Pwt 12:7; Ps 32:11; Ps 63:5; Ps 68:3; Flp 4:4; **q** Pwt 16:14; **r** Pwt 12:6; Pwt 14:22; **s** Pwt 14:28; **t** Pwt 14:29; Prz 14:21; 1Jn 3:17.

łemu przybyszowi, chłopcu nie mającemu ojca oraz wdowie,[a] zgodnie z całym twoim przykazaniem, które mi nakazałeś. Twoich przykazań nie przekroczyłem ani nie zapomniałem.[b] **14** Nie jadłem z niej podczas mojej żałoby ani niczego z niej nie usunąłem, gdy byłem nieczysty, ani nic z niej nie dałem umarłemu. Słuchałem głosu Jehowy, swego Boga. Postępowałem zgodnie ze wszystkim, co mi nakazałeś. **15** Racz spojrzeć w dół ze swego świętego mieszkania,[c] z niebios, i pobłogosław swój lud, Izraela,[d] oraz ziemię, którą nam dałeś, jak to przysiągłeś naszym praojcom,[e] ziemię mlekiem i miodem płynącą'.[f]

16 „Dzisiaj Jehowa, twój Bóg, nakazuje ci wprowadzać w czyn te przepisy oraz sądownicze rozstrzygnięcia;[g] i będziesz ich przestrzegał oraz wprowadzał je w czyn z całego swego serca[h] i z całej swej duszy.[i] **17** Pobudziłeś Jehowę, aby dzisiaj powiedział, że będzie twoim Bogiem, gdy będziesz chodził jego drogami i przestrzegał jego przepisów[j] i jego przykazań[k] oraz jego sądowniczych rozstrzygnięć,[l] i słuchał jego głosu.[m] **18** Jehowa zaś pobudził cię, abyś dzisiaj powiedział, że będziesz jego ludem, szczególną własnością,[n] tak jak ci obiecał,[o] i że będziesz przestrzegał wszystkich jego przykazań, **19** i że wyniesie cię wysoko ponad wszystkie inne narody, które uczynił,[p] dla chwały i dobrej opinii oraz piękna, gdy się okażesz ludem świętym dla Jehowy, swego Boga[q] — tak jak obiecał".

27 I Mojżesz wraz ze starszymi Izraela nakazał jeszcze ludowi, mówiąc: „Należy przestrzegać każdego przykazania, które wam dzisiaj nakazuję.[a] **2** A w dniu, gdy się przeprawicie przez Jordan[b] do ziemi, którą ci daje Jehowa, twój Bóg, postawisz sobie wielkie kamienie i pobielisz je wapnem. **3** I wypiszesz na nich wszystkie słowa tego prawa,[c] gdy się przeprawisz,[d] żeby wejść do ziemi, którą ci daje Jehowa, twój Bóg, do ziemi mlekiem i miodem płynącej, zgodnie z tym, co ci powiedział Jehowa, Bóg twoich praojców.[e] **4** A gdy się przeprawicie przez Jordan, macie postawić te kamienie, jak to wam dzisiaj nakazuję, na górze Ebal,[f] i pobielisz je wapnem.[g] **5** Tam zbudujesz też ołtarz dla Jehowy, swego Boga, ołtarz z kamieni. Nie wolno ci przyłożyć do nich żelaznego narzędzia.[h] **6** Ołtarz dla Jehowy, swego Boga, masz zbudować z całych kamieni i będziesz na nim składał całopalenia dla Jehowy, swojego Boga.[i] **7** I będziesz składał ofiary współuczestnictwa[j] i tam je jadł,[k] i będziesz się radował przed Jehową, swoim Bogiem.[l] **8** I wypiszesz na tych kamieniach wszystkie słowa tego prawa,[m] tak by były naprawdę wyraźne".[n]

9 Potem Mojżesz i kapłani, Lewici, rzekli do całego Izraela, mówiąc: „Milcz i słuchaj, Izraelu. W tym dniu stałeś się ludem Jehowy, swego Boga.[o] **10** I będziesz słuchał głosu Jehowy, swego Boga, i wprowadzał w czyn jego przykazania[p] oraz jego przepisy,[q] które ci dzisiaj nakazuję".

11 I w owym dniu Mojżesz nakazał jeszcze ludowi, mówiąc: **12** „Oto ci, którzy staną, by błogosławić lud na górze Garizim,[r] gdy się przeprawicie przez

ROZDZ. 26
a Jak 1:27
b Ps 119:141 Prz 3:1 Dz 24:16
c Ps 102:19 Iz 40:22 Iz 63:15
d Wj 23:25 Ps 28:9 Ps 115:12
e Rdz 15:18 Rdz 26:3 Heb 6:13
f Pwt 8:8
g Pwt 4:1 Pwt 6:1 Pwt 11:1
h Pwt 6:6 Ps 78:7 Ps 119:34 1Jn 5:3
i Pwt 13:3
j Kpl 10:11 Kpl 26:46 Ps 119:5
k Pwt 13:18 Kzn 12:13
l Kpl 19:37 Ps 19:9
m Pwt 15:5
n Wj 19:5 Pwt 14:2 Ps 135:4
o Pwt 29:13
p Pwt 4:8 Pwt 28:1 Ps 148:14
q Pwt 7:6 Pwt 28:9

szpalta 2

ROZDZ. 27
a Pwt 11:32 Pwt 26:16 Łk 11:28
b Pwt 6:1 Joz 4:1
c Wj 24:12
d Joz 8:32
e Kpl 20:24 Lb 13:27 Lb 14:8 Pwt 26:9 Jer 11:5 Jer 32:22
f Pwt 11:29 Joz 8:30
g Pwt 27:2
h Wj 20:25 Joz 8:31
i Kpl 1:9
j Kpl 3:1
k Kpl 7:15
l Pwt 12:7 Pwt 16:11
m Wj 24:12
n Hab 2:2
o Wj 19:5 Pwt 26:18

p Wj 20:6; 1Kl 2:3; Mt 19:17; 1Jn 5:3; q 1Kl 8:61; r Pwt 11:29.

Jordan: Symeon i Lewi, i Juda, i Issachar, i Józef, i Beniamin. **13** A oto ci, którzy staną, by przeklinać[a] na górze Ebal:[b] Ruben, Gad i Aszer, i Zebulon, Dan i Naftali. **14** A Lewici będą odpowiadać i mówić donośnym głosem do każdego męża izraelskiego:[c]

15 „‚Przeklęty mąż, który wykonuje rzeźbiony wizerunek[d] lub lany posąg[e] — obrzydliwość dla Jehowy,[f] wytwór ręki obrabiającego drewno i metale[g] — i który go umieszcza w ukryciu'. (A cały lud odpowie, mówiąc: ‚Amen!')[h]

16 „‚Przeklęty ten, kto pogardza swym ojcem lub swą matką'.[i] (A cały lud powie: ‚Amen!')

17 „‚Przeklęty ten, kto przesuwa znak graniczny swego bliźniego'.[j] (A cały lud powie: ‚Amen!')

18 „‚Przeklęty ten, kto sprawia, że ślepy błądzi na drodze'.[k] (A cały lud powie: ‚Amen!')

19 „‚Przeklęty ten, kto wypacza[l] sąd[m] nad osiadłym przybyszem,[n] chłopcem nie mającym ojca i wdową'.[o] (A cały lud powie: ‚Amen!')

20 „‚Przeklęty ten, kto się kładzie z żoną swego ojca, gdyż odsłonił połę szaty swego ojca'.[p] (A cały lud powie: ‚Amen!')

21 „‚Przeklęty ten, kto się kładzie z jakimkolwiek zwierzęciem'.[q] (A cały lud powie: ‚Amen!')

22 „‚Przeklęty ten, kto się kładzie ze swą siostrą, córką swego ojca lub córką swej matki'.[r] (A cały lud powie: ‚Amen!')

23 „Przeklęty ten, kto się kładzie ze swoją teściową'.[s] (A cały lud powie: ‚Amen!')

24 „‚Przeklęty ten, kto z ukrycia zadaje śmiertelny cios swemu bliźniemu'.[t] (A cały lud powie: ‚Amen!')

ROZDZ. 27

a Dn 9:11
b Joz 8:33
c Pwt 33:10
Neh 8:7
d Wj 20:4
Pwt 4:16
Iz 44:9
e Wj 34:17
Kpl 19:4
Lb 33:52
f Pwt 7:25
Pwt 29:17
g Oz 13:2
h Lb 5:22
Neh 5:13
i Wj 20:12
Kpl 19:3
Pwt 21:18
Pwt 21:21
Prz 20:20
Prz 30:17
Mt 15:4
j Pwt 19:14
Prz 22:28
Prz 23:10
k Kpl 19:14
l Prz 17:23
Mi 3:11
m Pwt 16:20
n Wj 22:21
o Wj 22:22
Pwt 10:18
Pwt 24:17
Mal 3:5
Jak 1:27
p Kpl 18:8
2Sm 16:22
1Ko 5:1
q Wj 22:19
Kpl 18:23
Kpl 20:15
r Kpl 18:9
Kpl 20:17
2Sm 13:14
Eze 22:11
s Kpl 18:17
Kpl 20:14
t Wj 20:13
Wj 21:12
Kpl 24:17
Lb 35:31

szpalta 2

a Pwt 10:17
Eze 22:12
Mt 27:4
Dz 1:18
b Pwt 28:15
Ps 119:21
Jer 11:3
Gal 3:10

ROZDZ. 28

c Wj 15:26
Kpl 26:3
Iz 1:19
Łk 1:6
d Pwt 26:19
e Prz 10:22
f Ps 107:36
g Pwt 11:14
h Kpl 26:9
Pwt 7:13
Ps 127:3
Ps 128:3
i Pwt 30:9
j Ps 107:38

25 „‚Przeklęty ten, kto przyjmuje łapówkę, by zadać śmiertelny cios jakiejś duszy, gdy jest to krew niewinna'.[a] (A cały lud powie: ‚Amen!')

26 „‚Przeklęty ten, kto nie wprowadzi w czyn słów tego prawa przez spełnianie ich'.[b] (A cały lud powie: ‚Amen!')

28 „A jeśli będziesz bezwarunkowo słuchał głosu Jehowy, swego Boga, dbając o wprowadzanie w czyn wszystkich jego przykazań, które ci dzisiaj nakazuję,[c] to Jehowa, twój Bóg, wyniesie cię wysoko ponad wszystkie inne narody ziemi.[d] **2** I wszystkie te błogosławieństwa spłyną na ciebie, i dosięgną cię,[e] gdyż słuchasz głosu Jehowy, twego Boga:

3 „Błogosławiony będziesz w mieście[f] i błogosławiony będziesz w polu.[g]

4 „Błogosławiony będzie owoc twego łona[h] i owoc twej ziemi, i owoc twego zwierzęcia domowego,[i] młode twego bydła i potomstwo twej trzody.[j]

5 „Błogosławiony będzie twój kosz[k] i twoja dzieża.[l]

6 „Błogosławiony będziesz, gdy będziesz wchodził, i błogosławiony będziesz, gdy będziesz wychodził.[m]

7 „Jehowa sprawi, że twoi nieprzyjaciele, którzy powstaną przeciwko tobie, zostaną pokonani na twoich oczach.[n] Jedną drogą wyruszą przeciwko tobie, lecz siedmioma drogami będą przed tobą uciekać.[o] **8** Jehowa zrządzi, że spocznie błogosławieństwo na twoich spichlerzach[p] i na każdym twoim przedsięwzięciu,[q]

k Pwt 26:2; **l** Wj 12:34; Wj 23:25; Rut 1:6; **m** Lb 27:17; Pwt 31:2; 2Kn 1:10; Ps 91:14; Ps 121:8; **n** Kpl 26:7; Pwt 32:30; Joz 10:11; 2Sm 22:38; Ps 89:23; **o** Pwt 7:23; 2Kn 14:13; Heb 11:34; **p** Kpl 26:10; Prz 3:10; Mal 3:10; **q** Pwt 15:10.

i pobłogosławi cię w ziemi, którą ci daje Jehowa, twój Bóg. **9** Jehowa ustanowi cię dla siebie ludem świętym,[a] tak jak ci przysiągł,[b] ponieważ stale przestrzegasz przykazań[c] Jehowy, swego Boga, i chodzisz jego drogami. **10** I wszystkie ludy ziemi zobaczą, że imię Jehowy jest wzywane nad tobą,[d] i będą się ciebie lękać.[e]

11 „Jehowa sprawi także, iż będziesz opływał w dobrobyt, jeśli chodzi o owoc twego łona[f] i owoc twych zwierząt domowych, i owoc twej ziemi,[g] na ziemi, co do której Jehowa przysiągł twoim praojcom, że ci ją da.[h] **12** Jehowa otworzy przed tobą swój dobry spichrz, niebiosa, by spuścić na twoją ziemię deszcz we właściwej porze[i] i by pobłogosławić każdy czyn twojej ręki;[j] i będziesz pożyczał wielu narodom, podczas gdy sam nie będziesz się zapożyczał.[k] **13** I Jehowa postawi cię przy głowie, a nie przy ogonie; i będziesz wyłącznie na wierzchu,[l] a nie znajdziesz się na dole, gdyż jesteś posłuszny przykazaniom[m] Jehowy, swego Boga, które ci dzisiaj nakazuję, żebyś ich przestrzegał i wprowadzał je w czyn. **14** I od wszystkich tych słów, które ci dzisiaj nakazuję, nie wolno ci zboczyć na prawo ani na lewo,[n] aby chodzić za innymi bogami, by im służyć.[o]

15 „A jeśli nie będziesz słuchał głosu Jehowy, swego Boga, tak by zadbać o wprowadzenie w czyn wszystkich tych przykazań i ustaw, które ci dzisiaj nakazuję, to przyjdą na ciebie wszystkie te przekleństwa i cię dosięgną:[p]

16 „Przeklęty będziesz w mieście[q] i przeklęty będziesz w polu.[r]

17 „Przeklęty będzie twój kosz[s] i twoja dzieża.[t]

18 „Przeklęty będzie owoc twego łona[a] i owoc twej ziemi,[b] młode twego bydła i potomstwo twej trzody.[c]

19 „Przeklęty będziesz, gdy będziesz wchodził, i przeklęty będziesz, gdy będziesz wychodził.[d]

20 „Jehowa ześle na ciebie przekleństwo,[e] zamieszanie[f] i naganę[g] na każde twoje przedsięwzięcie, którego będziesz próbował dokonać, aż zostaniesz unicestwiony i szybko zginiesz z powodu zła twoich postępków, w których mnie opuściłeś.[h] **21** Jehowa sprawi, że przylgnie do ciebie zaraza, aż on cię wytępi z ziemi, do której idziesz, by wziąć ją w posiadanie.[i] **22** Jehowa porazi cię gruźlicą[j] i trawiącą gorączką, i zapaleniem, i palącą gorączką, i mieczem,[k] i spiekotą,[l] i rdzą[m] i będą was one ścigać, aż wyginiecie. **23** Niebo, które jest nad twoją głową, stanie się miedzią, a ziemia, która jest pod tobą — żelazem.[n] **24** Jehowa da pył i proch jako deszcz dla twej ziemi. Z niebios będzie na ciebie spadać, aż zostaniesz unicestwiony. **25** Jehowa sprawi, że zostaniesz pokonany na oczach swoich nieprzyjaciół.[o] Jedną drogą wyruszysz przeciwko nim, lecz siedmioma drogami będziesz przed nimi uciekał; i staniesz się przedmiotem grozy dla wszystkich królestw ziemi.[p] **26** A twój trup będzie żerem dla wszelkiego latającego stworzenia niebios i dla zwierzęcia polnego i nikt nie przyprawi ich o drżenie.[q]

27 „Jehowa dotknie cię ropniem egipskim[r] i guzkami krwawniczymi, i egzemą, i wykwitem

ROZDZ. 28

a Pwt 7:6; 1Pt 1:15
b Rdz 17:7; Wj 19:6; Pwt 7:8; Heb 6:13
c Pwt 27:1
d Lb 6:27; 2Kn 7:14; Iz 43:10; Iz 63:19; Dn 9:19; Dz 15:17
e Lb 22:3; Pwt 11:25; Joz 5:1
f Pwt 28:4
g Pwt 30:9; Ps 65:9
h Rdz 15:18
i Kpł 26:4; Pwt 11:14; Jer 14:22
j Pwt 14:29; Pwt 15:10; Ps 67:7; Ps 115:13
k Pwt 15:6
l 1Kl 4:21
m Ps 119:98
n Pwt 5:32; Joz 1:7; Prz 4:27; Iz 30:21
o Kpł 19:4; Pwt 11:16; Ps 96:5; 1Ko 8:4
p Kpł 26:16; Dn 9:11; Mal 2:2; Gal 3:13
q Jer 7:12; Jer 26:6; Lam 1:1
r 1Kl 17:1; Jl 1:4; Ag 1:6
s Pwt 26:2
t Kpł 26:26; Mi 6:14

szpalta 2

a Pwt 5:9; Lam 2:11; Lam 2:19; Lam 4:10; Oz 9:12
b Kpł 26:20
c Kpł 26:22
d 2Kn 15:5
e Mal 2:2
f 1Sm 4:10; 2Kl 14:12
g Ps 39:11; Ps 80:16; Iz 30:17; Iz 51:20; Eze 5:15
h Kpł 26:31; Pwt 4:26; Joz 23:16
i Kpł 26:25; Jer 21:6; Jer 24:10
j Kpł 26:16
k Kpł 26:33; Jer 16:4

l 1Kl 8:37; **m** 2Kn 6:28; Am 4:9; Ag 2:17; **n** Kpł 26:19; Pwt 11:17; 1Kl 8:35; 1Kl 17:1; Jer 14:4; Am 4:7; **o** Kpł 26:17; Pwt 32:30; **p** Jer 24:9; Jer 29:18; Eze 23:46; Lk 21:24; **q** 1Sm 17:44; Ps 79:2; Jer 7:33; **r** Pwt 7:15; Am 4:10.

skórnym, z czego nie zdołasz się wyleczyć. **28** Jehowa dotknie cię obłędem[a] i utratą wzroku,[b] i oszołomieniem serca.[c] **29** I staniesz się tym, który po omacku szuka w południe, tak jak ślepy po omacku szuka w ciemności,[d] i nie zapewnisz sobie powodzenia na swych drogach; i będziesz tylko tym, którego stale się oszukuje i obrabowuje, i nikt cię nie wybawi.[e] **30** Zaręczysz się z kobietą, lecz inny mężczyzna ją zgwałci.[f] Zbudujesz dom, lecz w nim nie zamieszkasz.[g] Zasadzisz winnicę, lecz nie zaczniesz z niej korzystać.[h] **31** Twój byk zarżnięty tam na twoich oczach — lecz nic z niego nie zjesz. Twój osioł zrabowany tam sprzed twego oblicza — lecz nie wróci do ciebie. Twoja owca wydana twoim nieprzyjaciołom — lecz nie będziesz miał wybawcy.[i] **32** Twoi synowie i twoje córki wydawani innemu ludowi,[j] a twoje oczy patrzą na to i stale za nimi tęsknią — lecz twoje ręce będą pozbawione mocy.[k] **33** Plon twej ziemi i cały owoc twej pracy będzie jedzony przez lud, którego nie znasz;[l] i będziesz tym, którego stale się tylko oszukuje i miażdży.[m] **34** I oszalejesz na widok tego, co zobaczysz swymi oczami.[n]

35 „Jehowa dotknie cię złośliwym ropniem na kolanach i nogach, z którego nie zdołasz się wyleczyć, od spodu twej stopy aż po czubek twej głowy.[o] **36** Jehowa zaprowadzi ciebie[p] oraz twego króla,[q] którego ustanowisz nad sobą, do narodu, którego nie znasz — ani ty, ani twoi praojcowie; i tam będziesz musiał służyć innym bogom, z drewna i z kamienia.[r] **37** I staniesz się dziwowiskiem,[s] przysłowiem[t] i urągowiskiem pośród wszystkich ludów, do których Jehowa cię zaprowadzi.

38 „Wyniesiesz w pole dużo nasienia, lecz mało zbierzesz,[a] gdyż szarańcza je pochłonie.[b] **39** Będziesz sadził i uprawiał winnice, lecz nie będziesz pił wina i nic nie zbierzesz,[c] gdyż pożre to robak.[d] **40** Będziesz miał drzewa oliwne na całym swoim terytorium, lecz nie będziesz się nacierał oliwą, gdyż twoje oliwki opadną.[e] **41** Wydasz na świat synów i córki, lecz nie będą należeć do ciebie, gdyż pójdą do niewoli.[f] **42** Wszystkie twoje drzewa i plon twej ziemi zostaną wzięte w posiadanie przez brzęczące owady. **43** Osiadły przybysz, który jest pośród ciebie, będzie się coraz wyżej wznosił nad ciebie, podczas gdy ty będziesz się coraz bardziej zniżał.[g] **44** On będzie ci pożyczał, ty zaś nie będziesz mu pożyczał.[h] On stanie się głową, ty zaś staniesz się ogonem.[i]

45 „I wszystkie te przekleństwa[j] spadną na ciebie, i będą cię ścigać, i cię dosięgną, aż zostaniesz unicestwiony,[k] gdyż nie słuchałeś głosu Jehowy, swego Boga, i nie przestrzegałeś jego przykazań oraz jego ustaw, które ci nakazał.[l] **46** I będą pozostawać na tobie i twoim potomstwie jako znak i prorocza zapowiedź po czas niezmierzony,[m] **47** dlatego że nie służyłeś Jehowie, swemu Bogu, z weselem i radością[n] serca za obfitość wszystkiego.[o] **48** I będziesz musiał służyć swym nieprzyjaciołom,[p] których przeciwko tobie wyśle Jehowa, w głodzie[q] i pragnieniu, i nagości, i braku wszystkiego;

ROZDZ. 28

a Kzn 7:7
b Wj 4:11 Kpl 26:16
c Jer 4:9
d Iz 59:10 Sof 1:17
e Sdz 3:14 Sdz 6:4 Neh 9:27 Ps 106:42
f Jer 8:10
g Iz 5:9 Lam 5:2 Sof 1:13
h Am 5:11 Mi 6:15
i 2Sm 22:42
j 2Kn 29:9 Jl 3:6
k Neh 5:5
l Kpl 26:16 Pwt 28:51 Neh 9:37 Iz 1:7 Jer 5:17
m Za 11:6
n Pwt 28:67
o Pwt 28:27 Hi 2:7
p 2Kl 17:6 2Kl 25:26 Iz 39:7
q 2Kl 25:7 2Kn 33:11 2Kn 36:6 Jer 22:11
r Pwt 4:28 Jer 16:13
s 1Kl 9:8 Jer 25:9
t 2Kn 7:20 Ps 44:14 Jer 24:9

szpalta 2

a Iz 5:10 Ag 1:6
b 1Kl 8:37 2Kn 6:28 Jl 2:3 Jl 2:25
c Sof 1:13
d Jon 4:7
e Mi 6:15
f Pwt 28:32 2Kl 24:14 Jer 52:15 Jer 52:30 Lam 1:5
g Kpl 25:47
h Pwt 15:5 Pwt 15:6 Prz 22:7
i Ezd 9:7
j Pwt 28:15 Pwt 29:27 Jer 26:6
k Kpl 26:28 2Kl 17:20 Iz 1:20 Jer 24:10
l Pwt 11:28 Ps 119:21 Jer 7:24

m Jer 25:18; Eze 14:8; 1Ko 10:11; **n** Neh 8:10; Ps 100:2; **o** Pwt 12:7; Pwt 32:15; Neh 9:35; **p** 2Kn 12:8; Jer 5:19; Jer 17:4; **q** Jer 44:27.

i włoży ci na kark żelazne jarzmo, aż cię unicestwi.[a]

49 „Jehowa wzbudzi przeciwko tobie naród z daleka,[b] z krańca ziemi, tak jak spada orzeł[c] — naród, którego języka nie będziesz rozumiał,[d] **50** naród o srogim obliczu,[e] który nie będzie miał względu na osobę sędziwą ani nie okaże łaski osobie młodej.[f] **51** I zjedzą owoc twoich zwierząt domowych i plon twej ziemi, aż zostaniesz unicestwiony,[g] i nie pozostawią dla ciebie żadnego zboża, młodego wina ani oliwy, żadnej młodej sztuki z twego bydła ani potomstwa twej trzody, aż cię zgładzą.[h] **52** I będą cię oblegać we wszystkich twoich bramach, aż twoje wysokie i warowne mury, w których pokładasz ufność, upadną w całej twojej ziemi, istotnie, będą cię oblegać we wszystkich twoich bramach w całej twej ziemi, którą ci dał Jehowa, twój Bóg.[i] **53** Wtedy będziesz jadł owoc swego łona, ciało swoich synów i swoich córek,[j] danych ci przez Jehowę, twego Boga — z powodu oblężenia i ucisku, którym twój nieprzyjaciel cię osaczy.

54 „A oko[k] bardzo delikatnego i wypieszczonego mężczyzny pośród ciebie będzie źle patrzeć na jego brata i na jego umiłowaną żonę, i na resztę jego synów, których pozostawił, **55** aby nie dać żadnemu z nich czegoś z ciała swych synów, które będzie jadł, gdyż nic mu nie pozostanie z powodu oblężenia i ucisku, którym twój nieprzyjaciel cię osaczy we wszystkich twoich bramach.[l] **56** A oko delikatnej i wypieszczonej kobiety pośród ciebie, która nigdy nie próbowała postawić spodu swej stopy na ziemi ze względu na swą wykwintność i delikatność,[a] będzie źle patrzeć na jej umiłowanego męża i jej syna, i jej córkę, **57** nawet na jej popłód, który wyjdzie spomiędzy jej nóg, i na synów, których urodzi,[b] gdyż po kryjomu będzie ich jeść wskutek braku wszystkiego z powodu oblężenia i ucisku, którym twój nieprzyjaciel osaczy cię w twoich bramach.[c]

58 „Jeśli nie będziesz dbał o to, by wprowadzać w czyn wszystkie słowa tego prawa, które są zapisane w tej księdze,[d] aby się bać tego chwalebnego[e] i napawającego lękiem[f] imienia — Jehowy,[g] twego Boga, **59** to Jehowa też sprawi, że twoje plagi i plagi twego potomstwa będą plagami szczególnie dotkliwymi, wielkimi i długotrwałymi[h] oraz chorobami złośliwymi i długotrwałymi.[i] **60** I z powrotem sprowadzi na ciebie wszystkie choroby egipskie, których się zląkłeś, i przylgną do ciebie.[j] **61** Także każdą chorobę i każdą plagę, które nie są zapisane w księdze tego prawa, Jehowa będzie sprowadzał na ciebie, aż zostaniesz unicestwiony. **62** I zostaniecie bardzo nieliczni,[k] chociaż staliście się jak gwiazdy niebios, tak liczni,[l] gdyż nie słuchałeś głosu Jehowy, swego Boga.

63 „I jak Jehowa wielce się radował nad wami, wyświadczając wam dobro i pomnażając was,[m] tak Jehowa będzie się wielce radował nad wami, niszcząc was i unicestwiając;[n] zostaniecie po prostu wyrwani z ziemi, do której idziecie, by wziąć ją w posiadanie.[o]

64 „I Jehowa rozproszy cię pośród wszystkich ludów od jednego krańca ziemi po drugi kraniec

ROZDZ. 28

a Jer 28:14
b Jer 6:22 Hab 1:6
c Jer 4:13 Lam 4:19 Oz 8:1
d Iz 28:11 Jer 5:15
e Eze 21:31
f 2Kn 36:17 Iz 47:6 Łk 19:44
g Pwt 28:33
h Kpl 26:26 Jer 15:13
i 2Kl 17:5 2Kl 25:1 Jer 39:1 Łk 19:43
j Kpl 26:29 2Kl 6:28 Jer 19:9 Lam 2:20 Lam 4:10 Eze 5:10
k Pwt 15:9 Prz 23:6
l Pwt 28:48 Jer 52:6

szpalta 2

a Lam 4:5
b Iz 49:15
c Pwt 28:53
d Wj 24:7 Kpl 26:15 Pwt 31:26
e Wj 14:4 Kpl 10:3 Ps 72:19
f Pwt 10:17 Neh 1:5 Ps 99:3 Iz 29:23
g Wj 3:15 Wj 6:3 Wj 20:2 Ps 83:18 Ps 113:3 Iz 42:8 Mal 2:2
h Kpl 26:21 2Kn 21:14 Dn 9:12
i Pwt 28:22 2Kn 21:15
j Pwt 7:12 Pwt 7:15 Pwt 28:27 Am 4:10
k Pwt 4:27
l Pwt 10:22 Pwt 26:5 Neh 9:23
m Pwt 30:9
n Prz 1:26
o Jer 12:14 Jer 18:7

ziemi,[a] i tam będziesz musiał służyć innym bogom, których nie znałeś – ani ty, ani twoi praojcowie – drewnu i kamieniowi.[b] **65** A między tymi narodami nie zaznasz spokoju[c] ani nie będzie miejsca odpoczynku dla spodu twej stopy; i Jehowa da ci tam drżące serce[d] i przygaśnięcie oczu[e] oraz rozpacz duszy. **66** I życie twoje będzie narażone na największe niebezpieczeństwo, i będziesz się bał w nocy i za dnia, i nie będziesz pewny swego życia.[f] **67** Z rana będziesz mówił: ‚Żeby to już był wieczór!', a wieczorem będziesz mówił: ‚Żeby to już było rano!', z powodu strachu, którym się przestraszysz w swym sercu, i z powodu widoku, jaki zobaczysz swymi oczami.[g] **68** I Jehowa z powrotem zabierze cię do Egiptu statkami, drogą, o której ci powiedziałem: ‚Nigdy więcej jej nie zobaczysz',[h] i tam będziecie się sprzedawać swoim nieprzyjaciołom jako niewolnicy i służące,[i] ale nie będzie nabywcy".

29 Oto słowa przymierza, które Jehowa kazał Mojżeszowi zawrzeć z synami Izraela w ziemi moabskiej, oprócz przymierza, które zawarł z nimi na Horebie.[j]

2 I Mojżesz zwołał całego Izraela, i powiedział do nich: „Widzieliście wszystko, co Jehowa uczynił na waszych oczach w ziemi egipskiej faraonowi i wszystkim jego sługom oraz całej jego ziemi,[k] **3** wielkie dowody, które widziały twoje oczy,[l] te wielkie znaki[m] i cuda.[n] **4** A jednak Jehowa nie dał wam serca, by poznało, i oczu, by widziały, i uszu, by słyszały – po dziś dzień.[o] **5** ‚Gdy czterdzieści lat prowadziłem was po pustkowiu,[p] wasze szaty się na was nie zużyły i twój sandał nie zdarł się na twojej stopie.[a] **6** Nie jedliście chleba[b] i nie piliście wina ani odurzającego napoju, abyście poznali, że ja jestem Jehowa, wasz Bóg'. **7** W końcu przyszliście na to miejsce, a Sychon, król Cheszbonu,[c] i Og,[d] król Baszanu, wyszli, by zmierzyć się z nami w bitwie, lecz myśmy ich pokonali.[e] **8** Potem wzięliśmy ich ziemię i daliśmy ją jako dziedzictwo Rubenitom i Gadytom oraz połowie plemienia Manassesytów.[f] **9** Zachowujcie więc słowa tego przymierza i wprowadzajcie je w czyn, żeby wam się powiodło wszystko, co będziecie czynić.[g]

10 „Wy wszyscy stoicie dzisiaj przed Jehową, waszym Bogiem: głowy waszych plemion, wasi starsi i wasi urzędnicy, każdy mąż izraelski,[h] **11** wasze maleństwa, wasze żony[i] i twój osiadły przybysz,[j] który jest w twoim obozie, od zbierającego dla ciebie drewno do czerpiącego dla ciebie wodę,[k] **12** abyś wszedł w przymierze[l] Jehowy, twego Boga, i jego przysięgę, którą Jehowa, twój Bóg, dzisiaj wobec ciebie składa,[m] **13** żeby cię dzisiaj ustanowić swoim ludem[n] i żeby mógł się okazać twoim Bogiem,[o] tak jak ci obiecał i jak przysiągł twoim praojcom, Abrahamowi,[p] Izaakowi[q] i Jakubowi.[r]

14 „A nie tylko z wami zawieram to przymierze i tę przysięgę,[s] **15** lecz z tym, który tu dzisiaj stoi z nami przed Jehową, naszym Bogiem, i z tymi, których tu dzisiaj z nami nie ma[t] **16** (sami bowiem wiecie, jak mieszkaliśmy w ziemi egip-

ROZDZ. 28

a Kpl 26:33
Pwt 4:27
Neh 1:8
Łk 21:24

b Pwt 4:28
Pwt 28:36
Jer 16:13

c Eze 5:12
Am 9:4

d Kpl 26:36
Eze 12:19

e Kpl 26:16

f Heb 10:27

g Pwt 28:34

h Wj 14:13
Jer 44:12
Oz 9:3

i Neh 5:8

ROZDZ. 29

j Wj 24:8
Kpl 26:45
Pwt 5:2

k Wj 19:4
Pwt 7:18
Joz 24:5

l Pwt 4:34
Pwt 7:19
Neh 9:17
Neh 9:19

m Lb 14:11

n Neh 9:10
Ps 78:43
Ps 105:27

o Prz 20:12
Iz 6:10
Mk 4:12
Rz 11:8
Ef 4:18

p Pwt 1:3
Pwt 8:2
Am 2:10

szpalta 2

a Pwt 8:4
Neh 9:21
Mt 6:31

b Wj 16:12
Wj 16:31
Neh 9:15

c Lb 21:26

d Lb 21:33

e Ps 135:10
Ps 135:11

f Lb 32:33
Pwt 3:12

g Pwt 4:6
Pwt 8:18
Joz 1:7
1Kl 2:3
Ps 103:17
Ps 103:18
Łk 11:28

h Pwt 31:12

i Neh 8:2

j Wj 12:38
Lb 11:4

k Joz 9:21

l Pwt 29:1
Pwt 29:29

m Pwt 1:3

---

n Wj 19:5; Pwt 7:6; Pwt 27:9; Pwt 28:9; **o** Wj 6:7; Wj 29:45; **p** Rdz 17:7; Rdz 22:16; Jer 11:5; Heb 6:13; **q** Rdz 26:3; Wj 2:24; Ps 105:9; **r** Rdz 28:13; **s** Pwt 5:3; Eze 16:60; **t** Jer 32:39.

skiej i jak przechodziliśmy pośród narodów, przez które wyście przechodzili.[a] **17** I widzieliście ich obrzydliwości oraz ich gnojowe bożki[b] — drewno i kamień, srebro i złoto — które znajdowały się u nich); **18** żeby nie było wśród was mężczyzny ani kobiety, ani rodziny, ani plemienia, których serce odwracałoby się dzisiaj od Jehowy, naszego Boga, by iść i służyć bogom owych narodów;[c] żeby nie było wśród was korzenia, którego owocem jest roślina trująca i piołun.[d]

19 „A gdy ktoś usłyszy słowa tej przysięgi[e] i będzie sobie błogosławił w swym sercu, mówiąc: ‚Osiągnę pokój,[f] chociaż będę chodził w uporze swego serca',[g] z zamiarem wytracenia napojonego wraz ze spragnionym, **20** Jehowa nie zechce mu przebaczyć,[h] lecz wtedy gniew[i] i zapalczywość[j] Jehowy będą buchać jak dym przeciw temu mężowi,[k] a całe przekleństwo zapisane w tej księdze[l] spadnie na niego i Jehowa wymaże jego imię spod niebios. **21** Tak więc Jehowa na pewno go oddzieli[m] ku nieszczęściu od wszystkich plemion Izraela, zgodnie z całym przekleństwem wynikającym z przymierza, które jest zapisane w tej księdze prawa.

22 „A przyszłe pokolenie, wasi synowie, którzy powstaną po was, jak również cudzoziemiec, który przyjdzie z dalekiego kraju, na pewno powiedzą — gdy zobaczą plagi owej krainy, a także choroby, którymi Jehowa ją dotknął,[n] **23** siarkę i sól,[o] i spalenie,[p] tak iż cała jej kraina nie będzie obsiewana ani nie będzie porastać, ani nie będzie na niej wschodzić żadna roślinność, jak w wypadku zniszczenia Sodomy i Gomory,[a] Admy[b] i Ceboim,[c] które Jehowa zniszczył w swym gniewie i w swoim srogim zagniewaniu[d] — **24** istotnie, wszystkie narody na pewno powiedzą: ‚Dlaczego Jehowa tak uczynił tej ziemi?[e] Co za przyczyna żaru tego wielkiego gniewu?' **25** Potem powiedzą: ‚Dlatego, że porzucili przymierze[f] Jehowy, Boga swych praojców, które zawarł z nimi, gdy ich wyprowadził z ziemi egipskiej.[g] **26** I oni poszli, i służyli innym bogom, i kłaniali się im, bogom, których nie znali i których on im nie przydzielił.[h] **27** Wtedy Jehowa zapłonął gniewem przeciw owej ziemi, sprowadzając na nią całe przekleństwo zapisane w tej księdze.[i] **28** Toteż Jehowa ich wykorzenił z ich ziemi w gniewie[j] i złości, i wielkim oburzeniu i rzucił ich do innej ziemi, jak to jest po dziś dzień'.[k]

29 „Rzeczy zakryte[l] należą do Jehowy, naszego Boga, lecz rzeczy objawione[m] należą do nas i do naszych synów po czas niezmierzony, abyśmy wprowadzali w czyn wszystkie słowa tego prawa.[n]

30 „A gdy wszystkie te słowa przyjdą na ciebie, błogosławieństwo[o] i przekleństwo,[p] które położyłem przed tobą, i z powrotem weźmiesz je sobie do serca[q] wśród wszystkich narodów, gdzie Jehowa, twój Bóg, cię rozproszy,[r] **2** i wrócisz do Jehowy, swego Boga,[s] i będziesz słuchał jego głosu zgodnie ze wszystkim, co ci dzisiaj nakazuję, ty i twoi synowie, całym swym sercem i całą swą duszą,[t] **3** Jehowa, twój

ROZDZ. 29

a Pwt 2:4
b Lb 25:2 Eze 20:8
c Pwt 11:16 Pwt 17:3 Heb 3:12
d Jer 9:15 Oz 10:4 Am 6:12 Dz 8:23 Heb 12:15
e Pwt 29:12
f Ps 10:6 Jer 5:12 Jer 14:19
g Neh 9:29 Prz 28:14 Iz 30:1 Jer 3:17 Jer 6:28 Za 7:12 Rz 1:21 Rz 2:5
h Wj 34:7 Joz 24:19 Iz 27:11
i Ps 74:1
j Wj 34:14 Ps 79:5 Eze 23:25
k Ps 18:8 Heb 12:29
l Pwt 27:26 Pwt 28:15
m Rz 2:5
n Pwt 28:59
o Sdz 9:45 Ps 107:34 Jer 17:6
p Ps 11:6

szpalta 2

a Rdz 19:24 Judy 7
b Rdz 10:19
c Rdz 14:2 Oz 11:8
d Jer 20:16 Am 4:11
e 1Kl 9:8 2Kn 7:21 Jer 22:8
f Pwt 29:12 1Kl 19:10
g Jer 22:9 Jer 31:32
h Sdz 2:12 1Kl 9:9 2Kl 17:7 2Kn 7:22 Jer 19:4
i Kpl 26:16 Pwt 27:26 Pwt 29:20
j Pwt 28:63 1Kl 14:15 2Kl 17:18 Ps 52:5 Łk 21:24
k Ezd 9:7 Dn 9:7
l Iz 55:8 Rz 11:33 1Ko 2:16
m Am 3:7 Mt 11:27 Ef 3:5

n Ps 78:5; Kzn 12:13; 1Jn 5:3; **ROZDZ. 30** **o** Pwt 11:27; Pwt 28:2; **p** Pwt 11:28; Pwt 28:15; **q** 1Kl 8:47; Neh 1:9; Eze 18:28; Jl 2:13; **r** 2Kl 17:6; 2Kl 17:23; 2Kl 25:26; 2Kn 36:20; **s** Iz 55:7; Oz 3:5; 1Jn 1:9; **t** Pwt 4:29.

Bóg, przyprowadzi też z powrotem twoich jeńców[a] i okaże ci miłosierdzie,[b] i ponownie zbierze cię ze wszystkich ludów, gdzie Jehowa, twój Bóg, cię rozproszył.[c] **4** Choćby twój rozproszony lud był na krańcu niebios, Jehowa, twój Bóg, stamtąd cię zbierze i stamtąd cię weźmie.[d] **5** Jehowa, twój Bóg, zaprowadzi cię do ziemi, którą twoi ojcowie wzięli w posiadanie, i weźmiesz ją w posiadanie; i będzie ci wyświadczał dobro i rozmnoży cię bardziej niż twoich ojców.[e] **6** I Jehowa, twój Bóg, będzie musiał obrzezać twoje serce[f] oraz serce twego potomstwa,[g] żebyś miłował Jehowę, swego Boga, całym swym sercem i całą swą duszą – ze względu na twoje życie.[h] **7** A Jehowa, twój Bóg, sprowadzi wszystkie te przekleństwa na twoich nieprzyjaciół oraz na tych, którzy cię nienawidzą, którzy cię prześladowali.[i]

8 „Ty zaś zawrócisz i będziesz słuchał głosu Jehowy, i wprowadzał w czyn wszystkie jego przykazania, które ci dzisiaj nakazuję.[j] **9** I Jehowa, twój Bóg, sprawi, że będziesz miał więcej niż trzeba we wszelkiej pracy swych rąk,[k] w owocu twego łona i owocu zwierząt domowych,[l] i owocu twej ziemi,[m] zaznając dobrobytu,[n] gdyż Jehowa znowu będzie się wielce radował nad tobą ku dobremu, tak jak wielce się radował nad twoimi praojcami;[o] **10** będziesz bowiem słuchał głosu Jehowy, swego Boga, zachowując jego przykazania i jego ustawy zapisane w tej księdze prawa,[p] gdyż wrócisz do Jehowy, swego Boga, całym swym sercem i całą swą duszą.[q]

11 „Bo to przykazanie, które ci dzisiaj nakazuję, nie jest dla ciebie zbyt trudne ani nie jest daleko.[a] **12** Nie jest w niebiosach, by trzeba było mówić: ‚Kto nam wstąpi do niebios i weźmie je dla nas, aby je nam dać do słuchania, żebyśmy mogli je spełniać?'[b] **13** Nie jest też za morzem, by trzeba było mówić: ‚Kto się nam przeprawi za morze i weźmie je dla nas, aby je nam dać do słuchania, żebyśmy je mogli spełniać?' **14** Bo to słowo jest bardzo blisko ciebie, w twoich ustach i w twoim sercu,[c] żebyś je spełniał.[d]

15 „Oto ja dzisiaj kładę przed tobą życie i dobro oraz śmierć i zło.[e] **16** [Jeśli będziesz słuchał przykazań Jehowy, twego Boga], które ci dzisiaj nakazuję, byś miłował Jehowę, twego Boga,[f] chodził jego drogami oraz zachowywał jego przykazania[g] i ustawy oraz jego sądownicze rozstrzygnięcia,[h] to na pewno pozostaniesz przy życiu[i] i się rozmnożysz, a Jehowa, twój Bóg, będzie ci błogosławił w ziemi, do której idziesz, by wziąć ją w posiadanie.[j]

17 „Lecz jeśli twe serce się odwróci i nie będziesz słuchał,[k] i dasz się zwieść, i będziesz się kłaniał innym bogom, i im służył,[l] **18** to mówię wam dzisiaj, że nieuchronnie poginiecie.[m] Nie przedłużycie swoich dni na ziemi, do której idziecie, przeprawiając się przez Jordan, by wziąć ją w posiadanie. **19** Powołuję dzisiaj niebiosa i ziemię na świadków przeciwko wam,[n] że położyłem przed tobą życie i śmierć,[o] błogosławieństwo[p] i przekleństwo;[q] wybierz więc życie, abyś mógł pozostać przy życiu,[r] ty i twoje potomstwo[s] — **20** miłu-

ROZDZ. 30

a Jer 29:14
b Lam 3:22
c Ezd 1:3 Ps 147:2 Iz 56:8 Jer 32:37 Eze 34:13
d Pwt 28:64 Iz 11:11 Sof 3:20 Za 8:7
e Neh 1:9
f Pwt 10:16 Rz 2:29
g Jer 32:39
h Pwt 6:5
i Rdz 12:3 Iz 10:12 Jer 25:12 Lam 3:64 Rz 12:19
j Pwt 30:2
k Iz 65:21 Mal 3:10 Mt 6:33 Flp 4:19
l Pwt 7:14 Pwt 28:4 Ps 107:38
m Kpl 26:4 Ps 67:6 2Ko 9:10
n Pwt 15:4 Prz 10:22
o Pwt 28:63 Jer 32:41
p Pwt 26:17 Pwt 30:2
q Neh 1:9 Eze 18:21 Eze 33:11 Dz 3:19

szpalta 2

a Ps 147:19 Prz 2:4 Iz 45:19
b Rz 10:6
c Rz 10:8
d Mt 7:21 Jak 1:25
e Pwt 11:26 Pwt 32:47
f Pwt 6:5 Pwt 30:6
g Prz 19:16 1Ko 7:19
h Kpl 25:18 Pwt 4:45 Ps 19:9
i Kpl 18:5 Neh 9:29 Gal 3:12
j Pwt 30:5
k Pwt 29:18 1Sm 12:25 Heb 3:12

1 Pwt 4:19; Pwt 31:29; Ps 96:5; **m** Pwt 8:19; Joz 23:15; **n** Pwt 4:26; Pwt 31:28; Iz 1:2; **o** Pwt 32:47; **p** Pwt 11:26; Pwt 28:2; **q** Pwt 27:26; Pwt 28:15; **r** Joz 24:15; **s** Pwt 6:2; Jer 32:39.

jąc Jehowę, swego Boga,[a] słuchając jego głosu i lgnąc do niego;[b] bo on jest twoim życiem i długością twoich dni,[c] abyś mógł mieszkać na ziemi, co do której Jehowa przysiągł twoim praojcom, Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi, że im ją da".[d]

31 Potem Mojżesz poszedł i powiedział te słowa do całego Izraela, **2** i rzekł do nich: „Mam dzisiaj sto dwadzieścia lat.[e] Już nie będzie mi wolno wychodzić i wchodzić,[f] gdyż Jehowa powiedział mi: ‚Nie przeprawisz się przez ten Jordan'.[g] **3** Jehowa, twój Bóg, przeprawia się przed tobą.[h] On sam unicestwi te narody przed tobą, a ty masz je wypędzić.[i] Jozue przeprawia się przed tobą,[j] tak jak powiedział Jehowa. **4** I Jehowa uczyni im tak, jak uczynił Sychonowi[k] i Ogowi,[l] królom Amorytów, oraz ich ziemi, gdy ich unicestwił.[m] **5** I Jehowa wydał ich wam,[n] i macie z nimi postąpić zgodnie z całym tym przykazaniem, które wam nakazałem.[o] **6** Bądźcie odważni i silni.[p] Nie bójcie się ani nie drżyjcie przed nimi,[q] gdyż Jehowa, twój Bóg idzie z tobą. Nie porzuci cię ani nie opuści cię całkowicie".[r]

7 I Mojżesz wezwał Jozuego, i rzekł do niego na oczach całego Izraela: „Bądź odważny i silny,[s] gdyż to ty wprowadzisz ten lud do ziemi, co do której Jehowa przysiągł ich praojcom, że im ją da, i ty dasz im ją jako dziedzictwo.[t] **8** A Jehowa idzie przed tobą. Będzie z tobą.[u] Ani cię nie porzuci, ani nie opuści cię całkowicie. Nie bój się ani się nie przerażaj".[v]

9 Potem Mojżesz spisał to prawo[w] i dał je kapłanom, synom Lewiego,[x] noszącym Arkę Przymierza Jehowy,[a] oraz wszystkim starszym Izraela. **10** I Mojżesz począł im nakazywać, mówiąc: „Po upływie każdego siódmego roku, w wyznaczonym czasie w roku uwolnienia,[b] podczas Święta Szałasów,[c] **11** gdy cały Izrael przyjdzie, by zobaczyć oblicze Jehowy,[d] twego Boga, w miejscu, które On wybierze,[e] będziesz czytał to prawo przed całym Izraelem — do ich uszu.[f] **12** Zgromadź lud,[g] mężczyzn i kobiety, i maleństwa, i twojego osiadłego przybysza, który jest w twoich bramach, aby słuchali i aby się uczyli,[h] jako że mają się bać Jehowy, waszego Boga,[i] i dbać o wprowadzanie w czyn wszystkich słów tego prawa. **13** A ich synowie, którzy tego nie znają, mają słuchać[j] i będą się uczyli bać Jehowy, waszego Boga, przez wszystkie dni, gdy będziecie żyli na ziemi, do której się przeprawiacie przez Jordan, by wziąć ją w posiadanie".[k]

14 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza: „Oto przybliżyły się dni twojej śmierci.[l] Wezwij Jozuego i stań w namiocie spotkania, żebym powierzył mu obowiązki".[m] Tak więc Mojżesz i Jozue poszli i stanęli w namiocie spotkania.[n] **15** Wtedy Jehowa ukazał się przy namiocie w słupie obłoku i słup obłoku stanął u wejścia do namiotu.[o]

16 Jehowa zaś rzekł do Mojżesza: „Oto spoczniesz ze swymi praojcami;[p] a ten lud wstanie[q] i będą pośród siebie uprawiać nierząd z cudzoziemskimi bogami ziemi, do której idą,[r] i opuszczą mnie,[s] i złamią przymierze,

ROZDZ. 30

a Pwt 10:12
b Pwt 4:4
c Pwt 4:40
d Rdz 12:7
Rdz 15:18

ROZDZ. 31

e Wj 7:7
Pwt 34:7
Dz 7:23
f Lb 27:17
g Lb 20:12
Pwt 3:27
Pwt 4:21
h Pwt 9:3
i Ps 44:2
j Lb 27:18
Pwt 3:28
Joz 1:2
Joz 4:14
Dz 7:45
k Lb 21:24
l Lb 21:35
m Wj 23:23
Pwt 29:7
n Pwt 3:21
Pwt 7:2
o Lb 33:52
Pwt 7:24
Pwt 20:16
p Joz 1:6
Ps 27:14
Ps 118:6
q Lb 14:9
Pwt 1:29
Pwt 7:18
Ps 56:3
r Pwt 4:31
Joz 1:5
Heb 13:5
s Joz 10:25
Ef 6:10
t Pwt 1:38
u Wj 33:14
v Joz 1:9
w Wj 34:27
Dn 9:13
x Pwt 17:18

szpalta 2

a Lb 4:15
Pwt 31:25
b Pwt 15:1
c Kpł 23:34
d Wj 23:17
Pwt 16:16
e Pwt 12:5
f Neh 8:7
g Pwt 4:10
Heb 10:25
h Pwt 29:29
i Ps 34:11
Prz 8:13
j Pwt 6:7
Pwt 11:2
Ps 78:6
Prz 22:6
Ef 6:4
k Pwt 30:16
l Lb 27:13
Pwt 31:2
m Pwt 3:28
n Wj 40:2

o Wj 33:9; Wj 40:38; Ps 99:7; p 2Sm 7:12; Jn 3:13; q Wj 32:6; r Wj 34:15; Sdz 2:17; Ps 106:37; Ps 106:39; Jer 3:1; Eze 16:15; s Pwt 32:15; Sdz 2:12; 1Kl 11:33.

które z nimi zawarłem.[a] **17** I w owym dniu zapłonie przeciwko nim mój gniew,[b] i opuszczę ich,[c] i zakryję przed nimi swe oblicze,[d] i staną się czymś, co ma być strawione; i spadnie na nich wiele nieszczęść i udręk,[e] i na pewno powiedzą w owym dniu: ‚Czyż nie dlatego spadły na nas te nieszczęścia, że pośród nas nie ma naszego Boga?'[f] **18** Ja zaś w owym dniu zakryję swe oblicze z powodu całego zła, którego się dopuścili, gdyż zwrócili się do innych bogów.[g]

19 „A teraz napiszcie sobie tę pieśń[h] i naucz jej synów Izraela.[i] Włóż ją do ich ust, żeby ta pieśń była moim świadkiem przeciw synom Izraela.[j] **20** Bo zaprowadzę ich do ziemi, co do której przysiągłem ich praojcom,[k] która opływa w mleko i miód,[l] i będą jeść,[m] i nasycą się, i utyją,[n] i zwrócą się do innych bogów,[o] i będą im służyć, a mną wzgardzą i złamią moje przymierze.[p] **21** A gdy spadną na nich liczne nieszczęścia i udręki,[q] pieśń ta odezwie się przed ich obliczem niczym świadek, gdyż nie ma być zapomniana w ustach ich potomstwa, znam bowiem dobrze ich skłonność,[r] którą dzisiaj rozwijają, zanim ich wprowadzę do ziemi, co do której złożyłem przysięgę".

22 Toteż w owym dniu Mojżesz napisał tę pieśń, żeby jej nauczyć synów Izraela.[s]

23 I powierzył obowiązki Jozuemu, synowi Nuna,[t] i rzekł: „Bądź odważny i silny,[u] gdyż to ty wprowadzisz synów Izraela do ziemi, co do której im przysiągłem,[v] a ja będę z tobą".

24 A gdy tylko Mojżesz skończył spisywać w księdze słowa tego prawa, aż do ich zakończenia,[w]

ROZDZ. 31

a Sdz 2:20 Jer 31:32 Heb 8:9

b Pwt 29:20 Ps 74:1

c 1Kn 28:9 2Kn 15:2 2Kn 24:20

d Pwt 32:20 Hi 34:29 Ps 27:9 Ps 104:29 Eze 39:23

e Pwt 31:21 Pwt 32:23 Neh 9:27 Prz 1:27

f Sdz 6:13

g Iz 8:17 Iz 59:2

h Pwt 31:30 Pwt 32:44 Kol 3:16

i Pwt 4:9 Pwt 11:19

j Pwt 31:21

k Rdz 15:18 Pwt 6:10

l Wj 3:8 Lb 13:27 Eze 20:6

m Pwt 8:12 Neh 9:25

n Pwt 32:15

o Pwt 32:16

p Wj 24:7 Pwt 29:1 Neh 9:26

q Pwt 28:59 Pwt 29:22

r Rdz 8:21 Wj 16:4 1Kn 28:9 Ps 139:2

s Pwt 31:19

t Lb 27:18 Pwt 31:14

u Joz 1:6 Ps 27:14 Ps 118:6

v Pwt 1:38 Pwt 3:28

w Wj 34:27 Pwt 31:9

szpalta 2

a Lb 4:15 1Kn 15:12

b Pwt 17:18 Pwt 31:9 2Kl 22:8 2Kn 34:14

c 1Kl 8:9 Heb 9:4

d Pwt 31:19

e Pwt 9:24 Pwt 32:20 Joz 1:18 Neh 9:26

f Wj 32:9 Pwt 9:6 Ps 73:5 Prz 29:1 Iz 48:4

g Pwt 9:24 Ps 78:8

h Pwt 29:10

25 Mojżesz nakazał Lewitom, którzy nosili Arkę Przymierza Jehowy,[a] i rzekł: **26** „Wziąwszy tę księgę prawa,[b] położycie ją obok Arki[c] Przymierza Jehowy, swego Boga, i będzie tam świadkiem przeciw tobie.[d] **27** Znam bowiem dobrze twoją buntowniczość[e] oraz twój sztywny kark.[f] Skoro zachowywaliście się buntowniczo wobec Jehowy,[g] gdy dzisiaj jeszcze żyję wśród was, to cóż dopiero po mojej śmierci! **28** Zwołaj do mnie wszystkich starszych waszych plemion oraz waszych urzędników,[h] a oznajmię do ich uszu te słowa i powołam niebiosa i ziemię na świadków przeciwko nim.[i] **29** Gdyż wiem dobrze, że po mojej śmierci będziecie postępować zgubnie[j] i zboczycie z drogi, co do której dałem wam nakaz; a przy końcu dni na pewno spadnie na was nieszczęście,[k] ponieważ będziecie czynić to, co złe w oczach Jehowy, obrażając go dziełami swych rąk".[l]

30 I Mojżesz wyrzekł do uszu całego zboru Izraela słowa tej pieśni aż do końca:[m]

32 „Nadstawcie ucha, niebiosa, a przemówię;
i niech ziemia słucha wypowiedzi moich ust.[n]
2 Moje pouczenie będzie kropić jak deszcz,[o]
moja wypowiedź opadać jak rosa,[p]
jak łagodne deszczyki na trawę[q]
i jak rzęsiste ulewy na roślinność.[r]
3 Gdyż będę oznajmiał imię Jehowy.[s]

i Pwt 4:26; Pwt 30:19; Pwt 32:1; **j** Pwt 32:5; Sdz 2:19; Oz 9:9; **k** Pwt 28:15; 1Jer 44:8; **m** Pwt 32:44; **ROZDZ. 32** **n** Pwt 4:26; Pwt 30:19; **o** Hi 29:22; Iz 55:10; **p** Prz 19:12; Oz 14:5; **q** Ps 72:6; **r** Mi 5:7; **s** Wj 34:5; Ps 105:1; Jn 17:26.

Przypisujcie wielkość naszemu Bogu![a]
4 Skała — doskonałe są wszystkie jego poczynania,[b]
bo wszystkie jego drogi są sprawiedliwością.[c]
Bóg wierności,[d] u którego nie ma niesprawiedliwości;[e]
jest on prawy i prostolinijny.[f]
5 Oni zaś postępowali zgubnie;[g]
nie są jego dziećmi, wada jest ich własna.[h]
Pokolenie spaczone i przewrotne![i]
6 Czy to Jehowie tak czynicie,[j]
ludu głupi i niemądry?[k]
Czyż on nie jest twoim Ojcem, który cię utworzył,[l]
który cię uczynił i utwierdził?[m]
7 Pamiętaj dni dawne,[n]
rozważajcie minione lata z pokolenia na pokolenie;
Zapytaj swego ojca, a on ci opowie;[o]
swoich starszych, a oni ci powiedzą.[p]
8 Gdy Najwyższy dał narodom dziedzictwo,[q]
gdy rozdzielał[r] synów Adama,
zaczął ustalać granicę ludów[s]
ze względu na liczbę synów Izraela.[t]
9 Bo działem Jehowy jest jego lud;[u]
Jakub jest przydziałem, który on dziedziczy.[v]
10 Znalazł go w krainie pustkowia[w]
i na pustej, wyjącej pustyni.[x]
Zaczął go otaczać,[y] troszczyć się o niego,[z]
strzec go jak źrenicy swego oka.[a]
11 Tak jak orzeł pobudza swe gniazdo,

ROZDZ. 32

a 1Kn 29:11 Ps 145:3
b 2Sm 22:31 Ps 18:2 Ps 19:7 Jak 1:17
c Ps 33:5 Ps 67:4 Dn 4:37
d Pwt 7:9 Neh 9:33 Ps 98:3 Heb 10:23 1Pt 4:19
e Pwt 25:16 Hi 34:10 Rz 3:5
f Rdz 18:25 Ps 92:15 Ps 99:4 Oz 14:9
g Pwt 31:27 Sdz 2:19 Ps 14:1
h Iz 1:4 Jer 15:6 Jak 1:14
i Ps 78:8 Łk 9:41 Flp 2:15
j Iz 1:2
k Jer 4:22
l Wj 4:22 Pwt 32:18 2Sm 7:23 Iz 63:16
m Ps 55:22
n Iz 63:11
o Wj 13:14 Ps 44:1
p Ps 78:3
q Rdz 10:5 Ps 115:16
r Rdz 11:9
s Pwt 2:5 Pwt 2:19 Dz 17:26
t Rdz 15:18 Wj 23:31 Ps 105:44
u Wj 15:16 Wj 19:5 Pwt 7:6 Pwt 26:19
v 1Sm 10:1 Ps 74:2 Ps 78:71
w Pwt 8:15 Oz 13:5
x Ps 107:4 Jer 2:6
y Neh 9:19
z Neh 9:20 Ps 8:4
a Ps 17:8 Za 2:8

szpalta 2

a Iz 31:5
b Wj 19:4
c Pwt 1:31
d Iz 43:12

unosi się nad swymi piskl ętami,[a]
rozpościera swe skrzydła, bierze je,
niesie je na swych lotkach,[b]
12 tak sam Jehowa go prowadził[c]
i nie było przy nim żadnego cudzoziemskiego boga.[d]
13 Obwoził go po wyżynach ziemi,[e]
tak iż jadł plony pola.[f]
I dawał mu ssać miód z urwistej skały[g]
i oliwę ze skały krzemiennej;[h]
14 masło stada i mleko trzody[i]
wraz z tłuszczem baranów,
i barany, chów Baszanu, i kozły[j]
wraz z tłuszczem nerkowym pszenicy;[k]
a krew winogrona piłeś jako wino.[l]
15 Gdy Jeszurun[m] zaczął tyć, wierzgał.[n]
Utyłeś, zgrubiałeś, stałeś się opasły.[o]
Opuścił więc Boga, który go uczynił,[p]
i wzgardził Skałą[q] swego wybawienia.
16 Zaczęli pobudzać go do zazdrości[r] obcymi bogami;[s]
stale go obrażali obrzydliwościami.[t]
17 Składali ofiary demonom, a nie Bogu,[u]
bogom, których nie znali,[v]
nowym, którzy niedawno się pojawili,[w]
a którzy nie byli znani waszym praojcom.

e Pwt 33:29; Iz 58:14; **f** Pwt 8:8; **g** Ps 81:16; **h** Hi 29:6; **i** Rdz 18:8; **j** Eze 39:18; **k** Ps 147:14; **l** Rdz 49:11; **m** Pwt 33:5; Iz 44:2; **n** Oz 4:16; **o** Pwt 31:20; Neh 9:25; Ps 73:7; **p** Iz 1:4; Iz 51:13; Oz 13:6; **q** 2Sm 22:47; Ps 89:26; Ps 95:1; **r** 1Kl 14:22; 1Ko 10:22; **s** Sdz 2:12; **t** 2Kl 23:13; Eze 8:17; **u** Kpl 17:7; Ps 106:37; 1Ko 10:20; **v** Pwt 28:64; **w** Sdz 5:8.

18 O Skale, która cię zrodziła,
zacząłeś zapominać[a]
i zacząłeś rugować z pamięci Boga, Tego, który
w bólach porodowych wydał cię na świat.[b]
19 Gdy Jehowa to zobaczył,
wzgardził nimi[c]
z powodu zgryzoty, jakiej
mu przysporzyli jego synowie i jego córki.
20 Rzekł więc: ‚Zakryję swe oblicze przed nimi,[d]
zobaczę, jaki potem będzie
ich koniec.
Są bowiem pokoleniem przewrotności,[e]
synami, w których nie ma wierności.[f]
21 Pobudzili mnie do zazdrości
tym, co nie jest bogiem;[g]
drażnili mnie swymi nic niewartymi bożkami;[h]
ja zaś pobudzę ich do zazdrości tym, co nie jest ludem;[i]
będę ich obrażał przez naród nierozumny.[j]
22 Bo ogień rozpalił się w moim gniewie[k]
i będzie się palił aż do Szeolu, najniższego miejsca,[l]
i strawi ziemię oraz jej plon,[m]
i podpali fundamenty gór.[n]
23 Pomnożę nad nimi nieszczęścia;[o]
zużyję na nich swoje strzały.[p]
24 Będą wyczerpani z głodu[q]
i strawieni przez palącą gorączkę[r]
i gorzką zagładę.[s]
I naślę na nich zęby zwierząt[t]
oraz jad gadów z prochu.[u]
25 Na zewnątrz miecz ich pozbawi[v] —
a wewnątrz przerażenie[w] —
zarówno młodzieńca, jak i dziewicy,[x]
oseska razem z siwowłosym mężem.[a]
26 Byłbym rzekł: „Rozrzucę ich,[b]
wymażę pamięć o nich pośród śmiertelników”,[c]
27 gdyby nie to, że się obawiałem dokuczania ze strony nieprzyjaciela,[d]
że ich wrogowie mogliby to sobie błędnie wytłumaczyć,[e]
że mogliby powiedzieć: „Nasza ręka zyskała przewagę[f]
i to nie Jehowa dokonał tego wszystkiego”.[g]
28 Są bowiem narodem, w którym ginie rada,[h]
i wśród nich nie ma zrozumienia.[i]
29 O, gdyby byli mądrzy![j] Wtedy zastanowiliby się nad tym.[k]
Wzięliby pod uwagę swój kres.[l]
30 Jakże jeden mógłby ścigać tysiąc,
a dwóch mogłoby zmusić do ucieczki dziesięć tysięcy?[m]
Chyba że ich sprzedała ich Skała[n]
i Jehowa ich wydał.
31 Bo ich skała nie jest jak nasza Skała,[o]
nawet nasi nieprzyjaciele tak orzekają.[p]
32 Bo ich winorośl pochodzi od winorośli Sodomy
i z tarasów Gomory.[q]
Ich winogrona są winogronami trującymi,
ich kiście są gorzkie.[r]
33 Ich wino jest jadem wielkich wężów
i straszną trucizną kobr.[s]

---

j Ps 81:13; Prz 1:5; Prz 27:11; **k** Ps 107:43; Oz 14:9; 1Tm 4:15; **l** Jer 2:19; Lam 1:9; **m** 2Kn 24:24; Iz 30:17; **n** Sdz 2:14; 1Sm 12:9; Ps 44:12; Iz 50:1; **o** Wj 14:25; 1Sm 2:2; **p** 1Sm 4:8; Ezd 1:3; Dn 2:47; **q** Iz 1:10; Judy 7; **r** Iz 5:4; Jer 2:21; **s** Ps 58:4; Ps 140:3.

ROZDZ. 32

a Ps 106:21
Iz 17:10
Jer 2:32
Jer 3:21
b Pwt 4:34
c Sdz 2:14
Ps 78:59
Ps 106:40
d Pwt 31:17
Hi 34:29
Ps 30:7
e Pwt 32:5
Iz 65:2
Mt 17:17
f Iz 1:2
Iz 30:9
g Ps 96:5
Iz 44:10
1Ko 8:4
1Ko 10:20
h 1Sm 12:10
1Sm 12:21
1Kl 16:13
Dz 14:15
i Oz 1:10
Oz 2:23
Rz 9:25
Rz 11:11
1Pt 2:10
j Rz 10:19
k Ps 21:9
Jer 15:14
Lam 4:11
l Am 9:2
m Sof 3:8
n Hab 3:10
o Kpl 26:24
Pwt 28:15
p Ps 7:13
Eze 5:16
q Pwt 28:53
r Pwt 28:22
s Pwt 28:21
Am 4:10
t Kpl 26:22
Jer 15:3
Eze 5:17
u Lb 21:6
Jer 8:17
Am 9:3
v Jer 9:16
Lam 1:20
w Jer 9:21
Eze 7:15
x 2Kn 36:17

szpalta 2

a Lam 2:21
b Kpl 26:33
Pwt 28:25
Eze 20:23
Łk 21:24
c Pwt 9:14
d 1Sm 12:22
Eze 20:14
e Wj 32:12
Lb 14:16
f Ps 115:2
Ps 140:8
g Iz 37:24
h Ps 106:13
Prz 10:21
Łk 7:30
i Iz 6:10
Iz 27:11
Mt 13:15

34 Czyż nie jest przechowywane
u mnie,
opatrzone pieczęcią w moim spichrzu?[a]
35 Pomsta jest moja i odpłata.[b]
W wyznaczonym czasie ich
stopa będzie się poruszać niepewnie,[c]
gdyż dzień ich klęski jest
bliski[d]
i śpieszą się przygotowane
dla nich wydarzenia'.[e]
36 Bo Jehowa będzie sądził
swój lud[f]
i użali się nad swymi sługami,[g]
gdyż zobaczy, że podpora
zniknęła,
a pozostał tylko ktoś bezradny i nic niewart.
37 I powie: ‚Gdzie są ich bogowie,[h]
skała, w której szukali
schronienia,[i]
38 ci, którzy spożywali tłuszcz
ich ofiar,[j]
pili wino ich ofiar płynnych?[k]
Niech wstaną i wam pomogą.[l]
Niech staną się dla was
kryjówką.[m]
39 Zobaczcie więc, że to ja
jestem[n]
i nie ma obok mnie żadnych bogów.[o]
Ja uśmiercam i ja ożywiam.[p]
Ja ciężko zraniłem[q] i ja uleczę.[r]
I nie ma nikogo, kto by wyrwał z mojej ręki.[s]
40 Bo w przysiędze podnoszę
swą rękę ku niebu[t]
i mówię: „Jako żyję po czas
niezmierzony”,[u]
41 gdy naostrzę swój połyskujący miecz[v]
i moja ręka uchwyci się
sądu,[w]
wtedy wywrę pomstę na
swych wrogach[a]
i dam odpłatę tym, którzy
mnie zawzięcie nienawidzą.[b]
42 Upoję moje strzały krwią,[c]
a miecz mój będzie jadł
ciało[d]
wraz z krwią zabitych i jeńców,
wraz z głowami wodzów
nieprzyjaciela'.[e]
43 Weselcie się, narody, z jego
ludem,[f]
bo on pomści krew swoich
sług[g]
i odpłaci pomstą swoim wrogom,[h]
i dokona przebłagania za
ziemię swego ludu”.

44 Tak oto Mojżesz przyszedł i wyrzekł wszystkie słowa tej pieśni do uszu ludu,[i] on i Hoszea, syn Nuna.[j] **45** Gdy Mojżesz skończył mówić wszystkie te słowa całemu Izraelowi, **46** odezwał się do nich: „Przyłóżcie swe serca do wszystkich tych słów, którymi was dzisiaj ostrzegam,[k] żebyście nakazali swym synom dbać o wprowadzanie w czyn wszystkich słów tego prawa.[l] **47** Ono bowiem nie jest dla was słowem nic niewartym,[m] lecz oznacza dla was życie[n] i przez to słowo przedłużycie swoje dni na ziemi, do której się przeprawiacie przez Jordan, by wziąć ją w posiadanie”.[o]

48 I w tym samym dniu Jehowa odezwał się do Mojżesza, mówiąc: **49** „Wstąp na tę górę Abarim,[p] górę Nebo,[q] która jest w ziemi moabskiej, naprzeciw Jerycha, i zobacz ziemię Kanaan, którą daję synom Izraela jako posiadłość.[r] **50** Potem

ROZDZ. 32

a Oz 13:12
Rz 2:5
b Ps 94:1
Nah 1:2
Rz 12:19
Heb 10:30
c Ps 9:15
Ps 73:18
Iz 8:15
d Jer 10:15
Łk 19:44
e Iz 30:13
Hab 2:3
2Pt 2:3
f Ps 7:8
Ps 96:13
Heb 10:30
g Sdz 2:18
Ps 90:13
Ps 106:45
Ps 135:14
h Sdz 10:14
Jer 2:28
i Pwt 32:31
j Eze 16:19
1Ko 10:20
k Oz 2:8
1Ko 10:21
l Sdz 10:14
m Am 9:2
n Iz 41:4
Iz 48:12
o Pwt 4:35
Iz 45:5
p 1Sm 2:6
2Kl 5:7
Ps 68:20
q Lb 12:13
2Kn 21:18
r Jer 17:14
Oz 6:1
s Iz 43:13
t Wj 6:8
Iz 45:23
Heb 6:13
u Ps 90:2
1Tm 1:17
Obj 10:6
v Ps 7:12
Eze 21:10
w Iz 66:16
Nah 1:3

szpalta 2

a Pwt 32:35
Iz 1:24
Iz 59:18
Iz 66:6
Nah 1:2
b Wj 20:5
c Pwt 32:23
d Iz 34:6
Eze 38:21
e Joz 10:17
Joz 10:26
1Sm 15:33
f Rdz 12:3
1Kl 8:43
Rz 3:29
Rz 15:10
g 2Kl 9:7
Obj 6:10

h Pwt 32:41; Mi 5:15; Łk 21:22; **i** Pwt 31:22; Obj 15:3; **j** Lb 11:28; Pwt 31:23; **k** Pwt 6:6; Pwt 11:18; **l** Pwt 6:7; **m** 2Tm 3:16; Heb 4:12; **n** Kpl 18:5; Pwt 30:19; Rz 10:5; **o** Prz 3:2; **p** Lb 27:12; **q** Pwt 34:1; **r** Rdz 10:19; Rdz 15:18; Joz 1:3.

umrzyj na górze, na którą wstępujesz, i bądź przyłączony do swego ludu,[a] tak jak umarł na górze Hor twój brat Aaron[b] i został przyłączony do swego ludu;
51 ponieważ nie zachowaliście się wobec mnie należycie[c] pośród synów Izraela przy wodach Meriba[d] w Kadesz, na pustkowiu Cin; ponieważ nie uświęciliście mnie pośród synów Izraela.[e]
52 Z daleka bowiem zobaczysz tę ziemię, lecz nie wejdziesz tam do tej ziemi, którą daję synom Izraela".[f]

33 A oto błogosławieństwo,[g] którym Mojżesz, mąż prawdziwego Boga,[h] przed swą śmiercią pobłogosławił synów Izraela.
2 I przemówił:

„Jehowa przyszedł z Synaju[i]
i zaświecił nad nimi z Seiru.[j]
Zajaśniał z górzystego regionu Paran,[k]
a były z nim święte miriady,[l]
po prawicy jego – ich wojownicy.[m]
3 Okazywał czułość swemu ludowi;[n]
wszyscy ich święci są w twojej ręce.[o]
I ułożyli się u twych stóp;[p]
zaczęli przyjmować twoje słowa.[q]
4 (Mojżesz nałożył na nas prawo jako nakaz,[r]
dziedzictwo zboru Jakuba).[s]
5 I został królem w Jeszurunie,[t]
gdy zebrali się zwierzchnicy ludu,[u]
pełna liczba plemion Izraela.[v]
6 Niech Ruben żyje i nie wymrze,[w]
i niech jego mężczyzn nie będzie mało".[x]

ROZDZ. 32

a Pwt 34:5
b Lb 20:28
Lb 33:38
c Lb 20:12
Lb 27:14
d Lb 20:13
e Kpł 10:3
Kpł 22:32
Iz 8:13
Mt 6:9
f Lb 27:13
Pwt 3:27
Pwt 34:4

ROZDZ. 33

g Rdz 49:28
Łk 24:50
h Joz 14:6
Ps 90:0
i Wj 19:18
j Sdz 5:4
k Hab 3:3
l Dn 7:10
Gal 3:19
Judy 14
m Ps 68:17
n Pwt 7:8
Pwt 23:5
Ps 47:4
Oz 11:1
o Wj 19:6
Ps 50:5
p Wj 19:23
q Wj 20:19
r Wj 24:8
Jn 1:17
Dz 15:5
1Ko 9:9
s Pwt 4:8
Dz 7:53
t Pwt 32:15
Iz 44:2
u Wj 18:25
Wj 19:7
Lb 1:44
v Lb 1:46
w Rdz 49:3
Joz 22:1
1Kn 5:1
x Lb 26:7
Joz 13:15

szpalta 2

a Rdz 49:8
1Kn 5:2
b Ps 78:68
c Sdz 1:2
2Sm 7:1
2Sm 7:9
d Rdz 49:5
Lb 3:12
Lb 18:24
e Wj 28:30
Kpł 8:8
Ezd 2:63
f Wj 32:26
Heb 7:26
g Wj 17:7
Pwt 6:16
h Lb 20:13

7 A takie było błogosławieństwo dla Judy,[a] gdy przemówił:

„Wysłuchaj, Jehowo, głosu Judy[b]
i obyś go przyprowadził do jego ludu.
Jego ramiona walczyły o to, co jest jego;
i obyś się okazał wspomożycielem przeciw jego wrogom".[c]

8 A co się tyczy Lewiego, rzekł:[d]

„Twoje Tummim i twoje Urim[e] należą do męża lojalnego wobec ciebie,[f]
którego wystawiłeś na próbę w Massa.[g]
Zacząłeś z nim walczyć u wód Meriba,[h]
9 z mężem, który rzekł do swego ojca i swej matki: ‚Nie widziałem go'.
Nawet swych braci nie uznał,[i]
a swoich synów nie znał.
Oni bowiem strzegli twej wypowiedzi[j]
i stale przestrzegali twojego przymierza.[k]
10 Niech pouczają Jakuba o twoich sądowniczych rozstrzygnięciach,[l]
a Izraela o twoim prawie.[m]
Niech składają kadzidło przed twymi nozdrzami,[n]
a całopalenie na twoim ołtarzu.[o]
11 Błogosław, Jehowo, jego energię życiową[p]
i obyś miał upodobanie w poczynaniach jego rąk.[q]
Zrań ciężko w biodra tych, którzy powstają przeciw niemu,[r]

i Wj 32:27; Kpł 10:6; **j** Kpł 10:7; **k** Mal 2:5; **l** Kpł 10:11; Pwt 17:9; Jer 18:18; **m** 2Kn 15:3; 2Kn 17:9; Mal 2:7; **n** Wj 30:7; Lb 16:40; **o** Kpł 1:9; Ps 51:19; **p** Ps 18:32; Iz 40:29; Hab 3:19; Flp 4:13; **q** Pwt 18:5; Mal 2:6; **r** Dz 23:4.

oraz tych, którzy go zawzięcie nienawidzą, żeby nie powstali”,[a]

12 Co się tyczy Beniamina, rzekł:[b]

„Niech umiłowany[c] Jehowy mieszka przy nim bezpiecznie,[d]
gdy on go osłania przez cały dzień,[e]
i będzie mieszkał między jego ramionami”.[f]

13 A co się tyczy Józefa, rzekł:[g]

„Niech jego ziemia będzie stale błogosławiona przez Jehowę[h]
wybornymi rzeczami z nieba, rosą,[i]
i głębiną wodną leżącą w dole,[j]
14 i wybornymi rzeczami, plonami słońca,[k]
i wybornymi rzeczami, urodzajem miesięcy księżycowych,[l]
15 i tym, co najwyborniejsze z gór wschodu,[m]
i wybornymi rzeczami wzgórz istniejących po czas niezmierzony,
16 i wybornymi rzeczami ziemi oraz tego, co ją napełnia,[n]
i uznaniem Tego, który przebywał w ciernistym krzewie.[o]
Niechaj spłyną one na głowę Józefa[p]
i na czubek głowy wybranego spośród jego braci.[q]
17 Wspaniałość jego jest jak pierworodny byka,[r]
a jego rogi to rogi dzikiego byka.[s]
Będzie nimi bódł ludy,[t]
wszystkie razem aż po krańce ziemi,
a są to dziesiątki tysięcy Efraima[u]
i są to tysiące Manassesa”.

ROZDZ. 33

a Ps 3:7; Am 5:10
b Rdz 49:27
c 2Sm 7:16
d Ps 4:8
e Joz 18:11; Ps 68:27
f Joz 18:28; Sdz 1:21; 2Sm 5:9; Ps 125:2
g Rdz 49:22
h Joz 16:1; Prz 10:22
i Rdz 27:28; Za 8:12
j Rdz 49:25
k 2Sm 23:4
l Kpł 26:5; Ps 65:9
m Rdz 37:25; Joz 17:18
n Pwt 8:8; Ps 24:1
o Wj 3:4; Dz 7:30
p Rdz 49:26; 1Kn 5:1
q Rdz 37:7; 1Kn 5:2
r Joz 17:1
s Ps 22:21; Ps 92:10
t 1Kl 22:11; Ps 44:5
u Rdz 48:19

szpalta 2

a Rdz 49:13
b Joz 19:10; Sdz 5:14
c Rdz 49:14; Joz 19:17
d Ps 4:5
e Rdz 49:13; Mt 4:13
f Rdz 49:19
g Joz 13:8; Joz 13:24
h 1Kn 12:8; Prz 28:1
i 1Kn 5:18; 1Kn 5:20
j Lb 32:1
k Lb 32:21; Lb 32:27; Lb 32:33; Joz 1:14; Joz 1:15; Joz 4:12; Joz 22:1
l Rdz 49:16
m Sdz 13:2; Sdz 13:24; Sdz 15:8; Sdz 15:20; Sdz 16:30
n Joz 19:47; Sdz 18:27; Sdz 18:29; 1Kn 12:35
o Rdz 49:21
p Joz 19:32
q Rdz 49:20

18 A co się tyczy Zebulona, rzekł:[a]

„Raduj się, Zebulonie, swoim wychodzeniem,[b]
a ty, Issacharze, swoimi namiotami.[c]
19 Zwoływać będą ludy na górę.
Tam będą składać ofiary prawości.[d]
Będą bowiem ssać obfite bogactwo mórz[e]
i ukryte bogactwa piasku”.

20 A co się tyczy Gada, rzekł:[f]

„Błogosławiony ten, kto poszerza granice Gada.[g]
Jak lew będzie mieszkał[h]
i rozszarpie ramię, wręcz czubek głowy.[i]
21 I wybierze dla siebie pierwszą część,[j]
tam bowiem jest zastrzeżony przydział ustawodawcy.[k]
A zwierzchnicy ludu zgromadzą się razem.
Wprowadzi on w czyn prawość Jehowy
i jego sądownicze rozstrzygnięcia z Izraelem”.

22 A co się tyczy Dana, rzekł:[l]

„Dan to lwie szczenię.[m]
Wyskoczy z Baszanu”.[n]

23 A co się tyczy Naftalego, rzekł:[o]

„Naftali jest syty uznania
i pełen błogosławieństwa Jehowy.
Weźże w posiadanie zachód i południe”.[p]

24 A co się tyczy Aszera, rzekł:[q]

„Pobłogosławiony synami jest Aszer.[r]
Niech będzie darzony uznaniem przez swych braci[s]
i niech zanurza swą stopę w oliwie.[t]

a Rdz 49:13
b Joz 19:10; Sdz 5:14
c Rdz 49:14; Joz 19:17
d Ps 4:5
e Rdz 49:13; Mt 4:13
f Rdz 49:19
g Joz 13:8; Joz 13:24
h 1Kn 12:8; Prz 28:1
i 1Kn 5:18; 1Kn 5:20
j Lb 32:1
k Lb 32:21; Lb 32:27; Lb 32:33; Joz 1:14; Joz 1:15; Joz 4:12; Joz 22:1
l Rdz 49:16
m Sdz 13:2; Sdz 13:24; Sdz 15:8; Sdz 15:20; Sdz 16:30
n Joz 19:47; Sdz 18:27; Sdz 18:29; 1Kn 12:35
o Rdz 49:21
p Joz 19:32
q Rdz 49:20
r Ps 127:3; Ps 128:3; s Prz 3:4; t Pwt 32:13; Hi 29:6.

25 Z żelaza i miedzi są twoje zamki do bram[a]
i taki jak twoje dni jest twój spokojny chód.
26 Nie ma nikogo, kto byłby jak prawdziwy Bóg[b] Jeszuruna,[c]
który jedzie po niebie, by ci pomóc,[d]
i po chmurnych niebiosach w swoim dostojeństwie.[e]
27 Schronieniem jest Bóg czasu pradawnego,[f]
a poniżej są ramiona istniejące po czas niezmierzony.[g]
I sprzed twego oblicza wypędzi on nieprzyjaciela,[h]
i powie: ‚Unicestwij ich!'[i]
28 A Izrael będzie mieszkał bezpiecznie,[j]
samo będzie źródło Jakuba,[k]
na ziemi zboża i młodego wina.[l]
Tak, jego niebiosa pozwolą, żeby kropiła rosa.[m]
29 Szczęśliwy jesteś, Izraelu![n]
Któż jest taki jak ty,[o]
lud cieszący się wybawieniem w Jehowie,[p]
tarczy twej pomocy,[q]
i Tym, który jest twoim wzniosłym mieczem?[r]
Przeto twoi nieprzyjaciele będą się płaszczyć przed tobą,[s]
a ty stąpać będziesz po ich wyżynach".[t]

34 Wtedy Mojżesz wyruszył z pustynnych równin moabskich na górę Nebo,[u] na szczyt Pisga,[v] który wznosi się naprzeciw Jerycha.[w] I Jehowa zaczął mu pokazywać całą ziemię, Gilead aż po Dan,[x] **2** i całego Naftalego oraz ziemię Efraima i Manassesa, i całą ziemię Judy aż do zachodniego morza,[y] **3** i Negeb[a] oraz Okręg,[b] dolinną równinę Jerycha, miasta palm[c] — aż do Coaru.[d]

4 I Jehowa rzekł do niego: „Oto ziemia, co do której przysiągłem Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi, mówiąc: ‚Dam ją twojemu potomstwu'.[e] Sprawiłem, żeś ją zobaczył na własne oczy, gdyż się tam nie przeprawisz".[f]

5 Potem Mojżesz, sługa Jehowy,[g] umarł tam w ziemi moabskiej z rozkazu Jehowy.[h] **6** A on go pogrzebał w dolinie w ziemi moabskiej naprzeciw Bet-Peor[i] i nikt nie zna jego grobu, po dziś dzień.[j] **7** A Mojżesz miał sto dwadzieścia lat, gdy umarł.[k] Jego oko się nie zamgliło[l] ani nie opuściła go siła żywotna.[m] **8** I synowie Izraela opłakiwali Mojżesza na pustynnych równinach moabskich przez trzydzieści dni.[n] Potem skończyły się dni płaczu żałoby po Mojżeszu.

9 A Jozue, syn Nuna, był pełen ducha mądrości,[o] Mojżesz bowiem włożył na niego swą rękę;[p] i synowie Izraela zaczęli go słuchać, i czynili to, co Jehowa nakazał Mojżeszowi.[q] **10** Ale już nigdy w Izraelu nie powstał prorok podobny do Mojżesza,[r] którego Jehowa znał twarzą w twarz,[s] **11** pod względem wszystkich znaków i cudów, w związku z którymi Jehowa posłał go do ziemi egipskiej, by ich dokonał na faraonie i wszystkich jego sługach oraz na całej jego ziemi,[t] **12** i pod względem całej siły jego ręki oraz całej tej wielkiej mocy wzbudzającej lęk, jaką Mojżesz przejawiał na oczach całego Izraela.[u]

ROZDZ. 33

a Pwt 8:9
b Wj 15:11 Ps 86:8 Ps 89:6 Jer 10:6
c Pwt 32:15 Pwt 33:5 Iz 44:2
d Ps 68:33
e Ps 68:34 Ps 93:1 Ps 104:3
f Ps 46:11 Ps 90:1 Ps 91:2 Ps 125:2
g Iz 40:11 Oz 11:3
h Pwt 9:3
i Pwt 31:4
j Jer 23:6 Jer 33:16
k Ps 68:26 Iz 48:1
l Pwt 8:8
m Pwt 11:11 Pwt 33:13
n Ps 33:12 Ps 144:15 Ps 146:5
o Pwt 4:7 2Sm 7:23 Ps 147:20
p Ps 27:1 Iz 12:2
q Rdz 15:1 Ps 115:9
r Sdz 7:20
s 2Sm 22:45 Ps 66:3 Ps 81:15
t Pwt 32:13

ROZDZ. 34

u Lb 27:12 Pwt 32:49
v Lb 21:20 Pwt 3:27
w Lb 36:13
x Joz 19:47 Sdz 18:29
y Wj 23:31 Lb 34:6 Pwt 11:24

szpalta 2

a Joz 15:1
b Rdz 13:10 1Kl 7:46
c 2Kn 28:15
d Rdz 19:22 Iz 15:5
e Rdz 12:7 Rdz 26:3 Rdz 28:13
f Lb 20:12 Pwt 32:52
g Lb 12:7 Mal 4:4
h Pwt 32:50 Joz 1:2

---

i Pwt 3:29; j Dz 2:31; Judy 9; k Pwt 31:2; Dz 7:23; Dz 7:30; Dz 7:36; l Rdz 27:1; Rdz 48:10; m Joz 14:11; n Lb 20:29; o Sdz 3:10; Sdz 6:34; 1Kl 3:12; p Lb 27:18; Pwt 31:14; Dz 6:6; 1Tm 4:14; q Lb 27:21; Joz 1:16; Heb 13:17; r Pwt 18:15; Dz 3:22; Dz 7:37; s Wj 33:11; Wj 33:20; Lb 12:8; t Pwt 4:34; Ps 78:43; u Wj 3:19; Pwt 26:8; Łk 24:19.

KSIĘGA

JOZUEGO

1 A po śmierci Mojżesza, sługi Jehowy, przemówił Jehowa do Jozuego,[a] syna Nuna, usługującego[b] Mojżeszowi: **2** „Mojżesz, mój sługa, umarł;[c] teraz więc wstań, przeprav się przez ten Jordan, ty i cały ten lud, do ziemi, którą daję im, synom Izraela.[d] **3** Każde miejsce, po którym będzie stąpał spód waszej stopy, dam wam, tak jak obiecałem Mojżeszowi.[e] **4** Wasze terytorium[f] będzie od pustkowia i tego Libanu po wielką rzekę, rzekę Eufrat, czyli cała ziemia Hetytów,[g] i aż po Morze Wielkie ku zachodowi słońca. **5** Nikt się przed tobą nie ostoi przez wszystkie dni twego życia.[h] Jak pokazałem, że jestem z Mojżeszem, tak pokażę, że jestem z tobą.[i] Nie porzucę cię ani nie opuszczę cię całkowicie.[j] **6** Bądź odważny i silny,[k] bo ty sprawisz, że ten lud posiądzie[l] ziemię, co do której przysiągłem ich praojcom, że im ją dam.[m]

7 „Tylko bądź odważny i bardzo silny, by dbać o postępowanie zgodne z całym prawem, które ci nakazał Mojżesz,[n] mój sługa. Nie zbaczaj od niego na prawo ani na lewo,[o] żebyś działał mądrze, dokądkolwiek pójdziesz.[p] **8** Ta księga prawa niech się nie oddala od twoich ust[q] i czytaj ją półgłosem dniem i nocą, byś dbał o postępowanie zgodne ze wszystkim, co jest w niej napisane;[r] bo wtedy zapewnisz swej drodze powodzenie i wtedy będziesz działał mądrze.[s] **9** Czyż ci nie nakazałem?[t] Bądź odważny i silny. Nie drżyj ani się nie przerażaj,[u] bo Jehowa, twój Bóg, jest z tobą wszędzie, dokądkolwiek idziesz”.[v]

ROZDZ. 1

a Pwt 31:14
b Wj 24:13
Lb 11:28
c Pwt 34:5
d Lb 27:21
Pwt 3:28
e Pwt 11:24
f Lb 13:29
Joz 11:3
g Rdz 15:18
Wj 23:31
Lb 34:3
Pwt 1:7
Joz 15:4
h Pwt 7:24
Pwt 11:25
Rz 8:31
i Wj 3:12
Joz 3:7
j Pwt 31:6
Heb 13:5
k Pwt 1:38
Pwt 31:23
Ps 27:14
l Lb 34:17
m Rdz 12:7
Rdz 15:18
Rdz 26:3
n Pwt 31:7
o Pwt 5:32
Pwt 28:14
p Pwt 29:9
1Kl 2:3
q Pwt 6:6
Pwt 30:14
r Pwt 17:19
Ps 1:2
1Tm 4:15
Jak 1:25
s 1Kn 22:13
t Pwt 31:7
u Pwt 31:8
Joz 8:1
v Wj 23:27
Ps 46:7

szpalta 2

a Pwt 9:1
Pwt 11:31
Joz 3:2
b Lb 32:20
Joz 22:2
c Pwt 3:19
Pwt 29:8
Joz 13:8
d Wj 13:18
Lb 32:21
Pwt 3:18
e Lb 1:3
Lb 26:2
f Lb 32:17
Lb 32:22
Pwt 3:20
g Joz 22:4

10 I Jozue zaczął wydawać polecenia urzędnikom ludu, i rzekł: **11** „Przejdźcie środkiem obozu i nakażcie ludowi, mówiąc: ‚Przygotujcie sobie żywność, gdyż za trzy dni przeprawicie się przez ten Jordan, by wszedłszy, wziąć w posiadanie ziemię, którą daje wam Jehowa, wasz Bóg, byście ją posiedli’ ”.[a]

12 A do Rubenitów i Gadytów oraz do połowy plemienia Manassesa Jozue rzekł: **13** „Trzeba pamiętać o słowie, które Mojżesz, sługa Jehowy, nakazał wam,[b] mówiąc: ‚Jehowa, wasz Bóg, zapewnia wam odpoczynek i dał wam tę ziemię. **14** Wasze żony, wasze maleństwa i wasz żywy inwentarz będą mieszkać w ziemi, którą Mojżesz wam dał po tej stronie Jordanu;[c] ale wy przeprawicie się w szyku bojowym[d] przed swymi braćmi, wszyscy dzielni mocarze,[e] i macie im pomagać. **15** Dopiero wtedy, gdy Jehowa zapewni odpoczynek waszym braciom, tak samo jak wam, i gdy również oni posiądą ziemię, którą im daje Jehowa, wasz Bóg,[f] powrócicie do ziemi waszej posiadłości i weźmiecie ją w posiadanie,[g] tę, którą Mojżesz, sługa Jehowy, dał wam po tej stronie Jordanu ku wschodowi słońca’ ”.[h]

16 Toteż odpowiedzieli Jozuemu, mówiąc: „Wszystko, co nam nakazałeś, uczynimy i gdziekolwiek nas poślesz, pójdziemy.[i] **17** Jak we wszystkim słuchaliśmy Mojżesza, tak będziemy słuchać ciebie. Oby tylko Jehowa, twój Bóg, pokazał, że jest z tobą,[j]

h Lb 32:33; Joz 22:9; **i** Lb 32:25; Heb 13:17; **j** 1Sm 16:18; 1Sm 17:37.

tak jak pokazał, że był z Mojżeszem.[a] **18** Każdy, kto będzie postępował buntowniczo wobec twojego rozkazu[b] i nie będzie słuchał twych słów we wszystkim, co mu nakażesz, zostanie uśmiercony.[c] Tylko bądź odważny i silny”.[d]

2 Potem Jozue, syn Nuna, potajemnie wysłał z Szittim[e] dwóch mężczyzn jako zwiadowców, mówiąc: „Idźcie, obejrzyjcie tę ziemię i Jerycho”. Poszli więc i przybyli do domu pewnej kobiety, nierządnicy imieniem Rachab,[f] i zatrzymali się tam na nocleg. **2** Wówczas powiedziano królowi Jerycha: „Oto tej nocy przyszli tu jacyś mężczyźni spośród synów Izraela, by zbadać tę ziemię”. **3** Wtedy król Jerycha posłał do Rachab, mówiąc: „Wyprowadź mężczyzn, którzy do ciebie przyszli, którzy weszli do twego domu, bo przyszli zbadać całą tę ziemię”.[g]

4 Lecz owa kobieta wzięła obu mężczyzn i ich ukryła. I odezwała się: „Istotnie, ci mężczyźni przyszli do mnie, ja zaś nie wiedziałam, skąd są. **5** A gdy o zmierzchu miano zamykać bramę,[h] owi mężczyźni wyszli. Po prostu nie wiem, gdzie ci mężczyźni poszli. Ścigajcie ich szybko, bo ich dopędzicie”. **6** (Ona jednak zaprowadziła ich na dach[i] i ukryła między łodygami lnu, które sobie ułożyła rzędami na dachu). **7** I tamci mężczyźni popędzili za nimi w kierunku Jordanu ku brodom,[j] a gdy tylko ścigający ich wyszli, zamknięto bramę.

8 Zanim oni się położyli, weszła do nich na dach. **9** I odezwała się do tych mężów: „Wiem, że Jehowa da wam tę ziemię[k] i że trwoga przed wami padła na nas,[l] i że wszyscy mieszkańcy tej ziemi z waszego powodu upadli na duchu.[a] **10** Bo słyszeliśmy, jak Jehowa wysuszył przed waszym obliczem wody Morza Czerwonego, gdy wyszliście z Egiptu,[b] oraz co uczyniliście dwom królom Amorytów po drugiej stronie Jordanu, mianowicie Sychonowi[c] i Ogowi,[d] których przeznaczyliście na zagładę.[e] **11** Gdyśmy o tym usłyszeli, nasze serca zaczęły topnieć[f] i z waszego powodu już nikt nie nabrał ducha,[g] bo Jehowa, wasz Bóg, jest Bogiem w niebiosach w górze i na ziemi w dole.[h] **12** A teraz, proszę, przysięgnijcie mi na Jehowę,[i] że za to, iż okazałam wam lojalną życzliwość, wy też okażecie lojalną życzliwość domowi mego ojca,[j] i dajcie mi wiarogodny znak.[k] **13** I zachowajcie przy życiu mojego ojca[l] i moją matkę, i moich braci, i moje siostry oraz wszystkich, którzy do nich należą, i uratujcie nasze dusze od śmierci”.[m]

14 Na to mężowie ci rzekli do niej: „Niech nasze dusze umrą zamiast was![n] Jeśli nie powiecie o tej naszej sprawie, to gdy Jehowa da nam tę ziemię, na pewno okażemy ci lojalną życzliwość i wierność”.[o] **15** Potem pomogła im zejść po sznurze przez okno, bo jej dom przylegał do muru i mieszkała na murze.[p] **16** I jeszcze rzekła do nich: „Idźcie w region górzysty, żeby ścigający nie natknęli się na was; i ukrywajcie się tam przez trzy dni, dopóki ścigający nie powrócą, a potem możecie pójść w swoją stronę”.

17 Mężowie zaś rzekli do niej: „Jesteśmy wolni od winy w związku z tą twoją przysięgą, którą nas zaprzysięgłaś.[q] **18** Oto wchodzimy do tej ziemi. Ten sznur ze szkarłatnych nici masz uwiązać w oknie, przez które nas

ROZDZ. 1

a Lb 27:20
Pwt 34:9
b 1Sm 12:15
1Sm 15:23
Prz 17:11
c Pwt 17:12
1Sm 11:12
d Pwt 31:7
Joz 1:6

ROZDZ. 2

e Lb 25:1
Lb 33:49
f Joz 6:17
Mt 1:5
Heb 11:31
Jak 2:25
g Rdz 42:9
2Sm 10:3
h Neh 13:19
i Pwt 22:8
2Sm 11:2
Dz 10:9
j Sdz 3:28
Sdz 12:5
k Rdz 13:15
Rdz 15:18
Wj 3:8
l Wj 23:27
Pwt 2:25
Pwt 11:25

szpalta 2

a Wj 15:15
Joz 5:1
Ps 112:10
b Wj 14:21
Wj 15:14
Joz 4:23
Joz 9:9
c Lb 21:21
Lb 21:24
d Lb 21:34
Pwt 3:3
Joz 9:10
Ps 135:11
e Kpl 27:29
f Joz 5:1
g Wj 15:15
h Pwt 4:39
2Kn 20:6
Ps 83:18
Ps 135:6
Dn 4:35
i Pwt 10:20
j Est 8:6
k Wj 12:13
Joz 2:18
Sdz 6:17
l Ef 6:2
m Joz 6:23
n Lb 30:2
Mt 5:33
o Sdz 1:24
1Sm 20:15
Mt 10:41
p Heb 11:31
q Lb 30:2

spuściłaś, a swego ojca i swoją matkę, i swoich braci oraz wszystkich domowników twego ojca masz zebrać u siebie w domu.[a] **19** I każdy, kto wyjdzie z drzwi twego domu na zewnątrz,[b] tego krew spadnie na jego głowę, a my będziemy wolni od winy; a każdy, kto pozostanie u ciebie w domu, tego krew spadnie na nasze głowy, gdyby się podniosła na niego jakaś ręka. **20** A jeśli doniesiesz o naszej sprawie,[c] będziemy wolni od winy w związku z tą przysięgą, którą nas zaprzysięgłaś". **21** Na to rzekła: „Niech się stanie zgodnie z waszymi słowami".

Wtedy ich odprawiła i poszli swoją drogą. Potem uwiązała w oknie ów szkarłatny sznur. **22** Oni więc poszli i przybyli w region górzysty, i pozostawali tam przez trzy dni, dopóki nie powrócili ścigający. I ścigający szukali ich na każdej drodze, lecz ich nie znaleźli. **23** A ci dwaj mężowie, wracając, zstąpili z górzystego regionu i przeprawiwszy się, przyszli do Jozuego, syna Nuna, i zaczęli mu opowiadać wszystko, co ich spotkało. **24** I rzekli jeszcze do Jozuego: „Jehowa wydał całą tę ziemię w naszą rękę.[d] Toteż wszyscy mieszkańcy tej ziemi z naszego powodu upadli na duchu".[e]

3 Potem Jozue wstał wcześnie rano i on oraz wszyscy synowie Izraela wyruszyli z Szittim,[f] i przybyli aż do Jordanu; i tam spędzili noc, zanim się przeprawili.

2 A po upływie trzech dni[g] urzędnicy[h] przeszli środkiem obozu **3** i nakazali ludowi, mówiąc: „Skoro tylko zobaczycie Arkę Przymierza Jehowy, waszego Boga, oraz niosących ją kapłanów, Lewitów,[i] wyruszycie ze swego miejsca i macie za nią iść — **4** tylko niech będzie między wami a nią odmierzony odstęp na jakieś dwa tysiące łokci;[a] nie zbliżajcie się do niej — żebyście wiedzieli, którą drogą macie iść, bo jeszcze nie przeprawialiście się tą drogą".

5 Jozue rzekł więc do ludu: „Uświęćcie[b] się, bo jutro Jehowa dokona pośród was zdumiewających rzeczy".[c]

6 Następnie Jozue powiedział kapłanom: „Weźcie Arkę Przymierza[d] i idźcie na czele ludu". Wzięli więc Arkę Przymierza i szli przed ludem.

7 A Jehowa odezwał się do Jozuego: „Dzisiaj zacznę czynić cię wielkim w oczach całego Izraela,[c] by poznali, że jak byłem z Mojżeszem,[f] tak będę z tobą.[g] **8** Ty zaś daj polecenie[h] kapłanom niosącym Arkę Przymierza, mówiąc: ‚Skoro tylko dojdziecie do skraju wód Jordanu, macie się zatrzymać[i] w Jordanie'".

9 I Jozue przemówił do synów Izraela: „Podejdźcie tu i słuchajcie słów Jehowy, waszego Boga". **10** Następnie Jozue rzekł: „Po tym poznacie, że żywy Bóg jest pośród was[j] i że niechybnie wypędzi sprzed waszego oblicza Kananejczyków i Hetytów, i Chiwwitów, i Peryzzytów, i Girgaszytów, i Amorytów, i Jebusytów.[k] **11** Oto Arka Przymierza Pana całej ziemi przechodzi przed wami do Jordanu. **12** Teraz więc wybierzcie sobie dwunastu mężów spośród plemion Izraela, po jednym mężu z każdego plemienia.[l] **13** I stanie się, że gdy tylko spody stóp kapłanów niosących Arkę Jehowy, Pana całej ziemi, spoczną w wodach Jordanu, wówczas zostaną odcięte wody Jordanu, wody płynące z góry, i będą stać jak jeden wał".[m]

ROZDZ. 2
a Joz 6:23
Est 8:6
b Lb 35:26
c Joz 2:14
d Wj 23:31
Joz 6:2
Joz 21:44
Neh 9:24
e Wj 15:15
Joz 2:9
Joz 2:11
Joz 5:1

ROZDZ. 3
f Lb 25:1
Joz 2:1
g Joz 1:11
h Pwt 1:15
Pwt 20:5
Pwt 31:28
Joz 1:10
i Lb 4:15
Pwt 31:9
1Kn 15:2

szpalta 2
a Wj 19:12
b Wj 19:10
Kpl 20:7
c Wj 34:10
Ps 72:18
Ps 86:10
d Wj 25:10
Lb 4:15
e Joz 4:14
f Wj 3:12
Wj 14:31
g Pwt 31:8
Joz 1:5
Joz 1:17
h Joz 1:18
i Joz 3:17
j Wj 17:7
Kpl 26:11
Lb 11:20
Pwt 7:21
k Wj 3:8
Pwt 7:1
Ps 24:1
Ps 44:2
Za 4:14
l Joz 4:2
m Wj 15:8
Ps 114:3

14 Kiedy więc lud wyruszył ze swych namiotów tuż przed przekroczeniem Jordanu, a kapłani nieśli przed ludem Arkę[a] Przymierza, **15** i gdy tylko niosący Arkę przyszli aż do Jordanu i stopy kapłanów niosących Arkę zanurzyły się w wodach przy brzegu (a Jordan wszędzie występuje z brzegów[b] przez wszystkie dni żniw), **16** wówczas wody płynące z góry zaczęły się zatrzymywać. Podniosły się jak jeden wał[c] bardzo daleko, koło Adamu, miasta nieopodal Caretan,[d] podczas gdy te odpływające do morza Araby, Morza Słonego,[e] odeszły. Zostały one odcięte i lud przeprawił się naprzeciw Jerycha. **17** Tymczasem kapłani niosący Arkę Przymierza Jehowy stali bez ruchu na suchej ziemi[f] pośrodku Jordanu, gdy cały Izrael przeprawiał się po suchej ziemi,[g] dopóki cały naród nie zakończył przeprawy przez Jordan.

4 A gdy tylko cały naród zakończył przeprawę przez Jordan,[h] Jehowa przemówił do Jozuego: **2** „Wybierzcie sobie dwunastu mężów z ludu, po jednym mężu z każdego plemienia,[i] **3** i nakażcie im, mówiąc: ‚Weźcie sobie z samego środka Jordanu, z miejsca, gdzie stały bez ruchu[j] stopy kapłanów, dwanaście kamieni[k] i przynieście je ze sobą, i złóżcie je w miejscu noclegu,[l] w którym dziś będziecie nocować’ ”.

4 Toteż Jozue wezwał dwunastu mężów,[m] których wyznaczył spośród synów Izraela, po jednym mężu z każdego plemienia; **5** i Jozue przemówił do nich: „Przejdźcie przed Arkę Jehowy, waszego Boga, na środek Jordanu i niech każdy z was weźmie na ramię po jednym kamieniu, według liczby plemion synów Izraela, **6** żeby pośród was służyły za znak.[a] Gdyby wasi synowie zapytali w przyszłości, mówiąc: ‚Dlaczego macie te kamienie?’,[b] **7** powiecie im: ‚Dlatego, że wody Jordanu zostały odcięte sprzed Arki przymierza Jehowy.[c] Gdy przechodziła przez Jordan, wody Jordanu zostały odcięte, a te kamienie mają stanowić pamiątkę dla synów Izraela po czas niezmierzony’ ”.[d]

8 Toteż synowie Izraela uczynili tak, jak polecił Jozue, i wzięli ze środka Jordanu dwanaście kamieni, tak jak Jehowa powiedział Jozuemu, według liczby plemion synów Izraela;[e] i zanieśli je ze sobą na miejsce noclegu,[f] i tam je złożyli.

9 Jozue ustawił też dwanaście kamieni na środku Jordanu w miejscu, gdzie stały[g] stopy kapłanów niosących Arkę Przymierza; i znajdują się tam po dziś dzień.

10 A kapłani niosący Arkę stali pośrodku[h] Jordanu, dopóki nie zakończono całej sprawy, którą Jozue na polecenie Jehowy oznajmił ludowi, zgodnie ze wszystkim, co Mojżesz nakazał Jozuemu.[i] Przez cały ten czas lud śpiesznie[j] się przeprawiał. **11** I gdy tylko cały lud zakończył przeprawę, Arka[k] Jehowy i kapłani przeszli przed lud. **12** A synowie Rubena i synowie Gada oraz połowa plemienia Manassesa[l] przeprawiali się w szyku bojowym[m] na oczach synów Izraela, tak jak im powiedział Mojżesz.[n] **13** Około czterdziestu tysięcy wyposażonych do wojska przeprawiło się przed obliczem Jehowy na wojnę na pustynnych równinach Jerycha.

14 W owym dniu Jehowa uczynił Jozuego wielkim w oczach

ROZDZ. 3

a Wj 25:10 Joz 3:6 Dz 7:45

b Joz 4:18 1Kn 12:15

c Joz 3:13

d 1Kl 7:46

e Rdz 14:3 Lb 34:3 Pwt 3:17 Joz 12:3

f Joz 4:3 2Kl 2:8

g Ps 66:6

ROZDZ. 4

h Lb 14:29 Lb 26:51 Lb 26:65

i Joz 3:12

j Joz 3:17

k Pwt 27:2

l Joz 4:19 Joz 4:20

m Joz 3:12

szpalta 2

a Rdz 31:45

b Wj 12:26 Wj 13:14 Pwt 6:20 Joz 4:21 Ps 78:3 Iz 38:19

c Joz 3:13 Joz 3:16

d Pwt 4:9

e Joz 4:2 Dz 26:7

f Pwt 27:2 Joz 4:3 Joz 4:19

g Joz 3:17

h Joz 3:13

i Pwt 27:2 Pwt 34:9

j Ps 119:60

k Joz 3:8 Joz 3:17

l Joz 1:12

m Wj 13:18 Lb 32:27 Joz 1:14

n Lb 32:21 Lb 32:29

całego Izraela[a] i zaczęli się go bać, tak jak się bali Mojżesza przez wszystkie dni jego życia.[b]

15 Potem Jehowa rzekł do Jozuego: **16** „Nakaż kapłanom niosącym Arkę Świadectwa,[c] żeby wyszli z Jordanu”. **17** Toteż Jozue polecił kapłanom, mówiąc: „Wyjdźcie z Jordanu”. **18** A gdy kapłani niosący Arkę[d] Przymierza Jehowy wyszli ze środka Jordanu i spody[e] stóp kapłanów wydostały się na suchą ziemię, wody Jordanu zaczęły wracać na swoje miejsce i wszędzie wystąpiły[f] z brzegów jak poprzednio.

19 I lud wyszedł z Jordanu dziesiątego dnia miesiąca pierwszego, i rozłożył się obozem w Gilgal[g] przy wschodniej granicy Jerycha.

20 A dwanaście kamieni, które wzięli z Jordanu, Jozue ustawił w Gilgal.[h] **21** I przemówił do synów Izraela: „Gdy w przyszłości wasi synowie zapytają swych ojców, mówiąc: ‚Co oznaczają te kamienie?’,[i] **22** wówczas oznajmijcie swym synom, mówiąc: ‚Izrael przeprawił się przez ten Jordan po suchej ziemi,[j] **23** gdy Jehowa, wasz Bóg, wysuszył przed nimi wody Jordanu, aż się przeprawili, tak jak Jehowa, wasz Bóg, uczynił z Morzem Czerwonym, gdy je wysuszył przed nami, aż się przeprawiliśmy;[k] **24** żeby wszystkie ludy ziemi poznały rękę Jehowy,[l] iż jest silna;[m] żebyście się zawsze bali Jehowy, waszego Boga’ ”.[n]

5 A gdy tylko wszyscy królowie Amorytów,[o] którzy byli po zachodniej stronie Jordanu, i wszyscy królowie Kananejczyków,[p] którzy byli nad morzem, usłyszeli, że Jehowa wysuszył wody Jordanu przed synami Izraela, aż się przeprawili, ich serca zaczęły topnieć[a] i z powodu synów Izraela już nie było w nich ducha.[b]

2 W tymże czasie Jehowa rzekł do Jozuego: „Uczyń sobie krzemienne noże i obrzezaj[c] synów Izraela ponownie, po raz drugi”. **3** Toteż Jozue uczynił sobie krzemienne noże i obrzezał synów Izraela w Gibeat-Haaralot.[d] **4** A oto powód, dla którego Jozue dokonał obrzezania: cały lud, który wyszedł z Egiptu, mężczyźni, wszyscy wojownicy, pomarli[e] w drodze na pustkowiu, gdy wychodzili z Egiptu. **5** Cały bowiem lud, który wyszedł, był obrzezany, lecz całego ludu urodzonego w drodze na pustkowiu, gdy wychodzili z Egiptu, nie obrzezano. **6** Bo synowie Izraela chodzili czterdzieści lat[f] po pustkowiu, aż wyginął cały naród wojowników, którzy wyszli z Egiptu i nie słuchali głosu Jehowy, a którym Jehowa przysiągł, że nigdy nie ukaże im ziemi,[g] co do której Jehowa przysiągł ich praojcom, że nam ją da,[h] ziemi mlekiem i miodem płynącej.[i] **7** A na ich miejsce wzbudził ich synów.[j] Tych Jozue obrzezał, gdyż byli nie obrzezani, w drodze bowiem ich nie obrzezano.

8 A gdy zakończono obrzezywanie całego narodu, pozostawali na swoim miejscu w obozie, dopóki nie odzyskali sił.[k]

9 Potem Jehowa rzekł do Jozuego: „Dzisiaj zdjąłem z was hańbę Egiptu”.[l] Dlatego miejsce to nosi nazwę Gilgal[m] po dziś dzień.

10 I synowie Izraela obozowali w Gilgal, i wieczorem czternastego dnia tego miesiąca zaczęli

ROZDZ. 4

a Joz 3:7
Ps 75:7

b Wj 14:31

c Wj 25:22

d Lb 4:15

e Joz 3:13

f Joz 3:15

g Joz 4:3
Joz 5:9
Joz 10:6
Mi 6:5

h Pwt 27:2
Joz 4:8

i Joz 4:6
Ps 44:1

j Joz 3:17
Ps 66:6

k Wj 14:21
Neh 9:11
Ps 78:13
Iz 43:16
Iz 63:12
Heb 11:29

l Wj 9:16
Pwt 28:10
1Sm 17:46
1Kl 8:42
2Kl 5:15
2Kl 19:19

m Wj 15:6
Ps 89:13
Ps 106:8

n Pwt 6:2
Ps 76:7
Jer 10:7
1Pt 2:17

ROZDZ. 5

o Rdz 10:16

p Rdz 12:6
Lb 13:29
Sdz 3:3

szpalta 2

a Wj 15:15
Joz 2:9
Joz 2:11

b Joz 2:24

c Rdz 17:11
Wj 4:25

d Joz 5:9

e Lb 14:29
Lb 26:65
Pwt 2:14
1Ko 10:5
Heb 3:17

f Lb 14:33
Pwt 1:3
Ps 95:10

g Lb 14:23
Pwt 1:35
Ps 106:26

h Rdz 13:15
Wj 33:1
Dz 7:5

i Wj 3:8
Lb 13:27
Pwt 27:3
Eze 20:6

j Lb 14:31
Pwt 1:39

k Rdz 34:25

l Rdz 34:14; Ps 119:39; Jer 9:25; Jer 9:26; **m** Joz 4:19; Joz 5:3.

obchodzić Paschę[a] na pustynnych równinach Jerycha. **11** A nazajutrz po Passze zaczęli jeść płody ziemi, przaśniki[b] i prażone ziarno — w tym samym dniu. **12** Potem, następnego dnia, ustała manna, gdy jedli płody ziemi, i manna już się nie ukazywała synom Izraela,[c] i w owym roku zaczęli jeść plon ziemi Kanaan.[d]

13 A gdy Jozue był pod Jerychem, podniósł oczy i spojrzał, i stał tam przed nim jakiś mąż,[e] mający w ręku dobyty miecz.[f] Jozue podszedł więc do niego i rzekł doń: „Czy jesteś po naszej stronie, czy po stronie naszych wrogów?” **14** Na to on rzekł: „Nie, lecz przyszedłem teraz jako książę wojska Jehowy”.[g] Wtedy Jozue padł twarzą do ziemi i się pokłonił,[h] i powiedział do niego: „Co mówi pan mój do swego sługi?” **15** A książę wojska Jehowy rzekł do Jozuego: „Zzuj sandały ze swych stóp, gdyż miejsce, na którym stoisz, jest święte”. Jozue od razu tak uczynił.[i]

6 A Jerycho było szczelnie zamknięte z powodu synów Izraela; nikt nie wychodził i nikt nie wchodził.[j]

2 I Jehowa odezwał się do Jozuego: „Spójrz, wydałem w twoją rękę Jerycho i jego króla, dzielnych mocarzy.[k] **3** I wy, wszyscy wojownicy, macie okrążać miasto, obchodząc miasto jeden raz. Tak masz postępować przez sześć dni. **4** I niech siedmiu kapłanów niesie przed Arką siedem baranich rogów, a w siódmym dniu macie okrążyć miasto siedem razy, kapłani zaś niech dmą w rogi.[l] **5** Gdy więc zagrają na baranim rogu i gdy usłyszycie dźwięk rogu, niech cały lud wyda potężny okrzyk wojenny;[m] i mur miasta upadnie,[n] a lud ruszy, każdy prosto przed siebie”.

ROZDZ. 5
- **a** Wj 12:24; Lb 9:5
- **b** Wj 12:18; Wj 13:6; Kpl 23:6
- **c** Wj 16:35
- **d** Pwt 6:11; Pwt 8:10
- **e** Rdz 18:2; Wj 23:23; Sdz 13:6; Dz 1:10
- **f** Lb 22:23; 1Kn 21:16
- **g** Wj 23:20; 1Kl 22:19; Ps 103:20; Ps 148:2; Dn 10:13
- **h** Rdz 17:3
- **i** Wj 3:5

ROZDZ. 6
- **j** Joz 2:9
- **k** Lb 14:9; Pwt 7:24; Sdz 11:24; Neh 9:24
- **l** Sdz 3:27; Sdz 7:22; 2Sm 2:28; Sof 1:16
- **m** Jer 50:15; Oz 5:8
- **n** Heb 11:30

szpalta 2
- **a** Pwt 20:2
- **b** Pwt 31:25
- **c** Lb 4:15
- **d** Lb 10:14; Lb 10:18; Lb 10:22; Joz 1:14; Joz 4:13
- **e** Lb 10:25
- **f** Pwt 34:9
- **g** Joz 1:18
- **h** Joz 3:1
- **i** Lb 3:31; Lb 4:15; Pwt 31:9; 1Kn 15:2
- **j** Joz 6:4
- **k** Joz 6:3
- **l** Joz 6:4

6 Toteż Jozue, syn Nuna, wezwał kapłanów[a] i powiedział im: „Weźcie Arkę Przymierza[b] i niech siedmiu kapłanów niesie przed Arką[c] Jehowy siedem baranich rogów”. **7** I przemówił do ludu: „Idźcie i okrążajcie miasto, a zbrojni[d] niech idą przed Arką Jehowy”. **8** Stało się więc tak, jak Jozue powiedział ludowi; siedmiu kapłanów, którzy nieśli przed Jehową siedem baranich rogów, szło i dęło w rogi, a Arka Przymierza Jehowy podążała za nimi. **9** Zbrojni szli przed kapłanami grającymi na rogach, podczas gdy tylna straż[e] podążała za Arką, przy czym nieustannie dęto w rogi.

10 A Jozue nakazał ludowi,[f] mówiąc: „Nie wolno wam krzyczeć ani dopuścić do tego, by słyszano wasze głosy, i żadne słowo nie ma wyjść z waszych ust aż do dnia, gdy wam powiem: ‚Krzyczcie!’ Wtedy macie krzyczeć”.[g] **11** I kazał, żeby Arka Jehowy obeszła miasto, okrążając je raz, po czym weszli do obozu i przenocowali w obozie.

12 Potem Jozue wstał wcześnie rano[h] i kapłani zaczęli nieść Arkę[i] Jehowy, **13** a siedmiu kapłanów, którzy nieśli przed Arką Jehowy siedem baranich rogów, szło, nieustannie grając na rogach, zbrojni zaś szli przed nimi, podczas gdy tylna straż podążała za Arką Jehowy, przy czym nieustannie dęto w rogi.[j] **14** I w drugim dniu okrążyli miasto jeden raz, po czym wrócili do obozu. Tak postępowali przez sześć dni.[k]

15 A siódmego dnia wstali wcześnie, skoro tylko nastał świt, i w ten sam sposób okrążyli miasto siedem razy. Tylko w tym dniu okrążyli miasto siedem razy.[l] **16** A za siódmym razem kapłani zadęli w rogi i Jozue ode-

zwał się do ludu: „Krzyczcie;[a] bo Jehowa dał wam to miasto.[b] **17** I miasto to ma się stać czymś przeznaczonym na zagładę;[c] ono wraz ze wszystkim, co w nim jest, należy do Jehowy. Tylko nierządnica Rachab[d] może pozostać przy życiu, ona oraz wszyscy, którzy są u niej w domu, gdyż ukryła posłańców, których myśmy wysłali.[e] **18** Wy zaś tylko się wystrzegajcie rzeczy przeznaczonej na zagładę,[f] żebyście nie zapragnęli[g] i nie wzięli czegoś z rzeczy przeznaczonej na zagładę,[h] i nie uczynili obozu Izraela czymś przeznaczonym na zagładę, i nie sprowadzili nań klątwy.[i] **19** Lecz wszelkie srebro i złoto oraz przedmioty miedziane i żelazne są czymś świętym dla Jehowy.[j] Mają iść do skarbu Jehowy”.[k]

20 Wtedy lud zakrzyknął, gdy oni zadęli w rogi.[l] A gdy tylko lud usłyszał dźwięk rogu i gdy lud wydał potężny okrzyk wojenny, mur zaczął się walić.[m] Potem lud ruszył do miasta, każdy prosto przed siebie, i zdobył miasto. **21** I wszystko, co było w mieście — od mężczyzny do kobiety, od młodzieńca do starca, a także do byka i owcy, i osła — przeznaczono na zagładę od ostrza miecza.[n]

22 A do dwóch mężów, którzy przeszpiegowali tę ziemię, Jozue rzekł: „Wejdźcie do domu owej kobiety, nierządnicy, i wyprowadźcie stamtąd tę kobietę oraz wszystkich, którzy do niej należą, tak jak jej przysięgliście”.[o] **23** Toteż młodzieńcy, którzy byli na przeszpiegach, weszli i wyprowadzili Rachab i jej ojca, i jej matkę, i jej braci oraz wszystkich, którzy do niej należeli, tak, wyprowadzili całą jej rodzinę;[p] i zabrali ich w dół poza obóz Izraela.

ROZDZ. 6

a Joz 6:5
Joz 6:10
2Kn 13:15

b Pwt 9:1
Joz 6:1

c Kpł 27:28
Lb 21:3
Pwt 7:2
Pwt 20:16

d Joz 2:1
Mt 1:5
Heb 11:31

e Rdz 12:3
Joz 2:4
Joz 2:6
Mt 25:40
Heb 6:10
Jak 2:25

f Pwt 7:26

g Pwt 13:17
Joz 7:21
Heb 13:5

h Joz 7:11

i Joz 7:25
1Kn 2:7

j Lb 31:22

k Joz 6:24
2Sm 8:11
1Kl 7:51
1Kn 18:11

l Joz 6:4
Joz 6:16

m Joz 6:5
Heb 11:30

n Kpł 27:29
Pwt 7:2
Pwt 20:16
1Sm 15:3

o Joz 2:14
Heb 11:31

p Joz 2:13
Joz 2:18

szpalta 2

a Pwt 13:16

b Joz 6:19

c Joz 2:14
Joz 6:17
Joz 6:22

d Mt 1:5

e Heb 6:10
Jak 2:25

f 1Kl 16:34

g Pwt 31:6
Joz 1:5
Rz 8:31

h Joz 9:1
Joz 9:9

ROZDZ. 7

i Joz 22:20
1Kn 2:7

j Pwt 7:26
Joz 6:17

k Joz 6:18

l Rdz 12:8
Joz 12:9

m Joz 18:12

n Rdz 28:19

o Joz 2:1

24 Miasto zaś i wszystko, co w nim było, spalili ogniem.[a] Tylko srebro i złoto oraz przedmioty miedziane i żelazne dali do skarbu domu Jehowy.[b] **25** A nierządnicę Rachab oraz domowników jej ojca i wszystkich, którzy do niej należeli, Jozue zachował przy życiu;[c] i mieszka ona pośród Izraela po dziś dzień,[d] gdyż ukryła posłańców, których Jozue wysłał w celu przeszpiegowania Jerycha.[e]

26 I w tymże czasie Jozue poprzysiągł, mówiąc: „Przeklęty niech będzie przed obliczem Jehowy mąż, który wstanie i odbuduje to miasto, Jerycho. Kosztem swego pierworodnego niech założy jego fundament i kosztem swego najmłodszego niech postawi jego wrota”.[f]

27 Jehowa był więc z Jozuem[g] i jego sława rozeszła się po całej ziemi.[h]

7 I synowie Izraela dopuścili się niewierności w związku z tym, co było przeznaczone na zagładę, jako że Achan,[i] syn Karmiego, syna Zabdiego, syna Zeracha z plemienia Judy, wziął nieco z tego, co było przeznaczone na zagładę.[j] Wówczas rozpalił się gniew Jehowy przeciwko synom Izraela.[k]

2 Wtedy Jozue wysłał mężów z Jerycha do Aj,[l] które jest blisko Bet-Awen,[m] na wschód od Betel,[n] i rzekł do nich: „Ruszajcie i przeszpiegujcie tę ziemię”. Toteż ci mężowie wyruszyli i przeszpiegowali Aj.[o] **3** Potem wrócili do Jozuego i powiedzieli mu: „Niech nie wyrusza cały lud. Niech wyruszy około dwóch tysięcy mężczyzn lub trzech tysięcy mężczyzn i uderzy na Aj. Nie trudź całego ludu, by tam się udał, bo tamtych jest niewielu”.

4 Wyruszyło więc tam około trzech tysięcy mężczyzn, lecz rzucili się do ucieczki przed mieszkańcami Aj.[a] **5** A mieszkańcy Aj zabili spośród nich trzydziestu sześciu mężczyzn i ścigali[b] ich sprzed bramy aż do Szebarim, i zabijali ich na zboczu. Toteż serce ludu zaczęło topnieć i stało się jak woda.[c]

6 Wtedy Jozue rozdarł swe płaszcze i padł twarzą[d] na ziemię przed Arką Jehowy, i leżał tak do samego wieczora, on oraz starsi Izraela, i sypali sobie proch na głowy.[e] **7** I przemówił Jozue: „Ach, Wszechwładny Panie, Jehowo, czemuż przeprowadziłeś ten lud aż za Jordan tylko po to, by wydać nas w rękę Amorytów, żeby nas zgładzili? Gdybyśmy się tylko zdecydowali i dalej mieszkali po tamtej stronie Jordanu![f] **8** Wybacz mi, Jehowo, ale co mogę powiedzieć po tym, jak Izrael podał tył swoim nieprzyjaciołom? **9** A Kananejczycy i wszyscy mieszkańcy tej krainy usłyszą o tym i otoczą nas, i zgładzą z ziemi nasze imię;[g] i cóż uczynisz dla swego wielkiego imienia?”[h]

10 Jehowa zaś rzekł do Jozuego: „Wstań! Czemu padasz na twarz? **11** Izrael zgrzeszył, a także naruszyli moje przymierze,[i] które im dałem jako nakaz; wzięli też nieco z tego, co było przeznaczone na zagładę,[j] i ukradli,[k] i zataili[l] to, i włożyli między własne przedmioty.[m] **12** I synowie Izraela nie zdołają powstać przeciwko swym nieprzyjaciołom.[n] Podadzą swym nieprzyjaciołom tył, gdyż stali się czymś przeznaczonym na zagładę. Nie będę znowu z wami, jeśli nie zniszczycie spośród siebie tego, co jest przeznaczone na zagładę.[o] **13** Wstań! Uświęć lud[p] i powiedz: ‚Uświęćcie się jutro, bo oto, co rzekł Jehowa, Bóg Izraela: „Jest pośród ciebie, Izraelu, coś przeznaczonego na zagładę.[a] Nie zdołasz powstać przeciwko swym nieprzyjaciołom, dopóki nie usuniecie spośród siebie rzeczy przeznaczonej na zagładę. **14** Stawcie się rano, plemię za plemieniem, i będzie tak, że plemię, które Jehowa wskaże,[b] podejdzie, rodzina za rodziną, i rodzina, którą Jehowa wskaże, podejdzie, dom za domem, i dom, który Jehowa wskaże, podejdzie, krzepki mąż za krzepkim mężem. **15** A ten, kto zostanie wskazany jako posiadający rzecz przeznaczoną na zagładę, będzie spalony ogniem,[c] on i wszystko, co do niego należy, ponieważ naruszył przymierze[d] Jehowy i ponieważ dopuścił się bezeceństwa w Izraelu”’”.[e]

16 Jozue wstał więc wczesnym rankiem i kazał podejść Izraelowi, plemieniu za plemieniem, i zostało wskazane plemię Judy. **17** Następnie kazał podejść rodzinom Judy i wybrał rodzinę Zerachitów,[f] po czym kazał podchodzić rodzinie Zerachitów, krzepkiemu mężowi za krzepkim mężem, i został wybrany Zabdi. **18** W końcu kazał podchodzić jego domowi, krzepkiemu mężowi za krzepkim mężem, i został wybrany Achan, syn Karmiego, syna Zabdiego, syna Zeracha z plemienia Judy.[g] **19** Wtedy Jozue rzekł do Achana: „Synu mój, oddaj, proszę, chwałę Jehowie, Bogu Izraela,[h] i uczyń wobec niego wyznanie,[i] i powiedz mi,[j] proszę: Co uczyniłeś? Nie ukrywaj[k] tego przede mną”.

20 Wówczas Achan odpowiedział Jozuemu i rzekł: „Zaiste, to

ROZDZ. 7

a Kpł 26:17
Pwt 28:25
Pwt 32:30
Iz 30:17
Iz 59:2

b Pwt 28:45

c Kpł 26:36
Iz 13:7

d Lb 16:22
Lb 20:6

e Neh 9:1
Hi 2:12

f Joz 3:1

g Ps 83:4

h Wj 32:12
Pwt 32:27
Ps 106:8
Ps 143:11
Eze 20:9

i Wj 24:7
1Sm 2:25

j Joz 6:17

k Wj 20:15
Iz 61:8
Mt 15:19

l Jer 32:19
Heb 4:13

m Joz 7:21

n Sdz 2:14

o Pwt 7:26
Joz 6:18

p Wj 19:10

szpalta 2

a Joz 6:18

b Prz 16:33

c Joz 1:18
Joz 7:25

d Wj 24:7
Joz 7:11
Sdz 2:20

e Sdz 20:6
2Sm 13:12

f Rdz 38:30
Lb 26:20
1Kn 2:4

g 1Sm 14:42
Prz 13:21
Prz 16:33
Jer 2:26
Jon 1:7
Dz 5:3

h 2Kn 19:6
Jer 13:16

i Ps 32:5
Ps 51:4
1Tm 5:24

j 1Sm 14:43
Prz 28:13

k Hi 31:33

ja zgrzeszyłem przeciw Jehowie, Bogu Izraela,[a] i tak a tak uczyniłem. **21** Gdy zobaczyłem[b] pośród łupu piękną urzędową szatę z Szinearu[c] oraz dwieście sykli srebra i jedną złotą sztabę ważącą pięćdziesiąt sykli, zapragnąłem ich[d] i je wziąłem;[e] a oto są ukryte w ziemi pośrodku mego namiotu, pieniądze zaś — pod spodem".[f]

22 Jozue natychmiast wysłał posłańców i oni pobiegli do namiotu, a oto było to ukryte w jego namiocie wraz z pieniędzmi pod spodem. **23** Wzięli więc to wszystko ze środka namiotu i przynieśli do Jozuego i do wszystkich synów Izraela, i wysypali przed obliczem Jehowy. **24** Następnie Jozue i cały Izrael wraz z nim wzięli Achana,[g] syna Zeracha, oraz srebro i urzędową szatę, i sztabę złota,[h] a także jego synów i jego córki, jak również jego byka i jego osła oraz jego trzodę i jego namiot, i wszystko, co do niego należało, i wyprowadzili ich na nizinę Achor.[i] **25** Potem Jozue rzekł: „Czemuż sprowadziliście na nas klątwę?[j] Dzisiaj Jehowa sprowadzi klątwę na ciebie". Wówczas cały Izrael zaczął rzucać w nich kamieniami,[k] po czym spalili ich ogniem.[l] Tak więc ukamienowali ich kamieniami. **26** I usypali nad nim wielki stos kamieni, istniejący aż po dziś dzień.[m] Wtedy Jehowa odwrócił swój płonący gniew.[n] Dlatego miejsce to po dziś dzień nosi nazwę Nizina Achor.[o]

8 Potem Jehowa rzekł do Jozuego: „Nie lękaj się ani się nie przerażaj.[p] Weź ze sobą wszystkich wojowników i wstań, wyrusz do Aj. Oto ja oddałem w twoją rękę króla Aj i jego lud oraz miasto i jego ziemię.[a] **2** I masz postąpić z Aj oraz z jego królem tak, jak postąpiłeś z Jerychem i jego królem.[b] Możecie wszakże zagarnąć dla siebie łup i zwierzęta domowe.[c] Przygotuj na miasto zasadzkę na jego tyłach".[d]

3 Toteż Jozue i wszyscy wojownicy[e] powstali, by wyruszyć do Aj, i wybrał Jozue trzydzieści tysięcy mężczyzn, dzielnych mocarzy,[f] i wysłał ich nocą. **4** I nakazał im, mówiąc: „Oto czyhacie na to miasto w zasadzce[g] z tyłu miasta. Nie odchodźcie bardzo daleko od miasta i wszyscy bądźcie w pogotowiu. **5** Ja zaś i cały lud, który jest ze mną, podejdziemy pod samo miasto. A jeśli wyjdą naprzeciw nas, tak jak poprzednio,[h] uciekniemy przed nimi. **6** I wyjdą za nami, aż odciągniemy ich od miasta, powiedzą bowiem: ‚Uciekają przed nami, tak jak poprzednio'.[i] A my będziemy przed nimi uciekać. **7** Wtedy wy podniesiecie się z zasadzki i weźmiecie w posiadanie to miasto; i Jehowa, wasz Bóg, wyda je w wasze ręce.[j] **8** A gdy tylko zajmiecie miasto, macie to miasto podpalić.[k] Macie postąpić według słowa Jehowy. Oto wam nakazałem".[l]

9 Potem wysłał ich Jozue i pomaszerowali na miejsce zasadzki, i zajęli pozycje między Betel i Aj, na zachód od Aj, Jozue zaś nocował owej nocy pośród ludu.

10 Jozue wstał wczesnym rankiem[m] i dokonał przeglądu ludu, i wyruszył — on oraz starsi Izraela — na czele ludu do Aj. **11** A wszyscy wojownicy,[n] którzy byli z nim, wyruszyli, żeby się zbliżyć i dostać pod miasto, i rozłożyli się obozem na północ od Aj, tak iż między nimi a Aj była dolina. **12** On tymczasem wziął

ROZDZ. 7

a 1Sm 2:25
b 1Jn 2:16
c Rdz 10:10
d Wj 20:17 Łk 12:15 2Pt 2:14
e Mi 2:2 Jak 1:15
f Ps 10:11 Iz 29:15
g Joz 7:1 Joz 22:20
h Joz 6:19
i Joz 15:7 Iz 65:10 Oz 2:15
j Joz 6:18 1Kn 2:7
k Kpł 24:14 Joz 1:18
l Rdz 38:24 Kpł 20:14 Kpł 21:9 Joz 7:15
m Joz 8:29 Joz 10:27 2Sm 18:17
n Pwt 13:17
o Joz 15:7 Iz 65:10 Oz 2:15

ROZDZ. 8

p Pwt 1:21 Pwt 7:18 Pwt 31:8 Joz 1:9 Ps 27:1 Iz 12:2 Rz 8:31

szpalta 2

a Joz 2:24 Ps 44:3 Dz 7:45
b Joz 6:21
c Hi 27:17 Prz 13:22 Kzn 2:26
d Prz 20:18
e Joz 8:11
f Pwt 3:18 Pwt 20:8 Heb 11:34
g Sdz 20:29 2Kn 13:13
h Joz 7:5
i Wj 15:9 Joz 8:16
j Joz 2:24 Prz 21:31
k Joz 8:19 Joz 8:28
l Joz 1:9 Joz 1:16
m Joz 3:1 Joz 6:12
n Joz 8:1 Joz 8:3

około pięciu tysięcy mężczyzn i ustawił ich jako zasadzkę[a] między Betel[b] i Aj na zachód od miasta. **13** Lud ustawił więc główny obóz na północ od miasta,[c] a tylny oddział na zachód od miasta,[d] Jozue zaś ruszył owej nocy na środek niziny.

14 A skoro tylko król Aj to zobaczył, mieszkańcy miasta pośpieszyli się i wstali wczesnym rankiem, i w wyznaczonym czasie wyruszyli — on i cały jego lud — przed pustynną równinę, by zmierzyć się z Izraelem w bitwie. Nie wiedział jednak, że z tyłu miasta jest na niego zastawiona zasadzka.[e] **15** Kiedy Jozue i cały Izrael przyjęli ich uderzenie,[f] rzucili się do ucieczki drogą w kierunku pustkowia.[g] **16** Wtedy wezwano wszystek lud, który był w mieście, by ich ścigano, i oni zaczęli ścigać Jozuego, i zostali odciągnięci od miasta.[h] **17** I w Aj oraz w Betel nie pozostał żaden mężczyzna, który by nie wyruszył za Izraelem, tak iż zostawili miasto szeroko otwarte i rzucili się w pościg za Izraelem.

18 Wtedy Jehowa rzekł do Jozuego: „Wyciągnij oszczep, który jest w twoim ręku, w kierunku Aj,[i] bo wydam je w twoją rękę”.[j] Toteż Jozue wyciągnął oszczep, który był w jego ręku, w kierunku miasta. **19** A ci, co byli w zasadzce, szybko podnieśli się ze swego miejsca i zaczęli biec w momencie, gdy wyciągnął swą rękę, i wkroczyli do miasta, i je zdobyli.[k] Potem śpiesznie podpalili miasto.[l]

20 I mieszkańcy Aj zaczęli się odwracać i patrzeć, a oto dym z miasta unosił się ku niebiosom; i nie mieli żadnej możliwości ucieczki ani w jedną, ani w drugą stronę. A lud, który uciekał na pustkowie, obrócił się przeciwko ścigającym. **21** I Jozue oraz cały Izrael zobaczyli, że ci, co byli w zasadzce,[a] zdobyli miasto i że z miasta unosi się dym, odwrócili się więc i zaczęli zabijać mieszkańców Aj. **22** A tamci wyszli im naprzeciw z miasta, tak iż oni dostali się pomiędzy Izraela — jedni byli po jednej stronie, a drudzy po drugiej stronie i zabijali ich, aż nie pozostał z nich nikt, kto by ocalał lub zbiegł.[b] **23** A króla[c] Aj pochwycili żywcem i przyprowadzili do Jozuego.

24 A gdy Izrael kończył zabijać wszystkich mieszkańców Aj na polu, na pustkowiu, na którym ich ścigano, wszyscy oni padali od ostrza miecza, aż wyginęli. Potem cały Izrael powrócił do Aj i pobił je ostrzem miecza. **25** A wszystkich, którzy padli owego dnia, od mężczyzny do kobiety, było ogółem dwanaście tysięcy — cały lud Aj. **26** A Jozue nie cofnął swej ręki z wyciągniętym oszczepem,[d] dopóki wszystkich mieszkańców Aj nie wydał na zagładę.[e] **27** Tylko zwierzęta domowe i łup z owego miasta zagarnął Izrael dla siebie, zgodnie ze słowem, które Jehowa nakazał Jozuemu.[f]

28 Potem Jozue spalił Aj i obrócił je w kopiec po czas niezmierzony,[g] w pustkowie aż do dnia dzisiejszego. **29** I zawiesił króla Aj[h] na palu aż do pory wieczornej;[i] a gdy miało zajść słońce, Jozue wydał nakaz i wtedy zdjęto z pala zwłoki[j] i rzucono przy wejściu do bramy miasta; i usypano nad nim wielki stos kamieni, stojący po dziś dzień.

30 Wtedy to Jozue przystąpił do budowy ołtarza[k] dla Jehowy, Boga Izraela, na górze Ebal,[l] **31** tak jak Mojżesz, sługa Jeho-

ROZDZ. 8
a Joz 8:2
Sdz 20:29
b Rdz 28:19
c Joz 8:5
d Joz 8:4
e Sdz 20:34
Prz 14:15
f Sdz 20:36
g Joz 8:6
Joz 16:1
Joz 18:12
h Wj 15:9
Sdz 20:31
Ps 9:16
i Wj 17:11
Joz 8:7
Joz 8:26
j Pwt 7:24
Joz 1:5
k Joz 8:7
l Joz 8:8
Joz 8:28

szpalta 2
a Joz 8:2
Sdz 20:29
b Kpl 27:29
Pwt 7:2
c Joz 8:29
Joz 12:9
d Wj 17:11
Joz 8:18
e Kpl 27:29
f Lb 31:26
Joz 8:2
Hi 27:17
Prz 13:22
Kzn 2:26
g Joz 8:8
h Joz 12:9
i Pwt 21:22
j Pwt 21:23
Joz 10:27
k Wj 20:24
l Pwt 11:29
Pwt 27:5

wy, nakazał synom Izraela, jak to jest zapisane w księdze Prawa[a] Mojżeszowego: „Ołtarz z całych kamieni, do których nie przyłożono żadnego narzędzia żelaznego";[b] i zaczęli na nim składać całopalenia dla Jehowy oraz ofiarować ofiary współuczestnictwa.[c]

32 Potem wypisał tam na tych kamieniach odpis[d] Prawa, które Mojżesz napisał wobec synów Izraela.[e] **33** I cały Izrael oraz ich starsi[f] i urzędnicy, i ich sędziowie stali po jednej i po drugiej stronie Arki przed kapłanami,[g] Lewitami, noszącymi Arkę Przymierza Jehowy,[h] osiadły przybysz, jak również rodowity mieszkaniec,[i] połowa z nich naprzeciw góry Garizim,[j] a druga połowa z nich naprzeciw góry Ebal[k] (jak nakazał Mojżesz, sługa Jehowy),[l] by przede wszystkim błogosławić[m] lud Izraela. **34** A potem odczytał na głos wszystkie słowa prawa,[n] błogosławieństwo[o] i przekleństwo,[p] zgodnie ze wszystkim, co jest napisane w księdze prawa. **35** Nie było ani jednego słowa ze wszystkiego, co Mojżesz nakazał, którego by Jozue nie odczytał na głos wobec całego zboru Izraela,[q] także wobec kobiet[r] i maleństw,[s] i osiadłych przybyszów,[t] którzy chodzili pośród nich.

9 A gdy tylko usłyszeli o tym wszyscy królowie,[u] którzy byli po tej stronie Jordanu w górzystym regionie i w Szefeli oraz wzdłuż całego wybrzeża Morza Wielkiego[v] i naprzeciw Libanu,[w] Hetyci[x] i Amoryci, Kananejczycy,[y] Peryzzyci,[z] Chiwwici i Jebusyci,[a] **2** zaczęli się gromadzić wszyscy razem, by jednomyślnie stoczyć wojnę[b] przeciwko Jozuemu oraz Izraelowi.

ROZDZ. 8

a Pwt 31:9
Joz 1:8
2Kn 34:14
Dn 9:13
Mal 4:4

b Wj 20:25
Pwt 27:6

c Wj 20:24
Pwt 27:7

d Pwt 27:3
Pwt 27:8
2Ko 3:3

e Wj 24:4
Wj 34:27

f Pwt 29:10

g Pwt 31:9

h Pwt 31:25

i Kpl 24:22
Lb 15:16

j Pwt 27:12

k Pwt 27:13

l Pwt 11:29

m Prz 10:6

n Pwt 31:9
Neh 8:3

o Kpl 26:3
Pwt 28:2

p Pwt 27:15
Pwt 28:15
Pwt 29:21

q Pwt 4:2
Pwt 12:32

r Pwt 31:12
Neh 8:2

s Pwt 29:11

t Kpl 24:22
Lb 15:16

ROZDZ. 9

u Joz 12:7

v Lb 34:6

w Pwt 1:7

x Rdz 15:20

y Wj 3:17
Wj 23:23

z Pwt 7:1

a Wj 13:5

b Joz 24:11
Ps 83:4
Ps 83:5

szpalta 2

a Joz 10:2
Joz 11:19

b Joz 6:20

c Joz 8:24

d Prz 14:15
Prz 22:3

e Mt 9:17

f Joz 5:10
Joz 10:43

g Łk 14:32

h Rdz 10:17
Rdz 34:2
Wj 3:8

i Wj 23:32
Wj 34:12
Pwt 7:2
Pwt 20:16
Pwt 20:18
Sdz 2:2

j 2Kl 10:5

k Pwt 20:15

3 A mieszkańcy Gibeonu[a] usłyszeli, co Jozue uczynił z Jerychem[b] i Aj.[c] **4** Toteż sami z siebie postąpili roztropnie[d] i poszedłszy, zaopatrzyli się w żywność, i wzięli na swe osły zniszczone wory oraz zniszczone i popękane, i powiązane bukłaki na wino,[e] **5** na swych stopach mieli zdarte i połatane sandały, a na sobie — zniszczone szaty; wszystek zaś chleb stanowiący ich zaopatrzenie był suchy i pokruszony. **6** Potem udali się do Jozuego do obozu w Gilgal[f] i powiedzieli do niego oraz do mężów Izraela: „Przybyliśmy z dalekiej ziemi. Zawrzyjcie więc z nami przymierze".[g] **7** Na to mężowie Izraela rzekli do Chiwwitów:[h] „Zapewne mieszkacie w naszym sąsiedztwie. Jakże zatem moglibyśmy zawrzeć z wami przymierze?"[i] **8** Oni zaś powiedzieli Jozuemu: „Jesteśmy twoimi sługami".[j]

Wtedy Jozue rzekł do nich: „Kim jesteście i skąd przybywacie?" **9** Odrzekli mu: „Twoi słudzy przyszli z bardzo dalekiej ziemi[k] ze względu na imię[l] Jehowy, twojego Boga, gdyż usłyszeliśmy o jego sławie oraz o wszystkim, co uczynił w Egipcie,[m] **10** a także o wszystkim, co uczynił dwom królom Amorytów, którzy byli po drugiej stronie Jordanu, mianowicie Sychonowi,[n] królowi Cheszbonu, i Ogowi,[o] królowi Baszanu, który był w Asztarot.[p] **11** Dlatego nasi starsi i wszyscy mieszkańcy naszej ziemi tak do nas rzekli:[q] ‚Weźcie w ręce żywność na drogę i wyjdźcie im naprzeciw, i powiedzcie im: „Jesteśmy waszymi sługami.[r] Zawrzyjcie więc z nami przymierze"'.[s] **12** Ten

l 1Kl 8:41; 2Kn 6:32; Prz 18:10; **m** Wj 9:16; Wj 15:14; Joz 2:10; **n** Lb 21:21; Lb 21:24; Pwt 2:34; **o** Lb 21:33; Lb 21:35; Pwt 3:3; **p** Pwt 1:4; Joz 12:4; **q** Hi 12:12; Hi 32:7; **r** Pwt 20:11; **s** Joz 9:6.

nasz chleb był gorący, kiedy braliśmy go jako nasze zaopatrzenie z naszych domów w dniu, gdyśmy wychodzili, by przyjść tutaj do was, a oto teraz jest suchy i pokruszony.[a] **13** A to bukłaki na wino, które napełniliśmy, gdy były nowe, i oto popękały;[b] a te nasze szaty i sandały zniszczyły się, bo podróż była bardzo długa".

14 Wtedy mężowie wzięli nieco ich żywności, a nie pytali ust Jehowy.[c] **15** I Jozue zawarł z nimi pokój,[d] zawarł też z nimi przymierze, iż pozostawi ich przy życiu; i naczelnicy[e] zgromadzenia im przysięgli.[f]

16 A gdy minęły trzy dni, odkąd zawarli z nimi przymierze, usłyszeli, że oni są blisko nich i mieszkają w ich sąsiedztwie. **17** Wtedy synowie Izraela wyruszyli i trzeciego dnia przybyli do ich miast, a ich miasta to: Gibeon[g] i Kefira,[h] i Beerot,[i] i Kiriat-Jearim.[j] **18** Lecz synowie Izraela nie uderzyli na nich, gdyż naczelnicy zgromadzenia przysięgli[k] im na Jehowę, Boga Izraela.[l] I całe zgromadzenie zaczęło szemrać przeciw naczelnikom.[m] **19** Wtedy wszyscy naczelnicy powiedzieli do całego zgromadzenia: „Myśmy przecież przysięgli im na Jehowę, Boga Izraela, i teraz nie wolno nam ich skrzywdzić.[n] **20** Oto, co im uczynimy, pozostawiając ich przy życiu, żeby nie doszło do oburzenia na nas z powodu przysięgi, którą im złożyliśmy".[o] **21** Naczelnicy rzekli więc do nich: „Niech oni żyją i niech się zajmują zbieraniem drewna oraz czerpaniem wody dla całego zgromadzenia,[p] tak jak im naczelnicy obiecali".[q]

22 A Jozue wezwał ich i zwróciwszy się do nich, rzekł: „Dlaczego nas oszukaliście, mówiąc: ‚Jesteśmy od was bardzo daleko',[a] skoro mieszkacie w samym środku nas?[b] **23** Teraz więc jesteście przeklęci[c] i nigdy nie przestaniecie być niewolnikami[d] i zbierać drewna oraz czerpać wody dla domu mojego Boga".[e] **24** Wówczas oni odpowiedzieli Jozuemu i rzekli: „Wszak sługom twoim wyraźnie powiedziano, iż Jehowa, twój Bóg, nakazał Mojżeszowi, swemu słudze, by dał wam całą tę ziemię i by unicestwił sprzed waszego oblicza wszystkich mieszkańców tej ziemi,[f] a my z waszego powodu bardzo się lękaliśmy o swe dusze.[g] Dlatego to uczyniliśmy.[h] **25** I oto jesteśmy w twojej ręce. Uczyń z nami, co w twoich oczach jest dobre i słuszne, by to z nami uczynić".[i] **26** I tak im uczynił, i uratował ich z ręki synów Izraela, i nie zabili ich.[j] **27** Toteż w tym dniu Jozue wyznaczył[k] ich do zbierania drewna i czerpania wody dla zgromadzenia[l] i dla ołtarza Jehowy, aż po dziś dzień, w miejscu, które wybierze.[m]

10 A gdy tylko Adoni-Cedek, król Jerozolimy, usłyszał, że Jozue zdobył Aj[n] i potem wydał je na zagładę,[o] że jak postąpił z Jerychem[p] i jego królem,[q] tak postąpił z Aj i jego królem,[r] i że mieszkańcy Gibeonu zawarli pokój z Izraelem[s] i pozostali pośród nich, **2** bardzo się zląkł,[t] ponieważ Gibeon był wielkim miastem, jak jedno z miast królewskich, i ponieważ był większy niż Aj,[u] a wszyscy jego mężowie byli mocarzami. **3** Toteż Adoni-Cedek, król Jerozolimy,[v] posłał do Hohama, króla Hebronu,[w] i do Pirama, króla Jarmutu,[x] i do Jafii, króla Lachisz,[y] i do

ROZDZ. 9

a Joz 9:5
b Joz 9:4
Mk 2:22
c Wj 28:30
Lb 27:21
1Sm 30:7
Prz 3:5
Prz 3:6
d Joz 11:19
e Lb 34:18
2Kn 5:2
f 2Sm 21:2
g Joz 10:2
Joz 18:25
h Ezd 2:25
i Neh 7:29
j Joz 15:9
Joz 18:14
1Sm 7:1
1Kn 13:5
k Lb 30:2
Mt 5:33
l Pwt 6:13
m Wj 22:28
Flp 2:14
n Ps 15:4
Kzn 5:4
Kzn 5:6
o 2Sm 21:1
Prz 6:17
Prz 8:13
Za 5:4
Za 8:17
Mal 3:5
p Pwt 29:11
q Joz 9:15

szpalta 2

a Joz 9:6
b Joz 9:16
c Rdz 9:25
Rdz 9:26
d 1Kl 9:21
e Pwt 29:11
Ezd 8:17
f Wj 23:31
Lb 33:52
Pwt 7:1
Pwt 20:16
g Wj 15:15
Pwt 2:25
Pwt 11:25
Joz 5:1
h Jon 3:9
Rz 3:29
Heb 11:31
i Rdz 16:6
Sdz 10:15
2Sm 24:14
Jer 26:14
j Jer 39:18
k 1Kn 9:2
Ezd 7:24
Ezd 8:17
Neh 3:26
Neh 7:60
l Pwt 29:11
Joz 9:21
m Pwt 12:5
1Kl 8:29
2Kn 6:6

ROZDZ. 10

n Joz 8:2
o Joz 8:24
p Joz 6:21

q Joz 6:2; **r** Joz 8:29; **s** Joz 9:15; Joz 11:19; **t** Wj 15:16; Pwt 2:25; Pwt 11:25; Joz 2:11; Joz 5:1; **u** Joz 8:25; **v** Joz 12:10; Joz 18:28; **w** Rdz 23:2; Lb 13:22; **x** Joz 12:11; **y** 2Kl 18:14.

Debira, króla Eglonu,[a] mówiąc: **4** „Przybądźcie do mnie i pomóżcie mi, i uderzmy na Gibeon, gdyż zawarł pokój z Jozuem i synami Izraela”.[b] **5** Wówczas zebrali się i wyruszyli, pięciu królów Amorytów:[c] król Jerozolimy, król Hebronu, król Jarmutu, król Lachisz, król Eglonu, oni i całe ich obozy, i rozłożyli się obozem przeciwko Gibeonowi, i zaczęli przeciwko niemu toczyć wojnę.

6 Wtedy mężowie z Gibeonu posłali do Jozuego do obozu w Gilgal,[d] mówiąc: „Nie cofaj swej ręki od swych niewolników.[e] Przybądź do nas szybko i zechciej nas wybawić, i pomóż nam, bo wszyscy królowie Amorytów mieszkający w górzystym regionie zebrali się przeciwko nam”. **7** Jozue wyruszył więc z Gilgal, on i z nim wszyscy wojownicy[f] oraz wszyscy dzielni mocarze.[g]

8 Wtedy Jehowa rzekł do Jozuego: „Nie bój się ich,[h] gdyż wydałem ich w twoją rękę.[i] Żaden z ich mężczyzn nie ostoi się przed tobą”.[j] **9** I Jozue uderzył na nich znienacka po całonocnym marszu z Gilgal. **10** A Jehowa wywołał wśród nich zamieszanie na oczach Izraelitów[k] i ci zaczęli ich zabijać, urządzając pod Gibeonem[l] wielką rzeź, i ścigali ich drogą po zboczu Bet-Choron, i zabijali ich aż do Azeki[m] i Makkedy.[n] **11** A gdy uciekali przed Izraelem i byli na zboczu Bet-Choron, Jehowa zrzucał na nich z niebios wielkie kamienie[o] aż po Azekę, tak iż wyginęli. Więcej było tych, którzy zginęli od gradu kamieni, niż tych, których synowie Izraela zabili mieczem.

12 Wtedy Jozue odezwał się do Jehowy — w dniu, gdy Jehowa wydał Amorytów synom Izraela — i zaczął mówić na oczach Izraela:

„Słońce,[a] stań nieruchomo
nad Gibeonem,[b]
i księżycu — nad niziną Ajjalon”.[c]

13 Toteż słońce stało bez ruchu i zatrzymał się księżyc, aż naród wywarł pomstę na swych nieprzyjaciołach.[d] Czyż nie jest to zapisane w Księdze Jaszara?[e] I słońce stało pośrodku niebios, i nie śpieszyło ku zachodowi, mniej więcej przez cały dzień.[f] **14** I ani przedtem, ani potem nie było takiego dnia, jako że Jehowa wysłuchał głosu człowieka,[g] gdyż sam Jehowa walczył za Izraela.[h]

15 Potem wrócił Jozue, a z nim cały Izrael, do obozu w Gilgal.[i]

16 Tymczasem owych pięciu królów uciekło[j] i ukryło się w jaskini pod Makkedą.[k] **17** Wtedy doniesiono o tym Jozuemu, mówiąc: „Tych pięciu królów znaleziono ukrytych w jaskini pod Makkedą”.[l] **18** Na to Jozue rzekł: „Przytoczcie wielkie kamienie do otworu jaskini i wyznaczcie mężów, by ich strzegli. **19** Wy zaś nie stójcie. Ścigajcie swych nieprzyjaciół i uderzcie na nich od tyłu.[m] Nie pozwólcie, by weszli do swych miast, bo Jehowa, wasz Bóg, wydał ich w wasze ręce”.[n]

20 A gdy tylko Jozue i synowie Izraela dokończyli zabijania ich w bardzo wielkiej rzezi, aż oni wyginęli,[o] a ci z nich, którzy ocaleli, uciekli i powchodzili do warownych miast,[p] **21** cały lud zaczął w pokoju wracać do obozu, do Jozuego, pod Makkedą. Nikt nawet nie ruszył językiem przeciw synom Izraela.[q] **22** Potem Jozue rzekł: „Odsłońcie otwór jaskini i przyprowadźcie do mnie z jaskini tych pięciu królów”. **23** Wtedy tak uczynili i wyprowadzili do niego z jaskini

ROZDZ. 10

a Joz 12:12
Joz 15:39
b Joz 9:15
Joz 11:19
c Rdz 15:16
d Joz 5:10
Joz 9:6
e Joz 9:15
Joz 9:25
f Joz 8:1
g Joz 8:3
h Pwt 3:2
Pwt 20:1
i Pwt 7:24
Joz 11:6
j Joz 1:5
k Ps 44:3
Ps 78:55
l Iz 28:21
m Joz 15:35
n Joz 15:41
o Hi 38:22
Ps 18:13
Ps 148:8
Iz 30:30

szpalta 2

a Rdz 1:16
2Kl 20:10
Ps 135:6
Iz 38:8
b Iz 28:21
c Joz 19:42
d Joz 21:44
e 2Sm 1:18
f Ps 74:16
Ps 135:6
Ps 136:8
Mt 19:26
g Pwt 9:19
1Kl 17:22
Ps 113:6
Jak 5:16
h Wj 14:14
Pwt 1:30
Pwt 3:22
Joz 23:3
Ps 33:20
Iz 42:13
Za 14:3
i Joz 5:10
Joz 9:6
j Ps 48:5
k Joz 10:10
l Joz 10:28
Ps 139:7
Am 9:3
m Pwt 28:7
n Kpl 26:8
Neh 9:24
o Joz 8:24
p 2Sm 20:6
q Wj 11:7

tych pięciu królów: króla Jerozolimy,[a] króla Hebronu,[b] króla Jarmutu, króla Lachisz,[c] króla Eglonu.[d] **24** A gdy tylko wyprowadzili tych królów do Jozuego, zawołał Jozue wszystkich mężów Izraela i rzekł do dowodzących wojownikami, którzy z nim wyruszyli: „Podejdźcie. Postawcie swe nogi na karkach tych królów”.[e] Podeszli więc i postawili nogi na ich karkach.[f] **25** A Jozue rzekł jeszcze do nich: „Nie bójcie się ani się nie przerażajcie.[g] Bądźcie odważni i silni, bo właśnie tak Jehowa uczyni wszystkim waszym nieprzyjaciołom, przeciwko którym toczycie wojnę”.[h]

26 Potem Jozue zadał im cios i uśmiercił ich, i zawiesił na pięciu palach, i wisieli na palach aż do wieczora.[i] **27** A w porze zachodu słońca Jozue wydał polecenie i zdjęto ich z pali,[j] i wrzucono do jaskini, gdzie się przedtem ukryli. Następnie położono przy otworze jaskini wielkie kamienie, pozostające tam aż po dziś dzień.

28 I w owym dniu Jozue zdobył Makkedę,[k] i pobił ją ostrzem miecza. Jej króla zaś oraz wszelką duszę, która w niej była, wydał na zagładę.[l] Nikogo nie pozostawił przy życiu. Z królem Makkedy[m] postąpił tak, jak postąpił z królem Jerycha.

29 Potem Jozue, a z nim cały Izrael, odszedł z Makkedy do Libny i walczył przeciwko Libnie.[n] **30** A Jehowa również ją oraz jej króla wydał w rękę Izraela, po czym pobili ją ostrzem miecza, a także wszelką duszę, która w niej była. Nikogo w niej nie pozostawili przy życiu. Z jej królem postąpili tak, jak postąpili z królem Jerycha.[o]

31 Następnie Jozue, a wraz z nim cały Izrael, odszedł z Libny do Lachisza[a] i rozbił obóz przeciwko niemu, i wszczął z nim wojnę. **32** A Jehowa wydał Lachisz w rękę Izraela, tak iż na drugi dzień je zdobyli, po czym pobili je ostrzem miecza, jak również wszelką duszę, która w nim była,[b] na wzór wszystkiego, co uczynili z Libną.

33 Wtedy to Horam, król Gezeru,[c] wyruszył, by udzielić pomocy Lachisz. I Jozue pobił go oraz jego lud, tak iż nikt nie pozostał przy życiu.[d]

34 Potem Jozue, a wraz z nim cały Izrael, odszedł z Lachisz do Eglonu[e] i rozbił obóz przeciwko niemu, i wszczął z nim wojnę. **35** I zdobyli je w owym dniu, i zaczęli je siec ostrzem miecza, i wszelką duszę, która w nim była, wydali w owym dniu na zagładę, na wzór wszystkiego, co uczynili z Lachisz.[f]

36 Potem Jozue, a wraz z nim cały Izrael, udał się z Eglonu do Hebronu[g] i wszczął przeciw niemu wojnę. **37** I zdobyli go, i pobili ostrzem miecza wraz z jego królem i wszystkimi jego miejscowościami, i wszelką duszą, która w nim była. Nikogo nie pozostawił przy życiu, postępując we wszystkim tak, jak postąpił z Eglonem. Wydał na zagładę[h] wraz z wszelką duszą, która w nim była.

38 W końcu Jozue, a z nim cały Izrael, wrócił do Debiru[i] i wszczął przeciw niemu wojnę. **39** I podbił go oraz jego króla i wszystkie jego miejscowości, i pobili ich ostrzem miecza, i wydali na zagładę wszelką duszę, która w nim była.[j] Nikogo nie pozostawił przy życiu.[k] Jak postąpił z Hebronem, tak też postąpił z Debirem i jego królem — i tak jak postąpił z Libną oraz jej królem.[l]

ROZDZ. 10

a Joz 10:3
Joz 12:10
b Joz 15:13
c Joz 12:11
d Joz 10:5
Joz 12:12
e Rdz 49:8
2Sm 22:41
Ps 18:40
f Wj 23:27
Pwt 33:29
Ps 110:1
g Pwt 1:29
Pwt 31:6
Joz 1:9
Ps 27:14
h Pwt 3:21
Pwt 7:19
i Pwt 21:22
j Pwt 21:23
Joz 8:29
k Joz 10:10
Joz 12:16
Joz 15:41
l Kpł 27:29
Pwt 20:16
Ps 21:8
m Joz 12:16
n Joz 12:15
Joz 15:42
Joz 21:13
o Joz 6:21
Joz 8:2
Joz 8:29

szpalta 2

a Joz 10:3
Joz 12:11
Joz 15:39
b Pwt 7:2
Pwt 20:16
c Joz 12:12
Joz 16:10
Joz 21:21
Sdz 1:29
1Kl 9:16
d Kpł 27:29
e Joz 10:3
Joz 12:12
Joz 15:39
f Pwt 20:16
Joz 10:32
g Rdz 13:18
Rdz 23:19
Lb 13:22
Joz 10:3
Joz 14:13
Joz 15:13
Joz 21:13
Sdz 1:10
h Kpł 27:29
Joz 6:21
i Joz 12:13
Joz 15:15
Sdz 1:11
j Pwt 7:2
Pwt 20:16
k Joz 11:14
l Joz 10:30
Joz 10:32

40 I Jozue pobił całą krainę górzystego regionu[a] i Negeb,[b] i Szefelę,[c] i zbocza[d] oraz wszystkich ich królów. Nikogo nie pozostawił przy życiu, a wszystko, co oddychało,[e] wydał na zagładę,[f] tak jak nakazał Jehowa, Bóg Izraela.[g] **41** I raził ich Jozue od Kadesz-Barnea[h] po Gazę;[i] również całą ziemię Goszen[j] i aż do Gibeonu.[k] **42** I Jozue w jednym czasie podbił wszystkich tych królów oraz ich krainę,[l] gdyż to Jehowa, Bóg Izraela, walczył za Izraela.[m] **43** Potem Jozue, a wraz z nim cały Izrael, wrócił do obozu w Gilgal.[n]

11 A gdy tylko usłyszał o tym Jabin, król Chacoru, posłał do Jobaba, króla Madonu,[o] i do króla Szimronu, i króla Achszafu,[p] **2** i do królów, którzy byli na północy w górzystym regionie i na pustynnych równinach na południe od Kinneret,[q] i w Szefeli,[r] i w pasmach górskich Dor[s] na zachodzie, **3** do Kananejczyków[t] na wschodzie i na zachodzie oraz do Amorytów[u] i Hetytów,[v] i Peryzzytów,[w] i Jebusytów[x] w górzystym regionie, a także do Chiwwitów[y] u stóp Hermonu[z] w ziemi Micpa.[a] **4** Wyruszyli więc, a wraz z nimi wszystkie ich obozy, lud tak liczny jak ziarnka piasku, które są na brzegu morza, takie mnóstwo,[b] oraz bardzo dużo koni[c] i rydwanów wojennych. **5** Potem wszyscy ci królowie zebrali się zgodnie z umową i przybyli, i razem stanęli obozem u wód Merom, by walczyć z Izraelem.[d]

6 Wtedy Jehowa rzekł do Jozuego: „Nie bój się ich,[e] bo jutro mniej więcej w tym czasie dam ich wszystkich Izraelowi zabitych. Ich koniom podetniesz ścięgna,[f] a ich rydwany spalisz w ogniu”.[g] **7** I Jozue, a z nim wszyscy wojownicy, uderzył na nich znienacka nad wodami Merom, i napadł na nich. **8** Wówczas Jehowa wydał ich w rękę Izraela,[a] a ci bili ich i ścigali aż do ludnego Sydonu[b] i Misrefot-Maim,[c] i dolinnej równiny Micpe[d] na wschodzie; i bili ich, aż żadnego z nich nie pozostawili przy życiu.[e] **9** Potem Jozue uczynił z nimi tak, jak Jehowa mu powiedział: ich koniom podciął ścięgna,[f] a rydwany spalił w ogniu.[g]

10 Ponadto Jozue w tym czasie[h] zawrócił i zdobył Chacor,[i] a jego króla zabił mieczem,[j] gdyż przedtem Chacor było głową wszystkich tych królestw. **11** I każdą duszę, która w nim była, wybili ostrzem miecza, wydając je na zagładę.[k] Nie pozostało nic, co oddycha,[l] a Chacor spalił ogniem. **12** I wszystkie miasta tych królów oraz wszystkich ich królów Jozue podbił i uśmiercił ostrzem miecza.[m] Wydał ich na zagładę,[n] tak jak nakazał Mojżesz, sługa Jehowy.[o] **13** Tylko żadnego z miast, które stały na swych wzgórzach, Izrael nie spalił — z wyjątkiem samego Chacoru, które Jozue spalił. **14** A cały łup z tych miast i zwierzęta domowe synowie Izraela zagrabili dla siebie.[p] Tylko wszystkich ludzi wybili ostrzem miecza, aż ich unicestwili.[q] Nie pozostawili nikogo, kto oddychał.[r] **15** Jak Jehowa nakazał Mojżeszowi, swemu słudze, tak Mojżesz nakazał Jozuemu[s] i tak Jozue uczynił. Nie opuścił nawet słowa z tego wszystkiego, co Jehowa nakazał Mojżeszowi.[t]

ROZDZ. 10

a Pwt 1:7
b Rdz 20:1
c Joz 9:1
Joz 15:33
Sdz 1:9
d Joz 12:8
e Pwt 20:16
Joz 11:14
f Kpl 27:29
g Pwt 7:2
Pwt 9:5
h Lb 34:4
Pwt 9:23
Joz 15:3
i Rdz 10:19
Pwt 2:23
j Joz 11:16
Joz 15:51
k Joz 11:19
l Joz 11:18
m Wj 14:14
Pwt 1:30
Pwt 3:22
n Joz 4:19

ROZDZ. 11

o Joz 12:19
p Joz 12:20
q Lb 34:11
r Joz 10:40
s Joz 12:23
Joz 17:11
Sdz 1:27
t Pwt 20:17
u Rdz 15:16
Am 2:9
v Pwt 7:1
w Wj 3:8
x Lb 13:29
y Sdz 3:3
z Pwt 4:48
Joz 13:11
a Joz 11:8
b 1Sm 13:5
c Ps 33:17
Prz 21:31
d Ps 3:6
Ps 118:10
e Joz 10:8
Ps 27:1
Ps 46:1
f Pwt 17:16
Joz 11:9
2Sm 8:4
g Ps 20:7
Iz 31:1

szpalta 2

a Joz 21:44
Joz 23:10
Neh 9:24
b Rdz 10:19
Joz 19:28
c Joz 13:6
d Joz 11:3
e Pwt 20:16
f Pwt 17:16
Joz 11:6
g Iz 31:1

h Joz 11:18; i Joz 19:36; j Joz 12:19; Ps 136:17; k Kpl 27:29; Joz 11:14; l Pwt 20:16; Joz 10:40; m Pwt 9:5; n Pwt 7:16; Joz 11:20; o Lb 33:52; Pwt 7:2; Joz 9:24; p Lb 31:23; Pwt 20:16; Joz 8:2; Joz 8:27; q Pwt 7:2; r Pwt 20:16; s Pwt 3:28; Pwt 4:5; Pwt 7:1; Pwt 31:7; t Pwt 4:2; Pwt 12:32; Ps 119:4.

16 I Jozue zaczął zajmować całą tę ziemię: górzysty region i cały Negeb[a] oraz całą ziemię Goszen[b] i Szefelę,[c] i Arabę[d] oraz górzysty region Izraela i jego Szefelę,[e] **17** od góry Chalak,[f] która wznosi się w stronę Seiru,[g] i aż do Baal-Gad[h] na dolinnej równinie Libanu u stóp góry Hermon,[i] i pojmał wszystkich ich królów, i zadając im ciosy, uśmiercał ich.[j] **18** Przez wiele dni Jozue toczył wojnę ze wszystkimi tymi królami. **19** Nie było miasta, które by zawarło pokój z synami Izraela, oprócz Chiwwitów[k] mieszkających w Gibeonie.[l] Wszystkie inne zajęli po stoczeniu wojny.[m] **20** Jehowa bowiem pozwolił ich sercom zaciąć się w uporze,[n] tak by wypowiedzieli wojnę Izraelowi, żeby mógł ich przeznaczyć na zagładę, by nie dostąpili łaski,[o] ale żeby ich unicestwił, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.[p]

21 Ponadto w tymże czasie Jozue poszedł i wytracił Anakitów[q] z górzystego regionu, z Hebronu, z Debiru, z Anabu[r] i z całego górzystego regionu Judy, i z całego górzystego regionu Izraela.[s] Jozue wydał ich na zagładę wraz z ich miastami.[t] **22** Żaden z Anakitów nie pozostał w ziemi synów Izraela. Pozostali[u] tylko w Gazie,[v] w Gat[w] i w Aszdodzie.[x] **23** Jozue zajął więc całą tę ziemię, zgodnie ze wszystkim, co Jehowa obiecał Mojżeszowi,[y] i dał ją Jozue w dziedzictwo Izraelowi stosownie do ich działów, według ich plemion.[z] I ziemia ta nie była niepokojona wojną.[a]

12 A oto królowie tej ziemi, których synowie Izraela rozgromili i których ziemię wzięli w posiadanie po tej stronie Jordanu ku wschodowi słońca,[b] od doliny potoku Arnon[c] aż po górę Hermon[d] i całą Arabę[e] ku wschodowi: **2** Sychon,[f] król Amorytów, który mieszkał w Cheszbonie,[a] a panował od Aroeru,[b] leżącego na skraju doliny potoku Arnon,[c] i nad środkiem doliny potoku, i nad połową Gileadu aż po dolinę potoku Jabbok,[d] granicę synów Ammona, **3** i w Arabie[e] aż po morze Kinneret[f] na wschodzie, i aż po morze Araby, Morze Słone,[g] na wschód w kierunku Bet-Jeszimot,[h] i ku południowi pod zboczami Pisga.[i]

4 I terytorium Oga,[j] króla Baszanu, ocalałego z Refaitów,[k] który mieszkał w Asztarocie[l] i Edrei[m] **5** i który panował na górze Hermon[n] i w Salcha, i w całym Baszanie[o] aż do granicy Geszurytów[p] i Maakatytów,[q] i nad połową Gileadu, po terytorium Sychona,[r] króla Cheszbonu.[s]

6 To właśnie Mojżesz, sługa Jehowy, oraz synowie Izraela ich rozgromili,[t] po czym Mojżesz, sługa Jehowy, dał to jako posiadłość Rubenitom[u] i Gadytom,[v] i połowie plemienia Manassesa.[w]

7 A oto królowie owej ziemi, których Jozue oraz synowie Izraela rozgromili po tej stronie Jordanu ku zachodowi, od Baal-Gad[x] na dolinnej równinie Libanu[y] aż po górę Chalak,[z] która wznosi się ku Seirowi,[a] po czym Jozue dał ją plemionom Izraela jako posiadłość według ich działów,[b] **8** w górzystym regionie i w Szefeli, i w Arabie, i na zboczach, i na pustkowiu, i w Negebie[c] — Hetyci, Amoryci[d] i Kananejczycy, Peryzzyci, Chiwwici i Jebusyci:[e]

ROZDZ. 11

a Lb 13:17 Pwt 1:7 Joz 10:40 Joz 12:8
b Joz 10:41 Joz 15:51
c Sdz 1:9
d Pwt 3:17 Joz 12:1 Joz 12:8 Joz 18:18
e Joz 9:1
f Joz 12:7
g Rdz 32:3 Pwt 2:1
h Joz 13:5
i Pwt 4:48 Joz 13:11
j Pwt 7:24 Ps 136:18
k Joz 9:7
l Joz 9:15 Joz 10:4
m Pwt 20:17
n Pwt 2:30 Rz 9:18
o Wj 34:12 Pwt 7:2
p Pwt 20:16 Joz 11:14
q Lb 13:22 Pwt 1:28 Joz 15:13
r Joz 15:50
s Joz 11:16
t Kpl 27:29 Joz 11:12 Joz 24:11
u Wj 23:29 Wj 23:30 Ps 105:44
v Joz 10:41 Sdz 1:18
w 1Sm 17:4
x Joz 15:46 2Kn 26:6 Neh 13:23
y Wj 23:27 Lb 34:2 Pwt 11:23
z Lb 26:53 Joz 14:1 Joz 15:1 Joz 16:1 Joz 17:1
a Joz 14:15 Joz 21:44 Joz 23:1 Ps 29:11 Prz 16:7

ROZDZ. 12

b Pwt 4:47 Joz 1:15
c Lb 21:24 Pwt 2:24
d Pwt 3:8 Pwt 4:48
e Pwt 4:49
f Lb 21:23 Neh 9:22

szpalta 2 **a** Pwt 2:26; **b** Pwt 3:12; Sdz 11:26; **c** Lb 21:13; Joz 13:9; **d** Sdz 11:13; **e** Pwt 3:17; **f** Jn 6:1; **g** Joz 3:16; **h** Joz 13:20; **i** Pwt 3:27; **j** Lb 21:33; Pwt 3:1; **k** Pwt 3:11; Joz 13:12; **l** Pwt 1:4; **m** Pwt 3:10; **n** Joz 12:1; **o** Pwt 29:7; Joz 9:10; **p** Pwt 3:14; **q** Joz 13:13; **r** Joz 12:2; **s** Lb 21:26; Pwt 3:6; **t** Lb 21:24; Lb 21:35; **u** Pwt 3:12; **v** Lb 32:33; **w** Pwt 3:13; **x** Joz 13:5; **y** Joz 1:4; **z** Joz 11:17; **a** Pwt 2:12; **b** Joz 11:23; **c** Joz 10:40; Joz 11:16; **d** Rdz 15:16; Wj 3:8; Ps 136:19; **e** Wj 23:23; Pwt 7:1.

9 Król Jerycha[a] jeden; król Aj,[b] które jest obok Betel, jeden;
10 król Jerozolimy[c] jeden; król Hebronu[d] jeden;
11 król Jarmutu[e] jeden; król Lachisz[f] jeden;
12 król Eglonu[g] jeden; król Gezeru[h] jeden;
13 król Debiru[i] jeden; król Gederu jeden;
14 król Chormy jeden; król Aradu jeden;
15 król Libny[j] jeden; król Adullamu jeden;
16 król Makkedy[k] jeden; król Betel[l] jeden;
17 król Tappuachu jeden; król Cheferu[m] jeden;
18 król Afeku jeden; król Laszszaronu jeden;
19 król Madonu[n] jeden; król Chacoru[o] jeden;
20 król Szimron-Meron jeden; król Achszafu[p] jeden;
21 król Taanachu jeden; król Megiddo[q] jeden;
22 król Kedeszu jeden; król Jokneamu[r] w Karmelu jeden;
23 król Dor w paśmie górskim Dor[s] jeden; król Goimu w Gilgal jeden;
24 król Tircy jeden;

wszystkich królów było trzydziestu jeden.[t]

13 A Jozue był stary, podeszły w latach.[u] Toteż Jehowa rzekł do niego: „Ty się zestarzałeś i posunąłeś w latach, a jeszcze bardzo dużą część tej ziemi trzeba wziąć w posiadanie.[v] **2** Oto ziemia, która jeszcze pozostała:[w] wszystkie regiony Filistynów[x] i wszystkie Geszurytów[y] **3** (od odnogi Nilu naprzeciw Egiptu i aż do granicy Ekronu na północy;[z] uważano, że należała do Kananejczyków);[a] pięciu filistyńskich władców sojuszniczych:[b] Gazejczyków[a] i Aszdodytów,[b] Aszkelonitów,[c] Gittytów[d] i Ekronitów;[e] a także Awwijczycy.[f] **4** Na południu cała ziemia Kananejczyków; i Meara Sydończyków,[g] aż po Afek, aż do granicy Amorytów; **5** i ziemia Gebalitów,[h] i cały Liban ku wschodowi słońca, od Baal-Gad[i] u stóp góry Hermon aż po wejście do Chamatu;[j] **6** wszyscy mieszkańcy górzystego regionu, od Libanu[k] po Misrefot-Maim,[l] wszyscy Sydończycy;[m] ja sam ich wywłaszczę przed obliczem synów Izraela.[n] Tylko spraw, żeby to przypadło Izraelowi w dziedzictwie, tak jak ci nakazałem.[o] **7** A teraz przydziel tę ziemię jako dziedzictwo dziewięciu plemionom i połowie plemienia Manassesa”.[p]

8 Wraz z drugą połową tego plemienia Rubenici i Gadyci wzięli swoje dziedzictwo, które Mojżesz im dał po wschodniej stronie Jordanu, tak jak Mojżesz, sługa Jehowy, im dał,[q] **9** od Aroeru,[r] leżącego na skraju doliny potoku Arnon,[s] i miasto, które jest w środku doliny potoku, i cały płaskowyż Medeby[t] aż do Dibonu;[u] **10** i wszystkie miasta Sychona, króla Amorytów, który panował w Cheszbonie, aż do granicy synów Ammona;[v] **11** i Gilead oraz terytorium Geszurytów[w] i Maakatytów, i całą górę Hermon,[x] i cały Baszan[y] aż po Salchę;[z] **12** w Baszanie cały obszar podległy władzy królewskiej Oga,[a] który panował w Asztarot i w Edrei[b] — on to pozostał z reszty Refaitów[c] — a Mojżesz zaczął ich wybijać i wywłaszczać.[d] **13** I synowie Izraela nie wywłaszczyli[e] Geszurytów oraz Maakatytów, lecz Geszur[f] i Maakat mieszkają pośród Izraela aż po dziś dzień.

ROZDZ. 12
a Joz 6:2
b Joz 8:29
c Joz 10:1
d Joz 10:23
e Joz 10:3
f Joz 10:23
g Joz 10:23
h Joz 10:33
i Joz 10:38
j Joz 10:29
k Joz 10:28
l Joz 8:17 Sdz 1:22
m 1Kl 4:10
n Joz 11:1
o Joz 11:10
p Joz 11:1
q 1Kn 7:29
r Joz 21:34
s Joz 11:2
t Pwt 28:1

ROZDZ. 13
u Joz 23:1 Joz 24:29
v Joz 12:7
w Wj 23:29
x Wj 23:31 Sof 2:5
y 1Sm 27:8
z Joz 15:11
a Rdz 10:19
b Sdz 3:3 1Sm 6:4

szpalta 2
a Joz 10:41
b Joz 15:46
c Sdz 14:19
d 2Sm 21:19
e 1Sm 5:10
f Pwt 2:23
g Sdz 1:31
h 1Kl 5:18 Eze 27:9
i Joz 11:17
j Lb 34:8
k Pwt 3:25
l Joz 11:8
m Sdz 3:3
n Wj 23:30
o Lb 34:17 Joz 14:1
p Lb 33:54
q Lb 32:33 Joz 22:4
r Pwt 3:12 Joz 12:2
s Lb 21:13
t Lb 21:30
u Lb 32:3
v Lb 21:24
w Pwt 3:14 Joz 12:5
x Pwt 4:48
y Joz 17:1
z 1Kn 5:11

a Pwt 3:10; b Joz 12:4; c Pwt 3:11; d Lb 21:24; Lb 21:35; e Lb 33:55; Joz 23:12; f Pwt 3:14.

14 Tylko plemieniu Lewitów nie dał dziedzictwa.[a] Ofiary ogniowe[b] dla Jehowy, Boga Izraela, są ich dziedzictwem,[c] tak jak im obiecał.[d]

15 Potem dał Mojżesz dar plemieniu synów Rubena według ich rodzin **16** i przypadło im terytorium od Aroeru,[e] który leży na skraju doliny potoku Arnon, i miasto leżące w środku doliny potoku, i cały płaskowyż przy Medebie;[f] **17** Cheszbon[g] i wszystkie jego miejscowości,[h] które są na płaskowyżu, Dibon[i] i Bamot-Baal,[j] i Bet-Baal-Meon,[k] **18** i Jahac,[l] i Kedemot,[m] i Mefaat,[n] **19** i Kiriataim,[o] i Sibma,[p] i Ceret-Haszszachar na górze tej niziny, **20** i Bet-Peor, i zbocza Pisga,[q] i Bet-Jeszimot,[r] **21** i wszystkie miasta płaskowyżu,[s] i cały obszar podległy władzy królewskiej Sychona, króla Amorytów, który panował w Cheszbonie[t] i którego Mojżesz uśmiercił,[u] z nim zaś naczelników Midianu: Ewiego i Rekema, i Cura, i Chura, i Rebę,[v] książąt Sychona, którzy mieszkali w tej ziemi. **22** A Balaama, syna Beora,[w] wróżbitę,[x] synowie Izraela zabili mieczem wraz z tymi, których wybili. **23** I granicą synów Rubena stał się Jordan; a to terytorium zostało dziedzictwem synów Rubena[y] według ich rodzin, wraz z miastami i ich osadami.

24 Ponadto dał Mojżesz dar plemieniu Gada, synom Gada według ich rodzin,[z] **25** a ich terytorium to: Jazer[a] i wszystkie miasta Gileadu[b] oraz połowa ziemi synów Ammona[c] aż po Aroer,[d] który leży naprzeciw Rabby;[e] **26** i od Cheszbonu[f] po Ramat-Micpe i Betonim, i od Machanaim[g] do granicy Debiru;[h] **27** na nizinie zaś Bet-Haram[i] i Bet-Nimra,[j] i Sukkot,[k] i Cafon, pozostała część obszaru podległego władzy królewskiej Sychona, króla Cheszbonu,[a] przy czym Jordan stanowił granicę aż do skraju morza Kinneret[b] po wschodniej stronie Jordanu. **28** Oto dziedzictwo synów Gada[c] według ich rodzin, wraz z miastami i ich osadami.

29 Prócz tego dał Mojżesz dar połowie plemienia Manassesa, a przypadł on połowie plemienia synów Manassesa według ich rodzin.[d] **30** Ich terytorium to: od Machanaim[e] cały Baszan, cały obszar podległy władzy królewskiej Oga, króla Baszanu,[f] i wszystkie wioski namiotowe Jaira,[g] które są w Baszanie – sześćdziesiąt miejscowości. **31** I połowa Gileadu, i Asztarot,[h] i Edrei,[i] miasta na obszarze podległym władzy królewskiej Oga w Baszanie, przypadły synom Machira,[j] syna Manassesa, połowie synów Machira według ich rodzin.

32 Oto, co za sprawą Mojżesza odziedziczyli na pustynnych równinach moabskich po tej stronie Jordanu, naprzeciw Jerycha, ku wschodowi.[k]

33 A plemieniu Lewitów nie dał Mojżesz dziedzictwa.[l] Jehowa, Bóg Izraela, jest ich dziedzictwem, tak jak im obiecał.[m]

14 A oto, co synowie Izraela posiedli jako dziedziczną własność w ziemi Kanaan,[n] którą odziedziczyli za sprawą kapłana Eleazara i Jozuego, syna Nuna, i mężów będących głowami domów patriarchalnych plemion synów Izraela.[o] **2** Dziedzictwo przypadło im w wyniku losowania,[p] tak jak Jehowa nakazał za pośrednictwem Mojżesza co

ROZDZ. 13

a Lb 18:20 Pwt 10:9 Pwt 12:12 Joz 14:3
b Kpl 7:33 1Ko 9:13
c Kpl 7:35 Pwt 18:1
d Lb 18:24 Joz 21:45
e Pwt 3:12 Joz 12:2
f Joz 13:9
g Lb 21:26
h Lb 21:25
i Lb 32:3
j Lb 21:20
k Lb 32:38
l Lb 21:23
m Pwt 2:26
n Joz 21:37
o Lb 32:37
p Lb 32:38
q Pwt 3:17 Joz 12:3
r Lb 33:49
s Pwt 3:10
t Lb 21:25
u Pwt 2:30 Ps 135:10
v Lb 31:8
w Lb 22:5 2Pt 2:15
x Lb 22:7 Pwt 18:10
y Lb 32:33
z Pwt 3:12
a Lb 32:35
b Lb 32:26
c Joz 12:2 Sdz 11:13
d Pwt 2:36 Sdz 11:26
e Pwt 3:11 2Sm 11:1
f Lb 21:26
g Rdz 32:2 Joz 21:38
h 2Sm 9:5 2Sm 17:27
i Lb 32:36
j Lb 32:36
k Rdz 33:17 Sdz 8:5 1Kl 7:46 Ps 60:6

szpalta 2

a Lb 21:26
b Lb 34:11 Pwt 3:17 Jn 6:1
c Pwt 3:16
d Pwt 3:13
e 1Kn 6:80
f Lb 32:33
g Lb 32:41 Pwt 3:14
h Joz 12:4

i Lb 21:33; **j** Lb 32:39; **k** Lb 32:33; Pwt 3:12; **l** Pwt 10:9; Joz 13:14; Joz 18:7; **m** Lb 18:24; Lb 26:62; Pwt 18:1; Joz 14:3; **ROZDZ. 14** **n** Lb 34:2; **o** Lb 34:17; Joz 19:51; **p** Lb 26:55; Lb 33:54; Neh 11:1; Prz 16:33; Dz 13:19.

do dziewięciu plemion i połowy plemienia.[a] **3** Mojżesz bowiem dziedzictwo dwóch innych plemion i połowy plemienia dał po drugiej stronie Jordanu;[b] Lewitom zaś nie dał dziedzictwa pośród nich.[c] **4** Bo z synów Józefa powstały dwa plemiona:[d] Manassesa[e] i Efraima;[f] i nie dali oni Lewitom działu w tej ziemi, z wyjątkiem miast,[g] by w nich mieszkali, oraz pastwisk dla ich stad, a także ich mienia.[h] **5** Synowie Izraela uczynili tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi; i przystąpili do podziału tej ziemi.

6 Potem synowie Judy podeszli do Jozuego w Gilgal,[i] a Kaleb,[j] syn Jefunnego, Kenizzyty,[k] powiedział do niego: „Ty sam dobrze znasz słowo, które Jehowa wyrzekł[l] do Mojżesza, męża prawdziwego Boga,[m] o mnie i o tobie w Kadesz-Barnea.[n] **7** Miałem czterdzieści lat, gdy Mojżesz, sługa Jehowy, wysłał mnie z Kadesz-Barnea, bym przeszpiegował tę ziemię,[o] i przyniosłem mu z powrotem wiadomość, jak to było w mym sercu.[p] **8** A moi bracia, którzy ze mną wyruszyli, sprawili, że serce ludu stopniało;[q] ja zaś całkowicie podążałem za Jehową, moim Bogiem.[r] **9** Toteż w owym dniu Mojżesz przysiągł, mówiąc: ‚Ziemia, po której stąpała twoja stopa,[s] przypadnie tobie i twoim synom jako dziedzictwo po czas niezmierzony, gdyż całkowicie podążyłeś za Jehową, moim Bogiem'.[t] **10** I oto Jehowa zachował mnie przy życiu,[u] tak jak obiecał,[v] tych czterdzieści pięć lat, odkąd Jehowa złożył tę obietnicę Mojżeszowi, gdy Izrael chodził po pustkowiu,[w] a oto mam dzisiaj osiemdziesiąt pięć lat. **11** A jednak jestem dzisiaj tak silny, jak w dniu, w którym wysłał mnie Mojżesz.[x] Jaka wtedy była moja moc, taka jest teraz moja moc do wojny, zarówno by wychodzić, jak i przychodzić.[a] **12** Daj mi więc ten górzysty region, który Jehowa obiecał w owym dniu,[b] bo sam słyszałeś w owym dniu, że są tam Anakici[c] i wielkie miasta warowne.[d] Zapewne Jehowa będzie ze mną[e] i wywłaszczę ich, tak jak Jehowa obiecał".[f]

13 Wówczas Jozue go pobłogosławił i dał Hebron jako dziedzictwo Kalebowi, synowi Jefunnego.[g] **14** Dlatego Hebron przypadł Kalebowi, synowi Jefunnego, Kenizzyty, jako dziedzictwo po dziś dzień — ponieważ całkowicie podążał za Jehową, Bogiem Izraela.[h] **15** Hebron nosił przedtem nazwę Kiriat-Arba[i] (ów Arba[j] był potężnym mężem wśród Anakitów). I ziemia ta nie była niepokojona wojną.[k]

15 A wyznaczony losem[l] dział plemienia synów Judy według ich rodzin ciągnął się do granicy Edomu,[m] pustkowia Cin,[n] do Negebu[o] na jego południowym krańcu. **2** A ich południowa granica biegła od krańca Morza Słonego,[p] od zatoki zwróconej ku południowi. **3** I biegła na południe ku stokowi Akrabbim,[q] i przechodziła do Cin,[r] i wznosiła się od południa po Kadesz-Barnea,[s] i przechodziła do Checronu, i wznosiła się po Addar, i skręcała do Karka. **4** I dosięgała Acmonu,[t] i ciągnęła się ku Dolinie Potoku Egipskiego;[u] a końcem granicy było morze. To była ich granica południowa.

5 A granicą wschodnią było Morze Słone aż po ujście Jordanu, granica zaś na krańcu północnym biegła przy zatoce

ROZDZ. 14

a Lb 34:13
b Lb 32:29 Joz 13:8
c Pwt 10:9 Joz 13:14
d Rdz 48:5 1Kn 5:2
e Rdz 48:19
f Rdz 48:20
g Lb 35:7 Joz 21:2 1Kn 6:54
h Kpl 25:34 Lb 35:2 Lb 35:5
i Joz 4:19 Joz 10:43
j Lb 13:6 Lb 14:30
k Lb 32:12 Joz 15:17
l Pwt 1:36
m Lb 12:7 Pwt 33:1 Ps 90:0
n Lb 13:26 Pwt 1:19
o Lb 13:2 Lb 13:6 Eze 20:6
p Lb 13:30 Lb 14:6
q Lb 13:32
r Lb 14:24 Lb 32:12
s Pwt 1:36
t Ps 101:6 Prz 28:20
u Lb 14:29
v Lb 14:30 Joz 21:45
w Lb 14:33 Joz 11:18
x Ps 90:10

szpalta 2

a Pwt 31:2
b Joz 14:9
c Lb 13:22 Lb 13:33 Joz 11:21
d Lb 13:28
e Lb 14:8 Ps 60:12 Rz 8:31 Flp 4:13
f Joz 15:14 Sdz 1:20
g Joz 10:37 Joz 15:13 Joz 21:11 1Kn 6:56
h Lb 14:24 Pwt 1:36 Joz 14:8
i Rdz 23:2 Joz 15:13
j Joz 21:11
k Kpl 26:6 Joz 11:23

ROZDZ. 15

l Lb 26:55
m Rdz 36:19

n Lb 33:36; **o** Pwt 1:7; **p** Lb 34:3; **q** Sdz 1:36; **r** Lb 34:4; **s** Lb 32:8; **t** Lb 34:5; **u** Rdz 15:18; Joz 13:3; 1Kl 8:65.

morskiej, u ujścia Jordanu.[a] **6** I granica wznosiła się do Bet-Chogli,[b] i przechodziła na północ od Bet-Araby;[c] granica ta wznosiła się aż do kamienia Bohana,[d] syna Rubena. **7** I granica wznosiła się do Debiru na nizinie Achor,[e] i kierowała się na północ do Gilgal,[f] położonego naprzeciw stoku Adummim, który znajduje się na południe od doliny potoku; granica ta przechodziła ku wodom En-Szemesz,[g] a jej krańcem było En-Rogel.[h] **8** I granica wznosiła się ku dolinie syna Hinnoma[i] do stoku Jebusyty[j] na południu, czyli do Jerozolimy;[k] i granica wznosiła się do szczytu góry, leżącej naprzeciw Doliny Hinnoma na zachodzie, która znajduje się na północnym skraju niziny Refaim.[l] **9** I granicę tę wytyczono od szczytu góry do źródła wód Neftoach,[m] a ciągnęła się ona do miast góry Efron; i granicę wytyczono po Baalę,[n] czyli Kiriat-Jearim.[o] **10** I granica biegła okrężnie od Baali na zachód ku górze Seir, i przechodziła ku stokowi góry Jearim na północy, czyli ku Kesalonowi; i schodziła do Bet-Szemesz,[p] i przechodziła do Timny.[q] **11** I granica ciągnęła się do stoku Ekronu,[r] na północ, i granica była wytyczona po Szikkeron, i przechodziła ku górze zwanej Baala, i sięgała do Jabneel; a krańcem granicy było morze.

12 A granicą zachodnią było Morze Wielkie[s] i jego wybrzeże. Tak przebiegała ze wszystkich stron granica synów Judy według ich rodzin.

13 Kalebowi[t] zaś, synowi Jefunnego, dał dział pośród synów Judy na rozkaz Jehowy skierowany do Jozuego, mianowicie Kiriat-Arba (ów Arba był ojcem Anaka), czyli Hebron.[u] **14** Kaleb wypędził stamtąd trzech synów Anaka,[a] mianowicie Szeszaja[b] i Achimana, i Talmaja,[c] którzy się urodzili Anakowi.[d] **15** Potem wyruszył stamtąd do mieszkańców Debiru.[e] (A Debir nosił przedtem nazwę Kiriat-Sefer).[f] **16** I Kaleb przemówił: „Kto uderzy na Kiriat-Sefer i je zdobędzie, temu dam za żonę Achsę,[g] moją córkę". **17** Wtedy zdobył je Otniel,[h] syn Kenaza,[i] brata Kaleba. Toteż dał mu za żonę Achsę,[j] swoją córkę. **18** A gdy ona szła do domu, namawiała go, by poprosił jej ojca o jakieś pole. Potem, siedząc naośle, klasnęła w dłonie. Na to Kaleb rzekł do niej: „Czego chcesz?"[k] **19** Powiedziała więc: „Udziel mi błogosławieństwa, bo dałeś mi połać ziemi na południu, i daj mi Gullot-Maim". Toteż dał jej Gullot Górne i Gullot Dolne.[l]

20 Oto dziedzictwo[m] plemienia synów Judy[n] według ich rodzin.

21 A miastami na skraju plemienia synów Judy w kierunku granicy Edomu[o] na południu były: Kabceel[p] i Eder, i Jagur, **22** i Kina, i Dimona, i Adada, **23** i Kedesz, i Chacor, i Itnan, **24** Zif i Telem,[q] i Bealot, **25** i Chacor-Chadatta, i Keriot-Checron, czyli Chacor, **26** Amam i Szema, i Molada,[r] **27** i Chacar-Gadda, i Cheszmon, i Bet-Pelet,[s] **28** i Chacar-Szual,[t] i Beer-Szeba,[u] i Bizjotia, **29** Baala[v] i Ijim, i Ecem,[w] **30** i Eltolad, i Kesil, i Chorma,[x] **31** i Ciklag,[y] i Madmanna, i Sansanna, **32** i Lebaot, i Szilchim, i Ain,[z] i Rimmon;[a] wszystkich miast dwadzieścia dziewięć, wraz z ich osadami.

ROZDZ. 15

a Lb 34:12
b Joz 18:19
c Joz 18:22
d Joz 18:17
e Joz 7:26
f Joz 4:19 Joz 5:9
g Joz 18:17
h 1Kl 1:9
i Joz 18:16 2Kl 23:10 Jer 7:31 Mt 5:22
j Joz 18:28 Sdz 1:21
k Sdz 19:10 2Sm 5:6
l Joz 18:16 2Sm 5:18
m Joz 18:15
n 2Sm 6:2 1Kn 13:6
o Joz 9:17
p Joz 21:16 1Sm 6:12 2Kl 14:11 1Kn 6:59
q Joz 19:43 Sdz 14:2 2Kn 28:18
r Joz 19:43 1Sm 5:10 1Sm 7:14 2Kl 1:2
s Lb 34:6 Pwt 11:24 Joz 15:47
t Lb 13:30 Pwt 1:36 Joz 14:13 Joz 21:12
u Rdz 23:2 Rdz 35:27 Joz 14:15 Joz 20:7

szpalta 2

a Lb 13:33 Joz 11:21
b Lb 13:22
c Sdz 1:10
d Sdz 1:20
e Joz 10:39
f Sdz 1:11
g Sdz 1:13
h Sdz 3:9 Sdz 3:11
i Sdz 1:13 1Kn 4:13
j 1Kn 2:49
k Sdz 1:14
l Sdz 1:15
m Lb 33:54
n Rdz 49:8 Pwt 33:7
o Lb 34:3 Pwt 2:5
p Neh 11:25
q 1Sm 15:4
r Joz 19:2 1Kn 4:28
s Neh 11:26

t Joz 19:3; 1Kn 4:28; **u** Rdz 21:31; Joz 19:2; **v** Joz 19:3; **w** 1Kn 4:29; **x** Lb 14:45; Pwt 1:44; Joz 19:4; Sdz 1:17; **y** Joz 19:5; 1Sm 27:6; 1Kn 12:1; **z** 1Kn 4:32; **a** Joz 19:7; Neh 11:29.

33 Na Szefeli[a] były: Esztaol[b] i Cora,[c] i Aszna, **34** i Zanoach,[d] i En-Gannim, Tappuach i Enam, **35** Jarmut[e] i Adullam,[f] Socho[g] i Azeka,[h] **36** i Szaaraim,[i] i Aditaim, i Gedera, i Gederotaim; czternaście miast oraz ich osady.

37 Cenan i Chadasza, i Migdal-Gad, **38** i Dilean, i Micpe, i Jokteel, **39** Lachisz[j] i Bockat,[k] i Eglon,[l] **40** i Kabbon, i Lachmam, i Kitlisz, **41** i Gederot, Bet-Dagon i Naama, i Makkeda;[m] szesnaście miast oraz ich osady.

42 Libna[n] i Eter,[o] i Aszan, **43** i Jiftach, i Aszna, i Necib, **44** i Keila,[p] i Achzib,[q] i Maresza;[r] dziewięć miast oraz ich osady.

45 Ekron[s] i jego zależne miejscowości oraz jego osady. **46** Od Ekronu na zachód wszystkie miejscowości koło Aszdodu oraz ich osady.

47 Aszdod,[t] jego zależne miejscowości i jego osady; Gaza,[u] jej zależne miejscowości i jej osady aż do Doliny Potoku Egipskiego, i Morze Wielkie oraz jego przyległy region.[v]

48 A w górzystym regionie: Szamir i Jattir,[w] i Socho, **49** i Danna, i Kiriat-Sanna, czyli Debir, **50** i Anab, i Esztemo,[x] i Anim, **51** i Goszen,[y] i Cholon, i Gilo;[z] jedenaście miast oraz ich osady.

52 Arab i Duma, i Eszan, **53** i Janim, i Bet-Tappuach, i Afeka, **54** i Chumta, i Kiriat-Arba, czyli Hebron,[a] i Cijor; dziewięć miast oraz ich osady.

55 Maon,[b] Karmel i Zif,[c] i Jutta, **56** i Jizreel, i Jokdeam, i Zanoach, **57** Kajin, Gibea i Timna;[d] dziesięć miast oraz ich osady.

58 Chalchul, Bet-Cur i Gedor, **59** i Maarat, i Bet-Anot, i Eltekon; sześć miast oraz ich osady.

ROZDZ. 15

a Pwt 1:7; Joz 9:1; Sdz 1:9
b Joz 19:41; Sdz 13:25; Sdz 16:31
c Neh 11:29
d Neh 11:30
e Joz 10:3
f Joz 12:15; 1Sm 22:1
g 1Sm 17:1
h Joz 10:10
i 1Sm 17:52
j Joz 10:3; 2Kl 18:14
k 2Kl 22:1
l Joz 10:3
m Joz 10:28
n Joz 10:29; 2Kl 8:22
o Joz 19:7
p 1Sm 23:1
q Rdz 38:5
r Mi 1:15
s Joz 13:3
t 1Sm 5:1
u Rdz 10:19
v Rdz 15:18; Lb 34:5
w Joz 21:14
x 1Sm 30:28; 1Kn 6:57
y Joz 10:41; Joz 11:16
z 2Sm 15:12
a Rdz 23:2; Joz 14:15; Joz 15:13
b 1Sm 23:25; 1Sm 25:2
c 1Sm 23:14
d Rdz 38:12

szpalta 2

a Joz 18:14
b Joz 9:17; 1Sm 7:1
c Joz 18:22
d 1Sm 23:29; 2Kn 20:2
e Rdz 10:16; Sdz 1:21
f Sdz 1:8; 1Kn 11:4
g Wj 23:29; Lb 33:55; Sdz 1:21; Sdz 2:23; Sdz 3:4; Sdz 19:11; 2Sm 5:6

ROZDZ. 16

h Rdz 49:22; Pwt 33:13
i Lb 26:55; Lb 33:54; Prz 16:33
j Lb 35:1; Joz 18:12
k Joz 18:13
l Rdz 28:19

60 Kiriat-Baal,[a] czyli Kiriat-Jearim,[b] i Rabba; dwa miasta oraz ich osady.

61 Na pustkowiu: Bet-Araba,[c] Middin i Sechacha, **62** i Nibszan, i Miasto Soli, i En-Gedi;[d] sześć miast oraz ich osady.

63 A Jebusytów[e] mieszkających w Jerozolimie[f] synowie Judy nie zdołali wypędzić;[g] i Jebusyci mieszkają z synami Judy w Jerozolimie aż po dziś dzień.

16 A synom Józefa[h] przypadła losem[i] kraina od Jordanu[j] naprzeciw Jerycha po wody Jerycha na wschodzie, pustkowie wznoszące się od Jerycha po górzysty region Betel.[k] **2** I ciągnęła się od Betel należącego do Luz,[l] i przechodziła ku granicy Arkijczyków[m] w Atarot, **3** i schodziła na zachód ku granicy Jafletytów aż do granicy Bet-Choron Dolnego[n] i Gezeru,[o] a jej krańcem było morze.[p]

4 I synowie Józefa,[q] Manasses i Efraim,[r] wzięli w posiadanie ziemię.[s] **5** A granicą synów Efraima według ich rodzin – granicą ich dziedzictwa na wschodzie – było Atarot-Addar[t] aż po Bet-Choron Górne;[u] **6** i granica biegła ku morzu. Michmetat[v] było na północy, a granica biegła okrężnie na wschód ku Taanat-Szilo i przechodziła na wschód do Janoach. **7** I schodziła od Janoach do Atarot i Naary, i sięgała do Jerycha,[w] i ciągnęła się do Jordanu. **8** Od Tappuachu[x] granica biegła na zachód ku dolinie potoku Kana,[y] a jej krańcem było morze.[z] Oto dziedzictwo plemienia synów Efraima według ich rodzin. **9** A synowie Efraima mieli miasta-enklawy[a]

m 2Sm 16:16; n Joz 18:13; 1Kn 7:24; o 1Kn 7:28; p Lb 34:6; q Rdz 48:5; Joz 17:14; r Joz 14:4; s Pwt 33:15; t Joz 18:13; u 2Kn 8:5; v Joz 17:7; w Joz 6:20; Joz 6:26; x Joz 17:8; y Joz 17:9; z Lb 34:6; Joz 16:3; a Joz 17:9.

pośród dziedzictwa synów Manassesa, wszystkie miasta oraz ich osady.

10 I nie wypędzili Kananejczyków[a] mieszkających w Gezerze,[b] toteż Kananejczycy mieszkają wśród Efraima aż po dziś dzień[c] i zostali obarczeni przymusową pracą niewolniczą.[d]

17 I wylosowano[e] część przypadającą plemieniu Manassesa,[f] gdyż był on pierworodnym Józefa,[g] Machirowi,[h] pierworodnemu Manassesa, ojcu Gileada,[i] był on bowiem wojownikiem;[j] i jemu przypadł Gilead[k] oraz Baszan. **2** I wylosowano część dla pozostałych synów Manassesa według ich rodzin, dla synów Abiezera[l] i synów Heleka,[m] i synów Asriela, i synów Szechema,[n] i synów Chefera, i synów Szemidy.[o] Byli to synowie Manassesa, syna Józefa, mężczyźni, według ich rodzin. **3** A Celofchad,[p] syn Chefera, syna Gileada, syna Machira, syna Manassesa, nie miał synów, lecz córki; a oto imiona jego córek: Machla i Noa, Chogla, Milka i Tirca.[q] **4** I stawiły się one przed kapłanem Eleazarem[r] i Jozuem, synem Nuna, oraz przed naczelnikami, mówiąc: „Jehowa nakazał Mojżeszowi, by dał nam dziedzictwo pośród naszych braci”.[s] Toteż na rozkaz Jehowy dał im dziedzictwo pośród braci ich ojca.[t]

5 I Manassesowi przypadło dziesięć działów oprócz ziemi Gilead i Baszan, znajdujących się po drugiej stronie Jordanu;[u] **6** bo córki Manassesa otrzymały dziedzictwo pośród jego synów; a ziemia Gilead stała się własnością pozostałych synów Manassesa.

7 I granica Manassesa biegła od Aszera po Michmetat,[v] które jest naprzeciw Szechem,[w] i granica biegła w prawo do mieszkańców En-Tappuach. **8** Ziemia Tappuach[a] przypadła Manassesowi, lecz Tappuach przy granicy Manassesa należało do synów Efraima. **9** I granica schodziła ku dolinie potoku Kana, na południe ku dolinie potoku, gdzie leżały te miasta[b] Efraima, które były wśród miast Manassesa, a granica Manassesa przebiegała na północ od doliny potoku, jej krańcem zaś było morze.[c] **10** Strona południowa należała do Efraima, a północna — do Manassesa, jego granicą zaś było morze;[d] i na północy sięgają do Aszera, a na wschodzie — do Issachara.

11 I Manassesowi[e] przypadły w obrębie Issachara i Aszera: Bet-Szean[f] oraz jego zależne miejscowości i Ibleam[g] oraz jego zależne miejscowości, i mieszkańcy Dor[h] oraz jego zależne miejscowości, i mieszkańcy En-Dor[i] oraz jego zależne miejscowości, i mieszkańcy Taanachu[j] oraz jego zależne miejscowości, i mieszkańcy Megiddo[k] oraz jego zależne miejscowości, trzy spośród wyżyn.

12 A synowie Manassesa nie zdołali wziąć w posiadanie tych miast,[l] lecz Kananejczycy dalej mieszkali w tej ziemi.[m] **13** I okazało się, że gdy synowie Izraela wzrośli w siłę,[n] zaczęli narzucać Kananejczykom pracę przymusową,[o] a nie wywłaszczyli ich całkowicie.[p]

14 I synowie Józefa odezwali się do Jozuego, mówiąc: „Dlaczego dałeś mi w dziedzictwo jeden los[q] i jeden dział, skoro jestem licznym ludem, ponieważ Jehowa błogosławi mi aż dotąd?”[r] **15** Na to Jozue rzekł

ROZDZ. 16

a Wj 23:29 Lb 33:55 Pwt 7:22 Joz 23:13 Sdz 1:29
b Joz 16:3
c Lb 33:52 Pwt 7:1 Sdz 3:1
d Joz 17:13 1Kl 9:21

ROZDZ. 17

e Lb 26:55 Lb 33:54 Prz 16:33
f Rdz 46:20
g Rdz 41:51 Rdz 48:18 Pwt 21:17
h Rdz 50:23 Lb 32:40
i Lb 26:29 1Kn 2:23 1Kn 7:14
j Rdz 49:24
k Pwt 3:13 Joz 13:31
l Sdz 6:11 Sdz 8:2 1Kn 7:18
m Lb 26:30
n Lb 26:31
o Lb 26:32
p Lb 26:33 Lb 36:2
q Lb 27:1
r Lb 27:2 Lb 34:17 Joz 14:1
s Lb 27:7
t Lb 27:11 Lb 36:2 Lb 36:6 Lb 36:12
u Joz 13:29
v Joz 16:6
w Joz 20:7 Joz 24:1 1Kn 6:67

szpalta 2

a Joz 16:8
b Joz 16:9
c Joz 16:3 Joz 16:8
d Lb 34:6
e 1Kn 7:29
f 1Sm 31:10 1Kl 4:12
g 2Kl 9:27
h Joz 12:23 Sdz 1:27
i 1Sm 28:7 Ps 83:10
j Joz 12:21 Sdz 5:19
k 1Kn 7:29
l Sdz 1:27
m Wj 23:29
n Sdz 1:28
o Pwt 20:16; Joz 16:10; Sdz 1:30; 2Kn 8:8; **p** Wj 23:33; Lb 33:55; Pwt 20:17; Joz 23:13; Sdz 2:23; Sdz 3:2; **q** Lb 33:54; **r** Rdz 48:19; Lb 26:34; Lb 26:37; Pwt 33:17.

do nich: „Jeśli jesteś licznym ludem, udaj się do lasu i wyrąb go sobie tam w ziemi Peryzytów[a] i Refaitów,[b] bo górzysty region[c] Efraima stał się dla ciebie za ciasny”. **16** Wtedy synowie Józefa powiedzieli: „Ten górzysty region nam nie wystarcza, a wszyscy Kananejczycy mieszkający w ziemi na tej nizinie, zarówno ci w Bet-Szean[d] oraz w jego zależnych miejscowościach, jak i ci na nizinie Jizreel,[e] mają rydwany wojenne[f] z żelaznymi kosami”. **17** Jozue rzekł więc do domu Józefa, do Efraima i Manassesa: „Jesteś licznym ludem i wielka jest twoja moc.[g] Nie powinieneś otrzymać jednego losu,[h] **18** lecz powinien ci przypaść ten górzysty region.[i] Ponieważ jest to las, musisz go wyrąbać i stanie się on krańcem twego terytorium. Bo powinieneś wypędzić Kananejczyków, chociaż mają rydwany wojenne z żelaznymi kosami i są silni”.[j]

18 Potem całe zgromadzenie synów Izraela zebrało się w Szilo[k] i przystąpili do ustawienia tam namiotu spotkania,[l] gdyż ziemia ta została przez nich podbita.[m] **2** Ale wśród synów Izraela dalej pozostawali ci, którym nie przydzielono dziedzictwa, mianowicie siedem plemion. **3** Toteż Jozue rzekł do synów Izraela: „Jak długo zamierzacie zwlekać z tym, by wejść i wziąć w posiadanie ziemię,[n] którą dał wam Jehowa, Bóg waszych praojców?[o] **4** Wybierzcie sobie po trzech mężów z każdego plemienia, a wyślę ich, by wstali i obeszli tę ziemię, i sporządzili jej mapę stosownie do swego dziedzictwa, i niech przyjdą do mnie.[p] **5** I rozdzielą ją między siebie na siedem działów.[q] Juda pozostanie na swym terytorium na południu,[r] a dom Józefa pozostanie na swym terytorium na północy.[a] **6** Wy zaś sporządźcie mapę tej ziemi z podziałem na siedem części i przynieście ją tu do mnie, a ja rzucę tu dla was losy[b] przed obliczem Jehowy, naszego Boga. **7** Lewici bowiem nie mają działu wśród was,[c] gdyż ich dziedzictwem jest kapłaństwo Jehowy;[d] a Gad i Ruben[e] oraz połowa plemienia Manassesa[f] wzięli swe dziedzictwo po wschodniej stronie Jordanu, dane im przez Mojżesza, sługę Jehowy”.[g]

8 Toteż mężowie ci wstali, żeby pójść, a tym, którzy mieli pójść sporządzić mapę tej ziemi, Jozue nakazał,[h] mówiąc: „Idźcie i obejdźcie tę ziemię, i sporządźcie jej mapę, i wróćcie do mnie, a ja tu będę ciągnął za was losy[i] przed obliczem Jehowy w Szilo”.[j] **9** Wówczas ci mężowie wyruszyli i przeszli przez tę ziemię, i sporządzili w księdze jej mapę[k] według miast w siedmiu działach. Potem przyszli do Jozuego do obozu w Szilo **10** i Jozue ciągnął za nich losy w Szilo przed obliczem Jehowy.[l] Tak Jozue rozdzielił tam ziemię synom Izraela według ich działów.[m]

11 Wtedy wylosowano[n] część przypadającą plemieniu synów Beniamina[o] według ich rodzin i ich wylosowane terytorium znajdowało się między synami Judy[p] a synami Józefa.[q] **12** A ich granica zaczynała się na północnym krańcu od Jordanu i granica ta biegła w górę ku stokowi Jerycha[r] na północy, i wznosiła się na górę w kierunku zachodnim, a jej krańcem było pustkowie Bet-Awen.[s] **13** I stamtąd granica biegła do Luz,[t] na południowy stok Luz,

ROZDZ. 17
a Wj 33:2; Ezd 9:1
b Rdz 15:20
c Joz 19:50; Joz 24:33; Sdz 7:24
d Joz 17:11; 1Kl 4:12
e Joz 19:18; Sdz 6:33
f Pwt 20:1; Sdz 1:19; Sdz 4:3; Prz 21:31
g Rdz 49:24
h Joz 17:14
i Lb 33:53; Joz 20:7; Sdz 4:5
j Pwt 20:1; Pwt 31:6; Joz 13:6; Ps 27:1; Rz 8:31; Heb 13:6

ROZDZ. 18
k Joz 19:51; Joz 21:2; Joz 22:9; Sdz 21:19
l 1Sm 1:3; 1Sm 4:3; Ps 78:60; Jer 7:12
m Lb 14:8; Pwt 7:22; Pwt 33:29; Joz 13:2; Dz 7:45
n Lb 33:53; Pwt 20:16
o Lb 33:55; Sdz 18:9; Prz 10:4
p Lb 27:20; Lb 34:17
q Lb 34:13; Joz 19:51
r Joz 15:1

szpalta 2
a Joz 16:1; Joz 16:4
b Lb 26:55; Lb 33:54; Joz 14:2; Prz 16:33; Dz 13:19
c Lb 18:20; Joz 13:33
d Pwt 10:9; Pwt 18:1
e Pwt 3:12
f Pwt 3:13
g Pwt 4:47
h Lb 27:21
i Joz 19:51
j Sdz 21:19
k Joz 18:4
l Prz 16:33
m Lb 33:54; Dz 13:19
n Lb 26:55
o Pwt 33:12

p Joz 15:1; q Joz 16:1; r Joz 2:1; Joz 3:16; Joz 6:1; s Joz 7:2; t Joz 16:2.

czyli Betel;[a] i granica schodziła do Atarot-Addar[b] na górze, która jest na południe od Bet-Choron Dolnego.[c] **14** Granica ta została wytyczona i zawracała po stronie zachodniej na południe od góry, która znajduje się naprzeciw Bet-Choron na południu; i jej krańcem było Kiriat-Baal, czyli Kiriat-Jearim,[d] miasto synów Judy. Jest to strona zachodnia.

15 A strona południowa była od krańca Kiriat-Jearim i granica biegła na zachód, i biegła do źródła wód Neftoach.[e] **16** I granica schodziła na skraj góry znajdującej się naprzeciw doliny syna Hinnoma,[f] na nizinie Refaim[g] na północy, i schodziła do Doliny Hinnoma, ku stokowi Jebusyty[h] na południu, i schodziła do En-Rogel.[i] **17** I została wytyczona na północ, i biegła do En-Szemesz, i biegła do Gelilot, które znajduje się przed stokiem Adummim;[j] i schodziła ku kamieniowi[k] Bohana,[l] syna Rubena. **18** I przechodziła ku północnemu stokowi naprzeciw Araby, i schodziła do Araby. **19** I granica przechodziła ku północnemu stokowi Bet-Chogla,[m] a kraniec jej (granicy) był przy północnej zatoce Morza Słonego,[n] u południowego krańca Jordanu. Była to granica południowa. **20** A Jordan stanowił granicę od strony wschodniej. To było dziedzictwo synów Beniamina według ich rodzin, w obrębie jego granic.

21 A miastami plemienia synów Beniamina według ich rodzin były: Jerycho[o] i Bet-Chogla, i Emek-Kecic, **22** i Bet-Araba,[p] i Cemaraim, i Betel,[q] **23** i Awwim, i Para, i Ofra,[r] **24** i Kefar-Ammoni, i Ofni, i Geba;[s] dwanaście miast oraz ich osady.

25 Gibeon[t] i Rama, i Beerot, **26** i Micpe,[u] i Kefira,[v] i Moca, **27** i Rekem, i Jirpeel, i Tarala, **28** i Cela,[a] Ha-Elef i Jebus, czyli Jerozolima,[b] Gibea[c] i Kiriat; czternaście miast oraz ich osady.

Oto dziedzictwo synów Beniamina według ich rodzin.[d]

19 Potem wylosowano drugą część,[e] przypadającą Symeonowi, plemieniu synów Symeona[f] według ich rodzin. A ich dziedzictwo przypadło pośród dziedzictwa synów Judy.[g] **2** A jako ich dziedzictwo przypadły im: Beer-Szeba[h] wraz z Szebą i Molada,[i] **3** i Chacar-Szual,[j] i Bala, i Ecem,[k] **4** i Eltolad,[l] i Betul, i Chorma, **5** i Ciklag,[m] i Bet-Markabot, i Chacar-Susa,[n] **6** i Bet-Lebaot,[o] i Szaruchen; trzynaście miast oraz ich osady. **7** Ain,[p] Rimmon[q] i Eter, i Aszan;[r] cztery miasta oraz ich osady, **8** a także wszystkie osady, które były wokół tych miast aż po Balalat-Beer,[s] Ramę[t] na południu. Oto dziedzictwo plemienia synów Symeona według ich rodzin. **9** Dziedzictwo synów Symeona było z działu synów Judy, gdyż część przypadająca synom Judy była dla nich zbyt duża.[u] Toteż synowie Symeona otrzymali posiadłość pośród ich dziedzictwa.[v]

10 Następnie wylosowano trzecią część,[w] przypadającą synom Zebulona[x] według ich rodzin, a granica ich dziedzictwa sięgała aż po Sarid. **11** A ich granica wznosiła się na zachód ku Mareal i sięgała Dabbeszetu, i sięgała doliny potoku znajdującej się naprzeciw Jokneamu.[y] **12** I zawracała od Saridu na wschód, ku wschodowi słońca, do granicy Kislot-Tabor, i ciągnęła się do Daberat,[z] i wznosiła się do Jafii. **13** A stamtąd przebie-

ROZDZ. 18

a Rdz 28:19
b Joz 16:5
c Joz 10:11 Joz 16:3 Joz 21:22
d Joz 15:9 Joz 15:60 2Sm 6:2 1Kn 13:6
e Joz 15:9
f Joz 15:8 2Kn 28:3 Jer 7:31 Jer 19:2 Mt 5:22
g Pwt 2:11 2Sm 5:18 Iz 17:5
h Joz 15:63 Sdz 1:8 Sdz 19:10
i Joz 15:7 1Kl 1:9
j Joz 15:7
k Pwt 19:14
l Joz 15:6
m Joz 15:6
n Lb 34:12 Pwt 3:17
o Joz 6:21 Joz 6:24
p Joz 15:6
q Rdz 12:8 Joz 8:17 1Kl 12:29
r 1Sm 13:17
s Joz 21:17 Ezd 2:26
t Joz 9:17 1Kl 3:4
u Sdz 20:3
v Ezd 2:25

szpalta 2

a 2Sm 21:14
b Joz 15:8 Sdz 19:10 1Kn 11:4 2Kn 3:1
c Sdz 19:12 1Sm 10:26
d Lb 26:54 Lb 33:54

ROZDZ. 19

e Lb 26:56 Joz 18:6
f Rdz 46:10
g Rdz 49:7
h Rdz 21:31 Rdz 26:33 Joz 15:28
i Joz 15:26 Neh 11:26
j Joz 15:28 1Kn 4:28
k Joz 15:29
l Joz 15:30 1Kn 4:29
m Joz 15:31 1Sm 27:6 1Sm 30:1 1Kn 4:30
n 1Kn 4:31

o Joz 15:32; **p** 1Kn 4:32; **q** Neh 11:29; **r** Joz 15:42; 1Kn 4:32; 1Kn 6:59; **s** 1Kn 4:33; **t** 1Sm 30:27; **u** Lb 33:54; **v** Sdz 1:3; **w** Joz 18:6; **x** Rdz 49:13; Pwt 33:18; **y** Joz 12:22; **z** Joz 21:28; 1Kn 6:72.

gała na wschód, ku wschodowi słońca, do Gat-Chefer,[a] do Et-Kacin i ciągnęła się do Rimmonu, i była wytyczona do Nei. **14** I granica obiegała je po stronie północnej do Channatonu, a jej krańce leżały w dolinie Jiftach-El, **15** jak również Kattat, i Nahalal, i Szimron,[b] i Idała, i Betlejem;[c] dwanaście miast oraz ich osady. **16** Oto dziedzictwo[d] synów Zebulona według ich rodzin.[e] To były miasta oraz ich osady.

17 Wylosowano też czwartą część, przypadającą Issacharowi,[f] synom Issachara według ich rodzin. **18** A ich granica sięgała do Jizreel[g] i Kesulot, i Szunem,[h] **19** i Chafaraim, i Szion, i Anacharat, **20** i Rabbit, i Kiszion, i Ebec, **21** i Remet, i En-Gannim,[i] i En-Chadda, i Bet-Paccec. **22** I ta granica sięgała do Taboru[j] i Szachacimy, i Bet-Szemesz, a krańce ich granicy były nad Jordanem; szesnaście miast oraz ich osady. **23** Oto dziedzictwo plemienia synów Issachara według ich rodzin[k] — miasta oraz ich osady.

24 Potem wylosowano piątą część,[l] przypadającą plemieniu synów Aszera[m] według ich rodzin. **25** A ich granicą było: Chelkat[n] i Chali, i Beten, i Achszaf,[o] **26** i Alammelech, i Amad, i Miszal.[p] I sięgała na zachód po Karmel[q] i Szichor-Libnat, **27** i wracała ku wschodowi słońca do Bet-Dagon, i sięgała Zebulona[r] oraz doliny Jiftach-El na północy, do Bet-Emek i Nejel, i biegła do Kabulu po lewej stronie **28** i do Ebronu, i Rechobu, i Chammonu, i Kany — aż do ludnego Sydonu.[s] **29** I granica wracała do Ramy aż po warowne miasto Tyr.[t] I granica wracała do Chosy, a jej krańcami było morze w regionie Achzibu[u] **30** i Umma, i Afek,[a] i Rechob;[b] dwadzieścia dwa miasta oraz ich osady. **31** Oto dziedzictwo plemienia synów Aszera według ich rodzin.[c] To były miasta oraz ich osady.

32 Wylosowano też szóstą część,[d] przypadającą synom Naftalego,[e] synom Naftalego według ich rodzin. **33** A ich granica biegła od Chelefu, od wielkiego drzewa w Caanannim,[f] i przez Adami-Nekeb, i Jabneel aż do Lakkum; i jej krańce były nad Jordanem. **34** I granica wracała na zachód do Aznot-Tabor, i biegła stamtąd do Chukkoku, i sięgała do Zebulona[g] na południu, a do Aszera[h] sięgała na zachodzie, do Judy[i] zaś nad Jordanem — ku wschodowi słońca. **35** A warownymi miastami były: Ciddim, Cer i Chammat,[j] Rakkat i Kinneret,[k] **36** i Adama, i Rama, i Chacor,[l] **37** i Kedesz,[m] i Edrei, i En-Chacor, **38** i Jireon, i Migdal-El, Chorem i Bet-Anat, i Bet-Szemesz;[n] dziewiętnaście miast oraz ich osady. **39** Oto dziedzictwo[o] plemienia synów Naftalego według ich rodzin[p] — miasta oraz ich osady.

40 Dla plemienia synów Dana[q] według ich rodzin wylosowano siódmą część.[r] **41** I granica ich dziedzictwa przebiegała przez Corę[s] i Esztaol, i Ir-Szemesz, **42** i Szaalabbin,[t] i Ajjalon,[u] i Itlę, **43** i Elon, i Timnę,[v] i Ekron,[w] **44** i Elteke, i Gibbeton,[x] i Baalat,[y] **45** i Jehud, i Bene-Berak, i Gat-Rimmon,[z] **46** i Me-Hajjarkon, i Rakkon, na granicy naprzeciw Joppy.[a] **47** A terytorium synów Dana było dla nich za ciasne.[b] I synowie Dana, wyruszywszy, toczyli

ROZDZ. 19

a 2Kl 14:25
b Joz 11:1 Joz 12:20
c Sdz 12:8
d Lb 26:55
e Lb 26:27
f Rdz 49:14 Lb 33:54 Pwt 33:18
g Joz 17:16 Sdz 6:33 1Kl 21:1
h 1Sm 28:4 1Kl 1:3 1Kl 2:17 2Kl 4:8
i Joz 21:29
j Sdz 4:6 Jer 46:18
k Lb 26:25
l Lb 26:55 Joz 18:6
m Rdz 49:20 Pwt 33:24 Łk 2:36
n Joz 21:31 1Kn 6:75
o Joz 11:1 Joz 12:20
p Joz 21:30 1Kn 6:74
q 1Kl 18:19 2Kl 2:25 Iz 35:2 Jer 46:18
r Joz 19:10
s Rdz 10:15 Joz 11:8 Sdz 1:31 Mt 11:21
t 2Sm 5:11 Iz 23:17 Dz 12:20
u Sdz 1:31

szpalta 2

a Sdz 1:31
b Joz 21:31 1Kn 6:75
c Lb 26:47
d Lb 26:55 Joz 18:6
e Pwt 33:23
f Sdz 4:11
g Joz 19:10
h Joz 19:24
i Joz 13:30 1Kn 2:22
j Joz 21:32
k Pwt 3:17
l Joz 11:1 Joz 11:10 Sdz 4:2 1Sm 12:9
m Joz 20:7
n Sdz 1:33
o Lb 26:54
p Lb 26:50
q Rdz 49:17 Pwt 33:22
r Joz 18:6
s Joz 15:33 Sdz 13:2 2Kn 11:10

t Sdz 1:35; 1Kl 4:9; u Joz 10:12; Joz 21:24; v Joz 15:10; Sdz 14:1; w Joz 15:45; x Joz 21:23; y 1Kl 9:18; z Joz 21:24; a Jon 1:3; Dz 9:36; Dz 10:8; b Lb 26:54; Lb 33:54.

wojnę przeciw Leszem,[a] i zdobyli je, i pobili ostrzem miecza. I wzięli je w posiadanie, i zamieszkali w nim, i zaczęli Leszem nazywać Dan, według imienia Dana, swego praojca.[b] **48** Oto dziedzictwo plemienia synów Dana według ich rodzin. To były miasta oraz ich osady.

49 Tak zakończyli dzielenie tej ziemi jako posiadłości według jej terytoriów. Potem synowie Izraela dali pośród siebie dziedzictwo Jozuemu, synowi Nuna. **50** Na rozkaz Jehowy dali mu miasto, o które prosił,[c] mianowicie Timnat-Serach[d] w górzystym regionie Efraima; i zaczął odbudowywać to miasto i w nim zamieszkał.

51 Oto dziedzictwa, które kapłan Eleazar i Jozue, syn Nuna, i mężowie będący głowami domów patriarchalnych plemion synów Izraela przydzielili[e] na własność przez losowanie w Szilo[f] przed obliczem Jehowy, u wejścia do namiotu spotkania.[g] Tak dokończyli podziału tej ziemi.

20 Potem Jehowa rzekł do Jozuego, mówiąc: **2** „Powiedz do synów Izraela, mówiąc: ‚Wyznaczcie sobie miasta schronienia,[h] o których mówiłem wam przez Mojżesza, **3** żeby zabójca,[i] który niechcący, nieumyślnie ugodzi śmiertelnie jakąś duszę, mógł tam uciec; i będą wam służyć za schronienie przed mścicielem krwi.[j] **4** I ma uciec[k] do jednego z tych miast i stanąć u wejścia do bramy[l] miasta, i powiedzieć swe słowa do uszu starszych[m] tego miasta; a oni przyjmą go do siebie do miasta i wyznaczą mu miejsce, i będzie z nimi mieszkał. **5** A gdyby go ścigał mściciel krwi, nie mają wydać tego zabójcy w jego rękę;[n] bo nieumyślnie ugodził śmiertelnie swego bliźniego, przedtem zaś nie żywił do niego nienawiści.[a] **6** I będzie mieszkał w tym mieście, dopóki nie stanie przed zgromadzeniem na sąd,[b] aż do śmierci arcykapłana,[c] który będzie w owych dniach. Wtedy zabójca może wrócić[d] i wejdzie do swego miasta i do swego domu, do miasta, z którego uciekł’”.

7 Toteż status miejsca uświęconego otrzymały: Kedesz[e] w Galilei, w górzystym regionie Naftalego, i Szechem[f] w górzystym regionie Efraima, i Kiriat-Arba,[g] czyli Hebron, w górzystym regionie Judy. **8** A w regionie nadjordańskim, w pobliżu Jerycha, na wschodzie, otrzymały go: Becer[h] na pustkowiu, na płaskowyżu plemienia Rubena,[i] i Ramot[j] w Gileadzie z plemienia Gada, i Golan[k] w Baszanie z plemienia Manassesa.

9 Te miasta wyznaczono dla wszystkich synów Izraela i dla osiadłego przybysza, który przebywa pośród nich jako przybysz, żeby mógł tam uciec każdy, kto nieumyślnie ugodził śmiertelnie[l] jakąś duszę, aby nie umarł z ręki mściciela krwi, dopóki nie stanie przed zgromadzeniem.[m]

21 Mężowie będący głowami lewickich domów patriarchalnych podeszli teraz do kapłana Eleazara[n] i do Jozuego,[o] syna Nuna, oraz do tych, którzy byli głowami domów patriarchalnych plemion synów Izraela, **2** i odezwali się do nich w Szilo[p] w ziemi Kanaan, mówiąc: „Jehowa nakazał za pośrednictwem Mojżesza, by dano nam miasta do zamieszkania, a także pastwiska dla naszych zwierząt domowych”.[q] **3** Toteż synowie Izraela na rozkaz Jehowy

ROZDZ. 19
a Sdz 18:7
b Sdz 18:29
c Ps 21:2 Ps 37:4
d Joz 24:30 Sdz 2:9
e Lb 34:17 Joz 14:1
f Joz 18:1 Sdz 21:19 1Sm 1:3 Jer 7:12
g Joz 18:8

ROZDZ. 20
h Wj 21:13 Lb 35:6 Lb 35:14 Pwt 4:41
i Lb 35:15
j Rdz 9:6 Wj 21:23 Lb 35:27
k Pwt 19:3
l Pwt 16:18 Pwt 22:15 Rut 4:1 Hi 29:7 Prz 31:23
m Pwt 17:8
n Lb 35:25 Pwt 19:10

szpalta 2
a Kpł 19:17 Lb 35:22 Pwt 19:6
b Lb 35:12 Lb 35:24
c Lb 35:25 Heb 7:23
d Lb 35:28
e Joz 21:32 2Kl 15:29
f Rdz 33:18 Joz 21:21 2Kn 10:1
g Joz 14:15 Joz 21:13
h Pwt 4:43 Joz 21:36 1Kn 6:78
i Pwt 4:43
j Joz 21:38 1Kl 22:3 2Kl 8:28 1Kn 6:80
k Pwt 4:43 Joz 21:27 1Kn 6:71
l Lb 35:11 Lb 35:15
m Lb 35:12 Lb 35:24 Pwt 21:5

ROZDZ. 21
n Lb 34:17 Joz 14:1
o Joz 17:4
p Joz 18:1

q Kpł 25:34; Lb 35:2; Lb 35:4; Joz 14:4; 1Kn 6:64.

dali Lewitom[a] te miasta oraz ich pastwiska ze swego dziedzictwa.[b]

4 Wtedy wylosowano część dla rodzin Kehatytów[c] — i synom kapłana Aarona, spośród Lewitów, przypadło przez losowanie trzynaście miast od plemienia Judy[d] i od plemienia Symeonitów,[e] i od plemienia Beniamina.[f]

5 A pozostałym synom Kehata[g] dano przez losowanie dziesięć miast od rodzin z plemienia Efraima[h] i od plemienia Dana[i] oraz od połowy plemienia Manassesa.[j]

6 A synom Gerszona[k] przypadło przez losowanie trzynaście miast od rodzin z plemienia Issachara[l] i od plemienia Aszera,[m] i od plemienia Naftalego,[n] i od połowy plemienia Manassesa w Baszanie.[o]

7 Synom Merariego[p] według ich rodzin przypadło dwanaście miast od plemienia Rubena[q] i od plemienia Gada,[r] i od plemienia Zebulona.[s]

8 Synowie Izraela dali więc Lewitom przez losowanie[t] te miasta oraz ich pastwiska,[u] tak jak Jehowa nakazał za pośrednictwem Mojżesza.[v]

9 Toteż od plemienia synów Judy i od plemienia synów Symeona dali te miasta, które wymieniono z nazwy,[w] **10** i przypadły synom Aarona z rodzin Kehatytów, spośród synów Lewiego, gdyż im przypadł pierwszy los.[x] **11** Dali im więc Kiriat-Arbę[y] (ów Arba był ojcem Anaka),[z] czyli Hebron,[a] w górzystym regionie Judy,[b] jak również jego pastwisko ze wszystkich stron; **12** a pole tego miasta oraz jego osady dali Kalebowi, synowi Jefunnego, jako jego posiadłość.[c]

13 A synom kapłana Aarona dali miasto schronienia[d] dla zabójcy,[e] mianowicie Hebron[f] oraz jego pastwisko, także Libnę[g] oraz jej pastwisko, **14** i Jattir[a] oraz jego pastwisko, i Esztemoa[b] oraz jego pastwisko, **15** i Cholon[c] oraz jego pastwisko, i Debir[d] oraz jego pastwisko, **16** i Ain[e] oraz jego pastwisko, i Juttę[f] oraz jej pastwisko, Bet-Szemesz[g] oraz jego pastwisko — dziewięć miast od tych dwóch plemion.

17 A od plemienia Beniamina: Gibeon[h] oraz jego pastwisko, Gebę[i] oraz jej pastwisko, **18** Anatot[j] oraz jego pastwisko i Almon[k] oraz jego pastwisko — cztery miasta.

19 Wszystkich miast synów Aarona,[l] kapłanów — trzynaście miast, a także ich pastwiska.[m]

20 A rodzinom synów Kehata, Lewitom, którzy pozostali z synów Kehata, przypadły według ich losu miasta od plemienia Efraima.[n] **21** Dano im więc miasto schronienia[o] dla zabójcy,[p] mianowicie Szechem,[q] oraz jego pastwisko[r] w górzystym regionie Efraima i Gezer[s] oraz jego pastwisko, **22** i Kibcaim[t] oraz jego pastwisko, i Bet-Choron[u] oraz jego pastwisko — cztery miasta.

23 A od plemienia Dana: Elteke oraz jego pastwisko, Gibbeton[v] oraz jego pastwisko, **24** Ajjalon[w] oraz jego pastwisko, Gat-Rimmon[x] oraz jego pastwisko — cztery miasta.

25 A od połowy plemienia Manassesa: Taanach[y] oraz jego pastwisko i Gat-Rimmon oraz jego pastwisko — dwa miasta.

26 Wszystkich miast razem z ich pastwiskami, które należały do rodzin pozostałych synów Kehata, było dziesięć.

---

j 1Kl 2:26; Iz 10:30; Jer 1:1; **k** 1Kn 6:60; **l** Wj 6:23; Wj 6:25; Lb 3:4; **m** Kpł 25:34; Lb 35:4; **n** 1Kn 6:66; **o** Lb 35:11; **p** Lb 35:15; Joz 20:3; **q** Joz 20:7; Sdz 9:1; 1Kl 12:1; **r** Kpł 25:34; Lb 35:4; **s** Joz 16:10; Sdz 1:29; 1Kl 9:15; 1Kn 6:67; **t** 1Kn 6:68; **u** Joz 16:3; Joz 18:13; **v** Joz 19:44; **w** Joz 10:12; Joz 19:42; Sdz 1:35; 1Kn 8:13; 2Kn 28:18; **x** Joz 19:45; 1Kn 6:69; **y** Joz 17:11; Sdz 5:19.

ROZDZ. 21

a Rdz 49:7 Pwt 33:8
b Lb 35:8
c Rdz 46:11 Lb 3:27 Lb 3:28 Lb 3:31
d Joz 15:1 1Kn 6:55
e Joz 19:1
f Joz 18:11 1Kn 6:60
g 1Kn 6:61
h Joz 16:5 1Kn 6:66
i Joz 19:40
j Joz 17:1 1Kn 6:70
k Wj 6:17 Lb 3:22 1Kn 6:62
l Joz 19:17
m Joz 19:24
n Joz 19:32
o Lb 32:33
p Wj 6:19 Lb 3:20 1Kn 6:63
q Joz 13:15
r Joz 13:24
s Joz 19:10
t Prz 16:33
u Lb 35:5
v Lb 35:2
w 1Kn 6:65
x Joz 21:4
y Rdz 23:2 Rdz 35:27 Joz 15:13 Sdz 1:10
z Joz 14:15
a 2Sm 2:1 2Sm 15:10
b Joz 20:7
c Joz 15:13 Sdz 1:20 1Kn 6:56
d Lb 35:6
e Lb 35:15 Joz 20:3 1Kn 6:57
f Joz 15:54
g Joz 10:29 Joz 15:42 Iz 37:8

SZPALTA 2

a Joz 15:48 1Sm 30:27
b Joz 15:50
c Joz 15:51 1Kn 6:58
d Joz 15:49
e Joz 15:42 Joz 19:7 1Kn 6:59
f Joz 15:55
g Joz 15:10 1Sm 6:9
h Joz 9:3 Joz 18:25
i Joz 18:24

27 A synom Gerszona[a] z rodzin Lewitów przypadło od połowy plemienia Manassesa[b] miasto schronienia dla zabójcy, mianowicie Golan[c] w Baszanie, oraz jego pastwisko i Beesztera[d] oraz jej pastwisko – dwa miasta.

28 A od plemienia Issachara:[e] Kiszion[f] oraz jego pastwisko, Daberat[g] oraz jego pastwisko, **29** Jarmut[h] oraz jego pastwisko, En-Gannim[i] oraz jego pastwisko – cztery miasta.

30 A od plemienia Aszera:[j] Miszal[k] oraz jego pastwisko, Abdon[l] oraz jego pastwisko, **31** Chelkat[m] oraz jego pastwisko i Rechob[n] oraz jego pastwisko – cztery miasta.

32 A od plemienia Naftalego:[o] miasto schronienia[p] dla zabójcy,[q] mianowicie Kedesz[r] w Galilei, oraz jego pastwisko i Chammot-Dor[s] oraz jego pastwisko, i Kartan oraz jego pastwisko – trzy miasta.

33 Wszystkich miast Gerszonitów według ich rodzin – trzynaście miast oraz ich pastwiska.

34 A rodziny synów Merariego,[t] pozostałych Lewitów, miały od plemienia Zebulona:[u] Jokneam[v] oraz jego pastwisko, Kartę oraz jej pastwisko, **35** Dimnę[w] oraz jej pastwisko, Nahalal[x] oraz jego pastwisko – cztery miasta.

36 A od plemienia Rubena:[y] Becer[z] oraz jego pastwisko i Jahac[a] oraz jego pastwisko, **37** Kedemot[b] oraz jego pastwisko i Mefaat[c] oraz jego pastwisko – cztery miasta.

38 A od plemienia Gada:[d] miasto schronienia dla zabójcy, mianowicie Ramot w Gileadzie,[e] oraz jego pastwisko i Machanaim[f] oraz jego pastwisko, **39** Cheszbon[g] oraz jego pastwisko, Jazer[h] oraz jego pastwisko; wszystkich miast było cztery.

ROZDZ. 21

a Joz 21:6
b Joz 13:29
c Joz 20:8
d 1Kn 6:71
e Joz 19:17
f Joz 19:20
g Joz 19:12
1Kn 6:72
h Joz 19:21
1Kn 6:73
i Joz 19:21
j Joz 19:24
k Joz 19:26
l 1Kn 6:74
m Joz 19:25
n Joz 19:28
Sdz 1:31
1Kn 6:75
o Joz 19:32
p Lb 35:14
q Lb 35:15
r Joz 19:37
Joz 20:7
s Joz 19:35
t Joz 21:7
1Kn 6:77
u Joz 19:10
v Joz 12:22
Joz 19:11
w Joz 19:13
1Kn 6:77
x Sdz 1:30
y Joz 13:15
z Pwt 4:43
Joz 20:8
1Kn 6:78
a Joz 13:18
b Pwt 2:26
Joz 13:18
c 1Kn 6:79
d Joz 13:24
e Pwt 4:43
Joz 20:8
1Kl 22:3
1Kn 6:80
f Rdz 32:2
2Sm 2:8
g Lb 21:26
Lb 32:37
Joz 13:17
1Kn 6:81
h Lb 32:1
Joz 13:25
Iz 16:8
Jer 48:32

szpalta 2

a 1Kn 6:63
b Lb 35:7
c Lb 35:5
d Lb 35:5
e Rdz 13:15
Rdz 15:18
Rdz 26:3
Rdz 28:4
f Wj 23:30
Ps 44:3
g Wj 33:14
Joz 1:13
Joz 11:23
Joz 22:4
Prz 16:7

40 Wszystkich miast, które przydzielono losem synom Merariego[a] według ich rodzin, pozostałych z rodzin Lewitów, było dwanaście miast.

41 Wszystkich miast Lewitów pośród posiadłości synów Izraela było czterdzieści osiem miast[b] razem z ich pastwiskami.[c] **42** Każde z tych miast było miastem otoczonym terenem pastwiskowym – tak było ze wszystkimi tymi miastami.[d]

43 Jehowa dał więc Izraelowi całą ziemię, którą przysiągł dać ich praojcom;[e] i zaczęli brać ją w posiadanie[f] i w niej mieszkać. **44** Ponadto Jehowa zapewnił im zewsząd odpoczynek,[g] zgodnie ze wszystkim, co przysiągł[h] ich praojcom, i żaden ze wszystkich ich nieprzyjaciół nie ostał się przed nimi.[i] Wszystkich ich nieprzyjaciół Jehowa wydał w ich rękę.[j] **45** Nie zawiodła żadna obietnica ze wszystkich dobrych obietnic, które Jehowa złożył domowi Izraela; wszystkie się spełniły.[k]

22 W owym czasie Jozue zwołał Rubenitów i Gadytów oraz połowę plemienia Manassesa[l] **2** i przemówił do nich: „Wyście zachowywali wszystko, co Mojżesz, sługa Jehowy, wam nakazał,[m] i byliście posłuszni memu głosowi we wszystkim, co wam nakazałem.[n] **3** Nie opuściliście swych braci przez tak wiele dni[o] aż po dziś dzień i wywiązywaliście się z obowiązku wynikającego z przykazania Jehowy, waszego Boga.[p] **4** A teraz Jehowa, wasz Bóg, zapewnił waszym braciom odpoczynek, tak jak im obiecał.[q] Wróćcie więc i idźcie do swych namiotów w ziemi waszej posiadłości, któ-

h Pwt 12:10; Pwt 25:19; **i** Pwt 28:7; **j** Pwt 7:24; Pwt 31:3; **k** Joz 23:14; 1Sm 15:29; 1Kl 8:56; Heb 6:18; **ROZDZ. 22** **1** Lb 32:33; **m** Lb 32:20; Pwt 3:18; **n** Joz 1:16; **o** Joz 11:18; **p** Lb 32:27; **q** Joz 21:44.

rą Mojżesz, sługa Jehowy, dał wam po drugiej stronie Jordanu.[a] **5** Tylko bardzo pilnie starajcie się wprowadzać w czyn przykazanie[b] i prawo, które wam nakazał Mojżesz, sługa Jehowy, miłując Jehowę, waszego Boga,[c] i chodząc wszystkimi jego drogami,[d] i przestrzegając jego przykazań,[e] i lgnąc do niego,[f] i służąc[g] mu całym swym sercem[h] i całą swą duszą".[i]

6 Wówczas Jozue ich pobłogosławił[j] i odesłał ich, by poszli do swoich namiotów. **7** I połowie plemienia Manassesa dał Mojżesz dar w Baszanie,[k] a drugiej jego połowie dał Jozue dar u ich braci po zachodniej stronie Jordanu.[l] A odsyłając ich do namiotów, Jozue ich pobłogosławił. **8** I odezwał się do nich: „Wracajcie do swych namiotów z wielkim bogactwem i licznymi stadami, ze srebrem i złotem, i miedzią, i żelazem, i szatami w bardzo wielkiej ilości.[m] Podzielcie się ze swymi braćmi łupem[n] zdobytym na waszych nieprzyjaciołach".

9 Potem wrócili synowie Rubena i synowie Gada oraz połowa plemienia Manassesa i odeszli od innych synów Izraela z Szilo, które jest w ziemi Kanaan, by pójść do ziemi Gilead,[o] do ziemi swej posiadłości, w której przedtem się osiedlili na rozkaz Jehowy, dany za pośrednictwem Mojżesza.[p] **10** Gdy synowie Rubena i synowie Gada oraz połowa plemienia Manassesa przybyli w regiony nadjordańskie znajdujące się w ziemi Kanaan, zbudowali tam ołtarz nad Jordanem, ołtarz[q] bardzo okazały. **11** Później inni synowie Izraela usłyszeli,[r] jak mówiono: „Oto synowie Rubena i synowie Gada oraz połowa plemienia Manassesa zbudowali ołtarz na granicy ziemi Kanaan w regionach Jordanu po stronie należącej do synów Izraela". **12** Gdy synowie Izraela to usłyszeli, całe zgromadzenie synów Izraela[a] zebrało się w Szilo,[b] by podjąć przeciwko nim działania wojenne.[c]

13 Wtedy do synów Rubena i synów Gada oraz do połowy plemienia Manassesa w ziemi Gilead synowie Izraela posłali[d] Pinechasa,[e] syna kapłana Eleazara, **14** z nim zaś dziesięciu naczelników, po jednym naczelniku z każdego domu patriarchalnego wszystkich plemion Izraela, a każdy z nich był głową domu patriarchalnego tysięcy Izraela.[f] **15** Po jakimś czasie przyszli oni do synów Rubena i synów Gada oraz do połowy plemienia Manassesa w ziemi Gilead i odezwali się do nich,[g] mówiąc:

16 „Tak powiedziało całe zgromadzenie Jehowy:[h] ‚Co znaczy ten akt niewierności,[i] której się dopuściliście przeciwko Bogu Izraela, odwracając się[j] dzisiaj od podążania za Jehową przez zbudowanie sobie ołtarza,[k] by się dzisiaj zbuntować przeciw Jehowie? **17** Czy za małe było dla nas przewinienie z Peoru,[l] z którego się nie oczyściliśmy aż do dnia dzisiejszego, chociaż na zgromadzenie Jehowy spadła plaga?'[m] **18** A wy chcielibyście się dziś odwrócić od podążania za Jehową; i jeśli wy dzisiaj zbuntujecie się przeciw Jehowie, to on jutro oburzy się na całe zgromadzenie Izraela.[n] **19** Jeśli istotnie ziemia waszej posiadłości jest nieczysta,[o] przeprawcie się do ziemi posiadłości Jehowy,[p] gdzie znajduje się przybytek Jehowy,[q] i osiedlcie się pośród nas; a nie buntujcie się przeciw Jehowie i nie czyńcie z nas

ROZDZ. 22

a Lb 32:33 Pwt 29:8 Joz 13:8

b Pwt 5:1 Pwt 6:6 Pwt 12:32 2Kl 21:8

c Wj 20:6 Pwt 6:5 Pwt 11:1 Mt 22:37

d Pwt 8:6 Pwt 10:12 1Ts 2:12

e Pwt 11:22 Pwt 13:4 1Jn 5:3

f Pwt 4:4 Pwt 10:20 Joz 23:8

g Pwt 6:13 Joz 24:15 Łk 4:8

h 1Sm 12:20

i Pwt 4:29 Pwt 6:5 Pwt 11:13 Mk 12:30

j Wj 39:43 Joz 14:13 2Sm 6:18

k Joz 13:30

l Joz 17:5

m Pwt 28:8 Prz 10:22

n Lb 31:27 1Sm 30:24 Ps 68:12

o Lb 32:1 Pwt 3:15 Joz 13:25 Ps 60:7

p Lb 32:33 Pwt 3:12

q Joz 22:28

r Pwt 13:12

szpalta 2

a Sdz 20:1

b Joz 18:1 Joz 19:51

c Prz 14:15

d Pwt 13:14

e Wj 6:25 Lb 25:11 Sdz 20:28

f Lb 1:16 Pwt 1:13 Joz 14:1 Joz 22:21

g Pwt 13:14 Prz 18:13 Jak 1:19

h Joz 22:12

i Joz 22:11

j Pwt 12:13

k Kpl 17:9 Pwt 12:11 Pwt 12:14 Pwt 12:27

l Lb 25:2 Lb 25:3 Pwt 4:3

m Lb 25:9

n Lb 16:22; Joz 7:1; 1Kn 21:14; **o** Kpl 18:25; **p** Lb 34:2; Joz 1:11; **q** Joz 18:1.

buntowników przez to, że sobie budujecie jeszcze jakiś ołtarz oprócz ołtarza Jehowy, naszego Boga.[a] **20** Czyż to nie Achan,[b] syn Zeracha, dopuścił się niewierności w związku z rzeczą przeznaczoną na zagładę i czyż nie doszło do oburzenia na całe zgromadzenie Izraela? I nie on jeden zginął za to jego przewinienie'".[d]

21 Na to synowie Rubena i synowie Gada oraz połowa plemienia Manassesa odpowiedzieli,[e] mówiąc do mężów będących głowami tysięcy Izraela:[f] **22** „Boski,[g] Bóg,[h] Jehowa, Boski, Bóg, Jehowa[i] — on wie[j] i Izrael też się dowie.[k] Jeśli to bunt[l] i jeśli to niewierność wobec Jehowy,[m] nie oszczędź nas dzisiaj. **23** Czy zbudowaliśmy sobie ołtarz, by się odwrócić od podążania za Jehową, i czy jest on do składania na nim całopaleń i ofiar zbożowych,[n] i czy jest on do składania na nim ofiar współuczestnictwa — sam Jehowa to stwierdzi;[o] **24** czyż raczej nie uczyniliśmy tego w trosce o coś innego, mówiąc: ‚W którymś z przyszłych dni wasi synowie powiedzą do naszych synów: „Cóż wam do Jehowy, Boga Izraela? **25** I jest granica, którą Jehowa ustanowił między nami a wami, synami Rubena i synami Gada, mianowicie Jordan. Nie macie żadnego działu w Jehowie".[p] I wasi synowie doprowadzą do tego, że nasi synowie przestaną się bać Jehowy'.[q]

26 „Dlatego powiedzieliśmy: ‚Nuże, przystąpmy do działania we własnym interesie, by zbudować ołtarz — nie na całopalenie ani na ofiarę, **27** lecz żeby był świadkiem między nami[r] a wami i naszymi pokoleniami po nas, że będziemy pełnić służbę dla Jehowy przed jego obliczem naszymi całopaleniami i naszymi ofiarami, i naszymi ofiarami współuczestnictwa,[a] by któregoś dnia w przyszłości wasi synowie nie powiedzieli do naszych synów: „Nie macie żadnego działu w Jehowie"'. **28** Rzekliśmy więc: ‚A gdyby któregoś dnia w przyszłości powiedzieli tak nam i naszym pokoleniom, to my powiemy: „Spójrzcie na wyobrażenie ołtarza Jehowy, które wykonali nasi ojcowie — nie na całopalenie ani na ofiarę, lecz jest ono świadkiem między nami a wami"'. **29** Jest nie do pomyślenia, żebyśmy z własnej woli buntowali się przeciw Jehowie i odwracali się dzisiaj od podążania za Jehową,[b] budując jakiś ołtarz na całopalenie, ofiarę zbożową i na inną ofiarę — oprócz ołtarza Jehowy, naszego Boga, który jest przed jego przybytkiem!"[c]

30 A gdy kapłan Pinechas[d] i naczelnicy zgromadzenia[c] oraz mężowie będący głowami tysięcy Izraela, którzy z nim byli, usłyszeli słowa wypowiedziane przez synów Rubena i synów Gada oraz synów Manassesa, wydało się to dobre w ich oczach. **31** Rzekł więc Pinechas, syn kapłana Eleazara, do synów Rubena i synów Gada oraz synów Manassesa: „Dzisiaj poznaliśmy, że Jehowa jest pośród nas,[f] gdyż nie dopuściliście się tej niewierności przeciwko Jehowie. Wyzwoliliście zatem synów Izraela z ręki Jehowy".[g]

32 Wtedy Pinechas, syn kapłana Eleazara, i naczelnicy wrócili[h] od synów Rubena i synów Gada w ziemi Gilead do ziemi Kanaan do pozostałych synów Izraela i przynieśli im słowo.[i] **33** I to słowo wydało się dobre w oczach synów Izraela; i synowie Izraela błogosławili Boga,[j] i już

ROZDZ. 22

a Pwt 12:13
Pwt 12:27
Joz 22:11
1Kl 12:28

b Joz 7:1

c Joz 7:11
Joz 7:15

d Joz 7:5
Joz 7:24
Joz 7:25

e Prz 15:1
Prz 18:17

f Joz 22:14

g Ps 50:1
Dz 17:29

h Rdz 2:4
Jer 10:10

i Wj 3:15
Wj 6:3
Pwt 10:17
Ps 83:18

j 1Kl 8:39
Ps 139:3
Jer 12:3

k Ps 37:6

l 1Sm 15:23

m Hi 31:5
Ps 7:3

n Pwt 12:11
Pwt 12:13

o Ps 44:21
Kzn 12:14
Jer 32:19
Heb 4:13

p 1Kl 12:16

q Pwt 13:4
Kzn 8:13

r Rdz 31:48
Joz 24:27

szpalta 2

a Pwt 12:6
Pwt 12:27

b Pwt 6:14

c Pwt 12:14
2Kn 32:12

d Joz 22:13

e Lb 1:16
Joz 22:14

f 2Kn 15:2

g Pwt 1:13

h Joz 22:12

i Prz 12:25
Prz 25:13

j Dn 2:20

nie mówili o podjęciu przeciwko nim działań wojennych, by obrócić w ruinę ziemię, w której mieszkali synowie Rubena i synowie Gada.

34 I synowie Rubena oraz synowie Gada nadali nazwę temu ołtarzowi, gdyż „jest on świadkiem między nami, że Jehowa to prawdziwy Bóg”.[a]

23 A gdy upłynęło wiele dni, odkąd Jehowa dał Izraelowi odpocząć[b] od wszystkich okolicznych nieprzyjaciół, i gdy Jozue był już stary i podeszły w latach,[c] **2** wezwał Jozue całego Izraela,[d] jego starszych i jego naczelników, i jego sędziów, i jego urzędników[e] i rzekł im: „Oto ja się zestarzałem, posunąłem się w latach. **3** A wy widzieliście wszystko, co Jehowa, wasz Bóg, uczynił ze względu na was wszystkim tym narodom,[f] gdyż to Jehowa, wasz Bóg, walczył za was.[g] **4** Zobaczcie, przydzieliłem wam przez losowanie[h] te narody, które pozostają jako dziedzictwo dla waszych plemion, i wszystkie narody, które wytraciłem[i] — od Jordanu do Morza Wielkiego na zachodzie słońca.[j] **5** A Jehowa, wasz Bóg, usuwał je przed wami[k] i wywłaszczył je ze względu na was, i wzięliście w posiadanie ich ziemię, tak jak wam obiecał Jehowa, wasz Bóg.[l]

6 „I bądźcie bardzo odważni,[m] by zachowywać i spełniać wszystko, co jest zapisane w księdze[n] Prawa Mojżeszowego, nigdy nie odwracając się od tego na prawo ani na lewo,[o] **7** nigdy nie wchodząc między te narody,[p] te, które pozostają z wami. I nie wolno wam wspominać imion ich bogów[q] ani na nich przysięgać,[r] nie wolno wam też służyć im ani się im kłaniać.[s] **8** Lecz do Jehowy, swego Boga, macie lgnąć,[a] jak to czynicie po dziś dzień. **9** A Jehowa wypędzi przed wami wielkie i potężne narody.[b] (Po dziś dzień nikt się przed wami nie ostał).[c] **10** Zaledwie jeden mąż spośród was będzie ścigał tysiąc,[d] gdyż to Jehowa, wasz Bóg, walczy za was,[e] tak jak wam obiecał.[f] **11** I stale strzeżcie[g] swych dusz, miłując Jehowę, waszego Boga.[h]

12 „Ale jeśli się odwrócicie[i] i przylgniecie do tego, co się ostało z tych narodów,[j] tych, które pozostały z wami, i spowinowacicie się[k] z nimi, i wejdziecie między nie, a one między was, **13** to bądźcie pewni, że Jehowa, wasz Bóg, nie będzie wywłaszczał tych narodów ze względu na was;[l] i będą dla was pułapką i sidłem oraz batogiem na wasze boki[m] i cierniami w waszych oczach, aż wyginiecie z tej dobrej ziemi, którą dał wam Jehowa, wasz Bóg.[n]

14 „Oto ja idę dziś drogą całej ziemi,[o] a wy dobrze wiecie całym swym sercem i całą swą duszą, że nie zawiodło ani jedno słowo ze wszystkich dobrych słów, które do was wyrzekł Jehowa, wasz Bóg. Wszystkie się wam spełniły. Ani jedno słowo z nich nie zawiodło.[p] **15** A jak się spełniło na was wszelkie dobre słowo, które do was wyrzekł Jehowa, wasz Bóg,[q] tak Jehowa będzie sprowadzał na was wszelkie złe słowo, dopóki was nie wytraci z tej dobrej ziemi, którą dał wam Jehowa, wasz Bóg[r] — **16** jeżeli naruszycie przymierze Jehowy, swego Boga, które wam nakazał, i jeżeli pójdziecie i będziecie służyć innym bogom i kłaniać się

ROZDZ. 22
a Rdz 5:22 Joz 24:1 Iz 44:8

ROZDZ. 23
b Wj 33:14 Kpl 26:6 Joz 21:44
c Joz 13:1
d Pwt 31:28
e Pwt 16:18
f Kpl 26:7 Pwt 4:9 Joz 10:11 Joz 10:13 Joz 10:40 Joz 11:17
g Pwt 20:4 Joz 10:14 Joz 10:42 Ps 44:3
h Lb 26:55 Joz 18:10
i Pwt 7:1
j Joz 13:2 Joz 13:6
k Wj 23:30 Wj 33:2 Wj 34:11 Pwt 11:23
l Lb 33:53
m Joz 1:7
n Wj 24:7 Pwt 17:18 Pwt 31:26 Joz 1:8
o Pwt 5:32 Pwt 12:32 Prz 30:6
p Wj 23:33 Pwt 7:2 Prz 4:14
q Wj 23:13
r Jer 5:7
s Wj 20:5

szpalta 2
a Pwt 10:20 Pwt 11:22 Joz 22:5
b Pwt 11:23
c Joz 1:5
d Kpl 26:8 Sdz 3:31 1Sm 14:6 2Sm 23:8
e Wj 23:27 Pwt 3:22 Pwt 20:4 Rz 8:31
f Pwt 28:7
g Pwt 4:9 Joz 22:5
h Wj 20:6 Pwt 6:5 Mt 22:37 1Ko 8:3
i Heb 10:38 2Pt 2:20
j Wj 23:29 Joz 13:2
k Wj 34:16 Pwt 7:3 Sdz 3:6 1Kl 11:4 Ezd 9:2 Neh 13:23

1 Sdz 2:3; Sdz 2:21; Sdz 3:8; **m** Lb 33:55; Pwt 7:16; **n** Pwt 4:26; Pwt 28:63; **o** 1Kl 2:2; Kzn 9:10; **p** Joz 21:45; 1Kl 8:56; **q** Kpl 26:3; Pwt 28:1; **r** Kpl 26:14; Pwt 28:15; Pwt 28:63; 2Kn 36:16; Łk 21:24.

im.[a] I zapłonie przeciwko wam gniew Jehowy,[b] i prędko wyginiecie z tej dobrej ziemi, którą on wam dał".[c]

24 I Jozue zgromadził w Szechem[d] wszystkie plemiona Izraela, i wezwał starszych Izraela[e] oraz jego naczelników i jego sędziów, i jego urzędników, a oni stawali przed prawdziwym Bogiem.[f] **2** I przemówił Jozue do całego ludu: „Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Izraela: ‚Po drugiej stronie Rzeki[g] mieszkali dawno temu wasi praojcowie,[h] Terach, ojciec Abrahama i ojciec Nachora,[i] i służyli innym bogom.

3 „‚Po jakimś czasie wziąłem waszego praojca Abrahama[j] z drugiej strony Rzeki[k] i prowadziłem go po całej ziemi Kanaan, i pomnożyłem jego potomstwo.[l] Dałem mu więc Izaaka.[m] **4** Potem Izaakowi dałem Jakuba i Ezawa.[n] Później Ezawowi dałem górę Seir, by wziął ją w posiadanie;[o] Jakub zaś i jego synowie zeszli do Egiptu.[p] **5** Jeszcze później posłałem Mojżesza i Aarona[q] i zacząłem smagać Egipt plagami — tym, co czyniłem pośrodku niego;[r] a potem was wyprowadziłem.[s] **6** Kiedy wyprowadzałem waszych ojców z Egiptu[t] i przyszliście nad morze, wtedy Egipcjanie z rydwanami wojennymi i jeźdźcami ruszyli w pościg[u] za waszymi ojcami, aż do Morza Czerwonego. **7** I ci zaczęli wołać do Jehowy.[v] On więc umieścił ciemność między wami a Egipcjanami[w] i sprowadził na nich morze, i zakrył ich,[x] i wasze oczy widziały, co czyniłem w Egipcie;[y] i zamieszkaliście na pustkowiu na wiele dni.[z]

8 „‚W końcu zaprowadziłem was do ziemi Amorytów, którzy mieszkali po drugiej stronie Jordanu, i oni walczyli z wami.[a] Wtedy wydałem ich w waszą rękę, żebyście wzięli w posiadanie ich ziemię, i unicestwiłem ich przed waszym obliczem.[a] **9** Potem wyruszył Balak, syn Cyppora,[b] król Moabu, i walczył z Izraelem.[c] Posłał więc i wezwał Balaama, syna Beora, by wam złorzeczył.[d] **10** Lecz ja nie chciałem słuchać Balaama.[e] Toteż raz po raz wam błogosławił.[f] Tak was wyzwoliłem z jego ręki.[g]

11 „‚Potem przeprawiliście się przez Jordan[h] i przyszliście do Jerycha.[i] A właściciele ziemscy z Jerycha, Amoryci i Peryzzyci, i Kananejczycy, i Hetyci, i Girgaszyci, Chiwwici i Jebusyci zaczęli walczyć z wami; ale ja wydałem ich w waszą rękę.[j] **12** Wysłałem więc przed wami poczucie bezradności i ono w końcu wypędziło ich przed wami[k] — dwóch królów Amorytów — nie waszym mieczem ani waszym łukiem.[l] **13** Dałem wam zatem ziemię, co do której się nie trudziliście, i miasta, których nie zbudowaliście,[m] i zamieszkaliście w nich. Jecie z winnic i sadów oliwnych, których nie zasadziliście'.[n]

14 „Teraz więc bójcie się Jehowy[o] i służcie mu w nienaganności i w prawdzie,[p] i usuńcie bogów, którym służyli wasi praojcowie po drugiej stronie Rzeki i w Egipcie,[q] a służcie Jehowie. **15** A jeśli w waszych oczach źle jest służyć Jehowie, to wybierzcie sobie dzisiaj, komu będziecie służyć:[r] czy bogom, którym służyli wasi praojcowie, gdy byli po drugiej stronie Rzeki,[s] czy bogom Amorytów, w których ziemi

ROZDZ. 23

a Sdz 3:6 Ps 106:36 Jer 5:19
b 2Kl 24:20
c Joz 23:13

ROZDZ. 24

d 1Kl 12:1
e Wj 18:25 Lb 1:16 Joz 23:2
f Iz 44:8 1Ko 8:4
g Rdz 11:28 Rdz 11:31 Rdz 15:18 Joz 24:15
h Rdz 11:26
i Rdz 11:27
j Rdz 12:1 Neh 9:7 Dz 7:2
k Joz 1:4
l Rdz 15:5 Rz 4:18 Heb 6:14
m Rdz 21:3 Ps 127:3
n Rdz 25:26
o Rdz 36:8 Pwt 2:5
p Rdz 46:3 Ps 105:23 Dz 7:15
q Wj 3:10
r Wj 11:1
s Ps 78:52
t Wj 12:37 Mi 6:4
u Wj 14:9
v Wj 14:10
w Wj 14:20 Ps 78:14 Ps 105:39
x Wj 14:27 Ps 78:53 Ps 106:11 Ps 136:15
y Wj 3:20 Pwt 4:34
z Lb 14:34 Dz 13:18
a Lb 21:23

szpalta 2

a Neh 9:22 Ps 135:11
b Lb 22:2
c Sdz 11:25
d Lb 22:5 Pwt 23:4
e Lb 22:12 Mi 6:5
f Lb 23:11 Lb 23:25 Lb 24:10
g Rdz 12:3 Lb 25:17 Lb 31:7 Lb 31:49
h Joz 3:17 Ps 114:3
i Joz 5:10

j Joz 11:16; Joz 21:44; Neh 9:24; Ps 78:55; Ps 105:44; Dz 7:45; Dz 13:19; Heb 11:30; **k** Wj 23:28; Pwt 7:20; Joz 2:9; **l** Ps 44:3; **m** Pwt 6:10; Joz 11:14; Prz 13:22; **n** Pwt 6:11; Pwt 8:8; **o** Pwt 10:12; 1Sm 12:24; Dz 9:31; **p** Rdz 17:1; Pwt 18:13; Ps 119:80; Jn 4:24; **q** Kpl 17:7; Eze 23:8; **r** Pwt 30:19; 1Kl 18:21; **s** Joz 24:2.

mieszkacie.[a] Ale ja i mój dom będziemy służyć Jehowie".[b]

16 Wtedy lud odpowiedział i rzekł: „Jest nie do pomyślenia, żebyśmy odstąpili od Jehowy i służyli innym bogom. **17** Bo to Jehowa, nasz Bóg, wyprowadził nas i naszych ojców z ziemi egipskiej,[c] z domu niewolników,[d] i na naszych oczach dokonał tych wielkich znaków,[e] i strzegł nas przez całą drogę, którą szliśmy, i wśród wszystkich ludów, pośród których przechodziliśmy.[f] **18** I Jehowa wypędzał przed nami wszystkie ludy,[g] nawet Amorytów, mieszkających w tej ziemi. My także będziemy służyć Jehowie, gdyż on jest naszym Bogiem".[h]

19 Wtedy Jozue rzekł do ludu: „Nie jesteście w stanie służyć Jehowie, bo on jest Bogiem świętym;[i] jest Bogiem wymagającym wyłącznego oddania.[j] Nie przebaczy wam waszego buntowania się i waszych grzechów.[k] **20** Jeśli odstąpicie od Jehowy[l] i będziecie służyć cudzoziemskim bogom,[m] to on też się odwróci i będzie wyrządzał wam szkodę, i wytraci was, chociaż przedtem wyświadczał wam dobro".[n]

21 Lud zaś powiedział do Jozuego: „Nie, lecz będziemy służyć Jehowie!"[o] **22** Na to Jozue rzekł do ludu: „Jesteście przeciwko sobie świadkami,[p] że sami wybraliście sobie Jehowę, by mu służyć".[q] Wtedy odrzekli: „Jesteśmy świadkami".

23 „A teraz usuńcie cudzoziemskich bogów, którzy są pośród was,[r] i nakłońcie swe serca ku Jehowie, Bogu Izraela". **24** Lud zaś powiedział do Jozuego: „Jehowie, naszemu Bogu, służyć będziemy i jego głosu będziemy słuchać!"[s]

ROZDZ. 24

a Wj 23:32 Pwt 7:25 Pwt 13:7 Sdz 6:10 Sdz 10:6
b Rdz 18:19 Pwt 30:19
c Wj 19:4 Pwt 32:12 Am 2:10
d Pwt 6:12 1Sm 2:27
e Wj 14:31 Pwt 4:34 Pwt 29:2
f Wj 23:23
g Joz 24:8
h Wj 15:2 Joz 24:15 Mi 4:5
i Kpl 19:2 1Sm 6:20 Ps 99:5 Iz 6:3 1Pt 1:15
j Wj 20:5 Wj 34:14 Lb 25:11 Pwt 6:13 Nah 1:2 Mt 4:10
k Wj 23:21 Lb 14:35 1Sm 3:14 2Pt 2:9
l Joz 23:12 2Kn 15:2 Ezd 8:22 Iz 1:28 Jer 17:13
m Joz 23:16
n Pwt 28:20 Iz 63:10
o Wj 19:8 Joz 24:18 Iz 44:5
p Pwt 26:17 Kzn 5:4
q Joz 24:15 Ps 119:57
r Wj 20:23 Sdz 10:16 1Sm 7:3 1Ko 8:5
s Pwt 5:27 Pwt 28:1

szpalta 2

a Wj 24:3
b Pwt 31:26
c Rdz 31:45
d Rdz 12:6 Rdz 35:4
e Rdz 31:48
f Sdz 2:6
g Sdz 2:8
h Joz 19:50 Sdz 2:9
i Sdz 2:7
j Pwt 11:2 Pwt 31:13
k Rdz 50:25 Wj 13:19 Heb 11:22
l Dz 7:16

25 I w owym dniu Jozue przystąpił do zawarcia przymierza z ludem oraz do ustanowienia dla nich przepisu i sądowniczego rozstrzygnięcia w Szechem.[a] **26** Potem Jozue zapisał te słowa w księdze Prawa Bożego[b] i wziął wielki kamień,[c] i postawił go tam pod okazałym drzewem,[d] które jest przy sanktuarium Jehowy.

27 I Jozue przemówił do całego ludu: „Oto ten kamień będzie służył za świadka przeciwko nam,[e] gdyż słyszał wszystkie wypowiedzi Jehowy, które on do nas wyrzekł, i będzie służył za świadka przeciwko wam, żebyście się nie wyparli swego Boga". **28** Wówczas Jozue odprawił lud, każdego do jego dziedzictwa.[f]

29 Po tym wszystkim Jozue, syn Nuna, sługa Jehowy, umarł w wieku stu dziesięciu lat.[g] **30** Pogrzebali go więc na terytorium jego dziedzictwa w Timnat-Serach,[h] które się znajduje w górzystym regionie Efraima, na północ od góry Gaasz. **31** A Izrael służył Jehowie przez wszystkie dni Jozuego i przez wszystkie dni starszych, którzy przeżyli Jozuego[i] i którzy znali całe dzieło Jehowy, jakiego on dokonał na rzecz Izraela.[j]

32 I kości Józefa,[k] które synowie Izraela zabrali z Egiptu, pogrzebano w Szechem na połaci pola, które Jakub nabył ongiś od synów Chamora,[l] ojca Szechema, za pieniądze[m] – za sto sztuk; i odtąd należało ono do synów Józefa jako dziedzictwo.[n]

33 Umarł też Eleazar, syn Aarona.[o] Pogrzebano go więc na Wzgórzu Pinechasa, jego syna,[p] które mu dał w górzystym regionie Efraima.

m Rdz 33:19; **n** Joz 20:7; **o** Lb 3:4; Lb 20:26; **p** Wj 6:25; Sdz 20:28.

KSIĘGA

SĘDZIÓW

1 A po śmierci[a] Jozuego synowie Izraela pytali[b] Jehowę, mówiąc: „Kto z nas pierwszy ruszy na Kananejczyków, by z nimi walczyć?” **2** Jehowa odrzekł: „Wyruszy Juda.[c] Oto ja wydam tę ziemię w jego rękę”. **3** Wtedy Juda powiedział do Symeona, swego brata: „Wyrusz ze mną na terytorium przydzielone mi przez losowanie[d] i walczmy z Kananejczykami, ja zaś pójdę z tobą na terytorium przydzielone tobie przez losowanie”.[e] Toteż Symeon z nim poszedł.[f]

4 Wówczas Juda wyruszył, a Jehowa wydał w ich ręce[g] Kananejczyków i Peryzzytów, tak iż pokonali ich w Bezek — dziesięć tysięcy mężczyzn. **5** Kiedy w Bezek napotkali Adoni-Bezeka, walczyli z nim i pokonali Kananejczyków[h] oraz Peryzzytów.[i] **6** Gdy Adoni-Bezek rzucił się do ucieczki, zaczęli go ścigać i schwytawszy, obcięli mu wielkie palce u rąk i u stóp. **7** Na to Adoni-Bezek powiedział: „Siedemdziesięciu królów, którym obcięto wielkie palce u rąk i u stóp, zbierało pokarm pod moim stołem. Jak ja uczyniłem, tak mi Bóg odpłacił”.[j] Potem przyprowadzili go do Jerozolimy[k] i tam umarł.

8 Ponadto synowie Judy toczyli wojnę z Jerozolimą[l] i zdobyli ją, i pobili ostrzem miecza, i wydali miasto na pastwę ognia. **9** A potem synowie Judy zeszli, by walczyć z Kananejczykami zamieszkującymi górzysty region i Negeb,[m] i Szefelę.[n] **10** I Juda pomaszerował przeciw Kananejczykom, którzy mieszkali w Hebronie[a] (a Hebron nosił przedtem nazwę Kiriat-Arba),[b] i pobili Szeszaja oraz Achimana i Talmaja.[c]

11 Stamtąd pomaszerowali przeciw mieszkańcom Debiru.[d] (A Debir nosił przedtem nazwę Kiriat-Sefer).[e] **12** Wówczas Kaleb[f] powiedział: „Kto uderzy na Kiriat-Sefer i je zdobędzie, temu dam za żonę Achsę,[g] moją córkę”.[h] **13** I zdobył je Otniel,[i] syn Kenaza,[j] młodszego brata Kaleba.[k] Za to dał mu za żonę Achsę, swoją córkę.[l] **14** A gdy szła do domu, namawiała go, by poprosił jej ojca o pole. Potem, siedząc na ośle, klasnęła w dłonie.[m] A Kaleb rzekł do niej: „Czego chcesz?” **15** Powiedziała więc do niego: „Udziel mi błogosławieństwa,[n] bo dałeś mi połać ziemi na południu, i daj mi Gullot-Maim”. Kaleb dał jej zatem Gullot Górne[o] i Gullot Dolne.

16 A synowie Kenity,[p] którego zięciem był Mojżesz,[q] wyruszyli wraz z synami Judy z miasta palm[r] na pustkowie judzkie, znajdujące się na południe od Aradu.[s] Potem poszli i zamieszkali z tym ludem.[t] **17** Lecz Juda pomaszerował z Symeonem, swoim bratem, i uderzyli na Kananejczyków mieszkających w Cefat, i wydali je na zagładę.[u] Dlatego nadano temu miastu nazwę Chorma.[v] **18** Potem Juda zdobył Gazę[w] oraz jej terytorium i Aszkelon[x] oraz jego terytorium, i Ekron[y] oraz jego terytorium. **19** I Jehowa dalej był z Judą, tak iż wziął on w posiadanie

ROZDZ. 1

a Joz 24:29
b Lb 27:21 Sdz 20:18 Prz 3:5
c Rdz 49:8 Pwt 33:7 1Kn 5:2 1Kn 28:4
d Joz 15:1 Joz 19:1
e Joz 19:9
f Sdz 1:17
g Pwt 9:3 Joz 10:8
h Rdz 10:6 Pwt 20:17
i Rdz 15:20 Wj 3:8 Joz 9:1 Sdz 3:5 1Kl 9:20
j Wj 21:23 Kpl 24:19 Pwt 19:21 1Sm 15:33 Rz 2:6 Gal 6:7
k Joz 15:8
l Joz 15:63 Sdz 1:21
m Lb 21:1
n Pwt 1:7 Joz 11:16 Joz 15:33

szpalta 2

a Joz 11:21 Joz 15:13
b Joz 14:15
c Joz 15:14
d Joz 10:38
e Joz 15:15
f Lb 13:6 Lb 14:24 Pwt 1:36 Joz 14:13
g 1Kn 2:49
h Joz 15:16
i Joz 15:17 Sdz 3:9
j 1Kn 4:13
k Sdz 3:9
l 1Sm 17:25
m Joz 15:18
n Joz 14:13 Joz 21:12
o Joz 15:19
p Lb 24:21 Sdz 4:11
q Wj 3:1 Wj 4:18 Wj 18:1 Lb 10:29
r Pwt 34:3 Sdz 3:13 2Kn 28:15
s Lb 21:1

t Lb 10:32; **u** Kpl 27:29; Pwt 20:16; Joz 6:21; **v** Lb 21:3; Joz 19:4; 1Kn 4:30; **w** Rdz 10:19; Joz 11:22; Jer 25:20; **x** Joz 13:3; Sdz 14:19; Jer 47:5; **y** Joz 13:3; Joz 15:45.

górzysty region, lecz nie zdołał wywłaszczyć mieszkańców niziny, gdyż mieli rydwany wojenne[a] z żelaznymi kosami.[b] **20** Gdy Kalebowi dali Hebron, tak jak obiecał Mojżesz,[c] wypędził on stamtąd trzech synów Anaka.[d]

21 A synowie Beniamina nie wypędzili Jebusytów mieszkających w Jerozolimie;[e] i Jebusyci mieszkają z synami Beniamina w Jerozolimie po dziś dzień.[f]

22 Tymczasem dom Józefa[g] wyruszył przeciw Betel[h] i Jehowa był z nimi.[i] **23** I dom Józefa zaczął przeprowadzać zwiad[j] w Betel (a to miasto nosiło przedtem nazwę Luz),[k] **24** i zwiadowcy zobaczyli mężczyznę wychodzącego z miasta. Rzekli więc do niego: „Pokaż nam, prosimy, którędy się dostać do miasta, a okażemy ci życzliwość”.[l] **25** Pokazał im więc, którędy mogą się dostać do miasta; i pobili to miasto ostrzem miecza,[m] ale temu mężczyźnie i całej jego rodzinie pozwolili odejść.[n] **26** Potem ów mężczyzna udał się do ziemi Hetytów[o] i zbudował miasto, i nadał mu nazwę Luz. Tak się nazywa po dziś dzień.

27 A Manasses[p] nie wziął w posiadanie Bet-Szean[q] oraz jego zależnych miejscowości ani Taanachu[r] oraz jego zależnych miejscowości, ani mieszkańców Dor[s] oraz jego zależnych miejscowości, ani mieszkańców Ibleamu[t] oraz jego zależnych miejscowości, ani mieszkańców Megiddo[u] oraz jego zależnych miejscowości, lecz Kananejczycy dalej mieszkali w tej ziemi.[v] **28** A Izrael wzrósł w siłę[w] i zaczął narzucać Kananejczykom pracę przymusową,[x] i nie wypędził ich całkowicie.[y]

29 Również Efraim nie wypędził Kananejczyków, którzy mieszkali w Gezerze, lecz Kananejczycy dalej mieszkali wśród nich w Gezerze.[a]

30 Zebulon[b] nie wypędził mieszkańców Kitronu ani mieszkańców Nahalolu,[c] lecz Kananejczycy dalej mieszkali wśród nich[d] i zostali obarczeni pracą przymusową.[e]

31 Aszer[f] nie wypędził mieszkańców Akko ani mieszkańców Sydonu[g] i Achlabu, i Achzibu,[h] i Chelby, i Afiku,[i] i Rechobu.[j] **32** I Aszeryci dalej mieszkali pośród Kananejczyków zamieszkujących tę ziemię, gdyż ich nie wypędzili.[k]

33 Naftali[l] nie wypędził mieszkańców Bet-Szemesz ani mieszkańców Bet-Anat,[m] lecz dalej mieszkali pośród Kananejczyków zamieszkujących tę ziemię;[n] a mieszkańcy Bet-Szemesz i Bet-Anat zaczęli dla nich wykonywać pracę przymusową.[o]

34 I Amoryci wypierali synów Dana[p] w górzysty region, bo nie pozwalali im schodzić na nizinę.[q] **35** Toteż Amoryci dalej mieszkali na górze Cheres i w Ajjalonie,[r] i w Szaalbim.[s] Lecz ręka domu Józefa była tak ciężka, że zostali zmuszeni do wykonywania pracy przymusowej.[t] **36** A terytorium Amorytów ciągnęło się od stoku Akrabbim,[u] od Seli w górę.

2 Wtedy anioł Jehowy[v] udał się z Gilgal[w] do Bochim[x] i rzekł: „Wywiodłem was z Egiptu i wprowadziłem was do ziemi, co do której złożyłem przysięgę waszym praojcom.[y] Ponadto powiedziałem: ‚Nigdy nie złamię mojego przymierza zawartego z wami.[z] **2** Wam zaś nie wolno zawrzeć przymierza z mieszkańcami tej ziemi.[a] Ich ołtarze macie

ROZDZ. 1
a Pwt 20:1
b Joz 17:16
c Lb 14:24 Joz 14:9
d Lb 13:22
e Sdz 3:5
f Joz 15:63 2Sm 5:6
g Joz 14:4 Joz 16:1
h Sdz 21:19
i Rdz 49:24 Ps 44:3
j Lb 13:2 Joz 2:1 Joz 7:2
k Rdz 35:6
l Joz 2:14 1Sm 20:14 1Sm 30:15
m Joz 8:24
n Joz 6:25 1Sm 15:6
o Pwt 7:1 Joz 9:1
p Joz 17:1
q Joz 17:11
r Joz 21:25 Sdz 5:19
s Joz 12:23 Joz 17:12
t 2Kl 9:27 1Kn 6:70
u 1Kl 9:15 2Kl 9:27
v Joz 16:10 Joz 17:12 Sdz 1:19
w Pwt 11:8
x Rdz 9:25 Joz 17:13 1Kl 9:21
y Lb 33:55 Pwt 7:2 Pwt 20:16

szpalta 2
a Joz 16:10 1Kl 9:16
b Joz 19:10
c Joz 19:15
d Pwt 20:17
e Sdz 2:2
f Joz 19:24
g Joz 11:8 Joz 19:28
h Joz 19:29
i Joz 19:30
j Joz 21:31
k Ps 106:34 Jer 48:10
l Joz 19:32
m Joz 19:38
n Pwt 7:2
o Sdz 1:28
p Joz 19:40
q Joz 19:47 Sdz 18:1
r Joz 10:12

s Joz 19:42; t Joz 16:10; Joz 17:13; u Lb 34:4; Joz 15:3; **ROZDZ. 2** v Wj 3:2; Wj 23:20; Wj 23:23; Joz 5:13; w Joz 5:9; x Sdz 2:5; y Rdz 12:7; Rdz 26:3; z Rdz 17:7; Kpl 26:42; Ps 105:8; Mal 3:6; Heb 6:18; a Wj 23:32; Pwt 7:2; 2Ko 6:14.

zburzyć'.[a] Lecz wyście nie słuchali mego głosu.[b] Dlaczego to uczyniliście?[c] **3** Powiedziałem zatem: ‚Nie wypędzę ich sprzed waszego oblicza i staną się dla was sidłami,[d] a ich bogowie będą dla was przynętą' ".[e]

4 A gdy tylko anioł Jehowy wyrzekł te słowa do wszystkich synów Izraela, lud zaczął podnosić głos i płakać.[f] **5** Dlatego nadali temu miejscu nazwę Bochim. I składali tam ofiary Jehowie.

6 Gdy Jozue odprawił lud, synowie Izraela poszli, każdy do swego dziedzictwa, by wziąć tę ziemię w posiadanie.[g] **7** I lud służył Jehowie przez wszystkie dni Jozuego i przez wszystkie dni starszych, którzy przeżyli Jozuego i którzy widzieli całe wielkie dzieło, jakiego Jehowa dokonał na rzecz Izraela.[h] **8** Potem Jozue, syn Nuna, sługa Jehowy, umarł w wieku stu dziesięciu lat.[i] **9** I pogrzebano go na terytorium jego dziedzictwa w Timnat-Cheres,[j] w górzystym regionie Efraima, na północ od góry Gaasz.[k] **10** Również całe to pokolenie zostało przyłączone do swych ojców,[l] a zaczęło nastawać po nich inne pokolenie, które nie znało Jehowy ani dzieła, jakiego dokonał na rzecz Izraela.[m]

11 I synowie Izraela zaczęli czynić to, co złe w oczach Jehowy,[n] i służyć Baalom.[o] **12** Porzucili więc Jehowę, Boga swych ojców, który ich wyprowadził z ziemi egipskiej,[p] a poszli za innymi bogami, spośród bogów ludów, które ich zewsząd otaczały,[q] i zaczęli się im kłaniać, tak iż obrażali Jehowę.[r] **13** Porzucili więc Jehowę, a zaczęli służyć Baalowi i wizerunkom Asztarte.[s] **14** Wtedy Jehowa zapłonął gniewem na Izraela,[t] tak iż wydał ich w ręce grabieżców i ci zaczęli ich ograbiać;[u] i zaczął ich sprzedawać w rękę ich okolicznych nieprzyjaciół,[a] i już nie mogli się ostać przed swymi nieprzyjaciółmi.[b] **15** Wszędzie, gdzie wychodzili, ręka Jehowy była przeciw nim ku nieszczęściu,[c] tak jak Jehowa powiedział i jak Jehowa im przysiągł;[d] i znaleźli się w wielkich opałach.[e] **16** Toteż Jehowa wzbudzał sędziów[f] i ci wybawiali ich z ręki grabieżców.[g]

17 A oni nie słuchali nawet swych sędziów, lecz uprawiali nierząd[h] z innymi bogami[i] i kłaniali się im. Szybko zboczyli z drogi, którą chodzili ich praojcowie, posłuszni przykazaniom Jehowy.[j] Oni tak nie postępowali. **18** A gdy Jehowa wzbudzał im sędziów,[k] Jehowa był z sędzią i wybawiał ich z ręki nieprzyjaciół przez wszystkie dni sędziego, bo Jehowa użalał się[l] nad ich jękiem z powodu ich ciemiężców[m] i tych, którzy nimi poniewierali.

19 Lecz gdy sędzia umarł, odwracali się i postępowali bardziej zgubnie niż ich ojcowie, chodząc za innymi bogami, by im służyć i kłaniać się im.[n] Nie zaniechali swych postępków i swego upartego zachowania.[o] **20** W końcu Jehowa zapłonął gniewem[p] na Izraela i rzekł: „Ponieważ ten naród naruszył moje przymierze,[q] które nakazałem ich praojcom, i nie słuchał mego głosu,[r] **21** więc i ja nie wypędzę sprzed ich oblicza ani jednego z narodów, które pozostawił Jozue, gdy umierał[s] — **22** żeby przez nie wypróbować[t] Izraela, czy będą strzec drogi Jehowy i nią chodzić, tak jak

ROZDZ. 2

a Wj 34:13; Lb 33:52
b Joz 17:13; Sdz 1:19; Sdz 1:28; Ps 106:34
c Wj 23:21
d Lb 33:55; Joz 23:13
e Wj 23:33; Wj 34:12; Pwt 7:16; 1Kl 11:2; Ps 78:58; Ps 106:36
f 1Sm 7:6
g Joz 24:28
h Joz 23:3; Joz 24:31
i Joz 24:29
j Joz 19:50
k Joz 24:30
l Sdz 2:7; Kzn 1:4
m Pwt 6:12; Pwt 31:13; Sdz 2:17; 1Kn 28:9
n Sdz 6:1; 2Kn 33:2
o Sdz 3:7; Sdz 10:6; 1Kl 18:18; 2Kn 28:2; Jer 2:23; Oz 2:13
p Pwt 13:5; Pwt 28:15; Pwt 31:16
q Pwt 6:14; Sdz 10:6
r Wj 20:5; Pwt 7:4
s Sdz 3:7; Sdz 10:6; 1Sm 7:3; 1Kl 11:5; 2Kl 23:13; Ps 106:36
t Sdz 3:8; 2Kn 36:16; Ps 106:40
u Kpł 26:17; 2Kl 17:20; Ps 106:41

szpalta 2

a Sdz 4:2; Ps 44:12; Iz 50:1
b Kpł 26:37; Pwt 28:25
c Pwt 28:15; Jer 21:10
d Pwt 4:25; Pwt 4:26; Pwt 7:4
e Pwt 4:30; Sdz 10:9
f Sdz 3:9; 1Sm 12:11
g Neh 9:27; Ps 106:43
h Ps 73:27; Jer 3:8; Jer 3:14; Eze 23:3; Eze 23:30; Jak 4:4

---

i Wj 34:15; Kpł 17:7; **j** Wj 32:8; Pwt 9:12; Sdz 2:7; **k** Sdz 3:9; **l** Pwt 32:36; Ps 90:13; Ps 106:45; **m** Wj 2:24; Sdz 4:3; 2Kl 13:4; **n** Sdz 4:1; Sdz 8:33; **o** Ps 78:8; Iz 48:4; **p** Wj 32:10; Pwt 7:4; Pwt 32:22; Sdz 10:7; Ps 106:40; **q** Wj 24:3; Wj 24:8; Wj 34:27; Pwt 29:1; Joz 23:16; **r** Kpł 26:14; Pwt 28:15; Ps 106:34; **s** Joz 13:2; **t** Lb 33:55; Pwt 8:2; Joz 23:13; Sdz 3:4; Prz 17:3.

jej strzegli ich ojcowie, czy nie”. **23** Toteż Jehowa pozwolił pozostać tym narodom, nie wypędzając ich szybko,[a] i nie wydał ich w rękę Jozuego.

3 Oto narody,[b] które Jehowa pozostawił, by przez nie wypróbować[c] Izraela — tych wszystkich, którzy nie doświadczyli żadnej z wojen o Kanaan;[d] **2** tylko po to, by pokolenia synów Izraela tego doświadczyły, tak by je nauczyć prowadzenia wojny, jedynie tych, którzy przedtem tego nie doświadczyli: **3** Pięciu filistyńskich[e] władców sojuszniczych[f] oraz wszyscy Kananejczycy,[g] a także Sydończycy[h] i Chiwwici[i] mieszkający na górze Liban[j] od góry Baal-Hermon[k] aż po wejście do Chamatu.[l] **4** I służyli oni za narzędzia do wypróbowania[m] Izraela, aby było wiadomo, czy będą posłuszni przykazaniom, które Jehowa nakazał ich ojcom za pośrednictwem Mojżesza.[n] **5** I synowie Izraela mieszkali pośród Kananejczyków,[o] Hetytów i Amorytów, i Peryzzytów, i Chiwwitów, i Jebusytów.[p] **6** I zaczęli brać sobie ich córki za żony,[q] a swoje córki dawali ich synom,[r] i zaczęli służyć ich bogom.[s]

7 Synowie Izraela czynili więc to, co złe w oczach Jehowy, i zapominali o Jehowie, swym Bogu,[t] a służyli Baalom[u] oraz świętym palom.[v] **8** Toteż Jehowa zapłonął gniewem na Izraela,[w] tak iż sprzedał[x] ich w rękę Kuszan-Riszataima, króla Mezopotamii;[y] i synowie Izraela służyli Kuszan-Riszataimowi osiem lat. **9** I synowie Izraela zaczęli wołać do Jehowy o pomoc.[z] Wtedy Jehowa wzbudził synom Izraela wybawcę,[a] żeby ich wybawił: Otniela,[b] syna Kenaza,[c] młodszego brata Kaleba.[d] **10** I zstąpił na niego duch[e] Jehowy, i został sędzią Izraela. Gdy wyruszył do bitwy, Jehowa wydał Kuszan-Riszataima, króla Syrii, w jego rękę, tak iż jego ręka przemogła[a] Kuszan-Riszataima. **11** Potem ziemia ta nie była niepokojona przez czterdzieści lat. W końcu Otniel, syn Kenaza, umarł.

12 I synowie Izraela znowu zaczęli czynić to, co złe w oczach Jehowy.[b] Wtedy Jehowa pozwolił Eglonowi, królowi Moabu,[c] wzrosnąć w siłę przeciwko Izraelowi,[d] czynili bowiem to, co złe w oczach Jehowy.[e] **13** Ponadto zebrał przeciw nim synów Ammona[f] i Amaleka.[g] Wówczas wyruszyli i pobili Izraela, i wzięli w posiadanie miasto palm.[h] **14** I synowie Izraela służyli Eglonowi, królowi Moabu, przez osiemnaście lat.[i] **15** I synowie Izraela zaczęli wołać do Jehowy o pomoc.[j] Jehowa wzbudził im więc wybawcę, Ehuda,[k] syna Gery, Beniaminitę,[l] mężczyznę leworęcznego.[m] Po jakimś czasie synowie Izraela przez jego rękę posłali daninę Eglonowi, królowi Moabu. **16** Tymczasem Ehud uczynił sobie miecz o dwóch ostrzach,[n] długi na łokieć. Potem przypasał go pod swą szatą do prawego uda.[o] **17** I przystąpił do złożenia daniny Eglonowi, królowi Moabu.[p] A Eglon był mężczyzną bardzo otyłym.

18 Gdy skończył składać daninę,[q] natychmiast odesłał ludzi — tych, którzy nieśli daninę. **19** Sam zaś zawrócił przy kamieniołomach, które są obok Gilgal,[r] i powiedział: „Mam dla ciebie, królu, poufną wiadomość”. On więc rzekł: „Cicho!” Wtedy wyszli od niego wszyscy, którzy

ROZDZ. 2

a Wj 23:30 Pwt 7:22

ROZDZ. 3

b Wj 23:30
c Pwt 8:2 2Kn 32:31
d Sdz 2:10
e Rdz 21:32 Sdz 1:19
f Joz 13:3 1Sm 6:18
g Rdz 10:15
h Joz 13:4 Sdz 1:31
i Rdz 10:17 Wj 3:17 Joz 9:1
j Pwt 1:7 Joz 13:6
k Pwt 3:9 Joz 13:5
l Lb 34:8
m Wj 23:33 Lb 33:55
n Sdz 2:22
o Sdz 1:29 Ps 106:34
p Wj 3:8 Wj 3:17 Pwt 7:1 Joz 9:1
q Wj 34:16
r Pwt 7:3 Ezd 9:12
s Lb 25:2 1Kl 11:4
t Sdz 2:11
u Pwt 31:16 Sdz 10:6
v Wj 34:13 Pwt 12:3 Pwt 16:21 1Kl 16:33
w Sdz 2:20
x Kpł 26:17 Sdz 2:14 1Sm 12:9
y Rdz 24:10
z Pwt 4:30 Sdz 2:18 Sdz 3:15 Ps 107:19
a Sdz 2:16
b Joz 15:17
c 1Kn 4:13
d Sdz 1:13
e Lb 11:17 Sdz 6:34 Sdz 11:29 Sdz 14:6 Sdz 15:14 1Sm 11:6 1Sm 16:13 2Kn 15:1 Iz 63:11

szpalta 2

a Za 4:6 Heb 11:33
b Sdz 2:19 Oz 6:4
c Rdz 19:37
d Sdz 2:14 Jn 19:11

e Kpł 26:14; **f** Rdz 19:38; Sdz 11:4; **g** Wj 17:8; Sdz 6:3; Ps 83:7; **h** Pwt 34:3; Sdz 1:16; 2Kn 28:15; **i** Kpł 26:25; Pwt 28:48; **j** Sdz 3:9; Ps 50:15; Ps 78:34; Ps 107:13; Jer 29:12; **k** Sdz 4:1; **l** Rdz 49:27; **m** Sdz 20:16; 1Kn 12:2; **n** Ps 149:6; **o** Ps 45:3; **p** Sdz 11:18; **q** 2Kl 23:35; **r** Joz 4:19; Joz 5:9.

przy nim stali.[a] **20** A Ehud podszedł do niego, gdy on siedział w swej chłodnej komnacie na dachu, którą miał dla siebie. I Ehud powiedział jeszcze: „Mam dla ciebie słowo od Boga". A on podniósł się ze swego tronu. **21** Wówczas Ehud wsunął lewą rękę i dobył miecza ze swego prawego uda, i zatopił go w jego brzuchu. **22** A za ostrzem weszła też rękojeść, tak iż tłuszcz zamknął się nad ostrzem, bo on nie wyciągnął miecza z jego brzucha, i zaczął wychodzić kał. **23** A Ehud wydostał się przez wietrznik, lecz zamknął za sobą drzwi komnaty na dachu i je zaryglował. **24** Potem wyszedł.[b]

I przyszli jego słudzy, i spojrzeli, a oto drzwi komnaty na dachu były zaryglowane. Powiedzieli więc: „Akurat załatwia naturalną potrzebę[c] w chłodnym wewnętrznym pomieszczeniu". **25** I czekali, aż w końcu poczuli się zawstydzeni, a oto nikt nie otwierał drzwi komnaty na dachu. Wówczas wzięli klucz i je otworzyli, a oto ich pan leżał na ziemi martwy!

26 Ehud zaś uciekł, gdy oni tak zwlekali, i przeszedł obok kamieniołomów,[d] i uciekł do Seiry. **27** Dotarłszy tam, zadął w róg[e] w górzystym regionie Efraima;[f] i synowie Izraela zaczęli z nim schodzić z tego górzystego regionu, a on był na ich czele. **28** Potem rzekł do nich: „Chodźcie za mną,[g] gdyż Jehowa wydał waszych nieprzyjaciół, Moabitów, w waszą rękę".[h] I ruszyli za nim, i zdobyli brody[i] jordańskie, odbierając je Moabitom, nikomu też nie pozwolili się przeprawić. **29** I w owym czasie pobili Moab — około dziesięciu tysięcy mężczyzn,[j] każdego krzepkiego[k] i każdego dzielnego męża; ani jeden nie ocalał.[l] **30** I w owym dniu Moab został poddany pod rękę Izraela; i odtąd ziemia ta nie była niepokojona przez osiemdziesiąt lat.[a]

31 A po nim nastał Szamgar,[b] syn Anata, i pobił Filistynów[c] — sześciuset mężczyzn — ościeniem bydlęcym; również on wybawił Izraela.[d]

4 Gdy Ehud umarł, synowie Izraela znowu zaczęli czynić to, co złe w oczach Jehowy.[e] **2** Toteż Jehowa sprzedał[f] ich w rękę Jabina, króla Kanaanu, który panował w Chacorze;[g] a dowódcą jego wojska był Sysera,[h] który mieszkał w Haroszet[i] Narodów. **3** I synowie Izraela zaczęli wołać do Jehowy,[j] tamten miał bowiem dziewięćset rydwanów wojennych z żelaznymi kosami[k] i srogo uciskał synów Izraela[l] przez dwadzieścia lat.

4 W tymże czasie sądziła Izraela prorokini[m] Debora, żona Lappidota. **5** Mieszkała zaś pod palmą Debory między Ramą[n] a Betel[o] w górzystym regionie Efraima; i synowie Izraela udawali się do niej na sąd. **6** I posławszy, wezwała Baraka,[p] syna Abinoama, z Kedesz-Naftali,[q] i rzekła do niego: „Czyż Jehowa, Bóg Izraela, nie wydał nakazu? ‚Idź i rozłóż się na górze Tabor,[r] i zabierz ze sobą dziesięć tysięcy mężczyzn spośród synów Naftalego[s] i spośród synów Zebulona.[t] **7** A ja ściągnę do ciebie[u] do doliny potoku Kiszon[v] Syserę,[w] dowódcę wojska Jabina,[x] i jego rydwany wojenne, i jego tłum i wydam go w twoją rękę'".[y]

8 Na to Barak powiedział do niej: „Jeśli ty pójdziesz ze mną, to i ja pójdę; ale jeśli ty nie pójdziesz ze mną, nie pójdę". **9** Ona odrzekła: „Oczywiście pó-

ROZDZ. 3

a Prz 14:15
b Kzn 10:10
c 1Sm 24:3
1Kl 18:27
d Sdz 3:19
e Joz 6:5
Sdz 6:34
1Sm 13:3
2Sm 2:28
Jl 2:1
f Joz 16:5
Sdz 7:24
g Sdz 2:16
h Sdz 7:15
1Sm 17:47
i Joz 2:7
Sdz 12:5
j Kpł 26:8
Pwt 28:7
k Sdz 3:17
Ps 17:10
l Kpł 26:7

szpalta 2

a Kpł 26:6
Sdz 3:11
b Sdz 5:6
c Wj 23:31
Joz 13:2
Sdz 15:3
d Sdz 15:15
1Sm 13:19
1Sm 13:22
1Sm 17:47
1Sm 17:50

ROZDZ. 4

e Sdz 2:19
f Kpł 26:17
Pwt 28:25
Pwt 32:30
Sdz 2:14
Sdz 3:8
Sdz 10:7
g Joz 19:36
h 1Sm 12:9
i Sdz 4:16
j Sdz 2:18
Sdz 3:9
Ps 107:19
Ps 145:19
k Pwt 20:1
Joz 17:16
Sdz 1:19
l Pwt 28:48
Ps 106:42
m Wj 15:20
2Kl 22:14
Łk 2:36
Dz 21:9
1Ko 11:5
n Joz 18:25
Sdz 19:13
1Kl 15:17
Jer 40:1
o Rdz 28:17
Rdz 28:19
Jer 48:13
Am 3:14
p Heb 11:32
q Joz 21:32
r Ps 89:12
Jer 46:18
s Rdz 30:8
Rdz 35:25
Joz 19:32

t Rdz 30:20; Rdz 35:23; Joz 19:10; **u** Wj 14:4; **v** 1Kl 18:40; Ps 83:9; **w** 1Sm 12:9; **x** Sdz 4:2; **y** Pwt 20:1.

jdę z tobą. Nie tobie jednak przypadnie piękny zaszczyt na drodze, którą idziesz, bo Jehowa sprzeda Syserę w rękę kobiety”.[a] Wtedy Debora wstała i poszła z Barakiem do Kedeszu.[b] **10** I Barak zaczął zwoływać Zebulona[c] i Naftalego do Kedeszu, i wyruszyło z nim dziesięć tysięcy mężczyzn;[d] również Debora wyruszyła z nim.

11 A Cheber[e] Kenita odłączył się od Kenitów,[f] synów Chobaba, którego zięciem był Mojżesz,[g] i rozbił swój namiot w pobliżu wielkiego drzewa w Caanannim, które jest pod Kedeszem.

12 Potem doniesiono Syserze, że Barak, syn Abinoama,[h] udał się na górę Tabor.[i] **13** Sysera natychmiast zwołał wszystkie swe rydwany wojenne — dziewięćset rydwanów wojennych z żelaznymi kosami[j] — i cały lud, który był z nim, z Haroszet Narodów do doliny potoku Kiszon.[k] **14** Debora powiedziała więc do Baraka: „Powstań, bo to dzień, w którym Jehowa wyda Syserę w twoją rękę. Czyż to nie Jehowa wyruszył przed tobą?”[l] I Barak zaczął schodzić z góry Tabor, za nim zaś dziesięć tysięcy mężczyzn. **15** I na oczach Baraka Jehowa zaczął ostrzem miecza wprawiać w zamieszanie[m] Syserę i wszystkie jego rydwany wojenne, i cały obóz. W końcu Sysera zeskoczył z rydwanu i pieszo rzucił się do ucieczki. **16** A Barak ścigał[n] rydwany wojenne[o] i obóz aż do Haroszet Narodów, tak iż cały obóz Sysery padł od ostrza miecza. Nie ostał się ani jeden.[p]

17 Sysera[q] zaś uciekał pieszo do namiotu Jael,[r] żony Chebera Kenity,[s] gdyż między Jabinem, królem Chacoru,[t] a domem Chebera Kenity panował pokój. **18** Wówczas Jael wyszła naprzeciw Sysery i rzekła do niego: „Zajdź tu, mój panie, zajdź tu do mnie. Nie lękaj się”. Zaszedł więc do niej do namiotu. Później przykryła go kocem. **19** Po jakimś czasie rzekł do niej: „Proszę, daj mi trochę wody do picia, bo jestem spragniony”. Toteż otworzyła bukłak[a] z mlekiem i dała mu się napić,[b] po czym go przykryła. **20** On zaś powiedział do niej: „Stań u wejścia do namiotu, a gdyby ktoś przyszedł i pytał cię, i mówił: ‚Czy jest tu jakiś mężczyzna?’, wtedy odpowiedz: ‚Nie!’”

21 A Jael, żona Chebera, chwyciła palik namiotowy i wzięła do ręki młotek. Potem podeszła do niego ukradkiem i przebiła palikiem jego skronie,[c] aż utkwił w ziemi, podczas gdy on mocno spał, znużony. Tak poniósł śmierć.[d]

22 A oto Barak ścigał Syserę. Jael wyszła więc naprzeciw niego i powiedziała mu: „Chodź, pokażę ci mężczyznę, którego szukasz”. Wstąpił zatem do niej, a oto Sysera leżał martwy z palikiem w skroniach.

23 Tak to w owym dniu Bóg pokonał[e] Jabina, króla kananejskiego, wobec synów Izraela. **24** I ręka synów Izraela coraz bardziej ciążyła nad Jabinem, królem kananejskim,[f] aż zgładzili Jabina, króla[g] kananejskiego.

5 I w owym dniu Debora[h] wraz z Barakiem,[i] synem Abinoama,[j] zaśpiewała pieśń[k] tej treści:

2 „Za to, że w Izraelu rozpuszczono włosy ze względu na wojnę,
za to, że lud ochoczo się stawił,[l]
błogosławcie Jehowę.[m]

3 Słuchajcie, królowie;[n] nadstawcie ucha, wysocy urzędnicy:
ja zaśpiewam Jehowie.

ROZDZ. 4

a Sdz 5:24; Sdz 5:26; Sdz 9:54
b Joz 20:7; Joz 21:32; Sdz 4:6
c Sdz 5:18
d Sdz 4:6
e Sdz 1:16
f Rdz 15:19; Lb 24:21; 1Sm 15:6
g Lb 10:29
h Sdz 5:12
i Sdz 4:6
j Pwt 20:1; Sdz 4:3
k Sdz 4:7; Sdz 5:21; Ps 83:9
l Pwt 9:3; Rz 8:31
m Wj 14:24; Joz 10:10; 2Kl 7:6
n Kpl 26:7; Joz 10:19
o Iz 43:17
p Pwt 7:23
q Sdz 4:2; 1Sm 12:9
r Sdz 5:6; Sdz 5:24
s Lb 24:21; Sdz 1:16; Sdz 4:11
t Sdz 4:2

szpalta 2

a Rdz 21:19
b Sdz 5:25
c Sdz 5:26
d Sdz 4:9; Sdz 5:27
e 1Kn 22:18; Neh 9:24; Ps 18:47; Ps 47:3; Ps 81:14; Heb 11:33
f Rdz 9:25; Pwt 28:13
g Kpl 26:7; Pwt 7:24

ROZDZ. 5

h Sdz 4:4
i Heb 11:32
j Sdz 4:6
k Wj 15:1; Pwt 31:19; Pwt 31:30; 1Kn 16:9; Ps 18:0
l Sdz 4:10; Ps 110:3
m Wj 18:10; 2Kn 20:26; Ps 145:2
n Ps 119:46

Zagram melodię[a] Jehowie,
Bogu Izraela.[b]
4 Jehowo, gdy wychodziłeś z Seiru,[c]
gdy wyruszałeś z pola Edomu,[d]
ziemia się kołysała,[e] a niebiosa kropiły,[f]
również obłoki kropiły wodą.
5 Góry odpłynęły od oblicza Jehowy,[g]
ten Synaj[h] — od oblicza Jehowy,[i] Boga Izraela.[j]
6 Za dni Szamgara,[k] syna Anata,
za dni Jael[l] nie było ruchu na ścieżkach,
a wędrujący po drogach podróżowali okrężnymi ścieżkami.[m]
7 Znikli mieszkańcy otwartego pola, znikli w Izraelu,[n]
aż ja, Debora,[o] powstałam,
aż powstałam jako matka w Izraelu.[p]
8 Zaczęli wybierać nowych bogów.[q]
Wtedy wojnę toczono w bramach.[r]
Tarczy widać nie było ni dzidy
wśród czterdziestu tysięcy w Izraelu.[s]
9 Moje serce jest z dowódcami Izraela,[t]
którzy byli ochotnikami wśród ludu.[u]
Błogosławcie Jehowę.[v]
10 Wy, jeźdźcy na żółtawoczerwonych oślicach,[w]
wy, którzy siedzicie na bogatych kobiercach,
i wy, którzy chodzicie drogą, rozważcie![x]
11 Niektóre głosy rozdzielających wodę w miejscach czerpania wody[y]
— tam zaczęli szczegółowo opowiadać o prawych czynach Jehowy,[z]

ROZDZ. 5

a 2Sm 22:50; Ps 7:17
b Wj 5:1; Wj 20:2
c Pwt 33:2; Ps 68:7
d Hab 3:3
e 2Sm 22:8
f Ps 68:8
g Pwt 4:11; Ps 97:5
h Neh 9:13
i Wj 19:18
j Wj 5:1; Wj 20:2
k Sdz 3:31
l Sdz 4:17
m Kpl 26:22; Iz 33:8
n Sdz 4:2
o Sdz 4:4
p Sdz 4:5
q Pwt 32:16; Sdz 2:12; Sdz 4:1
r Lb 33:56; Sdz 4:2
s Sdz 4:3; 1Sm 13:19
t Sdz 4:6
u Sdz 4:10; Ps 110:3
v Sdz 5:2; Ps 103:1
w Sdz 10:4; Sdz 12:14
x Ps 105:2; Ps 145:5
y Wj 2:16
z Pwt 32:4; 1Sm 12:7; Ps 145:7; Mi 6:5

szpalta 2

a Sdz 4:4
b Sdz 5:1
c Sdz 4:6
d Sdz 5:1
e Joz 16:4
f Lb 32:39
g 2Kl 25:19; 2Kn 26:11
h Rdz 49:15; 1Kn 12:32
i Sdz 4:6; Heb 11:32
j Sdz 4:14
k Prz 3:27
l Lb 32:1; Lb 32:24
m Jak 4:17
n Joz 22:9
o Joz 19:46; Jon 1:3
p Joz 19:24

prawych czynach jego mieszkańców otwartego pola w Izraelu.
Wtedy lud Jehowy zszedł do bram.
12 Zbudź się, zbudź, Deboro;[a]
zbudź się, zbudź — zanuć pieśń![b]
Powstań, Baraku,[c] i poprowadź swych jeńców, synu Abinoama![d]
13 Wtedy ci, którzy ocaleli, zstąpili do znamienitych;
lud Jehowy zstąpił do mnie przeciwko mocarzom.
14 Od Efraima było ich pochodzenie w dolinie,[e]
z tobą, Beniaminie, pośród twoich ludów.
Od Machira[f] zstąpili dowódcy,
a od Zebulona ci, którzy się posługują przyborami pisarskimi.[g]
15 I książęta u Issachara[h] byli z Deborą,
a jaki Issachar, taki był Barak.[i]
Na nizinę posłano go pieszo.[j]
Wśród oddziałów Rubena wielkie były badania serc.[k]
16 Dlaczego usiadłeś między dwoma jukami,
by słuchać, jak się trzodom gra na piszczałkach?[l]
Dla oddziałów Rubena wielkie były badania serc.[m]
17 Gilead pozostawał w swej siedzibie po drugiej stronie Jordanu;[n]
a Dan — dlaczego przez ten czas mieszkał na statkach?[o]
Aszer siedział bezczynnie na brzegu morza
i przebywał obok swych przystani.[p]

18 Zebulon był ludem gardzącym swymi duszami, gotowym na śmierć;[a]
i podobnie Naftali[b] — na wzniesieniach pola.[c]
19 Królowie przyszli, walczyli;
walczyli wtedy królowie Kanaanu[d]
w Taanachu,[e] nad wodami Megiddo.[f]
Nie zagarnęli zysku w srebrze.[g]
20 Z nieba gwiazdy walczyły,[h]
ze swych orbit walczyły z Syserą.
21 Potok Kiszon ich porwał,[i]
potok prastary, potok Kiszon.[j]
Zaczęłaś deptać siłę,[k] moja duszo.
22 Rozlegał się wtedy tętent kopyt końskich[l]
z powodu cwału, cwału jego ogierów.
23 ‚Przeklinajcie[m] Meroz — rzekł anioł Jehowy[n] —
bezustannie przeklinajcie jego mieszkańców,
bo nie przyszli na pomoc Jehowie,
na pomoc Jehowie — z mocarzami'.
24 Jael,[o] żona Chebera Kenity,[p]
będzie wielce błogosławiona wśród niewiast,
wśród niewiast w namiocie będzie wielce błogosławiona.[q]
25 O wodę prosił, podała mleko;
w wielkiej czaszy biesiadnej znamienitych podała zsiadłe mleko.[r]
26 Potem wyciągnęła rękę po palik namiotowy,
a prawicę po młot ciężko pracujących.[s]
I uderzyła Syserę, przebiła mu głowę,[t]
i roztrzaskała, i rozcięła jego skronie.

ROZDZ. 5

a Sdz 4:10 Sdz 6:35 1Kn 12:33 Ps 68:27
b Sdz 4:6
c Sdz 4:14
d Pwt 7:24 Sdz 4:13
e Sdz 1:27
f Joz 12:21
g Sdz 4:16 Sdz 5:30
h Rdz 18:14 Joz 10:11 Sdz 4:15 1Sm 7:10 Ps 135:7
i Sdz 4:7 Ps 83:9
j Sdz 4:13 Ps 44:3
k Ps 44:5 Iz 25:10 Mi 7:10
l Ps 20:7 Ps 147:10 Prz 21:31 Iz 5:28
m Jer 48:10
n Wj 23:23 Sdz 2:1
o Sdz 4:17
p Lb 24:21 Sdz 1:16 Sdz 4:11
q Prz 31:31
r Sdz 4:19
s Prz 31:17
t Sdz 4:21

szpalta 2

a Sdz 4:22
b Prz 7:6 PnP 2:9
c Sdz 4:15 1Sm 15:33
d Sdz 4:16
e 2Sm 14:2 2Sm 20:16
f Wj 15:9
g Pwt 20:14 Pwt 21:11
h Ps 68:2 Ps 83:9 Ps 92:9
i Wj 20:6 Ps 91:14 Ps 97:10 Rz 8:28 1Ko 8:3
j Ps 110:3 Dn 12:3 Mt 13:43
k Kpl 26:6 Sdz 3:11 Sdz 3:30

ROZDZ. 6

l Pwt 28:15 Sdz 2:19 Neh 9:28
m Rdz 25:2 Kpl 26:17 Lb 25:17 Pwt 28:48 Sdz 2:14

27 Między jej stopy runął, upadł, legł;
między jej stopy runął, upadł;
gdzie runął, tam upadł pokonany.[a]
28 Z okna wyglądała, wciąż go wypatrując, kobieta,
matka Sysery — przez kratę:[b]
‚Czemu jego rydwan wojenny opóźnia swe przybycie?[c]
Czemu stukot jego rydwanów musi się tak opóźniać?'[d]
29 Mądre spośród jej dostojnych dam[e] dawały jej odpowiedź,
a i ona sama odpowiadała sobie własnymi słowami:
30 ‚Czyż nie powinni znaleźć, czyż nie powinni rozdzielić łupu,[f]
łono, dwa łona każdemu krzepkiemu mężowi,[g]
łup z farbowanych materiałów — Syserze, łup z farbowanych materiałów,
haftowaną szatę, farbowany materiał, dwie haftowane szaty
na szyje mężów łupu?'
31 Tak niech zginą wszyscy twoi nieprzyjaciele,[h] Jehowo,
a ci, którzy cię miłują,[i] niech będą jak słońce, gdy wychodzi w swej potędze".[j]

I ziemia ta nie była odtąd niepokojona przez czterdzieści lat.[k]

6 Potem synowie Izraela zaczęli czynić to, co złe w oczach Jehowy.[l] Toteż Jehowa wydał ich na siedem lat w rękę Midianu.[m]
2 I ręka Midianu przemogła Izraela.[n] Z powodu Midianu synowie Izraela przygotowali sobie podziemne spichlerze w górach,

n Kpl 26:21; Lb 33:55; Pwt 28:51.

a także jaskinie i miejsca trudno dostępne.[a] **3** Bywało, że gdy Izrael siał ziarno,[b] Midian i Amalek[c] oraz mieszkańcy Wschodu[d] wyruszali, tak, wyruszali przeciwko nim. **4** I rozbijali obóz przeciwko nim, i niszczyli plon ziemi aż po Gazę, i nie zostawiali w Izraelu żadnej żywności ani owcy, ani byka, ani osła.[e] **5** Nadciągali bowiem ze swymi stadami i z namiotami. Przybywali tak liczni, jak szarańcze,[f] a było ich oraz ich wielbłądów bez liku;[g] i przybywali do tej ziemi, by ją rujnować.[h] **6** Toteż Izrael bardzo zubożał z powodu Midianu; i synowie Izraela wołali do Jehowy o pomoc.[i]

7 A ponieważ synowie Izraela wołali do Jehowy o pomoc z powodu Midianu,[j] **8** Jehowa posłał do synów Izraela pewnego męża, proroka,[k] i powiedział im: „Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Izraela: ‚Ja was wyprowadziłem z Egiptu[l] i tak wyprowadziłem was z domu niewolników.[m] **9** I wyzwoliłem was z ręki Egiptu oraz z ręki wszystkich waszych ciemiężców, a ich wypędziłem przed wami i dałem wam ich ziemię.[n] **10** Ponadto rzekłem do was: ‚Jam jest Jehowa, wasz Bóg.[o] Nie wolno wam się bać bogów Amorytów,[p] w których ziemi mieszkacie’.[q] Wy zaś nie słuchaliście mego głosu’ ”.[r]

11 Później przyszedł anioł Jehowy[s] i usiadł pod wielkim drzewem w Ofrze, należącej do Joasza Abiezeryty,[t] podczas gdy Gedeon,[u] jego syn, młócił w winnej tłoczni pszenicę, żeby ją szybko usunąć z oczu Midianu. **12** Wtedy ukazał mu się anioł Jehowy i rzekł do niego: „Jehowa jest z tobą,[v] dzielny mocarzu”. **13** Gedeon odrzekł: „Wybacz mi, mój panie, ale jeśli Jehowa jest z nami, to dlaczego przyszło na nas to wszystko[a] i gdzie są wszystkie jego zdumiewające czyny,[b] o których nam opowiadali nasi ojcowie,[c] mówiąc: ‚Czyż Jehowa nie wyprowadził nas z Egiptu?’[d] A teraz Jehowa nas porzucił[e] i wydaje nas w dłoń Midianu”. **14** Wówczas Jehowa zwrócił się ku niemu i rzekł: „Idź w tej mocy swojej,[f] a na pewno wybawisz Izraela z dłoni Midianu.[g] Czyż cię nie posyłam?”[h] **15** On zaś powiedział do niego: „Wybacz mi, Jehowo. Czymże mam wybawić Izraela?[i] Oto mój tysiąc jest najmniejszy w Manassesie, a ja jestem najmniejszy w domu mego ojca”.[j] **16** Lecz Jehowa mu rzekł: „Wszak ja będę z tobą[k] i na pewno pobijesz Midian,[l] jak gdyby to był jeden człowiek”.

17 Odpowiedział mu: „Jeśli więc znalazłem łaskę w twoich oczach,[m] uczyń dla mnie znak, że to ty rozmawiasz ze mną.[n] **18** Proszę, nie odchodź stąd, dopóki nie przyjdę do ciebie[o] i nie przyniosę swego daru, i nie położę go przed tobą”.[p] On zatem rzekł: „Będę tu siedział, dopóki nie wrócisz”. **19** Gedeon więc, wszedłszy, wziął koźlę z kóz[q] i je przyrządził, a z efy mąki zrobił przaśne placki.[r] Mięso włożył do kosza, a wywar wlał do garnka, po czym wyniósł mu to pod wielkie drzewo i podał.

20 Wówczas anioł prawdziwego Boga rzekł do niego: „Weź to mięso i przaśne placki i połóż tam na tej wielkiej skale,[s] a wywar wylej”. I on tak uczynił. **21** Potem anioł Jehowy wyciągnął koniec laski, którą miał w ręce, i dotknął mięsa oraz przaś-

ROZDZ. 6

a 1Sm 13:6
b Kpł 26:16 Pwt 28:33
c Sdz 3:13
d Rdz 29:1 Sdz 8:10 1Kl 4:30
e Pwt 28:31 Pwt 28:48 Mi 6:15
f Sdz 8:10
g Sdz 7:12
h Ps 83:4
i Pwt 4:30 Ps 50:15
j Sdz 2:18 Ps 86:7 Ps 107:19 Oz 5:15
k Lb 12:6 Am 3:7
l Wj 20:2 Kpł 26:13
m Sdz 2:1 Ps 78:52 Ps 136:11
n Pwt 7:2 Joz 10:42 Neh 9:24 Ps 44:2 Ps 78:55
o Pwt 6:4 Ps 81:10 Oz 13:4
p 2Kl 17:35 Jer 10:2
q Joz 24:15
r Pwt 28:15 Sdz 2:2 Jer 3:13 Sof 3:2
s Sdz 2:1
t Joz 17:2 Sdz 6:24 Sdz 8:32
u Rdz 49:24 Heb 11:32
v Joz 1:5 Sdz 2:18

szpalta 2

a Sdz 6:2
b Iz 63:15
c Pwt 4:9 Pwt 6:7 Ps 44:1 Ps 78:3
d Wj 13:14
e Pwt 31:17 2Kn 15:2
f Rdz 49:24
g Sdz 6:32 Sdz 8:22 1Sm 12:11 Heb 11:32
h Joz 1:9 Sdz 4:6 Rz 8:31
i Ps 44:3
j 1Sm 9:21 Łk 14:11 Flp 2:3
k Pwt 3:22 Pwt 20:4 Sdz 2:18 Iz 41:10

1 Kpl 26:8; Ps 83:9; **m** Wj 33:13; **n** Wj 3:12; **o** Rdz 18:3; Rdz 19:3; Sdz 13:15; **p** Rdz 18:5; Sdz 6:19; **q** Rdz 18:7; **r** Rdz 18:6; **s** Sdz 13:19.

nych placków, i ze skały zaczął wychodzić ogień i pochłaniać mięso oraz przaśne placki.[a] A anioł Jehowy zniknął mu z oczu. **22** Toteż Gedeon uświadomił sobie, że był to anioł Jehowy.[b]

Gedeon od razu powiedział: „Ach, Wszechwładny Panie, Jehowo, wszak widziałem anioła Jehowy twarzą w twarz!"[c] **23** Lecz Jehowa rzekł do niego: „Pokój tobie.[d] Nie bój się.[e] Nie umrzesz".[f] **24** Dlatego Gedeon zbudował tam ołtarz[g] dla Jehowy i nosi on nazwę[h] Jehowa-Szalom, po dziś dzień. W dalszym ciągu jest w Ofrze[i] Abiezerytów.

25 A owej nocy Jehowa przemówił do niego: „Weź młodego byka, byka twego ojca, czyli drugiego byka siedmioletniego, i zburz ołtarz Baala[j] należący do twego ojca, i zetnij[k] święty pal, który jest obok niego. **26** I na szczycie tej twierdzy zbuduj z rzędów kamieni ołtarz dla Jehowy, twego Boga, i weź drugiego byka, i złóż go jako całopalenie na kawałkach drewna ze świętego pala, który zetniesz". **27** I Gedeon wziął dziesięciu mężczyzn spośród swoich sług, i zabrał się do uczynienia tego, co mu powiedział Jehowa;[l] lecz ponieważ zbytnio się obawiał domowników swego ojca oraz mieszkańców miasta, by zrobić to za dnia, zrobił to nocą.[m]

28 Gdy mieszkańcy miasta jak zwykle wstali wczesnym rankiem, oto ołtarz Baala był zburzony, święty pal[n] stojący obok—ścięty, a na zbudowanym ołtarzu był złożony ów drugi młody byk. **29** I zaczęli mówić jeden do drugiego: „Kto to zrobił?" I wypytując, szukali. W końcu powiedzieli: „Uczynił to Gedeon, syn Joasza". **30** Toteż mieszkańcy miasta powiedzieli do Joasza: „Wyprowadź swego syna, żeby umarł,[a] ponieważ zburzył ołtarz Baala i ponieważ ściął święty pal, który stał obok niego". **31** Na to Joasz[b] odpowiedział wszystkim, którzy wystąpili przeciwko niemu:[c] „Czy podejmiecie się obrony Baala, by się przekonać, czy go wybawicie? Kto się podejmie jego obrony, powinien jeszcze tego ranka ponieść śmierć.[d] Jeśli jest Bogiem,[e] niech się sam podejmie obrony,[f] skoro ktoś zburzył jego ołtarz". **32** I w owym dniu zaczął go nazywać Jerubbaal,[g] mówiąc: „Niech Baal sam podejmie się swej obrony, skoro ktoś zburzył jego ołtarz".[h]

33 A cały Midian[i] i Amalek[j] oraz mieszkańcy Wschodu[k] zebrali się co do jednego[l] i przeprawiwszy się, rozłożyli się obozem na nizinie Jizreel.[m] **34** Lecz duch Jehowy[n] ogarnął Gedeona, tak iż ten zadął w róg,[o] i zostali do niego zwołani Abiezerycy.[p] **35** I wyprawił posłańców[q] do całego Manassesa, i również ich zwołano do niego. Wyprawił też posłańców do Aszera i Zebulona, i Naftalego i oni wyruszyli mu na spotkanie.

36 Potem Gedeon rzekł do prawdziwego Boga: „Jeśli zamierzasz wybawić Izraela za moim pośrednictwem, tak jak obiecałeś,[r] **37** oto ja kładę na klepisku runo wełniane. Jeśli rosa będzie tylko na runie, lecz cała ziemia będzie sucha, to będę wiedział, że wybawisz Izraela za moim pośrednictwem, tak jak obiecałeś". **38** I tak się stało. Gdy nazajutrz wstał wczesnym rankiem i wyżął runo, wycisnął z tego runa tyle rosy, że napełnił wodą wielką czaszę biesiadną.

ROZDZ. 6

a Kpl 9:24; Sdz 13:20; 1Kl 18:38; 1Kn 21:26; 2Kn 7:1
b Sdz 13:8; Sdz 13:9; Sdz 13:21; Heb 13:2
c Rdz 16:7; Rdz 16:13; Rdz 32:24; Rdz 32:30; Sdz 13:22; Łk 1:12
d Łk 24:36
e Dn 10:19
f Rdz 32:30
g Sdz 13:20
h Rdz 22:14; Wj 17:15
i Sdz 8:32; Sdz 9:5
j Wj 23:24; Pwt 12:3
k Wj 34:13; Pwt 7:5; 1Ko 8:4
l Pwt 12:1
m Mt 10:16
n Pwt 12:3; 2Kl 18:4; 2Kn 31:1

szpalta 2

a Jer 26:11; Jn 16:2
b Sdz 6:11
c Wj 23:2; Sdz 6:28
d Pwt 13:5; Pwt 17:3; Pwt 17:5
e Wj 15:11; Ps 115:5; Dn 2:47; 1Ko 8:5
f 1Kl 18:26; 1Kl 18:39; Iz 41:23; Jer 10:5; 1Ko 8:4
g 1Sm 12:11; 2Sm 11:21
h 1Kl 18:27
i Rdz 25:2; Lb 25:17; Sdz 6:2
j Rdz 36:12; Wj 17:16; Lb 24:20; Pwt 25:19
k Rdz 29:1; Sdz 6:3
l Sdz 7:12
m Joz 17:16; Joz 19:18
n Sdz 3:10; Sdz 11:29; Sdz 13:25; Sdz 14:6; Sdz 15:14; Iz 63:11; Za 4:6
o Sdz 3:27; Sof 1:16
p Joz 17:2; Sdz 8:2

q Sdz 11:12; 2Kn 30:6; **r** Sdz 6:14.

39 Jednakże Gedeon rzekł do prawdziwego Boga: „Niech twój gniew nie płonie przeciwko mnie, lecz pozwól mi przemówić jeszcze tylko raz. Pozwól mi, proszę, jeszcze tylko raz przeprowadzić próbę z runem. Proszę, niech sucha będzie samo runo, a na całej ziemi niech będzie rosa". **40** I Bóg uczynił tak owej nocy; i sucha było samo runo, a na całej ziemi wystąpiła rosa.

7 Potem Jerubbaal,[a] czyli Gedeon,[b] oraz cały lud, który był z nim, wstali wcześnie rano i rozłożyli się obozem przy studni Charod; a obóz Midianu był na północ od niego, przy wzgórzu More, na nizinie. **2** Wówczas Jehowa rzekł do Gedeona: „Lud przy tobie jest dla mnie zbyt liczny, bym wydał Midian w ich rękę.[c] Izrael mógłby chełpliwie występować[d] przeciwko mnie, mówiąc: ‚Moja ręka mnie wybawiła'.[e] **3** A teraz zawołaj, proszę, do uszu ludu, mówiąc: ‚Kto się boi i drży? Niech odejdzie'".[f] Toteż Gedeon poddał ich próbie. Wtedy odeszło z ludu dwadzieścia dwa tysiące, a pozostało dziesięć tysięcy.

4 Mimo to Jehowa rzekł do Gedeona: „Jest jeszcze za dużo ludu.[g] Każ im zejść nad wodę, żebym ci mógł ich tam poddać próbie. I będzie tak, że każdy, o kim ci powiem: ‚Ten pójdzie z tobą', pójdzie z tobą, każdy zaś, o kim ci powiem: ‚Ten nie pójdzie z tobą' — nie pójdzie". **5** On więc kazał ludowi zejść nad wodę.[h]

Wtedy Jehowa rzekł do Gedeona: „Każdego, kto będzie chłeptał wodę językiem, tak jak chłepcze pies, postawisz osobno, także każdego, kto klęknie na kolana, by pić".[i] **6** A liczba tych, którzy chłeptali z ręki podnoszonej do ust, wyniosła trzystu mężów. Cała zaś reszta ludu klękała na kolana, by pić wodę.

7 Wówczas Jehowa rzekł do Gedeona: „Przez tych trzystu mężów, którzy chłeptali, wybawię was i wydam Midian w twoją rękę.[a] Jeśli chodzi o cały pozostały lud, niech każdy z nich idzie na swoje miejsce". **8** Wzięli więc w rękę zaopatrzenie ludu, jak również rogi,[b] a wszystkich mężów Izraela on odesłał, każdego do jego domu; i zatrzymał trzystu mężów. A obóz Midianu był poniżej niego, na nizinie.[c]

9 Owej nocy[d] Jehowa przemówił do niego: „Wstań, zejdź do obozu, bo wydałem go w twoją rękę.[e] **10** Lecz jeśli boisz się zejść, zejdź do obozu z Purą, twoim sługą.[f] **11** Posłuchaj, co oni powiedzą,[g] a potem twoje ręce nabiorą siły[h] i na pewno wtargniesz do obozu". Wówczas on i Pura, jego sługa, zeszli na skraj szyków bojowych w obozie.

12 A Midian i Amalek oraz wszyscy mieszkańcy Wschodu[i] zalegli nizinę tak licznie jak szarańcze;[j] również ich wielbłądów[k] nie dało się policzyć — były tak liczne, jak ziarnka piasku na brzegu morza. **13** I Gedeon podszedł, a oto jakiś mężczyzna opowiadał sen swemu towarzyszowi i mówił: „Śnił mi się sen.[l] I oto okrągły placek jęczmiennego chleba wtoczył się do obozu Midianu. A dotarłszy do pewnego namiotu, tak weń uderzył, że go przewrócił,[m] i wywrócił go spodem do góry; i namiot upadł".
14 Wtedy jego towarzysz odezwał się[n] i rzekł: „To nic innego, jak tylko miecz Gedeona,[o] syna Joasza, męża izraelskiego. Prawdziwy Bóg[p] wydał w jego rękę Midian i cały obóz".[q]

ROZDZ. 7
a Sdz 6:32
1Sm 12:11
b Sdz 6:11
c 1Sm 14:6
2Kn 14:11
d Iz 2:11
e 1Sm 17:47
Ps 44:7
Iz 10:13
1Ko 1:29
2Ko 4:7
f Pwt 20:8
g 2Kn 32:8
Ps 33:16
h Ps 7:9
i 1Pt 5:8

szpalta 2
a Sdz 7:2
1Sm 14:6
Iz 41:14
Heb 11:34
b Joz 6:4
Sdz 3:27
c Sdz 6:33
d Hi 4:13
Hi 33:15
e Pwt 7:2
Sdz 3:10
Sdz 4:14
2Kn 16:8
2Kn 20:17
f 2Ko 13:5
g Sdz 7:13
h 1Sm 23:16
Ezd 6:22
Neh 6:9
Iz 35:3
i Sdz 6:33
j Jer 46:23
k Sdz 6:5
l Mt 2:12
m Sdz 6:16
n Lb 23:5
o Sdz 6:11
Sdz 6:14
p Iz 42:8
q Sdz 7:7

15 A gdy tylko Gedeon usłyszał opowieść o tym śnie oraz jego wyjaśnienie,[a] oddał cześć Bogu.[b] Potem wrócił do obozu Izraela i rzekł: „Wstańcie,[c] bo Jehowa wydał obóz Midianu w waszą rękę". **16** Następnie podzielił tych trzystu mężów na trzy oddziały i dał im wszystkim do rąk rogi[d] i wielkie puste dzbany, a w tych wielkich dzbanach — pochodnie. **17** I przemówił do nich: „Uczcie się, patrząc na mnie, i tak macie czynić. A gdy dojdę do skraju obozu, macie czynić to, co ja będę czynił. **18** Kiedy zadmę w róg, ja i wszyscy, którzy są ze mną, wy też macie dąć w rogi dookoła całego obozu[e] i mówić: ‚Jehowy[f] i Gedeona!'"

19 Po jakimś czasie, na początku środkowej straży nocnej, Gedeon ze stu mężami, którzy byli z nim, doszedł do skraju obozu.[g] Dopiero co rozstawiono warty. A oni zaczęli dąć w rogi[h] i roztrzaskiwali wielkie dzbany na wodę, które mieli w rękach.[i] **20** Wtedy te trzy oddziały zadęły w rogi;[j] i porozbijali wielkie dzbany, i lewą ręką uchwycili pochodnie, prawą zaś — rogi, by w nie dąć, i zaczęli wołać: „Miecz Jehowy[k] i Gedeona!" **21** Przez cały ten czas każdy stał na swoim miejscu dookoła obozu, a cały obóz zaczął biegać i krzyczeć i rzucił się do ucieczki.[l] **22** A tych trzystu[m] dęło w rogi,[n] Jehowa zaś zwrócił miecz każdego przeciwko drugiemu w całym obozie;[o] i obóz uciekał aż do Bet-Szitta i dalej do Cerery, aż do granic Abel-Mechola[p] obok Tabbat.

23 Tymczasem zwołano mężów izraelskich z Naftalego[q] i Aszera[r] oraz z całego Manassesa[s] i ruszyli w pościg[t] za Midianem.

ROZDZ. 7

a Rdz 40:8 Sdz 7:11
b Wj 4:31 2Kn 20:18 Ps 95:6
c Sdz 4:14
d Sdz 7:8 Prz 20:18
e Sdz 7:20
f 1Sm 17:47 2Kn 20:17
g Ps 63:6 Łk 12:38
h Sdz 7:8
i Sdz 7:16
j Joz 6:4 Sdz 7:18
k Wj 14:13 2Kn 20:17
l Wj 14:25 Pwt 28:7 2Kl 7:7
m Joz 7:4 Sdz 7:6
n Joz 6:6 Sdz 7:8 Sdz 7:16
o 1Sm 14:20 2Kn 20:23 Iz 19:2 Eze 38:21 Za 14:13
p 1Kl 4:12 1Kl 19:16
q Joz 19:32 Sdz 6:35
r Joz 19:24
s Joz 17:1
t 1Sm 14:22

szpalta 2

a Sdz 3:27
b Sdz 3:28
c Sdz 8:3 Ps 83:11
d Iz 10:26
e Sdz 8:4
f 1Sm 17:54

ROZDZ. 8

g Sdz 7:2 Prz 8:13 Prz 16:18
h Sdz 12:1 2Sm 19:41 2Kn 25:10
i Prz 15:28 Flp 2:3 2Tm 2:24
j Sdz 7:25 Prz 11:2
k Sdz 6:11 Sdz 6:34
l Sdz 7:25 Ps 83:11
m Prz 14:29 Prz 15:1 Prz 25:15 Kzn 10:4 Gal 5:23
n Rdz 33:17 Joz 13:27 Ps 108:7
o 1Sm 25:8 2Sm 17:28

24 A Gedeon rozesłał posłańców po całym górzystym regionie Efraima,[a] mówiąc: „Zejdźcie naprzeciw Midianu i zajmijcie przed nimi wody aż po Bet-Barę i Jordan". Toteż zostali zwołani wszyscy mężowie z Efraima i zajęli wody[b] aż po Bet-Barę i Jordan. **25** Pojmali też dwóch książąt Midianu, mianowicie Oreba i Zeeba;[c] potem zabili Oreba na skale Oreb,[d] a Zeeba zabili przy kadzi winiarskiej Zeeb. I dalej ścigali Midian,[e] a głowę Oreba oraz Zeeba przynieśli do Gedeona w regionie nadjordańskim.[f]

8 Potem mężowie z Efraima powiedzieli do niego: „Cóż to nam uczyniłeś, że nie wezwałeś nas, gdy ruszałeś do walki z Midianem?"[g] I zaciekle usiłowali wszcząć z nim kłótnię.[h] **2** W końcu rzekł do nich: „Cóż takiego uczyniłem w porównaniu z wami?[i] Czy pokłosia Efraima[j] nie są lepsze niż winobranie Abiezera?[k] **3** To w waszą rękę Bóg wydał książąt Midianu, Oreba i Zeeba,[l] a cóż ja zdołałem uczynić w porównaniu z wami?" Dopiero gdy wyrzekł to słowo, ich duch uspokoił się wobec niego.[m]

4 W końcu Gedeon przybył nad Jordan i przeprawił się z trzystu mężami, którzy z nim byli — zmęczonymi, lecz nie przerywającymi pościgu. **5** Później rzekł do mieszkańców Sukkot:[n] „Proszę, dajcie okrągłych bochenków chleba ludziom, którzy podążają za mną,[o] są bowiem zmęczeni, a ja ścigam Zebacha[p] i Calmunę,[q] królów Midianu". **6** Lecz książęta z Sukkot powiedzieli: „Czyż dłonie Zebacha i Calmuny są już w twojej ręce, żebyśmy mieli dać chleb twemu wojsku?"[r] **7** Na to Gedeon rzekł: „Dlatego

p Sdz 8:21; **q** Ps 83:11; **r** Pwt 23:4; Sdz 5:23; 1Sm 25:10; 1Sm 25:11; Prz 3:27; Jak 2:16.

gdy Jehowa wyda w moją rękę Zebacha i Calmunnę, to niechybnie wymłócę wasze ciało cierniami z pustkowia i kolczastymi roślinami".[a] **8** I stamtąd udał się dalej do Penuelu,[b] i przemówił do nich w taki sam sposób, lecz mieszkańcy Penuelu odpowiedzieli mu tak, jak odpowiedzieli mieszkańcy Sukkot. **9** Rzekł więc także do mieszkańców Penuelu: „Gdy wrócę w pokoju, zburzę tę wieżę".[c]

10 Zebach i Calmunna[d] ze swymi obozami byli w Karkorze, a wszystkich, którzy pozostali z całego obozu mieszkańców Wschodu, było około piętnastu tysięcy,[e] tych zaś, którzy już padli, było sto dwadzieścia tysięcy mężczyzn dobywających miecza.[f] **11** I Gedeon dalej podążał w górę drogą tych, którzy mieszkają w namiotach, na wschód od Nobachu i Jogbohy,[g] i uderzył na obóz, gdy obóz akurat nie był strzeżony.[h] **12** Kiedy Zebach i Calmunna rzucili się do ucieczki, natychmiast ruszył za nimi w pościg i pojmał obu królów Midianu, Zebacha i Calmunnę;[i] i sprawił, że cały obóz się trząsł.

13 I Gedeon, syn Joasza, wracał z wojny przez przełęcz wznoszącą się ku Cheres. **14** Po drodze pojmał młodzieńca spośród mieszkańców Sukkot[j] i go wypytywał.[k] On więc wypisał mu imiona książąt[l] z Sukkot, jak również tamtejszych starszych, siedemdziesięciu siedmiu mężów. **15** Wtedy udał się do mieszkańców Sukkot i rzekł: „Oto Zebach i Calmunna, w związku z którymi urągaliście mi, mówiąc: ‚Czyż dłonie Zebacha i Calmunny są już w twojej ręce, żebyśmy mieli dać chleb twoim wymęczonym ludziom?' "[m] **16** Potem wziął starszych miasta oraz ciernie z pustkowia i kolczaste rośliny i dał nimi nauczkę mieszkańcom Sukkot.[a] **17** A wieżę Penuelu[b] zburzył[c] i pozabijał mieszkańców tego miasta.

18 Następnie rzekł do Zebacha i Calmunny:[d] „Jakich to mężów zabiliście na Taborze?"[e] Oni odrzekli: „Każdy z nich był taki jak ty, wyglądali na synów królewskich". **19** Wtedy rzekł: „Byli moimi braćmi, synami mojej matki. Jako żyje Jehowa, gdybyście zachowali ich przy życiu, nie musiałbym was zabić".[f] **20** Potem powiedział do Jetera, swego pierworodnego: „Wstań, zabij ich". Ale młodzieniec nie dobył miecza, gdyż się lękał, był bowiem jeszcze młodzieńcem.[g] **21** Zebach i Calmunna rzekli zatem: „Ty sam wstań i targnij się na nas, bo jaki mężczyzna, taka jego potęga".[h] Toteż Gedeon wstał i zabił[i] Zebacha oraz Calmunnę, i zabrał ozdoby w kształcie księżyca, które były na szyjach ich wielbłądów.

22 Później mężowie izraelscy powiedzieli do Gedeona: „Panuj nad nami,[j] ty i twój syn, i twój wnuk, bo ty nas wybawiłeś z ręki Midianu".[k] **23** Lecz Gedeon im rzekł: „Ja nie będę nad wami panował ani mój syn nie będzie nad wami panował.[l] To Jehowa będzie nad wami panował".[m] **24** I Gedeon przemówił do nich: „Pozwólcie, że was o coś poproszę: Niech każdy z was da mi ze swej zdobyczy kolczyk do nosa".[n] (Mieli bowiem złote kolczyki do nosa, gdyż byli Ismaelitami).[o] **25** Odrzekli: „Oczywiście, że damy". Następnie rozpostarli płaszcz i każdy rzucał nań ze swej zdobyczy kolczyk do nosa. **26** A waga złotych kolczyków do nosa, o które poprosił, wyniosła tysiąc siedemset złotych sykli, oprócz ozdób

ROZDZ. 8

a Sdz 8:16
Gal 6:7

b Rdz 32:31
1Kl 12:25

c Sdz 8:17

d Sdz 8:5
Ps 83:11

e Sdz 7:12
Heb 11:34

f Pwt 28:7

g Lb 32:35

h Sdz 18:27
Prz 20:18

i Ps 83:11

j Sdz 8:5

k Sdz 1:24
1Sm 30:15

l Sdz 8:6

m Sdz 8:6
Prz 3:27

szpalta 2

a Sdz 8:7
Prz 10:13
Prz 19:29

b Rdz 32:31
Sdz 8:8
1Kl 12:25

c Sdz 8:9

d Ps 83:11

e Ps 89:12

f Rdz 9:6
Lb 35:19

g 1Sm 17:33

h Sdz 6:12

i 1Sm 15:33
Ps 83:11

j Pwt 17:14
Sdz 9:8
1Sm 8:6
1Sm 12:12
Oz 13:10

k Sdz 6:14

l 2Sm 22:26
Prz 2:8

m Wj 15:18
1Sm 10:19
Ps 10:16
Ps 29:10
Ps 146:10
Iz 33:22
Iz 43:15
Dn 4:3

n Rdz 24:22

o Rdz 16:11
Rdz 25:13
Rdz 28:9
Rdz 37:28

w kształcie księżyca[a] oraz nausznic i szat z wełny barwionej czerwonawą purpurą,[b] które były na królach Midianu, i oprócz naszyjników, które były na szyjach wielbłądów.[c]

27 A Gedeon uczynił z tego efod,[d] po czym wystawił go w swoim mieście, Ofrze;[e] i cały Izrael zaczął tam uprawiać z tym nierząd,[f] tak iż było to sidłem dla Gedeona i jego domowników.[g]

28 Tak Midian[h] został poddany synom Izraela i już nie podniósł głowy; a za dni Gedeona ziemia ta nie była więcej niepokojona — przez czterdzieści lat.[i]

29 A Jerubbaal,[j] syn Joasza, poszedł i dalej mieszkał w swoim domu.

30 I Gedeon miał siedemdziesięciu synów,[k] którzy wyszli z jego bioder, miał bowiem wiele żon. **31** A jego nałożnica, która była w Szechem, również urodziła mu syna. Nadał mu więc imię Abimelech.[l] **32** W końcu Gedeon, syn Joasza, umarł w późnej starości i został pogrzebany w grobowcu swego ojca, Joasza, w Ofrze Abiezerytów.[m]

33 A gdy tylko Gedeon umarł, synowie Izraela znowu zaczęli się dopuszczać nierządu z Baalami,[n] tak iż swoim bogiem uczynili Baal-Berita.[o] **34** I synowie Izraela nie pamiętali o Jehowie, swoim Bogu,[p] który ich wyzwolił z ręki wszystkich okolicznych nieprzyjaciół;[q] **35** i nie okazywali lojalnej życzliwości[r] domowi Jerubbaala, Gedeona, za wszelką dobroć, jaką on okazał Izraelowi.[s]

9 Po pewnym czasie Abimelech,[t] syn Jerubbaala, udał się do Szechem[u] do braci swej matki i zwrócił się do nich oraz do całej rodziny domu ojca swej matki, mówiąc: **2** „Proszę, powiedzcie do uszu wszystkich właścicieli ziemskich z Szechem: ‚Co uważacie za lepsze: żeby panowało nad wami siedemdziesięciu mężów[a] — wszyscy synowie Jerubbaala — czy żeby panował nad wami jeden mąż? A pamiętajcie, że ja jestem waszą kością i waszym ciałem'".[b]

3 Toteż bracia jego matki zaczęli mówić wszystkie te słowa o nim do uszu wszystkich właścicieli ziemskich z Szechem, tak iż ich serce skłoniło się ku Abimelechowi,[c] powiedzieli bowiem: „On jest naszym bratem".[d] **4** Wówczas dali mu siedemdziesiąt srebrników z domu Baal-Berita[e] i Abimelech zaczął za nie najmować próżniaków i zuchwalców,[f] żeby mu towarzyszyli. **5** Potem udał się do domu swego ojca w Ofrze[g] i na jednym kamieniu pozabijał swych braci,[h] synów Jerubbaala, siedemdziesięciu mężów, lecz Jotam, najmłodszy syn Jerubbaala, pozostał, gdyż się ukrył.

6 Następnie zebrali się wszyscy właściciele ziemscy z Szechem oraz cały dom Millo[i] i poszli, i przy wielkim drzewie,[j] słupie, który był w Szechem,[k] ustanowili Abimelecha królem.[l]

7 Gdy doniesiono o tym Jotamowi, natychmiast poszedł i stanął na szczycie góry Garizim,[m] i podniósłszy głos, zawołał, mówiąc do nich: „Posłuchajcie mnie, właściciele ziemscy z Szechem, i niech Bóg posłucha was:

8 „Pewnego razu drzewa poszły namaścić króla nad sobą. Rzekły więc do drzewa oliwnego:[n] ‚Bądźże nad nami królem'.[o] **9** Lecz drzewo oliwne powiedziało im: ‚Czy mam zaniechać mej tłustości, którą się wychwala[p]

ROZDZ. 8

a Sdz 8:21 Iz 3:18
b Est 8:15 Jer 10:9 Eze 27:7
c Sdz 8:21
d Wj 28:6 Sdz 17:5 Sdz 18:14
e Sdz 6:11
f Wj 23:33 Sdz 2:17 Ps 106:39 Oz 4:12
g Sdz 8:33
h Sdz 6:1 Ps 83:9
i Kpl 26:6 Sdz 3:11 Sdz 5:31
j Sdz 6:32 1Sm 12:11
k Sdz 9:2
l Sdz 9:1 2Sm 11:21
m Sdz 6:11 Sdz 6:24
n Sdz 2:17 Sdz 2:19 Sdz 10:6
o Sdz 9:4
p Sdz 3:7 Ps 106:36
q Ps 106:43
r Rdz 40:23 Prz 3:27
s Sdz 9:16 Kzn 9:15 2Tm 3:2

ROZDZ. 9

t Sdz 8:31 2Sm 11:21
u Rdz 12:6 Rdz 33:18 Rdz 34:27 1Kl 12:1 Dz 7:16

szpalta 2

a Sdz 8:30
b Rdz 29:14 1Kn 11:1
c 2Sm 15:6
d Sdz 8:31
e Sdz 8:33 Sdz 9:46
f 2Kn 13:7 Dz 17:5
g Sdz 6:11 Sdz 8:27
h 2Kl 11:1 2Kn 21:4
i Sdz 9:20
j Rdz 35:4 Joz 24:26
k Sdz 9:1
l Pwt 17:14 Sdz 8:22 1Sm 8:7

m Pwt 11:29; Joz 8:33; Jn 4:20; **n** Oz 14:6; **o** Sdz 8:22; **p** Wj 29:2; Kpl 2:1.

Boga i ludzi, i czy mam pójść, by się kołysać nad innymi drzewami?'[a] **10** Wtedy drzewa rzekły do drzewa figowego:[b] ‚Chodź, króluj nad nami'. **11** Lecz drzewo figowe powiedziało im: ‚Czy mam zaniechać mej słodyczy i mego dobrego plonu i czy mam pójść, by się kołysać nad innymi drzewami?'[c] **12** Następnie drzewa rzekły do winorośli: ‚Chodź, bądź nad nami królową'. **13** Tymczasem winorośl powiedziała im: ‚Czy mam zaniechać mego młodego wina, które rozwesela Boga i ludzi,[d] i czy mam pójść, by się kołysać nad drzewami?' **14** W końcu wszystkie inne drzewa rzekły do ciernistego krzewu:[e] ‚Chodź, bądź nad nami królem'. **15** Wówczas krzew cierniasty powiedział do drzew: ‚Jeśli naprawdę namaszczacie mnie na króla nad wami, to chodźcie, szukajcie schronienia w moim cieniu.[f] A jeśli nie, to niech z ciernistego krzewu wyjdzie ogień[g] i strawi cedry[h] Libanu'.[i]

16 „Jeśli więc w prawdzie i w nienaganności działaliście i ustanowiliście Abimelecha królem[j] i jeśli okazaliście dobroć Jerubbaalowi oraz jego domowi, i jeśli uczyniliście mu tak, jak na to zasłużył poczynaniami swych rąk, **17** gdy mój ojciec walczył[k] za was i narażał na niebezpieczeństwo swą duszę,[l] żeby was wyzwolić z ręki Midianu[m] — **18** a wy dzisiaj powstaliście przeciwko domowi mego ojca, by na jednym kamieniu pozabijać jego synów,[n] siedemdziesięciu mężów,[o] i by Abimelecha, syna jego niewolnicy,[p] ustanowić królem[q] nad właścicielami ziemskimi z Szechem tylko dlatego, że jest waszym bratem — **19** tak, jeśli w prawdzie i w nienaganności wystąpiliście w tym dniu przeciwko Jerubbaalowi i jego domowi, to radujcie się z Abimelecha i niech on też raduje się z was.[a] **20** A jeśli nie, to niech od Abimelecha wyjdzie ogień[b] i strawi właścicieli ziemskich z Szechem oraz dom Millo[c] i niech ogień[d] wyjdzie od właścicieli ziemskich z Szechem oraz z domu Millo i strawi Abimelecha".[e]

21 Potem Jotam[f] pierzchnął i uciekł, i dotarł do Beeru, i zamieszkał tam z powodu Abimelecha, swego brata.

22 I Abimelech odgrywał rolę księcia nad Izraelem przez trzy lata.[g] **23** Potem Bóg dopuścił do powstania złego ducha[h] między Abimelechem a właścicielami ziemskimi z Szechem i właściciele ziemscy z Szechem zaczęli postępować zdradziecko[i] wobec Abimelecha, **24** żeby przyszedł gwałt popełniony na siedemdziesięciu synach Jerubbaala[j] i żeby sprowadzić ich krew na Abimelecha, ich brata, gdyż ich pozabijał,[k] oraz na właścicieli ziemskich z Szechem, gdyż wzmocnili jego ręce,[l] by pozabijał swych braci. **25** Toteż właściciele ziemscy z Szechem urządzili na niego zasadzkę na wierzchołkach gór i ludzie ci ograbiali każdego, kto przechodził koło nich drogą. Z czasem doniesiono o tym Abimelechowi.

26 Potem Gaal,[m] syn Ebeda, i jego bracia przyszli i przeprawili się do Szechem,[n] a właściciele ziemscy z Szechem zaufali mu.[o] **27** I wyszli jak zwykle w pole, i zaczęli zbierać winogrona ze swych winnic i deptać je, i radośnie świętować,[p] po czym weszli do domu swego boga[q] i jedli, i pili,[r] i złorzeczyli[s] Abimelechowi. **28** A Gaal, syn Ebeda,

ROZDZ. 9

a Prz 29:23; Mt 23:12; Rz 12:16
b Jl 2:22
c Prz 16:19
d Ps 104:15; Prz 31:6; Kzn 2:3; Kzn 10:19
e Sdz 9:6; 2Kl 14:9; Ps 58:9; Prz 15:25; Prz 16:18
f Sdz 9:19; Gal 6:3
g Sdz 9:20; Sdz 9:45; Sdz 9:49; Iz 13:11
h 2Kl 14:9; Iz 2:13; Iz 37:24; Eze 31:3; Am 2:9; Za 11:2
i Pwt 11:24; Joz 1:4
j Pwt 17:15; Sdz 9:6; Sdz 9:15
k Sdz 7:9
l Est 4:16; Rz 16:4
m Sdz 8:28; Ps 83:9
n Sdz 9:5
o Sdz 8:30
p Sdz 8:31
q Sdz 9:6

szpalta 2

a Prz 10:28; Prz 29:2
b Sdz 9:15
c Sdz 9:6; Sdz 9:45; Sdz 9:49
d Ps 28:4
e Sdz 9:39; Sdz 9:53
f Sdz 9:5
g Prz 28:2
h 1Sm 16:14; 1Kl 12:15
i Prz 13:15; Iz 33:1; Mt 7:2; Gal 6:7
j Pwt 32:35; 1Sm 15:33; Est 9:25
k Rdz 9:6; Lb 35:16; Sdz 9:5; 1Kl 2:32; Ps 7:16; Mt 23:35
l Wj 23:7; Sdz 9:3
m Sdz 9:28; Sdz 9:41
n Rdz 33:18; Rdz 35:4; Joz 21:21; Joz 24:1; Sdz 9:1
o Ps 146:3

p Iz 16:10; Jer 25:30; Jer 48:33; **q** Sdz 8:33; Sdz 9:4; Sdz 9:46; **r** Wj 32:6; Dn 5:4; Am 2:8; **s** 1Sm 17:43; 2Sm 16:5; Ps 4:4; Ps 39:1.

przemówił: „Kim jest Abimelech[a] i kim jest Szechem, żebyśmy mieli mu służyć? Czyż nie jest synem Jerubbaala[b] i czyż Zebul[c] nie jest jego pełnomocnikiem? Wy służcie ludziom Chamora,[d] ojca Szechema, ale dlaczego my mielibyśmy mu służyć? **29** I gdybyż tylko lud ten był w moim ręku![e] Wtedy usunąłbym Abimelecha". I potem rzekł do Abimelecha: „Powiększ swe wojsko i wyrusz".[f]

30 A Zebul, książę tego miasta, usłyszał słowa Gaala, syna Ebeda.[g] I zapłonął gniewem. **31** Toteż podstępnie wysłał posłańców do Abimelecha, mówiąc: „Oto Gaal, syn Ebeda, i jego bracia przybyli teraz do Szechem[h] i właśnie zgromadzają miasto przeciwko tobie. **32** Wstań więc nocą,[i] ty i lud, który jest z tobą, i zaczaj się[j] w polu. **33** A rano, skoro tylko zaświeci słońce, wstań wcześnie i rusz pędem przeciwko miastu; a gdy on i lud, który jest z nim, wyruszą przeciwko tobie, zrób z nim, co będzie możliwe dla twej ręki".

34 Toteż Abimelech i cały lud, który z nim był, wstali nocą i zaczaili się naprzeciw Szechem w czterech oddziałach. **35** Później Gaal,[k] syn Ebeda, wyszedł i stanął u wejścia do bramy miasta. Wtedy Abimelech i lud, który z nim był, podnieśli się z zasadzki. **36** Gdy Gaal zobaczył ten lud, natychmiast rzekł do Zebula: „Oto lud schodzi ze szczytów gór". Lecz Zebul powiedział do niego: „Cienie gór widzisz, jak gdyby to byli ludzie".[l]

37 Później Gaal odezwał się jeszcze raz i rzekł: „Oto lud schodzi ze środka tej ziemi, a jeden oddział idzie drogą koło wielkiego drzewa Meonenim". **38** Zebul odrzekł mu: „Gdzie teraz jest ta twoja wypowiedź, którą wyrzekłeś:[a] ‚Kim jest Abimelech, żebyśmy mieli mu służyć?'[b] Czyż nie jest to ten lud, który odrzuciłeś?[c] Idź teraz, proszę, i walcz z nimi".

39 Gaal wyszedł więc na czele właścicieli ziemskich z Szechem i podjął walkę z Abimelechem. **40** I Abimelech ruszył za nim, a on zaczął przed nim uciekać; i zabici padali licznie aż do wejścia do bramy.

41 I Abimelech dalej mieszkał w Arumie, a Zebul[d] wypędził Gaala[e] i jego braci, żeby nie mieszkali w Szechem.[f] **42** Nazajutrz lud zaczął wychodzić w pole. I doniesiono o tym Abimelechowi.[g] **43** Wziął zatem lud i rozdzielił na trzy oddziały,[h] i zaczaił się w polu. Potem spojrzał, a oto ludzie wychodzili z miasta. Powstał więc przeciw nim i pozabijał ich. **44** I Abimelech oraz oddziały, które z nim były, ruszyli pędem, żeby stanąć u wejścia do bramy miasta, podczas gdy dwa oddziały ruszyły pędem przeciwko wszystkim, którzy byli na polu; i zaczęli ich zabijać.[i] **45** I Abimelech walczył z miastem przez cały ten dzień, i zdobył miasto, i pozabijał ludzi, którzy w nim byli,[j] po czym zburzył miasto[k] i posypał je solą.[l]

46 Kiedy o tym usłyszeli wszyscy właściciele ziemscy z wieży w Szechem, natychmiast udali się do podziemia domu El-Berita.[m] **47** Potem doniesiono Abimelechowi, że się zebrali wszyscy właściciele ziemscy z wieży w Szechem. **48** Wtedy Abimelech wszedł na górę Calmon,[n] on i cały lud, który z nim był. Następnie Abimelech wziął do ręki siekierę i ściął z drzew gałąź, i podniósłszy ją, włożył sobie na ramię, i rzekł do ludu, który

ROZDZ. 9

a 1Sm 25:10
2Sm 20:1
1Kl 12:16

b Sdz 6:32
1Sm 12:11

c Sdz 9:41

d Rdz 34:2

e 2Sm 15:4
Ps 10:3
Rz 1:30

f Prz 30:33

g Sdz 9:26

h Joz 21:21
Joz 24:1
Sdz 8:31

i Hi 24:14

j Joz 8:4

k Sdz 9:26

l Sdz 9:32

szpalta 2

a Ps 94:4
Prz 21:24
Jak 3:5

b Sdz 9:28

c Sdz 9:29

d Sdz 9:30

e Sdz 9:26

f Rdz 35:4
Joz 21:21
Joz 24:1

g Sdz 8:31
Sdz 9:1
Sdz 9:6

h Prz 20:18

i Sdz 9:15

j Sdz 9:20

k 1Kl 12:25

l Pwt 29:23
Hi 39:6
Ps 107:34
Jer 17:6

m Sdz 8:33
Sdz 9:4
Sdz 9:27

n Ps 68:14

z nim był: „Co widzieliście, że zrobiłem – szybko zróbcie tak jak ja!”[a] **49** I cały lud także ściął, każdy po jednej gałęzi dla siebie, i poszli za Abimelechem. Potem obłożyli nimi podziemie i podpalili nad nimi to podziemie, tak iż ponieśli śmierć również wszyscy ludzie z wieży w Szechem, około tysiąca mężczyzn i kobiet.[b]

50 Abimelech zaś wyruszył do Tebecu[c] i rozbił obóz naprzeciw Tebecu, i go zdobył. **51** Ponieważ w środku miasta była potężna wieża, tam właśnie uciekli wszyscy mężczyźni i kobiety oraz wszyscy właściciele ziemscy z miasta, po czym zamknęli ją za sobą i wspięli się na dach wieży. **52** Wtedy Abimelech dotarł do wieży i zaczął na nią nacierać, i podszedł do samego wejścia do wieży, by ją spalić ogniem.[d] **53** Wówczas pewna kobieta zrzuciła górny kamień młyński na głowę Abimelecha i roztrzaskała mu czaszkę.[e] **54** Szybko więc zawołał sługę noszącego jego broń i rzekł do niego: „Wyciągnij swój miecz i zadaj mi śmierć,[f] żeby czasem nie mówiono o mnie: ‚Zabiła go kobieta’”. Jego sługa natychmiast go przebił, tak iż umarł.[g]

55 Gdy mężowie izraelscy zobaczyli, że Abimelech poniósł śmierć, odeszli, każdy do swej miejscowości. **56** Tak to Bóg sprawił, że wróciło zło, które Abimelech uczynił swemu ojcu, zabijając siedemdziesięciu swych braci.[h] **57** I całe zło mieszkańców Szechem Bóg sprowadził na ich głowy, żeby spadło na nich przekleństwo[i] Jotama,[j] syna Jerubbaala.[k]

10 A po Abimelechu powstał Tola, syn Puy, syna Dody, mąż z Issachara, by wybawić[l] Izraela, i mieszkał on w Szamirze w górzystym regionie Efraima.[a] **2** I sądził Izraela przez dwadzieścia trzy lata, po czym umarł i został pogrzebany w Szamirze.

3 Następnie powstał po nim Jair Gileadczyk[b] i sądził Izraela przez dwadzieścia dwa lata. **4** Miał trzydziestu synów, którzy jeździli na trzydziestu dorosłych osłach[c] i mieli trzydzieści miast. Nazywają je Chawwot-Jair[d] aż po dziś dzień; znajdują się one w ziemi Gilead. **5** Potem Jair umarł i został pogrzebany w Kamonie.

6 A synowie Izraela znowu czynili to, co złe w oczach Jehowy,[e] i zaczęli służyć Baalom[f] i wizerunkom Asztarte,[g] i bogom Syrii,[h] i bogom Sydonu,[i] i bogom Moabu,[j] i bogom synów Ammona,[k] i bogom Filistynów.[l] Opuścili zatem Jehowę i mu nie służyli.[m] **7** Wtedy Jehowa zapłonął gniewem na Izraela,[n] tak iż sprzedał[o] ich w rękę Filistynów[p] i w rękę synów Ammona.[q] **8** Oni więc w owym roku rozbili synów Izraela i dotkliwie ich ciemiężyli przez osiemnaście lat – wszystkich synów Izraela po tej stronie Jordanu w ziemi Amorytów, która była w Gileadzie. **9** I synowie Ammona przeprawiali się przez Jordan, by walczyć z Judą i Beniaminem oraz domem Efraima; i Izrael był wielce udręczony.[r] **10** I synowie Izraela zaczęli wołać do Jehowy o pomoc,[s] mówiąc: „Zgrzeszyliśmy[t] przeciwko tobie, gdyż odstąpiliśmy od naszego Boga i służymy Baalom”.[u]

11 Wówczas Jehowa rzekł do synów Izraela: „Czyż nie było tak, że gdy Egipt[v] i Amoryci,[w]

ROZDZ. 9

a Sdz 7:17
b Sdz 9:15 Sdz 9:20
c 2Sm 11:21
d Sdz 9:48 Sdz 9:49
e Sdz 4:9 Sdz 5:26 2Sm 11:21 2Sm 20:22 Hi 31:3
f 1Sm 31:4
g Ps 37:2
h Rdz 9:6 Sdz 9:5 Sdz 9:24 1Sm 25:39 Ps 58:10 Ps 94:23 Prz 5:22 Gal 6:7
i Sdz 9:20 Sdz 9:45
j Sdz 9:7
k Sdz 6:32 Sdz 7:1 Sdz 8:35

ROZDZ. 10

1 Sdz 2:16

szpalta 2

a Joz 17:15
b Rdz 31:48 Lb 32:29
c Sdz 5:10 Sdz 12:14
d Pwt 3:14
e Pwt 28:15 Sdz 2:11 Sdz 2:19 Sdz 4:1 Sdz 6:1 Neh 9:28
f Sdz 3:7 Ps 106:36 Ps 106:38
g Pwt 27:15 Sdz 2:13 1Sm 7:3
h Sdz 2:12 2Kn 28:23
i 1Kl 11:33 1Kl 16:31
j Lb 25:2 Rut 1:15 2Kl 23:13
k 1Kl 11:5
l Sdz 16:23 1Sm 5:4 2Kl 1:2
m Pwt 32:18 2Kn 15:2
n Kpl 26:18 Pwt 31:17 Sdz 2:14
o Pwt 28:48 Sdz 4:2 Ps 44:12
p 1Sm 12:9
q Lb 33:56 Sdz 3:13
r Pwt 28:25 2Kn 15:6

s Pwt 4:30; Sdz 2:18; Ps 106:44; Ps 107:13; **t** 1Sm 12:10; **u** Sdz 2:13; Sdz 3:7; **v** Wj 14:30; 1Sm 12:8; Ps 78:51; Heb 11:29; **w** Lb 21:25; Ps 135:11.

i synowie Ammona,[a] i Filistyni,[b] **12** i Sydończycy,[c] i Amalek,[d] i Midian[e] was ciemiężyli,[f] a wy wołaliście do mnie, ja wybawiałem was z ich ręki? **13** Ale wy porzuciliście mnie[g] i zaczęliście służyć innym bogom.[h] Dlatego już was nie wybawię.[i] **14** Idźcie i wołajcie o pomoc do bogów,[j] których wybraliście.[k] Niech oni was wybawią w czasie waszej udręki". **15** Lecz synowie Izraela powiedzieli do Jehowy: „Zgrzeszyliśmy.[l] Ty sam postąp z nami zgodnie ze wszystkim, co jest dobre w twoich oczach.[m] Tylko racz nas dzisiaj wyzwolić".[n] **16** I zaczęli usuwać spośród siebie cudzoziemskich bogów[o] i służyć Jehowie,[p] tak iż jego dusza[q] zniecierpliwiła się z powodu niedoli Izraela.[r]

17 Po pewnym czasie synowie Ammona[s] zostali zwołani i rozbili obóz w Gileadzie.[t] Toteż synowie Izraela zebrali się i rozbili obóz w Micpie.[u] **18** A lud oraz książęta Gileadu zaczęli mówić jeden do drugiego: „Który mąż będzie przewodził w walce z synami Ammona?[v] Ten niech zostanie głową wszystkich mieszkańców Gileadu".[w]

11 Jefte[x] Gileadczyk[y] stał się mocarzem, mężem dzielnym,[z] a był on synem kobiety nierządnej,[a] Gilead zaś był ojcem Jeftego. **2** I żona Gileada rodziła mu synów. Gdy synowie żony dorośli, zaczęli wypędzać Jeftego i mówić mu: „Nie będziesz miał żadnego dziedzictwa w domu naszego ojca,[b] bo jesteś synem innej kobiety". **3** Toteż Jefte uciekł z powodu swych braci i zamieszkał w ziemi Tob.[c] A do Jeftego ściągali próżniacy i wyruszali razem z nim.[d]

4 I po jakimś czasie synowie Ammona zaczęli walczyć z Izraelem.[a] **5** A gdy synowie Ammona walczyli z Izraelem,[b] starsi Gileadu natychmiast poszli, by sprowadzić Jeftego z ziemi Tob.[c] **6** I rzekli do Jeftego: „Zechciej przyjść i być naszym dowódcą i walczmy z synami Ammona". **7** Lecz Jefte powiedział do starszych[d] Gileadu: „Czyż to nie wy tak mnie znienawidziliście, że wypędziliście mnie z domu mego ojca?[e] Dlaczego więc przyszliście teraz do mnie, gdy jesteście w udręce?"[f] **8** Na to starsi Gileadu odrzekli Jeftemu: „Właśnie dlatego teraz wróciliśmy[g] do ciebie, a ty chodź z nami i walcz z synami Ammona, i zostań nam głową wszystkich mieszkańców Gileadu".[h] **9** Jefte powiedział więc do starszych Gileadu: „Jeśli sprowadzacie mnie z powrotem, bym walczył z synami Ammona, i Jehowa faktycznie mi ich wyda,[i] to zostanę waszą głową!" **10** A starsi Gileadu rzekli do Jeftego: „Niech Jehowa będzie między nami tym, który słyszy,[j] gdybyśmy nie postąpili według twego słowa".[k] **11** Toteż Jefte poszedł ze starszymi Gileadu, a lud ustanowił go nad sobą głową i dowódcą.[l] I Jefte wyrzekł wszystkie swe słowa przed obliczem Jehowy[m] w Micpie.[n]

12 Potem Jefte wyprawił posłańców do króla synów Ammona,[o] mówiąc: „Co tobie do mnie,[p] żeś wyruszył przeciwko mnie, by walczyć w mojej ziemi?" **13** A król synów Ammona rzekł do posłańców Jeftego: „Otóż Izrael zabrał moją ziemię, gdy wyszedł z Egiptu,[q] od Arnonu[r] aż po Jabbok i aż po Jordan.[s] A teraz zwróćcie mi ją pokojowo".

ROZDZ. 10

a Sdz 3:13
b Sdz 3:31
c Sdz 3:3
Sdz 5:19
d Sdz 6:3
e Sdz 6:1
f Ps 106:42
g Pwt 32:15
2Kn 15:2
h Sdz 2:12
i Lam 3:44
Mi 3:4
j Ps 115:6
Iz 45:20
Iz 46:7
k Pwt 32:37
1Kl 18:27
Jer 2:28
l 1Kl 8:46
Jer 3:25
m 1Sm 3:18
1Sm 12:10
2Sm 15:26
n Pwt 4:29
Sdz 10:8
o Pwt 7:26
2Kn 7:14
2Kn 15:8
2Kn 33:15
p Wj 20:2
Jer 18:8
q Kpł 26:11
Iz 1:14
Iz 42:1
r 2Kn 33:13
Ps 106:44
Iz 63:9
Jer 31:20
s Rdz 19:38
Sdz 3:13
Sdz 10:7
t Rdz 31:21
Lb 32:29
u Sdz 11:29
v Sdz 11:1
w Sdz 11:11
Sdz 12:7

ROZDZ. 11

x 1Sm 12:11
Heb 11:32
y Sdz 12:7
z Sdz 6:12
2Kl 5:1
a Joz 2:1
1Ko 6:11
b Rdz 21:10
Pwt 21:15
c Sdz 11:5
d 1Sm 22:2

szpalta 2

a Sdz 10:17
b Sdz 10:9
c Sdz 11:3
d Joz 20:4
Sdz 8:14
e Rdz 26:27
Pwt 21:17
Sdz 11:2
f Prz 17:17
g Łk 17:4
h Sdz 10:18

i Pwt 7:23; Ps 44:3; Prz 3:6; j Rdz 31:50; 1Sm 12:5; Jer 42:5; k Wj 20:7; Kpł 19:12; l Sdz 11:8; m Pwt 6:13; n Sdz 10:17; Sdz 11:34; o Rdz 19:38; Sdz 10:17; p Joz 22:24; 2Sm 16:10; q Lb 21:24; Prz 19:5; r Lb 21:26; s Pwt 3:16; Pwt 3:17.

14 Ale Jefte jeszcze raz wyprawił posłańców do króla synów Ammona **15** i powiedział do niego:

„Tak rzekł Jefte: ‚Izrael nie zabrał ziemi moabskiej[a] ani ziemi synów Ammona.[b] **16** Kiedy bowiem wyszli z Egiptu, Izrael szedł przez pustkowie aż do Morza Czerwonego[c] i przybył do Kadesz.[d] **17** Potem Izrael wyprawił posłańców do króla Edomu,[e] mówiąc: „Proszę, pozwól mi przejść przez twoją ziemię”, lecz król Edomu nie posłuchał. Posłano też do króla Moabu,[f] lecz on się nie zgodził. I Izrael mieszkał w Kadesz.[g] **18** Gdy poszli dalej przez pustkowie, obeszli ziemię edomską[h] i ziemię moabską, tak iż udali się na wschód słońca od ziemi moabskiej[i] i rozłożyli się obozem w regionie Arnonu; i nie przekroczyli granicy Moabu,[j] gdyż Arnon był granicą Moabu.[k]

19 „‚Potem Izrael wyprawił posłańców do Sychona, króla Amorytów, króla Cheszbonu,[l] i rzekł Izrael do niego: „Prosimy, pozwól nam przejść przez twą ziemię do mojego miejsca”.[m] **20** A Sychon nie czuł się pewny w związku z przejściem Izraela przez jego terytorium i Sychon zebrał cały swój lud, i rozłożył się obozem w Jahacu,[n] i ruszył do walki z Izraelem.[o] **21** Wtedy Jehowa, Bóg Izraela, wydał Sychona i cały jego lud w rękę Izraela, tak iż ich wybili, a Izrael wziął w posiadanie całą ziemię Amorytów, zamieszkujących tę ziemię.[p] **22** Wzięli więc w posiadanie całe terytorium Amorytów od Arnonu aż po Jabbok i od pustkowia aż po Jordan.[q]

23 „‚Toteż Jehowa, Bóg Izraela, wywłaszczył Amorytów przed swoim ludem, Izraelem,[r] a ty chciałbyś go wywłaszczyć.

ROZDZ. 11

a Rdz 19:37 Pwt 2:9
b Pwt 2:19 Pwt 2:37 2Kn 20:10
c Lb 14:25 Pwt 1:40
d Rdz 16:14 Lb 20:1
e Rdz 36:1 Lb 20:14 Pwt 2:4
f Rdz 19:37 Pwt 2:9
g Lb 20:22
h Lb 21:4
i Lb 21:11
j Lb 21:13
k Lb 22:36
l Lb 21:21 Pwt 2:26 Joz 13:10
m Lb 21:22 Pwt 2:27
n Pwt 2:32
o Lb 21:23
p Lb 21:24 Pwt 2:33 Joz 13:15 Joz 13:21 Ps 135:11
q Pwt 2:36 Joz 12:2
r Lb 21:26 Neh 9:22

szpalta 2

a Lb 21:29 1Kl 11:7 Jer 48:7
b Wj 23:28 Wj 34:11 Lb 33:53 Pwt 7:16 Pwt 9:5 Pwt 18:12 2Kn 20:7 Ps 44:2
c Lb 22:2 Pwt 23:3 Joz 24:9
d Lb 21:25 Pwt 2:24 Pwt 3:2 Joz 12:2 Joz 13:10
e Pwt 2:36 Pwt 3:12
f Lb 21:26
g Rdz 18:25 1Sm 24:15 Iz 33:22
h Sdz 11:14
i Sdz 3:10 Za 4:6
j Sdz 10:17
k Rdz 28:20 Lb 30:2 Pwt 23:21 1Sm 1:11 Kzn 5:4
l Rdz 28:21 Joz 10:21
m Sdz 13:5 1Sm 1:11 1Sm 1:22

24 Czyż nie wywłaszczysz tego, kogo Kemosz,[a] twój bóg, każe ci wywłaszczyć? A my wywłaszczymy każdego, kogo Jehowa, nasz Bóg, wywłaszcza przed nami.[b] **25** Czyż jesteś lepszy niż Balak, syn Cyppora, król Moabu?[c] Czy on kiedykolwiek toczył spór z Izraelem albo czy z nim walczył? **26** Gdy Izrael przez trzysta lat mieszkał w Cheszbonie i jego zależnych miejscowościach[d] oraz w Aroerze[e] i jego zależnych miejscowościach, jak również we wszystkich miastach, które są nad brzegami Arnonu, dlaczego nie wyrwaliście ich w owym czasie?[f] **27** Ja zaś nie zgrzeszyłem przeciw tobie, lecz ty źle się ze mną obchodzisz, walcząc ze mną. Niech Jehowa, Sędzia,[g] dzisiaj rozsądzi między synami Izraela a synami Ammona’”.

28 A król synów Ammona nie słuchał słów, które Jefte do niego posłał.[h]

29 I spoczął na Jeftem duch Jehowy,[i] tak iż przeszedł on przez Gilead i Manassesa i przeszedł do Micpe w Gileadzie,[j] a z Micpe w Gileadzie poszedł dalej do synów Ammona.

30 Potem Jefte złożył Jehowie ślub,[k] mówiąc: „Jeśli istotnie wydasz synów Ammona w moją rękę, **31** to wychodzący, który wyjdzie mi naprzeciw z drzwi mojego domu, gdy wrócę w pokoju[l] od synów Ammona, będzie należał do Jehowy[m] i ofiaruję go na całopalenie”.[n]

32 Jefte wyruszył więc na synów Ammona, by z nimi walczyć, a Jehowa zaczął ich wydawać w jego rękę. **33** I bił ich od Aroeru aż po Minnit[o] — dwadzieścia miast — i aż po Abel-Keramim, urządzając bardzo wielką rzeź.

n Pwt 18:10; 1Sm 1:24; 1Sm 1:28; Ps 66:13; Jer 7:31; **o** Eze 27:17.

Tak to synowie Ammona zostali pokonani wobec synów Izraela.

34 W końcu Jefte przybył do Micpy[a] do swego domu, a oto wyszła mu naprzeciw jego córka, grając na tamburynie i tańcząc![b] A była jego jednym jedynym dzieckiem. Oprócz niej nie miał ani syna, ani córki. **35** Gdy więc ją ujrzał, rozdarł swe szaty[c] i rzekł: „Ach, moja córko! Doprawdy, przytłoczyłaś mnie i stałaś się tym, co obłożyłem klątwą. A ja otworzyłem usta do Jehowy i nie mogę tego cofnąć”.[d]

36 Lecz ona rzekła do niego: „Mój ojcze, jeśli otworzyłeś swe usta do Jehowy, uczyń ze mną według tego, co wyszło z twych ust,[e] ponieważ Jehowa dokonał dla ciebie aktów pomsty na twoich nieprzyjaciołach, synach Ammona”. **37** I jeszcze rzekła do swego ojca: „Niech tak będzie ze mną: Zostaw mnie samą na dwa miesiące i pozwól, że wyruszę i pójdę na góry, i będę opłakiwać moje dziewictwo,[f] ja i moje towarzyszki”.

38 Wtedy rzekł: „Idź!” Wyprawił ją więc na dwa miesiące; i chodziła wraz ze swymi towarzyszkami, i opłakiwała na górach swe dziewictwo. **39** A po upływie dwóch miesięcy wróciła do ojca, po czym on wykonał ślub, który w związku z nią złożył.[g] Toteż nigdy nie współżyła z mężczyzną. I stało się to w Izraelu przepisem: **40** rok w rok córki Izraela przez cztery dni w roku chodziły udzielać pochwał córce Jeftego Gileadczyka.[h]

12 Potem mężowie efraimscy zostali zwołani i przeprawili się na północ, i powiedzieli do Jeftego: „Dlaczego się przeprawiłeś, by walczyć z synami Ammona, a nie wezwałeś nas, byśmy poszli z tobą?[a] Ogniem spalimy twój dom nad tobą”.[b] **2** Ale Jefte rzekł do nich: „Stałem się szczególnym przeciwnikiem synów Ammona, ja i mój lud.[c] I wołałem do was o pomoc, lecz wyście mnie nie wybawili z ich ręki. **3** Gdy zobaczyłem, że nie jesteś wybawcą, postanowiłem wziąć swą duszę we własną dłoń[d] i wyruszyć przeciw synom Ammona.[e] Wtedy Jehowa wydał ich w moją rękę. Dlaczego więc wyruszyliście dziś przeciwko mnie, by walczyć ze mną?”

4 Jefte natychmiast zebrał wszystkich mężów Gileadu[f] i walczył z Efraimem; i mężowie Gileadu pobili Efraima, bo ci mówili: „Jesteście uciekinierami z Efraima, Gileadzie, pośród Efraima, pośród Manassesa”. **5** I Gilead zdobył przed Efraimem brody Jordanu;[g] a gdy uciekinierzy efraimscy mówili: „Pozwól mi przejść”, wtedy mężowie z Gileadu mówili do każdego: „Czy jesteś Efraimitą?” Gdy odpowiadał: „Nie!”, **6** mówili do niego: „Powiedz, prosimy: Szibbolet”.[h] A on mówił: „Sibbolet”, gdyż nie potrafił wymówić tego słowa poprawnie. Wówczas chwytali go i zabijali przy brodach Jordanu. Tak w owym czasie padło z Efraima czterdzieści dwa tysiące.[i]

7 I Jefte sądził Izraela przez sześć lat, po czym Jefte Gileadczyk umarł i został pogrzebany w swoim mieście, w Gileadzie.

8 A po nim zaczął sądzić Izraela[j] Ibcan z Betlejem.[k] **9** I miał on trzydziestu synów i trzydzieści córek. Posłał na zewnątrz i sprowadził z zewnątrz trzydzieści córek dla swych synów. I sądził Izraela przez siedem lat.

ROZDZ. 11
a Sdz 10:17
Sdz 11:11
b Wj 15:20
1Sm 18:6
Ps 68:25
c Rdz 37:34
d Ps 15:4
Ps 76:11
Mt 5:33
e Sdz 11:30
Sdz 11:31
Ef 6:1
Kol 3:20
f Rdz 24:16
Rdz 30:23
Rut 4:14
1Sm 1:6
g 1Sm 1:22
1Sm 1:24
h 1Ko 7:34
1Ko 7:37

szpalta 2

ROZDZ. 12
a Sdz 8:1
Prz 8:13
Prz 16:18
Jak 3:16
b Sdz 14:15
Sdz 15:6
2Kn 25:10
c Sdz 11:6
Sdz 11:9
d Sdz 9:17
1Sm 19:5
1Sm 28:21
2Sm 23:17
Hi 13:14
Ps 119:109
e Sdz 11:29
f Pwt 3:12
Pwt 3:13
g Joz 2:7
Sdz 3:28
Sdz 7:24
h Mt 26:73
i Prz 16:5
Prz 17:19
Kzn 10:12
j Sdz 2:16
k Joz 19:10
Joz 19:15

10 Potem Ibcan umarł i został pogrzebany w Betlejem.

11 A po nim zaczął sądzić Izraela Elon Zebulonita.[a] I sądził Izraela dziesięć lat. **12** Potem Elon Zebulonita umarł i został pogrzebany w Ajjalon, w ziemi Zebulona.

13 A po nim zaczął sądzić Izraela Abdon, syn Hillela Piratonity.[b] **14** I miał on czterdziestu synów i trzydziestu wnuków, którzy jeździli na siedemdziesięciu dorosłych osłach.[c] I sądził Izraela osiem lat. **15** Potem Abdon, syn Hillela Piratonity, umarł i został pogrzebany w Piratonie w ziemi Efraima, na górze Amalekity.[d]

13 I synowie Izraela znowu zaczęli czynić to, co złe w oczach Jehowy,[e] toteż Jehowa wydał ich na czterdzieści lat w rękę Filistynów.[f]

2 Tymczasem był pewien mieszkaniec Cory[g] z rodziny Danitów,[h] imieniem Manoach.[i] A jego żona była niepłodna i dotąd nie urodziła dziecka.[j] **3** Po jakimś czasie kobiecie tej ukazał się anioł Jehowy[k] i rzekł do niej: „Oto jesteś niepłodna i jeszcze nie rodziłaś. Będziesz jednak brzemienna i urodzisz syna.[l] **4** Proszę więc, miej się na baczności i nie pij wina ani odurzającego napoju,[m] nie jedz też nic nieczystego.[n] **5** Bo oto będziesz brzemienna i urodzisz syna, a po jego głowie nie może przejść brzytwa,[o] gdyż od wyjścia z łona chłopiec ten będzie nazirejczykiem[p] Bożym;[q] i właśnie on obejmie przewodnictwo w wybawianiu Izraela z ręki Filistynów”.[r]

6 Potem ta kobieta poszła i powiedziała do swego męża: „Przyszedł do mnie mąż prawdziwego Boga, a jego wygląd był podobny do wyglądu anioła prawdziwego Boga,[a] napawający wielkim lękiem.[b] I nie zapytałam go, skąd jest, on też nie powiedział mi, jakie jest jego imię.[c] **7** Lecz rzekł do mnie: ‚Oto będziesz brzemienna i urodzisz syna.[d] Nie pij więc wina ani odurzającego napoju i nie jedz nic nieczystego, gdyż chłopiec ten będzie nazirejczykiem Bożym od wyjścia z łona aż do dnia swej śmierci’ ”.[e]

8 I Manoach zaczął upraszać Jehowę i mówić: „Wybacz mi, Jehowo.[f] Niech mąż prawdziwego Boga, niedawno przez ciebie przysłany, znowu do nas przyjdzie i pouczy nas,[g] co mamy czynić z dzieckiem, które się urodzi”.[h] **9** Toteż prawdziwy Bóg wysłuchał głosu Manoacha[i] i anioł prawdziwego Boga znowu przyszedł do tej kobiety, gdy siedziała w polu, a Manoacha, jej męża, nie było przy niej. **10** Kobieta natychmiast pośpieszyła się i pobiegłszy, powiadomiła męża,[j] i rzekła do niego: „Oto ukazał mi się mąż, który w owym dniu przyszedł do mnie”.[k]

11 Wtedy Manoach wstał i poszedł ze swą żoną, i przyszedłszy do tego męża, powiedział do niego: „Czy jesteś mężem, który rozmawiał z tą kobietą?”,[l] na co on rzekł: „Jestem”. **12** Wówczas Manoach powiedział: „Niech więc sprawdzą się twoje słowa. Jaki tryb życia będzie prowadzić to dziecko i czym się będzie zajmować?”[m] **13** Anioł Jehowy rzekł zatem do Manoacha: „Wszystkiego, o czym wspomniałem tej kobiecie, ma się ona wystrzegać.[n] **14** Niech nie je niczego, co pochodzi z winnej latorośli, i niech nie pije wina ani

ROZDZ. 12

a Rdz 30:20
Joz 19:10
Sdz 5:14

b Sdz 12:15
2Sm 23:30
1Kn 27:14

c Sdz 5:10
Sdz 10:4

d Rdz 36:12
Wj 17:16
Lb 13:29
1Sm 15:2

ROZDZ. 13

e Sdz 2:11
Sdz 2:19
Sdz 10:6

f Wj 13:17
Joz 13:2
Joz 13:3
Sdz 10:7
1Sm 12:9

g Joz 15:33
Joz 19:41
2Kn 11:10

h Rdz 49:16
Pwt 33:22
Joz 19:40

i Sdz 16:31

j Rdz 16:1
Rdz 25:21
Łk 1:7

k Rdz 16:7
Łk 1:11

l Rdz 18:10
1Sm 1:20
2Kl 4:16
Łk 1:13

m Lb 6:3
Łk 1:15

n Kpł 11:27
Kpł 11:47

o Lb 6:5
1Sm 1:11

p Lb 6:2
Sdz 16:17

q Łk 1:15

r Sdz 2:16
Sdz 13:1
Neh 9:27

szpalta 2

a Mt 28:3
Dz 6:15

b Rdz 28:17
Wj 3:6
Dn 8:17

c Rdz 32:29
Sdz 13:17
Sdz 13:18

d Sdz 13:3

e Sdz 13:4

f Wj 4:10
Sdz 6:15

g Prz 3:6
Prz 16:20

h Pwt 4:9
Pwt 6:7

i Ps 65:2
Ps 66:19

j 1Ko 11:3
Ef 5:24
1Pt 3:5

k Sdz 13:3

l Sdz 13:5

m Rdz 18:19; Sdz 13:8; Prz 22:6; Ef 6:4; **n** Sdz 13:4.

odurzającego napoju,[a] niech też nie je nic nieczystego.[b] Niech zachowuje wszystko, co jej nakazałem".[c]

15 A Manoach powiedział do anioła Jehowy: „Pozwól, proszę, że cię zatrzymamy i przyrządzimy dla ciebie koźlę z kóz".[d] **16** Lecz anioł Jehowy rzekł do Manoacha: „Jeśli mnie zatrzymasz, nie będę spożywał twego chleba; lecz jeśli chcesz złożyć Jehowie całopalenie,[e] to możesz je złożyć". Bo Manoach nie wiedział, że to anioł Jehowy. **17** Potem Manoach powiedział do anioła Jehowy: „Jakie jest twoje imię,[f] żebyśmy mogli cię uhonorować, gdy twoje słowo się sprawdzi?" **18** Jednakże anioł Jehowy rzekł do niego: „Czemuż miałbyś pytać o moje imię, skoro jest ono zdumiewające?"

19 I Manoach wziął koźlę z kóz oraz ofiarę zbożową, i złożył to na skale Jehowie.[g] A On czynił coś zdumiewającego, Manoach zaś i jego żona się przyglądali. **20** Kiedy więc płomień wzniósł się z ołtarza ku niebu, anioł Jehowy wzniósł się w płomieniu ołtarza, a Manoach i jego żona się przyglądali.[h] Natychmiast padli twarzą na ziemię.[i] **21** I anioł Jehowy już się więcej nie ukazał Manoachowi i jego żonie. Wtedy Manoach poznał, że był to anioł Jehowy.[j] **22** Toteż Manoach powiedział do swej żony: „Niechybnie umrzemy,[k] gdyż widzieliśmy Boga".[l] **23** Lecz jego żona rzekła do niego: „Gdyby Jehowa miał upodobanie tylko w tym, by nas uśmiercić, nie przyjąłby z naszej ręki całopalenia ani ofiary zbożowej[m] i nie pokazałby nam tego wszystkiego, i nie dałby nam teraz usłyszeć czegoś takiego".[n]

ROZDZ. 13

a Lb 6:3
b Kpł 11:27 Kpł 11:47
c Pwt 12:32
d Rdz 18:5 Rdz 18:7 Sdz 6:18 Heb 13:2
e Sdz 6:26
f Rdz 32:29 Sdz 13:6
g Sdz 6:20
h Dz 1:9
i Rdz 17:3 1Kn 21:16 Mt 17:6
j Sdz 6:22
k Sdz 6:23
l Rdz 16:7 Rdz 16:13 Rdz 32:24 Rdz 32:30 Wj 33:20 Jn 1:18
m Rdz 4:4 Sdz 13:16
n Ps 25:14 Prz 3:32

szpalta 2

a Heb 11:32
b 1Sm 3:19 Łk 1:80 Łk 2:52
c Sdz 18:12
d Sdz 18:11
e Joz 15:33
f Sdz 3:10 Sdz 6:34 Sdz 11:29 1Sm 11:6 Mt 4:1

ROZDZ. 14

g Joz 15:10 Joz 19:43
h Rdz 21:21 Rdz 34:4 Rdz 38:6
i Wj 34:16 Pwt 7:3 Neh 13:27 1Ko 7:39
j Rdz 34:14 1Sm 14:6 1Sm 17:26 1Sm 31:4 2Sm 1:20
k Joz 11:20 1Kl 12:15
l Pwt 28:48 Sdz 13:1 Sdz 15:11
m Sdz 14:1
n Sdz 13:25 Za 4:6
o Sdz 14:2
p Rdz 24:67 Mt 1:24

24 Później ta kobieta urodziła syna i nadała mu imię Samson;[a] a chłopiec rósł i Jehowa mu błogosławił.[b] **25** Po pewnym czasie w Machane-Dan,[c] między Corą[d] a Esztaolem,[e] zaczął go pobudzać duch Jehowy.[f]

14 Potem Samson udał się do Timny[g] i zobaczył w Timnie pewną kobietę z córek Filistynów. **2** Poszedł więc i rzekł do swego ojca i do swej matki, mówiąc: „Widziałem w Timnie pewną kobietę z córek Filistynów; weźcie mi ją za żonę".[h] **3** Lecz jego ojciec i matka powiedzieli mu: „Czy wśród córek twoich braci i pośród całego mego ludu nie ma kobiety,[i] że chcesz wziąć sobie żonę od nieobrzezanych Filistynów?"[j] Jednakże Samson powiedział do swego ojca: „Weź mi właśnie ją, gdyż w moich oczach właśnie ona jest odpowiednia". **4** A jego ojciec i matka nie wiedzieli, iż było to od Jehowy,[k] że szukał on sposobności przeciw Filistynom, bo w owym czasie Filistyni sprawowali władzę nad Izraelem.[l]

5 Toteż Samson udał się ze swym ojcem i swą matką do Timny.[m] Kiedy dotarł aż do winnic Timny, oto rycząc, wybiegł mu naprzeciw młody grzywiasty lew. **6** Wtedy zaczął nań oddziaływać duch Jehowy,[n] tak iż rozdarł go na dwoje, jak się rozdziera na dwoje koziołka, a nie miał nic w ręce. I nie powiedział ojcu ani matce, co uczynił. **7** I poszedł dalej, i zaczął rozmawiać z tą kobietą; i w oczach Samsona w dalszym ciągu była ona odpowiednia.[o]

8 A po jakimś czasie wrócił, by wziąć ją do domu.[p] I zboczył, by obejrzeć ścierwo lwa, a tam w trupie lwa był rój pszczół

oraz miód.[a] **9** Naskrobał go więc sobie w dłonie i szedł dalej, a idąc, jadł.[b] Gdy znowu przyszedł do ojca i matki, od razu dał im trochę i zaczęli jeść. A nie powiedział im, że ten miód wyskrobał z trupa owego lwa.

10 I jego ojciec poszedł do tej kobiety, a Samson urządził tam ucztę;[c] tak bowiem zwykli czynić młodzieńcy. **11** A gdy go ujrzeli, natychmiast wzięli trzydziestu drużbów, żeby mu towarzyszyli. **12** Wtedy Samson rzekł do nich: „Pozwólcie, proszę, że zadam wam zagadkę.[d] Jeśli w ciągu siedmiu dni[e] tej uczty istotnie podacie mi jej wyjaśnienie i faktycznie ją rozwiążecie, to dam wam trzydzieści szat spodnich i trzydzieści kompletów odzieży.[f] **13** Ale jeśli nie zdołacie podać mi jej wyjaśnienia, to wy mi dacie trzydzieści szat spodnich i trzydzieści kompletów odzieży”. Odrzekli mu: „Zadaj swoją zagadkę i niechbyśmy ją usłyszeli”. **14** Powiedział więc im:

„Z pożerającego[g] wyszło coś do jedzenia,
a z silnego wyszło coś słodkiego”.[h]

I przez trzy dni nie potrafili podać wyjaśnienia tej zagadki. **15** A czwartego dnia zaczęli mówić do żony Samsona: „Obałamuć swego męża, żeby nam podał wyjaśnienie zagadki.[i] W przeciwnym razie spalimy ogniem ciebie i dom twego ojca.[j] Czy po to nas tu zaprosiliście, by zabrać nasze mienie?”[k] **16** Toteż żona Samsona zaczęła przed nim płakać[l] i mówić: „Ty mnie tylko nienawidzisz i wcale mnie nie kochasz.[m] Zadałeś zagadkę synom mego ludu,[n] lecz mnie nie podałeś jej wyjaśnienia”. Odrzekł jej: „Przecież nie podałem jej wyjaśnienia własnemu ojcu i własnej matce,[a] a miałbym ją wyjaśnić tobie?” **17** Lecz ona płakała przed nim przez siedem dni trwania ich uczty, a w siódmym dniu podał jej w końcu wyjaśnienie, gdyż na niego nalegała.[b] Wtedy podała wyjaśnienie tej zagadki synom swego ludu.[c] **18** I mieszkańcy miasta powiedzieli do niego w siódmym dniu, zanim poszedł do wewnętrznej komnaty:[d]

„Cóż jest słodsze od miodu
i cóż jest silniejsze od lwa?”[e]

On zaś rzekł do nich:

„Gdybyście nie orali moją jałówką,[f]
nie rozwiązalibyście mojej zagadki”.[g]

19 I zaczął na niego oddziaływać duch Jehowy,[h] udał się więc do Aszkelonu[i] i spośród nich zabił trzydziestu mężczyzn, i wziąwszy to, co z nich ściągnął, dał komplety tym, którzy podali wyjaśnienie zagadki.[j] I dalej płonął gniewem, i poszedł do domu swego ojca.

20 A żona Samsona[k] dostała się jego drużbie,[l] który mu towarzyszył.

15 Po jakimś czasie, w dniach żniwa pszenicy, Samson odwiedził swą żonę, wziąwszy ze sobą koźlę[m] z kóz. Rzekł więc: „Chciałbym wejść do mej żony do wewnętrznej komnaty”.[n] A jej ojciec nie pozwolił mu wejść. **2** Lecz jej ojciec rzekł: „Powiedziałem sobie: ‚Ty ją z pewnością znienawidziłeś’.[o] Dlatego dałem ją twemu drużbie.[p] Czy jej młodsza siostra nie jest lepsza od niej? Niech ona, proszę, będzie twoja zamiast tamtej”. **3** Jednakże Samson rzekł do nich: „Tym razem będę wolny od winy wobec Filistynów, jeśli wyrządzę im szkodę”.[q]

ROZDZ. 14
a Rdz 43:11 Wj 3:8 Pwt 32:13 Prz 24:13 Mt 3:4
b 1Sm 14:27 Prz 25:16
c Rdz 29:22 Mt 22:4
d Ps 49:4 Ps 78:2 Prz 1:6 Eze 17:2
e Rdz 29:27
f Rdz 45:22 Sdz 14:19 2Kl 5:5 2Kl 5:22
g Sdz 14:8
h Sdz 14:9
i Sdz 16:5
j Sdz 12:1 Sdz 15:6
k Prz 28:20
l Prz 27:15
m Sdz 16:15
n Sdz 14:14

szpalta 2
a Sdz 14:9
b Sdz 16:16 Prz 19:13 Prz 21:19 Łk 11:8
c Sdz 16:18 Prz 6:18 Prz 25:9
d Sdz 15:1
e Sdz 14:14
f Sdz 14:15
g Sdz 14:14
h Sdz 13:25 Sdz 14:6 Sdz 15:14 1Ko 12:4
i Joz 13:3 Sdz 1:18 Jer 47:5
j Sdz 14:13
k Sdz 14:2
l Sdz 14:11 Sdz 15:2

ROZDZ. 15
m Rdz 38:17 1Sm 16:20 Łk 15:29
n Sdz 14:18
o Sdz 14:17
p Sdz 14:11 Sdz 14:20
q Sdz 14:4 Sdz 15:5

4 I Samson poszedł, i nałapał trzysta lisów,[a] i wziąwszy pochodnie, wiązał ogon do ogona, i wkładał po jednej pochodni między dwa ogony, dokładnie pośrodku. **5** Następnie zapalił pochodnie i wypuścił je na filistyńskie pola ze zbożem na pniu. Tak podpalił wszystko — od snopa do zboża na pniu, a także winnice oraz sady oliwne.[b]

6 I Filistyni zaczęli mówić: „Kto to zrobił?" Potem rzekli: „Samson, zięć Timnity, gdyż ten wziął jego żonę i dał ją jego drużbie".[c] Wtedy Filistyni poszli i spalili ogniem ją i jej ojca.[d] **7** Samson zaś powiedział im: „Skoro tak robicie, to nie pozostaje mi nic innego, jak tylko pomścić się na was[e] — a potem przestanę". **8** I zaczął ich bić, i rzucał nogi na uda, tak iż sprawił wielką rzeź, po czym zszedł w dół i zamieszkał w rozpadlinie urwistej skały Etam.[f]

9 Później Filistyni[g] wyruszyli i rozłożyli się obozem w Judzie,[h] i zaczęli krążyć po Lechi.[i] **10** Wtedy mężowie judzcy powiedzieli: „Dlaczego wyruszyliście przeciwko nam?", na co odrzekli: „Wyruszyliśmy związać Samsona, żeby postąpić z nim tak, jak on postąpił z nami". **11** Toteż trzy tysiące mężów judzkich zeszło do rozpadliny urwistej skały Etam[j] i rzekło do Samsona: „Czy nie wiesz, że Filistyni sprawują władzę nad nami?[k] Cóż więc znaczy to, co nam uczyniłeś?" Wtedy im powiedział: „Jak oni postąpili ze mną, tak ja postąpiłem z nimi".[l] **12** Lecz oni rzekli do niego: „Zeszliśmy w dół po to, by cię związać i wydać w rękę Filistynów". Samson odrzekł im: „Przysięgnijcie mi, że sami nie targniecie się na mnie". **13** I rzekli do niego: „Nie, lecz tylko cię związemy i wydamy w ich rękę; ale my na pewno cię nie uśmiercimy".

Toteż związali go dwoma nowymi powrozami[a] i wyprowadzili z urwistej skały. **14** I doszedł aż do Lechi, a Filistyni wykrzykiwali z radości, że go spotkali.[b] I zaczął na niego oddziaływać duch Jehowy,[c] i powrozy na jego ramionach stały się jak lniane nici przypalone ogniem,[d] tak iż opadły pęta z jego rąk. **15** A on znalazł wilgotną szczękę osła i wyciągnąwszy rękę, wziął ją, i zabił nią tysiąc mężczyzn.[e] **16** Potem Samson rzekł:

„Szczęką osła — jeden stos,
dwa stosy!
Szczęką osła zabiłem tysiąc
mężczyzn".[f]

17 A gdy przestał mówić, natychmiast wyrzucił tę szczękę ze swej ręki i nazwał to miejsce Ramat-Lechi.[g] **18** Był już bardzo spragniony i zaczął wołać do Jehowy, mówiąc: „Ty dałeś to wielkie wybawienie do ręki twojego sługi,[h] a ja miałbym teraz umrzeć z pragnienia i wpaść w rękę nieobrzezanych?"[i] **19** Bóg rozszczepił więc wgłębienie w kształcie moździerza, które było w Lechi, i wypłynęła z niego woda,[j] i on zaczął pić, po czym wrócił mu duch,[k] tak iż odzyskał siły.[l] Dlatego nadał mu nazwę En-Hakkore; jest ono w Lechi aż po dziś dzień.

20 I sądził Izraela za dni Filistynów przez dwadzieścia lat.[m]

16 Pewnego razu Samson poszedł do Gazy[n] i zobaczył tam kobietę nierządną, i wszedł do niej.[o] **2** I powiadomiono Gazejczyków: „Przyszedł tu Samson". Otoczyli go[p] więc i przez całą noc czyhali na niego

ROZDZ. 15

a PnP 2:15
Lam 5:18
b 2Sm 14:30
c Sdz 14:11
Sdz 14:20
Sdz 15:2
d Pwt 9:5
Sdz 12:1
Sdz 14:15
Prz 22:8
e Rdz 9:6
Lb 35:16
Sdz 14:4
f Sdz 15:11
g Joz 13:2
Sdz 14:4
h Joz 15:20
i Sdz 15:17
Sdz 15:19
2Sm 23:11
j Sdz 15:8
k Pwt 28:48
Sdz 13:1
Sdz 14:4
Ps 106:41
l Kpl 24:17
Sdz 1:7
Sdz 15:7

szpalta 2

a Sdz 16:11
b Kzn 7:8
Mi 7:8
c Sdz 13:25
Sdz 14:6
Za 4:6
d Sdz 16:9
Sdz 16:12
e Kpl 26:8
Joz 23:10
1Sm 14:6
f Sdz 16:30
g Sdz 15:9
h Ps 3:7
Ps 18:31
Ps 44:3
i Sdz 14:3
1Sm 17:26
2Sm 1:20
j Rdz 21:19
Wj 17:6
Mt 19:26
k Rdz 45:27
1Sm 30:12
Iz 40:29
l Ps 34:6
Ps 120:1
m Rdz 49:16
Sdz 2:16
Sdz 13:1
Sdz 13:5
Sdz 16:31
Neh 9:27
Heb 11:32

ROZDZ. 16

n Joz 13:3
Joz 15:47
o Joz 2:1
Sdz 14:4
p Ps 118:11

w bramie miasta.[a] I całą noc zachowywali się cicho, mówiąc: „Gdy tylko zaświta ranek, zabijemy go”.[b]

3 Jednakże Samson leżał do północy, a o północy wstał i chwycił wrota bramy miejskiej[c] oraz dwa boczne słupy, i wyrwał je razem z zasuwą, i włożywszy je sobie na ramiona, zaniósł[d] je na szczyt góry, która jest naprzeciw Hebronu.[e]

4 A potem zakochał się w kobiecie imieniem Dalila,[f] z doliny Sorek. **5** I zaczęli do niej przychodzić filistyńscy władcy sojuszniczy[g] i mówić jej: „Obałamuć[h] go i zobacz, w czym tkwi jego wielka moc i czym możemy go przemóc, i czym moglibyśmy go związać, żeby go ujarzmić; my zaś damy ci każdy po tysiąc sto srebrników”.[i]

6 Później Dalila rzekła do Samsona: „Powiedzże mi, proszę, w czym tkwi twoja wielka moc i czym można cię związać, by cię ujarzmić?”[j] **7** Wtedy Samson powiedział jej: „Jeśli mnie związą siedmioma jeszcze wilgotnymi ścięgnami,[k] których nie wysuszono, to osłabnę i będę jak zwykły człowiek”. **8** Toteż filistyńscy władcy sojuszniczy[l] przynieśli jej siedem jeszcze wilgotnych ścięgien, których nie wysuszono. Później związała go nimi. **9** A czyhający w zasadzce siedzieli w jej wewnętrznej izbie,[m] ona zaś odezwała się do niego: „Filistyni[n] są nad tobą, Samsonie!” Wtedy on rozerwał ścięgna, jak się rozrywa sznurek skręcony z pakuł, gdy poczuje ogień.[o] I nie poznano jego mocy.[p]

10 Dalila[q] rzekła zatem do Samsona: „Oto zakpiłeś ze mnie, żeby mnie okłamać.[r] Powiedz mi teraz, proszę, czym można cię związać”. **11** Powiedział jej więc: „Jeśli mnie związą nowymi powrozami, których jeszcze nie używano do żadnej pracy, to osłabnę i będę jak zwykły mężczyzna”. **12** Toteż Dalila wzięła nowe powrozy i związała go nimi, i rzekła do niego: „Filistyni nad tobą, Samsonie!” Przez cały ten czas czyhający w zasadzce siedzieli w wewnętrznej izbie.[a] Wtedy on zerwał je ze swych ramion jak nić.[b]

13 Potem Dalila powiedziała do Samsona: „Do tej pory kpiłeś ze mnie, żeby mnie okłamywać.[c] Powiedzże mi, czym można cię związać”.[d] Wówczas rzekł jej: „Jeśli spleciesz siedem warkoczy mojej głowy z nicią osnowy”.[e] **14** Toteż przytwierdziła je kołkiem, po czym powiedziała do niego: „Filistyni nad tobą, Samsonie!”[f] On więc zbudził się ze snu i wyrwał kołek tkacki oraz nić osnowy.

15 Wtedy rzekła do niego: „Jak śmiesz mówić: ‚Kocham cię’,[g] skoro twoje serce nie jest ze mną? Już trzy razy zakpiłeś ze mnie i nie powiedziałeś mi, w czym jest twoja wielka moc”.[h] **16** A ponieważ przez cały czas wywierała na niego nacisk[i] swymi słowami i mu się naprzykrzała, jego dusza zniecierpliwiła się aż na śmierć.[j] **17** W końcu otworzył przed nią całe swe serce[k] i powiedział jej: „Brzytwa[l] nigdy nie przeszła po mej głowie, gdyż od wyjścia z łona matki jestem nazirejczykiem Bożym.[m] Gdyby mi zgolono włosy, moja moc odeszłaby ode mnie i naprawdę bym osłabł, i byłbym jak wszyscy inni ludzie”.[n]

18 Gdy Dalila zobaczyła, że otworzył przed nią całe swe serce, natychmiast posłała i zawołała filistyńskich władców sojuszniczych,[o] mówiąc: „Przyjdźcie teraz, bo otworzył przede mną całe swe serce”.[p] I filistyńscy

ROZDZ. 16

a Dz 9:24
2Ko 11:32
b Sdz 15:10
c Rdz 22:17
Rdz 24:60
d Za 4:6
e Rdz 23:2
Joz 15:13
Joz 21:11
Sdz 1:10
f Sdz 16:18
g Joz 13:3
Sdz 3:3
h Sdz 14:15
i Wj 23:8
Lb 22:17
Sdz 16:18
Prz 17:23
Kzn 7:7
Mt 26:15
1Tm 6:10
j Ps 12:2
Mi 7:5
k Rdz 32:32
Hi 10:11
l Joz 13:3
m Sdz 16:12
n Joz 13:1
Joz 13:2
Sdz 14:4
o Sdz 15:14
p Sdz 16:5
q Sdz 16:4
r Sdz 16:7
Sdz 16:13
Sdz 16:15

szpalta 2

a Sdz 16:9
b Sdz 15:14
c Sdz 16:7
Sdz 16:11
d Sdz 16:5
e Kpl 13:48
f Sdz 16:9
g Sdz 14:16
h Sdz 16:7
Sdz 16:11
Sdz 16:13
i Sdz 14:17
Łk 11:8
j Prz 21:19
Prz 25:24
Prz 27:15
Łk 11:8
k Sdz 14:17
Mi 7:5
l Lb 6:5
Sdz 13:5
1Sm 1:11
m Sdz 13:7
n Prz 13:3
o Joz 13:3
Sdz 3:3
Sdz 16:5
Sdz 16:30
1Sm 5:8
1Sm 6:4
1Sm 29:2
1Kn 12:19
p Sdz 14:17
Sdz 16:17
Prz 25:9
Jer 9:4
Mi 7:5

władcy sojuszniczy przyszli do niej, żeby przynieść w swym ręku pieniądze.[a] **19** A ona potem uśpiła go na swych kolanach. Następnie przywołała pewnego mężczyznę i kazała mu ściąć siedem warkoczy z jego głowy, po czym zaczęła pokazywać, że go ujarzmiła; i jego moc odchodziła od niego. **20** Wtedy powiedziała: „Filisztyni nad tobą, Samsonie!" Wówczas zbudził się ze snu i rzekł: „Wyjdę jak poprzednio[b] i się oswobodzę". Lecz nie wiedział, że Jehowa go opuścił.[c] **21** Toteż Filisztyni pochwycili go i wyłupili mu oczy,[d] i sprowadzili go do Gazy,[e] i zakuli go w podwójne miedziane okowy;[f] i musiał mleć[g] w więzieniu.[h] **22** Tymczasem włosy na jego głowie zaraz po zgoleniu zaczęły bujnie odrastać.[i]

23 A filisztyńscy władcy sojuszniczy zebrali się, by złożyć wielką ofiarę Dagonowi,[j] swemu bogu, i by się weselić, i mówili: „Nasz bóg wydał w naszą rękę Samsona, naszego nieprzyjaciela!"[k] **24** Kiedy lud go zobaczył, od razu zaczęli wysławiać swego boga,[l] „gdyż — jak rzekli — nasz bóg wydał w naszą rękę naszego nieprzyjaciela[m] i pustoszyciela naszej ziemi,[n] i tego, który mnożył liczbę naszych zabitych".[o]

25 A ponieważ ich serce było wesołe,[p] zaczęli mówić: „Zawołajcie Samsona, żeby nas trochę zabawił".[q] Zawołali więc Samsona z więzienia, by dokazywał przed nimi;[r] i postawili go między kolumnami. **26** Wtedy Samson powiedział do chłopca, który trzymał go za rękę: „Pozwól mi dotknąć kolumn, na których jest osadzony ten dom, i daj mi się o nie oprzeć". **27** (A dom był pełen mężczyzn i kobiet i znajdowali się tam wszyscy filistyńscy władcy sojuszniczy;[a] na dachu zaś było około trzech tysięcy mężczyzn i kobiet, przyglądających się, jak Samson ich zabawia).[b]

28 I Samson[c] zawołał do Jehowy,[d] i rzekł: „Wszechwładny Panie, Jehowo, wspomnij na mnie,[e] proszę, i umocnij[f] mnie, proszę, choćby ten jeden raz, prawdziwy Boże, i daj mi się pomścić na Filistynach pomstą za jedno z dwojga moich oczu".[g]

29 Wtedy Samson wsparł się o dwie środkowe kolumny, na których był osadzony ten dom, i chwycił je, jedną swą prawą, a drugą swą lewą ręką. **30** I rzekł Samson: „Niech moja dusza umrze[h] razem z Filistynami". Potem naprężył się z mocą i dom zaczął się walić na władców sojuszniczych i na cały lud, który w nim był,[i] tak iż martwych — tych, których uśmiercił w chwili swej śmierci — było więcej niż tych, których uśmiercił za swego życia.[j]

31 Później jego bracia i wszyscy domownicy jego ojca przyszli i podnieśli go, i zabrawszy, pogrzebali między Corą[k] a Esztaolem[l] w grobowcu Manoacha,[m] jego ojca. A sądził on Izraela przez dwadzieścia lat.[n]

17 A w górzystym regionie Efraima[o] był mąż imieniem Micheasz. **2** Po jakimś czasie rzekł on do swej matki: „Te tysiąc sto srebrników, które ci zabrano i w związku z którymi wyrzekłaś przekleństwo,[p] wypowiadając je też do moich uszu — oto srebro to jest u mnie. Ja je wziąłem".[q] Jego matka odrzekła: „Błogosławiony niech będzie mój syn przez Jehowę".[r] **3** Toteż oddał swej matce owe tysiąc sto srebrników;[s] a jego matka rzekła jeszcze: „To srebro z mej

ROZDZ. 16
- a Sdz 16:5; Mt 26:15
- b Sdz 16:9; Sdz 16:12; Sdz 16:14
- c Lb 14:42; 1Sm 18:12; 2Kn 15:2
- d 1Sm 11:2; 2Kl 25:7
- e Sdz 16:1
- f 2Kn 33:11
- g Mk 9:42
- h Rdz 39:20; 2Kl 17:4
- i Lb 6:5; Sdz 13:5
- j 1Sm 5:4
- k Pwt 32:27; Sdz 13:5
- l Ps 135:15; Dn 5:4; 1Ko 8:5
- m Sdz 15:10
- n Sdz 15:5
- o Sdz 15:8; Sdz 15:16
- p 2Sm 13:28
- q Prz 14:13; Mt 27:29
- r Hi 30:9; Ps 35:15; Ps 69:12; Heb 11:36

szpalta 2
- a Sdz 16:18
- b Sdz 16:25
- c Heb 11:32
- d Ps 50:15; Ps 91:15
- e Ps 74:18; Jer 15:15
- f Sdz 14:6; Sdz 14:19; Sdz 15:14
- g Sdz 16:21; Ps 58:10; Ps 143:12
- h Eze 18:4; Mt 10:28; Obj 12:11
- i Sdz 16:27; Hi 31:3
- j Sdz 14:19; Sdz 15:8; Sdz 15:15
- k Sdz 13:2; Sdz 13:25
- l Joz 19:41
- m Sdz 13:8
- n Rdz 49:16; Sdz 2:16; Sdz 15:20

ROZDZ. 17
- o Joz 17:15; Sdz 10:1
- p 1Sm 14:24; 1Sm 26:19
- q Wj 20:12; Wj 20:15; Kpl 6:4
- r Prz 19:18
- s Kpl 6:4

ręki niechybnie poświęcę Jehowie dla mego syna, by wykonać rzeźbiony wizerunek[a] i lany posąg;[b] teraz więc ci je oddam".

4 I zwrócił swej matce to srebro, a matka wzięła dwieście srebrników i dała je obrabiającemu srebro.[c] Ten zatem wykonał rzeźbiony wizerunek[d] i lany posąg;[e] i umieszczono to w domu Micheasza. **5** A ten mąż Micheasz miał dom bogów;[f] i zabrał się do wykonania efodu[g] i terafim,[h] i napełnił mocą rękę jednego ze swych synów,[i] by mu służył za kapłana.[j] **6** W owych dniach nie było króla w Izraelu.[k] Każdy zwykł czynić to, co było słuszne w jego własnych oczach.[l]

7 A był pewien młodzieniec z Betlejem[m] w Judzie, z rodziny Judy, Lewita.[n] I mieszkał tam przez jakiś czas. **8** Człowiek ten wyruszył z miasta Betlejem w Judzie, by na pewien czas zamieszkać tam, gdzie sobie znajdzie miejsce. Wędrując, przybył w końcu w górzysty region Efraima aż do domu Micheasza.[o] **9** Wtedy Micheasz rzekł do niego: „Skąd przybywasz?" Ten mu odrzekł: „Jestem Lewitą z Betlejem w Judzie i idę zamieszkać na jakiś czas tam, gdzie sobie znajdę miejsce". **10** Micheasz rzekł więc do niego: „Zamieszkaj u mnie i służ mi za ojca[p] i kapłana,[q] a ja będę ci dawał dziesięć srebrników rocznie oraz zwyczajny komplet szat i wyżywienie". Toteż Lewita wszedł. **11** I postanowił Lewita zamieszkać u tego męża, tak iż młodzieniec ten stał się dla niego jakby jednym z jego synów. **12** Ponadto Micheasz napełnił mocą rękę Lewity,[r] żeby młodzieniec ten służył mu za kapłana[s] i był w domu Micheasza. **13** Micheasz zatem rzekł: „Teraz wiem, że Jehowa będzie wyświadczał mi dobro, gdyż ten Lewita został dla mnie kapłanem".[a]

18 W owych dniach nie było króla w Izraelu.[b] I w owych dniach plemię Danitów[c] szukało dla siebie dziedzictwa, by tam zamieszkać; gdyż aż do owego dnia nie przypadło im dziedzictwo pośród plemion Izraela.[d]

2 W końcu synowie Dana wysłali pięciu mężów ze swej rodziny, mężów dzielnych, z Cory[e] i Esztaolu,[f] by przeszpiegowali[g] ziemię i ją zbadali. Rzekli więc do nich: „Idźcie, zbadajcie tę ziemię". Po pewnym czasie przyszli w górzysty region Efraima[h] aż do domu Micheasza[i] i spędzili tam noc. **3** Gdy byli w pobliżu domu Micheasza, rozpoznali głos tego młodzieńca, Lewity, więc skręcili tam. I odezwali się do niego: „Kto cię tu przyprowadził i co robisz w tym miejscu, i jaką tu masz sprawę?" **4** On zaś rzekł im: „To a to uczynił dla mnie Micheasz, by mnie najął[j] i żebym służył mu za kapłana".[k] **5** Wtedy rzekli do niego: „Zechciej zapytać[l] Boga,[m] żebyśmy wiedzieli, czy poszczęści się nam droga, którą idziemy". **6** A kapłan powiedział im: „Idźcie w pokoju. Droga, którą idziecie, jest przed Jehową".

7 Toteż tych pięciu mężów poszło i przybyło do Laiszu,[n] i zobaczyło, że mieszka w nim lud polegający na samym sobie, tak jak Sydończycy, spokojny i niczego nie podejrzewający,[o] i żaden ciemięski zdobywca nie nękał tej ziemi, oni zaś byli daleko od Sydończyków[p] i nie utrzymywali kontaktów z ludźmi.

ROZDZ. 17

a Wj 20:4 Kpł 26:1 Ps 115:4
b Kpł 19:4 Iz 40:19 Hab 2:18
c Iz 46:6 Jer 10:9
d Pwt 5:8 Pwt 27:15
e Pwt 9:12
f Rdz 31:30 Pwt 13:6 Ezd 1:7 1Ko 8:5
g Wj 28:6 Sdz 8:27
h Rdz 31:19 Sdz 18:14 Oz 3:4
i Wj 29:9 Sdz 17:12 1Kl 13:33 2Kn 13:9
j Lb 3:10 Pwt 12:11
k Rdz 36:31 Pwt 33:5 Sdz 18:1
l Pwt 12:8 Pwt 28:1 Sdz 21:25 Prz 14:12 Prz 16:2 Prz 21:2
m Rdz 35:19 Sdz 19:1 Rut 1:1 Mi 5:2 Mt 2:1
n Lb 3:45 Joz 14:3 Joz 18:7 Sdz 18:30
o Sdz 17:1
p Rdz 45:8 2Kl 6:21 Iz 22:21
q Sdz 18:19 Sdz 18:27
r Sdz 17:5
s Lb 3:10 1Kl 12:31 1Kl 13:33 2Kn 13:9

szpalta 2

a Prz 14:12 Iz 44:20 Mt 15:9

ROZDZ. 18

b Rdz 36:31 Pwt 33:5 Sdz 8:23 Sdz 17:6 Sdz 19:1 Sdz 21:25
c Joz 19:40
d Lb 33:55 Joz 19:47 Sdz 1:34
e Joz 19:41 Sdz 13:2 Sdz 13:25
f Sdz 16:31

---

g Lb 13:17; Joz 2:1; Joz 7:2; Sdz 1:23; 1Sm 26:4; **h** Joz 17:15; Sdz 19:1; **i** Sdz 17:1; **j** Sdz 17:10; Mi 3:11; **k** Sdz 17:5; Sdz 18:27; 1Kl 13:33; 2Kn 13:9; **l** 1Kl 22:5; **m** Sdz 17:13; **n** Joz 19:47; Sdz 18:29; **o** Sdz 18:27; **p** Joz 13:4; Joz 19:28; Sdz 3:3; Sdz 10:12.

8 W końcu przyszli do swych braci w Corze[a] i Esztaolu,[b] a ich bracia rzekli do nich: „Jak wam poszło?” **9** Oni odrzekli: „Wstańcie i wyruszmy przeciwko nim; widzieliśmy bowiem tę ziemię, a oto jest bardzo dobra.[c] A wy się wahacie. Nie ociągajcie się z pójściem i wkroczeniem do tej ziemi, by ją wziąć w posiadanie.[d] **10** Gdy tam wkroczycie, przyjdziecie do ludu, który niczego nie podejrzewa,[e] i do krainy bardzo rozległej; bo Bóg dał ją w waszą rękę,[f] miejsce, gdzie nie brakuje żadnej z tych rzeczy, które są na ziemi”.[g]

11 I wyszło stamtąd, czyli z Cory i Esztaolu,[h] sześciuset mężów z przypasanym orężem wojennym, z rodziny Danitów.[i] **12** A wyruszywszy, rozłożyli się obozem w Kiriat-Jearim[j] w Judzie. Dlatego miejsce to nazwali Machane-Dan,[k] aż po dziś dzień. Oto znajduje się ono na zachód od Kiriat-Jearim. **13** Potem przeszli stamtąd w górzysty region Efraima i doszli aż do domu Micheasza.[l]

14 Wtedy pięciu mężów, którzy wyruszyli, by przeszpiegować[m] ziemię Laisz,[n] odezwało się i rzekło do swych braci: „Czy wiedzieliście, że w tych domach znajduje się efod i terafim,[o] i rzeźbiony wizerunek[p] oraz lany posąg?[q] A teraz pamiętajcie, co powinniście zrobić”.[r] **15** Zboczyli więc tam i przyszli do domu tego młodzieńca, Lewity,[s] do domu Micheasza, i zapytali, jak mu się wiedzie.[t] **16** Tymczasem sześciuset mężów z przypasanym orężem wojennym,[u] będących spośród synów Dana,[v] stało u wejścia do bramy. **17** Pięciu mężów, którzy wyruszyli, by przeszpiegować tę ziemię,[w] poszło więc, by tam wejść i zabrać rzeźbiony wizerunek[a] oraz efod[b] i terafim,[c] i lany posąg.[d] (A kapłan[c] stał u wejścia do bramy z sześciuset mężami mającymi przypasany oręż wojenny). **18** I weszli do domu Micheasza, i zabrali rzeźbiony wizerunek, efod i terafim, i lany posąg.[f] A kapłan[g] rzekł do nich: „Co robicie?” **19** Lecz oni mu powiedzieli: „Milcz. Połóż sobie rękę na ustach i chodź z nami, i bądź dla nas ojcem[h] i kapłanem.[i] Co jest lepsze: żebyś pozostał kapłanem w domu jednego[j] męża czy żebyś został kapłanem plemienia i rodziny w Izraelu?”[k] **20** Wtedy spodobało się to sercu kapłana,[l] wziął więc efod i terafim, i rzeźbiony wizerunek[m] i wszedł między ten lud.

21 Potem oni zawrócili i poszli, i wysunęli przed siebie maleństwa i stada oraz to, co mieli cennego.[n] **22** Oddalili się już na pewną odległość od domu Micheasza, gdy mężczyźni, którzy byli w domach w pobliżu domu Micheasza,[o] skrzyknęli się i usiłowali dogonić synów Dana. **23** Kiedy wołali do synów Dana, ci odwrócili swe twarze i powiedzieli do Micheasza: „O co ci chodzi,[p] że się skrzyknęliście?” **24** On zaś rzekł: „Zabraliście moje bogi,[q] które uczyniłem,[r] a także kapłana,[s] i odchodzicie, i cóż jeszcze mam?[t] Jakże więc możecie do mnie mówić: ‚O co ci chodzi?’ ” **25** Synowie Dana odrzekli mu: „Niech nie będzie blisko nas słychać twego głosu, żeby czasem nie napadli na was mężowie o rozgoryczonej duszy,[u] a ty postradałbyś swą duszę oraz duszę swych domowników”. **26** I synowie Dana szli dalej

ROZDZ. 18

a Sdz 13:2 Sdz 16:31
b Joz 15:33 Sdz 18:2
c Lb 14:7 Pwt 8:7
d Wj 23:30 Lb 13:30 Joz 18:3
e Sdz 18:7 Sdz 18:27
f Pwt 4:1 Ps 81:14
g Wj 3:8 Pwt 8:9 Eze 20:6
h Sdz 16:31 Sdz 18:2
i Joz 19:40
j Joz 15:60 1Sm 7:1 2Kn 1:4
k Sdz 13:25
l Sdz 17:1
m Sdz 18:2
n Sdz 18:7 Sdz 18:29
o Sdz 17:5
p Pwt 5:8 Sdz 17:4
q Pwt 27:15 1Jn 5:21
r Sdz 18:18
s Sdz 17:7 Sdz 17:12 Sdz 18:30
t Rdz 29:6 Rdz 43:27
u 1Sm 17:5 2Kn 26:14
v Sdz 18:11
w Sdz 18:2

szpalta 2

a Wj 20:4 Kpl 26:1 Sdz 17:4 Ps 115:4
b Wj 28:6 Sdz 8:27
c Rdz 31:19 Rdz 31:30 Sdz 17:5 Oz 3:4
d Kpl 19:4 Pwt 27:15 Sdz 17:3 1Jn 5:21
e Sdz 17:12
f Sdz 17:4 Sdz 18:30
g Sdz 17:12 Sdz 18:4
h Sdz 17:10
i Sdz 18:4 Sdz 18:27 Mi 3:11
j Sdz 17:12
k Sdz 18:30
l Ps 10:3 Iz 56:11 Heb 5:4
m Sdz 17:4 Sdz 17:5 Sdz 18:14 Sdz 18:18

n Rdz 33:2; Pwt 25:18; **o** Sdz 17:1; **p** Rdz 21:17; 2Sm 14:5; 2Kl 6:28; **q** Sdz 17:4; Sdz 17:5; **r** Ps 115:8; Ps 135:18; Iz 44:17; Jer 51:17; **s** Sdz 17:12; **t** Sdz 17:5; **u** 1Sm 22:2.

swoją drogą; a Micheasz zobaczył, że są silniejsi od niego,[a] zawrócił więc i poszedł z powrotem do swego domu.

27 Oni zaś wzięli to, co zrobił Micheasz, oraz kapłana,[b] który do niego przystał, i szli w kierunku Laiszu,[c] przeciwko ludowi spokojnemu i nic nie podejrzewającemu.[d] I pozabijali ich ostrzem miecza,[e] a miasto spalili ogniem.[f] **28** I nie było wyzwoliciela, bo leżało ono daleko od Sydonu[g] i nie utrzymywano kontaktów z ludźmi; a znajdowało się ono na nizinie należącej do Bet-Rechob.[h] Potem odbudowali miasto i zamieszkali w nim.[i] **29** I nadali temu miastu nazwę Dan — od imienia swego ojca, Dana,[j] który się urodził Izraelowi.[k] Lecz początkowo nazwa tego miasta brzmiała Laisz.[l] **30** Potem synowie Dana postawili sobie ten rzeźbiony wizerunek;[m] a Jonatan,[n] syn Gerszoma,[o] syna Mojżesza, on i jego synowie, zostali kapłanami dla plemienia Danitów aż do dnia, gdy wzięto tę krainę do niewoli.[p] **31** A ów rzeźbiony wizerunek, wykonany przez Michea sza, mieli u siebie ustawiony przez wszystkie dni, gdy dom[q] prawdziwego Boga pozostawał w Szilo.[r]

19 W owych dniach nie było króla w Izraelu.[s] Pewien Lewita mieszkał przez jakiś czas w najdalszych częściach górzystego regionu Efraima.[t] Z czasem pojął za żonę nałożnicę[u] z Betlejem[v] w Judzie. **2** A jego nałożnica zaczęła się przeciw niemu dopuszczać rozpusty.[w] W końcu odeszła od niego do domu swego ojca w Betlejem w Judzie i była tam pełne cztery miesiące. **3** Potem jej mąż wstał i poszedł za nią, by mówić do niej pocieszająco i żeby przyprowadzić ją z powrotem; a miał ze sobą sługę[a] i parę osłów. Ona więc wprowadziła go do domu swego ojca. Gdy ojciec tej młodej kobiety go zobaczył, od razu się uradował, że się z nim spotkał. **4** Toteż jego teść, ojciec tej młodej kobiety, zatrzymał go, tak iż mieszkał u niego trzy dni; i jedli, i pili, i tam nocował.[b]

5 A czwartego dnia, gdy jak zwykle wstali wczesnym rankiem, on podniósł się, by iść, lecz ojciec tej młodej kobiety rzekł do zięcia: „Pokrzep swe serce kawałkiem chleba,[c] a potem pójdziecie”. **6** Usiedli więc i obaj zaczęli razem jeść i pić; potem ojciec młodej kobiety powiedział do tego męża: „Proszę, zechciej zostać na noc[d] i niech twe serce będzie w dobrym nastroju”.[e] **7** Gdy ów mąż wstał, by iść, jego teść upraszał go, więc znowu tam przenocował.[f]

8 Gdy piątego dnia wstał wcześnie rano, by iść, ojciec tej młodej kobiety powiedział do niego: „Proszę, pokrzep swe serce”.[g] I zwlekali aż do schyłku dnia. I obaj jedli. **9** Potem ów mąż[h] wstał, by iść, on i jego nałożnica,[i] i jego sługa;[j] lecz jego teść, ojciec tej młodej kobiety, rzekł do niego: „Oto teraz dzień się nachylił ku wieczorowi. Proszę, zostańcie na noc.[k] Oto dzień się kończy. Zostań tu na noc i niech twe serce będzie w dobrym nastroju.[l] A jutro wstaniecie wcześnie do swej podróży i udasz się do swego namiotu”. **10** Jednakże mąż ten nie zgodził się zostać na noc, lecz wstał i ruszył w drogę, i dotarł aż przed Jebus,[m] czyli Jerozolimę;[n] a miał ze sobą parę osiodłanych osłów oraz swoją nałożnicę i swego sługę.

ROZDZ. 18

a Łk 14:31
b Sdz 17:12 Sdz 18:19
c Joz 19:47 Sdz 18:7
d Sdz 18:10
e Joz 19:47
f Joz 11:13
g Rdz 10:15 Rdz 49:13 Joz 11:8 Sdz 10:12 Sdz 18:7
h Lb 13:21 2Sm 10:6
i Lb 33:53
j Rdz 14:14 Pwt 34:1 Joz 19:47 Sdz 20:1 2Sm 17:11 1Kl 12:29
k Rdz 30:6 Rdz 32:28
l Joz 19:47 Sdz 18:7
m Wj 20:4 Kpl 26:1 Pwt 17:3 Pwt 27:15 Sdz 17:4 Sdz 18:18
n Sdz 17:12
o Wj 2:22 Wj 18:3
p 1Sm 4:11 1Sm 4:22 Ps 78:61
q Wj 40:2 Joz 18:1
r 1Sm 1:3 1Sm 4:3 Ps 78:60 Jer 7:12

ROZDZ. 19

s Sdz 17:6 Sdz 18:1 Sdz 21:25 1Sm 8:4 1Sm 8:5
t Joz 17:15 Joz 17:16
u Rdz 16:3 Wj 21:8 2Sm 5:13 2Kn 11:21
v Rdz 35:19 Sdz 17:7 Mi 5:2 Mt 2:6
w Kpl 20:10 Pwt 22:22 Gal 5:19 Kol 3:5

szpalta 2

a Lb 22:22
b Rdz 24:54 Rz 12:13 Heb 13:2
c Rdz 18:5 Ps 104:15 Prz 11:25
d Rdz 19:2
e Sdz 19:9 Sdz 19:22

f Sdz 19:4; 1Pt 4:9; **g** Rdz 18:5; Sdz 19:5; Rut 3:7; Ps 104:15; **h** Sdz 19:1; **i** Sdz 19:2; 2Sm 5:13; **j** Lb 22:22; Sdz 19:3; **k** Łk 24:29; Rz 12:13; **l** Sdz 19:6; **m** Joz 15:8; Joz 15:63; **n** Joz 18:28; Sdz 1:8.

11 Gdy byli blisko Jebus, a światło dnia wyraźnie przygasło,[a] sługa rzekł do swego pana: „Chodźmy więc i zajdźmy do tego miasta Jebusytów,[b] i zostańmy w nim na noc". **12** Lecz jego pan powiedział mu: „Nie zachodźmy do miasta cudzoziemców,[c] którzy nie należą do synów Izraela; musimy iść aż do Gibei".[d] **13** I rzekł jeszcze do swego sługi: „Chodźmy i zbliżmy się do jednej z tych miejscowości, i zostaniemy na noc albo w Gibei, albo w Ramie".[e] **14** Przeszli więc i poszli dalej, a słońce zaczęło zachodzić nad nimi, gdy byli blisko Gibei, która należy do Beniamina.

15 A zboczywszy tam, weszli, aby przenocować w Gibei. I weszli, i usiedli na placu miejskim, a nikt nie przyjmował ich do domu na nocleg.[f] **16** Lecz oto wieczorem wracał pewien starzec z pracy w polu,[g] a człowiek ten był z górzystego regionu Efraima[h] i mieszkał przez jakiś czas w Gibei; lecz tamtejsi mieszkańcy byli Beniaminitami.[i] **17** Gdy podniósł oczy, zobaczył męża, wędrowca, na placu miejskim. Starzec ten rzekł więc: „Dokąd idziesz i skąd przybywasz?"[j] **18** On mu odrzekł: „Przechodzimy z Betlejem w Judzie do najdalszych części górzystego regionu Efraima.[k] Jestem właśnie stamtąd, ale szedłem do Betlejem w Judzie;[l] i udaję się do swego domu, a nikt nie przyjmuje mnie do domu.[m] **19** Jest zarówno słoma, jak i pasza[n] dla naszych osłów, jest też chleb[o] i wino dla mnie i twojej niewolnicy,[p] i dla sługi służącego,[q] który jest z twoim sługą. Niczego nie brakuje". **20** Lecz starzec rzekł: „Pokój z tobą![r] Niech każdy twój brak będzie moją sprawą.[a] Tylko nie nocuj na placu". **21** Potem zaprowadził go do swego domu[b] i zadał obrok osłom.[c] Następnie umyli swe stopy[d] i zaczęli jeść i pić.

22 Kiedy dogadzali swym sercom,[e] oto mężczyźni z miasta, nicponie,[f] obstąpili dom,[g] cisnąc się jeden przez drugiego do drzwi; i mówili do starca, właściciela domu: „Wyprowadź mężczyznę, który wszedł do twego domu, żebyśmy mogli z nim współżyć".[h] **23** Wtedy właściciel domu wyszedł do nich i rzekł im:[i] „Nie, moi bracia,[l] proszę, nie czyńcie nic złego, ponieważ ten mąż wszedł do mojego domu. Nie dopuszczajcie się tego bezeceństwa.[k] **24** Oto moja córka, dziewica, oraz jego nałożnica. Pozwólcie, proszę, że je wyprowadzę, a wy je zgwałćcie[l] i uczyńcie im, co w waszych oczach jest dobre. Lecz wobec tego człowieka nie dopuszczajcie się takiego bezeceństwa".

25 Ale ci mężczyźni nie chcieli go posłuchać. Toteż ów mąż wziął swą nałożnicę[m] i wyprowadził ją do nich na zewnątrz; a oni zaczęli z nią współżyć[n] i pastwili się[o] nad nią przez całą noc aż do rana, po czym ją puścili, gdy nastawał świt. **26** Kiedy nastawał ranek, ta kobieta przyszła i upadła u wejścia do domu tego człowieka, gdzie był jej pan,[p] i leżała aż do świtu. **27** Później jej pan wstał rano i otworzył drzwi domu, i wyszedł, by udać się w drogę, a oto ta kobieta, jego nałożnica,[q] leżała u wejścia do domu z rękami na progu! **28** Rzekł więc do niej: „Wstań i chodźmy". Lecz nie było odpowiedzi.[r] Wtedy ten mężczyzna wziął ją na osła i wyruszywszy, udał się do swojej miejscowości.[s]

ROZDZ. 19

a Sdz 19:14
b Rdz 10:16
c Wj 23:33 Lb 33:55 Pwt 20:18 Sdz 1:21
d Joz 18:28 1Sm 10:26 Iz 10:29 Oz 5:8
e Joz 18:25 1Kl 15:17 Neh 11:33 Jer 40:1
f Rdz 19:2 Sdz 19:20 Iz 58:7
g Mt 20:8
h Joz 17:15 Sdz 19:1
i Joz 18:21 Joz 18:28
j Rdz 16:8
k Sdz 19:1
l Sdz 19:2
m Sdz 19:15
n Rdz 24:32 Rdz 43:24
o Rdz 18:5
p Sdz 19:2
q Sdz 19:3 Sdz 19:9
r Sdz 6:23 1Sm 25:6 1Kn 12:18

szpalta 2

a Sdz 19:15 Rz 12:13 Heb 13:2 1Pt 4:9
b Rdz 19:3 Dz 16:15
c Sdz 19:19
d Rdz 18:4 1Sm 25:41 2Sm 11:8 Łk 7:44 Jn 13:5 1Tm 5:10
e Sdz 19:6 Sdz 19:9 Ps 104:15
f Pwt 13:13 Sdz 20:13 Prz 6:12 Prz 16:27 Nah 1:15
g Rdz 19:4 Sdz 20:5
h Rdz 19:5 Kpł 20:13 Rz 1:27 1Ko 6:9 Judy 7
i Rdz 19:6
j Rdz 19:7
k Rdz 34:7 Sdz 20:6
l Rdz 19:8
m Sdz 19:2
n Kpł 20:10
o Jer 5:8 Oz 9:9 Oz 10:9 Ef 4:19
p Sdz 19:21

q Sdz 19:2; Sdz 19:25; **r** Sdz 20:5; **s** Sdz 19:18.

29 Potem wszedł do swego domu i wziął nóż rzeźniczy, a chwyciwszy swą nałożnicę, porozcinał ją według kości na dwanaście części[a] i porozsyłał do wszystkich terytoriów Izraela.[b] **30** I każdy, kto to zobaczył, mówił: „Czegoś takiego nigdy nie popełniono ani nie widziano od dnia, gdy synowie Izraela wyszli z ziemi egipskiej, aż po dziś dzień. Rozważcie to w swych sercach, naradźcie się[c] i powiedzcie”.

20 Wyruszyli więc wszyscy synowie Izraela[d] i zebrało się zgromadzenie jak jeden mąż,[e] od Dan[f] aż po Beer-Szebę,[g] wraz z ziemią Gilead,[h] do Jehowy w Micpie.[i] **2** A znaczące osobistości spośród całego ludu oraz wszystkie plemiona Izraela stanęły w zborze ludu prawdziwego Boga[j] — czterysta tysięcy mężczyzn pieszych, dobywających miecza.[k]

3 I synowie Beniamina usłyszeli, że synowie Izraela udali się do Micpy.[l]

Potem synowie Izraela powiedzieli: „Mówcie. Jak doszło do tej niegodziwości?”[m] **4** Na to ów mężczyzna, Lewita,[n] mąż zamordowanej kobiety, odrzekł, mówiąc: „Przyszedłem do Gibei,[o] która należy do Beniamina, ja i moja nałożnica,[p] by przenocować. **5** A właściciele ziemscy z Gibei powstali przeciwko mnie i nocą obstąpili dom z mojego powodu. To mnie zamierzali zabić, ale gwałcili moją nałożnicę,[q] tak iż w końcu umarła.[r] **6** Dlatego chwyciłem moją nałożnicę i porozcinałem ją, i porozsyłałem na każde pole dziedzictwa izraelskiego,[s] gdyż dopuszczono się rozpasania[t] i bezeceństwa w Izraelu.[u] **7** Oto wy wszyscy, synowie Izraela, wypowiedzcie tu swe słowo i radę”.[v]

ROZDZ. 19

a Sdz 20:6
b Joz 14:1
1Sm 11:7
c Sdz 20:7
Prz 15:22

ROZDZ. 20

d Pwt 13:12
Joz 22:12
Sdz 21:5
e 1Sm 11:7
2Sm 19:14
f Joz 19:47
Sdz 18:29
2Sm 3:10
1Kn 21:2
2Kn 30:5
g 1Sm 3:20
2Sm 24:2
h Joz 22:9
i 1Sm 7:5
1Sm 10:17
2Kl 25:23
j Ps 83:18
Iz 44:8
k Sdz 20:17
2Sm 24:9
2Kl 3:26
l Sdz 20:1
m Sdz 19:22
n Sdz 19:1
o Sdz 19:12
p Sdz 19:2
q Sdz 19:25
r Sdz 19:26
s Sdz 19:29
t Kpl 19:29
Kpl 20:14
Ps 119:150
Prz 10:23
1Pt 4:3
u Sdz 19:23
v Sdz 19:30
Prz 11:14
Prz 13:10
Prz 20:18
Prz 24:6

szpalta 2

a Sdz 20:1
b Prz 21:3
c Sdz 1:1
Sdz 20:18
1Sm 14:42
Neh 11:1
Prz 16:33
Dz 1:26
d Rdz 34:7
Sdz 19:23
Sdz 19:25
2Sm 13:12
e Joz 18:11
f Pwt 13:14
Joz 22:16
Ef 5:11
g 2Sm 20:21
h Sdz 19:22
Sdz 19:25
i Sdz 19:12
j Kpl 20:10
k Pwt 13:5
Pwt 17:7
Pwt 22:22
1Ko 5:6
1Ko 5:13

8 Toteż cały lud powstał jak jeden mąż,[a] mówiąc: „Nikt z nas nie pójdzie do swego namiotu ani nikt z nas nie skręci do swego domu.[b] **9** A oto, jak postąpimy z Gibeą. [Wyruszmy przeciwko niej] — jak wskaże los.[c] **10** I wybierzmy dziesięciu mężów spośród stu ze wszystkich plemion Izraela, i stu spośród tysiąca, i tysiąc spośród dziesięciu tysięcy, by się postarali o żywność dla ludu, żeby mógł przystąpić do działania, wyruszając przeciw Gibei Beniamina z powodu całego tego bezeceństwa,[d] którego się dopuszczono w Izraelu”. **11** I wszyscy mężowie izraelscy zebrali się przeciw temu miastu jak jeden mąż, jako sprzymierzeńcy.

12 Toteż plemiona Izraela posłały mężów do wszystkich członków plemienia Beniamina,[e] mówiąc: „Cóż to za zło zostało popełnione wśród was?[f] **13** Teraz więc wydajcie tych mężczyzn,[g] nicponi,[h] którzy są w Gibei,[i] żebyśmy mogli ich uśmiercić,[j] i usuńmy zło z Izraela”.[k] Lecz synowie Beniamina nie chcieli słuchać głosu swych braci, synów Izraela.[l]

14 Potem synowie Beniamina zaczęli się zbierać z miast do Gibei, by wyruszyć do bitwy z synami Izraela. **15** W owym dniu powołano więc pod broń synów Beniamina z miast, dwadzieścia sześć tysięcy mężczyzn dobywających miecza,[m] oprócz mieszkańców Gibei, spośród których powołano pod broń siedmiuset doborowych mężów. **16** Spośród całego tego ludu było siedmiuset doborowych mężów leworęcznych.[n] Każdy z nich ciskał z procy kamieniami[o] i nie chybiał ani o włos.

l 1Sm 2:25; Prz 29:1; Oz 9:9; Oz 10:9; Rz 9:18;
m Lb 26:41; **n** Sdz 3:15; **o** Rdz 49:27; 1Sm 17:40; 1Sm 17:49; 1Kn 12:2; 2Kn 26:14.

17 I powołano pod broń mieszkańców Izraela oprócz Beniamina, czterysta tysięcy mężczyzn dobywających miecza.[a] Każdy z nich był wojownikiem. **18** I powstawszy, udali się do Betel, by pytać Boga.[b] Potem synowie Izraela powiedzieli: „Kto z nas ma wyruszyć na czele do bitwy przeciw synom Beniamina?”[c] Na to Jehowa rzekł: „Juda na czele”.[d]

19 Następnie synowie Izraela wstali rano i rozłożyli się obozem naprzeciw Gibei.

20 Mężowie izraelscy wyruszyli więc do bitwy z Beniaminem; i mężowie izraelscy stanęli przeciw nim w szyku bojowym pod Gibeą. **21** A synowie Beniamina wyszli z Gibei[e] i w owym dniu powalili na ziemię dwadzieścia dwa tysiące mężów z Izraela.[f] **22** Jednakże lud, mężowie izraelscy, okazał się odważny i ponownie stanęli w szyku bojowym w miejscu, gdzie stanęli w szyku bojowym pierwszego dnia. **23** Potem synowie Izraela poszli i płakali[g] przed Jehową aż do wieczora, i pytali Jehowę, mówiąc: „Czy mam znowu przystąpić do bitwy z synami Beniamina, mego brata?”[h] Jehowa odrzekł: „Wyrusz przeciwko niemu”.

24 Toteż na drugi dzień synowie Izraela podeszli do synów Beniamina.[i] **25** Beniamin zaś wyszedł w drugim dniu z Gibei, by się z nimi zmierzyć, i powalił na ziemię dalszych osiemnaście tysięcy mężów pośród synów Izraela,[j] z których wszyscy dobywali miecza.[k] **26** Wtedy wszyscy synowie Izraela,[l] cały lud, wyruszyli i przybywszy do Betel, płakali,[m] i siedzieli tam przed Jehową, i pościli[n] w owym dniu aż do wieczora, i przed obliczem Jehowy składali całopalenia[o] oraz ofiary współuczestnictwa.[p] **27** Potem synowie Izraela pytali Jehowę,[a] tam bowiem w owych dniach była Arka Przymierza[b] prawdziwego Boga. **28** A Pinechas,[c] syn Eleazara, syna Aarona, stał przed nią w owych dniach,[d] mówiąc: „Czy mam jeszcze raz wyruszyć do bitwy przeciwko synom Beniamina, mego brata, czy mam zaprzestać?”[e] Jehowa odrzekł: „Wyrusz, gdyż jutro wydam go w twoją rękę”.[f] **29** Wtedy Izrael ze wszystkich stron rozstawił przeciw Gibei mężów czyhających w zasadzce.[g]

30 I trzeciego dnia synowie Izraela wyruszyli przeciwko synom Beniamina, i stanęli w szyku przeciw Gibei tak jak poprzednio.[h] **31** Gdy synowie Beniamina wyszli naprzeciw ludu, odciągnięto ich od miasta.[i] Potem, podobnie jak poprzednio, zaczęli dobijać niektórych z ludu śmiertelnie ranionych na gościńcach, z których jeden prowadzi do Betel,[j] a drugi do Gibei,[k] na polu — około trzydziestu mężów izraelskich.[l] **32** Synowie Beniamina zaczęli więc mówić: „Ponoszą klęskę przed nami, tak jak za pierwszym razem”.[m] A synowie Izraela rzekli: „Uciekajmy,[n] odciągniemy ich od miasta na gościńce”. **33** I wszyscy mężowie izraelscy wstali ze swych miejsc, i zaczęli formować szyki w Baal-Tamar, podczas gdy ci z Izraela, którzy czyhali w zasadzce,[o] dokonali wypadu ze swych miejsc w pobliżu Gibei.[p] **34** Tak więc dziesięć tysięcy doborowych mężów z całego Izraela przyszło przed Gibeę i walka była ciężka; a Beniaminici nie wiedzieli, że wisi nad nimi nieszczęście.[q]

35 I Jehowa rozgromił Beniamina[r] na oczach Izraela, tak iż w owym dniu synowie Izraela wybili w Beniaminie dwadzieścia

ROZDZ. 20

a Sdz 20:2
b Wj 28:30 Lb 27:21 Sdz 20:27 Prz 3:6
c Sdz 1:1
d Rdz 49:8 Lb 10:14 Sdz 1:2 1Kn 5:2
e Sdz 19:12 Oz 10:9
f Rdz 49:27 Ps 33:16 Jer 12:1
g Sdz 20:26 Prz 3:5 Prz 16:3
h Sdz 20:28
i Sdz 20:19
j Sdz 20:21
k Sdz 20:17
l Sdz 20:2
m Sdz 20:23
n 2Kn 20:3 Ezd 8:21 Jl 1:14
o Kpl 1:3
p Kpl 3:1 Kpl 19:5 Sdz 21:4 1Sm 10:8

szpalta 2

a Lb 27:21 Sdz 20:18 Ps 85:8 Prz 16:3
b Joz 18:1 1Sm 4:3
c Wj 6:25 Lb 25:7 Joz 22:13 Joz 24:33 Ps 106:30
d Wj 28:43 Wj 29:9
e Sdz 20:23
f 2Sm 5:19
g Joz 8:4 1Sm 15:5 Prz 24:6 Kzn 9:18
h Sdz 20:20 Sdz 20:22
i Joz 8:16 Sdz 20:36
j Rdz 28:19 Joz 18:22 Sdz 20:26
k Sdz 19:12 1Sm 10:26
l Sdz 20:39
m Sdz 20:21 Sdz 20:25
n Joz 8:15
o Joz 8:19
p Sdz 19:12
q Joz 8:14 Sdz 20:41 Prz 4:19 Prz 28:14 Prz 29:1
r Lb 26:41 Sdz 20:14 Sdz 20:28 Sdz 20:48

pięć tysięcy stu mężczyzn, z których wszyscy dobywali miecza.[a]

36 Lecz synowie Beniamina sądzili, że mężowie izraelscy są bliscy klęski, gdy się cofali[b] przed Beniaminem, zaufali bowiem zasadzce, którą zastawili przeciw Gibei. **37** A czyhający w zasadzce działali szybko i popędzili w kierunku Gibei.[c] Potem czyhający w zasadzce[d] wybiegli i wybili całe miasto ostrzem miecza.[e]

38 A mężowie izraelscy umówili się z czyhającymi w zasadzce, żeby dali z miasta sygnał unoszącym się dymem.[f]

39 Kiedy synowie Izraela zawrócili podczas bitwy, Beniamin zaczął dobijać około trzydziestu mężczyzn śmiertelnie ranionych pośród mężów izraelskich,[g] rzekł bowiem: „Nic innego, tylko niechybnie ponoszą na naszych oczach klęskę, tak jak w pierwszej bitwie”.[h] **40** A z miasta zaczął się unosić sygnał[i] w postaci słupa dymu.[j] Gdy więc Beniamin odwrócił twarz, oto całe miasto unosiło się ku niebu.[k] **41** I mężowie izraelscy uczynili zwrot w tył,[l] a mężowie z Beniamina zatrwożyli się,[m] bo zobaczyli, że dosięgło ich nieszczęście.[n] **42** Zawrócili więc przed mężami izraelskimi w stronę pustkowia, a bitwa podążała tuż za nimi, podczas gdy mężczyźni z miast zabijali ich pośród siebie. **43** Otoczyli Beniamina.[o] Ścigali go, tak iż nie miał gdzie odpocząć.[p] Podeptali go tuż przed Gibeą,[q] ku wschodowi słońca. **44** W końcu padło osiemnaście tysięcy mężczyzn z Beniamina, z których wszyscy byli dzielnymi mężami.[r]

45 Zawrócili więc i zaczęli uciekać na pustkowie ku skale Rimmon.[s] A oni wyłapali na gościńcach pięć tysięcy mężczyzn spośród nich[a] i dalej podążali tuż za nimi aż do Gidom, i zabili z nich jeszcze dwa tysiące mężczyzn. **46** Wszystkich tych z Beniamina, którzy padli w owym dniu, było ogółem dwadzieścia pięć tysięcy mężczyzn dobywających miecza;[b] wszyscy oni byli dzielnymi mężami. **47** Lecz sześciuset mężczyzn zawróciło i zaczęło uciekać na pustkowie ku skale Rimmon; i przebywali na skale Rimmon[c] przez cztery miesiące.

48 A mężowie izraelscy zawrócili przeciwko synom Beniamina i zaczęli uśmiercać ostrzem miecza tych z miasta, od ludzi do zwierzęcia domowego — aż do wszystkiego, co napotkano.[d] Wszystkie też miasta, które napotkali, wydali na pastwę ognia.[e]

21 A mężowie izraelscy przysięgli w Micpie,[f] mówiąc: „Żaden mężczyzna spośród nas nie da swej córki Beniaminowi za żonę”.[g] **2** Przyszedł zatem lud do Betel[h] i siedział tam przed prawdziwym Bogiem[i] aż do wieczora, i wznosił głos, i płakał wielkim płaczem.[j] **3** I mówili: „Czemu, Jehowo, Boże Izraela, zdarzyło się to w Izraelu, że dzisiaj zabrakło jednego z plemion izraelskich?”[k] **4** A nazajutrz lud wstał wcześnie i zbudował tam ołtarz, i składał całopalenia[l] oraz ofiary współuczestnictwa.[m]

5 Potem synowie Izraela powiedzieli: „Kto ze wszystkich plemion Izraela nie stawił się w zborze przed Jehową — bo złożono wielką przysięgę[n] w związku z kimś, kto by się nie stawił przed Jehową w Micpie: ‚Niech bezwarunkowo poniesie śmierć’”.[o] **6** A synowie Izraela zaczęli żałować Beniamina, swego brata.

ROZDZ. 20

a Kpł 18:29; Sdz 20:15; Sdz 20:46
b Joz 8:16; Sdz 20:31
c Joz 8:19
d Joz 8:7; Sdz 20:29
e Joz 8:24
f Joz 8:19
g Sdz 20:31
h Sdz 20:21; Sdz 20:25
i Sdz 20:38
j Rdz 19:28
k Joz 8:20
l Joz 8:21
m Iz 13:8
n Sdz 20:34
o Joz 8:22
p Joz 10:19
q Oz 9:9; Oz 10:9
r Sdz 11:1; Sdz 20:15
s Sdz 20:47; Sdz 21:13

szpalta 2

a Sdz 20:31
b Sdz 20:15; Sdz 20:35
c Sdz 20:45; Sdz 21:13
d Pwt 13:15; Sdz 20:34
e Joz 8:19

ROZDZ. 21

f Sdz 20:1; 1Sm 7:5; 1Kl 15:22; Jer 40:6
g Sdz 21:18
h Sdz 20:18; Sdz 20:26
i Sdz 20:2; Ps 83:18
j 1Sm 30:4; Kzn 3:4
k Pwt 28:63; Sdz 21:6
l Wj 10:25; Kpł 1:3
m Kpł 3:1; Kpł 19:5; Sdz 20:26; 2Sm 24:25
n Sdz 21:7
o Sdz 5:23; Sdz 21:10

Rzekli więc: „Dzisiaj jedno plemię zostało odcięte od Izraela. **7** Co zrobimy dla tych, którzy pozostali, jeśli chodzi o żony, skoro przysięgliśmy[a] na Jehowę, że nie damy im za żonę żadnej z naszych córek?”[b]

8 I rzekli jeszcze: „Które z plemion Izraela nie przyszło do Jehowy do Micpy?”[c] A oto nie przybył do zboru w obozie nikt z Jabesz-Gilead.[d] **9** Kiedy liczono lud, oto nie było tam nikogo z mieszkańców Jabesz-Gilead. **10** Dlatego zgromadzenie posłało tam dwanaście tysięcy najdzielniejszych mężów i nakazało im, mówiąc: „Idźcie i ostrzem miecza wybijcie mieszkańców Jabesz-Gilead, nawet kobiety i maleństwa.[e] **11** I oto, co macie uczynić: Każdego mężczyznę i każdą kobietę, która kiedyś kładła się z mężczyzną, wydajcie na zagładę”.[f] **12** Lecz oni znaleźli wśród mieszkańców Jabesz-Gilead[g] czterysta dziewczyn, dziewic,[h] które jeszcze nie kładły się z mężczyzną, by z nim współżyć. Przyprowadzili je więc do obozu w Szilo,[i] które jest w ziemi Kanaan.

13 A całe zgromadzenie, posławszy, przemówiło do synów Beniamina, którzy byli na urwistej skale Rimmon,[j] i ofiarowało im pokój. **14** I w owym czasie Beniamin wrócił. Potem dali im kobiety, które zachowali przy życiu spośród kobiet w Jabesz-Gilead;[k] lecz nie znaleźli dla nich wystarczająco wiele.[l] **15** I lud żałował Beniamina,[m] gdyż Jehowa uczynił wyrwę między plemionami Izraela. **16** Toteż starsi zgromadzenia powiedzieli: „Co zrobimy dla pozostałych, jeśli chodzi o żony, bo kobiety z Beniamina zostały wytracone?” **17** Potem rzekli: „Powinna być jakaś posiadłość dla tych, którzy ocaleli z Beniamina,[a] żeby plemię nie zostało wymazane z Izraela. **18** Nam zaś nie wolno dać im żon spośród naszych córek, gdyż synowie Izraela przysięgli, mówiąc: ‚Przeklęty ten, kto daje żonę Beniaminowi’ ”.[b]

19 W końcu rzekli: „Oto jest święto Jehowy, które co roku odbywa się w Szilo,[c] leżącym na północ od Betel, na wschód od gościńca, który biegnie z Betel do Szechem,[d] i na południe od Lebony”. **20** Nakazali więc synom Beniamina, mówiąc: „Idźcie i urządźcie zasadzkę w winnicach. **21** I patrzcie, a oto gdy córki z Szilo wyjdą, by tańczyć[e] w kręgach tanecznych, wyjdźcie z winnic i niech każdy z was porwie dla siebie żonę spośród córek z Szilo, i odejdźcie do ziemi Beniamina. **22** A gdyby ich ojcowie lub ich bracia przyszli prowadzić sprawę sądową przeciwko nam, powiemy im: ‚Okażcie nam życzliwość przez wzgląd na nich, gdyż nie wzięliśmy dla każdego żony na wojnie;[f] przecież to nie wy daliście im je, bo wówczas stalibyście się winni’ ”.[g]

23 Toteż synowie Beniamina tak właśnie zrobili i zaczęli według swej liczby uprowadzać sobie żony[h] spośród pląsających kobiet,[i] które porywali; potem odeszli i wrócili do swego dziedzictwa, i zbudowali miasta,[j] i w nich zamieszkali.

24 I w tymże czasie synowie Izraela zaczęli się stamtąd rozchodzić, każdy do swego plemienia i swej rodziny; i porozchodzili się stamtąd, każdy do swego dziedzictwa.[k]

25 W owych dniach nie było króla w Izraelu.[l] Każdy zwykł czynić to, co w jego własnych oczach było słuszne.[m]

ROZDZ. 21

a Kpł 5:4 Kpł 19:12 Ps 15:4 Mt 5:33
b Sdz 21:1 Sdz 21:18
c Sdz 20:1
d 1Sm 11:1 1Sm 31:11 2Sm 21:12 1Kn 10:11
e Sdz 21:5
f Lb 31:17
g Sdz 21:8
h Rdz 24:16 Est 2:3
i Joz 18:1 Sdz 18:31 1Sm 1:3
j Sdz 20:47
k Sdz 21:8
l Sdz 20:47 Sdz 21:12
m Sdz 21:6

szpalta 2

a Sdz 20:47
b Kpł 19:12 Sdz 21:1 Ps 15:4 Mt 5:33
c Joz 18:1 Sdz 21:12
d Rdz 33:18 Sdz 9:6 Sdz 9:45 1Kl 12:1
e Wj 15:20 Sdz 11:34 1Sm 18:6 Ps 149:3 Ps 150:4
f Sdz 21:12 Sdz 21:14
g Sdz 21:1 Sdz 21:18
h Sdz 20:47 Sdz 21:12
i Sdz 21:21
j Sdz 20:48
k Joz 14:2 Sdz 2:6 Sdz 20:8
l Sdz 8:23 Sdz 17:6 Sdz 18:1 Sdz 19:1
m Pwt 12:8 Pwt 16:18 Sdz 17:6 1Sm 9:17 Prz 3:5

KSIĘGA

RUT

1 Zdarzyło się w dniach, gdy sędziowie[a] wymierzali sprawiedliwość, że w kraju nastała klęska głodu[b] i z Betlejem[c] w Judzie wyruszył pewien mężczyzna z żoną i dwoma synami, aby się osiedlić jako przybysz na polach Moabu.[d] **2** Mężczyzna ten miał na imię Elimelech, jego żona zaś miała na imię Noemi, a jego dwaj synowie mieli na imię Machlon i Kilion; byli to Efratejczycy[e] z Betlejem w Judzie. W końcu przyszli na pola Moabu i tam przebywali.

3 Po pewnym czasie umarł Elimelech, mąż Noemi, tak iż została z dwoma synami. **4** Później mężczyźni ci wzięli sobie żony, Moabitki.[f] Jedna miała na imię Orpa, a druga miała na imię Rut.[g] I mieszkali tam około dziesięciu lat. **5** Z czasem zmarli również ci dwaj, Machlon i Kilion, tak iż owa niewiasta została bez obojga swoich dzieci i bez męża. **6** Wybrała się więc ze swymi synowymi i wracała z pól Moabu, gdyż usłyszała na polu moabskim, że Jehowa zwrócił uwagę na swój lud[h] i dał mu chleb.[i]

7 I wyruszyła z miejscowości, w której przebywała,[j] a wraz z nią obie jej synowe, i szły drogą, wracając do ziemi judzkiej. **8** W końcu Noemi rzekła do obu synowych: „Idźcie, wróćcie każda do domu swej matki. Oby Jehowa okazał wam lojalną życzliwość,[k] tak jak wy okazałyście ją tamtym zmarłym oraz mnie.[l] **9** Oby Jehowa was obdarował[m] i obyście znalazły miejsce odpoczynku,[n] każda w domu swego męża". Potem je ucałowała,[o] a one podniosły głos i się rozpłakały. **10** I mówiły do niej: „Nie, lecz powrócimy z tobą do twego ludu".[a] **11** Ale Noemi rzekła: „Wróćcie, moje córki. Czemu miałybyście iść ze mną? Czyż mam jeszcze w swym wnętrzu synów i czyż zostaną oni waszymi mężami?[b] **12** Wróćcie, moje córki, idźcie, gdyż zbyt się zestarzałam, by znów należeć do męża. Choćbym powiedziała, iż mam nadzieję, że jeszcze tej nocy będę miała męża i że urodzę synów,[c] **13** czy czekałybyście na nich, aż dorosną? Czy dla nich pozostawałybyście samotne, by nie mieć innego męża? Nie, moje córki, gdyż ze względu na was odczuwam wielką gorycz, bo zwróciła się przeciw mnie ręka Jehowy".[d]

14 Wtedy one, podniósłszy głos, jeszcze bardziej płakały, po czym Orpa ucałowała swoją teściową. Rut natomiast pozostała przy niej.[e] **15** Ona więc rzekła: „Oto twoja owdowiała szwagierka wróciła do swego ludu i do swoich bogów.[f] Wracaj ze swą owdowiałą szwagierką".[g]

16 A Rut się odezwała: „Nie nalegaj na mnie, żebym cię porzuciła i żebym przestała ci towarzyszyć; bo gdzie ty pójdziesz – ja pójdę, i gdzie ty zanocujesz – ja zanocuję.[h] Twój lud będzie moim ludem,[i] a twój Bóg – moim Bogiem.[j] **17** Gdzie ty umrzesz – ja umrę[k] i tam zostanę pogrzebana. Niech mi Jehowa to uczyni i do tego doda,[l] jeśli cokolwiek innego niż śmierć oddzieli mnie od ciebie".

18 Kiedy tamta zobaczyła, że ona obstaje przy tym, by z nią

ROZDZ. 1

a Sdz 2:16
b Pwt 28:15
Pwt 28:38
c Rdz 35:19
Sdz 17:7
Mi 5:2
d Rdz 19:37
Lb 21:20
Pwt 2:9
Pwt 34:1
Sdz 3:30
e Rdz 35:19
Rdz 48:7
1Sm 17:12
f 1Kl 11:1
g Mt 1:5
h Pwt 4:31
Pwt 28:11
i Ps 37:25
Ps 104:14
Ps 132:15
Mt 6:11
j Rut 1:4
2Kl 8:3
k Wj 34:6
Rut 2:20
Ps 31:16
Ps 31:21
l Prz 11:17
Prz 19:22
m Jak 1:17
n Rut 3:1
o Rdz 31:55
Dz 20:37

szpalta 2

a Ps 119:63
b Rdz 38:11
Pwt 25:5
c Rdz 17:17
d Rut 1:20
1Sm 3:18
Hi 19:21
e Rut 1:16
Prz 17:17
Prz 18:24
Heb 10:39
f Lb 21:29
Ps 96:5
1Ko 8:5
2Pt 2:22
g 2Sm 15:19
h 2Kl 2:2
Heb 11:15
i Rut 2:11
Est 8:17
Ps 45:10
Iz 14:1
j Pwt 4:4
Pwt 10:20
Rut 2:12
1Kl 8:41
k 2Sm 15:21
l 1Sm 3:17
2Sm 19:13

iść,[a] przestała do niej mówić. **19** I obie szły dalej, aż dotarły do Betlejem.[b] A gdy tylko przybyły do Betlejem, w całym mieście zapanowało z ich powodu poruszenie,[c] niewiasty zaś mówiły: „Czy to Noemi?”[d] **20** A ona mówiła do niewiast: „Nie nazywajcie mnie Noemi. Nazywajcie mnie Mara, bo Wszechmocny[e] napełnił mnie wielką goryczą.[f] **21** Byłam pełna, gdy poszłam,[g] a Jehowa sprawił, że wracam z pustymi rękami.[h] Czemu miałybyście nazywać mnie Noemi, skoro Jehowa mnie upokorzył[i] i Wszechmocny sprowadził na mnie nieszczęście?”[j]

22 Tak wróciła Noemi, a z nią w drodze powrotnej z pól Moabu[k] była jej synowa, Rut Moabitka; i przybyły do Betlejem[l] na początku żniw jęczmienia.[m]

2 A Noemi miała krewnego[n] ze strony męża, człowieka bardzo zamożnego,[o] z rodziny Elimelecha; miał on na imię Boaz.[p]

2 Po jakimś czasie Rut Moabitka rzekła do Noemi: „Pozwól mi, proszę, pójść na pole i zbierać pokłosie[q] za tym, w którego oczach znajdę łaskę”. Ta jej odrzekła: „Idź, moja córko”. **3** Poszła więc i wszedłszy, zaczęła zbierać pokłosie na polu za żniwiarzami.[r] A przypadkiem trafiła na połać pola należącego do Boaza,[s] który był z rodziny Elimelecha.[t] **4** I oto z Betlejem przybył Boaz, i mówił do żniwiarzy: „Jehowa niech będzie z wami”.[u] Oni zaś mu odpowiadali: „Niech ci błogosławi Jehowa”.[v]

5 Następnie Boaz[w] odezwał się do młodzieńca postawionego nad żniwiarzami: „Czyja jest ta młoda niewiasta?” **6** A młodzieniec postawiony nad żniwiarzami odpowiedział, mówiąc: „Ta młoda niewiasta to Moabitka,[x] która wraz z Noemi wróciła z pola moabskiego.[a] **7** I rzekła: ‚Pozwól mi, proszę, zbierać pokłosie,[b] a będę zbierać wśród zżętych kłosów za żniwiarzami’. Weszła więc i od tamtej pory, od rana, była na nogach aż dotąd, gdy na chwilkę usiadła w domu”.[c]

8 Później Boaz powiedział do Rut: „Słyszysz, moja córko? Nie oddalaj się, by zbierać pokłosie na innym polu,[d] i nie odchodź z tego miejsca, lecz trzymaj się blisko moich dziewcząt.[e] **9** Niech twe oczy będą zwrócone na pole, z którego tamte będą zbierały, i idź z nimi. Czyż nie przykazałem młodzieńcom, żeby cię nie dotykali?[f] Kiedy będziesz spragniona, idź do naczyń i napij się tego, czego naczerpią młodzieńcy”.[g]

10 Wtedy ona padła na twarz i pokłoniwszy się do ziemi,[h] rzekła do niego: „Jakże to znalazłam łaskę w twoich oczach i zostałam zauważona, chociaż jestem cudzoziemką?”[i] **11** Wówczas Boaz odrzekł jej, mówiąc: „Dokładnie opowiedziano[j] mi o wszystkim, co uczyniłaś dla swojej teściowej po śmierci swego męża,[k] a także o tym, jak opuściłaś swego ojca i swą matkę oraz ziemię swych krewnych i poszłaś do ludu, którego przedtem nie znałaś.[l] **12** Oby Jehowa nagrodził twoje postępowanie[m] i obyś otrzymała pełną odpłatę[n] od Jehowy, Boga Izraela, pod którego skrzydła przyszłaś się schronić”.[o] **13** Na to powiedziała: „Obym znalazła łaskę w twoich oczach, panie mój, bo mnie pocieszyłeś i przemówiłeś uspokajająco do swej służebnicy,[p] choć nie mogę się równać z żadną z twych służebnic”.[q]

ROZDZ. 1

a Dz 21:14
b Rut 1:1
c Mt 21:10
d Rut 1:2
e Rdz 17:1 Wj 6:3 Iz 46:9
f Rut 1:13 1Sm 3:18 Hi 19:21 Iz 12:1
g 1Sm 2:7
h Hi 1:21
i Rut 1:5
j Hi 10:17 Iz 54:8
k Lb 21:13 Rut 1:1
l Rdz 35:19 Mi 5:2
m Rut 2:23

ROZDZ. 2

n Rut 3:2 Rut 3:12
o Pwt 8:18
p Rut 4:21 1Kn 2:11 Mt 1:5 Łk 3:32
q Kpl 19:9 Kpl 23:22 Pwt 24:19
r 2Ts 3:10
s Rut 2:20 Prz 16:9
t Rut 1:2
u Sdz 6:12 2Tm 4:22
v Lb 6:24
w Rut 2:1 Rut 4:21 1Kn 2:11
x Rut 1:4

szpalta 2

a Rut 1:16 Rut 1:22
b Kpl 23:22 Rut 2:2
c Prz 13:4 Prz 31:27 Prz 31:31 1Ts 4:11
d Prz 28:27 1Tm 6:18
e Rut 2:22
f 1Tm 5:2
g Prz 11:25 Jak 1:27
h 1Sm 25:23
i Wj 22:21 Wj 23:9 Kpl 19:34
j Prz 31:31
k Rut 1:14 Rut 1:16
l Ps 45:10
m 1Sm 24:19 Hi 34:11 Prz 28:20 Heb 6:10

n Rut 4:11; Rut 4:17; Ps 20:5; Mt 1:5; Mt 1:16; Heb 11:6; o Ps 17:8; Ps 36:7; Ps 57:1; Ps 63:7; Ps 91:4; p Rdz 50:21; q 1Sm 25:41; Flp 2:3.

14 A w porze posiłku Boaz odezwał się do niej: „Podejdź tutaj i zjedz trochę chleba,[a] i maczaj swój kawałek w occie". Usiadła więc koło żniwiarzy, on zaś podawał jej prażone ziarno[b] i jadła, tak iż się nasyciła, i jeszcze jej trochę zostało. **15** Potem wstała, by zbierać pokłosie.[c] A Boaz polecił swym młodzieńcom, mówiąc: „Pozwólcie jej zbierać pokłosie również wśród zżętych kłosów i nie naprzykrzajcie się[d] jej. **16** Wyciągajcie też dla niej ze snopów trochę kłosów i je pozostawiajcie, by mogła je zbierać,[e] a nie gańcie jej".

17 I ona dalej zbierała pokłosie na polu aż do wieczora,[f] po czym wymłóciła[g] to, co uzbierała, i było tego około efy[h] jęczmienia. **18** Następnie wzięła to i poszła do miasta, a jej teściowa zobaczyła, co ona zebrała. Potem wyjęła jedzenie, które jej zostało,[i] gdy się już nasyciła, i dała tamtej.

19 A jej teściowa rzekła do niej: „Gdzie dzisiaj zbierałaś pokłosie i gdzie pracowałaś? Niech będzie błogosławiony ten, który cię zauważył".[j] Powiedziała więc swej teściowej, u kogo pracowała, i dodała: „Mąż, u którego dzisiaj pracowałam, ma na imię Boaz". **20** Wówczas Noemi rzekła do synowej: „Niech będzie błogosławiony przez Jehowę[k] ten, który nie odstąpił od swojej lojalnej życzliwości[l] wobec żywych i umarłych".[m] I jeszcze rzekła do niej Noemi: „Mąż ten jest z nami spokrewniony.[n] To jeden z naszych wykupicieli".[o] **21** Wtedy Rut Moabitka powiedziała: „Ponadto rzekł do mnie: ‚Trzymaj się blisko mojej młodzieży, dopóki nie zakończy u mnie całego żniwa'".[p] **22** Toteż Noemi[q] powiedziała swej synowej[r] Rut: „To lepiej, moja córko, że będziesz wychodziła z jego dziewczętami, by ci nie dokuczano na innym polu".[a]

23 I trzymała się blisko dziewcząt Boaza, by zbierać pokłosie, dopóki się nie skończyły żniwa jęczmienia[b] i pszenicy. I dalej mieszkała ze swoją teściową.[c]

3 A Noemi, jej teściowa, rzekła do niej: „Moja córko, czyż nie powinnam poszukać dla ciebie miejsca odpoczynku,[d] żeby ci się dobrze wiodło? **2** I czyż Boaz, którego dziewcząt się trzymasz, nie jest naszym krewnym?[e] Oto tej nocy odwiewa[f] jęczmień na klepisku. **3** Umyj się więc i natrzyj oliwą,[g] a włożywszy na siebie okrycia,[h] zejdź na klepisko. Nie daj się poznać temu mężowi, dopóki nie skończy jeść i pić. **4** A gdy się położy, zwróć uwagę na miejsce, gdzie się położy, i podejdź, a odkrywszy jego stopy, połóż się, on zaś ci powie, co powinnaś zrobić".

5 Wtedy ona rzekła do niej: „Zrobię wszystko, co mi mówisz". **6** I zszedłszy na klepisko, postąpiła zgodnie ze wszystkim, co jej kazała teściowa. **7** Tymczasem Boaz jadł i pił, i jego serce było w dobrym nastroju.[i] Następnie poszedł się położyć na skraju kopca zboża. Potem ona przyszła niepostrzeżenie i odkrywszy jego stopy, położyła się. **8** A około północy mąż ten zaczął drżeć. Nachylił się więc, a oto przy jego stopach leżała niewiasta! **9** Wówczas rzekł: „Ktoś ty?" Odrzekła: „Jestem Rut, twoja niewolnica, a ty rozpostrzyj połę swej szaty nad swoją niewolnicą, bo jesteś wykupicielem".[j] **10** Na to rzekł: „Bądź błogosławiona przez Jehowę,[k] moja córko. Za drugim razem wyraziłaś swą lojalną życzliwość[l] lepiej niż za pierwszym,[m] gdyż nie chodziłaś za młodzieńcami — ani ubogimi, ani bogatymi. **11** Nie

ROZDZ. 2

a Ps 112:9; Prz 22:9; Iz 58:7; Eze 18:7
b 1Sm 17:17; 1Sm 25:18; 2Sm 17:28
c Kpł 19:9; Rut 2:2
d Rut 2:9; 1Tm 5:2
e Prz 14:21; Prz 19:17; Dz 20:35
f Rut 2:7; Prz 31:27
g Iz 28:27
h Wj 16:36; Eze 45:11
i Rut 2:14; Jn 6:12; 1Tm 5:4
j Ps 41:1
k Rut 2:4; Rut 3:10; 2Sm 2:5
l Wj 34:6; Rut 1:8; Ps 36:7; Ps 62:12; Lam 3:22
m Rut 1:8
n Rut 2:1
o Kpł 25:25; Pwt 25:5; Rut 3:9; Rut 3:12; Ef 1:7; Heb 2:14
p Rut 2:8
q Rut 1:2
r Rut 1:4

szpalta 2

a Hi 12:12; Prz 12:15; 1Ko 15:33; Tyt 2:3
b Rut 1:22
c Rut 1:14; Rut 1:16; Rut 3:11

ROZDZ. 3

d Pwt 25:6; Rut 1:9
e Kpł 25:25; Pwt 25:5; Rut 2:1; Rut 2:20; Rut 3:12
f Iz 30:24
g 2Sm 12:20; 2Sm 14:2; Kzn 9:8
h 1Tm 2:9
i Sdz 19:6; Ps 104:15; Kzn 3:13; Kzn 10:19
j Kpł 25:25; Pwt 25:5; Rut 2:20
k Rut 2:4
l Prz 11:17; Prz 19:22
m Rut 1:16

obawiaj się zatem, moja córko. Uczynię dla ciebie wszystko, co mówisz,[a] gdyż każdy w bramie mego ludu wie, że jesteś wspaniałą niewiastą.[b] **12** Ale chociaż istotnie jestem wykupicielem,[c] jest jeszcze wykupiciel bliżej spokrewniony niż ja.[d] **13** Zostań tutaj przez noc, a rano, jeśli on cię wykupi,[e] to dobrze! Niech dokona wykupu. Jeżeli jednak nie zechce cię wykupić, to – jako żyje Jehowa – ja cię wykupię.[f] Poleż tutaj do rana".

14 I leżała u jego stóp aż do rana, a potem wstała, zanim jeden człowiek mógł rozpoznać drugiego. A on powiedział: „Niech nie wyjdzie na jaw, że jakaś niewiasta przyszła na klepisko".[g] **15** I jeszcze rzekł: „Weź okrycie, które masz na sobie, i je nadstaw". Nadstawiła je więc, on zaś odmierzył jej sześć miar jęczmienia i włożył to na nią, po czym wszedł do miasta.

16 A ona poszła do swej teściowej, która rzekła: „Ktoś ty jest, moja córko?" Opowiedziała jej zatem o wszystkim, co ów mąż dla niej uczynił. **17** I jeszcze rzekła: „Dał mi te sześć miar jęczmienia, bo mi powiedział: ‚Nie idź do swej teściowej z pustymi rękami'".[h] **18** Na to ona rzekła: „Siedź spokojnie, moja córko, aż się dowiesz, jaki obrót przybierze sprawa, gdyż mąż ten nie spocznie, dopóki dzisiaj nie doprowadzi tej sprawy do końca".[i]

4 Tymczasem Boaz udał się do bramy[j] i tam usiadł. A oto przechodził wykupiciel, o którym wspomniał Boaz.[k] On zatem powiedział: „Hej, taki a taki! Skręć no i usiądź tutaj". Toteż tamten skręcił i usiadł. **2** Potem wziął dziesięciu starszych[l] miasta i rzekł: „Siądźcie tutaj". Oni więc usiedli.

3 Następnie zwrócił się do wykupiciela:[a] „Noemi, która wróciła z pola moabskiego,[b] ma sprzedać połać pola należącą niegdyś do naszego brata Elimelecha.[c] **4** A ja pomyślałem, że powinienem ci to wyjawić, mówiąc: ‚Kup je[d] na oczach mieszkańców i starszych mego ludu.[e] Jeżeli je wykupisz, to wykupuj, lecz jeśli nie wykupisz, powiedzże mi, żebym wiedział, bo prócz ciebie nie ma nikogo innego, kto mógłby dokonać wykupu,[f] a ja jestem po tobie'". Wtedy on rzekł: „Ja to wykupię".[g] **5** Wówczas Boaz powiedział: „W dniu, w którym kupisz pole z ręki Noemi, masz je kupić również od Rut Moabitki, żony zmarłego, aby wzbudzić imię zmarłego na jego dziedzictwie".[h] **6** Na to wykupiciel rzekł: „Nie mogę tego wykupić dla siebie, żebym czasem nie zrujnował swego dziedzictwa. Ty wykup to dla siebie na mocy mojego prawa wykupu, ponieważ ja nie mogę dokonać wykupu".

7 A dawniej istniał w Izraelu następujący zwyczaj, który był związany z prawem wykupu oraz z zamianą i który miał potwierdzać wszelką sprawę: Mężczyzna musiał zdjąć swój sandał[i] i dać go swemu bliźniemu, i było to w Izraelu poświadczeniem. **8** Kiedy więc ów wykupiciel powiedział Boazowi: „Kup je sobie", zdjął swój sandał.[j] **9** Następnie Boaz rzekł do starszych i do całego ludu: „Jesteście dzisiaj świadkami,[k] że kupuję z ręki Noemi wszystko, co należało do Elimelecha, oraz wszystko, co należało do Kiliona i Machlona. **10** A ponadto Rut Moabitkę, żonę Machlona, kupuję sobie jako żonę, aby wzbudzić imię zmarłego[l] na jego dziedzictwie i żeby imię zmarłego nie zostało zgładzone spośród jego braci ani

ROZDZ. 3

a Rut 3:9
b Prz 31:30 Prz 31:31 1Tm 2:10 1Pt 3:4
c Kpł 25:25 Rut 2:20
d Rut 4:1
e Rut 3:9 Rut 4:5 Mt 22:24
f Pwt 6:13 Sdz 8:19 1Sm 14:39 2Ko 1:23
g Rz 12:17 Rz 14:16 1Ko 10:32
h Ps 37:5 Jak 1:27
i Ps 138:8 Rz 8:28 1Pt 5:7

ROZDZ. 4

j Pwt 16:18 Pwt 21:19 Pwt 22:15 Pwt 25:7
k Rut 3:12
l Pwt 19:12 Pwt 29:10 Joz 20:4 Sdz 8:14 1Kl 21:8 Prz 31:23 Dz 6:12

szpalta 2

a Kpł 25:25 Pwt 25:5 Rut 2:20
b Rut 1:1 Rut 1:6
c Rut 1:2
d Jer 32:7
e Rdz 23:18 Jer 32:10
f Kpł 25:25 Rut 2:20
g Rut 3:13
h Rdz 38:8 Pwt 25:5 Łk 20:28
i Pwt 25:9
j Pwt 25:9
k Rdz 23:18 Pwt 19:15 Rut 4:4 Jer 32:12
l Rdz 38:8 Pwt 25:6 Rut 2:20 Rut 4:5

z bramy jego miejsca. Jesteście dzisiaj świadkami”.[a]

11 Wtedy cały lud, który był w bramie, oraz starsi rzekli: „Jesteśmy świadkami! Oby Jehowa sprawił, żeby żona, która wchodzi do twego domu, stała się jak Rachela[b] i jak Lea,[c] które obie zbudowały dom Izraela,[d] ty zaś udowodnij swą wartość w Efracie[e] i zapewnij sobie sławne imię w Betlejem.[f] **12** I oby dzięki potomstwu, które Jehowa da ci z tej młodej niewiasty,[g] twój dom stał się jak dom Pereca, którego Tamar urodziła Judzie”.[h]

13 Toteż Boaz wziął Rut i została jego żoną, i współżył z nią. A Jehowa sprawił, że poczęła[i] i urodziła syna. **14** Kobiety zaczęły więc mówić[j] do Noemi: „Błogosławiony niech będzie Jehowa,[k] który nie pozostawił cię dzisiaj bez wykupiciela, aby imię tamtego ogłaszano w Izraelu. **15** I stał się on odnowicielem twojej duszy oraz żywicielem w czasie twej starości,[a] ponieważ urodziła go twoja synowa, która cię naprawdę miłuje[b] i jest dla ciebie lepsza niż siedmiu synów”.[c] **16** A Noemi, wziąwszy dziecko, położyła je na swej piersi i była dla niego piastunką. **17** Wówczas sąsiadki[d] nadały mu imię, mówiąc: „Noemi urodził się syn”. I nazwały go Obed.[e] On jest ojcem Jessego,[f] ojca Dawida.

18 A oto pokolenia Pereca:[g] Perec został ojcem Checrona,[h] **19** a Checron został ojcem Rama, a Ram[i] został ojcem Amminadaba, **20** a Amminadab[j] został ojcem Nachszona,[k] a Nachszon został ojcem Salmona, **21** a Salmon[l] został ojcem Boaza, a Boaz[m] został ojcem Obeda, **22** a Obed został ojcem Jessego,[n] a Jesse został ojcem Dawida.[o]

ROZDZ. 4

a Rut 4:4
Iz 8:2
b Rdz 29:30
c Rdz 29:23
d Rdz 28:3
Rdz 35:23
Rdz 35:24
Rdz 46:15
Rdz 46:18
Rdz 46:22
Rdz 46:25
e Rdz 35:19
Rdz 48:7
f Rut 1:1
Mi 5:2
g Pwt 28:4
Ps 127:3
h Rdz 38:29
Lb 26:20
1Kn 2:4
Mt 1:3
i Rdz 29:31
1Sm 1:27
Ps 127:3
j Łk 1:58
Rz 12:15
k Rdz 24:27
Ps 145:1
Łk 1:68

szpalta 2

a Ps 55:22
Iz 46:4
Heb 11:6
b Rut 1:16
1Ko 13:5
c 1Sm 1:8
d Łk 1:58
e Mt 1:5
Łk 3:32

f 1Sm 17:12; Iz 11:1; Rz 15:12; **g** Rut 4:12; **h** Rdz 46:12; Lb 26:21; 1Kn 2:5; **i** 1Kn 2:9; Mt 1:3; **j** Wj 6:23; 1Kn 2:10; Łk 3:33; **k** Lb 1:7; **l** 1Kn 2:11; Łk 3:32; **m** 1Kn 2:12; **n** Rut 4:17; 1Sm 16:1; **o** 2Sm 7:12; 1Kn 2:15; Mt 1:6; Łk 3:31.

KSIĘGA

PIERWSZA SAMUELA

albo według greckiej *Septuaginty*
PIERWSZA KRÓLÓW

1 Był w Ramataim-Cofim,[a] w górzystym regionie Efraima,[b] pewien mąż imieniem Elkana,[c] syn Jerochama, syna Elihu, syna Tochu, syna Cufa,[d] Efraimita. **2** A miał dwie żony: jedną imieniem Anna, drugą zaś imieniem Peninna. I Peninna miała dzieci, natomiast Anna była bezdzietna.[e] **3** I mąż ów co roku wyruszał ze swego miasta, by w Szilo paść na twarz[f] i złożyć ofiarę Jehowie Zastępów.[g] A tam kapłanami Jehowy[h] byli dwaj synowie Helego: Chofni i Pinechas.[i]

ROZDZ. 1

a 1Sm 1:19
1Sm 7:17
1Sm 28:3
b Joz 16:5
Joz 17:16
c 1Kn 6:27
d 1Kn 6:35
e Rdz 16:1
Rdz 29:31
f Ps 95:6
g Wj 23:14
Wj 34:23
Pwt 12:5
Joz 18:1
Sdz 21:19
Łk 2:41
h Lb 3:10
Pwt 33:10
Mal 2:7

4 I nadszedł dzień, gdy Elkana składał ofiarę; i dał porcje Peninnie, swej żonie, oraz wszystkim jej synom i córkom,[a] **5** lecz Annie dał jedną porcję. Jednakże to Annę kochał,[b] Jehowa zaś zamknął jej łono.[c] **6** A jej rywalka bardzo jej dokuczała,[d] by ją wytrącać z równowagi, jako że Jehowa zamknął jej łono. **7** Postępowała tak co roku,[e] ilekroć

i 1Sm 2:12; 1Sm 2:22; 1Sm 2:34; 1Sm 4:17; **szpalta 2** **a** Kpl 7:15; Pwt 12:6; **b** Rdz 29:30; Pwt 21:15; **c** Rdz 20:18; Rdz 30:2; **d** Rdz 16:4; **e** Pwt 16:16; 1Sm 1:3.

ona udawała się do domu Jehowy.[a] I tak jej dokuczała, toteż ona płakała i nie jadła. **8** A Elkana, jej mąż, odezwał się do niej: „Anno, czemu płaczesz i czemu nie jesz, i czemu się trapi twe serce?[b] Czyż nie jestem dla ciebie lepszy niż dziesięciu synów?"[c]

9 Gdy już się najedli i napili w Szilo, Anna wstała, a tymczasem kapłan Heli siedział na krześle przy odrzwiach świątyni[d] Jehowy. **10** Ona zaś z goryczą w duszy[e] zaczęła się modlić do Jehowy[f] i bardzo płakać.[g] **11** I złożyła ślub,[h] mówiąc: „Jehowo Zastępów, jeśli rzeczywiście spojrzysz na uciśnienie swej niewolnicy[i] i wspomnisz na mnie,[j] i nie zapomnisz swej niewolnicy, i dasz swej niewolnicy męskiego potomka, to ja oddam go Jehowie na wszystkie dni jego życia, a brzytwa nie tknie jego głowy".[k]

12 A gdy tak się długo modliła[l] przed Jehową, Heli obserwował jej usta. **13** Anna zaś mówiła w swoim sercu;[m] tylko jej wargi drżały, a głosu nie było słychać. Ale Heli brał ją za pijaną.[n] **14** Rzekł więc do niej Heli: „Dokąd będziesz się zachowywać jak pijana?[o] Odsuń od siebie wino". **15** Anna odrzekła, mówiąc: „Nie, mój panie! Jestem niewiastą wielce uciśnioną na duchu; ani wina, ani odurzającego napoju nie piłam, lecz wylewam swą duszę przed Jehową.[p] **16** Nie czyń ze swej niewolnicy niewiasty nic niewartej,[q] bo to z nadmiaru zmartwienia i zgryzoty mówiłam aż dotąd".[r] **17** Wtedy Heli odpowiedział, mówiąc: „Idź w pokoju[s] i oby Bóg Izraela przychylił się do twej gorącej prośby, z którą się do niego zwróciłaś".[t] **18** Na to rzekła: „Niech twa służebnica znajdzie łaskę w twoich oczach".[u] I potem ta niewiasta poszła, i jadła,[a] a jej twarz już więcej nie była zatroskana.[b]

19 Wstawszy wcześnie rano, padli na twarze przed Jehową, po czym wrócili i weszli do swego domu w Ramie.[c] Elkana współżył[d] ze swą żoną Anną i Jehowa na nią wspomniał.[e] **20** A gdy minął rok, Anna stała się brzemienna i urodziła syna, i nadała mu imię[f] Samuel, bo mówiła: „Wyprosiłam[g] go u Jehowy".

21 Po pewnym czasie ów mąż, Elkana, wraz ze wszystkimi swoimi domownikami poszedł złożyć Jehowie doroczną ofiarę[h] oraz swój ślubowany dar ofiarny.[i] **22** Anna zaś nie wyruszyła,[j] powiedziała bowiem do swego męża: „Gdy tylko chłopiec zostanie odstawiony od piersi,[k] zaprowadzę go i stawi się przed obliczem Jehowy, i zamieszka tam po czas niezmierzony".[l] **23** Na to Elkana, jej mąż,[m] rzekł do niej: „Czyń, co dobre w twych oczach.[n] Pozostań w domu, aż go odstawisz od piersi. Oby tylko Jehowa spełnił swoje słowo".[o] Toteż owa niewiasta pozostała w domu i karmiła swego syna aż do czasu odstawienia go od piersi.[p]

24 A gdy tylko odstawiła go od piersi, zabrała go ze sobą — jak również trzyletniego byka i jedną efę mąki oraz wielki dzban wina[q] — i weszła do domu Jehowy w Szilo.[r] Chłopiec zaś był z nią. **25** Potem zarżnęli byka, a chłopca przyprowadzili do Helego.[s] **26** Wtedy rzekła: „Wybacz, mój panie! Na życie twej duszy,[t] mój panie, ja jestem tą kobietą, która stała przy tobie na tym miejscu, by się modlić do Jehowy.[u] **27** To o tego chłopca

ROZDZ. 1

a 1Sm 2:19
b Rdz 30:1
c Rut 4:15
PnP 8:6
d Wj 25:8
Wj 40:2
1Sm 1:24
1Sm 3:3
2Sm 7:2
2Sm 22:7
Ps 27:4
e Hi 7:11
Iz 38:15
f Ps 55:22
Ps 65:2
g 2Kl 20:3
h Lb 30:7
Lb 30:14
Pwt 23:23
Kzn 5:4
i Iz 66:2
Łk 1:38
Heb 4:16
j Rdz 30:22
k Lb 6:5
Sdz 13:5
Łk 1:15
l Łk 18:1
Kol 4:2
1Ts 5:17
m Rdz 24:45
Neh 2:4
n Dz 2:13
o Prz 18:13
Jak 1:19
p Ps 42:4
Ps 42:6
Ps 62:8
Ps 142:2
q Pwt 13:13
1Sm 10:27
1Sm 25:25
1Sm 30:22
r Hi 6:2
Hi 10:1
s Sdz 18:6
1Sm 25:35
Mk 5:34
Łk 7:50
Łk 8:48
t 1Sm 1:11
Ps 20:4
Ps 65:2
u Rdz 33:15
Rut 2:13

SZPALTA 2

a Kzn 9:7
b Flp 4:7
1Pt 5:7
c 1Sm 1:1
d Rdz 4:1
Rut 4:13
e 1Sm 1:11
Ps 66:19
Prz 15:29
f Rdz 5:29
Rdz 41:51
Wj 2:22
Mt 1:21
g Mt 7:7
1Jn 5:14
h 1Sm 1:3
i Lb 15:3
Lb 15:8
Pwt 23:23

j Pwt 16:16; **k** 2Kn 31:16; Iz 28:9; **l** 1Sm 1:11; 1Sm 2:11; 1Sm 3:1; **m** Ef 5:25; 1Pt 3:7; **n** Lb 30:7; **o** Iz 55:11; Tyt 1:2; Heb 6:18; **p** 2Kn 31:16; Iz 28:9; **q** Lb 15:10; **r** Joz 18:1; 1Sm 1:9; **s** 1Sm 1:3; **t** 1Sm 17:55; 1Sm 20:3; 2Sm 11:11; 2Kl 2:2; 2Kl 4:30; Kzn 9:5; **u** 1Sm 1:15.

się modliłam, żeby Jehowa spełnił moją gorącą prośbę,[a] z którą się do niego zwracałam.[b] **28** A ja użyczam go Jehowie.[c] Przez wszystkie swoje dni będzie tym, który został wyproszony dla Jehowy".

A on pokłonił się tam Jehowie.[d]

2 I Anna zaczęła się modlić,[e] mówiąc:

„Serce moje wielce się raduje w Jehowie,[f]
róg mój wywyższony jest w Jehowie.[g]
Usta me szeroko się otworzyły przeciwko mym nieprzyjaciołom,
bo weselę się wybawieniem twoim.[h]

2 Nikt nie jest święty jak Jehowa, nie ma bowiem nikogo oprócz ciebie;[i]
i nie ma takiej skały jak nasz Bóg.[j]

3 Nie mówcie tyle i tak wyniośle,
niech z waszych ust nie wychodzi nic niepowściągliwego,[k]
gdyż Jehowa jest Bogiem wiedzy[l]
i ocenia uczynki prawidłowo.[m]

4 Mocarze z łukiem są przerażeni,[n]
lecz ci, którzy się potykają, przepasują się energią życiową.[o]

5 Syci muszą się najmować za chleb,[p]
lecz głodni przestają głodować.[q]
Nawet niepłodna urodziła siedmioro,[r]
lecz obfitująca w synów zwiędła.[s]

6 Jehowa to Ten, który uśmierca, i Ten, który zachowuje przy życiu,[t]
Ten, który sprowadza do Szeolu,[a] i Ten, który wyprowadza.[b]

7 Jehowa to Ten, który zubaża,[c] i Ten, który wzbogaca,[d]
Ten, który poniża, i Ten, który wywyższa,[e]

8 Ten, który z prochu podnosi maluczkiego;[f]
z dołu popiołów dźwiga biedaka[g]
— by ich posadzić z dostojnikami; i daje im w posiadanie[h] tron chwały.[i]
Bo do Jehowy należą podpory ziemi[j]
i na nich umieszcza żyzną krainę.

9 Strzeże stóp tych, którzy są wobec niego lojalni;[k]
niegodziwcy zaś są zmuszeni do milczenia w ciemności,[l]
bo nie dzięki mocy człowiek zyskuje przewagę.[m]

10 Co się tyczy Jehowy, przerażą się ci, którzy wiodą z nim spór;[n]
przeciwko nim zagrzmi w niebiosach.[o]
Jehowa będzie sądził krańce ziemi,[p]
aby udzielić siły swemu królowi,[q]
aby wywyższyć róg swego pomazańca".[r]

11 Potem Elkana poszedł do Ramy do swego domu; chłopiec zaś został sługą[s] Jehowy przed obliczem kapłana Helego.

12 A synowie Helego byli nicponiami;[t] nie uznawali Jehowy.[u] **13** Jeśli chodzi o to, co zgodnie z prawem przysługiwało od ludu

---

ROZDZ. 1

a Ps 21:2; Ps 37:4
b 1Sm 1:11; 1Sm 1:17; Ps 66:19; Mt 7:7; 1Jn 5:15
c Sdz 11:31
d Ps 95:6

ROZDZ. 2

e Flp 4:6
f Ps 13:6; Łk 1:46; Rz 5:11
g Ps 18:2; Ps 89:17; Ps 92:10
h Ps 9:14; Ps 13:5
i Wj 15:11; Pwt 3:24; Pwt 4:35; Ps 73:25; Ps 86:8; Ps 89:6
j Pwt 32:4; 2Sm 22:32
k Ps 94:4; Jak 1:26; Jak 3:8
l Hi 36:4; Hi 37:16; Ps 147:5; Rz 11:33
m Prz 16:2; Prz 24:12
n Ps 37:15; Ps 76:3
o Iz 40:29
p Ps 34:10
q Łk 1:53
r 1Sm 1:11; 1Sm 1:20; Ps 113:9
s Iz 54:1; Gal 4:27
t Pwt 32:39; Ps 68:20

szpalta 2

a Ps 89:48
b Hi 14:13; Ps 30:3; Ps 49:15; Ps 86:13; Jn 11:24; 1Ko 15:55
c Pwt 28:15
d Pwt 8:18; Pwt 28:12; 2Kn 1:12; Hi 42:12; Prz 10:22; 2Ko 9:11
e Ps 75:7; Flp 2:9
f Ps 113:7
g Łk 1:52; 1Pt 5:6
h 1Kl 3:13; Mt 18:4
i Rdz 41:40
j Hi 38:4; Ps 102:25

k Ps 91:11; Ps 97:10; Ps 121:3; Prz 2:8; Łk 1:79; **l** Ps 37:28; Sof 1:15; **m** 1Sm 14:6; 1Sm 17:50; Ps 33:16; **n** Wj 15:6; Ps 21:8; Ps 92:9; **o** 1Sm 7:10; 2Sm 22:14; Ps 18:13; **p** Ps 50:4; Ps 96:13; Dz 17:31; **q** Ps 2:6; Ps 45:1; Ps 110:1; Iz 32:1; Mt 28:18; **r** Ps 75:10; Ps 89:17; Łk 1:69; Dz 4:27; Dz 10:38; **s** 1Sm 1:11; 1Sm 3:1; 1Sm 3:15; **t** 1Sm 2:22; Prz 17:25; **u** Tyt 1:16; Heb 3:12.

kapłanom,[a] ilekroć ktoś składał ofiarę, przychodził sługa kapłana z trójzębnymi widełkami w ręce, gdy akurat gotowało się mięso,[b] **14** i wsadzał je do misy lub garnka z dwoma uchwytami, lub kotła, lub garnka z jednym uchwytem. Cokolwiek widełki wydobyły, kapłan brał dla siebie. Tak czynili w Szilo wszystkim Izraelitom, którzy tam przychodzili.[c] **15** A zanim zdołali zamienić tłuszcz w dym,[d] przychodził sługa kapłana i mówił do człowieka składającego ofiarę: „Daj no mięso na pieczeń dla kapłana, żeby nie otrzymał od ciebie mięsa gotowanego, tylko surowe”.[e] **16** Kiedy ów człowiek mówił do niego: „Niechże najpierw zamienią tłuszcz w dym,[f] Potem bierz sobie, czego zapragnie twa dusza”,[g] tamten mówił: „Nie, lecz masz dać teraz; a jeśli nie, będę musiał to zabrać siłą!”[h] **17** I grzech tych sług był bardzo wielki przed obliczem Jehowy;[i] bo mężowie ci lekceważąco traktowali dar ofiarny Jehowy.[j]

18 A Samuel usługiwał[k] przed Jehową i będąc chłopcem, miał na sobie lniany efod.[l] **19** Jego matka robiła dla niego mały płaszcz bez rękawów i przynosiła mu go co roku, gdy przychodziła z mężem składać doroczną ofiarę.[m] **20** Heli zaś błogosławił[n] Elkanę oraz jego żonę, mówiąc: „Oby Jehowa dał ci potomstwo z tej żony w zamian za użyczonego — za tego, którego użyczono Jehowie”.[o] I poszli do swojej miejscowości. **21** I Jehowa zwrócił uwagę na Annę,[p] tak iż była brzemienna, i urodziła trzech synów oraz dwie córki.[q] A chłopiec Samuel dorastał przy Jehowie.[r]

22 Heli zaś bardzo się zestarzał, a słyszał[s] o wszystkim, co jego synowie czynili[t] całemu Izraelowi, i o tym, że kładli się z kobietami,[a] które służyły u wejścia do namiotu spotkania.[b] **23** I mawiał do nich:[c] „Dlaczego dopuszczacie się takich rzeczy?[d] Bo złe jest to, co o was słyszę od całego ludu.[e] **24** Nie,[f] moi synowie, gdyż niedobra to wieść, którą słyszę i którą lud Jehowy rozpowszechnia.[g] **25** Jeżeli człowiek zgrzeszy przeciwko człowiekowi,[h] Bóg będzie dla niego rozjemcą;[i] ale jeśli człowiek zgrzeszy przeciw Jehowie[j] — któż będzie się za niego modlił?”[k] Lecz oni nie słuchali głosu swego ojca,[l] gdyż Jehowa uznał za słuszne ich uśmiercić.[m] **26** Tymczasem chłopiec Samuel rósł i coraz bardziej się podobał zarówno Jehowie, jak i ludziom.[n]

27 A do Helego przyszedł pewien mąż Boży[o] i rzekł: „Oto, co powiedział Jehowa: ‚Czyż nie objawiłem się domowi twego praojca, gdy byli w Egipcie jako niewolnicy domu faraona?[p] **28** I został dla mnie wybrany ze wszystkich plemion Izraela,[q] by pełnił służbę kapłańską i wstępował na ołtarz,[r] żeby za jego sprawą wznosiły się kłęby dymu ofiarnego i by przed moim obliczem nosił efod, żebym dawał domowi twego praojca wszystkie ofiary ogniowe synów Izraela.[s] **29** Dlaczego poniewieracie moją ofiarą[t] i moim darem ofiarnym, co do których dałem nakaz w moim mieszkaniu,[u] a ty swych synów darzysz większym szacunkiem niż mnie, gdy się tuczycie[v] tym, co najlepsze z każdego daru ofiarnego od Izraela, mojego ludu?[w]

ROZDZ. 2

a Kpł 7:34
b Kpł 6:28
Lb 6:19
c Mal 1:6
d Kpł 3:5
e Flp 3:19
Judy 12
f Kpł 3:16
Kpł 7:25
Kpł 7:31
g Pwt 12:15
h Sdz 18:25
Neh 5:15
Mi 2:1
1Pt 5:2
i 1Sm 2:29
Iz 9:16
j 1Sm 2:14
Mal 2:8
k 1Sm 2:11
1Sm 3:15
Prz 20:11
l 1Sm 22:18
2Sm 6:14
m Wj 23:14
1Sm 1:3
1Sm 1:21
n Rdz 14:19
Lb 6:23
o 1Sm 1:28
p Rdz 21:1
Pwt 7:14
1Sm 1:19
q Ps 127:3
r Sdz 13:24
1Sm 2:26
1Sm 3:19
Łk 1:80
Łk 2:52
s Pwt 13:12
t 1Sm 2:14
1Sm 2:17
1Tm 5:20

szpalta 2

a Kpł 21:6
b Jer 7:10
Eze 22:26
c Prz 13:24
Prz 19:13
Prz 19:18
d 1Sm 2:14
1Sm 2:17
1Sm 2:22
1Kl 1:6
Jak 5:20
e Prz 13:14
Iz 3:9
Jer 8:12
Flp 3:19
f Mt 5:37
Jak 5:12
g 1Tm 3:7
Tyt 1:7
h Pwt 25:1
i Pwt 17:12
1Kl 8:31
j Lb 15:31
Lb 18:22
Pwt 28:15
1Sm 2:17
1Sm 3:14
2Kl 22:17
k Heb 10:26
l Prz 29:1
Prz 30:17

---

m Joz 11:20; Hi 34:11; Prz 15:10; Rz 9:18; Heb 3:13;
n 1Sm 2:21; Prz 3:4; Łk 2:52; **o** Sdz 6:8; Heb 1:1;
p Wj 4:14; Wj 4:27; **q** Wj 28:1; Wj 39:1; Kpł 8:12; Lb 16:5; Lb 17:5; Lb 17:8; Ps 99:6; **r** Lb 18:7; **s** Kpł 2:3; Kpł 6:16; Kpł 10:14; Lb 5:9; Lb 18:9; **t** Mal 1:6; **u** Wj 25:8; Joz 18:1; 1Sm 1:3; **v** Oz 4:9; **w** 1Sm 2:14.

30 „Dlatego tak brzmi wypowiedź Jehowy, Boga Izraela: „Owszem, powiedziałem: Dom twój i dom twego praojca będą chodzić przede mną po czas niezmierzony”.[a] Ale teraz wypowiedź Jehowy brzmi: „Jest to dla mnie nie do pomyślenia, tych bowiem, którzy mnie szanują,[b] i ja uszanuję,[c] ci zaś, którzy mną gardzą, znaczyć będą niewiele”.[d] **31** Oto nadchodzą dni, gdy odetnę twe ramię i ramię domu twego praojca, tak iż nie będzie starca w twoim domu.[e] **32** I będziesz patrzył na wroga w moim mieszkaniu wśród całego dobra wyświadczanego Izraelowi;[f] a w twoim domu już nie będzie starca. **33** Jest jednak u ciebie mąż, którego nie odetnę od przebywania przy mym ołtarzu, by doprowadzić do przygaśnięcia twych oczu i do opadnięcia z sił twej duszy; ale większość twego domu poniesie śmierć od miecza ludzi.[g] **34** A oto znak dla ciebie, który przyjdzie na twych dwóch synów, Chofniego i Pinechasa:[h] obaj umrą jednego dnia.[i] **35** Sobie zaś wzbudzę kapłana wiernego.[j] Będzie postępował zgodnie z tym, co jest w moim sercu i w mojej duszy; i zbuduję mu trwały dom, a on zawsze chodzić będzie przed moim pomazańcem.[k] **36** A ktokolwiek pozostanie[l] w twoim domu, przyjdzie i mu się pokłoni dla zapłaty w pieniądzach i okrągłego bochenka chleba, i powie: „Przydziel mnie, proszę, do jednego z urzędów kapłańskich, bym mógł zjeść kawałek chleba”’”.[m]

3 Tymczasem chłopiec Samuel usługiwał[n] Jehowie przed Helim, a słowo od Jehowy[o] stało się w owych dniach rzadkością;[p] nie rozgłaszano żadnej wizji.[q]

ROZDZ. 2

a Wj 28:43
b Ps 50:23 Prz 3:9 1Tm 1:17
c Ps 18:20 Ps 91:14 Jn 12:26
d Pwt 28:45 2Kl 2:24 Eze 18:24 Mal 2:9
e 1Sm 3:14 1Sm 4:11 1Sm 4:18 1Sm 14:3 1Sm 22:18 1Kl 2:27 1Kn 24:3 Ps 37:17
f 1Sm 4:22 Ps 78:61
g 1Sm 22:18 1Sm 22:21
h 1Sm 1:3
i 1Sm 4:11 1Sm 4:17
j 1Kl 2:35 1Kn 29:22
k 1Sm 2:10 1Sm 24:6 2Kn 6:42
l 1Kl 2:27
m Kpl 2:3 Lb 5:9

ROZDZ. 3

n 1Sm 2:11 1Sm 2:18
o 2Sm 7:4
p Ps 74:9
q Lb 12:6 1Kn 17:15

szpalta 2

a Rdz 27:1 1Sm 4:15 Kzn 12:3
b 1Sm 1:9 1Sm 3:15 Ps 5:7
c Rdz 22:1
d Ps 99:6
e 1Sm 3:16 1Sm 4:16
f Am 3:7
g Ps 85:8 Iz 55:2 Dn 10:19
h Am 3:7 Hab 1:5
i 2Kl 21:12 Jer 19:3
j Lb 23:19 1Sm 2:31 Iz 46:11 Iz 55:11 Za 1:6
k Eze 7:8 Eze 18:30
l Kpl 5:1 1Sm 2:22 Jn 15:22 Jak 4:17

2 I w owym dniu Heli leżał na swoim miejscu; oczy jego słabły,[a] już nie widział. **3** A lampy Bożej jeszcze nie zgaszono, Samuel zaś leżał w świątyni[b] Jehowy, gdzie była Arka Boża. **4** I Jehowa zawołał Samuela. Ten odrzekł: „Oto jestem”.[c] **5** I pobiegłszy do Helego, powiedział: „Oto jestem, bo mnie wołałeś”. Ale on rzekł: „Nie wołałem. Połóż się z powrotem”. Poszedł więc i się położył. **6** A Jehowa zawołał jeszcze raz: „Samuelu!”[d] Wtedy Samuel wstał i poszedł do Helego, i powiedział: „Oto jestem, bo przecież mnie wołałeś”. Ale on rzekł: „Nie wołałem, mój synu.[c] Połóż się z powrotem”. **7** (Samuel zaś jeszcze nie poznał Jehowy i jeszcze nie zaczęło mu być objawiane słowo Jehowy).[f] **8** Jehowa zawołał więc ponownie, po raz trzeci: „Samuelu!” Toteż Samuel wstał i poszedł do Helego, i powiedział: „Oto jestem, bo na pewno mnie wołałeś”.

I Heli uświadomił sobie, że to Jehowa wołał chłopca. **9** Heli rzekł zatem do Samuela: „Idź, połóż się, a jeżeli cię zawoła, powiedz: ‚Mów, Jehowo, bo sługa twój słucha’”. Samuel więc poszedł i położył się na swym miejscu.

10 Wtedy przybył Jehowa i stanąwszy, zawołał jak poprzednio: „Samuelu, Samuelu!” A Samuel odrzekł: „Mów, bo sługa twój słucha”.[g] **11** I Jehowa przemówił do Samuela: „Oto ja czynię[h] w Izraelu coś, od czego każdemu, kto o tym usłyszy, w obu uszach zadzwoni.[i] **12** W owym dniu spełnię na Helim wszystko, co powiedziałem o jego domu — od początku do końca.[j] **13** A ty powiedz mu, że ja sądzę jego dom[k] po czas niezmierzony za przewinienie, o którym wiedział,[l] gdyż

jego synowie złorzeczą Bogu,[a] a on ich nie zganił.[b] **14** Dlatego poprzysiągłem domowi Helego, że przewinieniu domu Helego po czas niezmierzony nie zapewni bezkarności ani ofiara, ani dar ofiarny".[c]

15 I Samuel leżał aż do rana. Potem otworzył drzwi domu Jehowy.[d] A Samuel bał się powiedzieć Helemu o tym zjawisku.[e] **16** Lecz Heli wezwał Samuela i rzekł: „Samuelu, mój synu!" Ten odrzekł: „Oto jestem". **17** A on powiedział jeszcze do niego: „Co to za słowo wyrzekł do ciebie? Proszę, nie ukrywaj tego przede mną.[f] Niech ci Bóg to uczyni i tamto doda do tego,[g] jeśli ukryjesz przede mną jakieś słowo z całego tego słowa, które wyrzekł do ciebie". **18** Samuel powiedział mu więc wszystkie te słowa i niczego przed nim nie ukrył. Na to on rzekł: „To Jehowa. Niech czyni, co dobre w jego oczach".[h]

19 I Samuel dalej rósł, a Jehowa był z nim[i] i nie pozwolił, by którekolwiek z jego słów upadło na ziemię.[j] **20** Cały Izrael, od Dan po Beer-Szebę,[k] dowiedział się, że Samuelowi powierzono urząd proroka Jehowy.[l] **21** I Jehowa znowu[m] się ukazywał w Szilo, gdyż Jehowa objawił się w Szilo Samuelowi według słowa Jehowy.[n]

4 I słowo Samuela docierało do całego Izraela.

W owym czasie Izrael wyszedł, by się zmierzyć z Filistynami w bitwie; i rozłożyli się obozem obok Eben-Ezer,[o] a Filistyni obozowali w Afeku.[p] **2** I Filistyni ruszyli w szyku[q] przeciwko Izraelowi, i bitwa przybrała zły obrót, tak iż Izrael został pokonany przez Filistynów,[r] którzy na polu zabili około czterech tysięcy mężów, będących w zwartych szeregach. **3** Kiedy lud przyszedł do obozu, starsi Izraela zaczęli mówić: „Dlaczego Jehowa rozgromił nas dzisiaj na oczach Filistynów?[a] Weźmy sobie z Szilo Arkę Przymierza Jehowy,[b] aby weszła pośród nas i wybawiła nas z dłoni naszych nieprzyjaciół". **4** Posłał więc lud do Szilo i przyniesiono stamtąd Arkę Przymierza Jehowy Zastępów, siedzącego na cherubach.[c] A z Arką Przymierza prawdziwego Boga byli tam dwaj synowie Helego: Chofni i Pinechas.[d]

5 I gdy tylko Arka Przymierza Jehowy weszła do obozu, wszyscy Izraelici zaczęli wznosić głośne okrzyki,[e] tak iż ziemia drżała. **6** Również Filistyni usłyszeli odgłos okrzyków i zaczęli mówić: „Co znaczy odgłos tych głośnych okrzyków[f] w obozie Hebrajczyków?" W końcu dowiedzieli się, że to Arka Jehowy weszła do obozu. **7** I Filistyni się zlękli, mówili bowiem: „Bóg przybył do obozu!"[g] Rzekli więc: „Biada nam, bo coś takiego jeszcze nigdy się nie zdarzyło! **8** Biada nam! Kto nas wybawi z ręki tego majestatycznego Boga? To Bóg, który pobił Egipt, sprawiając na pustkowiu wszelkiego rodzaju rzeź.[h] **9** Bądźcie odważni i okażcie się mężami, Filistyni, żebyście nie służyli Hebrajczykom, tak jak oni służyli wam;[i] okażcie się więc mężami i walczcie!" **10** Toteż Filistyni walczyli i Izrael został pokonany,[j] i pouciekali, każdy do swego namiotu;[k] a rzeź była bardzo wielka,[l] tak iż padło z Izraela trzydzieści tysięcy pieszych.[m] **11** I Arka Boża została zdobyta,[n] a dwaj synowie Helego, Chofni i Pinechas, ponieśli śmierć.[o]

ROZDZ. 3

a Lb 15:30; 1Sm 2:12; 1Sm 2:17; 1Sm 2:30
b 1Sm 2:23; Prz 19:18; Kzn 8:11; 1Tm 5:20
c Pwt 5:9; 1Sm 2:24; 1Sm 4:11; 1Sm 22:21; 1Kl 2:27; Heb 10:26
d 1Sm 2:11; 1Sm 3:1
e Jer 1:6
f Ps 141:5
g Rut 1:17; 1Sm 20:13; 2Sm 19:13
h Hi 1:21; Lam 3:39; Dz 21:14
i Rdz 39:3; 1Sm 2:21
j 1Sm 9:6; Iz 44:26
k Sdz 20:1
l 1Sm 2:7; Ps 75:7
m 1Sm 3:1
n 1Sm 3:4; Ps 99:6; Am 3:7

ROZDZ. 4

o 1Sm 5:1
p Joz 12:18
q 1Sm 17:21
r Joz 7:12; Ps 44:9; Ps 79:7; Ps 106:41

szpalta 2

a Pwt 28:25; Pwt 32:30; Sdz 2:14
b Lb 14:44; Joz 6:4; 1Sm 14:18; 2Sm 15:25
c Wj 25:18; Lb 7:89; 2Sm 6:2; 2Kl 19:15; Ps 80:1; Ps 99:1
d Lb 4:15; 1Sm 2:12
e Jer 7:4
f Wj 32:17
g Wj 14:25; Wj 15:14
h Wj 7:5; Ps 78:43; Ps 78:51
i Lb 33:56; Pwt 28:48; Sdz 10:7; Sdz 13:1

j Kpl 26:17; Pwt 28:25; 1Sm 4:2; k 1Kl 22:36; l Pwt 28:25; Sdz 2:14; m Ps 78:62; n 1Sm 4:3; Ps 78:61; Lam 2:17; o 1Sm 2:31; 1Sm 2:34; 1Sm 4:17; Ps 78:64; Kzn 8:8; Kzn 8:13.

12 A pewien mąż z Beniamina wybiegł z pola bitwy i tego dnia przybył do Szilo w podartej szacie[a] i z prochem na głowie.[b] **13** Kiedy nadszedł, Heli siedział na krześle przy drodze, czuwając, gdyż jego serce już zaczęło drżeć o Arkę prawdziwego Boga.[c] A ów mąż wszedł, by o tym opowiedzieć w mieście, i całe miasto podniosło krzyk. **14** A Heli usłyszał odgłos krzyku. Rzekł więc: „Co znaczy odgłos tego zgiełku?"[d] I mąż ów pośpieszył się, by wejść i powiadomić Helego. **15** (Heli miał wtedy dziewięćdziesiąt osiem lat, a jego oczy już zastygły, tak iż nie widział).[e] **16** I przemówił ten mąż do Helego: „Oto przychodzę z pola bitwy i uciekłem dziś z pola bitwy". Ten zaś powiedział: „Cóż to się stało, synu mój?" **17** Wówczas przynoszący tę wieść odpowiedział, mówiąc: „Izrael uciekł przed Filistynami, doszło też do wielkiej klęski wśród ludu;[f] także dwaj twoi synowie, Chofni i Pinechas, ponieśli śmierć,[g] a Arka prawdziwego Boga została zdobyta".[h]

18 I gdy tylko wspomniał o Arce prawdziwego Boga, on spadł z krzesła do tyłu przy bramie i złamał sobie kark, tak iż umarł, był bowiem człowiekiem starym i ciężkim; a sądził Izraela czterdzieści lat. **19** Jego synowa, żona Pinechasa, była brzemienna, bliska rozwiązania; i usłyszała wieść o zdobyciu Arki prawdziwego Boga i o tym, że jej teść oraz mąż ponieśli śmierć. Wtedy pochyliła się i zaczęła rodzić, gdyż niespodziewanie przyszły na nią boleści.[i] **20** A gdy umierała, kobiety stojące przy niej zaczęły mówić: „Nie lękaj się, bo urodziłaś syna".[j] Ona zaś nie odpowiedziała i nie zważała na to w swym sercu. **21** Lecz nazwała chłopca Ichabod,[a] mówiąc: „Chwała odeszła od Izraela na wygnanie",[b] a to w związku ze zdobyciem Arki prawdziwego Boga i w związku ze swym teściem oraz mężem.[c] **22** Powiedziała więc: „Chwała odeszła od Izraela na wygnanie,[d] gdyż Arka prawdziwego Boga została zdobyta".[e]

5 Tymczasem Filistyni zabrali Arkę[f] prawdziwego Boga, po czym przenieśli ją z Eben-Ezer do Aszdodu.[g] **2** I wziąwszy Arkę prawdziwego Boga, Filistyni wnieśli ją do domu Dagona, i postawili obok Dagona.[h] **3** Kiedy nazajutrz Aszdodyci wstali wcześnie, oto Dagon leżał powalony twarzą do ziemi przed Arką Jehowy.[i] Wzięli więc Dagona i postawili go z powrotem na jego miejscu.[j] **4** Kiedy nazajutrz wstali wczesnym rankiem, oto Dagon leżał powalony twarzą do ziemi przed Arką Jehowy — a głowa Dagona i dłonie obu jego rąk były odcięte — w stronę progu.[k] Została na nim tylko część rybia. **5** Dlatego kapłani Dagona i wszyscy wchodzący do domu Dagona nie następują na próg Dagona w Aszdodzie, po dziś dzień.

6 I ręka Jehowy[l] zaciążyła na Aszdodytach, i zaczął siać popłoch i razić ich guzkami krwawniczymi[m] — Aszdod i jego terytoria. **7** A mieszkańcy Aszdodu spostrzegli, że tak się dzieje, i rzekli: „Niech nie przebywa u nas Arka Boga Izraela, gdyż jego ręka jest twarda przeciwko nam i przeciw Dagonowi, naszemu bogu".[n] **8** Posławszy, zebrali więc u siebie wszystkich filistyńskich władców sojuszniczych i mówili: „Co mamy zrobić z Arką Boga Izraela?" W końcu

ROZDZ. 4

a 2Sm 1:2
b Joz 7:6 2Sm 13:19 2Sm 15:32 Neh 9:1 Hi 2:12
c 1Sm 4:4
d 1Sm 4:10
e 1Sm 3:2 Ps 90:10
f 1Sm 3:11 1Sm 4:10
g 1Sm 2:34 Ps 78:64
h 1Sm 4:11 Ps 78:61 Lam 2:17
i Rdz 35:16
j Rdz 35:17

szpalta 2

a 1Sm 14:3
b 1Sm 4:5 1Sm 4:11 Ps 78:61
c 1Sm 2:32 1Sm 2:34
d Pwt 28:15
e 1Sm 4:11 2Kn 8:11 Jer 7:12

ROZDZ. 5

f 1Sm 4:11 1Sm 4:17 Ps 78:61
g Joz 11:22 1Sm 6:17 Dz 8:40
h Sdz 16:23 1Kn 10:10 Ps 115:4
i Wj 12:12 1Kn 16:26 Ps 95:3 Ps 96:5 Ps 97:7 Iz 19:1 Sof 2:11
j Iz 46:7
k Iz 2:18 Jer 10:11
l Wj 9:3 1Sm 5:9 1Sm 5:11 1Sm 7:13
m Pwt 28:27 1Sm 6:5
n 1Ko 8:5

rzekli: „Niech Arka Boga Izraela odejdzie do Gat”.[a] Przenieśli więc tam Arkę Boga Izraela.

9 A gdy ją tam przenieśli, ręka Jehowy[b] zaciążyła nad miastem, powodując bardzo wielkie zamieszanie; i zaczął razić mieszkańców miasta od małego do wielkiego, i pojawiły się u nich guzki krwawnicze.[c] **10** Wysłali więc Arkę prawdziwego Boga do Ekronu.[d] A gdy tylko Arka prawdziwego Boga dotarła do Ekronu, Ekronici podnieśli krzyk, mówiąc: „Przenieśli do mnie Arkę Boga Izraela, żeby uśmiercić mnie i mój lud!”[e] **11** Toteż posławszy, zebrali wszystkich filistyńskich władców sojuszniczych i rzekli: „Odeślijcie Arkę Boga Izraela, żeby wróciła na swoje miejsce i nie uśmierciła mnie oraz mojego ludu”. W całym mieście zapanowało bowiem śmiertelne zamieszanie;[f] ręka prawdziwego Boga bardzo tam ciążyła,[g] **12** a mieszkańcy, którzy nie pomarli, zostali porażeni guzkami krwawniczymi.[h] I wznosiło się ku niebiosom wołanie[i] miasta o pomoc.

6 I Arka[j] Jehowy była na polu Filistynów przez siedem miesięcy. **2** Potem Filistyni zwołali kapłanów i wróżbitów,[k] mówiąc: „Cóż mamy począć z Arką Jehowy? Powiedzcie nam, z czym mamy ją odesłać na jej miejsce”. **3** Na to oni powiedzieli: „Jeżeli odsyłacie Arkę Boga Izraela, nie odsyłajcie jej bez daru ofiarnego; koniecznie powinniście mu zwrócić dar ofiarny za przewinienie.[l] Wtedy dopiero zostaniecie uzdrowieni i dowiecie się, dlaczego jego ręka się od was nie odwracała”. **4** Wówczas rzekli: „Jaki dar ofiarny za przewinienie mamy mu zwrócić?” Odpowiedzieli: „Według liczby filistyńskich władców sojuszniczych[m] — pięć złotych guzków krwawniczych i pięć złotych skoczków, bo każdy spośród was i waszych władców sojuszniczych ma tę samą plagę. **5** I sporządźcie wizerunki swoich guzków krwawniczych i wizerunki swoich skoczków,[a] które doprowadzają kraj do zguby, i oddajcie chwałę[b] Bogu Izraela. Może lżejszą uczyni swą rękę ciążącą na was i na waszym bogu oraz na waszym kraju.[c] **6** Czemuż to mielibyście znieczulić swe serce, tak jak Egipt i faraon znieczulili swe serce?[d] Czyż nie dopiero wtedy, gdy On ich surowo potraktował,[e] odprawili tamtych, tak iż odeszli?[f] **7** Weźcie więc i przygotujcie nowy wóz[g] oraz dwie karmiące krowy, na które jeszcze nie nałożono jarzma,[h] i zaprzęgnijcie te krowy do wozu, a ich młode zawróćcie do domu, by nie szły za nimi. **8** I weźcie Arkę Jehowy, i włóżcie ją na ten wóz, a złote przedmioty,[i] które macie mu zwrócić jako dar ofiarny za przewinienie,[j] powkładajcie do skrzynki obok niej. I odeślijcie ją, i niech jedzie. **9** I patrzcie: jeżeli wyjedzie na drogę do swego terytorium, ku Bet-Szemesz,[k] to on wyrządził nam to wielkie zło; a jeśli nie, poznamy, że to nie jego ręka nas dotknęła; spotkało nas to przypadkiem”.[l]

10 I mężowie ci tak postąpili. Wzięli więc dwie karmiące krowy i zaprzęgli je do wozu, a ich młode zamknęli w domu. **11** Potem umieścili na wozie Arkę Jehowy,[m] jak również skrzynkę oraz złote skoczki i wizerunki swych guzków krwawniczych. **12** I krowy ruszyły prosto przed siebie na drogę do Bet-Szemesz.[n] Szły tylko tym jednym gościńcem; idąc, ryczały i nie skręcały w prawo ani w lewo. Przez cały ten czas

ROZDZ. 5

a 1Sm 17:4
b Pwt 2:15 1Sm 7:13
c 1Sm 5:6
d Joz 15:45 Sdz 1:18 2Kl 1:2 Am 1:8
e 1Sm 5:7
f Heb 10:31
g 1Sm 5:9
h Pwt 28:27
i Ps 115:6 Dn 5:23 Hab 2:19

ROZDZ. 6

j 1Sm 4:11 1Sm 5:1 Ps 78:61
k Wj 7:11 Kpł 19:31 Pwt 18:12 Iz 2:6
l 1Sm 6:4 1Sm 6:17
m Joz 13:3 Sdz 3:3 1Sm 6:16

szpalta 2

a Kpł 11:29 1Sm 6:18 Iz 66:17
b 1Kn 16:28 Ps 18:44 Iz 42:12
c Wj 9:3 1Sm 5:6 1Sm 5:11
d Wj 7:13 Wj 8:15 Wj 14:17 Rz 9:18
e Wj 9:14 Wj 9:16 Rz 9:17
f Wj 6:1 Wj 11:1 Wj 12:33 Ps 105:38
g 2Sm 6:3 1Kn 13:7
h Lb 19:2
i 1Sm 6:4
j 1Sm 6:3
k Joz 15:10 Joz 21:16 2Kl 14:11 1Kn 6:59 2Kn 28:18
l Kzn 9:11
m 2Sm 6:3 1Kn 13:7
n 1Sm 6:9

filistyńscy władcy sojuszniczy[a] podążali za nimi aż do granicy Bet-Szemesz. **13** A mieszkańcy Bet-Szemesz zbierali na nizinie żniwo pszenicy.[b] Kiedy podnieśli oczy i zobaczyli Arkę, uradowali się na jej widok. **14** Wóz zaś wjechał na pole Jozuego z Bet-Szemesz i stał tam, gdzie był wielki kamień. I porąbali drewno z tego wozu, a krowy[c] złożyli Jehowie na całopalenie.[d]

15 A Lewici[e] zdjęli Arkę Jehowy oraz skrzynkę ze złotymi przedmiotami, która była obok niej, i położyli ją na tym wielkim kamieniu. Wtedy mieszkańcy Bet-Szemesz[f] złożyli całopalenia i tego dnia dalej składali ofiary Jehowie.

16 Owych pięciu filistyńskich władców sojuszniczych,[g] widząc to, udało się tego dnia z powrotem do Ekronu. **17** A oto złote guzki krwawnicze, które Filistyni zwrócili Jehowie jako dar ofiarny za przewinienie:[h] jeden za Aszdod,[i] jeden za Gazę,[j] jeden za Aszkelon,[k] jeden za Gat,[l] jeden za Ekron.[m] **18** Złote skoczki zaś były według liczby wszystkich miast filistyńskich należących do owych pięciu władców sojuszniczych, od miasta warownego aż po wieś w otwartej krainie.

A wielki kamień, na którym złożono Arkę Jehowy, jest aż po dziś dzień świadkiem na polu Jozuego z Bet-Szemesz. **19** I zaczął zabijać mieszkańców Bet-Szemesz,[n] gdyż popatrzyli na Arkę Jehowy. Zabił więc wśród ludu siedemdziesięciu mężów — pięćdziesiąt tysięcy mężów — i lud pogrążył się w żałobie, bo Jehowa pobił lud w wielkim pogromie.[o] **20** Mieszkańcy Bet-Szemesz rzekli jeszcze: „Któż zdoła się ostać przed obliczem Jehowy, tego świętego Boga,[p] i do kogo on odejdzie od nas?”[a] **21** W końcu wyprawili posłańców do mieszkających w Kiriat-Jearim,[b] mówiąc: „Filistyni zwrócili Arkę Jehowy. Przyjdźcie. Zabierzcie ją do siebie”.[c]

7 Przybyli zatem mężowie z Kiriat-Jearim[d] i zabrali Arkę Jehowy, i wzięli ją do domu Abinadaba[e] na wzgórzu, a Eleazara, jego syna, uświęcili, żeby strzegł Arki Jehowy.

2 I od dnia, gdy Arka znalazła się w Kiriat-Jearim, przybywało dni, ogółem dwadzieścia lat, a cały dom Izraela zaczął płakać za Jehową.[f] **3** I Samuel przemówił do całego domu Izraela: „Jeżeli całym swym sercem wracacie do Jehowy,[g] to usuńcie spośród siebie cudzoziemskich bogów,[h] jak również wizerunki Asztarte,[i] i skierujcie swoje serce niezachwianie ku Jehowie, i służcie tylko jemu,[j] a wyzwoli was z ręki Filistynów”.[k] **4** Wtedy synowie Izraela usunęli Baalów[l] oraz wizerunki Asztarte[m] i zaczęli służyć tylko Jehowie.

5 Potem Samuel rzekł: „Zbierzcie całego Izraela[n] w Micpie,[o] żebym mógł się za was modlić[p] do Jehowy”. **6** Zebrali się więc w Micpie i zaczęli czerpać wodę i wylewać ją przed obliczem Jehowy oraz pościli w tym dniu.[q] I mówili tam: „Zgrzeszyliśmy przeciw Jehowie”.[r] Samuel zaś zajął się sądzeniem[s] synów Izraela w Micpie.

7 Gdy Filistyni usłyszeli, że synowie Izraela zebrali się w Micpie, filistyńscy władcy sojusznicy[t] wyruszyli przeciw Izraelowi. Synowie Izraela, usłyszawszy

ROZDZ. 6

a Joz 13:3 Sdz 3:3 1Sm 6:4

b Rut 2:2 Rut 2:23

c Rdz 15:9 1Sm 6:7 1Sm 16:2

d Wj 20:24 Sdz 21:4

e Lb 3:31

f Joz 21:16

g 1Sm 6:12

h 1Sm 6:4

i 1Sm 5:1 2Kn 26:6 Jer 25:20 Za 9:6 Dz 8:40

j Sdz 16:1 Sdz 16:21 Am 1:7 Dz 8:26

k Sdz 1:18 Za 9:5

l 1Sm 5:8 1Sm 17:4 2Sm 21:22

m Joz 13:3 1Sm 5:10 2Kl 1:2 Am 1:8

n Joz 15:10 Joz 21:16 1Sm 6:9

o Lb 4:6 Lb 4:15 Lb 4:20 1Kn 13:10

p Kpł 11:45 1Sm 2:2

szpalta 2

a Lb 17:12 2Sm 6:9 1Kn 13:12 Ps 76:7

b Joz 18:14 Sdz 18:12 1Kn 13:5

c 1Kn 13:6 1Kn 16:1 2Kn 1:4

ROZDZ. 7

d 2Sm 6:2 1Kn 13:5

e 2Sm 6:4 1Kn 13:7

f Sdz 2:4 Neh 9:28 2Ko 7:10

g Pwt 30:2 1Sm 12:24 1Kl 8:48 Iz 55:7 Jl 2:12

h Joz 24:14 Joz 24:23 Sdz 3:7 Sdz 10:6

i Sdz 2:13

j Pwt 6:13; Pwt 10:20; Pwt 13:4; Łk 4:8; **k** Pwt 28:1; **l** Sdz 10:16; **m** 1Kl 11:33; **n** Jl 2:16; **o** Joz 18:26; Sdz 20:1; Sdz 21:1; 1Sm 10:17; 1Kl 15:22; 2Kl 25:23; Jer 40:6; **p** 1Sm 12:23; Prz 15:8; Jak 5:16; **q** 2Kn 20:3; Neh 9:1; Jl 2:12; **r** Kpł 26:40; Sdz 10:10; 1Kl 8:47; Ps 106:6; **s** Sdz 2:18; **t** Joz 13:3; 1Sm 6:4.

to, przestraszyli się Filistynów.[a] **8** Rzekli więc synowie izraelscy do Samuela: „Nie milcz i nie powstrzymuj się od wołania o pomoc[b] dla nas do Jehowy, naszego Boga, by nas wybawił z ręki Filistynów". **9** Wziął zatem Samuel jedno ssące jagnię i złożył je na całopalenie, ofiarę całopalną,[c] dla Jehowy; i Samuel zaczął wołać do Jehowy o pomoc dla Izraela,[d] a Jehowa mu odpowiedział.[e] **10** I stało się, gdy Samuel składał całopalenie, że nadciągnęli Filistyni, by walczyć z Izraelem. I Jehowa sprawił, że tego dnia rozległ się przeciw Filistynom huk donośnego grzmotu,[f] by wywołać wśród nich zamieszanie;[g] i zostali pokonani na oczach Izraela.[h] **11** Wówczas mężowie izraelscy wypadli z Micpy i ruszyli w pościg za Filistynami, i bili ich aż do miejsca na południe od Bet-Kar. **12** Potem Samuel wziął kamień[i] i położył go między Micpą a Jeszaną, i nadał mu nazwę Eben-Ezer. I rzekł: „Aż dotąd Jehowa nam dopomagał".[j] **13** Tak Filistyni zostali pokonani i już więcej nie wkraczali na terytorium Izraela;[k] a ręka Jehowy była przeciwko Filistynom przez wszystkie dni Samuela.[l] **14** Miasta zaś, które Filistyni zabrali Izraelowi, wracały do Izraela, od Ekronu po Gat, a ich terytorium Izrael wyzwolił z ręki Filistynów.

Nastał też pokój między Izraelem a Amorytami.[m]

15 I Samuel sądził Izraela przez wszystkie dni swego życia.[n] **16** A co roku podróżował i obchodził Betel[o] i Gilgal,[p] i Micpę,[q] sądząc Izraela[r] we wszystkich tych miejscach. **17** Ale wracał do Ramy,[s] gdyż właśnie tam był jego dom, i tam sądził Izraela. Tam też zbudował ołtarz dla Jehowy.[t]

ROZDZ. 7

a Ps 56:3; Prz 29:25; Mt 10:28

b 1Sm 12:19; Ps 78:34; Ps 86:7; Iz 37:4

c Kpł 1:10; Sdz 6:26; 1Kl 18:38

d Ps 99:6

e Ps 28:6; Ps 50:15; 1Jn 5:14

f 1Sm 2:10; 2Sm 22:14

g Joz 10:10; Sdz 4:15

h Pwt 20:4; Pwt 28:7

i Rdz 31:45; Rdz 35:14; Joz 4:9; Joz 24:26

j Ps 44:3; Dz 26:22

k 1Sm 9:16; 1Sm 13:5

l 1Sm 14:23; 1Sm 17:51

m Rdz 15:18; Rdz 15:21; Sdz 11:23

n Sdz 2:16; 1Sm 3:20; 1Sm 12:11; 1Sm 25:1; Dz 13:20

o Joz 16:1

p Joz 15:7; 1Sm 11:15

q 1Sm 7:5

r 1Sm 3:20; 1Sm 12:11

s 1Sm 1:1; 1Sm 8:4; 1Sm 19:18

t Wj 20:25

szpalta 2

ROZDZ. 8

a 1Tm 5:22

b 1Kn 6:28

c 1Kn 6:28

d Kzn 2:19

e Wj 18:21; 1Tm 3:3; 1Pt 5:2

f Wj 23:8; Pwt 16:19; Ps 15:5; Ps 26:10; Prz 29:4; Iz 1:23; Iz 33:15; Mi 3:11

8 A gdy Samuel już się zestarzał, ustanowił[a] swoich synów sędziami nad Izraelem. **2** Imię jego pierworodnego syna brzmiało Joel,[b] a imię drugiego Abijasz;[c] sądzili oni w Beer-Szebie. **3** Jego synowie nie chodzili jego drogami,[d] lecz byli skłonni iść za niesprawiedliwym zyskiem[e] i przyjmowali łapówkę[f] oraz wypaczali sąd.[g]

4 Po pewnym czasie zebrali się wszyscy starsi Izraela[h] i przybyli do Samuela do Ramy. **5** i powiedzieli do niego: „Oto ty się zestarzałeś, a twoi synowie nie chodzą twoimi drogami. Ustanów nam więc króla,[i] aby nas sądził, jak to jest u wszystkich narodów". **6** Ale w oczach Samuela było to złe, mówili bowiem: „Dajże nam króla, by nas sądził"; i Samuel zaczął się modlić do Jehowy.[j] **7** Wtedy Jehowa rzekł do Samuela:[k] „Wysłuchaj głosu ludu we wszystkim, co ci mówią;[l] bo nie ciebie odrzucili, lecz to mnie odrzucili, bym nie był królem[m] nad nimi. **8** Jak postępowali we wszystkim, czego się dopuścili od dnia, gdy ich wyprowadziłem z Egiptu,[n] aż do dnia dzisiejszego – stale bowiem porzucali mnie[o] i służyli innym bogom[p] – tak też postępują wobec ciebie. **9** Teraz więc wysłuchaj ich głosu. Tyle tylko, że masz ich uroczyście ostrzec, i powiedz im, co przysługuje królowi, który będzie nad nimi panował".[q]

10 I Samuel wyrzekł wszystkie słowa Jehowy do ludu, który go prosił o króla. **11** I przemówił: „Oto, co zgodnie z prawem

g Pwt 24:17; Hi 34:12; Prz 31:5; Jer 22:17; **h** Wj 18:25; Sdz 21:16; 1Sm 4:3; 2Sm 5:3; 1Kl 20:7; **i** Pwt 17:14; 1Sm 12:13; Oz 13:10; Dz 13:21; **j** Ps 143:10; Mt 6:10; **k** 1Sm 15:10; Ps 99:6; **l** Ps 81:12; **m** Sdz 8:23; 1Sm 10:19; 1Sm 12:12; Ps 74:12; Iz 33:22; **n** Wj 14:30; **o** Pwt 9:24; Jer 22:21; **p** Pwt 32:16; Sdz 2:19; Ps 78:58; **q** Pwt 17:15.

będzie przysługiwać[a] królowi, który będzie nad wami panował: Waszych synów będzie zabierał[b] i jako swoich umieszczał ich w swych rydwanach[c] oraz wśród swych jeźdźców,[d] a niektórzy będą musieli biegać przed jego rydwanami;[e] **12** i ustanowi sobie dowódców nad tysiącami[f] i dowódców nad pięćdziesiątkami,[g] a niektórzy będą dla niego orać[h] i zbierać jego żniwo[i] oraz będą wyrabiać jego oręż wojenny[j] i przybory do jego rydwanów.[k] **13** I będzie zabierał wasze córki, by sporządzały maści, a także gotowały i piekły.[l] **14** Zabierze też wasze pola i winnice[m] oraz sady oliwne,[n] te najlepsze, i da swoim sługom. **15** A z waszych obsianych pól oraz z waszych winnic będzie pobierał dziesięcinę[o] i da ją swoim dworzanom[p] i sługom. **16** I będzie zabierał waszych służących oraz wasze służące, jak również najlepsze stada oraz osły, i wykorzysta ich do swej pracy.[q] **17** Będzie pobierał dziesięcinę z waszej trzody,[r] wy zaś staniecie się jego sługami. **18** I w owym dniu na pewno będziecie wołać z powodu swego króla,[s] którego sobie wybraliście, lecz Jehowa w tym dniu wam nie odpowie".[t]

19 Jednakże lud nie chciał słuchać głosu Samuela[u] i rzekł: „Nie, lecz będzie nad nami król. **20** I my także chcemy się stać podobni do wszystkich narodów,[v] a nasz król będzie nas sądził i będzie wychodził przed nami, i będzie toczył nasze bitwy". **21** I Samuel wysłuchał wszystkich słów ludu; potem wypowiedział je do uszu Jehowy.[w] **22** A Jehowa przemówił do Samuela: „Posłuchaj ich głosu i spraw, by nad nimi panował król".[x] Wtedy Samuel powiedział do mężów izraelskich: „Idźcie każdy do swego miasta".

ROZDZ. 8

a 1Sm 10:25
b 1Sm 14:52
1Kl 12:4
c 1Kl 9:22
1Kl 10:26
d 1Kl 4:26
e 2Sm 8:4
2Sm 15:1
1Kl 1:5
f 2Sm 18:1
1Kn 27:1
g 2Kl 1:14
h 1Kn 27:26
i 1Kl 4:7
j 1Kn 12:37
k 1Kl 4:26
l 1Kl 4:22
m 1Kl 21:7
n 1Kn 27:28
o 1Kl 12:10
p Rdz 37:36
1Kn 28:1
q 1Kl 5:16
r 1Kl 4:23
s 1Kl 12:4
t Hi 27:9
Ps 18:41
Prz 1:26
Mi 3:4
u Ps 81:11
Jer 7:13
Eze 33:31
v Kpl 20:24
Lb 23:9
Pwt 7:6
1Sm 8:5
Ps 106:35
w Ps 99:6
x 1Sm 8:7
Oz 13:11

szpalta 2

ROZDZ. 9

a 1Sm 14:51
1Kn 8:33
1Kn 9:39
Dz 13:21
b Sdz 21:17
c 1Sm 25:2
2Sm 19:32
Hi 1:3
d 1Sm 11:15
1Sm 13:13
1Sm 15:26
1Sm 16:23
1Sm 28:7
1Sm 31:4
2Sm 1:23
Dz 13:21
e 1Sm 10:23
f Sdz 5:10
Sdz 10:4
g Joz 17:10
Joz 17:16
h 2Kl 4:42
i 1Sm 9:20
1Sm 10:2
j Pwt 33:1
1Sm 2:27
1Kl 13:1
2Kl 6:6

9 A był pewien mąż z Beniamina, imieniem Kisz,[a] syn Abiela, syna Cerora, syna Bechorata, syna Afiacha, Beniaminita,[b] mąż bardzo zamożny.[c] **2** I miał on syna imieniem Saul,[d] młodego i przystojnego, a wśród synów Izraela nie było męża przystojniejszego niż on; od ramion w górę przewyższał wzrostem cały lud.[e]

3 I zgubiły się oślice[f] Kisza, ojca Saula. Rzekł więc Kisz do Saula, swego syna: „Proszę, weź ze sobą jednego ze sług i wstań, idź, poszukaj oślic". **4** I przemierzył on górzysty region Efraima,[g] po czym przemierzył ziemię Szalisza,[h] lecz ich nie znaleźli. Przemierzyli też ziemię Szaalim, ale ich tam nie było. I przemierzył ziemię Beniaminitów, lecz ich nie znaleźli.

5 Dotarli do ziemi Cuf; i Saul powiedział do swego sługi, który z nim był: „Chodźże, wracajmy, żeby mój ojciec nie zaniechał troski o oślice i nie zaczął się zamartwiać o nas".[i] **6** Lecz on mu odrzekł: „Popatrz, proszę. Jest w tym mieście mąż Boży,[j] mąż darzony szacunkiem. Wszystko, co mówi, spełnia się niezawodnie.[k] Chodźmy tam teraz. Może wskaże nam drogę, którą mamy iść". **7** Na to Saul powiedział do swego sługi: „A gdybyśmy poszli, to co zaniesiemy temu mężowi?[l] Wszak chleb zniknął z naszych pojemników i nie ma nic, co można by zanieść w darze[m] mężowi prawdziwego Boga. Cóż mamy ze sobą?" **8** Toteż sługa jeszcze raz odezwał się do Saula i rzekł: „Oto

k 1Sm 3:19; Iz 44:26; Za 1:6; Heb 1:1; **l** 1Kl 14:3; 2Kl 4:42; Gal 6:6; **m** 2Kl 5:15; 2Kl 8:8; Prz 17:8; Prz 18:16.

mam w ręce ćwierć sykla[a] srebra i dam to mężowi prawdziwego Boga, a on wskaże nam drogę". **9** (Dawniej w Izraelu tak mawiał człowiek, gdy szedł szukać Boga: „Chodźcie, pójdźmy do widzącego".[b] Bo dzisiejszego proroka dawniej nazywano widzącym). **10** Wtedy Saul powiedział do swego sługi: „Twoje słowo jest dobre.[c] Chodźże, pójdźmy". I udali się do miasta, w którym był mąż prawdziwego Boga.

11 Kiedy szli pod górę drogą do miasta, spotkali dziewczyny, które wychodziły czerpać wodę.[d] Rzekli więc do nich: „Czy jest tu widzący?"[e] **12** Odpowiedziały im, mówiąc: „Jest. Oto jest przed tobą. Pośpiesz się więc, gdyż dziś przybył do miasta, bo dzisiaj lud składa na wyżynie[f] ofiarę.[g] **13** Gdy tylko wejdziecie do miasta, od razu go znajdziecie, zanim wstąpi na wyżynę, by jeść; gdyż lud nie może jeść aż do jego nadejścia, bo to on błogosławi ofiarę.[h] Dopiero potem mogą jeść zaproszeni. A teraz idźcie, gdyż właśnie teraz go spotkacie". **14** Poszli więc do miasta. Gdy wchodzili do środka miasta, oto Samuel wychodził im naprzeciw, by wstąpić na wyżynę.

15 A Jehowa w przeddzień przybycia Saula wyjawił[i] Samuelowi, mówiąc: **16** „Jutro o tym czasie przyślę do ciebie męża z ziemi Beniamina,[j] a ty masz go namaścić[k] na wodza nad moim ludem, Izraelem; i on wybawi mój lud z ręki Filistynów,[l] gdyż widziałem uciśnienie mego ludu, jako że dotarł do mnie ich krzyk".[m] **17** I Samuel zobaczył Saula, a Jehowa odezwał się do niego: „Oto mąż, o którym ci powiedziałem: ‚Ten będzie trzymał mój lud w karbach' ".[n]

ROZDZ. 9

a Rdz 24:22
b 1Sm 9:19
2Sm 15:27
1Kn 9:22
1Kn 29:29
c Prz 13:10
Prz 15:22
d Rdz 24:20
Wj 2:16
e 1Sm 9:19
2Sm 15:27
f 1Kl 3:2
1Kn 16:39
2Kn 1:3
g Rdz 31:54
1Sm 7:9
1Sm 16:5
h Mk 6:41
Łk 9:16
i 1Sm 20:2
2Sm 7:27
Hi 33:16
Ps 25:14
Ps 99:6
Am 3:7
j Joz 18:11
k 1Sm 10:1
1Sm 15:1
2Kl 9:3
l Rdz 49:27
m Wj 2:25
Ps 106:44
Ps 107:19
n 1Sm 10:24
1Sm 15:17
Dz 13:21

szpalta 2

a 1Sm 9:13
1Sm 9:24
b 1Kn 28:9
Heb 4:13
c 1Sm 9:3
d 1Sm 4:20
e 1Sm 8:5
1Sm 8:19
1Sm 12:13
f Sdz 20:46
Sdz 20:47
Sdz 21:6
Ps 68:27
g Sdz 21:3
h Sdz 6:15
Prz 3:34
Prz 11:2
Prz 18:12
Prz 22:4
Łk 14:11
Jak 4:6
1Pt 5:5
i 1Sm 2:8
j Łk 14:10
k 1Sm 9:13
1Sm 9:19
1Kl 3:2
1Kl 3:3
l Neh 8:16
Dz 10:9

18 Wtedy Saul podszedł do Samuela w środku bramy i rzekł: „Powiedz mi, proszę: gdzie tu jest dom widzącego?" **19** A Samuel odpowiedział Saulowi, mówiąc: „Ja jestem tym widzącym. Idź przede mną na wyżynę i zjedzcie dzisiaj ze mną,[a] a rano cię odprawię i powiem ci wszystko, co jest w twoim sercu.[b] **20** Jeśli chodzi o oślice, które ci się zgubiły trzy dni temu,[c] nie zważaj na nie w swym sercu,[d] gdyż je odnaleziono. A do kogo należy wszystko, co cenne w Izraelu?[e] Czy nie do ciebie i całego domu twego ojca?" **21** Wówczas Saul odpowiedział, mówiąc: „Czyż ja nie jestem Beniaminitą z najmniejszego[f] wśród plemion Izraela,[g] a moja rodzina — najmniej znaczącą ze wszystkich rodzin plemienia Beniamina?[h] Dlaczego więc powiedziałeś do mnie coś takiego?"[i]

22 Wtedy Samuel wziął Saula oraz jego sługę i zaprowadził ich do jadalni, i dał im miejsce na czele[j] zaproszonych; a było ich około trzydziestu mężów. **23** Później Samuel rzekł do kucharza: „Podaj porcję, którą ci dałem i o której ci rzekłem: ‚Odłóż ją u siebie' ". **24** Toteż kucharz wziął udziec i to, co było na nim, i położył przed Saulem. I powiedział: „Oto, co zachowano. Połóż to przed sobą. Jedz, gdyż do wyznaczonego czasu zachowano to dla ciebie, byś jadł razem z zaproszonymi". Jadł więc Saul w owym dniu z Samuelem. **25** Następnie zeszli z wyżyny[k] do miasta, a on dalej rozmawiał z Saulem na dachu domu.[l] **26** Potem wstali wcześnie, a gdy tylko nastał świt, Samuel zawołał do Saula, będącego na dachu domu, i rzekł: „Wstawaj, bym cię mógł odprawić". Saul więc

wstał i obaj, on i Samuel, wyszli na dwór. **27** Gdy schodzili skrajem miasta, Samuel rzekł do Saula: „Powiedz słudze,[a] żeby nas wyprzedził" — ten więc ich wyprzedził — „a ty zatrzymaj się teraz, bym ci dał usłyszeć słowo Boże".

10 Potem Samuel wziął flakon[b] z olejkiem i wylał mu na głowę, i pocałowawszy[c] go, rzekł: „Czyż to nie dlatego, że Jehowa namaścił cię na wodza[d] nad swoim dziedzictwem?[e] **2** Gdy dzisiaj odejdziesz ode mnie, spotkasz dwóch mężczyzn przy grobowcu Racheli[f] na terytorium Beniamina w Celcach i oni ci powiedzą: ‚Znalazły się oślice, których poszedłeś szukać, ale twój ojciec już zaniechał sprawy tych oślic[g] i zamartwia się o was, mówiąc: „Cóż mam zrobić dla swego syna?"'[h] **3** A ty przejdziesz stamtąd jeszcze dalej i dojdziesz aż do wielkiego drzewa Tabor, i tam spotkają cię trzej mężowie udający się do prawdziwego Boga do Betel:[i] jeden będzie niósł trzy koźlęta,[j] a drugi będzie niósł trzy okrągłe bochenki chleba,[k] a jeszcze inny będzie niósł wielki dzban wina.[l] **4** I zapytają, jak ci się powodzi,[m] i dadzą ci dwa chleby, a ty przyjmij je z ich ręki. **5** Potem dojdziesz do wzgórza prawdziwego Boga,[n] gdzie się znajduje załoga[o] filistyńska. A gdy tam będziesz dochodził do miasta, zobaczysz grupę proroków[p] schodzących z wyżyny,[q] a przed nimi instrument strunowy[r] i tamburyn,[s] i flet[t] oraz harfę,[u] oni zaś będą przemawiać jako prorocy. **6** I zacznie na ciebie oddziaływać duch[v] Jehowy, i przemawiać będziesz z nimi jak prorok,[w] i zmienisz się w innego człowieka. **7** A gdy przyjdą na ciebie te znaki,[x] czyń, co będzie mogła twoja ręka,[y] gdyż prawdziwy Bóg jest z tobą.[a] **8** I zejdź przede mną do Gilgal;[b] a oto ja schodzę do ciebie, by złożyć ofiary całopalne i by złożyć ofiary współuczestnictwa.[c] Siedem[d] dni masz czekać, aż do ciebie przyjdę, a wtedy powiadomię cię, co masz robić".

9 A gdy tylko obrócił ramię, by odejść od Samuela, Bóg zaczął przemieniać jego serce w inne;[e] i w owym dniu spełniły się wszystkie te znaki.[f] **10** Poszli więc stamtąd na wzgórze, a oto wyszła mu na spotkanie grupa proroków; od razu zaczął na niego oddziaływać duch Boży,[g] a on przemówił pośród nich jak prorok.[h] **11** Kiedy go zobaczyli wszyscy, którzy go już wcześniej znali, oto prorokował z prorokami. Toteż ludzie mówili jeden do drugiego: „Cóż to się stało z synem Kisza? Czyż i Saul między prorokami?"[i] **12** Wtedy pewien tamtejszy mąż odezwał się i rzekł: „Ale kto jest ich ojcem?" Dlatego stało się to przysłowiem:[j] „Czyż i Saul między prorokami?"

13 W końcu przestał przemawiać jako prorok i przybył na wyżynę. **14** Później brat ojca Saula powiedział do niego i do jego sługi: „Dokąd poszliście?" Ten odrzekł: „Szukać oślic;[k] i rozglądaliśmy się, ale ich tam nie było. Przyszliśmy więc do Samuela". **15** Wtedy wuj Saula rzekł: „Powiedz mi, proszę: co wam mówił Samuel?" **16** Na to Saul odrzekł swemu wujowi: „Zapewnił nas, że oślice się znalazły". Nie powiedział mu jednak o sprawie władzy królewskiej, o której mówił Samuel.[l]

17 A Samuel zwołał lud do Jehowy do Micpy[m] **18** i przemówił do synów Izraela: „Oto, co

ROZDZ. 9
a 1Sm 9:3 1Sm 9:10 1Sm 20:38

ROZDZ. 10
b 1Sm 16:13 2Kl 9:3
c Rdz 31:55 Rdz 48:10 Rdz 50:1 2Sm 19:39
d Rdz 49:27 1Sm 8:9 1Sm 9:16 Dz 13:21
e Wj 19:5 Pwt 32:9
f Rdz 35:19
g 1Sm 9:3 1Sm 10:16
h 1Sm 9:5
i Rdz 28:19 Rdz 28:22 1Sm 7:16
j Sdz 6:19 Sdz 15:1
k Jer 37:21
l Kpl 23:13 Lb 15:5
m Sdz 18:15
n Rdz 5:22
o 1Sm 13:3
p 1Sm 19:20 2Kl 2:3 2Kl 4:38 2Kl 6:1
q 1Sm 9:12
r 1Kn 13:8
s 1Sm 18:6
t 1Kl 1:40 Iz 5:12
u 2Sm 6:5 1Kl 10:12 1Kn 16:5
v Lb 11:25 Dz 28:25 2Pt 1:21
w 1Sm 10:10 1Sm 19:23 1Kl 18:29 1Kl 22:10
x Wj 4:8 1Sm 10:9 Jer 44:29
y Sdz 9:33

szpalta 2
a Pwt 20:1 Sdz 6:12
b 1Sm 7:16 1Sm 11:14
c 1Sm 13:9
d 1Sm 13:8
e 1Sm 10:6 1Kl 3:12 Ps 51:10
f 1Sm 10:7 Iz 38:7
g Sdz 14:6 1Sm 11:6 1Sm 16:13 Za 4:6 2Ko 3:5
h 1Sm 10:6 1Sm 19:23

i 1Sm 19:24; Mt 13:54; Dz 6:15; j Hi 27:1; Ps 78:2; k 1Sm 9:3; l Ps 141:3; Prz 10:19; Prz 13:3; Prz 21:23; Prz 27:2; Jer 9:23; m 1Sm 7:5.

rzekł Jehowa, Bóg Izraela:[a] ‚To ja wyprowadziłem Izraela z Egiptu i wyzwalałem was z ręki Egiptu[b] oraz z ręki wszystkich królestw, które was ciemiężyły.[c] **19** Ale wy dzisiaj odrzuciliście Boga,[d] który was wybawił od wszelkich waszych nieszczęść i waszych udręk, i mówicie: „Nie, lecz masz ustanowić nad nami króla”. Teraz więc stańcie przed Jehową według waszych plemion[e] i tysięcy’ ”.

20 Toteż Samuel kazał podejść wszystkim plemionom Izraela[f] i została wskazane plemię Beniamina.[g] **21** Potem kazał podejść plemieniu Beniamina według jego rodzin i została wskazana rodzina Matrytów.[h] W końcu został wskazany Saul, syn Kisza.[i] I zaczęto go szukać, ale nie można było go znaleźć. **22** Dlatego jeszcze raz zapytali[j] Jehowę: „Czy ten mąż już tu przybył?” Na to Jehowa rzekł: „Oto schował się[k] wśród tobołów”. **23** Pobiegli więc i zabrali go stamtąd. Gdy stanął pośrodku ludu, od ramion w górę przewyższał wzrostem cały lud.[l] **24** Wtedy Samuel powiedział do całego ludu: „Czy widzicie tego, którego wybrał Jehowa,[m] że wśród całego ludu nie ma takiego jak on?” I cały lud zaczął wznosić okrzyki, mówiąc: „Niech żyje król!”[n]

25 Potem Samuel powiedział ludowi o tym, co przysługuje władzy królewskiej,[o] i spisał to w księdze, i złożył przed Jehową. Następnie Samuel odesłał cały lud, każdego do swego domu. **26** Saul zaś udał się do swego domu w Gibei,[p] a wraz z nim poszli dzielni mężowie, których serce Bóg poruszył.[q] **27** Natomiast nicponie[r] mówili: „Jakże ten nas wybawi?”[s] Toteż wzgardzili[t] nim i nie przynieśli mu żadnego daru.[a] Lecz on był jakby oniemiały.[b]

11 I wyruszył Nachasz Ammonita,[c] i rozłożył się obozem przeciwko Jabesz[d] w Gileadzie. Wtedy wszyscy mieszkańcy Jabesz rzekli do Nachasza: „Zawrzyj z nami przymierze, abyśmy ci służyli”.[e] **2** Na to Nachasz Ammonita powiedział do nich: „Zawrę je z wami pod tym warunkiem, że każdemu z was wyłupię[f] prawe oko i tak okryję hańbą całego Izraela”.[g] **3** Wówczas starsi z Jabesz rzekli do niego: „Daj nam siedem dni, a roześlemy posłańców po całym terytorium Izraela; i jeśli nie będzie dla nas wybawcy,[h] to wyjdziemy do ciebie”. **4** Po pewnym czasie posłańcy przybyli do Gibei[i] Saulowej i wyrzekli te słowa do uszu ludu, a cały lud, podniósłszy głos, płakał.[j]

5 A oto Saul szedł za stadem z pola i odezwał się Saul: „Co się stało ludowi, że płacze?” I opowiedzieli mu słowa mieszkańców Jabesz. **6** Kiedy Saul usłyszał te słowa, zaczął na niego oddziaływać duch[k] Boży, a jego gniew bardzo się rozpalił.[l] **7** Wziąwszy więc jedną parę byków, porąbał je na kawałki, a potem przez rękę posłańców rozesłał po całym terytorium Izraela,[m] mówiąc: „Ktokolwiek z nas nie wyruszy, by poprzeć Saula i Samuela — oto, jak się postąpi z jego bydłem!”[n] I strach[o] przed Jehową[p] ogarnął lud, tak iż wyruszyli jak jeden mąż.[q] **8** Następnie policzył[r] ich w Bezek i synów Izraela było ogółem trzysta tysięcy, a mężów z Judy trzydzieści tysięcy. **9** Rzekli więc przybyłym posłańcom: „Tak powiecie mieszkańcom Jabesz w Gileadzie:

ROZDZ. 10

a Pwt 18:20
b Wj 13:14 Wj 14:30 Pwt 4:34 Sdz 6:8 Neh 9:9
c Neh 9:27 Ps 107:19
d 1Sm 8:7 1Sm 12:12
e 2Kn 30:6
f Joz 7:14 Dz 1:24
g Joz 7:16 1Sm 9:21
h Joz 7:17
i Joz 7:18 Dz 13:21
j Sdz 1:1 Sdz 20:18 Sdz 20:28 1Sm 23:2
k 1Sm 9:21 Prz 11:2 Łk 9:48
l 1Sm 9:2
m Pwt 17:15 1Sm 9:17
n 1Kl 1:25 1Kl 1:39 2Kl 11:12 Mt 21:9
o 1Sm 8:11
p Joz 18:28 Sdz 20:14 1Sm 11:4 1Sm 13:2 2Sm 21:6
q Ezd 1:5
r 2Sm 20:1 2Kn 13:7 Nah 1:15
s 1Sm 11:12 Dz 7:51
t Kzn 10:20

szpalta 2

a 1Kl 10:10 2Kn 17:5 Prz 18:16 Mt 2:11
b Prz 17:27 Gal 5:23 Jak 1:19

ROZDZ. 11

c Pwt 2:19
d Sdz 21:8 1Sm 31:11
e Pwt 23:3
f Sdz 16:21 2Kl 25:7
g Prz 18:3
h Sdz 3:9
i 1Sm 10:26 1Sm 14:2
j Sdz 2:4 Sdz 21:2 1Sm 30:4
k Sdz 3:10 Sdz 6:34 Sdz 11:29 Sdz 14:6 1Sm 10:10 1Sm 16:13

---

1 Wj 11:8; Wj 32:19; Rz 12:9; **m** Sdz 19:29; **n** Sdz 21:5; **o** 1Kn 14:17; **p** Rdz 35:5; 2Kn 14:14; 2Kn 17:10; **q** Sdz 20:8; **r** 1Sm 13:15.

‚Jutro, gdy przygrzeje słońce, nastąpi wasze wybawienie'".[a] Przyszli zatem posłańcy i oznajmili to mieszkańcom Jabesz, a ci się rozradowali. **10** I mieszkańcy Jabesz rzekli: „Jutro do was wyjdziemy, a wy postąpcie z nami zgodnie ze wszystkim, co dobre w waszych oczach".[b]

11 A nazajutrz Saul[c] rozstawił lud w trzech oddziałach;[d] i wtargnęli do środka obozu podczas straży porannej,[e] i bili Ammonitów[f] aż do upalnej pory dnia. Kiedy się okazało, że niektórzy pozostali, rozproszono ich i nie pozostało wśród nich nawet dwóch razem.[g] **12** A lud rzekł do Samuela: „Któż mówi: ‚Czyż to Saul ma nad nami królować?'[h] Wydajcie nam tych ludzi, abyśmy mogli ich uśmiercić".[i] **13** Saul jednak rzekł: „W tym dniu nie powinien ponieść śmierci żaden człowiek,[j] gdyż dzisiaj Jehowa dokonał wybawienia w Izraelu".[k]

14 Później Samuel powiedział do ludu: „Chodźcie, udajmy się do Gilgal,[l] aby tam odnowić władzę królewską".[m] **15** Poszedł więc cały lud do Gilgal i tam ustanowiono Saula królem przed obliczem Jehowy w Gilgal. Potem złożyli tam przed Jehową ofiary współuczestnictwa[n] i tam Saul oraz wszyscy mężowie izraelscy wielce się radowali.[o]

12 W końcu Samuel rzekł do całego Izraela: „Oto wysłuchałem waszego głosu we wszystkim, co mi powiedzieliście,[p] żebym sprawił, by władzę nad wami objął król.[q] **2** I oto teraz król kroczy przed wami![r] Ja się zestarzałem[s] i posiwiałem,[t] a moi synowie — oto są pośród was,[u] ja zaś chodziłem przed wami od swej młodości aż do dnia dzisiejszego.[v] **3** Oto jestem. Odpowiedzcie przeciwko mnie przed Jehową i przed jego pomazańcem:[a] Czyjego byka wziąłem albo czyjego osła wziąłem,[b] albo kogo oszukałem, albo kogo uciskałem, albo z czyjej ręki przyjąłem pieniądze za milczenie, bym miał nimi zakryć swe oczy?[c] A zwrócę to wam".[d] **4** Odrzekli: „Nie oszukałeś nas ani nie uciskałeś, niczego też nie przyjąłeś z niczyjej ręki".[e] **5** Powiedział im więc: „Jehowa jest świadkiem przeciwko wam i jego pomazaniec[f] jest dzisiaj świadkiem, że nic nie znaleźliście w mojej ręce".[g] Wtedy rzekli: „On świadkiem".

6 I Samuel powiedział jeszcze do ludu: „[Świadkiem jest] Jehowa, który posługiwał się Mojżeszem i Aaronem i który wyprowadził waszych praojców z ziemi egipskiej.[h] **7** Teraz więc stańcie, a ja będę was sądził przed obliczem Jehowy [i szczegółowo opowiem wam] wszystkie prawe czyny,[i] których Jehowa dokonał wobec was i wobec waszych praojców.

8 „Gdy tylko Jakub przybył do Egiptu[j] i wasi praojcowie zaczęli wołać do Jehowy o pomoc,[k] Jehowa posłał Mojżesza[l] i Aarona, aby wyprowadzili waszych praojców z Egiptu i osiedlili ich w tym miejscu.[m] **9** Oni zaś zapomnieli o Jehowie, swym Bogu,[n] tak iż sprzedał[o] ich w rękę Sysery,[p] dowódcy wojska Chacoru, i w rękę Filistynów,[q] i w rękę króla Moabu,[r] i ci walczyli z nimi. **10** A oni zaczęli wołać do Jehowy o pomoc[s] i mówić: ‚Zgrzeszyliśmy,[t] bo porzuciliśmy Jehowę,

ROZDZ. 11

a Ps 18:17
b 1Sm 11:3
c 1Sm 9:16
d Sdz 7:16 Sdz 9:43 Prz 24:6
e Wj 14:24
f 1Sm 11:1
g Pwt 28:7 Ps 21:8 Ps 21:12
h 1Sm 10:27 Prz 24:21
i Prz 25:5 Łk 19:27
j 2Sm 19:22 Prz 20:28 Rz 12:19
k 1Sm 19:5 1Kn 11:14 Ps 44:7 Iz 59:16
l 1Sm 7:16
m 1Sm 10:17 1Sm 10:24
n Kpł 7:11 1Sm 10:8
o 1Kl 1:40 2Kl 11:14 1Kn 12:40 Obj 19:6

ROZDZ. 12

p 1Sm 8:5 1Sm 8:21
q 1Sm 10:24 1Sm 11:14
r Lb 27:17 1Sm 8:20
s 1Sm 8:1
t Ps 71:18 Prz 16:31 Prz 20:29 Iz 46:4
u 1Sm 8:3 Eze 18:20
v 1Sm 3:19 Ps 99:6

szpalta 2

a 1Sm 9:16 1Sm 10:1 1Sm 24:6 2Sm 1:14 Dz 4:27 Dz 10:38
b Lb 16:15
c Pwt 16:19
d Wj 22:4 Kpł 6:4 Łk 19:8
e Ps 37:6 Dn 6:4 1Tm 3:2
f 1Sm 26:11
g Ps 17:3 Ps 37:37 Jn 18:38 Dz 20:33 1Ts 2:5

h Wj 6:26; Neh 9:14; Ps 77:20; Ps 105:26; Oz 12:13; Mi 6:4; **i** Sdz 5:11; **j** Rdz 46:6; Lb 20:15; Dz 7:15; **k** Wj 2:23; Wj 3:9; **l** Wj 3:10; **m** Joz 1:2; Joz 11:23; Ps 44:3; **n** Pwt 32:18; Sdz 2:12; Ps 106:39; **o** Pwt 32:30; Sdz 2:14; **p** Sdz 4:2; **q** Sdz 10:7; Sdz 13:1; **r** Sdz 3:12; **s** Sdz 2:18; Sdz 3:9; Sdz 6:7; **t** Sdz 10:10.

by służyć Baalom[a] i wizerunkom Asztarte;[b] wyzwól[c] nas teraz z ręki naszych nieprzyjaciół, żebyśmy mogli ci służyć'. **11** I Jehowa posyłał Jerubbaala[d] i Bedana, i Jeftego,[e] i Samuela,[f] i wyzwalał was z ręki waszych okolicznych nieprzyjaciół, byście mogli mieszkać bezpiecznie.[g] **12** Gdy zobaczyliście, że Nachasz,[h] król synów Ammona, nadciągnął przeciwko wam, mówiliście do mnie: ‚Nie, lecz ma nad nami panować król!',[i] podczas gdy waszym Królem był Jehowa, wasz Bóg.[j] **13** A oto król, którego wybraliście, o którego prosiliście;[k] i oto Jehowa ustanowił nad wami króla.[l] **14** Jeżeli będziecie się bać Jehowy[m] i rzeczywiście mu służyć[n] oraz słuchać jego głosu,[o] a nie będziecie się buntować[p] przeciw rozkazowi Jehowy, to zarówno wy, jak i król, który ma panować nad wami, pokażecie, że naprawdę podążacie za Jehową, waszym Bogiem. **15** Lecz jeśli nie będziecie słuchać głosu Jehowy[q] i zbuntujecie się przeciw rozkazowi Jehowy,[r] to ręka Jehowy zwróci się przeciwko wam i waszym ojcom.[s] **16** Teraz więc stańcie i zobaczcie tę wielką rzecz, którą Jehowa czyni na waszych oczach. **17** Czyż to dziś nie żniwa[t] pszenicy? Będę wołał[u] do Jehowy, żeby zesłał grzmoty i deszcz;[v] poznajcie więc i zobaczcie, że w oczach Jehowy ogromne jest wasze zło,[w] którego się dopuściliście, prosząc dla siebie o króla".

18 Wtedy Samuel zawołał do Jehowy,[x] a Jehowa zesłał w tym dniu grzmoty i deszcz,[y] tak iż cały lud bardzo się bał Jehowy i Samuela. **19** I cały lud zaczął mówić do Samuela: „Módl się[z] za swych sług do Jehowy, twego Boga, gdyż nie chcemy umrzeć; ponieważ do wszystkich naszych grzechów dodaliśmy i to zło, że prosiliśmy dla siebie o króla".

20 Toteż Samuel rzekł do ludu: „Nie bójcie się.[a] Wyście popełnili całe to zło. Tylko nie odstępujcie od podążania za Jehową,[b] a służcie Jehowie całym swym sercem.[c] **21** I nie wolno wam zbaczać, by iść za nicościami,[d] które nie przynoszą żadnego pożytku[e] i które nie mogą wyzwolić, bo są to nicości. **22** Bo Jehowa nie porzuci[f] swego ludu – przez wzgląd na swe wielkie imię,[g] gdyż Jehowa postanowił uczynić was swoim ludem.[h] **23** Jeśli chodzi o mnie, jest nie do pomyślenia, żebym miał zgrzeszyć przeciwko Jehowie, przestając się za was modlić;[i] i pouczę[j] was o drodze dobrej[k] i słusznej. **24** Tylko bójcie się[l] Jehowy i całym swym sercem służcie mu w prawdzie;[m] bo zobaczcie, jak wielkich rzeczy dla was dokonał.[n] **25** Lecz jeśli będziecie zuchwale dopuszczać się zła, to zostaniecie wytraceni,[o] zarówno wy, jak i wasz król".[p]

13 Saul miał [?] lat, gdy zaczął panować,[q] a panował nad Izraelem dwa lata. **2** I Saul wybrał sobie z Izraela trzy tysiące mężów; dwa tysiące było z Saulem w Michmasz[r] oraz w górzystym regionie Betel, a tysiąc było z Jonatanem[s] w Gibei[t] Beniamina, resztę zaś ludu odprawił, każdego do jego namiotu. **3** Wtedy Jonatan pobił załogę[u] filistyńską,[v] która była w Gebie;[w] i Filistyni usłyszeli o tym. A Saul kazał zadąć w róg[x] po całej tej ziemi,

ROZDZ. 12

a Sdz 3:7
b Sdz 2:13
c Sdz 10:15
d Sdz 6:32
e Sdz 11:1
f Heb 11:32
g Kpł 26:6
Ps 4:8
h 1Sm 11:1
i 1Sm 8:5
1Sm 8:19
j Pwt 33:5
Sdz 8:23
1Sm 8:7
Ps 74:12
Iz 33:22
k 1Sm 8:5
l 1Sm 9:16
1Sm 10:24
Oz 13:11
m Pwt 10:12
Pwt 17:19
n Pwt 6:13
Joz 24:14
o Pwt 13:4
Pwt 28:2
p Lb 14:9
Joz 22:29
q Kpł 26:14
Pwt 28:15
r Joz 24:20
s Kpł 26:17
Lb 33:56
Pwt 28:45
t Prz 26:1
u 1Sm 7:9
Jak 5:16
v Jak 5:17
w 1Sm 8:7
Oz 13:11
x 1Kl 18:37
y 1Kl 18:1
z 1Sm 7:5
1Sm 12:23
Prz 15:8
Dz 8:24
Jak 5:16

szpalta 2

a Wj 20:20
b Pwt 11:16
Pwt 31:29
Joz 23:6
1Sm 12:15
c Pwt 6:5
Mt 22:37
d Pwt 32:21
Jer 2:5
Jer 2:11
1Ko 8:4
e Ps 115:5
Jer 10:15
Jer 16:19
Hab 2:18
f 1Kl 6:13
Ps 94:14
Rz 11:1
g Joz 7:9
Ps 23:3
Ps 106:8
Jer 14:21
Eze 20:14
h Wj 19:5
Pwt 7:7
Pwt 14:2
Pwt 32:9
Iz 43:21

i Rz 1:9; Kol 1:9; 2Tm 1:3; **j** Ps 34:11; Prz 4:11; **k** 1Kl 8:36; 2Kn 6:27; **l** 1Sm 12:14; Ps 111:10; Kzn 12:13; **m** Pwt 10:12; **n** Pwt 10:21; **o** Joz 24:20; **p** Pwt 28:36; **ROZDZ. 13** **q** Dz 13:21; **r** 1Sm 14:5; Iz 10:28; **s** 1Sm 18:1; 2Sm 1:4; 2Sm 21:7; **t** Joz 18:28; 1Sm 10:26; 1Sm 15:34; **u** 1Sm 10:5; 2Sm 23:14; **v** Joz 13:2; 1Sm 9:16; **w** Joz 18:24; Joz 21:17; Za 14:10; **x** Sdz 3:27; Sdz 6:34; 2Sm 2:28; 2Sm 20:1.

mówiąc: „Niech usłyszą Hebrajczycy!” **4** I cały Izrael usłyszał wiadomość: „Saul pobił załogę filistyńską i teraz Izrael stał się wśród Filistynów odrażającą wonią”.[a] Zwołano więc lud, by poszedł za Saulem do Gilgal.[b]

5 A Filistyni zebrali się, by walczyć z Izraelem: trzydzieści tysięcy rydwanów wojennych[c] i sześć tysięcy jeźdźców oraz takie mnóstwo ludu, jak ziarnek piasku, które są na brzegu morza;[d] i wyruszyli, i rozbili obóz w Michmasz, na wschód od Bet-Awen.[e] **6** I mężowie izraelscy zobaczyli, że są w opałach,[f] gdyż mocno napierano na lud; i lud zaczął się chować w jaskiniach[g] i dołach, i urwistych skałach, i piwnicach, i cysternach. **7** Hebrajczycy przeprawili się nawet przez Jordan[h] do ziemi Gada[i] i Gileadu. Saul natomiast był jeszcze w Gilgal, a cały lud drżał, idąc za nim.[j] **8** I czekał siedem dni do wyznaczonego czasu, o którym mówił Samuel;[k] a Samuel nie przybył do Gilgal, toteż lud odchodził od niego. **9** W końcu Saul rzekł: „Przynieście mi ofiarę całopalną i ofiary współuczestnictwa”. I przystąpił do złożenia ofiary całopalnej.[l]

10 A gdy tylko skończył składać ofiarę całopalną, oto nadszedł Samuel. Saul wyszedł, żeby się z nim spotkać i go pobłogosławić.[m] **11** Wtedy Samuel powiedział: „Cóżeś uczynił?”[n] Saul odrzekł: „Zobaczyłem, że lud już się ode mnie rozpierzchnął,[o] ty zaś nie przyszedłeś w wyznaczonych dniach,[p] a Filistyni zbierali się w Michmasz,[q] **12** powiedziałem więc sobie:[r] ‚Teraz Filistyni nadciągną przeciwko mnie pod Gilgal, a ja nie ułagodziłem oblicza Jehowy’. Przymusiłem się[s] zatem i złożyłem ofiarę całopalną”.

ROZDZ. 13

a Rdz 34:30; Wj 5:21
b Joz 5:9; 1Sm 7:16; 1Sm 11:14
c Pwt 20:1
d Rdz 22:17; Joz 11:4; Sdz 7:12
e Joz 7:2; Joz 18:12; 1Sm 14:23
f Pwt 4:30
g Pwt 20:3; 1Sm 14:11
h Kpł 26:36
i Lb 32:1; Joz 13:24
j 1Sm 10:26; Prz 24:10
k 1Sm 10:8
l 1Sm 15:11; 1Sm 15:22; 1Sm 15:23; Ps 37:7; Prz 11:2; Prz 13:10; Prz 21:24
m Rdz 47:7; Rut 2:4; 1Sm 15:13; 1Sm 25:14
n Joz 7:19; Rz 14:12
o Pwt 20:1; 1Sm 13:6
p 1Sm 13:8
q 1Sm 13:5
r Prz 3:5; Prz 14:12; Prz 19:21
s Prz 11:2; Prz 21:24; Mi 6:8

szpalta 2

a Prz 13:21; Kzn 7:17; Jer 5:4
b Ps 119:4; Kzn 12:13; 1Jn 5:3
c 1Sm 10:8; 1Sm 15:11
d Pwt 17:20; 1Sm 15:28
e 1Sm 16:1; 2Sm 7:15; Ps 78:70; Ps 89:20; Dz 13:22
f Rdz 49:10; 2Sm 5:2; 2Sm 7:8; 1Kn 28:4
g 1Sm 10:8; Jer 7:23; Jer 11:7
h 1Sm 13:7; 1Sm 14:2
i Joz 18:24; 1Sm 13:3
j 1Sm 13:2; Iz 10:28
k 1Sm 11:11
l Joz 18:23

13 Wówczas Samuel rzekł do Saula: „Postąpiłeś głupio.[a] Nie zachowałeś przykazania,[b] które ci nakazał Jehowa, twój Bóg,[c] bo gdybyś je zachował, Jehowa utwierdziłby twoje królestwo nad Izraelem po czas niezmierzony. **14** Teraz więc twoje królestwo nie będzie trwałe.[d] Jehowa znajdzie sobie męża według swego serca;[e] i Jehowa ustanowi go wodzem[f] nad swym ludem, ponieważ ty nie zachowałeś tego, co ci Jehowa nakazał”.[g]

15 Potem Samuel wstał i ruszył z Gilgal do Gibei Beniamina, Saul zaś policzył lud, tych, którzy się jeszcze przy nim znajdowali, około sześciuset mężów.[h] **16** A Saul i Jonatan, jego syn, oraz lud, który jeszcze się przy nich znajdował, mieszkali w Gebie[i] Beniamina. Filistyni zaś rozłożyli się obozem w Michmasz.[j] **17** I z obozu Filistynów wyruszał w trzech grupach oddział grabieżców.[k] Jedna grupa kierowała się na drogę do Ofry,[l] do ziemi Szual, **18** druga grupa kierowała się na drogę do Bet-Choron,[m] a trzecia grupa kierowała się na drogę ku granicy zwróconej ku dolinie Ceboim, ku pustkowiu.

19 W całej ziemi izraelskiej nie można było znaleźć ani jednego kowala, bo Filistyni rzekli: „Żeby Hebrajczycy nie mogli zrobić miecza ani włóczni”.[n] **20** I wszyscy Izraelici chodzili do Filistynów — każdy po to, by naostrzyć swój lemiesz lub kopaczkę, lub siekierę, lub sierp.[o] **21** A cena za naostrzenie wynosiła jeden fim za lemiesze i za kopaczki, i za narzędzia trójzębne, i za siekiery, i za umocowanie ościenia.[p] **22** I stało się

m Joz 10:11; Joz 18:13; 1Kn 6:68; 2Kn 8:5; **n** 2Kl 24:14; **o** Rdz 4:22; Prz 27:17; **p** Sdz 3:31.

w dniu bitwy, że w ręce nikogo z ludu, który był z Saulem i Jonatanem, nie było ani miecza,[a] ani włóczni; znajdował się tylko u Saula[b] i Jonatana, jego syna.

23 A załoga placówki[c] filistyńskiej wyruszała ku przełęczy Michmasz.[d]

14 I pewnego dnia Jonatan,[e] syn Saula, rzekł do sługi, który nosił jego broń: „Chodź, przedostańmy się do placówki Filistynów, którzy są po tamtej stronie”. Ale swemu ojcu o tym nie powiedział.[f] **2** Saul zaś przebywał na skraju Gibei[g] pod granatowcem, który jest w Migron; a lud, który z nim był, liczył około sześciuset mężów.[h] **3** (Achijasz, syn Achituba,[i] brata Ichaboda,[j] syna Pinechasa,[k] syna Helego,[l] kapłan Jehowy w Szilo,[m] nosił efod).[n] Lud ten nie wiedział, że Jonatan poszedł. **4** A między przejściami, których Jonatan szukał, by się przedostać ku placówce[o] filistyńskiej, znajdował się ząb skalny z jednej strony i ząb skalny z drugiej strony; jeden nazywał się Bocec, a drugi nazywał się Sene. **5** Jeden ząb był niczym słup od północy zwrócony w stronę Michmasz,[p] a drugi od południa w stronę Geby.[q]

6 Jonatan rzekł więc do sługi, do swego giermka: „Chodź, przedostańmy się do placówki tych nieobrzezańców.[r] Może Jehowa będzie działał na naszą rzecz, bo nic nie przeszkodzi Jehowie wybawić przez wielu czy przez niewielu”.[s] **7** Wtedy giermek powiedział do niego: „Czyń, cokolwiek jest w twym sercu. Zwróć się, dokądkolwiek zechcesz. Oto jestem z tobą — zgodnie z twym sercem”.[t] **8** Wówczas Jonatan rzekł: „Oto przedostajemy się do tych mężów i pokażmy się im. **9** Jeżeli powiedzą nam tak: ‚Stójcie, aż się do was zbliżymy’, to zatrzymamy się tam, gdzie będziemy, i nie podejdziemy do nich. **10** Lecz jeśli powiedzą nam tak: ‚Podejdźcie do nas!’, to podejdziemy, gdyż Jehowa na pewno wyda ich w naszą rękę; oto dla nas znak”.[a]

11 Pokazali się więc obaj załodze placówki filistyńskiej. A Filistyni rzekli: „Oto Hebrajczycy wychodzą z dziur, w których się schowali”.[b] **12** Mężowie z placówki odezwali się do Jonatana i jego giermka, mówiąc: „Podejdźcie do nas, to coś wam powiemy!”[c] Jonatan od razu rzekł do swego giermka: „Chodź za mną, bo Jehowa na pewno wyda ich w rękę Izraela”.[d] **13** I Jonatan wspinał się na rękach[e] i nogach, a jego giermek za nim; i tamci padali przed Jonatanem,[f] a jego giermek za nim ich uśmiercał.[g] **14** I ta pierwsza rzeź, którą im urządził Jonatan i jego giermek, objęła około dwudziestu mężczyzn mniej więcej na połowie długości bruzdy na mordze pola.

15 Wtedy powstało drżenie[h] w obozie w polu i wśród wszystkich ludzi z placówki; zadrżał też oddział grabieżców,[i] nawet oni, a ziemia zaczęła się trząść[j] i przerodziło się to w drżenie od Boga.[k] **16** I zobaczyli to strażnicy należący do Saula w Gibei[l] Beniamina, a oto zgiełk rozlegał się tu i tam.[m]

17 I Saul przemówił do ludu, który z nim był: „Policzcie, proszę, i zobaczcie, kto od nas odszedł”. Gdy policzyli, oto nie było Jonatana i jego giermka. **18** Saul rzekł więc do Achijasza:[n] „Sprowadź Arkę prawdziwego Boga!”[o] (Bo w owym dniu Arka

ROZDZ. 13

a Sdz 7:20
1Sm 17:47
1Sm 17:50
Ps 44:3
Za 4:6

b 1Sm 9:16

c 1Sm 14:4

d 1Sm 13:2
1Sm 14:5
Iz 10:28

ROZDZ. 14

e 1Sm 13:22
1Sm 14:49
1Sm 18:1
2Sm 1:4
2Sm 21:7

f Sdz 14:6

g 1Sm 10:26

h 1Sm 13:15

i 1Sm 22:9

j 1Sm 4:21

k 1Sm 2:12
1Sm 4:17

l 1Sm 1:9

m Joz 18:1
1Sm 1:3

n Wj 29:5
Lb 27:21

o 1Sm 13:23

p 1Sm 13:2

q 1Sm 13:3

r Rdz 17:10
Sdz 14:3
Sdz 15:18
1Sm 17:36
2Sm 1:20
1Kn 10:4
Jer 9:26

s Sdz 7:2
2Kl 6:16
2Kn 14:11
Ps 115:11
Heb 11:33

t 2Kl 10:15
Prz 17:17

szpalta 2

a Rdz 24:14
Sdz 7:11
1Sm 10:7

b 1Sm 13:6
1Sm 14:22

c 1Sm 14:10
1Sm 17:44
2Kl 14:8

d 1Sm 14:6
2Sm 5:24
2Kl 6:16
Prz 3:5
Prz 16:3

e Ps 18:29
Heb 11:34

f 2Sm 1:23

g Kpl 26:7
Joz 23:10
Ps 44:3
Rz 8:31

h Sdz 7:21
2Kl 7:6

i 1Sm 13:17

j Wj 19:18; Nah 1:5; Mt 27:51; Dz 16:26; **k** Rdz 35:5; Ps 48:5; Dn 5:6; **l** 1Sm 10:26; 1Sm 14:2; **m** Sdz 7:22; 1Sm 14:20; 2Kn 20:23; **n** 1Sm 14:3; **o** Wj 25:22.

prawdziwego Boga znajdowała się u synów Izraela).[a] **19** A gdy Saul mówił do kapłana,[b] zgiełk w obozie Filistynów trwał i coraz bardziej się wzmagał. Wtedy Saul powiedział do kapłana: „Cofnij swą rękę”. **20** I zwołali się, Saul oraz cały lud, który z nim był.[c] Przyszli więc aż na miejsce bitwy, a tam miecz każdego zwrócił się przeciwko jego bliźniemu;[d] pogrom był bardzo wielki. **21** A Hebrajczycy, którzy wcześniej przystali do Filistynów[e] i którzy przyszli z nimi do obozu wokoło, nawet oni pokazali, że są z Izraelem, który był z Saulem i Jonatanem. **22** I wszyscy mężowie izraelscy ukryci[f] w górzystym regionie Efraima usłyszeli, że Filistyni rzucili się do ucieczki, i oni również ruszyli tuż za nimi do bitwy. **23** I w owym dniu Jehowa wybawił[g] Izraela, a bitwa przeniosła się do Bet-Awen.[h]

24 Mężowie izraelscy byli już w tym dniu bardzo strudzeni, a Saul mimo to zaprzysiągł[i] lud, mówiąc: „Przeklęty człowiek, który zje chleb przed wieczorem, dopóki nie wywrę pomsty[j] na moich nieprzyjaciołach!” I nikt z ludu nie skosztował chleba.[k]

25 Wszyscy zaś z tej krainy weszli do lasu, a na powierzchni pola akurat był miód.[l] **26** Kiedy lud wszedł do lasu, oto miód ociekał,[m] ale nikt nie sięgał ręką do ust, gdyż lud bał się przysięgi.[n] **27** Ale Jonatan nie słyszał, jak jego ojciec zaprzysiągł lud,[o] więc wyciągnął koniec laski, którą miał w ręce, i zanurzył ją w plastrze miodu, i przyciągnął rękę do ust, a oczy mu rozbłysły.[p] **28** Wówczas ktoś z ludu odezwał się i rzekł: „Twój ojciec uroczyście zaprzysiągł lud, mówiąc: ‚Przeklęty człowiek, który dziś zje chleb!’ ”[q] (A lud zaczynał odczuwać zmęczenie).[a] **29** Lecz Jonatan powiedział: „Mój ojciec sprowadził kłopot[b] na tę ziemię. Zobaczcie, proszę, jak mi rozbłysły oczy, dlatego że skosztowałem tej odrobiny miodu.[c] **30** A cóż dopiero, gdyby tylko lud zjadł[d] dzisiaj z łupu swych nieprzyjaciół, który znaleźli![c] Bo teraz rzeź Filistynów nie jest wielka”.[f]

31 Tego dnia bili Filistynów od Michmasz[g] do Ajjalon[h] i lud bardzo się zmęczył.[i] **32** I lud rzucił się chciwie na łup,[j] i brał owce oraz bydło, jak też cielęta, i zarzynał je na ziemi, i lud zabrał się do jedzenia z krwią.[k] **33** Powiedzieli więc Saulowi, mówiąc: „Oto lud grzeszy przeciwko Jehowie, jedząc z krwią”.[l] Wtedy rzekł: „Sprzeniewierzyliście się. Przede wszystkim przytoczcie do mnie wielki kamień”. **34** Potem Saul rzekł: „Rozproszcie się między ludem i powiedzcie im: ‚Niech każdy przyprowadzi do mnie swego byka i swą owcę i tutaj zarzynajcie i jedzcie, a nie wolno wam grzeszyć przeciwko Jehowie przez jedzenie z krwią’ ”.[m] Toteż każdy z całego ludu przyprowadził swego byka, którego tej nocy miał pod ręką; i tam zarzynali. **35** A Saul zbudował ołtarz[n] Jehowie. Tak to zaczął budować ołtarze dla Jehowy.[o]

36 Później Saul rzekł: „Wyruszmy w nocy za Filistynami i plądrujmy ich, zanim zaświta ranek,[p] i nie zostawmy ani jednego wśród nich”.[q] Na to powiedzieli: „Czyń, cokolwiek jest dobre w twych oczach”. Wtedy kapłan rzekł: „Przystąpmy tutaj do prawdziwego Boga”.[r] **37** I Saul zaczął pytać Boga: „Czy mam wyru-

ROZDZ. 14

a 1Sm 4:3
1Sm 5:2
1Sm 7:1
b Lb 27:21
c Lb 10:9
d Sdz 7:22
2Kn 20:23
Iz 19:2
Eze 38:21
e Sdz 15:11
f 1Sm 13:6
1Sm 14:11
g Pwt 33:29
Sdz 2:18
2Kl 19:34
Ps 17:7
Ps 44:7
Iz 63:8
Oz 1:7
1Tm 4:10
h 1Sm 13:5
i Kpł 5:4
Lb 30:2
Sdz 21:1
Prz 20:25
Kzn 5:6
j Joz 10:13
Sdz 11:36
Sdz 16:28
k Pwt 23:21
Sdz 8:5
2Sm 17:29
Ps 15:4
l Pwt 8:8
Pwt 27:3
Joz 5:6
m Wj 3:8
Kpł 20:24
Lb 13:27
Mt 3:4
n Ps 15:4
o 1Sm 14:17
p 1Sm 30:12
q 1Sm 14:24

szpalta 2

a Sdz 8:4
2Sm 17:29
b 1Kl 18:18
c 1Sm 14:27
d 1Sm 14:26
Dz 9:19
e Pwt 20:14
f Kzn 9:18
g 1Sm 13:2
h Joz 10:12
Joz 19:42
i Sdz 8:5
Iz 44:12
j Pwt 20:14
1Sm 15:19
k Rdz 9:4
Kpł 3:17
Kpł 17:10
Pwt 12:16
Eze 33:25
Dz 15:29
l Pwt 12:23
Pwt 15:23
m 1Sm 14:32
n 1Sm 7:17
2Sm 24:18
2Sm 24:25
o Rdz 4:26
p Joz 10:9
1Sm 11:11
Jer 6:5

q Pwt 7:2; Pwt 7:16; **r** Lb 27:21; 1Sm 30:7; Ps 65:4; Ps 73:28; Mal 2:7.

szyć za Filistynami?[a] Czy wydasz ich w rękę Izraela?"[b] A on mu w tym dniu nie odpowiedział.[c] **38** Rzekł więc Saul: „Zbliżcie się tu,[d] wszystkie znaczące osobistości spośród ludu,[e] i ustalcie oraz zobaczcie, jak dzisiaj doszło do tego grzechu. **39** Bo jako żyje Jehowa, który jest Wyzwolicielem Izraela — nawet jeżeli przez Jonatana, mego syna, to z całą pewnością umrze".[f] Lecz nikt z całego ludu mu nie odpowiedział. **40** I przemówił do całego Izraela: „Wy będziecie po jednej stronie, a ja i Jonatan, mój syn, będziemy po drugiej stronie". Wtedy lud rzekł do Saula: „Czyń, co dobre w twych oczach".[g]

41 I rzekł Saul do Jehowy: „Boże Izraela, racz dać Tummim!"[h] Wtedy wypadło na Jonatana i Saula, a lud z tego wyszedł.[i] **42** Potem Saul powiedział: „Rzućcie losy,[j] by rozstrzygnąć między mną a Jonatanem, moim synem". I wypadło na Jonatana. **43** Wówczas Saul rzekł do Jonatana: „Powiedzże mi: coś uczynił?"[k] Jonatan więc powiedział mu i rzekł: „Rzeczywiście, skosztowałem trochę miodu z końca laski, którą mam w ręce.[l] Oto jestem! Niech umrę!"

44 Saul odrzekł: „Niech Bóg to uczyni i to do tego doda,[m] jeżeli niechybnie nie umrzesz,[n] Jonatanie". **45** Lecz lud powiedział do Saula: „Czy ma umrzeć Jonatan, który dokonał tego wielkiego wybawienia[o] w Izraelu? To jest nie do pomyślenia![p] Jako żyje Jehowa,[q] ani jeden włos[r] z jego głowy nie spadnie na ziemię; bo dzisiaj działał z samym Bogiem".[s] Tak lud wykupił[t] Jonatana i on nie umarł.

46 Saul zaniechał więc podążania za Filistynami, a Filistyni udali się do siebie.[u]

47 Saul zaś objął królowanie nad Izraelem[a] i zaczął toczyć wojny ze wszystkimi okolicznymi nieprzyjaciółmi, z Moabem[b] i z synami Ammona,[c] i z Edomem,[d] i z królami Coby,[c] i z Filistynami;[f] a dokądkolwiek się udał, traktował ich jako potępionych.[g] **48** I dalej dzielnie działał[h] — pobił Amaleka[i] i wyzwolił Izraela z ręki tego, który ich plądrował.

49 A synami Saula byli: Jonatan[j] i Jiszwi, i Malki-Szua,[k] jeśli zaś chodzi o imiona jego dwóch córek: imię tej, która się urodziła pierwsza, brzmiało Merab,[l] a imię młodszej — Michal.[m] **50** A żona Saula miała na imię Achinoam i była córką Achimaaca; dowódcą jego wojska był mąż imieniem Abner,[n] syn Nera, wuj Saula. **51** Kisz[o] był ojcem Saula, a Ner,[p] ojciec Abnera, był synem Abiela.

52 I przez wszystkie dni Saula trwała ciężka wojna z Filistynami.[q] Gdy Saul spostrzegł jakiegoś mocarza lub jakiegoś dzielnego człowieka, brał go do siebie.[r]

15 Potem Samuel rzekł do Saula: „To mnie Jehowa posłał, bym cię namaścił[s] na króla nad jego ludem, Izraelem, słuchaj więc teraz głosu słów Jehowy.[t] **2** Oto, co powiedział Jehowa Zastępów:[u] ‚Zażądam zdania sprawy[v] z tego, co Amalek uczynił Izraelowi, stając przeciwko niemu na drodze, gdy ten wychodził z Egiptu.[w] **3** Idź więc i pobij Amaleka,[x] i wydaj go na zagładę[y] ze wszystkim, co ma, i nie okaż mu współczucia, i pozabijaj[z] ich

ROZDZ. 14

a Sdz 1:1
1Sm 30:8
2Sm 5:19
Prz 3:5

b Lb 27:21

c 1Sm 28:6
Ps 66:18
Iz 1:15
Eze 20:3

d Joz 7:14
1Sm 10:19

e Sdz 20:2

f Kzn 5:2

g 2Sm 15:15
Kzn 8:4

h Wj 28:30
Kpl 8:8
Pwt 33:8
Ezd 2:63

i Joz 7:16
1Sm 10:21

j Prz 16:33
Jon 1:7

k Joz 7:19

l 1Sm 14:27

m Rut 1:17
1Sm 3:17
1Sm 25:22
2Sm 3:9
2Sm 19:13

n Rdz 38:24
1Sm 14:24
2Sm 12:5
Jak 2:13

o 1Sm 11:13
1Sm 14:14
1Sm 19:5
Neh 9:27

p Rdz 44:7
Joz 22:29

q 1Sm 19:6
1Sm 28:10

r 1Kl 1:52
Łk 21:18
Dz 27:34

s 1Sm 14:6

t Hi 6:23

u Lb 33:55
Sdz 2:3

szpalta 2

a 1Sm 13:1

b 1Sm 12:9

c Pwt 2:19
1Sm 11:11

d Rdz 36:8
Rdz 36:43
Mal 1:4

e 2Sm 10:6
1Kl 11:23

f 1Sm 9:16

g Joz 13:1
Joz 23:10

h 2Sm 1:23

i Wj 17:14
Pwt 25:19
1Sm 15:3

j 1Sm 13:2
1Sm 14:1
1Kn 9:39

k 1Sm 31:2
1Kn 8:33

l 1Sm 18:17; **m** 1Sm 18:27; 1Sm 25:44; 2Sm 3:13; 2Sm 6:20; **n** 1Sm 17:55; 2Sm 2:8; 2Sm 3:27; **o** 1Sm 9:1; 1Kn 9:39; Dz 13:21; **p** 1Kl 2:5; **q** Rdz 49:27; 1Sm 9:16; **r** 1Sm 8:11; 1Sm 10:26; **ROZDZ. 15** **s** 1Sm 9:16; 1Sm 10:1; **t** Pwt 17:20; 1Sm 12:14; Kzn 12:13; **u** 2Sm 7:26; **v** Rdz 12:3; Za 2:8; **w** Wj 17:8; Lb 24:20; Pwt 25:17; Pwt 25:18; **x** Wj 17:14; Pwt 25:19; 1Kn 4:43; **y** Kpl 27:28; Kpl 27:29; 1Sm 15:18; **z** Pwt 9:3.

—mężczyznę i kobietę, dziecko i oseska,[a] byka i owcę, wielbłąda i osła'".[b] **4** Toteż Saul zwołał lud i policzył ich w Telaim[c] — dwieście tysięcy pieszych oraz dziesięć tysięcy mężów z Judy.[d]

5 I Saul doszedł aż do miasta Amaleka, i zaczaił się przy dolinie potoku. **6** Zarazem Saul rzekł do Kenitów:[e] „Idźcie, odejdźcie,[f] wyjdźcie spośród Amalekitów, żebym was nie wytracił razem z nimi. Wy okazaliście lojalną życzliwość wszystkim synom Izraela,[g] gdy wychodzili z Egiptu".[h] Odeszli więc Kenici spośród Amaleka. **7** Potem Saul pobił Amaleka[i] od Chawili[j] aż po Szur,[k] które leży przed Egiptem. **8** I pochwycił żywcem Agaga,[l] króla Amaleka, a całą resztę ludu wydał na zagładę ostrzem miecza.[m] **9** Lecz Saul oraz lud oszczędzili Agaga i to, co najlepsze z trzody i stada,[n] i z tucznych zwierząt, oraz barany i wszystko, co było dobre, i nie chcieli tego wydać na zagładę.[o] A cały dobytek godny wzgardy i odrzucony wydali na zagładę.

10 Wtedy doszło do Samuela słowo Jehowy, mówiące: **11** „Doprawdy, żałuję,[p] że sprawiłem, by Saul panował jako król, gdyż odwrócił się[q] od podążania za mną i nie wykonał moich słów".[r] I Samuel się tym dręczył,[s] i wołał do Jehowy przez całą noc.[t] **12** Potem Samuel wstał wcześnie, by rano spotkać się z Saulem. Lecz powiadomiono Samuela: „Saul przybył do Karmelu[u] i oto wznosił sobie pomnik,[v] po czym się odwrócił i przeprawiwszy się, zszedł do Gilgal". **13** W końcu Samuel przyszedł do Saula, a Saul rzekł do niego: „Błogosławiony[w] jesteś przez Jehowę. Wykonałem słowo Jehowy".[x] **14** Samuel jednak powiedział: „Cóż więc oznacza ten odgłos trzody, dochodzący do mych uszu, i odgłos stada, który słyszę?"[a] **15** Saul odrzekł: „Przyprowadzili je od Amalekitów, gdyż lud[b] oszczędził to, co najlepsze z trzody i stada, aby ofiarować Jehowie, twemu Bogu;[c] resztę natomiast wydaliśmy na zagładę". **16** Wtedy Samuel powiedział do Saula: „Przestań! Oznajmię ci, co Jehowa mówił mi ubiegłej nocy".[d] Ten więc rzekł do niego: „Mów!"

17 I Samuel przemówił: „Czyż to nie wtedy, gdy we własnych oczach byłeś mały,[e] zostałeś głową plemion izraelskich i Jehowa cię namaścił[f] na króla nad Izraelem? **18** Później Jehowa wysłał cię z misją i rzekł: ‚Idź, wydaj na zagładę tych grzeszników,[g] Amalekitów, i walcz z nimi, aż ich wytępisz'.[h] **19** Dlaczego więc nie usłuchałeś głosu Jehowy, lecz chciwie rzuciłeś się na łup[i] i czyniłeś to, co złe w oczach Jehowy?"[j]

20 Jednakże Saul powiedział do Samuela: „Ależ usłuchałem[k] głosu Jehowy: wyruszyłem z misją, z którą mnie wysłał Jehowa, i przyprowadziłem Agaga,[l] króla Amaleka, lecz Amaleka wydałem na zagładę.[m] **21** A lud[n] pozabierał z łupu owce i bydło, najwyborniejsze z nich, jako rzecz wydaną na zagładę, aby ofiarować[o] Jehowie, twemu Bogu, w Gilgal".[p]

22 Wtedy Samuel rzekł: „Czy Jehowa ma takie samo upodobanie w całopaleniach[q] i ofiarach, jak w posłuszeństwie wobec głosu Jehowy? Oto posłuszeństwo[r] jest lepsze niż ofiara,[s] zwracanie uwagi — niż tłuszcz[t] baranów; **23** bo buntowniczość[u] jest tym

ROZDZ. 15

a Wj 20:5
Iz 14:21
b Pwt 13:17
Joz 6:18
c Joz 15:24
d 1Sm 11:8
1Sm 13:15
e Lb 10:29
Lb 10:32
Lb 24:21
Sdz 1:16
Sdz 4:11
f Rdz 18:25
Rdz 19:12
Lb 16:26
1Kl 20:31
Prz 20:28
g Rdz 12:3
Wj 18:9
Wj 18:12
Lb 10:29
Heb 6:10
h Pwt 5:15
Pwt 16:3
i Pwt 25:19
1Sm 14:48
j Rdz 25:18
k Rdz 16:7
1Sm 27:8
l 1Sm 15:33
m Kpł 27:29
1Sm 15:3
n Kpł 27:28
Joz 7:12
1Sm 13:9
Prz 11:2
Prz 14:12
Prz 21:24
o Jer 48:10
p Rdz 6:6
1Sm 15:26
1Sm 15:35
Jer 18:8
q Ps 36:2
Ps 125:5
Kzn 4:13
Mal 3:7
r 1Sm 13:13
1Sm 15:3
s 1Sm 16:1
Ps 119:136
t Ps 55:2
u Joz 15:55
1Sm 25:2
v 2Sm 18:18
Ps 49:11
Prz 8:13
Prz 15:25
w 1Sm 13:10
x Prz 12:15
Prz 18:17
Prz 26:12

szpalta 2

a 1Sm 15:3
Ps 36:2
b Rdz 3:12
Wj 32:22
1Sm 15:21
c 1Kn 28:9
Prz 28:13
d 1Sm 15:10
e 1Sm 9:21
1Sm 10:22

f 1Sm 9:16; 1Sm 10:1; **g** 1Sm 15:3; Hi 31:3; Prz 10:29; Prz 13:21; **h** Pwt 25:19; **i** Pwt 13:17; 1Sm 15:9; Prz 28:20; Ef 5:5; **j** 1Sm 15:24; **k** Prz 21:29; Prz 28:14; **l** Kpł 27:29; 1Kl 20:42; Jer 48:10; **m** Pwt 7:16; 1Sm 15:3; **n** Wj 32:22; 1Sm 15:15; **o** Kzm 5:1; **p** 1Sm 13:4; **q** Ps 50:8; Iz 1:11; Mi 6:6; **r** Jer 7:23; Jer 38:20; **s** Prz 21:3; Oz 6:6; Mk 12:33; **t** Kpł 3:16; **u** Lb 14:9; Pwt 9:7; 1Sm 12:15.

samym, co grzech wróżbiarstwa,[a] a zuchwałe wysuwanie się naprzód — tym samym, co używanie mocy tajemnej i terafim.[b] Ponieważ ty odrzuciłeś słowo Jehowy,[c] więc i on odrzuca ciebie, byś nie był królem".[d]

24 Wówczas Saul rzekł do Samuela: „Zgrzeszyłem;[e] bo przekroczyłem rozkaz Jehowy i twoje słowa, gdyż bałem się ludu[f] i dlatego usłuchałem ich głosu. **25** A teraz, proszę, odpuść[g] mój grzech i wróć ze mną, abym mógł paść na twarz[h] przed Jehową". **26** Lecz Samuel powiedział do Saula: „Nie wrócę z tobą, bo odrzuciłeś słowo Jehowy, a Jehowa odrzuca ciebie, żebyś już nie był królem nad Izraelem".[i] **27** Gdy Samuel odwracał się, by odejść, tamten nagle chwycił skraj jego płaszcza bez rękawów, lecz ten się oderwał.[j] **28** Wtedy Samuel rzekł do niego: „Dzisiaj Jehowa oderwał[k] od ciebie władzę królewską w Izraelu i da ją twemu bliźniemu, lepszemu niż ty.[l] **29** A ponadto Wspaniałość Izraela[m] się nie sprzeniewierzy[n] i nie będzie On niczego żałował, nie jest bowiem ziemskim człowiekiem, żeby miał czegoś żałować".[o]

30 Na to on rzekł: „Zgrzeszyłem. Proszę, okaż mi teraz szacunek[p] wobec starszych mego ludu oraz wobec Izraela i wróć ze mną, a ja padnę na twarz przed Jehową, twoim Bogiem".[q] **31** Samuel wrócił więc za Saulem i Saul padł na twarz przed Jehową. **32** Potem Samuel powiedział: „Przyprowadźcie tu do mnie Agaga, króla Amaleka". Wtedy Agag niechętnie poszedł do niego i Agag zaczął mówić sobie: „Doprawdy, oddaliła się gorycz umierania". **33** Jednakże Samuel rzekł: „Jak twój miecz[r] pozbawiał kobiety ich dzieci, tak twoja matka[s] będzie wśród kobiet najbardziej osierocona".[a] Po czym Samuel posiekał Agaga na kawałki przed obliczem Jehowy w Gilgal.[b]

34 Następnie Samuel odszedł do Ramy, Saul zaś udał się do swego domu w Gibei[c] Saulowej. **35** I Samuel aż do dnia swej śmierci już nie widział Saula, gdyż Samuel pogrążył się w żałości[d] z powodu Saula. Jehowa zaś żałował, że uczynił Saula królem nad Izraelem.[e]

16 W końcu Jehowa rzekł do Samuela: „Jak długo będziesz pogrążony w żałości z powodu Saula,[f] skoro ja go odrzuciłem, by nie królował nad Izraelem?[g] Napełnij swój róg oliwą[h] i idź. Poślę cię do Jessego[i] Betlejemczyka, gdyż wśród jego synów upatrzyłem sobie króla".[j] **2** Lecz Samuel odrzekł: „Jakże mogę iść? Gdy Saul o tym usłyszy, zabije mnie".[k] A Jehowa rzekł jeszcze: „Weź ze sobą jałówkę ze stada i powiedz: ‚Przyszedłem złożyć Jehowie ofiarę'.[l] **3** I wezwij Jessego do ofiary; ja zaś oznajmię ci, co masz zrobić,[m] i namaść[n] dla mnie tego, którego ci wskażę".

4 I Samuel uczynił to, co mu powiedział Jehowa. Kiedy przyszedł do Betlejem,[o] starsi miasta, drżąc,[p] wyszli mu na spotkanie i rzekli: „Czy twoje przyjście oznacza pokój?"[q] **5** Odpowiedział: „Pokój. Przyszedłem złożyć Jehowie ofiarę. Uświęćcie[r] się i chodźcie ze mną na złożenie ofiary". Wtedy uświęcił Jessego oraz jego synów, po czym wezwał ich do ofiary. **6** A gdy przyszli, ujrzał Eliaba[s] i od razu rzekł: „Doprawdy, jest przed Jehową jego pomazaniec". **7** Ale Jehowa

ROZDZ. 15

a Kpl 20:6 Pwt 18:10 1Sm 28:3 1Kn 10:13 Iz 8:19

b Rdz 31:19 Rdz 31:30 2Kl 23:24

c 1Sm 15:3

d 1Sm 13:14 1Sm 16:1 1Kn 28:9 Dz 13:22

e 1Sm 2:25 2Ko 7:10 Jak 4:17

f Prz 29:25 Iz 51:12

g 1Sm 2:25

h 1Sm 15:30

i Pwt 17:20 1Sm 12:25 1Sm 13:14 1Sm 16:1

j 1Kl 11:30

k 1Kl 11:31

l 1Sm 13:14 1Sm 16:12 1Sm 28:17 Dz 13:22

m 1Kn 29:11 Hi 37:22 Iz 43:3 Iz 44:6

n Ps 89:35 Tyt 1:2 Heb 6:18

o Lb 23:19 Ps 110:4 Eze 24:14

p Prz 26:1

q 1Sm 15:25 Iz 29:13 Mt 15:8

r Mt 26:52

s Sdz 5:28

szpalta 2

a Rdz 9:6 Kpl 24:17 Pwt 19:21 Sdz 1:7 Mt 7:2

b Wj 17:14 Pwt 25:19 1Sm 15:3

c 1Sm 11:4

d 1Sm 16:1

e 1Sm 15:11

ROZDZ. 16

f 1Sm 15:35 Kzn 3:4

g 1Sm 15:23 1Sm 15:26

h Wj 30:25 1Kl 1:39 Ps 133:2

i Rut 4:17 1Kn 2:12 Iz 11:1

j Rdz 49:10 1Sm 13:14 Ps 78:70 Ps 89:20 Dz 13:22

k 1Sm 22:17

1 1Sm 9:12; 1Sm 20:29; Mt 10:16; **m** Am 3:7; **n** Ps 89:20; **o** Rut 4:11; 1Sm 20:6; **p** 1Sm 21:1; Łk 8:37; **q** 1Kl 2:13; 2Kl 9:22; **r** Wj 19:10; Kpl 11:44; Kpl 20:7; **s** 1Sm 17:28; 1Kn 2:13.

powiedział do Samuela: „Nie patrz na jego wygląd ani na jego wysoki wzrost,[a] bo go odrzuciłem. Albowiem nie tak widzi człowiek, [jak widzi Bóg,][b] gdyż człowiek widzi to, co się jawi oczom,[c] lecz Jehowa widzi, jakie jest serce”.[d] **8** Potem Jesse wezwał Abinadaba[e] i kazał mu przejść przed Samuelem, ale ten rzekł: „Również tego Jehowa nie wybrał”. **9** Następnie Jesse kazał przejść Szammie,[f] ale on rzekł: „I tego Jehowa nie wybrał”. **10** Jesse kazał więc siedmiu swym synom przejść przed Samuelem; Samuel jednak rzekł do Jessego: „Tych Jehowa nie wybrał”.

11 W końcu Samuel powiedział do Jessego: „Czy to już wszyscy chłopcy?” Ten odrzekł: „Do tej pory pomijany był najmłodszy,[g] a oto pasie owce”.[h] Wtedy Samuel powiedział do Jessego: „Poślijże i sprowadź go, gdyż nie zasiądziemy do posiłku, dopóki on tu nie przyjdzie”. **12** Posłał więc i kazał mu przyjść. A był to rumiany[i] młodzieniec o pięknych oczach i przystojny z wyglądu. Wtedy Jehowa rzekł: „Wstań, namaść go, bo to on!”[j] **13** Toteż Samuel wziął róg z oliwą[k] i namaścił go pośród jego braci. I od tego dnia zaczął na Dawida oddziaływać duch Jehowy.[l] Później Samuel wstał i poszedł do Ramy.[m]

14 A duch Jehowy opuścił[n] Saula, natomiast trwożył go jakiś zły duch[o] od Jehowy. **15** I słudzy Saula zaczęli mówić do niego: „Oto teraz trwoży cię duch Boży zły. **16** Niech nasz pan zechce nakazać swym sługom, którzy są przed tobą, by poszukali zdolnego mężaᵖ grającego na harfie.[q] I gdy przyjdzie na ciebie duch Boży zły, on zagra swą ręką i na pewno poczujesz się dobrze”. **17** Saul powiedział więc do swych sług: „Proszę, znajdźcie mi męża, który dobrze gra, i przyprowadźcie go do mnie”.[a]

18 A jeden ze sług odezwał się i rzekł: „Oto widziałem, jak umie grać syn Jessego Betlejemczyka;[b] jest to też dzielny mocarz[c] i wojownik,[d] i człowiek wypowiadający się rozumnie,[e] i mężczyzna dobrze zbudowany,[f] a jest z nim Jehowa”.[g] **19** Wówczas Saul wysłał do Jessego posłańców i powiedział: „Przyślij do mnie Dawida, swego syna, który jest przy trzodzie”.[h] **20** Jesse wziął zatem osła, chleb i bukłak[i] wina oraz jedno koźlę z kóz i posłał je Saulowi przez rękę Dawida, swego syna.[j] **21** Przybył więc Dawid do Saula i mu usługiwał;[k] a ten go bardzo umiłował, tak iż został on jego giermkiem.[l] **22** Dlatego Saul posłał do Jessego, mówiąc: „Proszę, niech Dawid dalej mi usługuje, bo znalazł łaskę w moich oczach”. **23** I działo się tak, że gdy duch Boży przychodził na Saula, Dawid brał harfę i grał swą ręką; i Saul doznawał ulgi, i czuł się dobrze, a zły duch go opuszczał.[m]

17 A Filistyni[n] zaczęli gromadzić swoje obozy na wojnę. Zebrawszy się w Socho,[o] które należy do Judy, rozłożyli się obozem między Socho a Azeką,[p] w Efes-Dammim.[q] **2** Saul natomiast oraz mężowie izraelscy zebrali się i rozłożyli obozem na nizinie Ela,[r] i wyruszyli w szyku bojowym przeciwko Filistynom. **3** Filistyni stali na górze po jednej stronie, Izraelici zaś stali na górze po drugiej stronie, a między nimi była dolina.

ROZDZ. 16

a 1Sm 10:23
b Hi 10:4
Iz 55:8
c 2Ko 5:12
2Ko 10:7
d 1Kl 8:39
1Kn 28:9
2Kn 16:9
Ps 7:9
Prz 24:12
Jer 17:10
Dz 1:24
e 1Sm 17:13
1Kn 2:13
f 2Sm 13:3
g 1Sm 17:14
h 2Sm 7:8
Ps 78:70
i 1Sm 17:42
PnP 5:10
Lam 4:7
j 1Sm 13:14
1Sm 16:1
Ps 89:20
Dz 13:22
k 1Sm 16:1
1Kl 1:39
l Lb 11:17
Sdz 3:10
1Sm 10:6
2Sm 23:2
m 1Sm 1:1
1Sm 1:19
n 1Sm 18:12
1Sm 28:15
o 1Sm 18:10
1Sm 19:9
Hi 34:11
Hi 34:12
Rz 2:6
Heb 3:12
Jak 1:13
p Prz 22:29
q Rdz 4:21
Ps 33:2

szpalta 2

a 1Sm 8:11
b 1Sm 16:23
c 1Sm 14:52
1Sm 17:36
d 1Sm 17:32
1Sm 17:46
e 1Sm 26:19
Prz 16:23
f 1Sm 16:12
g 1Sm 18:12
h 1Sm 17:15
Ps 78:70
i Mt 9:17
j 1Sm 10:27
2Kn 17:5
Prz 17:8
Prz 18:16
k Prz 22:29
l Sdz 9:54
1Sm 14:13
1Sm 31:4
m 1Sm 16:14
1Sm 18:10
2Kl 3:15

ROZDZ. 17

n Joz 13:2; Sdz 3:1; Sdz 3:3; 1Sm 9:16; 1Sm 14:52; Am 9:7; **o** 2Kn 11:7; 2Kn 28:18; **p** Joz 15:35; Jer 34:7; **q** 1Kn 11:13; **r** 1Sm 21:9.

4 A z obozów filistyńskich zaczął wychodzić pewien harcownik imieniem Goliat,[a] z Gat,[b] wysoki na sześć łokci i piędź.[c] **5** Na głowie miał miedziany hełm i był odziany w pancerz z zachodzącymi na siebie łuskami, a waga pancerza[d] wynosiła pięć tysięcy sykli miedzi. **6** I nad stopami miał miedziane nagolenice, a między ramionami oszczep[e] z miedzi. **7** Drzewce jego włóczni było jak wał tkacki,[f] a grot jego włóczni ważył sześćset sykli żelaza; przed nim zaś kroczył człowiek niosący wielką tarczę. **8** I stanąwszy, zaczął wołać ku szeregom bitewnym Izraela[g] i mówić do nich: „Czemu wychodzicie, by formować szyki bojowe? Czy ja nie jestem Filistynem, a wy sługami[h] Saula? Wybierzcie sobie męża i niech podejdzie do mnie. **9** Jeżeli jest w stanie walczyć ze mną i mnie zabije, to zostaniemy waszymi sługami. Lecz jeśli ja będę górą nad nim i zabiję, to wy zostaniecie naszymi sługami i będziecie nam służyć”.[i] **10** I ów Filistyn rzekł jeszcze: „Ja dzisiaj urągam[j] szeregom bojowym Izraela. Dajcie mi jakiegoś człowieka i walczmy ze sobą!”.[k]

11 Kiedy Saul[l] i cały Izrael usłyszeli te słowa Filistyna, przerazili się i bardzo się bali.[m]

12 A Dawid był synem tego Efratejczyka[n] z Betlejem judzkiego, któremu na imię było Jesse. Miał on ośmiu synów.[o] I za dni Saula mąż ten był już starym człowiekiem. **13** A trzej najstarsi synowie Jessego wyruszyli. Poszli za Saulem na wojnę;[p] a oto imiona jego trzech synów, którzy poszli na wojnę: Eliab,[q] pierworodny, drugi syn Abinadab[r] i trzeci Szamma.[s] **14** Dawid zaś był najmłodszy,[t] a trzej najstarsi poszli za Saulem.

ROZDZ. 17

a 1Sm 17:23
b Joz 11:22
2Sm 21:22
1Kn 20:8
c Rdz 6:15
Pwt 3:11
2Sm 21:20
d 1Sm 17:38
1Kl 22:34
2Kn 26:14
Jer 51:3
e 1Sm 17:45
f 1Kn 11:23
1Kn 20:5
g Lb 33:55
h 1Sm 8:17
1Kn 21:3
i Pwt 28:15
Pwt 28:48
j 1Sm 17:26
2Kl 19:22
Ps 80:6
k Ps 33:16
Prz 16:18
Jer 9:23
l 1Sm 8:20
m Pwt 20:1
Joz 1:9
1Sm 17:24
Ps 27:1
Iz 51:12
n Rdz 35:16
Rdz 35:19
Rut 1:2
Rut 4:22
1Sm 16:1
1Sm 17:58
Mi 5:2
Mt 2:6
o 1Sm 16:10
1Kn 2:13
p Lb 1:3
q 1Sm 16:6
r 1Sm 16:8
1Kn 2:13
s 1Sm 16:9
2Sm 13:3
t 1Kn 2:15

szpalta 2

a 1Sm 16:11
1Sm 16:19
b Rut 2:14
1Sm 25:18
2Sm 17:28
c 1Sm 16:20
Prz 3:27
Prz 18:16
d Rdz 37:14
e 1Sm 17:2
1Sm 21:9
f 1Sm 9:16
g Kol 3:20
h 1Sm 26:5
i 1Sm 4:2
1Sm 23:3
j 1Sm 10:22
1Sm 17:17
k 1Sm 30:24
l Rdz 37:14
1Sm 17:18
m 1Sm 17:4
1Kn 20:5
n Joz 11:22
2Sm 21:22
1Kn 20:8
o 1Sm 17:10

15 A Dawid odchodził i wracał od Saula, by doglądać owiec[a] swego ojca w Betlejem. **16** A ów Filistyn ciągle wychodził wczesnym rankiem oraz wieczorem i stawał tak przez czterdzieści dni.

17 I Jesse rzekł do Dawida, swego syna: „Proszę, weź dla swych braci tę efę prażonego ziarna[b] i tych dziesięć chlebów i zanieś to prędko swym braciom do obozu. **18** A tych dziesięć porcji mleka masz zanieść przełożonemu nad tysiącem;[c] masz też zadbać o pomyślność swoich braci[d] i wziąć od nich coś na dowód”. **19** Tymczasem Saul oraz oni i wszyscy inni mężowie izraelscy byli na nizinie Ela,[e] walcząc z Filistynami.[f]

20 Toteż Dawid wstał wcześnie rano i zostawił owce pod opieką stróża, i zebrawszy się, poszedł, jak mu kazał Jesse.[g] Kiedy doszedł do osłony obozu,[h] wojska wychodziły na pole bitwy;[i] i wydały okrzyk bojowy. **21** I Izrael oraz Filistyni zaczęli ustawiać szeregi bojowe przeciw szeregom bojowym. **22** Dawid natychmiast zdjął z siebie to, co niósł,[j] i zostawił to pod opieką strzegącego tobołów,[k] i pobiegł ku szeregom bojowym. Dotarłszy tam, zaczął wypytywać o pomyślność swych braci.[l]

23 Gdy tak z nimi rozmawiał, oto z filistyńskich szeregów bojowych wyszedł ów harcownik imieniem Goliat,[m] Filistyn z Gat,[n] i zaczął wypowiadać te same słowa co przedtem,[o] a Dawid się przysłuchiwał. **24** Na widok tego człowieka wszyscy mężowie izraelscy pouciekali przed nim i bardzo się bali.[p] **25** Mężowie izraelscy zaczęli też mówić: „Widzieliście tego człowieka, który wychodzi? Bo wychodzi

p Lb 13:33; Pwt 20:3; 1Sm 17:11; Iz 7:2.

urągać[a] Izraelowi. A męża, który go zabije, król wzbogaci wielkim bogactwem i da mu swoją córkę,[b] a dom jego ojca uwolni w Izraelu".[c]

26 I Dawid odezwał się do mężów, którzy przy nim stali: „Co zostanie uczynione dla męża, który zabije tego tam Filistyna[d] i zdejmie hańbę z Izraela?[e] Bo kimże jest ten nieobrzezany[f] Filistyn, żeby miał urągać[g] szeregom bojowym Boga żywego?"[h] **27** Wtedy lud rzekł do niego te same słowa co przedtem, mówiąc: „Oto, co zostanie uczynione dla męża, który go zabije". **28** A Eliab,[i] jego najstarszy brat, usłyszał, jak on rozmawiał z ludźmi, i Eliab zapłonął gniewem na Dawida,[j] tak iż rzekł: „Po cóś tu przyszedł? I pod czyją opieką zostawiłeś na pustkowiu tych kilka owiec?[k] Znam ja dobrze twoje zuchwalstwo i zło twego serca,[l] gdyż przyszedłeś zobaczyć bitwę".[m] **29** Dawid odrzekł: „Cóż takiego zrobiłem? Czy to nie było tylko słowo?"[n] **30** Po czym odwrócił się od niego do kogoś innego i mówił te same słowa co przedtem,[o] ludzie zaś dawali mu taką samą odpowiedź jak poprzednio.[p]

31 Usłyszano więc słowa, które wyrzekł Dawid, i powtórzono je Saulowi. Toteż kazał go sprowadzić. **32** I Dawid przemówił do Saula: „Niech w nikim nie upada serce.[q] Twój sługa pójdzie i stoczy walkę z tym Filistynem".[r] **33** Lecz Saul powiedział do Dawida: „Nie jesteś w stanie iść przeciw temu Filistynowi, by z nim walczyć,[s] bo jesteś jeszcze chłopcem,[t] a on od wieku chłopięcego jest wojownikiem". **34** A Dawid odrzekł Saulowi: „Sługa twój był u swego ojca pasROZDZ. 17

a 1Sm 17:10
2Kl 19:22
b Joz 15:16
1Sm 14:49
1Sm 18:17
1Sm 18:21
c 1Sm 8:11
Mt 17:26
d 1Sm 17:37
e Ps 74:18
Ps 74:22
Ps 79:12
f 1Sm 14:6
1Sm 18:25
g 1Sm 17:10
h Jer 10:10
1Ts 1:9
i 1Sm 16:6
1Kn 2:13
j Ps 37:8
Prz 14:17
Prz 14:29
Prz 27:4
k 1Sm 17:20
l 1Sm 16:7
2Kn 6:30
m Prz 18:13
Kzn 7:9
Mt 7:1
Rz 14:4
Jak 4:12
n Prz 15:1
1Pt 3:9
o 1Sm 17:26
p 1Sm 17:25
q Pwt 20:3
Ps 27:3
r 1Sm 16:18
Ps 118:6
Prz 28:1
s Lb 13:31
Pwt 9:2
t 1Sm 17:42

szpalta 2

a Sdz 14:5
Prz 30:30
Iz 31:4
Am 3:12
b Sdz 14:6
2Sm 23:20
c 1Sm 17:26
d 1Sm 17:10
2Kl 19:22
e 1Sm 17:20
1Kn 12:38
f Jer 10:10
1Ts 1:9
g Pwt 7:21
2Kl 6:16
Ps 18:3
Ps 115:11
2Ko 1:10
Heb 11:34
h 1Sm 14:6
Ps 97:10
Ps 124:8
i Za 4:6
j Sdz 20:16
1Sm 25:29
2Kn 26:14
k Ps 123:4
l PnP 5:10
Lam 4:7
m 1Sm 17:33
n 1Sm 16:12

terzem trzody i oto przyszedł lew,[a] a także niedźwiedź, i porwał owcę ze stada. **35** A ja wyszedłem za nim i go powaliłem,[b] i uratowałem z jego paszczy. Kiedy zaczął się na mnie rzucać, chwyciłem go za brodę i powaliłem go, i zabiłem. **36** Sługa twój zabił i lwa, i niedźwiedzia; a ten nieobrzezany Filistyn[c] na pewno będzie jak jeden z nich, bo urągał[d] szeregom bojowym[e] Boga żywego".[f] **37** Potem Dawid dodał: „Jehowa, który mnie wyratował z łapy lwa i z łapy niedźwiedzia – on mnie wyratuje z ręki tego Filistyna".[g] Wtedy Saul rzekł do Dawida: „Idź i niech Jehowa będzie z tobą".[h]

38 Saul ubrał Dawida w swoje szaty i włożył mu na głowę miedziany hełm, po czym odział go w pancerz. **39** Następnie Dawid przypasał na szaty jego miecz i usiłował chodzić, [lecz nie mógł,] gdyż ich wcześniej nie wypróbował. W końcu Dawid rzekł do Saula: „Nie mogę w tych rzeczach chodzić, bo ich jeszcze nie wypróbowałem". I Dawid zdjął je z siebie.[i] **40** I wziął do ręki swoją laskę, i wybrał sobie pięć najgładszych kamieni z doliny potoku, i włożył je do swej torby pasterskiej, która mu służyła za pojemnik, a w ręce miał procę.[j] I zaczął podchodzić do Filistyna.

41 Również Filistyn ruszył i coraz bardziej zbliżał się do Dawida, a poprzedzał go człowiek niosący wielką tarczę. **42** Gdy Filistyn spojrzał i zobaczył Dawida, wzgardził[k] nim, gdyż był to rumiany[l] chłopiec[m] o pięknym wyglądzie.[n] **43** Rzekł więc Filistyn do Dawida: „Czy ja jestem psem,[o] że przychodzisz do mnie

o 1Sm 24:14; 2Sm 9:8; 2Sm 16:9; 2Kl 8:13; Łk 14:11.

z kijami?" I Filistyn złorzeczył Dawidowi przez swoich bogów.[a] **44** Następnie Filistyn odezwał się do Dawida: „Podejdź no do mnie, a dam twoje ciało ptactwu niebios i zwierzętom polnym".[b]

45 Z kolei Dawid rzekł do Filistyna: „Ty przychodzisz do mnie z mieczem i z włócznią, i z oszczepem,[c] lecz ja przychodzę do ciebie z imieniem Jehowy Zastępów,[d] Boga izraelskich szeregów bojowych, któremu urągałeś.[e] **46** Dzisiaj Jehowa wyda cię w moją rękę,[f] a ja z całą pewnością cię zabiję i odetnę ci głowę; i dzisiaj dam trupy obozu Filistynów ptactwu niebios i dzikim zwierzętom ziemi;[g] i pozna cała ziemia, że istnieje Bóg Izraela.[h] **47** I cały ten zbór się dowie, że nie mieczem i nie włócznią wybawia Jehowa,[i] gdyż bitwa należy do Jehowy,[j] i on wyda was w naszą rękę".[k]

48 Wtedy Filistyn wstał i podchodząc, zbliżał się, aby się zmierzyć z Dawidem, a Dawid ruszył śpiesznie i wybiegł ku szeregom bojowym, by się zmierzyć z Filistynem.[l] **49** Wówczas Dawid włożył rękę do swej torby i wyjął stamtąd kamień, i wypuścił go z procy, i ugodził[m] Filistyna w czoło, a kamień utkwił mu w czole, tak iż upadł twarzą do ziemi.[n] **50** Tak oto Dawid z procą i kamieniem okazał się silniejszy niż ów Filistyn i powalił Filistyna, i go uśmiercił; a w ręce Dawida nie było miecza.[o] **51** Toteż Dawid podbiegł i stanął nad Filistynem. Potem uchwycił i wyciągnął z pochwy jego miecz,[p] i dobił go, odcinając nim jego głowę.[q] A gdy Filistyni zobaczyli, że ich mocarz poniósł śmierć, rzucili się do ucieczki.[r]

52 Wówczas powstali mężowie izraelscy i judzcy i zaczęli wznosić okrzyki, i ruszyli w pościg[a] za Filistynami aż do doliny[b] i aż do bram Ekronu,[c] a śmiertelnie ranni Filistyni padali na drodze z Szaaraim[d] aż do Gat i aż do Ekronu. **53** Później synowie Izraela wrócili z gorączkowego pościgu za Filistynami i zaczęli plądrować[e] ich obozy.

54 Potem Dawid wziął głowę[f] Filistyna i przyniósł ją do Jerozolimy, a jego oręż złożył w swoim namiocie.[g]

55 A gdy Saul zobaczył, że Dawid wychodzi, by się zmierzyć z Filistynem, rzekł do Abnera,[h] dowódcy wojska: „Czyim[i] synem jest ten chłopiec,[j] Abnerze?" Abner odrzekł: „Na życie twej duszy, królu, naprawdę nie wiem!" **56** Król więc rzekł: „Wypytaj, czyim synem jest ten młodzieniec". **57** Toteż gdy tylko Dawid wrócił po zabiciu Filistyna, Abner wziął go i zaprowadził przed Saula; w swej ręce trzymał on głowę[k] Filistyna. **58** Wtedy Saul rzekł do niego: „Czyim jesteś synem, chłopcze?", a Dawid odrzekł: „Synem twego sługi Jessego[l] Betlejemczyka".[m]

18 A gdy tylko skończył rozmowę z Saulem, dusza Jonatana[n] związała się[o] z duszą Dawida i Jonatan umiłował go jak własną duszę.[p] **2** I w owym dniu Saul zabrał go, i nie pozwolił mu wrócić do domu jego ojca.[q] **3** A Jonatan i Dawid zawarli przymierze[r] — miłował go bowiem jak własną duszę.[s] **4** Ponadto Jonatan zdjął płaszcz bez rękawów, który miał na sobie, i dał go Dawidowi, jak też swoje szaty, a nawet swój miecz i łuk

ROZDZ. 17

a Sdz 16:23 2Kl 1:2
b Prz 18:12 Jer 9:23
c 1Sm 17:6 Iz 54:17
d 2Sm 5:10 2Sm 22:33 Ps 44:5 Ps 125:1 Heb 11:34
e 1Sm 17:10 2Kl 19:22
f Pwt 7:2 Pwt 9:3 Joz 10:8
g Iz 56:9 Obj 19:17
h Wj 9:16 Pwt 28:10 1Kl 8:43 1Kl 18:36 2Kl 19:19 Ps 46:10 Iz 52:10 Dn 3:29
i Ps 44:6 Oz 1:7 Za 4:6
j 2Kn 20:15 Ps 46:11 Prz 21:31
k Pwt 20:4
l Ps 27:1 Prz 28:1
m 1Sm 17:57
n 1Sm 17:37 2Sm 21:22 2Sm 22:39 Ps 44:7
o Sdz 3:31 Sdz 15:15 1Sm 13:22 1Sm 17:47
p 1Sm 21:9
q Ps 18:40
r Pwt 28:7 Joz 23:10 Heb 11:34

szpalta 2

a Ps 18:37
b 1Sm 17:2 1Sm 17:19
c Joz 15:45
d Joz 15:36
e Jer 30:16
f 1Sm 31:9
g 1Sm 21:9
h 1Sm 14:50
i Wj 5:2 1Sm 25:10
j 1Sm 16:19 1Sm 16:21
k 1Sm 17:54
l Rut 4:22 1Sm 16:1 1Kn 2:13 Iz 11:1 Mt 1:6 Łk 3:32 Dz 13:22 Rz 15:12
m 1Sm 17:12 1Sm 20:6

ROZDZ. 18

n 1Sm 14:1; 1Sm 14:49; 2Sm 1:4; **o** Rdz 44:30; 1Pt 1:22; **p** 1Sm 19:2; 1Sm 20:17; 1Sm 20:41; 2Sm 1:26; **q** 1Sm 8:11; 1Sm 16:22; 1Sm 17:15; **r** 1Sm 20:8; 1Sm 20:42; 1Sm 23:18; 2Sm 9:1; 2Sm 21:7; **s** Prz 17:17; Prz 18:24; Kol 3:14.

oraz pas. **5** I Dawid odtąd wyruszał. Dokądkolwiek Saul go wysyłał, postępował rozważnie,[a] tak iż Saul ustanowił go nad wojownikami;[b] i wydawało się to dobre w oczach całego ludu, jak również w oczach sług Saula.

6 I zdarzyło się, gdy wracali — gdy Dawid wracał po zadaniu ciosu Filistynom — że naprzeciw króla Saula wychodziły ze wszystkich miast izraelskich kobiety ze śpiewem[c] i tańcami, z tamburynami,[d] z radością[e] i lutniami. **7** I te świętujące kobiety śpiewały na przemian, i mówiły:

„Pobił Saul swe tysiące,
Dawid zaś swe dziesiątki tysięcy”.[f]

8 I Saul bardzo się rozgniewał,[g] i w jego oczach ta wypowiedź była zła, rzekł więc: „Dawidowi dały dziesiątki tysięcy, a mnie dały tysiące; teraz jeszcze tylko dać mu władzę królewską!”[h] **9** I począwszy od tego dnia Saul wciąż patrzył na Dawida podejrzliwie.[i]

10 A nazajutrz[j] stało się, że duch Boży zły zaczął oddziaływać na Saula,[k] tak iż zachowywał się on w domu jak prorok,[l] podczas gdy Dawid grał swą ręką melodie,[m] jak to bywało w poprzednich dniach; a w ręce Saula była włócznia.[n] **11** I Saul rzucił włócznią,[o] mówiąc: „Przygwożdżę Dawida do ściany!”,[p] lecz Dawid dwukrotnie się przed nim uchylił.[q] **12** I Saul zaczął się obawiać[r] Dawida, gdyż Jehowa był z nim,[s] a od Saula odstąpił.[t] **13** Saul usunął go zatem ze swego otoczenia[u] i ustanowił go dla siebie dowódcą tysiąca; wychodził więc i wchodził przed ludem.[v] **14** I Dawid stale postępował rozważnie[w] na wszystkich swoich drogach, a Jehowa był z nim.[x] **15** Saul zaś widział, że on postępuje bardzo rozważnie,[a] toteż się go bał. **16** I cały Izrael oraz Juda miłowały Dawida, gdyż on wychodził i wchodził przed nimi.

17 W końcu Saul rzekł do Dawida: „Oto moja najstarsza córka Merab.[b] Właśnie ją dam ci za żonę.[c] Tylko okaż mi się dzielny i prowadź wojny Jehowy”.[d] Lecz Saul powiedział sobie: „Niech nie dosięgnie go moja ręka, ale niech go dosięgnie ręka Filistynów”.[e] **18** Na to Dawid rzekł do Saula: „Kimże ja jestem i kim są moi krewni, rodzina mego ojca, w Izraelu, żebym miał zostać zięciem króla?”[f] **19** Kiedy jednak miano Dawidowi dać Merab, córkę Saula, okazało się, że już dano ją za żonę Adrielowi[g] Mecholatycie.[h]

20 A Michal,[i] córka Saula, pokochała Dawida i doniesiono o tym Saulowi, i spodobało mu się to. **21** Rzekł więc Saul: „Dam mu ją, aby dla niego była sidłem[j] i aby go dosięgła ręka Filistynów”. I Saul powiedział do Dawida: „Dzisiaj przez jedną z tych dwóch niewiast spowinowacisz się ze mną”. **22** Ponadto Saul nakazał swym sługom: „Powiedzcie Dawidowi w tajemnicy, mówiąc: ‚Oto król ma w tobie upodobanie, a wszyscy jego słudzy umiłowali cię. Teraz więc spowinuj się z królem’ ”. **23** I słudzy Saula zaczęli mówić te słowa do uszu Dawida, lecz Dawid rzekł: „Czy w waszych oczach jest rzeczą łatwą spowinuwacić się z królem, skoro jestem mężem ubogim[k] i lekceważonym?”[l] **24** Wtedy słudzy Saula powiadomili go, mówiąc: „Takie oto słowa powiedział Dawid”.

ROZDZ. 18

a Joz 1:7
1Sm 18:30
Prz 14:35

b 1Sm 14:52
Prz 20:18

c Wj 15:21
Sdz 5:1

d Wj 15:20
Sdz 11:34
Ps 68:25

e Jer 31:13

f 1Sm 21:11
1Sm 29:5
Prz 15:30

g Rdz 4:5
Prz 14:30
Prz 27:4
Jak 3:16

h 1Sm 13:14
1Sm 15:28
1Sm 16:13
1Sm 20:31
1Sm 24:20

i 1Sm 20:33
1Sm 21:10
Prz 27:4
1Tm 6:4

j Ef 4:26

k Sdz 9:23
1Sm 16:14
1Sm 19:9
Hi 34:12

l 1Sm 10:6
1Sm 10:11
1Sm 19:24

m 1Sm 16:16
1Sm 16:23

n 1Sm 19:9

o 1Sm 19:10
1Sm 20:33

p Prz 27:4
1Jn 3:15
1Jn 4:20

q Ps 37:32
Łk 4:30
Jn 8:59

r 1Sm 18:29

s 1Sm 16:13

t 1Sm 16:14
1Sm 28:15

u 1Sm 18:5

v Lb 27:17
2Sm 5:2
Ps 121:8

w 1Sm 18:5

x Rdz 39:2
Joz 6:27
1Sm 10:7
1Sm 16:18

SZPALTA 2

a Joz 1:7
Prz 20:18

b 1Sm 14:49

c 1Sm 17:25

d 1Sm 25:28

e 1Sm 18:25
2Sm 11:15
2Sm 12:9
Ps 7:16

f 2Sm 7:18
Prz 15:33
Prz 18:12
Prz 22:4
Jak 4:6
1Pt 5:6

g 2Sm 21:8

h Sdz 7:22; 2Sm 21:8; **i** 1Sm 14:49; 1Sm 19:11; 1Sm 25:44; 2Sm 3:13; 2Sm 6:16; 1Kn 15:29; **j** Wj 10:7; 1Sm 18:17; Ps 7:14; Ps 38:12; Prz 26:24; Jer 9:8; **k** 1Sm 18:18; **l** Ps 119:141.

25 Na to Saul rzekł: „Tak powiecie Dawidowi: ‚Król nie chce opłaty za ożenek,[a] lecz sto napletków[b] filistyńskich, by się pomścić[c] na nieprzyjaciołach króla’”. A Saul uknuł plan, żeby Dawid poległ z ręki Filistynów. **26** Toteż jego słudzy donieśli Dawidowi te słowa i Dawidowi spodobała się ta rzecz, żeby się spowinowacić[d] z królem, a dni jeszcze nie upłynęły. **27** Dawid więc wstał i wyruszywszy ze swymi ludźmi, zabił[e] wśród Filistynów dwustu mężów, i przyniósł Dawid ich napletki,[f] i w pełnej liczbie dał je królowi, by się spowinowacić z królem. Wtedy Saul dał mu za żonę swą córkę[g] Michal. **28** I zobaczył Saul, i poznał, że Jehowa jest z Dawidem.[h] Michal zaś, córka Saula, kochała go.[i] **29** I Saul jeszcze bardziej się bał Dawida, i Saul na zawsze stał się dla Dawida nieprzyjacielem.[j]

30 I wyruszali książęta[k] Filistynów, a ilekroć wyruszali, Dawid postępował najrozważniej[l] ze wszystkich sług Saula; i jego imię stało się bardzo cenne.[m]

19 I Saul rozmawiał z Jonatanem, swoim synem, i ze wszystkimi swymi sługami o uśmierceniu Dawida.[n] **2** A Jonatan, syn Saula, bardzo sobie upodobał Dawida.[o] Toteż Jonatan powiedział Dawidowi, mówiąc: „Saul, mój ojciec, zamierza cię uśmiercić. Proszę więc, miej się rano na baczności i zamieszkaj w kryjówce, i pozostawaj w ukryciu.[p] **3** Ja zaś wyjdę i stanę przy ojcu na polu, na którym ty będziesz, i porozmawiam z ojcem w twoim imieniu, i zobaczę, co się stanie, i na pewno cię o tym powiadomię”.[q]

4 Jonatan mówił więc dobrze[r] o Dawidzie do Saula, swego ojca, i rzekł mu: „Niech król nie grzeszy[a] przeciwko swemu słudze Dawidowi, bo on nie zgrzeszył wobec ciebie, a jego uczynki były bardzo dobre względem ciebie.[b] **5** I wziąwszy swoją duszę w dłoń,[c] powalił Filistyna,[d] tak iż Jehowa dokonał wielkiego wybawienia[e] dla całego Izraela. Widziałeś to i się rozradowałeś. Czemuż miałbyś zgrzeszyć przeciwko niewinnej krwi, bez powodu[f] wydając Dawida na śmierć?”[g] **6** Wtedy Saul usłuchał głosu Jonatana i przysiągł Saul: „Jako żyje Jehowa,[h] nie zostanie uśmiercony”. **7** Wówczas Jonatan zawołał Dawida i Jonatan oznajmił mu wszystkie te słowa. Potem Jonatan przyprowadził Dawida do Saula i przebywał on przed jego obliczem jak poprzednio.[i]

8 Po jakimś czasie znowu wybuchła wojna i Dawid wyruszył, by walczyć z Filistynami, i pobił ich, urządzając wielką rzeź,[j] tak iż rzucili się przed nim do ucieczki.[k]

9 I zły duch Jehowy[l] naszedł Saula, gdy ten siedział w swoim domu z włócznią w ręce, a Dawid grał swą ręką melodie. **10** Wtedy Saul usiłował przygwoździć Dawida włócznią do ściany,[m] lecz on zrobił unik[n] przed Saulem, tak iż ten wbił włócznię w ścianę. Dawid zaś umknął, żeby tej nocy zbiec.[o] **11** Później Saul wysłał posłańców[p] pod dom Dawida, by tam czuwali i rano go uśmiercili;[q] lecz Michal, jego żona, rzekła do Dawida, mówiąc: „Jeżeli tej nocy nie pozwolisz swej duszy ujść cało, to jutro będziesz uśmiercony”. **12** Michal natychmiast pomogła Dawidowi zejść przez

ROZDZ. 18

a Rdz 29:18 Rdz 34:12 Wj 22:16
b Sdz 14:3 1Sm 17:26 1Sm 17:36 1Sm 21:11 2Sm 1:20 2Sm 3:14
c 1Sm 14:24
d 1Sm 18:21
e Sdz 14:19
f 2Sm 3:14
g 1Sm 17:25
h 1Sm 16:13 1Sm 24:20
i 1Sm 18:20
j 1Sm 18:9 1Sm 18:12 1Sm 20:33 Ps 37:12
k 1Sm 29:3
l 1Sm 18:5 1Kl 2:3 Ps 119:99
m 2Sm 7:9 Prz 22:1 Kzn 7:1

ROZDZ. 19

n 1Sm 18:9 Prz 27:4 Jak 1:20
o 1Sm 18:1 Prz 18:24
p Prz 22:3 Prz 27:12
q 1Sm 20:9 1Sm 20:13 Prz 17:17
r 1Sm 20:32 1Sm 22:14 Prz 31:9

szpalta 2

a Rdz 42:22 2Kn 6:23 1Jn 3:15
b Ps 35:12 Ps 109:5 Prz 17:13 Jer 18:20
c Sdz 9:17 Sdz 12:3 1Sm 28:21 Ps 119:109 Dz 20:24 Flp 2:30
d 1Sm 17:49
e Wj 14:13 1Sm 11:13 1Sm 14:45 1Kn 11:14
f Ps 69:4 Jn 15:25
g 1Sm 20:32 Jer 26:15 Mt 27:4
h Pwt 6:13 1Sm 14:39 Jer 10:10
i 1Sm 16:21 1Sm 18:2 1Sm 18:13
j Pwt 7:2 Ps 27:3
k Kpl 26:7

---

l 1Sm 16:14; 1Sm 18:10; Hi 34:12; Heb 3:12; **m** 1Sm 18:11; 1Sm 19:6; Ps 5:6; Kzn 4:13; **n** Ps 18:17; Ps 34:19; Iz 54:17; **o** Ps 18:2; Ps 18:48; Ps 59:16; Ps 124:7; Mt 10:23; **p** Ps 59:0; Ps 59:3; **q** Sdz 16:2.

okno, żeby mógł odejść i zbiec, i ujść cało.[a] **13** Potem Michal wzięła terafim[b] i położyła na łożu, a siatkę z koziej sierści umieściła tam, gdzie miał głowę, po czym zakryła to szatą.

14 A Saul wysłał posłańców, żeby pojmali Dawida, lecz ona rzekła: „Jest chory”.[c] **15** Saul wysłał więc posłańców, żeby zobaczyli Dawida, i powiedział: „Przynieście go do mnie na jego łożu, by został uśmiercony”.[d] **16** Gdy posłańcy weszli, oto na łożu — terafim, a na miejscu, gdzie leżała głowa, była siatka z koziej sierści. **17** Wtedy Saul rzekł do Michal: „Dlaczego tak mnie oszukałaś,[e] odprawiając mego nieprzyjaciela,[f] by mógł zbiec?” Na to Michal powiedziała do Saula: „On rzekł do mnie: ‚Odpraw mnie! Czemu miałbym cię uśmiercić?’ ”

18 Dawid zaś zbiegł i uszedł cało,[g] i przybył do Samuela do Ramy.[h] I opowiedział mu wszystko, co mu uczynił Saul. Potem on i Samuel odeszli i zamieszkali w Najot.[i] **19** Po jakimś czasie dotarła do Saula następująca wiadomość: „Oto Dawid jest w Najot w Ramie”. **20** Saul natychmiast wysłał posłańców, żeby pojmali Dawida. Gdy ujrzeli prorokujących starszych spośród proroków oraz Samuela stojącego na swym miejscu nad nimi, duch[j] Boży spoczął na posłańcach Saula i oni również zaczęli się zachowywać jak prorocy.[k]

21 Kiedy o tym opowiedziano Saulowi, od razu wysłał innych posłańców i oni również zaczęli się zachowywać jak prorocy. Toteż Saul znowu wysłał posłańców, trzecią grupę, i ci także zaczęli się zachowywać jak prorocy. **22** Wreszcie i on udał się do Ramy. Dotarłszy do wielkiej cysterny, która jest w Sechu, zaczął wypytywać i mówić: „Gdzie jest Samuel i Dawid?” Odpowiadano: „Tam w Najot[a] w Ramie”. **23** I szedł stamtąd ku Najot w Ramie, a duch[b] Boży spoczął również na nim samym, tak iż on szedł dalej i zachowywał się jak prorok, aż dotarł do Najot w Ramie. **24** I zdjął swoje szaty, i również on zachowywał się jak prorok przed Samuelem, i leżał nagi przez cały ten dzień i całą tę noc.[c] Dlatego zaczęto mówić: „Czyż i Saul między prorokami?”[d]

20 A Dawid zbiegł[e] z Najot w Ramie. Przyszedł jednak i powiedział przed Jonatanem: „Cóż zrobiłem?[f] Czym zawiniłem i jaki grzech popełniłem wobec twojego ojca, że nastaje na mą duszę?” **2** On mu odrzekł: „To jest nie do pomyślenia![g] Nie umrzesz. Oto mój ojciec nie uczyni rzeczy wielkiej ani małej, jeśli jej nie wyjawi do mego ucha;[h] czemuż więc mój ojciec miałby ukrywać tę sprawę przede mną?[i] Tak się nie dzieje”. **3** Lecz Dawid przysiągł[j] jeszcze i rzekł: „Twój ojciec na pewno wie, że znalazłem łaskę w twoich oczach,[k] dlatego powie: ‚Niech się o tym nie dowie Jonatan, żeby się nie martwił’. A przecież, jako żyje Jehowa[l] i jako żyje twoja dusza,[m] tylko krok dzieli mnie od śmierci!”[n]

4 A Jonatan odezwał się do Dawida: „Cokolwiek powie twoja dusza, uczynię dla ciebie”. **5** Wówczas Dawid rzekł do Jonatana: „Oto jutro jest nów[o] i ja koniecznie powinienem siedzieć z królem przy posiłku; odpraw mnie więc, a ja się ukryję[p] w polu aż do wieczora trzeciego

ROZDZ. 19

a Joz 2:15
Dz 9:25
2Ko 11:33

b Rdz 31:19
Rdz 31:30
Sdz 17:5
1Sm 15:23
2Kl 23:24
Oz 3:4

c Joz 2:5
Mt 10:16

d 1Sm 18:9
Ps 37:12
Prz 27:4

e 1Sm 28:12

f 1Sm 18:29

g Ps 144:2

h 1Sm 7:17
Prz 17:17

i 1Sm 20:1

j Lb 11:25
Jl 2:28

k 1Sm 10:5
1Sm 10:6
1Sm 10:10

szpalta 2

a 1Sm 19:18

b 1Sm 19:20

c Iz 20:2
Mi 1:8

d 1Sm 10:11

ROZDZ. 20

e 1Sm 19:10
1Sm 23:26
2Pt 2:9

f 1Sm 12:3
1Sm 24:11
Ps 7:3
Ps 18:20

g 1Sm 19:6

h 1Sm 9:15

i 1Sm 20:12

j Pwt 6:13
Heb 6:16

k 1Sm 18:1
1Sm 19:2

l 2Sm 15:21
2Kl 2:2
Jer 10:10
Jer 38:16

m 1Sm 1:26
1Sm 17:55

n 1Sm 27:1
Ps 116:3
2Ko 1:9

o Lb 10:10
Lb 28:11
2Kl 4:23
1Kn 23:31
2Kn 2:4
Neh 10:33
Kol 2:16

p 1Sm 19:2
Prz 22:3

dnia. **6** Gdyby jednak twój ojciec zwrócił uwagę na moją nieobecność, powiedz: ‚Dawid usilnie prosił mnie o zwolnienie, by mógł pobiec do Betlejem,[a] swego miasta, gdyż składają tam doroczną ofiarę za całą rodzinę'.[b] **7** Jeśli powie: ‚Dobrze!', będzie to oznaczać pokój dla twego sługi. A jeśli się rozgniewa, wiedz, że postanowił coś złego.[c] **8** I okaż swemu słudze lojalną życzliwość,[d] bo przecież wprowadziłeś ze sobą swego sługę do przymierza[e] Jehowy. Lecz jeśli zawiniłem,[f] ty sam zadaj mi śmierć, bo po cóż miałbyś mnie prowadzić do swego ojca?"

9 A Jonatan powiedział: „To jest w twoim wypadku nie do pomyślenia! Ale gdybym się jakoś dowiedział, że mój ojciec postanowił, by spotkało cię coś złego, czyż nie powiem ci o tym?"[g] **10** Wtedy Dawid rzekł do Jonatana: „Kto mnie powiadomi, czy odpowiedź twego ojca jest szorstka?" **11** Jonatan odrzekł Dawidowi: „Chodź, wyjdźmy w pole". Wyszli więc obaj w pole. **12** I Jonatan odezwał się do Dawida: „Jehowa, Bóg Izraela,[h] [niech będzie świadkiem,][i] że jutro o tym czasie albo na trzeci dzień wybadam swego ojca i jeśli będzie przychylny Dawidowi, to czyż nie poślę do ciebie i ci tego nie wyjawię? **13** Niech Jehowa to uczyni Jonatanowi i tamto doda do tego,[j] jeśli mojemu ojcu wyda się dobre wyrządzić ci coś złego, a ja ci tego nie wyjawię i cię nie odprawię, i nie pójdziesz w pokoju. A Jehowa niech będzie z tobą,[k] jak był z moim ojcem.[l] **14** I jeśli ja będę jeszcze żył,[m] czy nie okażesz, tak, czy nie postąpisz ze mną stosownie do lojalnej życzliwości Jehowy, abym nie umarł?[n] **15** I nie odetniesz swojej lojalnej życzliwości, tak by nie była z moim domem po czas niezmierzony.[a] Ani też, gdy Jehowa będzie wytracał nieprzyjaciół Dawida z powierzchni ziemi, co do jednego, **16** nie zostanie odcięte imię Jonatana od domu Dawida.[b] I Jehowa zażąda tego z ręki nieprzyjaciół Dawida". **17** Toteż Jonatan znowu przysiągł Dawidowi ze względu na swą miłość do niego; bo jak miłował swą duszę, tak i jego miłował.[c]

18 I Jonatan rzekł jeszcze do niego: „Jutro jest nów[d] i twoja nieobecność na pewno zostanie dostrzeżona, gdyż twe miejsce będzie puste. **19** A trzeciego dnia twoja nieobecność będzie już bardzo widoczna; przyjdź zatem na miejsce, gdzie się ukryłeś[e] w dzień roboczy, i pozostań tu koło tego kamienia. **20** Ja zaś wypuszczę obok niego trzy strzały, kierując je, dokądkolwiek zechcę, do jakiegoś celu. **21** I oto wyślę sługę, mówiąc: ‚Idź, znajdź te strzały'. Gdybym powiedział do sługi tak: ‚Oto strzały są po tej stronie od ciebie, weź je', wtedy przyjdź, bo to oznacza dla ciebie pokój i — jako żyje Jehowa[f] — nie dzieje się nic szczególnego. **22** Lecz gdybym powiedział do młodzieńca: ‚Oto strzały są dalej od ciebie', wtedy idź, bo Jehowa cię odprawił. **23** A jeśli chodzi o słowo, które mówiliśmy,[g] ja i ty — niech Jehowa będzie między mną a tobą po czas niezmierzony".[h]

24 Potem Dawid ukrył się w polu.[i] I nastał nów, a król zasiadł do posiłku, żeby jeść.[j] **25** I król siedział na swoim miejscu jak zazwyczaj, na miejscu przy ścianie; a Jonatan był naprzeciw niego, Abner[k] zaś siedział obok Saula, lecz miejsce Dawida było puste. **26** I tego dnia Saul nic

ROZDZ. 20

a 1Sm 16:4
1Sm 16:18
Jn 7:42

b 1Sm 9:12
1Sm 20:29

c Est 7:7
Kzn 4:13

d Joz 2:14
Rut 1:8
Prz 17:17
Prz 19:22

e Lb 30:2
1Sm 18:3
1Sm 23:18

f 1Sm 20:1

g 1Sm 19:2

h Wj 34:23
Pwt 6:13
Joz 24:23

i Hi 31:4
Ps 17:3
Ps 139:1

j Rut 1:17
1Sm 3:17
1Sm 25:22
2Sm 3:9

k 1Sm 16:13
1Sm 17:37

l 1Sm 10:7
1Sm 11:6
1Sm 14:47
2Sm 1:22

m Jn 15:13

n 2Sm 9:3
2Sm 9:7

szpalta 2

a 2Sm 9:1
2Sm 21:7

b 1Sm 18:3
2Sm 21:7

c 1Sm 18:1
2Sm 1:26
Prz 18:24

d 1Sm 20:5
Ezd 3:5
Iz 1:13

e 1Sm 19:2
1Sm 20:5

f Pwt 6:13
Pwt 10:20
Sdz 8:19
1Sm 14:39
1Sm 19:6
1Sm 20:3
1Sm 25:26
Mt 5:33

g 1Sm 20:14

h Rdz 16:5
1Sm 20:42

i Prz 27:12

j 1Sm 20:5

k 1Sm 14:50
1Sm 17:55

nie powiedział, gdyż rzekł sobie: „Coś się stało, tak iż jest nieczysty,[a] bo jeszcze się nie oczyścił”. **27** A nazajutrz po nowiu, drugiego dnia, miejsce Dawida dalej było puste. Wtedy Saul rzekł do Jonatana, swego syna: „Dlaczego syn Jessego[b] nie przyszedł na posiłek ani wczoraj, ani dzisiaj?” **28** Jonatan odpowiedział Saulowi: „Dawid usilnie mnie prosił o zwolnienie, by mógł pójść do Betlejem.[c] **29** I rzekł: ‚Odpraw mnie, proszę, gdyż składamy w tym mieście ofiarę rodzinną i nakazał mi to mój brat. Jeśli więc znalazłem łaskę w twych oczach, proszę, pozwól mi się wymknąć, abym mógł się zobaczyć ze swymi braćmi’. Dlatego nie przyszedł do stołu króla”. **30** Wówczas Saul zapałał gniewem[d] na Jonatana i rzekł do niego: „Synu buntowniczej służącej,[e] czyż nie wiem, że wybierasz syna Jessego ku swej własnej hańbie i ku hańbie wstydliwych części ciała swej matki?[f] **31** Bo przez wszystkie dni, dopóki będzie na ziemi żył syn Jessego, nie umocnisz się ani ty sam, ani twoja władza królewska.[g] Poślij więc teraz i sprowadź go do mnie, ma bowiem ponieść śmierć”.[h]

32 Jednakże Jonatan odpowiedział Saulowi, swemu ojcu, i powiedział mu: „Czemu miałby ponieść śmierć?[i] Cóż uczynił?”[j] **33** Wtedy Saul rzucił w niego włócznią, by mu zadać cios;[k] i Jonatan poznał, że jego ojciec postanowił uśmiercić Dawida.[l] **34** Jonatan natychmiast wstał od stołu, pałając gniewem,[m] i nie jadł chleba na drugi dzień po nowiu, bo sprawiono mu ból z powodu Dawida,[n] gdyż jego własny ojciec go upokorzył.[o]

35 A rano Jonatan wyszedł w pole na miejsce umówione z Dawidem[a] i był z nim młody sługa. **36** I rzekł do swego sługi: „Pobiegnij, proszę, i znajdź strzały, które ja wypuszczam”.[b] Sługa pobiegł, a on tak wypuścił strzałę, by go minęła. **37** Gdy sługa dotarł do miejsca, gdzie była strzała, którą wypuścił Jonatan, zawołał Jonatan za sługą i rzekł: „Czy strzała nie jest dalej od ciebie?”[c] **38** I Jonatan zawołał jeszcze za sługą: „Szybko! Pośpiesz się! Nie stój!” I sługa Jonatana pozbierał strzały, po czym przyszedł do swego pana. **39** A ów sługa o niczym nie wiedział; tylko Jonatan i Dawid wiedzieli o tej sprawie. **40** Potem Jonatan dał swą broń swojemu słudze i powiedział mu: „Idź, zabierz to do miasta”.

41 Sługa poszedł. Dawid zaś wstał z pobliskiego miejsca, od strony południowej. Następnie padł twarzą ku ziemi[d] i pokłonił się trzy razy; i zaczęli jeden drugiego całować[e] i płakać nad sobą nawzajem, a najbardziej płakał Dawid.[f] **42** I Jonatan odezwał się do Dawida: „Idź w pokoju,[g] ponieważ obaj przysięgliśmy[h] w imię Jehowy, mówiąc: ‚Niech Jehowa będzie między mną a tobą i między moim potomstwem a twoim potomstwem po czas niezmierzony’”.[i]

Toteż Dawid wstał i ruszył w drogę, Jonatan zaś wszedł do miasta.

21 Później Dawid przybył do Nob[j] do kapłana Achimelecha;[k] i Achimelech, drżąc, wyszedł Dawidowi na spotkanie, i rzekł do niego: „Dlaczego jesteś sam i nie ma z tobą nikogo?”[l] **2** Dawid odrzekł kapłanowi Achimelechowi: „Król dał mi nakaz w pewnej sprawie,[m] po czym rzekł do mnie: ‚Niech się nikt niczego nie dowie o sprawie, z którą cię posyłam i co do któ-

ROZDZ. 20

a Kpł 11:24
Kpł 15:5
Kpł 15:16
Kpł 15:18
Lb 19:16

b Rut 4:22
1Sm 17:12
1Sm 22:7

c 1Sm 20:6

d Prz 14:29
Prz 22:24

e Prz 15:2
Prz 21:24
Ef 4:31

f 1Sm 14:50

g 1Sm 18:8

h 1Sm 19:6
Ps 79:11
Kzn 4:13
Kzn 8:4

i 1Sm 19:5
Ps 69:4
Prz 17:17
Prz 18:24

j Mt 27:23
Łk 23:22

k 1Sm 18:11
1Sm 19:10
Jn 15:13

l 1Sm 20:7

m Wj 11:8
Wj 32:19
Ef 4:26

n 1Sm 18:1

o 1Sm 20:33

szpalta 2

a 1Sm 20:19

b 1Sm 20:20

c 1Sm 20:22

d Rdz 43:28
1Sm 24:8
1Sm 25:23
2Sm 9:6

e Rdz 29:13
Rdz 45:15
1Sm 10:1
2Sm 19:39
Dz 20:37

f 2Sm 1:26

g Lb 6:26
1Sm 1:17
Łk 7:50
Dz 16:36

h 1Sm 20:17
1Sm 20:23

i 1Sm 20:23
1Sm 23:18
2Sm 9:7

ROZDZ. 21

j 1Sm 22:19
Neh 11:32
Iz 10:32

k 1Sm 22:9

l 1Sm 18:13

m Mt 10:16

rej dałem ci nakaz'. I umówiłem się z tymi młodzieńcami w takim a takim miejscu. **3** Jeśli więc masz pod ręką pięć chlebów, to daj mi je do ręki, albo cokolwiek się znajdzie".[a] **4** Lecz kapłan odpowiedział Dawidowi, mówiąc: „Nie mam pod ręką zwykłego chleba, tylko chleb święty[b] — pod warunkiem, że ci młodzieńcy przynajmniej trzymali się z dala od kobiet".[c] **5** A Dawid odpowiedział kapłanowi i rzekł do niego: „Przecież kobiety były od nas z dala, tak jak poprzednio, gdy wyruszałem,[d] i ciała młodzieńców pozostają święte, chociaż sama misja jest zwykła. A o ileż bardziej dzisiaj, gdy człowiek staje się święty na ciele?" **6** Wtedy kapłan dał mu to, co święte,[e] gdyż nie było tam innego chleba oprócz chleba pokładnego, który został usunięty sprzed oblicza Jehowy,[f] aby w dniu, w którym się go zabiera, można było tam położyć świeży chleb.

7 A w owym dniu był tam — przetrzymywany[g] przed Jehową — jeden ze sług Saula imieniem Doeg,[h] Edomita,[i] przełożony pasterzy Saula.[j]

8 I Dawid rzekł jeszcze do Achimelecha: „A nie masz tu nic pod ręką — jakiejś włóczni albo miecza? Bo nie wziąłem w rękę ani swego miecza, ani swej broni, gdyż sprawa króla była pilna". **9** Kapłan odrzekł: „Miecz Goliata,[k] Filistyna, którego zabiłeś na nizinie Ela[l] — oto jest za efodem,[m] zawinięty w płaszcz. Jeśli chciałbyś go sobie wziąć, to bierz, bo oprócz niego nie ma tutaj innego". A Dawid powiedział: „Żaden nie jest jak ten. Daj mi go".

10 Potem Dawid wstał i tego dnia dalej uciekał[n] przed Saulem, aż w końcu przybył do Achisza, króla Gat.[o] **11** A słudzy Achisza zaczęli mówić do niego: „Czyż to nie Dawid, król[a] tej ziemi? Czy to nie o nim śpiewano na przemian wśród tańców[b] i mówiono:

‚Pobił Saul swe tysiące,
Dawid zaś swe dziesiątki tysięcy'?"[c]

12 I Dawid wziął sobie te słowa do serca, i bardzo się zląkł[d] Achisza, króla Gat. **13** Ukrył[e] więc przed ich oczami,[f] że jest przy zdrowych zmysłach, i zaczął się w ich ręku zachowywać jak obłąkany, i na wrotach bramy kreślił krzyżyki, i pozwalał, by ślina spływała mu po brodzie. **14** W końcu Achisz rzekł do swych sług: „Oto widzicie człowieka, który szaleje. Po cóż mi go tu przyprowadzacie? **15** Czy brakuje mi szaleńców, że sprowadziliście tego, by przy mnie szalał? Czy taki miałby wejść do mego domu?"

22 Dawid odszedł więc stamtąd[g] i uciekł[h] do jaskini[i] Adullam;[j] a jego bracia oraz cały dom jego ojca usłyszeli o tym i zeszli tam do niego. **2** I zaczęli się przy nim zbierać[k] wszyscy ludzie udręczeni[l] i wszyscy ludzie mający zobowiązania wobec wierzyciela,[m] i wszyscy ludzie o rozgoryczonej duszy,[n] a on został ich dowódcą;[o] i zebrało się przy nim około czterystu mężów.

3 Później Dawid poszedł stamtąd do Micpe w Moabie i rzekł do króla Moabu:[p] „Pozwól, proszę, by mój ojciec i moja matka[q] zamieszkali u was, aż będę wiedział, co Bóg ze mną zrobi". **4** Toteż osiedlił ich u króla Moabu i mieszkali u niego przez wszystkie dni, kiedy Dawid przebywał w niedostępnym miejscu.[r]

ROZDZ. 21

a Ps 37:25
b Wj 25:30; Kpł 24:5; Kpł 24:9; Mt 12:4; Łk 6:4
c Wj 19:15; Kpł 15:16; 2Sm 11:11
d Kpł 15:18; Pwt 23:10
e Kpł 24:9; Mt 12:4; Mk 2:26; Łk 6:4
f Kpł 24:8
g Kpł 13:2; Lb 5:2; Ps 66:13
h 1Sm 22:9; Ps 52:0
i Rdz 36:1; Wj 12:49; Kpł 19:34; Pwt 2:4; 1Sm 14:47
j 1Sm 8:17; 1Sm 11:5; 1Kn 27:29; 2Kn 26:10
k 1Sm 17:51; 1Sm 17:54
l 1Sm 17:2; 1Sm 17:50
m Wj 28:6
n 1Sm 27:1
o Joz 11:22; 1Sm 5:8; 1Sm 17:4; 1Sm 27:2; 1Kl 2:39; 2Kl 12:17; Ps 56:0

szpalta 2

a 1Sm 16:1; 1Sm 16:13; 1Sm 18:8
b 1Sm 18:6; Ps 150:4; Jer 31:4
c 1Sm 18:7; 1Sm 29:5
d Ps 56:3
e Ps 34:0; Mt 10:16
f Ps 56:6

ROZDZ. 22

g 1Sm 21:10
h Ps 34:19; Ps 56:13
i Ps 57:0; Ps 142:0; Heb 11:38
j Rdz 38:1; Joz 15:35; 2Sm 23:13; 1Kn 11:15; Mi 1:15
k Ps 142:7
l Sdz 11:3; Mt 11:28
m Am 2:6; Mt 18:26
n Sdz 18:25; 2Sm 17:8

---

o 1Sm 30:22; 2Sm 5:2; 1Kn 11:15; p Rut 4:10; Rut 4:17; 1Sm 14:47; 1Sm 20:33; q Rdz 47:11; Wj 20:12; Prz 23:24; Mt 19:19; r 1Sm 22:1; 2Sm 23:13; Ps 57:1; Ps 142:0.

5 Po pewnym czasie prorok Gad[a] rzekł do Dawida: „Nie pozostawaj dalej w tym niedostępnym miejscu. Odejdź i udaj się do ziemi judzkiej”.[b] Odszedł więc Dawid i przybył do lasu Cheret.

6 I Saul usłyszał, że wykryto Dawida oraz mężów, którzy z nim byli; Saul siedział właśnie w Gibei pod tamaryszkiem[c] na wyżynie, z włócznią[d] w ręce, a wokół niego stali wszyscy jego słudzy. **7** Wtedy Saul powiedział do swych sług, stojących wokół niego: „Posłuchajcie, proszę, Beniaminici. Czy syn Jessego[e] też da wam wszystkim pola i winnice?[f] Czy ustanowi was wszystkich dowódcami tysięcy[g] i dowódcami setek? **8** Przecież wy wszyscy uknuliście spisek przeciwko mnie; nikt nie wyjawia do mego ucha,[h] gdy mój własny syn zawiera przymierze[i] z synem Jessego, i nikt z was nie okazuje mi współczucia i nie wyjawia do mego ucha, że mój własny syn pobudził mego sługę przeciwko mnie, by czyhał w zasadzce, jak to jest dzisiaj”.

9 Wtedy Doeg[j] Edomita, postawiony nad sługami Saula, odezwał się i rzekł: „Widziałem, jak syn Jessego przyszedł do Nob do Achimelecha,[k] syna Achituba.[l] **10** A ten pytał[m] Jehowę w jego sprawie; i dał mu żywność,[n] dał mu też miecz[o] Filistyna Goliata”. **11** Król natychmiast posłał, by wezwano kapłana Achimelecha, syna Achituba, i cały dom jego ojca, kapłanów, którzy byli w Nob.[p] Wszyscy więc przyszli do króla.

12 Wówczas Saul rzekł: „Posłuchaj, proszę, synu Achituba!”, a ten odrzekł: „Oto jestem, mój panie”. **13** I Saul przemówił do niego: „Czemuście uknuli spisek przeciwko mnie,[q] ty i syn Jessego, przez to, że dałeś mu chleb i miecz i że pytano Boga w jego sprawie, by powstał przeciwko mnie i czyhał w zasadzce, jak to jest dzisiaj?”[a] **14** Na to Achimelech odpowiedział królowi i rzekł: „A który spośród wszystkich twoich sług jest jak Dawid[b] — człowiek wierny[c] i zięć[d] króla oraz dowódca twej straży przybocznej, szanowany w twym domu?[e] **15** Czy to od dzisiaj zacząłem pytać[f] Boga w jego sprawie? To jest w moim wypadku nie do pomyślenia! Niech król niczym nie obciąża swych sług i całego domu mego ojca, bo w całej tej sprawie twój sługa nie wiedział o niczym małym ani wielkim”.[g]

16 Lecz król rzekł: „Niechybnie umrzesz,[h] Achimelechu, ty i cały dom twego ojca”.[i] **17** Następnie król powiedział do biegaczy[j] stojących koło niego: „Odwróćcie się i uśmierćcie kapłanów Jehowy, ponieważ ich ręka także jest z Dawidem i ponieważ wiedzieli, że jest zbiegiem, a nic mi nie wyjawili!”[k] Ale słudzy króla nie chcieli wyciągnąć ręki, by targnąć się na kapłanów Jehowy.[l] **18** W końcu król rzekł do Doega: „Odwróć się ty i targnij się na kapłanów!” Doeg Edomita[n] natychmiast się odwrócił i sam targnął się na kapłanów, i tego dnia uśmiercił[o] osiemdziesięciu pięciu mężów noszących lniany efod.[p] **19** Nawet Nob,[q] miasto kapłanów, wybił ostrzem miecza — mężczyznę i kobietę, dziecko i oseskа, jak też byka i osła, i owcę — ostrzem miecza.

20 Wszakże jeden syn Achimelecha, syna Achituba, imieniem Abiatar,[r] uszedł cało i uciekł,

ROZDZ. 22

a 2Sm 24:11 1Kn 21:9 1Kn 29:29 2Kn 29:25
b 1Sm 23:3
c Rdz 21:33 1Sm 31:13 1Kn 10:12
d 1Sm 18:10 1Sm 19:9 1Sm 20:33
e Rut 4:22 1Sm 20:27 1Sm 25:10
f 1Sm 8:14
g Wj 18:21 1Sm 8:12
h 1Sm 17:31 Prz 15:22
i 1Sm 18:3 1Sm 20:17
j 1Sm 21:7 Ps 52:0
k 1Sm 21:1
l 1Sm 14:3 1Sm 22:20
m Wj 20:16 Ps 52:2 Ps 52:3 Prz 19:5 Prz 25:18 Prz 29:12 Eze 22:9 Mt 26:59
n 1Sm 21:6
o 1Sm 21:9
p 1Sm 21:1
q Lb 35:30 Pwt 19:15 1Tm 5:19

szpalta 2

a Ps 119:69
b 1Sm 19:4 1Sm 20:32
c 1Sm 24:11 1Sm 26:23 2Sm 22:23
d 1Sm 17:25 1Sm 18:27
e 1Sm 18:5 1Sm 18:13
f 1Sm 22:10 1Sm 28:6
g 1Sm 21:1 1Sm 21:2
h 1Sm 14:44 1Sm 20:31 Prz 28:5 Prz 28:15
i Pwt 24:16 1Sm 2:32
j 1Sm 8:11 2Sm 15:1 1Kl 1:5 2Kl 10:25
k Prz 28:16 Kzn 4:13
l Wj 1:17 Pwt 19:10 Dz 4:19 Dz 5:29

m 1Sm 22:9; Ps 52:0; **n** Rdz 25:30; Rdz 36:43; Lb 24:18; 2Kl 8:21; **o** 1Sm 2:31; 2Kn 24:21; Prz 29:10; **p** 1Sm 2:28; **q** 1Sm 21:1; 1Sm 22:9; **r** 1Sm 2:31; 1Sm 14:3; 1Sm 23:6; 1Sm 30:7; 2Sm 20:25; 1Kl 2:27.

by iść za Dawidem. **21** Potem Abiatar oznajmił Dawidowi: „Saul pozabijał kapłanów Jehowy". **22** Wówczas Dawid rzekł do Abiatara: „Dobrze wiedziałem tego dnia[a] – ponieważ był tam Doeg Edomita – że z pewnością doniesie Saulowi.[b] To ja skrzywdziłem każdą duszę z domu twego ojca. **23** Pozostań więc ze mną. Nie lękaj się, bo ktokolwiek nastaje na moją duszę, nastaje też na twoją duszę; potrzebujesz bowiem mojej ochrony".[c]

23 Po jakimś czasie doniesiono Dawidowi: „Oto Filistyni toczą wojnę z Keilą[d] i już plądrują klepiska".[e] **2** A Dawid pytał[f] Jehowę, mówiąc: „Czy mam iść i czy pobiję tych Filistynów?" Jehowa odrzekł Dawidowi: „Idź, a pobijesz Filistynów i wybawisz Keilę". **3** Wtedy ludzie Dawida rzekli do niego: „Oto boimy się tutaj w Judzie,[g] a cóż dopiero, gdybyśmy mieli wyruszyć do Keili przeciw filistyńskim szeregom bojowym!"[h] **4** Toteż Dawid jeszcze raz pytał Jehowę.[i] A Jehowa odpowiedział mu i rzekł: „Wstań, idź do Keili, gdyż ja wydaję Filistynów w twoją rękę".[j] **5** Wyruszył więc Dawid ze swymi ludźmi do Keili i walczył z Filistynami, i uszedł z ich dobytkiem, urządziwszy im wielką rzeź; i Dawid został wybawcą mieszkańców Keili.[k]

6 I stało się, gdy Abiatar,[l] syn Achimelecha, uciekł do Dawida do Keili, że przyniósł w swej ręce efod.[m] **7** Po pewnym czasie doniesiono Saulowi: „Dawid przybył do Keili".[n] A Saul przemówił: „Bóg sprzedał go w moją rękę,[o] bo sam siebie zamknął, gdyż wszedł do miasta mającego wrota i zasuwę". **8** I Saul zwołał cały lud na wojnę, by wyruszyć do Keili i oblegać Dawida oraz jego ludzi. **9** A Dawid dowiedział się, że Saul knuje przeciw niemu coś niegodziwego.[a] Toteż rzekł do kapłana Abiatara: „Przynieś tu efod".[b] **10** I przemówił Dawid: „Jehowo, Boże Izraela,[c] twój sługa doprawdy słyszał, że Saul chce przybyć do Keili, by z mego powodu obrócić to miasto w ruinę.[d] **11** Czy właściciele ziemscy z Keili wydadzą mnie w jego rękę? Czy Saul przybędzie, jak słyszał twój sługa? Proszę cię, Jehowo, Boże Izraela, powiedz swemu słudze". Jehowa odrzekł: „Przybędzie".[e] **12** I Dawid mówił dalej: „Czy właściciele ziemscy z Keili wydadzą mnie i moich ludzi w rękę Saula?" A Jehowa rzekł: „Wydadzą".[f]

13 Dawid natychmiast powstał ze swoimi ludźmi w liczbie około sześciuset mężów[g] i wyszli z Keili, i chodzili tu i tam, gdzie tylko mogli iść. A Saulowi doniesiono, że Dawid uciekł z Keili, zaniechał więc wyprawy. **14** I zamieszkał Dawid na pustkowiu w miejscach trudno dostępnych, i mieszkał w górzystym regionie na pustkowiu Zif.[h] A Saul stale go szukał,[i] lecz Bóg nie wydał go w jego rękę.[j] **15** I Dawid się bał, Saul bowiem wyruszył, by nastawać na jego duszę; Dawid przebywał wówczas na pustkowiu Zif w Choresz.[k]

16 Wtedy Jonatan, syn Saula, wstał i poszedł do Dawida do Choresz, aby jego rękę umocnić[l] w Bogu.[m] **17** I rzekł do niego: „Nie lękaj się,[n] bo ręka Saula, mego ojca, nie znajdzie cię, a ty będziesz królem[o] nad Izraelem, ja zaś będę drugi po tobie;

ROZDZ. 22
a 1Sm 21:7
b Prz 14:15
c 1Kl 2:26

ROZDZ. 23
d Joz 15:44 1Kn 4:19 Neh 3:17
e Kpl 26:16 Pwt 28:33 Sdz 6:6
f Sdz 1:1 1Sm 28:6 1Sm 30:8 2Sm 5:19 Ps 37:5 Prz 3:5
g 1Sm 22:5
h 1Sm 13:5 1Sm 14:52
i Sdz 6:39
j Joz 8:7 Sdz 7:7 1Sm 14:6 2Sm 5:19 2Kl 3:18
k 1Sm 22:5 1Sm 23:1
l 1Sm 22:20
m Wj 28:30 1Sm 14:3
n 1Sm 23:1
o Wj 15:9 1Sm 23:14 Ps 71:11

szpalta 2
a Prz 12:20 Prz 14:22 Prz 16:30 Prz 24:8
b Lb 27:21 1Sm 30:7
c Ps 17:6 Ps 50:15 Jer 33:3
d 1Sm 22:19 Prz 28:15
e Ps 118:21
f Ps 31:8 Ps 62:2 Ps 94:11 Ps 118:8
g 1Sm 22:2 1Sm 25:13 1Sm 30:9
h Joz 15:55 1Sm 23:24 1Sm 26:1 1Kn 2:42 Ps 54:0
i 1Sm 18:29 1Sm 20:33 1Sm 27:1 Ps 54:3
j 1Sm 2:9 Ps 33:18 Ps 54:4 Ps 124:7 Prz 21:30 Rz 8:31
k 1Sm 23:18

l Pwt 3:28; Neh 2:18; Hi 16:5; Prz 17:17; Prz 27:9; Łk 22:32; Dz 15:32; Heb 10:25; **m** Ps 37:5; 1Pt 5:7; **n** Ps 27:1; Iz 41:10; **o** 1Sm 16:13; 2Sm 2:4; 2Sm 5:3.

i Saul, mój ojciec, też o tym wie”.[a] **18** Wtedy obaj zawarli przymierze[b] przed obliczem Jehowy; i Dawid dalej mieszkał w Choresz, a Jonatan poszedł do swego domu.

19 Później Zifici[c] udali się do Saula do Gibei[d] i powiedzieli: „Czyż Dawid nie ukrywa[e] się koło nas w miejscach trudno dostępnych w Choresz,[f] na wzgórzu Chachila,[g] które leży na prawo od Jeszimonu?[h] **20** Teraz więc, królu, w zgodzie z całym gorącym pragnieniem twej duszy,[i] by wyruszyć, wyrusz, a naszą rzeczą będzie wydanie go w rękę króla”.[j] **21** Wtedy Saul rzekł: „Błogosławieni jesteście przez Jehowę,[k] bo okazaliście mi współczucie. **22** Idźcie, proszę, nie ustawajcie jeszcze, lecz sprawdźcie i wypatrzcie miejsce, gdzie przebywa jego stopa — ktokolwiek go tam widział — mówiono mi bowiem, że jest on naprawdę przebiegły.[l] **23** I zobaczcie, i sprawdźcie wszystkie jego kryjówki, w których się chowa; i wróćcie do mnie z dowodem, a pójdę z wami; i stanie się, że jeśli on będzie w tej ziemi, to będę go starannie szukał między wszystkimi tysiącami[m] judzkimi”.

24 Wstali więc i poszli do Zif[n] przed Saulem, podczas gdy Dawid i jego ludzie byli na pustkowiu Maonu[o] w Arabie,[p] na południe od Jeszimonu. **25** Potem przybył Saul ze swoimi ludźmi, by go szukać.[q] Kiedy powiedziano o tym Dawidowi, natychmiast zszedł ku urwistej skale[r] i dalej mieszkał na pustkowiu Maonu. Gdy Saul o tym usłyszał, ścigał[s] Dawida po pustkowiu Maonu. **26** W końcu Saul dotarł na jedną stronę góry, Dawid zaś i jego ludzie byli po drugiej stronie góry. Toteż Dawid się pośpieszył, by ujść[a] przed Saulem; tymczasem Saul ze swymi ludźmi już otaczali Dawida i jego ludzi, aby ich pochwycić.[b] **27** Lecz oto przybył posłaniec do Saula, mówiąc: „Pośpiesz się i chodź, bo Filistyni wtargnęli do kraju!” **28** Wówczas Saul zaniechał pościgu za Dawidem[c] i ruszył przeciwko Filistynom. Dlatego nazwano to miejsce Skałą Rozłączeń.

29 Potem Dawid wyruszył stamtąd i zamieszkał w trudno dostępnych miejscach w En-Gedi.[d]

24 A gdy tylko Saul wrócił z pościgu za Filistynami,[e] doniesiono mu: „Oto Dawid jest na pustkowiu En-Gedi”.[f]

2 Wziął więc Saul trzy tysiące doborowych mężczyzn[g] z całego Izraela i wyruszył szukać Dawida[h] oraz jego ludzi na nagich skałach, gdzie żyją kozice.[i] **3** W końcu dotarł do kamiennych owczarni przy drodze, gdzie była jaskinia. I Saul wszedł za swoją potrzebą,[j] podczas gdy Dawid i jego ludzie siedzieli w najdalszych częściach jaskini.[k] **4** A ludzie Dawida odezwali się do niego: „To jest dzień, w którym Jehowa mówi do ciebie: ‚Oto ja wydaję twego nieprzyjaciela w twoją rękę,[l] a ty uczyń mu to, co jest dobre w twoich oczach’”.[m] Dawid więc wstał i ukradkiem odciął skraj Saulowego płaszcza nie mającego rękawów. **5** Lecz potem serce Dawida smagało[n] go za to, że odciął skraj Saulowego płaszcza. **6** Rzekł zatem do swych ludzi: „Jest dla mnie nie do pomyślenia, z punktu widzenia Jehowy, żebym miał uczynić tę rzecz mojemu panu, pomazańcowi[o] Jehowy, podnosząc na niego rękę, jest

ROZDZ. 23

a 1Sm 20:31
1Sm 24:20

b 1Sm 18:3
1Sm 20:42
1Sm 22:8
2Sm 21:7

c 1Kn 2:42

d 1Sm 10:26
1Sm 15:34

e 1Sm 22:17
1Sm 26:1
Ps 54:0

f 1Sm 23:15

g 1Sm 26:3

h 1Sm 23:24
1Sm 26:1

i 1Sm 18:29
1Sm 20:33
Ps 112:10
Prz 11:23

j Ps 54:3
Ps 70:2
Prz 29:26

k Sdz 17:2

l Mt 10:16

m Joz 22:30
1Sm 10:19

n 1Sm 23:14

o Joz 15:55
1Sm 25:2

p Pwt 1:7

q 1Sm 26:2
Ps 54:3

r 1Sm 23:28

s Prz 11:19

szpalta 2

a 1Sm 19:12
2Sm 15:14
Ps 31:22

b 2Kn 20:12
Ps 17:9
2Ko 1:8

c 2Sm 22:1
Ps 18:0
Ps 18:2
Ps 54:7

d Joz 15:62
2Kn 20:2
PnP 1:14
Eze 47:10

ROZDZ. 24

e 1Sm 23:28

f 1Sm 23:29

g 1Sm 13:2

h Ps 37:32
Ps 38:12

i Ps 104:18

j Pwt 23:13
Sdz 3:24
1Kl 18:27

k Ps 57:0
Ps 142:0

l 1Sm 26:8
1Sm 26:23

m Prz 24:29
Mt 7:12

n 2Sm 24:10
Rz 2:15
1Jn 3:20

o 1Sm 26:11
2Sm 1:14

on bowiem pomazańcem Jehowy".[a] **7** Tymi słowami Dawid odprawił swych ludzi i nie pozwolił im wystąpić przeciwko Saulowi.[b] Saul zaś wstał, wyszedł z jaskini i poszedł dalej.

8 Potem wstał również Dawid i wyszedłszy z jaskini, zawołał za Saulem, mówiąc: „Panie mój,[c] królu!" Wtedy Saul spojrzał za siebie, a Dawid pokłonił się nisko twarzą ku ziemi[d] i padł na twarz. **9** I Dawid powiedział do Saula: „Dlaczego słuchasz ludzkich słów,[e] mówiących: ‚Oto Dawid pragnie twej krzywdy'? **10** Przecież dzisiaj twe oczy widziały, jak Jehowa wydał cię dziś w tej jaskini w moją rękę; i mówiono, żeby cię zabić,[f] ale ja użaliłem się nad tobą i powiedziałem: ‚Nie podniosę ręki na mojego pana, jest on bowiem pomazańcem[g] Jehowy'. **11** I zobacz, mój ojcze,[h] tak, zobacz, że mam w ręce skraj twego płaszcza bez rękawów, bo gdy odcinałem skraj tego płaszcza, nie zabiłem cię. Wiedz i zobacz, że w mej ręce nie ma niegodziwości[i] ani buntu i nie zgrzeszyłem przeciw tobie, a ty czyhasz na mą duszę, by mi ją odebrać.[j] **12** Oby Jehowa rozsądził między mną a tobą;[k] i niech Jehowa wywrze za mnie pomstę[l] na tobie, lecz moja ręka cię nie tknie.[m] **13** Jak mówi przysłowie starożytnych: ‚Od niegodziwych wyjdzie niegodziwość',[n] ale moja ręka cię nie tknie. **14** Za kim to wyruszył król Izraela? Za kim gonisz? Za zdechłym psem?[o] Za jedną pchłą?[p] **15** Niech Jehowa będzie sędzią i niech rozsądzi między mną a tobą, on też rozpatrzy i przeprowadzi moją sprawę sądową,[q] i mnie osądzi, by uwolnić mnie z twej ręki".

16 A gdy Dawid skończył wypowiadać do Saula te słowa, Saul odezwał się: „Czy to twój głos, synu mój, Dawidzie?"[a] I podniósłszy swój głos, Saul zaczął płakać.[b] **17** I rzekł jeszcze do Dawida: „Jesteś bardziej prawy niż ja,[c] bo ty wyświadczyłeś mi dobro,[d] a ja wyrządziłem ci zło. **18** I ty powiedziałeś dzisiaj, co dobrego uczyniłeś w związku ze mną, gdyż Jehowa wydał mnie w twoją rękę,[e] a ty mnie nie zabiłeś. **19** Jeśli ktoś trafi na swego nieprzyjaciela, czy pozwoli mu odejść dobrą drogą?[f] Jehowa nagrodzi cię więc dobrem[g] za to, że dziś tak ze mną postąpiłeś. **20** I oto teraz dobrze wiem, że z całą pewnością będziesz królował[h] i że królestwo Izraela ostoi się w twej ręce. **21** Przysięgnij mi zatem na Jehowę,[i] że nie wytracisz mego potomstwa po mnie i że nie usuniesz mego imienia z domu mego ojca".[j] **22** I Dawid przysiągł Saulowi, po czym Saul poszedł do swego domu.[k] Dawid zaś i jego ludzie wspięli się na miejsce trudno dostępne.[l]

25 Po jakimś czasie Samuel[m] umarł; i cały Izrael zebrał się, i opłakiwał[n] go, i pogrzebał go przy jego domu w Ramie.[o] Potem Dawid wstał i zszedł na pustkowie Paran.[p]

2 Był w Maonie[q] pewien człowiek, który miał zajęcie w Karmelu.[r] A człowiek ten był bardzo możny i miał trzy tysiące owiec oraz tysiąc kóz; i zajął się właśnie strzyżeniem[s] swych owiec w Karmelu. **3** Ów człowiek miał na imię Nabal,[t] jego żona zaś miała na imię Abigail.[u] I żona była bardzo roztropna[v] oraz pięknej postaci, lecz mąż był

ROZDZ. 24

a Wj 22:28
1Kn 16:22
Ps 105:15
Dz 23:5

b Kpl 19:18
Ps 7:4
Mt 5:44
Rz 12:17
Rz 12:19
Rz 12:21

c 1Sm 26:17

d 1Sm 20:41
1Sm 25:23
Rz 12:10
Rz 13:7

e Kpl 19:16
1Sm 26:19
Ps 101:5
Prz 16:28
Prz 17:4

f 1Sm 24:4

g 1Sm 9:16
1Sm 10:1
1Sm 26:9
Ps 105:15

h 1Sm 18:27
1Sm 22:14
Prz 15:1
Prz 25:15

i 1Sm 26:18
Ps 7:3
Ps 35:7

j 1Sm 23:14
Ps 140:1

k 1Sm 26:23
Ps 7:8

l Pwt 32:35
Ps 94:1
Nah 1:2
Rz 12:19
Heb 10:30

m 1Sm 26:11

n Rdz 4:7
Prz 11:5
Mt 7:17
Gal 6:7

o 1Sm 17:43
2Sm 9:8
Prz 22:4
Mt 23:12

p 1Sm 26:20

q Ps 35:1
Ps 43:1
Ps 119:154
Mi 7:9

szpalta 2

a 1Sm 26:17

b Rdz 27:38

c 1Sm 26:21

d Prz 25:21
Rz 12:17

e 1Sm 24:4
1Sm 24:10
1Sm 26:8

f Mt 5:44
Rz 12:17

g 1Sm 26:25
2Kn 16:9
Ps 18:20

h 1Sm 13:14
1Sm 15:28
1Sm 18:8
1Sm 20:31
1Sm 23:17

i Kpl 19:12
Pwt 6:13

j 2Sm 9:1; 2Sm 21:7; **k** 1Sm 15:34; **l** 1Sm 23:29; Prz 14:15; Mt 10:16; **ROZDZ. 25** **m** 1Sm 1:20; 1Sm 2:18; 1Sm 3:20; Ps 99:6; **n** Lb 20:29; Pwt 34:8; Dz 8:2; **o** 1Sm 7:17; 1Sm 28:3; **p** Rdz 21:21; Lb 13:26; **q** 1Sm 23:24; **r** Joz 15:1; Joz 15:48; Joz 15:55; **s** 2Sm 13:23; **t** 1Sm 25:25; 1Sm 25:38; **u** 1Sm 27:3; 1Sm 30:5; **v** Prz 14:1; Prz 24:3; Prz 31:26.

szorstki i zły w swych poczynaniach;[a] a był on Kalebitą.[b] **4** I Dawid usłyszał na pustkowiu, że Nabal strzyże[c] swoje owce. **5** Wysłał więc Dawid dziesięciu młodych mężczyzn i powiedział Dawid do tych młodzieńców: „Udajcie się do Karmelu i zajdźcie do Nabala, i zapytajcie go w moim imieniu, jak mu się wiedzie.[d] **6** I tak powiedzcie memu bratu: ‚Niech ci się dobrze wiedzie,[e] niech się też dobrze wiedzie twemu domowi i niech dobrze się wiedzie wszystkiemu, co posiadasz. **7** Właśnie usłyszałem, że są u ciebie postrzygacze. Otóż byli przy nas twoi pasterze.[f] Nie nękaliśmy ich[g] i przez wszystkie dni ich pobytu w Karmelu nic nie zginęło z tego, co do nich należało. **8** Zapytaj swoich młodzieńców, a opowiedzą ci — aby moi młodzieńcy znaleźli łaskę w twoich oczach, bo przyszliśmy w dniu dobrym. Daj więc, proszę, swoim sługom i synowi swemu Dawidowi, cokolwiek znajdzie twoja ręka’ ”.[h]

9 Przyszli zatem młodzieńcy Dawida i przemówiwszy do Nabala zgodnie ze wszystkimi tymi słowami w imieniu Dawida, czekali. **10** Wtedy Nabal odpowiedział sługom Dawida, mówiąc: „Kimże jest Dawid[i] i kim syn Jessego? W dzisiejszych czasach jest wielu sług, którzy uciekają, każdy od swego pana.[j] **11** I czyż mam wziąć chleb[k] i wodę oraz mięso z uboju, które przygotowałem swoim postrzygaczom, i dać to ludziom, o których nawet nie wiem, skąd są?”[l]

12 Wówczas młodzieńcy Dawida zawrócili i udali się w drogę powrotną, a przybywszy, powiadomili go zgodnie ze wszystkimi tymi słowami. **13** Dawid natychmiast rzekł do swych ludzi: „Niech każdy przypasze swój miecz!”[a] I każdy przypasał swój miecz, także i Dawid przypasał swój miecz; i wyruszyło za Dawidem około czterystu ludzi, podczas gdy dwustu zostało przy tobołach.[b]

14 Tymczasem jeden z młodzieńców powiadomił Abigail, żonę Nabala, mówiąc: „Oto Dawid przysłał posłańców z pustkowia, aby życzyć dobra naszemu panu, lecz on ich zwymyślał.[c] **15** A ludzie ci byli dla nas bardzo dobrzy i nie nękali nas, tak iż nic nam nie zginęło przez wszystkie dni, kiedy chodziliśmy przy nich podczas naszego pobytu w polu.[d] **16** Murem[e] byli wokół nas zarówno w nocy, jak i w dzień, przez wszystkie dni, gdy przebywaliśmy z nimi, pasąc trzodę. **17** A teraz wiedz i zobacz, co zrobisz, bo zostało postanowione nieszczęście[f] przeciw naszemu panu i całemu jego domowi, jako że jest on zbyt wielkim nicponiem,[g] by z nim rozmawiać”.

18 Abigail[h] natychmiast się pośpieszyła i wzięła dwieście chlebów i dwa wielkie dzbany wina,[i] i pięć oprawionych owiec,[j] i pięć sea prażonego[k] ziarna, i sto placków rodzynkowych[l] oraz dwieście placków z prasowanych fig,[m] i włożyła to na osły. **19** Potem powiedziała do swych młodzieńców: „Idźcie przede mną.[n] Oto ja idę za wami”. Ale swemu mężowi, Nabalowi, nic nie powiedziała.

20 A gdy jadąc na ośle,[o] niepostrzeżenie zstępowała z góry, oto Dawid i jego ludzie schodzili naprzeciw niej. Toteż natknęła się na nich. **21** A Dawid powiedział już: „Jedynie rozczarowanie mam z tego, że na pustkowiu strzegłem wszystkiego, co należy do tego człowieka, i nie zginęła żadna rzecz ze wszystkiego, co do

ROZDZ. 25

a 1Sm 25:17
1Sm 25:21
Iz 32:5

b Lb 13:6
Lb 32:12

c 2Sm 13:23

d 1Sm 17:22

e Mt 10:12
Łk 10:5

f 1Sm 22:2

g 1Sm 25:15
Łk 3:14

h Pwt 15:7
Prz 3:27
Łk 11:41
Dz 20:35
Heb 13:16

i Wj 5:2
Ps 123:4

j 1Sm 22:2
Iz 32:6

k Pwt 8:17
Sdz 8:6
2Ko 9:10

l Prz 21:13
Kzn 9:15
Iz 32:6
Łk 6:38
Jak 2:16

szpalta 2

a Ps 37:8
Prz 15:1
Kzn 7:9

b 1Sm 10:22
1Sm 17:22
1Sm 30:24

c 1Sm 25:10
2Sm 16:7

d 1Sm 25:7

e 1Sm 23:1
Hi 1:10
Prz 18:11

f 1Sm 20:9
1Sm 25:13
Est 7:7

g 1Sm 25:3
2Kn 13:7
Iz 32:7

h 1Sm 25:3
1Sm 25:23
1Sm 25:32

i Rdz 32:13

j 2Sm 17:29

k Rut 2:14
1Sm 17:17
2Sm 17:28

l 1Sm 30:12
2Sm 16:1

m 1Kn 12:40
Prz 25:21
Prz 25:22

n Rdz 32:16

o Joz 15:18
2Kl 4:24

niego należy,[a] a on odpłaca mi złem za dobro.[b] **22** Niech Bóg to uczyni nieprzyjaciołom Dawida i tamto doda do tego,[c] jeśli ze wszystkich, którzy do niego należą, pozostawię do rana[d] kogokolwiek, kto oddaje mocz na mur".[e]

23 Gdy Abigail ujrzała Dawida, natychmiast zsiadła śpiesznie z osła i padła na twarz przed Dawidem, i pokłoniła się[f] do ziemi. **24** Potem przypadła mu do stóp[g] i powiedziała: „Niech mnie samą, panie mój, obciąży to przewinienie;[h] i proszę, pozwól swej niewolnicy przemówić do twych uszu,[i] i posłuchaj słów swej niewolnicy. **25** Proszę, niech mój pan nie zważa w swym sercu na tego nicponia[j] Nabala, bo jest on taki jak jego imię. Na imię ma Nabal i odznacza się brakiem rozsądku.[k] Natomiast ja, twoja niewolnica, nie widziałam młodzieńców mojego pana, których posłałeś. **26** A teraz, panie, jako żyje Jehowa[l] i jako żyje twa dusza,[m] Jehowa powstrzymał cię[n] od obciążenia się winą krwi[o] i zabiegania o swe wybawienie własną ręką.[p] Niech więc twoi nieprzyjaciele oraz ci, którzy pragną krzywdy mego pana, będą jak Nabal.[q] **27** A co się tyczy tego daru, który jest wyrazem błogosławieństwa[r] i który twoja służebnica przyniosła memu panu, niech zostanie przekazany młodzieńcom chodzącym śladami[s] mego pana. **28** Odpuść, proszę, występek swej niewolnicy,[t] gdyż Jehowa niezawodnie uczyni mojemu panu trwały dom,[u] bo mój pan prowadzi wojny Jehowy;[v] i nie znajdzie się w tobie zło po wszystkie twoje dni.[w] **29** Gdy człowiek powstanie, by cię ścigać i nastawać na twą duszę, to dusza mego pana z pewnością będzie zawinięta w woreczku życia[a] u Jehowy, twego Boga;[b] lecz duszę twoich nieprzyjaciół wyrzuci on jak ze środka wgłębienia procy.[c] **30** A ponieważ Jehowa wyświadczy memu panu dobro względem ciebie zgodnie ze wszystkim, co powiedział, na pewno dojdzie do tego, że ustanowi cię wodzem nad Izraelem.[d] **31** I niech się to nie stanie dla ciebie powodem do zachwiania się albo przyczyną potknięcia dla serca mego pana, czy to przez przelanie krwi bez powodu,[e] czy też przez zabieganie o to, by ręka mego pana zapewniła mu wybawienie.[f] A Jehowa na pewno wyświadczy dobro memu panu, ty zaś pamiętaj[g] o swej niewolnicy".

32 Wtedy Dawid rzekł do Abigail: „Błogosławiony niech będzie Jehowa, Bóg Izraela,[h] który cię dziś wysłał na spotkanie ze mną! **33** Błogosławiony niech też będzie twój rozsądek,[i] błogosławiona bądź i ty, która powstrzymałaś mnie dziś od obciążenia się winą krwi[j] i zabiegania o swe wybawienie własną ręką.[k] **34** Bo jako żyje Jehowa, Bóg Izraela, który mnie powstrzymał od wyrządzenia ci krzywdy,[l] gdybyś się nie pośpieszyła z wyjściem mi na spotkanie,[m] to do światła poranku na pewno nie pozostałby Nabalowi nikt, kto oddaje mocz na mur".[n] **35** Wówczas Dawid przyjął z jej ręki to, co mu przyniosła, i rzekł do niej: „Idź w pokoju[o] do swego domu. Zobacz, wysłuchałem twego głosu, aby okazać ci względy".[p]

36 Później Abigail przyszła do Nabala, a oto wyprawiał on w swym domu ucztę, niczym ucztę

ROZDZ. 25

a 1Sm 25:7
b 1Sm 25:10
Ps 35:12
Ps 38:20
Ps 109:5
Prz 17:13
c Rut 1:17
1Sm 3:17
1Sm 14:44
1Sm 20:13
2Sm 3:9
d Prz 12:16
Prz 14:17
Prz 26:4
Rz 12:21
e 1Kl 14:10
1Kl 16:11
1Kl 21:21
2Kl 9:8
2Kl 10:7
f 1Sm 24:8
1Sm 25:41
g 2Kl 4:37
Est 8:3
h 2Sm 14:9
i Rdz 44:18
2Sm 14:12
j 1Sm 25:17
k Iz 32:6
l 1Sm 20:21
1Kl 2:24
m 1Sm 1:26
2Sm 14:19
2Kl 2:2
n Rdz 20:6
Mt 6:13
o Rdz 9:6
Lb 35:30
p Rz 12:19
q 1Sm 25:25
Jer 29:22
r Rdz 33:11
1Sm 25:18
1Sm 30:26
2Kl 5:15
Prz 18:16
Prz 25:21
Prz 25:22
s 1Sm 22:2
t Prz 18:12
Prz 22:4
u 1Sm 15:28
2Sm 7:11
1Kl 9:5
v 1Sm 17:45
1Sm 18:17
2Sm 5:2
w 1Sm 24:11
1Kl 15:5
Ps 119:1

szpalta 2

a Ps 41:2
b Rdz 15:1
Pwt 33:29
Ps 66:9
c Jer 10:18
d 1Sm 13:14
1Sm 15:28
1Sm 23:17
2Sm 6:21
2Sm 7:8
1Kn 17:7
Ps 89:20
e 1Sm 25:26
Ef 4:26

f Pwt 32:35; 1Sm 24:15; Ps 94:1; Rz 12:19; **g** Rdz 40:14; **h** Ps 41:13; Ps 72:18; **i** Ps 141:5; Prz 9:9; Prz 25:12; **j** Pwt 19:10; 1Sm 25:26; Ps 73:2; Prz 15:1; Jak 5:20; **k** 1Sm 25:31; Ps 56:13; Rz 12:19; **l** 1Sm 25:24; **m** 1Sm 25:18; Prz 29:8; **n** 1Sm 25:22; **o** 1Sm 20:42; 2Sm 15:9; 2Kl 5:19; **p** Rdz 19:21; Prz 28:23.

królewską;[a] a serce Nabala było w dobrym nastroju, on zaś był zupełnie pijany;[b] nie powiedziała mu więc nic — ani małego, ani wielkiego — aż do światła poranku. **37** Rano, gdy wino już opuściło Nabala, jego żona zaczęła mu o tym opowiadać. I serce[c] w nim zamarło, a on stał się jak kamień. **38** Potem, po upływie około dziesięciu dni, Jehowa poraził[d] Nabala, tak iż umarł.

39 Dawid usłyszał, że Nabal umarł, i rzekł: „Błogosławiony niech będzie Jehowa, który przeprowadził sprawę sądową[e] dotyczącą mej zniewagi,[f] by mnie uwolnić z ręki Nabala, i powstrzymał swego sługę od zła,[g] a zło Nabala zwrócił Jehowa na jego głowę!”[h] I Dawid, posławszy, zaproponował Abigail, że ją pojmie za żonę.[i] **40** Toteż słudzy Dawida przyszli do Abigail do Karmelu i powiedzieli jej tak: „Dawid przysłał nas do ciebie, bo chce cię pojąć za żonę”. **41** Natychmiast wstała i pokłoniwszy się twarzą ku ziemi,[j] rzekła: „Oto twoja niewolnica jest służebnicą do obmywania stóp[k] sługom mego pana”.[l] **42** Potem Abigail[m] śpiesznie wstała i pojechała[n] na ośle, a pięć jej służących szło za nią; towarzyszyła więc posłańcom Dawida i później została jego żoną.

43 Dawid wziął też Achinoam[o] z Jizreel;[p] i obie zostały jego żonami.[q]

44 Saul zaś dał Michal,[r] swą córkę, żonę Dawida, Paltiemu,[s] synowi Laisza, pochodzącemu z Gallim.[t]

26 Po jakimś czasie Zifici[u] przyszli do Saula do Gibei,[v] mówiąc: „Czy Dawid nie ukrywa się na wzgórzu Chachila,[w] naprzeciwko Jeszimonu?”[x] **2** Wstał więc Saul[y] i udał się na pustkowie Zif, a z nim trzy tysiące doborowych mężów[a] izraelskich, by szukać Dawida na pustkowiu Zif. **3** I Saul rozłożył się obozem na wzgórzu Chachila, które leży naprzeciw Jeszimonu, przy drodze, podczas gdy Dawid mieszkał na pustkowiu. Zobaczył on, że Saul przybył za nim na to pustkowie. **4** Wysłał więc Dawid zwiadowców,[b] chcąc się upewnić, czy Saul naprawdę przybył. **5** Potem Dawid wstał i udał się na miejsce, gdzie Saul obozował, i zobaczył Dawid miejsce, na którym położył się Saul, jak również Abner,[c] syn Nera, dowódca jego wojska; a Saul leżał w obrębie osłony obozu,[d] lud zaś obozował wokół niego. **6** Wtedy Dawid odezwał się i rzekł do Achimelecha Hetyty[e] i do Abiszaja,[f] syna Cerui,[g] brata Joaba: „Kto pójdzie ze mną do Saula do obozu?” Abiszaj odrzekł: „Ja pójdę z tobą”.[h] **7** I w nocy udał się Dawid z Abiszajem do tych ludzi; i oto Saul, leżąc, spał w obrębie osłony obozu, a jego włócznia była wbita w ziemię przy jego głowie, Abner zaś i wszyscy ludzie leżeli wokół niego.

8 Wówczas Abiszaj rzekł do Dawida: „Bóg wydał dzisiaj twego nieprzyjaciela w twoją rękę.[i] Pozwól więc, proszę, że przygwożdżę go włócznią do ziemi tylko raz, a nie będę mu tego robił dwukrotnie”. **9** Dawid jednak powiedział do Abiszaja: „Nie zabijaj go, bo któż wyciągnął rękę przeciwko pomazańcowi Jehowy[j] i pozostał niewinny?”[k] **10** I rzekł jeszcze Dawid: „Jako żyje Jehowa[l] — sam Jehowa zada mu cios;[m] albo przyjdzie jego dzień[n] i będzie musiał

ROZDZ. 25

a 2Sm 13:23
1Kl 4:22
Est 1:5

b 1Kl 20:16
Prz 20:1
Oz 4:11
1Ko 6:10
Ef 5:18

c Pwt 28:28
Ps 102:4
Ps 143:4

d Rdz 38:7
Rdz 38:10
2Sm 6:7
2Kl 19:35
Dz 12:23

e Pwt 32:35
1Sm 24:15
Ps 35:1
Ps 43:1
Prz 22:23

f 1Sm 25:10
1Sm 25:14

g 1Sm 25:34

h Sdz 9:57
1Kl 2:44
Ps 7:16

i Prz 18:22
Prz 31:10
Prz 31:31

j Rut 2:10

k Rdz 18:4
Łk 7:44
Jn 13:5
1Tm 5:10

l Prz 15:33
Prz 18:12

m 1Sm 25:3

n Rdz 24:61

o 1Sm 27:3
2Sm 3:2
1Kn 3:1

p Joz 15:56

q 1Sm 30:5
2Sm 5:13
2Sm 12:8

r 1Sm 18:20

s 2Sm 3:15

t Iz 10:30

ROZDZ. 26

u Joz 15:55
1Sm 23:14
Ps 54:0

v Sdz 19:14
1Sm 10:26
1Sm 11:4

w 1Sm 23:19

x 1Sm 23:24

y 1Sm 23:23
1Sm 24:17

szpalta 2

a 1Sm 24:2

b Joz 2:1
Mt 10:16

c 1Sm 14:50
1Sm 17:55
2Sm 2:8
2Sm 3:27

d 1Sm 17:20

e Rdz 10:15
Rdz 15:20

f 2Sm 16:9
2Sm 18:5

g 2Sm 2:18; 2Sm 23:18; 1Kn 2:16; **h** Sdz 7:10; 1Sm 14:7; **i** 1Sm 24:4; 1Sm 26:23; **j** 1Sm 10:1; 1Sm 24:6; 2Sm 1:14; **k** 1Kn 16:22; Ps 20:6; Ps 105:15; Łk 18:7; **l** 1Sm 20:21; 1Sm 25:26; **m** Pwt 32:35; 1Sm 24:12; 1Sm 25:38; Ps 94:1; Ps 94:23; Rz 12:19; Judy 9; **n** Hi 14:5; Ps 37:13; Ps 90:10; Kzn 8:13.

umrzeć, albo pójdzie w bój[a] i zostanie zabity.[b] **11** Jest dla mnie nie do pomyślenia,[c] z punktu widzenia Jehowy,[d] żebym miał podnieść rękę[e] na pomazańca Jehowy![f] Weź więc, proszę, włócznię, która jest przy jego głowie, oraz dzban na wodę i odejdźmy". **12** I Dawid wziął włócznię oraz dzban na wodę, które były przy głowie Saula, po czym odeszli; i nikt tego nie widział[g] ani nie zauważył, i nikt się nie obudził, bo wszyscy spali, jako że spadł na nich głęboki sen[h] od Jehowy. **13** Potem Dawid przeszedł na drugą stronę i stanął w pewnej odległości na wierzchołku góry, a przestrzeń między nimi była znaczna.

14 I Dawid zawołał do tych ludzi i do Abnera, syna Nera, mówiąc: „Czy nie odpowiesz, Abnerze?" Abner[i] zaś odezwał się i rzekł: „Kim jesteś, że zawołałeś na króla?" **15** I Dawid powiedział jeszcze do Abnera: „Czyż nie jesteś mężczyzną? I któż w Izraelu jest taki jak ty? Dlaczego więc nie pilnowałeś swego pana, króla? Ktoś z ludu wszedł bowiem, by zabić króla, twego pana.[j] **16** Nie jest dobre to, co zrobiłeś. Jako żyje Jehowa,[k] zasługujecie na śmierć,[l] gdyż nie pilnowaliście[m] swego pana, pomazańca Jehowy.[n] Zobacz teraz, gdzie jest włócznia króla i dzban na wodę,[o] które były przy jego głowie".

17 A Saul zaczął rozpoznawać głos Dawida i rzekł: „Czy to twój głos, synu mój, Dawidzie?"[p] Dawid odrzekł: „To mój głos, panie mój, królu". **18** I dodał: „Czemuż to pan mój ściga swego sługę[q] — cóż bowiem uczyniłem i jakież zło jest w mej ręce?[r] **19** Proszę więc, niech teraz mój pan, król, posłucha słów swojego sługi: Jeżeli to Jehowa pobudził cię przeciwko mnie, niech poczuje woń ofiary zbożowej.[a] Lecz jeśli synowie człowieczy,[b] to są oni przeklęci przed Jehową,[c] ponieważ wypędzili mnie dzisiaj, żebym się nie czuł związany z dziedzictwem Jehowy,[d] i mówili: ‚Idź, służ innym bogom!'[e] **20** Nie pozwól więc, by moja krew została wylana na ziemię przed obliczem Jehowy;[f] gdyż król Izraela wyszedł szukać jednej pchły,[g] tak jak się goni kuropatwę po górach".[h]

21 Saul zaś rzekł: „Zgrzeszyłem.[i] Wróć, synu mój, Dawidzie, bo już więcej nie wyrządzę ci krzywdy, jako że moja dusza była dziś cenna[j] w twoich oczach. Oto postąpiłem głupio i wielce zbłądziłem". **22** Wtedy Dawid odrzekł, mówiąc: „Oto włócznia króla, niech więc podejdzie jeden z młodzieńców i ją zabierze. **23** Jehowa odpłaci każdemu według jego prawości[k] i wierności, bo dzisiaj Jehowa wydał cię w moją rękę, a ja nie chciałem wyciągnąć ręki przeciw pomazańcowi Jehowy.[l] **24** Zobacz: jak wiele znaczyła dziś w moich oczach twoja dusza, tak wiele niech znaczy moja dusza w oczach Jehowy,[m] aby mnie wyzwolił z wszelkiej udręki".[n] **25** Na to Saul powiedział do Dawida: „Bądź błogosławiony, synu mój, Dawidzie. Zaiste, nie tylko będziesz działał, lecz także będziesz zwyciężał".[o] I Dawid udał się w swoją drogę, Saul zaś wrócił do swego miejsca.[p]

27 Dawid rzekł jednak w swoim sercu: „Oto pewnego dnia zostanę zmieciony ręką Saula. Nie pozostaje mi nic lepszego, jak tylko uciekać[q] do ziemi Filistynów;[r] Saul straci wtedy

ROZDZ. 26

a 1Sm 31:3 1Sm 31:6
b 1Sm 12:25
c 1Sm 14:45 1Sm 24:6
d Ps 40:8 Ps 119:97
e Kpł 19:18 Prz 24:29 Rz 12:17
f 1Kn 16:22 Ps 20:6 Ps 105:15
g 1Sm 24:4
h Rdz 2:21 Rdz 15:12
i 1Sm 14:50 1Sm 17:55 2Sm 2:8 2Sm 3:8
j 1Sm 26:8
k 1Sm 14:45
l 2Sm 12:5 2Sm 19:28
m 1Sm 14:16
n 1Sm 9:16 1Sm 10:1
o 1Sm 26:11 1Kl 19:6
p 1Sm 24:8 1Sm 24:16
q Ps 35:7 Ps 69:4
r 1Sm 24:9 1Sm 24:11 Ps 7:3 Jn 10:32 Jn 18:23

szpalta 2

a Kpł 19:5 2Sm 24:25
b 1Sm 24:9
c Prz 30:10
d Wj 19:5 Pwt 26:18 Pwt 32:9 2Sm 20:19 Ps 135:4
e Rz 14:13
f Jak 5:6
g 1Sm 24:14
h Lam 3:52
i Wj 9:27 1Sm 15:24 1Sm 24:17 Mt 27:4
j 1Sm 24:10 1Sm 26:11
k 1Kl 8:32 Ps 7:8 Ps 18:20 Ps 28:4
l 1Sm 24:6 1Sm 26:9
m Ps 18:25 Mt 5:7 Mt 7:2
n Rdz 48:16 Ps 34:19 2Pt 2:9
o 1Sm 24:19 Iz 54:17

p Rdz 18:33; Lb 24:25; 1Sm 24:22; 1Sm 27:4; 2Sm 19:39; **ROZDZ. 27** **q** 1Sm 19:18; 1Sm 22:1; 1Sm 22:5; **r** 1Sm 28:1; 1Sm 29:2.

nadzieję co do mnie, jeśli chodzi o dalsze poszukiwanie mnie po całym terytorium Izraela,[a] i tak ujdę z jego ręki". **2** I Dawid wstał, po czym on i sześciuset ludzi,[b] którzy z nim byli, przedostali się do Achisza,[c] syna Maocha, króla Gat. **3** I mieszkał Dawid u Achisza w Gat, on i jego ludzie, każdy ze swymi domownikami,[d] Dawid i jego dwie żony — Achinoam[e] Jizreelitka i Abigail[f] z Karmelu, żona Nabala. **4** Z czasem doniesiono Saulowi, że Dawid zbiegł do Gat, więc już dalej go nie szukał.[g]

5 Potem Dawid rzekł do Achisza: „Jeżeli teraz znalazłem łaskę w twoich oczach, niech mi dadzą jakieś miejsce w jednym z miast tej krainy, abym mógł tam mieszkać; bo czemu twój sługa miałby mieszkać z tobą w mieście królewskim?" **6** I Achisz dał mu tego dnia Ciklag,[h] Dlatego Ciklag należy do królów Judy aż po dziś dzień.

7 A liczba dni, w czasie których Dawid mieszkał w krainie Filistynów, wyniosła rok i cztery miesiące.[i] **8** I Dawid ze swoimi ludźmi wyruszył, by napaść na Geszurytów[j] i Girzytów oraz Amalekitów;[k] zamieszkiwali oni bowiem ziemię, która ciągnęła się od Telam[l] aż do Szur[m] i aż do ziemi egipskiej. **9** I Dawid podbił ową ziemię, lecz nie zachował przy życiu ani mężczyzny, ani kobiety;[n] a zabrał trzody i stada, i osły, i wielbłądy, i szaty, po czym wrócił i przybył do Achisza. **10** Wtedy Achisz rzekł: „Dokąd dzisiaj wtargnęliście?" Dawid odrzekł:[o] „Na południe Judy[p] i na południe Jerachmeelitów,[q] i na południe Kenitów".[r] **11** Dawid nie zachowywał przy życiu żadnego mężczyzny ani żadnej kobiety, by ich przyprowadzić do Gat, bo mówił: „Żeby na nas nie donieśli, mówiąc: ‚Tak uczynił Dawid' ".[a] (I w taki sposób postępował przez wszystkie dni swego pobytu w krainie Filistynów). **12** Achisz zaś wierzył[b] Dawidowi, mówiąc sobie: „Z całą pewnością stał się wstrętnym odorem wśród swego ludu, Izraela;[c] i będzie musiał zostać moim sługą po czas niezmierzony".

28 A w tych dniach Filistyni zaczęli zbierać swoje obozy, aby wojsko walczyło z Izraelem.[d] Achisz rzekł więc do Dawida: „Zapewne wiesz, że to ze mną powinieneś wyjść do obozu, ty i twoi ludzie".[e] **2** Dawid odrzekł Achiszowi: „Wiesz zatem, co ma zrobić twój sługa". Toteż Achisz rzekł do Dawida: „Dlatego na stałe uczynię cię strażnikiem mojej głowy".[f]

3 A Samuel umarł i cały Izrael go opłakiwał, i pogrzebał go w jego mieście, Ramie.[g] Saul zaś już wcześniej pousuwał z kraju media spirytystyczne oraz tych, którzy się trudnią przepowiadaniem wydarzeń.[h]

4 A Filistyni zebrali się i przybywszy, rozłożyli się obozem w Szunem.[i] Zebrał więc Saul całego Izraela i rozłożyli się obozem na Gilboa.[j] **5** Kiedy Saul zobaczył obóz Filistynów, zląkł się i jego serce zaczęło bardzo drżeć.[k] **6** Chociaż Saul pytał Jehowę,[l] Jehowa mu nie odpowiedział[m] — ani przez sny,[n] ani przez Urim,[o] ani przez proroków.[p] **7** W końcu Saul rzekł do swych sług: „Poszukajcie mi kobiety, która jest mistrzynią jako medium spirytystyczne,[q] a pójdę do niej i zasięgnę jej rady". Wtedy jego słudzy powiedzieli mu:

ROZDZ. 27
a 1Sm 18:29; 1Sm 23:23
b 1Sm 25:13; 1Sm 30:9
c 1Sm 21:10; 1Sm 27:12
d 1Tm 5:8
e 1Sm 25:43
f 1Sm 25:39; 1Sm 25:42
g 1Sm 23:14; 1Sm 26:25
h Joz 19:5; 1Sm 30:1; 2Sm 1:1; 1Kn 4:30; 1Kn 12:1; 1Kn 12:20; Neh 11:28
i 1Sm 29:3
j Joz 13:2
k Rdz 36:12; Wj 17:8; Wj 17:14; Lb 13:29; 1Sm 15:2; 2Sm 1:1; 1Kn 4:43
l 1Sm 15:4
m Rdz 25:18; Wj 15:22
n Pwt 25:19; 1Sm 15:3
o Mt 10:16
p Joz 15:2
q 1Kn 2:9
r Lb 24:21; 1Sm 15:6

szpalta 2
a Prz 22:3
b Prz 14:15
c Rdz 34:30; 1Sm 13:4

ROZDZ. 28
d Sdz 3:2; 1Sm 14:52
e 1Sm 27:12; 1Sm 29:3
f 1Sm 29:2
g 1Sm 25:1; Iz 57:1
h Wj 22:18; Kpl 19:31; Kpl 20:6; Kpl 20:27; Pwt 18:11; Obj 21:8
i Joz 19:18; 1Kl 1:3; 2Kl 4:8; PnP 6:13
j 1Sm 31:1; 2Sm 1:21; 2Sm 21:12
k Pwt 28:20; 1Sm 28:20; Prz 10:24; Iz 57:21
l 1Sm 14:37; 1Kn 10:14
m Prz 1:28; Prz 28:9; Iz 1:15; Eze 20:3; Mi 3:4

---

n Lb 12:6; Mt 1:20; **o** Wj 28:30; Lb 27:21; Pwt 33:8; **p** Ps 74:9; Lam 2:9; **q** Wj 22:18; Kpl 19:31; Kpl 20:6; 1Sm 15:23; 1Sm 28:3; Iz 8:19; Heb 3:12.

„Oto jest w En-Dor[a] kobieta będąca mistrzynią jako medium spirytystyczne".

8 Toteż Saul zmienił swój wygląd,[b] przywdział inne szaty i poszedł, on i dwaj ludzie z nim; i przybyli w nocy do owej kobiety.[c] Wówczas on rzekł: „Proszę, powróż[d] mi jako medium spirytystyczne i sprowadź mi tego, kogo ci wskażę". **9** Jednakże kobieta powiedziała do niego: „Oto sam dobrze wiesz, co zrobił Saul, jak wytracił z tej ziemi media spirytystyczne oraz tych, którzy się trudnią przepowiadaniem wydarzeń.[e] Czemu więc zastawiasz pułapkę na mą duszę, by wydać mnie na śmierć?"[f] **10** Saul natychmiast przysiągł jej na Jehowę, mówiąc: „Jako żyje Jehowa,[g] jeśli chodzi o tę sprawę, nie spadnie na ciebie wina za to przewinienie!" **11** Wtedy kobieta rzekła: „Kogo mam ci sprowadzić?" Odrzekł: „Sprowadź mi Samuela".[h] **12** Kiedy kobieta ujrzała „Samuela",[i] zaczęła krzyczeć na cały głos; i odezwała się owa kobieta do Saula: „Dlaczego mnie oszukałeś, skoro to ty jesteś Saul?" **13** Ale król rzekł do niej: „Nie bój się; lecz co ujrzałaś?" I kobieta powiedziała Saulowi: „Ujrzałam jakiegoś boga[j] wychodzącego z ziemi". **14** Od razu rzekł do niej: „Jak wygląda?", a ona odrzekła: „Wychodzi starzec, okryty płaszczem bez rękawów".[k] Wówczas Saul rozpoznał, że to „Samuel",[l] i pokłonił się nisko twarzą ku ziemi, i padł na twarz.

15 A „Samuel" odezwał się do Saula: „Czemu mnie niepokoisz, każąc mnie sprowadzić?"[m] Saul odrzekł: „Jestem w wielkich opałach,[n] gdyż Filistyni walczą ze mną, a Bóg odstąpił[o] ode mnie i już mi nie odpowiedział ani przez proroków, ani przez sny;[a] wzywam cię więc, byś mi oznajmił, co mam robić".[b]

16 I „Samuel" przemówił: „Czemu więc wypytujesz mnie, skoro Jehowa odstąpił od ciebie[c] i jest twoim wrogiem?[d] **17** I Jehowa uczyni dla siebie tak, jak mówił przeze mnie, i Jehowa wyrwie królestwo z twej ręki,[e] a da je twemu bliźniemu, Dawidowi.[f] **18** Ponieważ nie usłuchałeś głosu Jehowy[g] i nie wywarłeś jego płonącego gniewu na Amaleku,[h] właśnie to uczyni ci Jehowa w dniu dzisiejszym. **19** A ponadto Jehowa wyda Izraela razem z tobą w rękę Filistynów[i] i jutro ty[j] oraz twoi synowie[k] będziecie ze mną. Również obóz izraelski Jehowa wyda w rękę Filistynów".[l]

20 Wtedy Saul szybko padł na ziemię jak długi i bardzo się przestraszył z powodu słów „Samuela". Nie miał też sił, bo już cały dzień i całą noc nie jadł pokarmu. **21** Kobieta podeszła do Saula i zobaczyła, że był wielce zatrwożony. Rzekła więc do niego: „Oto twoja służebnica usłuchała twego głosu i włożyłam swą duszę w swoją dłoń,[m] i usłuchałam słów, które do mnie mówiłeś. **22** A teraz, proszę, usłuchaj i ty głosu swej służebnicy; i pozwól, że położę przed tobą kawałek chleba, a ty jedz, żeby mieć siły, gdyż wyruszysz w swoją drogę". **23** Lecz on odmówił i rzekł: „Nie będę jadł". Ale jego słudzy, a także owa kobieta, nalegali na niego. W końcu usłuchał ich głosu i wstał z ziemi, i usiadł na łożu. **24** A kobieta miała w domu tuczne cielę.[n] Szybko je więc ofiarowała,[o] a wziąwszy mąki, zagniotła ciasto i upiekła z niego przaśne placki. **25** Następnie podała je Saulowi oraz jego sługom i oni jedli.

ROZDZ. 28

a Joz 17:11
Ps 83:10

b 1Kl 14:2
1Kl 22:30

c 1Sm 28:25

d Pwt 18:10
1Kn 10:13
Iz 8:19

e 1Sm 28:3

f Wj 22:18
Kpl 20:27

g 1Sm 14:39
Iz 48:1
Jer 44:26

h Rz 1:28

i 1Sm 28:3
Ps 146:4
Kzn 9:5
2Ko 4:4
2Ko 11:14

j Ps 82:6
Jn 10:34

k 1Sm 15:27

l 2Ts 2:10
2Ts 2:11

m 2Sm 12:23
Ps 115:17
Ps 146:4
Kzn 9:5
Kzn 9:10

n Prz 14:14
Jer 2:17
Gal 6:7

o 1Sm 15:23

szpalta 2

a 1Sm 28:6

b Kpl 19:31

c 1Sm 15:23
1Sm 16:14
2Kl 6:27

d Pwt 28:15

e 1Sm 13:14
1Sm 15:28

f 1Sm 16:13
1Sm 24:20

g 1Sm 13:11
1Kn 10:13

h 1Sm 15:9
Jer 48:10

i 1Sm 12:25
1Sm 28:1
1Sm 31:1

j 1Sm 31:5

k 1Sm 31:2
2Sm 2:8

l 1Sm 31:7

m Kpl 20:27
Sdz 12:3
1Sm 19:5
Hi 13:14

n Rdz 18:7
Łk 15:23

o Pwt 12:15

Potem wstali i jeszcze tej samej nocy odeszli.[a]

29 I Filistyni[b] zebrali wszystkie swoje obozy pod Afekiem, podczas gdy Izraelici obozowali przy źródle w Jizreel.[c] **2** A filistyńscy władcy sojuszniczy[d] przechodzili z setkami i tysiącami, Dawid zaś i jego ludzie przechodzili potem z Achiszem.[e] **3** I książęta filistyńscy zaczęli mówić: „Co mają znaczyć ci Hebrajczycy?”[f] Na to Achisz rzekł do książąt filistyńskich: „Czyż nie jest to Dawid, sługa Saula, króla izraelskiego, który jest tutaj ze mną rok czy dwa[g] i u którego nic nie znalazłem[h] od dnia, gdy zbiegł do mnie, aż po dziś dzień?” **4** A książęta filistyńscy oburzyli się na niego; i rzekli doń książęta filistyńscy: „Odeślij tego męża[i] i niech wraca na swoje miejsce, które mu wyznaczyłeś; a nie pozwól mu iść z nami do bitwy, żeby w bitwie nie stał się naszym przeciwnikiem.[j] Czymże miałby sobie zaskarbić łaskę swego pana? Czy nie głowami tych naszych ludzi? **5** Czyż nie jest to Dawid, któremu śpiewano na przemian wśród tańców i mówiono: ‚Pobił Saul swe tysiące, Dawid zaś swe dziesiątki tysięcy’?”[k]

6 Toteż Achisz[l] wezwał Dawida i rzekł: „Jako żyje Jehowa,[m] jesteś prostolinijny, a twoje wychodzenie i twoje wchodzenie[n] ze mną w obozie było dobre w moich oczach;[o] bo nie znalazłem w tobie niegodziwości od dnia, gdy do mnie przybyłeś, aż po dziś dzień.[p] Lecz w oczach władców sojuszniczych[q] nie jesteś dobry. **7** Wróć więc teraz i idź w pokoju, żebyś nie zrobił niczego, co byłoby złe w oczach filistyńskich władców sojuszniczych”. **8** Dawid jednak odrzekł Achiszowi: „Cóż więc zrobiłem[a] i co znalazłeś w swoim słudze od dnia, gdy przyszedłem przed twoje oblicze, aż po dziś dzień,[b] że nie mam iść i walczyć z nieprzyjaciółmi mego pana, króla?” **9** Wtedy Achisz odpowiedział Dawidowi, mówiąc: „Wiem dobrze, że w moich oczach jesteś dobry – jak anioł Boży.[c] Tylko że książęta filistyńscy powiedzieli: ‚Niech nie wyrusza z nami do bitwy’. **10** Wstań więc wcześnie rano ze sługami twego pana, którzy przyszli z tobą; a wstańcie wcześnie rano, kiedy się wam rozwidni. Wtedy odejdźcie”.[d]

11 Toteż Dawid wstał wcześnie, on i jego ludzie, aby rano[e] odejść i powrócić do ziemi Filistynów; Filistyni zaś wyruszyli do Jizreel.[f]

30 A gdy trzeciego dnia Dawid i jego ludzie zbliżali się do Ciklag,[g] Amalekici[h] wtargnęli na południe i do Ciklag; i uderzyli na Ciklag, i spalili je ogniem, **2** i uprowadzili do niewoli kobiety[i] oraz wszystkich, którzy w nim byli, od najmniejszego do największego. Nikogo nie uśmiercili, lecz ich uprowadzili i odeszli. **3** Kiedy Dawid przyszedł ze swoimi ludźmi do miasta, oto było spalone ogniem, a ich żony oraz synowie i córki zostali uprowadzeni do niewoli. **4** A Dawid i lud, który był z nim, podnieśli swój głos i płakali,[j] aż nie mieli już sił do dalszego płaczu. **5** Zostały też uprowadzone do niewoli dwie żony Dawida: Achinoam[k] Jizreelitka i Abigail[l] z Karmelu, żona Nabala. **6** I Dawid znalazł się w ciężkiej opresji,[m] gdyż lud mówił, żeby go ukamienować;[n] bo dusza całego ludu napełniła się goryczą[o] – każdego z powodu swych synów i córek. Toteż Dawid zaczął się

ROZDZ. 28

a 1Sm 28:8

ROZDZ. 29

b 1Sm 28:1
c Joz 19:18
1Sm 29:11
2Sm 4:4
d Joz 13:3
Sdz 3:3
1Sm 5:8
e 1Sm 28:2
f 1Sm 13:19
2Ko 11:22
g 1Sm 27:7
h 1Sm 27:12
Prz 14:15
i 1Kn 12:19
j 1Sm 14:21
k 1Sm 18:7
1Sm 21:11
l 1Sm 21:10
1Sm 27:2
m 1Sm 20:21
Jer 12:16
n Lb 27:17
Ps 121:8
o 1Sm 28:2
p 1Sm 27:11
1Sm 27:12
1Sm 29:3
Mt 10:16
q 1Sm 29:2

szpalta 2

a 1Sm 27:11
b 1Sm 28:2
c 1Sm 27:12
2Sm 14:17
2Sm 14:20
2Sm 19:27
Prz 14:35
Gal 4:14
d Ps 37:23
Prz 16:9
Prz 21:1
Jer 10:23
2Pt 2:9
e Ps 91:11
Ps 119:133
f Joz 19:18
1Sm 29:1
2Sm 4:4

ROZDZ. 30

g Joz 15:31
1Sm 27:6
h Rdz 36:12
Wj 17:14
1Sm 15:2
1Sm 27:8
i Sdz 5:30
1Sm 27:3
j Sdz 21:2
k 1Sm 25:43
2Sm 2:2
l 1Sm 25:42
1Sm 27:3
m Ps 25:17
Ps 116:3
n Wj 17:4
Lb 14:10
o Sdz 18:25
1Sm 22:2
2Sm 17:8
2Kl 4:27

wzmacniać dzięki Jehowie, swemu Bogu.[a]

7 Rzekł więc Dawid do kapłana Abiatara,[b] syna Achimelecha: „Proszę, przynieś tu do mnie efod”.[c] I Abiatar przyniósł efod do Dawida. **8** I Dawid pytał Jehowę,[d] mówiąc: „Czy mam ścigać ten oddział grabieżczy? Czy ich dogonię?” A on mu rzekł:[e] „Ruszaj w pościg, bo niechybnie ich dogonisz i niezawodnie sprawisz wyzwolenie”.[f]

9 Dawid bezzwłocznie ruszył w drogę, on i sześciuset mężów,[g] którzy z nim byli, i dotarli aż do doliny potoku Besor; i ci, którzy mieli pozostać z tyłu, zatrzymali się. **10** A Dawid kontynuował pościg,[h] on i czterystu mężów, lecz zatrzymało się dwustu mężów, którzy byli zbyt zmęczeni, by się przeprawić przez dolinę potoku Besor.[i]

11 A w polu natknęli się na jakiegoś mężczyznę, Egipcjanina.[j] Wzięli go więc do Dawida i dali mu chleba do jedzenia oraz wody do picia. **12** Potem dali mu kawałek placka z prasowanych fig i dwa placki rodzynkowe.[k] Wtedy się najadł i jego duch[l] wrócił do niego; bo już trzy dni i trzy noce nie jadł chleba ani nie pił wody. **13** Wówczas Dawid rzekł do niego: „Do kogo należysz i skąd jesteś?”, na co ten odrzekł: „Jestem egipskim sługą, niewolnikiem pewnego męża, Amalekity, lecz mój pan mnie zostawił, bo trzy dni temu zachorowałem.[m] **14** To my napadliśmy na południe Keretytów[n] i na to, co należy do Judy, i na południe Kaleba;[o] a Ciklag spaliliśmy ogniem”. **15** Wtedy Dawid rzekł do niego: „Czy zaprowadzisz mnie do tego oddziału grabieżczego?” On odrzekł: „Przysięgnij[p] mi na Boga, że mnie nie uśmiercisz i że nie wydasz mnie w rękę mego pana,[a] a zaprowadzę cię do tego oddziału grabieżczego”.

16 I zaprowadził go,[b] a oto byli bezładnie rozproszeni na powierzchni całej tej ziemi, jedli i pili, i ucztowali[c] z powodu całego wielkiego łupu, jaki wzięli z ziemi filistyńskiej i ziemi judzkiej.[d] **17** I bił ich Dawid od poranka, gdy jeszcze było ciemno, aż do wieczora, aby ich wydać na zagładę; i nikt z nich nie uszedł[e] oprócz czterystu młodzieńców, którzy dosiedli wielbłądów i rzucili się do ucieczki. **18** I uwolnił Dawid wszystkich, których pojmali Amalekici,[f] uwolnił też Dawid obie swoje żony. **19** I nie brakowało niczego, co do nich należało, od najmniejszego do największego, ani synów, ani córek, ani z łupu — ze wszystkiego, co tamci zabrali dla siebie.[g] Wszystko Dawid odzyskał. **20** Wziął więc Dawid wszystkie trzody i stada, które popędzili przed tym innym żywym inwentarzem. Wtedy powiedziano: „Oto łup Dawida”.[h]

21 W końcu Dawid dotarł do tych dwustu mężów,[i] którzy byli zbyt zmęczeni, żeby iść z Dawidem, i którym kazano zostać w pobliżu doliny potoku Besor; a oni wyszli naprzeciw Dawida i naprzeciw ludu, który był z nim. Podszedłszy do tych ludzi, Dawid zaczął ich pytać, jak im się wiedzie. **22** Jednakże każdy człowiek zły i nic niewarty[j] spośród mężów, którzy poszli z Dawidem, odezwał się i mówił: „Ponieważ nie poszli z nami, nie damy im nic z łupu, który odzyskaliśmy, tylko każdemu jego żonę i synów, i niech ich sobie zabiorą i idą”. **23** Lecz Dawid rzekł: „Nie wolno wam, bracia moi, tak postąpić z tym, co

ROZDZ. 30

a Ps 18:6
Ps 27:1
Ps 31:1
Ps 31:9
Ps 34:19
Ps 43:5
Ps 56:4
Ps 143:5
Prz 18:10
Hab 3:18
Łk 22:43

b 1Sm 22:20
1Kl 2:26

c 1Sm 23:9

d Lb 27:21
Sdz 18:5
Sdz 20:28
1Sm 23:2
1Sm 23:11
1Sm 28:6
Prz 3:5

e 1Sm 14:37
Ps 28:6

f 1Sm 30:18
Ps 34:19
Prz 11:8
Prz 24:16

g 1Sm 23:13
1Sm 27:2

h Sdz 8:4

i 1Sm 30:21

j Pwt 23:7

k 1Sm 25:18

l Sdz 15:19

m Prz 12:10

n 2Sm 8:18
1Kl 1:38
1Kn 18:17
Eze 25:16
Sof 2:5

o Joz 14:13
Joz 21:12

p Pwt 6:13
Joz 2:12
Joz 9:15

SZPALTA 2

a Pwt 23:15
Pwt 23:16

b Sdz 1:25

c Dn 5:1
Łk 12:19

d Joz 15:1
Hi 20:5

e Wj 17:14
Ps 73:19

f 1Sm 30:3

g 1Sm 30:8
Ps 34:19

h Lb 31:9
2Kn 20:25

i 1Sm 30:10

j 1Sm 10:27
Nah 1:15

Jehowa nam dał,[a] ochraniając nas[b] i wydając w naszą rękę oddział grabieżczy, który na nas napadł.[c] **24** I któż was posłucha w związku z tą wypowiedzią? Bo jaki jest dział tego, który poszedł do bitwy, taki też będzie dział tego, który został przy tobołach.[d] Wszyscy razem będą mieli dział".[e] **25** I począwszy od owego dnia kazał tego przestrzegać jako przepisu i sądowniczego rozstrzygnięcia[f] dla Izraela aż po dziś dzień.

26 Kiedy Dawid przybył do Ciklag, rozesłał część łupu starszym Judy, swoim przyjaciołom,[g] mówiąc: „Oto dar[h] dla was będący wyrazem błogosławieństwa, pochodzący z łupu zdobytego na nieprzyjaciołach Jehowy". **27** Tym, którzy byli w Betel,[i] i tym w Ramot[j] na południu, i tym w Jattirze,[k] **28** i tym w Aroerze, i tym w Sifmot, i tym w Esztemoi,[l] **29** i tym w Rachalu, i tym w miastach Jerachmeelitów,[m] i tym w miastach Kenitów,[n] **30** i tym w Chormie,[o] i tym w Bor-Aszan,[p] i tym w Atachu, **31** i tym w Hebronie[q] oraz do wszystkich miejsc, po których chodził Dawid — on sam i jego ludzie.

31 A Filistyni walczyli z Izraelem[r] i mężowie izraelscy rzucili się do ucieczki przed Filistynami, i padali zabici[s] na górze Gilboa.[t] **2** I podążali Filistyni tuż za Saulem oraz jego synami; i w końcu Filistyni zabili Jonatana,[u] a także Abinadaba[v] i Malki-Szuę,[w] synów Saula. **3** I rozgorzała walka wokół Saula; i strzelcy, łucznicy, w końcu go znaleźli, i został ciężko zraniony przez strzelców.[x] **4** Wówczas Saul rzekł do swego giermka: „Dobądź miecza[y] i przebij mnie nim, żeby ci nieobrzezańcy[z] nie przyszli i nie przebili mnie, i nie znieważyli". A jego giermek nie chciał,[a] gdyż bardzo się bał. Toteż Saul wziął miecz i padł nań.[b] **5** Kiedy giermek zobaczył, że Saul umarł,[c] również on padł na swój miecz i umarł razem z nim.[d] **6** Tak to Saul i trzej jego synowie oraz jego giermek, a także wszyscy jego ludzie poumierali razem tego dnia.[e] **7** Kiedy mężowie izraelscy, którzy byli w regionie owej niziny i w regionie nadjordańskim, ujrzeli, że tamci mężowie izraelscy uciekli i że Saul oraz jego synowie ponieśli śmierć, wówczas zaczęli opuszczać miasta i uciekać;[f] potem przyszli Filistyni i w nich zamieszkali.[g]

8 A gdy nazajutrz Filistyni przyszli odzierać zabitych,[h] znaleźli Saula i jego trzech synów, którzy polegli na górze Gilboa.[i] **9** Odcięli mu więc głowę[j] i zdarli zeń zbroję, i posyłali po całej ziemi filistyńskiej, by powiadomić[k] domy swych bożków[l] i lud. **10** W końcu umieścili jego zbroję[m] w domu wizerunków Asztarte,[n] a jego zwłoki przymocowali do muru Bet-Szan.[o] **11** A jeśli chodzi o Saula, mieszkańcy Jabesz-Gilead[p] usłyszeli, co Filistyni z nim zrobili. **12** Natychmiast powstali wszyscy dzielni mężowie i szli przez całą noc, i zdjęli zwłoki Saula oraz zwłoki jego synów z muru Bet-Szan, i przyszedłszy do Jabesz, spalili je tam.[q] **13** Potem wzięli ich kości[r] i pogrzebali[s] je pod tamaryszkiem[t] w Jabesz, i pościli przez siedem dni.[u]

ROZDZ. 30

a 1Kn 29:12; Ps 33:16
b Lb 31:49
c 1Sm 30:8; Ps 44:3
d 1Sm 10:22; 1Sm 17:22; 1Sm 25:13; 1Sm 30:10
e Lb 31:27; Joz 22:8; Ps 68:12; 1Tm 6:18
f Lb 27:11
g Iz 32:8
h Rdz 33:11; 2Kl 5:15; Prz 11:24; Prz 18:16; Dz 20:35
i Joz 19:4
j Joz 19:8
k Joz 15:48; Joz 21:14
l Joz 15:50; Joz 21:14
m 1Sm 27:10; 1Kn 2:9; 1Kn 2:26
n Sdz 1:16; 1Sm 15:6
o Joz 19:4; Sdz 1:17
p Joz 19:7
q Joz 14:13; 2Sm 2:1

ROZDZ. 31

r 1Sm 14:52; 1Sm 29:1
s 1Sm 12:25; 1Kn 10:1
t 1Sm 28:4; 2Sm 1:21
u 1Sm 13:2
v 1Kn 8:33
w 1Kn 9:39
x 2Sm 1:4; 2Sm 1:6
y Sdz 9:54; 1Kn 10:4
z 1Sm 14:6; 1Sm 17:26; 2Sm 1:20; Eze 44:7

szpalta 2

a 1Sm 22:17; 2Sm 1:14; Ps 105:15
b Wj 20:13; 2Sm 17:23; 1Kl 16:18; 1Kn 10:4; Mt 27:5
c 1Sm 26:10; 1Kn 10:13; Oz 13:11
d 1Kn 10:5
e 1Sm 28:19; 1Kn 10:6

f Pwt 28:25; 1Sm 13:6; **g** Lb 33:56; Pwt 28:33; 1Kn 10:7; **h** 1Kn 10:8; 2Kn 20:25; **i** 1Sm 28:4; 1Sm 31:1; 2Sm 1:6; 2Sm 21:12; **j** 1Sm 17:51; 1Kn 10:9; **k** 2Sm 1:20; **l** Sdz 16:23; **m** 1Sm 21:9; 1Kn 10:10; **n** Sdz 2:13; **o** Joz 17:11; Sdz 1:27; 2Sm 21:12; **p** 1Sm 11:1; 2Sm 2:4; 2Sm 21:12; 1Kn 10:11; **q** Am 6:10; **r** 2Sm 21:12; **s** Rdz 35:8; 2Sm 2:5; **t** Rdz 21:33; 1Sm 22:6; 1Kn 10:12; **u** Rdz 50:10.

KSIĘGA

DRUGA SAMUELA

albo według greckiej *Septuaginty*
DRUGA KRÓLÓW

1 A po śmierci Saula, gdy Dawid już wrócił po pobiciu Amalekitów,[a] mieszkał Dawid w Ciklag[b] dwa dni. **2** I oto trzeciego dnia jakiś mężczyzna[c] szedł z obozu od Saula, z rozdartymi szatami[d] i z prochem na głowie;[e] a gdy przyszedł do Dawida, od razu padł na ziemię[f] i tak leżał.

3 A Dawid odezwał się do niego: „Skąd przybywasz?" Ten mu odrzekł: „Uszedłem z obozu Izraela". **4** I Dawid powiedział jeszcze do niego: „Jak to się stało? Opowiedz mi, proszę". Wtedy on rzekł: „Lud pierzchnął z bitwy, a wielu z ludu padło, tak iż pomarli;[g] również Saul[h] i Jonatan,[i] jego syn, ponieśli śmierć". **5** Wówczas Dawid rzekł do młodzieńca, który mu to opowiadał: „Skąd wiesz, że poniósł śmierć Saul, a także Jonatan, jego syn?"[j] **6** Na to młodzieniec, który do niego mówił, rzekł: „Przypadkowo znalazłem się na górze Gilboa,[k] a tam Saul podpierał się na swej włóczni;[l] i oto dosięgli go powożący rydwanami oraz konni.[m] **7** Gdy się odwrócił i mnie zobaczył, zawołał mnie, a ja rzekłem: ‚Oto jestem!' **8** I odezwał się do mnie: ‚Kim jesteś?' Odpowiedziałem mu: ‚Jestem Amalekitą'.[n] **9** Wtedy rzekł: ‚Stań, proszę, nade mną i mnie dobij, bo chwycił mnie kurcz, gdyż cała moja dusza[o] jest jeszcze we mnie'. **10** Stanąłem więc nad nim i go dobiłem,[p] bo wiedziałem, że skoro już upadł, to nie będzie żył. Potem wziąłem diadem,[a] który był na jego głowie, i bransoletę, którą miał na ramieniu, żeby je tutaj przynieść memu panu".

11 Wówczas Dawid chwycił swe szaty i je rozdarł,[b] i to samo uczynili wszyscy mężowie, którzy z nim byli. **12** I zaczęli zawodzić i płakać,[c] i pościć[d] aż do wieczora z powodu Saula i Jonatana, jego syna, i z powodu ludu Jehowy oraz domu Izraela,[e] że padli od miecza.

13 I Dawid rzekł do młodzieńca, który mu to mówił: „Skąd jesteś?" Ten odpowiedział: „Jestem synem osiadłego przybysza, Amalekity".[f] **14** Wtedy Dawid rzekł mu: „Jakże to, nie bałeś się[g] wyciągnąć ręki, by zgładzić pomazańca[h] Jehowy?" **15** Następnie Dawid zawołał jednego z młodzieńców i powiedział: „Podejdź. Zadaj mu cios". Ugodził go więc i on umarł.[i] **16** A Dawid rzekł do niego: „Wina za twoją krew niech będzie na twojej głowie,[j] gdyż własnymi ustami złożyłeś świadectwo przeciwko sobie,[k] mówiąc: ‚Ja dobiłem pomazańca Jehowy' ".[l]

17 I Dawid zaintonował tę pieśń żałobną[m] nad Saulem i Jonatanem, jego synem,[n] **18** i powiedział, że synów judzkich[o] należy uczyć „Łuku".[p] Oto jest on zapisany w Księdze Jaszara:[q]

ROZDZ. 1

a 1Sm 30:17
b 1Sm 27:6
1Sm 30:26
c 2Sm 4:10
d Rdz 37:29
Lb 14:6
Joz 7:6
e 1Sm 4:12
f 1Sm 25:23
2Sm 14:4
g 1Sm 31:1
h 1Sm 31:6
1Kn 10:4
i 1Sm 31:2
1Kn 10:6
j Prz 14:15
Prz 25:2
k 1Sm 28:4
1Kn 10:1
l 1Sm 18:10
1Sm 19:9
1Sm 22:6
1Sm 26:12
m 1Sm 31:3
1Kn 10:3
n Wj 17:16
Lb 24:20
Pwt 25:19
1Sm 15:20
1Sm 30:1
1Sm 30:18
o Rdz 2:7
p 1Sm 31:4
Ps 5:6
Jn 8:44

szpalta 2

a 2Kl 11:12
b 2Sm 3:31
2Sm 13:31
2Kn 34:27
Dz 14:14
c Pwt 34:8
d 1Sm 31:13
e 1Sm 31:1
2Sm 1:4
f 2Sm 1:8
g Lb 12:8
1Sm 31:4
h 1Sm 24:6
1Sm 26:9
Ps 105:15
i 2Sm 4:10
1Kl 2:25
j Joz 2:19
Sdz 9:24
2Sm 4:11
1Kl 2:37
Eze 18:13
Dz 18:6
k Prz 19:5
Prz 21:28
l 2Sm 1:10
m 2Sm 3:33
2Kn 35:25

n 1Sm 31:6; **o** Rdz 49:8; 1Sm 30:26; **p** 1Sm 20:36; 1Sm 31:3; 2Sm 1:22; **q** Joz 10:13.

19 „Piękno, Izraelu, zabito na
twoich wyżynach.[a]
Jakże padli mocarze!
20 Nie opowiadajcie o tym w
Gat;[b]
nie obwieszczajcie tego na
ulicach Aszkelonu,[c]
żeby się nie cieszyły córki
Filistynów,
żeby się wielce nie radowały córki nieobrzezanych.[d]
21 Góry Gilboa,[e] niech na was
nie spadnie rosa ani
deszcz, niech też nie będzie pól świętych danin;[f]
gdyż tam została splugawiona tarcza mocarzy,
tarcza Saula, tak iż żadnej
nie namaszczono oliwą.[g]
22 Od krwi zabitych, od tłuszczu mocarzy
nie odwracał się łuk Jonatana,[h]
a miecz Saula nie wracał
bez powodzenia.[i]
23 Saul i Jonatan,[j] mili i przyjemni za życia,
i w śmierci nie zostali rozdzieleni.[k]
Szybsi byli od orłów,[l]
potężniejsi od lwów.[m]
24 Córki Izraela, płaczcie nad
Saulem,
który was wspaniale przyodział w szkarłat,
który włożył złote ozdoby
na waszą odzież.[n]
25 Jakże padli mocarze pośród
bitwy![o]
Jonatan zabity na twoich
wyżynach![p]
26 Jestem w udręce z powodu
ciebie, mój bracie Jonatanie,
byłeś mi bardzo miły.[q]
Twoja miłość była dla mnie
cudowniejsza niż miłość
kobiet.[r]
27 Jakże padli mocarze[s]
i wniwecz się obrócił oręż
wojenny!"

ROZDZ. 1

a 1Sm 31:8
Lam 2:1
b Pwt 32:27
1Sm 31:9
c Joz 13:3
Sdz 16:23
1Sm 6:17
d Pwt 28:37
e 1Sm 31:1
1Kn 10:1
f Kpl 27:16
g Iz 21:5
h 1Sm 18:4
1Sm 20:20
i 1Sm 14:47
j 1Sm 18:1
k 1Sm 31:6
1Kn 10:6
l Hi 9:26
Jer 4:13
Lam 4:19
Hab 1:8
m Sdz 14:18
Prz 30:30
n Rdz 24:53
o 2Sm 1:19
p 1Sm 31:8
2Sm 1:19
q 1Sm 18:1
r Rut 1:17
1Sm 18:3
1Sm 19:2
1Sm 20:17
1Sm 20:41
1Sm 23:16
Prz 17:17
Prz 18:24
s 2Sm 1:19

szpalta 2

ROZDZ. 2

a Lb 27:21
Sdz 1:1
1Sm 28:6
1Sm 30:8
b Rdz 23:2
Lb 13:22
Joz 14:14
Joz 20:7
Joz 21:11
Joz 21:12
1Sm 30:31
2Sm 5:1
1Kl 2:11
c 1Sm 25:43
1Sm 30:5
d 1Sm 25:42
e 1Sm 22:2
1Sm 27:2
1Kn 12:1
f Rdz 49:10
2Sm 19:11
2Sm 19:42
g 1Sm 16:13
h 1Sm 15:28
2Sm 5:5
1Kn 11:3
i 1Sm 31:11
j Rut 3:10
k 1Sm 15:6
Prz 19:22
Oz 6:6
Mi 6:8
l 1Sm 31:13

2 Potem Dawid pytał Jehowę,[a] mówiąc: „Czy mam pójść do któregoś z miast Judy?" Na to Jehowa rzekł do niego: „Idź". A Dawid powiedział: „Gdzie mam pójść?" Wtedy on rzekł: „Do Hebronu".[b] **2** Toteż Dawid tam poszedł, a wraz z nim jego dwie żony: Achinoam[c] Jizreelitka i Abigail[d] z Karmelu, żona Nabala. **3** I zabrał Dawid mężów,[e] którzy z nim byli, każdego z jego domownikami; i zamieszkali w miastach na terenie należącym do Hebronu. **4** Potem przyszli mężowie judzcy[f] i tam namaścili[g] Dawida na króla nad domem Judy.[h]

I oznajmiono Dawidowi: „To mężowie z Jabesz-Gilead pogrzebali Saula". **5** Dawid wyprawił więc posłańców do mieszkańców Jabesz-Gilead[i] i powiedział im: „Bądźcie błogosławieni przez Jehowę,[j] gdyż okazaliście tę lojalną życzliwość[k] swemu panu, Saulowi i go pogrzebaliście.[l] **6** Oby zatem Jehowa okazał wam lojalną życzliwość[m] i wierność, a ja też okażę wam tę dobroć, ponieważ to uczyniliście.[n] **7** I teraz niech wasze ręce się umocnią i okażcie się dzielnymi mężami,[o] gdyż wasz pan, Saul, umarł, a mnie dom Judy namaścił na króla[p] nad nimi".

8 Abner[q] zaś, syn Nera, dowódca wojska Saulowego, wziął Isz-Boszeta,[r] syna Saula, i sprowadził go do Machanaim,[s] **9** i uczynił go królem nad Gileadem,[t] Aszurytami i Jizreel,[u] jak również nad Efraimem[v] i Beniaminem,[w] a także nad całym Izraelem. **10** Isz-Boszet, syn Sa-

m 2Sm 15:20; Ps 40:11; Ps 57:3; n 2Sm 9:7; 2Sm 10:2; Prz 11:10; o 2Sm 10:12; p Rdz 49:10; 2Sm 2:4; q 1Sm 14:50; 1Sm 17:55; 1Sm 26:5; 2Sm 4:1; 1Kl 2:5; 1Kn 26:28; r 2Sm 3:7; 2Sm 4:5; 2Sm 4:12; s Rdz 32:2; Joz 13:30; 2Sm 17:24; t Lb 32:1; Joz 13:11; u Joz 19:18; v Joz 16:5; w Joz 18:11.

ula, miał czterdzieści lat, gdy został królem nad Izraelem, a królował dwa lata. Tylko dom Judy[a] pozostał po stronie Dawida. **11** A liczba dni, w ciągu których Dawid był w Hebronie królem nad domem Judy, wyniosła siedem lat i sześć miesięcy.[b]

12 Po jakimś czasie Abner, syn Nera, i słudzy Isz-Boszeta, syna Saula, odeszli z Machanaim[c] do Gibeonu.[d] **13** A Joab,[e] syn Cerui,[f] i słudzy Dawida wyruszyli i później spotkali się przy sadzawce gibeońskiej; i siedzieli jedni z jednej strony sadzawki, a drudzy z drugiej strony sadzawki. **14** W końcu Abner rzekł do Joaba: „Niechaj wstaną młodzieńcy i niech przed nami stoczą walkę". Joab powiedział na to: „Niech wstaną". **15** Toteż wstali i przeszli według liczby, dwunastu należących do Beniamina i Isz-Boszeta,[g] syna Saula, oraz dwunastu spośród sług Dawida. **16** I chwycili jeden drugiego za głowę, i każdy wbił swój miecz w bok drugiego, tak iż padli razem. I miejsce to nazwano Chelkat-Haccurim, a jest ono w Gibeonie.[h]

17 W owym dniu rozgorzała nadzwyczaj ciężka walka i w końcu Abner[i] oraz mężowie izraelscy zostali pokonani przez sług Dawida. **18** Byli tam też trzej synowie Cerui:[j] Joab[k] i Abiszaj,[l] i Asahel;[m] Asahel zaś był szybkonogi, jak jedna z gazel,[n] które są na otwartym polu. **19** I Asahel rzucił się w pogoń za Abnerem, i podążając za Abnerem, nie miał zamiaru zbaczać ani w prawo, ani w lewo. **20** W końcu Abner obejrzał się za siebie i rzekł: „Czy to ty, Asahelu?" On odrzekł: „To ja". **21** Wtedy Abner rzekł do niego: „Skręć w prawo albo w lewo i schwytaj sobie jednego z młodzieńców, i weź sobie to, co z niego ściągniesz".[a] Lecz Asahel nie chciał skręcić w bok i zaprzestać pościgu za nim. **22** Toteż Abner jeszcze raz rzekł do Asahela: „Skręć w bok i nie biegnij za mną. Czemuż miałbym cię powalić na ziemię?[b] Jakże mógłbym wtedy podnieść twarz przed Joabem, twoim bratem?" **23** Lecz on dalej nie chciał skręcić w bok; i Abner zadał mu cios w brzuch[c] odwrotnym końcem włóczni, tak iż włócznia wyszła z drugiej strony; i on tam upadł, i umarł tam, gdzie był. A wszyscy, którzy przychodzili na to miejsce, gdzie Asahel upadł i potem umarł, przystawali.[d]

24 A Joab i Abiszaj rzucili się w pogoń za Abnerem. Gdy słońce zachodziło, dotarli do wzgórza Amma, które jest naprzeciw Giach, przy drodze na pustkowie Gibeonu.[e] **25** A synowie Beniamina, zebrawszy się przy Abnerze, utworzyli jeden oddział i stali na szczycie jednego wzgórza. **26** I zawołał Abner do Joaba, mówiąc: „Czy miecz ma pożerać[f] bez końca? Czy nie wiesz, że w końcu będzie gorycz?[g] Jak długo więc potrwa, zanim powiesz ludowi, by zawrócił od ścigania swych braci?"[h] **27** Wówczas Joab rzekł: „Jako żyje prawdziwy Bóg,[i] gdybyś nie przemówił,[j] to dopiero rano lud odstąpiłby, każdy od ścigania swego brata". **28** Potem Joab zadął w róg[k] i cały lud się zatrzymał, i już dalej nie ścigano Izraela ani nie wznowiono walki.

29 Abner zaś i jego ludzie całą tę noc szli przez Arabę[l]

ROZDZ. 2

a 2Sm 2:4
b 2Sm 5:5
1Kl 2:11
1Kn 3:4
1Kn 29:27
c 2Sm 2:8
d Joz 10:1
Joz 10:12
Joz 18:25
Joz 21:17
2Sm 20:8
1Kl 3:5
1Kn 14:16
2Kn 1:3
Iz 28:21
e 2Sm 8:16
2Sm 20:23
1Kl 1:7
f 1Kn 2:16
g 2Sm 2:8
h 2Sm 2:12
i 2Sm 2:8
j 1Kn 2:16
k 2Sm 10:7
2Sm 18:2
2Sm 24:2
1Kl 11:15
1Kn 11:6
l 1Sm 26:6
2Sm 10:10
2Sm 20:6
1Kn 11:20
1Kn 19:11
m 2Sm 3:27
2Sm 23:24
1Kn 11:26
1Kn 27:7
n 1Kn 12:8
PnP 2:17
PnP 8:14

szpalta 2

a Sdz 14:19
2Kn 20:25
b Prz 29:1
Kzn 6:10
c 2Sm 3:27
2Sm 4:6
2Sm 20:10
d 2Sm 20:12
e 2Sm 2:12
f 2Sm 11:25
Iz 1:20
Jer 2:30
Jer 12:12
Jer 46:10
g Prz 17:14
h Dz 7:26
i 1Sm 25:26
1Kl 2:24
2Kl 2:2
j Prz 20:18
Łk 14:31
k 1Sm 13:3
2Sm 18:16
2Sm 20:22
l Pwt 1:7
Joz 12:3

i przeprawili się przez Jordan,[a] i przeszli przez cały wąwóz, i w końcu przybyli do Machanaim.[b] **30** A Joab wrócił z pościgu za Abnerem i zaczął zbierać cały lud. Lecz spośród sług Dawida brakowało dziewiętnastu mężów oraz Asahela. **31** A słudzy Dawida pozabijali tych z Beniamina i spośród ludzi Abnera — śmierć poniosło trzystu sześćdziesięciu mężczyzn.[c] **32** I zaniesiono Asahela,[d] i pogrzebano go w grobowcu jego ojca,[e] znajdującym się w Betlejem.[f] Potem Joab i jego ludzie przez całą noc szli i świt zastał ich w Hebronie.[g]

3 Wojna między domem Saula a domem Dawida się przedłużała;[h] Dawid stawał się coraz silniejszy,[i] a dom Saula coraz bardziej chylił się ku upadkowi.[j]

2 Tymczasem Dawidowi urodzili się w Hebronie[k] synowie:[l] jego pierworodnym był Amnon,[m] urodzony przez Achinoam[n] Jizreelitkę. **3** A drugi był Kileab,[o] urodzony przez Abigail,[p] żonę Nabala z Karmelu, trzeci zaś był Absalom,[q] syn Maaki, córki Talmaja,[r] króla Geszuru. **4** Czwarty był Adoniasz,[s] syn Chaggity,[t] a piąty był Szefatiasz,[u] syn Abital. **5** Szósty zaś był Jitream,[v] urodzony przez Eglę, żonę Dawida. Ci urodzili się Dawidowi w Hebronie.

6 Gdy trwała wojna między domem Saula a domem Dawida, Abner[w] ciągle umacniał swą pozycję w domu Saula. **7** Saul miał niegdyś nałożnicę imieniem Ricpa,[x] córkę Aji.[y] Później Isz-Boszet[z] powiedział do Abnera: „Dlaczego współżyłeś z nałożnicą[a] mojego ojca?” **8** Lecz Abner bardzo się rozgniewał[b] na słowa Isz-Boszeta i rzekł: „Czyż jestem psią[a] głową z Judy? Dzisiaj okazuję lojalną życzliwość domowi Saula, twego ojca, jego braciom oraz jego osobistym przyjaciołom i nie dopuściłem, żebyś się znalazł w ręku Dawida; a mimo to wymagasz ode mnie, bym dzisiaj rozliczył się z przewinienia związanego z jakąś kobietą. **9** Niech Bóg to uczyni Abnerowi i tamto doda do tego,[b] jeśli — jak Jehowa przysiągł Dawidowi[c] — tak mu nie uczynię, **10** żeby przenieść królestwo z domu Saula i utwierdzić tron Dawida nad Izraelem i nad Judą od Dan po Beer-Szebę”.[d] **11** I tamten nie mógł już odpowiedzieć Abnerowi ani słowem, bo się go bał.[e]

12 Abner zaś od razu wyprawił posłańców do Dawida, mówiąc: „Do kogo należy ta ziemia?”, i dodał: „Zawrzyj ze mną przymierze, a oto moja ręka będzie z tobą, by zwrócić ku tobie całego Izraela”.[f] **13** Na to on rzekł: „Dobrze! Zawrę z tobą przymierze. Tylko jednej rzeczy wymagam od ciebie, mianowicie: ‚Nie możesz ujrzeć mego oblicza,[g] jeśli najpierw nie przyprowadzisz Michal,[h] córki Saula, gdy przyjdziesz zobaczyć moje oblicze’”. **14** Ponadto Dawid wyprawił posłańców do Isz-Boszeta,[i] syna Saula, mówiąc: „Wydaj moją żonę Michal, z którą się zaręczyłem za sto napletków[j] filistyńskich”. **15** Posłał więc Isz-Boszet i zabrał ją od jej męża Paltiela,[k] syna Laisza. **16** Lecz jej mąż przez cały czas szedł z nią i płakał, idąc za nią aż do Bachurim.[l] Potem Abner powiedział mu: „Idź, wracaj!” Wtedy on wrócił.

ROZDZ. 2

a Rdz 32:10 Joz 4:1
b Rdz 32:2 Joz 21:38 2Sm 2:8 2Sm 17:24
c 2Sm 2:26
d 2Sm 2:18 1Kn 2:15 1Kn 2:16
e Rdz 47:30 Sdz 8:32 Sdz 16:31 2Sm 17:23 2Sm 19:37
f Rdz 35:19 Sdz 17:7 Rut 1:19 Rut 4:11 1Sm 16:1
g 2Sm 2:1 2Sm 2:3 1Kn 11:1

ROZDZ. 3

h 1Kl 14:30 1Kl 15:16
i 1Sm 15:28 1Sm 24:20 1Sm 26:25 Hi 17:9
j 2Sm 2:17
k 1Kn 3:4
l Ps 127:3
m 2Sm 13:1
n 1Sm 25:43
o 1Kn 3:1
p 1Sm 25:42
q 2Sm 15:12
r 2Sm 13:37
s 1Kl 1:5
t 1Kn 3:2
u 1Kn 3:3
v 1Kn 3:3
w 2Sm 2:8
x 2Sm 21:8
y 2Sm 21:11
z 2Sm 2:10
a 2Sm 16:21 2Sm 16:22 1Kl 2:22 Prz 9:7
b Prz 9:8

szpalta 2

a 1Sm 17:43 1Sm 24:14 2Sm 16:9
b Rut 1:17 1Sm 3:17 1Sm 14:44
c 1Sm 15:28 1Sm 28:17 1Kn 12:23 Ps 78:70 Ps 89:20
d Sdz 20:1 2Sm 17:11 2Sm 24:2 1Kl 4:25
e 2Sm 3:39 Prz 29:25
f 2Sm 5:3 1Kn 11:3 Dz 13:22

g Rdz 43:3; Rdz 44:26; **h** 1Sm 18:20; 1Sm 18:27; 1Sm 19:11; 1Sm 25:44; 1Kn 15:29; **i** 2Sm 2:10; **j** 1Sm 18:25; 1Sm 18:27; **k** 1Sm 25:44; **l** 2Sm 16:5; 2Sm 17:18; 1Kl 2:8.

17 Tymczasem Abner porozumiał się ze starszymi Izraela i rzekł: „Zarówno wczoraj, jak i przedtem[a] zabiegaliście o to, by Dawid był królem nad wami. **18** Teraz więc działajcie, bo Jehowa rzekł do Dawida: ‚Ręką Dawida,[b] mego sługi, wybawię mój lud, Izraela, z ręki Filistynów i z ręki wszystkich jego nieprzyjaciół'". **19** Potem Abner mówił też do uszu Beniamina,[c] po czym Abner zaczął także mówić do uszu Dawida w Hebronie wszystko to, co było dobre w oczach Izraela i w oczach całego domu Beniamina.

20 Gdy Abner przybył do Dawida do Hebronu, a z nim dwudziestu mężów, Dawid urządził ucztę[d] dla Abnera oraz dla mężów, którzy z nim byli. **21** Potem Abner rzekł do Dawida: „Pozwól mi wstać i pójść, i zebrać całego Izraela przy moim panu, królu, żeby zawarli z tobą przymierze, a zostaniesz królem nad wszystkim, czego twoja dusza usilnie pragnie".[e] Toteż Dawid odprawił Abnera i on poszedł w pokoju.[f]

22 A oto słudzy Dawida i Joab wracali z wypadu i nieśli ze sobą obfity łup.[g] Abnera zaś nie było u Dawida w Hebronie, został bowiem przez niego odprawiony i szedł w pokoju. **23** I Joab[h] oraz całe wojsko, które z nim było, weszli, a wtedy doniesiono Joabowi: „Abner,[i] syn Nera,[j] przyszedł do króla, a odprawiony przez niego, idzie w pokoju". **24** Joab wszedł więc do króla i rzekł: „Cóż to uczyniłeś?[k] Oto Abner przyszedł do ciebie. Czemuż odprawiłeś go, tak iż mógł odejść? **25** Dobrze znasz Abnera, syna Nera, że przyszedł cię obałamucić i poznać twoje wyjście i twoje przyjście,[a] i poznać wszystko, co czynisz".[b]

26 Wówczas Joab wyszedł od Dawida i wyprawił za Abnerem posłańców, i ci zawrócili go[c] od cysterny Sira; a Dawid o tym nie wiedział. **27** Gdy Abner wrócił do Hebronu,[d] Joab odprowadził go na bok do bramy, by z nim w spokoju porozmawiać.[e] Tam jednak zadał mu cios w brzuch,[f] tak iż on umarł za krew Asahela,[g] jego brata. **28** Gdy potem Dawid o tym usłyszał, od razu rzekł: „Ja i moje królestwo jesteśmy w oczach Jehowy niewinni po czas niezmierzony, jeśli chodzi o winę krwi[h] za Abnera, syna Nera. **29** Niech ona spadnie na głowę[i] Joaba i na cały dom jego ojca, i niech nie braknie w domu Joaba[j] mężczyzny mającego wyciek[k] ani trędowatego,[l] ani trzymającego kręcące się wrzeciono,[m] ani padającego od miecza, ani takiego, któremu nie dostaje chleba!"[n] **30** A Joab i Abiszaj,[o] jego brat, zabili Abnera[p] za to, że uśmiercił Asahela, ich brata, w bitwie pod Gibeonem.[q]

31 Potem Dawid rzekł do Joaba i wszystkich ludzi, którzy z nim byli: „Rozedrzyjcie swe szaty[r] i przywdziejcie wór,[s] i opłakujcie Abnera". Sam król Dawid szedł za marami. **32** I pogrzebali Abnera w Hebronie; a król podniósł głos i płakał przy grobowcu Abnera, cały też lud wybuchnął płaczem.[t] **33** I król zawodził nad Abnerem, i rzekł:

„Czyż Abner musiał umrzeć śmiercią nierozumnego?[u]

ROZDZ. 3

a 2Sm 5:2; 1Kn 11:2
b 1Sm 13:14; 1Sm 15:28; 1Sm 16:1; 1Sm 16:13; Ps 89:3; Ps 89:20; Ps 132:17; Dz 13:22
c 1Sm 10:20; 1Sm 10:21; 1Kn 12:29
d Rdz 26:30
e Pwt 14:26; 1Kl 11:37; Ps 20:4
f Rz 12:18
g 1Sm 30:22; 1Sm 30:24
h 2Sm 8:16
i 1Sm 14:50; 1Sm 20:25; 2Sm 2:8; 2Sm 2:22
j 1Sm 14:51
k 2Sm 19:6

szpalta 2

a Lb 27:17; Pwt 28:6; 1Sm 29:6; Ps 121:8; Iz 37:28
b Rdz 42:12; Rdz 42:16
c Prz 26:24
d 2Sm 2:1; 2Sm 3:20
e Ps 55:21; Prz 26:23; Prz 26:25
f Pwt 27:24; 1Kl 2:5
g 2Sm 2:22; 2Sm 2:23
h Rdz 4:10; Rdz 9:6; Wj 21:12; Lb 35:21; Lb 35:33; Pwt 21:9
i Pwt 32:43; Sdz 9:57; 2Sm 1:16; 1Kl 2:37; Ps 7:16; Ps 55:23; Ps 94:23; Prz 5:22; Prz 28:17
j Wj 34:7
k Kpl 15:2; Lb 5:2
l Kpl 13:44; 2Kl 5:27
m Kpl 21:18
n Pwt 27:24; Ps 109:10
o 2Sm 2:24
p 2Sm 2:8; 2Sm 2:14; 2Sm 3:27

q Kpl 19:18; 2Sm 2:23; Rz 12:19; **r** Joz 7:6; 2Sm 1:11; **s** Rdz 37:34; 2Kl 19:1; **t** 1Sm 30:4; 2Sm 1:12; **u** 2Sm 13:13.

34 Twoje ręce nie były związane,[a]
a twoje stopy nie były zakute w miedziane okowy.[b]
Padłeś jak ktoś padający przed synami nieprawości".[c]
I cały lud znowu nad nim płakał.[d]

35 Później, jeszcze tego dnia, cały lud przyszedł, by dać Dawidowi chleb[e] pocieszenia, ale Dawid przysiągł, mówiąc: „Niech Bóg mi to uczyni[f] i tamto doda do tego, jeśli przed zachodem słońca[g] skosztuję chleba lub czegokolwiek innego!" **36** I cały lud to zauważył, a w ich oczach było to dobre. Jak wszystko, co czynił król, było to dobre w oczach całego ludu.[h] **37** I cały lud oraz cały Izrael poznał owego dnia, że nie wyszło to od króla, aby uśmiercić Abnera, syna Nera.[i] **38** A król odezwał się do swych sług: „Czyż nie wiecie, że poległ dziś w Izraelu książę i wielki człowiek?[j] **39** I ja jestem dzisiaj słaby, chociaż namaszczony[k] na króla, a ci mężowie, synowie Cerui,[l] są dla mnie zbyt surowi.[m] Oby Jehowa odpłacił czyniącemu to, co niegodziwe, stosownie do jego niegodziwości".[n]

4 Gdy syn[o] Saula usłyszał, że Abner umarł w Hebronie,[p] jego ręce osłabły[q] i wszyscy Izraelici się zatrwożyli. **2** A było dwóch mężów, dowódców oddziałów grabieżczych,[r] którzy należeli do syna Saula, jeden imieniem Baana, a drugi imieniem Rechab — synowie Rimmona Beerotczyka, z synów Beniamina; bo Beerot[s] również uznawano za część Beniamina. **3** A Beerotczycy uciekli do Gittaim[t] i stali się tam osiadłymi przybyszami aż po dziś dzień.

4 Jonatan,[a] syn Saula, miał syna utykającego na nogi.[b] Kiedy miał pięć lat, nadeszła z Jizreel wiadomość o Saulu i Jonatanie;[c] a jego piastunka wzięła go i uciekła, lecz gdy w popłochu rzuciła się do ucieczki, upadł on i okulał. Na imię mu było Mefiboszet.[d]

5 I synowie Rimmona Beerotczyka, Rechab i Baana, wyruszyli, i przyszli do domu Isz-Boszeta[e] w upalnej porze dnia, gdy ten zażywał popołudniowego odpoczynku. **6** I oto weszli aż do środka domu jako ci, którzy sprowadzają pszenicę, i zadali mu cios w brzuch;[f] a Rechaba i Baany,[g] jego brata, nikt nie zauważył. **7** Gdy weszli do domu, on leżał na łożu w swojej wewnętrznej sypialni; wtedy zadali mu taki cios, że go uśmiercili,[h] po czym odcięli mu głowę[i] i zabrali jego głowę, i szli drogą do Araby przez całą noc. **8** W końcu przynieśli Dawidowi do Hebronu głowę Isz-Boszeta[j] i powiedzieli królowi: „Oto głowa Isz-Boszeta, syna Saula, twego nieprzyjaciela,[k] który nastawał na twoją duszę;[l] lecz Jehowa daje dzisiaj memu panu, królowi, odwet[m] na Saulu i jego potomstwie".

9 Jednakże Dawid odpowiedział Rechabowi i Baanie, jego bratu, synom Rimmona Beerotczyka, i rzekł do nich: „Jako żyje Jehowa,[n] który wykupił[o] mą duszę[p] z wszelkiej udręki[q] — **10** skoro tego, kto mi doniósł,[r] mówiąc: ‚Oto Saul umarł', i we własnych oczach był zwiastunem dobrej nowiny, ja jednak chwyciłem i zabiłem[s] w Ciklag, gdy miałem mu dać zapłatę należną posłańcowi, **11** to o ileż

ROZDZ. 3
a Ps 107:10
b Sdz 16:21
c 1Kl 2:32
d Kzn 7:2
e Jer 16:7; Eze 24:17
f Rut 1:17
g Sdz 20:26; 2Sm 1:12
h 2Sm 2:10
i 2Sm 3:28; 1Kl 2:5
j 1Sm 14:50; 2Sm 2:8; 2Sm 3:12
k 2Sm 2:4
l 1Kn 2:16
m 2Sm 19:13; 2Sm 20:10; 2Sm 20:23
n 2Sm 3:29; 1Kl 2:6; 1Kl 2:34; Ps 28:4; Ps 62:12; Gal 6:7

ROZDZ. 4
o 2Sm 2:8; 2Sm 3:7
p 2Sm 3:27
q 2Sm 17:2; Ezd 4:4; Iz 13:7
r 2Kl 5:2; 2Kl 6:23
s Joz 9:17; Joz 18:25
t Neh 11:33

szpalta 2
a 1Sm 20:16
b 2Sm 9:3
c 1Sm 29:1; 1Sm 29:11
d 2Sm 9:13; 1Kn 8:34; 1Kn 9:40
e 2Sm 2:8; 2Sm 3:7
f 2Sm 2:23; 2Sm 3:27; 2Sm 20:10
g 2Sm 4:2
h 2Kn 24:25; 2Kn 33:24
i 1Sm 17:54; 1Sm 31:9; 2Kl 10:6; Mk 6:28
j 2Sm 2:10
k 1Sm 18:11; 1Sm 18:29; 1Sm 19:2
l 1Sm 20:1; 1Sm 20:33; 1Sm 23:15
m Pwt 32:35; 2Sm 22:48; Rz 12:19
n 1Sm 20:3
o 1Sm 24:12; 1Sm 26:25; 2Sm 12:7
p Ps 71:23

q 1Kl 1:29; Ps 34:7; **r** 2Sm 1:2; **s** 2Sm 1:15.

bardziej, gdy ludzie niegodziwi[a] zabili męża prawego w jego domu na jego łóżku. I czyż teraz nie mam zażądać jego krwi z waszych rąk,[b] i czyż nie mam usunąć was z ziemi?"[c] **12** Wtedy Dawid wydał nakaz młodzieńcom i oni ich zabili,[d] i poodcinali im ręce i nogi, i powiesili[e] ich przy sadzawce w Hebronie; a wziąwszy głowę Isz-Boszeta, pogrzebali ją w grobowcu Abnera w Hebronie.[f]

5 Po jakimś czasie wszystkie plemiona Izraela przyszły do Dawida[g] do Hebronu[h] i powiedziały: „Oto jesteśmy twoją kością i twoim ciałem.[i] **2** Zarówno wczoraj, jak i przedtem,[j] gdy Saul jeszcze był królem nad nami, ty wyprowadzałeś Izraela i ty go przyprowadzałeś.[k] A Jehowa przemówił do ciebie: ‚Ty będziesz pasł[l] mój lud, Izraela, i ty zostaniesz wodzem[m] nad Izraelem' ". **3** Zatem wszyscy starsi[n] izraelscy przyszli do króla do Hebronu, a król Dawid zawarł z nimi w Hebronie przymierze[o] przed obliczem Jehowy; potem namaścili[p] Dawida na króla nad Izraelem.[q]

4 Dawid został królem, gdy miał trzydzieści lat. Królował przez czterdzieści lat.[r] **5** W Hebronie królował nad Judą przez siedem lat i sześć miesięcy,[s] a w Jerozolimie[t] królował przez trzydzieści trzy lata nad całym Izraelem i Judą. **6** I król oraz jego ludzie wyruszyli do Jerozolimy przeciw Jebusytom[u] mieszkającym w tej ziemi, a oni poczęli mówić do Dawida: „Nie wejdziesz tu, ale odeprą cię ślepi i kulawi",[v] myśleli bowiem: „Dawid tu nie wejdzie". **7** Mimo to Dawid przystąpił do zdobywania twierdzy Syjon,[w] czyli Miasta Dawidowego.[x]

8 Rzekł więc Dawid w owym dniu: „Kto walczy z Jebusytami,[a] niech dojdzie przez tunel wodny[b] zarówno do kulawych, jak i ślepych, których nienawidzi dusza Dawida!" Dlatego mówi się: „Ślepy ani kulawy nie wejdzie do domu". **9** A Dawid zamieszkał w twierdzy i nazwano ją Miastem Dawidowym; i Dawid zaczął budować dookoła od Nasypu[c] ku środkowi. **10** I Dawid stawał się coraz większy,[d] a Jehowa, Bóg Zastępów,[e] był z nim.[f]

11 A Chiram,[g] król Tyru, wysyłał do Dawida posłańców,[h] jak również drzewa cedrowe[i] oraz obrabiających drewno i obrabiających kamień na mury, i zaczęli budować dom dla Dawida.[j] **12** I Dawid poznał, że Jehowa umocnił go jako króla nad Izraelem[k] i że wywyższył[l] jego królestwo ze względu na swój lud, Izraela.[m]

13 I Dawid, przybywszy z Hebronu, brał sobie dalsze nałożnice[n] i żony[o] z Jerozolimy; i rodzili się Dawidowi kolejni synowie oraz córki. **14** A oto imiona tych, którzy mu się urodzili w Jerozolimie: Szammua[p] i Szobab,[q] i Natan,[r] i Salomon,[s] **15** i Jibchar, i Eliszua,[t] i Nefeg,[u] i Jafia,[v] **16** i Eliszama,[w] i Eliada, i Elifelet.[x]

17 A Filistyni usłyszeli, że Dawida namaszczono na króla nad Izraelem.[y] Wówczas wszyscy Filistyni wyruszyli, by szukać Dawida. Kiedy Dawid o tym usłyszał, udał się na miejsce trudno dostępne.[z] **18** Filistyni zaś przyszli i krążyli po

ROZDZ. 4
a 2Sm 4:5 1Kl 8:32
b Rdz 9:6 Wj 21:12 Lb 35:16 Lb 35:30
c Wj 9:15 Ps 109:15
d 2Sm 1:15 Ps 55:23
e Pwt 21:22
f 2Sm 3:32

ROZDZ. 5
g 1Kn 11:1 1Kn 12:23
h 2Sm 2:1 2Sm 2:11
i Rdz 29:14 Pwt 17:15 Sdz 9:2 2Sm 19:12
j 2Sm 3:17
k Lb 27:17 1Sm 18:13 1Sm 25:28
l 1Sm 16:1 2Sm 7:7 Ps 78:71
m Rdz 49:10 1Sm 25:30 2Sm 6:21 2Sm 7:8 1Kn 28:4
n Wj 3:16 1Kn 11:3
o 2Kl 11:17
p 1Sm 16:13 2Sm 2:4
q Dz 13:22
r 1Kn 29:27
s 2Sm 2:11
t Rdz 14:18
u Wj 23:23 Joz 15:63 Sdz 1:8 Sdz 1:21
v Ps 5:5
w 1Kn 11:5
x 2Sm 12:28 1Kl 2:10 Neh 12:37

szpalta 2
a 1Kn 11:6
b 2Kl 20:20 2Kn 32:30
c 1Kl 9:15 1Kl 9:24 1Kl 11:27 1Kn 11:8 2Kn 32:5
d 1Sm 16:13 2Sm 3:1 Hi 17:9
e 1Sm 17:45
f Ps 46:7 Rz 8:31
g 1Kl 5:1 1Kl 5:8 1Kn 14:1
h 1Kl 20:9

i 2Kn 2:3; j 2Sm 7:2; k 2Sm 7:16; 1Kn 14:2; Ps 41:11; Ps 89:21; l Ps 89:27; m 1Kl 10:9; 2Kn 2:11; n Rdz 25:6; 2Sm 15:16; 1Kn 3:9; o 1Kn 14:3; p 1Kn 14:4; q 1Kn 3:5; r Za 12:12; Łk 3:31; s 2Sm 12:24; t 1Kn 14:5; u 1Kn 14:6; v 1Kn 3:7; w 1Kn 14:7; x 1Kn 3:8; y 2Sm 5:3; 1Kn 14:8; Ps 2:2; z 1Sm 22:1; 1Sm 22:5; 1Sm 24:22; 2Sm 23:14.

nizinie Refaim.[a] **19** A Dawid zapytał[b] Jehowę, mówiąc: „Czy mam wyruszyć przeciwko Filistynom? Czy wydasz ich w moją rękę?” Na to Jehowa rzekł do Dawida: „Wyrusz, bo z całą pewnością wydam Filistynów w twoją rękę”.[c] **20** Dawid przybył więc do Baal-Peracim[d] i tam Dawid ich pobił. Wtedy rzekł: „Jehowa przełamał moich nieprzyjaciół[e] przede mną – tak jak wody robią wyrwę”. Dlatego nadał temu miejscu nazwę Baal-Peracim.[f] **21** Toteż zostawili tam swoje bożki,[g] a Dawid i jego ludzie je zabrali.[h]

22 Później Filistyni jeszcze raz wyruszyli[i] i krążyli po nizinie Refaim.[j] **23** Wtedy Dawid zapytał[k] Jehowę, lecz on rzekł: „Nie wyruszaj. Zajdź ich od tyłu i rusz na nich naprzeciw krzewów baka.[l] **24** A gdy usłyszysz odgłos marszu wśród wierzchołków krzewów baka, działaj zdecydowanie,[m] gdyż wtedy Jehowa wyjdzie przed tobą, by pobić obóz Filistynów”.[n] **25** I Dawid uczynił tak, jak mu nakazał Jehowa,[o] i pobił[p] Filistynów od Geby[q] aż po Gezer.[r]

6 I Dawid ponownie zebrał wszystkich doborowych mężczyzn w Izraelu,[s] trzydzieści tysięcy. **2** Potem Dawid i cały lud, który z nim był, wstali i udali się do Baale-Judy,[t] by sprowadzić stamtąd Arkę[u] prawdziwego Boga, nad którą jest wzywane imię, imię[v] Jehowy Zastępów,[w] siedzącego na cherubach.[x] **3** Kazali jednak wieźć Arkę prawdziwego Boga na nowym wozie,[y] żeby ją wywieźć z domu Abinadaba,[z] znajdującego się na wzgórzu; a Uzza i Achio,[a] synowie Abinadaba, prowadzili ten nowy wóz.

ROZDZ. 5

a Joz 15:8 1Kn 11:15 1Kn 14:9 Iz 17:5
b Lb 27:21 1Sm 23:2 2Sm 2:1 1Kn 14:10 Prz 3:6
c Sdz 20:28 1Sm 30:8
d 1Kn 14:11
e 2Sm 22:41 Ps 29:2
f 1Kn 14:11 Iz 28:21
g 1Sm 31:9 Ps 115:7 Iz 2:20 Hab 2:18 1Kn 8:4
h Pwt 7:5 Pwt 7:25 1Kn 14:12
i 1Kn 14:13
j Joz 15:8 2Sm 5:18 1Kn 11:15
k 1Sm 30:8 2Sm 5:19 Prz 3:5
l 1Kn 14:14 Ps 84:6
m Sdz 7:15 Jer 48:10
n 1Kn 14:15
o 1Kn 14:16 Ps 119:4
p Kpł 26:7
q Joz 18:24
r Joz 16:10

ROZDZ. 6

s 2Sm 5:1 1Kl 8:1 1Kn 13:1
t 1Sm 7:2
u 1Kn 13:6
v Wj 6:3 Kpł 24:11 Iz 42:8
w Pwt 20:4 1Sm 1:3 1Sm 15:2 1Kl 18:15 1Kn 17:24
x Wj 25:22 1Sm 4:4 Ps 80:1
y Wj 25:14 Lb 7:9 Joz 3:14
z 1Sm 7:1
a 1Kn 13:7

szpalta 2

a 1Sm 16:16
b 1Sm 10:5 Ps 150:3
c Wj 15:20 Ps 150:4
d 1Kn 13:8 Ps 150:5
e 1Kn 13:9

4 Jechali więc z nią z domu Abinadaba, który się znajdował na wzgórzu – z Arką prawdziwego Boga; Achio zaś szedł przed Arką. **5** A Dawid i cały dom Izraela świętowali przed Jehową, mając wszelkiego rodzaju instrumenty z drewna jałowcowego oraz harfy[a] i instrumenty strunowe,[b] i tamburyny,[c] i sistra, i czynele.[d] **6** I doszli aż do klepiska Nachona, a wtedy Uzza[e] wyciągnął rękę ku Arce prawdziwego Boga i chwycił ją,[f] bo bydło nieomal spowodowało wywrócenie. **7** Wówczas Jehowa zapłonął gniewem[g] na Uzzę i prawdziwy Bóg zabił go[h] tam za ten postępek świadczący o braku szacunku, tak iż umarł tam przy Arce prawdziwego Boga.[i] **8** A Dawid rozgniewał się z tego powodu, że Jehowa gwałtownie targnął się na Uzzę, i miejsce to zwie się Perec-Uzza aż po dziś dzień.[j] **9** I w owym dniu Dawid zląkł się Jehowy,[k] i powiedział: „Jak Arka Jehowy przybędzie do mnie?”[l] **10** I Dawid nie chciał przenosić Arki Jehowy do siebie do Miasta Dawidowego.[m] Kazał więc Dawid odwieźć ją do domu Obed-Edoma[n] Gittyty.[o]

11 I Arka Jehowy przebywała w domu Obed-Edoma Gittyty przez trzy miesiące; a Jehowa błogosławił[p] Obed-Edomowi i wszystkim jego domownikom.[q] **12** W końcu doniesiono królowi Dawidowi: „Jehowa błogosławi domowi Obed-Edoma i wszystkiemu, co do niego należy, ze względu na Arkę prawdziwego Boga”. Wówczas Dawid poszedł

f Lb 4:15; Lb 4:19; Lb 4:20; 1Kn 15:2; Prz 11:2; Prz 21:24; **g** Lb 12:9; 2Kl 24:20; **h** Kpł 10:2; 1Sm 6:19; **i** 1Kn 13:10; **j** 1Kn 13:11; **k** 1Sm 6:20; Ps 119:120; **l** 1Kn 13:12; **m** 2Sm 5:7; **n** 1Kn 13:14; 1Kn 15:25; **o** 1Kn 13:13; **p** Rdz 30:27; Rdz 39:5; Prz 10:22; Mal 3:10; **q** 1Kn 13:14.

i z radością sprowadził Arkę prawdziwego Boga z domu Obed-Edoma do Miasta Dawidowego.[a] **13** A gdy niosący[b] Arkę Jehowy uszli sześć kroków, on od razu złożył w ofierze byka i tuczne zwierzę.[c]

14 I Dawid ze wszystkich sił pląsał przed Jehową, a przez cały czas Dawid był przepasany lnianym efodem.[d] **15** I Dawid oraz cały dom Izraela prowadzili Arkę[e] Jehowy — z radosnym wołaniem[f] i przy dźwięku rogu.[g] **16** A gdy Arka Jehowy dotarła do Miasta Dawidowego, Michal,[h] córka Saula, spojrzała w dół przez okno i zobaczyła, jak król Dawid skacze i pląsa przed Jehową; i wzgardziła[i] nim w swoim sercu.[j] **17** Wnieśli więc Arkę Jehowy i postawili ją na jej miejscu wewnątrz namiotu, który dla niej rozbił Dawid;[k] potem Dawid złożył przed obliczem Jehowy ofiary całopalne[l] i ofiary współuczestnictwa.[m] **18** Kiedy Dawid zakończył składanie ofiar całopalnych i ofiar współuczestnictwa, pobłogosławił[n] lud w imię Jehowy[o] Zastępów. **19** Ponadto rozdał[p] całemu ludowi, całej rzeszy Izraela — zarówno mężczyźnie, jak i kobiecie — każdemu po okrągłym placku chleba i po placku daktylowym, i po placku rodzynkowym,[q] po czym cały lud poszedł, każdy do swego domu.

20 Następnie Dawid powrócił, by pobłogosławić swych domowników,[r] a Michal,[s] córka Saula, wyszła Dawidowi na spotkanie i powiedziała: „Jakże dzisiaj okrył się chwałą król Izraela,[t] gdy obnażył się dzisiaj na oczach niewolnic swoich sług, tak jak się zupełnie obnaża któryś z pustogłowych ludzi!”[u]

ROZDZ. 6

a 1Kn 15:25
Ps 24:7
Ps 68:24

b Lb 4:15
Lb 7:9
Joz 3:3
1Kn 15:2
1Kn 15:15

c 1Kn 15:26

d 1Sm 2:18
1Kn 15:27

e Wj 37:1
Ps 132:8

f 1Kn 15:16
1Kn 15:28
Ps 47:1

g 2Kn 15:14
Ps 150:3

h 1Sm 14:49
1Sm 18:20
1Sm 18:27
2Sm 3:14

i 1Kn 15:29

j Jer 17:9
Mt 15:19

k 1Kn 15:1
1Kn 16:1
2Kn 1:4

l Kpl 1:3

m Kpl 3:1
Kpl 19:5

n 1Kl 8:55

o 1Kn 16:2

p 2Sm 3:36
Heb 13:16

q 1Kn 16:3

r 1Kn 16:43

s 1Sm 18:27

t Ps 69:7

u Wj 22:28
1Kn 15:29
Ef 5:33

szpalta 2

a 1Sm 13:14
1Sm 15:28
1Sm 16:1
1Sm 16:12
Dz 13:22

b 2Sm 6:5
2Sm 6:14

c Iz 51:7
Mt 5:11

d 1Sm 2:30
2Sm 5:13
Ps 127:3

e 1Sm 14:49
2Sm 6:16

ROZDZ. 7

f 1Kn 17:1

g Kpl 26:6
1Kl 5:4

h 2Sm 12:1
1Kn 29:29

i 2Sm 5:11
1Kn 14:1

j 2Sm 6:17
1Kn 15:1
1Kn 16:1

k 1Kl 8:17
1Kn 17:2
1Kn 22:7

l Lb 12:6
1Kn 17:3
Heb 1:1

21 Wówczas Dawid rzekł do Michal: „Było to przed obliczem Jehowy, który wybrał raczej mnie niż twego ojca i cały jego dom, by uczynić mnie wodzem[a] nad ludem Jehowy, Izraelem; i będę świętował przed Jehową.[b] **22** I jeszcze bardziej pomniejszę swoją wartość,[c] i poniżę się w swoich oczach; a co się tyczy niewolnic, o których wspomniałaś, u nich chcę się otoczyć chwałą”.[d] **23** A Michal,[e] córka Saula, już do dnia swej śmierci nie miała dziecka.

7 A gdy król mieszkał w swoim domu[f] i Jehowa zapewnił mu spokój od wszystkich okolicznych nieprzyjaciół,[g] **2** rzekł król do proroka Natana:[h] „Patrz, oto ja mieszkam w domu z cedrów,[i] podczas gdy Arka prawdziwego Boga mieszka pod płótnami namiotowymi”.[j] **3** Natan odrzekł królowi: „Idź, czyń wszystko, co masz w sercu,[k] bo Jehowa jest z tobą”.

4 A owej nocy doszło do Natana słowo[l] Jehowy, mówiące: **5** „Idź i powiedz mojemu słudze, Dawidowi: ‚Oto, co rzekł Jehowa: “Czy ty miałbyś zbudować mi dom, abym w nim mieszkał?[m] **6** Bo nie mieszkałem w domu od dnia, gdy wyprowadziłem synów Izraela z Egiptu, aż po dziś dzień,[n] lecz stale wędrowałem[o] w namiocie[p] i w przybytku.[q] **7** Czy przez cały ten czas, gdy wędrowałem pośród wszystkich synów Izraela,[r] powiedziałem choćby słowo do któregoś z plemion izraelskich,[s] którym nakazałem paść mój lud, Izraela, mówiąc: ‚Dlaczego nie zbudowaliście mi domu z cedrów?’”’

m 1Kl 5:3; 1Kl 8:19; 1Kn 17:4; 1Kn 22:8; **n** Joz 18:1; 1Kl 8:16; **o** Wj 33:14; Pwt 23:14; **p** Wj 40:18; Wj 40:34; Dz 7:44; **q** 1Kn 17:5; **r** Kpl 26:12; **s** 1Kn 17:6.

8 A oto, co powiesz mojemu słudze Dawidowi: ‚Tak rzekł Jehowa Zastępów: „Ja wziąłem cię z pastwiska, od chodzenia za trzodą,[a] byś został wodzem[b] nad moim ludem, Izraelem. **9** I będę z tobą, dokądkolwiek pójdziesz,[c] i wytracę przed tobą wszystkich twoich nieprzyjaciół;[d] i uczynię ci wielkie imię,[e] jak imię wielkich, którzy są na ziemi. **10** I wyznaczę miejsce[f] memu ludowi, Izraelowi, i zasadzę[g] ich, i będą przebywać tam, gdzie są, i już nigdy nie zaznają niepokoju; a synowie nieprawości nie będą ich już uciskać, jak to czynili z początku,[h] **11** od dnia, gdy ustanowiłem sędziów[i] nad moim ludem, Izraelem; i zapewnię ci spokój od wszystkich twoich nieprzyjaciół.[j]

„ ‚ „I Jehowa powiedział ci, że Jehowa uczyni dla ciebie dom.[k] **12** Gdy się dopełnią twoje dni[l] i będziesz musiał spocząć ze swymi praojcami,[m] ja wzbudzę po tobie twojego potomka, który wyjdzie z twego wnętrza; i utwierdzę jego królestwo.[n] **13** To on zbuduje dom dla mego imienia,[o] ja zaś utwierdzę tron jego królestwa po czas niezmierzony.[p] **14** Ja stanę się dla niego ojcem,[q] a on stanie się dla mnie synem.[r] Gdy popełni zło, będę go karcił rózgą[s] ludzi i ciosami synów Adama. **15** I nie opuści go moja lojalna życzliwość, jak ją oddaliłem od Saula,[t] którego oddaliłem ze względu na ciebie. **16** A twój dom i twoje królestwo okażą się trwałe przed twoim obliczem po czas niezmierzony; twój tron utwierdzony zostanie po czas niezmierzony” ’ ”.[u]

17 I Natan przemówił do Dawida zgodnie ze wszystkimi tymi słowami i zgodnie z całą tą wizją.[v]

ROZDZ. 7

a 1Sm 16:11
1Kn 17:7
Ps 78:70

b 2Sm 5:2
2Sm 6:21
1Kn 28:4
Ps 78:71

c 1Sm 18:14
2Sm 5:10

d Pwt 28:7
2Sm 22:1
Ps 18:37

e 1Sm 2:7
1Kn 14:2
1Kn 14:17
1Kn 17:8
Kzn 7:1

f Eze 20:6

g 1Kn 17:9
Ps 80:8

h Sdz 2:14
Sdz 3:4
Ps 89:22

i Sdz 2:16

j Pwt 25:19

k 2Sm 7:27
1Kl 2:24
1Kn 17:10
1Kn 22:10
Ps 89:4

l 1Kl 2:1
1Kn 17:11
Dz 2:29

m Pwt 31:16
1Kl 1:21
Dz 13:36

n Rdz 49:10
1Kl 8:20
Ps 132:11
Iz 9:7
Iz 11:1
Mt 21:9
Mt 22:42
Łk 1:32
Jn 7:42
Dz 2:30

o 1Kl 5:5
1Kl 6:12
1Kn 17:12
1Kn 22:10
Za 6:13
Heb 3:6
1Pt 2:5

p 1Kl 1:37
1Kn 28:7
Ps 89:4
Ps 89:36
Łk 1:33

q 1Kn 17:13
1Kn 28:6
Heb 1:5

r Mt 3:17

s Kpl 26:18
1Kl 8:46
Ps 89:30
Ps 89:32
Jer 52:3

t 1Sm 15:23

u 2Sm 7:12
1Kn 17:14
Ps 45:6
Ps 89:36
Dn 2:44
Heb 1:8
Obj 11:15

v 2Sm 7:4
1Kn 17:15
2Pt 1:21

18 Wówczas król Dawid przyszedł i usiadłszy przed Jehową, rzekł: „Kimże ja jestem,[a] Wszechwładny Panie, Jehowo? I czymże jest mój dom, że przywiodłeś mnie aż dotąd? **19** Jakby to było coś małego w twoich oczach, Wszechwładny Panie, Jehowo, ty jeszcze mówisz o domu swego sługi, wybiegając w daleką przyszłość; a jest to prawo dane ludziom,[b] Wszechwładny Panie, Jehowo.[c] **20** I cóż więcej może Dawid dodać i powiedzieć o ciebie, skoro ty sam dobrze znasz swego sługę,[d] Wszechwładny Panie, Jehowo? **21** Przez wzgląd na swe słowo[e] i zgodnie ze swoim sercem[f] uczyniłeś wszystkie te wielkie rzeczy, by dać je poznać twemu słudze.[g] **22** Dlatego jesteś naprawdę wielki,[h] Wszechwładny Panie, Jehowo; nie ma bowiem nikogo innego takiego jak ty[i] i oprócz ciebie nie ma Boga[j] pośród wszystkich, o których słyszeliśmy na własne uszy. **23** I jakiż to naród na ziemi jest podobny do twojego ludu, Izraela,[k] który Bóg wykupił sobie jako lud[l] i zapewnił sobie imię,[m] i dokonał dla nich dzieł wielkich i napawających lękiem[n] — by ze względu na swój lud, który sobie wykupiłeś[o] z Egiptu, wypędzić narody i ich bogów? **24** I ustanowiłeś sobie swój lud, Izraela,[p] jako swój lud po czas niezmierzony, ty zaś, Jehowo, stałeś się ich Bogiem.[q]

szpalta 2 **a** Rdz 32:10; 1Sm 2:8; 1Sm 18:18; 1Kn 17:16; Mi 6:8; **b** 1Kn 17:17; **c** Rdz 15:2; **d** 1Sm 16:7; 1Kn 17:18; Ps 17:3; Ps 139:1; Heb 4:13; **e** Rdz 49:10; Łb 24:17; Pwt 9:5; Joz 23:14; Iz 55:11; Łk 1:55; **f** 1Kn 17:19; **g** Ps 25:14; Am 3:7; **h** Pwt 3:24; 1Kn 16:25; Ps 86:10; Ps 96:4; **i** Wj 15:11; 1Sm 2:2; 1Kn 17:20; Ps 83:18; Ps 89:6; Jer 10:6; **j** Pwt 4:35; Iz 45:5; 1Ko 8:4; **k** Pwt 4:7; 1Kn 17:21; Ps 147:20; **l** Wj 3:8; Wj 19:5; Iz 63:9; **m** Wj 9:16; **n** Pwt 10:21; **o** Pwt 9:26; Neh 1:10; **p** Pwt 26:18; 1Kn 17:22; **q** Wj 15:2.

25 „A teraz, Jehowo Boże, po czas niezmierzony spełniaj słowo, które wyrzekłeś o swoim słudze i o jego domu, i uczyń tak, jak powiedziałeś.[a] **26** Niech też twoje imię będzie wielkie po czas niezmierzony,[b] by mówiono: ‚Jehowa Zastępów jest Bogiem nad Izraelem',[c] i niech dom twego sługi, Dawida, zostanie utwierdzony przed twoim obliczem.[d] **27** Albowiem ty, Jehowo Zastępów, Boże Izraela, wyjawiłeś do uszu swego sługi, mówiąc: ‚Zbuduję dla ciebie dom'.[e] Dlatego sługa twój nabrał serca, by modlić się do ciebie, zanosząc tę modlitwę.[f] **28** A oto, Wszechwładny Panie, Jehowo, ty jesteś prawdziwym Bogiem; jeśli zaś chodzi o twoje słowa, niech się okażą prawdą,[g] ponieważ obiecujesz swemu słudze tę dobroć.[h] **29** Podejmij się więc tego i błogosław[i] domowi swego sługi, by trwał przed tobą po czas niezmierzony;[j] bo ty, Wszechwładny Panie, Jehowo, obiecałeś i dzięki twojemu błogosławieństwu niech dom twego sługi błogosławiony będzie po czas niezmierzony".[k]

8 A później Dawid pobił Filistynów[l] i pokonał ich,[m] i zabrał Dawid z ręki Filistynów Meteg-Amma.

2 I pobił Moabitów,[n] i mierzył ich sznurem, rozkazawszy im położyć się na ziemi, żeby mógł ich odmierzyć — dwa sznury na uśmiercenie, a cały sznur na zachowanie przy życiu;[o] i Moabici zostali sługami[p] Dawida składającymi daninę.[q]

3 I Dawid pobił Hadadezera,[r] syna Rechoba, króla Coby,[s] gdy ten wyruszył, by przywrócić swą władzę nad rzeką Eufrat.[t] **4** I zabrał mu Dawid tysiąc siedmiuset jeźdźców oraz dwadzieścia tysięcy mężów pieszych;[a] i Dawid poprzecinał ścięgna[b] wszystkim koniom do rydwanów,[c] lecz pozostawił z nich sto koni.

5 Kiedy Syria damasceńska[d] przyszła z pomocą Hadadezerowi, królowi Coby, Dawid pobił wśród Syryjczyków dwadzieścia dwa tysiące mężów.[e] **6** Potem Dawid umieścił załogi[f] w Syrii damasceńskiej i Syryjczycy zostali sługami Dawida składającymi daninę.[g] A Jehowa wybawiał Dawida, dokądkolwiek on szedł.[h] **7** Ponadto Dawid zabrał okrągłe, złote tarcze,[i] które mieli słudzy Hadadezera, i przyniósł je do Jerozolimy. **8** A z Betach i Berotaj, miast Hadadezera, król Dawid zabrał bardzo dużo miedzi.[j]

9 I Toi, król Chamatu,[k] usłyszał, że Dawid pobił całe wojsko Hadadezera.[l] **10** Toi posłał więc Jorama, swego syna, do króla Dawida, by go zapytał o pomyślność[m] i pogratulował mu z okazji tego, że walczył z Hadadezerem i go pokonał (Hadadezer bowiem wprawił się w bojach z Toi); a w jego ręku były przedmioty ze srebra i przedmioty ze złota oraz przedmioty z miedzi.[n] **11** Te także król Dawid uświęcił dla Jehowy, wraz ze srebrem i złotem, które uświęcił, wziąwszy je od wszystkich podbitych przez siebie narodów[o] — **12** od Syrii i od Moabu,[p] i od synów Ammona, i od Filistynów,[q] i od Amaleka[r] oraz z łupu Hadadezera, syna Rechoba, króla Coby.[s] **13** I Dawid uczynił sobie imię, gdy

ROZDZ. 7

a 1Kn 17:23 Ps 89:28
b 1Kn 17:24 1Kn 29:11 Ps 72:19 Mt 6:9 Jn 12:28
c 2Sm 6:18 Iz 9:7
d Rdz 49:10 Jer 33:22
e 2Sm 7:11
f 1Kn 17:25 Ps 10:17
g Lb 23:19 1Kl 2:4 Ps 89:35 Ps 132:11 Iz 55:11 Jn 17:17 Tyt 1:2
h 1Kn 17:26
i 1Kn 17:27
j Ps 89:36 Ps 132:12
k 2Sm 22:51 Ps 72:17

ROZDZ. 8

l Joz 13:2 2Sm 21:15
m 2Sm 22:18 1Kn 18:1
n Lb 24:17 Sdz 3:29 1Sm 14:47 Ps 60:8
o Pwt 23:4 Pwt 23:6
p 1Kn 18:2
q 2Kl 3:4 2Kn 26:8 Ps 72:10
r 1Kn 18:3
s 1Sm 14:47 2Sm 10:6 1Kl 11:23 Ps 60:0
t Rdz 15:18 Wj 23:31 Pwt 11:24 1Kl 4:21 Ps 72:8

szpalta 2

a 1Kn 18:4
b Joz 11:6
c Pwt 17:16 Ps 20:7 Ps 33:17
d 1Kl 11:24 Iz 7:8
e 1Kn 18:5
f 1Sm 13:3
g 1Kn 18:6
h Pwt 7:24 2Sm 8:14 1Kn 18:13
i 1Kn 18:7 Łk 11:22
j 1Kn 18:8
k 2Kl 14:28
l 1Kn 18:9
m Rdz 43:27 Iz 39:1

n 1Kn 18:10; **o** Joz 6:19; 1Kl 7:51; 1Kn 18:11; 1Kn 22:14; 1Kn 26:27; **p** 2Sm 8:2; **q** 2Sm 8:1; **r** 1Sm 30:18; **s** 2Sm 8:7; 1Kn 18:7.

wrócił po pobiciu Edomitów w Dolinie Soli[a] – osiemnastu tysięcy.[b] **14** I trzymał załogi w Edomie.[c] Po całym Edomie rozmieścił załogi i wszyscy Edomici zostali sługami Dawida;[d] a Jehowa wybawiał Dawida, dokądkolwiek on szedł.[e]

15 I Dawid dalej panował nad całym Izraelem;[f] i Dawid nieustannie wydawał sądownicze rozstrzygnięcia oraz czynił to, co prawe,[g] całemu swemu ludowi.[h] **16** A Joab,[i] syn Cerui, był ustanowiony nad wojskiem, Jehoszafat[j] zaś, syn Achiluda, był kronikarzem. **17** A Cadok,[k] syn Achituba, i Achimelech,[l] syn Abiatara, byli kapłanami, Serajasz zaś był sekretarzem. **18** A Benajasz,[m] syn Jehojady, był ustanowiony nad Keretytami[n] i Peletytami.[o] Natomiast synowie Dawida zostali kapłanami.[p]

9 I rzekł Dawid: „Czy pozostał jeszcze ktoś z domu Saula, żebym mógł okazać mu lojalną życzliwość[q] przez wzgląd na Jonatana?”[r] **2** A dom Saula miał sługę imieniem Ciba.[s] Wezwano go więc do Dawida i wtedy król powiedział do niego: „Czy ty jesteś Ciba?” Odpowiedział: „Jestem twoim sługą”. **3** I król rzekł jeszcze: „Czy nie ma nikogo więcej z domu Saula, żebym mógł mu okazać lojalną życzliwość Bożą?”[t] Wówczas Ciba powiedział do króla: „Jest jeszcze syn Jonatana, utykający na nogi”.[u] **4** Wtedy król rzekł do niego: „Gdzie on jest?” Ciba powiedział więc królowi: „Oto jest w domu Machira,[v] syna Ammiela, w Lo-Debar”.[w]

5 Król Dawid natychmiast posłał i zabrał go z domu Machira, syna Ammiela, z Lo-Debar. **6** Gdy Mefiboszet, syn Jonatana, syna Saula, przyszedł do Dawida, od razu padł na twarz i tak leżał.[a] Wtedy Dawid rzekł: „Mefiboszecie!” A ten odpowiedział: „Oto twój sługa”. **7** A Dawid rzekł jeszcze do niego: „Nie lękaj się, bo zaiste okażę ci lojalną życzliwość[b] przez wzgląd na Jonatana, twego ojca;[c] i zwrócę ci całe pole[d] Saula, twego dziadka, i zawsze będziesz jadł chleb przy moim stole”.[e]

8 Wówczas on padł na twarz i powiedział: „Czym jest twój sługa, że zwróciłeś swe oblicze na zdechłego psa,[f] takiego jak ja?” **9** Potem król wezwał Cibę, sługę Saula, i rzekł do niego: „Wszystko, co należało do Saula i do całego jego domu, daję[g] wnukowi twego pana. **10** I masz dla niego uprawiać rolę, ty i twoi synowie, i twoi słudzy, i masz się zajmować zbiorem, i służyć to będzie za pokarm dla tych, którzy należą do wnuka twego pana, i będą jeść; lecz Mefiboszet, wnuk twego pana, będzie zawsze jadł chleb przy moim stole”.[h]

A Ciba miał piętnastu synów i dwudziestu sług.[i] **11** Toteż Ciba powiedział do króla: „Zgodnie ze wszystkim, co mój pan, król, nakazuje swemu słudze, tak uczyni twój sługa; ale Mefiboszet[j] jada przy moim stole jak jeden z synów królewskich”. **12** A Mefiboszet miał młodego syna imieniem Micha,[k] wszyscy zaś, którzy mieszkali w domu Ciby, byli sługami Mefiboszeta. **13** I Mefiboszet mieszkał w Jerozolimie, bo zawsze jadał przy stole króla;[l] a utykał na obie nogi.[m]

ROZDZ. 8

a Ps 60:0
b 1Kn 18:12
c 2Sm 8:6
d Rdz 25:23 Rdz 27:29 Rdz 27:37 Lb 24:18
e 1Kn 18:13 Ps 37:28 Ps 60:12
f 2Sm 5:3 2Sm 5:5
g 2Sm 23:3 1Kl 3:6
h 1Kn 18:14 Prz 29:4 Prz 29:14
i 2Sm 20:23 1Kn 11:6
j 2Sm 20:24 1Kl 4:3 1Kn 18:15
k 2Sm 15:27 1Kn 6:8 1Kn 6:53 1Kn 18:16 1Kn 24:3
l 1Kn 24:31
m 2Sm 23:20 1Kl 1:44 1Kl 2:35 1Kn 18:17
n 2Sm 15:18
o 2Sm 20:7
p 2Sm 20:26 1Kl 4:5 1Kn 18:17

ROZDZ. 9

q Prz 19:22 Mi 6:8 Za 7:9
r 1Sm 18:3 1Sm 20:15 1Sm 20:42 Prz 17:17
s 2Sm 16:1 2Sm 19:17
t 1Sm 20:14
u 2Sm 4:4 2Sm 9:13 2Sm 19:26
v 2Sm 17:27
w Joz 13:26

szpalta 2

a 1Sm 24:8 1Sm 25:23
b Hi 6:14 Prz 11:17
c 2Sm 9:1
d Rut 4:5
e 2Sm 19:28 1Kl 2:7 Prz 11:25 Iz 32:8
f 1Sm 24:14 Łk 14:11
g 2Sm 9:1 2Sm 16:4 2Sm 19:29
h 2Sm 9:7 2Sm 19:28
i 2Sm 19:17

---

j 2Sm 9:3; **k** 1Kn 8:34; 1Kn 9:40; **l** 2Sm 9:7; 2Sm 19:28; **m** 2Sm 4:4.

10 A potem umarł król synów Ammona[a] i w jego miejsce zaczął panować Chanun, jego syn.[b] **2** Wówczas Dawid rzekł: „Okażę lojalną życzliwość Chanunowi, synowi Nachasza, tak jak jego ojciec okazywał lojalną życzliwość mnie”.[c] Posłał więc Dawid, by przez swych sług[d] pocieszyć go po stracie ojca, i słudzy Dawida przybyli do ziemi synów Ammona. **3** Jednakże książęta synów Ammona powiedzieli do Chanuna, swego pana: „Czyż w twoich oczach Dawid okazuje twemu ojcu szacunek, posyłając do ciebie pocieszycieli? Czyż Dawid nie po to przysłał do ciebie swych sług, by zbadali miasto i je przeszpiegowali,[e] aby mógł je zburzyć?”[f] **4** Toteż Chanun wziął sług Dawida i zgolił im połowę brody,[g] a obciąwszy im szaty do połowy, do pośladków, odprawił ich.[h] **5** Później doniesiono o tym Dawidowi, a on od razu wysłał im na spotkanie, gdyż ci mężowie poczuli się bardzo upokorzeni; i rzekł król: „Mieszkajcie w Jerychu,[i] aż wam bujnie odrosną brody. Wtedy powrócicie”.

6 Z czasem synowie Ammona zobaczyli, że stali się dla Dawida odrażającą wonią,[j] posłali więc synowie Ammona i najęli Syryjczyków z Bet-Rechob[k] i Syryjczyków z Coby,[l] dwadzieścia tysięcy mężów pieszych, oraz króla Maaki,[m] tysiąc mężów, a także Isztobu, dwanaście tysięcy mężów. **7** Gdy Dawid o tym usłyszał, wysłał Joaba oraz całe wojsko i mocarzy.[n] **8** A synowie Ammona wyruszyli i zaczęli się ustawiać w szyku bojowym przy wejściu do bramy, także Syryjczycy z Coby i Rechobu[a] oraz Isztobu i Maaki osobno na otwartym polu.[b]

9 Kiedy Joab zobaczył, że przeciwko niemu dochodzi do wypadów bojowych z przodu i z tyłu, niezwłocznie wybrał niektórych spośród wszystkich doborowych[c] mężczyzn w Izraelu i ustawił ich w szyku do starcia z Syryjczykami. **10** A resztę ludu oddał w rękę Abiszaja,[d] swego brata, żeby ustawił ich w szyku do starcia z synami Ammona.[e] **11** I rzekł: „Jeżeli Syryjczycy okażą się za silni dla mnie, ty będziesz mi wybawieniem; lecz jeśli synowie Ammona okażą się za silni dla ciebie, to ja przyjdę, by cię wybawić.[f] **12** Bądź silny, żebyśmy okazali się odważni[g] na rzecz naszego ludu i na rzecz miast naszego Boga;[h] a Jehowa uczyni, co dobre w jego oczach”.[i]

13 Wówczas Joab oraz lud, który był z nim, ruszył do bitwy z Syryjczykami i ci rzucili się przed nim do ucieczki.[j] **14** A synowie Ammona zobaczyli, że Syryjczycy uciekli, i sami rzucili się do ucieczki przed Abiszajem, i weszli do miasta.[k] Potem Joab powrócił od synów Ammona i przybył do Jerozolimy.[l]

15 Kiedy Syryjczycy zobaczyli, że zostali pokonani przez Izraela, zaczęli się zbierać razem. **16** Posłał więc Hadadezer[m] i sprowadził Syryjczyków, którzy byli w regionie Rzeki;[n] i przybyli do Chelam na czele z Szobachem,[o] dowódcą wojska Hadadezera.

17 Dawid, gdy go o tym powiadomiono, natychmiast zebrał całego Izraela i przeprawił się przez Jordan, i przybył do Chelam. A Syryjczycy ustawili się w szyku do starcia z Dawidem

ROZDZ. 10

a Rdz 19:38
Sdz 10:7
Sdz 11:12
Sdz 11:33
1Sm 11:1

b 1Kn 19:1

c 1Kn 19:2

d 2Sm 2:5

e Rdz 42:9
Lb 13:2
Joz 2:1

f 1Kn 19:3

g Kpl 19:27

h 1Kn 19:4

i Joz 6:24
Joz 18:21
1Kn 19:5

j Rdz 34:30
Wj 5:21
1Sm 13:4
1Sm 27:12

k Lb 13:21

l 2Sm 8:5
1Kn 19:6

m Joz 13:13
1Kn 19:7

n 2Sm 23:8
1Kn 19:8

szpalta 2

a Lb 13:21

b 1Kn 19:9

c 1Kn 19:10

d 1Sm 26:6
2Sm 2:18
2Sm 23:18
1Kn 2:16

e Rdz 19:38
Lb 21:24
1Kn 19:11

f 1Kn 19:12
Prz 20:18

g Pwt 31:6
2Kn 32:7

h 1Kn 19:13

i 1Sm 3:18
1Sm 14:6
2Sm 15:26
Ps 37:5
Ps 44:5
Prz 29:25

j 1Kn 19:14

k 1Kn 19:15

l 2Sm 5:5

m 2Sm 8:3

n Rdz 15:18
Wj 23:31
Pwt 11:24
2Sm 8:5
1Kl 4:21
Ps 72:8

o 1Kn 19:16

i zaczęli z nim walczyć.[a] **18** I Syryjczycy rzucili się do ucieczki[b] przed Izraelem; a Dawid zabił spośród Syryjczyków siedmiuset powożących rydwanami[c] oraz czterdzieści tysięcy jeźdźców, a Szobachowi, dowódcy wojska, zadał cios, tak iż on tam umarł.[d] **19** Gdy wszyscy królowie,[e] słudzy Hadadezera, ujrzeli, że zostali pokonani przez Izraela,[f] niezwłocznie zawarli pokój z Izraelem i zaczęli im służyć;[g] a Syryjczycy bali się podejmowania dalszych prób wybawienia synów Ammona.[h]

11 A na początku roku,[i] w czasie gdy królowie dokonują wypadów,[j] Dawid posłał Joaba i z nim swoich sług oraz całego Izraela, żeby wytracili synów Ammona[k] i oblegli Rabbę,[l] natomiast Dawid przebywał w Jerozolimie.

2 A w porze wieczornej Dawid wstał ze swego łóżka i przechadzał się po płaskim dachu[m] domu królewskiego; i z dachu ujrzał[n] kąpiącą się kobietę, a ta kobieta odznaczała się bardzo pięknym wyglądem.[o] **3** Wtedy Dawid posłał i zapytał o tę kobietę,[p] a ktoś powiedział: „Czyż to nie Batszeba,[q] córka Eliama,[r] żona Uriasza[s] Hetyty?”[t] **4** Potem Dawid wysłał posłańców, żeby ją zabrać.[u] Przyszła więc do niego[v] i on się z nią położył,[w] chociaż właśnie uświęcała się z powodu swej nieczystości.[x] Później wróciła do swego domu.

5 I ta kobieta stała się brzemienna. Toteż posłała i powiadomiła Dawida, i rzekła: „Jestem brzemienna”. **6** Wówczas Dawid posłał do Joaba, mówiąc: „Przyślij do mnie Uriasza Hetytę”. Joab posłał więc Uriasza do Dawida. **7** Gdy Uriasz przybył do niego, Dawid zaczął pytać, jak się wiedzie Joabowi i jak się wiedzie ludowi oraz jak przebiega wojna. **8** W końcu Dawid rzekł do Uriasza: „Zejdź do swego domu i obmyj swe stopy”.[a] I Uriasz wyszedł z domu królewskiego, a za nim — honorowy dar króla. **9** Ale Uriasz położył się u wejścia do domu królewskiego razem ze wszystkimi innymi sługami swego pana i nie zszedł do swego domu. **10** Powiadomiono więc Dawida: „Uriasz nie zszedł do swego domu”. Wówczas Dawid rzekł do Uriasza: „Czyż nie przybyłeś z podróży? Dlaczego nie zszedłeś do swego domu?” **11** Uriasz odrzekł Dawidowi: „Arka[b] oraz Izrael i Juda mieszkają w szałasach, a mój pan, Joab, i słudzy mego pana[c] obozują w szczerym polu, ja zaś miałbym pójść do swego domu, by jeść i pić i by się położyć ze swą żoną?[d] Jako żyjesz ty i jako żyje twoja dusza,[e] nie uczynię tego!”

12 Wtedy Dawid rzekł do Uriasza: „Pozostań tu również dzisiaj, a jutro cię odeślę”. Uriasz zatem pozostał w Jerozolimie tego dnia i następnego dnia. **13** I wezwał go Dawid, by przed jego obliczem jadł i pił. W ten sposób go upił.[f] On jednak wyszedł wieczorem, by się położyć na swym posłaniu wraz ze sługami swego pana, lecz nie zszedł do swego domu. **14** A rano Dawid napisał list[g] do Joaba i wysłał go przez rękę Uriasza. **15** I tak napisał w tym liście:[h] „Postawcie Uriasza na przedzie, gdzie się toczą najcięższe walki,[i] i wycofajcie się zza niego, i niech zostanie ugodzony i umrze”.[j]

ROZDZ. 10

a 1Kn 19:17
b 2Sm 8:4
c Pwt 20:1
Ps 18:38
d 1Kn 19:18
e 2Sm 10:6
f Ps 18:37
g Rdz 15:18
Pwt 20:11
Joz 1:4
h 1Kn 19:19

ROZDZ. 11

i 1Kl 20:22
2Kn 36:10
j 1Sm 8:20
Kzn 3:8
k 1Kn 20:1
l 2Sm 12:26
m 1Sm 9:26
Dz 10:9
n Hi 31:1
Prz 5:20
Mt 5:28
o Prz 6:25
p 1Ko 10:12
Jak 1:14
q 2Sm 12:24
1Kl 1:11
r 1Kn 3:5
s 2Sm 23:39
1Kl 15:5
1Kn 11:41
t Rdz 10:15
Rdz 15:20
Pwt 20:17
u Wj 20:17
Kpl 19:11
1Ko 7:1
v Kzn 8:4
w Wj 20:14
Kpl 18:20
Kpl 20:10
Pwt 22:22
Prz 6:32
Heb 13:4
Jak 1:15
x Kpl 12:2
Kpl 15:19
Kpl 15:29
Kpl 18:19

szpalta 2

a 1Sm 25:41
b 2Sm 6:17
2Sm 7:2
c 2Sm 20:6
d Kpl 15:16
Pwt 23:9
1Sm 21:5
e 1Sm 17:55
1Sm 20:3
1Sm 25:26
2Sm 14:19
f Rdz 19:33
Prz 20:1
Oz 4:11
g Ps 19:13
h Kzn 8:4
i 1Sm 18:17
1Sm 18:25

j 2Sm 12:9; Ps 51:14; Prz 3:29; Prz 17:13; Za 8:17; Mk 7:21.

16 Gdy więc Joab pilnował miasta, postawił Uriasza w miejscu, o którym wiedział, że są tam dzielni mężowie.[a] **17** Kiedy mieszkańcy miasta wyszli i zaczęli walczyć z Joabem, wtedy padli niektórzy z ludu, sługy Dawida, i także Uriasz Hetyta poniósł śmierć.[b] **18** Wówczas Joab posłał, by powiadomić Dawida o wszystkim, co zaszło na wojnie. **19** I wydał nakaz posłańcowi, mówiąc: „Gdy skończysz opowiadać królowi o wszystkim, co zaszło na wojnie, **20** a król wpadnie w złość i powie ci: ‚Dlaczego podeszliście tak blisko do miasta, by walczyć? Czyż nie wiedzieliście, że będą strzelać z muru? **21** Kto zabił Abimelecha,[c] syna Jerubbeszeta?[d] Czyż nie kobieta zrzuciła na niego z muru górny kamień młyński,[e] tak iż poniósł śmierć pod Tebecem?[f] Czemuż musieliście podchodzić tak blisko pod mur?' — wtedy ty mu powiedz: ‚Śmierć poniósł także twój sługa Uriasz Hetyta' ".[g]

22 Toteż ów posłaniec poszedł i przybywszy, opowiedział Dawidowi wszystko, z czym Joab go posłał. **23** I posłaniec rzekł jeszcze do Dawida: „Tamci mężowie nas przemogli, tak iż wyszli przeciwko nam w pole; lecz my spychaliśmy ich aż do wejścia do bramy. **24** A strzelcy wciąż strzelali z muru do twoich sług,[h] tak iż niektórzy ze sług króla ponieśli śmierć; również twój sługa Uriasz Hetyta poniósł śmierć".[i] **25** Wówczas Dawid rzekł do posłańca: „Oto, co powiesz Joabowi: ‚Niech ta sprawa nie wydaje się zła w twoich oczach, bo miecz pożera[j] jak jednego, tak drugiego. Wzmóż walkę przeciw temu miastu i zburz je'.[k] I dodaj mu otuchy".

ROZDZ. 11

a Kpł 19:17
1Kn 21:3
b 2Sm 12:9
c Sdz 9:52
d Sdz 6:32
Sdz 7:1
e Sdz 9:53
f Sdz 9:50
g 2Sm 3:34
2Sm 11:3
h 2Kn 26:15
i 2Sm 11:17
j 2Sm 2:26
Iz 1:20
Jer 2:30
Jer 46:10
k 2Sm 12:26

szpalta 2

a 2Sm 3:31
b Rdz 20:3
Jl 1:8
c 1Sm 31:13
d 2Sm 5:13
2Sm 12:9
e Rdz 39:9
Ps 5:6
Heb 13:4
f 1Kl 15:5
1Kn 21:7
Ps 11:4
Jer 32:19
Heb 4:13

ROZDZ. 12

g 1Kl 1:8
1Kn 17:1
1Kn 29:29
h Ps 51:0
i 2Sm 5:13
2Sm 15:16
j 2Sm 11:3
Prz 5:15
k 2Sm 11:4
l Łk 6:41
m Pwt 6:13
n 1Sm 26:16
o Wj 22:1
p Wj 21:34
q 2Sm 21:7
r 1Sm 16:13
2Sm 7:8
s 1Sm 18:11
1Sm 19:10
1Sm 23:14
Ps 18:0
t 1Sm 13:14
1Sm 15:28

26 A żona Uriasza usłyszała, że Uriasz, jej mąż, poniósł śmierć, zaczęła więc opłakiwać[a] swego właściciela.[b] **27** Gdy przeminął okres żałoby,[c] Dawid od razu posłał i zabrał ją do swego domu, i została jego żoną.[d] Z czasem urodziła mu syna, lecz to, co uczynił Dawid, było złe[e] w oczach[f] Jehowy.

12 I Jehowa posłał Natana[g] do Dawida. Ten więc przyszedł do niego[h] i powiedział mu: „W pewnym mieście było dwóch mężów, jeden bogaty, a drugi ubogi. **2** Bogacz miał bardzo dużo owiec i bydła,[i] **3** ubogi zaś nie miał nic oprócz jednej małej owieczki, którą kupił.[j] I trzymał ją, toteż żyła i rosła przy nim i przy jego synach — wszyscy byli razem. Jadła jego kęs i piła z jego kubka, i leżała u jego piersi, i stała się dla niego jakby córką. **4** Po jakimś czasie przyszedł gość do bogacza, lecz jemu żal było wziąć którąś ze swych owiec i ze swego bydła, by coś przyrządzić podróżnemu, który do niego przyszedł. Zabrał więc owieczkę męża ubogiego i przyrządził ją dla człowieka, który do niego przyszedł".[k]

5 Wówczas Dawid zapałał wielkim gniewem na tego męża[l] i rzekł do Natana: „Jako żyje Jehowa,[m] mąż, który to czyni, zasługuje na śmierć![n] **6** A za tę owieczkę powinien dać poczwórne[o] odszkodowanie,[p] ponieważ to uczynił i ponieważ nie okazał współczucia".[q]

7 Wtedy Natan powiedział do Dawida: „Ty jesteś tym mężem! Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Izraela: ‚Ja cię namaściłem[r] na króla nad Izraelem i ja cię wyratowałem[s] z ręki Saula. **8** Byłem też gotów dać ci dom twego pana[t]

oraz żony twego pana[a] na twoją pierś, jak również dać ci dom Izraela i Judy.[b] A gdyby to nie wystarczyło, byłem gotów ci dodać takie i inne rzeczy.[c] **9** Dlaczego wzgardziłeś słowem Jehowy, czyniąc to, co złe[d] w jego oczach? Ugodziłeś mieczem Uriasza Hetytę,[e] a żonę jego wziąłeś sobie za żonę,[f] jego zaś zabiłeś mieczem synów Ammona. **10** Teraz już miecz[g] nie odstąpi od twego domu po czas niezmierzony,[h] ponieważ mną wzgardziłeś, biorąc żonę Uriasza Hetyty, by została twoją żoną'. **11** Tak rzekł Jehowa: ‚Oto wzbudzam przeciwko tobie nieszczęście z twego własnego domu;[i] i na twoich oczach wezmę twoje żony, i dam je twemu bliźniemu,[j] a on położy się z twoimi żonami na oczach tego słońca.[k] **12** Wprawdzie ty działałeś w skrytości,[l] lecz ja uczynię to wobec całego Izraela[m] i wobec słońca' ".[n]

13 Dawid rzekł[o] zatem do Natana: „Zgrzeszyłem przeciwko Jehowie".[p] Wtedy Natan powiedział do Dawida: „Toteż Jehowa pozwala twemu grzechowi odejść.[q] Nie umrzesz.[r] **14** Ponieważ jednak przez tę rzecz bezsprzecznie odniosłeś się do Jehowy ze wzgardą,[s] więc syn, który ci się właśnie urodził, niechybnie umrze".[t]

15 Potem Natan poszedł do swego domu.

I Jehowa poraził[u] dziecko, które żona Uriasza urodziła Dawidowi, tak iż zachorowało. **16** A Dawid zaczął szukać prawdziwego Boga ze względu na chłopca i rozpoczął Dawid ścisły post,[v] i wszedł, i spędził noc, i leżał na ziemi.[w] **17** Toteż starsi z jego domu stanęli nad nim, by go podnieść z ziemi, lecz on się nie zgodził i nie spożywał z nimi chleba.[a] **18** A siódmego dnia dziecko umarło. Słudzy Dawida bali się mu powiedzieć, że dziecko umarło; mówili bowiem: „Oto gdy dziecko jeszcze żyło, mówiliśmy do niego, a on nie słuchał naszego głosu; jak więc możemy mu powiedzieć: ‚Dziecko umarło'? Wtedy na pewno zrobi coś złego".

19 Gdy Dawid zobaczył, że jego słudzy szepczą między sobą, zrozumiał Dawid, że dziecko umarło. I Dawid odezwał się do swych sług: „Czy dziecko umarło?" Oni odrzekli: „Umarło". **20** Wtedy Dawid wstał z ziemi i obmył się oraz natarł[b] oliwą, zmienił też swe płaszcze i przyszedł do domu[c] Jehowy, i padł na twarz;[d] potem wszedł do swego domu i poprosił, i szybko położono przed nim chleb, i zaczął jeść. **21** Jego słudzy powiedzieli więc do niego: „Cóż znaczy to, co uczyniłeś? Ze względu na dziecko, gdy jeszcze żyło, pościłeś i płakałeś; a gdy tylko dziecko umarło, wstałeś i zacząłeś jeść chleb". **22** Na to rzekł: „Gdy dziecko jeszcze żyło, pościłem[e] i płakałem,[f] gdyż powiedziałem sobie: ‚Kto wie, może Jehowa okaże mi łaskę i dziecko będzie żyło?'[g] **23** A skoro umarło, po cóż mam pościć? Czy zdołam sprawić, by wróciło?[h] Ja idę do niego,[i] lecz ono do mnie nie wróci".[j]

24 I Dawid zaczął pocieszać Batszebę, swoją żonę.[k] Wszedł też do niej i się z nią położył. Po jakimś czasie urodziła syna[l] i nadano mu imię Salomon.[m]

ROZDZ. 12

a 2Sm 3:7; 1Kl 2:22
b 2Sm 2:4; 2Sm 5:5
c 2Sm 7:19; Ps 84:11; Jak 1:17
d Wj 20:13; Wj 20:14; Wj 20:17
e 2Sm 11:15
f 2Sm 11:27; Heb 13:4
g 2Sm 13:32; 2Sm 18:33
h Lb 14:18; Gal 6:7
i 2Sm 12:19; 2Sm 13:14; 2Sm 15:14
j Wj 21:24; Hi 31:10; Hi 34:11
k 2Sm 16:21
l 2Sm 11:4; 2Sm 11:8; 2Sm 11:13; 2Sm 11:15
m 2Sm 16:22
n Mt 10:26; Łk 12:2
o Ps 51:0
p Rdz 39:9; Ps 32:5; Ps 38:3; Ps 51:4; Prz 28:13
q Wj 34:6; Ps 32:1; Ps 130:4; Mi 7:18
r Kpl 20:10; Ps 103:10
s Ps 51:4
t Wj 34:7; Pwt 23:2; Ps 89:32; Prz 3:11; Heb 12:6
u 1Sm 25:38; 2Sm 24:15
v 2Sm 12:22; Jon 3:9
w 2Sm 13:31

szpalta 2

a 2Sm 3:35
b Rut 3:3; 2Sm 14:2
c 2Sm 6:17; Ps 5:7
d Rdz 24:26; 1Kn 29:20; Neh 8:6; Ps 95:6
e 2Sm 12:16; Jl 1:14
f Iz 38:3
g Iz 38:5; Jl 2:14; Am 5:15; Jon 3:9
h Kzn 9:6; Iz 26:14

---

i Hi 30:23; Kzn 3:20; Kzn 9:10; Dz 2:29; Dz 2:34; Dz 13:36; Rz 5:12; **j** Kzn 9:5; **k** 2Sm 11:3; 2Sm 12:9; **l** Ps 127:3; **m** 1Kn 3:5; 1Kn 22:9; 1Kn 28:5; Mt 1:6.

A Jehowa go miłował.[a] **25** Posłał więc za pośrednictwem proroka Natana[b] i nadał mu imię Jedidiasz — ze względu na Jehowę.

26 A Joab[c] dalej walczył przeciwko Rabbie[d] synów Ammona i zdobył miasto królewskie. **27** Wysłał zatem Joab posłańców do Dawida i powiedział: „Walczyłem przeciwko Rabbie.[e] Zdobyłem też miasto wód. **28** A teraz zbierz resztę ludu i stań obozem przeciwko temu miastu, i je zdobądź, żebym sam nie zdobył miasta i by w związku z nim nie wymieniano mojego imienia".

29 Toteż Dawid zebrał cały lud i wyruszył do Rabby, i walczył przeciwko niej, i ją zdobył. **30** A z głowy Malkama zdjął koronę[f] ważącą talent złota, wraz z drogocennymi kamieniami; i spoczęła na głowie Dawida. A łup,[g] który wyniósł z miasta, był bardzo wielki. **31** Lud zaś, który się w nim znajdował, wyprowadził, żeby ich postawić przy cięciu kamieni i przy ostrych narzędziach z żelaza,[h] i przy żelaznych siekierach; kazał im też pracować przy wyrobie cegieł. I tak postąpił ze wszystkimi miastami synów Ammona. W końcu Dawid i cały lud wrócili do Jerozolimy.

13 Oto, co się stało po tym wszystkim: Absalom,[i] syn Dawida, miał piękną siostrę imieniem Tamar[j] i zakochał się[k] w niej Amnon,[l] syn Dawida. **2** Amnon tak się tym dręczył, że zachorował[m] z powodu Tamar, swojej siostry, gdyż była dziewicą, i w oczach[n] Amnona było rzeczą trudną cokolwiek z nią uczynić.[o] **3** A miał Amnon towarzysza imieniem Jehonadab,[p] syna Szymei,[q] brata Dawida; Jehonadab zaś był mężem bardzo mądrym. **4** Ten więc rzekł do niego: „Dlaczego, synu króla, jesteś każdego ranka taki przygnębiony? Czy mi nie powiesz?"[a] Wtedy Amnon mu odpowiedział: „Zakochałem się w Tamar, siostrze[b] Absaloma, mego brata".[c] **5** Jehonadab odrzekł mu: „Połóż się w swoim łóżku i udawaj chorego.[d] Twój ojciec na pewno przyjdzie, by się z tobą zobaczyć, a ty mu powiesz: ‚Proszę, niech przyjdzie Tamar, moja siostra, i mnie, choremu, da chleba i niech przygotuje chleb pocieszenia na moich oczach, żebym to widział, a zjem z jej ręki'".[e]

6 Toteż Amnon położył się i udawał chorego,[f] a król przyszedł, by się z nim zobaczyć. Wtedy Amnon powiedział królowi: „Proszę, niech przyjdzie Tamar, moja siostra, i na moich oczach upiecze dwa placki w kształcie serca, żebym jako chory mógł jeść chleb z jej ręki". **7** Wówczas Dawid posłał do Tamar do domu, mówiąc: „Idź, proszę, do domu Amnona, twego brata, i przygotuj mu chleb pocieszenia". **8** Tamar poszła więc do domu Amnona,[g] swego brata, podczas gdy on leżał. Potem wzięła ciasto i je zagniotła, i na jego oczach przygotowała placki, i upiekła placki w kształcie serca. **9** W końcu wzięła głęboką patelnię i opróżniła ją przed nim, ale Amnon nie chciał jeść i powiedział: „Niech wszyscy ode mnie wyjdą!"[h] Wtedy wszyscy od niego wyszli.

10 Potem Amnon rzekł do Tamar: „Przynieś chleb pocieszenia do wewnętrznej komnaty, żebym jako chory mógł przyjąć go z twojej ręki". Tamar wzięła więc placki w kształcie serca,

ROZDZ. 12
a 2Sm 7:12 1Kn 29:1
b 2Sm 7:4 2Sm 12:1 1Kl 1:8
c 2Sm 11:25 1Kn 20:1
d Pwt 3:11 Pwt 23:6 Joz 13:25 Jer 49:3
e 2Sm 11:1
f 1Kn 20:2
g Joz 22:8 1Sm 30:20 2Sm 3:22 2Sm 8:11
h 1Kn 20:3

ROZDZ. 13
i 2Sm 3:3 1Kn 3:2
j 1Kn 3:9
k 2Sm 3:2 1Kn 3:1
l Rdz 34:3 Mt 5:28
m Prz 4:23 Kol 3:5
n 2Pt 2:14
o Prz 11:19
p 2Sm 13:35
q 1Sm 16:9 1Kn 2:13

szpalta 2
a 1Kl 21:5
b Kpł 18:9
c Kpł 20:17 Mt 15:19 1Ts 4:5
d Prz 24:8
e Ps 50:19
f Ps 10:9
g 1Kn 3:1 1Kn 3:9
h Hi 24:15 Jn 3:20

które przygotowała, i przyniosła je Amnonowi, swemu bratu, do wewnętrznej komnaty. **11** Gdy podeszła do niego, żeby jadł, on od razu chwycił[a] ją i rzekł do niej: „Chodź, połóż się[b] ze mną, moja siostro”.[c] **12** Lecz ona mu powiedziała: „Nie, mój bracie! Nie upokarzaj[d] mnie; bo tak się nie postępuje w Izraelu.[e] Nie dopuszczaj się tego bezeceństwa.[f] **13** A ja — gdzież podzieję moją hańbę? Ty zaś staniesz się podobny do jednego z nierozumnych mężczyzn w Izraelu. Proszę cię, porozmawiaj z królem; bo on ci mnie nie odmówi”. **14** Ten jednak nie chciał słuchać jej głosu, lecz przemógł ją i upokorzył,[g] i położył się z nią.[h] **15** I znienawidził ją Amnon bardzo wielką nienawiścią, gdyż nienawiść, którą ją znienawidził, była większa od miłości, którą ją przedtem miłował, tak iż Amnon powiedział do niej: „Wstań, odejdź!” **16** Rzekła mu na to: „Nie, mój bracie; bo ta niegodziwość, że mnie odsyłasz, jest większa niż tamta, której się wobec mnie dopuściłeś!” Ale on nie chciał jej słuchać.

17 Wówczas zawołał swego sługę, który mu usługiwał, i powiedział: „Proszę, wyrzuć tę osobę ode mnie na zewnątrz i zamknij za nią drzwi”. **18** (A ona miała na sobie pasiastą długą[i] szatę; bo tak ubierały się córki królewskie, dziewice, nosząc płaszcze bez rękawów). Toteż jego sługa wyprowadził ją na zewnątrz i zamknął za nią drzwi. **19** Wtedy Tamar posypała sobie głowę popiołem[j] i rozdarła pasiastą długą szatę, którą miała na sobie; i trzymała ręce na głowie,[k] a odchodząc, krzyczała i tak szła.

ROZDZ. 13

a Rdz 39:12
b Rdz 39:7
c Pwt 27:22
Eze 22:11
d Rdz 34:2
e Kpł 18:9
Kpł 20:17
f Rdz 34:7
Sdz 20:6
Prz 7:7
g Kpł 18:9
Kpł 18:29
h Jak 1:15
i Rdz 37:3
j Joz 7:6
Est 4:1
Hi 2:8
Jer 6:26
k Jer 2:37

szpalta 2

a 2Sm 3:3
2Sm 13:1
b 2Sm 3:2
1Kn 3:1
c Kpł 18:9
Pwt 27:22
d 1Sm 2:24
e Prz 19:13
f Rdz 34:7
Kpł 19:17
Prz 18:19
Prz 26:24
Ef 4:26
1Jn 3:15
g 1Sm 25:4
1Sm 25:11
h Jn 11:54
i 1Kl 1:9
1Kl 1:19
1Kl 1:25
j Dz 18:20
k Rut 2:4
l Ps 55:21
Prz 10:18
Prz 26:24
m Prz 26:25
Prz 26:26
n Rut 3:7
1Sm 25:36
Est 1:10
Ps 104:15
Kzn 2:3
Kzn 10:19
o 1Sm 28:10
1Sm 28:13

20 Wówczas Absalom,[a] jej brat, rzekł do niej: „Czy to Amnon,[b] twój brat, był z tobą? Teraz więc, moja siostro, zachowaj milczenie. To twój brat.[c] Nie zważaj na to w swym sercu”. I Tamar, trzymana z dala od towarzystwa drugich, zamieszkała w domu Absaloma, swego brata. **21** A król Dawid usłyszał o tym wszystkim[d] i bardzo się rozgniewał.[e] **22** Absalom zaś nie rozmawiał z Amnonem ani źle, ani dobrze; bo Absalom znienawidził[f] Amnona za to, że upokorzył Tamar, jego siostrę.

23 A po pełnych dwóch latach Absalom miał postrzygaczy owiec[g] w Baal-Chacor, w pobliżu Efraim;[h] i zaprosił Absalom wszystkich synów królewskich.[i] **24** Absalom wszedł więc do króla i powiedział: „Oto twój sługa ma postrzygaczy owiec! Proszę, niechaj król oraz jego słudzy pójdą z twoim sługą”. **25** Lecz król rzekł do Absaloma: „Nie, mój synu! Nie pójdziemy wszyscy, żebyśmy się nie stali dla ciebie brzemieniem”. Chociaż nalegał[j] na niego, on nie chciał pójść, lecz go pobłogosławił.[k] **26** W końcu Absalom powiedział: „Jeśli nie ty, to proszę, niech idzie z nami Amnon, mój brat”.[l] Król odrzekł mu: „Po cóż miałby iść z tobą?” **27** I Absalom zaczął na niego nalegać,[m] tak iż posłał Amnona, a z nim wszystkich synów królewskich.

28 Potem Absalom nakazał swym sługom, mówiąc: „Patrzcie, proszę — gdy tylko serce Amnona rozweseli się od wina,[n] a ja wam powiem: ‚Zabijcie Amnona!’, macie go uśmiercić. Nie bójcie się.[o] Czyż nie ja wam nakazałem? Bądźcie silni i okażcie się dzielni”. **29** I słudzy

Absaloma uczynili Amnonowi tak, jak nakazał Absalom;[a] a wszyscy inni synowie królewscy wstali i dosiadłszy każdy swego muła, rzucili się do ucieczki. **30** A gdy byli w drodze, do Dawida doszła wiadomość tej treści: „Absalom wybił wszystkich synów królewskich i ani jeden z nich nie pozostał”. **31** Wtedy król wstał i rozdarł swe szaty,[b] i leżał na ziemi,[c] a wszyscy jego słudzy stali obok z rozdartymi[d] szatami.

32 Lecz Jehonadab,[e] syn Szymei,[f] brata Dawida, odezwał się i rzekł: „Niechaj mój pan nie myśli, że wszyscy młodzieńcy spośród synów królewskich zostali uśmierceni, bo tylko Amnon poniósł śmierć,[g] gdyż na rozkaz Absaloma stało się to jako coś postanowionego[h] od dnia, gdy on upokorzył[i] Tamar, jego siostrę.[j] **33** Niech więc mój pan, król, nie bierze sobie do serca tego słowa: ‚Wszyscy synowie królewscy ponieśli śmierć’; wszak poniósł śmierć tylko Amnon”.

34 Tymczasem Absalom uciekł.[k] Później młodzieniec pełniący straż[l] podniósł oczy i zobaczył, a oto mnóstwo ludzi szło z drogi, która była za nim na zboczu góry. **35** Wówczas Jehonadab[m] rzekł do króla: „Oto przybyli synowie królewscy. Stało się to zgodnie ze słowem twego sługi”.[n] **36** A gdy tylko skończył mówić, oto synowie królewscy weszli i podniósłszy głos, rozpłakali się; nawet król i wszyscy jego słudzy płakali bardzo wielkim płaczem. **37** Absalom zaś uciekł, żeby dostać się do Talmaja,[o] syna Ammihuda, króla Geszuru.[p] A Dawid przez wszystkie te dni był pogrążony w żałobie[q] z powodu swego syna. **38** Absalom zaś uciekł i dotarł do Geszuru;[a] i przebywał tam trzy lata.

39 W końcu dusza króla Dawida zapragnęła wyjść do Absaloma; pocieszył się bowiem po Amnonie, który poniósł śmierć.

14 A Joab,[b] syn Cerui,[c] poznał, że serce króla skłania się ku Absalomowi.[d] **2** Toteż Joab posłał do Tekoi[e] i sprowadził stamtąd mądrą[f] kobietę, i powiedział jej: „Proszę cię, pogrąż się w żałobie i ubierz się, proszę, w szaty żałobne, i nie nacieraj się oliwą;[g] i upodobnij się do kobiety, która od wielu dni jest w żałobie po zmarłym.[h] **3** I wejdź do króla, i powiedz mu takie oto słowo”. Po czym Joab włożył słowa w jej usta.[i]

4 I ta kobieta z Tekoi weszła do króla, i padła twarzą na ziemię,[j] i pokłoniwszy się, powiedziała: „Racz wybawić,[k] królu!” **5** Wówczas król rzekł do niej: „Co ci się stało?” Odrzekła: „Otóż jestem kobietą owdowiałą,[l] gdyż mój mąż umarł. **6** Twoja służebnica miała dwóch synów i obaj zaczęli się bić w polu,[m] a nie było nikogo, kto by przyszedł na ratunek[n] i rozdzielił ich. W końcu jeden zadał cios drugiemu i go uśmiercił. **7** A oto cała rodzina powstała przeciwko twojej służebnicy i wciąż mówi: ‚Wydaj tego, który zadał cios swemu bratu, byśmy mogli go uśmiercić za duszę jego brata,[o] którego zabił,[p] i zgładźmy dziedzica!’ I niechybnie zgaszą pozostały żar moich węgli, żeby nie zachować mojemu mężowi ani imienia, ani ostatka na powierzchni ziemi”.[q]

8 Wtedy król rzekł do tej kobiety: „Idź do swego domu, a ja wydam nakaz w twojej sprawie”.[r] **9** Na to kobieta z Tekoi

ROZDZ. 13

a 1Sm 22:18 1Kl 21:11
b Rdz 37:34 2Sm 3:31
c 2Sm 12:16
d 2Sm 1:11
e 2Sm 13:3
f 1Sm 16:9 1Kn 2:13
g 2Sm 12:10
h Rdz 27:41 Ps 7:14 Prz 18:19
i 2Sm 13:14
j Kpł 18:9 Kpł 18:29
k 2Sm 13:38 Prz 28:17
l 2Sm 18:24 2Kl 9:17
m 2Sm 13:3
n 2Sm 13:32
o 2Sm 3:3
p 1Kn 3:2
q Kzn 7:2

szpalta 2

a Pwt 3:14 Joz 12:5 2Sm 14:23 2Sm 15:8

ROZDZ. 14

b 2Sm 2:18
c 1Kn 2:16
d 2Sm 13:39 2Sm 18:33 2Sm 19:2
e 2Kn 11:6 2Kn 20:20 Neh 3:5 Am 1:1
f 2Sm 20:16
g Kzn 9:8 Dn 10:3
h Rdz 27:41
i 2Sm 14:19
j 1Sm 24:8 2Sm 1:2
k 2Kl 6:26 Mt 21:9
l Wj 22:22 Jak 1:27
m Rdz 4:8 Wj 2:13
n Wj 2:14
o Rdz 4:14
p Lb 35:19 Pwt 19:12
q Lb 27:4 Pwt 25:6
r 1Sm 8:20

powiedziała królowi: „Niech wina, mój panie, królu, spadnie na mnie oraz na dom mego ojca,[a] bo przecież król i jego tron jest niewinny". **10** Król zaś odrzekł: „Gdyby ktoś mówił do ciebie, przyprowadź go do mnie, a już nigdy nie wyrządzi ci krzywdy". **11** Lecz ona powiedziała: „Proszę, niechaj król wspomni na Jehowę, swego Boga,[b] żeby mściciel krwi[c] ciągle nie wytracał i żeby nie zgładzili mojego syna". Na to rzekł: „Jako żyje Jehowa,[d] ani jeden włos[e] twego syna nie spadnie na ziemię". **12** Wówczas ta kobieta powiedziała: „Pozwól, proszę, że twoja służebnica[f] powie słowo[g] mojemu panu, królowi". Rzekł zatem: „Mów!"[h]

13 I ta kobieta powiedziała jeszcze: „Czemuż więc zamyśliłeś coś takiego[i] przeciwko ludowi Bożemu?[j] Skoro król mówi to słowo, to jest jak ten, kto zawinił,[k] gdyż król nie sprowadza z powrotem swego własnego wygnańca.[l] **14** Niechybnie bowiem pomrzemy[m] i będziemy jak wody wylane na ziemię, których nie można zebrać. Lecz Bóg nie odbierze duszy[n] i obmyślił powody, dla których wygnaniec nie powinien pozostawać wygnany od niego. **15** A weszłam, by powiedzieć to słowo królowi, mojemu panu, gdyż lud mnie przestraszył. Toteż twoja służebnica rzekła: ‚Porozmawiam z królem. Może król postąpi według słowa swej niewolnicy. **16** Ponieważ król wysłuchał, aby wyzwolić swą niewolnicę z dłoni męża, który mnie i mojego jedynego syna usiłuje zgładzić z dziedzictwa danego przez Boga',[o] **17** więc twoja służebnica powiedziała: ‚Niechaj słowo mojego pana, króla, zapewni spokój'. Bo jak anioł[a] prawdziwego Boga, taki jest mój pan, król, w rozróżnianiu tego, co dobre, a co złe;[b] i oby Jehowa, twój Bóg, był z tobą".

18 Król odezwał się i rzekł tej kobiecie: „Proszę, nie ukrywaj przede mną rzeczy, o którą cię pytam".[c] Kobieta powiedziała: „Proszę, niech mój pan, król, mówi". **19** I król rzekł: „Czy w tym wszystkim jest z tobą ręka Joaba?"[d] Wtedy kobieta odpowiedziała, mówiąc: „Jako żyje twoja dusza,[e] mój panie, królu, nikt nie może odejść w prawo ani w lewo od tego wszystkiego, co mój pan, król, powiedział; istotnie, to twój sługa Joab dał mi nakaz i to on włożył w usta twojej służebnicy wszystkie te słowa.[f] **20** Twój sługa Joab uczynił to, aby zmienić oblicze tej sprawy, lecz mój pan jest mądry, jak gdyby miał mądrość anioła[g] prawdziwego Boga, tak iż wie o wszystkim, co jest na ziemi".

21 Później król rzekł do Joaba: „A zatem uczynię tę rzecz.[h] Idź więc, przyprowadź z powrotem tego młodzieńca, Absaloma".[i] **22** Wtedy Joab padł twarzą na ziemię i się pokłonił, i błogosławił króla;[j] i odezwał się Joab: „Dzisiaj twój sługa poznał, że znalazłem łaskę w twoich oczach,[k] mój panie, królu, gdyż król postąpił według słowa swego sługi". **23** Potem Joab wstał i udał się do Geszuru,[l] i przyprowadził Absaloma do Jerozolimy.[m] **24** Jednakże król rzekł: „Niech wróci do swego domu, lecz mojego oblicza nie może zobaczyć".[n] Wrócił więc Absalom do swojego domu, ale oblicza króla nie zobaczył.

25 A w porównaniu z Absalomem nie było w całym Izraelu

ROZDZ. 14

a Rdz 27:13
1Sm 25:24
b Rdz 14:22
Rdz 24:3
c Lb 35:19
Lb 35:27
Pwt 19:6
d Pwt 6:13
1Sm 28:10
Kzn 8:4
e 1Sm 14:45
1Kl 1:52
Dz 27:34
f 1Sm 25:41
g Rdz 44:18
h Dz 26:1
i Pwt 1:17
j Wj 19:5
Lb 6:27
k 2Sm 12:7
l 2Sm 13:38
m Kzn 3:19
Kzn 9:5
n Pwt 10:17
o 2Sm 14:2
2Sm 14:7

szpalta 2

a 1Sm 29:9
2Sm 19:27
b 1Kl 3:9
1Kl 3:28
c 1Sm 3:17
Ef 4:25
d 2Sm 14:1
Prz 20:5
e 1Sm 1:26
1Sm 17:55
f 2Sm 14:3
g 2Sm 14:17
h 2Sm 14:13
i 2Sm 13:38
j Lb 6:23
k Rut 2:2
1Sm 20:3
Est 5:8
l Pwt 3:14
2Sm 3:3
2Sm 13:37
m 2Sm 5:5
n Wj 10:28
2Sm 3:13

tak pięknego mężczyzny,[a] którego by tak bardzo sławiono. Nie miał żadnej wady od spodu stopy aż po czubek głowy. **26** Gdy ostrzygł sobie głowę — a strzygł ją z końcem każdego roku; ponieważ tak mu ciążyła,[b] więc ją strzygł — wtedy ważył włosy ze swej głowy: dwieście sykli, według kamiennego odważnika królewskiego. **27** Absalomowi urodziło się trzech synów[c] i jedna córka, imieniem Tamar. Była to kobieta o nader pięknym wyglądzie.[d]

28 I Absalom mieszkał w Jerozolimie przez pełne dwa lata, a oblicza króla nie zobaczył.[e] **29** Wysłał więc Absalom po Joaba, by go posłać do króla, lecz on nie chciał do niego przyjść. Potem wysłał ponownie, drugi raz, ale on nie chciał przyjść. **30** W końcu powiedział swym sługom: „Patrzcie, pole Joaba jest obok mojego, a ma on tam jęczmień. Idźcie i podpalcie je ogniem”.[f] Toteż słudzy Absaloma podpalili pole ogniem.[g] **31** Wtedy Joab wstał i przyszedł do Absaloma do jego domu, i rzekł doń: „Dlaczego twoi słudzy podpalili moje pole ogniem?” **32** Absalom odpowiedział Joabowi: „Oto posłałem do ciebie i rzekłem: ‚Przyjdź tu, a poślę cię do króla, mówiąc: „Po co przyszedłem z Geszuru?[h] Byłoby dla mnie lepiej, żebym tam pozostał. Pozwól mi więc zobaczyć oblicze króla, a jeśli jest we mnie jakaś wina,[i] niech on mnie uśmierci”’”.

33 Toteż Joab wszedł do króla i mu to powiedział. Wtedy on wezwał Absaloma, który zaraz wszedł do króla i mu się pokłonił, padając twarzą na ziemię przed królem; potem król ucałował Absaloma.[j]

ROZDZ. 14
a 1Sm 9:2
b Kzn 9:8
c 2Sm 18:18
d Est 2:7
e 2Sm 14:24
f Wj 22:6
Sdz 15:5
g 1Kl 21:11
h 2Sm 14:23
i Ps 36:2
j Rdz 45:15

szpalta 2

ROZDZ. 15
a 1Sm 8:11
1Kl 1:5
Prz 11:2
b Prz 1:16
c Pwt 22:15
Pwt 25:7
Rut 4:1
d 1Sm 8:20
2Sm 8:15
e Ps 12:2
Prz 30:17
Mt 15:4
2Pt 2:10
f Wj 20:17
Prz 25:6
Mk 7:22
g Ps 12:2
Prz 27:2
2Pt 2:19
h Ps 10:9
Ps 55:21
Prz 26:25
i Prz 11:9
Rz 16:18
2Pt 2:3
j 2Sm 3:2
k Prz 21:27
l Kpł 22:21
m 2Sm 13:38
2Sm 14:23
n Jer 9:3
o 1Sm 1:17

15 A po tych wydarzeniach Absalom postarał się dla siebie o rydwan, jak również o konie i o pięćdziesięciu mężów biegnących przed nim.[a] **2** Absalom wstawał wcześnie rano[b] i zajmował miejsce na skraju drogi wiodącej do bramy.[c] A gdy ktoś mający sprawę sądową przychodził do króla na sąd,[d] Absalom wołał go i mówił: „Z którego jesteś miasta?” Ten odpowiadał: „Sługa twój jest z jednego spośród plemion Izraela”. **3** Absalom zaś mówił do niego: „Patrz, twoje sprawy są dobre i słuszne; lecz u króla nie ma nikogo, kto by cię wysłuchał”.[e] **4** I Absalom mówił jeszcze: „O, gdybyż mnie ustanowiono sędzią w tej ziemi,[f] by do mnie mógł przychodzić każdy, kto ma sprawę sądową lub czeka na sądownicze rozstrzygnięcie! Wtedy ja oddałbym mu sprawiedliwość”.[g]

5 Ponadto gdy ktoś podszedł, by mu się pokłonić, on wyciągał rękę, chwytał go[h] i całował. **6** Absalom postępował tak wobec wszystkich Izraelitów, którzy przychodzili na sąd do króla; i wykradał Absalom serca mężów izraelskich.[i]

7 A po upływie czterdziestu lat Absalom powiedział do króla: „Pozwól mi, proszę, pójść i w Hebronie[j] spełnić ślub, który uroczyście złożyłem Jehowie.[k] **8** Bo twój sługa złożył uroczysty ślub,[l] gdy mieszkałem w Geszurze[m] w Syrii, mówiąc: ‚Jeśli Jehowa naprawdę przyprowadzi mnie z powrotem do Jerozolimy, to będę pełnił służbę dla Jehowy’”.[n] **9** Król rzekł więc do niego: „Idź w pokoju”.[o] Wtedy on wstał i udał się do Hebronu.

10 Wówczas Absalom rozesłał szpiegów[a] po wszystkich plemionach Izraela, mówiąc: „Gdy tylko usłyszycie dźwięk rogu, mówcie: ‚Absalom został królem[b] w Hebronie!'"[c] **11** Poszło więc z Absalomem dwustu mężów z Jerozolimy, których wezwano i którzy szli, niczego nie podejrzewając[d] i o niczym nie wiedząc. **12** Absalom zaś, złożywszy ofiary, posłał po Achitofela[e] Gilonitę,[f] doradcę Dawidowego,[g] z jego miasta Gilo.[h] A spisek[i] się umacniał i coraz więcej ludu[j] było z Absalomem.

13 Po pewnym czasie przybył zwiastun do Dawida, mówiąc: „Serce[k] mężów izraelskich jest za Absalomem". **14** Dawid natychmiast powiedział wszystkim swym sługom, którzy z nim byli w Jerozolimie: „Wstańcie i uciekajmy;[l] bo nie będzie dla nas ocalenia przed Absalomem! Ruszajmy szybko, żeby on czasem się nie pośpieszył i nas nie dosięgnął, i nie sprowadził na nas czegoś złego, i nie pobił miasta ostrzem miecza!"[m] **15** Słudzy królewscy odrzekli królowi: „Zgodnie ze wszystkim, co mój pan, król, postanowi — oto są twoi słudzy".[n] **16** Król zatem wyszedł, a tuż za nim wszyscy jego domownicy,[o] lecz pozostawił król dziesięć kobiet, nałożnic,[p] by się troszczyły o dom. **17** I król dalej szedł, a tuż za nim cały lud; i zatrzymali się w Bet-Merchak.

18 A wszyscy jego słudzy przechodzili u jego boku; i wszyscy Keretyci, i wszyscy Peletyci,[q] i wszyscy Gittyci[r] — sześciuset mężów, którzy podążali za nim z Gat,[s] przechodziło przed obliczem króla. **19** Wtedy król rzekł do Ittaja[t] Gittyty: „Czemuż i ty miałbyś iść z nami? Wróć[a] i mieszkaj u króla; bo jesteś cudzoziemcem, a ponadto jesteś wygnany ze swego miejsca. **20** Przyszedłeś wczoraj, a dzisiaj miałbym ci kazać wędrować[b] z nami, byś poszedł, gdy ja idę, dokądkolwiek idę? Wróć i zabierz ze sobą swoich braci, [i oby Jehowa okazał ci] lojalną życzliwość[c] i wierność!"[d] **21** Lecz Ittaj odpowiedział królowi, mówiąc: „Jako żyje Jehowa i jako żyje mój pan, król[e] — gdziekolwiek by się znalazł mój pan, król, czy to na śmierć, czy na życie, tam też znajdzie się twój sługa!"[f] **22** Wtedy Dawid rzekł do Ittaja:[g] „Ruszaj, przechodź". Przeszedł więc Ittaj Gittyta, a także wszyscy jego ludzie i wszystkie maleństwa, które z nim były.

23 A cały lud tej ziemi głośno płakał[h] i cały przechodził, król zaś stał przy dolinie potoku Kidron,[i] a cały lud przechodził na otwartą drogę ku pustkowiu. **24** I był tam też Cadok,[j] a z nim wszyscy Lewici[k] niosący[l] Arkę[m] Przymierza prawdziwego Boga; i postawili Arkę prawdziwego Boga przy Abiatarze,[n] aż cały lud przeszedł z miasta. **25** Lecz król rzekł do Cadoka: „Weź Arkę[o] prawdziwego Boga z powrotem do miasta.[p] Jeśli znajdę łaskę w oczach Jehowy, to on przyprowadzi mnie z powrotem i pozwoli mi zobaczyć ją samą oraz miejsce jej przebywania.[q] **26** Ale gdyby powiedział: ‚Nie znajduję w tobie upodobania', oto jestem, niech postąpi ze mną tak, jak to jest dobre w jego oczach".[r] **27** I król rzekł jeszcze do kapłana Cadoka: „Czyż nie jesteś widzącym?[s] Wracaj w po-

ROZDZ. 15

a 2Sm 13:28
2Sm 14:30
b Hi 20:5
Ps 73:18
Mi 7:6
Mt 23:12
c 2Sm 2:1
2Sm 5:1
2Sm 5:5
1Kn 3:4
d Rz 16:18
e 2Sm 16:23
2Sm 17:14
f 2Sm 23:34
g Ps 41:9
Ps 55:13
Mi 7:5
Jn 13:18
h Joz 15:51
i 2Kl 12:20
2Kl 17:4
2Kn 25:27
j Ps 3:1
Ps 43:1
Prz 24:21
k Sdz 9:3
l 2Sm 19:9
Ps 3:0
Prz 19:26
m 2Sm 12:11
n Prz 18:24
Łk 22:28
Jn 15:14
1Ko 4:2
o Sdz 4:10
1Sm 25:27
p 2Sm 12:11
2Sm 16:21
2Sm 20:3
q 2Sm 8:18
2Sm 20:7
1Kl 1:38
1Kn 18:17
r Joz 13:3
s 1Sm 27:4
1Kn 18:1
t 2Sm 18:2

szpalta 2

a Rut 1:8
b Heb 11:38
c Ps 25:10
Ps 57:3
Ps 61:7
Ps 85:10
Ps 89:14
d 2Sm 2:6
e 1Sm 20:3
1Sm 25:26
f Rut 1:17
Prz 17:17
Prz 18:24
Mt 8:19
g 2Sm 18:2
h Rz 12:15
i 1Kl 2:37
2Kn 30:14
Jn 18:1
j 2Sm 8:17
2Sm 20:25
1Kl 1:8
1Kl 2:35
1Kl 4:2
1Kn 6:8
k Lb 8:19
1Kn 23:32

1 Lb 4:15; Lb 7:9; 1Sm 4:4; 1Kn 15:2; **m** Wj 37:1; Kpł 16:2; **n** 1Sm 22:20; 1Sm 30:7; **o** 1Sm 4:3; **p** 2Sm 6:17; **q** 2Sm 7:2; Ps 26:8; Ps 27:4; **r** 1Sm 3:18; 1Pt 5:6; **s** 1Sm 9:9; 2Kn 16:7.

koju do miasta; również Achimaac, twój syn, i Jonatan,[a] syn Abiatara, dwaj wasi synowie, niech będą z wami. **28** Patrz, ja będę zwlekał u brodów pustkowia, dopóki nie przyjdzie od was słowo, by mnie powiadomić".[b] **29** Toteż Cadok i Abiatar wzięli Arkę prawdziwego Boga z powrotem do Jerozolimy i dalej tam mieszkali.

30 Natomiast Dawid wchodził po stoku Góry Oliwnej,[c] a wchodząc, płakał i miał nakrytą głowę;[d] szedł boso, a wszyscy ludzie, którzy z nim byli, ponakrywali głowy i wchodzili, a wchodząc, płakali.[e] **31** I doniesiono Dawidowi: „Achitofel jest wśród spiskujących[f] z Absalomem".[g] Wówczas Dawid rzekł:[h] „Jehowo,[i] proszę, obróć w głupstwo radę Achitofela!"[j]

32 A gdy Dawid dotarł na szczyt, gdzie lud zwykle kłaniał się Bogu, oto wyszedł mu na spotkanie Chuszaj[k] Arkijczyk,[l] mając długą szatę rozdartą, a na głowie proch.[m] **33** Jednakże Dawid rzekł do niego: „Gdybyś poszedł ze mną, stałbyś się dla mnie ciężarem.[n] **34** Ale jeśli wrócisz do miasta i powiesz Absalomowi: ‚Jestem twoim sługą, królu. Byłem ja swego czasu sługą twojego ojca, lecz teraz jestem twoim sługą',[o] to na moją korzyść zniweczysz[p] radę Achitofela. **35** Czyż nie ma tam z tobą kapłanów Cadoka i Abiatara?[q] Cokolwiek więc usłyszysz z domu króla, winieneś powiedzieć kapłanom Cadokowi i Abiatarowi.[r] **36** Oto są tam z nimi ich dwaj synowie: Achimaac[s] Cadoka i Jonatan[t] Abiatara; i za ich pośrednictwem przekazujcie mi wszystko, co usłyszycie". **37** Toteż Chuszaj, towarzysz Dawida,[a] przyszedł do miasta. Absalom[b] zaś wkraczał wtedy do Jerozolimy.

ROZDZ. 15

a 2Sm 17:17
b 2Sm 15:36 2Sm 17:16 2Sm 17:21
c Mt 21:1 Mt 24:3 Łk 19:29 Dz 1:12
d Est 6:12 Jer 14:3
e Rz 12:15
f Ps 41:9 Ps 55:12 Mt 26:15 Jn 13:18
g Ps 3:0
h Flp 4:6
i Ps 3:7 Ps 50:15
j 2Sm 16:23 2Sm 17:14 Hi 12:20 1Ko 3:19
k 2Sm 16:16
l Joz 16:2
m 1Sm 4:12 2Sm 1:2
n 2Sm 19:35
o 2Sm 16:19
p 2Sm 17:7 2Sm 17:14
q 2Sm 17:15
r 2Sm 17:16
s 2Sm 15:27 2Sm 18:19
t 2Sm 17:17 1Kl 1:42

16 Gdy Dawid przeszedł nieco poza szczyt,[c] oto Ciba,[d] sługa Mefiboszeta,[e] wychodził mu naprzeciw z parą osiodłanych osłów,[f] a na nich było dwieście chlebów[g] i sto placków rodzynkowych,[h] i sto porcji owoców letnich[i] oraz wielki dzban wina.[j] **2** Wtedy król rzekł do Ciby: „Na cóż ci to wszystko?"[k] Ciba odrzekł: „Te osły są po to, by na nich jechali domownicy króla, a chleb i owoce letnie — do jedzenia dla młodzieńców,[l] wino zaś jest do picia dla zmęczonego[m] na pustkowiu".[n] **3** Wówczas król powiedział: „A gdzie jest syn twego pana?"[o] Ciba odrzekł królowi: „Mieszka tam w Jerozolimie; powiedział bowiem: ‚Dzisiaj dom Izraela zwróci mi władzę królewską mego ojca'".[p] **4** Wtedy król powiedział do Ciby: „Oto twoim jest wszystko, co należy do Mefiboszeta".[q] Na to Ciba rzekł: „Kłaniam się[r] nisko. Obym znalazł łaskę w twoich oczach, mój panie, królu".

5 I przybył król Dawid aż do Bachurim,[s] a oto wychodził stamtąd mąż imieniem Szimej,[t] syn Gery, pochodzący z rodziny, która należała do domu Saula; i wychodził, a wychodząc, złorzeczył.[u] **6** I zaczął ciskać kamieniami w Dawida i we wszystkich sług króla Dawida; a cały lud i wszyscy mocarze byli po jego prawej i lewej stronie. **7** A Szimej, złorzecząc, mówił: „Precz, precz, człowieku winny krwi[v]

szpalta 2

a 2Sm 16:16 1Kn 27:33 Prz 17:17
b 2Sm 16:15

ROZDZ. 16

c 2Sm 15:30
d 2Sm 9:2 2Sm 9:9
e 2Sm 9:6
f 1Sm 25:18
g 1Sm 17:17 2Sm 17:28
h 1Sm 30:12
i Jer 40:10 Am 8:1 Mi 7:1
j 1Sm 10:3
k Prz 17:8 Prz 18:16
l 1Sm 25:27
m 2Sm 17:29
n 2Sm 15:23
o 2Sm 9:3
p Kpl 19:16 2Sm 19:27 Ps 15:3 Prz 6:19 Prz 26:22
q Pwt 19:15 2Sm 9:10
r 2Sm 14:22

s 2Sm 3:16; 1Kl 2:8; **t** 2Sm 19:16; 1Kl 2:44; **u** Wj 22:28; 1Sm 17:43; Prz 1:22; Prz 26:2; Kzn 10:20; Dz 23:5; **v** 1Sm 24:6; 1Sm 26:11.

i nicponiu![a] **8** Jehowa sprowadził na ciebie całą winę krwi za dom Saula, w którego miejsce królowałeś; i Jehowa oddaje władzę królewską w rękę Absaloma, twego syna. I oto sam znalazłeś się w nieszczęściu, gdyż jesteś człowiekiem winnym krwi!"[b]

9 W końcu Abiszaj, syn Cerui,[c] powiedział do króla: „Czemuż ten zdechły pies[d] miałby złorzeczyć memu panu, królowi?[e] Pozwól, proszę, że pójdę i utnę mu głowę".[f] **10** Lecz król rzekł: „Co wam do mnie,[g] synowie Cerui?[h] Niechże złorzeczy,[i] gdyż sam Jehowa mu powiedział:[j] ‚Złorzecz Dawidowi!' Kto zatem może powiedzieć: ‚Czemu tak postąpiłeś?'"[k] **11** I Dawid rzekł jeszcze do Abiszaja i wszystkich swych sług: „Oto mój własny syn, który wyszedł z mego wnętrza, nastaje na moją duszę;[l] a co dopiero jakiś Beniaminita![m] Zostaw go, żeby złorzeczył, bo Jehowa tak mu powiedział! **12** Może Jehowa zobaczy[n] swym okiem i przywróci mi Jehowa dobroć w miejsce jego dzisiejszego przekleństwa".[o] **13** Potem Dawid i jego ludzie szli dalej drogą, a Szimej szedł zboczem góry, idąc równo z nim, żeby złorzeczyć;[p] i ciskał kamieniami, dopóki był równo z nim, i rzucał mnóstwo prochu.[q]

14 W końcu król i cały jego lud przybyli zmęczeni. Tam więc odetchnęli.[r]

15 Absalom zaś i cały lud, mężowie izraelscy, wkroczyli do Jerozolimy;[s] i był z nim Achitofel.[t] **16** A gdy tylko Chuszaj[u] Arkijczyk,[v] towarzysz Dawida,[w] przyszedł do Absaloma, Chuszaj odezwał się do Absaloma: „Niech żyje król![x] Niech żyje król!" **17** Na to Absalom rzekł do Chuszaja: „Czyż taka jest twoja lojalna życzliwość wobec twego towarzysza? Czemuż nie poszedłeś ze swoim towarzyszem?"[a] **18** Chuszaj odrzekł Absalomowi: „Nie; ale będę należał do tego, kogo wybrał Jehowa oraz ten lud i wszyscy mężowie izraelscy, i u niego będę mieszkał. **19** A po drugie: Komu mam służyć? Czy nie jego synowi? Jak służyłem twemu ojcu, taki będę przed tobą".[b]

20 Później Absalom powiedział do Achitofela: „Udzielcie rady.[c] Co mamy czynić?" **21** Wtedy Achitofel rzekł do Absaloma: „Współżyj z nałożnicami swego ojca,[d] które on pozostawił, by się troszczyły o dom.[e] A cały Izrael usłyszy, że uczyniłeś z siebie odrażającą woń[f] dla swego ojca,[g] i wzmocnią się ręce[h] wszystkich, którzy są z tobą". **22** Toteż rozbito dla Absaloma namiot na dachu[i] i Absalom zaczął współżyć z nałożnicami swego ojca[j] na oczach całego Izraela.[k]

23 A z radą Achitofela, której udzielał w owych dniach, było tak, jakby się człowiek pytał o słowo prawdziwego Boga. Taka była wszelka rada[l] Achitofela[m] zarówno dla Dawida, jak i dla Absaloma.

17 I Achitofel rzekł jeszcze do Absaloma: „Pozwól mi, proszę, wybrać dwanaście tysięcy mężów i wyruszyć, i dzisiejszej nocy ścigać Dawida.[n] **2** Napadnę go, gdy jest zmęczony i obie ręce ma słabe,[o] i sprawię, że zadrży; i cały lud, który jest z nim, ucieknie, a ja zabiję samego króla.[p] **3** Cały zaś

ROZDZ. 16

a Pwt 13:13
1Sm 2:12
1Sm 25:17
Hi 34:18

b Ps 3:1
Ps 3:2
Ps 7:1
Ps 71:11

c 1Kn 2:16

d 1Sm 24:14
2Sm 3:8

e Wj 22:28
Dz 23:5

f 1Sm 26:8
Łk 9:54
Rz 12:19

g 2Sm 19:22
2Kl 3:13
Łk 9:55

h 1Kl 2:5

i Ps 37:8
1Pt 2:23

j 2Sm 12:10

k Rz 9:20

l 2Sm 12:11
2Sm 15:14
2Sm 17:12

m 2Sm 19:16

n Rdz 29:32
Wj 2:25
Wj 3:7
Ps 25:18
Prz 15:3

o Pwt 23:5
Ps 109:28

p Wj 22:28
2Sm 16:5
Kzn 10:20

q Dz 22:23

r 2Sm 16:2

s 2Sm 15:37

t 2Sm 15:12
2Sm 15:31

u 2Sm 15:32

v Joz 16:2

w 2Sm 15:37
1Kn 27:33

x 1Sm 10:24
1Kl 1:25
2Kl 11:12
Dn 2:4

szpalta 2

a Rdz 26:26
1Kl 4:5
Prz 17:17
Prz 18:24

b 2Sm 15:34
Prz 14:15

c Ps 37:12
Prz 21:30
Iz 8:10
Mt 27:1

d Kpl 18:8
Kpl 20:11
2Sm 12:11
1Kl 2:22
Hi 31:10

e 2Sm 15:16

f Rdz 34:30
1Sm 13:4
1Sm 27:12

g Rdz 49:4

h 2Sm 2:7

i 2Sm 11:2

---

j Pwt 22:30; 2Sm 12:11; 2Sm 20:3; **k** Lb 25:6; 2Sm 12:12; Iz 3:9; **l** 2Sm 17:14; **m** 2Sm 15:12; 2Sm 17:23; **ROZDZ. 17** **n** Prz 1:16; Prz 4:16; **o** Pwt 25:18; 2Sm 16:14; **p** 1Kl 22:31; Ps 37:12; Ps 41:9; Ps 55:12.

lud przyprowadzę z powrotem do ciebie. Ceną powrotu wszystkich jest mąż, którego szukasz; a cały lud będzie zażywał pokoju". **4** I słowo to było słuszne w oczach Absaloma[a] i w oczach wszystkich starszych Izraela.

5 Jednakże Absalom rzekł: „Zawołaj, proszę, także Chuszaja[b] Arkijczyka i posłuchajmy, co jest w jego ustach, właśnie jego". **6** Toteż Chuszaj przyszedł do Absaloma. Wtedy Absalom powiedział do niego: „Takie a takie słowo wyrzekł Achitofel. Czy mamy postąpić według jego słowa? Jeśli nie, ty sam powiedz". **7** Chuszaj rzekł na to do Absaloma: „Rada, której udzielił Achitofel, tym razem nie jest dobra!"[c]

8 I Chuszaj rzekł jeszcze: „Sam dobrze znasz swego ojca i jego ludzi, że to mocarze[d] i że są rozgoryczeni w duszy,[e] jak niedźwiedzica, która straciła w polu swe młode;[f] a twój ojciec jest wojownikiem[g] i nie będzie nocował z ludem. **9** Oto teraz schował się[h] w jednej z jam lub w jakimś innym miejscu; a gdy napadnie na nich już na samym początku, wówczas kto o tym usłyszy, ten, usłyszawszy, z całą pewnością powie: ‚Klęska spadła na lud, który idzie za Absalomem!' **10** I nawet dzielny mąż, którego serce jest jak serce lwa,[i] zupełnie opadnie z sił;[j] bo cały Izrael wie, że twój ojciec jest mocarzem[k] i że tacy sami są też dzielni mężowie, którzy są z nim.[l] **11** Ja zatem radzę: Niech koniecznie zbierze się przy tobie cały Izrael, od Dan po Beer-Szebę,[m] tak licznie, jak ziarnka piasku nad morzem,[n] i ty osobiście wyrusz do walki.[o] **12** I wyruszymy przeciw niemu w jedno z miejsc, gdzie na pewno się go znajdzie,[a] i spadniemy na niego jak rosa,[b] która spada na ziemię; i z niego oraz wszystkich ludzi, którzy są z nim, żaden nie pozostanie. **13** A gdyby się wycofał do jakiegoś miasta, cały Izrael przyniesie powrozy do tego miasta i będziemy je ściągać do doliny potoku, aż nie pozostanie tam nawet kamyk".[c]

14 Wtedy Absalom i wszyscy mężowie izraelscy powiedzieli: „Rada Chuszaja Arkijczyka jest lepsza[d] niż rada Achitofela!" I sam Jehowa nakazał[e] zniweczyć radę[f] Achitofela, chociaż była dobra,[g] żeby Jehowa mógł sprowadzić nieszczęście[h] na Absaloma.

15 Później Chuszaj powiedział kapłanom Cadokowi[i] i Abiatarowi: „Achitofel tak a tak doradził Absalomowi i starszym Izraela; ja zaś doradziłem tak a tak. **16** Teraz więc prędko poślijcie i powiedzcie Dawidowi,[j] mówiąc: ‚Nie nocuj dziś na pustynnych równinach pustkowia, lecz koniecznie powinieneś się przeprawić,[k] żeby czasem król oraz cały lud, który jest z nim, nie zostali pochłonięci' ".[l]

17 Gdy Jonatan[m] i Achimaac[n] stali przy En-Rogel,[o] jakaś służąca wyszła i powiadomiła ich. Poszli więc, gdyż mieli powiadomić króla Dawida; nie mogli się bowiem pokazać, wstępując do miasta. **18** Jednakże pewien młodzieniec zobaczył ich i powiadomił Absaloma. Toteż obaj prędko odeszli i przyszli do domu jednego z mieszkańców Bachurim,[p] który miał na swoim dziedzińcu studnię; i zeszli do niej. **19** Potem kobieta wzięła płachtę i rozciągnęła ją z wierzchu na tej studni, i nasypała na nią tłuczonego ziarna;[q] i niczego

ROZDZ. 17

a Mt 15:4
2Tm 3:3
b 2Sm 15:32
2Sm 16:16
c 2Sm 15:34
d 1Sm 16:18
2Sm 15:18
2Sm 23:8
2Sm 23:18
1Kn 11:26
e Sdz 18:25
f 2Kl 2:24
Prz 17:12
Oz 13:8
g 1Sm 17:50
1Sm 18:7
1Sm 19:8
2Sm 10:18
h 1Sm 22:1
1Sm 23:19
i Rdz 49:9
Lb 24:9
2Sm 1:23
Iz 31:4
j Pwt 1:28
Joz 2:9
Joz 7:5
1Sm 17:11
k 1Sm 18:5
Heb 11:34
l 2Sm 17:8
m Sdz 20:1
n Rdz 32:12
1Kl 4:20
o Ps 7:15
Ps 9:16

szpalta 2

a 1Sm 23:23
2Sm 17:9
b Ps 110:3
c Mt 24:2
d Prz 21:1
e Pwt 2:30
2Kn 25:20
Ps 91:11
f 2Sm 15:31
2Sm 15:34
Hi 5:12
Prz 19:21
Prz 21:30
Iz 8:10
1Ko 3:19
g 2Sm 16:23
h 1Sm 2:6
Hi 34:11
Iz 46:10
i 2Sm 8:17
2Sm 15:35
1Kn 12:28
j 2Sm 15:28
k 2Sm 15:14
l 2Sm 20:19
Ps 35:25
m 2Sm 15:27
1Kl 1:42
n 2Sm 15:36
2Sm 18:19
o Joz 15:7
Joz 18:16
1Kl 1:9
p 2Sm 3:16
2Sm 16:5
2Sm 19:16
q Joz 2:6

nie zauważono. **20** A słudzy Absaloma przyszli do tej kobiety do jej domu i powiedzieli: „Gdzie są Achimaac i Jonatan?" Kobieta odrzekła im: „Poszli stąd do wód".[a] Szukali więc, lecz ich nie znaleźli,[b] wrócili zatem do Jerozolimy.

21 A po ich odejściu tamci wyszli ze studni i poszli, i powiadomili króla Dawida, i rzekli do Dawida: „Wstańcie i szybko przeprawcie się przez wody; bo Achitofel[c] tak a tak doradzał przeciwko wam". **22** Dawid natychmiast wstał, a także cały lud, który z nim był, i przeprawiali się przez Jordan, aż rankiem się rozwidniło[d] – aż nie brakowało ani jednego, który by się nie przeprawił przez Jordan.

23 Achitofel zaś, widząc, że nie postąpiono zgodnie z jego radą,[e] osiodłał osła i wstawszy, udał się do domu, do swego miasta.[f] Potem wydał polecenia swoim domownikom,[g] a sam się powiesił[h] i tak umarł.[i] I został pogrzebany[j] w grobowcu swych praojców.

24 Dawid przybył do Machanaim,[k] natomiast Absalom przeprawił się przez Jordan, on i wszyscy mężowie izraelscy z nim. **25** W miejsce Joaba[l] Absalom ustanowił nad wojskiem Amasę;[m] a Amasa był synem męża imieniem Jitra,[n] Izraelity, który współżył z Abigail,[o] córką Nachasza, siostrą Cerui, matki Joaba. **26** A Izrael i Absalom rozłożyli się obozem w ziemi Gilead.[p]

27 Gdy tylko Dawid przybył do Machanaim, Szobi, syn Nachasza z Rabby[q] synów Ammona,[r] i Machir,[s] syn Ammiela[t] z Lo-Debar, i Barzillaj[u] Gileadczyk z Rogelim[v] **28** przynieśli łóżka i misy, i naczynia garncarskie oraz pszenicę i jęczmień, i mąkę,[a] i prażone ziarno,[b] i bób,[c] i soczewicę,[d] i przypiekane ziarno; **29** również miód[e] i masło,[f] i owce, i sery krowie przynieśli dla Dawida oraz ludu, który był z nim, żeby jedli,[g] powiedzieli bowiem: „Lud jest głodny i zmęczony, i spragniony na pustkowiu".[h]

18 A Dawid policzył lud, który z nim był, i ustanowił nad nimi dowódców tysięcy i dowódców setek.[i] **2** Ponadto Dawid posłał trzecią część[j] ludu pod ręką Joaba[k] i trzecią część pod ręką Abiszaja,[l] syna Cerui, brata Joaba,[m] i trzecią część pod ręką Ittaja[n] Gittyty. Potem król rzekł do ludu: „Ja też muszę wyruszyć z wami". **3** Lecz lud powiedział: „Nie możesz wyruszyć,[o] bo gdybyśmy musieli uciekać, oni nie będą na nas zważać w swym sercu;[p] i gdyby połowa z nas poniosła śmierć, nie będą na nas zważać w swym sercu, gdyż ty jesteś wart dziesięciu tysięcy z nas;[q] byłoby więc lepiej, gdybyś był gotowy do udzielenia nam pomocy[r] z miasta". **4** Toteż król rzekł do nich: „Uczynię to, co dobre w waszych oczach".[s] I król stał obok bramy,[t] a cały lud wyruszał setkami i tysiącami.[u] **5** I król jeszcze nakazał Joabowi i Abiszajowi, i Ittajowi, mówiąc: „Obchodźcie mi się delikatnie[v] z tym młodzieńcem, Absalomem". A cały lud słyszał, jak król wydawał wszystkim dowódcom nakaz w sprawie Absaloma.

6 I lud ciągnął w pole, by się zetrzeć z Izraelem; i doszło do bitwy w lesie Efraima.[w] **7** W końcu lud izraelski[x] został tam

ROZDZ. 17
a Wj 1:19 Joz 2:5 1Sm 19:14 1Sm 21:2 Mt 10:16
b Joz 2:22
c 2Sm 17:2
d Prz 27:12
e Prz 16:18
f Joz 15:51 2Sm 15:12
g 2Kl 20:1
h Wj 20:13 1Sm 31:4 1Kl 16:18 Mt 27:5 Dz 1:18
i Ps 5:10 Ps 55:23
j Kzn 8:10
k Rdz 32:2 Joz 13:26 2Sm 2:8
l 2Sm 8:16
m 2Sm 19:13 2Sm 20:4 2Sm 20:10
n 1Kn 2:17
o 1Kn 2:16
p Lb 32:1 Pwt 3:15
q Pwt 3:11 Joz 13:25 2Sm 12:29
r 2Sm 12:26
s 2Sm 9:4
t 2Sm 9:5
u 2Sm 19:32 1Kl 2:7
v 2Sm 19:31

szpalta 2
a Rdz 18:6 1Sm 28:24
b 1Sm 25:18
c Eze 4:9
d Rdz 25:34 2Sm 23:11
e Wj 3:8
f Rdz 18:8 Prz 30:33
g Prz 11:25 Dz 28:2
h 2Sm 16:2

ROZDZ. 18
i 1Sm 8:12 1Kn 13:1 1Ko 14:40
j Sdz 7:16 Prz 20:18
k 2Sm 8:16 2Sm 10:7
l 2Sm 23:18
m 1Kn 2:16
n 2Sm 15:19 2Sm 15:21
o 2Sm 21:17
p 2Sm 17:2 1Kl 22:31
q 2Sm 17:3 Lam 4:20
r Wj 17:10

s Rut 3:5; Jak 3:17; t 2Sm 18:24; u 1Sm 29:2; v 2Sm 18:12; w 2Sm 17:26; x 2Sm 16:15.

pokonany[a] przez sług Dawida, i w owym dniu nastąpiła tam wielka rzeź – padło dwadzieścia tysięcy mężów. **8** I bitwa się rozprzestrzeniła na całą tę ziemię, która była w zasięgu wzroku. A las pochłonął więcej ludu, niż ich pochłonął miecz w owym dniu.

9 W końcu Absalom znalazł się przed sługami Dawida. Absalom jechał na mule, a muł wszedł pod gąszcz gałęzi potężnego drzewa, tak iż on mocno uwiązł głową w tym wielkim drzewie i zawisł między niebiosami a ziemią,[b] podczas gdy muł, który był pod nim, poszedł dalej. **10** Wtedy zobaczył to pewien mąż i powiadomił Joaba,[c] mówiąc: „Oto widziałem Absaloma wiszącego na wielkim drzewie". **11** Joab odrzekł mężowi, który go o tym powiadomił: „I ty to zobaczyłeś – czemu więc nie zwaliłeś go tam na ziemię? Wtedy moim obowiązkiem byłoby dać ci dziesięć srebrników i pas".[d] **12** Lecz mąż ten rzekł do Joaba: „Choćby mi odważono na dłonie tysiąc srebrników, nie wyciągnąłbym ręki na syna królewskiego; bo słyszeliśmy, jak król nakazał tobie i Abiszajowi, i Ittajowi, mówiąc: ‚Uważajcie, kimkolwiek jesteście, na tego młodzieńca, na Absaloma'.[e] **13** Przecież postąpiłbym zdradziecko przeciw jego duszy, a cała sprawa nie pozostałaby ukryta przed królem[f] i ty sam stanąłbyś z boku". **14** Na to Joab rzekł: „Nie będę się tak przy tobie powstrzymywał!" Następnie wziął w dłoń trzy drzewca i przebił[g] nimi serce Absaloma, gdy on był jeszcze żywy w sercu[h] wielkiego drzewa. **15** Wówczas nadeszło dziesięciu sług niosących oręż Joaba i zadało cios Absalomowi, by go dobić.[a] **16** A Joab zadął w róg,[b] żeby lud wrócił z pościgu za Izraelem; Joab bowiem powstrzymał lud. **17** W końcu wzięli Absaloma i wrzucili go w lesie do wielkiego dołu, i wznieśli nad nim bardzo wielki stos kamieni.[c] A cały Izrael uciekł – każdy mężczyzna do swego domu.

18 Absalom zaś jeszcze za życia wziął i postawił sobie kolumnę,[d] która jest na Nizinie Królewskiej,[e] bo powiedział: „Nie mam syna, aby zachowała się pamięć o moim imieniu".[f] Nazwał więc tę kolumnę od swego imienia[g] i zwie się ona Pomnikiem Absaloma aż po dziś dzień.

19 Achimaac,[h] syn Cadoka, rzekł: „Pozwól mi, proszę, pobiec i zanieść tę wiadomość królowi, gdyż Jehowa go osądził i oswobodził z ręki jego nieprzyjaciół".[i] **20** Lecz Joab mu powiedział: „Nie będziesz ty zwiastunem dzisiaj, ale zaniesz wiadomość w innym dniu; natomiast dziś nie zanoś wiadomości, dlatego że umarł syn króla".[j] **21** Potem Joab rzekł do Kuszyty:[k] „Idź, opowiedz królowi, co widziałeś". Wówczas Kuszyta pokłonił się Joabowi i pobiegł. **22** Achimaac, syn Cadoka, ponownie powiedział do Joaba: „Niech więc się dzieje co chce, pozwól mi, proszę, pobiec za Kuszytą". Jednakże Joab rzekł: „Czemuż miałbyś biec ty, mój synu, skoro dla ciebie nie ma wiadomości?" **23** Ale on powiedział: „Niech się dzieje co chce, pobiegnę". Rzekł mu więc: „Biegnij!" I Achimaac pobiegł drogą Okręgu,[l] i w końcu wyprzedził Kuszytę.

24 A Dawid siedział między dwiema bramami.[m] Tymczasem strażnik[n] wszedł na dach bramy przy murze. I podniósłszy oczy,

ROZDZ. 18

a 2Sm 2:17
2Kn 13:16
2Kn 28:6
Ps 3:7
Prz 24:22

b 1Kn 21:16

c 2Sm 8:16
2Sm 18:2

d 1Sm 17:25
1Kn 11:6

e 2Sm 18:5

f Prz 16:14
Prz 24:21

g Sdz 4:21
Sdz 5:31
Ps 45:5

h 2Sm 18:9

szpalta 2

a Pwt 27:16
Pwt 27:20
2Sm 12:10
Ps 63:9
Prz 2:22
Prz 20:20
Prz 30:17

b 2Sm 2:28

c Joz 7:26
Joz 8:29
Joz 10:27

d 1Sm 15:12

e Rdz 14:17

f Lb 27:4
2Sm 14:27

g Ps 49:11

h 2Sm 15:36
2Sm 17:17

i 2Sm 15:25
Ps 9:4

j 2Sm 18:5

k Rdz 10:6
Lb 12:1
2Kn 14:9

l 1Kl 7:46
2Kn 4:17

m 2Sm 18:4

n 2Sm 13:34
2Kl 9:17
Iz 21:6

zobaczył, że oto samotnie biegnie jakiś mężczyzna. **25** Toteż strażnik zawołał i powiadomił króla, na co król rzekł: „Jeśli jest sam, to w jego ustach jest wiadomość". A on biegł i coraz bardziej się przybliżał. **26** Następnie strażnik zobaczył drugiego biegnącego mężczyznę. Zawołał więc ów strażnik do odźwiernego i powiedział: „Oto samotnie biegnie drugi mężczyzna!" Wtedy król rzekł: „Ten także przynosi wiadomość". **27** A strażnik jeszcze powiedział: „Widzę, że bieg pierwszego przypomina bieg[a] Achimaaca,[b] syna Cadoka", na co król rzekł: „To dobry człowiek[c] i powinien przybyć z dobrą wiadomością".[d] **28** W końcu Achimaac zawołał i powiedział królowi: „Wszystko w porządku!" Wówczas pokłonił się królowi twarzą ku ziemi. I jeszcze powiedział: „Błogosławiony[e] niech będzie Jehowa, twój Bóg, który wydał[f] mężów podnoszących rękę przeciw mojemu panu, królowi!"

29 Jednak król rzekł: „Czy wszystko w porządku z młodzieńcem Absalomem?" Achimaac odrzekł: „Widziałem wielkie zamieszanie, gdy Joab posyłał sługę królewskiego i twojego sługę, i nie wiedziałem, o co chodziło".[g] **30** Król więc powiedział: „Odejdź na bok, stań tutaj". Wtedy odszedł na bok i stał bez ruchu.

31 A oto wszedł Kuszyta[h] i ten Kuszyta przemówił: „Niech mój pan, król, przyjmie wiadomość, bo dzisiaj Jehowa cię osądził i oswobodził z ręki wszystkich, którzy powstają przeciwko tobie".[i] **32** Lecz król rzekł do Kuszyty: „Czy wszystko w porządku z młodzieńcem Absalomem?" Na to Kuszyta powiedział: „Oby nieprzyjaciół mego pana, króla, a także wszystkich, którzy powstają przeciwko tobie ku złemu, spotkało to, co tego młodzieńca".[a]

33 Wtedy król, wstrząśnięty, wszedł do komnaty na dachu[b] nad bramą i wybuchnął płaczem; a idąc, mówił: „Synu mój, Absalomie, synu mój, synu mój,[c] Absalomie! Obym to ja umarł zamiast ciebie, Absalomie, synu mój, synu mój!"[d]

19 Później doniesiono Joabowi: „Oto król płacze i obchodzi żałobę po Absalomie".[e] **2** Toteż w owym dniu wybawienie stało się powodem do żałoby dla całego ludu, gdyż lud słyszał, jak mówiono w owym dniu: „Król boleje nad swoim synem". **3** I lud zaczął się przekradać w owym dniu, by wejść do miasta,[f] tak jak lud się przekrada, gdy czuje się okryty hańbą, ponieważ uciekł z bitwy. **4** A król zasłonił sobie twarz i wołał król donośnym głosem: „Synu mój, Absalomie! Absalomie, synu mój, synu mój!"[g]

5 W końcu Joab wszedł do króla do domu i powiedział: „Dzisiaj okryłeś wstydem twarz wszystkich swoich sług, tych, którzy dzisiaj ocalili twoją duszę,[h] jak również duszę twoich synów[i] i twoich córek[j] oraz duszę twoich żon[k] i duszę twoich nałożnic,[l] **6** miłujesz bowiem tych, którzy cię nienawidzą, a nienawidzisz tych, którzy cię miłują; bo dzisiaj dałeś do zrozumienia, że dowódcy i słudzy są dla ciebie niczym, gdyż dobrze wiem dzisiaj, że gdyby tylko Absalom żył, a my wszyscy bylibyśmy dzisiaj martwi, w twoich oczach byłoby to właściwe. **7** Teraz więc wstań, wyjdź i przemów prosto do serca[m] swo-

ROZDZ. 18
a 2Kl 9:20
b 2Sm 18:19
c Prz 25:13
d 1Kl 1:42
Prz 25:25
e Rdz 14:20
2Sm 22:47
Ps 124:6
Ps 144:1
f 1Sm 26:8
Ps 31:8
g 2Sm 18:19
h 2Sm 18:21
i 2Sm 22:49
Ps 55:18
Ps 94:1
Ps 124:2

szpalta 2
a Sdz 5:31
Ps 27:2
Ps 68:1
b 2Sm 18:24
c 2Sm 19:1
d 2Sm 12:10
2Sm 17:14
Prz 10:1
Prz 19:13

ROZDZ. 19
e 2Sm 18:5
2Sm 18:14
f 2Sm 17:24
2Sm 19:32
g 2Sm 18:33
h Ps 18:48
i 2Sm 3:3
2Sm 5:14
j 2Sm 13:1
k 2Sm 5:13
l 2Sm 15:16
m Iz 40:2

ich sług, gdyż na Jehowę przysięgam, że jeśli nie wyjdziesz, to tej nocy nie pozostanie przy tobie ani jeden mąż;[a] a to będzie dla ciebie gorsze niż wszelka krzywda, jaka cię spotkała od twej młodości aż dotąd". **8** Toteż król wstał i usiadł w bramie,[b] a cały lud powiadomiono: „Oto król siedzi w bramie". I cały lud zaczął przychodzić przed króla.

A Izrael uciekł, każdy z nich do swego domu.[c] **9** I cały lud we wszystkich plemionach izraelskich rozprawiał, mówiąc: „To król wyzwolił nas z dłoni naszych nieprzyjaciół[d] i to on nas ocalił z dłoni Filistynów; a teraz uciekł z tej ziemi przed Absalomem.[e] **10** Absalom zaś, którego namaściliśmy nad sobą,[f] poniósł śmierć w bitwie.[g] Czemuż więc teraz nic nie czynicie, by króla sprowadzić z powrotem?"[h]

11 A król Dawid posłał do kapłanów Cadoka[i] i Abiatara[j] i rzekł: „Przemówcie do starszych Judy[k] i powiedzcie: ‚Dlaczego mielibyście być ostatnimi, jeśli chodzi o sprowadzenie króla z powrotem do jego domu, gdy słowo całego Izraela doszło do króla do jego domu? **12** Wyście moimi braćmi; jesteście moją kością i moim ciałem.[l] Dlaczego więc mielibyście być ostatnimi, jeśli chodzi o sprowadzenie króla z powrotem?' **13** A do Amasy powiedzcie:[m] ‚Czyż nie jesteś moją kością i moim ciałem? Niech Bóg mi to uczyni i tamto doda do tego,[n] jeśli przed moim obliczem nie będziesz zawsze dowódcą wojska w miejsce Joaba' ".[o]

14 I pozyskał serce wszystkich mężów judzkich jakby jednego męża,[p] tak iż posłali do króla, mówiąc: „Wróć ty sam i wszyscy twoi słudzy".

ROZDZ. 19

a Prz 14:28
b 2Sm 18:4 2Sm 18:24 1Kl 22:10 Jer 38:7
c 2Sm 18:17 1Kl 22:36
d 1Sm 17:50 1Sm 18:7 1Sm 19:5 2Sm 5:25 2Sm 8:5
e 2Sm 15:14
f 2Sm 15:10 2Sm 15:12
g 2Sm 18:14
h 2Sm 3:17
i 2Sm 8:17 2Sm 15:25 1Kl 1:8
j 1Sm 22:20 1Sm 30:7 2Sm 15:24 1Kn 15:11
k 2Sm 2:4
l Sdz 9:2 2Sm 5:1
m 2Sm 17:25 1Kn 2:17
n Rut 1:17 1Sm 3:17
o 2Sm 8:16 2Sm 18:5 2Sm 18:14
p Sdz 20:1

SZPALTA 2

a Joz 5:9 1Sm 11:14
b 2Sm 16:5 1Kl 2:36 1Kl 2:44
c 1Kl 2:8
d 2Sm 3:16 2Sm 17:18
e 2Sm 9:2 2Sm 16:1
f 2Sm 9:10
g 2Sm 15:28
h Ps 66:3 Ps 81:15 Kzn 10:4
i 1Sm 26:21 2Sm 16:5
j 2Sm 13:20 2Sm 13:33
k 2Sm 19:43 1Kn 5:2
l 2Sm 23:18
m 2Sm 2:18
n Wj 22:28 2Sm 16:7 1Kl 21:13 Ps 105:15 Kzn 10:20 Dz 23:5 2Pt 2:10
o 2Sm 3:39 2Sm 16:10
p 1Sm 29:4 1Kl 5:4 Mt 16:23 Jak 1:20
q 1Sm 11:13

15 I król ruszył z powrotem, i przybył aż nad Jordan. A Judejczycy przybyli do Gilgal,[a] by wyjść królowi na spotkanie i przeprowadzić króla przez Jordan. **16** Potem Szimej,[b] syn Gery,[c] Beniaminita z Bachurim,[d] pośpieszył się i z mężami judzkimi wyszedł na spotkanie królowi Dawidowi. **17** A było z nim tysiąc mężów z Beniamina. (Był z nim również Ciba,[e] sługa domu Saula, oraz jego piętnastu synów[f] i dwudziestu sług; i pomyślnie dotarli nad Jordan przed króla. **18** I przeprawił się przez bród,[g] by przeprowadzić domowników króla i uczynić to, co dobre w jego oczach). A Szimej, syn Gery, upadł przed królem, gdy ten już miał się przeprawiać przez Jordan.[h] **19** Następnie rzekł do króla: „Niechaj mój pan nie poczyta mi winy i nie pamięta zła, którego twój sługa dopuścił się[i] w dniu, gdy mój pan, król, odchodził z Jerozolimy, i niech król nie bierze sobie tego do serca.[j] **20** Bo twój sługa dobrze wie, że to ja zgrzeszyłem; oto więc dzisiaj przybyłem pierwszy z całego domu Józefa,[k] by wyjść na spotkanie mojemu panu, królowi".

21 Abiszaj,[l] syn Cerui,[m] od razu odezwał się i rzekł: „Czyż Szimej nie powinien zostać uśmiercony, skoro złorzeczył pomazańcowi Jehowy?"[n] **22** Lecz Dawid powiedział: „Co wam do mnie,[o] synowie Cerui, żebyście dzisiaj mieli się stać moim przeciwnikiem?[p] Czyż dzisiaj ktokolwiek zostanie uśmiercony w Izraelu?[q] Bo czyż nie wiem, że dzisiaj jestem królem nad Izraelem?" **23** Potem król rzekł do Szimeja: „Nie umrzesz". I król mu przysiągł.[r]

r 1Kl 2:8; 1Kl 2:37; 1Kl 2:46; Heb 6:16.

24 Również Mefiboszet,[a] wnuk Saula, wyszedł królowi na spotkanie; a nie pielęgnował nóg[b] ani nie pielęgnował wąsów,[c] ani nie prał szat od dnia, gdy król odszedł, aż do dnia, gdy przyszedł w pokoju. **25** Kiedy przybył do Jerozolimy na spotkanie z królem, król rzekł do niego: „Dlaczego nie poszedłeś ze mną, Mefiboszecie?" **26** On odrzekł: „Mój panie, królu, sługa[d] mój mnie oszukał. Powiedział bowiem twój sługa: ‚Osiodłam sobie oślicę, żeby na niej jechać i podążać z królem', gdyż sługa twój jest kulawy.[e] **27** On więc oczernił[f] twego sługę przed moim panem, królem. Lecz mój pan, król, jest jak anioł[g] prawdziwego Boga; czyń więc, co dobre w twoich oczach. **28** Bo cały dom mego ojca byłby w oczach mojego pana, króla, po prostu skazany na śmierć, a jednak ty posadziłeś swego sługę wśród tych, którzy jedzą przy twoim stole.[h] Jakie więc mam jeszcze prawo dalej wołać[i] do króla?"

29 Jednakże król mu rzekł: „Po cóż jeszcze wypowiadasz słowa? Oto mówię: ty i Ciba macie się podzielić polem".[j] **30** Mefiboszet odrzekł królowi: „Niech weźmie nawet całe,[k] skoro mój pan, król, przyszedł w pokoju do swego domu".

31 A z Rogelim przybył Barzillaj[l] Gileadczyk, by pójść z królem nad Jordan i odprowadzić go do Jordanu. **32** Barzillaj zaś był bardzo stary, miał osiemdziesiąt lat;[m] i to on zaopatrywał króla w żywność, gdy ten mieszkał w Machanaim,[n] był bowiem mężem bardzo zamożnym.[o] **33** Król zaraz rzekł do Barzillaja: „Przeprawsię ze mną, a będę cię zaopatrywał w żywność u mnie w Jerozolimie".[a] **34** Lecz Barzillaj powiedział do króla: „Ileż pozostało dni lat mego życia, żebym miał iść z królem do Jerozolimy? **35** Mam dzisiaj osiemdziesiąt lat.[b] Czy potrafiłbym rozróżniać między czymś dobrym a czymś złym albo czy twój sługa poczułby smak tego, co bym jadł lub pił,[c] albo czy mógłbym jeszcze słuchać[d] głosu śpiewaków i śpiewaczek?[e] Po cóż więc twój sługa miałby się jeszcze stać brzemieniem[f] dla mego pana, króla? **36** Bo sługa twój mógł tylko kawałek drogi podprowadzić króla do Jordanu, czemu zatem król miałby mi odpłacać taką nagrodą?[g] **37** Proszę, pozwól swemu słudze wrócić i pozwól mi umrzeć[h] w moim mieście w pobliżu grobowca mego ojca i mojej matki.[i] Lecz oto twój sługa Kimham,[j] Niech on się przeprawi z moim panem, królem; i uczyń dla niego, co dobre w twoich oczach".

38 Toteż król rzekł: „Kimham przeprawi się ze mną, a ja uczynię dla niego, co dobre w twoich oczach; i uczynię dla ciebie wszystko, co chciałbyś na mnie włożyć". **39** Wtedy cały lud zaczął się przeprawiać przez Jordan, przeprawił się też sam król; lecz król ucałował[k] Barzillaja i go pobłogosławił,[l] po czym ten wrócił do swej miejscowości. **40** Gdy król przeprawiał się do Gilgal,[m] razem z nim przeprawił się Kimham, a także cała Juda, jak również połowa ludu izraelskiego, żeby przeprowadzić króla.

41 I oto przychodzili do króla wszyscy mężowie izraelscy, i mówili królowi: „Dlaczego[n] nasi bracia, mężowie judzcy, wykradli cię, żeby króla, a z nim

ROZDZ. 19

a 2Sm 9:6 2Sm 16:4
b 2Sm 9:3
c Ezd 9:3
d 2Sm 9:9
e 2Sm 4:4
f Kpl 19:16 2Sm 16:3 Ps 101:5 Prz 6:19 Prz 21:6
g 1Sm 29:9 2Sm 14:17
h 2Sm 9:1 2Sm 9:7 2Sm 9:10 2Sm 9:13
i 2Sm 9:8
j 2Sm 16:4 Prz 18:17 Prz 29:4
k Mt 5:40 1Ko 6:7
l 2Sm 17:27 1Kl 2:7
m Ps 90:10
n 2Sm 17:28 Prz 3:27 Heb 13:16
o 1Sm 25:2 Hi 1:3

szpalta 2

a 2Sm 9:10 Prz 11:25 Mt 7:12 Łk 6:38
b Ps 90:10
c Kzn 8:15 Kzn 12:5
d Hi 12:11 Kzn 12:4
e Ezd 2:65 Neh 7:67 Kzn 2:8
f 2Sm 13:25 2Sm 15:33
g Łk 6:38
h Joz 23:14 Łk 2:29
i Rdz 47:30 Rdz 49:29 Rdz 50:13
j 1Kl 2:7
k Rdz 31:55 Rut 1:14 1Sm 20:41 1Kl 19:20 Dz 20:37
l Rdz 14:19 Rdz 47:7 Joz 22:6
m 1Sm 11:14
n Sdz 8:1 Sdz 12:1

jego domowników oraz wszystkich mężów Dawida przeprowadzić za Jordan?"[a] **42** Wówczas wszyscy mężowie judzcy odpowiedzieli mężom izraelskim: „Ponieważ król jest blisko spokrewniony z nami;[b] a czemuż się na to rozgniewaliście? Czyż jedliśmy na koszt króla albo czy przyniesiono nam jakiś dar?"

43 Jednakże mężowie izraelscy odpowiedzieli mężom judzkim i rzekli: „My mamy w królu dziesięć części,[c] toteż mamy w Dawidzie więcej niż wy. Dlaczego więc potraktowaliście nas ze wzgardą i dlaczego nie stało się najpierw naszą sprawą,[d] byśmy z powrotem sprowadzili króla?" Lecz słowo mężów judzkich było ostrzejsze niż słowo mężów izraelskich.

20 A był tam pewien nicpoń[e] imieniem Szeba,[f] syn Bichriego Beniaminity; zadął on w róg[g] i powiedział: „Nie mamy działu w Dawidzie i nie mamy dziedzictwa w synu Jessego.[h] Każdy do swych bogów,[i] Izraelu!" **2** Wtedy mężowie izraelscy przestali iść za Dawidem i poszli za Szebą, synem Bichriego;[j] ale mężowie judzcy trzymali się swego króla od Jordanu aż do Jerozolimy.[k]

3 W końcu Dawid przybył do swego domu w Jerozolimie.[l] Potem król wziął dziesięć kobiet,[m] nałożnic, które pozostawił, by się troszczyły o dom, i umieścił je w domu odosobnienia, lecz zaopatrywał je w żywność. I nie współżył z nimi,[n] a były one trzymane dokładnie zamknięte aż do dnia swej śmierci — we wdowieństwie, chociaż miały żyjącego męża.

4 Potem król rzekł do Amasy:[o] „Zwołaj do mnie mężów judzkich w ciągu trzech dni i ty też się tu staw". **5** Amasa poszedł więc zwoływać Judę; lecz przyszedł później, po ustalonym czasie, który on mu wyznaczył. **6** Wtedy Dawid rzekł do Abiszaja:[a] „Teraz Szeba,[b] syn Bichriego, będzie dla nas gorszy niż Absalom.[c] Weź ze sobą sługd swego pana i ścigaj go, żeby nie znalazł sobie warownych miast i nie uszedł na naszych oczach". **7** Toteż mężowie Joaba[e] i Keretyci,[f] i Peletyci[g] oraz wszyscy mocarze wyruszyli za nim; i wyruszyli z Jerozolimy, by ścigać Szebę, syna Bichriego. **8** Byli blisko wielkiego kamienia, który jest w Gibeonie,[h] i Amasa[i] wyszedł im na spotkanie. A Joab był przepasany, ubrany w szatę i miał miecz w pochwie, przypasany do biodra. I postąpił naprzód, tak iż ten mu wypadł.

9 I odezwał się Joab do Amasy: „Czy dobrze ci się wiedzie, mój bracie?"[j] Potem Joab prawą ręką chwycił Amasę za brodę, by go pocałować.[k] **10** Amasa zaś nie miał się na baczności przed mieczem, który był w ręce Joaba, toteż on zadał mu nim cios[l] w brzuch i jego jelita wylały się na ziemię; i nie musiał mu tego robić po raz drugi. Ten więc tak poniósł śmierć. A Joab i Abiszaj, jego brat, ścigali Szebę, syna Bichriego.

11 I któryś z młodzieńców Joaba stał nad nim, i mówił: „Ktokolwiek ma upodobanie w Joabie i ktokolwiek należy do Dawida,[m] niech podąża za Joabem!" **12** Tymczasem Amasa wił się we krwi[n] na środku gościńca. Kiedy ów mąż zobaczył, że cały lud się zatrzymuje, ściągnął Amasę z gościńca na pole. Potem zarzucił na niego szatę,

ROZDZ. 19

a 2Sm 19:15
b Rut 4:12
Rut 4:22
2Sm 2:4
Ps 78:68
Mt 1:3
Mt 1:6
c 1Kl 11:31
1Kl 12:16
d Kzn 4:4
Łk 22:24
Łk 22:26
Gal 5:26
Flp 2:3

ROZDZ. 20

e Pwt 13:13
1Sm 2:12
f 2Sm 20:21
g Sdz 3:27
2Sm 15:10
h 2Sm 19:43
i Pwt 13:6
Pwt 13:9
1Kl 12:16
2Kn 10:16
j 2Sm 15:12
Prz 6:19
Prz 24:21
Gal 5:20
k 2Sm 19:15
2Sm 19:42
l 2Sm 5:11
m 2Sm 15:16
2Sm 16:21
n 2Sm 16:22
o 2Sm 17:25
2Sm 19:13
1Kn 2:17

szpalta 2

a 1Sm 26:6
2Sm 10:10
2Sm 23:18
1Kn 11:20
1Kn 18:12
b 2Sm 20:1
c 2Sm 15:12
d 2Sm 11:11
1Kl 1:33
e 2Sm 8:16
f 2Sm 8:18
1Kn 18:17
g 2Sm 15:18
1Kl 1:38
h Joz 18:25
Joz 21:17
i 2Sm 17:25
2Sm 19:13
j Ps 55:21
Prz 26:24
Mi 7:2
k Łk 22:47
l Lb 35:16
2Sm 3:27
1Kl 2:5
Ps 55:23
m 2Sm 20:2
2Sm 20:4
n Rdz 4:10
Rdz 9:5

widział bowiem, że zatrzymuje się każdy, kto do niego dochodzi.[a] **13** Gdy tylko usunął go z gościńca, każdy mężczyzna miał go, podążając za Joabem, by ścigać Szebę,[b] syna Bichriego.

14 A Szeba przeszedł wszystkie plemiona Izraela aż do Abel Bet-Maaka.[c] Wszyscy zaś Bichryci zebrali się i też wyruszyli za nim.

15 I przybyli, i oblegli go w Abel Bet-Maaka, i usypali wał oblężniczy przeciwko miastu,[d] gdyż stało w obrębie wału obronnego. Cały zaś lud, który był z Joabem, podkopywał mur, by go obalić. **16** A pewna mądra kobieta[e] zawołała z miasta: „Słuchajcie, słuchajcie! Zechciejcie powiedzieć Joabowi: ‚Podejdź aż tutaj i pozwól mi z tobą pomówić'”. **17** Podszedł więc do niej i ta kobieta powiedziała: „Czy ty jesteś Joab?” Odpowiedział: „Tak, ja”. Wtedy rzekła mu: „Posłuchaj słów twej niewolnicy”.[f] On odrzekł: „Słucham”. **18** A ona mówiła: „Dawniej zawsze tak powiadali: ‚Niech tylko zapytają w Abel, a zakończą sprawę'. **19** Ja reprezentuję pokojowo usposobionych[g] i wiernych[h] spośród Izraela. Ty usiłujesz uśmiercić miasto[i] i matkę w Izraelu. Dlaczego miałbyś pochłonąć[j] dziedzictwo[k] Jehowy?” **20** Joab odparł, mówiąc: „Jest nie do pomyślenia, żebym miał pochłaniać i obracać w ruinę. **21** Nie w tym rzecz, ale pewien mąż z górzystego regionu Efraima,[l] imieniem Szeba,[m] syn Bichriego, podniósł rękę na króla Dawida.[n] Wydajcie jego samego,[o] a odstąpię od miasta”.[p] Wtedy ta kobieta powiedziała do Joaba: „Oto jego głowa[q] zostanie przerzucona do ciebie ponad murem!”

ROZDZ. 20

a 2Sm 2:23
b 2Sm 20:1
c 1Kl 15:20
2Kl 15:29
2Kn 16:4
d Kzn 9:14
Jer 33:4
Łk 19:43
e 1Sm 25:3
2Sm 14:2
f 1Sm 25:24
g Prz 12:20
h Rdz 18:23
i Pwt 20:10
j 2Sm 17:16
Ps 124:3
k Wj 19:5
Pwt 32:9
2Sm 21:3
l Joz 17:15
Sdz 2:9
m 2Sm 20:1
n 2Sm 20:6
o Lb 16:24
Joz 7:13
Prz 17:11
p Lb 16:26
q 1Sm 17:51
1Sm 31:9
2Kl 10:7

szpalta 2

a Kzn 9:15
Kzn 9:18
b 2Sm 2:28
2Sm 18:16
c 2Sm 8:16
2Sm 19:13
1Kn 18:15
d 2Sm 23:20
1Kl 1:38
1Kn 27:5
e 1Kn 12:27
f 2Sm 8:18
g 2Sm 15:18
1Kl 1:44
h 1Kl 4:6
1Kl 12:18
i 1Kl 4:3
j 1Kn 18:16
k 2Sm 8:17
l 2Sm 15:27
2Sm 17:15
1Kl 4:4
m 2Sm 19:11
n 1Kn 18:17

ROZDZ. 21

o Kpł 26:20
Pwt 11:17
p Rdz 9:6
Wj 20:13
Wj 21:23
Lb 35:30
Lb 35:33
q Joz 9:3
Joz 9:17
Joz 9:27
r Rdz 10:16
Rdz 48:22
s Joz 9:15
t Eze 17:18

22 Ta kobieta w swej mądrości[a] od razu poszła do całego ludu i ścięto głowę Szebie, synowi Bichriego, i rzucono ją Joabowi. Wówczas on zadął w róg[b] i porozchodzili się spod miasta, każdy do swego domu; a Joab wrócił do Jerozolimy do króla.

23 I Joab był ustanowiony nad całym wojskiem[c] Izraela, Benajasz[d] zaś, syn Jehojady,[e] był nad Keretytami[f] i nad Peletytami.[g] **24** Adoram[h] był nad powołanymi do robót przymusowych, a Jehoszafat,[i] syn Achiluda, był kronikarzem. **25** Szewa[j] był sekretarzem,[k] a Cadok[l] i Abiatar[m] byli kapłanami. **26** Również Ira Jairyta został kapłanem[n] Dawida.

21 A za dni Dawida panował głód[o] przez trzy lata, rok po roku; i Dawid radził się oblicza Jehowy. Wtedy Jehowa rzekł: „Na Saulu i na jego domu ciąży wina krwi, gdyż uśmiercił Gibeonitów”.[p] **2** Król wezwał więc Gibeonitów[q] i rozmawiał z nimi. (A Gibeonici nie byli spośród synów Izraela, lecz z reszty Amorytów;[r] i synowie Izraela przysięgli im,[s] lecz Saul usiłował ich wybić[t] z zazdrości[u] o synów Izraela i Judy). **3** I Dawid przemówił do Gibeonitów: „Co mam dla was uczynić i czym mam dokonać przebłagania,[v] żebyście pobłogosławili dziedzictwo[w] Jehowy?” **4** A Gibeonici powiedzieli do niego: „Nie chodzi nam o srebro ani złoto[x] w związku z Saulem i jego domem, nie do nas też należy uśmiercenie jakiegoś męża w Izraelu”. Wówczas on rzekł: „Cokolwiek powiecie, uczynię dla was”. **5** Wtedy odrzekli królowi: „Co do męża, który nas wytra-

u Prz 27:4; **v** Wj 32:30; Kpł 1:4; **w** 2Sm 20:19; **x** Lb 35:31.

cał[a] i który zamyślał[b] nas unicestwić, żebyśmy się nie ostali w żadnej części terytorium Izraela— **6** spośród jego synów niech nam zostanie wydanych siedmiu mężczyzn,[c] a wystawimy[d] ich Jehowie w Gibei[e] Saula, wybrańca Jehowy".[f] Toteż król rzekł: „Wydam ich".

7 Lecz król oszczędził Mefiboszeta,[g] syna Jonatana, syna Saula, z powodu przysięgi[h] wobec Jehowy, która była między nimi, między Dawidem a Jonatanem, synem Saula. **8** Król wziął więc obu synów Ricpy,[i] córki Aji, których ona urodziła Saulowi: Armoniego i Mefiboszeta, jak również pięciu synów Michal,[j] córki Saula, których ona urodziła Adrielowi,[k] synowi Barzillaja Mecholatyty. **9** Potem wydał ich w rękę Gibeonitów i ci wystawili ich na górze przed obliczem Jehowy,[l] tak iż tych siedmiu padło razem; a zostali uśmierceni w pierwszym dniu żniwa, na początku żniwa jęczmienia.[m] **10** Jednakże Ricpa, córka Aji,[n] wzięła wór[o] i rozpostarła go sobie na skale od początku żniwa aż do czasu, gdy spadła na nich woda z niebios;[p] i nie pozwoliła, by za dnia spoczęły na nich ptaki[q] niebios, a w nocy dzikie zwierzęta[r] polne.

11 W końcu doniesiono[s] Dawidowi, co uczyniła Ricpa, córka Aji, nałożnica Saula. **12** Poszedł więc Dawid i zabrał kości Saula[t] oraz kości Jonatana, jego syna, od właścicieli ziemskich Jabesz-Gilead,[u] którzy wykradli je z placu w Bet-Szan,[v] gdzie Filistyni ich powiesili[w] w dniu, w którym Filistyni zabili Saula na Gilboa.[x] **13** I sprowadził stamtąd kości Saula oraz kości Jonatana, jego syna; ponadto zebrali kości tych, których wystawiono.[a] **14** Potem pogrzebali kości Saula i Jonatana, jego syna, w ziemi Beniamina w Celi,[b] w grobowcu Kisza,[c] jego ojca, żeby uczynić wszystko, co król nakazał. Po tym wszystkim Bóg dał się uprosić co do tej ziemi.[d]

15 A Filistyni[e] znowu wszczęli wojnę z Izraelem. Toteż Dawid i z nim jego słudzy zeszli i walczyli z Filistynami; a Dawida ogarnęło zmęczenie. **16** I Jiszbi-Benob z rodu Refaitów,[f] którego włócznia[g] ważyła trzysta sykli miedzi i który miał przypasany nowy miecz, zamyślał zabić Dawida. **17** Abiszaj,[h] syn Cerui, od razu przyszedł mu na pomoc[i] i zadał cios Filistynowi, i go uśmiercił. Wówczas mężowie Dawida przysięgli mu, mówiąc: „Nie wolno ci już będzie wyruszać z nami do bitwy,[j] żebyś nie zgasił[k] lampy[l] Izraela!"

18 A potem jeszcze raz doszło do wojny z Filistynami pod Gob. Wtedy to Sibbechaj[m] Chuszatyta[n] zabił Safa, który był z rodu Refaitów.[o]

19 I znowu doszło do wojny z Filistynami pod Gob; i Elchanan,[p] syn Jaare-Oregima Betlejemczyka, zabił Goliata Gittytę, którego drzewce włóczni było niczym wał tkacki.[q]

20 I znowu doszło do wojny pod Gat,[r] gdzie był mąż nadzwyczajnego wzrostu, mający po sześć palców u obu rąk i po sześć palców u obu stóp, razem dwadzieścia cztery; on także był z rodu Refaitów.[s] **21** I urągał[t] Izraelowi. W końcu zabił go Jonatan,[u] syn Szimei,[v] brata Dawida.

---

t 1Sm 17:10; 1Sm 17:45; 2Kl 19:22; **u** 1Kn 20:7; **v** 1Sm 16:9; 1Sm 17:13; 1Kn 2:13.

ROZDZ. 21

a 2Sm 21:1 Mt 7:2
b Est 9:24
c Pwt 19:21 Ps 9:12
d Rdz 40:19 Lb 25:4 Pwt 21:22
e 1Sm 10:26
f 1Sm 9:17
g 2Sm 4:4 2Sm 9:10 2Sm 19:24
h 1Sm 18:3 1Sm 20:42
i 2Sm 3:7
j 1Sm 18:20 1Sm 25:44 2Sm 3:14 2Sm 6:23
k 1Sm 18:19
l Lb 35:31 Pwt 19:21 1Sm 15:33
m Rut 1:22
n 2Sm 3:7
o 1Kl 21:27 Jl 1:13
p Pwt 11:14 Jer 5:24
q Rdz 40:19
r Eze 39:4
s Rut 2:11
t 1Sm 31:13
u 2Sm 2:5
v 1Sm 31:10
w 1Sm 31:12
x 1Sm 28:4 1Sm 31:1 2Sm 1:6 2Sm 1:21 1Kn 10:8

szpalta 2

a 2Sm 21:9
b Joz 18:28
c 1Sm 9:1 1Sm 10:11
d Joz 7:26 2Sm 24:25
e 2Sm 5:17 2Sm 5:22
f Pwt 2:11
g 1Sm 17:7 1Kn 11:23
h 2Sm 23:18
i 2Sm 22:19
j 2Sm 18:3
k 2Sm 14:7
l 1Kl 11:36 1Kl 15:4 2Kl 8:19
m 1Kn 11:29 1Kn 20:4 1Kn 27:11
n 2Sm 23:27
o Rdz 14:5 2Sm 21:16
p 1Kn 20:5
q 1Sm 17:7
r 1Kn 20:6
s 2Sm 21:16

22 Tych czterech było z rodu Refaitów w Gat;[a] i padli z ręki Dawida oraz z ręki jego sług.[b]

22 I Dawid zaczął wypowiadać do Jehowy słowa tej pieśni[c] w dniu, gdy Jehowa wyzwolił go z dłoni wszystkich jego nieprzyjaciół[d] oraz z dłoni Saula;[e] **2** i przemówił:

„Jehowa jest mą urwistą skałą[f] i moją twierdzą,[g] i Sprawcą mego ocalenia.[h]
3 Bóg mój jest moją skałą.[i]
U niego się schronię;
tarczą[j] moja i mój róg[k] wybawienia, moje bezpieczne wzniesienie[l]
i moje miejsce ucieczki,[m] mój Wybawca;[n] wybawiasz mnie od przemocy.[o]
4 Wzywać będę Tego, którego należy wysławiać,[p] Jehowę,
i zostanę wybawiony od swych nieprzyjaciół.[q]
5 Bo okrążyły mnie śmierciono śne grzywacze;[r]
przerażały mnie raptowne powodzie nicponi.[s]
6 Otoczyły mnie powrozy Szeolu;[t]
stanęły naprzeciw mnie sidła śmierci.[u]
7 W udręce swej wzywałem Jehowę[v]
i do Boga mego wołałem.[w]
Wtedy ze swej świątyni usłyszał mój głos[x]
i moje wołanie o pomoc, dochodzące do jego uszu.[y]
8 A ziemia się zachwiała i zakołysała;[z]
nawet fundamenty niebios zadrżały[a]
i chwiały się, gdyż on się rozgniewał.[b]
9 Dym wzniósł się z jego nozdrzy, a ogień z jego ust wciąż pożerał;[c]
zapaliły się od niego węgle.[a]
10 I nachylił niebiosa, i zstąpił;[b]
a pod jego stopami był gęsty mrok.[c]
11 I przyjechał na cherubie,[d]
i przyleciał,
i widziany był na skrzydłach ducha.[e]
12 Potem wokół siebie ciemność umieścił jak szałasy,[f]
ciemne wody, gęste obłoki.[g]
13 Z blasku przed jego obliczem płomieniem buchnęły płonące węgle ogniste.[h]
14 Z nieba zagrzmiał Jehowa[i]
i Najwyższy wydał swój głos.[j]
15 I wypuszczał strzały, by ich rozproszyć,[k]
błyskawicę, by siać wśród nich zamęt.[l]
16 I ukazały się łożyska morza,[m]
i zostały odsłonięte fundamenty żyznej krainy[n]
od nagany Jehowy, od podmuchu tchnienia jego nozdrzy.[o]
17 Posyłał z wysokości, chwytał mnie,[p]
wyciągał mnie z wielkich wód.[q]
18 Wyzwalał mnie od mego silnego nieprzyjaciela,[r]
od tych, którzy mnie nienawidzą; byli bowiem silniejsi niż ja.[s]
19 Występowali przeciwko mnie w dniu mego nieszczęścia,[t]
lecz Jehowa stał się moją podporą.[u]

ROZDZ. 21

a 1Kn 20:8
b Ps 60:12 Ps 108:13 Eze 32:27

ROZDZ. 22

c Wj 15:1 Sdz 5:1
d Ps 18:0 Ps 34:19
e 1Sm 23:14
f Ps 18:2
g Ps 31:3
h Ps 144:2
i Pwt 32:4 1Sm 2:2 Ps 144:1
j Rdz 15:1 Pwt 33:29 Ps 3:3
k 1Sm 2:1
l Ps 9:9 Ps 18:2 Ps 61:3 Prz 18:10
m Ps 59:16 Jer 16:19
n Iz 12:2 Łk 1:47 Tyt 3:4
o Ps 72:14
p Ps 148:1
q Ps 18:3
r Ps 69:14
s Ps 18:4
t Ps 116:3
u Ps 18:5
v Ps 120:1 Ps 142:1 Jon 2:2
w Ps 116:4
x Ps 18:6
y Wj 3:7 Ps 34:15
z Sdz 5:4
a Hi 26:11
b Ps 18:7 Ps 77:18 Ps 97:4
c Ps 97:3 Iz 30:27

szpalta 2

a Ps 18:8
b Ps 144:5 Iz 64:1
c Pwt 4:11 1Kl 8:12 Ps 18:9 Ps 97:2
d 1Sm 4:4 Ps 80:1 Ps 99:1
e Ps 18:10 Heb 1:7
f Hi 36:29
g Ps 18:11
h Ps 18:12
i Wj 19:16 1Sm 2:10

j Ps 18:13; Iz 30:30; **k** Ps 7:13; Ps 77:17; **l** Ps 18:14; Ps 144:6; **m** Wj 14:21; Ps 106:9; Ps 114:3; Nah 1:4; **n** 1Sm 2:8; 1Kn 16:30; Ps 9:8; Ps 33:8; Ps 77:18; **o** Wj 15:8; Ps 18:15; **p** Ps 18:16; Ps 144:7; **q** Ps 32:6; Ps 124:4; Lam 3:54; **r** Ps 3:7; Ps 56:9; **s** Ps 18:17; **t** 1Sm 19:11; 1Sm 23:26; 2Sm 15:10; **u** Ps 18:18; Ps 118:10; Iz 50:10.

20 I wyprowadził mnie na miejsce przestronne;[a]
ratował mnie, gdyż znalazł we mnie upodobanie.[b]
21 Jehowa nagradza mnie stosownie do mej prawości;[c]
odpłaca mi stosownie do czystości moich rąk.[d]
22 Strzegłem bowiem dróg Jehowy[e]
i nie odstąpiłem niegodziwie od mego Boga.[f]
23 Wszak są przede mną wszystkie jego sądownicze rozstrzygnięcia,[g]
a od jego ustaw się nie odwrócę.[h]
24 I okażę się wobec niego nienaganny,[i]
i będę się wystrzegał przewinienia z mojej strony.[j]
25 A Jehowa niechaj mi odpłaci stosownie do mej prawości,[k]
stosownie do mojej czystości przed jego oczami.[l]
26 Z lojalnym będziesz postępował lojalnie;[m]
z mocarzem, który jest nienaganny, będziesz się obchodził nienagannie;[n]
27 wobec strzegącego czystości okażesz się czysty,[o]
a wobec przewrotnego będziesz postępował jak niemądry.[p]
28 I lud pokorny wybawisz;[q]
lecz twoje oczy są przeciwko wyniosłym, byś mógł ich poniżyć.[r]
29 Bo ty jesteś moją lampą, Jehowo,[s]
i to Jehowa sprawia, że moja ciemność jaśnieje.[t]
30 Bo dzięki tobie mogę pobiec przeciw oddziałowi grabieżców;[u]
dzięki mojemu Bogu potrafię się wspiąć na mur.[v]

ROZDZ. 22

a Ps 31:8
Ps 118:5
b Ps 18:19
Ps 149:4
c 1Sm 26:23
1Kl 8:32
d Ps 18:20
Ps 24:4
e Prz 8:32
Kzn 12:13
f Ps 18:21
g Pwt 6:1
Pwt 7:12
Ps 19:9
Ps 119:30
h Pwt 8:11
Ps 18:22
i Rdz 6:9
Rdz 17:1
Pwt 18:13
Ps 84:11
j Ps 18:23
Prz 14:16
k Hi 34:11
Ps 7:8
Iz 3:10
Heb 11:6
l Ps 18:24
Prz 5:21
m Ps 37:28
Ps 86:2
Ps 97:10
Jer 3:12
n Ps 18:25
o Ps 18:26
Mt 5:8
1Pt 1:16
p Pwt 28:62
Ps 125:5
Rz 1:28
q Hi 34:28
Sof 3:12
r Hi 40:11
Ps 18:27
Ps 101:5
Dn 4:37
1Pt 5:5
s Hi 29:3
Ps 27:1
Iz 60:19
t Ps 18:28
Ps 97:11
Mt 13:43
u Flp 4:13
Heb 11:34
v Pwt 2:36
Ps 18:29

szpalta 2

a Pwt 32:4
b Ps 12:6
Ps 119:140
Prz 30:5
c 2Sm 22:3
Ps 18:30
Ps 35:2
Ps 91:4
d Iz 44:6
Iz 45:5
1Ko 8:4
e Pwt 32:31
1Sm 2:2
Ps 18:31
Ps 94:22
Ps 95:1
f Ps 27:1
Ps 31:4
Iz 12:2

31 Co się tyczy prawdziwego Boga, droga jego jest doskonała;[a]
wypowiedź Jehowy odznacza się czystością.[b]
Tarczą jest on dla wszystkich, którzy się u niego chronią.[c]
32 Bo któż jest Bogiem oprócz Jehowy[d]
i któż jest skałą prócz naszego Boga?[e]
33 Prawdziwy Bóg jest moją silną twierdzą,[f]
on też zapewni doskonałość mojej drodze,[g]
34 upodabniając moje nogi do nóg łani,[h]
i on sprawia, że stoję na miejscach dla mnie wysokich.[i]
35 Przyucza moje ręce do boju,[j]
a moje ramiona napięły łuk miedziany.[k]
36 I dasz mi swą tarczę wybawienia,[l]
a pokora twoja czyni mnie wielkim.[m]
37 Zrobisz dość miejsca dla mych kroków pode mną,[n]
a moje kostki się nie zachwieją.[o]
38 Będę ścigał swych nieprzyjaciół, żeby ich unicestwić,
i nie wrócę, dopóki nie zostaną wytraceni.[p]
39 I wytracę ich, i roztrzaskam ich,[q] żeby się nie podnieśli;[r]
i padną pod moje stopy.[s]
40 Ty zaś przepaszesz mnie do bitwy energią życiową;[t]
sprawisz, że runą pode mną ci, którzy powstają przeciwko mnie.[u]

g Ps 18:32; Iz 26:7; h Ps 18:33; Hab 3:19; i Pwt 32:13; Iz 33:16; Iz 58:14; j Ps 144:1; k Ps 18:34; l Ps 18:35; m Ps 113:6; n Ps 4:1; Ps 18:36; o Ps 17:5; p Ps 18:37; q Ps 110:6; r Wj 14:13; s Ps 18:38; Ps 110:1; Mal 4:3; t 1Sm 23:5; Ps 44:3; u 1Sm 17:49; Ps 18:39; Ps 44:5; Ps 144:2.

41 Co się tyczy mych nieprzyjaciół — dasz mi ich kark;[a]
tych, którzy mnie zawzięcie nienawidzą, zmuszę do milczenia.[b]
42 Wołają o pomoc, lecz nie ma wybawcy;[c]
do Jehowy, lecz on wcale im nie odpowiada.[d]
43 Doszczętnie ich zetrę niczym proch ziemi;
zamienię ich w pył jak błoto uliczne;[e]
zdepczę ich.
44 Ty zaś ocalisz mnie od wyrzutów ze strony mego ludu.[f]
Będziesz mnie chronił, bym został głową narodów;[g]
lud, którego nie znałem — ci będą mi służyć.[h]
45 Cudzoziemcy, płaszcząc się, przyjdą do mnie;[i]
uszy będą posłusznie mnie słuchać.[j]
46 Zmarnieją cudzoziemcy
i trzęsąc się, wyjdą zza swoich wałów obronnych.[k]
47 Jehowa żyje;[l] i niech będzie błogosławiona moja Skała,[m]
niech też będzie wywyższany Bóg skały mego wybawienia.[n]
48 Prawdziwy Bóg jest dla mnie Dawcą aktów pomsty[o]
i Tym, który powala przede mną ludy,[p]
49 oraz Tym, który mnie wyprowadza od moich nieprzyjaciół.[q]
I ty mnie podniesiesz ponad tych, którzy powstają przeciwko mnie;[r]
wyzwolisz mnie od męża dopuszczającego się aktów przemocy.[s]

ROZDZ. 22

a Rdz 49:8 Wj 23:27 Joz 10:24
b Ps 18:40 Ps 21:8
c Ps 18:41
d 1Sm 28:6 Hi 27:9 Prz 1:28 Iz 1:15 Eze 20:3 Mi 3:4
e Ps 18:42 Iz 10:6 Mi 7:10 Za 10:5
f 1Sm 30:6 2Sm 15:12
g Pwt 28:13 2Sm 8:3 Ps 2:8 Ps 60:8
h Ps 18:43 Iz 55:5 Iz 65:1 Oz 2:23 Dz 15:14
i Pwt 33:29 1Kl 10:24 Iz 61:5 Za 8:23
j Ps 18:44
k Ps 18:45 Mi 7:17
l Pwt 32:40
m Pwt 32:4
n Ps 18:46 Ps 89:26
o 1Sm 25:29 2Sm 18:19 Ps 94:1
p Ps 18:47 Ps 110:1 Ps 144:2 1Ko 15:25
q Ps 18:48
r 2Sm 5:12 2Sm 7:9
s Ps 140:1

szpalta 2

a Pwt 32:43 Ps 18:49 Ps 117:1 Rz 15:9
b 1Kn 16:9 Ps 145:2 Ps 146:2
c Ps 2:6 Ps 21:1
d Ps 18:50 Ps 89:20
e Ps 89:29 Ps 89:36 Łk 1:33

ROZDZ. 23

f Rdz 49:1 Pwt 33:1
g Rut 4:22 1Sm 17:58 Mt 1:6
h 2Sm 7:8

50 Dlatego będę ci, Jehowo, dziękował wśród narodów;[a]
i będę śpiewał twojemu imieniu:[b]
51 Temu, który dla swego króla dokonuje wielkich aktów wybawienia[c]
i okazuje lojalną życzliwość swemu pomazańcowi,[d]
Dawidowi i jego potomstwu po czas niezmierzony”.[e]

23 A oto ostatnie słowa Dawida:[f]
„Wypowiedź Dawida, syna Jessego,[g]
i wypowiedź krzepkiego męża wyniesionego wysoko,[h]
pomazańca[i] Boga Jakubowego
i miłego z pieśni[j] izraelskich.
2 Mówił przeze mnie duch Jehowy[k]
i Jego słowo było na moim języku.[l]
3 Bóg Izraela rzekł,
Skała Izraela powiedziała do mnie:[m]
‚Gdy panujący nad ludźmi jest prawy,[n]
panując w bojaźni przed Bogiem,[o]
4 jest to jak światło poranka, gdy świeci słońce,[p]
ranek bez obłoków.
Dzięki jasności, dzięki deszczowi trawa wyrasta z ziemi’.[q]
5 Bo czyż mój dom nie jest jakby u Boga?[r]

i 1Sm 16:13; Ps 89:20; **j** 1Kn 16:9; Am 6:5; **k** Za 7:12; Mk 12:36; 2Tm 3:16; **l** Dz 1:16; 2Pt 1:21; **m** Pwt 32:4; Ps 144:1; **n** Prz 29:2; Iz 9:7; Iz 32:1; **o** Wj 18:21; 2Kn 19:7; Neh 5:15; Iz 11:3; **p** Mal 4:2; Mt 17:2; Obj 1:16; **q** Pwt 32:2; Pwt 33:14; Ps 72:6; Iz 55:10; Mi 5:7; **r** 2Sm 7:19.

On bowiem ustanowił dla
mnie przymierze po czas
niezmierzony,[a]
we wszystkim pięknie upo-
rządkowane i zabezpie-
czone.[b]
Ponieważ jest to całe moje
wybawienie[c] i całe me u-
podobanie,
czyż on nie zapewni temu
wzrostu?[d]
6 Ale niepanie[e] są gnani[f] jak
cierniste krzewy,[g] oni
wszyscy;
bo nie ręką zostaną za-
brani.
7 Gdy ktoś ich dotyka,
ma być kompletnie uzbro-
jony w żelazo i drzewce
włóczni,
a zostaną oni doszczętnie
spaleni ogniem".[h]

8 Oto imiona mocarzy,[i] któ-
rych miał Dawid: Joszeb-Basz-
szebet[j] Tachkemonita, stojący
na czele owych trzech. Wywijał
on włócznią nad ośmiuset zabi-
tymi za jednym razem. **9** Na-
stępny po nim, Eleazar,[k] syn Do-
dy,[l] syna Achochiego, był wśród
trzech mocarzy przy Dawidzie,
gdy urągali Filistynom. Zebrali
się tam do bitwy i mężowie izra-
elscy się wycofali.[m] **10** To on
powstał i bił Filistynów, dopóki
ręka mu się nie zmęczyła, a je-
go ręka ciągle trzymała miecz,[n]
tak iż w owym dniu Jehowa do-
konał wielkiego wybawienia;[o] a
lud powrócił za nim tylko po to,
by ogołocić pobitych.[p]

11 Następny po nim był Szam-
ma, syn Agego Hararyty.[q] Otóż
Filistyni zebrali się w Lechi,
gdzie była połać pola pełna so-
czewicy;[r] a lud uciekł przed Fi-
listynami. **12** Lecz on stanął
w środku tej połaci i ją urato-
wał, i pobił Filistynów, tak iż Je-
howa dokonał wielkiego wyba-
wienia.[a]

13 A trzech z tych trzydzies-
tu stojących na czele[b] wyruszy-
ło i w okresie żniw przyszło
do Dawida do jaskini Adullam;[c]
a wioska namiotowa Filistynów
obozowała na nizinie Refaim.[d]
14 Dawid zaś był wtedy w miej-
scu trudno dostępnym;[e] a w Bet-
lejem była wówczas placówka[f]
filistyńska. **15** Po jakimś cza-
sie Dawid wyraził gorące życze-
nie, mówiąc: „O, gdybym to mógł
się napić wody z cysterny betle-
jemskiej, która jest przy bra-
mie!"[g] **16** Wtedy ci trzej mo-
carze przedarli się do obozu
Filistynów i naczerpali wody
z cysterny betlejemskiej, która
jest przy bramie, i niosąc, przy-
nieśli ją Dawidowi;[h] a on nie
chciał jej pić, lecz wylał[i] ją dla
Jehowy. **17** I powiedział: „Jest
nie do pomyślenia,[j] Jehowo, że-
bym to uczynił! [Czyż mam pić]
krew[k] mężów, którzy poszli z na-
rażeniem swych dusz?" I nie
chciał jej pić.

Oto, czego dokonali ci trzej
mocarze.

18 Abiszaj[l] zaś, brat Joaba,
syna Cerui,[m] stał na czele trzy-
dziestu i wywijał włócznią nad
trzystu zabitymi, miał też opinię
jak ci trzej.[n] **19** Chociaż był
wybitniejszy niż pozostali z tych
trzydziestu i został ich dowódcą,
to jednak pozycją nie dorównał
pierwszym trzem.[o]

20 Benajasz[p] zaś — syn Jeho-
jady,[q] syn dzielnego męża — któ-
ry dokonał wielu czynów w Kab-
ceel,[r] zabił dwóch synów Ariela
z Moabu; on też w dniu, gdy spadł
śnieg,[s] zszedł do dołu wodnego

ROZDZ. 23

a 2Sm 7:16 1Kl 9:5 1Kn 17:11 Ps 89:3 Ps 89:28 Ps 132:11
b 1Kl 11:38
c Ps 62:2
d Iz 9:7 Iz 11:1 Am 9:11
e 2Sm 20:1 2Sm 22:5 Ps 18:4
f Ps 37:10 Nah 1:15
g Iz 33:12
h Iz 27:4 Mt 13:40 Jn 15:6 Heb 6:8
i 2Sm 10:7 2Sm 20:7 1Kn 11:10
j 1Kn 11:11 1Kn 27:2
k 1Kn 11:12
l 1Kn 27:4
m 1Kn 11:13
n Sdz 8:4
o Sdz 15:14 1Sm 14:6 1Sm 19:5 1Kn 11:14 Ps 144:10
p Ps 68:12
q 2Sm 23:33 1Kn 11:34
r Rdz 25:34 2Sm 17:28 Eze 4:9

szpalta 2

a Ps 3:8 Ps 44:3 Prz 21:31
b 1Kn 11:15
c Joz 15:35 1Sm 22:1 Mi 1:15
d Joz 15:8 2Sm 5:22 1Kn 14:9
e 1Sm 22:4 1Kn 12:16
f 1Sm 13:23 1Sm 14:4 1Kn 11:16
g 1Kn 11:17
h 1Kn 11:18
i Kpl 9:9 Kpl 17:13
j 1Kn 11:19
k Rdz 9:4 Kpl 17:10 Pwt 12:23 Dz 15:29
l 1Sm 26:6 2Sm 21:17
m 2Sm 2:18 1Kn 2:16
n 1Kn 11:20
o 1Kn 11:21

p 2Sm 8:18; 2Sm 20:23; 1Kl 1:8; 1Kl 2:29; 1Kn 18:17; **q** 1Kn 27:5; **r** Joz 15:21; **s** Prz 30:30.

i zabił tam lwa.[a] **21** I to on zabił Egipcjanina, który był nadzwyczaj wysoki.[b] Chociaż w ręku tego Egipcjanina była włócznia, podszedł do niego z kijem i wyrwał włócznię z ręki Egipcjanina, i zabił go jego własną włócznią.[c] **22** Tych rzeczy dokonał Benajasz,[d] syn Jehojady; i miał on opinię jak tamci trzej mocarze.[e] **23** Chociaż był wybitniejszy niż tych trzydziestu, to jednak pozycją nie dorównał owym trzem; lecz Dawid wyznaczył go do swej straży przybocznej.[f]

24 Asahel,[g] brat Joaba, należał do owych trzydziestu; Elchanan,[h] syn Dody z Betlejem, **25** Szamma[i] Charodyta, Elika Charodyta, **26** Chelec[j] Paltyta, Ira,[k] syn Ikkesza[l] Tekoity, **27** Abiezer[m] Anatotczyk,[n] Mebunnaj Chuszatyta,[o] **28** Calmon Achochita,[p] Maharaj[q] Netofatyta, **29** Cheleb,[r] syn Baana Netofatyty, Ittaj,[s] syn Ribaja z Gibei spośród synów Beniamina, **30** Benajasz[t] Piratonita, Hiddaj z dolin Gaasz,[u] **31** Abi-Albon Arbatczyk, Azmawet[v] Barchumita, **32** Eliachba Szaalbonita, synowie Jaszena, Jonatan,[w] **33** Szamma Hararyta, Achiam,[x] syn Szarara Hararyty, **34** Elifelet, syn Achasbaja, syna Maakatyty, Eliam, syn Achitofela[y] Gilonity, **35** Checro[z] z Karmelu, Paaraj Arbijczyk, **36** Jigal, syn Natana[a] z Coby, Bani Gadyta, **37** Celek[b] Ammonita, Nachraj Beerotczyk, giermkowie Joaba, syna Cerui, **38** Ira Itryta,[c] Gareb[d] Itryta, **39** Uriasz[e] Hetyta – razem trzydziestu siedmiu.

24 I znowu[f] gniew Jehowy rozpalił się przeciwko Izraelowi, gdy ktoś pobudził przeciw nim Dawida, mówiąc: „Idź, policz[g] Izraela i Judę”. **2** Rzekł więc król do Joaba[a] oraz do dowódcy wojsk, który z nim był: „Przejdź, proszę, przez wszystkie plemiona Izraela, od Dan aż po Beer-Szebę,[b] i spiszcie lud,[c] a będę znał liczbę ludu”.[d] **3** Lecz Joab powiedział do króla: „Oby Jehowa, twój Bóg, dodał do ludu sto razy tyle, ile ich jest, dopóki to widzą oczy mojego pana, króla. Ale dlaczego mój pan, król, upodobał sobie tę rzecz?”[e]

4 W końcu słowo króla wzięło górę[f] nad Joabem i dowódcami wojsk. Toteż Joab i dowódcy wojsk wyszli sprzed króla, by spisać[g] lud izraelski. **5** Potem przeprawili się przez Jordan i rozłożyli się obozem w Aroerze,[h] po prawej stronie miasta, które jest w środku doliny potoku, w kierunku Gadytów,[i] i poszli do Jazeru.[j] **6** Następnie weszli do Gileadu[k] i ziemi Tachtim-Chodszi, i dalej do Dan-Jaan, i skręcili do Sydonu.[l] **7** Potem przybyli do twierdzy Tyr[m] i do wszystkich miast Chiwwitów[n] i Kananejczyków, i na koniec przybyli do Negebu[o] judzkiego, w pobliżu Beer-Szeby.[p] **8** Tak obeszli całą tę ziemię i przybyli do Jerozolimy po upływie dziewięciu miesięcy i dwudziestu dni. **9** Następnie Joab podał królowi liczbę spisanej[q] ludności; i w Izraelu było ogółem osiemset tysięcy dzielnych mężczyzn dobywających miecza, a mężów judzkich było pięćset tysięcy mężczyzn.[r]

10 A serce Dawida zaczęło go smagać,[s] gdy już tak policzył lud. Rzekł więc Dawid do Jehowy: „Bardzo zgrzeszy-

ROZDZ. 23

a 1Kn 11:22
b 1Kn 11:23
c 1Sm 17:51
d 2Sm 23:20
1Kn 27:6
e 1Kn 11:24
f 1Kn 11:25
g 2Sm 2:18
2Sm 2:23
1Kn 2:16
1Kn 27:7
h 1Kn 11:26
i 1Kn 27:8
j 1Kn 27:10
k 1Kn 27:9
l 1Kn 11:28
m 1Kn 27:12
n Joz 21:18
1Kn 6:60
Jer 1:1
o 1Kn 27:11
p 1Kn 11:29
q 1Kn 27:13
r 1Kn 11:30
s 1Kn 11:31
t 1Kn 27:14
u Sdz 2:9
1Kn 11:32
v 1Kn 11:33
w 1Kn 11:34
x 1Kn 11:35
y 2Sm 15:31
2Sm 16:23
2Sm 17:23
1Kn 27:33
z 1Kn 11:37
a 1Kn 11:38
b 1Kn 11:39
c 1Kn 2:53
d 1Kn 11:40
e 2Sm 11:3
1Kl 15:5
1Kn 11:41

ROZDZ. 24

f 2Sm 21:1
g 1Kn 21:1
1Kn 27:23

szpalta 2

a 2Sm 8:16
2Sm 20:23
b Sdz 20:1
2Sm 3:10
c 1Kn 21:2
d 2Kn 32:25
Prz 18:12
Jer 17:5
e 1Kn 21:3
f 1Kn 21:4
Kzn 8:4
g Lb 1:2
h Pwt 2:36
Joz 13:9
i Lb 32:34
j Lb 32:1
Lb 32:35

k Rdz 31:21; Lb 32:40; l Rdz 10:15; Rdz 49:13; Joz 11:8; m Joz 19:29; n Joz 9:7; Joz 11:19; o Joz 15:1; p Rdz 21:31; Joz 15:28; q 1Kn 21:5; r Lb 2:32; Lb 26:51; 1Kn 27:23; s 1Sm 24:5; Dz 2:37; Rz 2:15; 2Ko 7:10; 1Jn 3:20.

łem[a] tym, co uczyniłem. A teraz, Jehowo, proszę, niech przeminie wina twego sługi;[b] postąpiłem bowiem bardzo głupio".[c] **11** Gdy Dawid rano wstał, do proroka Gada,[d] który był wizjonerem Dawida,[e] doszło słowo Jehowy, mówiące: **12** „Idź i powiedz Dawidowi: ‚Oto, co rzekł Jehowa: „Wkładam na ciebie trzy rzeczy.[f] Wybierz sobie jedną z nich, żebym ci ją uczynił" '".[g] **13** Toteż Gad przyszedł do Dawida i rzekł do niego:[h] „Czy ma przyjść na ciebie siedem lat klęski głodu w twojej ziemi[i] czy też trzy miesiące uciekania przed twoimi wrogami,[j] którzy by cię ścigali, czy raczej trzy dni zarazy w twojej ziemi?[k] Przeto wiedz i zobacz, co mam odpowiedzieć Temu, który mnie posłał". **14** A Dawid rzekł do Gada: „To dla mnie wielka udręka. Niechbyśmy, proszę, wpadli w rękę Jehowy,[l] gdyż liczne są jego zmiłowania;[m] lecz niech nie wpadnę w rękę człowieka".[n]

15 Wtedy Jehowa spowodował w Izraelu zarazę[o] trwającą od rana aż do wyznaczonego czasu, tak iż z ludu od Dan aż do Beer-Szeby[p] umarło siedemdziesiąt tysięcy osób.[q] **16** I anioł[r] trzymał rękę wyciągniętą w kierunku Jerozolimy, by ją pustoszyć; lecz Jehowa począł żałować[s] tego nieszczęścia i rzekł do anioła, który siał spustoszenie pośród ludu: „Dosyć! Opuść teraz swą rękę". A anioł Jehowy był w pobliżu klepiska Arawny[t] Jebusyty.[u]

17 I rzekł Dawid do Jehowy, gdy zobaczył anioła zabijającego lud, i powiedział: „Oto ja zgrzeszyłem i to ja popełniłem zło; lecz te owce[v] — cóż one uczyniły? Proszę, niech twoja ręka spadnie na mnie[a] i na dom mego ojca".

18 Później Gad przyszedł do Dawida w owym dniu i powiedział do niego: „Wejdź na górę, wznieś Jehowie ołtarz na klepisku Arawny Jebusyty".[b] **19** I Dawid poszedł zgodnie ze słowem Gada, zgodnie z tym, co Jehowa nakazał.[c] **20** Gdy Arawna spojrzał w dół i zobaczył króla oraz jego sług zbliżających się do niego, Arawna od razu wyszedł i pokłonił się[d] królowi twarzą do ziemi.[e] **21** Potem Arawna rzekł: „Czemuż to mój pan, król, przyszedł do swego sługi?" Dawid odrzekł: „Żeby kupić[f] od ciebie klepisko i zbudować na nim ołtarz dla Jehowy, by została powstrzymana plaga[g] spadająca na lud". **22** Lecz Arawna rzekł do Dawida: „Niech mój pan, król, weźmie je[h] i ofiaruje to, co dobre w jego oczach. Oto bydło na całopalenie i sanie młockarskie oraz uprząż dla bydła — na drewno.[i] **23** Wszystko, królu, Arawna daje królowi". I Arawna jeszcze powiedział do króla: „Oby Jehowa, twój Bóg, miał w tobie upodobanie".[j]

24 Jednakże król powiedział do Arawny: „Ależ nie; raczej kupię je od ciebie za określoną cenę;[k] i nie będę składał Jehowie, memu Bogu, ofiar całopalnych bez poniesienia kosztów".[l] Toteż Dawid kupił[m] klepisko i bydło za pięćdziesiąt srebrnych sykli. **25** I Dawid zbudował tam ołtarz[n] dla Jehowy, i złożył ofiary całopalne oraz ofiary współuczestnictwa, a Jehowa dał się uprosić[o] za tę ziemię, tak iż została powstrzymana plaga spadająca na Izraela.

---

n Wj 20:25; 1Kn 21:26; 1Kn 22:1; **o** 2Sm 21:14; 1Kn 21:27; 2Kn 33:13; Iz 19:22.

ROZDZ. 24

a 2Sm 12:13 1Kn 21:8
b Ps 130:3 Oz 14:2 1Jn 1:9
c 1Sm 13:13 Ps 107:17 Kzn 10:1
d 1Sm 22:5 1Kn 21:9
e 1Kn 29:29
f 1Kn 21:10
g Prz 3:12
h 1Kn 21:11
i Kpł 26:20 Pwt 28:23 2Sm 21:1 1Kn 21:12
j Kpł 26:17 Kpł 26:36 Pwt 28:25
k Kpł 26:16 Kpł 26:25 Pwt 28:22
l 1Kn 21:13 Heb 12:6
m Neh 9:17 Ps 103:8 Ps 119:156
n Sdz 6:6 2Kn 28:5 Iz 47:6
o Lb 16:46 Pwt 28:21 1Kn 21:14 1Kn 27:24
p 2Sm 24:2
q Pwt 32:4 Hi 34:12 Lam 3:22
r 1Kn 21:15
s Ps 78:38 Jer 26:19 Jl 2:13
t 2Kn 3:1
u Rdz 10:16 Joz 15:8 2Sm 5:9
v 1Kl 22:17 Ps 44:11 Ps 95:7

szpalta 2

a Rdz 44:33 1Kn 21:17
b 1Kn 21:18 2Kn 3:1
c 1Kn 21:19
d Rut 2:10 2Sm 9:8
e 1Kn 21:21
f 1Kn 21:22
g Lb 16:47 Lb 25:8 2Sm 24:15
h Rdz 23:11
i 1Sm 6:14 1Kl 19:21 1Kn 21:23
j Ps 20:3
k Rdz 23:13
l 1Kn 21:24
m 1Kn 21:25

KSIĘGA

PIERWSZA KRÓLÓW

albo według greckiej *Septuaginty*
TRZECIA KRÓLÓW

1 A król Dawid był stary,[a] podeszły w latach; i okrywano go szatami, ale nie było mu ciepło. **2** Rzekli więc doń jego słudzy: „Niech poszukają dziewczyny, dziewicy,[b] dla mojego pana, króla, i niech usługuje[c] królowi, żeby go pielęgnować;[d] i niech leży u twej piersi,[e] a mojemu panu, królowi, z pewnością będzie ciepło".[f] **3** I szukano pięknej dziewczyny po całym terytorium Izraela, i w końcu znaleziono Abiszag[g] Szunamitkę,[h] po czym przyprowadzono ją do króla. **4** A dziewczyna była nader piękna;[i] i zajęła się pielęgnowaniem króla, i mu usługiwała, a król z nią nie współżył.

5 Tymczasem Adoniasz,[j] syn Chaggity,[k] wynosił się,[l] mówiąc: „Ja będę królował!"[m] I postarał się o rydwan i jeźdźców oraz o pięćdziesięciu mężczyzn biegnących przed nim.[n] **6** A jego ojciec nigdy nie zranił jego uczuć i nie powiedział: „Dlaczego tak postąpiłeś?"[o] Był on też bardzo piękny z wyglądu,[p] a jego matka urodziła go po Absalomie. **7** I nawiązał stosunki z Joabem, synem Cerui, oraz z kapłanem Abiatarem,[q] oni zaś zaofiarowali mu pomoc jako zwolennicy Adoniasza.[r] **8** Natomiast kapłan Cadok[s] i Benajasz,[t] syn Jehojady, i prorok Natan,[u] i Szimej,[v] i Rei oraz silni mężowie,[w] którzy należeli do Dawida, nie związali się[x] z Adoniaszem.

9 Później Adoniasz urządził składanie ofiar[y] z owiec i bydła, i młodych tucznych zwierząt przy kamieniu Zochelet, który jest w pobliżu En-Rogel,[a] i zaprosił wszystkich swoich braci, synów królewskich,[b] oraz wszystkich mężczyzn z Judy, sług króla; **10** a proroka Natana i Benajasza oraz silnych mężów i Salomona, swego brata, nie zaprosił. **11** Wtedy Natan[c] rzekł do Batszeby,[d] matki Salomona:[e] „Nie słyszałaś, że Adoniasz, syn Chaggity,[f] został królem, a nasz pan, Dawid, wcale o tym nie wie? **12** Chodź więc i pozwól, proszę, że udzielę ci poważnej rady,[g] i ocal swą własną duszę oraz duszę swego syna Salomona.[h] **13** Idź i wejdź do króla Dawida, i powiedz mu: ‚Czyż nie ty, panie mój, królu, przysiągłeś swej niewolnicy, mówiąc: „To Salomon, twój syn, zostanie królem po mnie i to on zasiądzie na moim tronie"?[i] Czemu zatem Adoniasz został królem?' **14** Oto gdy będziesz tam jeszcze rozmawiała z królem, ja wejdę zaraz po tobie i potwierdzę twoje słowa".[j]

15 Batszeba weszła więc do króla do wewnętrznej[k] komnaty, król zaś był bardzo stary[l] i Abiszag[m] Szunamitka usługiwała królowi. **16** Wówczas Batszeba pokłoniła się nisko i upadła[n] przed królem, po czym król powiedział: „Jaką masz prośbę?"[o] **17** Wtedy rzekła do niego: „Panie[p] mój, ty sam przysiągłeś twojej niewolnicy na Jehowę, swego

ROZDZ. 1

a 2Sm 5:4 1Kl 2:11 1Kn 23:1 1Kn 29:27 Ps 90:10
b Est 2:2
c 2Sm 13:5 1Kl 1:15
d Rut 4:16 2Sm 4:4
e Rdz 16:5
f Kzn 4:11
g 1Kl 2:17 1Kl 2:22
h Joz 19:18 2Kl 4:8
i PnP 4:7
j 2Sm 3:4
k 1Kn 3:2
l Prz 16:18 Łk 14:11 Rz 12:16
m Pwt 17:15
n 2Sm 15:1
o Prz 13:24 Prz 29:17 Gal 6:1
p 2Sm 14:25
q 2Sm 20:25
r 1Kl 2:22
s 2Sm 8:17 Eze 44:15
t 2Sm 20:23 1Kn 27:5
u 2Sm 7:2 2Sm 12:1
v 1Kl 4:18
w 2Sm 23:8 1Kn 11:10
x Prz 24:21
y 2Sm 15:12

szpalta 2

a 2Sm 17:17
b 2Sm 13:23
c 2Sm 7:4 2Sm 7:17
d 2Sm 11:3 2Sm 11:27
e 2Sm 12:24
f 2Sm 3:4
g Prz 20:18 Prz 27:9 Heb 1:1
h Sdz 9:5 1Kl 1:21 2Kl 11:1 Mt 21:38

i 1Kn 22:9; 1Kn 28:5; 1Kn 29:1; Ps 132:11; **j** Pwt 19:15; 2Ko 13:1; **k** Rdz 43:30; Sdz 15:1; 2Sm 13:10; **l** 1Kl 1:1; **m** 1Kl 1:3; **n** 1Sm 25:23; **o** 1Kl 2:20; Est 7:2; **p** Rdz 18:12; 1Pt 3:6.

Boga: ‚To Salomon, twój syn, zostanie królem po mnie i to on zasiądzie na moim tronie'.[a] **18** A oto teraz Adoniasz[b] został królem, a mój pan, król, nic o tym nie wie.[c] **19** Złożył on w ofierze byki i młode tuczne zwierzęta, i owce w wielkiej liczbie i zaprosił wszystkich synów królewskich[d] i Abiatara,[e] kapłana, i Joaba,[f] dowódcę wojska, ale Salomona, twego sługi, nie zaprosił.[g] **20** A ty, panie mój, królu — oczy[h] całego Izraela są zwrócone na ciebie, żebyś im powiedział, kto zasiądzie na tronie mojego pana, króla, po nim.[i] **21** I na pewno dojdzie do tego, że gdy tylko mój pan, król, spocznie ze swymi praojcami,[j] ja i mój syn Salomon staniemy się winowajcami".

22 I oto kiedy jeszcze rozmawiała z królem, przyszedł prorok Natan.[k] **23** Od razu powiadomiono króla, mówiąc: „Oto prorok Natan!" Potem przyszedł on przed oblicze króla i padł przed królem twarzą do ziemi.[l] **24** Wtedy Natan rzekł: „Panie mój, królu, czyżbyś ty powiedział: ‚To Adoniasz zostanie królem po mnie i to on zasiądzie na moim tronie'?[m] **25** Gdyż zstąpił dzisiaj, by składać w ofierze[n] byki i młode tuczne zwierzęta, i owce w wielkiej liczbie oraz by zaprosić wszystkich synów królewskich i dowódców wojska, i kapłana Abiatara;[o] oto jedzą i piją przed jego obliczem, i mówią: ‚Niech żyje król Adoniasz!'[p] **26** Mnie zaś, twego sługi, i kapłana Cadoka,[q] i Benajasza,[r] syna Jehojady, i Salomona, twego sługi, nie zaprosił.[s] **27** Jeżeli ta rzecz wyszła od mego pana, króla, to nie wyjawiłeś[t] swemu słudze, kto ma zasiąść na tronie mego pana, króla, po nim".

ROZDZ. 1

a 1Kl 1:13; 1Kn 22:10
b 1Kl 1:5
c 1Kl 1:11
d 1Kl 1:9
e 2Sm 20:25; 1Kl 1:7
f 2Sm 8:16; 1Kl 2:28
g 1Kl 1:10
h Ps 123:2
i 2Sm 23:2; 1Kl 2:15; 1Kl 2:24; 1Kn 29:1
j Rdz 15:15; 1Kl 2:10
k 1Kl 1:14
l 1Sm 24:8; Rz 13:7; 1Pt 2:17
m 1Kl 1:5; 1Kl 1:18
n 2Sm 15:12; 1Kl 1:9
o 1Kl 1:7
p 2Sm 16:16; 2Kn 23:11
q 1Kl 1:8
r 1Kn 27:5
s 1Kl 1:10
t Jn 15:15

szpalta 2

a 2Sm 12:24; 1Kl 1:15
b Lb 30:2; Kzn 5:4; Mt 5:33
c 1Sm 20:21
d Ps 19:14; Ps 31:5; Ps 103:4
e Ps 71:23
f 2Sm 4:9; 2Ko 1:10
g 1Kl 1:13; 1Kl 1:17
h 1Kl 1:16
i Neh 2:3; Dn 2:4
j 1Kl 1:8
k 2Sm 20:23; 2Sm 23:20; 1Kn 27:5
l 2Sm 20:6
m Rdz 41:43; 1Kl 1:38; Est 6:8; Za 9:9; Łk 19:35
n 2Sm 5:8; 2Kn 32:30
o 1Sm 10:1; 1Sm 16:13; 2Kl 9:3
p 2Sm 15:10
q 1Sm 10:24; 2Kl 11:12; 2Kn 23:11
r Ps 72:19
s 1Kn 17:27; Jer 11:5; Jer 28:6

28 A król Dawid odpowiedział i rzekł: „Zawołajcie mi Batszebę".[a] Wtedy weszła przed oblicze króla i stanęła przed królem. **29** A król przysiągł[b] i powiedział: „Jako żyje Jehowa,[c] który wykupił[d] moją duszę[e] z wszelkich udręk[f] — **30** jak przysiągłem tobie na Jehowę, Boga Izraela, mówiąc: ‚To Salomon, twój syn, zostanie królem po mnie i to on zasiądzie na moim tronie zamiast mnie!', tak uczynię w dniu dzisiejszym".[g] **31** Wówczas Batszeba pokłoniła się nisko twarzą ku ziemi i upadła[h] przed królem, i powiedziała: „Niech mój pan, król Dawid, żyje po czas niezmierzony".[i]

32 Król Dawid natychmiast powiedział: „Zawołajcie mi kapłana Cadoka[j] i proroka Natana, i Benajasza,[k] syna Jehojady". Weszli więc przed oblicze króla. **33** A król odezwał się do nich: „Weźcie ze sobą sługi[l] waszego pana i wsadźcie Salomona, mego syna, na mulicę, która do mnie należy,[m] i sprowadźcie do Gichonu.[n] **34** A kapłan Cadok oraz prorok Natan namaszczą[o] go tam na króla nad Izraelem; i zadmiecie w róg,[p] i będziecie mówić: ‚Niech żyje król Salomon!'[q] **35** I pójdziecie za nim, a on przyjdzie i zasiądzie na moim tronie; i będzie królem zamiast mnie, i właśnie jego ustanowię wodzem nad Izraelem i nad Judą". **36** Benajasz, syn Jehojady, od razu odpowiedział królowi i rzekł: „Amen![r] Oby tak rzekł Jehowa, Bóg mego pana, króla.[s] **37** Jak Jehowa był z moim panem, królem,[t] tak niech będzie z Salomonem[u] i niech uczyni jego tron większym[v] niż tron mego pana, króla Dawida".

t 1Sm 16:13; **u** 1Kn 28:20; **v** 1Kl 3:12; 1Kl 10:23; 2Kn 9:22; Ps 72:8.

38 I kapłan Cadok[a] oraz prorok Natan[b] i Benajasz,[c] syn Jehojady, i Keretyci,[d] i Peletyci[e] zeszli i wsadzili Salomona na mulicę króla Dawida,[f] po czym przyprowadzili go do Gichonu.[g] **39** A kapłan Cadok wziął z namiotu[h] róg z oliwą[i] i namaścił[j] Salomona; i zadęli w róg, a cały lud zaczął wołać: „Niech żyje król Salomon!”[k] **40** Następnie cały lud poszedł za nim i lud grał na fletach,[l] i weselił się wielką radością,[m] tak iż ziemia[n] pękała od ich wrzawy.

41 Adoniasz zaś oraz wszyscy zaproszeni, którzy z nim byli, usłyszeli to, gdy już skończyli jeść.[o] Usłyszawszy dźwięk rogu, Joab od razu powiedział: „Co znaczy ta wrzawa wzburzonego[p] miasta?” **42** Gdy jeszcze mówił, oto przyszedł Jonatan,[q] syn kapłana Abiatara. Wtedy Adoniasz rzekł: „Wejdź, gdyż jesteś dzielnym człowiekiem i przynosisz dobrą wiadomość”.[r] **43** Ale Jonatan, odpowiadając, rzekł do Adoniasza: „Nie! Nasz pan, król Dawid, ustanowił Salomona królem.[s] **44** Król posłał więc z nim kapłana Cadoka i proroka Natana, i Benajasza, syna Jehojady, i Keretytów, i Peletytów; i wsadzili go na mulicę króla.[t] **45** Wówczas kapłan Cadok i prorok Natan namaścili go w Gichonie na króla,[u] po czym wyruszyli stamtąd, radując się, w mieście zaś panuje poruszenie. Usłyszeliście właśnie tę wrzawę.[v] **46** A prócz tego Salomon zasiadł na tronie królestwa.[w] **47** Ponadto słudzy króla przyszli, aby życzyć dobrze naszemu panu, królowi Dawidowi, mówiąc: ‚Oby twój Bóg bardziej uświetnił imię Salomona niż twoje imię i oby uczynił jego tron większym niż twój tron!’[x] Wtedy król skłonił się na łożu.[y]

48 I król rzekł też: ‚Błogosławiony[a] niech będzie Jehowa, Bóg Izraela, który dał dzisiaj komuś zasiąść na moim tronie, a ja widzę to na własne oczy!’ ”[b]

49 A wszyscy zaproszeni, którzy byli u Adoniasza, zadrżeli i powstali, i poszli każdy swoją drogą.[c] **50** Adoniasz zaś bał się Salomona. Wstawszy więc, odszedł i chwycił się rogów ołtarza.[d] **51** Po jakimś czasie doniesiono o tym Salomonowi, mówiąc: „Oto Adoniasz zląkł się króla Salomona i uchwycił się rogów ołtarza, mówiąc: ‚Niech król Salomon najpierw przysięgnie mi, że nie uśmierci swego sługi mieczem’ ”. **52** Na to Salomon rzekł: „Jeżeli stanie się dzielnym człowiekiem, nie spadnie na ziemię żaden jego włos;[e] lecz jeśli znajdzie się w nim coś złego,[f] to będzie musiał umrzeć”.[g] **53** Posłał więc król Salomon i sprowadzono go od ołtarza. Wtedy przybył i pokłonił się królowi Salomonowi, po czym Salomon rzekł do niego: „Idź do swego domu”.[h]

2 I nadeszły dni, gdy Dawid miał umrzeć;[i] i począł nakazywać swemu synowi, Salomonowi, mówiąc: **2** „Ja idę drogą całej ziemi,[j] a ty bądź silny[k] i okaż się mężem.[l] **3** I wywiązuj się z obowiązku wobec Jehowy, twego Boga, chodząc jego drogami,[m] przestrzegając jego ustaw, jego przykazań i jego sądowniczych rozstrzygnięć,[n] i jego świadectw zgodnie z tym, co jest zapisane w Prawie Mojżeszowym,[o] żebyś mógł postępować rozważnie we wszystkim, co będziesz czynił, i wszędzie, dokądkolwiek się zwrócisz; **4** aby Jehowa mógł spełnić swoje słowo, które wypo-

ROZDZ. 1

a 1Kl 1:8
b 2Sm 7:2
c 1Kn 27:5
d 1Sm 30:14
2Sm 8:18
e 2Sm 15:18
1Kn 18:17
f 1Kl 1:33
Mt 21:7
g 2Kn 32:30
h 2Sm 6:17
i Wj 30:25
1Sm 16:13
j 1Sm 10:1
1Kn 29:22
k 1Kl 1:34
l Iz 5:12
Iz 30:29
m 1Sm 11:15
2Kl 11:14
Ps 97:1
n 1Sm 4:5
o 1Kl 1:9
1Kl 1:25
p Dz 21:30
q 2Sm 15:36
2Sm 17:17
r 2Sm 18:27
s 1Kl 1:30
t 1Kl 1:33
u 1Kl 1:34
v 1Kl 1:40
w 1Kl 2:12
1Kn 29:23
Ps 132:11
x 1Kl 1:37
Łk 19:38
y Rdz 47:31
Heb 11:21

szpalta 2

a 1Kn 29:10
Neh 9:5
Ps 34:1
Ps 72:18
Dn 4:34
Ef 1:3
b 2Sm 24:3
c Prz 28:1
d Wj 21:14
Wj 38:2
1Kl 2:28
e 1Sm 14:45
2Sm 14:11
Dz 27:34
f Pwt 1:17
1Kl 2:23
Prz 13:6
Prz 21:12
g Eze 3:19
h Prz 16:15

ROZDZ. 2

i Ps 89:48
Kzn 12:7
j Joz 23:14
Hi 30:23
Kzn 9:10
Heb 9:27
k Pwt 31:6
Joz 1:6
1Kn 28:20
Ef 6:10

1 1Kl 3:7; **m** Pwt 17:19; Pwt 29:9; Kzn 12:13; **n** Pwt 4:1; **o** Pwt 17:20.

wiedział o mnie,[a] mówiąc: ‚Jeżeli twoi synowie[b] będą zważać na swą drogę, chodząc[c] przede mną w prawdzie[d] całym swoim sercem[e] i całą swoją duszą, to nie zostanie odcięty żaden z pochodzących od ciebie mężczyzn, którzy mają zasiadać na tronie Izraela'.[f]

5 „A i ty sam dobrze wiesz, co mi uczynił Joab, syn Cerui,[g] przez to, co uczynił dwom dowódcom wojsk izraelskich: Abnerowi,[h] synowi Nera, i Amasie,[i] synowi Jetera,[j] gdy ich zabił i w czasie pokoju przelał krew[k] wojny, i splamił krwią wojny swój pas, który miał na biodrach, oraz swoje sandały, które miał na nogach. **6** A ty działaj stosownie do swej mądrości[l] i nie pozwól jego siwiźnie zejść w pokoju[m] do Szeolu.[n]

7 „A synom Barzillaja[o] Gileadczyka winieneś okazywać lojalną życzliwość i niech będą wśród jadających przy twym stole;[p] tak bowiem podeszli[q] do mnie, gdy uciekałem przed Absalomem, twoim bratem.[r]

8 „Oto też jest u ciebie Szimej,[s] syn Gery, Beniaminita z Bachurim,[t] i to właśnie on złorzeczył mi bolesnym przekleństwem[u] tego dnia, gdy szedłem do Machanaim;[v] i to on zszedł, by spotkać mnie nad Jordanem,[w] tak iż przysiągłem mu na Jehowę, mówiąc: ‚Nie uśmiercę cię mieczem'.[x] **9** Teraz więc nie pozostaw go bez ukarania,[y] jesteś bowiem mądrym[z] człowiekiem i dobrze wiesz, co powinieneś z nim zrobić; i sprowadzisz jego siwiznę[a] we krwi do Szeolu".[b]

10 Potem Dawid spoczął ze swymi praojcami[c] i został pogrzebany w Mieście Dawidowym.[d] **11** A dni panowania Dawida nad Izraelem było czterdzieści lat.[e] W Hebronie[a] panował siedem lat,[b] w Jerozolimie zaś panował trzydzieści trzy lata.[c]

12 I zasiadł Salomon na tronie Dawida, swego ojca,[d] a jego władza królewska z czasem bardzo się umocniła.[e]

13 Po jakimś czasie Adoniasz, syn Chaggity, przyszedł do Batszeby,[f] matki Salomona. Wtedy ona rzekła: „Czy twoje przybycie oznacza pokój?",[g] na co odpowiedział: „Pokój". **14** I rzekł: „Mam do ciebie pewną sprawę". Powiedziała więc: „Mów".[h] **15** On zaś ciągnął dalej: „Sama dobrze wiesz, że mnie miała przypaść władza królewska i że właśnie ku mnie cały Izrael skierował swe oblicze, bym został królem;[i] ale władza królewska się odwróciła i przypadła mojemu bratu, gdyż to Jehowa sprawił, że jemu się dostała.[j] **16** A teraz mam jedną prośbę, z którą się do ciebie zwracam. Nie odprawiaj mego oblicza".[k] Powiedziała więc doń: „Mów". **17** I rzekł jeszcze: „Proszę, powiedz królowi Salomonowi (bo on nie odprawi twego oblicza), żeby mi dał za żonę Abiszag[l] Szunamitkę".[m] **18** Batszeba odrzekła: „Dobrze! Pomówię w twojej sprawie z królem".

19 Przyszła więc Batszeba do króla Salomona, aby z nim porozmawiać w sprawie Adoniasza.[n] Król od razu powstał,[o] by wyjść jej naprzeciw, i się jej pokłonił.[p] Następnie zasiadł na swym tronie i kazał postawić tron dla matki króla, aby mogła usiąść po jego prawicy.[q] **20** Ona zaś rzekła: „Mam do ciebie

---

ROZDZ. 2

a 2Sm 7:16 1Kn 17:11 1Kn 22:9 1Kn 28:7 Ps 89:35 Ps 132:11
b 2Sm 7:19
c Rdz 17:1 Kpł 26:3 2Kl 20:3 2Kl 23:3 2Kn 17:3 Łk 1:6
d Ps 15:2 Jn 4:24
e Pwt 6:5 Pwt 10:12 Mt 22:37
f 2Sm 7:12 1Kl 8:25 Ps 89:29 Ps 132:12
g 2Sm 3:39
h 2Sm 3:27
i 2Sm 20:10
j 2Sm 17:25 1Kn 2:17
k Lb 35:33 2Sm 3:28 2Sm 3:30 1Kl 2:31
l Prz 20:26
m 2Sm 3:29 1Kl 2:34 Prz 28:17 Iz 48:22 Mt 26:52
n Rdz 37:35 Rdz 42:38 Hi 7:9 Obj 20:13
o 2Sm 19:31
p 2Sm 9:7 2Sm 19:28
q 2Sm 17:27
r 2Sm 15:14
s 2Sm 16:7
t 2Sm 16:5
u 2Sm 16:7
v 2Sm 17:24
w 2Sm 19:17
x 2Sm 19:23
y Wj 22:28 Ps 105:15 Prz 11:21 2Pt 2:9
z 1Kl 3:12 1Kl 3:28 Prz 2:6
a Rdz 42:38 Rdz 44:31
b 1Kl 2:46
c 1Kn 29:28 Hi 14:1 Kzn 12:5 Dz 13:36
d 2Sm 5:7 1Kl 3:1 1Kl 11:43 1Kn 11:7 Dz 2:29
e 2Sm 5:4

szpalta 2

a 1Kn 12:23
b 1Kn 29:27

c 2Sm 5:5; 1Kn 3:4; **d** 1Kl 1:46; 1Kn 29:23; 2Kn 1:1; Ps 132:12; **e** 2Sm 7:12; Ps 89:37; **f** 2Sm 12:24; **g** 1Sm 16:4; 1Kn 12:17; **h** 2Sm 14:12; **i** 1Kl 1:5; 1Kl 1:25; **j** 1Kn 22:9; 1Kn 28:5; Prz 21:30; Dn 2:21; **k** 2Kn 29:6; Jer 2:27; Jer 18:17; **l** 1Kl 1:3; **m** Joz 19:18; **n** 1Kl 1:7; **o** Wj 20:12; Kpł 19:32; Prz 23:22; **p** Rdz 33:3; Rdz 48:12; Wj 18:7; **q** Ps 110:1; Mt 25:33.

jedną małą prośbę. Nie odprawiaj mego oblicza". Król więc powiedział do niej: „Przedstaw ją, moja matko, gdyż nie odprawię twego oblicza". **21** A ona rzekła: „Niech Szunamitka Abiszag będzie dana za żonę Adoniaszowi, twemu bratu". **22** Na to król Salomon odpowiedział i rzekł do swej matki: „A dlaczego prosisz dla Adoniasza o Szunamitkę Abiszag? Proś dla niego również o władzę królewską[a] (wszak jest moim bratem, starszym ode mnie)[b] — dla niego i dla kapłana Abiatara,[c] i dla Joaba,[d] syna Cerui".[e]

23 Wtedy król Salomon przysiągł na Jehowę, mówiąc: „Niech Bóg mi to uczyni i tamto doda do tego,[f] jeśli Adoniasz nie powiedział tego przeciwko własnej duszy.[g] **24** A teraz, jako żyje Jehowa,[h] który mnie umocnił[i] i który sprawia, że zasiadam na tronie Dawida, mego ojca,[j] i który uczynił dla mnie dom,[k] tak jak powiedział[l] — dzisiaj Adoniasz poniesie śmierć".[m] **25** Król Salomon natychmiast posłał przez Benajasza,[n] syna Jehojady, a ten zadał mu cios, tak iż umarł.[o]

26 A do kapłana Abiatara[p] król rzekł: „Idź do Anatot,[q] na swe pola! Zasługujesz bowiem na śmierć,[r] ale w dniu dzisiejszym nie pozbawię cię życia, ponieważ nosiłeś Arkę Wszechwładnego Pana, Jehowy,[s] przed Dawidem, moim ojcem,[t] i ponieważ cierpiałeś udrękę przez cały czas, gdy mój ojciec cierpiał udrękę".[u] **27** Salomon wypędził więc Abiatara, aby nie służył jako kapłan Jehowy — tak by wypełnić słowo, które Jehowa wypowiedział przeciwko domowi Helego[v] w Szilo.[w]

28 A wieść o tym dotarła do Joaba[x] — bo Joab zdecydował się

ROZDZ. 2

a 2Sm 12:8 2Sm 16:21
b 1Kn 3:2 1Kn 3:5
c 1Kl 1:7
d 2Sm 8:16
e 2Sm 2:18
f Pwt 6:13 Rut 1:17 1Sm 3:17 2Sm 19:13
g Ps 64:8 Ps 140:9
h 1Sm 20:21
i 1Kl 10:9 1Kn 22:10
j 1Kn 29:23 2Kn 1:8
k 1Sm 25:28 2Sm 7:11 1Kn 17:10 Ps 127:1
l Iz 55:11
m 1Kl 1:52 Kzn 8:11
n 2Sm 8:18 1Kl 1:8 1Kn 27:5
o 1Kl 2:34
p 1Sm 22:20 1Kl 1:7
q Joz 21:18 1Kn 6:60 Jer 1:1
r 1Kl 2:22
s Rdz 15:2
t 1Sm 23:6 2Sm 15:24 1Kn 15:12
u 1Sm 22:23
v 1Sm 2:31 1Sm 3:12
w Joz 18:1
x 1Kl 2:22

szpalta 2

a 1Kl 1:7
b 2Sm 18:14
c 1Kl 3:4 1Kn 16:39 1Kn 21:29
d 1Kl 1:50
e 1Kl 2:25
f Wj 21:14
g Rdz 9:6 Lb 35:33 Pwt 19:13 Pwt 21:9 2Kl 9:26 Prz 28:17
h 2Sm 3:28 1Kl 2:5
i Sdz 9:57 Ps 7:16 Ps 9:16
j Wj 23:7 2Sm 4:11 2Kn 21:13
k 2Sm 3:26
l 2Sm 3:27
m 2Sm 2:8
n 2Sm 20:10
o 2Sm 17:25

chodzić za Adoniaszem,[a] chociaż nie zdecydował się chodzić za Absalomem[b] — i Joab uciekł do namiotu[c] Jehowy, i mocno się uchwycił rogów ołtarza.[d] **29** Wtedy powiedziano królowi Salomonowi: „Joab uciekł do namiotu Jehowy i jest tam przy ołtarzu". Salomon posłał więc Benajasza, syna Jehojady, mówiąc: „Idź, zadaj mu cios!"[e] **30** Toteż Benajasz wszedł do namiotu Jehowy i rzekł do niego: „Oto, co powiedział król: ‚Wyjdź!' " Ale on rzekł: „Nie! Gdyż właśnie tu[f] umrę". Benajasz przyniósł więc królowi wiadomość, mówiąc: „Tak rzekł Joab i tak mi odpowiedział". **31** Wtedy król rzekł do niego: „Uczyń tak, jak powiedział, i zadaj mu cios, i go pogrzeb, i usuń ze mnie oraz z domu mego ojca niesłusznie przelaną krew,[g] którą przelał Joab.[h] **32** A Jehowa na pewno sprowadzi jego krew na jego głowę,[i] gdyż zadał on cios dwom mężom bardziej prawym i lepszym niż on sam[j] i zabił ich mieczem, gdy mój ojciec, Dawid, o tym nie wiedział,[k] mianowicie Abnera,[l] syna Nera, dowódcę wojska Izraela,[m] i Amasę,[n] syna Jetera, dowódcę wojska Judy.[o] **33** I krew ich wróci na głowę Joaba i na głowę jego potomstwa po czas niezmierzony;[p] ale dla Dawida[q] i dla jego potomstwa, i dla jego domu, i dla jego tronu nastanie pokój od Jehowy po czas niezmierzony".[r] **34** Wtedy Benajasz, syn Jehojady, poszedł tam[s] i zadał mu cios, i go uśmiercił;[t] i został on pogrzebany we własnym domu na pustkowiu. **35** A w jego miejsce[u] król postawił na czele wojska Benajasza,[v] syna Jehojady, kapłana

p 2Sm 3:29; Ps 109:9; Mt 27:25: q 2Sm 3:28; r Ps 89:29; Ps 132:12; Prz 25:5; Iz 9:7; s 1Kl 2:28; 1Kn 21:29; t 1Kl 2:25; Ps 37:38; Kzn 12:14; u Hi 34:24; v 1Kn 11:24; 1Kn 27:5.

Cadoka zaś postawił król na miejsce Abiatara.[a]

36 W końcu król, posławszy, wezwał Szimeja[b] i powiedział mu: „Zbuduj sobie dom w Jerozolimie i masz tam mieszkać, i nie wolno ci stamtąd nigdzie wychodzić. **37** Bo musisz wiedzieć, że w dniu, w którym wyjdziesz i przeprawisz się przez dolinę potoku Kidron,[c] na pewno umrzesz.[d] Wina za przelanie twej krwi spadnie na twoją głowę”.[e] **38** Na to Szimej rzekł do króla: „Słowo to jest dobre. Jak powiedział mój pan, król, tak twój sługa uczyni”. I mieszkał Szimej w Jerozolimie przez wiele dni.

39 A po trzech latach zbiegło dwóch niewolników[f] Szimeja do Achisza,[g] syna Maaki, króla Gat;[h] a ludzie donieśli Szimejowi, mówiąc: „Oto twoi niewolnicy są w Gat”. **40** Szimej natychmiast wstał, osiodłał swego osła i udał się do Gat do Achisza, by szukać swych niewolników; potem Szimej poszedł i przyprowadził swych niewolników z Gat. **41** Wtedy powiedziano Salomonowi: „Szimej wyszedł z Jerozolimy do Gat i wrócił”. **42** Wówczas król, posławszy, wezwał[i] Szimeja i powiedział do niego: „Czy nie zaprzysiągłem cię na Jehowę, żeby cię ostrzec,[j] mówiąc: ‚Musisz wiedzieć, że w dniu, w którym wyjdziesz na zewnątrz i dokądkolwiek pójdziesz, na pewno umrzesz’, i czy mi nie powiedziałeś: ‚Słowo, które usłyszałem, jest dobre’?[k] **43** Czemu więc nie zachowałeś przysięgi na Jehowę[l] oraz przykazania, które uroczyście włożyłem na ciebie?”[m] **44** I rzekł król do Szimeja: „Ty znasz całą krzywdę, którą dobrze zna twoje serce i którą wyrządziłeś Dawidowi, mojemu ojcu;[n] a Jehowa na pewno obróci wyrządzoną przez ciebie krzywdę na twoją głowę.[a] **45** Lecz król Salomon będzie błogosławiony,[b] a tron Dawida będzie utwierdzony przed Jehową na wieki”.[c] **46** Potem król rozkazał Benajaszowi, synowi Jehojady, a ten, wyszedłszy, zadał mu cios, tak iż on umarł.[d]

A królestwo zostało umocnione w ręku Salomona.[e]

3 A Salomon spowinowacił się[f] z faraonem, królem Egiptu, gdyż wziął córkę faraona[g] i sprowadził ją do Miasta Dawidowego,[h] dopóki nie skończył budować swego domu[i] i domu Jehowy,[j] i muru wokół Jerozolimy.[k] **2** Tylko że lud składał ofiary na wyżynach,[l] gdyż aż do owych dni nie został zbudowany dom dla imienia Jehowy.[m] **3** A Salomon miłował[n] Jehowę, postępując zgodnie z ustawami swego ojca, Dawida.[o] Tylko że na wyżynach[p] składał ofiary oraz zamieniał w dym dary ofiarne.

4 Poszedł więc król do Gibeonu,[q] żeby tam złożyć ofiary, gdyż była to wielka wyżyna.[r] Salomon złożył na tym ołtarzu tysiąc ofiar całopalnych.[s] **5** Nocą w Gibeonie Jehowa ukazał się[t] we śnie[u] Salomonowi; i przemówił Bóg: „Proś! Co miałbym ci dać?”[v] **6** Na to Salomon rzekł: „Tyś okazał wielką lojalną życzliwość[w] swemu słudze Dawidowi, mojemu ojcu, gdyż chodził przed tobą w prawdzie i w prawości,[x] i w prostolinijności serca wobec ciebie; i ty zachowywałeś względem niego wielką lojalną życzliwość, tak iż dałeś mu syna, by zasiadał na jego tronie,

ROZDZ. 2

a 1Sm 2:35
1Kn 6:53
1Kn 12:28
1Kn 16:39
1Kn 24:3
Ps 109:8

b 1Kl 2:8

c 2Sm 15:23
2Kl 23:6
Jn 18:1

d Lb 35:27
Prz 20:8
Prz 20:26

e Lb 35:26
Joz 2:19
Eze 18:13

f Pwt 23:15

g 1Sm 21:10

h 1Sm 27:2

i Prz 16:14

j Tyt 3:1

k 1Kl 2:38

l Eze 17:19

m Prz 16:12
Kzn 8:2

n 2Sm 16:5
2Sm 16:13

szpalta 2

a 1Kl 2:37
Ps 7:16
Prz 5:22
Eze 18:20

b Ps 21:6
Ps 72:17

c 1Kl 2:24
Prz 25:5
Iz 9:7

d 1Kl 2:9
1Kl 2:25
1Kl 2:34

e 1Kl 2:12
2Kn 1:1
Prz 16:12
Prz 29:4

ROZDZ. 3

f Ezd 9:2
Ezd 9:14

g Pwt 7:4
1Kl 7:8
1Kl 9:24
1Kl 11:1
Ezd 10:10
Neh 13:27

h 2Sm 5:7
1Kn 11:7

i 1Kl 7:1

j 1Kl 8:19

k 1Kl 9:15

l Kpl 17:4
Kpl 26:30
Pwt 12:6
1Kl 15:14
1Kl 22:43
2Kn 33:17

m 1Kl 5:3
1Kn 17:4
1Kn 17:12
1Kn 28:6
Dz 7:47

n Pwt 6:5; Pwt 10:12; Ps 145:20; Mt 22:37; 1Ko 8:3; 1Jn 5:3; **o** 2Kn 17:3; **p** 1Sm 7:9; 1Sm 10:8; 1Kl 15:14; 1Kl 22:43; 1Kn 21:26; 2Kn 1:3; **q** Joz 9:3; 1Kl 9:2; **r** 1Kn 16:39; 1Kn 21:29; **s** 2Kn 1:6; **t** 1Kl 9:2; 2Kn 1:3; **u** Lb 12:6; Hi 33:15; **v** 2Kn 1:7; **w** 2Kn 1:8; **x** Ps 11:7.

jak to jest w dniu dzisiejszym.[a] **7** A teraz, Jehowo, Boże mój, ty uczyniłeś swego sługę królem w miejsce Dawida, mego ojca, ja zaś jestem tylko małym chłopcem.[b] Nie umiem wychodzić ani wchodzić.[c] **8** I sługa twój jest pośród twego ludu, który wybrałeś,[d] licznego ludu, którego z powodu mnogości nie można zrachować ni zliczyć.[e] **9** Daj więc swemu słudze posłuszne serce do sądzenia[f] twego ludu, do rozróżniania między dobrem a złem;[g] bo któż potrafi sądzić[h] ten trudny lud twój?"[i]

10 I znalazło to upodobanie w oczach Jehowy, że Salomon prosił o tę rzecz.[j] **11** I Bóg przemówił do niego: „Ponieważ prosiłeś o tę rzecz, a nie prosiłeś dla siebie o wiele dni ani nie prosiłeś dla siebie o bogactwo,[k] ani nie prosiłeś o duszę swych wrogów, a prosiłeś dla siebie o zrozumienie, by móc wysłuchiwać sprawy sądownicze,[l] **12** oto uczynię zgodnie z twoimi słowami.[m] Oto dam ci serce mądre i odznaczające się zrozumieniem,[n] tak iż nie było przed tobą nikogo podobnego do ciebie ani nie powstanie po tobie nikt podobny do ciebie.[o] **13** Dam ci także to, o co nie prosiłeś,[p] zarówno bogactwo,[q] jak i chwałę, tak iż nie pojawi się wśród królów podobny do ciebie — po wszystkie twoje dni.[r] **14** I jeśli będziesz kroczył moimi drogami, zachowując moje przepisy[s] i moje przykazania, tak jak kroczył twój ojciec, Dawid,[t] to również przedłużę twoje dni".[u]

15 Kiedy Salomon się obudził,[v] oto był to sen. Wtedy przybył do Jerozolimy i stanął przed Arką[w] Przymierza Jehowy, i złożył ofiary całopalne, i złożył ofiary współuczestnictwa,[x] i wydał ucztę[y] dla wszystkich swoich sług.[z]

ROZDZ. 3

a 1Kl 2:4
b 1Kn 29:1 Jer 1:6 Mt 23:12 2Ko 12:9
c Lb 27:17 Pwt 31:2 2Sm 5:2
d Wj 19:6 Pwt 7:6
e Rdz 13:16 Rdz 22:17
f 2Kn 1:10 Ps 72:1 Ps 119:34
g 2Sm 14:17 Heb 5:14
h 1Sm 8:6
i Wj 32:9 Pwt 9:6
j Prz 15:8
k Prz 27:24 1Tm 6:9
l 1Kn 22:12 1Kn 29:19 Prz 16:16
m Ps 10:17 Kzn 1:16 Iz 65:24 1Jn 5:14
n 1Kl 4:29 1Kl 5:12 2Kn 1:11 Prz 3:13
o Mt 12:42
p Ps 84:11 Mt 6:33 Ef 3:20
q 1Kl 4:21 Prz 3:16 Kzn 7:11
r 1Kl 10:23 2Kn 1:12
s 1Kn 22:12
t 1Kl 15:5 2Kn 7:17
u Pwt 25:15 Ps 21:4 Ps 91:16 Prz 3:16
v Rdz 41:7 Jer 31:26
w 2Sm 6:17 1Kn 16:1
x Kpl 7:11 2Sm 6:18 1Kn 21:29
y Rdz 31:54 Est 1:3 Dn 5:1
z 1Kl 1:33

szpalta 2

a Rdz 38:15 Pwt 23:17 Joz 6:17 Sdz 11:1
b 1Sm 8:20
c Rz 13:7 1Pt 2:17
d 1Sm 1:23 1Ts 2:7
e Prz 20:8
f Prz 20:26

16 W owym czasie dwie kobiety, nierządnice,[a] przyszły do króla i stanęły przed nim.[b] **17** Następnie jedna z tych kobiet powiedziała: „Wybacz, mój panie,[c] ja i ta kobieta mieszkamy w jednym domu, tak iż urodziłam przy niej w tym domu. **18** A trzeciego dnia po moim porodzie ta kobieta również urodziła. I byłyśmy razem. Nie było z nami w domu nikogo obcego; byłyśmy w domu tylko my dwie. **19** Później syn tej kobiety umarł w nocy, bo się na nim położyła. **20** Toteż wstała w środku nocy i wzięła mego syna ode mnie, podczas gdy twoja niewolnica spała, i położyła go przy swej piersi, a swego martwego syna położyła przy mojej piersi. **21** Kiedy rano wstałam, by nakarmić[d] swego syna, oto był martwy. Rano więc obejrzałam go uważnie i oto nie był to mój syn, którego urodziłam". **22** Ale druga kobieta powiedziała: „Nie, bo moim synem jest ten żywy, a twoim synem ten martwy!" Tamta zaś przez cały czas mówiła: „Nie, to twój syn jest martwy, a mój syn jest żywy". I tak mówiły przed obliczem króla.[e]

23 W końcu król powiedział: „Ta mówi: ‚To jest mój syn, ten żywy, a twoim synem jest ten martwy!', a tamta mówi: ‚Nie, to twoim synem jest ten martwy, a moim synem ten żywy!' " **24** I rzekł król:[f] „Dajcie mi miecz". Przynieśli więc miecz przed króla. **25** A król powiedział: „Rozetnijcie żywe dziecko na dwoje i dajcie jedną połowę jednej kobiecie, a drugą połowę drugiej". **26** Wtedy kobieta, której synem był ten żywy, natychmiast powiedziała do króla (ponieważ wezbrały w niej głębokie uczucia[g]

g Rdz 43:30; Iz 49:15; Jer 31:20; Oz 11:8.

do syna,[a] tak iż rzekła): „Wybacz,[b] mój panie! Dajcie jej to żywe dziecko. Tylko go nie zabijajcie!". A druga kobieta przez cały czas mówiła: „Niech nie będzie ani mój, ani twój. Rozetnijcie go!"[c] **27** Wtedy król odpowiedział i rzekł: „Dajcie jej żywe dziecko, a nie zabijajcie go! Ona jest jego matką".

28 I cały Izrael usłyszał o tym sądowniczym rozstrzygnięciu[d] wydanym przez króla; i zaczęli się lękać króla,[e] bo ujrzeli, że jest w nim mądrość[f] Boża, by mógł wprowadzać w czyn sądownicze rozstrzygnięcia.

4 A król Salomon dalej królował nad całym Izraelem.[g] **2** Oto książęta,[h] których miał: Azariasz, syn Cadoka,[i] kapłan; **3** Elichoref i Achijasz, synowie Sziszy, sekretarze;[j] Jehoszafat,[k] syn Achiluda, kronikarz; **4** a Benajasz,[l] syn Jehojady, był ustanowiony nad wojskiem,[m] a Cadok i Abiatar[n] byli kapłanami; **5** a Azariasz, syn Natana,[o] był nad pełnomocnikami, a Zabud, syn Natana, był kapłanem, przyjacielem[p] króla; **6** a Achiszar był nad domownikami, a Adoniram,[q] syn Abdy, nad powołanymi do robót przymusowych.[r]

7 Salomon miał też nad całym Izraelem dwunastu pełnomocników i oni zaopatrywali króla oraz jego domowników w żywność. Każdy z nich miał dostarczać żywności przez miesiąc w roku.[s] **8** A oto ich imiona: syn Chura — w górzystym regionie Efraima;[t] **9** syn Dekera — w Makac i w Szaalbim,[u] i Bet-Szemesz,[v] i Elon-Bet-Chanan; **10** syn Cheseda — w Arubbot (miał Socho i całą krainę Chefer);[w] **11** syn Abinadaba — całe pasmo górskie Dor[x] (Tafat, córka Salomona, została jego żoną); **12** Baana, syn Achiluda — w Taanachu[a] i Megiddo,[b] i w całym Bet-Szean,[c] które jest przy Caretan[d] poniżej Jizreel,[e] od Bet-Szean do Abel-Mechola[f] aż po region Jokmeam;[g] **13** syn Gebera — w Ramot-Gilead[h] (miał wioski namiotowe Jaira,[i] syna Manassesa, położone w Gileadzie;[j] miał region Argob,[k] który jest w Baszanie:[l] sześćdziesiąt dużych miast z murem i miedzianą zasuwą); **14** Achinadab, syn Iddo — w Machanaim;[m] **15** Achimaac — w Naftalim[n] (on też pojął za żonę Basemat, córkę Salomona);[o] **16** Baana, syn Chuszaja — w Aszerze[p] i w Bealot; **17** Jehoszafat, syn Paruacha — w Issacharze;[q] **18** Szimej,[r] syn Eli — w Beniaminie;[s] **19** Geber, syn Uriego — w ziemi Gilead,[t] ziemi Sychona,[u] króla Amorytów,[v] i Oga,[w] króla Baszanu;[x] był też jeden pełnomocnik nad wszystkimi innymi pełnomocnikami, którzy byli w kraju.

20 Juda i Izrael — liczni jak ziarnka piasku, których jest mnóstwo nad morzem[y] — jedli i pili, i się radowali.[z]

21 A Salomon był władcą nad wszystkimi królestwami od Rzeki[a] do ziemi Filistynów i do granicy Egiptu. Składały one dary i służyły Salomonowi przez wszystkie dni jego życia.[b]

22 A na wyżywienie u Salomona na każdy dzień przeznaczano trzydzieści kor[c] wybornej mąki i sześćdziesiąt kor innej mąki, **23** dziesięć sztuk tłustego bydła i dwadzieścia sztuk bydła z wypasu, i sto owiec, a ponadto jelenie[d] i gazele,[e] i kozły saren, i utuczone kukułki. **24** Utrzymywał on

ROZDZ. 3

a 1Ts 2:7
b 1Sm 1:26
1Kl 3:17
c Rz 1:31
2Tm 3:3
d 1Kl 2:3
1Kl 3:9
e Joz 4:14
1Sm 12:18
1Kn 29:24
Ps 72:5
Prz 24:21
f Ezd 7:25
Prz 2:3
Kzn 7:19
Kol 2:3
Jak 1:5

ROZDZ. 4

g 1Kl 1:20
2Kn 9:30
Kzn 1:12
h Wj 18:21
i 1Kn 6:8
1Kn 27:17
Eze 44:15
j 2Sm 8:17
1Kn 27:32
k 2Sm 8:16
2Sm 20:24
1Kn 18:15
l 1Kl 1:8
1Kn 27:5
m 1Kl 2:35
n 1Kl 2:26
o 2Sm 12:1
1Kl 1:10
p 2Sm 15:37
1Kn 27:33
q 2Sm 20:24
1Kl 5:14
1Kl 12:18
r 1Kl 9:15
s 1Kn 27:1
t Joz 17:18
u Joz 19:42
v 1Sm 6:12
w Joz 12:17
x Joz 12:23

szpalta 2

a Joz 17:11
b 2Kl 23:29
c 1Sm 31:10
d Joz 3:16
e 1Kl 18:46
f 1Kl 19:16
g Joz 21:34
h Pwt 4:43
Joz 20:8
1Kl 22:3
2Kl 9:1
i Lb 32:41
Pwt 3:14
j Lb 32:1
Joz 22:9
k Pwt 3:4
l Lb 21:33
Joz 13:11
Ps 22:12

m Rdz 32:2; 2Sm 2:8; 2Sm 17:24; **n** Joz 19:32; **o** 1Sm 18:18; **p** Joz 19:24; **q** Joz 19:17; **r** 1Kl 1:8; **s** Joz 18:11; **t** Joz 17:1; **u** Pwt 2:26; **v** Lb 21:21; **w** Pwt 3:4; **x** Pwt 1:4; **y** Rdz 22:17; Prz 14:28; **z** Kzn 2:24; Kzn 9:7; **a** Rdz 15:18; Wj 23:31; Pwt 11:24; 2Sm 8:3; 1Kn 19:16; Ps 72:8; **b** Ps 72:10; **c** 1Kl 5:11; **d** Pwt 14:5; Lam 1:6; **e** Pwt 12:15; Pwt 15:22.

bowiem w poddaństwie wszystko po tej stronie Rzeki,[a] od Tifsach do Gazy[b] – wszystkich królów po tej stronie Rzeki;[c] a ze wszystkich stron, w każdym ze swych regionów, miał pokój.[d] **25** A mieszkańcy Judy[e] i Izraela dalej mieszkali bezpiecznie,[f] każdy pod swoją winorośla i pod swoim drzewem figowym,[g] od Dan do Beer-Szeby,[h] przez wszystkie dni Salomona.

26 Salomon zaś miał czterdzieści tysięcy przegród dla koni[i] do swoich rydwanów[j] oraz dwanaście tysięcy jeźdźców.

27 A ci pełnomocnicy[k] dostarczali żywności królowi Salomonowi i każdemu, kto przychodził do stołu króla Salomona, każdy w swoim miesiącu. Nie pozwalali, by czegokolwiek zabrakło. **28** A jęczmień oraz słomę dla koni i dla zaprzęganych rumaków[l] przynosili tam, gdzie akurat było miejsce, każdy według tego, co mu zlecono.[m]

29 A Bóg dalej dawał Salomonowi mądrość[n] i zrozumienie[o] w nader obfitej mierze oraz przestronność serca[p] – jak piasek, który jest nad brzegiem morza.[q] **30** I mądrość Salomona przewyższała[r] mądrość wszystkich mieszkańców Wschodu[s] oraz całą mądrość Egiptu.[t] **31** I był on mądrzejszy niż każdy inny człowiek, niż Etan[u] Ezrachita oraz Heman[v] i Kalkol,[w] i Darda, synowie Machola; a jego sława dotarła do wszystkich okolicznych narodów.[x] **32** I potrafił powiedzieć trzy tysiące przysłów,[y] a jego pieśni[z] było tysiąc pięć. **33** Mówił zaś o drzewach, od cedru, który jest na Libanie,[a] po hizop,[b] który wyrasta na murze; mówił też o zwierzętach[c] i o stworzeniach latających,[d] i o poruszających się stworzeniach,[e] i o rybach.[f] **34** I przybywali ze wszystkich ludów, by usłyszeć mądrość Salomona[a] – od wszystkich królów ziemi, którzy usłyszeli o jego mądrości.[b]

5 A Chiram,[c] król Tyru,[d] posłał swych sług[e] do Salomona, gdyż usłyszał, że namaszczono go na króla w miejsce jego ojca; Chiram bowiem zawsze miłował Dawida.[f] **2** Salomon zaś posłał do Chirama, mówiąc:[g] **3** „Dobrze wiesz, że Dawid, mój ojciec, nie mógł zbudować domu dla imienia Jehowy, swego Boga, z powodu wojen,[h] w które go wciągnęli ze wszystkich stron, dopóki Jehowa nie położył ich pod spody jego stóp. **4** A teraz Jehowa, mój Bóg, dał mi zewsząd wytchnienie.[i] Nie ma przeciwnika i nie dzieje się nic złego.[j] **5** Oto zamierzam zbudować dom dla imienia Jehowy, mego Boga,[k] tak jak Jehowa obiecał Dawidowi, memu ojcu, mówiąc: ‚Twój syn, którego osadzę na tronie po tobie – on zbuduje dom dla mego imienia'.[l] **6** Każ więc teraz naścinać dla mnie cedrów z Libanu;[m] a moi słudzy będą z twoimi sługami i dam ci zapłatę twoich sług zgodnie ze wszystkim, co powiesz, bo sam dobrze wiesz, że nie ma wśród nas nikogo, kto by umiał tak ścinać drzewa, jak Sydończycy”.[n]

7 A gdy tylko Chiram[o] usłyszał słowa Salomona, wielce się uradował i powiedział: „Błogosławiony[p] jest dzisiaj Jehowa, że dał Dawidowi mądrego[q] syna nad tym licznym ludem!”[r] **8** Posłał zatem Chiram do Salomona, mówiąc: „Usłyszałem to, co do mnie

ROZDZ. 4

a Rdz 2:14 Pwt 1:7 Joz 1:4
b Rdz 10:19
c Pwt 28:13
d 1Kl 5:4 1Kn 22:9 Ps 72:7
e 2Kl 8:19
f Iz 60:18
g Mi 4:4 Za 3:10
h Sdz 20:1 2Sm 17:11 2Sm 24:15
i Pwt 17:16 2Sm 8:4 1Kl 10:25 2Kn 1:17
j 2Kn 1:14
k 1Kl 4:7
l Est 8:14 Mi 1:13
m 1Ko 14:40
n 1Kl 10:23 2Kn 1:10 Prz 2:6
o Prz 4:7
p Ps 119:32
q Rdz 41:49
r Łk 11:31 Kol 2:3
s Rdz 25:6 Hi 1:3 Mt 2:1
t Iz 19:11 Dz 7:22
u 1Kn 2:8 Ps 89:0
v Ps 88:0
w 1Kn 2:6
x 1Kl 10:1 1Kl 10:7
y Prz 1:1 Kzn 12:9
z PnP 1:1
a 2Kl 19:23 Ps 92:12
b Wj 12:22 Lb 19:18 Ps 51:7 Heb 9:19
c Rdz 1:24 Prz 30:30
d Rdz 1:20 Hi 12:7 Prz 7:23 Prz 30:19
e Rdz 1:25 Prz 6:6 Prz 30:25
f Rdz 1:21

szpalta 2

a Prz 13:20
b 2Kn 9:1 2Kn 9:23

ROZDZ. 5

c 2Kn 2:3 2Kn 2:12
d Eze 26:15 Eze 27:3
e 1Kl 9:27

f 2Sm 5:11; 1Kn 14:1; **g** 2Kn 2:3; **h** 2Sm 7:5; 1Kn 22:8; 2Kn 6:8; **i** 1Kl 4:24; Iz 9:7; Dz 9:31; **j** Prz 16:7; **k** 2Kn 2:4; 1 2Sm 7:13; 1Kn 17:12; 1Kn 22:10; 1Kn 28:6; Za 6:12; **m** 1Kl 6:9; 1Kl 6:20; 2Kn 2:8; Ps 104:16; **n** Joz 19:28; Ezd 3:7; **o** 2Sm 5:11; **p** 1Kl 10:9; 2Kn 2:12; **q** 1Kl 3:9; Prz 10:1; Prz 13:1; Prz 15:20; Prz 23:24; **r** 2Kn 2:11.

posłałeś. Co się mnie tyczy, uczynię wszystko zgodnie z twoim upodobaniem, jeśli chodzi o kłody drzew cedrowych oraz kłody drzew jałowcowych.[a] **9** Moi słudzy sprowadzą je z Libanu[b] do morza, ja zaś złożę je w tratwy i przeprawię morzem aż na miejsce, o którym mnie powiadomisz;[c] i każę je tam rozebrać, a ty je sobie zabierzesz; i uczynisz to, w czym mam upodobanie, dostarczając żywności moim domownikom".[d]

10 Chiram zaczął więc dostarczać Salomonowi kłody drzew cedrowych i kłody drzew jałowcowych według wszelkiego jego upodobania. **11** Salomon zaś dał Chiramowi dwadzieścia tysięcy kor[e] pszenicy jako dostawę żywności dla jego domowników oraz dwadzieścia kor wytłoczonej[f] oliwy. Właśnie to Salomon dawał Chiramowi rok po roku.[g] **12** A Jehowa obdarzył Salomona mądrością, tak jak mu obiecał;[h] i zapanował pokój między Chiramem i Salomonem, obaj też zawarli przymierze.

13 I król Salomon sprowadzał z całego Izraela ludzi powoływanych do robót przymusowych; a liczba mężczyzn powoływanych do robót przymusowych[i] wynosiła trzydzieści tysięcy. **14** I posyłał ich do Libanu na zmianę po dziesięć tysięcy miesięcznie. Przez miesiąc przebywali w Libanie, a przez dwa miesiące w swoich domach;[j] a Adoniram[k] nadzorował powołanych[l] do robót przymusowych.[m] **15** I miał Salomon[n] siedemdziesiąt tysięcy tragarzy[o] i osiemdziesiąt tysięcy wyciosujących kamienie[p] w górach,[q] **16** oprócz książęcych pełnomocników[r] Salomona, którzy nadzorowali pracę, trzech tysięcy trzystu przełożonych[a] nad ludźmi wykonującymi pracę. **17** I nakazał im król wydobywać potężne kamienie, kosztowne kamienie,[b] na założenie fundamentu[c] domu z kamieni ciosanych.[d] **18** Toteż budowniczowie Salomona i budowniczowie Chirama, i Gebalici[e] ciosali oraz przygotowywali belki i kamienie na budowę domu.

6 A w czterysta osiemdziesiątym roku po wyjściu synów Izraela z ziemi egipskiej,[f] w czwartym roku,[g] w miesiącu Ziw,[h] to znaczy w miesiącu drugim,[i] po tym, gdy Salomon został królem nad Izraelem, przystąpił do budowy domu dla Jehowy.[j] **2** A dom, który król Salomon zbudował[k] dla Jehowy, miał sześćdziesiąt łokci[l] długości i dwadzieścia szerokości, i trzydzieści łokci wysokości.[m] **3** A portyk[n] przed świątynią domu miał dwadzieścia łokci długości, wzdłuż szerokości domu. Jego głębokość wynosiła dziesięć łokci, licząc od domu.

4 I uczynił w domu okna ze zwężającymi się framugami.[o] **5** A dookoła przy murze domu zbudował boczną konstrukcję, przy murach domu wokoło świątyni oraz najskrytszego pomieszczenia,[p] i uczynił dookoła boczne izby.[q] **6** Najniższa boczna izba miała pięć łokci szerokości, a środkowa miała sześć łokci szerokości, trzecia zaś miała siedem łokci szerokości; były tam bowiem uskoki,[r] które wykonał dookoła domu na zewnątrz, żeby nic nie było umocowane w murach domu.[s]

7 A gdy budowano dom, budowano go z przygotowanego już kamienia z kamieniołomu;[t] młotów zaś ani siekier, ani żadnego narzędzia żelaznego nie było

ROZDZ. 5

a 2Sm 6:5
1Kl 6:15
2Kn 3:5
b Pwt 3:25
c 2Kn 2:16
d 2Kn 2:15
Ezd 3:7
Dz 12:20
e 1Kl 4:22
2Kn 2:10
f Wj 29:40
Kpł 24:2
g Mt 10:10
1Tm 5:18
h 1Kl 3:12
1Kl 4:29
2Kn 1:12
Jak 1:5
i 1Kl 4:6
1Kl 9:15
1Kl 9:21
j Kzn 4:6
k 2Sm 20:24
1Kl 4:6
l 1Kl 12:18
m Joz 16:10
Joz 17:13
Sdz 1:28
1Kl 9:22
2Kn 8:9
n 2Kn 2:17
o 2Kn 2:18
p 1Kn 22:15
q 2Kn 2:2
r 1Kl 9:23

szpalta 2

a 2Kn 2:18
b 1Kl 7:9
1Kn 22:2
c Iz 28:16
1Ko 3:11
1Pt 2:6
Obj 21:14
d 1Kl 6:7
e Joz 13:5
Eze 27:9

ROZDZ. 6

f Wj 12:14
Wj 12:51
g 2Kn 3:2
h 1Kl 6:37
i Lb 1:1
j 1Kn 28:12
1Kn 29:19
k Dz 7:47
l 2Kn 3:3
m Ezd 6:3
n 1Kn 28:11
2Kn 3:4
o Eze 40:16
Eze 41:26
p Kpł 16:2
2Kn 4:20
2Kn 5:7
Heb 9:3
q 1Kl 6:10
Eze 41:5
Eze 41:26
r Eze 41:7
s Eze 41:6
t 1Kl 5:17
1Pt 2:5

słychać w domu,[a] gdy go budowano. **8** Wejście[b] do najniższej bocznej izby było po prawej stronie domu i wchodziło się po krętych schodach do środkowej, a ze środkowej do trzeciej. **9** I dalej budował dom, aby go ukończyć,[c] i wyłożył dom belkami oraz rzędami z drewna cedrowego.[d] **10** Ponadto przy całym domu wybudował boczne izby[e] mające pięć łokci wysokości, a trzymające się domu za pomocą belek[f] cedrowych.

11 Tymczasem doszło do Salomona słowo Jehowy,[g] mówiące:[h] **12** „Co się tyczy tego domu, który budujesz, jeśli będziesz chodził zgodnie z moimi ustawami[i] i wprowadzał w czyn moje sądownicze rozstrzygnięcia,[j] i zachowasz wszystkie moje przykazania, postępując według nich,[k] to i ja spełnię wobec ciebie moje słowo, które wypowiedziałem do Dawida, twego ojca;[l] **13** i naprawdę będę przebywał pośród synów Izraela,[m] i nie opuszczę swego ludu, Izraela”.[n]

14 I Salomon dalej budował dom, aby go ukończyć.[o] **15** Zaczął więc budować ściany wewnątrz domu z desek cedrowych. Od podłogi domu aż do belek stropu wyłożył go wewnątrz drewnem; i pokrył podłogę domu deskami jałowcowymi.[p] **16** Następnie dwadzieścia łokci po bokach w tyle domu zabudował deskami cedrowymi, od podłogi aż do belek dachowych, i zbudował w nim w środku najskrytsze[q] pomieszczenie, Miejsce Najświętsze.[r] **17** Dom zaś, czyli świątynia[s] przed nim,[t] miał czterdzieści łokci. **18** A wewnątrz domu było drewno cedrowe z płaskorzeźbami dyniowatych[u] ozdób i girland kwiatów.[v] Wszystko było z drewna cedrowego; nie było widać kamienia.

19 A w środku przygotował najskrytsze[a] pomieszczenie wnętrza domu, aby tam umieścić Arkę[b] Przymierza[c] Jehowy. **20** A to najskrytsze pomieszczenie miało dwadzieścia łokci długości i dwadzieścia łokci szerokości,[d] i dwadzieścia łokci wysokości; i pokrył je szczerym złotem,[e] ołtarz[f] zaś pokrył drewnem cedrowym. **21** Potem Salomon pokrył[g] dom wewnątrz szczerym złotem[h] i rozciągnął złoty łańcuch[i] przed najskrytszym pomieszczeniem,[j] i pokrył je złotem. **22** I pokrył cały dom złotem,[k] aż wykończył cały dom; również cały ołtarz,[l] który był przed najskrytszym pomieszczeniem, pokrył złotem.[m]

23 Następnie w najskrytszym pomieszczeniu wykonał dwa cheruby[n] z drewna drzewa oleistego; każdy z nich miał dziesięć łokci wysokości.[o] **24** Pięć łokci miało jedno skrzydło cheruba i pięć łokci miało drugie skrzydło cheruba. Od końca skrzydła do końca skrzydła było dziesięć łokci.[p] **25** I drugi cherub miał dziesięć łokci. Oba cheruby miały takie same rozmiary i taki sam kształt. **26** Wysokość jednego cheruba wynosiła dziesięć łokci i tak samo drugiego cheruba. **27** Potem umieścił te cheruby w domu wewnętrznym w ten sposób, że cheruby miały rozpostarte skrzydła.[q] Tak więc skrzydło jednego dotykało tej ściany, a skrzydło drugiego cheruba sięgało tamtej ściany; a ich skrzydła były skierowane do środka domu i skrzydło dotykało skrzydła.[r] **28** I pokrył te cheruby złotem.[s]

ROZDZ. 6

a Ef 2:21; 1Pt 2:5
b Eze 41:11
c 1Kl 6:38
d 1Kl 5:6; 1Kl 6:20; 2Kn 2:8
e 1Kl 6:5
f Eze 41:6
g 1Kn 17:12
h Ps 11:4; Prz 15:3
i Pwt 6:2; Pwt 10:13; Pwt 17:19
j Pwt 11:1
k 1Sm 12:14; 1Kl 8:25; 1Kn 28:9
l 2Sm 7:13; 1Kn 22:9
m Wj 25:8; Kpł 26:12; Ps 132:13; 2Ko 6:16; Obj 21:3
n 1Sm 12:22; 1Kn 28:20; Heb 13:5
o Dz 7:47
p 1Kl 5:8; 2Kn 3:5
q 1Kl 6:5; 2Kn 3:8
r Heb 9:3
s Heb 9:2
t 1Kl 6:5
u 1Kl 7:24
v Wj 25:33; 1Kl 7:26; 1Kl 7:49

szpalta 2

a 1Kl 6:5; Heb 9:3
b Wj 40:21; 1Kl 8:6; 2Kn 5:7
c Wj 24:7; Pwt 4:13; Pwt 9:9; 1Kl 8:9
d 1Kl 6:16
e 2Kn 3:8
f Wj 30:1; 1Kl 7:48
g Wj 26:29
h 2Kn 3:7
i 1Kl 7:17
j Wj 26:33
k 2Kn 3:7
l Wj 40:5
m Wj 30:3
n Rdz 3:24; 2Kl 19:15; 2Kn 3:10; Ps 99:1

o 2Kn 5:8; p 2Kn 3:11; q Ps 80:1; Iz 37:16; Heb 9:5; r 2Kn 3:12; 2Kn 5:8; s 2Kn 3:10.

29 A wszystkie ściany domu dookoła pokrył rytymi płaskorzeźbami cherubów[a] i wizerunkami palm,[b] i płaskorzeźbami kwiatów,[c] wewnątrz i na zewnątrz; **30** a podłogę[d] domu pokrył złotem, wewnątrz i na zewnątrz. **31** A wejście do najskrytszego pomieszczenia wykonał z drzwiami[e] z drewna drzewa oleistego:[f] pilastry, odrzwia i część piątą. **32** I tych dwoje drzwi było z drewna drzewa oleistego, a wyrył na nich płaskorzeźby cherubów i wizerunki palm, i płaskorzeźby kwiatów i pokrył je złotem; następnie powlókł złotem cheruby i wizerunki palm. **33** I w taki oto sposób wykonał wejście do świątyni, odrzwia z drewna drzewa oleistego, czworokątne. **34** A oboje drzwi było z drewna jałowcowego.[g] Dwa skrzydła jednych drzwi obracały się na trzpieniach i dwa skrzydła drugich drzwi obracały się na trzpieniach.[h] **35** I wyrył cheruby oraz wizerunki palm i płaskorzeźby kwiatów, i pokrył te wyobrażenia złotą folią.[i]

36 I przystąpił do budowy wewnętrznego[j] dziedzińca z trzech rzędów[k] kamienia ciosanego i rzędu belek z drewna cedrowego.

37 W czwartym roku założono fundament[l] domu Jehowy, w miesiącu księżycowym Ziw;[m] **38** a w jedenastym roku, w miesiącu księżycowym Bul, to znaczy w miesiącu ósmym, dom został ukończony,[n] jeśli chodzi o wszystkie szczegóły i cały projekt;[o] wybudowanie go zajęło mu więc siedem lat.

7 A swój własny dom Salomon budował trzynaście lat[p] i ukończył cały swój dom.[q]

2 I począł budować Dom Lasu Libanu,[r] sto łokci długi i pięćdziesiąt łokci szeroki, i trzydzieści łokci wysoki, na czterech rzędach słupów z drewna cedrowego; a na tych słupach były belki[a] z drewna cedrowego. **3** I był on wyłożony drewnem cedrowym[b] nad dźwigarami, które były na czterdziestu pięciu słupach. W jednym rzędzie było ich piętnaście. **4** I były trzy rzędy obramowanych okien, był też otwór świetlny[c] naprzeciw otworu świetlnego, w trzech rzędach. **5** A wszystkie wejścia i odrzwia były kwadratowe[d] i miały futrynę, i podobnie przednia strona otworu świetlnego naprzeciw otworu świetlnego, w trzech rzędach.

6 Wykonał też Portyk Kolumnowy, pięćdziesiąt łokci długi i trzydzieści łokci szeroki; a z przodu znajdował się inny portyk, z kolumnami i baldachimem przed nimi.

7 A Portyk Tronowy,[e] w którym miał sądzić, uczynił portykiem sądowym;[f] i wyłożono go drewnem cedrowym od podłogi aż po belki dachowe.[g]

8 Jego dom zaś, gdzie miał mieszkać, na innym dziedzińcu,[h] był oddalony od domu należącego do Portyku. Wykonany był tak samo jak tamten. A dla córki faraona,[i] którą pojął Salomon, zbudował on dom podobny do tego Portyku.

9 Wszystko to było z kosztownych[j] kamieni odpowiednich wymiarów, ciosanych, przecinanych piłami kamieniarskimi, wewnątrz i zewnątrz, i od fundamentu aż po zwieńczenia muru, a na zewnątrz aż do wielkiego dziedzińca.[k] **10** A kosztowne kamienie położone jako fundament to wielkie kamienie — kamienie na dziesięć łokci i kamienie na osiem łokci. **11** W górze

ROZDZ. 6
a 2Kl 19:15 2Kn 3:14
b Eze 40:16 Eze 41:18
c Wj 25:33 1Kl 6:18 1Kl 7:26
d Obj 21:21
e Jn 10:9 Jn 14:6
f 1Kl 6:23
g 2Sm 6:5 1Kl 6:15
h Eze 41:24
i Eze 41:25
j Wj 27:9 2Kn 4:9 2Kn 7:7
k 1Kl 7:12 2Kl 11:15
l 1Pt 2:6
m 1Kl 6:1 2Kn 3:2
n Wj 40:2 Ezd 6:14
o 1Kn 28:11 1Kn 28:12

ROZDZ. 7
p 1Kl 9:10
q Kzn 2:4 Kzn 2:5
r 1Kl 10:17 2Kn 9:16 Iz 22:8

szpalta 2
a 1Kl 5:8
b 1Kl 6:18
c Rdz 6:16
d Wj 12:22
e 1Kl 10:18 Ps 122:5 Iz 9:7
f 1Kl 3:9 1Kl 3:28 Prz 16:12 Prz 20:8
g 1Kl 6:15
h 2Kl 20:4
i 1Kl 3:1 1Kl 9:24 2Kn 8:11
j 1Kl 5:17
k 2Kn 4:9

zaś były kosztowne kamienie o odpowiednich wymiarach, ciosane, a także drewno cedrowe. **12** A wielki dziedziniec miał dookoła trzy rzędy[a] kamieni ciosanych i rząd belek z drewna cedrowego; podobnie jak wewnętrzny[b] dziedziniec domu[c] Jehowy i portyk[d] domu.

13 I król Salomon posłał, by sprowadzono z Tyru Chirama.[e] **14** Był on synem owdowiałej niewiasty z plemienia Naftalego, a jego ojciec, Tyryjczyk,[f] zajmował się obróbką miedzi;[g] był on pełen mądrości i zrozumienia[h] oraz wiedzy, tak iż mógł wykonywać wszelkie prace w miedzi. Przybył więc do króla Salomona i zaczął wykonywać całą swą pracę.

15 I odlał dwie miedziane kolumny;[i] wysokość każdej kolumny wynosiła osiemnaście łokci, a każda z tych dwóch kolumn[j] mierzona w obwodzie miała dwanaście łokci. **16** I wykonał dwie głowice, odlane z miedzi,[k] żeby je umieścić na szczytach owych kolumn. Wysokość jednej głowicy wynosiła pięć łokci i wysokość drugiej głowicy wynosiła pięć łokci. **17** Do głowic, które były na szczycie kolumn,[l] wykonano splecione siatki, splecione ozdoby łańcuszkowe;[m] siedem do jednej głowicy i siedem do drugiej głowicy. **18** Następnie wykonał jabłka granatu, mianowicie dwa rzędy wokoło na jednej siatce, żeby zakryć głowice, które były na szczycie kolumn; i to samo zrobił do drugiej głowicy.[n] **19** A głowice na szczycie kolumn przy portyku, wielkości czterech łokci, były wykonane na wzór lilii.[o] **20** I głowice te były na obu kolumnach, także u góry tuż obok wypukłości stykającej się z siatką; i dookoła na każdej głowicy było w rzędach dwieście jabłek granatu.[a]

21 I przystąpił do stawiania kolumn[b] portyku[c] świątyni. Postawił więc prawą kolumnę i nadał jej nazwę Jachin, a potem postawił lewą kolumnę i nadał jej nazwę Boaz. **22** A szczyty kolumn wieńczył ornament w kształcie lilii. I praca przy kolumnach dobiegła końca.

23 I przystąpił do wykonania lanego morza,[d] mającego dziesięć łokci od jednej krawędzi do drugiej krawędzi, okrągłego dookoła; a jego wysokość wynosiła pięć łokci i trzeba było sznura długości trzydziestu łokci, żeby je opasać dookoła.[e] **24** A dookoła, poniżej jego krawędzi, otaczały je dyniowate[f] ozdoby,[g] po dziesięć na łokieć, otaczające morze ze wszystkich stron,[h] z dwoma rzędami dyniowatych ozdób, odlanych przy jego odlewaniu. **25** Stało ono na dwunastu bykach:[i] trzech zwróconych ku północy i trzech zwróconych ku zachodowi, i trzech zwróconych ku południowi, i trzech zwróconych ku wschodowi; morze zaś było na nich u góry, a wszystkie ich zady były skierowane do środka.[j] **26** I było grube na szerokość dłoni;[k] a jego krawędź była wykonana jak krawędź kielicha, kwiat lilii.[l] Mieściło ono dwa tysiące bat.[m]

27 Następnie wykonał dziesięć miedzianych wózków;[n] długość każdego wózka wynosiła cztery łokcie i szerokość cztery łokcie, a wysokość trzy łokcie. **28** Wózki te były wykonane następująco: miały ścianki boczne, a ścianki boczne znajdowały się między poprzeczkami. **29** A na ściankach bocznych znajdujących się między poprzeczkami

ROZDZ. 7

a 1Kl 6:36
Jn 10:23
Dz 5:12

b Wj 27:9
1Kl 6:36
2Kn 4:9
2Kn 7:7
Obj 11:2

c 1Kl 6:1

d 1Kl 6:3

e 1Kl 7:40
2Kn 2:13
2Kn 4:11

f 2Kn 2:14

g 2Kn 4:16

h Wj 31:3
Wj 35:31
Wj 36:1
Dn 1:17

i 1Kl 7:21
2Kl 25:17
2Kn 3:15
Jer 52:21

j 2Kl 25:13
2Kn 4:12

k Wj 36:38
Wj 38:17
Wj 38:28

l 2Kn 4:12

m Wj 28:14
2Kl 25:17

n 2Kn 4:13

o 1Kl 6:35

szpalta 2

a 2Kl 25:17
2Kn 3:16
2Kn 4:13
Jer 52:23

b 2Kn 3:17
Obj 3:12

c 1Kl 6:3
1Kl 7:12
Eze 40:48

d Wj 30:18
Wj 38:8
2Kl 25:13
Jer 52:17

e 2Kn 4:2

f 1Kl 6:18
2Kl 4:39

g Wj 33:4
2Sm 1:24

h 2Kn 4:3

i 2Kn 4:15
Jer 52:20
Obj 4:7

j 2Kn 4:4

k Jer 52:21

l 1Kl 6:18
1Kl 6:35

m 2Kn 4:5
Eze 45:14

n 2Kl 25:16
2Kn 4:14
Jer 52:17

były lwy,[a] byki[b] i cheruby[c] i podobnie było nad poprzeczkami. Powyżej oraz poniżej lwów i byków zwisały wieńce.[d] **30** I przy każdym wózku były cztery miedziane koła o miedzianych osiach; a na czterech rogach były ich podpory. Podpory te były pod basenem, odlane z wieńcami w poprzek każdej. **31** I jego otwór od wewnątrz do podpór i w górę miał [?] łokci; otwór był okrągły, wykonany w formie podstawy na półtora łokcia, a na tym otworze były płaskorzeźby. Jego ścianki boczne były czworokątne, nie okrągłe. **32** A poniżej ścianek bocznych były cztery koła, podpory kół zaś były przy wózku; a wysokość każdego koła wynosiła półtora łokcia. **33** A koła wykonano tak, jak się wykonuje koła rydwanu.[e] Ich podpory i dzwona, i szprychy, i piasty — wszystkie były odlane. **34** I na czterech narożnikach każdego wózka były cztery podpory; jego podpory stanowiły z wózkiem jedną całość. **35** A na wierzchu wózka była podstawa wysoka na pół łokcia, okrągła dookoła; a na wierzchu wózka jego boki i ścianki boczne stanowiły z wózkiem jedną całość. **36** Ponadto na płytach jego boków oraz na ściankach bocznych wyrył[f] cheruby, lwy i wizerunki palm, na każdej stosownie do wolnego miejsca, a także wieńce ze wszystkich stron.[g] **37** W ten sposób wykonał dziesięć wózków;[h] wszystkie były jednakowo odlane[i] i miały jeden wymiar, jeden kształt.

38 I wykonał dziesięć miedzianych basenów.[j] Każdy basen mieścił czterdzieści bat. Każdy basen miał cztery łokcie. Do tych dziesięciu wózków był jeden basen na każdy wózek. **39** Potem umieścił pięć wózków po prawej stronie domu i pięć po lewej stronie domu;[a] a morze umieścił po prawej stronie domu od wschodu, ku południowi.[b]

40 I tak Chiram[c] w końcu wykonał baseny,[d] jak również łopatki[e] i czasze.[f] Z czasem Chiram zakończył[g] wykonywanie wszelkiej pracy, którą wykonywał dla króla Salomona w związku z domem Jehowy: **41** Dwie kolumny[h] i głowice w kształcie czasz,[i] które były na szczycie tych dwóch kolumn, i dwie siatki[j] do okrycia dwóch okrągłych głowic, które były na szczycie kolumn, **42** i cztery sta jabłek granatu[k] do dwóch siatek, dwa rzędy jabłek granatu do każdej siatki, żeby przykryć dwie głowice w kształcie czasz, znajdujące się na dwóch kolumnach; **43** i dziesięć wózków,[l] i dziesięć basenów[m] na tych wózkach, **44** i jedno morze,[n] i dwanaście byków pod tym morzem;[o] **45** i kubły, i łopatki, i czasze, i wszystkie te przedmioty,[p] które Chiram wykonał z polerowanej miedzi dla króla Salomona do domu Jehowy. **46** Król odlewał je w formie glinianej w Okręgu Jordanu,[q] między Sukkot[r] a Caretan.[s]

47 I Salomon pozostawił wszystkie te przedmioty[t] bez ważenia — z powodu ich nadzwyczaj wielkiej ilości.[u] Wagi miedzi nie ustalono.[v] **48** I Salomon stopniowo wykonał wszystkie przedmioty, które miały związek z domem Jehowy, złoty ołtarz[w] i złoty stół,[x] na którym był chleb pokładny, **49** i świeczniki[y] ze szczerego złota,[z] pięć po prawej stronie i pięć po lewej przed najskrytszym pomieszczeniem, i kwiaty,[a] i lampy,[b] i szczypce[c] — ze złota, **50** i misy, i gasidła,[d]

ROZDZ. 7

a 1Kl 10:19 2Kn 9:19 Eze 41:19 Oz 5:14
b Eze 1:10 Obj 4:7
c Rdz 3:24 Wj 25:18 1Kl 6:27 1Kn 28:18 2Kn 3:7 Eze 41:18
d Prz 1:9 Prz 4:9
e Wj 14:25 Iz 5:28 Iz 28:27
f Wj 28:9 Wj 39:6 Wj 39:30 1Kl 6:29 1Kl 6:32
g 1Kl 7:29
h 1Kl 7:27
i 1Kl 7:15 1Kl 7:46 2Kn 4:3
j Wj 30:18 Heb 9:10

szpalta 2

a 2Kn 4:6
b 2Kn 4:10
c 1Kl 7:13 2Kn 2:13 2Kn 4:11
d 2Kn 4:6
e Wj 27:3 2Kl 25:14 2Kn 4:16 Jer 52:18
f Wj 24:6 2Kn 4:8
g Wj 39:32 Wj 39:43
h 1Kl 7:15
i 2Kn 4:12
j 1Kl 7:17
k 1Kl 7:20
l 1Kl 7:27
m 1Kl 7:38
n 1Kl 7:23
o 2Kn 4:15
p 1Kl 7:40
q Rdz 33:17
r 2Kn 4:17
s Joz 3:16 1Kl 4:12
t Wj 38:3
u 2Kn 4:18
v 1Kn 22:14 1Kn 22:16
w Wj 37:25
x Wj 37:10 2Kn 4:19
y Wj 25:37 Wj 37:17 Obj 1:20 Obj 2:5
z 2Kn 4:20
a 1Kl 6:18
b Wj 37:23 Lb 8:2 2Kn 29:7 Łk 12:35

c Wj 25:38; Lb 4:9; 2Kn 4:21; **d** 2Kl 12:13; Jer 52:18.

i czasze,[a] i kielichy,[b] i popielnice[c] – ze szczerego złota, i złote gniazda do drzwi[d] domu wewnętrznego, czyli Miejsca Najświętszego, i do drzwi[e] domu świątyni.[f]

51 I tak ukończono całą pracę, którą król Salomon miał do wykonania w związku z domem Jehowy;[g] i Salomon zaczął wnosić rzeczy uświęcone przez Dawida, swego ojca;[h] srebro i złoto, i te przedmioty umieścił w skarbach domu Jehowy.[i]

8 W owym czasie Salomon[j] zaczął zgromadzać[k] starszych[l] Izraela, wszystkich mężów będących głowami plemion,[m] naczelników domów patriarchalnych,[n] spośród synów Izraela, do króla Salomona w Jerozolimie, żeby wyprowadzić Arkę Przymierza[o] Jehowy z Miasta Dawidowego,[p] czyli z Syjonu.[q] **2** Toteż wszyscy mężowie izraelscy zgromadzili się w święto[r] u króla Salomona w miesiącu księżycowym Etanim, to znaczy w miesiącu siódmym.[s] **3** Przybyli więc wszyscy starsi Izraela i kapłani zaczęli nieść[t] Arkę.[u] **4** I nieśli Arkę Jehowy oraz namiot[v] spotkania[w] i wszystkie święte sprzęty, które były w namiocie; nieśli je kapłani oraz Lewici.[x] **5** A król Salomon i z nim całe zgromadzenie Izraela – ci, którzy zgodnie z umową stawili się u niego – stali przed Arką, składając w ofierze[y] owce i bydło, których z powodu mnogości nie dało się zliczyć ni zrachować.[z]

6 Wtedy kapłani wnieśli Arkę[a] Przymierza Jehowy na jej miejsce,[b] do najskrytszego pomieszczenia domu, Miejsca Najświętszego, pod skrzydła cherubów.[c]

7 Cheruby bowiem rozpościerały swe skrzydła nad miejscem Arki, tak iż cheruby osłaniały od góry Arkę oraz jej drążki.[a] **8** Ale drążki[b] te były długie, toteż końce drążków było widać z Miejsca Świętego przed najskrytszym pomieszczeniem, lecz nie było ich widać na zewnątrz. I pozostają tam po dziś dzień.[c] **9** A w Arce nie było nic oprócz dwóch kamiennych tablic,[d] które Mojżesz złożył[e] tam przy Horebie, gdy Jehowa sprzymierzył się[f] z synami Izraela, kiedy wychodzili z ziemi egipskiej.[g]

10 A gdy kapłani wyszli ze świętego miejsca, obłok[h] napełnił dom Jehowy. **11** I z powodu tego obłoku kapłani[i] nie mogli tam stać, by usługiwać,[j] bo chwała[k] Jehowy napełniła dom Jehowy.[l] **12** Wówczas Salomon rzekł: „Jehowa powiedział, że będzie przebywał w gęstym mroku.[m] **13** I pomyślnie zbudowałem dla ciebie dom na wzniosłe miejsce pobytu[n] – ustalone miejsce,[o] byś w nim mieszkał po czas niezmierzony”.[p]

14 Potem król odwrócił twarz i zaczął błogosławić[q] cały zbór izraelski, podczas gdy cały zbór izraelski stał. **15** Następnie powiedział: „Błogosławiony jest Jehowa,[r] Bóg Izraela, który ustami swymi rozmawiał z Dawidem,[s] moim ojcem, i ręką swoją spowodował spełnienie,[t] mówiąc: **16** ‚Od dnia, gdy wyprowadziłem z Egiptu mój lud izraelski, nie wybrałem[u] żadnego miasta spośród wszystkich plemion izraelskich, by zbudować w nim dom,[v] aby tam pozostawało moje imię;[w] lecz wybiorę Dawida, aby był nad

ROZDZ. 7

a 2Kn 4:22
b Wj 25:29 Lb 7:86
c Kpł 16:12
d 1Kl 6:31
e 1Kl 6:33
f 1Kl 6:5
g Wj 40:33
h 2Sm 8:11
i 2Kn 5:1

ROZDZ. 8

j 2Kn 5:2
k 1Kn 28:1 Kzn 1:1
l Joz 23:2
m Joz 24:1
n Lb 7:2
o 2Sm 6:17
p 2Sm 5:7
q 1Kn 11:5
r 2Kn 5:3
s Kpł 16:29 Kpł 23:34 Pwt 16:13
t 1Kn 15:2
u 2Kn 5:4
v 2Kn 1:13
w Wj 40:2
x 1Kn 23:27 2Kn 5:5
y 1Kn 16:1 Prz 3:9
z 2Kn 5:6
a 2Sm 6:17 2Kn 5:7 Obj 11:19
b Wj 26:33 Wj 40:21
c 1Kl 6:27 Ps 80:1 Eze 10:5

szpalta 2

a Wj 25:20 Wj 37:9 2Kn 5:8
b Wj 25:14 Wj 37:4
c 2Kn 5:9
d Pwt 4:13 Pwt 10:5 Heb 9:4
e Wj 40:20
f Wj 24:8
g Wj 19:1 Lb 10:11
h Wj 40:34 Kpł 16:2 2Kn 5:14
i Lb 3:10

j Lb 3:6; 1Kn 26:12; **k** Eze 10:4; Eze 43:4; Dz 7:55; 2Ko 3:18; Obj 21:23; **l** Wj 40:35; 2Kn 5:14; Eze 44:4; **m** Wj 20:21; Pwt 5:22; Ps 18:11; Ps 97:2; **n** 2Sm 7:13; 1Kn 17:12; **o** Ps 78:69; **p** 2Kl 21:7; Ps 132:14; **q** Lb 6:23; 1Kn 16:2; 2Kn 6:3; **r** 1Kn 29:10; 2Kn 6:4; Neh 9:5; Ps 41:13; Łk 1:68; Obj 4:11; **s** 2Sm 7:5; 1Kn 17:12; **t** Iz 44:26; Iz 55:11; Tyt 1:2; Heb 6:18; **u** 1Kn 17:5; **v** 2Sm 7:6; 2Kn 6:5; **w** Pwt 12:11; 2Kl 23:27.

moim ludem, Izraelem'.[a] **17** I stało się rzeczą bliską sercu Dawida, mojego ojca, zbudować dom dla imienia Jehowy, Boga Izraela.[b] **18** Lecz Jehowa powiedział do Dawida, mego ojca: ‚Ponieważ stało się rzeczą bliską twemu sercu zbudować dom dla mego imienia, uczyniłeś dobrze, gdyż stało się to bliskie twemu sercu.[c] **19** Tylko że nie ty zbudujesz ten dom, lecz twój syn, który pochodzi z twych lędźwi — on zbuduje dom dla mego imienia'.[d] **20** I Jehowa spełnił swoje słowo,[e] które niegdyś wyrzekł, abym powstał w miejsce Dawida, mego ojca, i zasiadł na tronie Izraela,[f] tak jak powiedział Jehowa, i abym zbudował dom dla imienia Jehowy, Boga Izraela,[g] **21** i abym tam znalazł miejsce dla Arki, w której jest przymierze,[h] jakie Jehowa zawarł z naszymi praojcami, gdy ich wyprowadzał z ziemi egipskiej".

22 I Salomon stanął przed ołtarzem[i] Jehowy wobec całego zboru izraelskiego, po czym wyciągnął dłonie ku niebiosom[j] **23** i rzekł: „Jehowo, Boże Izraela,[k] w niebiosach u góry ani na ziemi w dole nie istnieje Bóg taki jak ty,[l] zachowujący przymierze i lojalną życzliwość[m] względem swoich sług,[n] którzy chodzą przed tobą całym sercem,[o] **24** ty, który wobec swego sługi Dawida, mojego ojca, dotrzymałeś tego, co mu obiecałeś, gdyż swoimi ustami złożyłeś obietnicę i swą ręką sprawiłeś, że się spełniła, jak to jest dzisiaj.[p] **25** A teraz, Jehowo, Boże Izraela, dotrzymaj tego, co obiecałeś swemu słudze Dawidowi, memu ojcu, mówiąc: ‚Nie zostanie sprzede mnie odcięty żaden z pochodzących od ciebie mężczyzn, którzy mają zasiadać na tronie Izraela,[q] jeśli tylko twoi synowie będą zważać na swą drogę, chodząc przede mną tak, jak ty chodziłeś przede mną'. **26** A teraz, Boże Izraela, spraw, proszę, żeby twoja obietnica,[a] którą obiecałeś swemu słudze Dawidowi, mojemu ojcu, okazała się wiarogodna.

27 „Ale czy Bóg naprawdę zamieszka na ziemi?[b] Oto niebiosa,[c] wręcz niebo niebios,[d] nie mogą cię pomieścić;[e] cóż dopiero ten dom,[f] który zbudowałem! **28** Zechciej się zwrócić ku modlitwie[g] swego sługi i ku jego prośbie o łaskę,[h] Jehowo, mój Boże, słuchając błagalnego wołania oraz modlitwy, gdy twój sługa modli się dzisiaj przed twoim obliczem;[i] **29** żeby w dzień i w nocy twoje oczy były otwarte[j] ku temu domowi, ku miejscu, o którym powiedziałeś: ‚Tam będzie moje imię',[k] abyś wysłuchał modlitwy, gdy twój sługa modli się ku temu miejscu.[l] **30** I zechciej wysłuchać prośby o łaskę[m] dla swego sługi oraz swego ludu izraelskiego, gdy modlą się ku temu miejscu; i racz wysłuchać w miejscu swego zamieszkania, w niebiosach,[n] i wysłuchaj, i przebacz.[o]

31 „Gdy jakiś człowiek zgrzeszy przeciwko swemu bliźniemu,[p] a ten włoży na niego przekleństwo, aby podlegał klątwie,[q] i on przyjdzie pod klątwą przed twój ołtarz w tym domu, **32** ty racz wysłuchać z niebios i działaj, i osądź swoich sług, uznając niegodziwca za niegodziwego przez włożenie jego drogi na jego własną głowę[r] oraz uznając prawego za prawego[s] przez oddanie mu stosownie do jego prawości.[t]

ROZDZ. 8

a 2Sm 7:8
b 2Sm 7:2
1Kn 17:2
c Pwt 6:5
2Kn 6:8
2Ko 8:12
d 2Sm 7:13
2Kn 6:9
e Iz 55:11
f 1Kn 28:5
g 1Kn 28:6
2Kn 6:10
h Wj 34:28
Pwt 9:9
Pwt 31:26
i 2Kn 6:12
j Wj 9:29
Ezd 9:5
Ps 63:4
k Rdz 32:28
Wj 3:15
1Kn 29:10
l Wj 15:11
1Sm 2:2
2Sm 7:22
Ps 86:8
Jer 10:6
Mi 7:18
m Pwt 7:9
Neh 1:5
n 2Kn 6:42
o Rdz 17:1
2Kl 20:3
p 2Sm 7:16
2Kn 6:15
q 1Kn 28:8
2Kn 6:16

szpalta 2

a 2Sm 7:25
1Kn 17:14
2Kn 1:9
Ps 119:49
b 2Kn 6:18
Iz 66:1
c 2Kl 2:1
d Pwt 10:14
2Kn 2:6
Neh 9:6
2Ko 12:2
e Ps 113:4
Ps 148:13
Jer 23:24
Dz 7:49
f Dz 17:24
g Ps 141:2
Dn 9:17
Łk 18:1
h 2Kn 6:29
2Kn 33:13
Ps 6:9
i 2Kn 6:19
j 2Kl 19:16
Za 4:10
1Pt 3:12
k Wj 20:24
2Sm 7:13
Neh 1:9
l 2Kn 6:20
Dn 6:10

m 2Kn 20:9; Neh 1:6; **n** 2Kn 6:21; Ps 33:13; **o** Wj 34:7; 2Kn 7:14; Ps 103:3; Dn 9:19; **p** 1Sm 2:25; **q** Lb 5:21; Pwt 29:20; 2Kn 34:24; **r** Lb 5:27; Prz 1:31; **s** Pwt 25:1; **t** Wj 23:7; Hi 34:11; Prz 17:15; Iz 3:10; Gal 6:7.

33 „Kiedy twój lud, Izrael, zostanie pokonany przez nieprzyjaciela,[a] ponieważ grzeszyli przeciwko tobie,[b] i naprawdę wrócą do ciebie,[c] i będą sławić twoje imię[d] oraz modlić się,[e] i w tym domu będą ku tobie zanosić prośbę o łaskę,[f] **34** ty racz wysłuchać z niebios i przebacz grzech swego ludu, Izraela,[g] i przyprowadź ich z powrotem[h] do ziemi, którą dałeś ich praojcom.[i]

35 „Gdy niebo będzie zamknięte, tak iż nie spadnie deszcz,[j] ponieważ grzeszyli[k] przeciwko tobie, i będą się modlić ku temu miejscu[l] oraz sławić twoje imię, i odwrócą się od swego grzechu, gdyż ich trapiłeś,[m] **36** ty racz wysłuchać z niebios i przebacz grzech swoich sług — swego ludu, Izraela — pouczasz[n] ich bowiem o dobrej drodze, którą powinni kroczyć;[o] i ześlij deszcz[p] na swoją ziemię, którą dałeś swemu ludowi jako dziedziczną własność.

37 „Gdyby tę ziemię nawiedziła klęska głodu,[q] gdyby wybuchła zaraza,[r] gdyby była spiekota, rdza,[s] szarańcze,[t] karaluchy;[u] gdyby nieprzyjaciel oblegał ich w ziemi ich bram — w razie jakiejkolwiek plagi, jakiejkolwiek dolegliwości — **38** wówczas wszelką modlitwę,[v] wszelką prośbę o łaskę,[w] którą by zanosił jakikolwiek człowiek albo cały twój lud, Izrael,[x] jako że każdy z nich będzie znał plagę swego serca,[y] i wyciągną dłonie ku temu domowi,[z] **39** ty racz wysłuchać z niebios,[a] twego ustalonego miejsca zamieszkania,[b] i przebacz,[c] i działaj,[d] i oddaj każdemu stosownie do wszystkich jego dróg,[e] gdyż znasz jego serce[f] (bo tylko ty dobrze znasz serce wszystkich synów ludzkich);[g] **40** aby się ciebie bali[h] przez wszystkie dni swego życia na obliczu ziemi, którą dałeś naszym praojcom.[a]

41 „Również cudzoziemca,[b] który nie należy do twego ludu, Izraela, i który przyjdzie z dalekiej krainy ze względu na twoje imię[c] **42** (usłyszą bowiem o twoim wielkim imieniu[d] i o twej silnej ręce,[e] i o twoim wyciągniętym ramieniu), i przyszedłszy, będzie się modlił ku temu domowi,[f] **43** ty racz wysłuchać z niebios, twego ustalonego miejsca zamieszkania,[g] i uczyń stosownie do wszystkiego, o co do ciebie będzie wołał ów cudzoziemiec;[h] żeby wszystkie ludy ziemi poznały twoje imię,[i] tak by się ciebie bały jak twój lud izraelski, i by poznały, iż twego imienia wezwano nad tym domem, który zbudowałem.[j]

44 „Jeżeli twój lud wyruszy na wojnę[k] przeciwko swemu nieprzyjacielowi drogą, którą ich poślesz,[l] i będą się modlić[m] do Jehowy w kierunku miasta, które wybrałeś,[n] oraz domu, który zbudowałem dla twego imienia,[o] **45** ty wysłuchaj z niebios ich modlitwę i prośbę o łaskę, i dokonaj sądu na ich rzecz.[p]

46 „Jeżeli zgrzeszą przeciwko tobie[q] (bo nie ma człowieka, który nie grzeszy),[r] a ty się na nich rozsierdzisz i wydasz ich nieprzyjacielowi, a ich zdobywcy uprowadzą ich do ziemi nieprzyjaciela, dalekiej lub bliskiej,[s] **47** oni zaś opamiętają się w ziemi, do której zostali uprowadzeni,[t] i wrócą,[u] i w ziemi swych

ROZDZ. 8

a Kpl 26:17; Pwt 28:25; Joz 7:8
b Joz 7:11; 2Kl 17:7
c Kpl 26:40; 2Kl 22:19; Neh 9:2
d Neh 1:11; Dn 9:19
e 2Kl 19:20; Ezd 9:5; Dn 9:3
f 2Kn 6:24
g 2Kn 6:25
h Ps 106:47
i Rdz 13:15; Wj 6:8; Joz 21:43
j Kpl 26:19; Pwt 11:17; Pwt 28:23
k Eze 14:13
l 2Kn 6:26
m Sdz 2:15; Iz 9:13; Eze 18:30
n Ps 25:4; Ps 27:11; Ps 86:11; Ps 94:12; Ps 119:102; Iz 30:20; Iz 54:13
o 2Kn 6:27
p 1Kl 18:1; Ps 68:9
q Kpl 26:16; 2Kl 6:25
r Pwt 28:21
s Pwt 28:22; Am 4:9
t Ps 105:34
u Ps 78:46
v 2Kn 20:6
w 2Kn 33:13; Ps 6:9; Ps 119:170
x 2Kn 6:29
y Hi 7:11; Ps 73:21; Prz 14:10; Rz 7:24
z 1Kl 8:22
a Ps 103:19; Mt 23:22
b Ps 33:14; Iz 63:15
c Ps 130:4
d Pwt 32:4
e Hi 34:11; Ps 18:20
f Jer 17:10
g 1Sm 16:7; 1Kn 28:9; 2Kn 6:30; Jer 17:10; Dz 1:24
h Wj 20:20; Pwt 6:2; Prz 8:13

szpalta 2

a Rdz 12:7; Joz 1:2; 2Kn 6:31
b Rut 1:16; **c** Lb 9:14; 2Kl 5:15; 2Kn 6:32; Iz 56:6; Dz 8:27; **d** Neh 9:10; **e** Pwt 3:24; Ps 93:1; **f** 2Kn 6:33; **g** Ps 11:4; Heb 9:24; **h** Rz 3:29; **i** 1Sm 17:46; Ps 67:2; Ps 102:15; **j** 1Kl 14:28; 2Kn 24:16; **k** Wj 23:31; **l** 1Kl 20:13; **m** 2Kn 14:11; 2Kn 20:6; **n** Ps 78:68; Ps 132:13; Dn 9:16; **o** 2Kn 6:34; **p** 2Kn 6:35; Ps 3:4; Ps 9:4; **q** 2Kn 6:36; **r** Ps 51:5; Ps 130:3; Ps 143:2; Prz 20:9; Kzn 7:20; Iz 53:6; Rz 3:23; Gal 3:22; 1Jn 1:8; **s** Pwt 28:36; 2Kl 17:6; 2Kl 25:21; Dn 9:7; Łk 21:24; **t** Kpl 26:40; 2Kn 33:13; **u** Pwt 30:2.

zdobywców[a] będą cię prosić o łaskę,[b] mówiąc: ‚Zgrzeszyliśmy[c] i zbłądziliśmy,[d] postąpiliśmy niegodziwie';[e] **48** i wrócą do ciebie całym swym sercem[f] i całą swą duszą w ziemi swoich nieprzyjaciół, którzy ich uprowadzili, i będą się modlić do ciebie w kierunku swojej ziemi, którą dałeś ich praojcom, miasta, które wybrałeś, i domu, który wybudowałem dla twego imienia,[g] **49** to ty wysłuchaj z niebios, twego ustalonego miejsca zamieszkania,[h] ich modlitwę oraz ich prośbę o łaskę i dokonaj sądu na ich rzecz,[i] **50** i przebacz[j] swemu ludowi, który zgrzeszył[k] przeciwko tobie, a także wszystkie ich występki,[l] których się przeciwko tobie dopuścili;[m] i uczyń ich przedmiotem litości[n] wobec ich zdobywców, a ci zlitują się nad nimi **51** (gdyż są twoim ludem i twoim dziedzictwem[o] — tymi, których wyprowadziłeś z Egiptu,[p] z wnętrza pieca do wytopu żelaza),[q] **52** żeby twoje oczy były otwarte na prośbę twego sługi o łaskę i na prośbę twego ludu, Izraela, o łaskę,[r] przez słuchanie ich we wszystkim, o co do ciebie wołają.[s] **53** Oddzieliłeś ich bowiem jako swe dziedzictwo od wszystkich ludów ziemi,[t] tak jak powiedziałeś przez Mojżesza,[u] swego sługę, gdy wyprowadzałeś naszych praojców z Egiptu, Wszechwładny Panie, Jehowo".

54 A gdy Salomon skończył się modlić do Jehowy, zaniósłszy całą tę modlitwę i prośbę o łaskę, powstał sprzed ołtarza Jehowy, gdzie klęczał na kolanach,[v] mając dłonie wyciągnięte ku niebiosom;[w] **55** i stanąwszy,[x] zaczął donośnym głosem błogosławić[y] cały zbór Izraela, mówiąc: **56** „Błogosławiony niech będzie Jehowa,[a] który dał miejsce odpoczynku swemu ludowi izraelskiemu stosownie do wszystkiego, co obiecał.[b] Nie zawiodło ani jedno słowo[c] z całej jego dobrej obietnicy, którą obiecał przez Mojżesza, swego sługę.[d] **57** Oby Jehowa, nasz Bóg, był z nami,[e] tak jak był z naszymi praojcami.[f] Oby nas nie opuścił ani nie porzucił —[g] **58** aby nakłonić ku sobie nasze serce,[h] byśmy chodzili wszystkimi jego drogami[i] i zachowywali jego przykazania[j] oraz jego przepisy[k] i jego sądownicze rozstrzygnięcia,[l] które dał jako nakaz naszym praojcom. **59** I oby te moje słowa, którymi zwróciłem się z prośbą o łaskę przed obliczem Jehowy, były bliskie[m] Jehowie, naszemu Bogu, dniem i nocą, aby dokonał sądu na rzecz swego sługi oraz sądu na rzecz swego ludu izraelskiego, kiedykolwiek zajdzie potrzeba dzień[n] w dzień — **60** w tym celu, by wszystkie ludy ziemi poznały,[o] że Jehowa jest prawdziwym Bogiem.[p] Nie ma żadnego innego.[q] **61** I niech wasze serce będzie niepodzielne[r] wobec Jehowy, naszego Boga, przez chodzenie według jego przepisów i zachowywanie jego przykazań, jak w dniu dzisiejszym".

62 Następnie król i z nim cały Izrael składali wielką ofiarę przed obliczem Jehowy.[s] **63** I Salomon począł składać ofiary współuczestnictwa,[t] które miał złożyć Jehowie: dwadzieścia dwa tysiące sztuk bydła i sto dwadzieścia tysięcy owiec,[u] aby król i wszyscy synowie Izraela mogli

ROZDZ. 8

a 2Kn 6:37
b Pwt 4:29 2Kn 33:12
c Neh 1:6 Ps 106:6
d Dn 9:5
e Ezd 9:6 Prz 28:13
f Pwt 4:29 Sdz 10:15 1Sm 7:3 Jer 29:13
g 2Kn 6:38 Dn 6:10
h 2Kn 6:39 Iz 63:15 Heb 9:24
i Rdz 15:14 Pwt 30:3 2Kl 19:19
j 1Kl 8:30
k 1Kl 8:35
l Ps 25:7
m Mk 3:28 Łk 23:34
n 2Kn 30:9 Ezd 7:28 Neh 2:8 Ps 106:46
o Wj 19:5 Pwt 9:26 Pwt 32:8
p Wj 14:30 Neh 1:10
q Pwt 4:20 Jer 11:4
r 2Kn 6:40
s Ps 86:5 Ps 145:18
t Wj 19:6 Lb 23:9 Pwt 4:34 Pwt 32:9
u Lb 12:8 Ps 103:7
v 2Kn 6:13 Ps 95:6 Łk 22:41 Dz 20:36
w 2Kn 6:12 Ezd 9:5
x Neh 9:5
y Lb 6:23 2Sm 6:18

szpalta 2

a 1Kn 29:10 2Kn 20:26 Ps 41:13
b 1Kl 4:24 2Kn 14:6 Heb 4:3
c Joz 21:45 1Sm 3:19 Heb 6:18
d Pwt 10:11
e Mt 1:23
f 2Kn 32:7 Ps 46:7
g Pwt 31:6 Joz 1:5 Iz 41:10 Heb 13:5
h Ps 86:11 Ps 119:36 2Ts 3:5

i Iz 55:9; Jer 10:23; j Pwt 6:1; k Pwt 4:45; l Pwt 4:1; 1Kl 6:12; m Ps 102:1; Ps 141:2; n Ps 101:8; o Joz 4:24; 1Sm 17:46; p Pwt 4:39; 1Kl 18:39; Jer 10:10; Eze 36:23; Eze 39:7; q Pwt 4:35; Iz 44:6; Iz 45:5; r Pwt 18:13; 1Kl 11:4; 2Kl 20:3; 1Kn 28:9; Ps 37:37; Mt 22:37; s 2Sm 6:17; t Kpł 3:1; u 2Kn 7:5.

oddać do użytku[a] dom Jehowy. **64** Tego dnia król musiał poświęcić środek dziedzińca, który jest przed domem Jehowy,[b] tam bowiem miał złożyć ofiarę całopalną i ofiarę zbożową, i tłuste części ofiar współuczestnictwa; bo miedziany ołtarz,[c] który jest przed obliczem Jehowy, był zbyt mały, żeby pomieścić ofiarę całopalną i ofiarę zbożową, i tłuste[d] części ofiar współuczestnictwa. **65** I w owym czasie Salomon, a z nim cały Izrael, wielki zbór[e] od wejścia do Chamatu[f] aż po Dolinę Potoku Egipskiego,[g] obchodził święto[h] przed obliczem Jehowy, naszego Boga, przez siedem dni i następne siedem dni[i] — czternaście dni. **66** Ósmego dnia odprawił lud;[j] i zaczęli oni błogosławić króla i udawać się do swych domów, radując się[k] i weseląc w sercu[l] z powodu wszelkiej dobroci,[m] którą Jehowa wyświadczył Dawidowi, swemu słudze, oraz Izraelowi, swemu ludowi.

9 A gdy tylko Salomon skończył budować dom[n] Jehowy i dom królewski,[o] jak również wszelką piękną rzecz, którą Salomonowi spodobało się wykonać,[p] **2** wtedy Jehowa po raz drugi ukazał się Salomonowi — tak samo, jak mu się ukazał w Gibeonie.[q] **3** I Jehowa odezwał się do niego: „Wysłuchałem twoją modlitwę[r] i twoją prośbę o łaskę, w której prosiłeś o łaskę przed moim obliczem. Uświęciłem[s] ten dom, który wybudowałeś, umieściłem tam bowiem swoje imię[t] po czas niezmierzony; i tam na pewno zawsze będą moje oczy[u] i moje serce.[v] **4** Ty zaś, jeśli będziesz chodził[w] przede mną, tak jak chodził Dawid,[x] twój ojciec, w nieskazitelności[y] serca i w prostolinijności,[z] postępując zgodnie ze wszystkim, co ci nakazałem,[a] i będziesz przestrzegał moich przepisów[b] oraz mych sądowniczych rozstrzygnięć,[c] **5** to ja utwierdzę tron twego królestwa nad Izraelem po czas niezmierzony, tak jak obiecałem Dawidowi, twemu ojcu, mówiąc: ‚Nie zostanie odcięty żaden z pochodzących od ciebie mężczyzn, którzy mają zasiadać na tronie Izraela'.[d] **6** Gdybyście wy i wasi synowie zupełnie się odwrócili i przestali podążać za mną,[e] i nie przestrzegali moich przykazań oraz moich ustaw, które wam przedłożyłem, i jeśli pójdziecie i będziecie służyć innym bogom[f] oraz się im kłaniać, **7** to ja zgładzę Izraela z powierzchni ziemi, którą im dałem;[g] a dom, który uświęciłem dla swego imienia, odrzucę sprzed mego oblicza,[h] Izrael zaś stanie się przysłowiem[i] oraz urągowiskiem wśród wszystkich ludów. **8** A dom ten stanie się rumowiskiem.[j] Każdy, kto będzie obok niego przechodził, popatrzy zdumiony[k] i zagwiżdże, i powie: ‚Za co Jehowa tak uczynił tej ziemi i temu domowi?'[l] **9** Wtedy powiedzą: ‚Za to, że opuścili Jehowę, swego Boga, który wyprowadził ich praojców z ziemi egipskiej,[m] a uchwycili się innych bogów[n] i się im kłaniali, i im służyli. Właśnie dlatego Jehowa sprowadził na nich całe to nieszczęście'".[o]

10 A po upływie dwudziestu lat, w ciągu których Salomon zbudował te dwa domy: dom Jehowy[p] oraz dom królewski[q] **11** (Chiram,[r] król Tyru, zaopatrywał Salomona[s] w kłody cedrowe i kłody drzewa jałowcowego, i złoto

ROZDZ. 8

a 2Kn 2:4 2Kn 7:5 Ezd 6:16 Neh 12:27
b 2Kn 7:7
c Wj 38:2 Lb 16:38 2Kn 4:1
d Kpl 3:16
e 2Kn 30:13 Ps 40:9
f Lb 34:8 Joz 13:5 2Kl 14:25 Am 6:14
g Kpl 23:34 2Kn 7:8
h Rdz 15:18 Lb 34:5
i 2Kn 7:9
j 2Kn 7:10
k Pwt 16:11 Ps 95:1
l Sof 3:14
m Ps 31:19 Iz 63:7 Jer 31:12

ROZDZ. 9

n 2Kn 7:11
o 2Kn 8:1 Kzn 2:4
p 2Kn 8:6
q 1Kl 3:5 1Kl 11:9
r Ps 5:2 Ps 10:17 Ps 65:2
s Mt 6:9
t Pwt 12:5 1Kl 8:29
u Pwt 11:12 2Kn 6:40 2Kn 16:9
v Ps 132:13
w 1Kl 2:4 2Kl 20:3 Ps 128:1
x 1Kl 3:6
y Ps 7:8 Ps 78:72 Prz 10:9 Prz 28:18
z 1Kn 29:17

szpalta 2

a Kzn 12:13 1Jn 5:3
b Pwt 4:45
c Pwt 4:1
d 2Sm 7:16 1Kl 2:4 Ps 89:29
e 2Sm 7:14 2Kn 15:2 Ps 89:30
f Joz 23:16 1Kl 11:4
g Kpl 18:28 Pwt 4:26 2Kl 17:23
h 2Kl 25:9 Jer 7:14

i Pwt 28:37; Ps 44:14; Jl 2:17; **j** 2Kn 36:19; Iz 64:11; Jer 52:13; **k** 2Kn 7:21; **l** Pwt 29:24; Jer 22:8; **m** Pwt 29:25; 2Kn 7:22; **n** Jer 2:11; Jer 5:19; **o** Pwt 28:64; Jer 12:7; **p** 1Kl 6:37; 1Kl 6:38; **q** 1Kl 7:1; 2Kn 8:1; **r** 1Kl 5:1; 1Kl 5:7; 2Kn 2:3; **s** 2Kn 8:2.

– ile tylko mu się podobało),[a] król Salomon dał Chiramowi dwadzieścia miast w ziemi galilejskiej.[b] **12** Toteż Chiram wyruszył z Tyru, żeby zobaczyć miasta, które Salomon mu dał, i w jego oczach nie były one odpowiednie.[c] **13** Rzekł więc: „Cóż to za miasta mi dałeś, mój bracie?” I po dziś dzień zwie się je Ziemią Kabul.

14 W owym czasie Chiram posłał królowi sto dwadzieścia talentów złota.[d]

15 Oto sprawozdanie dotyczące powoływanych do robót przymusowych,[e] których król Salomon powołał, by budowali dom Jehowy[f] oraz jego własny dom i Nasyp,[g] i mur[h] Jerozolimy, i Chacor,[i] i Megiddo,[j] i Gezer.[k] **16** (Faraon, król Egiptu, podszedł i zdobył Gezer, i spalił je ogniem, i pozabijał Kananejczyków[l] zamieszkujących to miasto. I dał je swej córce,[m] żonie Salomona, jako pożegnalny dar). **17** Potem Salomon budował Gezer i Bet-Choron Dolne,[n] **18** i Baalat,[o] i Tamar na pustkowiu, w tej krainie, **19** i wszystkie miasta-spichlerze,[p] które zaczęły należeć do Salomona, i miasta rydwanów,[q] i miasta dla jeźdźców, i piękne rzeczy, które Salomon[r] zapragnął zbudować w Jerozolimie i w Libanie, i w całej krainie podległej jego panowaniu. **20** A jeśli chodzi o całą ludność, jaka pozostała z Amorytów,[s] Hetytów,[t] Peryzzytów,[u] Chiwwitów[v] i Jebusytów,[w] którzy nie należeli do synów Izraela[x] – **21** ich synów, którzy po nich zostali w tej krainie i których synowie Izraela nie zdołali wydać na zagładę,[y] Salomon powoływał do przymusowej pracy niewolniczej, jak to jest aż do dnia dzisiejszego.[z] **22** A żadnego z synów Izraela nie uczynił Salomon niewolnikiem,[a] byli bowiem wojownikami i jego sługami, i jego książętami, i jego przybocznymi oraz dowódcami jego ludzi powożących rydwanami i jego konnicy.[a] **23** To byli zwierzchnicy pełnomocników ustanowionych nad dziełem Salomona, pięciuset pięćdziesięciu, przełożeni nad ludźmi, którzy byli zajęci tym dziełem.[b]

24 Jednakże córka faraona[c] wyprowadziła się z Miasta Dawidowego[d] do swego własnego domu, który dla niej zbudował. Wtedy też zbudował Nasyp.[e]

25 A Salomon trzy[f] razy w roku składał ofiary całopalne i ofiary współuczestnictwa na ołtarzu, który zbudował dla Jehowy,[g] i zamieniano w dym ofiary na ołtarzu[h] znajdującym się przed obliczem Jehowy; i tak ukończył dom.[i]

26 Była też flota okrętów, które król Salomon zbudował w Ecjon-Geber,[j] przy Elot,[k] nad brzegiem Morza Czerwonego, w ziemi edomskiej.[l] **27** A do tej floty okrętów Chiram posyłał własnych sług,[m] marynarzy, obeznanych z morzem, razem ze sługami Salomona. **28** I udali się do Ofiru,[n] i wzięli stamtąd czterysta dwadzieścia talentów złota,[o] i przywieźli je królowi Salomonowi.

10 A królowa Szeby[p] słyszała wieść o Salomonie w związku z imieniem Jehowy.[q] Toteż przyszła, żeby go poddać próbie za pomocą kłopotliwych pytań.[r] **2** Przybyła więc do Jerozolimy z nader okazałym orszakiem,[s] z wielbłądami[t] niosącymi olejek balsamowy[u] i bardzo dużo złota, i drogocenne kamienie; i weszła

ROZDZ. 9

a 1Kl 5:8
b Joz 20:7 Iz 9:1
c Sdz 14:3
d 1Kl 9:11 1Kl 10:10
1Kl 10:21
e 1Kl 4:6 1Kl 5:13
f 1Kl 6:37
g 2Sm 5:9 1Kl 11:27 2Kl 12:20
h 2Kl 14:13 2Kn 36:19 Ps 51:18
i Joz 19:36 2Kl 15:29
j Joz 17:11 Sdz 5:19 1Kl 4:12 2Kl 9:27
k Joz 10:33 Sdz 1:29
l Joz 16:10
m 1Kl 3:1
n Joz 16:3 2Kn 8:5
o Joz 19:44
p Rdz 41:48 Wj 1:11
q 1Kl 4:26
r Kzn 2:10
s Rdz 15:21
t Wj 23:23
u Wj 34:11
v Pwt 7:1
w Lb 13:29 Sdz 1:21
x 2Kn 8:7
y Joz 17:12
z Rdz 9:25
a Kpł 25:39 Jer 2:14

szpalta 2

a 1Sm 8:11 2Kn 8:9
b 1Kl 5:16 2Kn 2:18 2Kn 8:10
c 1Kl 3:1 1Kl 7:8 2Kn 8:11
d 2Sm 5:9
e 1Kl 9:15
f Wj 23:14 Pwt 16:16 2Kn 8:13
g 2Kn 8:12
h Wj 29:38 1Kn 23:13
i 1Kl 6:38 2Kn 8:16
j Lb 33:35 Pwt 2:8 1Kl 22:48
k 2Kl 14:22
l 2Kn 8:17
m 1Kl 5:12 1Kl 22:49 2Kn 8:18

n Rdz 10:29; 1Kl 10:11; 1Kn 29:4; 2Kn 9:10; Hi 22:24; Ps 45:9; **o** 2Kn 8:18; 1Pt 1:7; Obj 3:18; **ROZDZ. 10** **p** Rdz 10:28; **q** 1Kl 4:29; **r** 2Kn 9:1; Mt 12:42; **s** 2Kl 8:9; Ps 72:10; **t** Iz 60:6; **u** Wj 25:6; 2Kl 20:13.

do Salomona, i zaczęła mu mówić o wszystkim, co było bliskie jej sercu.[a] **3** Z kolei Salomon mówił jej o wszystkich poruszonych przez nią sprawach.[b] Nie było żadnej sprawy zakrytej przed królem, o której by jej nie powiedział.[c]

4 Kiedy królowa Szeby zobaczyła całą mądrość Salomona[d] oraz dom, który zbudował,[e] **5** i potrawy na jego stole,[f] i zasiadanie jego sług, i służbę jego usługujących przy stole oraz ich strój, i jego napoje,[g] i ofiary całopalne, które regularnie składał w domu Jehowy, zabrakło jej ducha.[h] **6** Rzekła więc do króla: „Prawdziwe okazało się słowo, które słyszałam w swoim kraju o twych sprawach i o twej mądrości.[i] **7** I nie dawałam wiary tym słowom, dopóki nie przybyłam, aby mogły to ujrzeć moje własne oczy; a oto nie opowiedziano mi połowy.[j] Mądrością i dobrobytem przerosłeś wieści, których słuchałam.[k] **8** Szczęśliwi są twoi ludzie,[l] szczęśliwi[m] są ci twoi słudzy, którzy wciąż stoją przed tobą, słuchając twojej mądrości![n] **9** Błogosławiony[o] niech będzie Jehowa, twój Bóg, który sobie ciebie upodobał[p] i osadził cię na tronie Izraela;[q] gdyż Jehowa miłuje Izraela po czas niezmierzony,[r] toteż ustanowił cię królem,[s] abyś wprowadzał w czyn sądownicze rozstrzygnięcie[t] i prawość".[u]

10 Potem dała[v] królowi sto dwadzieścia talentów złota[w] i bardzo dużo olejku balsamowego,[x] i drogocenne kamienie. Nigdy więcej nie przyniesiono takiej ilości olejku balsamowego, jaką królowa Szeby dała królowi Salomonowi.

11 A flota okrętów Chirama,[y] która wiozła złoto z Ofiru,[z] sprowadziła też z Ofiru bardzo dużo

ROZDZ. 10
a 2Kn 9:1
b 2Kn 9:2
Prz 1:5
Prz 13:20
c 2Sm 14:20
d 1Kl 3:28
2Kn 9:3
Kzn 12:9
e 1Kl 6:1
f 1Kl 4:22
g 2Kn 9:4
h Joz 5:1
i 2Kn 9:5
j Jn 7:46
Rz 11:33
k 2Kn 9:6
l 1Kl 4:20
Ps 33:12
Ps 144:15
m Pwt 33:29
Prz 3:13
Prz 8:34
n 2Kn 9:7
o 1Kl 5:7
Ps 72:18
p Ps 18:19
q Ps 2:6
r Pwt 7:8
1Kn 17:22
2Kn 2:11
s 1Kl 2:45
2Kn 9:8
Łk 11:31
Jn 1:49
t 2Sm 8:15
Iz 9:7
u 2Sm 23:3
Ps 72:2
Iz 11:4
Jer 22:15
v Ps 72:10
w 2Kn 9:9
x Rdz 43:11
y 1Kl 9:27
z 2Kn 8:18
Ps 45:9

szpalta 2
a 2Kn 2:8
b 2Kn 9:10
c 2Kn 9:11
d 1Kn 13:8
1Kn 25:1
Ps 92:3
Ps 150:3
e 2Sm 6:5
2Kn 5:12
f Prz 11:25
g 2Kn 9:12
h 1Kn 29:4
i 2Kn 9:13
j 2Kn 9:14
Ps 72:10
k 2Kn 9:14
2Kn 21:16
l 1Kl 14:26
2Kn 12:9

belek drewna algumowego,[a] jak również drogocenne kamienie.[b] **12** I z tych belek drewna algumowego król wykonał podpory do domu Jehowy[c] i do domu królewskiego, a także harfy[d] i instrumenty strunowe[e] dla śpiewaków. Takich belek drewna algumowego nie sprowadzono ani nie widziano po dziś dzień.

13 A król Salomon dał królowej Szeby wszystko, co sobie upodobała i o co poprosiła, oprócz tego, co jej dał stosownie do hojności[f] króla Salomona. Potem zawróciła i udała się do swego kraju, ona sama i jej słudzy.[g]

14 A waga złota[h] napływającego do Salomona w ciągu jednego roku wynosiła sześćset sześćdziesiąt sześć talentów złota,[i] **15** nie licząc tego od wędrowców oraz zysków od handlarzy, a także od wszystkich królów[j] arabskich[k] i namiestników kraju.

16 Następnie król Salomon wykonał dwieście wielkich tarcz ze stopu złota[l] (każdą wielką tarczę pokrył sześciuset syklami złota)[m] **17** i trzysta puklerzy ze stopu złota (każdy puklerz pokrył trzema minami złota).[n] Potem król umieścił je w Domu Lasu Libanu.[o]

18 Ponadto król wykonał wielki tron[p] z kości słoniowej[q] i pokrył go rafinowanym złotem.[r] **19** Do tronu prowadziło sześć stopni, a z tyłu miał ów tron okrągły baldachim, jak również poręcze z jednej i drugiej strony obok miejsca do siedzenia, przy poręczach[s] zaś stały dwa lwy.[t] **20** A na sześciu stopniach stało tam dwanaście lwów, po jednej i drugiej stronie. Żadne inne

m 2Kn 9:15; **n** 2Kn 9:16; **o** 1Kl 7:2; **p** Ps 122:5; **q** 1Kl 22:39; Ps 45:8; Am 6:4; Obj 18:12; **r** 2Kn 9:17; **s** 2Kn 9:18; **t** Rdz 49:9; Lb 23:24; Lb 24:9; Prz 28:1; Obj 5:5.

królestwo nie miało czegoś tak wykonanego.[a]

21 I wszystkie naczynia do picia należące do króla Salomona były ze złota, i wszystkie naczynia Domu Lasu Libanu[b] były ze szczerego złota.[c] Nie było niczego ze srebra; za dni Salomona uważano je po prostu za nic. **22** Król miał bowiem na morzu flotę okrętów Tarszisz[d] — przy flocie Chirama. Raz na trzy lata przybywała flota okrętów Tarszisz, przywożąc złoto[e] i srebro, kość słoniową[f] i małpy, i pawie.

23 Król Salomon przewyższał więc bogactwem[g] i mądrością[h] wszystkich innych królów ziemi. **24** I wszyscy mieszkańcy ziemi szukali oblicza Salomona, by słyszeć jego mądrość, którą Bóg włożył w jego serce.[i] **25** I każdy przynosił swój dar:[j] przedmioty ze srebra[k] i przedmioty ze złota, i szaty, i zbroję,[l] i olejek balsamowy, konie i muły[m] — rokrocznie.[n]

26 I Salomon gromadził coraz więcej rydwanów i rumaków; i w końcu miał tysiąc czterysta rydwanów oraz dwanaście tysięcy rumaków,[o] i trzymał je w miastach rydwanów, jak również blisko króla w Jerozolimie.[p]

27 I sprawił król, że srebro było w Jerozolimie jak kamienie,[q] a drewno cedrowe było jak sykomory w Szefeli — ze względu na wielką ilość.[r]

28 A konie, które miał Salomon, sprowadzano z Egiptu, i grono kupców królewskich brało stado koni za określoną cenę.[s] **29** Zazwyczaj rydwan wyjeżdżał i był wywożony z Egiptu za sześćset srebrników, a koń za sto pięćdziesiąt; i tak było w wypadku wszystkich królów Hetytów[t] i królów Syrii. Dokonywali wywozu za ich pośrednictwem.

ROZDZ. 10

a 2Kn 9:19
b 1Kl 7:2
c 2Kn 9:20
d Rdz 10:4
2Kn 20:36
Ps 72:10
Iz 23:1
Iz 60:9
Eze 27:12
Jon 1:3
e 2Kn 9:21
f 1Kl 10:18
g 1Kl 3:13
2Kn 9:22
Kzn 5:19
h 1Kl 3:12
1Kl 4:29
1Kl 4:34
Kol 2:3
i 2Kn 9:23
Prz 2:6
j Ps 68:29
Prz 18:16
k 1Kn 29:4
1 Iz 22:8
m 1Kl 1:33
Ezd 2:66
n 2Kn 9:24
o Pwt 17:16
1Kl 4:26
p 2Kn 9:25
q 2Kn 1:15
r 2Kn 9:27
s Pwt 17:16
2Kn 9:28
t Joz 1:4
2Kl 7:6

szpalta 2

ROZDZ. 11

a Pwt 17:17
Neh 13:26
b 1Kl 3:1
c Rdz 19:37
Rut 4:10
d 1Kl 14:21
e Pwt 23:7
f 1Kl 16:31
g Rdz 26:34
h Pwt 7:3
i Wj 34:16
Joz 23:12
Ezd 9:12
Ezd 10:2
2Ko 6:14
j Rdz 34:3
k Prz 28:14
Jer 18:12
Heb 3:12
l 1Kl 11:42
m Pwt 7:4
Pwt 17:17
Neh 13:26
n Pwt 31:16
Pwt 32:21
1Ko 8:4
o Obj 2:4
p Sdz 2:13
1Sm 12:10
q Kpł 18:21
2Kl 23:13
r 2Sm 7:14
s 1Kl 15:5

11 A król Salomon pokochał wiele cudzoziemskich żon[a] oprócz córki faraona,[b] mianowicie: Moabitki,[c] Ammonitki,[d] Edomitki,[e] Sydonitki[f] i Hetytki,[g] **2** spośród narodów, o których Jehowa powiedział synom Izraela: „Wam nie wolno wejść między nie,[h] a one nie powinny wejść między was; doprawdy, nakłonią wasze serce, by poszło za ich bogami”.[i] Do nich to przylgnął[j] Salomon, by je kochać. **3** I w końcu miał siedemset żon, księżniczek, a także trzysta nałożnic; i jego żony stopniowo[k] nakłoniły jego serce. **4** A gdy Salomon się zestarzał,[l] jego żony nakłoniły[m] jego serce, by poszedł za innymi bogami;[n] i jego serce nie było niepodzielne[o] wobec Jehowy, jego Boga, jak serce Dawida, jego ojca. **5** I Salomon zaczął chodzić za Asztarte,[p] boginią Sydończyków, i za Milkomem,[q] obrzydliwością Ammonitów. **6** I Salomon zaczął czynić to, co złe[r] w oczach Jehowy, i nie chodził całkowicie z Jehową jak Dawid, jego ojciec.[s]

7 Wtedy to Salomon zbudował wyżynę[t] dla Kemosza,[u] obrzydliwości[v] Moabu, na górze[w] leżącej naprzeciw[x] Jerozolimy, oraz dla Molocha, obrzydliwości synów Ammona. **8** I tak czynił dla wszystkich swych cudzoziemskich żon,[y] które sprawiały, iż wznosił się dym ofiarny, i składały ofiary swym bogom.[z]

9 I Jehowa rozsierdził się[a] na Salomona, gdyż jego serce odstąpiło od Jehowy, Boga izraelskiego,[b] który mu się dwa razy ukazał.[c] **10** A co do tej sprawy, nakazał mu, aby nie chodził za

t Kpł 26:30; Lb 33:52; 2Kl 21:3; **u** Lb 21:29; Jer 48:13; **v** Pwt 13:14; Pwt 27:15; Obj 17:4; **w** 2Kl 23:13; Mt 26:30; Dz 1:12; **x** Eze 11:23; **y** Neh 13:26; **z** Jer 1:16; Jer 7:18; **a** Ps 90:7; **b** Pwt 7:4; Prz 4:23; Heb 3:12; **c** 1Kl 3:5; 1Kl 9:2.

innymi bogami;[a] ale on nie zachowywał tego, co mu Jehowa nakazał. **11** Jehowa rzekł więc do Salomona: „Ponieważ doszło u ciebie do czegoś takiego i nie zachowałeś mojego przymierza oraz moich ustaw, które ci nakazałem, niechybnie oderwę od ciebie królestwo i dam je twemu słudze.[b] **12** Jednakże nie uczynię tego za twych dni[c] ze względu na Dawida, twojego ojca.[d] Wyrwę je z ręki twego syna.[e] **13** Tyle że nie oderwę całego królestwa.[f] Jedno plemię dam twemu synowi ze względu na Dawida, mego sługę,[g] i ze względu na Jerozolimę, którą wybrałem".[h]

14 I Jehowa zaczął wzbudzać Salomonowi[i] przeciwnika,[j] mianowicie Hadada Edomitę, z potomstwa króla. Był on w Edomie.[k] **15** I stało się, gdy Dawid pobił Edom[l] i gdy Joab, dowódca wojska, poszedł, aby pogrzebać zabitych, że próbował on wybić wszystkich mężczyzn w Edomie.[m] **16** (Bo Joab i cały Izrael mieszkali tam sześć miesięcy, dopóki nie wytracił w Edomie wszystkich mężczyzn). **17** Hadad zaś rzucił się do ucieczki, on i z nim niektórzy Edomici spośród sług jego ojca, by przybyć do Egiptu — gdy Hadad był małym chłopcem. **18** Powstali więc z Midianu[n] i przyszli do Paranu, a z Paranu[o] wzięli ze sobą mężczyzn i przybyli do Egiptu, do faraona, króla egipskiego, który potem dał mu dom. Przydzielił mu też chleb i dał mu ziemię. **19** A Hadad dalej znajdował łaskę[p] w oczach faraona — tak wielką, że dał mu za żonę[q] siostrę swojej żony, siostrę damy Tachpenes. **20** Po pewnym czasie siostra Tachpenes urodziła mu syna, Genubata, i Tachpenes urządziła uroczystość odstawienia go od piersi[r] w domu faraona; i Genubat pozostawał w domu faraona wśród synów faraona.

21 I usłyszał Hadad w Egipcie, że Dawid spoczął ze swymi praojcami[a] i że umarł Joab, dowódca wojska.[b] Hadad powiedział więc do faraona: „Odpraw mnie,[c] abym mógł iść do swej ziemi". **22** Ale faraon mu rzekł: „Czego ci brakuje, gdy jesteś u mnie, że pragniesz iść do swej ziemi?" Na to on powiedział: „Niczego, ale naprawdę powinieneś mnie odprawić".

23 Potem Bóg wzbudził przeciwko niemu innego przeciwnika,[d] mianowicie Rezona, syna Eliada, który wcześniej uciekł od Hadadezera,[e] króla Coby,[f] swojego pana. **24** I zbierał on przy sobie mężczyzn, i został dowódcą oddziału grabieżczego, gdy Dawid ich zabijał.[g] Toteż poszli do Damaszku[h] i osiedlili się tam, i zaczęli panować w Damaszku. **25** I był on przeciwnikiem Izraela przez wszystkie dni Salomona,[i] i to oprócz szkody, jaką wyrządził Hadad; i panując nad Syrią, odczuwał wstręt[j] do Izraela.

26 Był też Jeroboam,[k] syn Nebata, Efraimita z Ceredy, sługa Salomona;[l] jego matka miała na imię Cerua i była kobietą owdowiałą. On też zaczął podnosić rękę przeciwko królowi.[m] **27** A oto powód, dla którego podniósł rękę przeciwko królowi: Salomon zbudował Nasyp.[n] Zapełnił lukę w murze Miasta Dawida, swego ojca.[o] **28** A ów mąż, Jeroboam, był dzielnym mocarzem.[p] Gdy Salomon zobaczył, że ten młody mężczyzna ciężko pracuje,[q] powierzył mu nadzór[r] nad całą służbą przymusową[s] domu Józefa.[t] **29** I stało się w tymże czasie, iż Jeroboam wyszedł z Jerozolimy

ROZD. 11

a 1Kl 6:12; 2Kn 7:19
b 2Kl 17:21
c 1Kl 21:29
d Ps 89:35
e 2Kn 10:18
f 2Sm 7:15; 1Kn 17:13; Ps 89:33
g 1Kl 12:20; 2Kn 11:1
h Pwt 12:11; 1Kl 11:32; Iz 60:14
i Pwt 31:17; 2Sm 7:14
j Rdz 27:40; 1Sm 29:4; 1Kl 5:4
k 2Sm 8:14; 1Kn 18:12; Ps 60:0
l 2Sm 8:13
m Pwt 20:13
n Rdz 25:2
o Rdz 21:21; Lb 10:12; Pwt 33:2
p Rdz 39:4
q Rdz 41:45
r Rdz 21:8; 1Sm 1:23

szpalta 2

a 1Kl 2:10
b 1Kl 2:34
c Rdz 24:56; Rdz 30:25; Wj 5:1
d 1Sm 26:19; 2Sm 24:1; 1Kl 11:14; 1Kn 5:26
e 2Sm 8:3
f 2Sm 10:8; 1Kn 19:6
g 2Sm 10:18
h Rdz 14:15; 1Kl 19:15; 1Kl 20:34; Iz 7:8; Dz 9:2
i 1Kl 5:4
j Rdz 34:30; Ps 68:1
k 1Kl 11:31; 1Kl 12:2; 1Kl 12:32; 1Kl 14:10; 2Kn 11:14; 2Kn 13:3; 2Kn 13:20
l 1Kl 9:22; 2Kn 13:6
m Prz 30:32
n 1Kl 9:15; 1Kl 9:24
o 2Sm 5:7
p 1Sm 14:52
q Prz 22:29; Rz 12:11
r 1Kl 5:16; Prz 12:24
s 2Kl 25:12; Jer 39:10

t Sdz 1:22; 2Sm 19:20; Am 5:6.

i spotkał go na drodze prorok Achijasz[a] Szilonita,[b] a Achijasz był ubrany w nową szatę; i obaj byli sami na polu. **30** Wówczas Achijasz chwycił nową szatę, którą miał na sobie, i porozdzierał[c] ją na dwanaście[d] kawałków. **31** I odezwał się do Jeroboama:

„Weź sobie dziesięć kawałków; bo tak rzekł Jehowa, Bóg Izraela: ‚Oto wyrywam królestwo z ręki Salomona i dam ci dziesięć plemion.[e] **32** A to jedno plemię[f] pozostanie jego ze względu na mego sługę Dawida[g] i ze względu na Jerozolimę,[h] miasto, które wybrałem spośród wszystkich plemion Izraela. **33** Wszystko to dlatego, że mnie opuścili[i] i zaczęli się kłaniać Asztarte,[j] bogini Sydończyków, i Kemoszowi,[k] bogu Moabu, i Milkomowi,[l] bogu synów Ammona; i nie chodzili moimi drogami, by wprowadzać w czyn to, co słuszne w moich oczach, a także moje ustawy i moje sądownicze rozstrzygnięcia, jak to czynił Dawid, jego ojciec. **34** Ale nie zabiorę z jego ręki całego królestwa, gdyż ustanowię go naczelnikiem po wszystkie dni jego życia, ze względu na Dawida, mego sługę, którego wybrałem,[m] ponieważ zachowywał moje przykazania i moje ustawy. **35** I zabiorę władzę królewską z ręki jego syna, a dam ją tobie — dziesięć plemion.[n] **36** A jego synowi dam jedno plemię, żeby Dawid, mój sługa, zawsze miał przede mną lampę w Jerozolimie,[o] mieście, które sobie wybrałem, by tam umieścić moje imię.[p] **37** Ciebie zaś wezmę i będziesz panował nad wszystkim, czego usilnie pragnie twoja dusza,[q] i zostaniesz królem nad Izraelem. **38** A jeżeli usłuchasz wszystkiego, co ci nakażę, i naprawdę będziesz chodził moimi drogami oraz wprowadzał w czyn to, co słuszne w moich oczach, zachowując moje ustawy i moje przykazania, tak jak czynił Dawid, mój sługa,[a] to i ja okażę, że jestem z tobą,[b] i zbuduję ci trwały dom, tak jak zbudowałem Dawidowi,[c] i dam ci Izraela. **39** I z tego powodu upokorzę potomstwo Dawida,[d] lecz nie na zawsze' ".[e]

40 I Salomon zaczął dążyć do uśmiercenia Jeroboama.[f] Toteż Jeroboam wstał i uciekł[g] do Egiptu, do Sziszaka,[h] króla egipskiego, i pozostawał w Egipcie aż do śmierci Salomona.

41 A pozostałych spraw Salomona oraz wszystkiego, co uczynił, jak również jego mądrości, czyż nie opisano w księdze dziejów Salomona? **42** A dni, w których Salomon panował w Jerozolimie nad całym Izraelem, było czterdzieści lat.[i] **43** Potem Salomon spoczął ze swymi praojcami[j] i został pogrzebany w Mieście Dawida,[k] swego ojca; a w jego miejsce zaczął panować Rechoboam,[l] jego syn.

12 I Rechoboam[m] udał się do Szechem, gdyż do Szechem[n] przybył cały Izrael, by go uczynić królem. **2** I stało się, gdy tylko usłyszał o tym Jeroboam,[o] syn Nebata, będąc jeszcze w Egipcie (Jeroboam uciekł bowiem przed królem Salomonem, by zamieszkać w Egipcie),[p] **3** że posłali i wezwali go. Potem Jeroboam oraz cały zbór Izraela przybyli i odezwali się do Rechoboama, mówiąc:[q] **4** „Ojciec twój twardym uczynił nasze jarzmo, ty zaś ciężką służbę twego ojca i jego ciężkie jarzmo,[r] które na nas włożył, uczyń lżejszymi,[s] a będziemy ci służyć".[t]

ROZDZ. 11

a 1Kl 12:15 1Kl 14:2 2Kn 9:29
b Joz 18:1
c 1Sm 15:27
d Rdz 49:28 Wj 24:4
e 1Kl 12:16
f 2Kn 11:1
g Rdz 49:10 1Kl 6:12 1Kl 12:20
h Pwt 12:5 1Kl 11:13 2Kl 21:4 2Kl 23:27 Ps 132:13
i Pwt 28:15 2Kn 15:2
j Sdz 2:13 Sdz 10:6 1Sm 7:3
k Lb 21:29 Jer 48:13
l Kpł 18:21 Kpł 20:2 Sof 1:5 Dz 7:43
m 1Kl 9:4 1Kl 11:4 Ps 89:49 Ps 132:17 Iz 9:7
n 1Kl 12:20 2Kn 10:16
o 2Sm 7:29 2Sm 14:7 1Kl 15:4 2Kl 8:19 Łk 1:69 Dz 15:16
p 1Kl 11:32
q 2Sm 3:21

szpalta 2

a 1Kl 3:14 1Kl 15:5
b Joz 1:5
c 2Sm 7:11 1Kn 17:10 Ps 89:33
d 1Kl 12:16 1Kl 14:8
e Rdz 49:10 Iz 11:1 Łk 1:32
f Prz 19:21 Prz 21:30
g 2Kn 10:2
h 1Kl 14:25 2Kn 12:2
i 2Kn 9:30
j 1Kl 1:21 2Kn 9:31
k 1Kl 2:10 2Kn 21:20
l 1Kn 3:10 2Kn 13:7 Mt 1:7

ROZDZ. 12

m 2Kn 10:1
n Rdz 12:6 Rdz 33:18 Joz 20:7 Sdz 9:1 Dz 7:16

o 1Kl 11:26; **p** 1Kl 11:40; 2Kn 10:2; **q** 2Kn 10:3; **r** 1Sm 8:11; 1Sm 8:18; 1Kl 4:7; **s** Mt 11:30; **t** 2Kn 10:4.

5 Wówczas im rzekł: „Odejdźcie na trzy dni i wróćcie do mnie”.[a] Lud więc odszedł. **6** A król Rechoboam zaczął się naradzać ze starszymi,[b] którzy usługiwali Salomonowi, jego ojcu, dopóki żył; i rzekł: „Jak radzicie odpowiedzieć temu ludowi?”[c] **7** Toteż mu odrzekli, mówiąc: „Jeżeli dzisiaj chciałbyś się okazać sługą tego ludu i służyć im,[d] to musisz im odpowiedzieć i przemówić do nich dobrymi słowami;[e] a oni na pewno będą na zawsze twoimi sługami”.[f]

8 On jednak odrzucił radę udzieloną mu przez starszych i zaczął się naradzać z młodzieńcami, którzy z nim wyrośli,[g] a teraz mu usługiwali.[h] **9** Odezwał się więc do nich: „Co wy doradzacie,[i] byśmy odpowiedzieli temu ludowi, który zwrócił się do mnie, mówiąc: ‚Uczyń lżejszym jarzmo, które na nas włożył twój ojciec’?”[j] **10** A młodzieńcy, którzy z nim wyrośli, rzekli do niego, mówiąc: „Oto, co powinieneś powiedzieć[k] temu ludowi, który zwrócił się do ciebie, mówiąc: ‚Ojciec twój uczynił nasze jarzmo ciężkim, ale ty uczyń je na nas lżejszym’; oto, co powinieneś im powiedzieć: ‚Mój mały palec z całą pewnością będzie grubszy niż biodra mego ojca.[l] **11** Ojciec mój włożył na was ciężkie jarzmo, ja zaś dołożę do waszego jarzma.[m] Ojciec mój karał was biczami, natomiast ja będę was karał batogami’”.[n]

12 Na trzeci dzień Jeroboam wraz z całym ludem przyszedł do Rechoboama, jak to król powiedział, gdy rzekł: „Wróćcie do mnie trzeciego dnia”.[o] **13** I król zaczął odpowiadać ludowi szorstko,[p] i odrzucił radę udzieloną mu przez starszych.[q] **14** I odezwał się do nich według rady młodzieńców,[a] mówiąc: „Ojciec mój uczynił wasze jarzmo ciężkim, lecz ja dołożę do waszego jarzma. Ojciec mój karał was biczami, natomiast ja będę was karał batogami”.[b] **15** I król nie wysłuchał ludu,[c] gdyż stało się tak za sprawą Jehowy,[d] by mógł On spełnić swoje słowo,[e] które Jehowa wyrzekł przez Achijasza[f] Szilonitę do Jeroboama, syna Nebata.

16 Kiedy cały Izrael zobaczył, że król ich nie wysłuchał, lud odpowiedział królowi, mówiąc: „Jakiż dział mamy w Dawidzie?[g] I nie ma żadnego dziedzictwa w synu Jessego. Do swych bogów,[h] Izraelu! Teraz sam pilnuj swego domu, Dawidzie!”[i] Wówczas Izrael ruszył do swych namiotów. **17** Jeśli chodzi o synów izraelskich mieszkających w miastach Judy, Rechoboam dalej panował nad nimi.[j]

18 Później król Rechoboam posłał Adorama,[k] który był ustanowiony nad powołanymi do robót przymusowych,[l] ale cały Izrael ukamienował go kamieniami,[m] tak iż umarł. Król Rechoboam zdołał wsiąść na rydwan, by uciec do Jerozolimy. **19** A Izraelici trwają w buncie[n] przeciwko domowi Dawida aż po dziś dzień.[o]

20 A gdy tylko cały Izrael usłyszał, że Jeroboam wrócił, od razu posłali i wezwali go na zgromadzenie, i uczynili go królem nad całym Izraelem.[p] Nikt nie został zwolennikiem domu Dawida, z wyjątkiem samego plemienia Judy.[q]

21 Kiedy Rechoboam przybył do Jerozolimy,[r] natychmiast zebrał cały dom Judy oraz plemię Beniamina,[s] sto osiemdziesiąt tysięcy doborowych mężczyzn zdolnych do wojny, by walczyć z domem Izraela i przywrócić władzę

ROZDZ. 12

a 1Kl 12:12 2Kn 10:5
b 2Sm 16:20 Prz 11:14 Prz 20:29
c 2Kn 10:6 Prz 22:17
d Kzn 4:13 Mk 10:43
e Prz 15:1
f 2Kn 10:7
g Prz 13:20 Prz 24:7 Iz 3:4
h 2Kn 10:8
i 2Sm 17:6
j 2Kn 10:9
k 2Sm 17:7
l 2Kn 10:10 Ps 140:11 Prz 18:6 Prz 29:23
m 2Kn 16:10 Prz 11:17
n 2Kn 10:11 Iz 3:5
o 2Kn 10:12
p Rdz 42:30 Prz 15:1 Prz 18:23 Kzn 10:12
q 2Kn 10:13 Prz 13:20

szpalta 2

a Prz 12:5
b 2Kn 10:14 Prz 29:2
c Prz 21:13
d Pwt 2:30 2Kn 10:15 2Kn 22:7 Ps 5:10 Prz 21:1 Am 3:6 Rz 9:18
e 1Sm 15:29 Iz 55:11
f 1Kl 11:31
g 2Sm 20:1 2Kn 10:16
h Wj 20:3 Prz 11:9
i 2Sm 7:15
j 1Kl 11:13 2Kn 10:17 2Kn 11:13 2Kn 11:16
k 2Sm 20:24 1Kl 4:6
l 1Kl 5:14
m Wj 17:4 Lb 14:10 2Kn 10:18 2Kn 24:21 Dz 5:26
n 2Kl 17:21
o 2Kn 10:19
p 1Kl 11:31
q 1Kl 11:13 2Kn 13:10 2Kn 25:5 Oz 11:12
r 2Kn 11:1
s 2Kn 14:8 2Kn 17:17

królewską Rechoboamowi, synowi Salomona. **22** Wówczas do Szemajasza,[a] męża prawdziwego Boga,[b] doszło słowo prawdziwego Boga, mówiące: **23** „Powiedz Rechoboamowi, synowi Salomona, królowi Judy, oraz całemu domowi Judy i Beniamina, a także reszcie ludu: **24** ‚Oto, co powiedział Jehowa: „Nie wolno wam iść i walczyć ze swymi braćmi, synami Izraela.[c] Niech każdy wróci do swego domu, bo ta rzecz stała się za moją sprawą”’”.[d] Usłuchali więc słowa Jehowy[e] i wrócili do domu zgodnie ze słowem Jehowy.[f]

25 A Jeroboam zbudował Szechem[g] w górzystej okolicy Efraim i w nim zamieszkał. Potem wyruszył stamtąd i zbudował Penuel.[h] **26** I Jeroboam zaczął mówić w swym sercu:[i] „Teraz królestwo wróci do domu Dawida.[j] **27** Jeżeli ten lud dalej będzie chodził, aby składać ofiary w domu Jehowy w Jerozolimie,[k] to i serce tego ludu na pewno wróci do ich pana, Rechoboama, króla Judy; i zabiją mnie,[l] i wrócą do Rechoboama, króla Judy”. **28** Toteż król zasięgnął rady[m] i uczynił dwa złote cielce,[n] i rzekł ludowi: „To dla was za dużo, byście mieli chodzić pod górę do Jerozolimy. Oto twój Bóg,[o] Izraelu, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej”.[p] **29** Potem umieścił jednego w Betel,[q] a drugiego postawił w Dan.[r] **30** I rzecz ta stała się przyczyną grzechu,[s] i lud zaczął chodzić przed tego jednego — aż do Dan.

31 I zaczął on wznosić dom wyżyn[t] i ustanawiać kapłanów spośród ogółu ludzi, którzy nie byli z synów Lewiego.[u] **32** Potem Jeroboam ustanowił święto w miesiącu ósmym, piętnastego dnia tego miesiąca, na wzór święta, które było w Judzie,[v] żeby mógł składać dary ofiarne na ołtarzu, który uczynił w Betel, aby ofiarować uczynionym przez siebie cielcom; i wyznaczył do usługiwania w Betel[a] kapłanów wyżyn, które wzniósł. **33** I zaczął składać dary ofiarne na ołtarzu, który uczynił w Betel, piętnastego dnia w miesiącu ósmym, w miesiącu, który sam wymyślił;[b] i ustanowił święto dla synów Izraela, i składał dary ofiarne na ołtarzu, aby zamieniać ofiary w dym.[c]

13 I oto na słowo[d] Jehowy przyszedł z Judy do Betel pewien mąż[e] Boży, a Jeroboam stał właśnie przy ołtarzu,[f] by zamieniać ofiary w dym.[g] **2** Wówczas tamten na słowo Jehowy zawołał przeciwko ołtarzowi i rzekł: „Ołtarzu, ołtarzu, tak powiedział Jehowa: ‚Oto syn urodzony domowi Dawida, imieniem Jozjasz![h] I w ofierze złoży na tobie kapłanów wyżyn, którzy na tobie zamieniają ofiary w dym, i spali na tobie kości ludzkie’”.[i] **3** Tego dnia dał też proroczy znak,[j] mówiąc: „Taki jest proroczy znak, o którym powiedział Jehowa: Oto ołtarz się rozpadnie, a tłusty popiół, który jest na nim, rozsypie się”.

4 A gdy tylko król usłyszał słowo, które ów mąż prawdziwego Boga wyrzekł przeciwko ołtarzowi w Betel, Jeroboam niezwłocznie wyciągnął swą rękę od ołtarza, mówiąc: „Chwyćcie go!”[k] Natychmiast uschła mu ręka, którą wyciągnął przeciwko tamtemu, i nie mógł jej cofnąć do siebie.[l] **5** A ołtarz się rozpadł, tak iż tłusty popiół rozsypał się z ołtarza, zgodnie z proroczym znakiem, który mąż prawdziwego Boga dał według słowa Jehowy.[m]

ROZDZ. 12

a 2Kn 11:2; 2Kn 12:5
b 1Kl 13:1; 1Kl 17:18; Heb 1:1
c Lb 14:42
d 1Kl 11:31; Prz 16:9
e Dz 5:39
f 2Kn 11:4
g 1Kl 12:1
h Rdz 32:31; Sdz 8:9; Sdz 8:17
i Ps 14:1
j 1Kl 11:38
k Pwt 12:5; 1Kl 8:29; 1Kl 11:32
l Prz 29:25
m Iz 30:1
n Wj 20:4; 2Kl 10:29; 2Kn 11:15; Dz 17:29
o Wj 32:4; 2Kl 17:41
p Wj 32:8
q Rdz 12:8; Rdz 28:19
r Rdz 14:14; Pwt 34:1; Sdz 18:29; Sdz 20:1; 2Kl 10:29
s 1Kl 13:34; 2Kl 10:31; 2Kl 17:21
t 1Kl 13:32; Eze 16:25
u Lb 3:10; 1Kl 13:33; 2Kn 11:14; 2Kn 13:9
v Kpl 23:34; Lb 29:12; 1Kl 8:2

szpalta 2

a Am 7:13
b 2Ko 11:14
c 1Ko 10:20

ROZDZ. 13

d 1Kl 20:35; Iz 1:2; Jer 25:3
e 2Kl 23:17
f 1Kl 12:32; Am 3:14
g Lb 16:40; 2Kn 26:18; Jer 11:12
h 2Kl 21:24; 2Kl 22:1; 2Kl 23:15; 2Kl 23:29; 2Kn 34:33
i 2Kl 23:16; 2Kn 34:5
j Pwt 13:1; Sdz 6:17; 1Sm 2:34; Iz 20:3; 1Ko 1:22

k 2Kn 16:10; Ps 105:15; Jer 20:2; **l** 2Kl 6:18; Dz 5:39; Dz 13:11; **m** Pwt 18:22.

6 Król odezwał się więc i rzekł do męża prawdziwego Boga: „Ułagodź, proszę, oblicze Jehowy, twego Boga, i módl się za mnie, żeby moja ręka odzyskała sprawność”.[a] Wtedy mąż prawdziwego Boga ułagodził[b] oblicze Jehowy, tak iż ręka króla odzyskała sprawność i była jak przedtem.[c] **7** A król odezwał się do męża prawdziwego Boga: „Zechciej pójść ze mną do domu i się pokrzepić,[d] a dam ci dar”.[e] **8** Lecz mąż prawdziwego Boga rzekł królowi: „Choćbyś mi dał połowę twego domu,[f] nie poszedłbym z tobą[g] i nie jadł chleba ani nie pił wody na tym miejscu. **9** Bo tak mi nakazał słowem Jehowy, mówiąc: ‚Nie wolno ci jeść chleba[h] ani pić wody i nie wolno ci wracać drogą, którą szedłeś’ ”. **10** I poszedł inną drogą, a nie wrócił drogą, którą przyszedł do Betel.

11 W Betel zaś mieszkał pewien stary prorok[i] i oto przyszli jego synowie, i opowiedzieli mu o całym dziele, którego w owym dniu dokonał w Betel mąż prawdziwego Boga, a także o słowach, które wyrzekł do króla, i przekazali je swemu ojcu. **12** Wówczas ich ojciec rzekł im: „Którą to drogą poszedł?” Jego synowie pokazali mu zatem drogę, którą poszedł ów mąż prawdziwego Boga, przybyły z Judy. **13** On zaś powiedział do synów: „Osiodłajcie mi osła”. Osiodłali mu więc osła[j] i pojechał na nim.

14 I ruszył za owym mężem prawdziwego Boga, i znalazł go siedzącego pod wielkim drzewem.[k] Wtedy rzekł do niego: „Czy to ty jesteś mężem prawdziwego Boga, który przybył z Judy?”,[l] na co ten powiedział: „Ja”. **15** On zaś odezwał się do niego: „Chodź ze mną do domu i jedz chleb”.

ROZDZ. 13

a Wj 10:17
Lb 21:7
Jer 37:3
Dz 8:24
Jak 5:16

b 1Sm 12:23

c Wj 4:7
Lb 12:13

d Sdz 13:15
Sdz 19:21

e 1Kl 14:3
2Kl 5:15
Jer 40:5

f Lb 22:18
Est 5:3
Est 7:2
Mk 6:23

g 2Kl 5:16
Ps 139:21

h Ps 141:4
1Ko 5:11
Ef 5:11
2Jn 11
Obj 18:4

i 1Sm 10:10
Ezc 13:2
Am 3:7

j Lb 22:21
Sdz 5:10
2Sm 19:26

k 1Kl 19:4

l 1Kl 13:1

szpalta 2

a Lb 22:13

b Pwt 13:3

c 1Kl 13:9

d Lb 22:35
Sdz 6:11
Gal 1:8

e Kpł 19:11
Pwt 18:20
Jer 29:31
Ezc 13:9
Mt 7:15
2Pt 2:1
1Jn 4:1

f Prz 23:8

g Lb 23:5
Lb 23:16
Lb 24:4

h Lb 20:24
Lb 22:32

i Ps 119:4
Prz 19:16
1Jn 5:3

j 1Kl 13:30
2Kl 23:18

k 1Kl 20:36
2Kl 17:25
Am 5:19

l 2Sm 6:7
Nah 1:2

16 Lecz ten rzekł: „Nie mogę z tobą wrócić ani z tobą wejść i nie mogę z tobą jeść chleba ani pić wody na tym miejscu.[a] **17** Powiedziano mi bowiem według słowa Jehowy:[b] ‚Nie wolno ci tam jeść chleba ani pić wody. Nie wolno ci wracać drogą, którą szedłeś’ ”.[c] **18** Wówczas on mu rzekł: „Ja też jestem prorokiem jak ty i na słowo Jehowy odezwał się do mnie anioł,[d] mówiąc: ‚Każ mu wrócić ze sobą do twego domu, żeby jadł chleb i pił wodę’ ”. (Zwiódł go).[e] **19** Tamten więc z nim wrócił, by w jego domu jeść chleb i pić wodę.[f]

20 I stało się, gdy siedzieli przy stole, że do proroka, który go przyprowadził z powrotem, doszło słowo[g] Jehowy; **21** i zawołał do męża prawdziwego Boga, przybyłego z Judy, mówiąc: „Oto, co rzekł Jehowa: ‚Ponieważ zbuntowałeś się[h] przeciwko rozkazowi Jehowy i nie zachowałeś przykazania, które ci nakazał Jehowa, twój Bóg,[i] **22** lecz wróciłeś, by jeść chleb i pić wodę na miejscu, o którym ci powiedział: „Nie jedz chleba ani nie pij wody”, twoje zwłoki nie znajdą się w grobowcu twych praojców’ ”.[j]

23 A gdy już tamten zjadł chleb i się napił, on natychmiast osiodłał dla niego osła — dla proroka, którego przyprowadził z powrotem. **24** I ten ruszył w drogę. Później spotkał go na drodze lew[k] i go zabił,[l] a jego zwłoki leżały porzucone na drodze. I stał przy nich osioł, również lew stał przy zwłokach. **25** I oto przechodzili tamtędy ludzie, tak iż zobaczyli zwłoki porzucone na drodze oraz lwa stojącego przy zwłokach. Przyszli więc i powiedzieli o tym w mieście, w którym mieszkał ów stary prorok.

26 Kiedy o tym usłyszał prorok, który go zawrócił z drogi,

natychmiast rzekł: „To jest mąż prawdziwego Boga, który się zbuntował przeciwko rozkazowi Jehowy;[a] toteż Jehowa wydał go lwu, żeby ten go zgruchotał i uśmiercił, zgodnie ze słowem Jehowy, które do niego wyrzekł".[b] **27** I odezwał się do swych synów, mówiąc: „Osiodłajcie mi osła". Osiodłali go więc.[c] **28** Wówczas on pojechał i znalazł zwłoki tamtego porzucone na drodze, a obok zwłok stał osioł i lew. Lew nie pożarł zwłok ani nie zgruchotał osła.[d] **29** I prorok podniósł zwłoki męża prawdziwego Boga, a włożywszy je na osła, przywiózł je z powrotem. I stary prorok wszedł do swego miasta, by go opłakiwać i pogrzebać. **30** Złożył więc jego zwłoki we własnym grobowcu; i zawodzili nad nim:[e] „Jaka szkoda, mój bracie!" **31** A gdy już go pogrzebał, rzekł do swoich synów: „Kiedy ja umrę, pogrzebcie mnie w grobowcu, w którym został pogrzebany ów mąż prawdziwego Boga. Złóżcie moje kości przy jego kościach.[f] **32** Bo z całą pewnością spełni się słowo,[g] które on według słowa Jehowy wyrzekł przeciwko ołtarzowi[h] w Betel i przeciwko wszystkim domom wyżyn,[i] które są w miastach Samarii".[j]

33 Po tym zdarzeniu Jeroboam nie zawrócił ze swej złej drogi, lecz znowu ustanawiał kapłanów wyżyn spośród ogółu ludności.[k] Każdemu, kto chciał, napełniał rękę mocą,[l] mówiąc: „I niech zostanie jednym z kapłanów wyżyn". **34** I w tym powstała przyczyna grzechu ze strony domu Jeroboama[m] oraz powód do wytępienia i unicestwienia ich z powierzchni ziemi.[n]

14 W tymże czasie zachorował[o] Abijasz, syn Jeroboama. **2** Rzekł więc Jeroboam do swojej żony: „Wstań, proszę, i przebierz[p] się, żeby nie poznano, iż jesteś żoną Jeroboama, i idź do Szilo. Oto jest tam prorok Achijasz.[a] To on powiedział o mnie, że zostanę królem nad tym ludem.[b] **3** Ty zaś weź w rękę dziesięć chlebów[c] i posypany placek oraz butlę[d] miodu i pójdź do niego.[e] On ci powie, co się stanie z chłopcem".[f]

4 I żona Jeroboama tak uczyniła. Wstała i poszła do Szilo,[g] i przybyła do domu Achijasza. Achijasz zaś nie widział, bo jego oczy zastygły z powodu jego wieku.[h]

5 A Jehowa rzekł przedtem Achijaszowi: „Oto nadchodzi żona Jeroboama, by cię zapytać o słowo w sprawie swego syna, gdyż jest chory. Tak a tak masz z nią rozmawiać. I stanie się, że gdy tylko przybędzie, nie będzie się dawała rozpoznać".[i]

6 A gdy tylko Achijasz usłyszał odgłos jej stóp, kiedy wchodziła do wejścia, odezwał się: „Wejdź, żono Jeroboama.[j] Czemu nie dajesz się rozpoznać, gdy się mnie do ciebie posyła ze srogą wieścią? **7** Idź, powiedz Jeroboamowi: ‚Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Izraela: „Ponieważ cię wywyższyłem spośród twego ludu, żeby cię uczynić wodzem mojego ludu, Izraela,[k] **8** i począłem odrywać[l] królestwo od domu Dawida, a dawać je tobie, ty zaś nie stałeś się podobny do mojego sługi Dawida, który strzegł moich przykazań i który chodził za mną całym swoim sercem, czyniąc tylko to, co słuszne w moich oczach,[m] **9** lecz zacząłeś postępować gorzej niż wszyscy, którzy byli przed tobą, i odszedłszy, uczyniłeś sobie innego boga[n] oraz lane posągi,[o] by mnie obrażać,[p] a mnie rzuciłeś za siebie[q]—

ROZDZ. 13

a 1Kl 13:9
b 1Kl 13:21 Prz 11:31 Heb 12:29
c 1Kl 13:13
d Dn 6:22
e Dz 8:2
f 2Kl 23:18 Heb 11:22
g Lb 23:19 Iz 55:11
h 1Kl 12:29 2Kl 23:15
i Kpl 26:30 1Kl 12:31
j 2Kl 23:19
k 1Kl 12:31 2Kn 11:14
l 2Kn 11:15
m 1Kl 12:30 1Kl 16:31 2Kl 3:3 2Kl 10:31 2Kl 13:2 2Kl 17:21
n 1Kl 14:10 1Kl 15:29 2Kl 17:23

ROZDZ. 14

o 2Sm 12:15 1Kl 14:12
p 1Sm 28:8 2Sm 14:2 1Kl 22:30

szpalta 2

a 1Kl 12:15
b 1Kl 11:31
c 1Sm 9:7 1Kl 13:7 2Kl 4:42
d Jer 19:1
e Rdz 33:8 2Kl 5:15
f 2Kl 8:8
g Joz 18:1 1Sm 4:3 1Kl 11:29 Jer 7:12
h Rdz 27:1 Rdz 48:10 Pwt 27:18 1Sm 3:2 Ps 90:10 Kzn 12:3
i Prz 21:30 Jer 32:19 Łk 20:20 Heb 4:13
j Hi 5:13 Ps 33:10
k 1Kl 11:31 1Kl 12:20 1Kl 16:2
l 1Kl 12:16
m 1Kl 11:33 1Kl 15:5 Dz 13:22
n Pwt 32:16 Ps 96:5 Ps 115:4 Iz 44:9 Jer 10:14

---

o Pwt 27:15; 2Kn 11:15; Iz 41:29; 1Ko 8:4; **p** Pwt 9:8; Ps 78:40; **q** Neh 9:26; Ps 50:17; Eze 23:35.

10 oto dlatego sprowadzam nieszczęście na dom Jeroboama i zgładzę u Jeroboama każdego, kto oddaje mocz na mur,[a] bezradnego i nic niewartego w Izraelu;[b] i dokładnie zamiotę po domu Jeroboama,[c] jak się wymiata gnój, aż się go usunie.[d] **11** Kto z krewnych Jeroboama umrze w mieście, tego pożrą psy,[e] a kto umrze w polu, tego zjedzą ptaki niebios,[f] gdyż tak powiedział Jehowa"'.

12 „A ty wstań i idź do swego domu. Kiedy twoje stopy wejdą do miasta, chłopiec umrze. **13** I doprawdy cały Izrael będzie go opłakiwać[g] i go pogrzebie, ponieważ spośród krewnych Jeroboama tylko on pójdzie do grobowca; u niego bowiem znaleziono w domu Jeroboama coś dobrego wobec Jehowy, Boga Izraela.[h] **14** Jehowa zaś wzbudzi sobie króla[i] nad Izraelem, który w owym dniu zgładzi dom Jeroboama – a co, jeśli już teraz?[j] **15** I Jehowa uderzy Izraela, tak jak trzcina kołysze się w wodzie;[k] i wykorzeni[l] Izraela z tej dobrej ziemi,[m] którą dał ich praojcom, i rozproszy[n] ich za Rzeką,[o] gdyż porobili sobie święte słupy,[p] obrażając[q] tym Jehowę. **16** I wyda[r] Izraela z powodu grzechów Jeroboama, którymi zgrzeszył i którymi przywiódł do grzechu Izraela".[s]

17 Wtedy żona Jeroboama wstała i ruszyła w drogę, i przyszła do Tircy.[t] Gdy dochodziła do progu domu, chłopiec umarł. **18** Pogrzebano go więc, a cały Izrael zawodził nad nim, zgodnie ze słowem, które wyrzekł Jehowa za pośrednictwem swego sługi, proroka Achijasza.

19 Pozostałe zaś sprawy Jeroboama, jak wojował[u] i jak panował, opisano w księdze[v] dziejów królów Izraela. **20** A dni, podczas których Jeroboam panował, było dwadzieścia dwa lata, po czym spoczął on ze swymi praojcami;[a] a w jego miejsce zaczął panować Nadab,[b] jego syn.

21 Rechoboam[c] zaś, syn Salomona, został królem w Judzie. Czterdzieści jeden lat miał Rechoboam, gdy zaczął panować, i panował siedemnaście lat w Jerozolimie – w mieście,[d] które Jehowa wybrał ze wszystkich plemion[e] Izraela, by tam umieścić swoje imię.[f] Jego matka miała na imię Naama i była Ammonitką.[g] **22** I Juda czyniła to, co złe w oczach Jehowy,[h] tak iż bardziej go pobudzali[i] do zazdrości niż wszystko, co uczynili ich praojcowie swoimi grzechami, którymi grzeszyli.[j] **23** Oni też budowali sobie wyżyny[k] i święte słupy,[l] i święte pale[m] na każdym wysokim wzgórzu[n] i pod każdym bujnym drzewem.[o] **24** W kraju był nawet nierządnik świątynny.[p] Postępowali według wszelkich obrzydliwości narodów, które Jehowa wypędził sprzed synów Izraela.[q]

25 A w piątym roku króla Rechoboama wyruszył przeciwko Jerozolimie król egipski Sziszak.[r] **26** I zabrał skarby domu Jehowy oraz skarby domu królewskiego;[s] i zabrał wszystko.[t] Zabrał też wszystkie złote tarcze, które uczynił Salomon.[u] **27** Toteż król Rechoboam wykonał w ich miejsce tarcze miedziane i powierzył je pieczy dowódców biegaczy,[v] pilnujących wejścia do domu króla.[w] **28** Ilekroć król przychodził do domu Jehowy, owi biegacze je

ROZDZ. 14

a 1Sm 25:34 1Kl 16:11 2Kl 9:8
b Pwt 32:36
c 1Kl 15:29
d 2Kl 21:13
e 1Kl 16:4 1Kl 21:24
f 1Sm 17:46 Jer 15:3 Obj 19:21
g 1Sm 25:1
h 2Kn 12:12 Eze 18:14
i 1Kl 15:29
j Ps 103:10 Kzn 8:11 2Pt 2:3
k 1Sm 12:25 Jer 15:2
l Pwt 29:28 2Kl 17:6 Mt 15:13
m Pwt 8:7 Joz 23:15
n Pwt 28:64 2Kl 15:29 2Kl 18:11
o 2Sm 8:3
p Pwt 12:3
q 1Kl 14:9
r Pwt 28:63
s 1Kl 12:30 1Kl 13:34 1Kl 14:9 Mt 18:7
t Joz 12:24 1Kl 15:33 1Kl 16:8
u 2Kn 12:15 2Kn 13:3
v 1Kl 15:31 1Kl 16:5 1Kl 22:39

szpalta 2

a 2Kn 13:20 Hi 14:12
b 1Kl 15:25
c 1Kl 11:43 2Kn 12:1
d 1Kl 8:16 1Kl 11:36 2Kn 12:13
e Ps 78:68 Ps 132:13
f Wj 20:24 Pwt 12:5
g 1Kl 11:1 2Kn 12:13
h Sdz 3:7 2Kl 17:19 2Kn 12:1 Jer 3:8

i Wj 34:14; Pwt 4:24; Ps 78:58; Iz 65:2; 1Ko 10:22; **j** Sdz 3:7; 1Kl 11:7; **k** Pwt 12:3; 1 Kpl 26:1; 2Kl 3:2; **m** 2Kl 21:3; **n** Iz 65:7; Jer 2:20; Oz 4:13; **o** Pwt 12:2; 2Kn 28:4; Iz 57:5; **p** Pwt 23:17; 1Kl 15:12; 1Kl 22:46; **q** 2Kl 23:7; Oz 4:14; **r** 1Kl 11:40; 2Kn 12:2; **s** 1Kl 7:51; 1Kl 15:18; 2Kl 18:15; 2Kl 24:13; **t** 2Kn 12:9; Ps 39:6; **u** 1Kl 10:17; 2Kn 9:15; **v** 1Sm 8:11; 1Sm 22:17; 2Sm 15:1; **w** 2Kn 12:10.

nosili, a zwracali je do wartowni biegaczy.[a]

29 Pozostałych zaś spraw Rechoboama oraz wszystkiego, co uczynił, czyż nie opisano w księdze[b] dziejów królów Judy? **30** A między Rechoboamem i Jeroboamem ciągle trwała wojna.[c] **31** W końcu Rechoboam spoczął ze swymi praojcami i został pogrzebany ze swymi praojcami w Mieście Dawidowym.[d] Jego matka miała na imię Naama i była Ammonitką.[e] W jego miejsce zaś zaczął panować Abijam,[f] jego syn.

15 A Abijam został królem Judy[g] w osiemnastym roku króla Jeroboama,[h] syna Nebata.[i] **2** Panował w Jerozolimie trzy lata; jego matka miała na imię Maaka[j] i była wnuczką Abiszaloma.[k] **3** I chodził we wszystkich grzechach swego ojca, które ten przed nim popełniał; a jego serce nie było niepodzielne[l] wobec Jehowy, jego Boga, jak serce Dawida, jego praojca.[m] **4** Albowiem ze względu na Dawida[n] Jehowa, jego Bóg, dał mu w Jerozolimie lampę,[o] wzbudzając po nim jego syna i zachowując Jerozolimę,[p] **5** gdyż Dawid czynił to, co słuszne w oczach Jehowy, i nie odwrócił się od tego, co On mu nakazał, przez wszystkie dni swego życia[q] — z wyjątkiem sprawy Uriasza Hetyty.[r] **6** I trwała wojna między Rechoboamem a Jeroboamem przez wszystkie dni jego życia.[s]

7 Pozostałych zaś spraw Abijama oraz wszystkiego, co uczynił, czyż nie opisano w księdze[t] dziejów królów Judy? Doszło też do wojny między Abijamem a Jeroboamem.[u] **8** W końcu Abijam spoczął ze swymi praojcami i pogrzebano go w Mieście Dawidowym; a w jego miejsce zaczął panować Asa,[b] jego syn.

9 W dwudziestym roku Jeroboama, króla Izraela, Asa panował jako król Judy. **10** I panował w Jerozolimie czterdzieści jeden lat; a jego babka miała na imię Maaka[c] i była wnuczką Abiszaloma.[d] **11** I czynił Asa to, co słuszne w oczach Jehowy, tak jak Dawid, jego praojciec.[e] **12** Kazał nierządnikom świątynnym opuścić kraj[f] i pousuwał wszystkie gnojowe bożki,[g] które uczynili jego praojcowie.[h] **13** Nawet Maakę,[i] swoją babkę, pozbawił godności pani,[j] bo uczyniła przerażającego bożka dla świętego pala; następnie Asa ściął jej przerażającego bożka[k] i spalił go[l] w dolinie potoku Kidron.[m] **14** A wyżyn[n] nie pousuwał.[o] Niemniej przez wszystkie jego dni serce Asy było niepodzielne wobec Jehowy.[p] **15** I pownosił do domu Jehowy rzeczy poświęcone przez jego ojca oraz rzeczy, które poświęcił on sam: srebro i złoto, i różne przedmioty.[q]

16 I trwała wojna między Asą a Baaszą,[r] królem Izraela, przez wszystkie ich dni. **17** Toteż Baasza, król Izraela, wyruszył przeciwko Judzie i zaczął budować Ramę,[s] by nikomu nie dać wyjść od Asy, króla Judy, ani do niego przyjść.[t] **18** Wówczas Asa wziął wszystko srebro i złoto, które pozostało wśród skarbów domu Jehowy oraz skarbów domu króla, i dał je do ręki swoich sług; po czym król Asa posłał ich do Ben-Hadada,[u] syna Tabrimmona, syna Chezjona, króla Syrii,[v]

ROZDZ. 14

a 2Kn 12:11
b 1Kl 11:41
1Kl 15:23
1Kn 27:24
2Kn 12:15
c 1Kl 12:24
1Kl 15:6
d 1Kl 11:43
1Kl 15:24
1Kl 22:50
e 1Kl 11:1
2Kn 12:13
f 1Kn 3:10
Mt 1:7

ROZDZ. 15

g 2Kn 11:22
2Kn 13:1
h 1Kl 12:20
i 1Kl 12:2
j 2Kn 11:20
2Kn 13:2
k 2Kn 11:21
l 2Kl 20:3
2Kn 25:2
2Kn 31:20
Ps 119:80
m 1Kl 11:4
n 2Sm 7:12
Ps 89:35
Iz 37:35
Jer 33:21
o 1Kl 11:36
2Kn 21:7
Ps 132:17
Łk 1:69
Łk 2:32
Jn 1:9
Jn 8:12
Obj 22:16
p Ps 87:5
q 1Kl 14:8
2Kl 22:2
r 2Sm 11:4
2Sm 11:15
Ps 51:0
s 1Kl 14:30
2Kn 12:15
t 2Kn 13:22
u 2Kn 13:3

szpalta 2

a 2Kn 14:1
b 1Kn 3:10
Mt 1:7
c 1Kl 15:2
2Kn 11:20
2Kn 13:2
d 1Kl 15:2
2Kn 11:21
e 2Kn 14:2
2Kn 14:11
2Kn 15:17
f Pwt 23:17
1Kl 14:24
1Kl 22:46
1Ko 6:9
g Wj 20:4
2Kn 14:3
Jer 10:14

h 1Kl 11:7; 1Kl 14:23; Eze 20:18; **i** 2Kn 11:20; **j** Pwt 13:6; 2Kn 15:16; Za 13:3; Mt 10:37; Łk 12:53; **k** Pwt 7:5; 2Kl 18:4; 2Kn 34:4; **l** Pwt 9:21; **m** 2Sm 15:23; Jn 18:1; **n** Lb 33:52; Pwt 12:2; 1Kl 22:43; **o** 1Sm 9:12; **p** 1Kl 8:61; 2Kn 15:17; **q** 1Kn 26:26; 2Kn 15:18; **r** 1Kl 15:32; 1Kl 16:3; 1Kl 16:12; 2Kn 16:3; **s** Joz 18:25; 2Kn 16:1; **t** 1Kl 12:27; 2Kn 11:14; **u** 2Kn 16:2; **v** 2Kn 16:7; 2Kn 16:9.

mieszkającego w Damaszku,[a] i rzekł: **19** „Istnieje przymierze między mną a tobą, między moim ojcem a twoim ojcem. Oto posyłam ci podarunek[b] w postaci srebra i złota. Chodź, złam swoje przymierze z Baaszą, królem Izraela, żeby odstąpił ode mnie”.[c] **20** Toteż Ben-Hadad usłuchał króla Asy i wysłał dowódców swych wojsk przeciwko miastom izraelskim, i zdobył Ijon[d] oraz Dan[e] i Abel-Bet-Maakę,[f] i całe Kinneret, aż po ziemię Naftalego.[g] **21** Kiedy Baasza o tym usłyszał, natychmiast przestał budować Ramę[h] i dalej mieszkał w Tircy.[i] **22** Król Asa zaś zwołał całą Judę[j] — bez wyjątku — i zaczęto znosić z Ramy kamienie oraz belki, z których Baasza budował; i król Asa począł z nich budować Gebę[k] w Beniaminie i Micpę.[l]

23 A reszty wszystkich spraw Asy, jak również całej jego potęgi oraz wszystkiego, co uczynił, i miast, które zbudował, czyż nie opisano w księdze[m] dziejów królów Judy? Lecz gdy się zestarzał,[n] zachorował na nogi.[o] **24** W końcu Asa spoczął ze swymi praojcami[p] i został pogrzebany ze swymi praojcami w Mieście Dawida, swego praojca;[q] a w jego miejsce zaczął panować Jehoszafat,[r] jego syn.

25 Nadab[s] zaś, syn Jeroboama, został królem Izraela w drugim roku Asy, króla Judy; i panował nad Izraelem dwa lata. **26** A czynił to, co złe[t] w oczach Jehowy, i szedł drogą swego ojca[u] oraz w jego grzechu, którym on przywiódł Izraela do grzechu.[v] **27** I Baasza,[w] syn Achijasza z domu Issachara, począł spiskować przeciwko niemu; i zabił go Baasza w Gibbetonie,[x] należącym do Filistynów, podczas gdy Nadab i cały Izrael oblegali Gibbeton. **28** Uśmiercił go więc Baasza w trzecim roku Asy, króla Judy, i zaczął panować w jego miejsce.[a] **29** A gdy tylko został królem, wybił cały dom Jeroboama. Nie pozostawił z krewnych Jeroboama nikogo mającego tchnienie, aż ich unicestwił — zgodnie ze słowem, które wyrzekł Jehowa za pośrednictwem swego sługi Achijasza Szilonity[b] — **30** z powodu grzechów Jeroboama, którymi on zgrzeszył[c] i którymi przywiódł Izraela do grzechu, i za obrazę, którą obrażał Jehowę, Boga Izraela.[d] **31** Pozostałych zaś spraw Nadaba oraz wszystkiego, co uczynił, czyż nie opisano w księdze[e] dziejów królów izraelskich? **32** I trwała wojna między Asą a Baaszą, królem Izraela, przez wszystkie ich dni.[f]

33 W trzecim roku Asy, króla Judy, w Tircy na dwadzieścia cztery lata królem całego Izraela został Baasza, syn Achijasza.[g] **34** A czynił to, co złe w oczach Jehowy,[h] i szedł drogą Jeroboama[i] oraz w jego grzechu, którym on przywiódł Izraela do grzechu.[j]

16 A do Jehu,[k] syna Chananiego,[l] doszło słowo Jehowy przeciwko Baaszy, mówiące: **2** „Ponieważ cię podniosłem z prochu,[m] żeby cię uczynić wodzem mojego ludu, Izraela,[n] ty zaś poszedłeś drogą Jeroboama[o] i sprawiłeś, że mój lud, Izrael, grzeszył, obrażając mnie swoimi grzechami,[p] **3** oto ja dokładnie zamiatam po Baaszy i po jego domu i sprawię, że jego dom stanie się jak dom Jeroboama, syna Nebata.[q] **4** Każdego z krewnych Baaszy umierającego w mieście pożrą psy, a każdego z jego krewnych umierającego w polu zjedzą ptaki niebios”.[r]

ROZDZ. 15

a Rdz 15:2
1Kl 11:24
Jer 49:27
Am 1:5
b Prz 17:8
c 2Kn 16:3
d 2Kl 15:29
e Sdz 18:29
1Kl 12:29
f 2Sm 20:14
g 2Kn 16:4
h 2Kn 16:5
i 1Kl 14:17
PnP 6:4
j 2Kn 16:6
k Joz 18:24
Joz 21:17
l Joz 18:26
Sdz 20:1
1Sm 7:5
Jer 40:6
m 1Kl 14:29
2Kn 16:11
n Ps 90:10
o 2Kn 16:12
Kzn 12:1
p 2Kn 16:13
q 2Kn 16:14
r 1Kl 22:42
2Kn 17:4
2Kn 18:1
2Kn 19:4
2Kn 20:25
Mt 1:8
s 1Kl 14:20
t 1Kl 14:9
1Kl 16:7
1Kl 16:25
1Kl 16:30
u 1Kl 12:28
1Kl 13:33
v 1Kl 12:30
1Kl 14:16
w 1Kl 15:16
x Joz 19:44
Joz 21:23
1Kl 16:15

szpalta 2

a 1Kl 14:6
b 1Kl 14:10
Ps 21:10
c 1Kl 14:9
d Jer 7:19
e 1Kl 14:19
f 2Kn 12:15
g 1Kl 16:8
h 1Kl 16:7
i 1Kl 12:28
1Kl 13:33
j 1Kl 14:9
Iz 1:4

ROZDZ. 16

k 2Kn 19:2
2Kn 20:34
l 2Kn 16:7
m 1Sm 2:8
Ps 113:7
n Ps 75:7
Łk 1:52
o 1Kl 13:33
p 1Kl 14:16

q 1Kl 14:10; 1Kl 15:29; **r** 1Kl 14:11; Hi 21:19.

5 Pozostałych zaś spraw Baaszy oraz tego, co uczynił, jak również jego potęgi czyż nie opisano w księdzea dziejów królów Izraela? **6** W końcu Baasza spoczął ze swymi praojcami i został pogrzebany w Tircy;b a w jego miejsce zaczął panować Ela, jego syn. **7** I za pośrednictwem proroka Jehu, syna Chananiego, przyszło słowo Jehowy przeciwko Baaszy i jego domowi,c zarówno z powodu wszelkiego zła, które popełnił w oczach Jehowy, obrażającd go dziełem swoich rąk,e by się stać jak dom Jeroboama, jak i za to, że zabił tamtego.f

8 W dwudziestym szóstym roku Asy, króla Judy, w Tircy na dwa lata królem Izraela został Ela, syn Baaszy. **9** A jego sługa Zimri,g dowódca połowy rydwanów, zaczął spiskować przeciwko niemu, gdy on sam piłh aż do upicia się, przebywając w Tircy w domu Arcy, ustanowionego nad domemi w Tircy. **10** I Zimri wszedł i zadał mu cios,j i uśmiercił go w dwudziestym siódmym roku Asy, króla Judy, i zaczął panować w jego miejsce. **11** A gdy zaczął panować i gdy tylko zasiadł na tronie, wybił cały dom Baaszy. Nie pozostawił z jego krewnych nikogo oddającego mocz na murk ani jego mścicieli krwi,l ani jego przyjaciół. **12** Tak Zimri unicestwił cały dom Baaszy,m zgodnie ze słowem, które Jehowan wyrzekł przeciwko Baaszy za pośrednictwem proroka Jehu,o **13** z powodu wszystkich grzechów Baaszy oraz grzechów Eli,p jego syna, którymi zgrzeszyli i którymi sprawili, że Izrael zgrzeszył, obrażając Jehowę, Boga Izraela, swymi marnymi bożkami.q **14** Pozostałych zaś spraw Eli oraz wszystkiego, co uczynił, czyż nie opisano w księdzer dziejów królów Izraela?

15 W dwudziestym siódmym roku Asy, króla Judy, w Tircy na siedem dnia królem został Zimri, podczas gdy lud rozłożył się obozem przeciwko Gibbetonowi,b należącemu do Filistynów. **16** Po pewnym czasie obozujący lud usłyszał, iż powiedziano: „Zimri uknuł spisek i zabił króla". Toteż owego dnia w obozie cały Izrael uczynił Omriego,c dowódcę wojska, królem Izraela. **17** Omri, a z nim cały Izrael, wyruszyli więc spod Gibbetonu i oblegli[d] Tircę. **18** A gdy tylko Zimri zobaczył, że miasto zostało zdobyte, wszedł do wieży mieszkalnej w domu królewskim i spalił nad sobą ogniem dom królewski, tak iż poniósł śmierć[e] **19** za swoje grzechy, którymi zgrzeszył, czyniąc to, co złe w oczach Jehowy,f chodził bowiem drogą Jeroboama i w jego grzechu, który on popełnił, przywodząc Izraela do grzechu.g **20** Pozostałych zaś spraw Zimriego oraz jego spisku, który uknuł, czyż nie opisano w księdzeh dziejów królów Izraela?

21 Właśnie wtedy lud izraelski podzielił się na dwie części.i Jedna część ludu poszła za Tibnim, synem Ginata, chcąc uczynić go królem, a druga część za Omrim. **22** W końcu ludzie, którzy poszli za Omrim, wzięli górę nad ludźmi, którzy poszli za Tibnim, synem Ginata; toteż Tibni poniósł śmierć, a panować zaczął Omri.

23 W trzydziestym pierwszym roku Asy, króla Judy, Omri został królem Izraela na dwanaście lat. Sześć lat panował w Tircy. **24** I za dwa talenty srebra kupił od Szemera górę Samarię, i zaczął budować na owej górze, i od imienia Szemera, pana tej góry, nadał zbudowanemu przez siebie miastu nazwę Samaria.j **25** A Omri

ROZDZ. 16

a 1Kl 14:19 1Kl 15:31
b 1Kl 15:21 1Kl 15:33
c Wj 20:5 Wj 34:7
d 1Kl 16:13
e Ps 115:4 Iz 2:8 Iz 44:9
f 1Kl 14:14 1Kl 15:27
g 2Kl 9:31
h Prz 20:1 Prz 31:4 Łk 21:34
i Rdz 24:2 Rdz 39:4
j 2Kl 9:31
k 1Sm 25:22 1Kl 14:10 2Kl 9:8
l Lb 35:19 Lb 35:31
m Ps 9:5 Ps 109:13
n 1Kl 16:3
o 1Kl 16:1
p 1Kl 16:6
q Pwt 32:21 1Sm 12:21 2Kl 17:15 Iz 41:29 Jer 10:14 Dz 14:15 Rz 1:23 1Ko 8:4 1Ko 10:19
r 1Kl 14:19

szpalta 2

a Hi 20:5
b Joz 19:44 Joz 21:23 1Kl 15:27
c 2Kl 8:26 Prz 28:2 Mi 6:16
d Pwt 20:19
e Sdz 9:54 1Sm 31:4 2Sm 17:23 Mt 27:5
f 1Kl 15:30 Ps 9:16
g 1Kl 12:28 1Kl 14:9
h 1Kl 14:19 1Kl 15:31 1Kl 16:5 1Kl 22:39
i Prz 28:2 Mt 12:25
j 1Kl 20:1 1Kl 22:37 2Kl 17:24 Am 6:1 Dz 8:5

czynił to, co złe w oczach Jehowy, i w końcu postępował gorzej niż wszyscy, którzy byli przed nim.[a] **26** I chodził wszystkimi drogami Jeroboama, syna Nebata,[b] oraz w jego grzechu, którym przywiódł Izraela do grzechu, tak iż obrażali Jehowę, Boga Izraela, swymi marnymi bożkami.[c] **27** Pozostałych zaś spraw Omriego — tego, co uczynił, oraz jego potęgi, z jaką działał — czyż nie opisano w księdze[d] dziejów królów Izraela? **28** W końcu Omri spoczął ze swymi praojcami i został pogrzebany w Samarii; a w jego miejsce zaczął panować Achab,[e] jego syn.

29 Achab zaś, syn Omriego, został królem Izraela w trzydziestym ósmym roku Asy, króla Judy; i Achab, syn Omriego, panował w Samarii[f] nad Izraelem dwadzieścia dwa lata. **30** I Achab, syn Omriego, postępował w oczach Jehowy gorzej niż wszyscy, którzy byli przed nim.[g] **31** A jak gdyby było dla niego rzeczą nadzwyczaj błahą[h] chodzenie w grzechach Jeroboama,[i] syna Nebata, pojął za żonę[j] Jezebel,[k] córkę Etbaala, króla Sydończyków,[l] i zaczął chodzić, by służyć Baalowi[m] i kłaniać się mu. **32** Ponadto wzniósł Baalowi ołtarz w domu[n] Baala, który zbudował w Samarii. **33** I Achab postawił święty słup;[o] i czynił Achab więcej, by obrażać[p] Jehowę, Boga Izraela, niż wszyscy królowie Izraela, którzy byli przed nim.

34 Za jego dni Chiel Betelczyk zbudował Jerycho. Kosztem Abirama, swego pierworodnego, założył jego fundament i kosztem Seguba, swego najmłodszego, postawił jego wrota, zgodnie ze słowem, które Jehowa wyrzekł przez Jozuego, syna Nuna.[q]

ROZDZ. 16

a 1Kl 14:9; Mi 6:16
b 1Kl 12:28; 1Kl 13:33
c 1Kl 16:13
d 1Kl 14:19
e 1Kl 16:33; 1Kl 21:4; 1Kl 21:21; 2Kl 10:1; 2Kn 18:1
f 1Kl 16:24; 1Kl 20:10; Iz 7:9
g 1Kl 16:25; 1Kl 21:25; 2Kl 3:2
h Sof 3:2
i 1Kl 12:28
j Pwt 7:3; Joz 23:12
k 1Kl 18:4; 1Kl 18:19; 1Kl 19:1; 1Kl 21:7; 1Kl 21:25; 2Kl 9:30; Obj 2:20
l Rdz 10:15; 1Kl 11:1
m Sdz 2:11; Sdz 10:6; 2Kl 10:19; 2Kl 17:16
n 2Kl 10:21; 2Kl 10:27
o Wj 34:13; 2Kl 10:26; 2Kl 13:6
p 1Kl 14:9
q Joz 6:26; Joz 23:14; Za 1:6

szpalta 2

ROZDZ. 17

a 1Kl 17:16; 1Kl 17:22; 1Kl 18:36; 1Kl 18:46; 2Kl 2:8; 2Kl 2:11; 2Kn 21:12; Łk 1:17; Jn 1:21
b Joz 22:9; 2Kl 10:33
c Pwt 6:13; 1Sm 19:6; 1Kl 22:14; 2Kl 3:14; Jer 12:16
d Pwt 10:8; Łk 1:19
e Kpl 26:21; Pwt 28:23
f Jer 14:22; Łk 4:25; Jak 5:17

17 A Eliasz[a] Tiszbita, z mieszkańców Gileadu,[b] rzekł do Achaba: „Jako żyje Jehowa, Bóg Izraela,[c] przed którym stoję[d] — w tych latach nie będzie rosy ani deszczu,[e] chyba że na rozkaz mego słowa!"[f]

2 I doszło do niego słowo[g] Jehowy, mówiące: **3** „Odejdź stąd i udaj się na wschód, i ukryj[h] się w dolinie potoku Kerit, leżącej na wschód od Jordanu. **4** I będziesz pił z doliny potoku,[i] krukom[j] zaś nakażę, by dostarczały ci tam żywności".[k] **5** On niezwłocznie poszedł i uczynił zgodnie ze słowem Jehowy,[l] poszedł więc i zamieszkał nad doliną potoku Kerit, leżącą na wschód od Jordanu. **6** A kruki przynosiły mu chleb i mięso rano oraz chleb i mięso wieczorem, pił zaś z doliny potoku.[m] **7** Lecz po upływie szeregu dni dolina potoku wyschła,[n] bo nie spadła na ziemię ulewa.

8 Wtedy doszło do niego słowo Jehowy, mówiące:[o] **9** „Wstań, idź do Carefat,[p] które należy do Sydonu, i tam zamieszkaj. Oto ja nakażę tam pewnej niewieście, wdowie, żeby cię zaopatrywała w żywność". **10** Toteż wstał i udał się do Carefat, i wszedł do wejścia do miasta; a oto jakaś niewiasta, wdowa, zbierała tam drwa. Zawołał więc na nią i rzekł: „Daj mi, proszę, łyk wody w naczyniu, abym się napił",[q] **11** Gdy już szła, by to przynieść, zawołał do niej i rzekł: „Proszę cię, przynieś mi w ręce kawałek chleba".[r] **12** Na to rzekła: „Jako żyje Jehowa, twój Bóg[s] — nie mam okrągłego placka,[t] tylko

g Lb 12:6; **h** Ps 31:20; Ps 83:3; **i** Ps 110:7; **j** Ps 147:9; Rz 8:28; **k** Ps 37:5; Ps 37:25; Mt 6:11; 2Pt 2:9; **l** Ps 119:60; Prz 3:5; **m** Lb 11:23; Sdz 15:19; Ps 37:19; **n** 1Kl 18:5; Hi 6:15; **o** Ps 36:10; **p** Abd 20; Łk 4:26; **q** Rdz 24:17; Mt 10:42; Jn 4:7; Heb 11:37; **r** Rdz 18:5; **s** Pwt 6:13; Jer 4:2; **t** Rdz 18:6.

garść[a] mąki w wielkim dzbanie i trochę oliwy[b] w dzbanku; a oto zbieram trochę drew i wejdę przyrządzić coś dla siebie oraz dla mego syna, i zjemy to, i umrzemy".[c]

13 Wówczas Eliasz rzekł do niej: „Nie bój się.[d] Wejdź, zrób według swego słowa. Tylko z tego, co tam jest, zrób najpierw dla mnie mały okrągły placek[e] i przynieś mi go, a potem możesz coś przyrządzić dla siebie i swego syna. **14** Oto bowiem, co powiedział Jehowa, Bóg Izraela: ‚Wielki dzban mąki się nie wyczerpie i dzbanek oliwy się nie opróżni aż do dnia, gdy Jehowa ześle ulewę na powierzchnię ziemi'".[f] **15** Poszła więc i uczyniła zgodnie ze słowem Eliasza; i jadła, ona i on oraz cały jej dom, przez szereg dni.[g] **16** Wielki dzban mąki się nie wyczerpał i dzbanek oliwy się nie opróżnił,[h] zgodnie ze słowem, które wyrzekł Jehowa za pośrednictwem Eliasza.

17 A po tych wydarzeniach zachorował syn owej niewiasty, pani domu, a jego choroba tak się wzmogła, że w ogóle nie zostało w nim tchu.[i] **18** Wówczas rzekła do Eliasza: „Co tobie do mnie,[j] mężu prawdziwego Boga? Przyszedłeś do mnie, by przywieść na pamięć moje przewinienie[k] i uśmiercić mego syna". **19** Ale on jej powiedział: „Daj mi swego syna". Potem wziął go z jej objęć i zaniósł go do izby na dachu,[l] gdzie mieszkał, i położył go na swoim łożu.[m] **20** I zaczął wołać do Jehowy i mówić: „Jehowo, Boże mój,[n] czy również na tę wdowę, u której przebywam jako przybysz, sprowadzisz szkodę, uśmiercając jej syna?" **21** I trzy razy rozciągał się na dziecku,[o] i wołał do Jehowy, mówiąc: „Jehowo, Boże mój, spraw, proszę, by dusza[a] tego dziecka wróciła do niego". **22** W końcu Jehowa wysłuchał głosu Eliasza[b] i dusza dziecka wróciła do niego, i ożyło.[c] **23** Wziął więc Eliasz dziecko i zniósł je na dół do domu z izby na dachu, i dał je matce, po czym Eliasz powiedział: „Patrz, twój syn żyje".[d] **24** Na to niewiasta rzekła do Eliasza: „Teraz doprawdy wiem, że jesteś mężem Bożym[e] i że prawdziwe jest słowo Jehowy w twoich ustach".[f]

18 A po wielu dniach,[g] w trzecim roku, doszło do Eliasza słowo Jehowy, mówiące: „Idź, pokaż się Achabowi, jako że zamierzam zesłać deszcz na powierzchnię ziemi".[h] **2** Poszedł więc Eliasz, by się pokazać Achabowi; a w Samarii była dotkliwa[i] klęska głodu.

3 Tymczasem Achab wezwał Abdiasza, który był ustanowiony nad jego domem.[j] (Abdiasz zaś żywił wielką bojaźń[k] przed Jehową. **4** Kiedy więc Jezebel[l] wytracała proroków Jehowy,[m] Abdiasz wziął stu proroków i ukrył ich po pięćdziesięciu w jaskini, i zaopatrywał ich w chleb i wodę).[n] **5** I odezwał się Achab do Abdiasza: „Przejdź przez kraj do wszystkich źródeł wody i do wszystkich dolin potoków. Może znajdziemy gdzieś zieloną trawę,[o] by zachować przy życiu konie oraz muły i nie stracić więcej zwierząt".[p] **6** Toteż podzielili między siebie kraj, który mieli przemierzyć. Achab poszedł sam jedną drogą, Abdiasz zaś poszedł sam drugą drogą.[q]

7 Kiedy Abdiasz był w drodze, oto wyszedł mu na spotkanie

ROZDZ. 17

a Mt 15:33
b 2Kl 4:2
c Lam 4:9
d Iz 41:10
e Prz 3:9
Mt 19:21
1Pt 1:7
f Ps 34:10
Prz 3:10
Flp 4:19
g 2Kn 20:20
Mt 10:41
Łk 4:25
h Ps 37:19
Prz 11:24
Łk 18:27
2Ko 9:10
i Rdz 2:7
2Kl 4:20
Hi 34:14
Kzn 9:11
j 2Sm 16:10
2Sm 19:22
2Kl 3:13
Mt 8:29
Mk 1:24
Jn 2:4
k Hi 13:26
l 2Kl 4:10
Dz 9:37
m 2Kl 4:21
2Kl 4:32
n 1Kl 18:36
Ps 99:6
Mt 21:22
o 2Kl 4:34
Dz 20:10

szpalta 2

a Rdz 35:18
Jer 15:9
b Ps 65:2
Prz 15:8
Dz 9:40
Heb 11:19
Jak 5:16
c Pwt 32:39
1Sm 2:6
2Kl 4:34
2Kl 13:21
Łk 7:15
Łk 8:55
Jn 5:28
Jn 11:44
Dz 9:41
Dz 20:10
Rz 14:9
d Heb 11:35
e Jn 3:2
f 1Ts 2:13
1Jn 2:21

ROZDZ. 18

g Łk 4:25
Jak 5:17

h Ps 65:9; Ps 65:10; Jer 14:22; Mt 5:45; **i** Kpl 26:26; Pwt 28:24; Lam 4:9; **j** Rdz 24:2; Rdz 39:4; **k** Prz 8:13; Prz 14:26; Mal 3:16; Dz 10:2; **l** 1Kl 16:31; **m** Neh 9:26; Ps 105:15; **n** Prz 19:17; Mt 10:42; **o** Ps 104:14; **p** Jer 14:5; Jl 1:18; **q** Jer 14:3.

Eliasz.[a] On od razu go poznał i padł na twarz,[b] i rzekł: „Czyś to ty, mój panie,[c] Eliaszu?” **8** Ten mu odrzekł: „To ja. Idź, powiedz swemu panu:[d] ‚Oto jest Eliasz’” **9** Lecz on rzekł: „Czymże zgrzeszyłem,[e] abyś wydawał swego sługę w rękę Achaba, by mnie uśmiercił? **10** Jako żyje Jehowa, twój Bóg,[f] nie ma narodu ani królestwa, do którego by nie posłał mój pan, aby cię szukano. Gdy mówiono: ‚Nie ma go tutaj’, odbierał od takiego królestwa i narodu przysięgę, że cię nie można było znaleźć.[g] **11** A ty teraz mówisz: ‚Idź, powiedz swemu panu: „Oto jest Eliasz”’. **12** I na pewno stanie się tak, że gdy odejdę od ciebie, duch[h] Jehowy uniesie cię na miejsce, którego nie będę znał; ja zaś pójdę powiadomić Achaba, a on ciebie nie znajdzie i niechybnie mnie zabije;[i] wszak sługa twój od młodości boi się Jehowy.[j] **13** Czyż mojemu panu nie opowiedziano, co uczyniłem, gdy Jezebel zabijała proroków Jehowy — jak ukryłem niektórych proroków Jehowy, stu mężów po pięćdziesięciu w jaskini,[k] i zaopatrywałem ich w chleb i wodę?[l] **14** A teraz ty mówisz: ‚Idź, powiedz swemu panu: „Oto Eliasz”’. I on na pewno mnie zabije”.[m] **15** Lecz Eliasz rzekł: „Jako żyje Jehowa[n] Zastępów,[o] przed którego obliczem stoję — dzisiaj mu się pokażę”.

16 Odszedł więc Abdiasz, by się spotkać z Achabem, i mu to powiedział; toteż Achab wyszedł Eliaszowi na spotkanie.

17 A gdy tylko Achab ujrzał Eliasza, natychmiast rzekł do niego Achab: „Czyś to ty, sprowadzający klątwę na Izraela?”[p]

18 Na to on powiedział: „To nie ja ściągnąłem klątwę[q] na Izraela, lecz ty i dom twego ojca,[a] ponieważ porzuciliście przykazania Jehowy[b] i poszliście za Baalami.[c] **19** A teraz poślij i na górze Karmel[d] zbierz mi cały Izrael, a także czterystu pięćdziesięciu proroków Baala[e] oraz czterystu proroków świętego słupa,[f] którzy jadają przy stole Jezebel”.[g] **20** I Achab porozsyłał do wszystkich synów Izraela, i zebrał proroków[h] na górze Karmel.

21 Wówczas Eliasz zbliżył się do całego ludu i rzekł: „Jak długo będziecie utykać, mając dwa różne poglądy?[i] Jeśli Jehowa jest prawdziwym Bogiem, to idźcie za nim,[j] a jeśli Baal, to idźcie za nim”. Lud zaś nie odpowiedział mu ani słowem. **22** A Eliasz przemówił do ludu: „Ja sam pozostałem jako prorok Jehowy,[k] tylko ja, podczas gdy proroków Baala jest czterystu pięćdziesięciu mężów. **23** Niech zatem dadzą nam dwa młode byki i niech oni wybiorą sobie jednego byka, i go porozcinają, i położą go na drewnie, ale niech nie podkładają ognia. Ja też oprawię drugiego byka i położę go na drewnie, lecz ognia nie podłożę. **24** I wy będziecie wzywać imienia waszego boga,[l] ja zaś będę wzywał imienia Jehowy; i stanie się tak: prawdziwy Bóg, który odpowie ogniem[m] — ten jest prawdziwym Bogiem”.[n] Na to cały lud odpowiedział, mówiąc: „Dobra to rzecz”.

25 Eliasz rzekł więc do proroków Baala: „Wybierzcie sobie jednego młodego byka i oprawcie go pierwsi, bo was jest więcej; i wzywajcie imienia waszego boga, ale ognia nie wolno wam pod to podkładać”. **26** Wzięli zatem młodego byka, którego im dał. Potem

ROZDZ. 18

a 2Kl 1:8
b 1Sm 25:23
c 2Kl 8:12
d 1Pt 2:17
e 1Kl 17:18
f Pwt 6:13
1Kl 1:29
g 1Kl 17:3
1Kl 17:9
h 2Kl 2:16
Eze 3:12
Mt 4:1
Dz 8:39
i Prz 16:14
j Ps 18:21
Ps 71:17
Prz 8:13
Kzn 7:18
Kzn 12:1
Iz 50:10
k 1Kl 18:4
l Mt 25:35
m Prz 22:3
n Pwt 6:13
Iz 49:18
o 1Sm 4:4
Ps 24:10
p Dz 24:13
2Pt 2:10
Judy 8
q Joz 7:25

szpalta 2

a Eze 3:8
b Wj 20:4
1Kl 9:9
Jer 2:13
c 1Kl 16:31
d Joz 19:26
2Kl 2:25
Jer 46:18
Am 1:2
e Eze 13:3
f 1Kl 16:33
g 1Kl 19:1
h 1Kl 22:6
i Pwt 4:35
2Kl 17:41
Iz 42:8
Jer 2:11
Oz 10:2
Mt 12:30
1Ko 10:21
2Ko 6:14
j Wj 20:5
Joz 24:15
1Sm 7:3
Ps 100:3
k 1Kl 19:10
l Sdz 6:31
m Pwt 4:24
n Kpl 9:24
Sdz 6:21
1Kn 21:26
2Kn 7:1

go oprawili i od rana do południa wzywali imienia Baala, mówiąc: „Baalu, odpowiedz nam!" Lecz nie było żadnego głosu[a] i nikt nie odpowiadał.[b] I utykając, chodzili wokół ołtarza, który zrobili. **27** A około południa Eliasz zaczął z nich drwić[c] i mówić: „Wołajcie na cały głos, wszak to bóg;[d] bo na pewno jest zajęty jakąś sprawą i chce się wypróżnić,[e] i musi iść do ustępu.[f] Albo może śpi i powinien się zbudzić!"[g] **28** I zaczęli wołać na cały głos oraz zgodnie ze swym zwyczajem robić sobie nacięcia[h] sztyletami i dzidami, aż krew po nich spływała. **29** A gdy minęło południe, oni zaś dalej zachowywali się jak prorocy[i] aż do czasu składania ofiary zbożowej, oto nie było żadnego głosu i nikogo, kto by odpowiadał, ani oznak niczyjej uwagi.[j]

30 W końcu Eliasz rzekł do całego ludu: „Podejdźcie do mnie". Cały lud podszedł więc do niego. Wówczas on zaczął naprawiać zburzony ołtarz Jehowy.[k] **31** I wziął Eliasz dwanaście kamieni, stosownie do liczby plemion synów Jakuba, do którego doszło słowo Jehowy,[l] mówiące: „Będziesz się nazywał Izrael".[m] **32** I z tych kamieni począł budować ołtarz[n] w imię Jehowy,[o] a dookoła ołtarza uczynił rów o powierzchni, którą można obsiać nasieniem w ilości mniej więcej dwóch miar sea. **33** Potem ułożył drwa[p] oraz porozcinał byka i położył go na drwach. Wówczas powiedział: „Napełnijcie wodą cztery wielkie dzbany i wylejcie ją na ofiarę całopalną i na drwa". **34** Następnie rzekł: „Zróbcie to znowu". Zrobili to więc ponownie. On zaś rzekł: „Zróbcie to po raz trzeci". Zrobili to więc po raz trzeci. **35** I woda rozlała się dookoła ołtarza; także rów napełnił on wodą.

36 A w czasie[a] składania ofiary zbożowej prorok Eliasz podszedł i począł mówić: „Jehowo, Boże Abrahama,[b] Izaaka[c] i Izraela,[d] niech dzisiaj stanie się wiadome, że ty jesteś Bogiem w Izraelu,[e] a ja jestem twoim sługą i wszystko to uczyniłem na twoje słowo.[f] **37** Odpowiedz mi, Jehowo, odpowiedz mi, żeby ten lud poznał, że ty, Jehowo,[g] jesteś prawdziwym Bogiem i ty zawróciłeś ich serce".[h]

38 Wówczas spadł ogień[i] Jehowy i strawił całopalenie[j] oraz drwa i kamienie, i proch, a wodę w rowie wylizał.[k] **39** Kiedy cały lud to zobaczył, natychmiast padli na twarze[l] i rzekli: „Jehowa jest prawdziwym Bogiem! Jehowa jest prawdziwym Bogiem!" **40** Wtedy Eliasz powiedział do nich: „Schwytajcie proroków Baala! Nie pozwólcie ujść żadnemu z nich!" Od razu ich schwytali, a Eliasz sprowadził ich do doliny potoku Kiszon[m] i tam ich pozabijał.[n]

41 Następnie Eliasz rzekł do Achaba: „Idź, jedz i pij;[o] oto bowiem odgłos szumu ulewy".[p] **42** Toteż Achab poszedł jeść i pić. Eliasz zaś wszedł na szczyt Karmelu i przykucnął do ziemi,[q] a twarz trzymał między kolanami.[r] **43** Następnie powiedział swojemu słudze: „Wejdź wyżej, proszę. Popatrz w kierunku morza". Wszedł więc wyżej i popatrzył, po czym rzekł: „Nie ma nic". On zaś mówił: „Wróć" – siedem razy.[s] **44** A za siódmym razem powiedział: „Oto mała chmurka niczym dłoń ludzka unosi się

ROZDZ. 18

a Ps 115:7
b Ps 115:5
Ps 135:16
Iz 44:18
Iz 45:20
Jer 10:5
Dn 5:23
Hab 2:18
1Ko 8:4
1Ko 10:19
1Ko 12:2
c Jer 10:15
d Iz 41:23
e Mt 15:17
f Sdz 3:24
1Sm 24:3
g Ps 121:4
Ps 135:17
Iz 40:28
h Kpl 19:28
Pwt 14:1
i 1Sm 18:10
1Kl 22:10
j Iz 44:20
Gal 4:8
k 1Kl 19:14
l Wj 24:4
Joz 4:3
m Rdz 32:28
Rdz 33:20
Rdz 35:10
2Kl 17:34
Iz 48:1
n Wj 20:25
Pwt 27:6
o Rdz 13:18
Pwt 12:27
1Kl 18:24
p Rdz 22:9
Kpl 1:7

szpalta 2

a Wj 29:41
Ps 141:2
Dz 3:1
b Rdz 26:24
2Kn 20:7
c Rdz 28:13
Rdz 31:53
Rdz 32:9
Rdz 46:3
d 1Kn 29:18
Mt 22:32
e Wj 20:2
Ps 83:18
Eze 36:23
f Lb 16:28
2Sm 7:21
Jn 11:42
g 2Kn 14:11
Ps 96:5
Iz 44:6
Dn 4:37
h Jer 31:18
Eze 18:32
Eze 33:11
i Kpl 9:24
Sdz 6:21
2Kn 7:1

---

j 1Kl 18:23; **k** 1Kl 18:24; **l** 2Kn 7:3; Jak 4:10; **m** Sdz 5:21; Ps 83:9; **n** Pwt 13:5; Pwt 18:20; **o** Kzn 9:7; **p** 1Kl 17:1; Za 10:1; **q** Joz 7:6; Jak 5:16; **r** Ps 89:7; Heb 12:28; Jak 5:17; **s** Łk 18:7.

z morza”.[a] Wówczas on rzekł: „Idź, powiedz Achabowi: ‚Zaprzęgaj![b] I zjedź, żeby cię nie zatrzymała ulewa!’” **45** Tymczasem niebiosa pociemniały od chmur i wiatru[c] i zerwała się wielka ulewa.[d] Achab zaś jechał i dotarł do Jizreel.[e] **46** A na Eliaszu spoczęła ręka Jehowy,[f] tak iż przepasał swe biodra[g] i biegł przed Achabem aż do Jizreel.[h]

19 I Achab[i] opowiedział Jezebel[j] o wszystkim, co uczynił Eliasz, i wszystko o tym, jak pozabijał on mieczem wszystkich proroków.[k] **2** Wówczas Jezebel wysłała do Eliasza posłańca, mówiąc: „Niech bogowie mi to uczynią[l] i tamto do tego dodadzą,[m] jeśli jutro o tym czasie nie sprawię, by twoja dusza stała się jak dusza każdego z nich!” **3** I on się zląkł. Wstał więc i ruszył w drogę ze względu na swą duszę,[n] i przyszedł do Beer-Szeby,[o] należącej do Judy.[p] Tam zostawił swego sługę. **4** Sam zaś udał się na pustkowie na odległość dnia drogi i przyszedłszy, usiadł pod pewnym janowcem.[q] I zaczął prosić, by jego dusza mogła umrzeć, i mówił: „Dosyć! Teraz, Jehowo, zabierz moją duszę,[r] bo wcale nie jestem lepszy od moich praojców”.

5 W końcu położył się i usnął pod tym janowcem.[s] Lecz oto dotknął[t] go anioł.[u] Następnie rzekł do niego: „Wstań, jedz”. **6** Kiedy spojrzał, oto koło jego głowy leżał na rozgrzanych kamieniach okrągły placek[v] oraz dzban wody. Zaczął więc jeść i pić, po czym znowu się położył. **7** Później anioł[w] Jehowy wrócił po raz drugi i dotknąwszy go, rzekł: „Wstań, jedz, bo ta droga to dla ciebie zbyt wiele”.[x] **8** Wstał więc i zjadł oraz się napił i w mocy tego pokarmu szedł czterdzieści dni[y] i czterdzieści nocy aż do góry prawdziwego Boga, do Horebu.[a]

9 Tam wszedł do jaskini,[b] by w niej przenocować; i oto doszło doń słowo Jehowy, mówiące do niego: „Co tu robisz, Eliaszu?”[c] **10** On odrzekł: „Zapałałem wielką zazdrością[d] o Jehowę, Boga Zastępów; bo synowie Izraela porzucili twoje przymierze,[e] ołtarze twe zburzyli,[f] a proroków twoich pozabijali mieczem,[g] tak iż zostałem tylko ja sam;[h] oni zaś nastają na moją duszę, by ją odebrać”.[i] **11** Lecz ono rzekło: „Wyjdź i stań na tej górze przed obliczem Jehowy”.[j] I oto Jehowa przechodził,[k] a wielki i potężny wiatr targał górami i kruszył skały przed Jehową.[l] (Jehowy nie było w tym wietrze). A po wietrze nastąpiło trzęsienie ziemi.[m] (Jehowy nie było w tym trzęsieniu). **12** A po trzęsieniu był ogień.[n] (Jehowy nie było w tym ogniu). A po ogniu rozległ się spokojny, cichy głos.[o] **13** A gdy tylko Eliasz go usłyszał, natychmiast zakrył sobie twarz swoją urzędową szatą[p] i wyszedłszy, stanął u wejścia do jaskini; i oto doszedł doń głos, mówiący do niego: „Co tu robisz, Eliaszu?”[q] **14** Na to on rzekł: „Zapałałem wielką zazdrością o Jehowę, Boga Zastępów; bo synowie Izraela porzucili twoje przymierze,[r] ołtarze twoje zburzyli, a twoich proroków pozabijali mieczem, tak iż zostałem tylko ja sam; oni zaś nastają na moją duszę, by ją odebrać”.[s]

15 A Jehowa rzekł do niego: „Idź, wróć na swą drogę na pust-

ROZDZ. 18

a Łk 12:54
b Mi 1:13
c Ps 107:25 Ps 147:18 Jak 5:18
d 1Sm 12:18 Hi 38:37 Ps 68:9
e Joz 19:18 1Kl 21:1
f Iz 8:11 Eze 3:14
g Wj 12:11 2Kl 4:29 2Kl 9:1 1Pt 1:13
h 1Sm 8:11 1Pt 2:17

ROZDZ. 19

i 1Kl 16:29 1Kl 21:25
j 1Kl 16:31
k 1Kl 18:40
l 1Kl 20:10
m Dz 23:13
n Wj 2:15 1Sm 27:1 Prz 16:14 Prz 22:3 Mt 10:23
o Rdz 21:31
p Joz 15:28
q Jon 4:6
r Lb 11:15 Hi 3:21 Jon 4:3
s Hi 30:4
t Dn 10:10 Dz 12:7
u Ps 34:7
v 1Kl 17:12 Iz 33:16
w Heb 1:14
x Ps 103:13
y Wj 24:18 Pwt 9:9 Łk 4:2

szpalta 2

a Wj 3:1 Wj 19:18 Mal 4:4
b Wj 33:22 Heb 11:38
c Rdz 16:8 Ps 139:7

d Wj 20:5; Lb 25:11; 2Kl 10:16; Ps 69:9; Ps 119:139; 2Ko 11:2; **e** Pwt 29:25; Sdz 2:20; 1Kl 8:9; 2Kl 17:15; Heb 8:9; **f** Rz 11:3; **g** 1Kl 18:4; **h** 1Kl 18:22; Prz 24:10; Rz 11:3; **i** 1Kl 19:2; **j** Wj 34:2; **k** Wj 33:22; Hab 3:3; **l** Hi 38:1; Ps 50:3; Iz 29:6; **m** 1Sm 14:15; Hi 9:6; Ps 68:8; Nah 1:5; **n** Pwt 4:11; **o** Wj 34:6; Pwt 4:33; **p** Wj 3:6; **q** 1Kl 19:9; **r** Pwt 31:20; Ps 78:37; Iz 1:4; Jer 22:9; Rz 11:3; **s** 1Kl 19:10.

kowie Damaszku;[a] i wejdź, i namaść[b] Chazaela[c] na króla Syrii. **16** A Jehu,[d] wnuka Nimsziego,[e] masz namaścić na króla Izraela, Elizeusza[f] zaś, syna Szafata, z Abel-Mechola,[g] masz namaścić na proroka na twoje miejsce.[h] **17** I stanie się tak, że kto ujdzie przed mieczem Chazaela,[i] tego uśmierci Jehu,[j] a kto ujdzie przed mieczem Jehu, tego uśmierci Elizeusz.[k] **18** Ja zaś pozostawiłem w Izraelu siedem tysięcy[l] — wszystkie kolana, które się nie ugięły przed Baalem,[m] i każde usta, które go nie pocałowały".[n]

19 Odszedł więc stamtąd i znalazł Elizeusza, syna Szafata, który właśnie orał;[o] miał przed sobą dwanaście zaprzęgów, sam zaś był przy dwunastym. Eliasz podszedł zatem do niego i zarzucił nań swoją urzędową szatę.[p] **20** Wówczas on zostawił byki i pobiegł za Eliaszem, i rzekł: „Pozwól mi, proszę, pocałować ojca i matkę.[q] Potem pójdę za tobą". On mu odrzekł: „Idź, wracaj; cóż bowiem ci uczyniłem?" **21** Wrócił więc od podążania za nim, następnie wziął jedną parę byków i złożył je w ofierze,[r] a na uprzęży[s] tych byków ugotował ich mięso, po czym dał je ludziom i oni zaczęli jeść. Potem wstał i poszedł za Eliaszem, i zaczął mu usługiwać.[t]

20 A Ben-Hadad,[u] król Syrii, zebrał wszystkie swoje wojska i wziął ze sobą trzydziestu dwóch królów,[v] jak również konie[w] oraz rydwany,[x] i wyruszywszy, obległ[y] Samarię,[z] i począł z nią walczyć. **2** Potem wyprawił posłańców[a] do Achaba, króla Izraela, w tym mieście. I przemówił do niego: „Oto, co powiedział Ben-Hadad: **3** ‚Twoje srebro i twoje złoto jest moje i twoje żony oraz twoi synowie, najlepiej wyglądający, są moi'".[a] **4** Na to król Izraela odpowiedział, mówiąc: „Zgodnie z twoim słowem, panie mój, królu, twoim jestem ja wraz ze wszystkim, co do mnie należy".[b]

5 Później posłańcy ci wrócili i rzekli: „Oto, co powiedział Ben-Hadad: ‚Posłałem do ciebie, mówiąc: „Dasz mi swoje srebro i swoje złoto, i swoje żony, i swoich synów. **6** Ale jutro mniej więcej o tym czasie wyślę do ciebie swoich sług i oni starannie przeszukają twój dom oraz domy twoich sług; i wszystko, co jest miłe[c] twoim oczom, wezmą w swą rękę i zabiorą"'".

7 Wtedy król Izraela wezwał wszystkich starszych kraju[d] i rzekł: „Zważcie, proszę, i zobaczcie, że ten szuka nieszczęścia;[e] posłał bowiem do mnie po moje żony i moich synów, i moje srebro, i moje złoto, a ja mu ich nie odmówiłem". **8** Wówczas wszyscy starsi i cały lud rzekli do niego: „Nie usłuchaj; nie powinieneś się zgodzić". **9** Rzekł więc do posłańców Ben-Hadada: „Powiedzcie mojemu panu, królowi: ‚Uczynię wszystko, co za pierwszym razem przesłałeś swemu słudze; tej rzeczy jednak nie mogę uczynić'". Wtedy posłańcy odeszli i przynieśli mu wiadomość z powrotem.

10 Toteż Ben-Hadad posłał do niego, mówiąc: „Niech bogowie[f] mi to uczynią i tamto do tego dodadzą,[g] jeśli prochu Samarii wystarczy do garści dla całego ludu, który idzie za mną!"[h] **11** Z kolei król Izraela odpowiedział, mówiąc: „Powiedzcie mu: ‚Niech ten, który zapina pas,[i] nie chełpi się jak ten, który go odpina'".[j] **12** Kiedy on usłyszał to

ROZDZ. 19

a 2Kl 8:7
b 1Sm 2:7
c 2Kl 8:8
2Kl 8:12
Am 1:4
d 2Kl 9:2
2Kl 9:30
e 2Kl 9:14
f 2Kl 2:9
Łk 4:27
g Sdz 7:22
1Kl 4:12
h 2Kl 2:15
i 2Kl 8:12
2Kl 9:14
2Kl 10:32
2Kl 13:3
j 2Kl 9:24
2Kl 10:6
2Kl 10:25
k 2Kl 2:24
l Iz 1:9
Rz 11:4
Rz 11:5
2Tm 2:19
m Wj 20:5
n Oz 13:2
o Wj 3:1
Sdz 6:11
2Sm 7:8
p 2Kl 2:8
q Rdz 31:28
r Kpł 19:5
s 2Sm 24:22
t Wj 24:13
2Kl 2:3
2Kl 3:11

ROZDZ. 20

u 2Kl 6:24
2Kl 8:7
v Iz 10:8
Eze 26:7
w Prz 21:31
x Pwt 20:1
y Kpł 26:25
Pwt 28:52
z 2Kl 6:24
2Kl 17:5
a 2Kl 19:9
2Kl 19:23
Iz 37:9

szpalta 2

a Wj 15:9
Hi 40:12
Iz 10:13
b Kpł 26:28
Pwt 28:48
c Sdz 5:30
Ezd 8:27
d Prz 11:14
e Prz 11:27
f 1Kl 19:2
Jer 5:7
g Dz 23:12
h Prz 16:18
Iz 37:24
i 1Sm 2:3
1Sm 25:13
Ps 45:3
j Prz 27:1
Kzn 7:8
Kzn 8:7

słowo — gdy wraz z królami pił[a] w szałasach — natychmiast rzekł do swych sług: „Zajmować pozycje!” I zaczęli zajmować pozycje przeciw miastu.

13 A oto do Achaba, króla Izraela,[b] podszedł pewien prorok i rzekł: „Oto, co powiedział Jehowa:[c] ‚Czy widziałeś cały ten wielki tłum? Oto daję go dziś w twoją rękę i poznasz, że ja jestem Jehowa’”.[d] **14** Wówczas Achab się odezwał: „Przez kogo?”, na co ten rzekł: „Oto, co powiedział Jehowa: ‚Przez młodzieńców spośród książąt prowincji’”. W końcu powiedział: „Kto rozpocznie działania bitewne?”, na co ten odrzekł: „Ty!”

15 I policzył młodzieńców spośród książąt prowincji, a było ich dwustu trzydziestu dwóch;[e] potem zaś policzył cały lud, wszystkich synów Izraela — siedem tysięcy. **16** I wyruszyli w południe, gdy Ben-Hadad pił w szałasach aż do upicia się[f] — on, a wraz z nim królowie, trzydziestu dwóch królów, którzy mu pomagali. **17** Kiedy najpierw wyszli młodzieńcy[g] spośród książąt prowincji, Ben-Hadad natychmiast posłał; i powiadomili go, mówiąc: „Jacyś mężowie wyszli z Samarii”. **18** Na to rzekł: „Czy wyszli ku pokojowi, macie ich wziąć żywcem, czy też wyszli ku bitwie, żywcem macie ich wziąć”.[h] **19** A tymi, którzy wyszli z miasta, byli młodzieńcy spośród książąt prowincji oraz oddziały wojskowe, które były za nimi. **20** I zaczęli zabijać, każdy swojego człowieka; i Syryjczycy[i] rzucili się do ucieczki,[j] a Izrael ich ścigał, lecz Ben-Hadad, król Syrii, uciekł na koniu wraz z jeźdźcami. **21** Ale król Izraela, wyszedłszy, raził konie i wozy,[k] i pobił Syryjczyków, urządzając wielką rzeź.

ROZDZ. 20

a Prz 31:4

b 1Kl 16:29

c Iz 55:11

d Wj 14:18
Ps 37:20

e 1Sm 14:6
2Kn 14:11

f Prz 31:4
Kzn 10:17
Oz 4:11

g 1Kl 20:14

h Prz 16:18
Prz 18:12
Łk 14:11

i Rdz 25:20
Pwt 26:5
2Sm 8:6
2Kl 5:2
Iz 9:12

j Kpł 26:8
Pwt 28:7
Ps 33:16
Ps 46:6

k Joz 11:6

szpalta 2

a 1Kl 20:13
Am 3:7

b 2Kn 25:8
Ps 25:8
Ps 27:14

c Prz 20:18

d 2Sm 11:1
1Kn 20:1
2Kn 36:10

e Ps 47:7
Ps 83:18
Ps 97:9
Ps 115:2
Rz 1:21
1Ko 8:4

f 1Kl 20:1
1Kl 20:16

g Prz 21:30

h Ps 10:3

i 1Kl 20:20

j 1Sm 29:1
2Kl 13:17

k Joz 1:11

l Sdz 6:5
1Sm 13:5
2Kn 32:7
Heb 11:34

m Ps 18:30

n Pwt 32:27
Ps 58:10
Eze 20:9
Eze 36:22

o Wj 6:7
Wj 7:5
Wj 8:10
Eze 6:14
Eze 39:7

p Joz 6:15

q 1Kl 20:26

22 Później ów prorok[a] podszedł do króla Izraela i rzekł do niego: „Idź, wzmocnij się[b] i uważaj, i zobacz, co masz robić;[c] bo z początkiem roku król Syrii nadciągnie przeciwko tobie”.[d]

23 A słudzy króla Syrii rzekli do niego: „Ich Bóg jest Bogiem gór.[e] Dlatego okazali się silniejsi od nas. Walczmy więc z nimi na równiny i zobaczmy, czy nie okażemy się silniejsi od nich. **24** I uczyń taką rzecz: Pousuwaj królów,[f] każdego z jego miejsca, a zamiast nich ustanów namiestników.[g] **25** Ty zaś odlicz sobie wojsko równe wojsku, które ci odpadło — konia za konia i rydwan za rydwan; i walczmy z nimi na równinie, i zobaczmy, czy nie okażemy się silniejsi od nich”.[h] Posłuchał więc ich głosu i tak właśnie uczynił.

26 A z początkiem roku Ben-Hadad powołał pod broń Syryjczyków[i] i wyruszył do Afeku[j] na bitwę z Izraelem. **27** Synowie Izraela zaś byli już powołani pod broń oraz zaopatrzeni[k] i wyruszyli przeciw nim; i synowie Izraela rozbili przed nimi obóz jak dwie trzódki kóz, podczas gdy Syryjczycy napełnili ziemię.[l] **28** Wówczas mąż prawdziwego Boga[m] podszedł i odezwawszy się do króla Izraela, rzekł: „Oto, co powiedział Jehowa: ‚Ponieważ Syryjczycy rzekli: „Jehowa jest Bogiem gór, a nie jest Bogiem nizin”, ja niechybnie wydam w twoją rękę cały ten wielki tłum[n] i poznacie, że ja jestem Jehowa’”.[o]

29 I stali obozem przez siedem dni, jedni naprzeciw drugich.[p] A siódmego dnia zaczęła się bitwa; i synowie Izraela pobili Syryjczyków, jednego dnia sto tysięcy pieszych. **30** Ci zaś, którzy pozostali, uciekli do Afeku,[q] do miasta; i runął mur na dwadzieścia siedem tysięcy mężów, którzy

pozostali.[a] A Ben-Hadad uciekł[b] i w końcu wszedł do miasta do najskrytszej[c] komnaty.

31 Toteż jego słudzy rzekli do niego: „Oto słyszeliśmy, że królowie z domu Izraela to królowie przejawiający lojalną życzliwość.[d] Prosimy cię, weźmy wór[e] na swe lędźwie[f] i powrozy na swe głowy i wyjdźmy do króla Izraela. Może zachowa twoją duszę przy życiu”.[g] **32** I opasali worem lędźwie, mając powrozy na głowach, a przyszedłszy do króla Izraela, rzekli: „Twój sługa Ben-Hadad powiedział: ‚Proszę, pozwól żyć mojej duszy’ ”. Na to rzekł: „Czy jeszcze żyje? Jest on moim bratem”. **33** Owi mężowie[h] wzięli to więc za znak wróżebny i szybko uznali to za jego własne postanowienie, i mówili: „Ben-Hadad jest twoim bratem”. On zaś rzekł: „Przyjdźcie, przyprowadźcie go”. Wtedy Ben-Hadad wyszedł do niego; a on zaraz kazał mu wsiąść na rydwan.[i]

34 Ben-Hadad zaś rzekł do niego: „Oddam miasta,[j] które mój ojciec zabrał twojemu ojcu; wyznaczysz też sobie ulice w Damaszku, tak jak mój ojciec wyznaczył w Samarii”.

„Jeśli chodzi o mnie, odeślę cię z przymierzem”.[k]

Wówczas zawarł z nim przymierze i go odesłał.

35 A pewien mąż spośród synów prorockich[l] tak rzekł do swego przyjaciela na mocy słowa[m] Jehowy: „Uderz mnie, proszę”. Ale ten mąż nie chciał go uderzyć. **36** Toteż on rzekł do niego: „Ponieważ nie usłuchałeś głosu Jehowy, oto odejdziesz ode mnie i zabije cię lew”. Kiedy potem odszedł od niego, napotkał go lew[n] i go zabił.[o]

37 On zaś spotkał innego męża i rzekł: „Uderz mnie, proszę”. Ten więc go uderzył, zadając mu cios i raniąc go.

38 Potem ów prorok poszedł i stanąwszy, czekał na króla, i nie dawał się poznać,[a] mając opaskę na oczach. **39** A gdy król go mijał, zawołał do króla i rzekł:[b] „Sługa twój wszedł w sam środek bitwy, a oto jakiś człowiek wystąpił z szeregu i przyprowadził do mnie jakiegoś męża, po czym rzekł: ‚Strzeż tego męża. Jeśli gdzieś przepadnie, to twoja dusza[c] zastąpi jego duszę[d] albo odważysz talent srebra’.[e] **40** I stało się, gdy twój sługa był zajęty tu i tam, oto tamten zniknął”. Na to król Izraela rzekł do niego: „Taki jest twój własny sąd. Ty sam rozstrzygnąłeś”.[f] **41** Wtedy ten śpiesznie zdjął z oczu opaskę i król Izraela poznał, że należy do proroków.[g] **42** On zaś rzekł do niego: „Oto, co powiedział Jehowa: ‚Ponieważ wypuściłeś ze swej ręki męża przeznaczonego dla mnie na zagładę,[h] twoja dusza zastąpi jego duszę,[i] a twój lud — jego lud’ ”.[j] **43** Wówczas król Izraela udał się do swego domu posępny i przygnębiony[k] i przybył do Samarii.[l]

21 A oto, co się stało po tych wydarzeniach: Do Nabota Jizreelity należała pewna winnica, która znajdowała się w Jizreel[m] obok pałacu Achaba, króla Samarii. **2** Achab zwrócił się więc do Nabota, mówiąc: „Dajże[n] mi swą winnicę,[o] żeby mi służyła za ogród[p] warzywny,[q] bo jest blisko mego domu; a ja dam ci za nią winnicę lepszą niż ta. Albo — jeśli to jest dobre w twoich oczach[r] — dam ci pieniądze stosownie do jej ceny”. **3** Ale Nabot powiedział Achabowi: „Jest dla mnie nie do pomyślenia,[s]

ROZDZ. 20

a Iz 24:18; Jer 48:44; Am 2:14; Am 9:3
b 1Kl 20:20
c 1Kl 22:25
d Prz 20:28; Iz 16:5
e Jon 3:8
f Rdz 37:34; 1Kl 21:27; Est 4:1; Iz 22:12; Obj 11:3
g Jon 3:9
h Prz 25:13
i 2Kl 10:15
j 1Kl 15:20; 2Kn 16:4
k Wj 23:32
l 2Kl 2:3; Am 7:14
m 1Kl 17:14
n 1Kl 13:24
o Prz 16:25

szpalta 2

a 2Sm 14:2
b 2Sm 12:1; 2Sm 14:4
c Rdz 2:7; Kpł 17:11
d 2Kl 10:24; Dz 12:19; Dz 16:27
e Wj 21:30; Prz 13:8
f Hi 34:4; Łk 19:22; Gal 6:7
g 1Kl 20:35
h Kpł 27:29; Joz 6:18; 1Sm 15:9; 1Kn 2:7; Jer 48:10
i 1Kl 22:31; 1Kl 22:35; 2Kn 18:33
j 2Kl 6:24; 2Kl 8:12; 2Kn 18:16
k 1Kl 21:4; Ps 2:10
l 1Kl 16:29

ROZDZ. 21

m Joz 19:18; 1Kl 18:45; Oz 2:22
n Wj 20:17; Pwt 5:21; Hab 2:9; Łk 12:15; Rz 7:7; Jak 1:14; 2Pt 2:14
o 1Sm 8:14
p Kzn 2:5
q Pwt 11:10; **r** Rdz 16:6; **s** Kpł 25:18; Ps 97:10; Am 5:15.

z punktu widzenia Jehowy,[a] żebym ci miał dać dziedziczną własność moich praojców".[b] **4** Toteż Achab przyszedł do swego domu posępny i przygnębiony z powodu słowa, które do niego wyrzekł Nabot Jizreelita, gdy mu powiedział: „Nie dam ci dziedzicznej własności moich praojców". Potem położył się na swym łożu i odwrócił twarz,[c] i nie jadł chleba.

5 W końcu przyszła do niego Jezebel,[d] jego żona, i rzekła doń: „Czemu twój duch jest smutny[e] i nie jesz chleba?" **6** Wówczas jej powiedział: „Ponieważ zwróciłem się do Nabota Jizreelity i rzekłem do niego: ‚Dajże mi za pieniądze swoją winnicę. Albo – jeśli wolisz – dam ci za nią inną winnicę'. Lecz on powiedział: ‚Nie dam ci mojej winnicy'".[f] **7** Wtedy Jezebel, jego żona, rzekła do niego: „Czy to ty sprawujesz teraz władzę królewską nad Izraelem?[g] Wstań, jedz chleb i niech się twe serce weseli. Ja sama dam ci winnicę Nabota Jizreelity".[h] **8** Napisała więc listy[i] w imieniu Achaba i opieczętowawszy je jego pieczęcią,[j] wysłała te listy do starszych[k] oraz dostojników, którzy w jego mieście mieszkali z Nabotem. **9** A w listach tych napisała, co następuje:[l] „Ogłoście post i każcie Nabotowi usiąść na czele ludu. **10** I posadźcie przed nim dwóch ludzi,[m] nicponi,[n] a oni niech świadczą przeciwko niemu,[o] mówiąc: ‚Przekląłeś Boga i króla!'[p] I wyprowadźcie go, i ukamienujcie, by umarł".[q]

11 Toteż mężowie z jego miasta, starsi i dostojnicy mieszkający w jego mieście, uczynili tak, jak im posłała Jezebel, tak, jak było napisane w listach, które do nich posłała.[r] **12** Ogłosili post[s] i posadzili Nabota na czele ludu. **13** Wówczas przyszło dwóch ludzi, nicponi, i usiadło przed nim; i owi ludzie, nicponie, zaczęli przed całym ludem świadczyć przeciwko niemu, czyli przeciw Nabotowi, mówiąc: „Nabot przeklął Boga i króla!"[a] Potem wyprowadzono go na skraj miasta i ukamienowano go kamieniami, tak iż umarł.[b] **14** Następnie posłali do Jezebel, mówiąc: „Nabot został ukamienowany, tak iż umarł".[c]

15 A gdy tylko Jezebel usłyszała, że Nabot został ukamienowany i umarł, Jezebel natychmiast rzekła do Achaba: „Wstań, weź w posiadanie winnicę Nabota Jizreelity,[d] której nie chciał ci dać za pieniądze; bo Nabot już nie żyje, lecz umarł". **16** A gdy tylko Achab usłyszał, że Nabot umarł, Achab od razu wstał i zszedł do winnicy Nabota Jizreelity, by ją wziąć w posiadanie.[e]

17 A do Eliasza[f] Tiszbity doszło słowo[g] Jehowy, mówiące: **18** „Wstań, zejdź na spotkanie z Achabem, królem Izraela, który jest w Samarii.[h] Przebywa on w winnicy Nabota, do której zszedł, by ją wziąć w posiadanie. **19** I powiesz do niego, mówiąc: ‚Oto, co powiedział Jehowa: „Czy zamordowałeś,[i] a do tego wziąłeś w posiadanie?"'[j] I powiesz do niego, mówiąc: ‚Oto, co powiedział Jehowa: „Na miejscu,[k] w którym psy lizały krew Nabota, psy będą lizać twoją krew, właśnie twoją"'".[l]

20 Achab zaś odezwał się do Eliasza: „Znalazłeś mnie, mój nieprzyjacielu?",[m] na co ten rzekł: „Znalazłem. ‚Ponieważ się zaprzedałeś, by czynić to, co złe w oczach Jehowy,[n] **21** oto ja sprowadzam na ciebie nieszczęście;[o] i dokładnie zamiotę po tobie,[p] i zgładzę u Achaba każdego, kto

ROZDZ. 21

a Joz 22:5; 1Sm 24:6; 1Sm 26:11
b Kpl 25:23; Lb 36:7; Eze 46:18
c Prz 15:13; Prz 18:14
d 1Kl 16:31; 1Kl 18:4; 1Kl 19:2; 1Kl 21:25; 2Kl 9:34
e Neh 2:2
f 1Kl 21:3
g 1Sm 8:14
h Mi 2:1; Mi 7:3
i 2Sm 11:14
j Neh 9:38; Est 8:8
k Lb 11:16; Pwt 16:18
l Prz 6:18
m Pwt 17:6
n 1Sm 2:12; 2Sm 20:1; Prz 17:23
o Wj 20:16; Pwt 5:20; Prz 6:19; Prz 24:28; Iz 32:7; Dz 6:13
p Wj 22:28; Kpl 24:16; Mt 26:65; Dz 23:5
q Kpl 24:16; Jn 10:33; Dz 7:58
r Wj 23:1; Kpl 19:15
s Iz 58:4

szpalta 2

a 1Kl 21:10; Kzn 3:16; Am 5:12; Hab 1:4
b 2Kl 9:26; Kzn 4:1
c Kzn 5:8; Kzn 8:14; Hab 1:13
d 1Kl 21:7; Prz 4:17; Jer 22:17
e Ps 50:18; Hab 2:12; Rz 1:32; 2Pt 2:15
f 1Kl 17:1
g Ps 9:12; Iz 26:21
h 1Kl 16:29
i Rdz 4:10
j Hab 2:9
k Wj 21:23; Ps 7:15
l 1Kl 22:38; 2Kl 9:25; Mt 7:2

m 1Kl 18:17; Am 5:10; Gal 4:16; **n** 1Kl 16:30; **o** 2Kl 9:7; **p** Wj 20:5; 2Kl 9:8; 2Kl 10:7.

oddaje mocz na mur,[a] i bezradnego i nic niewartego w Izraelu. **22** I sprawię, że twój dom stanie się jak dom Jeroboama,[b] syna Nebata, i jak dom Baaszy,[c] syna Achijasza, za obrazę, której się dopuściłeś, a potem przywiodłeś Izraela do grzechu'.[d] **23** Również o Jezebel rzekł Jehowa, mówiąc: ‚Psy pożrą Jezebel na polu w Jizreel.[e] **24** Kto z krewnych Achaba umrze w mieście, tego pożrą psy, a kto umrze w polu, tego zjedzą ptaki niebios.[f] **25** Nikt, bez wyjątku, nie był taki jak Achab,[g] który się zaprzedał, by czynić to, co złe w oczach Jehowy, i którego podjudzała[h] Jezebel,[i] jego żona. **26** I postępował nader odrażająco, chodził bowiem za gnojowymi bożkami,[j] na podobieństwo wszystkiego, co czynili Amoryci, których Jehowa wypędził przed synami Izraela' ".[k]

27 A gdy tylko Achab usłyszał te słowa, rozdarł swe szaty oraz włożył na swe ciało wór;[l] i pościł, i kładł się w worze, i chodził przygnębiony.[m] **28** I do Eliasza Tiszbity doszło słowo Jehowy, mówiące: **29** „Czy widziałeś, jak Achab się ukorzył wobec mnie?[n] Ponieważ się ukorzył wobec mnie, nie sprowadzę tego nieszczęścia za jego dni.[o] Za dni jego syna sprowadzę nieszczęście na jego dom".[p]

22 I mieszkano przez trzy lata, a nie było wojny między Syrią a Izraelem. **2** I stało się w trzecim roku, że Jehoszafat,[q] król Judy, zszedł do króla Izraela. **3** Wówczas król Izraela rzekł do swych sług: „Czy naprawdę wiecie, że Ramot-Gilead[r] należy do nas? A my się ociągamy z odebraniem go z ręki króla Syrii". **4** I odezwał się do Jehoszafata: „Czy pójdziesz ze mną, by walczyć pod Ramot-Gilead?"[s]

ROZDZ. 21

a 2Kl 10:17 2Kl 10:30
b 1Kl 15:29
c 1Kl 16:3 1Kl 16:11
d 1Kl 16:26
e 2Kl 9:10 2Kl 9:35 Ps 7:16
f 1Kl 14:11 1Kl 16:4 Jer 15:3 Obj 19:18
g 1Kl 16:30
h Pwt 13:6 Sdz 16:16 2Kn 22:3 Obj 2:20
i 1Kl 16:31
j 1Sm 12:21 Ps 96:5 Jer 10:14 1Ko 8:4
k Wj 23:28 Pwt 9:5 2Kn 33:2
l 1Kl 20:31 2Ko 7:10
m Prz 15:13
n Ps 78:34
o Ps 86:15 Mi 7:18
p Wj 20:5 2Kl 9:25 2Kl 10:7 2Kl 10:11

ROZDZ. 22

q 1Kl 15:24 2Kn 18:3
r Pwt 4:43 Joz 20:8 1Kl 4:13
s 2Kn 18:2

szpalta 2

a 2Kl 3:7 2Kn 18:3 Prz 13:20 2Ko 6:14
b Lb 27:21 Prz 3:6
c 1Kl 18:19 Mt 15:14
d 2Kn 18:5 Jer 5:31 Jer 23:30
e 2Kl 3:11 2Kn 18:6
f 1Kl 18:4
g 1Kl 21:20 2Kn 36:16 Ps 34:21 Prz 9:8
h 2Kn 18:7 Iz 30:10 Jer 38:4
i Prz 5:12 Prz 5:13 Tyt 1:13
j 1Sm 8:16 2Kl 9:32
k 2Kn 18:8
l Est 6:8 Mt 11:8 Dz 12:21

Jehoszafat odrzekł królowi Izraela: „Ja jestem jak ty. Mój lud jak twój lud.[a] Moje konie jak twoje konie".

5 Lecz Jehoszafat powiedział do króla Izraela: „Najpierw zapytaj,[b] proszę, o słowo Jehowy". **6** Król Izraela zebrał zatem proroków,[c] około czterystu mężów, i rzekł do nich: „Czy mam iść na wojnę przeciwko Ramot-Gilead, czy też mam się powstrzymać?" Oni zaś poczęli mówić: „Wyrusz,[d] a Jehowa wyda je w rękę króla".

7 Ale Jehoszafat rzekł: „Czy nie ma tu jeszcze jakiegoś proroka Jehowy? Zapytajmy więc poprzez niego".[e] **8** Na to król Izraela powiedział do Jehoszafata: „Jest jeszcze jeden mąż, poprzez którego można zapytać Jehowę;[f] ale ja go naprawdę nienawidzę,[g] bo nie prorokuje mi rzeczy dobrych, tylko złe[h] — Michajasz, syn Jimli". Lecz Jehoszafat rzekł: „Niech król tak nie mówi".[i]

9 Toteż król Izraela wezwał pewnego dworzanina[j] i powiedział: „Szybko przyprowadź Michajasza, syna Jimli".[k] **10** A król Izraela oraz Jehoszafat, król Judy, odziani w szaty,[l] siedzieli każdy na swoim tronie na klepisku u wejścia do bramy Samarii; a wszyscy prorocy zachowywali się na ich oczach jak prorocy.[m] **11** Potem Sedekiasz, syn Kenaany, zrobił sobie żelazne rogi i rzekł: „Oto, co powiedział Jehowa:[n] ‚Nimi będziesz bódł Syryjczyków, aż ich wytracisz' ".[o] **12** I wszyscy pozostali prorocy prorokowali tak samo, mówiąc: „Wyrusz do Ramot-Gilead i miej powodzenie; a Jehowa niechybnie wyda je w rękę króla".[p]

13 A posłaniec, który poszedł wezwać Michajasza, powiedział

m 2Kn 18:9; Eze 13:2; **n** Pwt 18:20; Jer 23:16; Jer 23:17; Eze 13:6; **o** 2Kn 18:10; **p** 2Kn 18:11.

do niego, mówiąc: „Zauważ tylko! Słowa proroków jednomyślnie zapowiadają królowi dobro. Proszę, niech twoje słowo będzie takie, jak słowo jednego z nich, i mów to, co dobre”.[a] **14** Lecz Michajasz rzekł: „Jako żyje Jehowa,[b] będę mówił to, co mi powie Jehowa”.[c] **15** I przyszedł do króla, a król odezwał się do niego: „Michajaszu, czy mamy iść na wojnę do Ramot-Gilead, czy też mamy się powstrzymać?” On niezwłocznie mu rzekł: „Wyrusz i miej powodzenie; a Jehowa wyda je w rękę króla”.[d] **16** Wtedy król rzekł do niego: „Ile razy mam cię zaprzysięgać, żebyś mi nie mówił nic innego, jak tylko prawdę w imieniu Jehowy?”[e] **17** On więc powiedział: „Otóż widzę wszystkich Izraelitów rozproszonych[f] po górach niczym owce nie mające pasterza.[g] A Jehowa rzekł: ‚Ci nie mają panów. Niech wracają w pokoju, każdy do swego domu’”.[h]

18 Wówczas król Izraela rzekł do Jehoszafata: „Czy ci nie mówiłem: ‚Nie będzie mi prorokował rzeczy dobrych, tylko złe’?”[i]

19 A on rzekł jeszcze: „Dlatego słuchaj słowa Jehowy:[j] Oto widzę Jehowę siedzącego na swoim tronie[k] oraz cały zastęp niebios stojący przy nim, po jego prawicy i po lewicy.[l] **20** I Jehowa rzekł: ‚Kto obałamuci Achaba, żeby wyruszył i padł pod Ramot-Gilead?’ I jeden zaczął mówić to, drugi zaś mówił owo.[m] **21** W końcu wystąpił pewien duch[n] i stanąwszy przed Jehową, powiedział: ‚Ja go obałamucę’. Na to Jehowa rzekł do niego: ‚W jaki sposób?’[o] **22** Wówczas powiedział: ‚Pójdę i stanę się duchem zwodniczym w ustach wszystkich jego proroków’.[p] On więc rzekł: ‚Obałamucisz go i powiedzie ci się.[q] Idź i zrób tak’.[a] **23** I oto Jehowa włożył ducha zwodniczego w usta wszystkich tych twoich proroków;[b] ale Jehowa zapowiedział ci nieszczęście”.[c]

24 Wtedy Sedekiasz, syn Kenaany, podszedł i uderzył Michajasza w policzek,[d] i powiedział: „Którąż to drogą duch Jehowy przeniósł się ode mnie, by mówić z tobą?”[e] **25** Na to Michajasz rzekł: „Oto zobaczysz, którędy — w tym dniu, gdy wejdziesz do najskrytszej[f] komnaty, żeby się schować”.[g] **26** Wówczas król Izraela powiedział: „Weź Michajasza i zaprowadź go z powrotem do Amona, dowódcy miasta, i do Joasza, syna królewskiego.[h] **27** I powiedz: ‚Oto, co rzekł król:[i] „Osadźcie tego człowieka w areszcie[j] i żywcie go zmniejszonym przydziałem chleba[k] oraz zmniejszonym przydziałem wody, dopóki nie przyjdę w pokoju”’”.[l] **28** Na to Michajasz rzekł: „Jeśli istotnie wrócisz w pokoju, to Jehowa nie mówił ze mną”.[m] I dodał: „Słuchajcie, wszystkie ludy”.[n]

29 I król Izraela oraz Jehoszafat, król Judy, udali się do Ramot-Gilead.[o] **30** Król Izraela powiedział do Jehoszafata: „Ja się przebiorę i wyruszę do bitwy,[p] ty zaś włóż swoje szaty”.[q] I król Izraela przebrał się[r] i ruszył do bitwy.[s] **31** A król Syrii nakazał trzydziestu dwóm dowódcom[t] swoich rydwanów, mówiąc: „Nie macie walczyć ani z małymi, ani z wielkimi, tylko z samym królem Izraela”.[u] **32** I gdy dowódcy rydwanów ujrzeli Jehoszafata, rzekli do siebie: „To na pewno król Izraela”.[v] Skręcili więc, by z nim walczyć; i Jehoszafat zaczął wołać o pomoc.[w] **33** Kiedy dowódcy rydwanów zobaczyli, że to nie

ROZDZ. 22

a 2Kn 18:12
b Pwt 6:13 Jer 12:16
c Lb 22:35 2Kn 18:13 Jer 1:7 Jer 23:28 Eze 2:4 2Pt 1:21
d 2Kn 18:14
e Pwt 5:11 2Kn 18:15
f Pwt 28:25
g Prz 10:24 Za 10:2 Za 13:7 Mt 9:36
h 2Kn 18:16 Eze 33:9
i 2Kn 18:17
j 2Kn 18:18
k Iz 6:1 Eze 1:26 Dn 7:9
l Hi 1:6 Dn 7:10 Mt 18:10 Obj 5:11
m 2Kn 18:19
n Ps 104:4 Heb 1:7 Heb 1:14
o 2Kn 18:20
p 1Kl 22:6
q 2Ts 2:11 1Jn 4:1

szpalta 2

a 2Kn 18:21
b Eze 14:9
c Lb 23:19 1Kl 20:42 2Kn 18:22 Iz 55:11
d 1Kn 16:22 Ps 105:15
e 2Kn 18:23
f 1Kl 20:30
g 2Kn 18:24
h 2Kn 18:25
i Rz 9:18
j Heb 11:36
k Ps 104:15
l 2Kn 18:26
m Lb 16:29
n 2Kn 18:27
o 2Kn 18:28
p 1Sm 8:20
q 1Kl 22:10
r 2Kn 35:22 Prz 21:30
s 2Kn 18:29
t 1Kl 20:1
u 2Kn 18:30

v 2Kn 18:31; **w** Ps 50:15; Ps 91:15; Ps 130:1.

król Izraela, natychmiast zawrócili i przestali go ścigać.[a]

34 A pewien człowiek napiął łuk i chociaż tego nie zamierzał, ugodził króla Izraela między dodatkowe części zbroi a pancerz, toteż rzekł on do swego woźnicy:[b] „Obróć swą rękę i zabierz mnie z obozu, bo jestem ciężko ranny". **35** W owym dniu bitwa się wzmagała i król musiał być w rydwanie podtrzymywany w pozycji stojącej, naprzeciw Syryjczyków, a wieczorem umarł;[c] krew zaś z rany wyciekała do środka rydwanu wojennego.[d] **36** A o zachodzie słońca obiegło obóz donośne wołanie, mówiące: „Każdy do swego miasta i każdy do swej krainy!"[e] **37** Tak umarł król. Kiedy go przyniesiono do Samarii, pogrzebali króla w Samarii.[f] **38** I zaczęli spłukiwać rydwan wojenny przy sadzawce Samarii, a psy lizały jego krew[g] (kąpały się tam też nierządnice), zgodnie ze słowem, które wyrzekł Jehowa.[h]

39 Pozostałych zaś spraw Achaba, jak również wszystkiego, co uczynił, oraz domu z kości słoniowej,[i] który zbudował, i wszystkich miast, które wzniósł, czyż nie opisano w księdze[j] dziejów królów Izraela? **40** W końcu Achab spoczął ze swymi praojcami;[k] a w jego miejsce zaczął panować Achazjasz,[l] jego syn.

41 Jehoszafat[m] zaś, syn Asy, został królem Judy w czwartym roku Achaba, króla Izraela. **42** Jehoszafat miał trzydzieści pięć lat, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie dwadzieścia pięć lat; jego matka miała na imię Azuba i była córką Szilchiego. **43** I chodził we wszystkim drogą Asy, swego ojca. Nie zboczył z niej, czyniąc bowiem to, co słuszne w oczach Jehowy.[n] Tylko wyżyny nie znikły. Lud dalej składał ofiary i sprawiał, że wznosił się dym ofiarny na wyżynach.[a] **44** A Jehoszafat utrzymywał pokojowe stosunki z królem Izraela.[b] **45** Pozostałych zaś spraw Jehoszafata oraz potęgi, z jaką działał, i tego, jak walczył, czyż nie opisano w księdze[c] dziejów królów Judy? **46** Usunął też z kraju resztę nierządników[d] świątynnych, którzy pozostali z czasów Asy, jego ojca.[e]

47 W Edomie[f] zaś nie było króla; królem był pełnomocnik.[g]

48 A Jehoszafat zbudował okręty Tarszisz,[h] by płynęły do Ofiru po złoto; ale nie popłynęły, gdyż owe okręty rozbiły się koło Ecjon-Geber.[i] **49** Wtedy to Achazjasz, syn Achaba, rzekł do Jehoszafata: „Niech moi słudzy udadzą się na okrętach z twoimi sługami", ale Jehoszafat się nie zgodził.[j]

50 W końcu Jehoszafat spoczął ze swymi praojcami[k] i został pogrzebany ze swymi praojcami w Mieście Dawida,[l] swego praojca; a w jego miejsce zaczął panować Jehoram,[m] jego syn.

51 Achazjasz[n] zaś, syn Achaba, został w Samarii królem Izraela w siedemnastym roku Jehoszafata, króla Judy, a panował nad Izraelem dwa lata. **52** I czynił to, co złe[o] w oczach Jehowy, i szedł drogą swego ojca[p] oraz drogą swej matki,[q] jak również drogą Jeroboama,[r] syna Nebata, który przywiódł Izraela do grzechu.[s] **53** I służył Baalowi,[t] i kłaniał się mu, i obrażał[u] Jehowę, Boga Izraela — według wszystkiego, co uczynił dom jego ojca.

ROZDZ. 22

a 2Kn 18:32
b 2Kn 18:33
c 1Kl 20:42
2Kn 18:34
d Rdz 9:6
e 1Kl 22:17
f 1Kl 16:28
g 1Kl 21:19
h Pwt 32:35
Ps 119:89
Iz 14:27
Iz 46:10
Iz 48:3
i 1Kl 10:22
Eze 27:15
j 1Kl 14:19
1Kl 16:5
1Kl 16:27
k 1Kl 16:28
l 2Kl 1:2
2Kn 20:35
m 1Kn 3:10
2Kn 17:1
2Kn 20:31
Mt 1:8
n 1Kl 15:11
2Kn 14:2
2Kn 14:11
2Kn 15:8
2Kn 17:3
Kzn 12:13

SZPALTA 2

a Pwt 12:14
1Kl 14:23
1Kl 15:14
2Kl 12:3
2Kl 14:4
2Kl 15:4
2Kl 18:22
2Kn 20:33
b 2Kl 8:18
2Kn 18:1
2Kn 19:2
c 1Kl 14:29
d Kpl 20:13
Rz 1:27
1Ko 6:9
1Tm 1:10
Judy 7
e 1Kl 15:12
f Rdz 36:1
Rdz 36:9
g 2Sm 8:14
2Kl 8:20
Ps 108:9
h 1Kl 10:22
2Kn 9:21
i 1Kl 9:26
2Kn 20:37
j Prz 1:10
2Ko 6:14
k 1Kl 2:10
2Kn 21:1

---

1 1Kl 11:43; 1Kl 14:31; 1Kl 15:24; **m** 2Kl 8:16; 2Kn 21:5; **n** 2Kl 1:2; **o** Pwt 28:15; **p** 1Kl 16:30; 2Kl 8:27; 2Kn 22:3; **q** 1Kl 21:25; **r** 1Kl 12:28; 1Kl 13:33; **s** 1Kl 14:9; 2Kl 3:3; **t** Sdz 2:11; 1Kl 16:32; 2Kl 1:2; **u** Wj 20:3; Wj 34:14.

KSIĘGA

DRUGA KRÓLÓW

albo według greckiej *Septuaginty*
CZWARTA KRÓLÓW

1 A po śmierci Achaba[a] Moab[b] zbuntował się[c] przeciwko Izraelowi.

2 Tymczasem Achazjasz wypadł[d] przez okratowanie swej komnaty na dachu,[e] znajdującej się w Samarii, i zachorował. Wyprawił więc posłańców i rzekł im: „Idźcie, zapytajcie[f] Baal-Zebuba,[g] boga Ekronu,[h] czy wyzdrowieję po tej chorobie”.[i] **3** Lecz anioł[j] Jehowy rzekł do Eliasza Tiszbity:[k] „Wstań, wyjdź na spotkanie posłańcom króla Samarii i powiedz im: ‚Czyżby nie było Boga[l] w Izraelu, że idziecie pytać Baal-Zebuba, boga Ekronu? **4** Oto więc, co powiedział Jehowa: „Z łoża, na które wszedłeś, już nie zejdziesz, gdyż z całą pewnością umrzesz”’”.[m] I Eliasz odszedł.

5 Kiedy posłańcy wrócili do niego, od razu im rzekł: „Czemuście wrócili?” **6** Powiedzieli mu więc: „Jakiś mąż wyszedł nam na spotkanie i odezwał się do nas: ‚Idźcie, wróćcie do króla, który was posłał, i powiedzcie mu: „Oto, co rzekł Jehowa:[n] ‚Czyżby nie było Boga w Izraelu, że posyłasz, by pytać Baal-Zebuba, boga Ekronu? Toteż z łoża, na które wszedłeś, już nie zejdziesz, gdyż z całą pewnością umrzesz”’”.[o] **7** Wówczas rzekł do nich: „Jak wyglądał mąż, który wyszedł wam na spotkanie i powiedział wam te słowa?” **8** Odrzekli mu: „Mąż ten miał szatę z sierści,[p] biodra zaś miał opasane skórzanym pasem”.[q] On natychmiast powiedział: „To Eliasz Tiszbita”.

ROZDZ. 1

a 2Kl 3:5
b Rdz 19:37
Lb 24:17
Ps 60:8
c 2Kl 3:5
2Kl 8:22
d Kzn 9:11
e Sdz 3:20
1Kl 17:19
f Wj 20:3
1Sm 15:23
g 2Kl 1:16
h Joz 13:3
1Sm 5:10
i 1Sm 28:7
1Kl 14:3
2Kl 8:8
j 2Kl 1:15
Dz 8:26
k 1Kl 17:1
l 1Kl 18:36
Iz 8:19
Jer 2:11
Jon 2:8
m Prz 11:19
Prz 14:32
Kzn 8:13
n Iz 46:10
Iz 55:11
o 1Kn 10:14
p 1Kl 19:19
Za 13:4
q Mt 3:4
Heb 11:37

szpalta 2

a Ps 105:15
b Pwt 33:1
1Sm 2:27
c Lb 11:1
Lb 16:35
Ps 106:18
Łk 9:54
Judy 7
d Prz 13:17
e Iz 26:11
f Ps 140:11
Prz 22:3
g Prz 27:22
Jer 5:3
h Mt 17:14
Mk 1:40
Mk 10:17
i Iz 60:14
j Rdz 2:7
k 1Sm 26:21
Ps 72:14
l 2Kl 1:10

9 I posłał do niego dowódcę pięćdziesięciu wraz z jego pięćdziesiątką.[a] Kiedy ten do niego przyszedł, oto siedział on na szczycie góry. Rzekł mu więc: „Mężu prawdziwego Boga,[b] król powiedział: ‚Masz zejść’”. **10** Lecz Eliasz odezwał się i rzekł do owego dowódcy pięćdziesięciu: „Jeżeli ja jestem mężem Bożym, niech z niebios spadnie ogień[c] i pochłonie ciebie oraz twoją pięćdziesiątkę”. I spadł z niebios ogień, i pochłonął go wraz z jego pięćdziesiątką.[d]

11 Toteż znowu wysłał do niego innego dowódcę pięćdziesięciu z jego pięćdziesiątką.[e] A ten odezwał się i rzekł mu: „Mężu prawdziwego Boga, oto, co powiedział król: ‚Masz szybko zejść’”.[f] **12** Lecz Eliasz, odpowiadając, rzekł do nich: „Jeżeli ja jestem mężem prawdziwego Boga, niech z niebios spadnie ogień i pochłonie ciebie oraz twoją pięćdziesiątkę”. I spadł z niebios ogień Boży, i pochłonął go wraz z jego pięćdziesiątką.

13 I znowu wysłał trzeciego dowódcę pięćdziesięciu z jego pięćdziesiątką.[g] Lecz ów trzeci dowódca pięćdziesięciu wszedł na górę i przyszedłszy, padł przed Eliaszem na kolana,[h] i zaczął go błagać[i] o łaskę i mówić do niego: „Mężu prawdziwego Boga, proszę, niech moja dusza[j] oraz dusza tych pięćdziesięciu sług twoich będzie drogą[k] w twych oczach. **14** Oto spadł z niebios ogień i pochłonął[l] obu poprzednich dowódców pięćdziesięciu wraz z ich

pięćdziesiątkami, ale teraz niech moja dusza będzie drogą w twoich oczach".

15 Wówczas anioł Jehowy przemówił do Eliasza: „Zejdź z nim. Nie bój się go".[a] On więc wstał i poszedł z nim do króla. **16** Potem rzekł do niego: „Oto, co powiedział Jehowa: ‚Ponieważ wyprawiłeś posłańców,[b] by pytali Baal-Zebuba, boga Ekronu[c] — czyżby nie było w Izraelu Boga, o którego słowo należy pytać? — więc z łoża, na które wszedłeś, już nie zejdziesz, gdyż z całą pewnością umrzesz'". **17** I ten w końcu umarł,[d] zgodnie ze słowem[e] Jehowy, które wyrzekł Eliasz; a w jego miejsce zaczął panować Jehoram,[f] w drugim roku Jehorama,[g] syna Jehoszafata, króla Judy, gdyż nie miał on syna.

18 Pozostałych zaś rzeczy, które uczynił Achazjasz,[h] czyż nie opisano w księdze[i] dziejów królów Izraela?

2 A gdy Jehowa miał zabrać Eliasza[j] w wichrze do niebios,[k] Eliasz i Elizeusz[l] szli z Gilgal.[m] **2** I odezwał się Eliasz do Elizeusza: „Posiedź tu, proszę, gdyż Jehowa posłał mnie aż do Betel". Lecz Elizeusz rzekł: „Jako żyje Jehowa[n] i jako żyje twoja dusza,[o] nie opuszczę cię".[p] Poszli więc do Betel.[q] **3** Wtedy wyszli do Elizeusza synowie proroccy,[r] którzy byli w Betel, i powiedzieli mu: „Czy ty wiesz, że dzisiaj Jehowa zabiera twojego pana, by już nie był twoim zwierzchnikiem?"[s] Na to on rzekł: „Ja też dobrze o tym wiem.[t] Milczcie".

4 Potem Eliasz powiedział do niego: „Elizeuszu, posiedź tu, proszę, gdyż Jehowa posłał mnie do Jerycha".[u] Lecz on rzekł: „Jako żyje Jehowa i jako żyje twoja dusza, nie opuszczę cię". Przyszli więc do Jerycha. **5** Wówczas synowie proroccy, którzy byli w Jerychu, podeszli do Elizeusza i powiedzieli mu: „Czy ty wiesz, że dzisiaj Jehowa zabiera twojego pana, by już nie był twoim zwierzchnikiem?" A on rzekł: „Ja też dobrze o tym wiem. Milczcie".[a]

6 Potem Eliasz powiedział do niego: „Posiedź tu, proszę, gdyż Jehowa posłał mnie nad Jordan".[b] Lecz on rzekł: „Jako żyje Jehowa i jako żyje twoja dusza, nie opuszczę cię".[c] Obaj więc poszli dalej. **7** A pięćdziesięciu mężów spośród synów prorockich poszło i w pewnej odległości stało w zasięgu wzroku;[d] oni zaś stanęli obaj nad Jordanem. **8** Wtedy Eliasz wziął swoją urzędową szatę[e] i zwinąwszy ją, uderzył wody, a one się rozstąpiły w jedną i drugą stronę, tak iż obaj przeszli po suchej ziemi.[f]

9 A gdy tylko przeszli na drugą stronę, Eliasz rzekł do Elizeusza: „Proś, co mam dla ciebie uczynić, zanim zostanę od ciebie zabrany".[g] Elizeusz odrzekł: „Proszę, niech mi przypadną dwie części[h] twego ducha".[i] **10** Wówczas on rzekł: „Poprosiłeś[j] o trudną rzecz. Jeżeli będziesz mnie widział, gdy będę od ciebie zabierany, to tak ci się stanie; lecz jeśli nie — nie stanie się to".

11 A gdy tak szli, rozmawiając i idąc, oto ognisty rydwan wojenny[k] oraz konie ogniste — i zaczęły ich obu rozdzielać; i Eliasz począł wstępować w wichrze ku niebiosom.[l] **12** Elizeusz przez cały czas widział to i wołał: „Ojcze mój, ojcze mój,[m] rydwanie wojenny Izraela i jego konnico!"[n] I już więcej go nie widział. Chwycił więc swoje szaty i rozdarł je na dwie części.[o] **13** Potem podniósł urzędową szatę[p]

ROZDZ. 1
a Ps 27:1 Jer 1:17 Eze 2:6
b 2Kl 1:3
c Joz 13:3
d Prz 13:21
e Iz 44:26
f 2Kl 3:1 2Kl 9:22
g 2Kl 8:16
h 1Kl 22:51
i 1Kl 14:19 1Kl 22:39

ROZDZ. 2
j 1Kl 17:1
k 2Kl 2:11
l 1Kl 19:16
m 2Kl 4:38
n Pwt 6:13 Jer 4:2 Jer 12:16
o 1Sm 17:55 2Kl 4:30
p 2Sm 15:21 Prz 18:24
q Rdz 28:19 1Kl 12:29 1Kl 13:1 2Kl 2:23
r 1Kl 18:13 1Kl 20:35 2Kl 4:1
s 1Kl 19:16
t Am 3:7
u Joz 6:26 1Kl 16:34

szpalta 2
a 2Kl 2:3
b 2Sm 19:15
c Rdz 32:26 Rut 1:16 2Kl 2:2
d 1Kl 18:13
e 1Kl 19:19 2Kl 2:13
f Wj 14:22 Joz 3:17 2Kl 2:14 Ps 114:5 Iz 11:15
g Łk 24:51 Heb 7:7
h Pwt 21:17
i Pwt 34:9 1Kl 19:16 Łk 1:17 Dz 1:8 Dz 8:17
j Mt 7:7 1Jn 5:14
k 2Kl 6:17 Ps 68:17 Hab 3:8
l 2Kn 21:12
m 2Kl 5:13 Dz 7:2 1Ko 4:15
n 2Kl 13:14
o 2Sm 1:11 Hi 1:20

p 1Kl 19:19; 2Kl 1:8; Za 13:4; Mt 3:4.

Eliasza, która z niego spadła, i wróciwszy, stanął nad brzegiem Jordanu. **14** Następnie wziął urzędową szatę Eliasza, która z niego spadła, i uderzywszy wody,[a] powiedział: „Gdzie jest Jehowa, Bóg Eliasza, On sam?”[b] Gdy uderzył wody, rozstąpiły się w jedną i drugą stronę, tak iż Elizeusz przeszedł.

15 Kiedy synowie proroccy, którzy byli w Jerychu, ujrzeli go w pewnej odległości, zaczęli mówić: „Duch[c] Eliasza spoczął na Elizeuszu”. Wyszli mu więc na spotkanie i pokłonili mu się[d] do ziemi. **16** I odezwali się do niego: „Oto pośród twoich sług jest pięćdziesięciu mężów, ludzi dzielnych. Niechby poszli i poszukali twego pana. Może duch[e] Jehowy go uniósł, a potem rzucił na jedną z gór albo w jedną z dolin”. Lecz on rzekł: „Nie posyłajcie ich”. **17** A ci dalej na niego nalegali, aż poczuł się zakłopotany i powiedział: „Poślijcie”. Posłali więc pięćdziesięciu mężów; i ci szukali przez trzy dni, lecz go nie znaleźli. **18** Kiedy do niego wrócili, mieszkał w Jerychu.[f] Wówczas im rzekł: „Czyż wam nie mówiłem: ‚Nie idźcie’?”

19 Po pewnym czasie mężowie z owego miasta powiedzieli do Elizeusza: „Oto położenie miasta jest dobre,[g] jak to mój pan widzi; ale woda[h] jest zła, a kraina ta powoduje poronienia”.[i] **20** Na to rzekł: „Przynieście mi nową czarkę i nasypcie do niej soli”. I przynieśli mu ją. **21** Wtedy poszedł do źródła wody i wrzuciwszy tam soli,[j] rzekł: „Tak powiedział Jehowa: ‚Uzdrawiam tę wodę.[k] Już nigdy nie wyjdzie z niej nic, co powoduje śmierć albo poronienia’”. **22** I woda ta po dziś dzień jest uzdrowiona,[l] stosownie do słowa, które wyrzekł Elizeusz.

ROZDZ. 2

a Joz 3:13
2Kl 2:8
b 1Kl 18:36
Heb 10:39
c Lb 11:25
Lb 27:20
2Kl 2:9
Iz 11:2
d Joz 4:14
Rz 12:10
e 1Kl 18:12
f Joz 6:26
1Kl 16:34
g Pwt 34:3
h Wj 15:23
i Pwt 28:18
Oz 9:14
j Wj 15:25
2Kl 4:41
k Eze 47:8
l Kzn 3:14

szpalta 2

a 2Kl 2:2
b Prz 20:11
Prz 22:15
c Rdz 21:9
2Kn 36:16
Łk 10:16
1Ts 4:8
d Iz 22:12
e Sdz 9:20
Sdz 9:57
2Kl 1:10
Dz 8:20
f Prz 17:12
Prz 28:15
Oz 13:8
g 1Kl 19:17
Prz 9:12
Prz 19:25
Prz 19:29
Nah 1:2
h 2Kl 4:25

ROZDZ. 3

i 2Kl 1:17
j Hi 34:21
k 1Kl 16:30
l Wj 23:24
Wj 34:13
m 1Kl 16:33
n 1Kl 12:28
2Kl 10:29
o 1Kl 14:16
p 2Kl 3:27
q 1Kl 22:37
r 2Sm 8:2
2Kl 1:1
s 1Kl 20:27
t 2Kn 19:2
u 1Kl 22:4
2Ko 6:14
v Lb 21:4

23 A stamtąd udał się do Betel.[a] Kiedy szedł drogą, wyszli z miasta mali chłopcy[b] i zaczęli się z niego naśmiewać,[c] i mówili do niego: „W górę, łysku![d] W górę, łysku!” **24** W końcu odwrócił się i ujrzawszy ich, złorzeczył[e] im w imię Jehowy. Wtedy wyszły z lasu dwie niedźwiedzice[f] i spośród nich rozszarpały czterdzieści dwoje dzieci.[g] **25** On zaś szedł stąd ku górze Karmel,[h] a stamtąd wrócił do Samarii.

3 A Jehoram,[i] syn Achaba, został królem Izraela w Samarii w osiemnastym roku Jehoszafata, króla Judy, i panował dwanaście lat. **2** Czynił zaś to, co złe w oczach Jehowy[j] — tyle że nie tak, jak jego ojciec[k] lub jego matka — usunął jednak święty słup[l] Baala, który wykonał jego ojciec.[m] **3** Tylko że przylgnął do grzechów Jeroboama,[n] syna Nebata, którymi przywiódł on Izraela do grzechu.[o] Nie odstąpił od nich.

4 A Mesza,[p] król Moabu, został hodowcą owiec i płacił królowi Izraela sto tysięcy jagniąt i sto tysięcy nie strzyżonych baranów. **5** A gdy tylko Achab umarł,[q] król Moabu zbuntował się[r] przeciw królowi Izraela. **6** Toteż w owym dniu król Jehoram wyruszył z Samarii i powołał pod broń[s] całego Izraela. **7** Wyruszywszy, posłał do Jehoszafata, króla Judy, mówiąc: „Król Moabu zbuntował się przeciwko mnie. Czy pójdziesz ze mną do Moabu na wojnę?” Ten odrzekł: „Pójdę.[t] Ja jestem jak ty; mój lud jak twój lud;[u] moje konie jak twoje konie”. **8** I rzekł jeszcze: „Którąż to drogą pójdziemy?” A on powiedział: „Drogą pustkowia edomskiego”.[v]

9 I król Izraela oraz król Judy, a także król Edomu[a] wyruszyli i krążyli przez siedem dni, a nie było wody dla obozu ani dla zwierząt domowych, które szły za nimi. **10** W końcu król Izraela rzekł: „Co za nieszczęście, że Jehowa zwołał tych trzech królów, by ich wydać w rękę Moabu!”[b] **11** Wtedy Jehoszafat powiedział:[c] „Czyż nie ma tu proroka Jehowy?[d] Zapytajmy więc Jehowę za jego pośrednictwem”.[e] A jeden ze sług króla Izraela odezwał się i rzekł: „Jest tu Elizeusz,[f] syn Szafata, który polewał wodą ręce Eliasza”.[g] **12** Wówczas Jehoszafat powiedział: „U niego jest słowo Jehowy”. Toteż król Izraela i Jehoszafat oraz król Edomu poszli do niego.

13 A Elizeusz odezwał się do króla Izraela: „Co tobie do mnie?[h] Idź do proroków[i] swego ojca i do proroków swej matki”. Lecz król Izraela rzekł do niego: „Nie, gdyż Jehowa zwołał tych trzech królów, by ich wydać w rękę Moabu”.[j] **14** Elizeusz odrzekł: „Jako żyje Jehowa Zastępów,[k] przed którym stoję — gdybym nie miał względu na oblicze Jehoszafata, króla Judy,[l] nie spojrzałbym na ciebie ani bym się z tobą nie zobaczył.[m] **15** Sprowadźcie mi więc kogoś, kto gra na instrumencie strunowym”.[n] A gdy tylko zagrał ów człowiek umiejący grać na instrumencie strunowym, spoczęła na nim ręka[o] Jehowy. **16** I przemówił: „Tak powiedział Jehowa: ‚Niech sprawią, by ta dolina była pełna rowów;[p] **17** oto bowiem, co rzekł Jehowa: „Nie zobaczycie wiatru ani nie zobaczycie ulewy; a jednak ta dolina napełni się wodą[q] i pić ją będziecie[r] — wy i wasze stada oraz wasze zwierzęta domowe”’. **18** I doprawdy będzie to drobnostka w oczach Jehowy,[a] i wyda on Moab w waszą rękę.[b] **19** A wy zburzcie każde warowne miasto[c] oraz każde wspaniałe miasto i zetnijcie każde dobre[d] drzewo,[e] i pozatykajcie wszystkie źródła wody, i zniszczcie kamieniami każde dobre pole”.

20 A rano,[f] w czasie gdy się składa ofiarę zbożową,[g] oto woda nadciągała od strony Edomu i kraina ta napełniła się wodą.

21 Wszyscy zaś Moabici usłyszeli, że ci królowie wyruszyli, by z nimi walczyć. Zwołali więc wszystkich, którzy już opasywali się[h] pasem, oraz starszych i stanęli na granicy. **22** Kiedy wstali wczesnym rankiem, słońce rzucało blask na wodę, tak iż Moabici z przeciwnej strony ujrzeli wodę czerwoną jak krew. **23** Poczęli więc mówić: „To krew! Królowie niechybnie zostali wydani pod miecz i pozabijali się nawzajem. Teraz więc do łupu,[i] Moabie!” **24** Kiedy weszli do obozu izraelskiego, Izraelici[j] natychmiast powstali i uderzyli na Moabitów, a ci pierzchnęli przed nimi.[k] Weszli więc do Moabu, bijąc po drodze Moabitów. **25** I burzyli miasta,[l] na każde zaś dobre pole każdy z nich rzucał kamień, tak iż je zasypali; i zatkali każde źródło wody,[m] i ścięli każde dobre drzewo[n] — aż w Kir-Chareset[o] zostały tylko jego kamienie; a procarze zaczęli okrążać i zdobywać miasto.

26 Kiedy król Moabu zobaczył, że bitwa jest dla niego zbyt ciężka, natychmiast wziął ze sobą siedmiuset mężów dobywających miecza, aby się przedostać do króla Edomu;[p] ale nie zdołali. **27** W końcu wziął swego pierworodnego syna, który miał panować w jego miejsce, i na murze

ROZDZ. 3

a 2Sm 8:14 1Kl 22:47 Kzn 4:12
b 1Kn 15:13 Ps 78:34 Prz 19:3 Iz 8:21
c 1Kl 22:7
d Am 3:7
e Sdz 20:18
f 1Kl 19:16 2Kl 2:15
g 1Kl 19:21 Łk 22:26
h 1Sm 2:30 Eze 14:3 1Ko 10:21
i Sdz 10:14 1Kl 18:19 1Kl 22:6 1Kl 22:22
j Pwt 32:39 Oz 6:1
k Pwt 6:13 Jer 12:16
l 2Kn 17:3 2Kn 19:4
m Hi 34:18 Prz 15:29 Mi 3:4
n 1Sm 10:5 1Kn 25:1
o 1Kl 18:46 Eze 1:3 Eze 3:14 Eze 8:1 Dz 11:21
p Jer 14:3
q Ps 84:6 Ps 107:35
r Iz 41:17

szpalta 2

a Jer 32:17 Mk 10:27
b Pwt 28:7
c Pwt 3:5
d Pwt 20:19
e 2Kl 3:25
f Wj 29:39
g Wj 29:41
h 1Kl 20:11
i Wj 15:9 Sdz 5:30
j 1Kl 12:19
k Kpl 26:7 1Ts 5:3
l Iz 37:26
m Rdz 26:15 2Kn 32:4
n 2Kl 3:19
o Iz 15:1 Iz 16:7
p 2Kl 3:9

złożył go na ofiarę[a] całopalną. I wybuchło wielkie oburzenie na Izraela, toteż odstąpili od niego i wrócili do swej ziemi.

4 A pewna niewiasta spośród żon synów[b] prorockich zawołała do Elizeusza, mówiąc: „Sługa twój, mój mąż, umarł; ty zaś dobrze wiesz, że twój sługa stale żywił bojaźń[c] przed Jehową, a oto przyszedł wierzyciel,[d] by oboje moich dzieci wziąć sobie za niewolników". **2** Rzekł do niej Elizeusz: „Co mam dla ciebie uczynić?[e] Powiedz mi; co masz w domu?" Odrzekła: „Służebnica twoja nie ma w domu nic oprócz dzbanka oliwy".[f] **3** Wtedy powiedział: „Idź, pożycz sobie poza domem naczyń, pustych naczyń, od wszystkich swoich sąsiadów. Nie poprzestań na kilku. **4** Potem idź i zamknij drzwi za sobą i za swymi synami, i nalewaj do wszystkich tych naczyń, a pełne odstawiaj". **5** Odeszła więc od niego.

Kiedy zamknęła drzwi za sobą i za swymi synami, oni przynosili jej naczynia, ona zaś nalewała.[g] **6** A gdy już naczynia były pełne, odezwała się do swego syna: „Przynieś no mi jeszcze jakieś naczynie".[h] Lecz on jej odrzekł: „Nie ma już żadnego naczynia". Wówczas oliwa się zatrzymała.[i] **7** Ona więc przyszła i powiedziała o tym mężowi prawdziwego Boga, a on rzekł: „Idź, sprzedaj tę oliwę i spłać swoje długi,[j] z tego zaś, co zostanie, żyj ty oraz twoi synowie".[k]

8 Któregoś dnia Elizeusz przechodził koło Szunem,[l] gdzie była pewna znana niewiasta, i ta zaczęła go przymuszać,[m] aby zjadł chleba. Ilekroć więc tamtędy przechodził, wstępował tam, by jeść chleb. **9** W końcu rzekła do swego męża:[n] „Oto dobrze wiem, że ten, który stale przechodzi koło nas, to święty mąż Boży.[a] **10** Proszę, zróbmy izdebkę na dachu,[b] przy murze, i wstawmy mu tam łóżko i stół, i krzesło oraz świecznik;[c] a ilekroć do nas wstąpi, będzie mógł tam zajść".[d]

11 Pewnego dnia jak zwykle tam wstąpił i zaszedł do izby na dachu, i się tam położył. **12** I rzekł do Gechaziego,[e] swego sługi: „Zawołaj tę Szunamitkę".[f] Ten więc ją zawołał, by przed nim stanęła. **13** Potem rzekł do niego: „Powiedz jej, proszę: ‚Oto ty ze względu na nas narzuciłaś sobie tak wielkie ograniczenie.[g] Co należałoby dla ciebie uczynić?[h] Czy trzeba w jakiejś sprawie przemówić za tobą do króla[i] albo do dowódcy[j] wojska?'" Na to rzekła: „Mieszkam pośród swojego ludu".[k] **14** Wówczas on powiedział: „Cóż by więc dla niej uczynić?" A Gechazi odrzekł: „Oto nie ma ona syna,[l] a jej mąż jest stary". **15** Natychmiast polecił: „Zawołaj ją". Zawołał ją więc; i stała u wejścia. **16** Wtedy rzekł: „Na drugi rok w tymże wyznaczonym czasie będziesz piastowała syna".[m] Lecz ona odpowiedziała: „Nie, mój panie, mężu prawdziwego Boga! Nie okłamuj swej służebnicy".

17 Jednakże owa niewiasta stała się brzemienna i na drugi rok w tym wyznaczonym czasie urodziła syna,[n] tak jak jej powiedział Elizeusz.[o] **18** I chłopiec rósł, a pewnego dnia poszedł jak zwykle do swego ojca ze żniwiarzami.[p] **19** I mówił do ojca: „Moja głowa, o, moja głowa!"[q] W końcu rzekł on do sługi: „Zabierz go do jego matki".[r] **20** Zabrał go więc i zaniósł do matki. A on siedział jej na kolanach aż do południa, po czym umarł.[s] **21** Wtedy ona poszła

ROZDZ. 3

a Pwt 12:31
1Kl 11:7
2Kl 17:17
2Kn 28:3
Ps 106:37
Jer 7:31
Eze 16:20
1Ko 10:20

ROZDZ. 4

b 2Kl 2:3
2Kl 2:5
c 1Kl 19:18
Prz 8:13
d 1Sm 22:2
e Prz 3:27
Gal 6:10
Heb 13:16
Jak 1:27
f 1Kl 17:12
g Mk 6:41
Mk 8:6
Jn 2:9
h Mt 14:19
Mt 15:37
i Joz 5:12
1Kl 17:14
Jn 6:12
j Ps 37:21
Rz 13:8
k Ps 128:4
l Joz 19:18
1Kl 1:3
PnP 6:13
m Rdz 19:3
Sdz 13:15
Dz 16:15
n Prz 31:11
1Ko 11:3

szpalta 2

a 2Kl 2:9
b Sdz 3:20
1Kl 17:19
c Mk 4:21
d Mt 10:41
Rz 12:13
Heb 13:2
e 2Kl 4:29
2Kl 5:20
2Kl 5:27
2Kl 8:4
f Joz 19:18
1Sm 28:4
g Rz 16:6
Heb 6:10
h 2Kl 2:9
2Kl 4:2
i 2Kl 8:3
j 2Kl 9:5
k 2Kl 8:1
l Rdz 15:2
Rdz 30:1
m Rdz 18:10
n Ps 127:3
Mt 10:41
o Pwt 18:22
p Mt 13:30
q Hi 14:1
r Iz 49:15
Iz 66:13
s 1Kl 17:17
Kzn 9:12

na górę i położyła go na łóżku[a] męża prawdziwego Boga,[b] i zamknąwszy za nim drzwi, wyszła. **22** Potem zawołała swego męża i rzekła: „Przyślij mi, proszę, któregoś ze sług i jedną z oślic, a pośpieszę aż do owego męża prawdziwego Boga i wrócę”.[c] **23** Lecz on powiedział: „Dlaczego idziesz do niego dzisiaj? To nie nów[d] ani sabat”. Ona jednak rzekła: „Wszystko dobrze”. **24** Osiodłała więc oślicę[e] i powiedziała do swego sługi: „Prowadź i ruszaj naprzód. Nie przerywaj jazdy przez wzgląd na mnie, jeśli ci nie powiem”.

25 I wyruszywszy, przybyła do męża prawdziwego Boga na górę Karmel. A gdy tylko mąż prawdziwego Boga ujrzał ją z daleka, natychmiast rzekł do Gechaziego, swego sługi:[f] „Oto tam Szunamitka. **26** Proszę, wybiegnij jej teraz na spotkanie i powiedz: ‚Czy masz się dobrze? Czy dobrze się ma twój mąż? Czy dobrze się ma dziecko?’” Odrzekła: „Wszystko dobrze”. **27** Kiedy weszła na górę do męża prawdziwego Boga, od razu objęła go za nogi.[g] Wówczas Gechazi podszedł, by ją odepchnąć,[h] lecz mąż prawdziwego Boga[i] rzekł: „Zostaw ją,[j] bo jej dusza jest w niej pełna goryczy;[k] a Jehowa ukrył[l] to przede mną i mi nie oznajmił”. **28** Ona zaś powiedziała: „Czyż prosiłam o syna poprzez mojego pana? Czyż nie mówiłam: ‚Nie budź we mnie fałszywej nadziei’?”[m]

29 On niezwłocznie polecił Gechaziemu:[n] „Przepasz swe lędźwie[o] i weź do ręki moją laskę,[p] i idź. Gdybyś kogoś spotkał, nie pozdrawiaj go;[q] a gdyby ciebie ktoś pozdrowił, nie odpowiadaj mu. I połóż moją laskę na twarzy chłopca”.[r] **30** Wówczas matka chłopca rzekła: „Jako żyje Jehowa[a] i jako żyje twoja dusza,[b] nie odejdę od ciebie”.[c] Wstał więc i poszedł z nią. **31** A Gechazi wyprzedził ich i położył laskę na twarzy chłopca, lecz nie było żadnego głosu ani żadnej reakcji.[d] Wrócił zatem, by się z nim spotkać, i oznajmił mu, mówiąc: „Chłopiec się nie zbudził”.[e]

32 W końcu Elizeusz przyszedł do domu, a oto chłopiec był martwy i leżał na jego łóżku.[f] **33** Wszedł więc i zamknąwszy drzwi za nimi oboma,[g] zaczął się modlić do Jehowy.[h] **34** Potem podszedł, położył się na dziecku[i] i przytknął swoje usta do jego ust oraz swoje oczy do jego oczu, a swoje dłonie do jego dłoni, i był nad nim pochylony, aż ciało dziecka się rozgrzało. **35** Następnie znowu zaczął się przechadzać po domu, po czym podszedł i pochylił się nad nim. A chłopiec zaczął kichać — aż do siedmiu razy; i otworzył chłopiec oczy.[j] **36** On zaś wezwał Gechaziego i powiedział: „Zawołaj tę Szunamitkę”.[k] Zawołał ją więc i przyszła do niego. Wtedy rzekł: „Zabierz swego syna”.[l] **37** A ona przyszła, przypadła mu do stóp i pokłoniła się do ziemi,[m] po czym zabrała syna i wyszła.[n]

38 Elizeusz zaś wrócił do Gilgal,[o] a w kraju była klęska głodu.[p] Gdy siedzieli przed nim synowie[q] proroccy,[r] on po jakimś czasie rzekł do swego sługi:[s] „Postaw ten duży kocioł i ugotuj potrawę dla synów prorockich”.[t] **39** A któryś poszedł na pole zbierać malwy;[u] znalazłszy jakąś dziką winorośl, nazrywał z niej owoców dzikiej dyni, pełną szatę, po czym przyszedł i wkroił je do garnka z potrawą, bo ich jeszcze nie znali. **40** Później nalali jej owym mężom, by jedli. A gdy tylko zaczęli jeść tę potrawę, krzyknęli

ROZDZ. 4

a 2Kl 4:10
b 2Kl 4:9
c Jn 11:3
Dz 9:38
d Lb 10:10
Lb 28:11
Eze 46:3
e Wj 4:20
1Sm 25:20
f 2Kl 4:12
g Mt 28:9
h Mk 10:13
i 2Kl 4:9
j Hi 29:25
2Ko 1:4
1Ts 5:11
k Prz 15:13
Prz 17:22
l Rdz 18:17
Am 3:7
m 2Kl 4:16
n 2Kl 4:12
o 1Kl 18:46
p Wj 4:17
q Łk 10:4
r Dz 19:12

szpalta 2

a Pwt 6:13
Jer 12:16
b 1Sm 1:26
2Kl 2:4
c Mt 15:28
Jn 11:40
d Mt 17:16
Mk 9:18
e Mk 5:39
Łk 8:52
Jn 11:11
f 2Kl 4:21
g 1Kl 17:19
Mt 6:6
h 1Kl 17:20
Jn 11:41
Dz 9:40
i 1Kl 17:21
Dz 20:10
j 2Kl 8:1
2Kl 8:5
k 2Kl 4:12
l Heb 11:35
m 1Sm 25:23
n 1Kl 17:24
Dz 20:12
o 2Kl 2:1
p Pwt 28:23
2Kl 8:1
Eze 14:13
q 2Kl 2:3
2Kl 2:5
r Prz 8:34
Dz 22:3
s 2Kl 4:12
t Ps 37:19
Ps 37:25
u Iz 26:19

i mówili: „Śmierć w kotle,[a] mężu prawdziwego Boga”.[b] I nie mogli jeść. **41** A on rzekł: „Przynieście więc mąki”. Wrzuciwszy ją do kotła, powiedział: „Nalej ludziom, by jedli”. I nie było w kotle nic szkodliwego.[c]

42 A z Baal-Szalisza[d] przybył pewien człowiek i mężowi prawdziwego Boga przyniósł[e] chleba z pierwszych dojrzałych plonów,[f] dwadzieścia bochenków jęczmiennych,[g] a w worku na chleb świeże ziarno. I powiedział: „Daj to ludziom, żeby jedli”.[h] **43** Ale jego sługa rzekł: „Jakże mam to położyć przed stu mężami?”[i] On odparł: „Daj to ludziom, żeby jedli, bo Jehowa powiedział tak: ‚Będzie się jeść i zostaną resztki’”.[j] **44** Wówczas położył to przed nimi, a oni jedli i zostały im resztki, zgodnie ze słowem Jehowy.[k]

5 A niejaki Naaman,[l] dowódca wojska króla Syrii, stał się wielkim mężem przed obliczem swego pana i był poważany, gdyż poprzez niego Jehowa dał Syrii wybawienie;[m] i mąż ten okazał się dzielnym mocarzem, chociaż był trędowaty. **2** Syryjczycy zaś wyruszyli jako oddziały grabieżcze[n] i uprowadzili z ziemi izraelskiej małą dziewczynkę,[o] i ta w końcu znalazła się u żony Naamana. **3** Po jakimś czasie powiedziała[p] do swej pani: „Gdybyż to mój pan był u proroka,[q] który jest w Samarii! Wtedy on uleczyłby go z trądu”.[r] **4** Potem ktoś przyszedł i powiadomił jego pana, mówiąc: „Tak a tak powiedziała dziewczyna[s] z ziemi izraelskiej”.

5 Wówczas król Syrii rzekł: „Ruszaj! Chodź, a poślę list do króla Izraela”. Poszedł więc i wziął w rękę[t] dziesięć talentów srebra i sześć tysięcy sztuk złota,[u] i dziesięć szat na zmianę.[v]

ROZDZ. 4

a Hi 12:11
b 1Kl 17:24 Iz 44:26
c Wj 15:25 2Kl 2:21
d 1Sm 9:4
e Heb 13:16
f Wj 23:16 1Sm 9:7 Gal 6:6
g Pwt 8:8 Jn 6:9
h 1Ko 9:11
i Mt 14:17 Mk 8:4
j Ps 132:15 Mt 14:20 Mk 8:8
k Łk 9:17 Jn 6:13

ROZDZ. 5

l 2Kl 5:14 Łk 4:27
m Prz 21:31
n Sdz 9:34 1Sm 13:17 2Kl 6:23
o 1Sm 30:2
p Ps 148:12 Ps 148:13
q Lb 11:29 1Kl 19:16
r Mt 8:2 Mt 11:5 Łk 4:27
s Ps 8:2
t Lb 22:7 1Sm 9:8
u 1Kl 10:16
v Rdz 45:22 Sdz 14:12

szpalta 2

a 2Sm 11:14
b Lb 14:6 Mt 26:65
c Rdz 30:2 Pwt 32:39
d 1Sm 2:6 Dn 5:19 Oz 6:1
e 2Sm 10:3 Kzn 7:9
f Hi 2:12
g 1Kl 17:24 1Kl 19:16 2Kl 3:12 2Kl 4:9 2Kl 6:32 2Kl 8:4
h Pwt 8:2 Jn 9:7
i Kpl 14:7 Lb 19:4
j Wj 4:7
k Prz 8:13 Jak 4:10
l Iz 55:8
m 2Sm 8:5 Dz 9:2
n Joz 3:15
o Jon 2:8

6 I przyniósł królowi Izraela list[a] następującej treści: „A gdy dotrze do ciebie ten list — oto posyłam do ciebie Naamana, mojego sługę, żebyś go uleczył z trądu”. **7** Kiedy król Izraela przeczytał ów list, natychmiast rozdarł[b] swe szaty i rzekł: „Czyż ja jestem Bogiem,[c] żebym uśmiercał i zachowywał przy życiu?[d] Ten bowiem posyła do mnie, abym uleczył człowieka z trądu; bo zważcie tylko, proszę, i zobaczcie, jak on szuka zwady ze mną”.[e]

8 Kiedy Elizeusz, mąż prawdziwego Boga, usłyszał, że król Izraela rozdarł swe szaty,[f] niezwłocznie posłał do króla, mówiąc: „Czemu rozdarłeś swe szaty? Proszę, niech on przyjdzie do mnie, a dowie się, iż jest prorok w Izraelu”.[g] **9** Toteż Naaman przybył ze swymi końmi oraz rydwanami wojennymi i stanął u wejścia do domu Elizeusza. **10** Jednakże Elizeusz wysłał do niego posłańca, mówiąc: „Trzeba, byś poszedł i wykąpał się[h] w Jordanie siedem razy,[i] żeby ci wróciło twoje ciało;[j] i bądź czysty”. **11** Wówczas Naaman się oburzył[k] i zbierając się do odejścia, powiedział: „Oto rzekłem sobie:[l] ‚Przyjdzie tu do mnie i stanie, i wezwie imienia Jehowy, swojego Boga, i pomacha ręką nad tym miejscem, i uleczy trędowatego’. **12** Czyż Abana i Parpar, rzeki Damaszku,[m] nie są lepsze od wszystkich wód[n] Izraela? Czy nie mogę się w nich wykąpać i stać się czystym?”[o] Po czym odwrócił się i rozzłoszczony odszedł.[p]

13 Lecz oto podeszli jego słudzy i odezwawszy się do niego, rzekli: „Ojcze mój,[q] gdyby prorok powiedział ci coś wielkiego, czy nie zrobiłbyś tego? O ileż bardziej więc, skoro ci rzekł: ‚Wykąp

p Prz 14:17; Kzn 7:9; q 2Kl 2:12; 2Kl 6:21.

się i bądź czysty'?" **14** Wtedy poszedł i zanurzał się w Jordanie siedem razy, zgodnie ze słowem męża prawdziwego Boga;[a] potem jego ciało znowu było jak ciało małego chłopca[b] i stał się czysty.[c]

15 Wówczas wrócił do męża prawdziwego Boga,[d] on sam oraz cały jego obóz, i przyszedłszy, stanął przed nim, i rzekł: „Doprawdy, oto teraz wiem, że nigdzie indziej na ziemi nie ma Boga, tylko w Izraelu.[e] Przyjmij więc, proszę, od swego sługi dar będący wyrazem błogosławieństwa".[f] **16** Lecz on powiedział: „Jako żyje Jehowa,[g] przed którego obliczem stoję, nie przyjmę tego".[h] I ten zaczął nań nalegać, by to przyjął, ale on nie chciał. **17** W końcu Naaman rzekł: „Skoro nie, to proszę, by dano twemu słudze trochę ziemi[i] – tyle, ile uniesie para mułów; bo twój sługa już więcej nie złoży całopalenia ani ofiary żadnemu z bogów oprócz Jehowy.[j] **18** Oby Jehowa przebaczył twemu słudze tę oto rzecz: Kiedy mój pan przychodzi do domu Rimmona,[k] żeby się tam pokłonić, i wspiera[l] się na mojej ręce, a ja muszę się pokłonić[m] w domu Rimmona, to gdy ja się kłaniam w domu Rimmona, oby Jehowa raczył przebaczyć twemu słudze w tej sprawie".[n] **19** Wtedy mu odrzekł: „Idź w pokoju".[o] Ten więc oddalił się od niego o szmat drogi.

20 Wówczas Gechazi,[p] sługa Elizeusza, męża prawdziwego Boga,[q] rzekł: „Oto mój pan oszczędził Naamana,[r] tego Syryjczyka, nie przyjmując z jego ręki niczego, co przyniósł. Jako żyje Jehowa,[s] pobiegnę za nim i coś od niego wezmę".[t] **21** I Gechazi popędził za Naamanem. Kiedy Naaman zobaczył, że ktoś za nim biegnie, niezwłocznie zszedł ze swego rydwanu, by wyjść mu na spotkanie, po czym rzekł: „Czy wszystko w porządku?"[a] **22** On odrzekł: „Wszystko w porządku. Pan[b] mój posłał mnie,[c] mówiąc: ‚Oto właśnie przyszli do mnie dwaj młodzieńcy z górzystego regionu Efraima, należący do synów prorockich.[d] Dajże im, proszę, talent srebra i dwie szaty na zmianę' ".[e] **23** Wtedy Naaman powiedział: „Zechciej wziąć dwa talenty". I nalegał[f] na niego, i w końcu zawiązał w dwóch workach dwa talenty srebra, a także dwie szaty na zmianę, i dał je dwom swoim sługom, żeby je nieśli przed nim.

24 Kiedy doszedł do Ofelu, natychmiast wziął je z ich ręki i złożył je w domu,[g] a ludzi tych odprawił. Oni więc odeszli. **25** On zaś przyszedł i stanął koło swego pana.[h] A Elizeusz rzekł do niego: „Skąd przyszedłeś, Gechazi?" Lecz on odrzekł: „Sługa twój nigdzie nie wychodził".[i] **26** Wtedy powiedział do niego: „Czyż moje serce nie szło tuż obok, gdy ów mąż się odwrócił, by zejść z rydwanu i spotkać się z tobą? Czy czas przyjmować srebro lub przyjmować szaty albo sady oliwne, albo winnice, albo owce, albo bydło, albo służących, albo służące?[j] **27** Toteż trąd[k] Naamana przylgnie do ciebie i twego potomstwa po czas niezmierzony".[l] Ten zaraz wyszedł od niego – trędowaty, biały jak śnieg.[m]

6 A synowie[n] proroccy odezwali się do Elizeusza: „Oto miejsce,[o] w którym mieszkamy przed twoim obliczem, jest dla nas za ciasne.[p] **2** Pozwól, że pójdziemy aż nad Jordan i każdy weźmie stamtąd jedną belkę,

ROZDZ. 5
a 2Kl 5:10 2Kn 20:20 1Pt 5:5
b Hi 33:25
c Łk 4:27 Łk 5:13
d Łk 17:15
e Ps 96:5 Iz 43:10 Iz 44:6 Iz 45:5 1Ko 8:4
f 1Sm 25:27
g Pwt 6:13 Jer 12:16
h Mt 10:8 1Ko 9:18 2Ko 11:9 Obj 22:17
i Wj 20:24 Wj 20:25
j 1Ts 1:9
k Jer 10:14 1Ko 8:5
l 2Kl 7:2
m Wj 20:5 1Kl 19:18 2Kl 17:35
n 2Kn 30:18 2Kn 30:19
o 2Sm 3:22
p 2Kl 4:12 2Kl 8:4
q 1Kl 17:24 Iz 44:26
r 2Kl 5:1 Łk 4:27
s 2Sm 12:5
t Ps 10:3 Jer 17:9 Łk 12:15 1Tm 6:10

szpalta 2
a 2Kl 4:26
b 2Kl 2:3
c Jn 8:44 Ef 4:25
d Prz 6:17 Prz 21:6 Kol 3:9
e 2Kl 5:5
f 2Kl 5:16
g Joz 7:21
h 2Kl 2:3 Jer 6:15
i Ps 63:11 Prz 12:19 Prz 12:22 Iz 59:3 Oz 12:8 Dz 5:9
j Mt 10:8 Jn 12:6 Dz 20:33
k 2Kl 5:1 1Tm 6:9
l 2Sm 3:29
m Wj 4:6 Lb 12:10 Prz 21:6

ROZDZ. 6
n 2Kl 2:3; 2Kl 2:5; 2Kl 9:1; **o** 2Kl 4:38; **p** Iz 49:20.

i tam urządzimy sobie[a] miejsce do mieszkania". Rzekł więc: „Idźcie". **3** A któryś powiedział jeszcze: „Chodź, proszę, i udaj się ze swymi sługami". Na to rzekł: „Pójdę". **4** Poszedł zatem z nimi; i przybywszy nad Jordan, zaczęli ścinać drzewa.[b] **5** I zdarzyło się, gdy jeden z nich obalał swój pień, że żelazna część siekiery[c] wpadła do wody. Toteż zawołał, mówiąc: „Ach, mój panie,[d] ona przecież była pożyczona!"[e] **6** Wówczas mąż prawdziwego Boga rzekł: „Gdzie wpadła?" Pokazał mu więc owo miejsce. Ten natychmiast uciął kawałek drewna i wrzuciwszy tam, sprawił, że ta żelazna część siekiery wypłynęła.[f] **7** Następnie powiedział: „Zabierz ją sobie". On od razu wyciągnął rękę i wziął ją.

8 A król Syrii[g] wszczął wojnę z Izraelem. Naradziwszy się zatem ze swymi sługami,[h] rzekł: „W tym a tym miejscu rozłożycie się ze mną obozem".[i] **9** Wtedy mąż prawdziwego Boga[j] posłał do króla Izraela, mówiąc: „Uważaj, żebyś nie przechodził przez to miejsce,[k] bo tam idą Syryjczycy".[l] **10** Toteż król Izraela wysłał na miejsce, o którym mu powiedział mąż prawdziwego Boga.[m] I ten ostrzegał[n] go, on zaś trzymał się z dala od owego miejsca — nie raz i nie dwa.

11 I serce króla Syrii zapałało złością z tego powodu,[o] tak iż wezwał swych sług i rzekł do nich: „Czyż mi nie powiecie, kto z naszych trzyma z królem Izraela?"[p] **12** Wtedy jeden z jego sług rzekł: „Nikt, mój panie, królu, lecz to prorok Elizeusz,[q] który jest w Izraelu, oznajmia[r] królowi Izraela słowa, które wypowiadasz w swojej wewnętrznej sypialni".[s] **13** Odrzekł więc: „Idźcie i zobaczcie, gdzie on jest, żebym mógł posłać i go pojmać".[t] Później doniesiono mu: „Oto jest w Dotanie".[a] **14** Natychmiast posłał tam konie i rydwany wojenne oraz potężne wojsko;[b] i przybywszy nocą, okrążyli miasto.

15 Gdy człowiek usługujący[c] mężowi prawdziwego Boga wstał wczesnym rankiem i wyszedł, oto miasto było otoczone przez wojsko z końmi i rydwanami wojennymi. Jego sługa niezwłocznie rzekł do niego: „Ach, mój panie![d] Co zrobimy?" **16** Lecz on powiedział: „Nie bój się,[e] bo więcej jest tych, którzy są z nami, niż tych, którzy są z nimi".[f] **17** I Elizeusz zaczął się modlić,[g] mówiąc: „Jehowo, zechciej otworzyć mu oczy,[h] żeby widział". Jehowa natychmiast otworzył temu słudze oczy, tak iż widział; i oto górzysta okolica była pełna koni oraz ognistych rydwanów wojennych[i] wokół Elizeusza.[j]

18 Kiedy tamci zaczęli się do niego zbliżać, Elizeusz pomodlił się do Jehowy, mówiąc: „Proszę, dotknij ten naród ślepotą".[k] Dotknął ich więc ślepotą według słowa Elizeusza. **19** A Elizeusz powiedział do nich: „To nie ta droga i nie to miasto. Chodźcie za mną, a poprowadzę was do męża, którego szukacie". Zaprowadził ich jednak do Samarii.[l]

20 A gdy tylko przybyli do Samarii, Elizeusz rzekł: „Jehowo, otwórz im oczy, żeby widzieli".[m] Jehowa natychmiast otworzył im oczy, tak iż przejrzeli; a oto byli w środku Samarii. **21** Wówczas król Izraela, ujrzawszy ich, powiedział: „Mam ich pozabijać, mam ich pozabijać,[n] mój ojcze?"[o] **22** Ale on rzekł: „Nie zabijaj ich. Czy zabijasz tych, których wziąłeś do niewoli swym mieczem i swym łukiem?[p] Postaw przed nimi chleb i wodę, żeby jedli i pili,[q] i poszli do swego pana". **23** Wydał zatem dla nich wielką

ROZDZ. 6

a 2Ko 9:8; 2Ts 3:8
b Pwt 19:5
c Iz 10:34
d 2Kl 6:15
e Wj 22:14; 2Kl 4:7
f Łk 18:27
g 1Kl 20:1; 1Kl 20:34; 1Kl 22:31
h 1Kl 20:23; Prz 21:30
i Neh 4:11
j 1Kl 17:24; Iz 44:26
k Prz 20:18
l Am 3:7
m Wj 9:20; Prz 27:12
n Eze 3:18; Mt 2:12; Heb 11:7
o Iz 57:20
p 1Sm 22:8
q 2Kl 5:3; 2Kl 5:8; Am 3:7
r Dn 2:28; Dn 4:9
s Ps 139:2; Kzn 10:20; Dn 2:22
t Ps 37:12

szpalta 2

a Rdz 37:17
b 2Kl 1:9; Mt 26:55
c 1Kl 19:21; 2Kl 3:11
d Mt 8:25
e Wj 14:13; Ps 3:6; Ps 11:1; Ps 18:2; Ps 118:11
f 2Sm 22:31; 2Kn 32:7; Prz 27:3; Ps 46:7; Ps 55:18; Rz 8:31
g 2Kn 20:12; Ps 91:15
h Dz 7:56
i 2Kl 2:11; Ps 68:17; Za 6:1
j Ps 34:7; Mt 26:53
k Rdz 19:11; Prz 4:19; Iz 59:10; Jn 9:39
l 1Kl 16:29
m Łk 24:31
n 1Sm 24:19
o 2Kl 2:12; 2Kl 5:13; 2Kl 13:14
p Pwt 20:11
q Prz 25:21; Mt 5:44; Łk 6:35; Rz 12:20

ucztę; i jedli, i pili, po czym ich odprawił i udali się do swego pana. I grabieżcze oddziały[a] Syryjczyków już ani razu nie weszły do ziemi izraelskiej.

24 A potem Ben-Hadad, król Syrii, zebrał cały swój obóz i wyruszywszy, oblegał[b] Samarię. **25** Z czasem nastał w Samarii wielki głód,[c] a oto ją oblegano, aż w końcu ośli łeb[d] kosztował osiemdziesiąt srebrników, a ćwierć kaba gnoju gołębiego[e] kosztowało pięć srebrników. **26** I gdy król Izraela przechodził po murze, pewna niewiasta zawołała do niego, mówiąc: „Racz wybawić, mój panie, królu!”[f] **27** Na to rzekł: „Jeżeli Jehowa cię nie wybawia, czymże ja mam cię wybawić[g] — czymś z klepiska albo z tłoczni winnej lub oliwnej?” **28** I król rzekł do niej jeszcze: „Co ci się stało?” Powiedziała więc: „Ta oto niewiasta powiedziała do mnie: ‚Daj swego syna, żebyśmy go dzisiaj zjadły, a jutro zjemy mojego syna’.[h] **29** Ugotowałyśmy[i] więc mojego syna i zjadłyśmy go.[j] A na drugi dzień rzekłam do niej: ‚Daj swojego syna, żebyśmy go zjadły’. Ale ona schowała swego syna”.

30 Kiedy król usłyszał słowo tej niewiasty, natychmiast rozdarł[k] swe szaty; i gdy przechodził po murze, lud zobaczył, że oto pod spodem ma na ciele wór. **31** I rzekł: „To niech mi Bóg uczyni i to niech do tego doda, jeśli głowa Elizeusza, syna Szafata, pozostanie dzisiaj na nim!”[l]

32 A Elizeusz siedział w swoim domu i z nim siedzieli starsi,[m] gdy tamten posłał sprzed swego oblicza pewnego człowieka. Zanim ów posłaniec zdążył do niego przybyć, rzekł on do starszych: „Czy widzieliście, jak ten syn mordercy[n] posłał, by mi ściąć głowę? Uważajcie: gdy tylko posłaniec przyjdzie, zamknijcie drzwi i powstrzymajcie go drzwiami. Czyż nie rozlega się za nim odgłos[a] stóp jego pana?” **33** Kiedy jeszcze do nich mówił, oto dochodził do niego posłaniec, a król powiedział: „Przecież to nieszczęście jest od Jehowy.[b] Czemuż miałbym dalej czekać na Jehowę?”[c]

7 A Elizeusz rzekł: „Słuchajcie słowa Jehowy.[d] Tak powiedział Jehowa: ‚Jutro o tym czasie w bramie Samarii sea wybornej mąki będzie za jednego sykla, także dwie sea jęczmienia — za jednego sykla’ ”.[e] **2** Wtedy przyboczny, na którego ręce wspierał[f] się król, odezwał się do męża prawdziwego Boga, mówiąc: „Choćby Jehowa porobił upusty w niebiosach,[g] czy mogłoby się tak stać?”[h] On zaś rzekł: „Oto widzisz to na własne oczy,[i] ale nie będziesz tego jadł”.[j]

3 A u wejścia do bramy było czterech mężczyzn, trędowatych;[k] i odezwali się jeden do drugiego: „Po co tu siedzimy, aż pomrzemy? **4** Gdybyśmy powiedzieli: ‚Wejdźmy do miasta’ — a w mieście panuje głód — to tam byśmy pomarli.[l] A jeżeli będziemy tu siedzieć, to też pomrzemy. Chodźmy więc i przedostańmy się do obozu Syryjczyków. Jeżeli zachowają nas przy życiu, to będziemy żyli; a jeżeli nas uśmiercą, to umrzemy”.[m] **5** Wstali zatem o zmroku, by wejść do obozu Syryjczyków; i podeszli aż na skraj obozu Syryjczyków, a oto nie było tam nikogo.

6 Jehowa bowiem sprawił, że w obozie Syryjczyków usłyszano[n] odgłos rydwanów wojennych, odgłos koni, odgłos wielkiego wojska,[o] tak iż powiedzieli jeden do drugiego: „Oto król Izraela najął przeciwko nam królów

ROZDZ. 6

a 2Kl 5:2
b Pwt 28:52
1Kl 20:1
c Kpł 26:26
Pwt 28:17
2Kl 7:4
Lam 4:9
d Pwt 14:3
Eze 4:14
Dz 10:12
e Eze 4:15
f 2Sm 14:4
Łk 18:3
g Ps 60:11
Ps 118:8
Ps 146:3
Iz 2:22
Jer 17:5
h Kpł 26:29
Pwt 28:53
Iz 49:15
Eze 5:10
i Lam 4:10
j Pwt 28:55
Pwt 28:57
k Rdz 37:29
1Kl 21:27
2Kl 19:1
l Ps 105:15
Jer 38:4
m Eze 8:1
Eze 14:1
Eze 20:1
n 1Kl 18:13
1Kl 21:10

szpalta 2

a 1Kl 14:6
b Prz 19:3
Iz 8:21
Am 3:6
c Ps 27:14
Prz 14:29
Prz 30:9
2Pt 3:9
Obj 16:9

ROZDZ. 7

d Am 3:7
Heb 1:1
e Pwt 32:36
Sdz 5:11
2Kl 7:18
f 2Kl 5:18
g Rdz 7:11
Ps 78:23
Mal 3:10
h Łk 14:11
2Ts 3:2
i Łk 11:23
2Kn 20:20
j 2Kl 7:17
k Kpł 13:46
Pwt 24:8
l 2Kl 6:25
m Lam 4:9
n Prz 20:12
o Pwt 28:7
2Sm 5:24
2Kl 19:7

hetyckich[a] i królów egipskich,[b] żeby wyruszyli przeciwko nam!" **7** Niezwłocznie wstali i o zmroku rzucili się do ucieczki,[c] pozostawiając swoje namioty oraz konie[d] i osły — obóz tak jak był — i uciekali, by ratować swą duszę.[e]

8 Kiedy owi trędowaci dotarli aż na skraj obozu, weszli do jednego namiotu i zaczęli jeść i pić oraz wynosić stamtąd srebro i złoto, i szaty, a odszedłszy, ukrywali je. Następnie wrócili i weszli do innego namiotu, i wynieśli stamtąd rzeczy, i odszedłszy, poukrywali je.[f]

9 W końcu odezwali się jeden do drugiego: „To, co robimy, nie jest właściwe. Dzień dzisiejszy jest dniem dobrej nowiny![g] Jeśli będziemy się ociągać i poczekamy aż do światła poranka, to spadnie na nas wina.[h] Chodźmy więc i wejdźmy, i opowiedzmy o tym w domu królewskim". **10** Przyszli zatem i zawołali na strażników[i] bramy miejskiej, i oznajmili im, mówiąc: „Weszliśmy do obozu Syryjczyków, a oto nie było tam żadnego człowieka ani głosu ludzkiego, lecz tylko uwiązane konie i uwiązane osły, a także namioty, tak jak były".[j] **11** Strażnicy bramy natychmiast zawołali, powiadamiając o tym w domu królewskim.

12 Król niezwłocznie wstał w nocy i rzekł do swych sług:[k] „Pozwólcie, proszę, że wam powiem, co nam uczynili Syryjczycy.[l] Dobrze wiedzą, żeśmy głodni;[m] wyszli więc z obozu, by się ukryć w polu,[n] mówiąc: ‚Oni wyjdą z miasta, a my schwytamy ich żywcem i wejdziemy do miasta'". **13** Wówczas jeden z jego sług odpowiedział: „Niech wezmą, proszę, pięć z reszty koni, które zostały w mieście.[o] Oto są jak cały tłum izraelski, który w nim pozostał. Oto są jak cały tłum izraelski, który wyginął.[a] Poślijmy je więc i zobaczmy". **14** Toteż wzięli dwa rydwany z końmi i król posłał je za obozem Syryjczyków, mówiąc: „Jedźcie i zobaczcie". **15** Podążali więc za nimi aż do Jordanu; a oto cała droga była pełna szat i sprzętów,[b] które Syryjczycy porzucili, gdy w pośpiechu uciekali.[c] Wówczas posłańcy wrócili i powiadomili króla.

16 Wyszedł więc lud i splądrował[d] obóz Syryjczyków; potem sea wybornej mąki była za jednego sykla i dwie sea jęczmienia — za jednego sykla, według słowa[e] Jehowy. **17** Król zaś powierzył nadzór nad bramą przybocznemu, na którego ręce się wspierał;[f] a lud tratował[g] go w bramie, tak iż umarł, jak to zapowiedział mąż prawdziwego Boga,[h] mówiąc wtedy, gdy doszedł do niego król. **18** Stało się więc tak, jak powiedział królowi mąż prawdziwego Boga, mówiąc: „Dwie sea jęczmienia za jednego sykla i sea wybornej mąki za jednego sykla będzie jutro o tym czasie w bramie Samarii".[i] **19** Lecz przyboczny odezwał się do męża prawdziwego Boga, mówiąc: „Choćby nawet Jehowa porobił upusty w niebiosach, czy mogłoby się stać według tego słowa?"[j] On zaś rzekł: „Oto widzisz to na własne oczy, ale nie będziesz tego jadł",[k] **20** I spotkało go to,[l] gdy lud tratował[m] go w bramie, tak iż umarł.

8 A Elizeusz tak powiedział kiedyś do niewiasty, której synowi przywrócił życie:[n] „Wstań i idź, ty oraz twoi domownicy, i przebywaj jako przybysz, gdziekolwiek możesz przebywać;[o] bo Jehowa wezwał klęskę głodu,[p] a w dodatku nastanie ona w kraju na siedem lat".[q] **2** Toteż owa niewiasta wstała i uczyniła zgod-

ROZDZ. 7

a 1Kl 10:29; 2Kn 1:17
b 2Kn 12:2
c Ps 48:5; Prz 28:1
d Ps 33:17; Prz 21:31
e Rdz 2:7
f Jer 41:8
g Nah 1:15; 1Ko 10:24; Flp 2:4; 1Ts 5:15
h 1Tm 6:10
i 2Sm 18:26; Ps 127:1; Mk 13:34
j 2Kl 7:7
k 2Kl 6:8
l Prz 14:15
m 2Kl 6:25; 2Kl 6:29
n Joz 8:4; Joz 8:12; Sdz 20:29; Sdz 20:37
o 2Kl 6:25

szpalta 2

a Lam 4:9
b Est 1:7; Iz 22:24
c Ps 68:12; Iz 2:20; Mt 16:26
d 2Kn 20:25; Ps 68:12; Iz 33:1
e Lb 23:19; 2Kl 7:1; Iz 44:26; Iz 55:11
f 2Kl 5:18
g 2Kl 9:33; Iz 25:10
h Pwt 32:35; 2Kl 7:2; 2Kn 36:16; Iz 5:24; Iz 28:22; Nah 1:2
i 2Kl 7:1; Iz 44:26
j Lb 20:12; Ps 78:19
k 2Kl 7:2
l 2Kn 20:20
m Iz 41:25

ROZDZ. 8

n 2Kl 4:35
o Rdz 12:10; Rdz 26:1; Rdz 47:4; Rut 1:1
p Kpl 26:19; Pwt 28:23; 2Sm 21:1; 1Kl 17:1; Ps 105:16; Dz 11:28
q Rdz 41:27; 2Sm 24:13; Am 3:2

nie ze słowem męża prawdziwego Boga, i poszła,[a] ona sama oraz jej domownicy,[b] i w charakterze przybysza zamieszkała w ziemi Filistynów[c] na siedem lat.

3 A po upływie siedmiu lat owa niewiasta wróciła z ziemi Filistynów i poszła dopominać się[d] u króla o swój dom i swoje pole. **4** A król rozmawiał właśnie z Gechazim,[e] sługą męża prawdziwego Boga, i rzekł: „Opowiedz że mi, proszę, wszystkie wielkie rzeczy, których dokonał Elizeusz”.[f] **5** I gdy opowiadał królowi, jak przywrócił on życie zmarłemu,[g] oto niewiasta, której synowi przywrócił życie, dopominała się u króla o swój dom i swoje pole.[h] Gechazi natychmiast rzekł: „Panie mój,[i] królu, to jest ta niewiasta, a to jest jej syn, któremu Elizeusz przywrócił życie”. **6** Wówczas król zapytał niewiastę i ona mu to opowiedziała.[j] Wtedy król przydzielił jej pewnego dworzanina,[k] mówiąc: „Przywróć jej wszystko, co do niej należy, oraz wszystkie plony tego pola od dnia, gdy odeszła, aż do tej chwili”.[l]

7 Elizeusz zaś przybył do Damaszku;[m] a Ben-Hadad,[n] król Syrii, chorował. Doniesiono mu więc: „Przyszedł aż tutaj mąż prawdziwego Boga”.[o] **8** Na to król rzekł do Chazaela:[p] „Weź w rękę dar[q] i idź na spotkanie męża prawdziwego Boga, i przez niego zapytaj[r] Jehowę, mówiąc: ‚Czy wyzdrowieję z tej choroby?’ ” **9** Toteż Chazael wyszedł mu na spotkanie i wziął w rękę dar, wszelkiego rodzaju dobrą rzecz z Damaszku, ładunek na czterdziestu wielbłądach, i przyszedłszy, stanął przed nim, i rzekł: „Twój syn,[s] Ben-Hadad, król Syrii, posłał mnie do ciebie, mówiąc: ‚Czy wyzdrowieję z tej choroby?’ ” **10** Wówczas rzekł do niego Elizeusz: „Idź, powiedz mu: ‚Na pewno wyzdrowiejesz’, a Jehowa pokazał mi,[a] że on na pewno umrze”.[b] **11** I utkwiwszy weń wzrok, wpatrywał się aż do wywołania zakłopotania. Potem mąż prawdziwego Boga wybuchnął płaczem.[c] **12** Wtedy Chazael powiedział: „Dlaczego pan mój płacze?” On odrzekł: „Bo dobrze wiem, jaką krzywdę[d] wyrządzisz synom Izraela. Warownie ich wydasz na pastwę ognia, a najlepszych z ich ludzi wybijesz mieczem, a ich dzieci roztrzaskasz,[e] a ich kobiety brzemienne porozpruwasz”.[f] **13** Na to Chazael rzekł: „Kimże jest twój sługa — zwykły pies[g] — żeby mógł uczynić tę wielką rzecz?” Lecz Elizeusz powiedział: „Jehowa ukazał mi ciebie jako króla Syrii”.[h]

14 Potem odszedł on od Elizeusza i przyszedł do swego pana, a ten rzekł do niego: „Co ci powiedział Elizeusz?” On odrzekł: „Powiedział mi: ‚Na pewno wyzdrowiejesz’ ”.[i] **15** A nazajutrz wziął narzutę i umoczywszy ją w wodzie, rozciągnął mu ją na twarzy,[j] tak iż umarł.[k] I Chazael[l] zaczął panować w jego miejsce.

16 A w piątym roku Jehorama,[m] syna Achaba, króla Izraela, gdy królem Judy był Jehoszafat, władzę królewską objął Jehoram,[n] syn Jehoszafata, króla Judy. **17** Miał trzydzieści dwa lata, gdy został królem, a panował w Jerozolimie osiem lat.[o] **18** I chodził drogą królów Izraela,[p] jak to czynili ci z domu Achaba;[q] bo żoną jego została córka Achaba,[r] a on sam czynił to, co złe w oczach Jehowy. **19** Lecz Jehowa nie chciał obrócić Judy[s] w ruinę, a to przez wzgląd na

ROZDZ. 8

a Prz 27:12
b Rdz 15:3 1Tm 5:8
c Joz 13:3 1Sm 27:1
d 1Sm 8:5 2Sm 14:4 2Kl 6:26 Łk 18:3
e 2Kl 4:12
f 2Kl 2:14 2Kl 2:20 2Kl 3:17 2Kl 4:4 2Kl 5:14 2Kl 5:27 2Kl 6:6 2Kl 7:1
g 2Kl 4:35
h Lb 36:9
i 1Sm 26:17 2Kl 6:26 1Pt 2:17
j 2Kl 4:32
k 2Kl 9:32
l Ps 82:3 Prz 21:1 Prz 29:4 Prz 31:9
m Iz 7:8
n 1Kl 20:1 2Kl 6:24
o 1Kl 17:24
p 1Kl 19:15
q 1Sm 9:8 1Kl 14:3 2Kl 5:5
r Rdz 25:22 1Kl 14:2 2Kl 3:11 2Kl 22:13
s 1Sm 25:8 2Kl 6:21 2Kl 13:14

szpalta 2

a Iz 44:26 Am 3:7
b 2Kl 8:15
c Jer 9:1 Łk 19:41 Dz 20:19
d 2Kl 10:32 2Kl 12:17 2Kl 13:3 Am 1:3
e Pwt 28:45 Pwt 28:63 2Kl 15:16 Oz 10:14
f Iz 13:16 Oz 13:16 Am 1:13
g 1Sm 17:43 2Sm 9:8 Ps 22:20
h 1Sm 2:7 1Kl 19:15
i 2Kl 8:10
j Ps 36:1 Mi 2:1
k 1Kl 16:10 2Kl 11:1 2Kl 15:10 Iz 33:1
l 1Kl 19:15
m 2Kl 1:17

n 1Kl 22:50; 2Kn 21:3; **o** 2Kn 21:5; **p** 1Kl 12:28; 1Kl 16:32; **q** 1Kl 16:33; 1Kl 21:25; 2Kl 21:3; 2Kn 21:13; **r** 2Kl 8:26; 2Kn 18:1; 2Kn 21:6; **s** Rdz 49:10.

Dawida, swego sługę,[a] tak jak mu obiecał, iż zawsze będzie dawał lampę[b] jemu i jego synom.

20 Za jego dni Edom[c] buntowniczo wyrwał się spod ręki Judy, po czym ustanowił króla,[d] by nad nimi panował. **21** Toteż Jehoram przeprawił się do Cair, a z nim również wszystkie rydwany. I wstawszy nocą, pobił Edomitów, którzy otaczali jego oraz dowódców rydwanów; a lud zaczął uciekać do swych namiotów. **22** Lecz Edom dalej buntowniczo wyrywał się spod ręki Judy – aż po dziś dzień. Wtedy to, w owym czasie, zbuntowała się Libna.[e]

23 A pozostałych spraw Jehorama oraz wszystkiego, co uczynił, czyż nie opisano w księdze[f] dziejów królów Judy? **24** W końcu Jehoram spoczął ze swymi praojcami[g] i został pogrzebany ze swymi praojcami w Mieście Dawidowym.[h] A w jego miejsce zaczął panować jego syn Achazjasz.[i]

25 W dwunastym roku Jehorama, syna Achaba, króla Izraela, władzę królewską objął Achazjasz, syn Jehorama, króla Judy.[j] **26** Achazjasz miał dwadzieścia dwa lata, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie jeden rok.[k] Jego matka miała na imię Atalia[l] i była wnuczką Omriego,[m] króla Izraela. **27** I chodził on drogą domu Achaba,[n] i czynił to, co złe w oczach Jehowy,[o] tak jak dom Achaba, był bowiem spokrewniony z domem Achaba.[p] **28** Wyruszył zatem z Jehoramem, synem Achaba, pod Ramot-Gilead[q] na wojnę przeciwko Chazaelowi,[r] królowi Syrii, lecz Syryjczycy ugodzili[s] Jehorama. **29** Toteż król Jehoram[t] wrócił, by w Jizreel[u] wyleczyć się z ran, które Syryjczycy zadali mu pod Ramą, gdy walczył z Chazaelem, królem Syrii. Achazjasz[a] zaś, syn Jehorama, króla Judy, poszedł się zobaczyć w Jizreel z Jehoramem, synem Achaba, gdyż ten był chory.

9 A prorok Elizeusz wezwał jednego z synów[b] prorockich i rzekł do niego: „Przepasz swe lędźwie[c] i weź do ręki ten flakon[d] oliwy, i idź do Ramot-Gilead.[e] **2** Kiedy tam przybędziesz, zobacz się tam z Jehu,[f] synem Jehoszafata, syna Nimsziego; wejdź i spraw, żeby wstał spośród swych braci, i zaprowadź go do najskrytszej komnaty.[g] **3** Potem weź ten flakon oliwy i wylej mu ją na głowę,[h] mówiąc: ‚Tak powiedział Jehowa: „Oto namaszczam[i] cię na króla[j] nad Izraelem” ’. Następnie otwórz drzwi i nie czekając, uciekaj”.

4 I ów sługa, sługa proroka, udał się do Ramot-Gilead. **5** Gdy przybył, oto siedzieli tam dowódcy wojska. Powiedział więc: „Mam do ciebie słowo,[k] wodzu”. Na to Jehu rzekł: „Do którego z nas wszystkich?” On odrzekł: „Do ciebie, wodzu”. **6** Wstał zatem i wszedł do domu; a on zaczął mu wylewać na głowę oliwę i mówić do niego: „Tak powiedział Jehowa, Bóg Izraela: ‚Oto namaszczam cię na króla[l] nad ludem Jehowy,[m] nad Izraelem. **7** I pobijesz dom Achaba, twego pana, a ja na ręce Jezebel pomszczę[n] krew moich sług, proroków, oraz krew wszystkich sług Jehowy.[o] **8** I cały dom Achaba zginie; i zgładzę u Achaba[p] każdego, kto oddaje mocz na mur,[q] bezradnego i nic niewartego[r] w Izraelu. **9** I sprawię, że dom Achaba będzie jak dom Jeroboama,[s] syna

ROZDZ. 8

a 2Sm 7:16; 2Kn 21:7
b 1Kl 11:36; Ps 132:17; Łk 1:69; Dz 15:16
c Rdz 27:40; 2Sm 8:14; 2Kl 3:9; 2Kn 21:8
d 2Sm 8:14; 1Kl 22:47
e Joz 21:13; 2Kl 19:8; 2Kn 21:10
f 1Kl 14:29; 1Kl 15:23; 2Kl 15:6; 2Kl 15:36
g 1Kl 2:10; 1Kl 11:43; 1Kl 14:31; 2Kn 21:19
h 2Kn 21:20
i 1Kn 3:11; 2Kn 21:17
j 2Kl 9:29; 2Kn 22:1
k 2Kn 22:2
l 2Kl 8:18; 2Kl 11:1; 2Kl 11:13; 2Kl 11:16
m 1Kl 16:16; 1Kl 16:23; 1Kl 16:27; 2Kn 22:2
n 1Kl 16:33; 2Kn 22:3
o 2Kl 19:22
p 2Kl 8:18; 2Ko 6:14
q Joz 21:38; 1Kl 22:3
r 2Kl 9:15; 2Kn 22:5
s 1Kl 19:17
t 2Kl 9:15
u Joz 19:18; 1Kl 21:1; 2Kn 22:6

szpalta 2

a 2Kl 9:16

ROZDZ. 9

b 2Kl 4:1; 2Kl 6:1
c 1Kl 18:46; 2Kl 4:29; Łk 12:35
d 1Sm 10:1
e 2Kl 8:28; 2Kn 22:5
f 1Kl 19:17
g 1Kl 20:30; 1Kl 22:25
h Wj 29:7; 1Kl 19:16
i 2Kn 22:7
j Jer 27:5; Dn 2:21
k Sdz 3:19
l 1Kl 19:16; 2Kn 22:7

m 1Kl 16:2; **n** Pwt 32:35; Pwt 32:43; Ps 94:1; Łk 18:7; Rz 12:19; Rz 13:4; Heb 10:30; **o** 1Kl 18:4; 1Kl 19:2; 1Kl 21:15; 1Kl 21:25; **p** 1Kl 21:21; **q** 1Kl 14:10; **r** Pwt 32:36; 1Kl 21:21; **s** 1Kl 15:29.

Nebata, i jak dom Baaszy,[a] syna Achijasza. **10** A Jezebel pożrą psy[b] na polu w Jizreel i nie będzie nikogo, kto by ją pogrzebał'". Potem otworzył drzwi i uciekł.[c]

11 Jehu zaś wyszedł do sług swego pana i ci odezwali się do niego: „Czy wszystko w porządku?[d] Po co przyszedł do ciebie ten szaleniec?"[e] Lecz on im powiedział: „Sami dobrze znacie tego człowieka i jego mowę". **12** Ale oni odparli: „Nieprawda! Powiedz nam, prosimy". Wówczas rzekł: „Tak a tak ze mną rozmawiał, mówiąc: ‚Tak powiedział Jehowa: „Oto namaszczam cię na króla nad Izraelem"'".[f] **13** Wtedy każdy z nich śpiesznie wziął swoją szatę[g] i podłożył mu ją na nagich stopniach, i zadęli w róg,[h] i mówili: „Jehu został królem!"[i] **14** I Jehu,[j] syn Jehoszafata, syna Nimsziego,[k] zaczął spiskować[l] przeciwko Jehoramowi.

A Jehoram właśnie strzegł Ramot-Gilead,[m] on i z nim cały Izrael, z powodu Chazaela,[n] króla Syrii. **15** Później król Jehoram[o] wrócił, by w Jizreel[p] wyleczyć się z ran, które mu zadali Syryjczycy, gdy walczył z Chazaelem, królem Syrii.[q]

I rzekł Jehu: „Jeżeli wasza dusza się zgadza,[r] niech nikt nie ujdzie z miasta, żeby pójść i zanieść wiadomość do Jizreel". **16** I Jehu odjechał, i udał się do Jizreel, gdyż tam leżał Jehoram, Achazjasz[s] zaś, król Judy, przyszedł się zobaczyć z Jehoramem. **17** A strażnik[t] stał na wieży[u] w Jizreel[v] i ujrzawszy falujący tłum ludzi zbliżającego się Jehu, natychmiast powiedział: „Widzę falujący tłum". Na to Jehoram rzekł: „Weź jeźdźca i poślij go naprzeciw niego, i niech powie: ‚Czy jest pokój?'"[w] **18** Toteż jeździec na koniu wyruszył mu naprzeciw i rzekł: „Tak powiedział król: ‚Czy jest pokój?'" Lecz Jehu odrzekł: „Co tobie do ‚pokoju'?[a] Jedź za mną!"

A strażnik[b] podał wiadomość, mówiąc: „Posłaniec dotarł aż do nich, ale nie wraca". **19** Posłał więc drugiego jeźdźca na koniu i ten, dotarłszy do nich, odezwał się: „Tak powiedział król: ‚Czy jest pokój?'" Lecz Jehu odrzekł: „Co tobie do ‚pokoju'?[c] Jedź za mną!"

20 A strażnik podał wiadomość, mówiąc: „Dotarł aż do nich, ale nie wraca; a sposób jazdy przypomina jazdę Jehu,[d] wnuka Nimsziego,[e] bo jedzie jak szalony".[f] **21** Wtedy Jehoram rzekł: „Zaprzęgaj!"[g] Zaprzężono więc jego rydwan wojenny i Jehoram, król Izraela, oraz Achazjasz,[h] król Judy, wyruszyli, każdy na swoim rydwanie wojennym. Jadąc naprzeciw Jehu, spotkali go na polu Nabota[i] Jizreelity.

22 A gdy tylko Jehoram ujrzał Jehu, zaraz rzekł: „Czy jest pokój, Jehu?" Lecz on powiedział: „Jakiż może być pokój,[j] dopóki trwają rozpusty Jezebel,[k] twojej matki, oraz jej liczne czary?"[l] **23** Jehoram natychmiast wykonał rękami manewr, żeby uciec, i rzekł do Achazjasza: „Podstęp,[m] Achazjaszu!" **24** A Jehu wziął w rękę łuk[n] i strzelił Jehoramowi między ramiona, tak iż strzała przeszyła mu serce i runął na swój rydwan wojenny.[o] **25** Potem rzekł do Bidkara, swego przybocznego:[p] „Podnieś go; rzuć go na połać pola Nabota Jizreelity;[q] bo przypomnij sobie: ja i ty jechaliśmy zaprzęgami za Achabem, jego ojcem, a Jehowa wyrzekł przeciwko niemu tę oto wypowiedź:[r] **26** ‚Zaiste,

ROZDZ. 9

a 1Kl 16:11
b 1Kl 21:23
c 2Kl 9:3
d 2Kl 4:26
e 1Sm 21:14
f 2Kl 9:6
g Mt 21:7
h 2Sm 15:10
1Kl 1:34
i 1Kl 1:39
j 1Kl 19:16
k 2Kl 9:2
l 2Kl 10:9
m 1Kl 22:3
2Kl 8:28
n 1Kl 19:15
2Kl 8:15
2Kl 10:32
o 2Kl 8:29
p Joz 19:18
1Kl 21:1
q 2Kn 22:6
r Prz 20:18
s 2Kn 22:7
t Iz 21:6
Iz 62:6
Eze 33:2
u 2Kn 14:7
v 1Kl 21:1
w 1Sm 16:4
1Kl 2:13

szpalta 2

a Iz 48:22
Rz 3:17
b 2Sm 18:24
2Sm 18:26
c Iz 57:21
d 1Kl 19:16
e 2Kl 9:2
f Za 12:4
g Mi 1:13
h 2Kl 8:25
2Kl 8:29
2Kn 22:7
i 1Kl 21:1
1Kl 21:15
1Kl 21:19
j Iz 48:22
Iz 57:21
Iz 59:8
Jer 16:5
Rz 3:17
k 1Kl 16:31
1Kl 18:4
1Kl 19:2
1Kl 21:7
Obj 9:21
l Kpl 20:6
Pwt 18:10
1Kl 18:19
Mal 3:5
m 2Kl 11:14
n Ps 7:12
o 1Kn 28:9
Ps 50:22
Kzn 8:13
p 2Kl 7:17
q 2Kl 9:21
r 1Kl 21:29
1Kn 16:12

ujrzałem wczoraj krew[a] Nabota i krew jego synów[b] – brzmi wypowiedź Jehowy – i z całą pewnością odpłacę[c] ci na tej połaci pola", brzmi wypowiedź Jehowy'. Podnieś go więc; rzuć go na tę połać pola zgodnie ze słowem Jehowy".[d]

27 A Achazjasz,[e] król Judy, ujrzawszy to, zaczął uciekać przez dom w ogrodzie.[f] (Później Jehu ruszył za nim w pościg i rzekł: „Jego też! Ugodźcie go!" [Ugodzili go więc], gdy był na rydwanie na drodze wznoszącej się do Gur, które jest koło Ibleamu.[g] A on uciekał do Megiddo[h] i tam zmarł.[i] **28** Potem jego słudzy przewieźli go na rydwanie do Jerozolimy i pogrzebali go w jego grobie z jego praojcami w Mieście Dawidowym.[j] **29** Achazjasz[k] został królem Judy w jedenastym roku Jehorama,[l] syna Achaba).

30 W końcu Jehu przybył do Jizreel[m] i usłyszała o tym Jezebel.[n] Umalowała[o] więc sobie oczy czarnym tuszem i upiększyła głowę,[p] i spoglądała w dół przez okno.[q] **31** A Jehu wjechał przez bramę. Wówczas powiedziała: „Czy powiodło się Zimriemu,[r] zabójcy swego pana?" **32** Wtedy on podniósł twarz ku temu oknu i rzekł: „Kto jest ze mną? Kto?"[s] Natychmiast wyjrzeli ku niemu dwaj lub trzej dworzanie.[t] **33** Powiedział więc: „Zrzućcie ją!"[u] Toteż ją zrzucili, a jej krew obryzgała mur i konie; i podeptał[v] ją. **34** Następnie wszedł, najadł się i napił, po czym rzekł: „Zajmijcie się, proszę, tą przeklętą[w] i ją pogrzebcie, bo jest córką królewską".[x] **35** Kiedy poszli ją pogrzebać, nie znaleźli z niej nic oprócz czaszki i stóp oraz dłoni rąk.[y] **36** Gdy wrócili i mu opowiedzieli, odezwał się: „To jest słowo, które Jehowa wyrzekł za pośrednictwem[z] swego sługi Eliasza Tiszbity, mówiąc: ‚Na tej połaci pola w Jizreel psy pożrą ciało Jezebel.[a] **37** A zwłoki Jezebel będą niczym gnój[b] na powierzchni pola – na tej połaci ziemi w Jizreel – tak by nie można było powiedzieć: „To jest Jezebel' '".[c]

10 Achab miał w Samarii[d] siedemdziesięciu[e] synów. Toteż Jehu napisał listy i wysłał je do Samarii do książąt[f] Jizreel, starszych[g] i opiekunów dzieci Achaba, mówiąc: **2** „Oto teraz, w czasie gdy do was dociera ten list, są u was synowie waszego pana, są też u was rydwany wojenne oraz konie[h] i warowne miasto, i zbroja. **3** Upatrzcie zatem najlepszego i najbardziej prostolinijnego spośród synów waszego pana i posadźcie go na tronie jego ojca.[i] Potem walczcie za dom swego pana".

4 A oni bardzo się przestraszyli i zaczęli mówić: „Oto nie ostali się przed nim dwaj królowie,[j] jakże więc my się ostoimy?"[k] **5** Ten zatem, który był ustanowiony nad domem, i ten, który był nad miastem, i starsi, i opiekunowie[l] posłali do Jehu, mówiąc: „Jesteśmy twoimi sługami i zrobimy wszystko, co nam powiesz. Nikogo nie obwołamy królem. Czyń, co dobre w twych oczach".

6 Wtedy napisał do nich drugi list, następującej treści: „Jeżeli należycie do mnie[m] i słuchacie mojego głosu, weźcie głowy mężczyzn, którzy są synami[n] waszego pana, i jutro o tej porze przyjdźcie do mnie do Jizreel".[o]

A synowie królewscy, siedemdziesięciu mężczyzn, przebywali u znaczniejszych mieszkańców miasta, którzy ich wychowywali.

ROZDZ. 9

a Rdz 4:10; Ps 9:12; Ps 72:14; Iz 26:21
b 2Kn 24:25; 2Kn 25:4
c Rdz 9:5; Wj 20:5; Kpl 24:17; Pwt 5:9
d 1Kl 21:24
e 2Kl 8:29; 2Kn 22:7
f 1Kl 21:2
g Joz 17:11; Sdz 1:27
h 1Kl 9:15
i 2Kn 22:7
j 2Sm 5:7
k 2Kl 8:24; 2Kn 22:2
l 2Kl 8:25
m 1Kl 21:1
n 1Kl 16:31; 1Kl 21:25
o Jer 4:30; Eze 23:40
p Iz 3:18; 1Pt 3:3
q Prz 7:6
r 1Kl 16:16; 1Kl 16:18
s Wj 32:26; 1Kn 12:18; Ps 94:16
t Rdz 37:36; 1Sm 8:15; 2Kl 8:6; Est 1:10
u Hi 31:3
v 2Kl 7:20; Iz 25:10; Mal 4:3; Rz 16:20
w Pwt 27:15; Pwt 27:25; 1Kl 21:25; Ps 119:21
x 1Kl 16:31
y 2Kl 9:10; Iz 14:20; Jer 22:19
z Iz 44:26; Iz 55:11

szpalta 2

a 1Kl 21:23
b Ps 83:10; Jer 8:2; Jer 16:4
c Prz 10:7

ROZDZ. 10

d 1Kl 16:29
e Sdz 8:30; Sdz 12:14
f Pwt 16:18
g 1Kl 21:8
h Prz 21:31
i 2Kl 10:1
j 2Kl 9:24; 2Kl 9:27
k Łk 14:31
l 2Kl 10:1

m 2Kl 9:32; n Pwt 5:9; Hi 21:19; Iz 14:21; Obj 2:23; o 2Kl 9:30.

7 I gdy tylko dotarł do nich ów list, zaczęli brać synów królewskich i zabijać ich, siedemdziesięciu mężczyzn,[a] po czym włożyli ich głowy do koszy i posłali mu do Jizreel. **8** Wówczas wszedł posłaniec[b] i rzekł doń, mówiąc: „Przyniesiono głowy[c] synów królewskich". On więc powiedział: „Ułóżcie je w dwa stosy u wejścia do bramy, aż do rana".[d] **9** A rano wyszedł. I stanąwszy, rzekł do całego ludu: „Wy jesteście prawi.[e] Oto ja uknułem spisek[f] przeciw mojemu panu i ja go zabiłem;[g] lecz kto pobił tych wszystkich? **10** Wiedzcie zatem, że nie spadnie na ziemię, nie spełniwszy się, nic ze słowa Jehowy,[h] które Jehowa wyrzekł przeciwko domowi Achaba;[i] i Jehowa wykonał to, co rzekł za pośrednictwem swego sługi Eliasza".[j] **11** Ponadto Jehu wybijał wszystkich, którzy w Jizreel pozostali z domu Achaba, oraz wszystkich jego znaczniejszych mężów[k] i jego znajomych, i jego kapłanów,[l] aż nie pozostawił mu nikogo przy życiu.[m]

12 I wstawszy, przyszedł; następnie udał się do Samarii. Przy drodze był dom, w którym pasterze wiązali owce. **13** I Jehu napotkał braci[n] Achazjasza,[o] króla Judy. Kiedy do nich rzekł: „Kim jesteście?", powiedzieli: „Jesteśmy braćmi Achazjasza i idziemy zapytać, czy się wiedzie synom króla i synom pani". **14** On natychmiast rzekł: „Pochwyćcie ich żywcem!"[p] Pochwycili ich więc żywcem i pozabijali ich — czterdziestu dwóch mężczyzn — koło cysterny domu, w którym wiązano owce; i nie pozostawił z nich ani jednego.[q]

15 Wyruszywszy stamtąd, napotkał Jehonadaba,[r] syna Rechaba,[s] który wyszedł mu naprzeciw. Gdy ten go pobłogosławił,[t] powiedział doń: „Czy twoje serce jest prostolinijne wobec mnie — jak moje serce wobec twojego serca?"[a]

Na to Jehonadab rzekł: „Jest".

„Jeśli jest, to podaj mi rękę".

Podał mu więc rękę. Wówczas kazał mu wsiąść do siebie na rydwan.[b] **16** Następnie rzekł: „Jedź ze mną i przyjrzyj się, jak nie toleruję rywalizacji[c] z Jehową". I wieźli go z nim jego rydwanem wojennym. **17** W końcu przybył do Samarii. I zaczął wybijać wszystkich, którzy pozostali spośród krewnych Achaba w Samarii, aż ich unicestwił,[d] zgodnie ze słowem, które Jehowa wyrzekł do Eliasza.[e]

18 Ponadto zebrał Jehu cały lud i rzekł do nich: „Achab mało czcił Baala.[f] Jehu będzie mu oddawał wielką cześć. **19** Zwołajcie więc do mnie wszystkich proroków[g] Baala, wszystkich jego czcicieli[h] i wszystkich jego kapłanów.[i] Niechaj żadnego nie zabraknie, gdyż mam wielką ofiarę dla Baala. Kogo zabraknie, ten nie pozostanie przy życiu". A Jehu działał chytrze,[j] by zgładzić czcicieli Baala.

20 I przemówił Jehu: „Uświęćcie uroczyste zgromadzenie dla Baala". Oni więc to obwieścili. **21** Następnie Jehu rozesłał po całym Izraelu,[k] tak iż przybyli wszyscy czciciele Baala. I nie pozostał żaden, który by nie przybył. Wchodzili zatem do domu Baala[l] i napełnił się dom Baala od krańca do krańca. **22** Wówczas rzekł do tego, który był ustanowiony nad szatnią: „Wynieś szaty dla wszystkich czcicieli Baala". On więc wyniósł dla nich odzienie. **23** Wtedy Jehu wszedł z Jehonadabem,[m] synem Rechaba, do domu Baala. I rzekł do czcicieli Baala: „Starannie poszukajcie i dopilnujcie, żeby nie

ROZDZ. 10

a Sdz 9:5
1Kl 21:21
Ps 109:13
b 2Sm 4:10
2Sm 11:19
c 2Sm 20:22
d Pwt 21:23
e 1Sm 24:17
f 2Kl 9:14
g 2Kl 9:24
h 1Sm 15:29
Iz 14:27
Iz 44:26
Iz 55:11
i 1Kl 21:24
j 1Kl 21:19
1Kl 21:22
2Kl 9:7
2Kl 9:36
k Ps 125:5
Prz 13:20
l 1Kl 18:19
1Kl 22:6
2Kl 23:20
m 1Kl 21:21
n 2Kn 22:8
o 2Kl 8:29
2Kl 9:21
2Kn 22:1
p 1Kl 20:18
q 2Kn 22:8
r Jer 35:6
Jer 35:19
s 1Kn 2:55
t Rdz 47:7
Lb 6:23
Rut 2:4
Rz 12:14

szpalta 2

a 1Kn 12:17
Prz 17:17
b Za 8:23
c Lb 25:11
1Kl 19:10
d 2Kl 9:8
2Kn 22:7
Ps 58:10
e 1Kl 21:21
2Kl 9:26
Ps 9:16
f 1Kl 16:32
1Kl 18:22
1Kl 18:40
2Kl 3:2
g 2Kl 3:13
h 2Kl 10:21
i 2Kl 10:11
j Prz 24:6
Kzn 9:12
k 1Kl 11:35
l 1Kl 16:32
m 2Kl 10:15
Jer 35:6
Jer 35:19

było tu z wami żadnego z czcicieli Jehowy, lecz tylko czciciele Baala".[a] **24** W końcu weszli, by złożyć ofiary i całopalenia, Jehu zaś ustawił na zewnątrz do swojej dyspozycji osiemdziesięciu mężczyzn i powiedział: „Jeśli ujdzie jakiś mąż spośród mężów, których wydaję w wasze ręce, dusza jednego będzie za duszę drugiego".[b]

25 A gdy tylko dobiegło końca składanie całopalenia, Jehu natychmiast rzekł do biegaczy i przybocznych: „Wejdźcie, powybijajcie ich! Niech żaden z nich nie wyjdzie".[c] I biegacze oraz przyboczni[d] wybijali ich ostrzem miecza, i wyrzucali, i szli aż do miasta domu Baala. **26** Następnie powynosili z domu Baala święte słupy[e] i je spalili.[f] **27** Ponadto zburzyli święty słup Baala,[g] zburzyli też dom Baala[h] i przeznaczyli go na ustępy[i] — aż po dziś dzień.

28 W ten sposób Jehu usunął Baala z Izraela. **29** Tylko nie odwrócił się Jehu od podążania za grzechami Jeroboama,[j] syna Nebata, którymi on przywiódł Izraela do grzechu[k] — od złotych cielców,[l] z których jeden był w Betel, a drugi w Dan.[m] **30** Toteż Jehowa rzekł do Jehu: „Ponieważ postąpiłeś dobrze, czyniąc to, co słuszne w moich oczach,[n] i postąpiłeś z domem Achaba zgodnie ze wszystkim, co było w moim sercu,[o] więc aż do czwartego pokolenia będą ci zasiadać synowie na tronie Izraela".[p] **31** A Jehu nie dbał o to, by z całego serca chodzić według prawa Jehowy, Boga Izraela.[q] Nie odwrócił się od grzechów Jeroboama, którymi przywiódł on Izraela do grzechu.[r]

32 W owych dniach Jehowa zaczął okrawać Izraela kawałek po kawałku; i Chazael[s] bił ich na całym terytorium Izraela, **33** od Jordanu ku wschodowi słońca, całą ziemię Gilead,[a] Gadytów[b] i Rubenitów,[c] i Manassesytów,[d] od Aroer,[e] które jest koło doliny potoku Arnon — Gilead i Baszan.[f]

34 Pozostałych zaś spraw Jehu oraz wszystkiego, co uczynił, jak również całej jego potęgi, czyż nie opisano w księdze[g] dziejów królów Izraela? **35** W końcu Jehu spoczął ze swymi praojcami[h] i pogrzebano go w Samarii; w jego miejsce zaczął panować Jehoachaz,[i] jego syn. **36** A dni, w których Jehu panował nad Izraelem w Samarii, było dwadzieścia osiem lat.

11 Atalia,[j] matka Achazjasza,[k] zobaczyła, że jej syn umarł. Powstała więc i zgładziła całe potomstwo królewskie.[l] **2** Lecz Jehoszeba,[m] córka króla Jehorama, siostra Achazjasza, wzięła Jehoasza,[n] syna Achazjasza, i wykradła go — jego samego oraz jego mamkę — spośród synów królewskich, których miano uśmiercić, do wewnętrznej komnaty, gdzie były łoża, i ukrywali go[o] przed obliczem Atalii, tak iż nie poniósł śmierci. **3** I przez sześć lat pozostawał z nią, ukryty w domu Jehowy, podczas gdy Atalia sprawowała władzę nad krajem.[p]

4 A w siódmym roku posłał Jehojada[q] i zebrawszy dowódców setek karyjskiej[r] straży przybocznej oraz biegaczy,[s] sprowadził ich do siebie do domu Jehowy, i zawarł z nimi przymierze,[t] i zaprzysiągł ich[u] w domu Jehowy, po czym pokazał im syna królewskiego. **5** I nakazał im, mówiąc: „Uczynicie następują-

ROZDZ. 10

a 1Kl 18:22
b 1Kl 20:39
c Wj 32:27
Pwt 13:6
Pwt 13:8
Eze 9:5
d 2Kl 7:17
2Kl 9:25
e Kpl 26:1
1Kl 14:23
f Pwt 7:25
2Sm 5:21
2Kl 19:18
g Kpl 26:30
Pwt 7:5
h 1Kl 16:32
i Ezd 6:11
Dn 2:5
j 1Kl 13:33
k 1Kl 14:16
2Kl 14:24
l 1Kl 12:28
Oz 8:6
m 1Kl 12:29
n Eze 29:20
o 1Kl 21:21
p 2Kl 13:1
2Kl 13:10
2Kl 14:23
2Kl 15:8
2Kl 15:12
Hi 34:11
Heb 6:10
q Pwt 10:12
1Kl 2:4
Ps 78:10
Prz 4:23
Oz 1:4
Heb 10:38
r 1Kl 12:30
1Kl 13:34
1Kl 14:16
s 1Kl 19:17
2Kl 8:12
2Kl 13:22
Am 1:4

szpalta 2

a Pwt 3:15
Joz 22:9
b Pwt 3:16
c Lb 32:33
d Pwt 3:13
e Joz 13:9
f Pwt 28:63
Joz 13:12
g 1Kl 14:19
2Kl 13:8
h 2Sm 7:12
i 2Kl 13:1
2Kl 13:7

ROZDZ. 11

j 2Kl 8:26
2Kl 11:20
2Kn 21:6
2Kn 22:10
2Kn 24:7
k 2Kl 9:27
2Kn 22:1
l 2Kn 21:4
Rz 1:29
m 2Kn 22:11
n 2Kl 12:1

o Sdz 9:5; 2Kl 8:19; Ps 27:5; **p** 2Kn 22:12; Ps 12:8; Iz 3:12; Mal 3:15; 1Tm 2:12; **q** 2Kl 11:9; 2Kn 23:1; **r** 2Kl 11:15; 2Kl 11:19; **s** 1Sm 8:11; 1Sm 22:17; 2Sm 18:19; 1Kl 14:27; **t** 1Sm 18:3; 2Kl 23:3; 2Kn 15:12; **u** Pwt 6:13; Jer 12:16; Heb 6:16.

cą rzecz: w sabat jedna trzecia z was wchodzi i pilnie strzeże domu królewskiego;[a] **6** a jedna trzecia będzie przy Bramie[b] Fundamentowej i jedna trzecia będzie przy bramie za biegaczami; i macie na zmiany pilnie strzec domu.[c] **7** A są wśród was dwa oddziały, które całe wychodzą w sabat, i te mają pilnie strzec domu Jehowy ze względu na króla. **8** I macie otoczyć króla ze wszystkich stron, każdy z orężem w ręku; a kto by wszedł między szeregi, zostanie uśmiercony. I stale bądźcie przy królu, gdy wychodzi i gdy wchodzi".

9 I dowódcy setek[d] przystąpili do działania zgodnie ze wszystkim, co nakazał kapłan Jehojada. Wzięli więc każdy swoich ludzi, którzy w sabat wchodzili,[e] wraz z tymi, którzy w sabat wychodzili, po czym przyszli do kapłana Jehojady. **10** A kapłan dał dowódcom setek włócznie i okrągłe tarcze, które należały do króla Dawida i znajdowały się w domu Jehowy.[f] **11** Biegacze[g] zaś stali, każdy z orężem w ręku, od prawej strony domu aż do lewej strony domu, koło ołtarza[h] i koło domu, ze wszystkich stron w pobliżu króla. **12** Wtedy wyprowadził syna[i] królewskiego i włożył na niego diadem[j] oraz Świadectwo;[k] i tak uczynili go królem[l] i go namaścili.[m] I zaczęli klaskać w ręce[n] i mówić: „Niech żyje król!"[o]

13 Gdy Atalia usłyszała odgłos biegnących ludzi, niezwłocznie przyszła do ludu koło domu Jehowy.[p] **14** Wówczas ujrzała, a oto, zgodnie ze zwyczajem, przy kolumnie stał król,[q] przy królu zaś – dowódców i trąby,[r] a cały lud ziemi radował się[s] i dął w trąby. Atalia[t] natychmiast rozdarła swe szaty i zaczęła krzyczeć: „Spisek! Spisek!"[a] **15** Lecz kapłan Jehojada polecił dowódcom setek, ustanowionym nad wojskiem,[b] i rzekł do nich: „Zabierzcie ją spomiędzy szeregów, a kto za nią pójdzie, niech zostanie uśmiercony mieczem!"[c] Kapłan bowiem powiedział: „Niech nie zostanie uśmiercona w domu Jehowy". **16** Pochwycili ją więc w swe ręce i przeszła drogą, którą wjeżdżają konie[d] do domu królewskiego,[e] i tam została uśmiercona.[f]

17 Następnie Jehojada zawarł przymierze[g] między Jehową[h] a królem[i] i ludem, iż będą ludem Jehowy; a także między królem a ludem.[j] **18** Potem cały lud ziemi przyszedł do domu Baala i poburzył jego ołtarze;[k] i doszczętnie porozbijali jego wizerunki,[l] a Mattana,[m] kapłana Baala, zabili przed ołtarzami.[n]

Kapłan zaś począł ustanawiać nadzorców nad domem Jehowy.[o] **19** Ponadto wziął dowódców setek oraz karyjską[p] straż przyboczną i biegaczy,[q] i cały lud ziemi, by sprowadzili króla z domu Jehowy; i doszli drogą bramy[r] biegaczy do domu królewskiego; i zasiadł na tronie[s] królów. **20** A cały lud ziemi nieustannie się radował;[t] i w mieście panował spokój, Atalię zaś uśmiercono mieczem koło domu królewskiego.[u]

21 Jehoasz[v] miał siedem lat, gdy zaczął panować.[w]

12 Jehoasz[x] został królem w siódmym roku Jehu[y] i panował w Jerozolimie czterdzieści lat. Jego matka miała na imię Cybia i była z Beer-Szeby. **2** I Jehoasz czynił to, co słuszne w oczach Jehowy, przez wszystkie swoje dni, w których go pouczał

ROZDZ. 11
a 1Kl 7:1
b 2Kn 23:5
c 1Kl 6:1
d 2Kl 11:4
e 2Kn 23:8
f 2Kn 23:9
g 1Sm 8:11 2Sm 15:1 1Kl 14:27
h Wj 40:6 1Kl 8:22 2Kn 4:1
i 2Kl 11:2 2Kn 23:11
j 2Sm 1:10 Ps 132:18
k Wj 25:21 Wj 31:18
l 1Kl 1:38
m Wj 30:23 1Kl 1:39
n 1Kl 1:40 Ps 47:1
o 1Kl 1:34 Ps 72:15 Kzn 10:17
p 2Kn 23:12
q 2Kl 23:3 2Kn 34:31
r 2Kn 5:12
s 1Kl 1:40 Prz 29:2
t 2Kl 11:1 2Kl 11:3

szpalta 2
a 2Kn 23:13
b 2Kl 11:4 2Kn 23:9
c 2Kn 23:14
d 2Kn 23:15
e 1Kl 7:1
f Rdz 9:6 Wj 21:12 Kpł 24:17 Lb 35:30
g Joz 24:25
h Pwt 5:3
i 1Sm 10:25 2Sm 5:3
j 2Kn 23:16
k Pwt 12:3
l Pwt 7:25
m 2Kn 23:17
n Pwt 13:5 Pwt 13:9
o 2Kn 23:18
p 2Kl 11:4 2Kl 11:15
q 1Kl 14:27
r 2Kn 23:20
s 2Sm 7:16 1Kn 29:23 Jer 17:25 Jer 22:4
t Prz 11:10 Prz 29:2
u 2Kn 23:21
v 2Kl 11:2
w 2Kn 24:1

ROZDZ. 12 **x** 2Kl 11:2; 1Kn 3:11; 2Kn 24:1; **y** 1Kl 19:16; 2Kl 10:30.

kapłan Jehojada.[a] **3** Tylko wyżyny nie znikły.[b] Lud dalej składał ofiary i sprawiał, że wznosił się dym ofiarny na wyżynach.

4 A Jehoasz przemówił do kapłanów:[c] „Wszystkie pieniądze ze świętych darów ofiarnych[d] przynoszone do domu Jehowy,[e] pieniądze, które każdemu naliczono,[f] pieniądze za dusze według indywidualnego oszacowania,[g] wszystkie pieniądze, które każdy postanowi w swym sercu przynieść do domu Jehowy,[h] **5** niech kapłani wezmą dla siebie, każdy od swego znajomego;[i] i niech naprawią uszkodzenia domu, gdziekolwiek się znajdzie jakieś uszkodzenie”.[j]

6 I okazało się, że do dwudziestego trzeciego roku króla Jehoasza kapłani jeszcze nie naprawili uszkodzeń domu.[k] **7** Toteż król Jehoasz wezwał kapłana Jehojadę[l] oraz kapłanów i rzekł do nich: „Dlaczego nie naprawiacie uszkodzeń domu? Teraz więc nie bierzcie już pieniędzy od swych znajomych, lecz macie je dawać na te uszkodzenia domu”.[m] **8** Wówczas kapłani przystali na to, żeby już nie brać pieniędzy od ludu ani nie naprawiać uszkodzeń domu.

9 A kapłan Jehojada wziął jedną skrzynię[n] i wywierciwszy otwór w jej wieku, ustawił ją obok ołtarza, po prawej stronie, którędy się wchodzi do domu Jehowy, i tam kapłani, odźwierni,[o] składali wszystkie pieniądze[p] przynoszone do domu Jehowy. **10** A gdy tylko widzieli, że w skrzyni jest dużo pieniędzy, sekretarz[q] króla i arcykapłan przychodzili i je zawiązywali, i przeliczali pieniądze, które się znalazły w domu Jehowy.[r] **11** A odliczone pieniądze dawali do rąk wykonawcom[s] prac, ustanowionym nad domem Jehowy. Z kolei oni wypłacali je obrabiającym drewno i budowniczym, którzy pracowali w domu Jehowy, **12** i murarzom, i kamieniarzom,[a] a także na zakup belek i ciosanych kamieni do naprawiania uszkodzeń domu Jehowy oraz na wszystko, w związku z czym ponoszono wydatki na dom, by go naprawić.

13 Wszakże co się tyczy domu Jehowy, z pieniędzy przynoszonych do domu Jehowy nie wykonywano srebrnych mis, gasideł,[b] czasz,[c] trąb,[d] żadnych przedmiotów ze złota ani przedmiotów ze srebra;[e] **14** dawano je bowiem wykonawcom prac, ci zaś naprawiali za nie dom Jehowy.[f] **15** I nie żądano rozliczenia[g] od mężów, którym dawano do ręki pieniądze, by je dawali wykonawcom prac,[h] gdyż ci pracowali wiernie.[i] **16** A pieniędzy z darów ofiarnych za przewinienie[j] i pieniędzy z darów ofiarnych za grzech nie przynoszono do domu Jehowy. Przypadały więc kapłanom.[k]

17 W owym to czasie Chazael,[l] król Syrii, wyruszył i walczył przeciwko Gat,[m] i je zdobył, po czym Chazael zwrócił swe oblicze,[n] by wyruszyć na Jerozolimę.[o] **18** Wtedy Jehoasz, król Judy, wziął wszystkie święte dary ofiarne,[p] które poświęcili Jehoszafat i Jehoram, i Achazjasz, jego praojcowie, królowie Judy, a także swoje święte dary ofiarne oraz całe złoto znajdujące się wśród skarbów domu Jehowy i domu królewskiego, i posłał[q] je do Chazaela, króla Syrii. Ten więc odstąpił od Jerozolimy.

19 Pozostałych zaś spraw Jehoasza oraz wszystkiego, co uczynił, czyż nie opisano w księdze[r] dziejów królów Judy? **20** Lecz powstali jego słudzy[s] i zawiązali

ROZDZ. 12

a 2Kl 14:3 2Kn 24:2
b Lb 33:52 Jer 2:20
c Wj 28:1 2Kn 35:2
d 1Kn 18:11 2Kn 31:12
e 1Kl 7:51
f Wj 30:13 2Kn 24:9
g Kpl 27:2 Kpl 27:12
h Wj 25:2 Wj 35:21 Neh 10:39 2Ko 9:11
i Lb 18:8 Lb 18:28
j 2Kn 24:7
k 2Kn 24:5 Rz 12:11 Kol 3:23
l 2Kl 11:4 2Kn 23:1 2Kn 24:15
m 2Kn 24:6
n 2Kn 24:8 Mk 12:41 Łk 21:1
o 2Kl 11:6 Ps 84:10
p 2Kn 24:10 Mt 6:4 2Ko 9:7
q 2Sm 20:25 2Kl 18:18
r 2Kn 24:11
s 2Kl 22:5 2Kn 24:12 2Kn 34:10

szpalta 2

a 1Kl 5:17 Ezd 5:8
b 1Kl 7:50
c 2Kn 4:22
d Lb 10:2 2Kn 5:12
e 2Kn 24:14
f 2Kn 24:13
g 2Kl 22:7
h 2Kn 34:12
i 1Ko 4:2
j Kpl 5:15 Kpl 7:7
k Lb 18:8
l 1Kl 19:15 2Kl 8:13 2Kl 10:32 Am 1:4
m 1Kn 18:1
n Jer 42:15 Łk 9:51
o 2Kn 24:23
p 1Kl 15:18
q 2Kl 16:8 2Kl 18:15
r 1Kl 14:29 2Kl 8:23
s 2Kl 14:5

spisek,[a] i zabili Jehoasza w domu[b] Nasypu,[c] na drodze wiodącej do Silli. **21** Jozachar, syn Szimeata, i Jehozabad,[d] syn Szomera, jego słudzy, ugodzili go, tak iż poniósł śmierć. Pogrzebano go więc wespół z jego praojcami w Mieście Dawidowym; a w jego miejsce zaczął panować Amacjasz,[e] jego syn.

13 W dwudziestym trzecim roku Jehoasza,[f] syna Achazjasza,[g] króla Judy, na siedemnaście lat królem izraelskim w Samarii został Jehoachaz,[h] syn Jehu.[i] **2** I czynił to, co złe w oczach Jehowy,[j] i chodził śladami grzechu Jeroboama,[k] syna Nebata, którym on przywiódł Izraela do grzechu.[l] Nie odwrócił się od tego. **3** I Jehowa zapałał gniewem[m] na Izraela, tak iż wydał ich w rękę Chazaela,[n] króla Syrii, i w rękę Ben-Hadada,[o] syna Chazaela, po wszystkie ich dni.

4 Z czasem Jehoachaz ułagodził[p] oblicze Jehowy, tak iż Jehowa go wysłuchał;[q] widział bowiem uciemiężenie Izraela,[r] gdyż król Syrii ich uciemiężył.[s] **5** I Jehowa dał Izraelowi wybawcę,[t] toteż wydostali się spod ręki Syrii i synowie Izraela tak jak dawniej mieszkali w swoich domach.[u] **6** (Tylko nie odstąpili od grzechu domu Jeroboama, którym on przywiódł Izraela do grzechu.[v] Chodził w nim;[w] i w Samarii stał nawet święty pal[x]). **7** Nie pozostawił bowiem Jehoachazowi ludzi oprócz pięćdziesięciu jeźdźców i dziesięciu rydwanów oraz dziesięciu tysięcy pieszych,[y] bo król Syrii ich wytracił,[z] czyniąc ich podobnymi do prochu podczas młocki.[a]

8 Pozostałych zaś spraw Jehoachaza oraz wszystkiego, co uczynił, jak również jego potęgi, czyż nie opisano w księdze[b] dziejów królów Izraela? **9** W końcu Jehoachaz spoczął ze swymi praojcami i pogrzebano go w Samarii;[a] a w jego miejsce zaczął panować Jehoasz,[b] jego syn.

10 W trzydziestym siódmym roku Jehoasza, króla Judy, na szesnaście lat królem izraelskim w Samarii został Jehoasz,[c] syn Jehoachaza. **11** I czynił to, co złe w oczach Jehowy.[d] Nie odstąpił od żadnego ze wszystkich grzechów Jeroboama, syna Nebata, którymi przywiódł on Izraela do grzechu.[e] Chodził w nich.

12 Pozostałych zaś spraw Jehoasza oraz wszystkiego, co uczynił, a także jego potęgi i tego, jak walczył[f] z Amacjaszem, królem Judy, czyż nie opisano w księdze[g] dziejów królów Izraela? **13** W końcu Jehoasz spoczął ze swymi praojcami, a na jego tronie zasiadł Jeroboam.[h] Natomiast Jehoasz został pogrzebany w Samarii z królami Izraela.[i]

14 A Elizeusz[j] zapadł na chorobę, na którą miał umrzeć.[k] Toteż Jehoasz, król Izraela, przyszedł do niego i zaczął płakać nad jego obliczem i mówić: „Mój ojcze,[l] mój ojcze, rydwanie wojenny Izraela i jego konnico!”[m] **15** Elizeusz rzekł mu: „Weź łuk i strzały”. Wziął sobie zatem łuk i strzały. **16** I rzekł jeszcze do króla Izraela: „Przyłóż rękę do łuku”. I ten przyłożył doń rękę, a wtedy Elizeusz położył swe ręce na rękach[n] króla. **17** Następnie powiedział: „Otwórz okno na wschód”. Otworzył je więc. W końcu Elizeusz rzekł: „Strzelaj!” I strzelił. Wtedy on powiedział: „Wybawiająca strzała od Jehowy, strzała wybawienia[o] przeciwko Syrii! Doszczętnie rozgromisz Syrię pod Afekiem”.[p]

ROZDZ. 12

a 2Kn 24:25
2Kn 25:27
b 1Kl 9:15
c 2Sm 5:9
1Kl 9:24
1Kl 11:27
2Kn 32:5
d 2Kn 24:26
e 2Kn 24:27

ROZDZ. 13

f 2Kl 11:2
2Kl 11:21
g 2Kl 8:26
2Kl 9:27
h 2Kl 10:35
i 2Kl 10:30
j Pwt 28:15
k 1Kl 12:28
1Kl 13:33
l 1Kl 14:16
m Kpł 26:17
Pwt 6:15
Pwt 7:4
Ps 7:11
Heb 12:29
n 1Kl 19:17
2Kl 8:12
o 2Kl 13:24
p Sdz 6:6
Sdz 10:10
2Kn 33:13
Ps 78:34
q Pwt 4:7
Ps 50:15
Ps 65:2
1Jn 5:14
r Rdz 31:42
Wj 3:7
Sdz 10:16
s 2Kl 14:26
t Neh 9:27
u Ps 130:4
v 2Kl 10:29
2Kl 17:21
w 1Kl 16:26
x Pwt 7:5
1Kl 14:15
1Kl 16:33
y 2Kl 10:32
z Pwt 28:45
2Kl 8:12
a Am 1:3
b 1Kl 14:19
2Kl 10:34

szpalta 2

a 2Kl 10:35
b 2Kl 14:8
c 2Kl 14:1
d 2Kl 13:2
Oz 5:11
e 2Kl 10:29
f 2Kl 14:8
2Kl 14:13
2Kn 25:17
g 1Kl 14:19
2Kl 10:34
h 2Kl 14:28
i 2Kl 10:35
2Kl 13:9
j 1Kl 19:16
2Kl 5:8

k Za 1:5; **l** 2Kl 5:13; **m** 2Kl 2:12; **n** Ps 144:1; **o** Ps 18:14; **p** 1Sm 29:1; 1Kl 20:26.

18 I jeszcze powiedział: „Weź strzały”. Wówczas ten je wziął. A on rzekł do króla Izraela: „Uderz o ziemię”. Uderzył więc trzy razy i przestał.[a] **19** A mąż prawdziwego Boga[b] oburzył się na niego i rzekł: „Trzeba było uderzyć pięć lub sześć razy! Wtedy rozgromiłbyś Syrię doszczętnie, lecz teraz rozgromisz Syrię trzy razy”.[c]

20 Potem Elizeusz umarł i został pogrzebany.[d] A z początkiem roku wpadały do kraju oddziały grabieżcze[e] Moabitów.[f] **21** I zdarzyło się, gdy grzebali pewnego człowieka, że oto ujrzeli oddział grabieżczy. Niezwłocznie wrzucili tego człowieka do grobowca Elizeusza i się oddalili. Kiedy ów człowiek dotknął kości Elizeusza, natychmiast ożył[g] i stanął na swych nogach.[h]

22 A Chazael,[i] król Syrii, ciemiężył[j] Izraela przez wszystkie dni Jehoachaza. **23** Lecz Jehowa okazał im łaskę[k] i zmiłował się[l] nad nimi, i zwrócił się ku nim przez wzgląd na swe przymierze[m] z Abrahamem,[n] Izaakiem[o] i Jakubem;[p] i nie chciał ich doprowadzić do zguby,[q] i po dziś dzień nie odrzucił ich sprzed swego oblicza. **24** W końcu Chazael, król Syrii, umarł, a w jego miejsce zaczął panować Ben-Hadad, jego syn. **25** I Jehoasz, syn Jehoachaza, począł znowu odbierać z ręki Ben-Hadada, syna Chazaela, miasta, które ten zabrał na wojnie z ręki Jehoachaza, jego ojca. Jehoasz pobił go trzy razy i odzyskał miasta Izraela.[r]

14 W drugim roku Jehoasza,[s] syna Jehoachaza, króla Izraela, królem Judy został Amacjasz,[t] syn Jehoasza. **2** Zaczął panować, gdy miał dwadzieścia pięć lat, a panował w Jerozolimie dwadzieścia dziewięć lat. Jego matka miała na imię Jehoaddin[u] i była z Jerozolimy. **3** I czynił to, co prostolinijne w oczach Jehowy,[a] tyle że nie tak, jak Dawid, jego praojciec.[b] Postępował zgodnie ze wszystkim, co czynił Jehoasz, jego ojciec.[c] **4** Tylko wyżyny nie znikły.[d] Lud dalej składał ofiary i sprawiał, że wznosił się dym ofiarny na wyżynach.[e] **5** A gdy już królestwo umocniło się w jego ręku, zaczął zabijać[f] swych sług, którzy zabili króla, jego ojca.[g] **6** A synów owych zabójców nie uśmiercił, zgodnie z tym, co jest napisane w księdze Prawa Mojżeszowego, które Jehowa dał jako nakaz, mówiąc:[h] „Ojcowie nie mają ponosić śmierci za synów, a synowie nie mają ponosić śmierci za ojców; każdy bowiem ma ponieść śmierć za swój własny grzech”.[i] **7** Pobił on Edomitów[j] w Dolinie Soli,[k] dziesięć tysięcy ludzi, i zajął na wojnie Selę; i nazwano ją Jokteel, aż po dziś dzień.

8 Potem Amacjasz wyprawił posłańców do Jehoasza, syna Jehoachaza, syna Jehu, króla izraelskiego, mówiąc: „Chodź. Spójrzmy sobie w twarz”.[l] **9** Wówczas Jehoasz, król Izraela, posłał do Amacjasza, króla Judy, mówiąc: „Ciernisty chwast rosnący na Libanie posłał do cedru,[m] który rósł na Libanie, mówiąc: ‚Dajże swą córkę mojemu synowi za żonę’. Lecz dzikie zwierzę polne żyjące na Libanie przeszło i zdeptało ów ciernisty chwast.[n] **10** Zaiste, pobiłeś[o] Edom i serce cię podniosło.[p] Zażywaj szacunku[q] i mieszkaj w swoim domu. Po cóż więc miałbyś wdawać się w walkę[r] w niekorzystnych warunkach[s] i upaść, ty, a wraz z tobą Juda?” **11** Lecz Amacjasz nie posłuchał.[t]

ROZDZ. 13

a Gal 6:9
b Iz 44:26
c 2Kl 13:25
d Ps 139:8
e 2Kl 24:2
f 2Kl 1:1
g Jn 11:44 Heb 11:35
h Obj 11:11
i 1Kl 19:15 2Kl 10:32
j 2Kl 8:12 Ps 106:41
k Sdz 10:16 2Kl 14:27 Neh 9:31 Ps 86:15 Iz 30:18 Lam 3:32
l Ps 145:8 2Ko 1:3 Ef 2:4
m Wj 2:24
n Rdz 13:16 Rdz 17:7 Rdz 22:17 Wj 32:13
o Rdz 26:3
p Rdz 28:13 Kpl 26:42
q Ps 105:8 Mi 7:20 Heb 6:18
r 2Kl 13:19

ROZDZ. 14

s 2Kl 13:10
t 1Kn 3:12
u 2Kn 25:1

szpalta 2

a 2Kn 25:2
b 1Kl 15:5
c 2Kn 24:2 2Kn 24:18 Za 1:4
d 1Kl 15:14 2Kl 12:3
e 2Kl 15:4 2Kl 15:35
f Rdz 9:6 Wj 21:12 Kpl 24:17 Lb 35:33
g 2Kl 12:20 2Kn 24:25 2Kn 25:3
h 2Kn 25:4
i Pwt 24:16 Eze 18:20
j 2Kl 8:20 2Kn 25:11
k 2Sm 8:13 1Kn 18:12 Ps 60:0
l 2Sm 2:14 2Kn 25:17 Prz 13:10 Prz 18:6
m Sdz 9:15
n 2Kn 25:18
o 2Kl 14:7

p 2Kn 26:16; Prz 16:18; Hab 2:4; Gal 6:3; Jak 4:6; **q** 1Sm 18:8; **r** 2Kn 35:21; Prz 3:30; Prz 20:3; **s** Łk 14:31; **t** 2Kn 25:16; 2Kn 25:20.

Wyruszył zatem Jehoasz, król Izraela, i spojrzeli sobie w twarz[a] — on i Amacjasz, król Judy — koło Bet-Szemesz,[b] które należy do Judy. **12** I Juda została pokonana przez Izraela,[c] tak iż rzucili się do ucieczki, każdy do swego namiotu. **13** Amacjasza zaś — króla Judy, syna Jehoasza, syna Achazjasza — Jehoasz, król Izraela, pojmał pod Bet-Szemesz, po czym przybyli do Jerozolimy i zrobił wyłom w murze Jerozolimy koło Bramy Efraima[d] — aż do Bramy Narożnej,[e] na czterysta łokci. **14** I zabrał całe złoto i srebro oraz wszystkie przedmioty, które się znajdowały w domu Jehowy[f] i wśród skarbów domu królewskiego, jak również zakładników, a potem wrócił do Samarii.

15 Pozostałych zaś spraw Jehoasza, tego, co on uczynił, oraz jego potęgi i tego, jak walczył z Amacjaszem, królem Judy, czyż nie opisano w księdze[g] dziejów królów Izraela? **16** W końcu Jehoasz spoczął ze swymi praojcami[h] i został w Samarii[i] pogrzebany z królami Izraela, a w jego miejsce zaczął panować Jeroboam,[j] jego syn.

17 Amacjasz,[k] syn Jehoasza, król Judy, żył jeszcze piętnaście lat po śmierci Jehoasza,[l] syna Jehoachaza, króla Izraela.[m] **18** Pozostałych zaś spraw Amacjasza czyż nie opisano w księdze[n] dziejów królów Judy?[o] **19** W końcu uknuto przeciwko niemu spisek[p] w Jerozolimie, uciekł więc do Lachisz;[q] lecz wysłano za nim do Lachisz pościg i tam go uśmiercono.[r] **20** I przywieziono go na koniach, po czym został pogrzebany[s] w Jerozolimie ze swymi praojcami w Mieście Dawidowym.[t] **21** Potem cały lud judzki wziął Azariasza,[u] który miał wtedy szesnaście lat,[v] i uczynili go królem w miejsce jego ojca, Amacjasza.[a] **22** On to odbudował Elat[b] i przywrócił je Judzie, gdy już król spoczął ze swymi praojcami.

23 W piętnastym roku Amacjasza, syna Jehoasza, króla Judy, na czterdzieści jeden lat królem w Samarii został Jeroboam,[c] syn Jehoasza, króla Izraela. **24** I czynił to, co złe w oczach Jehowy. Nie odstąpił od żadnego ze wszystkich grzechów Jeroboama, syna Nebata, którymi przywiódł on Izraela do grzechu.[d] **25** On to przywrócił granicę Izraela od wejścia do Chamatu[e] aż po morze Araby,[f] zgodnie ze słowem Jehowy, Boga Izraela, który mówił za pośrednictwem swego sługi Jonasza,[g] syna Amittaja, proroka z Gat-Chefer.[h] **26** Jehowa bowiem widział nader srogie uciśnienie Izraela.[i] Nie było nawet bezradnego ani nic niewartego, nie było też wspomożyciela dla Izraela.[j] **27** I Jehowa obiecał, że nie wymaże spod niebios imienia Izraela.[k] Wybawił[l] ich więc ręką Jeroboama, syna Jehoasza.

28 Pozostałych zaś spraw Jeroboama oraz wszystkiego, co uczynił, a także jego potęgi, tego, jak walczył i jak w Izraelu przywrócił Judzie Damaszek[m] i Chamat,[n] czyż nie opisano w księdze dziejów królów Izraela? **29** W końcu Jeroboam spoczął ze swymi praojcami, z królami Izraela, a w jego miejsce zaczął panować Zachariasz,[o] jego syn.

15 W dwudziestym siódmym roku Jeroboama, króla Izraela, królem został Azariasz,[p] syn Amacjasza,[q] króla Judy. **2** Zaczął panować, gdy miał szesnaście lat, a panował w Jerozolimie pięćdziesiąt dwa lata.[r] Jego

ROZDZ. 14

a 2Kn 25:21
b Joz 15:10 Joz 21:16 1Sm 6:9 1Kn 6:59
c 2Kn 25:22 Prz 16:18
d 2Kn 25:23 Neh 8:16 Neh 12:39
e Jer 31:38 Za 14:10
f 2Kl 12:13
g 1Kl 14:19 2Kl 13:12
h 2Kl 10:35
i 2Kl 13:9
j 2Kl 13:13 Oz 1:1 Am 1:1 Am 7:10
k 2Kl 14:1
l 2Kl 13:10
m 2Kn 25:25
n 1Kl 14:29 2Kl 12:19 2Kl 20:20
o 2Kn 25:26
p 2Kl 12:20
q Joz 10:31 Mi 1:13
r 2Kn 25:27
s 2Kn 25:28
t 1Kl 2:10 2Kl 12:21
u 2Kn 26:1 Mt 1:8
v 2Kl 15:2

szpalta 2

a 1Kn 3:12
b Pwt 2:8 1Kl 9:26 2Kl 16:6 2Kn 26:2
c Oz 1:1 Am 1:1
d 1Kl 12:28 1Kl 13:34 Ps 106:20
e Lb 13:21 Lb 34:8 Eze 47:16 Am 6:14
f Rdz 14:3 Pwt 3:17
g Jon 1:1 Mt 12:39
h Joz 19:13
i Wj 3:7 Sdz 10:16 Ps 106:44
j 1Kl 14:10 1Kl 21:21
k Pwt 25:19 Pwt 29:20
l 2Kl 13:5 Ps 86:15 Jer 31:20 Oz 1:7
m 2Sm 8:6
n 2Kn 8:3
o 2Kl 15:8

ROZDZ. 15

p 2Kl 14:21; 2Kn 26:1; q 2Kl 14:1; r 2Kn 26:3.

matka miała na imię Jecholia i była z Jerozolimy. **3** I czynił on to, co prostolinijne w oczach Jehowy, zgodnie ze wszystkim, co uczynił Amacjasz, jego ojciec.[a] **4** Tylko wyżyny nie znikły.[b] Lud dalej składał ofiary i sprawiał, że wznosił się dym ofiarny na wyżynach.[c] **5** W końcu Jehowa poraził króla,[d] tak iż pozostał on trędowaty[e] aż do dnia swej śmierci i mieszkał w swoim domu, zwolniony z obowiązków,[f] a Jotam,[g] syn króla, był ustanowiony nad domem i sądził[h] lud ziemi. **6** Pozostałych zaś spraw Azariasza oraz wszystkiego, co uczynił, czyż nie opisano w księdze[i] dziejów królów Judy? **7** W końcu Azariasz spoczął ze swymi praojcami[j] i został pogrzebany ze swymi praojcami w Mieście Dawidowym; a w jego miejsce zaczął panować Jotam, jego syn.[k]

8 W trzydziestym ósmym roku Azariasza,[l] króla Judy, na sześć miesięcy królem izraelskim w Samarii został Zachariasz,[m] syn Jeroboama. **9** I czynił to, co złe w oczach Jehowy, tak jak uczynili jego praojcowie.[n] Nie odstąpił od grzechów Jeroboama,[o] syna Nebata, którymi przywiódł on Izraela do grzechu.[p] **10** Wtedy Szallum, syn Jabesza, uknuł przeciw niemu spisek[q] i w Ibleamie[r] zadał mu cios,[s] i go uśmiercił, i zaczął panować w jego miejsce. **11** Pozostałe zaś sprawy Zachariasza są opisane w księdze[t] dziejów królów Izraela. **12** Takie było słowo,[u] które Jehowa wyrzekł do Jehu, mówiąc:[v] „Aż do czwartego pokolenia będą ci zasiadać synowie[w] na tronie Izraela”. I tak się stało.[x]

13 A Szallum, syn Jabesza, został królem w trzydziestym dziewiątym roku Uzzjasza,[y] króla Judy, i panował w Samarii przez jeden pełny miesiąc księżycowy.[a] **14** Potem przyszedł z Tircy[b] Menachem,[c] syn Gadiego, i w Samarii zadał cios Szallumowi,[d] synowi Jabesza, i go uśmiercił; i zaczął panować w jego miejsce. **15** Pozostałe zaś sprawy Szalluma oraz spisek,[e] który on uknuł, opisano w księdze dziejów królów Izraela. **16** W owym czasie Menachem przystąpił do niszczenia Tifsach oraz wszystkiego, co w nim było, a także jego terytorium począwszy od Tircy, gdyż mu nie otworzono; i zniszczył je. Wszystkie jego brzemienne kobiety porozpruwał.[f]

17 W trzydziestym dziewiątym[g] roku Azariasza, króla Judy, na dziesięć lat królem izraelskim w Samarii został Menachem, syn Gadiego. **18** I czynił to, co złe w oczach Jehowy.[h] Po wszystkie swoje dni nie odstąpił od żadnego ze wszystkich grzechów Jeroboama,[i] syna Nebata, którymi przywiódł on Izraela do grzechu.[j] **19** Do kraju wtargnął Pul,[k] król Asyrii.[l] Toteż Menachem, chcąc utwierdzić królestwo w swoim ręku, dał[m] Pulowi tysiąc talentów srebra,[n] żeby jego ręce były z nim.[o] **20** A wyniósł Menachem to srebro kosztem Izraela, kosztem wszystkich dzielnych mocarzy,[p] by dano królowi Asyrii pięćdziesiąt sykli srebra za każdego mężczyznę. Wówczas król Asyrii zawrócił i nie zatrzymał się tam w kraju. **21** Pozostałych zaś spraw Menachema[q] oraz wszystkiego, co uczynił, czyż nie opisano w księdze[r] dziejów królów Izraela? **22** W końcu Menachem spoczął ze swymi praojcami, a w jego miejsce zaczął panować Pekachiasz,[s] jego syn.

ROZDZ. 15

a 2Kl 14:3 2Kn 26:4
b Lb 33:52 Pwt 12:14 2Kn 6:6 2Kn 32:12
c 1Sm 14:35 1Kl 22:43 2Kl 14:4
d 2Kn 26:19 Hi 34:19
e Lb 12:10 2Kl 5:27
f Kpl 13:46 Pwt 24:8
g 2Kl 15:32 1Kn 3:12 2Kn 26:21
h 1Sm 8:5 1Kl 3:9 Ps 72:1
i 1Kl 14:29 2Kn 26:22
j Iz 6:1
k 2Kn 26:23
l 2Kl 14:21
m 2Kl 14:29
n 2Kl 13:2 2Kl 14:24
o 1Kl 12:28 1Kl 13:33
p Wj 32:21 1Kl 14:16
q Lb 35:20 Pwt 19:11
r Joz 17:11 2Kl 9:27
s Oz 1:4 Am 7:9
t 1Kl 14:19
u Iz 14:27 Iz 44:26 Iz 55:11
v 2Kl 10:30
w 2Kl 13:1 2Kl 13:10 2Kl 14:23 2Kl 14:29
x Lb 23:19
y 2Kn 26:1 Mt 1:8

SZPALTA 2

a Oz 5:7
b 1Kl 14:17 1Kl 15:21 1Kl 16:8 1Kl 16:17
c 2Kl 15:17
d 2Kl 15:10
e Pwt 19:11
f 2Kl 8:12 Am 1:13
g 2Kl 15:13
h 1Kl 11:38
i 1Kl 12:28 1Kl 13:33
j Wj 32:21 1Kl 14:16
k 1Kn 5:26
l Rdz 2:14 2Kl 17:23
m Pwt 28:45 2Kl 12:18 2Kl 16:8
n 1Kl 16:24; **o** Jer 17:5; **p** 2Kl 23:35; **q** 2Kl 15:14; **r** 1Kl 14:19; 1Ko 10:11; **s** 2Kl 15:26.

23 W pięćdziesiątym roku Azariasza, króla Judy, na dwa[a] lata królem izraelskim w Samarii został Pekachiasz, syn Menachema. **24** I czynił to, co złe w oczach Jehowy.[b] Nie odstąpił od grzechów Jeroboama,[c] syna Nebata, którymi przywiódł on Izraela do grzechu.[d] **25** A Pekach,[e] syn Remaliasza, jego przyboczny,[f] uknuł przeciw niemu spisek[g] i zabił go w Samarii w wieży mieszkalnej domu królewskiego,[h] wraz z Argobem i Ariehem, a było z nim pięćdziesięciu mężów spośród synów Gileadu. Uśmiercił go więc i zaczął panować w jego miejsce. **26** Pozostałe zaś sprawy Pekachiasza oraz wszystko, co uczynił, opisano w księdze[i] dziejów królów Izraela.

27 W pięćdziesiątym drugim roku Azariasza, króla Judy, na dwadzieścia lat królem izraelskim w Samarii został Pekach,[j] syn Remaliasza.[k] **28** I czynił to, co złe w oczach Jehowy.[l] Nie odstąpił od grzechów Jeroboama,[m] syna Nebata, którymi przywiódł on Izraela do grzechu.[n] **29** Za dni Pekacha, króla Izraela, nadciągnął Tiglat-Pileser,[o] król Asyrii,[p] i pozajmował Ijon[q] i Abel-Bet-Maakę,[r] i Janoach, i Kedesz,[s] i Chacor,[t] i Gilead,[u] i Galileę,[v] całą ziemię Naftalego,[w] i powiódł ich na wygnanie do Asyrii.[x] **30** W końcu Hoszea,[y] syn Eli, uknuł spisek[z] przeciw Pekachowi, synowi Remaliasza, i zadał mu cios,[a] i go uśmiercił; i zaczął w jego miejsce panować w dwudziestym roku Jotama,[b] syna Uzzjasza. **31** Pozostałe zaś sprawy Pekacha oraz wszystko, co uczynił, opisano w księdze[c] dziejów królów Izraela.

32 W drugim roku Pekacha, syna Remaliasza, króla Izraela, królem został Jotam,[a] syn Uzzjasza,[b] króla Judy. **33** Zaczął panować, gdy miał dwadzieścia pięć lat, a panował w Jerozolimie szesnaście lat. Jego matka miała na imię Jerusza i była córką Cadoka.[c] **34** I czynił on to, co słuszne w oczach Jehowy.[d] Postępował zgodnie ze wszystkim, co uczynił Uzzjasz, jego ojciec.[e] **35** Tylko wyżyny nie znikły. Lud dalej składał ofiary i sprawiał, iż wznosił się dym ofiarny na wyżynach.[f] On to zbudował górną bramę domu Jehowy.[g] **36** Pozostałych zaś spraw Jotama, tego, co on uczynił, czyż nie opisano w księdze dziejów królów Judy?[h] **37** W owych dniach Jehowa zaczął przeciwko Judzie posyłać[i] Recina,[j] króla Syrii, i Pekacha,[k] syna Remaliasza. **38** W końcu Jotam spoczął ze swymi praojcami i został pogrzebany ze swymi praojcami w Mieście Dawida, swego praojca;[l] a w jego miejsce zaczął panować Achaz,[m] jego syn.

16 W siedemnastym roku Pekacha, syna Remaliasza, królem został Achaz,[n] syn Jotama, króla Judy. **2** Achaz zaczął panować, gdy miał dwadzieścia lat, a panował w Jerozolimie szesnaście lat; i nie czynił tego, co słuszne w oczach Jehowy, swego Boga, jak to czynił Dawid, jego praojciec.[o] **3** Chodził zaś drogą królów Izraela[p] i nawet swego syna przeprowadził przez ogień,[q] według obrzydliwości[r] narodów, które Jehowa wypędził ze względu na synów Izraela. **4** I składał ofiary oraz sprawiał, iż wznosił się dym ofiarny na wyżynach[s]

ROZDZ. 15

a Hi 20:5 Prz 28:2
b 1Kl 11:38 2Kl 15:28
c 1Kl 12:28 1Kl 13:33
d 1Kl 14:16
e 2Kn 28:6
f 2Kl 7:17 2Kl 9:25
g Lb 35:20 Pwt 19:11
h 1Kl 16:18
i 1Kl 14:19
j 2Kn 28:6 Iz 7:1
k Iz 7:4 Iz 7:9
l Kzn 12:13
m 1Kl 12:28 1Kl 13:33
n Wj 20:3 1Kl 14:16
o 2Kl 16:7 1Kn 5:6 1Kn 5:26 2Kn 28:20
p Iz 8:4
q 1Kl 15:20
r 2Sm 20:18 1Kl 15:20
s Joz 19:37 Joz 20:7
t Joz 11:10 Sdz 4:2
u Lb 32:40 Pwt 3:15
v Joz 20:7 1Kl 9:11 Iz 9:1 Mt 4:15
w Joz 19:32
x Kpl 26:38 Pwt 28:64 2Kl 17:23
y 2Kl 17:1
z Pwt 19:11
a Mt 26:52
b 2Kn 27:1
c 1Kl 14:19

szpalta 2

a 1Kn 3:12 2Kn 27:7 Mt 1:9
b 2Kl 14:21 2Kl 15:1 1Kn 3:12
c 2Kn 27:1
d Pwt 28:1 Kzn 12:13
e 2Kn 27:2
f Lb 33:52 Pwt 12:14 2Kn 6:6 2Kn 32:12
g 2Kn 27:3
h 2Kl 15:6 2Kn 27:7
i Pwt 28:49 Ps 78:49 Iz 10:5 Jer 43:10
j 2Kl 16:5 Iz 7:2

k 2Kl 15:27; 2Kn 28:6; Iz 7:1; **l** 1Kl 14:31; **m** 1Kn 3:13; **ROZDZ. 16** **n** Iz 1:1; Iz 7:1; Oz 1:1; Mi 1:1; Mt 1:9; **o** 2Kn 28:1; **p** 1Kl 12:28; 1Kl 16:33; 1Kl 21:26; 2Kl 8:18; 2Kn 28:2; **q** Kpl 20:2; Pwt 18:10; 2Kl 23:10; 2Kn 28:3; 2Kn 33:6; Ps 106:37; Iz 57:5; Jer 7:31; Eze 16:20; Eze 23:37; **r** Pwt 12:31; Ps 106:35; Eze 16:47; **s** Lb 33:52.

i na wzgórzach,[a] i pod każdym bujnym drzewem.[b]

5 Wtedy to Recin,[c] król Syrii, i Pekach,[d] syn Remaliasza, król Izraela, wyruszyli na wojnę przeciwko Jerozolimie i oblegli Achaza, lecz nie byli w stanie walczyć.[e] **6** W owym czasie Recin, król Syrii, przywrócił Edomowi Elat,[f] po czym usunął z Elatu Żydów; Edomici zaś weszli do Elatu i mieszkają tam po dziś dzień. **7** Achaz wyprawił więc posłańców do Tiglat-Pilesera,[g] króla Asyrii, mówiąc: „Jestem twoim sługą[h] i twoim synem. Wyrusz i wybaw[i] mnie z dłoni króla Syrii i z dłoni króla Izraela, którzy powstają przeciwko mnie”. **8** I wziął Achaz srebro oraz złoto, które się znajdowało w domu Jehowy i wśród skarbów domu królewskiego,[j] i posłał królowi Asyrii łapówkę.[k] **9** Wtedy król Asyrii wysłuchał go i ruszył król Asyrii na Damaszek,[l] i go zdobył,[m] i uprowadził jego mieszkańców na wygnanie do Kir,[n] a Recina[o] uśmiercił.

10 Wówczas król Achaz[p] udał się do Damaszku na spotkanie z Tiglat-Pileserem,[q] królem Asyrii, i zobaczył ołtarz,[r] który był w Damaszku. Posłał więc król Achaz kapłanowi Urijaszowi projekt ołtarza oraz jego wzór, jeśli chodzi o całe jego wykonanie.[s] **11** I kapłan Urijasz[t] zabrał się do budowy tego ołtarza.[u] Zgodnie ze wszystkim, co król Achaz przysłał z Damaszku — tak wykonał go kapłan, zanim król Achaz przybył z Damaszku. **12** Kiedy król przybył z Damaszku, ujrzał król ów ołtarz; i król zaczął przystępować do ołtarza[v] i składać na nim dary ofiarne.[w] **13** I zamieniał w dym[x] swoje całopalenia[y] i swoje ofiary zbożowe,[a] i wylewał swój napój ofiarny,[b] i kropił ołtarz krwią swoich ofiar współuczestnictwa. **14** A ołtarz miedziany,[c] który był przed obliczem Jehowy, przeniósł sprzed domu, spomiędzy swego ołtarza i domu Jehowy,[d] i umieścił go po północnej stronie swego ołtarza. **15** I król Achaz polecił mu — kapłanowi Urijaszowi[e] — mówiąc: „Na tym wielkim ołtarzu zamieniaj w dym poranną ofiarę całopalną,[f] a także wieczorną ofiarę zbożową[g] i ofiarę całopalną króla[h] oraz jego ofiarę zbożową, jak również ofiarę całopalną całego ludu ziemi oraz ich ofiarę zbożową i ich napoje ofiarne; masz go też skrapiać wszystką krwią ofiary całopalnej i wszystką krwią wszelkiej ofiary. Co się zaś tyczy ołtarza miedzianego, jeszcze się nad nim zastanowię”. **16** I kapłan Urijasz[i] postąpił zgodnie ze wszystkim, co polecił król Achaz.[j]

17 Ponadto król Achaz pociął[k] ścianki boczne[l] wózków[m] i pousuwał z nich baseny;[n] zdjął też morze[o] z miedzianych byków,[p] które się znajdowały pod nim, i umieścił je na kamiennej posadzce. **18** A krytą konstrukcję przeznaczoną na sabat, którą wzniesiono w domu, i zewnętrzne wejście dla króla usunął z domu Jehowy ze względu na króla Asyrii.

19 Pozostałych zaś spraw Achaza, tego, co on uczynił, czyż nie opisano w księdze[q] dziejów królów Judy? **20** W końcu Achaz spoczął ze swymi praojcami i został pogrzebany ze swymi praojcami w Mieście Dawidowym;[r] a w jego miejsce zaczął panować Ezechiasz,[s] jego syn.

ROZDZ. 16

a 1Kl 14:23; Jer 17:2
b Pwt 12:2
c 2Kl 15:37
d 2Kn 28:6
e 2Kn 28:5
f 2Kl 14:22
g 2Kl 15:29
h 1Kl 20:4
i Ps 146:3; Jer 17:5; Lam 4:17
j 1Kl 15:18; 2Kl 14:14; 2Kn 16:2
k 2Kn 19:7
l 2Sm 8:6; 2Kl 14:28; 2Kn 28:5; Iz 7:6
m Am 1:5
n Iz 22:6; Am 9:7
o Iz 7:1; Iz 9:11
p 2Kl 16:7
q 2Kl 15:29
r Pwt 12:30; 2Kn 28:23; Jer 10:2
s Ps 106:39
t Iz 8:2
u Jer 23:11; Eze 22:26
v 2Kn 26:16; 2Kn 28:25
w Lb 18:4; Lb 18:7
x Kpl 2:2
y Kpl 1:3

szpalta 2

a Kpl 2:1; 1Kn 23:29
b Kpl 23:13
c 1Kn 28:12; 2Kn 4:1
d 1Kl 6:1
e Iz 8:2
f Wj 29:39; Lb 28:2; 2Kn 28:23
g Lb 28:4
h Kpl 4:22; Kpl 22:21; 2Kn 7:4; 2Kn 29:21
i Iz 8:2
j 2Kl 16:11
k 2Kn 28:24; 2Kn 29:19
l 1Kl 7:28
m 1Kl 7:27
n 1Kl 7:38; 2Kn 4:6; Jer 52:20
o 1Kl 7:23; 2Kl 25:13
p 1Kl 7:25; Jer 52:20

q 1Kl 14:29; 2Kn 28:26; **r** 2Kn 28:27; **s** 2Kl 18:1; 1Kn 3:13; 2Kn 29:1; Iz 1:1; Oz 1:1; Mt 1:9.

17 W dwunastym roku Achaza, króla Judy, na dziewięć lat królem izraelskim w Samarii[a] został Hoszea,[b] syn Eli. **2** I czynił to, co złe w oczach Jehowy, tylko nie tak, jak królowie Izraela, którzy byli przed nim.[c] **3** Przeciwko niemu nadciągnął Salmanasar,[d] król Asyrii,[e] i Hoszea stał się jego sługą oraz zaczął mu płacić daninę.[f] **4** Lecz król Asyrii wykrył spisek[g] ze strony Hoszei, wyprawił on bowiem posłańców do So, króla Egiptu,[h] i nie zapłacił daniny królowi Asyrii, jak to czynił w poprzednich latach. Dlatego król Asyrii zamknął go i trzymał związanego w areszcie.[i]

5 I król Asyrii wyruszył przeciwko całej tej ziemi, i ruszył na Samarię, i oblegał[j] ją przez trzy lata. **6** W dziewiątym roku Hoszei król Asyrii zdobył Samarię,[k] po czym powiódł Izraela na wygnanie[l] do Asyrii i osiedlił ich w Chalach[m] i w Chabor nad rzeką Gozan,[n] i w miastach Medów.[o]

7 A stało się tak, ponieważ synowie Izraela zgrzeszyli[p] przeciwko Jehowie, swemu Bogu, który ich wyprowadził z ziemi egipskiej spod ręki faraona, króla Egiptu,[q] i zaczęli się bać innych bogów;[r] **8** i chodzili według ustaw[s] narodów, które Jehowa wypędził przed synami Izraela, i według ustaw nadanych przez królów Izraela; **9** i synowie Izraela zaczęli zgłębiać rzeczy, które nie były właściwe względem Jehowy, ich Boga,[t] i budowali sobie wyżyny[u] we wszystkich swych miastach, od wieży[v] strażniczej aż po warowne miasto; **10** i stawiali sobie święte słupy[w] i święte pale[x] na każdym wysokim wzgórzu[y] i pod każdym bujnym drzewem;[z] **11** i tam, na wszystkich wyżynach, sprawiali, że się wznosił dym ofiarny, tak samo, jak to czyniły narody,[a] które Jehowa powiódł z ich powodu na wygnanie, i popełniali złe rzeczy, obrażając[b] Jehowę;

12 służyli też gnojowym bożkom,[c] o czym Jehowa im rzekł: „Nie wolno wam tego czynić”;[d] **13** a Jehowa ostrzegał[e] Izraela[f] i Judę[g] za pośrednictwem wszystkich swoich proroków[h] i każdego wizjonera,[i] mówiąc: „Zawróćcie ze swoich złych dróg[j] i przestrzegajcie moich przykazań,[k] moich ustaw,[l] zgodnie z całym tym prawem,[m] które nakazałem waszym praojcom[n] i które wam posłałem za pośrednictwem moich sług, proroków”;[o] **14** i nie słuchali, lecz swoje karki czynili twardymi[p] niczym karki ich praojców, którzy nie uwierzyli[q] Jehowie, swemu Bogu; **15** i odrzucali jego przepisy oraz jego przymierze,[r] które zawarł z ich praojcami, a także jego przypomnienia,[s] którymi ich ostrzegał, i szli za marnymi bożkami,[t] i sami stali się marnością[u] — na wzór okolicznych narodów, co do których Jehowa im nakazał, żeby nie postępowali jak one;[v]

16 i odstępowali od wszystkich przykazań[w] Jehowy, swego Boga, a uczynili sobie lane posągi,[x] dwa cielce,[y] i uczynili święty pal,[z] i zaczęli się kłaniać całemu zastępowi niebios[a] oraz służyć Baalowi;[b] **17** i swoich synów oraz swe córki przeprowadzali przez ogień,[c] i uprawiali wróżbiarstwo,[d] i wypatrywali znaków

ROZDZ. 17

a Iz 7:9
b 2Kl 15:30
c 1Kl 12:28
1Kl 13:33
1Kl 16:33
d 2Kl 18:9
Oz 10:14
e Iz 10:5
f Pwt 28:45
2Kl 18:14
Ezd 7:24
g 2Kl 24:1
2Kl 24:20
Eze 17:15
h Iz 30:2
Iz 31:1
i Pwt 28:36
j Pwt 28:52
k 2Kl 18:10
Oz 13:16
l Kpl 26:32
Pwt 4:27
Pwt 28:64
1Kl 14:15
m 1Kn 5:26
n 2Kl 18:11
o 2Kl 18:11
p Pwt 31:29
Pwt 32:15
Joz 23:16
Neh 9:26
Ps 106:35
Am 5:7
q Wj 20:2
r Wj 20:5
2Kl 17:35
Jer 10:5
s Ps 89:31
t Pwt 13:6
Pwt 27:15
Eze 8:12
u 2Kl 16:4
Oz 12:11
v 2Kl 18:8
w Wj 34:13
Kpl 26:1
x Pwt 7:5
Pwt 16:21
Mi 5:14
y Pwt 12:2
z 2Kl 16:4
Iz 57:5

szpalta 2

a Kpl 20:23
Jer 44:17
b Prz 15:8
c Wj 34:14
Kpl 26:30
1Kl 12:28
1Kl 21:26
d Wj 20:3
Kpl 26:1
Pwt 4:23
e Pwt 8:19
Pwt 32:46
Ps 81:8
f Oz 4:15

g Jer 3:11; h 2Kn 24:19; 2Kn 36:16; Heb 1:1; i 1Sm 9:9; 1Kn 29:29; j Iz 55:7; Jer 18:11; Jer 25:4; Eze 18:31; k Wj 24:7; Pwt 6:1; l Pwt 8:11; m Wj 20:1; Wj 21:1; n Pwt 5:1; o Jer 7:25; p Pwt 31:27; Jer 5:29; q Pwt 1:32; r Pwt 5:2; Pwt 29:12; s Ps 19:7; Oz 4:6; t Pwt 32:21; 1Sm 12:21; Jer 10:15; 1Ko 8:4; u Ps 115:8; Iz 44:9; Jer 2:5; Rz 1:21; v Pwt 12:30; w Pwt 4:2; x 2Kn 28:2; y 1Kl 12:28; 2Kn 13:8; z 1Kl 14:15; 1Kl 16:33; a Pwt 4:19; 2Kl 23:5; Jer 8:2; b 1Kl 16:31; 1Kl 22:53; 2Kl 10:21; c 2Kl 16:3; 2Kl 21:6; Iz 57:5; d Pwt 18:10; 2Kn 33:6; Mi 5:12; Dz 16:16.

wróżebnych,[a] i zaprzedawali[b] się, by czynić to, co złe w oczach Jehowy, obrażając[c] go tym;

18 dlatego Jehowa bardzo się rozsierdził[d] na Izraela, tak iż usunął ich sprzed swoich oczu.[e] Nie pozostawił nikogo oprócz samego plemienia Judy.[f]

19 Również Juda nie przestrzegała przykazań Jehowy, swego Boga,[g] lecz zaczęła chodzić według ustaw, które wprowadził Izrael.[h] **20** Toteż Jehowa odtrącił całe potomstwo[i] Izraela i je trapił, i wydawał je w rękę tych, którzy plądrują, aż ich odrzucił sprzed swego oblicza.[j] **21** Oderwał bowiem Izraela od domu Dawida, oni zaś królem uczynili Jeroboama, syna Nebata; a Jeroboam[k] począł odciągać Izraela od podążania za Jehową i przywiódł ich do grzechu wielkim grzechem.[l] **22** A synowie Izraela chodzili we wszystkich grzechach, które popełnił Jeroboam.[m] Nie odstąpili od nich, **23** aż Jehowa usunął Izraela sprzed swoich oczu,[n] jak to zapowiedział przez wszystkich swych sług, proroków.[o] Toteż Izrael poszedł ze swej ziemi na wygnanie do Asyrii — aż po dziś dzień.[p]

24 Następnie król Asyrii sprowadził ludzi z Babilonu[q] i Kuty, i Awwy,[r] i Chamatu,[s] i Sefarwaimu[t] i osiedlił ich w miastach Samarii[u] zamiast synów Izraela; i wzięli oni w posiadanie Samarię, i zamieszkali w jej miastach. **25** A w początkowym okresie mieszkania tam ludzie ci nie żywili bojaźni[v] przed Jehową. Jehowa posłał więc między nich lwy[w] i te ich zabijały. **26** Wysłano więc do króla Asyrii następującą wiadomość: „Narody, które uprowadziłeś, a potem osiedliłeś w miastach Samarii, nie znają religii Boga tej ziemi, dlatego posyła on między nich lwy;[a] i oto te zadają im śmierć, nikt bowiem nie zna religii Boga tej ziemi".

27 Wówczas król Asyrii wydał nakaz, mówiąc: „Wyprawcie tam jednego z kapłanów,[b] których uprowadziliście stamtąd na wygnanie, i niech pójdzie i tam zamieszka, i uczy ich religii Boga tej ziemi". **28** Toteż jeden z kapłanów, których uprowadzili z Samarii na wygnanie, przybył i zamieszkał w Betel,[c] i zaczął ich uczyć, jak mają się bać Jehowy.[d]

29 Jednakże każdy z narodów uczynił sobie własnego boga,[e] którego potem umieścił w domu wyżyn wzniesionym przez Samarytan — każdy z narodów, w swych miastach, w których mieszkały. **30** I ludzie z Babilonu uczynili Sukkot-Benota, a ludzie z Kut[f] uczynili Nergala, a ludzie z Chamatu uczynili Aszimę. **31** Awwici[g] zaś uczynili Nibchaza i Tartaka; a Sefarwaici[h] palili swoich synów w ogniu[i] dla Adrammelecha i Anammelecha, bogów Sefarwaimu. **32** I zaczęli odczuwać bojaźń przed Jehową i spośród ogółu ludności ustanawiać sobie kapłanów[j] wyżyn, a ci sprawowali dla nich urząd w domu wyżyn. **33** Zaczęli odczuwać bojaźń przed Jehową,[k] ale oddawali cześć własnym bogom,[l] według religii narodów, spośród których zostali uprowadzeni na wygnanie.[m]

34 Po dziś dzień postępują według swych dawniejszych religii.[n] Nikt nie bał się Jehowy[o] i nikt nie postępował według jego

ROZDZ. 17

a Kpł 19:26; 2Kl 21:6
b 1Kl 21:20
c Wj 34:14; 1Kl 15:30
d Pwt 9:8; Pwt 29:20; 1Kl 8:46
e Joz 23:13; Iz 42:24; Jer 15:1
f 1Kl 11:32; 1Kl 12:20
g 1Kl 14:22; 2Kn 21:10; Jer 3:8
h Eze 23:11
i 2Kn 20:7; Jer 6:30
j 2Kl 13:3
k 1Kl 11:31; 1Kl 12:20
l Wj 32:31; 1Sm 2:17; 1Kl 14:16
m 1Kl 12:28; 1Kl 13:33
n Pwt 32:26; 2Kl 13:23; 2Kl 23:27
o Pwt 28:63; 1Kl 14:16; Oz 1:4; Am 5:27; Mt 1:6
p 2Kl 18:11
q 2Kl 17:30
r 2Kl 17:31; Iz 37:13
s 2Kl 19:13; Iz 10:9
t 2Kl 18:34; Iz 36:19
u Mt 10:5
v Prz 8:13; Kzn 12:13; Jer 10:7; Dn 6:26
w Wj 23:29; Jer 5:6

szpalta 2

a Prz 30:30
b Ezd 7:10; Mal 2:7
c Rdz 28:19; Joz 16:1; 1Sm 7:16; 1Kl 12:29
d Kzn 8:12; Iz 29:13; Jn 4:22
e Ps 96:5; Ps 135:15; Iz 44:9; Jer 10:5; Mi 4:5; Rz 1:23; 1Ko 8:4
f 2Kl 17:24
g 2Kl 17:24
h 2Kl 18:34

---

i 2Kl 17:17; 2Kn 28:3; Ps 106:37; Iz 57:5; Eze 20:31; **j** 1Kl 12:31; 1Kl 13:33; **k** 2Kl 17:41; Iz 29:13; **l** Łk 16:13; 2Ko 6:16; **m** 2Kl 17:24; **n** Iz 44:8; 1Ko 10:20; **o** 2Kl 17:25.

ustaw i jego sądowniczych rozstrzygnięć[a] ani według prawa[b] i przykazania,[c] jakie Jehowa dał synom Jakuba[d] — którego imię zmienił na Izrael[e] — **35** gdy Jehowa zawarł z nimi przymierze[f] i nakazał im, mówiąc: „Nie wolno wam bać się innych bogów[g] i nie wolno wam się im kłaniać ani im służyć, ani składać im ofiar.[h] **36** Lecz Jehowy, który was wyprowadził z ziemi egipskiej wielką mocą i wyciągniętym ramieniem[i] — jego macie się bać[j] i jemu macie się kłaniać,[k] i jemu macie składać ofiary.[l] **37** Macie też dbać o to, by zawsze wprowadzać w czyn przepisy[m] i sądownicze rozstrzygnięcia[n] oraz prawo i przykazanie, które wam napisał;[o] a nie wolno wam bać się innych bogów. **38** Nie wolno wam też zapomnieć przymierza, które z wami zawarłem;[p] i nie wolno wam się bać innych bogów.[q] **39** Lecz Jehowy,[r] waszego Boga, macie się bać, on bowiem wyzwoli was z ręki wszystkich waszych nieprzyjaciół”.[s]

40 A oni nie usłuchali, lecz postępowali według swej dawniejszej religii.[t] **41** I narody te zaczęły odczuwać bojaźń przed Jehową,[u] ale służyły swoim rytym wizerunkom. A ich synowie i wnuki po dziś dzień postępują tak, jak postępowali ich praojcowie.

18 A w trzecim roku Hoszei,[v] syna Eli, króla Izraela, królem został Ezechiasz,[w] syn Achaza,[x] króla Judy. **2** Zaczął panować, gdy miał dwadzieścia pięć lat, a panował w Jerozolimie dwadzieścia dziewięć lat. Jego matka miała na imię Abi i była córką Zachariasza.[y] **3** I czynił on to, co słuszne w oczach Jehowy,[z] zgodnie ze wszystkim, co uczynił Dawid, jego praojciec.[a] **4** To on pousuwał wyżyny[b] i porozbijał święte słupy,[c] i ściął święty[d] pal, i potłukł węża miedzianego,[e] którego uczynił Mojżesz;[f] bo aż do owych dni synowie Izraela ciągle przed nim kadzili dymem ofiarnym[g] i zwano go miedzianym wężem-bożkiem.[h] **5** Pokładał ufność w Jehowie, Bogu Izraela;[i] i po nim nie było wśród wszystkich królów Judy nikogo takiego jak on[j] — ani też wśród tych, którzy byli przed nim.[k] **6** I przylgnął do Jehowy.[l] Nie odwrócił się od podążania za nim, lecz przestrzegał jego przykazań, które Jehowa dał Mojżeszowi.[m] **7** A Jehowa był z nim.[n] Gdziekolwiek się udawał, działał rozważnie;[o] i zbuntował się przeciw królowi Asyrii, i mu nie służył.[p] **8** On to pobił Filistynów[q] aż po Gazę,[r] a także jej terytoria, od wieży[s] strażniczej aż po warowne miasto.

9 I stało się w czwartym roku króla Ezechiasza, czyli w siódmym roku Hoszei,[t] syna Eli, króla Izraela, że Salmanasar,[u] król Asyrii, ruszył na Samarię i ją obległ.[v] **10** I zdobyli ją[w] po upływie trzech lat; w szóstym roku Ezechiasza, czyli w dziewiątym roku Hoszei, króla Izraela, Samaria została zdobyta.[x] **11** Następnie król Asyrii[y] uprowadził Izraela na wygnanie[z] do Asyrii i osadził ich w Chalach[a] i w Chabor[b] nad rzeką Gozan, i w miastach Medów.[c] **12** ponieważ nie słuchali[d] głosu Jehowy, swego Boga, lecz

ROZDZ. 17
a Pwt 5:1 Pwt 8:11 2Kl 17:13
b Pwt 1:5
c Pwt 6:2
d Rdz 28:14 Rdz 46:2
e Rdz 32:28 Rdz 35:10 Iz 48:1
f Wj 19:5 Wj 24:7 Pwt 5:2 Pwt 29:1 Jer 31:31
g Wj 20:4 Sdz 6:10
h Wj 20:5 Wj 23:24 Wj 34:14 Pwt 4:25 Pwt 5:9
i Wj 6:6 Pwt 5:15 Jer 32:21
j Pwt 6:13 Ps 34:9 Prz 8:13
k Ps 95:6 Ps 96:9
l Kpł 19:5 Pwt 12:6
m Pwt 12:1
n Pwt 11:32
o Pwt 5:29 Pwt 31:9
p Pwt 4:23
q Pwt 5:9
r Iz 42:8
s Neh 9:27
t Pwt 4:28 2Kl 17:34
u Joz 24:14 Ezd 4:2

ROZDZ. 18
v 2Kl 15:30 2Kl 17:1
w 1Kn 3:13 2Kn 28:27 Mt 1:9
x 2Kl 16:2 2Kl 16:20
y 2Kn 29:1
z 2Kl 20:3 2Kn 31:20 2Kn 31:21 Ps 119:128

szpalta 2
a 1Kl 3:14 1Kl 15:5 2Kn 29:2
b Kpł 26:30 Lb 33:52 1Kl 3:2 2Kl 14:4 Ps 78:58
c Pwt 7:5 2Kn 31:1
d Pwt 12:3
e Lb 21:8
f Lb 21:9

g Prz 15:8; h 1Ko 8:4; i 2Kn 16:9; 2Kn 32:7; Ps 91:2; Jer 17:7; j 2Kl 19:15; k 2Kn 15:17; 2Kn 20:33; l Pwt 10:20; Joz 23:8; m 2Kl 17:13; Jer 11:4; n 2Kn 15:2; Ps 46:11; Ps 60:12; o 1Sm 18:14; Prz 20:18; p 2Kl 16:7; q 2Kn 28:18; Iz 14:29; r Joz 13:3; s 2Kl 17:9; 2Kn 26:10; t 2Kl 17:1; u 2Kl 17:4; v 2Kl 17:5; w Oz 13:16; Am 3:11; Mi 1:6; Mi 6:16; Mi 7:13; x 2Kl 17:6; y 2Kl 19:11; Iz 8:4; Oz 8:9; Am 5:3; z Am 6:7; Am 9:4; a 2Kl 17:6; b 1Kn 5:26; c 2Kl 17:6; d Pwt 8:20; 1Kl 14:15; 2Kl 17:7; Neh 9:17.

wciąż naruszali jego przymierze[a] — wszystko, co nakazał Mojżesz,[b] sługa Jehowy.[c] Nie słuchali ani nie spełniali.

13 A w czternastym roku króla Ezechiasza wyruszył Sancherib,[d] król Asyrii,[e] przeciwko wszystkim warownym miastom Judy i zaczął je zdobywać. **14** Toteż Ezechiasz, król Judy, posłał do króla Asyrii do Lachisz, mówiąc: „Zgrzeszyłem. Odstąp ode mnie. Cokolwiek na mnie nałożysz, poniosę”.[f] Wówczas król Asyrii nałożył na Ezechiasza, króla Judy, trzysta talentów srebra[g] i trzydzieści talentów złota. **15** Wydał więc Ezechiasz wszystko srebro, które się znajdowało w domu Jehowy[h] oraz wśród skarbów domu królewskiego.[i] **16** W owym czasie Ezechiasz odciął drzwi świątyni Jehowy[j] oraz węgary, które Ezechiasz, król Judy, pokrył[k] złotem, i dał je królowi Asyrii.

17 A król Asyrii[l] posłał z Lachisz[m] tartana[n] i rabsarisa, i rabszaka[o] z potężnym wojskiem do króla Ezechiasza do Jerozolimy, żeby wyruszyli i przyszli do Jerozolimy. Wyruszyli więc i przyszli, i stanęli koło kanału[p] górnej sadzawki,[q] przy gościńcu na polu pracza.[r] **18** I zaczęli wołać do króla, lecz wyszedł do nich Eliakim,[s] syn Chilkiasza, ustanowiony nad domem, i sekretarz Szebna,[t] i kronikarz Joach, syn Asafa.

19 A rabszak[u] rzekł do nich: „Powiedzcie, proszę, Ezechiaszowi: ‚Oto, co rzekł wielki król,[v] król Asyrii: „Cóż to za ufność, której zaufałeś?[w] **20** Powiedziałeś (lecz jest to słowo warg): ‚Jest rada[x] i potęga do prowadzenia wojny’. Komu więc zaufałeś, żeś się zbuntował[y] przeciwko mnie? **21** Oto zaufałeś wsparciu ze strony Egiptu,[a] tej złamanej trzciny,[b] która gdy się ktoś na niej oprze, wchodzi mu w dłoń i ją przebija. Taki jest faraon,[c] król Egiptu, dla wszystkich, którzy mu ufają. **22** A jeśli mi powiecie: ‚Zaufaliśmy Jehowie,[d] naszemu Bogu’[e] — czyż to nie jego wyżyny[f] i ołtarze pousuwał Ezechiasz,[g] mówiąc do Judy i Jerozolimy: ‚Przed tym ołtarzem macie się kłaniać w Jerozolimie’?”[h] **23** Teraz więc, proszę, zrób zakład[i] z moim panem, królem Asyrii, a ja dam ci dwa tysiące koni, żeby się przekonać, czy zdołasz posadzić na nich jeźdźców.[j] **24** Jakże więc mógłbyś odwrócić oblicze jednego namiestnika spośród najmniejszych sług mego pana,[k] pokładając ufność w Egipcie ze względu na rydwany[l] i jeźdźców?[m] **25** I czyż bez upoważnienia od Jehowy wyruszyłem przeciwko temu miejscu, by je obrócić w ruinę? To Jehowa powiedział do mnie:[n] ‚Wyrusz przeciwko tej ziemi i obróć ją w ruinę’”.

26 Na to Eliakim,[o] syn Chilkiasza, oraz Szebna[p] i Joach[q] rzekli do rabszaka:[r] „Zechciej rozmawiać ze swymi sługami po syryjsku,[s] bo my rozumiemy; a nie rozmawiaj z nami po żydowsku,[t] gdy słyszą to uszy ludu, który jest na murze”. **27** Ale rabszak rzekł im: „Czyż to do twojego pana i do ciebie posłał mnie mój pan, bym powiedział te słowa? Czyż nie do ludzi, którzy siedzą na murze, by razem z wami jeść swój kał[u] i pić swój mocz?”[v]

28 I rabszak dalej stał, i donośnym głosem wołał po żydow-

ROZDZ. 18

a Pwt 29:25; 2Kl 17:15; Neh 9:26; Jer 34:18
b Wj 19:3; Wj 24:12
c Pwt 5:1
d 2Kn 32:1; Iz 36:1
e Iz 10:5
f 2Kl 18:7; Prz 29:25; Łk 14:32
g 1Kl 16:24
h 2Kl 16:8
i 2Kl 12:18; 2Kn 16:2
j 1Kl 6:33; 1Kl 6:35
k 2Kn 29:3
l 2Kn 32:9
m Joz 15:39; 2Kn 11:9
n Iz 20:1
o Iz 36:2; Iz 37:8
p 2Kl 20:20
q Iz 7:3
r Iz 36:2
s 2Kl 19:2; Iz 22:20; Iz 36:3; Mt 10:16
t Iz 22:15
u Iz 36:4
v Iz 10:8
w 2Kl 19:10; 2Kn 32:10; Ps 4:2; Iz 36:7; Iz 37:10
x Prz 20:18
y 2Kl 18:7; Ezd 4:15

szpalta 2

a Iz 36:6; Eze 29:6
b Iz 30:2; Iz 31:1
c 2Kl 17:4
d 2Kn 32:8
e 2Kl 18:19
f 2Kn 31:1; 2Kn 32:12
g Iz 36:7
h Pwt 12:11; Pwt 12:13; 2Kn 7:12
i Iz 36:8
j Ps 123:4; Iz 10:13
k Iz 10:8
l Ps 20:7
m Pwt 17:16; Iz 31:1; Iz 36:9
n 2Kl 19:6; 2Kl 19:22
o 2Kl 18:18; Iz 22:20

p Iz 22:15; q Iz 36:11; r 2Kl 18:17; Iz 36:2; s Ezd 4:7; Dn 2:4; t Neh 13:24; Dz 22:2; u Pwt 28:53; 2Kl 6:25; Eze 4:15; v 2Kn 32:11; Iz 36:12.

sku,[a] mówiąc: „Słuchajcie słowa wielkiego króla,[b] króla Asyrii. **29** Oto, co powiedział król: ‚Nie dajcie się zwodzić Ezechiaszowi, bo nie zdoła was wyzwolić z mojej ręki.[c] **30** I niech Ezechiasz nie wzbudza w was ufności do Jehowy,[d] mówiąc: „Jehowa na pewno nas wyzwoli[e] i to miasto nie zostanie wydane w rękę króla Asyrii”.[f] **31** Nie słuchajcie Ezechiasza; oto bowiem, co powiedział król asyryjski: „Poddajcie mi się i wyjdźcie do mnie, i jedzcie — każdy ze swej winorośli i każdy ze swego drzewa figowego,[g] i pijcie — każdy wodę z własnej cysterny,[h] **32** dopóki nie przyjdę i nie zabiorę was do takiej ziemi, jak wasza ziemia,[i] ziemi zboża i młodego wina, ziemi chleba[j] i winnic,[k] ziemi drzew oliwnych i miodu;[l] i pozostańcie przy życiu, a nie umierajcie. Nie słuchajcie zaś Ezechiasza, bo on was zwodzi, mówiąc: ‚Jehowa nas wyzwoli’.[m] **33** Czyż bogowie narodów wyzwolili[n] — każdy swoją ziemię — z ręki króla Asyrii?[o] **34** Gdzież są bogowie Chamatu[p] i Arpadu?[q] Gdzież są bogowie Sefarwaimu,[r] Heny[s] i Iwwy?[t] Czy wyzwolili Samarię z mojej ręki?[u] **35** Którzy spośród wszystkich bogów tych ziem wyzwolili swą ziemię z mojej ręki,[v] by Jehowa miał z mojej ręki wyzwolić Jerozolimę?”’”[w]

36 A lud milczał[x] i nie odpowiedział mu[y] ani słowem, gdyż polecenie króla brzmiało: „Nie odpowiadajcie mu”.[z] **37** Lecz Eliakim,[a] syn Chilkiasza, ustanowiony nad domem, oraz sekretarz Szebna[b] i kronikarz Joach,[c] syn Asafa, przyszli do Ezechiasza, mając rozdarte szaty,[d] i oznajmili mu słowa rabszaka.

ROZD. 18

a 2Kn 32:18 Iz 36:13
b 2Kl 18:13
c 1Kl 20:11 2Kn 32:15 Dn 3:15
d 2Kl 18:19 2Kl 19:22 Ps 11:1 Ps 22:8
e 1Sm 14:6 Ps 71:12 Ps 125:1
f 2Kl 19:32 Iz 36:15
g 1Kl 4:20 1Kl 4:25
h Iz 36:16
i 2Kl 17:6 2Kl 17:23
j 1Kn 16:3
k Pwt 8:8 Iz 36:17
l Prz 24:13
m 2Kl 18:29
n Iz 36:18
o 2Kl 18:30
p Lb 13:21 2Sm 8:9 2Kl 19:13
q Jer 49:23
r 2Kl 17:24 Iz 36:19
s Iz 37:13
t 2Kl 19:13
u 2Kl 17:6 2Kl 17:23
v 2Kl 19:17
w 2Kl 19:19 2Kn 32:15 Hi 15:25 Ps 2:2 Iz 36:20 Iz 37:23
x Ps 38:13 Ps 39:1 Kzn 3:7
y Prz 9:7 Prz 26:4 Iz 36:21 2Tm 2:24
z Ps 38:15
a 2Kl 18:18
b Iz 22:15
c Iz 36:3 Iz 36:22
d Rdz 37:29 2Kl 22:11

szpalta 2

ROZD. 19

a Iz 37:1
b 1Sm 4:12 2Kl 18:37 Ezd 9:3 Hi 1:20
c Rdz 37:34 1Kl 21:27 2Kl 6:30 Est 4:1 Ps 35:13 Iz 22:12
d 2Kn 7:16 Ps 73:17

19 A gdy tylko król Ezechiasz[a] to usłyszał, natychmiast rozdarł swe szaty[b] i odziawszy się w wór,[c] wszedł do domu Jehowy.[d] **2** Potem wysłał Eliakima,[e] ustanowionego nad domem, oraz sekretarza Szebnę[f] i starszych spośród kapłanów, odzianych w wory, do proroka Izajasza,[g] syna Amoca.[h] **3** I odezwali się do niego: „Oto, co powiedział Ezechiasz: ‚Ten dzień to dzień udręki[i] i zgromienia,[j] i wzgardliwej bezczelności;[k] bo synowie doszli aż do wyjścia z łona,[l] a nie ma siły, żeby urodzić.[m] **4** Może Jehowa, twój Bóg, usłyszy[n] wszystkie słowa rabszaka, którego król Asyrii, jego pan, posłał, by urągał[o] Bogu żywemu, i pociągnie go do odpowiedzialności za słowa, które usłyszał Jehowa, twój Bóg.[p] A ty wznieś modlitwę[q] za ostatek,[r] który jeszcze się znajdzie’ ”.

5 Toteż słudzy króla Ezechiasza przyszli do Izajasza.[s] **6** Wówczas Izajasz rzekł im: „Tak powiedzcie swemu panu: ‚Oto, co rzekł Jehowa:[t] „Nie bój się[u] słów, które usłyszałeś, a którymi słudzy króla Asyrii wyrażali się o mnie obelżywie.[v] **7** Oto tchnę w niego ducha[w] i usłyszy pewną wieść,[x] i wróci do swego kraju; i sprawię, że padnie od miecza we własnym kraju” ’ ”.[y]

8 Potem rabszak[z] wrócił i zastał króla Asyrii walczącego przeciwko Libnie;[a] usłyszał bowiem, że wycofał się spod Lachisz.[b] **9** Doszła go wieść o Tirhace, królu Etiopii: „Oto wyruszył, by walczyć z tobą”. Ponownie wyprawił więc posłańców[c] do

e 2Kl 18:18; **f** Iz 37:2; **g** Iz 1:1; **h** Iz 2:1; **i** 2Sm 22:7; 2Kn 20:9; Hi 5:19; Oz 5:15; **j** Heb 3:15; **k** 2Kl 18:32; Neh 4:4; **l** Iz 26:17; **m** Iz 37:3; **n** Ps 65:2; o 1Sm 17:45; 2Kl 18:35; **p** Ps 74:22; **q** 2Kn 32:20; Ps 50:15; Jak 5:16; **r** Iz 37:4; **s** Iz 37:5; **t** Iz 37:6; **u** Pwt 20:3; Iz 41:10; Iz 51:7; **v** 2Kl 18:17; Ps 74:18; **w** Hi 4:9; Iz 37:7; **x** Hi 15:21; Prz 21:1; Abd 1; **y** 2Kn 32:21; Iz 37:38; **z** 2Kl 18:17; **a** Joz 10:29; 2Kl 8:22; Iz 37:8; **b** 2Kl 18:14; Mi 1:13; **c** 2Kl 18:17.

Ezechiasza, mówiąc: **10** „Tak powiedzcie Ezechiaszowi, królowi Judy: ‚Niech twój Bóg, któremu ufasz, nie zwodzi cię,[a] mówiąc: „Jerozolima[b] nie zostanie wydana w rękę króla Asyrii”.[c] **11** Oto sam słyszałeś, jak królowie Asyrii postąpili ze wszystkimi krainami, przeznaczając je na zagładę,[d] a czy ty miałbyś zostać wyzwolony?[e] **12** Czy bogowie[f] narodów, które moi praojcowie obrócili w ruinę, wyzwolili je — Gozan[g] i Charan,[h] i Recef, i synów Edenu,[i] którzy byli w Telassar?[j] **13** Gdzie on jest — król Chamatu[k] i król Arpadu[l] oraz król miast Sefarwaim, Heny i Iwwy?’ ”[m]

14 Wtedy Ezechiasz wziął listy z ręki posłańców i je przeczytał,[n] po czym udał się Ezechiasz do domu Jehowy i rozwinął je przed obliczem Jehowy.[o] **15** I Ezechiasz zaczął się modlić[p] przed obliczem Jehowy, mówiąc: „Jehowo, Boże Izraela,[q] siedzący na cherubach,[r] jedynie ty jesteś prawdziwym Bogiem wszystkich królestw[s] ziemi.[t] Tyś uczynił niebiosa[u] i ziemię.[v] **16** Nakłoń swego ucha, Jehowo, i usłysz.[w] Otwórz oczy,[x] Jehowo, i zobacz, usłysz też słowa, które przysłał Sancherib, by urągać[y] Bogu żywemu. **17** To prawda, Jehowo, że królowie Asyrii spustoszyli narody oraz ich ziemię.[z] **18** A ich bogów wydali na pastwę ognia, gdyż nie byli to bogowie,[a] lecz robota rąk ludzkich,[b] drewno i kamień; więc ich zniszczyli. **19** A teraz, Jehowo, nasz Boże,[c] wybaw nas,[d] proszę, z jego ręki, aby wszystkie królestwa ziemi poznały, że tylko ty, Jehowo, jesteś Bogiem”.[e]

20 A Izajasz, syn Amoca, posłał do Ezechiasza, mówiąc: „Tak powiedział Jehowa, Bóg Izraela:[f] ‚Wysłuchałem modlitwę,[a] którą skierowałeś do mnie w związku z Sancheribem, królem Asyrii.[b] **21** Oto słowo, które Jehowa wyrzekł przeciwko niemu:

„Gardzi tobą, naigrawa się[c]
z ciebie dziewicza córa syjońska.[d]
Za tobą kiwa głową[e] córa jerozolimska.[f]

22 Komu urągałeś[g] i o kim wyrażałeś się obelżywie?[h]
I przeciw komu podniosłeś głos,[i]
i czy wznosisz swe oczy wysoko?[j]
Przeciwko Świętemu Izraela![k]

23 Przez swoich posłańców[l] urągałeś Jehowie i mówisz:[m]
‚Ja z mnóstwem mych rydwanów wojennych[n]
wstąpię na wyżyny górzystych regionów,[o]
do najdalszych stron Libanu;[p]
i pościnam jego wyniosłe cedry,[q] jego wyborne drzewa jałowcowe.[r]
I wkroczę do jego ostatniego siedliska, do lasu jego sadu.[s]

24 Kopać będę i napiję się cudzych wód,
a spodami swych stóp wysuszę wszystkie kanały Nilu w Egipcie’.[t]

25 Czy nie słyszałeś?[u] Od czasów odległych jest to, co uczynię.[v]
Od dni minionych to kształtowałem.[w]
Teraz to wprowadzę.[x]

ROZDZ. 19

a 2Kl 18:5; 2Kl 18:30; 2Kn 32:15
b 2Kn 32:2
c Iz 37:10
d 2Kl 17:5; 2Kn 32:13; Iz 10:11
e Iz 37:11
f 1Kn 16:26; 1Ko 8:4
g Iz 37:12
h Rdz 11:31; Rdz 29:4
i Eze 27:23
j Iz 37:12
k 2Kl 17:24
l 2Kl 18:34
m Iz 37:13
n Iz 37:14
o 1Kl 8:30; Ezd 9:5; Ps 74:10
p 2Kn 32:20; Dn 9:3; Flp 4:6
q 1Kl 8:23
r Wj 25:22; Kpl 16:2; 1Sm 4:4; Ps 80:1
s 1Kn 29:11
t 2Kl 5:15; Iz 44:6; Dn 4:25
u Rdz 1:1; Ps 96:5; Ps 102:25; Jn 1:3
v Iz 37:16
w 1Kl 8:29; Ps 31:2; Ps 65:2
x 2Kn 16:9; Dn 9:18
y Prz 27:11; Iz 37:4; Iz 37:17
z 2Kl 16:9; 2Kl 17:6; 2Kl 17:24
a Ps 96:5; Iz 37:19; Iz 41:29; 1Ko 8:4
b Ps 115:4; Jer 10:3; Dz 17:29
c Ps 135:4
d Iz 37:20
e Ps 83:18; Iz 45:5
f Iz 37:21

szpalta 2

a 2Kl 19:15; Prz 15:8
b Iz 58:9
c Hi 22:19
d Lam 1:15; Lam 2:13; Mi 4:8; Za 9:9

e Hi 16:4; Ps 22:7; Ps 109:25; Mt 27:39; **f** Iz 37:22; **g** 2Kl 19:10; **h** Lb 15:30; **i** 2Kl 18:30; Iz 10:13; Iz 14:13; Mt 23:12; **j** Prz 30:13; Iz 37:23; **k** Ps 71:22; Ps 89:18; Jer 51:5; **l** 2Kl 18:17; **m** 2Kl 19:4; 2Kn 32:17; **n** Hi 40:11; Ps 20:7; Ps 68:17; **o** Iz 10:10; **p** 1Kl 5:6; **q** Sdz 9:15; 2Kl 14:9; **r** Iz 14:8; Iz 37:24; Iz 60:13; Eze 31:8; **s** Iz 37:24; **t** Iz 37:25; **u** Wj 9:14; Joz 9:9; 1Sm 4:8; Iz 37:26; **v** Iz 14:24; **w** Kpl 26:33; Ps 33:11; Iz 46:11; **x** Iz 46:10.

Ty zaś posłużysz do tego,
by miasta warowne opustoszały jak kupy ruin.[a]
26 A ich mieszkańcom osłabną ręce;[b]
będą po prostu przerażeni i zawstydzeni.[c]
Staną się jak rośliny polne i zielona, miękka trawa,[d]
trawa na dachach,[e] gdy jest spieczona wiatrem wschodnim.[f]
27 A ja dobrze wiem,[g] jak siedzisz spokojnie i jak wychodzisz, i jak wchodzisz,[h]
i jak się burzysz przeciwko mnie,[i]
28 gdyż twoje burzenie się przeciwko mnie[j] i twój ryk doszły do moich uszu.[k]
I włożę swój hak w twoje nozdrza, a swoje wędzidło uzdy między twe wargi,[l]
i poprowadzę cię z powrotem drogą, którą przyszedłeś”.[m]

29 „‚A to będzie dla ciebie znakiem:[n] W tym roku będzie się jeść to, co wyrosło z rozsypanych ziaren,[o] a na drugi rok — zboże, które samo wyrośnie; lecz na trzeci rok siejcie[p] i żnijcie, i sadźcie winnice oraz spożywajcie ich plon.[q] **30** A ci z domu Judy, którzy ocaleją, ci, którzy pozostaną,[r] zapuszczą korzeń w dół i wydadzą plon w górę.[s] **31** Bo z Jerozolimy wyjdzie ostatek,[t] a ci, którzy ocaleją — z góry Syjon.[u] Dokona tego gorliwość[v] Jehowy Zastępów.

32 „‚Dlatego tak powiedział Jehowa o królu Asyrii:[w] „Nie wejdzie do tego miasta[x] ani nie wypuści tam strzały,[y] ani nie stanie naprzeciw niego z tarczą, ani nie usypie przeciw niemu wału oblężniczego.[a] **33** Drogą, którą przyszedł, wróci, a do tego miasta nie wejdzie, brzmi wypowiedź Jehowy.[b] **34** A ja bronić[c] będę tego miasta, by je wybawić przez wzgląd na samego siebie[d] i przez wzgląd na Dawida, mojego sługę”’”.[e]

35 I stało się owej nocy, że wyszedł anioł Jehowy i zabił w obozie[f] Asyryjczyków sto osiemdziesiąt pięć tysięcy.[g] Kiedy ludzie wstali wczesnym rankiem, oto ci wszyscy byli martwymi ciałami.[h] **36** Wycofał się więc Sancherib,[i] król Asyrii, i odszedłszy, wrócił[j] i zamieszkał w Niniwie.[k] **37** A gdy się kłaniał w domu Nisrocha,[l] swego boga,[m] Adrammelech i Sarecer, jego synowie, zabili go mieczem[n] i uciekli do ziemi Ararat.[o] A w jego miejsce zaczął panować Asarhaddon,[p] jego syn.

20 W owych dniach Ezechiasz śmiertelnie zachorował.[q] Toteż przyszedł do niego prorok Izajasz,[r] syn Amoca, i rzekł mu: „Oto, co powiedział Jehowa: ‚Wydaj polecenia swym domownikom,[s] bo umrzesz i nie będziesz żył’”.[t] **2** Wtedy on odwrócił się twarzą do ściany[u] i zaczął się modlić do Jehowy,[v] mówiąc: **3** „Błagam cię, Jehowo, wspomnij,[w] proszę, jak chodziłem[x] przed tobą w prawdomówności[y] i z sercem niepodzielnym[z] oraz czyniłem to, co dobre w twoich oczach”. A Ezechiasz rzewnie zapłakał.[b]

4 A zanim jeszcze Izajasz wyszedł ze środkowego dziedzińca,

ROZDZ. 19
a Kpl 26:32 Iz 10:5 Iz 37:26
b Ps 48:6 Jer 51:30
c Ps 48:5
d Ps 92:7 Iz 40:7 Jak 1:11
e Ps 129:6
f Ps 102:11 Iz 37:27
g 2Kn 16:9 Jer 23:24 Heb 4:13 1Pt 3:12
h Pwt 28:6 Ps 121:8 Prz 5:21
i Iz 37:28
j Ps 10:13 Ps 46:6 Iz 10:15
k 2Kl 18:35 Ps 74:4 Ps 83:2 Iz 10:13
l Ps 32:9 Eze 38:4 Am 4:2
m 2Kl 19:33 Iz 37:29
n 2Kl 20:8 Ps 65:8 Iz 7:11
o Kpl 25:5
p Rdz 8:22
q Iz 37:30
r 2Kn 32:22 Iz 10:20
s Iz 37:31
t Iz 10:21 Jer 44:14 Rz 9:27 Rz 11:5
u Iz 37:32
v Iz 9:7 Iz 59:17 Eze 5:13 Za 1:14
w Iz 10:24
x 2Kn 32:22
y Iz 37:33

szpalta 2
a 2Sm 20:15 Eze 21:22
b Iz 37:34
c 2Kl 20:6 Iz 31:5 Iz 37:35
d 1Sm 12:22 Iz 43:25 Eze 36:22
e Jer 23:5
f 1Kn 12:22
g 2Kn 32:21 Iz 31:8 Iz 37:36
h Wj 12:30 Ps 76:6
i 2Kl 19:7 2Kl 19:28
j Iz 37:37

k Rdz 10:11; Jon 1:2; Nah 2:8; Sof 2:13; **l** Iz 37:38; **m** 2Kn 32:21; Pwt 32:31; **n** Prz 3:33; Prz 13:21; **o** Rdz 8:4; Jer 51:27; **p** Ezd 4:2; **ROZDZ. 20** **q** 2Kn 32:24; **r** 2Kl 19:2; **s** 2Sm 17:23; **t** Iz 38:1; **u** Mt 23:12; **v** Ps 50:15; Ps 116:2; Iz 38:2; Mt 6:6; Flp 4:6; **w** Ps 25:7; Ps 119:49; Heb 6:10; **x** Rdz 17:1; 1Kl 2:4; 1Kl 3:6; Łk 1:6; **y** Ps 145:18; Jn 4:24; **z** 2Kn 31:21; Ps 119:4; **a** 2Kn 31:20; **b** 2Sm 12:22; Iz 38:3.

doszło do niego słowo Jehowy,[a] mówiące: **5** „Wróć i powiedz Ezechiaszowi, wodzowi[b] mego ludu: ‚Tak rzekł Jehowa, Bóg[c] Dawida, twego praojca: „Usłyszałem[d] twoją modlitwę.[e] Zobaczyłem twoje łzy.[f] Oto uzdrawiam cię.[g] Trzeciego dnia wstąpisz do domu Jehowy.[h] **6** A ja dodam do twoich dni piętnaście lat i wyzwolę z dłoni króla Asyrii ciebie oraz to miasto, i będę bronił[i] tego miasta przez wzgląd na samego siebie i przez wzgląd na Dawida, mojego sługę‘ ’”.[j]

7 I rzekł Izajasz: „Weźcie placek ze sprasowanych,[k] suszonych fig”. Wzięli więc i przyłożyli mu na wrzód,[l] po czym on stopniowo wyzdrowiał.[m]

8 A Ezechiasz powiedział do Izajasza: „Co jest znakiem,[n] że Jehowa mnie uzdrowi i że trzeciego dnia pójdę do domu Jehowy?” **9** Na to Izajasz rzekł: „To jest dla ciebie znak[o] od Jehowy, że Jehowa spełni słowo, które wyrzekł: Czy cień na schodach ma się posunąć o dziesięć stopni naprzód, czy ma się cofnąć o dziesięć stopni?” **10** Wtedy Ezechiasz powiedział: „To łatwe, by cień się wydłużył o dziesięć stopni, ale nie to, by cień o dziesięć stopni się cofnął”.[p] **11** Wówczas prorok Izajasz począł wołać do Jehowy, a on sprawił, że cień, który już zszedł, przesunął się na stopniach, na stopniach schodów Achaza, o dziesięć stopni wstecz.[q]

12 W owym czasie Berodach-Baladan,[r] syn Baladana, król Babilonu,[s] posłał do Ezechiasza listy[t] i dar, usłyszał bowiem, że Ezechiasz chorował. **13** A Ezechiasz wysłuchał ich i pokazał im cały swój skarbiec,[u] srebro i złoto,[v] i olejek balsamowy,[w] i wyborną oliwę oraz swą zbrojownię i wszystko, co się znajdowało wśród jego skarbów. Nie było rzeczy, której by im Ezechiasz nie pokazał w swoim domu i na całym obszarze swego panowania.[a]

14 Potem prorok Izajasz przyszedł do króla Ezechiasza i rzekł do niego:[b] „Co mówili owi mężowie i skąd do ciebie przyszli?”[c] Wtedy Ezechiasz rzekł: „Przyszli z dalekiej krainy, z Babilonu”. **15** A on powiedział jeszcze: „Co widzieli w twoim domu?” Na to Ezechiasz rzekł: „Widzieli wszystko, co jest w moim domu. Nie było rzeczy, której bym im nie pokazał wśród moich skarbów”.[d]

16 A Izajasz powiedział do Ezechiasza: „Słuchaj słowa Jehowy:[e] **17** ‚„Oto nadchodzą dni, gdy wszystko, co jest w twoim domu[f] i co twoi praojcowie nagromadzili po dziś dzień, będzie zaniesione do Babilonu.[g] Nic nie pozostanie”[h] — rzekł Jehowa. **18** „A z twoich synów, którzy z ciebie wyjdą i których zrodzisz, niektórzy będą zabrani[i] i zostaną dworzanami[j] w pałacu króla Babilonu”‘ ’”.[k]

19 Na to Ezechiasz powiedział do Izajasza: „Słowo Jehowy, które wyrzekłeś, jest dobre”.[l] I powiedział jeszcze: „Czyż nie tak, skoro pokój i prawda[m] utrzymają się za moich dni?”[n]

20 Pozostałych zaś spraw Ezechiasza, a także całej jego potęgi oraz tego, jak uczynił sadzawkę[o] i kanał,[p] po czym doprowadził wodę do miasta, czyż nie opisano w księdze[q] dziejów królów Judy? **21** W końcu Ezechiasz spoczął ze swymi praojcami;[r] a w jego miejsce zaczął panować Manasses,[s] jego syn.

ROZDZ. 20

a Iz 38:4
b 1Sm 9:16 1Sm 10:1 2Sm 5:2
c Mt 22:32
d Ps 65:2 Ps 66:19
e 2Kl 20:2
f Hi 16:16 Ps 39:12 Ps 126:5
g Pwt 32:39 2Kn 7:14 Ps 41:3 Ps 103:3 Ps 147:3
h Ps 66:13 Ps 116:14 Ps 121:1
i 2Kn 32:22 Iz 10:24 Iz 38:6
j 2Kl 19:34 Iz 37:35
k 1Sm 25:18 1Sm 30:12 1Kn 12:40
l Hi 2:7
m Iz 38:21
n Sdz 6:17 Iz 7:11 Iz 38:22
o Iz 38:7
p Mk 10:27
q Joz 10:12 2Kn 32:31 Iz 38:8
r Iz 39:1
s Rdz 10:10 Rdz 11:9
t 2Sm 10:2
u 2Kn 32:27 Ps 49:6 Jer 9:23 Jak 4:16
v 1Kl 10:15
w 1Kl 10:10 Jer 46:11

szpalta 2

a Iz 39:2
b Iz 39:3
c Ps 141:5 Prz 25:12
d Iz 39:4
e Iz 39:5 Iz 55:1
f Prz 15:25
g 2Kl 24:13 2Kl 25:13 2Kn 36:18 Jer 27:21 Jer 52:17 Dn 1:2
h Iz 39:6
i Pwt 28:48 Pwt 29:22 2Kl 24:12 2Kl 25:6 2Kn 33:11
j Dn 1:19 Dn 2:49
k Iz 39:7

---

1 Ps 39:9; Lam 3:22; Lam 3:38; **m** Est 9:30; Ps 25:5; Ps 38:3; Ps 43:3; Ps 86:11; Iz 38:3; **n** Iz 39:8; **o** Jn 9:11; **p** 2Kn 32:30; Iz 7:3; **q** 1Kl 14:29; 2Kl 16:19; **r** 1Kl 2:10; 2Kn 32:33; **s** 2Kl 21:16; 2Kl 23:26; 2Kn 33:11; 2Kn 33:13.

21 Manasses[a] miał dwanaście lat, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie pięćdziesiąt pięć lat. Jego matka miała na imię Chefcyba. **2** I czynił to, co złe w oczach Jehowy,[b] według obrzydliwości narodów,[c] które Jehowa wypędził przed synami Izraela. **3** Znowu więc pobudował wyżyny, które zniszczył Ezechiasz,[d] jego ojciec, i postawił ołtarze dla Baala, i wykonał święty pal, jak to uczynił Achab,[e] król Izraela; i zaczął się kłaniać[f] całemu zastępowi niebios[g] oraz mu służyć.[h] **4** I zbudował ołtarze w domu Jehowy,[i] o którym Jehowa powiedział: „W Jerozolimie umieszczę moje imię”.[j] **5** A na dwóch dziedzińcach domu Jehowy[k] nabudował ołtarzy dla całego zastępu niebios.[l] **6** I swego syna przeprowadził przez ogień,[m] a także uprawiał magię[n] i wypatrywał znaków wróżebnych, i ustanowił media spirytystyczne[o] oraz tych, którzy się trudnią przepowiadaniem[p] wydarzeń. Na wielką skalę czynił to, co złe w oczach Jehowy, obrażając go.

7 Ponadto wykonał rzeźbiony wizerunek[q] świętego pala i umieścił go w domu,[r] o którym Jehowa powiedział do Dawida i do Salomona, jego syna: „W domu tym i w Jerozolimie, którą wybrałem spośród wszystkich plemion Izraela, umieszczę moje imię po czas niezmierzony.[s] **8** I już więcej nie sprawię, by stopa Izraela błąkała się z dala od ziemi, którą dałem ich praojcom,[t] jeśli tylko będą dbać o to, by postępować zgodnie ze wszystkim, co im nakazałem[u] — z całym prawem, które im dał mój sługa Mojżesz”. **9** Lecz oni nie słuchali,[v] a Manasses ich zwodził, by popełniali większe zło[w] niż narody,[x] które Jehowa usunął sprzed oblicza synów Izraela.

10 A Jehowa przemawiał za pośrednictwem swoich sług, proroków,[a] mówiąc: **11** „Ponieważ Manasses,[b] król Judy, dopuścił się tych obrzydliwości,[c] popełnił on niegodziwość większą niż wszystko, co uczynili Amoryci,[d] którzy byli przed nim, i nawet Judę zaczął przywodzić do grzechu[e] swymi gnojowymi bożkami. **12** Dlatego tak powiedział Jehowa, Bóg Izraela: ‚Oto ja sprowadzam nieszczęście na Jerozolimę[f] i Judę; każdemu, kto o nim usłyszy, zadzwoni w obu uszach.[g] **13** I rozciągnę nad Jerozolimą sznur mierniczy[h] rozciągnięty nad Samarią,[i] a także poziomnicę przyłożoną do domu Achaba;[j] i po prostu wytrę[k] Jerozolimę do czysta, tak jak się wyciera czaszę bez uchwytów, gdy się ją wyciera do czysta i odwraca dnem do góry.[l] **14** I porzucę ostatek[m] mego dziedzictwa,[n] i wydam ich w rękę ich nieprzyjaciół, i dla wszystkich swych nieprzyjaciół staną się po prostu łupem i zdobyczą,[o] **15** ponieważ czynili to, co złe w moich oczach, i ciągle mnie obrażali od dnia, gdy ich praojcowie wyszli z Egiptu, aż po dziś dzień’ ”.[p]

16 Manasses przelał też mnóstwo niewinnej krwi,[q] aż napełnił Jerozolimę od końca do końca, poza swoim grzechem, którym przywiódł Judę do grzechu, czyniąc to, co złe w oczach Jehowy.[r] **17** Pozostałych zaś spraw Manassesa oraz wszystkiego, co uczynił, jak również jego grzechu,

ROZDZ. 21

a 1Kn 3:13; 2Kn 33:1; Kzn 10:16; Mt 1:10
b Kpł 18:28; Pwt 28:15; 2Kn 33:2
c Kpł 18:25; Pwt 12:31; 2Kn 36:14; Eze 16:51
d 2Kl 18:4; 2Kl 18:22; 2Kn 32:12
e 1Kl 16:32
f Pwt 4:19; Pwt 17:3
g 2Kl 23:4; Hi 31:26
h 2Kn 33:3
i Jer 32:34
j Pwt 12:5; 2Sm 7:13; 1Kl 8:29; 1Kl 9:3; Ps 78:68; Ps 132:13
k 1Kl 6:36; 1Kl 7:12
l Jer 8:2; Eze 8:16
m 2Kn 33:6
n Kpł 19:26
o Kpł 20:27
p Pwt 18:11
q Ps 97:7; 1Ko 8:4
r 2Kl 23:6
s 1Kl 8:29; 2Kl 23:27; 2Kn 7:16
t 1Kn 17:9; 2Kn 33:8
u Kpł 26:3; Pwt 28:1
v 2Kn 36:16; Ezd 9:10
w 2Kn 33:9; Prz 16:29; Eze 16:47
x Pwt 7:1

SZPALTA 2

a 2Kn 33:10; 2Kn 36:15; Jer 7:25; Mt 23:37
b 2Kl 23:26; 2Kl 24:3; Jer 15:4
c 1Kl 21:26
d Rdz 15:16; Kpł 18:25; Eze 16:3
e Kzn 9:18
f 2Kl 22:16; Dn 9:12; Mi 3:12
g Jer 19:3

h 2Sm 8:2; Iz 28:17; Iz 34:11; Lam 2:8; **i** 2Kl 17:6; Eze 23:33; **j** 1Kl 21:21; 2Kl 10:11; **k** Kpł 18:28; **l** Jer 25:9; **m** 2Kl 17:23; **n** Wj 19:5; Pwt 32:9; **o** Kpł 26:25; Pwt 28:63; 2Pt 2:9; **p** Pwt 9:21; Pwt 31:29; Sdz 2:13; Ps 106:36; Eze 20:4; Dz 7:53; **q** Rdz 9:6; Lb 35:33; 2Kl 24:4; Prz 6:17; Iz 59:3; Jer 2:34; Mt 23:30; Heb 11:37; **r** 2Kn 33:9.

którym zgrzeszył, czyż nie opisano w księdze[a] dziejów królów Judy? **18** W końcu Manasses spoczął ze swymi praojcami[b] i został pogrzebany w ogrodzie swego domu, w ogrodzie Uzzy;[c] a w jego miejsce zaczął panować Amon, jego syn.

19 Amon[d] miał dwadzieścia dwa lata, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie dwa lata.[e] Jego matka miała na imię Meszullemet i była córką Haruca z Jotby. **20** I czynił on to, co złe w oczach Jehowy, jak to uczynił Manasses, jego ojciec.[f] **21** I chodził wszelką drogą, którą chodził jego ojciec,[g] i służył gnojowym bożkom,[h] którym służył i kłaniał się jego ojciec. **22** Opuścił zatem Jehowę,[i] Boga swoich praojców, i nie chodził drogą Jehowy.[j] **23** W końcu słudzy Amona uknuli przeciw niemu spisek i uśmiercili króla[k] w jego własnym domu. **24** Lecz lud ziemi wybił wszystkich, którzy spiskowali[l] przeciwko królowi Amonowi. Następnie lud ziemi królem w jego miejsce uczynił Jozjasza,[m] jego syna. **25** Pozostałych zaś spraw Amona, tego, co on uczynił, czyż nie opisano w księdze[n] dziejów królów Judy? **26** Pogrzebano go więc w jego grobie w ogrodzie Uzzy;[o] a w jego miejsce zaczął panować Jozjasz,[p] jego syn.

22 Jozjasz[q] miał osiem lat, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie trzydzieści jeden lat. Jego matka miała na imię Jedida i była córką Adajasza z Bockat.[r] **2** I czynił to, co słuszne w oczach Jehowy,[s] i chodził zgodnie z całą drogą Dawida, swego praojca,[t] a nie zboczył na prawo ani na lewo.[u]

3 A w osiemnastym roku króla Jozjasza zdarzyło się, że król posłał Szafana,[a] syna Acaliasza, syna Meszullama, sekretarza domu Jehowy, mówiąc: **4** „Udaj się do arcykapłana[b] Chilkiasza[c] i niech on zbierze pieniądze[d] przynoszone do domu Jehowy,[e] które odźwierni[f] zebrali od ludu; **5** i niech dadzą je do ręki ustanowionym wykonawcom prac[g] w domu Jehowy, żeby ci dawali je ludziom wykonującym pracę i będącym w domu Jehowy po to, by naprawiać uszkodzenia tego domu,[h] **6** rzemieślnikom i budowniczym, i murarzom, a także na zakup belek i ciosanych kamieni do naprawiania domu.[i] **7** Tylko nie należy rozliczać z pieniędzy ludzi, którym daje się je do ręki,[j] gdyż pracują wiernie”.[k]

8 Potem arcykapłan Chilkiasz[l] rzekł do sekretarza[m] Szafana:[n] „Znalazłem w domu Jehowy księgę prawa”.[o] I dał Chilkiasz tę księgę Szafanowi, a on zaczął ją czytać. **9** Następnie sekretarz Szafan przyszedł do króla i odezwawszy się do króla, rzekł: „Twoi słudzy wysypali pieniądze, które się znajdowały w domu, i dają je do ręki ustanowionym wykonawcom prac w domu Jehowy”.[p] **10** I sekretarz Szafan rzekł jeszcze do króla, mówiąc: „Kapłan Chilkiasz dał mi jakąś księgę”.[q] I Szafan zaczął ją czytać przed obliczem króla.

11 A gdy tylko król usłyszał słowa księgi prawa, natychmiast rozdarł swe szaty.[r] **12** Potem król polecił kapłanowi Chilkiaszowi i Achikamowi,[s] synowi Szafana, i Achborowi, synowi Michajasza, i sekretarzowi Szafanowi, i Asajaszowi,[t] słudze króla, mówiąc: **13** „Idźcie, zapytajcie[u] Jehowę o mnie i o lud, i o całą

ROZDZ. 21
a 1Kl 14:19
b 1Kl 2:10; 2Kl 20:21
c 2Kl 21:26
d 1Kn 3:14; Mt 1:10
e 2Kn 33:21
f Lb 32:14; 2Kn 33:22; Dz 7:51
g 2Kl 21:3
h Kpł 26:30; Pwt 29:17; 2Kl 17:12; Jer 10:15; 1Ko 8:4
i Ps 73:27
j Sdz 2:12; 2Kl 22:17; 1Kn 28:9; Jer 2:13
k Prz 28:2
l Prz 5:22
m 2Kn 33:25
n 1Kl 14:19
o 2Kl 21:18
p Mt 1:10

ROZDZ. 22
q 1Kl 13:2; 1Kn 3:14; 2Kn 34:1; Jer 1:2; Sof 1:1
r Joz 15:39
s 2Kn 17:3; Eze 18:14
t 1Kl 3:6; 1Kl 15:5
u Pwt 5:32; Joz 1:7; Prz 4:27

szpalta 2
a 2Kl 22:9; 2Kn 34:8
b 2Kn 34:9
c 1Kn 6:13; 1Kn 9:11
d 2Kl 12:4
e 2Kn 24:8
f 2Kl 12:9; 1Kn 26:12; 2Kn 8:14
g 2Kl 12:11
h 2Kn 34:10
i 2Kn 24:12; 2Kn 34:11
j 2Kl 12:15
k 2Kn 34:12; Prz 20:6; 1Ko 4:2
l 1Kn 6:13
m 2Kl 22:3
n 2Kn 34:8; Jer 41:2
o Pwt 31:24; Pwt 31:26; 2Kn 34:14
p 2Kn 34:17
q Pwt 31:9; 2Kn 34:16; Neh 13:1

r Rdz 44:13; 2Sm 1:11; 2Kn 34:19; Jer 36:24; Jl 2:13; **s** 2Kl 25:22; Jer 26:24; **t** 2Kn 34:20; **u** Ps 25:14.

Judę w związku ze słowami tej odnalezionej księgi; wielka jest bowiem złość Jehowy,[a] która zapłonęła przeciwko nam za to, że nasi praojcowie[b] nie słuchali słów tej księgi, by postępować zgodnie ze wszystkim, co napisano w odniesieniu do nas".[c]

14 Toteż kapłan Chilkiasz i Achikam, i Achbor, i Szafan, i Asajasz udali się do prorokini[d] Chuldy, żony Szalluma – syna Tikwy, syna Charchasa – opiekuna szat,[e] jako że mieszkała w Jerozolimie w drugiej dzielnicy; i przemówili do niej.[f] **15** A ona im rzekła: „Oto, co powiedział Jehowa, Bóg Izraela:[g] ‚Powiedzcie człowiekowi, który was do mnie posłał: **16** „Tak rzekł Jehowa: ‚Oto sprowadzam nieszczęście[h] na to miejsce i na jego mieszkańców[i] – wszystkie słowa[j] księgi, którą przeczytał król Judy;[k] **17** za to, że mnie opuścili i zaczęli sprawiać, iż wznosił się dym ofiarny dla innych bogów,[l] obrażając mnie wszelkim dziełem swoich rąk,[m] a moja złość zapłonęła przeciwko temu miejscu i nie zostanie ugaszona'" '.[n] **18** A co się tyczy króla Judy, który was posyła, by zapytać Jehowę, macie mu powiedzieć tak: ‚Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Izraela: „Jeśli chodzi o słowa, które usłyszałeś[o] – **19** twoje serce[p] było bowiem miękkie, wskutek czego ukorzyłeś[q] się przez wzgląd na Jehowę, usłyszawszy, co powiedziałem przeciwko temu miejscu oraz jego mieszkańcom, tak iż stanie się ono dziwowiskiem i przekleństwem,[r] po czym rozdarłeś[s] swe szaty i zacząłeś płakać przede mną, więc i ja to usłyszałem" – brzmi wypowiedź Jehowy.[t] **20** „Oto dlatego zabieram[u] cię do twoich praojców i zostaniesz zabrany w pokoju na swój cmentarz,[a] a twoje oczy nie będą patrzeć na całe nieszczęście, które ja sprowadzam na to miejsce"' ". I przynieśli tę odpowiedź królowi.

23 Wtedy król posłał i zebrali się u niego wszyscy starsi z Judy i Jerozolimy.[b] **2** Potem król wstąpił do domu Jehowy, a z nim wszyscy mężowie judzcy oraz wszyscy mieszkańcy Jerozolimy, jak również kapłani[c] i prorocy, i cały lud, od małego do wielkiego;[d] a on zaczął czytać[e] do ich uszu wszystkie słowa księgi[f] przymierza,[g] którą znaleziono w domu Jehowy.[h] **3** I król stał koło kolumny,[i] i zawarł przymierze[j] przed obliczem Jehowy, by podążać[k] za Jehową i z całego serca[l] oraz całej duszy[m] przestrzegać jego przykazań[n] i jego świadectw,[o] i jego ustaw,[p] wprowadzając w czyn słowa tego przymierza, zapisane w tej księdze.[q] Toteż cały lud przystąpił do przymierza.[r]

4 A król polecił arcykapłanowi Chilkiaszowi[s] i drugorzędnym kapłanom oraz odźwiernym[t] wynieść ze świątyni Jehowy wszystkie przedmioty wykonane dla Baala[u] i dla świętego pala,[v] i dla całego zastępu niebios.[w] Potem spalił je poza Jerozolimą na tarasach Kidronu,[x] a proch z nich zaniósł do Betel.[y] **5** I pozbawił urzędu kapłanów cudzoziemskich bogów, których ustanowili królowie Judy, by za ich sprawą wznosił się dym ofiarny na wyżynach w miastach Judy i w okolicach Jerozolimy, a także tych, za sprawą których wznosił

ROZDZ. 22

a Pwt 4:24 Pwt 29:27 Pwt 31:17 Ps 76:7 Rz 4:15
b 2Kn 29:6 Ps 106:6 Jer 16:12 Dn 9:8
c 2Kn 34:21 Heb 2:2
d Wj 15:20 Sdz 4:4 Neh 6:14 Łk 2:36 Dz 21:9
e 2Kl 10:22 Neh 7:72
f 2Kn 34:22
g Hi 34:11 Jer 23:28
h 2Kl 21:12
i 2Kn 34:24
j Kpł 26:15 Pwt 28:63 Dn 9:11
k 2Kl 22:8
l Wj 20:3 Pwt 32:17 Sdz 2:12 1Kl 9:6 Ps 106:36 Jer 2:11
m Ps 115:4 Iz 2:8 Iz 44:17 Mi 5:13
n Pwt 32:22 2Kn 36:16 Iz 33:14 Jer 7:20 Jer 17:27 Eze 20:48
o 2Kn 34:26
p Ps 34:18 Ps 51:17 Iz 57:15
q Kpł 26:40 1Kl 21:29 Mi 6:8 Jak 4:6
r Pwt 28:45 Ps 109:17 Jer 26:6
s 2Kl 22:11
t 2Kn 34:27
u Iz 57:1

szpalta 2

a 2Kn 34:28

ROZDZ. 23

b 2Kn 34:29
c Lb 3:10
d 1Sm 5:9 1Sm 30:2
e Pwt 31:11
f Pwt 31:26
g Wj 24:8
h 2Kl 22:8 2Kn 34:30
i 2Kl 11:14 2Kn 23:13

j Joz 24:25; 2Kn 15:12; 2Kn 23:16; **k** Pwt 8:19; l Pwt 6:5; Pwt 10:12; **m** Pwt 11:13; **n** Pwt 5:1; **o** Pwt 4:45; 1Kl 2:3; **p** Pwt 8:11; 2Kl 17:13; **q** 2Kn 34:31; **r** Joz 24:24; 2Kn 34:32; Jer 4:2; **s** 2Kl 22:4; 1Kn 6:13; **t** 2Kl 12:9; **u** 2Kl 21:7; **v** 2Kn 33:3; 2Kn 34:4; **w** 2Kn 34:33; **x** Jn 18:1; **y** 1Kl 12:29.

się dym ofiarny dla Baala,[a] dla słońca i dla księżyca, i dla gwiazdozbiorów zodiaku, i dla całego zastępu niebios.[b] **6** Ponadto wyniósł święty pal[c] z domu Jehowy na obrzeża Jerozolimy, do doliny potoku Kidron, i spalił go[d] w dolinie potoku Kidron, i starłszy go na proch, rzucił jego proch na miejsce, gdzie się grzebie[e] synów ludu. **7** I zburzył domy nierządników świątynnych[f] w domu Jehowy, gdzie niewiasty tkały namiotowe świątyńki dla świętego pala.

8 Potem sprowadził wszystkich kapłanów z miast Judy, by wyżyny, na których za sprawą kapłanów wznosił się dym ofiarny, przestały się nadawać do oddawania czci, od Geby[g] aż po Beer-Szebę;[h] i zburzył wyżyny przy bramach u wejścia do bramy Jozuego, naczelnika miasta, po lewej stronie, gdy się wchodzi do bramy miejskiej. **9** Tyle tylko, że kapłani[i] wyżyn nie przystępowali do ołtarza Jehowy w Jerozolimie, lecz spożywali przaśniki[j] wśród swoich braci. **10** I sprawił, że Tofet[k] w dolinie synów Hinnoma[l] przestało się nadawać do oddawania czci, by nikt nie przeprowadzał swego syna ani swej córki przez ogień[m] dla Molocha.[n] **11** Sprawił też, że konie, które królowie Judy oddali słońcu, przestały wchodzić do domu Jehowy obok jadalni[o] dworzanina Natan-Melecha, znajdującej się w portykach; a rydwany słońca[p] spalił w ogniu. **12** Ołtarze zaś, które były na dachu górnej[q] komnaty Achaza, wykonane przez królów Judy, oraz ołtarze[r] wykonane przez Manassesa na dwóch dziedzińcach domu Jehowy król zburzył, po czym je tam zdruzgotał i proch ich wrzucił do doliny potoku Kidron. **13** A wyżyny znajdujące się naprzeciwko[a] Jerozolimy, po prawej stronie Góry Zagłady, które Salomon,[b] król Izraela, zbudował dla Asztarte,[c] obrzydliwości Sydończyków, i dla Kemosza,[d] obrzydliwości Moabu, i dla Milkoma,[e] obrzydliwości synów Ammona, król uczynił nie nadającymi się do oddawania czci. **14** I potrzaskał[f] święte słupy, i pościnał święte pale, a ich miejsce zapełnił kośćmi ludzkimi. **15** Również ołtarz znajdujący się w Betel,[g] wyżynę uczynioną przez Jeroboama,[h] syna Nebata, który przywiódł Izraela do grzechu,[i] nawet ten ołtarz i wyżynę zburzył. Następnie spalił tę wyżynę; starł ją na proch i spalił święty pal.

16 Gdy Jozjasz się odwrócił, zobaczył grobowce znajdujące się tam na górze. Posławszy więc, wziął kości z tych grobowców i spalił[j] je na ołtarzu, by go uczynić nie nadającym się do oddawania czci, zgodnie ze słowem Jehowy[k] obwieszczonym przez męża prawdziwego Boga,[l] który obwieścił te rzeczy. **17** Potem rzekł: „Co to za kamień nagrobny tam widzę?" Na to mieszkańcy miasta odrzekli mu: „To grobowiec[m] męża prawdziwego Boga, który przyszedł z Judy[n] i obwieścił te rzeczy, które uczyniłeś przeciwko ołtarzowi w Betel".[o] **18** On zatem powiedział: „Niech spoczywa w spokoju.[p] Niech nikt nie rusza jego kości". Zostawili więc jego kości wraz z kośćmi proroka,[q] który przyszedł z Samarii.

19 Także wszystkie domy[r] wyżyn w miastach[s] Samarii, które zbudowali królowie[t] Izraela, wywołując obrazę,[u] pousuwał Jozjasz i uczynił z nimi stosownie

ROZDZ. 23

a 2Kl 17:16
b 2Kl 21:3
Hi 31:26
Jer 8:2
c Sdz 3:7
2Kl 21:7
d Pwt 7:25
Pwt 9:21
e 2Kn 34:4
f Kpl 18:22
Rz 1:27
1Ko 6:9
1Tm 1:10
Judy 7
g Joz 21:17
1Kl 15:22
h Rdz 21:31
1Kl 19:3
i Eze 44:10
Mal 2:8
j 1Sm 2:36
Eze 44:29
k Iz 30:33
Jer 7:31
Jer 19:6
Jer 19:11
l Joz 15:8
m 2Kl 16:3
n Jer 32:35
o 1Sm 1:9
Neh 10:38
Jer 35:2
p Pwt 4:19
Eze 8:16
q Jer 19:13
Sof 1:5
r 2Kl 21:5
2Kn 33:5

szpalta 2

a Za 14:4
Dz 1:12
b 1Kl 11:7
c 1Kl 11:5
1Kl 11:33
d Lb 21:29
Jer 48:13
e Sof 1:5
f Wj 23:24
Pwt 7:5
2Kn 34:3
g 1Kl 12:33
h 1Kl 12:28
2Kn 34:6
i 1Kl 14:16
1Kl 15:30
j 2Kn 34:5
k Lb 23:19
Iz 44:26
l 1Kl 13:2
m 1Kl 13:30
1Kl 13:31
n 1Kl 13:1
o 1Kl 12:33
p Iz 57:2
q 1Kl 13:29
r 1Kl 12:31
1Kl 13:32
s 2Kl 17:9
2Kn 34:6
t 1Kl 13:33
1Kl 16:33
Mi 6:16

u 2Kl 17:17; Ps 78:58; Jer 7:18.

do wszystkiego, co uczynił w Betel.[a] **20** Toteż wszystkich kapłanów[b] wyżyn, którzy tam byli, złożył w ofierze na ołtarzach i spalił na nich kości ludzkie.[c] Potem wrócił do Jerozolimy.

21 Następnie król nakazał całemu ludowi, mówiąc: „Obchodźcie Paschę[d] dla Jehowy, waszego Boga, według tego, co jest napisane w tej księdze przymierza”.[e] **22** Bo Paschy takiej jak ta nie obchodzono od dni sędziów, którzy sądzili Izraela,[f] ani też przez wszystkie dni królów Izraela i królów Judy.[g] **23** Lecz w osiemnastym roku króla Jozjasza obchodzono w Jerozolimie tę Paschę dla Jehowy.[h]

24 Również media spirytystyczne[i] oraz ludzi trudniących się przepowiadaniem[j] wydarzeń, a także terafim[k] i gnojowe bożki,[l] i wszelkie obrzydliwości,[m] które się pojawiły w ziemi judzkiej i w Jerozolimie, usunął Jozjasz, żeby wykonać słowa prawa[n] zapisane w księdze,[o] którą kapłan Chilkiasz znalazł w domu Jehowy.[p] **25** A przed nim nie było króla takiego jak on, który by wrócił[q] do Jehowy całym swym sercem i całą swą duszą,[r] i całą swą siłą życiową, zgodnie z całym Prawem Mojżeszowym; ani po nim nie powstał taki jak on.

26 Niemniej Jehowa nie odstąpił od wielkiego żaru swego gniewu, którym jego gniew płonął przeciwko Judzie[s] za wszystkie rzeczy obraźliwe, jakimi Manasses przywodził ich do obrażania.[t] **27** Lecz Jehowa powiedział: „Judę[u] też usunę sprzed swych oczu,[v] tak jak usunąłem Izraela;[w] i odrzucę to miasto, które wybrałem — Jerozolimę — oraz dom, o którym rzekłem: ‚Tam będzie pozostawać moje imię’”.[x]

ROZDZ. 23

a 1Kl 12:29; 2Kl 10:29
b Wj 22:20; Pwt 13:5
c 1Kl 13:2; 2Kn 34:5
d 2Kn 35:1
e Wj 12:3; Wj 12:14; Kpł 23:5; Lb 9:13; Lb 28:16; Pwt 16:1
f 2Kn 35:18
g 2Kn 30:1; 2Kn 30:13
h 2Kn 35:19
i Kpł 19:31; Kpł 20:27; 1Sm 28:3
j Pwt 18:11; 2Kl 21:6; Iz 8:19; Dz 16:16
k Rdz 31:19; Rdz 31:30; Oz 3:4
l Kpł 26:30; Jer 10:15
m Pwt 29:17; 1Kl 11:5; 1Kl 11:7
n Lb 33:52; Pwt 12:2
o 2Kl 22:8
p 2Kn 34:14
q 2Kl 18:5
r Pwt 4:29
s 2Kl 21:12; 2Kl 22:17; 2Kn 36:16
t 2Kl 21:11; 2Kl 24:4; Jer 15:4
u 2Kl 25:11; Eze 23:33
v Pwt 29:28; 2Kl 24:3
w 2Kl 17:18; 2Kl 18:11; 2Kl 21:13
x Pwt 12:5; 1Kl 8:29; 1Kl 9:3

SZPALTA 2

a 1Kl 14:29; 2Kl 21:17
b 2Kl 23:33; Jer 46:2
c Rdz 15:18
d 2Kn 35:20; Prz 26:17; Łk 14:31
e Iz 57:1
f 1Kl 9:15; Za 12:11
g 2Kn 35:24
h 2Kn 36:1
i 1Kn 3:15; Jer 22:11
j 2Kl 24:18
k 2Kl 21:2; 2Kl 21:21; 3Jn 11

28 Reszty zaś spraw Jozjasza, a także wszystkiego, co uczynił, czyż nie opisano w księdze[a] dziejów królów Judy? **29** Za jego dni faraon Necho,[b] król Egiptu, wyruszył do króla Asyrii nad rzekę Eufrat,[c] a król Jozjasz wyszedł, by się z nim zmierzyć;[d] lecz on uśmiercił[e] go pod Megiddo,[f] gdy tylko go zobaczył. **30** Toteż jego słudzy przewieźli go martwego na rydwanie z Megiddo i przywieźli do Jerozolimy,[g] i pogrzebali go w jego grobie. Potem lud ziemi wziął Jehoachaza,[h] syna Jozjasza, i namaściwszy go, uczynił go królem w miejsce jego ojca.

31 Jehoachaz[i] miał dwadzieścia trzy lata, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie trzy miesiące. Jego matka miała na imię Chamutal[j] i była córką Jeremiasza z Libny. **32** I zaczął czynić to, co złe w oczach Jehowy — według wszystkiego, co uczynili jego praojcowie.[k] **33** A faraon Necho[l] uwięził[m] go w Ribli,[n] w ziemi Chamat, by uniemożliwić mu panowanie w Jerozolimie, po czym nałożył na kraj haracz[o] w wysokości stu talentów srebra[p] i talentu złota.[q] **34** Ponadto faraon Necho uczynił królem Eliakima,[r] syna Jozjasza, w miejsce Jozjasza, jego ojca, i zmienił jego imię na Jehojakim; a Jehoachaza zabrał i poprowadził do Egiptu, gdzie ten później umarł.[s] **35** I Jehojakim dał faraonowi srebro[t] i złoto. Tylko że opodatkował[u] kraj, by dać srebro na rozkaz faraona. Według stawki podatku[v] wyznaczonej każdemu ściągał od ludu ziemi srebro i złoto, by dać je faraonowi Necho.

l 2Kl 23:29; m 2Kn 36:3; n 2Kl 25:6; Jer 39:5; Jer 52:10; Jer 52:26; o 2Kn 36:3; p 1Kl 16:24; q 2Kl 18:14; r 2Kn 36:4; s Jer 22:12; t 2Kl 23:33; u 2Kl 15:20; v Rz 13:1; Rz 13:7.

36 Jehojakim[a] miał dwadzieścia pięć lat, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie jedenaście lat.[b] Jego matka miała na imię Zebida i była córką Pedajasza z Rumy. **37** I czynił on to, co złe[c] w oczach Jehowy — według wszystkiego, co uczynili jego praojcowie.[d]

24 Za jego dni nadciągnął Nebukadneccar,[e] król Babilonu, i Jehojakim na trzy lata został jego sługą.[f] Odwrócił się jednak i zbuntował się przeciw niemu. **2** A Jehowa począł nasyłać na niego oddziały grabieżcze Chaldejczyków[g] i oddziały grabieżcze Syryjczyków, i oddziały grabieżcze Moabitów,[h] i oddziały grabieżcze synów Ammona i wysyłał je przeciwko Judzie, żeby ją zniszczyć — zgodnie ze słowem,[i] które Jehowa wyrzekł za pośrednictwem swoich sług, proroków. **3** Spotkało to Judę wyłącznie na rozkaz Jehowy, by została usunięta[j] sprzed jego oblicza za grzechy Manassesa,[k] według wszystkiego, co uczynił, **4** a także z powodu niewinnej krwi,[l] którą przelał, tak iż napełnił Jerozolimę niewinną krwią, i Jehowa nie zgodził się przebaczyć.[m]

5 Pozostałych zaś spraw Jehojakima[n] oraz wszystkiego, co uczynił, czyż nie opisano w księdze[o] dziejów królów Judy? **6** W końcu Jehojakim spoczął ze swymi praojcami,[p] a w jego miejsce zaczął panować Jehojachin, jego syn.

7 A król Egiptu już nigdy więcej[q] nie wyruszył ze swej ziemi,[r] gdyż król Babilonu zabrał wszystko, co należało do króla Egiptu[s] — od Doliny Potoku[t] Egipskiego aż po rzekę Eufrat.[u]

8 Jehojachin[v] miał osiemnaście lat, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie trzy miesiące.[a] Jego matka miała na imię Nechuszta i była córką Elnatana z Jerozolimy. **9** I czynił on to, co złe w oczach Jehowy — według wszystkiego, co uczynił jego ojciec.[b] **10** W owym czasie słudzy Nebukadneccara, króla Babilonu, podeszli pod Jerozolimę, tak iż miasto zostało oblężone.[c] **11** Nebukadneccar, król Babilonu, wyruszył przeciwko miastu, podczas gdy jego słudzy je oblegali.[d]

12 W końcu Jehojachin, król Judy, wyszedł do króla Babilonu[e] — on i jego matka,[f] i jego słudzy, i jego książęta, i jego dworzanie; a król Babilonu pojmał go w ósmym[g] roku swego królowania. **13** Następnie wyniósł stamtąd wszystkie skarby domu Jehowy i skarby domu królewskiego,[h] i porozbijał wszystkie złote przybory,[i] które Salomon, król Izraela, wykonał w świątyni Jehowy, jak to powiedział Jehowa. **14** I uprowadził na wygnanie[j] całą Jerozolimę i wszystkich książąt[k] oraz wszystkich dzielnych mocarzy[l] — uprowadził na wygnanie dziesięć tysięcy — a także każdego rzemieślnika[m] i budowniczego wałów obronnych. Nie pozostawił nikogo oprócz niskiego stanem[n] ludu ziemi. **15** Uprowadził więc Jehojachina[o] na wygnanie do Babilonu; także matkę króla[q] i żony króla oraz jego dworzan,[r] jak również najprzedniejsze osobistości kraju uprowadził jako wygnańców z Jerozolimy do Babilonu. **16** Wszystkich dzielnych mężów, w liczbie siedmiu tysięcy, oraz rzemieślników i budowni-

ROZDZ. 23

a 1Kn 3:15 Jer 1:3 Jer 22:19
b 2Kn 36:5
c Jer 26:21 Jer 36:24
d 2Kn 28:25 2Kn 33:4

ROZDZ. 24

e Jer 25:1 Jer 46:2 Dn 1:1 Dn 3:1 Dn 4:33 Dn 4:37
f 2Kn 12:8
g Pwt 28:63 Hi 1:17 Hab 1:6
h 2Kl 13:20
i Kpł 26:27 Pwt 28:15 2Kl 23:27
j Kpł 26:33 Pwt 4:26 Pwt 28:63 2Kl 23:27
k 2Kl 21:2 2Kl 21:11 2Kl 23:26
l Lb 35:33 Pwt 19:10 2Kl 21:16 Ps 106:38 Jer 2:34 Jer 19:4 Jer 22:17
m Jer 15:1 Lam 3:42 Eze 33:25
n Jer 22:18
o 2Kn 36:8
p 2Kn 36:6 Jer 22:19 Jer 36:30
q Jer 46:2
r Jer 37:7
s Jer 37:5
t Rdz 15:18 Lb 34:5 Joz 15:4
u 1Kl 4:21 Iz 27:12
v 1Kn 3:16 Jer 24:1 Jer 37:1 Mt 1:11

szpalta 2

a 2Kn 36:9
b 2Kl 21:3 2Kl 21:6
c Dn 1:1
d 2Kl 25:2
e 2Kn 36:10 Jer 24:1 Eze 17:12
f Jer 29:2
g Jer 25:1 Jer 52:28
h 2Kl 20:13 2Kl 20:17 Iz 39:6

i 1Kl 7:48; 2Kn 4:7; 2Kn 36:10; Ezd 1:7; Jer 28:3; Dn 5:2; **j** Eze 1:2; **k** Neh 9:32; **l** Est 2:6; Eze 1:2; Dn 1:6; **m** Jer 24:1; **n** 2Kl 25:12; **o** 2Kl 25:27; 1Kn 3:17; Jer 22:24; Jer 52:31; **p** 2Kn 36:10; Est 2:6; Jer 22:25; **q** 2Kl 24:12; **r** Jer 29:2.

czych wałów obronnych, w liczbie tysiąca, wszystkich mocarzy prowadzących wojnę, król Babilonu uprowadził jako wygnańców do Babilonu.[a] **17** A w jego miejsce król Babilonu[b] ustanowił królem Mattaniasza, jego wuja.[c] Potem zmienił mu imię na Sedekiasz.[d]

18 Sedekiasz[e] miał dwadzieścia jeden lat, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie jedenaście lat. Jego matka miała na imię Chamutal[f] i była córką Jeremiasza z Libny. **19** I czynił on to, co złe w oczach Jehowy — według wszystkiego, co uczynił Jehojakim.[g] **20** Bo z powodu gniewu[h] Jehowy działo się to w Jerozolimie i w Judzie, aż ich odrzucił sprzed swego oblicza.[i] A Sedekiasz zbuntował się przeciwko królowi Babilonu.[j]

25 A w dziewiątym[k] roku jego królowania, w miesiącu dziesiątym, dziesiątego[l] dnia tego miesiąca, nadciągnął Nebukadneccar,[m] król Babilonu[n] — on i całe jego wojsko — przeciw Jerozolimie i rozłożył się przeciwko niej obozem, i przeciwko niej zaczął dookoła budować wał oblężniczy.[o] **2** I miasto było oblężone aż do jedenastego roku króla Sedekiasza. **3** Dziewiątego[p] dnia czwartego miesiąca srożył się w mieście głód[q] i nie było chleba[r] dla ludu ziemi. **4** I zrobiono wyłom w mieście,[s] i wszyscy wojownicy uciekli nocą przez bramę między podwójnym murem stojącym obok ogrodu królewskiego,[t] podczas gdy Chaldejczycy[u] ze wszystkich stron otaczali miasto; i król udał się[v] w kierunku Araby.[w] **5** A wojsko chaldejskie[x] ruszyło w pościg za królem i dopędziło go[y] na pustynnych równinach Jerycha;[z] całe zaś jego wojsko rozpierzchło się od niego.

ROZDZ. 24

a Jer 52:28
b Jer 37:1
c 1Kn 3:15
d 2Kn 36:10 Jer 52:1
e 2Kn 36:11
f 2Kl 23:31
g 2Kl 23:37 2Kn 36:12 Jer 24:8 Jer 37:2 Jer 38:5 Eze 21:25
h Pwt 4:24 2Kl 22:17 2Kl 23:26
i 2Kl 23:27
j 2Kn 36:13 Jer 27:12 Jer 38:17 Eze 17:15

ROZDZ. 25

k Jer 39:1
l Eze 24:1
m 2Kl 24:1 Jer 27:8 Jer 32:28 Jer 43:10 Eze 26:7 Dn 4:1
n 2Kn 36:17 Jer 34:2
o Iz 29:3 Jer 32:2 Jer 37:11 Jer 52:4 Eze 4:2 Eze 21:22
p Jer 52:6
q Kpl 26:26 Pwt 28:53 Pwt 28:63 Eze 4:16 Eze 5:10
r Jer 37:21 Jer 38:2 Lam 4:4 Eze 5:12 Eze 7:15 Eze 14:21
s Jer 39:2 Jer 52:7 Eze 33:21
t Jer 39:4
u Jer 21:4
v Eze 12:12
w Joz 3:16
x Jer 39:5
y Iz 30:16 Jer 24:8
z Jer 52:8

szpalta 2

a Jer 21:7
b 2Kl 23:33 Jer 52:10 Jer 52:26
c Pwt 28:34 Jer 39:6
d Eze 12:13
e 2Kn 33:11 2Kn 36:6

6 Wtedy schwytano króla[a] i zaprowadzono go do króla Babilonu do Ribli,[b] by co do niego zostało powzięte jakieś sądownicze rozstrzygnięcie. **7** I na oczach Sedekiasza pozabijano jego synów,[c] a oczy Sedekiasza on oślepił,[d] po czym spętał go miedzianymi okowami[e] i zaprowadził do Babilonu.[f]

8 A w miesiącu piątym, siódmego dnia tego miesiąca — w dziewiętnastym[g] roku króla Nebukadneccara, króla Babilonu — Nebuzaradan,[h] dowódca straży przybocznej, sługa króla Babilonu, przybył do Jerozolimy.[i] **9** I spalił dom Jehowy[j] oraz dom królewski[k] i wszystkie domy w Jerozolimie;[l] spalił też ogniem dom każdego znaczniejszego człowieka.[m] **10** A całe wojsko chaldejskie, które było z dowódcą straży przybocznej, zburzyło mury dookoła Jerozolimy.[n] **11** Resztę zaś ludu,[o] która pozostała w mieście, oraz zbiegów, którzy przeszli do króla Babilonu, jak również resztę tłumu Nebuzaradan, dowódca straży przybocznej, uprowadził na wygnanie.[p] **12** Natomiast niektórych maluczkich[q] spośród ludu tej ziemi dowódca straży przybocznej pozostawił jako hodowców winorośli i jako przymusowych robotników.[r] **13** A miedziane kolumny,[s] które były w domu Jehowy, oraz wózki[t] i miedziane morze,[u] które były w domu Jehowy, Chaldejczycy porozbijali i miedź z nich wzięli do Babilonu.[v] **14** Zabrali też kubły i łopatki, i gasidła, i kielichy,

f Jer 32:5; Jer 34:3; Eze 17:16; g Jer 52:12; h Jer 39:9; Jer 40:1; i Lam 4:12; j 1Kl 9:8; 2Kn 36:19; Ps 74:3; Ps 79:1; Iz 64:11; Jer 7:14; Lam 1:10; Lam 2:7; Mi 3:12; k 1Kl 7:1; Am 2:5; l Jer 34:22; Jer 37:8; m Jer 52:13; n Neh 1:3; Jer 39:8; Jer 52:14; o Jer 15:2; Eze 5:2; p Jer 39:9; Jer 52:30; Eze 12:15; Eze 22:15; q 2Kl 24:14; Jer 39:10; Jer 40:7; r Jer 52:16; s 1Kl 7:15; 2Kn 4:12; t 1Kl 7:27; 2Kn 4:14; u 1Kl 7:23; 2Kn 4:15; v 2Kl 20:17.

i wszystkie przybory[a] z miedzi, których używano podczas służby. **15** I dowódca straży przybocznej zabrał popielnice, a także czasze — te ze szczerego złota[b] i te z czystego srebra.[c] **16** Jeśli chodzi o dwie kolumny, jedno morze oraz wózki, które Salomon uczynił dla domu Jehowy, nie sposób było określić wagi miedzi we wszystkich tych przedmiotach.[d] **17** Wysokość każdej kolumny wynosiła osiemnaście łokci,[e] a głowica[f] znajdująca się na niej była z miedzi; wysokość zaś głowicy wynosiła trzy łokcie; a siatka i jabłka granatu[g] dookoła głowicy — w całości były z miedzi; i druga kolumna miała na siatce to samo.

18 Ponadto dowódca straży przybocznej wziął naczelnego kapłana Serajasza[h] oraz drugiego kapłana, Sofoniasza,[i] jak również trzech odźwiernych,[j] **19** a z miasta wziął jednego dworzanina, który dowodził wojownikami, oraz pięciu mężów spośród tych, którzy mieli dostęp do króla i znajdowali się w mieście; a także sekretarza dowódcy wojska, dokonującego poboru wśród ludu ziemi, i sześćdziesięciu mężów spośród ludu ziemi, którzy się znajdowali w mieście;[k] **20** i Nebuzaradan,[l] dowódca straży przybocznej, wziął ich[m] i zaprowadził do króla Babilonu do Ribli.[n] **21** A król Babilonu zadał im cios[o] i uśmiercił ich w Ribli, w krainie Chamat.[p] Tak Juda poszła ze swej ziemi na wygnanie.[q]

22 A nad ludem[r] pozostawionym w ziemi judzkiej, który pozostawił Nebukadneccar, król Babilonu, ustanowił on Gedaliasza,[s] syna Achikama,[t] syna Szafana.[u] **23** Kiedy wszyscy dowódcy wojsk[v] — oni i ich ludzie — usłyszeli, że król Babilonu ustanowił Gedaliasza, niezwłocznie przybyli do Gedaliasza do Micpy,[a] mianowicie Ismael, syn Netaniasza, i Jochanan, syn Kareacha, i Serajasz, syn Tanchumeta Netofatyty, i Jaazaniasz, syn Maakatyty, oni i ich ludzie. **24** Wówczas Gedaliasz przysiągł[b] im oraz ich ludziom i rzekł do nich: „Nie lękajcie się być sługami Chaldejczyków. Mieszkajcie w tej ziemi i służcie królowi Babilonu, a będzie się wam dobrze wiodło”.[c]

25 W siódmym[d] miesiącu przyszedł Ismael,[e] syn Netaniasza, syna Eliszamy z potomstwa królewskiego, a wraz z nim dziesięciu mężów i ugodzili Gedaliasza,[f] tak iż umarł, jak również Żydów i Chaldejczyków, którzy byli z nim w Micpie.[g] **26** Potem cały lud, od małego do wielkiego, a także dowódcy wojsk powstali i udali się do Egiptu,[h] bo się zlękli Chaldejczyków.[i]

27 A w trzydziestym siódmym roku wygnania Jehojachina,[j] króla Judy, w miesiącu dwunastym, dwudziestego siódmego dnia tego miesiąca, król babiloński Ewil-Merodach[k] w roku, w którym został królem, podniósł głowę[l] Jehojachina, króla Judy, z aresztu; **28** i zaczął mu mówić dobre rzeczy, a potem postawił jego tron wyżej niż trony królów, którzy z nim byli w Babilonie.[m] **29** A on zdjął swoje szaty więzienne;[n] i zawsze jadał chleb[o] przed jego obliczem przez wszystkie dni swego życia. **30** Jeśli chodzi o jego przydział,[p] zawsze dawano mu przydział od króla, jako codzienną należność, przez wszystkie dni jego życia.

ROZDZ. 25

a 2Kn 4:19
b 1Kl 7:50 Ezd 1:10
c 2Kn 24:14 2Kn 36:18 Ezd 1:11 Dn 5:2
d 1Kl 7:47
e 1Kl 7:15 Jer 52:21
f 1Kl 7:16 Jer 52:22
g 1Kl 7:20 Jer 52:23
h 1Kn 6:14 Ezd 7:1 Jer 52:24
i Jer 21:1 Jer 29:25 Jer 29:29
j 2Kl 22:4 1Kn 26:12
k Jer 52:25
l 2Kl 25:8 Jer 39:9 Jer 40:1
m Jer 52:26
n 2Kl 23:33 Jer 39:5 Jer 52:9
o Jer 52:27 Am 3:2
p Lb 13:21 Lb 34:8 1Kl 8:65
q Kpl 26:33 Pwt 4:26 Pwt 28:36 Pwt 28:64 2Kl 23:27 Jer 24:9 Jer 25:11 Ezc 12:25 Eze 24:14
r Jer 40:6
s 2Kl 25:25 Jer 39:14 Jer 41:2
t 2Kl 22:12 Jer 26:24
u 2Kl 22:8 2Kn 34:20
v Jer 40:7

szpalta 2

a Jer 40:8
b Pwt 6:13 Jer 4:2 Jer 12:16
c Jer 27:12 Jer 40:9
d Jer 41:1
e Jer 40:15
f Jer 41:2
g Jer 41:16
h Pwt 28:68 Jer 41:17 Jer 42:14 Jer 43:7
i Jer 41:18
j 2Kl 24:8 2Kl 24:12 Jer 24:1 Jer 37:1 Mt 1:11

k Prz 21:1; Jer 52:31; **l** Rdz 40:13; **m** Ps 90:15; Jer 52:32; **n** Rdz 41:14; Rdz 41:42; **o** 2Sm 9:7; **p** Neh 11:23.

PIERWSZA KRONIK

1 Adam,[a]
Set,[b]
Enosz,[c]
2 Kenan,[d]
Mahalalel,[e]
Jared,[f]
3 Henoch,[g]
Metuszelach,[h]
Lamech,[i]
4 Noe,[j]
Sem,[k] Cham[l] i Jafet.[m]

5 Synami Jafeta byli: Gomer i Magog,[n] i Madaj,[o] i Jawan,[p] i Tubal, i Meszech,[q] i Tiras.[r]

6 A synami Gomera byli: Aszkenaz[s] i Rifat,[t] i Togarma.[u]

7 A synami Jawana byli: Elisza[v] i Tarszisz,[w] Kittim[x] i Rodanim.[y]

8 Synami Chama byli: Kusz[z] i Micraim,[a] Put[b] i Kanaan.[c]

9 A synami Kusza byli: Seba[d] i Chawila, i Sabta,[e] i Rama,[f] i Sabtecha.[g]

A synami Ramy byli: Szeba i Dedan.[h]

10 A Kusz został ojcem Nimroda.[i] On pierwszy stał się mocarzem na ziemi.[j]

11 Micraimowi zaś urodzili się Ludim[k] i Anamim, i Lehabim, i Naftuchim,[l] **12** i Patrusim,[m] i Kasluchim[n] (od których wywodzą się Filistyni[o]), i Kaftorim.[p]

13 A Kanaan został ojcem Sydona,[q] swego pierworodnego, i Heta,[r] **14** i Jebusyty,[s] i Amoryty,[t] i Girgaszyty,[u] **15** i Chiwwity,[v] i Arkity, i Synity,[w] **16** i Arwadyty,[x] i Cemaryty,[y] i Chamatyty.[z]

ROZDZ. 1

a Łk 3:38; 1Ko 15:45
b Rdz 4:25
c Rdz 5:9
d Rdz 5:12
e Rdz 5:15
f Rdz 5:18
g Heb 11:5; Judy 14
h Rdz 5:25
i Rdz 5:28
j Rdz 5:29; Rdz 6:8; Iz 54:9; Eze 14:14; Mt 24:37
k Rdz 11:10
l Rdz 6:10
m Rdz 10:21
n Rdz 10:2
o 2Kl 17:6
p Iz 66:19; Jl 3:6
q Eze 27:13
r Rdz 10:2
s Jer 51:27
t Rdz 10:3
u Eze 27:14
v Eze 27:7
w 1Kl 10:22
x Iz 23:1
y Rdz 10:4
z Iz 11:11
a Rdz 10:6
b Jer 46:9; Nah 3:9
c Rdz 12:5
d Ps 72:10
e Rdz 10:7
f Eze 27:22
g Rdz 10:7
h Rdz 10:7
i Rdz 10:8; Mi 5:6
j Rdz 10:9
k Jer 46:9
l Rdz 10:13
m Eze 29:14
n Rdz 10:14
o Joz 13:3
p Pwt 2:23; Jer 47:4; Am 9:7
q Iz 23:2
r Rdz 25:10; Rdz 27:46
s Lb 13:29; Sdz 1:21
t Rdz 15:16; Pwt 3:8
u Rdz 10:16; Pwt 7:1

17 Synami Sema[a] byli: Elam[b] i Aszszur,[c] i Arpachszad,[d] i Lud,[e] i Aram
oraz Uc i Chul, i Geter, i Masz.[f]

18 Arpachszad zaś został ojcem Szelacha,[g] a Szelach został ojcem Ebera.[h]

19 A Eberowi urodzili się dwaj synowie. Jeden miał na imię Peleg,[i] gdyż za jego dni ziemia została podzielona; a jego brat miał na imię Joktan.

20 Joktan zaś został ojcem Almodada i Szelefa, i Chacarmaweta, i Jaracha,[j] **21** i Hadorama, i Uzala, i Dikli,[k] **22** i Obala, i Abimaela, i Szeby,[l] **23** i Ofira,[m] i Chawili,[n] i Jobaba;[o] wszyscy oni byli synami Joktana.

24 Sem,[p]
Arpachszad,[q]
Szelach,[r]
25 Eber,[s]
Peleg,[t]
Reu,[u]
26 Serug,[v]
Nachor,[w]
Terach,[x]
27 Abram,[y] czyli Abraham.[z]

28 Synami Abrahama byli: Izaak[a] i Ismael.[b]

v Wj 3:8; Joz 9:7; **w** Rdz 10:17; **x** Eze 27:11; **y** Rdz 10:18; **z** Joz 13:5; **szpalta 2** **a** Rdz 5:32; **b** Ezd 4:9; Dz 2:9; **c** Eze 27:23; **d** Rdz 11:10; **e** Rdz 10:22; **f** Rdz 10:23; **g** Rdz 11:14; **h** Łk 3:35; **i** Rdz 11:19; **j** Rdz 10:26; **k** Rdz 10:27; **l** Rdz 10:28; **m** 1Kl 9:28; Hi 22:24; Ps 45:9; **n** Rdz 2:11; Rdz 25:18; **o** Rdz 10:29; **p** Rdz 11:10; Łk 3:36; **q** Rdz 10:22; **r** Rdz 11:13; Łk 3:35; **s** Rdz 11:17; Lb 24:24; **t** Rdz 11:19; **u** Rdz 11:21; **v** Rdz 11:23; **w** Rdz 11:25; **x** Rdz 11:26; **y** Rdz 11:26; Rdz 12:7; **z** Rdz 17:5; Neh 9:7; Jak 2:23; **a** Rdz 21:3; Rz 9:7; **b** Rdz 16:11.

29 Oto ich rodowody: pierworodny Ismaela, Nebajot,[a] a także Kedar[b] i Adbeel, i Mibsam,[c] **30** Miszma i Duma,[d] Massa, Chadad[e] i Tema, **31** Jetur, Nafisz i Kedma.[f] Byli oni synami Ismaela.

32 A jeśli chodzi o synów Ketury,[g] nałożnicy Abrahama,[h] urodziła ona Zimrana i Jokszana, i Medana,[i] i Midiana,[j] i Jiszbaka,[k] i Szuacha.[l]

A synami Jokszana byli: Szeba i Dedan.[m]

33 A synami Midiana byli: Efa[n] i Efer, i Chanoch, i Abida, i Eldaa.[o]

Wszyscy oni byli synami Ketury.

34 Abraham został ojcem Izaaka.[p] Synami Izaaka byli: Ezaw[q] i Izrael.[r]

35 Synami Ezawa byli: Elifaz, Reuel[s] i Jeusz, i Jalam, i Korach.[t]

36 Synami Elifaza byli: Teman[u] i Omar, Cefo i Gatam, Kenaz,[v] a poprzez Timnę[w] — Amalek.[x]

37 Synami Reuela byli: Nachat, Zerach, Szamma i Mizza.[y]

38 A synami Seira[z] byli: Lotan i Szobal, i Cibeon, i Ana,[a] i Diszon, i Ecer, i Diszan.[b]

39 A synami Lotana byli: Chori i Homam. A siostrą Lotana była Timna.[c]

40 Synami Szobala byli: Alwan i Manachat, i Ebal, Szefo i Onam.[d]

A synami Cibeona byli: Aja i Ana.[e]

41 Synami Any: Diszon.[f]

A synami Diszona byli: Chemdan i Eszban, i Jitran, i Keran.[g]

42 Synami Ecera[h] byli: Bilhan i Zaawan, i Akan.[i]

ROZDZ. 1

a Rdz 28:9; Iz 60:7
b PnP 1:5; Iz 21:17; Eze 27:21
c Rdz 25:13
d Rdz 25:14
e Rdz 25:15
f Rdz 25:15
g Rdz 25:1
h Rdz 25:6
i Rdz 25:2
j Rdz 37:28; Wj 2:15; Lb 22:7
k Rdz 25:2
l Hi 2:11
m Rdz 25:3; Iz 21:13
n Iz 60:6
o Rdz 25:4
p Łk 3:34; Dz 7:8
q Rdz 25:25; Mal 1:3
r Rdz 32:28
s Rdz 36:4
t Rdz 36:5; Rdz 36:14
u Jer 49:7; Am 1:12; Abd 9
v Rdz 36:11
w Rdz 36:12
x Rdz 36:12
y Rdz 36:13
z Rdz 36:8
a Rdz 36:20
b Rdz 36:21
c Rdz 36:22
d Rdz 36:23
e Rdz 36:24
f Rdz 36:25
g Rdz 36:26
h 1Kn 1:38
i Rdz 36:27

Synami Diszana byli: Uc i Aran.[a]

43 A oto królowie, którzy panowali w ziemi edomskiej,[b] zanim jakikolwiek król[c] zaczął panować nad synami Izraela: Bela, syn Beora, którego miasto nazywało się Dinhaba.[d] **44** Potem umarł Bela, a w jego miejsce zaczął panować Jobab, syn Zeracha[e] z Bocry.[f] **45** Potem umarł Jobab, a w jego miejsce zaczął panować Chuszam[g] z ziemi Temanitów.[h] **46** Potem umarł Chuszam, a w jego miejsce zaczął panować Hadad,[i] syn Bedada, który zadał klęskę Midianowi[j] na polu moabskim. A jego miasto nazywało się Awit.[k] **47** Potem umarł Hadad, a w jego miejsce zaczął panować Samla z Masreki.[l] **48** Potem umarł Samla, a w jego miejsce zaczął panować Szaul z Rechobot[m] nad Rzeką. **49** Potem umarł Szaul, a w jego miejsce zaczął panować Baal-Chanan, syn Achbora.[n] **50** Potem umarł Baal-Chanan, a w jego miejsce zaczął panować Hadad; a jego miasto nazywało się Pau, jego żona zaś miała na imię Mehetabel i była córką Matred, córki Mezahab.[o] **51** Potem umarł Hadad.

A szejkami Edomu zostali: szejk Timna, szejk Alwa, szejk Jetet,[p] **52** szejk Oholibama, szejk Ela, szejk Pinon,[q] **53** szejk Kenaz, szejk Teman, szejk Mibcar,[r] **54** szejk Magdiel, szejk Iram.[s] Byli to szejkowie[t] Edomu.

---

szpalta 2 **a** Rdz 36:28; **b** Rdz 32:3; **c** Rdz 49:10; Lb 24:17; **d** Rdz 36:32; **e** Rdz 36:33; **f** Iz 34:6; Iz 63:1; Jer 49:13; Am 1:12; **g** Rdz 36:34; **h** Hi 2:11; **i** Rdz 36:35; **j** Rdz 25:2; Wj 2:15; Lb 22:7; Sdz 6:2; **k** Rdz 36:35; **l** Rdz 36:36; **m** Rdz 36:37; **n** Rdz 36:38; **o** Rdz 36:39; **p** Rdz 36:40; **q** Rdz 36:41; **r** Rdz 36:42; **s** Rdz 36:43; **t** Wj 15:15.

2 Oto synowie Izraela:[a] Ruben,[b] Symeon,[c] Lewi[d] i Juda,[e] Issachar[f] i Zebulon,[g] **2** Dan,[h] Józef[i] i Beniamin,[j] Naftali,[k] Gad[l] i Aszer.[m]

3 Synami Judy byli: Er[n] i Onan,[o] i Szela.[p] Tych trzech urodziła mu córka Szuy, Kananejka. A Er, pierworodny Judy, okazał się zły w oczach Jehowy, toteż On go uśmiercił.[q] **4** Tamar[r] zaś, jego synowa, urodziła mu Pereca[s] i Zeracha. Wszystkich synów Judy było pięciu.

5 A synami Pereca byli: Checron i Chamul.[t]

6 A synami Zeracha[u] byli: Zimri i Etan, i Heman, i Kalkol, i Dara.[v] Wszystkich ich było pięciu.

7 A synami Karmiego:[w] Achar — ten, który ściągnął klątwę na Izraela[x] i który dopuścił się niewierności, jeśli chodzi o rzecz wydaną na zagładę.[y]

8 A synami Etana:[z] Azariasz.

9 A synami Checrona,[a] którzy mu się urodzili, byli: Jerachmeel[b] i Ram,[c] i Kelubaj.

10 A Ram został ojcem Amminadaba.[d] Amminadab zaś został ojcem Nachszona,[e] naczelnika synów Judy. **11** Nachszon zaś został ojcem Salmy.[f] Salma zaś został ojcem Boaza.[g] **12** Boaz zaś został ojcem Obeda.[h] Obed zaś został ojcem Jessego.[i] **13** Jesse zaś został ojcem swego pierworodnego, Eliaba,[j] oraz drugiego, Abinadaba,[k] i trzeciego, Szimei;[l] **14** czwartego, Netanela; piątego, Raddaja; **15** szóstego, Ocema; siódmego, Dawida.[a] **16** A ich siostrami były: Ceruja i Abigail;[b] a synami Cerui byli: Abiszaj[c] i Joab,[d] i Asahel[e] — trzech. **17** Abigail zaś urodziła Amasę;[f] a ojcem Amasy był Jeter,[g] Ismaelita.

18 Kaleb zaś, syn Checrona,[h] zrodził synów z Azuby, swojej żony, i z Jerioty; a oto jej synowie: Jeszer i Szobab, i Ardon. **19** Potem Azuba umarła. Toteż Kaleb wziął sobie Efratę,[i] która po jakimś czasie urodziła mu Chura.[j] **20** Chur zaś został ojcem Uriego.[k] Uri zaś został ojcem Becalela.[l]

21 Potem Checron współżył z córką Machira,[m] ojca Gileada.[n] Wziął ją sobie, gdy miał sześćdziesiąt lat, ona zaś urodziła mu Seguba. **22** A Segub został ojcem Jaira,[o] który miał dwadzieścia trzy miasta[p] w ziemi Gilead. **23** Później Geszur[q] i Syria[r] odebrały im Chawwot-Jair,[s] wraz z Kenat[t] i jego zależnymi miejscowościami — sześćdziesiąt miast. Wszyscy ci byli synami Machira, ojca Gileada.

24 A po śmierci Checrona[u] w Kaleb-Efrata żona Checrona, Abija, urodziła mu Aszchura, ojca Tekoi.[v]

25 A synami Jerachmeela,[w] pierworodnego Checrona, byli: Ram,[x] pierworodny,

ROZDZ. 2

a Rdz 32:28; Rdz 49:2
b Rdz 35:23; Rdz 49:3; 1Kn 5:1
c Rdz 29:33; Rdz 49:5
d Rdz 29:34
e Rdz 29:35; Rdz 49:8; Heb 7:14
f Rdz 30:18; Rdz 49:14
g Rdz 30:20; Rdz 49:13
h Rdz 30:6; Rdz 49:16
i Rdz 30:24; Rdz 49:22
j Rdz 35:18; Rdz 49:27
k Rdz 30:8; Rdz 49:21
l Rdz 30:11; Rdz 49:19
m Rdz 30:13; Rdz 49:20
n Rdz 38:3
o Rdz 38:4
p Rdz 38:5
q Rdz 38:7
r Rdz 38:11
s Łk 3:33
t Lb 26:21
u Joz 7:1
v 1Kl 4:31
w 1Kn 4:1
x Joz 7:25
y Pwt 7:26; Joz 6:18; Joz 7:11; Joz 22:20
z 1Kl 4:31
a Rdz 46:12
b 1Sm 27:10
c Rut 4:19; Mt 1:3
d Rut 4:20; Mt 1:4
e Lb 2:3; Łk 3:32
f Rut 4:21; Łk 3:32

g Rut 2:1; Mt 1:5; h Rut 4:17; i Rut 4:22; 1Sm 16:1; Iz 11:1; j 1Sm 16:6; 1Sm 17:13; 1Kn 27:18; k 1Sm 16:8; 1Sm 17:13; l 1Sm 16:9; 1Kn 20:7; **szpalta 2** a 1Sm 16:13; 1Sm 17:12; Mt 1:6; Rz 1:3; b 2Sm 17:25; c 2Sm 16:9; 2Sm 20:6; 2Sm 21:17; 2Sm 23:18; 1Kn 18:12; d 2Sm 3:39; 2Sm 8:16; 2Sm 20:10; 1Kn 11:6; e 2Sm 2:18; 2Sm 3:30; 2Sm 23:24; f 2Sm 19:13; 2Sm 20:4; 1Kl 2:5; g 1Kl 2:32; h 1Kn 2:5; i 1Kn 2:50; 1Kn 4:4; j WJ 17:12; WJ 24:14; k WJ 31:2; l WJ 35:30; WJ 36:1; WJ 37:1; 2Kn 1:5; m Rdz 50:23; Pwt 3:15; 1Kn 7:14; n Lb 26:29; Joz 17:1; o Pwt 3:14; Joz 13:30; p Lb 32:41; q 2Sm 3:3; 2Sm 13:38; r 2Sm 8:6; s 1Kl 4:13; t Lb 32:42; u Rdz 46:12; Lb 26:21; Rut 4:18; Mt 1:3; v 1Kn 4:5; Neh 3:5; Am 1:1; w 1Kn 2:9; x 1Kn 2:27.

i Buna, i Oren, i Ocem, Achijasz. **26** A Jerachmeel miał też inną żonę, imieniem Atara. Była ona matką Onama. **27** A synami Rama,[a] pierworodnego Jerachmeela, byli: Maac i Jamin, i Eker. **28** A synami Onama[b] byli: Szammaj i Jada. A synami Szammaja byli: Nadab i Abiszur. **29** A żona Abiszura, imieniem Abichail, z czasem urodziła mu Achbana i Molida. **30** A synami Nadaba[c] byli: Seled i Appaim. Lecz Seled umarł, nie mając synów. **31** A synami Appaima: Jiszi. A synami Jisziego: Szeszan;[d] a potomkami Szeszana: Achlaj. **32** A synami Jady, brata Szammaja, byli: Jeter i Jonatan. Lecz Jeter umarł, nie mając synów. **33** A synami Jonatana byli: Pelet i Zaza. Ci byli synami Jerachmeela.

34 A Szeszan[e] nie miał synów, tylko córki. Miał zaś Szeszan egipskiego sługę[f] imieniem Jarcha. **35** Szeszan dał więc Jarsze, swemu słudze, swoją córkę za żonę i ta po pewnym czasie urodziła mu Attaja. **36** Attaj zaś został ojcem Natana. Natan zaś został ojcem Zabada.[g] **37** Zabad zaś został ojcem Eflala. Eflal zaś został ojcem Obeda. **38** Obed zaś został ojcem Jehu. Jehu zaś został ojcem Azariasza. **39** Azariasz zaś został ojcem Cheleca. Chelec zaś został ojcem Eleasy. **40** Eleasa zaś został ojcem Sismaja. Sismaj zaś został ojcem Szalluma. **41** Szallum zaś został ojcem Jekamiasza. Jekamiasz zaś został ojcem Eliszamy.

42 A synami Kaleba,[a] brata Jerachmeela, byli: Mesza, jego pierworodny, który był ojcem Zif, i synowie Mareszy, ojca Hebrona. **43** A synami Hebrona byli: Korach i Tappuach, i Rekem, i Szema. **44** Szema zaś został ojcem Rachama, ojca Jorkoama. Rekem zaś został ojcem Szammaja. **45** A synem Szammaja był Maon; a Maon był ojcem Bet-Curu.[b] **46** Efa zaś, nałożnica Kaleba, urodziła Charana i Mocę, i Gazeza. Charan zaś został ojcem Gazeza. **47** A synami Jahdaja byli: Regem i Jotam, i Geszan, i Pelet, i Efa, i Szaaf. **48** A nałożnica Kaleba, Maaka, urodziła Szebera i Tirchanę. **49** Po pewnym czasie urodziła Szaafa, ojca Madmanny,[c] Szewę, ojca Machbeny i ojca Gibei.[d] A córką Kaleba[e] była Achsa.[f] **50** Ci byli synami Kaleba.

Synowie Chura,[g] pierworodnego Efraty:[h] Szobal,[i] ojciec Kiriat-Jearim;[j] **51** Salma, ojciec Betlejem;[k] Charef, ojciec Bet-Gader. **52** A Szobal,[l] ojciec Kiriat-Jearim, miał synów: Haroego, połowę Menuchota. **53** A oto rodziny z Kiriat-Jearim: Itryci[m] i Putyci, i Szumatyci, i Miszraici. Od nich pochodzą Coratyci[n] i Esztaolici.[o] **54** Synowie Salmy: Betlejem[p] i Netofatyci,[q] Atrot-Bet-Joab i połowa Manachatytów, Coryci. **55** A oto rodziny pisarzy mieszkających w Jabec:[r] Tiratyci,

ROZDZ. 2

a 1Kn 2:25
b 1Kn 2:26
c 1Kn 2:28
d 1Kn 2:34
e 1Kn 2:31
f Rdz 16:1
1Sm 30:13
g 1Kn 11:41

szpalta 2

a 1Kn 2:9
b Joz 15:58
2Kn 11:7
Neh 3:16
c Joz 15:31
d Joz 15:57
e 1Kn 2:18
f Joz 15:17
Sdz 1:13
g Wj 17:12
Wj 24:14
h 1Kn 2:19
i 1Kn 4:1
j Joz 15:9
Joz 15:60
1Kn 13:5
k Rdz 35:19
Rut 1:19
Rut 2:4
Mt 2:1
Jn 7:42
l 1Kn 4:1
m 2Sm 23:38
1Kn 11:40
n Sdz 13:2
1Kn 4:2
o Joz 15:33
Joz 19:41
Sdz 13:25
Sdz 16:31
p Rdz 35:19
Rut 1:19
Rut 2:4
Mt 2:1
Jn 7:42
q 2Sm 23:29
r 1Kn 4:9

Szimeatyci, Suchatyci. Byli to Kenici,[a] którzy pochodzą od Chammata, ojca domu Rechaba.[b]

3 A oto synowie Dawida,[c] którzy mu się urodzili w Hebronie:[d] pierworodny, Amnon,[e] z Achinoam[f] Jizreelitki;[g] drugi, Daniel, z Abigail[h] z Karmelu;[i] **2** trzeci, Absalom,[j] syn Maaki,[k] córki Talmaja,[l] króla Geszuru;[m] czwarty, Adoniasz,[n] syn Chaggity;[o] **3** piąty, Szefatiasz, z Abital;[p] szósty, Jitream, z Egli,[q] jego żony. **4** Sześciu urodziło mu się w Hebronie; i panował tam siedem lat i sześć miesięcy, a trzydzieści trzy lata panował w Jerozolimie.[r]

5 W Jerozolimie[s] zaś urodzili mu się: Szimea[t] i Szobab,[u] i Natan,[v] i Salomon[w] — czterech z Batszeby,[x] córki Ammiela,[y] **6** i Jibchar,[z] i Eliszama,[a] i Elifelet,[b] **7** i Nogah, i Nefeg, i Jafia,[c] **8** i Eliszama,[d] i Eliada, i Elifelet[e] — dziewięciu; **9** wszyscy oni byli synami Dawida, oprócz synów z nałożnic; była również Tamar,[f] ich siostra.

10 A synem Salomona był Rechoboam,[g] jego synem Abijasz,[h] jego synem Asa,[i] jego synem Jehoszafat,[j] **11** jego synem Jehoram,[k] jego synem Achazjasz,[l] jego synem Jehoasz,[m] **12** jego synem Amacjasz,[n] jego synem Azariasz,[o] jego synem Jotam,[p] **13** jego synem Achaz,[q] jego synem Ezechiasz,[r] jego synem Manasses,[s] **14** jego synem Amon,[t] jego synem Jozjasz.[u] **15** A synami Jozjasza byli: pierworodny, Jochanan; drugi, Jehojakim;[v] trzeci, Sedekiasz;[w] czwarty, Szallum. **16** A synami Jehojakima byli: jego syn Jechoniasz,[x] jego syn Sedekiasz. **17** A synami Jechoniasza, gdy był więźniem, byli: jego syn Szealtiel[a] **18** i Malkiram, i Pedajasz, i Szenaccar, Jekamiasz, Hoszama i Nedabiasz. **19** A synami Pedajasza byli: Zerubbabel[b] i Szimej; a synami Zerubbabela byli: Meszullam i Chananiasz (ich siostrą była Szelomit) **20** oraz Chaszuba i Ohel, i Berechiasz, i Chasadiasz, Juszab-Chesed — pięciu. **21** A synami Chananiasza byli: Pelatiasz[c] i Jeszajasz; synowie Jeszajasza: Refajasz; synowie Refajasza: Arnan; synowie Arnana: Abdiasz; synowie Abdiasza: Szechaniasz; **22** a synowie Szechaniasza: Szemajasz, a synowie Szemajasza: Chattusz i Jigal, i Bariach, i Neariasz, i Szafat — sześciu. **23** A synami Neariasza byli: Elioenaj i Chizkiasz, i Azrikam — trzech. **24** A synami Elioenaja byli: Hodawiasz i Eliaszib, i Pelajasz, i Akkub, i Jochanan, i Delajasz, i Anani — siedmiu.

4 Synami Judy byli: Perec,[d] Checron[e] i Karmi,[f] i Chur,[g] i Szobal.[h] **2** Reajasz[i] zaś, syn Szobala, został ojcem Jachata; Jachat zaś został ojcem Achumaja i Lahada. To były rodziny Coratytów.[j] **3** A oto synowie ojca Etamu:[k] Jizreel[l] i Jiszma, i Jidbasz (a ich siostra miała na imię Haclelponi), **4** i Penuel, ojciec Gedora,[m] i Ezer, ojciec Chuszy. Ci byli synami Chura[n] — pierworodnego Efraty — ojca Betlejem.[o] **5** Aszchur[p]

ROZDZ. 2
a Sdz 1:16; Sdz 4:11; 1Sm 15:6
b 2Kl 10:15; Jer 35:6; Jer 35:19

ROZDZ. 3
c Ps 127:5
d 2Sm 3:2
e 2Sm 13:32
f 1Sm 25:43
g Joz 15:56
h 1Sm 25:39
i 1Sm 25:2
j 2Sm 13:28; 2Sm 14:1; 2Sm 15:10; 2Sm 18:14
k 2Sm 3:3
l 2Sm 13:37
m Joz 12:5
n 1Kl 1:11; 1Kl 2:24
o 1Kl 1:5
p 2Sm 3:4
q 2Sm 3:5
r 2Sm 5:5
s 2Sm 5:13
t 1Kn 14:4
u 2Sm 5:14
v Łk 3:31
w Mt 1:7
x 2Sm 11:27; 1Kl 1:11
y 2Sm 11:3
z 1Kn 14:5
a 2Sm 5:15
b 1Kn 14:5
c 1Kn 14:6
d 1Kn 14:7
e 2Sm 5:16
f 2Sm 13:1
g 1Kl 11:43
h 2Kn 13:1
i 2Kn 14:1
j 2Kn 20:31
k 2Kn 21:5
l 2Kn 22:2
m 2Kn 24:1
n 2Kn 25:1
o 2Kl 14:21; 2Kn 26:3; Mt 1:8

p 2Kn 27:1; **q** 2Kn 28:1; Mt 1:9; **r** 2Kn 29:1; Mt 1:9; **s** 2Kl 21:1; Mt 1:10; **t** 2Kl 21:19; **u** 2Kl 22:1; Mt 1:10; **v** 2Kl 23:34; 2Kn 36:5; **w** 2Kl 24:17; 2Kn 36:11; **x** 2Kl 24:6; 2Kl 25:27; Mt 1:11; **szpalta 2** **a** Mt 1:12; **b** Ezd 1:8; Ezd 5:2; Ag 2:2; Ag 2:4; Za 4:6; Mt 1:12; Łk 3:27; **c** Neh 10:22; **ROZDZ. 4** **d** Rdz 38:29; Lb 26:20; Rut 4:18; Mt 1:3; **e** Rdz 46:12; 1Kn 2:5; **f** Joz 7:1; 1Kn 2:7; **g** Wj 17:12; Wj 24:14; 1Kn 2:19; **h** 1Kn 2:50; **i** 1Kn 2:52; **j** Joz 15:33; Sdz 13:25; 1Kn 2:53; **k** 2Kn 11:6; **l** Joz 15:56; **m** Joz 15:58; 1Kn 4:18; **n** 1Kn 2:19; **o** 1Sm 16:1; Mi 5:2; Jn 7:42; **p** 1Kn 2:24.

zaś, ojciec Tekoi,[a] miał dwie żony: Chelę i Naarę. **6** Z czasem Naara urodziła mu Achuzzama i Chefera, i Temeniego, i Achasztariego. Ci byli synami Naary. **7** A synami Cheli byli: Ceret, Icchar i Etnan. **8** A Koc został ojcem Anuba i Cobeby oraz rodzin Acharchela, syna Haruma.

9 Jabec[b] zaś był bardziej poważany[c] niż jego bracia; to jego matka nadała mu imię Jabec, mówiąc: „Urodziłam go w bólach”.[d] **10** I Jabec zaczął wzywać Boga[e] Izraela, mówiąc: „Jeśli naprawdę będziesz mi błogosławił[f] i powiększysz moje terytorium,[g] a twoja ręka[h] istotnie będzie ze mną i faktycznie ochronisz mnie przed nieszczęściem,[i] żeby mnie nie dotknęło”[j]... Toteż Bóg spełnił to, o co on prosił.[k]

11 A Kelub, brat Szuchy, został ojcem Mechira, który był ojcem Esztona. **12** Eszton zaś został ojcem Bet-Rafy i Paseacha, i Techinny, ojca Ir-Nachasz. Ci byli mężami z Rechy. **13** A synami Kenaza[l] byli: Otniel[m] i Serajasz; a synami Otniela: Chatat. **14** Meonotaj zaś został ojcem Ofry. Serajasz zaś został ojcem Joaba, ojca Ge-Charaszim; zostali bowiem rzemieślnikami.[n]

15 A synami Kaleba,[o] syna Jefunnego,[p] byli: Iru, Ela i Naam; a synami Eli: Kenaz. **16** A synami Jehallelela byli: Zif i Zifa, Tiria i Asarel. **17** A synami Ezry byli: Jeter i Mered, i Efer, i Jalon; i poczęła Miriama i Szammaja, i Jiszbacha, ojca Esztemoi.[q] **18** A jego żydowska żona urodziła Jereda, ojca Gedora, i Chebera, ojca Socho, oraz Jekutiela, ojca Zanoach. A ci byli synami Bitii, córki faraona, którą pojął Mered.

19 A synami żony Hodiasza, siostry Nachama, byli: ojciec Keili[a] Garmity i Esztemoi Maakatyty. **20** A synami Szimona byli: Amnon i Rinna, Ben-Chanan i Tilon. A synami Jisziego byli: Zochet i Ben-Zochet.

21 Synami Szeli,[b] syna Judy, byli: Er, ojciec Lechy, i Laada, ojciec Mareszy, a także rodziny domu wykonawców delikatnej tkaniny,[c] z domu Aszbei; **22** i Jokim, i mężowie z Kozeby, i Joasz, i Saraf, którzy mieli żony Moabitki,[d] i Jaszubi-Lechem. A słowa te mają długą tradycję.[e] **23** Byli to garncarze[f] i mieszkańcy Netaim oraz Gedery. Mieszkali tam przy królu, wykonując dla niego pracę.[g]

24 Synami Symeona byli: Nemuel[h] i Jamin,[i] Jarib, Zerach, Szaul,[j] **25** jego synem Szallum, jego synem Mibsam, jego synem Miszma. **26** A synami Miszmy byli: jego syn Chammuel, jego syn Zakkur, jego syn Szimej. **27** A Szimej miał szesnastu synów i sześć córek; lecz jego bracia nie mieli wielu synów, a żadna z ich rodzin nie miała tylu synów, ilu było synów Judy.[k] **28** I mieszkali w Beer-Szebie[l] i Moladzie,[m] i Chacar-Szual,[n] **29** i w Bilha,[o] i w Ecem,[p] i w Tolad,[q] **30** i w Betuel,[r] i w Chormie,[s] i w Ciklag,[t] **31** i w Bet-Markabot, i w Chacar-Susim,[u] i w Bet-Biri, i w Szaaraim.[v] Były to ich miasta aż do czasu panowania Dawida.

32 A ich osady to: Etam i Ain, Rimmon i Tochen, i Aszan[w] — pięć miast. **33** A wszystkie ich

ROZDZ. 4

a 2Kn 11:6; Neh 3:5; Am 1:1
b 1Kn 2:55
c Prz 15:20
d Rdz 3:16
e Rdz 12:8; Ps 55:16; Ps 99:6; Jer 33:3
f Rdz 32:26; Lb 22:6; Prz 10:22
g Pwt 12:20
h Ps 119:173; Iz 41:10
i Rdz 48:16; Ps 50:15
j Prz 12:21
k Ps 21:2; Ps 66:19; Mt 7:7; Mt 21:22; 1Pt 3:12; 1Jn 5:14
l Joz 15:17
m Sdz 1:13; Sdz 3:9; Sdz 3:11
n 2Kl 24:14; Neh 11:35
o Lb 32:12; Joz 15:13
p Lb 13:6; Lb 14:6; Joz 14:6
q Joz 21:14; 1Sm 30:28; 1Kn 6:57

szpalta 2

a Joz 15:44; 1Sm 23:1
b Rdz 38:5; Lb 26:20
c 1Kn 15:27; 2Kn 3:14
d Rut 4:10
e 2Ts 2:15
f Prz 26:23; Iz 41:25; Lam 4:2
g Prz 22:29
h Rdz 46:10; Wj 6:15
i Lb 26:12
j Lb 26:13
k Rdz 49:8; Lb 26:22
l Rdz 21:14; Joz 19:2
m Joz 15:26; Neh 11:26
n Joz 15:28; Joz 19:3; Neh 11:27
o Joz 19:3
p Joz 15:29
q Joz 15:30
r Joz 19:4
s Sdz 1:17

t Joz 15:31; Joz 19:5; 1Sm 27:6; 1Sm 30:1; 1Kn 12:1: u Joz 19:5; v Joz 19:6; w Joz 19:7.

osady, leżące wokół tych miast, ciągnęły się aż do Baal.[a] To były ich miejsca zamieszkania i ich rodowody. **34** I Meszobab, i Jamlech, i Josza, syn Amacjasza, **35** i Joel, i Jehu, syn Joszibiasza, syna Serajasza, syna Asjela, **36** i Elioenaj, i Jaakoba, i Jeszochajasz, i Asajasz, i Adiel, i Jesimiel, i Benajasz, **37** i Ziza, syn Szifiego, syna Allona, syna Jedajasza, syna Szimriego, syna Szemajasza. **38** Ci, którzy weszli według imion, byli naczelnikami wśród swych rodzin,[b] a dom ich praojców rozrósł się w liczną rzeszę. **39** I udali się do wejścia do Gedoru, aż na wschodnią stronę doliny, by poszukać pastwiska dla swych trzód. **40** W końcu znaleźli tłuste i dobre pastwisko,[c] ziemia zaś była przestronna i nic jej nie trapiło,[d] lecz zaznawała spokoju; dawniejsi mieszkańcy bowiem pochodzili od Chama.[e] **41** A ci, których zapisano według imion, zaczęli przychodzić za dni Ezechiasza,[f] króla Judy, i niszczyć[g] namioty Chamitów i Meunitów, którzy się tam znajdowali, tak iż wydali ich na zagładę[h] po dziś dzień; i zamieszkali na ich miejscu, była tam bowiem pasza[i] dla ich trzód.

42 A spośród nich niektórzy z synów Symeona poszli ku górze Seir[j] — pięciuset mężów, na czele z Pelatiaszem i Neariaszem, i Refajaszem, i Uzzielem, synami Jisziego. **43** I wybili ostatek, który ocalał z Amaleka,[k] i zamieszkali tam po dziś dzień.

5 A synami Rubena,[l] pierworodnego Izraela — on bowiem był pierworodny;[m] lecz za to, że zbezcześcił łoże swego ojca,[a] jego prawo pierworodnego dano synom Józefa,[b] syna Izraela, tak iż nie miał on być wpisany do rodowodu z prawem pierworodnego. **2** Juda[c] zaś przewyższył swoich braci i od niego pochodził wyznaczony na wodza;[d] lecz prawo pierworodnego należało do Józefa[e] — **3** synami Rubena, pierworodnego Izraela, byli: Chanoch[f] i Pallu,[g] Checron i Karmi.[h] **4** Synami Joela byli: jego syn Szemajasz, synem jego Gog, synem jego Szimej, **5** synem jego Micheasz, synem jego Reajasz, synem jego Baal, **6** synem jego Beera, którego Tilgat-Pilneser,[i] król Asyrii, powiódł na wygnanie; był on naczelnikiem Rubenitów. **7** A jego braćmi według ich rodzin w rodowodzie,[j] według ich potomków, byli: jako głowa Jejel oraz Zachariasz **8** i Bela, syn Azaza, syna Szemy, syna Joela[k] — mieszkał on w Aroer[l] aż po Nebo[m] i Baal-Meon.[n] **9** I na wschodzie mieszkał aż do miejsca, gdzie się wchodzi na pustkowie nad rzeką Eufrat,[o] bo ich dobytek stał się liczny w ziemi Gilead.[p] **10** A za dni Saula stoczyli wojnę z Hagrytami[q] i ci padli z ich ręki; mieszkali więc w ich namiotach w całej krainie na wschód od Gileadu.

11 Jeśli chodzi o synów Gada[r] naprzeciwko nich, mieszkali oni w ziemi Baszan[s] aż po Salchę.[t] **12** Głową był Joel, a drugim Szafam, jak również Janaj i Szafat w Baszanie. **13** A ich braćmi należącymi do domu ich praojców byli: Michael i Meszullam, i Szeba, i Joraj, i Jakan, i Zija, i Eber — siedmiu. **14** Ci byli synami Abichaila, syna Churiego, syna

ROZDZ. 4
a Joz 19:8
b 1Kn 5:24
c Ps 65:12
d Joz 11:23 Joz 14:15 Sdz 18:7
e Rdz 10:6 Rdz 10:20
f 2Kn 29:1
g 2Kl 18:8
h 2Kl 19:11 2Kn 20:23
i Lb 32:1
j Rdz 36:8 Pwt 1:2
k Wj 17:14 1Sm 15:7 2Sm 8:12

ROZDZ. 5
l Rdz 29:32
m Rdz 49:3

szpalta 2
a Rdz 35:22 Rdz 49:4 Kpl 20:11 Pwt 27:20 1Ko 5:1
b Rdz 49:26 Pwt 21:17 Joz 14:4
c Rdz 49:8 Rdz 49:10 Lb 2:3 Lb 10:14 Sdz 1:2 Ps 60:7
d Mt 2:6 Heb 7:14
e Rdz 49:26
f Rdz 46:9
g Wj 6:14
h Lb 26:6
i 2Kl 16:7
j 1Kn 7:40
k 1Kn 5:4
l Lb 32:34 Pwt 2:36
m Lb 32:38 Iz 15:2
n Joz 13:17 Eze 25:9
o Rdz 15:18 Pwt 1:7 Joz 1:4 2Sm 8:3
p Joz 22:9 PnP 4:1
q Wj 23:30
r Joz 13:24
s Pwt 3:10
t Joz 12:5 Joz 13:11

Jaroacha, syna Gileada, syna Michaela, syna Jeszyszaja, syna Jachdy, syna Buza; **15** Achi, syn Abdiela, syna Guniego, głowa domu ich praojców. **16** I mieszkali w Gileadzie,[a] w Baszanie[b] i jego zależnych miejscowościach[c], i na wszystkich pastwiskach Szaronu aż po ich krańce. **17** Wszyscy oni byli wpisani do rodowodu za dni Jotama,[d] króla Judy, i za dni Jeroboama,[e] króla Izraela.

18 Co się tyczy synów Rubena, a także Gadytów i połowy plemienia Manassesa – ludzi dzielnych,[f] mężów noszących tarczę i miecz oraz napinających łuk i wyćwiczonych do boju, było czterdzieści cztery tysiące siedmiuset sześćdziesięciu idących do wojska.[g] **19** I wszczęli wojnę z Hagrytami[h] i Jeturem,[i] i Nafiszem,[j] i Nodabem. **20** I otrzymali pomoc przeciwko nim, tak iż Hagryci oraz wszyscy, którzy byli z nimi, zostali wydani w ich rękę, oni bowiem w czasie wojny wołali o pomoc[k] do Boga, a on dał się uprosić na ich korzyść, gdyż mu zaufali.[l] **21** I pojmali ich dobytek,[m] pięćdziesiąt tysięcy wielbłądów i dwieście pięćdziesiąt tysięcy owiec, i dwa tysiące osłów, i sto tysięcy dusz ludzkich.[n] **22** Wielu bowiem padło zabitych, gdyż walka ta była od prawdziwego Boga.[o] I mieszkali na ich miejscu aż do czasu wygnania.[p]

23 A synowie połowy plemienia Manassesa[q] mieszkali w krainie od Baszanu[r] po Baal-Hermon[s] i Senir,[t] i górę Hermon.[u] Stali się liczni. **24** A ci byli głowami domu ich praojców: Efer i Jiszi, i Eliel, i Azriel, i Jeremiasz, i Hodawiasz, i Jachdiel, mężczyźni dzielni, mocarze, mężowie sławni, głowy domu swych praojców. **25** I zaczęli postępować niewiernie wobec Boga swych praojców oraz uprawiać nierząd[a] z bogami[b] ludów tej ziemi, które Bóg unicestwił przed nimi. **26** Dlatego Bóg Izraela pobudził ducha[c] Pula,[d] króla Asyrii[e] – ducha Tilgat-Pilnesera,[f] króla Asyrii – tak iż powiódł on na wygnanie[g] Rubenitów i Gadytów, i połowę plemienia Manassesa, i zaprowadził ich do Chalach[h] i Chabor, i Hara, i nad rzekę Gozan, by pozostali tam po dziś dzień.

6 Synami Lewiego[i] byli: Gerszon,[j] Kehat[k] i Merari.[l] **2** A synami Kehata byli: Amram,[m] Icchar[n] i Hebron,[o] i Uzziel.[p] **3** A synami Amrama[q] byli: Aaron[r] i Mojżesz,[s] i była też Miriam.[t] A synami Aarona byli: Nadab[u] i Abihu,[v] Eleazar[w] i Itamar.[x] **4** Eleazar[y] zaś został ojcem Pinechasa.[z] Pinechas został ojcem Abiszui.[a] **5** Abiszua zaś został ojcem Bukkiego; Bukki zaś został ojcem Uzziego.[b] **6** Uzzi zaś został ojcem Zerachiasza; Zerachiasz zaś został ojcem Merajota.[c] **7** Merajot został ojcem Amariasza; Amariasz zaś został ojcem Achituba.[d] **8** Achitub zaś został ojcem Cadoka;[e] Cadok zaś został ojcem Achimaaca.[f] **9** Achimaac zaś został ojcem Azariasza. Azariasz zaś został ojcem Jochanana. **10** Jochanan zaś został ojcem Azariasza.[g] On to pełnił służbę kapłańską w do-

ROZDZ. 5

a Rdz 31:21 Lb 32:1 Pwt 3:10

b Pwt 3:13 Pwt 32:14 Jer 50:19

c Pwt 3:4 Pwt 4:43 Joz 12:4 Joz 20:8

d 2Kl 15:32 2Kn 27:1 Iz 1:1 Oz 1:1 Mi 1:1

e 2Kl 14:16 2Kl 14:28

f 2Sm 17:10

g Joz 4:12

h 1Kn 5:10 Ps 83:6

i Rdz 25:15

j 1Kn 1:31

k 2Kn 14:11 Ps 44:3

l Ps 9:10 Ps 20:7 Ps 22:4 Heb 11:33

m Lb 31:32

n Lb 31:35

o Pwt 20:4 Joz 10:42 Joz 23:10 1Sm 17:47 2Kn 20:15 Rz 8:31

p 2Kl 15:29 2Kl 17:6

q Lb 32:33 Joz 13:29

r Joz 13:30

s Sdz 3:3

t PnP 4:8 Eze 27:5

u Pwt 4:48 Ps 42:6 Ps 133:3

szpalta 2

a Sdz 2:17 Sdz 8:33 2Kl 17:10

b Pwt 5:9 Sdz 2:2 Ps 106:36

c Ezd 1:1 Prz 21:1

d 2Kl 15:19

e Iz 10:5

f 2Kl 15:29 2Kl 16:7

g 2Kl 17:23

h 2Kl 17:6 2Kl 18:11

ROZDZ. 6

i Rdz 29:34 Wj 6:16

j Lb 3:17 1Kn 6:16

k Wj 6:18; Lb 3:27; **l** Lb 26:57; **m** 1Kn 23:13; **n** Wj 6:21; **o** 1Kn 15:9; 1Kn 26:30; **p** Wj 6:22; Kpl 10:4; 1Kn 15:10; **q** Wj 6:20; **r** 1Kn 23:13; **s** Wj 6:26; Dz 7:38; Heb 3:2; **t** Wj 2:4; Wj 15:20; Lb 12:10; **u** Wj 6:23; Wj 24:1; Kpl 10:1; **v** Wj 28:1; 1Kn 24:2; **w** Lb 3:32; Pwt 10:6; **x** Lb 4:28; 1Kn 24:4; **y** Wj 6:25; **z** Lb 25:11; 1Kn 9:20; Ps 106:30; **a** Ezd 7:5; **b** Ezd 7:4; **c** Ezd 7:3; **d** 2Sm 8:17; **e** 2Sm 15:27; 2Sm 20:25; 1Kl 1:8; 1Kl 2:35; **f** 2Sm 15:36; 2Sm 17:17; 2Sm 18:19; **g** 2Kn 26:20.

mu, który Salomon zbudował w Jerozolimie.

11 Azariasz zaś został ojcem Amariasza.[a] Amariasz zaś został ojcem Achituba.[b] **12** Achitub zaś został ojcem Cadoka.[c] Cadok zaś został ojcem Szalluma. **13** Szallum zaś został ojcem Chilkiasza. Chilkiasz[d] zaś został ojcem Azariasza. **14** Azariasz zaś został ojcem Serajasza.[e] Serajasz zaś został ojcem Jehocadaka.[f] **15** To właśnie Jehocadak poszedł, gdy Jehowa ręką Nebukadneccara zaprowadził Judę i Jerozolimę na wygnanie.

16 Synami Lewiego[g] byli: Gerszom, Kehat i Merari. **17** A oto imiona synów Gerszoma: Libni[h] i Szimej.[i] **18** A synami Kehata[j] byli: Amram[k] i Icchar, i Hebron, i Uzziel.[l] **19** Synami Merariego byli: Machli i Muszi.[m]

A oto rodziny Lewitów według ich praojców:[n] **20** Od Gerszoma — jego syn Libni,[o] jego syn Jachat, jego syn Zimma, **21** jego syn Joach,[p] jego syn Iddo, jego syn Zerach, jego syn Jeatraj. **22** Synami Kehata byli: jego syn Amminadab, jego syn Korach,[q] jego syn Assir, **23** jego syn Elkana i jego syn Ebiasaf,[r] i jego syn Assir; **24** jego syn Tachat, jego syn Uriel, jego syn Uzzjasz i jego syn Szaul. **25** A synami Elkany[s] byli: Amasaj i Achimot. **26** Co się tyczy Elkany, synami Elkany byli: jego syn Cofaj[t] i jego syn Nachat, **27** jego syn Eliab,[u] jego syn Jerocham, jego syn Elkana.[v] **28** A synami Samuela[w] byli: pierworodny Joel, a drugi Abijasz.[x] **29** Synami Merariego byli: Machli,[y] jego syn Libni, jego syn Szimej, jego syn Uzza, **30** jego syn Szimea, jego syn Chaggiasz, jego syn Asajasz.

31 A oto ci, którym Dawid[a] powierzył stanowiska, by kierowali śpiewem w domu Jehowy, gdy już Arka miała miejsce, gdzie spoczęła.[b] **32** I usługiwali[c] śpiewem[d] przed przybytkiem namiotu spotkania, dopóki Salomon nie zbudował domu Jehowy w Jerozolimie;[e] i pełnili służbę stosownie do swego zadania.[f] **33** A oto ci, którzy stawali do służby, jak również ich synowie: Z synów Kehatytów śpiewak Heman,[g] syn Joela,[h] syna Samuela,[i] **34** syna Elkany,[j] syna Jerochama, syna Eliela,[k] syna Toacha, **35** syna Cufa,[l] syna Elkany, syna Machata, syna Amasaja, **36** syna Elkany, syna Joela, syna Azariasza, syna Sofoniasza, **37** syna Tachata, syna Assira, syna Ebiasafa,[m] syna Koracha,[n] **38** syna Icchara,[o] syna Kehata, syna Lewiego, syna Izraela.

39 Co się tyczy jego brata Asafa,[p] który stawał do służby po jego prawej stronie, Asaf był synem Berechiasza,[q] syna Szimei, **40** syna Michaela, syna Baasejasza, syna Malkijasza, **41** syna Etniego, syna Zeracha, syna Adajasza, **42** syna Etana, syna Zimmy, syna Szimeja, **43** syna Jachata,[r] syna Gerszoma,[s] syna Lewiego.

44 Jeśli chodzi o synów Merariego,[t] ich braci po lewej stronie, był tam Etan,[u] syn Kisziego,[v] syna Abdiego, syna Mallucha, **45** syna Chaszabiasza, syna Amacjasza, syna Chilkiasza, **46** syna Amciego, syna

ROZDZ. 6
a Ezd 7:3
b Ezd 7:2
c Neh 11:11
d 2Kn 34:14
e 2Kl 25:18
f Ag 1:1
g Wj 6:16
h Lb 3:18
i 1Kn 23:7
j 1Kn 6:2
k Wj 6:20
1Kn 23:13
l Wj 6:22
Lb 3:19
m Lb 3:20
1Kn 23:21
n Lb 26:57
o Lb 3:18
p 2Kn 29:12
q Lb 16:1
Lb 16:32
Lb 26:10
Judy 11
r Wj 6:24
s 1Kn 6:36
t 1Kn 6:35
u 1Kn 6:34
v 1Sm 1:1
w 1Sm 1:20
x 1Sm 8:2
y Wj 6:19
Lb 3:33
1Kn 23:21

szpalta 2
a 1Kn 15:16
b 2Sm 6:17
Ps 132:14
c 1Kn 16:4
1Kn 16:37
d 1Kn 16:42
Ps 68:25
e 1Kl 6:14
f 2Kn 35:15
Ezd 3:10
1Ko 14:40
g 1Kn 15:19
1Kn 16:41
1Kn 25:1
2Kn 5:12
h 1Sm 8:2
1Kn 6:28
i 1Sm 1:20
1Sm 8:1
j 1Sm 1:19
k 1Kn 6:27
l 1Sm 1:1
1Kn 6:26

m Wj 6:24: **n** Lb 26:11: Ps 42:0: **o** Lb 3:19: **p** 1Kn 25:1: 2Kn 5:12: 2Kn 29:30: Ps 50:0: **q** 1Kn 15:17: **r** 1Kn 6:20: **s** Wj 6:16: **t** 1Kn 23:6: **u** 1Kn 15:19: **v** 1Kn 15:17.

Baniego, syna Szemera, **47** syna Machliego, syna Musziego,[a] syna Merariego,[b] syna Lewiego.

48 A ich braci, Lewitów,[c] dano do wszelkiej służby[d] związanej z przybytkiem domu prawdziwego Boga. **49** Aaron[e] zaś i jego synowie sprawiali, iż wznosił się dym ofiarny[f] na ołtarzu całopalnym[g] i na ołtarzu kadzielnym,[h] dokonując wszelkiego dzieła związanego z rzeczami najświętszymi oraz przebłagania[i] za Izraela,[j] zgodnie ze wszystkim, co nakazał Mojżesz, sługa prawdziwego Boga. **50** A oto synowie Aarona:[k] jego syn Eleazar,[l] jego syn Pinechas,[m] jego syn Abiszua,[n] **51** jego syn Bukki, jego syn Uzzi, jego syn Zerachiasz,[o] **52** jego syn Merajot,[p] jego syn Amariasz, jego syn Achitub,[q] **53** jego syn Cadok,[r] jego syn Achimaac.[s]

54 A oto ich miejsca zamieszkania według ich obozów otoczonych murem na ich terytorium,[t] dla synów Aarona należących do rodziny Kehatytów,[u] im bowiem przydzielono to przez losowanie. **55** Dano im więc Hebron[v] w ziemi judzkiej, z jego pastwiskami dookoła. **56** A pole miasta oraz jego osady[w] dano Kalebowi,[x] synowi Jefunnego.[y] **57** A synom Aarona dano miasta schronienia,[z] Hebron,[a] jak również Libnę[b] z jej pastwiskami oraz Jattir[c] i Esztemoę[d] z jej pastwiskami, **58** i Chilen[e] z jego pastwiskami, Debir[f] z jego pastwiskami **59** i Aszan[g] z jego pastwiskami, i Bet-Szemesz[h] z jego pastwiskami; **60** a od plemienia Beniamina Gebę[i] z jej pastwiskami i Alemet[j] z jego pastwiskami, i Anatot[k] z jego pastwiskami. Wszystkich ich miast było trzynaście[a] miast pośród ich rodzin.

61 A pozostałym synom Kehata dano przez losowanie dziesięć[b] miast od rodziny plemienia, od połowy plemienia, połowy Manassesa.

62 A synom Gerszoma[c] według ich rodzin dano trzynaście miast od plemienia Issachara[d] i od plemienia Aszera,[e] i od plemienia Naftalego,[f] i od plemienia Manassesa[g] w Baszanie.

63 Synom Merariego[h] według ich rodzin dano przez losowanie dwanaście miast od plemienia Rubena[i] i od plemienia Gada,[j] i od plemienia Zebulona.[k]

64 Synowie Izraela dali więc Lewitom[l] miasta z ich pastwiskami.[m] **65** Ponadto od plemienia synów Judy[n] i od plemienia synów Symeona,[o] i od plemienia synów Beniamina[p] dali im przez losowanie te miasta, które oni wymienili z nazwy.

66 A niektóre rodziny synów Kehata miały na swym terenie miasta od plemienia Efraima.[q] **67** Dano im więc miasta schronienia, Szechem[r] z jego pastwiskami w górzystym regionie Efraima, jak również Gezer[s] z jego pastwiskami **68** i Jokmeam[t] z jego pastwiskami, i Bet-Choron[u] z jego pastwiskami, **69** i Ajjalon[v] z jego pastwiskami, i Gat-Rimmon[w] z jego pastwiskami; **70** a od połowy plemienia Manassesa — Aner[x] z jego pastwiskami i Bileam[y] z jego pastwiskami, rodzinie pozostałych synów Kehata.[z]

ROZDZ. 6

a Lb 3:20
b Wj 6:16
c 1Kn 23:2
1Kn 26:20
d Lb 3:7
Lb 16:9
1Pt 4:10
e Wj 28:1
Lb 3:10
f Ef 5:2
g Wj 29:38
Kpl 9:2
h Wj 30:7
2Kn 26:18
i Wj 30:10
2Kn 29:24
j Kpl 4:20
Kpl 17:11
Lb 15:25
k Wj 6:23
l Wj 28:1
Lb 3:32
m 1Kn 6:4
1Kn 9:20
n Ezd 7:5
o Ezd 7:4
p Ezd 7:3
q 2Sm 8:17
r 2Sm 15:27
1Kl 1:8
1Kl 2:35
s 2Sm 17:17
t Joz 21:3
u Joz 21:5
v Lb 13:22
Joz 21:11
w Kpl 25:31
x Pwt 1:36
Joz 14:13
Sdz 1:20
y Joz 21:12
z Lb 35:13
a Joz 20:7
Joz 21:13
b Joz 15:42
Joz 21:13
c Joz 15:48
1Sm 30:27
d Joz 21:14
e Joz 15:51
Joz 21:15
f Joz 15:15
Sdz 1:11
g Joz 21:16
1Kn 4:32
h Joz 15:10
1Sm 6:12
i Joz 18:24
Joz 21:17
j Joz 21:18
k 1Kl 2:26
Iz 10:30
Jer 1:1

szpalta 2

a Joz 21:4
b Joz 21:5
c 1Kn 6:17
d Joz 21:28
e Joz 21:30
f Joz 21:32
g Joz 21:27
h Joz 21:40

i Joz 21:36; **j** Joz 21:38; **k** Joz 21:34; **l** Joz 21:41; **m** Lb 35:4; **n** 1Kn 6:57; 1Kn 6:58; **o** Joz 19:1; **p** 1Kn 6:60; **q** Joz 21:20; **r** Joz 20:7; Sdz 9:1; Sdz 9:45; 1Kl 12:1; **s** Joz 16:10; Joz 21:21; **t** Joz 21:22; **u** Joz 10:11; Joz 16:5; Joz 21:22; **v** Joz 10:12; Joz 21:24; Sdz 1:35; 2Kn 28:18; **w** Joz 19:45; Joz 21:24; **x** Joz 21:25; **y** Joz 17:11; 2Kl 9:27; **z** Joz 21:26.

71 A synom Gerszoma[a] dano od rodziny połowy plemienia Manassesa Golan[b] w Baszanie, wraz z jego pastwiskami, i Asztarot[c] z jego pastwiskami; **72** a od plemienia Issachara — Kedesz[d] z jego pastwiskami i Daberat[e] z jego pastwiskami, **73** i Ramot[f] z jego pastwiskami, i Anem[g] z jego pastwiskami; **74** a od plemienia Aszera — Maszal z jego pastwiskami i Abdon[h] z jego pastwiskami, **75** i Chukok[i] z jego pastwiskami, i Rechob[j] z jego pastwiskami; **76** a od plemienia Naftalego[k] — Kedesz[l] w Galilei[m] wraz z jego pastwiskami i Chammon z jego pastwiskami, i Kiriataim[n] z jego pastwiskami.

77 Pozostałym synom Merariego dano od plemienia Zebulona[o] Rimmono[p] z jego pastwiskami, Tabor z jego pastwiskami, **78** a w regionie nadjordańskim, koło Jerycha na wschód od Jordanu, od plemienia Rubena[q] — Becer[r] na pustkowiu, wraz z jego pastwiskami, i Jahac[s] z jego pastwiskami, **79** i Kedemot[t] z jego pastwiskami, i Mefaat[u] z jego pastwiskami; **80** a od plemienia Gada[v] — Ramot[w] w Gileadzie, wraz z jego pastwiskami, i Machanaim[x] z jego pastwiskami, **81** i Cheszbon[y] z jego pastwiskami, i Jazer[z] z jego pastwiskami.

7 A synami Issachara byli: Tola[a] i Pua,[b] Jaszub i Szimron[c] — czterech. **2** A synami Toli byli: Uzzi i Refajasz, i Jeriel, i Jachmaj, i Jibsam, i Szemuel — głowy domu ich praojców. Od Toli pochodzili dzielni mocarze, według ich potomków. Liczba ich za dni Dawida[d] wynosiła dwadzieścia dwa tysiące sześćset. **3** A synami Uzziego: Jizrachiasz; a synami Jizrachiasza byli: Michael i Abdiasz, i Joel, Iszszjasz, — pięciu; oni wszyscy byli naczelnikami. **4** I były przy nich według ich potomków, według domu ich praojców, oddziały wojskowe na wojnę, liczące trzydzieści sześć tysięcy, mieli bowiem wiele żon i synów.[a] **5** A ich bracia ze wszystkich rodzin Issachara to dzielni mocarze,[b] osiemdziesiąt siedem tysięcy według rodowodu ich wszystkich.[c]

6 Synami Beniamina[d] byli: Bela[e] i Becher,[f] i Jediael[g] — trzech. **7** A synami Beli:[h] Ecbon i Uzzi, i Uzziel, i Jerimot, i Iri — pięciu, głowy domu ich praojców, dzielni mocarze; w ich rodowodzie[i] było dwadzieścia dwa tysiące trzydziestu czterech. **8** A synami Bechera byli: Zemira i Joasz, i Eliezer, i Elioenaj, i Omri, i Jeremot, i Abijasz, i Anatot, i Alemet — wszyscy oni byli synami Bechera. **9** A w ich rodowodzie[j] według ich potomków, jeśli chodzi o głowy domu ich praojców, dzielnych mocarzy, było dwadzieścia tysięcy dwustu. **10** A synami Jediaela:[k] Bilhan; a synami Bilhana byli: Jeusz i Beniamin, i Ehud, i Kenaana, i Zetan, i Tarszisz, i Achiszachar. **11** Wszyscy oni to synowie Jediaela, według naczelników ich praojców, dzielni mocarze,[l] siedemnaście tysięcy dwustu idących do wojska na wojnę.

12 A Szuppim[m] i Chuppim[n] byli synami Ira;[o] Chuszyci synami Achera.

13 Synami Naftalego[p] byli: Jachacjel[q] i Guni,[r] i Jecer, i Szallum,[s] synowie Bilhy.[t]

ROZDZ. 6
a Joz 21:27
b Pwt 4:43; Joz 20:8
c Pwt 1:4
d Joz 21:28
e Joz 19:12
f Joz 21:29
g Joz 21:29
h Joz 21:30
i Joz 19:25; Joz 21:31
j Joz 19:28; Sdz 1:31
k Joz 21:32
l Joz 20:7; Sdz 4:6
m Mt 3:13
n Joz 21:32
o Joz 21:34
p Joz 19:13; Joz 21:35
q Joz 21:36
r Pwt 4:43; Joz 20:8
s Lb 21:23; Joz 13:18
t Pwt 2:26; Joz 13:18
u Joz 21:37
v Joz 21:38
w Joz 20:8; 1Kl 4:13
x Rdz 32:2; 2Sm 2:8; 2Sm 19:32
y Lb 21:26; Joz 13:17
z Lb 32:1; Joz 21:39

ROZDZ. 7
a Lb 26:23
b Rdz 46:13
c Lb 26:24
d 2Sm 24:1; 1Kn 21:5

szpalta 2
a 1Kn 12:32
b Kzn 9:11
c Lb 26:25
d Rdz 35:18; Rdz 49:27; Lb 26:41
e Lb 26:38; 1Kn 8:1
f Rdz 46:21
g 1Kn 7:10
h Lb 26:38; 1Kn 8:1
i 1Kn 21:2
j 1Kn 21:2
k 1Kn 7:6
l Ps 33:16
m Rdz 46:21; Lb 26:39; 1Kn 8:5
n Rdz 46:21; Lb 26:39; 1Kn 8:5
o 1Kn 7:7

p Rdz 30:8; Rdz 49:21; q Rdz 46:24; r Lb 26:48; s Lb 26:49; t Rdz 30:3; Rdz 35:22; Rdz 46:25.

14 Synami Manassesa:[a] Asriel, którego urodziła jego syryjska nałożnica. (Urodziła ona Machira,[b] ojca Gileada. **15** Machir zaś wziął żonę dla Chuppima i dla Szuppima, a jego siostra miała na imię Maaka). A drugi miał na imię Celofchad,[c] lecz Celofchad miał córki.[d] **16** Po jakimś czasie Maaka, żona Machira, urodziła syna i nadała mu imię Peresz; a jego brat miał na imię Szeresz; jego synami zaś byli: Ulam i Rekem. **17** A synami Ulama: Bedan. Ci byli synami Gileada, syna Machira, syna Manassesa. **18** Jego siostrą zaś była Hammolechet. Urodziła ona Iszhoda i Abiezera,[e] i Machlę. **19** A synami Szemidy byli: Achian i Szechem, i Likchi, i Aniam.

20 A synami Efraima[f] byli: Szutelach,[g] a jego synem Bered, a jego synem Tachat, a jego synem Eleada, a jego synem Tachat, **21** a jego synem Zabad, a jego synem Szutelach — jak również Ezer i Elead. A mężowie z Gat,[h] urodzeni w tej krainie, zabili ich, gdyż zeszli, by zabrać ich żywy inwentarz. **22** Efraim zaś, ich ojciec, obchodził żałobę przez wiele dni,[i] a jego bracia przychodzili go pocieszać. **23** Potem współżył ze swą żoną i ona stała się brzemienna,[j] i urodziła syna. Nadał mu jednak imię Beria, bo była w jego domu z nieszczęściem.[k] **24** A jego córką była Szeera i zbudowała ona Bet-Choron[l] — dolne[m] i górne[n] — jak również Uzzen-Szeera. **25** Był też jego syn Refach, a także Reszef, jego synem zaś Telach, a jego synem Tachan, **26** jego synem Ladan, jego synem Ammihud, jego synem Eliszama, **27** jego synem Nun,[a] jego synem Jehoszua.[b]

28 A ich własnością oraz ich miejscami zamieszkania były: Betel[c] i jego zależne miejscowości, a na wschodzie Naaran,[d] na zachodzie zaś Gezer[e] i jego zależne miejscowości, oraz Szechem[f] i jego zależne miejscowości aż po Gazę i jej zależne miejscowości; **29** a obok synów Manassesa — Bet-Szean[g] i jego zależne miejscowości, Taanach[h] i jego zależne miejscowości, Megiddo[i] i jego zależne miejscowości, Dor[j] i jego zależne miejscowości. W nich mieszkali synowie Józefa,[k] syna Izraela.

30 Synami Aszera[l] byli: Jimnach[m] i Iszwa, i Iszwi,[n] i Beria;[o] a ich siostrą była Serach. **31** A synami Berii byli: Cheber i Malkiel, który był ojcem Birzait. **32** Cheber zaś został ojcem Jafleta i Szomera, i Chotama, i Szuy, ich siostry. **33** A synami Jafleta byli: Pasach i Bimhal, i Aszwat. Ci byli synami Jafleta. **34** A synami Szemera byli: Achi i Rohga, Jechubba i Aram. **35** A synami Helema, jego brata, byli: Cofach i Jimna, i Szelesz, i Amal. **36** Synami Cofacha byli: Suach i Charnefer, i Szual, i Beri, i Jimra, **37** Becer i Hod, i Szamma, i Szilsza, i Jitran, i Beera. **38** A synami Jetera byli: Jefunne i Pispa, i Ara. **39** A synami Ulli byli: Arach i Channiel, i Ricja. **40** Wszyscy oni to synowie Aszera, głowy[p] domu praojców, doborowi, dzielni[q] mocarze, przełożeni naczelników; i powoływano ich do wojska na wojnę według ich rodowodów.[r] Liczba ich wynosiła dwadzieścia sześć tysięcy mężczyzn.[s]

ROZDZ. 7

a Rdz 41:51
b Rdz 50:23 Lb 26:29 Lb 27:1 Pwt 3:15
c Lb 26:33
d Lb 27:7 Lb 36:2
e Lb 26:30 Sdz 6:11 Sdz 8:2
f Lb 1:33 Pwt 33:17 Ps 60:7
g Lb 26:35
h 1Sm 5:8 1Sm 7:14 1Sm 17:4
i Rdz 37:34
j Ps 128:3
k 1Kn 4:10
l Joz 10:10 Joz 21:22
m Joz 16:3
n Joz 16:5 2Kn 8:5

szpalta 2

a Wj 33:11 Joz 1:1
b Lb 11:28 Lb 14:6 Lb 32:12 Pwt 34:9
c Rdz 28:19 Joz 16:2
d Joz 16:7
e Joz 16:3
f Joz 17:7
g Joz 17:11 1Sm 31:10
h Sdz 5:19 1Kl 4:12
i Sdz 1:27 1Kl 9:15 2Kl 23:29 Za 12:11
j Joz 12:23 1Kl 4:11
k Sdz 1:22
l Rdz 49:20 Pwt 33:24
m Lb 26:44
n Rdz 46:17
o Lb 26:45
p Pwt 1:15 1Kl 8:1
q 1Sm 16:18 2Sm 23:20
r Wj 30:14
s Lb 1:41 Lb 2:28 Lb 26:47

8 A Beniamin[a] został ojcem Beli,[b] swego pierworodnego; drugiego, Aszbela;[c] trzeciego, Achracha;[d] **2** czwartego, Nochy;[e] piątego, Rafy. **3** A Bela miał synów: Addara i Gerę,[f] i Abihuda, **4** i Abiszuę, i Naamana, i Achoacha, **5** i Gerę, i Szefufana,[g] i Churama.[h] **6** I ci byli synami Echuda. Ci byli głowami domów praojców należącymi do mieszkańców Geby,[i] którzy uprowadzili ich do niewoli do Manachat. **7** I Naamana, i Achijasza; to właśnie Gera uprowadził ich do niewoli, on też został ojcem Uzzy oraz Achihuda. **8** Szacharaim zaś zrodził dzieci na polu[j] moabskim — już po odprawieniu ich. Żonami jego były Chuszim i Baara. **9** A z Chodesz, swojej żony, zrodził Jobaba i Cibię, i Meszę, i Malkama, **10** i Jeuca, i Sachiasza, i Mirmę. To jego synowie, głowy domów patriarchalnych.

11 A z Chuszim zrodził Abituba i Elpaala. **12** Synami zaś Elpaala byli: Eber i Miszam, i Szemed, który zbudował Ono[k] i Lod[l] oraz jego zależne miejscowości, **13** i Beria, i Szema. Ci byli głowami domów patriarchalnych należącymi do mieszkańców Ajjalonu.[m] To oni wypędzili mieszkańców Gat. **14** Byli też: Achio, Szaszak i Jeremot, **15** i Zebadiasz, i Arad, i Eder, **16** i Michael, i Jiszpa, i Jocha, synowie Berii,[n] **17** i Zebadiasz, i Meszullam, i Chizki, i Cheber, **18** i Jiszmeraj, i Jizlia, i Jobab, synowie Elpaala, **19** i Jakim, i Zikri, i Zabdi, **20** i Elienaj, i Cilletaj, i Eliel, **21** i Adajasz, i Berajasz, i Szimrat, synowie Szimeja,[o] **22** i Jiszpan, i Eber, i Eliel, **23** i Abdon, i Zikri, i Chanan, **24** i Chananiasz, i Elam, i Antotiasz, **25** i Jifdejasz, i Penuel, synowie Szaszaka, **26** i Szamszeraj, i Szechariasz, i Ataliasz, **27** i Jaaresziasz, i Eliasz, i Zikri, synowie Jerochama. **28** Ci byli głowami domów patriarchalnych według ich potomków, naczelnikami. Oni to mieszkali w Jerozolimie.[a]

29 A w Gibeonie[b] mieszkał ojciec Gibeonu, Jejel, jego żona zaś miała na imię Maaka.[c] **30** A jego synem, pierworodnym, był Abdon, a ponadto Cur i Kisz, i Baal, i Nadab,[d] **31** i Gedor, i Achio, i Zacher.[e] **32** Miklot zaś został ojcem Szymei.[f] Oni to mieszkali naprzeciwko swoich braci w Jerozolimie, wraz ze swymi braćmi.

33 Ner[g] zaś został ojcem Kisza;[h] Kisz zaś został ojcem Saula;[i] Saul zaś został ojcem Jonatana[j] i Malki-Szui,[k] i Abinadaba,[l] i Eszbaala.[m] **34** A synem Jonatana był Merib-Baal.[n] Merib-Baal zaś został ojcem Micheasza.[o] **35** A synami Micheasza byli: Piton i Melech, i Tarea,[p] i Achaz. **36** Achaz zaś został ojcem Jehoaddy; Jehoadda zaś został ojcem Alemeta i Azmaweta, i Zimriego. Zimri zaś zrodził Mocę; **37** Moca zaś został ojcem Binei, jego synem Rafa,[q] jego synem Eleasa, jego synem Acel. **38** Acel zaś miał sześciu synów, a oto ich imiona: Azrikam, Bocheru i Ismael, i Szeariasz, i Abdiasz, i Chanan. Wszyscy oni byli synami Acela. **39** A synami Eszeka, jego brata, byli: pierworodny, Ulam, drugi, Jeusz, a trzeci, Elifelet. **40** A synowie Ulama byli dzielnymi[r] mocarzami napinającymi łuk,[s] mieli też wielu

ROZDZ. 8

a Rdz 35:18
Rdz 43:14
Rdz 49:27
b 1Kn 7:6
c Rdz 46:21
d Lb 26:38
e Lb 26:39
f Rdz 46:21
g 1Kn 7:12
h Lb 26:39
i Joz 21:17
1Sm 13:16
1Kn 6:60
j Rut 1:1
k Ezd 2:33
Neh 6:2
l Neh 11:35
Dz 9:32
m Joz 19:42
Joz 21:24
n 1Kn 8:13
o 1Kn 8:13

szpalta 2

a Joz 18:28
1Kl 2:36
Neh 11:4
b Joz 9:17
Joz 21:17
1Kn 21:29
c 1Kn 9:35
d 1Kn 9:36
e 1Kn 9:37
f 1Kn 9:38
g 1Sm 14:50
h 1Sm 9:1
Dz 13:21
i 1Sm 9:2
1Sm 10:11
1Sm 11:15
1Sm 14:47
1Sm 15:23
j 1Sm 14:45
1Sm 18:1
2Sm 1:23
k 1Sm 14:49
l 1Sm 31:2
1Kn 9:39
m 2Sm 2:8
2Sm 4:12
n 2Sm 4:4
2Sm 9:6
2Sm 19:24
o 2Sm 9:12
p 1Kn 9:41
q 1Kn 9:43
r 1Sm 16:18
2Sm 23:20
s 1Kn 12:2

synów[a] i wnuków — stu pięćdziesięciu. Wszyscy oni byli z synów Beniamina.

9 Wszyscy zaś Izraelici byli wpisani do rodowodów;[b] i są tam zapisani w Księdze Królów Izraela. A Juda za swą niewierność została uprowadzona na wygnanie[c] do Babilonu. **2** Pierwszymi zaś mieszkańcami, którzy byli w swej posiadłości w swoich miastach, byli Izraelici,[d] kapłani,[e] Lewici,[f] netynejczycy.[g] **3** A w Jerozolimie[h] mieszkali niektórzy z synów Judy[i] i niektórzy z synów Beniamina[j] oraz niektórzy z synów Efraima i Manassesa: **4** Utaj, syn Ammihuda, syna Omriego, syna Imriego, syna Baniego, z synów Pereca,[k] syna Judy.[l] **5** A z Szilonitów[m] — pierworodny Asajasz oraz jego synowie. **6** A z synów Zeracha[n] — Jeuel oraz sześciuset dziewięćdziesięciu ich braci.

7 A z synów Beniamina — Sallu, syn Meszullama, syna Hodawiasza, syna Hassenui, **8** i Jibnejasz, syn Jerochama, i Ela, syn Uzziego, syna Michriego, i Meszullam, syn Szefatiasza, syna Reuela, syna Jibnijasza. **9** A braci ich według ich potomków było dziewięciuset pięćdziesięciu sześciu. Wszyscy ci mężowie byli głowami domów patriarchalnych według domów ich praojców.

10 A z kapłanów byli: Jedajasz i Jehojarib, i Jachin,[o] **11** i Azariasz,[p] syn Chilkiasza, syna Meszullama, syna Cadoka, syna Merajota, syna Achituba, wodza domu prawdziwego Boga, **12** i Adajasz, syn Jerochama, syna Paszchura, syna Malkijasza, i Maasaj, syn Adiela, syna Jachzery, syna Meszullama, syna Meszillemita,[a] syna Immera, **13** oraz ich bracia, głowy domu ich praojców, tysiąc siedemset sześćdziesięciu mocarzy zdolnych[b] do dzieła usługiwania związanego z domem prawdziwego Boga.

14 A z Lewitów byli: Szemajasz, syn Chaszszuba, syna Azrikama, syna Chaszabiasza,[c] z synów Merariego; **15** i Bakbakkar, Cheresz i Galal, i Mattaniasz,[d] syn Michy,[e] syna Zikriego,[f] syna Asafa,[g] **16** i Abdiasz, syn Szemajasza,[h] syna Galala, syna Jedutuna,[i] i Berechiasz, syn Asy, syna Elkany, mieszkający w osadach Netofatytów.[j]

17 A odźwiernymi[k] byli: Szallum[l] i Akkub, i Talmon, i Achiman, a ich brat Szallum był głową **18** i aż do owego czasu był w bramie królewskiej[m] po stronie wschodniej. Ci byli odźwiernymi obozów synów Lewiego.[n] **19** A Szallum, syn Korego, syna Ebiasafa,[o] syna[p] Koracha,[q] oraz jego bracia z domu jego ojca, Korachici,[r] byli nad dziełem usługiwania, odźwiernymi[s] namiotu, a ich ojcowie — nad obozem Jehowy, strażnikami wejścia. **20** A w przeszłości ich wodzem był Pinechas,[t] syn Eleazara.[u] Jehowa był z nim.[v] **21** Zachariasz,[w] syn Meszelemiasza, był odźwiernym u wejścia do namiotu spotkania.

22 Wszystkich wybranych na odźwiernych progów było dwustu dwunastu. Przebywali oni w swoich osadach,[x] według swego rodowodu.[y] Dawid[z] oraz widzący,[a] Samuel, zamianowali ich na stanowiska powierzane ludziom zaufanym.[b] **23** I oni oraz ich synowie byli ustanowieni

ROZDZ. 8
- **a** Ps 127:3; Ps 128:3; Ps 128:6

ROZDZ. 9
- **b** 1Kn 7:9; 1Kn 7:40; Ezd 2:59
- **c** Kpl 26:33; Jer 39:9
- **d** Ezd 2:70
- **e** Neh 7:73
- **f** Neh 11:3
- **g** Joz 9:27; Ezd 2:43; Ezd 8:20; Neh 3:26
- **h** Neh 11:1; Eze 37:22; Oz 1:11
- **i** Neh 11:4
- **j** Neh 11:7
- **k** 1Kn 2:5; Neh 11:4
- **l** Rdz 46:12; 1Kn 2:4
- **m** Neh 11:5
- **n** 1Kn 2:4; 1Kn 2:6
- **o** Neh 11:10
- **p** Neh 11:11

szpalta 2
- **a** Neh 11:13
- **b** Wj 18:21; 1Kn 26:6; 1Kn 26:30
- **c** 1Kn 6:45; Neh 11:15
- **d** Neh 13:13
- **e** Neh 11:22
- **f** 1Kn 25:2
- **g** Neh 11:17; Neh 12:35
- **h** Neh 11:17
- **i** 1Kn 25:3
- **j** 1Kn 2:54; Neh 12:28
- **k** Neh 11:19
- **l** Ezd 2:42
- **m** Neh 3:29
- **n** 1Kn 26:12
- **o** 1Kn 6:23
- **p** Lb 26:11; Ps 42:0; Ps 44:0; Ps 49:0
- **q** Lb 26:9
- **r** 1Kn 6:37
- **s** Ps 84:10
- **t** Lb 25:11; Joz 22:30; Sdz 20:28; Ps 106:30
- **u** Wj 6:25; Kpl 10:6; Lb 3:32; Joz 14:1
- **v** Lb 25:13; Dz 7:9
- **w** 1Kn 26:14

x Neh 12:28; Neh 12:29; **y** 1Kn 9:1; **z** 1Kn 25:1; **a** 1Sm 9:9; **b** Wj 18:21.

nad bramami domu Jehowy, domu namiotu, by trzymali straż.[a] **24** Strażnicy stali z czterech stron: od wschodu,[b] od zachodu,[c] od północy[d] i od południa.[e] **25** A ich bracia w ich osadach mieli od czasu do czasu przychodzić na siedem[f] dni — wraz z tymi. **26** Bo na stanowisku powierzanym ludziom zaufanym było czterech mocarzy spośród odźwiernych. Byli oni Lewitami i mieli pieczę nad jadalniami[g] oraz skarbcami[h] domu prawdziwego Boga. **27** I spędzali noc dookoła domu prawdziwego Boga; im bowiem zlecono stróżowanie[i] oraz powierzono klucz, by co rano otwierali.[j]

28 I niektórzy z nich sprawowali pieczę nad przyborami[k] do służby, gdyż według liczby je przynosili i według liczby je wynosili. **29** A niektórym z nich powierzono pieczę nad przyborami i nad wszystkimi świętymi[l] przedmiotami, i nad wyborną mąką,[m] i winem,[n] i oliwą,[o] i wonną żywicą,[p] i olejkiem balsamowym.[q] **30** Niektórzy zaś z synów kapłanów sporządzali mieszaninę maści[r] z olejku balsamowego. **31** A Mattitiasz z Lewitów, pierworodny Szalluma[s] Korachity, piastował stanowisko powierzane ludziom zaufanym i nadzorował to, co pieczono na patelniach.[t] **32** A niektórzy spośród synów Kehatytów, ich bracia, byli odpowiedzialni za chleb pokładany,[u] by go przygotowywać sabat w sabat.[v]

33 Ci zaś byli śpiewakami,[w] głowami lewickich domów patriarchalnych w jadalniach,[x] i byli wolni od służby;[y] bo w dzień i w nocy mieli obowiązek być zajęci pracą.[z] **34** Ci byli głowami lewickich domów patriarchalnych według ich potomków, naczelnikami. Oni to mieszkali w Jerozolimie.[a]

35 A w Gibeonie[b] mieszkał ojciec Gibeonu, Jejel. Jego żona zaś miała na imię Maaka. **36** A jego synem, pierworodnym, był Abdon, a ponadto Cur i Kisz, i Baal, i Ner, i Nadab, **37** i Gedor, i Achio, i Zachariasz,[c] i Miklot. **38** Miklot zaś został ojcem Szimeama. Oni to mieszkali naprzeciwko swoich braci w Jerozolimie, wraz ze swymi braćmi. **39** Ner[d] zaś został ojcem Kisza;[e] Kisz zaś został ojcem Saula;[f] Saul zaś został ojcem Jonatana[g] i Malki-Szui,[h] i Abinadaba,[i] i Eszbaala.[j] **40** A synem Jonatana był Merib-Baal.[k] Merib-Baal zaś został ojcem Micheasza.[l] **41** A synami Micheasza byli: Piton i Melech, i Tachrea, i Achaz.[m] **42** Achaz zaś został ojcem Jary; Jara zaś został ojcem Alemeta i Azmaweta, i Zimriego. Zimri zaś zrodził Mocę. **43** Moca zaś został ojcem Binei, a jego synem Refajasz,[n] jego synem Eleasa, jego synem Acel. **44** Acel zaś miał sześciu synów, a oto ich imiona: Azrikam, Bocheru i Ismael, i Szeariasz, i Abdiasz, i Chanan. Byli to synowie Acela.[o]

10 A Filistyni[p] toczyli wojnę z Izraelem; i mężowie izraelscy rzucili się do ucieczki przed Filistynami, i padali zabici na górze Gilboa.[q] **2** I podążali Filistyni tuż za Saulem oraz jego synami; i Filistyni zabili Jonatana,[r] a także Abinadaba[s] i Malki-Szuę,[t] synów Saula.[u] **3** I rozgorzała walka wokół Saula; i strzelający z łuku w końcu go znaleźli, i został zraniony

ROZDZ. 9
- **a** 1Kn 23:32; 2Kn 23:19; Neh 12:45
- **b** 1Kn 26:17
- **c** 1Kn 26:16
- **d** 1Kn 26:14
- **e** 1Kn 26:15
- **f** 2Kn 23:8
- **g** 1Kn 23:28; 1Kn 28:12
- **h** 1Kn 26:20; 2Kn 31:12
- **i** 1Kn 23:32
- **j** 1Sm 3:15; Mal 1:10
- **k** Lb 1:50; Lb 3:36
- **l** 1Kl 8:4; 1Kn 22:19
- **m** Kpl 2:1; 1Kn 23:29
- **n** Kpl 23:13
- **o** Wj 27:20; Lb 18:12
- **p** Kpl 2:2; Neh 13:5
- **q** Wj 25:6
- **r** Wj 30:25
- **s** Jer 35:4
- **t** Kpl 2:5; Kpl 2:7; Kpl 6:21
- **u** Kpl 24:6; 2Kn 2:4; 2Kn 13:11
- **v** Wj 25:30; Kpl 24:8; 1Sm 21:6
- **w** 1Kn 6:31
- **x** 1Kn 9:26
- **y** Neh 11:22
- **z** Ps 84:4

szpalta 2
- **a** Neh 11:1
- **b** Joz 21:17
- **c** 1Kn 8:31
- **d** 1Sm 14:50
- **e** Dz 13:21
- **f** 1Sm 9:2; 1Sm 10:11; 1Sm 11:15; 1Sm 14:47; 1Sm 15:23
- **g** 1Sm 14:45; 1Sm 18:1; 2Sm 1:23
- **h** 1Sm 14:49; 1Kn 8:33
- **i** 1Sm 31:2
- **j** 2Sm 2:8; 2Sm 4:12
- **k** 2Sm 4:4; 2Sm 9:6; 2Sm 19:24
- **l** 2Sm 9:12
- **m** 1Kn 8:35
- **n** 1Kn 8:37
- **o** 1Kn 8:37

ROZDZ. 10 **p** 1Sm 31:1; **q** Kpl 26:17; Pwt 32:30; 2Sm 1:21; **r** 2Sm 1:25; **s** 1Kn 8:33; **t** 1Kn 9:39; **u** 1Sm 31:2.

przez strzelców.[a] **4** Wówczas Saul rzekł do swego giermka:[b] „Dobądź miecza[c] i przebij mnie nim, żeby ci nieobrzezańcy[d] nie przyszli i mnie nie znieważyli”.[e] A jego giermek nie chciał,[f] gdyż bardzo się bał. Toteż Saul wziął miecz i padł nań.[g] **5** Kiedy jego giermek zobaczył, że Saul umarł, również on padł na miecz i umarł.[h] **6** Tak umarł Saul i trzej jego synowie,[i] wszyscy też z jego domu pomarli razem. **7** Kiedy wszyscy mężowie izraelscy, którzy byli na owej nizinie, ujrzeli, że tamci uciekli i że Saul oraz jego synowie ponieśli śmierć, wówczas zaczęli opuszczać swe miasta i uciekać;[j] potem przyszli Filistyni i w nich zamieszkali.

8 A gdy nazajutrz Filistyni przyszli odzierać[k] zabitych, znaleźli Saula i jego synów, którzy polegli na górze Gilboa.[l] **9** Odarli go więc, wzięli jego głowę[m] oraz jego zbroję i posyłali po całej ziemi filistyńskiej, by powiadomić[n] swe bożki[o] i lud. **10** W końcu umieścili jego zbroję w domu swego boga,[p] a jego czaszkę przymocowali w domu Dagona.[q]

11 A wszyscy z Jabesz[r] w Gileadzie usłyszeli o wszystkim, co Filistyni zrobili z Saulem.[s] **12** Powstali więc wszyscy dzielni mężowie i zabrali zwłoki Saula oraz zwłoki jego synów, i przyniósłszy je do Jabesz, pogrzebali ich kości pod wielkim drzewem[t] w Jabesz;[u] i pościli[v] przez siedem dni.

13 Tak zginął Saul za swą niewierność, w której postępował niewiernie[w] wobec Jehowy w związku ze słowem Jehowy, którego nie przestrzegał, i za to, że się zwrócił do medium spirytystycznego,[a] by się pytać. **14** A nie pytał Jehowy.[b] Toteż on go uśmiercił, a władzę królewską przekazał Dawidowi, synowi Jessego.[c]

11 Po jakimś czasie wszyscy Izraelici[d] zebrali się u Dawida w Hebronie,[e] mówiąc: „Oto jesteśmy twoją kością i twoim ciałem.[f] **2** Zarówno wczoraj, jak i przedtem, gdy Saul jeszcze był królem, ty wyprowadzałeś Izraela i ty go przyprowadzałeś;[g] a Jehowa, twój Bóg, przemówił do ciebie: ‚Ty będziesz pasł[h] mój lud, Izraela, i ty zostaniesz wodzem[i] nad moim ludem, Izraelem’”. **3** Toteż wszyscy starsi izraelscy przyszli do króla do Hebronu, a Dawid zawarł z nimi w Hebronie przymierze przed obliczem Jehowy; potem namaścili[j] Dawida na króla nad Izraelem, zgodnie ze słowem Jehowy[k] przekazanym przez Samuela.[l]

4 Następnie Dawid i cały Izrael wyruszyli do Jerozolimy,[m] czyli do Jebus,[n] gdzie mieszkańcami kraju byli Jebusyci.[o] **5** A mieszkańcy Jebus poczęli mówić do Dawida: „Nie wejdziesz tu”.[p] Mimo to Dawid przystąpił do zdobywania twierdzy Syjonu,[q] czyli Miasta Dawidowego.[r] **6** Rzekł więc Dawid: „Kto pierwszy pobije[s] Jebusytów, zostanie naczelnikiem i księciem”. I pierwszy podszedł Joab,[t] syn Cerui, i został naczelnikiem. **7** A Dawid zamieszkał w tym trudno dostępnym miejscu.[u] Dlatego nazwano je Miastem Dawidowym.[v] **8** I zaczął budować miasto dookoła, od Nasypu po jego otoczenie, Joab zaś przywrócił do

ROZDZ. 10

a 1Sm 26:10 1Sm 31:3
b 1Sm 31:4
c Sdz 9:54 2Sm 1:9
d Sdz 15:18 2Sm 1:20
e Sdz 16:21 Sdz 16:23
f 1Sm 31:4
g Wj 20:13 1Kn 10:13 Mt 27:5
h 1Sm 31:5
i 1Sm 12:25 Oz 13:11
j Pwt 28:25 1Sm 13:6 1Sm 31:7
k 1Sm 31:8
l 1Sm 28:4
m 1Sm 31:9
n 2Sm 1:20
o Sdz 16:24 Dn 5:23
p 1Sm 31:10
q Sdz 16:23 1Sm 5:2
r Sdz 21:8 1Sm 11:1 1Sm 31:12
s 1Sm 31:9
t Rdz 35:8
u 2Sm 2:5 2Sm 21:12
v Rdz 50:10 2Sm 3:35
w 1Sm 13:13 1Sm 15:23

szpalta 2

a Kpł 19:31 Kpł 20:6 1Sm 28:7 Iz 8:19 Dz 16:16
b 1Sm 14:19
c Rut 4:17 1Sm 13:14 1Sm 15:28 2Sm 3:10 2Sm 5:3

ROZDZ. 11

d 2Sm 5:1 1Kn 12:23
e Lb 13:22 2Sm 2:1 2Sm 5:5
f Pwt 17:15
g Lb 27:17 1Sm 18:6 1Sm 18:13
h 2Sm 7:7 Ps 78:71 Jn 10:11
i 1Sm 25:30 2Sm 6:21 1Kn 17:7
j 1Sm 16:13 2Sm 2:4 2Sm 5:3
k Iz 55:11
l 1Sm 15:28
m 2Sm 5:6

---

n Joz 15:63; Sdz 1:21; Sdz 19:10; **o** Rdz 10:16; Rdz 15:21; Wj 3:17; **p** 2Sm 5:6; **q** 1Kl 8:1; 2Kn 5:2; Ps 2:6; Ps 48:2; **r** 2Sm 5:9; 2Sm 6:10; 1Kl 2:10; **s** Joz 15:16; 1Sm 17:25; **t** 2Sm 2:18; **u** Ps 2:6; **v** 2Sm 5:7.

życia[a] pozostałą część miasta. **9** I Dawid stawał się coraz większy,[b] bo Jehowa Zastępów był z nim.[c]

10 Oto naczelnicy mocarzy,[d] którzy należeli do Dawida, zdecydowanie wspierający go wraz z całym Izraelem w jego królowaniu, by uczynić go królem według słowa Jehowy[e] co do Izraela. **11** A oto spis mocarzy, którzy należeli do Dawida: Jaszobeam,[f] syn Chachmonity, stojący na czele owych trzech. Wywijał on włócznią nad trzystu zabitymi za jednym razem.[g] **12** A po nim Eleazar,[h] syn Dody Achochity.[i] Był on wśród trzech mocarzy.[j] **13** On to był z Dawidem w Pas-Dammim,[k] gdzie Filistyni zebrali się na wojnę. A była tam połać pola pełna jęczmienia, lud zaś uciekł przed Filistynami.[l] **14** Lecz on stanął w środku tej połaci i ją uratował, i raził Filistynów, tak iż Jehowa wybawił,[m] sprawiając wielkie wybawienie.[n]

15 A trzech spośród tych trzydziestu[o] stojących na czele zeszło ku skale do Dawida do jaskini Adullam,[p] podczas gdy obóz Filistynów obozował na nizinie Refaim.[q] **16** Dawid zaś był wtedy w miejscu trudno dostępnym;[r] a w Betlejem była wówczas załoga filistyńska.[s] **17** Po jakimś czasie Dawid wyraził gorące życzenie, mówiąc: „O, gdybym to mógł się napić[t] wody z cysterny betlejemskiej,[u] która jest przy bramie!" **18** Wtedy ci trzej przedarli się do obozu Filistynów i naczerpali wody z cysterny betlejemskiej, która jest przy bramie, i niosąc, przynieśli ją Dawidowi.[v] A Dawid nie chciał jej pić, lecz wylał ją dla Jehowy.[w] **19** I powiedział: „Jest nie do pomyślenia, przez wzgląd na mojego Boga, żebym to uczynił! Czyż miałbym pić krew[a] tych mężów — kosztem ich dusz? Przynieśli ją bowiem z narażeniem swych dusz". I nie chciał jej pić.[b] Oto, czego dokonali ci trzej mocarze.

20 Abiszaj zaś,[c] brat Joaba,[d] stanął na czele trzech; i wywijał włócznią nad trzystu zabitymi, miał też opinię jak ci trzej. **21** Z tych trzech był on wybitniejszy niż dwaj pozostali i został ich dowódcą; lecz pierwszym trzem nie dorównał.[e]

22 Benajasz[f] zaś — syn Jehojady,[g] syn dzielnego męża — który dokonał wielu czynów w Kabceel,[h] zabił dwóch synów Ariela z Moabu; on też w dniu, gdy spadł śnieg, zszedł do dołu wodnego i zabił tam lwa.[i] **23** I to on zabił Egipcjanina, męża nadzwyczaj wysokiego, mającego pięć łokci wzrostu.[j] A w ręku tego Egipcjanina była włócznia[k] niczym wał tkacki; on jednak podszedł do niego z kijem i wyrwał włócznię z ręki Egipcjanina, i zabił go jego własną włócznią.[l] **24** Tych rzeczy dokonał Benajasz, syn Jehojady, i miał on imię wśród owych trzech mocarzy. **25** A chociaż był wybitniejszy niż tych trzydziestu, to jednak pozycją nie dorównał pierwszym trzem.[m] Lecz Dawid ustanowił go nad swoją strażą przyboczną.[n]

26 A mocarzami wojsk byli: Asahel,[o] brat Joaba, Elchanan,[p] syn Dody z Betlejem, **27** Szammot[q] Haroryta, Chelec Pelonita,[r] **28** Ira,[s] syn Ikkesza Tekoity, Abiezer Anatotczyk,[t] **29** Sibbechaj[u] Chuszatyta, Ilaj Achochita,[v]

ROZDZ. 11

a Neh 4:2
b 2Sm 3:1
2Sm 5:10
c 1Kn 9:20
Ps 46:7
Iz 8:10
d 2Sm 23:9
e 1Sm 16:12
f 2Sm 23:8
1Kn 27:2
g Joz 23:10
h 2Sm 23:9
i 1Kn 8:4
j 2Sm 23:10
2Sm 23:17
k 1Sm 17:1
l Pwt 28:25
m 1Sm 19:5
2Sm 23:10
Ps 18:50
n Ps 144:10
Prz 21:31
Łk 1:71
o 2Sm 23:13
p 1Sm 22:1
q Joz 15:8
Iz 17:5
r 1Sm 23:25
s 1Sm 10:5
1Sm 13:4
1Sm 13:23
t 2Sm 23:15
u 1Sm 20:6
v 2Sm 23:16
w 1Sm 7:6

szpalta 2

a Rdz 9:4
Kpł 17:10
Pwt 12:27
Dz 15:29
b 2Sm 23:17
c 1Sm 26:6
2Sm 2:18
2Sm 18:2
2Sm 23:18
d 2Sm 3:30
e 2Sm 23:19
f 2Sm 23:20
1Kn 27:5
g 1Kl 4:4
1Kn 27:5
h Joz 15:21
i Sdz 14:6
1Sm 17:36
2Sm 1:23
j 1Sm 17:4
k 1Sm 17:7
l 1Sm 17:51
m 1Kn 11:19
n 2Sm 20:23
o 2Sm 2:18
2Sm 2:23
2Sm 23:24
1Kn 27:7
p 2Sm 23:24
q 2Sm 23:25
1Kn 27:8
r 2Sm 23:26
s 1Kn 27:9
t 2Sm 23:27
1Kn 27:12

u 2Sm 21:18; 1Kn 27:11; v 1Kn 11:12.

30 Maharaj[a] Netofatyta,[b] Cheled,[c] syn Baana Netofatyty, **31** Itaj, syn Ribaja[d] z Gibei[e] spośród synów Beniamina,[f] Benajasz Piratonita,[g] **32** Churaj z dolin Gaasz,[h] Abiel Arbatczyk, **33** Azmawet Bacharumita,[i] Eliachba Szaalbonita, **34** synowie Haszema Gizonity, Jonatan,[j] syn Szagego Hararyty, **35** Achiam, syn Sachara[k] Hararyty, Elifal,[l] syn Ura, **36** Chefer Mecheratyta, Achijasz Pelonita, **37** Checro z Karmelu,[m] Naaraj, syn Ezbaja, **38** Joel, brat Natana,[n] Mibchar, syn Hagriego, **39** Celek Ammonita, Nachraj Berotczyk, giermek Joaba, syna Cerui, **40** Ira Itryta, Gareb[o] Itryta, **41** Uriasz[p] Hetyta,[q] Zabad, syn Achlaja, **42** Adina, syn Szizy Rubenity, głowa Rubenitów, przy którym było trzydziestu; **43** Chanan, syn Maaki, Joszafat Mitnita, **44** Uzzija Aszteratyta, Szama i Jejel, synowie Chotama Aroeryjczyka, **45** Jediael, syn Szimriego, i jego brat Jocha, Ticyta, **46** Eliel Machawita oraz Jeribaj i Joszawiasz, synowie Elnaama, i Jitma Moabita. **47** Eliel i Obed, i Jaasjel Mecobaita.

12 Oto ci, którzy przyszli do Dawida do Ciklag,[r] gdy on jeszcze podlegał ograniczeniom z powodu Saula,[s] syna Kisza; a byli to mocarze,[t] pomocni w boju, **2** uzbrojeni w łuk, używający i prawej, i lewej[u] ręki, w której mieli kamienie[v] lub strzały[w] w łuku.[x] Byli to bracia Saula, z Beniamina. **3** Był naczelnik Achiezer i Joasz, synowie Szemai Gibeatczyka,[y] oraz Jezjel i Pelet, synowie Azmaweta,[z] a także Beracha i Jehu Anatotczyk,[a] **4** i Jiszmajasz Gibeonita,[b] mocarz wśród owych trzydziestu[c] i nad trzydziestoma; i Jeremiasz, i Jachazjel, i Jochanan, i Jozabad Gederatczyk,[a] **5** Eluzaj i Jerimot, i Bealiasz, i Szemariasz, i Szefatiasz Charifitczyk, **6** Elkana i Jiszsziasz, i Azarel, i Joezer, i Jaszobeam, Korachici,[b] **7** i Joela, i Zebadiasz, synowie Jerochama z Gedoru.

8 A u boku Dawida w trudno dostępnym miejscu na pustkowiu[c] stanęli pewni Gadyci, dzielni mocarze, wojownicy na wojnę, trzymający w pogotowiu wielką tarczę i dzidę,[d] mający oblicza jak oblicza lwów[e] i szybcy niczym gazele na górach.[f] **9** Ezer był dowódcą, drugi był Abdiasz, trzeci Eliab, **10** czwarty Miszmanna, piąty Jeremiasz, **11** szósty Attaj, siódmy Eliel, **12** ósmy Jochanan, dziewiąty Elzabad, **13** dziesiąty Jeremiasz, jedenasty Machbannaj. **14** Byli oni synami Gada,[g] dowódcami wojska. Najmniejszy był równy stu, a największy – tysiącowi.[h] **15** Ci w miesiącu pierwszym przeprawili się przez Jordan,[i] gdy wszędzie występował z brzegów,[j] a potem wypędzili wszystkich, którzy byli na nizinach – na wschodzie i na zachodzie.

16 I niektórzy synowie Beniamina oraz Judy udali się aż na owo miejsce trudno dostępne,[k] do Dawida. **17** Wówczas Dawid wyszedł przed nich i odezwawszy się, rzekł do nich: „Jeżeli przyszliście do mnie ku pokojowi,[l] żeby mi pomóc, to moje serce zespoli się z wami.[m] Ale jeśli po to, żeby mnie zdradzić moim wrogom, choć nie ma nic złego na moich dłoniach,[n] niechaj Bóg[o] naszych praojców wejrzy w to i uporządkuje”.[p]

ROZDZ. 11

a 2Sm 23:28
b 1Kn 27:13
c 1Kn 27:15
d 2Sm 23:29
e Sdz 19:13
f Rdz 49:27 Sdz 19:14 Sdz 20:15 1Kn 12:2
g 2Sm 23:30
h Joz 24:30 Sdz 2:9
i 2Sm 23:31
j 2Sm 23:32
k 2Sm 23:33
l 2Sm 23:34
m 2Sm 23:35
n 2Sm 23:36
o 2Sm 23:38
p 2Sm 11:3 2Sm 11:17 2Sm 12:9 2Sm 23:39 1Kl 15:5
q 1Sm 26:6 Ezd 9:1 Neh 9:8

ROZDZ. 12

r 1Sm 27:6 2Sm 1:1
s 1Sm 27:1
t 2Sm 17:8 1Kn 11:10
u Sdz 3:15 Sdz 20:16
v 1Sm 17:49
w 1Sm 20:20
x Rdz 49:27 1Sm 18:4
y 1Sm 11:4
z 1Kn 11:33
a 1Kn 11:28
b Joz 9:3
c 1Kn 11:15

szpalta 2

a 1Kn 27:28
b Lb 26:11 1Kn 9:19
c 1Sm 23:14 1Sm 23:29 1Sm 24:22 1Kn 11:16
d 2Kn 25:5
e 2Sm 1:23 2Sm 17:10
f 2Sm 2:18
g Rdz 49:19 Pwt 33:20
h Kpl 26:8 Ps 18:39
i Joz 4:12
j Joz 3:15

k 1Sm 22:4; 1Sm 23:14; 1Sm 24:22; **l** 1Sm 16:4; 1Kl 2:13; **m** 2Kl 10:15; Dz 4:32; **n** 1Sm 24:12; **o** Rdz 31:42; 1Sm 26:23; Ps 7:6; **p** 1Sm 24:15.

18 Wtedy Amasaja, dowódcę trzydziestu, ogarnął duch:[a]

„Twoimi jesteśmy, Dawidzie,
i z tobą jesteśmy,[b] synu Jessego.
Pokój, pokój tobie i pokój temu, kto ci pomaga,
gdyż Bóg twój ci dopomógł”.[c]

Toteż Dawid ich przyjął i wyznaczył im miejsce wśród dowódców wojskowych.[d]

19 A niektórzy z Manassesa zbiegli do Dawida, gdy przyszedł on z Filistynami[e] stoczyć bitwę z Saulem; lecz im nie pomógł, gdyż filistyńscy władcy sojuszniczy[f] po naradzie odprawili go, mówiąc: „Kosztem naszych głów zbiegnie do swego pana, Saula”.[g] **20** Kiedy przyszedł do Ciklag,[h] tam zbiegli do niego z Manassesa Adnach i Jozabad, i Jediael, i Michael, i Jozabad, i Elihu, i Cilletaj, dowódcy[i] tysięcy należących do Manassesa. **21** I wspomagali Dawida przeciwko oddziałowi grabieżczemu,[j] wszyscy bowiem byli walecznymi mocarzami,[k] a potem zostali dowódcami wojskowymi; **22** bo dzień w dzień ludzie przychodzili[l] do Dawida, by go wspomóc, aż powstał wielki[m] obóz, niczym obóz Boży.[n]

23 A oto liczby dowódców mężczyzn wyposażonych do wojska, którzy przyszli do Dawida do Hebronu,[o] by na niego przenieść władzę królewską[p] Saula, zgodnie z rozkazem Jehowy.[q] **24** Synów Judy noszących wielką tarczę i dzidę było sześć tysięcy ośmiuset wyposażonych do wojska. **25** Z synów Symeona walecznych mocarzy wojska było siedem tysięcy stu.

26 Z synów Lewitów cztery tysiące sześciuset. **27** A Jehojada był wodzem[a] synów Aarona,[b] z nim zaś było trzy tysiące siedmiuset. **28** Także Cadok,[c] młodzieniec nader waleczny, oraz dom jego praojców — dwudziestu dwóch dowódców.

29 A z synów Beniamina,[d] braci Saula,[e] było trzy tysiące; i aż do owego czasu większość z nich pilnie strzegła domu Saula. **30** A z synów Efraima było dwadzieścia tysięcy ośmiuset walecznych mocarzy,[f] mężów sławnych, według domu ich praojców.

31 A z połowy plemienia Manassesa[g] było osiemnaście tysięcy tych, których wyznaczono imiennie, by przyszli i uczynili Dawida królem. **32** A z synów Issachara[h] — umiejących rozpoznawać czasy,[i] by wiedzieć, co Izrael powinien czynić[j] — było dwustu ich dowódców, a wszyscy ich bracia byli na ich rozkazy. **33** Z Zebulona[k] idących do wojska, stających w szyku bojowym z wszelkim orężem wojennym, było pięćdziesiąt tysięcy, jeśli zaś chodzi o zgromadzenie się przy Dawidzie, nie mieli oni dwoistego serca. **34** A z Naftalego[l] było tysiąc dowódców, z nimi zaś trzydzieści siedem tysięcy mających wielką tarczę i włócznię. **35** A z Danitów było dwadzieścia osiem tysięcy sześciuset stających w szyku bojowym. **36** A z Aszera[m] było czterdzieści tysięcy idących do wojska, by stanąć w szyku bojowym.

37 A z drugiej strony Jordanu[n] — z Rubenitów i Gadytów oraz połowy plemienia Manassesa było sto dwadzieścia tysięcy z wszelkim orężem wojskowym. **38** Wszyscy oni byli

ROZDZ. 12

a Sdz 6:34
Sdz 13:25
b 2Sm 15:21
c Ps 54:4
d 1Sm 8:12
1Sm 22:7
e 1Sm 29:2
f Sdz 3:3
g 1Sm 29:4
h 1Sm 30:1
i Pwt 1:15
Pwt 33:17
j 1Sm 30:1
k 1Kn 5:24
1Kn 11:10
l 2Sm 2:3
m 2Sm 3:1
Hi 17:9
n Rdz 32:2
Joz 5:14
o 2Sm 2:1
2Sm 5:1
p 1Kn 10:14
q 1Sm 16:1
1Sm 16:13
1Kn 11:10

szpalta 2

a 1Kn 27:5
b 1Kn 6:49
1Kn 27:17
c 2Sm 8:17
1Kl 1:8
1Kl 2:35
1Kn 6:8
d 1Kn 8:1
1Kn 12:2
e 1Kn 8:33
f 2Sm 17:10
g Joz 17:2
h Pwt 33:18
i Est 1:13
Łk 12:56
j Prz 14:8
Kzn 7:19
Kzn 9:18
k Joz 19:10
l Joz 19:32
m Joz 19:24
n Lb 32:33
Joz 13:8

wojownikami, gromadzącymi się w szeregu bitewnym; z sercem niepodzielnym[a] przybyli do Hebronu, by ustanowić Dawida królem nad całym Izraelem; również cała reszta Izraela była jednym sercem za tym, by ustanowić Dawida królem.[b] **39** I pozostali tam z Dawidem przez trzy dni, jedząc i pijąc,[c] bo ich bracia im to przygotowali. **40** Również ci, którzy byli im bliscy, aż z Issachara[d] i Zebulona,[e] i Naftalego,[f] dostarczali żywność na osłach[g] i na wielbłądach, i na mułach, i na bydle – pokarmy z mąki,[h] placki ze sprasowanych fig[i] i placki rodzynkowe,[j] i wino,[k] i oliwę,[l] i bydło,[m] i owce[n] w obfitości, gdyż radowano się[o] w Izraelu.

13 A Dawid począł się naradzać z dowódcami tysięcy i setek oraz z każdym wodzem;[p] **2** i przemówił Dawid do całego zboru Izraela: „Jeśli to wydaje się wam dobre i jest godne przyjęcia przez Jehowę, naszego Boga, poślijmy do naszych braci, którzy pozostają we wszystkich krainach Izraela,[q] a z nimi do kapłanów[r] i Lewitów[s] w ich miastach[t] z pastwiskami, żeby się zebrali u nas. **3** I sprowadźmy do siebie Arkę[u] naszego Boga”. Bo za dni Saula nie troszczono się o nią.[v] **4** Toteż cały zbór powiedział, by tak zrobić, gdyż ta rzecz wydała się słuszna w oczach całego ludu.[w] **5** Zgromadził[x] więc Dawid całego Izraela od rzeki egipskiej[y] aż po wejście do Chamatu,[z] by z Kiriat-Jearim[a] sprowadzić Arkę[b] prawdziwego Boga.

6 I Dawid oraz cały Izrael udali się do Baali,[c] do Kiriat-Jearim, które należy do Judy, by sprowadzić stamtąd Arkę prawdziwego Boga, Jehowy, siedzącego na cherubach,[a] nad którą jest wzywane jego imię. **7** Kazali jednak wieźć Arkę prawdziwego Boga na nowym wozie[b] z domu Abinadaba, a Uzza i Achio[c] prowadzili ten wóz. **8** I Dawid oraz cały Izrael świętowali[d] przed prawdziwym Bogiem z całej siły i wśród pieśni,[e] a także z harfami[f] i z instrumentami strunowymi,[g] i z tamburynami,[h] i z czynelami, i z trąbami.[i] **9** I w końcu doszli aż do klepiska Kidona,[j] a wtedy Uzza wyciągnął rękę, by chwycić Arkę,[k] bo byki nieomal spowodowały wywrócenie. **10** Wówczas Jehowa zapłonął gniewem na Uzzę, tak iż zabił go za to, że wyciągnął rękę ku Arce;[l] i umarł tam przed Bogiem.[m] **11** A Dawid rozgniewał się,[n] że Jehowa gwałtownie targnął się na Uzzę; i miejsce to zwie się Perec-Uzza aż po dziś dzień.

12 I w owym dniu Dawid zląkł się prawdziwego Boga,[o] i rzekł: „Jak mam sprowadzić do siebie Arkę prawdziwego Boga?”[p] **13** I Dawid nie przeniósł Arki do siebie, do Miasta Dawidowego, lecz odprawił ją do domu Obed-Edoma[q] Gittyty.[r] **14** I Arka prawdziwego Boga przebywała wśród domowników Obed-Edoma, w jego domu,[s] przez trzy miesiące; a Jehowa błogosławił[t] domownikom Obed-Edoma oraz wszystkiemu, co do niego należało.

14 A Chiram,[u] król Tyru,[v] wysyłał do Dawida posłańców, jak również belki cedrowe[w] oraz tych, którzy budują mury,

ROZDZ. 12

a 1Kn 11:10
b Rdz 49:8 Rdz 49:10 2Kn 30:12 Ps 110:3
c 1Kl 1:25
d Joz 19:17
e Joz 19:10
f Joz 19:32
g 2Sm 16:2
h 2Sm 17:28
i 1Sm 25:18
j 2Sm 6:19
k Rdz 49:12
l Pwt 33:24
m 2Sm 17:29
n 1Sm 25:18
o Prz 11:10 Prz 29:2 Kzn 10:19

ROZDZ. 13

p 1Kn 15:25 Prz 15:22
q 1Kl 12:7
r Wj 29:9
s Lb 3:6 Lb 16:10 1Kn 15:2
t Lb 35:2 1Kn 6:54
u 1Sm 7:2
v 1Sm 14:18
w 2Sm 3:36
x 1Kn 15:3
y Lb 34:5 Joz 13:3
z Lb 34:8 Za 9:2
a 1Sm 7:1
b 1Sm 6:21
c Joz 15:9 Joz 15:60

szpalta 2

a Wj 25:22 Lb 7:89 1Sm 4:4 2Sm 6:2 2Kl 19:15
b Wj 37:5 1Sm 6:7
c 2Sm 6:3
d 2Sm 6:5
e 2Kn 23:18
f 1Kn 25:1
g 1Sm 10:5
h Wj 15:20
i 2Kn 5:13
j 2Sm 6:6
k Prz 11:2 Prz 13:10
l Lb 4:15
m Kpl 10:2 2Sm 6:7

n 2Sm 6:8; o Ps 119:20; p 2Sm 6:9; q 2Sm 6:10; r Joz 21:24; s 2Sm 6:11; t Rdz 30:27; Rdz 39:5; 1Kn 26:5; Prz 3:10; Prz 10:22; Mal 3:10; **ROZDZ. 14**
u 1Kl 5:1; v Ezc 28:2; w 1Kl 5:6; 2Kn 2:3.

i obrabiających drewno, by zbudowali mu dom.[a] **2** I Dawid poznał, że Jehowa umocnił[b] go jako króla nad Izraelem, bo jego władza królewska została wysoko wyniesiona ze względu na jego lud, Izraela.[c]

3 I Dawid brał sobie kolejne żony[d] w Jerozolimie, i zrodził Dawid dalszych synów i córki.[e] **4** A oto imiona dzieci, które mu się urodziły w Jerozolimie: Szamua[f] i Szobab,[g] Natan[h] i Salomon,[i] **5** i Jibchar,[j] i Eliszua, i Elpelet,[k] **6** i Nogah, i Nefeg,[l] i Jafia, **7** i Eliszama,[m] i Beeliada, i Elifelet.[n]

8 A Filistyni usłyszeli, że Dawid został namaszczony na króla nad całym Izraelem.[o] Wówczas wszyscy Filistyni wyruszyli, by szukać Dawida.[p] Kiedy Dawid o tym usłyszał, wyszedł naprzeciw nich. **9** Filistyni zaś przyszli i dokonywali wypadów na nizinie Refaim.[q] **10** A Dawid pytał Boga,[r] mówiąc: „Czy mam wyruszyć przeciwko Filistynom i czy wydasz ich w moją rękę?” Jehowa mu odrzekł: „Wyrusz, a ja wydam ich w twoją rękę”. **11** Toteż Dawid wyruszył do Baal-Peracim[s] i tam ich pobił. Wtedy Dawid rzekł: „Prawdziwy Bóg moją ręką przełamał mych nieprzyjaciół — tak jak wody robią wyrwę”. Dlatego nadano temu miejscu[t] nazwę Baal-Peracim. **12** Zostawili więc tam swoje bogi.[u] Wówczas Dawid wyrzekł słowo i spalono je w ogniu.[v]

13 Później Filistyni jeszcze raz wtargnęli na nizinę.[w] **14** Wtedy Dawid znowu zapytał[x] Boga, a prawdziwy Bóg powiedział mu: „Nie wyruszaj za nimi. Idź dookoła, nie prosto na nich, i rusz na nich naprzeciw krzewów baka.[y] **15** A gdy usłyszysz odgłos marszu wśród wierzchołków krzewów baka,[a] wtedy wyrusz do walki,[b] gdyż prawdziwy Bóg wyjdzie przed tobą,[c] by pobić obóz Filistynów”. **16** Dawid uczynił więc tak, jak mu nakazał prawdziwy Bóg,[d] i pobili obóz Filistynów od Gibeonu[e] po Gezer.[f] **17** I sława[g] Dawida rozeszła się po wszystkich krainach, a Jehowa sprawił, że strach przed nim padł na wszystkie narody.[h]

15 I dalej budował dla siebie domy[i] w Mieście Dawidowym; a potem przygotował miejsce[j] dla Arki prawdziwego Boga i rozbił dla niej namiot. **2** Wtedy to rzekł Dawid: „Nikt oprócz Lewitów nie może nosić Arki prawdziwego Boga, bo to ich wybrał Jehowa, by nosili Arkę Jehowy[k] i usługiwali[l] mu po czas niezmierzony”. **3** Następnie Dawid zgromadził całego Izraela w Jerozolimie,[m] by sprowadzić Arkę[n] Jehowy na miejsce, które dla niej przygotował.

4 I Dawid począł zbierać synów Aarona[o] oraz Lewitów; **5** z synów Kehata: naczelnika Uriela[p] i jego braci — stu dwudziestu; **6** z synów Merariego:[q] naczelnika Asajasza[r] i jego braci — dwustu dwudziestu; **7** z synów Gerszoma:[s] naczelnika Joela[t] i jego braci — stu trzydziestu; **8** z synów Elicafana:[u] naczelnika Szemajasza[v] i jego braci — dwustu; **9** z synów Hebrona: naczelnika Eliela i jego braci — osiemdziesięciu; **10** z synów Uzziela:[w] naczelnika Amminadaba i jego braci — stu dwunastu. **11** Ponadto Dawid wezwał kapłanów Cadoka[x] i Abiatara,[y] jak również Lewitów: Uriela,[z]

ROZDZ. 14

a 1Kn 22:2
b 2Sm 5:12 Ps 89:21
c Lb 24:7 2Sm 7:8 1Kl 10:9
d Pwt 17:17
e 2Sm 5:13 Ps 127:5
f 1Kn 3:5
g 2Sm 5:14
h Łk 3:31
i 1Kl 1:47 Mt 1:6
j 2Sm 5:15
k 1Kn 3:6
l 1Kn 3:7
m 2Sm 5:16
n 1Kn 3:8
o 2Sm 5:17 1Kn 11:3
p Ps 2:2
q 2Sm 5:18 2Sm 5:22 2Sm 23:13
r 1Sm 23:2 1Sm 30:8 2Sm 5:19 Prz 3:6
s 2Sm 5:20 Iz 28:21
t 2Sm 5:20
u 2Sm 5:21
v Wj 32:20 Pwt 7:25 2Kl 19:18 1Ko 10:14
w 2Sm 5:22
x 2Sm 5:23 Prz 3:6
y Joz 8:2 Ps 18:34

szpalta 2

a 2Sm 5:24
b Sdz 7:9 1Sm 14:10
c Pwt 23:14 Sdz 4:14 Iz 45:2
d Rdz 6:22 Wj 39:32 1Jn 5:3
e 2Sm 5:25
f Joz 16:10
g Joz 6:27
h Pwt 2:25 Pwt 11:25 Joz 2:9

ROZDZ. 15

i 2Sm 7:1
j 1Kn 16:1 Ps 132:5 Dz 7:46
k Lb 4:15 Pwt 10:8 Pwt 31:9 Joz 3:3 1Kn 15:15
l Wj 40:15 Lb 8:15 Lb 18:2 Pwt 21:5

m 1Kn 13:5; **n** 2Sm 6:12; **o** Lb 3:3; Lb 3:9; 1Kn 6:49; **p** 1Kn 15:11; **q** 1Kn 6:1; **r** 1Kn 6:30; **s** Lb 3:17; **t** 1Kn 23:8; **u** Wj 6:22; **v** 1Kn 15:11; **w** Wj 6:18; 1Kn 6:18; **x** 2Sm 8:17; 1Kn 12:28; **y** 1Sm 22:20; 1Kl 2:35; **z** 1Kn 15:5.

Asajasza[a] i Joela,[b] Szemajasza[c] i Eliela,[d] i Amminadaba, **12** i przemówił do nich: „Wy jesteście głowami[e] lewickich domów patriarchalnych. Uświęćcie[f] się, wy i wasi bracia, i przynieście Arkę Jehowy, Boga Izraela, na miejsce, które dla niej przygotowałem. **13** Ponieważ za pierwszym razem tego nie uczyniliście,[g] Jehowa Bóg targnął się na nas,[h] gdyż nie szukaliśmy go zgodnie ze zwyczajem”.[i] **14** Toteż kapłani i Lewici uświęcili[j] się, by przynieść Arkę Jehowy, Boga Izraela.

15 Następnie synowie Lewitów zaczęli nieść[k] Arkę prawdziwego Boga, jak to nakazał Mojżesz zgodnie ze słowem Jehowy — na swych ramionach, mając na nich drążki.[l] **16** Dawid zaś powiedział naczelnikom Lewitów, by ustawili swych braci, śpiewaków,[m] z instrumentami do akompaniowania przy pieśni,[n] instrumentami strunowymi[o] oraz harfami[p] i czynelami,[q] grających głośno, by się wznosił głos wesela.

17 Lewici zatem ustawili Hemana,[r] syna Joela, a z jego braci — Asafa,[s] syna Berechiasza; a z synów Merariego, ich braci — Etana,[t] syna Kuszajasza; **18** z nimi zaś ich braci z drugiego oddziału:[u] Zachariasza,[v] Bena i Jaazjela, i Szemiramota, i Jechiela, i Unniego, Eliaba i Benajasza, i Maasejasza, i Mattitiasza, i Elifelehu, i Miknejasza, i Obed-Edoma,[w] i Jejela — odźwiernych, **19** oraz śpiewaków: Hemana,[x] Asafa[y] i Etana z miedzianymi czynelami, by głośno grali;[z] **20** i Zachariasza, i Azjela,[a] i Szemiramota, i Jechiela, i Unniego, i Eliaba, i Maasejasza, i Benajasza — z instrumentami strunowymi nastrojonymi na tony alamot,[a] **21** i Mattitiasza,[b] i Elifelehu, i Miknejasza, i Obed-Edoma, i Jejela, i Azazjasza — z harfami[c] nastrojonymi na tony szeminit,[d] by pełnili funkcję kierowników; **22** i Kenaniasza,[e] kierującego Lewitami podczas noszenia; udzielał on wskazówek dotyczących noszenia, bo się na tym znał;[f] **23** i Berechiasza, i Elkanę — odźwiernych[g] przy Arce; **24** i Szebaniasza, i Joszafata, i Netanela, i Amasaja, i Zachariasza, i Benajasza, i Eliezera — kapłanów głośno grających na trąbach[h] przed Arką prawdziwego Boga, jak również Obed-Edoma i Jechiasza, odźwiernych przy Arce.

25 A Dawid[i] i starsi Izraela,[j] i dowódcy[k] tysięcy szli razem, by z radością[l] sprowadzić z domu Obed-Edoma[m] Arkę Przymierza Jehowy. **26** I prawdziwy Bóg dopomagał[n] Lewitom, którzy nieśli Arkę Przymierza Jehowy, po czym złożyli w ofierze siedem młodych byków i siedem baranów.[o] **27** Dawid zaś był ubrany w płaszcz bez rękawów, wykonany z delikatnej tkaniny, i podobnie wszyscy Lewici niosący Arkę oraz śpiewacy i Kenaniasz,[p] kierujący noszeniem przez śpiewaków;[q] lecz Dawid miał na sobie lniany efod.[r] **28** I wszyscy Izraelici prowadzili Arkę Przymierza Jehowy — z radosnym wołaniem[s] i przy dźwięku rogu,[t] i z trąbami,[u] i z czynelami,[v] głośno grając na instrumentach strunowych i harfach.[w]

29 A gdy Arka Przymierza[x] Jehowy dotarła do Miasta Dawidowego, Michal,[y] córka Saula,

ROZDZ. 15

a 1Kn 6:30
b 1Kn 15:7
c 1Kn 15:8
d 1Kn 15:9
e 1Kn 9:34
1Kn 24:31
f 1Sm 7:1
g 2Sm 6:3
1Kn 13:7
h 2Sm 6:8
1Kn 13:11
i Lb 4:15
Lb 7:9
Pwt 31:9
j 2Kn 29:15
2Kn 29:34
k Wj 25:14
l Wj 37:5
Lb 4:6
2Kn 5:9
m 1Kn 6:31
1Kn 15:27
n 1Kl 10:12
2Kn 5:13
o 1Kn 16:5
Ps 33:2
p Ps 149:3
q 2Kn 5:12
r 1Kn 6:33
1Kn 25:5
s 1Kn 6:39
1Kn 25:2
Ps 83:0
t 1Kn 6:44
u 1Kn 25:9
v 1Kn 16:5
w 1Kn 15:21
1Kn 16:5
x 1Kn 6:33
1Kn 25:1
2Kn 5:12
y 1Kn 15:17
z 1Kn 13:8
a 1Kn 15:18

szpalta 2

a Ps 46:0
b 1Kn 16:5
c 1Sm 10:5
1Kn 25:6
Ps 92:3
d Ps 6:0
e 1Kn 15:27
f 1Kn 25:7
Prz 22:29
g 1Kn 9:21
h 1Kn 16:6
2Kn 15:14
2Kn 23:13
i 2Sm 6:12
j 1Kl 8:1
k Lb 31:14
1Sm 8:12
l 2Sm 6:5
m 1Kn 13:14
n Dz 26:22
o 2Sm 6:13
p 1Kn 15:22
q 1Kl 10:12
1Kn 9:33
2Kn 5:12

r 1Sm 2:18; s 2Sm 6:15; 1Kn 13:8; t 2Sm 6:15; u 1Kn 16:6; v 1Kn 15:16; w 2Sm 6:5; x Lb 10:33; 1Kn 17:1; Heb 9:4; y 1Sm 18:27; 2Sm 3:13.

spojrzała w dół przez okno i zobaczyła, jak król Dawid podskakuje i świętuje;[a] i wzgardziła[b] nim w swoim sercu.

16 Wnieśli więc Arkę prawdziwego Boga[c] i umieścili ją wewnątrz namiotu, który dla niej rozbił Dawid;[d] i przed obliczem prawdziwego Boga zaczęli składać całopalenia oraz ofiary współuczestnictwa.[e] **2** Kiedy Dawid zakończył składanie całopalenia[f] i ofiar współuczestnictwa,[g] pobłogosławił[h] lud w imię Jehowy.[i] **3** Ponadto rozdał[j] wszystkim Izraelitom — zarówno mężczyźnie, jak i kobiecie — każdemu po okrągłym bochenku chleba i po placku daktylowym, i po placku rodzynkowym. **4** Następnie postawił przed Arką Jehowy niektórych Lewitów[k] jako usługujących,[l] żeby przywoływali na pamięć[m] oraz dziękowali[n] i wysławiali[o] Jehowę, Boga Izraela: **5** Asafa[p] jako przełożonego, a drugiego po nim — Zachariasza, jak również Jejela i Szemiramota, i Jechiela, i Mattitiasza, i Eliaba, i Benajasza, i Obed-Edoma, i Jejela,[q] z instrumentami strunowymi i harfami,[r] Asafa[s] zaś z głośno grającymi czynelami,[t] **6** oraz kapłanów Benajasza i Jachazjela — by zawsze byli z trąbami[u] przed Arką Przymierza prawdziwego Boga.

7 W owym dniu Dawid po raz pierwszy przyczynił[v] się do dziękowania[w] Jehowie poprzez Asafa[x] i jego braci:

8 „Dzięki składajcie Jehowie;[y]
wzywajcie jego imienia,[z]
oznajmiajcie wśród ludów jego dzieła![a]
9 Śpiewajcie[b] mu, grajcie mu,[c]
interesujcie się wszystkimi jego zdumiewającymi czynami.[d]

ROZDZ. 15
a Wj 15:20 Ps 30:11
b 2Sm 6:16 Prz 11:12

ROZDZ. 16
c 2Sm 6:17
d 1Kl 8:1 1Kn 15:1 2Kn 1:4
e 1Kl 8:5 2Kn 5:6
f Kpł 1:3
g Kpł 3:1
h Lb 6:23 Joz 22:6 2Sm 6:18 1Kl 8:14
i 2Sm 6:18
j 2Sm 6:19
k 1Kn 15:16
l Lb 18:2
m Ps 38:0 Ps 103:2
n 1Kn 16:7
o 1Kn 23:5
p 1Kn 6:39
q 1Kn 15:18
r 1Kn 15:21
s 1Kn 15:17
t 1Kn 15:16
u 2Kn 15:14 2Kn 23:13
v 2Kn 31:14
w 2Sm 22:1 2Sm 23:1 1Kn 16:4 2Ko 9:12
x 1Kn 6:39
y Ps 105:1 Ps 106:1 Kol 4:2
z Iz 12:4 Rz 10:13
a Ps 67:2 Dz 2:14
b Ef 5:19
c 2Sm 22:50 2Sm 23:1
d Ps 71:17 Ps 107:43

szpalta 2
a Kpł 22:32
b Ps 105:3 Iz 45:25 Jer 9:24 2Ko 10:17
c 1Kn 28:9 Ps 104:34 Flp 4:4

10 Szczyćcie się jego świętym[a] imieniem,[b]
niech się raduje serce szukających Jehowy.[c]
11 Poszukujcie Jehowy i jego siły,[d]
bezustannie szukajcie jego oblicza.[e]
12 Wspominajcie jego zdumiewające czyny, których dokonał,[f]
jego cuda oraz sądownicze rozstrzygnięcia jego ust,[g]
13 wy, potomstwo Izraela, sługi jego,[h]
wy, synowie Jakuba, jego wybrańcy.[i]
14 On — Jehowa, nasz Bóg;[j] jego sądownicze rozstrzygnięcia są na całej ziemi.[k]
15 Pamiętajcie o jego przymierzu aż po czas niezmierzony,[l]
o słowie, które nakazał, na tysiąc pokoleń;[m]
16 przymierze to zawarł z Abrahamem,[n]
a przysięgę dał Izaakowi.[o]
17 I przysięgę tę uczynił przepisem dla Jakuba,[p]
przymierzem po czas niezmierzony — dla Izraela,[q]
18 mówiąc: ‚Tobie dam ziemię Kanaan[r]
jako wyznaczony dział waszego dziedzictwa'.[s]
19 Wydarzyło się to wtedy, gdy byliście nieliczni,[t]
tak, bardzo nieliczni, i jako osiadli w niej przybysze.[u]

d Am 5:6; Sof 2:3; **e** Ps 24:6; Ps 27:8; Oz 5:15; **f** Ps 106:2; Ps 111:4; **g** Ps 105:5; Ps 119:137; **h** Iz 41:8; **i** Ps 33:12; Ps 135:4; 1Pt 5:13; **j** Wj 15:2; Ps 95:7; **k** Ps 119:164; **l** Ps 105:8; **m** Pwt 7:9; **n** Rdz 15:18; Rdz 17:2; **o** Rdz 26:3; **p** Rdz 28:14; **q** Ps 105:10; **r** Rdz 12:7; Rdz 17:8; Rdz 35:12; **s** Pwt 32:8; **t** Rdz 34:30; Pwt 26:5; **u** Heb 11:13.

20 I wędrowali od narodu do narodu[a]
i od jednego królestwa do drugiego ludu.[b]
21 Nikomu nie pozwolił ich oszukać,[c]
lecz ze względu na nich upominał królów,[d]
22 mówiąc: ‚Nie tykajcie moich pomazańców,
a prorokom moim nie czyńcie nic złego'.[e]
23 Śpiewajcie Jehowie, wszyscy ludzie na ziemi![f]
Dzień po dniu obwieszczajcie wybawienie, które on daje![g]
24 Opowiadajcie wśród narodów jego chwałę,
wśród wszystkich ludów jego zdumiewające czyny.
25 Albowiem Jehowa jest wielki i nader godzien wysławiania[h]
i jego należy się lękać bardziej niż wszystkich innych bogów.[i]
26 Bo wszyscy bogowie ludów to bogowie nic niewarci.[j]
Jehowa zaś uczynił niebiosa.[k]
27 Przed nim dostojeństwo i wspaniałość,[l]
w jego miejscu — siła i radość.[m]
28 Przypisujcie Jehowie, rodziny ludów,
przypisujcie Jehowie chwałę i siłę.[n]
29 Przypisujcie Jehowie chwałę jego imienia,[o]
nieście dar i wejdźcie przed jego oblicze.[p]
Pokłońcie się Jehowie w świętej ozdobie.[q]
30 Miejcie z jego powodu dotkliwe boleści, wszyscy ludzie na ziemi!
A żyzna kraina jest utwierdzona:
nigdy nią nic nie zachwieje.[a]
31 Niech się weselą niebiosa i niech się raduje ziemia,[b]
i niech mówią wśród narodów: ‚Jehowa został królem!'[c]
32 Niech zagrzmi morze oraz to, co je napełnia,[d]
niech się wielce raduje pole i wszystko, co na nim jest.[e]
33 Niech zarazem drzewa leśne zakrzykną radośnie z powodu Jehowy,[f]
bo przyszedł sądzić ziemię.[g]
34 Dzięki składajcie Jehowie, bo jest dobry,[h]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony.[i]
35 I mówcie: ‚Wybaw nas, Boże naszego wybawienia,[j]
i zbierz nas, i uwolnij nas od narodów,[k]
abyśmy dzięki składali twojemu świętemu imieniu,[l] abyśmy mówili radośnie, wysławiając ciebie.[m]
36 Błogosławiony niech będzie Jehowa, Bóg Izraela, od czasu niezmierzonego po czas niezmierzony'".[n]

A cały lud mówił: „Amen!" i wysławiał Jehowę.[o]

37 Następnie tam, przed Arką Przymierza Jehowy, zostawił Asafa[p] i jego braci, by stale pełnili służbę[q] przed Arką, zgodnie z codziennymi wymaganiami;[r] **38** a także Obed-Edoma i jego braci — sześćdziesięciu ośmiu, oraz Obed-Edoma, syna Jedutuna, i Chosę — jako o-

ROZDZ. 16

a Rdz 20:1 Rdz 46:6
b Ps 105:13
c Rdz 31:42
d Rdz 12:17 Rdz 20:3
e Rdz 20:7 Ps 105:15
f Ps 96:1
g Ps 40:10
h Ps 145:3 2Ko 11:31
i Wj 15:11
j Kpł 19:4 Iz 45:20 1Ko 8:4
k Rdz 1:1 Ps 102:25 Iz 44:24
l Pwt 33:26 Ps 8:1
m Ps 28:7 1Tm 1:11
n Ps 63:2 Ps 68:34 Ps 115:1
o Pwt 28:58 Neh 9:5 Ps 66:2 Ps 148:13
p 1Kn 29:5 Iz 18:7 Mt 5:23
q Pwt 26:10 Ps 95:6

SZPALTA 2

a Ps 104:5 Kzn 1:4
b Ps 97:1 Ps 98:4
c Ps 96:10 Obj 19:6
d Ps 93:4
e Ps 98:7
f Ps 96:12 Iz 55:12
g Ps 96:13
h 2Kn 5:13 Łk 18:19
i Ps 103:17 Jer 31:3 Lam 3:22
j Ps 68:20
k Dz 26:17
l Ps 122:4
m Ps 149:1 Iz 43:21 Kol 3:16
n Neh 9:5 Ps 69:30 Ps 69:31 Ps 72:19
o Neh 8:6
p 1Kn 15:17
q 1Kn 16:4
r Wj 29:38 2Kn 13:11 Ezd 3:4

dźwiernych; **39** i kapłana Cadoka[a] oraz jego braci, kapłanów, przed przybytkiem Jehowy na wyżynie leżącej w Gibeonie,[b] **40** by ustawicznie, rano i wieczorem, składali Jehowie całopalenia na ołtarzu całopalnym i by czynili wszystko, co jest napisane w prawie, które Jehowa nakazał Izraelowi;[c] **41** a z nimi Hemana[d] i Jedutuna, i resztę wybranych mężów, których wyznaczono[e] imiennie, by dziękowali Jehowie,[f] gdyż „jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony";[g] **42** z nimi też Hemana[h] i Jedutuna,[i] by rozbrzmiewały trąby[j] i czynele oraz instrumenty do akompaniowania przy pieśni dla prawdziwego Boga; a synów[k] Jedutuna — przy bramie. **43** I rozszedł się cały lud, każdy do swego domu.[l] A Dawid wrócił, by pobłogosławić swój dom.

17 A gdy tylko Dawid zamieszkał w swoim domu,[m] odezwał się Dawid do proroka Natana:[n] „Oto ja mieszkam w domu z cedrów,[o] lecz Arka[p] Przymierza Jehowy znajduje się pod płótnami namiotowymi".[q] **2** Natan odrzekł Dawidowi: „Czyń wszystko, co masz w sercu,[r] bo prawdziwy Bóg jest z tobą".[s]

3 A owej nocy doszło do Natana słowo[t] Boga, mówiące: **4** „Idź i powiedz Dawidowi, mojemu słudze: ‚Oto, co rzekł Jehowa: „Nie ty zbudujesz mi dom, w którym bym mieszkał.[u] **5** Bo nie mieszkałem w domu od dnia, gdy wyprowadziłem Izraela, aż po dziś dzień,[v] lecz przechodziłem z namiotu do namiotu i z jednego przybytku[w] do drugiego.[x] **6** Przez cały ten czas, gdy wędrowałem[y] po całym Izraelu, czy do któregokolwiek z sędziów Izraela, którym nakazałem paść mój lud, powiedziałem choćby jedno słowo, mówiąc: ‚Dlaczego nie zbudowaliście mi domu z cedrów?'"'[a]

7 „A oto, co powiesz mojemu słudze Dawidowi: ‚Tak rzekł Jehowa Zastępów: „Ja wziąłem cię z pastwiska, od chodzenia za trzodą,[b] byś został wodzem[c] nad moim ludem, Izraelem. **8** I będę z tobą, dokądkolwiek pójdziesz,[d] i wytracę przed tobą wszystkich twoich nieprzyjaciół,[e] i uczynię ci imię[f] jak imię wielkich, którzy są na ziemi.[g] **9** I wyznaczę miejsce memu ludowi, Izraelowi, i zasadzę ich,[h] i będą przebywać tam, gdzie są, i już nigdy nie zaznają niepokoju; a synowie nieprawości[i] nie będą ich już niszczyć, jak to czynili z początku,[j] **10** od dni, gdy ustanowiłem sędziów[k] nad moim ludem, Izraelem. I upokorzę wszystkich twoich nieprzyjaciół.[l] I powiadam ci: ‚Jehowa zbuduje dla ciebie dom'.[m]

11 „‚„A gdy się dopełnią twoje dni, abyś poszedł i był ze swymi praojcami,[n] ja wzbudzę po tobie twojego potomka, którym będzie jeden z twoich synów,[o] i utwierdzę jego władzę królewską.[p] **12** To on zbuduje mi dom,[q] ja zaś utwierdzę jego tron po czas niezmierzony.[r] **13** Ja stanę się dla niego ojcem,[s] a on stanie się dla mnie synem;[t] i nie oddalę od niego mej lojalnej życzliwości,[u] jak ją oddaliłem od tego, który był przed tobą.[v] **14** I ustanowię go w moim domu[w] i w moim królestwie[x] po

ROZDZ. 16

a 1Kn 12:28
b 1Kl 3:4 2Kn 1:3
c Wj 29:39 Lb 28:3 2Kn 2:4 2Kn 31:3
d 1Kn 25:1
e Ezd 8:20
f 1Kn 16:4 2Kn 5:13
g Ezd 3:11 Ps 86:15 Ps 103:17
h 1Kn 6:33
i 1Kn 15:17
j 2Kn 29:26
k 1Kn 25:3
l 2Sm 6:19 1Kl 8:66

ROZDZ. 17

m 2Sm 7:1
n 1Kl 1:8 1Kn 29:29
o 1Kn 14:1
p Heb 9:4
q 2Sm 7:2 1Kn 15:1 2Kn 1:4
r 1Kn 22:7
s 2Sm 7:3
t Łb 12:6
u 2Sm 7:5 1Kl 8:19 1Kn 22:8
v 2Sm 7:6
w Łb 4:25 Ps 78:60
x Wj 40:2 2Sm 6:17
y Kpł 26:12

szpalta 2

a 2Sm 7:7
b 1Sm 16:12 1Sm 17:15 Ps 78:70
c 1Sm 25:30 2Sm 6:21
d 1Sm 18:14 2Sm 8:6
e 1Sm 25:29 1Sm 26:10
f Rdz 12:2 1Sm 18:30 Ps 75:7 Łk 1:52
g 2Sm 7:9
h Ps 44:2 Iz 61:3
i Ps 89:22
j Wj 2:23 2Sm 7:10
k Sdz 2:16
l Ps 18:40
m 2Sm 7:11 Ps 127:1

---

n 1Kl 2:10; Dz 2:29; **o** 1Kl 8:20; Ps 132:11; **p** 1Kl 9:5; 1Kn 28:5; Jer 23:5; **q** 1Kl 5:5; 1Kn 22:10; **r** Ps 89:4; Iz 9:7; Dn 2:44; **s** 2Sm 7:14; Ps 89:26; Heb 1:5; **t** Ps 2:7; Łk 9:35; **u** 2Sm 7:15; Iz 55:3; **v** 1Sm 15:28; 1Kn 10:14; **w** 2Sm 7:16; Łk 1:33; **x** Ps 2:6; Dn 2:44; Jn 1:49; 2Pt 1:11.

czas niezmierzony, i tron[a] jego będzie trwał po czas niezmierzony"'".

15 I Natan przemówił do Dawida zgodnie ze wszystkimi tymi słowami i zgodnie z całą tą wizją.[b]

16 Potem król Dawid przyszedł i usiadłszy przed Jehową,[c] rzekł: „Kimże ja jestem,[d] Jehowo Boże, i czymże jest mój dom,[e] że przywiodłeś mnie aż dotąd?[f] **17** Jakby to było coś małego w twoich oczach,[g] Boże,[h] ty jeszcze mówisz o domu swego sługi, wybiegając w daleką przyszłość,[i] i spojrzałeś na mnie tak, jak na człowieka na wysokim stanowisku,[j] Jehowo Boże. **18** Cóż więcej mógłby ci Dawid powiedzieć w sprawie zaszczycenia twego sługi,[k] skoro ty sam dobrze znasz swego sługę?[l] **19** Jehowo, przez wzgląd na swego sługę i zgodnie ze swoim sercem[m] uczyniłeś wszystkie te wielkie rzeczy, jawnymi czyniąc wszystkie te wielkie dzieła.[n] **20** Jehowo, nie ma nikogo podobnego do ciebie[o] i nie ma żadnego Boga oprócz ciebie,[p] jeśli chodzi o wszystko, cośmy usłyszeli na własne uszy. **21** I jakiż inny naród na ziemi jest podobny do twojego ludu, Izraela,[q] który prawdziwy Bóg wykupił sobie jako lud,[r] byś zapewnił sobie imię za sprawą wielkich dzieł[s] oraz rzeczy napawających lękiem, wypędzając narody[t] przed swoim ludem, który wykupiłeś z Egiptu? **22** A potem uczyniłeś swój lud, Izraela, swoim ludem[u] po czas niezmierzony, ty zaś, Jehowo, stałeś się ich Bogiem.[v] **23** A teraz, Jehowo, niechaj słowo, które wyrzekłeś o swoim słudze i o jego domu, okaże się wierne po czas niezmierzony i uczyń tak, jak powiedziałeś. **24** Niech też twoje imię[a] okaże się wierne i stanie się wielkie[b] po czas niezmierzony, by mówiono: ‚Jehowa Zastępów,[c] Bóg Izraela,[d] jest dla Izraela Bogiem',[e] i niech dom Dawida, twego sługi, trwa przed twoim obliczem.[f] **25** Albowiem ty, Boże mój, wyjawiłeś swemu słudze zamiar zbudowania mu domu.[g] Dlatego sługa twój znalazł powód, by modlić się przed twoim obliczem. **26** A oto, Jehowo, ty jesteś prawdziwym Bogiem[h] i ty obiecujesz tę dobroć względem swego sługi.[i] **27** Podejmij się więc tego i błogosław domowi swego sługi, by trwał przed tobą po czas niezmierzony;[j] bo ty, Jehowo, pobłogosławiłeś i jest błogosławiony po czas niezmierzony".[k]

18 A później Dawid pobił Filistynów[l] i pokonał ich, i z ręki Filistynów zabrał Gat[m] oraz jego zależne miejscowości. **2** Następnie pobił Moab[n] i Moabici zostali sługami Dawida składającymi daninę.[o]

3 I Dawid pobił Hadadezera,[p] króla Coby,[q] koło Chamatu,[r] gdy ten wyruszył, by ustanowić swą władzę nad rzeką Eufrat.[s] **4** I zabrał mu Dawid tysiąc rydwanów i siedem tysięcy jeźdźców oraz dwadzieścia tysięcy mężów pieszych.[t] Potem Dawid poprzecinał ścięgna[u] wszystkim koniom do rydwanów,[v] lecz pozostawił z nich sto koni. **5** Kiedy Syria damasceńska przyszła z pomocą Hadadezerowi, królowi Coby,[w] Dawid pobił wśród Syryjczyków

ROZDZ. 17

a Ps 89:36; Jer 33:21; Łk 1:32; Heb 1:8; Obj 3:21
b 2Sm 7:17
c 2Sm 7:18
d Rdz 32:10
e 1Sm 9:21
f 2Sm 7:8
g 2Sm 7:19
h Ef 3:20
i Mt 22:42; Dz 13:34; Obj 22:16
j 1Sm 2:8; Ps 89:19
k 1Sm 2:30; 2Sm 7:20
l Ps 139:1; Prz 15:11; Heb 4:13
m 2Sm 7:21; Ps 135:6
n Am 3:7
o Wj 15:11; Pwt 3:24; Ps 86:8
p Pwt 4:35; 1Sm 2:2; Iz 43:10
q Pwt 4:7; Pwt 33:28; Ps 147:20
r Wj 19:5; Ps 77:15; Tyt 2:14
s Pwt 4:34; Neh 9:10; Iz 63:12; Eze 20:9
t Pwt 7:1; Joz 10:42; Joz 21:44; Joz 24:12; Ps 44:2
u Pwt 7:6; Pwt 26:18; 1Sm 12:22
v Rdz 17:7; Pwt 7:9; Jer 31:33

szpalta 2

a 2Kn 6:33; Ps 72:19; Mt 6:9
b Ps 99:3; Jn 12:28
c 1Sm 1:11
d Ps 33:12
e Jer 31:1; Heb 11:16
f Ps 89:36
g 2Sm 7:27
h Rdz 5:22
i 2Sm 7:28
j 2Sm 7:29
k Prz 10:6

ROZDZ. 18

l 2Sm 8:1
m 1Sm 5:8; 1Sm 27:4; 2Sm 1:20

n Lb 24:17; Ps 60:8; o 2Sm 8:2; 2Kl 3:4; p 2Sm 8:3; 1Kl 11:23; q 1Sm 14:47; 2Sm 10:6; Ps 60:0; r 2Kn 8:3; s Rdz 15:18; Wj 23:31; t 2Sm 8:4; Ps 20:7; u Pwt 17:16; Joz 11:6; v Ps 33:17; w 1Sm 14:47.

dwadzieścia dwa tysiące mężów. **6** Następnie Dawid umieścił załogi w Syrii damasceńskiej[a] i Syryjczycy zostali sługami Dawida składającymi daninę.[b] A Jehowa wybawiał Dawida, dokądkolwiek on szedł.[c] **7** Ponadto Dawid zabrał okrągłe, złote tarcze,[d] które mieli słudzy Hadadezera, i przyniósł je do Jerozolimy.[e] **8** A z Tibchat[f] i Kun, miast Hadadezera, Dawid zabrał bardzo dużo miedzi. Z niej Salomon uczynił miedziane morze[g] oraz kolumny[h] i miedziane przybory.[i]

9 Kiedy Tou, król Chamatu,[j] usłyszał, że Dawid pobił całe wojsko Hadadezera,[k] króla Coby, **10** natychmiast posłał Hadorama,[l] swego syna, do króla Dawida, by go zapytał o pomyślność i pogratulował mu z okazji tego, że walczył z Hadadezerem i go pokonał (Hadadezer bowiem wprawił się w bojach z Tou), a miał on ze sobą wszelkiego rodzaju przedmioty ze złota i srebra,[m] i miedzi. **11** Te także król Dawid uświęcił[n] dla Jehowy, wraz ze srebrem i złotem, które wziął od wszystkich narodów[o] — od Edomu i od Moabu,[p] i od synów Ammona,[q] i od Filistynów,[r] i od Amaleka.[s]

12 Abiszaj[t] zaś, syn Cerui,[u] pobił Edomitów w Dolinie Soli[v] — osiemnaście tysięcy. **13** Toteż umieścił załogi w Edomie i wszyscy Edomici zostali sługami Dawida.[w] A Jehowa wybawiał Dawida, dokądkolwiek on szedł.[x] **14** I Dawid dalej panował nad całym Izraelem,[y] i nieustannie wydawał sądownicze rozstrzygnięcia oraz czynił to, co prawe, całemu swemu ludowi.[z] **15** A Joab, syn Cerui, był ustanowiony nad wojskiem,[a] Jehoszafat[b] zaś, syn Achiluda, był kronikarzem. **16** A Cadok,[c] syn Achituba, i Achimelech,[a] syn Abiatara, byli kapłanami, a Szawsza[b] był sekretarzem. **17** A Benajasz,[c] syn Jehojady,[d] był ustanowiony nad Keretytami[e] i Peletytami;[f] a synowie Dawida byli pierwsi co do rangi u boku króla.[g]

19 A potem umarł Nachasz,[h] król synów Ammona, i w jego miejsce zaczął panować jego syn.[i] **2** Wówczas Dawid rzekł: „Okażę lojalną życzliwość[j] Chanunowi, synowi Nachasza, gdyż jego ojciec okazywał lojalną życzliwość mnie”.[k] Wyprawił więc Dawid posłańców, by go pocieszyli po stracie ojca, i słudzy Dawida przybyli do ziemi synów Ammona[l] do Chanuna, by go pocieszyć. **3** Jednakże książęta synów Ammona powiedzieli do Chanuna: „Czyż w twoich oczach Dawid okazuje twemu ojcu szacunek, posyłając do ciebie pocieszycieli? Czyż jego słudzy nie przyszli do ciebie po to, by się starannie rozejrzeć i umożliwić zburzenie, i przeszpiegować[m] kraj?”[n] **4** Toteż Chanun wziął sług Dawida[o] i ogolił ich,[p] a obciąwszy im szaty do połowy, do pośladków,[q] odprawił ich.[r] **5** Później ludzie poszli i powiedzieli Dawidowi o tych mężach; a on od razu wysłał im na spotkanie, byli bowiem mężami bardzo upokorzonymi; i rzekł król: „Mieszkajcie w Jerychu,[s] aż wam bujnie odrosną brody. Wtedy powrócicie”.

6 Z czasem synowie Ammona zobaczyli, że stali się dla Dawida odrażającą wonią,[t] i Chanun[u] oraz synowie Ammona posłali tysiąc talentów srebra,[v] by

ROZDZ. 18

a Iz 7:8
b 2Sm 8:6 Prz 13:22
c 1Kn 17:8
d 1Kl 10:16
e 2Sm 8:7
f 2Sm 8:8
g 1Kl 7:23
h 1Kl 7:15 Jer 52:20
i 1Kl 7:45
j 2Sm 8:9
k 2Sm 8:3
l 2Sm 8:10
m 2Kn 9:24
n Joz 6:19 1Kn 29:14 2Kn 5:1
o 2Sm 8:11
p 2Sm 8:12
q 1Kn 20:1
r 2Sm 5:25
s 1Sm 27:8 1Sm 30:20
t 1Sm 26:6 2Sm 3:30 2Sm 10:10 2Sm 20:6
u 2Sm 21:17 1Kn 2:16
v 2Sm 8:13
w Rdz 25:23 Rdz 27:40
x 2Sm 8:14 Ps 18:48 Ps 144:10
y 1Kl 2:11
z 2Sm 8:15 2Sm 23:3 Ps 78:72
a 2Sm 8:16 1Kn 11:6
b 1Kl 4:3
c 2Sm 20:25

szpalta 2

a 2Sm 8:17
b 2Sm 20:25
c 2Sm 8:18
d 1Kl 1:38
e 1Sm 30:14 Sof 2:5
f 1Kl 1:44
g 2Sm 8:18

ROZDZ. 19

h 1Sm 11:1
i 2Sm 10:1
j 2Sm 9:7 Prz 19:22
k 2Sm 10:2
l Rdz 19:38
m Joz 2:1
n Iz 32:7
o Ps 35:12
p Kpł 19:27
q Iz 20:4

r 2Sm 10:4; s 1Kl 16:34; t 1Sm 13:4; u 2Sm 10:1; v 2Kn 25:6.

nająć sobie rydwany[a] i jeźdźców z Mezopotamii i z Aram-Maaki,[b] i z Coby.[c] **7** Najęli więc sobie trzydzieści dwa tysiące rydwanów[d] oraz króla Maaki i jego lud.[e] Potem przybyli i rozłożyli się obozem naprzeciw Medeby;[f] a synowie Ammona zeszli się ze swoich miast i wyruszyli na wojnę.

8 Gdy Dawid o tym usłyszał, natychmiast wysłał Joaba[g] oraz całe wojsko i mocarzy.[h] **9** A synowie Ammona wyruszyli i zaczęli się ustawiać w szyku bojowym u wejścia do miasta, królowie[i] zaś, którzy przyszli, byli osobno na otwartym polu.

10 Kiedy Joab zobaczył, że przeciwko niemu dochodzi do wypadów bojowych z przodu i z tyłu, niezwłocznie wybrał niektórych spośród wszystkich doborowych mężczyzn w Izraelu i ustawił ich w szyku do starcia z Syryjczykami.[j] **11** A resztę ludu oddał w rękę Abiszaja,[k] swego brata, żeby stanęli w szyku do starcia z synami Ammona.[l] **12** I rzekł: „Jeżeli Syryjczycy[m] okażą się za silni dla mnie, ty będziesz mi wybawieniem;[n] lecz jeśli synowie Ammona okażą się za silni dla ciebie, to ja cię wybawię.[o] **13** Bądź silny,[p] żebyśmy okazali się odważni na rzecz naszego ludu i na rzecz miast naszego Boga;[q] a Jehowa uczyni, co dobre w jego oczach”.[r]

14 Wówczas Joab oraz lud, który był z nim, ruszył na Syryjczyków do bitwy[s] i ci rzucili się przed nim do ucieczki.[t] **15** A synowie Ammona zobaczyli, że Syryjczycy uciekli, i oni sami także rzucili się do ucieczki[u] przed Abiszajem, jego bratem, po czym weszli do miasta.[v] Później Joab przybył do Jerozolimy.

ROZDZ. 19

a Ps 20:7
b 2Sm 10:6
c 1Sm 14:47 2Sm 8:3
d Iz 31:1
e 2Sm 10:6
f Joz 13:9
g 2Sm 8:16
h 2Sm 23:8
i 2Sm 10:8
j 2Sm 10:9 Prz 20:18
k 1Kn 11:20
l 2Sm 8:12
m 2Sm 8:5
n Kzn 4:9
o 2Sm 10:11
p Pwt 31:6 Joz 1:7
q 2Sm 10:12
r Iz 46:10
s 2Sm 10:13
t Kpl 26:7 Pwt 28:7
u Kpl 26:8
v 2Sm 10:14

szpalta 2

a 2Sm 10:15
b 2Sm 8:3
c 2Sm 10:17
d 1Kn 19:14 Ps 33:16
e 2Sm 10:18
f Pwt 28:7 Ps 18:39
g 1Kn 14:17 Ps 18:44
h 2Sm 10:19

ROZDZ. 20

i 1Kl 20:26
j 2Sm 11:1 Kzn 3:8
k 1Kn 11:6
l Pwt 3:11
m 2Sm 12:26
n 2Sm 12:30
o 2Sm 8:11 1Kn 18:11
p 1Kl 9:21

16 Kiedy Syryjczycy zobaczyli, że zostali pokonani[a] przez Izraela, wyprawili posłańców i sprowadzili Syryjczyków, którzy byli w regionie Rzeki,[b] na czele z Szofachem, dowódcą wojska Hadadezera.

17 Dawid, gdy go o tym powiadomiono, natychmiast zebrał całego Izraela i przeprawił się przez Jordan, i doszedłszy do nich, stanął w szyku naprzeciw nich.[c] Kiedy Dawid stanął w szyku bojowym do starcia z Syryjczykami, ci zaczęli z nim walczyć. **18** Jednakże Syryjczycy rzucili się do ucieczki[d] przed Izraelem; i Dawid zabił spośród Syryjczyków siedem tysięcy powożących rydwanami oraz czterdzieści tysięcy mężów pieszych, a także uśmiercił Szofacha, dowódcę wojska.[e] **19** Gdy słudzy Hadadezera ujrzeli, że zostali pokonani przez Izraela,[f] niezwłocznie zawarli pokój z Dawidem i zaczęli mu służyć;[g] i Syria nie chciała podejmować dalszych prób wybawienia synów Ammona.[h]

20 A na początku roku,[i] w czasie gdy królowie dokonują wypadów,[j] Joab poprowadził wojskową siłę bojową[k] i obrócił w ruinę kraj synów Ammona, i przyszedłszy, obległ Rabbę,[l] natomiast Dawid przebywał w Jerozolimie; i Joab uderzył[m] na Rabbę, i ją zburzył. **2** Lecz Dawid zdjął z głowy Malkama koronę[n] i stwierdził, że waży talent złota, i były w niej drogocenne kamienie; i spoczęła na głowie Dawida. A łup, który wyniósł z miasta, był bardzo wielki.[o] **3** Lud zaś, który się w nim znajdował, wyprowadził i zatrudnił[p] przy cięciu kamieni i przy ostrych narzędziach z żela-

za, i przy siekierach;[a] i tak postąpił Dawid ze wszystkimi miastami synów Ammona. W końcu Dawid i cały lud wrócili do Jerozolimy.

4 A potem wybuchła pod Gezerem[b] wojna z Filistynami.[c] Wtedy to Sibbechaj[d] Chuszatyta zabił Sippaja z rodu Refaitów,[e] tak iż zostali podbici.

5 I znowu doszło do wojny z Filistynami; i Elchanan,[f] syn Jaira, zabił Lachmiego, brata Goliata[g] Gittyty, którego drzewce włóczni było niczym wał tkacki.[h]

6 I znowu doszło do wojny pod Gat,[i] gdzie był mąż nadzwyczajnego wzrostu,[j] mający po sześć palców u rąk i u nóg, razem dwadzieścia cztery;[k] on także był z rodu Refaitów.[l] **7** I urągał[m] Izraelowi. W końcu zabił go Jonatan, syn Szimei,[n] brata Dawida.

8 Ci urodzili się Refaitom[o] w Gat;[p] i padli[q] z ręki Dawida oraz z ręki jego sług.

21 A potem wystąpił Szatan przeciwko Izraelowi i pobudził[r] Dawida, by policzył Izraela. **2** Rzekł więc Dawid do Joaba[s] oraz do dowódców ludu: „Idźcie, policzcie[t] Izraela od Beer-Szeby[u] aż po Dan[v] i donieście mi, żebym znał ich liczbę”.[w] **3** Lecz Joab powiedział: „Oby Jehowa dodał do swego ludu sto razy tyle, ile ich jest.[x] Czyż oni wszyscy, panie mój, królu, nie należą do mojego pana jako słudzy? Dlaczego mój pan tego pragnie?[y] Czemuż miałby się stać dla Izraela przyczyną winy?”

4 Lecz słowo króla[z] wzięło górę nad Joabem, toteż Joab udał się w drogę[a] i obszedł całego Izraela, po czym przybył do Jerozolimy.[a] **5** Następnie Joab podał Dawidowi liczbę spisanej ludności; i w całym Izraelu było ogółem milion sto tysięcy mężczyzn dobywających miecza,[b] w Judzie zaś czterysta siedemdziesiąt tysięcy mężczyzn dobywających miecza. **6** A Lewiego[c] i Beniamina nie spisał wśród nich,[d] gdyż słowo króla było dla Joaba odrażające.

7 Rzecz ta była zła w oczach prawdziwego Boga,[e] toteż zadał on cios Izraelowi. **8** Rzekł więc Dawid do prawdziwego Boga: „Bardzo zgrzeszyłem,[f] czyniąc tę rzecz. A teraz, proszę, oddal winę twego sługi;[g] postąpiłem bowiem bardzo głupio”.[h] **9** A Jehowa przemówił do Gada,[i] który był wizjonerem[j] Dawida, i rzekł: **10** „Idź i powiedz Dawidowi, mówiąc: ‚Oto, co rzekł Jehowa: „Zwracam przeciwko tobie trzy rzeczy.[k] Wybierz sobie jedną z nich, żebym ci ją uczynił”’”.[l] **11** Toteż Gad przyszedł do Dawida[m] i rzekł do niego: „Oto, co powiedział Jehowa: ‚Wybierz sobie, **12** czy mają nastać trzy lata klęski głodu,[n] czy trzy miesiące pierzchania przed twoimi wrogami[o] i czy ma cię dosięgnąć miecz twoich nieprzyjaciół, czy też przez trzy dni ma być w kraju miecz Jehowy,[p] zaraza,[q] a anioł Jehowy będzie siał spustoszenie[r] na całym terytorium Izraela’. Zobacz więc, co mam odpowiedzieć Temu, który mnie posłał”. **13** A Dawid rzekł do Gada: „To dla mnie wielka udręka. Proszę, niechbym wpadł w rękę Jehowy,[s] gdyż nader liczne są jego zmiłowania;[t] lecz niech nie wpadnę w rękę człowieka”.[u]

14 Wtedy Jehowa spowodował w Izraelu zarazę,[v] tak iż padło

ROZDZ. 20

a 2Sm 12:31
b 2Sm 21:18
c 2Sm 21:15
d 1Kn 11:29
e Pwt 3:13
f 2Sm 21:19
g 1Sm 17:4
1Sm 21:9
1Sm 22:10
h 1Sm 17:7
1Kn 11:23
i Joz 11:22
1Sm 7:14
j Lb 13:33
Pwt 2:10
Pwt 3:11
k 2Sm 21:20
l 2Sm 21:16
m Pwt 32:27
1Sm 17:10
2Kl 19:22
n 1Kn 2:13
o Pwt 2:11
p 1Sm 17:4
q 1Sm 20:15

ROZDZ. 21

r 2Sm 24:1
s 2Sm 8:16
t 1Kn 27:23
u 2Sm 17:11
v Sdz 18:29
2Sm 3:10
w 2Sm 24:2
x Pwt 1:11
y 2Sm 24:3
z Kzn 8:4
a 2Sm 24:4

szpalta 2

a 2Sm 24:8
b 2Sm 24:9
c Lb 1:47
d 1Kn 27:24
e 2Sm 11:27
f 2Sm 12:13
g Ps 25:11
Ps 51:1
h 2Sm 24:10
i 2Sm 24:11
1Kn 29:29
j 1Sm 9:9
k 2Sm 24:12
l Prz 3:12
m 2Sm 24:13
n Kpl 26:26
o Kpl 26:17
Pwt 28:25
p Kpl 26:25
q Pwt 28:22
Pwt 28:27
2Sm 24:13
r 2Kl 19:35
s 2Sm 24:14
t Wj 34:6
Ps 51:1
Iz 55:7
Lam 3:22
u 2Kn 28:9
v Lb 16:46

w Izraelu siedemdziesiąt tysięcy osób.[a] **15** Ponadto prawdziwy Bóg posłał do Jerozolimy anioła, by ją pustoszył;[b] a gdy tylko zaczął siać spustoszenie, Jehowa ujrzał to i począł żałować tego nieszczęścia;[c] rzekł więc do anioła, który siał spustoszenie: „Dosyć![d] Opuść teraz swą rękę”. A anioł Jehowy stał w pobliżu klepiska Ornana[e] Jebusyty.[f]

16 Kiedy Dawid podniósł oczy, zobaczył anioła[g] Jehowy stojącego między ziemią a niebiosami z dobytym mieczem[h] w ręku, wyciągniętym w kierunku Jerozolimy; i Dawid oraz starsi, okryci worami,[i] natychmiast padli na twarze.[j] **17** I rzekł Dawid do prawdziwego Boga: „Czyż to nie ja powiedziałem, by policzono lud, i czyż to nie ja zgrzeszyłem i bezsprzecznie dopuściłem się zła?[k] A te owce[l] — cóż one uczyniły? Jehowo, Boże mój, proszę, niech twoja ręka spadnie na mnie i dom mego ojca — lecz nie na twój lud[m] — jako plaga”.

18 Anioł Jehowy rzekł do Gada,[n] by powiedział Dawidowi, żeby Dawid poszedł wznieść ołtarz dla Jehowy na klepisku Ornana Jebusyty.[o] **19** Poszedł więc Dawid, usłyszawszy słowo, które Gad wyrzekł w imię Jehowy.[p] **20** Tymczasem Ornan[q] odwrócił się i zobaczył anioła; a jego czterej synowie, którzy byli z nim, schowali się. Ornan zaś młócił pszenicę. **21** Toteż Dawid podszedł do Ornana. Gdy Ornan spojrzał i zobaczył Dawida,[r] natychmiast zszedł z klepiska i pokłonił się Dawidowi twarzą do ziemi. **22** Wówczas Dawid rzekł do Ornana: „Dajże mi miejsce tego klepiska, żebym mógł na nim zbudować ołtarz dla Jehowy. Daj mi je[a] za pełną sumę pieniędzy,[b] by została powstrzymana plaga[c] spadająca na lud”. **23** Lecz Ornan rzekł do Dawida: „Weź je na własność[d] i niech mój pan, król, czyni to, co dobre w jego oczach. Patrz, daję bydło[e] na całopalenia oraz sanie młockarskie[f] na drewno,[g] a pszenicę jako ofiarę zbożową. Daję to wszystko”.[h]

24 Jednakże król Dawid powiedział do Ornana: „Ależ nie; raczej nabędę je za pełną sumę pieniędzy,[i] gdyż tego, co twoje, nie przyniosę Jehowie, by złożyć ofiary całopalne bez poniesienia kosztów”. **25** I Dawid za owo miejsce dał Ornanowi złota o łącznej wadze sześciuset sykli.[j] **26** Następnie Dawid zbudował tam ołtarz[k] dla Jehowy i złożył ofiary całopalne oraz ofiary współuczestnictwa, i wzywał Jehowę,[l] a on odpowiedział mu ogniem,[m] który spadł z niebios na ołtarz całopalny. **27** Nadto Jehowa wyrzekł słowo do anioła[n] i ten z powrotem schował swój miecz do pochwy. **28** W owym to czasie Dawid, widząc, że Jehowa odpowiedział mu na klepisku Ornana Jebusyty, dalej składał tam ofiary.[o] **29** Lecz przybytek Jehowy, który Mojżesz uczynił na pustkowiu, a także ołtarz całopalny, znajdowały się w tym czasie na wyżynie w Gibeonie.[p] **30** A Dawid nie był w stanie iść przedeń, by się radzić Boga, gdyż był przerażony[q] z powodu miecza anioła Jehowy.

22 Potem Dawid rzekł: „To jest dom[r] Jehowy, prawdziwego Boga, i to jest ołtarz[s] na całopalenie dla Izraela”.

ROZDZ. 21
a 2Sm 24:15
b 2Sm 24:16
c Wj 32:14 Pwt 32:36
d Ps 90:13
e 2Sm 24:18 2Kn 3:1
f 2Sm 5:6
g Lb 22:31
h Joz 5:13
i 1Kl 21:27 2Kl 19:1 Ps 35:13
j Lb 16:22
k 2Sm 24:17 Ps 51:4
l Ps 44:11
m Wj 32:12
n 2Sm 24:11
o 2Sm 24:18 2Kn 3:1
p 2Sm 24:19
q 1Kn 21:15
r 2Sm 24:20

szpalta 2
a 2Sm 24:21
b Rdz 23:9
c Lb 25:8
d Rdz 23:11
e 1Sm 6:14 1Kl 19:21
f Iz 28:27
g 2Sm 24:22
h 2Sm 24:23
i Rdz 23:13
j 2Sm 24:24
k Wj 20:25 2Sm 24:25
l 1Sm 7:9 Ps 91:15
m Kpl 9:24 1Kl 18:38 2Kn 7:1
n 2Sm 24:16 Ps 103:20
o 2Sm 24:25
p 1Kl 3:4 1Kn 16:39 2Kn 1:3
q 2Sm 6:9 Ps 119:120

ROZDZ. 22
r Pwt 12:5 2Kn 3:1
s 2Sm 24:18

2 Następnie Dawid powiedział, by zebrano osiadłych przybyszów,[a] którzy się znajdowali w ziemi izraelskiej, po czym uczynił z nich kamieniarzy,[b] by ciosali foremne bloki kamienne[c] na budowę domu prawdziwego Boga. **3** I Dawid przygotował bardzo dużo żelaza na gwoździe do wrót bram i na klamry, jak również tyle miedzi, że nie można jej było zważyć,[d] **4** a także belek cedrowych[e] bez liku; bo Sydończycy[f] i Tyryjczycy[g] sprowadzili dla Dawida bardzo dużo belek cedrowych. **5** Dawid więc rzekł: „Salomon, mój syn, jest młody i delikatny,[h] a dom, który należy zbudować Jehowie, ma być niezrównanie wspaniały,[i] żeby wśród wszystkich krajów wyróżniał się pięknem.[j] Poczynię więc dla niego przygotowania". I Dawid przed swą śmiercią poczynił mnóstwo przygotowań.[k]

6 Następnie wezwał Salomona, swego syna, i kazał mu zbudować dom dla Jehowy, Boga Izraela. **7** I przemówił Dawid do Salomona, swego syna: „Jeśli chodzi o mnie, stało się rzeczą bliską memu sercu[l] zbudować dom dla imienia[m] Jehowy, mojego Boga. **8** Lecz doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: ‚Wiele krwi przelałeś[n] i wielkie wojny toczyłeś.[o] Nie zbudujesz domu dla mego imienia,[p] gdyż wiele krwi rozlałeś na ziemi przed moim obliczem. **9** Oto rodzi ci się syn.[q] Okaże się on mężem spokojnym i zapewnię mu spokój ze strony wszystkich jego okolicznych nieprzyjaciół;[r] imię jego bowiem będzie brzmiało Salomon[s] i za jego dni dam Izraelowi pokój[t] oraz wytchnienie. **10** Właśnie on zbuduje dom dla mego imienia[a] i on stanie się dla mnie synem,[b] a ja dla niego ojcem.[c] I utwierdzę tron jego władzy królewskiej[d] nad Izraelem po czas niezmierzony'.

11 „Teraz więc, synu mój, oby Jehowa był z tobą i niech ci się powiedzie, i zbuduj dom Jehowy, twojego Boga, jak to o tobie powiedział.[e] **12** Oby tylko Jehowa obdarzył cię roztropnością i zrozumieniem[f] i oby ci dał nakaz co do Izraela — byś przestrzegał prawa Jehowy, twego Boga.[g] **13** Wtedy będziesz miał powodzenie,[h] jeśli zadbasz o wprowadzenie w czyn przepisów[i] i sądowniczych rozstrzygnięć,[j] które Jehowa nakazał[k] Mojżeszowi w odniesieniu do Izraela. Bądź odważny i silny.[l] Nie bój się[m] ani się nie przerażaj.[n] **14** A oto ja w czasie mego uciśnienia[o] przygotowałem na dom Jehowy sto tysięcy talentów złota[p] i milion talentów srebra, miedzi[q] zaś i żelaza[r] nie sposób zważyć, bo tyle już tego jest; przygotowałem też belki i kamienie, lecz do nich jeszcze dołożysz. **15** I masz u siebie wielu wykonawców prac, kamieniarzy oraz ludzi pracujących przy obróbce kamienia[s] i drewna, jak również każdego, kto umie wykonywać wszelkiego rodzaju pracę.[t] **16** Złota, srebra oraz miedzi i żelaza nie sposób policzyć.[u] Wstań i działaj,[v] i oby Jehowa był z tobą".[w]

17 A potem Dawid nakazał wszystkim książętom izraelskim, by pomogli Salomonowi, jego synowi: **18** „Czyż Jehowa, wasz Bóg, nie jest z wami[x] i czyż nie

ROZDZ. 22

a 1Kl 9:21; 2Kn 2:17
b 1Kl 5:17
c 1Kl 6:7; 1Kl 7:9
d 1Kl 7:47
e 2Sm 5:11
f 1Kl 5:6
g 2Kn 2:3
h 1Kl 3:7; 1Kn 29:1
i 2Kn 2:5; Ps 68:29
j Iz 64:11; Ag 2:3
k Kzn 9:10
l 2Sm 7:2; 1Kl 8:17; Ps 132:5
m Pwt 12:5
n 1Kn 28:3
o 1Kl 5:3
p 1Kn 17:4; 2Kn 6:9
q 2Sm 7:12; 1Kn 28:5
r 1Kl 4:25; 1Kl 5:4
s 2Sm 12:24
t Ps 72:7; Iz 9:7

szpalta 2

a 1Kl 5:5; 1Kn 17:12
b 1Kn 17:13
c 2Sm 7:14; Heb 1:5
d 1Kn 17:14; Ps 89:36
e 1Kn 28:20
f 2Kn 1:10; Ps 72:1
g Pwt 4:6; Ps 19:11
h Joz 1:8; 1Kl 2:3
i Pwt 12:1; Pwt 17:19
j Kpl 19:37; 1Kn 28:7
k Lb 36:13
l Joz 1:6; 1Kn 28:20
m Pwt 31:6
n Joz 1:9; 2Tm 1:7
o Hi 14:1; Rz 8:22
p 1Kn 29:4
q 1Kn 29:2
r 1Kn 29:7

s 1Kl 5:17; 1Kl 6:7; 1Kl 7:9; **t** 1Kl 7:14; Prz 22:29; **u** 1Kn 22:3; **v** Flp 2:13; **w** 2Kn 1:1; Rz 8:31; **x** Sdz 6:12.

zapewnił wam spokoju ze wszystkich stron?[a] Wydał bowiem w moją rękę mieszkańców tej ziemi i ziemia ta została podbita przed obliczem Jehowy[b] i przed jego ludem. **19** Teraz więc zwróćcie swe serce oraz swą duszę[c] ku temu, by pytać o Jehowę, waszego Boga,[d] i wstańcie, zbudujcie sanktuarium[e] Jehowy, prawdziwego Boga,[f] by sprowadzić Arkę[g] Przymierza Jehowy, jak również święte naczynia prawdziwego Boga, do domu zbudowanego dla imienia[h] Jehowy".

23 A Dawid był już stary[i] i syty dni, uczynił więc Salomona,[j] swojego syna, królem nad Izraelem. **2** I zebrał wszystkich książąt[k] Izraela oraz kapłanów[l] i Lewitów.[m] **3** Policzono zatem Lewitów w wieku od trzydziestu lat wzwyż;[n] a ich liczba, głowa za głową, krzepki mąż za krzepkim mężem, wynosiła trzydzieści osiem tysięcy. **4** Spośród nich powołano do nadzorowania pracy w domu Jehowy dwadzieścia cztery tysiące; a urzędników[o] i sędziów[p] — sześć tysięcy; **5** a także cztery tysiące odźwiernych[q] i cztery tysiące wysławiających[r] Jehowę na instrumentach,[s] o których Dawid rzekł: „Sporządziłem ku wysławianiu".

6 Następnie Dawid poprzydzielał ich oddziałami[t] synom Lewiego:[u] Gerszonowi i Kehatowi, i Merariemu. **7** Do Gerszonitów — Ladana i Szimeja. **8** Synami Ladana byli: naczelnik Jechiel[v] i Zetam, i Joel[w] — trzech. **9** Synami Szimeja byli: Szelomot i Chaziel, i Haran — trzech. Ci byli głowami domów patriarchalnych Ladana. **10** A synami Szimeja byli: Jachat, Zina i Jeusz, i Beria. Ci czterej byli synami Szimeja. **11** I Jachat został głową, a Ziza był drugi. Jeusz zaś i Beria nie mieli wielu synów; stali się więc domem patriarchalnym[a] dla jednej grupy urzędniczej.

12 Synami Kehata[b] byli: Amram, Icchar,[c] Hebron[d] i Uzziel[e] — czterech. **13** Synami Amrama byli: Aaron[f] i Mojżesz.[g] Lecz Aaron został oddzielony,[h] by poświęcał Miejsce Najświętsze,[i] on i jego synowie po czas niezmierzony, by za jego sprawą wznosił się dym ofiarny[j] przed obliczem Jehowy, by pełnił dla niego służbę[k] i by w jego imieniu wypowiadał błogosławieństwo[l] po czas niezmierzony. **14** Co się tyczy Mojżesza, męża prawdziwego Boga,[m] jego synowie dalej byli wymieniani wśród plemienia Lewitów.[n] **15** Synami Mojżesza byli: Gerszom[o] i Eliezer.[p] **16** Synami Gerszoma: Szebuel,[q] będący głową. **17** A synami Eliezera byli: Rechabiasz,[r] będący głową; Eliezer nie miał innych synów, lecz synowie Rechabiasza stali się nader liczni. **18** Synami Icchara:[s] Szelomit,[t] naczelnik. **19** Synami Hebrona byli: Jeriasz, będący głową; drugi, Amariasz; trzeci, Jachazjel; czwarty zaś Jekameam.[u] **20** Synami Uzziela[v] byli: Micheasz, będący głową; drugi zaś Jiszsziasz.

21 Synami Merariego[w] byli: Machli i Muszi.[x] Synami Machliego byli: Eleazar[y] i Kisz. **22** Jednakże Eleazar umarł; a nie miał synów, lecz córki. Toteż synowie Kisza, ich bracia,

ROZDZ. 22
a 2Sm 7:1 Prz 16:7
b 2Sm 5:20 Ps 44:2
c Pwt 4:29
d 2Kn 20:3 Dn 9:3
e 2Kn 20:8
f 1Kl 6:1
g 1Kl 8:6 1Kl 8:21 2Kn 5:7
h Pwt 12:21 1Kl 8:29 1Kl 9:3

ROZDZ. 23
i 1Kl 1:1
j 1Kl 1:33 1Kl 1:39 1Kn 28:5
k 1Kn 22:17 1Kn 28:1
l Wj 29:9
m Lb 3:6 1Kn 13:2
n Lb 4:3
o 1Kn 26:29
p Pwt 16:18 2Kn 19:8
q 1Kn 26:12
r 1Kn 6:31 1Kn 9:33
s 1Kl 10:12
t 2Kn 8:14 2Kn 31:2
u Wj 6:16
v 1Kn 26:21
w 1Kn 26:22

szpalta 2
a 1Kn 24:4
b Wj 6:18
c Wj 6:21
d Lb 3:27
e 1Kn 6:2
f Wj 4:14
g Wj 6:20 Wj 6:26
h Wj 28:1 Heb 5:4
i Heb 9:7
j 1Sm 2:28
k Pwt 21:5
l Kpł 9:22 Lb 6:23
m Ps 90:0
n 1Kn 26:24
o Wj 2:22

p Wj 18:4; **q** 1Kn 26:24; **r** 1Kn 26:25; **s** Lb 3:27; **t** 1Kn 24:22; **u** 1Kn 24:23; **v** Wj 6:22; **w** Wj 6:19; **x** Lb 26:58; 1Kn 24:30; **y** 1Kn 24:28.

pojęli je za żony.[a] **23** Synami Musziego byli: Machli i Eder, i Jeremot[b] – trzech.

24 Oto synowie Lewiego według domu ich ojców,[c] głowy domów patriarchalnych, według ich upoważnionych, w liczbie ich imion, głowa po głowie, wykonawcy dzieła usługiwania[d] związanego z domem Jehowy, w wieku od dwudziestu lat wzwyż.[e] **25** Dawid bowiem rzekł: „Jehowa, Bóg Izraela, dał odpoczynek swemu ludowi[f] i będzie przebywał w Jerozolimie po czas niezmierzony.[g] **26** Również Lewici nie będą musieli nosić przybytku ani żadnego ze sprzętów do związanej z nim służby”.[h] **27** Bo zgodnie z ostatnimi słowami[i] Dawida byli oni tymi, których zaliczono do synów Lewiego w wieku od dwudziestu lat wzwyż. **28** Mieli bowiem za zadanie być do dyspozycji synów Aarona,[j] jeśli chodzi o usługiwanie w domu Jehowy w związku z dziedzińcami[k] i jadalniami,[l] i oczyszczaniem wszelkiej rzeczy świętej[m] oraz dziełem usługiwania w domu prawdziwego Boga – **29** jeśli chodzi o chleb pokładny[n] i o wyborną mąkę[o] na ofiarę zbożową oraz o przaśne[p] podpłomyki[q] i o placki z patelni,[r] i o mieszane[s] ciasto, jak również o wszelkie miary ilości i wielkości;[t] **30** i żeby co rano[u] stawali,[v] by składać dzięki[w] i wysławiać[x] Jehowę, i tak samo wieczorem; **31** i by składać Jehowie wszystkie ofiary całopalne w dni sabatu,[y] w dni nowiu[z] i w okresach świątecznych,[a] według liczby zgodnej z dotyczącą ich regułą – stale przed obliczem Jehowy. **32** I zajęli się strzeżeniem[b] namiotu spotkania i strzeżeniem świętego miejsca,[c] i strzeżeniem synów Aarona, swych braci w służbie związanej z domem Jehowy.[a]

ROZDZ. 23

a Lb 36:11
b 1Kn 24:30
c Lb 26:58
d 1Kn 28:13
e Ezd 3:8
f 2Sm 7:1 1Kn 22:18
g 1Kl 8:13 Ps 135:21
h Lb 4:15 Lb 4:49
i 2Sm 23:2
j Lb 3:9
k 1Kl 6:36
l 1Kn 9:26
m Neh 12:45
n Kpł 24:6 1Kn 9:32
o 1Kn 9:29
p Wj 29:2
q Wj 29:23 Kpł 2:4
r Kpł 7:9
s Kpł 7:12
t Kpł 19:36
u Wj 29:39
v 1Kn 16:37
w Kpł 22:29 Ps 105:1 Flp 4:6
x 1Kn 16:4 Ps 69:30 2Ko 11:31
y Wj 20:10
z Lb 10:10 Ps 81:3
a Kpł 23:4
b Lb 1:53
c 1Kn 9:27

szpalta 2

a Lb 3:9

ROZDZ. 24

b Wj 6:23
c Kpł 10:1
d Wj 28:1
e Lb 3:2
f Wj 6:23
g Lb 26:61
h Lb 16:39
i 1Kn 6:8
j 2Sm 8:17

24 A synowie Aarona mieli swe oddziały. Synami Aarona byli: Nadab[b] i Abihu,[c] Eleazar[d] i Itamar.[e] **2** Lecz Nadab i Abihu[f] umarli przed swoim ojcem[g] i nie mieli synów, natomiast Eleazar[h] i Itamar dalej pełnili służbę jako kapłani. **3** I Dawid, jak również Cadok[i] z synów Eleazara oraz Achimelech[j] z synów Itamara, przystąpili do podzielenia ich na oddziały stosownie do ich stanowiska w pełnionej przez nich służbie.[k] **4** Lecz synowie Eleazara okazali się liczniejsi, jeśli chodzi o naczelników, niż synowie Itamara. Przydzielono ich więc synom Eleazara, jako głowy ich domów patriarchalnych – szesnastu, oraz synom Itamara, jako głowy ich domów patriarchalnych – ośmiu.

5 Ponadto podzielono ich przez losy,[l] jednych i drugich, gdyż potrzebni byli przełożeni świętego miejsca[m] oraz naczelnicy prawdziwego Boga spośród synów Eleazara i spośród synów Itamara. **6** Potem Szemajasz, syn Netanela, sekretarz[n] Lewitów, spisał ich w obecności króla i książąt, i kapłana Cadoka,[o] i Achimelecha,[p] syna Abiatara,[q] i głów kapłańskich domów patriarchalnych, i Lewitów;[r] jeden dom patriarchalny wybierano dla Eleazara[s] i jeden wybierano dla Itamara.[t]

7 I padł los: pierwszy na Jehojariba,[u] na Jedajasza drugi, **8** na Charima trzeci, na Seorima czwarty, **9** na Malkijasza

k 1Ko 14:33; **l** Prz 16:33; Prz 18:18; Dz 1:26; **m** Mt 26:3; **n** 1Kl 4:3; 2Kn 34:13; **o** 1Kl 2:35; **p** 2Sm 8:17; **q** 2Sm 19:11; 1Kl 1:7; **r** 1Kn 23:24; **s** Kpł 10:12; Lb 16:39; **t** 1Kn 6:3; **u** Neh 11:10.

piąty, na Mijjamina szósty, **10** na Hakkoca siódmy, na Abijasza[a] ósmy, **11** na Jeszuę dziewiąty, na Szechaniasza dziesiąty, **12** na Eliasziba jedenasty, na Jakima dwunasty, **13** na Chuppę trzynasty, na Jeszebaba czternasty, **14** na Bilgę piętnasty, na Immera szesnasty, **15** na Chezira siedemnasty, na Happicceca osiemnasty, **16** na Petachiasza dziewiętnasty, na Jechezkela dwudziesty, **17** na Jachina dwudziesty pierwszy, na Gamula dwudziesty drugi, **18** na Delajasza dwudziesty trzeci, na Maazjasza dwudziesty czwarty.

19 To były ich stanowiska[b] w ich służbie,[c] by wchodzili do domu Jehowy zgodnie z przysługującym im prawem[d] z ręki Aarona, ich praojca, tak jak mu nakazał Jehowa, Bóg Izraela.

20 A z pozostałych synów Lewiego, z synów Amrama,[e] był Szubael;[f] z synów Szubaela — Jechdejasz; **21** od Rechabiasza:[g] z synów Rechabiasza — Jiszszjasz, będący głową; **22** z Icharytów[h] — Szelomot;[i] z synów Szelomota — Jachat; **23** a synowie Hebrona[j] — Jeriasz,[k] będący głową; drugi, Amariasz; trzeci, Jachazjel; czwarty, Jekameam. **24** Synowie Uzziela: Micheasz;[l] z synów Micheasza — Szamir. **25** Bratem Micheasza był Jiszszjasz; z synów Jiszszjasza — Zachariasz.

26 Synami Merariego[m] byli: Machli[n] i Muszi;[o] synami Jaazjasza — Beno. **27** Synami Merariego: od Jaazjasza — Beno i Szoham, i Zakkur, i Ibri. **28** Od Machliego — Eleazar, który nie miał synów.[p] **29** Od Kisza — synami Kisza: Jerachmeel. **30** A synami Musziego byli: Machli[q] i Eder, i Jerimot.[r]

ROZDZ. 24

a Łk 1:5
b 1Kn 9:25 2Kn 23:18
c Łk 1:8 Łk 1:23
d 2Kl 11:9 1Ko 14:40
e Wj 6:18
f 1Kn 23:16 1Kn 26:24
g 1Kn 23:17
h Lb 3:27
i 1Kn 23:18
j Lb 26:58 1Kn 15:9
k 1Kn 23:19 1Kn 26:31
l 1Kn 23:20
m Rdz 46:11 Wj 6:19
n 1Kn 6:19
o 1Kn 23:21
p 1Kn 23:22
q 1Kn 6:47
r 1Kn 23:23

szpalta 2

a 1Kn 23:11
b Joz 18:10 1Kn 25:8 Prz 16:33 Dz 1:26
c 1Kn 26:13

ROZDZ. 25

d 1Kn 24:5
e 1Kn 27:3
f 1Kn 16:41 2Kn 5:12
g 2Kn 35:15
h 1Kl 10:12 Ps 81:2
i 1Sm 10:5 1Kn 15:16
j 2Kn 29:25 Ps 150:5
k 1Kn 25:9
l 1Kn 25:14
m Neh 12:46
n 1Kn 16:42
o 1Kn 25:9
p 1Kn 25:11
q 1Kn 25:15
r 1Kn 15:18
s Ps 92:1 Jer 33:11 Ef 5:19
t 1Kn 15:19
u 1Kn 25:13
v 1Kn 25:16
w 1Kn 24:24
x 1Kn 25:23
y 1Kn 25:27
z 1Kn 25:29

Oto synowie Lewitów według ich domów patriarchalnych.[a] **31** I rzucili oni losy,[b] dokładnie tak, jak to uczynili ich bracia, synowie Aarona, w obecności króla Dawida oraz Cadoka i Achimelecha, i mężów będących głowami kapłańskich domów patriarchalnych, i Lewitów. Jeśli chodzi o domy patriarchalne,[c] ten, kto był głową, był dokładnie taki, jak jego młodszy brat.

25 Ponadto Dawid oraz przełożeni[d] grup usługujących[e] oddzielili do służby niektórych synów Asafa, Hemana[f] i Jedutuna,[g] prorokujących z harfami,[h] z instrumentami strunowymi[i] i z czynelami.[j] I z ich liczby pochodzili urzędujący mężowie wyznaczeni do służby. **2** Z synów Asafa — Zakkur i Józef,[k] i Netaniasz, i Asarela,[l] synowie Asafa pod kierownictwem Asafa,[m] prorokującego pod kierownictwem króla. **3** Od Jedutuna[n] — synowie Jedutuna: Gedaliasz[o] i Ceri,[p] i Jeszajasz,[q] i Szimej, Chaszabiasz i Mattitiasz[r] — sześciu, pod kierownictwem ich ojca Jedutuna, który prorokował z harfą, by składać dziękczynienia i wysławiać Jehowę.[s] **4** Od Hemana[t] — synowie Hemana: Bukkiasz,[u] Mattaniasz,[v] Uzziel,[w] Szebuel i Jerimot, Chananiasz,[x] Chanani, Eliata,[y] Giddalti[z] i Romamti-Ezer,[a] Joszbekasza,[b] Malloti,[c] Hotir,[d] Machazjot. **5** Wszyscy oni byli synami Hemana, wizjonera[e] królewskiego w sprawach prawdziwego Boga, by został wywyższony jego róg; i prawdziwy Bóg dał Hemanowi czternastu synów oraz trzy córki.[f] **6** Wszyscy oni pod kierownictwem swego ojca śpiewali

a 1Kn 25:31; b 1Kn 25:24; c 1Kn 25:26; d 1Kn 25:28; e 1Sm 9:9; f Ps 127:3; Iz 8:18.

w domu Jehowy – z czynelami,[a] instrumentami strunowymi[b] i harfami[c] – pełniąc służbę w domu prawdziwego Boga.

Kierownictwu króla podlegali: Asaf i Jedutun, i Heman.[d]

7 A ich liczba, wraz z ich braćmi wyćwiczonymi w wykonywaniu pieśni dla Jehowy,[e] samymi mistrzami,[f] wynosiła ogółem dwieście osiemdziesiąt osiem. **8** Rzucili więc losy[g] co do spraw, którymi należało się zająć, mały na równi z wielkim,[h] mistrz[i] wraz z uczącym się.

9 I padł los: pierwszy, należący do Asafa, na Józefa;[j] drugi na Gedaliasza[k] (on i jego bracia oraz jego synowie – ogółem dwunastu); **10** trzeci na Zakkura,[l] jego synów i jego braci – dwunastu; **11** czwarty na Jicriego,[m] jego synów i jego braci – dwunastu; **12** piąty na Netaniasza,[n] jego synów i jego braci – dwunastu; **13** szósty na Bukkiasza, jego synów i jego braci – dwunastu; **14** siódmy na Jesarelę,[o] jego synów i jego braci – dwunastu; **15** ósmy na Jeszajasza, jego synów i jego braci – dwunastu; **16** dziewiąty na Mattaniasza, jego synów i jego braci – dwunastu; **17** dziesiąty na Szimeja, jego synów i jego braci – dwunastu; **18** jedenasty na Azarela,[p] jego synów i jego braci – dwunastu; **19** dwunasty na Chaszabiasza, jego synów i jego braci – dwunastu; **20** na trzynasty: Szubael,[q] jego synowie i jego bracia – dwunastu; **21** na czternasty: Mattitiasz, jego synowie i jego bracia – dwunastu; **22** na piętnasty, na Jeremota, jego synów i jego braci – dwunastu; **23** na szesnasty, na Chananiasza, jego synów i jego braci – dwunastu; **24** na siedemnasty, na Joszbekaszę, jego synów i jego braci – dwunastu; **25** na osiemnasty, na Chananiego, jego synów i jego braci – dwunastu; **26** na dziewiętnasty, na Mallotiego, jego synów i jego braci – dwunastu; **27** na dwudziesty, na Eliatę, jego synów i jego braci – dwunastu; **28** na dwudziesty pierwszy, na Hotira, jego synów i jego braci – dwunastu; **29** na dwudziesty drugi, na Giddaltiego, jego synów i jego braci – dwunastu; **30** na dwudziesty trzeci, na Machazjota,[a] jego synów i jego braci – dwunastu; **31** na dwudziesty czwarty, na Romamti-Ezera,[b] jego synów i jego braci – dwunastu.

26 Do oddziałów odźwiernych:[c] z Korachitów[d] – Meszelemiasz,[e] syn Korego, z synów Asafa. **2** A Meszelemiasz miał synów: pierworodnego, Zachariasza, drugiego, Jediaela, trzeciego, Zebadiasza, czwartego, Jatniela, **3** piątego, Elama, szóstego, Jehochanana, siódmego, Eliehoenaja. **4** A Obed-Edom[f] miał synów: pierworodnego, Szemajasza, drugiego, Jehozabada, trzeciego, Joacha i czwartego, Sachara oraz piątego, Netanela, **5** szóstego, Ammiela, siódmego, Issachara, ósmego, Peulletaja; bo Bóg mu pobłogosławił.[g]

6 A Szemajaszowi, jego synowi, urodzili się synowie, którzy sprawowali władzę w domu swego ojca, byli to bowiem dzielni mocarze. **7** Synowie Szemajasza: Otni i Refael, i Obed, Elzabad, których braćmi byli dzielni ludzie, Elihu i Semachiasz. **8** Wszyscy oni byli z synów Obed-Edoma – oni i ich synowie, i ich bracia, dzielni ludzie, mający siłę do służby, sześćdziesięciu dwóch należących do

ROZDZ. 25
a 1Kn 13:8
b 1Kn 15:16
c 1Kn 16:5
d 1Kn 25:1
e Ps 150:1
f 1Kn 15:22
g Prz 16:33
Prz 18:18
Dz 1:26
h 1Kn 24:31
i 1Kn 15:22
j 1Kn 25:2
k 1Kn 25:3
l 1Kn 25:2
m 1Kn 25:3
n 1Kn 25:2
o 1Kn 25:2
p 1Kn 25:4
q 1Kn 25:4

szpalta 2
a 1Kn 25:4
b 1Kn 25:4

ROZDZ. 26
c 1Kn 9:22
2Kn 23:19
d Lb 26:11
Ps 44:0
Ps 49:0
e 1Kn 26:14
f 1Kn 16:38
g Pwt 28:11
Ps 127:3

Obed-Edoma. **9** I Meszelemiasz[a] miał synów oraz braci, dzielnych ludzi, osiemnastu. **10** I Chosa, z synów Merariego, miał synów; Szimri był głową, bo chociaż nie on był pierworodnym,[b] to jednak ojciec ustanowił go głową;[c] **11** drugi, Chilkiasz, trzeci, Tebaliasz, czwarty, Zachariasz. Wszystkich synów i braci Chosy było trzynastu.

12 Jeśli chodzi o te oddziały odźwiernych, ich naczelnicy pełnili obowiązki dokładnie tak, jak to czynili ich bracia,[d] by usługiwać w domu Jehowy. **13** Rzucili więc losy[e] tak dla małego, jak dla wielkiego, według ich domów patriarchalnych,[f] co do różnych bram. **14** Wówczas los na wschód przypadł Szelemiaszowi.[g] Rzucili los dla Zachariasza,[h] jego syna, roztropnego doradcy,[i] i jego los wskazał na północ.[j] **15** Obed-Edom — na południe, a jego synowie[k] mieli magazyny.[l] **16** Szuppim i Chosa[m] mieli na zachód, w pobliżu bramy Szallechet, koło gościńca wiodącego w górę; warta[n] odpowiednio do warty;[o] **17** od wschodu było sześciu Lewitów; od północy czterech na dzień; od południa czterech na dzień;[p] do składnic[q] zaś dwa razy po dwóch; **18** do portyku od zachodu — czterech przy gościńcu,[r] dwóch przy portyku. **19** Oto oddziały odźwiernych spośród synów Korachitów[s] i synów Merariego.[t]

20 Jeśli chodzi o Lewitów, Achijasz był ustanowiony nad skarbami[u] domu prawdziwego Boga i nad skarbami rzeczy uświęconych.[v] **21** Synowie Ladana,[w] synowie Gerszonity należący do Ladana; mężowie będący głowami domów patriarchalnych, należący do Gerszonity Ladana: Jechieli.[a] **22** Synowie Jechielego: Zetam i Joel,[b] jego brat, byli ustanowieni nad skarbami[c] domu Jehowy. **23** Dla Amramitów, dla Iccharytów, dla Hebronitów, dla Uzzielitów[d] — **24** wodzem ustanowionym nad składnicami był Szebuel,[e] syn Gerszoma, syna Mojżesza. **25** Co się tyczy jego braci, od Eliezera[f] był Rechabiasz,[g] jego syn, i Jeszajasz, jego syn, i Joram, jego syn, i Zikri, jego syn, i Szelomot, jego syn. **26** Tenże Szelomot oraz jego bracia byli ustanowieni nad wszystkimi skarbami rzeczy uświęconych,[h] które uświęcił król Dawid[i] oraz mężowie będący głowami domów patriarchalnych,[j] jak również dowódcy tysięcy i setek, a także dowódcy wojska. **27** Z wojen[k] i z łupu[l] uświęcili rzeczy na utrzymanie domu Jehowy. **28** Wszystko też, co uświęcił Samuel, widzący,[m] jak również Saul, syn Kisza, i Abner,[n] syn Nera, i Joab,[o] syn Cerui.[p] Cokolwiek ktoś uświęcił, było powierzone Szelomitowi i jego braciom.

29 Z Iccharytów[q] — Kenaniasz i jego synowie mieli się zajmować sprawami na zewnątrz[r] jako urzędnicy i sędziowie[s] nad Izraelem.

30 Z Hebronitów[t] — Chaszabiasz i jego bracia, dzielni ludzie,[u] tysiąc siedmiuset, byli wyznaczeni do zarządzania Izraelem w regionie nadjordańskim po stronie zachodniej w sprawie całego dzieła Jehowy i służby dla króla. **31** Z Hebronitów — Jerijasz[v] był głową Hebronitów według ich pokoleń, od praojców. Wyszukano ich w czterdziestym[w] roku królowania Dawida i znaleziono wśród nich dzielnych mocarzy w Jazerze[x]

ROZDZ. 26

a 1Kn 26:14
b Pwt 21:17
c 1Kn 5:1
d 1Kn 25:8
e Prz 16:33 Prz 18:18 Dz 1:26
f 1Kn 23:11
g 1Kn 26:1
h 1Kn 26:2
i 1Kn 27:32 Prz 12:8 1Tm 3:13
j 1Kn 9:24
k 1Kn 26:4
l 2Kn 25:24
m 1Kn 26:10
n 1Kn 23:32
o Neh 12:24
p 2Kn 8:14
q 1Kn 26:15
r 1Kn 26:16
s Lb 26:11 Ps 44:0 Ps 49:0
t 1Kn 23:6
u 1Kl 14:26 1Kn 9:26
v 1Kl 7:51 1Kn 18:11
w 1Kn 23:7

szpalta 2

a 1Kn 29:8
b 1Kn 23:8
c 1Kl 15:18
d Lb 3:27
e 1Kn 24:20
f Wj 18:4
g 1Kn 23:17
h Lb 31:50 1Kn 18:11
i 1Kn 29:3
j 1Kn 29:7
k Joz 6:19
l Lb 31:28
m 1Sm 9:9
n 1Sm 14:50
o 2Sm 20:23
p 2Sm 2:18
q 1Kn 23:12
r Neh 11:16
s Pwt 17:9 2Kn 19:8
t 1Kn 23:12 1Kn 23:19
u 1Kn 26:6
v 1Kn 23:19
w 2Sm 5:4 1Kn 29:27
x Joz 13:25 Joz 21:39

w Gileadzie.[a] **32** A jego braci, dzielnych ludzi,[b] było dwa tysiące siedmiuset, będących głowami domów patriarchalnych.[c] Król Dawid ustanowił ich więc nad Rubenitami i Gadytami, i połową plemienia Manassesytów,[d] do każdej sprawy prawdziwego Boga oraz sprawy[e] króla.

27 Jeśli chodzi o synów Izraela według ich liczby — głowy domów patriarchalnych[f] oraz dowódców[g] tysięcy i setek,[h] a także ich urzędników usługujących[i] królowi w każdej sprawie dotyczącej oddziałów tych, którzy wchodzili i wychodzili miesiąc po miesiącu przez wszystkie miesiące w roku — każdy oddział liczył dwadzieścia cztery tysiące.

2 Nad pierwszym oddziałem, na miesiąc pierwszy, był Jaszobeam,[j] syn Zabdiela, a jego oddział liczył dwadzieścia cztery tysiące. **3** Na miesiąc pierwszy przypadali niektórzy spośród synów Pereca,[k] dowódcy wszystkich grup usługujących. **4** A nad oddziałem na miesiąc drugi był Dodaj[l] Achochita[m] ze swym oddziałem, wodzem zaś był Miklot, a jego oddział liczył dwadzieścia cztery tysiące. **5** Dowódcą trzeciej grupy służbowej, na miesiąc trzeci, był Benajasz,[n] syn naczelnego kapłana Jehojady,[o] a jego oddział liczył dwadzieścia cztery tysiące. **6** Ów Benajasz[p] był mocarzem wśród trzydziestu[q] i nad trzydziestoma; a nad jego oddziałem był Ammizabad, jego syn. **7** Czwarty, na miesiąc czwarty, był Asahel,[r] brat Joaba,[s] po nim zaś Zebadiasz, jego syn, a jego oddział liczył dwadzieścia cztery tysiące. **8** Piątym dowódcą, na miesiąc piąty, był Szamhut[t] Jizrachita, a jego oddział liczył dwadzieścia cztery tysiące. **9** Szósty, na miesiąc szósty, był Ira,[a] syn Ikkesza[b] Tekoity,[c] a jego oddział liczył dwadzieścia cztery tysiące. **10** Siódmy, na miesiąc siódmy, był Chelec[d] Pelonita,[e] z synów Efraima, a jego oddział liczył dwadzieścia cztery tysiące. **11** Ósmy, na miesiąc ósmy, był Sibbechaj[f] Chuszatyta, z Zerachitów,[g] a jego oddział liczył dwadzieścia cztery tysiące. **12** Dziewiąty, na miesiąc dziewiąty, był Abiezer[h] Anatotczyk,[i] z Beniaminitów, a jego oddział liczył dwadzieścia cztery tysiące. **13** Dziesiąty, na miesiąc dziesiąty, był Maharaj[j] Netofatyta, z Zerachitów,[k] a jego oddział liczył dwadzieścia cztery tysiące. **14** Jedenasty, na miesiąc jedenasty, był Benajasz[l] Piratonita, z synów Efraima,[m] a jego oddział liczył dwadzieścia cztery tysiące. **15** Dwunasty, na miesiąc dwunasty, był Cheldaj[n] Netofatyta, od Otniela, a jego oddział liczył dwadzieścia cztery tysiące.

16 A nad plemionami Izraela[o] wodzem Rubenitów był Eliezer, syn Zikriego; Symeonitów — Szefatiasz, syn Maaki; **17** Lewiego — Chaszabiasz, syn Kemuela; Aarona — Cadok;[p] **18** Judy — Elihu,[q] jeden z braci Dawida;[r] Issachara — Omri, syn Michaela; **19** Zebulona — Jiszmajasz, syn Abdiasza; Naftalego — Jerimot, syn Azriela; **20** synów Efraima — Hoszea, syn Azazjasza; połowy plemienia Manassesa — Joel, syn Pedajasza; **21** połowy plemienia Manassesa w Gileadzie — Jiddo, syn Zachariasza; Beniamina — Jaasjel, syn Abnera;[s] **22** Dana — Azarel, syn

ROZDZ. 26
a Rdz 31:21; 1Sm 13:7
b 1Kn 26:9
c 1Kn 24:31
d 1Kn 12:37
e 2Kn 19:11

ROZDZ. 27
f 1Kn 5:24
g Wj 18:25; 1Sm 8:12; 1Kn 13:1; 2Kn 1:2
h Pwt 1:15
i 1Kn 28:1
j 2Sm 23:8; 1Kn 11:11
k Lb 26:21
l 2Sm 23:9; 1Kn 11:12
m 1Kn 8:4
n 2Sm 23:20
o 1Kl 4:4; 1Kn 12:27
p 2Sm 23:20
q 2Sm 23:23
r 2Sm 2:18; 2Sm 23:24
s 1Kn 2:16
t 2Sm 23:25; 1Kn 11:27

szpalta 2
a 2Sm 23:26
b 1Kn 11:28
c 2Kn 11:6; 2Kn 20:20; Am 1:1
d 1Kn 11:27
e 2Sm 23:26
f 2Sm 21:18
g Lb 26:20
h 2Sm 23:27
i 1Kn 6:60
j 2Sm 23:28
k Lb 26:20
l 2Sm 23:30
m Sdz 12:15
n 2Sm 23:29
o Dz 26:7

p 1Kn 24:31; q 1Sm 17:28; r 1Sm 16:6; s 1Sm 14:50; 2Sm 3:27.

Jerochama. Byli oni książętami[a] plemion Izraela.

23 A Dawid nie spisał liczby tych, którzy mieli poniżej dwudziestu lat, gdyż Jehowa obiecał uczynić Izraela tak licznym jak gwiazdy niebios.[b] **24** Joab,[c] syn Cerui, zaczął liczyć, lecz nie skończył;[d] i ściągnęło to oburzenie[e] na Izraela, a liczba ta nie weszła do opisu dziejów króla Dawida.

25 A nad skarbami króla[f] był ustanowiony Azmawet, syn Adiela. A nad skarbami w polu,[g] w miastach[h] i wioskach, i wieżach — Jonatan, syn Uzzjasza. **26** A nad wykonawcami pracy w polu,[i] przy uprawie roli — Ezri, syn Keluba. **27** A nad winnicami[j] — Szimej z Ramy; a nad tym, co w winnicach stanowiło zasoby wina — Zabdi Szifmita. **28** A nad sadami oliwnymi oraz sykomorami,[k] które były w Szefeli[l] — Baal-Chanan Gederyta; a nad zasobami oliwy[m] — Joasz. **29** A nad stadami pasącymi się w Szaronie[n] — Szitraj Szaronita; a nad stadami na nizinach — Szafat, syn Adlaja. **30** A nad wielbłądami[o] — Obil Ismaelita;[p] a nad oślicami — Jechdejasz Meronotyta. **31** A nad trzodami — Jaziz Hagryta. Wszyscy oni byli zwierzchnikami nad mieniem należącym do króla Dawida.

32 A Jonatan,[q] bratanek Dawida, był doradcą, mężem odznaczającym się zrozumieniem,[r] był także sekretarzem; a Jechiel, syn Chachmoniego,[s] był z synami króla.[t] **33** Achitofel[u] zaś był doradcą[v] królewskim, a Chuszaj[w] Arkijczyk[x] był towarzyszem króla.[y] **34** A po Achitofelu byli: Jehojada, syn Benajasza,[z] i Abiatar;[a] a dowódcą wojska królewskiego był Joab.[b]

ROZDZ. 27
a 1Kn 22:17 1Kn 28:1
b Rdz 15:5 Heb 11:12
c 2Sm 24:2
d 1Kn 21:6
e 2Sm 24:15 1Kn 21:7
f 2Kl 18:15
g 1Sm 8:14 2Kn 26:10
h 1Kl 9:19
i Kzn 5:9
j 1Sm 8:14 1Sm 22:7
k 2Kn 9:27
l 2Kn 26:10
m 1Kl 5:11 2Kn 32:28
n Iz 35:2
o 1Sm 27:9
p Rdz 37:25
q 2Sm 13:3 2Sm 21:21
r Prz 1:5 Prz 10:13 Prz 16:21
s 1Kn 11:11
t 2Sm 3:2 1Kn 3:5
u 2Sm 15:12 2Sm 16:23 2Sm 17:23
v Ps 119:24
w 2Sm 15:37
x 2Sm 16:16
y 2Sm 16:17
z 2Sm 23:20 1Kl 2:35
a 1Kl 1:7
b 1Kn 11:6

szpalta 2

ROZDZ. 28
a Pwt 31:28 Joz 23:2
b 1Kn 27:16
c 1Kn 27:1
d Wj 18:25 1Sm 8:12
e Pwt 1:15
f 1Kn 27:25
g 1Kn 27:29
h 2Sm 3:2 1Kn 3:5
i 1Sm 8:15
j 1Kn 11:10
k 1Kl 8:17 Ps 132:5

28 I Dawid zebrał w Jerozolimie wszystkich książąt[a] Izraela, książąt[b] plemion i książąt[c] oddziałów usługujących królowi, jak również dowódców tysięcy[d] i dowódców setek[e] oraz zwierzchników całego mienia[f] i żywego inwentarza[g] należącego do króla i jego synów,[h] wraz z dworzanami[i] i mocarzami,[j] z każdym dzielnym mocarzem. **2** Następnie król Dawid podniósł się na nogi i powiedział:

„Posłuchajcie mnie, bracia moi i mój ludu. Co się mnie tyczy, memu sercu bliska była sprawa[k] zbudowania domu jako miejsca, w którym spoczęłaby Arka Przymierza Jehowy, i jako podnóżka[l] dla naszego Boga; i poczyniłem przygotowania do budowy.[m] **3** I rzekł do mnie prawdziwy Bóg: ‚Nie zbudujesz domu dla mego imienia,[n] jesteś bowiem mężem wojny i przelewałeś krew'.[o] **4** A Jehowa, Bóg Izraela, wybrał mnie z całego domu mojego ojca,[p] bym został królem[q] nad Izraelem po czas niezmierzony; na wodza bowiem wybrał Judę,[r] w domu Judy zaś — dom mojego ojca,[s] a wśród synów mego ojca[t] właśnie mnie obdarzył uznaniem,[u] by ustanowić mnie królem nad całym Izraelem; **5** a spośród wszystkich moich synów (gdyż wielu synów dał mi Jehowa)[v] wybrał Salomona,[w] mojego syna, by zasiadał na tronie[x] władzy królewskiej Jehowy nad Izraelem.

6 „Ponadto rzekł do mnie: ‚To Salomon, twój syn, zbuduje mój dom[y] i moje dziedzińce; bo wy-

l Ps 132:7; m 1Kn 22:3; n 2Sm 7:13; 1Kl 5:3; 1Kn 17:4; o 1Kn 22:8; p 1Sm 16:1; q 1Sm 16:13; 2Sm 7:8; Ps 89:20; r Rdz 49:10; 1Kn 5:2; Ps 60:7; s Rut 4:22; t 1Sm 16:11; u 1Sm 13:14; 1Sm 16:12; v 2Sm 3:2; 1Kn 3:5; w 1Kn 22:9; x 1Kn 17:14; 2Kn 1:8; y 2Sm 7:13.

brałem go na mego syna,[a] ja zaś stanę się dla niego ojcem.[b] **7** I utwierdzę jego królowanie[c] po czas niezmierzony, jeśli będzie niezłomnie zdecydowany wprowadzać w czyn moje przykazania[d] i moje sądownicze rozstrzygnięcia,[e] tak jak dzisiaj'. **8** A teraz na oczach całego Izraela, zboru Jehowy,[f] i wobec uszu naszego Boga,[g] przestrzegajcie i dociekajcie wszystkich przykazań Jehowy, waszego Boga, abyście mogli posiąść tę dobrą ziemię[h] i przekazać ją jako dziedzictwo waszym synom po was po czas niezmierzony.

9 „A ty, Salomonie, synu mój, znaj[i] Boga twego ojca i służ[j] mu sercem niepodzielnym[k] i duszą radosną;[l] bo Jehowa bada wszystkie serca[m] i dostrzega każdą skłonność myśli.[n] Jeżeli będziesz go szukał, da ci się znaleźć;[o] ale jeśli go opuścisz,[p] odrzuci cię na zawsze.[q] **10** Bacz więc, gdyż Jehowa cię wybrał, byś zbudował dom będący sanktuarium. Bądź odważny i działaj".[r]

11 I Dawid przekazał Salomonowi, swojemu synowi, plan budowy[s] portyku,[t] jak również jego domów i składnic,[u] i komnat na dachu,[v] i ciemnych pomieszczeń wewnętrznych, a także domu pokrywy przebłagalnej[w] — **12** plan budowy wszystkiego, co otrzymał w natchnieniu,[x] jeśli chodzi o dziedzińce[y] domu Jehowy oraz wszystkie jadalnie[z] dookoła, o skarby domu prawdziwego Boga oraz skarby rzeczy uświęconych;[a] **13** a także o oddziały[b] kapłanów i Lewitów oraz o całe dzieło usługiwania związanego z domem Jehowy i o wszystkie sprzęty do pełnienia służby związanej z domem Jehowy; **14** o złoto według wagi, złoto na wszystkie sprzęty do różnych zadań, o wszystkie sprzęty ze srebra według wagi, o wszystkie sprzęty[a] do różnych zadań; **15** a także o wagę złotych świeczników[b] oraz ich złotych lamp, według wagi różnych świeczników i ich lamp, jak również o srebrne świeczniki według wagi świecznika oraz jego lamp stosownie do zadania różnych świeczników; **16** i złoto według wagi na stoły chlebów pokładnych,[c] na różne stoły, i srebro na stoły ze srebra; **17** i widełki, i czasze,[d] i dzbany ze szczerego złota, i o złote czarki[e] według wagi na różne czarki, i o srebrne czarki według wagi na różne czarki; **18** i na ołtarz kadzielny[f] rafinowane złoto według wagi, i na wyobrażenie rydwanu,[g] mianowicie złote cheruby,[h] by miały rozpostarte skrzydła i osłaniały Arkę Przymierza Jehowy. **19** „Dał wniknąć we wszystko, co było na piśmie[i] z ręki Jehowy, która spoczęła na mnie, we wszystkie prace związane z planem budowy".[j]

20 I przemówił Dawid do Salomona, swego syna: „Bądź odważny[k] i silny i działaj. Nie bój się[l] ani się nie przerażaj,[m] bo Jehowa Bóg, mój Bóg, jest z tobą.[n] On cię nie porzuci[o] ani nie opuści, dopóki się nie zakończy całe dzieło usługiwania związane z domem Jehowy. **21** A oto oddziały kapłanów[p] oraz Lewitów[q] do wszelkiej służby związanej z domem prawdziwego Boga; z tobą zaś w całym tym

ROZDZ. 28

a 1Kn 17:13
b 2Sm 7:14
c 1Kn 17:14 Ps 72:8
d 1Kl 6:12
e Pwt 12:1
f 1Tm 3:15
g 1Tm 5:21
h Pwt 6:3
i Ps 9:10 Jer 9:24 Heb 8:11
j Pwt 10:12
k 1Kl 8:61 2Kl 20:3 Ps 101:2
l Ps 37:4 Ps 73:25
m 1Sm 16:7 1Kn 29:17 Prz 17:3 Obj 2:23
n Rdz 6:5 Pwt 31:21 Ps 139:2
o 2Kn 15:2 Mt 7:7 Heb 11:6 Jak 4:8
p 2Kn 15:2 Ezd 8:22
q Pwt 31:17 Ps 73:27 Iz 1:28 Heb 10:38
r 1Kn 22:16
s Heb 8:5
t 2Kn 3:4
u 1Kn 26:24
v 1Kl 6:5
w Kpł 16:2 1Kl 6:19
x 2Sm 23:2 Heb 8:5
y 1Kl 6:36 1Kl 7:12
z 1Kn 9:26
a 1Kn 26:20
b 1Kn 24:1

szpalta 2

a 1Kn 9:29
b 2Kn 4:7
c 2Kn 4:8 2Kn 4:19
d 2Kl 25:15
e 1Kl 7:50

f 1Kl 7:48; **g** Ps 18:10; **h** Wj 25:20; 1Sm 4:4; 1Kl 6:23; Ps 80:1; **i** Wj 25:40; **j** 1Kn 28:11; **k** Joz 1:6; 2Ko 5:6; **l** Pwt 31:6; 1Kn 22:13; **m** Joz 1:9; **n** Pwt 31:8; Rz 8:31; **o** Joz 1:5; **p** 1Kn 24:1; **q** 1Kn 24:20; 1Kn 25:1.

dziele jest każdy chętny[a] człowiek zdolny do całej tej służby,[b] jak również książęta[c] i cały lud — na każde twoje słowo".

29 Następnie król Dawid rzekł do całego zboru:[d] „Salomon, mój syn, którego Bóg wybrał,[e] jest młody[f] i delikatny, dzieło zaś jest wielkie; bo zamek ten nie jest dla człowieka,[g] lecz dla Jehowy Boga. **2** A ja stosownie do całej swej mocy[h] przygotowałem[i] na dom mojego Boga złoto[j] na wyroby ze złota i srebro na wyroby ze srebra oraz miedź na wyroby z miedzi, żelazo[k] na wyroby z żelaza i drzewo[l] na wyroby z drewna; kamienie onyksowe[m] oraz kamienie do osadzania na twardej zaprawie i kamyki mozaikowe, i wszelkiego rodzaju kamień drogocenny, i kamienie alabastrowe w wielkiej ilości. **3** A ponieważ mam upodobanie[n] w domu mojego Boga, oto jest jeszcze moja szczególna własność,[o] złoto i srebro; daję to na dom mojego Boga — dodatkowo i oprócz tego wszystkiego, co przygotowałem na ten święty dom:[p] **4** trzy tysiące talentów złota, złota z Ofiru,[q] i siedem tysięcy talentów rafinowanego srebra — na powleczenie ścian domów; **5** złota na wyroby ze złota i srebra na wyroby ze srebra oraz na wszystko, co jest wykonywane ręką rzemieślników. I kto dzisiaj jest gotów napełnić swą rękę darem dla Jehowy?"[r]

6 I chętnie się zgłaszali książęta[s] domów patriarchalnych[t] oraz książęta[u] plemion Izraela, jak również dowódcy tysięcy[v] i setek,[w] a także przełożeni nad sprawami[x] króla. **7** Toteż dali na służbę związaną z domem prawdziwego Boga złoto wartości pięciu tysięcy talentów, jak również dziesięć tysięcy darejków oraz srebro wartości dziesięciu tysięcy talentów i miedź wartości osiemnastu tysięcy talentów, i żelazo wartości stu tysięcy talentów.[a] **8** A u kogokolwiek znalazły się jakieś kamienie, dawano je do skarbu domu Jehowy pod opiekę Jechiela[b] Gerszonity.[c] **9** I lud rozradował się ze składania dobrowolnych darów ofiarnych, bo z całego serca składali Jehowie dobrowolne dary ofiarne;[d] również król Dawid radował się wielką radością.[e]

10 Następnie Dawid błogosławił[f] Jehowę na oczach całego zboru[g] i rzekł Dawid: „Bądź błogosławiony,[h] Jehowo, Boże Izraela,[i] naszego ojca, od czasu niezmierzonego aż po czas niezmierzony. **11** Twoja, Jehowo, jest wielkość[j] i potęga,[k] i piękno,[l] i wspaniałość,[m] i dostojeństwo;[n] bo wszystko w niebiosach i na ziemi jest twoje.[o] Twoje jest królestwo,[p] Jehowo, i ty wznosisz się jako głowa ponad wszystkim.[q] **12** Dzięki tobie jest bogactwo[r] oraz chwała[s] i ty panujesz[t] nad wszystkim; w twojej ręce jest moc[u] i potęga,[v] w twojej też ręce jest możność uczynienia wielkim[w] oraz udzielenia wszystkim siły.[x] **13** A teraz, Boże nasz, dziękujemy ci[y] i wysławiamy[z] twoje wspaniałe[a] imię.

14 „A przecież kimże jestem ja[b] i czymże jest mój lud, byśmy dalej mieli możność składa-

ROZDZ. 28
a Wj 35:26 Wj 36:2 Ps 110:3
b Wj 36:1
c 1Kn 22:17 1Kn 28:1

ROZDZ. 29
d 1Kn 28:8
e 1Kl 8:19 1Kn 28:5
f 1Kl 3:7 Prz 4:3
g 2Kn 2:4
h Kzn 9:10
i 1Kn 22:3
j 1Kn 22:16
k 1Kn 22:14
l 1Kn 22:4
m Wj 28:9
n Ps 26:8 Ps 27:4 Ps 122:1
o 1Kn 21:24 Prz 3:9
p 1Kn 22:5 1Kn 22:16
q Hi 28:16
r Wj 35:5
s 1Kn 27:1
t 1Kn 23:11
u 1Kn 28:1
v Wj 18:25 1Kn 13:1
w Pwt 1:15 1Kn 27:1
x 1Kn 27:25 1Kn 27:29 1Kn 27:31

szpalta 2
a 2Ko 9:11
b 1Kn 26:22
c 1Kn 6:1
d 2Ko 9:7
e Dz 20:35
f 2Kn 31:8
g 1Kl 8:14 2Kn 6:3
h 1Kl 8:15
i Rdz 32:28 Ps 68:35
j Ps 145:3 1Tm 1:17

k Rdz 17:1; Obj 5:13; l 1Kn 29:13; Ps 71:8; m 1Sm 15:29; n 1Kn 16:27; Ps 8:1; o Ps 24:1; Ps 115:15; Iz 42:5; Jer 10:12; p Ps 103:19; Mt 6:10; q Neh 9:5; Ps 97:9; r Pwt 8:18; Prz 10:22; Flp 4:19; s 1Kl 3:13; Jn 17:5; t 2Kn 20:6; u Prz 18:10; Iz 40:26; v Pwt 3:24; Ef 1:19; Obj 15:3; w 2Kn 1:12; Ps 75:7; x 2Kn 16:9; Ps 18:32; Ps 28:8; Iz 40:29; 1Pt 4:11; y Ps 105:1; z Ps 106:1; a Iz 63:14; b 2Sm 7:18.

nia takich dobrowolnych darów ofiarnych?[a] Wszystko bowiem jest od ciebie[b] i daliśmy ci z twojej własnej ręki. **15** Bo my przed twoim obliczem jesteśmy osiadłymi przybyszami, a także osiedleńcami,[c] podobnie jak wszyscy nasi praojcowie. Dni nasze na ziemi są jak cień[d] i nie ma żadnej nadziei. **16** Jehowo, nasz Boże, cała ta obfitość, którą przygotowaliśmy, by zbudować ci dom dla twego świętego imienia, pochodzi z twojej ręki i wszystko to należy do ciebie.[e] **17** Ja zaś dobrze wiem, Boże mój, że ty badasz serce[f] i masz upodobanie w moralnej nieskazitelności.[g] I ja w prostolinijności swego serca ochoczo złożyłem wszystkie te rzeczy, a teraz z radością patrzę, jak twój lud, który się tu znajduje, ochoczo składa ci dary ofiarne. **18** Jehowo, Boże Abrahama, Izaaka i Izraela, naszych praojców,[h] racz zachować to po czas niezmierzony jako skłonność myśli serca twego ludu[i] i skieruj ich serca ku sobie.[j] **19** A Salomonowi, synowi mojemu, daj serce niepodzielne,[k] by przestrzegał twoich przykazań,[l] twoich świadectw[m] oraz twoich przepisów[n] i by wszystko wykonał, i by zbudował zamek,[o] do czego poczyniłem przygotowania".[p]

20 I Dawid rzekł jeszcze do całego zboru:[q] „Błogosławcie[r] teraz Jehowę, waszego Boga". I cały zbór błogosławił Jehowę, Boga ich praojców, i kłaniał się nisko,[s] i padał na twarz[t] przed Jehową i przed królem. **21** I składali[u] Jehowie ofiary, i składali Jehowie całopalenia[v] w dniu, który następował po owym dniu — tysiąc młodych byków, tysiąc baranów, tysiąc baranków oraz towarzyszące im ofiary płynne,[a] bardzo wiele ofiar za całego Izraela.[b] **22** I w owym dniu jedli i pili przed Jehową, wielce się radując;[c] i po raz drugi uczynili królem Salomona, syna Dawida,[d] i namaścili go Jehowie na wodza,[e] a Cadoka[f] na kapłana. **23** I zasiadł Salomon na tronie Jehowy[g] jako król w miejsce Dawida, swego ojca, i powodziło mu się,[h] a wszyscy Izraelici byli mu posłuszni. **24** Wszyscy zaś książęta[i] oraz mocarze,[j] jak również wszyscy synowie króla Dawida,[k] podporządkowali się królowi Salomonowi. **25** A Jehowa na oczach całego Izraela czynił Salomona niezrównanie wielkim[l] i obdarzył go takim królewskim dostojeństwem, jakie przed nim nie spoczęło na żadnym królu nad Izraelem.[m]

26 Co się tyczy Dawida, syna Jessego, panował on nad całym Izraelem;[n] **27** a dni jego panowania nad Izraelem było czterdzieści lat.[o] W Hebronie panował siedem lat,[p] w Jerozolimie zaś panował trzydzieści trzy lata.[q] **28** I w końcu umarł w dobrej starości,[r] syty dni, bogactwa[s] i chwały;[t] a w jego miejsce zaczął panować Salomon, jego syn.[u] **29** Sprawy zaś króla Dawida, te pierwsze i te ostatnie, zostały opisane wśród słów Samuela, widzącego,[v] i wśród słów Natana,[w] proroka, i wśród słów Gada,[x] wizjonera, **30** wraz z całym jego królowaniem i jego potęgą oraz czasami,[y] jakie przeszły nad nim i nad Izraelem, i nad wszystkimi królestwami krain.[z]

ROZDZ. 29

a Ps 115:1 Flp 2:13
b Ps 50:12
c Kpł 25:23 Heb 11:13
d Hi 14:2 Jak 4:14
e Ps 24:1
f 1Kn 28:9
g Prz 11:20 Prz 15:8 Dz 24:16 Heb 1:9
h Wj 3:6
i 1Kn 28:9
j Ps 10:17 Ps 86:11 2Ts 2:17
k 1Kl 8:61 2Kl 20:3 Mk 12:30
l 1Kl 6:12 1Kn 28:7
m Pwt 4:45 Pwt 6:17 1Kl 2:3
n Pwt 7:11 Pwt 12:1
o 1Kn 29:1
p 1Kn 22:14
q 1Kn 28:8
r 1Kn 16:36 Ps 134:2 Ps 145:1 Ef 1:3
s Rdz 24:26 Wj 4:31
t 2Kn 7:3 Obj 7:11
u 2Kn 7:4 Ezd 6:17
v Kpł 1:3 1Kl 8:64

szpalta 2

a Kpł 23:13 Lb 15:5
b 1Kl 8:63
c Pwt 12:7 2Kn 7:10 Neh 8:12
d 1Kn 23:1
e 1Kl 1:35
f 1Kl 2:35
g 1Kn 28:5
h 1Kn 22:11
i 1Kn 22:17 1Kn 28:21
j 1Kn 28:1
k 2Sm 3:2 1Kn 3:5
l 1Kl 3:12 2Kn 1:1
m 2Kn 1:12 Kzn 2:9
n 1Kn 18:14 Ps 78:71
o 2Sm 5:4 1Kl 2:11
p 2Sm 2:11
q 2Sm 5:5
r 1Kl 1:1 Prz 16:31
s 1Kn 29:12

t Prz 29:23; **u** 1Kl 2:1; 1Kl 2:10; 1Kl 2:12; **v** 1Sm 9:9; **w** 2Sm 7:2; 2Sm 12:1; **x** 1Kn 21:9; **y** Dn 2:21; **z** 1Kl 2:11.

KSIĘGA

DRUGA KRONIK

1 Salomon, syn Dawida, umacniał się w swej władzy królewskiej,[a] a Jehowa, jego Bóg, był z nim[b] i czynił go niezrównanie wielkim.[c]

2 I Salomon wyrzekł słowo do całego Izraela, do dowódców tysięcy[d] i setek[e] oraz do sędziów[f] i do wszystkich naczelników całego Izraela,[g] do głów domów patriarchalnych.[h] **3** Następnie Salomon, a z nim cały zbór, udał się na wyżynę, która była w Gibeonie;[i] tam bowiem znajdował się namiot spotkania[j] prawdziwego Boga, wykonany na pustkowiu przez Mojżesza, sługę[k] Jehowy. **4** Lecz wcześniej Arkę[l] prawdziwego Boga Dawid sprowadził z Kiriat-Jearim[m] na miejsce, które Dawid dla niej przygotował,[n] gdyż rozbił dla niej namiot w Jerozolimie.[o] **5** A przed przybytkiem Jehowy umieszczono miedziany ołtarz,[p] który wykonał Becalel,[q] syn Uriego, syna Chura;[r] i Salomon oraz zbór jak zwykle zwracali się do niego. **6** Następnie Salomon złożył tam przed Jehową dary ofiarne na miedzianym ołtarzu należącym do namiotu spotkania i złożył na nim tysiąc całopaleń.[s]

7 Owej nocy Salomonowi ukazał się Bóg i rzekł do niego: „Proś! Co mam ci dać?”[t] **8** Na to Salomon powiedział do Boga: „To ty okazałeś wielką lojalną życzliwość Dawidowi, mojemu ojcu,[u] i uczyniłeś mnie królem w jego miejsce.[v] **9** Teraz, Jehowo Boże, niechaj się okaże wiarogodna twoja obietnica dotycząca Dawida,[w] mojego ojca, ty bowiem uczyniłeś mnie królem[a] nad ludem tak licznym, jak drobinki prochu ziemi.[b] **10** Udziel mi więc mądrości i wiedzy,[c] żebym mógł wychodzić przed ten lud i żebym mógł wchodzić,[d] bo któż potrafiłby sądzić ten wielki lud twój?”[e]

11 Wówczas Bóg rzekł do Salomona: „Ponieważ właśnie to stało się bliskie twemu sercu,[f] a nie poprosiłeś o majątek, bogactwo i szacunek albo o duszę tych, którzy cię nienawidzą, ani nawet nie prosiłeś o liczne dni,[g] lecz prosisz dla siebie o mądrość i wiedzę, żebyś mógł sądzić mój lud, nad którym uczyniłem cię królem,[h] **12** dana ci zostaje mądrość i wiedza;[i] dam ci też majątek i bogactwo, i szacunek, jakich nie mieli królowie, którzy byli przed tobą,[j] i jakich nie będzie miał nikt po tobie”.[k]

13 Przyszedł więc Salomon do Jerozolimy z wyżyny znajdującej się w Gibeonie,[l] sprzed namiotu spotkania,[m] i dalej panował nad Izraelem.[n] **14** I Salomon gromadził rydwany i rumaki, tak iż w końcu miał tysiąc czterysta rydwanów oraz dwanaście tysięcy rumaków;[o] i trzymał je w miastach rydwanów,[p] jak również blisko króla koło Jerozolimy. **15** I sprawił król, że srebro i złoto było w Jerozolimie jak kamienie,[q] a drewno cedrowe było jak sykomory[r] w Szefeli[s] — ze względu na wielką ilość. **16** A konie, które miał Salo-

ROZDZ. 1

a 1Kl 2:12
b 2Sm 7:12
c 1Kl 3:13
1Kn 29:25
Kzn 2:9
Mt 6:29
Mt 12:42
d Wj 18:25
e Pwt 1:15
f 1Kn 23:4
1Kn 26:29
g 1Kn 28:1
h 1Kn 24:31
1Kn 27:1
i 1Kl 3:5
1Kn 16:39
1Kn 21:29
j Wj 40:2
Kpl 1:1
k Pwt 34:5
Heb 3:5
l 2Sm 6:2
m 1Kn 13:5
n 1Kn 15:1
o 1Kn 16:1
Ps 132:5
p Wj 38:1
q Wj 31:2
r 1Kn 2:20
s 1Kl 3:4
t 1Kl 3:5
u 2Sm 7:8
Ps 89:28
v 1Kn 28:5
w 2Sm 7:12
1Kn 17:25
1Kn 28:6
Ps 132:11

szpalta 2

a 1Sm 2:7
1Kl 3:7
b Rdz 13:16
c 1Kl 3:9
Prz 2:6
Prz 3:13
Jak 1:5
d Lb 27:17
2Sm 5:2
e 1Kl 3:8
Ps 72:2
f 1Sm 16:7
1Kn 29:17
g 1Kl 3:11
h 1Kl 3:28
Prz 14:8
i 1Kl 3:12
Ps 34:10
Ef 3:20
1Jn 5:15
j 1Kn 29:25
2Kn 9:22
Kzn 2:9
k 1Kl 3:13
l 1Kl 3:4
1Kn 16:39
1Kn 21:29

m Wj 40:2; **n** 1Kl 4:25; **o** Pwt 17:16; 1Kl 4:26; **p** 2Kn 8:6; 2Kn 9:25; **q** 1Kl 10:21; **r** 1Kl 10:27; **s** 2Kn 9:27; 2Kn 26:10.

mon, sprowadzano z Egiptu[a] i grono kupców królewskich brało stado koni za określoną cenę.[b] **17** Zazwyczaj sprowadzali i wywozili z Egiptu rydwan za sześćset srebrników, a konia za sto pięćdziesiąt; i tak było w wypadku wszystkich królów Hetytów i królów Syrii.[c] Dokonywali wywozu za ich pośrednictwem.

2 Następnie Salomon kazał budować dom[d] dla imienia Jehowy[e] oraz dom dla swej władzy królewskiej.[f] **2** Wyznaczył więc Salomon siedemdziesiąt tysięcy mężczyzn jako tragarzy oraz osiemdziesiąt tysięcy mężczyzn do wyciosywania kamieni w górach,[g] a nadzorców nad nimi trzy tysiące sześciuset.[h] **3** Ponadto Salomon posłał do Chirama,[i] króla Tyru, mówiąc: „Jak postępowałeś z Dawidem,[j] moim ojcem, i przysyłałeś mu drewno cedrowe, żeby sobie zbudował dom, w którym by mieszkał... **4** oto ja buduję[k] dom dla imienia[l] Jehowy, mego Boga, żeby mu go poświęcić,[m] by przed jego obliczem spalać wonne kadzidło,[n] z ustawicznie wykładanym chlebem pokładnym[o] oraz całopaleniami rano i wieczorem,[p] w sabaty[q] i dni nowiu[r] oraz w okresach świątecznych[s] Jehowy, naszego Boga. Będzie to obowiązywać Izraela po czas niezmierzony.[t] **5** A dom, który ja buduję, będzie wielki,[u] bo nasz Bóg jest większy niż wszyscy inni bogowie.[v] **6** Któż byłby w stanie zbudować mu dom?[w] Albowiem niebiosa i niebo niebios nie mogą go pomieścić,[x] a kimże jestem ja,[y] bym miał zbudować mu dom, chyba tylko po to, by wznosił się dym ofiarny przed jego obliczem?[z] **7** Teraz więc przyślij mi zdolnego męża, który by wykonywał wyroby ze złota i srebra, i miedzi,[a] i żelaza, i wełny barwionej czerwonawą purpurą, i karmazynu, i niebieskiego włókna oraz umiał wykonywać rzeźby, razem ze zdolnymi ludźmi, których mam w Judzie i w Jerozolimie, a których przygotował Dawid, mój ojciec.[b] **8** I przyślij mi z Libanu[c] drewna cedrowego,[d] jałowcowego[e] i algumowego,[f] bo dobrze wiem, że twoi słudzy mają doświadczenie w ścinaniu drzew Libanu[g] (a oto moi słudzy są z twoimi sługami), **9** by przygotowano mi dużo drewna, gdyż dom, który buduję, będzie wielki, i to zdumiewająco. **10** A oto drwalom, ścinającym drzewa, daję pszenicę na pokarm dla twoich sług, dwadzieścia tysięcy kor,[h] i dwadzieścia tysięcy kor jęczmienia, dwadzieścia tysięcy bat wina[i] i dwadzieścia tysięcy bat oliwy".

11 Wówczas Chiram, król Tyru,[j] odpowiedział na piśmie i posłał to do Salomona: „Ponieważ Jehowa umiłował[k] swój lud, ustanowił cię królem nad nimi".[l] **12** I Chiram rzekł jeszcze: „Błogosławiony niech będzie Jehowa, Bóg Izraela,[m] który uczynił niebiosa i ziemię,[n] gdyż dał królowi Dawidowi mądrego syna, mającego doświadczenie w kierowaniu się roztropnością i zrozumieniem,[o] i on zbuduje dom dla Jehowy oraz dom dla swej władzy królewskiej.[p] **13** Oto więc posyłam zdolnego męża, mającego doświadczenie w kierowaniu się zrozumieniem, Chiram-Abiego[q] — **14** który jest synem niewiasty spośród synów

ROZDZ. 1
a 2Kn 9:28
b 1Kl 10:28
c 1Kl 10:29

ROZDZ. 2
d 1Kl 5:5
e Pwt 12:11 1Kn 22:10
f 1Kl 7:1
g 1Kl 5:15
h 1Kl 5:16 1Kl 9:22 2Kn 2:18
i 1Kl 5:1
j 2Sm 5:11 1Kn 14:1
k 1Kl 8:19
l 2Kn 6:33
m 1Kl 8:64
n Wj 30:7
o Wj 25:30 Kpl 24:8 Mt 12:4
p Lb 28:4
q Wj 20:10 Lb 28:9
r Lb 10:10 Lb 28:11
s Kpl 23:4 1Kn 23:31
t Kpl 23:14 Kpl 23:41
u 1Kn 29:1 Ps 68:29
v Wj 15:11 Ps 86:8 Ps 95:3 Ps 135:5
w Iz 66:1
x 1Kl 8:27 Dz 17:24
y 2Sm 7:18 1Kn 29:14
z Pwt 12:6

szpalta 2
a Wj 31:3 1Kl 7:14
b 1Kn 22:15
c 1Kl 5:14
d 1Kl 5:6
e 1Kl 5:8 2Kn 3:5
f 1Kl 10:11
g 1Kl 5:9
h 1Kl 5:11
i Ezd 7:22
j 1Kl 5:1 1Kl 9:11 1Kn 14:1
k Pwt 7:8 Pwt 33:3
l 1Kl 10:9
m 1Kl 5:7 Ps 72:18

n Rdz 1:1; Ps 33:6; Dz 17:24; Obj 4:11; Obj 10:6;
o 2Kn 1:12;
p 2Kn 2:1;
q 1Kl 7:13; 1Kl 7:40; 2Kn 4:11; 2Kn 4:16; Prz 22:29.

Dana, lecz którego ojcem jest pewien mąż z Tyru — człowieka mającego doświadczenie, aby wykonywał wyroby ze złota i srebra, z miedzi,[a] żelaza, kamieni[b] i drewna, z wełny barwionej czerwonawą purpurą,[c] z niebieskiego włókna[d] oraz delikatnej[e] tkaniny i karmazynu,[f] a także aby wykonywał wszelkiego rodzaju robotę snycerską[g] i obmyślał wszelkie plany,[h] które by mu dano, razem z twoimi zdolnymi mężami oraz zdolnymi mężami mego pana Dawida, twojego ojca. **15** A pszenicę i jęczmień, i oliwę, i wino, które mój pan obiecał, niechaj wyśle swoim sługom.[i] **16** My zaś stosownie do wszelkiej twojej potrzeby[j] będziemy ścinać drzewa[k] z Libanu i jako tratwy sprowadzać je morzem[l] do ciebie do Joppy,[m] a ty będziesz je zabierał do Jerozolimy".

17 Potem Salomon zliczył wszystkich mężów, którzy byli osiadłymi przybyszami, a którzy przebywali w ziemi izraelskiej,[n] po spisaniu ich przez Dawida, jego ojca;[o] i znalazło się sto pięćdziesiąt trzy tysiące sześciuset. **18** Wyznaczył więc spośród nich siedemdziesiąt tysięcy tragarzy[p] oraz osiemdziesiąt tysięcy do wyciosywania kamieni[q] w górach, a trzy tysiące sześciuset ustanowił nadzorcami, by doglądali pracy tego ludu.[r]

3 W końcu Salomon zaczął budować dom Jehowy[s] w Jerozolimie na górze Moria,[t] gdzie [Jehowa] ukazał się Dawidowi, jego ojcu[u] — na miejscu, które Dawid przygotował na klepisku Ornana[v] Jebusyty. **2** A zaczął budować w miesiącu drugim, drugiego dnia, w czwartym roku swego panowania.[w] **3** A oto, co Salomon założył jako fundament pod budowę domu prawdziwego Boga: długość wyrażona w łokciach według dawniejszej miary miała sześćdziesiąt łokci, a szerokość — dwadzieścia łokci.[a] **4** Portyk[b] zaś, który był z przodu, wzdłuż szerokości domu, miał dwadzieścia łokci długości, a jego wysokość — sto dwadzieścia; i pokrył go wewnątrz szczerym złotem. **5** A wielki dom[c] wyłożył drewnem jałowcowym, po czym pokrył je dobrym złotem,[d] następnie zaś umieścił na nim wizerunki palm[e] oraz łańcuszki.[f] **6** Ponadto dla ozdoby obłożył ten dom drogocennymi kamieniami;[g] a złoto[h] było złotem ze złotodajnej krainy. **7** I pokrył złotem dom, belki dachowe, progi, a także jego ściany i drzwi;[i] wyrył też na ścianach cheruby.[j]

8 I wykonał dom Miejsca Najświętszego;[k] jego długość, przy krótszym boku domu, wynosiła dwadzieścia łokci i szerokość jego wynosiła dwadzieścia łokci;[l] a potem pokrył go dobrym złotem w ilości sześciuset talentów. **9** A waga gwoździ[m] wynosiła pięćdziesiąt sykli złota; również komnaty na dachu pokrył złotem.

10 Następnie w domu Miejsca Najświętszego uczynił dwa cheruby,[n] jak się wykonuje wizerunki, i powlekł je złotem.[o] **11** Jeśli chodzi o skrzydła cherubów,[p] długość ich wynosiła dwadzieścia łokci — jedno skrzydło długości pięciu łokci dotykało ściany domu, a drugie skrzydło długości pięciu łokci dotykało skrzydła drugiego cheruba.[q] **12** I skrzydło jednego cheruba, długie na

ROZDZ. 2
a 1Kl 7:14
b Wj 31:5
c Wj 39:1
d Wj 39:2
e Wj 39:5
f 2Kn 3:14
g Wj 39:6
h Wj 31:4
Wj 35:32
i 2Kn 2:10
j 1Kl 5:6
k 1Kl 5:8
l 1Kl 5:9
m Joz 19:46
Ezd 3:7
Dz 9:36
n 1Kl 5:13
1Kl 5:14
2Kn 8:8
o 1Kn 22:2
p 1Kl 5:15
q 1Kl 5:17
1Kl 5:18
1Kn 22:15
r 1Kl 5:16

ROZDZ. 3
s 1Kl 6:14
1Kn 29:19
t Rdz 22:2
Rdz 22:14
u 2Sm 24:25
1Kn 21:18
v 2Sm 24:18
1Kn 21:22
w 1Kl 6:1

szpalta 2
a 1Kl 6:2
b 1Kl 6:3
2Kn 29:7
c 1Kl 6:15
d 1Kl 6:22
1Kn 29:4
e 1Kl 6:29
f 1Kl 6:21
g 1Kn 29:2
1Kn 29:8
h 1Kn 29:4
i Wj 26:29
j Wj 26:1
1Kl 6:29
k Wj 26:33
1Kl 8:6
Heb 9:3
Heb 9:24
l 1Kl 6:20

m 1Kn 22:3; n 1Kl 6:23; o 1Kl 6:28; p 1Kl 8:6; 1Kn 28:18; 2Kn 5:7; q 1Kl 6:24.

pięć łokci, dotykało ściany domu, a drugie skrzydło długości pięciu łokci stykało się ze skrzydłem drugiego cheruba.[a] **13** Skrzydła tych cherubów rozpościerały się na dwadzieścia łokci; one zaś stały na nogach, zwrócone twarzami do środka.

14 Ponadto wykonał zasłonę[b] z niebieskiego włókna[c] i z wełny barwionej czerwonawą purpurą, i z karmazynu, i z delikatnej tkaniny i wyhaftował na niej cheruby.[d]

15 Następnie uczynił przed domem dwie kolumny[e] długości trzydziestu pięciu łokci, a głowica[f] znajdująca się na szczycie każdej z nich miała pięć łokci. **16** I wykonał łańcuszki[g] jak naszyjniki, i umieścił je na szczytach owych kolumn, wykonał też sto jabłek granatu[h] i umieścił je na łańcuszkach. **17** I przystąpił do stawiania tych kolumn przed świątynią, jednej po prawej stronie, drugiej zaś po lewej stronie; potem tej po prawej nadał nazwę Jachin, a tej po lewej nazwę Boaz.[i]

4 Następnie wykonał miedziany ołtarz;[j] jego długość wynosiła dwadzieścia łokci i jego szerokość dwadzieścia łokci, a jego wysokość – dziesięć łokci.[k]

2 I przystąpił do wykonania lanego morza,[l] mającego dziesięć łokci od jednej krawędzi do drugiej krawędzi, okrągłego dookoła; a jego wysokość wynosiła pięć łokci i trzeba było sznura długości trzydziestu łokci, żeby je opasać dookoła.[m] **3** A pod spodem, dookoła niego, okalało je coś w rodzaju dyniowatych[n] ozdób, po dziesięć na jeden łokieć, otaczających morze ze wszystkich stron.[o] Te dyniowate ozdoby były w dwóch rzędach, odlane przy jego odlewaniu. **4** Stało ono na dwunastu bykach:[a] trzech zwróconych ku północy i trzech zwróconych ku zachodowi, i trzech zwróconych ku południowi, i trzech zwróconych ku wschodowi; morze zaś było na nich u góry, a wszystkie ich zady były skierowane do środka.[b] **5** I było grube na szerokość dłoni; a jego krawędź była wykonana jak krawędź kielicha, kwiat lilii.[c] Zbiornik ten mógł pomieścić trzy tysiące bat.[d]

6 Ponadto wykonał dziesięć basenów i umieścił pięć po prawej stronie, a pięć po lewej,[e] by w nich dokonywano obmywań.[f] Płukano w nich rzeczy mające związek z całopaleniem.[g] Natomiast morze było przeznaczone dla kapłanów, by się w nim obmywali.[h]

7 Następnie wykonał złote świeczniki,[i] dziesięć według tego samego projektu,[j] i umieścił je w świątyni – pięć po prawej stronie i pięć po lewej.[k]

8 Nadto wykonał dziesięć stołów i postawił je w świątyni – pięć po prawej stronie i pięć po lewej,[l] wykonał też sto złotych czasz.

9 Potem urządził dziedziniec[m] kapłanów,[n] zrobił też wielkie ogrodzenie[o] i drzwi należące do tego ogrodzenia, a ich drzwi powlekł miedzią. **10** I umieścił morze po prawej stronie, od wschodu, ku południowi.[p]

11 Na koniec Chiram wykonał kubły[q] i łopatki,[r] i czasze.[s]

Tak Chiram zakończył wykonywanie pracy, którą wykonywał dla króla Salomona przy domu prawdziwego Boga. **12** Dwie kolumny[t] i okrągłe głowice[u] na szczycie tych dwóch kolumn, i dwie siatki[v] do okrycia dwóch

ROZDZ. 3

a 1Kl 6:25 1Kl 6:27
b Mt 27:51 Heb 10:20
c Wj 26:31
d Wj 36:35
e 1Kl 7:15 1Kl 7:21 2Kl 25:13 2Kn 4:12 Obj 3:12
f 1Kl 7:16 2Kl 25:17 Jer 52:22
g 1Kl 7:17
h 1Kl 7:20 2Kl 25:17 2Kn 4:13 Jer 52:23
i 1Kl 7:21

ROZDZ. 4

j Wj 38:2 1Kl 8:22 2Kl 16:14
k Wj 20:26
l Wj 30:20 Wj 38:8 2Kn 4:6
m 1Kl 7:23
n 1Kl 6:18
o 1Kl 7:24

szpalta 2

a Jer 52:20
b 1Kl 7:25
c 1Kl 6:35
d 1Kl 7:26 Eze 45:14
e 1Kl 7:39
f Kpl 9:14
g Kpl 1:9
h Wj 29:4
i Wj 37:17 2Kn 4:20 Za 4:2
j 1Kn 28:12
k Wj 40:24
l 2Kn 4:19
m Wj 27:9 Kpl 6:16
n 1Kl 6:36
o 1Kl 7:12
p 1Kl 7:39
q Wj 27:3 1Kl 7:45
r Wj 38:3 2Kl 25:14
s 1Kl 7:40
t 2Kn 3:17
u 1Kl 7:41
v 1Kl 7:17

okrągłych głowic, które były na szczycie kolumn, **13** i czterysta jabłek granatu[a] do owych dwóch siatek, dwa rzędy jabłek granatu do każdej siatki, żeby przykryć dwie okrągłe głowice znajdujące się na kolumnach,[b] **14** i dziesięć wózków,[c] i dziesięć basenów[d] na tych wózkach; **15** jedno morze,[e] pod nim zaś dwanaście byków,[f] **16** a także kubły i łopatki,[g] i widełki[h] oraz wszystkie ich przybory[i] Chiram-Abiw[j] wykonał z polerowanej miedzi dla króla Salomona do domu Jehowy. **17** Król odlewał je w gęstym gruncie w Okręgu Jordanu, między Sukkot[k] a Ceredą.[l] **18** Uczynił Salomon bardzo dużo wszystkich tych sprzętów, wagi miedzi bowiem nie ustalono.[m]

19 I Salomon wykonał wszystkie przedmioty,[n] które były w domu prawdziwego Boga, a także złoty ołtarz[o] i stoły[p] z chlebem pokładnym na nich **20** oraz świeczniki[q] i ich lampy[r] ze szczerego złota, by zgodnie z regułą zapalano je przed najskrytszym pomieszczeniem;[s] **21** i kwiaty, i lampy, i szczypce[t] — ze złota (było to najczystsze złoto), **22** i gasidła, i czasze, i kielichy, i popielnice — ze szczerego złota;[u] jak również wejście do domu,[v] jego wewnętrzne drzwi do Miejsca Najświętszego i drzwi[w] do domu świątyni — ze złota.

5 I tak ukończono całą pracę, którą Salomon miał do wykonania dla domu Jehowy,[x] i Salomon zaczął wnosić rzeczy uświęcone przez Dawida, swego ojca;[y] a srebro i złoto, i wszystkie przybory umieścił w skarbach domu prawdziwego Boga.[z] **2** Wtedy to Salomon zaczął zgromadzać do Jerozolimy starszych Izraela[a] oraz wszystkich mężów będących głowami plemion,[b] naczelników domów patriarchalnych[c] synów Izraela, żeby sprowadzić Arkę[d] Przymierza Jehowy[e] z Miasta Dawidowego,[f] czyli z Syjonu.[g] **3** Toteż wszyscy mężowie izraelscy zgromadzili się u króla na święto — to, które się odbywa w miesiącu siódmym.[h]

4 Przybyli więc wszyscy starsi Izraela,[i] a Lewici zaczęli nieść Arkę.[j] **5** I nieśli Arkę[k] oraz namiot spotkania[l] i wszystkie święte sprzęty,[m] które były w namiocie. Przynieśli je kapłani, Lewici.[n] **6** A król Salomon i całe zgromadzenie Izraelitów, którzy zgodnie z umową stawili się u niego przed Arką, składali w ofierze[o] owce i bydło, których z powodu mnogości nie dało się zliczyć ni zrachować. **7** Wtedy kapłani wnieśli Arkę Przymierza Jehowy na jej miejsce, do najskrytszego[p] pomieszczenia domu, do Miejsca Najświętszego,[q] pod skrzydła cherubów.[r] **8** Cheruby te rozpościerały swe skrzydła nad miejscem Arki, tak iż cheruby okrywały od góry Arkę oraz jej drążki.[s] **9** Ale drążki te były długie, toteż końce drążków było widać w Miejscu Świętym przed najskrytszym pomieszczeniem, lecz nie było ich widać na zewnątrz; i pozostają tam po dziś dzień.[t] **10** A w Arce nie było nic oprócz dwóch tablic,[u] które Mojżesz dał na Horebie,[v] gdy Jehowa sprzymierzył się[w] z synami Izraela, kiedy wychodzili z Egiptu.[x]

ROZDZ. 4
a 1Kl 7:20
b 1Kl 7:42 Jer 52:22
c 1Kl 7:27 2Kl 25:16 Jer 52:17
d 1Kl 7:38
e 1Kl 7:23
f 1Kl 7:25
g 1Kl 7:40
h Wj 38:3
i Jer 52:19
j 2Kn 2:13
k Joz 13:24 Joz 13:27
l 1Kl 7:46
m 1Kl 7:47 1Kn 22:3 1Kn 22:14 Jer 52:20
n 2Kl 24:13 Ezd 1:7 Jer 28:3
o Wj 37:26 1Kl 7:48 2Kn 26:16 Obj 8:3
p Wj 25:24 2Kn 4:8
q Wj 37:17 1Kl 7:49
r Wj 25:37
s 1Kl 6:16
t Wj 37:23
u 1Kl 7:50
v 1Kl 6:32
w 1Kl 6:34

ROZDZ. 5
x 1Kl 6:38 1Kl 7:51
y 1Kn 22:14
z 1Kn 26:26 Mt 23:17

szpalta 2
a 1Kl 8:1
b Pwt 1:13
c 1Kn 24:6 1Kn 24:31 2Kn 1:2
d Wj 25:10 Lb 10:33
e 2Sm 6:12 2Kn 1:4

f 2Sm 5:7; 2Sm 5:9; **g** Ps 2:6; Iz 35:10; Mt 21:5; **h** Kpł 23:34; 1Kl 8:2; 2Kn 7:8; **i** Joz 23:2; **j** Wj 25:14; Lb 4:15; 1Kn 15:15; **k** Wj 37:1; **l** Wj 40:35; Lb 4:31; **m** Lb 4:15; 1Kl 7:48; **n** 1Kl 8:4; **o** 2Sm 6:13; 1Kl 8:5; **p** 1Kl 6:23; **q** 1Kl 6:20; **r** 1Kl 8:6; **s** Wj 25:14; 1Kl 8:7; **t** 1Kl 8:8; **u** Wj 34:1; Wj 40:20; Pwt 10:2; **v** Pwt 4:15; **w** Wj 19:5; Wj 24:7; Pwt 29:1; 2Kn 6:11; Jer 31:32; **x** Wj 19:1.

11 A gdy kapłani wyszli ze świętego miejsca (bo uświęcili[a] się wszyscy kapłani, którzy się tam znajdowali — nie trzeba było przestrzegać kolejności oddziałów),[b] **12** Lewici[c] zaś, którzy byli śpiewakami należącymi do nich wszystkich, mianowicie do Asafa,[d] do Hemana,[e] do Jedutuna[f] oraz do ich synów i ich braci, odziani w delikatną tkaninę, z czynelami[g] i instrumentami strunowymi,[h] i harfami,[i] stali po wschodniej stronie ołtarza, a z nimi stu dwudziestu kapłanów grających na trąbach,[j] **13** i gdy tylko trębacze i śpiewacy jak jeden mąż[k] sprawili, że dał się słyszeć jeden głos wysławiania i dziękowania Jehowie, i gdy tylko podnieśli głos, grając na trąbach i czynelach, i instrumentach do akompaniowania przy pieśni[l] oraz wysławiając[m] Jehowę, „bo jest dobry,[n] bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony”[o] — wówczas dom napełnił się obłokiem,[p] dom Jehowy,[q] **14** tak iż z powodu obłoku kapłani nie mogli tam stać i usługiwać;[r] bo chwała[s] Jehowy napełniła dom prawdziwego Boga.

6 Wtedy to Salomon rzekł:[t] „Jehowa powiedział, że będzie przebywał w gęstym mroku;[u] **2** ja zaś zbudowałem dla ciebie dom na wzniosłe miejsce pobytu[v] i ustalone miejsce, byś w nim mieszkał po czas niezmierzony”.[w]

3 Potem król odwrócił twarz i zaczął błogosławić[x] cały zbór izraelski, podczas gdy cały zbór izraelski stał.[y] **4** Następnie powiedział: „Błogosławiony niech będzie Jehowa, Bóg Izraela,[z] który ustami swymi rozmawiał z Dawidem, moim ojcem,[a] i rękami swymi spowodował spełnienie,[a] mówiąc: **5** ‚Od dnia, gdy wyprowadziłem mój lud z ziemi egipskiej, nie wybrałem żadnego miasta spośród wszystkich plemion izraelskich, by zbudować w nim dom, aby tam było moje imię,[b] nie wybrałem też żadnego męża, by został wodzem nad moim ludem, Izraelem.[c] **6** Wybiorę jednak Jerozolimę,[d] aby tam było moje imię, i wybiorę Dawida, aby był nad moim ludem, Izraelem’.[e] **7** I stało się rzeczą bliską sercu Dawida, mojego ojca, zbudować dom dla imienia Jehowy, Boga Izraela.[f] **8** Lecz Jehowa powiedział do Dawida, mego ojca: ‚Ponieważ stało się rzeczą bliską twemu sercu zbudować dom dla mego imienia, uczyniłeś dobrze, gdyż stało się to bliskie twemu sercu.[g] **9** Tylko że nie ty zbudujesz ten dom,[h] lecz twój syn, który pochodzi z twych lędźwi — on zbuduje dom dla mego imienia’.[i] **10** I Jehowa spełnił swoje słowo,[j] które niegdyś wyrzekł, abym powstał w miejsce Dawida, mego ojca,[k] i zasiadł na tronie[l] Izraela, tak jak powiedział Jehowa,[m] i abym zbudował dom dla imienia Jehowy, Boga Izraela,[n] **11** i abym tam umieścił Arkę,[o] w której jest przymierze, jakie Jehowa zawarł z synami Izraela”.[p]

12 I stanął przed ołtarzem Jehowy wobec całego zboru izraelskiego,[q] po czym wyciągnął dłonie.[r] **13** (Salomon uczynił bowiem miedziane podwyższenie[s] i postawił je pośrodku ogrodzenia.[t] Jego długość wynosiła

ROZDZ. 5

a Wj 19:10 Lb 8:21 2Kn 29:34 2Kn 30:24

b 1Kn 24:1 2Kn 35:4

c 1Kn 15:16 1Kn 16:4 1Kn 23:3 1Kn 25:1 2Kn 29:25 Ezd 3:10

d 1Kn 6:39 1Kn 15:19

e 1Kn 6:33 1Kn 15:17 1Kn 25:6

f 1Kn 16:41 1Kn 25:3

g 1Kn 15:16

h 2Sm 6:5

i 2Kn 9:11

j 1Kn 15:24

k Iz 52:8 Flp 1:27

l Ps 69:30

m Ps 84:4

n 1Kn 16:34 2Kn 7:10

o Wj 34:6

p 1Kl 8:10

q Wj 40:34 1Kl 8:11

r Wj 40:35 2Kn 7:2

s Wj 16:10 Eze 10:4 Obj 21:23

ROZDZ. 6

t 1Kl 8:12

u Wj 20:21 Pwt 4:11 Ps 97:2 Heb 12:18

v 1Kl 8:13

w 2Kn 2:4 Ps 132:14

x 1Kl 8:55

y Neh 8:5

z Ps 41:13 Ps 145:10 Jak 3:9

a 1Kn 17:12

szpalta 2

a 1Kl 8:15 Iz 55:11

b Pwt 12:5

c 1Kl 8:16

d 2Kn 12:13 Ps 48:1

e 2Sm 7:8 1Kn 28:4

f 2Sm 7:2 1Kl 5:3

g 1Kl 8:18; 2Ko 8:12; **h** 1Kl 8:19; **i** 2Sm 7:12; 1Kn 17:4; **j** Joz 21:45; Neh 9:8; **k** 1Kn 29:23; **l** 1Kn 28:5; Heb 1:8; **m** 1Kn 17:11; **n** 1Kl 8:20; **o** Wj 40:20; 1Kl 8:9; 2Kn 5:10; **p** 1Kl 8:21; **q** 1Kl 8:22; **r** Wj 9:33; Ps 28:2; 1Tm 2:8; **s** Neh 8:4; **t** 1Kl 6:36.

pięć łokci i jego szerokość pięć łokci, a jego wysokość trzy łokcie; i stał na nim). I padł na kolana[a] wobec całego zboru izraelskiego, i wyciągnął dłonie ku niebiosom.[b] **14** I rzekł: „Jehowo, Boże Izraela,[c] nie istnieje w niebiosach ani na ziemi Bóg taki jak ty,[d] zachowujący przymierze[e] i lojalną życzliwość względem swoich sług, którzy chodzą przed tobą całym sercem;[f] **15** ty, który wobec swego sługi Dawida, mojego ojca, dotrzymałeś tego, co mu obiecałeś,[g] gdyż swoimi ustami złożyłeś obietnicę i swą ręką sprawiłeś, że się spełniła, jak to jest dzisiaj.[h] **16** A teraz, Jehowo, Boże Izraela, dotrzymaj tego, co obiecałeś swemu słudze Dawidowi, memu ojcu, mówiąc: ‚Nie zostanie sprzede mnie odcięty żaden z pochodzących od ciebie mężczyzn, którzy mają zasiadać na tronie Izraela,[i] jeśli tylko twoi synowie[j] będą zważać na swą drogę, chodząc według mego prawa,[k] tak jak ty chodziłeś przede mną'.[l] **17** A teraz, Jehowo, Boże Izraela,[m] spraw, żeby twoja obietnica,[n] którą obiecałeś swemu słudze Dawidowi, okazała się wiarogodna.[o]

18 „Ale czy Bóg naprawdę zamieszka z ludźmi na ziemi?[p] Oto niebo, wręcz niebo niebios, nie może cię pomieścić;[q] a cóż dopiero ten dom, który zbudowałem![r] **19** Zechciej się zwrócić ku modlitwie swego sługi[s] i ku jego prośbie o łaskę,[t] Jehowo, mój Boże, słuchając błagalnego wołania[u] oraz modlitwy, gdy twój sługa modli się przed twoim obliczem,[v] **20** żebyś w dzień i w nocy miał swe oczy otwarte[w] ku temu domowi — ku miejscu, gdzie jak powiedziałeś, umieścisz swoje imię[a] — wysłuchując modlitwy, gdy twój sługa modli się ku temu miejscu.[b] **21** I zechciej wysłuchać błagań swego sługi[c] oraz swego ludu izraelskiego, gdy się modlą ku temu miejscu,[d] tak byś wysłuchał ze swego miejsca zamieszkania, z niebios;[e] i racz wysłuchać i przebaczyć.[f]

22 „Jeśli jakiś człowiek zgrzeszy przeciwko swemu bliźniemu,[g] a ten rzuci na niego przekleństwo, aby podlegał[h] klątwie, i on przyjdzie pod klątwą przed twój ołtarz w tym domu,[i] **23** ty racz wysłuchać z niebios[j] i działaj,[k] i osądź swoich sług, aby odpłacić niegodziwemu przez włożenie jego postępowania na jego własną głowę,[l] a prawego uznaj za prawego[m] przez oddanie mu stosownie do jego prawości.[n]

24 „A jeśli twój lud, Izrael, zostanie pokonany przez nieprzyjaciela,[o] ponieważ grzeszyli przeciwko tobie,[p] i naprawdę wrócą,[q] i będą sławić twoje imię[r] oraz modlić się,[s] i w tym domu będą przed twym obliczem zanosić prośbę o łaskę,[t] **25** ty racz wysłuchać z niebios[u] i przebacz[v] grzech swego ludu, Izraela, i przyprowadź ich z powrotem[w] do ziemi, którą dałeś im oraz ich praojcom.[x]

26 „Gdy niebiosa będą zamknięte, tak iż nie spadnie deszcz,[y] ponieważ grzeszyli[z] przeciwko tobie, i będą się modlić ku temu miejscu[a] oraz sławić twoje imię, i odwrócą się od swego grzechu, gdyż ich trapiłeś,[b] **27** ty

ROZDZ. 6

a 1Kl 8:54; Ps 95:6; Dz 20:36
b Ezd 9:5
c 1Kn 29:10
d Wj 15:11; 1Sm 2:2; Ps 86:8; Mi 7:18
e 1Kl 8:23
f Pwt 7:9; 2Kl 20:3; 2Kn 16:9; Neh 1:5
g 1Kl 3:6; 1Kl 6:12
h 2Sm 7:12; 1Kn 22:10
i 1Kl 8:24
j 1Kl 6:12
k Ps 132:12
l Ps 26:3
m Wj 24:10
n 2Sm 7:25; Ps 119:49
o 1Kl 8:26
p 1Kl 8:27; Dz 7:48
q 2Kn 2:6; Neh 9:6; Ps 148:13; Iz 40:12; Dz 17:24
r 1Kl 8:27; Iz 66:1
s 2Kn 6:33; Ps 65:2; Dn 9:18
t 2Kn 33:13; Ps 6:9
u Ps 5:2
v 1Kl 8:28
w 2Kl 19:16; Ps 33:18; Ps 34:15

szpalta 2

a Pwt 26:2; 2Kn 6:9; Neh 1:9
b 1Kl 8:29
c Ps 5:1
d 2Kn 7:12; Dn 6:10
e 2Kl 19:20; 2Kn 30:27
f 2Kn 7:14; Mi 7:18
g 1Sm 2:25
h Neh 10:29
i 1Kl 8:31
j 2Kn 30:27; Ps 123:1
k 1Kl 8:32

---

1 Lb 5:27; 2Kl 9:26; Hi 34:11; Prz 1:31; Iz 3:11; Gal 6:7; **m** Pwt 25:1; Ps 33:5; **n** Iz 3:10; Eze 18:20; **o** Kpł 26:17; Pwt 28:25; Joz 7:8; **p** Joz 7:11; Sdz 2:14; **q** Kpł 26:40; Neh 9:2; **r** Dn 9:19; **s** Ezd 9:5; **t** 1Kl 8:33; Dn 9:3; **u** Iz 57:15; **v** 1Kl 8:34; **w** Ps 106:47; **x** Rdz 13:15; Wj 6:8; **y** Jak 5:17; **z** Eze 14:13; **a** 1Kl 8:35; **b** Iz 9:13; Eze 18:30.

racz wysłuchać z niebios i przebacz grzech swoich sług – swego ludu, Izraela – pouczasz[a] ich bowiem o dobrej drodze,[b] którą powinni kroczyć; i ześlij deszcz[c] na swoją ziemię, którą dałeś swemu ludowi jako dziedziczną własność.[d]

28 „Gdyby tę ziemię nawiedziła klęska głodu,[e] gdyby wybuchła zaraza,[f] gdyby była spiekota[g] i rdza,[h] szarańcze[i] i karaluchy;[j] gdyby nieprzyjaciele[k] oblegli ich w ziemi ich bram[l] – w razie jakiejkolwiek plagi i jakiejkolwiek dolegliwości[m] – **29** to wszelką modlitwę,[n] wszelką prośbę o łaskę,[o] którą by zanosił jakikolwiek człowiek albo cały twój lud, Izrael,[p] jako że każdy będzie znał swoją plagę[q] i swą boleść – gdy wyciągnie dłonie ku temu domowi,[r] **30** wówczas ty racz wysłuchać z niebios, miejsca twego zamieszkania,[s] i przebacz,[t] i oddaj każdemu według wszystkich jego dróg,[u] gdyż znasz jego serce[v] (bo tylko ty dobrze znasz serce synów ludzkich);[w] **31** aby się ciebie bali,[x] chodząc twoimi drogami przez wszystkie dni swego życia na obliczu ziemi, którą dałeś naszym praojcom.[y]

32 „Również cudzoziemca, który nie należy do twego ludu, Izraela,[z] i który przyjdzie z dalekiej krainy ze względu na twoje wielkie imię[a] i twą silną rękę,[b] i twoje wyciągnięte ramię,[c] i przyszedłszy, będą się modlić ku temu domowi,[d] **33** ty racz wysłuchać z niebios, z twego ustalonego miejsca zamieszkania,[e] i uczyń stosownie do wszystkiego, o co do ciebie będzie wołał ów cudzoziemiec;[f] żeby wszystkie ludy ziemi poznały twoje imię[g] i były się[h] ciebie, jak twój lud izraelski, i by poznały, iż twego imienia wezwano nad tym domem, który zbudowałem.[a]

34 „Jeżeli twój lud wyruszy na wojnę[b] przeciwko swym nieprzyjaciołom drogą, którą ich poślesz,[c] i będą się modlić[d] do ciebie w kierunku tego miasta, które wybrałeś, oraz domu, który zbudowałem dla twego imienia,[e] **35** ty wysłuchaj z niebios ich modlitwę i prośbę o łaskę,[f] i dokonaj sądu na ich rzecz.[g]

36 „Jeżeli zgrzeszą przeciwko tobie[h] (bo nie ma człowieka, który nie grzeszy),[i] a ty się na nich rozsierdzisz i wydasz ich nieprzyjacielowi, a ich zdobywcy uprowadzą ich do ziemi dalekiej lub bliskiej,[j] **37** oni zaś opamiętają się w ziemi, do której zostali uprowadzeni, i wrócą, i w ziemi, w której będą jeńcami, będą cię prosić o łaskę,[k] mówiąc: ‚Zgrzeszyliśmy,[l] zbłądziliśmy[m] i postąpiliśmy niegodziwie';[n] **38** i wrócą do ciebie całym swym sercem[o] i całą swą duszą w ziemi, w której będą jeńcami[p] tych, co ich uprowadzili, i będą się modlić w kierunku swojej ziemi, którą dałeś ich praojcom, oraz miasta, które wybrałeś,[q] i domu, który wybudowałem dla twego imienia,[r] **39** to ty wysłuchaj z niebios, z twego ustalonego miejsca zamieszkania,[s] ich modlitwę oraz ich prośby o łaskę[t] i dokonaj sądu[u] na ich rzecz, i przebacz[v] swemu ludowi, który zgrzeszył przeciwko tobie.

ROZDZ. 6

a Ps 86:11 Ps 119:102 Iz 30:20 Iz 54:13
b Iz 30:21 Jer 6:16 Jer 42:3
c 1Kl 18:1 Za 10:1
d 1Kl 8:36
e Rut 1:1 2Kl 6:25 2Kn 20:9
f Kpł 26:16 Pwt 28:21
g Am 4:9 Ag 2:17
h Pwt 28:22 Am 4:9
i Pwt 28:38 Jl 1:4 Jl 2:25
j Ps 78:46
k Kpł 26:25 2Kn 12:2 2Kn 32:1
l 1Kl 8:37
m Eze 14:21
n 2Kn 20:6 Ps 91:15
o 2Kn 33:13
p 1Kl 8:38
q Prz 14:10
r Dn 6:10
s Ps 33:14 Iz 63:15 Mt 23:22
t Ps 130:4
u Hi 34:11 Ps 18:20 Obj 2:23
v 1Kn 28:9 Jer 11:20
w 1Sm 16:7 1Kl 8:39 Jer 17:10
x Wj 20:20
y Rdz 12:7 Joz 1:2 1Kl 8:40
z Wj 12:48 Rut 1:16 Iz 56:3
a Lb 9:14 Joz 9:27 Iz 56:6 Jn 12:20 Dz 8:27
b Pwt 3:24 Joz 2:11
c 1Kl 8:42
d Dz 2:10

e 2Kn 30:27; Ps 11:4; Ps 123:1; Heb 9:24; **f** 1Kl 8:43; **g** Ps 22:27; Ps 46:10; **h** Jer 10:7; Obj 14:7; **szpalta 2** **a** 1Kl 8:43; **b** Pwt 20:1; 2Kn 14:11; **c** Lb 31:2; Joz 8:1; Sdz 1:2; 1Sm 15:3; **d** 2Kn 14:11; 2Kn 20:6; **e** 2Kn 3:2; **f** Ps 3:4; Dn 9:17; **g** Iz 37:36; **h** 1Kl 8:46; **i** Ps 130:3; Kzn 7:20; Rz 3:23; **j** Kpł 26:34; Dn 9:7; **k** 1Kl 8:47; **l** Kpł 26:40; Neh 1:6; Ps 106:6; **m** Dn 9:5; **n** Ezd 9:6; Prz 28:13; **o** Pwt 30:2; 1Sm 7:3; Jer 29:13; **p** Dn 9:3; **q** 2Kn 33:7; Dn 6:10; **r** 1Kl 8:48; **s** 2Kn 30:27; Ps 123:1; Heb 9:24; **t** 1Kl 8:49; **u** Rdz 15:14; Jer 51:36; **v** Mt 7:18.

40 „Proszę więc, Boże mój, niech twoje oczy[a] będą otwarte, a twoje uszy[b] niech zwracają uwagę na modlitwę w związku z tym miejscem. **41** I racz teraz powstać,[c] Jehowo Boże, do swego odpoczynku,[d] ty i Arka twej siły.[e] Niechaj twoi kapłani, Jehowo Boże, odzieją się w wybawienie, a lojalni wobec ciebie niech się radują dobrocią.[f] **42** Jehowo Boże, nie odtrącaj oblicza swego pomazańca.[g] Pomnij na przejawy lojalnej życzliwości wobec Dawida, twego sługi”.[h]

7 Gdy tylko Salomon skończył się modlić,[i] spadł z niebios ogień[j] i strawił całopalenie[k] oraz ofiary, i chwała Jehowy[l] napełniła dom. **2** A kapłani nie mogli wejść do domu Jehowy,[m] ponieważ chwała Jehowy napełniła dom Jehowy. **3** I wszyscy synowie izraelscy widzieli, jak spadał ogień, a także chwałę Jehowy nad domem, i natychmiast pokłonili się[n] twarzą ku ziemi, na posadzce, i padłszy na twarze,[o] dziękowali Jehowie, „bo jest dobry,[p] bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony”.[q]

4 Następnie król i cały lud składali ofiarę przed obliczem Jehowy.[r] **5** I król Salomon złożył na ofiarę dwadzieścia dwa tysiące sztuk bydła i sto dwadzieścia tysięcy owiec.[s] W ten sposób król i cały lud oddali do użytku[t] dom prawdziwego Boga. **6** I kapłani[u] stali na swoich stanowiskach, a Lewici[v] — z instrumentami do akompaniowania przy pieśni[w] dla Jehowy, które wykonał król Dawid,[x] by dziękować Jehowie, „bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony”, gdy za ich pośrednictwem Dawid zanosił wysławianie; a kapłani głośno grali przed nimi na trąbach,[a] podczas gdy wszyscy Izraelici stali.

7 Potem Salomon poświęcił[b] środek dziedzińca, który był przed domem Jehowy, tam bowiem złożył ofiary całopalne[c] i tłuste części ofiar współuczestnictwa, bo miedziany ołtarz,[d] który uczynił Salomon, nie mógł pomieścić ofiary całopalnej i ofiary zbożowej[e] oraz tłustych części.[f] **8** I w owym czasie Salomon, a wraz z nim cały Izrael,[g] bardzo wielki zbór,[h] od wejścia do Chamatu[i] aż po Dolinę Potoku Egipskiego,[j] przez siedem dni obchodził święto.[k] **9** Lecz ósmego dnia uczestniczyli w uroczystym zgromadzeniu,[l] gdyż przez siedem dni obchodzili uroczystość poświęcenia ołtarza i przez siedem dni — święto. **10** A w dwudziestym trzecim dniu miesiąca siódmego odprawił lud do domów, radosny[m] i w dobrym nastroju serca z powodu dobroci,[n] którą Jehowa wyświadczył Dawidowi i Salomonowi oraz Izraelowi, swemu ludowi.[o]

11 Tak więc Salomon ukończył dom Jehowy[p] i dom królewski;[q] i we wszystkim, co Salomonowi zrodziło się w sercu, by uczynić w związku z domem Jehowy oraz swoim domem, miał on powodzenie. **12** Potem Jehowa ukazał się[r] w nocy Salomonowi i rzekł do niego: „Wysłuchałem twoją modlitwę[s] i wybrałem[t] sobie to miejsce na dom składania ofiar.[u] **13** Gdy

ROZDZ. 6

a 2Kn 7:15 2Kn 16:9 Ps 11:4 Ps 34:15 Iz 37:17

b Ps 17:1 Ps 31:2 Ps 65:2

c Ps 132:8

d 1Kn 28:2

e Joz 3:13 1Sm 5:9

f Neh 9:25 Ps 65:4

g 1Kl 1:34 Ps 18:50

h Dz 13:34

ROZDZ. 7

i 1Kl 8:54

j 1Kl 18:38

k Kpl 9:24 1Kn 21:26

l Wj 40:34 1Kl 8:11

m Wj 40:35

n Wj 4:31

o Ps 95:6

p Ps 31:19 Mt 19:17

q Rut 2:20 Jer 31:3 Lam 3:22

r 1Kl 8:62

s 1Kl 8:63

t Lb 7:10 2Kn 2:4 Ezd 6:16

u 2Kn 5:11

v 1Kn 23:5

w 1Kn 25:7

x 1Kl 10:12 Ps 138:8

szpalta 2

a 2Kn 5:13

b 1Kl 8:64

c Kpl 1:3

d 2Kn 4:1

e Kpl 2:1

f Kpl 4:8

g Kpl 23:34 Pwt 16:13

h 1Kl 8:65

i 2Kn 30:13

j Lb 34:8; 2Kl 14:25; **k** Lb 34:5; 2Kl 24:7; Iz 27:12; 1Kpl 23:36; Pwt 16:8; Neh 8:18; **m** Pwt 12:7; Pwt 16:15; Neh 8:10; **n** 2Kn 6:41; **o** 1Kl 8:66; **p** 1Kl 9:1; **q** Kzn 2:4; **r** 1Kl 9:2; 2Kn 1:7; **s** 2Kl 20:5; Ps 66:19; Łk 1:13; Dz 10:31; 1Pt 3:12; **t** Pwt 12:5; Ps 78:68; **u** Pwt 12:6; 2Kn 2:6.

zamknę niebiosa, żeby nie padał deszcz,[a] i gdy nakażę konikom polnym objeść kraj,[b] i jeśli poślę zarazę między mój lud,[c] **14** a mój lud,[d] nad którym zostało wezwane moje imię,[e] ukorzy[f] się i będzie się modlił,[g] i szukał mego oblicza,[h] i zawróci ze swoich złych dróg,[i] wówczas ja wysłucham z niebios[j] i przebaczę ich grzech,[k] i uzdrowię ich kraj.[l] **15** Teraz moje oczy[m] będą otwarte, a moje uszy[n] będą zwracać uwagę na modlitwę w tym miejscu. **16** Teraz też wybieram[o] i uświęcam ten dom, aby moje imię[p] było tam po czas niezmierzony,[q] a moje oczy i moje serce na pewno zawsze tu będą.[r]

17 „A jeśli ty będziesz chodził przede mną, tak jak chodził Dawid,[s] twój ojciec, postępując zgodnie ze wszystkim, co ci nakazałem,[t] i będziesz przestrzegał moich przepisów[u] oraz mych sądowniczych rozstrzygnięć,[v] **18** to ja utwierdzę tron twego królowania,[w] tak jak zawarłem przymierze z Dawidem, twoim ojcem,[x] mówiąc: ‚Nie zostanie odcięty żaden z pochodzących od ciebie mężczyzn, którzy mają władać Izraelem'.[y] **19** Ale jeśli się odwrócicie[z] i porzucicie moje ustawy[a] oraz moje przykazania,[b] które wam przedłożyłem, i pójdziecie, i będziecie służyć innym bogom[c] oraz się im kłaniać,[d] **20** to ja wykorzenię ich z mojej ziemi, którą im dałem;[e] a ten dom, który uświęciłem[f] dla swego imienia, odrzucę sprzed mego oblicza[g] i uczynię z niego przysłowie[h] oraz urągowisko wśród wszystkich ludów.[i] **21** A co się tyczy tego domu, zamienionego w rumowisko,[j] każdy, kto będzie obok niego przechodził, popatrzy zdumiony[a] i powie: ‚Za co Jehowa tak uczynił tej ziemi i temu domowi?'[b] **22** Wtedy powiedzą: ‚Za to, że opuścili Jehowę,[c] Boga swych praojców, który ich wyprowadził z ziemi egipskiej,[d] a uchwycili się innych bogów[e] i się im kłaniali, i im służyli.[f] Właśnie dlatego sprowadził na nich całe to nieszczęście' ".[g]

8 A po upływie dwudziestu lat,[h] w ciągu których Salomon zbudował dom Jehowy[i] oraz swój dom,[j] **2** Salomon odbudował miasta, które Chiram[k] dał Salomonowi, po czym osiedlił w nich synów izraelskich. **3** Ponadto Salomon udał się do Chamat-Coby i ją opanował. **4** Następnie odbudował Tadmor na pustkowiu oraz wszystkie miasta-spichlerze,[l] które zbudował w Chamacie.[m] **5** I zbudował Bet-Choron Górne[n] oraz Bet-Choron Dolne,[o] warowne miasta z murami,[p] wrotami i zasuwą,[q] **6** a także Baalat[r] i wszystkie miasta-spichlerze, które należały do Salomona, i wszystkie miasta rydwanów,[s] i miasta dla jeźdźców,[t] i wszelką piękną rzecz, którą Salomon[u] zapragnął zbudować w Jerozolimie i w Libanie,[v] i w całej krainie podległej jego panowaniu.

7 Jeśli chodzi o całą ludność pozostałą z Hetytów[w] i Amorytów,[x] i Peryzzytów,[y] i Chiwwitów,[z] i Jebusytów,[a] nie należącą do Izraela,[b] **8** spośród ich

ROZDZ. 7

a 2Kn 6:26
b Pwt 28:38
c Kpł 26:16 Lb 16:46 Eze 14:19
d Wj 19:5 Pwt 32:9
e Lb 6:27 Iz 43:10 Iz 63:19
f Kpł 26:41 2Kn 33:12 Jak 4:10
g 2Kn 6:37
h Oz 5:15
i Pwt 30:2 Prz 28:13 Iz 55:7
j 2Kn 30:27
k 2Kn 6:39 Ps 103:3
l Ps 60:2
m 2Kn 16:9
n 2Kn 6:40
o Pwt 12:21
p 1Kl 8:16
q 1Kl 9:3
r 2Kn 6:20
s 1Kl 9:4 Ps 26:3
t Pwt 4:40
u Pwt 12:1
v Pwt 4:5
w 2Sm 7:13
x Ps 89:28
y 1Kl 9:5
z Heb 10:38
a Kpł 26:15 Ps 73:27
b Pwt 28:15
c Joz 23:16
d Wj 20:5 1Kl 9:6
e Pwt 4:26 2Kl 17:20
f 1Kl 9:7
g 2Kl 25:9
h Pwt 28:37 Jer 24:9
i Ps 44:14
j 1Kl 9:8 2Kl 25:9 Jer 7:4

szpalta 2

a 2Kn 29:8 Jer 19:8 Dn 9:12
b Pwt 29:24 Jer 22:8
c 2Kn 15:2 Ps 73:27
d Wj 12:51 Pwt 29:25
e Ps 115:8 Iz 2:8 Jer 2:11 Jer 10:14
f 1Kl 9:9

g Pwt 4:26; 2Kn 36:17; Jer 22:9; **ROZDZ. 8**
h 1Kl 9:10; **i** 1Kl 6:37; 1Kl 6:38; **j** 1Kl 7:1; **k** 2Sm 5:11; 1Kl 5:2; **l** 1Kl 9:19; **m** 2Sm 8:9; 2Kl 14:28; **n** Joz 16:5; 1Kn 7:24; **o** Joz 16:3; 1Kl 9:17; **p** Lb 32:17; Pwt 28:52; 2Kl 10:2; 2Kn 12:4; **q** Pwt 3:5; **r** Joz 19:44; 1Kl 9:18; **s** 1Kl 4:26; **t** 1Kl 9:19; **u** Kzn 2:10; **v** Sdz 3:3; 1Kl 9:19; **w** Rdz 15:20; Pwt 7:1; 1Kl 11:1; 2Kl 7:6; **x** Rdz 15:21; **y** Wj 34:11; **z** Wj 23:23; **a** Lb 13:29; **b** 1Kl 9:20.

synów, którzy zostali po nich w tej krainie i których synowie Izraela nie wytępili,[a] Salomon powoływał[b] mężczyzn do pracy przymusowej, jak to jest aż do dnia dzisiejszego.[c] **9** Lecz żadnego z synów Izraela nie uczynił Salomon niewolnikiem do swej pracy,[d] byli bowiem wojownikami[e] i dowódcami jego przybocznych oraz dowódcami jego ludzi powożących rydwanami[f] i jego konnicy.[g] **10** To byli zwierzchnicy pełnomocników[h] należących do króla Salomona, dwustu pięćdziesięciu, przełożeni nad ludem.[i]

11 A córkę faraona[j] Salomon wyprowadził z Miasta Dawidowego[k] do domu, który dla niej zbudował,[l] rzekł bowiem: „Chociaż to moja żona, nie powinna mieszkać w domu Dawida, króla Izraela, bo miejsca, do których przyszła Arka Jehowy, są czymś świętym”.[m]

12 Wtedy Salomon złożył Jehowie ofiary całopalne[n] na ołtarzu[o] Jehowy, który zbudował przed portykiem,[p] **13** w ramach codziennych[q] czynności, by składać dary ofiarne zgodnie z przykazaniem Mojżesza co do sabatów[r] i dni nowiu,[s] i wyznaczonych świąt[t] trzy razy w roku:[u] w Święto Przaśników[v] i Święto Tygodni,[w] i Święto Szałasów.[x] **14** Ponadto ustanowił oddziały[y] kapłanów do ich zadań w służbie, zgodnie z zarządzeniem Dawida, swego ojca,[z] i Lewitów[a] na ich stanowiskach, by wysławiali[b] oraz usługiwali[c] przed kapłanami podczas codziennych czynności,[d] i odźwiernych w ich oddziałach do poszczególnych bram,[e] takie bowiem było przykazanie Dawida, męża prawdziwego Boga.

ROZDZ. 8
a Joz 15:63; Joz 17:12; Ps 106:34
b 1Kl 9:21
c Joz 16:10; 2Kn 2:17
d Wj 19:6; Kpł 25:39
e 1Sm 8:12
f 1Sm 8:11
g 1Kl 9:22
h 1Kl 5:16
i 1Kl 9:23
j 1Kl 3:1
k 1Kl 9:24
l 1Kl 7:8
m Wj 29:43
n Kpł 1:3
o 2Kn 4:1
p 1Kl 6:3; Eze 8:16
q Wj 29:38; Lb 28:3
r Lb 28:9
s Lb 10:10; Lb 28:11
t Wj 23:14; Kpł 23:4
u Pwt 16:16
v Kpł 23:6
w Kpł 23:16; Dz 2:1
x Kpł 23:34
y 1Kn 24:1; 2Kn 5:11; Łk 1:5
z 1Kn 23:3
a 1Kn 15:16; 1Kn 25:1
b 1Kn 6:31; 1Kn 16:42
c 1Kn 16:4; 1Kn 24:31
d 2Kn 35:10
e 1Kn 9:17; 1Kn 26:1

szpalta 2
a 1Kn 9:29; 1Kn 26:20
b 1Kl 5:18
c 1Kl 6:1; 1Kl 6:7
d 1Kl 7:51
e Lb 33:35; 1Kl 22:48; 2Kn 20:36
f Pwt 2:8; 2Kl 14:22; 2Kl 16:6

15 I nie odstąpili od królewskiego przykazania dla kapłanów i Lewitów co do każdej sprawy i co do zapasów.[a] **16** Tak była przygotowywana[b] cała praca Salomona od dnia położenia fundamentów domu Jehowy aż do jego zakończenia.[c] Tak został ukończony dom Jehowy.[d]

17 Wtedy to Salomon udał się do Ecjon-Geber[e] i do Elot[f] nad brzegiem morza w ziemi edomskiej.[g] **18** A Chiram[h] regularnie posyłał do niego przez swoich sług okręty i sług obeznanych z morzem[i] i ci wyruszali ze sługami Salomona do Ofiru,[j] i brali stamtąd czterysta pięćdziesiąt talentów[k] złota,[l] i przywozili je królowi Salomonowi.[m]

9 A królowa Szeby[n] usłyszała wieść o Salomonie i wybrała się, żeby w Jerozolimie poddać Salomona próbie za pomocą kłopotliwych pytań,[o] z nią zaś nader okazały orszak oraz wielbłądy[p] niosące olejek balsamowy[q] i mnóstwo złota,[r] i drogocenne kamienie.[s] W końcu weszła do Salomona i rozmawiała z nim o wszystkim, co było bliskie jej sercu.[t] **2** Z kolei Salomon mówił jej o wszystkich poruszonych przez nią sprawach[u] i nie było żadnej sprawy zakrytej przed Salomonem, o której by jej nie powiedział.[v]

3 Kiedy królowa Szeby zobaczyła mądrość[w] Salomona oraz dom, który zbudował,[x] **4** i potrawy na jego stole,[y] i zasiadanie jego sług, i służbę jego usługujących przy stole oraz ich

g Rdz 36:1; 1Kl 9:26; **h** 2Sm 5:11; **i** 1Kl 9:27; **j** 1Kl 22:48; Ps 45:9; **k** Wj 38:24; **l** 1Kl 10:22; 2Kn 9:13; **m** Kzn 2:8; **ROZDZ. 9** **n** 1Kl 10:1; Iz 60:6; Łk 11:31; **o** Mt 12:42; Mt 22:46; **p** Rdz 24:10; Iz 60:6; **q** 2Kl 20:13; **r** Ps 72:15; **s** 1Kl 10:2; Prz 17:8; **t** Mt 12:34; **u** 1Kl 10:3; Prz 1:5; **v** 1Kl 3:12; **w** 1Kl 3:28; 1Kl 10:4; Kzn 12:9; **x** 1Kl 6:1; 2Kn 3:1; 2Kn 4:11; **y** 1Kl 4:22.

strój,[a] i usługiwanie jego podczaszych[b] oraz ich strój, i jego ofiary całopalne,[c] które regularnie składał w domu Jehowy,[d] zabrakło jej ducha. **5** Rzekła więc do króla: „Prawdziwe było słowo, które słyszałam w swoim kraju o twych sprawach i o twej mądrości.[e] **6** I nie dawałam wiary[f] ich słowom, dopóki nie przybyłam, aby mogły to ujrzeć moje własne oczy;[g] a oto ani w połowie nie opowiedziano mi o ogromie twej mądrości.[h] Przerosłeś wieść, którą usłyszałam.[i] **7** Szczęśliwi[j] są twoi ludzie i szczęśliwi są ci twoi słudzy, którzy wciąż stoją przed tobą i słuchają twojej mądrości.[k] **8** Błogosławiony niech będzie Jehowa,[l] twój Bóg, który sobie ciebie upodobał,[m] osadzając cię na swoim tronie[n] jako króla dla Jehowy, twojego Boga;[o] gdyż twój Bóg umiłował[p] Izraela, by mu zapewnić trwanie po czas niezmierzony, toteż ustanowił cię królem[q] nad nimi, abyś wprowadzał w czyn sądownicze rozstrzygnięcie[r] i prawość”.[s]

9 Potem dała królowi sto dwadzieścia talentów złota[t] i bardzo dużo olejku balsamowego,[u] i drogocenne kamienie;[v] i już więcej nie było takiego olejku balsamowego, jak ten, który królowa Szeby dała królowi Salomonowi.[w]

10 A ponadto słudzy Chirama[x] i słudzy Salomona, którzy sprowadzali złoto[y] z Ofiru, sprowadzali też belki drewna algumowego,[z] jak również drogocenne kamienie.[a] **11** I z tych belek drewna algumowego król wykonał schody[b] do domu Jehowy i do domu królewskiego,[c] jak również harfy[d] i instrumenty strunowe[e] dla śpiewaków,[f] a nigdy przedtem nie widziano takich w ziemi judzkiej.

ROZDZ. 9

a 1Kl 10:5
b Neh 1:11
c Kpł 1:3
d 2Kn 8:13
e 1Kl 10:6 Mt 11:19
f Prz 14:15 Łk 11:31
g 1Kl 10:7 Jn 20:25
h Kzn 1:16
i 1Kl 4:31 1Kl 4:34 2Kn 1:12
j Prz 3:13 Prz 8:34
k 1Kl 10:8
l 1Kl 5:7 Ps 72:18
m 2Sm 15:25 Ps 18:19
n 1Kn 29:23
o 1Kl 10:9
p Pwt 7:8 2Kn 2:11
q Jn 1:49
r 2Sm 8:15 1Kl 3:9 Iz 9:7
s 2Sm 23:3 Ps 72:2 Iz 11:4
t 1Kl 9:14 Ps 72:10
u Rdz 43:11
v Prz 20:15
w 1Kl 10:10
x 1Kl 9:27
y 1Kl 10:22 2Kn 8:18 Ps 72:10
z 1Kl 10:11
a 2Kn 3:6
b 1Kl 6:8
c 1Kl 7:1
d 1Kl 10:12 1Kn 25:1 Ps 92:3 Ps 150:3
e 2Sm 6:5 1Kn 23:5
f 1Kn 9:33 2Kn 5:12

12 A król Salomon dał królowej[a] Szeby wszystko, co sobie upodobała i o co poprosiła, oprócz równowartości tego, co ona przyniosła królowi. Zawróciła więc i udała się do swego kraju, ona sama i jej słudzy.[b]

13 A waga złota napływającego do Salomona w ciągu jednego roku wynosiła sześćset sześćdziesiąt sześć talentów złota,[c] **14** nie licząc tego, które przynosili wędrowcy oraz kupcy,[d] jak również wszyscy królowie arabscy[e] i namiestnicy kraju, przynoszący Salomonowi złoto i srebro.

15 Następnie król Salomon wykonał dwieście wielkich tarcz ze stopu złota[f] (każdą wielką tarczę pokrył sześciuset syklami stopu złota)[g] **16** i trzysta puklerzy ze stopu złota (każdy puklerz pokrył trzema minami złota).[h] Potem król umieścił je w Domu Lasu Libanu.[i]

17 Ponadto król wykonał wielki tron z kości słoniowej i pokrył go szczerym złotem.[j] **18** Do tronu prowadziło sześć stopni, był także złoty podnóżek do tronu (były one przymocowane), jak również poręcze z jednej i drugiej strony obok miejsca do siedzenia, przy poręczach[k] zaś stały dwa lwy.[l] **19** A na sześciu stopniach stało tam dwanaście lwów,[m] po jednej i drugiej stronie. Żadne inne królestwo nie miało czegoś tak wykonanego.[n] **20** I wszystkie naczynia do picia[o] należące do króla Salomona były ze złota,[p] i wszystkie naczynia Domu Lasu Libanu[q] były ze

szpalta 2 **a** 1Kl 10:1; Prz 11:25; Mt 12:42; Łk 6:38; Łk 11:31; **b** 1Kl 10:13; **c** 1Kl 10:14; 2Kn 1:15; Ps 68:29; Ps 72:15; **d** Rdz 37:28; 1Kl 10:15; Iz 23:2; Iz 45:14; **e** Ps 72:10; Jer 25:24; **f** 2Kn 12:9; **g** 1Kl 10:16; **h** 1Kl 10:17; **i** 1Kl 7:2; **j** 1Kl 10:18; **k** 1Kl 10:19; **l** Rdz 49:9; Prz 28:1; Obj 5:5; **m** Lb 23:24; **n** 1Kl 10:20; **o** Est 1:7; **p** 1Kl 10:21; **q** 1Kl 7:2.

szczerego złota. Nie było niczego ze srebra; za dni Salomona uważano je po prostu za nic.[a] **21** Albowiem okręty króla wyruszały do Tarszisz[b] ze sługami Chirama.[c] Raz na trzy lata przybywały okręty Tarszisz, przywożąc złoto i srebro,[d] kość słoniową[e] i małpy, i pawie.[f]

22 Król Salomon przewyższał więc bogactwem[g] i mądrością[h] wszystkich innych królów ziemi. **23** I wszyscy królowie ziemi szukali[i] oblicza Salomona, by słyszeć jego mądrość,[j] którą prawdziwy Bóg włożył w jego serce.[k] **24** I każdy przynosił swój dar:[l] przedmioty ze srebra i przedmioty ze złota,[m] i szaty,[n] zbroję i olejek balsamowy, konie i muły — rokrocznie.[o] **25** A Salomon miał cztery tysiące przegród dla koni[p] oraz rydwanów[q] i dwanaście tysięcy rumaków i trzymał je w miastach rydwanów,[r] jak również blisko króla w Jerozolimie. **26** I został władcą nad wszystkimi królami od Rzeki aż po ziemię Filistynów i aż po granicę Egiptu.[s] **27** Ponadto król sprawił, że srebro było w Jerozolimie jak kamienie, a drewno cedrowe było jak sykomory[t] w Szefeli[u] — ze względu na obfitość.[v] **28** Byli też tacy, którzy z Egiptu[w] i ze wszystkich innych krajów sprowadzali konie[x] dla Salomona.

29 Pozostałych zaś spraw Salomona,[y] tych pierwszych i tych ostatnich, czyż nie opisano wśród słów proroka Natana[z] i w proroctwie Achijasza[a] Szilonity[b] oraz w opisie widzeń wizjonera Iddo[c] dotyczących Jeroboama,[d] syna Nebata?[e] **30** I Salomon panował w Jerozolimie nad całym Izraelem przez czterdzieści lat. **31** Potem Salomon spoczął ze swymi praojcami. Pogrzebano go więc w Mieście Dawida, jego ojca,[a] a w jego miejsce zaczął panować Rechoboam,[b] jego syn.[c]

10 I Rechoboam[d] udał się do Szechem,[e] gdyż do Szechem przybyli wszyscy Izraelici, by go uczynić królem. **2** A gdy tylko usłyszał o tym Jeroboam,[f] syn Nebata, będąc jeszcze w Egipcie[g] (uciekł bowiem przed królem Salomonem), Jeroboam natychmiast wrócił z Egiptu.[h] **3** Posławszy więc, wezwali go, a Jeroboam oraz cały Izrael przybyli i rzekli do Rechoboama, mówiąc:[i] **4** „Ojciec twój twardym uczynił nasze jarzmo;[j] teraz więc ciężką służbę twego ojca i ciężkie jarzmo,[k] które na nas włożył, uczyń lżejszymi, a będziemy ci służyć”.[l]

5 Wówczas on im rzekł: „Jeszcze trzy dni. Potem wróćcie do mnie”. Lud więc odszedł. **6** A król Rechoboam zaczął się naradzać[m] ze starszymi, którzy usługiwali Salomonowi, jego ojcu, dopóki żył; i rzekł: „Jak radzicie odpowiedzieć temu ludowi?”[n] **7** Toteż mu odrzekli, mówiąc: „Gdybyś okazał się dobry dla tego ludu i był dla nich przyjemny, i powiedział im dobre słowa,[o] wtedy na pewno byliby na zawsze twoimi sługami”.[p]

8 On jednak odrzucił radę[q] udzieloną mu przez starszych i zaczął się naradzać z młodzieńcami, którzy z nim wyrośli,[r] a teraz mu usługiwali.[s]

ROZDZ. 9

a 1Kl 10:27
b 2Kn 20:36 Ps 72:10 Iz 23:1 Jon 1:3
c 1Kl 9:27
d 1Kl 7:51
e 1Kl 10:18 Am 3:15
f 1Kl 10:22
g 1Kl 3:13 1Kl 10:23 Ps 89:27 Ef 3:8
h 1Kl 3:12 1Kl 4:29 Kol 2:3
i 1Kl 4:34
j 1Kl 10:24 Iz 11:10 Łk 21:15
k 1Kl 3:28 2Kn 1:12 Prz 2:6 Dn 1:17
l 2Kn 26:8 Hi 42:11
m 2Sm 8:10
n Mt 6:29
o 1Kl 10:25
p Pwt 17:16
q 1Kl 4:26
r 1Kl 10:26
s 1Kl 4:21
t 2Kn 1:15
u 1Kn 27:28
v 1Kl 10:27
w 1Kl 10:28 Iz 31:1
x Pwt 17:16 2Kn 1:16
y 1Kl 11:41
z 2Sm 7:2 2Sm 12:1 1Kl 1:8 1Kl 1:11 1Kl 1:32 1Kn 29:29
a 1Kl 11:36 1Kl 14:2 1Kl 14:10
b 1Kl 11:29
c 2Kn 12:15 2Kn 13:22
d 2Kn 13:20
e 1Kl 11:26

szpalta 2

a 2Sm 5:9 1Kl 2:10 2Kn 21:20
b 1Kn 3:10 2Kn 13:7 Kzn 2:19 Mt 1:7
c 1Kl 14:21

ROZDZ. 10

d 1Kl 12:1; e Rdz 12:6; Joz 20:7; Joz 24:1; Sdz 9:1; f 1Kl 11:28; g 1Kl 11:40; h 1Kl 12:2; i 1Kl 12:3; j Prz 29:2; Kzn 4:1; k Kzn 5:8; l 1Kl 12:4; m 2Sm 16:20; Hi 12:12; n 1Kl 12:6; o Prz 12:8; Prz 15:1; Kzn 10:4; Za 1:13; p 1Kl 12:7; q Prz 1:25; Prz 19:20; Kzn 10:3; Iz 30:1; r Prz 13:20; Iz 3:4; 2Tm 4:3; s 1Kl 12:8.

9 Odezwał się więc do nich: „Co wy doradzacie,[a] byśmy odpowiedzieli temu ludowi, który zwrócił się do mnie, mówiąc: ‚Uczyń lżejszym jarzmo, które na nas włożył twój ojciec'?"[b] **10** A młodzieńcy, którzy z nim wyrośli, rzekli do niego, mówiąc: „Co, co powinieneś powiedzieć ludowi, który zwrócił się do ciebie, mówiąc: ‚Ojciec twój uczynił nasze jarzmo ciężkim, ale ty uczyń je na nas lżejszym'; oto, co powinieneś im powiedzieć:[c] ‚Mój mały palec z całą pewnością będzie grubszy niż biodra mego ojca.[d] **11** Ojciec mój włożył na was ciężkie jarzmo, ja zaś dołożę do waszego jarzma.[e] Ojciec mój karał was biczami, natomiast ja — batogami' ".[f]

12 Na trzeci dzień Jeroboam wraz z całym ludem przyszedł do Rechoboama, jak to król powiedział, gdy rzekł: „Wróćcie do mnie trzeciego dnia".[g] **13** I król zaczął im odpowiadać szorstko.[h] Odrzucił więc król Rechoboam radę[i] udzieloną przez starszych[j] **14** i odezwał się do nich według rady młodzieńców,[k] mówiąc: „Jarzmo wasze uczynię cięższym i do niego dołożę. Ojciec mój karał was biczami, natomiast ja — batogami".[l] **15** I król nie wysłuchał ludu; stało się tak bowiem za sprawą prawdziwego Boga,[m] aby Jehowa spełnił swoje słowo,[n] które wyrzekł przez Achijasza[o] Szilonitę[p] do Jeroboama, syna Nebata.[q]

16 A jeśli chodzi o cały Izrael, ponieważ król ich nie wysłuchał, lud odpowiedział królowi, mówiąc: „Jakiż dział mamy w Dawidzie?[r] I nie ma żadnego dziedzictwa w synu Jessego.[s] Każdy do swoich bogów,[t] Izraelu! Teraz sam pilnuj swego domu, Dawidzie!"[a] Wówczas cały Izrael ruszył do swych namiotów.

17 Jeśli chodzi o synów izraelskich mieszkających w miastach Judy, Rechoboam dalej panował nad nimi.[b]

18 Później król Rechoboam posłał Hadorama,[c] który był ustanowiony nad powołanymi do robót przymusowych, ale synowie izraelscy ukamienowali go kamieniami,[d] tak iż umarł. Król Rechoboam zdołał wsiąść na swój rydwan, by uciec do Jerozolimy.[e] **19** A Izraelici trwają w buncie[f] przeciwko domowi Dawida aż po dziś dzień.

11 Kiedy Rechoboam przybył do Jerozolimy,[g] natychmiast zebrał dom Judy i Beniamina,[h] sto osiemdziesiąt tysięcy doborowych mężczyzn zdolnych do wojny,[i] by walczyć z Izraelem i przywrócić królestwo Rechoboamowi. **2** Wówczas do Szemajasza,[j] męża prawdziwego Boga, doszło słowo Jehowy, mówiące: **3** „Powiedz Rechoboamowi, synowi Salomona, królowi Judy,[k] oraz całemu Izraelowi w Judzie i Beniaminie, mówiąc: **4** ‚Oto, co powiedział Jehowa: „Nie wolno wam iść i walczyć ze swymi braćmi.[l] Niech każdy wróci do swego domu, bo ta rzecz stała się za moją sprawą" '".[m] Usłuchali więc słowa Jehowy i zawrócili z wyprawy przeciwko Jeroboamowi.[n]

5 A Rechoboam dalej mieszkał w Jerozolimie i zaczął budować warowne miasta w Judzie. **6** Odbudował więc Betlejem[o] i Etam,[p] i Tekoę,[q] **7** i Bet-Cur,[r] i Socho,[s] i Adullam,[t] **8** i Gat,[u]

ROZDZ. 10
a 1Kl 22:6; Prz 21:30
b 1Kl 12:9
c 1Kl 12:10
d Hi 31:13; Ps 140:11; Prz 10:14; Prz 18:6; Prz 28:25; Prz 29:23; Mt 23:4
e 1Sm 8:18; Iz 58:6
f 1Kl 12:11
g 1Kl 12:12
h 1Sm 20:10; Prz 10:11; Prz 12:13; Prz 14:16; Prz 15:1; Ef 4:31; Ef 6:9
i Prz 19:27
j 1Kl 12:13; Hi 12:12
k 2Kn 22:4; Prz 12:5
l Prz 11:17; Kzn 7:7
m Pwt 2:30; Ps 5:10; Prz 21:1; Am 3:6
n 1Sm 15:29; 2Sm 17:14; 2Kl 10:10; Iz 55:11
o 1Kl 11:30
p 1Kl 11:29
q 1Kl 12:15
r 1Kl 11:13
s 2Sm 20:1
t Wj 20:3; Pwt 13:5; 1Kl 12:16; Prz 11:9

szpalta 2
a 1Kl 11:32
b 1Kl 11:36; 2Kn 11:1
c 2Sm 20:24; 1Kl 4:6; 1Kl 12:18
d Lb 14:10; 2Kn 24:21
e 1Kl 12:18
f 1Sm 10:19; 2Kl 17:21

ROZDZ. 11
g 1Kl 12:21
h Rdz 49:27; Sdz 20:14; 2Kn 14:8
i Ps 33:16
j 2Kn 12:15
k 1Kl 12:23
l 2Sm 2:26; Dz 7:26
m 1Kl 11:31; 2Kn 10:15
n 1Kl 12:24
o Rdz 35:19; Mt 2:1

p 1Kn 4:3; q 2Sm 14:2; Am 1:1; r Joz 15:58; s 2Kn 28:18; t Joz 12:15; 1Sm 22:1; u 1Kn 18:1.

i Mareszę,[a] i Zif,[b] **9** i Adoraim, i Lachisz,[c] i Azekę,[d] **10** i Corę,[e] i Ajjalon,[f] i Hebron,[g] warowne miasta, które były w Judzie i Beniaminie. **11** Ponadto umocnił warownie[h] i umieścił w nich wodzów,[i] jak również zapasy żywności oraz oliwę i wino, **12** a we wszystkich tych poszczególnych miastach – wielkie tarcze[j] i dzidy;[k] i bardzo je umocnił. I Juda oraz Beniamin pozostały przy nim.

13 A kapłani i Lewici, którzy byli w całym Izraelu, stanęli przy nim ze wszystkich swoich terenów. **14** Bo Lewici opuścili swoje pastwiska[l] oraz swą posiadłość,[m] po czym przyszli do Judy i Jerozolimy,[n] gdyż Jeroboam[o] i jego synowie odsunęli[p] ich od pełnienia służby kapłańskiej dla Jehowy. **15** I ustanawiał sobie kapłanów dla wyżyn[q] i dla kozłokształtnych demonów,[r] i dla cielców, które uczynił.[s] **16** A ze wszystkich plemion Izraela ci, którzy przykładali swe serce do szukania Jehowy, Boga Izraela, przyszli za nimi do Jerozolimy,[t] by składać ofiary[u] Jehowie, Bogu swych praojców. **17** I umacniali królestwo judzkie[v] oraz wspierali Rechoboama, syna Salomona, przez trzy lata, bo przez trzy lata chodzili drogą Dawida i Salomona.[w]

18 Potem Rechoboam wziął sobie za żonę Machalat, córkę Jerimota, syna Dawida, i Abichail, która była córką Eliaba,[x] syna Jessego. **19** Z czasem urodziła mu ona synów: Jeusza i Szemariasza, i Zahama. **20** A po niej wziął sobie Maakę,[y] wnuczkę Absaloma.[z] Z czasem urodziła mu ona Abijasza[a] i Attaja, i Zizę, i Szelomita. **21** A Rechoboam bardziej kochał Maakę, wnuczkę Absaloma, niż wszystkie inne swoje żony[a] i nałożnice; wziął sobie bowiem osiemnaście żon, jak również sześćdziesiąt nałożnic i zrodził dwudziestu ośmiu synów oraz sześćdziesiąt córek. **22** Toteż Rechoboam ustanowił Abijasza, syna Maaki, głową, wodzem jego braci, gdyż zamierzał uczynić go królem. **23** Postąpił jednak rozumnie[b] i porozsyłał niektórych swoich synów po wszystkich ziemiach Judy i Beniamina,[c] po wszystkich miastach warownych,[d] i dał im obfitość żywności,[e] a także postarał się dla nich o mnóstwo żon.[f]

12 A gdy tylko umocniła się władza królewska Rechoboama[g] i gdy już był silny, doszło do tego, że odstąpił od prawa Jehowy,[h] z nim zaś cały Izrael.[i] **2** A w piątym roku króla Rechoboama[j] król egipski Sziszak[k] wyruszył przeciwko Jerozolimie (postępowali bowiem niewiernie wobec Jehowy),[l] **3** mając tysiąc dwieście rydwanów[m] oraz sześćdziesiąt tysięcy jeźdźców; a nie dało się zliczyć[n] ludzi, którzy z nim wyszli z Egiptu – Libijczyków,[o] Sukkijczyków i Etiopczyków.[p] **4** I zdobył warowne miasta, które należały do Judy,[q] i w końcu doszedł aż do Jerozolimy.[r]

5 A do Rechoboama i książąt Judy, którzy się zebrali w Jerozolimie ze względu na Sziszaka, przyszedł prorok Szemajasz[s] i przemówił do nich: „Oto, co powiedział Jehowa: ‚Wy pozostawiliście mnie,[t] więc i ja pozostawiłem was[u] ręce Sziszaka'”.

ROZDZ. 11

a Joz 15:44
b 1Sm 23:14
c Joz 10:5 2Kn 32:9
d Joz 10:10 Neh 11:30 Jer 34:7
e Joz 15:33
f Joz 19:42
g Rdz 23:2 Joz 14:15 2Sm 2:1
h Iz 22:10
i 2Kn 17:19
j 2Kn 32:5
k 2Kn 26:14
l Lb 35:3 Joz 21:21
m Lb 35:2
n Wj 32:26 Pwt 33:8
o 1Kl 12:31
p Pwt 12:19
q 1Kl 13:33
r Kpl 17:7 Iz 13:21
s 1Kl 12:28
t 2Kn 15:9 2Kn 30:11
u Pwt 12:11 1Kn 22:1
v 2Kn 12:1
w 2Kn 1:1 2Kn 7:17 2Kn 8:13 Oz 6:4
x 1Sm 16:6 1Sm 17:13
y 1Kl 15:2 2Kn 11:21
z 2Sm 13:1 2Sm 18:33
a 1Kl 15:1 2Kn 12:16 Mt 1:7

szpalta 2

a Pwt 17:17 Sdz 8:30 1Kl 11:3
b Prz 16:20
c Joz 18:11
d 2Kn 11:11
e 2Kn 21:3
f Pwt 17:17

ROZDZ. 12

g 2Kn 11:17
h Pwt 8:14 Pwt 32:15 2Kn 26:16 Prz 30:9
i Kzn 9:18 Mi 6:16
j 1Kl 14:21
k 1Kl 11:40 1Kl 14:25

---

1 Sdz 2:14; 2Kn 7:19; **m** Wj 14:9; 1Kl 10:29; **n** Sdz 6:5; **o** Nah 3:9; **p** 2Kn 14:9; 2Kn 16:8; **q** 2Kn 11:5; Iz 36:1; **r** 2Kl 18:17; **s** 1Kl 12:22; 2Kn 11:2; **t** Pwt 28:15; 2Kn 15:2; **u** Hi 34:11; Heb 10:38.

6 Wówczas książęta izraelscy wraz z królem ukorzyli[a] się i rzekli: „Jehowa jest prawy”.[b] **7** A gdy Jehowa ujrzał,[c] że się ukorzyli, doszło do Szemajasza[d] słowo Jehowy, mówiące: „Ukorzyli się.[e] Nie wytracę ich i za krótką chwilę zgotuję im ocalenie, a moja złość nie wyleje się na Jerozolimę ręką Siszaka.[f] **8** Zostaną jednak jego sługami,[g] żeby poznali różnicę między służbą u mnie[h] a służbą u królestw ziemi”.[i]

9 Król egipski Siszak[j] wyruszył więc przeciwko Jerozolimie i zabrał skarby domu Jehowy[k] oraz skarby domu królewskiego.[l] Zabrał wszystko; zabrał też złote tarcze, które uczynił Salomon.[m] **10** Toteż król Rechoboam wykonał w ich miejsce tarcze miedziane i powierzył je pieczy dowódców biegaczy,[n] pilnujących[o] wejścia do domu króla.[p] **11** Ilekroć król przychodził do domu Jehowy, owi biegacze wchodzili i je nosili, a zwracali je do wartowni biegaczy.[q] **12** A ponieważ się ukorzył, więc odwrócił się od niego gniew Jehowy[r] i On już nie zamierzał doszczętnie ich wytracić.[s] A ponadto działy się w Judzie i dobre rzeczy.[t]

13 A król Rechoboam dalej umacniał swą pozycję w Jerozolimie i panował; bo Rechoboam[u] miał czterdzieści jeden lat, gdy zaczął panować, i panował siedemnaście lat w Jerozolimie — w mieście,[v] które Jehowa wybrał ze wszystkich plemion Izraela, by tam umieścić swoje imię.[w] Jego matka miała na imię Naama[x] i była Ammonitką.[y] **14** Lecz czynił on to, co złe,[z] bo nie utwierdził swego serca, by szukać Jehowy.[a]

15 Jeśli chodzi o sprawy Rechoboama, te pierwsze i te ostatnie,[a] czyż nie opisano ich pośród słów proroka Szemajasza[b] oraz wizjonera Iddo,[c] według rodowodu? A między Rechoboamem[d] i Jeroboamem[e] przez cały czas trwały wojny. **16** W końcu Rechoboam spoczął ze swymi praojcami[f] i został pogrzebany w Mieście Dawidowym;[g] a w jego miejsce zaczął panować Abijasz,[h] jego syn.

13 Abijasz zaczął panować nad Judą w osiemnastym roku króla Jeroboama.[i] **2** Panował w Jerozolimie trzy lata; jego matka miała na imię Michaja[j] i była córką Uriela z Gibei.[k] I doszło do wojny między Abijaszem a Jeroboamem.[l]

3 Abijasz rozpoczął więc wojnę, mając wojsko liczące czterysta tysięcy silnych wojowników,[m] doborowych mężczyzn. A Jeroboam ruszył na niego w szyku bojowym, mając osiemset tysięcy doborowych mężczyzn, dzielnych mocarzy.[n] **4** Abijasz stanął na górze Cemaraim, leżącej w górzystym regionie Efraima,[o] i rzekł: „Słuchajcie mnie, Jeroboamie i cały Izraelu. **5** Czyż nie powinniście wiedzieć, że Jehowa, Bóg Izraela, po czas niezmierzony[p] dał królestwo nad Izraelem Dawidowi[q] — jemu i jego synom[r] — na mocy przymierza soli?[s] **6** A Jeroboam,[t] syn Nebata, sługa[u] Salomona, syna Dawida, powstał i zbuntował się[v] przeciwko swemu panu.[w] **7** Garnęli się do niego próżniacy,[x] nicponie.[y] W końcu zyskali

ROZDZ. 12
a 1Kl 8:38 2Kn 33:12 2Kn 34:27 Jak 4:10
b Wj 9:27 Ps 89:14 Jer 50:7
c 1Kl 21:29 1Pt 5:5
d 1Kl 12:22
e Kpł 26:41 Am 7:6
f 2Kn 12:2
g Iz 26:13
h Pwt 28:47
i Oz 2:7 Oz 8:10
j 1Kl 14:25
k 1Kl 7:51
l 1Kl 14:26 2Kl 14:14
m 1Kl 10:17
n 1Sm 22:17
o 2Sm 23:23
p 1Kl 14:27
q 1Kl 14:28
r 2Kn 33:12 Iz 57:15
s Lam 3:22
t Rdz 18:24 1Kl 14:13 2Kn 19:3
u 1Kl 14:21
v Pwt 12:5 2Kn 6:6 Ps 48:2 Ps 78:68
w Wj 20:24 Pwt 12:11
x 1Kl 14:21
y Pwt 23:3 1Kl 11:1 Neh 13:26
z 1Kl 15:34
a Pwt 5:29 1Sm 7:3 1Kl 18:21 Mk 12:30 Rz 12:9 Jak 5:8

szpalta 2
a 1Kn 29:29
b 1Kl 12:22 2Kn 11:2
c 2Kn 9:29 2Kn 13:22
d 1Kl 14:30
e 1Kl 12:20
f 1Kl 14:31
g 2Sm 5:9
h Mt 1:7

ROZDZ. 13
i 1Kl 15:1
j 1Kl 15:2 2Kn 11:20
k Joz 18:28 1Sm 10:26

l 1Kl 15:6; m 2Kn 11:1; n Ps 33:16; o Joz 17:15; p 2Sm 7:13; 1Kn 17:14; q Rdz 49:10; 2Sm 7:8; Ps 78:71; r 1Kn 17:11; Ps 89:29; Łk 1:32; s Lb 18:19; Ps 89:28; t 2Kn 10:2; u 1Kl 11:26; v 1Kl 12:20; 2Kn 10:18; w 1Kl 11:27; x Sdz 9:4; Dz 17:5; y Pwt 13:13; 1Kl 21:10.

przewagę nad Rechoboamem, synem Salomona, gdy Rechoboam[a] był jeszcze młody i lękliwy,[b] i nie zdołał się im przeciwstawić.

8 „A teraz wy myślicie, że zdołacie się przeciwstawić królestwu Jehowy w ręku synów Dawida,[c] gdyż stanowicie wielki tłum[d] i macie ze sobą złote cielce, które wam uczynił Jeroboam jako bogów.[e] **9** Czyż nie wypędziliście kapłanów Jehowy,[f] synów Aarona, a także Lewitów, i czyż nie ustanawiacie sobie kapłanów podobnie jak ludy krain?[g] Każdy, kto przychodził z jednym młodym bykiem i siedmioma baranami, by napełnić swą rękę mocą, zostawał kapłanem tych, którzy nie są bogami.[h] **10** Jeśli chodzi o nas, naszym Bogiem jest Jehowa[i] i myśmy go nie opuścili; kapłani zaś pełnią służbę dla Jehowy, synowie Aarona, jak również Lewici zajęci dziełem.[j] **11** I co rano oraz co wieczór[k] zamieniają w dym całopalenia dla Jehowy, a także wonne kadzidło;[l] i są na szczerozłotym stole warstwy chleba,[m] jest też złoty świecznik[n] oraz jego lampy, aby świeciły co wieczór;[o] my bowiem dotrzymujemy naszego zobowiązania[p] wobec Jehowy, naszego Boga, lecz wyście go opuścili.[q] **12** I oto jest z nami na czele prawdziwy Bóg[r] ze swymi kapłanami,[s] jak również trąbki sygnałowe[t] ogłaszające alarm bojowy przeciwko wam. Synowie izraelscy, nie walczcie z Jehową, Bogiem waszych praojców,[u] gdyż się wam nie powiedzie".[v]

13 A Jeroboam wyprawił zasadzkę, by zajść ich od tyłu, tak iż oni byli przed Judą, a zasadzka za nimi.[w] **14** Kiedy ludzie z Judy się odwrócili, oto mieli bitwę z przodu i z tyłu.[a] I zaczęli wołać do Jehowy,[b] podczas gdy kapłani grali na trąbach. **15** I mężowie judzcy wznieśli okrzyk wojenny.[c] A gdy mężowie judzcy wznieśli okrzyk wojenny, prawdziwy Bóg rozgromił[d] Jeroboama i całego Izraela na oczach Abijasza[e] i Judy. **16** I synowie izraelscy rzucili się do ucieczki przed Judą, a Bóg wtedy ich wydał w ich rękę.[f] **17** I Abijasz oraz jego lud pobili ich, urządzając wielką rzeź; i padali zabici z Izraela, pięćset tysięcy doborowych mężczyzn. **18** Tak zostali wtedy upokorzeni synowie izraelscy, natomiast synowie judzcy zyskali przewagę, gdyż oparli się[g] na Jehowie, Bogu swych praojców. **19** I Abijasz ścigał Jeroboama, i odebrał mu miasta: Betel[h] oraz jego zależne miejscowości i Jeszanę oraz jej zależne miejscowości, a także Efrain oraz jego zależne miejscowości.[i] **20** I Jeroboam nie miał już mocy[j] za dni Abijasza; a Jehowa zadał mu cios,[k] tak iż umarł.

21 Abijasz zaś dalej się umacniał.[l] Z czasem wziął sobie czternaście żon[m] i został ojcem dwudziestu dwóch synów[n] oraz szesnastu córek. **22** A pozostałe sprawy Abijasza, jego drogi i jego słowa, są spisane w objaśnieniu proroka Iddo.[o]

14 W końcu Abijasz spoczął ze swymi praojcami[p] i pogrzebano go w Mieście Dawidowym;[q] a w jego miejsce zaczął panować Asa,[r] jego syn. Za jego dni kraj nie zaznawał niepokoju[s] przez dziesięć lat.

ROZDZ. 13

a 2Kn 10:16
b Pwt 20:8
c 2Kn 9:8
d Ps 33:16
e Pwt 32:17
1Kl 12:28
2Kn 11:15
Oz 8:5
f 2Kn 11:14
g 1Kl 12:31
1Kl 12:33
1Kl 13:33
h Pwt 32:17
2Kl 19:18
Dz 19:26
i Wj 19:5
2Kn 11:16
j Lb 16:40
k Wj 29:39
l Wj 30:1
2Kn 2:4
m Wj 25:30
Kpł 24:6
1Kn 23:29
Mt 12:4
n Wj 25:31
Wj 27:20
2Kn 4:7
o Kpł 24:2
p Rdz 26:5
Lb 9:19
Pwt 11:1
q Pwt 28:15
Ps 73:27
r Lb 23:21
Pwt 20:4
Ps 20:7
Rz 8:31
s Joz 6:4
t Lb 10:9
u Iz 45:9
Dz 5:39
v Hi 40:9
Iz 40:15
Heb 10:31
w Joz 8:4

szpalta 2

a Joz 8:20
b 2Kn 14:11
2Kn 18:31
Ps 46:1
Ps 50:15
Ps 118:12
c Joz 6:16
Sdz 7:18
d Lb 32:4
2Kn 14:12
e 2Kn 13:1
f Sdz 1:4
g 2Kl 18:5
1Kn 5:20
2Kn 16:8
Ps 22:5
Ps 37:5
Ps 146:5
Nah 1:7
1Tm 4:10

---

h Joz 12:9; Sdz 21:19; 1Sm 13:2; 1Kl 12:29;
i Jn 11:54; **j** Ps 18:38; **k** 1Sm 25:38; 2Sm 12:15;
1Kl 14:20; Dz 12:23; **l** 2Sm 5:12; **m** Pwt 17:17; 2Sm
5:13; 1Kl 11:3; **n** Ps 127:5; **o** 2Kn 9:29; 2Kn 12:15;
ROZDZ. 14 **p** Ps 49:9; Rz 5:14; **q** 2Sm 5:9; 1Kl
2:10; 1Kl 14:31; **r** 1Kn 3:10; **s** 2Kn 20:30; Prz 29:2.

2 I czynił Asa to, co dobre i słuszne w oczach Jehowy, swego Boga. **3** Usunął zatem cudzoziemskie ołtarze[a] oraz wyżyny[b] i porozbijał święte słupy,[c] i pościnał święte pale.[d] **4** Ponadto kazał Judzie szukać[e] Jehowy, Boga ich praojców, oraz wprowadzać w czyn prawo[f] i przykazanie.[g] **5** Usunął więc ze wszystkich miast judzkich wyżyny i kadzielnie;[h] i za jego czasów królestwo pozostawało wolne od niepokoju.[i] **6** I budował w Judzie miasta warowne,[j] kraj bowiem nie zaznawał niepokoju; i w ciągu tych lat nie wszczęto z nim żadnej wojny, gdyż Jehowa zapewnił mu spokój.[k] **7** Rzekł więc Judzie: „Zbudujmy te miasta i uczyńmy wokoło mury,[l] a także wieże,[m] podwójne wrota i zasuwy.[n] Kraj ten jest jeszcze do naszej dyspozycji, bośmy szukali Jehowy, naszego Boga.[o] Myśmy szukali, a on daje nam wytchnienie ze wszystkich stron”.[p] Przystąpili więc do budowy i szczęściło się im.[q]

8 I miał Asa wojsko z tych, którzy noszą wielką tarczę[r] i dzidę,[s] trzysta tysięcy z Judy.[t] A z Beniamina było dwieście osiemdziesiąt tysięcy[u] tych, którzy noszą puklerz i napinają łuk.[v] Wszyscy oni byli dzielnymi mocarzami.

9 Później wyruszył przeciwko nim Zerach Etiopczyk[w] z wojskiem liczącym milion mężczyzn[x] oraz trzysta rydwanów i doszedł aż do Mareszy.[y] **10** Wówczas Asa wyszedł przeciwko niemu i ustawili się w szyku bojowym w dolinie Cefata, koło Mareszy. **11** I Asa począł wołać do Jehowy, swego Boga,[z] mówiąc: „Jehowo, jeśli chodzi o udzielenie pomocy, nie ma dla ciebie znaczenia, czy są liczni, czy bezsilni.[a] Pomóż nam, Jehowo, nasz Boże, gdyż to na tobie się opieramy[b] i w twoim imieniu[c] wyszliśmy przeciwko temu tłumowi. Jehowo, ty jesteś naszym Bogiem.[d] Niechaj śmiertelnik nie zachowa siły przeciwko tobie”.[e]

12 Wtedy Jehowa rozgromił[f] Etiopczyków na oczach Asy i na oczach Judy; i Etiopczycy rzucili się do ucieczki. **13** Asa zaś oraz lud, który był z nim, ścigali ich aż do Geraru[g] i Etiopczycy padali, aż żaden z nich nie pozostał żywy; zostali bowiem rozbici przed Jehową[h] i przed jego obozem.[i] Potem zabrano bardzo wielki łup.[j] **14** I zdobyli wszystkie miasta wokół Geraru, gdyż padł na nie strach[k] przed Jehową; i ograbili wszystkie te miasta, bo było w nich wiele do zagrabienia.[l] **15** Zdobyli też namioty[m] z żywym inwentarzem, tak iż uprowadzili[n] mnóstwo trzód i wielbłądów,[o] po czym wrócili do Jerozolimy.

15 A na Azariaszu, synu Odeda,[p] spoczął duch[q] Boży. **2** Wyszedł on więc przed Asę i rzekł do niego: „Posłuchaj mnie, Aso, oraz cała Judo i Beniaminie! Jehowa jest z wami, dopóki wy jesteście z nim;[r] i jeśli będziecie go szukać,[s] da się wam znaleźć, lecz jeśli go opuścicie, on opuści was.[t] **3** A Izrael[u] przez wiele dni był bez prawdziwego Boga i bez kapłana, który by nauczał,[v] i bez Prawa. **4** Lecz gdy w swej udręce[w] wrócili do Jehowy, Boga Izraela,[x]

ROZDZ. 14

a Pwt 7:5
b Kpł 26:30; 1Kl 11:7; 1Kl 14:23
c Wj 23:24; Lb 33:52; 2Kl 23:14
d Sdz 6:25; 2Kl 18:4; 2Kl 23:6
e 2Kn 30:19; Iz 55:6; Am 5:4; Sof 2:3; Mt 7:7
f Neh 10:29
g Ps 119:10
h 2Kn 34:4
i 2Kl 11:20
j 2Kn 8:2; 2Kn 11:5
k Joz 23:1; 2Kn 15:15; Ps 46:9; Prz 16:7
l 2Kn 11:5
m 2Kn 32:5
n Pwt 3:5; Sdz 16:3; 1Sm 23:7
o 1Kn 16:11; Ps 105:3
p 1Kl 5:4
q Ps 127:1; Mal 3:10; Dz 9:31
r 1Sm 17:41
s 2Kn 11:12
t 2Kn 11:1; 2Kn 13:3
u Ps 68:27; Iz 60:22
v 2Kn 26:14
w 2Kl 19:9; Dz 8:27
x 2Kn 16:8
y Joz 15:44; Mi 1:15
z Wj 14:10; 1Kn 5:20; 2Kn 32:20; Ps 22:5; Flp 4:6

szpalta 2

a Sdz 7:7; 1Sm 14:6; Am 5:9; 1Ko 1:27; 2Ko 12:9
b 2Kn 32:8; Ps 37:5; Ps 55:22
c 1Sm 17:45; 2Kn 13:12; Ps 20:5; Prz 18:10
d Pwt 32:3; Mk 12:29
e Joz 7:9; 1Sm 2:9; Ps 9:19; Mt 6:9
f Pwt 28:7
g Rdz 20:1
h Ps 68:21
i 1Kn 12:22

j 1Kn 20:2; Prz 13:22; **k** Rdz 35:5; Wj 15:16; Pwt 11:25; Joz 5:1; 2Kn 17:10; **l** 2Kn 20:25; Ps 68:12; **m** 1Kn 4:41; **n** Lb 31:9; Lb 31:30; **o** 1Kn 5:21; **ROZDZ. 15** **p** 2Kn 15:8; **q** Lb 24:2; 2Sm 23:2; **r** Mal 3:7; Jak 4:8; **s** Iz 55:6; Jer 29:13; **t** 1Kn 28:9; 2Kn 24:20; Heb 10:38; **u** 1Kl 12:28; **v** Pwt 33:10; 2Kn 17:9; Neh 8:9; Mal 2:7; **w** Pwt 4:30; Ps 106:44; Rz 2:9; **x** Sdz 10:10; Oz 6:1.

i go szukali, on dał im się znaleźć.[a] **5** A w owych czasach nie było pokoju dla wychodzącego ani dla wchodzącego,[b] gdyż wiele było niepokojów wśród wszystkich mieszkańców krain.[c] **6** I byli roztrzaskiwani, naród o naród[d] i miasto o miasto, ponieważ Bóg niepokoił ich wszelkiego rodzaju udręką.[e] **7** Wy zaś bądźcie odważni[f] i niech nie opadają wasze ręce,[g] jest bowiem nagroda za wasze poczynania".[h]

8 A gdy tylko Asa usłyszał te słowa oraz proroctwo proroka Odeda,[i] nabrał odwagi i przystąpił do usuwania obrzydliwości[j] z całej ziemi Judy i Beniamina oraz z miast, które zdobył w górzystym regionie Efraima,[k] jak również do odnowienia ołtarza Jehowy, znajdującego się przed portykiem Jehowy.[l] **9** I zaczął zbierać całą Judę i Beniamina,[m] a z nimi osiadłych przybyszów[n] z Efraima i Manassesa, i Symeona, bo z Izraela zbiegli do niego w wielkiej liczbie, widząc, że Jehowa, jego Bóg, jest z nim.[o] **10** Zebrali się więc w Jerozolimie w trzecim miesiącu piętnastego roku panowania Asy. **11** I w owym dniu z łupu, który przynieśli, ofiarowali Jehowie siedemset sztuk bydła i siedem tysięcy owiec. **12** Ponadto weszli w przymierze,[p] iż będą szukać Jehowy, Boga swych praojców, całym swym sercem i całą swą duszą;[q] **13** żeby każdy, kto by nie szukał Jehowy, Boga Izraela, został uśmiercony[r] — czy to mały, czy wielki,[s] czy to mężczyzna, czy kobieta.[t] **14** Przysięgli[u] więc Jehowie donośnym głosem i z radosnym wołaniem oraz z trąbami i rogami. **15** I cała Juda radowała się[v] z tego, co przysięgnięto; przysięgli bowiem z całego serca i z rozkoszą go szukali, a on dał się im znaleźć;[a] i Jehowa zapewniał im wytchnienie ze wszystkich stron.[b]

16 Nawet Maakę,[c] swoją babkę, pozbawił król[d] Asa godności pani,[e] bo uczyniła przerażającego bożka dla świętego pala;[f] a potem Asa ściął jej przerażającego bożka[g] i starłszy go w proch, spalił[h] go w dolinie potoku Kidron.[i] **17** A wyżyny[j] nie znikły z Izraela.[k] Jednakże serce Asy było niepodzielne przez wszystkie jego dni.[l] **18** I pownosił do domu prawdziwego Boga rzeczy poświęcone przez jego ojca oraz rzeczy,[m] które poświęcił on sam: srebro i złoto, i różne przedmioty.[n] **19** Wojny zaś nie było aż do trzydziestego piątego roku panowania Asy.[o]

16 W trzydziestym szóstym roku panowania Asy król Izraela, Baasza,[p] wyruszył przeciwko Judzie i zaczął budować Ramę,[q] by nikomu nie dać wyjść od Asy, króla Judy, ani do niego przyjść.[r] **2** Wówczas Asa wyniósł srebro i złoto ze skarbów domu Jehowy[s] oraz domu króla[t] i posłał do Ben-Hadada,[u] króla Syrii,[v] mieszkającego w Damaszku,[w] i rzekł: **3** „Istnieje przymierze między mną a tobą i między moim ojcem a twoim ojcem. Oto posyłam ci srebro i złoto. Wyrusz, złam swoje przymierze z Baaszą,[x] królem Izraela, żeby odstąpił ode mnie",[y]

4 Toteż Ben-Hadad usłuchał króla Asy i wysłał dowódców swych wojsk przeciwko miastom izraelskim, a ci zdobyli Ijon[z] oraz Dan[a] i Abel-Maim,[b] jak również

ROZDZ. 15

a Iz 55:7 Mt 7:7
b Sdz 5:6
c 1Sm 13:6
d Sdz 9:23 2Kn 12:15
e Pwt 28:48 Sdz 2:14 Ps 106:41 Oz 9:3
f Joz 1:9 1Kn 28:20
g Kzn 10:18 Heb 12:12
h Rut 2:12 Kol 3:24 Heb 11:6
i 2Kn 15:1
j Pwt 27:15 2Kl 23:24
k Joz 17:15
l 2Kn 8:12
m 2Kn 11:16
n 2Kn 30:25
o Rdz 39:3 1Sm 18:28 Za 8:23 Dz 7:9
p 2Kl 23:3 2Kn 34:31 Neh 10:29
q Pwt 4:29 Jer 29:13
r Wj 22:20 Pwt 17:3
s Pwt 1:17
t Prz 24:23
u Kzn 5:5 Mt 5:33
v Ps 5:11 Ps 40:16

szpalta 2

a 2Kn 15:2
b Prz 16:7
c 1Kl 15:10
d Pwt 13:6 Pwt 33:9 Za 13:3
e 1Kl 15:13 2Kn 19:7
f Wj 34:17
g Pwt 7:5 1Kl 15:13
h Wj 32:20
i 2Sm 15:23
j 1Kl 14:23 2Kl 14:4 2Kl 23:20 Eze 6:3 Eze 16:16
k 1Kl 15:14 1Kl 22:43
l 1Kl 8:61
m 1Kl 7:51 1Kn 26:26
n 1Kl 15:15
o 2Kn 14:1

ROZDZ. 16

p 1Kl 15:27
q Joz 18:25 Ezd 2:26 Iz 10:29

r 1Kl 15:17; s 1Kl 7:51; t 2Kl 16:8; u 1Kl 15:18; v 1Kl 20:1; 2Kl 8:7; 2Kl 12:18; w Iz 7:8; x 1Kl 15:27; y 1Kl 15:19; z 2Kl 15:29; a Rdz 14:14; Sdz 18:29; Sdz 20:1; b 2Sm 20:14.

wszystkie spichlerze[a] miast Naftalego.[b] **5** Kiedy Baasza o tym usłyszał, natychmiast przestał budować Ramę i wstrzymał prace.[c] **6** Król Asa zaś zebrał całą Judę[d] i zaczęto wynosić z Ramy[e] kamienie oraz belki, z których Baasza budował,[f] i począł z nich budować Gebę[g] i Micpę.[h]

7 W owym czasie Chanani,[i] widzący, przyszedł do Asy, króla Judy, i rzekł do niego: „Ponieważ się oparłeś na królu Syrii,[j] a nie oparłeś się na Jehowie, twoim Bogu,[k] wojsko króla Syrii uszło z twej ręki. **8** Czyż Etiopczycy[l] i Libijczycy[m] nie stanowili bardzo wielkiego wojska, jeśli chodzi o liczebność, rydwany i jeźdźców[n] — a ponieważ ty się oparłeś na Jehowie, czyż on nie wydał ich w twoją rękę?[o] **9** Bo oczy[p] Jehowy przebiegają całą ziemię,[q] by ukazał on swą siłę dla dobra tych, których serce[r] jest wobec niego niepodzielne. Pod tym względem postąpiłeś głupio,[s] gdyż odtąd będziesz miał wojny”.[t]

10 Lecz Asa, obrażony na widzącego, wtrącił go do więzienia, gdzie były dyby,[u] bo się na niego za to rozzłościł.[v] I w owym czasie Asa zaczął gnębić[w] jeszcze innych spośród ludu. **11** A oto sprawy Asy, te pierwsze i te ostatnie, są opisane w Księdze[x] Królów Judy i Izraela.

12 A w trzydziestym dziewiątym roku swego panowania Asa zaczął niedomagać na nogi, aż się bardzo rozchorował;[y] ale nawet w swojej chorobie nie szukał Jehowy,[z] tylko uzdrowicieli.[a] **13** W końcu Asa spoczął ze swymi praojcami[b] i zmarł w czterdziestym pierwszym roku swego panowania. **14** Pogrzebano go więc w jego okazałym grobowcu,[c] który dla siebie wykopał w Mieście Dawidowym;[a] i złożono go na łożu wypełnionym olejkiem balsamowym[b] i różnymi maściami[c] zmieszanymi w specjalnie sporządzoną maść.[d] Potem zapalono dla niego nadzwyczaj wielki ogień pogrzebowy.[e]

17 A Jehoszafat,[f] jego syn, zaczął panować w jego miejsce i umacniać swą pozycję nad Izraelem. **2** I porozmieszczał wojska we wszystkich warownych miastach Judy oraz umieścił załogi w ziemi judzkiej i w miastach Efraima, które zdobył Asa, jego ojciec.[g] **3** I Jehowa przez cały czas był z Jehoszafatem,[h] gdyż chodził on dawniejszymi drogami Dawida, swego praojca,[i] a nie szukał Baalów.[j] **4** Szukał bowiem Boga swego ojca[k] i chodził według jego przykazania,[l] a nie według postępowania Izraela.[m] **5** I Jehowa umocnił królestwo w jego ręku;[n] i cała Juda składała Jehoszafatowi podarunki,[o] tak iż obfitował w bogactwo i chwałę.[p] **6** A jego serce nabrało śmiałości na drogach[q] Jehowy i nawet pousuwał z Judy wyżyny[r] oraz święte pale.[s]

7 A w trzecim roku swego panowania posłał po swoich książąt, mianowicie: Ben-Chaila i Abdiasza, i Zachariasza, i Netanela, i Michajasza, by nauczali w miastach judzkich, **8** z nimi zaś Lewitów: Szemajasza i Netaniasza, i Zebadiasza, i Asahela, i Szemiramota, i Jehonatana, i Adoniasza, i Tobijasza, i Tob-Adoniasza, Lewitów, a z nimi Eliszamę i Jehorama, kapłanów.[t] **9** I zaczęli nauczać[u] w Judzie, mając

ROZDZ. 16

a 1Kl 9:19
b Joz 19:32
c 1Kl 15:21
d 1Kl 15:22
e Joz 18:25 Ezd 2:26
f 1Kl 15:17
g Joz 18:24 1Kn 6:60 Iz 10:29 Za 14:10
h Joz 18:26 Sdz 20:1 1Sm 7:5 Jer 40:6
i 1Kl 16:1 2Kn 19:2 2Kn 20:34
j Ps 146:3 Iz 31:1 Jer 17:5
k 2Kl 18:5 Heb 12:1
l 2Kn 14:9
m 2Kn 12:3
n 2Kn 14:9
o 2Kn 14:11 Ps 9:10 Ps 37:40
p Hi 34:21 Prz 5:21 Jer 16:17 Heb 4:13 1Pt 3:12
q Za 4:10
r 1Kl 8:61
s 1Sm 13:13
t 1Kl 15:32
u 2Kn 18:26 Kzn 8:4
v Ps 37:8 Ps 141:5 Prz 29:22 Gal 5:20
w Kzn 7:7
x 1Kl 15:23
y Iz 38:1
z Pwt 32:39 2Kl 20:8 Ps 103:3
a Jer 17:5
b 1Kl 15:24
c 2Kn 32:33

szpalta 2

a 2Sm 5:7
b 2Kl 20:13
c Łk 23:56 Jn 12:7
d Mk 16:1 Jn 19:40
e Jer 34:5

ROZDZ. 17

f 1Kl 15:24 1Kl 22:41
g 2Kn 15:8
h Joz 1:5 1Kn 22:18 Ps 46:7 Rz 8:31
i 2Sm 8:15 1Kl 11:6 1Kl 15:3

---

j 1Ko 10:14; **k** Pwt 4:29; 2Kn 26:5; **l** Łk 1:6; **m** 1Kl 12:28; 1Kl 13:33; **n** 1Kl 9:5; Ps 132:12; **o** 1Sm 10:27; 1Kl 10:25; **p** 1Kl 10:27; 2Kn 18:1; **q** Ps 18:21; Ps 119:1; Oz 14:9; Jn 2:15; Dz 4:31; **r** 1Kl 22:43; 2Kn 20:33; **s** Pwt 7:5; **t** Pwt 33:10; Mal 2:7; **u** Kpl 10:11; Neh 8:7.

ze sobą księgę prawa Jehowy;[a] a obchodząc wszystkie miasta Judy, nauczali wśród ludu.

10 I strach[b] przed Jehową padł na wszystkie królestwa krain wokół Judy, i nie walczyły z Jehoszafatem.[c] **11** A od Filistynów przynoszono Jehoszafatowi podarunki[d] oraz pieniądze jako daninę.[e] Również Arabowie[f] przyprowadzali do niego trzody, siedem tysięcy siedemset baranów i siedem tysięcy siedemset kozłów.[g]

12 A Jehoszafat dalej czynił postępy i rósł nader wielki;[h] budował też w Judzie warownie[i] oraz miasta-spichlerze.[j] **13** I zajął się wieloma sprawami w miastach judzkich; w Jerozolimie zaś byli wojownicy,[k] dzielni mocarze.[l] **14** A oto ich stanowiska według domu ich praojców: z Judy dowódcy tysięcy, dowódca Adna, a z nim było trzysta tysięcy dzielnych mocarzy.[m] **15** I podlegał mu dowódca Jehochanan, a z nim było dwieście osiemdziesiąt tysięcy. **16** I podlegał mu Amasjasz, syn Zikriego, który był ochotnikiem[n] dla Jehowy, a z nim było dwieście tysięcy dzielnych mocarzy. **17** A z Beniamina[o] był dzielny mocarz Eliada, z nim zaś było dwieście tysięcy ludzi uzbrojonych w łuk i tarczę.[p] **18** I podlegał mu Jehozabad, a z nim było sto osiemdziesiąt tysięcy ludzi wyposażonych do wojska. **19** Oni to pełnili służbę u króla, oprócz tych, których król rozmieścił w warownych miastach[q] po całej Judzie.

18 I Jehoszafat obfitował w bogactwo i chwałę;[r] jednakże spowinowacił[s] się z Achabem.[t] **2** Po latach udał się do Achaba do Samarii;[u] i przystąpił Achab do ofiarowania wielkiej liczby owiec[a] i bydła, za niego i za lud, który z nim był. I zaczął go nęcić,[b] by wyruszył przeciwko Ramot-Gilead.[c] **3** I Achab, król Izraela, przemówił do Jehoszafata, króla Judy: „Czy pójdziesz ze mną do Ramot-Gilead?”[d] Ten mu odrzekł: „Ja jestem jak ty, a mój lud jak twój lud — z tobą w tej wojnie”.[e]

4 Lecz Jehoszafat powiedział do króla Izraela: „Najpierw zapytaj,[f] proszę, o słowo Jehowy”. **5** Toteż król Izraela zebrał proroków,[g] czterystu mężów, i rzekł do nich: „Czy mamy iść na wojnę przeciwko Ramot-Gilead, czy też mam się powstrzymać?”[h] Oni zaś poczęli mówić: „Wyrusz, a prawdziwy Bóg wyda je w rękę króla”.

6 Ale Jehoszafat rzekł: „Czy nie ma tu jeszcze jakiegoś proroka Jehowy?[i] Zapytajmy więc poprzez niego”.[j] **7** Na to król Izraela powiedział do Jehoszafata:[k] „Jest jeszcze jeden mąż,[l] poprzez którego można zapytać Jehowę, ale ja go naprawdę nienawidzę,[m] bo mi prorokuje nie na dobre, lecz tylko na złe[n] — przez wszystkie swoje dni. To Michajasz, syn Jimli”.[o] Lecz Jehoszafat rzekł: „Niech król tak nie mówi”.[p]

8 Toteż król Izraela wezwał pewnego dworzanina[q] i powiedział: „Szybko przyprowadź Michajasza, syna Jimli”.[r] **9** A król Izraela oraz Jehoszafat, król Judy, siedzieli każdy na swoim tronie, odziani w szaty,[s] siedzieli zaś na klepisku u wejścia do bramy Samarii; a wszyscy prorocy zachowywali się na ich oczach jak prorocy.[t] **10** Potem Sedekiasz, syn Kenaany, zrobił sobie żelazne rogi[u] i rzekł: „Oto,

ROZDZ. 17
- **a** Pwt 31:11 Joz 1:8 2Tm 3:16
- **b** Rdz 35:5 Pwt 11:25
- **c** Prz 16:7
- **d** 2Kn 17:5
- **e** 2Sm 8:2
- **f** 2Kn 9:14
- **g** 2Kl 3:4
- **h** 2Kn 18:1
- **i** 2Kn 14:6
- **j** 1Kl 9:19 2Kn 8:4
- **k** 1Kl 9:22
- **l** 2Kn 26:12
- **m** 2Kn 13:3 2Kn 14:8
- **n** Sdz 5:2 Sdz 5:9 Ps 110:3
- **o** Rdz 49:27
- **p** 2Sm 1:21 2Kn 14:8
- **q** 2Kn 11:12 2Kn 11:23

ROZDZ. 18
- **r** 1Sm 2:7 2Kn 17:5 Prz 10:22
- **s** 2Ko 6:14
- **t** 1Kl 16:28 1Kl 16:33 1Kl 21:25 2Kl 8:18
- **u** 1Kl 22:2 2Kn 19:2

szpalta 2
- **a** Ps 141:4
- **b** 1Kl 22:20 Prz 27:6
- **c** Pwt 4:43 1Kn 6:80
- **d** 1Kl 22:4
- **e** Ps 139:21 Ef 5:11
- **f** 2Sm 2:1 1Kl 22:5 2Kn 34:26 Prz 3:5
- **g** 1Kl 18:19
- **h** 1Kl 22:6
- **i** 2Kl 3:11
- **j** 1Kl 22:7
- **k** 1Kl 22:8
- **l** 1Kl 18:4 1Kl 19:10
- **m** 1Kl 18:17 1Kl 21:20 Ps 34:21
- **n** Prz 15:10 Prz 27:5 Iz 30:10 Jer 38:4
- **o** 1Kl 22:8
- **p** Prz 25:12 Mi 2:7
- **q** 1Sm 8:15

r 1Kl 22:9; **s** Dz 12:21; **t** 1Kl 22:10; **u** Jer 28:10.

co powiedział Jehowa:[a] ‚Nimi będziesz bódł Syryjczyków, aż ich wytracisz'".[b] **11** I wszyscy pozostali prorocy prorokowali tak samo, mówiąc: „Wyrusz do Ramot-Gilead i miej powodzenie;[c] a Jehowa niechybnie wyda je w rękę króla".[d]

12 A posłaniec, który poszedł wezwać Michajasza, powiedział do niego, mówiąc: „Oto słowa proroków jednomyślnie zapowiadają królowi dobro; proszę, niech i twoje słowo będzie takie, jak jednego z nich,[e] i mów to, co dobre".[f] **13** Lecz Michajasz rzekł: „Jako żyje Jehowa,[g] będę mówił to, co powie mój Bóg".[h] **14** I przyszedł do króla, a król odezwał się do niego: „Michajaszu, czy mamy iść na wojnę do Ramot-Gilead, czy też mam się powstrzymać?" On niezwłocznie rzekł: „Wyruszcie i miejcie powodzenie; a zostaną wydani w waszą rękę".[i] **15** Wtedy król rzekł do niego: „Ile razy mam cię zaprzysięgać,[j] żebyś mi nie mówił nic innego, jak tylko prawdę w imieniu Jehowy?"[k] **16** On więc powiedział: „Otóż widzę wszystkich Izraelitów rozproszonych po górach niczym owce nie mające pasterza.[l] A Jehowa rzekł: ‚Ci nie mają panów.[m] Niech wracają w pokoju, każdy do swego domu'".[n]

17 Wówczas król Izraela rzekł do Jehoszafata: „Czy ci nie mówiłem: ‚Nie będzie mi prorokował rzeczy dobrych, tylko złe'?"[o]

18 A on rzekł jeszcze: „Dlatego słuchajcie słowa Jehowy:[p] Oto widzę Jehowę siedzącego na swoim tronie[q] oraz cały zastęp[r] niebios stojący po jego prawicy i po jego lewicy.[s] **19** I Jehowa rzekł: ‚Kto obałamuci Achaba, króla izraelskiego, żeby wyruszył i padł pod Ramot-Gilead?' I rozmawiano – jeden mówił to, a drugi mówił owo.[a] **20** W końcu wystąpił pewien duch[b] i stanąwszy przed Jehową, powiedział: ‚Ja go obałamucę'. Na to Jehowa rzekł do niego: ‚W jaki sposób?'[c] **21** Wówczas powiedział: ‚Pójdę i stanę się duchem zwodniczym w ustach wszystkich jego proroków'.[d] On więc rzekł: ‚Obałamucisz go i powiedzie ci się.[e] Idź i zrób tak'.[f] **22** I oto Jehowa włożył ducha zwodniczego w usta tych twoich proroków;[g] ale Jehowa zapowiedział ci nieszczęście".[h]

23 Wtedy Sedekiasz,[i] syn Kenaany,[j] podszedł i uderzył Michajasza[k] w policzek,[l] i powiedział: „Którąż to drogą duch Jehowy przeszedł ode mnie, by mówić z tobą?"[m] **24** Na to Michajasz rzekł: „Oto zobaczysz, którędy – w tym dniu,[n] gdy wejdziesz do najskrytszej komnaty, żeby się schować".[o] **25** Wówczas król Izraela powiedział: „Weźcie Michajasza i zaprowadźcie go z powrotem do Amona, dowódcy miasta, i do Joasza, syna królewskiego.[p] **26** I powiedzcie: ‚Oto, co rzekł król: „Osadźcie tego człowieka w areszcie[q] i żywcie go zmniejszonym przydziałem chleba[r] oraz zmniejszonym przydziałem wody, dopóki nie powrócę w pokoju"'".[s] **27** Na to Michajasz rzekł: „Jeśli istotnie wrócisz w pokoju, to Jehowa nie mówił ze mną".[t] I dodał: „Słuchajcie, wszystkie ludy".[u]

28 I król Izraela oraz Jehoszafat, król Judy, udali się do Ramot-Gilead.[v] **29** Król Izraela powiedział do Jehoszafata: „Ja się przebiorę[w] i wyruszę do bitwy, ty zaś włóż swoje szaty".[x]

ROZDZ. 18

a Eze 13:6
b 1Kl 22:11 Jer 28:2 Jer 29:21
c Jer 23:25 Mi 3:5 2Pt 2:1
d 1Kl 22:12
e Ps 10:11 Iz 30:10 Oz 7:3
f 1Kl 22:13
g Pwt 32:40
h 1Kl 22:14 Jer 23:28 Jer 42:4 Dz 20:27
i 1Kl 22:15
j 1Sm 14:24 Mt 26:63
k 1Kl 22:16
l Kpł 26:17 Lb 27:17 Pwt 28:25 Za 10:2
m Iz 63:11
n 1Kl 22:17
o 2Kn 18:7
p Jer 2:4
q Iz 6:1 Eze 1:26 Dn 7:9 Obj 20:11
r Hi 1:6 Dn 7:10
s 1Kl 22:19

szpalta 2

a 1Kl 22:20
b Ps 104:4 Heb 1:7
c 1Kl 22:21
d Hi 12:16
e Ps 33:10 2Ts 2:11
f 1Kl 22:22
g Iz 19:14 Eze 14:9
h Lb 23:19 1Kl 22:23 Eze 3:19
i 2Kn 18:10
j 1Kl 22:11
k 1Kl 22:8 2Kn 18:7
l Jer 20:2 Mk 14:65 Dz 23:2
m 1Kl 22:24
n Iz 9:14
o 1Kl 22:25
p 1Kl 22:26
q 2Kn 16:10 Jer 20:2 Dz 5:18
r Ps 80:5
s 1Kl 22:27

t Lb 16:29; Pwt 18:22; **u** 1Kl 22:28; **v** Joz 20:8; 2Kn 18:2; **w** 1Kl 14:5; 1Kl 20:38; **x** 1Kl 22:10.

I król Izraela przebrał się, po czym ruszyli do bitwy.[a] **30** A król Syrii nakazał dowódcom swoich rydwanów, mówiąc: „Nie macie walczyć ani z małymi, ani z wielkimi, tylko z samym królem Izraela”.[b] **31** I gdy dowódcy rydwanów ujrzeli Jehoszafata, rzekli do siebie: „To król Izraela”.[c] Odwrócili się więc, by z nim walczyć; i Jehoszafat zaczął wołać o pomoc,[d] a Jehowa mu dopomógł[e] i Bóg niezwłocznie odwiódł ich od niego.[f] **32** Kiedy dowódcy rydwanów zobaczyli, że to nie król Izraela, natychmiast zawrócili i przestali go ścigać.[g]

33 A pewien człowiek napiął łuk i chociaż tego nie zamierzał, ugodził[h] króla Izraela między dodatkowe części zbroi a pancerz, toteż rzekł on do woźnicy:[i] „Obróć swą rękę i zabierz mnie z obozu, gdyż jestem ciężko ranny”.[j] **34** W owym dniu bitwa się wzmagała i król Izraela aż do wieczora musiał być w rydwanie podtrzymywany w pozycji stojącej, naprzeciw Syryjczyków, a o zachodzie słońca umarł.[k]

19 Jehoszafat zaś, król Judy, powrócił w pokoju[l] do swego domu w Jerozolimie. **2** Jehu,[m] syn wizjonera[n] Chananiego,[o] wyszedłszy, stanął przed nim i rzekł do króla Jehoszafata: „Czy należy wspomagać niegodziwego[p] i czy powinieneś miłować tych, którzy nienawidzą[q] Jehowy?[r] I przez to zwraca się przeciwko tobie oburzenie[s] od osoby Jehowy. **3** Niemniej znaleziono u ciebie dobre[t] rzeczy, ponieważ usunąłeś z kraju święte pale[u] i przygotowałeś swe serce do szukania prawdziwego Boga”.[v]

ROZDZ. 18
a 1Kl 22:30
b 1Kl 22:31 Prz 24:6
c 1Kl 22:32
d Wj 14:10 2Kn 13:14 Ps 50:15
e Ps 34:7 Ps 46:1 Ps 94:17
f Ps 1:6
g 1Kl 22:33
h 2Kl 9:24
i 1Kl 22:34
j 2Kn 35:23 Ps 34:21
k 1Kl 22:35 2Kn 18:22

ROZDZ. 19
l 2Kn 18:31 2Kn 18:32
m 1Kl 16:1
n 1Sm 9:9
o 2Kn 16:7
p 1Kl 21:25
q 1Sm 2:30 Ps 21:8 Ps 68:1
r Ps 139:21 Prz 1:10 Prz 9:8
s 2Kn 32:25 Ps 90:7 Ps 141:5
t 1Kl 14:13 2Kn 17:4
u 2Kn 17:6
v 2Kn 30:19 Ezd 7:10

szpalta 2
a Rdz 21:33 Sdz 20:1
b Joz 17:15 Sdz 19:1
c 1Sm 7:3 2Kn 15:8
d Pwt 16:18
e Dz 5:35
f Pwt 1:17 Ps 82:1
g Pwt 1:16 Jn 5:30 Jn 8:16
h Neh 5:15 Hi 31:23 Prz 1:7
i Wj 18:21
j 1Tm 3:2
k Rdz 18:25 Pwt 32:4 Rz 9:14
l Pwt 10:17 Dz 10:34 Rz 2:11 Ef 6:9 1Pt 1:17
m Pwt 16:19 Iz 1:23 Mi 7:3 Tyt 1:7
n 2Kn 17:8

4 I Jehoszafat dalej mieszkał w Jerozolimie; i znowu począł wyruszać pomiędzy lud od Beer-Szeby[a] po górzysty region Efraima,[b] by ich przywieść z powrotem do Jehowy, Boga ich praojców.[c] **5** Poustanawiał też sędziów w całym kraju i we wszystkich warownych miastach Judy, w jednym mieście po drugim.[d] **6** I rzekł do tych sędziów: „Patrzcie, co czynicie,[e] gdyż nie dla człowieka sądzicie, lecz dla Jehowy;[f] i on jest z wami w sprawie sądzenia.[g] **7** Niech więc ogarnie was strach[h] przed Jehową.[i] Bądźcie uważni i działajcie,[j] bo u Jehowy, naszego Boga, nie ma nieprawości[k] ani stronniczości,[l] ani brania łapówki”.[m]

8 I również w Jerozolimie ustanowił Jehoszafat niektórych Lewitów[n] i kapłanów[o] oraz niektórych mężów będących głowami domów patriarchalnych[p] Izraela, by sprawowali sąd[q] Jehowy oraz prowadzili sprawy sądowe[r] mieszkańców Jerozolimy. **9** Dał im też nakaz, mówiąc: „Tak macie czynić w bojaźni[s] przed Jehową, z wiernością i z sercem niepodzielnym. **10** W każdej sprawie sądowej dochodzącej do was od waszych braci, którzy mieszkają w swoich miastach, dotyczącej przelania krwi,[t] dotyczącej prawa[u] i przykazania,[v] i przepisów,[w] i sądowniczych rozstrzygnięć,[x] ostrzegajcie ich, by nie popełniali zła przeciwko Jehowie i żeby nie doszło do oburzenia[y] na was i na waszych braci. Tak macie czynić — abyście nie ściągnęli na siebie winy. **11** I oto Amariasz, naczelny kapłan, jest

o Pwt 17:9; Pwt 21:5; p 1Kn 27:1; q Pwt 16:18; Pwt 25:1; r Pwt 1:16; s 2Sm 23:3; t Pwt 17:8; u Pwt 4:44; v Pwt 30:11; Ps 19:7; w Pwt 12:1; x Pwt 4:1; Ps 147:19; y Lb 16:46.

ustanowiony nad wami w każdej sprawie Jehowy,[a] a Zebadiasz, syn Ismaela, wódz domu Judy, w każdej sprawie króla; Lewici zaś jako urzędnicy są do waszej dyspozycji. Bądźcie silni[b] i działajcie, i niech Jehowa[c] będzie z tym, co dobre".[d]

20 A potem synowie Moaba[e] i synowie Ammona,[f] z nimi zaś niektórzy z Ammonimitów,[g] wyruszyli na wojnę przeciwko Jehoszafatowi.[h] **2** Toteż ludzie przyszli i rzekli do Jehoszafata, mówiąc: „Nadciągnął przeciwko tobie wielki tłum z regionu nadmorskiego, z Edomu;[i] i oto są w Chacacon-Tamar, czyli En-Gedi".[j] **3** Wtedy Jehoszafat się zląkł[k] i zwrócił swe oblicze, by szukać Jehowy.[l] Ogłosił zatem post[m] w całej Judzie. **4** W końcu zebrali się ci, którzy byli w Judzie, by pytać Jehowę.[n] I ze wszystkich miast Judy przyszli, by się radzić Jehowy.[o]

5 Potem Jehoszafat stanął pośród zboru Judy i Jerozolimy w domu Jehowy[p] przed nowym dziedzińcem[q] **6** i przemówił:[r]

„Jehowo, Boże naszych praojców,[s] czyż nie jesteś Bogiem w niebiosach[t] i czyż nie panujesz nad wszystkimi królestwami narodów,[u] i czyż nie w twojej ręce jest moc i potęga, tak iż nikt nie zdoła się przed tobą ostać?[v] **7** Czyż nie ty, Boże nasz,[w] wypędziłeś mieszkańców tej ziemi przed swoim ludem, Izraelem,[x] i po czas niezmierzony dałeś[y] ją potomstwu Abrahama, który cię miłował?[z] **8** A oni zamieszkali w niej i postanowili w niej zbudować ci sanktuarium dla twego imienia,[a] mówiąc: **9** ‚Gdyby spadło na nas nieszczęście,[b] miecz, niepomyślny wyrok albo zaraza[c] lub klęska głodu,[a] to staniemy przed tym domem[b] i przed twoim obliczem (bo w tym domu jest twoje imię),[c] aby wołać do ciebie o pomoc w naszej udręce, a ty racz wysłuchać i wybawić'.[d] **10** A oto teraz synowie Ammona[e] i Moabu,[f] i górzystego regionu Seir,[g] do których nie pozwoliłeś wtargnąć Izraelowi, gdy wychodził z ziemi egipskiej, lecz zawrócił od nich i nie unicestwił ich,[h] **11** oto właśnie oni odpłacają[i] nam, przychodząc, by nas wypędzić z twojej posiadłości, którą za twoją sprawą wzięliśmy w posiadanie.[j] **12** Boże nasz, czy nie dokonasz nad nimi sądu?[k] W nas bowiem nie ma mocy wobec tego wielkiego tłumu, który nadciąga przeciwko nam;[l] i sami nie wiemy, co powinniśmy czynić,[m] lecz oczy nasze zwrócone są ku tobie".[n]

13 Przez cały ten czas wszyscy, którzy byli z Judy, stali przed obliczem Jehowy,[o] nawet ich maleństwa,[p] ich żony oraz ich synowie.

14 A co do Jachazjela, syna Zachariasza, syna Benajasza, syna Jejela, syna Mattaniasza, Lewity z synów Asafa[q] — pośrodku zboru spoczął na nim duch[r] Jehowy. **15** Rzekł więc: „Uważajcie, cała Judo i mieszkańcy Jerozolimy oraz królu Jehoszafacie! Oto, co wam powiedział Jehowa: ‚Nie bójcie się[s] ani się nie przerażajcie z powodu tego wielkiego tłumu; bo nie wasza jest ta bitwa, lecz Boża.[t] **16** Jutro zejdźcie przeciw nim. Oto podchodzą przełęczą Cic; a wy spotkacie ich na końcu

ROZDZ. 19
a 1Kn 26:30 Mal 2:7
b Joz 1:6
c 2Kn 15:2 Ps 18:24
d Ps 37:23 Kzn 2:26

ROZDZ. 20
e Rdz 19:37 Sdz 3:14 2Sm 8:2 Ps 83:6
f Rdz 19:38
g 2Kn 20:10
h 2Kn 19:2
i Rdz 36:8 Joz 15:1
j Joz 15:62 2Kn 20:16 2Kn 20:20
k Rdz 32:7
l 2Kn 19:3
m Sdz 20:26 Jl 1:14 Jl 2:12
n Pwt 4:29 Ps 34:4
o 2Sm 21:1
p 2Kn 6:12 2Kn 7:15
q 1Kl 6:36 2Kn 4:9
r Flp 4:6
s Wj 3:6
t Pwt 4:39 Joz 2:11 1Kl 8:23 Mt 6:9
u 1Kn 29:11 Dn 4:17
v 1Kn 29:12 Ps 62:11 Iz 14:27 Iz 40:15 Dn 4:35
w Rdz 17:7 Wj 6:7
x Ps 44:2
y Rdz 12:7 Neh 9:8
z Iz 41:8 Jak 2:23
a 2Kn 2:4 2Kn 6:10
b 1Kl 8:33
c 1Kl 8:37

szpalta 2
a 2Kn 6:28
b 2Kn 6:29
c 2Kn 6:20
d 1Kl 8:34
e 2Sm 8:12
f 2Kn 20:1
g Rdz 36:8 Lb 20:18
h Lb 20:17 Lb 20:21 Pwt 2:5 Pwt 2:9 Pwt 2:19 Sdz 11:15

---

i Ps 7:4; Ps 35:12; **j** Sdz 11:23; Ps 83:4; **k** Sdz 11:27; 1Sm 3:13; Ps 7:6; **l** 2Kn 14:11; **m** 2Kl 6:15; Jer 10:23; **n** Ps 25:15; Ps 62:1; **o** Ezd 10:1; **p** Pwt 29:11; **q** 1Kn 15:19; 1Kn 25:1; 2Kn 35:15; **r** Lb 11:25; 2Kn 15:1; 2Kn 24:20; 2Pt 1:21; **s** Pwt 1:29; Joz 11:6; 2Kn 32:7; **t** 2Kn 32:8.

doliny potoku naprzeciw pustkowia Jeruel. **17** Tym razem nie będziecie musieli walczyć.[a] Ustawcie się, stójcie[b] i oglądajcie wybawienie,[c] które wam zgotuje Jehowa. Judo i Jerozolimo, nie bójcie się ani się nie przerażajcie.[d] Jutro wyjdźcie przeciw nim, a Jehowa będzie z wami'".[e]

18 Jehoszafat natychmiast pokłonił się twarzą do ziemi,[f] a cała Juda oraz mieszkańcy Jerozolimy padli przed obliczem Jehowy, by złożyć Jehowie hołd.[g] **19** Następnie powstali Lewici[h] spośród synów Kehatytów[i] i synów Korachitów,[j] by wysławiać Jehowę, Boga Izraela, nader donośnym głosem.[k]

20 I wstawszy wczesnym rankiem, wyszli na pustkowie[l] Tekoa.[m] A gdy wychodzili, Jehoszafat stanął, po czym rzekł: „Posłuchajcie mnie, Judo i wy, mieszkańcy Jerozolimy![n] Uwierzcie[o] Jehowie, waszemu Bogu, abyście się mogli długo utrzymać. Uwierzcie jego prorokom[p] i miejcie powodzenie".

21 Ponadto naradził się[q] z ludem i ustawił śpiewaków[r] dla Jehowy oraz tych, którzy wysławiali[s] w świętej ozdobie,[t] i oni wyszli przed zbrojnych,[u] i mówili: „Wysławiajcie Jehowę,[v] bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony".[w]

22 A gdy oni poczęli radośnie wołać i wysławiać, Jehowa umieścił ludzi, by czyhali w zasadzce[x] na synów Ammona, Moaba oraz górzystego regionu Seir, którzy wchodzili do Judy, i ci zaczęli się nawzajem wybijać.[y] **23** I synowie Ammona oraz Moaba powstali przeciwko mieszkańcom górzystego regionu Seir,[z] by ich wydać na zagładę i unicestwić; a gdy tylko skończyli z mieszkańcami Seiru, dopomógł jeden drugiemu w wytraceniu swego towarzysza.[a]

24 Juda zaś doszła do strażnicy na pustkowiu.[b] Kiedy zwrócili swe twarze ku owemu tłumowi, oto leżały na ziemi ich trupy;[c] nikt nie ocalał. **25** Toteż Jehoszafat i jego lud przyszli zabrać z nich łup[d] i znaleźli między nimi mnóstwo dóbr i odzienia oraz cennych przedmiotów; i ściągali je dla siebie, aż ich już nie potrafili unieść.[e] I przez trzy dni brali łupy, gdyż były bardzo obfite. **26** A czwartego dnia zebrali się na nizinie Beracha, tam bowiem błogosławili Jehowę.[f] Właśnie dlatego nadali temu miejscu nazwę[g] nizina Beracha – aż po dziś dzień.

27 Potem wrócili wszyscy mężowie judzcy i jerozolimscy, a na ich czele Jehoszafat, wracając z radością do Jerozolimy, bo Jehowa sprawił, że się radowali nad swymi nieprzyjaciółmi.[h] **28** Przyszli więc do Jerozolimy z instrumentami strunowymi[i] i z harfami,[j] i z trąbami[k] – do domu Jehowy.[l] **29** A strach[m] Boży padł na wszystkie królestwa krain, gdy usłyszały, że Jehowa walczył przeciwko nieprzyjaciołom Izraela.[n] **30** I królestwo Jehoszafata nie było niczym niepokojone, a jego Bóg zapewniał mu zewsząd spokój.[o]

31 I Jehoszafat[p] dalej panował nad Judą. Miał trzydzieści pięć lat, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie dwadzieścia pięć lat. Jego matka miała

---

ROZDZ. 20

a Wj 14:14 Wj 14:25
b Iz 30:15 Lam 3:26
c Wj 14:13 Wj 15:2 1Sm 2:1 1Sm 11:13 1Kn 16:23
d Pwt 31:8 Joz 10:25
e Lb 14:9 2Kn 15:2 Ps 46:7
f Rdz 24:26 Wj 4:31
g Hi 1:20 Ps 95:6
h 1Kn 15:16
i 1Kn 23:12
j Ps 44:0 Ps 49:0
k 2Kn 5:13 Ps 60:6 Ps 81:1
l 2Kn 20:16
m 2Sm 14:2 1Kn 4:5 2Kn 11:6 Jer 6:1
n 2Kn 20:15
o Wj 19:9 Iz 7:9 Heb 11:6
p Wj 14:31 2Kn 36:16
q 1Kn 13:1 Prz 11:14
r 1Kn 15:16 2Kn 5:12 2Kn 9:11
s 2Kn 29:25 Ezd 3:10 Neh 12:27
t 1Kn 16:29 Ps 29:2 Ps 96:9
u Joz 6:9
v Ps 106:1
w Wj 34:6 Lam 3:22
x Sdz 7:22 1Sm 14:20
y Iz 19:2
z Rdz 14:6 Pwt 2:5

szpalta 2

a Eze 38:21
b 2Kn 20:16

c Wj 14:30; 1Kn 5:22; Ps 110:6; Iz 37:36; **d** Ps 68:12; **e** Wj 12:35; 2Kl 7:15; Prz 13:22; **f** Wj 15:2; 2Sm 22:2; Ps 103:1; **g** Wj 17:15; 1Sm 7:12; **h** 1Sm 2:1; Neh 12:43; Ps 20:5; Ps 30:1; **i** 2Sm 6:5; 1Kl 10:12; **j** 1Kn 13:8; 1Kn 16:5; **k** Lb 10:8; 1Kn 15:24; 2Kn 29:26; **l** Ps 116:19; **m** Rdz 35:5; 2Kn 14:14; 2Kn 17:10; **n** Wj 15:14; Pwt 33:26; Joz 9:9; **o** Joz 23:1; 2Sm 7:1; 2Kn 15:15; Prz 16:7; **p** 1Kl 22:41.

na imię Azuba[a] i była córką Szilchiego. **32** I chodził on drogą swego ojca, Asy,[b] i nie zboczył z niej, czynił bowiem to, co słuszne w oczach Jehowy.[c] **33** Tylko wyżyny[d] nie znikły; a lud jeszcze nie przygotował swego serca dla Boga swych praojców.[e]

34 Pozostałe zaś sprawy Jehoszafata, te pierwsze i te ostatnie, opisano wśród słów Jehu,[f] syna Chananiego,[g] zamieszczonych w Księdze[h] Królów Izraela. **35** A po tym wszystkim Jehoszafat, król Judy, uczynił swoim wspólnikiem Achazjasza,[i] króla Izraela, który postępował niegodziwie.[j] **36** Uczynił go swoim wspólnikiem w budowaniu okrętów, które by popłynęły do Tarszisz,[k] a budowali okręty w Ecjon-Geber.[l] **37** Lecz Eliezer, syn Dodawahu z Mareszy, rzekł proroczo przeciwko Jehoszafatowi, mówiąc: „Ponieważ Achazjasza uczyniłeś wspólnikiem,[m] Jehowa zdruzgocze twoje dzieła”.[n] I okręty uległy rozbiciu,[o] i nie można już było popłynąć do Tarszisz.[p]

21 W końcu Jehoszafat spoczął ze swymi praojcami[q] i został pogrzebany ze swymi praojcami[r] w Mieście Dawidowym; a w jego miejsce zaczął panować Jehoram,[s] jego syn. **2** I miał on braci, synów Jehoszafata: Azariasza i Jechiela, i Zachariasza, i Azariasza, i Michaela, i Szefatiasza; wszyscy oni byli synami Jehoszafata, króla Izraela. **3** A ich ojciec dał im wiele darów[t] w srebrze i złocie, i w wybornych rzeczach, wraz z warownymi miastami w Judzie,[u] lecz królestwo dał Jehoramowi,[v] on bowiem był pierworodnym.[w]

4 Kiedy Jehoram powstał nad królestwem swego ojca, zaczął umacniać swą pozycję, toteż pozabijał mieczem wszystkich swoich braci[a] oraz niektórych książąt Izraela. **5** Jehoram miał trzydzieści dwa lata, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie osiem lat.[b] **6** I chodził drogą królów Izraela,[c] jak to czynili ci z domu Achaba; bo żoną jego została córka Achaba,[d] a on sam czynił to, co złe w oczach Jehowy.[e] **7** Lecz Jehowa nie chciał obrócić domu Dawida w ruinę,[f] a to przez wzgląd na przymierze,[g] które zawarł z Dawidem, i tak jak powiedział, jemu[h] oraz jego synom zawsze dawał lampę.[i]

8 Za jego dni Edom[j] buntowniczo wyrwał się spod ręki Judy,[k] po czym ustanowił króla, by nad nimi panował.[l] **9** Toteż Jehoram przeprawił się wraz ze swymi dowódcami, a z nim również wszystkie rydwany. I wstawszy nocą, począł razić Edomitów, którzy otaczali jego oraz dowódców rydwanów. **10** Lecz Edom dalej buntowniczo wyrywał się spod ręki Judy — aż po dziś dzień. Wtedy to, w tym samym czasie, Libna[m] zaczęła się buntowniczo wyrywać spod jego ręki, gdyż opuścił Jehowę, Boga swych praojców.[n] **11** Uczynił też wyżyny[o] na górach judzkich, by przywieść mieszkańców Jerozolimy do uprawiania nierządu[p] i by sprowadzić Judę na manowce.[q]

12 W końcu przyszło do niego pismo[r] od proroka Eliasza,[s] mówiące: „Oto, co powiedział Jehowa, Bóg Dawida, twego praojca: ‚Ponieważ nie chodziłeś drogami Jehoszafata,[t] swego ojca, ani drogami Asy,[u] króla Judy,

ROZDZ. 20
a 1Kl 22:42
b 1Kl 15:11
c 2Kn 17:3
Ps 18:21
d 1Kl 15:14
1Kl 22:43
2Kn 17:6
e 1Kl 18:21
2Kn 12:14
2Kn 19:3
f 1Kl 16:1
2Kn 19:2
g 2Kn 16:7
h 2Kn 16:11
i 1Kl 22:49
1Ko 15:33
j 2Kl 1:2
2Kl 1:16
2Kn 19:2
k 1Kl 10:22
1Kl 22:48
l Lb 33:35
Pwt 2:8
1Kl 9:26
m Prz 13:20
n Ps 127:1
o 1Kl 22:48
p 2Kn 9:21

ROZDZ. 21
q 1Kl 22:50
r 2Kn 32:33
s 2Kl 8:16
t Rdz 25:6
u 2Kn 11:23
Prz 13:22
v 2Kl 8:16
w Rdz 43:33

szpalta 2
a Rdz 4:8
Sdz 9:5
b 2Kl 8:17
c 1Kl 14:9
Oz 4:1
d 2Kl 8:18
2Kn 22:2
Neh 13:26
e 1Sm 2:30
1Kl 16:25
2Kn 29:6
f 2Sm 7:16
g 2Sm 23:5
Ps 89:28
Jer 33:21

h 2Sm 7:12; i 1Kl 11:36; 2Kl 8:19; Ps 132:11; j Rdz 27:40; k 2Kl 8:20; l 1Kl 22:47; m Joz 21:13; 2Kl 19:8; n Wj 3:6; Pwt 32:21; 1Kl 11:33; 2Kn 15:2; Jer 2:13; o Pwt 12:2; p 2Kl 21:11; Obj 2:20; q Pwt 4:27; r Jn 3:13; s 2Kl 2:1; 2Kl 2:11; t 2Kn 17:3; u 1Kl 15:11; 2Kn 14:5.

13 lecz chodzisz drogą królów Izraela[a] i przywodzisz Judę oraz mieszkańców Jerozolimy do uprawiania nierządu,[b] tak jak dom Achaba przywodził do uprawiania nierządu,[c] a nawet pozabijałeś swoich braci, domowników twego ojca, którzy byli lepsi od ciebie,[d] **14** oto Jehowa zadaje potężny cios[e] twemu ludowi[f] i twoim synom,[g] i twoim żonom, i wszystkim twoim majętnościom. **15** I będziesz miał wiele dolegliwości,[h] chorobę jelit, aż wyjdą ci jelita z powodu tej dolegliwości – dzień po dniu'".[i]

16 I Jehowa pobudził przeciwko Jehoramowi ducha[j] Filistynów[k] i Arabów,[l] którzy byli przy Etiopczykach.[m] **17** Ruszyli więc na Judę i wtargnęli do niej, i zabrali wszystkie majętności, które się znajdowały w domu królewskim,[n] jak również jego synów i jego żony;[o] i nie zostawiono mu żadnego syna oprócz Jehoachaza,[p] jego najmłodszego syna. **18** A po tym wszystkim Jehowa dotknął go chorobą jelit, na którą nie było lekarstwa.[q] **19** I stało się, że w późniejszych dniach, po pewnym okresie – po pełnych dwóch latach – jelita[r] mu wypłynęły w czasie jego choroby i tak zmarł w swych okropnych dolegliwościach; a jego lud nie zapalił dla niego ognia podobnego do ognia[s] dla jego praojców. **20** Miał on trzydzieści dwa lata, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie osiem lat. W końcu odszedł, lecz nikt za nim nie tęsknił.[t] I pogrzebano go w Mieście Dawidowym,[u] ale nie w grobowcach królewskich.[v]

22 Potem mieszkańcy Jerozolimy uczynili w jego miejsce królem Achazjasza,[w] jego najmłodszego syna (gdyż oddział grabieżczy, który wtargnął z Arabami[a] do obozu, wybił wszystkich starszych),[b] i Achazjasz, syn Jehorama, zaczął panować jako król Judy. **2** Achazjasz miał dwadzieścia dwa lata, gdy zaczął panować,[c] a panował w Jerozolimie jeden rok. Jego matka miała na imię Atalia[d] i była wnuczką Omriego.[e]

3 On sam również chodził drogami domu Achaba,[f] bo jego matka[g] była mu doradczynią w niegodziwym postępowaniu. **4** I czynił to, co złe w oczach Jehowy, tak samo jak dom Achaba, oni bowiem po śmierci jego ojca zostali jego doradcami[h] – ku jego zgubie. **5** I chodził według ich rad,[i] tak iż wyruszył z Jehoramem,[j] synem Achaba, królem Izraela, na wojnę przeciwko Chazaelowi,[k] królowi Syrii, pod Ramot-Gilead,[l] gdzie strzelcy ugodzili Jehorama.[m] **6** Ten więc wrócił, by w Jizreel[n] wyleczyć się z ran, które mu zadano pod Ramą,[o] gdy walczył z Chazaelem, królem Syrii.

Azariasz[p] zaś, syn Jehorama,[q] król Judy, poszedł do Jizreel zobaczyć się z Jehoramem,[r] synem Achaba, gdyż ten chorował.[s] **7** Lecz było to od Boga,[t] żeby upadek[u] Achazjasza nastąpił wskutek jego przybycia do Jehorama; a gdy przybył, poszedł[v] z Jehoramem do Jehu,[w] wnuka Nimszego,[x] którego Jehowa namaścił,[y] by zgładził dom Achaba.[z] **8** A gdy tylko Jehu wdał się w spór z domem Achaba,[a] napotkał książąt judzkich oraz synów braci Achazjasza,[b]

ROZDZ. 21

a 1Kl 16:25 1Kl 16:33
b Wj 34:15 Jer 3:8
c 2Kl 9:22 2Kn 21:11
d Wj 20:13 2Kn 21:4
e Pwt 28:22
f Kpl 26:21 Oz 5:11 Mi 6:16
g Wj 20:5
h Pwt 28:61 Dz 12:23
i Pwt 28:21
j 1Kl 11:14 2Kn 33:11 Ezd 1:1 Iz 10:5
k Joz 13:2 2Sm 8:1
l 2Kn 9:14 2Kn 17:11
m 2Kl 19:9 2Kn 12:3 2Kn 14:12
n 1Kl 14:26
o 1Sm 30:3
p 2Kn 22:6 2Kn 25:23
q Pwt 28:59 2Kn 21:15 Kzn 3:17 Dz 12:23
r 2Sm 20:10
s 2Kn 16:14 Jer 34:5
t Prz 10:7 Prz 11:10 Prz 29:2 Kzn 8:10 Jer 22:18
u 1Kl 2:10
v 2Kn 24:25 2Kn 28:27

ROZDZ. 22

w 2Kl 8:24 1Kn 3:11

szpalta 2

a 2Kn 21:16
b 2Kn 21:17
c 2Kl 8:26
d 2Kl 11:1 2Kl 11:13
e 1Kl 16:28
f 1Kl 16:33 2Kl 8:27 Mi 6:16
g 2Kn 22:12 2Kn 24:7
h 2Kn 24:18 Prz 1:10 Prz 12:5 Prz 13:20
i Ps 1:1
j 2Kl 8:25

k 2Kl 8:15; 2Kl 10:32; **l** 1Kl 22:3; 2Kn 18:14; **m** 2Kl 8:28; **n** Joz 19:18; 2Sm 4:4; 2Kl 9:15; **o** 2Kl 8:29; **p** 2Kl 9:16; 2Kn 22:1; **q** 2Kl 8:16; **r** 2Kl 3:1; **s** 1Kl 22:34; **t** Pwt 32:35; Sdz 14:4; 2Kn 10:15; Ps 9:16; Am 3:6; **u** 1Sm 2:6; **v** 2Kl 9:21; **w** 1Kl 19:16; 2Kl 9:20; **x** 2Kl 9:14; **y** 2Kl 9:6; **z** 2Kl 9:7; **a** 2Kl 10:10; 2Kl 10:11; **b** 2Kl 10:13.

usługujących Achazjaszowi, i ich pozabijał.[a] **9** Następnie zaczął szukać Achazjasza i w końcu go znaleziono,[b] gdy się ukrywał w Samarii,[c] i przyprowadzono go do Jehu. Potem go uśmiercili i pogrzebali,[d] rzekli bowiem: „Jest on wnukiem Jehoszafata,[e] który szukał Jehowy całym swoim sercem”.[f] I nie było nikogo z domu Achazjasza, kto byłby w stanie królować.

10 Atalia[g] zaś, matka Achazjasza, zobaczyła, że jej syn umarł. Powstała więc i zgładziła całe królewskie potomstwo domu Judy.[h] **11** Lecz Jehoszabat,[i] córka króla, wzięła Jehoasza,[j] syna Achazjasza, i wykradła go spośród synów królewskich, których miano uśmiercić, i umieściła go razem z jego mamką w wewnętrznej komnacie, gdzie były łoża. I Jehoszabat, córka króla Jehorama,[k] żona kapłana Jehojady[l] (była bowiem siostrą Achazjasza), ukrywała go przed Atalią, i ta go nie uśmierciła.[m] **12** I przez sześć lat pozostawał z nimi, ukryty w domu prawdziwego Boga,[n] podczas gdy Atalia sprawowała władzę nad krajem[o] jako królowa.[p]

23 A w siódmym roku Jehojada[q] okazał odwagę i zawarł przymierze z dowódcami setek,[r] mianowicie: Azariaszem, synem Jerochama, i Ismaelem, synem Jehochanana, i Azariaszem, synem Obeda, i Maasejaszem, synem Adajasza, i Eliszafatem, synem Zikriego. **2** Potem obeszli całą Judę i zebrali Lewitów[s] ze wszystkich miast judzkich, a także mężów będących głowami[t] domów patriarchalnych[u] w Izraelu. Przyszli więc do Jerozolimy. **3** Wtedy cały zbór zawarł z królem przymierze[a] w domu[b] prawdziwego Boga, po czym on rzekł do nich:

„Oto będzie panował[c] syn[d] królewski, jak to Jehowa obiecał w odniesieniu do synów Dawida.[e] **4** Uczynicie następującą rzecz: jedna trzecia z was, którzy w sabat wchodzicie,[f] spośród kapłanów[g] i Lewitów,[h] będzie odźwiernymi,[i] **5** i jedna trzecia będzie przy domu królewskim,[j] a jedna trzecia będzie przy Bramie Fundamentowej;[k] cały zaś lud będzie na dziedzińcach[l] domu Jehowy. **6** I nie pozwólcie, by do domu Jehowy wszedł ktokolwiek[m] oprócz kapłanów i Lewitów pełniących służbę.[n] Oni wejdą, gdyż stanowią święte grono,[o] a cały lud będzie się wywiązywał z obowiązku wobec Jehowy. **7** Lewici zaś mają otoczyć króla ze wszystkich stron,[p] każdy ze swym orężem w rękach; a kto by wszedł do domu, ma zostać uśmiercony. I stale bądźcie przy królu, gdy wchodzi i gdy wychodzi”.

8 I Lewici oraz cała Juda przystąpili do działania zgodnie ze wszystkim, co nakazał[q] kapłan Jehojada.[r] Wzięli więc każdy swoich ludzi, którzy w sabat wchodzili, wraz z tymi, którzy w sabat wychodzili,[s] gdyż kapłan Jehojada nie zwolnił oddziałów[t] ze służby. **9** Ponadto kapłan Jehojada dał dowódcom setek[u] włócznie i tarcze, i okrągłe tarcze,[v] które należały do króla Dawida[w] i znajdowały się w domu prawdziwego Boga.[x] **10** I ustawił cały lud,[y] każdego z pociskiem w ręku, od prawej strony domu aż do lewej strony

ROZDZ. 22
a 2Kl 10:14
b 2Kl 9:27
c 2Kl 10:17
d 2Kl 9:28
e 2Kn 17:3 Prz 10:7
f 2Kn 17:4
g 2Kn 22:2
h 2Kl 11:1
i 2Kl 11:2
j 2Kl 11:21
k 2Kl 8:16
l 2Kn 23:1
m 2Sm 7:13 1Kl 15:4 2Kn 21:7 Ps 33:10
n 2Kl 11:3
o Ps 12:8 Prz 29:2 Jer 12:1
p Pwt 17:15

ROZDZ. 23
q 2Kl 11:4
r Wj 18:25
s Pwt 33:8 2Kn 8:14
t 1Kn 15:12
u 1Kn 23:11

szpalta 2
a 2Sm 5:3 2Kl 11:17
b 1Kl 7:51
c 2Kl 11:12
d 2Kl 11:4
e 2Sm 7:12 1Kl 2:4 1Kl 9:5 2Kn 6:16 2Kn 7:18 2Kn 21:7 Ps 89:29
f 1Kn 9:25 Łk 1:8
g 1Kn 24:3
h 1Kn 23:3
i 1Kn 26:1
j 1Kl 7:1
k 2Kl 11:6
l 1Kl 7:12
m 2Kl 11:7
n 1Kn 23:28

o 1Kn 23:32; **p** 2Kl 11:8; **q** Kzn 9:17; **r** 2Kl 11:4; 2Kn 23:1; **s** 2Kl 11:9; **t** 1Kn 24:1; 1Kn 25:1; 1Kn 26:1; **u** 2Kl 11:4; 1Kn 26:26; **v** 2Kl 11:10; **w** 2Sm 8:7; **x** 1Kn 26:27; 2Kn 5:1; **y** 2Kl 11:11.

domu, koło ołtarza i koło domu, ze wszystkich stron w pobliżu króla. **11** Wtedy wyprowadzili syna królewskiego[a] i włożyli na niego diadem[b] oraz Świadectwo,[c] i uczynili go królem, a Jehojada i jego synowie namaścili[d] go i rzekli: „Niech żyje król!”[e]

12 Gdy Atalia usłyszała odgłos ludu, który biegł i sławił króla,[f] niezwłocznie przyszła do ludu koło domu Jehowy. **13** Wówczas ujrzała, a oto przy swej kolumnie[g] u wejścia stał król, przy królu zaś — książęta[h] i trąby,[i] a cały lud ziemi radował się[j] i dął[k] w trąby, byli też śpiewacy[l] z instrumentami do akompaniowania przy pieśni, jak również ci, którzy dawali sygnał do wysławiania. Atalia natychmiast rozdarła swe szaty i powiedziała: „Spisek! Spisek!”[m] **14** Lecz kapłan Jehojada wyprowadził dowódców setek, ustanowionych nad wojskiem, i rzekł do nich: „Zabierzcie ją spomiędzy szeregów,[n] a kto za nią pójdzie, ma zostać uśmiercony mieczem!” Kapłan bowiem powiedział: „Nie wolno wam uśmiercić jej w domu Jehowy”. **15** Pochwycili ją więc w swe ręce. Kiedy doszła do wjazdu do bramy końskiej domu królewskiego, tam od razu ją uśmiercili.[o]

16 Następnie Jehojada zawarł przymierze między sobą a całym ludem i królem, że pozostaną ludem[p] Jehowy. **17** Potem cały lud przyszedł do domu Baala i go zburzył;[q] i porozbijali[r] jego ołtarze[s] i wizerunki, a Mattana,[t] kapłana Baala, zabili[u] przed ołtarzami. **18** Ponadto Jehojada powierzył stanowiska w domu Jehowy w ręce kapłanów i Lewitów, których Dawid[v] ustanowił w oddziałach nad domem Jehowy, by składali Jehowie ofiary całopalne zgodnie z tym, co jest napisane w prawie Mojżesza,[a] z weselem i z pieśnią — według rozporządzeń Dawida. **19** Postawił więc odźwiernych[b] przy bramach[c] domu Jehowy, żeby nie wszedł nikt nieczysty pod jakimkolwiek względem. **20** Potem wziął dowódców setek[d] oraz znamienite osobistości i władców ludu, i cały lud ziemi i sprowadził króla z domu Jehowy.[e] Wówczas weszli przez górną bramę do domu królewskiego i posadzili króla na tronie[f] królestwa. **21** A cały lud ziemi nieustannie się radował;[g] i w mieście panował spokój, Atalię zaś uśmiercono mieczem.[h]

24 Jehoasz miał siedem lat, gdy zaczął panować,[i] a panował w Jerozolimie czterdzieści lat.[j] Jego matka miała na imię Cybia i była z Beer-Szeby.[k] **2** I Jehoasz[l] czynił to, co słuszne w oczach Jehowy,[m] przez wszystkie dni kapłana Jehojady.[n] **3** A Jehojada dał mu dwie żony i został on ojcem synów oraz córek.[o]

4 A potem stało się rzeczą bliską sercu Jehoasza odnowienie domu Jehowy.[p] **5** Zebrał więc kapłanów[q] i Lewitów i rzekł do nich: „Udajcie się do miast judzkich i zbierzcie pieniądze od całego Izraela, by rok w rok można było naprawiać[r] dom waszego Boga;[s] i macie w tej sprawie działać szybko”. A Lewici nie działali szybko.[t] **6** Toteż król wezwał przełożonego Jehojadę i rzekł do niego:[u] „Dlaczego nie żądałeś od Lewitów zdawania

ROZDZ. 23
a 2Kl 11:2
b 2Sm 1:10 2Sm 12:30
c Pwt 17:18
d 1Sm 10:1
e 1Sm 10:24
f 2Kl 11:13
g 1Kl 7:15 2Kl 23:3
h 2Kn 23:1
i Lb 10:10 1Kn 15:24
j 1Kl 1:40 Prz 11:10
k 1Kl 1:39 2Kl 9:13
l 1Kn 25:7
m 2Kl 11:14
n 2Kl 11:15
o 2Kl 11:16
p 2Kl 11:17 2Kn 34:31
q 2Kl 10:27
r Pwt 12:3 2Kn 34:4 2Kn 34:7
s Wj 32:20
t 2Kl 11:18
u Pwt 13:5 Pwt 13:9 1Kl 18:40
v 1Kn 23:6 1Kn 23:30

szpalta 2
a Wj 29:38 Lb 28:2
b 1Kn 26:1 1Kn 26:13
c 1Kn 9:26
d 2Kl 11:9
e 2Kl 11:19
f 1Kl 1:13 1Kl 7:7
g Prz 11:10 Prz 29:2
h 2Kl 11:20

ROZDZ. 24
i 2Kl 11:21 2Ko 3:5
j 2Kl 12:1
k Rdz 21:14 2Sm 3:10
l 1Kn 3:11
m 2Kn 26:4
n 2Kl 12:2
o Ps 127:3

p 2Kl 22:5; 2Kn 34:8; **q** 2Kl 12:4; **r** 2Kn 29:3; 2Kn 34:9; **s** 2Kl 12:5; **t** 2Kl 12:6; Prz 10:4; Kzn 10:18; **u** 2Kl 12:7.

sprawy z tego, jak z Judy i Jerozolimy przynoszono święty podatek nałożony przez Mojżesza,[a] sługę Jehowy, podatek od całego zboru izraelskiego, na Namiot Świadectwa?[b] **7** Jeśli bowiem chodzi o niegodziwą Atalię, jej synowie[c] wtargnęli do domu prawdziwego Boga[d] i nawet wszystkie święte[e] przedmioty z domu Jehowy oddali Baalom".[f] **8** Następnie król wyrzekł słowo i zrobiono skrzynię,[g] i postawiono ją na zewnątrz koło bramy domu Jehowy. **9** Potem w całej Judzie i Jerozolimie ogłoszono wezwanie do przynoszenia Jehowie świętego podatku,[h] który Mojżesz, sługa prawdziwego Boga, nałożył na Izraela[i] na pustkowiu. **10** I wszyscy książęta[j] oraz cały lud zaczęli się radować,[k] przynosili też i wrzucali do tej skrzyni,[l] aż wszyscy dali.

11 A w odpowiednim czasie ręką Lewitów[m] przynosił skrzynię pod opiekę króla i gdy tylko widzieli, że jest dużo pieniędzy,[n] przychodził sekretarz[o] króla oraz pełnomocnik naczelnego kapłana i wtedy opróżniali skrzynię, a potem ją brali i zanosili z powrotem na miejsce. Tak robili dzień w dzień i zbierali bardzo dużo pieniędzy. **12** Potem król i Jehojada przekazywali je tym, którzy wykonywali[p] pracę w ramach służby związanej z domem Jehowy,[q] oni zaś najmowali kamieniarzy[r] i rzemieślników,[s] by odnowili dom Jehowy,[t] a także ludzi obrabiających żelazo i miedź, by naprawili dom Jehowy.[u] **13** I wykonawcy prac zabrali się do dzieła,[v] i pod ich ręką naprawa posuwała się naprzód, tak iż w końcu doprowadzili dom prawdziwego Boga do należytego stanu pod względem budowlanym i go wzmocnili. **14** A gdy tylko skończyli, przynieśli przed króla i Jehojadę resztę pieniędzy i przystąpiono do wykonania przyborów do domu Jehowy, przyborów do usługiwania[a] i do składania darów ofiarnych, a także kielichów[b] i naczyń ze złota[c] i srebra; i przez wszystkie dni Jehojady stale składali w domu Jehowy ofiary całopalne.[d]

15 A Jehojada się zestarzał i syty lat[e] w końcu umarł, mając w chwili śmierci sto trzydzieści lat. **16** Pogrzebano go więc w Mieście Dawidowym wespół z królami,[f] gdyż postępował dobrze w Izraelu[g] i wobec prawdziwego Boga oraz jego domu.

17 A po śmierci Jehojady przybyli książęta[h] judzcy i pokłonili się królowi. Wówczas król ich wysłuchał.[i] **18** I stopniowo porzucali dom Jehowy, Boga swych praojców, a zaczęli służyć świętym palom[j] i bożkom,[k] tak iż z powodu tej ich winy doszło do oburzenia na Judę i Jerozolimę.[l] **19** On zaś posyłał do nich proroków,[m] by ich z powrotem przyprowadzić do Jehowy; i ci składali przeciwko nim świadectwo, lecz oni nie nadstawiali ucha.[n]

20 I duch[o] Boży ogarnął[p] Zachariasza,[q] syna kapłana Jehojady,[r] toteż stanął on ponad ludem i rzekł do nich: „Oto, co powiedział prawdziwy Bóg: ‚Dlaczego przekraczacie przykazania Jehowy, tak iż nie możecie mieć powodzenia?[s] Ponieważ wy porzuciliście Jehowę, on porzuci was'".[t] **21** W końcu uknuli przeciwko niemu spisek[u]

ROZDZ. 24

a Wj 30:12 Wj 30:13 Wj 30:14 Wj 30:16
b Lb 1:50 Dz 7:44
c 2Kn 22:3
d 2Kn 28:24
e 2Kl 12:4 2Kl 14:14
f Pwt 32:17 Eze 16:17 Oz 2:13
g 2Kl 12:9 Mk 12:41
h Neh 10:32 Mt 17:24
i Wj 30:12 Wj 30:13 Wj 30:14 Wj 30:16
j 1Kn 28:1
k 1Kn 29:9 Iz 64:5 Dz 2:46
l 2Kl 22:9
m 2Kn 34:9
n 2Kl 22:9
o 2Kl 12:10
p 1Tm 5:18
q 2Kl 12:11
r 1Kl 5:17
s 2Kn 34:11
t 2Kl 12:12
u 2Kn 34:8
v 2Kn 34:12

szpalta 2

a 1Kl 7:50
b Wj 37:16 Lb 7:84
c 2Kn 4:21 2Kn 4:22
d Wj 29:28 Lb 28:3
e Ps 91:16
f 1Kl 2:10 2Kn 24:25 Dz 2:29
g 2Kn 23:1 Prz 10:7 Heb 6:10
h 1Kn 28:1
i Prz 11:9 Prz 29:12
j 1Kl 14:23
k 1Kl 14:9
l Neh 9:26 Ps 102:10
m 2Kl 17:13 Jer 7:25
n 2Kn 36:16
o Lb 11:25 2Kn 15:1 2Kn 20:14 2Pt 1:21
p Sdz 6:34 1Kn 12:18
q Łk 11:51
r 2Kn 23:11
s Lb 14:41 1Sm 13:13 Za 7:11

t Pwt 29:25; 1Kn 28:9; 2Kn 15:2; Jer 2:19; **u** Jer 11:19; Jer 18:18.

i na rozkaz króla ukamienowali go kamieniami[a] na dziedzińcu domu Jehowy. **22** I król Jehoasz nie pamiętał o lojalnej życzliwości, którą mu okazał jego ojciec, Jehojada,[b] i zabił jego syna; gdy ten umierał, rzekł: „Niech Jehowa w to wejrzy i zażąda tego z powrotem”.[c]

23 A na początku[d] roku wyruszyło przeciwko niemu[e] wojsko syryjskie[f] i wtargnęło do Judy i Jerozolimy. Następnie wytracili spośród ludu wszystkich książąt[g] ludu, a cały łup posłali do króla Damaszku.[h] **24** Bo wojsko Syryjczyków dokonało najazdu niewielką liczbą ludzi,[i] a Jehowa wydał w ich rękę nader liczne wojsko,[j] porzucili bowiem Jehowę, Boga swych praojców; i dokonano sądów nad Jehoaszem.[k] **25** A gdy od niego odeszli (bo zostawili go z wieloma dolegliwościami),[l] jego słudzy uknuli przeciwko niemu spisek[m] za krew[n] synów kapłana Jehojady;[o] i zabili go na jego łożu, tak iż poniósł śmierć.[p] Potem pogrzebano go w Mieście Dawidowym,[q] ale nie pochowano go w grobowcach królewskich.[r]

26 A oto ci, którzy spiskowali przeciwko niemu: Zabad,[s] syn Ammonitki Szimeat, i Jehozabad, syn Moabitki Szimrit. **27** Jeśli zaś chodzi o jego synów i o liczne wypowiedzi przeciwko niemu,[t] jak również o gruntowną odnowę[u] domu prawdziwego Boga, opisano to w objaśnieniu do Księgi[v] Królów. A w jego miejsce zaczął panować Amacjasz,[w] jego syn.

25 Amacjasz[x] został królem, gdy miał dwadzieścia pięć lat, a panował w Jerozolimie dwadzieścia dziewięć lat. Jego matka miała na imię Jehoaddan[a] i była z Jerozolimy. **2** I czynił to, co słuszne w oczach Jehowy,[b] tyle że nie sercem niepodzielnym.[c] **3** A gdy już umocniła się jego władza królewska, niezwłocznie wytracił[d] swoich sług,[e] którzy zabili króla, jego ojca.[f] **4** A ich synów nie uśmiercił, lecz postąpił zgodnie z tym, co jest napisane w prawie, w księdze Mojżesza,[g] jak to nakazał Jehowa, mówiąc: „Ojcowie nie mają umierać za synów[h] ani synowie nie mają umierać za ojców;[i] każdy bowiem ma umrzeć za swój własny grzech”.[j]

5 I Amacjasz zebrał Judę, i kazał im stanąć według domu ich praojców,[k] przy dowódcach tysięcy[l] i przy dowódcach setek[m] dla całego Judy i Beniamina; i począł spisywać ich od dwudziestego[n] roku wzwyż, i w końcu stwierdził, że jest trzysta tysięcy doborowych mężczyzn idących do wojska, posługujących się dzidą[o] i wielką tarczą.[p] **6** Ponadto za sto talentów srebra najął z Izraela sto tysięcy dzielnych mocarzy. **7** I przyszedł do niego pewien mąż prawdziwego Boga,[q] mówiąc: „Królu, niech wojsko izraelskie nie idzie z tobą, gdyż Jehowa nie jest z Izraelem,[r] czyli ze wszystkimi synami Efraima. **8** Lecz idź ty sam, działaj, bądź odważny na wojnie.[s] Prawdziwy Bóg mógłby cię przywieść do potknięcia przed nieprzyjacielem, bo Bóg ma moc i dopomóc,[t] i przywieść do potknięcia”.[u] **9** Wtedy Amacjasz[v] rzekł do męża prawdziwego Boga:

ROZDZ. 24
a Mt 23:35 Łk 11:51 Dz 7:58
b Hi 6:14 Prz 17:13
c Rdz 9:5 Ps 94:1 Jer 11:20 Heb 10:30 Judy 9
d 1Kl 20:22
e Pwt 32:35
f 2Kl 12:17
g 2Kn 24:17
h Rdz 14:15 1Kn 18:5
i Kpl 26:37 Pwt 32:30
j Kpl 26:25 Pwt 28:25
k 2Kn 22:8 Iz 10:5 Hab 1:12
l Pwt 28:22 2Kn 21:18
m 2Kl 14:19
n Rdz 9:5 2Kn 24:21 Łk 11:51 Obj 16:6
o 2Kn 24:20
p 2Sm 4:7 2Kl 12:20
q 2Sm 5:9 1Kl 2:10
r 2Kn 21:20 2Kn 28:27 Ps 69:28
s 2Kl 12:21
t 2Kn 24:20
u 2Kn 24:13
v 2Kl 12:19 2Kn 20:34
w 2Kl 12:21 1Kn 3:12

ROZDZ. 25
x 2Kl 14:1

szpalta 2
a 2Kl 14:2
b Pwt 12:32
c 1Kl 8:61 1Kl 11:4 2Kl 14:3 Ps 78:37
d Rdz 9:6 Wj 21:14 Lb 35:31
e 2Kn 24:26; f 2Kn 24:25; g Pwt 24:16; h Eze 18:20; i Eze 18:4; j 2Kl 14:6; k 1Kn 27:1; l Wj 18:25; 1Sm 8:12; 1Kn 13:1; m Pwt 1:15; n Lb 1:3; o 1Kn 12:24; 2Kn 11:12; p 2Kn 32:5; q 1Kl 13:1; r 2Kn 13:16; 2Kn 19:2; s Prz 24:10; t 2Kn 14:11; 2Kn 20:6; Ps 33:20; u Jer 18:23; v 2Kl 14:1.

„Ale co zrobić ze stoma talentami, które dałem wojskom izraelskim?”[a] A mąż prawdziwego Boga odrzekł: „Jehowa ma środki, by ci dać znacznie więcej niż to”.[b] **10** Toteż Amacjasz ich oddzielił, mianowicie wojska, które do niego przyszły z Efraima, by poszli na swoje miejsce. Lecz oni bardzo się rozgniewali na Judę, tak iż wrócili na swoje miejsce, pałając gniewem.[c]

11 Amacjasz zaś nabrał odwagi i poprowadził swój lud, i przybył do Doliny Soli;[d] i pobił synów Seiru[e] — dziesięć tysięcy.[f] **12** A dziesięć tysięcy synowie judzcy pojmali żywcem. Wyprowadzili ich więc na szczyt urwistej skały i postrącali ich z tej skały; i wszyscy się roztrzaskali, co do jednego.[g] **13** A członkowie oddziału, który Amacjasz odprawił, by nie szedł z nim na wojnę,[h] zaczęli napadać z Samarii[i] na miasta judzkie — aż po Bet-Choron;[j] i zabili tam trzy tysiące, i zagarnęli wielki łup.

14 Lecz Amacjasz, wróciwszy po rozgromieniu Edomitów, przyniósł bogów[k] synów Seiru i uczynił ich swoimi bogami,[l] i zaczął się kłaniać[m] przed nimi, i sprawiał, że wznosił się dla nich dym ofiarny.[n] **15** Toteż Jehowa zapałał gniewem na Amacjasza i posłał do niego proroka, i rzekł do niego: „Dlaczego szukasz[o] bogów tego ludu,[p] którzy nie wyzwolili swego ludu z twojej ręki?”[q] **16** A gdy mu to powiedział, król natychmiast rzekł do niego: „Czyż ustanowiliśmy cię doradcą królewskim?[r] Przestań dla własnego dobra.[s] Po cóż mieliby cię zabić?” Prorok więc przestał, lecz powiedział: „Doprawdy, wiem, że Bóg postanowił cię zgubić,[t] gdyż to uczyniłeś[u] i nie usłuchałeś mej rady”.[v]

ROZDZ. 25

a 2Kn 25:6
b 1Sm 2:7 Prz 10:22 Ag 2:8
c 2Sm 19:43 Prz 29:22
d 2Sm 8:13 Ps 60:0
e 2Kn 20:10
f 2Kl 14:7
g Abd 3 Dz 1:18
h 2Kn 25:9
i 1Kl 16:24 1Kl 16:29
j 1Kl 9:17 2Kn 8:5
k 2Kn 28:23
l Wj 20:3 Pwt 7:5 Pwt 7:25
m Wj 20:5
n 2Kn 28:25 2Kn 34:25
o 2Kn 24:20 Jer 2:5
p Ps 96:5
q Ps 115:8 Iz 46:2 Jer 10:5 1Ko 8:4 1Ko 10:20
r 2Kn 16:10 2Kn 18:25
s Prz 9:7 Prz 15:10 Iz 30:10 2Tm 4:3
t Ezc 18:26
u 1Sm 2:25
v Prz 29:1

szpalta 2

a 2Kl 14:8
b Prz 20:3
c 2Kl 14:9
d 1Kl 4:33
e Sdz 9:8
f Ps 80:13
g 2Kn 25:11
h Pwt 8:14 2Kn 26:16 2Kn 32:25 Prz 16:18 Prz 28:25 Dn 5:20 Hab 2:4

17 Potem Amacjasz, król Judy, zasięgnął rady i posłał do Jehoasza, syna Jehoachaza, syna Jehu, króla izraelskiego,[a] mówiąc: „Chodź! Spójrzmy sobie w twarz”.[b] **18** Wówczas Jehoasz, król Izraela, posłał do Amacjasza, króla Judy, mówiąc:[c] „Ciernisty chwast rosnący na Libanie posłał do cedru, który rósł na Libanie,[d] mówiąc: ‚Dajże swą córkę mojemu synowi za żonę’.[e] Lecz dzikie zwierzę[f] polne żyjące na Libanie przeszło i podeptało ów ciernisty chwast. **19** Rzekłeś sobie: Oto pobiłeś Edom.[g] A twoje serce[h] cię podniosło i jesteś okryty chwałą.[i] Mieszkajże dalej w swoim domu.[j] Po cóż miałbyś się wdać w walkę w niekorzystnych warunkach[k] i upaść, ty i wraz z tobą Juda?”[l]

20 Ale Amacjasz nie posłuchał; było to bowiem od prawdziwego Boga,[m] żeby ich wydać w jego rękę, ponieważ szukali bogów Edomu.[n] **21** Wyruszył zatem Jehoasz, król Izraela,[o] i spojrzeli sobie w twarz[p] — on i Amacjasz, król Judy — koło Bet-Szemesz,[q] które należy do Judy. **22** I Juda została pokonana przez Izraela,[r] tak iż rzucili się do ucieczki, każdy do swego namiotu.[s] **23** Amacjasza zaś — króla Judy, syna Jehoasza, syna Jehoachaza — Jehoasz, król Izraela, pojmał[t] pod Bet-Szemesz, po czym przyprowadził go do Jerozolimy[u] i zrobił wyłom w murze Jerozolimy od Bramy Efraima[v] aż do Bramy Narożnej,[w] na czterysta łokci.

i Prz 29:23; Jer 9:23; **j** Prz 12:15; **k** 2Kl 14:10; **l** 2Kn 35:21; **m** 1Kl 12:15; 2Kn 22:7; **n** 2Kn 25:14; **o** 2Kl 14:11; **p** 2Sm 2:14; 2Kn 25:17; **q** Joz 21:16; 1Sm 6:9; 1Sm 6:19; **r** 2Kl 14:12; **s** 1Kl 22:36; **t** Prz 25:8; **u** 2Kl 14:13; **v** Neh 8:16; Neh 12:39; **w** 2Kn 26:9; Jer 31:38; Za 14:10.

24 I zabrał wszystko złoto i srebro oraz wszystkie przedmioty, które się znajdowały w domu prawdziwego Boga u Obed-Edoma,[a] i skarby domu królewskiego,[b] jak również zakładników, a potem wrócił do Samarii.[c]

25 Amacjasz,[d] syn Jehoasza, król Judy, żył jeszcze piętnaście lat po śmierci Jehoasza,[e] syna Jehoachaza, króla Izraela.[f] **26** Pozostałych zaś spraw Amacjasza, tych pierwszych i tych ostatnich,[g] czyż nie opisano w Księdze[h] Królów Judy i Izraela?[i] **27** A od czasu, gdy Amacjasz odwrócił się od podążania za Jehową, zaczęto przeciw niemu spiskować[j] w Jerozolimie. W końcu uciekł do Lachisz,[k] lecz wysłano za nim do Lachisz i tam go uśmiercono.[l] **28** I przywieziono go na koniach,[m] po czym pogrzebano go z jego praojcami w mieście Judy.[n]

26 Potem cały lud[o] judzki wziął Uzzjasza,[p] który miał wtedy szesnaście lat, i uczynili[q] go królem w miejsce jego ojca, Amacjasza.[r] **2** On to odbudował Elot,[s] a następnie przywrócił je Judzie, gdy już król spoczął ze swymi praojcami.[t] **3** Uzzjasz[u] miał szesnaście lat, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie pięćdziesiąt dwa lata. Jego matka miała na imię Jecholia[v] i była z Jerozolimy. **4** I czynił on to, co słuszne w oczach Jehowy,[w] zgodnie ze wszystkim, co uczynił Amacjasz, jego ojciec.[x] **5** I wciąż starał się szukać[y] Boga za dni Zachariasza, który uczył bojaźni przed prawdziwym Bogiem;[z] a w dniach, gdy szukał Jehowy, prawdziwy Bóg darzył go powodzeniem.[a]

6 I wyruszył walczyć z Filistynami,[b] i zrobił wyłom w murze Gat[a] i w murze Jabne[b] oraz w murze Aszdodu,[c] po czym zbudował miasta na terytorium Aszdodu[d] i wśród Filistynów. **7** A prawdziwy Bóg dopomagał[e] mu przeciwko Filistynom i przeciw Arabom[f] mieszkającym w Gur-Baal, jak również przeciw Meunitom.[g] **8** I Ammonici[h] zaczęli dawać Uzzjaszowi daninę.[i] W końcu jego sława[j] dotarła aż do Egiptu, okazywał bowiem nadzwyczajną siłę. **9** Ponadto Uzzjasz zbudował w Jerozolimie wieże[k] przy Bramie Narożnej[l] i przy Bramie nad Doliną,[m] i przy Skarpie i je umocnił. **10** Zbudował też wieże[n] na pustkowiu i wykuł wiele cystern (gdyż posiadł liczne stada), a także w Szefeli[o] i na płaskowyżu. W górach i w Karmelu byli rolnicy i hodowcy winorośli, okazał się bowiem miłośnikiem rolnictwa.

11 Uzzjasz miał również siłę bojową — tych, co szli oddziałami do służby wojskowej,[p] według liczby spisanych[q] ręką sekretarza[r] Jejela oraz urzędnika Maasejasza pod kontrolą[s] Chananiasza spośród książąt królewskich.[t] **12** Ogólna liczba mężów będących głowami domów patriarchalnych,[u] dzielnych[v] mocarzy,[w] wynosiła dwa tysiące sześćset. **13** A ich władzy podlegały wojska liczące trzysta siedem tysięcy pięciuset mężczyzn, którzy brali udział w wojnie jako potężne wojsko, by wspomagać króla przeciwko nieprzyjacielowi.[x] **14** I Uzzjasz przygotowywał dla nich, dla całego wojska,

ROZDZ. 25

a 1Kl 7:51 1Kl 15:18 2Kl 25:15 2Kn 12:9
b 1Kl 14:26 2Kl 24:13
c 2Kl 14:14
d 2Kl 14:1
e 2Kl 13:10 2Kl 14:15
f 2Kl 14:17
g 2Kn 12:15
h 1Kl 14:29 2Kl 12:19
i 2Kl 14:18
j 2Kl 12:20 2Kl 15:10 2Kl 21:23
k Joz 10:31 Mi 1:13
l 2Kl 14:19
m 2Kl 14:20
n 1Kl 2:10 1Kl 11:43

ROZDZ. 26

o 2Kn 33:25
p 2Kl 15:13 Mt 1:8
q 2Kl 21:24
r 2Kl 14:21
s 1Kl 9:26 2Kl 16:6 2Kn 8:17
t 2Kl 14:22
u Iz 1:1 Iz 6:1
v 2Kl 15:2
w 2Kl 12:2
x 2Kl 14:3
y Pwt 4:29 2Kn 14:7 2Kn 17:4
z Rdz 18:19
a 1Kl 3:13 Ps 1:3 Prz 10:22
b 2Sm 8:1 2Kn 21:16 Iz 14:29

szpalta 2

a 1Kn 18:1
b Joz 15:11
c Joz 13:3 1Sm 5:1
d Joz 15:46
e 1Kn 5:20 2Kn 14:11 Ps 33:20 Dz 26:22

f 2Kn 17:11; **g** 1Kn 4:41; **h** Rdz 19:38; Sdz 11:15; **i** 2Sm 8:6; 1Kn 18:6; **j** Rdz 12:2; **k** 2Kn 14:7; **l** 2Kl 14:13; Jer 31:38; Za 14:10; **m** Neh 3:13; **n** 2Kl 9:17; **o** 1Kn 27:28; **p** 1Kn 12:18; **q** Lb 1:3; 2Sm 24:9; **r** 1Kn 27:32; 2Kn 24:11; **s** 1Kn 26:28; **t** 1Kn 28:1; **u** 1Kn 27:1; **v** 1Kn 5:24; 1Kn 12:21; **w** 1Kn 26:6; **x** 2Kn 11:1; 2Kn 13:3; 2Kn 17:14.

tarcze[a] i dzidy,[b] i hełmy,[c] i pancerze,[d] i łuki,[e] i kamienie do proc.[f] **15** Sporządził też w Jerozolimie machiny wojenne, wynalazek konstruktorów, przeznaczone na wieże[g] i na narożniki, by można było miotać strzały i wielkie kamienie. Toteż jego sława[h] dotarła bardzo daleko, otrzymał bowiem zdumiewającą pomoc, aż urósł w siłę.

16 Lecz gdy tylko urósł w siłę, jego serce stało się tak wyniosłe,[i] że doprowadziło do ruiny,[j] tak iż postąpił wiarołomnie wobec Jehowy, swego Boga, i wszedł do świątyni Jehowy, by palić kadzidło na ołtarzu kadzielnym.[k] **17** Za nim natychmiast wszedł kapłan Azariasz, a z nim kapłani Jehowy, osiemdziesięciu dzielnych mężów. **18** Potem wystąpili przeciw królowi Uzzjaszowi[l] i powiedzieli do niego: „Nie twoja to rzecz,[m] Uzzjaszu, palić kadzidło Jehowie, lecz palenie kadzidła jest rzeczą kapłanów, synów Aarona,[n] uświęconych. Wyjdź z sanktuarium; postąpiłeś bowiem wiarołomnie i nie przysporzy ci to chwały[o] ze strony Jehowy Boga".

19 Jednakże Uzzjasz zapałał gniewem,[p] mając w ręku kadzielnicę[q] do palenia kadzidła, a gdy się tak złościł na kapłanów, pojawił się[r] trąd[s] na jego czole w obecności kapłanów w domu Jehowy, przy ołtarzu kadzielnym. **20** Kiedy naczelny kapłan Azariasz oraz wszyscy kapłani zwrócili się ku niemu, oto był na czole dotknięty trądem![t] Zaczęli więc gorączkowo wypędzać go stamtąd, a i on sam śpieszył się, by wyjść, gdyż Jehowa go poraził.[u]

21 I król Uzzjasz[v] pozostał trędowaty aż do dnia swej śmierci, i jako trędowaty mieszkał w pewnym domu, zwolniony z obowiązków;[a] został bowiem odłączony od domu Jehowy, a Jotam, jego syn, był ustanowiony nad domem królewskim i sądził lud ziemi.

22 Pozostałe zaś sprawy Uzzjasza,[b] te pierwsze i te ostatnie, opisał prorok Izajasz,[c] syn Amoca.[d] **23** W końcu Uzzjasz spoczął ze swymi praojcami; został więc pogrzebany ze swymi praojcami, lecz na polu pogrzebowym, które należało do królów,[e] gdyż mówiono: „Jest trędowaty". A w jego miejsce zaczął panować Jotam,[f] jego syn.

27 Jotam[g] miał dwadzieścia pięć lat, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie szesnaście lat. Jego matka miała na imię Jerusza[h] i była córką Cadoka. **2** I czynił on to, co słuszne w oczach Jehowy,[i] zgodnie ze wszystkim, co uczynił Uzzjasz, jego ojciec.[j] Tylko nie wtargnął do świątyni Jehowy.[k] Lecz lud wciąż jeszcze postępował zgubnie.[l] **3** On zaś zbudował górną bramę[m] domu Jehowy, dużo też budował na murze Ofelu.[n] **4** I w górzystym regionie judzkim[o] zbudował miasta,[p] a w lasach[q] zbudował warownie[r] i wieże.[s] **5** I toczył wojnę z królem synów Ammona,[t] i w końcu okazał się silniejszy od nich, toteż synowie Ammona dali mu w owym roku sto talentów srebra oraz dziesięć tysięcy kor[u] pszenicy[v] i dziesięć tysięcy jęczmienia.[w] Tyle mu zapłacili synowie Ammona – również w drugim i trzecim roku.[x]

ROZDZ. 26

a 2Kn 17:17
b 2Kn 11:12
2Kn 14:8
2Kn 25:5
c 1Sm 17:5
Jer 46:4
d 1Sm 17:38
e 1Kn 12:2
f Sdz 20:16
1Sm 17:49
g 2Kn 14:7
h 1Kl 4:31
i Pwt 32:15
j Prz 29:23
1Pt 5:5
k Lb 1:51
l Prz 28:1
m Lb 16:40
Lb 18:7
Prz 21:24
n Wj 30:7
1Kn 23:13
Heb 5:4
o Lb 3:10
Lb 18:7
1Sm 2:30
p 2Kn 16:10
2Kn 25:16
q Wj 30:7
r Kpł 13:2
s Lb 12:10
2Kl 5:27
t Kpł 13:3
Pwt 24:8
Prz 11:2
u Kpł 14:34
Pwt 28:22
Pwt 28:35
v 2Kl 15:5

szpalta 2

a Kpł 13:46
Lb 5:2
Lb 12:14
Lb 12:15
2Kl 7:3
b 2Kl 15:6
c Iz 6:1
d Iz 1:1
e 2Kl 15:7
f 2Kl 15:32

ROZDZ. 27

g 1Kn 3:12
Iz 1:1
Oz 1:1
Mi 1:1
Mt 1:9
h 2Kl 15:33
i 2Kl 12:2
2Kn 17:3

j 2Kl 15:34; 2Kn 26:4; **k** 2Kn 26:16; Ps 119:120; **l** 2Kl 15:35; **m** Jer 20:2; **n** 2Kn 33:14; Neh 3:26; **o** Joz 14:12; **p** 2Kn 11:5; 2Kn 14:7; **q** 1Sm 23:15; **r** 2Kn 17:12; **s** 2Kl 9:17; 2Kn 26:10; **t** Sdz 11:4; 2Sm 10:1; 2Kn 20:1; Jer 49:1; **u** 2Kn 2:10; **v** 1Kl 5:11; **w** Pwt 8:8; 2Kn 2:15; **x** 2Kn 26:8.

6 Jotam umacniał się więc, bo przygotowywał swe drogi przed obliczem Jehowy, swego Boga.[a]

7 Pozostałe zaś sprawy Jotama[b] oraz wszystkie jego wojny i drogi opisano w Księdze[c] Królów Izraela i Judy. **8** Miał on dwadzieścia pięć lat, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie szesnaście lat.[d] **9** W końcu Jotam spoczął ze swymi praojcami[e] i pogrzebano go w Mieście Dawidowym.[f] A w jego miejsce zaczął panować Achaz,[g] jego syn.

28 Achaz[h] zaczął panować, gdy miał dwadzieścia lat, a panował w Jerozolimie szesnaście lat;[i] i nie czynił tego, co słuszne w oczach Jehowy, jak to czynił Dawid, jego praojciec.[j] **2** Chodził zaś drogami królów Izraela[k] i nawet sporządził lane[l] posągi Baalów.[m] **3** I sprawiał, że wznosił się dym ofiarny[n] w dolinie synów Hinnoma,[o] i palił swoich synów[p] w ogniu — według obrzydliwości[q] narodów, które Jehowa wypędził przed synami Izraela.[r] **4** I ciągle składał ofiary[s] oraz sprawiał, że wznosił się dym ofiarny na wyżynach[t] i na wzgórzach,[u] i pod wszelkiego rodzaju bujnym drzewem.[v]

5 Toteż Jehowa, jego Bóg, wydał go w rękę[w] króla Syrii[x] i ci go rozgromili, a uprowadziwszy od niego wielką liczbę jeńców, przyprowadzili ich do Damaszku.[y] Został też wydany w rękę króla Izraela,[z] tak iż ten go rozgromił, urządzając wielką rzeź. **6** Pekach,[a] syn Remaliasza,[b] w ciągu jednego dnia zabił w Judzie sto dwadzieścia tysięcy, samych dzielnych mężów, ponieważ opuścili Jehowę,[c] Boga swych praojców. **7** A Zikri, mocarz z Efraima,[d] zabił Maasejasza, syna królewskiego, i Azrikama, który przewodził domowi, oraz Elkanę, drugiego po królu. **8** Ponadto synowie Izraela uprowadzili dwieście tysięcy swoich braci, kobiet, synów i córek; zdobyli też na nich wielki łup, po czym przynieśli ten łup do Samarii.[a]

9 A był tam prorok Jehowy imieniem Oded. Wyszedł on przed wojsko, które przybywało do Samarii, i rzekł do nich: „Oto Jehowa, Bóg waszych praojców, z powodu swej złości[b] na Judę wydał ich w waszą rękę, tak iż zabijaliście wśród nich ze złością,[c] która sięgnęła aż do niebios.[d] **10** A teraz tych synów Judy i Jerozolimy zamierzacie sprowadzić do roli swoich sług[e] i służebnic. Czy jednak u was samych nie ma win wobec Jehowy, waszego Boga? **11** Posłuchajcie mnie więc i odprawcie jeńców, których zabraliście swym braciom,[f] bo zwrócony jest przeciwko wam płonący gniew Jehowy”.[g]

12 Wówczas pewni mężowie spośród naczelników[h] synów Efraima:[i] Azariasz, syn Jehochanana, Berechiasz, syn Meszillemota, oraz Jechizkiasz, syn Szalluma, i Amasa, syn Chadlaja, powstali przeciw tym, którzy przychodzili z wyprawy wojennej, **13** i rzekli do nich: „Nie przyprowadzajcie tu jeńców, gdyż obciąży to nas winą wobec Jehowy. Zamyślacie dodać do naszych grzechów i do naszej winy, gdyż ciąży na nas wielka wina[j] i płonie gniew[k] przeciwko Izraelowi”. **14** Toteż zbrojni[l] zostawili jeńców[m] i zdobycz przed książętami[n] i ca-

ROZDZ. 27

a 2Kn 19:3 2Kn 26:5
b 2Kl 15:36
c 2Kl 8:23 2Kl 12:19
d 2Kl 15:33
e 2Sm 7:12
f 2Sm 5:9 1Kl 14:31
g 2Kl 15:38

ROZDZ. 28

h 2Kl 16:2 1Kn 3:13 Iz 7:1 Oz 1:1 Mi 1:1 Mt 1:9
i 2Kl 16:2
j 1Kl 3:14
k 1Kl 12:28 1Kl 16:33
l Wj 34:17 Kpł 19:4
m Sdz 2:11
n Oz 2:13
o 2Kl 23:10 Jer 7:31
p 2Kn 33:6
q Pwt 12:31 2Kl 21:2 2Kn 33:2
r 2Kl 16:3
s 2Kl 16:4
t Kpł 26:30
u 1Kl 14:23
v Iz 57:5
w Sdz 2:14 2Kn 33:11 2Kn 36:17 Ps 76:12
x 2Kl 16:6 2Kn 24:24
y Rdz 14:15 2Sm 8:6 1Kn 18:5
z 2Kl 16:5
a 2Kl 15:37 Iz 7:1
b Iz 7:9
c Pwt 6:14 Pwt 31:16 2Kn 15:2 Ps 73:27 Iz 1:28 Jer 2:19
d Iz 9:21

szpalta 2

a 1Kl 16:24 1Kl 22:51
b Sdz 3:8 Ps 69:26 Iz 10:5 Za 1:15

c Eze 25:12; **d** Rdz 4:10; Ezd 9:6; Obj 18:5; **e** Kpł 25:39; Kpł 25:46; 2Kn 8:9; **f** Iz 58:6; Jer 34:15; **g** Mt 7:2; Jak 2:13; **h** 1Kn 28:1; **i** Iz 9:21; **j** Lb 32:14; **k** Wj 22:24; Joz 22:18; Rz 2:5; **l** 1Kn 12:23; **m** 2Kn 28:8; **n** 1Kn 28:1; Kzn 12:11.

łym zborem. **15** Wtedy powstali imiennie wskazani mężowie[a] i wziąwszy tych jeńców, odziali wszystkich nagich tym, co było w łupach. Odziali ich[b] i dali im sandały, a także nakarmili ich[c] i napoili,[d] i natłuścili oliwą. Co więcej, tym, którzy się chwiali, umożliwili przejazd[e] na osłach i przyprowadzili ich do Jerycha,[f] miasta palm,[g] koło ich braci. Potem wrócili do Samarii.[h]

16 W owym czasie król Achaz[i] posłał do królów Asyrii,[j] żeby mu pomogli. **17** I jeszcze raz przybyli Edomici,[k] i pobiwszy Judę, uprowadzili jeńców, **18** Filistyni[l] zaś najechali miasta w Szefeli[m] i Negebie[n] judzkim i zdobyli Bet-Szemesz[o] i Ajjalon,[p] i Gederot,[q] i Socho[r] oraz jego zależne miejscowości, i Timnę[s] oraz jej zależne miejscowości, i Gimzo oraz jego zależne miejscowości; i osiedlili się tam. **19** Bo Jehowa upokorzył[t] Judę z powodu Achaza, króla izraelskiego, gdyż dopuścił on w Judzie do rozzuchwalenia[u] i rażąco sprzeniewierzano się Jehowie.

20 W końcu nadciągnął przeciwko niemu Tilgat-Pilneser,[v] król Asyrii, i sprawił mu udrękę,[w] a nie wspomógł go. **21** Achaz wszak ogołocił dom Jehowy[x] oraz dom króla[y] i książąt[z] i dał dar królowi Asyrii,[a] lecz nic mu to nie pomogło. **22** Jednakże w czasie, gdy ten sprawiał mu udrękę, on, to znaczy król Achaz, dopuszczał się jeszcze większej niewierności wobec Jehowy.[b] **23** I zaczął składać ofiary bogom[c] Damaszku,[d] którzy zadawali mu ciosy, i mawiał: „Skoro bogowie królów Syrii pomagają im,[e] będę im składał ofiary, żeby i mnie pomogli”.[f] I stali się dla niego czymś, co przywiodło do potknięcia jego samego oraz całego Izraela.[a] **24** Ponadto Achaz zebrał sprzęty[b] z domu prawdziwego Boga i porąbał sprzęty domu prawdziwego Boga,[c] i zamknął drzwi[d] domu Jehowy, a porobił sobie ołtarze w każdym kącie Jerozolimy.[e] **25** I we wszystkich miastach, miastach Judy, uczynił wyżyny,[f] by się tam wznosił dym ofiarny dla innych bogów,[g] tak iż obraził[h] Jehowę, Boga swych praojców.

26 Pozostałe zaś jego sprawy[i] oraz wszystkie jego drogi, te pierwsze i te ostatnie, opisano w Księdze[j] Królów Judy i Izraela. **27** W końcu Achaz spoczął ze swymi praojcami i pogrzebano go w mieście, w Jerozolimie, nie zaniesiono go bowiem do grobowców królów Izraela.[k] A w jego miejsce zaczął panować Ezechiasz, jego syn.

29 Ezechiasz[l] został królem, gdy miał dwadzieścia pięć lat, a panował w Jerozolimie dwadzieścia dziewięć lat. Jego matka miała na imię Abija i była córką Zachariasza.[m] **2** I czynił on to, co słuszne w oczach Jehowy,[n] zgodnie ze wszystkim, co uczynił Dawid, jego praojciec.[o] **3** W pierwszym roku swego panowania, w miesiącu pierwszym, otworzył drzwi domu Jehowy i przystąpił do ich naprawy.[p] **4** Potem sprowadził kapłanów i Lewitów i zebrał ich na otwartym miejscu[q] po stronie wschodniej. **5** I przemówił do nich: „Posłuchajcie mnie, Lewici. Uświęćcie[r] teraz siebie i uświęćcie dom Jehowy, Boga waszych

ROZDZ. 28
a 2Kn 28:12
b Hi 31:19 Ps 106:46 Iz 58:7
c 2Kl 6:22 Jak 2:15
d Łk 6:27 Rz 12:20
e Rz 15:1
f Lb 22:1 Joz 6:1
g Pwt 34:3 Sdz 1:16
h 1Kl 16:24
i 2Kl 16:7 Iz 7:10
j Iz 7:17
k Kpl 26:18 Abd 10
l 1Sm 5:1 1Sm 31:11 2Kn 26:6
m Pwt 1:7 Joz 9:1 2Kn 26:10
n Lb 21:1 Pwt 34:3 2Sm 24:7
o Joz 15:10 1Sm 6:9
p 2Kn 11:10
q Joz 15:41
r Joz 15:35
s Sdz 14:1
t Kpl 26:18 Pwt 28:43 1Sm 2:7 Hi 40:12
u Wj 32:25
v 2Kl 15:29 2Kl 16:7 1Kn 5:26
w 2Kl 17:5 Iz 7:20
x 2Kn 12:9
y 2Kl 18:15
z 1Kn 28:1
a 2Kl 18:16
b Ps 52:7 Prz 19:3
c 2Kn 25:14 Jer 44:5
d 2Kl 16:12 2Kl 16:13
e Hab 1:11
f Jer 10:5 Jer 44:18

szpalta 2
a Wj 23:33 Pwt 7:16 Iz 1:28
b 1Kl 7:45 2Kn 4:18
c 2Kl 16:17

d 1Kl 6:34; 2Kn 29:7; e 2Kn 33:5; Jer 2:28; f 1Kl 14:23; 2Kl 15:35; 2Kn 21:11; 2Kn 33:3; g 2Kn 28:4; h 1Ko 10:22; i 2Kn 27:7; j 2Kl 16:19; k 2Kn 21:20; 2Kn 33:20; Prz 10:7; ROZDZ. 29 1 2Kl 18:1; Iz 1:1; Oz 1:1; Mt 1:10; m 2Kl 18:2; n 2Kn 31:20; Prz 10:9; o 1Kl 3:14; 1Kl 15:5; 2Kl 18:3; p 1Kl 6:34; 2Kn 28:24; q 2Kn 32:6; r Wj 19:15; 1Kn 15:12.

praojców, i wynieście ze świętego miejsca to, co nieczyste.[a] **6** Bo nasi ojcowie postąpili wiarołomnie[b] i uczynili to, co złe w oczach Jehowy, naszego Boga,[c] tak iż go opuścili[d] i odwrócili swe oblicze od przybytku Jehowy,[e] a pokazali plecy. **7** Zamknęli też drzwi[f] portyku i pozostawili lampy zgaszone,[g] i nie palili kadzidła,[h] a w świętym miejscu nie składali Bogu Izraela ofiary całopalnej.[i] **8** I Jehowa oburzył się[j] na Judę i Jerozolimę, tak iż uczynił z nich przyczynę drżenia,[k] dziwowisko[l] i powód do zagwizdania,[m] jak to widzicie na własne oczy. **9** I oto nasi praojcowie polegli od miecza,[n] a nasi synowie wraz z naszymi córkami i naszymi żonami dostali się za to do niewoli.[o] **10** A teraz bliskie jest memu sercu zawarcie przymierza[p] z Jehową, Bogiem Izraela, żeby odwrócił się od nas jego płonący gniew. **11** Teraz, moi synowie, nie oddawajcie się odpoczywaniu,[q] bo to was Jehowa wybrał, abyście stali przed jego obliczem, by pełnić dla niego służbę[r] i dalej być jego sługami[s] oraz tymi, którzy sprawiają, że się wznosi dym ofiarny".[t]

12 Wtedy powstali Lewici:[u] Machat, syn Amasaja, i Joel, syn Azariasza, z synów Kehatytów;[v] a z synów Merariego:[w] Kisz, syn Abdiego, i Azariasz, syn Jehallelela; a z Gerszonitów:[x] Joach, syn Zimmy, i Eden, syn Joacha; **13** a z synów Elicafana:[y] Szimri i Jeuel; a z synów Asafa:[z] Zachariasz i Mattaniasz; **14** a z synów Hemana:[a] Jechiel i Szimej; a z synów Jedutuna:[b] Szemajasz i Uzziel. **15** Potem zebrali swoich braci i się uświęcili,[c] i przyszli zgodnie z nakazem króla według słów[d] Jehowy, by oczyścić[e] dom Jehowy. **16** Kapłani weszli do wnętrza domu Jehowy, by dokonać oczyszczenia, i wszelką nieczystość, jaką znaleźli w świątyni Jehowy, wynieśli na dziedziniec[a] domu Jehowy. Lewici zaś wzięli to i wynieśli na zewnątrz do doliny potoku Kidron.[b] **17** Zaczęli więc uświęcać pierwszego dnia pierwszego miesiąca, a ósmego dnia tego miesiąca doszli do portyku[c] Jehowy; i w osiem dni uświęcili dom Jehowy, a szesnastego dnia pierwszego[d] miesiąca skończyli.

18 Następnie weszli do króla Ezechiasza i rzekli: „Oczyściliśmy cały dom Jehowy, ołtarz[c] całopalny i wszystkie jego przybory,[f] jak również stół[g] na chleby pokładne oraz wszystkie jego przybory.[h] **19** A wszystkie sprzęty,[i] które król Achaz[j] podczas swego panowania wiarołomnie[k] wycofał z użytku, przygotowaliśmy i uświęciliśmy;[l] i oto są przed ołtarzem Jehowy".

20 A król Ezechiasz[m] wstał wczesnym rankiem[n] i zebrawszy książąt[o] miasta, udał się do domu Jehowy. **21** I przyprowadzili siedem byków[p] i siedem baranów, i siedem baranków, i siedem kozłów jako dar ofiarny za grzechy,[q] składany za królestwo i za sanktuarium oraz za Judę. Wówczas powiedział synom Aarona, kapłanom,[r] by złożyli je na ołtarzu Jehowy. **22** Zarżnęli[s] więc bydło, a kapłani wzięli krew[t] i pokropili[u] nią ołtarz; potem zarżnęli barany[v] i krwią[w] pokropili ołtarz, zarżnęli też baranki i krwią pokropili ołtarz. **23** Następnie przed króla oraz

ROZDZ. 29

a 2Kl 18:4 Eze 8:3
b 2Kn 28:23 2Kn 34:21 Ezd 5:12 Neh 9:16
c Jer 44:21
d Jer 2:13
e Jer 2:27 Eze 8:16
f 1Kl 6:34
g Kpł 24:2
h Wj 30:8 2Kn 13:11
i Wj 29:38 Mal 1:10
j Pwt 28:15 2Kn 24:18
k Pwt 28:25
l Kpł 26:32
m 1Kl 9:8 Jer 18:16
n Kpł 26:17
o 2Kn 28:5
p 2Kn 15:12
q Jn 5:17 1Ko 15:58
r Lb 3:6 Lb 18:2 Lb 18:6 Pwt 10:8 Łk 12:48
s 1Kn 15:2 1Kn 23:13 2Kn 13:10
t Lb 16:40 Lb 18:7
u 1Kn 23:3
v Lb 4:2 1Kn 15:5 1Kn 23:12
w 1Kn 15:6 1Kn 23:21
x 1Kn 15:7 1Kn 23:7
y 1Kn 15:8
z 1Kn 15:17 1Kn 25:2
a 1Kn 25:5
b 1Kn 25:1 1Kn 25:6
c 2Kn 29:5
d 2Kn 30:12
e 1Kn 23:28

szpalta 2

a 1Kl 6:36
b 2Kl 23:4 2Kl 23:6 2Kn 15:16 Jn 18:1
c 1Kl 6:3 1Kn 28:11 2Kn 3:4
d Wj 12:2
e 2Kn 4:1

f 1Kl 7:40; 2Kn 4:11; **g** 1Kl 7:48; 2Kn 4:8; 2Kn 13:11; **h** 1Kl 7:50; **i** 2Kn 28:24; **j** 2Kn 28:1; **k** 2Kn 28:2; 2Kn 28:25; **l** 2Kn 29:5; **m** 2Kl 18:1; Mt 1:10; **n** Wj 24:4; Joz 6:12; **o** 1Kn 28:1; **p** 1Kn 15:26; **q** Kpł 4:3; Kpł 4:14; Lb 15:22; Lb 15:24; **r** Lb 18:1; **s** Kpł 3:2; Kpł 4:4; Kpł 8:15; **t** Kpł 4:7; **u** Kpł 1:5; Kpł 4:18; Heb 9:21; **v** Kpł 8:18; **w** Kpł 8:19.

zbór przyprowadzili kozły[a] stanowiące dar ofiarny za grzech i położyli na nich ręce.[b] **24** Potem kapłani zabili je, a z ich krwi złożyli na ołtarzu dar ofiarny za grzech, by dokonać przebłagania za całego Izraela;[c] król bowiem powiedział, że to całopalenie i dar ofiarny za grzech należy złożyć[d] za całego Izraela.[e]

25 W tym czasie kazał Lewitom[f] ustawić się w domu Jehowy z czynelami,[g] z instrumentami strunowymi[h] i z harfami[i] — zgodnie z nakazem Dawida[j] oraz Gada,[k] wizjonera królewskiego, i proroka Natana,[l] gdyż to za sprawą Jehowy wyszedł ów nakaz za pośrednictwem jego proroków.[m] **26** Toteż Lewici stali z instrumentami[n] Dawida, a kapłani — z trąbami.[o]

27 Wówczas Ezechiasz polecił złożyć na ołtarzu ofiarę całopalną; a gdy zaczęto całopalenie, zabrzmiała pieśń[p] dla Jehowy, jak również trąby, pod przewodnictwem instrumentów Dawida, króla izraelskiego. **28** I cały zbór kłaniał się,[q] podczas gdy rozbrzmiewała pieśń[r] i grzmiały trąby — wszystko to trwało aż do zakończenia ofiary całopalnej. **29** Kiedy już zakończono składanie jej, król oraz wszyscy znajdujący się przy nim pokłonili się nisko i padli na twarze.[s] **30** Wtedy król Ezechiasz i książęta[t] powiedzieli Lewitom, by wysławiali Jehowę słowami Dawida[u] oraz wizjonera Asafa.[v] Zaczęli więc wysławiać, i to z radością,[w] a oni kłaniali się i padali na twarze.[x]

31 W końcu Ezechiasz odezwał się i rzekł: „Teraz napełniliście[y] swą rękę mocą dla Jehowy. Przychodźcie i przyprowadzajcie ofiary[z] oraz ofiary dziękczynne[a] do domu Jehowy". I zbór zaczął przyprowadzać ofiary oraz ofiary dziękczynne, każdy zaś, kto miał ochocze serce — całopalenia.[b] **32** A liczba ofiar całopalnych przyprowadzonych przez zbór wynosiła siedemdziesiąt sztuk bydła, sto baranów, dwieście baranków — wszystkie one stanowiły całopalenie dla Jehowy;[c] **33** ponadto świętych darów ofiarnych: sześćset sztuk bydła i trzy tysiące sztuk z trzody. **34** Tylko że kapłanów[d] było za mało i nie byli w stanie obedrzeć ze skóry wszystkich tych zwierząt na całopalenie.[e] Dlatego ich bracia,[f] Lewici, pomagali im, aż cała ta praca została zakończona,[g] a kapłani mogli się uświęcić,[h] Lewici bowiem byli bardziej prostolinijni[i] w sercu, jeśli chodzi o uświęcanie się, niż kapłani. **35** Ponadto wiele było ofiar całopalnych[j] z tłustymi[k] porcjami ofiar współczestnictwa[l] i z ofiarami płynnymi[m] do całopaleń. Tak została przygotowana służba związana z domem Jehowy.[n] **36** Toteż Ezechiasz i cały lud radowali się, że prawdziwy Bóg zgotował coś takiego ludowi,[o] gdyż wydarzyło się to nagle.[p]

30 A Ezechiasz porozsyłał do całego Izraela[q] i Judy, napisał nawet listy do Efraima[r] i Manassesa,[s] by przyszli do domu Jehowy[t] w Jerozolimie obchodzić Paschę[u] dla Jehowy, Boga Izraela. **2** Król jednak i jego książęta[v] oraz cały

ROZDZ. 29
a Kpł 9:15
b Kpł 1:4 Kpł 4:15
c Kpł 6:30 Rz 5:10 Heb 2:17
d Dn 9:24 Kol 1:20 1Jn 2:2
e Kpł 4:13
f 1Kn 9:33 1Kn 15:16
g 1Kn 16:5 2Kn 5:12
h 1Kl 10:12 1Kn 25:1
i 1Kn 25:6 2Kn 9:11 Ps 149:3
j 1Kn 28:13 2Kn 8:14
k 2Sm 24:11 1Kn 29:29
l 2Sm 7:2 2Sm 12:1
m 2Kn 30:12
n 1Kn 23:5 Ps 150:3 Iz 38:20
o Lb 10:8 1Kn 15:24 2Kn 5:12
p 2Kn 20:21 2Kn 23:18
q 2Kn 7:3
r Ps 68:25 Ps 89:15
s 1Kn 29:20 2Kn 20:18 Ps 72:11
t 1Kn 28:1
u 2Sm 23:1
v 1Kn 16:7
w Ps 32:11 Ps 33:1 Ps 95:1 Flp 4:4
x Ps 95:6
y Wj 32:29 Kpł 8:33 Kpł 16:32
z Kpł 1:2

szpalta 2
a Kpł 7:12
b Kpł 1:3 Kpł 23:38
c 1Kl 3:4 1Kl 8:63 1Kn 29:21
d Lb 18:7 2Kn 30:16
e 2Kn 30:17

f Lb 8:15; Lb 8:19; Lb 18:2; Lb 18:6; **g** 2Kn 35:11; **h** 2Kn 30:3; **i** 1Kn 29:17; Ps 7:10; Ps 94:15; **j** Kpł 1:3; 2Kn 29:32; **k** Wj 29:13; Kpł 3:15; Kpł 3:16; **l** Kpł 3:1; **m** Kpł 23:13; Lb 15:5; **n** 1Ko 14:40; **o** 2Kn 30:12; Ps 10:17; Ps 136:4; **p** Ps 118:23; **ROZDZ. 30** **q** 2Kn 11:16; **r** Joz 16:4; 2Kn 17:2; 2Kn 34:6; Oz 11:8; **s** Joz 17:5; Joz 17:7; 2Kn 30:11; **t** Pwt 16:2; Pwt 16:6; **u** Wj 12:43; Kpł 23:5; 2Kn 35:1; 1Ko 5:7; **v** 1Kn 28:1.

zbór[a] w Jerozolimie postanowili obchodzić tę Paschę w miesiącu drugim;[b] **3** nie mogli jej bowiem obchodzić w owym czasie,[c] gdyż po pierwsze nie uświęciła się wystarczająca liczba kapłanów,[d] a po drugie lud nie zebrał się jeszcze w Jerozolimie. **4** I było to słuszne w oczach króla i w oczach całego zboru.[e] **5** Postanowiono zatem ogłosić wezwanie[f] w całym Izraelu, od Beer-Szeby[g] po Dan,[h] by przyszli i w Jerozolimie obchodzili Paschę dla Jehowy, Boga Izraela; jako rzesza bowiem nie postąpili tak,[i] jak to jest napisane.[j]

6 Toteż gońcy[k] z listami z ręki króla i jego książąt[l] przeszli po całym Izraelu i Judzie, zgodnie z nakazem króla, mówiąc: „Synowie Izraela, wróćcie[m] do Jehowy, Boga[n] Abrahama, Izaaka i Izraela, żeby on wrócił do ocalałych,[o] tych spośród was, którzy uszli cało z dłoni królów Asyrii.[p] **7** I nie stawajcie się podobni do waszych praojców[q] oraz do waszych braci, którzy postępowali wiarołomnie wobec Jehowy, Boga ich praojców, tak iż uczynił z nich dziwowisko,[r] jak to zresztą widzicie. **8** Teraz więc nie usztywniajcie swego karku,[s] jak to czynili wasi praojcowie. Dajcie miejsce Jehowie[t] i przyjdźcie do jego sanktuarium,[u] które on uświęcił[v] po czas niezmierzony, i służcie[w] Jehowie, waszemu Bogu, by odwrócił się od was jego płonący gniew.[x] **9** Bo gdy wrócicie[y] do Jehowy, wasi bracia i wasi synowie staną się godni miłosierdzia[z] w oczach tych, którzy trzymają ich w niewoli, i będą mogli wrócić do tej ziemi;[a] albowiem Jehowa, wasz Bóg, jest łaskawy[b] i miłosierny[c] i nie odwróci od was oblicza, jeśli wy powrócicie do niego”.[d]

ROZDZ. 30

a 1Kn 28:8
b Lb 9:10
Lb 9:11
c Wj 12:18
d 2Kn 29:34
e 1Kn 13:4
f 2Kn 24:9
2Kn 36:22
g Sdz 20:1
h Sdz 18:29
1Sm 3:20
i 2Kn 35:18
j Pwt 12:32
k Est 8:14
l 1Kn 28:1
m Pwt 30:10
1Sm 7:3
Jer 4:1
Jl 2:13
Mal 3:7
n Wj 3:6
o 2Kl 15:29
p 1Kn 5:26
2Kn 28:20
q Eze 20:18
Za 1:4
r 2Kn 29:8
s Wj 32:9
Pwt 10:16
2Kn 36:13
Rz 10:21
t Ezd 10:11
u Pwt 12:5
v Ps 132:13
w Pwt 6:13
Joz 24:15
Mt 4:10
x 2Kn 29:10
Ps 78:49
y Pwt 30:2
z 1Kl 8:50
a Jer 29:14
b Wj 34:6
c Neh 9:17
Ps 86:5
Mi 7:18
2Ko 1:3
d 2Kn 15:2
Iz 55:7
Jak 4:8

szpalta 2

a Est 3:13
b 2Kn 30:1
c 2Kn 36:16
Dz 17:32
d 2Kn 11:16
e 2Kn 12:6
f Jer 32:39
1Ko 1:10
g Pwt 4:5
Kzn 8:2
1Ts 4:2

10 I gońcy[a] chodzili od miasta do miasta po całej krainie Efraima[b] i Manassesa, aż po Zebulona; lecz wyrażano się o nich drwiąco i naigrawano się z nich.[c] **11** Tylko jednostki[d] z Aszera i Manassesa, i z Zebulona ukorzyły[e] się i przyszły do Jerozolimy. **12** Również w Judzie była ręka prawdziwego Boga, aby dać im jedno serce,[f] tak by wykonali nakaz[g] króla i książąt w sprawie Jehowy.[h]

13 I zebrało się w Jerozolimie[i] mnóstwo ludzi, by w miesiącu drugim[j] obchodzić Święto[k] Przaśników, zbór bardzo liczny. **14** A powstawszy, usunęli ołtarze,[l] które były w Jerozolimie, usunęli też wszystkie ołtarze kadzielne[m] i wrzucili je do doliny potoku Kidron.[n] **15** Następnie zarżnęli ofiarę paschalną,[o] czternastego dnia miesiąca drugiego; a kapłani i Lewici byli upokorzeni, toteż uświęcili[p] się i przynieśli całopalenia do domu Jehowy. **16** I stali[q] na swoim miejscu zgodnie z regułą, według prawa Mojżesza, męża prawdziwego Boga, kapłani[r] zaś kropili krwią otrzymaną z ręki Lewitów. **17** Wielu bowiem było w zborze takich, którzy się nie uświęcili; i Lewici[s] sprawowali pieczę nad zarzynaniem ofiar paschalnych[t] dla wszystkich, którzy nie byli czyści, by ich uświęcić dla Jehowy. **18** Bo było mnóstwo ludzi, wielu z Efraima[u] i Manassesa,[v] Issachara i Zebulona,[w] którzy się nie oczyścili,[x] gdyż nie spożywali posiłku paschalnego zgodnie z tym, co jest napisane;[y] lecz Ezechiasz modlił się za

h 2Kn 29:25; **i** Ps 84:7; **j** Lb 9:10; Lb 9:11; **k** Kpl 23:6; **l** 2Kl 18:22; 2Kn 34:7; **m** 2Kn 28:24; **n** 2Sm 15:23; **o** Wj 12:3; 1Ko 5:7; **p** 2Kn 5:11; 2Kn 29:15; **q** 2Kn 35:10; **r** Kpl 1:5; **s** 2Kn 29:34; 2Kn 35:3; **t** Wj 12:6; **u** 2Kn 30:10; **v** 2Kn 30:1; 2Kn 34:6; **w** 2Kn 30:11; **x** Lb 9:10; **y** Kpl 23:5.

nich,[a] mówiąc: „Oby dobry[b] Jehowa miał wzgląd na **19** każdego, kto przygotował swe serce,[c] by szukać prawdziwego Boga, Jehowy, Boga swych praojców, chociaż bez oczyszczenia się do tego, co święte”.[d] **20** A Jehowa wysłuchał Ezechiasza i uzdrowił lud.[e]

21 Toteż synowie Izraela, którzy znajdowali się w Jerozolimie, przez siedem dni z wielką radością[f] obchodzili Święto[g] Przaśników; a Lewici[h] i kapłani[i] dzień po dniu głośnymi instrumentami wysławiali Jehowę, samego Jehowę.[j] **22** Ponadto Ezechiasz przemówił do serca[k] wszystkim Lewitom, którzy w postępowaniu wobec Jehowy odznaczali się wielką roztropnością.[l] I przez siedem dni jedli wyznaczony świąteczny posiłek,[m] składając ofiary współuczestnictwa[n] i czyniąc wyznanie[o] wobec Jehowy, Boga swych praojców.

23 Potem cały zbór postanowił[p] świętować jeszcze przez siedem dni[q] i świętowali przez siedem dni z wielką radością. **24** Bo Ezechiasz, król Judy, dał[r] zborowi tysiąc byków i siedem tysięcy owiec, a książęta[s] dali zborowi tysiąc byków i dziesięć tysięcy owiec; i uświęcało się bardzo wielu kapłanów.[t] **25** I radował się[u] cały zbór Judy,[v] a także kapłani i Lewici,[w] jak również cały zbór, który przyszedł z Izraela,[x] i osiadli przybysze,[y] którzy przyszli z ziemi izraelskiej,[z] oraz ci, którzy mieszkali w Judzie. **26** I zapanowała w Jerozolimie wielka radość, gdyż od dni Salomona,[a] syna Dawida, króla Izraela, nie było w Jerozolimie czegoś podobnego.[b] **27** W końcu kapłani, Lewici, powstali i pobłogosławili[c] lud; a ich głos został wysłuchany, tak iż ich modlitwa doszła do jego świętego mieszkania, do niebios.[a]

31 A gdy już to wszystko zakończyli, wszyscy znajdujący się tam Izraelici[b] wyszli do miast Judy[c] i rozbijali święte słupy,[d] i ścinali święte pale,[e] i burzyli wyżyny[f] oraz ołtarze,[g] w całej Judzie[h] i Beniaminie oraz w Efraimie[i] i Manassesie,[j] dopóki nie skończyli; potem wszyscy synowie Izraela wrócili do swych miast, każdy do swojej posiadłości.

2 Następnie Ezechiasz wyznaczył oddziały[k] kapłanów i Lewitów[l] w ich oddziałach, każdy odpowiednio do jego służby kapłanów[m] i Lewitów,[n] jeśli chodzi o całopalenie[o] i ofiary współuczestnictwa,[p] by usługiwano[q] i składano podziękowania,[r] i wysławiano[s] w bramach obozów Jehowy. **3** Był też dział od króla z jego własnego majątku[t] na całopalenia,[u] na całopalenia poranne[v] i wieczorne, jak również na całopalenia w sabaty[w] i w dni nowiu,[x] i w okresach świątecznych,[y] zgodnie z tym, co jest napisane w prawie Jehowy.[z]

4 Ponadto powiedział ludowi, mieszkańcom Jerozolimy, by dawali dział kapłanom[a] i Lewitom,[b] żeby się mogli ściśle trzymać[c] prawa Jehowy.[d] **5** A gdy tylko rozeszła się ta wiadomość, synowie Izraela[e] zwiększyli pierwociny zboża,[f] młodego wina,[g] jak również oliwy[h] i miodu[i] oraz wszelkiego plonu pola[j] i przynieśli obfitą dziesięcinę ze

ROZDZ. 30
a Jak 5:14
b Ps 25:8 Ps 86:5 Mk 10:18
c 2Kn 19:3 Ezd 7:10 Ps 10:17
d Lb 9:6
e Ps 103:3 Iz 57:18 Jak 5:16
f Pwt 12:7 2Kn 7:10 Neh 8:10
g Kpl 23:6 Łk 22:1 1Ko 5:8
h 2Kn 29:25
i 2Kn 29:24
j Ps 150:3
k 2Kn 32:6
l Ps 47:7 Prz 12:8
m Kpl 23:6
n Kpl 3:1
o Kpl 26:40 Ezd 10:11
p 2Kn 30:2
q 1Kl 8:65
r 2Kn 35:7
s 2Kn 35:8
t 2Kn 29:34
u 1Kn 16:10 Ps 92:4
v 1Kl 12:20 2Kn 11:1
w 2Kn 11:13
x 2Kn 30:11 2Kn 30:18
y Wj 12:49
z 2Kn 15:9
a 1Kl 8:66
b 2Kn 7:10
c Lb 6:23 Pwt 10:8

szpalta 2
a 1Kl 8:43 Ps 68:5

ROZDZ. 31
b 2Kn 11:16
c 2Kn 24:5
d Wj 23:24 2Kl 10:16 2Kn 14:3
e Pwt 7:5 2Kl 18:4 2Kn 34:3 1Ko 10:14
f Pwt 12:2
g 2Kn 23:17
h 2Kn 14:5

i 2Kn 30:1; j 2Kn 30:18; k 1Kn 24:1; l 1Kn 23:6; m 2Kn 5:11; Łk 1:5; n 2Kn 8:14; 2Kn 23:8; o 1Kn 16:40; p 1Kn 16:1; 1Kn 21:26; q 1Kn 23:13; 1Kn 26:12; 2Kn 13:10; r 1Kn 16:4; 1Kn 23:30; s 1Kn 23:5; Ps 22:22; t 1Kn 26:26; u 2Kn 30:24; v Wj 29:39; Lb 28:4; w Lb 28:9; x 1Kn 23:31; y Kpl 23:2; z Lb 28:2; a Neh 10:38; b Lb 18:21; c Neh 13:10; 1Ko 9:9; d Mal 2:7; e Neh 12:44; f Wj 23:19; g Wj 22:29; Neh 10:37; h Lb 18:12; i Rdz 43:11; j Neh 10:35.

wszystkiego.[a] **6** A synowie Izraela i Judy mieszkający w miastach judzkich[b] — ci także złożyli dziesięcinę z bydła i owiec oraz dziesięcinę z rzeczy świętych,[c] rzeczy poświęconych Jehowie, ich Bogu. Przynosili i składali stosy na stosy. **7** W miesiącu trzecim[d] zaczęli składać te stosy, układając najniższą warstwę, a w miesiącu siódmym[e] skończyli. **8** Kiedy Ezechiasz i książęta[f] przyszli i ujrzeli te stosy, zaczęli błogosławić[g] Jehowę i jego lud, Izraela.[h]

9 Po jakimś czasie Ezechiasz zapytał kapłanów i Lewitów o te stosy.[i] **10** Wtedy Azariasz,[j] naczelny kapłan z domu Cadoka,[k] rzekł do niego, mówiąc: „Odkąd zaczęli przynosić daninę[l] do domu Jehowy, można jeść i się nasycić,[m] jest też duży nadmiar,[n] bo Jehowa pobłogosławił swój lud[o] — a pozostało z tego jeszcze to wielkie mnóstwo”.

11 Wówczas Ezechiasz polecił przygotować jadalnie[p] w domu Jehowy. Toteż je przygotowano. **12** I wiernie[q] przynosili daninę[r] i dziesięcinę,[s] i święte rzeczy; a Lewita Konaniasz sprawował nad nimi pieczę jako dowódca, Szimej zaś, jego brat, był drugi. **13** A Jechiel i Azazjasz, i Nachat, i Asahel, i Jerimot, i Jozabad, i Eliel, i Jismachiasz, i Machat, i Benajasz byli pełnomocnikami u boku Konaniasza i Szimeja, jego brata, według rozkazu króla Ezechiasza, Azariasz[t] zaś sprawował przewodnictwo w domu prawdziwego Boga. **14** A Kore, syn Lewity Jimnacha, był odźwiernym[u] od strony wschodniej,[v] mającym pieczę nad dobrowolnymi[w] darami ofiarnymi dla prawdziwego Boga, by wydawać daninę[x] Jehowy oraz rzeczy najświętsze.[a] **15** Podlegali mu zaś Eden i Miniamin, i Jeszua, i Szemajasz, Amariasz i Szechaniasz, w miastach kapłanów,[b] na stanowisku powierzanym ludziom zaufanym,[c] mający wydawać swoim braciom w oddziałach,[d] równo wielkim i małym[e] — **16** oprócz ujętych w rodowodzie[f] osób płci męskiej w wieku od trzech lat wzwyż,[g] wszystkich przychodzących codziennie do domu Jehowy, w związku z ich służbą zgodnie z ich obowiązkami według ich oddziałów.

17 Oto rodowód kapłanów według domu ich ojców,[h] a także Lewitów[i] — w wieku od dwudziestu[j] lat wzwyż, zgodnie z ich obowiązkami w ich oddziałach;[k] **18** zarówno jeśli chodzi o rodowód spośród wszystkich ich maleństw, ich żon oraz synów i ich córek, o cały zbór, gdyż na swym stanowisku, powierzanym ludziom zaufanym,[l] uświęcali się[m] ze względu na to, co święte, **19** jak i o synów Aarona,[n] kapłanów, na polach[o] stanowiących pastwiska należące do ich miast. We wszystkich tych poszczególnych miastach byli mężowie, których wyznaczono imiennie, by wydawali przydziały każdemu mężczyźnie wśród kapłanów oraz wszystkim ujętym w rodowodzie wśród Lewitów.

20 I Ezechiasz począł tak czynić w całej Judzie, i czynił to, co dobre[p] i słuszne,[q] i wierne[r] przed obliczem Jehowy, jego Boga. **21** I w każdym dziele, którego się podjął w zakresie służby[s] związanej z domem prawdziwego Boga oraz w zakresie prawa[t] i przykazania, by szukać[u] swego Boga, działał z całego serca[v] i szczęściło się mu.[w]

ROZDZ. 31

a Prz 3:9
b 2Kn 11:16
c Kpł 27:30 Pwt 14:28
d Kpł 23:16
e Kpł 23:24
f 1Kn 28:1
g Ezd 7:27
h 2Sm 6:18 2Kn 6:3
i 2Kn 31:6
j 2Kn 26:17
k 1Kn 6:8
l Lb 18:8 Lb 31:29
m Mal 3:10
n 2Kl 4:43
o Rdz 26:12 Kpł 25:21 Prz 10:22
p 1Kn 28:12 Neh 10:38
q 2Kl 12:15
r Lb 31:29
s Kpł 27:30 Pwt 14:28
t 2Kn 26:17
u 1Kn 26:12
v 1Kn 26:17
w Lb 29:39 Pwt 12:6 Pwt 16:10
x Lb 18:8

szpalta 2

a Kpł 2:10 Kpł 7:1
b Joz 21:19
c 1Kn 9:22
d 1Kn 24:1
e 1Kn 25:8
f 1Kn 9:1
g Lb 3:15
h Lb 17:3 1Kn 24:4
i 1Kn 24:30
j Lb 4:3 Lb 8:24 1Kn 23:24
k 1Kn 23:6
l 1Kn 9:22 2Kn 31:15
m 2Kn 29:15
n 1Kn 24:1
o Kpł 25:34 Lb 35:2 Joz 21:13
p 2Kl 20:3 Prz 12:2
q Pwt 12:28 1Ts 2:10
r Prz 28:20 Dz 24:16

s 2Kn 29:35; **t** Pwt 32:46; Ps 1:2; **u** Pwt 4:29; **v** Pwt 6:5; Pwt 10:12; 1Kl 8:61; **w** Pwt 29:9; Joz 1:8.

32 Po tych rzeczach i tym wiernym postępowaniu[a] przybył Sancherib,[b] król Asyrii,[c] i wtargnął do Judy, i rozłożył się obozem przeciwko miastom warownym,[d] i zamierzał je dla siebie podbić przez zrobienie wyłomu.

2 Kiedy Ezechiasz ujrzał, że Sancherib przybył, mając oblicze[e] zdecydowane na wojnę z Jerozolimą, **3** postanowił z książętami[f] i swymi mocarzami zatkać wody źródeł znajdujących się poza miastem;[g] i pomogli mu. **4** Zebrało się wiele ludzi i pozatykali wszystkie źródła, jak również potok[h] przepływający środkiem tej ziemi, mówiąc: „Po cóż królowie Asyrii mieliby przyjść i znaleźć dużo wody?”

5 Ponadto nabrał odwagi i odbudował cały zburzony mur,[i] i wzniósł na nim wieże,[j] a na zewnątrz jeszcze jeden mur,[k] naprawił też Nasyp[l] Miasta Dawidowego oraz sporządził mnóstwo pocisków[m] i tarcze.[n] **6** I poustanawiał nad ludem dowódców wojskowych,[o] i zebrał ich u siebie na placu[p] przy bramie miejskiej, i przemówił im do serca,[q] mówiąc: **7** „Bądźcie odważni i silni.[r] Nie bójcie się[s] ani się nie przerażajcie[t] z powodu króla Asyrii[u] i z powodu całego tłumu, który jest z nim;[v] bo więcej jest z nami niż z nim. **8** Z nim jest ramię cielesne,[w] lecz z nami jest Jehowa, nasz Bóg, by nam pomagać[x] i toczyć nasze bitwy”.[y] I na te słowa Ezechiasza, króla Judy, lud nabrał otuchy.[z]

9 Potem Sancherib,[a] król Asyrii, który wraz z całą swą monarszą potęgą[b] przebywał pod Lachisz,[c] posłał swych sług do Jerozolimy do Ezechiasza, króla Judy, i do wszystkich Judejczyków, którzy byli w Jerozolimie, i powiedział:

10 „Oto, co rzekł Sancherib, król Asyrii:[a] ‚W czymże to pokładacie ufność, siedząc spokojnie podczas oblężenia Jerozolimy?[b] **11** Czyż Ezechiasz[c] was nie łudzi,[d] by wydać was na śmierć z głodu i pragnienia, mówiąc: „Jehowa, nasz Bóg, wyzwoli nas z dłoni króla Asyrii”?[e] **12** Czyż to nie Ezechiasz pousuwał jego wyżyny[f] i jego ołtarze,[g] a potem rzekł do Judy i do Jerozolimy: „Przed jednym ołtarzem[h] macie się kłaniać[i] i na nim macie zamieniać ofiary w dym”?[j] **13** Czy nie wiecie, co ja sam i moi praojcowie uczyniliśmy wszystkim ludom tych ziem?[k] Czyż bogowie[l] narodów tych ziem zdołali wyzwolić swą ziemię z mojej ręki? **14** Który spośród wszystkich bogów tych narodów, przeznaczonych przez moich praojców na zagładę, zdołał wyzwolić swój lud z mojej ręki, żeby wasz Bóg potrafił was wyzwolić z mojej ręki?[m] **15** Teraz więc niech Ezechiasz was nie zwodzi[n] i niech tak nie łudzi,[o] a wy nie dawajcie mu wiary, bo żaden bóg jakiegokolwiek narodu czy królestwa nie zdołał wyzwolić swego ludu z mojej ręki i z ręki moich praojców. Tym bardziej wasz Bóg nie wyzwoli was z mojej ręki!’ ”[p]

16 A jego słudzy mówili jeszcze więcej przeciwko Jehowie, prawdziwemu Bogu,[q] i przeciwko Ezechiaszowi, jego słudze.

ROZDZ. 32

a 2Kn 31:20

b 2Kl 18:7
2Kl 18:13
Iz 36:1

c Iz 8:4

d 2Kn 19:5

e Łk 9:51

f 1Kn 28:1
Prz 20:18

g 2Kl 20:20
Iz 22:9

h 2Kn 30:14

i 2Kn 25:23

j 2Kn 26:9

k Jer 39:4

l 2Sm 5:9
1Kl 9:24
1Kl 11:27
2Kl 12:20

m 2Kn 23:10

n 2Sm 1:21

o 2Kn 17:14

p Neh 8:1

q 2Kn 30:22
Iz 40:2

r Pwt 31:6
Joz 1:6
1Kn 28:10

s 2Kl 19:6
2Kn 20:15
Mt 10:28

t Pwt 31:8

u 2Kl 18:30

v 2Kl 6:16
Iz 51:12

w Jer 17:5
1Jn 4:4

x Lb 14:9
Pwt 20:1
2Kn 13:12

y Pwt 20:4
Joz 10:42
2Kn 20:15
Rz 8:31

z 2Kn 20:20
Łk 22:32

a 2Kl 18:17

b Iz 36:2

c Iz 37:8

szpalta 2

a 2Kl 18:19

b Ps 39:1
Iz 36:4

c 2Kl 18:27
Iz 36:12

d 2Kl 18:29

e 2Kl 18:30; 2Kl 19:10; Ps 50:15: **f** 2Kl 18:4; **g** 2Kl 18:22; 2Kn 31:1; Iz 36:7; **h** Wj 27:1; 1Kl 7:48; 2Kn 4:1; **i** Pwt 12:13; **j** Kpł 1:13; **k** 2Kl 15:29; 2Kl 17:5; 2Kl 19:11; Iz 10:14; Iz 37:12; **l** 2Kl 18:33; 2Kl 19:18; Ps 115:8; Iz 44:8; **m** Wj 14:3; Wj 15:9; Ps 71:11; Iz 42:8; **n** 2Kl 18:29; 2Kl 19:10; **o** Iz 36:18; **p** Wj 5:2; Pwt 32:27; Dn 3:15; **q** Ps 73:9.

17 Pisał nawet listy,[a] by lżyć Jehowę, Boga Izraela,[b] i wypowiadać się przeciwko niemu, mówiąc: „Podobnie jak bogowie[c] narodów tych ziem, którzy nie wyzwolili swego ludu z mojej ręki,[d] tak też Bóg Ezechiasza nie wyzwoli swego ludu z mojej ręki”. **18** I donośnym głosem[e] wołali[f] po żydowsku[g] do mieszkańców Jerozolimy znajdujących się na murze, by ich przestraszyć[h] i zatrwożyć, i dzięki temu zdobyć miasto. **19** Mówili również przeciwko[i] Bogu Jerozolimy[j] w taki sam sposób, jak przeciwko bogom ludów ziemi — dziełu rąk ludzkich.[k] **20** Lecz król Ezechiasz[l] oraz prorok[m] Izajasz,[n] syn Amoca,[o] modlili się w tej sprawie[p] i wołali do niebios o pomoc.[q]

21 A Jehowa posłał anioła[r] i zgładził każdego dzielnego mocarza[s] i wodza, i dowódcę w obozie króla Asyrii,[t] tak iż ten wrócił ze wstydem na twarzy do swej krainy. Później wszedł do domu swego boga i tam pewni ludzie, którzy wyszli z jego własnego wnętrza, powalili go mieczem.[u] **22** Tak Jehowa wybawił Ezechiasza i mieszkańców Jerozolimy z ręki Sancheriba, króla Asyrii,[v] oraz z ręki wszystkich innych i zapewnił im spokój ze wszystkich stron.[w] **23** I wielu przynosiło do Jerozolimy dary[x] dla Jehowy, a także wyborne rzeczy dla Ezechiasza, króla Judy,[y] i był on potem wywyższony[z] w oczach wszystkich narodów.

24 W owych dniach Ezechiasz śmiertelnie zachorował[a] i zaczął się modlić[b] do Jehowy. A On rozmawiał z nim[c] i dał mu proroczy znak.[d] **25** Lecz Ezechiasz nie odwdzięczył się za wyświadczone mu dobrodziejstwo,[e] gdyż jego serce stało się wyniosłe,[a] co wywołało oburzenie[b] na niego i na Judę oraz Jerozolimę. **26** Jednakże Ezechiasz ukorzył się[c] za wyniosłość swego serca, on sam oraz mieszkańcy Jerozolimy, i oburzenie Jehowy nie spadło na nich za dni Ezechiasza.[d]

27 A Ezechiasz miał bogactwo i chwałę w przeobfitej mierze;[e] i uczynił sobie skarbce na srebro i złoto,[f] i na drogocenne kamienie,[g] i na olejek balsamowy,[h] i na tarcze,[i] i na wszelkie cenne przedmioty,[j] **28** a także spichlerze[k] na zbiory zboża i młode wino,[l] i oliwę, jak również stajnie[m] dla wszelkiego rodzaju zwierząt i zagrody dla stad. **29** I miał miasta oraz wielki dobytek w postaci trzody[n] i stada,[o] bo Bóg dał mu bardzo wiele dóbr.[p] **30** To właśnie Ezechiasz zatkał[q] górne źródło wód[r] Gichonu[s] i skierował je prosto na zachód do Miasta Dawidowego;[t] i szczęściło się Ezechiaszowi w każdym jego dziele.[u] **31** A posłużywszy się rzecznikami książąt babilońskich,[v] którzy zostali do niego posłani,[w] by go zapytać o proroczy znak,[x] jaki się wydarzył w tej krainie, prawdziwy Bóg odstąpił od niego,[y] aby poddać go próbie[z] i poznać wszystko, co było w jego sercu.[a]

32 Pozostałe zaś sprawy[b] Ezechiasza oraz przejawy jego lojalnej życzliwości[c] są opisane w wizji proroka Izajasza, syna Amoca,[d] w Księdze[e] Królów Judy i Izraela. **33** W końcu Ezechiasz spoczął ze swymi praoj-

ROZDZ. 32

a 2Kl 19:14 Neh 6:5
b Iz 37:29 Obj 13:6
c 2Kl 19:12
d 2Kl 17:6
e 2Kl 18:28 Iz 36:13
f 2Kl 18:26
g Iz 36:11
h Neh 6:9
i Ps 10:13
j Ps 76:2 Ps 132:13
k Pwt 4:28 2Kl 19:18 Ps 135:15 Iz 2:8 Oz 8:6
l 2Kl 19:14
m 2Kl 19:2
n Iz 37:2
o 2Kl 19:20
p 2Kl 19:15 Flp 4:6
q 2Kn 14:11 Ps 50:15
r 2Sm 24:16
s Ps 76:5
t 2Kl 19:35
u 2Kl 19:37 Iz 37:38
v Ps 18:48
w 1Kl 8:56
x 2Sm 8:11 Ezd 7:15 Ps 68:29
y 1Kl 4:21 2Kn 17:5
z 1Sm 2:7 1Kn 29:25
a 2Kl 20:1 Iz 38:1
b Ps 5:2 Iz 38:2 Flp 4:6
c 2Kl 20:5 Iz 38:4
d 2Kl 20:9 2Kn 32:31 Iz 38:8 Iz 38:22
e Ps 116:12

szpalta 2

a Prz 8:13 Prz 16:18 Prz 29:23 Gal 6:3 1Pt 5:5
b Prz 15:25
c 2Kn 33:12 2Kn 34:27 Jer 26:19

d 2Kl 20:19; **e** 2Kn 1:12; 2Kn 9:27; 2Kn 17:5; **f** 1Kl 10:14; **g** 1Kl 10:2; **h** 1Kl 10:10; **i** 1Kl 10:17; **j** 1Kl 9:19; **k** 2Kn 8:6; **l** 2Kn 26:10; **m** 1Kl 4:26; **n** Hi 1:3; **o** 1Kn 27:29; **p** Pwt 8:18; 1Kn 29:12; 2Kn 25:9; Prz 10:22; **q** 2Kn 32:4; **r** Iz 22:9; Iz 22:11; **s** 1Kl 1:33; 1Kl 1:45; **t** 2Sm 5:9; **u** Joz 1:8; Ps 1:3; **v** Rdz 10:10; Rdz 11:9; **w** 2Kl 20:12; Iz 39:1; **x** 2Kl 20:8; Iz 38:8; **y** Sdz 16:20; 1Ko 10:13; **z** Rdz 22:1; Pwt 8:16; Ps 7:9; **a** Pwt 8:2; Ps 139:23; **b** 2Kl 20:20; **c** 2Kn 31:20; 2Kn 31:21; **d** Iz 1:1; **e** 2Kn 16:11.

cami[a] i został pogrzebany na stoku wznoszącym się ku grobowcom synów Dawida;[b] i gdy umarł, cała Juda oraz mieszkańcy Jerozolimy oddali mu szacunek.[c] A w jego miejsce zaczął panować Manasses,[d] jego syn.

33 Manasses[e] miał dwanaście lat, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie pięćdziesiąt pięć lat.[f]

2 I czynił to, co złe w oczach Jehowy,[g] według obrzydliwości[h] narodów, które Jehowa wypędził przed synami Izraela.[i] **3** Znowu więc pobudował wyżyny,[j] które zburzył Ezechiasz,[k] jego ojciec, i postawił ołtarze[l] dla Baalów,[m] i wykonał święte pale,[n] i zaczął się kłaniać[o] całemu zastępowi niebios[p] oraz mu służyć.[q] **4** I zbudował ołtarze[r] w domu Jehowy, o którym Jehowa powiedział: „W Jerozolimie będzie moje imię po czas niezmierzony”.[s] **5** A na dwóch dziedzińcach[t] domu Jehowy nabudował ołtarzy dla całego zastępu niebios.[u] **6** I swoich synów przeprowadził przez ogień[v] w dolinie syna Hinnoma,[w] a także uprawiał magię[x] i posługiwał się wróżeniem,[y] i uprawiał czary,[z] i ustanowił media spirytystyczne[a] oraz tych, którzy się trudnią przepowiadaniem[b] wydarzeń. Na wielką skalę czynił to, co złe w oczach Jehowy, obrażając go.[c]

7 Ponadto ustawił wykonany przez siebie rzeźbiony wizerunek[d] w domu prawdziwego Boga,[e] o którym Bóg powiedział do Dawida i do Salomona, jego syna: „W domu tym i w Jerozolimie, którą wybrałem[f] spośród wszystkich plemion Izraela, umieszczę moje imię[g] po czas niezmierzony.[h] **8** I już więcej nie usunę stopy Izraela z ziemi, którą przydzieliłem[a] ich praojcom,[b] jeśli tylko będą dbać o to, by wykonać wszystko, co im przez rękę Mojżesza[c] nakazałem[d] w związku z całym prawem[e] oraz przepisami[f] i sądowniczymi rozstrzygnięciami”.[g] **9** A Manasses[h] zwodził Judę[i] i mieszkańców Jerozolimy, by postępowali gorzej[j] niż narody, które Jehowa usunął sprzed oblicza synów Izraela.[k]

10 I Jehowa wciąż przemawiał do Manassesa i jego ludu, lecz oni nie zwracali na nic uwagi.[l] **11** W końcu Jehowa sprowadził przeciwko nim[m] dowódców wojska należącego do króla Asyrii,[n] a ci pojmali Manassesa w dołach[o] i nałożywszy[p] mu dwie miedziane okowy, zabrali go do Babilonu. **12** A gdy tylko sprawiło mu to udrękę,[q] ułagodził oblicze Jehowy, swego Boga,[r] i wielce się korzył[s] przez wzgląd na Boga swych praojców. **13** I wciąż modlił się do niego, a on dał mu się uprosić[t] i wysłuchał jego prośby o łaskę, i przywrócił go do władzy królewskiej w Jerozolimie;[u] i Manasses poznał, że Jehowa jest prawdziwym Bogiem.[v]

14 A potem zbudował mur zewnętrzny[w] Miasta Dawidowego[x] na zachód od Gichonu[y] w dolinie potoku i aż do Bramy Rybnej[z] i poprowadził go wokoło do Ofelu,[a] i zaczął go bardzo podwyższać. Następnie porozmieszczał dowódców wojskowych we wszystkich miastach warownych w Judzie.[b] **15** I pousuwał cudzoziemskich bogów[c] oraz wizerunek bożka[d] z domu Jehowy,

---

ROZDZ. 32

a 1Kl 1:21
b 1Kl 11:43
c Rdz 50:10 Pwt 34:8
d 1Kn 3:13

ROZDZ. 33

e Mt 1:10
f 2Kl 21:1
g 2Kl 16:2
h Pwt 18:9 2Kn 28:3
i 2Kl 21:2
j 2Kl 18:4
k 2Kl 18:22 2Kn 32:12
l 1Kl 16:32 1Kl 18:26
m Sdz 2:11 2Kn 28:2
n Pwt 16:21 1Kl 14:23 Jer 17:2
o Pwt 4:19 2Kl 17:16
p 2Kl 23:5 Hi 31:26
q 2Kl 21:3
r 2Kl 16:10 2Kn 34:4
s Pwt 12:11 2Kl 21:4 2Kn 6:6
t 1Kl 6:36 1Kl 7:12
u Pwt 17:3 2Kl 21:5 2Kl 23:5 Jer 8:2
v 2Kl 16:3 2Kn 28:3
w Joz 15:8 2Kl 23:10
x Kpl 19:26
y Pwt 18:10
z 2Kl 9:22
a Kpl 20:6
b Pwt 18:11
c 2Kl 21:6
d 2Kl 21:7
e 2Kl 23:6
f Ps 132:14
g 2Kl 23:27
h 2Kn 7:16

szpalta 2

a 2Sm 7:10
b 1Kn 17:9
c Kpl 10:11
d Pwt 4:40
e Pwt 4:44
f Pwt 6:1
g Pwt 11:1 Pwt 12:1
h 2Kl 21:16
i 1Kl 14:16 Kzn 9:18
j 2Kl 21:11
k Kpl 18:24 Pwt 2:21 Joz 24:8

1 2Kn 36:16; Prz 29:1; Za 1:4; Dz 7:51; **m** Pwt 28:36; **n** Neh 9:32; **o** 1Sm 13:6; **p** Hi 36:8; Ps 107:10; **q** Kpl 26:40; Pwt 4:30; **r** Ps 50:15; **s** 2Kn 32:26; Łk 18:14; 1Pt 5:6; **t** 1Kn 5:20; Ezd 8:23; **u** Iz 1:18; **v** Pwt 29:6; Ps 9:16; Dn 4:25; **w** 2Kn 32:5; **x** 2Sm 5:9; **y** 2Kn 32:30; **z** Neh 3:3; **a** 2Kn 27:3; **b** 2Kn 11:11; 2Kn 11:12; **c** Iz 2:18; Eze 18:21; Oz 14:3; Mt 3:8; **d** 2Kl 21:7; 2Kn 33:7; Iz 30:22.

a także wszystkie ołtarze,[a] które zbudował na górze domu Jehowy i w Jerozolimie, potem zaś kazał je wyrzucić poza miasto. **16** Ponadto przygotował ołtarz Jehowy[b] i zaczął składać na nim ofiary współuczestnictwa[c] i ofiary dziękczynne,[d] jak również mówił Judzie, by służyli Jehowie, Bogu Izraela.[e] **17** Niemniej lud dalej składał ofiary na wyżynach,[f] tyle że dla Jehowy, swego Boga.

18 Pozostałe zaś sprawy Manassesa oraz jego modlitwa[g] do jego Boga i słowa wizjonerów,[h] którzy stale przemawiali do niego w imię Jehowy, Boga Izraela, są wśród spraw królów Izraela.[i] **19** Jeśli chodzi o jego modlitwę[j] i o to, jak wysłuchano jego usilnej prośby,[k] jak również o cały jego grzech[l] i jego niewierność,[m] a także o miejsca, w których pobudował wyżyny[n] i umieścił święte pale[o] oraz ryte wizerunki,[p] zanim się ukorzył,[q] oto są opisane wśród słów jego wizjonerów. **20** W końcu Manasses spoczął ze swymi praojcami[r] i został pogrzebany[s] przy swoim domu; a w jego miejsce zaczął panować Amon,[t] jego syn.

21 Amon[u] miał dwadzieścia dwa lata, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie dwa lata.[v] **22** I czynił to, co złe w oczach Jehowy,[w] jak to uczynił Manasses, jego ojciec;[x] i Amon składał ofiary wszystkim rytym wizerunkom,[y] które uczynił Manasses,[z] jego ojciec, i służył im.[a] **23** I nie ukorzył[b] się przez wzgląd na Jehowę, tak jak się ukorzył Manasses,[c] jego ojciec, bo Amon jeszcze powiększył winę.[d] **24** W końcu jego słudzy uknuli przeciw niemu spisek[e] i uśmiercili go w jego własnym domu.[a] **25** Lecz lud ziemi wybił[b] wszystkich, którzy spiskowali[c] przeciwko królowi Amonowi,[d] po czym lud[e] ziemi królem w jego miejsce uczynił Jozjasza,[f] jego syna.

34 Jozjasz[g] miał osiem[h] lat, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie trzydzieści jeden lat.[i] **2** I czynił to, co słuszne w oczach Jehowy,[j] i chodził drogami Dawida, swego praojca;[k] nie zboczył na prawo ani na lewo.[l]

3 W ósmym roku swego panowania, gdy jeszcze był chłopcem,[m] zaczął szukać[n] Boga Dawida, swego praojca; a w dwunastym roku zaczął oczyszczać[o] Judę i Jerozolimę z wyżyn[p] i świętych pali,[q] i rytych wizerunków,[r] i lanych posągów. **4** Ponadto zburzono przy nim ołtarze[s] Baalów,[t] on zaś poodcinał z nich kadzielnie,[u] które były u góry, a święte pale[v] i ryte wizerunki,[w] i lane posągi roztrzaskał na kawałki i starł na proch,[x] po czym posypał tym z wierzchu grobowce tych, którzy składali im ofiary.[y] **5** Kości[z] zaś kapłanów spalił na ich ołtarzach.[a] Tak oczyścił Judę i Jerozolimę.

6 Również w miastach Manassesa[b] i Efraima,[c] i Symeona aż po Naftalego, w ich spustoszonych miejscach dookoła, **7** zburzył ołtarze[d] i święte pale,[e] a ryte wizerunki[f] pokruszył i starł w proch;[g] pościnał też wszystkie kadzielnie[h] w ziemi izraelskiej, po czym wrócił do Jerozolimy.

ROZDZ. 33

a 2Kl 21:4 2Kl 21:5
b 2Kn 29:18
c Kpl 3:1
d Kpl 7:12
e 2Kn 14:4
f 2Kn 32:12
g 2Kn 33:12
h 1Sm 9:9 Iz 29:10
i 1Kl 15:31
j 2Kn 33:12 Prz 15:8
k 2Kn 33:13 1Jn 1:9
l 2Kl 21:2
m 2Kl 21:9
n 2Kl 21:3
o 2Kl 21:7
p 2Kn 33:7
q 2Kn 33:12
r 2Kl 21:18
s 2Kn 21:20 2Kn 28:27
t 1Kn 3:14
u Mt 1:10
v 2Kl 21:19
w 1Kl 16:19 2Kn 22:4
x 2Kl 21:20 2Kn 33:2 Eze 20:18
y Wj 20:4 Pwt 7: 5 Iz 44:15
z 2Kl 21:7 2Kn 33:7
a 2Kl 17:41 Iz 44:17
b 2Kn 36:12 Jer 8:12
c 2Kn 33:12
d 2Kn 28:22 Jer 7:26 2Tm 3:13
e 1Kl 15:27 2Kn 24:25 2Kn 25:27

szpalta 2

a 2Kl 21:23 Ps 55:23
b Rdz 9:6 Lb 35:31
c 2Kn 25:3
d 2Kl 21:24
e 2Kn 36:1
f 2Kl 21:26

ROZDZ. 34

g 1Kl 13:2 Sof 1:1 Mt 1:10
h 2Kn 24:1; **i** 2Kl 22:1; **j** 2Kl 18:3; **k** 1Kl 11:38; **l** 2Kl 22:2; **m** 1Kn 22:5; Ps 119:9; **n** 2Kn 15:2; **o** 2Kl 23:4; **p** 2Kn 33:17; **q** 2Kl 23:14; **r** 2Kn 33:22; **s** Kpl 26:30; Pwt 7:5; **t** Sdz 2:11; 2Kn 33:3; **u** 2Kn 14:5; **v** 2Kl 23:4; **w** Sdz 18:18; **x** Wj 32:20; Pwt 9:21; **y** 2Kl 10:25; 2Kl 23:6; **z** 1Kl 13:2; **a** 2Kl 23:16; **b** 2Kn 36:10; 2Kn 31:1; **c** 2Kl 23:19; 2Kn 30:1; **d** Pwt 12:3; 2Kl 23:12; **e** 2Kl 23:4; **f** 2Kl 17:41; 2Kn 33:19; **g** Pwt 9:21; **h** 2Kn 14:5.

8 A w osiemnastym[a] roku swego panowania, gdy już oczyścił kraj i dom, posłał Szafana,[b] syna Acaliasza, i Maasejasza, przełożonego miasta, i Joacha, syna Joachaza, kronikarza, by naprawiono[c] dom Jehowy, jego Boga. **9** A oni przyszli do arcykapłana Chilkiasza[d] i dali pieniądze przynoszone do domu Bożego, które Lewici będący odźwiernymi[e] zebrali z ręki Manassesa[f] i Efraima,[g] i od całej reszty Izraela,[h] a także od całej Judy i Beniamina, i od mieszkańców Jerozolimy. **10** Ci zaś dali je do ręki wykonawcom prac, ustanowionym nad domem Jehowy.[i] Z kolei wykonawcy prac, zajęci w domu Jehowy, zużyli je na usuwanie uszkodzeń i naprawę domu. **11** Dali je więc rzemieślnikom i budowniczym,[j] żeby kupili kamienie ciosane[k] oraz drewno na wiązania i żeby z belek odbudowali domy, które królowie[l] Judy obrócili w ruinę.

12 I mężowie ci wiernie[m] wykonywali pracę; a nad nimi ustanowieni byli Jachat i Abdiasz, Lewici, z synów Merariego,[n] oraz Zachariasz i Meszullam, z synów Kehatytów,[o] by sprawowali nadzór. A owi Lewici, z których każdy znał się na instrumentach do akompaniowania przy pieśni,[p] **13** byli ustanowieni nad tragarzami[q] i sprawowali nadzór[r] nad wszystkimi wykonawcami prac w związku z różnymi zadaniami; spośród Lewitów[s] byli też sekretarze[t] i urzędnicy, i odźwierni.[u]

14 A gdy wybierano pieniądze[v] przynoszone do domu Jehowy, kapłan Chilkiasz[w] znalazł księgę[x] prawa Jehowy,[y] daną poprzez rękę Mojżesza.[z] **15** Toteż Chilkiasz odezwał się i rzekł do sekretarza Szafana: „Znalazłem w domu Jehowy księgę prawa”. I dał Chilkiasz tę księgę Szafanowi. **16** Następnie Szafan przyniósł tę księgę do króla i powiedział królowi, mówiąc: „Wszystko, co zostało powierzone ręce twoich sług, oni wykonują. **17** I wysypują pieniądze znajdujące się w domu Jehowy, i przekazują je do ręki wyznaczonych mężów i do ręki wykonawców prac”.[b] **18** I sekretarz Szafan powiadomił jeszcze króla, mówiąc: „Kapłan Chilkiasz dał mi jakąś księgę”.[c] I Szafan zaczął z niej czytać przed obliczem króla.[d]

19 A gdy tylko król usłyszał słowa tego prawa, natychmiast rozdarł swe szaty.[e] **20** Potem król polecił Chilkiaszowi[f] i Achikamowi,[g] synowi Szafana, i Abdonowi, synowi Micheasza, i sekretarzowi[h] Szafanowi,[i] i Asajaszowi,[j] słudze króla, mówiąc: **21** „Idźcie, zapytajcie[k] Jehowę o mnie[l] i o to, co pozostało w Izraelu i w Judzie, w związku ze słowami odnalezionej księgi,[m] wielka jest bowiem złość[n] Jehowy, która musi zostać na nas wylana, jako że nasi praojcowie nie strzegli słowa Jehowy, by postępować zgodnie ze wszystkim, co napisano w tej księdze”.[o]

22 Toteż Chilkiasz wraz z tymi, do których król mówił, udali się do prorokini[p] Chuldy,[q] żony Szalluma — syna Tikwy, syna Charchasa — opiekuna szat,[r] jako że mieszkała w Jerozolimie w drugiej dzielnicy; i tak do niej przemówili. **23** Ona zaś im rzekła:

ROZDZ. 34

a 2Kl 22:3
b 2Kl 22:12
c 2Kl 22:5
d 2Kl 22:4
e 1Kn 26:12
f 2Kn 30:11
g 2Kn 31:1
h 2Kn 30:18
i 2Kl 22:5
j 2Kl 12:12
k 2Kl 22:6
l 2Kl 16:14
2Kn 28:24
2Kn 33:4
2Kn 33:7
2Kn 33:22
m 2Kl 12:15
Neh 7:2
Prz 28:20
1Ko 4:2
n 1Kn 23:6
1Kn 24:26
o 1Kn 9:32
2Kn 20:19
p 1Kn 16:4
1Kn 25:1
q 2Kn 2:10
r 2Kn 2:18
s 1Kn 23:3
t 1Kn 18:16
u 1Kn 9:17
2Kn 8:14
v 2Kl 22:4
w 2Kl 22:8
x Pwt 31:24
Pwt 31:26
y Pwt 17:18
2Kn 35:26
z Kpl 10:11
Kpl 26:46

szpalta 2

a 2Kl 22:10
b 2Kl 22:5
c Pwt 31:24
Joz 1:8
2Kl 22:8
d Pwt 17:19
Ps 119:46
e Ps 119:120
f 2Kl 22:14
g 2Kl 25:22
Jer 40:14
h 2Kl 19:2
i 2Kl 22:9

j 2Kl 22:12; **k** Wj 18:15; 1Sm 9:9; 1Kl 22:7; **l** Jer 42:2; **m** Pwt 31:24; Joz 1:8; **n** Kpl 26:16; Pwt 28:15; **o** Pwt 30:18; Pwt 31:16; Pwt 32:15; Heb 10:31; **p** Wj 15:20; Sdz 4:4; Łk 2:36; Dz 21:9; **q** 2Kl 22:14; **r** 2Kl 10:22; Neh 7:72.

„Oto, co powiedział Jehowa, Bóg Izraela: ‚Powiedzcie mężowi, który was do mnie posłał: **24** „Tak rzekł Jehowa: ‚Oto sprowadzam nieszczęście[a] na to miejsce i na jego mieszkańców[b] — wszystkie przekleństwa[c] zapisane w księdze, którą czytano przed obliczem króla Judy[d] — **25** za to, że mnie opuścili,[e] a sprawiali, iż wznosił się dym ofiarny dla innych bogów,[f] by mnie obrażać[g] wszystkimi dziełami swych rąk[h] i by moja złość[i] wylała się na to miejsce, a nie została ugaszona’”.[j] **26** A królowi Judy, który was posyła, by zapytać Jehowę, macie powiedzieć tak: „Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Izraela:[k] ‚Jeśli chodzi o słowa,[l] które usłyszałeś — **27** jako że twoje serce[m] było miękkie, wskutek czego ukorzyłeś[n] się przez wzgląd na Boga, usłyszawszy jego słowa dotyczące tego miejsca oraz jego mieszkańców, i ukorzyłeś się przede mną,[o] i rozdarłeś[p] swe szaty, i płakałeś przed moim obliczem, ja to usłyszałem,[q] brzmi wypowiedź Jehowy. **28** Oto zabieram cię do twoich praojców i zostaniesz zabrany w pokoju na swój cmentarz,[r] a twoje oczy nie będą patrzeć na całe nieszczęście,[s] które ja sprowadzam na to miejsce i na jego mieszkańców’” ’”.[t]

I przynieśli tę odpowiedź królowi. **29** A król posławszy, zebrał wszystkich starszych z Judy i Jerozolimy.[u] **30** Potem król udał się do domu Jehowy,[v] a z nim wszyscy mężowie judzcy oraz mieszkańcy Jerozolimy i kapłani,[w] i Lewici, i cały lud, zarówno wielcy, jak i mali; a on zaczął czytać[x] do ich uszu wszystkie słowa księgi przymierza, którą odnaleziono w domu Jehowy.[a] **31** I król stał na swoim miejscu,[b] i zawarł przymierze[c] przed obliczem Jehowy, by podążać za Jehową i z całego swego serca[d] oraz całej swej duszy[e] przestrzegać jego przykazań[f] i jego świadectw,[g] i jego przepisów,[h] by wypełnić[i] słowa przymierza, zapisane w tej księdze.[j] **32** Ponadto kazał przystąpić do tego wszystkim, którzy się znajdowali w Jerozolimie i w Beniaminie. I mieszkańcy Jerozolimy zaczęli postępować zgodnie z przymierzem Boga, Boga swych praojców.[k] **33** Potem Jozjasz pousuwał wszystkie obrzydliwości[l] ze wszystkich ziem należących do synów Izraela,[m] a wszystkich, którzy się znajdowali w Izraelu, nakłonił do podjęcia służby, tak by służyli Jehowie, swemu Bogu. Przez wszystkie jego dni nie odstąpili od podążania za Jehową, Bogiem swych praojców.[n]

35 Następnie Jozjasz[o] urządził w Jerozolimie Paschę[p] dla Jehowy i zarżnięto ofiarę paschalną[q] czternastego[r] dnia miesiąca pierwszego.[s] **2** Ustanowił więc kapłanów nad tym, co podlegało ich pieczy,[t] i zachęcił[u] ich do służby związanej z domem Jehowy.[v] **3** I przemówił do Lewitów, nauczycieli[w] całego Izraela, świętych dla Jehowy: „Postawcie świętą[x] Arkę w domu,[y] który zbudował Salomon, syn Dawida, król Izraela; nie jest ona już dla was brzemieniem na ramię.[z] Służcie[a] teraz Jehowie, waszemu Bogu, oraz jego ludowi, Izraelowi. **4** I poczyńcie

ROZDZ. 34

a Joz 23:16 2Kl 21:12
b Jer 35:17
c Kpl 26:16 Pwt 28:15 Pwt 30:18 Joz 23:13 Dn 9:11
d 2Kl 22:16
e Pwt 28:20 2Kn 24:20
f 2Kl 23:5 2Kn 28:3
g 1Kl 14:9 2Kl 21:3
h 2Kl 22:17
i Pwt 29:23 2Kn 34:21
j Jer 4:4 Jer 7:20 Eze 20:48
k 2Kl 22:18
l Pwt 28:15 2Kn 34:19
m Ps 34:18
n 2Kn 32:26
o 2Kl 22:19
p 2Kn 34:19
q 2Kn 33:13 Ps 10:17 Ps 86:5
r Ps 37:37
s 1Kl 21:29 Iz 39:8 1Pt 5:5
t 2Kl 22:20
u 2Kl 23:1
v 1Kl 6:1 1Kl 8:10
w 2Kl 23:2
x 2Kn 17:9 Neh 8:3

szpalta 2

a 2Kl 22:10
b 2Kl 23:3
c Ezd 10:3
d Pwt 6:5 Pwt 10:12
e Pwt 11:13
f Pwt 5:1 Pwt 6:1
g Pwt 4:45 1Kl 2:3
h Pwt 12:1
i Ps 119:106
j Pwt 31:24 2Kl 22:8
k 2Kn 30:12 2Kn 33:16
l 1Kl 11:5
m 2Kl 23:5
n Wj 3:6

ROZDZ. 35

o 2Kl 23:21
p Wj 12:11 Kpl 23:5 Lb 9:2

q Wj 12:21; 1Ko 5:7; **r** Lb 9:3; Joz 5:10; Ezd 6:19; **s** Pwt 16:1; **t** 1Kn 23:32; 2Kn 23:18; 2Kn 31:2; **u** Dz 20:2; Hcb 10:25; 1Pt 5:12; **v** Kol 4:17; **w** Pwt 33:10; 2Kn 17:9; 2Kn 30:22; Neh 8:8; **x** 2Kn 8:11; **y** 1Kl 6:38; 2Kn 5:7; **z** Lb 4:15; 1Kn 23:26; **a** Lb 16:9; Ps 2:11; Ps 100:2; Tyt 1:1.

przygotowania według domu waszych praojców,[a] stosownie do waszych oddziałów,[b] zgodnie z pismem[c] Dawida, króla Izraela, i pismem[d] Salomona, jego syna. **5** I stańcie[e] w świętym miejscu według grup domu praojców dla waszych braci, synów ludu, niech też będzie część domu patriarchalnego[f] Lewitów.[g] **6** I zarżnijcie ofiarę paschalną,[h] i uświęćcie[i] się, i przygotujcie dla waszych braci, by postąpić zgodnie ze słowem Jehowy przekazanym za pośrednictwem Mojżesza".[j]

7 Potem synom ludu dał Jozjasz trzody, baranki i koźlęta — wszystko to na ofiary paschalne za wszystkich, którzy się tam znajdowali — w liczbie trzydziestu tysięcy, a bydła trzy tysiące sztuk.[k] Pochodziły one z majątku króla.[l] **8** A jego książęta[m] złożyli datek jako dobrowolny dar ofiarny za lud,[n] za kapłanów i za Lewitów. Chilkiasz[o] i Zachariasz oraz Jechiel, jako wodzowie domu prawdziwego Boga, dali kapłanom na ofiary paschalne dwa tysiące sześćset sztuk, bydła zaś trzysta sztuk. **9** A Konaniasz oraz Szemajasz i Netanel, jego bracia, i Chaszabiasz, i Jejel, i Jozabad, przełożeni Lewitów, dali Lewitom na ofiary paschalne pięć tysięcy sztuk, bydła zaś pięćset.

10 I przygotowano służbę,[p] a kapłani stali[q] na swoich miejscach,[r] Lewici zaś według swych oddziałów,[s] zgodnie z nakazem króla.[t] **11** I przystąpili do zarzynania ofiary paschalnej,[u] a kapłani[v] kropili[w] krwią, którą otrzymywali z ich ręki, podczas gdy Lewici ściągali skóry.[x] **12** Ponadto przygotowywali całopalenia, by dać je grupom[y] według domu patriarchalnego,[z] synom ludu, by złożono Jehowie dar[a] zgodnie z tym, co jest napisane w księdze Mojżesza;[b] i tak samo czynili z bydłem. **13** I zgodnie ze zwyczajem poczęli przygotowywać[c] ofiarę paschalną[d] nad ogniem; a rzeczy uświęcone przygotowywali[e] w garnkach i w garnkach okrągłodennych, i w misach biesiadnych, po czym szybko przynosili to wszystkim synom ludu.[f] **14** A potem przygotowywali dla siebie i dla kapłanów,[g] ponieważ kapłani, synowie Aarona, do samej nocy byli zajęci składaniem ofiar całopalnych[h] oraz tłustych[i] części, Lewici zaś przygotowywali[j] dla siebie i dla kapłanów, synów Aarona.

15 A śpiewacy,[k] synowie Asafa,[l] byli na swym stanowisku zgodnie z nakazem Dawida[m] i Asafa,[n] i Hemana,[o] i Jedutuna,[p] wizjonera[q] królewskiego; odźwierni[r] zaś byli przy różnych bramach.[s] Nie musieli odchodzić od swej służby, gdyż ich bracia, Lewici, przygotowywali[t] dla nich. **16** I w owym dniu przygotowano całą służbę dla Jehowy, by można było obchodzić Paschę[u] i składać całopalenia na ołtarzu Jehowy, zgodnie z nakazem króla Jozjasza.[v]

17 Wtedy znajdujący się tam synowie Izraela obchodzili Paschę[w] oraz Święto Przaśników przez siedem dni.[x] **18** I od dni proroka Samuela jeszcze nigdy nie obchodzono w Izraelu takiej Paschy jak ta,[y] żaden też inny król[z] Izraela nie obchodził Paschy takiej jak ta, którą obchodzili Jozjasz i kapłani, i Lewici

ROZDZ. 35

a 1Kn 9:10; 1Kn 9:34
b 1Kn 24:1
c 1Kn 23:6
d 2Kn 8:14
e Ps 135:2
f 1Kn 23:11; 1Kn 24:4
g 1Kn 24:30
h Wj 12:21; 2Kn 30:15
i 2Kn 29:5; Ezd 6:20
j Wj 12:42
k 2Kn 30:24
l 1Kn 29:3
m 1Kn 28:1
n Prz 11:25; Dz 20:35
o 2Kl 23:4; 2Kn 34:14
p 2Kn 35:6
q Ps 135:2
r 2Kn 30:16
s 1Kn 23:6
t Ezd 6:18
u Wj 12:6
v Lb 18:7
w Kpł 1:5; 2Kn 29:22; 2Kn 30:16; Heb 9:21
x Kpł 1:6; 2Kn 29:34
y 2Kn 35:5; 1Ko 14:40
z 1Kn 23:11; 1Kn 24:30

szpalta 2

a Kpł 3:9; Kpł 3:14
b Kpł 3:5; Kpł 3:11; Kpł 3:16
c Pwt 16:7
d Wj 12:8
e Kpł 6:28; Lb 6:19
f Rz 12:11
g 2Kn 31:19
h Kpł 3:5
i Kpł 3:3; Kpł 3:14
j 2Kn 35:11
k 1Kn 15:27; 2Kn 5:12; Ezd 2:41
l 1Kn 16:37; 2Kn 29:13; Ps 50:0
m 1Kn 23:5; 2Kn 29:26
n 1Kn 25:2

o 1Kn 16:41; p 1Kn 16:42; 1Kn 25:3; q 1Sm 9:9; r 1Kn 9:17; 1Kn 26:12; s 1Kn 26:13; t 2Kn 35:11; u Kpł 23:5; Lb 28:16; v 2Kl 23:21; w Wj 12:43; Pwt 16:1; x Wj 12:15; Kpł 23:6; Lb 28:17; Pwt 16:3; 2Kn 30:21; 1Ko 5:8; y 2Kl 23:22; z 2Kn 30:5; 2Kn 30:26.

oraz cała Juda i Izrael, którzy się tam znaleźli, i mieszkańcy Jerozolimy. **19** Paschę tę obchodzono w osiemnastym roku panowania Jozjasza.[a]

20 Po tym wszystkim, gdy już Jozjasz przygotował dom, wyruszył Necho,[b] król Egiptu,[c] by walczyć pod Karkemisz[d] nad Eufratem. Wówczas Jozjasz[e] wyszedł, by się z nim zmierzyć.[f] **21** Wtedy on wyprawił do niego posłańców, mówiąc: „Co tobie do mnie, królu Judy? Nie przeciw tobie przychodzę dzisiaj, lecz walczę przeciwko innemu domowi, który sam Bóg kazał mi zatrwożyć. Powstrzymaj się dla własnego dobra przez wzgląd na Boga, który jest ze mną, i nie pozwól, by cię doprowadził do zguby”.[g] **22** Jozjasz jednak nie odwrócił od niego swego oblicza,[h] lecz przebrał[i] się, by z nim walczyć, i nie posłuchał słów Necho,[j] pochodzących z ust Boga. Przybył więc, by walczyć na dolinnej równinie Megiddo.[k]

23 A strzelcy[l] postrzelili króla Jozjasza, toteż król rzekł do swych sług: „Zdejmijcie mnie, bo zostałem bardzo ciężko zraniony”.[m] **24** Jego słudzy zdjęli go więc z rydwanu i przewieźli go na drugim rydwanie wojennym, który do niego należał, i sprowadzili go do Jerozolimy.[n] I umarł,[o] i został pogrzebany na cmentarzu swych praojców;[p] a cała Juda i Jerozolima pogrążyła się w żałobie[q] po Jozjaszu. **25** A Jeremiasz[r] zaczął zawodzić[s] nad Jozjaszem; i wszyscy śpiewacy oraz śpiewaczki[t] po dziś dzień mówią w swych pieśniach żałobnych o Jozjaszu; i uczyniono z nich przepis dla Izraela, i są one zapisane wśród pieśni żałobnych.[u]

ROZDZ. 35

a 2Kl 23:23
b Jer 46:2
c 2Kl 23:29
d Iz 10:9
e 2Kl 22:1
f 2Kl 23:29
Prz 3:30
Prz 26:17
g 2Kn 25:19
Prz 27:12
h Prz 15:10
i 1Kl 14:2
1Kl 22:30
2Kn 18:29
j 2Kl 23:33
Jer 46:2
k Sdz 1:27
Sdz 5:19
1Kl 4:12
2Kl 9:27
2Kl 23:30
Za 12:11
Obj 16:16
l 2Kl 9:24
2Kn 18:33
m 1Kl 22:34
n 2Kl 23:30
o Ps 146:4
Kzn 8:14
Kzn 9:10
p 2Kn 34:28
q Pwt 34:8
1Kl 14:18
r Jer 1:1
s Lam 4:20
t Jer 9:17
Jer 9:20
u Jer 22:20

szpalta 2

a 2Kl 23:28
b 2Kn 32:32
Prz 19:22
c Pwt 31:24
d 2Kn 26:22
e 2Kn 25:26

ROZDZ. 36

f 1Kn 3:15
Jer 22:11
g 2Kl 23:30
h 2Kl 23:31
i 2Kl 23:33
j 2Kl 18:14
2Kn 27:5
k 2Kn 35:20
l 2Kl 23:34
m 2Kl 23:29
Jer 46:2
n Jer 22:12
o Jer 26:21
Jer 36:32
p 2Kl 23:36
q 2Kl 23:37
r 2Kl 25:1
Ezd 1:7
Jer 25:1
Dn 1:1

26 Pozostałe zaś sprawy[a] Jozjasza oraz jego przejawy lojalnej życzliwości,[b] zgodne z tym, co jest napisane w prawie[c] Jehowy, **27** jak również jego sprawy, te pierwsze i te ostatnie,[d] opisano w Księdze[e] Królów Izraela i Judy.

36 Potem lud ziemi wziął Jehoachaza,[f] syna Jozjasza, i uczynił go królem w Jerozolimie w miejsce jego ojca.[g] **2** Jehoachaz miał dwadzieścia trzy lata, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie trzy miesiące.[h] **3** Jednakże król Egiptu odsunął go w Jerozolimie[i] i nałożył na kraj haracz w wysokości stu talentów srebra[j] i talentu złota. **4** Ponadto król[k] Egiptu uczynił królem nad Judą i Jerozolimą jego brata Eliakima[l] i zmienił jego imię na Jehojakim; lecz jego brata Jehoachaza zabrał Necho[m] i poprowadził do Egiptu.[n]

5 Jehojakim[o] miał dwadzieścia pięć lat, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie jedenaście lat;[p] i czynił to, co złe w oczach Jehowy, jego Boga.[q] **6** Przeciwko niemu wyruszył Nebukadneccar,[r] król Babilonu,[s] żeby mu nałożyć miedziane okowy i uprowadzić go do Babilonu.[t] **7** I niektóre sprzęty[u] z domu Jehowy sprowadził Nebukadneccar[v] do Babilonu, po czym umieścił je w swym pałacu w Babilonie.[w] **8** Pozostałe zaś sprawy[x] Jehojakima oraz obrzydliwości,[y] które czynił, jak również to, co znaleziono przeciwko niemu, opisano w Księdze[z] Królów Izraela i Judy; a w jego miejsce zaczął panować Jehojachin,[a] jego syn.

---

s 2Kl 24:1; t 2Kl 24:16; u 2Kl 24:13; Ezd 1:7; Jer 27:16; v Dn 1:2; w Dn 5:2; x 2Kn 25:26; y 1Kl 11:5; 2Kn 34:33; z 2Kl 24:5; 2Kn 35:27; a 2Kl 24:6.

9 Jehojachin[a] miał osiemnaście lat, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie trzy miesiące[b] i dziesięć dni; i czynił to, co złe w oczach Jehowy.[c] **10** A z początkiem[d] roku król Nebukadneccar, posławszy,[e] sprowadził go do Babilonu[f] razem z cennymi przedmiotami z domu Jehowy.[g] Ponadto królem nad Judą i Jerozolimą uczynił Sedekiasza,[h] brata jego ojca.[i]

11 Sedekiasz[j] miał dwadzieścia jeden lat, gdy zaczął panować, a panował w Jerozolimie jedenaście lat.[k] **12** I czynił to, co złe[l] w oczach Jehowy, jego Boga. Nie ukorzył[m] się przed prorokiem[n] Jeremiaszem[o] mimo rozkazu Jehowy. **13** Zbuntował się nawet przeciwko królowi Nebukadneccarowi,[p] który go zaprzysiągł na Boga;[q] dalej też usztywniał[r] swój kark i zatwardzał[s] serce, by nie wrócić do Jehowy, Boga Izraela. **14** Również wszyscy przełożeni kapłanów,[t] a także lud, na wielką skalę dopuszczali się niewierności — według wszystkich obrzydliwości[u] narodów, tak iż skalali dom Jehowy, który On uświęcił w Jerozolimie.[v]

15 A Jehowa, Bóg ich praojców, ciągle posyłał im ostrzeżenia za pośrednictwem swych posłańców,[w] posyłając raz po raz, żywił bowiem współczucie dla swego ludu[x] i dla swego mieszkania.[y] **16** Lecz oni wciąż naśmiewali się[z] z posłańców prawdziwego Boga i gardzili jego słowami,[a] i drwili[b] z jego proroków, aż wezbrała złość[c] Jehowy na jego lud, aż nie było już uleczenia.[d]

17 Sprowadził więc przeciwko nim króla Chaldejczyków,[e] który pozabijał ich młodzieńców mieczem[f] w domu ich sanktuarium,[g] nie okazując współczucia młodzieńcom ani dziewicom, starym ani zniedołężniałym.[a] Wszystko wydał On w jego rękę. **18** I wszystkie sprzęty,[b] wielkie[c] i małe, z domu prawdziwego Boga i skarby[d] domu Jehowy oraz skarby króla[e] i jego książąt, wszystko to sprowadził do Babilonu. **19** I spalił dom prawdziwego Boga,[f] i zburzył mur[g] Jerozolimy; również wszystkie jej wieże mieszkalne spalono ogniem, a także wszystkie jej cenne przedmioty,[h] by spowodować zniszczenie.[i] **20** Tych zaś, którzy ocaleli od miecza, uprowadził do niewoli do Babilonu[j] i zostali oni sługami jego[k] i jego synów, dopóki nie zaczęło panować królestwo Persji[l] — **21** by się spełniło słowo Jehowy wypowiedziane ustami Jeremiasza,[m] aż ziemia spłaciła swe sabaty.[n] Przez wszystkie dni swego spustoszenia obchodziła sabat, by się dopełniło siedemdziesiąt lat.[o]

22 A w pierwszym roku Cyrusa,[p] króla Persji[q] — aby się spełniło słowo[r] Jehowy wypowiedziane ustami Jeremiasza[s] — Jehowa pobudził ducha[t] Cyrusa, króla Persji, by po całym swym królestwie kazał ogłosić, i to również na piśmie,[u] co następuje: **23** „Oto, co powiedział Cyrus, król Persji:[v] ‚Wszystkie królestwa ziemi dał mi Jehowa,[w] Bóg niebios, i to on mi polecił, abym mu zbudował dom w Jerozolimie, która jest w Judzie.[x] Ktokolwiek z całego jego ludu jest wśród was,[y] niech Jehowa, jego Bóg, będzie z nim.[z] Niech więc wyrusza'".[a]

ROZDZ. 36

a Jer 22:24 Mt 1:12
b 2Kl 24:8
c 1Kl 15:26 1Kl 22:52 2Kl 15:24
d 2Sm 11:1 1Kl 20:22 2Kl 13:20
e 2Kl 24:10
f Jer 29:2 Eze 1:2 Eze 19:9
g 2Kl 24:13 Jer 27:18 Dn 5:23
h Jer 52:3
i 2Kl 24:17
j 1Kn 3:15 Jer 37:1
k 2Kl 24:18 Jer 52:1
l 2Kl 21:2 2Kl 23:32
m Wj 10:3 2Kn 32:26 Dn 5:22 Jak 4:10 1Pt 5:6
n Jer 38:14
o Jer 21:1 Jer 34:2
p 2Kl 24:20 Jer 52:3 Eze 17:15
q Joz 9:15 2Sm 21:2
r 2Kl 17:14 Neh 9:16 Prz 29:1
s Wj 9:17 Prz 28:14
t 2Kl 16:11
u 2Kn 28:3
v 2Kn 33:4
w 2Kn 7:20
x Sdz 10:16 2Kl 13:23
y 2Kn 6:2
z 2Kn 30:10 Ps 35:16
a Prz 1:24 Jer 5:12
b Jer 20:7
c Pwt 29:28 2Kn 34:21 Ps 74:1
d Prz 6:15 Prz 29:1
e Rdz 11:28 2Kl 24:2
f Kpł 26:31 Pwt 28:25 Ps 79:2
g Eze 9:7

szpalta 2

a Pwt 28:50 Lam 2:21
b Jer 27:18
c Jer 52:17
d 2Kl 12:18 Iz 39:6
e 2Kl 20:13 2Kn 25:24

f 2Kl 25:9; Ps 74:7; Ps 79:1; **g** 2Kl 25:10; Jer 52:14; **h** Ps 74:6; **i** 1Kl 9:7; 2Kn 7:21; **j** 2Kl 25:21; Ps 137:1; **k** Jer 27:7; **l** Ezd 1:1; **m** Jer 25:9; **n** Kpł 26:34; **o** Jer 25:12; Za 1:12; **p** Iz 44:28; Iz 45:1; Dn 10:1; **q** Ezd 1:2; **r** Jer 29:14; **s** Jer 32:42; Jer 33:10; **t** Ag 1:14; **u** Ezd 1:1; **v** Ezd 1:2; **w** Ps 75:7; Dn 2:37; Dn 4:35; Dn 5:18; **x** Iz 44:28; **y** 1Kn 29:5; Ezd 7:13; **z** Rz 8:31; **a** 1Kn 22:16; Za 2:7.

KSIĘGA

EZDRASZA

1 A w pierwszym roku Cyrusa,[a] króla Persji, aby się spełniło słowo Jehowy z ust Jeremiasza,[b] Jehowa pobudził[c] ducha Cyrusa, króla Persji, by po całym swym państwie kazał ogłosić,[d] i to również na piśmie,[e] co następuje:

2 „Oto, co powiedział Cyrus, król Persji:[f] ‚Wszystkie królestwa ziemi dał mi[g] Jehowa, Bóg niebios,[h] i to on mi polecił, abym mu zbudował dom w Jerozolimie,[i] która jest w Judzie. **3** Ktokolwiek z całego jego ludu jest wśród was, niech jego Bóg będzie z nim.[j] Niech więc wyrusza do Jerozolimy, która jest w Judzie, i odbudowuje dom Jehowy, Boga Izraela — on jest prawdziwym Bogiem[k] — dom, który był w Jerozolimie.[l] **4** I każdego, kto pozostał, z wszelkich miejscowości, gdzie przebywa jako przybysz,[m] niech ludzie z jego miejscowości wesprą srebrem i złotem, i mieniem, i zwierzętami domowymi, a także dobrowolnym darem ofiarnym[n] dla domu prawdziwego Boga, który był w Jerozolimie’”.

5 Wtedy mężowie będący głowami[o] domów patriarchalnych z Judy i Beniamina oraz kapłani i Lewici — każdy, którego ducha[p] pobudził prawdziwy Bóg — powstali, aby pójść i odbudować dom Jehowy,[q] który był w Jerozolimie. **6** Wszyscy zaś wokół nich wspomogli[r] ich ręce przedmiotami ze srebra, złotem, mieniem i zwierzętami domowymi oraz wybornymi rzeczami, oprócz tego wszystkiego, co ofiarowano dobrowolnie.[s]

ROZDZ. 1

a 2Kn 36:22 Iz 45:1 Dn 10:1

b Jer 25:12 Jer 29:14 Jer 33:11

c Prz 21:1

d 2Kn 24:9 2Kn 30:5

e Est 3:12 Est 8:10 Dn 6:8

f 2Kn 36:23

g Ps 75:7 Jer 27:5 Dn 2:21 Dn 4:35 Dn 5:21

h 1Kl 8:27 1Kl 8:43 Ps 96:5 Iz 37:16

i Iz 44:28

j 1Kn 28:20 Ps 145:18 Iz 45:13

k Pwt 3:24 2Sm 22:32 Ps 86:10 Jer 10:10 1Ko 8:4

l 1Kl 6:1

m 2Kl 17:6 Jer 9:16

n Wj 35:21 1Kn 29:9 Ezd 7:16

o 2Kn 19:8 Eze 20:1

p Neh 2:12 Flp 2:13

q 2Kn 36:19

r Neh 2:18 Iz 41:10

s Prz 3:9 2Ko 9:7

szpalta 2

a Ezd 5:14 Ezd 6:5

b 2Kl 24:13 2Kn 36:7 2Kn 36:18 Dn 5:2

c Dn 1:2

7 Również sam król Cyrus wydał sprzęty domu Jehowy,[a] które Nebukadneccar niegdyś zabrał z Jerozolimy[b] i potem umieścił w domu swego boga.[c] **8** I Cyrus, król Persji, zaczął je powierzać skarbnikowi Mitredatowi i wyliczać je Szeszbaccarowi,[d] naczelnikowi Judy.[e]

9 A oto ich liczby: trzydzieści złotych naczyń w kształcie koszyka, tysiąc srebrnych naczyń w kształcie koszyka, dwadzieścia dziewięć naczyń zapasowych, **10** trzydzieści czarek[f] ze złota, czterysta dziesięć drugorzędnych czarek ze srebra, tysiąc innych przedmiotów. **11** Wszystkich przedmiotów złotych i srebrnych było pięć tysięcy czterysta. Wszystko to zabrał Szeszbaccar,[g] gdy wyprowadzał wygnańców[h] z Babilonu do Jerozolimy.

2 A oto synowie z tej prowincji,[i] którzy wyszli z niewoli, w jakiej byli wygnańcy[j] uprowadzeni[k] do Babilonu przez Nebukadneccara, króla Babilonu, i którzy później powrócili[l] do Jerozolimy i Judy,[m] każdy do swojego miasta; **2** ci, którzy przyszli z Zerubbabelem,[n] Jeszuą,[o] Nehemiaszem, Serajaszem,[p] Reelajaszem, Mardocheuszem, Bilszanem, Misparem, Bigwajem, Rechumem, Baaną.

Oto liczba mężczyzn ludu izraelskiego: **3** synów Parosza[q]

c Dn 1:2

d Ezd 5:14; Ezd 5:16; Ag 1:1; Ag 2:21; **e** Ag 1:14; Za 4:7; **f** 2Kn 4:8; **g** Ag 2:23; **h** 2Kl 24:15; 2Kn 36:20; **ROZDZ. 2** **i** Neh 7:6; **j** 2Kl 24:15; 2Kl 25:11; **k** 2Kl 24:16; 2Kn 36:20; Lam 1:3; **l** Pwt 30:3; Ps 147:2; Jer 32:37; Eze 34:13; **m** Ezd 1:3; **n** Ezd 1:11; Neh 7:7; Ag 1:1; Ag 1:14; Ag 2:21; Mt 1:12; **o** Ezd 3:8; Ezd 5:2; Ag 1:12; Ag 2:4; Za 3:1; **p** Neh 7:7; **q** Ezd 8:3; Neh 7:8; Neh 10:14.

dwa tysiące stu siedemdziesięciu dwóch; **4** synów Szefatiasza[a] trzystu siedemdziesięciu dwóch; **5** synów Aracha[b] siedmiuset siedemdziesięciu pięciu; **6** synów Pachat-Moaba,[c] z synów Jeszui i Joaba,[d] dwa tysiące ośmiuset dwunastu; **7** synów Elama[e] tysiąc dwustu pięćdziesięciu czterech; **8** synów Zattu[f] dziewięciuset czterdziestu pięciu; **9** synów Zakkaja[g] siedmiuset sześćdziesięciu; **10** synów Baniego[h] sześciuset czterdziestu dwóch; **11** synów Bebaja[i] sześciuset dwudziestu trzech; **12** synów Azgada[j] tysiąc dwustu dwudziestu dwóch; **13** synów Adonikama[k] sześciuset sześćdziesięciu sześciu; **14** synów Bigwaja[l] dwa tysiące pięćdziesięciu sześciu; **15** synów Adina[m] czterystu pięćdziesięciu czterech; **16** synów Atera,[n] z linii Ezechiasza, dziewięćdziesięciu ośmiu; **17** synów Becaja[o] trzystu dwudziestu trzech; **18** synów Jory stu dwunastu; **19** synów Chaszuma[p] dwustu dwudziestu trzech; **20** synów Gibbara[q] dziewięćdziesięciu pięciu; **21** synów Betlejem[r] stu dwudziestu trzech; **22** mężczyzn z Netofy[s] pięćdziesięciu sześciu; **23** mężczyzn z Anatot[t] stu dwudziestu ośmiu; **24** synów Azmawetu[u] czterdziestu dwóch; **25** synów Kiriat-Jearim,[v] Kefiry i Beerot siedmiuset czterdziestu trzech; **26** synów Ramy[w] i Geby[x] sześciuset dwudziestu jeden; **27** mężczyzn z Michmas[y] stu dwudziestu dwóch; **28** mężczyzn z Betel[z] i Aj[a] dwustu dwudziestu trzech; **29** synów Nebo[b] pięćdziesięciu dwóch; **30** synów Magbisz stu pięćdziesięciu sześciu; **31** synów drugiego Elama[c] tysiąc dwustu pięćdziesięciu czterech; **32** synów Charima[a] trzystu dwudziestu; **33** synów Lod,[b] Chadid[c] i Ono[d] siedmiuset dwudziestu pięciu; **34** synów Jerycha[e] trzystu czterdziestu pięciu; **35** synów Senaa[f] trzy tysiące sześciuset trzydziestu.

36 Kapłani:[g] synów Jedajasza[h] z domu Jeszui[i] dziewięciuset siedemdziesięciu trzech; **37** synów Immera[j] tysiąc pięćdziesięciu dwóch; **38** synów Paszchura[k] tysiąc dwustu czterdziestu siedmiu; **39** synów Charima[l] tysiąc siedemnastu.

40 Lewici:[m] synów Jeszui[n] i Kadmiela,[o] z synów Hodawiasza,[p] siedemdziesięciu czterech. **41** Śpiewacy: synów Asafa[q] stu dwudziestu ośmiu. **42** Synowie odźwiernych: synów Szalluma,[r] synów Atera,[s] synów Talmona,[t] synów Akkuba,[u] synów Chatity,[v] synów Szobaja, wszystkich razem — stu trzydziestu dziewięciu.

43 Netynejczycy:[w] synowie Cychy, synowie Chasufy, synowie Tabbaota,[x] **44** synowie Kerosa, synowie Syjahy, synowie Padona,[y] **45** synowie Lebany, synowie Chagaby, synowie Akkuba, **46** synowie Chagaba, synowie Szalmaja,[z] synowie Chanana, **47** synowie Giddela, synowie Gachara,[a] synowie Reajasza, **48** synowie Recina,[b] synowie Nekody, synowie Gazzama, **49** synowie Uzzy, synowie Paseacha,[c] synowie Besaja, **50** synowie Asny, synowie Meunitów, synowie Nefusima;[d] **51** synowie Bakbuka, synowie Chakufy, synowie

ROZDZ. 2

a Ezd 8:8 Neh 7:9
b Neh 6:18 Neh 7:10
c Ezd 8:4 Ezd 10:30 Neh 3:11 Neh 7:11 Neh 10:14
d Ezd 8:9 Neh 7:11
e Ezd 8:7 Ezd 10:26 Neh 7:12
f Ezd 10:27 Neh 7:13
g Neh 7:14
h Ezd 10:34
i Ezd 8:11 Neh 7:16
j Ezd 8:12 Neh 7:17
k Neh 7:18
l Ezd 8:14 Neh 7:19
m Ezd 8:6 Neh 7:20
n Neh 7:21
o Neh 7:23
p Ezd 10:33 Neh 7:22
q Neh 7:25
r 1Sm 17:12 1Kn 4:4 Neh 7:26
s 1Kn 2:54 Neh 7:26
t Joz 21:18 Neh 7:27 Jer 1:1 Jer 32:8
u Neh 7:28 Neh 12:29
v Joz 9:17 Neh 7:29
w Joz 18:25 1Kl 15:17 Neh 7:30 Neh 11:33
x Joz 18:24 Za 14:10
y 1Sm 13:5 Neh 7:31
z Neh 7:32 Neh 11:31
a Rdz 12:8 Joz 7:2 Joz 8:17
b Ezd 10:43 Neh 7:33
c Neh 7:34

szpalta 2

a Ezd 10:31 Neh 7:35 Neh 10:27
b 1Kn 8:12 Neh 11:35
c Neh 7:37 Neh 11:34
d Neh 6:2
e 1Kl 16:34 Neh 7:36
f Neh 7:38
g Lb 3:3
h 1Kn 9:10; 1Kn 24:7; Neh 11:10; i 1Kn 24:11; Neh 7:39; j 1Kn 24:14; Ezd 10:20; Neh 7:40; k 1Kn 9:12; Ezd 10:22; Neh 7:41; l 1Kn 24:8; Ezd 10:21; Neh 7:42; m Lb 3:6; n Neh 10:9; Neh 12:8; Neh 12:24; o Ezd 3:9; p Neh 7:43; q 1Kn 6:39; 1Kn 15:17; 1Kn 25:1; Neh 7:44; Neh 11:17; r Jer 35:4; s Neh 7:45; t 1Kn 9:17; Neh 11:19; u Neh 12:25; v Neh 7:45; w Joz 9:21; Joz 9:27; 1Kn 9:2; Ezd 2:58; Neh 3:26; x Neh 7:46; y Neh 7:47; z Neh 7:48; a Neh 7:49; b Neh 7:50; c Neh 7:51; d Neh 7:52.

Charchura,[a] **52** synowie Bacluta, synowie Mechidy, synowie Charszy,[b] **53** synowie Barkosa, synowie Sysery, synowie Tamacha,[c] **54** synowie Necjacha, synowie Chatify.[d]

55 Synowie sług Salomona:[e] synowie Sotaja, synowie Sofereta, synowie Perudy,[f] **56** synowie Jaali, synowie Darkona, synowie Giddela,[g] **57** synowie Szefatiasza, synowie Chattila, synowie Pocheret-Haccebaima, synowie Amiego.[h]

58 Wszystkich netynejczyków[i] i synów sług Salomona było trzystu dziewięćdziesięciu dwóch.[j]

59 A oto ci, którzy wyszli z Tel-Melach, Tel-Charsza, Kerub, Addon oraz Immer i nie potrafili wskazać domu swoich ojców i swego pochodzenia,[k] czy są z Izraela: **60** synów Delajasza, synów Tobiasza, synów Nekody[l] sześciuset pięćdziesięciu dwóch. **61** Z synów kapłanów[m] zaś: synowie Chabajasza, synowie Hakkoca,[n] synowie Barzillaja,[o] który wziął sobie żonę spośród córek Barzillaja[p] Gileadczyka i został nazwany od ich imienia. **62** Ci szukali siebie w spisie, aby publicznie ustalić swój rodowód, i siebie nie znaleźli, toteż jako skalani zostali wyłączeni z kapłaństwa.[q] **63** Tirszata[r] powiedział im więc, że nie mogą jeść[s] z rzeczy najświętszych, dopóki się nie pojawi kapłan z Urim[t] i Tummim.

64 Cały ten zbór jako jedna grupa[u] liczył czterdzieści dwa tysiące trzysta sześćdziesiąt osób[v] — **65** oprócz ich niewolników i niewolnic, których było siedem tysięcy trzysta trzydzieści siedem; mieli też dwieście śpiewaków[a] i śpiewaczek. **66** Koni ich było siedemset trzydzieści sześć, mułów dwieście czterdzieści pięć,[b] **67** wielbłądów czterysta trzydzieści pięć, osłów sześć tysięcy siedemset dwadzieścia.[c]

68 A niektórzy mężowie będący głowami[d] domów patriarchalnych,[e] przybywszy do domu Jehowy,[f] który był w Jerozolimie,[g] złożyli dobrowolne[h] dary ofiarne dla domu prawdziwego Boga, aby go wznieść na jego miejscu.[i] **69** Według swoich możliwości dali na materiały do robót sześćdziesiąt jeden tysięcy drachm złota[j] i pięć tysięcy min srebra,[k] a także sto długich szat[l] kapłańskich. **70** A kapłani i Lewici, i niektórzy spośród ludu,[m] jak również śpiewacy i odźwierni, i netynejczycy osiedlili się w swoich miastach, cały zaś Izrael w swoich miastach.[n]

3 Gdy nastał miesiąc siódmy,[o] synowie Izraela byli w swoich miastach. A lud zaczął się zbierać w Jerozolimie[p] jak jeden[q] mąż. **2** Jeszua[r] zaś, syn Jehocadaka, i jego bracia kapłani oraz Zerubbabel,[s] syn Szealtiela,[t] i jego bracia powstali i zaczęli budować ołtarz Boga Izraela, aby składać na nim ofiary całopalne zgodnie z tym, co jest napisane[u] w prawie Mojżesza, męża prawdziwego Boga.

3 Postawili więc ołtarz na jego miejscu,[v] ogarnął ich bowiem lęk z powodu ludów tych ziem,[w] i zaczęli na nim składać ofiary całopalne dla Jehowy, całopalne ofiary poranne i wieczorne.[x]

ROZDZ. 2

a Neh 7:53
b Neh 7:54
c Neh 7:55
d Neh 7:56
e 1Kl 9:21
f Neh 7:57
g Neh 7:58
h Neh 7:59
i Ezd 2:43
j Neh 7:60
k Neh 7:61
l Neh 7:62
m 1Kn 24:1
n 1Kn 24:10
Neh 3:21
o Neh 7:63
p 2Sm 17:27
2Sm 19:31
1Kl 2:7
q Lb 3:10
Lb 16:40
Lb 18:7
Neh 7:64
r Neh 7:65
s Kpl 2:3
Kpl 6:26
Lb 18:11
t Wj 28:30
Kpl 8:8
Lb 27:21
Pwt 33:8
1Sm 28:6
u Ezd 9:8
Neh 1:2
Iz 10:21
v Neh 7:66
Jer 23:3

szpalta 2

a 2Kn 35:25
Neh 7:67
Ps 68:25
b Neh 7:68
c Neh 7:69
d Ezd 1:5
e 1Kn 23:11
f Ezd 1:3
g Ezd 1:4
h Wj 35:5
1Kn 29:5
Neh 7:70
2Ko 9:7
i 1Kn 21:18
2Kn 3:1
j Neh 7:71
k Ezd 8:25
l Neh 7:72

m Ezd 6:16; Ezd 6:17; **n** Neh 7:73; Neh 11:3; **ROZDZ. 3** **o** Kpl 16:29; 1Kl 8:2; Neh 8:14; **p** Iz 33:20; **q** Dz 4:32; **r** Ag 1:1; **s** Ezd 1:8; Ag 2:21; Łk 3:27; **t** 1Kn 3:17; Mt 1:12; **u** Wj 20:24; Wj 40:29; **v** 1Kn 21:18; **w** Ezd 4:4; Ps 56:3; Prz 29:25; **x** Lb 28:4; Lb 28:23.

4 Potem obchodzili Święto Szałasów[a] według tego, co jest napisane,[b] składając ofiary całopalne dzień po dniu w liczbie zgodnej z wymaganiami reguły na każdy dzień.[c] **5** Następnie była stała ofiara całopalna[d] i ofiara na okresy nowiu[e] oraz na wszystkie uświęcone pory świąteczne[f] Jehowy, a także każdego, kto chętnie złożył Jehowie dobrowolny[g] dar ofiarny. **6** Od pierwszego dnia miesiąca siódmego[h] zaczęli składać Jehowie ofiary całopalne, gdy fundament świątyni Jehowy jeszcze nie był położony.

7 I dawali pieniądze[i] kamieniarzom[j] i rzemieślnikom,[k] żywność[l] zaś, napój i oliwę[m] Sydończykom[n] i Tyryjczykom,[o] aby sprowadzili belki cedrowe z Libanu[p] nad morze do Joppy[q] zgodnie z zezwoleniem, którego im udzielił Cyrus,[r] król Persji.

8 A w drugim roku od ich przybycia do domu prawdziwego Boga w Jerozolimie, w miesiącu drugim,[s] Zerubbabel,[t] syn Szealtiela,[u] i Jeszua,[v] syn Jehocadaka, i pozostali ich bracia, kapłani i Lewici oraz wszyscy, którzy przyszli z niewoli[w] do Jerozolimy, zabrali się do dzieła; i ustanowili Lewitów[x] w wieku od dwudziestu lat wzwyż, by nadzorowali pracę przy domu Jehowy.[y] **9** Zatem Jeszua,[z] jego synowie i bracia oraz Kadmiel i jego synowie, synowie Judy, stanęli jako jedna grupa, by nadzorować wykonawców pracy w domu prawdziwego Boga, a także synowie Chenadada,[a] ich synowie i bracia, Lewici.

10 Gdy budowniczowie położyli fundament[b] świątyni Jehowy, wówczas kapłani w stroju urzędowym[c] stanęli z trąbami,[d] a Lewici, synowie Asafa[a] — z czynelami,[b] by wysławiać Jehowę według wskazań[c] Dawida, króla Izraela. **11** I zaczęli odpowiadać śpiewem, wysławiając[d] Jehowę i składając mu dzięki, „bo jest dobry,[e] bo jego lojalna życzliwość wobec Izraela trwa po czas niezmierzony”.[f] Cały zaś lud wydawał donośne okrzyki,[g] wysławiając Jehowę w związku z położeniem fundamentu domu Jehowy. **12** A wielu kapłanów[h] i Lewitów oraz mężów będących głowami domów patriarchalnych,[i] starców, którzy widzieli poprzedni dom,[j] płakało[k] głośno, gdy na ich oczach kładziono fundament[l] tego domu, natomiast wielu innych podnosiło głos, wykrzykując z radości.[m] **13** Toteż lud nie odróżniał głosu okrzyku radości[n] od głosu płaczu ludu, bo lud głośno wykrzykiwał, a głos ten słychać było bardzo daleko.

4 Gdy wrogowie[o] Judy i Beniamina usłyszeli, że synowie Wygnania[p] budują świątynię Jehowie, Bogu Izraela, **2** natychmiast zwrócili się do Zerubbabela[q] i do głów[r] domów patriarchalnych i rzekli do nich: „Chcemy budować razem z wami,[s] bo tak jak wy szukamy waszego Boga[t] i jemu składamy ofiary od dni Asarhaddona,[u] króla Asyrii, który nas tu sprowadził”.[v] **3** Jednakże Zerubbabel i Jeszua[w] oraz pozostali mężowie będący głowami[x] domów patriarchalnych Izraela powiedzieli im: „Nic wam do naszej budowy domu naszego

ROZDZ. 3

a Neh 8:14
Jn 7:2
b Wj 23:16
Kpl 23:24
Kpl 23:34
Lb 29:1
Lb 29:12
c Wj 29:38
Kpl 23:37
Lb 29:13
d Wj 29:42
Lb 28:3
e Lb 10:10
2Kn 2:4
Ps 81:3
Kol 2:16
f Kpl 23:4
2Kn 8:13
g Kpl 1:3
Lb 29:39
Pwt 12:6
2Kn 29:31
h Lb 29:1
i 2Kl 12:11
2Kl 22:4
j 1Kl 5:17
2Kn 24:12
k 2Kn 34:11
Ezd 5:8
l 1Kl 5:11
m 2Kn 2:10
n Rdz 10:15
Sdz 1:31
1Kl 5:6
o 1Kn 22:4
p 1Kl 5:9
q Joz 19:46
2Kn 2:16
r Ezd 1:3
Ezd 6:3
s 1Kl 6:1
t 1Kn 3:19
Ezd 2:2
u 1Kn 3:17
Mt 1:12
v Ag 1:1
w Pwt 30:3
Neh 7:6
Sof 2:7
x 1Kn 23:27
y 1Kn 23:24
z Neh 7:43
a Neh 3:18
Neh 10:9
b Za 4:9
c Wj 28:40
1Sm 22:18
d Lb 10:8
1Kn 16:6
2Kn 29:26

szpalta 2

a 1Kn 6:39
1Kn 25:1
2Kn 35:15
b 1Kn 13:8
2Kn 5:12
c 1Kn 6:31
1Kn 23:5
2Kn 29:25
d Wj 15:21
Neh 12:24
e 1Kn 16:34
2Kn 7:3
Ps 73:1
Ps 135:3

f Ps 103:17; Łk 1:50; **g** Ps 47:1; Iz 12:6; **h** Ezd 1:5; Ezd 2:36; **i** 1Kn 23:11; 1Kn 24:4; **j** 1Kl 6:22; Ag 2:3; **k** Ps 126:6; **l** Za 4:9; **m** Neh 12:43; Ps 32:11; Ps 126:1; Iz 35:10; **n** Ps 5:11; Za 4:7; **ROZDZ. 4** **o** Ezd 4:7; Ezd 4:23; Neh 4:7; Neh 4:11; **p** Pwt 30:3; 2Kl 24:15; Ezd 2:64; **q** Ezd 1:11; Ezd 2:2; **r** Ezd 2:68; **s** Ps 55:21; Prz 26:23; Prz 26:25; **t** 2Kl 17:33; 2Kl 17:34; **u** 2Kl 19:37; **v** 2Kl 17:24; **w** Za 3:1; **x** Ezd 1:5.

Boga,[a] bo my sami będziemy wspólnie budować dla Jehowy, Boga Izraela, jak nam nakazał Król Cyrus,[b] król Persji".

4 Odtąd mieszkańcy tej ziemi stale osłabiali[c] ręce ludu Judy i zniechęcali ich do budowania,[d] **5** a w celu zniweczenia ich zamiaru najmowali[e] przeciw nim doradców przez wszystkie dni Cyrusa, króla Persji, aż do panowania Dariusza,[f] króla Persji. **6** A za panowania Aswerusa, na początku jego panowania, napisali oskarżenie[g] przeciwko mieszkańcom Judy i Jerozolimy. **7** Za dni Artakserksesa zaś Biszlam, Mitredat, Tabeel i reszta ich towarzyszy napisali do Artakserksesa, króla Persji; a to, co napisano w liście, było napisane literami aramejskimi i przetłumaczone na język aramejski.[h]

8 Rechum, naczelny urzędnik rządowy, i Szimszaj, pisarz, napisali do króla Artakserksesa następujący list przeciwko Jerozolimie: **9** Przeto Rechum,[i] naczelny urzędnik rządowy, i Szimszaj, pisarz, oraz reszta ich towarzyszy, sędziowie i niżsi namiestnicy zza Rzeki,[j] sekretarze,[k] ludzie z Erech,[l] Babilończycy,[m] mieszkańcy Suzy,[n] to jest Elamici,[o] **10** oraz pozostałe narody,[p] które wielki i czcigodny Asenappar[q] uprowadził do niewoli i osiedlił w miastach Samarii,[r] a także pozostali zza Rzeki...; otóż **11** jest to odpis listu, który posłali w tej sprawie:

„Do Artakserksesa,[s] króla — twoi słudzy, ludzie zza Rzeki: Otóż **12** niech stanie się wiadome królowi, że Żydzi, którzy przyszli od ciebie tu do nas, przybyli do Jerozolimy. Budują to buntownicze i złe miasto i już kończą mury,[a] i naprawiają fundamenty. **13** Niech zatem stanie się wiadome królowi, że jeśli to miasto zostanie odbudowane i jego mury dokończone, nie będą już oddawać ani podatku,[b] ani daniny,[c] ani cła, a to przyniesie stratę skarbcom[d] królów. **14** A ponieważ jemy sól z pałacu i nie godzi się nam patrzeć na ogałacanie króla, więc posłaliśmy i oznajmiliśmy to królowi, **15** aby zbadano księgę kronik[e] twoich przodków. Wtedy znajdziesz w księdze kronik i dowiesz się, że to miasto jest miastem buntowniczym i przynosi straty królom oraz prowincjom, a od dawnych dni byli w nim tacy, którzy wszczynali rebelie. Z tego powodu spustoszono to miasto.[f] **16** Oznajmiamy królowi, że gdy to miasto zostanie odbudowane, a jego mury dokończone, wtedy nie będziesz już miał żadnego działu za Rzeką".[g]

17 Król przesłał wiadomość Rechumowi,[h] naczelnemu urzędnikowi rządowemu, i Szimszajowi, pisarzowi, oraz reszcie ich towarzyszy,[i] którzy mieszkali w Samarii, a także pozostałym zza Rzeki:

„Pozdrowienia![j] Otóż **18** urzędowy dokument, który nam przysłaliście, został przede mną wyraźnie odczytany. **19** Wydałem więc rozkaz i zbadano,[k] i stwierdzono, że owo miasto od dawnych dni powstawało przeciw królom i dochodziło w nim do buntu i rebelii.[l] **20** Byli też w Jerozolimie potężni królowie[m] i rządzili wszystkim za Rzeką,[n] a oddawano im podatek, daninę i cło.[o] **21** Wydajcie zatem rozkaz, by powstrzymać tych krzepkich mężów, ażeby to miasto nie zostało odbudowane, dopóki

ROZDZ. 4

a Neh 2:20
Jn 4:9
Jn 4:22
b 2Kn 36:23
Ezd 1:1
Ezd 6:3
Iz 44:28
c Ezd 3:3
Neh 6:9
d Ag 1:2
e Neh 6:12
f Ezd 4:24
Ezd 5:5
Ezd 6:1
Dn 11:2
g Ps 52:2
Ps 119:69
Obj 12:10
h 2Kl 18:26
Dn 2:4
i Ezd 4:17
Ezd 4:23
j Rdz 15:18
Pwt 11:24
k 2Sm 8:17
2Kn 24:11
l Rdz 10:10
m Eze 23:15
n Neh 1:1
Est 1:2
Dn 8:2
o Rdz 10:22
Iz 11:11
Jer 49:36
p 2Kl 17:24
q 2Kl 17:27
r 2Kl 17:26
s Ezd 4:8

szpalta 2

a Neh 1:3
b 2Kl 23:35
c Neh 5:4
Rz 13:7
d Ezd 5:17
Ezd 7:21
e Est 2:23
Est 6:1
f Jer 52:3
g Pwt 11:24
2Sm 8:3
h Ezd 4:8
i Ezd 4:7
Ezd 5:3
Ezd 6:6
j Ezd 5:7
Dz 23:26
k Ezd 4:15
Ezd 5:17
Ezd 6:1
Prz 25:2
l 2Kl 18:7
2Kl 24:20
Eze 17:15
m 2Sm 8:6
1Kl 4:21
1Kn 18:3
2Kn 26:15
n Rdz 15:18
o 2Sm 8:2
1Kn 18:6
2Kn 9:14
2Kn 17:11
2Kn 26:8

nie wydam rozkazu. **22** Baczcie więc, by nie dopuścić do żadnego zaniedbania w działaniu pod tym względem, żeby nie zwiększyła się szkoda na niekorzyść królów".[a]

23 A gdy odpis urzędowego dokumentu króla Artakserksesa odczytano przed Rechumem[b] i pisarzem Szimszajem[c] oraz ich towarzyszami,[d] ci śpiesznie udali się do Żydów w Jerozolimie i powstrzymali ich siłą oręża.[e] **24** Wtedy to została wstrzymana praca nad domem Bożym w Jerozolimie; i była wstrzymana aż do drugiego roku panowania Dariusza,[f] króla Persji.

5 A prorok Aggeusz[g] i Zachariasz,[h] wnuk Iddo,[i] prorok, prorokowali Żydom będącym w Judzie i w Jerozolimie w imieniu[j] Boga Izraelskiego, który był nad nimi.[k] **2** Wtedy to Zerubbabel,[l] syn Szealtiela,[m] i Jeszua,[n] syn Jehocadaka, powstali i zaczęli odbudowywać dom Boży, który był w Jerozolimie; a byli z nimi prorocy[o] Boży, udzielający im pomocy. **3** W owym czasie przybyli do nich Tattenaj,[p] namiestnik zza Rzeki,[q] i Szetar-Bozenaj oraz ich towarzysze; a oto, co do nich mówili: „Kto dał wam rozkaz, by budować ten dom i dokończyć tę konstrukcję z belek?"[r] **4** Potem tak do nich rzekli: „Jakie są imiona tych krzepkich mężów, którzy budują tę budowlę?" **5** A nad[s] starszymi Żydów było oko[t] ich Boga i tamci nie mogli ich powstrzymać, dopóki wiadomość nie dojdzie do Dariusza, a potem nie zostanie przysłany z powrotem urzędowy dokument w tej sprawie.

6 Oto odpis[u] listu, który Tattenaj,[v] namiestnik za Rzeką,[w] i Szetar-Bozenaj[a] oraz jego towarzysze,[b] niżsi namiestnicy będący za Rzeką, wysłali do króla Dariusza; **7** przesłali mu wiadomość, a było w niej tak napisane:

„Do Dariusza, króla:

„Wszelkiego pokoju![c] **8** Niech stanie się wiadome królowi, że udaliśmy się do prowincji[d] Judy do domu wielkiego Boga;[e] dom ten jest budowany z przytoczonych tam kamieni, a w ściany wstawia się belki, praca zaś jest wykonywana żwawo i posuwa się naprzód w ich rękach. **9** Toteż pytaliśmy tych starszych. Oto, co im powiedzieliśmy: ‚Kto dał wam rozkaz, by budować ten dom i dokończyć tę konstrukcję z belek?'[f] **10** Zapytaliśmy ich także o ich imiona, by cię powiadomić, abyśmy mogli zapisać imiona krzepkich mężów stojących na ich czele.[g]

11 „A oto słowo, które nam odrzekli, mówiąc: ‚Jesteśmy sługami Boga niebios i ziemi,[h] odbudowujemy zaś dom, który zbudowano przed wieloma laty, a który zbudował i wykończył wielki król Izraela.[i] **12** Ponieważ jednak nasi ojcowie rozdrażnili[j] Boga niebios, wydał[k] ich w rękę Nebukadneccara,[l] króla Babilonu, Chaldejczyka,[m] a on zburzył ten dom,[n] lud zaś uprowadził do niewoli w Babilonie.[o] **13** Niemniej w pierwszym roku Cyrusa,[p] króla Babilonu, król Cyrus wydał rozkaz, by odbudowano ten dom Boży.[q]

ROZDZ. 4
a Ezd 4:13
b Ezd 4:8
Ezd 4:17
c Ezd 4:9
d Ezd 4:7
e Mi 2:1
f Ezd 5:5
Ezd 6:1
Ag 1:15

ROZDZ. 5
g Ag 1:1
h Za 1:1
i Neh 12:4
Neh 12:16
j Jer 15:16
Mi 5:4
Ag 1:2
Ag 1:13
Za 1:3
Za 8:1
k Ag 2:4
Za 4:6
l Ezd 1:11
Ezd 3:2
m Mt 1:12
n Ezd 3:8
Za 6:11
o Ezd 6:14
Ag 2:4
Ag 2:21
Za 4:7
p Ezd 6:6
Ezd 6:13
q Pwt 11:24
r Ezd 1:3
Ezd 5:9
s Ezd 7:6
Ezd 7:28
Ezd 8:22
t 2Kn 16:9
Ps 32:8
Ps 33:18
Ps 34:15
1Pt 3:12
u Ezd 4:11
v Ezd 5:3
Ezd 6:6
w Joz 1:4

szpalta 2
a Ezd 6:13
b Ezd 4:7

c Ezd 4:17; Dn 4:1; **d** Neh 11:3; Est 1:1; **e** Rdz 1:1; Pwt 10:17; Pwt 32:31; Ezd 1:3; Ps 145:3; Dn 2:47; Dn 4:34; Dn 6:26; **f** Ezd 5:3; **g** Ezd 5:4; **h** Ps 124:8; Iz 45:18; Jon 1:9; Obj 4:11; **i** 1Kl 7:51; 2Kn 5:1; **j** 2Kl 21:15; 2Kn 34:25; Neh 9:26; Iz 59:2; Jer 5:31; Dn 9:5; **k** Pwt 28:49; Pwt 29:24; Pwt 31:17; Pwt 32:30; 1Kl 9:7; **l** 2Kl 24:1; 2Kl 25:1; 2Kl 25:8; Jer 39:1; **m** 2Kn 36:17; **n** 2Kl 25:9; **o** 2Kl 25:11; **p** Ezd 1:1; **q** Ezd 1:3.

14 Także złote i srebrne naczynia[a] domu Bożego, które Nebukadneccar zabrał ze świątyni w Jerozolimie i sprowadził do świątyni babilońskiej[b] — te król Cyrus[c] zabrał ze świątyni babilońskiej, a przekazano je Szeszbaccarowi;[d] imię to nosił człowiek, którego ustanowił namiestnikiem.[e] **15** I rzekł do niego: „Weź te naczynia.[f] Idź, złóż je w świątyni, która jest w Jerozolimie, i niech dom Boży zostanie odbudowany na swym miejscu”.[g] **16** Gdy ów Szeszbaccar przybył, położył fundamenty domu Bożego,[h] który jest w Jerozolimie; i odtąd aż do tej chwili się go odbudowuje, lecz nie jest jeszcze ukończony’.[i]

17 „Jeśli więc królowi wyda się to dobre, niech zbadają[j] w królewskim domu skarbów, który jest tam w Babilonie, czy tak się rzecz ma, że przez króla Cyrusa został wydany rozkaz,[k] by odbudowano ten dom Boży w Jerozolimie; i niech nam zostanie przysłana decyzja króla w tej sprawie”.

6 Wtedy król Dariusz wydał rozkaz i przeprowadzono poszukiwania w domu rejestrów[l] skarbów złożonych tam w Babilonie. **2** I w Ekbatanie, w warowni, która jest w prowincji Medii,[m] znaleziono pewien zwój, a w nim była zapisana taka notatka:

3 „W pierwszym roku króla Cyrusa[n] wydał król Cyrus rozkaz w sprawie domu Bożego w Jerozolimie: Niech ten dom zostanie odbudowany jako miejsce, gdzie mają składać ofiary,[o] i niech zostaną umocnione jego fundamenty; jego wysokość ma wynosić sześćdziesiąt łokci, jego szerokość — sześćdziesiąt łokci,[p] **4** z trzech warstw przytoczonych tam kamieni[a] i z jednej warstwy belek;[b] koszt zaś niech zostanie pokryty z domu królewskiego.[c] **5** Także złote i srebrne naczynia[d] domu Bożego, które Nebukadneccar[e] zabrał ze świątyni w Jerozolimie i sprowadził do Babilonu, niech zostaną zwrócone, aby wróciły do świątyni, która jest w Jerozolimie, na swoje miejsce, i zostały złożone w domu Bożym.[f]

6 „A zatem, Tattenaju,[g] namiestniku zza Rzeki,[h] Szetar-Bozenaju[i] i wy, ich towarzysze, niżsi namiestnicy,[j] którzy jesteście za Rzeką, trzymajcie się z dala od tego miejsca.[k] **7** Nie przeszkadzajcie w pracy nad tym domem Bożym.[l] Namiestnik Żydów i starsi żydowscy odbudują ten dom Boży na jego miejscu. **8** I zostaje przeze mnie wydany rozkaz[m] dotyczący tego, co uczynicie dla starszych żydowskich, by odbudowano ów dom Boży; otóż z królewskiego skarbca[n] podatku zza Rzeki będzie się tym krzepkim mężom niezwłocznie[o] pokrywać koszty, bezustannie.[p] **9** A co potrzebne — młode byki,[q] jak również barany[r] i jagnięta[s] na całopalenia dla Boga nieba, pszenica,[t] sól,[u] wino,[v] oliwa[w] — tak jak wam powiedzą kapłani, którzy są w Jerozolimie, niech stale im będzie dostarczane dzień po dniu, bez przerw, **10** ażeby mogli ciągle[x] składać Bogu niebios kojące dary ofiarne[y] oraz modlić się za życie króla i jego synów.[z] **11** I zostaje przeze mnie wydany rozkaz, że ktokolwiek przekroczy[a] to postanowienie, temu zostanie wyrwana z domu belka[b] i będzie

ROZDZ. 5

a 2Kl 25:14 2Kl 25:15 2Kn 36:18 Jer 52:19
b 2Kn 36:7
c Prz 21:1
d Ezd 1:11 Ag 1:1
e Ag 1:14 Ag 2:2
f Ezd 1:7 Ezd 6:5
g Ezd 1:2 Ezd 6:3
h Ezd 3:10 Ag 2:18 Za 4:9
i Ezd 4:24
j Ezd 4:15 Prz 25:2
k 2Kn 36:22 Ezd 1:3 Ezd 6:3

ROZDZ. 6

l Est 10:2
m Est 1:1 Dn 5:28
n 2Kn 36:22 Ezd 1:1 Ezd 5:13
o Pwt 12:5 Pwt 12:6 Pwt 12:11 2Kn 2:6
p 1Kl 6:2

szpalta 2

a Ezd 5:8
b Ezd 3:7
c Ezd 7:20 Ps 68:29 Iz 49:23
d Ezd 1:11 Ezd 5:14 Dn 1:2 Dn 5:2
e 2Kl 25:15 2Kn 36:7 2Kn 36:18 Jer 52:19
f Ezd 5:15
g Ezd 5:3
h 2Sm 8:3
i Ezd 5:6 Ezd 6:13
j Ezd 4:9
k Dz 5:39 Rz 8:31
l Dz 5:38
m Ezd 4:21
n Ezd 7:20
o Ezd 5:5
p Ps 68:29 Ag 2:7
q Kpl 1:5
r Kpl 1:10 Kpl 9:2
s Lb 28:3 Lb 29:2
t Wj 29:2 Kpl 2:1
u Kpl 2:13

v Lb 15:5; Lb 15:7; **w** Wj 27:20; Kpl 2:4; 1Kn 9:29; **x** Wj 29:38; Lb 28:3; **y** Kpl 1:9; **z** Ezd 7:23; Jer 29:7; 1Tm 2:2; **a** Ezd 7:26; **b** Est 7:10.

na niej zawieszony,[a] a jego dom będzie z tego powodu zamieniony w ustęp publiczny.[b] **12** A Bóg, który sprawił, że tam przebywa jego imię,[c] niech obali każdego króla i lud, który wyciąga rękę, by dopuścić się wykroczenia i zniszczyć[d] ten dom Boży w Jerozolimie. Ja, Dariusz, wydaję rozkaz. Niech zostanie niezwłocznie wykonany".

13 Wtedy Tattenaj — namiestnik za Rzeką[e] — Szetar-Bozenaj[f] i ich towarzysze niezwłocznie postąpili według zarządzenia, które przysłał król Dariusz. **14** A starsi[g] żydowscy budowali[h] i posuwali się naprzód pod wpływem prorokowania proroka Aggeusza[i] i Zachariasza,[j] wnuka Iddo;[k] i zbudowali, i dokończyli zgodnie z nakazem Boga Izraela[l] i zgodnie z rozkazem Cyrusa[m] i Dariusza[n] oraz Artakserksesa,[o] króla Persji. **15** I ukończyli ten dom do trzeciego dnia miesiąca księżycowego Adar,[p] to jest w szóstym roku panowania króla Dariusza.

16 A synowie Izraela, kapłani i Lewici[q] oraz reszta byłych wygnańców[r] z radością obchodzili uroczystość oddania do użytku[s] tego domu Bożego. **17** I na uroczystość oddania do użytku tego domu Bożego złożyli sto byków, dwieście baranów, czterysta jagniąt, a jako dar ofiarny za grzech za całego Izraela dwanaście kozłów, według liczby plemion Izraela.[t] **18** I ustanowili kapłanów w ich grupach oraz Lewitów w ich oddziałach[u] do służby Bożej w Jerozolimie, według przepisu z księgi Mojżesza.[v]

19 I dawniejsi wygnańcy obchodzili Paschę[w] czternastego dnia miesiąca pierwszego.[x] **20** Ponieważ kapłani i Lewici oczyścili[a] się jak jeden mąż, wszyscy oni byli czyści, zarżnęli więc zwierzę na ofiarę paschalną[b] dla wszystkich dawniejszych wygnańców i dla swych braci kapłanów, i dla samych siebie. **21** Wtedy jedli synowie Izraela, którzy wrócili z Wygnania,[c] oraz każdy, kto się odłączył od nieczystości[d] narodów tej ziemi, a zwrócił się ku nim, by szukać Jehowy, Boga Izraela.[e] **22** I poczęli z radością obchodzić Święto Przaśników[f] przez siedem dni; Jehowa bowiem sprawił im radość i zwrócił[g] ku nim serce króla Asyrii, by wzmacniał ich ręce w pracy nad domem prawdziwego Boga, Boga Izraela.

7 A po tych wydarzeniach, za panowania Artakserksesa,[h] króla Persji, Ezdrasz,[i] syn Serajasza,[j] syna Azariasza, syna Chilkiasza,[k] **2** syna Szalluma,[l] syna Cadoka, syna Achituba,[m] **3** syna Amariasza,[n] syna Azariasza,[o] syna Merajota,[p] **4** syna Zerachiasza,[q] syna Uzziego,[r] syna Bukkiego,[s] **5** syna Abiszui,[t] syna Pinechasa,[u] syna Eleazara,[v] syna Aarona,[w] naczelnego kapłana[x] — **6** tenże Ezdrasz wyruszył z Babilonu; a był biegłym przepisywaczem[y] w dziedzinie Prawa Mojżeszowego,[z] które dał Jehowa, Bóg Izraela, tak iż król spełnił każde jego życzenie stosownie do spoczywającej nad nim ręki Jehowy, jego Boga.[a]

7 Toteż w siódmym roku króla Artakserksesa[b] niektórzy z synów Izraela i z kapłanów[c] oraz Lewici[d] i śpiewacy,[e] i odźwierni,[f] i netynejczycy[g] udali się do

ROZDZ. 6

a Rdz 40:19 Pwt 21:22
b Dn 2:5
c Wj 20:24 Pwt 12:5 2Kn 7:16 Ps 132:14
d Ps 5:10
e 2Kl 23:29
f Ezd 5:6
g Ezd 3:8 Ezd 4:3
h Ezd 5:2
i Ezd 5:1 Ag 1:12
j Za 1:1 Za 6:15
k Za 1:7
l Iz 44:28 Ag 1:8
m 2Kn 36:23 Ezd 1:3 Ezd 5:13
n Ezd 6:12
o Ezd 7:13
p Est 9:1
q 1Kn 9:2 Neh 7:73
r 2Kl 24:15 Ezd 4:1 Neh 1:2
s 1Kl 8:63
t 2Kn 7:5
u 1Kn 23:6
v Lb 3:6
w Wj 12:14
x Wj 12:2 Kpl 23:5 Pwt 16:1 Est 3:7

szpalta 2

a Wj 30:20 Kpl 21:8 Kpl 22:3
b Wj 12:5
c Wj 12:48
d Lb 9:14 2Ko 6:17 2Ko 7:1
e 2Kn 15:12
f Wj 12:17 Kpl 23:6
g Ezd 7:27 Prz 16:7 Prz 21:1

ROZDZ. 7

h Ezd 6:14 Neh 2:1
i Ezd 7:6 Neh 8:2 Neh 12:26
j 1Kn 6:14
k 2Kl 22:8
l 1Kn 6:12
m Neh 11:11
n 1Kn 6:11
o 1Kn 6:10 2Kn 31:10
p 1Kn 6:7
q 1Kn 6:6

r 1Kn 6:51; s 1Kn 6:5; t 1Kn 6:4; u Wj 6:25; Lb 25:11; Sdz 20:28; v Wj 6:23; Lb 3:32; Pwt 10:6; Joz 14:1; 1Kn 24:1; w Wj 7:1; Wj 28:1; x Heb 5:4; y Neh 8:1; Neh 8:4; z Pwt 4:5; Pwt 5:1; Pwt 28:1; a Neh 1:11; Neh 2:8; b Ezd 6:14; c Ezd 8:15; d Ezd 8:18; e 1Kn 6:32; f 1Kn 9:22; 1Kn 9:26; g 1Kn 9:2; Ezd 7:24; Ezd 8:20.

Jerozolimy. **8** W końcu przybył do Jerozolimy w miesiącu piątym, a był to siódmy rok tego króla. **9** Bo sam zarządził wymarsz z Babilonu pierwszego dnia miesiąca pierwszego, a przybył do Jerozolimy pierwszego dnia miesiąca piątego stosownie do spoczywającej nad nim dobrotliwej ręki jego Boga.[a] **10** Ezdrasz bowiem przygotował[b] swe serce, by radzić się prawa Jehowy[c] i je wypełniać[d] oraz uczyć[e] w Izraelu przepisu[f] i sprawiedliwości.[g]

11 A oto odpis listu, który Król Artakserkses dał kapłanowi Ezdraszowi, przepisywaczowi[h] – przepisywaczowi słów przykazań Jehowy i jego przepisów dla Izraela:

12 „Artakserkses,[i] król królów,[j] do kapłana Ezdrasza, przepisywacza prawa Boga niebios:[k] Doskonałego pokoju![l] Otóż **13** zostaje przeze mnie wydany rozkaz,[m] że w moim państwie[n] każdy z ludu izraelskiego oraz z jego kapłanów i Lewitów, kto chce z tobą pójść do Jerozolimy, niech idzie.[o] **14** Ponieważ od króla i jego siedmiu doradców[p] został posłany rozkaz, aby w odniesieniu do Judy i Jerozolimy zbadać[q] prawo[r] twego Boga,[s] które jest w twojej ręce, **15** i aby przynieść srebro i złoto, które król i jego doradcy dobrowolnie ofiarowali[t] Bogu Izraela, mającemu siedzibę w Jerozolimie,[u] **16** razem ze wszystkim srebrem i złotem, które znajdziesz w całej prowincji babilońskiej, wraz z darem ludu[v] i kapłanów, którzy dobrowolnie go składają na rzecz domu swego Boga[w] w Jerozolimie; **17** niezwłocznie więc zakupisz za te pieniądze byki,[x] barany,[y] jagnięta,[z] jak również przynależne ofiary zbożowe[a] oraz ofiary płynne[b] i złożysz je na ołtarzu domu waszego Boga[c] w Jerozolimie.[d]

18 „Co zaś tobie i twym braciom wyda się dobre, aby uczynić z resztą srebra i złota,[e] uczyńcie[f] stosownie do woli[g] waszego Boga. **19** A naczynia,[h] które zostają ci powierzone do służby związanej z domem twojego Boga, przekaż w całości przed Bogiem w Jerozolimie.[i] **20** Resztę zaś koniecznych potrzeb domu twojego Boga, które wypadnie ci pokryć, pokryjesz z królewskiego domu skarbów.[j]

21 „A przeze mnie samego, króla Artakserksesa, zostaje wydany rozkaz[k] wszystkim skarbnikom,[l] którzy są za Rzeką,[m] by wszystko, czego od was zażąda kapłan Ezdrasz,[n] przepisywacz prawa Boga niebios, zostało niezwłocznie wykonane, **22** aż do stu talentów[o] srebra i stu kor[p] pszenicy, i stu bat[q] wina,[r] i stu bat oliwy,[s] a soli[t] bez ograniczeń. **23** Wszystko, co jest z rozkazu[u] Boga niebios, niech zostanie gorliwie[v] uczynione dla domu Boga niebios,[w] aby nie zapłonął srogi gniew przeciwko państwu króla i jego synom.[x] **24** I oznajmia się wam, że jeśli chodzi o któregokolwiek z kapłanów[y] i Lewitów,[z] muzyków,[a] odźwiernych,[b] netynejczyków[c] i pracowników tego domu Bożego, nie wolno nakładać na nich podatku, daniny[d] ani cła.[e]

25 „Ty zaś, Ezdraszu, według mądrości[f] twojego Boga, która jest w twej ręce, ustanów urzędników sądowych i sędziów,

ROZDZ. 7

a Ezd 8:22
b Pwt 30:6
2Kn 19:3
Ps 78:8
c Ps 1:2
Ps 19:7
d Pwt 5:1
Pwt 17:10
e Pwt 33:10
Mal 2:7
f Pwt 12:1
g Prz 29:4
Iz 1:17
Za 7:9
h Ezd 7:6
i Ezd 6:14
Neh 2:1
j Dn 2:37
k Ezd 5:11
l Ezd 5:7
m Ezd 5:17
n Est 9:30
o Pwt 30:3
Ezd 1:3
p Est 1:14
q Ezd 6:1
r Pwt 17:18
2Kl 22:8
s Ezd 5:8
Dn 2:47
t Ezd 6:4
Ps 68:29
u Ps 9:11
Ps 76:2
Ps 135:21
v Ezd 8:25
w Ezd 1:6
x Kpl 1:5
y Kpl 1:10
z Lb 28:3

szpalta 2

a Lb 15:4
b Kpł 23:13
c Pwt 12:6
d 1Kl 11:36
e 2Kl 22:7
f Ezd 7:26
g Ef 5:17
h Ezd 1:7
Ezd 8:30
i Jer 3:17
j Ezd 6:4
Ezd 6:8
k Ezd 6:12
Kzn 8:4
l Ezd 6:8
m Joz 1:4
1Kl 4:24
Ezd 4:20
n Ezd 7:6
Neh 8:2
o 1Kl 16:24
p 1Kl 4:22
Eze 45:14
q Eze 45:11
r Lb 15:5
s Wj 27:20
Kpl 2:1
t Kpl 2:13
u Ps 119:4

---

v Ef 6:6; Kol 3:23; **w** Ezd 1:2; Iz 40:22; **x** Rdz 12:3; Ezd 6:10; Iz 60:12; **y** Ezd 2:36; **z** Ezd 2:40; **a** 1Kn 15:16; **b** Ezd 2:42; **c** 1Kn 9:2; Ezd 2:58; **d** Neh 5:4; **e** Ezd 4:20; **f** Prz 2:6; Jak 1:5.

aby stale sądzili[a] cały lud, który jest za Rzeką – wszystkich znających prawa twojego Boga; a każdego, kto ich nie poznał, będziecie pouczać.[b] **26** A na każdym, kto nie zacznie wprowadzać w czyn prawa twojego Boga[c] i prawa króla, niech będzie niezwłocznie wykonany wyrok: czy to skazujący na śmierć,[d] czy na wygnanie,[e] czy na grzywnę pieniężną,[f] czy na uwięzienie".

27 Błogosławiony niech będzie Jehowa, Bóg naszych praojców,[g] który włożył coś takiego w serce[h] króla, aby został upiększony[i] dom Jehowy w Jerozolimie! **28** A mnie obdarzył lojalną życzliwością[j] wobec króla i jego doradców[k] oraz względem wszystkich potężnych książąt króla. Ja zaś wzmocniłem się stosownie do spoczywającej nade mną ręki[l] Jehowy, mojego Boga, i począłem zbierać z Izraela naczelników, by ze mną wyruszyli.

8 A oto głowy domów patriarchalnych[m] oraz rodowód[n] tych, którzy za panowania króla Artakserksesa[o] wyruszyli ze mną z Babilonu: **2** Z synów Pinechasa[p] – Gerszom; z synów Itamara[q] – Daniel;[r] z synów Dawida[s] – Chattusz; **3** z synów Szechaniasza, z synów Parosza[t] – Zachariasz, a z nim zapisanych było stu pięćdziesięciu mężczyzn; **4** z synów Pachat-Moaba[u] – Eliehoenaj, syn Zerachiasza, a z nim dwustu mężczyzn; **5** z synów Zattu[v] – Szechaniasz, syn Jachazjela, z nim zaś trzystu mężczyzn; **6** a z synów Adina[w] – Ebed, syn Jonatana, z nim zaś pięćdziesięciu mężczyzn; **7** a z synów Elama[x] – Jeszajasz, syn Ataliasza, z nim zaś siedemdziesięciu mężczyzn; **8** a z synów Szefatiasza[a] – Zebadiasz, syn Michaela, z nim zaś osiemdziesięciu mężczyzn; **9** z synów Joaba – Abdiasz, syn Jechiela, a z nim dwustu osiemnastu mężczyzn; **10** z synów Baniego[b] – Szelomit, syn Josifiasza, a z nim stu sześćdziesięciu mężczyzn; **11** a z synów Bebaja – Zachariasz, syn Bebaja,[c] z nim zaś dwudziestu ośmiu mężczyzn; **12** a z synów Azgada[d] – Jochanan, syn Hakkatana, z nim zaś stu dziesięciu mężczyzn; **13** a z synów Adonikama[e] – ci, którzy byli ostatni, a oto ich imiona: Elifelet, Jejel i Szemajasz, z nimi zaś sześćdziesięciu mężczyzn; **14** a z synów Bigwaja[f] – Utaj i Zabbud, z nimi zaś siedemdziesięciu mężczyzn.

15 I począłem zbierać ich nad rzeką,[g] która wpada do Ahawy;[h] i obozowaliśmy tam przez trzy dni, abym mógł dokonać przeglądu ludu[i] i kapłanów,[j] ale nie znalazłem tam nikogo z synów Lewiego.[k] **16** Posłałem więc po Eliezera, Ariela, Szemajasza i Elnatana, i Jariba, i Elnatana, i Natana, i Zachariasza, i Meszullama, naczelników, oraz po Jojariba i Elnatana, nauczycieli.[l] **17** Potem dałem im nakaz co do Iddo, naczelnika w miejscu Kasifia, i włożyłem im w usta słowa,[m] które mieli powiedzieć do Iddo i jego braci netynejczyków[n] w miejscu Kasifia, aby przyprowadzili do nas sług[o] dla domu naszego Boga. **18** Stosownie więc do spoczywającej nad nami dobrotliwej ręki[p] naszego Boga przyprowadzili do nas męża roztropnego[q] spośród synów Machliego,[r] wnuka Lewiego,[s] syna Izraela, mianowicie Szerebiasza[t] i jego synów oraz jego braci,

ROZDZ. 7

a Wj 18:22 Pwt 16:18 2Kn 19:8
b 2Kn 17:9 Neh 8:3 Mal 2:7 Mt 13:52
c Pwt 4:8
d Ezd 6:11
e Rdz 4:11
f Wj 22:6
g Pwt 1:11
h Ezd 6:22 Prz 21:1
i Iz 60:13
j Ezd 9:9 Neh 1:11
k Ezd 7:14 Est 1:14
l Ezd 8:18 Neh 2:8

ROZDZ. 8

m 1Kn 24:31
n 1Kn 4:33 1Kn 9:1
o Ezd 7:7
p 1Kn 6:4
q Wj 6:23
r Neh 10:6
s 1Kn 3:1
t Neh 10:14
u Ezd 2:6 Neh 10:14
v Ezd 2:8 Ezd 10:27
w Ezd 2:15 Neh 10:16
x Ezd 2:7

szpalta 2

a Ezd 2:4 Neh 7:9
b Neh 7:15
c Ezd 2:11 Ezd 10:28
d Ezd 2:12 Neh 10:15
e Neh 7:18
f Ezd 2:14
g Ps 137:1
h Ezd 8:21 Ezd 8:31
i Prz 27:23
j Ezd 7:7
k Lb 3:6
l 2Kn 17:9
m 2Sm 14:19 Jer 1:9
n Ezd 2:43
o Lb 8:26 Lb 18:6 1Kn 23:32
p Ezd 7:28 Prz 3:6
q Prz 12:8 Jer 3:15
r Lb 3:20
s 1Kn 6:16
t Ezd 8:24

osiemnastu, **19** a także Chaszabiasza, z nim zaś Jeszajasza spośród synów Merariego,[a] jego braci i ich synów, dwudziestu. **20** A spośród netynejczyków, których Dawid i książęta oddali na służbę Lewitom, dwustu dwudziestu netynejczyków, z których wszyscy byli wyszczególnieni imiennie.

21 Następnie tam nad rzeką Ahawą ogłosiłem post, abyśmy się ukorzyli[b] przed naszym Bogiem, byśmy szukali u niego właściwej drogi[c] dla nas i dla naszych maleństw,[d] i dla całego naszego dobytku. **22** Wstydziłem się bowiem prosić króla o oddział wojskowy[e] i jeźdźców,[f] aby nas w drodze wspomogli przeciwko nieprzyjacielowi, gdyż powiedzieliśmy królowi: „Ręka[g] naszego Boga jest nad wszystkimi, którzy go szukają ku dobremu,[h] lecz jego siła i gniew[i] są przeciw wszystkim, którzy go opuszczają”. **23** Pościliśmy[k] więc i prosiliśmy[l] w tej sprawie naszego Boga, a on dał się nam ubłagać.[m]

24 Toteż spośród przełożonych kapłanów wydzieliłem dwunastu, mianowicie Szerebiasza,[n] Chaszabiasza,[o] a z nimi dziesięciu ich braci. **25** I zacząłem im odważać srebro i złoto oraz sprzęty,[p] daninę dla domu naszego Boga złożoną przez króla[q] oraz jego doradców[r] i książąt, a także wszystkich Izraelitów,[s] których można było odnaleźć. **26** Tak więc odważyłem im do rąk sześćset pięćdziesiąt talentów srebra[t] i sto srebrnych przedmiotów wartości dwóch talentów, złota zaś sto talentów, **27** a także dwadzieścia złotych czarek wartości tysiąca darejków i dwa przedmioty z dobrej miedzi, lśniącej czerwienią, równie cenne jak złoto.

28 Potem rzekłem do nich: „Wy jesteście dla Jehowy świętością[a] i te sprzęty[b] są świętością, a srebro i złoto stanowią dobrowolny dar ofiarny dla Jehowy, Boga waszych praojców. **29** Czuwajcie i miejcie się na baczności, dopóki ich nie odważycie[c] przed przełożonymi kapłanów i Lewitami oraz książętami spośród ojców Izraela w Jerozolimie, w salach jadalnych[d] domu Jehowy”. **30** A kapłani i Lewici wzięli odważone srebro i złoto oraz sprzęty, aby je przynieść do Jerozolimy do domu naszego Boga.[e]

31 W końcu wyruszyliśmy znad rzeki Ahawy[f] dwunastego dnia miesiąca pierwszego,[g] aby pójść do Jerozolimy, a ręka naszego Boga była nad nami, tak iż nas wyzwoliła[h] z dłoni nieprzyjaciela i z zasadzki w drodze. **32** Przyszliśmy więc do Jerozolimy[i] i przebywaliśmy tam trzy dni. **33** A czwartego dnia zaczęliśmy w domu naszego Boga odważać srebro i złoto[j] oraz sprzęty[k] do ręki Meremota,[l] syna Urijasza, kapłana, a z nim był Eleazar, syn Pinechasa, z nimi zaś byli Jozabad,[m] syn Jeszui, i Noadiasz, syn Binnuja,[n] Lewici — **34** według liczby i według wagi wszystkiego, a następnie została w owym czasie zapisana cała waga. **35** Ci, którzy wyszli z niewoli, dawniejsi wygnańcy,[o] złożyli Bogu Izraela ofiary całopalne:[p] dwanaście byków[q] za całego Izraela, dziewięćdziesiąt sześć baranów,[r] siedemdziesiąt siedem baranków, dwanaście kozłów[s] jako dar ofiarny za grzech — wszystko jako całopalenie dla Jehowy.

ROZDZ. 8

a 1Kn 6:16
b Dn 10:12 Jak 4:10
c Ps 27:11 Iz 30:21
d Lb 14:3
e Ps 33:16
f Ps 33:17 Oz 1:7
g 2Kn 16:9 Ezd 7:6 Ezd 7:28 Za 4:6
h Rz 8:28
i Joz 23:16 Ps 21:9 Ps 90:11
j 2Kn 15:2 Ps 73:27
k Neh 9:1 Est 4:16 Łk 2:37
l Jer 29:12 Jer 50:4
m Pwt 4:29 1Kn 5:20 2Kn 7:14 Mt 7:7
n Ezd 8:18
o Ezd 8:19 Neh 12:21
p Ezd 7:19
q Ezd 7:15
r Ezd 7:14
s Ezd 7:16
t 1Kl 16:24

szpalta 2

a Kpl 21:6 Kpl 21:8 Iz 52:11
b Lb 4:16 2Kn 24:14
c Ezd 7:19 Ezd 8:33
d 1Kn 23:28 1Kn 28:12
e Ps 122:9
f Ezd 8:15 Ezd 8:21
g Wj 12:2 Est 3:7
h Ps 34:19
i Ezd 7:8
j Ezd 8:29
k 2Kn 36:18 Ezd 7:19
l Neh 3:4 Neh 3:21
m Neh 8:7
n Neh 12:8
o Pwt 30:3 2Kn 36:20
p Kpl 1:3 2Kn 29:31
q Kpl 1:5 Ezd 7:17
r Kpl 1:10
s Kpl 22:19 Ezd 6:17

36 Potem wręczyliśmy prawa[a] króla satrapom[b] królewskim i namiestnikom[c] za Rzeką,[d] ci zaś wspomogli lud[e] oraz dom prawdziwego Boga.

9 A gdy już wszystko to zostało zakończone, zwrócili się do mnie książęta,[f] mówiąc: „Lud izraelski oraz kapłani i Lewici nie oddzielili[g] się od ludów tych ziem, jeśli chodzi o ich obrzydliwości,[h] to jest od Kananejczyków,[i] Hetytów,[j] Peryzzytów,[k] Jebusytów,[l] Ammonitów,[m] Moabitów,[n] Egipcjan[o] i Amorytów.[p] **2** Wzięli bowiem niektóre z ich córek dla siebie i dla swoich synów;[q] i oni, święte potomstwo,[r] zmieszali[s] się z ludami tych ziem, a ręka książąt i pełnomocnych zwierzchników przodowała[t] w tym wiarołomstwie".

3 Gdy tylko o tym usłyszałem, rozdarłem swą szatę[u] i płaszcz bez rękawów i zacząłem rwać sobie włosy z głowy[v] i z brody, i siedziałem oszołomiony.[w] **4** Zeszli się więc do mnie wszyscy, którzy drżeli[x] z powodu słów Boga Izraela skierowanych przeciwko wiarołomstwu wygnańców, ja zaś siedziałem oszołomiony aż do wieczornej ofiary zbożowej.[y]

5 A podczas wieczornej ofiary zbożowej[z] powstałem z mojego upokorzenia, mając szatę i płaszcz bez rękawów rozdarte, i padłem na kolana,[a] i wyciągnąłem swe dłonie do Jehowy, mojego Boga.[b] **6** I odezwałem się:[c] „Boże mój, wstydzę[d] się i krępuję[e] podnieść swe oblicze do ciebie, Boże mój, bo nasze przewinienia[f] rozmnożyły się ponad naszą głowę, a nasza wina urosła aż do niebios.[g] **7** Od dni naszych praojców[h] po dziś dzień tkwimy w wielkiej winie;[i] a z powodu naszych przewinień zostaliśmy wydani — my sami, nasi królowie,[a] nasi kapłani[b] — w rękę królów tych ziem przez miecz,[c] przez niewolę[d] i przez grabież,[e] i przez zawstydzenie oblicza,[f] jak to jest dzisiaj. **8** A teraz na małą chwilę przyszła łaska[g] od Jehowy, naszego Boga, przez to, że pozostawiono nam ocalałych[h] i dano nam kołek w Jego miejscu świętym, aby rozświecić nasze oczy,[i] Boże nasz, i dać nam trochę wytchnienia w naszej niewoli.[j] **9** My bowiem jesteśmy sługami;[k] a w naszej niewoli nasz Bóg nas nie opuścił,[l] lecz obdarza nas lojalną życzliwością wobec królów Persji,[m] aby dać nam wytchnienie, żebyśmy wznieśli dom naszego Boga[n] i przywrócili do pierwotnego stanu jego spustoszone miejsca,[o] oraz aby dać nam kamienny mur[p] w Judzie i w Jerozolimie.

10 „A teraz, Boże nasz, cóż po tym mamy powiedzieć? Porzuciliśmy bowiem twe przykazania,[q] **11** które nakazałeś przez swych sług, proroków, mówiąc: ‚Ziemia, do której wchodzicie, by wziąć ją w posiadanie, jest ziemią nieczystą z powodu nieczystości ludów tych ziem,[r] z powodu ich obrzydliwości,[s] którymi w swej nieczystości[t] napełnili ją od krańca do krańca.[u] **12** Toteż waszych córek nie dawajcie ich synom[v] ani ich córek nie bierzcie dla waszych synów; i po czas niezmierzony nie wolno wam działać na rzecz ich pokoju[w] i dobrobytu, abyście

ROZDZ. 8

a Ezd 7:21
b Dn 6:1
c Neh 2:7
Neh 3:7
d Rdz 15:18
e Ezd 6:13

ROZDZ. 9

f Ezd 10:8
Ezd 10:14
g Wj 33:16
Ezd 6:21
Neh 9:2
h Kpł 20:23
Pwt 12:30
Pwt 18:9
i Rdz 10:19
Lb 13:29
j Rdz 10:15
Joz 1:4
k Joz 11:3
Joz 17:15
l Joz 18:16
m Rdz 19:38
Pwt 23:3
n Rdz 19:37
o Kpł 18:3
p Rdz 15:16
Sdz 11:22
q Wj 34:16
Ezd 10:44
r Wj 19:6
Wj 22:31
Pwt 7:6
s Neh 13:3
2Ko 6:14
t 1Pt 5:3
u Joz 7:6
2Kl 22:19
v Neh 13:25
w Ps 143:4
x Ezd 10:3
y Wj 29:41
Dn 9:21
z Lb 28:5
a Ps 95:6
Łk 22:41
Dz 21:5
Ef 3:14
b Wj 9:29
Ps 143:6
c Jak 5:16
d Hi 40:4
e Dn 9:7
f Ezd 9:2
Ps 38:4
Ps 106:6
Iz 1:18
Iz 59:12
g Łk 15:21
Obj 18:5
h Lb 32:14
2Kn 29:6
Dz 7:51
i Lam 5:7

szpalta 2

a Dn 9:8
b Neh 9:32
c 2Kl 10:32
1Kn 5:22
2Kn 36:17
d 2Kl 17:23
2Kl 25:6

e 2Kl 17:20; f Dn 9:7; g Neh 9:31; h Iz 1:9; i Ps 13:3; j Ps 138:7; k Neh 9:36; l Pwt 30:1; m Ezd 1:1; n Ezd 6:14; Za 4:9; o 2Kn 36:19; p Iz 5:2; Iz 5:5; q Kpł 27:34; Lb 36:13; r Kpł 18:24; Pwt 12:31; s Kpł 18:3; Pwt 18:9; t Eze 36:25; 2Ko 7:1; u 2Kl 21:16; v Wj 23:32; Wj 34:16; Pwt 7:3; Joz 23:12; w Pwt 23:6; 2Kn 19:2.

nabrali sił[a] i naprawdę spożywali to, co dobre w tej ziemi, i rzeczywiście wzięli ją w posiadanie dla swoich synów po czas niezmierzony'.[b] **13** A po tym wszystkim, co przyszło na nas za nasze złe czyny[c] i naszą wielką winę — bo ty, Boże nasz, pomniejszyłeś nasze przewinienie[d] i dałeś nam tych, którzy ocaleli, jak ci[e] — **14** czy mamy znowu łamać twe przykazania i przez małżeństwa spowinowacać się[f] z ludami dopuszczającymi się tych obrzydliwości?[g] Czy nie rozsierdzisz się na nas do ostateczności,[h] tak iż nikt nie pozostanie[i] i nikt nie ujdzie? **15** Jehowo, Boże Izraela, ty jesteś prawy,[j] gdyż nas pozostawiono jako ocalały lud, jak to jest dzisiaj. Oto jesteśmy przed tobą z naszą winą,[k] bo z tego powodu nie można się ostać przed tobą".[l]

10 A gdy już Ezdrasz się pomodlił[m] i uczynił wyznanie,[n] płacząc i leżąc twarzą do ziemi[o] przed domem[p] prawdziwego Boga, zebrali się wokół niego ci z Izraela, bardzo wielki zbór, mężczyźni i kobiety oraz dzieci, lud bowiem zanosił się od płaczu. **2** Wtedy odezwał się Szechaniasz, syn Jechiela,[q] z synów Elama,[r] i rzekł do Ezdrasza: „Myśmy postąpili wiarołomnie wobec naszego Boga, dając mieszkanie cudzoziemskim żonom spośród ludów tej ziemi.[s] Jednakże w tej sprawie jest jeszcze nadzieja[t] dla Izraela. **3** Zawrzyjmy więc teraz przymierze[u] z naszym Bogiem, że odprawimy[v] wszystkie te żony, a także tych, którzy się z nich narodzili, zgodnie z radą Jehowy oraz drżących[w] przed przykazaniem[x] naszego Boga, aby się stało według prawa.[y] **4** Wstań, bo sprawa ta należy do ciebie, a my jesteśmy z tobą. Bądź silny i działaj".

5 Wtedy Ezdrasz powstał i zaprzysiągł[a] przełożonych kapłanów, Lewitów i całego Izraela, by uczynili zgodnie z tym słowem. Złożyli zatem przysięgę. **6** A Ezdrasz powstał sprzed domu prawdziwego Boga i poszedł do jadalni[b] Jehochanana, syna Eliasziba. Chociaż tam poszedł, nie jadł chleba[c] ani nie pił wody, gdyż bolał[d] nad wiarołomstwem wygnańców.

7 Potem kazali ogłosić po całej Judzie i Jerozolimie, żeby wszyscy dawniejsi wygnańcy[e] zebrali się w Jerozolimie; **8** a kto by nie przyszedł[f] w ciągu trzech dni zgodnie z radą książąt[g] i starszych, tego całe mienie będzie obłożone klątwą,[h] on sam zaś zostanie odłączony[i] od zboru wygnańców. **9** Zebrali się więc w Jerozolimie wszyscy mężczyźni z Judy i Beniamina w ciągu trzech dni, to jest w miesiącu dziewiątym,[j] dwudziestego dnia tego miesiąca, a cały lud siedział na otwartym miejscu domu prawdziwego Boga, drżąc z powodu tej sprawy i z powodu deszczów.[k]

10 W końcu kapłan Ezdrasz powstał i rzekł do nich: „Wyście postąpili wiarołomnie przez to, że daliście mieszkanie cudzoziemskim żonom,[l] aby powiększyć winę Izraela.[m] **11** Teraz zaś uczyńcie wyznanie[n] Jehowie, Bogu waszych praojców, i zróbcie to, co mu przyjemne,[o] i odłączcie się od ludów tej ziemi i od cudzoziemskich żon".[p] **12** Na to odpowiedział cały zbór i rzekł donośnym głosem: „Winniśmy postąpić dokładnie

ROZDZ. 9

a Pwt 6:2
b Rdz 18:19
Ps 112:2
Prz 13:22
Prz 20:7
c Neh 9:32
d Ps 103:10
Lam 3:22
Lam 3:39
e Ps 106:46
f Neh 13:23
g Ezd 9:1
h Pwt 9:8
Rz 2:5
i Pwt 32:26
Iz 1:9
Eze 6:8
j Neh 9:33
Ps 96:13
Dn 9:7
k Rz 3:19
l Ps 130:3
Ps 143:2

ROZDZ. 10

m Ezd 9:6
n Kpł 26:40
Ps 32:5
Prz 28:13
o Pwt 9:18
p 1Kl 8:30
2Kn 20:9
q Ezd 10:26
r Ezd 2:7
Neh 10:14
s Ezd 9:2
t Jer 3:12
u 2Kl 11:17
2Kn 29:10
2Kn 34:31
v Iz 55:7
w Ezd 9:4
Ps 119:59
Iz 66:2
x Joz 23:12
Joz 23:13
2Kn 34:21
y Neh 8:14
Dz 7:53

szpalta 2

a Neh 10:29
b Ezd 8:29
c Pwt 9:18
d Ezd 9:4
Dn 9:3
e Pwt 30:3
2Kn 36:20
f 1Sm 11:7
g Ezd 9:1
h Kpł 27:28
Joz 6:18
i Ezd 7:26
j Jer 36:22
k Kzn 1:7
l Neh 13:23
m Lb 32:14
n Kpł 26:40
Joz 7:19
Ps 32:5
Prz 28:13

---

o Iz 56:1; Kol 1:10; Heb 13:21; p Pwt 7:3; Neh 13:3; 2Ko 6:17.

według twego słowa.[a] **13** Niemniej lud jest liczny, a to pora deszczów i nie można stać na dworze, zadanie to zaś nie zajmie jednego czy dwóch dni, gdyż wielce się zbuntowaliśmy w tej sprawie. **14** Niechże więc nasi książęta[b] wystąpią w charakterze przedstawicieli całego zboru; wszyscy zaś w naszych miastach, którzy dali mieszkanie cudzoziemskim żonom, niech przychodzą w wyznaczonych terminach, a wraz z nimi starsi każdego miasta i jego sędziowie, dopóki nie odwrócimy od siebie płonącego gniewu naszego Boga z powodu tej sprawy".

15 (Jednakże Jonatan, syn Asahela, i Jachzejasz, syn Tikwy, wystąpili przeciw[c] temu, a pomagali im Meszullam i Szabbetaj,[d] Lewici). **16** I dawniejsi wygnańcy[e] zaczęli tak czynić; a kapłan Ezdrasz i mężczyźni, którzy byli głowami swego domu patriarchalnego,[f] i to wszyscy z nich według swych imion, odłączyli się i pierwszego dnia miesiąca dziesiątego[g] zasiedli, aby wejrzeć w tę sprawę;[h] **17** i do pierwszego dnia miesiąca pierwszego pozałatwiali sprawy wszystkich mężczyzn, którzy dali mieszkanie cudzoziemskim[i] żonom. **18** I stwierdzono, że mieszkanie cudzoziemskim żonom dali niektórzy synowie kapłanów:[j] z synów Jeszui,[k] syna Jehocadaka,[l] i jego braci — Maasejasz i Eliezer, i Jarib, i Gedaliasz. **19** Przyrzekli jednak przez uściśnięcie rąk, że odprawią swoje żony i że skoro są winni,[m] za ich winę należy się baran[n] z trzody.

20 A z synów Immera[o] byli: Chanani i Zebadiasz; **21** a z synów Charima:[p] Maasejasz i Eliasz, i Szemajasz, i Jechiel, i Uzzjasz; **22** a z synów Paszchura:[a] Elioenaj, Maasejasz, Ismael, Netanel, Jozabad i Eleasa. **23** A z Lewitów: Jozabad i Szimej, i Kelajasz (czyli Kelita), Petachiasz, Juda i Eliezer; **24** a ze śpiewaków: Eliaszib; a z odźwiernych: Szallum i Telem, i Uri.

25 A z Izraela — z synów Parosza[b] byli: Ramiasz i Jizzjasz, i Malkijasz, i Mijjamin, i Eleazar, i Malkijasz, i Benajasz; **26** a z synów Elama:[c] Mattaniasz, Zachariasz i Jechiel,[d] i Abdi, i Jeremot, i Eliasz; **27** a z synów Zattu:[e] Elioenaj, Eliaszib, Mattaniasz i Jeremot, i Zabad, i Aziza; **28** a z synów Bebaja:[f] Jehochanan, Chananiasz, Zabbaj, Atlaj; **29** a z synów Baniego: Meszullam, Malluch i Adajasz, Jaszub i Szeal, i Jeremot; **30** a z synów Pachat-Moaba:[g] Adna i Kelal, Benajasz, Maasejasz, Mattaniasz, Becalel i Binnuj, i Manasses; **31** a z synów Charima:[h] Eliezer, Jiszszijasz, Malkijasz,[i] Szemajasz, Szimeon, **32** Beniamin, Malluch i Szemariasz; **33** z synów Chaszuma:[j] Mattenaj, Mattatta, Zabad, Elifelet, Jeremaj, Manasses i Szimej; **34** z synów Baniego: Maadaj, Amram i Uel, **35** Benajasz, Bedejasz, Keluhi, **36** Waniasz, Meremot, Eliaszib, **37** Mattaniasz, Mattenaj i Jaasaj; **38** a z synów Binnuja: Szimej **39** i Szelemiasz, i Natan, i Adajasz, **40** Machnadbaj, Szaszaj, Szaraj, **41** Azarel i Szelemiasz, Szemariasz, **42** Szallum, Amariasz, Józef; **43** z synów Nebo: Jejel, Mattitiasz, Zabad, Zebina, Jaddaj i Joel, i Benajasz. **44** Ci wszyscy wzięli niegdyś cudzoziemskie żony,[k] a teraz odprawiali żony wraz z synami.

ROZDZ. 10

a Kzn 5:4

b 2Sm 3:38
Ezd 9:1
Ezd 10:8

c Dz 5:39
Dz 7:51

d Neh 8:7
Neh 11:16

e Ezd 10:7

f Ezd 8:1

g Est 2:16

h Jn 7:51

i Ezd 10:11

j Ezd 9:2
Neh 13:28
Eze 44:22
Mal 2:8

k Ezd 2:2
Ezd 3:2
Neh 7:7
Za 6:11

l 1Kn 6:14

m Kpł 5:17
Kpł 6:4

n Kpł 5:18
Kpł 6:6

o 1Kn 24:14
Ezd 2:37

p 1Kn 24:8
Ezd 2:39

szpalta 2

a Ezd 2:38

b Ezd 2:3
Neh 3:25
Neh 10:14

c Ezd 2:7
Ezd 8:7
Neh 10:14

d Ezd 10:2

e Ezd 2:8
Neh 10:14

f Ezd 2:11
Ezd 8:11

g Ezd 2:6
Neh 3:11
Neh 10:14

h Ezd 2:32

i Neh 3:11

j Ezd 2:19
Neh 8:4
Neh 10:18

k Pwt 7:3
Ezd 10:17
2Ko 6:14

KSIĘGA

NEHEMIASZA

1 Słowa Nehemiasza,[a] syna Chakaliasza: Oto w miesiącu Kislew,[b] w roku dwudziestym,[c] przebywałem na zamku w Suzie.[d] **2** Wówczas przybył Chanani,[e] jeden z moich braci, on oraz inni mężowie z Judy, i zacząłem ich wypytywać[f] o ocalałych[g] Żydów,[h] którzy przeżyli niewolę,[i] a także o Jerozolimę. **3** Powiedzieli mi więc: „Ci, którzy pozostali i którzy przeżyli niewolę, w tamtej prowincji,[j] są w bardzo złej sytuacji[k] i w pohańbieniu;[l] a mur[m] Jerozolimy jest zburzony, jego bramy[n] zaś spalono ogniem".

4 A gdy tylko usłyszałem te słowa, usiadłem i zacząłem płakać oraz smucić się po całych dniach, stale też pościłem[o] i modliłem się przed obliczem Boga niebios.[p] **5** I odezwałem się: „Ach, Jehowo, Boże niebios, Boże wielki i napawający lękiem,[q] zachowujący przymierze[r] i lojalną życzliwość wobec tych, którzy go miłują[s] i przestrzegają jego przykazań,[t] **6** proszę, niechaj twe ucho stanie się uważne,[u] a twoje oczy — otwarte, aby wysłuchać modlitwę twego sługi,[v] gdy ja dzisiaj przed twoim obliczem modlę się dniem i nocą[w] za synów Izraela, twoich sług, cały czas wyznając[x] grzechy[y] synów Izraela, którymi zgrzeszyliśmy przeciwko tobie. Zgrzeszyliśmy zarówno ja, jak i dom mego ojca.[z] **7** Bezsprzecznie postąpiliśmy niegodziwie wobec ciebie[a] i nie przestrzegaliśmy przykazań[b] ani przepisów,[c] ani sądowniczych rozstrzygnięć,[d] które nakazałeś Mojżeszowi, twemu słudze.[a]

8 „Wspomnij,[b] proszę, na słowo, które nakazałeś Mojżeszowi, twojemu słudze, mówiąc: ‚Jeżeli wy będziecie postępować niewiernie, to ja rozproszę was między ludami.[c] **9** Gdy się do mnie nawrócicie[d] i będziecie zachowywać moje przykazania[e] oraz je wykonywać,[f] to choćby wasi rozproszeni znajdowali się na krańcu niebios, zbiorę[g] ich stamtąd i przyprowadzę[h] na miejsce, które wybrałem, aby tam przebywało moje imię'.[i] **10** A oni są twoimi sługami[j] i twym ludem,[k] który wykupiłeś swą wielką mocą[l] i swą silną ręką.[m] **11** Ach, Jehowo, proszę, niechaj twoje ucho zacznie zważać na modlitwę twojego sługi i na modlitwę[n] twych sług, którzy mają upodobanie w bojaźni przed twoim imieniem;[o] proszę też, poszczęść dzisiaj twojemu słudze[p] i wzbudź dla niego litość u tego męża".[q]

Ja zaś byłem wtedy podczaszym[r] królewskim.

2 A zdarzyło się w miesiącu Nisan,[s] w dwudziestym[t] roku króla Artakserksesa,[u] że gdy stało przed nim wino, ja jak zwykle wziąłem to wino i podałem królowi.[v] Nigdy wcześniej jednak nie byłem przed jego obliczem posępny.[w] **2** Toteż król

ROZDZ. 1

a Neh 1:11 Neh 5:14 Neh 10:1
b Ezd 10:9 Jer 36:22
c Neh 2:1
d Ezd 4:9 Est 1:2 Est 3:15 Dn 8:2
e Neh 7:2
f Ps 137:5
g Ezd 9:8 Eze 6:9
h Ezd 4:12 Ezd 6:7
i Ezd 8:35 Jer 52:30
j Ezd 5:8
k Neh 9:37
l 1Kl 9:7 Ps 79:4
m 2Kl 25:10 Neh 2:17 Iz 5:5
n Jer 14:2 Lam 1:4
o 2Kn 20:3 Ezd 8:21 Ps 69:10
p Ezd 5:11 Neh 2:4 Ps 115:16
q Pwt 10:17 Ps 47:2 Dn 9:4
r Pwt 7:9
s Wj 20:6
t 1Jn 5:3
u 2Kn 6:40 2Kn 7:15
v Ps 86:6 Ps 130:2
w Ps 88:1 Łk 18:7
x Ps 32:5 Prz 28:13
y Ezd 9:6 Lam 3:39
z 2Kn 29:6 Ef 2:3
a Neh 9:34 Ps 106:6 Sof 3:7
b Kpl 27:34 Lb 36:13 Ps 119:4
c Pwt 12:1
d Pwt 4:1

szpalta 2

a Pwt 4:5
b Ps 119:49 Łk 1:72
c Kpl 26:33 Pwt 4:27 Pwt 28:64
d Pwt 4:29; **e** Pwt 30:2; **f** Jer 29:13; **g** Pwt 30:4; Ps 106:47; Iz 11:12; Jer 12:15; **h** Jer 3:14; **i** Pwt 12:5; Ps 132:13; **j** Kpl 25:42; **k** Pwt 9:29; **l** Pwt 7:8; Pwt 15:15; **m** Pwt 5:15; Pwt 9:26; **n** Prz 15:8; Prz 15:29; Jak 5:16; **o** Iz 26:8; **p** Ezd 7:6; Ps 118:25; **q** 1Kl 8:50; Ps 106:46; Prz 21:1; **r** Neh 2:1; **ROZDZ. 2** **s** Wj 12:2; Est 3:7; **t** Neh 1:1; **u** Ezd 7:1; Neh 13:6; **v** Neh 1:11; **w** Est 4:2.

rzekł do mnie: „Czemu twoja twarz jest posępna,[a] skoro nie jesteś chory? To nic innego, jak tylko posępność serca”.[b] Wtedy bardzo się zląkłem.

3 Powiedziałem więc królowi: „Niech król żyje po czas niezmierzony![c] Jakże miała nie sposępnieć moja twarz, skoro miasto[d] — dom grobów moich praojców[e] — jest spustoszone, a jego bramy strawił ogień?”[f] **4** Król zaś rzekł do mnie: „Cóż to chciałbyś uzyskać?”[g] Natychmiast pomodliłem się[h] do Boga niebios.[i] **5** Potem rzekłem do króla: „Jeżeli królowi wydaje się to dobre[j] i jeśli miły ci jest twój sługa[k] — żebyś mnie posłał do Judy, do miasta grobów moich praojców, abym je mógł odbudować”.[l] **6** Na to król, obok którego siedziała jego królewska małżonka, odrzekł mi: „Jak długo potrwa twoja podróż i kiedy wrócisz?” Gdy więc podałem mu określony czas,[m] król uznał za dobre[n] mnie posłać.

7 I jeszcze powiedziałem do króla: „Jeżeli królowi wydaje się to dobre, niech mi dadzą listy[o] do namiestników[p] za Rzeką,[q] by mi pozwolili przejść, aż przybędę do Judy; **8** a także list do Asafa, strażnika parku królewskiego, żeby mi dał drzew, bym mógł z belek wykonać bramy Zamku[r] należącego do domu,[s] jak również na mur[t] miejski oraz na dom, do którego mam się wprowadzić”. Toteż król dał mi je stosownie do spoczywającej nade mną dobrotliwej ręki mojego Boga.[u]

9 W końcu przybyłem do namiestników[v] za Rzeką i dałem im listy od króla. Ponadto król wysłał ze mną dowódców wojskowych oraz jeźdźców. **10** Gdy usłyszeli o tym Sanballat[w] Choronita[a] i sługa Tobiasz[b] Ammonita,[c] wydało im się to czymś bardzo złym,[d] że przybył jakiś człowiek, by zabiegać o coś dobrego dla synów Izraela.

11 Wreszcie przybyłem do Jerozolimy i spędziłem tam trzy dni. **12** Potem wstałem w nocy, ja i kilku mężów ze mną, a nikomu nie powiedziałem,[e] co mi podawał do serca mój Bóg, abym uczynił dla Jerozolimy;[f] nie miałem ze sobą żadnego zwierzęcia domowego oprócz zwierzęcia, na którym jechałem. **13** I wyruszywszy nocą przez Bramę nad Doliną,[g] skierowałem się w stronę Źródła Wielkiego Węża i do Bramy Popielisk;[h] i przez cały czas badałem mury[i] Jerozolimy, jak są zburzone, a jej bramy[j] zostały strawione przez ogień. **14** I zacząłem przechodzić do Bramy Źródlanej[k] i do Sadzawki Królewskiej, a nie było miejsca, aby mogło przejść zwierzę domowe, którego dosiadłem. **15** Lecz ja dalej wspinałem się w nocy doliną potoku[l] i badałem mur; potem wróciłem i wszedłem przez Bramę nad Doliną,[m] i tak powróciłem.

16 A pełnomocni zwierzchnicy[n] nie wiedzieli, dokąd się udałem i co robiłem; i jeszcze nic nie powiedziałem Żydom ani kapłanom, ani dostojnikom, ani pełnomocnym zwierzchnikom, ani pozostałym wykonawcom pracy. **17** W końcu rzekłem do nich: „Widzicie złą sytuację, w której się znajdujemy, jak Jerozolima jest spustoszona, a jej bramy spalone ogniem. Chodźcie i odbudujmy mur Jerozolimy, abyśmy dłużej nie byli przedmiotem zniewag”.[o] **18** I zacząłem im opowiadać o ręce[p] mojego Boga, jak dobrotliwie spoczywała nade mną,[q] a także o słowach, które

ROZDZ. 2

a Rdz 40:7
b Prz 15:13
c 1Kl 1:31 Dn 2:4
d Neh 1:3 Ps 137:5
e Neh 3:16
f Neh 1:3
g Est 5:3 Est 7:2
h 1Sm 1:13 Prz 3:6 Flp 4:6
i Ezd 5:11
j Ezd 5:17 Est 1:19
k Est 7:3 Prz 3:4
l Dn 9:25
m Neh 5:14 Neh 13:6
n Neh 1:11 Iz 65:24
o Ezd 7:21 Neh 2:9
p Ezd 5:3 Neh 3:7
q Joz 1:4
r Neh 7:2
s 1Kn 29:1 Ezd 1:3
t Neh 1:3 Neh 2:17
u Ezd 7:6 Prz 21:1
v Ezd 5:3
w Neh 2:19 Neh 4:1 Neh 6:2

SZPALTA 2

a Joz 16:3 Joz 16:5
b Neh 4:3 Neh 6:14 Neh 13:7
c Neh 13:1
d Ps 112:10
e Kzn 3:7 Am 5:13 Mt 10:16
f Ps 51:18 Ps 122:6
g 2Kn 26:9 Neh 3:13
h Neh 3:13
i Neh 1:3
j Lam 1:4 Lam 2:9
k Neh 3:15 Neh 12:37
l 2Sm 15:23 Jn 18:1
m Neh 2:13
n Neh 4:14 Neh 7:5
o Neh 1:3 Jer 24:9 Eze 5:14
p Ezd 7:6 Ezd 7:28
q Neh 2:8

król do mnie wypowiedział.[a] Na to rzekli: „Wstańmy i budujmy". Toteż wzmocnili swe ręce do dobrego dzieła.[b]

19 Kiedy więc usłyszeli o tym Sanballat[c] Choronita i sługa[d] Tobiasz[e] Ammonita[f] oraz Arab[g] Geszem,[h] zaczęli się z nas naigrawać[i] i patrzeć na nas z pogardą, i mówić: „Cóż to czynicie? Czy buntujecie się przeciwko królowi?"[j] **20** Odparłem im jednak, mówiąc do nich: „Bóg niebios,[k] Ten nam poszczęści,[l] a my, jego słudzy, wstaniemy i będziemy budować; wy zaś nie macie żadnego działu[m] ani słusznego roszczenia, ani pamiątki[n] w Jerozolimie".

3 A arcykapłan Eliaszib[o] oraz jego bracia, kapłani, wstali i zaczęli budować Bramę Owczą.[p] Poświęcili ją[q] i przystąpili do wstawienia jej wrót; i poświęcili ją aż do Wieży Mea,[r] aż do Wieży Chananela.[s] **2** A obok nich budowali mężowie z Jerycha.[t] Obok nich zaś budował Zakkur, syn Imriego.

3 A Bramę Rybną[u] budowali synowie Hassenai; wprawili w nią belki,[v] a potem wstawili jej wrota,[w] rygle i zasuwy.[x] **4** A obok nich naprawiał Meremot,[y] syn Urijasza,[z] syna Hakkoca, obok nich zaś naprawiał Meszullam,[a] syn Berechiasza, syna Meszezabela; a obok nich naprawiał Cadok, syn Baany. **5** Obok nich zaś naprawiali Tekoici;[b] natomiast ich znamienici mężowie[c] nie nagięli swego karku do służby dla swoich panów.

6 A Bramę Staromiejską[d] naprawiali Jojada, syn Paseacha, i Meszullam, syn Besodejasza; wprawili w nią belki, a potem wstawili jej wrota i rygle, i zasuwy.[e] **7** A obok nich naprawiali Melatiasz Gibeonita[a] i Jadon Meronotyta,[b] mężowie z Gibeonu[c] i Micpy[d] należący do tronu namiestnika[e] za Rzeką.[f] **8** Obok niego zaś naprawiał Uzziel, syn Charhajasza, jeden ze złotników;[g] a obok niego naprawiał Chananiasz, należący do wytwórców maści;[h] i układali w Jerozolimie kamienne płyty aż do Szerokiego Muru.[i] **9** A obok nich naprawiał Refajasz, syn Chura, książę połowy okręgu Jerozolimy. **10** Obok nich zaś naprawiał naprzeciw własnego domu Jedajasz, syn Charumafa;[j] a obok niego naprawiał Chattusz, syn Chaszabnejasza.

11 Kolejny wymierzony odcinek, a także Wieżę Pieców Piekarskich,[k] naprawiali Malkijasz, syn Charima,[l] i Chaszszub, syn Pachat-Moaba.[m] **12** A obok niego naprawiał Szallum, syn Hallochesza, książę[n] połowy okręgu Jerozolimy, on i jego córki.

13 Bramę nad Doliną[o] naprawiali Chanun oraz mieszkańcy Zanoach;[p] zbudowali ją, a potem wstawili jej wrota,[q] rygle[r] i zasuwy,[s] zbudowali również tysiąc łokci muru aż do Bramy Popielisk.[t] **14** Bramę Popielisk zaś naprawiał Malkijasz, syn Rechaba, książę okręgu Bet-Hakkerem;[u] przystąpił do zbudowania jej oraz do wstawienia jej wrót, rygli i zasuw.

15 A Bramę Źródlaną[v] naprawiał Szallun, syn Kolchozego, książę okręgu Micpy;[w] począł ją budować i pokrywać dachem oraz wstawiać jej wrota,[x] rygle i zasuwy, a także budować mur Sadzawki[y] Kanału ku Ogrodowi Królewskiemu[z] i aż do Schodów[a]

ROZDZ. 2

a Dn 9:25
b Ezd 6:22 Ag 1:14
c Neh 2:10
d Prz 30:22
e Neh 6:14
f Neh 13:1
g Neh 4:7
h Neh 6:1
i Hi 30:1 Ps 79:4 Ps 80:6
j Neh 6:6
k Ezd 1:2 Ezd 5:11 Ezd 7:23
l Ps 122:6 Ps 127:1
m Ezd 4:3 2Ko 6:14
n Wj 28:29

ROZDZ. 3

o Neh 12:10 Neh 13:4 Neh 13:28
p Jn 5:2
q Neh 12:30
r Neh 12:39
s Jer 31:38 Za 14:10
t Ezd 2:34
u 2Kn 33:14 Sof 1:10
v Neh 2:8
w Neh 7:1
x 2Kn 14:7
y Neh 3:21
z Ezd 8:33
a Neh 3:30 Neh 6:18
b Neh 3:27 Am 1:1
c Sdz 5:23 Łk 11:23 1Tm 6:17
d Neh 12:39
e Neh 3:3

szpalta 2

a Joz 9:27 2Sm 21:2
b 1Kn 27:30
c Joz 10:2
d Joz 18:26 2Kn 16:6 Jer 40:6
e Neh 2:9
f Rdz 15:18
g Neh 3:31
h Wj 30:25 1Kn 9:30
i 2Kl 14:13 Neh 12:38
j Neh 3:23 Neh 3:28
k Neh 12:38
l Ezd 2:32
m Ezd 2:6 Neh 10:14

n 2Kl 24:12; 1Kn 28:1; **o** 2Kn 26:9; Neh 2:13; **p** Joz 15:34; Neh 11:30; **q** Sdz 16:3; 1Kn 22:3; **r** Neh 3:3; **s** 2Kn 8:5; **t** Neh 2:13; **u** Jer 6:1; **v** Neh 2:14; Neh 12:37; **w** Joz 18:26; 1Kl 15:22; Jer 40:6; **x** Neh 3:3; **y** Iz 22:9; **z** Jer 39:4; **a** Neh 12:37.

prowadzących w dół z Miasta Dawidowego.[a]

16 Za nim naprawiał Nehemiasz, syn Azbuka, książę połowy okręgu Bet-Cur,[b] aż do miejsca naprzeciw Grobowców[c] Dawidowych i aż do sadzawki,[d] którą utworzono, i aż do Domu Mocarzy.[e]

17 Za nim naprawiali Lewici:[f] Rechum, syn Baniego;[g] obok niego naprawiał za swój okręg Chaszabiasz, książę połowy okręgu Keili.[h] **18** Za nim naprawiali ich bracia: Bawwaj, syn Chenadada, książę połowy okręgu Keili.

19 A obok niego Ezer, syn Jeszui,[i] książę Micpy,[j] przystąpił do naprawiania kolejnego wymierzonego odcinka naprzeciw podejścia do Zbrojowni przy Skarpie.[k]

20 Za nim pracował z zapałem[l] Baruch, syn Zabbaja,[m] i naprawiał kolejny wymierzony odcinek — od Skarpy aż po wejście do domu arcykapłana Eliasziba.[n]

21 Za nim Meremot, syn Urijasza,[o] syna Hakkoca, naprawiał kolejny wymierzony odcinek — od wejścia do domu Eliasziba aż do końca domu Eliasziba.

22 A za nim naprawiali kapłani, mężowie z Okręgu Jordanu.[p] **23** Za nimi naprawiali naprzeciw swojego domu Beniamin i Chaszszub. Za nimi naprawiał w pobliżu swojego domu Azariasz, syn Maasejasza, syna Ananii. **24** Za nim Binnuj, syn Chenadada, naprawiał kolejny wymierzony odcinek — od domu Azariasza aż do Skarpy[q] i aż po narożnik.

25 [Za nim naprawiał] Palal, syn Uzaja, przed Skarpą i wieżą wystającą z Domu Królewskiego,[a] tą górną, która należy do Dziedzińca Straży.[b] Za nim był Pedajasz, syn Parosza.[c]

26 A netynejczycy[d] byli mieszkańcami Ofelu;[e] naprawiali oni aż do miejsca przed Bramą Wodną[f] na wschodzie oraz wystającą wieżą.

27 Za nimi Tekoici[g] naprawiali kolejny wymierzony odcinek — od miejsca przed wielką wystającą wieżą aż do muru Ofelu.

28 Powyżej Bramy Końskiej[h] naprawiali kapłani, każdy naprzeciwko własnego domu.

29 Za nimi naprawiał naprzeciwko własnego domu Cadok,[i] syn Immera.

A za nim naprawiał Szemajasz, syn Szechaniasza, strażnik Bramy Wschodniej.[j]

30 Za nim Chananiasz, syn Szelemiasza, i Chanun, szósty syn Calafa, naprawiali kolejny wymierzony odcinek.

Za nim naprawiał naprzeciwko własnej sali[k] Meszullam,[l] syn Berechiasza.

31 Za nim Malkijasz, członek cechu złotników,[m] naprawiał aż do domu netynejczyków[n] i kupców,[o] przed Bramą Inspekcyjną i aż do komnaty na dachu, znajdującej się na narożniku.

32 A pomiędzy komnatą na dachu, znajdującą się na narożniku, a Bramą Owczą[p] naprawiali złotnicy i kupcy.

4 A gdy tylko Sanballat[q] usłyszał, że odbudowujemy mur, rozgniewał się[r] i wielce obruszył, i naigrawał się[s] z Żydów. **2** I przemówił wobec swoich braci[t] oraz wojska samarytańskiego, tak, przemówił: „Cóż ci nędzni Żydzi wyczyniają? Czyż będą polegać na samych sobie? Czyż złożą ofiarę?[u] Czyż skończą w jeden dzień? Czyż z kupy

ROZDZ. 3

a 2Sm 5:7
b Joz 15:58
2Kn 11:7
c 1Kl 2:10
2Kn 16:14
d Neh 2:14
e PnP 3:7
f 1Kn 23:28
g Neh 8:7
Neh 9:5
h Joz 15:44
1Sm 23:1
1Kn 4:19
i Ezd 2:40
Neh 10:9
j Neh 3:15
k 2Kn 26:9
Neh 3:24
l Kzn 9:10
Rz 12:11
Kol 3:23
m Ezd 10:28
n Neh 3:1
Neh 13:4
o Ezd 8:33
p Rdz 13:10
Pwt 34:3
1Kl 7:46
q Neh 3:19

szpalta 2

a 2Sm 5:11
2Sm 7:1
Neh 12:37
b Jer 37:21
c Ezd 2:3
d Joz 9:23
1Kn 9:2
Ezd 2:43
Ezd 8:17
Ezd 8:20
e 2Kn 27:3
2Kn 33:14
Neh 11:21
f Neh 8:1
Neh 12:37
g Neh 3:5
h Jer 31:40
i Neh 13:13
j 1Kn 9:18
1Kn 26:14
2Kn 31:14
k Neh 12:44
l Neh 6:18
m Neh 3:8
n Neh 3:26
o 1Kl 10:15
1Kl 10:28
p Neh 3:1
Neh 12:39
Jn 5:2

ROZDZ. 4

q Neh 2:10
Neh 6:1
Neh 13:28
r Ps 2:1
s Heb 11:36
t Ezd 4:9
u Neh 12:43

gruzów[a] ożywią kamienie, skoro są spalone?"

3 A Tobiasz[b] Ammonita[c] był przy nim i odezwał się: „Gdyby lis[d] wszedł na to, co oni budują, to rozwaliłby ich kamienny mur".

4 Słuchaj,[e] Boże nasz, bo staliśmy się przedmiotem pogardy;[f] i spraw, by ich zniewaga[g] wróciła na ich własną głowę, i wydaj ich na grabież w krainie niewoli. **5** Nie zakrywaj też przed sobą ich przewinienia[h] i grzechu. Niech nie będzie zmazany, bo wobec budujących dopuścili się obrazy.

6 Toteż dalej budowaliśmy mur i cały mur został powiązany aż do połowy jego wysokości, lud zaś w dalszym ciągu miał serce do pracy.[i]

7 A gdy tylko Sanballat[j] i Tobiasz,[k] i Arabowie,[l] i Ammonici,[m] i Aszdodyci[n] usłyszeli, że naprawa murów Jerozolimy posunęła się naprzód, gdyż zaczęto wypełniać wyłomy, bardzo się rozgniewali. **8** I wszyscy razem zaczęli knuć spisek,[o] by nadciągnąć i walczyć przeciwko Jerozolimie, i mi przeszkodzić. **9** Modliliśmy[p] się jednak do naszego Boga, a ze względu na nich dniem i nocą mieliśmy wystawioną straż przeciwko nim.

10 A Juda zaczęła mówić: „Potknęła się moc tragarza,[q] a gruzu[r] jest wiele; my zaś nie możemy dalej budować muru".

11 Ponadto nasi wrogowie mówili: „Nie dowiedzą się[s] ani nie zobaczą, aż wejdziemy pomiędzy nich i wybijemy ich, i zatrzymamy tę pracę".

12 A ilekroć przychodzili Żydzi mieszkający w pobliżu nich, dziesięć razy mówili nam: „[Nadejdą] ze wszystkich miejsc, gdzie do nas wrócicie".

ROZDZ. 4

a Neh 4:10
b Neh 2:19 Neh 6:1
c Neh 13:1
d Lam 5:18
e Ps 86:6
f Ps 123:3
g Ps 79:12 Prz 3:34
h Ps 59:5 Ps 69:27 Jer 18:23 2Tm 4:14
i Ezd 5:8 Kzn 3:3 Kol 3:23
j Neh 2:10
k Neh 4:3
l Neh 2:19
m Am 1:13
n Joz 13:3 Neh 13:23
o Ps 2:2
p Ps 50:15 Ps 55:16
q 2Kn 2:18
r Neh 4:2
s Ps 56:6

szpalta 2

a PnP 3:8
b 2Kn 26:14
c Neh 2:16 Neh 13:17
d Neh 7:5
e Lb 14:9 Pwt 20:3 Joz 1:9 Ps 27:1 Rz 8:31 Hcb 13:5
f Pwt 10:17 1Sm 4:8
g Pwt 7:21 Neh 1:5 Ps 47:2 Ps 65:5
h 2Sm 10:12
i 2Sm 17:14 Ps 33:10
j Neh 5:16
k 2Kn 26:14
l Ezd 10:14 Neh 11:1
m Mt 10:16 Flp 1:28
n 2Kn 23:10 2Kn 32:5
o Dn 9:25
p 2Sm 20:8
q Lb 10:9 2Kn 13:12 Prz 20:18
r Neh 2:16 Neh 7:5
s Pwt 1:30 Joz 23:10

13 Wystawiałem zatem ludzi w najniższych partiach terenu za murem przy otwartych miejscach i rozstawiałem według rodzin lud z ich mieczami,[a] dzidami[b] i łukami. **14** Gdy zobaczyłem, że się boją, natychmiast wstałem i rzekłem do dostojników[c] i do pełnomocnych zwierzchników[d] oraz do reszty ludu: „Nie bójcie się[e] ich. Pamiętajcie o Jehowie, wielkim[f] i napawającym lękiem,[g] i walczcie za swych braci,[h] za swych synów i córki, za swe żony i domy".

15 Skoro tylko nasi nieprzyjaciele usłyszeli, że stało się to nam wiadome — tak iż prawdziwy Bóg zniweczył ich zamiar,[i] a my wszyscy wróciliśmy do muru, każdy do swojej pracy — **16** od owego dnia połowa moich młodzieńców[j] zajęta była pracą, a połowa trzymała dzidy, tarcze i łuki oraz miała pancerze;[k] książęta[l] zaś stali za całym domem judzkim. **17** Jeśli chodzi o budowniczych na murze i tragarzy dźwigających ciężary, każdy jedną ręką wykonywał pracę, a drugą[m] trzymał pocisk.[n] **18** A budowniczowie byli przepasani — każdy z nich, budując,[o] miał u biodra swój miecz;[p] przy mnie zaś był ten, który dął w róg.[q]

19 I przemówiłem do dostojników i do pełnomocnych zwierzchników[r] oraz do reszty ludu: „Praca jest wielka i rozległa, a my jesteśmy rozproszeni na murze, jeden daleko od drugiego. **20** W miejscu, gdzie usłyszycie głos rogu, tam się przy nas zbierzecie. Nasz Bóg będzie walczył za nas".[s]

21 Kiedy my byliśmy zajęci pracą, druga ich połowa trzymała dzidy, od wzejścia świtu aż do ukazania się gwiazd. **22** Po-

nadto w owym czasie powiedziałem do ludu: „Niech każdy nocuje ze swym sługą w obrębie Jerozolimy;[a] i będą dla nas strażą w nocy, a robotnikami za dnia". **23** Ja[b] zaś i moi bracia,[c] i moi słudzy,[d] i ci ze straży,[e] którzy byli za mną, nie zdejmowaliśmy szat; każdy miał w swojej prawicy pocisk.[f]

5 Powstał jednak wielki krzyk[g] ludu oraz ich żon przeciw ich żydowskim braciom.[h] **2** I niektórzy mówili: „Naszych synów i nasze córki dajemy w zastaw, aby dostać zboże i jeść, i utrzymać się przy życiu".[i] **3** A niektórzy mówili: „Nasze pola i nasze winnice, i nasze domy dajemy w zastaw,[j] aby dostać zboże w czasie niedoboru żywności". **4** Niektórzy zaś mówili: „Pożyczyliśmy pieniędzy na daninę dla króla[k] pod zastaw naszych pól i naszych winnic.[l] **5** A przecież nasze ciało jest takie samo jak ciało naszych braci;[m] nasi synowie są tacy sami jak ich synowie, lecz oto poniżamy swoich synów i swe córki, czyniąc z nich niewolników,[n] a niektóre z naszych córek już są tak poniżone; i nie ma mocy w naszych rękach, podczas gdy nasze pola i nasze winnice należą do innych".

6 Gdy tylko usłyszałem ich krzyk i te słowa, bardzo się rozgniewałem. **7** Toteż moje serce rozważyło to we mnie i zacząłem wytykać winę[o] dostojnikom oraz pełnomocnym zwierzchnikom, mówiąc do nich: „Wymuszacie lichwę,[p] każdy od swego brata".

Ponadto zwołałem z ich powodu wielkie zgromadzenie.[q] **8** I przemówiłem do nich: „My sami, jak dalece to było w naszej mocy, wykupiliśmy[r] naszych żydowskich braci, których sprzedano narodom; a wy teraz chcecie sprzedawać własnych braci[a] i oni mają zostać sprzedani nam?" Na to zaniemówili i nie znaleźli ani słowa.[b] **9** A ja rzekłem: „Nie jest dobre to, co czynicie.[c] Czyż ze względu na zniewagę[d] od narodów, naszych nieprzyjaciół,[e] nie powinniście chodzić w bojaźni[f] przed naszym Bogiem?[g] **10** Również ja, moi bracia i moi słudzy dajemy im pożyczkę z pieniędzy i zboża. Zaniechajmy, proszę, tego pożyczania na procent.[h] **11** Proszę, zwróćcie im dzisiaj ich pola,[i] ich winnice, ich sady oliwne oraz ich domy, a także tę setną część pieniędzy i zboża, młodego wina i oliwy, którą ściągacie od nich jako odsetki".

12 Na to oni rzekli: „Zwrócimy[j] i nie będziemy się od nich za to niczego domagać.[k] Uczynimy dokładnie tak, jak mówisz".[l] Zwoławszy więc kapłanów, kazałem im przysiąc, że postąpią zgodnie z tym słowem.[m] **13** Nadto wytrząsnąłem swoje zanadrze, po czym rzekłem: „Tak niech prawdziwy Bóg wytrząśnie każdego męża, który nie spełnia tego słowa, z jego domu i z jego nabytej posiadłości; i niech w ten sposób stanie się wytrząśnięty i pusty". Wówczas cały zbór odrzekł: „Amen!"[n] I zaczęli wysławiać Jehowę.[o] I lud począł działać zgodnie z tym słowem.[p]

14 Inna sprawa: Od dnia, gdy mnie ustanowił ich namiestnikiem[q] w ziemi judzkiej — od roku dwudziestego[r] aż do trzydziestego drugiego[s] roku króla Artakserksesa,[t] dwanaście lat — ja sam ani moi bracia nie jedliśmy chleba przysługującego namiestnikowi.[u] **15** Natomiast poprzedni namiestnicy, którzy byli

ROZDZ. 4
a Neh 4:6
b Neh 10:1
c Neh 4:14
d Neh 5:10 Neh 13:19
e 1Kn 11:25
f 2Kn 23:9 2Kn 23:10

ROZDZ. 5
g Pwt 15:9 Prz 21:13 Łk 18:7
h Mi 2:2
i Rdz 47:19
j Rdz 47:20
k Pwt 28:48
l Neh 9:37
m 2Sm 5:1
n Wj 21:7 Pwt 15:12 2Kl 4:1 Prz 22:7 Mt 18:25
o Kpl 19:15 Kpl 19:17 2Kn 19:6 1Tm 5:20 Tyt 2:15
p Wj 22:25 Kpl 25:36 Pwt 23:19 Ps 15:5 Eze 22:12
q Prz 27:5
r Kpl 25:48

szpalta 2
a Kpl 25:35 Pwt 15:7 Jer 34:9
b Hi 29:10 Hi 32:15
c 1Sm 2:24 Iz 58:7
d 1Pt 2:12
e Eze 36:20 Rz 2:24
f Kpl 25:36 Neh 5:15 Hi 28:28 Prz 8:13 Kzn 8:12 Mal 1:6
g Pwt 8:18
h Neh 5:7 Eze 18:8 Eze 18:13
i Neh 5:3
j Łk 19:8
k Ps 37:26 Ps 112:5 Prz 19:17 Prz 28:8 Łk 6:35
l Ezd 10:12
m Pwt 17:9 Ezd 10:5
n Pwt 27:26
o Ps 148:1
p Ps 76:11 Ps 119:106 Kzn 5:5
q Neh 10:1
r Neh 2:1

s Neh 13:6; t Ezd 8:1; u 1Ko 9:4; 1Ko 9:15; 2Ts 3:8.

przede mną, stanowili ciężar dla ludu i pobierali od nich na chleb i wino czterdzieści srebrnych sykli dziennie. Również ich słudzy władczo obchodzili się z ludem.[a] Ja zaś tak nie postępowałem[b] z bojaźni przed Bogiem.[c]

16 I co więcej, przyłożyłem rękę do pracy nad tym murem,[d] a nie nabyliśmy żadnego pola;[e] i wszyscy moi słudzy byli tam zebrani do pracy. **17** A Żydzi i pełnomocni zwierzchnicy, stu pięćdziesięciu mężczyzn, oraz przychodzący do nas z okolicznych narodów byli przy moim stole.[f] **18** Jeśli chodzi o to, co przygotowywano codziennie, to przygotowywano dla mnie jednego byka, sześć wybornych owiec oraz ptactwo, a raz na dziesięć dni wszelkiego rodzaju wino[g] w obfitości. A przy tym wszystkim nie żądałem chleba przysługującego namiestnikowi, gdyż służba nałożona na ten lud była ciężka. **19** Racz, Boże mój, pamiętać mi[h] ku dobremu[i] wszystko, co uczyniłem dla tego ludu.[j]

6 A gdy tylko powiedziano Sanballatowi[k] i Tobiaszowi,[l] i Arabowi[m] Geszemowi[n] oraz reszcie naszych nieprzyjaciół, że odbudowałem mur[o] i że nie pozostał w nim żaden wyłom (chociaż do owego czasu nie wstawiłem wrót[p] w bramy),[q] **2** Sanballat i Geszem natychmiast posłali do mnie, mówiąc: „Przyjdź no, umówmy się i spotkajmy[r] razem w wioskach na dolinnej równinie Ono”.[s] Lecz oni zamyślali wyrządzić mi krzywdę.[t] **3** Wysłałem więc do nich posłańców,[u] mówiąc: „Wykonuję wielką pracę[v] i nie mogę zejść. Czemuż miałaby ustać ta praca, gdybym od niej odstąpił i zszedł do was?”[w] **4** Lecz oni cztery razy przysyłali mi to samo słowo, ja zaś odpowiadałem im tym samym słowem.

5 W końcu Sanballat[a] po raz piąty przysłał do mnie z tym samym słowem swojego sługę, mającego w ręku list otwarty. **6** Było w nim napisane: „Słychać wśród narodów, a mówi to Geszem,[b] że ty i Żydzi zamyślacie się zbuntować.[c] Dlatego budujesz mur; i według tych wieści ty stajesz się ich królem.[d] **7** A nawet ustanowiłeś proroków, by po całej Jerozolimie rozgłosili o tobie, mówiąc: ‚Jest w Judzie król!’ I oto coś takiego powiedzą królowi. Przyjdźże więc i naradźmy się wspólnie”.[e]

8 Lecz ja posłałem do niego, mówiąc: „Takich rzeczy, o jakich ty mówisz, nie było,[f] ale sam je wymyślasz w swoim sercu”.[g] **9** Wszyscy oni bowiem usiłowali nas zastraszyć, mówiąc: „Ich ręce[h] opadną od pracy, tak iż nie zostanie wykonana”. Ale teraz wzmocnij moje ręce.[i]

10 I wszedłem do domu Szemajasza, syna Delajasza, syna Mehetabela, gdy się tam zamknął.[j] A on powiedział: „Umówmy się i spotkajmy[k] w domu prawdziwego Boga, w świątyni,[l] i zamknijmy drzwi świątyni; bo przyjdą cię zabić, i to przyjdą w nocy,[m] by cię zabić”. **11** Ja jednak rzekłem: „Czy mąż taki jak ja miałby uciekać?[n] I któż taki jak ja mógłby wejść do świątyni i żyć?[o] Nie wejdę!” **12** Wywiedziałem się więc i oto nie Bóg[p] go posłał, lecz wyrzekł[q] on to proroctwo przeciwko mnie, gdyż najęli go Tobiasz i Sanballat.[r] **13** Najęto go po to,[s] że-

ROZDZ. 5
- **a** Prz 29:2
- **b** 2Ko 11:9; 2Ko 12:14
- **c** Neh 5:9; Ps 112:1; Ps 147:11; Prz 16:6; Kzn 12:13
- **d** 1Pt 5:3
- **e** Dz 20:33; 2Ko 12:17
- **f** 2Sm 9:7; Ps 37:21; Iz 32:8; Flp 2:4; 1Pt 4:9
- **g** Kzn 9:7
- **h** Neh 13:14; Neh 13:31; Ps 18:24; Ps 106:4; Mal 3:16
- **i** Iz 38:3
- **j** Heb 6:10

ROZDZ. 6
- **k** Neh 2:10
- **l** Neh 4:3
- **m** Neh 4:7
- **n** Neh 2:19
- **o** Neh 4:6; Dn 9:25
- **p** Neh 3:1
- **q** Neh 3:3
- **r** Rdz 4:8; 2Sm 3:27; 2Sm 20:9; Prz 26:24
- **s** 1Kn 8:12; Neh 11:35
- **t** Ps 12:2; Ps 37:12; Ps 37:32
- **u** Prz 14:15; Mt 10:16
- **v** Kzn 9:10
- **w** Rz 12:11

szpalta 2
- **a** Neh 2:10
- **b** Neh 2:19
- **c** Ezd 4:15
- **d** Łk 23:2
- **e** Prz 26:24; Dz 23:15
- **f** Dz 24:13; Dz 25:7
- **g** Hi 13:4; Ps 36:3; Ps 38:12; Ps 52:2; Mt 12:34; Jn 8:44
- **h** 2Kn 15:7; Ezd 4:4; Iz 35:3; Jer 38:4
- **i** 1Sm 30:6; Ps 56:3; Ps 68:35; Ps 138:3; Iz 41:10
- **j** Eze 3:24
- **k** Am 3:3

---

1 1Kl 6:5; 2Kl 11:3; **m** Jn 3:20; **n** Prz 28:1; **o** Lb 1:51; Lb 18:7; 2Kn 26:19; **p** Pwt 18:20; Jer 14:14; **q** Ps 12:2; Ps 120:2; **r** Neh 2:10; Prz 11:9; Eze 13:19; **s** Mt 3:11.

bym się przestraszył[a] i tak postąpił — i zgrzeszyłbym,[b] a oni mogliby to wykorzystać jako złą opinię,[c] by mnie lżyć.[d]

14 Racz pamiętać,[e] Boże mój, Tobiaszowi[f] i Sanballatowi stosownie do uczynków każdego z nich, a także prorokini[g] Noadii i pozostałym prorokom, którzy wciąż próbowali mnie zastraszyć.

15 Wreszcie mur[h] został ukończony dwudziestego piątego dnia Elul, po pięćdziesięciu dwóch dniach.

16 A gdy tylko o tym usłyszeli wszyscy nasi nieprzyjaciele[i] i zobaczyły to wszystkie narody, które były wokół nas, od razu bardzo upadli we własnych oczach i poznali, że to za sprawą naszego Boga[j] została wykonana ta praca. **17** W tych dniach także dostojnicy[k] z Judy mnożyli swe listy, które dochodziły do Tobiasza,[l] a te od Tobiasza przychodziły do nich. **18** Wielu bowiem w Judzie było z nim związanych przysięgą, gdyż był zięciem Szechaniasza, syna Aracha;[m] a Jehochanan, jego syn, wziął sobie córkę Meszullama,[n] syna Berechiasza. **19** Ciągle też mówili o nim przede mną coś dobrego.[o] A moje słowa stale do niego wynosili. Tobiasz wysyłał listy, żeby mnie zastraszyć.[p]

7 I gdy tylko odbudowano mur,[q] od razu wstawiłem wrota.[r] Potem zostali wyznaczeni odźwierni[s] i śpiewacy[t] oraz Lewici.[u] **2** A nad Jerozolimą ustanowiłem Chananiego,[v] mego brata, oraz Chananiasza, księcia Zamku,[w] gdyż był on mężem godnym zaufania[x] i bardziej niż wielu innych żywił bojaźń[y] przed prawdziwym Bogiem. **3** Powiedziałem więc do nich: „Bramy[z] Jerozolimy nie mają być otwierane, dopóki słońce nie zacznie przygrzewać; i gdy oni jeszcze tam stoją, mają zamknąć wrota i je zaryglować.[a] I postawcie straże z mieszkańców Jerozolimy, każdego na jego posterunku oraz każdego przed jego domem”.[b] **4** Miasto zaś było rozległe i wielkie, a ludzi było w nim mało[c] i nie pobudowano domów.

5 Lecz mój Bóg podał mi do serca,[d] żebym zebrał dostojników i pełnomocnych zwierzchników oraz lud, by się wpisali do rodowodów.[e] Potem znalazłem księgę wpisów rodowodowych[f] tych, którzy przybyli pierwsi, i znalazłem w niej zapis:

6 Oto synowie z tej prowincji,[g] którzy wyszli z niewoli, w jakiej byli wygnańcy[h] uprowadzeni[i] przez Nebukadneccara,[j] króla Babilonu, i którzy później powrócili do Jerozolimy i do Judy, każdy do swojego miasta;[k] **7** ci, którzy przybyli z Zerubbabelem,[l] Jeszuą,[m] Nehemiaszem, Azariaszem, Raamiaszem, Nachamanim, Mardocheuszem,[n] Bilszanem, Misperetem, Bigwajem, Nechumem, Baaną.

Oto liczba mężczyzn ludu izraelskiego: **8** synów Parosza[o] dwa tysiące stu siedemdziesięciu dwóch; **9** synów Szefatiasza[p] trzystu siedemdziesięciu dwóch; **10** synów Aracha[q] sześciuset pięćdziesięciu dwóch; **11** synów Pachat-Moaba,[r] z synów Jeszui i Joaba,[s] dwa tysiące ośmiuset osiemnastu; **12** synów Elama[t] tysiąc dwustu pięćdziesięciu czterech; **13** synów Zattu[u] ośmiuset czterdzie-

ROZDZ. 6

a Iz 51:12; Eze 2:6
b Jak 4:17
c Prz 22:1; Kzn 7:1
d Ps 36:11; Mt 22:15
e Neh 4:4
f Neh 4:3
g Eze 13:17
h Neh 4:1
i Neh 2:10; Neh 4:7
j Ps 129:5
k Neh 5:7
l Neh 2:10
m Ezd 2:5; Neh 7:10
n Neh 3:4
o Prz 28:4; Jn 15:19; 1Jn 4:5
p Neh 6:9; Neh 6:13

ROZDZ. 7

q Neh 2:17; Neh 6:15; Dn 9:25
r Neh 3:1; Neh 3:6; Neh 3:13
s 1Kn 26:1; 1Kn 26:12; Ezd 2:42
t 1Kn 9:33; Ezd 2:41
u 1Kn 23:28; Ezd 3:8
v Neh 1:2
w 2Kn 17:12; 2Kn 26:9; Neh 2:8; Dz 23:10
x Ps 101:6; Prz 28:20; Dz 6:3; 1Ko 4:2
y Wj 18:21; 2Sm 23:3; Neh 5:15; Prz 8:13; Iz 33:6
z Neh 2:13; Neh 12:39

szpalta 2

a Neh 13:19
b Ps 127:1
c Neh 11:1
d Ezd 7:27

e 1Kn 9:1; Ezd 2:62; **f** 1Kn 4:33; 1Kn 5:1; **g** Ezd 5:8; Est 9:30; **h** Neh 1:3; **i** 2Kl 24:14; 2Kn 36:20; Jer 39:9; Jer 52:15; Jer 52:28; **j** 2Kl 25:1; Dn 3:1; **k** Ezd 2:1; **l** Ezd 1:11; Ezd 2:2; Za 4:7; Mt 1:12; **m** Ezd 3:8; Ezd 5:2; Ag 1:14; Za 3:1; **n** Ezd 2:2; **o** Ezd 2:3; Neh 10:14; **p** Ezd 2:4; **q** Ezd 2:5; Neh 6:18; **r** Ezd 2:6; Ezd 10:30; **s** Ezd 8:9; **t** Ezd 2:7; Ezd 10:26; **u** Ezd 2:8.

stu pięciu; **14** synów Zakkaja[a] siedmiuset sześćdziesięciu; **15** synów Binnuja[b] sześciuset czterdziestu ośmiu; **16** synów Bebaja[c] sześciuset dwudziestu ośmiu; **17** synów Azgada[d] dwa tysiące trzystu dwudziestu dwóch; **18** synów Adonikama[e] sześciuset sześćdziesięciu siedmiu; **19** synów Bigwaja[f] dwa tysiące sześćdziesięciu siedmiu; **20** synów Adina[g] sześciuset pięćdziesięciu pięciu; **21** synów Atera,[h] z linii Ezechiasza, dziewięćdziesięciu ośmiu; **22** synów Chaszuma[i] trzystu dwudziestu ośmiu; **23** synów Becaja[j] trzystu dwudziestu czterech; **24** synów Charifa[k] stu dwunastu; **25** synów Gibeona[l] dziewięćdziesięciu pięciu; **26** mężczyzn z Betlejem[m] i Netofy[n] stu osiemdziesięciu ośmiu; **27** mężczyzn z Anatot[o] stu dwudziestu ośmiu; **28** mężczyzn z Bet-Azmawet[p] czterdziestu dwóch; **29** mężczyzn z Kiriat-Jearim,[q] Kefiry[r] i Beerot[s] siedmiuset czterdziestu trzech; **30** mężczyzn z Ramy[t] i Geby[u] sześciuset dwudziestu jeden; **31** mężczyzn z Michmas[v] stu dwudziestu dwóch; **32** mężczyzn z Betel[w] i Aj[x] stu dwudziestu trzech; **33** mężczyzn z drugiego Nebo[y] pięćdziesięciu dwóch; **34** synów drugiego Elama[z] tysiąc dwustu pięćdziesięciu czterech; **35** synów Charima[a] trzystu dwudziestu; **36** synów Jerycha[b] trzystu czterdziestu pięciu; **37** synów Lod,[c] Chadid[d] i Ono[e] siedmiuset dwudziestu jeden; **38** synów Senaa[f] trzy tysiące dziewięciuset trzydziestu.

39 Kapłani: synów Jedajasza,[g] z domu Jeszui, dziewięciuset siedemdziesięciu trzech; **40** synów Immera[h] tysiąc pięćdziesięciu dwóch; **41** synów Paszchura[a] tysiąc dwustu czterdziestu siedmiu; **42** synów Charima[b] tysiąc siedemnastu.

43 Lewici: synów Jeszui, z linii Kadmiela,[c] z synów Hodewy,[d] siedemdziesięciu czterech. **44** Śpiewacy:[c] synów Asafa[f] stu czterdziestu ośmiu. **45** Odźwierni:[g] synów Szalluma,[h] synów Atera, synów Talmona,[i] synów Akkuba,[j] synów Chatity, synów Szobaja[k] — stu trzydziestu ośmiu.

46 Netynejczycy:[l] synowie Cychy, synowie Chasufy, synowie Tabbaota,[m] **47** synowie Kerosa, synowie Sii, synowie Padona,[n] **48** synowie Lebany, synowie Chagaby,[o] synowie Szalmaja, **49** synowie Chanana,[p] synowie Giddela, synowie Gachara, **50** synowie Reajasza,[q] synowie Recina,[r] synowie Nekody, **51** synowie Gazzama, synowie Uzzy, synowie Paseacha, **52** synowie Besaja,[s] synowie Meunitów, synowie Nefuszesima,[t] **53** synowie Bakbuka, synowie Chakufy, synowie Charchura,[u] **54** synowie Baclita, synowie Mechidy, synowie Charszy,[v] **55** synowie Barkosa, synowie Sysery, synowie Tamacha,[w] **56** synowie Necjacha, synowie Chatify.[x]

57 Synowie sług Salomona:[y] synowie Sotaja, synowie Sofereta, synowie Peridy,[z] **58** synowie Jaali, synowie Darkona, synowie Giddela,[a] **59** synowie Szefatiasza, synowie Chattila, synowie Pocheret-Haccebaima, synowie Amona.[b] **60** Wszystkich netynejczyków[c] i synów sług Salomona było trzystu dziewięćdziesięciu dwóch.

ROZDZ. 7

a Ezd 2:9
b Ezd 2:10 Ezd 10:34
c Ezd 2:11
d Ezd 2:12
e Ezd 2:13
f Ezd 2:14
g Ezd 2:15
h Ezd 2:16
i Ezd 2:19 Neh 10:18
j Ezd 2:17
k Ezd 2:18
l Joz 11:19 2Sm 21:2 Ezd 2:20 Neh 3:7
m Rdz 35:19 1Kn 2:51 Mt 2:6
n 1Kn 2:54 Ezd 2:22 Jer 40:8
o Joz 21:18 Ezd 2:23 Jer 1:1
p Ezd 2:24
q Joz 9:17 1Sm 7:2
r Joz 18:26 Ezd 2:25
s Joz 18:25
t Ezd 2:26
u Joz 18:24 Za 14:10
v 1Sm 13:5 Ezd 2:27
w 1Kl 12:32 Ezd 2:28
x Joz 7:2
y Ezd 2:29
z Ezd 2:31
a Ezd 2:32
b Ezd 2:34
c Neh 11:35
d Ezd 2:33
e Neh 6:2
f Ezd 2:35
g Ezd 2:36
h Ezd 2:37

szpalta 2

a Ezd 10:22
b 1Kn 24:8 Ezd 2:39
c Ezd 3:9
d Ezd 2:40
e 1Kn 25:7 Ezd 2:41
f 1Kn 6:39
g Neh 7:1
h Jer 35:4
i 1Kn 9:17 Neh 11:19
j Neh 12:25
k Ezd 2:42
l Joz 9:27 1Kn 9:2 Ezd 2:58
m Ezd 2:43
n Ezd 2:44
o Ezd 2:45
p Ezd 2:46

---

q Ezd 2:47; **r** Ezd 2:48; **s** Ezd 2:49; **t** Ezd 2:50; **u** Ezd 2:51; **v** Ezd 2:52; **w** Ezd 2:53; **x** Ezd 2:54; **y** 1Kl 9:21; Neh 11:3; **z** Ezd 2:55; **a** Ezd 2:56; **b** Ezd 2:57; **c** Joz 9:23; Ezd 2:58; Neh 3:26; Neh 7:46.

61 A oto ci, którzy wyszli z Tel-Melach, Tel-Charsza, Kerub, Addon oraz Immer[a] i nie potrafili wskazać domu swoich ojców i swego pochodzenia, czy są z Izraela: **62** synów Delajasza, synów Tobiasza, synów Nekody[b] sześciuset czterdziestu dwóch. **63** Z kapłanów[c] zaś: synowie Chabajasza, synowie Hakkoca,[d] synowie Barzillaja,[e] który wziął sobie żonę spośród córek Barzillaja[f] Gileadczyka i został nazwany od ich imienia. **64** Ci szukali siebie w spisie, aby publicznie ustalić swój rodowód, i nie znaleźli,[g] toteż jako skalani zostali wyłączeni z kapłaństwa.[h] **65** Tirszata[i] powiedział im więc, żeby nie jedli[j] z rzeczy najświętszych, dopóki się nie pojawi kapłan z Urim[k] i Tummim.[l]

66 Cały ten zbór jako jedna grupa liczył czterdzieści dwa tysiące trzysta sześćdziesiąt osób[m] — **67** oprócz ich niewolników[n] i niewolnic, których było siedem tysięcy trzysta trzydzieści siedem;[o] mieli też dwieście czterdzieści pięcioro śpiewaków[p] i śpiewaczek.[q] **68** [Koni ich było siedemset trzydzieści sześć, ich mułów dwieście czterdzieści pięć].[r] **69** Wielbłądów było czterysta trzydzieści pięć. Osłów[s] było sześć tysięcy siedemset dwadzieścia.[t]

70 I niektórzy mężowie będący głowami[u] domów patriarchalnych[v] dali na to dzieło.[w] Sam tirszata[x] dał do skarbu tysiąc złotych drachm, pięćdziesiąt czasz, pięćset trzydzieści długich szat kapłańskich.[y] **71** A niektórzy mężowie będący głowami domów patriarchalnych dali do skarbca na to dzieło dwadzieścia tysięcy złotych drachm i dwa tysiące dwieście min srebra.[z] **72** Reszta ludu zaś dała dwadzieścia tysięcy złotych drachm i dwa tysiące min srebra oraz sześćdziesiąt siedem długich szat kapłańskich.

73 A kapłani[a] i Lewici, i odźwierni, i śpiewacy,[b] i niektórzy spośród ludu, i netynejczycy[c] oraz cały Izrael osiedlili się w swoich miastach.[d] Gdy nastał siódmy miesiąc,[e] synowie Izraela byli już w swoich miastach.[f]

8 I cały lud jak jeden mąż[g] zebrał się na placu,[h] który był przed Bramą Wodną.[i] Wówczas powiedziano przepisywaczowi Ezdraszowi,[j] żeby przyniósł księgę[k] Prawa Mojżeszowego,[l] które Jehowa nakazał Izraelowi.[m] **2** Pierwszego dnia siódmego miesiąca[n] kapłan[o] Ezdrasz przyniósł więc prawo przed zbór[p] mężczyzn i niewiast oraz wszystkich, którzy byli wystarczająco rozumni, by móc słuchać.[q] **3** I czytał[r] z niego na głos przed placem, który jest przed Bramą Wodną, od świtu[s] aż do południa w obecności mężczyzn i niewiast oraz innych rozumnych osób; a uszy[t] całego ludu uważnie słuchały[u] księgi prawa. **4** A przepisywacz Ezdrasz stał na drewnianym podium,[v] które zrobiono na tę okazję; a przy nim stali Mattitiasz i Szema, i Anajasz, i Uriasz, i Chilkiasz, i Maasejasz po jego prawicy, natomiast po jego lewicy Pedajasz i Miszael, i Malkijasz,[w] i Chaszum,[x] i Chasz-Baddana, Zachariasz oraz Meszullam.

5 I otworzył[y] Ezdrasz księgę na oczach całego ludu, bo był ponad całym ludem; a gdy ją otworzył, cały lud powstał.[z] **6** Potem Ezdrasz pobłogosławił Jehowę,[a]

ROZDZ. 7

a Ezd 2:59
b Ezd 2:60
c 1Kn 24:1
d 1Kn 24:10 Neh 3:21
e Ezd 2:61
f 2Sm 17:27 2Sm 19:31 2Sm 19:39 1Kl 2:7
g Ezd 2:62
h Lb 18:7
i Ezd 2:63 Neh 8:9 Neh 10:1
j Kpl 2:3 Lb 18:9
k Wj 28:30 1Sm 28:6
l Kpl 8:8 Pwt 33:8
m Ezd 2:64
n Wj 21:2 Kpl 25:44
o Ezd 2:65
p Neh 7:1
q Wj 15:21 1Sm 18:6 2Sm 19:35
r Ezd 2:66
s 1Sm 8:16 2Sm 16:2
t Ezd 2:67
u Lb 7:2 Ezd 1:5
v Lb 17:2 1Kn 23:11
w Ezd 2:68
x Ezd 2:63 Neh 7:65
y Kpl 6:10 Iz 22:21
z Ezd 2:69

szpalta 2

a 2Kn 35:14
b Neh 7:1
c Neh 7:46
d Neh 11:20
e Kpl 23:24 1Kl 8:2 Ezd 3:1
f Ezd 2:70

ROZDZ. 8

g Dz 2:46
h Jer 5:1
i Neh 3:26 Neh 12:37
j Ezd 7:6
k 2Kn 34:15
l Pwt 31:9 Joz 1:8 1Kl 2:3
m Kpl 27:34 Lb 36:13 Pwt 28:1
n Kpl 23:24 Lb 29:1 1Kl 8:2
o Pwt 17:18 Mal 2:7

p Pwt 31:12; 2Kn 17:9; q Neh 10:28; Iz 28:9; r Łk 4:16; Dz 13:15; Dz 15:21; s Dz 28:23; t Pwt 5:1; u Łk 8:18; Dz 16:14; Dz 17:11; Heb 2:1; v 2Kn 6:13; w Neh 12:42; x Neh 10:18; y Łk 4:17; z 1Kl 8:14; a Ps 72:18; Ef 1:3; Obj 4:11.

prawdziwego Boga, Wielkiego, na co cały lud, podnosząc swe ręce,[a] odpowiedział: „Amen! Amen!”[b] Następnie pokłonili się nisko[c] i padli przed Jehową twarzami ku ziemi.[d] **7** A Jeszua i Bani oraz Szerebiasz,[e] Jamin, Akkub, Szabbetaj, Hodiasz, Maasejasz, Kelita, Azariasz, Jozabad,[f] Chanan, Pelajasz[g] — Lewici — objaśniali prawo ludowi,[h] podczas gdy lud stał.[i] **8** I czytali[j] na głos z tej księgi, z prawa prawdziwego Boga; objaśniano je oraz wykładano jego sens; i na bieżąco podawali, jak rozumieć to, co czytano.[k]

9 A Nehemiasz,[l] czyli tirszata,[m] oraz kapłan Ezdrasz,[n] przepisywacz, jak również Lewici, którzy pouczali lud, przemówili do całego ludu: „Dzisiejszy dzień jest święty dla Jehowy, waszego Boga.[o] Nie smućcie się ani nie płaczcie”.[p] Cały lud bowiem płakał, gdy słyszał słowa tego prawa.[q] **10** I jeszcze rzekł do nich: „Idźcie, jedzcie rzeczy tłuste i pijcie słodkie, i poślijcie porcje[r] temu, dla kogo nic nie przygotowano; bo dzień ten jest święty dla naszego Pana, i nie ubolewajcie, gdyż radość z Jehowy jest waszą twierdzą”. **11** I Lewici kazali milczeć całemu ludowi, mówiąc: „Uspokójcie się! Dzień ten jest bowiem święty; i nie ubolewajcie”. **12** Odszedł więc cały lud, aby jeść i pić, i posyłać porcje,[s] i wielce się radować,[t] ponieważ zrozumieli słowa, które im oznajmiono.[u]

13 A na drugi dzień mężowie będący głowami domów patriarchalnych całego ludu, kapłani i Lewici zebrali się razem u przepisywacza Ezdrasza, aby wniknąć w słowa tego prawa.[v]

ROZDZ. 8

a 1Kl 8:22
b Pwt 27:26 1Ko 14:16
c 1Kn 29:20 2Kn 20:18 Ps 95:6
d Kpł 9:24 Mt 26:39 Obj 7:11
e Neh 9:4
f Ezd 8:33 Neh 11:16
g Neh 10:10
h Kpł 10:11 Pwt 33:10
i 1Kl 8:14
j 1Tm 4:13
k Hab 2:2 Łk 24:27 Dz 8:31
l Neh 1:1
m Neh 7:65
n Ezd 7:11
o Kpł 23:24 Lb 29:1
p Pwt 16:14 Pwt 16:15
q 2Kl 22:11
r Est 9:19
s 1Sm 1:4 Łk 11:41 Dz 2:42
t Ps 126:2 Ps 126:3
u Neh 8:8 Ps 119:130 Prz 2:10 Łk 24:32
v Ps 119:99 Kol 1:9 Kol 1:10

szpalta 2

a Dz 15:21 Dz 28:23
b Kpł 23:34 Pwt 16:16
c Kpł 23:42 Pwt 16:13 Za 14:16 Jn 7:2
d Kpł 23:4
e Iz 33:20
f 2Kn 27:4
g Pwt 8:8
h Pwt 22:8 Dz 10:9
i 1Kl 6:36 1Kl 7:12 2Kn 4:9 2Kn 20:5
j Neh 8:1
k Neh 3:26 Neh 8:3

14 Wtedy znaleźli zapisane w prawie, które Jehowa nakazał za pośrednictwem Mojżesza,[a] że podczas święta w miesiącu siódmym[b] synowie Izraela mają mieszkać w szałasach[c] **15** i że mają obwieścić[d] i ogłosić po wszystkich swych miastach i po całej Jerozolimie,[e] mówiąc: „Wyjdźcie w górzysty region[f] i naznoście liści oliwki[g] i liści drzewa oleistego, i liści mirtowych, i liści palmowych, i liści z gałęzistych drzew, aby zrobić szałasy zgodnie z tym, co napisano”.

16 I wyszedł lud, i przynosili je, i porobili sobie szałasy, każdy na swoim dachu[h] i na swych dziedzińcach, i na dziedzińcach[i] domu prawdziwego Boga, i na placu[j] przy Bramie Wodnej[k] oraz na placu przy Bramie Efraima.[l] **17** I cały zbór tych, którzy wrócili z niewoli, zrobił szałasy i zamieszkał w szałasach; bo synowie Izraela nie czynili tego od dni Jozuego, syna Nuna,[m] aż do owego dnia, toteż nastała wielka radość.[n] **18** I dzień w dzień czytano na głos księgę prawa prawdziwego Boga,[o] od pierwszego dnia aż do ostatniego dnia; i obchodzili to święto siedem dni, a ósmego dnia zgodnie z regułą było uroczyste zgromadzenie.[p]

9 A w dwudziestym czwartym dniu tego miesiąca[q] zebrali się synowie Izraela, poszcząc[r] oraz mając na sobie wór[s] i proch.[t] **2** I potomstwo Izraela oddzieliło[u] się od wszystkich cudzoziemców,[v] i stanąwszy, wyznawali[w] swoje grzechy[x]

l 2Kl 14:13; Neh 12:39; **m** Joz 1:1; Heb 4:8; **n** Pwt 16:14; **o** Pwt 31:12; **p** Kpł 23:36; Łk 29:35; Jn 7:37;
ROZDZ. 9 **q** 1Kl 8:2; **r** Ezd 8:21; **s** Est 4:3; Jon 3:5; **t** Joz 7:6; 2Sm 1:2; Hi 2:12; **u** Ezd 9:2; Neh 13:3; **v** Iz 2:6; **w** Kpł 26:40; Ezd 9:6; **x** Ps 106:6; Prz 28:13.

oraz przewinienia swych ojców.[a] **3** Potem wstali na swym miejscu[b] i czytali na głos księgę prawa[c] Jehowy, swego Boga, przez ćwierć dnia;[d] a przez ćwierć czynili wyznania[e] i kłaniali się przed Jehową, swym Bogiem.[f]

4 A na podium[g] dla Lewitów stanęli Jeszua i Bani, Kadmiel, Szebaniasz, Bunni, Szerebiasz,[h] Bani oraz Kenani i zawołali donośnym głosem[i] do Jehowy, swego Boga. **5** A Lewici Jeszua i Kadmiel, Bani, Chaszabnejasz, Szerebiasz, Hodiasz, Szebaniasz oraz Petachiasz przemówili: „Wstańcie, błogosławcie[j] Jehowę, waszego Boga od czasu niezmierzonego po czas niezmierzony.[k] I niech błogosławią twe chwalebne imię,[l] które jest wywyższone ponad wszelkie błogosławieństwo i chwałę.

6 „Ty jeden jesteś Jehowa;[m] ty uczyniłeś niebiosa[n] — niebo niebios — a także cały ich zastęp,[o] ziemię[p] i wszystko, co jest na niej,[q] morza[r] i wszystko, co w nich jest;[s] i ty zachowujesz to wszystko przy życiu; tobie się kłania zastęp[t] niebios. **7** Tyś jest Jehowa, prawdziwy Bóg, który wybrał Abrama[u] i wyprowadził go z Ur Chaldejczyków,[v] i nadał mu imię Abraham.[w] **8** I stwierdziłeś, że jego serce jest wierne wobec ciebie;[x] doszło więc do zawarcia przymierza[y] z nim, że mu dasz ziemię Kananejczyków, Hetytów, Amorytów i Peryzzytów oraz Jebusytów i Girgaszytów, że dasz ją jego potomstwu;[z] i spełniłeś swoje słowa, gdyż jesteś prawy.[a]

9 „Ty zatem widziałeś[b] uciśnienie naszych praojców w Egipcie i słyszałeś ich krzyk nad Morzem Czerwonym.[c] **10** Potem dokonywałeś znaków i cudów wymierzonych przeciwko faraonowi i wszystkim jego sługom oraz całemu ludowi jego ziemi,[a] bo wiedziałeś, że postępowali zuchwale[b] przeciwko nim; i uczyniłeś sobie imię[c] tak jak dzisiaj. **11** Rozdzieliłeś przed nimi morze,[d] tak iż przeszli przez środek morza po suchej ziemi;[e] a tych, którzy ich ścigali, wrzuciłeś w głębiny[f] niczym kamień[g] w potężne wody.[h] **12** I w dzień prowadziłeś ich słupem obłoku,[i] a w nocy słupem ognia,[j] aby oświetlać[k] im drogę, którą mieli iść. **13** I zstąpiłeś na górę Synaj,[l] i rozmawiałeś z nimi z nieba,[m] a potem dałeś im prostolinijne rozstrzygnięcia sądownicze,[n] jak również prawa oparte na prawdzie,[o] dobre przepisy[p] oraz przykazania.[q] **14** Oznajmiłeś im też twój święty sabat[r] i za pośrednictwem Mojżesza, swego sługi, dałeś im przykazania i przepisy oraz prawo.[s] **15** I dałeś im chleb z nieba, gdy byli głodni,[t] i wyprowadziłeś im wody ze skały, gdy byli spragnieni,[u] i przemówiłeś do nich, aby wkroczyli[v] i posiedli ziemię, co do której podniosłeś swą rękę na znak przysięgi, że im ją dasz.[w]

16 „Oni zaś, nasi praojcowie, postępowali zuchwale[x] i usztywniali swe karki,[y] i nie słuchali twych przykazań. **17** Nie chcieli więc słuchać[z] i nie pamiętali[a] o twych zdumiewających czynach, których wobec nich dokonałeś, ale usztywnili swój kark[b] i wyznaczyli naczelnika,[c] żeby powrócić do swej niewoli w Egipcie. Lecz tyś jest

ROZDZ. 9

a Jer 3:13; Dn 9:8
b Neh 8:4
c Neh 8:8
d Neh 8:3
e Dn 9:20
f Neh 8:6
g Neh 8:4
h Neh 8:7
i 2Kn 20:19; Ps 77:1
j 1Kn 29:20; Ps 103:1
k Jer 33:11; Ef 3:21
l Ps 72:19; Ps 145:1
m Pwt 6:4; 2Kl 19:19; Iz 37:16
n Rdz 1:1; Ps 146:6; Obj 14:7
o Rdz 2:1; Ps 148:2; Mt 26:53
p Rdz 2:4
q Iz 45:18
r Rdz 1:10
s Rdz 1:20
t 1Kl 22:19; Ps 103:21
u Rdz 12:1
v Rdz 11:31
w Rdz 17:5
x Rdz 22:12
y Rdz 22:18
z Rdz 15:18
a Pwt 32:4
b Wj 2:25; Wj 3:7; Dz 7:34
c Ps 65:2

szpalta 2

a Wj 7:3; Pwt 6:22; Ps 105:27; Dz 7:36
b Wj 5:2; Wj 10:3; Wj 18:11
c Wj 9:16; Rz 9:17
d Wj 14:21
e Wj 14:22; Ps 66:6
f Wj 15:1; Ps 106:11; Heb 11:29
g Wj 15:5
h Wj 15:10
i Wj 13:21; Lb 14:14
j Ps 78:14; Ps 105:39
k Wj 14:20
l Wj 19:11; Pwt 33:2
m Pwt 4:10; Pwt 4:36
n Pwt 4:1

o Wj 34:6; Ps 19:9; **p** Pwt 4:8; Pwt 12:1; **q** Pwt 6:1; **r** Wj 16:29; Wj 20:10; Pwt 5:12; **s** Kpl 27:34; **t** Wj 16:4; **u** Wj 17:6; Ps 78:20; **v** Joz 4:10; **w** Rdz 22:16; Heb 6:18; **x** Lb 14:44; **y** Pwt 9:6; Dz 7:39; Dz 7:51; **z** Lb 14:11; Lb 14:41; **a** Ps 78:11; **b** Pwt 31:27; **c** Lb 14:4.

Bóg aktów przebaczania,[a] łaskawy[b] i miłosierny,[c] nieskory do gniewu[d] i obfitujący[e] w lojalną życzliwość, i nie opuściłeś ich.[f] **18** Nawet wtedy, gdy sporządzili sobie lany posąg cielca[g] i poczęli mówić: ‚Oto twój Bóg, który cię wyprowadził z Egiptu',[h] i popełniali czyny świadczące o wielkim braku szacunku, **19** ty w swoim obfitym miłosierdziu nie opuściłeś[i] ich na pustkowiu. Słup obłoku nie odchodził od nich za dnia, by prowadzić ich drogą,[j] ani słup ognia nocą, by oświetlać im drogę, którą mieli iść.[k] **20** Udzielałeś też swego dobrego ducha,[l] by uczynić ich rozważnymi, a ich ustom nie odmawiałeś twej manny,[m] i dawałeś im wodę, gdy byli spragnieni.[n] **21** I przez czterdzieści[o] lat zaopatrywałeś ich w żywność na pustkowiu. Niczego im nie brakowało.[p] Szaty im się nie zużywały,[q] a stopy im nie puchły.[r]

22 „I dawałeś im królestwa[s] oraz ludy, i rozdzielałeś je kawałek po kawałku;[t] i posiedli ziemię Sychona[u] — ziemię króla Cheszbonu[v] — oraz ziemię Oga,[w] króla Baszanu.[x] **23** A ich synów pomnożyłeś jak gwiazdy niebios.[y] Potem przywiodłeś ich do ziemi,[z] co do której obiecałeś ich praojcom,[a] że wejdą ją posiąść. **24** Przyszli więc ich synowie[b] i posiedli tę ziemię,[c] a ty podbijałeś[d] przed nimi mieszkańców tej ziemi, Kananejczyków;[e] oddawałeś ich w ich rękę — ich królów[f] oraz ludy tej ziemi[g] — aby z nimi postąpili według swego upodobania.[h] **25** I zdobywali warowne miasta[i] oraz tłustą glebę,[j] i brali w posiadanie domy pełne wszelkich dóbr,[k] wykute cysterny,[l] winnice i sady oliwne[m] oraz drzewa zapewniające pokarm w obfitości, i zaczęli jeść i się nasycać,[a] i tyć,[b] i rozkoszować się twą wielką dobrocią.[c]

26 „Stali się jednak nieposłuszni[d] i zbuntowali się przeciwko tobie,[e] i rzucali za siebie twoje prawo,[f] i zabijali twoich proroków,[g] którzy składali świadectwo przeciwko nim, aby ich z powrotem przyprowadzić do ciebie;[h] i popełniali czyny świadczące o wielkim braku szacunku.[i] **27** Za to wydałeś ich w rękę ich wrogów,[j] którzy ich dręczyli;[k] ale w czasie swej udręki wzywali cię,[l] a ty słyszałeś z niebios;[m] i stosownie do swego obfitego miłosierdzia[n] dawałeś im wybawców,[o] którzy ich wybawiali z ręki ich wrogów.[p]

28 „Lecz gdy tylko zaznali spokoju, znowu czynili to, co złe w twoich oczach,[q] a ty wydawałeś ich w rękę ich nieprzyjaciół, którzy ich deptali.[r] Wówczas wracali i wołali do ciebie o pomoc,[s] a ty słyszałeś z niebios[t] i raz po raz wyzwalałeś ich stosownie do swego obfitego miłosierdzia.[u] **29** Chociaż świadczyłeś[v] przeciwko nim, żeby ich z powrotem przyprowadzić ku twemu prawu,[w] oni postępowali zuchwale[x] i nie słuchali twych przykazań; i grzeszyli[y] przeciw twoim sądowniczym rozstrzygnięciom,[z] dzięki którym człowiek, jeśli je spełnia, na pewno będzie żył.[a] I nadstawiali oporne ramię,[b] i usztywniali swój kark,[c] a nie słuchali.[d] **30** Lecz ty

ROZDZ. 9

a Lb 14:18 Ps 86:5 Dn 9:9
b Wj 22:27 Ps 103:8
c Pwt 4:31 Ps 78:38
d Ps 145:8 Jl 2:13
e Wj 34:6
f 1Kl 6:13 Ps 106:45
g Wj 32:1 Pwt 9:12
h Wj 32:4 Ps 106:19
i Lb 14:20 1Sm 12:22
j Wj 40:38
k Lb 9:15 Lb 14:14
l Lb 11:17 Lb 11:25
m Wj 16:15 Lb 11:7 Joz 5:12
n Lb 20:8 Pwt 8:15 Ps 105:41
o Wj 16:35 Lb 14:33 Pwt 2:7
p Ps 34:10
q Pwt 29:5
r Pwt 8:4
s Joz 12:1 Ps 105:44
t Joz 11:23
u Lb 21:24 Pwt 2:31
v Lb 21:26
w Lb 21:33
x Pwt 3:13 Ps 136:20
y Rdz 15:5 Rdz 22:17 1Kn 27:23
z Joz 3:17
a Rdz 12:7 Rdz 15:18 Rdz 17:8 Rdz 26:3 Pwt 9:5
b Lb 14:31
c Joz 21:43
d Joz 18:1 1Kn 22:18
e Rdz 10:19
f Joz 12:7
g Ps 44:2
h Joz 11:17 Joz 11:20 2Sm 8:2
i Pwt 3:5 Pwt 6:10 Pwt 9:1
j Pwt 8:7 Eze 20:6
k Pwt 19:1
l Pwt 6:11

m Joz 24:13; **szpalta 2** **a** Kpl 25:19; Pwt 8:10; Oz 13:6; **b** Pwt 31:20; Pwt 32:15; Ps 36:8; **c** Iz 63:7; **d** Sdz 2:12; **e** Ps 78:56; **f** 1Kl 14:9; Ps 50:17; **g** 1Kl 18:4; Mt 23:37; **h** 2Kn 36:15; **i** 2Kl 21:11; Ps 106:38; **j** Sdz 2:14; 2Kn 36:17; Ps 106:41; **k** Pwt 31:17; **l** Pwt 4:29; Ps 78:34; **m** 2Kn 6:25; **n** Wj 34:6; **o** Sdz 2:18; Sdz 3:9; Sdz 3:15; 2Kl 13:5; **p** 1Sm 12:11; 2Kl 14:27; **q** Sdz 2:19; **r** Sdz 4:2; Sdz 6:1; **s** Sdz 6:7; Ps 106:44; **t** 1Kl 8:34; 1Kl 8:39; **u** Ps 106:43; **v** Pwt 4:26; Pwt 31:21; 2Kl 17:13; 2Kn 24:19; **w** Pwt 28:1; Pwt 31:26; **x** Lb 14:44; **y** Sdz 10:15; **z** Pwt 12:1; **a** Kpl 18:5; Rz 10:5; **b** Za 7:11; **c** Jer 7:26; **d** Jer 17:23.

wiele lat im pobłażałeś[a] i przez swego ducha świadczyłeś[b] za pośrednictwem proroków przeciwko nim, a oni nie nakłaniali ucha.[c] W końcu wydałeś ich w rękę ludów tej ziemi.[d] **31** I w swym obfitym miłosierdziu nie wytępiłeś ich[e] ani ich nie opuściłeś;[f] bo jesteś Bogiem łaskawym[g] i miłosiernym.[h]

32 „A teraz, Boże nasz, Boże wielki,[i] potężny[j] i napawający lękiem,[k] zachowujący przymierze[l] i lojalną życzliwość,[m] niechaj się nie wyda małe w twoich oczach[n] wszelkie utrapienie, które spotkało nas,[o] naszych królów,[p] naszych książąt[q] i naszych kapłanów[r] oraz naszych proroków[s] i naszych praojców,[t] jak również cały twój lud od dni królów asyryjskich aż po dziś dzień.[u] **33** A ty jesteś prawy[v] we wszystkim, co na nas przyszło, gdyż postąpiłeś wiernie,[w] my natomiast postąpiliśmy niegodziwie.[x] **34** Nasi królowie, nasi książęta, nasi kapłani i nasi praojcowie[y] nie wprowadzili w czyn twego prawa,[z] nie zważali też na twe przykazania[a] ani na twe świadectwa, którymi świadczyłeś[b] przeciwko nim. **35** I za czasów ich królestwa[c] oraz wśród obfitych dóbr,[d] jakie im dałeś, i na szerokiej i urodzajnej ziemi,[e] którą im udostępniłeś, oni ci nie służyli[f] i nie odwrócili się od swych złych postępków.[g] **36** Oto dzisiaj my jesteśmy niewolnikami;[h] a co się tyczy ziemi, którą dałeś naszym praojcom, by jedli jej owoc oraz jej dobra, oto jesteśmy na niej niewolnikami,[i] **37** a jej plon obfituje[j] dla królów,[k] których ustanowiłeś nad nami z powodu naszych grzechów,[l] oni zaś władają naszymi ciałami i zwierzętami domowymi według swego upodobania, a my jesteśmy w wielkiej udręce.[a]

38 „Toteż ze względu na to wszystko zawieramy wiarogodną umowę,[b] i to sporządzoną na piśmie oraz potwierdzoną pieczęcią[c] naszych książąt, naszych Lewitów i naszych kapłanów”.[d]

10 A tymi, którzy ją potwierdzili pieczęcią,[e] byli:

tirszata[f] Nehemiasz,[g] syn Chakaliasza,[h]

oraz Sedekiasz, **2** Serajasz,[i] Azariasz, Jeremiasz, **3** Paszchur, Amariasz, Malkijasz, **4** Chattusz, Szebaniasz, Malluch, **5** Charim,[j] Meremot, Abdiasz, **6** Daniel,[k] Ginneton, Baruch, **7** Meszullam, Abijasz, Mijjamin, **8** Maazjasz, Bilgaj i Szemajasz; to byli kapłani.

9 Również Lewici: Jeszua,[l] syn Azaniasza, Binnuj z synów Chenadada,[m] Kadmiel, **10** a także ich bracia: Szebaniasz,[n] Hodiasz, Kelita, Pelajasz, Chanan, **11** Micha, Rechob, Chaszabiasz, **12** Zakkur, Szerebiasz,[o] Szebaniasz, **13** Hodiasz, Bani i Beninu.

14 Naczelnicy ludu: Parosz, Pachat-Moab,[p] Elam, Zattu, Bani, **15** Bunni, Azgad, Bebaj, **16** Adoniasz, Bigwaj, Adin, **17** Ater, Ezechiasz, Azzur, **18** Hodiasz, Chaszum, Becaj, **19** Charif, Anatot, Nebaj, **20** Magpiasz, Meszullam, Chezir, **21** Meszezabel, Cadok, Jaddua, **22** Pelatiasz, Chanan, Anajasz, **23** Hoszea, Chananiasz, Chaszszub, **24** Hallochesz, Pilcha, Szobek, **25** Rechum, Chaszabna, Maasejasz, **26** Achijasz, Chanan, Anan, **27** Malluch, Charim, Baana.

ROZDZ. 9
a Rz 10:21
b 2Kl 17:13
c 2Kn 36:16 Jer 25:4
d Ps 106:41 Iz 42:24 Jer 40:3
e Jer 5:18 Eze 14:22
f Pwt 4:31 1Kl 6:13
g Wj 34:6 2Kl 13:23 Ps 86:15
h 2Kn 30:9 Ps 103:8
i Pwt 7:21 Ps 47:2
j Rdz 35:11 Obj 18:8
k Pwt 10:17
l Pwt 7:9 1Kl 8:23 Heb 6:18
m Dn 9:4 Mi 7:18
n Ps 22:24
o Jer 2:26
p Jer 32:32
q 2Kl 24:14
r 2Kn 36:14 Jer 34:19
s Lam 4:13
t 2Kl 22:13 Lam 5:7
u 2Kl 17:6
v Ps 119:137 Jer 35:17
w Pwt 7:9 2Sm 22:26
x Dn 9:5
y Ps 106:6
z 2Kn 34:21
a Jer 29:19
b 2Kl 17:13
c 2Sm 7:13
d Pwt 28:47
e Pwt 8:10
f Pwt 32:15
g Jer 8:5
h Pwt 28:48
i 2Kn 12:8 Ezd 9:9 Jer 5:19
j Pwt 28:33
k Ezd 4:13 Neh 5:4
l Neh 1:6

szpalta 2
a 2Kn 15:4
b 2Kl 23:3 2Kn 15:12 2Kn 34:31 Ezd 10:3
c Neh 10:1
d Neh 10:29

ROZDZ. 10
e Neh 9:38 Jer 32:44
f Ezd 2:63; Neh 7:70; g Neh 8:9; h Neh 1:1; i Neh 11:11; j Ezd 2:39; Ezd 10:21; Neh 12:15; k Ezd 8:2; l Neh 12:8; m Ezd 3:9; Neh 3:18; n Neh 9:5; o Neh 12:24; p Neh 7:11.

28 A reszta ludu, kapłani,[a] Lewici,[b] odźwierni,[c] śpiewacy,[d] netynejczycy[e] i każdy odłączający się od ludów tych ziem[f] do prawa[g] prawdziwego Boga, ich żony, ich synowie oraz ich córki – każdy posiadający wiedzę i zrozumienie[h] – **29** przyłączali się do swych braci,[i] swych znamienitych mężów,[j] i zobowiązywali się pod klątwą[k] i przysięgą,[l] że będą chodzić według prawa prawdziwego Boga, danego przez rękę Mojżesza, sługi prawdziwego Boga,[m] jak również zachowywać[n] i spełniać wszystkie przykazania Jehowy, naszego Pana,[o] i jego sądownicze rozstrzygnięcia oraz jego przepisy;[p] **30** i że nie oddamy naszych córek ludom tej ziemi, a ich córek nie weźmiemy dla naszych synów.[q]

31 A co do ludów tej ziemi,[r] które w dzień sabatu przynosiły na sprzedaż towary i wszelkiego rodzaju zboże, nie będziemy od nich niczego brać w sabat[s] lub w święty dzień[t] oraz zrzekniemy się plonów w siódmym roku[u] i spłaty długu z każdej ręki.[v]

32 Nałożyliśmy też na siebie przykazania, by każdy z nas oddawał co roku trzecią część sykla na służbę związaną z domem naszego Boga,[w] **33** na chleb pokładny[x] i stałą ofiarę zbożową[y] oraz stałą ofiarę całopalną sabatów,[z] okresów nowiu,[a] na wyznaczone święta[b] i na rzeczy święte[c] oraz na dary ofiarne za grzech,[d] by dokonywać przebłagania za Izrael, i na całą pracę przy domu naszego Boga.[e]

34 Rzuciliśmy również losy[f] w związku z zaopatrzeniem w drewno,[g] które rokrocznie w wyznaczonych terminach kapłani, Lewici i lud według domu naszych praojców mają przynosić do domu naszego Boga, aby palić na ołtarzu Jehowy, naszego Boga,[a] zgodnie z tym, co napisano w prawie;[b] **35** i żeby rokrocznie przynosić do domu Jehowy pierwsze dojrzałe owoce naszej ziemi[c] oraz pierwsze dojrzałe owoce całego plonu z wszelkiego rodzaju drzewa;[d] **36** i żeby przyprowadzać pierworodnych[e] spośród naszych synów oraz spośród naszych zwierząt domowych[f] zgodnie z tym, co napisano w prawie,[g] i pierworodne z naszych stad oraz naszych trzód[h] do domu naszego Boga, do kapłanów usługujących w domu naszego Boga.[i] **37** Także pierwociny naszej mąki razowej[j] oraz nasze daniny[k] i owoc wszelkiego drzewa,[l] młode wino[m] i oliwę[n] będziemy przynosić kapłanom do sal jadalnych[o] domu naszego Boga, a dziesiątą część z naszej roli Lewitom,[p] oni bowiem, Lewici, otrzymują dziesięcinę we wszystkich naszych miastach rolniczych.

38 A kapłan, syn Aarona, ma być z Lewitami, kiedy Lewici będą otrzymywać dziesięcinę; Lewici zaś mają ofiarować dziesiątą część dziesięciny do domu naszego Boga,[q] do sal jadalnych[r] w domu zapasów. **39** Gdyż synowie Izraela i synowie Lewitów mają przynosić daninę[s] z ziarna, młodego wina[t] i oliwy właśnie do sal jadalnych, tam też są przybory sanktuarium oraz usługujący

ROZDZ. 10

a Ezd 2:36
b Ezd 2:40
c Neh 7:73
d Ezd 2:70
e Ezd 2:43
f Kpł 20:24 Ezd 9:1
g Neh 8:1
h Pwt 31:12 Neh 8:2
i 1Ko 1:10
j Neh 3:5
k Pwt 27:26
l Ps 119:106 Kzn 5:4
m Pwt 33:4
n Pwt 5:1
o Pwt 6:1
p Pwt 4:1
q Wj 34:16 Pwt 7:3
r Ezd 9:1
s Wj 20:10 Iz 58:13
t Wj 12:16 Lb 29:1 Lb 29:12
u Wj 23:11 Kpł 25:4
v Pwt 15:1 Pwt 15:2
w Wj 30:13 Prz 3:9
x Kpł 24:6 2Kn 2:4 Mt 12:4
y Kpł 2:1 Kpł 23:37
z Lb 28:9 Heb 10:11
a Lb 28:11 Lb 29:6 1Kn 23:31 2Kn 8:13
b Kpł 23:2
c Kpł 2:10 Kpł 22:14
d Kpł 16:15
e 2Kn 24:5
f Prz 16:33

g Kpł 1:7; Kpł 3:5; **szpalta 2** **a** Kpł 6:12; **b** Kpł 6:13; **c** Wj 23:19; Pwt 26:2; **d** Kpł 19:23; Lb 18:13; **e** Lb 8:17; **f** Wj 34:19; **g** Wj 13:2; Kpł 27:26; **h** Lb 18:15; Pwt 12:6; **i** Lb 18:11; 1Ko 9:13; **j** Lb 15:20; **k** Lb 18:29; **l** Kpł 27:30; **m** Lb 18:12; **n** Pwt 18:4; **o** 1Kn 9:26; 2Kn 31:11; **p** Kpł 27:30; Lb 18:21; Lb 18:30; **q** Lb 18:26; **r** 1Kn 23:28; 1Kn 28:12; **s** Pwt 12:6; **t** Pwt 14:23.

kapłani[a] i odźwierni,[b] i śpiewacy;[c] i nie będziemy zaniedbywać domu naszego Boga.[d]

11 Książęta[e] ludu mieszkali w Jerozolimie;[f] reszta ludu zaś rzucała losy,[g] by wprowadzić jednego z dziesięciu, żeby zamieszkał w Jerozolimie, świętym mieście,[h] a dziewięciu pozostałych w innych miastach. **2** Ponadto lud błogosławił[i] wszystkich mężów, którzy wyrazili chęć[j] zamieszkania w Jerozolimie.

3 A to są naczelnicy prowincji,[k] którzy zamieszkali w Jerozolimie;[l] lecz Izrael,[m] kapłani[n] i Lewici,[o] i netynejczycy[p] oraz synowie sług Salomona[q] zamieszkali w miastach Judy, każdy w swojej posiadłości, w swych miastach.[r]

4 Poza tym w Jerozolimie zamieszkali niektórzy spośród synów Judy i niektórzy spośród synów Beniamina.[s] Spośród synów Judy byli: Atajasz, syn Uzjasza, syna Zachariasza, syna Amariasza, syna Szefatiasza, syna Mahalalela z synów Pereca;[t] **5** i Maasejasz, syn Barucha, syna Kolchozego, syna Chazajasza, syna Adajasza, syna Jojariba, syna Zachariasza, syna Szelanity. **6** Wszystkich synów Pereca, którzy mieszkali w Jerozolimie, było czterystu sześćdziesięciu ośmiu dzielnych mężów.

7 A oto synowie Beniamina:[u] Sallu, syn Meszullama,[v] syna Joeda, syna Pedajasza, syna Kolajasza, syna Maasejasza, syna Itiela, syna Jeszajasza; **8** a po nim Gabbaj i Sallaj, dziewięciuset dwudziestu ośmiu; **9** i Joel, syn Zikriego, ich nadzorca, i Juda, syn Hassenui, jako drugi nad miastem.

10 Z kapłanów: Jedajasz, syn Jojariba,[w] Jachin,[x] **11** Serajasz, syn Chilkiasza, syna Meszullama,[a] syna Cadoka,[b] syna Merajota, syna Achituba,[c] wodza domu prawdziwego Boga; **12** a także ich bracia wykonujący pracę w tym domu,[d] ośmiuset dwudziestu dwóch; i Adajasz, syn Jerochama,[e] syna Pelaliasza, syna Amciego, syna Zachariasza, syna Paszchura,[f] syna Malkijasza,[g] **13** oraz jego bracia, którzy byli głowami domów patriarchalnych,[h] dwustu czterdziestu dwóch, i Amasasaj, syn Azarela, syna Achzaja, syna Meszillemota, syna Immera, **14** oraz ich bracia, waleczni mocarze,[i] stu dwudziestu ośmiu, a ich nadzorcą[j] był Zabdiel, syn wielkich.

15 A z Lewitów:[k] Szemajasz, syn Chaszszuba, syna Azrikama, syna Chaszabiasza,[l] syna Bunniego, **16** i Szabbetaj[m] oraz Jozabad,[n] z naczelników Lewitów, ustanowieni nad sprawami na zewnątrz domu prawdziwego Boga; **17** i Mattaniasz,[o] syn Micheasza, syna Zabdiego, syna Asafa,[p] kierujący wysławianiem w pieśniach,[q] który sławił podczas modlitwy,[r] i Bakbukiasz, drugi z jego braci, i Abda, syn Szammui, syna Galala,[s] syna Jedutuna.[t] **18** Wszystkich Lewitów w świętym mieście[u] było dwustu osiemdziesięciu czterech.

19 A odźwiernymi[v] byli: Akkub, Talmon[w] oraz ich bracia pilnujący bram,[x] stu siedemdziesięciu dwóch mężów.

20 Reszta zaś Izraela, kapłanów oraz Lewitów była we wszystkich innych miastach Judy,

ROZDZ. 10

a Wj 39:26 Lb 8:26 Pwt 18:5
b 1Kn 26:1
c 1Kn 25:6
d Neh 13:10 Neh 13:11

ROZDZ. 11

e 1Kn 29:6 2Kn 32:3 Ezd 10:14
f Neh 7:4
g Neh 10:34 Prz 16:33
h Neh 11:18 Iz 48:2 Mt 4:5
i Wj 39:43
j Sdz 5:9
k Neh 7:6
l Ezd 5:8
m 1Kn 9:1
n Ezd 2:70
o Neh 7:73
p Joz 9:27 Ezd 2:58 Ezd 8:17
q 1Kl 9:21 Neh 7:57
r 1Kn 9:2
s 1Kn 9:3
t Rdz 38:29 Lb 26:20 Rut 4:18 1Kn 27:3 Mt 1:3
u Rdz 35:18 Joz 18:11 Est 2:5
v 1Kn 9:7
w 1Kn 9:10
x 1Kn 24:17

szpalta 2

a 1Kn 9:11
b Ezd 7:2
c 1Kn 6:12
d 1Kn 9:13
e 1Kn 9:12
f Jer 21:1 Jer 21:2
g Jer 38:1
h Lb 17:2 1Kn 15:12
i Joz 1:14 1Kn 5:24
j Neh 12:42
k Ezd 2:40
l 1Kn 9:14

m Ezd 10:15; n Ezd 8:33; Neh 8:7; o Neh 11:22; Neh 12:25; p Neh 7:44; q 1Kn 16:4; r 2Kn 5:13; s 1Kn 9:16; t 1Kn 16:41; 2Kn 35:15; u 1Kl 11:13; Dn 9:24; Jl 3:17; v 1Kn 26:1; w 1Kn 9:17; Ezd 2:42; Neh 12:25; x 1Kn 26:12.

każdy w swej dziedzicznej posiadłości.[a] **21** A netynejczycy[b] mieszkali w Ofelu;[c] i nad netynejczykami zostali ustanowieni Cycha i Giszpa.

22 A w związku z pracą wykonywaną w domu prawdziwego Boga nadzorcą[d] Lewitów w Jerozolimie był Uzzi, syn Baniego, syna Chaszabiasza, syna Mattaniasza,[e] syna Michy[f] z synów Asafa,[g] śpiewaków.[h] **23** Istniał bowiem nakaz królewski na ich korzyść[i] i było ustalone zaopatrzenie dla śpiewaków według potrzeb na każdy dzień.[j] **24** A Petachiasz, syn Meszezabela z synów Zeracha, syna Judy, był u boku króla, by załatwiać każdą sprawę ludu.

25 Jeśli chodzi o osady[k] na ich polach, niektórzy spośród synów Judy mieszkali w Kiriat-Arba[l] i jej zależnych miejscowościach oraz w Dibonie i jego zależnych miejscowościach, jak również w Jekabceel[m] i jego osadach, **26** i w Jeszui, i w Moladzie,[n] i w Bet-Pelet,[o] **27** i w Chacar-Szual,[p] i w Beer-Szebie[q] oraz jej zależnych miejscowościach, **28** i w Ciklag,[r] i w Mekonie oraz jej zależnych miejscowościach, **29** i w En-Rimmon,[s] i w Corze,[t] i w Jarmucie,[u] **30** w Zanoach,[v] w Adullam[w] oraz ich osadach, w Lachisz[x] i na jego polach, w Azece[y] i jej zależnych miejscowościach. I rozłożyli się obozem od Beer-Szeby aż po Dolinę Hinnoma.[z]

31 A synowie Beniamina byli z Geby,[a] Michmasz[b] i Ajji[c] oraz z Betel[d] i jego zależnych miejscowości, **32** z Anatot,[e] Nob,[f] Ananii, **33** Chacoru, Ramy,[g] Gittaim,[h] **34** Chadid, Ceboim, Neballat, **35** Lod[i] i Ono,[j] doliny rzemieślników. **36** A z Lewitów były oddziały judzkie dla Beniamina.

12 A oto kapłani i Lewici, którzy wyruszyli z Zerubbabelem,[a] synem Szealtiela,[b] i Jeszuą:[c] Serajasz, Jeremiasz, Ezdrasz, **2** Amariasz,[d] Malluch, Chattusz, **3** Szechaniasz, Rechum, Meremot, **4** Iddo, Ginnetoj, Abijasz, **5** Mijjamin, Maadiasz, Bilga, **6** Szemajasz,[e] Jojarib, Jedajasz,[f] **7** Sallu, Amok,[g] Chilkiasz, Jedajasz.[h] Ci byli naczelnikami kapłanów i ich braci za dni Jeszui.[i]

8 A Lewitami byli: Jeszua,[j] Binnuj,[k] Kadmiel,[l] Szerebiasz, Juda, Mattaniasz,[m] kierujący dziękczynieniem, on i jego bracia. **9** A Bakbukiasz i Unni, ich bracia, pełnili naprzeciw nich obowiązki strażnika. **10** Jeszua został ojcem Jojakima,[n] Jojakim zaś został ojcem Eliasziba,[o] a Eliaszib Jojady.[p] **11** Jojada zaś został ojcem Jonatana, a Jonatan został ojcem Jaddui.[q]

12 A za dni Jojakima byli kapłani, głowy domów patriarchalnych:[r] Serajasza[s] reprezentował Merajasz; Jeremiasza Chananiasz; **13** Ezdrasza[t] Meszullam; Amariasza Jehochanan; **14** Malluchiego Jonatan; Szebaniasza[u] Józef; **15** Charima[v] Adna; Merajota Chelkaj; **16** Iddo Zachariasz; Ginnetona Meszullam; **17** Abijasza[w] Zikri; Miniamina —; Moadiasza Piltaj; **18** Bilgę[x] Szammua; Szemajasza Jehonatan; **19** Jojariba Mattenaj; Jedajasza[y] Uzzi; **20** Sallaja Kallaj;

ROZDZ. 11
a 1Kn 9:2
b Joz 9:21 Ezd 2:58
c 2Kn 27:3 Neh 3:26 Neh 3:31
d Eze 44:11
e 1Kn 9:15
f Neh 12:35
g 1Kn 25:1
h 1Kn 25:6 Neh 12:46
i Ezd 6:9 Ezd 7:24
j 1Kn 9:33
k Joz 13:23
l Rdz 23:2 Joz 14:15
m Joz 15:21 2Sm 23:20
n Joz 15:26 Joz 19:2
o Joz 15:27
p Joz 19:3 1Kn 4:28
q Rdz 21:31
r Joz 15:31 Joz 19:5 1Sm 27:6
s Joz 15:32
t Joz 15:33 Joz 19:41 2Kn 11:10
u Joz 12:11
v Joz 15:34 Neh 3:13
w Joz 12:15 Mi 1:15
x Joz 10:3 Joz 15:39 Iz 37:8
y Joz 15:35
z Joz 15:8 2Kl 23:10
a Joz 18:24
b 1Sm 13:11
c Rdz 12:8
d Rdz 28:19 Joz 18:13
e Joz 21:18
f 1Sm 21:1
g Joz 18:25
h 2Sm 4:3
i 1Kn 8:12
j Ezd 2:33

szpalta 2 ROZDZ. 12 **a** Ezd 1:11; **b** Mt 1:12; **c** Za 3:1; **d** Neh 12:13; **e** Neh 12:18; **f** Neh 12:19; **g** Neh 12:20; **h** Neh 12:21; **i** Neh 7:7; **j** Ezd 2:40; **k** Ezd 8:33; **l** Ezd 2:40; Ezd 3:9; **m** 1Kn 9:15; Neh 11:17; **n** Neh 12:26; **o** Neh 3:1; **p** Neh 13:28; **q** Neh 12:22; **r** 1Kn 24:31; Ezd 10:16; **s** Neh 11:11; **t** Neh 12:1; **u** Neh 10:4; **v** Ezd 2:39; Neh 10:5; **w** Neh 12:4; **x** Neh 12:5; **y** Neh 12:6.

Amoka Eber; **21** Chilkiasza Chaszabiasz; Jedajasza[a] Netanel.

22 Lewici za dni Eliasziba,[b] Jojady[c] i Jochanana oraz Jaddui[d] byli zapisani jako głowy domów patriarchalnych, i podobnie kapłani, aż do królowania Dariusza Persa.

23 Synowie Lewiego jako głowy domów patriarchalnych[e] byli zapisani w księdze dziejów – aż po dni Jochanana, syna Eliasziba. **24** A naczelnikami Lewitów byli: Chaszabiasz, Szerebiasz[f] i Jeszua, syn Kadmiela,[g] oraz ich bracia naprzeciw nich, którzy wysławiali i składali dzięki zgodnie z przykazaniem[h] Dawida, męża prawdziwego Boga, warta odpowiadająca warcie. **25** Mattaniasz[i] i Bakbukiasz, Abdiasz, Meszullam, Talmon, Akkub[j] trzymali straż jako odźwierni,[k] warta przy składnicach u bram. **26** Ci byli za dni Jojakima,[l] syna Jeszui,[m] syna Jocadaka,[n] i za dni namiestnika Nehemiasza[o] oraz kapłana Ezdrasza,[p] przepisywacza.[q]

27 A podczas uroczystości poświęcenia[r] muru Jerozolimy szukano Lewitów, aby ich przyprowadzić ze wszystkich ich miejsc do Jerozolimy, by obchodzić uroczystość poświęcenia oraz się weselić, i to z dziękczynieniem[s] i z pieśnią,[t] czynelami i instrumentami strunowymi[u] oraz z harfami.[v] **28** I synowie śpiewaków zebrali się aż z Okręgu,[w] ze wszystkich okolic Jerozolimy i z osad Netofatytów,[x] **29** i z Bet-Gilgal,[y] jak również z pól Geby[z] i Azmawetu,[a] gdyż były osady,[b] które zbudowali sobie śpiewacy wokół Jerozolimy. **30** A kapłani i Lewici oczyścili[c] się, oczyścili też lud[d] i bramy[e] oraz mur.[f]

ROZDZ. 12

a Neh 12:7
b Neh 3:1 Neh 13:28
c Neh 12:10
d Neh 12:11
e 1Kn 15:12 1Kn 23:24
f Neh 8:7
g Ezd 2:40 Neh 12:8
h 1Kn 16:4 1Kn 23:30
i 1Kn 9:15 Neh 12:8 Neh 13:13
j 1Kn 9:17 Ezd 2:42 Neh 7:45 Neh 11:19
k 1Kn 9:22 1Kn 9:27
l Neh 12:10
m Ezd 3:2
n Ezd 3:8
o Neh 8:9
p Ezd 7:6
q Ezd 7:11
r Pwt 20:5 1Kl 8:63 Ps 30:0
s 2Kn 7:6
t 2Kn 5:13
u 1Kn 23:5
v 2Kn 9:11
w Rdz 13:10 1Kl 7:46
x 1Kn 2:54 1Kn 9:16 Neh 7:26
y Joz 5:9 Joz 15:7
z Joz 21:17 1Kn 8:6 Neh 11:31
a Ezd 2:24
b Kpł 25:31
c Wj 19:10 2Kn 29:5
d Ezd 6:21
e Neh 7:1
f Neh 6:15

szpalta 2

a 1Kn 28:1 Neh 9:32
b Neh 12:38 Neh 12:40
c Neh 2:13 Neh 3:13
d Lb 10:2 2Kn 5:12
e 1Kn 25:2
f 1Kn 6:39 1Kn 25:1
g 1Kn 23:5 Am 6:5
h Neh 8:4
i Neh 2:14
j Neh 3:15
k 2Sm 5:7 2Sm 5:9
l Neh 3:26 Neh 8:1

31 Następnie wprowadziłem książąt[a] Judy na mur. Ponadto wyznaczyłem dwa duże chóry dziękczynne[b] i pochody, [jeden szedł] w prawo po murze ku Bramie Popielisk.[c] **32** A Hoszajasz i połowa książąt Judy ruszyła za nimi, **33** również Azariasz, Ezdrasz i Meszullam, **34** Juda i Beniamin oraz Szemajasz i Jeremiasz; **35** także z synów kapłańskich z trąbami[d] Zachariasz, syn Jonatana, syna Szemajasza, syna Mattaniasza, syna Michajasza, syna Zakkura,[e] syna Asafa,[f] **36** i jego bracia: Szemajasz i Azarel, Milalaj, Gilalaj, Maaj, Netanel i Juda, Chanani, z instrumentami[g] Dawida, męża prawdziwego Boga, służącymi do akompaniowania przy pieśni; przed nimi zaś przepisywacz Ezdrasz.[h] **37** A przy Bramie Źródlanej[i] wstępowali prosto przed siebie na Schody[j] Miasta Dawidowego[k] po wznoszącym się stoku muru nad Domem Dawida aż po Bramę Wodną[l] ku wschodowi.

38 A drugi chór dziękczynny[m] szedł z przodu, a ja za nim, wraz z połową ludu, po murze w górę przez Wieżę Pieców Piekarskich[n] i dalej do Szerokiego Muru,[o] **39** i w górę przez Bramę Efraima,[p] i dalej do Bramy Staromiejskiej,[q] i aż do Bramy Rybnej,[r] i Wieży Chananela,[s] i Wieży Mea,[t] i dalej do Bramy Owczej;[u] i stanęli przy Bramie Straży.

40 W końcu oba chóry dziękczynne[v] zatrzymały się przy domu[w] prawdziwego Boga, a także ja i ze mną połowa pełnomocnych zwierzchników[x] **41** oraz

m Neh 12:31; **n** Neh 3:11; **o** Neh 3:8; **p** 2Kl 14:13; Neh 8:16; **q** Neh 3:6; **r** 2Kn 33:14; Neh 3:3; Sof 1:10; **s** Jer 31:38; Za 14:10; **t** Neh 3:1; **u** Jn 5:2; **v** Neh 12:31; **w** Ezd 1:2; Ezd 6:15; **x** Neh 12:32; Ps 47:9.

kapłani Eliakim, Maasejasz, Miniamin, Michajasz, Elioenaj, Zachariasz, Chananiasz, z trąbami,[a] **42** jak również Maasejasz i Szemajasz, i Eleazar, i Uzzi, i Jehochanan, i Malkijasz, i Elam, i Ezer. Było też słychać śpiewaków wraz z nadzorcą Jizrachiaszem.[b]

43 I owego dnia złożono wielkie ofiary,[c] i się radowano,[d] bo sam prawdziwy Bóg sprawił, że się weselono wielką radością.[e] Radowały się też niewiasty[f] i dzieci,[g] tak iż radość Jerozolimy słyszano daleko.[h]

44 Ponadto w owym dniu ustanowiono mężczyzn nad salami[i] składnic,[j] danin,[k] pierwocin[l] i dziesięcin,[m] żeby z pól miejskich zbierać do nich działy wymagane przez prawo[n] dla kapłanów i Lewitów;[o] bo Juda się radowała z powodu kapłanów i Lewitów,[p] którzy usługiwali. **45** I zaczęli się wywiązywać z obowiązku[q] wobec swego Boga i z obowiązku oczyszczenia,[r] podobnie śpiewacy[s] i odźwierni,[t] zgodnie z przykazaniem Dawida i jego syna Salomona. **46** Gdyż za dni Dawida i Asafa, w minionym czasie, byli naczelnicy śpiewaków[u] oraz pieśń wysławiania, jak również dziękczynienia Bogu.[v] **47** A cały Izrael za dni Zerubbabela[w] i za dni Nehemiasza[x] dawał przydziały śpiewakom[y] i odźwiernym[z] według codziennego zapotrzebowania i poświęcał je na rzecz Lewitów;[a] Lewici zaś poświęcali je na rzecz synów Aarona.

13 W owym dniu czytano[b] do uszu ludu słowa z księgi[c] Mojżesza i znaleziono w niej zapis, że po czas niezmierzony Ammonita[d] i Moabita[e] nie wejdzie do zboru prawdziwego Boga,[a] **2** gdyż nie wyszli na spotkanie synom Izraela z chlebem[b] i wodą,[c] lecz najęli przeciwko nim Balaama,[d] by im złorzeczył.[e] Jednakże nasz Bóg zmienił to przekleństwo w błogosławieństwo.[f] **3** Skoro więc tylko usłyszeli to prawo,[g] zaczęli oddzielać[h] od Izraela całą mieszaną społeczność.

4 Ale przedtem kapłan Eliaszib,[i] sprawujący pieczę nad salą jadalną[j] domu naszego Boga, spokrewnił się z Tobiaszem;[k] **5** i urządził dla niego wielką salę jadalną,[l] gdzie wcześniej kładziono ofiarę zbożową,[m] wonną żywicę i przybory oraz dziesięciny z ziarna, młodego wina[n] i oliwy,[o] do których mają prawo Lewici[p] i śpiewacy oraz odźwierni, jak również daninę dla kapłanów.

6 Ja zaś przez cały ten czas nie byłem w Jerozolimie, gdyż w trzydziestym drugim[q] roku Artakserksesa,[r] króla Babilonu, przybyłem do króla, a jakiś czas później poprosiłem króla o zwolnienie.[s] **7** Przybyłem wtedy do Jerozolimy i zauważyłem zło, którego Eliaszib[t] dopuścił się w związku z Tobiaszem,[u] urządzając dla niego salę na dziedzińcu domu[v] prawdziwego Boga. **8** I wydało mi się to bardzo złe.[w] Wyrzuciłem[x] więc z sali jadalnej całe wyposażenie domu Tobiasza. **9** Potem wyrzekłem słowo i oczyszczono[y] sale jadalne;[z] i z powrotem umieściłem tam przybory[a] z domu prawdziwego Boga, a także ofiarę zbożową i wonną żywicę.[b]

ROZDZ. 12

a Lb 10:2
b Ps 81:1
Ps 100:1
Iz 12:6
c Ezd 6:17
d Pwt 12:12
e Ps 9:2
Ps 92:4
f Jer 31:13
g Ps 148:12
h Ezd 3:13
i 1Kn 9:26
2Kn 31:11
j Neh 13:13
k Neh 10:39
l Neh 10:35
Neh 10:37
m Neh 10:38
Neh 13:12
n Wj 34:26
Lb 15:19
Pwt 26:2
o Lb 18:21
p Lb 3:6
1Kn 23:28
q Lb 3:7
r Wj 30:21
Kpł 21:6
Kpł 22:2
s Neh 12:31
t 1Kn 9:22
u 1Kn 25:1
1Kn 25:6
v 2Kn 29:31
w Ezd 3:2
Ag 1:12
Łk 3:27
x Neh 1:1
y Neh 11:23
z Neh 10:39
a Lb 18:21

ROZDZ. 13

b Pwt 31:11
Neh 8:2
Łk 4:16
c Neh 8:3
Łk 10:26
Dz 13:15
Dz 15:21
d Pwt 23:3
e Rdz 19:37

szpalta 2

a Pwt 23:6
b Sdz 11:17
c Pwt 23:4
d Lb 22:5
Joz 24:9
e Lb 22:6
f Lb 23:8
Lb 24:10
Pwt 23:5
Ps 109:28
Mi 6:5
g Ps 19:7
Ps 119:15
Prz 6:23

h Ezd 10:11; Neh 9:2; Neh 10:28; **i** Neh 3:1; **j** Neh 10:37; Neh 10:38; **k** Neh 2:10; **l** Neh 12:44; **m** Neh 10:33; **n** Lb 18:27; Lb 18:30; **o** Pwt 18:4; **p** Lb 18:24; **q** Neh 5:14; **r** Ezd 7:1; Neh 2:1; **s** Neh 2:5; Neh 2:6; **t** Neh 12:10; **u** Neh 2:10; Neh 4:7; **v** Mt 21:13; **w** Prz 8:13; Am 5:15; **x** Mt 21:12; **y** 2Kn 29:5; **z** Neh 10:39; **a** Ezd 1:9; **b** Kpł 2:15; Neh 13:5.

10 Dowiedziałem się też, że nie dawano Lewitom ich przydziałów,[a] tak iż Lewici i śpiewacy wykonujący pracę pouciekali, każdy na swoje pole.[b] **11** I zacząłem wytykać winę[c] pełnomocnym zwierzchnikom,[d] mówiąc: „Dlaczego zaniedbano dom prawdziwego Boga?”[e] Zebrałem ich więc i postawiłem na ich stanowisku. **12** A cała Juda wniosła do składnic[f] dziesięcinę[g] z ziarna[h] i młodego wina[i] oraz oliwy.[j] **13** Potem pieczę nad składnicami powierzyłem kapłanowi Szelemiaszowi i przepisywaczowi Cadokowi oraz Pedajaszowi z Lewitów; a pod ich dozorem był Chanan, syn Zakkura, syna Mattaniasza,[k] uważano ich bowiem za wiernych;[l] i właśnie oni mieli wydawać przydziały[m] swoim braciom.

14 Racz o mnie pamiętać,[n] Boże mój, mając to na względzie, i nie wymazuj[o] mych czynów świadczących o lojalnej życzliwości, których dokonałem w związku z domem[p] mego Boga oraz pieczą nad nim.

15 W owych dniach widziałem w Judzie ludzi depczących winne tłocznie[q] w sabat oraz znoszących kopy zboża i wkładających[r] je na osły,[s] a także wino, winogrona i figi[t] oraz wszelkiego rodzaju brzemię, i przynosili to do Jerozolimy w dzień sabatu;[u] i zacząłem świadczyć przeciw nim w dniu, w którym sprzedawali żywność. **16** Tyryjczycy[v] zaś mieszkali w mieście i przynosili ryby oraz wszelkiego rodzaju towar,[w] i sprzedawali w sabat zarówno synom Judy, jak i w Jerozolimie. **17** Zacząłem więc wytykać winę dostojnikom[x] judzkim, mówiąc im: „Cóż to za zła rzecz, której się dopuszczacie, bezczeszcząc dzień sabatu?

18 Czyż nie w ten sposób postępowali wasi praojcowie,[a] tak iż nasz Bóg sprowadził na nas całe to nieszczęście,[b] a także na to miasto? Tymczasem wy dokładacie do płonącego gniewu przeciwko Izraelowi, gdyż bezcześcicie sabat”.[c]

19 A gdy tylko bramy Jerozolimy pogrążyły się w cieniu przed sabatem, zaraz wyrzekłem słowo i pozamykano wrota.[d] Potem powiedziałem im, żeby ich nie otwierali, aż się skończy sabat; i niektórych ze swoich sług postawiłem przy bramach, żeby żaden ładunek nie przedostał się w dniu sabatu.[e] **20** Handlarze i sprzedawcy wszelkiego rodzaju towarów raz i drugi spędzili więc noc poza Jerozolimą. **21** Złożyłem wtedy świadectwo[f] przeciwko nim i powiedziałem: „Dlaczego nocujecie przed murem? Jeśli jeszcze raz to zrobicie, położę na was rękę”.[g] Od tego czasu nie przychodzili w sabat.

22 I przemówiłem do Lewitów,[h] żeby się regularnie oczyszczali[i] i wchodzili, pilnując bram,[j] by uświęcać[k] dzień sabatu. O tym także pamiętaj[l] ze względu na mnie, Boże mój, i racz się nade mną ulitować stosownie do obfitej miary swej lojalnej życzliwości.[m]

23 W owych dniach widziałem także Żydów, którzy dali mieszkanie[n] żonom aszdodyckim,[o] ammonickim i moabickim.[p] **24** A jeśli chodzi o ich synów, połowa mówiła po aszdodycku, a żaden z nich nie umiał mówić po żydowsku,[q] lecz tylko w języku różnych ludów. **25** I wytykałem im winę, i im złorzeczyłem,[r] i biłem niektórych mężów spośród nich,[s] i targałem ich za włosy, i zaprzysięgałem ich na Boga:[t] „Nie macie oddawać

ROZDZ. 13

a Neh 10:37
Neh 12:47
Mal 3:8
b Lb 35:2
c Prz 28:4
d Ezd 9:2
Neh 2:16
e Neh 10:39
f Neh 10:38
Mal 3:10
g Kpł 27:30
Lb 18:21
h Lb 18:27
i Lb 18:12
j Pwt 18:4
k Neh 11:17
Neh 12:8
l Ps 15:1
Łk 12:42
1Ko 4:2
m Dz 4:35
Dz 6:1
n Neh 5:19
o Mt 6:20
Heb 6:10
p 2Kn 24:16
Ps 122:9
q Wj 20:10
Wj 34:21
Wj 35:2
Iz 58:13
r Jer 17:21
s 2Sm 16:1
t Pwt 8:8
u Jer 17:27
v Joz 19:29
w Neh 10:31
x Neh 4:14

szpalta 2

a Neh 9:16
b Ezd 9:13
c Wj 20:8
Wj 31:14
d Neh 7:3
e Jer 17:21
f Neh 9:29
g Ezd 7:26
Rz 13:3
1Pt 2:14
h 1Kn 23:28
i Neh 12:30
j 1Kn 9:23
1Kn 26:13
k Pwt 5:12
l Neh 5:19
Neh 13:14
Neh 13:31
m Ps 25:6
Ps 51:1
Ps 130:7
n Ezd 9:2
Ezd 10:10
2Ko 6:14
o Joz 13:3
1Sm 5:7
p Wj 34:16
Pwt 23:3
q 2Kl 18:26
r Pwt 27:26
s Pwt 25:2
Ezd 7:26
t Pwt 6:13
Neh 10:29

swoich córek ich synom i nie macie brać żadnej z ich córek dla swoich synów ani dla siebie.[a] **26** Czyż nie z ich powodu zgrzeszył Salomon, król Izraela?[b] A wśród wielu narodów nie było króla takiego jak on;[c] i był umiłowany przez swego Boga,[d] tak iż Bóg ustanowił go królem nad całym Izraelem. Nawet jego przywiodły do grzechu cudzoziemskie żony.[e] **27** I czy nie jest to czymś niesłychanym, że wy popełniacie całe to wielkie zło i sprzeniewierzacie się naszemu Bogu, dając mieszkanie cudzoziemskim żonom?"[f]

28 A jeden z synów Jojady,[g] syna arcykapłana Eliaszi-

ROZDZ. 13
a Pwt 7:3
b 1Kl 11:1
c 1Kl 3:13
2Kn 1:12
2Kn 9:22
d 2Sm 12:24
e 1Kl 11:4
1Kl 11:5
f Ezd 10:2
g Neh 12:10

szpalta 2
a Neh 3:1
Neh 13:4
b Neh 2:10
Neh 4:1
Neh 6:14
c Joz 16:3
Joz 16:5
d Prz 20:8
Prz 20:26
e Kpl 21:15
f Wj 40:15
Lb 25:13
g Mal 2:4

ba,[a] był zięciem Sanballata[b] Choronity.[c] Wypędziłem go więc od siebie.[d]

29 Pamiętajże im, Boże mój, to skalanie[e] kapłaństwa oraz przymierza[f] co do kapłaństwa i Lewitów.[g]

30 I oczyściłem[h] ich ze wszystkiego, co cudzoziemskie, i poprzydzielałem obowiązki kapłanom i Lewitom, każdemu w zakresie jego własnej pracy,[i] **31** co do zaopatrzenia w drewno[j] w wyznaczonych czasach i co do pierwszych dojrzałych owoców.

Racz o mnie pamiętać,[k] Boże mój, ku dobremu.[l]

h Neh 10:30; i 1Kn 23:6; 1Kn 25:1; j Neh 10:34; k Neh 5:19; l Ps 25:7.

KSIĘGA

ESTERY

1 A za dni Aswerusa,[a] to znaczy tego Aswerusa, który królował od Indii po Etiopię nad stu dwudziestu siedmiu prowincjami,[b] **2** w owych dniach, gdy król Aswerus zasiadał na swym królewskim tronie[c] na zamku[d] w Suzie,[e] **3** w trzecim roku swego panowania wyprawił on u siebie ucztę[f] dla wszystkich swoich książąt i sług, dla wojska Persji[g] i Medii,[h] dla dostojników[i] i książąt prowincji,[j] **4** podczas której przez wiele dni, przez dni sto osiemdziesiąt, pokazywał bogactwo[k] swego chwalebnego królestwa oraz to, co przysparza szacunku[l] i piękna jego wielkości. **5** A kiedy się dopełniły te dni, król wyprawił siedmiodniową ucztę dla całego ludu, który się znajdował na zamku w Suzie, zarówno dla wielkich, jak i małych, na dziedzińcu ogrodu pa-

ROZDZ. 1
a Dn 11:2
b Est 8:9
Dn 6:1
c Est 5:1
d Neh 2:8
e Ezd 4:9
Neh 1:1
Dn 8:2
f 1Sm 25:36
Est 2:18
g Ezd 1:2
Dn 5:28
h Iz 21:2
Jer 51:11
i Dn 3:2
Dn 6:7
j Prz 11:14
Prz 15:22
Prz 20:18
Prz 24:6
k Iz 39:2
Eze 28:5
l Rz 13:7
1Pt 2:17

szpalta 2
a Est 8:15
b Wj 26:31
c Est 7:8
d 1Kl 10:21
e Neh 2:1

łacu królewskiego. **6** Były tkaniny lniane, delikatne tkaniny bawełniane i błękitne,[a] umocowane sznurami z delikatnego materiału, i barwiona czerwoną purpurą wełna[b] w srebrnych pierścieniach i na kolumnach z marmuru, łoża[c] ze złota i srebra na posadzce z porfiru i marmuru, i masy perłowej, i czarnego marmuru.

7 I podawano do picia wino w złotych naczyniach;[d] naczynia zaś różniły się jedne od drugich, a wino królewskie[e] było w wielkiej ilości, stosownie do zasobów króla. **8** Co się tyczy wyznaczonego przez prawo czasu picia, nikt nie przymuszał, takie bowiem zarządzenie król wydał wszystkim wielkim swego domu, aby postępowano zgodnie z upodobaniem wszystkich i każdego z osobna.

9 Także królowa Waszti[a] wyprawiła w domu królewskim, należącym do króla Aswerusa, ucztę dla niewiast.

10 Siódmego dnia, gdy pod wpływem wina serce króla było w wesołym nastroju,[b] rzekł on do Mehumana, Bizzety, Charbony,[c] Bigty i Abagty, Zetara i Karkasa, siedmiu dworzan usługujących[d] osobie króla Aswerusa, **11** aby przed oblicze króla przyprowadzono królową Waszti w królewskim nakryciu głowy, żeby pokazać jej urodę ludom i książętom, odznaczała się ona bowiem pięknym wyglądem.[e] **12** Jednakże królowa Waszti odmawiała[f] przybycia na słowo króla przekazane przez dworzan. Wtedy król wielce się oburzył i rozpaliła się w nim złość.[g]

13 I rzekł król do mędrców[h] obeznanych z czasami[i] (w ten sposób bowiem sprawa króla docierała do wszystkich biegłych w prawie i sprawach sądowych, **14** a najbliższymi mu byli Karszena, Szetar, Admata, Tarszisz, Meres, Marsena i Memuchan, siedmiu[j] książąt Persji i Medii, którzy mieli dostęp do króla[k] i którzy zasiadali jako pierwsi w królestwie): **15** „Jak według prawa należy postąpić z królową Waszti, skoro nie zastosowała się do tego, co król Aswerus powiedział za pośrednictwem dworzan?"

16 Na to Memuchan[l] rzekł wobec króla i książąt: „Królowa Waszti postąpiła źle nie przeciw samemu królowi,[m] lecz przeciw wszystkim książętom i przeciw wszystkim ludom, które są we wszystkich prowincjach króla Aswerusa. **17** Sprawa królowej rozniesie się bowiem wśród wszystkich żon, tak iż we własnych oczach wzgardzą[n] swymi właścicielami,[a] mówiąc: ‚Król Aswerus polecił przyprowadzić przed swe oblicze królową Waszti, a ona nie przyszła'. **18** I tego dnia księżniczki Persji i Medii, które usłyszały o sprawie królowej, będą to mówić wszystkim książętom króla, i będzie mnóstwo pogardy i oburzenia.[b] **19** Jeżeli królowi wydaje się to dobre,[c] niech wyjdzie od jego osoby słowo królewskie i niechaj zostanie zapisane wśród praw[d] Persji i Medii, aby nie wygasło,[e] że Waszti nie wolno przyjść przed króla Aswerusa; jej królewską godność zaś niechaj król odda jej towarzyszce, niewieście lepszej niż ona. **20** I to postanowienie, które król podejmie, niech będzie słyszane w całym państwie (wszak jest ono ogromne), a wszystkie żony okazywać będą szacunek[f] swym właścicielom,[g] zarówno wielkim, jak i małym".

21 I rzecz ta znalazła uznanie w oczach króla[h] oraz książąt, i król postąpił według słowa Memuchana. **22** Posłał więc spisane dokumenty[i] do wszystkich prowincji królewskich, do każdej prowincji[j] w jej własnym sposobie pisania i do każdego ludu w jego własnym języku, aby każdy mąż był jak książę w swoim domu[k] i mówił językiem swojego ludu.

2 Po tym wszystkim, gdy złość w królu Aswerusie[l] opadła, przypomniał sobie o Waszti[m] i o tym, co uczyniła[n] i co postanowiono przeciwko niej.[o] **2** Wówczas słudzy króla, usługujący[p] mu, powiedzieli: „Niech poszukają[q] dla króla młodych kobiet, dziewic[r] odznaczających się pięknym wyglądem, **3** i niech król wyznaczy pełnomocników we wszystkich prowincjach[s] swego państwa, i niech

ROZDZ. 1

a Est 1:12
Est 2:1
Est 2:17
b Ps 104:15
Kzn 10:19
Ef 5:18
c Est 7:9
d 2Kl 4:43
Est 2:2
e Prz 31:30
f 1Ko 11:9
Ef 5:24
g Prz 19:12
Prz 20:2
h Dn 2:27
i 1Kn 12:32
Mt 16:3
j Ezd 7:14
k Prz 22:29
l Est 1:21
m Est 1:12
n 2Sm 6:16

szpalta 2

a Rdz 3:16
Pwt 22:22
Jer 31:32
Jl 1:8
Mt 24:38
b Prz 27:15
c Est 3:9
Est 8:5
d Dn 6:8
Dn 6:15
e Est 8:8
Dn 6:12
f Ef 5:33
1Pt 3:5
g Est 1:17
h Rdz 41:37
Est 2:4
i Est 3:14
j Est 3:12
Est 8:9
k Rz 7:2
Ef 5:23

ROZDZ. 2

l Est 1:1
m Est 1:9
n Est 1:12
o Est 1:19
p Est 1:10
Est 1:14
Est 6:14
q 1Kl 1:3
r Sdz 21:12
s Est 8:9

oni zbiorą wszystkie młode kobiety – dziewice odznaczające się pięknym wyglądem – na zamku[a] w Suzie, w domu kobiet, pod dozór eunucha[b] królewskiego, Hegaja,[c] stróża kobiet; i niech będą poddawane masażom. **4** A ta młoda kobieta, która się spodoba oczom króla, będzie królową w miejsce Waszti".[d] I rzecz ta znalazła uznanie w oczach króla, i tak postąpił.

5 A na zamku w Suzie[e] był pewien człowiek, Żyd, imieniem Mardocheusz,[f] syn Jaira, syna Szimeja, syna Kisza Beniaminity,[g] **6** który został uprowadzony na wygnanie[h] z Jerozolimy wraz z zesłańcami, poprowadzonymi na wygnanie z Jechoniaszem,[i] królem Judy, uprowadzonym na wygnanie przez Nebukadneccara,[j] króla Babilonu. **7** A został on opiekunem[k] Hadassy, to jest Estery, córki jego stryja,[l] nie miała bowiem ani ojca, ani matki; i ta młoda kobieta była ślicznej postaci oraz pięknego wyglądu,[m] a po śmierci jej ojca i matki Mardocheusz przyjął ją za córkę. **8** I gdy usłyszano słowo króla oraz jego prawo, i gdy na zamku w Suzie[n] zebrano wiele młodych kobiet pod opiekę Hegaja,[o] wtedy zabrano Esterę do domu króla pod opiekę Hegaja, stróża kobiet.

9 A ta młoda kobieta znalazła uznanie w jego oczach, tak iż zyskała u niego lojalną życzliwość,[p] i śpiesznie zadbał o to, by poddawano ją masażom[q] i dostarczano jej odpowiedniego pokarmu oraz by jej dano siedem wybranych dziewcząt z domu króla, po czym przeniósł ją i jej dziewczęta do najlepszego miejsca w domu kobiet. **10** Estera nie powiedziała ani o swym ludzie,[a] ani o swoich krewnych, gdyż Mardocheusz przykazał jej, by o tym nie mówiła.[b] **11** I dzień w dzień Mardocheusz przechadzał się przed dziedzińcem domu kobiet, aby się dowiadywać o pomyślność Estery i o to, co się z nią dzieje.

12 A gdy przychodziła kolej na każdą młodą kobietę, aby weszła do króla Aswerusa, kiedy już przez dwanaście miesięcy postępowano z nią według przepisu dla kobiet – tak bowiem dopełniały się dni robienia im masaży: sześć miesięcy z olejkiem mirrowym[c] i sześć miesięcy z olejkiem balsamowym[d] oraz masażami dla kobiet – **13** dopiero wtedy młoda kobieta wchodziła do króla. Wszystko, o czym by wspomniała, dawano jej, aby z tym szła z domu kobiet do domu króla.[e] **14** Wchodziła wieczorem, rankiem zaś powracała do drugiego domu kobiet pod opiekę Szaaszgaza, eunucha[f] królewskiego, stróża nałożnic. Nie przychodziła już więcej do króla, chyba że król ją sobie upodobał i wezwano ją imiennie.[g]

15 A kiedy na Esterę, córkę Abichaila, stryja Mardocheusza, którą on przyjął za córkę,[h] nadeszła kolej, aby wejść do króla, nie prosiła o nic[i] oprócz tego, o czym wspomniał Hegaj,[j] eunuch królewski, stróż kobiet (przez cały ten czas Estera zyskiwała łaskę w oczach każdego, kto ją ujrzał).[k] **16** Potem zabrano Esterę do króla Aswerusa, do jego królewskiego domu, w dziesiątym miesiącu, to jest miesiącu Tebet, w siódmym roku[l] jego panowania. **17** I król pokochał Esterę bardziej niż wszystkie inne

ROZDZ. 2

a Neh 2:8
b Est 2:14
Est 4:4
c Est 2:15
d Est 1:11
Est 1:19
Est 2:17
e Est 1:2
f Est 3:2
Est 5:14
Est 10:3
g Rdz 49:27
1Sm 9:21
h 2Kl 24:14
i 2Kl 24:15
1Kn 3:16
2Kn 36:10
Jer 22:28
Jer 37:1
Jer 52:31
Mt 1:11
j Jer 24:1
k 1Tm 5:8
Jak 1:27
l Est 2:15
m Prz 31:30
n Est 1:2
o Est 2:3
p Prz 11:17
Prz 14:22
Prz 16:7
Prz 19:22
Dn 1:9
q Est 2:3
Est 2:12

szpalta 2

a Est 3:8
Est 4:13
Est 7:4
Mt 10:16
b Est 2:7
Est 2:20
Ef 6:1
c Prz 7:17
PnP 3:6
Łk 7:37
d Rdz 43:11
1Kl 10:2
2Kl 20:13
e Est 1:9
f Est 2:3
g Est 4:11
h Est 2:7
i 1Pt 3:3
j Est 2:8
k PnP 6:9
l Est 1:3

kobiety, tak iż zyskała u niego więcej łaski oraz lojalnej życzliwości niż wszystkie pozostałe dziewice.[a] I włożył na jej głowę królewskie nakrycie głowy, i uczynił ją królową[b] w miejsce Waszti. **18** I wyprawił król wielką ucztę dla wszystkich swych książąt i swych sług, ucztę Estery; i ogłosił amnestię[c] dla prowincji, i dawał podarunki stosownie do zasobów króla.

19 A gdy dziewice[d] zebrano po raz drugi, Mardocheusz siedział w bramie królewskiej.[e] **20** Estera nie opowiadała o swych krewnych ani o swym ludzie,[f] jak jej przykazał Mardocheusz;[g] i wykonywała Estera to, co mówił Mardocheusz, jak wtedy, gdy była pod jego opieką.[h]

21 W owych dniach, gdy Mardocheusz siadywał w bramie królewskiej, Bigtan i Teresz, dwaj dworzanie króla, odźwierni, oburzyli się i usiłowali podnieść rękę[i] na króla Aswerusa. **22** I wiadomość o tym doszła do Mardocheusza, a on natychmiast powiedział[j] to królowej Esterze. Estera zaś pomówiła z królem w imieniu Mardocheusza.[k] **23** Rzecz więc zbadano i w końcu się to potwierdziło, a ich obu powieszono[l] na palu,[m] po czym spisano to przed królem w księdze dziejów.[n]

3 Po tych wydarzeniach król Aswerus wyróżnił Hamana,[o] syna Hammedaty, Agagity,[p] i wywyższył go,[q] i wyznaczył mu tron nad wszystkimi książętami, którzy byli u niego.[r] **2** I wszyscy słudzy królewscy, którzy byli w bramie królewskiej,[s] kłaniali się nisko i padali na twarz przed Hamanem, bo tak co do niego nakazał król. Mardocheusz zaś ani się nisko nie kłaniał, ani nie padał na twarz.[a] **3** I słudzy króla, którzy byli w bramie królewskiej, odezwali się do Mardocheusza: „Dlaczego omijasz nakaz króla?”[b] **4** A gdy dzień w dzień mówili do niego, a on ich nie słuchał, powiedzieli Hamanowi, aby się przekonać, czy sprawy Mardocheusza się ostoją,[c] oznajmił im bowiem, że jest Żydem.[d]

5 I widział Haman, że Mardocheusz nie kłania się nisko ani nie pada przed nim na twarz,[e] i zapałał Haman złością.[f] **6** Jednakże rzeczą godną pogardy było w jego oczach podnieść rękę na samego Mardocheusza, gdyż powiedziano mu o ludzie Mardocheusza; i Haman począł zabiegać o unicestwienie[g] wszystkich Żydów, którzy byli w całym państwie Aswerusa — ludu Mardocheusza.[h]

7 W miesiącu pierwszym,[i] to jest miesiącu Nisan, w dwunastym roku[j] króla Aswerusa rzucano przed Hamanem pur,[k] czyli los,[l] dzień po dniu i miesiąc po miesiącu — do dwunastego, czyli do miesiąca Adar.[m] **8** I rzekł Haman do króla Aswerusa: „Jest wśród ludów we wszystkich prowincjach twego państwa[n] pewien lud rozproszony[o] i odłączony, a jego prawa są inne niż wszystkich innych ludów, praw zaś samego króla nie przestrzegają,[p] toteż nie jest rzeczą słuszną, by król zostawił ich w spokoju. **9** Jeśli król uzna to za dobre, niech zostanie napisane, że mają być zgładzeni; a ja wypłacę na ręce tych, którzy to wykonają,[q] dziesięć tysięcy[r] srebrnych talentów, przynosząc je do skarbca królewskiego”.

ROZDZ. 2

a Est 4:14 Ps 75:7
b Est 1:19
c Mt 27:15
d Est 2:3
e Est 2:21 Est 3:2
f Est 2:6 Est 3:8 Est 7:4
g Est 2:5 Est 2:10 Est 8:1 Est 10:3 Mt 10:16
h Est 2:7
i Est 6:2
j Kzn 10:20
k Kpl 5:1 Est 6:2 Prz 29:24 Eze 33:7
l Pwt 21:21 Est 9:13
m Pwt 21:22
n Ezd 4:15 Est 6:1

ROZDZ. 3

o Est 3:10 Est 8:7 Est 9:24
p Lb 24:7 1Sm 15:8 1Sm 15:32
q Ps 12:8
r Est 1:14
s Est 2:19

szpalta 2

a Wj 17:14 Wj 17:16 Pwt 25:19 1Sm 15:3 Ps 139:21
b Dz 5:29
c Dn 6:13
d Neh 1:2 Est 2:5
e Est 3:2
f Est 5:9 Prz 12:16 Prz 27:3
g Ps 73:6 Ps 83:4
h Est 9:20
i Wj 12:2 Wj 34:18
j Est 1:3 Est 2:16
k Est 9:24
l Jl 3:3 Abd 11 Mt 27:35
m Est 9:1

---

n Est 1:1; o Pwt 4:27; Pwt 30:3; Neh 1:8; Jer 50:17; Za 7:14; Jak 1:1; p Ps 94:21; q Est 9:3; r Mt 18:24.

10 Wtedy król zdjął ze swej ręki sygnet[a] i dał go Hamanowi,[b] synowi Hammedaty, Agagity,[c] temu, który był wrogi Żydom.[d] **11** I rzekł król do Hamana: „Dane jest ci to srebro,[e] jak również ten lud, abyś z nim uczynił, co wyda się dobre w twoich oczach”.[f] **12** Wówczas wezwano sekretarzy[g] króla w miesiącu pierwszym, trzynastego dnia, i pisano[h] wszystko, co Haman nakazuje satrapom króla i namiestnikom, którzy byli nad różnymi prowincjami,[i] oraz książętom różnych ludów, z każdej prowincji, w jej własnym sposobie pisania,[j] i każdemu ludowi w jego własnym języku; zostało to spisane w imieniu[k] króla Aswerusa i opieczętowane sygnetem króla.[l]

13 I przez kurierów[m] rozesłano listy do wszystkich prowincji królewskich, aby unicestwić, zabić i zgładzić wszystkich Żydów, zarówno młodzieńca, jak i starca, maleństwa i kobiety, jednego dnia,[n] trzynastego dnia miesiąca dwunastego, to jest miesiąca Adar,[o] i aby zedrzeć z nich łupy.[p] **14** Kopię pisma, które miało być podane jako prawo[q] we wszystkich prowincjach,[r] ogłaszano wszystkim ludom, aby się przygotowały na ten dzień. **15** Wyruszyli kurierzy, przynaglani[s] słowem króla, i prawo to zostało ogłoszone na zamku w Suzie.[t] Król zaś i Haman zasiedli, aby pić;[u] natomiast w mieście Suzie[v] zapanowało zamieszanie.[w]

4 A Mardocheusz[x] dowiedział się o wszystkim, co zrobiono;[y] i rozdarł Mardocheusz swe szaty, i okrył się worem[z] i popiołem,[a] a wyszedłszy na środek miasta, wzniósł donośny i gorzki okrzyk.[b] **2** W końcu doszedł aż przed bramę królewską,[c] nikomu bowiem nie wolno było wejść do bramy królewskiej odzianemu w wór. **3** I we wszystkich tych różnych prowincjach,[a] gdziekolwiek docierało słowo i prawo króla, była wielka żałoba[b] wśród Żydów i post,[c] i płacz, i zawodzenie. Dla wielu posłaniem stał się wór[d] i popiół.[e] **4** I przychodzili do Estery jej eunuchowie[f] i jej dziewczęta, i opowiadali jej o tym. A królową przeszył wielki ból. Potem posłała szaty, aby przyodziano Mardocheusza i zdjęto z niego wór. Lecz on ich nie przyjął.[g] **5** Wtedy Estera wezwała Hatacha,[h] jednego z eunuchów króla, którego on wyznaczył jej do usługiwania, i wydała mu nakaz w sprawie Mardocheusza, aby się dowiedzieć, co to oznacza i o co w tym wszystkim chodzi.

6 Tak więc Hatach wyszedł do Mardocheusza na plac miejski przed bramą królewską. **7** Wtedy Mardocheusz opowiedział mu o wszystkim, co go spotkało,[i] i podał dokładnie, ile pieniędzy Haman przyrzekł wpłacić do skarbca królewskiego[j] przeciwko Żydom, aby ich zniszczyć.[k] **8** I dał mu kopię[l] spisanego prawa, wydanego w Suzie,[m] a dotyczącego unicestwienia ich, aby pokazał ją Esterze i powiedział jej, i kazał[n] udać się do króla oraz błagać go o łaskę,[o] a także prosić bezpośrednio przed jego obliczem za swoim ludem.[p]

9 Przybył więc Hatach[q] i przekazał Esterze słowa Mardocheusza. **10** Wtedy Estera rzekła do Hatacha i nakazała mu co do Mardocheusza:[r] **11** „Wszyscy słudzy króla i lud prowincji królewskich wiedzą, że każdego

ROZDZ. 3
- **a** Rdz 41:42; Est 8:2; Dn 6:17
- **b** Est 3:1
- **c** Lb 24:7; 1Sm 15:8
- **d** Est 7:6; Est 9:24
- **e** Est 4:7
- **f** Prz 29:12; Jer 40:4
- **g** Est 8:9
- **h** Ps 94:20; Dn 6:8
- **i** Est 1:1; Dn 6:1
- **j** Est 1:22
- **k** Dn 6:15
- **l** Rdz 41:42; Est 8:8; Dn 6:17
- **m** 2Kn 30:6; Est 8:14; Jer 51:31
- **n** Est 8:12
- **o** Est 9:1
- **p** Est 8:11; Est 9:10
- **q** Dn 6:15
- **r** Est 1:1
- **s** Est 8:14
- **t** Dn 8:2
- **u** Prz 31:4
- **v** Est 4:16
- **w** Prz 29:2

ROZDZ. 4
- **x** Est 2:5
- **y** Est 3:8; Est 3:9
- **z** 1Kl 21:27; Ps 69:11; Obj 6:12
- **a** Eze 27:30; Mt 11:21
- **b** Eze 21:6; Mi 1:8
- **c** Est 6:10

szpalta 2
- **a** Est 1:1
- **b** Jer 6:26; Am 5:16
- **c** 2Kn 20:3; Ezd 8:21; Mt 4:2
- **d** 2Sm 21:10; Iz 58:5
- **e** Eze 27:30; Dn 9:3
- **f** Est 2:3; Est 2:14
- **g** Ps 77:2
- **h** Est 4:10
- **i** Est 3:8
- **j** Est 3:9
- **k** Est 3:13
- **l** Est 3:14
- **m** Est 3:15

n Est 2:20; **o** Prz 16:15; Kzn 10:4; **p** Est 7:3; **q** Est 4:5; **r** Est 2:5; Est 2:7.

— mężczyznę czy niewiastę — kto nie wezwany wchodzi do króla na wewnętrzny dziedziniec,[a] dotyczy ustanowione przez niego jedno prawo:[b] wydanie na śmierć; jedynie gdy król wyciągnie do niego złote berło, wtedy taki na pewno pozostanie przy życiu.[c] A ja już od trzydziestu dni nie byłam wzywana, aby przyjść do króla".

12 I przekazano Mardocheuszowi słowa Estery. **13** Wtedy Mardocheusz kazał odpowiedzieć Esterze: „Nie mniemaj w swej duszy, że w przeciwieństwie do wszystkich innych Żydów domownicy króla zdołają ujść cało.[d] **14** Bo jeśli w tym czasie będziesz milczała, to ratunek i wyzwolenie dla Żydów przyjdzie skądinąd,[e] ty zaś i dom twego ojca zginiecie. A któż wie, czy właśnie nie na taki czas dostąpiłaś godności królewskiej?"[f]

15 Wtedy Estera odpowiedziała Mardocheuszowi: **16** „Idź, zbierz wszystkich Żydów, którzy się znajdują w Suzie,[g] i pośćcie[h] za mnie, i nie jedzcie ani nie pijcie przez trzy dni,[i] w dzień i w nocy. Również ja będę pościć wraz z moimi dziewczętami,[j] a potem pójdę do króla, co nie jest zgodne z prawem; i jeśli mam zginąć,[k] to zginę". **17** Wtedy Mardocheusz odszedł i uczynił wszystko, co mu nakazała Estera.

5 A trzeciego dnia[l] Estera ubrała się po królewsku,[m] po czym stanęła na wewnętrznym dziedzińcu[n] domu króla naprzeciw domu królewskiego, podczas gdy król zasiadał na swym królewskim tronie w domu królewskim naprzeciw wejścia do tego domu. **2** I gdy tylko król ujrzał królową Esterę, stojącą na dziedzińcu, zyskała ona łaskę[a] w jego oczach, tak iż król wyciągnął do Estery złote berło,[b] które miał w ręce. Estera więc zbliżyła się i dotknęła końca berła.

3 Wtedy król rzekł do niej: „Cóż masz, królowo Estero, i jakie jest twoje życzenie?[c] Choćby i połowa władzy królewskiej[d] — niech to będzie ci dane!" **4** Na to Estera odpowiedziała: „Jeżeli król uzna to za dobre, niech król przyjdzie dziś z Hamanem[e] na ucztę,[f] którą przygotowałam dla niego". **5** I król rzekł: „Sprawcie, aby Haman szybko[g] postąpił zgodnie ze słowem Estery". Później król i Haman przyszli na ucztę, którą przygotowała Estera.

6 Po pewnym czasie na uczcie, gdy popijano wino, król zwrócił się do Estery: „Jaka jest twoja prośba?[h] Niech będzie ci to dane! I jakie jest twoje życzenie? Choćby i połowa władzy królewskiej — niech tak się stanie!" **7** Wtedy odpowiedziała Estera i rzekła: „Oto moja prośba i me życzenie: **8** Jeżeli znalazłam łaskę w oczach króla[i] i jeżeli król uzna za dobre, aby spełnić moją prośbę i postąpić zgodnie z moim życzeniem, to niech król przyjdzie z Hamanem na ucztę, którą wyprawię dla nich jutro, a jutro postąpię zgodnie ze słowem króla".[j]

9 Toteż owego dnia Haman wyszedł radosny[k] i wesoły w sercu; lecz gdy tylko Haman ujrzał w bramie królewskiej[l] Mardocheusza, a ten nie powstał[m] ani nie zadrżał z jego powodu,[n] w Hamanie natychmiast wezbrała złość[o] przeciw Mardocheuszowi. **10** Jednakże Haman opanował się i wszedł do swego domu. Następnie posłał po swych przyjaciół oraz po swą żonę, Zeresz,[p] i przyprowadzono

ROZDZ. 4

a Est 5:1
b Dn 6:15
c Est 5:2 Est 8:4
d Prz 24:10 Prz 29:25 Jn 12:25
e 1Sm 12:22 Iz 54:17 Jer 30:11 Am 9:8
f Ps 75:7 Iz 14:27 Iz 49:23
g Est 3:15
h 2Kn 20:3 Ezd 8:21 Mt 4:2
i Est 5:1
j Est 2:9
k Ps 34:15 Ps 55:22 Ps 62:8 Ps 115:9 Prz 29:25 Rz 16:4

ROZDZ. 5

l Est 4:16
m Est 2:17 Est 8:15 Mt 11:8
n Est 4:11 Est 6:4

szpalta 2

a Ps 116:7
b Est 4:11 Est 8:4
c Est 7:2 Est 9:12
d Mk 6:23
e Est 3:1 Est 3:8
f Rdz 32:20 Prz 17:8
g Est 6:14
h Est 7:2
i Est 5:3
j Prz 29:11
k Hi 20:5 Łk 6:25 Jak 4:9
l Est 2:21 Est 3:3 Est 6:10
m Est 3:2
n Ps 27:3 Ps 139:21 Ps 139:22 Mt 10:28
o Est 3:5 Kzn 7:9
p Est 5:14 Est 6:13

ich; **11** i opowiadał im Haman o chwale swego bogactwa[a] i o wielkiej liczbie swych synów,[b] i o wszystkim, czym król go wyróżnił, i jak go wyniósł ponad książąt i sług króla.[c]

12 I Haman rzekł jeszcze: „Ponadto królowa Estera nie wprowadziła nikogo innego oprócz króla i mnie na ucztę, którą przygotowała,[d] i również jutro[e] jestem zaproszony do niej wraz z królem. **13** Wszystko to jednak na nic, dopóki widzę Żyda Mardocheusza siedzącego w bramie królewskiej". **14** Na to Zeresz, jego żona, i wszyscy jego przyjaciele rzekli do niego: „Niech przygotują pal[f] wysokości pięćdziesięciu łokci. Następnie z rana[g] powiedz królowi, aby powiesili na nim Mardocheusza.[h] Potem wejdź radosny z królem na ucztę". I spodobało się[i] to Hamanowi, kazał więc przygotować pal.[j]

6 Owej nocy odbiegł króla sen.[k] Polecił zatem przynieść księgę z opisem[l] dziejów. I zaczęto czytać przed królem. **2** W końcu znaleziono zapis o tym, co Mardocheusz doniósł[m] o Bigtanie i Tereszu, dwóch dworzanach[n] króla, odźwiernych, którzy usiłowali podnieść rękę na króla Aswerusa. **3** Wtedy król rzekł: „Jakiego zaszczytu i jakiej wielkiej rzeczy dostąpił za to Mardocheusz?" Na to usługujący królowi, jego słudzy, odpowiedzieli: „Nic dla niego nie uczyniono".[o]

4 Później król rzekł: „Kto jest na dziedzińcu?" Akurat wszedł Haman na zewnętrzny dziedziniec[p] domu królewskiego, by powiedzieć królowi, żeby powieszono Mardocheusza na palu,[q] który dla niego przygotował. **5** A słudzy króla odpowiedzieli mu: „Oto Haman[r] stoi na dziedzińcu". Wtedy król powiedział: „Niech wejdzie".

6 Kiedy Haman wszedł, król przemówił do niego: „Co należy uczynić dla męża, którego król chciałby uhonorować?"[a] Wtedy Haman powiedział w swym sercu: „Kogo to król chciałby uhonorować bardziej niż mnie?"[b] **7** Rzekł więc Haman do króla: „Jeśli chodzi o męża, którego król chciałby uhonorować, **8** to niech przyniosą szatę królewską,[c] w którą sam król się przyodziewa, i konia, którego sam król dosiada,[d] a któremu na głowę włożono królewską ozdobę głowy. **9** I niech zostanie powierzona szata i koń jednemu ze szlachetnie urodzonych książąt króla;[e] i niech przyodzieją tego męża, którego sam król chciałby uhonorować, i niech go obwożą na tym koniu po placu[f] miejskim,[g] i wołają przed nim: ‚Oto, co się czyni dla męża, którego król chciałby uhonorować'".[h] **10** Król od razu rzekł do Hamana: „Szybko, weź szatę i konia, jak powiedziałeś, i uczyń tak Żydowi Mardocheuszowi, który siedzi w bramie królewskiej. Nie dopuść do tego, aby cokolwiek ze wszystkiego, co powiedziałeś, pozostało nie spełnione".[i]

11 I wziął Haman szatę[j] i konia, i przyodział Mardocheusza,[k] i obwoził go po placu[l] miejskim, i wołał przed nim:[m] „Oto, co się czyni dla męża, którego król chciałby uhonorować".[n] **12** Potem powrócił Mardocheusz do bramy królewskiej.[o] Haman zaś udał się śpiesznie do swego domu, rozżalony i z zakrytą głową.[p] **13** I opowiedział Haman swej żonie, Zeresz,[q] oraz wszystkim swoim przyjaciołom wszystko, co mu się przytrafiło. Wówczas jego mędrcy[r] i jego

ROZDZ. 5

a Hi 31:24 Ps 49:6 Ps 49:17 Jer 9:23 Mt 23:12 1Tm 6:17
b Est 9:10 Hi 27:14
c Est 3:1 Ps 37:35
d Est 5:5
e Est 5:8
f Pwt 21:22 Est 2:23 Est 7:9
g Prz 27:1
h Est 3:2 Est 6:4
i Prz 29:12
j Ps 37:14 Prz 1:18 Prz 21:24 Prz 27:4

ROZDZ. 6

k Prz 21:1 Dn 2:1 Dn 6:18
l Est 10:2
m Est 2:23 Est 7:9
n Est 2:21
o Prz 3:27 Kzn 9:15
p Est 4:11 Est 5:1
q Est 5:14 Est 7:9
r Est 3:1

szpalta 2

a Prz 14:35 Prz 16:15 Prz 19:12
b Est 3:2 Est 5:11 Prz 16:18 Prz 18:12 Prz 30:13
c Est 8:15
d 1Kl 1:38
e Est 1:3 Est 1:14 Est 3:1
f Est 4:6
g Est 3:15
h Rdz 41:43 2Sm 15:1
i Dn 4:37 Łk 14:11
j Est 8:15
k Est 2:5
l Est 4:6
m Łk 1:52
n Est 6:6
o Est 2:21 Ps 131:1
p Ps 44:7
q Est 5:10
r Rdz 41:8

żona, Zeresz, rzekli do niego: „Jeżeli Mardocheusz, przed którym zacząłeś upadać, jest z potomstwa Żydów, to nie zyskasz nad nim przewagi, lecz na pewno przed nim upadniesz”.[a]

14 Kiedy oni jeszcze z nim rozmawiali, przybyli dworzanie królewscy i śpiesznie[b] zaprowadzili Hamana na ucztę,[c] którą wydała Estera.

7 Wtedy król i Haman[d] przyszli, aby ucztować u królowej Estery. **2** Również drugiego dnia, podczas popijania wina na uczcie,[e] król rzekł do Estery: „Jaka jest twoja prośba,[f] królowo Estero? Niech to będzie ci dane.[g] I jakie jest twoje życzenie? Choćby i połowa władzy królewskiej[h] — niech tak się stanie!” **3** Na to królowa Estera odpowiedziała i rzekła: „Jeżeli znalazłam łaskę w twych oczach, o królu, i jeżeli król uzna to za dobre, niech na mą prośbę będzie mi darowana moja dusza[i] i na me życzenie — mój lud.[j] **4** Sprzedano nas bowiem,[k] mnie i mój lud, by nas unicestwić, zabić i zgładzić.[l] Gdyby nas sprzedano po prostu jako niewolników[m] i jako służące, milczałabym. Lecz udręka ta nie jest stosowna, gdyż wiąże się ze szkodą dla króla”.

5 Przemówił więc król Aswerus i powiedział do królowej Estery: „Któż to jest[n] i gdzież jest ten, który się ośmielił[o] tak postąpić?” **6** Wtedy Estera odrzekła: „Owym człowiekiem, wrogiem[p] i nieprzyjacielem,[q] jest ten zły Haman”.

A Haman przeraził się[r] z powodu króla i królowej. **7** Król zaś, rozzłoszczony,[s] wstał od uczty przy winie, aby pójść do ogrodu pałacowego; Haman natomiast powstał, aby upraszać królową Esterę o swą duszę,[t] widział bowiem, że jego zguba jest u króla[a] postanowiona.[b] **8** I wrócił król z ogrodu pałacowego do domu, gdzie się odbywała uczta przy winie;[c] a tymczasem Haman padł na łoże,[d] na którym była Estera. Wówczas król rzekł: „Czy ma jeszcze dojść do zgwałcenia królowej w mojej obecności w tym domu?” Słowo wyszło z ust króla,[e] a twarz Hamana zakryto. **9** Wówczas Charbona,[f] jeden z dworzan[g] pełniących służbę przed królem, powiedział: „Oto w domu Hamana stoi pal[h] wysoki na pięćdziesiąt łokci, przygotowany przez Hamana dla Mardocheusza, który dobrze się wyrażał o królu”.[i] Na to król rzekł: „Powieście go na nim”.[j] **10** I powiesili Hamana na palu,[k] który on przygotował dla Mardocheusza;[l] a wtedy złość w królu opadła.

8 Tego dnia król Aswerus dał królowej Esterze dom Hamana,[m] odnoszącego się wrogo do Żydów,[n] a Mardocheusz przybył przed oblicze króla, gdyż Estera powiedziała, kim on dla niej jest.[o] **2** Wtedy zdjął król swój sygnet,[p] który odebrał Hamanowi, i dał go Mardocheuszowi; a Estera postawiła Mardocheusza nad domem Hamana.[q]

3 Ponadto Estera ponownie przemówiła do króla i padła u jego stóp, i płakała, i błagała[r] go o łaskę, aby odwrócił zło,[s] które Agagita Haman uknuł[t] przeciwko Żydom.[u] **4** Wtedy król wyciągnął do Estery złote berło,[v] na co Estera podniosła się i stanęła przed królem. **5** Potem rzekła: „Jeżeli król uzna to za dobre i jeżeli znalazłam u niego łaskę,[w] i rzecz jest u króla słuszna, a ja w jego oczach jestem dobra,

ROZDZ. 6

a Pwt 32:35; Prz 28:18; Oz 14:9
b Est 5:5
c Est 5:8

ROZDZ. 7

d Est 3:1; Est 5:12
e Est 5:6
f Est 5:3
g Est 9:12
h Mk 6:23
i Rdz 2:7; 1Ko 15:45
j Est 2:7; Est 4:8
k Est 3:9; Est 4:7; Est 4:8
l Est 3:13; Est 8:11
m Rdz 37:27; Neh 5:5; Jl 3:6
n Prz 25:5; Iz 13:11
o Dz 5:3
p Ef 6:12
q 1Sm 24:13; Ps 27:2; Kzn 5:8
r Dn 5:6
s Prz 14:35; Prz 16:14
t Prz 14:19

szpalta 2

a Prz 19:12
b 1Sm 20:9; 1Sm 25:17; Ps 112:10
c Est 7:1
d Est 1:6; Mt 26:20
e Prz 16:14
f Est 1:10
g Rdz 37:36; Est 2:21
h Est 5:14
i Est 6:2
j Ps 7:6; Ps 9:15; Ps 35:8; Ps 73:19; Prz 11:6
k Est 5:14
l Ps 37:34; Prz 21:18; 2Pt 2:9

ROZDZ. 8

m Est 5:11
n Est 3:8; Est 9:24
o Est 2:5; Est 2:7
p Rdz 41:42; Est 3:10; Dn 6:17
q Kzn 2:18; Dn 2:48

r Oz 12:4; Łk 11:9; s Est 3:9; t Est 9:25; u Est 7:4; Est 9:24; v Est 4:11; w Est 2:17.

niech zostanie napisane, aby unieważniono spisane dokumenty[a] – plan uknuty przez Hamana, syna Hammedaty, Agagity[b] – które on napisał, aby zgładzić Żydów[c] we wszystkich prowincjach królewskich.[d] **6** Bo jakże zdołam to znieść, gdy będę musiała patrzeć na nieszczęście, które spotka mój lud, i jakże zdołam to znieść, gdy będę musiała patrzeć na zagładę swoich krewnych?"

7 Wtedy król Aswerus rzekł do królowej Estery i do Żyda Mardocheusza: „Oto dom Hamana dałem Esterze,[e] a jego powieszono na palu[f] za to, że wyciągnął rękę przeciwko Żydom. **8** Wy zaś w imieniu króla[g] napiszcie na rzecz Żydów zgodnie z tym, co jest dobre w waszych oczach, i opieczętujcie to sygnetem królewskim; gdyż pisma, które zostało napisane w imieniu króla i opieczętowane sygnetem królewskim, unieważnić nie można".[h]

9 Wezwano więc sekretarzy[i] króla w owym czasie, w miesiącu trzecim, to jest w miesiącu Siwan, dwudziestego trzeciego dnia tego miesiąca; i pisano wszystko, co Mardocheusz nakazuje Żydom i satrapom,[j] i namiestnikom, i książętom prowincji, które były od Indii po Etiopię – sto dwadzieścia siedem prowincji[k] – do każdej prowincji w jej własnym sposobie pisania[l] i do każdego ludu w jego własnym języku,[m] i do Żydów w ich własnym sposobie pisania oraz w ich własnym języku.[n]

10 Potem napisał w imieniu króla[o] Aswerusa i opieczętował[p] sygnetem królewskim,[q] i spisane dokumenty porozsyłał ręką konnych kurierów,[r] jadących na koniach pocztowych, których używano w służbie królewskiej – na potomkach rączych klaczy, **11** że król przyznał prawo Żydom, którzy byli we wszystkich poszczególnych miastach, aby się zgromadzili[a] i stanęli w obronie swych dusz, i unicestwili, i zabili, i zgładzili całą siłę zbrojną ludu[b] i prowincji, która im okazywała wrogość, maleństwa i kobiety, i aby zdarli z nich łupy,[c] **12** w jednym dniu[d] we wszystkich prowincjach króla Aswerusa, w trzynastym dniu[e] miesiąca dwunastego, to jest miesiąca Adar.[f] **13** Kopia[g] tego pisma miała być podana jako prawo we wszystkich tych różnych prowincjach, ogłoszona wszystkim ludom, aby tego dnia Żydzi byli przygotowani do wywarcia pomsty[h] na swych nieprzyjaciołach. **14** Wyruszyli kurierzy,[i] dosiadający koni pocztowych używanych w służbie królewskiej, popędzani i ponaglani[j] słowem króla; a prawo to zostało ogłoszone na zamku w Suzie.[k]

15 Mardocheusz zaś odszedł sprzed oblicza króla w szacie królewskiej[l] z tkaniny błękitnej i lnu, w wielkiej koronie ze złota i w okryciu z delikatnej tkaniny[m] – z wełny barwionej czerwonawą purpurą.[n] A miasto Suza wydawało donośne okrzyki i się radowało.[o] **16** Dla Żydów nastało światło i wesele,[p] i radosne uniesienie, i szacunek. **17** I we wszystkich tych różnych prowincjach, i we wszystkich poszczególnych miastach, gdziekolwiek docierało słowo króla i jego prawo, tam były dla Żydów radość i wesele, uczta[q] i dzień pomyślności; a wielu z ludów[r] tej ziemi podawało się za Żydów,[s] gdyż padł na nich strach[t] przed Żydami.

ROZDZ. 8

a Est 3:12 Est 3:14
b Lb 24:7 Pwt 25:19 1Sm 15:8 Est 9:24
c Est 3:9
d Est 1:1
e Est 8:1 Prz 13:22
f Est 7:10 Gal 3:13
g 1Kl 21:8 Est 3:12
h Dn 6:8 Dn 6:15
i Est 3:12
j Ezd 8:36 Est 9:3 Dn 6:1
k Est 1:1
l Est 1:22 Est 3:12
m Dn 4:1
n 1Ko 14:9
o Kzn 8:4
p Est 3:12
q Est 8:2
r Est 3:13

szpalta 2

a Est 9:2
b Ps 37:14 Ps 68:2
c Est 3:13 Est 9:10 Est 9:15 Est 9:16
d Wj 15:9
e Est 3:13 Est 9:1
f Est 9:17 Est 9:21
g Est 3:14
h Ps 92:11 Ps 149:7 Łk 18:7
i Est 3:13
j Est 3:15
k Est 1:2 Dn 8:2
l Rdz 41:42 Est 6:8 Łk 16:19
m Mt 11:8
n Wj 25:4 Wj 28:5
o Prz 29:2
p Est 9:17 Ps 18:28 Ps 30:5 Ps 97:11 Prz 11:10 Iz 30:26 Mt 7:8
q Neh 8:10 Est 9:19 Est 9:22
r Ps 18:43
s Za 8:23
t Est 9:2

9 A dwunastego miesiąca, to jest miesiąca Adar,[a] jego trzynastego dnia, kiedy miało być wykonane słowo króla i jego prawo,[b] w dniu, którego wyczekiwali nieprzyjaciele Żydów, aby nad nimi wziąć górę, nastąpiła całkowita zmiana, tak iż to Żydzi wzięli górę nad tymi, którzy ich nienawidzili.[c] **2** Żydzi zgromadzili się[d] w swych miastach we wszystkich prowincjach króla Aswerusa,[e] aby podnieść rękę na tych, którzy pragnęli ich krzywdy,[f] i ani jeden człowiek im się nie opierał, albowiem strach[g] przed nimi padł na wszystkie ludy. **3** A wszyscy książęta[h] prowincji i satrapowie,[i] i namiestnicy, i zajmujący się sprawami[j] królewskimi wspierali Żydów, gdyż padł na nich strach[k] przed Mardocheuszem. **4** Mardocheusz bowiem był wielki[l] w domu króla i jego sława[m] rozchodziła się po wszystkich prowincjach, gdyż mąż Mardocheusz stawał się coraz większy.[n]

5 I Żydzi rozgromili wszystkich swych nieprzyjaciół, wytracając ich mieczem[o] oraz zabijając ich i niszcząc, i postępowali według swego upodobania z tymi, którzy ich nienawidzili.[p] **6** Żydzi zabijali też na zamku w Suzie[q] i zgładzono pięciuset mężów. **7** Również Parszandatę i Dalfona, i Aspatę, **8** i Poratę, i Adalię, i Aridatę, **9** i Parmasztę, i Arisaja, i Aridaja, i Wajzatę, **10** dziesięciu synów[r] Hamana,[s] syna Hammedaty, który był wrogi Żydom,[t] pozabijali; lecz po łupy[u] nie wyciągnęli swej ręki.

11 Tego dnia dotarła do króla liczba zabitych na zamku w Suzie.

ROZDZ. 9

a Est 3:7
Est 8:12
b Est 3:13
c Pwt 32:36
2Sm 22:41
Ps 30:11
d Est 8:11
e Est 1:1
f Ps 71:13
Ps 71:24
g Pwt 11:25
Est 8:17
h Est 3:12
Est 8:9
i Dn 6:1
j Est 3:9
k Est 9:1
Ps 31:11
l Est 8:15
m 1Sm 2:30
Sof 3:19
n 2Kn 1:1
Ps 1:3
o Ps 18:34
Ps 18:47
Mi 5:8
2Ts 1:6
p 1Sm 12:22
Ps 34:19
Ps 94:14
Mi 5:9
q Est 1:2
Dn 8:2
r Wj 17:14
Wj 17:16
Lb 24:7
Ps 21:10
Ps 109:13
s Est 3:1
Est 3:12
Est 8:5
t Est 3:8
Est 7:4
u Est 8:11
Est 9:16

szpalta 2

a Est 2:17
b Est 3:15
c Est 1:1
Est 9:16
Dn 6:1
d Est 5:6
e Est 8:5
f Est 5:8
Est 7:3
g Est 8:11
h Pwt 21:22
Est 2:23
Est 7:10
Gal 3:13
i Est 9:25
j Est 9:21
Est 9:31
k Est 9:10
l Est 1:1
Dn 6:1
m Rdz 2:7
Kpl 17:11
Est 7:3
n Pwt 32:35
Est 8:13
Ps 149:7
Nah 1:2
Łk 18:7
o Est 8:17

12 I powiedział król do królowej Estery:[a] „Żydzi zabijali na zamku w Suzie[b] i zgładzonych zostało pięciuset mężów i dziesięciu synów Hamana. Cóż uczynili w pozostałych prowincjach królewskich?[c] I jaka jest twa prośba? Niech i to będzie ci dane.[d] I jakie jest twoje dalsze życzenie?[e] Niech się spełni”. **13** Na to Estera rzekła: „Jeżeli król uzna to za dobre,[f] niech również jutro będzie dane Żydom, którzy są w Suzie, postąpić zgodnie z prawem na dzień dzisiejszy;[g] i niech dziesięciu synów Hamana zostanie powieszonych na palu”.[h] **14** I król kazał tak zrobić.[i] Wówczas wydano w Suzie prawo, a dziesięciu synów Hamana powieszono.

15 A Żydzi, którzy byli w Suzie, zgromadzili się także czternastego[j] dnia miesiąca Adar i zabili w Suzie trzystu mężów; lecz po łupy nie wyciągnęli ręki.[k]

16 Pozostali zaś Żydzi, którzy byli w prowincjach królewskich,[l] zgromadzili się i powstano w obronie własnych dusz,[m] i mszczono się[n] na nieprzyjaciołach, i zabito siedemdziesiąt pięć tysięcy spośród tych, którzy ich nienawidzili; lecz po łupy nie wyciągnięto ręki— **17** trzynastego dnia miesiąca Adar; natomiast czternastego dnia tego miesiąca odpoczywano i uczyniono go dniem ucztowania[o] i wesela.[p]

18 A Żydzi, którzy byli w Suzie, zgromadzili się dnia trzynastego[q] i czternastego; piętnastego zaś odpoczywano i uczyniono go dniem ucztowania i wesela.[r] **19** Dlatego żydowscy wieśniacy, zamieszkujący miasta odległych okręgów, czynili dzień czternasty miesiąca Adar[s] dniem

p Est 8:16; Ps 58:10; q Est 9:1; Est 9:13; Est 9:15; r Prz 11:10; s Ezd 6:15; Est 3:7.

pomyślności,[a] weselenia się[b] i uczto-wania, i posyłania sobie nawzajem porcji żywności.[c]

20 A Mardocheusz[d] spisał te rzeczy i porozsyłał spisane dokumenty do wszystkich Żydów, którzy byli we wszystkich prowincjach[e] króla Aswerusa, tych bliskich i tych dalekich, **21** aby nałożyć na nich obowiązek[f] stałego obchodzenia czternastego dnia miesiąca Adar i piętnastego dnia tego miesiąca — co roku, **22** według dni, w których Żydzi odpoczęli od swych nieprzyjaciół,[g] i miesiąca, który się dla nich przemienił ze smutku w radość i z żałoby[h] w dzień pomyślności, aby je obchodzono jako dni ucztowania i weselenia się, i posyłania sobie nawzajem porcji żywności[i] i darów ubogim.[j]

23 I Żydzi przyjęli to, co już zaczęli czynić i o czym napisał im Mardocheusz. **24** Gdyż Haman,[k] syn Hammedaty,[l] Agagity,[m] który był wrogi[n] wszystkim Żydom, uknuł plan przeciwko Żydom, aby ich zgładzić,[o] i kazał rzucać pur,[p] to jest los,[q] aby ich niepokoić i zgładzić. **25** Lecz gdy Estera przyszła przed oblicze króla, oznajmił on za pomocą spisanego dokumentu:[r] „Niech nikczemny spisek,[s] który on uknuł przeciwko Żydom, wróci na jego głowę”;[t] i powieszono go oraz jego synów na palu.[u] **26** Dlatego nazwano te dni Purim, od nazwy pur.[v] Toteż zgodnie ze wszystkimi słowami tego listu[w] i w związku z tym, co widzieli i co ich spotkało, **27** Żydzi przyjęli oraz nałożyli na siebie i na swe potomstwo, i na wszystkich przyłączających się do nich[x] — tak by to nie zanikło — obowiązek stałego obchodzenia tych dwóch dni stosownie do tego, co zostało o nich napisane, i zgodnie z ich wyznaczonym czasem, co roku. **28** A dni te mają być wspominane i obchodzone przez każde pokolenie, każdą rodzinę, każdą prowincję i każde miasto, i te dni Purim nie mają zaniknąć wśród Żydów, a ich upamiętnianie[a] nie ma ustać pośród ich potomstwa.

29 A królowa Estera, córka Abichaila,[b] i Żyd Mardocheusz napisali jeszcze z całą dobitnością, aby potwierdzić ten drugi list dotyczący Purim. **30** Następnie rozesłał on spisane dokumenty do wszystkich Żydów w stu dwudziestu siedmiu prowincjach,[c] w całym państwie Aswerusa,[d] ze słowami pokoju i prawdy,[e] **31** aby potwierdzić obowiązywanie tych dni Purim w ich wyznaczonym czasie, tak jak im nakazał Żyd Mardocheusz i królowa Estera[f] oraz jak przyjęli na swą duszę i na swe potomstwo,[g] sprawy postów[h] i swego wołania o pomoc.[i] **32** A słowa Estery potwierdziły te sprawy związane z Purim[j] i zapisano to w księdze.

10 A król Aswerus nałożył pracę przymusową[k] na kraj i wyspy[l] morskie.

2 Całe zaś jego energiczne dzieło i jego potęga, jak również dokładny opis wielkości Mardocheusza,[m] którą król go wywyższył,[n] czyż nie są zapisane w księdze dziejów[o] królów Medii i Persji?[p] **3** Bo Żyd Mardocheusz był drugi[q] po królu Aswerusie i był wielki pośród Żydów, i cieszył się uznaniem wśród licznej rzeszy swych braci, działał bowiem dla dobra swego ludu i ogłaszał pokój[r] całemu ich potomstwu.

ROZDZ. 9

a Ps 124:2; Ps 124:6
b Ps 118:15; Ps 145:7; Iz 65:14
c Neh 8:10
d Est 2:5; Est 8:8
e Est 1:1; Dn 6:1
f Ps 145:4
g Ps 103:2; Iz 12:1
h Est 4:3
i Est 9:19; Łk 11:41
j Gal 2:10
k Est 3:1
l Est 8:5
m Wj 17:16; Lb 24:7; 1Sm 15:8
n Est 3:10; Est 9:10
o Est 3:9
p Est 3:7
q Jl 3:3; Abd 11; Mt 27:35
r Est 8:5; Est 8:10; Est 9:13
s Est 8:3
t Pwt 19:19; Ps 7:16; Ps 37:15; Ps 141:10; Dn 6:24
u Est 5:14; Est 7:10; Est 9:14
v Est 3:7
w Est 9:20
x Kpł 19:34; Kpł 24:22; Rut 1:16; 1Kl 8:43; Est 8:17; Gal 5:3

szpalta 2

a Ps 103:2
b Est 2:15
c Est 8:9; Est 9:20
d Est 1:1
e Iz 39:8
f Est 9:21
g Est 9:27
h 2Kn 20:3; Jl 2:12
i Est 4:1; Ps 65:2; Ps 142:1
j Est 9:26

ROZDZ. 10

k Joz 16:10; Lam 1:1
l Rdz 10:5
m Est 2:5
n Est 8:15; Ps 18:35; Dn 2:48

---

o Ezd 4:15; Est 6:1; p Est 1:3; Dn 6:15; q Rdz 41:40; Dn 5:16; r Ps 125:5; Prz 12:20; Iz 26:12.

HIOBA

1 Był w ziemi Uc[a] pewien mąż imieniem Hiob;[b] a mąż ten był nienaganny[c] i prostolinijny[d] oraz bojący się Boga[e] i stroniący od zła.[f] **2** I urodziło mu się siedmiu synów i trzy córki.[g] **3** A dobytek[h] jego stanowiło siedem tysięcy owiec i trzy tysiące wielbłądów oraz pięćset par bydła i pięćset oślic, miał także bardzo wiele służby; i mąż ten był najzamożniejszym ze wszystkich mieszkańców Wschodu.[i]

4 A jego synowie chodzili i urządzali ucztę[j] w domu każdego w jego dniu; posyłali też po swoje trzy siostry, które zapraszali, aby z nimi jadły i piły. **5** A gdy u każdego z nich po kolei minął dzień ucztowania, Hiob posyłał i ich uświęcał;[k] i wstawał wczesnym rankiem, i składał ofiary całopalne[l] według liczby ich wszystkich; bo Hiob mówił: „Może zgrzeszyli moi synowie i przeklęli[m] Boga w swym sercu”.[n] Tak Hiob czynił zawsze.[o]

6 I nadszedł dzień, gdy synowie prawdziwego Boga[p] weszli, żeby stanąć przed Jehową,[q] i również Szatan[r] wszedł pośród nich.[s]

7 Wtedy Jehowa rzekł do Szatana: „Skąd przychodzisz?” Wówczas Szatan odpowiedział Jehowie, mówiąc: „Z wędrowania po ziemi[t] i przechadzania się po niej”.[u] **8** A Jehowa rzekł jeszcze do Szatana: „Czy w swym sercu zwróciłeś uwagę na mego sługę Hioba, że nie ma na ziemi nikogo takiego jak on[v] — mąż to nienaganny[w] i prostolinijny,[x] bojący się Boga[y] i stroniący od zła?”[a] **9** Szatan odpowiedział na to Jehowie, mówiąc: „Czyż za nic Hiob boi się Boga?[b] **10** Czy ty sam nie posadziłeś żywopłotu wokół niego[c] i wokół jego domu, i wokół wszystkiego, co ma dookoła? Pracy jego rąk pobłogosławiłeś,[d] a jego dobytek mnoży się na ziemi. **11** Ale dla odmiany wyciągnij, proszę, swą rękę i dotknij wszystkiego, co ma, i zobacz, czy nie będzie cię przeklinał prosto w twarz”.[e] **12** Jehowa rzekł więc do Szatana: „Oto wszystko, co ma, jest w twoim ręku. Tylko przeciw niemu samemu nie wyciągaj ręki!” Toteż Szatan odszedł sprzed osoby Jehowy.[f]

13 I nadszedł dzień, gdy jego synowie i córki jedli oraz pili wino w domu ich brata, pierworodnego.[g] **14** A do Hioba przyszedł posłaniec[h] i rzekł: „Bydło właśnie orało,[i] a oślice się pasły obok niego, **15** gdy nagle wtargnęli Sabejczycy[j] i je zabrali, a sług pozabijali ostrzem miecza; a ja uszedłem, tylko ja sam, aby cię powiadomić”.[k]

16 Gdy ten jeszcze mówił, przyszedł inny i rzekł: „Ogień Boży spadł z niebios[l] i zapłonął wśród owiec oraz sług, i pochłonął ich; a ja uszedłem, tylko ja sam, aby cię powiadomić”.

17 Gdy ten jeszcze mówił, przyszedł inny i rzekł: „Chaldejczycy[m] utworzyli trzy oddziały

ROZDZ. 1

a Jer 25:20 Lam 4:21
b Eze 14:14 Eze 14:20 Jak 5:11
c Hi 2:3
d Rdz 6:9 2Kl 20:3
e Neh 5:15 Prz 8:13 Prz 16:6
f 1Ts 5:22 1Pt 3:11
g Ps 127:3 Ps 128:3
h 2Kn 32:29
i Rdz 29:1 1Kl 4:30
j Ps 133:1
k Wj 19:10 1Sm 16:5
l Rdz 8:20 Rdz 12:8
m Prz 30:9
n Mt 15:19
o Rdz 18:19
p Rdz 6:2 Pwt 33:2 Hi 38:7 Dn 3:25
q Ps 103:20 Dn 7:13 Mt 18:10
r Za 3:1 Mt 4:3 Łk 22:31 Jn 13:2 Obj 12:9
s 1Kl 22:19
t Hi 2:2
u Mt 12:43 1Pt 5:8
v Lb 12:3 Prz 14:35
w Rdz 6:9 Ps 37:37 Jn 1:47
x Ps 84:11 Heb 4:13
y Neh 5:15 Ps 19:9 Kzn 12:13

szpalta 2

a Ps 34:14 Prz 3:7 Prz 16:17
b Obj 12:10
c Rdz 15:1; Rdz 31:7; Pwt 33:27; Ps 34:7; Ps 105:14; 1Pt 1:5; **d** Rdz 26:12; Pwt 28:2; Ps 5:12; Ps 84:11; Ps 128:2; Prz 10:22; **e** Iz 8:21; **f** Hi 2:7; **g** Hi 1:4; **h** 1Sm 4:17; **i** 1Kl 19:19; **j** Hi 6:19; **k** 1Sm 22:20; 1Ef 2:2; **m** Rdz 11:28; 2Kl 24:2.

i napadli na wielbłądy, i zabrali je, sług zaś pozabijali ostrzem miecza; a ja uszedłem, tylko ja sam, aby cię powiadomić”.

18 Gdy ten jeszcze mówił, przyszedł inny i rzekł: „Twoi synowie i twoje córki jedli oraz pili wino[a] w domu swego brata, pierworodnego. **19** A oto od strony pustkowia zerwał się silny wiatr[b] i uderzył w cztery węgły domu, tak iż ten upadł na młodych i oni zginęli. A ja uszedłem, tylko ja sam, aby cię powiadomić”.

20 A Hiob wstał i rozdarł[c] swój płaszcz bez rękawów, i ostrzygł[d] głowę, i upadłszy na ziemię,[e] pokłonił się[f] **21** i rzekł:

„Nagi wyszedłem z łona mojej matki[g]
i nagi tam wrócę.[h]
Jehowa dał[i] i Jehowa zabrał.[j]
Niech imię Jehowy dalej będzie błogosławione”.[k]

22 W tym wszystkim Hiob nie zgrzeszył ani nie przypisał Bogu nic niestosownego.[l]

2 Potem nadszedł dzień, gdy synowie prawdziwego Boga weszli, by stanąć przed Jehową, i również Szatan wszedł pośród nich, by stanąć przed Jehową.[m]

2 Wtedy Jehowa rzekł do Szatana: „Skąd to przychodzisz?” Wówczas Szatan odpowiedział Jehowie, mówiąc: „Z wędrowania po ziemi i przechadzania się po niej”.[n] **3** A Jehowa rzekł jeszcze do Szatana: „Czy w swym sercu zwróciłeś uwagę na mego sługę Hioba,[o] że nie ma na ziemi nikogo takiego jak on — mąż nienaganny i prostolinijny,[p] bojący się Boga[q] i stroniący od zła?[r] I jeszcze trzyma się mocno swej nieskazitelności,[s] chociaż ty mnie pobudzasz[t] przeciwko niemu, bym go pochłonął bez powodu”.[a] **4** Lecz Szatan[b] odpowiedział Jehowie, mówiąc: „Skórę za skórę — i wszystko, co człowiek ma, da za swą duszę.[c] **5** Dla odmiany wyciągnij, proszę, swą rękę i dotknij jego kości i jego ciała, i zobacz, czy nie będzie cię przeklinał prosto w twarz”.[d]

6 Jehowa rzekł więc do Szatana: „Oto jest w twoim ręku! Tylko bacz na jego duszę!” **7** Toteż Szatan odszedł sprzed osoby Jehowy[e] i poraził Hioba złośliwym wrzodem[f] od spodu stopy aż po czubek głowy. **8** A on wziął sobie glinianą skorupę, by się nią skrobać; i siedział w popiele.[g]

9 W końcu rzekła doń jego żona: „Czy jeszcze trzymasz się mocno swej nieskazitelności?[h] Przeklnij Boga i umrzyj!” **10** Ale on jej powiedział: „Mówisz tak, jak mówi jedna z nierozumnych[i] kobiet. Czyż mielibyśmy przyjmować od prawdziwego Boga tylko to, co dobre, a nie przyjmować również tego, co złe?”[j] W tym wszystkim Hiob nie zgrzeszył swymi wargami.[k]

11 A trzej towarzysze Hioba usłyszeli o całym tym nieszczęściu, które spadło na niego, i poprzychodzili, każdy ze swego miejsca: Elifaz Temanita,[l] Bildad Szuchita[m] i Cofar Naamita.[n] Zeszli się zatem, tak jak się umówili,[o] by przyjść i mu współczuć, i go pocieszyć.[p] **12** Gdy z daleka podnieśli oczy, nie poznali go. I podnieśli głos, i płakali, i każdy z nich rozdarł[q] swój płaszcz bez rękawów, i ku niebiosom rzucali proch na swe głowy.[r] **13** I siedzieli[s] z nim na

ROZDZ. 1

a Ps 104:15 Kzn 9:7 Kzn 10:19
b Ef 2:2
c Rdz 37:34 1Sm 4:12
d Ezd 9:3 Mi 1:16
e 2Sm 12:16 Iz 3:26 Mt 26:39
f Rdz 24:26 Wj 34:8 Neh 9:3
g Hi 31:15 Ps 127:3 Kzn 5:15 1Tm 6:7
h Rdz 3:19 Ps 49:17 Kzn 12:7
i Kzn 5:19 Jak 1:17
j 1Sm 2:6 Prz 23:5
k Ps 34:1 Dn 2:20
l Pwt 32:4 Rz 9:20

ROZDZ. 2

m Hi 1:6
n Hi 1:7
o Hi 1:8
p Rdz 6:9
q Neh 5:15 Prz 8:13 Prz 16:6
r Ps 34:14 1Ts 5:22
s Hi 27:5
t Hi 1:11

szpalta 2

a Hi 9:17
b Hi 1:6
c Jer 41:8
d Kpł 24:15 Hi 1:11 Obj 12:10
e Hi 1:12
f Wj 9:9 Kpł 13:18 Hi 30:30
g Jer 6:26 Eze 27:30 Jon 3:6 Jon 3:8
h Mal 3:14
i Hi 1:11

---

j Hi 1:21; Jak 5:10; k Ps 39:1; Prz 12:13; Jak 5:11; l Rdz 36:34; Jer 49:7; m Rdz 25:2; 1Kn 1:32; n Hi 42:9; o Am 3:3; p Rdz 37:35; q Hi 1:20; r Neh 9:1; Lam 2:10; Ezc 27:30; s Ezd 9:3; Iz 3:26.

ziemi siedem dni i siedem nocy,
i żaden nie odezwał się do niego
ani słowem, bo widzieli, że boleść[a] ta jest bardzo wielka.

3 Potem Hiob otworzył usta
i zaczął złorzeczyć swemu
dniowi.[b] **2** Odezwał się Hiob
i rzekł:

3 „Niech przepadnie dzień, w którym się narodziłem,[c]
i noc, gdy ktoś powiedział:
‚Poczęty został krzepki mężczyzna!'
4 Dzień ów – niech stanie się ciemnością.
Niech Bóg nań z góry nie spojrzy
ani niech nad nim nie jaśnieje światło dzienne.
5 Niech go na powrót zażąda ciemność i głęboki cień.
Niech nad nim przebywa chmura deszczowa.
Niech trwoży go to, co zaciemnia dzień.[d]
6 Tamta noc – niech zabierze ją mrok;[e]
niechaj się nie weseli wśród dni roku;
do liczby miesięcy księżycowych niech nie wchodzi.
7 Oto tamta noc – niech stanie się niepłodna;
niech się w niej nie pojawi radosny okrzyk.[f]
8 Niech rzucą na nią klątwę ci, którzy przeklinają dzień,
ci, którzy są gotowi obudzić Lewiatana.[g]
9 Niechaj się zaćmią gwiazdy jej zorzy;
niech wyczekuje światła, a niech go nie będzie;
i niech nie ujrzy promieni brzasku.
10 Bo nie zamknęła drzwi brzucha mej matki[h]
i nie ukryła niedoli przed mymi oczami.
11 Czemu nie umarłem zaraz po wyjściu z łona?[a]
Czemuż wyszedłem z brzucha, a potem nie skonałem?
12 Po cóż wyszły mi naprzeciw kolana
i po cóż piersi,[b] które miałem ssać?
13 Bo teraz już bym leżał, by zażywać spokoju;[c]
już bym spał; odpoczywałbym[d]
14 z królami i doradcami ziemi,[c]
budującymi dla siebie opustoszałe miejsca,[f]
15 lub z książętami, którzy posiadają złoto,
z tymi, którzy swe domy napełniają srebrem;
16 albo – jak poroniony płód ukryty[g] – nie zacząłbym istnieć,
jak dzieci, które nie widziały światła.[h]
17 Tam niegodziwcy przestają się burzyć[i]
i spoczywają tam ci, którzy zużyli swą moc.[j]
18 Więźniowie wespół zażywają spokoju;
nie słyszą głosu kogoś, kto by ich poganiał do pracy.[k]
19 Tam mały i wielki są sobie równi,[l]
a niewolnik jest uwolniony od swego pana.
20 Po cóż daje on światło strapionemu,
a życie zgorzkniałym na duszy?[m]
21 Czemu są tacy, którzy wyczekują śmierci, a jej nie ma,[n]

ROZDZ. 2
a Hi 16:6

ROZDZ. 3
b Jer 20:14
c Hi 10:18
Jer 15:10
Jer 20:15
d Am 8:10
e Hi 10:19
f Iz 24:8
g Hi 41:1
Hi 41:10
Ps 74:14
Ps 104:26
h Rdz 29:31
1Sm 1:5
Hi 10:18

szpalta 2
a Jer 15:10
Jer 20:17
b Ps 22:9
Łk 23:29
c Kzn 9:5
Kzn 9:10
d Hi 30:23
Jn 11:11
e 1Kl 2:10
2Kn 16:14
f Rdz 50:26
Iz 22:16
Eze 26:20
g Ps 58:8
Kzn 6:3
Oz 9:14
h Ps 49:19
i Ps 9:17
j Ps 146:4
Kzn 9:10
Iz 57:2

k Wj 5:6; **l** Hi 30:23; Ps 49:10; Kzn 3:20; Kzn 8:8; Kzn 9:2; **m** 1Sm 1:10; 2Kl 4:27; Prz 31:6; **n** Lb 11:15; 1Kl 19:4; Hi 7:15; Jon 4:3; Obj 9:6.

choć kopiąc, poszukują
jej bardziej niż ukrytych
skarbów?
22 Ci, którzy się radują aż do
zupełnego rozweselenia,
wielce się radują, gdyż
znajdują grobowiec.
23 [Po cóż daje on światło]
krzepkiemu mężowi, któ-
rego drogę zakryto[a]
i którego Bóg ogradza?[b]
24 Bo przed moim pokarmem
przychodzi me wzdy-
chanie[c]
i niczym wody wylewają
się moje rozdzierające
krzyki;[d]
25 przeraziłem się bowiem rze-
czy przerażającej, a ona
mnie spotyka;
i przychodzi na mnie to,
czego się lękałem.[e]
26 Nie byłem wolny od trosk
ani nie zażywałem spo-
koju,
ani nie spoczywałem, a
jednak nadchodzi nie-
pokój".

4 A Elifaz[f] Temanita odezwał
się i powiedział:
2 „Jeżeli ktoś się pokusi o słowo
do ciebie, czy się znu-
żysz?
Któż jednak potrafi po-
wstrzymać słowa?
3 Oto ty skorygowałeś wielu,[g]
a ręce osłabłe wzmacnia-
łeś.[h]
4 Słowa twoje podnosiły każ-
dego, kto się potykał,[i]
a uginające się kolana
umacniałeś.[j]
5 Lecz tym razem ciebie to
spotyka, a ty się nużysz;
dotyka to ciebie, a ty się
trwożysz.
6 Czy twoja bogobojność nie
jest podstawą twej ufno-
ności?
Czyż nadzieją twoją nie
jest nieskazitelność[a]
twych dróg?
7 Przypomnij sobie, proszę:
Któryż niewinny kiedy-
kolwiek zginął?
I gdzież to zostali wytępie-
ni prostolinijni?[b]
8 Według tego, co widziałem,
ci, którzy knują zło,
oraz ci, którzy sieją niedo-
lę, sami będą to żąć.[c]
9 Od tchnienia Bożego giną
i od ducha jego gniewu
niszczeją.
10 Jest ryk lwa i głos młodego
lwa,
ale przecież łamią się zę-
by młodych grzywias-
tych lwów.
11 Lew ginie z braku zdobyczy,
a szczenięta lwa zostają
rozproszone.
12 Mnie zaś ukradkiem przy-
niesiono słowo,
a me ucho odebrało jego
szept,[d]
13 w niepokojących myślach
wskutek wizji nocnych,
gdy na ludzi spada głębo-
ki sen.
14 Strach mnie ogarnął i drże-
nie,
a liczne me kości napełnił
strachem.
15 I jakiś duch przesuwał się
obok mej twarzy;
włosy na mym ciele się zje-
żyły.
16 Stanął bez ruchu,
lecz nie rozpoznałem jego
wyglądu;
jakaś postać była przed my-
mi oczami;
była cisza i oto usłyszałem
głos:
17 ‚Śmiertelnik – czyż może być
sprawiedliwszy niż sam
Bóg?

ROZDZ. 3
a Hi 19:8
b Hi 12:14
Hi 19:8
Lam 3:9
Oz 2:6
c Ps 80:5
Ps 102:9
d Ps 22:1
Ps 38:8
Iz 59:11
e Hi 31:23

ROZDZ. 4
f Hi 2:11
Hi 42:9
g Łk 17:3
h Łk 22:32
i Prz 12:18
Prz 16:23
1Ts 5:14
j Iz 35:3
Heb 12:12

szpalta 2
a Hi 1:1
b Hi 2:3
Hi 42:7
c Gal 6:7
d 1Jn 4:1
Obj 16:14

Albo czyż może krzepki
mąż być czystszy od swego Twórcy?'
18 Oto sługom swoim On nie dowierza,
a swym posłańcom zarzuca wady.
19 O ileż bardziej mieszkańcom glinianych domów,
których fundament jest w prochu![a]
Miażdży się ich szybciej niż mola.
20 Między rankiem a wieczorem zostają roztrzaskani;
giną na zawsze, a nikt nie bierze sobie tego do serca.
21 Czyż z nich nie wyciągnięto ich linki namiotowej?
Umierają z braku mądrości.

5 „Wołaj, proszę! Czy jest ktoś, kto ci odpowie?
I do którego ze świętych się zwrócisz?
2 Głupca bowiem zabije strapienie,
a dającego się łatwo zwabić uśmierci zawiść.
3 Sam widziałem głupca zapuszczającego korzenie,[b]
lecz nagle zacząłem przeklinać jego miejsce przebywania.
4 Synowie jego pozostają z dala od wybawienia[c]
i w bramie zostają zmiażdżeni — bez wyzwoliciela.
5 Co on zbierze, to zjada ktoś głodny;
i nawet z haków rzeźniczych ktoś to zabiera,
a sidło chwyta ich środki utrzymania.
6 Bo nie z prochu pochodzi krzywda
i nie z ziemi wyrasta niedola.
7 Człowiek bowiem rodzi się na niedolę,
tak jak iskry ulatują w górę.
8 Ja sam jednak zwróciłbym się do Boga
i swą sprawę przedłożyłbym Bogu,[a]
9 Temu, który czyni wielkie rzeczy niezbadane,
rzeczy zdumiewające — bez liku;[b]
10 który daje deszcz na powierzchnię ziemi[c]
i zsyła wody na otwarte pola;[d]
11 który niskich umieszcza na miejscu wysokim,[e]
tak iż smutni są wysoko w swoim wybawieniu;
12 który niweczy knowania roztropnych,[f]
tak iż ręce ich nie pracują skutecznie;
13 który chwyta mądrych w ich własnej przebiegłości,[g]
tak iż zamysł sprytnych jest wprowadzany w czyn pochopnie;[h]
14 nawet w dzień napotykają ciemność,
a w południe szukają po omacku jak w nocy;[i]
15 i Temu, który wybawia od miecza z ich ust,
a biednego — z ręki siłacza,[j]
16 tak iż dla maluczkiego pojawia się nadzieja,[k]
lecz nieprawość wręcz zamyka swe usta.[l]
17 Oto szczęśliwy jest człowiek, którego Bóg upomina;[m]
a karcenia od Wszechmocnego nie odrzucaj!
18 On bowiem zadaje ból, lecz przewiązuje ranę;
roztrzaskuje, lecz jego ręce dokonują uzdrowienia.

ROZDZ. 4
a Rdz 3:19

ROZDZ. 5
b Ps 37:35
c Ps 109:13
Ps 119:155

szpalta 2
a Łk 18:11
b Ps 40:5
Ps 72:18
Rz 11:33
c Ps 65:9
d Hi 26:8
Ps 147:8
Dz 14:17
e Łk 1:52
f Neh 4:15
g 1Ko 3:19
h Ps 9:15
i Hi 12:25
Prz 4:19
j Ps 35:10
k 1Sm 2:8
l Ps 107:42
m Ps 94:12

19 W sześciu udrękach będzie
cię ratował,[a]
a w siedmiu nie dotknie
cię nic szkodliwego.[b]
20 W czasie klęski głodu wykupi cię od śmierci,[c]
a podczas wojny — od mocy miecza.
21 Przed biczem języka zostaniesz ukryty[d]
i nie będziesz się bał złupienia, gdy przyjdzie.
22 Ze złupienia i głodu będziesz się śmiał
i nie będziesz musiał się bać dzikiego zwierzęcia ziemi.
23 Bo przymierze twe będzie z kamieniami polnymi,
a dzikie zwierzę polne będzie musiało żyć z tobą w pokoju.[e]
24 I poznasz, że twym namiotem jest pokój,
i na pewno pójdziesz i zobaczysz swe pastwisko,
a niczego nie będzie ci brakować.
25 I poznasz, że potomstwo twe jest liczne,[f]
a twoi potomkowie — jak roślinność ziemi.[g]
26 Pełen wigoru wejdziesz do grobowca,[h]
jak się układa snopy, gdy jest na nie czas.
27 Oto, cośmy zbadali. Tak to jest.
Słuchaj tego i wiedz to dla siebie".

6 Wówczas Hiob odezwał się i powiedział:

2 „O, gdyby zważono całą mą zgryzotę,[i]
a jednocześnie położono na wadze moją niedolę!
3 Teraz bowiem jest cięższa niż piaski mórz.
Dlatego słowa moje to mowa nieokiełznana.[j]
4 Bo są we mnie strzały Wszechmocnego,[a]
których jad pije mój duch;[b]
trwogi od Boga ustawiają się przeciwko mnie.[c]
5 Czy zebra[d] wyda głos nad trawą
lub czy byk będzie ryczał nad swą paszą?
6 Czy potrawy nie mające smaku będzie się jeść bez soli
albo czy ma jakiś smak śluzowaty sok prawoślazu?
7 Dusza moja nie chce tknąć niczego.
Są jak zaraza w mym pokarmie.
8 Oby doszła moja prośba
i oby Bóg spełnił mą nadzieję!
9 I oby tak Bóg zechciał mnie zmiażdżyć,
oby uwolnił swą rękę i mnie odciął![e]
10 Nawet to jeszcze byłoby mą pociechą;
i skakałbym z radości[f] z powodu mego bólu,
chociaż on nie miałby współczucia, gdyż nie zataiłem wypowiedzi[g] Świętego.[h]
11 Jakaż jest moja moc, bym miał dalej czekać?[i]
I jakiż jest mój kres, bym miał przedłużać istnienie mej duszy?
12 Czy moja moc jest mocą kamieni?
Albo czy ciało moje jest z miedzi?
13 Czyż nie jest tak, że nie potrafię sam sobie pomóc
i że odpędzono ode mnie skuteczne działanie?
14 Kto odmawia lojalnej życzliwości swemu bliźniemu,[j]

ROZDZ. 5
a Ps 34:19
b Prz 24:16
c Rdz 45:7
d Prz 12:18
Jak 3:8
e Kpł 26:6
f Ps 112:2
g Ps 72:16
h Pwt 34:7

ROZDZ. 6
i Ps 31:9
j Jak 3:2

szpalta 2
a Ps 38:2
b Prz 18:14
c Ps 88:16
d Hi 24:5
Jer 14:6
e Lb 11:15
1Kl 19:4
Hi 3:21
Jon 4:3
f Hi 3:22
g Ps 40:9
Dz 20:27
h Kpł 19:2
Oz 11:9
1Pt 1:15
i Hi 7:7
Ps 103:15
j Prz 3:3
Prz 19:22
Oz 6:6
Za 7:9
Mt 25:44

ten również zaniecha bojaźni przed Wszechmocnym.[a]
15 Bracia moi postąpili zdradliwie,[b] jak potok zimowy,
jak koryto potoków zimowych, które przemijają.
16 Ciemne są od lodu,
na nich kryje się śnieg.
17 W odpowiedniej porze zostają bez wody,[c] zmuszone do milczenia;
gdy nastaje upał, wysychają ze swego miejsca.[d]
18 Ścieżki ich drogi zbaczają;
idą na miejsce puste i giną.
19 Karawany temańskie[e] wypatrywały,
wyczekiwała ich wędrująca grupa Sabejczyków.[f]
20 Doprawdy, są zawstydzeni, gdyż zaufali;
podeszli aż do tego miejsca i się rozczarowali.[g]
21 Teraz bowiem staliście się niczym;[h]
widzicie trwogę i się lękacie.[i]
22 Czy to dlatego, że powiedziałem: ‚Dajcie mi coś
albo podarujcie mi trochę waszej mocy;
23 i wyratujcie mnie z ręki wroga,[j]
i winniście mnie wykupić z ręki tyranów'?[k]
24 Pouczcie mnie, ja zaś będę milczał;[l]
i sprawcie, bym zrozumiał, jaki błąd popełniłem.[m]
25 Wypowiedzi prostolinijności — doprawdy, nie są bolesne![n]
Lecz cóż gani wasza nagana?[o]
26 Czyż zamyślacie ganić słowa,
gdy wypowiedzi zrozpaczonego[p] są po prostu na wiatr?[q]

ROZDZ. 6
a Hi 23:16 1Jn 3:17
b Hi 19:19 Ps 38:11
c Judy 12
d Hi 24:19
e Iz 21:14 Jer 25:23
f Hi 1:15
g Jer 14:3
h Hi 13:4
i Ps 38:11
j Rdz 14:16
k 2Sm 4:9 Ps 55:18
l Hi 32:11
m Ps 19:12 Ps 19:13 Prz 19:25
n Prz 12:18 Prz 25:11
o Hi 16:3 Hi 21:34
p Hi 10:1
q Hi 8:2

szpalta 2
a Hi 31:21 Mal 3:5
b Rdz 37:28
c Hi 27:4
d Hi 17:10

ROZDZ. 7
e Hi 14:14
f Hi 14:6 Ps 39:4
g Iz 25:5
h Kpł 19:13 Pwt 24:15
i Hi 29:2
j Ps 6:6
k Hi 2:8 Hi 30:17
l Iz 14:11
m Hi 30:19
n Hi 30:30
o Ps 102:11 Ps 103:15 Ps 144:4 Jak 4:14
p Hi 17:15 Rz 8:20
q Ps 89:47 Kzn 2:11

27 O ileż bardziej rzucicie losy nad kimś nie mającym ojca[a]
i sprzedacie swego towarzysza![b]
28 A teraz dalejże, zważajcie na mnie
i zobaczcie, czy będę wam kłamał[c] prosto w twarz.
29 Wróćcie, proszę — niech nie powstanie nieprawość — tak, wróćcie — jeszcze jest w tym moja prawość.[d]
30 Czyż jest nieprawość na moim języku
albo czy moje podniebienie nie rozpoznaje niedoli?

7 „Czyż śmiertelnika na ziemi nie czeka praca przymusowa[e]
i czyż dni jego nie są jak dni najemnika?[f]
2 Wzdycha do cienia[g] jak niewolnik
i jak najemnik czeka na swą zapłatę.[h]
3 Tak dano mi w posiadanie nic niewarte miesiące księżycowe[i]
i wyliczono mi noce niedoli.[j]
4 Gdy się kładę, mówię: ‚Kiedyż wstanę?'[k]
A gdy wieczór osiąga swą miarę, zostaję nasycony niepokojem aż do zorzy porannej.
5 Ciało moje przyodziało się czerwiami[l] i grudkami prochu;[m]
skóra moja pokryła się strupami i się rozpływa.[n]
6 Dni moje są szybsze[o] niż tkackie czółenko
i dobiegają kresu w beznadziejności.[p]
7 Pamiętaj, że moje życie jest wiatrem,[q]
że moje oko już więcej nie ujrzy dobra.

8 Oko tego, który mnie widzi,
już mnie nie ujrzy;
oczy twoje zwrócą się ku mnie, lecz mnie już nie będzie.[a]
9 Zaiste, obłok przemija i odchodzi;
tak nie wyjdzie ten, kto zstępuje do Szeolu.[b]
10 Już nie wróci do swego domu,
a jego miejsce już się do niego nie przyzna.[c]
11 Ja też nie powstrzymam swych ust.
Będę mówił w udręce mego ducha;
zatroskany będę goryczą mej duszy![d]
12 Czyż jestem morzem albo potworem morskim,
byś miał nade mną stawiać straż?[e]
13 Kiedy rzekłem: ‚Łoże moje mnie pocieszy,
moje łóżko pomoże mi znieść me zatroskanie',
14 wtedy ty przeraziłeś mnie snami
i wizjami mnie płoszysz,
15 tak iż dusza moja wybiera uduszenie,
śmierć[f] raczej niż moje kości.
16 Odrzuciłem to;[g] nie chciałbym żyć po czas niezmierzony.
Odstąp ode mnie, bo dni moje są tchnieniem.[h]
17 Czymże jest śmiertelnik,[i] byś miał go wychowywać
i zważać na niego w swym sercu
18 i byś miał zwracać na niego uwagę każdego poranka,
byś co chwila miał go poddawać próbie?[j]
19 Czemu nie odwrócisz ode mnie swego wzroku[k]
ani mnie nie zostawisz, aż przełknę ślinę?

ROZDZ. 7

a Hi 7:21 Jak 4:14
b Hi 10:21 Hi 14:12 Ps 78:39 Kzn 9:10
c Ps 103:16 Ps 146:4 Kzn 9:5
d 1Sm 1:10 Hi 10:1 Prz 14:10
e Hi 38:8
f Hi 3:21 Obj 9:6
g Rdz 27:46 1Kl 19:4 Hi 10:1 Jon 4:3
h Ps 62:9 Ps 144:4 Kzn 6:11
i Ps 8:4 Ps 103:15 Ps 144:3 Heb 2:6
j Pwt 13:3 Hi 23:10 Ps 7:9
k Hi 14:6

szpalta 2

a Hi 34:21 Prz 5:21 Jer 16:17 Heb 4:13 1Pt 3:12
b Iz 33:24
c Rdz 3:19 Ps 104:29 Kzn 12:7 Dn 12:2

ROZDZ. 8

d Rdz 25:2 1Kn 1:32 Hi 42:9
e Hi 11:3
f Hi 6:26
g Rdz 18:25 Hi 34:12
h Pwt 32:4 2Kn 19:7
i Hi 5:8 Hi 11:13 Hi 22:23
j Hi 1:8 Hi 6:24
k Hi 42:12
l Hi 11:17 Ps 39:5
m Hi 15:18
n Rdz 47:9
o 1Kn 29:15 Hi 14:1 Ps 144:4

20 Jeśli zgrzeszyłem, cóż zdziałam przeciwko tobie, Obserwatorze ludzkości?[a]
Czemuż obrałeś mnie sobie za cel, bym stał się dla ciebie brzemieniem?
21 I czemu nie odpuszczasz mego występku[b]
ani nie przeoczasz mego przewinienia?
Bo oto położę się w prochu;[c]
i ty będziesz mnie szukał, a mnie nie będzie".

8 A Bildad Szuchita[d] odezwał się i rzekł:
2 „Jak długo będziesz mówił takie rzeczy,[e]
skoro wypowiedzi twych ust są tylko potężnym wiatrem?[f]
3 Czyż Bóg wypaczy sąd[g]
albo czy Wszechmocny wypaczy prawość?[h]
4 Jeśli synowie twoi zgrzeszyli przeciwko niemu,
tak iż pozwala im wpaść w rękę ich buntu,
5 jeśli ty sam będziesz szukał Boga[i]
i błagał Wszechmocnego o łaskę,
6 jeżeli jesteś czysty i prostolinijny,[j]
to już by się dla ciebie przebudził
i już by przywrócił twe prawe miejsce przebywania.
7 Ponadto początek twój mógłby być czymś małym,
ale potem twój koniec wielce by urósł.[k]
8 Zapytajże, proszę, wcześniejsze pokolenie[l]
i zwróć uwagę na to, co wybadali ich ojcowie.[m]
9 Bo my jesteśmy zaledwie od wczoraj[n] i nic nie wiemy,
gdyż dni nasze na ziemi są cieniem.[o]

10 Czyż cię nie pouczą, nie powiedzą ci
i z serca swego nie dobędą słów?
11 Czy papirus[a] wyrośnie wysoko bez mokradła?
Czy trzcina urośnie duża bez wody?
12 Gdy jeszcze jest w pąku, przed zerwaniem,
uschnie wcześniej niż wszelka inna trawa.[b]
13 Takie są ścieżki wszystkich, którzy zapominają o Bogu,[c]
zginie też nadzieja odstępcy,[d]
14 którego ufność zostaje zniweczona
i którego ufanie to domek pająka.[e]
15 Oprze się o swój dom, lecz on się nie ostoi;
chwyci się go, lecz on nie będzie trwał.
16 Pełen jest soku w słońcu,
a w jego ogrodzie wyrasta jego gałązka.[f]
17 W stos kamieni wplatają się jego korzenie,
widzi dom z kamieni.
18 Jeśli ktoś go pochłonie z jego miejsca,[g]
ono się go zaprze, mówiąc: ‚Nie widziałem cię'.[h]
19 Tak oto rozpływa się jego droga;[i]
a z prochu wyrastają inni.
20 Oto Bóg nie odrzuci nikogo nienagannego
ani za rękę nie weźmie złoczyńców,
21 dopóki twych ust nie napełni śmiechem,
a twoich warg radosnym wykrzykiwaniem.
22 Ci, którzy cię nienawidzą, okryją się hańbą,[j]
a namiotu niegodziwców już nie będzie".

ROZDZ. 8

a Wj 2:3 Iz 18:2 Iz 35:7
b Ps 129:6
c Hi 42:7 Ps 9:17
d Hi 27:8
e Iz 59:5
f Hi 5:3 Ps 37:35
g Hi 7:10
h Hi 20:9
i Hi 20:5
j Ps 35:26

szpalta 2

ROZDZ. 9

a Pwt 32:4 Ps 143:2 Rz 3:23
b Hi 40:2 Rz 9:20
c Hi 36:5 Ps 104:24 Iz 40:26 Dn 2:20
d Prz 14:16 Prz 28:14 Iz 30:1 Dn 5:20 Za 7:12 Rz 2:5 1Ko 10:22
e Hi 28:9
f Jer 10:10 Hab 3:6
g Ps 75:3
h Rdz 1:16 Eze 32:7
i Rdz 1:1 Ps 33:6 Iz 44:24
j Hi 38:11
k Hi 38:31 Am 5:8
l Hi 5:9 Iz 40:28 Rz 11:33
m Ps 40:5
n Hi 23:8 Jn 1:18
o Dn 4:35 Rz 9:20

9 Wówczas Hiob odezwał się i powiedział:
2 „Doprawdy, wiem, że tak jest.
Lecz jak może śmiertelnik mieć rację, gdy się prawuje z Bogiem?[a]
3 Gdyby Mu się spodobało toczyć z nim spór,[b]
ten nie zdołałby Mu odpowiedzieć nawet raz na tysiąc.
4 On mądry jest sercem i silny mocą.[c]
Któż może być wobec niego uparty, a nie ponieść szkody?[d]
5 On przesuwa góry,[e] tak iż ludzie nawet o nich nie wiedzą,
on, który je wywrócił w swoim gniewie.[f]
6 On sprawia, że ziemia się trzęsie i przenosi ze swego miejsca,
tak iż dygoczą jej filary.[g]
7 On mówi słońcu, by nie świeciło,
a wokół gwiazd kładzie pieczęć,[h]
8 sam rozpościera niebiosa[i]
i stąpa po wysokich falach morza;[j]
9 tworzy gwiazdozbiór Asz, gwiazdozbiór Kesil
oraz gwiazdozbiór Kima[k]
i wewnętrzne komnaty Południa;
10 czyni rzeczy wielkie, niezbadane,[l]
i rzeczy zdumiewające — bez liku.[m]
11 Oto mija mnie, a ja go nie widzę,
i przechodzi dalej, a ja go nie rozpoznaję.[n]
12 Oto porywa. Któż może się mu przeciwstawić?
Któż mu powie: ‚Co czynisz?'[o]

13 Bóg nie odwróci swego gniewu;[a]
pod nim muszą się ugiąć pomocnicy atakującego.[b]
14 O ileż bardziej ja, gdybym mu odpowiedział!
Będę dobierał słów wobec tego,[c]
15 któremu bym nie odpowiedział, nawet gdybym istotnie miał rację.[d]
Mego przeciwnika w sporze sądowym błagałbym o łaskę.[e]
16 Gdybym go wezwał, czy by mi odpowiedział?[f]
Nie wierzę, by nadstawił ucha na mój głos;
17 ten, który miażdży mnie burzą
i bez powodu mnoży moje rany.[g]
18 Nie da mi złapać tchu,[h]
bo syci mnie gorzkościami.
19 Jeśli ktokolwiek jest silny w mocy, to właśnie on;[i]
a jeśli ktokolwiek jest silny w sprawiedliwości – o, gdybyż mnie wezwano!
20 Gdybym miał rację, moje własne usta uznałyby mnie za winnego;
gdybym był nienaganny, on uznałby mnie za przewrotnego.
21 Gdybym był nienaganny, nie znałbym swej duszy;
odrzuciłbym swe życie.
22 Jedno jest. Dlatego powiem:
‚On do kresu doprowadza nienagannego, a także niegodziwca'.[j]
23 Gdyby raptowna powódź nagle spowodowała śmierć,
on drwiłby z rozpaczy niewinnych.
24 Ziemia została wydana w rękę niegodziwca;[k]
zakrywa on oblicze jej sędziów.
Jeśli nie, to któż?
25 Także moje dni stały się szybsze niż biegacz;[a]
uciekły, nie ujrzą dobra.
26 Przemknęły jak trzcinowe łodzie,
jak orzeł, który mknie tu i tam za żerem.[b]
27 Jeśli rzekłem: ‚Zapomnę o swej trosce,[c]
zmienię wygląd swego oblicza[d] i się rozpromienię',
28 to boję się wszystkich swych boleści;[e]
wiem, że nie uznasz mnie za niewinnego.
29 Sam okażę się winny.
Po cóż na darmo się trudzę?[f]
30 Choćbym się umył w wodzie ze śniegu
i choćbym oczyścił swe ręce potażem,[g]
31 ty potem byś mnie zanurzył w dole
i brzydziłyby się mną moje szaty.
32 Bo on nie jest człowiekiem[h] jak ja, bym mógł mu odpowiedzieć,
byśmy mogli razem pójść do sądu.
33 Nie ma nikogo, kto by między nami rozstrzygnął,[i]
kto by na nas obu położył rękę.
34 Niechaj zdejmie ze mnie swą rózgę,[j]
a groza jego niech mnie nie przeraża.
35 Obym mówił i się go nie lękał,
bo nie jestem w sobie tak usposobiony.

10 „Zaiste, dusza moja brzydzi się mym życiem.[k]
Dam upust swemu zatroskaniu o siebie.

ROZDZ. 9
a Pwt 32:22; Jer 17:4
b Hi 26:12; Iz 51:9
c Ps 19:14
d Hi 10:15
e Mt 5:25; Łk 12:58
f Ps 102:17; Prz 15:29
g Hi 2:3; Hi 34:6
h Hi 27:3
i Iz 40:28
j Kzn 9:2
k 1Jn 5:19

szpalta 2
a Hi 7:6; Ps 90:10; Jak 4:14
b Hab 1:8
c Hi 7:13
d Prz 15:13
e Hi 21:6
f Ps 73:13; Jer 2:35
g Jer 2:22; Mal 3:2
h Lb 23:19; Iz 45:9; Jer 49:19; Rz 9:20
i 1Sm 2:25; 1Tm 2:5
j Hi 13:21; Ps 39:10

ROZDZ. 10
k Lb 11:15; 1Kl 19:4; Hi 7:16; Jon 4:3; Rz 8:20

Będę mówił w goryczy
swej duszy!
2 Powiem do Boga: ‚Nie uznawaj mnie za winnego.
Daj mi poznać, czemu toczysz ze mną spór.
3 Czy dobre to dla ciebie, byś wyrządzał krzywdę,[a]
byś odrzucał twór ciężkiej pracy swych rąk,[b]
a oświetlał radę niegodziwców?
4 Czy masz oczy[c] cielesne
albo czy widzisz tak, jak widzi śmiertelnik?[d]
5 Czy dni twoje są jak dni śmiertelnika[e]
albo lata twoje jak dni krzepkiego męża,
6 byś miał starać się znaleźć me przewinienie
i byś miał szukać mego grzechu?[f]
7 A przecież wiesz, że nie jestem w błędzie[g]
i że nie ma nikogo, kto by wyzwolił z twej ręki?[h]
8 Twoje ręce mnie ukształtowały, tak iż mnie utworzyły[i]
całego ze wszystkich stron,
a jednak chciałbyś mnie pochłonąć.
9 Pamiętaj, proszę, iż uczyniłeś mnie z gliny[j]
i sprawisz, że wrócę do prochu.[k]
10 Czyż nie wylałeś mnie jak mleko
i nie sprawiłeś, że stężałem jak ser?[l]
11 Skórą i ciałem mnie przyodziałeś,
a splotłeś kośćmi i ścięgnami.[m]
12 Obdarzyłeś mnie życiem i lojalną życzliwością,[n]
a twoja opieka[o] strzegła mego ducha.
13 I ukryłeś te rzeczy w swym sercu.
Dobrze wiem, że są one u ciebie.
14 Jeżeli zgrzeszyłem, a ty mnie obserwowałeś[a]
i nie uważasz, że nie jestem winny swego przewinienia;[b]
15 jeżeli jestem w błędzie, to biada mi![c]
Jeśli zaś mam rację, to nie mogę podnieść głowy,[d]
nakarmiony hańbą i przepojony udręką.[e]
16 A jeśli się wynosi,[f] będziesz na mnie polował niczym młody lew[g]
i znowu okażesz się wobec mnie zadziwiający.
17 Nowych świadków swoich przyprowadzisz przede mnie
i spotęgujesz swoje oburzenie na mnie;
mam utrapienie za utrapieniem.
18 Czemuż więc wydobyłeś mnie z łona?[h]
Niechbym był skonał, żeby mnie nie ujrzało żadne oko,
19 tam stałbym się, jak gdybym nigdy nie zaczął istnieć;
z łona zostałbym zaniesiony do grobowca’.
20 Czy dni moje nie są nieliczne?[i] Niech odstąpi,
niech odwróci ode mnie swój wzrok, bym się trochę rozpromienił,[j]
21 zanim odejdę — i już nie wrócę[k] —
do krainy ciemności i głębokiego cienia,[l]
22 do krainy mrocznej ciemności, głębokiego cienia i chaosu, gdzie nie jaśnieje bardziej niż mrok”.

11 A Cofar Naamita[m] odezwał się i rzekł:
2 „Czy mnóstwo słów pozostanie bez odpowiedzi

ROZDZ. 10
a Rdz 18:25 Pwt 32:4 Rz 3:8
b Hi 14:15 Ps 138:8 Iz 64:8
c Ps 11:4
d 1Sm 16:7
e Ps 90:2 Jer 10:10 Heb 1:12
f Hi 10:14 Rz 3:12
g Hi 1:8 Ps 139:1
h Pwt 32:39
i Ps 119:73 Ps 139:13 Ps 139:15
j Rdz 2:7 Iz 45:9 Rz 9:21
k Rdz 3:19 Ps 104:29 Kzn 12:7
l Iz 64:8
m Ps 139:15
n Ps 139:16
o Ps 8:4

szpalta 2
a Ps 139:1
b Lb 14:18
c Iz 3:11
d Hi 9:15 Łk 17:10
e Ps 25:18 Ps 119:153
f 2Sm 22:28 Hi 40:11 Iz 2:11 Łk 1:51 Jak 4:6
g Iz 38:13
h Hi 3:11 Jer 20:18
i Hi 7:6 Hi 14:1 Ps 39:5 Ps 103:15
j Hi 9:27 Ps 39:13
k Hi 7:9 Ps 115:17 Iz 38:11
l Hi 3:5 Hi 38:17 Ps 23:4 Ps 88:12 Kzn 9:10

ROZDZ. 11
m Hi 42:9

albo czy będzie miał rację
zwykły samochwał?
3 Czy twa czcza gadanina zmusi ludzi do milczenia
i czy dalej będziesz się naigrawał, a nikt cię nie zgani?[a]
4 Mówisz też: ‚Czyste jest moje pouczenie[b]
i naprawdę czysty[c] okazałem się w twoich oczach'.
5 Ale gdybyż to sam Bóg przemówił
i otworzył do ciebie swe wargi![d]
6 Wtedy oznajmiłby ci tajniki mądrości,
bo sprawy praktycznej mądrości są rozliczne.
Wiedziałbyś też, że Bóg dopuszcza, by ci zapomniano część twojej winy.[e]
7 Czy potrafisz zbadać głębokie sprawy Boże[f]
albo czy potrafisz dotrzeć aż do granicy Wszechmocnego?
8 Jest wyższa niż niebo. Cóż zdziałasz?
Jest głębsza niż Szeol.[g] Cóż możesz wiedzieć?
9 Co do miary jest dłuższa niż ziemia
i szersza niż morze.
10 Jeśli on rusza naprzód i wydaje kogoś,
i zwołuje sąd, to któż może się mu przeciwstawić?
11 On bowiem dobrze zna ludzi fałszywych.[h]
Gdy widzi krzywdę, czyż się nie zainteresuje?
12 Nawet mąż pustogłowy zyska dobrą pobudkę,
gdy tylko zebra podobna do osła urodzi się człowiekiem.
13 Jeżeli naprawdę przygotujesz swe serce
i wyciągniesz ku niemu swe dłonie[i] —
14 jeśli w twej ręce jest krzywda, odrzuć ją
i niech żadna nieprawość nie mieszka w twych namiotach.
15 Bo wtedy podniesiesz swą twarz wolną od skazy[a]
i umocnisz się, a nie będziesz się bał.
16 Ty bowiem zapomnisz o zgryzocie;
niczym wody, które przepłynęły, będziesz ją wspominać.
17 A trwanie twego życia[b] wzejdzie jaśniejsze niż południe;
ciemność upodobni się do poranka.[c]
18 I na pewno będziesz ufał, gdyż istnieje nadzieja;
i uważnie się rozejrzysz — położysz się bezpiecznie.[d]
19 I wyciągniesz się, a nikt nie wzbudzi w tobie drżenia.
I wielu wprawi cię w pogodny nastrój;[e]
20 i zawiodą oczy niegodziwych,[f]
przepadnie też ich miejsce ucieczki,[g]
a ich nadzieją będzie wyzionięcie duszy".[h]

12 Wówczas Hiob odezwał się i powiedział:

2 „Doprawdy, jesteście ludźmi
i z wami umrze mądrość![j]
3 Ja też mam serce[j] jak wy.
Nie jestem gorszy od was[k] —
i u kogo nie ma podobnych rzeczy?
4 Pośmiewiskiem się staję dla swego bliźniego,[l]
kimś, kto woła do Boga, by mu odpowiedział.[m]
Pośmiewiskiem jest człowiek prawy, nienaganny.

ROZDZ. 11

a Hi 12:4

b Hi 6:10

c Hi 6:29
Hi 10:7

d Hi 38:1

e Ezd 9:13

f Kzn 3:11
Rz 11:33

g Ps 139:8

h Ps 94:11
Sof 3:5

i Ps 143:6

szpalta 2

a Rdz 4:5

b Ps 39:5
Ps 89:47

c Ps 112:4
Iz 58:8

d Kpł 26:6
Ps 3:5
Prz 3:24

e Ps 45:12

f Kpł 26:16

g Hi 8:14
Hi 18:14

h Obj 9:6

ROZDZ. 12

i Iz 5:21

j Hi 13:2
Prz 2:10

k 2Ko 11:5

l Hi 16:10
Hi 17:2
Hi 30:1
Ps 22:7
Heb 11:36

m Ps 91:15
Mi 7:7

5 Człowiek beztroski pogardza w myśli zagładą;[a]
przygotowano ją dla tych, którym chwieją się stopy.[b]
6 Namioty łupieżców są wolne od zmartwienia,[c]
a pobudzający Boga do gniewu cieszą się bezpieczeństwem
właściwym temu, kto przyniósł boga w swym ręku.[d]
7 Zapytaj jednak, proszę, zwierząt domowych, a one cię pouczą,[e]
i skrzydlatych stworzeń niebios, a ci opowiedzą.[f]
8 Albo okaż zainteresowanie ziemią, a ona cię pouczy,[g]
i oznajmią ci to ryby morskie.[h]
9 Któż wśród nich wszystkich nie wie dobrze,
iż uczyniła to ręka Jehowy,[i]
10 w którego ręku jest dusza[j] każdego, kto żyje,
oraz duch wszelkiego ciała człowieczego?[k]
11 Czyż ucho nie sprawdza słów,[l]
tak jak podniebienie[m] bada smak pokarmu?
12 Czyż nie ma mądrości u sędziwych,[n]
a zrozumienia w mnóstwie dni?
13 U niego jest mądrość i potęga;[o]
on ma radę i zrozumienie.[p]
14 Oto burzy, żeby nie można było odbudować;[q]
zamyka przed człowiekiem, żeby nie można było otworzyć.[r]
15 Oto powstrzymuje wody i wysychają;[s]
i posyła je, a zmieniają ziemię.[t]
16 U niego jest siła i praktyczna mądrość;[a]
do niego należy ten, kto popełnia błąd, i ten, kto sprowadza na manowce.[b]
17 On doradców puszcza boso,[c]
a sędziów doprowadza do szaleństwa.
18 On rozwiązuje więzy królów[d]
i zawiązuje pas na ich biodrach.
19 On kapłanów puszcza boso[e]
i obala nieprzerwanie zasiadających;[f]
20 on pozbawia wiernych mowy
i odbiera rozsądek starcom;
21 on wylewa pogardę na dostojników[g]
i osłabia pas mocarzy;
22 on z ciemności odsłania głębokie sprawy[h]
i na światło wydobywa głęboki cień;
23 czyni narody wielkimi, by je unicestwić;[i]
rozkrzewia narody, by je uprowadzić;
24 odbiera serce naczelnikom ludu ziemi,
by ich wodzić po pustym miejscu,[j] na którym nie ma żadnej drogi.
25 Idą po omacku w ciemności,[k] gdzie nie ma światła,
by za jego sprawą tułać się jak człowiek pijany.[l]

13 „Oto wszystko to widziało me oko,
ucho moje usłyszało i to rozważa.
2 To, co wy wiecie, ja też dobrze wiem;
nie jestem gorszy od was.[m]
3 Ja jednak przemówiłbym do Wszechmocnego[n]

ROZDZ. 12
a Prz 13:9
b Pwt 32:35
c Hi 21:7 Ps 37:35 Ps 73:12 Jer 12:1
d Sdz 17:5
e Prz 6:6 Iz 1:3 Rz 1:20
f Jer 8:7
g Ps 19:4 Ps 148:9
h Rdz 1:20
i Jer 27:5 Rz 11:36
j Eze 18:4
k Lb 16:22 Ps 104:30 Kzn 12:7 Dn 5:23
l 1Ko 10:15
m Hi 34:3
n Kpł 19:32 Hi 32:7 Prz 16:31 Prz 20:29
o Hi 9:4 Hi 36:5 Iz 44:25 Dn 2:20
p Ps 147:5 Iz 40:14 Jer 10:12 Rz 11:34
q Iz 31:2 Jer 51:64 Mal 1:4 Judy 7
r Iz 22:22
s Rdz 8:1 Wj 14:21 Nah 1:4
t Rdz 6:17 1Kl 8:36 Ps 104:8

szpalta 2
a Hi 12:13 Rz 1:20
b 1Kl 22:22
c Iz 29:14 Iz 44:25
d Dn 2:21
e Jer 14:18 Jer 52:24
f Łk 1:52
g Ps 107:40
h Dn 2:22 Mt 10:26 1Ko 4:5
i Obj 16:14; **j** Ps 107:4; Ps 107:40; **k** Pwt 28:29; 1Jn 2:11; **l** Ps 107:27; **ROZDZ. 13** **m** Hi 12:3; 2Ko 11:5; **n** Hi 23:3; Hi 29:4; Hi 31:35.

i znalazłbym upodobanie
w spieraniu się z Bogiem.
4 Wy natomiast obrzucacie fałszem;[a]
wszyscy jesteście lekarzami nic niewartymi.[b]
5 O, gdybyście zupełnie milczeli,
żeby się okazało, iż jest u was mądrość![c]
6 Posłuchajcie, proszę, moich kontrargumentów[d]
i zwróćcie uwagę na mowy obrończe mych warg.
7 Czyż będziecie mówić nieprawość w obronie Boga
i w jego obronie będziecie wypowiadać podstęp?[e]
8 Czy będziecie go traktować stronniczo[f]
albo czy w obronie prawdziwego Boga będziecie się prawować?
9 Czy byłoby dobrze, żeby was wybadał?[g]
Albo czy go okpicie, tak jak można okpić śmiertelnika?
10 On na pewno was zgani,[h]
jeśli potajemnie usiłujecie okazywać stronniczość;[i]
11 czyż samo jego dostojeństwo was nie spłoszy
i czyż nie padnie na was strach przed nim?[j]
12 Wasze pamiętne wypowiedzi to przysłowia z popiołu;
guzy waszych tarcz są jak guzy z gliny.[k]
13 Milczcie przede mną, żebym mógł mówić,
a potem niech na mnie przyjdzie, co chce!
14 Czemu ciało swoje noszę w swych zębach,
a w swej dłoni umieszczam swą duszę?[l]
15 Nawet gdyby mnie zabił, czy bym nie czekał?[a]
Tylko spierałbym się przed jego obliczem, broniąc swych dróg.
16 On też byłby moim wybawieniem,[b]
bo przed niego nie wejdzie żaden odstępca.[c]
17 Posłuchajcie mego słowa aż do końca[d]
i niech rozbrzmiewa w waszych uszach moje oznajmienie.
18 Oto, proszę, przedstawiłem sprawę sądową;[e]
dobrze wiem, że to ja mam rację.
19 Któż będzie toczył ze mną spór?[f]
Bo gdybym teraz zamilkł, to po prostu bym skonał!
20 Tylko dwóch rzeczy mi nie czyń —
wtedy się nie skryję z twego powodu[g] —
21 rękę swoją oddal ode mnie
i niech mnie nie przeraża trwoga przed tobą.[h]
22 Albo ty zawołaj, żebym ja odpowiedział,
albo ja powiem, a ty mi daj odpowiedź.
23 Skądże to mam przewinienia i grzechy?
Daj mi poznać mój bunt i mój grzech.
24 Czemu zakrywasz swe oblicze[i]
i uważasz mnie za swego nieprzyjaciela?[j]
25 Czy sprawisz, że zadrży zwykły liść gnany wiatrem,
albo czy będziesz ścigał suchą słomę ze ścierniska?
26 Piszesz bowiem przeciwko mnie gorzkie rzeczy[k]

ROZDZ. 13

a Ps 119:69
b Hi 6:21
Hi 16:2
Jer 6:14
Eze 34:4
c Prz 17:28
Jak 1:19
d Prz 18:13
e Jer 14:14
f Prz 24:23
g Ps 139:23
Jer 17:10
h Ps 50:21
i Ps 82:2
Jak 2:9
j Neh 5:9
k Hi 4:19
l Sdz 12:3
1Sm 19:5
Ps 119:109

szpalta 2

a Hi 19:25
Ps 23:4
b Wj 15:2
Ps 27:1
Iz 12:2
c Hi 8:13
Hi 27:8
Hi 36:13
Ps 24:3
Iz 33:14
d Prz 18:13
e 1Ko 10:12
f Hi 33:6
Iz 50:8
g Hi 33:7
h Hi 9:34
Ps 119:120
Heb 10:31
i Ps 10:1
Ps 13:1
Ps 44:24
j Lam 2:5
k Pwt 32:32
Rut 1:20
Hi 16:9
Hi 19:11
Hi 33:10

i sprawiasz, że ponoszę
skutki przewinień mej młodości.[a]
27 Ty też trzymasz moje stopy w dybach[b]
i obserwujesz wszystkie me ścieżki;
dla spodów moich stóp wyznaczasz swą linię.
28 A on jest jak coś zbutwiałego, niszczejącego,[c]
jak szata, którą mól pożera.[d]

14 „Człowiek narodzony z niewiasty[e]
żyje krótko[f] i jest przesycony niepokojem.[g]
2 Niczym kwiecie wyrasta i zostaje ścięty,[h]
i ucieka jak cień,[i] i nie pozostaje przy życiu.
3 Właśnie na takiego otworzyłeś swe oko
i przywodzisz mnie na sąd[j] z tobą.
4 Któż może zrodzić czystego z nieczystego?[k]
Nie ma takiego.
5 Jeśli jego dni są postanowione,[l]
jest u ciebie liczba jego miesięcy;
wydałeś co do niego postanowienie, żeby się nie posunął dalej.
6 Odwróć od niego wzrok, by mógł odpocząć,[m]
aż znajdzie upodobanie jak najemnik w swym dniu.
7 Bo nawet dla drzewa istnieje nadzieja.
Jeśli zostanie ścięte, to znowu wypuści pędy,[n]
a jego gałązka nie przestanie istnieć.
8 Jeżeli jego korzeń starzeje się w ziemi
i w prochu obumiera jego pień,
9 na zapach wody puści pędy[a]
i wypuści gałąź jak młoda roślina.[b]
10 Ale krzepki mąż umiera i leży pokonany;
a ziemski człowiek wydaje ostatnie tchnienie —
i gdzież jest?[c]
11 Wody z morza znikają,
a rzeka opada i wysycha.[d]
12 Także człowiek musi się położyć i nie wstaje.[e]
Nie obudzą się, aż nie będzie już nieba,[f]
ani nie wstaną ze swego snu.[g]
13 O, gdybyś mnie ukrył w Szeolu,[h]
trzymał mnie w ukryciu, aż twój gniew się odwróci,
ustanowił mi granicę czasu[i] i wspomniał na mnie![j]
14 Jeśli krzepki mąż umrze, czyż może znowu żyć?[k]
Przez wszystkie dni mej przymusowej pracy będę czekał,[l]
aż nadejdzie moja ulga.[m]
15 Ty zawołasz, a ja ci odpowiem.[n]
Zatęsknisz za dziełem swych rąk.
16 Teraz bowiem liczysz moje kroki;[o]
nie zważasz na nic prócz mego grzechu.[p]
17 Bunt mój jest zapieczętowany w woreczku,[q]
a ty zaklejasz moje przewinienie.
18 I góra, padając, rozsypie się,
a skała zostanie przesunięta ze swego miejsca.
19 Woda ściera nawet kamienie,
a ulewa zmywa proch ziemi.
Niweczysz więc nadzieję śmiertelnika.

ROZDZ. 13

a Ps 25:7 Jer 31:19
b Hi 33:11
c Oz 5:12
d Ps 39:11 Iz 50:9 Jak 5:2

ROZDZ. 14

e Ps 51:5 1Ko 11:12
f Ps 39:5 Ps 90:10 Jak 4:14
g Rdz 3:19 Rdz 47:9 Kzn 2:23
h Ps 103:15 Iz 40:6 Jak 1:10 1Pt 1:24
i 1Kn 29:15 Ps 102:11 Ps 144:4 Kzn 8:13
j Ps 143:2
k Rdz 5:3 Ps 51:5 Jn 3:6 Rz 5:12
l Ps 39:4 Łk 12:20
m Ps 39:13
n Iz 11:1 Dn 4:26 Dn 11:7

szpalta 2

a Ps 1:3
b 1Ko 15:36
c Rdz 49:33 Kzn 3:19 Kzn 9:10
d Hi 6:17 Jer 15:18
e Kzn 9:5 Kzn 12:5
f Iz 51:6 Heb 1:11
g Ps 13:3 Jer 51:39 Jn 11:11 Dz 7:60
h Rdz 44:29 1Sm 2:6 Iz 57:2
i Jn 5:28
j Łk 23:42 Heb 11:35
k Jn 11:25 Dz 26:8 1Ko 15:12 Obj 20:13
l Rz 8:20 Heb 11:13 Jak 5:8
m Hi 19:25
n Dn 12:13 Jn 5:28 Jn 11:43
o Ps 139:3 Jer 32:19
p Ps 130:3
q Pwt 32:35 Oz 13:12

20 Przemagasz go na zawsze,
tak iż odchodzi;[a]
zeszpecasz jego twarz, tak
iż go odprawiasz.
21 Synowie jego zyskują szacunek, lecz on o tym nie
wie;[b]
i stają się nic nie znaczący, lecz on na nich nie
zważa.
22 Tylko jego ciało, dopóki jest na nim, będzie cierpieć
ból,
a jego dusza, dopóki jest w nim, będzie się pogrążać
w żałości".

15 A Elifaz Temanita odezwał się i rzekł:
2 „Czyż mędrzec odpowie
wiedzą przypominającą
wiatr[c]
albo czyż napełni swój
brzuch wschodnim wiatrem?[d]
3 Zwykłe upominanie słowem
będzie bezużyteczne,
a zwykłe wypowiedzi same
przez się nie przyniosą
pożytku.
4 Ty jednak pozbawiasz mocy
bojaźń przed Bogiem
i pomniejszasz wszelkie
zważanie na Boga.
5 Bo twoje przewinienie ćwiczy twe usta
i wybierasz język przebiegłych.
6 Obwiniają cię twoje usta, a nie ja;
i twoje własne wargi odpowiadają przeciw tobie.[e]
7 Czy byłeś tym pierwszym człowiekiem, który się narodził,[f]
albo czy jeszcze przed wzgórzami[g] zostałeś w bólach porodowych wydany na świat?
8 Czy przysłuchujesz się poufnej rozmowie Boga[h]
i czy do samego siebie ograniczasz mądrość?
9 Cóż takiego wiesz, czego my nie wiemy?[a]
Cóż takiego rozumiesz, czego i my nie mamy?
10 Jest u nas zarówno siwowłosy, jak i sędziwy,[b]
mający więcej dni aniżeli twój ojciec.
11 Czyż nie wystarczą ci pocieszenia od Boga
albo słowo łagodnie wypowiedziane do ciebie?
12 Czemu porywa cię twe serce
i czemu błyszczą twe oczy?
13 Bo ducha swego zwracasz przeciw Bogu,
a ze swych ust wypuściłeś słowa.
14 Czymże jest śmiertelnik, żeby był czysty[c]
lub żeby miał rację ktoś zrodzony z niewiasty?
15 Oto nie wierzy on swoim świętym[d]
i nawet niebiosa nie są czyste w jego oczach.[e]
16 O ileż bardziej, gdy ktoś jest odrażający i zepsuty,[f]
mąż, który łapczywie pije nieprawość jak wodę!
17 Oznajmię ci to. Posłuchaj mnie![g]
Właśnie to widziałem, więc pozwól mi o tym opowiedzieć,
18 to, co opowiadają mądrzy[h]
i czego nie ukryli, a co pochodzi od ich ojców.
19 Im samym dano tę ziemię
i żaden obcy nie przechodził pośród nich.
20 Niegodziwiec przez wszystkie swe dni cierpi mękę,
i to przez tyle lat, ile wyznaczono tyranowi.
21 W jego uszach odgłos rzeczy przerażających;

ROZDZ. 14
a Hi 4:20
Kzn 8:8
Iz 57:16
b 1Sm 4:20
Ps 39:6
Kzn 9:6
Iz 63:16

ROZDZ. 15
c Hi 42:7
d Oz 12:1
e Hi 42:8
f Rdz 4:1
g Ps 90:2
Prz 8:25
h Rz 11:34
1Ko 2:11

szpalta 2
a Hi 13:2
Hi 16:2
b Hi 32:6
c 2Kn 6:36
Ps 51:5
d 1Kl 22:20
Prz 8:30
Am 3:7
e Hi 25:5
Hi 42:7
f Hi 4:19
g Hi 5:27
h Hi 8:8

w czasie pokoju nachodzi
go łupieżca.[a]
22 Nie wierzy, że wróci z ciemności,[b]
a jest wyznaczony pod miecz.
23 Błąka się, poszukując chleba – gdzież on jest?[c]
Dobrze wie, że dzień ciemności[d] jest gotowy, tuż u jego ręki.
24 Udręka i uciśnienie go przerażają;[e]
przemagają go jak król gotowy do napaści.
25 Gdyż wyciąga rękę przeciwko Bogu
i próbuje pokazać, że góruje nad Wszechmocnym;[f]
26 gdyż biegnie przeciw niemu
z hardym karkiem,
z grubymi guzami swych tarcz;
27 gdyż twarz zakrywa swoją tłustością
i tłuszczem obrasta na lędźwiach,[g]
28 przebywa zaś w miastach, które mają być zniszczone,
w domach, w których ludzie nie będą mieszkać
i które zostaną przeznaczone na kupy kamieni.
29 Nie wzbogaci się, a jego majątek nie wzrośnie,
nie rozprzestrzeni też ich nabytych dóbr na ziemi.[h]
30 Nie odwróci się od ciemności;
jego gałązkę płomień wysuszy,
on zaś zostanie zmieciony podmuchem Jego ust.[i]
31 Niech nie pokłada wiary w marności, gdy jest wiedziony na manowce,
marnością bowiem okaże się to, co otrzymuje w zamian;
32 spełni się to przed jego dniem.
A jego latorośl nie wyrośnie bujnie.[a]
33 Tak jak winorośl odrzuci on swe niedojrzałe winogrona
i tak jak drzewo oliwne zrzuci swoje kwiecie.
34 Bo zgromadzenie odstępców jest niepłodne[b]
i ogień strawi namioty przekupstwa.[c]
35 Poczęta zostaje niedola i rodzi się krzywda,[d]
a ich brzuch przygotowuje podstęp".

16 Wówczas Hiob odezwał się i powiedział:
2 „Słyszałem wiele takich rzeczy.
Jesteście wszyscy uciążliwymi pocieszycielami![e]
3 Czyż jest kres słów, które są jak wiatr?[f]
Albo cóż cię drażni, że odpowiadasz?
4 Ja sam też mógłbym mówić tak jak wy.
Gdyby to wasze dusze były tam, gdzie jest moja dusza,
czy błyszczałbym w słowach przeciwko wam[g]
i czy kiwałbym nad wami głową?[h]
5 Wzmacniałbym was słowami moich ust,[i]
a pocieszenie moich warg uśmierzyłoby...
6 Kiedy mówię, ból mój nie zostaje uśmierzony,[j]
a gdy przestaję, cóż ode mnie odchodzi?
7 Dopiero teraz mnie zmęczył;[k]
spustoszył wszystkich gromadzących się u mnie.
8 Ty też mnie chwytasz. Stało się to świadectwem,[l]

ROZDZ. 15
a 1Ts 5:3
b Hi 18:12 Iz 8:22 Judy 13
c Ps 59:15 Ps 109:10
d Hi 18:12
e Rz 2:9
f Hi 16:2 Hi 42:7
g Ps 17:10
h Hi 20:28
i Hi 4:9

szpalta 2
a Hi 22:16
b Hi 8:13 Hi 16:2 Hi 42:7
c Hi 16:3 Hi 42:8
d Ps 7:14 Iz 59:4 Jak 1:15

ROZDZ. 16
e Hi 13:4 Hi 19:2 Flp 1:17
f Kzn 10:14
g Mt 7:12 Rz 12:15 1Pt 3:8
h Ps 109:25 Mt 27:39
i Hi 4:3 Prz 27:9 Gal 6:1
j Hi 2:13
k Hi 7:3
l Hi 16:19

tak iż moja chudość powstaje przeciwko mnie.
Świadczy mi w twarz.
9 Gniew jego mnie rozszarpał,
a on żywi do mnie wrogość.[a]
Zgrzyta na mnie zębami.[b]
Wróg mój ostrzy przeciwko mnie swoje oczy.[c]
10 Rozdziawili na mnie swe usta,[d]
zniewagą uderzyli me policzki,
licznie gromadzą się przeciwko mnie.[e]
11 Bóg wydaje mnie młodzieniaszkom
i gwałtownie wtrąca mnie w ręce niegodziwców.[f]
12 Zażywałem spokoju, lecz on mną wstrząsnął;[g]
i chwycił mnie za kark, i mnie roztrzaskał,
i obiera mnie sobie za cel.
13 Otaczają mnie jego łucznicy;[h]
on rozcina moje nerki[i] i nie okazuje współczucia;
mój woreczek żółciowy wylewa na ziemię.
14 Przebija się przeze mnie, dokonując wyłomu za wyłomem;
biegnie na mnie niczym mocarz.[j]
15 Wór[k] zszyłem nad swą skórą,
swój róg zaś wbiłem w proch.[l]
16 Twarz moja poczerwieniała od płaczu,[m]
a na mych powiekach jest głęboki cień,[n]
17 chociaż na mych dłoniach nie ma gwałtu,
a moja modlitwa jest czysta.[o]
18 Ziemio, nie zakrywaj mojej krwi![p]
I niechaj nie będzie miejsca na mój krzyk!

19 Oto teraz też w niebiosach ktoś o mnie świadczy,
a mój świadek jest na wysokościach.[a]
20 Towarzysze moi są rzecznikami przeciwko mnie;[b]
oko moje bezsenne spojrzało ku Bogu.[c]
21 I należy rozstrzygnąć między krzepkim mężem a Bogiem —
jak między synem człowieczym a jego bliźnim.[d]
22 Bo jeszcze nadejdzie zaledwie kilka lat,
a odejdę ścieżką, którą nie powrócę.[e]

17 „Duch mój złamany,[f] dni moje zgaszone;
czeka mnie cmentarz.[g]
2 Doprawdy, drwią ze mnie,[h]
a oko me przebywa pośród ich buntowniczego zachowania.
3 Proszę, umieść u siebie mój zastaw.[i]
Któż inny uściśnie mi rękę,[j] by dać gwarancję?
4 Bo zamknąłeś ich serce na roztropność.[k]
Dlatego ich nie wywyższasz.
5 Może on powiedzieć swym towarzyszom, by wzięli swe działy,
lecz oczy jego synów osłabną.[l]
6 A on postawił mnie jako przysłowie[m] ludów,
tak iż stałem się kimś, komu się pluje w twarz.[n]
7 I ze zgryzoty coraz bardziej zamglone jest moje oko,[o]
a członki mego ciała są wszystkie jak cień.
8 Prostolinijni patrzą na to zdumieni,

ROZDZ. 16
a Hi 10:16
b Dz 7:54
c Hi 33:10
d Ps 22:13
e Ps 35:15
f Ps 27:12
g Hi 1:12
Hi 1:17
h Hi 7:20
i Ps 73:21
Lam 3:13
j Lam 3:3
k 1Kl 21:27
2Kl 6:30
l Hi 30:19
Ps 7:5
m Ps 6:6
Ps 31:9
Lam 1:16
n Lam 5:17
o Prz 15:8
p Rdz 4:10
Ps 72:14

szpalta 2
a 1Sm 12:5
Rz 1:9
2Ko 11:31
1Ts 2:10
b Hi 12:4
c Ps 40:1
Ps 142:2
Łk 18:1
d Hi 31:35
Kzn 6:10
Iz 45:9
Rz 9:20
e Hi 7:9
Hi 14:10
Kzn 12:5

ROZDZ. 17
f Iz 57:15
g Ps 88:4
Iz 38:10

h Ps 35:16; Heb 11:36; **i** 1Sm 25:29; Ps 119:122; **j** 2Kl 10:15; Prz 11:21; Prz 17:18; **k** 2Sm 17:14; Iz 6:10; Mt 11:25; Rz 11:8; **l** Hi 11:20; **m** Hi 30:9; Ps 69:11; **n** Hi 30:10; **o** Hi 16:16; Ps 6:7; Ps 31:9.

a niewinnego ogarnia
wzburzenie na odstępcę.
9 Prawy trzyma się mocno
swej drogi,[a]
a ten, który ma czyste ręce,[b] rośnie w siłę.[c]
10 Wy jednak – obyście wszyscy
zaczęli od nowa. Chodźcie więc, proszę,
nie znajduję bowiem wśród
was nikogo mądrego.[d]
11 Dni moje przeminęły,[e] plany
me zniweczone,[f]
życzenia mego serca.
12 Noc podają za dzień:[g]
‚Światło jest blisko, bo panuje ciemność'.
13 Jeśli dalej będę czekał, to
domem mym Szeol;[h]
w ciemności[i] będę musiał
rozesłać swe łoże.
14 Do dołu[j] będę musiał zawołać: ‚Tyś moim ojcem!'
Do czerwia:[k] ‚Matko moja
i moja siostro!'
15 Gdzież więc moja nadzieja?[l]
I nadzieję mą – któż widzi?
16 Zejdą one do zawór Szeolu,
kiedy my, wszyscy razem,
będziemy musieli zstąpić do prochu".[m]

18 A Bildad Szuchita odezwał się i rzekł:

2 „Jak długo to jeszcze potrwa, zanim położycie
kres słowom?
Winniście zrozumieć, żebyśmy potem mogli rozmawiać.
3 Czemuż mielibyśmy być poczytywani za zwierzęta[n]
i uchodzić za nieczystych
w waszych oczach?
4 W swoim gniewie rozszarpuje on swą duszę.
Czy ze względu na ciebie ziemia będzie opuszczona
lub czy skała się przeniesie ze swego miejsca?

ROZDZ. 17
a Ps 119:165; Prz 4:11
b Rdz 20:5; Ps 24:4; Ps 26:6
c Ps 84:7
d Hi 6:29; Rz 1:22
e Hi 7:6; Hi 9:25; Iz 38:10
f Jak 4:13
g Iz 5:20; Jn 3:19
h Kzn 12:5; Kzn 12:7
i Hi 10:21; Iz 47:5
j Ps 30:3; Ps 49:9; Ps 143:7; Prz 1:12; Iz 14:15; Jon 2:6
k Hi 24:20; Iz 14:11; Mk 9:48
l Hi 7:6; Hi 14:19; Hi 19:10
m Rdz 3:19; Hi 3:19; Kzn 3:20

ROZDZ. 18
n Ps 73:22; 2Pt 2:12

szpalta 2
a Prz 13:9; Prz 24:20

5 Również światło niegodziwych zostanie zgaszone,[a]
nie zaświeci też iskra jego ognia.
6 Ściemnieje światło w jego namiocie[b]
i zostanie w nim zgaszona jego lampa.
7 Jego energiczne kroki staną się drobniejsze.
Nawet jego rada go odrzuci.[c]
8 Jego stopy bowiem zawiodą go do sieci
i wejdzie na siatkę.[d]
9 Za piętę chwyci go pułapka;[e]
trzyma go sidło.[f]
10 Na ziemi skryty jest sznur na niego,
a na jego ścieżce – zastawiona nań samołówka.
11 Dookoła nagle trwogi go płoszą[g]
i ścigają go tuż u jego stóp.
12 Jego wigor marnieje z głodu
i nieszczęście[h] stoi w pogotowiu, by go okulawić.
13 Pożre ono kawałki jego skóry;
kończyny jego pożre pierworodny śmierci.
14 Ufność jego zostanie wyrwana z jego namiotu[i]
i powiedzie go do króla trwóg.
15 W jego namiocie będzie przebywać coś, co nie jest jego;
jego miejsce przebywania zostanie posypane siarką.[j]
16 Pod spodem uschną jego korzenie,[k]
a u góry zwiędnie jego konar.

b Hi 21:17; c Hi 5:13; d Hi 22:10; e Jer 18:22; f Hi 5:5; Ps 140:5; g Hi 15:21; Hi 20:25; h Hi 15:23; i Hi 8:14; Hi 11:20; j Pwt 29:23; k Hi 29:19.

17 Nawet wzmianka o nim zginie z ziemi[a]
i nie będzie miał imienia na ulicy.
18 Ze światła wypchną go w ciemność
i wypędzą go z żyznej ziemi.
19 Nie będzie miał potomnych ani potomstwa wśród swego ludu[b]
i nikt nie ocaleje w miejscu, gdzie on przebywa jako osiadły przybysz.
20 Na jego dzień ludzie na Zachodzie będą patrzeć zdumieni
i drżenie chwyci ludzi na Wschodzie.
21 Takie to są przybytki złoczyńcy
i oto miejsce tego, który nie poznał Boga".

19 Wówczas Hiob odezwał się i powiedział:
2 „Jak długo będziecie drażnić moją duszę[c]
i miażdżyć mnie słowami?[d]
3 Oto zganiliście mnie dziesięć razy;
nie wstydzicie się tak pastwić nade mną.[e]
4 I przypuśćmy, że popełniłem błąd,[f]
to mój błąd będzie przebywał właśnie przy mnie.
5 Jeśli istotnie przeciwko mnie się pysznicie[g]
i wykazujecie, że moja hańba słusznie jest przeciwko mnie,[h]
6 to wiedzcie, że sam Bóg wprowadził mnie w błąd
i zamknął nade mną swoją sieć łowiecką.[i]
7 Oto wołam: ‚Gwałtu!', lecz nie otrzymuję odpowiedzi;[j]
wołam o pomoc, lecz nie ma sprawiedliwości.[a]
8 Ścieżkę moją zagrodził kamiennym murem[b] i nie mogę przejść,
a na mych drogach kładzie ciemność.[c]
9 Odarł mnie z mojej chwały[d]
i zabiera koronę z mej głowy.
10 Zewsząd mnie burzy i ja odchodzę,
a nadzieję moją wyrywa jak drzewo.
11 I rozpala się przeciwko mnie jego gniew,[e]
on zaś poczytuje mnie za swego wroga.
12 Wojska jego wspólnie przychodzą i usypują sobie drogę przeciwko mnie,[f]
i obozują dookoła mego namiotu.
13 Braci moich ode mnie oddalił,[g]
a znający mnie odwrócili się ode mnie.
14 Znikli moi najbliżsi znajomi[h]
i zapomnieli o mnie ci, których znam,
15 ci, którzy przebywają jako przybysze w moim domu,[i] a moje niewolnice uważają mnie za obcego;
cudzoziemcem się stałem w ich oczach.
16 Sługę swego zawołałem, lecz on nie odpowiada.
Ustami swymi błagam go o współczucie.
17 Oddech mój stał się wstrętny dla mojej żony[j]
i zacząłem cuchnąć synom łona mej matki.
18 Odrzucili mnie także młodzieniaszkowie;[k]
niech tylko wstanę, zaraz zaczynają mówić przeciwko mnie.

ROZDZ. 18
a Prz 10:7
b Hi 42:8

ROZDZ. 19
c Ps 42:10
d Ps 55:21
Prz 12:18
Jak 3:8
e Hi 6:14
Prz 18:24
Mt 7:12
f Rz 3:23
g Ps 38:16
h Ps 69:26
i Ps 66:11
Lam 1:13
j Ps 22:2
Hab 1:2

szpalta 2
a Łk 18:7
b Hi 3:23
Ps 88:8
Lam 3:7
c Iz 50:10
Jer 13:16
d Ps 89:44
e Hi 13:24
f Hi 30:12
g Ps 31:11
Ps 38:11
Ps 69:8
h Ps 38:11
i Hi 31:32
j Hi 2:9
k 2Kl 2:23

19 Brzydzą się mną wszyscy ludzie z mego zaufanego grona,[a]
a ci, których miłowałem, obrócili się przeciwko mnie.[b]
20 Kości moje przylegają do mej skóry i do mego ciała[c]
i uchodzę zaledwie o skórę mych zębów.
21 Okażcie mi trochę łaski, okażcie mi trochę łaski, towarzysze moi,[d]
dotknęła mnie bowiem ręka Boga.[e]
22 Dlaczego mnie prześladujecie tak jak Bóg[f]
i nie możecie się nasycić moim ciałem?
23 O, gdyby teraz spisano moje słowa!
O, gdyby zapisano je w księdze!
24 Rylcem żelaznym[g] i ołowiem
gdybyż na zawsze wykuto je w skale!
25 Ja zaś dobrze wiem, że mój wykupiciel[h] żyje
i że nadchodząc po mnie, stanie[i] nad tym prochem.
26 I po tym, gdy oni zdarli moją skórę — właśnie to!
Ja jednak, mając wyniszczone ciało, ujrzę Boga,
27 którego ja sam ujrzę[j]
i którego zobaczą moje oczy, a nie ktoś obcy.
Osłabły nerki moje głęboko w moim wnętrzu.
28 Mówicie bowiem: ‚Czemu go prześladujemy?',[k]
gdy we mnie się znajduje korzeń sprawy.
29 Sami się bójcie z powodu miecza,[l]
bo miecz oznacza rozzłoszczenie na winy,
abyście wiedzieli, że istnieje sędzia".[a]

20 A Cofar Naamita odparł, mówiąc:
2 „Dlatego moje niepokojące myśli dają mi odpowiedź
— z powodu mojego wewnętrznego wzburzenia.
3 Słyszę ubliżające mi wezwanie;
a odpowiada mi duch nie mający takiego zrozumienia, jakie ja posiadam.
4 Czyżbyś zawsze to wiedział, odkąd człowiek został postawiony na ziemi,[b]
5 że radosny okrzyk niegodziwych jest krótki,[c]
a radość odstępcy trwa chwilkę?
6 Choć wspaniałość jego wznosi się do nieba,[d]
a jego głowa sięga obłoków,
7 ginie na zawsze jak jego placki gnoju;[e]
ci, którzy go widzieli, powiedzą: ‚Gdzież on jest?'[f]
8 Uleci niczym sen i go nie znajdą;
i zostanie odegnany niczym wizja nocna.[g]
9 Oko, które go ujrzało, nie uczyni tego ponownie[h]
i nie zobaczy go już jego miejsce.[i]
10 Synowie jego będą zabiegać o łaskę maluczkich,
a własne jego ręce oddadzą jego majętności.[j]
11 Kości jego były pełne młodzieńczej żywotności,
ale ona legnie wraz z nim w prochu.[k]
12 Jeśli to, co złe, ma słodki smak w jego ustach,
jeśli on to rozpuszcza pod językiem,

ROZDZ. 19
a Hi 17:6; Ps 88:8
b Ps 109:5
c Hi 30:30; Hi 33:21; Ps 102:5; Lam 4:8
d Mt 5:7; 1Pt 3:8
e Hi 1:11; Ps 38:2
f Hi 2:10; Ps 69:26
g Jer 17:1
h Hi 14:14; Ps 19:14; Ps 69:18; Ps 103:4; Prz 23:11; Mt 20:28
i Mk 10:45; Rz 3:24; 1Ko 1:30
j Ps 17:15
k Ps 69:26
l Pwt 32:41

szpalta 2
a Ps 58:11; Mt 7:1; Rz 14:4; Jak 4:12

ROZDZ. 20
b Rdz 1:27; Hi 8:8
c Ps 37:36
d Iz 14:13; Am 9:2; Abd 4
e Ps 83:10; Jer 8:2
f Hi 14:10
g Ps 73:20; Ps 90:5
h Ps 37:36
i Hi 8:18; Ps 103:16
j Hi 20:18
k Hi 21:26

13 jeśli temu współczuje i się
tego nie pozbywa,
i jeśli zatrzymuje to po-
środku swego podnie-
bienia,
14 jego pokarm przemieni się
w jego jelitach;
będzie w nim żółcią kobr.
15 Połknął bogactwo, lecz je
zwymiotuje;
Bóg je wypędzi z jego brzu-
cha.
16 Ssać będzie jad kobr;
zabije go język żmii.[a]
17 Nigdy nie zobaczy potoków
wody,[b]
obfitych strumieni miodu
i masła.
18 Będzie oddawał swą nabytą
własność i jej nie po-
łknie –
niczym bogactwo uzyska-
ne ze swego handlu, któ-
rym się jednak nie na-
cieszy.[c]
19 Bo roztrzaskał, opuścił ma-
luczkich;
zagarnął dom, którego nie
budował.[d]
20 W swym brzuchu bowiem
nie zazna spokoju;
nie ocaleje dzięki swym
majętnościom.[e]
21 Nie pozostało nic, co mógłby
pochłonąć,
dlatego jego pomyślność
nie przetrwa.
22 U szczytu swego dostatku
będzie się zamartwiać;[f]
przyjdzie na niego cała po-
tęga niedoli.
23 Niechaj On, by napełnić mu
brzuch,
ześle nań swój płonący
gniew[g]
i jak deszcz spuści go na
niego, w jego trzewia.
24 Ten ucieknie[h] przed zbroją
żelazną;
przebije go łuk miedziany.
25 Pocisk przeszyje jego grzbiet,
a błyszczący oręż jego
żółć;[a]
wyruszą przeciwko niemu
strachy.[b]
26 Wszelka ciemność będzie
zastrzeżona dla jego rze-
czy, które on ceni jak
skarby;
strawi go ogień, którego
nikt nie rozniecał;[c]
źle się powiedzie temu, kto
ocaleje w jego namiocie.
27 Niebo odsłoni jego winę,[d]
a ziemia powstanie prze-
ciwko niemu.
28 Rzęsista ulewa porwie jego
dom;
wyleją się rzeczy w dniu
Jego gniewu.[e]
29 Oto dział od Boga dla czło-
wieka niegodziwego,[f]
jego przyrzeczone dzie-
dzictwo od Boga".

21 Wówczas Hiob odezwał się i powiedział:

2 „Posłuchajcie uważnie mego
słowa
i niech się to stanie wa-
szym pocieszeniem.
3 Ścierpcie mnie, a ja będę
mówił;
i gdy skończę mówić, każ-
dy z was będzie mógł się
naigrawać.[g]
4 Czyż ja wobec człowieka wy-
rażam swe zatroskanie?
Albo czemuż mój duch nie
staje się niecierpliwy?
5 Zwróćcie ku mnie swe twa-
rze i patrzcie zdumieni,
i połóżcie sobie rękę na
ustach.[h]
6 A gdy sobie przypomniałem,
to się zatrwożyłem
i drżenie ogarnęło me
ciało.
7 Czemuż niegodziwi pozosta-
ją przy życiu,[i]

ROZDZ. 20
a Pwt 32:33
b Ps 36:9
Jer 17:6
c Hi 20:10
d Hi 35:9
e Prz 11:4
Kzn 5:13
f Kzn 5:12
g Lb 11:33
Ps 78:31
h Iz 24:18
Am 9:2

szpalta 2
a Hi 16:13
b Hi 18:11
c Ps 21:9
d Ps 44:21
Mal 3:5
e Ps 11:6
f Hi 27:13
Hi 31:3
Prz 10:7

ROZDZ. 21
g Hi 16:10
Hi 16:20
Hi 17:2
Heb 11:36
h Sdz 18:19
Hi 40:4
Prz 30:32
i Iz 55:7
Eze 33:11
Hab 1:3
Hab 1:13
Rz 9:17
Rz 9:22

zestarzeli się, a do tego wyróżniają się bogactwem?[a]
8 Potomstwo ich jest u nich utwierdzone przed ich obliczem,
a ich potomkowie – na ich oczach.
9 Domy ich są pokojem, wolne od strachu,[b]
i nie ma na nich rózgi Bożej.
10 Jego byk zapładnia i nie marnuje nasienia;
krowa jego się cieli[c] i nie roni.
11 Wypuszczają swych młodzieniaszków jak trzodę,
a ich malcy podskakują dookoła.
12 Dalej wznoszą swe głosy przy tamburynie i harfie[d]
i radują się przy dźwięku piszczałki.
13 Swoje dni spędzają w dobrobycie[e]
i w jednej chwili zstępują do Szeolu.
14 I mówią do prawdziwego Boga: ‚Odwróć się od nas!'[f]
A w poznaniu twych dróg nie mamy upodobania.[g]
15 Kimże jest Wszechmocny, byśmy mu służyli,[h]
i cóż za pożytek mamy z tego, żeśmy się z nim zetknęli?'[1]
16 Oto ich pomyślność nie jest w ich mocy.[j]
Rada niegodziwców była ode mnie daleko.[k]
17 Jak często jest gaszona lampa niegodziwych[l]
i jak często nawiedza ich nieszczęście?
Jak często w swoim gniewie wyznacza on zagładę?[m]
18 Czy stają się podobni do słomy na wietrze[n]
i do plewy, którą porwał wicher?
19 Bóg zachowa nikczemność człowieka dla jego synów;[a]
odpłaci mu, żeby o tym wiedział.[b]
20 Oczy jego ujrzą jego upadek
i napije się złości Wszechmocnego.[c]
21 Bo jakież będzie miał upodobanie w swoim domu po sobie,
gdy liczba jego miesięcy zostanie przecięta na dwoje?[d]
22 Czyż Boga będzie uczył poznania,[e]
skoro On sądzi wysoko postawionych?[f]
23 Taki umrze w czasie swej całkowitej samowystarczalności,[g]
gdy będzie zupełnie beztroski i spokojny,
24 gdy uda jego napełnią się tłuszczem,
szpik zaś jego kości będzie nawilżany.
25 A ten drugi umrze z duszą zgorzkniałą,
nie pojadłszy dobrych rzeczy,[h]
26 Razem legną w prochu[i]
i czerwie będą ich okryciem.[j]
27 Oto dobrze znam wasze myśli
i knowania, z którymi chcielibyście gwałtownie wystąpić przeciwko mnie.[k]
28 Bo mówicie: ‚Gdzież jest dom dostojnika
i gdzie namiot, przybytki niegodziwców?'[1]
29 Czy nie pytaliście wędrujących drogami?
I czy nie przyglądacie się uważnie ich znakom,

ROZDZ. 21
a Hi 12:6 Ps 37:7 Ps 73:3 Ps 73:12 Jer 12:1
b Ps 73:5
c Ps 144:14
d Iz 5:12 Iz 22:13 Am 6:5
e Mt 24:38 Łk 12:20 Łk 17:28 1Ko 15:32
f Hi 22:17 Ps 10:11 Ps 73:11
g Jn 3:19 Rz 1:28
h Wj 5:2 Ps 10:4 Oz 13:6
i Hi 34:9 Hi 35:3 Mal 3:14
j Ps 49:7 Kzn 8:8
k Hi 22:18 Ps 1:1
l Prz 20:20 Prz 24:20
m Ps 73:19 Łk 12:46
n Wj 15:7 Ps 1:4 Ps 35:5 Iz 17:13 Oz 13:3 Mt 3:12

szpalta 2
a Wj 20:5
b Ps 11:6 Iz 26:11
c Ps 75:8 Iz 51:17 Jer 25:15 Obj 14:10
d Ps 55:23
e Iz 40:14 Rz 11:34 1Ko 2:16
f Iz 40:23 2Pt 2:4 Judy 9
g Ps 49:17 Łk 12:20
h 1Kl 17:12 Prz 13:21
i Hi 3:19 Kzn 3:20 Kzn 9:2
j Hi 24:20 Iz 14:11
k Ps 59:3
l Hi 20:7

30 że w dniu nieszczęścia zły
zostaje oszczędzony[a]
i w dniu strasznego gniewu zostaje ocalony?
31 Któż mu powie w twarz o jego drodze?[b]
A za to, co zrobił, któż mu odpłaci?[c]
32 Jego zaś poniosą na cmentarz[d]
i nad grobem będą czuwać.
33 Staną się dlań słodkie grudy ziemi w dolinie potoku[e]
i pociągnie za sobą całą ludzkość,[f]
a tych przed nim było bez liku.
34 Jakże daremnie więc próbujecie mnie pocieszyć,[g]
a odpowiedzi wasze pozostają niewiernością!"

22 A Elifaz Temanita odezwał się i rzekł:
2 „Czy krzepki mąż może być przydatny Bogu,[h]
by miał mu być przydatny ktoś wnikliwy?
3 Czy Wszechmocny ma upodobanie w tym, żeś prawy,[i]
albo jakiś zysk z tego, że drogę swą czynisz nienaganną?[j]
4 Czy zgani cię za twą bogobojność,
czy będzie się z tobą sądzić?[k]
5 Czyż zło twoje nie jest już zbyt wielkie[l]
i czyż nie będzie końca twoim przewinieniom?
6 Bez powodu bowiem bierzesz zastaw od swych braci[m]
i z szat obdzierasz nagich.
7 Zmęczonemu nie dajesz się napić wody,

ROZDZ. 21
a Prz 16:4
2Pt 2:9
b Gal 2:11
c Iz 59:18
Rz 12:19
d Hi 17:16
e Hi 3:17
f Rz 5:12
g Hi 16:2

ROZDZ. 22
h Wj 3:10
Hi 42:8
2Ko 5:20
i Prz 15:8
Jer 9:24
j Hi 2:3
Prz 11:20
Prz 27:11
k Ps 7:9
l Hi 1:8
Hi 4:7
m Hi 31:19
Hi 42:7

szpalta 2
a Hi 31:17
Hi 42:8
b Hi 31:25
c Hi 42:7
Prz 29:12
Prz 31:21
d Hi 18:9
e Ps 115:3
f Ps 147:4
g Ps 55:23
h Hi 4:19
i Iz 30:11
j Ps 17:14
Mt 5:45
Dz 14:17
k Hi 21:16
l Ps 107:42

a głodnemu odmawiasz chleba.[a]
8 Do męża silnego należy kraina,[b]
a mieszka w niej ten, kto jest traktowany stronniczo.
9 Wdowy odprawiłeś z pustymi rękami,
a ramiona chłopców nie mających ojca są miażdżone.[c]
10 Dlatego wszędzie wokół ciebie są pułapki na ptaki[d]
i trwoży cię nagły strach;
11 albo ciemność, tak iż nic nie widzisz,
i zakrywa cię piętrząca się masa wody.
12 Czyż Bóg nie jest wysokością nieba?[e]
Zobacz też ogół gwiazd,[f] że są wysoko.
13 A jednak powiedziałeś: ‚Cóż Bóg wie?
Czy potrafi sądzić poprzez gęsty mrok?
14 Chmury są dlań kryjówką, tak iż nic nie widzi,
i przechadza się po sklepieniu nieba'.
15 Czy będziesz się trzymał drogi dawnej,
którą kroczyli krzywdziciele,
16 ludzie, którzy zostali porwani przed czasem,[g]
których fundament[h] rozlewa się jak rzeka,
17 którzy mówią do prawdziwego Boga: ‚Odwróć się od nas![i]
I cóż może nam zrobić Wszechmocny?'
18 On zaś domy ich napełnił dobrami;[j]
a rada niegodziwców — daleka ode mnie.[k]
19 Prawi będą widzieć i się radować,[l]

a niewinny będzie się z
nich naigrawał:
20 ‚Doprawdy, nasi przeciwnicy zostali wytępieni,
a to, co po nich zostało, strawi ogień'.
21 Zapoznaj się z nim, proszę, i zachowuj pokój;
wtedy przyjdą do ciebie rzeczy dobre.
22 Weź, proszę, prawo z jego ust
i złóż w swoim sercu jego wypowiedzi.[a]
23 Jeśli powrócisz do Wszechmocnego,[b] zostaniesz odbudowany;
jeśli nieprawość będziesz trzymał z dala od swego namiotu
24 i jeśli cenny kruszec zostanie złożony w prochu,
a złoto z Ofiru[c] w skale dolin potoku,
25 to Wszechmocny stanie się twymi cennymi kruszcami
i srebrem dla ciebie, tym najwyborniejszym.[d]
26 Bo wtedy swą niezwykłą rozkosz znajdziesz we Wszechmocnym[e]
i swą twarz podniesiesz ku Bogu.[f]
27 Będziesz go upraszał, a on cię wysłucha;[g]
i dochowasz swoich ślubów.[h]
28 I postanowisz coś, a ostoi ci się;
a na twych drogach będzie świecić światło.[i]
29 Bo gdy będziesz mówił butnie, na pewno dojdzie do upokorzenia;[j]
lecz wybawi on tego, kto oczy ma spuszczone.[k]
30 Wyratuje męża niewinnego,[l]
a ty zostaniesz wyratowany za czystość swych rąk".[m]

ROZDZ. 22
a Hi 11:13
b Hi 8:5
c 1Kl 9:28
Hi 28:16
Ps 45:9
Iz 13:12
d Iz 33:6
e Ps 37:4
f Hi 27:10
g Ps 65:2
h Ps 116:14
Kzn 5:4
i Prz 4:18
j Prz 16:18
Prz 29:23
Jak 4:6
1Pt 5:5
k Ps 138:6
Iz 66:2
Łk 18:13
l Rdz 19:16
2Pt 2:9
m Ps 24:4

szpalta 2

ROZDZ. 23
a Hi 10:1
b Hi 13:3
Hi 16:21
c Hi 31:37
d Ps 49:3
e Ps 22:24
Iz 57:16
f Hi 9:11
g Hi 1:8
Ps 1:6
Ps 139:1
h Hi 31:6
Ps 17:3
1Pt 1:7
i Ps 18:21
Ps 44:18
j 1Jn 5:3
k Ps 119:11
Ps 119:127
Jer 15:16

23 Wówczas Hiob odezwał się i powiedział:
2 „Nawet dzisiaj mym zmartwieniem[a] jest buntowniczość;
ręka moja jest ciężka od mego wzdychania.
3 O, gdybym wiedział, gdzie go znaleźć![b]
Poszedłbym wprost do jego stałego miejsca.[c]
4 Przedstawiłbym przed nim sprawę sądową,
a swe usta napełniłbym kontrargumentami;
5 poznałbym słowa, którymi on mi odpowiada,
i rozważyłbym, co do mnie mówi.[d]
6 Czyż toczyłby ze mną spór obfitością swej mocy?
O, nie! Z pewnością zwróciłby na mnie uwagę.[e]
7 Tam prostolinijny uporządkuje z nim sprawy,
ja zaś na zawsze odszedłbym bezpiecznie od mego sędziego.
8 Oto idę na wschód, a tam go nie ma;
i z powrotem, a nie mogę go rozpoznać;[f]
9 na lewo, gdzie on pracuje, lecz nie mogę go zobaczyć;
on udaje się w prawo, lecz ja go nie widzę.
10 On bowiem dobrze zna drogę, którą obieram.[g]
Gdy już mnie wypróbuje, wyjdę niczym złoto.[h]
11 Kroków jego chwyciła się moja stopa;
drogi jego strzegłem, a nie zbaczam.[i]
12 Od przykazania jego warg nie odstępuję.[j]
Wypowiedzi jego ust nagromadziłem[k] więcej, niż mi wyznaczono.

13 I ma on jedną myśl, a któż
zdoła mu się przeciwstawić?[a]
I dusza jego żywi jakieś
pragnienie, i on je
spełni.[b]
14 On bowiem całkowicie wykona to, co zostało mi wyznaczone,[c]
a takich rzeczy jest u niego wiele.
15 Toteż z jego powodu się
trwożę;
pilnie uważam i się go
boję.[d]
16 To Bóg uczynił moje serce
lękliwym[e]
i Wszechmocny mnie zatrwożył.[f]
17 Bo nie z powodu ciemności
zostałem zmuszony do
milczenia
ani nie dlatego, że mrok
zakrył mą twarz.

24 „Czemuż Wszechmocny
nie nagromadził czasów,[g]
a ci, którzy go znają,
nie ujrzeli jego dni?[h]
2 Są tacy, którzy przesuwają
znaki graniczne;[i]
porwali stado, żeby je paść.
3 Uprowadzają osła należącego do chłopców bez ojca;
biorą w zastaw byka należącego do wdowy.[j]
4 Biednych spychają z drogi;[k]
w tymże czasie kryją się
uciśnieni ziemi.
5 Oto jak zebry[l] na pustkowiu
posunęli się w swym
działaniu, szukając pokarmu.
Pustynna równina daje
każdemu chleb dla
chłopców.
6 W polu zbierają jego paszę
i w pośpiechu plądrują
winnicę niegodziwego.

ROZDZ. 23
a Lb 23:19
Lb 23:20
Rz 9:19
b Ps 135:6
Iz 14:24
Iz 46:10
c 1Ts 3:3
d Ps 111:10
Ps 119:120
Prz 16:6
e Ps 22:14
f Rut 1:20

ROZDZ. 24
g Dz 1:7
h Iz 26:10
i Pwt 19:14
Pwt 27:17
Prz 23:10
Oz 5:10
j Pwt 24:17
k Ps 109:16
Prz 22:16
Iz 10:2
Am 8:4
Jak 5:4
l Ps 104:11
Jer 14:6
Iz 32:14

szpalta 2
a Wj 22:27
Pwt 24:13
b 2Ko 11:27
c Lam 4:5
d 2Kl 4:1
e Wj 22:26
Pwt 24:13
Eze 18:12
f 1Tm 5:18
g Jer 22:13
Jak 5:4
h Kzn 4:1
i Kzn 8:13
2Pt 3:15
j Jn 3:19
k Ps 10:8
l Mt 24:43
1Ts 5:2
m 2Pt 2:14
n Prz 7:9
o 2Sm 12:12
Ps 94:7
Prz 30:20
p Jn 3:20

7 Nadzy — spędzają noc bez
szaty[a]
i bez jakiegokolwiek okrycia na zimnie.[b]
8 Przemokli wskutek deszczowej nawałnicy górskiej,
a z braku schronienia[c]
muszą się przytulać do
skały.
9 Chłopca nie mającego ojca
porywają od piersi[d]
i biorą w zastaw to, co ma
na sobie uciśniony.[e]
10 Nadzy — muszą chodzić bez
szaty,
i głodni — muszą nosić zżęte kłosy.[f]
11 Między murami tarasów spędzają południe;
muszą wydeptywać winne tłocznie, a jednak są
spragnieni.[g]
12 Z miasta wydają jęki umierający
i dusza śmiertelnie rannych woła o pomoc;[h]
a Bóg tego nie uważa za
coś niewłaściwego.[i]
13 Oni zaś byli pośród buntujących się przeciwko
światłu;[j]
nie rozpoznali jego dróg
i nie mieszkali na jego
szlakach.
14 Morderca wstaje przy świetle dnia,
zabija uciśnionego i biednego,[k]
a w nocy staje się zwykłym
złodziejem.[l]
15 Oko cudzołożnika[m] wyczekuje wieczornego mroku;[n]
mówi: ‚Nie ujrzy mnie żadne oko!'[o]
I na twarz kładzie on zasłonę.
16 W ciemności podkopał się
do domów;
za dnia muszą się zamykać.
Nie poznali światła dnia.[p]

17 Ranek bowiem jest dla nich
głębokim cieniem,[a]
bo dostrzegają, czym są
nagłe trwogi głębokiego
cienia.
18 Jest on prędki na powierzchni wód.
Pole ich będzie przeklęte
na ziemi.[b]
Nie zwróci się on ku drodze winnic.
19 Susza, a także gorąco, porywa śniegowe wody;
tak samo Szeol — tych, którzy zgrzeszyli![c]
20 Zapomni o nim łono, czerw
będzie go słodko ssać,[d]
nie będzie się o nim pamiętać.[e]
A nieprawość będzie złamana jak drzewo.[f]
21 Zadaje się z niepłodną, która nie rodzi,
i z wdową,[g] której nie wyświadcza dobra.
22 I swą mocą niechybnie pociągnie silnych;
powstanie i nie będzie pewny swego życia.
23 Da mu nabrać ufności,[h]
żeby się wsparł;
a jego oczy będą na ich drogach.[i]
24 Na chwilę urośli wysoko, potem już ich nie ma[j]
i zostali poniżeni;[k] jak każdy inny zostają zerwani
i jak czubek kłosa zostają odcięci.
25 Któż więc teraz wykaże, iż jestem kłamcą,
albo słowo moje wniwecz obróci?"

25 A Bildad[l] Szuchita odezwał się i rzekł:

2 „U niego jest władza oraz groza;[m]
on ustanawia pokój na swych wysokościach.

ROZDZ. 24
a Hi 10:21; Hi 38:17
b Pwt 28:16; Hi 21:17; Prz 3:33
c Ps 49:14; Ps 55:15; Łk 12:20
d Hi 17:14; Iz 14:11
e Prz 10:7; Kzn 8:10; Kzn 9:5
f Mt 3:10
g Wj 22:22; Za 7:10
h Kzn 8:11; Iz 56:12; Łk 12:19
i Ps 11:4; Prz 5:21; Prz 15:3
j Ps 37:10; Ps 92:7; Kzn 8:12; Jak 1:11
k Kzn 8:13

ROZDZ. 25
l Hi 8:1; Hi 18:1
m Dn 4:3

szpalta 2
a Hi 4:17
b Hi 15:14
c Ps 22:6

ROZDZ. 26
d Hi 16:2
e Hi 12:2; Hi 15:8; Hi 17:10
f Ps 104:25
g Ps 139:8; Heb 4:13
h Hi 9:8; Ps 104:2; Iz 42:5
i Prz 30:4; Kzn 11:3
j Wj 34:5; Ps 97:2

3 Czyż da się policzyć jego wojska?
I nad kim nie wschodzi jego światło?
4 Jakże więc może śmiertelnik mieć rację przed Bogiem[a]
albo jak może być czysty, kto się narodził z niewiasty?[b]
5 Oto nawet księżyc nie jest jasny;
również gwiazdy nie okazały się czyste w jego oczach.
6 O ileż mniej śmiertelnik, który jest czerwiem,
i syn człowieczy, który jest robakiem!"[c]

26 Wówczas Hiob odezwał się i powiedział:

2 „Jakże bardzo dopomogłeś pozbawionemu mocy!
Jakże wybawiłeś ramię pozbawione siły![d]
3 Jakże doradziłeś nie mającemu mądrości[e]
i praktyczną mądrość oznajmiłeś mnóstwu!
4 Do kogo wyrzekłeś słowa
i czyje tchnienie z ciebie wyszło?
5 Ci, którzy są bezsilni w śmierci, drżą
poniżej wód oraz ich mieszkańców.[f]
6 Szeol jest przed nim nagi,[g]
a miejsce zagłady nie ma żadnego okrycia.
7 On rozciąga północ nad pustką,[h]
ziemię zawiesza na niczym;
8 wody owija w swe obłoki,[i]
tak iż nie pęka pod nimi kłąb chmur;
9 spowija oblicze tronu,
rozpościera nad nim swój obłok.[j]

10 Zakreślił okrąg na obliczu wód[a]
aż do miejsca, gdzie światło kończy się w ciemności.
11 Chwieją się filary nieba
i zdumiewają się jego naganą.
12 Mocą swoją rozkołysał morze,[b]
a swym zrozumieniem roztrzaskał[c] atakującego.[d]
13 Wiatrem swym wypolerował niebo,[e]
ręka jego przebiła wijącego się węża.[f]
14 Oto obrzeża jego dróg,[g]
a jakiż szept co do sprawy usłyszano o nim!
Lecz któż potrafi wykazać się zrozumieniem jego potężnego gromu?"[h]

27 I Hiob podjął swą przypowieść,[i] i rzekł jeszcze:
2 „Jako żyje Bóg,[j] który zabrał mój sąd,[k]
i jako żyje Wszechmocny, który gorzką uczynił mą duszę,[l]
3 kiedy jeszcze jest we mnie cały mój dech
i duch Boga jest w moich nozdrzach,[m]
4 wargi moje nie wypowiedzą żadnej nieprawości,
a język nie wymamrocze podstępu!
5 Jest nie do pomyślenia, bym uznał was za prawych![n]
Póki nie skonam, nie wyrzeknę się swej nieskazitelności![o]
6 Chwyciłem się swej słuszności i jej nie puszczę;[p]
serce moje nie będzie mi urągać z powodu żadnego z mych dni.[q]
7 Niechaj mój nieprzyjaciel pod każdym względem okaże się niegodziwcem,[r]
a ten, kto występuje przeciwko mnie — złoczyńcą.
8 Bo jakaż jest nadzieja odstępcy, gdy on go odcina,[a]
gdy Bóg zabiera mu jego duszę?[b]
9 Czy Bóg usłyszy jego krzyk,
gdy przyjdzie nań udręka?[c]
10 Albo czy znajdzie on niezwykłą rozkosz we Wszechmocnym?
Czy zawsze będzie wołał do Boga?
11 Pouczę was ręką Bożą;
tego, co jest u Wszechmocnego, nie będę ukrywał.[d]
12 Oto wy wszyscy sami ujrzeliście wizje;
czemuż więc okazujecie się zupełnie nic niewarci?[e]
13 Taki jest dział od Boga dla człowieka niegodziwego;[f]
i otrzymają od Wszechmocnego dziedzictwo tyranów.
14 Gdy jego synowie się mnożą, to pod miecz;[g]
a jego potomkowie nie będą mieli dosyć żywności.
15 Jego ocaleni zostaną pogrzebani podczas śmiertelnej plagi,
a ich wdowy nie będą płakać.[h]
16 Gdyby nagromadził srebra niczym prochu
i gdyby naszykował odzienia jak gliny,
17 to chociaż on by przygotował, przyodziałby się prawy,[i]
a w srebrze miałby udział niewinny.
18 Zbudował swój dom jak zwykły mól
i jak szałas,[j] który postawił strażnik.

ROZDZ. 26
a Prz 8:27; Iz 40:22; Jer 5:22
b Ps 74:13; Iz 51:15
c Ps 72:4; Iz 2:12; Dn 2:35
d Hi 9:13
e Ps 33:6; Ps 104:30
f Ps 74:13; Iz 27:1; Iz 51:9
g Ps 65:4; Ps 92:5; Kzn 3:11; Iz 55:9
h Hi 37:5

ROZDZ. 27
i Ps 49:4; Ps 78:2
j Pwt 6:13; Pwt 10:20; Jer 12:16; Heb 6:16
k Hi 34:5
l Rut 1:20; 2Kl 4:27
m Rdz 2:7; Iz 42:5; Dz 17:25
n Pwt 25:1; Hi 40:8; Prz 17:15
o Hi 22:1; Hi 22:5; Prz 27:11; Mt 24:9; Obj 2:10; Obj 6:11
p Hi 2:3
q Dz 24:16
r 1Sm 25:26

szpalta 2
a Hi 13:16; Hi 36:13; Heb 6:6
b Łk 12:20
c Hi 35:12; Ps 18:41; Prz 28:9; Jer 11:11; Jak 4:3

d Dz 20:20; e Jer 23:16; f Ps 11:6; Kzn 8:13; Mal 3:5; g Est 9:10; Oz 9:13; h Ps 78:64; i Prz 13:22; Prz 28:8; Kzn 2:26; j Iz 1:8; Lam 2:6.

19 Położy się bogaty, ale nic nie zostanie zebrane;
oczy swe otworzył, lecz niczego nie będzie.[a]
20 Jak wody doścignął go nagłe trwogi;[b]
w nocy porwie go wicher.
21 Wiatr wschodni go uniesie,[c] tak iż się oddali,
i w wirze go zabierze z jego miejsca.[d]
22 I zwali się na niego, a nie okaże współczucia,[e]
on zaś niechybnie będzie próbował uciec od jego mocy.[f]
23 Będzie się nad nim klaskać w ręce[g]
i gwizdać[h] nań z jego miejsca.

28 „Doprawdy, istnieje miejsce, gdzie można znaleźć srebro,
i miejsce, gdzie poddają rafinacji złoto;[i]
2 żelazo bierze się z prochu,[j]
a z kamienia wytapia się miedź.
3 Wyznaczył kres ciemności;
i do każdego krańca wyszukuje[k]
kamień w mroku i głębokim cieniu.
4 Szyb wydrążył daleko od okolic, w których ludzie przebywają jako przybysze,[l]
zapomniane miejsca z dala od stopy;
niektórzy śmiertelnicy wiszą, kołyszą się.
5 Z ziemi pochodzi pokarm;[m]
lecz pod spodem jest zryta jak przez ogień.
6 Jej kamienie to miejsce szafiru[n]
i zawiera ona proch złoty.
7 Ścieżka — nie poznał jej żaden ptak drapieżny[o]
ani jej nie ujrzało oko kani czarnej.[a]
8 Nie udeptały jej majestatyczne dzikie zwierzęta,
nie stąpał po niej młody lew.
9 Na krzemień wyciągnął swą rękę;
wywrócił góry od korzenia;
10 wykuł w skałach sztolnie pełne wody,[b]
a oko jego ujrzało wszystko, co kosztowne.
11 Zamknął tamą miejsca, z których płyną rzeki,[c]
i wywodzi na światło rzecz ukrytą.
12 Ale mądrość — gdzie można ją znaleźć[d]
i gdzież jest miejsce zrozumienia?
13 Śmiertelnik nie poznał jej ceny[e]
i nie znajduje się jej w krainie żyjących.
14 Głębina wodna rzekła:
‚Nie ma jej we mnie!'
Morze też powiedziało: ‚Nie ma jej u mnie!'[f]
15 Nie można za nią dać czystego złota[g]
i nie można odważyć srebra jako jej ceny.
16 Nie można za nią zapłacić złotem z Ofiru,[h]
rzadkim onyksem i szafirem.
17 Nie można z nią porównać złota i szkła
ani nie można jej wymienić za naczynie z oczyszczonego złota.
18 Nie wspomni się o koralu[i] ani krysztale górskim,
lecz więcej jest wart worek mądrości niż pereł.[j]
19 Nie dorównuje jej topaz[k] z Kusz;
nie można za nią zapłacić nawet złotem pomimo jego czystości.

ROZDZ. 27
a Hi 14:10
b Ps 73:19
c Jer 18:17
d Mt 7:27
e Ps 83:15 Jer 13:14
f Iz 10:3 Am 2:14
g Lb 24:10 Lam 2:15 Nah 3:19
h 1Kl 9:8 Sof 2:15

ROZDZ. 28
i Prz 17:3 Mal 3:3
j Pwt 8:9
k Rdz 11:6 Łk 1:51
l Am 9:2
m Rdz 1:11 Ps 104:14
n Hi 28:16
o Eze 39:4

szpalta 2
a Kpł 11:14 Pwt 14:13
b 2Kl 20:20 2Kn 32:30
c Iz 44:27 Iz 45:1 Jer 50:38 Jer 51:32
d Hi 28:28 Prz 2:6 Jak 1:5
e Ps 49:7 Prz 3:15
f Rz 11:34
g Prz 3:14
h Iz 13:12
i Prz 8:11 Prz 20:15
j Prz 16:16
k Wj 28:17

20 Lecz mądrość — skąd ona pochodzi[a]
i gdzież jest miejsce zrozumienia?
21 Jest zakryta przed oczami każdego żyjącego[b]
i ukryta przed latającymi stworzeniami niebios.
22 Zagłada i śmierć rzekły:
‚Uszami swymi usłyszałyśmy o niej wieść'.
23 To Bóg rozumie jej drogę[c]
i to on zna jej miejsce.
24 On bowiem patrzy aż na krańce ziemi;[d]
pod całymi niebiosami widzi,
25 aby nadać ciężar wiatrowi,[e]
wody zaś według miary rozdzielił.[f]
26 Kiedy przepis ustanowił dla deszczu[g]
oraz drogę dla grzmiącej chmury burzowej,
27 wtedy też widział mądrość i o niej opowiadał;
przygotował ją, a także na wskroś ją zbadał.
28 I przemówił do człowieka:
‚Oto bojaźń przed Jehową — to jest mądrość,[h]
a odwrócenie się od zła jest zrozumieniem'".[i]

29 I podjął Hiob swą przypowieść, i rzekł jeszcze:
2 „O, gdybym był jak w dawnych miesiącach księżycowych,[j]
jak w dniach, gdy Bóg mnie strzegł;[k]
3 kiedy sprawiał, że świeciła na mą głowę jego lampa,
kiedy przy jego świetle przechodziłem przez ciemność;[l]
4 tak jak bywałem w moich dniach najlepszych,[m]
gdy była w mym namiocie zażyła więź z Bogiem;[n]
5 gdy jeszcze był ze mną Wszechmocny,
gdy wokół mnie byli moi słudzy!
6 Gdy kroki swoje kąpałem w maśle,
a skała wypuszczała dla mnie strumienie oliwy;[a]
7 gdy szedłem do bramy miejskiej,[b]
przygotowywałem sobie miejsce na placu![c]
8 Widzieli mnie chłopcy i się kryli,
a nawet sędziwi podnosili się, stali.[d]
9 Książęta powstrzymywali się od słów
i dłoń kładli sobie na ustach.[e]
10 Krył się głos wodzów,
a ich język przylegał do podniebienia.[f]
11 Ucho bowiem słuchało i zwało mnie szczęśliwym,
a oko widziało i świadczyło na moją korzyść.
12 Bo ratowałem uciśnionego, który wołał o pomoc,[g]
a także chłopca nie mającego ojca i każdego, kto nie miał wspomożyciela.[h]
13 Błogosławieństwo[i] ginącego zstępowało na mnie
i serce wdowy rozweselałem.[j]
14 Prawością się przyodziewałem i ona mnie odziewała.[k]
Sprawiedliwość moja była jak płaszcz bez rękawów — i zawój.
15 Oczami stałem się dla ślepego[l]
i nogami byłem dla kulawego.
16 Prawdziwym ojcem byłem dla biednych[m]

ROZDZ. 28
a Hi 28:12 Jak 1:5
b Kzn 8:17 1Ko 2:8
c Prz 30:4 Rz 1:20
d Prz 15:3 Za 4:10 1Pt 3:12
e Ps 135:7 Ps 148:8 Kzn 1:6
f Hi 5:10 Hi 26:8 Hi 37:10 Prz 30:4 Iz 40:12
g Hi 38:25 Za 10:1
h Pwt 4:6 Ps 111:10 Prz 9:10 Kzn 12:13 Rz 1:20
i Prz 3:7 1Pt 3:11

ROZDZ. 29
j Hi 3:6
k Hi 1:10
l Ps 18:28 Ps 119:105
m Kzn 11:10
n Ps 25:14 Prz 3:32

szpalta 2
a Pwt 32:4 Pwt 32:13 Pwt 33:24
b Pwt 16:18 Rut 4:1
c Neh 8:1
d Kpł 19:32
e Hi 21:5
f Ps 137:6
g Ps 72:12 Prz 21:13 Prz 24:11
h Pwt 10:18 Jak 1:27
i Pwt 24:13
j Pwt 10:18
k Pwt 24:13 Ps 132:9 Iz 61:10 Ef 6:14
l Lb 10:31
m Łk 14:13 Jak 1:27

i badałem sprawę sądową
tego, kogo nie znałem.[a]
17 I łamałem szczęki złoczyńcy,[b]
a z jego zębów wyrywałem zdobycz.
18 I mawiałem: ‚W swoim gnieździe wydam ostatnie tchnienie,[c]
a dni swoich namnożę jak ziarnek piasku.[d]
19 Korzeń mój jest otwarty dla wód[e]
i rosa zostanie przez noc na mym konarze.
20 Chwała moja jest u mnie świeża,
a mój łuk w mojej ręce będzie strzelał wielokrotnie’.
21 Mnie słuchali; i czekali,
i milczeli na moją radę.[f]
22 Po mym słowie już więcej nie mówili,
a me słowo na nich kropiło.[g]
23 I czekali na mnie jak na deszcz,[h]
a swe usta szeroko otwierali na deszcz wiosenny.[i]
24 Uśmiechałem się do nich – nie wierzyli –
a światła mego oblicza[j] nie przygaszali.
25 Wybierałem im drogę i zasiadałem jako naczelnik;
i przebywałem jak król wśród swych wojsk,[k]
jak ktoś, kto pociesza pogrążonych w żałości.[l]

30 „A teraz się ze mnie śmieją[m]
młodsi wiekiem ode mnie,[n]
których ojców bym się wzbraniał
postawić z psami mej trzody.
2 Nawet moc ich rąk – na cóż mi się zdała?
Zginął w nich wigor.[o]

ROZDZ. 29
a Prz 29:7
b Ps 58:6
Prz 30:14
c Rdz 25:8
2Kl 22:20
Hi 42:17
d Ps 30:6
e Ps 1:3
Jer 17:8
f Hi 29:9
g Eze 21:2
h Ps 72:6
i Prz 16:15
j Hi 30:26
k Hi 1:3
l Kzn 7:2
1Ts 5:11

ROZDZ. 30
m Hi 12:4
n 1Pt 5:5
o Iz 1:31

szpalta 2
a Jer 17:6
b Rdz 4:12
Ps 109:10
Dn 4:25
c 1Sm 25:25
Iz 32:6
d Ps 69:12
Lam 3:14
e Hi 17:6
f Hi 19:13
g Lb 12:14
Pwt 25:9
Iz 50:6
Mt 27:30
h Hi 19:12
i Hi 16:2
Ps 69:26

3 Wskutek nędzy i głodu są niepłodni,
ogryzają bezwodną okolicę,[a]
gdzie wczoraj była burza i spustoszenie.
4 Zrywali słone ziele koło krzaków,
a pokarmem ich był korzeń janowców.
5 Wypędzani bywali ze społeczności;[b]
ludzie krzyczeli za nimi jak za złodziejem.
6 Muszą mieszkać na samym zboczu doliny potoku,
w dołach wykopanych w prochu oraz w skałach.
7 Pośród krzewów wydawali okrzyki;
tłoczyli się pod pokrzywami.
8 Synowie nierozumnego,[c] a także synowie bezimiennego,
biczem zostali wypędzeni z ziemi.
9 A teraz stałem się tematem ich pieśni[d]
i jestem dla nich porzekadłem.[e]
10 Brzydzą się mną, trzymają się z dala ode mnie,[f]
a od mej twarzy nie powstrzymali swej śliny.[g]
11 On bowiem rozluźnił moją cięciwę i mnie upokarzał,
oni zaś z mego powodu popuścili uzdę.
12 Powstają po mej prawicy jak zgraja młokosów;
stopom moim pozwolili iść,
lecz usypywali przede mną zgubne przeszkody.[h]
13 Zniszczyli moje szlaki;
przysporzyli mi tylko niedoli,[i]
nie mieli żadnego pomocnika.

14 Przychodzą jak przez szeroką wyrwę;
wśród burzy się przetoczyli.
15 Obróciły się na mnie nagłe trwogi;
moje szlachetne pochodzenie jest gnane jak wiatrem,
a moje wybawienie przeminęło jak obłok.
16 A teraz moja dusza rozlewa się we mnie;[a]
chwyciły mnie dni uciśnienia.[b]
17 W nocy kości[c] moje zostały przewiercone i odpadły ode mnie,
i nie odpoczywają kąsające mnie boleści.[d]
18 Wskutek obfitości mocy zmienia się moja szata;
opasuje mnie to niczym kołnierz mojej długiej szaty.
19 Rzucił mnie w glinę,
bym stał się podobny do prochu i popiołu.
20 Wołam do ciebie o pomoc, lecz ty mi nie odpowiadasz;[e]
stanąłem, abyś zwrócił na mnie uwagę.
21 Zmieniasz się, by stać się dla mnie okrutnym;[f]
całą potęgą swej ręki żywisz do mnie wrogość.
22 Wsadzasz mnie na wiatr, każesz mi na nim jechać;
potem rozbijasz mnie z trzaskiem.
23 Bo dobrze wiem, że za twą sprawą wrócę do śmierci[g]
i do domu spotkania wszystkich żyjących.
24 Lecz nikt nie wyciąga ręki przeciwko zwykłemu rumowisku,[h]
a gdy ktoś marnieje, nie woła się w związku z tymi rzeczami o pomoc.
25 Doprawdy, płakałem nad tym, kto miał ciężki dzień;[a]
dusza moja smuciła się nad biednym.[b]
26 Wprawdzie oczekiwałem dobra, lecz przyszło zło;[c]
i wyczekiwałem światła, lecz nadszedł mrok.
27 Wnętrzności moje zawrzały i nie milczały;
naprzeciw mnie wyszły dni uciśnienia.
28 Zasmucony[d] chodziłem wokoło, gdy nie było światła słonecznego;
wstałem w zborze, wołałem o pomoc.
29 Bratem stałem się dla szakali
i towarzyszem dla córek strusia.[e]
30 Moja skóra sczerniała[f] i odpadła ze mnie,
a kości moje rozpaliły się wskutek suchości.
31 I moja harfa jest już tylko dla żałoby,
a moja piszczałka dla głosu płaczących.

31 „Przymierze zawarłem ze swymi oczami.[g]
Jakże więc mógłbym zwracać uwagę na jakąś dziewicę?[h]
2 I jakiż jest dział od Boga w górze[i]
lub dziedzictwo od Wszechmocnego z wysokości?
3 Czyż nieszczęście nie jest dla złoczyńcy,[j]
a niepowodzenie dla krzywdzicieli?
4 Czyż nie widzi on moich dróg[k]
i nie liczy wszystkich moich kroków?

ROZDZ. 30
a Ps 22:14
b Hi 10:15
c Ps 6:2
d Hi 2:8
Hi 2:13
Hi 7:4
e Hi 19:7
Ps 22:2
Lam 3:8
f Hi 7:20
Hi 19:6
g Rdz 3:19
h Hi 13:25

szpalta 2
a Ps 35:13
Rz 12:15
b Prz 14:21
Prz 14:31
Prz 19:17
c Jer 8:15
Jer 14:19
d Ps 38:6
Ps 42:9
Ps 43:2
e Mi 1:8
f Hi 7:5
Ps 119:83
Lam 4:8

ROZDZ. 31
g Prz 6:25
Mt 5:28
h Hi 31:9
1Ko 7:1
i Hi 20:29
j Ps 73:18
Prz 10:29
k Rdz 16:13
2Kn 16:9
Ps 139:3
Prz 5:21
Jer 32:19

5 Jeżeli chodziłem z mężami nieprawdy,[a]
a moja stopa śpieszy do podstępu,[b]
6 to on mnie zważy na dokładnej wadze[c]
i pozna Bóg moją nieskazitelność.[d]
7 Jeśli mój krok zbacza z drogi[e]
lub tylko za mymi oczami chodzi moje serce[f]
albo jakaś skaza przylgnęła do mych dłoni,[g]
8 to ja niechaj sieję, a inny niech spożywa,[h]
i niechaj moi potomkowie zostaną wykorzenieni.
9 Jeżeli moje serce dało się pociągnąć ku kobiecie[i]
i czyhałem[j] u wejścia do mego towarzysza,
10 to niechaj moja żona miele dla innego mężczyzny
i niechaj nad nią inni mężczyźni klękają.[k]
11 To bowiem byłoby rozpasanie
i wina godna uwagi sędziów.[l]
12 Bo to jest ogień, który trawiłby aż do zagłady[m]
i zapuściłby korzeń wśród całego mego plonu.
13 Jeżeli odrzucałem sąd mego niewolnika
lub mojej niewolnicy w ich sprawie sądowej ze mną,
14 to cóż pocznę, gdy Bóg powstanie?
A gdy zażąda obrachunku, cóż mu odpowiem?[n]
15 Czy Ten, który mnie uczynił w brzuchu, nie uczynił jego[o]
i czyż nie ten Jeden przygotowywał nas w łonie?
16 Jeżeli maluczkim odmawiałem tego, w czym mieli upodobanie,[p]
i oczy wdowy przygaszałem,[a]
17 i sam zjadałem swój kęs,
a nie jadł z niego chłopiec nie mający ojca[b]
18 (bo od mej młodości rósł ze mną jak u ojca,
ją zaś prowadziłem, odkąd wyszedłem z łona matki);
19 jeżeli widywałem, że ktoś ginie z braku szaty[c]
albo że biedny nie ma okrycia;
20 jeśli nie błogosławiły mnie jego lędźwie[d]
ani się nie ogrzewał strzyżoną wełną[e] moich baranków;
21 jeśli wymachiwałem ręką przeciwko chłopcu bez ojca,[f]
gdy widziałem, że w bramie jest potrzebna moja pomoc,[g]
22 to niech moja łopatka odpadnie od barku
i niech me ramię zostanie odłamane od swej górnej kości.
23 Bo strachem moim było nieszczęście od Boga,
a wobec jego dostojeństwa[h] nie zdołałbym się ostać.
24 Jeżeli ufaniem swym uczyniłem złoto
albo rzekłem do złota: ‚Tyś moją ufnością!';[i]
25 jeżeli się radowałem, że wielki jest mój majątek[j]
i że ręka moja znalazła mnóstwo rzeczy;[k]
26 jeżeli widziałem światło, gdy rozbłyskiwało,
lub drogocenny księżyc sunący przed siebie[l]
27 i serce me dawało się zwabić potajemnie,[m]
a moja ręka całowała me usta,

ROZDZ. 31

a Ps 26:5
b Prz 6:18
c 1Sm 2:3 Dn 5:27
d Hi 2:3 Hi 27:5 Ps 7:8
e Pwt 11:16 Jer 10:23
f Lb 15:39 Kzn 11:9 Eze 6:9 Mt 5:29 1Jn 2:16
g Iz 33:15
h Kpł 26:16
i Hi 31:1 Mt 5:28
j Hi 24:15
k 2Sm 12:11 Jer 8:10
l Rdz 38:24 Kpł 20:10 Pwt 22:22
m Prz 6:27 Prz 7:27
n Ps 82:3 Prz 22:23 Iz 10:3
o Hi 34:19 Ps 139:16 Prz 14:31 Prz 22:2 Mal 2:10
p Pwt 15:7

szpalta 2

a Pwt 10:18 Prz 28:27
b Eze 18:7 Jak 1:27 1Jn 3:17
c Iz 58:7 Mt 25:36 Łk 3:11 Jak 2:15
d Pwt 24:13
e Pwt 18:4
f Prz 14:21
g Pwt 16:18
h Hi 13:11
i Ps 49:6 Prz 11:28 1Tm 6:17
j Est 5:11 Ps 62:10 Prz 11:28
k Pwt 8:17
l Pwt 4:19
m Pwt 11:16

28 również to byłoby przewinieniem godnym uwagi sędziów,
bo zaparłbym się prawdziwego Boga w górze.
29 Jeżeli się radowałem z zagłady tego, kto mnie zawzięcie nienawidził,[a]
lub byłem podniecony, gdyż spotkało go zło...
30 a ja nie pozwoliłem memu podniebieniu grzeszyć
proszeniem o klątwę przeciw jego duszy.[b]
31 Jeżeli ludzie z mojego namiotu nie mówili:
‚Któż może pokazać takiego, kto się nie nasycił jego pokarmem?'...[c]
32 Żaden osiadły przybysz nie nocował na zewnątrz;[d]
drzwi moje były otwarte na ścieżkę.
33 Jeżeli jak ziemski człowiek zakrywałem swe występki[e]
przez ukrywanie swego przewinienia w kieszeni mej koszuli...
34 gdyż drżałem przed wielkim tłumem
lub przerażała mnie pogarda rodzin
i milczałem, nie wychodziłem z wejścia.
35 O, gdybym miał kogoś, kto by mnie posłuchał,[f]
gdyby zgodnie z mym podpisem odpowiedział mi sam Wszechmocny![g]
Albo gdyby ten, kto się ze mną prawuje, napisał jakiś dokument!
36 Zaiste, niósłbym to na swoim ramieniu,
zawiązałbym wokół siebie niczym wspaniałą koronę.
37 Powiedziałbym mu, jaka jest liczba mych kroków;[h]
podszedłbym do niego jak wódz.
38 Jeżeli przeciwko mnie wołałaby o pomoc moja ziemia
i wespół by płakały jej zagony;
39 jeżeli plon jej zjadłem bez dawania pieniędzy,[a]
a duszę właścicieli przywiodłem do wzdychania,[b]
40 to zamiast pszenicy niech wzejdzie chwast cierniści,[c]
a zamiast jęczmienia — cuchnące chwasty".

Skończyły się słowa Hioba.

32 Tych trzech mężów przestało więc odpowiadać Hiobowi, bo był prawy w swoich oczach.[d] **2** Rozpalił się jednak gniew Elihu, syna Barachela Buzyty[e] z rodziny Rama. Gniew jego zapłonął przeciwko Hiobowi, że raczej swoją duszę uznawał za prawą, a nie Boga.[f] **3** Również przeciwko jego trzem towarzyszom zapłonął jego gniew, jako że nie znaleźli żadnej odpowiedzi, lecz poczęli obwiniać Boga.[g] **4** I Elihu czekał ze słowami na Hioba, gdyż tamci byli od niego starsi wiekiem.[h] **5** Elihu zaś stopniowo dostrzegał, że nie było żadnej odpowiedzi w ustach[i] owych trzech mężów, a jego gniew coraz bardziej się rozpalał. **6** I Elihu, syn Barachela Buzyty, odezwał się i rzekł:

„Ja jestem młody wiekiem,
wy zaś jesteście sędziwi.[j]
Dlatego ustąpiłem i bałem się
wyjawić wam swą wiedzę.
7 Powiedziałem: ‚Dni powinny mówić
i mnóstwo lat powinno oznajmiać mądrość'.[k]

ROZDZ. 31
a Prz 17:5
Prz 24:17
b Mt 5:44
Rz 12:14
c Rdz 18:5
Rz 12:13
d Rdz 19:3
Sdz 19:21
Mt 25:35
Heb 13:2
1Pt 4:9
e Rdz 3:8
Prz 28:13
Dz 5:8
f Hi 19:7
g Hi 13:22
h Hi 29:6

szpalta 2
a Jak 5:4
b 1Kl 21:15
c Rdz 3:18

ROZDZ. 32
d Hi 6:29
Hi 27:6
Prz 3:7
e Rdz 22:21
f Hi 10:3
g Wj 20:7
Hi 4:18
Hi 22:3
Hi 25:5
Hi 42:8
h Kpł 19:32
i Ps 78:36
2Ko 13:1
Tyt 1:11
j Hi 15:10
1Tm 5:1
1Pt 5:5
k 1Kl 12:6
Hi 12:12

8 Doprawdy, to duch w śmiertelnikach
oraz tchnienie Wszechmocnego udziela im zrozumienia.[a]
9 Nie ci okazują się mądrzy, którzy jedynie obfitują w dni,[b]
ani nie ci rozumieją sąd, którzy po prostu są starzy.[c]
10 Dlatego rzekłem: ‚Posłuchaj mnie.
Ja oznajmię swą wiedzę'.
11 Oto czekałem na wasze słowa,
nadstawiałem ucha na wasze rozważania,[d]
aż poszukacie słów, by coś powiedzieć.
12 I na was zważałem,
a oto nikt nie gani Hioba,
żaden z was nie odpowiada na jego wywody,
13 żebyście nie rzekli: ‚Znaleźliśmy mądrość;[e]
to Bóg go wypędza, nie człowiek'.
14 Ponieważ on nie ułożył słów przeciwko mnie,
nie odpowiem mu waszymi wywodami.
15 Przerażeni, już nie odpowiedzieli;
odbiegły od nich słowa.
16 A ja zaczekałem, bo oni już nie mówią;
bo stanęli, już więcej nie odpowiedzieli.
17 Ja zaś dam swą odpowiedź, właśnie ja;
ja oznajmię swą wiedzę, właśnie ja;
18 napełniłem się bowiem słowami;
duch napiera[f] na mnie w moim brzuchu.
19 Oto brzuch mój jest jak wino, które nie ma ujścia;
niczym nowe bukłaki chce pęknąć.[a]
20 Niech przemówię, bym doznał ulgi.
Wargi swe otworzę, by odpowiedzieć.[b]
21 Niechbym się nie okazał stronniczy wobec człowieka;[c]
a ziemskiego człowieka nie będę tytułował;[d]
22 bo doprawdy nie umiem tytułować;
Twórca[e] mój łatwo by mnie porwał.

33 „Teraz więc, Hiobie, proszę, wysłuchaj moich słów
i racz nadstawić ucha na wszystko, co mówię.
2 Spójrz, proszę! Muszę otworzyć swe usta;
przemówić musi mój język wraz z moim podniebieniem.[f]
3 Wypowiedzi moje to prostolinijność mego serca,[g]
a usta moje szczerze wypowiadają poznanie.[h]
4 Duch Boży mnie uczynił[i]
i tchnienie Wszechmocnego mnie ożywiło.[j]
5 Jeżeli potrafisz, udziel mi odpowiedzi,
ułóż przede mną słowa; zajmij stanowisko.
6 Oto ja jestem dla prawdziwego Boga tym samym, co ty;[k]
ja też zostałem ukształtowany z gliny.[l]
7 Oto nie przerazi cię nic groźnego we mnie
i nie będzie dla ciebie ciężki żaden nacisk[m] z mej strony.
8 Tylko rzekłeś do mych uszu
i dźwięk twych słów słyszałem:

ROZDZ. 32
a 1Kl 3:12
1Kl 4:29
Hi 35:11
Prz 2:6
Kzn 2:26
Dn 1:17
Mt 11:25
Jak 1:5
b Ps 119:100
1Ko 1:26
c Kzn 4:13
d Jak 1:19
e Jer 9:23
1Ko 1:29
f Ps 39:3
Jer 20:9
Dz 18:25

szpalta 2
a Mt 9:17
b Prz 15:28
1Pt 3:15
c Kpł 19:15
Prz 24:23
Jak 3:17
d Mt 23:8
Łk 18:19
e Hi 27:8
Hi 35:10
Ps 95:6

ROZDZ. 33
f Hi 6:30
Ps 137:6
g Mt 12:34
Łk 6:45
h Prz 15:2
Prz 20:15
i Ps 119:73
j Rdz 2:7
Hi 32:8
Kzn 12:7
Dz 17:25
k Dz 14:15
l Rdz 2:7
Hi 10:9
1Ko 15:47
2Ko 4:7
m Sdz 16:16
Łk 24:29

9 ‚Ja jestem czysty, bez występku;[a]
nieskalany jestem i nie mam winy.[b]
10 Oto on znajduje powody, by mi się przeciwstawiać,
bierze mnie za nieprzyjaciela swego,[c]
11 stopy moje wkłada w dyby,[d]
obserwuje wszystkie me ścieżki'.[e]
12 Otóż w tym nie miałeś racji,[f] odpowiadam ci;
gdyż Bóg to znacznie więcej niż śmiertelny człowiek.[g]
13 Dlaczego się z nim spierałeś,[h]
że na wszystkie twe słowa nie odpowiada?[i]
14 Bóg bowiem przemawia raz
i dwa razy[j] — chociaż się na to nie zważa —
15 we śnie,[k] w nocnej wizji,[l]
gdy na ludzi spada głęboki sen,
podczas drzemania na łóżku.[m]
16 Wtedy otwiera ludziom ucho[n]
i kładzie swą pieczęć na skierowanej do nich usilnej zachęcie,
17 żeby odwrócić człowieka od jego uczynku[o]
i żeby zakryć pychę[p] przed krzepkim mężczyzną.
18 Duszę jego chroni przed dołem,[q]
a jego życie od przerwania przez pocisk.[r]
19 I zostaje na swym łóżku upomniany przez boleść,
a kłótnia jego kości trwa bezustannie.
20 I jego życie wstrętnym czyni chleb,[s]
a jego dusza — ulubiony pokarm.

ROZDZ. 33
a Hi 10:7 Hi 16:17 Hi 23:11
b Hi 29:14 Prz 21:2
c Hi 13:24 Hi 16:9 Hi 19:11
d Hi 13:27 Jer 20:2 Dz 16:24
e Hi 14:16 Hi 31:4
f Prz 9:8 Gal 2:11
g Hi 12:13 Ps 8:4 Iz 40:25 Iz 55:9
h Iz 45:9 Rz 9:20 1Ko 10:22
i Hi 13:24
j Hi 40:5 Ps 62:11
k Dn 4:5
l Lb 12:6
m Dn 4:5
n Hi 36:10
o Rdz 20:6 Mt 2:12 Mt 27:19
p Dn 4:25
q Rdz 31:24
r 2Kn 32:5 Ef 6:16
s Ps 107:18

szpalta 2
a Ps 89:48
b Hi 14:13
c Hi 19:25 Ps 49:7 Mt 20:28
d 2Kl 5:14
e Pwt 34:7 Hi 42:16 Ps 103:5
f Ps 30:8
g 2Sm 12:13 Ps 32:5 Prz 28:13 Łk 15:21 1Jn 1:9
h Ps 19:14 Iz 38:17
i Hi 33:24
j Ps 56:13

21 Ciało jego marnieje w oczach,
a jego kości, których nie było widać, zaczynają wystawać.
22 I jego dusza zbliża się do dołu,[a]
a jego życie do tych, którzy zadają śmierć.
23 Jeżeli jest dla niego posłaniec,
rzecznik, jeden z tysiąca,
by powiedzieć człowiekowi o jego prostolinijności,
24 to okazuje mu łaskę i mówi:
‚Zwolnij go od zejścia do dołu![b]
Znalazłem okup![c]
25 Niech jego ciało stanie się jędrniejsze niż w młodości;[d]
niech powróci do dni swego młodzieńczego wigoru'.[e]
26 Będzie upraszał Boga, by miał w nim upodobanie,[f]
i ujrzy jego oblicze z radosnym wołaniem,
a On przywróci swą prawość śmiertelnikowi.
27 Ten zaśpiewa ludziom i powie:
‚Zgrzeszyłem;[g] i wypaczyłem to, co prostolinijne,
a nie było to dla mnie właściwe.
28 On wykupił moją duszę od zejścia do dołu,[h]
a moje życie ujrzy światło'.
29 Oto Bóg dokonuje tego wszystkiego
dwakroć, trzykroć względem krzepkiego męża,
30 by zawrócić jego duszę od dołu,[i]
żeby go oświetlało światło żyjących.[j]
31 Zważ, Hiobie! Posłuchaj mnie!
Milcz, a ja jeszcze będę mówił.

32 Jeżeli są jakieś słowa, które należałoby powiedzieć,
to daj mi odpowiedź;
mów, bo spodobała mi się twoja prawość.
33 Jeżeli nie ma, to ty mnie posłuchaj;[a]
milcz, a nauczę cię mądrości".

34 I Elihu dalej odpowiadał, mówiąc:
2 „Posłuchajcie, mądrzy, moich słów;
a wy, którzy wiecie, nadstawcie ku mnie ucha.
3 Bo ucho sprawdza słowa,[b]
jak podniebienie bada smak podczas jedzenia.[c]
4 Wybierzmy dla siebie sąd;
poznajmy między sobą, co jest dobre.
5 Hiob bowiem rzekł: ‚Zaiste, mam rację,[d]
lecz Bóg odwrócił mój sąd.[e]
6 Czyż kłamię wbrew swemu sądowi?
Moja ciężka rana jest nieuleczalna, choć nie ma żadnego występku'.[f]
7 Któryż krzepki mąż jest jak Hiob,[g]
pijący kpinę jak wodę?[h]
8 Doprawdy, jest on na drodze do przestawania z krzywdzicielami
oraz do chodzenia z mężami niegodziwymi.[i]
9 Rzekł bowiem: ‚Krzepki mąż nie odnosi pożytku z tego,[j]
że ma upodobanie w Bogu'.
10 Dlatego, mężowie serca,[k] posłuchajcie mnie.
Dalekie niech będzie od prawdziwego Boga, by miał postępować niegodziwie,[l]
a Wszechmocny – działać niesprawiedliwie![m]
11 Odpłaci[a] bowiem ziemskiemu człowiekowi według jego postępowania
i według ścieżki męża sprowadzi to na niego.
12 Zaiste, Bóg naprawdę nie postępuje niegodziwie[b]
i Wszechmocny nie wypacza sądu.[c]
13 Kto mu przydzielił ziemię
i kto mu przyznał żyzną krainę, i to całą?
14 Jeśli zwróci na kogoś swoje serce,
jeśli zabierze do siebie jego ducha i tchnienie,[d]
15 to wszelkie ciało pospołu skona,
a ziemski człowiek wróci do prochu.[e]
16 Jeśli więc masz zrozumienie, posłuchajże tego;
nadstawże ucha na dźwięk moich słów.
17 Czy będzie panował ten, kto nienawidzi sprawiedliwości,[f]
a jeśli mocarz jest prawy, czy uznasz go za niegodziwego?[g]
18 Czy ktoś powie do króla: ‚Jesteś nicponiem'?
Do dostojników: ‚Jesteście niegodziwi'?[h]
19 Jest Ktoś, kto nie traktował stronniczo książąt
i nie okazał więcej względów dostojnikowi niż maluczkiemu,[i]
bo oni wszyscy są dziełem jego rąk.[j]
20 W jednej chwili umierają,[k] w samym środku nocy;[l]
lud chwieje się i przemija,
a mocarze odchodzą bez udziału ręki.[m]
21 Bo jego oczy spoczywają na drogach człowieka[n]

ROZDZ. 33

a Ps 34:11

ROZDZ. 34

b Hi 12:11
Dz 17:11
Obj 2:7
c Hi 6:30
d Hi 29:14
Hi 33:9
e Hi 27:2
f Hi 9:17
g Hi 2:3
Eze 14:20
Jak 5:11
h Hi 15:16
Mt 5:39
i Prz 1:15
Prz 4:14
j Hi 9:22
Hi 35:3
Mal 3:14
k Hi 34:34
l Rdz 18:25
2Kn 19:7
Ps 92:15
m Pwt 32:4
Rz 9:14
Heb 6:10

szpalta 2

a 1Kn 28:9
Ps 62:12
Prz 24:12
Jer 32:19
Eze 33:20
Mt 16:27
Rz 2:6
2Ko 5:10
Gal 6:7
1Pt 1:17
Obj 22:12
b Hi 8:3
Jak 1:13
c Ps 89:14
Ps 97:2
Ps 99:4
Rz 2:11
d Hi 27:3
Ps 104:29
Kzn 12:7
Iz 42:5
Dz 17:25
e Rdz 3:19
Ps 146:4
Kzn 3:20
f 2Sm 23:3
g Rdz 18:25
h Wj 22:28
Prz 17:26
Kzn 8:4
Kzn 10:20
i Pwt 10:17
2Kn 19:7
Dz 10:34
Rz 2:11
Gal 2:6
Ef 6:9
j Hi 31:15
Prz 22:2
k Ps 73:19
Dz 12:23
l Wj 12:29
Dn 5:30
Łk 12:20
m 1Sm 25:38
Dn 2:34

n Rdz 6:5; 2Kn 16:9; Hi 31:4; Prz 5:21; Prz 15:3; Jer 16:17; Jer 32:19; 1Pt 3:12.

i widzi on wszystkie jego kroki.
22 Nie ma ciemności ani głębokiego cienia,
by mogli się tam ukryć krzywdziciele.[a]
23 On bowiem żadnemu człowiekowi nie ustanawia wyznaczonego czasu,
by szedł do Boga na sąd.
24 On druzgocze mocarzy[b] bez dochodzenia sprawy
i stawia innych na ich miejscu.[c]
25 Dlatego rozpoznaje, jakie są ich uczynki,[d]
i obala ich w nocy, i zostają zmiażdżeni.[e]
26 Jako niegodziwców ich policzkuje
w miejscu, gdzie są obserwatorzy;[f]
27 ponieważ odstąpili od podążania za nim[g]
i na żadną z jego dróg nie zważali,[h]
28 żeby z ich powodu doszedł doń krzyk maluczkiego;
on więc słyszy krzyk uciśnionych.[i]
29 Kiedy sam zaprowadza spokój, któż może potępić?
A gdy zakrywa swe oblicze,[j] któż może go zobaczyć,
wszystko jedno, czy chodzi o naród,[k] czy o człowieka?
30 Aby nie panował człowiek odstępczy[l]
ani nie było sideł[m] dla ludu.
31 Bo czyż ktoś powie do samego Boga:
‚Zniosłem to, choć nie postępuję niegodziwie;[n]
32 chociaż nic nie widzę, ty mnie poucz;
jeśli się dopuściłem jakiejś nieprawości,
więcej już tego nie zrobię'?[a]
33 Czy według ciebie da za to zadośćuczynienie, gdyż ty odrzucasz sąd,
gdyż ty wybierasz, a nie ja?
Powiedz właśnie to, co dobrze wiesz.
34 Mężowie serca[b] rzekną do mnie —
krzepki mąż mądry, który mnie słucha:
35 ‚Hiob mówi bez wiedzy,[c]
a jego słowa świadczą o braku wnikliwości'.
36 Ojcze mój, niechaj Hiob zostanie do końca wypróbowany
ze względu na swe odpowiedzi pośród krzywdzicieli.[d]
37 Bo na swój grzech nakłada jeszcze bunt;[e]
wśród nas klaszcze w dłonie i mnoży swe wypowiedzi przeciwko prawdziwemu Bogu!"[f]

35 I Elihu dalej odpowiadał, mówiąc:
2 „Czy uznałeś to za sprawiedliwość?
Rzekłeś: ‚Moja prawość jest większa niż Boża'.[g]
3 Mówisz bowiem: ‚Na cóż ci ona?[h]
Co na tym więcej zyskuję, niż gdybym grzeszył?'[i]
4 Ja sam ci odpowiem,
i twym towarzyszom[j] razem z tobą.
5 Spójrz na niebo[k] i popatrz,
i zobacz chmury[l] — wyżej są od ciebie.
6 Jeśli grzeszysz, to cóż jemu czynisz?[m]
A jeśli mnożą się twe bunty, cóż takiego mu robisz?
7 Jeśli naprawdę masz rację, to cóż mu dajesz

ROZDZ. 34
a Ps 139:12 Iz 29:15 Jer 23:24 Am 9:3 Heb 4:13
b Dn 2:21
c Ezc 21:27 Dn 4:25
d Oz 7:2 2Ko 11:15 Tyt 1:16
e 1Sm 4:17 Dn 5:30
f Lb 12:10
g Wj 32:8 1Sm 15:11
h Ps 28:5 Iz 5:12
i Wj 22:23 Hi 35:9 Jak 5:4
j Ps 27:9 Ps 30:7
k Oz 4:6
l Hi 13:16 Hi 27:8
m 1Kl 12:28 2Kl 21:9
n Dn 9:7 Rz 3:23

szpalta 2
a Prz 28:13
b Hi 34:10
c Hi 35:16 Hi 38:2 Hi 42:3
d Jak 5:11 1Pt 1:7
e Hi 10:1 Hi 19:6
f Hi 35:2

ROZDZ. 35
g Hi 10:7 Hi 16:17 Hi 34:5
h Hi 21:15 Hi 34:9
i Hi 9:22 Ps 73:13 Mal 3:14
j Hi 2:11
k Hi 22:12
l Ps 68:34
m Prz 8:36 Prz 9:12 Jer 7:19

lub cóż otrzymuje on z
twojej ręki?[a]
8 Niegodziwość twoja może
być przeciwko mężowi
takiemu jak ty,[b]
a twoja prawość — dla dobra syna ziemskiego człowieka.[c]
9 Wskutek mnóstwa ucisków
wołają o pomoc;[d]
wołają o pomoc z powodu
ramienia wielkich.[e]
10 Nikt jednak nie powiedział:
‚Gdzie jest Bóg, mój
Wspaniały Twórca,[f]
Ten, który nocą daje melodie?'[g]
11 On uczy[h] nas więcej niż
zwierzęta ziemi[i]
i czyni nas mędrszymi od latających stworzeń niebios.
12 Tam wołają, lecz on nie odpowiada[j]
z powodu pychy[k] złych.
13 Tylko nieprawdy Bóg nie
słyszy[l]
i Wszechmocny jej nie ogląda.[m]
14 A cóż dopiero, gdy mówisz,
że go nie oglądasz![n]
Ta sprawa sądowa jest
przed nim, winieneś zatem skwapliwie na niego
czekać.[o]
15 A skoro jego gniew nie zażądał obrachunku,[p]
nie zwrócił on też uwagi
na tę skrajną pochopność.[q]
16 A Hiob po prostu na darmo
otwiera szeroko usta;
bez wiedzy mnoży same
słowa".[r]

36 I Elihu powiedział jeszcze:

2 „Okaż mi przez chwilkę
cierpliwość, a ja ci oznajmię,

ROZDZ. 35

a Ps 16:2
Rz 11:35
b Prz 19:3
Gal 6:7
c Ezc 33:16
d Wj 2:23
Hi 34:28
Prz 29:2
e Ps 10:15
f Iz 51:13
1Pt 4:19
Obj 4:11
g Ps 42:8
Ps 77:6
Ps 149:5
Dz 16:25
h Ps 94:12
Iz 48:17
i Rdz 1:26
Prz 30:24
j Ps 18:41
Prz 1:28
k 1Pt 5:5
l Prz 15:29
Iz 1:15
Jer 11:11
m Hab 1:13
n Hi 9:11
o Ps 37:5
p Ps 89:32
q Ps 103:12
r Hi 34:35
Hi 38:2

szpalta 2

ROZDZ. 36

a Pwt 32:4
Ps 11:7
Ps 139:14
Ps 139:16
Dn 9:14
Obj 15:3
b 1Sm 2:3
Hi 37:16
c Ps 24:8
Ps 99:4
Jer 32:18
d Ps 9:17
Ps 68:2
2Pt 2:9
e Ps 10:14
Ps 140:12
Prz 22:23
f Ps 33:18
Ps 34:15
g Ps 78:70
Ps 113:8
Iz 9:7
h Ps 107:10
i Ps 33:16
j Eze 18:30
k Iz 1:19
Jer 26:13
l Iz 1:20
Rz 2:8
m Hi 33:18
n Hi 13:16
Rz 2:5
o Ps 55:23
p 1Kl 14:24

że jeszcze są słowa na obronę Boga.
3 Przyniosę swą wiedzę z daleka,
a Temu, który mnie ukształtował, przypiszę prawość.[a]
4 Bo słowa moje doprawdy nie są fałszem;
jest z tobą Ten, który jest doskonały w wiedzy.[b]
5 Oto Bóg jest potężny,[c] a nie odrzuci,
potężny w mocy serca;
6 nie zachowa przy życiu żadnego niegodziwca,[d]
ale zapewni sąd uciśnionym.[e]
7 Nie spuści oczu z prawego;[f]
nawet królów na tronie[g] — posadzi ich na zawsze,
a będą wywyższeni.
8 Jeśli zaś są związani pętami,[h]
to schwytani są powrozami ucisnienia.
9 Wtedy powie im o tym, jak postępują,
oraz o ich występkach, gdyż się pysznią.
10 I otworzy ich ucho na usilną zachętę,[i]
i powie, by zawrócili od tego, co nikczemne.[j]
11 Jeżeli usłuchają i będą służyć,
to zakończą swe dni w tym, co dobre,
a swoje lata w rozkoszy.[k]
12 Lecz jeśli nie usłuchają, to zginą[l] od pocisku[m]
i bez wiedzy skonają.
13 A ci, którzy w sercu są odstępcami, nagromadzą sobie gniewu.[n]
Nie mają wołać o pomoc, ponieważ on ich związał.
14 Dusza ich umrze w młodości,[o]
a ich życie wśród nierządników świątynnych.[p]

15 Wyratuje uciśnionego w jego uciśnieniu
i otworzy ich ucho w uciemiężeniu.
16 I ciebie też wywabi z paszczy udręki![a]
Szersza przestrzeń,[b] nie zaś ograniczenie, będzie na jej miejscu,
a pociecha twego stołu będzie pełna tłustości.[c]
17 Napełnisz się wyrokiem sądowym na niegodziwca;[d]
wyrok sądowy i sprawiedliwość — te się chwycą.
18 A uważaj, żeby złość[e] nie zwiodła cię do złośliwego klaskania,
i niech wielki okup[f] nie sprowadza cię na manowce.
19 Czy poskutkuje twe wołanie o pomoc?[g] Nie, ani w udręce
wszystkie twoje usilne starania.[h]
20 Nie wzdychaj za nocą,
by ludy ustąpiły z miejsca, gdzie są.
21 Bacz, żebyś się nie zwrócił ku temu, co nikczemne,[i]
bo raczej to wybrałeś niż uciśnienie.[j]
22 Oto Bóg działa wzniośle swą mocą;
któż jest takim nauczycielem jak on?
23 Któż go rozliczył z jego drogi[k]
i któż powiedział: ‚Dopuściłeś się nieprawości'?[l]
24 Pamiętaj, że masz sławić jego poczynania,[m]
które opiewają ludzie.[n]
25 Cała ludzkość się im przypatruje;
śmiertelnik patrzy z daleka.[o]
26 Oto Bóg jest wznioślejszy, niż możemy wiedzieć;[p]
liczba jego lat jest nie do zbadania.[a]
27 On bowiem wyciąga w górę krople wody;[b]
sączą się jako deszcz, by utworzyć Jego opar,
28 tak iż chmury ociekają,[c]
obficie kropią na ludzi.
29 Doprawdy, któż potrafi zrozumieć warstwy chmur,
trzaski z jego szałasu?[d]
30 Oto rozpostarł nad nim swe światło,[e]
a korzenie morza pozakrywał.
31 Tymi rzeczami bowiem broni sprawy ludów;[f]
obficie udziela żywności.[g]
32 W rękach swych zakrywa błyskawicę
i daje jej nakaz przeciwko napastnikowi.[h]
33 Opowiada o nim jego grzmot,[i]
także stado — o tym, który przychodzi.

37 „Doprawdy, serce moje zaczyna na to drżeć[j]
i wyskakuje ze swego miejsca.
2 Słuchajcie uważnie dudnienia jego głosu[k]
i pomruku, który się wydobywa z jego ust.
3 Wypuszcza go pod całe niebiosa,
a jego błyskawica[l] sięga krańców ziemi.
4 Po niej ryczy odgłos;
On grzmi[m] dźwiękiem swego dostojeństwa[n]
i nie powstrzymuje ich, gdy jest słyszany jego głos.[o]
5 Bóg w zdumiewający sposób grzmi swoim głosem,[p]
dokonując wielkich rzeczy, których znać nie możemy.[q]

ROZDZ. 36

a Iz 30:21
b Ps 18:19
Ps 31:8
Ps 118:5
c Iz 25:6
Iz 55:2
d Prz 2:22
Jer 25:31
e Prz 19:19
Prz 29:22
f Ps 49:7
g Eze 8:18
h Hi 34:20
Ps 33:16
Prz 11:4
i Ps 66:18
j Heb 11:25
k Iz 40:14
l Hi 34:10
Rz 9:14
m Ps 92:5
Ps 104:24
n Wj 15:1
Obj 15:3
o Wj 20:18
p Ps 145:3
Ps 148:13
Obj 10:6
Obj 15:3

szpalta 2

a Ps 90:2
Ps 102:27
1Tm 1:17
Heb 1:12
b Rdz 2:6
Am 5:8
c Pwt 32:2
Prz 3:20
Iz 55:10
Jer 14:22
d 2Sm 22:12
e Hi 37:3
Mt 24:27
f Wj 9:23
Joz 10:11
Hi 37:13
Hi 38:23
g Dz 14:17
h 2Sm 22:15
Ps 18:14
Ps 144:6
i 1Kl 18:41

ROZDZ. 37

j 1Sm 28:5
k Hi 38:1
l Hi 37:11
Ps 97:4
Łk 17:24
m Hi 40:9
Ps 29:3
n Ps 148:13
o Ps 68:33
p 2Sm 22:14
q Kzn 3:11
Obj 15:3

6 Mówi bowiem do śniegu: ‚Padaj na ziemię',[a]
a także do ulewnego deszczu, do ulewy swych silnych deszczów.[b]
7 Kładzie pieczęć na rękę każdego ziemskiego człowieka,
by każdy śmiertelnik znał jego dzieło.
8 I dzikie zwierzę wchodzi do zasadzki,
i mieszka w swych kryjówkach.[c]
9 Z wewnętrznej komnaty[d] nadciąga wicher,
a od wiatrów północnych zimno.[e]
10 Tchnienie Boże daje lód[f]
i skute są szerokie wody.[g]
11 Tak, wilgocią obciąża obłok,
jego światło[h] rozprasza kłąb chmur,
12 a one się obracają wokoło, ponieważ on nimi steruje, by wykonały swe zadanie,
gdziekolwiek im każe[i] na obliczu żyznego gruntu ziemi.
13 Czy chodzi o rózgę,[j] czy o jego ziemię,[k]
czy o lojalną życzliwość[l] — on sprawia, że to daje efekty.
14 Nadstawże ucha ku temu, Hiobie;
stój i zważaj na zdumiewające dzieła Boże.[m]
15 Czy wiesz, kiedy Bóg im to wyznaczył[n]
i kiedy sprawił, że zajaśniało światło jego obłoku?
16 Czy wiesz coś o unoszeniu się obłoku,[o]
o zdumiewających dziełach Tego, który jest doskonały w wiedzy?[p]
17 Dlaczego twoje szaty są gorące,

ROZDZ. 37
a Ps 147:16 Iz 55:10
b Am 9:6
c Ps 104:22
d Ps 104:3
e Prz 25:23
f Hi 38:29 Ps 147:16
g Hi 26:8 Hi 28:25 Hi 38:30
h Hi 37:3
i Ps 148:8
j Wj 9:23 1Sm 12:18 Hi 36:31
k Hi 38:27
l 1Kl 18:45 Jak 5:18
m Ps 111:2 Ps 145:5
n Hi 38:4
o Hi 36:29
p Hi 36:4 Ps 18:30 Ps 104:24

szpalta 2
a Łk 12:55
b Iz 44:24
c Rz 11:34
d 1Kn 16:27 1Kn 29:11 Ps 8:1
e Ps 145:3 Kzn 3:11 Rz 11:33
f 1Kn 29:11 Hi 36:22 Iz 40:26
g Pwt 32:4 Ps 33:5 Ps 37:28
h Ps 11:7 Ps 71:19 Dz 10:35
i Ps 33:8 Prz 1:7 Mt 10:28
j Prz 3:7 Mt 11:25 Rz 11:20 Rz 12:16 1Ko 1:26

ROZDZ. 38
k Wj 19:16 1Kl 19:11
l Hi 42:3 1Tm 1:7
m Hi 40:7
n Rdz 1:1 Neh 9:6 Ps 104:5 Ps 136:6 Prz 8:29 Heb 1:10

gdy ziemia jest spokojna od strony południa?[a]
18 Czy możesz z nim wykuć niebiosa,[b]
twarde niczym lane zwierciadło?
19 Daj nam poznać, co mamy mu powiedzieć;
wskutek ciemności nie potrafimy wydobyć słów.
20 Czy trzeba mu donieść, że chciałbym przemówić?
Albo czy rzekł jakiś człowiek, że zostanie to oznajmione?[c]
21 A oni nie widzą światła;
błyszczy ono na niebiosach,
gdy powieje wiatr i je oczyści.
22 Z północy nadchodzi złocisty blask.
Na Bogu dostojeństwo,[d] które napawa lękiem.
23 Jeśli chodzi o Wszechmocnego, nie zgłębiliśmy go;[e]
wzniosły jest w mocy,[f]
a nie zlekceważy sprawiedliwości[g] i obfitej miary prawości.[h]
24 Niechaj więc boją się go ludzie.[i]
Nie ma on względu na żadnego z tych, którzy są mądrzy we własnym sercu".[j]

38 A Jehowa odezwał się z wichru[k] do Hioba i powiedział:
2 „Któż to zaciemnia radę słowami pozbawionymi wiedzy?[l]
3 Proszę, przepasz swe lędźwie jak krzepki mężczyzna
i pozwól, że będę cię pytał, a ty mnie poucz.[m]
4 Gdzieżeś był, gdy zakładałem ziemię?[n]
Powiedz mi, jeśli znasz zrozumienie.

5 Kto ustanowił jej wymiary, jeśli to wiesz,
albo kto nad nią rozciągnął sznur mierniczy?
6 W co wpuszczono jej podstawy[a]
albo kto położył jej kamień narożny,
7 gdy wespół radośnie wołały gwiazdy poranne[b]
i zaczęli z uznaniem wykrzykiwać wszyscy synowie Boży?[c]
8 I kto wrotami zamknął morze,[d]
które zaczęło wychodzić, jak gdyby wyrywało się z łona;
9 gdy obłok dałem jako jego szatę
i gęsty mrok jako jego pieluchę
10 i przystąpiłem do ustanowienia na nim mego przepisu
oraz do umieszczenia zasuwy i wrót,[e]
11 i rzekłem: ‚Dotąd możesz dojść, lecz nie dalej,[f]
i tutaj jest granica twych nadętych fal'?[g]
12 Czy począwszy od swoich dni rozkazywałeś porankowi?[h]
Czy brzaskowi dałeś poznać jego miejsce,
13 by ujął krańce ziemi,
żeby niegodziwcy zostali z niej wytrząśnięci?[i]
14 Zmienia się jak glina[j] pod pieczęcią
i rzeczy stają jak w szacie.
15 I odmówiono niegodziwcom ich światła,[k]
a wysokie ramię zostaje złamane.[l]
16 Czy dotarłeś do źródeł morza
albo czy chodziłeś w poszukiwaniu wodnej głębiny?[m]
17 Czy odsłonięto przed tobą bramy śmierci[a]
albo czy możesz zobaczyć bramy głębokiego cienia?[b]
18 Czy rozumnie przyjrzałeś się szerokim przestrzeniom ziemi?[c]
Powiedz, jeśli to wszystko poznałeś.
19 Gdzież więc jest droga, która prowadzi tam, gdzie przebywa światło?[d]
A co się tyczy ciemności, gdzież jest jej miejsce,
20 byś ją zabrał do jej granicy
i zrozumiał szlaki do jej domu?
21 Czy poznałeś to, bo wtedy się narodziłeś[e]
i wielka jest liczba twych dni?
22 Czyś wszedł do składnic śniegu[f]
albo czy widzisz składnice gradu,[g]
23 które zachowuję na czas udręki,
na dzień walki i wojny?[h]
24 Gdzież jest droga, którą się rozdziela światło,
a wschodni wiatr[i] rozchodzi się po ziemi?
25 Kto podzielił kanał dla powodzi
i drogę dla grzmiącej chmury burzowej,[j]
26 żeby spuściła deszcz na krainę, w której nie ma nikogo,[k]
na pustkowie, na którym nie ma ziemskiego człowieka,
27 by nasycić miejsca nawiedzone przez burzę i opustoszałe
i by sprawić, że pojawi się porost trawy?[l]

ROZDZ. 38
a Ps 104:5
b Obj 22:16
c Rdz 6:2
1Kl 22:19
Hi 1:6
Hi 2:1
Ps 89:6
Ps 104:4
d Ps 33:7
Prz 8:29
Dz 4:24
e Rdz 1:9
Jer 5:22
f Prz 8:29
g Ps 89:9
h Rdz 1:5
Ps 74:16
Ps 148:5
i Hi 24:15
1Ts 5:7
j Jer 18:6
k Wj 10:21
Hi 33:30
l Ps 10:15
Jer 48:25
Eze 30:22
m Rdz 1:2
Ps 77:19

szpalta 2
a Ps 9:13
Ps 107:18
Mt 16:18
Obj 1:18
b Hi 10:21
c Ps 74:17
Ps 89:11
d Iz 45:7
e Hi 38:12
f Hi 6:16
Hi 37:6
g Joz 10:11
Iz 30:30
h Wj 9:24
Eze 13:13

i Ps 78:26; Ps 135:7; **j** Hi 28:26; **k** Ps 104:13; Ps 107:35; **l** 2Sm 23:4; Ps 147:8; Heb 6:7.

28 Czy deszcz ma ojca[a]
albo kto urodził krople rosy?[b]
29 Z czyjego łona wychodzi lód
i kto rodzi szron[c] nieba?
30 Wody są zakryte jakby kamieniem
i krzepnie powierzchnia głębiny.[d]
31 Czy potrafisz związać więzy gwiazdozbioru Kima
lub rozluźnić sznury gwiazdozbioru Kesil?[e]
32 Czy możesz wyprowadzić gwiazdozbiór Mazzarot w jego wyznaczonym czasie?
I czy potrafisz poprowadzić gwiazdozbiór Asz z jego synami?
33 Czy poznałeś ustawy niebios[f]
albo czy zdołałbyś wprowadzić ich władzę na ziemi?
34 Czy potrafisz podnieść swój głos aż do chmury,
by cię zakryła piętrząca się masa wody?[g]
35 Czy możesz wysłać błyskawice, żeby poszły
i powiedziały ci: ‚Oto jesteśmy!'?
36 Kto włożył mądrość[h] w warstwy obłoków
albo kto udzielił zrozumienia[i] zjawisku niebieskiemu?
37 Kto w mądrości potrafi dokładnie policzyć obłoki
i kto może przechylić wodne dzbany nieba,[j]
38 gdy proch się wylewa jakby w stopioną masę
i zlepiają się grudy ziemi?
39 Czy potrafisz upolować zdobycz dla lwa
i czy zdołasz zaspokoić żarłoczność młodych lwów,[k]
40 gdy się czają w kryjówkach[a]
albo leżą ukryte w zasadzce?
41 Kto przygotowuje pokarm dla kruka,[b]
gdy jego młode wołają do Boga o pomoc,
gdy się błąkają z braku pożywienia?

39 „Czy poznałeś wyznaczony czas, gdy rodzą koziorożce żyjące na skale?[c]
Czy obserwujesz, kiedy łanie rodzą[d] w bólach?
2 Czy liczysz dopełniające się im miesiące księżycowe
albo czy poznałeś wyznaczony czas, gdy rodzą?
3 Pochylają się, gdy wydają na świat swoje młode,
gdy się pozbywają swych boleści.
4 Ich synowie nabierają tężyzny, wzrastają na otwartym polu;
wyruszają i nie wracają do nich.
5 Kto puścił wolno zebrę[e]
i kto rozwiązał więzy dzikiego osła,
6 którego domem uczyniłem pustynną równinę,
a mieszkaniami – słoną krainę?[f]
7 Śmieje się ze zgiełku miasta;
nie słyszy odgłosów skradającego się łowcy.[g]
8 Wypatruje w górach miejsca na swe pastwisko[h]
i szuka wszelkiej rośliny zielonej.[i]
9 Czy chce tobie służyć dziki byk[j]
albo czy przenocuje u twego żłobu?
10 Czy dzikiego byka przywiążesz powrozami na zagonie

ROZDZ. 38
a 1Sm 12:18; Iz 30:23; Jer 5:24
b Rdz 27:28
c Ps 147:16
d Hi 37:10
e Am 5:8
f Prz 3:19; Jer 31:35; Jer 33:25
g Za 10:1
h Jer 10:12
i Ps 136:5; Prz 3:20
j Jer 10:13
k Ps 104:21; Ps 145:15; Nah 2:12

szpalta 2
a Lam 3:10
b Ps 104:27; Ps 147:9; Mt 6:26; Łk 12:24

ROZDZ. 39
c Ps 104:18
d Ps 29:9
e Hi 24:5; Ps 104:11
f Pwt 29:23; Jer 17:6
g Hi 3:18
h Hi 40:20
i Rdz 1:30; Hi 40:15
j Lb 23:22; Pwt 33:17; Ps 29:6

albo czy będzie za tobą bronować[a] niziny?
11 Czy mu zaufasz ze względu na obfitość jego mocy
i czy mu zostawisz swój mozół?
12 Czy mu zawierzysz, że zwiezie twoje ziarno
i zbierze na twoje klepisko?
13 Czy zatrzepotało radośnie skrzydło strusicy
albo czy ma ona bocianie[b] lotki i upierzenie?
14 Bo jaja swe pozostawia ziemi
i w prochu je wygrzewa,
15 i zapomina, że może je zmiażdżyć jakaś stopa
albo że może je podeptać dziki zwierz polny.
16 Synów swoich traktuje surowo, jak nie swoich[c] —
daremny jej trud, gdyż nie odczuwa ona strachu.
17 Bo Bóg sprawił, że zapomniała mądrości,
i nie dał jej udziału w zrozumieniu.[d]
18 Kiedy wysoko trzepocze skrzydłami,
śmieje się z konia i jego jeźdźca.
19 Czy potrafisz dać koniowi potęgę?[e]
Czy możesz przyodziać jego kark szumiącą grzywą?
20 Czy zdołasz sprawić, by skakał jak szarańcza?
Dostojeństwo jego parskania przeraża.[f]
21 Kopytami[g] bije na nizinie i wielce się raduje mocą;
wyrusza naprzeciw zbroi.[h]
22 Wyśmiewa strach i nie jest przerażony[i]
ani się nie cofa przed mieczem.
23 Przeciwko niemu chrzęści kołczan,
ostrze włóczni i oszczep.
24 Z dudnieniem i podnieceniem pochłania ziemię
i nie wierzy, że to dźwięk rogu.
25 Gdy tylko zabrzmi róg, rży: Ihaa!
i z daleka wyczuwa bitwę,
wrzawę dowódców i okrzyk wojenny.[a]
26 Czyż to dzięki twemu zrozumieniu wzbija się sokół,
rozpościera swe skrzydła ku wiatrowi południowemu?
27 Albo czy to na twój rozkaz orzeł[b] leci w górę
i zakłada wysoko swe gniazdo,[c]
28 na skale przebywa i spędza noc
na zębiastej skale oraz w niedostępnym miejscu?
29 Stamtąd musi poszukiwać pokarmu;[d]
oczy jego patrzą daleko.
30 A jego młode chłepczą krew,
on zaś jest tam, gdzie są zabici”.[e]

40 I Jehowa odezwał się do Hioba, i rzekł:
2 „Czy ma się spierać z Wszechmocnym ten, kto krytykuje?[f]
Niech na to odpowie ten, który upomina Boga”.[g]
3 A Hiob odezwał się do Jehowy i rzekł:
4 „Oto stałem się niewiele znaczący.[h]
Cóż ci odpowiem?
Rękę swą położyłem na ustach.[i]
5 Jeden raz powiedziałem i już nie odpowiem;
i dwa razy, a już nic nie dodam”.
6 A Jehowa odezwał się z wichru[j] do Hioba i rzekł:

ROZDZ. 39
a Iz 28:24
b Ps 104:17
Za 5:9
c Lam 4:3
d Hi 35:11
e Ps 147:10
Iz 31:1
f Jer 8:16
g Sdz 5:22
Ps 32:9
Jer 47:3
Hab 1:8
h Prz 21:31
Jer 46:9
i Iz 5:28
Jer 8:6

szpalta 2
a Jer 46:4
Am 1:14
b Prz 23:5
Iz 40:31
c Jer 49:16
Abd 4
d Hi 9:26
Jer 49:22
e Mt 24:28

ROZDZ. 40
f Hi 21:15
Hi 33:13
Iz 45:9
Obj 4:8
g Hi 13:3
Hi 23:4
Hi 31:35
Rz 9:19
h Ezd 9:6
Hi 42:6
Ps 51:4
i Sdz 18:19
Hi 29:9
Ps 39:9
Prz 30:32
j Hi 38:1

7 „Proszę, przepasz swe lędźwie jak krzepki mężczyzna;[a]
ja będę cię pytał, a ty mnie poucz.[b]
8 Czy zniweczysz mą sprawiedliwość?
Czy uznasz mnie za winnego, żeby mieć rację?[c]
9 Albo czy masz takie samo ramię, jak prawdziwy Bóg,[d]
i czy potrafisz zagrzmieć takim samym głosem, jak on?[e]
10 Przystrój się, proszę, dostojeństwem[f] oraz wzniosłością;[g]
przyodziej się też godnością[h] i wspaniałością.[i]
11 Niech się rozleją straszliwe wybuchy twego gniewu[j]
i spójrz na każdego wyniosłego, i go poniż.
12 Spójrz na każdego wyniosłego, upokórz go[k]
i podepcz niegodziwców tam, gdzie są.
13 Ukryj ich razem w prochu,[l]
obwiąż ich twarze w miejscu ukrytym.
14 Ja zaś cię pochwalę,
że twoja prawica potrafi cię wybawić.
15 A oto Behemot, którego jak i ciebie uczyniłem.
Je zieloną trawę[m] tak jak byk.
16 Oto jego moc jest w jego biodrach,
a jego dynamiczna energia[n] w ścięgnach jego brzucha.
17 Zgina w dół swój ogon niby cedr;
splecione są ścięgna jego ud.
18 Kości jego to rury miedziane;
jego mocne kości są jak drągi z kutego żelaza.

ROZDZ. 40
a Hi 38:3
b Hi 42:4
c Ps 51:4
Rz 3:4
d Wj 15:6
Ps 89:13
1Ko 10:22
e Hi 37:4
Ps 29:3
f Iz 2:10
Iz 24:14
g Ps 83:18
h 1Kn 16:27
Ps 8:1
i Ps 104:1
j Ps 78:49
Ps 90:11
Jer 30:23
k 2Sm 22:28
Ps 18:27
Prz 15:25
Iz 2:11
Dn 4:37
l Ps 49:14
Ps 55:15
m Rdz 1:30
Ps 104:14
n Iz 40:26

szpalta 2
a Ps 104:24
b Ps 104:14
c Ps 68:30
Iz 19:6
d Hi 8:11
e Joz 3:15

ROZDZ. 41
f Hi 3:8
Ps 104:26
g Iz 37:29

19 Jest on początkiem dróg Bożych;
jego Twórca[a] może zbliżyć swój miecz.
20 Bo góry wydają dla niego swój plon[b]
i tam igrają wszystkie dzikie zwierzęta polne.
21 Wyleguje się pod szydlicami,
w trzciniastych kryjówkach[c] i na mokradle.[d]
22 Szydlice osłaniają go swoim cieniem;
otaczają go topole doliny potoku.
23 Jeśli rzeka zachowuje się gwałtownie, on nie ucieka w popłochu.
Jest pewny siebie, choćby Jordan[e] buchnął w jego paszczę.
24 Czy ktoś chwyci go na jego oczach?
Czy sidłami ktoś przekłuje jego nozdrza?

41 „Czy zdołasz wyciągnąć Lewiatana[f] haczykiem na ryby
albo czy potrafisz przytrzymać powrozem jego język?
2 Czy możesz włożyć sitowie w jego nozdrza[g]
albo czy zdołasz przebić cierniem jego szczęki?
3 Czy zwróci się do ciebie z licznymi błaganiami
albo czy przemówi do ciebie łagodnymi słowami?
4 Czy zawrze z tobą przymierze,
byś wziął go za niewolnika po czas niezmierzony?
5 Czy pobawisz się z nim jak z ptaszkiem
albo czy zwiążesz go dla swych dziewcząt?
6 Czy będą się o niego targować wspólnicy?

Czy rozdzielą go między handlarzy?
7 Czy zapełnisz jego skórę harpunami[a]
albo jego głowę dzidami na ryby?
8 Połóż na nim rękę.
Pamiętaj o bitwie. Nie czyń tego więcej.
9 Oto na niczym spełznie czyjeś oczekiwanie co do niego.
Człowiek runie na sam jego widok.
10 Nikt nie jest na tyle śmiały, by go drażnić.
I któż się ostoi przede mną?[b]
11 Któż dał mi coś pierwszy, bym miał mu odpłacić?[c]
Pod całymi niebiosami — moje to jest.[d]
12 Nie przemilczę jego członków ani sprawy jego potęgi oraz uroku jego proporcji.
13 Któż odsłonił wierzch jego odzienia?
Któż wejdzie w jego podwójną szczękę?
14 Któż otworzył wrota jego oblicza?
Jego zęby dookoła są przerażające.
15 Pyszni się swymi rzędami łusek,
zamkniętymi jakby ciasną pieczęcią.
16 Ściśle przylega jedna do drugiej
i nie przechodzi między nimi nawet powietrze.
17 Każda z nich spojona z drugą;
trzymają się wzajemnie i nie można ich rozdzielić.
18 Jego kichanie rzuca błyski światła,
a jego oczy są jak promienie brzasku.
19 Z jego paszczy wychodzą błyskawice,
iskry ognia się wydobywają.
20 Z jego nozdrzy wychodzi dym,
niczym z pieca rozpalonego sitowiem.
21 Dusza jego podpala węgle,
a z jego paszczy wychodzi płomień.
22 W jego karku mieszka siła,
przed nim zaś skacze rozpacz.
23 Przylegają do siebie fałdy jego ciała;
są na nim jak odlew, nieporuszone.
24 Serce jego odlewane, podobne do kamienia,
tak, odlewane, podobne do dolnego kamienia młyńskiego.
25 Gdy on wstaje, siłaczy ogarnia przerażenie;[a]
wystraszeni, wpadają w oszołomienie.
26 Dosięgając go, nie sprosta mu miecz
ani włócznia, dziryt czy grot strzały.[b]
27 On żelazo[c] poczytuje za słomę,
miedź za spróchniałe drewno.
28 Nie odpędza go strzała;
kamienie z procy[d] zamieniają się dla niego w ścierń.
29 Maczuga uchodzi u niego za ścierń[e]
i śmieje się on z potrząsania oszczepem.
30 Jego dolne części są jak ostre skorupy gliniane;
urządzenie młockarskie[f] rozkłada na błocie.
31 Sprawia, że głębiny kipią niczym kocioł;
czyni morze podobnym do naczynia na maść.

ROZDZ. 41

a Hi 41:26

b 2Kn 20:6
Dn 4:35
Dz 11:17
Rz 9:19

c Rz 11:35

d Wj 19:5
Pwt 10:14
Ps 24:1
Ps 50:12
1Ko 10:26

szpalta 2

a Hi 41:9

b Hi 41:7

c Joz 17:16

d Sdz 20:16
2Kn 26:14

e Prz 25:18
Eze 9:2

f Iz 41:15

32 Powoduje, że świeci za nim ścieżka;
głębinę wodną można by uważać za siwiznę.
33 Na prochu nie ma podobnego do niego —
uczynionego, aby był bez trwogi.
34 Widzi wszystko, co wysokie.
Jest królem wszystkich majestatycznych dzikich zwierząt".

42 A Hiob odezwał się do Jehowy i rzekł:

2 „Poznałem, że ty możesz zrobić wszystko[a]
i że nie ma zamysłu, który byłby dla ciebie nieosiągalny.[b]
3 ‚Któż to bez wiedzy zaciemnia radę?'[c]
Mówiłem więc, lecz nie rozumiałem
rzeczy zbyt zdumiewających dla mnie, których nie znam.[d]
4 ‚Słuchaj, proszę, a ja będę mówił.
Będę cię pytał, a ty mnie poucz'.[e]
5 Słyszałem o tobie pogłoski,
ale teraz widzi cię moje własne oko.
6 Dlatego odwołuję, co powiedziałem,
i kajam się[f] w prochu i popiele".

7 A gdy już Jehowa powiedział te słowa do Hioba, odezwał się Jehowa do Elifaza Temanity:

„Gniew mój rozpalił się przeciwko tobie i twoim dwom towarzyszom,[g] bo nie mówiliście o mnie zgodnie z prawdą,[h] jak mój sługa Hiob. 8 Weźcie więc sobie siedem byków oraz siedem baranów[i] i idźcie do mojego sługi Hioba,[j] i złóżcie za siebie ofiarę całopalną; a Hiob, mój sługa, będzie się za was modlił.[a] Tylko jego oblicze przyjmę, by nie postąpić z wami okropnie, bo nie mówiliście o mnie zgodnie z prawdą, jak mój sługa Hiob".[b]

9 Toteż Elifaz Temanita i Bildad Szuchita oraz Cofar Naamita poszli i zrobili tak, jak im Jehowa powiedział; a Jehowa przyjął oblicze Hioba.

10 I Jehowa odwrócił niewolniczy stan Hioba,[c] gdy ten modlił się za swych towarzyszy,[d] i Jehowa zaczął w dwójnasób dodawać wszystko, co niegdyś posiadał Hiob.[e] 11 I przychodzili do niego wszyscy jego bracia i wszystkie jego siostry, i wszyscy, którzy go wcześniej znali,[f] i zaczęli z nim jeść chleb[g] w jego domu i współczuć mu, i pocieszać go z powodu całego nieszczęścia, które spadło na niego z dopuszczenia Jehowy; a każdy dał mu po jednym pieniądzu i każdy po złotym pierścieniu.

12 Jehowa zaś błogosławił[h] potem Hiobowi koniec bardziej niż jego początek,[i] tak iż miał on czternaście tysięcy owiec i sześć tysięcy wielbłądów oraz tysiąc zaprzęgów bydła i tysiąc oślic. 13 Miał też siedmiu synów i trzy córki.[j] 14 I pierwszej dał na imię Jemima, a imię drugiej Kecja, imię zaś trzeciej Keren-Happuch. 15 I w całej owej krainie nie można było znaleźć niewiast tak pięknych, jak córki Hioba, a ich ojciec dał im dziedzictwo pośród ich braci.[k]

16 A potem Hiob żył jeszcze sto czterdzieści lat[l] i ujrzał swych synów oraz swych wnuków[m] — cztery pokolenia. 17 I w końcu umarł Hiob, stary i syty dni.[n]

ROZDZ. 42

a Rdz 18:14
Iz 43:13
Jer 32:17
Mk 10:27
Łk 18:27

b Ps 135:6
Iz 55:11

c Hi 38:2

d Ps 40:5
Ps 131:1
Ps 139:6

e Hi 38:3
Hi 40:7

f Ezd 9:6
Hi 40:4
Ps 51:17

g Hi 2:11

h Hi 11:6
Hi 15:15
Hi 22:2

i Lb 23:1

j Mt 5:24

szpalta 2

a Rdz 20:17
Jak 5:15

b Hi 42:7
Prz 6:17

c Hi 2:6
Jak 5:11

d Mt 6:14

e Rdz 32:10
1Sm 2:7
2Kn 25:9
Prz 22:4
Iz 61:7

f Hi 19:13

g Prz 24:29
Rz 12:15

h Prz 3:33
Prz 10:22
Heb 11:6
Jak 5:11

i Hi 1:3
Kzn 7:8

j Hi 1:2

k Joz 15:19

l Prz 3:16

m Ps 128:6

n Rdz 25:8

PSALMY

KSIĘGA PIERWSZA

(Psalmy od 1 do 41)

1 Szczęśliwy[a] jest człowiek,
który nie chodzi za radą niegodziwców[b]
ani nie stoi na drodze grzeszników,[c]
ani nie zasiada tam, gdzie siedzą szydercy.[d]
2 Ma natomiast upodobanie w prawie Jehowy[e]
i jego prawo czyta półgłosem dniem i nocą.[f]
3 I stanie się podobny do drzewa zasadzonego nad strumieniami wód,[g]
które wydaje owoc w swoim czasie[h]
i którego listowie nie usycha;[i]
a wszystko, co on uczyni, wypadnie pomyślnie.[j]
4 Nie tak jest z niegodziwymi,
lecz są oni jak plewy, które wiatr unosi.[k]
5 Dlatego niegodziwcy nie ostoją się w sądzie[l]
ani grzesznicy w zgromadzeniu prawych.[m]
6 Jehowa bowiem poznaje drogę prawych,[n]
lecz droga niegodziwców zginie.[o]

2 Dlaczego narody wszczęły tumult,[p]
a grupy narodowościowe pomrukiwały o rzeczy daremnej?[q]
2 Królowie ziemi się ustawili[r]
i wysocy urzędnicy jak jeden mąż zgromadzili się[s]
przeciw Jehowie[t] i przeciw jego pomazańcowi,[u]
3 mówiąc: „Rozerwijmy ich więzy[a]
i odrzućmy od siebie ich powrozy!”[b]
4 Ten, który zasiada w niebiosach,[c] będzie się śmiał;
Jehowa będzie się z nich naigrawał.[d]
5 Wtedy odezwie się do nich w swoim gniewie[e]
i zatrwoży ich w żarze swego niezadowolenia,[f]
6 mówiąc: „Ja ustanowiłem mego króla[g]
na Syjonie,[h] mojej świętej górze”.[i]
7 Powołam się na postanowienie Jehowy;
rzekł do mnie: „Ty jesteś moim synem;[j]
ja dzisiaj zostałem twoim ojcem.[k]
8 Proś mnie,[l] bym ci dał narody w dziedzictwo[m]
i krańce ziemi w posiadanie.[n]
9 Potłuczesz je berłem żelaznym,[o]
niczym naczynie garncarskie je roztrzaskasz”.[p]
10 Teraz więc, królowie, wykażcie wnikliwość;
dajcie się skorygować, sędziowie ziemi.[q]

PSALM 1

a Ps 112:1 Mt 5:3

b 2Kn 22:3 Hi 21:16 Ps 64:2 Mt 26:4 Dz 9:23

c Prz 4:14

d Ps 26:4 Ps 69:12 Prz 22:10 2Pt 3:3

e Ps 19:7 Ps 40:8 Rz 7:22 Jak 1:25

f Joz 1:8 Ps 35:28 Ps 119:97 1Tm 4:15

g Iz 44:4 Iz 61:3 Jer 17:8

h Mt 21:43 Flp 4:17 Obj 22:2

i Iz 27:11

j Rdz 39:3 1Kn 22:13

k Hi 21:18 Ps 35:5 Iz 17:13 Mt 3:12

l Ps 5:5 Judy 15

m Mal 3:18 Mt 13:49 Mt 25:41

n Hi 23:10 Ps 37:18 Jer 12:3 2Tm 2:19 1Pt 3:12

o Prz 14:12

PSALM 2

p Ps 46:6 Mt 24:7 Dz 4:25

q Ps 33:10 Iz 40:15 Iz 60:2

r Ps 48:4 Łk 13:31 Łk 23:11 Obj 19:19

s Mt 27:1; Mk 3:6; **t** Ps 83:5; Jn 5:23; Jn 15:24; **u** Ps 45:7; Ps 89:20; Iz 61:1; Dz 4:27; **szpalta 2** **a** Łk 19:14; **b** Jer 5:5; **c** Ps 11:4; Ps 68:33; **d** Ps 37:13; Ps 59:8; **e** Ps 90:11; Jer 25:31; Nah 1:6; **f** Heb 3:16; **g** Ps 45:6; Ezc 17:22; Ezc 21:27; Dn 7:14; Jn 1:49; Obj 19:16; **h** 2Sm 5:7; Heb 12:22; Obj 14:1; **i** Iz 27:13; **j** 2Sm 7:14; Mt 3:17; Rz 1:4; Heb 1:5; Heb 5:5; **k** Ps 89:27; Mk 1:11; Jn 1:14; Dz 13:33; **l** Mt 28:18; **m** Ps 22:27; Ps 110:2; Mt 25:32; **n** Ps 72:8; Heb 1:2; Obj 11:15; **o** Obj 2:27; Obj 12:5; Obj 19:15; **p** Dn 2:44; **q** Ps 72:1; Ps 82:2.

11 Służcie Jehowie z bojaźnią[a]
i radujcie się ze drżeniem.[b]
12 Pocałujcie syna,[c] żeby On
się nie rozsierdził
i żebyście nie zginęli z drogi,[d]
bo jego gniew łatwo się zapala.[e]
Szczęśliwi są wszyscy, którzy się u niego chronią.[f]

Utwór muzyczny Dawida; gdy uciekał przed Absalomem, swoim synem.[g]

3 Jehowo, czemu się namnożyło moich wrogów?[h]
Czemu wielu powstaje przeciwko mnie?[i]
2 Wielu mówi o mojej duszy:
„Nie ma dla niego wybawienia u Boga”.[j] *Sela.*
3 A jednak ty, Jehowo, jesteś tarczą wokół mnie,[k]
chwałą[l] moją i Tym, który podnosi mą głowę.[m]
4 Głosem swoim będę wołał do Jehowy,
a on mi odpowie ze swej świętej góry.[n] *Sela.*
5 Ja zaś położę się i zasnę,
i obudzę się, bo wspiera mnie Jehowa.[o]
6 Nie będę się lękał dziesiątek tysięcy ludzi,
którzy ze wszystkich stron ustawili się w szyku przeciwko mnie.[p]
7 Racz powstać,[q] Jehowo! Wybaw mnie,[r] mój Boże![s]
Bo uderzysz w szczękę wszystkich moich nieprzyjaciół.[t]
Połamiesz zęby niegodziwców.[u]
8 Wybawienie należy do Jehowy.[v]
Błogosławieństwo twoje spoczywa na twym ludzie.[w] *Sela.*

PSALM 2

a Ps 19:9 Prz 28:14 Flp 2:12 Heb 12:28
b Ps 95:1 Ps 99:1 Ps 119:120
c Rdz 49:10 Łk 7:45 Flp 2:10
d Ps 1:6 Jn 3:36 Jn 14:6
e 2Ts 1:9 Obj 6:16
f Iz 11:10 Iz 32:2 Rz 9:33

PSALM 3

g 2Sm 15:14
h 2Sm 15:12 2Sm 16:15
i 2Sm 12:11
j 2Sm 16:8 Ps 22:7 Mt 27:43
k Rdz 15:1 Pwt 33:29
l Iz 45:25 Jn 1:14
m Rdz 40:13 Ps 27:6
n 2Sm 15:25 1Kl 8:30 1Kl 8:45 Ps 2:6 Iz 2:3
o Ps 4:8 Ps 127:2 Prz 3:24
p 2Kl 6:15 Ps 27:3 Ps 121:7 Rz 8:31
q Ps 10:12 Iz 51:9
r Ps 109:26 Mt 27:43 1Tm 4:10
s Ps 35:23 Jn 20:17
t Hi 16:10 Hi 29:17
u Ps 58:6 2Ts 1:6

Dla kierownika instrumentów strunowych.[a] Utwór muzyczny Dawida.

4 Gdy wołam, odpowiedz mi, mój Boże prawy.[b]
W czasie udręki zgotuj mi szeroką przestrzeń.
Okaż mi łaskę[c] i wysłuchaj mą modlitwę.
2 Synowie ludzcy, dokądże chwała[d] moja będzie znieważana,
gdy wy miłujecie rzeczy daremne,
gdy szukacie kłamstwa? *Sela.*
3 Dowiedzcie się zatem, że Jehowa odróżni tego, który jest wobec niego lojalny;[e]
usłyszy Jehowa, gdy do niego zawołam.[f]
4 Bądźcie wzburzeni, lecz nie grzeszcie.[g]
Wypowiedzcie swe zdanie w swoim sercu, na swym łożu,[h] i milczcie. *Sela.*
5 Składajcie ofiary prawości[i]
i ufajcie Jehowie.[j]
6 Wielu mówi: „Kto nam ukaże dobro?”
Podnieś nad nami światło swego oblicza,[k] Jehowo.
7 Wlejesz w moje serce radość[l]
większą niż w czasie, gdy mają obfitość ziarna i młodego wina.[m]
8 W spokoju się położę i będę spał,[n]
bo ty sam, Jehowo, sprawiasz, że mieszkam bezpiecznie.[o]

v Ps 37:39; Prz 21:31; Iz 43:11; Oz 13:4; Jon 2:9; Obj 19:1; **w** Ps 29:11; Ef 1:3; Heb 6:14; **szpalta 2** **PSALM 4** **a** 1Kn 25:1; **b** Ps 11:7; Iz 45:24; Jer 23:6; **c** Ps 9:13; **d** Ps 3:3; **e** 1Sm 2:9; Prz 2:8; **f** Ps 34:15; Ps 55:16; **g** Ef 4:26; **h** Ps 63:6; **i** Pwt 33:19; Ps 51:19; **j** Ps 37:3; Ps 62:8; Prz 3:5; 1Pt 4:19; **k** Lb 6:26; Ps 80:7; Ps 89:15; Ps 119:135; Prz 16:15; 1Pt 3:12; **l** Neh 12:43; Iz 9:3; **m** Jer 48:33; **n** Ps 3:5; Prz 3:24; **o** Kpł 25:18; Pwt 12:10; Ezc 34:25.

Dla kierownika, na nechilot.
Utwór muzyczny Dawida.

5 Na moje wypowiedzi nadstaw ucha,[a] o Jehowo;
racz zrozumieć me wzdychanie.
2 Zważ na głos mego wołania o pomoc,[b]
mój Królu[c] i Boże mój, gdyż do ciebie się modlę.[d]
3 Jehowo, rankiem usłyszysz mój głos;[e]
rankiem zwrócę się do ciebie i będę czuwał.[f]
4 Bo ty nie jesteś Bogiem mającym upodobanie w niegodziwości;[g]
nikt zły nie może z tobą ani chwili przebywać.[h]
5 Chełpliwi nie mogą stawać przed twymi oczami.[i]
Doprawdy, nienawidzisz wszystkich krzywdzicieli;[j]
6 zgładzisz tych, którzy mówią kłamstwo;[k]
człowiekiem przelewającym krew[l] i podstępnym[m] brzydzi się Jehowa.
7 Ja zaś dzięki obfitej mierze twej lojalnej życzliwości[n]
wejdę do twego domu,[o]
pokłonię się ku twojej świętej świątyni w bojaźni przed tobą.[p]
8 Jehowo, prowadź mnie w swej prawości[q] ze względu na moich wrogów;[r]
drogę swoją wyrównaj przede mną.[s]
9 W ustach ich bowiem nie ma nic godnego zaufania;[t]
wnętrze ich to doprawdy nieszczęście.[u]
Gardło ich to otwarty grobowiec;[v]
posługują się gładkim językiem.[w]

PSALM 5

a Ps 55:1 Ps 65:2 1Pt 3:12
b Ps 3:4
c Ps 44:4 Ps 74:12 Ps 145:1 Iz 33:22
d Ps 65:2 Mt 6:9
e Ps 55:17 Ps 88:13
f Mk 1:35
g Ps 89:14 Prz 6:16 Hab 1:13 Jak 1:13
h Ps 15:1 Ps 140:13 Prz 12:19 Obj 21:3
i Ps 1:5 1Ko 1:29
j Prz 16:6 Oz 9:15 Mal 2:16 Rz 12:9 Heb 1:9
k Prz 6:19 Prz 20:19 Jn 8:44 Kol 3:9 1Tm 3:11 Obj 21:8 Obj 22:15
l Rdz 4:10 Rdz 9:6 Ps 55:23 Iz 26:21
m Ps 119:163 Prz 6:17 Prz 12:19 Oz 4:2 1Pt 3:10
n Ps 51:1 Ps 69:13 Jon 4:2
o 1Sm 3:3 1Kn 16:1 Ps 84:10
p 1Kl 8:29 Ps 28:2 Ps 138:2
q Ps 23:3 Ps 25:5
r 1Sm 18:14 Ps 27:11 Ps 59:10
s Ps 25:4
t Ps 12:2 Ps 52:2
u Ps 58:2 Mi 6:12
v Ps 140:3 Rz 3:13
w Prz 29:5 1Ts 2:5 Jak 3:5

szpalta 2

a Rz 3:19
b 2Sm 17:23 Ps 7:15
c 2Sm 15:31 2Ts 1:6

10 Bóg uzna ich za winnych;[a]
upadną wskutek swych własnych rad.[b]
Z powodu swych licznych występków niech zostaną rozproszeni,[c]
gdyż zbuntowali się przeciwko tobie.[d]
11 Rozradują się natomiast wszyscy, którzy się u ciebie chronią;[e]
po czas niezmierzony będą wołać radośnie.[f]
A ty zagrodzisz dostęp do nich
i miłujący twe imię będą się tobą wielce radować.[g]
12 Bo ty, Jehowo, będziesz błogosławić każdemu, kto jest prawy;[h]
niczym wielką tarczą[i] otoczysz ich swym uznaniem.[j]

Dla kierownika, na instrumenty strunowe, na niższą oktawę.[k]
Utwór muzyczny Dawida.

6 Jehowo, nie upominaj mnie w swoim gniewie[l]
i nie koryguj mnie w swej złości.[m]
2 Okaż mi łaskę, Jehowo, bo więdnę.[n]
Uzdrów mnie,[o] Jehowo, bo zatrwożyły się moje kości.
3 Tak, dusza moja bardzo się zatrwożyła;[p]
a ty, Jehowo — jak długo?[q]
4 Powróć,[r] o Jehowo, zechciej wyratować moją duszę;[s]
wybaw mnie ze względu na swą lojalną życzliwość.[t]

d 1Sm 12:15; 1Sm 15:23; Iz 1:20; Iz 63:10; Eze 20:21; **e** Ps 40:16; **f** Ps 35:27; **g** Ps 34:3; Ps 69:36; **h** Ps 115:13; Prz 10:6; **i** Rdz 15:1; Ps 3:3; Ps 84:11; **j** Ps 32:10; **PSALM 6** **k** 1Kn 15:21; Ps 12:0; **l** Ps 38:1; **m** Jer 10:24; Jer 46:28; **n** Ps 38:7; Ps 41:4; 1Pt 1:24; **o** Ps 103:3; Jer 17:14; Oz 6:1; **p** Ps 31:9; Mt 26:38; **q** Ps 13:1; **r** Ps 90:13; **s** Ps 17:13; Ps 50:15; **t** Ps 119:88; Lam 3:22.

5 Bo w śmierci nie wspomina
się o tobie;[a]
w Szeolu któż będzie cię
sławić?[b]
6 Umęczyłem się wzdychaniem;[c]
całą noc zalewam swe
łoże[d] —
łzami swymi przeobficie
zraszam swoje posłanie.[e]
7 Osłabło ze zgryzoty moje
oko,[f]
postarzało się z powodu
wszystkich, którzy okazują mi wrogość.[g]
8 Odstąpcie ode mnie, wszyscy krzywdziciele,[h]
bo Jehowa usłyszy głos
mego płaczu.[i]
9 Usłyszy Jehowa mą prośbę
o łaskę;[j]
Jehowa przyjmie moją
modlitwę.[k]
10 Wszyscy moi nieprzyjaciele bardzo się zawstydzą[l]
i zatrwożą;
zawrócą, zawstydzą się w
jednej chwili.[m]

Pieśń żałości, którą Dawid zaśpiewał Jehowie w związku ze słowami Kusza Beniaminity.

7 Jehowo, Boże mój,[n] u ciebie
się schroniłem.[o]
Wybaw mnie od wszystkich, którzy mnie prześladują, i wyzwól mnie,[p]
2 aby nikt mej duszy nie rozszarpał jak lew,[q]
porywając mnie, gdy nie
będzie wyzwoliciela.[r]
3 Jehowo, Boże mój, jeśli to
zrobiłem,[s]
jeśli jest jakaś niesprawiedliwość w moich rękach,[t]
4 jeśli złem oddałem temu,
który mi dał odpłatę,[u]
albo złupiłem kogoś, kto
bezskutecznie okazywał
mi wrogość,[v]

PSALM 6

a Rdz 3:19 Ps 30:9 Ps 88:10 Ps 115:17 Kzn 9:5
b Kzn 9:10 Iz 38:18 Jn 11:13
c Ps 69:3
d 2Sm 13:36 Lam 1:16 Dz 21:13 2Ko 2:7
e Ps 39:12
f Hi 17:7 Ps 31:9
g Ps 88:9
h Ps 119:115 Mt 7:23
i Ps 3:4 Ps 145:18 Iz 30:19 Heb 5:7
j Ps 31:22 Ps 40:1 Jon 2:2
k Ps 116:1
l Ps 40:14 Ps 109:29 Jer 20:11
m Prz 29:1

PSALM 7

n Ps 3:7 Ps 35:23
o Ps 18:2 Prz 18:10
p Ps 31:15 Jer 15:15 Rz 8:37 2Ko 4:9 2Pt 2:9
q Ps 10:9 Ps 17:12 1Pt 5:8
r Sdz 18:28 Ps 50:22
s Joz 22:22 2Sm 16:8
t 1Sm 24:11
u 1Sm 24:17 Prz 17:13
v 1Sm 19:4 1Sm 24:7 1Sm 26:9

szpalta 2

a Dz 25:11
b Ps 3:7 Ps 68:1 Ps 90:11
c Ps 35:1 Ps 94:2 Iz 33:10
d Ps 44:23 Ps 73:20 Iz 51:9
e Ps 76:9 Ps 103:6
f Rdz 18:25 Ps 9:8
g Ps 18:20 Ps 35:24

5 to niech mą duszę ściga nieprzyjaciel[a]
i niech dopadnie i wdepcze moje życie w ziemię,
i niech za jego sprawą chwała moja zamieszka w prochu. *Sela.*
6 Racz powstać, Jehowo, w swoim gniewie;[b]
podnieś się ze względu na ataki furii tych, którzy okazują mi wrogość,[c]
i przebudź się dla mnie,[d] skoro nakazałeś sąd.[e]
7 I niechże cię otoczy zgromadzenie grup narodowościowych,
a ty przeciwko niemu powróć na wysokość.
8 Jehowa wyda wyrok na ludy.[f]
Osądź mnie, Jehowo, według mej prawości[g]
i według nieskazitelności,[h] która jest we mnie.
9 Oby dobiegło kresu zło niegodziwców[i]
i obyś utwierdził prawego;[j]
a Bóg prawy[k] poddaje próbie serce[l] i nerki.[m]
10 Tarcza moja jest u Boga,[n] Wybawcy tych, którzy mają prostolinijne serce.[o]
11 Bóg jest Sędzią prawym[p]
i Bóg miota potępienia każdego dnia.
12 Jeżeli ktoś nie zawróci,[q] wyostrzy on swój miecz,[r]
napnie swój łuk i przygotuje go do strzału.[s]
13 I przyszykuje sobie narzędzia śmierci;[t]
strzały swoje ognistymi uczyni.[u]

h Hi 27:5; Ps 26:11; Ps 41:12; Ps 78:72; Prz 19:1; i Ps 9:5; Prz 11:19; Jer 11:20; j Ps 37:25; Prz 2:21; k Pwt 32:4; 1Kn 28:9; Jn 17:25; Obj 15:3; l 1Sm 16:7; m Jer 11:20; Jer 17:10; Jer 20:12; Obj 2:23; n Rdz 15:1; Prz 30:5; o Ps 125:4; Prz 2:21; p Rdz 18:25; Ps 9:4; Ps 33:5; Ps 98:9; q Ps 85:4; Iz 55:7; Mal 4:6; Łk 1:16; r Pwt 32:41; Eze 21:9; s Pwt 32:23; t Hab 3:5; u Pwt 32:42; Ps 45:5; Ps 64:7.

14 Oto jest ktoś brzemienny krzywdą[a]
i począł niedolę, a ma urodzić fałsz.[b]
15 Wykopał dół i dalej go drążył,[c]
lecz wpadnie do jamy, którą przygotował.[d]
16 Niedola spowodowana przez niego wróci na jego głowę,[e]
a na czubek głowy spadnie mu jego własna przemoc.[f]
17 Sławić będę Jehowę stosownie do jego prawości[g]
i będę grał imieniu[h] Jehowy, Najwyższego.[i]

Dla kierownika, na gittit.[j]
Utwór muzyczny Dawida.

8 Jehowo, nasz Panie, jakże majestatyczne jest twe imię na całej ziemi,[k]
ty, którego dostojeństwo jest wychwalane nad niebiosa![l]
2 Z ust dzieci i ssących ugruntowałeś moc,[m]
ze względu na tych, którzy okazują ci wrogość[n]
— żeby poskromić nieprzyjaciela i tego, który się mści.[o]
3 Gdy widzę twe niebiosa, dzieła twoich palców,[p]
księżyc i gwiazdy, któreś ty przygotował,[q]
4 czymże jest śmiertelnik,[r] że o nim pamiętasz,[s]
i syn ziemskiego człowieka, że się o niego troszczysz?[t]
5 I uczyniłeś go niewiele mniejszym od podobnych do Boga,[u]
a potem ukoronowałeś go chwałą[v] i wspaniałością.[w]
6 Sprawiłeś, że panuje nad dziełami twoich rąk;[x]
wszystko poddałeś pod jego stopy:[a]
7 mniejsze zwierzęta z trzody oraz woły, te wszystkie,[b]
a także zwierzęta polne,[c]
8 ptactwo niebieskie i ryby morskie,[d]
wszystko, co przemierza szlaki mórz.[e]
9 Jehowo, nasz Panie, jakże majestatyczne jest twoje imię na całej ziemi![f]

Dla kierownika, na Mut labben.
Utwór muzyczny Dawida.

א [*'Alef*]

9 Sławić cię będę, Jehowo, całym swoim sercem;[g]
oznajmiać będę wszystkie twe zdumiewające dzieła.[h]
2 Będę się weselić i wielce radować tobą,[i]
grać będę twojemu imieniu, Najwyższy.[j]

ב [*Bet*]

3 Gdy moi nieprzyjaciele zawrócą,[k]
wtedy potkną się i wyginą sprzed twego oblicza.[l]
4 Ty bowiem poprowadziłeś mój sąd i moją sprawę;[m]
ty zasiadłeś na tronie, sądząc w prawości.[n]

ג [*Gimel*]

5 Zgromiłeś narody,[o] zgładziłeś niegodziwca.[p]
Imię ich wymazałeś po czas niezmierzony, na zawsze.[q]
6 Nieprzyjacielu, ostatecznego kresu dobiegły spadające na ciebie spustoszenia[r]

PSALM 7
a Iz 33:11
b Iz 59:4 Jak 1:15
c Ps 35:7 Ps 40:2 Ps 57:6 Jer 18:20
d Est 7:10 Ps 10:2 Prz 26:27
e 1Kl 2:32 Est 9:25 Gal 6:7
f Mt 26:52
g Ps 35:28 Ps 51:14 Ps 71:15 Ps 98:2 Ps 145:7
h Ps 9:2 Iz 25:1 Heb 13:15
i Rdz 14:22 Ps 83:18 Ps 92:8 Dn 4:17 Obj 15:4

PSALM 8
j Ps 84:0
k Pwt 28:58 Ps 148:13 Mt 6:9 Jn 17:26
l 1Kl 8:27 1Kn 16:27 Hi 37:22 Ps 104:1 Ps 148:13 Iz 33:21 Heb 1:3
m Mt 21:16 Łk 10:21 Dz 4:13 1Ko 1:27
n Dz 4:14 Dz 6:10
o Ps 44:16
p Rdz 1:1 Ps 19:1 Ps 102:25 Rz 1:20
q Ps 104:19 Iz 40:26 Mt 5:45
r Iz 51:12 1Ko 15:47
s Hi 7:17 Ps 144:3 Heb 2:6
t Rdz 1:29 Rdz 9:3 Mt 6:25 Mt 6:30 Łk 12:28 Jn 3:16 Dz 14:17
u Heb 2:7
v Iz 40:5 1Ko 11:7
w Ps 21:5 Prz 5:9
x Rdz 1:26 Rdz 9:2

---

szpalta 2 **a** Heb 2:8; **b** Rdz 1:28; Rdz 9:3; **c** Rdz 2:20; **d** Rdz 1:20; Jn 21:6; **e** Rdz 1:21; Hi 41:1; **f** Ps 8:1; Heb 8:1; **PSALM 9** **g** Ps 86:12; Ps 111:1; **h** 1Kn 16:12; 1Kn 29:11; Obj 4:11; **i** Ps 5:11; Ps 28:7; **j** Ps 83:18; Ps 97:9; Obj 15:3; **k** Ps 56:9; **l** Ps 80:16; **m** Ps 140:12; **n** Ps 89:14; Ps 98:9; 1Pt 2:23; **o** Pwt 9:4; **p** Ps 106:11; **q** Pwt 9:14; Mt 25:46; **r** Wj 14:13; Ps 34:16.

—a także miasta, któreś
Ty wykorzenił.[a]
Nawet wzmianka o nich
zaginie.[b]

ה [*He*]

7 Jehowa zaś będzie zasiadać
po czas niezmierzony,[c]
tron swój utwierdzając na
sąd.[d]
8 I będzie w prawości sądził
żyzną krainę;[e]
w prostolinijności będzie
osądzał grupy narodo-
wościowe.[f]

ו [*Waw*]

9 I stanie się Jehowa bez-
piecznym wzniesieniem
dla każdego, kto jest
zdruzgotany,[g]
bezpiecznym wznie-
sieniem w czasach udręki.[h]
10 A znający twe imię będą ci
ufali,[i]
bo nie opuścisz tych, któ-
rzy cię szukają, Jehowo.[j]

ז [*Zajin*]

11 Grajcie Jehowie, który mie-
szka na Syjonie;[k]
opowiadajcie wśród ludów
jego czyny.[l]
12 Bo szukając rozlanej krwi,[m]
będzie o tamtych pamię-
tał;[n]
na pewno nie zapomni
krzyku uciśnionych.[o]

ח [*Chet*]

13 Okaż mi łaskę, Jehowo; zo-
bacz, jak mnie uciskają
ci, co mnie nienawidzą,[p]
ty, który podnosisz mnie
z bram śmierci,[q]
14 abym mógł opowiadać o
wszystkich twych chwa-
lebnych czynach[r]
w bramach[s] córy syjoń-
skiej,[t]
abym mógł się radować
wybawieniem twoim.[u]

PSALM 9

a 1Sm 31:7
b Pwt 25:19
Iz 14:22
c Ps 90:2
Ps 102:12
1Tm 1:17
d Ps 89:14
Rz 14:10
Obj 20:11
e Rdz 18:25
Ps 85:11
Ps 96:13
Iz 26:9
f Ps 98:9
Dz 17:31
g Ps 32:7
Ps 46:1
Ps 91:2
Obj 7:10
h Ps 54:7
i Ps 91:14
Prz 18:10
Jer 16:21
j 2Kn 20:12
Ps 25:15
2Ko 1:10
k Ps 74:2
Ps 132:13
Ps 135:21
l Ps 66:5
Ps 96:10
Ps 105:1
Ps 107:22
Iz 12:4
m Rdz 4:10
2Kl 9:26
n Rdz 9:5
Pwt 32:43
2Kl 24:4
Iz 26:21
Łk 11:50
o Wj 3:7
Ps 72:14
Łk 18:7
p Ps 25:19
q 2Sm 22:5
Hi 38:17
Ps 30:3
Ps 107:18
Ps 116:3
Iz 38:10
Obj 1:18
r Ps 66:16
s Jer 17:19
t Iz 37:22
u Ps 13:5
Ps 20:5
Hab 3:18

szpalta 2

a Ps 7:15
b Ps 35:7
Ps 57:6
Ps 141:10
c Pwt 32:35
Ps 35:8
Prz 5:22
d Wj 14:4
Joz 2:10
1Sm 6:20
2Kl 19:19
e Prz 6:2
Prz 26:27
Iz 3:11
f Ps 49:14

ט [*Tet*]

15 Narody wpadły w dół, który
zrobiły;[a]
w sieci,[b] którą ukryły, u-
więzła ich stopa.[c]
16 Jehowa jest znany z sądu,
którego dokonał.[d]
Niegodziwca usidliły po-
czynania jego własnych
rąk.[e]
Higgajon. *Sela.*

י [*Jod*]

17 Niegodziwi[f] zawrócą do Sze-
olu,[g]
tak, wszystkie narody za-
pominające o Bogu.[h]
18 Biedny bowiem nie zawsze
będzie zapomniany,[i]
nie zginie też nadzieja po-
tulnych.[j]

כ [*Kaf*]

19 Racz powstać, Jehowo! Nie-
chaj śmiertelnik nie gó-
ruje siłą.[k]
Niech narody zostaną osą-
dzone przed twoim obli-
czem.[l]
20 Racz je napełnić bojaźnią,
Jehowo,[m]
żeby narody wiedziały, iż
są tylko śmiertelnymi
ludźmi.[n] *Sela.*

ל [*Lamed*]

10 Czemu, Jehowo, stoisz z
dala?[o]
Czemu się kryjesz w
czasach udręki?[p]
2 Niegodziwiec w swej wy-
niosłości zawzięcie ści-
ga uciśnionego;[q]
zostają schwytani przez
zamysły, które uknuli.[r]

g Lb 16:30; Iz 5:14; **h** Ps 50:22; Iz 34:2; Jer 10:25; **i** Ps 12:5; Ps 72:4; **j** Ps 10:17; Ps 37:34; Prz 24:14; Mt 5:5; **k** 1Sm 2:9; Dn 5:21; **l** Rdz 18:25; Ps 82:8; Dz 17:31; **m** Wj 15:16; Wj 23:27; Pwt 2:25; **n** Hi 40:12; Iz 31:3; Eze 28:2; Dz 12:23; **PSALM 10** **o** Ps 22:1; Jer 14:8; **p** Ps 13:1; Ps 44:24; **q** Wj 14:17; Ps 37:14; **r** Rdz 11:4; Ps 7:16; Ps 21:11; Ps 37:7; Prz 5:22; Prz 26:27; Obj 17:13.

3 Bo niegodziwy chwali się samolubnym pragnieniem swej duszy,[a]
a ciągnący bezprawny zysk[b] błogosławi sobie;

ג [*Nun*]

wzgardził Jehową.[c]

4 Niegodziwiec w zarozumialstwie swym nie podejmuje poszukiwań;[d]
wszystkie jego myśli to: „Nie ma Boga”.[e]

5 Drogi jego przez cały czas układają się pomyślnie.[f]
Twoje sądownicze rozstrzygnięcia są wysoko poza jego zasięgiem;[g]
parska na wszystkich, którzy okazują mu wrogość.[h]

6 Rzekł w swoim sercu: „Nic mną nie zachwieje;[i]
przez pokolenie za pokoleniem nie będę zaznawał niedoli”.[j]

פ [*Pe*]

7 Usta jego są pełne zaklinania się i podstępów, i ucisku.[k]
Pod jego językiem jest niedola i krzywda.[l]

8 Siedzi w zasadzce przy osadach;
z ukrytych miejsc zabije niewinnego.[m]

ע [*Ajin*]

Oczy jego wypatrują jakiegoś nieszczęśnika.[n]

9 W miejscu ukrytym czyha niczym lew w swej kryjówce.[o]
Czyha,[p] by siłą porwać uciśnionego.
Siłą porywa uciśnionego, zaciągając swą sieć.[q]

10 Jest zdruzgotany, pochyla się,
a zastęp przygnębionych musi wpaść w jego silne szpony.[r]

PSALM 10

a Wj 15:9 Ps 94:4 Ps 106:14 Oz 12:8
b Prz 11:18 Jak 5:4
c Iz 57:17 Mk 12:9 Łk 20:15
d Hi 35:10 Ps 14:2 Jer 2:6
e Ps 14:1 Ps 53:1 Sof 1:12
f Ps 37:35
g Prz 24:1 Iz 26:11 Oz 14:9
h Ps 12:5
i Prz 14:16
j Kzn 8:11 Iz 56:12 Obj 18:7
k Ps 5:6 Ps 59:12 Rz 3:14 1Pt 3:10
l Ps 7:14 Ps 12:2 Ps 55:21 Prz 10:31 Prz 17:4
m Prz 1:11 Hab 3:14
n Ps 17:11 Jer 22:17
o Ps 17:12 Ps 59:3 Mi 7:2 Dz 23:21
p Hi 38:40 Lam 3:10
q Hi 18:8 Ps 140:5 Jer 5:26 Hab 1:15 Jn 10:12
r 2Sm 15:5

szpalta 2

a Ps 10:6 Mk 2:6
b Ps 64:5 Kzn 8:11
c Ps 51:9 Ps 73:11
d Ps 94:7 Eze 8:12 Eze 9:9
e Ps 3:7
f Ps 94:2 Mi 5:9
g Ps 9:12 Ps 35:10
h Pwt 31:20 Ps 74:10
i Heb 4:13
j 2Kl 9:26 2Kn 6:23
k 2Tm 1:12 1Pt 4:19
l Pwt 10:18 Ps 146:9 Jer 49:11 Oz 14:3 Heb 13:6
m Hi 34:30 Hi 38:15 Ps 37:17 Eze 30:21 Za 11:17

11 Rzekł w swoim sercu:[a] „Bóg zapomniał.[b]
Zakrył swe oblicze.[c]
Przenigdy tego nie zobaczy”.[d]

ק [*Kof*]

12 Racz powstać,[e] Jehowo. Boże, podnieś swą rękę.[f]
Nie zapominaj o uciśnionych.[g]

13 Czemuż to niegodziwiec wzgardził Bogiem?[h]
Rzekł w swoim sercu: „Nie będziesz się domagał obrachunku”.[i]

ר [*Resz*]

14 Tyś bowiem widział strapienie i zgryzotę.
Patrzysz, by wziąć je w swą rękę.[j]
Na ciebie zdaje się nieszczęśliwy,[k] chłopiec nie mający ojca.
Ty stałeś się jego wspomożycielem.[l]

ש [*Szin*]

15 Złam ramię niegodziwego i złego.[m]
Obyś tropił niegodziwość, aż jej już nie znajdziesz.[n]

16 Jehowa jest Królem po czas niezmierzony, na zawsze.[o]
Z jego ziemi wyginęły narody.[p]

ת [*Taw*]

17 Pragnienie potulnych usłyszysz,[q] Jehowo.
Przygotujesz ich serce.[r]
Uważnie nadstawisz swego ucha,[s]

18 żeby sądzić chłopca nie mającego ojca, jak również człowieka zdruzgotanego,[t]

n 2Kl 21:13; Ps 4:5; 1Ts 5:22; **o** Ps 29:10; Ps 145:13; Jer 10:10; Dn 4:34; 1Tm 1:17; **p** Ps 9:5; Ps 44:2; **q** Ps 9:18; Ps 147:6; **r** 1Kn 29:18; 2Kn 30:12; **s** 1Sm 8:21; Ps 6:9; Ps 9:18; Ps 102:17; Prz 15:8; 1Pt 3:12; 1Jn 3:22; **t** Ps 72:4; Ps 82:3.

tak by śmiertelnik, który jest z ziemi, już nie wzbudzał drżenia.[a]

Dla kierownika. Dawidowy.

11 U Jehowy się schroniłem.[b]
Jakże się ośmielacie mówić do mej duszy:
„Uciekaj niczym ptak na waszą górę![c]
2 Oto bowiem niegodziwcy napinają łuk,[d]
strzałę swą przygotowują na cięciwie,
by w mroku strzelać do tych, którzy mają prostolinijne serce.[e]
3 Gdy zostają zburzone fundamenty,[f]
cóż ma uczynić prawy?"
4 Jehowa jest w swojej świętej świątyni.[g]
Jehowa — w niebiosach jest jego tron.[h]
Jego oczy patrzą, jego promienne oczy badają[i] synów ludzkich.
5 Jehowa bada i prawego, i niegodziwca,[j]
a miłującego przemoc dusza jego nienawidzi.[k]
6 Niczym deszcz spuści on na niegodziwców pułapki, ogień i siarkę[l]
oraz palący wiatr — jako udział ich kielicha.[m]
7 Jehowa bowiem jest prawy;[n]
miłuje prawe uczynki.[o]
Prostolinijni ujrzą jego oblicze.[p]

Dla kierownika, na niższą oktawę.[q] Utwór muzyczny Dawida.

12 Racz mnie wybawić,[r] Jehowo, bo lojalnego już nie ma;[s]
bo ludzie wierni znikli spośród synów ludzkich.
2 Nieprawdę mówią jeden do drugiego;[t]
mówią wargą schlebiającą,[a] sercem dwoistym.[b]
3 Jehowa odetnie wszystkie schlebiające wargi,
język mówiący wielkie rzeczy,[c]
4 tych, którzy powiedzieli: „Językiem swym zyskamy przewagę.[d]
Są z nami nasze wargi. Któż będzie nam panem?"
5 „Ze względu na złupienie uciśnionych, ze względu na wzdychanie biednych,[e]
teraz powstanę" — mówi Jehowa.[f]
„Postawię go w miejscu zabezpieczonym przed każdym, kto na niego parska".[g]
6 Wypowiedzi Jehowy to wypowiedzi czyste,[h]
niczym srebro poddane rafinacji w ziemnym piecu hutniczym, siedmiokrotnie czyszczone.
7 Ty sam, Jehowo, będziesz ich strzegł;[i]
po czas niezmierzony uchronisz każdego od tego pokolenia.
8 Niegodziwi chodzą wokoło,
gdyż podłość jest wywyższana wśród synów ludzkich.[j]

Dla kierownika.
Utwór muzyczny Dawida.

13 Jak długo, Jehowo, będziesz o mnie zapominał?[k] Czy zawsze?[l]
Jak długo będziesz przede mną ukrywał swe oblicze?[m]
2 Jak długo mam stawiać opór w swej duszy,

PSALM 10
a Iz 51:12

PSALM 11
b 2Kn 14:11; Ps 7:1; Ps 56:11
c Prz 27:8
d Ps 37:14
e Dz 23:15
f Ps 82:5
g Iz 6:1; Mi 1:2; Hab 2:20; Obj 7:15
h 2Kn 20:6; Ps 103:19; Mt 23:22; Dz 7:49; Obj 4:2
i 2Kn 16:9; Ps 33:13; Ps 66:7; Prz 15:3; Za 4:10; Heb 4:13
j Rdz 6:5; Rdz 7:1; Rdz 22:1
k Prz 3:31; Prz 6:17
l Rdz 19:24; Eze 38:22
m Ps 75:8; Iz 51:17; Jer 25:15; Hab 2:16; Obj 16:19; Obj 18:6
n Pwt 32:4
o Ps 45:7; Ps 146:8
p Hi 36:7; Ps 34:15; 1Pt 3:12

PSALM 12
q Ps 6:0
r Ps 3:7
s Mi 7:2
t Ps 10:7; Ps 41:6

szpalta 2
a Ps 5:9; Ps 28:3; Ps 62:4; Jer 9:8; Rz 16:18
b 1Kn 12:33
c Wj 15:9; 1Sm 2:3; Ps 17:10; Eze 28:2; 2Pt 2:18
d Jer 18:18
e Wj 3:7; Ps 10:12
f Iz 33:10
g Ps 10:5

h 2Sm 22:31; Ps 18:30; Ps 19:8; Ps 119:140; Prz 30:5; **i** 1Sm 2:9; Ps 145:20; **j** Kzn 8:11; **PSALM 13** **k** Ps 6:3; Ps 88:14; Iz 59:2; **l** Lam 5:20; **m** Pwt 31:17; Hi 13:24; Ps 22:2; Iz 59:2.

chować smutek w swym
sercu za dnia?
Jak długo mój nieprzyja-
ciel będzie się wynosił
nade mnie?[a]
3 Racz spojrzeć na mnie; od-
powiedz mi, Jehowo, Bo-
że mój.
Racz sprawić, by zajaś-
niały moje oczy,[b] tak
bym nie zapadł w sen
śmierci,[c]
4 aby mój nieprzyjaciel nie
powiedział: „Pokonałem
go!"
Aby moi wrogowie się nie
radowali, że się zachwia-
łem.[d]
5 Ja zaś zaufałem twojej lojal-
nej życzliwości;[e]
niech serce me raduje się
wybawieniem twoim.[f]
6 Chcę śpiewać Jehowie, bo
wyświadczył mi dobro.[g]

Dla kierownika. Dawidowy.

14 Nierozumny rzekł w swo-
im sercu:
„Nie ma Jehowy".[h]
Postąpili zgubnie,[i] po-
stąpili obrzydliwie w
swym działaniu.
Nie ma nikogo, kto by
czynił dobrze.[j]
2 Jehowa spojrzał z nieba na
synów ludzkich,[k]
by zobaczyć, czy jest ktoś
wnikliwy, ktoś szukają-
cy Jehowy.[l]
3 Wszyscy zboczyli,[m] wszyscy
są jednakowo zepsuci;[n]
nie ma nikogo, kto by czy-
nił dobrze,[o]
nawet jednego.[p]
4 Czyż nie nabył wiedzy[q] żad-
en z krzywdzicieli,
którzy pożerają mój lud,
tak jak zjedli chleb?[r]
Nie wezwali Jehowy.[s]
5 Tam ogarnął ich wielki
strach,[t]
bo Jehowa jest z pokole-
niem prawego.[a]
6 Zamysł uciśnionego okry-
waliście hańbą,
ponieważ jego schronie-
niem jest Jehowa.[b]
7 Oby nadeszło z Syjonu wy-
bawienie Izraela![c]
Gdy Jehowa znowu bę-
dzie zbierał pojmanych
ze swego ludu,[d]
niech się raduje Jakub,
niech się weseli Izrael.[e]

Utwór muzyczny Dawida.

15 Jehowo, kto będzie gość
cem w twoim namio-
cie?[f]
Kto będzie przebywał na
twej świętej górze?[g]
2 Ten, kto postępuje niena-
gannie[h] i czyni to, co
prawe,[i]
oraz mówi prawdę w swo-
im sercu.[j]
3 Nie rzucił oszczerstwa swym
językiem.[k]
Towarzyszowi swemu nie
uczynił nic złego[l]
ani nie podniósł zarzu-
tu przeciwko bliskiemu
znajomemu.[m]
4 W jego oczach odrzucony
jest każdy, kto zasługuje
na wzgardę,[n]
lecz bojących się Jehowy
darzy on szacunkiem.[o]
Przysiągł na swoją szkodę,
nic jednak nie zmienia.[p]
5 Pieniędzy swych nie dał dla
odsetek[q]
ani nie wziął łapówki na
szkodę niewinnego.[r]
Kto tak postępuje, nigdy
nim nic nie zachwieje.[s]

PSALM 13

a Ps 22:7
b Ezd 9:8
c Jer 51:39
Jn 11:11
d Ps 25:2
Ps 35:19
Ps 38:16
Lam 1:16
e Ps 52:8
Ps 147:11
1Pt 5:7
f 1Sm 2:1
Łk 1:47
g Ps 116:7
Ps 119:17

PSALM 14

h Ps 10:4
Ps 53:1
Iz 29:16
i Rdz 6:12
j Rz 3:10
k Rdz 11:5
Ps 33:13
Ps 102:19
l 2Kn 16:9
Heb 11:6
m Kzn 7:29
n Iz 64:6
o Rz 3:11
p Rz 3:10
q Ps 94:8
r Jer 10:25
Am 8:4
Mi 3:3
s Ps 79:6
Iz 64:7
t Wj 15:16
Ps 53:5

szpalta 2

a Ps 24:6
b Ps 9:9
Ps 142:5
Heb 6:18
c Rz 11:26
d Ps 53:6
Ps 85:1
Ps 126:4
e Neh 12:43
Ps 126:1

PSALM 15

f Obj 21:3
g Ps 2:6
Ps 3:4
Ps 24:3
Iz 2:3
h Ps 1:1
i Ps 50:23
Iz 33:15
Dz 10:35
j Prz 3:32
Prz 12:19
Za 8:16
Ef 4:25
Kol 3:9
k Kpł 19:16
Ps 34:13
Ps 101:5
Prz 11:13
Prz 20:19
Prz 30:10

l 1Sm 24:11; Prz 14:21; Rz 12:17; **m** Wj 23:1; **n** Est 3:2; **o** Ps 101:6; **p** Joz 9:18; Sdz 11:35; Ps 50:14; Mt 5:33; **q** Wj 22:25; Kpł 25:36; Pwt 23:19; Eze 18:17; **r** Wj 23:8; Pwt 16:19; **s** Ps 16:8; Ps 55:22; Prz 12:3; 2Pt 1:10.

Miktam, Dawidowy.

16 Strzeż mnie, Boże, bo
u ciebie się schroniłem.[a]
2 Rzekłem do Jehowy: „Tyś
jest Jehowa; dobroć moja nie jest korzyścią dla
ciebie,[b]
3 lecz dla świętych, którzy są
na ziemi.
Właśnie w nich, pełnych
majestatu, całe moje upodobanie".[c]
4 Mnożą się boleści tym,
którzy — gdy jest jeszcze ktoś inny — śpieszą za nim.[d]
Nie będę wylewał ich
krwawych napojów ofiarnych,[e]
a imion ich nie będę brał
na swe wargi.[f]
5 Jehowa jest częścią przyznanego mi działu[g] i mego kielicha.[h]
Ty mocno trzymasz mój
los.
6 Sznury miernicze wyznaczyły mi miejsca przyjemne.[i]
Naprawdę spodobało mi
się to, co posiadłem.
7 Będę błogosławił Jehowę,
który mi udzielał rad.[j]
Doprawdy, nocami korygowały mnie moje nerki.[k]
8 Zawsze stawiam przed sobą
Jehowę.[l]
Jest on po mojej prawicy,
toteż nic mną nie zachwieje.[m]
9 Dlatego serce moje się weseli, a moja chwała jest
skłonna się radować;[n]
również moje ciało mieszkać będzie bezpiecznie.[o]
10 Bo nie pozostawisz mojej
duszy w Szeolu.[p]
Nie pozwolisz, żeby lojalny
wobec ciebie ujrzał dół.[q]

PSALM 16

a Ps 25:20
Ps 91:2

b Hi 35:7
Rz 11:35

c Ps 119:63

d Pwt 8:19
Ps 97:7
Jon 2:8

e Jer 7:18

f Wj 23:13
Joz 23:7
Oz 2:17

g Lb 18:20
Ps 73:26
Lam 3:24

h Ps 23:5

i Ps 78:55

j Iz 48:17

k Ps 17:3
Ps 26:2

l Ps 139:18
Dz 2:25

m Ps 73:23
Ps 121:5

n Ps 30:12
Ps 57:8

o Hi 14:14
Iz 26:19

p Ps 49:15
Prz 15:11
Dz 2:31
Dz 3:15
Obj 1:18

q Hi 14:13
Hi 17:14
Iz 38:17
Dz 13:35

szpalta 2

a Ps 21:4
Prz 12:28

b Ps 21:6
Mt 5:8
Dz 2:28
1Tm 1:11

c Ps 36:10

PSALM 17

d Ps 5:2

e Ps 145:18

f Ps 37:6

g Hi 1:8

h Ps 11:5
Ps 16:7
1Ko 4:4

11 Dasz mi poznać ścieżkę życia.[a]
Weselenie się do syta jest
przed twoim obliczem;[b]
rozkosz na zawsze po twej
prawicy.[c]

Modlitwa Dawida.

17 Racz usłyszeć to, co prawe, Jehowo; zwróć uwagę na moje błagalne wołanie;[d]
nadstaw ucha na moją
modlitwę, nie płynącą z warg zwodniczych.[e]
2 Oby sprzed twego oblicza
wyszedł mój osąd;[f]
oby twoje oczy ujrzały
prostolinijność.[g]
3 Zbadałeś moje serce, nocą
dokonałeś przeglądu,[h]
oczyściłeś mnie; stwierdzisz, że nic nie knułem.[i]
Usta moje nie dopuszczą
się występku.[j]
4 Co się tyczy poczynań ludzi,
według słowa twych warg
strzegłem się ścieżek
zbójcy.[k]
5 Niech kroki me trzymają się
twoich szlaków,[l]
na których nic nie zachwieje krokami moich
stóp.[m]
6 Ja zaś wzywam ciebie, gdyż
ty mi odpowiesz, Boże.[n]
Nakłoń ku mnie swego
ucha. Usłysz mą wypowiedź.[o]
7 Spraw, by cudownymi się
stały twe przejawy lojalnej życzliwości,[p] Wybawco szukających schronienia

i Hi 23:10; Ps 26:2; Ps 66:10; Jer 9:7; Za 13:9; Mal 3:3; 1Pt 1:7; **j** Ps 39:1; **k** Ps 119:9; **l** 1Sm 2:9; Ps 119:133; **m** Ps 18:36; Ps 94:18; Ps 121:3; **n** Ps 55:16; Ps 66:19; **o** Ps 116:2; Iz 37:17; **p** Ps 31:21; Lam 3:22.

przed tymi, którzy się buntują przeciw twej prawicy.[a]
8 Strzeż mnie jak źrenicy oka;[b]
obyś ukrył mnie w cieniu swych skrzydeł[c]
9 ze względu na niegodziwców, którzy mnie złupili.
Nieprzyjaciele mojej duszy wciąż mnie osaczają.[d]
10 Okryli się swoim tłuszczem;[e]
ustami swymi mówili wyniośle;[f]
11 co się tyczy naszych kroków, teraz nas okrążyli;[g]
wytężają swe oczy, by pochylić ku ziemi.[h]
12 Podobny jest do lwa żądnego rozszarpywania[i]
i do młodego lwa siedzącego w miejscach ukrytych.
13 Racz powstać, Jehowo; wystąp przeciw niemu twarzą w twarz;[j]
spraw, by się zgiął; racz swym mieczem ocalić moją duszę od niegodziwca,[k]
14 od ludzi, Jehowo, swoją ręką,[l]
od ludzi tego systemu[m] rzeczy, których dział jest w tym życiu[n]
i których brzuch napełniasz swym ukrytym skarbem,[o]
którzy mają pod dostatkiem synów[p]
i którzy dla swych dzieci odkładają to, co im samym zostaje.[q]
15 Ja zaś w prawości będę oglądał twe oblicze;[r]
zadowolę się, gdy po przebudzeniu zobaczę twoją postać.[s]

PSALM 17
a Wj 15:6
b Pwt 32:10 Za 2:8
c Rut 2:12 Ps 36:7 Ps 57:1 Ps 63:7
d 1Sm 24:11 Ps 35:4
e Pwt 32:15 Ps 119:70 Ezc 16:49
f 1Sm 2:3 Ps 31:18 Ps 73:9
g 1Sm 23:26
h Ps 10:8
i Ps 7:2
j Ps 7:6
k Ps 7:12
l Ps 108:6
m Ps 49:1 1Tm 6:17
n Ps 73:12 Jak 5:5
o Hi 22:18 Ps 144:13 Mt 5:45
p Ps 144:12
q Ps 39:6
r Hi 19:26
s Ps 65:4

szpalta 2

PSALM 18
a 2Sm 22:1
b Ps 18:32 Ps 118:14 Iz 12:2
c Ps 3:3 Ps 37:40 Ps 40:17 Ps 70:5 Ps 144:2
d 2Sm 23:3 Ps 46:1
e Rdz 15:1 Pwt 32:4 2Sm 22:3 Prz 2:7 Łk 1:69
f 2Sm 22:4 Ps 69:34 2Ko 11:31
g Ps 50:15 Łk 1:71

Dla kierownika. Sługi Jehowy, Dawida, który wypowiedział do Jehowy słowa tej pieśni w dniu, gdy Jehowa wyzwolił go z dłoni wszystkich jego nieprzyjaciół oraz z ręki Saula.[a] I przemówił:

18 Będę cię kochał, Jehowo, moja siło.[b]
2 Jehowa jest mą urwistą skałą i moją twierdzą, i Sprawcą mego ocalenia.[c]
Bóg mój jest moją skałą. U niego się schronię;[d]
tarcza moja i mój róg wybawienia, moje bezpieczne wzniesienie.[e]
3 Wzywać będę Tego, którego należy wysławiać, Jehowę,[f]
i zostanę wybawiony od swych nieprzyjaciół.[g]
4 Oplotły mnie powrozy śmierci;[h]
przerażały mnie też raptowne powodzie niczego.[i]
5 Otoczyły mnie powrozy Szeolu;[j]
stanęły naprzeciw mnie sidła śmierci.[k]
6 W udręce swej wzywałem Jehowę
i do Boga mego wołałem o pomoc.[l]
Ze swej świątyni usłyszał mój głos[m]
i moje wołanie przed nim o pomoc dotarło teraz do jego uszu.[n]
7 A ziemia się zachwiała i zakołysała;[o]
i nawet fundamenty gór zadrżały,[p]
i chwiały się, gdyż on się rozgniewał.[q]

h 1Sm 20:3; Ps 116:3; Mt 26:66; **i** 2Sm 20:1; 2Sm 22:5; Ps 22:16; **j** 2Sm 22:6; Ps 88:3; **k** Kzn 9:12; **l** Ps 50:15; Ps 130:1; **m** 1Sm 3:3; 2Sm 22:7; 1Kn 16:1; Ps 11:4; Jon 2:7; **n** Wj 3:7; Ps 10:17; Ps 34:15; 1Pt 3:12; **o** Sdz 5:4; Eze 38:19; Ag 2:6; **p** 2Sm 22:8; **q** Ps 77:18; Ps 97:4; Obj 16:18.

8 Dym wzniósł się z jego nozdrzy, a ogień z jego ust wciąż pożerał;[a]
zapaliły się od niego węgle.
9 I nachylił niebiosa, i zstąpił.[b]
A pod jego stopami był gęsty mrok.
10 I przyjechał na cherubie, i przyleciał,[c]
i przybył, mknąc na skrzydłach ducha.[d]
11 Potem uczynił ciemność swą kryjówką[e] —
wokół siebie jako swój szałas —
ciemne wody, gęste obłoki.[f]
12 Z blasku przed jego obliczem wyłaniały się jego obłoki i przechodziły;[g]
grad i płonące węgle ogniste.[h]
13 I zagrzmiał w niebiosach Jehowa,[i]
i Najwyższy wydał swój głos,[j]
grad i płonące węgle ogniste.
14 I wypuszczał swe strzały, by ich rozproszyć;[k]
i wystrzelił błyskawice, by siać wśród nich zamęt.[l]
15 I ukazały się łożyska wód,[m]
i zostały odsłonięte fundamenty żyznej krainy[n]
od twej nagany, Jehowo,
od podmuchu tchnienia twoich nozdrzy.[o]
16 Posyłał z wysokości, chwytał mnie,[p]
wyciągał mnie z wielkich wód.[q]
17 Wyzwalał mnie od mego silnego nieprzyjaciela[r]
i od tych, którzy mnie nienawidzą; byli bowiem silniejsi niż ja.[s]
18 Występowali przeciwko mnie w dniu mego nieszczęścia,[t]
lecz Jehowa stał się dla mnie podporą.[a]
19 I wyprowadził mnie na miejsce przestronne;[b]
ratował mnie, gdyż znalazł we mnie upodobanie.[c]
20 Jehowa nagradza mnie stosownie do mej prawości;[d]
odpłaca mi stosownie do czystości moich rąk.[e]
21 Strzegłem bowiem dróg Jehowy[f]
i nie odstąpiłem niegodziwie od mego Boga.[g]
22 Bo są przede mną wszystkie jego sądownicze rozstrzygnięcia,[h]
a jego ustaw nie odsunę od siebie.[i]
23 I chcę się okazać u niego nienaganny,[j]
i będę się wystrzegał przewinienia z mojej strony.[k]
24 A Jehowa niechaj mi odpłaci stosownie do mej prawości,[l]
stosownie do czystości moich rąk przed jego oczami.[m]
25 Z lojalnym będziesz postępował lojalnie;[n]
z krzepkim mężem, który jest nienaganny, będziesz się obchodził nienagannie;[o]
26 wobec strzegącego czystości okażesz się czysty,[p]
a wobec przewrotnego okażesz się przebiegły.[q]
27 Uciśnionych bowiem ty sam wybawisz,[r]
lecz oczy wyniosłe poniżysz.[s]
28 Bo ty zapalisz moją lampę, Jehowo;[t]
Bóg mój sprawi, że moja ciemność zajaśnieje.[u]

PSALM 18

a 2Sm 22:9; Iz 30:27
b 2Sm 22:10; Ps 144:5; Iz 64:1
c Ps 99:1
d Ps 104:3; Heb 1:7
e Ps 97:2
f Hi 36:29
g 2Sm 22:13
h Ps 97:3
i 1Sm 2:10; 1Sm 7:10
j 2Sm 22:14; Ps 29:3
k Joz 10:10; Iz 30:30
l 2Sm 22:15; Hi 36:32; Ps 144:6
m Ps 74:15; Ps 106:9; Ps 114:3
n 2Sm 22:16; Ps 9:8
o Wj 15:8
p 2Sm 22:17; Ps 57:3
q Ps 32:6; Ps 124:4
r 2Sm 22:18; Ps 3:7
s Ps 35:10
t 1Sm 19:11; 1Sm 23:26

szpalta 2

a Iz 50:10
b Ps 31:8; Ps 118:5
c Ps 149:4
d 1Sm 26:23; 1Kl 8:32; Prz 11:18
e 1Sm 24:11; Ps 24:4
f 2Sm 22:22
g Ps 119:102
h 2Sm 22:23
i Pwt 8:11
j Rdz 6:9; 2Sm 22:24; Ps 84:11
k Prz 14:16
l Iz 3:10; Heb 11:6
m 2Sm 22:25; Prz 5:21
n Ps 97:10; Jer 3:12
o Hi 34:11; Jer 32:19
p Dn 12:10; Mt 5:8
q 2Sm 22:27; Ps 125:5
r Hi 34:28
s Hi 10:16; Hi 40:11; Prz 6:17; Iz 2:11; Łk 18:14

t 2Sm 22:29; Ps 132:17; **u** Ps 97:11; Iz 42:16.

29 Bo dzięki tobie mogę pobiec
przeciw oddziałowi grabieżców;[a]
i dzięki mojemu Bogu potrafię się wspiąć na
mur.[b]
30 Co się tyczy prawdziwego
Boga, droga jego jest doskonała;[c]
wypowiedź Jehowy odznacza się czystością.[d]
Tarczą jest on dla wszystkich, którzy się u niego
chronią.[e]
31 Bo któż jest Bogiem oprócz
Jehowy?[f]
I któż jest skałą prócz naszego Boga?[g]
32 To prawdziwy Bóg mocno
mnie przepasuje energią życiową,[h]
on też zapewni doskonałość mojej drodze,[i]
33 upodabniając moje nogi do
nóg łani,[j]
i on sprawia, że stoję na
miejscach dla mnie wysokich.[k]
34 Przyucza moje ręce do boju,[l]
a moje ramiona napięły
łuk miedziany.[m]
35 I dasz mi swą tarczę wybawienia,[n]
i wesprze mnie twa prawica,[o]
a pokora twoja uczyni
mnie wielkim.[p]
36 Zrobisz dość miejsca dla
mych kroków pode mną,[q]
a moje kostki się nie zachwieją.[r]
37 Będę ścigał swych nieprzyjaciół i ich dogonię;
i nie wrócę, dopóki nie zostaną wytraceni.[s]
38 Roztrzaskam ich, tak iż nie
zdołają się podnieść;[t]
padną pod moje stopy.[u]
39 Ty zaś przepaszesz mnie do
boju energią życiową;
sprawisz, że runą pode
mną ci, którzy powstają
przeciw mnie.[a]
40 Co się tyczy moich nieprzyjaciół — dasz mi ich kark;[b]
a tych, którzy mnie zawzięcie nienawidzą, zmuszę
do milczenia.[c]
41 Wołają o pomoc, lecz nie ma
wybawcy;[d]
do Jehowy, lecz on wcale
im nie odpowiada.[e]
42 Doszczętnie ich zetrę niczym proch na wietrze;[f]
wyrzucę ich jak błoto
uliczne.[g]
43 Ty ocalisz mnie od wyrzutów ze strony ludu.[h]
Ustanowisz mnie głową
narodów.[i]
Lud, którego nie znałem —
ci będą mi służyć.[j]
44 Na samą wieść zasłyszaną
będą mi posłuszni;[k]
cudzoziemcy, płaszcząc się,
przyjdą do mnie.[l]
45 Zmarnieją cudzoziemcy
i trzęsąc się, wyjdą zza
swych wałów obronnych.[m]
46 Jehowa żyje;[n] i niech będzie błogosławiona moja
Skała,[o]
niech też będzie wywyższany Bóg mego wybawienia.[p]
47 Prawdziwy Bóg jest dla mnie
Dawcą aktów pomsty;[q]
on również poddaje mi
ludy.[r]
48 On mnie ocala od mych
rozgniewanych nieprzyjaciół;[s]
ty mnie podniesiesz ponad tych, którzy powstają przeciwko mnie,[t]

PSALM 18

a 2Sm 5:19 Flp 4:13 Hcb 11:34
b 2Sm 22:30
c Pwt 32:4 2Sm 22:31 Dn 4:37 Obj 15:3
d Ps 12:6 Ps 19:8 Ps 119:140
e Ps 18:2 Ps 84:11 Prz 30:5
f 1Sm 2:2 2Sm 22:32 Ps 86:8 Iz 45:5
g Pwt 32:31
h Ps 28:7 Ps 84:7
i 2Sm 22:33 Iz 26:7
j Hab 3:19
k Pwt 32:13 2Sm 22:34
l Ps 144:1
m 2Sm 22:35
n Rdz 15:1 Pwt 33:29 Ps 28:7
o Ps 17:7
p 2Sm 22:36 Ps 113:6
q Ps 4:1
r 2Sm 22:37 Ps 17:5
s 2Sm 22:38
t Ps 2:9 Ps 110:5
u 2Sm 22:39 Ps 110:6

szpalta 2

a 2Sm 22:40 Ps 44:5 Ps 144:2
b Rdz 49:8 Wj 23:27 Joz 10:24
c 2Sm 22:41 Ps 21:8 Ps 34:21
d 2Sm 22:42
e Hi 35:12 Prz 1:28 Iz 1:15 Jer 11:11 Jer 14:12 Mi 3:4 Za 7:13
f 2Sm 22:43
g Iz 10:6 Za 10:5 Mal 4:3
h 1Sm 30:6 2Sm 22:44

i 2Sm 8:3; Ps 2:8; 1Tm 6:15; Obj 19:16; **j** Iz 55:5; Iz 65:1; Dz 15:14; **k** 2Sm 22:45; **l** Pwt 33:29; **m** 2Sm 22:46; Mi 7:17; **n** 2Sm 22:47; Jer 10:10; 1Tm 4:10; **o** Pwt 32:4; **p** Wj 15:2; **q** Pwt 32:35; 2Sm 22:48; Ps 94:1; Nah 1:2; Rz 12:19; **r** Ps 47:3; 1Ko 15:25; **s** Ps 59:1; **t** 2Sm 7:9.

wyzwolisz mnie od męża dopuszczającego się przemocy.[a]

49 Dlatego będę cię sławił wśród narodów, Jehowo,[b]
i będę śpiewał twojemu imieniu.[c]

50 Dla swego króla dokonuje on wielkich aktów wybawienia[d]
i okazuje lojalną życzliwość swemu pomazańcowi,[e]
Dawidowi i jego potomstwu po czas niezmierzony.[f]

Dla kierownika.
Utwór muzyczny Dawida.

19 Niebiosa oznajmiają chwałę Boga,[g]
a o dziele jego rąk opowiada przestworze.[h]

2 Dzień jeden po drugim sprawia, że tryska mowa,[i]
a noc jedna po drugiej ukazuje wiedzę.[j]

3 Nie jest to mowa, nie ma też słów;
nie słychać ich głosu.[k]

4 Na całą ziemię wyszedł ich sznur mierniczy,[l]
a ich wypowiedzi — po krańce żyznej krainy.[m]
W nich ustawił namiot słońcu[n]

5 i jest ono niczym oblubieniec wychodzący ze swej komnaty godowej;[o]
wielce się raduje jak mocarz, że pobiegnie szlakiem.[p]

6 Z jednego krańca niebios wyrusza,
a kończy obieg na ich drugich krańcach;[q]
i nic nie jest zakryte przed jego żarem.[r]

7 Prawo[s] Jehowy jest doskonałe,[t] przywraca duszę.[u]

PSALM 18
a 2Sm 22:49; Ps 140:1
b Pwt 32:43; Ps 117:1; Iz 11:10; Rz 15:9
c 1Kn 16:9; Ps 108:3
d 1Sm 2:10; Ps 2:6; Ps 144:10
e 2Sm 7:15; 1Kl 3:6; Ps 89:20
f Ps 89:36; Iz 9:7; Łk 1:33; Obj 5:5

PSALM 19
g Ps 8:3; Ps 69:34; Ps 115:15; Ps 148:3; Iz 40:22; Rz 1:20; 1Ko 15:40
h Rdz 1:6; Ps 150:1; Obj 4:11
i Ps 65:8; Ps 74:16
j Rdz 1:5; Rdz 1:14; Rdz 8:22; Ps 136:9
k Hi 31:26
l Hi 38:5
m Iz 49:6; Rz 10:18
n Hi 22:14; Kzn 1:5
o Iz 61:10
p Jer 33:20
q Ps 104:19
r Rdz 31:40; Iz 49:10; Mt 20:12
s Pwt 33:4; Ps 1:2; Ps 78:1

Przypomnienie[a] od Jehowy jest godne zaufania,[b]
niedoświadczonego czyni mądrym.[c]

8 Rozkazy[d] Jehowy są prostolinijne,[e] radują serce;[f]
przykazanie[g] Jehowy jest czyste,[h] rozświetla oczy.[i]

9 Bojaźń[j] przed Jehową jest czysta, ostoi się na zawsze.
Sądownicze rozstrzygnięcia[k] Jehowy są prawdziwe,[l] okazały się na wskroś prawe.[m]

10 Warto ich bardziej pożądać niż złota — niż wiele oczyszczonego złota,[n]
a słodsze są niż miód[o] i niż miód płynący z plastrów.[p]

11 I sługa twój jest przez nie ostrzegany;[q]
w trzymaniu się ich tkwi wielka nagroda.[r]

12 Błędy — któż je potrafi rozpoznać?[s]
Co się tyczy grzechów ukrytych, uznaj mnie za niewinnego.[t]

13 Także od zuchwałych uczynków powstrzymaj swego sługę;[u]
nie pozwól, by panowały nade mną.[v]
Wtedy będę zupełny[w]
i pozostanę niewinny, jeśli chodzi o wielki występek.

t Ps 119:72; Mt 5:17; Łk 2:22; Rz 2:13; Rz 7:14; Rz 7:22; Rz 9:31; **u** 2Sm 16:12; 1Kl 8:47; Ps 23:3; Eze 18:27; Eze 33:15; Rz 10:5; **szpalta 2** **a** Ps 119:111; Ps 119:129; Ps 132:12; 2Pt 3:1; **b** 2Kl 17:15; Ps 93:5; **c** Prz 1:5; 2Tm 3:15; **d** Pwt 1:26; 1Sm 12:14; Ps 111:7; **e** Ps 33:4; **f** 2Kn 24:10; Ps 40:8; Ps 119:7; **g** Pwt 6:1; Prz 4:4; Mt 15:3; **h** Neh 9:13; **i** Ps 13:3; Prz 6:23; Mt 6:22; **j** Pwt 10:12; Prz 1:7; Mal 3:16; **k** Wj 21:1; Lb 15:35; Neh 9:13; Ps 119:137; **l** Ps 119:160; Obj 16:7; **m** Pwt 4:8; **n** Ps 119:127; Prz 8:10; **o** Ps 119:103; Prz 16:24; **p** 1Sm 14:27; **q** 2Kn 19:10; Ps 119:11; **r** Ps 119:165; Prz 11:18; **s** Ps 40:12; 1Ko 4:4; **t** Kpl 4:2; Ps 90:8; **u** Rdz 20:6; Pwt 17:12; 1Sm 15:23; 2Sm 6:7; 2Kn 26:16; **v** Ps 119:133; **w** Iz 38:3.

14 Niechaj wypowiedzi moich
ust i rozmyślanie mego
serca[a]
staną się miłe tobie, Jeho-
wo, moja Skało[b] i mój
Wykupicielu.[c]

Dla kierownika.
Utwór muzyczny Dawida.

20 Niech Jehowa ci odpowie
w dniu udręki.[d]
Niech cię chroni imię
Boga Jakubowego.[e]
2 Niech ci pośle pomoc z miej-
sca świętego[f]
i wesprze cię z Syjonu.[g]
3 Niech pamięta wszystkie
twoje dary ofiarne[h]
i niech twe całopale-
nie przyjmie jako tłuste.[i]
Sela.
4 Niech ci da według twego
serca[j]
i niech spełni wszelki twój
zamysł.[k]
5 Chcemy radośnie wołać z po-
wodu wybawienia twego[l]
i w imię naszego Boga
wzniesiemy swe sztan-
dary.[m]
Niech Jehowa spełni wszyst-
kie twoje prośby.[n]
6 Wiem teraz, że Jehowa na-
prawdę wybawia swego
pomazańca.[o]
Odpowiada mu ze swych
świętych niebios[p]
zbawczymi potężnymi czy-
nami swej prawicy.[q]
7 Jedni o rydwanach, a dru-
dzy o koniach,[r]
my natomiast będziemy
wspominać o imieniu Je-
howy, naszego Boga.[s]
8 Tamci się załamali i upadli,[t]
my zaś powstaliśmy, by od-
zyskać siły.[u]
9 Jehowo, racz wybawić
króla![v]
Odpowie nam w dniu, gdy
będziemy wołać.[w]

PSALM 19

a Ps 49:3
Ps 51:15
Ps 77:12
Ps 143:5
Flp 4:8
b Ps 18:2
c Hi 19:25
Prz 23:11
Iz 43:14
Iz 44:6

PSALM 20

d Rdz 35:3
2Sm 4:9
e Ps 9:10
Prz 18:10
f 2Kn 20:8
g 2Sm 5:7
Ps 50:2
Ps 134:3
Iz 12:6
h Dz 10:4
i Kpl 9:24
1Kn 21:26
2Kn 7:1
j Ps 21:2
k Prz 20:5
l Ps 35:9
Ps 51:14
Ps 59:16
Łk 1:47
m 1Sm 17:45
n Mt 7:7
o Ps 2:2
Ps 105:15
Łk 18:7
p 1Kl 8:30
Ps 18:9
q Ps 17:7
r Ps 33:17
Prz 21:31
Iz 31:1
Oz 1:7
s 2Kn 14:11
2Kn 20:12
2Kn 32:8
t Sdz 5:31
u Ps 125:1
v Ps 18:50
w Ps 44:4

szpalta 2

PSALM 21

a Ps 63:11
b Ps 28:7
c Ps 2:8
d Ps 20:4
e 2Kn 6:41
Ps 31:19
f 2Sm 12:30
g Ps 13:3
Ps 61:6
h Ps 89:29
Ps 91:16
i 2Sm 7:9
Heb 8:1
j Dn 7:14
k Ps 72:17
l Ps 16:11
Ps 45:7
Dz 2:28

Dla kierownika.
Utwór muzyczny Dawida.

21 Jehowo, siłą twoją weseli
się król[a]
i jakże bardzo chce
się radować wybawie-
niem twoim![b]
2 Dałeś mu to, czego pragnie
jego serce,[c]
i nie odmówiłeś życzeniu
jego warg.[d] *Sela.*
3 Wyszedłeś mu bowiem na
spotkanie z błogosła-
wieństwami dobra[e]
i włożyłeś mu na głowę
koronę z oczyszczonego
złota.[f]
4 O życie cię prosił. Dałeś
mu je,[g]
długie dni po czas nie-
zmierzony, na zawsze.[h]
5 Chwała jego jest wielka dzię-
ki wybawieniu twemu.[i]
Dostojeństwem i wspania-
łością go okrywasz.[j]
6 Czynisz go bowiem wielce
błogosławionym na za-
wsze;[k]
rozweselasz go radością
przed twoim obliczem.[l]
7 Bo król pokłada ufność w
Jehowie,[m]
tak, w lojalnej życzliwo-
ści Najwyższego. Nic nim
nie zachwieje.[n]
8 Ręka twoja znajdzie wszyst-
kich twych nieprzyja-
ciół;[o]
prawica twoja znajdzie
tych, którzy cię nienawi-
dzą.
9 Uczynisz z nich jakby piec
ognisty w czasie wy-
znaczonym na twoją u-
wagę.[p]
Jehowa w swym gniewie
ich pochłonie i ogień ich
strawi.[q]

m 1Sm 30:6; Mt 27:43; Heb 2:13; **n** Ps 16:8; **o** Ps 2:9; **p** Kzn 3:8; Mal 4:1; 2Ts 1:8; **q** Pwt 32:22; Ps 110:5.

10 Owoc ich łona zgładzisz z ziemi[a]
i potomstwo ich — spośród synów ludzkich.[b]
11 Bo skierowali przeciw tobie to, co złe;[c]
uknuli zamysły, których nie potrafią spełnić.[d]
12 Ty bowiem ich zmusisz, by pierzchnęli, podając tył,[e]
cięciwami swymi, które przygotowujesz przeciwko ich twarzy.[f]
13 Bądź wywyższony w swej sile, Jehowo.[g]
Chcemy śpiewać i grać twojej potędze.[h]

Dla kierownika;
na „Łanię o świcie".
Utwór muzyczny Dawida.

22 Boże mój, Boże mój, czemuś mnie opuścił?[i]
Czemu jesteś daleki od wybawienia mnie,[j]
od słów mego ryku?[k]
2 Boże mój, wołam za dnia, a ty nie odpowiadasz,[l]
oraz w nocy — i nie milczę.[m]
3 Lecz ty jesteś święty,[n]
mieszkający w chwałach Izraela.[o]
4 Tobie ufali nasi ojcowie;[p]
ufali, a ty zapewniałeś im ocalenie.[q]
5 Do ciebie zawołali[r] i uszli cało;[s]
tobie zaufali i nie doznali wstydu.[t]
6 Ja zaś jestem robakiem,[u] a nie człowiekiem,
dla ludzi obelgą i godnym wzgardy dla ludu.[v]
7 Wszyscy, którzy mnie widzą, naigrawają się ze mnie;[w]
szeroko otwierają usta, kiwają głową:[x]
8 „Poruczył siebie Jehowie.[y]
Niech On go ocali!
Niech go wyzwoli, skoro w nim znalazł upodobanie!"[a]
9 Bo to ty wydobyłeś mnie z matczynego brzucha,[b]
ty natchnąłeś mnie ufnością u piersi mej matki.[c]
10 Na ciebie jestem zdany już od wyjścia z łona;[d]
odkąd wyszedłem z brzucha matki, jesteś moim Bogiem.[e]
11 Nie trzymaj się z dala ode mnie, gdyż blisko jest udręka,[f]
gdyż nie ma innego wspomożyciela.[g]
12 Otoczyło mnie mnóstwo cielców;[h]
osaczyli mnie mocarze Baszanu.[i]
13 Otworzyli na mnie swoje paszcze[j]
niczym lew, który rozszarpuje i ryczy.[k]
14 Wylany zostałem jak woda[l]
i wszystkie moje kości oddzieliły się jedna od drugiej.[m]
Serce moje stało się jak wosk;[n]
stopniało głęboko w moim wnętrzu.[o]
15 Moc moja wyschła niby skorupa gliniana,[p]
a język przylgnął mi do dziąseł;[q]
i kładziesz mnie w prochu śmierci.[r]
16 Osaczyły mnie bowiem psy;[s]
otoczyło mnie zgromadzenie złoczyńców.[t]
Są jak lew u mych rąk i nóg.[u]

PSALM 21
a 1Kl 13:34 Ps 9:5 Ps 37:28 Mt 25:46
b Ps 109:13 Iz 14:20
c Ps 5:10 Ps 34:16
d Ps 2:1 Ps 83:4
e Ps 9:3 Ps 56:9
f Ps 7:13 Ps 64:7
g Ps 46:10
h Obj 11:17 Obj 15:3 Obj 18:20

PSALM 22
i Ps 22:16 Ps 31:14 Mt 27:46 Mk 15:34
j Ps 26:9 Heb 5:7
k Hi 3:24 Ps 38:8
l Ps 42:3 Ps 88:1
m Łk 18:7
n Iz 6:3 Jn 17:11 1Pt 1:15
o Pwt 10:21 Ps 65:1
p Rdz 15:6 Heb 11:33
q Wj 14:13
r Ps 99:6 Ps 106:44
s 1Ko 10:13
t Ps 25:2 Iz 49:23 Rz 10:11
u Hi 25:6 Iz 41:14
v Ps 31:11 Iz 53:3 Jn 7:15
w Ps 35:16 Mt 5:11 Mt 9:24 Łk 16:14
x Hi 16:4 Ps 44:14 Ps 109:25 Mt 27:39
y Ps 37:5
z Mt 27:43 Łk 23:35

szpalta 2
a Ps 18:19 Ps 91:14
b Ps 71:6 Ps 139:16
c Łk 11:27
d Iz 46:3
e Iz 49:1 Łk 1:42 Gal 1:15
f Ps 10:1 Heb 5:7
g Ps 72:12; Łk 23:46; **h** Ps 68:30; **i** Iz 53:7; Eze 39:18; Am 4:1; Mt 27:1; **j** Hi 16:10; Ps 35:21; Lam 2:16; Mt 26:4; **k** Ps 57:4; 1Pt 5:8; **l** Joz 7:5; **m** Dn 5:6; Łk 22:44; **n** Hi 23:16; Jn 12:27; **o** Pwt 20:8; Mt 26:38; Mk 14:33; **p** Prz 17:22; **q** Lam 4:4; Jn 19:28; **r** Rdz 3:19; Ps 30:9; Iz 53:12; 1Ko 15:4; **s** Ps 59:6; Łk 22:63; Flp 3:2; Obj 22:15; **t** Ps 86:14; Łk 11:53; **u** Iz 53:7; Mt 27:35; Jn 20:25.

17 Mogę zliczyć wszystkie swe kości.[a]
Oni patrzą, wpatrują się we mnie.[b]
18 Dzielą między siebie moje szaty,[c]
a o moją odzież rzucają losy.[d]
19 Ale ty, Jehowo, nie trzymaj się z dala.[e]
Siło moja,[f] racz pośpieszyć mi na pomoc.[g]
20 Racz wyzwolić duszę moją od miecza,[h]
jedyną moją — z łapy psa.[i]
21 Wybaw mnie z paszczy lwa,[j]
odpowiedz też i wybaw mnie od rogów dzikich byków.[k]
22 Będę oznajmiał twe imię[l] swoim braciom;[m]
wpośród zboru będę cię wysławiał.[n]
23 Bojący się Jehowy, wysławiajcie go![o]
Całe potomstwo Jakuba, wychwalajcie go![p]
I lękajcie się go, całe potomstwo Izraela.[q]
24 Bo ani nie pogardził,[r]
ani się nie brzydził uciśnieniem uciśnionego;[s]
i nie zakrył przed nim swego oblicza,[t]
a gdy ten wołał do niego o pomoc, on usłyszał.[u]
25 Od ciebie będzie pochodzić moje wysławianie w wielkim zborze;[v]
śluby swe spełnię w obecności tych, którzy się go boją.[w]
26 Potulni będą jeść i się nasycą;[x]
szukający go będą wysławiać Jehowę.[y]
Niech serca wasze żyją na zawsze.[z]
27 Wszystkie krańce ziemi wspomną i zawrócą do Jehowy.[a]

PSALM 22

a Ps 34:20 Jn 19:36
b Mt 27:36 Łk 23:35
c Jn 19:24
d Mk 15:24
e Ps 10:1
f Ps 18:1
g Ps 40:13
h Ps 17:13 Ps 37:17
i Ps 22:16
j Ps 35:17 2Tm 4:17
k Pwt 33:17 Jn 8:59 Dz 4:27
l Jn 17:6 Heb 2:12
m Mt 12:49 Jn 20:17 Rz 8:29 Heb 2:11 Heb 2:17
n Ps 40:9 Heb 2:12
o Ps 135:20 Łk 1:50 Dz 4:24
p Ps 50:15 Ps 50:23 Łk 2:20 1Ko 6:20 Obj 15:4
q Pwt 6:13
r Ps 69:33
s Ps 34:6
t Lb 6:25
u Heb 5:7
v Ps 35:18 Ps 40:10 Ps 107:32 Ps 111:1
w Kzn 5:4
x Ps 37:11 Iz 65:13
y Sof 2:3
z Jn 4:14
a Iz 66:20

szpalta 2

a Rdz 22:18 Obj 7:9 Obj 15:4
b 1Kn 29:11 Abd 21 Obj 11:17
c Ps 47:7 Za 14:9
d Ps 45:12
e Iz 26:19 Flp 2:10
f Ps 49:7
g Iz 53:10
h 1Pt 2:9
i Rz 1:17 Rz 3:22
j Ps 78:6 Ps 102:18

I pokłon ci oddadzą wszystkie rodziny narodów.[a]
28 Albowiem władza królewska należy do Jehowy[b]
i on panuje nad narodami.[c]
29 Wszyscy zamożni ziemi będą jeść i oddadzą pokłon;[d]
zegną się[e] przed nim wszyscy, którzy zstępują do prochu,
i żaden swej duszy nie zachowa przy życiu.[f]
30 Służyć mu będzie potomstwo;[g]
o Jehowie głosić się będzie temu pokoleniu.[h]
31 Przyjdą i opowiedzą o Jego prawości[i]
ludowi, który ma się narodzić, że On tego dokonał.[j]

Utwór muzyczny Dawida.

23 Jehowa jest moim Pasterzem.[k]
Niczego mi nie zabraknie.[l]
2 Daje mi się kłaść na pastwiskach obfitujących w trawę;[m]
prowadzi mnie przez dobrze nawodnione miejsca odpoczynku.[n]
3 Duszę moją pokrzepia.[o]
Wiedzie mnie szlakami prawości przez wzgląd na swe imię.[p]
4 Nawet gdy chodzę doliną głębokiego cienia,[q]
nie boję się niczego złego,[r]
bo ty jesteś ze mną;[s]
rózga twoja i twa laska — te mnie pocieszają.[t]

PSALM 23 **k** Ps 80:1; Jer 23:3; Eze 34:12; 1Pt 2:25; **l** Ps 34:9; Ps 84:11; Mt 6:33; Flp 4:19; Heb 13:5; **m** Eze 34:14; Mt 4:4; **n** Hi 34:29; Eze 34:13; **o** Ps 19:7; Ps 51:12; **p** Ps 5:8; Ps 31:3; Prz 8:20; **q** Hi 10:21; Hi 38:17; Ps 44:19; Mt 4:16; Łk 1:79; **r** Ps 3:6; Ps 27:1; Iz 41:10; **s** Iz 43:2; Rz 8:31; **t** Mi 7:14.

5 Stół przede mną zastawiasz
wobec wszystkich, którzy okazują mi wrogość.[a]
Oliwą natłuściłeś mą głowę;[b]
kielich mój jest napełniony po brzegi.[c]
6 Zaiste, dobroć i lojalna życzliwość będą za mną podążać przez wszystkie dni mego życia;[d]
ja zaś mieszkać będę w domu Jehowy przez długie dni.[e]

Dawidowy. Utwór muzyczny.

24 Do Jehowy należy ziemia i to, co ją napełnia,[f]
żyzna kraina i ci, którzy w niej mieszkają.[g]
2 On bowiem mocno ją osadził na morzach[h]
i nad rzekami utrzymuje ją trwale ugruntowaną.[i]
3 Kto może wstąpić na górę Jehowy[j]
i kto może stanąć w jego świętym miejscu?[k]
4 Ten, kto ma ręce niewinne i czyste serce,[l]
kto nie wciąga Mojej duszy do tego, co nic niewarte,[m]
ani nie składa przysięgi podstępnie.[n]
5 Taki uzyska błogosławieństwo od Jehowy[o]
i prawość od Boga swego wybawienia.[p]
6 Oto pokolenie tych, którzy go szukają,
tych, którzy poszukują twego oblicza, [Boże] Jakuba.[q] *Sela.*
7 „Bramy, podnieście swe szczyty,[r]
i podnieście się, prastare wejścia,[s]
aby wkroczył chwalebny Król!"[t]

PSALM 23

a Ps 22:26
Ps 31:19
b Ps 92:10
Łk 7:46
Jak 5:14
c Ps 16:5
d Ps 103:17
Ef 5:9
e Ps 15:1
Ps 27:4
Ps 65:4
Ps 84:4
Ps 122:1
Łk 2:37
Obj 21:3

PSALM 24

f Wj 9:29
Wj 19:5
Pwt 10:14
1Kn 29:11
Hi 41:11
1Ko 10:26
g Ps 89:11
Ps 98:7
h Rdz 1:9
Ps 136:6
i Hi 38:11
Ps 96:10
Ps 104:5
Jer 5:22
j Ps 15:1
Iz 2:2
k Rz 11:35
l 2Sm 22:21
Ps 37:3
Iz 33:15
Mt 5:8
m Rdz 50:20
Rz 8:29
n Ps 34:13
Mal 3:5
o Ps 128:5
Mal 3:10
p Ps 68:19
Iz 12:2
Tyt 2:10
q Ps 27:8
Ps 105:4
r Ps 118:19
s Iz 26:2
t 2Sm 6:15
Ps 48:2
Ps 97:6

szpalta 2

a Ps 99:1
b Ps 93:1
Iz 42:13
1Tm 1:17
c Wj 15:3
1Sm 17:47
2Kn 20:15
Iz 59:17
d Ps 118:19
Ps 122:2
e Ps 68:16
f 1Kn 29:11
Ps 145:1
Iz 6:5
Obj 1:8

PSALM 25

g Ps 86:4
Ps 143:8

8 „Któż jest tym chwalebnym Królem?"[a]
„Jehowa, silny i potężny,[b]
Jehowa, potężny w boju".[c]
9 „Bramy, podnieście swe szczyty;[d]
tak, podnieście je, prastare wejścia,
aby wkroczył chwalebny Król!"[e]
10 „Któż to jest — ten chwalebny Król?"
„Jehowa Zastępów — on jest tym chwalebnym Królem".[f] *Sela.*

Dawidowy.

א [*'Alef*]

25 Do ciebie, Jehowo, wznoszę swoją duszę.[g]

ב [*Bet*]

2 Boże mój, w tobie pokładam ufność;[h]
obym nie został zawstydzony.
Niech moi nieprzyjaciele nie tryumfują nade mną.[i]

ג [*Gimel*]

3 Nie zostanie też zawstydzony nikt z tych, którzy w tobie pokładają nadzieję.[j]
Zawstydzeni zostaną ci, którzy bezskutecznie postępują zdradliwie.[k]

ד [*Dalet*]

4 Daj mi poznać twe drogi, Jehowo;[l]
naucz mnie ścieżek twoich.[m]

ה [*He*]

5 Spraw, bym chodził w twojej prawdzie, i ucz mnie,[n]
bo ty jesteś Bogiem mego wybawienia.[o]

h Iz 26:3; Rz 10:11; i Ps 13:4; Ps 35:19; Ps 41:11; j Ps 69:6; k Ps 31:17; Ps 71:13; l Wj 33:13; Ps 5:8; Ps 86:11; Ps 143:8; m Ps 27:11; n Ps 43:3; o Ps 24:5; Ps 88:1.

ו [*Waw*]

W tobie pokładam nadzieję przez cały dzień.[a]

ז [*Zajin*]

6 Pamiętaj o swych zmiłowaniach,[b] Jehowo, i o swych przejawach lojalnej życzliwości,[c]
gdyż są one od czasu niezmierzonego.[d]

ח [*Chet*]

7 Racz nie pamiętać grzechów mej młodości i mych buntów.[e]
Racz o mnie pamiętać stosownie do swej lojalnej życzliwości,[f]
przez wzgląd na swą dobroć, Jehowo.[g]

ט [*Tet*]

8 Dobry i prostolinijny jest Jehowa.[h]
Dlatego poucza grzeszników o drodze.[i]

י [*Jod*]

9 Sprawi, że potulni będą chodzić według jego sądowniczego rozstrzygnięcia,[j]
i będzie potulnych uczył swej drogi.[k]

כ [*Kaf*]

10 Wszystkie ścieżki Jehowy są lojalną życzliwością i wiernością wobec prawdy
dla tych, którzy przestrzegają jego przymierza[l]
i jego przypomnień.[m]

ל [*Lamed*]

11 Przez wzgląd na swe imię, Jehowo,[n]
przebacz me przewinienie, bo jest znaczne.[o]

מ [*Mem*]

12 Któż jest człowiekiem bojącym się Jehowy?[p]
Pouczy go o drodze, którą wybierze.[q]

PSALM 25

a Ps 22:2
b 2Kn 6:42 Ps 98:3 Ps 103:17 Iz 63:15
c Wj 34:6 Ps 69:16 Iz 55:3 Jer 33:11
d Ps 136:1 Łk 1:50
e Hi 13:26 Jer 3:25
f Ps 6:4 Ps 51:1
g Wj 33:19 Ps 27:13
h Ps 92:15 Ps 119:68 Ps 145:9 Nah 1:7 Za 9:17 Dz 14:17
i Ps 119:33 Iz 30:20 Mi 4:2
j Sof 2:3
k Ps 32:8
l Pwt 29:1
m Ps 19:7
n Ps 31:3 Ps 79:9 Ps 109:21 Ps 143:11 Eze 36:22 Dn 9:19 Mt 6:9
o Ps 103:3
p Ps 111:10 Dz 10:2
q Ps 37:23

szpalta 2

a Ps 31:19 Za 9:17
b Ps 37:11
c Rdz 18:17 Prz 3:32 Am 3:7 Jn 15:15
d Rdz 22:17
e Ps 121:1 Ps 123:1 Ps 141:8
f Ps 31:4 Ps 91:3 Ps 124:7 2Tm 2:26
g Ps 69:16 Ps 86:16
h Ps 143:4
i Ps 73:21
j Ps 107:28
k 2Sm 16:12 Ps 119:153

נ [*Nun*]

13 Dusza jego mieszkać będzie w dobroci,[a]
a jego potomstwo posiądzie ziemię.[b]

ס [*Samek*]

14 Zażyła więź z Jehową jest udziałem tych, którzy się go boją,[c]
a także jego przymierze, by dać im je poznać.[d]

ע [*Ajin*]

15 Oczy moje są stale skierowane ku Jehowie,[e]
on bowiem wydobywa z sieci moje stopy.[f]

פ [*Pe*]

16 Zwróć do mnie swe oblicze i okaż mi łaskę;[g]
bo jestem samotny i uciśniony.[h]

צ [*Cade*]

17 Pomnożyły się udręki mego serca;[i]
racz mnie wyprowadzić z moich utrapień.[j]

ר [*Resz*]

18 Zobacz me uciśnienie i moje strapienie[k]
i odpuść wszystkie moje grzechy.[l]

19 Zobacz, jak liczni się stali moi nieprzyjaciele[m]
i znienawidzili mnie gwałtowną nienawiścią.[n]

ש [*Szin*]

20 Zechciej strzec mojej duszy i wyzwól mnie.[o]
Obym nie został zawstydzony, bo u ciebie się schroniłem.[p]

ת [*Taw*]

21 Niech mnie strzegą nieskazitelność i prostolinijność,[q]

l Ps 32:5; Ps 51:9; m Ps 38:19; n Ps 37:12; o Ps 17:8; Ps 121:7; p Ps 71:1; q Ps 41:12.

bo w tobie pokładam nadzieję.[a]
22 Boże, wykup Izraela ze wszystkich jego udręk.[b]

Dawidowy.

26 Osądź mnie,[c] Jehowo,
gdyż chodziłem w swojej nieskazitelności;[d]
i zaufałem Jehowie, żeby się nie zachwiać.[e]
2 Zbadaj mnie, Jehowo, i poddaj mnie próbie;[f]
oczyść moje nerki i moje serce.[g]
3 Mam bowiem przed oczami twą lojalną życzliwość
i chodzę w twojej prawdzie.[h]
4 Nie zasiadam z mężami nieprawdy;[i]
a z tymi, którzy ukrywają, kim są, nie wchodzę.[j]
5 Znienawidziłem zbór złoczyńców,[k]
a z niegodziwcami nie siedzę.[l]
6 Obmyję swe ręce w niewinności[m]
i będę kroczyć wokół twego ołtarza, Jehowo,[n]
7 ażeby słyszano głośne dziękczynienie[o]
i by oznajmiać wszystkie twe zdumiewające dzieła.[p]
8 Jehowo, umiłowałem mieszkanie twego domu[q]
i miejsce przebywania twojej chwały.[r]
9 Nie zabieraj mej duszy z grzesznikami[s]
ani życia mego z ludźmi winnymi krwi,[t]
10 którzy mają w swych rękach rozpasanie,[u]
a prawica ich pełna jest przekupstwa.[v]
11 Ja zaś będę chodził w swej nieskazitelności.[w]
Wykup mnie[a] i okaż mi łaskę.[b]
12 Stopa moja stanie na równym miejscu;[c]
pośród zebranych rzesz będę błogosławić Jehowę.[d]

Dawidowy.

27 Jehowa moim światłem[e]
i mym wybawieniem.[f]
Kogóż mam się lękać?[g]
Jehowa twierdzą mego życia.[h]
Kogóż mam się bać?[i]
2 Gdy natarli na mnie złoczyńcy, by pożreć moje ciało[j]
—to moi wrogowie i nieprzyjaciele[k]—
sami się potknęli i upadli.[l]
3 Choćby obóz rozbił przeciwko mnie namiot,[m]
serce moje bać się nie będzie.[n]
Choćby wojna przeciw mnie wybuchła[o]—
nawet wtedy będę pokładał ufność.[p]
4 O jedno poprosiłem Jehowę[q]—
właśnie tego będę wypatrywał:[r]
bym mógł mieszkać w domu Jehowy przez wszystkie dni swego życia,[s]
aby oglądać to, co jest rozkoszą Jehowy,[t]
i patrzeć z docenianiem na jego świątynię.[u]
5 Bo w ukryciu swym osłoni mnie w dniu nieszczęścia;[v]
skryje mnie w tajemnym miejscu swego namiotu;[w]
postawi mnie wysoko na skale.[x]

PSALM 25
a Ps 37:34 Rz 15:13
b Ps 130:8

PSALM 26
c Ps 7:8
d 2Kl 20:3 Prz 20:7
e Ps 21:7 Ps 37:31 Prz 3:6 Prz 29:25
f Rdz 22:1 Ps 7:9
g Ps 17:3 Ps 66:10 Za 13:9
h 2Kl 20:3 Ps 43:3 Ps 86:11
i Prz 13:20 Jer 15:17
j Prz 12:11 1Ko 15:33
k Ps 31:6 Ps 139:21
l Ps 1:1
m Ps 51:2 Ps 73:13 Iz 1:16 Mt 27:24
n Ps 43:4
o Ps 50:23 Ps 95:2
p Ps 107:22
q 1Sm 3:3 1Kn 16:1 Ps 27:4 Ps 84:10
r 2Kn 5:14 Ps 63:2
s 1Sm 25:29
t Ps 51:14
u Gal 5:19 2Pt 2:7
v Pwt 16:19 1Sm 8:3 Iz 1:23 Eze 22:12 Am 5:12
w Łk 1:6

szpalta 2
a Ps 69:18
b Neh 13:14 Ps 40:2
c 1Sm 2:9 Prz 10:9
d Ps 68:26 Ps 107:32 Ps 111:1

PSALM 27
e Hi 29:3 Ps 36:9 Ps 43:3 Ps 119:105
f Wj 15:2 Ps 68:19
g Ps 23:4
h Ps 62:6 Iz 12:2 Flp 4:13
i Ps 36:1 Rz 8:31 Heb 13:6
j Ps 14:4 Ps 22:16

k Ps 18:40; **l** Ps 18:38; **m** Ps 3:6; **n** 2Kn 20:15; **o** 2Kn 32:7; **p** Ps 84:12; **q** Łk 10:42; **r** Jer 29:13; Dn 9:3; Mt 7:7; **s** Ps 15:1; Ps 23:6; Ps 65:4; Łk 2:37; **t** Ps 16:11; Ps 50:2; Ps 63:2; Ps 90:17; **u** 1Sm 3:3; 1Kn 16:1; Ps 26:8; Heb 12:16, **v** Ps 31:20; Ps 32:7; Ps 57:1; Sof 2:3; **w** Ps 61:4; Ps 119:114; **x** Ps 40:2.

6 Toteż głowa moja będzie wysoko ponad nieprzyjaciółmi, którzy mnie zewsząd otaczają;[a]
i chcę w jego namiocie składać ofiary radosnego wykrzykiwania;[b]
chcę śpiewać i grać Jehowie.[c]
7 Usłysz, Jehowo, gdy wołam swym głosem,[d]
i okaż mi łaskę, i odpowiedz mi.[e]
8 O tobie rzekło moje serce: „Starajcie się znaleźć me oblicze”.[f]
Będę się starał, Jehowo, znaleźć twe oblicze.[g]
9 Nie zakrywaj swego oblicza przede mną.[h]
Nie odprawiaj w gniewie swego sługi.[i]
Stań się moim wsparciem.[j]
Nie porzucaj mnie ani mnie nie opuszczaj, Boże mego wybawienia.[k]
10 Choćby mnie opuścili ojciec mój i moja matka,[l]
przyjąłby mnie sam Jehowa.[m]
11 Poucz mnie, Jehowo, o swej drodze[n]
i ze względu na mych wrogów prowadź mnie ścieżką prostolinijności.
12 Nie wydawaj mnie duszy moich przeciwników;[o]
bo powstali przeciw mnie fałszywi świadkowie[p]
oraz ten, kto miota gwałt.[q]
13 Gdybym to nie wierzył, że będę oglądał dobroć Jehowy w krainie żyjących[r]...!
14 Pokładaj nadzieję w Jehowie;[s] bądź odważny i niech serce twe będzie mocne.[t]
Tak, pokładaj nadzieję w Jehowie.[u]

PSALM 27

a 2Sm 7:9 Ps 3:3
b Ps 107:22 Heb 13:15
c Ef 5:19
d Ps 4:1 Ps 130:2
e Ps 5:2 Ps 119:58
f Ps 24:6 Ps 105:4 Sof 2:3
g Ps 63:1
h Ps 69:17 Ps 143:7 Iz 59:2
i Iz 50:1
j 1Sm 7:12 Ps 46:1
k Ps 38:21 Ps 88:1
l Ps 69:8 Mt 10:21
m Iz 40:11 Iz 49:15
n 1Kl 8:36 Ps 25:4 Ps 86:11 Iz 30:20 Iz 54:13
o Ps 31:8 Ps 35:25 Ps 41:2 Ps 41:11
p Ps 35:11 Mt 26:59 Dz 6:11
q Dz 9:1
r Hi 33:30 Jer 11:19 Eze 26:20
s Ps 25:3
t Ps 31:24 Iz 40:31
u Ps 62:5 Ps 130:5 Rz 15:13

szpalta 2

PSALM 28

a Ps 18:3
b Pwt 32:4 Ps 42:9 Iz 26:4
c Ps 35:22 Ps 83:1
d Hi 33:28 Ps 30:9 Ps 69:15 Iz 38:18
e 2Kn 6:13
f Ps 5:7
g Lb 16:26 Ps 26:9
h Ps 62:4 Jer 9:8
i Ps 7:14 Ps 36:4 Prz 26:25

Dawidowy.

28 Do ciebie, Jehowo, wciąż wołam.[a]
Skało moja, nie bądź wobec mnie głuchy,[b]
abyś ty wobec mnie nie milczał,[c]
a ja żebym nie musiał upodobnić się do tych, którzy zstępują do dołu.[d]
2 Usłysz głos moich błagań, gdy wołam do ciebie o pomoc,
gdy wznoszę ręce[e] ku najskrytszemu pomieszczeniu twego miejsca świętego.[f]
3 Nie zabieraj mnie z niegodziwcami i z krzywdzicielami,[g]
którzy mówią ze swymi towarzyszami o pokoju,[h]
lecz w sercach mają zło.[i]
4 Daj im według ich postępowania[j]
i według zła ich praktyk.[k]
Racz im dać według dzieła ich rąk.[l]
Odpłać im ich własnym postępowaniem.[m]
5 Nie zważają bowiem na poczynania Jehowy[n]
ani na dzieło jego rąk.[o]
On ich zburzy i nie odbuduje.
6 Błogosławiony niech będzie Jehowa, bo usłyszał głos moich błagań.[p]
7 Jehowa moją siłą[q] i mą tarczą.[r]
Jemu zaufało moje serce[s]
i otrzymałem pomoc, tak iż serce me wielce się raduje,[t]
i będę go sławił swą pieśnią.[u]

j Ps 59:12; Jer 18:22; 2Tm 4:14; **k** Ps 21:10; **l** Ps 62:12; Mt 25:45; Obj 22:12; **m** 2Ts 1:6; **n** Hi 34:27; Iz 5:12; **o** Ps 8:3; Ps 19:1; Iz 40:26; **p** Ps 66:20; **q** Iz 12:2; Ef 6:10; **r** Rdz 15:1; 2Sm 22:3; Ps 3:3; Ps 84:11; **s** Ps 13:5; Ps 56:4; **t** Iz 61:10; **u** Wj 15:1.

8 Jehowa jest siłą dla swego ludu,[a]
on też jest twierdzą wspaniałego wybawienia swego pomazańca.[b]
9 Racz wybawić swój lud i błogosławić swemu dziedzictwu;[c]
paś ich też i noś po czas niezmierzony.[d]

Utwór muzyczny Dawida.

29 Przypisujcie Jehowie, synowie silnych,
przypisujcie Jehowie chwałę i siłę.[e]
2 Przypisujcie Jehowie chwałę jego imienia.[f]
Kłaniajcie się Jehowie w świętej ozdobie.[g]
3 Głos Jehowy rozlega się ponad wodami;[h]
to zagrzmiał[i] Bóg chwalebny.[j]
Jehowa jest ponad wieloma wodami.[k]
4 Głos Jehowy mocny;[l]
głos Jehowy wspaniały.[m]
5 Głos Jehowy łamie cedry;
tak, Jehowa roztrzaskuje cedry Libanu,[n]
6 on też sprawia, że podskakują jak cielę,[o]
Liban i Sirion[p] — jak synowie dzikich byków.
7 Głos Jehowy siecze płomieniami ognia;[q]
8 głos Jehowy sprawia, że się wije pustkowie,[r]
Jehowa sprawia, że się wije pustkowie Kadesz.[s]
9 Głos Jehowy sprawia, że łanie wiją się w bólach porodowych,[t]
i ogałaca lasy.[u]
A w jego świątyni każdy mówi: „Chwała!”[v]
10 Jehowa zasiadł nad potopem;[w]
i Jehowa zasiada jako król po czas niezmierzony.[x]
11 Jehowa udzieli siły swemu ludowi.[a]
Jehowa pobłogosławi swój lud pokojem.[b]

Utwór muzyczny.
Pieśń na uroczystość oddania domu do użytku.[c] Dawidowa.

30 Będę cię wywyższał, Jehowo, bo mnie podźwignąłeś[d]
i nie pozwoliłeś, by moi nieprzyjaciele radowali się z mego powodu.[e]
2 Jehowo, Boże mój, wołałem do ciebie o pomoc, a ty poczęłeś mnie uzdrawiać.[f]
3 Jehowo, tyś wyprowadził mą duszę z Szeolu;[g]
zachowałeś mnie przy życiu, bym nie zstąpił do dołu.[h]
4 Grajcie Jehowie, lojalni wobec niego,[i]
dzięki składajcie jego świętemu, pamiętnemu mianu;[j]
5 gdyż pod jego gniewem jest się przez chwilę,[k]
pod jego dobrą wolą jest się przez całe życie.[l]
Wieczorem może zagościć płacz,[m] lecz rankiem rozlega się radosne wołanie.[n]
6 Ja zaś rzekłem w swej beztrosce:[o]
„Nigdy mną nic nie zachwieje”.[p]
7 Jehowo, w swej dobrej woli sprawiłeś, że góra moja stoi mocno.[q]
Zakryłeś swe oblicze — ogarnęła mnie trwoga.[r]

PSALM 28
a 1Sm 16:13 2Sm 22:3
b Ps 20:6 Heb 5:7
c Lb 23:20 Pwt 9:29
d Pwt 32:11 Ps 78:71 Iz 40:11

PSALM 29
e 1Kn 16:28 Ps 96:7 Hab 3:3
f Ps 96:8
g 2Kn 20:21
h Ps 18:13
i 1Sm 7:10 Hi 37:5
j Dz 7:2
k Ps 93:4 Ps 104:3
l Hi 26:11 Eze 10:5
m Hi 40:9
n Iz 2:13
o Ps 114:4 Jer 4:24
p Pwt 3:9
q Wj 19:18 Ps 77:18 Ps 144:5 Heb 12:18
r Iz 13:13 Heb 12:26
s Lb 13:26
t Hi 39:1
u Iz 10:18 Eze 20:47
v Ps 48:9 Ps 63:2 Ps 134:1 Ps 135:2
w Rdz 6:17 Hi 38:25
x Ps 10:16 1Tm 1:17

szpalta 2
a Ps 28:9 Iz 40:29
b Lb 6:26 Ps 72:7 Ps 147:14 Rz 15:33 1Ko 1:3

PSALM 30
c 2Sm 5:11
d Ps 28:9
e Ps 25:2 Ps 41:11
f Rdz 20:17 Wj 15:26 2Kl 20:5 Ps 6:2 Ps 103:3
g Ps 16:10 Ps 86:13 Dz 2:31
h Ps 28:1 Iz 38:17 Jon 2:6

i 1Kn 16:4; Ps 32:11; Ps 145:10; **j** Wj 3:15; Ps 97:12; **k** Iz 12:1; Iz 54:8; 2Ko 4:17; **l** Ps 63:3; **m** Ps 6:6; **n** Ps 126:5; **o** Hi 29:18; **p** Ps 15:5; Ps 16:8; **q** 2Sm 5:12; Ps 89:17; **r** Hi 34:29; Ps 10:1; Ps 143:7.

8 Do ciebie, Jehowo, wołałem;[a]
i Jehowę błagałem o łaskę.[b]
9 Jakaż korzyść z mej krwi,
gdy zstąpię do dołu?[c]
Czy proch będzie cię sławić?[d] Czy opowie o
twej wierności wobec prawdy?[e]
10 Usłysz, Jehowo, i okaż mi łaskę.[f]
Jehowo, bądź moim wspomożycielem.[g]
11 Zamieniłeś mi żałobę w taniec;[h]
rozwiązałeś mój wór i przepasujesz mnie weselem,[i]
12 żeby chwała moja grała ci, a nie milczała.[j]
Jehowo, Boże mój, będę cię sławił po czas niezmierzony.[k]

Dla kierownika.
Utwór muzyczny Dawida.

31 U ciebie, Jehowo, się schroniłem.[l]
Obym nigdy nie został zawstydzony.[m]
W prawości swej zapewnij mi ocalenie.[n]
2 Nakłoń ku mnie swego ucha.[o]
Śpiesznie mnie wyzwól.[p]
Stań się dla mnie twierdzą skalną,[q]
domem twierdz, by mnie wybawić.[r]
3 Ty bowiem jesteś mą urwistą skałą i moją twierdzą;[s]
a przez wzgląd na swe imię[t] będziesz mnie wiódł i prowadził.[u]
4 Wydobędziesz mnie z sieci, którą na mnie skrycie zastawili,[v]
tyś bowiem moją warownią.[w]
5 W twoją rękę powierzam ducha mego.[x]
Ty mnie wykupiłeś,[a] Jehowo, Boże prawdy.[b]
6 Zaiste, nienawidzę tych, którzy zważają na nic niewarte, marne bożki;[c]
ja zaś pokładam ufność w Jehowie.[d]
7 Będę się radował i weselił twoją lojalną życzliwością,[e]
jako że dostrzegłeś moje uciśnienie;[f]
poznałeś udręki mej duszy[g]
8 i nie wydałeś mnie w rękę nieprzyjaciela.[h]
Postawiłeś moje stopy na przestronnym miejscu.[i]
9 Okaż mi łaskę, Jehowo, bo jestem w opałach.[j]
Od zgryzoty osłabło moje oko,[k] dusza moja oraz mój brzuch.[l]
10 W smutku bowiem moje życie dobiega końca,[m]
a lata moje we wzdychaniu.[n]
Z powodu mego przewinienia potknęła się moja moc[o]
i osłabły moje kości.[p]
11 Dla wszystkich, którzy okazują mi wrogość,[q] stałem się obelgą,[r]
a zwłaszcza dla moich sąsiadów,[s]
i postrachem dla moich znajomych.[t]
Ujrzawszy mnie poza domem, pouciekali ode mnie.[u]
12 Zapomniano o mnie jak o kimś, kto zmarł i nie ma go w sercu;[v]
stałem się podobny do uszkodzonego naczynia;[w]

PSALM 30
a Ps 34:6; Ps 77:1
b Flp 4:6
c Ps 28:1
d Ps 6:5; Ps 88:11; Ps 115:17; Kzn 9:10
e Iz 38:18
f Ps 143:1
g Ps 28:7; Ps 54:4
h 2Sm 6:14; Kzn 3:4; Jer 31:4
i Iz 61:3
j Ps 16:9; Ps 57:8
k Ps 9:1

PSALM 31
l Ps 18:2
m Ps 22:5; Iz 49:23; Rz 5:5; Rz 10:11
n Ps 143:1
o Ps 71:2; Ps 130:2
p Ps 40:17; Ps 70:1; Łk 18:8
q 2Sm 22:3; Ps 18:2; Ps 94:22
r Ps 71:3
s 2Sm 22:2
t Ps 25:11; Jer 14:7
u Ps 23:3
v Ps 25:15; Ps 91:3; Mt 6:13
w Prz 18:10
x Łk 23:46; Dz 7:59

szpalta 2
a Ps 71:23
b Pwt 32:4; Heb 6:18
c Jer 10:8; Jon 2:8; 1Ko 8:4
d Ps 25:2
e Ps 13:5
f Ps 9:13
g Ps 142:3; 1Ko 8:3; Gal 4:9
h Pwt 32:30; 1Sm 17:46

i Ps 4:1; Ps 18:19; **j** Prz 14:10; **k** Hi 17:7; Ps 6:7; Ps 88:9; **l** Ps 6:2; Ps 22:14; **m** Ps 88:15; Prz 15:13; **n** Ps 71:9; **o** Ps 106:43; **p** Ps 32:3; Ps 102:3; **q** Ps 6:7; Mt 10:22; Mt 24:9; Łk 21:17; **r** Ps 22:6; Ps 42:10; Ps 102:8; Iz 53:4; Rz 15:3; 1Pt 4:14; **s** Hi 19:13; Ps 38:11; **t** Ps 88:8; **u** Mt 26:56; 2Tm 4:16; **v** Ps 88:5; **w** Rz 9:22.

13 usłyszałem bowiem złą mowę wielu;[a]
z każdej strony trwoga.[b]
Gdy jak jeden mąż schodzą się przeciwko mnie,[c]
knują tylko, by zabrać mą duszę.[d]
14 Ja zaś tobie zaufałem, Jehowo.[e]
Rzekłem: „Ty jesteś moim Bogiem”.[f]
15 Czasy moje są w twoim ręku.[g]
Wyzwól mnie z ręki mych nieprzyjaciół oraz od tych, którzy mnie ścigają.[h]
16 Spraw, by twe oblicze zajaśniało nad twym sługą.[i]
Wybaw mnie w swej lojalnej życzliwości.[j]
17 Jehowo, obym nie został zawstydzony, bo wezwałem ciebie.[k]
Niech zostaną zawstydzeni niegodziwcy;[l]
niechaj milczą w Szeolu.[m]
18 Niech oniemieją wargi fałszywe,[n]
które mówią przeciwko prawemu,[o] niepowściągliwe w wyniosłości i pogardzie.[p]
19 Jakże obfita jest twa dobroć,[q] którą nagromadziłeś dla bojących się ciebie!
Wyświadczyłeś ją szukającym u ciebie schronienia,
na oczach synów ludzkich.[s]
20 Osłonisz ich w ukryciu swej osoby[t]
przed zmawianiem się ludzi.[u]
Schowasz ich w swym szałasie przed kłótnią języków.[v]
21 Błogosławiony niech będzie Jehowa,[w]
bo cudowną lojalną życzliwość mi wyświadczył[a]
w mieście uciśnionym.[b]
22 Ja zaś, wpadłszy w popłoch,[c] rzekłem:
„Niechybnie zostanę zgładzony sprzed twoich oczu”.[d]
Doprawdy, usłyszałeś głos moich błagań, gdy wołałem do ciebie o pomoc.[e]
23 Miłujcie Jehowę, wszyscy lojalni wobec niego.[f]
Wiernych Jehowa strzeże,[g]
lecz z nawiązką odpłaca każdemu, kto przejawia wyniosłość.[h]
24 Bądźcie odważni i niech wasze serce będzie mocne,[i]
wy wszyscy, którzy wyczekujecie Jehowy.[j]

Dawidowy. Maskil.

32 Szczęśliwy ten, którego bunt przebaczono, którego grzech zakryto.[k]
2 Szczęśliwy człowiek, którego Jehowa nie obciąża winą[l]
i w którego duchu nie ma podstępu.[m]
3 Gdy milczałem, kości moje niszczały od mego jęczenia przez cały dzień.[n]
4 Bo dniem i nocą ciążyła na mnie twoja ręka.[o]
Moje soki żywotne odmieniły się jak podczas letniej spiekoty.[p] *Sela.*
5 Grzech mój w końcu wyznałem tobie, a mego przewinienia nie zakryłem.[q]
Rzekłem: „Wyznam swe występki Jehowie”.[r]

PSALM 31

a Jer 20:10 Łk 23:2
b Ps 57:4 Jer 6:25
c Łk 22:2 Łk 23:1
d Mt 27:1
e Ps 56:4
f Ps 16:2 Ps 43:5 Jn 20:17
g 2Sm 7:12
h Ps 142:6
i Lb 6:25 Ps 67:1 Ps 80:3 Rz 9:15
j Ps 6:4
k Ps 25:2 Ps 69:6 Iz 50:7 Mt 27:46
l Neh 4:4 Neh 6:16 Ps 6:10 Iz 41:11 Jer 20:11
m 1Sm 2:9 Ps 115:17 Kzn 9:5
n Ps 12:3 Ps 63:11
o 2Kn 32:16 Mt 10:25 Dz 25:7
p Ps 94:4
q Ps 73:1 Iz 63:7
r Iz 64:4 1Ko 2:9
s Ps 126:2 Iz 26:12
t Ps 27:5 Ps 32:7 Dz 3:19
u Ps 86:14
v Ps 64:3
w Rut 4:14 1Sm 25:39 Ps 68:19 Łk 1:68

szpalta 2

a Ps 17:7
b 1Sm 23:7
c 1Sm 23:26
d Ps 88:16 Lam 3:54 Jon 2:4
e 2Kn 33:13 Ps 6:9 Prz 15:29 Heb 5:7
f Pwt 10:12 Pwt 30:20 Ps 34:9

g 1Sm 2:9; Ps 145:20; **h** 2Sm 22:28; Hi 40:11; Ps 94:2; Iz 2:11; Jak 4:6; 1Pt 5:5; **i** Ps 27:14; Iz 35:4; **j** Rdz 49:18; Ps 62:1; Ps 71:14; Lam 3:21; Mi 7:7; Tyt 2:13; **PSALM 32** **k** Ps 85:2; Iz 1:18; Dz 3:19; Rz 4:7; **l** Kpl 17:4; Rz 5:13; 2Ko 5:19; **m** Jn 1:47; **n** Prz 28:13; **o** Ps 38:2; **p** Hi 30:30; Ps 63:1; Ps 102:3; **q** Ps 38:18; Ps 51:4; 1Jn 1:9; **r** Kpl 5:5; 2Sm 12:13; 2Kn 30:22; Ps 38:18; Ps 41:4; Mt 3:6.

A ty odpuściłeś winę moich grzechów.[a] *Sela.*
6 Dlatego każdy lojalny będzie się modlił do ciebie[b] —
w takim czasie tylko, gdy można cię znaleźć.[c]
A powódź wielu wód — te jego nie dosięgną.[d]
7 Ty jesteś dla mnie kryjówką;
będziesz mnie strzegł od udręki.[e]
Otoczysz mnie radosnymi okrzykami z powodu ocalenia.[f] *Sela.*
8 „Obdarzę cię wnikliwością i pouczę cię o drodze, którą masz iść.[g]
Udzielę ci rad, mając oko zwrócone na ciebie.[h]
9 Nie upodabniajcie się do konia albo muła nie mającego zrozumienia,[i]
których wigor trzeba poskramiać uzdą lub kantarem,[j]
zanim się do ciebie zbliżą”.[k]
10 Wiele jest boleści niegodziwca,[l]
lecz kto ufa Jehowie, tego otacza lojalna życzliwość.[m]
11 Weselcie się w Jehowie i radujcie się, prawi;[n]
wydawajcie też radosne okrzyki, wszyscy, którzy macie prostolinijne serce.[o]

33 Radośnie wykrzykujcie, prawi, z powodu Jehowy.[p]
Prostolinijnym przystoi wysławianie.[q]
2 Składajcie Jehowie dziękczynienia na harfie;[r]
grajcie mu na instrumencie o dziesięciu strunach.[s]
3 Śpiewajcie mu pieśń nową;[t]
jak najlepiej grajcie na strunach, radośnie wołając.[a]
4 Bo słowo Jehowy jest prostolinijne,[b]
a wszelkie jego dzieło dokonuje się w wierności.[c]
5 Miłuje on prawość i sprawiedliwość.[d]
Pełna jest ziemia lojalnej życzliwości Jehowy.[e]
6 Słowem Jehowy zostały uczynione niebiosa,[f]
a duchem jego ust cały ich zastęp.[g]
7 Niczym tamą zbiera on wody morza,[h]
umieszcza w składnicach rozkołysane wody.
8 Niechaj wszyscy na ziemi boją się Jehowy.[i]
Jego niech się lękają wszyscy mieszkańcy żyznej krainy.[j]
9 On bowiem rzekł, i powstało;[k]
on nakazał, i zaczęło się tak stawać.[l]
10 Jehowa udaremnił zamiar narodów;[m]
pokrzyżował zamysły ludów.[n]
11 Zamiar Jehowy ostoi się po czas niezmierzony;[o]
zamysły jego serca są na pokolenie za pokoleniem.[p]
12 Szczęśliwy naród, którego Bogiem jest Jehowa,[q]
lud, który on sobie wybrał na dziedzictwo.[r]
13 Z niebios spojrzał Jehowa,[s]
zobaczył wszystkich synów ludzkich.[t]
14 Z ustalonego miejsca, gdzie mieszka,[u]
przyjrzał się wszystkim mieszkającym na ziemi.

PSALM 32
a Ps 86:5; Ps 103:3; Iz 44:22; Oz 14:2; Łk 7:47
b Ps 65:2; 2Ko 1:3
c Ps 69:13; Iz 55:6
d Ps 124:4; Obj 12:16
e Ps 9:9; Ps 27:5; Ps 119:114
f Wj 15:1; Sdz 5:1; 2Sm 22:1
g Ps 27:11; Ps 86:11; Jer 7:23
h Prz 3:6
i Hi 35:11; Prz 26:3; Jer 8:6
j Jer 31:18; Jak 3:3
k Hi 35:11
l Prz 13:21; Rz 2:9
m Ps 34:8; Prz 16:20; Jer 17:7
n Ps 68:3; Flp 4:4
o Ps 64:10

PSALM 33
p Ps 32:11; Ps 97:12; Flp 4:4
q Ps 147:1
r Ps 81:2
s Ps 92:3; Ps 144:9
t Ps 40:3; Ps 98:1; Ps 149:1; Iz 42:10; Obj 5:9

szpalta 2
a 1Kn 13:8; Ef 5:19
b Ps 12:6; Prz 30:5
c Ps 111:7
d Hi 37:23; Ps 11:7; Ps 45:7
e Ps 145:16; Dz 14:17
f Heb 11:3; 2Pt 3:5
g Rdz 2:1; Ps 104:30
h Rdz 1:9; Hi 26:10; Hi 38:8; Prz 8:29; Jer 5:22
i Obj 14:7
j Ps 76:7
k Rdz 1:3; Ps 148:5
l Ps 119:90

m Iz 8:10; Iz 19:3; **n** Ps 21:11; Ps 140:8; **o** Hi 23:13; Prz 19:21; Iz 46:10; **p** Ps 92:5; Iz 55:8; Jer 29:11; **q** Pwt 33:29; Ps 144:15; **r** Ps 65:4; Ps 135:4; **s** Ps 11:4; Ps 14:2; Prz 15:3; **t** Heb 4:13; **u** 1Kl 8:30; Ps 115:3.

15 On kształtuje ich serca,
wszystkie razem;[a]
rozważa wszystkie ich
dzieła.[b]
16 Nie ma króla, którego by wy-
bawiła obfitość wojsk;[c]
mocarza nie ratuje obfi-
tość mocy.[d]
17 Ułudą jest koń, jeśli chodzi
o wybawienie,[e]
a obfitością swej energii
życiowej nie zapewnia
ocalenia.[f]
18 Oto oko Jehowy jest zwróco-
ne ku tym, którzy się go
boją,[g]
ku tym, którzy wyczeku-
ją jego lojalnej życzli-
wości,[h]
19 by wyzwolił ich duszę od
śmierci[i]
i zachował ich przy życiu
podczas klęski głodu.[j]
20 Dusza nasza trwa w oczeki-
waniu na Jehowę;[k]
on jest naszym wspomoży-
cielem i tarczą.[l]
21 Bo w nim się raduje nasze
serce;[m]
bo zaufaliśmy jego święte-
mu imieniu.[n]
22 Niech będzie nad nami, Je-
howo, twa lojalna życzli-
wość,[o]
tak jak my wyczekujemy
ciebie.[p]

Dawidowy; gdy ukrywał przed Abimelechem swą poczytalność;[q] i odszedł, gdy ten go wypędził.

א [*'Alef*]

34 Błogosławić będę Jehowę
w każdym czasie;[r]
chwała jego wciąż będzie
na moich ustach.[s]

ב [*Bet*]

2 Dusza moja będzie się chlu-
bić Jehową;[t]
potulni usłyszą i się rozra-
dują.[u]

ג [*Gimel*]

3 Wysławiajcie ze mną Je-
howę[a]
i wspólnie wywyższajmy
jego imię.[b]

ד [*Dalet*]

4 Pytałem Jehowę, a on mi od-
powiedział[c]
i wyzwolił mnie ze wszyst-
kich mych trwóg.[d]

ה [*He*]

5 Spojrzeli ku niemu i się roz-
promienili,[e]
a ich twarzy nikt nie zdo-
łałby zawstydzić.[f]

ז [*Zajin*]

6 Ten uciśniony zawołał, a Je-
howa go usłyszał.[g]
I wybawił go ze wszystkich
jego udręk.[h]

ח [*Chet*]

7 Anioł Jehowy obozuje wokół
tych, którzy się go boją,[i]
i ratuje ich.[j]

ט [*Tet*]

8 Skosztujcie i zobaczcie, że
Jehowa jest dobry;[k]
szczęśliwy jest krzepki
mąż, który się u niego
chroni.[l]

י [*Jod*]

9 Bójcie się Jehowy, święci
jego,[m]
bo tym, którzy się go boją,
niczego nie brak.[n]

כ [*Kaf*]

10 Nawet młode grzywiaste lwy
cierpiały niedostatek i
głodowały,[o]
lecz tym, którzy szukają
Jehowy, nie zabraknie
żadnego dobra.[p]

ל [*Lamed*]

11 Przyjdźcie, synowie, posłu-
chajcie mnie;[q]

PSALM 33

a 1Kn 28:9; Ps 105:25
b Hi 34:21; Prz 24:12
c Joz 11:6; 2Kn 32:21
d Ps 44:5; Jer 9:23
e Pwt 17:16; 2Kl 7:7; Ps 20:7; Prz 21:31; Iz 31:1; Oz 14:3
f Ps 147:10
g Hi 36:7; Ps 34:15; 1Pt 3:12
h Ps 147:11
i Ps 56:13
j Ps 37:19; Iz 33:16
k Ps 62:1; Ps 130:6
l Rdz 15:1; Pwt 33:29; Ps 18:2; Ps 115:9
m Ps 13:5; Za 10:7
n 1Kn 16:10; Ps 28:7; Prz 18:10
o Ps 32:10; Ps 119:76
p Ps 31:24; Mi 7:7

PSALM 34

q 1Sm 21:13
r Dz 16:25; Ef 5:20
s Ps 44:8; Ps 71:8
t Iz 45:25; Jer 9:24; 1Ko 1:31
u Ps 119:74

szpalta 2

a Ps 35:27; Ps 69:30; Łk 1:46
b Ps 148:13
c Łk 11:9; Heb 5:7
d Ps 18:48; Ps 144:10
e 2Ko 3:18
f Ps 37:19
g Ps 3:4; Ps 10:17
h 2Sm 22:1
i 2Kl 6:17; Ps 91:11; Mt 18:10; Dz 5:19; Dz 12:11; Heb 1:14
j 2Kl 19:35; Dn 6:22
k Jer 31:14; 1Pt 2:3
l Ps 84:12; Ps 94:22

m Rdz 22:12; Ps 19:9; Oz 3:5; **n** Ps 23:1; Flp 4:19; **o** Hi 4:11; **p** Ps 23:6; Ps 84:11; Łk 1:53; **q** Prz 4:1.

uczyć was będę bojaźni
przed Jehową.[a]

מ [*Mem*]

12 Kto jest mężem, który ma
upodobanie w życiu[b]
i który miłuje tak wiele
dni, by widzieć, co jest
dobre?[c]

נ [*Nun*]

13 Strzeż swego języka od
złego,[d]
a swych warg od mówienia
rzeczy zwodniczych.[e]

ס [*Samek*]

14 Odwróć się od złego, a czyń
to, co dobre;[f]
zabiegaj o pokój i dąż do
niego.[g]

ע [*Ajin*]

15 Oczy Jehowy są zwrócone
ku ludziom prawym,[h]
a jego uszy ku wołającym
o pomoc.[i]

פ [*Pe*]

16 Oblicze Jehowy jest prze-
ciwko tym, którzy czynią
zło,[j]
by wzmiankę o nich zgła-
dzić z ziemi.[k]

צ [*Cade*]

17 Zawołali, a Jehowa usłyszał[l]
i wyzwolił ich ze wszyst-
kich udręk.[m]

ק [*Kof*]

18 Jehowa jest blisko tych,
którzy serce mają zła-
mane,[n]
a zdruzgotanych na du-
chu wybawia.[o]

ר [*Resz*]

19 Wiele nieszczęść spotyka
prawego,[p]
lecz z nich wszystkich wy-
zwala go Jehowa.[q]

ש [*Szin*]

20 On strzeże wszystkich jego
kości;

PSALM 34

a Hi 28:28; Ps 111:10; Prz 1:7; Prz 8:13
b Pwt 6:2; Pwt 30:20; Ps 21:4; Ps 91:16; Mt 7:14; 1Pt 3:10
c Ps 4:6; Kzn 2:3
d Ps 39:1; Prz 15:4; Jak 1:26; Jak 3:8
e Prz 12:19; Prz 12:22; Kol 3:9; 1Pt 2:1
f Ps 37:27; Ps 97:10; Prz 3:7; Iz 1:16; Am 5:15; Rz 12:9
g Mt 5:9; Rz 12:18; Heb 12:14; 1Pt 3:11
h Hi 36:7; Ps 33:18; 1Pt 3:12
i Ps 10:17; Ps 18:6; Ps 94:9; Iz 59:1
j Kpl 17:10; Jer 44:11; Eze 14:8; Am 9:4
k Ps 10:16; Ps 37:10; Prz 10:7; Iz 26:14
l Ps 30:2; Ps 91:15; Ps 145:18
m 2Kn 32:22; Ps 91:15; Dz 12:11
n Ps 147:3; Iz 61:1
o Ps 51:17; Iz 57:15; Iz 66:2; Łk 4:18
p Prz 24:16; Dz 14:22; 2Tm 3:12
q Dn 6:22; 1Ko 10:13

szpalta 2

a Jn 19:36
b Ps 94:23; Iz 3:11
c Ps 89:23; Jn 7:7
d 1Kl 1:29; Ps 71:23; Ps 103:4; Lam 3:58
e Ps 9:10; Ps 84:11

żadna z nich nie została
złamana.[a]

ת [*Taw*]

21 Niegodziwego uśmierci nie-
szczęście,[b]
a nienawidzący prawego
będą uważani za winn-
nych.[c]

22 Jehowa wykupuje duszę
swoich sług;[d]
nie będzie uważany za
winnego żaden z tych,
którzy się u niego chro-
nią.[e]

Dawidowy.

35 Racz, Jehowo, poprowa-
dzić sprawę moją
z mymi przeciwni-
kami;[f]
walcz z tymi, którzy ze
mną walczą.[g]

2 Chwyć puklerz i wielką
tarczę[h]
i racz powstać mi na po-
moc,[i]

3 ujmij też włócznię i dwu-
sieczny topór, by wyjść
naprzeciw tym, którzy
mnie ścigają.[j]
Powiedz mej duszy: „Jes-
tem wybawieniem two-
im”.[k]

4 Oby zostali zawstydzeni i u-
pokorzeni ci, którzy na-
stają na moją duszę.[l]
Oby się odwrócili i zmie-
szali ci, którzy przeciw
mnie knują nieszczęś-
cie.[m]

5 Oby się stali jak plewy na
wietrze[n]
i niech ich gna anioł Je-
howy.[o]

6 Niech droga ich zmieni się
w ciemność i śliskie
miejsca[p]

PSALM 35 **f** 1Sm 24:15; Ps 43:1; Ps 119:154; **g** Wj 14:25; Joz 10:42; Ps 3:7; **h** Wj 15:3; **i** Ps 33:20; Iz 42:13; **j** 1Sm 23:26; **k** Ps 62:7; Iz 12:2; **l** Ps 40:14; Ps 70:2; Jer 17:18; **m** Ps 35:26; **n** Ps 1:4; Iz 17:13; Oz 13:3; Mt 3:12; **o** Wj 14:19; Iz 37:36; Dz 12:23; **p** Ps 73:18; Prz 4:19; Jer 23:12.

i niech anioł Jehowy ich ściga.
7 Bo bez powodu skrycie przygotowali na mnie dół z zastawioną siecią;[a]
bez powodu wykopali go na moją duszę.[b]
8 Niechaj bez jego wiedzy spadnie nań zguba[c]
i niech go złowi jego własna sieć, którą ukrył;[d]
niech wpadnie w nią ku swej zgubie.[e]
9 Lecz moja dusza niech się raduje w Jehowie;[f]
niech się wielce raduje jego wybawieniem.[g]
10 Niech wszystkie moje kości powiedzą:[h]
„Jehowo, któż jest jak ty,[i]
wyzwalający uciśnionego od kogoś silniejszego niż on,[j]
a uciśnionego i biednego — od tego, który go obrabowuje?”[k]
11 Powstają świadkowie stosujący przemoc;[l]
pytają mnie o to, czego nie wiem.[m]
12 Odpłacają mi złem za dobro,[n]
duszy mojej — osieroceniem.[o]
13 Ja zaś, gdy oni zachorowali, odziewałem się w wór,[p]
postem trapiłem swą duszę[q]
i na mą pierś wracała moja modlitwa.[r]
14 Co się tyczy towarzysza, co się tyczy brata mego,[s]
chodziłem jak ktoś pogrążony w żałobie po matce.[t]
Pochylałem się, zasmucony.
15 Ale gdy ja utykałem, oni się uradowali, zebrali się;[u]
zebrali się przeciwko mnie,[v]
zadając mi ciosy, gdy o tym nie wiedziałem;[a]
rozszarpali mnie na strzępy i nie milczeli.[b]
16 Pośród odstępców, którzy drwią za placek,[c]
zgrzytano na mnie zębami.[d]
17 Jehowo, jak długo będziesz na to patrzeć?[e]
Duszę moją racz przywrócić z ich spustoszeń,[f]
jedyną moją[g] — spośród młodych grzywiastych lwów.
18 Sławić cię będę w wielkim zborze;[h]
pośród ludu licznego będę cię wysławiał.[i]
19 Niechaj się nade mną nie radują ci, którzy bez przyczyny są moimi nieprzyjaciółmi;[j]
a ci, którzy bez powodu mnie nienawidzą, niech nie mrugają okiem.[k]
20 Nie mówią bowiem o pokoju;[l]
lecz przeciwko cichym na ziemi
wciąż knują podstępy.[m]
21 I przeciwko mnie szeroko rozwierają usta.[n]
Rzekli: „Ha, ha! Widziało to nasze oko”.[o]
22 Widziałeś, Jehowo.[p] Nie milcz.[q]
Jehowo, nie trzymaj się z dala ode mnie.[r]
23 Ocknij się i przebudź na mój sąd,[s]
Boże mój — Jehowo — na moją rozprawę.[t]
24 Osądź mnie według swej prawości, Jehowo, Boże mój,[u]
i niech nie mają uciechy z mego powodu.[v]

PSALM 35

a Ps 140:5
b Ps 119:85
c Prz 29:1
d Ps 7:15 Ps 9:15 Ps 57:6 Ps 141:10
e Est 7:10 Ps 69:22 Rz 11:9
f 1Sm 2:1 Hab 3:18
g Ps 13:5 Ps 21:1
h Ps 22:14
i Wj 15:11 Ps 71:19
j Ps 18:17 Ps 37:40
k Ps 40:17 Prz 22:23
l Ps 27:12 Mt 26:59
m Dz 6:13
n 1Sm 19:5 Ps 38:20 Ps 109:5 Jer 18:20 Jn 10:32 Jn 18:23
o 1Sm 20:33
p Hi 30:25 Ps 69:11
q Kpł 16:31 1Kl 21:27 Iz 58:3
r Łk 10:6
s 2Sm 1:17
t Rdz 24:67
u Prz 17:5
v Ps 71:10

szpalta 2

a Mt 27:30
b Mt 27:29
c Jn 18:28
d Hi 16:9 Ps 37:12 Dz 7:54
e Hab 1:13
f Ps 69:14 Ps 142:6
g Ps 22:20 Ps 57:4
h Ps 22:22 Ps 40:9 Ps 111:1 Heb 2:12
i Rz 15:9
j Ps 25:2
k Ps 69:4 Prz 6:13 Jn 15:25
l Mt 26:4
m Ps 31:13 Jer 11:19 Mt 12:24 1Pt 2:22
n Ps 22:13
o Ps 70:3
p Wj 3:7 Dz 7:34
q Ps 28:1 Ps 50:21 Ps 83:1
r Ps 10:1; Ps 71:12; **s** Ps 44:23; **t** Ps 119:154; **u** Ps 7:8; Ps 26:1; Ps 96:13; Iz 11:4; **v** Ps 13:4.

25 Oby nie mówili w swym sercu: „Ha, duszo nasza!”[a]
Oby nie mówili: „Połknęliśmy go”.[b]
26 Niech wespół się zawstydzą i zmieszają[c]
ci, którzy się radują z mego nieszczęścia.[d]
Niech będą okryci hańbą[e] i upokorzeniem ci, którzy się pysznią przeciwko mnie.[f]
27 Niech radośnie wołają i weselą się ci, którzy sobie upodobali moją prawość,[g]
i niech wciąż mówią:[h]
„Niech będzie wywyższony Jehowa, który ma upodobanie w pokoju swego sługi”.[i]
28 I niechaj mój język półgłosem wypowiada twoją prawość,[j]
przez cały dzień twoją sławę.[k]

Dla kierownika.
Sługi Jehowy, Dawida.

36 Wypowiedź występku skierowana do niegodziwca jest wewnątrz jego serca;[l]
przed jego oczami nie ma lęku przed Bogiem.[m]
2 Bo zbytnio sobie schlebiał we własnych oczach,[n]
by znaleźć swoje przewinienie i je znienawidzić.[o]
3 Słowa jego ust to krzywda i podstęp;[p]
zatracił wnikliwość ku wyświadczaniu dobra.[q]
4 Krzywdę knuje na swym łożu.[r]
Wstępuje na drogę, która nie jest dobra.[s]
Tego, co złe, nie odrzuca.[t]
5 Jehowo, twoja lojalna życzliwość jest w niebiosach;[u]
wierność twa sięga obłoków.[a]
6 Prawość twoja jest jak góry Boże;[b]
twoje sądownicze rozstrzygnięcie to ogromna głębina wodna.[c]
Człowieka i zwierzę wybawiasz, Jehowo.[d]
7 Jakże cenna jest, Boże, twoja lojalna życzliwość![e]
A w cieniu twoich skrzydeł chronią się synowie ludzcy.[f]
8 Piją do syta z tłustości twego domu[g]
i poisz ich potokiem twych rozkoszy.[h]
9 Bo u ciebie jest źródło życia;[i]
dzięki światłu od ciebie widzimy światło.[j]
10 Trwaj w swej lojalnej życzliwości wobec tych, którzy cię znają,[k]
i w swej prawości wobec tych, którzy są prostolinijni w sercu.[l]
11 Oby nie wystąpiła przeciwko mnie stopa wyniosła;[m]
niech ręka niegodziwców nie zrobi ze mnie tułacza.[n]
12 Tam upadli krzywdziciele;[o]
zostali powaleni i nie zdołali się podnieść.[p]

Dawidowy.

א [*'Alef*]

37 Nie pałaj gniewem z powodu złoczyńców.[q]
Nie zazdrość tym, którzy się dopuszczają nieprawości.[r]
2 Jak trawa bowiem szybko zwiędną[s]
i jak młoda, zielona trawa obumrą.[t]

PSALM 35
a Ps 70:3
b Ps 27:12 Ps 41:2 Ps 56:1
c Ps 40:14
d Jn 16:20
e Ps 132:18
f Ps 38:16
g Rz 12:15 1Ko 12:26
h Ps 70:4
i Ps 84:11 Ps 149:4
j Ps 51:14
k Ps 71:24 Ps 145:2

PSALM 36
l Prz 6:18
m Rdz 20:11 Rz 3:18
n Pwt 29:19 Ps 10:3
o Ps 97:10 Am 5:15
p Ps 5:9 Ps 12:2
q Jer 4:22
r Prz 4:16 Mi 2:1
s Iz 65:2
t Rz 1:32
u Ps 57:10 Ps 103:11

szpalta 2
a Ps 89:2 Ps 108:4
b Ps 71:19
c Rz 11:33
d Ps 145:9 Ps 147:9 1Tm 4:10
e Ps 31:19 Mi 7:18
f Rut 2:12 Ps 17:8 Ps 91:4
g Ps 65:4 Jer 31:14 Za 9:17
h Ps 16:11
i Hi 33:4 Jer 2:13 Dz 17:28 Obj 4:11
j Hi 29:3 Ps 27:1 Ps 43:3 Iz 2:5 2Ko 4:6 Jak 1:17 1Pt 2:9
k Ps 103:17 Jer 22:16
l Ps 7:10 Ps 94:15 Ps 97:11
m Ps 10:2
n Ps 16:8
o Ps 58:10 2Ts 1:8
p Ps 1:5 Jer 51:64

PSALM 37 **q** Ps 37:7; Prz 24:19; **r** Ps 73:3; Prz 3:31; Prz 23:17; **s** Ps 73:19; Ps 90:6; Ps 129:6; **t** Jak 1:10; 1Pt 1:24.

ב [*Bet*]

3 Ufaj Jehowie i czyń dobrze;[a]
mieszkaj na ziemi i postępuj wiernie.[b]
4 I wielce się rozkoszuj Jehową,[c]
a da ci wszystko, o co prosi twe serce.[d]

ג [*Gimel*]

5 Zdaj swą drogę na Jehowę[e]
i polegaj na nim,[f] a on będzie działał.[g]
6 I ukaże twoją prawość jak światło,[h]
a twą sprawiedliwość jak południe.[i]

ד [*Dalet*]

7 Milcz przed Jehową[j]
i z utęsknieniem czekaj na niego.[k]
Nie pałaj gniewem na tego, kto pomyślnie układa swą drogę,[l]
na męża wykonującego swe zamysły.[m]

ה [*He*]

8 Zaniechaj gniewu i zostaw złość;[n]
nie pałaj gniewem — po to tylko, by wyrządzać zło.[o]
9 Złoczyńcy bowiem zostaną wytraceni,[p]
lecz pokładający nadzieję w Jehowie — ci posiądą ziemię.[q]

ו [*Waw*]

10 I jeszcze tylko chwilka, a już nie będzie niegodziwca;[r]
i zwrócisz uwagę na jego miejsce, a już go nie będzie.[s]
11 Lecz potulni posiądą ziemię[t]
i naprawdę będą się wielce rozkoszować obfitością pokoju.[u]

ז [*Zajin*]

12 Niegodziwiec knuje przeciwko prawemu[v]
i zgrzyta na niego zębami.[w]

PSALM 37

a Ps 4:5
Iz 1:17
Iz 50:10
Heb 13:16

b Prz 28:20

c Iz 58:14

d Ps 21:2

e Ps 55:22
Prz 16:3

f Mt 6:33
Flp 4:6
1Pt 5:7

g Kzn 9:1
Lam 3:37
Jak 4:15

h Mi 7:9

i Mal 3:18
Mt 7:2

j Ps 62:1
Lam 3:26

k Ps 27:14

l Hi 21:7
Ps 73:3
Jer 12:1

m Prz 19:21
Iz 10:13

n Prz 14:29
Prz 16:32
Ef 4:26

o Łk 9:54

p Hi 27:14
Ps 55:23
2Pt 2:9

q Ps 25:13
Ps 37:29
Iz 57:13
Iz 58:14
Mt 5:5

r Hi 24:24
Heb 10:37
1Pt 4:7

s 1Sm 25:39
Hi 7:10
Ps 52:5

t Iz 45:18
Mt 5:5
Obj 21:3

u Ps 72:7
Ps 119:165
Iz 26:3
Iz 48:18
Flp 4:7

v 1Sm 18:21
Mt 26:4

w Ps 35:16

szpalta 2

a Ps 2:4

b 1Sm 26:10
Jer 50:27
Eze 21:25

c Ps 64:3

d Hab 1:13

e Dz 7:52
Dz 12:2
1Jn 3:12

13 Jehowa będzie się z niego śmiał,[a]
bo przecież widzi, że jego dzień nadejdzie.[b]

ח [*Chet*]

14 Niegodziwcy dobyli miecza i napięli łuk,[c]
by powalić uciśnionego i biednego,[d]
by powybijać tych, którzy są prostolinijni na swej drodze.[e]
15 Ich własny miecz wbije się w ich serce,[f]
a ich łuki zostaną połamane.[g]

ט [*Tet*]

16 Lepsze jest trochę u prawego[h]
niż obfitość u wielu niegodziwców.[i]
17 Bo ramiona niegodziwców zostaną połamane,[j]
lecz Jehowa będzie wspierał prawych.[k]

י [*Jod*]

18 Jehowa zna dni tych, którzy są nienaganni,[l]
a ich dziedzictwo będzie trwać po czas niezmierzony.[m]
19 Nie zostaną zawstydzeni w czasie nieszczęścia,[n]
a w dniach klęski głodu będą nasyceni.[o]

כ [*Kaf*]

20 Niegodziwcy bowiem wyginą,[p]
a nieprzyjaciele Jehowy będą jak to, co cenne na pastwiskach —
przeminą.[q] Z dymem przeminą.[r]

---

f 2Sm 17:23; Est 7:10; Ps 7:15; Ps 35:8; **g** Ps 46:9; Ps 76:3; **h** Prz 16:8; Prz 30:9; 1Tm 6:6; **i** Prz 15:16; Kzn 2:26; **j** Hi 38:15; Ps 10:15; **k** Ps 41:12; Judy 24; **l** Ps 1:6; 2Tm 2:19; **m** Ps 16:11; 1Jn 2:25; **n** Kzn 9:12; Am 5:13; **o** Ps 33:19; **p** Ps 92:9; Prz 10:7; 2Pt 2:12; **q** Rdz 19:29; **r** Ps 102:3.

ל [*Lamed*]

21 Niegodziwiec zapożycza się
i nie spłaca,[a]
prawy zaś okazuje łaskę
i rozdaje dary.[b]
22 Bo ci, którym on błogosławi,
posiądą ziemię,[c]
ale ci, którym złorzeczy,
zostaną wytraceni.[d]

מ [*Mem*]

23 Kroki krzepkiego męża
zostały przygotowane przez
Jehowę[e]
i ma On upodobanie w jego drodze.[f]
24 Choćby upadł, nie będzie
powalony,[g]
bo Jehowa wspiera jego
rękę.[h]

נ [*Nun*]

25 Byłem młodzieńcem i już się
zestarzałem,[i]
lecz nie widziałem prawego,
który byłby całkowicie opuszczony,[j]
ani jego potomstwa, by
szukało chleba.[k]
26 Przez cały dzień okazuje łaskę i pożycza,[l]
toteż potomstwo jego ma
widoki na błogosławieństwo.[m]

ס [*Samek*]

27 Odwróć się od złego, a czyń
to, co dobre[n]
—i mieszkaj po czas niezmierzony.[o]
28 Bo Jehowa miłuje sprawiedliwość[p]
i nie opuści lojalnych wobec niego.[q]

ע [*Ajin*]

Po czas niezmierzony będą
strzeżeni;[r]
lecz potomstwo niegodziwych — ci zostaną wytraceni.[s]
29 Prawi posiądą ziemię[t]
i będą na niej przebywać
na zawsze.[u]

PSALM 37

a Pwt 28:12
Prz 22:7
b Pwt 15:11
Hi 31:16
Ps 112:9
Prz 14:21
Prz 19:17
Kzn 11:2
2Tm 1:16
c Ps 37:9
d Ps 119:21
Za 5:4
e 1Sm 2:9
Prz 16:9
f Prz 11:20
Jer 9:24
g Ps 34:19
Ps 145:14
Prz 24:16
h Ps 91:12
i Hi 32:6
Ps 71:18
j Joz 1:5
Ps 94:14
Mt 6:33
Heb 13:5
k Pwt 24:19
Ps 25:13
Ps 112:2
Ps 145:15
Prz 10:3
Prz 13:22
l Pwt 15:8
Ps 112:5
m Prz 20:7
n Ps 34:14
Iz 1:17
1Pt 3:11
o Prz 16:17
p Hi 37:23
Ps 11:7
Ps 33:5
Jer 9:24
q 1Sm 2:9
2Sm 22:26
Prz 2:8
r Ps 97:10
s Hi 27:14
Ps 21:10
Prz 2:22
t Pwt 30:20
Ps 37:9
Prz 2:21
Mt 5:5
u Iz 66:22
Mt 25:46
Obj 21:3

szpalta 2

a Joz 1:8
Ps 1:2
b Mt 12:35
Ef 4:29
Kol 4:6
c Pwt 6:6
Ps 40:8
Heb 8:10
d Ps 121:3
e Jer 20:10
Łk 6:7
f Ps 10:8
Łk 19:47
Dz 9:24

פ [*Pe*]

30 Usta prawego półgłosem wypowiadają mądrość,[a]
a jego język mówi sprawiedliwie.[b]
31 Prawo swego Boga ma w sercu swoim;[c]
kroki jego się nie zachwieją.[d]

צ [*Cade*]

32 Niegodziwiec czatuje na prawego[e]
i usiłuje go uśmiercić.[f]
33 Lecz Jehowa nie wyda go
w rękę tamtego[g]
i nie uzna go za niegodziwca, gdy będzie osądzany.[h]

ק [*Kof*]

34 Pokładaj nadzieję w Jehowie i trzymaj się jego drogi,[i]
a on cię wywyższy, byś posiadł ziemię.[j]
Zobaczysz, jak niegodziwcy zostaną wytraceni.[k]

ר [*Resz*]

35 Widziałem, jak niegodziwy był tyranem[l]
i rozpierał się niczym bujne drzewo w rodzimej glebie.[m]
36 W końcu jednak przeminął
—i już go nie było;[n]
i szukałem go, lecz nie można go było znaleźć.[o]

ש [*Szin*]

37 Przyglądaj się nienagannemu i patrz na prostolinijnego,[p]
bo przyszłość takiego męża będzie spokojna.[q]
38 Lecz występni zostaną razem unicestwieni;[r]
przyszłość niegodziwców zostanie zniweczona.[s]

g Ps 31:8; 2Tm 4:17; 2Pt 2:9; **h** Ps 109:31; **i** Ps 27:14; Prz 4:26; Prz 20:22; **j** Ps 37:22; **k** Ps 52:6; Ps 91:8; **l** Est 5:11; **m** Hi 21:7; **n** Wj 15:10; Dz 12:23; **o** Ps 37:10; **p** Hi 1:1; **q** Hi 42:12; Hi 42:16; Prz 28:10; Iz 32:18; **r** Ps 1:4; Ps 9:17; Ps 52:5; Prz 10:7; **s** 2Pt 2:9.

ת [*Taw*]

39 A wybawienie prawych pochodzi od Jehowy;[a]
on jest ich twierdzą w czasie udręki.[b]
40 I Jehowa im pomoże oraz ich ocali.[c]
Ocali ich od niegodziwców i wybawi ich,[d]
gdyż się u niego schronili.[e]

Utwór muzyczny Dawida, ku przypomnieniu.

38 Jehowo, nie upominaj mnie w swoim oburzeniu[f]
ani nie koryguj mnie w swej złości.[g]
2 Bo głęboko utkwiły we mnie twoje strzały[h]
i zaciążyła nade mną twa ręka.[i]
3 Z powodu twego potępienia nie ma w moim ciele zdrowego miejsca.[j]
Wskutek mojego grzechu nie ma pokoju w mych kościach.[k]
4 Przeszły mi bowiem nad głową moje przewinienia;[l]
niczym wielki ciężar są dla mnie za ciężkie.[m]
5 Rany moje zaczęły cuchnąć, zajątrzyły się,
z powodu mojej głupoty.[n]
6 Jestem oszołomiony, pochyliłem się nadzwyczaj nisko;[o]
przez cały dzień chodziłem smutny.[p]
7 Bo lędźwie moje napełniły się żarem,
a w moim ciele nie ma zdrowego miejsca.[q]
8 Odrętwiałem i jestem nader zdruzgotany;
wydałem ryk z powodu jęku mego serca.[r]
9 Jehowo, przed twoim obliczem jest wszelkie moje pragnienie,
a wzdychanie moje nie było przed tobą zakryte.[a]
10 Serce moje bije gwałtownie, moc mnie opuściła,
nie ma też u mnie światła moich oczu.[b]
11 Ci, którzy mnie miłują, oraz moi towarzysze – stoją z dala od mej plagi,[c]
również moi bliscy znajomi stanęli w oddali.[d]
12 Lecz ci, którzy nastają na mą duszę, zastawiają pułapki,[e]
a ci, którzy gotują mi niedolę, mówią o nieszczęściach[f]
i przez cały dzień pomrukują o podstępach.[g]
13 Ja zaś nie słuchałem – niczym głuchy;[h]
i jak niemy nie otwierałem ust.[i]
14 I stałem się jak mąż, który nie słyszy,
a w mych ustach nie było kontrargumentów.
15 Bo na ciebie, Jehowo, czekałem;[j]
ty zacząłeś odpowiadać, Jehowo, Boże mój.[k]
16 Rzekłem bowiem: „Przecież mieliby uciechę z mego powodu;[l]
gdyby moja stopa poruszała się niepewnie,[m] ci niechybnie pyszniliby się przeciwko mnie”.[n]
17 Bo już bliski byłem utykania,[o]
a mój ból był ciągle przede mną.[p]
18 Albowiem zacząłem mówić o swym przewinieniu;[q]
zmartwiłem się swoim grzechem.[r]

PSALM 37

a Ps 3:8 Iz 12:2 Jon 2:9
b Ps 9:9 Ps 46:1 Ps 91:15 Iz 33:2
c Iz 31:5 Iz 46:4 1Ko 10:13
d Ps 17:13 Ps 40:17
e 1Kn 5:20 Ps 22:4 Dn 3:17 Dn 6:23

PSALM 38

f Ps 6:1 Heb 12:6
g Pwt 9:19 Jer 10:24
h Hi 6:4 Lam 3:12
i Rut 1:13 Ps 32:4
j Ps 102:10 Iz 1:6
k Ps 6:2 Ps 31:10 Ps 41:4 Ps 51:8
l Ezd 9:6 Ps 40:12
m Mt 11:28
n Prz 20:30
o Ps 35:14
p Hi 30:28 Ps 42:9
q Ps 38:3
r Hi 3:24 Ps 22:1 Iz 59:11

szpalta 2

a Rz 8:23
b Ps 6:7 Ps 88:9
c Hi 19:13 Ps 31:11
d Łk 23:49
e Ps 64:5 Ps 119:110 Łk 20:20
f 2Sm 16:7 Ps 62:4
g Ps 35:20 Prz 24:2
h 2Sm 16:11
i Ps 39:2 Ps 39:9 Am 5:13 1Pt 2:23

j 2Sm 16:12; Ps 39:7; Ps 123:2; **k** Ps 138:3; **l** Ps 13:4; Ps 35:24; **m** Ps 94:18; **n** Ps 35:26; **o** Ps 35:15; Jer 20:10; **p** Ps 77:2; **q** Ps 32:5; **r** Ps 51:3.

19 A nieprzyjaciele moi, którzy
żyją, stali się potężni[a]
i namnożyło się tych, którzy mnie bez powodu
nienawidzą.[b]
20 I odpłacali mi złem za dobro;[c]
sprzeciwiali mi się za dążenie do dobrego.[d]
21 Nie opuszczaj mnie, Jehowo.
Boże mój, nie trzymaj się z dala ode mnie.[e]
22 Racz pośpieszyć mi na pomoc,[f]
Jehowo, moje wybawienie.[g]

Dla kierownika — Jedutuna.[h]
Utwór muzyczny Dawida.

39 Rzekłem: „Strzec będę
swoich dróg,[i]
by nie grzeszyć językiem.[j]
Nałożę kaganiec jako straż dla mych ust,[k]
dopóki jest przede mną niegodziwiec”.[l]
2 Zaniemówiłem w milczeniu;[m]
byłem cicho, jeśli chodzi o to, co dobre,[n]
a moja boleść była wyklęta.
3 Serce moje rozpaliło się we mnie;[o]
gdy wzdychałem, ciągle płonął ogień.
Językiem swym rzekłem:
4 „Daj mi, Jehowo, poznać mój kres[p]
i jaka jest miara moich dni,[q]
bym wiedział, jaki jestem przemijający.[r]
5 Oto sprawiłeś, że dni moich jest zaledwie kilka;[s]
a trwanie mego życia jest przed tobą jak nicość.[t]
Doprawdy, każdy ziemski człowiek, choćby stał niewzruszenie, jest tylko tchnieniem.[u] *Sela.*

PSALM 38
a Ps 25:19
b Ps 35:19
Ps 69:4
c 1Sm 25:21
Ps 35:12
Jer 18:20
d 1Pt 3:13
1Jn 3:12
e Ps 22:11
Ps 35:22
f Ps 40:13
g Ps 27:1
Ps 62:2
Iz 12:2

PSALM 39
h 1Kn 16:41
1Kn 25:1
i 1Kl 2:4
Ps 34:13
Ps 119:9
Hcb 2:1
1Pt 2:23
j Hi 2:10
Ps 12:4
Prz 18:21
Jak 3:5
k Ps 141:3
Jak 1:26
Jak 3:2
l Kol 4:5
m Ps 38:13
Mt 27:12
n Mt 7:6
o Jer 20:9
p Hi 14:13
q Ps 89:47
Ps 90:12
Ps 119:84
r Hi 14:1
s Ps 90:9
Jak 4:14
t Ps 90:4
2Pt 3:8
u Ps 62:9
Ps 144:4

szpalta 2
a Rz 8:20
b Łk 12:19
c Hi 27:17
Ps 49:10
Prz 13:22
Kzn 2:19
Kzn 4:8
Łk 12:20
d Ps 38:15
e Ps 25:11
Mi 7:19
f Ps 44:13
Jl 2:17
g Kpl 10:3
Hi 40:4
h Ps 38:13
i 2Sm 16:10
Dn 4:35
j Hi 9:34
Hi 13:21
k Ps 90:7
l Ps 90:8

6 Doprawdy, człowiek snuje się jak zjawa.[a]
Doprawdy, na próżno się burzą.[b]
Gromadzi się rzeczy, a nie wiadomo, kto będzie je zbierał.[c]
7 W czym więc pokładam nadzieję, Jehowo?
Oczekiwanie moje kieruje się ku tobie.[d]
8 Wyzwól mnie ze wszystkich mych występków.[e]
Nie wystawiaj mnie nierozumnemu na znieważanie.[f]
9 Pozostawałem oniemiały;[g]
nie mogłem otworzyć ust,[h]
bo ty działałeś.[i]
10 Odwróć ode mnie swą plagę.[j]
Ginę wskutek wrogości twej ręki.[k]
11 Upomnieniami za przewinienie skorygowałeś człowieka[l]
i niszczysz jego majętności, jak to czyni mól.[m]
Doprawdy, każdy ziemski człowiek jest tchnieniem.[n] *Sela.*
12 Racz usłyszeć moją modlitwę, Jehowo,
i nadstawić ucha na me wołanie o pomoc.[o]
Nie milcz na moje łzy.[p]
Bo jestem u ciebie tylko osiadłym przybyszem,[q]
osiedleńcem, tak jak wszyscy moi praojcowie.[r]
13 Odwróć swój wzrok ode mnie, bym się mógł rozpromienić,[s]
zanim odejdę i już mnie nie będzie”.[t]

m Hi 13:28; Iz 50:9; Iz 51:8; Oz 5:12; **n** Ps 39:5; Ps 102:11; **o** Ps 28:1; **p** Hi 16:20; **q** Kpl 25:23; 1Kn 29:15; Ps 119:19; 1Pt 1:17; 1Pt 2:11; **r** Rdz 47:9; Heb 11:13; **s** Hi 10:20; Hi 14:6; **t** Hi 14:10.

Dla kierownika. Dawidowy; utwór muzyczny.

40 Skwapliwie pokładałem
nadzieję w Jehowie,[a]
toteż nakłonił ku mnie
swego ucha i usłyszał
me wołanie o pomoc.[b]
2 Począł także wydostawać
mnie z szumiącego dołu,[c]
z błotnistego osadu.[d]
Potem stopy moje postawił
na skale;[e]
kroki moje utwierdził.[f]
3 Nadto w usta moje włożył
pieśń nową,
pieśń pochwalną dla naszego Boga.[g]
Wielu ujrzy to i będzie się lękać,[h]
i pokładać będą ufność
w Jehowie.[i]
4 Szczęśliwy jest krzepki mąż,
który za swoją ufność
obrał Jehowę[j]
i który nie zwrócił swego oblicza ku ludziom hardym
ani ku tym, którzy odpadają do kłamstw.[k]
5 Wiele rzeczy uczyniłeś,[l]
Jehowo, Boże mój — swe zdumiewające dzieła oraz swoje zamysły wobec nas;[m]
nikogo nie można z tobą porównać.[n]
Choćbym chciał o nich mówić i je oznajmić,
stały się liczniejsze, niż potrafię opowiedzieć.[o]
6 W ofierze i darze ofiarnym nie miałeś upodobania;[p]
te oto uszy moje otworzyłeś.[q]
Całopalenia i daru ofiarnego za grzech nie żądałeś.[r]
7 Toteż rzekłem: „Oto przyszedłem,[s]
w zwoju księgi napisano o mnie.[t]
8 Znalazłem upodobanie w wykonywaniu twej woli, Boże mój,[a]
a twoje prawo jest w moim wnętrzu.[b]
9 Oznajmiłem w wielkim zborze dobrą nowinę o prawości.[c]
Oto warg moich nie powściągam.[d]
Jehowo, ty sam dobrze o tym wiesz.[e]
10 Prawości twej nie skryłem w swoim sercu.[f]
Rozgłosiłem twoją wierność i twe wybawienie.[g]
W wielkim zborze nie ukryłem twej lojalnej życzliwości i twej wierności wobec prawdy”.[h]
11 Ty, Jehowo, nie powściągaj względem mnie swej litości.[i]
Twoja lojalna życzliwość i twa wierność wobec prawdy niech stale mnie strzegą.[j]
12 Osaczyły mnie bowiem nieszczęścia, aż nie można ich było policzyć.[k]
Dosięgło mnie więcej mych przewinień, niż potrafiłem zobaczyć;[l]
stały się liczniejsze od włosów na mej głowie,[m]
a moje serce mnie opuściło.[n]
13 Zechciej, Jehowo, mnie wyzwolić.[o]
Jehowo, racz mi pośpieszyć na pomoc.[p]
14 Oby się wespół zawstydzili i zmieszali wszyscy,[q]
którzy nastają na moją duszę, by ją zmieść.[r]
Oby się cofnęli i zostali upokorzeni ci, którzy mają upodobanie w mym nieszczęściu.[s]

PSALM 40

a Ps 27:14; Ps 37:7
b Ps 34:15; Ps 116:2
c Ps 18:16
d Ps 69:2
e Ps 27:5
f Ps 37:23
g Ps 33:3; Ps 98:1; Ps 113:1
h Ps 52:6; Ps 64:9
i Dz 4:4
j Ps 34:8; Jer 17:7
k Ps 101:3; Iz 28:15
l Wj 15:11; Ps 136:4
m Ps 92:5; Obj 15:3
n Ps 89:6; Iz 55:8
o Ps 71:15; Ps 139:18
p 1Sm 15:22; Ps 51:16; Iz 1:11; Oz 6:6; Mt 12:7; Heb 10:5
q Iz 50:5
r Heb 10:6
s Heb 10:7
t Rdz 3:15; Pwt 18:15; Łk 24:44; Dz 10:43; 1Ko 15:3

szpalta 2

a Ps 112:1; Jn 4:34; Rz 7:22; Heb 10:9
b Ps 37:31; Prz 3:1; Jer 31:33; 2Ko 3:3
c Ps 22:22; Ps 35:18
d Ps 119:13; Heb 13:15
e Ps 139:2
f Dz 20:27
g Heb 2:13
h Heb 2:12
i Ps 69:16
j Ps 43:3; Ps 57:3; Ps 61:7
k Ps 71:20
l Ps 38:4
m Ps 69:4
n Ps 73:26
o Ps 25:17
p Ps 38:22; Ps 50:15; Ps 70:1

q Ps 31:17; Ps 35:4; Ps 70:2; Ps 71:13; **r** Mt 21:38; **s** Ps 9:3.

15 Niech patrzą osłupiali wskutek swej hańby[a]
ci, którzy do mnie mówią:
„Ha, ha!”[b]
16 Niech wielce się radują i weselą w tobie[c]
wszyscy, którzy cię szukają.[d]
Niechaj wciąż mówią: „Jehowa niech będzie wywyższony”[e] —
ci, którzy miłują wybawienie zgotowane przez ciebie.[f]
17 Lecz ja jestem uciśniony i biedny.[g]
Jehowa na mnie zważa.[h]
Tyś pomocą moją i Sprawcą mego ocalenia.[i]
Boże mój, nie przybądź za późno.[j]

Dla kierownika.
Utwór muzyczny Dawida.

41 Szczęśliwy, kto ma wzgląd na maluczkiego;[k]
w dniu nieszczęścia Jehowa go ocali.[l]
2 Jehowa będzie go strzegł i zachowywał przy życiu.[m]
Taki zostanie nazwany szczęśliwym na ziemi;[n]
nie mógłbyś go wydać duszy nieprzyjaciół jego.[o]
3 Jehowa pokrzepi go na łożu boleści;[p]
w czasie jego choroby zmienisz całe jego łóżko.[q]
4 Ja zaś rzekłem: „Jehowo, okaż mi łaskę.[r]
Racz uzdrowić mą duszę, bo zgrzeszyłem przeciwko tobie”.[s]
5 Nieprzyjaciele moi mówią o mnie źle:[t]
„Kiedyż on umrze i zginie jego imię?”
6 A jeżeli już ktoś przyjdzie mnie zobaczyć, serce jego będzie mówić nieprawdę;[a]
nazbiera sobie czegoś krzywdzącego;
wyjdzie; będzie o tym mówił na zewnątrz.[b]
7 Jednomyślnie między sobą szepczą przeciwko mnie wszyscy, którzy mnie nienawidzą;[c]
przeciwko mnie knują coś złego dla mnie:[d]
8 „Rzecz podłą na niego wylano;[e]
skoro legł, już więcej nie wstanie”.[f]
9 Również mąż, z którym żyłem w pokoju, któremu ufałem,[g]
który jadł mój chleb,[h] podniósł przeciw mnie swą piętę.[i]
10 Ty jednak, Jehowo, okaż mi łaskę i spraw, bym wstał[j]
i mógł im odpłacić.[k]
11 Po tym poznaję, iż mnie sobie upodobałeś,
że nieprzyjaciel mój nie wykrzykuje tryumfalnie nade mną.[l]
12 Mnie zaś podtrzymałeś ze względu na mą nieskazitelność[m]
i postawisz mnie przed swym obliczem po czas niezmierzony.[n]
13 Błogosławiony niech będzie Jehowa, Bóg Izraela,[o]
od czasu niezmierzonego aż po czas niezmierzony.[p]
Amen i amen.[q]

PSALM 40
a Ps 70:3; Ps 73:19
b Ps 35:25
c Ps 13:5; Ps 68:3
d Pwt 4:29; Ps 70:4
e Ps 35:27; Łk 1:46
f Ps 3:8; Ps 85:9
g Ps 70:5
h 1Pt 5:7
i Ps 54:4; Iz 50:7; Heb 13:6
j Ps 143:7

PSALM 41
k Pwt 15:7; Ps 112:9; Prz 14:21; Prz 22:9
l Ps 37:39
m Ps 145:20; Jer 45:5
n Ps 128:1; Mt 5:7; Łk 1:48
o Ps 27:12; 2Pt 2:9
p 2Kl 20:5; Ps 103:3
q Flp 2:27
r Ps 32:5; Ps 51:1
s Ps 6:2; Ps 38:3; Ps 147:3; Prz 28:13
t Ps 102:8

szpalta 2
a Ps 12:2; Prz 26:24
b Mt 26:61
c Prz 16:28; Rz 1:29; 2Ko 12:20

d Ps 31:13; Ps 56:5; **e** Ps 101:3; **f** Ps 3:2; Ps 71:11; **g** 2Sm 15:12; Hi 19:19; Ps 55:13; **h** Abd 7; **i** Mk 14:18; Jn 13:18; Jn 13:26; **j** Ps 57:1; **k** Ps 18:37; **l** Ps 31:8; Ps 124:6; Jer 20:13; **m** Hi 1:1; Ps 25:21; Prz 2:7; Prz 10:29; **n** Ps 34:15; Ps 140:13; **o** 1Kn 29:10; Łk 1:68; **p** 1Kn 16:36; Obj 7:12; **q** Ps 72:19; 1Ko 14:16.

KSIĘGA DRUGA

(Psalmy od 42 do 72)

Dla kierownika.
Maskil dla synów Koracha.[a]

42 Jak łania, która tęskni
do strumieni wód,
tak moja dusza tęskni
do ciebie, Boże.[b]
2 Pragnie dusza moja Boga,[c]
Boga żywego.[d]
Kiedyż przyjdę i pojawię
się przed Bogiem?[e]
3 Łzy moje stały się dla mnie
pokarmem w dzień i w
nocy,[f]
oni zaś przez cały dzień
mówią do mnie: „Gdzież
jest twój Bóg?"[g]
4 Te rzeczy chcę pamiętać
i będę w sobie wylewać
swą duszę.[h]
Chadzałem bowiem wraz
z tłumem,
powoli kroczyłem przed nimi ku domowi Bożemu,[i]
z głosem radosnego wołania
i dziękczynienia[j]
świętującej[k] rzeszy.
5 Czemu rozpaczasz, duszo
moja,[l]
i czemu się burzysz we
mnie?[m]
Wyczekuj Boga,[n]
bo jeszcze będę go sławił jako wspaniałe wybawienie mej osoby.[o]
6 Boże mój, dusza we mnie
rozpacza.[p]
Dlatego ciebie wspominam[q]
z krainy Jordanu i ze szczytów Hermonu,[r]
z góry niewielkiej.[s]
7 Wodna głębina woła do wodnej głębiny
na odgłos twoich strug
wody.
Wszystkie twe bałwany i twe fale[t]
przewaliły się nade mną.[u]
8 W dzień Jehowa wyda nakaz swej lojalnej życzliwości,[a]
a w nocy będzie ze mną
jego pieśń;[b]
oto będzie modlitwa do
Boga mego życia.[c]
9 Powiem do Boga, mej urwistej skały:[d]
„Czemuś o mnie zapomniał?[e]
Czemu chodzę smutny z
powodu uciemiężenia
przez nieprzyjaciela?"[f]
10 Morderstwem, które popełnili wobec mych kości,
znieważyli mnie ci, którzy okazują mi wrogość,[g]
i przez cały dzień mówią do mnie: „Gdzież jest
twój Bóg?"[h]
11 Czemu rozpaczasz, duszo
moja,[i]
i czemu się burzysz we
mnie?[j]
Wyczekuj Boga,[k]
bo jeszcze będę go sławił
jako wspaniałe wybawienie mej osoby i jako
mego Boga.[l]

43 Osądź mnie,[m] Boże,
i poprowadź moją sprawę sądową[n] przeciwko narodowi nielojalnemu.
Od męża podstępnego
i nieprawego zechciej
mnie ocalić.[o]
2 Ty bowiem jesteś Bogiem
mojej twierdzy.[p]
Czemuś mnie odrzucił?
Czemu chodzę smutny z
powodu uciemiężenia
przez nieprzyjaciela?[q]
3 Poślij swe światło i swoją
prawdę.[r]

PSALM 42
a 1Kn 6:37
b Iz 26:8
c Ps 63:1
d Pwt 32:40 Joz 3:10 Jer 10:10 Mt 16:16 1Ts 1:9
e Ps 27:4 Ps 84:2
f Ps 80:5 Ps 102:9
g Ps 3:2 Ps 79:10
h Hi 30:16 Ps 62:8
i 1Kn 16:1
j Pwt 16:14 Ef 5:19 Kol 3:16
k Pwt 16:16 2Kn 30:23
l Ps 55:4 Mk 14:34
m Ps 43:5
n Ps 37:7 Ps 71:14 Lam 3:24 Mi 7:7
o Ps 43:5
p Ps 22:1 Ps 43:5 Prz 12:25 Jn 12:27
q Jon 2:7
r Pwt 3:8
s Ps 48:2 Ps 68:16 Ps 132:13
t Ps 88:7
u Jon 2:3

szpalta 2
a Pwt 28:8
b Hi 35:10 Ps 32:7 Ps 63:6
c Ps 27:1
d 2Sm 22:2
e Ps 13:1
f Ps 38:6 Ps 43:2 Kzn 4:1
g Ps 31:11 Ps 102:8
h Ps 3:2 Ps 79:10 Jl 2:17 Mi 7:10
i Ps 42:5
j Ps 43:5
k Ps 37:7 Ps 71:14
l Ps 42:5

PSALM 43
m Ps 7:8 Ps 26:1 Ps 35:24

n 1Sm 24:15; Ps 35:1; Prz 22:23; **o** Ps 71:4; **p** Ps 28:7; Ps 140:7; **q** Ps 42:9; **r** Hi 29:3; Ps 40:11; Prz 6:23.

Niech one mnie wiodą.[a]
Niech mnie wprowadzą na
twą świętą górę i do
twego wspaniałego przybytku.[b]
4 I podejdę do ołtarza Bożego,[c]
do Boga, mego radosnego
weselenia się.[d]
I będę cię sławić na harfie,
Boże, Boże mój.[e]
5 Czemu rozpaczasz, duszo
moja,[f]
i czemu się burzysz we
mnie?
Wyczekuj Boga,[g]
bo jeszcze będę go sławił
jako wspaniałe wybawienie mej osoby i jako mego
Boga.[h]

Dla kierownika.
Synów Koracha.[i] Maskil.

44 Boże, usłyszeliśmy na
własne uszy,
praojcowie nasi opowiedzieli nam[j]
o dziele, którego dokonałeś za ich dni,[k]
za dni dawnych.[l]
2 Ty swą ręką wygnałeś narody,[m]
ich zaś sadziłeś.[n]
Druzgotałeś grupy narodowościowe i je wypędzałeś.[o]
3 Bo nie mieczem swym wzięli
w posiadanie ziemię[p]
i nie ich ramię przyniosło
im wybawienie.[q]
Była to bowiem twoja prawica i twoje ramię,[r] i światło twego oblicza,
gdyż miałeś w nich upodobanie.[s]
4 Tyś moim Królem, Boże.[t]
Nakaż wspaniałe wybawienie dla Jakuba.[u]
5 Dzięki tobie porazimy swych
wrogów;[v]
w imię twoje podepczemy
tych, którzy przeciw nam
powstają.[w]

PSALM 43

a Ps 5:8
Ps 27:11
Ps 143:10

b 1Kn 16:1
Ps 3:4
Ps 78:68

c Ps 84:3
Heb 13:10

d Iz 61:10

e 2Sm 6:5
Ps 81:2

f Ps 42:5

g Ps 37:7
Ps 71:14

h Ps 42:11

PSALM 44

i 1Kn 6:37

j Wj 13:14
Sdz 6:13
Ps 78:3

k Iz 38:19

l Lb 21:14

m Pwt 7:1
Ps 78:55
Ps 105:44

n Wj 15:17
Ps 80:8

o Joz 10:11
Joz 24:12
Ps 135:10
Ps 136:17

p Pwt 4:38
Pwt 8:17

q 1Sm 12:22

r Iz 63:12

s Pwt 7:8

t Ps 24:10
Ps 74:12
Iz 33:22

u Ps 53:6

v Ps 18:39
Flp 4:13

w Ps 60:12

szpalta 2

a Ps 20:7
Ps 33:16

b 1Sm 17:45
Oz 1:7

c Joz 24:8

d Ps 40:14
Ps 132:18

e Ps 34:2

f Ps 115:1

g Ps 43:2
Ps 74:1

6 Bo nie swemu łukowi ufałem[a]
i nie mój miecz mnie wybawiał.[b]
7 Ty bowiem nas wybawiłeś
od naszych wrogów,[c]
a pohańbiłeś tych, którzy
nas zawzięcie nienawidzili.[d]
8 W Bogu chcemy składać
wysławiania przez cały
dzień[e]
i po czas niezmierzony będziemy sławić twe imię.[f]
Sela.
9 Teraz jednak odrzuciłeś i upokarzasz nas,[g]
i nie wyruszasz z naszymi
zastępami.[h]
10 Sprawiasz, że podajemy tył
wrogowi,[i]
a ci, którzy nas zawzięcie nienawidzą, napladrowali dla siebie.[j]
11 Wydajesz nas jak owce, niczym coś na żer,[k]
i rozproszyłeś nas między
narodami.[l]
12 Lud swój całkiem za bezcen
sprzedajesz,[m]
a za cenę ich nie zdobyłeś
majątku.
13 Wystawiasz nas naszym sąsiadom na znieważanie,[n]
na kpinę i pośmiewisko tym, którzy nas otaczają.[o]
14 Czynisz z nas przysłowie
między narodami,[p]
coś, nad czym się kiwa głową pośród grup narodowościowych.[q]
15 Przez cały dzień jest przede
mną me upokorzenie
i okryło mnie zawstydzenie mej twarzy[r] —

h Ps 60:10; **i** Pwt 28:25; Joz 7:8; 1Sm 31:1; **j** Ps 89:41; Jer 15:13; **k** Ps 119:176; Rz 8:36; **l** Pwt 28:64; **m** Pwt 32:30; Iz 52:3; **n** Ps 79:4; Ps 80:6; **o** Ps 123:4; **p** Pwt 28:37; 2Kn 7:20; Jer 24:9; **q** Lam 2:15; **r** Jer 51:51.

16 z powodu głosu tego, kto znieważa i mówi obelżywie,
z powodu nieprzyjaciela i tego, kto bierze odwet.[a]
17 Wszystko to przyszło na nas,
a myśmy nie zapomnieli o tobie[b]
i nie sprzeniewierzyliśmy się twemu przymierzu.[c]
18 Serce nasze nie odwróciło się wiarołomnie[d]
ani kroki naszych stóp nie zboczyły z twej ścieżki.[e]
19 Ty bowiem zdruzgotałeś nas tam, gdzie są szakale,[f]
i okrywasz nas głębokim cieniem.[g]
20 Gdybyśmy zapomnieli imienia naszego Boga
albo wyciągali dłonie ku bogu obcemu,[h]
21 czyż sam Bóg by tego nie odkrył?[i]
Zna on przecież tajniki serca.[j]
22 Lecz ze względu na ciebie zabijano nas przez cały dzień;
zostaliśmy uznani za owce na rzeź.[k]
23 Ocknij się. Czemu wciąż śpisz, Jehowo?[l]
Przebudź się. Nie odrzucaj na zawsze.[m]
24 Czemu zakrywasz swoje oblicze?
Czemu zapominasz o naszym uciśnieniu i uciemiężeniu?[n]
25 Bo nasza dusza pochyliła się aż do prochu;[o]
brzuch nasz przylgnął do ziemi.
26 Racz powstać, żeby nam pomóc,[p]
i wykup nas przez wzgląd na swą lojalną życzliwość.[q]

PSALM 44

a Ps 8:2
b Pwt 6:12
c Wj 34:10
d Heb 3:12
e Hi 23:11
Ps 119:157
f Iz 34:13
Iz 35:7
g Ps 23:4
h Wj 20:3
i Ps 139:1
Jer 17:10
j Kzn 12:14
k Ps 79:2
Rz 8:36
l Ps 7:6
Ps 78:65
m Hi 13:24
Ps 13:1
Ps 88:14
n Iz 40:27
o Ps 119:25
Iz 51:23
p Ps 33:20
q Ps 26:11
Ps 130:7

szpalta 2

PSALM 45

a Ps 49:3
b Ps 2:6
1Pt 1:11
c 2Sm 23:2
Iz 8:1
Jer 8:8
d Ezd 7:6
e PnP 5:10
f Jn 7:46
g Ps 72:17
h Obj 1:16
Obj 19:15
i Iz 9:6
j Heb 1:3
k Obj 6:2
l Obj 19:11
m Obj 6:15
n Ps 2:9
2Ts 1:8
o Obj 17:14
Obj 19:19
p Ps 89:29
Ps 89:36
q Iz 11:4
Jer 33:15
Heb 1:8
r Mt 3:15
Heb 7:26
s Mt 7:23
Heb 1:9
t Jn 20:17
u Iz 61:1
Dz 4:27
Dz 10:38
v Ps 21:6
w 1Kn 29:23
2Kn 13:5
2Kn 13:8
Mt 1:6
x PnP 1:3
PnP 4:14

Dla kierownika, na „Lilie".
Synów Koracha. Maskil.
Pieśń o umiłowanych niewiastach.

45 Serce moje poruszyła wspaniała sprawa.[a]
Mówię: „Dzieła moje dotyczą króla".[b]
Oby język mój był rylcem[c] biegłego przepisywacza.[d]
2 Jesteś doprawdy przystojniejszy od synów ludzkich.[e]
Wdzięk wylany jest na twoje wargi.[f]
Dlatego Bóg pobłogosławił cię na czas niezmierzony.[g]
3 Przypasz do uda swój miecz,[h] mocarzu,[i]
ze swym dostojeństwem i wspaniałością.[j]
4 I w swej wspaniałości zmierzaj do sukcesu;[k]
jedź w sprawie prawdy i pokory, i prawości,[l]
a twa prawica nauczy cię rzeczy napawających lękiem.[m]
5 Strzały twoje ostre — pod tobą ludy padają[n] —
w sercu nieprzyjaciół króla.[o]
6 Bóg jest twoim tronem po czas niezmierzony, na zawsze;[p]
berło twej władzy królewskiej jest berłem prostolinijności.[q]
7 Umiłowałeś prawość,[r] a nienawidzisz niegodziwości.[s]
Dlatego Bóg, twój Bóg,[t] namaścił[u] cię olejkiem radosnego uniesienia[v] bardziej niż twoich towarzyszy.[w]
8 Wszystkie twoje szaty to mirra i aloes, i kasja;[x]

ze wspaniałego pałacu z kości słoniowej[a] rozweseliły cię instrumenty strunowe.
9 Wśród twoich cennych niewiast są córki[b] królów.
Małżonka królewska[c] stanęła po twej prawicy w złocie z Ofiru.[d]
10 Posłuchaj, córko, i zobacz, i nakłoń swego ucha;
i zapomnij o swym ludzie oraz o domu swego ojca.[e]
11 A król zatęskni za twą urodą,[f]
jest bowiem twoim panem,[g]
więc oddaj mu pokłon.[h]
12 Córa Tyru też z darem[i] —
bogaci spośród ludu ułagodzą twe oblicze.[j]
13 Cała pełna chwały jest w domu córka królewska;[k]
szata jej ze złotymi zdobieniami.
14 W tkanym stroju będzie przyprowadzona do króla.[l]
Wprowadza się do ciebie dziewice tworzące jej orszak, jej druhny.[m]
15 Wprowadzone będą z radością i weselem;
wejdą do pałacu króla.
16 Miejsce twych praojców[n] zajmą twoi synowie,[o]
których ustanowisz książętami po całej ziemi.[p]
17 Chcę wspominać o twoim imieniu przez wszystkie przyszłe pokolenia.[q]
Dlatego ludy będą cię sławić po czas niezmierzony, na zawsze.

Dla kierownika. Synów Koracha,[r] na „Dziewczęta". Pieśń.

46 Bóg jest dla nas schronieniem i siłą,[s]
pomocą łatwą do znalezienia w czasie udręk.[t]
2 Dlatego nie będziemy się bać, choćby ziemia doznała zmiany[a]
i choćby góry, chwiejąc się, wpadły w serce rozległego morza;[b]
3 choćby jego wody się kłębiły, pieniły,[c]
choćby góry się kołysały od jego wzburzenia.[d] *Sela.*
4 Jest rzeka, której strumienie radują miasto Boga,[e]
najświętszy, wspaniały przybytek Najwyższego.[f]
5 Bóg jest pośrodku miasta;[g] ono się nie zachwieje.[h]
Bóg je wspomoże z nastaniem poranka.[i]
6 Narody się wzburzyły,[j] królestwa zachwiały;
wydał głos — zaczęła topnieć ziemia.[k]
7 Jehowa Zastępów jest z nami;[l]
Bóg Jakuba jest dla nas bezpiecznym wzniesieniem.[m] *Sela.*
8 Chodźcie, zobaczcie poczynania Jehowy,[n]
jak spowodował zadziwiające wydarzenia na ziemi.[o]
9 Sprawia, że wojny ustają aż po kraniec ziemi.[p]
Łamie łuk i kruszy włócznię,[q]
wozy pali w ogniu.[r]
10 „Ustąpcie i wiedzcie, że ja jestem Bogiem.[s]
Wywyższony będę między narodami,[t]
wywyższony będę na ziemi".[u]
11 Jehowa Zastępów jest z nami;[v]
Bóg Jakuba jest dla nas bezpiecznym wzniesieniem.[w] *Sela.*

PSALM 45
a 1Kl 22:39
b Iz 60:4
c Obj 19:7
d Iz 13:12
e PnP 2:10
Obj 14:4
f PnP 1:8
PnP 2:2
g Ef 5:23
Judy 4
h 1Kl 1:16
Flp 2:10
i 2Sm 5:11
j Ps 72:10
Iz 49:23
k Obj 19:7
l Obj 19:8
Obj 21:2
m PnP 2:7
PnP 5:9
PnP 6:1
n Mt 1:1
o Iz 9:6
p Iz 32:1
q Ps 72:17

PSALM 46
r 1Kn 6:37
s Ps 62:7
Prz 14:26
Iz 25:4
t Pwt 4:7
Ps 145:18
Nah 1:7

szpalta 2
a 2Pt 3:10
b Iz 54:10
c Ps 93:4
Jer 5:22
d Sdz 5:5
Mi 1:4
Nah 1:5
e 2Kn 6:6
Ps 48:1
Iz 60:14
f Ps 43:3
g Pwt 23:14
Ps 132:13
Iz 12:6
Oz 11:9
h Heb 12:28
i Wj 14:24
Ps 30:5
Ps 143:8
j Ps 2:1
k Joz 2:24
Am 9:5
l Joz 1:9
Jer 1:19
Rz 8:31
m Ps 9:9
n Ps 66:5
o Iz 34:2
p Iz 11:9
Mi 4:3
q Eze 39:9
r Mi 5:10
s Hab 2:20
t Iz 2:11

u 1Kn 29:11; Ps 57:5; Jer 16:19; **v** 2Kn 20:17; **w** Ps 48:3; Ps 125:2.

Dla kierownika. Synów Koracha. Utwór muzyczny.

47 Wszystkie ludy, klaszczcie w dłonie.[a]
Tryumfalnie wykrzykujcie do Boga głosem radosnego wołania.[b]
2 Bo Jehowa, Najwyższy, napawa lękiem,[c]
wielki Król nad całą ziemią.[d]
3 On podda nam ludy,[e]
a pod nasze stopy — grupy narodowościowe.[f]
4 On nam wybierze nasze dziedzictwo,[g]
dumę Jakuba, którego umiłował.[h] *Sela.*
5 Bóg wstępuje wśród radosnego wołania,[i]
Jehowa — przy odgłosie rogu.[j]
6 Grajcie Bogu, grajcie.[k]
Grajcie naszemu Królowi, grajcie.
7 Bóg jest bowiem Królem całej ziemi;[l]
grajcie, postępując roztropnie.[m]
8 Bóg został królem nad narodami.[n]
Zasiadł Bóg na swym świętym tronie.[o]
9 Dostojnicy spośród ludów zebrali się[p]
wraz z ludem Boga Abrahamowego.[q]
Do Boga bowiem należą tarcze ziemi.[r]
Wstąpił wysoko i jest nader wywyższony.[s]

Pieśń.
Utwór muzyczny synów Koracha.[t]

48 Wielki jest Jehowa i nader godzien wysławiania[u]
w mieście naszego Boga,[v] na jego świętej górze.[w]
2 Śliczna w swej wzniosłości, radosnym uniesieniem całej ziemi[a]
jest góra Syjon w dalekich stronach północy,[b]
gród Wspaniałego Króla.[c]
3 W jego wieżach mieszkalnych sam Bóg stał się znany jako bezpieczne wzniesienie.[d]
4 Oto bowiem królowie spotkali się zgodnie z umową,[e]
przeszli razem.[f]
5 Sami zobaczyli, toteż się zdumieli.
Zatrwożyli się, rozpierzchli się w popłochu.[g]
6 Tam ogarnęło ich drżenie,[h]
boleści jak u niewiasty rodzącej.[i]
7 Wiatrem wschodnim rozbijasz okręty Tarszisz.[j]
8 Jak słyszeliśmy, tak też widzieliśmy[k]
w mieście Jehowy Zastępów, w mieście naszego Boga.[l]
Sam Bóg mocno je utwierdzi po czas niezmierzony.[m] *Sela.*
9 Zastanawialiśmy się, Boże, nad twą lojalną życzliwością,[n]
będąc w twojej świątyni.[o]
10 Jak twoje imię,[p] Boże, tak i twoja sława
aż po krańce ziemi.
Prawica twoja pełna jest prawości.[q]
11 Niech się weseli góra Syjon,[r]
niech się radują zależne miejscowości Judy[s] — z powodu twych sądowniczych rozstrzygnięć.[t]

PSALM 47
a 2Kl 11:12 Ps 98:4 Iz 55:12
b Ezd 3:11 Ps 33:3
c Pwt 7:21 Neh 1:5 Ps 76:12
d Ps 22:28 Mal 1:14
e Ps 18:47
f Pwt 33:29
g Pwt 9:5
h Pwt 7:6 Mal 1:2
i Ps 68:24
j 1Kn 15:24
k 1Kn 16:9 Ps 68:32
l Jer 10:7 Za 14:9
m 1Ko 14:15
n 1Kn 16:31 Ps 96:10 Ps 97:1 Obj 19:6
o Obj 4:2
p Ps 110:3
q Rz 4:12 Gal 3:29
r Ps 89:18
s Ps 97:9

PSALM 48
t Ps 42:0
u Neh 9:5 Ps 89:1 Ps 145:3 Ps 147:5
v Ps 46:4 Ps 87:3
w Za 8:3

szpalta 2
a Ps 50:2 Lam 2:15
b Iz 14:13
c Ps 47:8 Ps 135:21 Mt 5:35
d Ps 125:1 Za 2:5
e 2Sm 10:6 2Sm 10:19
f Obj 19:19
g Wj 14:25
h Wj 15:15 Iz 13:8 Dn 5:6
i Jer 30:6; Oz 13:13; **j** 1Kl 22:48; Iz 2:16; Jer 18:17; Eze 27:26; **k** Ps 44:1; **l** Ps 48:1; Heb 12:22; **m** Ps 87:5; Iz 2:2; Mi 4:1; **n** Ps 26:3; Ps 40:10; Ps 63:3; **o** 1Sm 3:3; 2Sm 7:2; 1Kn 16:1; Ps 63:2; **p** Pwt 28:58; Ps 113:3; **q** Sdz 5:11; Ps 17:7; Ps 60:5; Ps 98:2; **r** Ps 78:68; Jl 2:32; **s** Ps 97:8; **t** 2Kn 20:27; Ps 137:8; Obj 15:4.

12 Maszerujcie wokół Syjonu
i obejdźcie go,[a]
policzcie jego wieże.[b]
13 Zwróćcie swe serca ku jego
wałowi obronnemu.[c]
Obejrzyjcie jego wieże
mieszkalne,
aby o tym opowiedzieć
przyszłemu pokoleniu.[d]
14 Bóg ten jest bowiem naszym
Bogiem po czas niezmierzony, na zawsze.[e]
On będzie nas prowadził,
dopóki nie pomrzemy.[f]

Dla kierownika. Synów Koracha.[g]
Utwór muzyczny.

49 Słuchajcie tego, wszystkie ludy.
Nadstawcie ucha, wszyscy mieszkańcy tego systemu rzeczy,[h]
2 wy, synowie ludzcy, i wy, synowie człowieczy,
ty, bogaczu, i ty, biedaku — wszyscy razem.[i]
3 Usta moje wypowiadać będą sprawy mądrości,[j]
a rozmyślanie mego serca będzie dotyczyć spraw zrozumienia.[k]
4 Ucha swego nakłonię ku przypowieści;[l]
przy harfie podam swą zagadkę.[m]
5 Czemuż miałbym się lękać w dniach złych,[n]
gdy mnie otoczy przewinienie tych, którzy mnie wypierają?[o]
6 Ci, którzy pokładają ufność w swych środkach utrzymania[p]
i którzy chełpią się obfitością swego bogactwa[q] —
7 nikt z nich w żaden sposób nie potrafi wykupić nawet brata[r]
ani dać Bogu okupu za niego

PSALM 48
a Neh 12:31
b Neh 12:39
Iz 33:18
c Iz 26:1
d Pwt 11:19
e Ps 31:14
f Iz 58:11

PSALM 49
g 1Kn 6:37
h Ps 17:14
Heb 1:2
i Ps 62:9
j Prz 16:23
Kzn 10:12
k Ps 143:5
Prz 14:33
Mt 12:35
Flp 4:8
l Ps 78:2
Mt 13:35
m Prz 1:6
n Ps 27:1
Ef 5:16
o 2Sm 15:12
p Pwt 8:17
Ps 52:7
Prz 10:15
Prz 18:11
1Tm 6:17
1Jn 2:16
q Est 5:11
Jer 9:23
Łk 12:19
r Prz 11:4
Mt 16:26

szpalta 2
a Hi 36:18
b Ps 89:48
c Kzn 2:16
Rz 5:12
d Kzn 3:19
e Ps 39:6
Prz 11:4
Prz 23:4
Kzn 2:18
Jer 17:11
Łk 12:20
f Hi 21:9
Ps 17:14
g Kzn 1:4
h Rdz 4:17
1Sm 15:12
2Sm 18:18
i Ps 39:5
Jak 1:11
j Kzn 3:20
k Łk 12:20
l Hi 21:13
m Hi 24:19
Rz 5:14
Obj 6:8
n Ps 30:5
Mal 4:3
o Ps 39:11
p 1Sm 2:6
Hi 7:9
q Hi 33:28
Ps 16:10
Ps 30:3
Ps 56:13
Ps 86:13
r Est 3:1

8 (a cena wykupu ich duszy jest tak wysoka,[a]
że pozostaje nie zapłacona po czas niezmierzony),
9 aby mógł żyć dalej, na zawsze, i nie ujrzeć dołu.[b]
10 Widzi bowiem, że nawet mądrzy umierają,[c]
razem ginie głupiec i nierozumny[d]
i muszą zostawić drugim swe środki utrzymania.[e]
11 Mają wewnętrzne życzenie, by ich domy trwały po czas niezmierzony,[f]
ich przybytki — przez pokolenie za pokoleniem.[g]
Swoje posiadłości ziemskie ponazywali od swych imion.[h]
12 A jednak ziemski człowiek, choćby szanowany, nie może wciąż bytować;[i]
przyrównać go można do zabitych zwierząt.[j]
13 Taka jest droga tych, u których jest głupota,[k]
oraz tych, którzy za nimi idą i lubują się w mowie swych ust. *Sela.*
14 Niczym owce wyznaczeni są do Szeolu;[l]
paść ich będzie śmierć;[m]
i prostolinijni podporządkują ich sobie z rana,[n]
a postacie ich na pewno zniszczeją;[o]
dla każdego jest Szeol, a nie wzniosłe miejsce pobytu.[p]
15 Natomiast moją duszę Bóg wykupi z ręki Szeolu,[q]
gdyż mnie przyjmie. *Sela.*
16 Nie lękaj się, że ktoś zdobywa bogactwo,[r]
że rośnie chwała jego domu,[s]
17 gdyż umierając, nic ze sobą zabrać nie zdoła;[t]

s Est 5:11; **t** Hi 1:21; Kzn 5:15; Łk 12:20; 1Tm 6:17.

jego chwała nie zstąpi razem z nim.[a]
18 Bo przez całe życie błogosławił swej duszy[b]
(a ludzie będą cię sławić, że dobrze dla siebie czynisz);[c]
19 jego dusza w końcu dochodzi tylko tak daleko, jak pokolenie jego praojców.[d]
Nigdy więcej nie ujrzą światła.[e]
20 Ziemskiego człowieka, choćby szanowanego, który nie rozumie,[f]
przyrównać można do zabitych zwierząt.[g]

Utwór muzyczny Asafa.[h]

50 Przemówił[i] Boski,[j] Bóg, Jehowa,[k]
i wzywa ziemię,[l]
od wschodu słońca aż do jego zachodu.[m]
2 Bóg zajaśniał[n] z Syjonu, skończonego piękna.[o]
3 Bóg nasz przyjdzie i po prostu nie może milczeć.[p]
Przed nim ogień pochłania,[q]
a wokół niego rozpętała się nader gwałtowna burza.[r]
4 Wzywa on niebiosa w górze i ziemię,[s]
by odbyć sąd nad swym ludem:[t]
5 „Zbierzcie mi lojalnych wobec mnie,[u]
zawierających me przymierze nad ofiarą”.[v]
6 I niebiosa opowiadają o jego prawości,[w]
gdyż sam Bóg jest Sędzią.[x]
Sela.
7 „Posłuchaj, mój ludu, a przemówię,[y]
Izraelu, a złożę świadectwo przeciw tobie.[z]
Jam jest Bóg, twój Bóg.[a]

PSALM 49

a Iz 10:3
b Pwt 29:19 Łk 12:19
c Prz 14:20
d Rdz 15:15
e Hi 33:30 Ps 56:13
f Hi 4:21 Ps 49:12 Prz 16:16
g Kzn 3:19 2Pt 2:12

PSALM 50

h 1Kn 15:17
i Am 3:8
j Joz 22:22 Iz 46:9 Jer 32:18
k Ps 95:3
l Iz 1:2
m Iz 45:6
n Pwt 33:2 Ps 80:1
o Ps 48:2 Lam 2:15
p Ps 83:1 Iz 42:13 Iz 65:6
q Wj 19:18 Ps 97:3 Dn 7:10 Heb 12:29
r Ps 97:4
s Pwt 4:36 Pwt 30:19 Pwt 32:1 Iz 1:2
t Mi 6:2 Heb 10:30
u Pwt 33:3 2Kn 29:20 Ps 14:7 Prz 2:8 Iz 13:3
v Wj 24:8 Łk 22:20 Jn 11:52
w Ps 97:6
x Ps 7:11 Ps 75:7 Heb 12:23 Obj 20:12
y Ps 81:8
z Neh 9:30
a Wj 20:2

szpalta 2

a Ps 40:6 Iz 1:11 Jer 7:22
b 1Sm 15:22 Oz 6:6
c Mi 6:7
d Rdz 1:24 1Kn 29:14 Hi 40:15
e Dz 17:24
f Rdz 1:20 Hi 38:41 Ps 104:12 Mt 10:29
g Ps 80:13

8 Nie za twe ofiary cię upominam[a]
ani nie za twe całopalenia, które stale są przede mną.[b]
9 Z domu twego nie wezmę byka,[c]
z twoich zagród — kozłów.
10 Do mnie bowiem należy wszelki dziki zwierz leśny,[d]
zwierzęta na gór tysiącu.[e]
11 Dobrze znam każde skrzydlate stworzenie górskie[f]
i to u mnie są gromady zwierząt polnych.[g]
12 Gdybym był głodny, nie mówiłbym ci o tym;
do mnie bowiem należy żyzna kraina[h] i to, co ją napełnia.[i]
13 Czy mam jeść mięso potężnych byków[j]
i czy mam pić krew kozłów?[k]
14 Złóż Bogu w ofierze dziękczynienie[l]
i spełnij wobec Najwyższego swe śluby;[m]
15 i wezwij mnie w dniu udręki.[n]
Wyratuję cię, a ty będziesz mnie wychwalać”.[o]
16 Natomiast do niegodziwca Bóg powie:[p]
„Jakim prawem wyliczasz moje przepisy[q]
i masz na ustach moje przymierze?[r]
17 Ty przecież znienawidziłeś karcenie[s]
i rzucasz za siebie moje słowa.[t]

h 1Sm 2:8; Ps 24:1; Ps 89:11; **i** Wj 19:5; Pwt 10:14; Hi 41:11; Ps 104:24; 1Ko 10:26; **j** Oz 14:2; **k** Mi 6:6; **l** Ps 69:30; Ps 107:22; Prz 21:3; Oz 6:6; Heb 13:15; **m** Pwt 23:21; Ps 15:4; Ps 76:11; Kzn 5:4; Jon 2:9; Mt 5:33; **n** 2Kn 33:12; Ps 77:2; Ps 91:15; Łk 22:44; **o** Ps 22:23; Ps 50:23; **p** Iz 48:1; Eze 18:27; **q** Jer 7:4; Mt 7:23; Rz 2:21; **r** Pwt 29:21; Pwt 31:20; Heb 8:9; **s** Prz 1:7; Prz 5:12; Heb 12:6; **t** Neh 9:26; Iz 5:24; Jer 8:9.

18 Ilekroć widziałeś złodzieja,
znajdowałeś w nim upodobanie,[a]
a dział swój miałeś z cudzołożnikami.[b]
19 Ustom swoim pofolgowałeś ku temu, co złe,[c]
a językowi pozwalasz przylgnąć do zwodzenia.[d]
20 Siedzisz i mówisz przeciwko własnemu bratu,[e]
na niekorzyść syna twej matki wyjawiasz uchybienie.[f]
21 Wszystko to uczyniłeś, a ja milczałem.[g]
Mniemałeś, że na pewno się do ciebie upodobnię.[h]
Zamierzam cię upomnieć[i]
i na twoich oczach uporządkuję sprawy.[j]
22 Zrozumcie to, proszę, wy, którzy zapominacie o Bogu,[k]
żebym was nie rozszarpał,
a nie byłoby żadnego wyzwoliciela.[l]
23 Ten mnie wychwala, kto składa w ofierze dziękczynienie;[m]
kto zaś trzyma się wytyczonej drogi,
temu dam ujrzeć wybawienie zgotowane przez Boga".[n]

Dla kierownika. Utwór muzyczny Dawida. Gdy po jego współżyciu z Batszebą[o] przyszedł do niego prorok Natan.

51 Okaż mi łaskę, Boże, stosownie do swej lojalnej życzliwości.[p]
Stosownie do obfitości swych zmiłowań zmaż moje występki.[q]
2 Dokładnie mnie obmyj z mego przewinienia[r]
i oczyść mnie z mego grzechu.[s]

PSALM 50

a Iz 5:23; Rz 1:32; Rz 2:21
b Jak 4:4; 2Jn 11
c Ps 52:3; Jer 9:5
d Ps 52:2; Jak 3:5
e Kpl 19:16; Ps 31:18; Łk 22:65
f Mt 10:21
g Kzn 8:11; Rz 2:4; 2Pt 3:9
h Lb 23:19; Ps 73:11; Ps 94:7; Kzn 8:12
i Prz 29:1
j Ps 50:4; Kzn 12:14
k Ps 9:17; Iz 51:13; Jer 2:32; Oz 4:6
l Ps 7:2
m Ps 22:23; Ps 27:6; Rz 12:1; Ef 5:20; 1Ts 5:18; Heb 13:15
n Ps 91:16; Mi 6:8; Łk 2:30

PSALM 51

o 2Sm 11:3
p Lb 14:18; Ps 25:7; Ps 32:10; Ps 41:4; Ps 90:14; Ps 103:11
q Ps 39:8; Ps 103:13; Prz 28:13; Iz 43:25; Iz 44:22
r Iz 1:18; 1Ko 6:11
s Heb 9:14; 1Jn 1:7

szpalta 2

a Ps 32:5
b Ps 40:12
c Rdz 20:6; Rdz 39:9; Kpl 5:19; 2Sm 12:13; Łk 15:21
d 2Sm 12:9; Ps 38:18

3 Sam bowiem znam swe występki,[a]
a grzech mój ciągle jest przede mną.[b]
4 Przeciw tobie, tobie samemu, zgrzeszyłem[c]
i zrobiłem to, co złe w twoich oczach[d] —
tak byś okazał się prawy, gdy mówisz,[e]
abyś był czysty, gdy osądzasz.[f]
5 Oto z przewinieniem zostałem urodzony w boleściach[g]
i w grzechu poczęła mnie matka.[h]
6 Oto upodobałeś sobie prawdomówność w wnętrzu,[i]
i spraw, bym w skrytości swego ja poznał mądrość.[j]
7 Racz mnie oczyścić z grzechu hizopem, abym był czysty;[k]
racz mnie obmyć, bym stał się bielszy nawet niż śnieg.[l]
8 Daj mi usłyszeć radosne uniesienie i wesele,[m]
aby się rozradowały kości, któreś zdruzgotał.[n]
9 Zakryj swe oblicze przed mymi grzechami[o]
i wymaż wszystkie moje przewinienia.[p]
10 Serce czyste stwórz we mnie, Boże,[q]
i w moim wnętrzu umieść ducha nowego, niezłomnego.[r]
11 Nie odrzucaj mnie sprzed swojego oblicza[s]
i racz mi nie odbierać swego świętego ducha.[t]

e Ps 50:6; Rz 3:4; **f** Łk 7:29; Obj 19:2; **g** Rdz 3:16; Hi 14:4; Rz 5:12; **h** Rz 3:23; Ef 2:3; **i** 2Kl 20:3; 1Kn 29:17; **j** 1Sm 16:7; 1Pt 3:4; **k** Kpl 14:4; Lb 19:18; Heb 9:14; **l** Iz 1:18; **m** Ps 30:11; **n** Ps 6:2; Ps 38:3; Iz 57:15; **o** Ps 103:12; Iz 38:17; Jer 16:17; **p** Mi 7:19; **q** Jer 32:39; Dz 15:9; Ef 2:10; **r** Eze 11:19; Ef 4:23; **s** Rdz 4:14; 2Kl 13:23; Ps 102:10; **t** Łk 11:13; Rz 8:9; Ef 4:30.

12 Przywróć mi radość z wybawienia zgotowanego przez ciebie[a]
i zechciej mnie wesprzeć duchem ochoczym.[b]
13 Występnych uczyć będę o twoich drogach,[c]
by grzesznicy do ciebie zawrócili.[d]
14 Uwolnij mnie od winy za przelanie krwi,[e] Boże,
Boże mego wybawienia,[f]
by mój język z radością opiewał twą prawość.[g]
15 Jehowo, racz otworzyć wargi moje,[h]
by me usta wypowiadały twoją chwałę.[i]
16 Ty bowiem nie masz upodobania w ofierze — w przeciwnym razie bym ją dał;[j]
nie rozkoszujesz się całopaleniem.[k]
17 Ofiarami dla Boga — duch skruszony;[l]
sercem skruszonym i zdruzgotanym nie wzgardzisz, Boże.[m]
18 W swej dobrej woli racz dobrze postępować z Syjonem;[n]
zechciej odbudować mury Jerozolimy.[o]
19 Wtedy będziesz miał upodobanie w ofiarach prawości,[p]
w ofierze spalanej i w całopaleniu;[q]
wtedy zostaną złożone byki na twoim ołtarzu.[r]

Dla kierownika. Maskil. Dawidowy, gdy przyszedł Doeg Edomita i zwróciwszy się do Saula, powiedział mu, że Dawid przybył do domu Achimelecha.[s]

52 Czemu się chełpisz złem, mocarzu?[t]
Lojalna życzliwość Boga trwa cały dzień.[u]

PSALM 51

a Ps 21:1
Łk 1:47

b Ps 110:3
Mt 26:41

c Dz 2:38

d Dz 3:19

e Rdz 9:6
1Sm 25:34
Ps 26:9
Eze 33:8
Dz 18:6
Dz 20:26

f Ps 38:22
Ps 88:1
Iz 12:2
Obj 7:10

g Neh 9:33
Ps 20:5
Ps 35:28
Ps 59:16
Dn 9:7
Rz 10:3

h Eze 3:27

i Ps 34:1
Ps 71:8
Ps 109:30
Ps 145:21
Heb 13:15

j 1Sm 15:22
Prz 21:3
Oz 6:6

k Ps 40:6
Ps 50:8
Iz 1:11
Jer 7:22
Am 5:22

l 2Kl 22:19
Ps 34:18
Iz 57:15
Łk 18:13

m 2Kn 33:13
Ps 22:24
Ps 119:58
Prz 28:13
Łk 15:22

n Ps 102:16
Iz 62:1

o Dn 9:25
Mi 7:11

p Mal 3:3

q Ps 4:5
Rz 12:1

r Oz 14:2

2 Nieszczęścia knuje twój język, naostrzony jak brzytwa,[a]
działający podstępnie.[b]
3 Umiłowałeś zło bardziej niż dobro,[c]
fałsz bardziej niż mówienie tego, co prawe.[d] *Sela.*
4 Umiłowałeś wszelkie zgubne słowa,[e]
podstępny języku.[f]
5 Toteż Bóg zburzy cię na zawsze;[g]
powali cię i wyrwie z twego namiotu,[h]
i wykorzeni cię z krainy żyjących.[i] *Sela.*
6 A prawi to ujrzą i będą się lękać,[j]
i będą się z niego śmiać.[k]
7 Oto krzepki mąż, który nie czyni Boga swą twierdzą,[l]
lecz ufa obfitości swego bogactwa,[m]
szuka schronienia w powodowanych przez siebie nieszczęściach.[n]
8 Ja zaś będę jak bujne drzewo oliwne[o] w domu Bożym;
ufam w lojalną życzliwość Boga po czas niezmierzony, na zawsze.[p]
9 Sławić cię będę po czas niezmierzony, bo przystąpiłeś do działania;[q]
i będę pokładał nadzieję w twoim imieniu, gdyż jest to dobre, wobec lojalnych względem ciebie.[r]

PSALM 52 **s** 1Sm 22:9; **t** Rdz 10:8; 1Sm 21:7; Ps 94:4; **u** Ps 103:17; **szpalta 2** **a** Ps 50:19; Ps 57:4; Ps 59:7; Ps 64:3; **b** Ps 109:2; 2Ko 11:13; **c** Jer 4:22; Mi 3:2; **d** Ps 62:4; Jer 9:3; Jn 8:44; **e** 1Sm 22:18; **f** Prz 14:25; Jak 3:6; 1Pt 3:10; **g** Ps 55:23; Prz 12:19; Prz 15:25; Prz 19:9; **h** Ps 28:5; Ps 37:9; **i** Prz 2:22; **j** Ps 37:34; Ps 40:3; Ps 119:120; Mal 1:5; Obj 19:2; **k** Ps 58:10; Iz 37:22; Obj 18:20; 1Pt 146:3; Jer 17:5; **m** Ps 49:6; Prz 11:28; Prz 23:5; 1Tm 6:17; **n** Kzn 8:8; **o** Jer 11:16; Oz 14:6; **p** Ps 13:5; Ps 147:11; **q** Ps 50:15; **r** Ps 27:14; Ps 54:6; Ps 123:2; Prz 18:10.

Dla kierownika, na machalat.[a] Maskil. Dawidowy.

53 Nierozumny rzekł w swoim sercu:
„Nie ma Jehowy".[b]
Postąpili zgubnie i postąpili obrzydliwie w nieprawości;[c]
nie ma nikogo, kto by czynił dobrze.[d]
2 Bóg zaś spojrzał z nieba na synów ludzkich,[e]
by zobaczyć, czy jest ktoś wnikliwy, ktoś szukający Jehowy.[f]
3 Wszyscy oni się odwrócili, wszyscy są jednakowo zepsuci;[g]
nie ma nikogo, kto by czynił dobrze,[h]
nawet jednego.
4 Czyż nie nabył wiedzy żaden z krzywdzicieli,[i]
którzy pożerają mój lud, tak jak zjedli chleb?[j]
Nie wezwali Jehowy.[k]
5 Tam ogarnął ich wielki strach,[l]
gdzie właściwie nie było strachu;[m]
Bóg porozrzuca bowiem kości każdego, kto zakłada obóz przeciwko tobie.[n]
Okryjesz ich hańbą, gdyż Jehowa ich odrzucił.[o]
6 Oby nadeszło z Syjonu wspaniałe wybawienie Izraela![p]
Gdy Jehowa znowu będzie zbierał pojmanych ze swego ludu,[q]
niech się raduje Jakub, niech się weseli Izrael.[r]

Dla kierownika, na instrumenty strunowe. Maskil. Dawidowy. Gdy Zifici przyszli i odezwali się do Saula: „Czyż Dawid nie ukrywa się u nas?"[s]

54 Boże, wybaw mnie w imię swoje,[t]
a swą potęgą broń mojej sprawy.[u]

PSALM 53

a Ps 88:0
b Ps 10:4 Ps 14:1 Ps 92:6 Rz 1:21
c Rdz 6:11 Kpl 18:30 Pwt 32:5
d Ps 14:3 Rz 3:10
e Ps 8:4 Ps 11:4 Ps 33:14 Ps 102:19 Jer 16:17 Jer 23:24
f 1Kn 28:9 2Kn 15:2 2Kn 19:3 Hi 28:28 Iz 55:6 1Pt 3:12
g Rdz 6:5 Iz 53:6 Jer 8:6 Sof 1:6
h Rdz 6:12 Ps 12:1 Ps 14:3 Kzn 7:20 Rz 3:12
i Prz 1:29 Jer 4:22 Oz 4:1
j Ps 27:2 Jer 10:25
k Hi 21:14 Ps 14:4
l 1Sm 14:15 2Kl 7:6 Ps 14:5
m Kpl 26:17 Kpl 26:36 Prz 28:1
n Eze 6:5
o 2Kl 17:20 Ps 35:4 Jer 6:30
p Ps 20:2 Iz 12:6
q Ps 85:1 Ps 126:1 Jer 30:18 Jl 3:1 Am 9:14
r Ezd 3:11 Neh 12:43

PSALM 54

s 1Sm 23:19 1Sm 26:1
t Ps 20:1 Ps 79:9 Prz 18:10
u Ps 43:1 Ps 99:4 Prz 23:11 Jer 50:34

szpalta 2

a Ps 13:3 Ps 65:2 Ps 84:8 Prz 15:29
b Ps 130:2
c Ps 22:16 Ps 59:3 Ps 86:14

2 Boże, usłysz mą modlitwę;[a]
racz nadstawić ucha na wypowiedzi mych ust.[b]
3 Obcy bowiem podnieśli się przeciwko mnie
i ciemiężcy nastają na mą duszę.[c]
Boga przed sobą nie stawiają.[d] *Sela.*
4 Oto Bóg jest moim wspomożycielem;[e]
Jehowa jest wśród tych, którzy wspierają moją duszę.
5 On odpłaci za zło moim wrogom;[f]
w swej wierności wobec prawdy zmuś ich do milczenia.[g]
6 Ochoczo będę składał ci ofiary.[h]
Będę sławił twe imię, Jehowo, bo jest to dobre.[i]
7 Bo wyzwolił mnie z każdej udręki[j]
i na nieprzyjaciół mych spojrzało me oko.[k]

Dla kierownika, na instrumenty strunowe. Maskil. Dawidowy.

55 Zechciej, Boże, nadstawić ucha na moją modlitwę[l]
i nie kryj się przed moją prośbą o łaskę.[m]
2 Racz zwrócić na mnie uwagę i mi odpowiedz.[n]
Miotam się niespokojnie wskutek mej troski[o]
i nie mogę powstrzymać zaniepokojenia —
3 z powodu głosu nieprzyjaciela, wskutek nacisku niegodziwca.[p]
Zrzucają bowiem na mnie to, co szkodliwe,[q]

d Ps 36:1; Ps 53:4; Jn 16:3; **e** 1Kn 12:18; Ps 118:6; Rz 8:31; Heb 13:6; **f** Rz 12:19; 2Tm 4:14; **g** Ps 143:12; **h** Ps 50:14; Ps 107:22; Ps 116:17; Heb 13:15; **i** Ps 7:17; Ps 52:9; **j** 2Sm 4:9; Ps 34:19; Ps 37:39; 2Tm 4:18; **k** Ps 37:34; Ps 59:10; Ps 91:8; Ps 92:11; **PSALM 55** **l** Ps 5:1; Ps 80:1; Ps 84:8; 1Pt 3:12; **m** Ps 28:2; Ps 143:7; **n** Ps 17:1; **o** Iz 38:14; **p** Ps 54:3; **q** 2Sm 15:3.

a w gniewie żywią do mnie
wrogość.[a]
4 Serce moje cierpi we mnie
dotkliwy ból[b]
i opadły mnie trwogi
śmiertelne.[c]
5 Przenika mnie lęk, wręcz
drżenie,[d]
i okrywa mnie dygotanie.
6 I powiadam: „Obym miał go-
łębie skrzydła![e]
Odleciałbym gdzieś i tam
przebywał.[f]
7 Oto uciekłbym daleko,[g]
zamieszkałbym na pust-
kowiu.[h] — *Sela* —
8 Pośpieszyłbym na miejsce
mego schronienia
przed pędzącym wiatrem,
przed nawałnicą”.[i]
9 Pomieszaj, Jehowo, podziel
ich język,[j]
bo widziałem przemoc i
zwadę w mieście.[k]
10 Dniem i nocą krążą wkoło
po jego murach,[l]
w nim zaś jest krzywda
i niedola.[m]
11 Są w nim nieszczęścia,
a z jego placu nie ustąpiły
ucisk i zwodzenie.[n]
12 Wszak to nie jakiś nieprzy-
jaciel począł mnie znie-
ważać;[o]
wtedy bowiem mógłbym to
znieść.
To nie ktoś zawzięcie mnie
nienawidzący pysznił
się przeciwko mnie;[p]
wtedy bowiem mógłbym
się przed nim ukryć.[q]
13 Ale to byłeś ty — śmiertelnik
równy mnie,[r]
ktoś mi bliski i mój zna-
jomy,[s]
14 gdyż wspólnie się cieszyliś-
my słodką zażyłością;[t]
do domu Bożego chadza-
liśmy wraz z tłumem.[u]
15 Niech ich dosięgną spusto-
szenia![v]
Niech żywcem zstąpią do
Szeolu,[a]
bo gdy byli osiadłymi przy-
byszami, tkwiły w nich
rzeczy złe.[b]
16 Ja zaś zawołam do Boga[c]
i Jehowa mnie wybawi.[d]
17 Wieczorem i rano, i w połu-
dnie nie mogę powstrzy-
mać zatroskania i jęczę,[e]
a on słyszy mój głos.[f]
18 Wykupi moją duszę i zapew-
ni jej spokój od walki to-
czonej ze mną,[g]
bo tłumnie przeciwko mnie
wystąpili.[h]
19 Bóg usłyszy i odpowie im,[i]
właśnie On, zasiadający
na tronie jak w prze-
szłości[j] — *Sela* —
tym, u których nic się nie
zmienia[k]
i którzy nie ulękli się
Boga.[l]
20 Podniósł ręce na utrzymują-
cych z nim pokój;[m]
zbezcześcił swoje przymie-
rze.[n]
21 Gładsze niż masło są słowa
jego ust,[o]
lecz jego serce jest skore
do walki.[p]
Słowa jego miększe niż o-
liwa,[q]
ale są to dobyte miecze.[r]
22 Zrzuć swe brzemię na Je-
howę,[s]
a on cię wesprze.[t]
Nigdy nie pozwoli, by pra-
wy się zachwiał.[u]
23 Ty zaś, Boże, strącisz ich do
najgłębszego dołu.[v]
A ludzie winni krwi i pod-
stępni nie przeżyją poło-
wy swych dni.[w]
Lecz ja będę ufał tobie.[x]

PSALM 55

a 2Sm 16:7
Oz 9:7
b Ps 69:29
c Ps 18:4
Ps 116:3
Iz 38:10
d Ps 119:120
e Ps 11:1
f Ps 139:9
Obj 12:14
g 2Sm 15:14
h 1Sm 23:14
Jer 9:2
i Iz 17:13
j Rdz 11:9
2Sm 15:31
2Sm 17:7
k Iz 1:21
Jer 5:1
Jer 6:7
l 1Sm 19:11
2Sm 17:1
Jn 18:3
Jn 18:28
Dz 9:24
m Eze 9:4
Sof 3:3
n Ps 109:2
Jer 9:5
Am 5:10
o Ps 41:9
p Ps 35:26
Ps 38:16
Mt 26:21
q Jn 13:18
r 2Sm 15:12
2Sm 16:23
Jer 9:4
s Łk 22:21
Łk 22:48
t Prz 3:32
u Ps 42:4
v Ps 9:6
Ps 59:13
Ps 69:25
Ps 109:15

szpalta 2

a Lb 16:30
2Sm 17:23
2Sm 18:14
Mt 27:5
Dz 1:18
b Ps 9:17
Jn 12:6
c Ps 73:28
d Ps 50:15
Ps 91:15
e Ps 88:1
Ps 119:147
Dn 6:10
Mk 1:35
1Ts 5:17
f Ps 5:3
g 2Sm 4:9
h 2Kn 32:7
Ps 3:6
Ps 118:12
Mt 26:47
i Ps 69:33
Ps 143:12
j Pwt 33:27
Ps 90:2
Jer 10:10

k Kzn 8:11; Jer 48:11; **l** Ps 36:1; Sof 1:12; **m** 2Sm 15:14; Ps 7:4; Dz 12:1; **n** 2Sm 5:3; Kzn 8:2; **o** 2Sm 16:23; Ps 28:3; Ps 57:4; Ps 59:7; Ps 62:4; Mt 26:25; **p** Jn 13:2; **q** Prz 5:3; **r** Ps 59:7; Prz 12:18; **s** Ps 37:5; Ps 43:5; Iz 50:10; Flp 4:6; 1Pt 5:7; **t** 1Sm 2:9; Ps 68:19; 1Pt 1:5; **u** Ps 16:8; Ps 37:24; Ps 62:2; Ps 121:3; **v** Ps 55:15; **w** Ps 5:6; Prz 10:27; Kzn 7:17; Mt 27:5; **x** Ps 56:11; Ps 115:11.

Dla kierownika, na „Milczącego gołębia" wśród dalekich. Dawidowy. Miktam. Gdy Filistyni pochwycili go w Gat.[a]

56 Okaż mi łaskę, Boże, gdyż
szarpie mnie śmiertelnik.[b]
Uciska mnie, wojując
przez cały dzień.[c]
2 Wrogowie moi szarpali przez
cały dzień,[d]
bo wielu wojuje ze mną
wyniośle.[e]
3 Ja zaś każdego dnia, gdy się
zlęknę, będę ufał tobie.[f]
4 W jedności z Bogiem będę
wysławiał jego słowo.[g]
W Bogu pokładam ufność;
nie będę się lękał.[h]
Cóż może mi uczynić
ciało?[i]
5 Przez cały dzień szkodzą
moim osobistym sprawom;
wszystkie ich myśli są
przeciwko mnie — ku
złemu.[j]
6 Atakują, kryją się,[k]
sami zaś obserwują moje
kroki,[l]
zaczaiwszy się na moją
duszę.[m]
7 Rzuć ich precz za to, że wyrządzają krzywdę.[n]
Boże, w gniewie powal
ludy.[o]
8 Sam oznajmiłeś, że jestem
uciekinierem.[p]
Racz zebrać moje łzy w
swym bukłaku.[q]
Czyż nie ma ich w twojej
księdze?[r]
9 Wtedy zawrócą moi nieprzyjaciele, w dniu, gdy zawołam;[s]
dobrze to wiem, że za mną
jest Bóg.[t]
10 W jedności z Bogiem[u] będę
wysławiał jego słowo;
w jedności z Jehową będę
wysławiał jego słowo.[v]

PSALM 56

a 1Sm 21:10
b Ps 57:3
Ps 124:2
c Ps 27:2
Ps 124:3
d Eze 36:3
e Ps 3:1
Ps 54:5
Dz 4:27
f 1Sm 21:12
Ps 18:2
g Ps 56:10
Ps 119:160
h Ps 27:1
Ps 56:11
Rz 8:31
Heb 13:6
i 2Kn 32:8
Ps 118:6
j Jer 18:18
k Ps 10:8
Ps 140:2
l Ps 37:32
Łk 20:20
m Ps 59:3
Ps 71:10
n Ps 92:7
o Ps 55:15
Jer 18:23
p 1Sm 27:1
q Ps 39:12
Ps 126:5
r Ps 139:16
Mal 3:16
s Ps 18:40
Ps 27:2
t Iz 8:10
Rz 8:31
u Iz 45:14
Jer 12:3
Jn 10:38
Jn 17:21
v Ps 56:4

szpalta 2

a Ps 27:1
Iz 51:7
b Iz 51:12
c Lb 30:2
Kzn 5:4
d Ps 50:23
e Ps 116:8
2Ko 1:10
f Ps 17:5
Ps 94:18
g Hi 3:20
Hi 33:30
Ps 116:9

PSALM 57

h 1Sm 22:1
1Sm 24:3
Ps 142:0
i Ps 119:77
j Ps 18:2
k Rut 2:12
Ps 17:8
Ps 63:7
l Joz 23:5
Ps 138:8
m Ps 144:7
Dz 12:11
n Ps 56:2
Eze 36:3

11 W Bogu pokładam ufność.
Nie będę się lękał.[a]
Cóż może mi uczynić ziemski człowiek?[b]
12 Spoczywają na mnie, Boże,
śluby wobec ciebie.[c]
Tobie będę składał dziękczynienia.[d]
13 Wyzwoliłeś bowiem moją
duszę od śmierci[e] —
czyż nie uchroniłeś mych
stóp od potknięcia?[f] —
bym chodził przed Bogiem
w świetle żyjących.[g]

Dla kierownika. „Nie zatracaj". Dawidowy. Miktam. Gdy uciekł przed Saulem do jaskini.[h]

57 Okaż mi łaskę, Boże, okaż
mi łaskę,[i]
bo u ciebie się schroniła moja dusza;[j]
i w cieniu twoich skrzydeł się chronię, aż
przeminą nieszczęścia.[k]
2 Wołam do Boga Najwyższego, do prawdziwego Boga, który ze względu na
mnie kładzie im kres.[l]
3 On pośle z nieba i mnie wybawi.[m]
Niechybnie zbije z tropu
tego, który mnie szarpie.[n] *Sela.*
Bóg pośle swą lojalną życzliwość i swoją wierność
wobec prawdy.[o]
4 Dusza moja jest pośród
lwów;[p]
muszę leżeć wśród pożerających, wśród synów
ludzkich,
których zęby to włócznie
i strzały,[q]
a których język to ostry
miecz.[r]
5 Bądź wywyższony, Boże, nad
niebiosa;[s]

o Ps 40:11; Ps 61:7; Jn 1:17; **p** Ps 22:13; Ps 35:17; **q** Ps 58:6; Prz 30:14; **r** Ps 52:2; Ps 55:21; Ps 64:3; Prz 25:18; **s** Ps 108:5; Ps 113:4.

chwała twoja niech będzie
nad całą ziemią.[a]
6 Sieć zastawili na me stopy;[b]
dusza moja się pochyliła.[c]
Wykopali przede mną dół;
wpadli w sam jego środek.[d] *Sela.*
7 Serce moje jest niezłomne, Boże,[e]
serce moje jest niezłomne.
Chcę śpiewać i grać.[f]
8 Przebudź się, moja chwało;[g]
przebudź się, instrumencie strunowy; również ty, harfo.[h]
Chcę przebudzić świt.
9 Będę cię sławił pośród ludów, Jehowo;[i]
będę ci grał wśród grup narodowościowych.[j]
10 Bo twoja lojalna życzliwość jest wielka, aż do niebios,[k]
a twa wierność wobec prawdy — aż do nieba.[l]
11 Bądź wywyższony, Boże, nad niebiosa;[m]
chwała twoja niech będzie
nad całą ziemią.

Dla kierownika. „Nie zatracaj". Dawidowy. Miktam.

58 Skoro milczycie, czyż potraficie mówić o prawości?[n]
Czy potraficie, synowie ludzcy, sądzić prostolinijnie?[o]
2 Przeciwnie, sercem swym dopuszczacie się jawnej nieprawości na ziemi[p]
i przygotowujecie drogę dla przemocy swych rąk![q]
3 Niegodziwcy już od wyjścia z łona są zwyrodnialcami;[r]
już od wyjścia z brzucha się błąkają;
mówią kłamstwa.[s]
4 Jad ich niczym jad węża,[t]
głuchego jak kobra, która zatyka swe ucho,[u]
5 która nie będzie słuchać głosu zaklinaczy,[a]
chociaż ktoś mądry wiąże zaklęciami.[b]
6 Boże, wybij zęby w ich ustach.[c]
Jehowo, połam szczęki młodych grzywiastych lwów.
7 Niech się rozpłyną jak w wodach, które odpływają;[d]
niech napnie łuk dla swych strzał, gdy runą.[e]
8 Taki chodzi jak ślimak, który się rozpływa;
Tacy nie zobaczą słońca — niczym poroniony płód kobiety.[f]
9 Zanim wasze kociołki poczują zapalone ciernie,[g]
żywe, jak również płonące, on je porwie jak gwałtowny wicher.[h]
10 Rozraduje się prawy, że ujrzał pomstę.[i]
Stopy swe skąpie we krwi niegodziwca.[j]
11 A ludzie powiedzą:[k] „Doprawdy, jest plon dla prawego.[l]
Doprawdy, istnieje Bóg, który sądzi na ziemi".[m]

Dla kierownika. „Nie zatracaj". Dawidowy. Miktam. Gdy Saul posłał i pilnowano jego domu, by go uśmiercić.[n]

59 Wyzwól mnie od mych nieprzyjaciół, Boże mój;[o]
racz mnie chronić przed tymi, którzy przeciw mnie powstają.[p]
2 Wyzwól mnie od krzywdzicieli[q]

PSALM 57
a Lb 14:21; Ps 72:19
b Ps 7:15; Ps 35:7; Ps 140:5; Prz 29:5
c Ps 42:6
d 1Sm 24:4; Ps 9:15; Ps 141:10; Prz 26:27; Prz 28:10
e Ps 112:7
f 1Kn 16:23; Ps 33:3
g Ps 16:9; Ps 30:12
h Ps 108:2
i Ps 9:11; Ps 138:1; Ps 145:12
j Ps 96:3; Rz 15:9
k Ps 36:5; Ps 89:1; Ps 103:11
l Ps 108:4
m Ps 8:1; Ps 57:5

PSALM 58
n 2Sm 23:3; 2Kn 19:6
o Ps 82:2; Kzn 5:8
p Kzn 3:16; Jer 22:17; Mi 3:9
q Ps 94:20; Iz 10:1
r Ps 51:5; Iz 48:8
s Ps 5:6; Jn 8:44
t Ps 140:3; Rz 3:13; Jak 3:8
u Iz 43:8

---

szpalta 2 **a** Iz 19:3; **b** Pwt 18:11; **c** Ps 3:7; **d** 2Sm 14:14; Ps 112:10; **e** Ps 64:7; **f** Hi 3:16; **g** Ps 118:12; **h** Prz 10:25; Jer 23:19; **i** Ps 52:6; Ps 64:10; Ps 107:42; Eze 25:17; Obj 18:20; **j** Ps 68:23; Prz 21:18; Obj 14:20; **k** Ps 92:15; **l** Iz 3:10; **m** Ps 9:16; Ps 98:9; Heb 10:30; **PSALM 59** **n** 1Sm 19:11; **o** 1Sm 19:12; Ps 7:1; Ps 18:48; Ps 71:4; **p** Ps 12:5; Ps 91:14; **q** Ps 28:3; 2Ts 3:2.

i wybaw mnie od ludzi winnych krwi.
3 Oto bowiem czyhają na moją duszę;[a]
silni przypuszczają na mnie atak[b] —
nie za jakiś mój bunt czy mój grzech, Jehowo.[c]
4 Choć nie ma przewinienia, biegną i się przygotowują.[d]
Racz się ocknąć na me wołanie i zobacz.[e]
5 A ty, Jehowo, Boże Zastępów, jesteś Bogiem Izraela.[f]
Racz się zbudzić, by zwrócić uwagę na wszystkie narody.[g]
Nie okaż łaski żadnemu z nikczemnych zdrajców.[h] *Sela.*
6 Powracają wieczorem;[i]
ujadają jak pies[j] i krążą po mieście.[k]
7 Oto usta ich kipią;[l]
miecze są na ich wargach[m] —
któż bowiem słucha?[n]
8 Ale ty, Jehowo, będziesz się z nich śmiać;[o]
będziesz się naigrawać ze wszystkich narodów.[p]
9 Siło moja, z myślą o tobie czuwać będę;[q]
Bóg jest bowiem mym bezpiecznym wzniesieniem.[r]
10 Wyjdzie mi naprzeciw Bóg lojalnej życzliwości wobec mnie;[s]
Bóg sprawi, że spojrzę z góry na mych wrogów.[t]
11 Nie zabijaj ich, żeby mój lud nie zapomniał.[u]
Swoją energią życiową spraw, by się tułali,[v]
i powal ich, nasza tarczo, Jehowo,[w]
12 za grzech ich ust, słowo ich warg;[x]

PSALM 59

a 1Sm 19:1 Ps 10:9 Ps 37:32 Ps 38:12 Ps 56:6 Ps 71:10 Jn 7:1 Dz 23:21
b Ps 2:2 Dz 4:26
c 1Sm 24:11 1Sm 26:18 Ps 35:19 Ps 69:4
d Prz 1:16 Dz 23:15
e Ps 35:23
f Pwt 33:29
g Ps 9:15
h Prz 2:22 Prz 13:2
i 1Sm 19:11
j Ps 22:16
k Ps 59:14
l Mt 12:34
m Ps 57:4 Ps 64:3 Prz 12:18
n Ps 10:11 Ps 73:11 Eze 9:9
o Ps 2:4 Ps 37:13 Prz 1:26
p Ps 33:10
q Ps 18:1 Ps 27:1 Ps 46:1
r Ps 9:9 Ps 62:2
s Ps 6:4 Ps 119:88
t Ps 54:7 Ps 92:11
u Sdz 1:6 Kzn 9:5
v Rdz 4:12 Eze 12:15
w Rdz 15:1 Pwt 33:29 Hi 40:12 Ps 3:3
x Ps 64:8 Prz 12:13 Prz 18:7

szpalta 2

a Prz 8:13 Prz 16:18
b Ps 7:9 Iz 63:3
c 1Sm 17:46 Ps 9:16 Ps 83:18
d Ps 59:6
e Ps 109:10
f Iz 56:11

i niech zostaną schwytani w swej pysze,[a]
tak, za przeklinanie i zwodzenie, które wciąż powtarzają.
13 Połóż im kres w złości;[b]
połóż im kres, by ich nie było;
i niech wiedzą, że Bóg panuje w Jakubie aż po krańce ziemi.[c] *Sela.*
14 I niech powracają wieczorem;
niechaj ujadają jak pies i krążą po mieście.[d]
15 Niechaj tacy się tułają, szukając czegoś do jedzenia;[e]
niech się nie nasycą ani nie znajdą noclegu.[f]
16 Ja zaś będę śpiewał o twej sile[g]
i z radością będę rankiem opowiadał o twej lojalnej życzliwości.[h]
Tyś bowiem okazał się dla mnie bezpiecznym wzniesieniem[i]
i miejscem ucieczki w dniu mojej udręki.[j]
17 Siło moja, tobie chcę grać,[k]
gdyż Bóg jest moim bezpiecznym wzniesieniem, Bóg lojalnej życzliwości wobec mnie.[l]

Dla kierownika, na „Lilię przypomnienia". Miktam. Dawidowy. Ku pouczaniu.[m] Gdy walczył przeciwko Aram-Naharaim i Aram-Coba, a Joab wracał i pobił Edom w Dolinie Soli, i to dwanaście tysięcy.[n]

60 Boże, odrzuciłeś nas, przełamałeś nas,[o]
rozsierdziłeś się. Obyś nas odnowił.[p]
2 Zakołysałeś ziemią, rozdarłeś ją.[q]

g Hi 37:23; Ps 21:13; Ps 106:8; Ps 145:11; **h** Ps 89:1; Ps 101:1; Ef 1:6; **i** 1Sm 17:37; Ps 61:3; **j** Prz 18:10; **k** Ps 18:1; Iz 12:2; **l** Ps 59:10; **PSALM 60** **m** Pwt 31:19; 2Sm 1:18; **n** 2Sm 8:13; 1Kn 18:3; **o** Ps 44:9; Ps 89:38; **p** Ps 85:4; Ps 90:13; **q** Ag 2:7.

Ulecz jej rozpadliny, bo się
zachwiała.[a]
3 Dałeś swemu ludowi ujrzeć
niedolę.[b]
Napoiłeś nas winem, od
którego się zataczamy.[c]
4 Bojącym się ciebie dałeś
sygnał,[d]
by uciekali zygzakami
przed łukiem. *Sela.*
5 Dla ratowania swych umiło-
wanych[e]
racz wybawić swą prawicą
i nam odpowiedz.[f]
6 Bóg powiedział w swej świę-
tości:[g]
„Wielce się rozraduję, dam
Szechem jako dział[h]
i rozmierzę nizinę Sukkot.[i]
7 Do mnie należy Gilead i do
mnie należy Manasses,[j]
a Efraim jest twierdzą
mego naczelnika;
Juda jest moją laską roz-
kazodawcy.[k]
8 Moab jest moją misą do myc-
cia.[l]
Na Edom rzucę swój san-
dał.[m]
Nad Filisteą zakrzyknę
tryumfalnie”.[n]
9 Kto mnie przyprowadzi do
oblężonego miasta?[o]
Któż mnie przywiedzie aż
do Edomu?[p]
10 Czyż nie ty, Boże, któryś nas
odrzucił[q]
i który nie wyruszasz jako
Bóg z naszymi zastę-
pami?[r]
11 Zechciej nas wspomóc w u-
dręce,[s]
gdyż wybawienie przez
ziemskiego człowieka nie
ma wartości.[t]
12 Dzięki Bogu zyskamy ener-
gię życiową,[u]
a on sam podepcze na-
szych wrogów.[v]

PSALM 60

a Jer 30:17 Oz 6:1
b Neh 9:32 Ps 71:20 Dn 9:12
c Iz 51:17 Jer 25:15 Hab 2:16
d Ps 20:5
e Ps 108:6
f Ps 18:35 Ps 21:8 Ps 118:15 Iz 41:10
g Ps 89:35 Ps 108:7
h Rdz 12:6 Joz 1:6
i Joz 13:27
j Pwt 33:17 Ps 108:8
k Rdz 49:10
l Lb 24:17 2Sm 8:2 Ps 108:9
m Lb 24:18 2Sm 8:14
n 2Sm 8:1
o 2Sm 11:1 2Sm 12:29 1Kn 11:16
p 2Sm 8:14
q Ps 44:9 Ps 108:11 Iz 8:17 Iz 12:1
r Pwt 1:42 Pwt 20:4 Joz 7:12
s Ps 25:22 Ps 108:12
t Ps 62:9 Ps 118:8 Ps 146:3
u 2Sm 10:12 Ps 18:32 Ps 108:13
v Ps 44:5 Iz 63:3

szpalta 2

PSALM 61

a Ps 5:2 Ps 28:2 Ps 102:1 Ps 130:2
b Ps 17:1 Ps 55:1 Flp 4:6
c 1Kl 8:48 Jon 2:2
d Ps 27:5 Ps 40:2
e Ps 25:20
f 1Sm 17:45 Ps 18:2 Prz 18:10
g Ps 23:6 Ps 27:4
h Ps 17:8 Ps 57:1 Ps 63:7 Ps 91:4
i Ps 65:1

Dla kierownika, na instrumenty strunowe. Dawidowy.

61 Racz usłyszeć, Boże, me
błagalne wołanie.[a]
Racz zwrócić uwagę na
moją modlitwę.[b]
2 Z krańca ziemi będę wołał
do ciebie, gdy osłabnie
me serce.[c]
Zechciej mnie wprowadzić
na skałę wyższą ode
mnie.[d]
3 Okazałeś się bowiem dla
mnie schronieniem,[c]
potężną wieżą w obliczu
nieprzyjaciela.[f]
4 Chcę być gościem w twym
namiocie po czasy nie-
zmierzone;[g]
chcę się schronić w skrzy-
deł twoich ukryciu.[h]
Sela.
5 Bo ty, Boże, wysłuchałeś
mych ślubowań.[i]
Dałeś mi posiadłość bojących się twego imienia.[j]
6 Dni dodasz do dni króla;[k]
lata jego będą jak pokole-
nie za pokoleniem.[l]
7 Zamieszka przed obliczem
Bożym po czas niezmie-
rzony;[m]
wyznacz lojalną życzli-
wość i wierność wobec
prawdy, by go strzegły.[n]
8 Zawsze więc grać będę two-
jemu imieniu,[o]
by spełniać swe śluby
dzień po dniu.[p]

Dla kierownika — Jedutuna.
Utwór muzyczny Dawida.

62 Doprawdy, dusza moja w
milczeniu wyczekuje
Boga.[q]
Od niego pochodzi moje
wybawienie.[r]

j Ps 115:13; Mal 3:16; **k** Ps 18:50; Ps 21:4; Ps 72:17; **l** Ps 89:4; **m** 2Sm 7:16; Ps 41:12; **n** Ps 40:11; Ps 57:3; Ps 143:12; Prz 20:28; Mi 7:20; **o** Ps 30:12; Ps 145:1; Ps 146:2. **p** Ps 65:1; Ps 66:13; Kzn 5:4; **PSALM 62** **q** Ps 33:20; **r** Ps 3:8; Ps 37:39; Ps 68:19; Iz 12:2.

2 On jest moją skałą i mym
wybawieniem, moim bezpiecznym wzniesieniem;[a]
nic mną mocno nie zachwieje.[b]
3 Jak długo będziecie szaleńczo występować przeciwko mężowi, którego chcielibyście zamordować?[c]
Jesteście wszyscy jak pochylony mur, kamienny mur, w który ktoś uderza.[d]
4 Doprawdy, udzielają rad, by odciągnąć kogoś od jego godności;[e]
mają upodobanie w kłamstwie.[f]
Ustami swymi błogosławią, lecz w swoim wnętrzu złorzeczą.[g] *Sela.*
5 Doprawdy, duszo moja,
w milczeniu wyczekuj Boga,[h]
gdyż od niego pochodzi moja nadzieja.[i]
6 On jest moją skałą i mym
wybawieniem, moim bezpiecznym wzniesieniem;[j]
nic mną nie zachwieje.[k]
7 U Boga jest me wybawienie
i moja chwała.[l]
Potężna skała moja, me
schronienie jest w Bogu.[m]
8 Ufaj mu, ludu, w każdym
czasie.[n]
Przed nim wylejcie swe
serce.[o]
Bóg jest dla nas schronieniem.[p] *Sela.*
9 Doprawdy, tchnieniem są synowie ziemskiego człowieka,[q]
kłamstwem są synowie
ludzcy.[r]
Położeni na wadze, wszyscy razem są lżejsi niż
tchnienie.[s]

PSALM 62
a Ps 18:2
Ps 46:7
Ps 62:6
b Ps 37:24
Mi 7:8
2Ko 4:9
c 1Sm 24:11
Ps 38:12
d Iz 30:13
e Mt 2:8
f Ps 52:3
Prz 6:17
Jn 8:44
g Ps 5:9
Ps 28:3
Ps 55:21
h Ps 43:5
Ps 62:1
Mi 7:7
i Ps 71:5
Rz 15:13
Tyt 1:2
j Ps 18:31
k Ps 16:8
Ps 112:6
Prz 10:30
l Ps 3:3
Jer 3:23
m Ps 95:1
Iz 26:4
n Iz 50:10
o 1Sm 1:15
p Ps 46:11
Prz 14:26
q Ps 39:5
Ps 144:4
r 2Sm 15:31
Ps 60:11
Rz 3:4
s Iz 40:15

szpalta 2
a Prz 14:31
Iz 30:12
b Iz 61:8
c Pwt 6:12
Hi 31:24
Ps 52:7
Prz 11:4
Prz 11:28
Prz 23:5
Mt 6:19
Mt 6:24
Mk 8:36
Łk 12:15
1Tm 6:17
1Jn 2:16
d Hi 33:14
e Hi 9:4
Ps 63:2
Ps 77:14
Nah 1:3
Obj 19:1
f Ps 36:7
Ps 86:15
Mi 7:18
g 1Sm 16:7
Hi 34:11
Prz 24:12
Jer 32:19
Eze 7:27
Rz 2:6
2Ko 5:10
Gal 6:7
Kol 3:25
2Tm 4:14
1Pt 1:17
Obj 20:12
Obj 22:12

10 Nie pokładajcie ufności w oszukiwaniu[a]
ani nie marniejcie w jawnym rozboju.[b]
Gdyby się mnożyły środki utrzymania, nie przykładajcie do nich swego serca.[c]
11 Raz Bóg przemówił, dwa razy usłyszałem to,[d]
że siła należy do Boga.[e]
12 Także lojalna życzliwość należy do ciebie, Jehowo,[f]
albowiem ty odpłacasz każdemu według jego dzieła.[g]

Utwór muzyczny Dawida, gdy się znalazł na pustkowiu judzkim.[h]

63 Boże, tyś Bogiem moim,
ciebie szukam.[i]
Ciebie pragnie moja dusza.[j]
Ciało moje omdlało z tęsknoty za tobą
w krainie suchej i wyczerpanej, w której
nie ma wody.[k]
2 Tak cię ujrzałem w miejscu świętym,[l]
widząc siłę twoją i twą chwałę.[m]
3 Ponieważ twoja lojalna życzliwość jest lepsza niż życie,[n]
wargi moje chwalić cię będą.[o]
4 Całe życie będę cię tak błogosławił;[p]
w imię twoje wzniosę swe dłonie.[q]
5 Niczym najlepszą częścią, tłustością, nasycona jest dusza moja,[r]
a usta moje wysławiają radosnymi okrzykami warg.[s]

PSALM 63 **h** 1Sm 22:5; 1Sm 23:14; **i** Wj 15:2; Iz 26:9; **j** Ps 42:2; Ps 143:6; **k** Ps 63:0; **l** Ps 77:13; **m** 1Kn 16:28; Ps 29:1; Ps 96:6; **n** Ps 30:5; Ps 100:5; **o** Ps 66:17; Oz 14:2; Heb 13:15; **p** Ps 145:2; **q** 1Kl 8:22; Ps 134:2; **r** Kpl 7:25; Ps 36:8; Jer 31:14; **s** Ps 43:4; Ps 71:23; Ps 135:3.

6 Kiedy wspomnę o tobie na swym posłaniu,[a]
podczas straży nocnych rozmyślam o tobie.[b]
7 Okazałeś mi się bowiem wsparciem[c]
i radośnie wołam w cieniu twych skrzydeł.[d]
8 Dusza moja podąża za tobą;[e]
mocno trzyma mnie twoja prawica.[f]
9 Ci, którzy nastają na mą duszę ku jej zgubie,[g]
pójdą do najgłębszych miejsc ziemi.[h]
10 Pod moc miecza zostaną wydani;[i]
staną się po prostu pastwą lisów.[j]
11 A król będzie się radował w Bogu,[k]
chlubić się będzie każdy, kto nań przysięga,[l]
bo zatkane zostaną usta wypowiadających fałsz.[m]

Dla kierownika.
Utwór muzyczny Dawida.

64 Usłysz, Boże, mój głos w mym zatroskaniu.[n]
Życia mego racz strzec przed grozą nieprzyjaciela.[o]
2 Obyś mnie ukrył przed poufną rozmową złoczyńców,[p]
przed tumultem krzywdzicieli,[q]
3 którzy język swój naostrzyli jak miecz,[r]
którzy wycelowali swą strzałę — gorzką mowę,[s]
4 by z miejsc ukrytych strzelać do nienagannego.[t]
Z nagła doń strzelają i się nie boją.[u]
5 Chwycili się złej mowy;[v]
rozprawiają o ukrywaniu pułapek.[w]
Rzekli: „Któż je widzi?"[x]

PSALM 63
a Ps 149:5
b Ps 119:55 Ps 119:148
c 1Sm 17:37 Ps 46:1 Ps 54:4
d Ps 5:11 Ps 32:11 Ps 36:7 Ps 57:1 Ps 61:4
e Ps 73:25 Ps 143:6
f Iz 41:10
g Ps 35:4 Ps 40:14
h Lb 16:30 1Sm 25:29
i 1Sm 26:10 Jer 18:21 Jer 25:31
j Eze 39:4
k Ps 21:1
l Pwt 6:13 Iz 45:23
m Ps 31:18

PSALM 64
n Ps 55:1
o Ps 31:15
p Ps 56:6 Ps 109:2
q Łk 23:18
r Prz 12:18 Prz 30:14
s Ps 11:2 Ps 58:7 Jer 9:8
t Ps 10:8
u 1Sm 18:11 2Sm 15:14
v Lb 22:6
w Prz 1:11 Mt 26:4
x Ps 10:11 Ps 59:7 Ps 94:7 Eze 8:12

szpalta 2
a Ps 35:11 Dn 6:4
b Ps 140:5 Mt 26:59
c Ps 5:9 Jer 17:9
d Pwt 32:23 Ps 7:12
e 1Kl 22:34 1Kn 10:3
f Prz 12:13 Mal 2:8 Rz 14:21
g Prz 18:7 Łk 19:22
h Jer 18:16 Obj 18:10
i Lb 16:34
j Ps 145:6 Jer 50:28 Jer 51:10
k 1Sm 5:12 Ps 107:43 Oz 14:9

6 Obmyślają rzeczy nieprawe;[a]
ukryli sprytny plan, dobrze obmyślony,[b]
a wnętrze każdego z nich, jego serce, jest głębokie.[c]
7 Nagle jednak Bóg wypuści na nich strzałę.[d]
Odnieśli rany[e]
8 i przywodzą do potknięcia.[f]
Lecz ich język jest przeciwko nim samym.[g]
Wszyscy patrzący na nich będą kiwać głową[h]
9 i zlękną się wszyscy ludzie ziemscy;[i]
a opowiadać będą o poczynaniach Boga[j]
i wniknąą w jego dzieło.[k]
10 Prawy zaś rozraduje się w Jehowie i u niego się schroni;[l]
chlubić się będą wszyscy, którzy są prostolinijnego serca.[m]

Dla kierownika.
Utwór muzyczny Dawida. Pieśń.

65 Dla ciebie, Boże, jest wysławianie — milczenie — na Syjonie,[n]
i wobec ciebie zostanie spełniony ślub.[o]
2 Ty, który wysłuchujesz modlitwę — do ciebie przyjdzie wszelkie ciało ludzkie.[p]
3 To, co błędne, okazało się mocniejsze ode mnie.[q]
Co się tyczy naszych występków, ty sam je zakryjesz.[r]
4 Szczęśliwy ten, kogo wybierasz i kogo dopuszczasz,[s]

l Ps 32:11; Ps 58:10; Ps 68:3; Flp 4:4; **m** 1Ko 1:31; **PSALM 65** **n** Ps 76:2; **o** Ps 56:12; Ps 76:11; Ps 116:18; Kzn 5:4; **p** Ps 145:18; Iz 66:23; Dz 10:31; Dz 15:17; 1Jn 5:14; **q** Ps 40:12; Rz 7:23; Gal 5:17; **r** Ps 51:2; Ps 78:38; Ps 79:9; Iz 1:18; Jn 1:29; Heb 9:14; 1Jn 1:7; **s** Ps 15:1; Ps 135:4.

by przebywał na twoich dziedzińcach.[a]
Nasycimy się dobrem twego domu,[b]
świętego miejsca twojej świątyni.[c]
5 W prawości odpowiesz nam rzeczami napawającymi lękiem,[d]
Boże naszego wybawienia,[e]
Ufności wszystkich krańców ziemi oraz tych daleko na morzu.[f]
6 On utwierdza góry swą mocą;[g]
zaiste, przepasany jest potęgą.[h]
7 On ucisza szum mórz,[i]
szum ich fal i zgiełk grup narodowościowych.[j]
8 A mieszkańcy najdalszych okolic będą się lękać twych znaków;[k]
za twoją sprawą radośnie wykrzykują pory nastawania poranka i wieczoru.[l]
9 Zwróciłeś uwagę na ziemię, by jej dać obfitość;[m]
bardzo ją wzbogacasz.
Strumień od Boga jest pełen wody.[n]
Ty przygotowujesz ich zboże,[o]
bo tak przygotowujesz ziemię.[p]
10 Bruzdy jej są nasączane, grudy wyrównywane;[q]
zmiękczasz ją rzęsistymi ulewami; błogosławisz to, co z niej wyrasta.[r]
11 Ukoronowałeś rok swą dobrocią,[s]
a twe szlaki ociekają tłustością.[t]
12 Ociekają pastwiska na pustkowiu[u]
i weselem przepasują się wzgórza.[v]

PSALM 65
a Ps 27:4; Ps 84:4; Ps 84:10
b Ps 36:8; Ps 63:5
c 1Sm 3:3; 1Kn 16:1
d Pwt 10:21; Ps 47:2; Obj 15:3
e Ps 3:8; Ps 68:19
f Ps 22:27; Iz 45:22
g Ps 119:90
h Ps 93:1
i Ps 89:9; Ps 107:29
j Ps 2:1; Iz 17:12; Iz 57:20
k Ps 48:5; Ps 66:3
l Ps 19:5; Ps 148:3
m Pwt 11:12; Ps 104:14; Ps 147:8; Dz 14:17
n Ps 46:4
o Ps 104:15; Ps 107:37
p Rdz 26:12
q Hi 21:33; Hi 38:38
r Ps 147:8
s Rdz 27:28; Pwt 33:16
t Mal 3:10
u Iz 30:23
v Iz 55:12

szpalta 2
a Jer 6:3
b Za 9:17
c Ps 96:11; Iz 35:1; Dz 14:17

PSALM 66
d Ps 33:1; Ps 98:4
e Iz 12:5; Obj 4:11
f Neh 9:5; Ps 72:19; Ps 96:8
g Wj 15:16; Ps 76:12; Iz 2:19; Jer 10:10
h Ps 81:15
i Ps 22:27; Mal 1:11
j Iz 42:10; Obj 15:4
k Ps 46:8
l Ps 66:3; Sof 2:11
m Wj 14:22; Ps 78:13; Ps 106:9
n Joz 3:16
o Wj 15:1

13 Pastwiska przyodziały się w trzody,[a]
a niziny są okryte zbożem.[b]
Tryumfalnie wykrzykują, owszem, śpiewają.[c]

Dla kierownika.
Pieśń, utwór muzyczny.

66 Wznoście do Boga tryumfalne okrzyki, wszyscy ludzie na ziemi.[d]
2 Grajcie ku chwale jego imienia.[e]
Przysparzajcie chwały jego sławie.[f]
3 Powiedzcie do Boga: „Jakże napawają lękiem twoje dzieła![g]
Ze względu na obfitość twej siły, płaszcząc się, przyjdą do ciebie twoi nieprzyjaciele.[h]
4 Pokłonią ci się wszyscy ludzie na ziemi[i]
i będą ci grać, będą grać twojemu imieniu”.[j] *Sela.*
5 Chodźcie i zobaczcie poczynania Boga.[k]
Jego postępowanie z synami ludzkimi napawa lękiem.[l]
6 On zamienił morze w suchy ląd;[m]
przechodzili przez rzekę pieszo.[n]
Tam zaczęliśmy się w nim radować.[o]
7 Dzięki swej potędze sprawuje władzę po czas niezmierzony.[p]
Oczy jego patrzą na narody.[q]
Oporni zaś niech się sami nie wywyższają.[r] *Sela.*
8 Błogosławcie, ludy, naszego Boga[s]

p Dn 4:34; 1Tm 1:17; **q** 2Kn 16:9; Ps 11:4; Ps 33:13; Prz 15:3; Heb 4:13; **r** Pwt 17:20; Ps 75:4; Iz 37:29; **s** Pwt 32:43; Rz 15:10.

i sprawcie, by słyszano
głos wysławiania go.[a]
9 On ustawia duszę naszą
w życiu,[b]
stopie naszej nie pozwolił
się zachwiać.[c]
10 Ty bowiem nas zbadałeś,
Boże;[d]
oczyściłeś nas, jak się
oczyszcza srebro.[e]
11 Zaprowadziłeś nas do sieci
łowieckiej;[f]
ty ścisnąłeś nasze biodra.
12 Sprawiłeś, że nad głową
przejechał nam śmiertelnik;[g]
przeszliśmy przez ogień
i wodę,[h]
a tyś nas poprowadził ku
uldze.[i]
13 Wejdę do twego domu z całopaleniami;[j]
spełnię wobec ciebie swe
śluby,[k]
14 które wargi me, otwarłszy
się, wyrzekły[l]
i które usta me wypowiedziały, gdy byłem w opałach.[m]
15 Ofiaruję ci całopalenia z
młodych tucznych zwierząt,[n]
z dymem ofiarnym z baranów.
Byka złożę wraz z kozłami.[o] *Sela.*
16 Chodźcie, posłuchajcie,
wszyscy bojący się Boga,
a opowiem,[p]
co uczynił dla mojej duszy.[q]
17 Do niego wołałem swymi
ustami,[r]
a na języku mym było
opiewanie.[s]
18 Jeśli w sercu swym rozważałem coś nikczemnego,
to Jehowa mnie nie wysłucha.[t]
19 Doprawdy, Bóg wysłuchał;[u]
zwrócił uwagę na głos mej
modlitwy.[v]

PSALM 66

a Jer 33:11
b 1Sm 25:29
Dz 17:28
c 1Sm 2:9
Ps 62:6
Ps 94:18
Ps 121:3
d Pwt 8:2
Ps 17:3
e Iz 48:10
Za 13:9
Mal 3:3
1Pt 1:7
f Hi 19:6
Oz 7:12
g Ps 129:3
Iz 51:23
h 1Ts 3:3
i Iz 43:2
Dz 14:22
j Lb 15:3
Ps 100:4
k Ps 22:25
Ps 56:12
Ps 116:14
Kzn 5:4
l Lb 30:2
Sdz 11:35
m 2Sm 22:7
n 1Kn 16:1
o 2Sm 6:13
p Ps 34:11
Mal 3:16
q Ps 22:24
r Ps 30:8
Ps 34:3
s Ps 51:14
Ps 126:2
t Hi 27:9
Prz 15:29
Prz 28:9
Iz 1:15
Jn 9:31
Jak 4:3
u Ps 6:9
Ps 34:6
Ps 65:2
Ps 116:1
Lam 3:56
1Jn 3:22
v Heb 5:7

szpalta 2

a 2Sm 7:15
Ps 86:13

PSALM 67

b Ps 28:9
2Ko 13:14
Ef 1:3
c Lb 6:25
Ps 4:6
Ps 31:16
Ps 119:135
Prz 16:15

20 Błogosławiony niech będzie
Bóg, który nie odsunął
mej modlitwy
ani swej lojalnej życzliwości ode mnie.[a]

Dla kierownika, na instrumenty strunowe. Utwór muzyczny, pieśń.

67 Bóg okaże nam łaskę i
będzie nam błogosławił;[b]
sprawi, że będzie nad
nami jaśniało jego oblicze[c] — *Sela* —
2 aby znana była na ziemi
twoja droga,[d]
wśród wszystkich narodów twe wybawienie.[e]
3 Boże, niech sławią cię ludy;[f]
niech ludy wszystkie cię
sławią.[g]
4 Niech grupy narodowościowe weselą się i wołają radośnie,[h]
bo będziesz sądził ludy
prostolinijnie;[i]
a grupy narodowościowe
— te będziesz prowadził
na ziemi. *Sela.*
5 Boże, niech sławią cię ludy;[j]
niech ludy wszystkie cię
sławią.[k]
6 Ziemia na pewno wyda swój
plon;[l]
Bóg, nasz Bóg, będzie nam
błogosławił.[m]
7 Błogosławić nam będzie Bóg[n]
i bać się go będą wszystkie
krańce ziemi.[o]

Dla kierownika. Dawidowy. Utwór muzyczny, pieśń.

68 Niech powstanie Bóg,[p]
niech będą rozproszeni jego nieprzyjaciele[q]

d Est 8:17; Ps 98:2; Rz 10:18; Kol 1:23; **e** Ps 66:1; Ps 98:2; Iz 49:6; Łk 2:30; Dz 28:28; Tyt 2:11; **f** Ps 138:4; Ps 142:7; **g** Ps 44:8; **h** Pwt 32:43; Iz 42:10; Rz 15:10; **i** Ps 9:8; Ps 96:10; Ps 98:9; Rz 2:5; **j** Ps 45:17; **k** Ps 108:3; Iz 38:19; **l** Kpl 26:4; Ps 85:12; Iz 30:23; Eze 34:27; **m** Rdz 17:7; Ps 48:14; Jer 31:1; **n** Prz 10:22; **o** Ps 22:27; Obj 15:4; **PSALM 68** **p** Lb 10:35; Ps 44:26; **q** Ps 59:11; Iz 33:3.

i niech przed nim uciekają ci, którzy go zawzięcie nienawidzą.[a]
2 Jak się rozwiewa dym, tak zechciej ich rozwiać;[b]
jak od ognia topnieje wosk,[c]
tak niech sprzed Boga wyginą niegodziwcy.[d]
3 Prawi zaś niech się weselą,[e]
niech się cieszą przed obliczem Boga[f]
i niech się wielce radują z weselem.[g]
4 Śpiewajcie Bogu, grajcie jego imieniu;[h]
wznieście pieśń Temu, który jedzie przez pustynne równiny[i]
jako Jah, bo takie jest jego imię;[j] i weselcie się przed jego obliczem.
5 Ojcem dla chłopców bez ojca i sędzią dla wdów[k]
jest Bóg w swoim świętym mieszkaniu.[l]
6 Bóg sprawia, że samotni mieszkają w domu;[m]
on więźniów prowadzi do pełnego dobrobytu.[n]
Natomiast oporni muszą przebywać w spieczonej krainie.[o]
7 Boże, gdy wyruszałeś przed swoim ludem,[p]
gdy kroczyłeś przez pustynię[q] — *Sela* —
8 to ziemia się zakołysała,[r]
niebo zaś kropiło ze względu na Boga;[s]
ten Synaj zakołysał się ze względu na Boga,[t] Boga Izraela.[u]
9 Rzęsistą ulewę zacząłeś spuszczać, Boże;[v]
dziedzictwo twoje, gdy było strudzone, tyś na nowo pokrzepił.[w]
10 Twoja społeczność żyjących w namiotach[x] — ci w niej zamieszkali;[y]

PSALM 68

a Pwt 7:10; Ps 21:8
b Iz 9:18; Oz 13:3
c Ps 97:5; Mi 1:4
d Nah 1:6; 2Ts 1:9
e Pwt 12:12; Ps 32:11; Ps 33:1; Flp 4:4
f Prz 11:10
g Ps 43:4
h Ps 67:4; Iz 12:4
i Pwt 33:26; Ps 18:10; Ps 104:3; Iz 19:1
j Wj 6:3
k Wj 22:22; Pwt 10:18; Ps 10:14; Ps 146:9
l Iz 57:15; Dz 7:48
m 1Sm 2:5; Ps 113:9
n Iz 61:1
o Pwt 28:23; Ps 107:34
p Wj 13:21
q Sdz 5:5
r Ps 114:4; Ps 114:7; Heb 12:26
s Sdz 5:4
t Wj 19:18; Pwt 5:24
u Iz 45:3
v Ps 65:9; Eze 34:26
w Pwt 11:12
x Lb 10:34
y Ps 15:1

szpalta 2

a Pwt 26:5; Łk 1:53
b Ps 40:3
c Wj 15:20; Sdz 5:1; Sdz 11:34; 1Sm 18:6; Iz 40:9; Dz 8:12
d Lb 31:8; Joz 10:16; Joz 12:7; Sdz 5:19
e Lb 31:27; 1Sm 30:24
f Ps 105:37
g Lb 21:3; Joz 10:10; Jer 2:3; Jl 1:15
h Sdz 9:48
i Lb 21:33; Mi 7:14
j Mt 17:1; Mk 9:2; 2Pt 1:18

dobrocią swoją, Boże, przygotowałeś ją dla uciśnionego.[a]
11 Jehowa podaje słowo;[b]
zwiastunek dobrej nowiny jest wielki zastęp.[c]
12 Nawet królowie wojsk uciekają, uciekają.[d]
Ta zaś, która przebywa w domu, ma udział w łupie.[e]
13 Chociaż leżeliście między obozowymi kopcami popiołu,
będą skrzydła gołębia pokryte srebrem,
a jego lotki żółtawozielonym złotem.[f]
14 Gdy Wszechmocny rozproszył w niej królów,[g]
zaczął padać śnieg na Calmon.[h]
15 Górzysty region Baszanu[i] to góra Boża;[j]
górzysty region Baszanu to góra szczytów.[k]
16 Czemuż wy, góry szczytów, z zawiścią patrzycie
na górę, której Bóg zapragnął dla siebie, by na niej mieszkać?[l]
Doprawdy, Jehowa będzie tam przebywał zawsze.[m]
17 Rydwanów wojennych Boga są dziesiątki tysięcy, krocie tysięcy.[n]
Jehowa przybył z Synaju do miejsca świętego.[o]
18 Wstąpiłeś na wysokość;[p]
uprowadziłeś jeńców;[q]
wziąłeś dary w postaci ludzi,[r]
i to nawet opornych,[s] by wśród nich przebywać,[t] o Jah, Boże.

k Pwt 3:8; Pwt 3:10; Ps 42:6; **l** 1Kn 11:5; Ps 48:2; Ps 132:13; **m** Pwt 12:5; 1Kl 9:3; Heb 12:22; **n** Pwt 33:2; 2Kl 6:17; Dn 7:10; Mt 26:53; Obj 5:11; **o** Wj 19:23; **p** Ps 47:5; **q** 2Sm 5:7; Ef 4:8; **r** 2Sm 24:16; 1Kn 21:15; Ef 4:11; **s** Pwt 2:36; Pwt 7:22; Mt 9:13; 1Tm 1:13; **t** Ps 15:1; 2Ko 6:16.

19 Błogosławiony niech będzie
Jehowa, który codziennie nosi za nas ciężar,[a]
prawdziwy Bóg naszego wybawienia.[b] *Sela.*
20 Bóg prawdziwy jest dla nas
Bogiem aktów wybawienia;[c]
i do Jehowy, Wszechwładnego[d] Pana, należą drogi wyjścia ze śmierci.[e]
21 Doprawdy, Bóg roztrzaska
głowę swych nieprzyjaciół,[f]
włochate ciemię każdego,
kto chodzi w swej winie.[g]
22 Jehowa rzekł: „Z Baszanu wyprowadzę z powrotem,[h]
wyprowadzę ich z powrotem z głębin morza,[i]
23 abyś stopę swoją obmył we krwi,[j]
aby język twych psów miał swój dział z nieprzyjaciół”.[k]
24 Widzieli twe pochody, Boże,[l]
pochody mego Boga, mego Króla, do miejsca świętego.[m]
25 Na przedzie szli śpiewacy, za nimi grający na instrumentach strunowych;[n]
pośrodku były dziewczęta uderzające w tamburyny.[o]
26 W zgromadzonych rzeszach błogosławcie Boga,[p]
Jehowę — wy, którzy jesteście ze Źródła Izraela.[q]
27 Tam mały Beniamin ich podbija,[r]
książęta Judy ze swą wykrzykującą gromadą,
książęta Zebulona, książęta Naftalego.[s]
28 Bóg twój wydał nakaz twej sile.[t]
Zechciej pokazać swą siłę, Boże, który działałeś na naszą korzyść.[u]

PSALM 68

a Ps 55:22; 1Pt 5:7
b Ps 95:1
c Iz 12:2; Iz 45:17; Oz 1:7
d Dn 4:35; Dz 4:24
e Pwt 32:39
f Hab 3:13
g Ps 55:23; Eze 18:26; Łk 13:5
h Lb 21:33
i Wj 14:22; Iz 51:10
j Ps 58:10; Iz 63:3
k 1Kl 21:19; 1Kl 22:38; 2Kl 9:33
l Ps 24:7
m 1Kn 13:8
n 1Kn 15:16; Ps 87:7; Ps 150:3
o Wj 15:20; Sdz 11:34; 1Sm 18:6; Ps 148:12
p Ps 26:12; Ps 107:32
q Ps 95:6; Iz 44:2; Jer 2:13
r Rdz 49:27; 1Sm 9:21
s 1Kn 12:34
t Ps 42:8; Ps 71:3; Iz 40:31
u Ps 138:8; Ef 3:20

szpalta 2

a 1Sm 3:3; 1Kl 6:1; 1Kn 16:1; Ezd 5:14
b 1Kl 10:10; 2Kn 32:23; Ps 72:10
c Hi 40:21
d 2Sm 8:5; Ps 22:12; Eze 39:18
e 2Sm 8:2
f Ps 120:7
g Ps 72:9; Iz 45:14; Iz 60:5
h Sof 3:10; Dz 8:27
i Pwt 32:43
j Ps 18:10; Ps 104:3

29 Ze względu na twą świątynię w Jerozolimie[a]
królowie przyniosą ci dary.[b]
30 Zgrom dzikiego zwierza z trzcin,[c] zgromadzenie byków,[d]
wraz z cielcami ludów, każdego, który depcze po sztukach srebra.[e]
Rozproszył ludy mające upodobanie w walkach.[f]
31 Nadejdą z Egiptu wyroby z brązu;[g]
Kusz szybko wyciągnie ręce z darami dla Boga.[h]
32 Królestwa ziemi, śpiewajcie Bogu,[i]
grajcie Jehowie — *Sela* —
33 Temu, który jedzie po prastarym niebie niebios.[j]
Oto wydał swój głos, potężny głos.[k]
34 Przypisujcie Bogu siłę.[l]
Dostojeństwo jego jest nad Izraelem, a jego siła w obłokach.[m]
35 Bóg napawa lękiem — z twego wspaniałego sanktuarium.[n]
To Bóg Izraela, który ludowi udziela siły, wręcz potęgi.[o]
Błogosławiony niech będzie Bóg.[p]

Dla kierownika, na „Lilie”.[q] Dawidowy.

69 Wybaw mnie, Boże, bo wody doszły aż do mej duszy.[r]
2 Pogrążyłem się w głębokim błocie, w którym nie ma na czym stanąć.[s]
Dostałem się w niezgłębione wody
i porwał mnie płynący strumień.[t]

k Eze 10:5; **l** Ps 29:1; Ps 96:7; **m** Ps 93:1; **n** Ps 43:3; Ps 47:2; Ps 66:5; Ps 73:17; **o** Ps 29:11; Iz 40:31; Za 10:12; **p** Ps 72:18; **PSALM 69** **q** Ps 45:0; **r** Ps 144:7; Lam 3:54; Jon 2:5; Obj 12:15; **s** Ps 40:2; Ps 88:6; Jer 38:6; **t** Ps 32:6; Jon 2:3.

3 Zmęczyłem się wołaniem;[a]
gardło mi zachrypło.
Oczy moje przygasły, czekając na mego Boga.[b]
4 Liczniejsi niż włosy na mej głowie stali się ci, którzy mnie nienawidzą bez powodu.[c]
Namnożyło się tych, którzy będąc bez przyczyny mymi nieprzyjaciółmi, zmuszają mnie do milczenia.[d]
Zacząłem wtedy oddawać to, czego nie zrabowałem.
5 Boże, ty poznałeś moją głupotę,
a wina moja nie jest przed tobą ukryta.[e]
6 Niechaj z mego powodu nie będą zawstydzeni ci, którzy w tobie pokładają nadzieję,[f]
Wszechwładny Panie, Jehowo Zastępów.[g]
Niechaj z mego powodu nie będą upokorzeni ci, którzy cię szukają,[h]
Boże Izraela.[i]
7 Dla ciebie bowiem zniosłem obelgę,[j]
upokorzenie okryło mą twarz.[k]
8 Kimś obcym stałem się dla swych braci[l]
i cudzoziemcem dla synów mej matki.[m]
9 Albowiem gorliwość o twój dom mnie pożarła,[n]
a obelgi tych, którzy lżą ciebie, spadły na mnie.[o]
10 I począłem płakać, a dusza moja pościła,[p]
lecz spotkały mnie za to obelgi.[q]
11 Gdy odzieniem swym uczyniłem wór,
wtedy stałem się dla nich przysłowiem.[r]

PSALM 69

a Ps 6:6; Ps 22:2
b Ps 25:21; Ps 119:82; Ps 119:123; Iz 38:14
c Ps 35:19; Łk 23:22; Jn 15:25
d Ps 35:12; Ps 109:3
e Jer 16:17
f Ps 25:3; Ps 35:26
g Ps 24:10
h Iz 49:23
i Ps 72:18; Dz 13:17
j Ps 22:6; Ps 44:22; Jer 15:15; Mt 5:11
k Iz 50:6; Iz 53:3; Mt 26:67; Mt 27:29
l Hi 19:13; Ps 31:11; Mt 26:56; Jn 1:11; Jn 7:5
m 1Sm 17:28; Mi 7:6
n 1Kl 19:10; Ps 119:139; Mt 21:12; Mk 11:15; Jn 2:17
o Prz 27:11; Rz 15:3
p Ps 35:13; Ps 109:24
q Ps 102:8
r 1Kl 9:7; Ps 44:14; Jer 24:9

szpalta 2

a Łk 23:2
b Hi 30:9; Mk 15:19
c Heb 5:7
d Iz 49:8; Iz 55:6; 2Ko 6:2
e Ps 68:20
f Ps 69:2; Lam 3:55
g Ps 25:19; Ps 35:19
h Ps 144:7
i Iz 43:2

12 Zainteresowali się mną siedzący w bramie[a]
i byłem tematem piosenek ludzi, którzy piją odurzający napój.[b]
13 Lecz co się mnie tyczy, moja modlitwa skierowana była do ciebie, Jehowo,[c]
w czasie dobrej woli, Boże.[d]
W obfitej mierze swej lojalnej życzliwości odpowiedz mi prawdą twego wybawienia.[e]
14 Oswobódź mnie z błota, żebym nie utonął.[f]
Oby mnie oswobodzono od tych, którzy mnie nienawidzą,[g] oraz z głębokich wód.[h]
15 Niech mnie nie porwie płynący strumień wód[i]
ani nie połknie mnie głębina,
ani swej paszczy nie zamknie nade mną studnia.[j]
16 Odpowiedz mi, Jehowo, bo twoja lojalna życzliwość jest dobra.[k]
Zwróć się ku mnie stosownie do mnogości swych zmiłowań[l]
17 i nie zakrywaj oblicza przed swoim sługą.[m]
Szybko mi odpowiedz, gdyż jestem w opałach.[n]
18 Zbliż się do mojej duszy, ratuj ją;[o]
wykup mnie ze względu na mych nieprzyjaciół.[p]
19 Tyś poznał moją hańbę i mój wstyd, i me upokorzenie.[q]
Przed tobą są wszyscy, którzy okazują mi wrogość.[r]
20 Hańba zdruzgotała me serce i rana jest nieuleczalna.[s]

j Lb 16:33; Ps 16:10; **k** Ps 36:7; Ps 63:3; Ps 109:21; **l** Ps 25:16; Ps 86:16; **m** Ps 27:9; Ps 102:2; **n** Ps 31:9; Ps 40:13; Ps 70:1; **o** Hi 6:23; **p** Joz 7:9; **q** Ps 22:6; Iz 53:3; Heb 12:2; **r** Jn 8:49; **s** Ps 42:10.

I spodziewałem się kogoś,
kto by okazał współczucie, lecz nie było nikogo,[a]
oraz pocieszycieli, ale nie znalazłem żadnego.[b]
21 I jako pokarm dali mi trującą roślinę,[c]
a gdy pragnąłem, próbowali napoić mnie octem.[d]
22 Niechaj ich stół przed nimi stanie się pułapką,[e]
a co jest ku ich pomyślności — sidłem.[f]
23 Niech się ich oczy pogrążą w ciemności, żeby nie widziały;[g]
spraw też, by ich biodra stale się chwiały.[h]
24 Wylej na nich swoje potępienie[i]
i niech ich dosięgnie twój płonący gniew.[j]
25 Niechaj opustoszeje ich obóz otoczony murem;[k]
w namiotach ich niech już nie będzie mieszkańca.[l]
26 Ścigali bowiem tego, któregoś ty sam uderzył,[m]
i opowiadają o boleściach tych, których ty przebiłeś.
27 Do przewinienia ich dodaj przewinienie[n]
i niech nie posiądą twej prawości.[o]
28 Niechaj będą wymazani z księgi żyjących[p]
i niech nie będą zapisani razem z prawymi.[q]
29 Lecz ja jestem uciśniony i zbolały.[r]
Niech mnie chroni, Boże, twe wybawienie.[s]
30 Chcę pieśnią wysławiać imię Boga[t]
i chcę go wywyższać dziękczynieniem.[u]
31 To zresztą bardziej się spodoba Jehowie niż byk,[v]
niż młody byk mający rogi i rozdzielone kopyto.[w]

PSALM 69

a Ps 142:4; 2Tm 4:16
b Hi 19:14
c Mt 27:34; Mk 15:23
d Mt 27:48; Mk 15:36; Łk 23:36; Jn 19:29
e Rz 11:9
f 1Pt 2:8
g Iz 6:9; Jn 12:40; Dz 28:26; 2Ko 3:14
h Pwt 28:65; Eze 29:7; Rz 11:10
i Mt 23:35; 1Ts 2:16; Obj 16:1
j Ps 21:9
k 1Kl 9:8; Jer 7:12; Mt 23:38; Mt 24:2
l Dz 1:20
m 2Kn 28:9; Ps 109:16; Iz 53:4; Za 1:15
n Ps 109:17; Iz 13:11; 2Tm 4:14
o Iz 26:10
p Wj 32:33; Obj 22:19
q Eze 13:9; Flp 4:3; Obj 3:5; Obj 13:8
r Ps 109:22
s Ps 18:3
t Ps 28:7
u Ps 34:3; Ps 50:23
v Ps 50:13
w Oz 14:2

32 Zobaczą to potulni; rozradują się.[a]
Wy, którzy szukacie Boga, niech też wasze serce dalej żyje.[b]
33 Bo Jehowa wysłuchuje biednych[c]
i więźniami swymi nie wzgardzi.[d]
34 Niech go wysławiają niebo i ziemia,[e]
morza i wszystko, co się w nich porusza.[f]
35 Albowiem sam Bóg wybawi Syjon[g]
i pobuduje miasta Judy;[h]
i będą tam mieszkać, i wezmą ją w posiadanie.[i]
36 I odziedziczy ją potomstwo jego sług,[j]
i będą w niej przebywać ci, którzy miłują jego imię.[k]

Dla kierownika.
Dawidowy, ku przypomnieniu.[l]

70 Boże, aby mnie wyzwolić,[m]
Jehowo, racz mi pośpieszyć na pomoc.[n]
2 Oby się zawstydzili i zmieszali ci, którzy nastają na moją duszę.[o]
Oby się cofnęli i zostali upokorzeni ci, którzy mają upodobanie w mym nieszczęściu.[p]
3 Oby odeszli pohańbieni ci, którzy mówią „Ha, ha!"[q]
4 Oby się wielce radowali i weselili w tobie ci wszyscy, którzy cię szukają,[r]
i oby wciąż mówili: „Bóg niechaj będzie wywyższony!" — ci, którzy miłują twoje wybawienie.[s]

szpalta 2

a Ps 34:2
b Ps 22:26
c Ps 10:17; Ps 102:17; Iz 66:2; Łk 4:18

d Ps 107:10; Ps 146:7; Iz 61:1; Za 9:11; Dz 5:19; Dz 12:7; **e** Ps 19:1; Ps 96:11; Ps 148:1; Iz 44:23; Iz 49:13; **f** Ps 148:7; **g** Ps 51:18; Iz 14:32; Iz 44:26; **h** Jer 33:10; Eze 36:35; **i** Jer 33:11; **j** Ps 102:28; Iz 61:9; Iz 66:22; **k** Ps 91:14; Jak 1:12; **PSALM 70** **l** Ps 38:0; **m** Ps 40:13; **n** Ps 71:12; **o** 2Sm 17:2; Ps 6:10; Ps 35:26; Ps 71:13; **p** Ps 35:4; **q** Ps 35:21; Ps 40:15; **r** Ps 5:11; Lam 3:25; **s** Ps 35:27; Łk 1:46.

5 Lecz ja jestem uciśniony
i biedny.[a]
Boże, racz szybko działać
w mojej sprawie.[b]
Tyś jest moją pomocą
i Sprawcą mego ocalenia.[c]
Jehowo, nie przybądź za późno.[d]

71 U ciebie, Jehowo, się schroniłem.[e]
Obym nigdy nie został zawstydzony.[f]
2 W prawości swej racz mnie wyzwolić i ocalić.[g]
Nakłoń ku mnie swego ucha i mnie wybaw.[h]
3 Stań się dla mnie skalną warownią, do której zawsze można wejść.[i]
Nakaż mnie wybawić,[j]
bo ty jesteś mą urwistą skałą i moją twierdzą.[k]
4 Boże mój, ocal mnie z ręki niegodziwca,[l]
z dłoni tego, kto postępuje niesprawiedliwie i kto ciemiężyciela.[m]
5 Ty bowiem jesteś moją nadzieją,[n] Wszechwładny Panie, Jehowo, ufnością moją od mej młodości.[o]
6 Na tobie się opieram już od wyjścia z łona;[p]
tyś mnie oddzielił od wnętrza mej matki.[q]
Ciebie bezustannie dotyczy moje wysławianie.[r]
7 Stałem się dla wielu jakby cudem;[s]
lecz ty jesteś mym potężnym schronieniem.[t]
8 Usta moje są pełne twojej chwały,[u]
przez cały dzień — twego piękna.[v]
9 Nie odrzucaj mnie w czasie starości;[w]
nie opuszczaj mnie, gdy moc moja ustaje.[x]

PSALM 70

a Ps 40:17
Ps 69:29
Ps 109:22

b Ps 141:1

c Ps 18:2
Ps 40:17

d Ps 13:3

PSALM 71

e Ps 25:2
Ps 31:1

f Iz 45:17
Jer 17:18

g Ps 144:2
1Ko 10:13

h Ps 17:6
Ps 34:15

i Prz 18:10

j Ps 44:4

k 2Sm 22:2
Ps 18:2
Ps 144:2

l 2Sm 17:12
Ps 3:7
Ps 17:9
Ps 59:1
Ps 140:4
Mt 6:13

m 2Sm 19:9

n Ps 39:7

o 1Sm 17:45
Jer 17:7
Łk 2:40
2Tm 3:15

p Ps 22:9
Iz 46:3

q Ps 139:16

r Ps 34:1

s Iz 8:18
Za 3:8
Łk 2:34
Dz 4:13
1Ko 4:9

t Ps 62:7
Ps 142:5
Jer 16:19

u Ps 51:15
Ps 145:21
Heb 13:15

v Ps 35:28
Ps 145:2

w Ps 92:14

10 Bo nieprzyjaciele moi rzekli o mnie,[a]
a czyhający na moją duszę wspólnie się naradzali,[b]
11 mówiąc: „Bóg go opuścił.[c]
Ścigajcie i pochwyćcie go, gdyż nie ma wyzwoliciela”.[d]
12 Boże, nie trzymaj się z dala ode mnie.[e]
Boże mój, racz pośpieszyć mi na pomoc.[f]
13 Oby zostali zawstydzeni, oby doszli do swego kresu ci, którzy się przeciwstawiają mej duszy.[g]
Niech się okryją hańbą i upokorzeniem ci, którzy szukają mego nieszczęścia.[h]
14 Ja zaś wciąż będę czekał[i]
i chcę jeszcze dodać do całej twej chwały.
15 Usta moje opowiadać będą o twej prawości,[j]
przez dzień cały — o twoim wybawieniu,[k]
nie poznałem bowiem ich liczby.[l]
16 Przyjdę we wspaniałej potędze,[m] Wszechwładny[n] Panie, Jehowo;
wspominać będę o twojej prawości, tylko twojej.[o]
17 Boże, uczysz mnie już od mej młodości,[p]
ja zaś do tej pory opowiadam o twych zdumiewających dziełach.[q]
18 I aż po starość i siwiznę nie opuszczaj mnie, Boże,[r]
dopóki o ramieniu twym nie opowiem temu pokoleniu,[s]

x Ps 73:26; Kzn 12:3; **szpalta 2** **a** 2Sm 17:1; **b** Ps 83:3; Mt 26:4; Mt 27:1; **c** Ps 3:2; Ps 42:10; Mt 27:43; **d** 2Kn 32:13; Ps 7:2; Mt 27:42; **e** Ps 35:22; Ps 38:21; **f** Ps 22:11; Ps 70:1; **g** 2Sm 17:23; Mt 27:5; **h** 2Sm 18:9; Ps 109:29; **i** Ps 43:5; **j** Ps 35:28; Ps 40:9; **k** Ps 95:1; Obj 7:10; **l** Ps 40:5; Ps 139:17; Rz 11:33; **m** Iz 40:31; **n** Ps 68:20; **o** Obj 15:3; **p** Ps 71:5; **q** 2Sm 22:1; 1Kn 16:4; Ps 9:1; Ps 66:16; **r** 1Sm 4:15; Ps 37:25; Ps 71:9; **s** Ps 78:4.

wszystkim mającym nadejść – o twojej potędze.[a]
19 Prawość twoja, Boże, sięga wysokości;[b]
co się tyczy wielkich rzeczy, których dokonałeś,[c]
Boże, któż jest taki jak ty?[d]
20 Ponieważ sprawiłeś, że ujrzałem liczne udręki i nieszczęścia,[e]
zechciej mnie na nowo ożywić;[f]
i zechciej mnie znowu wyprowadzić z wodnych głębin ziemi.[g]
21 Racz pomnożyć mą wielkość[h]
oraz mnie otoczyć i pocieszyć.[i]
22 Ja też będę cię sławił na instrumencie strunowym,[j]
Boże mój, w związku z twą wiernością prawdzie.[k]
Chcę ci grać na harfie, Święty Izraela.[l]
23 Gdy zechcę ci zagrać, radośnie zakrzykną moje wargi,[m]
dusza moja, którą tyś wykupił.[n]
24 Również język mój przez cały dzień będzie półgłosem opiewać twą prawość,[o]
bo się zawstydzili, bo się zmieszali ci, którzy szukają mego nieszczęścia.[p]

O Salomonie.

72 Boże, daj królowi swoje sądownicze rozstrzygnięcia[q]
i synowi królewskiemu swą prawość.[r]
2 Niech w prawości broni sprawy twego ludu,[s]
a twych uciśnionych – zgodnie z sądowniczym rozstrzygnięciem.[t]
3 Niechaj góry niosą pokój ludowi,[u]
również wzgórza – dzięki prawości.
4 Niechaj sądzi uciśnionych z ludu,[a]
niech wybawi synów biednego,
a oszusta niech zmiażdży.
5 Będą się ciebie bali, dopóki będzie słońce,[b]
a także przed księżycem, przez pokolenie za pokoleniem.[c]
6 Zstąpi jak deszcz na skoszoną łąkę,[d]
jak rzęsiste ulewy, które nawilżają ziemię.[e]
7 Za dni jego rozkwitnie prawy[f]
oraz obfitość pokoju, aż nie stanie księżyca.[g]
8 A poddanych będzie miał od morza do morza[h]
i od Rzeki[i] po krańce ziemi.[j]
9 Pokłonią się przed nim mieszkańcy bezwodnych okolic,[k]
a jego nieprzyjaciele lizać będą proch.[l]
10 Królowie Tarszisz i wysp[m] zapłacą daninę.[n]
Królowie Szeby i Seby złożą dar.[o]
11 I padną przed nim na twarz wszyscy królowie;[p]
wszystkie narody będą mu służyć.[q]
12 Wyzwoli bowiem biednego wołającego o pomoc,[r]
a także uciśnionego i każdego, kto nie ma wspomożyciela.[s]

PSALM 71
a Wj 13:8; 1Kn 29:11
b Ps 36:6; Ps 57:10; Ps 89:14
c Ps 86:8; Ps 89:7
d Wj 15:11; Ps 72:18; Ps 86:8; Ps 89:6; Iz 40:18; Jer 10:7
e 2Sm 12:11; Ps 60:3; Ps 66:12; Ps 88:6
f Ps 80:18
g Ps 40:2; Ps 86:13
h 2Sm 3:1; Ps 72:11; Iz 9:7
i 2Ko 1:4
j Ps 92:3; Ps 150:3
k Ps 25:10; Ps 108:4; Ps 138:2; Ps 146:6; Obj 15:3
l 2Kl 19:22; Iz 60:9
m Ps 63:5; Ps 104:33
n Rdz 48:16; 2Sm 4:9; Ps 103:4
o Pwt 11:19; Ps 71:8; Prz 10:20
p Ps 35:26; Ps 40:14; Ps 71:13

PSALM 72
q 1Kn 22:12; 1Kn 29:19; r Jer 23:5; s 1Kl 3:9; Iz 11:4; Iz 32:1; t 1Kl 3:28; u Ps 85:10; Iz 32:17; Iz 52:7; szpalta 2 a Iz 11:4; b Ps 89:36; c Ps 89:37; Łk 1:33; Obj 11:15; d Prz 19:12; e 2Sm 23:4; Prz 16:15; Iz 58:11; Ezc 34:26; Oz 6:3; f Iz 61:11; g 1Kl 4:25; 1Kn 22:9; Iz 2:4; Iz 9:6; h Wj 23:31; 1Kl 4:21; Ps 2:8; Ps 89:25; Za 9:10; i Pwt 11:24; j Ps 22:27; Dn 2:35; k 1Kl 9:18; Ps 74:14; l Ps 2:9; Ps 110:1; Iz 49:23; Mi 7:17; m Ps 45:12; Iz 49:7; Iz 60:9; n 1Kl 4:21; o 1Kl 10:10; p Iz 49:23; q Iz 11:9; r Ps 10:17; s Hi 29:12.

13 Użali się nad maluczkim
i biednym,[a]
a dusze biednych wybawi.[b]
14 Z ucisku i gwałtu wykupi ich
duszę,
a ich krew będzie drogocenna w jego oczach.[c]
15 I niech żyje,[d] i niech mu dadzą złota z Szeby.[e]
I niech bezustannie wznosi się modlitwa za niego;
niech przez cały dzień będzie błogosławiony.[f]
16 Mnóstwo zboża będzie na ziemi;[g]
nadmiar będzie na wierzchu gór.[h]
Plonu jego będzie jak na Libanie,[i]
a ci z miasta zakwitną niczym roślinność ziemi.[j]

PSALM 72
a Ps 109:31
b Jak 2:5
c Ps 116:15
d Ps 21:4
Jn 14:19
1Jn 1:2
Obj 1:18
e 1Kl 10:10
Iz 60:6
f 2Pt 3:18
g Iz 30:23
h Iz 29:17
Iz 35:2
i Iz 29:17
j 1Kl 4:20
Obj 7:16

szpalta 2
a Ps 45:17
Ps 89:36
b Rdz 22:18
Gal 3:14
c 1Tm 1:11
d 1Kn 29:10
Ps 41:13
Łk 1:68
e Wj 15:11
Ps 77:14
Ps 136:4
f Obj 5:13

17 Imię jego niech trwa po czas niezmierzony;[a]
niech przed obliczem słońca jego imię wzrasta,
dzięki niemu też niech sobie błogosławią.[b]
Niechaj wszystkie narody zwą go szczęśliwym.[c]
18 Błogosławiony niech będzie Jehowa Bóg, Bóg Izraela,[d]
który sam jeden dokonuje zdumiewających dzieł.[e]
19 I błogosławione niech będzie jego chwalebne imię po czas niezmierzony,[f]
a chwała jego niech napełni całą ziemię.[g]
Amen i amen.
20 Skończyły się modlitwy Dawida, syna Jessego.[h]

g Lb 14:21; Hab 2:14; **h** 1Sm 17:58; Dz 13:22.

KSIĘGA TRZECIA

(Psalmy od 73 do 89)

Utwór muzyczny Asafa.[a]

73 Bóg jest naprawdę dobry dla Izraela, dla tych, którzy mają czyste serce.[b]
2 Co do mnie — moje nogi niemalże zboczyły,[c]
omal się nie poślizgnęły moje stopy.[d]
3 Zacząłem bowiem zazdrościć chełpliwym,[e]
gdy widziałem pokój u niegodziwców.[f]
4 Bo nie doznają śmiertelnych boleści;[g]
brzuch ich jest tłusty.[h]
5 Nie dręczy ich zmartwienie śmiertelnika[i]
i nie trapi ich to, co innych ludzi.[j]
6 Toteż wyniosłość służy im za naszyjnik;[k]
przemoc okrywa ich niczym szata.[l]

PSALM 73
a 2Kn 35:15
b Ps 84:11
Mt 5:8
Jak 4:8
c Łk 24:38
Judy 22
d Ps 38:16
Ps 94:18
e Prz 23:17
Prz 24:1
Prz 24:19
f Hi 21:7
Ps 37:1
Ps 37:7
Jer 12:1
g Kzn 7:15
h Ps 17:10
i Hi 12:6
Hi 21:9
j Jer 12:1
Heb 12:8
k Hi 21:14
l Ps 109:18
Prz 3:31
Jak 5:6

szpalta 2
a Jer 5:28
b Łk 16:8
c Ps 53:1
2Pt 2:18
d 1Kl 21:7
Judy 16
e Wj 5:2
Obj 13:6

7 Oko ich wytrzeszczone z otyłości;[a]
prześcignęli wyobrażenia serca.[b]
8 Naśmiewają się i mówią o tym, co złe;[c]
o oszukiwaniu mówią podniośle.[d]
9 Ustami swymi sięgnęli niebios,[e]
a ich język krąży po ziemi.[f]
10 Toteż on znowu sprowadza tu lud
i dla nich wypływają wody z tego, co pełne.
11 A oni mówią: „Jak Bóg się dowiedział?[g]
I czyż jest u Najwyższego poznanie?"[h]
12 Oto tacy są niegodziwcy, którzy zaznają spokoju niezmiernie długo.[i]

f Ps 52:4; Jak 3:6; **g** Hi 22:13; Ps 10:11; Ps 94:7; Eze 8:12; Sof 1:12; **h** Ps 44:21; **i** Ps 37:35.

Pomnożyli swe środki utrzymania.[a]
13 Doprawdy, na próżno oczyściłem swe serce[b]
i obmywam ręce w niewinności.[c]
14 I przez cały dzień doznaję utrapień,[d]
a każdego ranka jestem korygowany.[e]
15 Gdybym był rzekł: „Opowiem coś takiego”,
oto wobec pokolenia twych synów
postąpiłbym zdradziecko.[f]
16 I zastanawiałem się, by to poznać;[g]
w oczach moich było to strapieniem,
17 dopóki nie wszedłem do wspaniałego sanktuarium Boga.[h]
Chciałem poznać ich przyszłość.[i]
18 Doprawdy, stawiasz ich na śliskim gruncie.[j]
Sprawiłeś, że popadli w ruinę.[k]
19 Jakże to stali się dziwowiskiem niby w jednej chwili![l]
Jakże dobiegli swego kresu, wyniszczeni nagłymi trwogami!
20 Jak snem po przebudzeniu się, Jehowo,[m]
tak ocknąwszy się, wzgardzisz ich obrazem.[n]
21 Moim sercem bowiem owładnęło cierpkie uczucie,[o]
w nerkach zaś doznawałem ostrych boleści[p]
22 i byłem bezrozumny, i nic nie wiedziałem;[q]
z twojego punktu widzenia stałem się po prostu jak zwierzęta.[r]
23 Ale ja zawsze jestem z tobą;[s]
ty mnie ująłeś za prawą rękę.[t]
24 Radą swoją mnie poprowadzisz,[a]
a potem weźmiesz mnie do chwały.[b]
25 Kogóż mam w niebiosach?[c]
I poza tobą nie mam żadnej innej rozkoszy na ziemi.[d]
26 Zawiodło ciało moje i me serce.[e]
Bóg jest skałą dla mego serca i moim działem po czas niezmierzony.[f]
27 Oto bowiem poginą ci, którzy trzymają się z dala od ciebie.[g]
Zmusisz do milczenia każdego, kto cię niemoralnie opuszcza.[h]
28 Mnie zaś dobrze jest przybliżać się do Boga.[i]
U Wszechwładnego Pana, Jehowy, poszukałem schronienia,[j]
by oznajmiać wszystkie twoje dzieła.[k]

Maskil. Asafowy.[l]

74 Czemu, Boże, odrzuciłeś na zawsze?[m]
Czemu gniew twój stale bucha jak dym przeciw trzodzie twego pastwiska?[n]
2 Wspomnij na swe zgromadzenie, które nabyłeś dawno temu,[o]
na plemię, które wykupiłeś jako swe dziedzictwo,[p]
na tę górę Syjon, na której przebywałeś.[q]
3 Racz skierować swe kroki ku długo istniejącym pustkowiom.[r]
Nieprzyjaciel wszystko sponiewierał w miejscu świętym.[s]

PSALM 73
a Ps 17:14 Ps 144:13
b Hi 34:9 Hi 35:3 Mal 3:14
c Ps 26:6
d Ps 34:19
e Hi 7:18 Ps 94:12 Heb 12:5
f Mt 18:6
g Kzn 8:17
h Ps 77:13
i Ps 37:38 Kzn 8:13
j Ps 35:6 Ps 37:20 Jer 23:12
k Ps 37:10 Ps 55:23 Prz 3:33
l Hi 21:23 Ps 37:2 Iz 30:13
m Hi 20:8 Ps 90:5 Iz 29:8
n 1Sm 2:30
o Ps 37:1 Ps 73:3
p Lam 3:13
q Ps 92:6 Prz 30:2
r Ps 32:9
s Ps 16:8 Heb 13:5
t Ps 37:17 Ps 63:8 Iz 41:10

szpalta 2
a Ps 25:9 Ps 32:8 Ps 37:23 Ps 143:10 Prz 3:6 Iz 58:8
b Ps 37:34
c Ps 16:5 Flp 3:8
d Ps 42:2 Ps 84:2 Iz 26:9
e Ps 63:1 Ps 119:81
f Ps 16:5 Ps 119:57 Ps 142:5 Lam 3:24
g Ps 119:155 Heb 10:39
h Wj 34:15 Lb 15:39 Jak 4:4
i Ps 65:4 Heb 10:22 Jak 4:8
j Ps 46:1 Ps 71:5
k Ps 107:22 Ps 118:17

PSALM 74
l 1Kn 25:1 2Kn 35:15

m Ps 10:1; Ps 44:23; Lam 5:20; **n** Pwt 29:20; Ps 95:7; Ps 100:3; **o** Pwt 9:29; **p** Pwt 4:20; Pwt 32:9; Ps 33:12; Jer 10:16; Mi 7:14; **q** Ps 48:2; Ps 78:68; Ps 132:13; **r** Dn 9:17; Mi 1:3; **s** Ps 79:1.

4 Okazujący wrogość wobec
ciebie wydali ryk pośrodku twego miejsca spotkania.[a]
Jako znaki zatknęli swoje
własne znaki.[b]
5 Taki zdobywa rozgłos, będąc
jak ktoś, kto wysoko podnosi siekiery na gęstwinę drzew.
6 A teraz nawet jego płaskorzeźby, co do jednej, tłuką toporem i drągami
okutymi żelazem.[c]
7 Sanktuarium twoje rzucili
na pastwę ognia.[d]
Do samej ziemi zbezcześcili przybytek twego imienia.[e]
8 Razem ze swym potomstwem
rzekli w swoim sercu:
„Wszystkie Boże miejsca
spotkań trzeba spalić w
tej ziemi”.[f]
9 Znaków naszych nie widzimy; nie ma już proroka[g]
i nie ma u nas nikogo, kto
by wiedział, jak długo.
10 Jak długo, Boże, wróg będzie
lżył?[h]
Czy nieprzyjaciel zawsze
będzie ze wzgardą traktował twe imię?[i]
11 Czemuż rękę swoją, swą prawicę, trzymasz wyjętą[j]
ze swego zanadrza, gotując nam kres?
12 A jednak Bóg jest mym Królem od dawien dawna,[k]
Tym, który dokonuje wspaniałego wybawienia pośrodku ziemi.[l]
13 Ty wzburzyłeś morze swoją
siłą;[m]
zdruzgotałeś w wodach łby
morskich potworów.[n]
14 Ty roztrzaskałeś łby Lewiatana.[o]
Dawałeś go na pokarm
ludowi — mieszkańcom
bezwodnych okolic.[p]

PSALM 74

a Lam 2:7
b Mt 24:24 Mk 13:22
c 1Kl 6:18 1Kl 6:35
d 2Kl 25:9 Iz 64:11
e Ps 89:39
f Ps 83:4
g 1Sm 3:1 Am 8:11
h Ps 13:2 Ps 79:4
i Eze 36:23
j Ps 44:23 Iz 64:12 Lam 2:3
k Iz 33:22
l Wj 15:2 Hab 3:13
m Wj 14:21 Neh 9:11 Ps 78:13 Ps 106:9
n Wj 14:28 Ps 136:15 Iz 51:9 Eze 29:3 Eze 32:2
o Hi 3:8 Hi 41:1 Ps 104:26
p Wj 14:30 Lb 14:9

szpalta 2

a Joz 3:13 Iz 48:21
b Obj 16:12
c Rdz 1:3 Rdz 1:5 Ps 136:7
d Rdz 1:14 Ps 136:8 Mt 5:45
e Dz 17:26
f Rdz 8:22
g Ps 74:10 Iz 52:5
h Wj 5:2 2Kn 32:14 Iz 37:23
i PnP 2:14
j Ps 68:10
k Rdz 17:7 Kpl 26:45 Ps 105:9 Ps 106:45 Jer 33:21
l Rz 1:27
m Ps 12:5
n Ezd 3:11
o Ps 9:19
p Ps 89:51 Iz 52:5
q Ps 2:2 Ps 8:2 Ps 10:5
r Iz 37:29

PSALM 75

s 2Kn 35:15
t Ps 50:14 Ps 116:17

15 Ty rozszczepiłeś źródło i potok;[a]
ty wysuszyłeś nieprzerwanie płynące rzeki.[b]
16 Do ciebie należy dzień; do
ciebie też należy noc.[c]
Tyś przygotował źródło
światła, słońce.[d]
17 Tyś ustalił wszystkie granice ziemi;[e]
lato i zimę tyś ukształtował.[f]
18 Pamiętaj o tym: nieprzyjaciel
cię znieważył, Jehowo,[g]
a lud nierozumny potraktował ze wzgardą twoje
imię.[h]
19 Nie wydawaj dzikiemu zwierzowi duszy twej turkawki.[i]
Nie zapominaj na zawsze
o życiu twych uciśnionych.[j]
20 Spójrz na przymierze,[k]
bo ciemne zakątki ziemi
stały się pełne siedlisk
przemocy.[l]
21 Oby zdruzgotany nie powracał upokorzony.[m]
Oby uciśniony oraz biedny
wysławiali twoje imię.[n]
22 Racz powstać, Boże, racz
przeprowadzić swą sprawę sądową.[o]
Pamiętaj o zniewadze, którą przez cały dzień wyrządza ci nierozumny.[p]
23 Nie zapominaj głosu tych,
którzy okazują ci wrogość.[q]
Stale wznosi się wrzawa
powstających przeciwko
tobie.[r]

Dla kierownika. „Nie zatracaj”.
Utwór muzyczny. Asafowy.[s] Pieśń.

75 Dzięki ci składamy, Boże;
dzięki ci składamy,[t]
a imię twe jest blisko.[u]
Niechaj ogłaszają twe
zdumiewające dzieła.[v]

u Ps 138:2; Iz 30:27; **v** Ps 145:12; Obj 15:3.

2 „Wybrałem bowiem ustalony czas;[a]
osądzać zacząłem w prostolinijności.[b]
3 Gdy rozpuszczała się ziemia i wszyscy jej mieszkańcy,[c]
ja poprawiłem jej filary”.[d] *Sela.*
4 Rzekłem do głupców: „Nie bądźcie głupi”,[e]
a do niegodziwców: „Nie wywyższajcie rogu.[f]
5 Nie podnoście wysoko swego rogu.
Nie mówcie z butnym karkiem.[g]
6 Bo ani ze wschodu, ani z zachodu,
ani z południa nie ma wywyższenia.
7 Albowiem Bóg jest sędzią.[h]
Tego poniża, a tamtego wywyższa.[i]
8 Bo w ręku Jehowy jest kielich[j] —
a wino się pieni — pełen mieszaniny.
I na pewno wyleje z niego osady;
wszyscy niegodziwcy ziemi wysączą je, wypiją”.[k]
9 Ja zaś będę o tym opowiadał po czas niezmierzony;
chcę grać Bogu Jakuba.[l]
10 „I zetnę wszystkie rogi niegodziwców”.[m]
Rogi prawego zostaną wywyższone.[n]

Dla kierownika,
na instrumenty strunowe.
Utwór muzyczny. Asafowy.[o] Pieśń.

76 Bóg jest znany w Judzie;[p]
w Izraelu wielkie jest jego imię.[q]
2 I w Salem jest jego ukrycie,[r]
a jego miejsce zamieszkania — na Syjonie.[s]
3 Tam łamał płonące drzewca strzał z łuku,[t]
tarczę i miecz, i bitwę.[u] *Sela.*
4 Spowity jesteś światłem, bardziej majestatyczny niż góry pełne zdobyczy.[a]
5 Mocni sercem zostali złupieni,[b]
zdrzemnąwszy się, zapadli w sen[c]
i spośród wszystkich dzielnych mężów żaden nie odnalazł swych rąk.[d]
6 Od zgromienia przez ciebie, Boże Jakuba, twardo zasnął zarówno woźnica, jak i koń.[e]
7 Ty sam, ty napawasz lękiem[f]
i któż może się ostać przed tobą ze względu na siłę twego gniewu?[g]
8 Z nieba dałeś usłyszeć spór prawny;[h]
ziemia się zlękła i znieruchomiała,[i]
9 gdy Bóg powstał na sąd,[j]
by wybawić wszystkich potulnych na ziemi.[k] *Sela.*
10 Bo sławić cię będzie złość człowieka;[l]
opaszesz się resztką rozzłoszczenia.
11 Ślubujcie i spłacajcie to Jehowie, waszemu Bogu, wszyscy, którzy go otaczacie.[m]
Niechaj w bojaźni przyniosą dar.[n]
12 On upokorzy ducha wodzów;[o]
lękiem napawa królów ziemi.[p]

Dla kierownika,
na sposób Jedutuna.
Asafowy.[q] Utwór muzyczny.

77 Głosem swym zawołam do Boga,[r]
głosem swoim do Boga, a on nadstawi ku mnie swego ucha.[s]

PSALM 75

a Kzn 3:17; Dz 17:31
b Iz 11:4
c Ps 60:2; 2Pt 3:10
d Hi 9:6
e Ps 94:8; Prz 29:9
f Am 6:13; Za 1:21
g Wj 32:9; 2Kn 30:8; Prz 29:1; Dz 7:51; Judy 16
h Ps 50:6; Ps 58:11
i 1Sm 2:7; 2Sm 6:21; Dn 2:21; Dn 4:17; Łk 1:52
j Ps 60:3; Iz 51:17; Jer 49:12; Obj 14:10; Obj 16:19; Obj 18:6
k Hi 21:20; Ps 11:6; Jer 25:15; Jer 25:28
l Ps 104:33
m Ps 101:8; Prz 2:22; Jer 48:25; Za 1:21
n Ps 89:17; Ps 92:10; Ps 148:14

PSALM 76

o 2Kn 35:15
p Ps 48:3
q Pwt 4:7; 2Kn 2:5
r Rdz 14:18; Heb 7:1
s Ps 74:2; Ps 78:68; Ps 132:13; Ps 135:21; Iz 12:6
t 2Kn 32:21
u Ps 46:9

szpalta 2

a Ps 104:2
b Iz 46:12; Łk 1:51
c Ps 13:3; Iz 37:36; Jer 51:39
d Iz 31:8
e Wj 14:28; Wj 15:21; Iz 43:17; Nah 2:13; Za 12:4
f Wj 14:31; Ps 89:7
g Ps 90:11; Jer 10:10; Nah 1:6; 1Ko 10:22
h 1Kl 8:49; Ps 2:4
i 2Kn 20:29; Za 2:13

j Ps 82:8; **k** Ps 147:6; Prz 3:34; Sof 2:3; **l** Prz 16:4; Dn 3:19; Dn 3:28; Rz 3:5; **m** Lb 30:2; Ps 50:14; Kzn 5:4; **n** 2Kn 32:23; Ps 68:29; Ps 89:7; **o** Iz 5:15; Jer 13:18; **p** Iz 24:21; Obj 6:15; **PSALM 77** **q** 2Kn 35:15; **r** Ps 3:4; **s** Ps 34:6; Ps 116:2; Prz 15:29.

2 W dniu mej udręki poszukiwałem Jehowy.[a]
Nocą ręka moja była wyciągnięta i nie drętwieje;
dusza moja nie daje się pocieszyć.[b]
3 Wspomnę na Boga i będę poruszony;[c]
będę rozważał, aż mój duch omdleje.[d] *Sela.*
4 Chwyciłeś moje powieki;[e]
zaniepokoiłem się i nie mogę mówić.[f]
5 Pomyślałem o dniach dawnych,[g]
o latach z niezmiernie odległej przeszłości.
6 Wspomnę na swą nocną grę na strunach;[h]
sercem swym będę rozważał,[i]
a mój duch będzie pilnie dociekał.
7 Czy Jehowa będzie odrzucał po czasy niezmierzone[j]
i już więcej nie będzie miał upodobania?[k]
8 Czy na zawsze ustała jego lojalna życzliwość?[l]
Czy wypowiedź jego obróciła się wniwecz[m] na pokolenie za pokoleniem?
9 Czy zapomniał Bóg o łaskawości[n]
lub czy w gniewie zamknął swe zmiłowania?[o] *Sela.*
10 I czy stale mam mówić: „Właśnie to mnie przeszywa[p]
— zmienność prawicy Najwyższego"?[q]
11 Będę wspominał poczynania Jah;[r]
chcę bowiem wspominać twe dawne zadziwiające postępowanie.[s]
12 I rozmyślać będę o wszelkim twym działaniu,[t]
a poczynania twe chcę rozważać.[u]

PSALM 77

a Ps 18:6 Ps 50:15 Iz 26:16
b Jer 31:15
c Ps 42:5
d Ps 142:3 Ps 143:4
e Est 6:1
f Ps 4:4
g Pwt 32:7 Ps 143:5 Iz 51:9 Iz 63:9
h Ps 42:8
i Ps 77:12
j Ps 74:1
k Ps 79:5 Ps 85:1 Rz 11:1
l Ps 136:1 Lam 3:22
m Lb 23:19 Rz 9:6
n Iz 49:14 Iz 63:15 Jer 50:5
o Rz 11:32
p Ps 31:22
q Rz 3:5
r Ps 111:4
s 1Kn 16:12
t Ps 19:14 Ps 143:5 Flp 4:8
u 1Kn 16:9 Ps 105:2

szpalta 2

a Ps 73:17
b Wj 15:11 Ps 89:8
c Ps 72:18 Obj 15:3
d Wj 9:16 Iz 52:10 Dn 3:29 Dn 6:27
e Wj 6:6 Pwt 9:29
f Wj 14:21 Joz 3:16 Ps 114:3 Hab 3:8
g Ps 104:7
h Ps 68:8
i 2Sm 22:15 Hi 36:32 Ps 18:14 Ps 144:6 Hab 3:11 Za 9:14
j Wj 9:16 Ps 29:3
k Ps 97:4 Hab 3:4
l Wj 19:18 2Sm 22:8
m Neh 9:11 Hab 3:15
n Wj 13:21 Ps 78:52 Oz 12:13

13 Boże, droga twa w miejscu świętym.[a]
Któż jest wielkim Bogiem, takim jak Bóg?[b]
14 Tyś Bóg prawdziwy, postępujący zadziwiająco.[c]
Pośród ludów dałeś poznać swoją siłę.[d]
15 Ramieniem swym wyratowałeś swój lud,[e]
synów Jakuba i Józefa. *Sela.*
16 Wody cię widziały, Boże,
wody cię widziały; chwyciły je dotkliwe boleści.[f]
I wzburzyły się wodne głębiny.[g]
17 Chmury, grzmiąc, wylały wodę;[h]
chmurne niebiosa wydały odgłos.
Strzały twoje zaś latały tu i tam.[i]
18 Odgłos twego gromu brzmiał jak koła rydwanu;[j]
błyskawice oświetliły żyzną krainę;[k]
ziemia zadrżała i zaczęła się kołysać.[l]
19 Droga twoja wiodła przez morze,[m]
a twa ścieżka przez wiele wód;
i nie było znać śladów twoich stóp.
20 Poprowadziłeś swój lud jak trzodę[n]
ręką Mojżesza i Aarona.[o]

Maskil. Asafowy.[p]

78 Nadstawże ucha, mój ludu, na me prawo;[q]
nakłońcie swego ucha na wypowiedzi mych ust.[r]
2 W przysłowiu otworzę swe usta;[s]
sprawię, że wytrysną dawne zagadki,[t]

o Iz 63:11; Dz 7:36; **PSALM 78** **p** Ps 74:0; **q** Iz 51:4; **r** Ps 49:3; **s** Ps 49:4; Mt 13:35; **t** Ps 119:171; Prz 1:6; Prz 18:4; Eze 17:2.

3 które słyszeliśmy i znamy,[a]
a które nam opowiedzieli
nasi ojcowie;[b]
4 których nie ukrywamy przed
ich synami,[c]
opowiadając o nich nawet
przyszłemu pokoleniu,[d]
o chwalebnych czynach Je-
howy i jego sile[e]
oraz o zdumiewających
rzeczach, których doko-
nał.[f]
5 I ustanowił przypomnienie
w Jakubie,[g]
i nadał prawo w Izraelu,[h]
rzeczy, które nakazał na-
szym praojcom,[i]
by je oznajmiali swym sy-
nom;[j]
6 żeby znało je przyszłe po-
kolenie, synowie mający
się narodzić,[k]
żeby powstawszy, opowie-
dzieli o nich swoim
synom[l]
7 i żeby ci złożyli w Bogu swą
ufność,[m]
a nie zapomnieli o po-
czynaniach Boga,[n] lecz
przestrzegali jego przy-
kazań.[o]
8 I niech nie będą jak ich pra-
ojcowie,[p]
pokolenie oporne i bun-
townicze,[q]
pokolenie, które nie przy-
sposobiło swego serca[r]
i którego duch nie był
godny zaufania wobec
Boga.[s]
9 Synowie Efraima, choć u-
zbrojeni jako strzelający
z łuku,[t]
wycofali się w dniu walki.[u]
10 Nie dotrzymali przymierza
Bożego[v]
i nie chcieli chodzić we-
dług Jego prawa.[w]
11 Zaczęli też zapominać o jego
poczynaniach[x]
i o jego zdumiewających
dziełach, które dał im
ujrzeć.[a]
12 Wobec ich praojców postąpił
w sposób cudowny[b]
w ziemi egipskiej,[c] na polu
Coanu.[d]
13 Rozdzielił morze, by ich
przeprowadzić,[e]
i sprawił, że wody stanęły
niczym tama.[f]
14 I za dnia prowadził ich obło-
kiem,[g]
a przez całą noc światłem
ognia.[h]
15 Skały na pustkowiu rozłupy-
wał,[i]
by napoić ich obficie jak
z głębin wodnych.[j]
16 I wyprowadzał strumienie
z urwistej skały,[k]
i sprawiał, że wody spływa-
ły jak rzeki.[l]
17 A oni przeciw niemu tym
bardziej grzeszyli,[m]
buntując się przeciw Naj-
wyższemu w bezwodnej
okolicy;[n]
18 i w sercu swym wystawiali
Boga na próbę,[o]
prosząc dla swej duszy
o coś do jedzenia.[p]
19 Zaczęli więc mówić przeciw-
ko Bogu.[q]
Rzekli: „Czyż potrafi Bóg
zastawić stół na pustko-
wiu?”[r]
20 Oto uderzył w skałę,[s]
by polały się wody i by wy-
płynęły potoki.[t]
„Czy potrafi również dać
chleba[u]
lub czy zdoła przygoto-
wać żywność dla swego
ludu?”[v]
21 Toteż Jehowa usłyszał i stra-
sznie się rozgniewał;[w]

PSALM 78

a Ps 44:1
b Wj 13:8
c Pwt 4:9
Pwt 6:7
Pwt 6:21
Ps 145:4
Jl 1:3
d Pwt 11:19
Joz 4:6
Ps 71:18
e Iz 63:7
f Ps 98:1
g Pwt 4:45
h Pwt 4:8
Pwt 27:3
Ps 147:19
i Rz 3:2
j Rdz 18:19
Pwt 6:7
Ef 6:4
k Ps 71:18
Ps 102:18
l Pwt 4:10
m Ps 40:4
Jer 17:7
n Pwt 4:9
Ps 103:2
o Pwt 5:29
p 2Kl 17:14
Eze 20:18
Dz 7:51
q Wj 32:9
Pwt 1:43
Pwt 9:6
Pwt 31:27
Iz 65:2
r 2Kn 12:14
Ps 81:12
Jer 5:23
Jer 7:24
s Rdz 6:5
t Rdz 49:24
u Sdz 12:4
v Pwt 31:16
2Kn 13:4
2Kn 13:11
Jer 31:32
w 2Kl 17:14
2Kn 13:9
Neh 9:26
x Pwt 32:18
2Kn 13:8
2Kn 13:12
Jer 2:32

szpalta 2

a Ps 106:13
Ps 106:22
b Pwt 4:34
Neh 9:10
Ps 105:29
c Ps 105:27
Ps 135:9
d Lb 13:22
Iz 19:11
e Wj 14:21
Ps 66:6
Ps 136:13
Iz 63:13
1Ko 10:1
f Wj 15:8
Ps 33:7
g Wj 13:21
Neh 9:12
h Wj 14:20
Wj 14:24
Ps 105:39
i Wj 17:6
Lb 20:11

j Ps 105:41; Iz 48:21; 1Ko 10:4; **k** Pwt 8:15; Neh 9:15; **l** Iz 41:18; **m** Pwt 9:21; **n** Pwt 9:22; Ps 95:8; Heb 3:16; **o** Ps 106:14; **p** Wj 16:8; **q** Lb 21:5; **r** Lb 11:4; **s** Wj 17:6; **t** Lb 20:11; **u** Wj 16:3; **v** Lb 11:21; **w** Lb 11:10; 1Ko 10:5.

i zapłonął ogień przeciwko Jakubowi,[a]
a także gniew wezbrał przeciw Izraelowi.[b]
22 Bo nie pokładali wiary w Bogu[c]
i nie ufali w pochodzące od niego wybawienie.[d]
23 I nakazał chmurnym niebiosom w górze,
i otworzył drzwi nieba.[e]
24 I niczym deszcz zsyłał na nich mannę do jedzenia,[f]
i dał im zboże nieba.[g]
25 Ludzie jedli chleb mocarzy;[h]
zaopatrzenie im zsyłał do syta.[i]
26 Za jego sprawą zerwał się w niebiosach wiatr wschodni,[j]
a wiatr południowy powiał swą siłą.[k]
27 I zesłał na nich deszcz żywności tak jak proch,[l]
skrzydlate stworzenia latające — niczym ziarnka piasku mórz.[m]
28 I sprawiał, że spadały pośród jego obozu,[n]
dookoła jego przybytków.[o]
29 Jedli więc i nasycili się bardzo,[p]
a czego pragnęli, to im sprowadzał.[q]
30 Nie odstąpili od swego pragnienia,
pokarm zaś był jeszcze w ich ustach,[r]
31 gdy wezbrał przeciw nim srogi gniew Boga[s]
i zaczął On zabijać pośród ich najtęższych;[t]
powalił też młodzieńców Izraela.
32 Mimo tego wszystkiego jeszcze bardziej grzeszyli[u]
i nie wierzyli jego zdumiewającym dziełom.[v]
33 Toteż zakończył ich dni niby zwykłe tchnienie,[w]
a ich lata — niepokojem.
34 Ilekroć ich zabijał, wypytywali o niego[a]
i wracali, i szukali Boga.[b]
35 I przypominali sobie, że Bóg jest ich Skałą,[c]
Bóg Najwyższy — ich Mścicielem.[d]
36 I próbowali go obałamucić swymi ustami,[e]
a językiem swym próbowali go okłamać.[f]
37 I serce ich nie trwało niezłomnie przy nim,[g]
a wobec jego przymierza nie okazali się wierni.[h]
38 Ale on był miłosierny;[i] zakrywał przewinienie[j] i nie sprowadzał zguby.[k]
I wiele razy zawrócił swój gniew,[l]
i nie rozbudzał całej swej złości.
39 I wciąż pamiętał, że są ciałem,[m]
że wychodzi duch i nie powraca.[n]
40 Jakże często buntowali się przeciw niemu na pustkowiu,[o]
zasmucali go na pustyni![p]
41 I raz po raz wystawiali Boga na próbę,[q]
i sprawiali ból Świętemu Izraela.[r]
42 Nie wspomnieli na jego rękę,[s]
na dzień, gdy ich wykupił od wroga,[t]
43 jak czynił swoje znaki w Egipcie[u]
i swe cuda na polu Coanu;[v]
44 i jak zaczął zamieniać w krew ich kanały Nilu,[w]
aby nie mogli pić ze swoich strumieni.[x]
45 Nasyłał na nich gzy, by ich pożarły,[y]

PSALM 78

a Pwt 32:22 Heb 12:29
b Lb 11:1
c Ps 106:24 Heb 3:10 Judy 5
d Pwt 32:15
e Rdz 7:11 Mal 3:10
f Wj 16:14 Wj 16:35 Lb 11:7 Pwt 8:3 Neh 9:15 Jn 6:31 1Ko 10:3
g Wj 16:31
h Ps 103:20
i Wj 16:12
j Lb 11:31
k Ps 135:7
l Lb 11:19
m Wj 16:13 Lb 11:32
n Lb 11:31
o Wj 40:29 Wj 40:34
p Ps 106:15
q Lb 11:20
r Lb 11:33
s Lb 11:10
t Lb 11:34
u Lb 14:4 Lb 25:3 1Ko 10:8 1Ko 10:9 1Ko 10:10
v Wj 16:15 Pwt 8:15
w Lb 14:29 Lb 14:35 Pwt 2:14

szpalta 2

a Lb 21:7 Sdz 4:3
b Pwt 30:2
c Pwt 32:4
d Wj 6:6 Wj 13:15
e Ezc 33:31
f Oz 7:13
g Neh 9:26 Ps 95:10 Heb 3:12
h Pwt 31:20 Jer 31:32
i Wj 34:6 Lb 14:18 Neh 9:31
j Ps 65:3 Ps 79:9
k Lb 14:20 Jer 30:11 Lam 3:22
l Neh 9:27 Iz 48:9 Eze 20:9
m Ps 103:14
n Kzn 12:7
o Lb 14:11 Ps 78:17
p Iz 63:10 Ef 4:30 Heb 3:16

q Lb 14:22; Pwt 6:16; Ps 95:9; **r** 2Kl 19:22; **s** Pwt 9:26; Ps 78:11; **t** Wj 14:30; **u** Pwt 4:34; Neh 9:10; Ps 105:27; **v** Ps 78:12; **w** Wj 7:19; **x** Ps 105:29; **y** Wj 8:24; Ps 105:31.

oraz żaby – by sprowadziły na nich zgubę.[a]
46 I plon ich zaczął dawać karaluchom,
a ich trud – szarańczom.[b]
47 Wybijał ich winorośle gradem,[c]
a ich sykomory bryłami gradu.[d]
48 Ich zwierzęta juczne wydawał gradowi,[e]
a ich żywy inwentarz – palącej gorączce.
49 Zsyłał na nich swój płonący gniew,[f]
straszny gniew i potępienie, i udrękę,[g]
poczty aniołów sprowadzających nieszczęście.[h]
50 Przygotował ścieżkę swojemu gniewowi.[i]
Nie powstrzymał ich duszy od śmierci;
a ich życie wydał zarazie.[j]
51 W końcu pobił każdego pierworodnego w Egipcie,[k]
początek ich siły rozrodczej w namiotach Chama.[l]
52 Potem sprawił, że jego lud odszedł niczym trzoda;[m]
i prowadził ich jak stado po pustkowiu.[n]
53 I bezpiecznie ich wiódł, i nie czuli strachu,[o]
a nieprzyjaciół ich przykryło morze.[p]
54 I poprowadził ich do swego świętego terytorium,[q]
tego górzystego regionu, który nabyła jego prawica.[r]
55 I ze względu na nich powypędzał narody,[s]
im zaś sznurem miernicznym wyznaczył dziedzictwo,[t]
tak iż dzięki niemu plemiona Izraela przebywają we własnych domach.[u]

PSALM 78

a Wj 8:6 Ps 105:30
b Wj 10:15 Ps 105:34 Am 7:1
c Wj 9:23 Ps 105:32
d Ps 105:33
e Wj 9:25
f Lam 4:11
g Ps 11:6 Iz 42:25
h 2Kl 6:17 Mt 26:53
i Lb 25:4
j Wj 9:6
k Wj 12:29 Wj 13:15 Ps 105:36 Ps 135:8 Ps 136:10
l Ps 106:22
m Ps 77:20 Ps 105:37 Ps 136:11
n Ps 136:16
o Wj 14:20 Heb 11:29
p Wj 14:27 Wj 15:10 Ps 136:15
q Wj 15:17 Dn 9:16
r Ps 44:3
s Joz 24:12 Neh 9:24 Ps 44:2 Ps 105:44 Ps 136:18
t Pwt 32:8 Joz 13:7 Ps 136:21
u Neh 9:25

szpalta 2

a Pwt 31:16 Pwt 32:15 Sdz 2:11 2Sm 20:1 Neh 9:26
b 2Kl 17:15 Jer 44:23
c Pwt 9:7 Sdz 3:6 Eze 20:27
d Oz 7:16
e Pwt 12:2 Sdz 2:2 1Kl 14:23 Eze 20:28
f Pwt 32:16 Sdz 2:12 1Sm 7:3 1Kl 11:7 1Kl 12:28 2Kl 21:7
g Ps 94:9
h Sdz 2:20
i Ps 106:40
j Joz 18:1 1Sm 4:11 Jer 26:6
k 1Sm 14:3 Jer 7:12

56 A oni zaczęli wystawiać go na próbę i buntować się przeciwko Bogu Najwyższemu,[a]
a jego przypomnień nie strzegli.[b]
57 Odwracali się też i postępowali zdradziecko jak ich praojcowie;[c]
obrócili się jak łuk nie napięty.[d]
58 I obrażali go swoimi wyżynami,[e]
a swymi rytymi wizerunkami pobudzali go do zazdrości.[f]
59 Bóg usłyszał[g] i strasznie się rozgniewał,[h]
tak iż wielce wzgardził Izraelem.[i]
60 A w końcu porzucił przybytek Szilo,[j]
namiot, w którym przebywał pośród ziemskich ludzi.[k]
61 I siłę swą dawał w niewolę,[l]
a swe piękno w rękę wroga.[m]
62 I wydawał swój lud na pastwę miecza,[n]
a na swoje dziedzictwo zawrzał strasznym gniewem.[o]
63 Ogień pożarł jego młodzieńców,
a dziewice jego nie były sławione.[p]
64 Kapłani jego padli od miecza,[q]
a wdowy po nich nie wybuchnęły płaczem.[r]
65 Potem Jehowa budził się jak ze snu,[s]
niczym mocarz trzeźwiejący od wina.[t]
66 I bił swych wrogów od tyłu;[u]
okrył ich hańbą niezmiernie długotrwałą.[v]

l 1Sm 5:1; **m** 1Sm 4:21; **n** 1Sm 4:2; 1Sm 4:10; Jer 7:34; **o** Ps 89:38; **p** 2Kn 36:17; **q** 1Sm 2:33; 1Sm 4:11; 1Sm 22:18; **r** 1Sm 4:19; Hi 27:15; **s** Ps 44:23; **t** Iz 42:13; **u** 1Sm 5:6; **v** Jer 23:40.

67 I odrzucił namiot Józefa,[a]
a plemienia Efraima nie wybrał.[b]
68 Ale wybrał plemię Judy,[c]
górę Syjon, którą umiłował.[d]
69 I począł budować swe sanktuarium niczym wzniesienia,[e]
niczym ziemię, którą założył po czas niezmierzony.[f]
70 I tak wybrał Dawida, swego sługę,[g]
i wziął go od zagród trzody.[h]
71 Od podążania za karmiącymi samicami[i]
przywiódł go, by pasł Jakuba, jego lud,[j]
i Izraela, jego dziedzictwo.[k]
72 I zaczął ich paść stosownie do nieskazitelności swego serca[l]
oraz prowadzić umiejętnością swoich rąk.[m]

Utwór muzyczny Asafa.

79 Boże, wtargnęły narody do twego dziedzictwa;[n]
skalały świętą twoją świątynię;[o]
obróciły Jerozolimę w rumowisko.[p]
2 Zwłoki twych sług dały na żer ptactwu niebios,[q]
ciało lojalnych wobec ciebie — dzikim zwierzętom ziemi.[r]
3 Krew ich wylały jak wodę
wokół Jerozolimy, a nie ma nikogo, kto by pogrzebał.[s]
4 Staliśmy się obelgą dla naszych sąsiadów,[t]
kpiną i pośmiewiskiem dla wszystkich dookoła.[u]
5 Jak długo, Jehowo, będziesz rozsierdzony? Czy na zawsze?[v]
Jak długo twa zapalczywość będzie płonąć niczym ogień?[a]
6 Wylej swą złość na narody, które cię nie poznały,[b]
i na królestwa, które nie wezwały twojego imienia.[c]
7 Pożarły bowiem Jakuba[d]
i spustoszyły jego miejsce pobytu.[e]
8 Nie wspominaj przeciwko nam przewinień przodków.[f]
Szybko! Niech twe zmiłowania wyjdą nam naprzeciw,[g]
bośmy bardzo wynędznieli.[h]
9 Pomóż nam, Boże naszego wybawienia,[i]
z uwagi na chwałę imienia twego;[j]
i wyzwól nas, i zakryj nasze grzechy przez wzgląd na swe imię.[k]
10 Czemu narody miałyby mówić: „Gdzież jest ich Bóg?"[l]
Niech na naszych oczach stanie się znane wśród narodów[m]
pomszczenie przelanej krwi twoich sług.[n]
11 Niechaj dojdzie do ciebie wzdychanie więźnia.[o]
Stosownie do wielkości swego ramienia zachowaj skazanych na śmierć.[p]
12 I odpłać naszym sąsiadom siedemkroć w ich zanadrze[q]
za zniewagę, którą znieważyli ciebie, Jehowo.[r]
13 My zaś — twój lud i trzoda twego pastwiska[s] —

PSALM 78
a Am 5:6
b Ps 78:9
c Rdz 49:10
d Ps 87:2
Ps 132:13
Ps 135:21
e 2Kn 2:9
Ps 76:2
Heb 12:22
f Ps 104:5
Ps 119:90
Kzn 1:4
g 1Sm 16:12
h 1Sm 17:15
i Rdz 33:13
j Lb 27:17
2Sm 7:8
k 2Sm 6:21
l 2Sm 8:15
1Kl 3:6
1Kl 9:4
1Kl 15:5
m 1Sm 18:14

PSALM 79
n Wj 15:17
Ps 74:3
o 2Kl 24:13
2Kn 36:18
Ps 74:7
Lam 1:10
p 2Kl 25:9
2Kn 36:19
Jer 52:13
Mi 3:12
q Jer 7:33
Jer 15:3
r Jer 34:20
s Ps 141:7
Jer 14:16
Jer 16:4
t Pwt 28:37
Eze 36:4
u Ps 44:13
Ps 80:6
v Ps 74:1
Ps 85:5
Iz 64:9

szpalta 2
a Ps 89:46
Iz 30:27
Sof 1:18
2Ts 1:8
b Jer 10:25
c Ps 14:4
d Ps 53:4
e 2Kn 36:21
f Wj 32:34
Neh 9:34
g Wj 34:6
Ps 69:17
Lam 3:22
h Pwt 28:43
Ps 142:6
i 1Kn 16:35
j 2Kn 14:11
Ps 115:1
k Joz 7:9
1Sm 12:22
Ps 65:3
Ps 78:38
Iz 48:9
Jer 14:7

l Ps 42:3; Ps 115:2; Jl 2:17; **m** Eze 36:23; **n** Jer 51:35; Rz 12:19; Obj 18:20; **o** Wj 2:23; Ps 69:33; Iz 42:7; **p** Ps 102:20; Iz 33:2; **q** Rdz 4:15; Iz 65:6; Jer 12:14; Jer 32:18; Łk 6:38; **r** Ps 74:18; Rz 15:3; **s** Ps 74:1; Ps 95:7; Ps 100:3; Eze 34:31.

będziemy ci składać dzięki po czas niezmierzony;
z pokolenia na pokolenie będziemy głosić twą sławę.[a]

Dla kierownika, na „Lilie”.[b] Przypomnienie. Asafa.[c] Utwór muzyczny.

80 Pasterzu Izraela, racz nadstawić ucha,[d]
ty, który wiedziesz Józefa jak trzodę.[e]
Ty, który siedzisz na cherubach,[f] zechciej rozbłysnąć.[g]
2 Przed Efraimem i Beniaminem, i Manassesem racz zbudzić swą potęgę[h]
i przyjdź nas wybawić.[i]
3 Boże, sprowadź nas z powrotem;[j]
i rozjaśnij swe oblicze, abyśmy zostali wybawieni.[k]
4 Jehowo, Boże Zastępów, jak długo masz się zżymać na modlitwę swego ludu?[l]
5 Tyś kazał im jeść chleb łez[m]
i ty każesz im pić w wielkiej mierze łzy za łzami.[n]
6 Uczyniłeś z nas dla sąsiadów przedmiot waśni,[o]
a nieprzyjaciele nasi naigrawają się do woli.[p]
7 Boże Zastępów, sprowadź nas z powrotem;[q]
i rozjaśnij swe oblicze, abyśmy zostali wybawieni.[r]
8 Ty przeniosłeś winorośl z Egiptu.[s]
Wypędzałeś narody, żeby ją zasadzić.[t]
9 Oczyściłeś miejsce przed nią,[u] żeby zapuściła korzenie i napełniła ziemię.[v]
10 Góry były okryte jej cieniem,
a cedry Boże — jej konarami.[w]
11 Powypuszczała swe konary aż do morza,[a]
a gałązki swe do Rzeki.[b]
12 Czemu zburzyłeś jej kamienne mury[c]
i czemu z niej zrywali wszyscy przechodzący drogą?[d]
13 Objada ją dzik z lasu[e]
i pasą się nią gromady zwierząt polnych.[f]
14 Boże Zastępów, racz powrócić;[g]
spójrz z nieba i zobacz, i zatroszcz się o tę winorośl[h]
15 oraz szczep, który zasadziła twa prawica,[i]
i spójrz na syna, któregoś dla siebie umocnił.[j]
16 Jest spalona ogniem, wycięta.[k]
Giną, zgromieni twoim obliczem.[l]
17 Niech twa ręka będzie na mężu twej prawicy,[m]
na synu ludzkim, któregoś dla siebie umocnił,[n]
18 a nie odwrócimy się od ciebie.[o]
Racz nas zachować przy życiu, abyśmy wzywali twego imienia.[p]
19 Jehowo, Boże Zastępów, sprowadź nas z powrotem;[q]
rozjaśnij swe oblicze, abyśmy zostali wybawieni.[r]

Dla kierownika, na gittit.[s] Asafowy.

81 Wołajcie radośnie do Boga, naszej siły;[t]
tryumfalnie wykrzykujcie do Boga Jakubowego.[u]
2 Zagrajcie melodię[v] i weźcie tamburyn,[w]

PSALM 79

a Ps 45:17 Ps 145:4 Iz 43:21

PSALM 80

b Ps 45:0 Ps 60:0
c Ps 74:0
d Ps 55:1
e Ps 77:20 Iz 40:11 Jer 31:10 Eze 34:12 1Pt 2:25
f Wj 25:20 1Sm 4:4 2Sm 6:2 2Kl 19:15 Ps 99:1
g Pwt 33:2 Ps 50:2 Ps 94:1
h Lb 2:18 Ps 35:23 Iz 42:13
i Iz 25:9 Iz 33:22
j Ps 85:4 Lam 5:21
k Lb 6:25 Ps 4:6 Ps 67:1
l Ps 74:1 Ps 85:5 Lam 3:44
m Ps 42:3
n Ps 102:9 Iz 30:20
o Ps 44:13
p Sdz 16:25 Ps 79:4
q Ps 80:3
r Ps 4:6
s Iz 5:7 Jer 2:21 Eze 19:10
t Ps 44:2 Ps 78:55
u Wj 23:28 Joz 24:12 Neh 9:22 Ps 105:44
v 1Kl 4:25
w Ps 104:16

szpalta 2

a Wj 23:31 Ps 72:8
b Rdz 15:18 1Kl 4:21
c Ps 89:40 Iz 5:5
d Ps 89:41 Nah 2:2
e 2Kl 18:9 2Kn 32:1
f 2Kl 24:1 2Kl 25:1 Jer 39:1
g Iz 63:17 Mal 3:7
h Iz 63:15
i Iz 5:2 Jer 2:21 Mk 12:1

j Wj 4:22; Iz 49:5; **k** Ps 79:5; Jer 52:13; **l** Ps 39:11; **m** Ps 89:21; Ps 110:1; **n** Dn 7:13; **o** Heb 10:39; **p** Dz 15:17; **q** Ps 80:7; **r** Ps 89:15; **PSALM 81** **s** Ps 8:0; **t** Ps 28:8; Flp 4:13; **u** Ps 33:3; Mt 22:32; **v** Ps 33:2; **w** Ps 149:3.

miłą harfę wraz z instrumentem strunowym.[a]
3 Zadmijcie w róg podczas nowiu[b] —
podczas pełni, na dzień naszego święta.[c]
4 Jest to bowiem przepis dla Izraela,[d]
sądownicze rozstrzygnięcie Boga Jakubowego.
5 Włożył to jako przypomnienie na Józefa,[e]
gdy wyruszał on przez ziemię egipską.[f]
Słyszałem język, którego nie znałem.[g]
6 „Odsunąłem jego ramię od brzemienia;[h]
jego ręce uwolnione są od kosza.[i]
7 W udręce wołałeś, a ja cię ratowałem;[j]
odpowiadałem ci z kryjówki gromu.[k]
Sprawdzałem cię u wód Meriba.[l] *Sela.*
8 Słuchaj, mój ludu, a złożę przeciw tobie świadectwo,[m]
Izraelu, jeśli mnie posłuchasz.[n]
9 Nie znajdzie się pośród ciebie żaden obcy bóg;[o]
i nie będziesz się kłaniał cudzoziemskiemu bogu.[p]
10 Ja, Jehowa, jestem twoim Bogiem,[q]
wyprowadzającym cię z ziemi egipskiej.[r]
Otwórz szeroko usta, a ja je napełnię.[s]
11 Lecz mój lud nie usłuchał mego głosu,[t]
a Izrael nie okazał wobec mnie dobrych chęci.[u]
12 Pozwoliłem im więc chodzić w uporze ich serca;[v]
zaczęli postępować według własnych zamysłów.[w]
13 Gdybyż to mój lud mnie słuchał,[x]
gdybyż to Izrael chodził moimi drogami![a]
14 Łatwo podbiłbym ich nieprzyjaciół[b]
i obróciłbym rękę przeciwko ich wrogom.[c]
15 Ci, którzy zawzięcie nienawidzą Jehowy, przyjdą do niego, płaszcząc się,[d]
a ich czas będzie trwał po czas niezmierzony.
16 I będzie go karmił tłuszczem pszenicy,[e]
i ze skały miodem cię nasycę”.[f]

Utwór muzyczny Asafa.

82 Bóg staje w zgromadzeniu[g] Boskiego;[h]
pośród bogów sprawuje sąd:[i]
2 „Jak długo jeszcze będziecie sądzić niesprawiedliwie[j]
i okazywać stronniczość na rzecz niegodziwych?[k] *Sela.*
3 Bądźcie sędziami dla maluczkiego i chłopca bez ojca.[l]
Oddajcie sprawiedliwość uciśnionemu i ubogiemu.[m]
4 Ocalcie maluczkiego i biednego;[n]
wyzwólcie ich z ręki niegodziwców”.[o]
5 Nie poznali i nie rozumieją;[p]
krążą w ciemności;[q]
chwieją się wszystkie fundamenty ziemi.[r]
6 „Ja rzekłem: ‚Jesteście bogami[s]
i wszyscy jesteście synami Najwyższego.[t]

PSALM 81
a Ps 92:3 Ef 5:19
b Lb 10:10 Lb 29:1
c Wj 23:16
d Kpl 23:24
e Wj 12:14
f Wj 12:12
g Ps 114:1
h Wj 6:6 Iz 9:4 Iz 10:27
i Wj 1:14 Wj 5:4
j Wj 2:23 Wj 14:10 Ps 50:15 Ps 91:15
k Wj 19:16 Wj 19:19 Heb 12:19
l Wj 17:6 Pwt 33:8
m Pwt 32:36 Ps 50:7
n Wj 15:26
o Wj 20:3 Pwt 6:14
p Wj 20:5
q Pwt 5:6
r Wj 20:2 Jer 11:4
s Pwt 32:13 Ps 37:25 Obj 21:6
t Za 7:11
u Wj 32:1 Pwt 32:15
v Jer 11:8 Jer 18:12 Dz 7:51 Rz 1:24
w Jer 7:24 Mi 6:16
x Pwt 32:29 Iz 48:18

szpalta 2
a Pwt 5:29
b Lb 14:9
c Am 1:8

d Ps 18:45; Ps 66:3; **e** Pwt 32:14; Ps 147:14; Jl 2:24; **f** Pwt 32:13; **PSALM 82** **g** Wj 18:21; 2Kn 19:6; **h** Ps 118:27; **i** Wj 18:22; Ps 82:6; Jn 10:35; **j** Kpl 19:15; Kzn 5:8; Mi 3:2; **k** Pwt 1:17; 2Kn 19:7; Prz 18:5; **l** Pwt 24:17; Za 7:10; **m** Jer 5:28; Jer 7:6; Jer 22:3; **n** Hi 29:12; Prz 24:11; **o** Neh 5:8; **p** Ps 53:4; Mi 3:1; **q** Prz 4:19; 1Jn 2:11; **r** Ps 11:3; Ps 75:3; Prz 29:4; **s** Jn 10:34; 1Ko 8:5; **t** Jn 10:35.

7 Doprawdy, tak jak ludzie umrzecie;[a]
i jak któryś z książąt upadniecie!' "[b]
8 Racz powstać, Boże, racz osądzić ziemię;[c]
ty bowiem masz wziąć w posiadanie wszystkie narody.[d]

Pieśń. Utwór muzyczny Asafa.[e]

83 Boże, obyś nie trwał w milczeniu;[f]
nie pozostawaj niemy i nie bądź nieporuszony — o, Boski.[g]
2 Oto bowiem burzą się twoi nieprzyjaciele[h]
i podnieśli głowę ci, którzy cię zawzięcie nienawidzą.[i]
3 Przeciw twemu ludowi chytrze prowadzą poufną rozmowę[j]
i spiskują przeciw tym, którzy są u ciebie ukryci.[k]
4 Rzekli: „Chodźcie i wytępmy ich jako naród,[l]
by już więcej nie wspominano imienia Izraela".[m]
5 Sercem bowiem jednomyślnie się naradzali;[n]
przeciw tobie poczęli nawet zawierać przymierze[o] —
6 namioty Edomu[p] i Ismaelici, Moab[q] i Hagryci,[r]
7 Gebal i Ammon,[s] i Amalek,
Filistea[t] wraz z mieszkańcami Tyru.[u]
8 Przyłączyła się do nich również Asyria;[v]
stali się ramieniem dla synów Lota.[w] *Sela.*
9 Uczyń im jak Midianowi,[x] jak Syserze,[y]
jak Jabinowi[z] w dolinie potoku Kiszon.[a]
10 Zostali unicestwieni pod En-Dor;[b]
stali się gnojem dla ziemi.[c]
11 Ich dostojników uczyń podobnymi do Oreba i do Zeeba,[a]
a do Zebacha i do Calmunny wszystkich ich książąt,[b]
12 którzy rzekli: „Posiądźmy dla siebie Boże miejsca przebywania".[c]
13 Boże mój, uczyń ich podobnymi do ostów zbitych w kłąb,[d]
do ścierni na wietrze.[e]
14 Jak ogień, który wypala las,[f]
i jak płomień, który przypieka góry,[g]
15 tak zechciej ścigać ich swą nawałnicą[h]
i zechciej ich zatrwożyć swoim wichrem.[i]
16 Twarze ich napełnij hańbą,[j] by szukano twego imienia, Jehowo.[k]
17 Niechże się zawstydzą i zatrwożą po wsze czasy,[l]
niech też się zmieszają i zginą[m] —
18 aby wiedziano,[n] że ty, który masz na imię Jehowa,[o]
ty sam jesteś Najwyższym[p] nad całą ziemią.[q]

Dla kierownika, na gittit.[r] Synów Koracha. Utwór muzyczny.

84 Jakże miły jest twój wspaniały przybytek,[s] Jehowo Zastępów![t]
2 Dusza moja tęskni, wręcz usycha z tęsknoty za dziedzińcami Jehowy.[u]
Serce moje oraz moje ciało wołają radośnie do Boga żywego.[v]

PSALM 82
a Hi 21:32; Ps 49:12; Eze 31:14
b Ps 146:3
c Ps 76:9; Ps 96:13
d Ps 2:8; Obj 11:15

PSALM 83
e 2Kn 20:14; Ps 74:0
f Ps 28:1; Ps 35:22; Ps 109:1
g Ps 50:1
h 2Kl 19:28; Ps 2:1; Ps 74:4; Dz 4:25
i Sdz 8:28; Iz 37:23
j Ps 64:2
k Ps 27:5
l Wj 1:10; 2Kn 20:1; Est 3:6
m Jer 11:19; Jer 31:36
n Ps 2:2; Iz 7:5
o 2Sm 10:6; Iz 7:2
p 2Kn 20:10
q 2Kn 20:1
r 1Kn 5:10
s Rdz 19:38; Jer 49:2
t Wj 15:14; Ps 60:8
u Am 1:9; **v** 2Kl 17:5; **w** Rdz 19:37; Pwt 2:9; **x** Lb 31:7; Sdz 8:10; Iz 9:4; Iz 10:26; **y** Sdz 4:15; **z** Sdz 4:2; **a** Sdz 4:7; **b** Joz 17:11; **c** 2Kl 9:37; Sof 1:17; **szpalta 2** **a** Sdz 7:25; **b** Sdz 8:21; **c** 2Kn 20:11; **d** Iz 17:13; **e** Ps 35:5; Iz 40:24; Mt 3:12; **f** Jer 46:23; Mal 4:1; **g** Pwt 32:22; Ps 104:32; Ps 144:5; Nah 1:6; **h** Ps 50:3; Iz 30:30; **i** Ps 11:6; **j** Ps 6:10; Ps 35:26; **k** Sof 2:3; **l** Ps 109:29; **m** Ps 35:26; **n** Ps 59:13; Eze 5:13; **o** Wj 6:3; Ps 68:4; Iz 42:8; Iz 54:5; **p** Ps 92:8; Dn 4:17; **q** Dn 4:25; Za 4:14; **PSALM 84** **r** Ps 81:0; **s** Ps 43:3; Ps 46:4; **t** Ps 27:4; **u** Ps 42:1; Ps 63:1; **v** Ps 9:1; 1Tm 4:10.

3 Nawet ptak znalazł sobie dom,
a jaskółka dla siebie gniazdo,
w którym umieściła swoje młode –
twój wspaniały ołtarz, Jehowo Zastępów, Królu mój i Boże mój!
4 Szczęśliwi ci, którzy mieszkają w twoim domu![a]
Nieustannie cię wysławiają.[b] *Sela.*
5 Szczęśliwi ludzie, których siła jest w tobie,[c]
w których sercu są gościńce.[d]
6 Przechodząc przez nizinę krzewów baka,[e]
zamieniają ją w źródło;
i błogosławieństwami okrywa się nauczyciel.[f]
7 Będą szli od energii życiowej do energii życiowej;[g]
każdy się pokazuje przed Bogiem na Syjonie.[h]
8 Jehowo, Boże Zastępów, usłysz mą modlitwę;[i]
nadstaw ucha, Boże Jakuba.[j] *Sela.*
9 Tarczo nasza, zobacz, Boże,[k]
i spójrz na oblicze swego pomazańca.[l]
10 Albowiem dzień na twoich dziedzińcach jest lepszy niż gdzie indziej tysiąc.[m]
Wolę stać u progu domu mego Boga,[n]
niż krążyć po namiotach niegodziwości.[o]
11 Bo Jehowa Bóg jest słońcem[p] i tarczą;[q]
udziela łaski i chwały.[r]
Jehowa nie odmówi żadnego dobrodziejstwa tym, którzy chodzą w nienaganności.[s]
12 Jehowo Zastępów, szczęśliwy jest człowiek, który ufa tobie.[t]

PSALM 84

a Ps 23:6 Ps 65:4
b 1Kn 25:7 Ps 150:1
c Ps 28:7
d Ps 40:8 Jer 31:33
e 2Sm 5:24
f Iz 30:20
g 1Sm 2:4 2Sm 22:40 Ps 18:32 Iz 40:29 Hab 3:19
h Pwt 16:16 Jer 31:6 Za 14:16
i Ps 4:1
j Ps 17:1
k Rdz 15:1
l 1Sm 2:10
m Ps 27:4 Ps 43:4 Łk 2:46
n Ps 26:8
o Ps 141:4
p Ps 27:1 Iz 60:19
q Rdz 15:1 Pwt 33:29 2Sm 22:3 Ps 3:3 Ps 84:9 Ps 115:9 Ps 119:114 Ps 144:2 Prz 2:7
r 2Ko 3:18
s Hi 1:1 Ps 34:9 Ps 37:18 Jak 1:5
t Ps 146:5 Jer 17:7

szpalta 2

PSALM 85

a Kpl 26:42 Ps 77:7 Jl 2:18
b Ezd 2:1 Ps 14:7 Ps 53:6 Jer 30:18 Jer 31:23 Eze 39:25 Jl 3:1
c Ps 32:1 Jer 50:20 Mi 7:18
d Dz 13:39 Rz 4:7 Kol 2:13
e Wj 32:14

Dla kierownika. Synów Koracha. Utwór muzyczny.

85 Znalazłeś upodobanie, Jehowo, w swojej ziemi;[a]
z powrotem sprowadziłeś pojmanych z Jakuba.[b]
2 Odpuściłeś przewinienie swego ludu;[c]
zakryłeś wszelki ich grzech.[d] *Sela.*
3 Opanowałeś całe swe straszne rozgniewanie;[e]
odwróciłeś się od żaru swego gniewu.[f]
4 Zbierz nas z powrotem, Boże naszego wybawienia,[g]
i zaniechaj swego oburzenia na nas.[h]
5 Czyż będziesz rozsierdzony na nas po czas niezmierzony?[i]
Czy przedłużysz swój gniew na pokolenie za pokoleniem?[j]
6 Czy nie ożywisz nas ponownie,[k]
aby twój lud radował się z twego powodu?[l]
7 Okaż nam, Jehowo, swą lojalną życzliwość[m]
i racz nam dać swoje wybawienie.[n]
8 Chcę usłyszeć, co powie prawdziwy Bóg, Jehowa,[o]
gdyż ogłosi pokój swemu ludowi[p] i lojalnym wobec Niego,
ale niech nie wracają do zbytniej pewności siebie.[q]
9 Doprawdy, jego wybawienie jest blisko tych, którzy się go boją,[r]

f Pwt 13:17; Iz 12:1; **g** Ps 27:1; Ps 80:3; **h** Ps 78:38; **i** Ps 74:1; Ps 79:5; Ps 80:4; **j** Ps 103:9; **k** Iz 57:15; Hab 3:2; **l** Ezd 3:11; Jer 33:11; **m** Ps 109:26; Lam 3:22; **n** Ps 50:23; Ps 119:41; **o** Hab 2:1; Za 9:10; Heb 12:25; **p** Ps 29:11; Iz 57:19; Dz 10:36; **q** Pwt 8:17; Ps 78:7; Prz 30:9; **r** Ps 119:155; Iz 46:13; Dz 10:2.

by w naszej ziemi przebywała chwała.[a]
10 Spotkały się lojalna życzliwość i wierność wobec prawdy;[b]
pocałowały się prawość i pokój.[c]
11 Z ziemi wyrośnie wierność wobec prawdy,[d]
a z niebios spojrzy prawość.[e]
12 Ponadto Jehowa udzieli tego, co dobre,[f]
a nasza ziemia wyda swój plon.[g]
13 Będzie przed nim szła prawość[h]
i wytyczy drogę według jego kroków.[i]

Modlitwa Dawida.

86 Nakłoń, Jehowo, swego ucha. Odpowiedz mi,[j] bo jestem uciśniony i biedny.[k]
2 Racz strzec mojej duszy, bo jestem lojalny.[l]
Tyś Bogiem moim; wybaw swego sługę, który ufa tobie.[m]
3 Okaż mi łaskę, Jehowo,[n]
gdyż do ciebie wołam przez cały dzień.[o]
4 Rozwesel duszę swojego sługi,[p]
gdyż duszę mą wznoszę do ciebie, Jehowo.[q]
5 Albowiem ty, Jehowo, jesteś dobry[r] i gotów przebaczać;[s]
i obfita jest lojalna życzliwość wobec wszystkich, którzy cię wzywają.[t]
6 Racz nadstawić ucha, Jehowo, na moją modlitwę[u]
i zważ na głos moich błagań.[v]
7 W dniu swej udręki zawołam do ciebie,[w]
bo ty mi odpowiesz.[x]
8 Nie ma wśród bogów nikogo takiego, jak ty, Jehowo,[a]
ani nie ma dzieł takich, jak twoje.[b]
9 Przyjdą wszystkie narody, któreś ty uczynił,[c]
i pokłonią się przed tobą, Jehowo,[d]
i oddadzą chwałę twemu imieniu.[e]
10 Jesteś bowiem wielki i dokonujesz rzeczy zdumiewających;[f]
ty jesteś Bogiem, ty sam.[g]
11 Poucz mnie, Jehowo, o swej drodze.[h]
Będę chodził w twojej prawdzie.[i]
Zjednocz me serce, aby się bało twego imienia.[j]
12 Sławię cię, Jehowo, Boże mój, całym swym sercem,[k]
chcę też wychwalać twe imię po czas niezmierzony.
13 Bo wielka jest wobec mnie twa lojalna życzliwość[l]
i wyzwoliłeś mą duszę z Szeolu, z jego najgłębszego miejsca.[m]
14 Boże, zuchwalcy powstali przeciwko mnie;[n]
i zgromadzenie tyranów czyha na mą duszę,[o]
a ciebie przed sobą nie postawili.[p]
15 Lecz ty, Jehowo, jesteś Bogiem miłosiernym i łaskawym,[q]
nieskorym do gniewu[r] i obfitującym w lojalną życzliwość oraz wierność wobec prawdy.[s]

PSALM 85
a Za 2:5
b Ps 100:5 Mi 7:20
c Ps 72:3 Iz 32:17
d Ps 57:10
e Iz 26:9 Iz 45:8
f Ps 84:11 Jak 1:17
g Kpł 26:4 Pwt 28:8 Ps 67:6 Iz 25:6 Iz 30:23
h Ps 89:14 Iz 58:8
i Ps 119:35

PSALM 86
j Prz 15:29
k Ps 34:6 Iz 66:2
l 1Sm 2:9 Ps 4:3 Ps 37:28
m 2Kn 16:9 Iz 26:3
n Ps 56:1 Ps 57:1
o Ps 25:5 Ps 88:9
p Ps 51:12
q Ps 62:8 Ps 143:8
r Ps 25:8 Ps 145:9 Łk 18:19
s Neh 9:17 Iz 55:7 Dn 9:9 Jl 2:13 Mi 7:18
t Ps 130:7 Rz 10:13
u Ps 17:1
v Ps 130:2
w Ps 18:6 Ps 50:15
x Ps 66:19 Ps 116:1

szpalta 2
a Wj 15:11 Ps 89:6 Ps 96:5 Iz 40:25 Jer 10:6 Dn 3:29 1Ko 8:5
b Pwt 3:24 Ps 33:4 Ps 104:24 Ps 111:7
c Ps 22:31 Iz 2:2 Iz 43:7 Obj 15:4

d Za 14:9; Obj 7:10; **e** Rz 15:9; **f** Wj 15:11; Ps 72:18; Ps 77:14; Dn 6:27; **g** Pwt 6:4; Pwt 32:39; Ps 83:18; Iz 37:16; Iz 44:6; Mk 12:29; 1Ko 8:4; Ef 4:6; **h** 1Kl 8:36; Ps 27:11; Ps 119:33; Ps 143:8; Iz 54:13; **i** Joz 24:14; 1Sm 12:24; Ps 43:3; Iz 38:3; Mal 2:6; Jn 8:32; 2Jn 4; **j** Kzn 12:13; Jer 32:39; **k** Mt 22:37; **l** Łk 1:58; **m** Hi 33:28; Ps 56:13; Ps 116:8; **n** 2Sm 15:12; Ps 54:3; **o** 2Sm 16:20; Mt 26:4; **p** Ps 10:4; Eze 8:12; **q** Wj 34:6; Lb 14:18; Jl 2:13; Jon 4:2; **r** Neh 9:17; Ps 103:8; Nah 1:3; **s** Ps 31:5; Ps 130:7; Ps 145:8; Jl 2:13.

16 Zwróć się ku mnie i okaż mi łaskę.[a]
Racz udzielić swojej siły twemu słudze[b]
i wybaw syna swej niewolnicy.[c]
17 Spraw względem mnie znak będący wyrazem dobroci,
by ci, co mnie nienawidzą, ujrzeli go i się zawstydzili.[d]
Ty bowiem, Jehowo, dopomagasz mi i mnie pocieszasz.[e]

Synów Koracha.
Utwór muzyczny, pieśń.

87 Fundament jego jest na świętych górach.[f]
2 Jehowa bardziej pokochał bramy Syjonu[g]
niż wszystkie przybytki Jakuba.[h]
3 Chwalebne rzeczy mówi się o tobie, miasto prawdziwego Boga.[i] *Sela.*
4 Wspomnę o Rahabie[j] i Babilonie,[k] że są wśród tych, którzy mnie znają;
oto Filistea[l] i Tyr, a także Kusz:
„To jest ktoś, kto się tam urodził”.[m]
5 A o Syjonie będzie się mówić:
„Każdy, co do jednego, urodził się na nim”.[n]
Najwyższy[o] zaś go utwierdzi.[p]
6 Jehowa ogłosi, zapisując ludy:[q]
„To jest ktoś, kto się tam urodził”.[r] *Sela.*
7 Będą też śpiewacy, jak również tańczący w kręgach tanecznych:[s]
„W tobie są wszystkie moje źródła”.[t]

PSALM 86
a Ps 25:16 Ps 69:16
b Ps 28:7
c Ps 116:16
d Ps 71:13 Iz 41:11
e Ps 40:1 Ps 71:21

PSALM 87
f Ps 48:1
g Ps 78:68 Ps 132:13
h Lb 24:5
i Ps 48:2 Iz 60:14
j Ps 89:10 Iz 30:7 Iz 51:9
k Iz 13:1
l Ps 83:7
m 2Sm 12:24 Gal 4:31
n Iz 54:1 Iz 54:13
o Ps 83:18
p Rz 8:31
q Ps 22:30 Łk 10:20
r Ps 87:4 Gal 4:29
s 1Kn 15:16 Ps 68:25 Ps 150:4
t Ps 46:4

szpalta 2

PSALM 88
a 1Kl 4:31 1Kn 2:6
b Rdz 49:18 Ps 27:9 Ps 51:14 Ps 68:19 Iz 12:2 Łk 1:47
c Ps 86:3
d Ps 22:2
e 1Kl 8:30 Ps 79:11
f Ps 141:1
g Ps 71:20
h Ps 107:18 Iz 38:10
i Hi 33:22 Ps 143:7
j Ps 31:12
k Iz 14:9
l Eze 32:18
m Ps 10:11
n Ps 143:3
o Ps 90:7 Ps 102:10
p Ps 42:7
q Hi 19:13 Hi 19:19 Ps 31:11 Ps 142:4 Łk 23:49
r Mt 27:22 Jn 15:23

Pieśń, utwór muzyczny synów Koracha. Dla kierownika, na machalat, do śpiewu na przemian. Maskil Hemana[a] Ezrachity.

88 Jehowo, Boże mego wybawienia,[b]
wołam w dzień,[c]
a także w nocy — przed tobą.[d]
2 Przed twoje oblicze dojdzie moja modlitwa.[e]
Nakłoń swego ucha na me błagalne wołanie.[f]
3 Dusza moja miała bowiem dosyć nieszczęść,[g]
a życie me zetknęło się nawet z Szeolem.[h]
4 Policzony zostałem między zstępujących do dołu;[i]
stałem się jak krzepki mąż pozbawiony siły,[j]
5 uwolniony pośród umarłych,[k]
jak pobici leżący w grobowcu,[l]
na których już nie wspominasz
i którzy są odłączeni od twej wspomagającej ręki.[m]
6 Umieściłeś mnie w najgłębszym dole,
w ciemnych miejscach, w wielkiej otchłani.[n]
7 Na mnie rzuciła się twoja złość[o]
i utrapiłeś mnie wszystkimi swymi grzywiastymi falami.[p] *Sela.*
8 Oddaliłeś ode mnie moich znajomych;[q]
uczyniłeś mnie dla nich czymś nader obrzydliwym.[r]
Jestem zamknięty i nie mogę wyjść.[s]
9 Oko moje osłabło wskutek mego uciśnienia.[t]
Wzywałem cię, Jehowo, przez cały dzień;[u]

s Lam 3:7; **t** Hi 17:7; Ps 38:10; Ps 42:3; Lam 3:49; **u** Ps 55:17; Ps 86:3.

do ciebie wyciągałem dłonie.[a]
10 Czyż dla umarłych uczynisz jakąś rzecz zadziwiającą?[b]
Albo czy powstaną ci, którzy są bezsilni w śmierci,[c]
czy będą cię sławić?[d] *Sela.*
11 Czyż twą lojalną życzliwość będzie się ogłaszać w grobowcu,
twoją wierność — w miejscu zagłady?[e]
12 Czy dziw sprawiony przez ciebie będzie znany w ciemności[f]
albo twoja prawość — w krainie zapomnienia?[g]
13 A jednak do ciebie, Jehowo, zawołałem o pomoc[h]
i rankiem wychodzi ci naprzeciw moja modlitwa.[i]
14 Czemuż, Jehowo, odrzucasz moją duszę?[j]
Czemu swe oblicze zakrywasz przede mną?[k]
15 Jestem uciśniony i już od chłopięctwa bliski skonania;[l]
znosiłem od ciebie mnóstwo przerażających rzeczy.[m]
16 Przeszły nade mną wybuchy twego płonącego gniewu;[n]
trwogi od ciebie zmusiły mnie do milczenia.[o]
17 Otaczały mnie jak wody przez cały dzień.[p]
Okrążyły mnie wszystkie naraz.
18 Oddaliłeś ode mnie przyjaciela i towarzysza;[q]
moi znajomi — to ciemne miejsce.[r]

Maskil. Etana Ezrachity.[s]

89 Przejawy lojalnej życzliwości Jehowy chcę opiewać aż po czas niezmierzony.[t]
Ustami swymi przez pokolenie za pokoleniem będę oznajmiać twoją wierność.[a]
2 Bo rzekłem: „Lojalna życzliwość będzie trwać zbudowana aż po czas niezmierzony;[b]
w niebiosach zachowujesz swą wierność trwale ugruntowaną”.[c]
3 „Zawarłem przymierze ze swoim wybrańcem;[d]
przysiągłem Dawidowi, memu słudze:[e]
4 ‚Aż po czas niezmierzony utwierdzę twe potomstwo,[f]
a tron[g] twój chcę zbudować na pokolenie za pokoleniem’ ”. *Sela.*
5 I niebiosa będą sławić twój zadziwiający czyn, Jehowo,[h]
tak, twą wierność w zborze świętych.
6 Kogóż bowiem na niebiosach można porównać z Jehową?[i]
Któż pośród synów Bożych może przypominać Jehowę?[j]
7 Bogu należy się bojaźń nacechowana szacunkiem — w zaufanym gronie świętych;[k]
jest on wspaniały i napawa lękiem — nad wszystkimi, którzy są wokół niego.[l]
8 Jehowo, Boże Zastępów,[m]
któż jest tak pełen energii jak ty, Jah?[n]
I zewsząd otacza cię twoja wierność.[o]
9 Ty masz władzę nad wzbieraniem morza;[p]

PSALM 88
a 1Kl 8:54 2Kn 6:13 Ps 143:6
b Ps 6:5
c Hi 14:14
d Ps 30:9 Ps 115:17 Iz 38:18
e Hi 26:6 Kzn 3:20
f Hi 10:21 Ps 143:3
g Ps 31:12 Kzn 2:16 Kzn 8:10 Kzn 9:5
h Ps 5:3 Ps 46:1
i Ps 55:17 Ps 119:147
j Ps 43:2
k Hi 13:24 Ps 13:1
l Hi 17:1
m Hi 6:4
n Ps 102:10
o Iz 53:8
p Ps 22:16 Ps 69:2
q Hi 19:13 Ps 31:11 Ps 38:11 Ps 88:8
r Ps 142:4

PSALM 89
s 1Kl 4:31 1Kn 2:6
t Ps 86:12 Ps 106:1

szpalta 2
a Ps 119:90
b 1Kn 16:41 Neh 1:5 Iz 54:10
c Ps 119:89 Heb 6:18
d 2Sm 7:8 1Kl 8:16 Iz 42:1 Łk 1:32
e Ps 132:11 Jer 30:9 Eze 34:23 Oz 3:5 Jn 7:42 Dz 2:30

f 2Sm 7:12; 1Kn 17:11; Obj 22:16. **g** 2Sm 7:13; Łk 1:33; Heb 1:8. **h** Ps 19:1; Ps 50:6; Ps 97:6. **i** Wj 15:11; Ps 40:5; Ps 71:19; Ps 86:8; Ps 113:5. **j** Hi 38:7; Ps 29:1. **k** Ps 76:7; Iz 6:2; 1 Eze 1:23; Dn 7:10. **l** 1Sm 2:2; Ps 84:12. **n** Ps 24:8; Iz 40:26; Jer 32:17. **o** Pwt 32:4. **p** Hi 38:8; Ps 107:29; Jer 31:35; Nah 1:4.

gdy podnosi swe fale, ty je uspokajasz.[a]
10 Ty zdruzgotałeś Rahaba[b] — jak kogoś zabitego.[c]
Ramieniem swojej siły rozproszyłeś swych nieprzyjaciół.[d]
11 Twoje jest niebo,[e] twoja też jest ziemia;[f]
tyś założył[g] żyzną krainę i to, co ją napełnia.[h]
12 Północ i południe — tyś je stworzył;[i]
Tabor[j] i Hermon[k] — w twym imieniu wykrzykują radośnie.[l]
13 Twoje ramię odznacza się potęgą,[m]
ręka twoja jest silna,[n]
twa prawica jest wywyższona.[o]
14 Prawość i sąd są ustalonym miejscem twego tronu;[p]
lojalna życzliwość i wierność prawdzie stawiają się przed twoim obliczem.[q]
15 Szczęśliwy lud, który zna radosne wołanie.[r]
Jehowo, tacy chodzą w świetle twego oblicza.[s]
16 Imieniem twym radują się przez cały dzień[t]
i wywyższeni są dzięki twej prawości.[u]
17 Ty bowiem jesteś pięknem ich siły;[v]
i dzięki twojej dobrej woli jest wywyższony nasz róg.[w]
18 Bo nasza tarcza należy do Jehowy,[x]
a nasz król — do Świętego Izraelskiego.[y]
19 Wtedy rzekłeś w wizji do lojalnych wobec ciebie[z]
i przemówiłeś:
„Udzieliłem pomocy mocarzowi;[a]
wywyższyłem wybranego spośród ludu.[b]

PSALM 89

a Ps 65:7 Ps 107:29
b Wj 14:26 Ps 87:4 Iz 30:7 Iz 51:9
c Wj 15:4
d Wj 3:20 Pwt 4:34 Łk 1:51
e 1Kn 29:11
f 1Ko 10:26
g Rdz 1:1
h Ps 24:1 Ps 50:12
i Hi 26:7
j Joz 19:22 Sdz 4:6
k Pwt 3:8 Joz 12:1
l Ps 65:12
m Wj 6:6 Pwt 4:34
n Wj 13:3 Pwt 6:21 1Pt 5:6
o Ps 44:3
p Pwt 32:4 Ps 5:4 Ps 71:19 Ps 97:2 Ps 145:17 Prz 16:12 Obj 15:3
q Wj 34:6 Neh 9:17 Jer 9:24
r Lb 10:10 Lb 23:21 Ps 98:6
s Iz 2:5
t Ps 33:21 Ps 44:8
u Ps 71:15
v Ps 28:7
w 1Sm 2:10 Ps 75:10 Ps 92:10 Ps 132:17
x Ps 47:9
y 2Kl 19:22 Ps 2:6
z Lb 12:6 2Sm 7:4
a 1Sm 18:14 Iz 9:6
b 2Sm 7:8 1Kl 11:34 Heb 2:17

szpalta 2

a 1Kn 17:7 Dz 13:22
b 1Sm 16:13 Iz 61:1 Dz 10:38
c 2Sm 7:9 Ps 80:17 Iz 42:1
d Ps 18:32
e 2Sm 7:13 1Kn 17:9 Mt 4:11
f 2Sm 17:10
g 2Sm 3:1 2Sm 7:9 2Sm 22:41

20 Znalazłem Dawida, mego sługę[a] —
namaściłem go moim świętym olejkiem[b] —
21 z nim niezachwianie będzie moja ręka,[c]
jego też wzmocni moje ramię.[d]
22 Żaden nieprzyjaciel nic od niego nie wymusi[e]
ani go nie udręczy żaden syn nieprawości.[f]
23 I roztrzaskałem przed nim jego wrogów,[g]
a tym, którzy go zawzięcie nienawidzili, zadawałem ciosy.[h]
24 I jest z nim moja wierność oraz moja lojalna życzliwość,[i]
a w imię moje jest wywyższony jego róg.[j]
25 I na morzu położyłem jego rękę,[k]
a prawicę jego na rzekach.[l]
26 On zaś woła do mnie: ‚Tyś moim Ojcem,[m]
moim Bogiem[n] i Skałą mego wybawienia'.[o]
27 Ustanowię go też pierworodnym,[p]
najwyższym z królów ziemi.[q]
28 Po czas niezmierzony zachowam swą lojalną życzliwość wobec niego,[r]
a moje przymierze będzie mu wierne.[s]
29 I potomstwo jego utwierdzę na zawsze,[t]
a jego tron — jak dni nieba.[u]
30 Jeżeli jego synowie opuszczą me prawo[v]

h Ps 21:8; Ps 110:1; Łk 19:27; Jn 15:24; **i** 2Sm 7:15; 1Kn 17:13; Ps 61:7; Dz 13:34; **j** 1Sm 2:1; Jn 17:6; **k** Ps 72:8; **l** 1Kl 4:21; Ps 80:11; **m** 1Kn 22:10; Mt 26:39; **n** Jn 20:17; **o** 2Sm 22:47; Ps 18:2; Łk 23:46; **p** 1Sm 10:1; Ps 2:7; Kol 1:18; Heb 1:5; **q** Lb 24:7; 1Tm 6:15; Obj 1:5; Obj 19:16; **r** Dz 13:34; **s** 2Sm 23:5; Ps 89:34; Łk 22:29; **t** Iz 9:7; Jer 33:17; **u** Heb 1:8; **v** 2Sm 7:14; Ps 119:53; Jer 9:13.

i nie będą chodzić według
mych sądowniczych rozstrzygnięć,[a]
31 jeżeli zbezczeszczą moje ustawy
i przykazań mych nie będą przestrzegać,
32 to rózgą zwrócę uwagę na ich występek,[b]
a ciosami — na ich przewinienie.[c]
33 Ale swej lojalnej życzliwości
mu nie odbiorę[d]
ani nie sprzeniewierzę się mojej wierności.[e]
34 Nie zbezczeszczę swojego przymierza,[f]
a wypowiedzi swych warg nie zmienię.[g]
35 Raz przysiągłem w swojej świętości,[h]
nie będę okłamywał[i] Dawida.
36 Potomstwo jego trwać będzie aż po czas niezmierzony,[j]
a tron jego jak słońce przede mną.[k]
37 Utwierdzony będzie jak księżyc po czas niezmierzony
i jak wierny świadek na niebiosach". *Sela.*
38 Ale ty odrzuciłeś i masz w pogardzie;[l]
ze strasznym gniewem odniosłeś się do swego pomazańca.[m]
39 Wzgardziłeś przymierzem swego sługi;
do samej ziemi zbezcześciłeś jego diadem.[n]
40 Zburzyłeś wszystkie jego kamienne zagrody;[o]
obróciłeś w gruzy jego umocnienia.[p]
41 Ograbili go wszyscy przechodzący drogą;[q]
dla sąsiadów swych stał się obelgą.[r]
42 Wywyższyłeś prawicę jego wrogów;[s]
rozradowałeś wszystkich jego nieprzyjaciół.[a]
43 Co więcej, jego miecz znów traktujesz jak wroga[b]
i sprawiłeś, że w bitwie nie zdobył pola.[c]
44 Pozbawiłeś go jego blasku,[d]
a tron jego rzuciłeś na ziemię.[e]
45 Dni młodości jego skróciłeś;
przyodziałeś go hańbą.[f] *Sela.*
46 Jak długo, Jehowo, będziesz się ukrywał? Czy zawsze?[g]
Czy twa złość wciąż będzie płonąć jak ogień?[h]
47 Pamiętaj, ile trwa moje życie.[i]
Czy na próżno stworzyłeś wszystkich synów ludzkich?[j]
48 Któryż to krzepki mąż żyje i nie ujrzy śmierci?[k]
Czy potrafi ocalić swą duszę z ręki Szeolu?[l] *Sela.*
49 Gdzież są twe dawniejsze przejawy lojalnej życzliwości, Jehowo,
co do których w swej wierności przysiągłeś Dawidowi?[m]
50 Pomnij, Jehowo, na zniewagę spadającą na twych sług,[n]
na to, że w zanadrzu noszę zniewagę ze strony wszystkich tych licznych ludów,[o]
51 na to, jak twoi nieprzyjaciele znieważyli, Jehowo,[p]
jak znieważyli ślady stóp twego pomazańca.[q]
52 Błogosławiony niech będzie Jehowa po czas niezmierzony. Amen i amen.[r]

PSALM 89

a Iz 33:22
b 2Sm 7:14 1Kl 11:31 Prz 13:24
c Wj 32:34 1Kl 11:14 Heb 12:6
d 2Sm 7:15 1Kl 11:32 1Kl 11:36
e 1Sm 15:29 Heb 6:18
f Kpł 26:44 Jer 14:21 Jer 33:21
g Mal 3:6 Jak 1:17
h Ps 110:4 Am 4:2 Heb 6:17
i Lb 23:19 1Sm 15:29 Ps 132:11 Tyt 1:2
j 2Sm 7:16 Ps 72:17 Iz 11:1 Jer 23:5 Za 6:13 Jn 12:34 Obj 22:16
k Jer 33:21 Dn 7:14 Łk 1:33
l 1Kn 28:9 Ps 44:9 Ps 60:1
m 2Sm 24:12 Za 13:7
n Ps 74:7 Lam 5:16 Eze 21:26
o Ps 80:12
p 2Kn 12:4 Jer 52:14 Lam 2:2
q Ps 44:10 Jer 50:17
r Pwt 28:37 Neh 5:9
s Pwt 28:25

szpalta 2

a Lam 1:7 Lam 2:17 Jn 16:20
b 2Kn 25:8
c Joz 7:4
d 1Kl 12:16 Lam 4:2
e Eze 21:26
f Ps 44:15 Iz 53:3 Eze 21:25
g Ps 13:1
h Ps 78:63 Ps 79:5 Iz 30:27 Jer 23:29

i Hi 7:7; Ps 39:5; Ps 119:84; **j** Hi 14:1; Ps 144:4; Kzn 11:8; **k** Hi 30:23; Ps 49:9; Kzn 3:19; Kzn 9:5; Heb 11:5; **l** Ps 49:15; Dz 2:27; **m** 2Sm 7:15; Ps 132:11; Iz 55:3; Dz 2:30; **n** Ps 44:13; Ps 74:22; Heb 11:26; **o** Rz 15:3; **p** Ps 79:10; **q** 2Sm 16:7; Mt 12:24; Mt 26:65; Jn 8:48; **r** Neh 9:5; Ps 41:13; Ps 72:18.

KSIĘGA CZWARTA

(Psalmy od 90 do 106)

Modlitwa Mojżesza, męża prawdziwego Boga.[a]

90 Jehowo, ty pokazałeś, że jesteś dla nas prawdziwym mieszkaniem[b]
przez pokolenie za pokoleniem.[c]
2 Zanim się narodziły góry,[d]
nim zacząłeś jakby w bólach porodowych wydawać ziemię[e] i żyzną krainę,[f]
już od czasu niezmierzonego po czas niezmierzony ty jesteś Bogiem.[g]
3 Sprawiasz, że człowiek śmiertelny wraca do prochu,[h]
i mówisz: „Wracajcie, synowie ludzcy”.[i]
4 Bo tysiąc lat jest w twoich oczach zaledwie jak dzień wczorajszy, który przeminął,[j]
i jak straż w nocy.[k]
5 Zmiatasz ich;[l] stają się po prostu snem;[m]
rano są jak zielona trawa,
która się zmienia.[n]
6 Z rana kwitnie i musi się zmienić;[o]
wieczorem więdnie i usycha.[p]
7 Giniemy bowiem od twego gniewu[q]
i trwoży nas twoja złość.[r]
8 Przewinienia nasze postawiłeś tuż przed sobą,[s]
skryte rzeczy nasze — przed swym jaśniejącym obliczem.[t]
9 Bo z powodu twego strasznego gniewu dobiegają kresu wszystkie nasze dni;[u]
kończymy nasze lata po prostu jak szept.[v]
10 Samych w sobie dni naszych lat jest lat siedemdziesiąt;[w]
a jeśli dzięki szczególnej sile jest lat osiemdziesiąt,[a]
i tak zmierzają do niedoli oraz rzeczy szkodliwych;[b]
bo to musi szybko przeminąć, a my odlatujemy.[c]
11 Któż zna siłę twojego gniewu[d]
i twe straszne rozgniewanie — stosownie do bojaźni przed tobą?[e]
12 Pokaż nam, jak liczyć nasze dni w taki sposób,[f]
byśmy mogli uzyskać serce mądre.[g]
13 Racz powrócić, Jehowo![h]
Jak długo to będzie?[i]
I użal się nad swoimi sługami.[j]
14 Nasyć nas z rana swą lojalną życzliwością,[k]
abyśmy wykrzykiwali radośnie i weselili się przez wszystkie swoje dni.[l]
15 Rozraduj nas odpowiednio do dni, gdy nas trapiłeś,[m]
do lat, gdy widzieliśmy nieszczęście.[n]
16 Niech twoim sługom ukaże się twe działanie,[o]
a twoja wspaniałość na ich synach.[p]
17 Niech też spoczywa na nas to, co jest rozkoszą Jehowy, naszego Boga,[q]
i racz na nas utwierdzić dzieło naszych rąk,[r]
tak, dzieło naszych rąk racz utwierdzić.[s]

PSALM 90

a Pwt 33:1
b Pwt 33:27
Ps 91:1
Obj 21:3
c Ps 89:1
d Prz 8:26
e Rdz 1:1
Ps 146:6
f 1Sm 2:8
1Kn 16:30
Ps 89:11
Jer 10:12
g Ps 93:2
Iz 40:28
Iz 45:22
Jer 10:10
Hab 1:12
1Tm 1:17
Obj 1:8
Obj 15:3
h Kzn 3:20
i Rdz 3:19
Ps 104:29
Ps 146:4
Kzn 12:7
j 2Pt 3:8
k Łk 12:38
l Hi 9:25
Hi 27:21
m Jn 11:11
Dz 7:60
1Ko 15:20
2Pt 3:4
n Ps 103:15
Iz 40:6
Iz 51:12
1Pt 1:24
o Hi 14:2
p Ps 92:7
Jak 1:11
q Lb 17:12
Pwt 32:22
r Rz 2:8
s Kpl 26:39
Ps 50:21
Jer 16:17
t Ps 19:12
Prz 24:12
Heb 4:13
u Ps 78:33
v Ps 39:5
w 2Sm 5:4

szpalta 2

a 2Sm 19:35
Łk 2:37
b Kzn 12:3
c Hi 14:10; Ps 78:39; Łk 12:20; Jak 4:14; **d** Pwt 29:23; Hab 3:12; **e** Iz 33:14; Łk 12:5; **f** Pwt 32:29; Ps 39:4; **g** Ps 51:6; **h** Ps 6:4; **i** Ps 89:46; **j** Wj 32:14; Pwt 13:17; Pwt 32:36; Ps 135:14; Am 7:3; **k** Ps 36:7; Ps 51:1; Ps 63:3; Ps 85:7; 1 Ps 86:4; Ps 149:2; Flp 4:4; **m** Ps 30:5; Ps 126:5; Mt 5:4; Jn 16:20; **n** Pwt 2:14; **o** Ps 44:1; **p** Lb 14:31; Joz 23:14; **q** Ps 27:4; **r** Ps 68:28; Ps 118:25; Iz 26:12; **s** Ps 127:1; Prz 16:3; 1Ko 3:7.

91 Kto mieszka w ukryciu[a] u Najwyższego,[b]
znajdzie gościnę w cieniu Wszechmocnego.[c]
2 Powiem do Jehowy: „Tyś schronieniem moim i moją twierdzą,[d]
Bogiem moim, w którym chcę pokładać ufność”.[e]
3 On bowiem uratuje cię z pułapki ptasznika,[f]
od zarazy sprowadzającej niedole.[g]
4 Lotkami swymi zagrodzi dostęp do ciebie[h]
i pod jego skrzydłami się schronisz.[i]
Jego wierność wobec prawdy[j] będzie wielką tarczą[k] i wałem obronnym.
5 Nie ulękniesz się niczego strasznego w nocy[l]
ani strzały[m] lecącej za dnia,
6 ani zarazy idącej w mroku,[n]
ani zagłady pustoszącej w południe.[o]
7 Tysiąc padnie u twego boku
i dziesięć tysięcy po twej prawicy;
do ciebie się to nie zbliży.[p]
8 Tylko oczami swymi będziesz na to patrzeć[q]
i zobaczysz odpłatę daną niegodziwcom.[r]
9 Rzekłeś bowiem: „Jehowa jest mym schronieniem”,[s]
Najwyższego uczyniłeś swym mieszkaniem;[t]
10 nie spadnie na ciebie żadne nieszczęście[u]
i żadna plaga nie zbliży się do twego namiotu.[v]
11 Bo aniołom swoim wyda nakaz co do ciebie,[w]
by cię strzegli na wszystkich twych drogach.[x]
12 Na rękach będą cię nosili,[y]
byś nie uderzył stopą o kamień.[z]

PSALM 91

a Ps 18:11 Ps 27:5 Ps 31:20
b Ps 32:7 Ps 83:18
c Ps 36:7 Ps 57:1
d Pwt 32:30 Ps 18:2 Prz 18:10
e Ps 62:8 Prz 3:5
f Hi 22:10 Ps 124:7
g 2Sm 24:15
h Ps 5:11
i Wj 19:4 Pwt 32:11 Rut 2:12 Ps 17:8 Ps 57:1 Ps 61:4
j Ps 40:11 Ps 57:3 Ps 61:7 Ps 86:15 Prz 20:28
k Rdz 15:1 Ps 84:11
l Ps 121:4 Ps 121:6 Prz 3:23 Iz 43:2 Iz 60:2
m Ps 64:3 Iz 54:17
n Mal 4:2
o Hi 11:17 Jer 6:4 Jer 15:8 Jer 20:16
p Wj 12:13 Ps 103:3
q Ps 37:34 Mal 1:5
r Iz 3:11 Mal 3:18
s Ps 142:5
t Ps 71:3 Ps 90:1
u Ps 121:7 Prz 12:21
v Pwt 7:15 Heb 11:9
w 2Kl 6:17 Ps 34:7 Mt 18:10 Łk 4:10
x Wj 23:20 Wj 32:34 Heb 1:14
y Iz 63:9
z Ps 37:24 Mt 4:6 1Pt 2:8

szpalta 2

a Rdz 49:17 Łk 10:19
b Jer 51:34 Obj 12:9

13 Po młodym lwie i kobrze będziesz stąpać;[a]
podepczesz młodego grzywiastego lwa i wielkiego węża.[b]
14 Ponieważ mnie pokochał,[c] więc i ja go ocalę.[d]
Ochronię go, gdyż poznał moje imię.[e]
15 Będzie mnie wzywał, a ja mu odpowiem.[f]
Będę z nim w udręce.[g]
Wyratuję go i otoczę go chwałą.[h]
16 Długimi dniami go nasycę[i]
i dam mu ujrzeć zgotowane przeze mnie wybawienie.[j]

Utwór muzyczny, pieśń, na dzień sabatu.

92 Dobrze jest dzięki składać Jehowie[k]
i grać twemu imieniu, Najwyższy;[l]
2 opowiadać rankiem o twej lojalnej życzliwości,[m]
a nocami o twojej wierności,[n]
3 na instrumencie dziesięciostrunnym i na lutni,[o]
dźwięczną muzyką na harfie.[p]
4 Bo rozweseliłeś mnie, Jehowo, swym działaniem;
ze względu na dzieła twych rąk wołam radośnie.[q]
5 Jakże wielkie są twe dzieła, Jehowo![r]
Bardzo głębokie są twoje myśli.[s]
6 Żaden mąż nierozumny nie potrafi ich poznać[t]

c Pwt 6:5; Mk 12:30; 1Jn 4:19; **d** Ps 18:2; **e** Ps 9:10; Prz 18:10; Jer 16:21; Jn 17:3; **f** Ps 10:17; Ps 50:15; Rz 10:13; Heb 5:7; **g** Ps 138:7; Iz 43:2; **h** 1Sm 2:30; 1Pt 1:21; **i** Ps 21:4; Ps 36:9; Prz 3:2; **j** Prz 21:31; Iz 45:17; Łk 2:30; **PSALM 92** **k** Ps 33:2; Ps 50:23; Ef 5:20; **l** Ps 9:2; **m** Ps 89:1; Iz 63:7; **n** Dz 16:25; **o** 1Kn 25:6; Ps 33:2; **p** 1Kn 15:16; 2Kn 29:25; Ps 81:2; **q** Ps 126:3; **r** Ps 40:5; Ps 66:3; Ps 104:24; Ps 145:4; Ps 150:2; Kzn 3:11; Obj 15:3; **s** Hi 26:14; Ps 139:17; Iz 28:29; Rz 11:33; **t** Ps 73:22; Ps 94:8; Dn 12:10.

i żaden głupiec nie potrafi
tego zrozumieć.[a]
7 Gdy niegodziwcy wyrastają
jak roślinność[b]
i rozkwitają wszyscy
krzywdziciele,
dzieje się tak po to, by zostali unicestwieni na zawsze.[c]
8 Ale ty, Jehowo,[d] jesteś na
wysokości po czas niezmierzony.
9 Oto bowiem twoi nieprzyjaciele, Jehowo,[e]
oto bowiem nieprzyjaciele
twoi wyginą;[f]
wszyscy krzywdziciele zostaną rozproszeni.[g]
10 Ale mój róg wywyższysz jak
róg dzikiego byka;[h]
natrę się świeżą oliwą.[i]
11 A moje oko będzie patrzeć
na mych wrogów;[j]
uszy moje będą słyszeć
o tych, którzy przeciw
mnie powstają, o złoczyńcach.
12 Prawy rozkwitnie jak palma;[k]
jak cedr na Libanie, tak
wielki wyrośnie.[l]
13 Zasadzeni w domu Jehowy,[m]
na dziedzińcach naszego
Boga,[n] rozkwitną.
14 Wciąż będą się mieć dobrze,
choć już okryci siwizną,[o]
nadal będą pełni wigoru
i rześcy,[p]
15 by opowiadać, że Jehowa
jest prostolinijny.[q]
On jest Skałą[r] moją, nie
ma w nim nieprawości.[s]

93 Jehowa został królem![t]
Odziany jest dostojeństwem;[u]
Jehowa jest odziany—
przepasał się siłą.[v]
A żyzna kraina zostaje utwierdzona, tak
iż nic nią nie zachwieje.[w]

PSALM 92

a Ps 14:1
1Ko 2:14
b Hi 12:6
Ps 37:35
Jer 12:1
Mal 3:15
c 1Sm 25:37
Ps 37:38
d Ps 83:18
e Sdz 5:31
f Ps 68:1
Ps 89:10
g Pwt 28:7
h Pwt 33:17
1Sm 2:1
Ps 89:24
Ps 112:9
i Ps 23:5
j Ps 37:34
Ps 91:8
Ps 112:8
k Ps 52:8
Iz 65:22
Oz 14:6
l Iz 61:3
m Iz 60:21
n Ps 100:4
Ps 135:2
o Ps 71:18
Prz 16:31
Iz 40:31
Iz 46:4
p Jer 17:8
q Ps 138:5
Obj 15:3
r Pwt 32:4
Ps 18:2
s Rz 9:14

PSALM 93

t Ps 96:10
Ps 97:1
Iz 52:7
Obj 11:17
Obj 19:6
u Ps 68:34
Ps 104:1
Iz 26:10
v Ps 65:6
w Ps 18:15
Ps 96:10

szpalta 2

a Ps 97:2
Ps 145:13
b Ps 90:2
c Ps 98:8
d Ps 148:7
e Ps 65:7
Ps 89:9
f Ps 8:1
Ps 76:4
Iz 33:21
Heb 1:3
Heb 8:1
g Ps 19:7
Ps 119:111
h Ps 11:4
Eze 43:12
Mk 11:15
1Pt 1:16
i Ps 52:8

2 Tron twój jest utwierdzony
od dawna;[a]
tyś jest od czasu niezmierzonego.[b]
3 Rzeki podniosły, Jehowo,
rzeki podniosły swój głos;[c]
rzeki podnoszą swój łoskot.[d]
4 Nad odgłosy rozległych wód,
majestatyczne grzywacze morza[e]—
pełen majestatu[f] jest Jehowa na wysokości.
5 Przypomnienia twoje okazały się nader wiarogodne.[g]
Świętość przystoi twemu
domowi,[h] Jehowo, na
długie dni.[i]

94 Boże aktów pomsty, Jehowo,[j]
Boże aktów pomsty, zajaśniej![k]
2 Powstań, Sędzio ziemi.[l]
Daj odpłatę wyniosłym.[m]
3 Jak długo niegodziwcy, Jehowo,[n]
jak długo niegodziwcy będą się wielce radować?[o]
4 Wciąż kipią, mówią niepowściągliwie;[p]
wszyscy krzywdziciele się
chełpią.[q]
5 Lud twój, Jehowo, miażdżą[r]
i uciskają twe dziedzictwo.[s]
6 Zabijają wdowę i osiadłego
przybysza,[t]
mordują też chłopców nie
mających ojca.[u]
7 I powiadają: „Jah nie widzi;[v]
Bóg Jakuba tego nie rozumie”.[w]
8 Zrozumcie, wy, bezrozumni
wśród ludu;[x]

PSALM 94 **j** Pwt 32:35; Iz 35:4; Jer 50:28; Nah 1:2; Rz 12:19; 1Ts 4:6; 2Ts 1:6; Heb 10:30; **k** Ps 80:1; 1 Rdz 18:25; Ps 7:6; Ps 50:6; Dz 17:31; Rz 14:4; **m** Hi 40:11; Ps 31:23; 1Pt 5:5; **n** Ps 74:10; **o** Ps 73:3; **p** Ps 59:7; **q** Ps 31:18; Ps 73:9; Ps 144:15; **r** Ps 14:4; **s** Jer 10:21; Jer 50:11; **t** Iz 1:23; Iz 10:2; **u** Jer 7:6; **v** Ps 10:11; Ps 59:7; Eze 8:12; **w** Ps 73:11; Iz 29:15; **x** Ps 49:10; Ps 73:22; Ps 92:6; Prz 12:1.

a wy, głupcy, kiedyż będziecie przejawiać wnikliwość?[a]
9 Czyż Ten, który wszczepił ucho, nie słyszy?[b]
Albo czy Ten, który ukształtował oko, nie patrzy?[c]
10 Czyż Ten, który koryguje narody, nie umie upominać[d] —
Ten, który ludzi uczy poznania?[e]
11 Jehowa zna myśli ludzkie, że są jak tchnienie.[f]
12 Szczęśliwy jest krzepki mąż, którego korygujesz,[g] Jah,
i którego nauczasz ze swego prawa,[h]
13 by mu zapewnić spokój od dni niedoli,[i]
aż zostanie wykopany dół dla niegodziwca.[j]
14 Jehowa bowiem nie opuści swego ludu[k]
ani nie pozostawi swojego dziedzictwa.[l]
15 Bo do prawości wróci sądownicze rozstrzygnięcie[m]
i pójdą za nim wszyscy, którzy mają prostolinijne serce.
16 Kto stanie za mną przeciwko złoczyńcom?[n]
Kto opowie się za mną przeciwko krzywdzicielom?[o]
17 Gdyby Jehowa mi nie dopomógł,[p]
po krótkiej chwili dusza moja zamieszkałaby w milczeniu.[q]
18 Kiedy rzekłem: „Stopa moja będzie się poruszać niepewnie”,[r]
wspierała mnie, Jehowo, twoja lojalna życzliwość.[s]
19 Kiedy się we mnie namnożyło niepokojących myśli,[t]
twoje pocieszenia zaczęły pieścić mą duszę.[a]
20 Czyż będzie sprzymierzony z tobą tron powodujący nieszczęścia,[b]
skoro dekretem gotuje niedolę?[c]
21 Przypuszczają gwałtowne ataki na duszę prawego[d]
i za niegodziwą uznają nawet krew niewinnego.[e]
22 Lecz Jehowa stanie się dla mnie bezpiecznym wzniesieniem,[f]
a Bóg mój — skałą mego schronienia.[g]
23 I obróci na nich wyrządzoną przez nich krzywdę,[h]
i zmusi ich do milczenia ich własnym nieszczęściem.[i]
Zmusi ich do milczenia Jehowa, nasz Bóg.[j]

95 Przyjdźcie, wołajmy radośnie do Jehowy![k]
Tryumfalnie wykrzykujmy do Skały naszego wybawienia.[l]
2 Przyjdźmy przed jego osobę z dziękczynieniem;[m]
z melodiami tryumfalnie do niego wykrzykujmy.[n]
3 Bo Jehowa to wielki Bóg[o]
i wielki Król nad wszystkimi innymi bogami,[p]
4 w którego ręku są najskrytsze głębokości ziemi[q]
i do którego należą szczyty gór;[r]
5 do którego należy morze — on sam je uczynił[s] —
i którego ręce ukształtowały suchy ląd.[t]
6 Wejdźcie, oddajmy cześć i się pokłońmy;[u]

PSALM 94

a Prz 1:22
b Rdz 21:17 Wj 4:11 Ps 55:19 Ps 69:33
c Ps 34:15 Prz 20:12
d Ps 9:5 Iz 10:12
e Hi 35:11 Ps 25:8 Iz 28:26 Jn 6:45
f 1Ko 1:19 1Ko 3:20
g Ps 119:71 Prz 3:11 1Ko 11:32 Heb 12:6
h Ps 19:8 Prz 2:6 Iz 54:13
i Iz 26:20 Hab 3:16
j Ps 55:23 2Pt 2:9
k 1Sm 12:22 Ps 37:28 Rz 11:1 Heb 13:5
l Pwt 32:9
m Ps 19:9
n 2Kl 10:15
o Neh 5:7 Jn 7:51
p Ps 118:13 Ps 124:2 2Ko 1:10
q Ps 13:3 Kzn 9:5
r Ps 38:16 Ps 121:3
s 1Sm 2:9 Ps 37:24 Ps 117:2 Lam 3:22
t Jer 20:12 Flp 4:6

szpalta 2

a Ps 71:21 Ps 86:17
b Kzn 5:8
c 1Kl 21:10 Ps 58:2 Iz 10:1 Dn 3:5 Dn 6:7 Dz 5:28
d Ps 59:3
e Wj 23:7 1Kl 21:19 Prz 17:15 Dz 7:58
f Ps 59:9
g Ps 18:2 Ps 62:7
h Est 7:10 Ps 7:16 Prz 2:22 Prz 5:22 2Ts 1:6
i 1Sm 26:10 Ps 7:15 Prz 26:27
j Ps 12:3

PSALM 95

k Wj 15:1; Ps 66:2; **l** Pwt 32:15; 2Sm 22:47; Ps 98:4; **m** Ps 50:23; Ps 100:4; **n** Ps 105:2; **o** Ps 47:2; Ps 96:4; Jer 10:10; Tyt 2:13; **p** Wj 18:11; Ps 97:9; Ps 135:5; Iz 44:8; Mal 1:14; 1Ko 8:6; **q** Am 9:3; **r** Ps 65:6; Am 4:13; **s** Rdz 1:10; Hi 38:11; Prz 8:29; Jer 5:22; **t** Rdz 1:9; Prz 8:26; **u** Iz 45:23; Mt 4:10; Rz 14:11; Obj 14:7; Obj 22:9.

klęknijmy[a] przed Jehową,
naszym Twórcą.[b]
7 Bo on jest naszym Bogiem,
a myśmy ludem jego
pastwiska i owcami jego
ręki.[c]
Dzisiaj, jeśli słuchacie jego głosu,[d]
8 nie zatwardzajcie swego serca jak w Meriba,[e]
jak w dniu Massa na pustkowiu,[f]
9 gdy wasi praojcowie wystawili mnie na próbę;[g]
sprawdzili mnie, ujrzeli też moje działanie.[h]
10 Przez czterdzieści lat czułem wstręt do tego pokolenia[i]
i zacząłem mówić:
„Są oni ludem krnąbrnego serca[j]
i nie poznali moich dróg”;[k]
11 co do nich przysiągłem w swym gniewie:[l]
„Na pewno nie wejdą do mego miejsca odpoczynku”.[m]

96 Śpiewajcie Jehowie pieśń nową.[n]
Śpiewajcie Jehowie, wszyscy ludzie na ziemi.[o]
2 Śpiewajcie Jehowie, błogosławcie jego imię.[p]
Dzień po dniu opowiadajcie dobrą nowinę o zgotowanym przez niego wybawieniu.[q]
3 Ogłaszajcie wśród narodów jego chwałę,[r]
wśród wszystkich ludów jego zdumiewające dzieła.[s]
4 Albowiem Jehowa jest wielki[t] i nader godzien wysławiania.
Napawa lękiem bardziej niż wszyscy inni bogowie.[u]
5 Bo wszyscy bogowie ludów to bogowie nic niewarci;[a]
Jehowa zaś uczynił niebiosa.[b]
6 Przed nim dostojeństwo i wspaniałość;[c]
w jego sanktuarium — siła i piękno.[d]
7 Przypisujcie Jehowie, rodziny ludów,[e]
przypisujcie Jehowie chwałę i siłę.[f]
8 Przypisujcie Jehowie chwałę należną jego imieniu;[g]
przynieście dar i wejdźcie na jego dziedzińce.[h]
9 Pokłońcie się Jehowie w świętej ozdobie;[i]
miejcie z jego powodu dotkliwe boleści, wszyscy ludzie na ziemi.[j]
10 Mówcie wśród narodów: „Jehowa został królem.[k]
A żyzna kraina zostaje utwierdzona, tak iż nic nią nie zachwieje.[l]
W prostolinijności będzie bronił sprawy ludów”.[m]
11 Niech się weselą niebiosa i niech się raduje ziemia.[n]
Niech zagrzmi morze oraz to, co je napełnia.[o]
12 Niech się wielce raduje pole i wszystko, co na nim jest.[p]
Zarazem niech wszystkie drzewa leśne zakrzykną radośnie[q]
13 przed Jehową. Bo przyszedł;[r]

PSALM 95

a 1Kl 8:54
Ezd 9:5
Ef 3:14

b Rdz 2:7
Hi 35:10
Ps 100:3
Mt 19:4

c Ps 23:1
Ps 48:14
Ps 79:13
Ps 80:1
Iz 40:11
Eze 34:31

d Heb 3:7
Heb 4:7

e Pwt 32:51
Ps 105:41
1Ko 10:4
Heb 3:15

f Wj 17:7
Pwt 6:16
Pwt 9:22
Pwt 33:8
Heb 3:8

g Ps 78:18
1Ko 10:9
Heb 3:9

h Lb 14:22

i Heb 3:9

j Heb 3:10

k Prz 1:7
Rz 1:28

l Lb 14:23
Heb 4:3

m Rdz 2:3
Heb 3:11

PSALM 96

n 1Kn 16:23
Ps 33:3
Ps 40:3
Ps 98:1
Ps 149:1
Iz 42:10

o Ps 66:4

p 1Kn 29:20
Neh 9:5
Ps 72:19
Ef 1:3

q Ps 40:10; Ps 71:15; Iz 52:7; Dz 13:26; **r** Iz 60:1; Iz 66:19; Mt 28:19; 1Pt 2:9; Obj 14:6; **s** Ps 72:18; **t** Ps 145:3; Jer 32:18; Tyt 2:13; **u** Pwt 10:17; Neh 1:5; Ps 76:7; Ps 95:3; **szpalta 2** **a** 1Kn 16:26; Ps 97:7; Iz 37:19; Iz 44:10; Jer 10:11; 1Ko 8:4; **b** Rdz 1:1; Ps 115:15; Iz 42:5; **c** Wj 24:10; Ps 104:1; Iz 6:1; Eze 1:27; **d** 1Kn 16:27; Obj 4:3; **e** Ps 29:1; **f** 1Kn 29:11; **g** Pwt 28:58; Neh 9:5; Ps 72:19; **h** Iz 60:6; **i** Ps 29:2; **j** 1Kn 16:30; Ps 114:7; **k** Ps 93:1; Ps 97:1; Obj 11:15; Obj 19:6; **l** Ps 93:1; **m** Ps 67:4; Ps 98:9; 1Pt 2:23; **n** Ps 69:34; **o** Ps 98:7; **p** Ps 65:13; **q** 1Kn 16:33; Ps 148:9; Iz 55:12; Eze 34:27; Eze 36:30; **r** Mal 3:1; Judy 14.

bo przyszedł sądzić ziemię.[a]
Będzie sądził żyzną krainę w prawości,[b]
a ludy w swej wierności.[c]

97 Jehowa został królem![d]
Niech się raduje ziemia.[e]
Niech się weselą mnogie wyspy.[f]
2 Wokół niego obłoki i gęsty mrok;[g]
prawość i sąd są ustalonym miejscem jego tronu.[h]
3 Przed nim idzie ogień[i]
i pożera jego wrogów dookoła.[j]
4 Błyskawice jego oświetliły żyzną krainę;[k]
ujrzała to ziemia i chwyciły ją dotkliwe boleści.[l]
5 Góry topniały niczym wosk — za sprawą Jehowy,[m]
za sprawą Pana całej ziemi.[n]
6 Niebiosa opowiedziały o jego prawości[o]
i wszystkie ludy widziały jego chwałę.[p]
7 Niech zostaną zawstydzeni wszyscy, którzy służą jakiemuś rzeźbionemu wizerunkowi,[q]
ci, którzy się chełpią nic niewartymi bogami.[r]
Pokłońcie się mu, wszyscy bogowie.[s]
8 Syjon usłyszał i się rozweselił,[t]
rozradowały się też zależne miejscowości Judy[u]
ze względu na twe sądownicze rozstrzygnięcia, Jehowo.[v]
9 Bo ty, Jehowo, jesteś Najwyższy nad całą ziemią;[w]
wstąpiłeś wysoko i jesteś nader wywyższony nad wszystkich innych bogów.[x]

PSALM 96

a Rdz 18:25 Ps 98:9 Dz 17:31 2Pt 3:7
b Ps 9:8
c Pwt 32:4 Rz 3:3

PSALM 97

d Ps 96:10 Obj 11:17 Obj 19:6
e Ps 69:34 Iz 49:13
f Rdz 10:5 Iz 60:9
g Wj 20:21 1Kl 8:12 Ps 18:11
h Ps 89:14 Ps 99:4 Prz 16:12
i Ps 18:8 Ps 50:3 Dn 7:10 Nah 1:6 Hab 3:5 Heb 12:29
j Nah 1:2 Mal 4:1
k Wj 19:18 Hi 36:32 Ps 77:18 Ps 144:6
l Ps 77:16 Ps 104:32 Ps 114:7 Jer 51:29 Hab 3:10
m Sdz 5:5 Mi 1:4 Nah 1:5 Hab 3:6
n Ps 47:2 Ps 83:18
o Ps 19:1
p Hab 2:14
q Wj 20:4 Kpł 26:1 Jer 10:14
r 1Sm 12:21 1Kn 16:26 Ps 96:5 Iz 37:19 Iz 41:29
s Wj 12:12 Wj 18:11 Ps 86:8 Heb 1:6
t Iz 51:3
u Ps 48:11
v Ps 19:9
w Ps 83:18
x Wj 18:11 Ps 95:3 Ps 135:5 Iz 44:8

szpalta 2

a Mk 12:30 1Ko 8:3

10 Wy, którzy miłujecie Jehowę,[a] miejcie w nienawiści zło.[b]
On strzeże dusz tych, którzy są wobec niego lojalni;[c]
wyzwala ich z ręki niegodziwców.[d]
11 Światło zabłysło prawemu[e]
i radość tym, którzy mają prostolinijne serce.[f]
12 Prawi, radujcie się w Jehowie[g]
i dzięki składajcie jego świętemu, pamiętnemu mianu.[h]

Utwór muzyczny.

98 Śpiewajcie Jehowie pieśń nową,[i]
bo dokonał rzeczy zdumiewających.[j]
Wybawienie zgotowała mu jego prawica, jego święte ramię.[k]
2 Jehowa sprawił, że znane się stało jego wybawienie;[l]
na oczach narodów objawił swą prawość.[m]
3 Wspomniał na swą lojalną życzliwość i swą wierność wobec domu Izraela.[n]
Wszystkie krańce ziemi widziały wybawienie zgotowane przez naszego Boga.[o]
4 Tryumfalnie wykrzykujcie do Jehowy, wszyscy ludzie na ziemi.[p]

b Ps 34:14; Ps 37:27; Ps 101:3; Ps 119:104; Am 5:15; Rz 7:15; Rz 12:9; Heb 1:9; Judy 23; **c** Ps 31:23; Ps 37:28; Ps 145:20; Prz 2:8; **d** Ps 37:39; Ps 125:3; Jer 15:21; Dn 3:28; Mt 6:13; **e** Est 8:16; Hi 22:28; Ps 112:4; Prz 4:18; Iz 30:26; Mt 7:9; **f** Ps 32:11; Prz 15:15; **g** Ps 33:1; Hab 3:18; Flp 4:4; **h** Wj 3:15; Ps 30:4; Ps 50:23; Ps 135:13; **PSALM 98** **i** Ps 33:3; Ps 96:1; Ps 149:1; Iz 42:10; **j** Wj 15:11; Ps 77:14; Ps 86:10; Ps 105:5; Ps 111:2; Ps 136:4; Łk 1:49; **k** Wj 15:6; Ps 2:6; Ps 110:2; Iz 52:10; Iz 59:16; Iz 63:5; **l** Łk 2:30; **m** Iz 5:16; Iz 60:3; Iz 62:2; Rz 3:25; **n** Kpł 26:42; Pwt 4:31; Łk 1:54; **o** Iz 49:6; Dz 13:47; Dz 28:28; Rz 10:18; Kol 1:23; **p** Ps 95:1.

Weselcie się i wołajcie radośnie, i grajcie.[a]
5 Grajcie Jehowie na harfie,[b]
na harfie, z dźwiękiem melodii.[c]
6 Z trąbami i odgłosem rogu[d]
tryumfalnie wykrzykujcie
przed Królem, Jehową.
7 Niech zagrzmi morze i to, co je napełnia,[e]
żyzna kraina i ci, którzy w niej mieszkają.[f]
8 Niech rzeki klaszczą w dłonie;
niech wszystkie góry wespół radośnie wołają[g]
9 przed obliczem Jehowy, bo przyszedł sądzić ziemię.[h]
Będzie sądził żyzną krainę w prawości,[i]
a ludy w prostolinijności.[j]

99 Jehowa został królem.[k]
Niech zadrżą ludy.[l]
Siedzi na cherubach.[m]
Niech się zatrzęsie ziemia.[n]
2 Wielki jest Jehowa na Syjonie[o]
i przebywa wysoko ponad wszystkimi ludami.[p]
3 Niech sławią twoje imię.[q]
Wielkie i budzące lęk — jest święte.[r]
4 I z siłą króla umiłował on sąd.[s]
Tyś utwierdził prostolinijność.[t]
Sąd i prawość w Jakubie tyś wprowadził.[u]
5 Wywyższajcie Jehowę, naszego Boga,[v] i kłaniajcie się u jego podnóżka;[w]
On jest święty.[x]
6 Mojżesz i Aaron byli wśród jego kapłanów,[y]
Samuel był wśród wzywających jego imienia.[z]
Wzywali Jehowę, a on im odpowiadał.[a]
7 W słupie obłoku do nich mówił.[b]
Przestrzegali przypomnień i przepisów, które im dał.[a]
8 Jehowo, nasz Boże, tyś im odpowiedział.[b]
Okazałeś się dla nich Bogiem, który odpuszcza[c]
i który wywiera pomstę za ich niesławne czyny.[d]
9 Wywyższajcie Jehowę, naszego Boga,[e]
i kłaniajcie się na jego świętej górze.[f]
Bo Jehowa, nasz Bóg, jest święty.[g]

Dziękczynny utwór muzyczny.[h]

100 Tryumfalnie wykrzykujcie do Jehowy, wszyscy ludzie na ziemi.[i]
2 Służcie Jehowie z weselem.[j]
Wejdźcie przed jego oblicze z radosnym wołaniem.[k]
3 Wiedzcie, że Jehowa jest Bogiem.[l]
To on nas uczynił, a nie my sami siebie.[m]
Jesteśmy jego ludem i owcami jego pastwiska.[n]
4 Wejdźcie w jego bramy z dziękczynieniem,[o]
na jego dziedzińce — z wysławianiem.[p]
Dzięki mu składajcie, błogosławcie jego imię.[q]
5 Albowiem Jehowa jest dobry;[r]
jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony,[s]
a jego wierność — na pokolenie za pokoleniem.[t]

PSALM 98

a Ps 67:4
b Ps 33:2
c Ps 47:1 Ps 92:3 Ef 5:19 Kol 3:16
d Lb 10:10 1Kn 15:28 2Kn 29:27
e Ps 96:11
f Ps 24:1 Ps 33:8 Ps 96:13
g Iz 44:23 Iz 49:13 Iz 55:12
h Ps 9:8 Ps 96:10 Dz 17:31
i Obj 19:2
j Ps 67:4 Rz 2:6

PSALM 99

k Ps 93:1 Obj 11:17
l Iz 64:2
m Wj 25:22 Ps 18:10 Ps 80:1
n 1Sm 14:15 Hi 9:6 Ps 82:5 Eze 38:19
o Ps 50:2
p Ps 66:7 Ps 83:18 Ps 97:9
q Ps 111:1
r Pwt 7:21 Pwt 28:58 Neh 9:32 Ps 8:1 Ps 66:3 Ps 148:13 Iz 29:23 Obj 15:4
s Hi 36:6
t Ps 98:9 Jer 9:24
u Pwt 10:18 Judy 15
v Wj 15:2 Ps 21:13
w 1Kn 28:2 Ps 132:7 Iz 66:1 Dz 7:49
x Kpł 19:2 1Pt 1:16
y Wj 24:6 Lb 14:19
z 1Sm 7:9 1Sm 12:18 Jer 15:1 Heb 11:32
a Wj 15:25 1Sm 15:10
b Wj 19:9 Wj 33:9 Lb 12:5 Lb 14:14

szpalta 2

a Wj 40:16 Pwt 4:5 1Sm 12:3

b Pwt 9:19; **c** Lb 14:20; Ps 78:38; Jer 46:28; Mi 7:18; **d** Wj 34:7; Rz 3:5; **e** Wj 15:2; Ps 34:3; Ps 108:5; Ps 118:28; **f** Ps 2:6; **g** 1Sm 2:2; Iz 6:3; Jn 17:11;

PSALM 100 **h** Ps 95:2; **i** Ps 47:1; Ps 95:1; Ps 98:4; **j** Pwt 12:12; Neh 8:10; Flp 4:4; **k** Ps 95:2; **l** Pwt 6:4; 1Kl 18:39; 2Kl 19:19; Jer 10:10; **m** Hi 10:8; Ps 95:6; Ps 119:73; Ps 139:13; Ps 149:2; Mal 2:10; Dz 17:24; **n** Ps 95:7; Eze 34:31; Jn 10:16; 1Pt 2:25; **o** Ps 50:23; Ps 66:13; Ps 116:17; Ps 122:2; **p** Ps 65:4; Ps 96:8; **q** Ps 96:2; Ps 145:1; Heb 13:15; **r** Ps 86:5; Jer 33:11; Łk 18:19; **s** Ps 136:1; Łk 1:50; **t** Wj 34:6; Pwt 7:9; Ps 89:1; Ps 98:3.

Dawidowy. Utwór muzyczny.

101 Śpiewać będę o lojalnej życzliwości i sądzie.[a]
Tobie, Jehowo, będę grać.[b]
2 Postępować będę roztropnie, w sposób nienaganny.[c]
Kiedyż przyjdziesz do mnie?[d]
Będę w swym domu chodził w nieskazitelności mego serca.[e]
3 Nie postawię przed swymi oczami niczego, co nic niewarte.[f]
Znienawidziłem postępowanie tych, którzy odpadają;[g]
nie przywiera ono do mnie.[h]
4 Serce spaczone odstępuje ode mnie;[i]
niczego, co złe, nie znam.[j]
5 Kto potajemnie oczernia swego towarzysza[k] —
takiego zmuszam do milczenia.[l]
Kto ma wyniosłe oczy i butne serce[m] —
takiego nie mogę znieść.[n]
6 Oczy moje są zwrócone ku wiernym na ziemi,[o]
by mogli mieszkać ze mną.[p]
Kto chodzi w sposób nienaganny,[q]
ten będzie mi usługiwał.[r]
7 W domu moim nie zamieszka nikt, kto postępuje oszukańczo.[s]
Kto mówi rzeczy fałszywe,
ten nie będzie utwierdzony[t]
przed mymi oczami.[u]
8 Każdego ranka będę zmuszał do milczenia wszystkich niegodziwców na ziemi,[v]
by wytracić z miasta[a] Jehowy wszystkich krzywdzicieli.[b]

Modlitwa uciśnionego, gdy słabnie i wylewa swą troskę przed Jehową.[c]

102 Jehowo, racz usłyszeć moją modlitwę[d]
i niech dojdzie do ciebie moje wołanie o pomoc.[e]
2 Nie kryj przede mną swego oblicza w dniu, gdy jestem w opałach.[f]
Nakłoń ku mnie swego ucha;[g]
w dniu, gdy wołam, pośpiesz się, odpowiedz mi.[h]
3 Bo dni moje nikną jak dym,[i]
a me kości są rozżarzone jak palenisko.[j]
4 Serce moje zostało porażone jak roślinność i uschło,[k]
zapomniałem bowiem spożyć swój pokarm.[l]
5 Od głosu mego wzdychania[m]
kości moje przylgnęły do ciała.[n]
6 Przypominam pelikana na pustkowiu,[o]
stałem się podobny do pójdźki z miejsc spustoszonych.
7 Zmizerniałem
i jestem jak osamotniony ptak na dachu.[p]
8 Przez cały dzień znieważali mnie moi nieprzyjaciele.[q]
Przysięgali na mnie ci, którzy ze mnie kpili.[r]
9 Popiół bowiem jadłem niczym chleb;[s]
a to, co piję, zmieszałem z płaczem,[t]

PSALM 101

a Ps 89:1 Obj 19:2
b Ps 71:22
c 1Sm 18:14 2Kn 31:20
d Ps 143:7
e 1Kl 9:4 1Kl 11:4 Ps 78:72 Iz 38:3
f Pwt 15:9 Joz 23:6 Ps 40:4
g Wj 32:8 1Sm 12:20 Ps 97:10 Ps 119:128 Prz 8:13 Prz 13:5 Sof 1:6 Rz 12:9 Heb 1:9 Heb 10:38 2Pt 2:21 Judy 23
h Pwt 13:17
i Prz 11:20 Prz 17:20
j Mt 7:23 Flp 4:8 2Tm 2:19
k Kpl 19:16 Ps 50:20 Prz 20:19 Tyt 2:3
l 1Ko 5:11 2Ko 6:14 2Jn 10
m Hi 40:11 Ps 18:27 Prz 6:17 Iz 2:11 Łk 18:14 1Pt 5:5
n 2Ts 3:14
o Ps 34:15 Łk 12:42
p 2Ko 13:11
q Ps 119:1
r Jn 12:26
s Ps 32:2 Ps 52:2
t 2Kl 5:26 Dz 1:16 Dz 5:3
u 1Ko 5:11
v Ps 75:10 Prz 20:8 Jer 21:12

szpalta 2

a Ps 48:2
b 1Ko 6:9 2Ko 6:17 Obj 21:27 Obj 22:14

PSALM 102

c Ps 61:2 Ps 142:2
d Ps 5:2 Ps 55:1 Dn 9:17
e Wj 2:23 1Sm 9:16 Ps 18:6 Ps 145:19

f Hi 34:29; Ps 13:1; Ps 27:9; Ps 69:17; Ps 88:14; Lam 1:20; **g** Ps 71:2; Ps 88:2; **h** Ps 143:7; Iz 65:24; **i** Ps 119:83; Jak 4:14; **j** Hi 30:30; Ps 31:10; Lam 1:13; **k** Ps 102:11; Ps 143:4; Iz 40:7; **l** Ezd 10:6; **m** Ps 6:6; Ps 38:8; **n** Hi 19:20; Prz 17:22; Lam 4:8; **o** Iz 34:11; Sof 2:14; **p** Ps 38:11; **q** Ps 31:11; Ps 42:10; Ps 74:10; Ps 79:4; Ps 89:51; Rz 15:3; **r** Dz 23:12; **s** Lam 3:15; **t** Ps 42:3; Ps 80:5.

10 z powodu potępienia przez ciebie oraz twego oburzenia;[a]
gdyż podniosłeś mnie, by mnie odrzucić.[b]
11 Dni moje są jak chylący się cień,[c]
a ja sam uschłem jak roślinność.[d]
12 Ty zaś, Jehowo, będziesz mieszkał po czas niezmierzony,[e]
a twe pamiętne miano trwać będzie przez pokolenie za pokoleniem.[f]
13 Ty powstaniesz, zmiłujesz się nad Syjonem,[g]
bo pora być dla niego łaskawym,
bo nadszedł wyznaczony czas.[h]
14 Albowiem słudzy twoi znaleźli upodobanie w jego kamieniach,[i]
a jego prochowi okazują względy.[j]
15 I wszystkie narody bać się będą imienia Jehowy,[k]
a chwały twojej — wszyscy królowie ziemi.[l]
16 Bo Jehowa odbuduje Syjon;[m]
ukaże się w swej chwale.[n]
17 Zwróci się ku modlitwie ogołoconych ze wszystkiego[o]
i nie wzgardzi ich modlitwą.[p]
18 Zapisano to dla przyszłego pokolenia;[q]
i lud, który ma zostać stworzony, będzie wysławiał Jah.[r]
19 Bo spojrzał on ze swej świętej wysokości,[s]
z niebios Jehowa popatrzył na ziemię,[t]
20 by usłyszeć wzdychanie więźnia,[u]
by rozwiązać skazanych na śmierć[v] —
21 tak by na Syjonie głoszono imię Jehowy,[a]
a jego chwałę w Jerozolimie,[b]
22 gdy wespół się zbiorą wszystkie ludy,[c]
a także królestwa, aby służyć Jehowie.[d]
23 Utrapił w drodze moją moc,[e]
skrócił moje dni.[f]
24 Rzekłem: „Boże mój,
nie zabieraj mnie w połowie moich dni;[g]
twoje lata trwają przez wszystkie pokolenia.[h]
25 Tyś dawno temu założył fundamenty ziemi[i]
i dziełem twoich rąk są niebiosa.[j]
26 One zginą, ty zaś pozostaniesz;[k]
i jak szata wszystkie zniszczeją.[l]
Niczym odzież je wymienisz i zakończą swój bieg.[m]
27 Ale ty jesteś ten sam, a twoje lata się nie skończą.[n]
28 Synowie twoich sług będą wciąż mieszkać,[o]
a ich potomstwo zostanie utwierdzone przed twoim obliczem”.[p]

Dawidowy.

103 Błogosław Jehowę, duszo moja,[q]
i wszystko, co we mnie — jego święte imię.[r]
2 Błogosław Jehowę, duszo moja,
i nie zapominaj o wszystkich jego czynach;[s]
3 tego, który przebacza wszelkie twe przewinienie,[t]

PSALM 102
a Ps 30:7; Ps 38:3; Ps 90:7
b 2Kn 25:8
c Hi 14:2; Ps 39:5; Ps 109:23; Ps 144:4; Jak 4:14
d Ps 102:4; Iz 40:7; Jak 1:10; 1Pt 1:24
e Ps 9:7; Ps 90:2; Lam 5:19
f Wj 3:15; Ps 97:12; Ps 135:13
g Ps 51:18; Ps 69:35; Iz 49:15; Iz 60:10; Jer 31:12; Za 2:10
h Ezd 1:1; Iz 40:2; Dn 9:2
i Neh 2:3; Neh 4:6; Ps 137:5; Dn 9:16
j Ps 79:1
k 1Kl 8:43; Ps 86:9; Obj 15:4
l Ps 138:4; Iz 60:3; Za 8:22
m Ps 51:18; Ps 147:2; Jer 33:7
n Iz 6:1; Iz 60:1
o Ps 72:12; Dn 9:21
p Ps 22:24
q Ps 71:18; Ps 78:4; Rz 15:4; 1Ko 10:11
r Ps 22:31; Ps 45:17; Iz 43:21
s Pwt 26:15; 2Kn 16:9; Ps 14:2
t Ps 33:13; Ps 113:6
u Wj 3:7; Ps 79:11; Iz 61:1
v 2Kn 33:13

szpalta 2
a Ps 9:14; Ps 22:22
b Iz 51:11
c Rdz 49:10; Iz 11:10; Iz 49:22
d Ps 72:11; Iz 60:3; **e** Ps 89:40; **f** Hi 21:21; Ps 89:45; **g** Iz 38:10; **h** Ps 90:2; Ps 102:12; Hab 1:12; Obj 1:8; **i** Rdz 1:1; Rdz 2:1; Hi 38:4; Iz 48:13; Za 12:1; **j** Ps 8:3; Ps 8:6; Heb 1:10; **k** Iz 34:4; **l** Iz 51:6; Heb 1:11; **m** Heb 1:12; **n** Hi 36:26; Ps 90:4; Mal 3:6; Jak 1:17; **o** Ps 69:36; **p** 2Sm 7:12; Ps 90:16; Iz 66:22;
PSALM 103 **q** Ps 104:1; **r** Ps 86:12; Ps 145:2; Mk 12:30; **s** Pwt 8:2; Ps 105:5; Iz 63:7; **t** 2Sm 12:13; Ps 130:8; Iz 43:25.

który uzdrawia wszystkie twe dolegliwości,[a]
4 który ratuje życie twe nawet przed dołem,[b]
który cię koronuje lojalną życzliwością i zmiłowaniami,[c]
5 który nasyca całe twe życie tym, co dobre;[d]
młodość twoja odnawia się jak u orła.[e]
6 Jehowa wprowadza w czyn to, co prawe,[f]
oraz sądownicze rozstrzygnięcia na rzecz wszystkich oszukiwanych.[g]
7 Drogi swe oznajmił Mojżeszowi,[h]
poczynania swe — synom Izraela.[i]
8 Jehowa jest miłosierny i łaskawy,[j]
nieskory do gniewu i obfitujący w lojalną życzliwość.[k]
9 Nie będzie zawsze wytykał winy[l]
ani nie będzie chował urazy po czas niezmierzony.[m]
10 Nie postąpił z nami według naszych grzechów[n]
ani nie sprowadził na nas tego, na co zasługujemy za swe przewinienia.[o]
11 Bo jak niebiosa są wyższe niż ziemia,[p]
tak góruje jego lojalna życzliwość wobec tych, którzy się go boją.[q]
12 Jak daleko jest wschód słońca od jego zachodu,[r]
tak daleko odsunął od nas nasze występki.[s]
13 Jak ojciec okazuje miłosierdzie swoim synom,[t]
tak Jehowa okazał miłosierdzie tym, którzy się go boją.[u]
14 Bo on dobrze wie, jak jesteśmy ukształtowani,[v]

PSALM 103

a Wj 15:26; Pwt 7:15; Ps 41:3; Ps 147:3; Iz 33:24; Jer 17:14; Jak 5:15; Obj 21:4

b Ps 34:22; Ps 56:13; Ps 69:18

c Prz 3:3; Mi 7:18

d Ps 23:5; Ps 65:4; 1Tm 6:17

e Ps 51:12; Iz 40:31

f Ps 5:8; Ps 9:8; Ps 71:2; Ps 146:7

g Pwt 24:14; Ps 12:5; Prz 22:23; Jak 5:4

h Wj 24:4; Lb 12:8; Pwt 34:10; Neh 9:14; Dz 7:35

i Ps 147:19

j Wj 34:6; Neh 9:17; Iz 55:7; Jak 5:11

k Lb 14:18; Pwt 5:10; Neh 9:17; Ps 86:15; Jer 32:18; Jl 2:13; Jon 4:2; Nah 1:3

l Ps 30:5; Jer 33:8; Jer 50:20

m Iz 57:16

n Neh 9:31; Ps 130:3

o Ezd 9:13; Ps 130:3; Iz 55:7

pamiętając, żeśmy prochem.[a]
15 Dni śmiertelnika są jak dni zielonej trawy;[b]
jak kwiecie polne — tak on rozkwita.[c]
16 Wystarczy bowiem, że przejdzie nad nim wiatr, a już go nie ma;[d]
i jego miejsce już go nie pozna.[e]
17 Lecz lojalna życzliwość Jehowy trwa od czasu niezmierzonego aż po czas niezmierzony[f]
wobec tych, którzy się go boją,[g]
a jego prawość — w stosunku do synów synów,[h]
18 wobec strzegących jego przymierza[i]
i wobec tych, którzy pamiętają o jego rozkazach, by je wykonywać.[j]
19 Jehowa utwierdził swój tron w niebiosach,[k]
a jego królowanie objęło swą władzą wszystko.[l]
20 Błogosławcie Jehowę, aniołowie[m] jego, potężni w mocy, wykonujący jego słowo[n] —
przez słuchanie głosu jego słowa.[o]
21 Błogosławcie Jehowę, wszystkie jego zastępy,[p]
wy, którzy mu usługujecie, wykonując jego wolę.[q]
22 Błogosławcie Jehowę, wszystkie jego dzieła,[r]

p Ps 36:5; Ps 57:10; Ps 108:4; Iz 55:9; q Ps 103:17; r Ps 113:3; s Kpl 16:22; Iz 43:25; Jer 31:34; t Iz 49:15; Mal 3:17; u Ps 78:38; Jak 5:15; v Ps 78:39; Ps 89:47; szpalta 2 a Rdz 2:7; Rdz 3:19; Rdz 8:21; Hi 10:9; Kzn 12:7; Iz 64:8; b Ps 90:5; Iz 51:12; 1Pt 1:24; c Hi 14:2; Iz 40:6; Jak 1:11; 1Pt 1:24; d Hi 27:21; Iz 40:7; e Hi 7:10; Hi 20:9; f Ps 100:5; Ps 118:1; Ps 136:1; g Ps 112:1; Ps 128:1; Łk 1:50; h Wj 20:6; Ps 22:31; i Wj 19:5; Pwt 7:9; Ps 25:10; j Ps 119:11; Prz 3:1; k 2Kn 20:6; Ps 11:4; Ps 115:3; Iz 66:1; Mt 23:22; Dz 7:49; l Ps 47:2; Ps 145:13; Iz 14:26; Dn 4:25; m 2Kn 18:18; Dn 7:10; n Joz 5:14; 2Kl 19:35; Ps 148:2; Łk 1:19; Heb 1:14; Obj 7:12; o Mt 4:4; p 1Kl 22:19; Ps 148:2; Iz 1:24; Łk 2:13; q Mt 13:41; Heb 1:7; r Ps 150:6.

we wszystkich miejscach
podległych jego panowaniu.[a]
Błogosław Jehowę, duszo
moja.[b]

104 Błogosław Jehowę, duszo moja.[c]
Jehowo, Boże mój,
okazałeś się bardzo wielki.[d]
Dostojeństwem i
wspaniałością się
odziałeś,[e]
2 spowijając się światłem niby szatą,[f]
rozpościerając niebiosa niczym tkaninę namiotową;[g]
3 On swe górne komnaty buduje z belek pośród wód,[h]
czyni obłoki swym rydwanem,[i]
przechadza się na skrzydłach wiatru,[j]
4 aniołów swoich czyni duchami,[k]
swoich sług — ogniem trawiącym.[l]
5 Założył ziemię na jej ustalonych miejscach;[m]
nic nią nie zachwieje po
czas niezmierzony, na
zawsze.[n]
6 Głębiną wodną okryłeś ją
niczym szatą.[o]
Wody stały nawet nad górami.[p]
7 Z powodu twej nagany zaczęły uciekać;[q]
na dźwięk twego grzmotu
rozbiegły się w popłochu —
8 góry zaczęły się podnosić,[r]
zaczęły opadać dolinne
równiny —
ku miejscu, któreś dla
nich założył.
9 Granicę wyznaczyłeś, której
nie mają przekraczać,[s]
aby znowu nie pokryły
ziemi.[t]
10 Wysyła źródła do dolin potoków;[a]
ciągle tryskają pomiędzy
górami.
11 Stale poją wszystkie dzikie
zwierzęta polne;[b]
zebry[c] regularnie gaszą
swoje pragnienie.
12 Nad nimi gnieżdżą się latające stworzenia niebios;[d]
spośród gęstego listowia
wydają odgłosy.[e]
13 Góry nawadnia ze swych
górnych komnat;[f]
owocem twoich dzieł nasyca się ziemia.[g]
14 On sprawia, że wyrasta zielona trawa dla zwierząt[h]
i roślinność, by służyła ludziom,[i]
żeby pokarm wychodził z
ziemi,[j]
15 a także wino, które rozwesela serce śmiertelnika,[k]
żeby twarz lśniła od oliwy,[l]
oraz chleb, który krzepi
serce śmiertelnika.[m]
16 Drzewa Jehowy są nasycone,
cedry Libanu, które zasadził,[n]
17 gdzie ptaki wiją sobie gniazda.[o]
Dla bociana domem są
drzewa jałowcowe.[p]
18 Wysokie góry[q] są dla kozic[r];
skały urwiste są schronieniem dla góralków.[s]
19 Uczynił on księżyc dla wyznaczonych czasów;[t]

PSALM 103
a Ps 89:11
Ps 145:13
b Ps 145:10

PSALM 104
c Ps 103:1
d Ps 48:1
Ps 77:13
Ps 86:10
Dn 9:4
e 1Kn 16:27
Hi 37:22
Ps 8:1
Ps 96:6
Ezc 1:28
Dn 7:9
f Jak 1:17
1Jn 1:5
g Iz 40:22
Iz 45:12
h Ps 18:11
Am 9:6
i Pwt 33:26
Iz 19:1
j 2Sm 22:11
Hi 38:1
Hi 40:6
Ps 18:10
k 1Kl 22:21
Heb 1:7
l Eze 1:13
Heb 1:14
m Hi 26:7
Hi 38:6
Ps 24:2
Prz 3:19
n Ps 93:1
Ps 96:10
Kzn 1:4
o Rdz 1:2
Prz 3:20
p Hi 38:9
Prz 8:28
2Pt 3:5
q Rdz 1:9
Rdz 8:1
r Rdz 8:5
Prz 8:25
s Hi 26:10
Hi 38:10
Ps 33:7
Prz 8:29
Jer 5:22
t Rdz 9:11

szpalta 2
a Pwt 8:7
Iz 41:18
b Ps 145:16
c Hi 39:5; **d** Ps 84:3; Łk 9:58; **e** Ps 147:9; **f** Pwt 11:11; Hi 38:37; Ps 147:8; Jer 10:13; Am 9:6; Za 10:1; Mt 5:45; Dz 14:17; **g** Ps 65:9; **h** Rdz 1:30; 1Kl 18:5; Jer 14:6; Jl 2:22; **i** Rdz 1:29; Rdz 3:18; Rdz 9:3; Hi 38:27; Heb 6:7; **j** Hi 28:5; 1Ko 3:7; **k** Sdz 9:13; 2Sm 13:28; Est 1:10; Prz 31:6; Kzn 2:3; Kzn 9:7; Kzn 10:19; **l** Ps 92:10; **m** Jer 37:21; **n** Ps 92:12; Eze 17:23; **o** Dn 4:21; **p** Jer 8:7; **q** Iz 18:6; **r** Hi 39:1; Ps 50:10; **s** Prz 30:26; **t** Rdz 1:16; Ps 136:9; Jer 31:35; 1Ko 15:41.

słońce dobrze wie, gdzie zachodzi.[a]
20 Powodujesz ciemność, by nastała noc;[b]
wtedy wyruszają wszystkie dzikie zwierzęta leśne.
21 Młode grzywiaste lwy ryczą za łupem[c]
i domagają się żeru od Boga.[d]
22 Zaczyna świecić słońce[e] — wycofują się
i kładą się w swych kryjówkach.
23 Człowiek wyrusza do swojej pracy[f]
i do swej służby aż do wieczora.[g]
24 Jakże liczne są twe dzieła, Jehowo![h]
Wszystkie je uczyniłeś mądrze.[i]
Ziemia jest pełna twych tworów.[j]
25 A w tym morzu tak wielkim i szerokim[k]
— tam bez liku jest poruszających się stworzeń,[l]
żywych stworzeń, małych i wielkich.[m]
26 Tam pływają okręty;[n]
i Lewiatana[o] ukształtowałeś, by w nim igrał.[p]
27 Wszystkie czekają na ciebie,[q]
abyś dał im pokarm, gdy jest nań pora.[r]
28 Co im dajesz, to sobie zbierają.[s]
Rękę otwierasz — nasycają się dobrymi rzeczami.[t]
29 Gdy oblicze swe zakrywasz, trwożą się.[u]
Gdy odbierasz im ducha, konają[v]
i wracają do swego prochu.[w]
30 Gdy posyłasz swego ducha, zostają stworzone;[x]
i odnawiasz oblicze ziemi.

PSALM 104

a Ps 19:6
b Rdz 1:5 Ps 74:16 Iz 45:7
c Hi 38:39 Iz 31:4 Am 3:4
d Ps 147:9 Jl 1:20
e 2Sm 23:4 Nah 3:17
f Rdz 3:19 Ef 4:28
g Sdz 19:16 2Ts 3:8
h Neh 9:6
i Ps 136:5 Prz 3:19 Jer 10:12
j Ps 24:1 Ps 50:12
k Ps 95:5
l Rdz 1:21
m Hi 12:8
n Ps 107:23
o Hi 41:1
p Hi 40:20 Hi 41:5
q Ps 36:6
r Ps 136:25 Ps 145:15 Ps 147:9 Mt 6:26 Mt 24:45
s Łk 12:24
t Ps 107:9 Ps 145:16
u Ps 30:7
v Hi 12:10 Hi 34:14 Ps 146:4 Kzn 8:8 Kzn 12:7 Iz 42:5 Dz 17:25
w Rdz 3:19 Kzn 3:20
x Lb 27:16 Hi 33:4 Ps 33:6 Iz 32:15 Eze 37:9 Dz 17:28

szpalta 2

a Ps 102:16 Rz 11:36 Gal 1:5
b Rdz 1:31 Wj 31:17 Iz 65:19 Jer 32:41
c Hab 3:10
d Wj 19:18 Ps 144:5
e Ps 13:6 Ps 21:13 Ps 68:4
f Ps 63:4 Ps 146:2
g Ps 63:6
h Ps 32:11 Ps 64:10

31 Chwała Jehowy trwać będzie po czas niezmierzony.[a]
Jehowa będzie się radował swymi dziełami.[b]
32 Patrzy na ziemię i ona drży;[c]
dotyka gór i one dymią.[d]
33 Chcę śpiewać Jehowie przez całe życie;[e]
Bogu mojemu chcę grać, dopóki będę istniał.[f]
34 Niechaj me zadumanie nad nim będzie przyjemne.[g]
Ja sam będę się radował w Jehowie.[h]
35 Grzesznicy zostaną z ziemi wytraceni,[i]
a niegodziwców już nie będzie.[j]
Błogosław Jehowę, duszo moja. Wysławiajcie Jah![k]

105 Dzięki składajcie Jehowie, wzywajcie jego imienia,[l]
oznajmiajcie wśród ludów jego poczynania.[m]
2 Śpiewajcie mu, grajcie mu,[n]
interesujcie się wszystkimi jego zdumiewającymi dziełami.[o]
3 Szczyćcie się jego świętym imieniem.[p]
Niech się raduje serce szukających Jehowy.[q]
4 Poszukujcie Jehowy i jego siły.[r]
Bezustannie szukajcie jego oblicza.[s]
5 Wspominajcie jego zdumiewające dzieła, których dokonał,[t]
jego cuda oraz sądownicze rozstrzygnięcia jego ust,[u]

i Ps 37:38; Ps 101:8; Prz 2:22; **j** Ps 37:10; **k** Ps 103:2; Ps 104:1; Ps 150:6; **PSALM 105** **l** 1Kn 16:8; Ps 136:1; Iz 12:4; Jl 2:32; Rz 10:13; **m** Ps 89:1; Ps 96:3; Ps 145:12; **n** Sdz 5:3; 1Kn 16:9; Ps 47:6; Ef 5:19; **o** Ps 77:12; Ps 78:4; Ps 119:27; **p** 1Kn 16:10; Jer 9:24; 1Ko 1:31; **q** Ps 119:2; Flp 4:4; **r** Am 5:4; Sof 2:3; **s** 1Kn 16:11; Ps 27:8; **t** Pwt 7:18; Ps 77:11; **u** Pwt 7:19; Ps 119:13.

6 wy, potomstwo Abrahama, sługi jego,[a]
wy, synowie Jakuba, jego wybrańcy.[b]
7 On — Jehowa, nasz Bóg.[c]
Jego sądownicze rozstrzygnięcia są na całej ziemi.[d]
8 Pamięta o swym przymierzu aż po czas niezmierzony,[e]
o słowie, które nakazał, na tysiąc pokoleń;[f]
9 przymierze to zawarł z Abrahamem,[g]
a przysięgę dał Izaakowi,[h]
10 i przysięgę tę uczynił przepisem dla Jakuba,
przymierzem po czas niezmierzony — dla Izraela,[i]
11 mówiąc: „Tobie dam ziemię Kanaan[j]
jako wyznaczony dział waszego dziedzictwa”.[k]
12 Wydarzyło się to wtedy, gdy byli nieliczni,[l]
tak, bardzo nieliczni, i jako osiadli w niej przybysze.[m]
13 I wędrowali od narodu do narodu,[n]
od jednego królestwa do drugiego ludu.[o]
14 Nie pozwolił żadnemu człowiekowi ich oszukać,[p]
lecz ze względu na nich upominał królów,[q]
15 mówiąc: „Nie tykajcie moich pomazańców,[r]
a prorokom moim nie czyńcie nic złego”.[s]
16 I przywołał na kraj klęskę głodu;[t]
połamał każdy drążek, na którym wieszano okrągłe chleby.[u]
17 Posłał przed nimi męża,
którego na niewolnika sprzedano — Józefa.[v]
18 Stopy jego trapili okowami,[w]
dusza jego dostała się w żelaza[x] —
19 aż do czasu, gdy nadeszło Jego słowo,[a]
oczyściła go wypowiedź Jehowy.[b]
20 Król posłał, żeby go zwolnić,[c]
władca ludów, żeby go wypuścić.
21 Ustanowił go panem swego domu[d]
i władcą nad całym swoim mieniem,[e]
22 aby wiązał jego książąt zgodnie z upodobaniem swej duszy[f]
i by nawet jego starszych uczył mądrości.[g]
23 Przyszedł więc Izrael do Egiptu[h]
i przebywał Jakub jako przybysz w ziemi Chama.[i]
24 I sprawiał, że jego lud był bardzo płodny,[j]
i w końcu uczynił go potężniejszym od jego wrogów.[k]
25 Pozwolił, żeby ich serce się odmieniło, tak by znienawidzili jego lud,[l]
by postępowali przebiegle wobec jego sług.[m]
26 Posłał Mojżesza, swojego sługę,[n]
Aarona, którego wybrał.[o]
27 Oni przedstawili wśród nich sprawy jego znaków,[p]
a także cuda w ziemi Chama.[q]
28 Posłał ciemność, powodując, że zrobiło się ciemno;[r]
i nie buntowali się przeciw jego słowom.[s]

PSALM 105

a Wj 3:6 Iz 41:8 Mt 3:9 2Ko 11:22
b Wj 19:5
c Wj 20:2 Pwt 29:13 Joz 24:24 Ps 100:3
d Iz 26:9 Obj 15:4
e 1Kn 16:15 Neh 1:5 Dn 9:4 Łk 1:72
f Pwt 7:9
g Rdz 17:2 Rdz 22:17 Rdz 26:3 Neh 9:8 Łk 1:73
h Heb 6:17
i Rdz 17:7 1Kn 16:17
j Rdz 12:7 Rdz 13:15 Rdz 15:18 Rdz 26:3 Rdz 28:13
k Ps 78:55
l Rdz 34:30 Iz 51:2
m Rdz 17:8 Rdz 23:4 Dz 7:5 Heb 11:9
n Rdz 20:1 Rdz 46:6
o 1Kn 16:20
p Rdz 31:42 Hi 1:10
q Rdz 12:17 Rdz 20:3
r Za 2:8
s Rdz 26:11 1Kn 16:22
t Rdz 41:30 Rdz 41:54 Rdz 42:5
u Kpl 26:26 Iz 3:1 Eze 4:16 Dz 7:11
v Rdz 37:28 Rdz 37:36 Rdz 45:5 Rdz 50:20 Dz 7:9
w Rdz 39:20
x Ps 107:10

szpalta 2

a Dz 7:10
b Ps 17:3 Ps 26:2 Ps 66:10
c Rdz 41:14
d Rdz 41:40; 1Sm 2:8; Hi 36:7; Dn 2:48; **e** Rdz 41:48; Rdz 45:8; **f** Ps 113:8; **g** Rdz 41:33; Rdz 41:38; Iz 19:11; **h** Rdz 46:4; Rdz 46:6; Joz 24:4; Dz 7:15; **i** Ps 78:51; Ps 106:22; **j** Rdz 46:3; Wj 1:7; Pwt 26:5; Dz 7:17; **k** Wj 1:9; **l** Wj 10:1; Rz 9:18; **m** Wj 1:10; Dz 7:19; **n** Wj 3:10; Wj 4:12; Wj 6:11; Ps 77:20; Dz 7:34; **o** Wj 4:14; Wj 7:1; Wj 28:1; Lb 17:5; 1Sm 12:6; **p** Pwt 4:34; Neh 9:10; Ps 78:43; Jer 32:21; **q** Ps 106:22; **r** Wj 10:22; **s** Ps 99:7.

29 Zamienił ich wody w krew[a]
i pouśmiercał ich ryby.[b]
30 Zaroiło się od żab w ich kraju,[c]
w wewnętrznych komnatach ich królów.
31 Rzekł, by nadciągnęły gzy,[d]
komary na wszystkie ich terytoria.[e]
32 Ich ulewy przeobraził w grad,[f]
płonący ogień na ich ziemię.[g]
33 I tłukł ich winorośle i drzewa figowe
oraz łamał drzewa na ich terytorium.[h]
34 Rzekł, by nadciągnęły szarańcze[i]
i inny gatunek szarańczy
— bez liku.[j]
35 I poczęły zżerać całą roślinność ich kraju;[k]
pożerały też plon ich roli.
36 I zabijał każdego pierworodnego w ich kraju,[l]
początek wszelkiej ich siły rozrodczej.[m]
37 I począł ich wyprowadzać ze srebrem i złotem;[n]
a wśród jego plemion nie było nikogo, kto by się potykał.
38 Egipt się radował, gdy wychodzili,
bo padł nań strach przed nimi.[o]
39 Rozpostarł obłok jako kurtynę[p]
i ogień, by dawał w nocy światło.[q]
40 Prosili, a on potem sprowadził przepiórki[r]
i nasycał ich chlebem z nieba.[s]
41 Otworzył skałę, a wypłynęły wody;[t]
popłynęły jak rzeka przez bezwodne okolice.[u]
42 Pamiętał bowiem o swym świętym słowie, które wyrzekł do Abrahama, swego sługi.[a]
43 Wyprowadził więc swój lud z radosnym uniesieniem,[b]
swych wybrańców — z radosnym wołaniem.[c]
44 I stopniowo dawał im ziemie narodów,[d]
i brali w posiadanie owoc trudu grup narodowościowych[e] —
45 aby się trzymali jego przepisów[f]
i przestrzegali jego praw.[g]
Wysławiajcie Jah![h]

106 Wysławiajcie Jah![i]
Dzięki składajcie Jehowie, bo jest dobry;[j]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony.[k]
2 Któż potrafi wysłowić potężne dokonania Jehowy[l]
lub sprawić, by słyszano całą jego sławę?[m]
3 Szczęśliwi ci, którzy przestrzegają sprawiedliwości,[n]
którzy w każdym czasie czynią zadość prawości.[o]
4 Pomnij na mnie, Jehowo, w dobrej woli względem swego ludu.[p]
Okaż troskę o mnie swoim wybawieniem,[q]
5 abym widział dobroć wobec twych wybrańców,[r]
abym się radował radością twego narodu,[s]
abym się chlubił twoim dziedzictwem.[t]

PSALM 105

a Wj 7:20 Ps 78:44
b Wj 7:21
c Wj 8:6 Ps 78:45
d Wj 8:24
e Wj 8:17
f Wj 9:23 Hi 38:23 Ps 78:47
g Ps 78:48
h Wj 9:25
i Wj 10:13 Pwt 28:38 Ps 78:46
j Wj 10:14
k Wj 10:15
l Wj 12:29 Ps 78:51 Ps 135:8
m Rdz 49:3
n Rdz 15:14 Wj 3:22 Wj 12:35
o Wj 11:7 Wj 12:33
p Wj 14:20
q Wj 13:21 Lb 9:15 Neh 9:12 Ps 78:14
r Wj 16:13 Lb 11:32 Ps 78:27
s Wj 16:15 Ps 78:24
t Wj 17:6 1Ko 10:4
u Ps 78:16 Iz 48:21

szpalta 2

a Rdz 12:7 Rdz 15:14 Wj 2:24 Pwt 9:5 Łk 1:72
b Lb 33:3 Dz 13:17
c Ps 106:12 Iz 51:10
d Pwt 6:10 Joz 11:23 Joz 21:43 Neh 9:22 Ps 78:55 Ps 135:12 Dz 7:45 Dz 13:19
e Pwt 6:10 Joz 5:11 Ps 44:2
f Pwt 4:40 Pwt 6:1
g Ps 19:7
h Ps 150:1 Obj 19:6

PSALM 106

i Ps 117:1; Łk 16:34; Ezd 3:11; Ps 107:1; Łk 18:19; 1Ts 5:18; k Ps 103:17; l Ps 40:5; m Neh 9:5; n Ps 119:2; Iz 56:1; o Ps 15:2; Iz 64:5; Dz 24:16; Gal 6:9; p Neh 5:19; Ps 51:18; Ps 119:132; Łk 2:14; q Ps 3:8; r Wj 19:5; 1Pt 2:9; s Ps 14:7; t Jer 9:24; 1Ko 1:31.

6 Zgrzeszyliśmy tak samo, jak
nasi praojcowie;[a]
zrobiliśmy źle; postąpiliśmy niegodziwie.[b]
7 A nasi praojcowie w Egipcie
wcale nie wnikali w twoje zdumiewające dzieła.[c]
Nie pamiętali o obfitej mierze twej wspaniałej lojalnej życzliwości,[d]
lecz zachowywali się buntowniczo nad morzem,
nad Morzem Czerwonym.[e]
8 I przystąpił do wybawienia ich przez wzgląd na swe imię,[f]
by dać poznać swoją potęgę.[g]
9 Zgromił więc Morze Czerwone i w końcu wyschło;[h]
i poprowadził ich przez wodną głębinę jak przez pustkowie;[i]
10 tak wybawił ich z ręki nienawidzącego[j]
i wyratował ich z ręki nieprzyjaciela.[k]
11 I wody zakryły ich wrogów;[l]
żaden z nich nie pozostał.[m]
12 Wtedy wierzyli jego słowu;[n]
zaśpiewali mu pieśń wysławiania.[o]
13 Szybko zapomnieli o jego dziełach;[p]
nie czekali na jego radę.[q]
14 Natomiast pokazali swe samolubne pragnienie na pustkowiu[r]
i zaczęli wystawiać Boga na próbę na pustyni.[s]
15 A on dawał im to, czego żądali,[t]
zsyłał też do ich duszy wyniszczającą chorobę.[u]
16 I zapałali w obozie zawiścią wobec Mojżesza,[v]
a także Aarona, świętego dla Jehowy.[w]

PSALM 106

a Kpl 26:40 Neh 9:16 Ps 78:8
b 1Kl 8:47 Ezd 9:6 Dn 9:5
c Iz 44:18
d Ps 78:42 Iz 63:7
e Wj 14:11
f Joz 7:9 Ps 143:11 Eze 20:14
g Wj 9:16 Rz 9:17
h Wj 14:21 Joz 2:10 Neh 9:11 Ps 66:6 Ps 78:13 Ps 136:13
i Neh 9:11 Ps 77:19 Ps 136:14 Iz 63:13
j Wj 14:30 Łk 1:71
k Iz 41:11 Iz 49:26 Mi 6:4
l Wj 14:28 Wj 15:5 Pwt 11:4 Joz 24:7 Ps 78:53
m Wj 14:13
n Wj 14:31
o Wj 15:1
p Wj 15:24 Wj 16:2 Wj 17:7 Ps 78:11
q Iz 48:18
r Lb 11:4 Pwt 9:22 1Ko 10:6
s Wj 17:2 Lb 14:22 Ps 78:18 1Ko 10:9 Heb 3:9
t Lb 11:31 Ps 78:29
u Lb 11:33
v Lb 16:3
w Kpl 21:8 Lb 16:7

szpalta 2

a Lb 16:32
b Lb 16:27 Lb 26:10 Pwt 11:6
c Lb 16:35
d Heb 12:29
e Wj 32:4 Neh 9:18
f Pwt 9:12
g Iz 42:8 Jer 2:11
h Wj 20:4 Rz 1:23
i Pwt 32:18 Ps 78:42
j Pwt 4:34 Ps 135:9

17 Wtedy otwarła się ziemia
i połknęła Datana,[a]
i zamknęła się nad zgromadzeniem Abirama.[b]
18 I zapłonął ogień pośród ich zgromadzenia;[c]
płomień pożerał niegodziwców.[d]
19 Ponadto na Horebie uczynili cielca[e]
i kłaniali się lanemu posągowi,[f]
20 tak iż zamienili moją chwałę[g]
na podobiznę byka, żywiącego się roślinnością.[h]
21 Zapomnieli o Bogu, swym Wybawcy,[i]
Tym, który dokonał wielkich rzeczy w Egipcie,[j]
22 zdumiewających dzieł w ziemi Chama,[k]
rzeczy wzbudzających lęk
— nad Morzem Czerwonym.[l]
23 I już miał powiedzieć, by zostali unicestwieni,[m]
gdyby nie wzgląd na Mojżesza, jego wybrańca,
który stanął w rozpadlinie przed nim,[n]
żeby odwieść jego złość od wytracenia ich.[o]
24 A oni wzgardzili piękną ziemią;[p]
nie wierzyli jego słowu.[q]
25 I utyskiwali w swych namiotach;[r]
nie słuchali głosu Jehowy.[s]
26 Toteż podniósł rękę w dotyczącej ich przysiędze,[t]
że powali ich na pustkowiu[u]
27 i że powali ich potomstwo wśród narodów,[v]
i że ich rozproszy po krainach.[w]

---

k Ps 78:51; Ps 105:27; **l** Wj 14:25; **m** Wj 32:10; Pwt 9:14; Eze 20:13; **n** Wj 32:11; Pwt 9:19; Jak 5:16; **o** Eze 22:30; **p** Lb 13:32; Pwt 8:7; Jer 3:19; Eze 20:6; **q** Lb 14:11; Heb 3:19; **r** Lb 14:2; Lb 14:27; Pwt 1:27; **s** Lb 14:22; **t** Wj 6:8; Heb 3:11; **u** Lb 14:29; **v** Pwt 4:27; **w** Kpl 26:33; Ps 44:11; Eze 20:23.

28 A oni zaczęli się przywiązywać do Baala z Peor[a]
i jadać ofiary umarłych.[b]
29 Gdy swymi postępkami powodowali obrazę,[c]
wybuchła pośród nich plaga.[d]
30 Kiedy Pinechas powstał i wkroczył,[e]
plaga została zatrzymana.
31 I poczytywano mu to za prawość
przez pokolenie za pokoleniem po czas niezmierzony.[f]
32 Ponadto dali powód do gniewu u wód Meriba,[g]
tak iż przez nich Mojżesza spotkało zło.[h]
33 Rozgoryczyli bowiem jego ducha
i wargami swymi zaczął mówić pochopnie.[i]
34 Nie unicestwili ludów,[j]
jak im powiedział Jehowa.[k]
35 I mieszali się z narodami,[l]
i uczyli się ich dzieł.[m]
36 I służyli ich bożkom,[n]
a te stały się dla nich sidłem.[o]
37 I składali w ofierze swych synów[p]
oraz córki swoje demonom.[q]
38 Przelewali więc krew niewinną,[r]
krew swoich synów i córek,
ofiarowanych bożkom Kanaanu;[s]
i ziemia ta splugawiła się przelewem krwi.[t]
39 A oni przez swe dzieła stali się nieczyści[u]
i przez swe postępki uprawiali nierząd.[v]
40 I zapłonął gniew Jehowy przeciwko jego ludowi,[w]
i obrzydził On sobie swe dziedzictwo.[x]

PSALM 106

a Lb 25:3 Lb 31:16 Pwt 4:3 Pwt 32:17 Oz 9:10
b Ps 115:7 Obj 2:14
c Lb 25:6 Pwt 32:16
d Lb 25:9 1Ko 10:8
e Lb 25:8 Joz 7:12
f Lb 25:13
g Lb 20:2 Lb 27:14 Pwt 32:51
h Lb 20:12 Pwt 1:37
i Lb 20:10 Hi 2:10 Ps 141:3 Prz 16:32 Jak 3:2
j Joz 16:10 Joz 17:12 Sdz 1:21
k Lb 33:52 Pwt 7:2 Sdz 2:2
l Joz 15:63 Sdz 1:33 Oz 7:8
m Iz 2:6 1Ko 5:6 1Ko 15:33
n Sdz 2:12 2Kl 17:12 Oz 4:17
o Wj 23:33 Sdz 2:3
p Pwt 12:31 2Kl 16:3 2Kl 17:17 Iz 57:5 Jer 7:31 Eze 16:20
q Pwt 32:17 1Ko 10:20
r Pwt 21:9 2Kl 21:16 Jer 2:34 Oz 12:14
s Eze 16:20
t Lb 35:33 Iz 26:21
u Iz 24:5 Eze 20:18
v Wj 34:16 Kpl 17:7 Lb 15:39 Jer 3:9 Eze 20:30
w Sdz 2:14 Ps 78:59
x Pwt 9:29 Pwt 32:19

41 I raz po raz wydawał ich w rękę narodów,[a]
żeby panowali nad nimi ci, którzy ich nienawidzą,[b]
42 i żeby ich uciskali nieprzyjaciele,
a oni żeby byli poddani pod ich rękę.[c]
43 Wielokrotnie ich wyzwalał,[d]
lecz oni zachowywali się buntowniczo w swym nieposłuszeństwie[e]
i byli upokarzani za swe przewinienie.[f]
44 A on widział ich udrękę,[g]
gdy słyszał ich błagalne wołanie.[h]
45 I w związku z nimi przypominał sobie swe przymierze,[i]
i czuł żal stosownie do obfitej miary swej wspaniałej lojalnej życzliwości.[j]
46 I sprawiał, że wzbudzali litość
u wszystkich trzymających ich w niewoli.[k]
47 Wybaw nas, Jehowo, nasz Boże,[l]
i zbierz nas spośród narodów,[m]
abyśmy dzięki składali twojemu świętemu imieniu,[n]
abyśmy mówili radośnie, wysławiając ciebie.[o]
48 Błogosławiony niech będzie Jehowa, Bóg Izraela,[p]
od czasu niezmierzonego aż po czas niezmierzony;
a cały lud niechaj powie: Amen.[q]
Wysławiajcie Jah![r]

szpalta 2

a Pwt 32:30 Sdz 3:8
b Sdz 10:8
c Pwt 28:25
d Sdz 2:16 Sdz 10:12 1Sm 12:11 Neh 9:27
e Sdz 4:1; Sdz 5:8; Eze 2:3; **f** Sdz 6:5; **g** Sdz 2:18; **h** Sdz 3:9; Sdz 4:3; Sdz 10:15; 1Sm 7:8; Neh 9:28; **i** Kpl 26:42; 2Kl 13:23; Ps 105:8; Łk 1:72; **j** Wj 34:6; Lb 14:18; Pwt 32:36; Sdz 2:18; 2Sm 24:16; Ps 51:1; Ps 69:16; Ps 86:15; Ps 90:13; Iz 63:7; Lam 3:32; Jl 2:13; **k** 1Kl 8:50; Ezd 9:9; Jer 42:12; **l** 1Kn 16:35; Ps 79:9; **m** Jer 32:37; Eze 36:24; **n** Ps 103:1; Ps 105:3; **o** Iz 43:21; **p** 1Kn 29:10; Ps 41:13; Łk 1:68; **q** 1Ko 14:16; **r** Ps 106:1.

KSIĘGA PIĄTA

(Psalmy od 107 do 150)

107 Dzięki składajcie Jehowie, bo jest dobry;[a]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony.[b]
2 Niech tak powiedzą wyratowani przez Jehowę,[c]
których on wyratował z ręki wroga[d]
3 i których pozbierał z krain,[e]
ze wschodu i z zachodu,[f]
z północy i z południa.[g]
4 Tułali się po pustkowiu,[h] po pustyni;[i]
nie znaleźli drogi do miasta, w którym by zamieszkali.[j]
5 Byli głodni, a także spragnieni;[k]
dusza ich zaczęła w nich omdlewać.[l]
6 I w swej udręce wołali do Jehowy;[m]
on ich wyzwalał z ich utrapień[n]
7 i wiódł ich właściwą drogą,[o]
by przyszli do miasta, w którym mogliby zamieszkać.[p]
8 Niechaj dzięki składają Jehowie za jego lojalną życzliwość[q]
i za jego zdumiewające dzieła wobec synów ludzkich.[r]
9 Nasycił bowiem duszę wyschniętą,[s]
a głodną duszę napełnił dobrymi rzeczami.[t]
10 Byli tacy, którzy mieszkali w ciemności i głębokim cieniu,[u]
więźniowie w uciśnieniu i żelazach.[v]
11 Zachowywali się bowiem buntowniczo[w] wobec wypowiedzi Bożych,[x]
a radą Najwyższego wzgardzili.[y]
12 Poskramiał więc ich serce niedolą;[a]
potykali się, a nie było nikogo, kto by dopomógł.[b]
13 I w swej udręce poczęli wołać o pomoc do Jehowy;[c]
on jak zwykle wybawił ich z ich utrapień.[d]
14 Wyprowadzał ich z ciemności i głębokiego cienia,[e]
rozrywał też ich więzy.[f]
15 Niechaj dzięki składają Jehowie za jego lojalną życzliwość[g]
i za jego zdumiewające dzieła wobec synów ludzkich.[h]
16 Rozbił bowiem wrota miedziane,[i]
odrąbał też zasuwy żelazne.[j]
17 Ci, którzy byli głupi — z powodu drogi swego występku[k]
i z powodu swych przewinień — w końcu ściągnęli na siebie uciśnienie.[l]
18 Dusza ich obrzydziła sobie nawet wszelki pokarm[m]
i przybywali pod bramy śmierci.[n]
19 I w swej udręce poczęli wołać o pomoc do Jehowy;[o]
on jak zwykle wybawił ich z ich utrapień.[p]
20 Posyłał swoje słowo i uzdrawiał ich,[q]
ocalał ich też z ich dołów.[r]
21 Niechaj dzięki składają Jehowie za jego lojalną życzliwość[s]

PSALM 107

a 1Kn 16:34; Ps 118:1; Łk 18:19
b Ps 103:17
c Pwt 15:15; Ps 31:5; Łk 1:68; 1Pt 1:19
d Pwt 7:8; Ps 106:10; Iz 35:10; Jer 15:21; Mi 4:10; Łk 1:74
e Ps 106:47
f Iz 43:5; Iz 49:12; Jer 29:14; Mt 24:31
g Iz 43:6; Jer 31:8; Eze 39:27; Łk 13:29
h Lb 14:33; Pwt 8:15
i Pwt 32:10; Heb 11:38
j Heb 11:10
k Wj 15:24
l Wj 16:3; Lam 2:19
m Ps 50:15; Ps 91:15; Oz 5:15
n Iz 41:17; 2Tm 3:11
o Ezd 8:21; Ps 78:52; Iz 30:21; 2Pt 2:21
p Neh 11:3
q 1Kn 16:8; Ps 136:1
r Ps 40:5; Obj 15:3
s Iz 55:2
t Ps 34:10; Ps 146:7; Jer 31:14; Łk 1:53
u Łk 1:79
v 2Kn 33:11; Hi 36:8; Ps 105:18; Ps 149:8
w Lam 3:42
x Ps 106:43
y 2Kn 33:10; Ps 73:24; Prz 1:25; Łk 7:30

szpalta 2

a Kpł 26:21; Sdz 10:15; Łk 15:17
b 2Kl 6:27; Ps 22:11
c Sdz 4:3; Sdz 6:6; Sdz 10:10; 2Kn 33:12
d Sdz 10:12; **e** Ps 68:6; Iz 49:9; Ef 5:8; 1Pt 2:9; **f** Ps 146:7; Iz 61:1; Dz 12:7; Dz 16:26; **g** Lam 3:22; **h** Ps 92:5; **i** Iz 45:1; **j** Iz 45:2; **k** Prz 1:7; Lam 3:39; **l** Lb 11:33; Ps 38:5; Jer 2:19; Gal 6:7; 2Pt 2:13; **m** Hi 33:20; **n** Hi 33:22; Hi 38:17; Ps 9:13; Ps 88:3; Ps 116:3; Obj 1:18; **o** Jer 33:3; **p** Ps 34:6; **q** Łk 21:8; 2Kl 20:5; Ps 30:2; Ps 103:3; Ps 147:3; **r** Hi 33:28; Ps 30:3; Ps 49:15; Ps 56:13; Ps 103:4; **s** Ps 138:2.

i za jego zdumiewające
dzieła wobec synów ludzkich.[a]
22 I niech składają ofiary dziękczynne[b]
i z radosnym wołaniem
ogłaszają jego dzieła.[c]
23 Zstępujący na morze w okrętach,[d]
prowadzący interesy na rozległych wodach[e] —
24 ci widzieli dzieła Jehowy[f]
i jego zdumiewające dzieła
w głębinach;[g]
25 jak wypowiada słowo i sprawia, że się zrywa huraganowy wiatr,[h]
tak iż podnosi ono swe fale.[i]
26 Wznoszą się do niebios,
opadają na samo dno.
Z powodu tego nieszczęścia dusza ich topnieje.[j]
27 Zataczają się i poruszają niepewnie jak pijany,[k]
a nawet cała ich mądrość okazuje się pogmatwana.[l]
28 I w swej udręce zaczynają wołać do Jehowy,[m]
a on ich wyprowadza z ich utrapień.[n]
29 Przemienia wicher w ciszę,[o]
tak iż fale morskie są spokojne.[p]
30 I ci się radują, że się uspokoiły,
a on ich wiedzie do ich upragnionej przystani.[q]
31 Niechaj dzięki składają Jehowie za jego lojalną życzliwość[r]
i za jego zdumiewające dzieła wobec synów ludzkich.[s]
32 I niech go wychwalają w zborze ludu;[t]
niech go też wysławiają tam, gdzie zasiada starszyzna.[u]

PSALM 107

a Ps 66:5
b Kpł 7:12 Ps 50:14 Ps 116:17 Heb 13:15 1Pt 2:5
c Ps 9:11 Ps 73:28 Ps 118:17
d 1Kl 9:27 Eze 27:26
e 2Kn 9:21 Eze 27:9 Obj 18:17
f Ps 95:5
g Rdz 1:21 Ps 104:25
h Ps 135:7 Ps 148:8 Jer 10:13 Jon 1:4
i Ps 93:4
j 2Sm 17:10 Ps 22:14 Iz 13:7 Nah 2:10
k Hi 12:25 Iz 19:14
l Iz 19:3 Jon 1:5
m Jon 1:14
n Jon 2:10
o Ps 89:9 Jon 1:15
p Rdz 8:1 Ps 65:7
q Jn 6:21
r Ps 50:23 Ps 86:13
s Ps 72:18 Ps 105:5 Obj 15:3
t Ps 22:22 Ps 40:9 Ps 111:1
u Hi 29:7 Dz 4:8

szpalta 2

a 1Kl 17:7 Iz 19:5 Iz 42:15
b 1Kl 18:5 Jer 14:3 Am 4:7
c Rdz 13:10 Rdz 19:25 Pwt 29:23
d Ps 114:8 Iz 35:7 Iz 41:18
e 2Kl 3:17
f Ps 146:7 Łk 1:53
g Ps 107:7
h Iz 65:21 Jer 29:5
i Rdz 26:12 Dz 14:17
j Wj 1:7 Pwt 7:13
k Rdz 30:43 Pwt 7:14
l 1Sm 2:7

33 On rzeki obraca w pustkowie,[a]
a zdroje wód w ziemię spragnioną,[b]
34 urodzajną ziemię w słoną krainę[c] —
z powodu zła jej mieszkańców.
35 Obraca pustkowie w trzciniaste rozlewisko wód,[d]
a ziemię bezwodnej okolicy — w zdroje wód.[e]
36 I sprawia, że mieszkają tam głodni,[f]
tak iż zakładają miasto, by w nim zamieszkać.[g]
37 I obsiewają pola oraz sadzą winnice,[h]
by wydawały obfite plony.[i]
38 A on im błogosławi, tak iż stają się bardzo liczni,[j]
i nie pozwala, by nieliczne stało się ich bydło.[k]
39 Znowu są nieliczni i pochyleni[l]
wskutek ograniczeń, nieszczęścia i smutku.[m]
40 Wylewa pogardę na dostojników[n]
i sprawia, że się tułają po monotonnym bezdrożu.[o]
41 Lecz biednego chroni przed uciśnieniem[p]
i czyni z niego rodziny przypominające trzodę.[q]
42 Prostolinijni widzą to i się radują,[r]
wszelka zaś nieprawość musi zamknąć usta.[s]
43 Kto jest mądry? Ten będzie zarówno baczyć na te rzeczy,[t]
jak i zważać na przejawy lojalnej życzliwości Jehowy.[u]

m Sdz 6:3; 2Kl 10:32; 2Kl 13:7; 2Kn 15:5; Jer 51:34; **n** 1Kl 21:19; 2Kl 24:15; 2Kl 25:7; **o** Hi 12:24; **p** 1Sm 2:8; **q** Ps 78:52; **r** Hi 22:19; Ps 52:6; Ps 58:10; **s** Wj 11:7; Ps 63:11; Rz 3:19; **t** Pwt 4:6; Ps 64:9; Prz 1:5; Jer 9:12; Oz 14:9; **u** Ps 77:12; Ps 143:5; Jer 9:24.

Pieśń. Utwór muzyczny Dawida.

108 Serce moje jest niezłomne, Boże.[a]
Chcę śpiewać i grać[b] —
wraz z moją chwałą.[c]
2 Przebudź się, instrumencie strunowy; również ty, harfo.[d]
Chcę przebudzić świt.[e]
3 Będę cię sławił pośród ludów, Jehowo,[f]
i będę ci grał wśród grup narodowościowych.[g]
4 Bo twoja lojalna życzliwość jest wielka, aż do niebios,[h]
i twa wierność prawdzie — aż do nieba.[i]
5 Bądź wywyższony, Boże, nad niebiosa,[j]
a chwała twoja niech będzie nad całą ziemią.[k]
6 Dla ratowania swych umiłowanych[l]
racz wybawić swą prawicą i mi odpowiedz.[m]
7 Bóg powiedział w swej świętości:[n]
„Wielce się rozraduję, dam Szechem[o] jako dział[p]
i rozmierzę nizinę Sukkot.[q]
8 Do mnie należy Gilead;[r] do mnie należy Manasses;[s]
a Efraim jest twierdzą mego naczelnika;[t]
Juda jest moją laską rozkazodawcy.[u]
9 Moab[v] jest moją misą do mycia.[w]
Na Edom[x] rzucę swój sandał.[y]
Nad Filistęą[z] zakrzyknę tryumfalnie”.[a]
10 Kto mnie przyprowadzi do warownego miasta?[b]
Któż mnie przywiedzie aż do Edomu?[c]
11 Czyż nie ty, Boże, któryś nas odrzucił[d]
i który nie wyruszasz jako Bóg z naszymi zastępami?[a]
12 Zechciej nas wspomóc w udręce,[b]
gdyż wybawienie przez ziemskiego człowieka nie ma wartości.[c]
13 Dzięki Bogu zyskamy energię życiową,[d]
a on sam podepcze naszych wrogów.[e]

Dla kierownika. Dawidowy. Utwór muzyczny.

109 Boże mego wysławiania,[f] nie milcz.[g]
2 Bo otworzyły się przeciwko mnie usta niegodziwca
i usta podstępne.[h]
Mówili o mnie językiem fałszu,[i]
3 a otoczyli mnie słowami nienawiści[j]
i walczą ze mną bez powodu.[k]
4 Za moją miłość oni mi się przeciwstawiają;[l]
u mnie zaś jest modlitwa.[m]
5 I odpłacają mi złem za dobro,[n]
a nienawiścią za moją miłość.[o]
6 Ustanów nad nim kogoś niegodziwego
i niechaj przeciwnik[p] wciąż stoi po jego prawicy.
7 Gdy będzie sądzony, niech odejdzie jako niegodziwiec
i niech się w grzech obróci jego modlitwa.[q]
8 Dni jego niech się okażą nieliczne;[r]
niech jego urząd nadzorcy przejmie ktoś inny.[s]

PSALM 108
a Ps 57:7
b Ps 104:33 Dz 16:25 Ef 5:19
c Ps 16:9
d Ps 33:2 Ps 81:2 Ps 149:3
e Ps 57:8
f Ps 138:1 Ps 145:12
g Ps 57:9
h Ps 36:5 Ps 57:10 Ps 103:11
i Ps 71:22
j Ps 8:1 Ps 57:5
k Ps 57:11
l Ps 60:5 2Ko 1:10
m Wj 6:6 Ps 20:6
n Ps 89:35
o Joz 17:7
p Ps 60:6
q Rdz 33:17 Sdz 8:5
r Joz 13:11 2Sm 2:9
s Ps 80:2
t Pwt 33:17 Ps 60:7
u Rdz 49:10
v 2Sm 8:2
w Ps 60:8
x Lb 24:18
y 2Sm 8:14
z Wj 15:14 2Sm 21:15
a 2Sm 21:18
b Ps 60:9
c 2Kl 14:7 Abd 3
d Ps 44:9

szpalta 2
a Pwt 23:14 Ps 60:10
b Ps 18:6 Ps 20:1
c Ps 60:11 Ps 118:8 Ps 146:3
d 1Sm 2:4 2Sm 22:40 Ps 18:32 Ps 84:7 Iz 40:29 2Ko 4:7 Flp 4:13
e Iz 25:10 Rz 16:20

PSALM 109
f Wj 15:2 Ps 33:1 Ps 118:28
g Pwt 10:21 Ps 83:1
h 2Sm 15:3 Ps 31:18 Prz 15:28 Mt 26:59
i Prz 6:17; Prz 26:28; Jer 9:3; **j** 2Sm 16:7; Oz 11:12; **k** 2Sm 15:12; Ps 35:7; Ps 69:4; Jn 15:25; **l** 2Sm 13:39; Ps 35:12; **m** Ps 55:16; **n** Ps 35:7; Ps 38:20; Prz 17:13; **o** Ps 55:12; **p** 1Sm 29:4; 2Sm 19:22; 1Kl 11:14; Za 3:1; **q** Prz 15:29; Prz 28:9; Iz 1:15; Mi 3:4; **r** Ps 55:23; Ps 69:25; Mt 27:5; Dz 1:18; **s** Dz 1:20.

9 Niech jego synowie staną się
chłopcami nie mającymi
ojca,[a]
a jego żona niech będzie
wdową.[b]
10 I niechże się tułają jego sy-
nowie;[c]
i będą żebrać,
i ze swych miejsc opusto-
szałych będą szukać po-
karmu.[d]
11 Niech lichwiarz zastawi pu-
łapki na wszystko, co ta-
ki posiada,[e]
a obcy[f] niech zagrabią
owoc jego trudu.[g]
12 Niech nie ma on nikogo,
kto by przejawiał lojalną
życzliwość,[h]
i niech się nie znajdzie
nikt, kto by okazał łaskę
jego chłopcom nie mają-
cym ojca.
13 Niech potomni jego będą
skazani na wytępienie.[i]
W następnym pokoleniu
niech zostanie zgładzo-
ne ich imię.[j]
14 Niech przewinienie jego pra-
ojców będzie przypo-
mniane Jehowie,[k]
a grzech jego matki[l] — oby
nie został wymazany.[m]
15 Niechaj wciąż będą przed
Jehową,[n]
on zaś niech zgładzi z zie-
mi pamięć o nich;[o]
16 dlatego że taki nie pamiętał
o przejawianiu lojalnej
życzliwości,[p]
lecz ścigał męża uciśnio-
nego i biednego,[q]
i przygnębionego w sercu,
by go uśmiercić.[r]
17 I miłował przekleństwo,[s] to-
też na niego spadło;[t]
nie miał upodobania w
błogosławieństwie,[u]
toteż się od niego odda-
liło;[v]

PSALM 109
a Wj 22:24
b Jer 18:21
c 2Kl 5:27
d 2Sm 3:29
e Neh 5:7
f Iz 1:7
g Pwt 28:33 Pwt 28:51 Sdz 6:5
h Jak 2:13
i 1Sm 2:31 2Kl 10:11 Ps 37:28 Jer 22:30
j Wj 32:33 Lb 5:23 Pwt 25:19 Pwt 29:20 Prz 10:7
k Wj 20:5 Kpl 26:39 2Sm 3:29 2Sm 21:1 Mt 23:32
l 2Kn 22:3
m Neh 4:5 Jer 18:23
n Pwt 32:34 Jer 2:22
o Ps 34:16 Iz 65:15
p 2Sm 17:2 Mt 18:33 Jak 2:13
q Rdz 42:21 Ps 10:2
r 2Sm 16:11 Ps 34:18 Ps 37:32
s Prz 26:2
t Pwt 28:45 Prz 14:14 Eze 35:6
u Pwt 28:2 2Ts 2:10
v Ps 119:150

szpalta 2
a Ps 73:6
b Lb 5:22 Dz 1:18
c 2Kl 3:3 Ps 109:29
d Hi 12:21 Jer 13:11
e 2Sm 17:23 Rz 6:23 1Pt 1:17
f Mt 26:66
g Obj 6:10
h Ps 25:11 Ps 31:3 Jn 17:11
i Ps 36:7 Ps 69:16 Ps 86:5
j Ps 40:17 Ps 86:1 2Ko 8:9
k 2Kl 4:27 Ps 102:4
l 1Kn 29:15 Hi 14:2 Ps 102:11 Ps 144:4 Jak 4:14

18 i został odziany w przekleń-
stwo jako w swą szatę.[a]
Weszło więc jak wody w je-
go wnętrze[b]
i jak oliwa w jego kości.
19 Niech będzie mu jak szata,
którą się okrywa,[c]
i jak pas, którym jest sta-
le opasany.[d]
20 Jest to zapłata od Jehowy
dla tego, który mi się
przeciwstawia,[e]
i dla tych, którzy mówią
źle przeciwko mej du-
szy.[f]
21 Ale tyś jest Jehowa, Wszech-
władny[g] Pan.
Zajmij się mną przez
wzgląd na swe imię.[h]
Wyzwól mnie, gdyż dobra
jest twoja lojalna życzli-
wość.[i]
22 Bo ja jestem uciśniony i
biedny,[j]
a serce moje — przebite we
mnie.[k]
23 Niczym chylący się cień mu-
szę odejść;[l]
strząśnięto mnie jak sza-
rańczę.
24 Kolana moje zachwiały się
od postu,[m]
a moje ciało wychudło, jest
bez oliwy.[n]
25 I stałem się dla nich czymś
haniebnym.[o]
Widzą mnie — zaczynają
kiwać głową.[p]
26 Pomóż mi, Jehowo, Boże
mój;[q]
wybaw mnie stosownie do
swej lojalnej życzliwo-
ści.[r]
27 I niechaj wiedzą, że to twoja
ręka,[s]
żeś ty, Jehowo, tego doko-
nał.[t]

m Ps 69:10; n Hi 19:20; o Ps 31:11; Rz 15:3; Heb 13:13; p Ps 22:7; Mt 27:39; q Ps 40:13; Ps 119:86; r Ps 69:16; Ps 85:7; Ps 119:41; s Wj 13:3; Neh 2:8; t Lb 16:30; 1Kl 18:36.

28 Oni niech wypowiedzą przekleństwo,[a]
ty zaś wypowiedz błogosławieństwo.[b]
Powstali, lecz niech zostaną zawstydzeni,[c]
a sługa twój niech się raduje.[d]
29 Niech ci, którzy mi się przeciwstawiają, zostaną odziani w upokorzenie[e]
i niech się okryją swym wstydem jak płaszczem bez rękawów.[f]
30 Ustami swymi będę wielce sławił Jehowę[g]
i będę go wysławiał wśród licznego ludu.[h]
31 On bowiem stanie po prawicy biednego,[i]
by go wybawić od tych, którzy osądzają jego duszę.

Dawidowy. Utwór muzyczny.

110 Wypowiedź Jehowy do mego Pana:[j]
„Siądź po mojej prawicy,[k]
aż położę twych nieprzyjaciół jako podnóżek dla twoich stóp”.[l]
2 Laskę[m] twej siły Jehowa pośle z Syjonu,[n] mówiąc:
„Wyrusz na podbój między swoich nieprzyjaciół”.[o]
3 Lud[p] twój ochoczo[q] się zaofiaruje w dniu twego wojska.[r]
We wspaniałościach świętości,[s] z łona brzasku,
masz swój orszak młodzieńców niczym krople rosy.[t]
4 Jehowa przysiągł[u] (i nie będzie żałował):[v]
„Tyś kapłanem po czas niezmierzony[w]
na sposób Melchizedeka!”[x]
5 Jehowa po twej prawicy[y]
roztrzaska królów w dniu swego gniewu.[z]
6 Odbędzie sąd wśród narodów;[a]
sprawi, iż będzie pełno trupów.[b]
Roztrzaska tego, który jest głową ludnej krainy.[c]
7 W drodze pić będzie z doliny potoku.[d]
Dlatego głowę swą podniesie wysoko.[e]

111 Wysławiajcie Jah![f]

א [*'Alef*]

Będę sławił Jehowę całym sercem[g]

ב [*Bet*]

w zaufanym gronie[h] prostolinijnych i w zgromadzeniu.[i]

ג [*Gimel*]

2 Wielkie są dzieła Jehowy,[j]

ד [*Dalet*]

poszukiwane przez wszystkich, którzy mają w nich upodobanie.[k]

ה [*He*]

3 Poczynania[l] jego to dostojeństwo i wspaniałość,[m]

ו [*Waw*]

a jego prawość trwa na zawsze.[n]

ז [*Zajin*]

4 Pamiętne miano zapewnił swym zdumiewającym dziełom.[o]

ח [*Chet*]

Jehowa jest łaskawy i miłosierny.[p]

PSALM 109

a Lb 22:6; 2Sm 16:10
b Lb 23:20
c Iz 65:15
d Iz 65:13; Heb 12:2
e Ps 109:20
f Ps 6:10; Ps 35:26; Ps 132:18
g Ps 7:17; Ps 9:1; Ps 51:15; Heb 13:15
h Ps 22:22
i Ps 16:8; Ps 72:4; Ps 110:5; Ps 121:5

PSALM 110

j Mt 22:43; Łk 20:42
k Mk 12:36; Dz 2:34; Dz 7:56; Rz 8:34; Ef 1:20; Kol 3:1; Heb 1:3; Heb 8:1; Heb 10:12; Heb 12:2; 1Pt 3:22
l Mt 22:44; Dz 2:35; 1Ko 15:25; Heb 1:13; Heb 10:13
m Mt 28:18; Obj 2:27; Obj 12:5; Obj 19:15
n Obj 11:15; Obj 14:1
o Ps 2:9; Ps 45:4; Ps 45:5; Mt 24:30; Łk 19:27; Obj 1:7; Obj 6:2; Obj 11:18
p Obj 14:4
q Sdz 5:2; Ps 119:108; Iz 6:8; Mt 4:20; Łk 5:28; 1Ko 9:17
r Mt 24:37; Mt 25:31; Obj 6:2; Obj 19:11
s Dn 12:10; 2Ko 7:1; 1Pt 1:16
t Rdz 27:28; Dz 4:4; Obj 7:9
u Heb 6:13
v Lb 23:19; Rz 11:29; Heb 7:20
w Heb 7:21; Heb 7:28

x Rdz 14:18; Za 6:13; Heb 5:6; Heb 6:20; Heb 7:3; Heb 7:11; Heb 7:17; **y** Ps 16:8; Ps 121:5; **z** Ps 2:2; Eze 38:18; Rz 2:5; Obj 11:18; Obj 19:19; **szpalta 2** **a** Ps 79:6; Ps 149:7; **b** Jer 25:33; 2Pt 3:10; **c** Rdz 3:15; Ps 68:21; Hab 3:13; **d** Sdz 7:5; 1Kl 17:4; **e** Ps 3:3; Iz 53:12; **PSALM 111** **f** Wj 15:2; Ps 35:18; Ps 68:4; Ps 113:1; Obj 19:1; **g** Ps 9:1; Ps 107:8; Ps 138:1; **h** Hi 19:19; Ps 89:7; **i** 1Kl 8:5; Ps 1:5; **j** Hi 9:10; Hi 42:2; Ps 92:5; Ps 98:1; Ps 104:24; Ps 139:14; Iz 40:12; Obj 15:3; **k** Ps 77:12; Ps 92:4; Ps 143:5; 1Pwt 32:4; Ps 64:9; **m** Wj 15:6; 1Kn 16:27; Hi 40:10; Ps 145:12; **n** Ps 98:2; Ps 103:17; Iz 5:16; **o** Pwt 31:19; Joz 4:7; Ps 102:12; **p** Wj 34:6; Ps 78:38; Ps 86:5; Ps 103:8; Jak 5:11.

ט [*Tet*]

5 Pokarm dał tym, którzy się go boją.[a]

י [*Jod*]

Po czas niezmierzony będzie pamiętał o swym przymierzu.[b]

כ [*Kaf*]

6 O mocy swoich dzieł opowiedział swemu ludowi,[c]

ל [*Lamed*]

dając im dziedzictwo narodów.[d]

מ [*Mem*]

7 Dziełami jego rąk są prawda i sąd;[e]

נ [*Nun*]

godne zaufania są wszystkie rozkazy, które on wydaje,[f]

ס [*Samek*]

8 dobrze wsparte na zawsze, po czas niezmierzony,[g]

ע [*Ajin*]

wykonane w prawdzie i prostolinijności.[h]

פ [*Pe*]

9 Do ludu swego posłał wykupienie.[i]

צ [*Cade*]

Po czas niezmierzony nakazał swe przymierze.[j]

ק [*Kof*]

Imię jego jest święte i napawa lękiem.[k]

ר [*Resz*]

10 Bojaźń przed Jehową jest początkiem mądrości.[l]

ש [*Szin*]

Wszyscy, którzy je wykonują, odznaczają się dobrą wnikliwością.[m]

ת [*Taw*]

Sława jego trwa na zawsze.[n]

PSALM 111

a Ps 34:9 Ps 37:25 Mt 6:33

b Neh 1:5 Ps 89:34 Ps 105:8

c Pwt 4:32 Joz 6:20 Joz 10:13 Ps 78:12

d Ps 44:2 Ps 78:55 Ps 80:8 Ps 105:44

e Pwt 32:4 Ps 85:10 Ps 86:8 Ps 98:3 Obj 15:4

f Ps 19:8 Ps 33:4 Ps 119:4 Iz 55:11

g Ps 119:100 Iz 40:8

h Ps 19:9 Obj 15:3

i Wj 15:13 Pwt 15:15 Ps 130:7 Mt 1:21 Łk 1:68 Obj 7:10

j 2Sm 23:5 1Kn 16:15 Jer 33:20

k Pwt 28:58 1Kn 16:10 Ps 89:7 Ps 99:3 Iz 6:3 Mal 1:14 Łk 1:49 Obj 4:8

l Pwt 4:6 Hi 28:28 Prz 1:7 Prz 9:10 Kzn 12:13 Heb 11:7

m Pwt 4:6 Joz 1:8 1Kl 2:3 Prz 3:4 2Tm 3:15

n Ps 145:2 1Pt 1:7

szpalta 2

PSALM 112

a Wj 15:2 Ps 117:2 Ps 150:6 Obj 19:1

b Ps 111:10 Ps 115:11 Ps 128:1

c Ps 119:6

d Ps 1:2 Ps 40:8 Ps 119:16 Prz 2:4 Rz 7:22

e Ps 25:13 Ps 37:26 Ps 102:28 Dz 2:39

112

Wysławiajcie Jah![a]

א [*'Alef*]

Szczęśliwy jest mąż bojący się Jehowy,[b]

ב [*Bet*]

w którego przykazaniach[c] ma on wielkie upodobanie.[d]

ג [*Gimel*]

2 Potomstwo jego stanie się potężne na ziemi.[e]

ד [*Dalet*]

Pokolenie prostolinijnych będzie błogosławione.[f]

ה [*He*]

3 Kosztowności i bogactwo są w jego domu,[g]

ו [*Waw*]

a jego prawość trwa na zawsze.[h]

ז [*Zajin*]

4 Rozbłysnął w ciemności jako światło dla prostolinijnych.[i]

ח [*Chet*]

Jest łaskawy i miłosierny, i prawy.[j]

ט [*Tet*]

5 Dobry to mąż, który jest łaskawy[k] i pożycza.[l]

י [*Jod*]

Poczynania swoje wspiera sprawiedliwością.[m]

כ [*Kaf*]

6 Bo nigdy nim nic nie zachwieje.[n]

ל [*Lamed*]

O prawym będzie się pamiętać po czas niezmierzony.[o]

f Rdz 17:7; Rdz 22:17; Ps 14:5; Ps 24:6; **g** Ps 24:1; Iz 33:6; Mt 6:33; **h** Ps 111:3; Iz 32:17; Iz 51:8; **i** Ps 97:11; Iz 58:10; 1Pt 2:9; 1Jn 1:5; Obj 22:5; **j** Neh 9:17; Mi 7:19; Łk 6:36; Ef 4:32; Kol 3:13; **k** Dz 6:8; **l** Pwt 15:8; Hi 31:16; Ps 37:26; Ps 41:1; Prz 14:21; Prz 17:5; Prz 19:17; Prz 21:13; Łk 6:35; Łk 23:50; Dz 20:35; Heb 13:16; **m** 1Sm 12:3; Hi 1:1; Mi 6:8; Mt 1:19; Ef 5:15; Kol 4:5; 1Ts 2:10; **n** Ps 15:5; Ps 125:1; Prz 2:21; 2Pt 1:10; **o** Neh 5:19; Prz 10:7.

מ [*Mem*]

7 Nie zlęknie się nawet złej wieści.[a]

נ [*Nun*]

Serce jego jest niezłomne,[b]
pobudzone do polegania na Jehowie.[c]

ס [*Samek*]

8 Serce jego jest niezachwiane;[d] nie będzie się on lękał,[e]

ע [*Ajin*]

aż spojrzy z góry na swych wrogów.[f]

פ [*Pe*]

9 Porozdzielał; dał biednym.[g]

צ [*Cade*]

Jego prawość trwa na wieki.[h]

ק [*Kof*]

Róg jego będzie wywyższony w chwale.[i]

ר [*Resz*]

10 Niegodziwiec zobaczy i wpadnie w rozdrażnienie.[j]

ש [*Szin*]

Będzie zgrzytać zębami i się rozpłynie.[k]

ת [*Taw*]

Pragnienie niegodziwców zginie.[l]

113 Wysławiajcie Jah![m]
Wysławiajcie, słudzy Jehowy,[n]
wysławiajcie imię Jehowy.[o]

2 Niechaj imię Jehowy będzie błogosławione[p]
odtąd aż po czas niezmierzony.[q]

3 Od wschodu słońca aż do jego zachodu[r]
wysławiane ma być imię Jehowy.[s]

4 Jehowa wywyższył się ponad wszystkie narody;[t]
chwała jego jest ponad niebiosa.[u]

5 Któż jest jak Jehowa, nasz Bóg,[a]
który mieszkanie swe urządza na wysokości?[b]

6 Zniża się, by spojrzeć na niebo i ziemię,[c]

7 podnosząc maluczkiego nawet z prochu;[d]
biednego wywyższa z dołu na popiół,[e]

8 by go posadzić z dostojnikami,[f]
z dostojnikami swego ludu.[g]

9 Sprawia, że niepłodna mieszka w domu[h]
jako rozradowana matka synów.[i]
Wysławiajcie Jah![j]

114 Kiedy Izrael wyruszył z Egiptu,[k]
dom Jakuba spośród ludu o niezrozumiałej mowie,[l]

2 Juda stał się jego miejscem świętym,[m]
Izrael wspaniałym obszarem jego panowania.[n]

3 Morze to zobaczyło i rzuciło się do ucieczki,[o]
Jordan zaś począł zawracać.[p]

4 Góry podskakiwały jak barany,[q]
wzgórza — jak jagnięta.

5 Co ci się stało, morze, żeś pierzchło,[r]
Jordanie, żeś zaczął zawracać?[s]

6 Góry, że podskakiwałyście jak barany;[t]
wzgórza — jak jagnięta?[u]

7 Z powodu Pana znoś dotkliwe boleści, ziemio,[v]

PSALM 112

a Ps 27:1 Prz 1:33 Prz 3:25 Łk 21:9
b Ps 57:7 Ps 118:6 Dz 21:13
c Ps 62:8 Ps 64:10 Ps 118:8 Iz 26:3 Jn 14:1 Dz 27:25
d Ps 27:14 Ps 31:24
e Ps 56:11 Prz 28:1
f Ps 59:10 Ps 91:8 Ps 92:11 Ps 118:7
g Pwt 15:11 Prz 11:24 Prz 19:17 Kzn 11:2 2Ko 9:9
h Pwt 24:13 Mt 25:46 Heb 6:10
i 1Sm 2:1 Ps 75:10 Ps 92:10
j Est 6:11 Łk 13:28
k Ps 37:12 Ps 58:7
l Prz 10:28 Prz 11:7

PSALM 113

m Wj 15:2 Ps 68:4 Ps 150:6 Iz 38:19 Obj 19:1
n Ps 33:1 Ps 103:21 Ef 5:19 Obj 19:5
o Ps 135:1
p 1Kn 29:10 Dn 2:20
q 1Kn 16:36 Ps 106:48
r Iz 45:6 Iz 59:19
s Wj 9:16 Ps 72:19 Ps 86:9 Mal 1:11
t Ps 97:9 Ps 99:2 Iz 40:17
u 1Kl 8:27 Ps 8:1

szpalta 2

a Wj 15:11 Ps 89:6 Iz 36:7
b 1Kl 8:43 Ps 11:4 Iz 57:15 Heb 9:24
c Ps 14:2 Ps 18:35 Ps 102:19 Ps 138:6 Iz 66:2
d Ps 22:15

e 1Sm 2:7; 2Sm 7:8; Hi 2:8; Flp 2:9; **f** Rdz 41:41; Hi 36:7; **g** Obj 5:10; **h** 1Sm 2:5; Ps 68:6; **i** Iz 54:1; Gal 4:27; **j** Ps 112:1; Ps 117:1; **PSALM 114** **k** Wj 12:41; Wj 13:3; **l** Rdz 42:23; Ps 81:5; **m** Rdz 49:10; Ps 76:1; Ps 78:68; **n** Wj 6:7; Wj 19:6; Wj 25:8; Wj 29:45; Pwt 27:9; Pwt 32:9; **o** Wj 14:21; Ps 77:16; Ps 106:9; 1Ko 10:1; **p** Joz 3:16; Ps 74:15; **q** Wj 19:18; Wj 20:18; Sdz 5:4; Ps 29:6; Ps 68:8; Jer 4:24; Hab 3:6; **r** Wj 15:8; Joz 2:10; Hab 3:8; **s** Joz 4:23; **t** Iz 64:3; **u** Mi 6:1; Nah 1:5; **v** 1Kn 16:30; Hi 9:6; Ps 77:18; Ps 97:4.

z powodu Boga Jakubowego,
8 który zamienia skałę w trzciniaste rozlewisko wód,[a]
krzemienną skałę w źródło wody.[b]

115 Nam nic się nie należy, Jehowo, nam nie należy się nic,[c]
lecz swojemu imieniu daj chwałę[d]
stosownie do twej lojalnej życzliwości, stosownie do twej wierności wobec prawdy.[e]
2 Czemu miałyby powiedzieć narody:[f]
„Gdzież więc jest ich Bóg?”[g]
3 Ale nasz Bóg jest w niebiosach;[h]
uczynił wszystko, co mu się podobało uczynić.[i]
4 Ich bożki to srebro i złoto,[j]
dzieło rąk ziemskiego człowieka.[k]
5 Mają usta, lecz nie mówią;[l]
mają oczy, lecz nie widzą;[m]
6 mają uszy, lecz nie słyszą.[n]
Mają nos, lecz nie czują zapachu.[o]
7 Ręce mają, lecz nie dotykają.[p]
Stopy mają, lecz nie chodzą;[q]
gardłem swym nie wydają dźwięku.[r]
8 Do nich staną się podobni ich twórcy[s] —
wszyscy, którzy im ufają.[t]
9 Izraelu, ufaj Jehowie;[u]
on jest ich pomocą i tarczą.[v]
10 Domu Aarona, pokładajcie ufność w Jehowie;[w]
on jest ich pomocą i tarczą.[x]
11 Wy, którzy boicie się Jehowy, ufajcie Jehowie;[y]
on jest ich pomocą i tarczą.[z]

PSALM 114

a Wj 17:6; Lb 20:11; Ps 107:35
b Pwt 8:15; Neh 9:15; 1Ko 10:4

PSALM 115

c Hi 1:21; 1Tm 6:7
d Pwt 28:58; Iz 48:11; Eze 39:13; Jn 12:28
e Ps 61:7; Ps 66:20; Ps 89:1; Ps 138:2; Mi 7:20; Rz 3:4
f Wj 32:12; Lb 14:15; Pwt 32:27
g Ps 42:3; Ps 79:10; Jl 2:17
h Ps 2:4; Ps 33:14; Ps 123:1; Iz 63:15; Mt 6:9
i Ps 135:6; Iz 46:10; Dn 4:35; Rz 9:19
j Ps 97:7; Ps 135:15; Iz 46:6; Jer 10:9
k Pwt 4:28; Iz 40:19; Iz 44:17; Jer 10:3; Dz 19:26
l Hab 2:19
m Ps 135:16
n Ps 135:17
o 1Ko 10:19
p 1Sm 5:4
q 1Sm 5:3; Iz 46:7; Dz 17:29
r Hab 2:18
s Ps 135:18; Iz 44:9; Obj 9:20
t 2Kl 21:21; Ps 97:7; Jon 2:8
u 1Kn 5:20; Ps 32:10; Ps 62:8; Prz 3:5
v Pwt 33:29; Ps 33:20; Ps 119:114; Ps 144:2; Prz 30:5
w Wj 28:1; Pwt 33:8
x Ps 118:3
y Prz 16:20; Jer 17:7
z Ps 84:11

12 Jehowa wspomniał na nas;
będzie błogosławił,[a]
będzie błogosławił domowi Izraela,[b]
będzie błogosławił domowi Aarona.[c]
13 Będzie błogosławił tym, którzy się boją Jehowy,[d]
zarówno małym, jak i wielkim.[e]
14 Jehowa was pomnoży,[f]
was i waszych synów.[g]
15 Wyście błogosławieni przez Jehowę,[h]
Twórcę nieba i ziemi.[i]
16 Co się tyczy niebios — niebiosa należą do Jehowy,[j]
lecz ziemię dał synom ludzkim.[k]
17 Umarli nie wysławiają Jah[l]
ani żaden ze zstępujących do milczenia.[m]
18 Lecz my będziemy błogosławić Jah[n]
odtąd aż po czas niezmierzony.[o]
Wysławiajcie Jah![p]

116 Doprawdy, miłuję, gdyż Jehowa słyszy[q]
mój głos, moje błagania.[r]
2 Nakłonił bowiem ku mnie swego ucha,[s]
a ja będę wołał przez wszystkie moje dni.[t]
3 Oplotły mnie powrozy śmierci[u]
i znalazły mnie udręki Szeolu.[v]
Wciąż znajdowałem udrękę i smutek.[w]
4 Zaczęłem jednak wzywać imienia Jehowy:[x]

PSALM 116

q Ps 18:6; Ps 66:19; r Dn 9:3; s Ps 34:15; t Neh 2:4; Hi 27:10; u Ps 18:4; v Iz 38:10; w Ps 38:6; Iz 53:3; x 2Kn 33:13; Ps 34:6; Rz 10:13.

szpalta 2 a Ps 136:23; Prz 10:22; Dz 10:4; b Rdz 12:2; Ps 67:7; Dz 3:26; c Ps 115:10; d Ps 29:11; Łk 1:50; Dz 13:26; e Dz 26:22; Obj 11:18; Obj 19:5; f Rdz 13:16; Rdz 49:25; g Rdz 22:17; h Ps 3:8; Ef 1:3; i Rdz 1:1; Rdz 14:19; Ps 96:5; Ps 146:6; j Ps 89:11; Iz 66:1; k Rdz 1:28; Pwt 32:8; Ps 37:29; Iz 45:18; Jer 27:5; Dz 17:26; l Ps 6:5; Ps 30:9; Ps 118:17; Kzn 9:5; Iz 38:18; m 1Sm 2:9; Ps 31:17; n 1Kn 29:20; Ps 68:4; o Ps 113:2; Dn 2:20; p Ps 112:1; Obj 19:3; **PSALM 116** q Ps 18:6; Ps 66:19; r Dn 9:3; s Ps 34:15; t Neh 2:4; Hi 27:10; u Ps 18:4; v Iz 38:10; w Ps 38:6; Iz 53:3; x 2Kn 33:13; Ps 34:6; Rz 10:13.

„Ach, Jehowo, duszy mojej
zgotuj ocalenie!”[a]
5 Jehowa jest łaskawy i prawy;[b]
i Bóg nasz to Ten, który okazuje miłosierdzie.[c]
6 Jehowa strzeże niedoświadczonych.[d]
Byłem wynędzniały, a on mnie wybawiał.[e]
7 Wróć na swe miejsce odpoczynku, duszo moja,[f]
bo Jehowa postąpił wobec ciebie we właściwy sposób.[g]
8 Uratowałeś bowiem moją duszę od śmierci,[h]
oko moje od łez, moją stopę od potknięcia.[i]
9 Chodzić[j] będę przed Jehową w krainach tych, którzy żyją.[k]
10 Wierzyłem,[l] wszak przemówiłem.[m]
Sam byłem nader uciśniony.
11 Rzekłem, wpadłszy w popłoch:[n]
„Każdy człowiek jest kłamcą”.[o]
12 Czym odpłacę Jehowie[p]
za wszystkie jego dobrodziejstwa wobec mnie?[q]
13 Kielich wspaniałego wybawienia[r] podniosę
i będę wzywał imienia Jehowy.[s]
14 Ślubów swoich dotrzymam Jehowie,[t]
i to wobec całego jego ludu.
15 Drogocenna w oczach Jehowy
jest śmierć lojalnych względem niego.[u]
16 Ach, Jehowo,[v]
wszak jam sługa twój.[w]
Jam sługa twój, syn twojej niewolnicy.[x]
Tyś rozwiązał me więzy.[y]
17 Tobie złożę ofiarę dziękczynną[z]
i będę wzywał imienia Jehowy.[a]
18 Ślubów swoich dotrzymam Jehowie,[b]
i to wobec całego jego ludu,[c]
19 na dziedzińcach domu Jehowy,[d]
pośrodku ciebie, Jerozolimo.[e]
Wysławiajcie Jah![f]

117 Wysławiajcie Jehowę, wszystkie narody;[g]
chwalcie go, wszystkie rody.[h]
2 Bo potężna okazała się wobec nas jego lojalna życzliwość,[i]
a wierność Jehowy wobec prawdy[j] trwa po czas niezmierzony.
Wysławiajcie Jah![k]

118 Dzięki składajcie Jehowie, bo jest dobry;[l]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony.[m]
2 Niech teraz powie Izrael:
„Bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony”.[n]
3 Niech teraz powiedzą ci z domu Aarona:[o]
„Bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony”.[p]
4 Niech teraz powiedzą ci, którzy boją się Jehowy:[q]
„Bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony”.[r]
5 Spośród udręk wzywałem Jah;[s]

PSALM 116

a Ps 41:1 Ps 89:48 Ps 118:25
b Wj 34:6 Pwt 32:4 Neh 9:8 Ps 103:8 Ps 119:137 Ps 145:17 Rz 3:25
c Wj 20:6 Neh 9:17 Dn 9:9
d Ps 19:7
e Ps 79:8 Ps 106:43 Ps 142:6
f Jer 6:16
g Ps 13:6 Ps 119:17 Ps 145:20 Heb 11:6
h Ps 56:13 Ps 86:13
i 1Sm 25:34 Ps 94:18
j Rdz 17:1 Łk 1:6
k Ps 27:13 Ps 142:5 Kzn 9:5 Iz 38:11 Iz 53:8
l Rdz 15:6 2Ko 4:13 Heb 11:1
m Rz 10:10 2Pt 1:21
n Ps 31:22
o Ps 146:3 Rz 3:4
p Ps 50:10 1Ko 6:20
q Ps 103:2
r Ps 119:155
s Ps 150:1 Jl 2:32 Mt 26:42
t Hi 22:27 Ps 22:25 Jon 2:9 Nah 1:15 Mt 5:33 Jn 17:4
u 1Sm 25:29 Hi 1:12 Ps 50:5 Ps 72:14 Ps 91:14 Za 2:8 2Pt 2:9
v Ps 116:4
w Ps 119:125 Ps 143:12
x Ps 86:16 Łk 1:38
y 2Kn 33:13; Ps 107:14; **z** Kpl 7:12; Ps 50:23; Ps 107:22; Heb 13:15; **szpalta 2** **a** Rz 10:13; **b** Ps 22:25; Ps 76:11; Kzn 5:5; **c** Ps 116:14; **d** Ps 96:8; Ps 100:4; Ps 135:2; **e** Ps 122:3; **f** Ps 112:1; Obj 19:1;

PSALM 117

g Ps 18:49; Ps 113:1; Rz 15:11; Obj 7:10; Obj 19:6; **h** Rdz 25:16; Lb 25:15; **i** Ps 94:18; Ps 100:5; Lam 3:22; **j** Ps 25:10; Ps 71:22; Ps 91:4; Iz 10:20; Łk 1:55; **k** Ps 111:1;

PSALM 118

l 1Kn 16:8; Ps 107:1; Mt 19:17; **m** Ps 136:1; **n** Ps 136:2; **o** Ps 135:19; 1Pt 2:5; **p** Ps 136:3; **q** Ps 22:23; Obj 19:5; **r** Ps 136:4; **s** Ps 50:15; Ps 107:19; Ps 120:1.

Jah odpowiedział i umieścił mnie w przestronnym miejscu.[a]
6 Jehowa jest po mojej stronie; nie będę się bał.[b]
Cóż może mi uczynić ziemski człowiek?[c]
7 Jehowa jest po mojej stronie wśród tych, którzy mi pomagają,[d]
toteż spojrzę z góry na tych, którzy mnie nienawidzą.[e]
8 Lepiej jest schronić się u Jehowy,[f]
niż ufać ziemskiemu człowiekowi.[g]
9 Lepiej jest schronić się u Jehowy,[h]
niż ufać dostojnikom.[i]
10 Wszystkie narody mnie otoczyły.[j]
Odpierałem je w imię Jehowy.[k]
11 Otoczyły mnie, tak, otoczyły mnie.[l]
Odpierałem je w imię Jehowy.
12 Otoczyły mnie niczym pszczoły;[m]
zostały zgaszone jak ognisko z krzewów ciernistych.[n]
Odpierałem je w imię Jehowy.[o]
13 Mocno mnie popchnąłeś, bym upadł,[p]
lecz dopomógł mi Jehowa.[q]
14 Jah jest moją osłoną i potęgą[r]
i staje się dla mnie wybawieniem.[s]
15 Głos radosnego wołania i wybawienie[t]
jest w namiotach[u] ludzi prawych.[v]
Prawica Jehowy przejawia energię życiową.[w]
16 Prawica Jehowy się wywyższa;[x]
prawica Jehowy przejawia energię życiową.[a]
17 Nie umrę, lecz będę dalej żył,[b]
by ogłaszać dzieła Jah.[c]
18 Jah surowo mnie skorygował,[d]
lecz nie wydał mnie śmierci.[e]
19 Otwórzcie mi bramy prawości.[f]
Wejdę w nie; będę sławił Jah.[g]
20 Oto brama Jehowy.[h]
Wejdą w nią prawi.[i]
21 Będę cię sławił, boś mi odpowiedział[j]
i stałeś się moim wybawieniem.[k]
22 Kamień, który odrzucili budowniczowie,[l]
stał się głowicą węgła.[m]
23 Pojawił się on za sprawą Jehowy;[n]
jest cudowny w naszych oczach.[o]
24 Oto dzień, który uczynił Jehowa;[p]
będziemy się nim radować i weselić.[q]
25 Ach, Jehowo, racz wybawić![r]
Ach, Jehowo, racz poszczęścić![s]
26 Błogosławiony niech będzie Ten, który przychodzi w imieniu Jehowy;[t]
pobłogosławiliśmy was z domu Jehowy.[u]
27 Jehowa jest Boski[v]
i daje nam światło.[w]
Zawiążcie pochód świąteczny[x] z gałązkami[y] —
aż do rogów ołtarza.[z]
28 Tyś jest mój Boski i ciebie będę sławił;[a]

PSALM 118

a Wj 15:2; Ps 18:19
b Ps 27:1; Ps 146:5; Iz 51:12; Rz 8:31
c Ps 56:4; Heb 13:6
d 1Kn 12:18; Ps 54:4; Mt 26:53
e Ps 54:7
f Ps 40:4; Ps 62:8; Jer 17:5
g Ps 146:3
h Prz 18:10
i Iz 30:2; Ezc 29:7
j Ps 2:2; Za 12:3
k 2Kn 20:17
l Ps 22:12
m Pwt 1:44
n Ps 83:14; Kzn 7:6; Iz 27:4; Nah 1:10
o 2Kn 14:11
p 1Sm 20:3; Ps 18:18; Mi 7:8; Łk 4:29
q Dz 2:32
r Wj 15:2; Ps 18:2; Iz 12:2
s Ps 3:8; Dz 3:15
t Ps 30:11; Łk 24:52
u Iz 16:5
v Iz 65:13; Dz 2:46; Dz 16:34
w Ps 89:13; Iz 63:12
x Wj 15:6

szpalta 2

a Iz 40:26
b Ps 6:5
c Ps 71:17; Ps 73:28
d Ps 66:10; Ps 94:12; Iz 53:10; 2Ko 6:9; Heb 12:6
e Ps 16:10; Dz 2:31
f Iz 26:2; Mt 7:14; Obj 22:14
g Wj 15:2
h Ps 24:7
i Ps 24:4; Iz 35:8
j Jn 11:41
k Ps 116:1; Iz 12:2
l Iz 53:3; Mk 12:10; Łk 20:17; 1Pt 2:4
m Iz 28:16; Za 4:7; Łk 20:17; Dz 4:11; 1Ko 3:11; Ef 2:20; 1Pt 2:6; **n** Dz 3:15; Dz 5:31; **o** Mk 12:11; **p** Ps 69:13; Za 3:9; 2Ko 6:2; **q** 1Kl 8:66; Est 8:16; Jn 16:22; Dz 5:41; **r** Ps 20:9; 1Tm 2:3; **s** Ps 90:17; **t** Mt 21:9; Mt 23:39; Mk 11:9; Łk 19:38; **u** Ps 134:3; **v** Joz 22:22; Ps 50:1; Iz 46:9; **w** Ps 18:28; 1Pt 2:9; **x** Ps 42:4; **y** Kpł 23:34; Mt 21:8; Jn 12:13; Obj 7:9; **z** Wj 27:2; **a** Wj 15:2; Iz 25:1.

Bóg mój — ciebie będę wywyższał.[a]

29 Dzięki składajcie Jehowie,
bo jest dobry;[b]
bo jego lojalna życzliwość
trwa po czas niezmierzony.[c]

א [*'Alef*]

119 Szczęśliwi ci, którzy
są nienaganni na swej drodze,[d]
ci, którzy chodzą w prawie Jehowy.[e]

2 Szczęśliwi, którzy przestrzegają jego przypomnień;[f]
całym sercem go szukają.[g]

3 Naprawdę nie dopuszczali się nieprawości.[h]
Drogami jego chodzili.[i]

4 Ty jako nakaz wydałeś swe rozkazy,[j]
by ich pilnie przestrzegano.[k]

5 Oby drogi moje były utwierdzone[l]
dla zachowywania twych przepisów![m]

6 Wtedy nie zostanę zawstydzony,[n]
gdy będę się oglądał na wszystkie twe przykazania.[o]

7 Będę cię sławił w prostolinijności serca,[p]
gdy się nauczę twoich prawych rozstrzygnięć sądowniczych.[q]

8 Przepisy twoje wciąż zachowuję.[r]
Nie opuszczaj mnie całkowicie.[s]

ב [*Bet*]

9 Jak młodzieniec[t] oczyści swą ścieżkę?
Mając się na baczności stosownie do twego słowa.[u]

10 Całym swym sercem szukam ciebie.[v]
Nie daj, bym zboczył od twoich przykazań.[a]

11 W sercu swoim niczym skarb złożyłem twą wypowiedź,[b]
abym nie zgrzeszył przeciwko tobie.[c]

12 Błogosławiony jesteś, Jehowo.
Naucz mnie twoich przepisów.[d]

13 Wargami swymi oznajmiam[e]
wszystkie sądownicze rozstrzygnięcia twoich ust.[f]

14 Wielce się uradowałem z drogi twych przypomnień,[g]
tak jak ze wszelkich innych rzeczy kosztownych.[h]

15 Chcę się zajmować twymi rozkazami[i]
i oglądać się na twoje ścieżki.[j]

16 Pokażę, że kocham twoje ustawy.[k]
Nie zapomnę twego słowa.[l]

ג [*Gimel*]

17 Działaj względem swego sługi we właściwy sposób, bym żył[m]
i bym zachowywał twoje słowo.[n]

18 Odsłoń moje oczy, abym mógł patrzeć[o]
na zdumiewające rzeczy z twojego prawa.[p]

19 Ja jestem tylko osiadłym przybyszem w tej ziemi.[q]
Nie ukrywaj przede mną swych przykazań.[r]

PSALM 118

a Ps 145:1
Iz 12:2
b Ps 50:23
c Ezd 3:11
Ps 118:1

PSALM 119

d 2Kl 20:3
Hi 1:1
Ps 32:2
Jak 5:11
e Ps 119:97
Ps 128:1
Rz 7:22
Jak 1:25
f Ps 19:7
Ps 119:157
g Pwt 4:29
1Kl 8:48
1Kn 22:19
2Kn 31:21
Jer 29:13
h 2Sm 22:21
Jn 7:18
Rz 10:5
1Jn 3:9
i Rdz 5:22
1Kl 2:3
2Kn 31:21
Iz 38:3
j Pwt 5:33
Jer 7:23
Jn 14:21
k Jak 2:10
1Jn 5:3
l Ps 51:10
m Pwt 4:1
Ps 119:135
Jer 32:11
n Ps 119:80
o Kpl 27:34
Kzn 12:13
p 1Kn 29:17
q Pwt 1:35
Pwt 4:3
Pwt 5:1
Pwt 6:1
Ps 19:9
Ps 119:160
r Pwt 4:1
Joz 24:15
Ps 119:145
s Ps 37:25
Iz 43:2
Heb 13:5
t Ps 25:7
u Ps 15:2
Prz 6:22
v 1Sm 7:3
2Kn 15:15

szpalta 2

a Ps 25:5
Ps 119:118
b Ps 112:1
Ps 119:67
Łk 2:19
Łk 2:51
Rz 6:17
c Ps 19:13
Ps 37:31
d Neh 10:29
Ps 119:26
Ps 119:64
e Ps 40:9; **f** Lb 16:5; Pwt 5:31; 1Kn 16:12; Ps 19:9; **g** Ps 119:111; Jer 15:16; **h** Hi 23:12; Ps 19:10; Ps 119:72; **i** Ps 19:8; Ps 111:7; Ps 119:93; Ps 119:100; Ps 119:173; **j** Ps 25:10; **k** Rdz 26:5; Pwt 30:10; **l** Pwt 4:13; Jn 17:6; Jak 1:23; **m** Kpl 18:5; Ps 116:7; Iz 38:20; Rz 10:5; **n** Ps 119:110; 1Ts 2:13; **o** 2Ko 3:18; **p** Rz 15:4; Heb 8:5; Heb 10:1; **q** Rdz 47:9; 1Kn 29:15; 1Pt 2:11; **r** Kpl 27:34; Lb 36:13; Ps 19:8; Ps 119:151; Kzn 12:13.

20 Duszę moją druzgocze tęsknota[a]
za twoimi sądowniczymi rozstrzygnięciami—
przez cały czas.[b]
21 Zgromiłeś przeklętych zuchwalców,[c]
którzy zbaczają od twoich przykazań.[d]
22 Zdejmij ze mnie hańbę i pogardę,[e]
bo przestrzegam twych przypomnień.[f]
23 Nawet książęta zasiedli; zmówili się przeciwko mnie.[g]
A sługa twój zajmuje się twymi przepisami.[h]
24 Kocham także twoje przypomnienia[i]
jako mężów należących do mojej rady.[j]

ד [*Dalet*]

25 Dusza moja przylgnęła do prochu.[k]
Zachowaj mnie przy życiu stosownie do swego słowa.[l]
26 Oznajmiłem swoje drogi, byś mi odpowiedział.[m]
Naucz mnie swych przepisów.[n]
27 Spraw, bym zrozumiał drogę twych rozkazów,[o]
żebym mógł się zajmować twymi zdumiewającymi dziełami.[p]
28 Dusza moja nie mogła zasnąć ze smutku.[q]
Podnieś mnie stosownie do swego słowa.[r]
29 Odsuń ode mnie drogę fałszywą[s]
i łaskawie obdarz mnie twoim prawem.[t]
30 Drogę wierności wybrałem.[u]
Twoje sądownicze rozstrzygnięcia uznałem za słuszne.[v]

PSALM 119

a Ps 42:1 Ps 63:1
b Pwt 1:35 Pwt 6:20 Ps 105:5
c Mal 4:1 1Pt 5:5
d Pwt 28:15 Jer 11:3
e Joz 5:9 1Sm 25:39 Ps 123:3
f Ps 19:7 Ps 93:5 Ps 119:167
g 1Sm 20:31 Ps 2:2 Łk 22:66
h Pwt 4:5 Ps 119:171
i Ps 19:7 Ps 119:14 Ps 119:168
j Pwt 17:18 Ps 119:105 Prz 1:25 2Tm 3:16
k Ps 22:15 Ps 44:25
l 2Sm 7:28 Ps 71:20 Ps 119:154 Ps 143:11
m 2Kn 32:20 Ps 38:18 Prz 28:13 Iz 38:3
n Pwt 4:5 1Kl 8:36 Ps 86:11 Iz 30:20
o Ps 103:18 Ps 119:94
p 1Kn 16:9 2Kn 32:22 Ps 105:2 Ps 145:5
q Ps 107:6 Iz 38:10
r Iz 38:20 Oz 6:2
s Ps 119:104 Ps 141:4 Prz 30:8 Ef 4:25
t Heb 8:10
u Joz 24:15 Prz 12:22 Prz 28:20 1Ko 4:2
v Kpł 18:5 Pwt 4:3

szpalta 2

a Ps 19:7 2Pt 3:1
b Ps 25:20 Ps 119:80

31 Przylgnąłem do twych przypomnień.[a]
Jehowo, nie wystawiaj mnie na wstyd.[b]
32 Będę biegł drogą twoich przykazań,[c]
bo ty zapewniasz memu sercu przestrzeń.[d]

ה [*He*]

33 Poucz mnie, Jehowo, o drodze twoich przepisów,[e]
bym jej strzegł aż do ostatka.[f]
34 Obdarz mnie zrozumieniem, bym przestrzegał twego prawa[g]
i bym się go trzymał całym sercem.[h]
35 Spraw, bym stąpał ścieżką twych przykazań,[i]
bo w niej mam upodobanie.[j]
36 Nakłoń me serce do swych przypomnień,[k]
a nie do zysków.[l]
37 Odwróć me oczy, by nie widziały tego, co nic niewarte;[m]
zachowaj mnie przy życiu na twojej drodze.[n]
38 Spełnij wobec swego sługi twą wypowiedź,[o]
która skłania do bojaźni przed tobą.[p]
39 Oddal moją hańbę, której się zląkłem,[q]
bo twe sądownicze rozstrzygnięcia są dobre.[r]
40 Oto zatęskniłem za twymi rozkazami.[s]
W swej prawości zachowaj mnie przy życiu.[t]

c Pwt 30:16; **d** 1Kl 4:29; 2Kn 30:19; 2Ko 6:11; **e** Ps 119:64; Iz 48:17; Jn 6:45; Jak 1:5; **f** Ps 119:112; Obj 2:26; **g** Ps 19:7; Ps 105:45; Ps 119:1; **h** Ps 119:69; Kol 3:23; **i** Ps 19:8; Ps 23:3; Flp 2:13; **j** Ps 40:8; **k** Ps 119:119; Jer 44:23; **l** Wj 18:21; Łk 12:15; 1Tm 6:10; Heb 13:5; Jak 4:13; **m** Lb 15:39; Prz 4:25; Prz 23:5; Mt 7:17; **n** Ps 119:25; Iz 38:21; **o** 2Sm 7:25; **p** Ps 145:19; **q** Ps 39:8; **r** Pwt 4:8; Ps 19:9; Ps 119:75; **s** Ps 19:8; Ps 119:15; **t** Ps 143:11.

ו [*Waw*]

41 I niech na mnie spłyną
przejawy twojej lojalnej życzliwości, Jehowo,[a]
wybawienie twoje według twej wypowiedzi,[b]
42 bym mógł odpowiedzieć słowem temu, który mnie znieważa,[c]
bo zaufałem twojemu słowu.[d]
43 I od mych ust nie zabieraj całkowicie słowa prawdy,[e]
bo wyczekuję twego sądowniczego rozstrzygnięcia.[f]
44 I prawa twego stale strzec będę,[g]
po czas niezmierzony, na zawsze.[h]
45 I przechadzać się będę w miejscu przestronnym,[i]
szukam bowiem twoich rozkazów.[j]
46 Nawet przed królami mówić będę o twych przypomnieniach[k]
i nie zostanę zawstydzony.[l]
47 I pokażę, że kocham twoje przykazania,[m]
które umiłowałem.[n]
48 I wzniosę swe dłonie ku twoim przykazaniom, które umiłowałem,[o]
zajmować się też będę twymi przepisami.[p]

ז [*Zajin*]

49 Wspomnij na słowo do swego sługi,[q]
na które kazałeś mi czekać.[r]
50 To jest mą pociechą w moim uciśnieniu,[s]
bo wypowiedź twoja zachowała mnie przy życiu.[t]
51 Zuchwalcy nad miarę naigrawali się ze mnie.[u]
Od prawa twego nie zboczyłem.[v]

PSALM 119

a Ps 51:1
Ps 85:7
Ps 90:14
Ps 106:4
Ps 119:76
b Rdz 49:18
Ps 14:7
Łk 2:30
c Mt 4:4
Mt 10:19
d Ps 119:49
Ps 119:81
Ps 119:105
e Ps 50:16
Ps 71:18
Iz 59:21
f Lb 16:5
Ps 19:9
g Ps 19:7
Ps 119:1
Ps 119:142
h Ps 119:33
i Ps 31:8
Ps 118:5
j Ps 119:94
Ps 119:141
k 2Sm 12:7
Ps 93:5
Ps 119:168
Dn 5:22
Mt 10:18
Dz 26:2
l Mk 8:38
Rz 1:16
m Ps 112:1
n Hi 23:12
Ps 119:174
Rz 7:22
o Ps 119:127
Kzn 12:13
p Ps 119:23
Ps 119:71
q 2Sm 7:25
Ps 105:42
Ps 106:45
r Ps 71:14
s Ps 94:19
Rz 15:4
t Ps 119:25
u Ps 123:4
Prz 9:12
v Hi 23:11
Ps 44:18
Ps 119:157

szpalta 2

a Lb 16:5
Pwt 1:35
Pwt 4:3
Ps 36:6
Ps 105:5
b Rz 15:4
c Ezd 9:13
Ps 119:158
Ps 139:21
d Prz 28:4
e Ps 119:112
f Rdz 47:9
Heb 11:13
g Ps 42:8
Ps 63:6
Iz 26:9
h Ps 119:34
i Ps 119:100
j Ps 16:5
Ps 73:26
Jer 10:16

52 Wspomniałem na twe sądownicze rozstrzygnięcia od czasu niezmierzonego, Jehowo,[a]
i znajduję dla siebie pocieszenie.[b]
53 Zapałałem niepohamowanym gniewem z powodu niegodziwców,[c]
którzy opuszczają twoje prawo.[d]
54 Melodyjnymi utworami stały się dla mnie twoje przepisy[e]
w domu, w którym przebywam jako osiadły przybysz.[f]
55 W nocy wspominałem na twoje imię, Jehowo,[g]
by trzymać się twego prawa.[h]
56 Nawet to przypadło mi w udziale,
gdyż przestrzegałem twoich rozkazów.[i]

ח [*Chet*]

57 Jehowa jest moim działem;[j]
obiecałem zachowywać twoje słowa.[k]
58 Ułagodziłem twe oblicze całym swym sercem.[l]
Okaż mi łaskę stosownie do twej wypowiedzi.[m]
59 Zważam na swoje drogi,[n]
by zawrócić swe stopy ku twym przypomnieniom.[o]
60 Pośpieszyłem się i nie zwlekałem[p]
z przestrzeganiem twoich przykazań.[q]
61 Otoczyły mnie powrozy niegodziwców.[r]
Prawa twego nie zapomniałem.[s]

k Wj 19:8; 2Kl 23:3; Ps 106:12; **l** Wj 32:11; 2Kn 34:27; Ps 51:17; **m** Ps 26:11; Ps 57:1; **n** Ps 119:101; Łk 15:18; 2Ko 13:5; Ef 5:15; **o** Pwt 4:30; Ps 119:146; Jer 31:18; **p** Wj 7:20; 2Kn 29:3; Dz 16:33; **q** Prz 7:2; **r** Ps 140:5; Jer 38:6; **s** 1Sm 26:9; 2Kn 29:2.

62 O północy wstaję, by złożyć
ci dzięki[a]
za twe prawe rozstrzygnięcia sądownicze.[b]
63 Towarzyszem jestem wszystkich, którzy się ciebie boją,[c]
oraz tych, którzy przestrzegają twoich rozkazów.[d]
64 Twoja lojalna życzliwość, Jehowo, napełniła ziemię.[e]
Naucz mnie swych przepisów.[f]

ט [*Tet*]

65 Obchodziłeś się ze swym sługą naprawdę dobrze,[g]
Jehowo, stosownie do swego słowa.[h]
66 Naucz mnie dobroci,[i] rozsądku[j] i wiedzy,[k]
bo przykazaniom twym uwierzyłem.[l]
67 Zanim popadłem w uciśnienie, nieopatrznie grzeszyłem,[m]
lecz teraz zachowuję twą wypowiedź.[n]
68 Jesteś dobry i wyświadczasz dobro.[o]
Naucz mnie twych przepisów.[p]
69 Zuchwalcy obrzucili mnie fałszem.[q]
Ja zaś całym sercem będę przestrzegał twoich rozkazów.[r]
70 Serce ich stało się nieczułe jak tłuszcz.[s]
Ja natomiast pokochałem twoje prawo.[t]
71 Dobre to dla mnie, że zostałem uciśniony,[u]
bym się nauczył twoich przepisów.[v]
72 Prawo[w] twych ust jest dla mnie dobre[x] —
bardziej niż tysiące sztuk złota i srebra.[y]

PSALM 119

a Ps 42:8 Dz 16:25
b Neh 9:13
c Ps 16:3 Ps 142:7 Prz 13:20 Mal 3:16
d Ps 119:56
e Ps 33:5 Ps 104:13
f 1Kl 8:58 Ps 119:33 Ps 119:124
g Rdz 39:3 1Sm 18:14 Ps 30:11
h Ps 119:25
i Tyt 1:8
j 1Sm 25:33 Dn 2:14
k 1Kl 3:9 2Kn 1:10 Ps 94:10 Dn 2:21 Flp 1:9
l Ps 106:12
m Kpl 5:17 Gal 6:1 1Tm 1:13
n Ps 119:11 Hcb 12:11
o Ps 86:5 Ps 106:1 Ps 107:1 Mk 10:18
p Ps 119:12 Iz 48:17
q Hi 13:4 Ps 86:14 Ps 109:2 Ps 119:51
r Ps 19:8 Ps 119:40
s Ps 17:10 Iz 6:10 Dz 28:27
t Ps 40:8 Rz 7:22
u 1Ko 11:32 Heb 5:8 Heb 12:10
v Ps 119:171 Pwt 4:14
w Pwt 17:19
x Ps 19:7
y Ps 19:10 Ps 119:127 Prz 3:15 Prz 8:10

szpalta 2

a Hi 10:8 Ps 100:3 Ps 138:8 Ps 139:14
b 1Kn 22:12 Hi 32:8 Ps 119:35 Kzn 12:13
c Ps 34:2
d Ps 119:42 Ps 119:147
e Neh 9:13 Ps 119:52 Ps 119:160
f Pwt 32:4 Ps 89:33 Heb 12:11

י [*Jod*]

73 Twoje ręce mnie uczyniły i nadały mi trwały kształt.[a]
Obdarz mnie zrozumieniem, bym mógł się nauczyć twych przykazań.[b]
74 Bojący się ciebie widzą mnie i się radują,[c]
bo wyczekiwałem twego słowa.[d]
75 Dobrze wiem, Jehowo, że twoje sądownicze rozstrzygnięcia to prawość[e]
i że mnie utrapiłeś, kierując się wiernością.[f]
76 Proszę cię, niech twa lojalna życzliwość służy memu pocieszeniu,[g]
zgodnie z twą wypowiedzią do twojego sługi.[h]
77 Niech na mnie spłyną twoje zmiłowania, bym pozostał przy życiu,[i]
bo kocham twoje prawo.[j]
78 Niechaj zuchwalcy zostaną zawstydzeni, bo bez powodu wprowadzili mnie w błąd.[k]
Ja zajmuję się twoimi rozkazami.[l]
79 Niech ku mnie zawrócą bojący się ciebie,[m]
ci, którzy też znają twoje przypomnienia.[n]
80 Niech moje serce okaże się nienaganne w twych przepisach,[o]
abym nie został zawstydzony.[p]

כ [*Kaf*]

81 Dusza moja usycha z tęsknoty za twym wybawieniem;[q]
słowa twojego wyczekuję.[r]

g Wj 34:6; Ps 86:5; 2Ko 1:3; **h** Ps 119:41; **i** Ps 51:1; Ps 103:13; Ps 119:116; Dn 9:18; Łk 1:50; **j** Ps 1:2; Rz 7:22; **k** Ps 25:3; Ps 35:19; **l** Ps 19:8; Ps 119:45; **m** Ps 142:7; **n** Ps 99:7; Ps 119:2; **o** Pwt 26:16; 1Kl 8:58; Ps 119:112; **p** Rdz 3:7; Ps 25:2; Ps 119:6; 1Jn 2:28; **q** Ps 73:26; Ps 84:2; Mi 7:7; **r** Ps 119:74; Ps 119:114.

82 Oczy moje gasną z tęsknoty za twą wypowiedzią,[a]
ja zaś mówię: „Kiedyż mnie pocieszysz?”[b]
83 Stałem się bowiem podobny do bukłaka[c] w dymie.
Przepisów twych nie zapomniałem.[d]
84 Ile jest dni twojego sługi?[e]
Kiedy wykonasz wyrok na tych, którzy mnie prześladują?[f]
85 Zuchwalcy wykopali doły, by mnie schwytać,[g]
ci, którzy nie postępują zgodnie z twoim prawem.[h]
86 Wszystkie twe przykazania to wierność.[i]
Bez powodu mnie prześladowali. Pomóż mi.[j]
87 Za chwilkę zgładziliby mnie z ziemi;[k]
lecz ja nie odstępowałem od twoich rozkazów.[l]
88 Stosownie do swej lojalnej życzliwości zachowaj mnie przy życiu,[m]
bym się trzymał przypomnienia twoich ust.[n]

ל [*Lamed*]

89 Po czas niezmierzony, Jehowo,[o]
słowo twoje jest ustanowione w niebiosach.[p]
90 Wierność twoja na pokolenie za pokoleniem.[q]
Mocno utwierdziłeś ziemię, żeby stała.[r]
91 Stosownie do twych sądowniczych rozstrzygnięć stoją aż do dziś,[s]
wszystkie bowiem są twymi sługami.[t]
92 Gdyby prawo twe nie było tym, co kocham,[u]
to zginąłbym w swym uciśnieniu.[v]
93 Po czas niezmierzony nie zapomnę twych rozkazów,[a]
gdyż przez nie zachowałeś mnie przy życiu.[b]
94 Jestem twój. Wybaw mnie,[c]
bo szukałem twoich rozkazów.[d]
95 Czyhali na mnie niegodziwcy, by mnie zgubić.[e]
Na twe przypomnienia zważam.[f]
96 Widziałem kres wszelkiej doskonałości.[g]
Przykazanie twoje jest bardzo szerokie.

מ [*Mem*]

97 Jakże miłuję twoje prawo![h]
Przez cały dzień się nim zajmuję.[i]
98 Przykazanie twoje czyni mnie mędrszym od mych nieprzyjaciół,[j]
gdyż moim jest po czas niezmierzony.[k]
99 Posiadłem więcej wnikliwości niż wszyscy moi nauczyciele,[l]
gdyż się zajmuję twymi przypomnieniami.[m]
100 Wykazuję lepsze zrozumienie niż starsi,[n]
ponieważ przestrzegam twoich rozkazów.[o]
101 Od wszelkiej złej ścieżki powstrzymałem swe stopy,[p]
by móc zachowywać twoje słowo.[q]
102 Od twych sądowniczych rozstrzygnięć się nie odwróciłem,[r]
bo ty sam mnie pouczyłeś.[s]

PSALM 119

a Ps 69:3 Ps 119:123
b Ps 86:17 Ps 102:2 Iz 51:3 Iz 66:13 2Ko 1:3
c Rdz 21:15 Ps 56:8
d Pwt 4:40 Ezd 7:10 Ps 119:61 Ps 119:176
e Hi 7:7 Ps 39:4 Ps 89:47
f Ps 7:6 Łk 18:7 Obj 6:10
g Ps 7:15 Ps 35:7 Ps 119:78 Prz 16:27 Jer 18:20
h Ps 119:53
i Pwt 11:27
j Ps 35:19 Ps 142:6
k 1Kl 3:14
l 1Sm 24:6 Ps 119:56 Ps 119:110
m Ps 6:4 Ps 119:159
n Ps 19:7
o Ps 119:152
p Ps 89:2 Iz 55:9 1Pt 1:25
q Pwt 7:9 Ps 100:5 1Ko 1:9 1Pt 4:19
r Ps 93:1 Ps 104:5 Kzn 1:4
s Ps 148:6
t Joz 10:13 Sdz 5:20 Ps 148:3
u Ps 119:70 Ps 119:77 Ps 119:143
v Prz 6:23 Mt 4:4

szpalta 2

a Ps 19:8 Ps 119:56
b Kpł 18:5 Pwt 30:16 Jn 6:63 Rz 10:5
c Joz 10:6 Ps 86:2 Iz 41:10
d Ps 119:15 Ps 119:168
e 1Sm 24:2 Ps 10:8 Ps 37:32 Mt 26:4 Dz 23:21
f Ps 19:7 Ps 107:43
g 2Sm 14:25 2Sm 18:14
h Ps 40:8

i Ps 1:2; **j** Pwt 4:6; Ps 19:7; Prz 2:6; Prz 10:8; **k** Pwt 5:29; **l** Prz 21:16; Mt 11:25; Mt 13:11; Łk 2:46; 2Tm 3:15; **m** Ps 19:7; Ps 119:79; **n** 1Sm 3:19; Hi 32:4; Kzn 4:13; Łk 2:47; **o** Ps 103:18; Ps 119:4; Ps 119:56; **p** Ps 18:23; Ps 119:59; Prz 1:15; Prz 10:23; Prz 16:17; 1Ko 9:25; Gal 5:23; 2Pt 1:6; **q** Prz 7:2; **r** 2Kn 7:17; Ps 18:22; **s** 1Kl 8:36; Ps 27:11; Ps 86:11; Iz 30:20; Iz 54:13; 1Jn 2:27.

103 Jakże miłe dla mego podniebienia są twe wypowiedzi,
bardziej niż miód dla mych ust![a]
104 Dzięki rozkazom twoim wykazuję się zrozumieniem.[b]
Dlatego znienawidziłem wszelką ścieżkę fałszywą.[c]

נ [*Nun*]

105 Słowo twoje jest lampą dla mej stopy[d]
i światłem na moim szlaku.[e]
106 Złożyłem przysięgę — i ją spełnię[f] —
że będę strzegł twoich prawych rozstrzygnięć sądowniczych.[g]
107 Wielce byłem uciśniony.[h]
Jehowo, zgodnie ze swym słowem zachowaj mnie przy życiu.[i]
108 Proszę, znajdź upodobanie w dobrowolnych darach ofiarnych moich ust, Jehowo,[j]
i ucz mnie swoich sądowniczych rozstrzygnięć.[k]
109 Dusza moja wciąż jest w mej dłoni,[l]
lecz prawa twego nie zapomniałem.[m]
110 Niegodziwi zastawili na mnie pułapkę,[n]
lecz ja nie odstąpiłem od twych rozkazów.[o]
111 Przypomnienia twe wziąłem w posiadanie po czas niezmierzony,[p]
są bowiem radosnym uniesieniem mego serca.[q]
112 Serce swe nakłoniłem do wykonywania twoich przepisów[r]
po czas niezmierzony, aż do ostatka.[s]

PSALM 119

a Ps 19:10 Prz 8:11 Prz 24:13
b Ps 119:100
c Ps 97:10 Ps 101:3 Prz 8:13 Prz 13:5 Rz 12:9
d 1Sm 2:9 Ps 43:3 Prz 6:23 Iz 51:4 Rz 15:4 2Tm 3:16 2Pt 1:19
e Hi 29:3 Ps 18:28 Ef 5:13
f 2Kn 15:14 Neh 10:29 Ps 66:13 Mt 5:33
g Kpl 18:5 Lb 16:5 Pwt 1:35 Pwt 7:12
h Ps 34:19
i Ps 119:88 Ps 143:11
j Lb 29:39 Ps 50:23 Oz 14:2 Heb 13:15
k Pwt 4:5 Pwt 33:10 Iz 48:17
l Sdz 12:3 1Sm 19:5 Hi 13:14
m Ps 119:61 Ps 119:153
n Ps 140:5 Ps 141:9 Ps 142:3
o Ps 119:87
p Ps 119:129 2Pt 3:1
q Ps 19:8 Jer 15:16
r 1Kl 8:58 2Kn 19:3 Ps 105:45
s Ps 119:33

szpalta 2

a 1Kl 18:21 2Kl 17:41 Obj 3:16
b Ps 40:8 Ps 119:97
c Ps 3:3 Ps 32:7 Ps 91:2
d Ps 119:81 Ps 130:5
e Ps 6:8 Ps 26:5 Ps 139:19 Mt 7:23 1Ko 15:33
f Wj 20:6 Kpl 26:3 Joz 24:15
g Ps 37:17 Ps 41:12 Iz 41:10

ס [*Samek*]

113 Ludzi o połowicznym sercu znienawidziłem,[a]
ale twoje prawo umiłowałem.[b]
114 Tyś moją kryjówką i moją tarczą.[c]
Słowa twojego wyczekuję.[d]
115 Precz ode mnie, złoczyńcy,[e]
bym mógł przestrzegać przykazań mego Boga.[f]
116 Wesprzyj mnie zgodnie ze swą wypowiedzią, bym pozostał przy życiu,[g]
i nie wystawiaj mnie na wstyd ze względu na moją nadzieję.[h]
117 Pokrzep mnie, bym mógł zostać wybawiony,[i]
a będę się wciąż wpatrywał w twoje przepisy.[j]
118 Odrzuciłeś wszystkich, którzy zbaczają od twoich przepisów,[k]
bo ich oszukańcze postępowanie to fałsz.[l]
119 Za twoją sprawą wszyscy niegodziwcy ziemi zniknęli niczym spieniony żużel.[m]
Dlatego umiłowałem twoje przypomnienia.[n]
120 Ze strachu przed tobą po moim ciele przeszły ciarki[o]
i zląkłem się z powodu twych sądowniczych rozstrzygnięć.[p]

ע [*Ajin*]

121 Czyniłem zadość sądowi i prawości.[q]
Nie wydawaj mnie tym, którzy mnie oszukują![r]

h Ps 25:2; Iz 45:17; Rz 5:5; Rz 10:11; 1Pt 2:6; **i** Ps 17:5; Iz 41:13; **j** Pwt 6:24; Joz 1:8; Ps 119:48; **k** 2Kl 17:15; 1Kn 28:9; Ps 95:10; Lam 1:15; **l** Ps 78:36; Jer 8:5; Jer 14:14; Jer 23:26; Ef 4:14; **m** 1Sm 15:23; Prz 2:22; Prz 25:4; Jer 6:30; Eze 22:18; **n** Ps 93:5; Ps 119:2; **o** 2Sm 6:9; Ps 2:11; Hab 3:16; **p** Kpl 20:22; Neh 10:29; **q** 1Sm 24:11; 2Sm 8:15; Mi 6:8; 2Ko 1:12; **r** Ps 37:33; 2Pt 2:9.

122 Poręcz za swego sługę ku dobremu.[a]
Niechaj nie oszukują mnie zuchwali.[b]
123 Oczy moje gasną z tęsknoty za twym wybawieniem[c]
i za twoją prawą wypowiedzią.[d]
124 Postępuj ze swym sługą stosownie do swej lojalnej życzliwości[e]
i ucz mnie swych przepisów.[f]
125 Jestem twoim sługą.[g] Obdarz mnie zrozumieniem,[h]
bym znał twoje przypomnienia.[i]
126 Czas na to, by Jehowa działał,[j]
Złamali twoje prawo.[k]
127 Dlatego umiłowałem przykazania twoje[l]
bardziej niż złoto, nawet złoto oczyszczone.[m]
128 Dlatego za słuszne uznałem wszystkie rozkazy dotyczące wszelkich spraw;[n]
znienawidziłem każdą ścieżkę fałszywą.[o]

פ [*Pe*]

129 Przypomnienia twoje są cudowne.[p]
Dlatego dusza moja ich przestrzega.[q]
130 Już samo wyjawienie twych słów daje światło,[r]
obdarzając niedoświadczonych zrozumieniem.[s]
131 Usta swe szeroko otworzyłem, by wzdychać,[t]
gdyż zatęskniłem za twymi przykazaniami.[u]
132 Zwróć się ku mnie i okaż mi łaskę,[v]
zgodnie ze swym sądowniczym rozstrzygnięciem wobec tych, którzy miłują twe imię.[w]

PSALM 119

a Rdz 44:32 Hi 17:3 Iz 38:14 Flm 19
b Ps 36:11 Ps 119:78 Oz 12:7
c Ps 69:3 Ps 143:7
d Ps 119:81
e Ps 69:16 Ps 103:11 Łk 18:13
f Ps 119:135 Ps 143:10
g Ps 116:16 Rz 6:22
h 2Kn 1:10 Ps 119:34 2Tm 2:7 Jak 1:5
i Ps 19:7
j Ps 9:19 Ps 102:13 Iz 28:21 Jer 18:23
k Lb 15:31 Iz 24:5 Iz 33:8 Mt 24:12 1Tm 1:9
l Ps 119:47
m Ps 19:10 Ps 119:72 Prz 3:14 Prz 8:11 Prz 16:16
n Ps 19:8 Ps 119:40 Prz 30:5
o Ps 119:104
p Ps 93:5
q Ps 25:10 Ps 119:2
r Ps 119:105 Prz 6:23 2Ko 4:6 2Pt 1:19
s Ps 19:7 Prz 1:4 2Tm 3:15
t 1Pt 2:2
u Ps 42:1 Ps 119:48
v Wj 4:31 1Sm 1:11 2Sm 16:12 Iz 38:20 Iz 63:9
w Ps 72:19 Ps 106:4 Dz 15:14 Heb 6:10

szpalta 2

a Ps 18:30 Ps 119:67
b Ps 19:13 Rz 6:12
c Eze 22:7
d Ps 119:4
e Lb 6:25 Ps 4:6
f Pwt 4:1
g 1Sm 15:11 Jer 9:18 Lam 3:48 2Pt 2:8

133 Mocno utwierdź me kroki w twojej wypowiedzi[a]
i niech mną nie zawładnie nic szkodliwego.[b]
134 Wykup mnie od wszelkiego oszusta człowieczego,[c]
a trzymać się będę twoich rozkazów.[d]
135 Rozjaśnij swe oblicze nad swoim sługą[e]
i ucz mnie swych przepisów.[f]
136 Strumienie wody popłynęły z mych oczu,[g]
gdyż nie trzymali się twego prawa.[h]

ס [*Cade*]

137 Tyś jest prawy, Jehowo,[i]
a twe sądownicze rozstrzygnięcia są prostolinijne.[j]
138 Przypomnienia[k] swe dałeś jako nakaz w prawości
i w nadzwyczajnej wierności.[l]
139 Żarliwość moja mnie strawiła,[m]
gdyż wrogowie moi zapomnieli o twych słowach.[n]
140 Wypowiedź twoja jest niezwykle czysta,[o]
a sługa twój ją miłuje.[p]
141 Ja nic nie znaczę i jestem godny wzgardy,[q]
Rozkazów twoich nie zapomniałem.[r]
142 Prawość twoja to prawość po czas niezmierzony,[s]
a prawo twoje jest prawdą.[t]
143 Dopadły mnie udręka i utrapienie.[u]

h Ps 119:53; Ezc 9:4; Ezc 22:26; Oz 4:6; Am 2:4; **i** Pwt 32:4; Ezd 9:15; Neh 9:33; Jer 12:1; Dn 9:7; **j** Pwt 4:8; Neh 9:13; Ps 119:7; Obj 16:5; Obj 16:7; Obj 19:2; **k** Ps 119:144; **l** Ps 119:90; **m** 2Kl 10:16; Ps 69:9; Jn 2:17; **n** Iz 17:10; Jer 3:21; **o** 2Sm 22:31; Ps 12:6; Ps 18:30; Ps 119:160; Prz 30:5; Jn 17:17; **p** Ps 119:97; Ps 119:163; **q** Ps 22:6; Łk 17:10; Łk 18:13; 1Pt 5:6; **r** Ps 119:93; **s** Ps 36:6; Iz 51:6; Dn 9:24; **t** Wj 34:6; Neh 9:13; Ps 19:9; Ps 119:151; Ps 119:160; Jn 17:17; **u** Ps 18:4; Ps 88:3; Mk 14:34.

Przykazania twoje kochałem.[a]

144 Prawość twych przypomnień trwa po czas niezmierzony.[b]
Obdarz mnie zrozumieniem, bym pozostał przy życiu.[c]

ף [*Kof*]

145 Zawołałem całym swym sercem.[d] Odpowiedz mi, Jehowo.[e]
Przepisów twoich chcę przestrzegać.[f]

146 Wezwałem ciebie. Wybaw mnie![g]
A trzymać się będę twych przypomnień.[h]

147 Wstałem wcześnie o świcie,[i] by wołać o pomoc.[j]
Słów twoich wyczekiwałem.[k]

148 Oczy moje wyprzedzały straże nocne,[l]
bym się mógł zajmować twoją wypowiedzią.[m]

149 Racz usłyszeć mój głos stosownie do swej lojalnej życzliwości.[n]
Jehowo, zgodnie ze swym sądowniczym rozstrzygnięciem zachowaj mnie przy życiu.[o]

150 Przybliżyli się ci, którzy się uganiają za rozpasaniem;[p]
daleko odeszli od twojego prawa.[q]

151 Ty jesteś blisko, Jehowo,[r]
i wszystkie twoje przykazania są prawdą.[s]

152 Dawno temu poznałem niektóre z twych przypomnień,[t]
boś je ugruntował po czas niezmierzony.[u]

ר [*Resz*]

153 Zobacz me uciśnienie i mnie wyratuj,[v]

PSALM 119

a Ps 112:1
Ps 119:47
b Ps 93:5
Jer 44:23
c Ps 119:34
Ps 119:116
Prz 10:21
Dn 12:10
d Lam 3:41
Mt 22:37
e Ps 61:1
f Wj 15:26
Kpl 26:46
Ps 119:8
g Ps 3:7
Mk 11:9
Obj 7:10
h Ps 93:5
Ps 119:22
i Hi 3:9
j Ps 5:3
Ps 88:13
Mk 1:35
k Ps 130:5
l Ps 63:6
Łk 6:12
m Ps 119:11
n Ps 51:1
Ps 65:2
Iz 63:7
o Ps 25:9
Ps 119:156
p Kpl 18:17
Sdz 20:6
Ps 26:10
Prz 10:23
Prz 21:27
Gal 5:19
2Pt 2:2
Judy 4
q Kpl 20:14
Prz 24:9
Jer 9:13
Rz 1:32
r Pwt 4:7
Ps 46:1
Ps 145:18
s Neh 9:13
Ps 19:9
Ps 119:142
Jn 17:17
1Pt 1:22
t Ps 93:5
u Ps 119:144
Kzn 3:14
v Ps 6:4
Ps 9:13
Ps 140:1

szpalta 2

a Ps 119:109
Oz 4:6
b Sdz 6:31
1Sm 24:15
Ps 35:1
Ps 43:1
Prz 22:23
Prz 23:11
Jer 50:34
Lam 3:59
Mi 7:9
c Heb 10:39
d Ps 73:27
Prz 15:29
e 1Kl 8:58
2Kl 17:15

nie zapomniałem bowiem twojego prawa.[a]

154 Racz poprowadzić moją sprawę sądową i mnie wyratuj;[b]
zgodnie ze swą wypowiedzią zachowaj mnie przy życiu.[c]

155 Wybawienie jest daleko od niegodziwców,[d]
bo nie szukali twoich przepisów.[e]

156 Liczne są twe zmiłowania, Jehowo.[f]
Stosownie do swych sądowniczych rozstrzygnięć zachowaj mnie przy życiu.[g]

157 Wielu jest mych prześladowców i mych wrogów.[h]
Od twoich przypomnień nie zboczyłem.[i]

158 Widziałem postępujących zdradziecko[j]
i czuję wstręt, gdyż nie strzegli twej wypowiedzi.[k]

159 Racz zobaczyć, że umiłowałem twoje rozkazy.[l]
Jehowo, stosownie do swej lojalnej życzliwości zachowaj mnie przy życiu.[m]

160 Treścią twego słowa jest prawda,[n]
a każde twe prawe rozstrzygnięcie sądownicze trwa po czas niezmierzony.[o]

ש [*Szin*]

161 Książęta prześladowali mnie bez powodu,[p]
lecz serce moje bało się twoich słów.[q]

f 1Kn 21:13; Ps 86:15; Iz 55:7; 2Ko 1:3; Jak 5:11; **g** Ps 119:149; **h** Ps 3:1; Ps 25:19; Ps 56:2; Mt 24:9; **i** Ps 19:7; Ps 44:18; Ps 119:51; 1Ko 15:58; **j** Wj 21:8; Prz 2:22; Prz 11:6; Sof 3:4; **k** Ps 139:21; Eze 9:4; **l** Ps 119:40; Ps 119:69; **m** Ps 6:4; Ps 119:88; Lam 3:22; **n** 2Sm 7:28; 1Kl 17:24; Ps 12:6; Ps 119:140; Prz 30:5; Jn 17:17; **o** Ps 119:75; **p** 1Sm 24:11; 1Sm 26:18; Ps 119:23; Jn 15:25; **q** Wj 9:20; 2Kl 22:19; Iz 66:2.

162 Niezmiernie się raduję z
twojej wypowiedzi,[a]
jak ktoś, kto znalazł wielki łup.[b]
163 Znienawidziłem fałsz[c] i
brzydzę się nim.[d]
Prawo twoje umiłowałem.[e]
164 Siedem razy dziennie cię
wysławiam[f]
ze względu na twe prawe
rozstrzygnięcia sądownicze.[g]
165 Obfity pokój należy do
tych, którzy miłują twe
prawo,[h]
i nie ma dla nich żadnej
przyczyny potknięcia.[i]
166 Z nadzieją wyczekiwałem
twego wybawienia, Jehowo,[j]
i wykonywałem twoje
przykazania.[k]
167 Dusza moja trzyma się
twych przypomnień[l]
i ja nader je miłuję.[m]
168 Trzymam się twoich rozkazów i twych przypomnień,[n]
bo przed tobą są wszystkie moje drogi.[o]

ת [*Taw*]

169 Niech me błagalne wołanie
dojdzie przed twoje oblicze, Jehowo.[p]
Stosownie do swego słowa racz mnie obdarzyć
zrozumieniem.[q]
170 Niech wejdzie przed twe
oblicze moja prośba o
łaskę.[r]
Stosownie do swej wypowiedzi racz mnie wyzwolić.[s]
171 Niech wargi moje tryskają
wysławianiem,[t]
bo uczysz mnie swych
przepisów.[u]
172 Niech język mój śpiewa twą
wypowiedź,[v]
bo wszystkie twe przykazania są prawością.[w]

PSALM 119

a Ps 40:16
Iz 61:10
Jer 15:16
b 1Sm 30:16
Iz 9:3
c Ps 119:104
Prz 6:19
Am 5:15
Rz 12:9
d Ps 101:7
Ps 119:29
Ef 4:25
e Ps 1:2
f Ps 55:17
Ps 119:62
g Ps 97:8
Obj 19:2
h Ps 1:3
Prz 3:1
Iz 32:17
Iz 48:18
1Ko 14:33
i Iz 57:14
Mt 13:21
Rz 14:13
1Pt 2:6
j Rdz 49:18
Ps 130:7
k Pwt 4:2
Ps 19:8
l Ps 19:7
Ps 25:10
Ps 99:7
m Ps 1:2
Ps 40:8
Rz 7:22
n Ps 119:8
Ps 119:93
o Ps 11:5
Ps 139:3
Prz 5:21
Prz 15:11
Heb 4:13
p Ps 18:6
q 1Kn 22:12
2Kn 1:10
Prz 2:3
Jak 1:5
r Ps 55:1
s 2Sm 7:28
Ps 119:41
t Ps 63:5
Ps 71:17
Ps 145:7
Jn 4:14
u Pwt 6:1
v Ps 40:9
Ps 119:11
w Ps 119:86

szpalta 2

a Ps 60:5
b Pwt 30:19
Joz 24:15
Joz 24:22
Ps 119:15
Prz 1:29
Łk 10:42
c Rdz 49:18
2Sm 23:5
Ps 119:81
Obj 7:10
d Ps 1:2
Ps 119:16
e Ps 9:14
Iz 38:19

173 Niech ręka twa będzie mi
ku pomocy,[a]
wybrałem bowiem twe
rozkazy.[b]
174 Zatęskniłem za twym wybawieniem, Jehowo,[c]
a prawo twoje kocham.[d]
175 Niech dusza moja żyje i cię
wysławia[e]
i niech mi pomagają twe
sądownicze rozstrzygnięcia.[f]
176 Błąkam się jak zagubiona owca.[g] Szukaj swego
sługi,[h]
bo nie zapomniałem o
twych przykazaniach.[i]

Pieśń wstępowań.

120 Do Jehowy wołałem w
mej udręce,[j]
a on mi odpowiedział.[k]
2 Jehowo, racz wyzwolić mą
duszę od warg fałszywych,[l]
od języka oszukańczego.[m]
3 Cóż ci będzie dane i cóż ci
zostanie dodane,
oszukańczy języku?[n]
4 Zaostrzone strzały mocarza[o]
oraz żarzące się węgle z janowców.[p]
5 Biada mi, bo zamieszkałem
jako przybysz w Meszechu![q]
Obozowałem wraz z namiotami Kedaru.[r]
6 Bo dusza moja zbyt długo
obozowała[s]
z tymi, którzy nienawidzą
pokoju.[t]
7 Ja opowiadam się za pokojem;[u] ale gdy mówię,
oni są za wojną.[v]

f Pwt 4:1: Ps 119:75: **g** Ps 95:7; Iz 53:6; Eze 34:6; Mt 10:6; Łk 15:4; 1Pt 2:25; **h** 2Kn 32:16; **i** Kpl 27:34; Ps 119:60; Kzn 12:13; Oz 4:6; **PSALM 120** **j** Ps 18:6; Ps 116:4; **k** Ps 50:15; Ps 107:13; Jon 2:2; **l** Ps 35:11; Ps 109:2; Mt 26:59; Ef 4:29; **m** Ps 52:2; Ps 119:118; Ef 4:14; **n** Ps 52:4; Prz 12:22; Jak 3:6; **o** Ps 7:13; Ps 59:7; Ps 64:3; Prz 12:18; **p** Ps 140:10; Prz 16:27; **q** Rdz 10:2; Eze 27:13; **r** PnP 1:5; Jer 49:28; **s** Heb 11:9; **t** Ps 57:4; Eze 2:6; Mt 10:16; **u** Ps 34:14; Mt 5:9; Heb 12:14; 1Pt 3:11; **v** 1Sm 24:11; 1Sm 26:2; Ps 35:20.

Pieśń wstępowań.

121 Wzniosę oczy ku górom.[a]
Skąd nadejdzie moja pomoc?[b]
2 Pomoc moja jest od Jehowy,[c]
Twórcy nieba i ziemi.[d]
3 Żadną miarą nie pozwoli
on twojej stopie się zachwiać.[e]
To niemożliwe, by strzegący cię drzemał.[f]
4 Oto nie będzie drzemał ani nie zaśnie[g]
ten, który strzeże Izraela.[h]
5 Jehowa cię strzeże.[i]
Jehowa jest twym cieniem[j]
po twej prawej ręce.[k]
6 Za dnia nie porazi cię słońce[l]
ani księżyc w nocy.[m]
7 Jehowa będzie cię strzegł
przed wszelkim nieszczęściem.[n]
Będzie strzegł twojej duszy.[o]
8 Jehowa będzie strzegł twego wychodzenia i twego wchodzenia[p]
odtąd aż po czas niezmierzony.[q]

Pieśń wstępowań. Dawidowa.

122 Radowałem się, gdy mi mówiono:[r]
„Chodźmy do domu Jehowy”.[s]
2 Stopy nasze stawały[t]
w bramach twych, Jerozolimo.[u]
3 Jerozolima — zbudowano ją jak miasto,[v]
zespolone w jedną zwartą całość,[w]
4 do którego podchodzą plemiona,[x]
plemiona Jah,[y]
jako przypomnienie dla Izraela,[z]
by dzięki składać imieniu Jehowy.[a]
5 Tam bowiem stoją trony sądu,[a]
trony dla domu Dawida.[b]
6 Proście o pokój dla Jerozolimy.[c]
Ci, którzy cię miłują, o miasto, będą wolni od zatroskania.[d]
7 Oby pokój trwał w obrębie twego wału obronnego,[e]
wolność od trosk — w twych wieżach mieszkalnych.[f]
8 Ze względu na moich braci i mych towarzyszy powiem teraz:[g]
„Niech będzie w tobie pokój”.[h]
9 Ze względu na dom Jehowy, naszego Boga,[i]
zabiegać będę o twoje dobro.[j]

Pieśń wstępowań.

123 Ku tobie wzniosłem oczy,[k]
Ty, który mieszkasz w niebiosach.[l]
2 Oto jak oczy sług są zwrócone ku ręce ich pana,[m]
jak oczy służącej — ku ręce jej pani,[n]
tak nasze oczy są zwrócone ku Jehowie, naszemu Bogu,[o]
aż nam okaże łaskę.[p]
3 Okaż nam łaskę, Jehowo, okaż nam łaskę,[q]
bośmy nad miarę nasyceni pogardą.[r]
4 Dusza nasza nad miarę się nasyciła naigrawaniem się beztroskich,[s]
pogardą butnych.[t]

PSALM 121
a Ps 125:2
b Ps 124:8
Ps 146:5
Oz 13:9
c 1Kl 8:45
Ps 3:4
Ps 46:1
Iz 41:13
Jer 20:11
Dn 6:10
Heb 13:6
d Rdz 1:1
Ps 8:3
Ps 115:15
Ps 124:8
Iz 40:26
Dz 17:24
Obj 4:11
e 1Sm 2:9
Ps 91:12
Prz 3:26
Łk 1:79
f Prz 2:8
1Pt 1:5
g Iz 27:3
Iz 40:28
h Ps 127:1
i Wj 15:2
Lb 23:21
j Ps 91:1
Iz 4:5
Iz 25:4
k Ps 16:8
Ps 73:23
Ps 109:31
l Ps 91:6
Iz 49:10
Obj 7:16
m Hi 31:26
Ps 91:5
n Ps 91:10
Prz 12:21
o Ps 34:22
Ps 41:2
Ps 97:10
Ps 145:20
p Pwt 28:6
2Sm 5:2
q Ps 113:2
Ps 115:18

PSALM 122
r Ps 42:4
Ps 55:14
Ps 106:5
s 2Sm 6:15
Ps 27:4
Ps 84:10
Mi 4:2
t Ps 84:7
u 2Kn 6:6
Ps 87:2
Ps 100:4
v 2Sm 5:9
Ps 132:13
w Ps 48:2
x Wj 23:17
Ps 78:68
Iz 2:3
y Pwt 12:5
z Wj 16:34
Ps 19:7
a Ps 107:1

a Ps 122:5
b 2Sm 7:16; 2Sm 8:18; 1Kl 10:18; 1Kn 29:23; Mt 19:28; Łk 22:30; Ps 51:18; Rdz 12:3; Łk 24:9; Ps 48:13; Ps 48:12; Ps 16:3; 1Kn 12:18; Ps 122:6; Iz 8:6; 1Kn 29:3; Ps 26:8; Ps 69:9; Ps 102:14; Ps 137:5; Ps 51:18; Jer 48:11; Ps 73:6; Jer 48:29; 1Ko 4:13.

c Ps 51:18; Jer 48:11; Ps 73:6; Jer 48:29; 1Ko 4:13.
d Ps 125:1; Iz 54:14; Jer 33:16; Ps 4:8; Ps 91:1; Iz 32:18; Ps 91:5; Ps 112:7; Ps 55:8; Ps 91:10; Prz 12:21; Ps 34:22; Ps 41:2; Ps 97:10; Ps 145:20; Ps 91:3; Ps 124:7; Ps 91:4; Ps 61:4; Ps 36:7; Ps 57:1; Ps 63:7; Ps 17:8; Ps 91:4; Ps 36:7; Ps 57:1; Ps 63:7; Ps 17:8; Ps 91:4; Ps 61

Pieśń wstępowań. Dawidowa.

124 „Gdyby nie to, że Jehowa był za nami”,[a]
niech teraz powie Izrael,[b]
2 „gdyby nie to, że Jehowa był za nami,[c]
kiedy ludzie powstali przeciwko nam,[d]
3 wówczas byliby nas połknęli żywcem,[e]
gdy ich gniew płonął przeciwko nam.[f]
4 Wówczas zmyłyby nas wody,[g]
potok przewaliłby się nad naszą duszą.[h]
5 Wówczas przewaliłyby się nad naszą duszą
wody zuchwalstwa.[i]
6 Błogosławiony niech będzie Jehowa, który nas nie wydał[j]
na pastwę ich zębom.[k]
7 Dusza nasza jest jak ptak, który uciekł[l]
z pułapki łowiących na przynętę.[m]
Pułapka jest połamana,[n]
a myśmy uciekli.[o]
8 Pomoc nasza jest w imieniu Jehowy,[p]
Twórcy nieba i ziemi”.[q]

Pieśń wstępowań.

125 Ci, którzy ufają Jehowie,[r]
są jak góra Syjon,[s]
którą nic nie może zachwiać, lecz która trwa po czas niezmierzony.[t]
2 Jerozolima — jak wokół niej są góry,[u]
tak Jehowa jest wokół swego ludu[v]
odtąd aż po czas niezmierzony.[w]
3 Albowiem berło niegodziwości nie będzie spoczywać[x] na losie prawych,
żeby prawi nie wyciągnęli ręki ku popełnianiu zła.[y]
4 Racz, Jehowo, dobro wyświadczać dobrym,[a]
tym, którzy w swych sercach są prostolinijni.[b]
5 Tych zaś, którzy zbaczają na swe kręte drogi,[c]
Jehowa odprawi wraz z krzywdzicielami.[d]
Pokój będzie nad Izraelem.[e]

Pieśń wstępowań.

126 Kiedy Jehowa z powrotem zebrał pojmanych z Syjonu,[f]
staliśmy się podobni do tych, którzy śnią.[g]
2 Wówczas usta nasze napełniły się śmiechem,[h]
a nasz język radosnym wołaniem.[i]
Wówczas zaczęto mówić wśród narodów:[j]
„Jehowa dokonał wielkiej rzeczy w tym, czego z nimi dokonał”.[k]
3 Jehowa dokonał wielkiej rzeczy w tym, czego z nami dokonał.[l]
Ogarnęła nas radość.[m]
4 Racz z powrotem zebrać, Jehowo, naszą społeczność pojmanych,[n]
jak łożyska potoków w Negebie.[o]
5 Ci, którzy sieją ze łzami,[p]
będą żąć z radosnym wołaniem.[q]
6 Doprawdy, kto wychodzi z płaczem,[r]
niosąc wór nasienia,[s]
ten zaiste wejdzie z radosnym wołaniem,[t]
niosąc swoje snopy.[u]

PSALM 124

a Ps 46:7; Rz 8:31; Heb 13:6
b Ps 129:1
c Ps 54:4; Ps 118:6
d Ps 3:1; Ps 22:16; Ps 37:32
e 2Kn 20:2; Est 3:6; Ps 27:2; Jer 51:34
f Ps 56:1; Ps 76:10; Prz 1:12
g Ps 18:4; Obj 17:15
h Ps 42:7
i Prz 21:24
j 1Sm 26:20; Ps 118:13
k Wj 15:9; Sdz 5:30
l 1Sm 23:26; 2Sm 17:22
m Prz 6:5; Jer 5:26
n Ps 25:15
o Ps 91:3
p Prz 18:10
q Rdz 1:1; Ps 121:2; Ps 134:3; Dz 4:24

PSALM 125

r 1Kn 5:20; Ps 33:21; Ps 118:8; Prz 3:5; Jer 17:7
s Ps 48:2; Ps 132:14; Mi 4:2; Obj 14:1
t 1Kl 8:13
u 1Kl 11:7; Dz 1:12
v Pwt 33:27; Ps 34:7; Ps 46:11; Iz 4:5; Iz 31:5; Za 2:5
w Ezd 3:11
x Prz 22:8; Iz 10:5; Iz 14:5
y Kzn 7:7

szpalta 2

a Hi 34:11; Ps 51:18; Ps 73:1; Heb 6:10
b Ps 32:11; Ps 36:10; Ps 97:11; Jn 1:47; **c** 1Kn 10:13; Ps 40:4; Ps 101:3; Prz 2:15; Iz 59:8; **d** Ps 53:5; **e** Ps 128:6; Eze 37:26; Gal 6:16; **PSALM 126** **f** Ezd 1:3; Ps 53:6; Ps 85:1; Oz 6:11; **g** Hi 9:16; Dz 12:9; **h** Ps 14:7; Iz 49:13; Jer 31:12; **i** Ezd 3:11; Ps 106:47; Jer 33:11; **j** Rz 15:10; Obj 15:4; **k** Lb 23:23; Joz 2:9; Neh 6:16; **l** Ezd 7:28; Ps 18:50; Ps 68:7; Iz 11:11; Iz 61:6; Za 8:23; Mt 24:31; Obj 11:11; **m** Ps 14:7; **n** Ps 85:4; **o** Iz 41:18; **p** Ps 137:1; Jer 31:9; **q** Mt 5:4; Jn 16:20; **r** Jer 50:4; **s** Gal 6:7; **t** Ps 30:5; Iz 61:3; **u** Iz 9:3.

Pieśń wstępowań. Salomonowa.

127 Jeżeli Jehowa nie buduje domu,[a]
na próżno się przy nim trudzą jego budowniczowie.[b]
Jeżeli Jehowa nie strzeże miasta,[c]
na próżno czuwa straż.[d]
2 Na próżno wcześnie wstajecie,[e]
a późno siadacie,[f]
pokarm jecie pośród boleści.[g]
Tak samo daje on sen swemu umiłowanemu.[h]
3 Oto synowie są dziedzictwem od Jehowy;[i]
owoc łona jest nagrodą.[j]
4 Jak strzały w ręku mocarza[k]—
tacy są synowie młodości.[l]
5 Szczęśliwy jest krzepki mąż,
który napełnił[m] nimi swój kołczan.
Nie zostaną zawstydzeni,[n]
bo rozmawiać będą z nieprzyjaciółmi w bramie.

Pieśń wstępowań.

128 Szczęśliwy każdy, kto się boi Jehowy,[o]
kto chodzi jego drogami.[p]
2 Będziesz bowiem spożywał z trudu swoich rąk.[q]
Szczęśliwy będziesz i dobrze ci się będzie wiodło.[r]
3 Żona twoja będzie jak owocująca winorośl[s]
w głębi twego domu.
Synowie twoi będą jak sadzonki drzew oliwnych[t]
dookoła twego stołu.
4 Oto tak będzie pobłogosławiony krzepki mąż,[u]
który boi się Jehowy.[v]
5 Jehowa będzie ci błogosławił z Syjonu.[w]
Oglądaj też dobro Jerozolimy przez wszystkie dni swego życia[a]
6 i oglądaj synów swoich synów.[b]
Pokój niech będzie nad Izraelem.[c]

Pieśń wstępowań.

129 „Wystarczająco długo okazywali mi wrogość od mej młodości”,[d]
niech teraz powie Izrael,[e]
2 „wystarczająco długo okazywali mi wrogość od mej młodości,[f]
a jednak mnie nie przemogli.[g]
3 Oracze orali na mym grzbiecie;[h]
wydłużali swe bruzdy”.
4 Jehowa jest prawy.[i]
Porozcinał powrozy niegodziwców.[j]
5 Zostaną zawstydzeni i odwrócą się[k]
wszyscy, którzy nienawidzą Syjonu.[l]
6 Staną się podobni do zielonej trawy na dachach,[m]
która uschła, zanim ją wyrwano,[n]
7 którą żniwiarz nie napełnił swej ręki[o]
ani zbierający snopy—swego zanadrza.
8 Ani nie rzekli przechodnie:
„Niech spocznie na was błogosławieństwo Jehowy.[p]
Błogosławimy was w imię Jehowy”.[q]

PSALM 127
a 2Sm 7:11 Prz 3:6 Mt 6:10 Heb 3:2 Jak 4:15
b Prz 10:22 1Ko 3:9
c Sdz 5:8 Ps 121:5 Iz 27:3 Za 2:5
d Prz 16:3 Iz 62:6 Jer 51:12 Eze 33:2
e Ps 39:6
f Rut 2:7
g Rdz 3:17
h Ps 3:5 Ps 4:8 Kzn 5:12 Jer 31:26
i Rdz 33:5 Rdz 48:4 1Sm 2:21 1Kn 28:5
j Rdz 30:2 Rdz 41:52 Kpl 26:9 Pwt 28:4 Joz 24:3 Joz 24:4 Ps 128:3 Iz 8:18
k Jer 50:9
l Prz 17:6 Prz 31:28
m Rdz 50:23 Hi 1:2 Hi 42:13
n Prz 27:11

PSALM 128
o Ps 103:17 Ps 112:1 Ps 115:13 Ps 147:11 Łk 1:48 Heb 5:7
p Rdz 6:9 Ps 81:13 Ps 119:1 Mi 6:8 Łk 1:6 Dz 9:31 1Ts 4:1
q Rdz 3:19 Pwt 28:4 Iz 3:10
r Kzn 5:18 Iz 65:22
s Wj 23:26 Ps 127:3
t Ps 52:8 Ps 144:12 Oz 14:6 Rz 11:24
u Ps 40:4 Ps 127:5
v Ps 15:4 Ps 115:13 Kzn 8:12
w Ps 20:2 Ps 134:3 Mi 4:2

PSALM 129
a 2Sm 7:11 Prz 3:6 Mt 6:10 Heb 3:2 Jak 4:15
b Prz 10:22 1Ko 3:9
c Sdz 5:8 Ps 121:5 Iz 27:3 Za 2:5
d Prz 16:3 Iz 62:6 Jer 51:12 Eze 33:2
e Ps 39:6
f Rut 2:7
g Rdz 3:17
h Ps 3:5 Ps 4:8 Kzn 5:12 Jer 31:26
i Rdz 33:5 Rdz 48:4 1Sm 2:21 1Kn 28:5
j Rdz 30:2 Rdz 41:52 Kpl 26:9 Pwt 28:4 Joz 24:3 Joz 24:4 Ps 128:3 Iz 8:18
k Jer 50:9
l Prz 17:6 Prz 31:28
m Rdz 50:23 Hi 1:2 Hi 42:13
n Prz 27:11

szpalta 2 **a** Ps 122:6; Iz 33:20; **b** Rdz 50:23; Hi 42:16; **c** Ps 125:5; Iz 66:12; Gal 6:16; **PSALM 129** **d** Wj 5:9; 1Sm 13:19; **e** Ps 124:1; **f** Lam 1:3; Eze 23:3; Oz 11:1; **g** Ps 118:13; Ps 125:3; Jn 16:33; **h** Ps 66:12; Ps 141:7; Iz 51:23; **i** Ezd 9:15; Neh 9:33; Lam 1:18; Dn 9:7; **j** Ps 124:7; Ps 140:5; **k** Neh 6:16; Est 6:13; Est 9:5; Iz 37:29; Za 12:3; **l** Ps 83:4; Ps 137:7; **m** 2Kl 19:26; Neh 4:4; Ps 37:2; Ps 92:7; Iz 37:27; Jer 17:6; **n** Mt 13:6; **o** Iz 17:11; Oz 8:7; Gal 6:8; **p** Rut 2:4; **q** Ps 118:26.

Pieśń wstępowań.

130 Z głębin wzywam cię,
Jehowo.[a]
2 Jehowo, racz usłyszeć mój głos.[b]
Oby twe uszy zwracały uwagę na głos moich błagań.[c]
3 Gdybyś na przewinienia zważał,[d] Jah,
Jehowo, któż by się ostał?[e]
4 U ciebie bowiem jest prawdziwe przebaczenie,[f]
aby się ciebie bano.[g]
5 Pokładałem nadzieję, Jehowo, dusza moja pokładała nadzieję[h] —
i wyczekiwałem jego słowa.[i]
6 Dusza moja wyczekiwała Jehowy[j]
bardziej, niż strażnicy — poranku,[k]
gdy wyglądają poranku.[l]
7 Niech Izrael wyczekuje Jehowy.[m]
U Jehowy bowiem jest lojalna życzliwość[n]
i jest u niego obfitość wykupienia.[o]
8 I wykupi on Izraela z wszelkich jego przewinień.[p]

Pieśń wstępowań. Dawidowa.

131 Jehowo, serce moje nie było wyniosłe[q]
ani me oczy się nie wywyższały;[r]
nie szedłem też za rzeczami zbyt wielkimi[s]
ani za rzeczami zbyt cudownymi dla mnie.[t]
2 Doprawdy, ukoiłem i uciszyłem swą duszę[u]
niczym dziecię odstawione od piersi, gdy jest u swej matki.[v]
Dusza moja jest u mnie jak dziecię odstawione od piersi.[w]
3 Niech Izrael wyczekuje Jehowy[a]
odtąd aż po czas niezmierzony.[b]

Pieśń wstępowań.

132 Pamiętaj, Jehowo, jeśli chodzi o Dawida,[c]
wszystkie jego upokorzenia;[d]
2 jak przysiągł Jehowie,[e]
jak ślubował Mocarzowi[f] Jakubowemu:[g]
3 „Nie wejdę do namiotu swego domu.[h]
Nie wstąpię na posłanie mego wspaniałego łoża,[i]
4 nie dam snu oczom swoim[j]
ani drzemki swym promiennym oczom,[k]
5 dopóki nie znajdę miejsca dla Jehowy,[l]
wspaniałego przybytku dla Mocarza Jakubowego”.[m]
6 Oto usłyszeliśmy o nim w Efracie,[n]
znaleźliśmy go na polach leśnych.[o]
7 Wejdźmy do jego wspaniałego przybytku;[p]
pokłońmy się u jego podnóżka.[q]
8 Racz powstać, Jehowo, do swego miejsca odpoczynku,[r]
ty i Arka[s] twej siły.[t]
9 Niech kapłani twoi odzieją się prawością,[u]
a lojalni wobec ciebie niech wołają radośnie.[v]
10 Przez wzgląd na Dawida, twego sługę,[w]

PSALM 130

a Ps 18:5 Ps 25:17 Ps 40:2 Ps 71:20 Lam 3:55 Jon 2:2 Heb 5:7
b Ps 4:1 Ps 65:2
c 2Kn 6:40 Ps 17:1 Ps 18:6 Ps 34:15
d Ezd 9:6 Neh 9:2 Ps 38:4 Ps 41:4 Ps 51:4 Rz 3:23
e Hi 9:2 Hi 10:14 Ps 103:14 Ps 143:2 Iz 55:7 Dn 9:18 Rz 3:20 Tyt 3:5 Jak 3:2
f Wj 34:7 Ps 25:11 Rz 4:7
g 1Kl 8:40 Ps 2:11 Jer 33:9 Dz 9:31
h Rz 8:24 Heb 6:18
i Rdz 49:18 Ps 27:14 Ps 33:20 Ps 40:1 Iz 8:17 Iz 26:8 Łk 2:25
j Ps 63:6 Mi 7:7
k Ps 119:147 Iz 21:8
l Ps 134:1
m Ps 115:9 Ps 131:3
n Ps 86:5 Rz 5:20
o Ef 1:7 1Tm 4:10
p Ps 103:4 Tyt 2:14

PSALM 131

q Pwt 17:20 Iz 9:9 Dn 5:20 1Pt 5:5
r 1Sm 18:23 Ps 138:6 Prz 6:17
s Ps 78:70 Jer 45:5 Am 7:14 Rz 12:16
t Hi 42:3 Ps 139:6
u 1Sm 30:6 Ps 42:5 Ps 62:1 Iz 30:15 Lam 3:26
v Mt 23:37
w Mt 18:3 1Ko 14:20

szpalta 2 **a** Ps 115:9; Ps 130:7; Jer 17:7; Mi 7:7; **b** Ps 115:18; Iz 26:4; **PSALM 132** **c** Ps 78:70; Ps 89:3; **d** 1Sm 20:1; Ps 66:12; Iz 57:15; **e** Ps 56:12; Ps 65:1; **f** Rdz 49:24; **g** 2Sm 7:3; Ps 22:25; Ps 46:11; Ps 61:8; Ps 146:5; **h** 2Sm 5:11; 2Sm 20:3; **i** Ps 6:6; **j** Rut 3:18; **k** Prz 6:4; **l** 2Sm 7:2; 1Kn 15:3; 1Kn 15:12; Dz 7:46; **m** 1Kl 8:17; **n** 1Sm 17:12; **o** 1Sm 7:1; 1Kn 13:6; **p** Ps 43:3; Ps 84:1; **q** 1Kn 28:2; Ps 5:7; Ps 95:6; Ps 99:5; Lam 2:1; **r** Lb 10:35; 2Sm 6:17; **s** Jer 3:16; **t** 2Kn 6:41; **u** Hi 29:14; Iz 61:10; Za 3:5; **v** Ps 32:11; Ps 149:5; **w** 1Kl 11:12; 1Kl 15:4; 2Kl 19:34.

nie odtrącaj oblicza swego pomazańca.[a]
11 Jehowa przysiągł Dawidowi,[b]
zaprawdę, nie wycofa się z tego:[c]
„Z owocu twego wnętrza[d]
posadzę na twoim tronie.[e]
12 Jeżeli twoi synowie będą się trzymać mego przymierza[f]
oraz moich przypomnień, których ich nauczę,[g]
to również ich synowie na zawsze[h]
będą zasiadać na twoim tronie”.[i]
13 Jehowa bowiem wybrał Syjon;[j]
zatęsknił za nim jako mieszkaniem dla siebie:[k]
14 „To jest moje miejsce odpoczynku na zawsze;[l]
tu będę mieszkał, bo zatęskniłem za nim.[m]
15 Zasoby jego bezsprzecznie pobłogosławię,[n]
jego biednych nasycę chlebem.[o]
16 I kapłanów jego przyodzieję wybawieniem,[p]
a lojalni wobec niego doprawdy będą radośnie wołać.
17 Tam sprawię, że urośnie róg Dawida.[q]
Przygotowałem lampę mojemu pomazańcowi.[r]
18 Nieprzyjaciół jego przyodzieję hańbą,[s]
ale na nim będzie kwitł[t] jego diadem”.[u]

Pieśń wstępowań. Dawidowa.

133 Oto jak dobrze i jak miło,
gdy bracia mieszkają ze sobą w jedności![v]
2 Jest to jak wyborny olejek na głowie,[w]
spływający na brodę,
brodę Aarona,[x]
spływający aż na kołnierz jego szat.[a]
3 Jest to jak rosa[b] Hermonu,[c]
opadająca na góry Syjonu,[d]
Jehowa bowiem nakazał, by tam było błogosławieństwo,[e]
życie po czas niezmierzony.[f]

Pieśń wstępowań.

134 Nuże, błogosławcie Jehowę,[g]
wszyscy słudzy Jehowy,[h]
którzy nocami stoicie w domu Jehowy.[i]
2 Wznoście swe ręce w świętości[j]
i błogosławcie Jehowę.[k]
3 Niechaj z Syjonu błogosławi ci Jehowa,[l]
Twórca nieba i ziemi.[m]

135 Wysławiajcie Jah![n]
Wysławiajcie imię Jehowy,[o]
wysławiajcie, słudzy Jehowy,[p]
2 wy, którzy stoicie w domu Jehowy,[q]
na dziedzińcach domu naszego Boga.[r]
3 Wysławiajcie Jah, bo Jehowa jest dobry.[s]
Grajcie jego imieniu, bo to jest miłe.[t]
4 Albowiem Jah wybrał sobie Jakuba,[u]
Izraela na swą szczególną własność.[v]

PSALM 132

a 2Kn 6:42 Ps 89:38 Heb 1:9
b 2Sm 3:9 Ps 89:3 Heb 7:21
c 1Sm 15:29 Ps 110:4 Iz 45:23 Iz 55:11 Jer 33:21
d 2Sm 7:12 1Kn 17:11 Łk 1:69 Dz 13:23
e 1Kl 8:25 1Kn 17:14 2Kn 6:16 Ps 89:36 Iz 9:7 Mt 9:27 Dz 2:30 Rz 1:3 Rz 15:12
f Ps 89:30
g 1Kn 29:19 Ps 25:10
h Ps 102:28
i 2Sm 7:16 1Kn 17:12 Ps 89:29
j Ps 9:11 Ps 48:3 Ps 74:2 Ps 76:2 Ps 78:68 Ps 135:21 Heb 12:22
k Ps 87:2
l Ps 46:5 Ps 68:16 Iz 24:23 Jl 3:21 Za 2:10
m 1Kl 8:27 Ps 135:21
n Pwt 28:2 Ps 147:14
o Ps 22:26 Ps 37:19
p 2Kn 6:41 Ps 132:9 Ps 149:4 Iz 61:10
q Ps 148:14 Eze 29:21 Łk 1:69
r 1Sm 16:1 1Kl 11:36 1Kl 15:4 2Kn 21:7
s Ps 35:26 Ps 109:29
t Ps 2:6 Ps 72:8 Iz 9:6 Obj 11:15
u 2Sm 1:10 2Kl 11:12 2Kn 23:11

PSALM 133

v Rdz 13:8 Rdz 45:24 Jn 13:35 Jn 17:21 Kol 3:14 Heb 13:1

w Wj 29:7; Wj 30:25; Kpl 21:10; Ps 141:5; Prz 27:9; **x** Wj 30:30; **szpalta 2** **a** Kpl 8:12; **b** Pwt 32:2; Prz 19:12; **c** Pwt 3:9; Pwt 4:48; 1Kn 5:23; **d** Ps 125:2; **e** Kpl 25:21; Pwt 28:8; **f** Ps 21:4; **PSALM 134** **g** 1Kn 23:30; Ps 103:21; Ps 135:19; Łk 1:68; Jak 3:9; **h** Obj 19:5; **i** Kpl 8:35; 1Kn 9:33; Ps 130:6; Łk 2:37; Obj 7:15; **j** Ps 28:2; Ps 141:2; Lam 3:41; 2Ko 1:12; 1Tm 2:8; **k** Ps 103:2; 2Ko 1:3; 1Pt 1:3; **l** Ps 14:7; Ps 20:2; Ps 50:2; Ps 128:5; Rz 11:26; **m** Rdz 1:1; Ps 124:8; Iz 45:18; Obj 10:6; **PSALM 135** **n** Ps 113:1; Obj 19:5; **o** Ps 29:2; Ps 148:13; **p** Ps 134:1; **q** 1Kn 23:30; Łk 2:37; **r** 1Kl 6:36; Ps 84:10; Ps 92:13; Ps 96:8; Ps 116:19; **s** Ps 106:1; Ps 119:68; Mt 19:17; **t** Ps 92:1; Ps 147:1; **u** Pwt 32:9; Ps 33:12; **v** Wj 19:5; Pwt 7:6; 1Kl 8:53; 1Pt 2:9.

5 Bo dobrze wiem, że Jehowa jest wielki[a]
i że nasz Pan przewyższa wszystkich innych bogów.[b]
6 Jehowa uczynił wszystko, co zechciał,[c]
w niebiosach i na ziemi, w morzach i we wszystkich głębinach wodnych.[d]
7 Sprawia, że z krańca ziemi wznoszą się obłoki pary;[e]
upusty uczynił dla deszczu;[f]
wyprowadza wiatr z jego składnic[g] —
8 on, który pobił pierworodnych Egiptu,[h]
zarówno człowieka, jak i zwierzę.[i]
9 Posłał znaki i cuda do ciebie, Egipcie,[j]
na faraona i na wszystkich jego sług[k] —
10 on, który pobił wiele narodów[l]
i pozabijał mocarnych królów,[m]
11 nawet Sychona, króla Amorytów,[n]
i Oga, króla Baszanu,[o]
oraz wszystkie królestwa Kanaanu,[p]
12 i który dał ich ziemię w dziedzictwo,[q]
w dziedzictwo Izraelowi, swemu ludowi.[r]
13 Jehowo, imię twoje trwa po czas niezmierzony.[s]
Jehowo, twe pamiętne miano jest na pokolenie za pokoleniem.[t]
14 Bo Jehowa będzie bronił sprawy swego ludu[u]
i użali się nad swymi sługami.[v]
15 Bożki narodów to srebro i złoto,[w]
dzieło rąk ziemskiego człowieka.[x]

PSALM 135

a Ps 48:1
Ps 95:3
Ps 97:9
b Pwt 10:17
c Ps 115:3
Iz 46:10
Heb 3:4
d Ps 33:6
e Rdz 2:6
Jer 10:13
Jer 51:16
f Hi 38:25
Ps 147:8
Za 10:1
g Wj 14:21
Lb 11:31
Ps 78:26
Ps 107:25
Ps 147:18
Jon 1:4
h Wj 12:12
Ps 78:51
Ps 136:10
i Wj 12:29
Wj 13:15
j Wj 7:20
Wj 8:6
Wj 8:17
Wj 9:6
Wj 9:10
Wj 9:23
Wj 10:12
Wj 10:21
Pwt 4:34
Neh 9:10
Ps 105:27
Dz 7:36
k Ps 136:15
l Ps 44:2
m Ps 136:17
n Lb 21:24
Pwt 2:30
Pwt 31:4
Sdz 11:21
Ps 136:19
o Neh 9:22
p Joz 12:7
q Lb 33:53
Ps 44:3
Ps 78:55
Ps 136:21
r Joz 11:23
s Ps 8:9
Ps 72:17
t Wj 3:15
Ps 102:12
Oz 12:5
u Wj 14:31
Ps 7:8
v Pwt 32:36
1Kn 21:15
w Pwt 4:28
Ps 115:4
x Iz 46:6
Dz 17:29

szpalta 2

a Hab 2:19
b Ps 115:5
c 1Ko 10:19
d Ps 115:7
Jer 10:14
Jer 51:17
e Ps 115:8
Iz 44:9
f 2Kl 21:21
Ps 97:7

16 Usta mają, lecz nic nie mówią;[a]
oczy mają, lecz nic nie widzą;[b]
17 uszy mają, lecz ku niczemu nie mogą nadstawić ucha.[c]
Nie ma też ducha w ich ustach.[d]
18 Podobni do nich staną się ci, którzy je czynią,[e]
każdy, kto im ufa.[f]
19 Domu Izraela, błogosławcie Jehowę.[g]
Domu Aarona, błogosławcie Jehowę.[h]
20 Domu Lewiego, błogosławcie Jehowę.[i]
Wy, którzy boicie się Jehowy, błogosławcie Jehowę.[j]
21 Błogosławiony z Syjonu niech będzie Jehowa,[k]
który przebywa w Jerozolimie.[l]
Wysławiajcie Jah![m]

136 Dzięki składajcie Jehowie, bo jest dobry:[n]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[o]
2 dzięki składajcie Bogu bogów:[p]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[q]
3 dzięki składajcie Panu panów:[r]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[s]
4 Sprawcy cudownych, wielkich rzeczy:[t]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[u]

g 2Kl 18:22; 1Kn 5:20; Rz 9:5; 1Pt 1:3; **h** Ps 115:10; **i** Pwt 10:8; **j** Ps 115:11; **k** Ps 76:2; Ps 78:68; Ps 132:13; Ps 134:3; **l** Ps 48:1; Jer 3:17; **m** Ps 112:1; Obj 19:6; **PSALM 136** **n** Ps 106:1; Ps 107:1; Lk 18:19; **o** 2Kn 7:3; **p** Wj 18:11; 2Kn 2:5; Ps 97:9; Dn 2:47; **q** 1Kn 16:34; **r** Pwt 10:17; Iz 3:1; **s** 1Kn 16:41; **t** Wj 15:11; 1Sm 2:7; Ps 72:18; Ps 86:10; Dn 4:35; Obj 15:3; **u** Ps 103:17.

5 Temu, który uczynił niebiosa, kierując się zrozumieniem:[a]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[b]
6 Temu, który rozciągnął ziemię nad wodami:[c]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[d]
7 Temu, który uczynił wielkie światła:[e]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[f]
8 słońce, by panowało w dzień:[g]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[h]
9 księżyc i gwiazdy, by wespół panowały w nocy:[i]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[j]
10 Temu, który ugodził Egipt w ich pierworodnych:[k]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[l]
11 i Temu, który wyprowadził Izraela spośród nich:[m]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[n]
12 silną ręką i wyciągniętym ramieniem:[o]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;
13 Temu, który na części rozdzielił Morze Czerwone:[p]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[q]
14 i który sprawił, że Izrael przeszedł jego środkiem:[r]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[s]
15 i który faraona z jego wojskiem strząsnął w Morze Czerwone:[a]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[b]
16 Temu, który prowadził swój lud przez pustkowie:[c]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[d]
17 Temu, który pobił wielkich królów:[e]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[f]
18 i który pozabijał majestatycznych królów:[g]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[h]
19 Sychona, króla Amorytów:[i]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[j]
20 i Oga, króla Baszanu:[k]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[l]
21 i który dał ich ziemię w dziedzictwo:[m]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[n]
22 w dziedzictwo Izraelowi, swemu słudze:[o]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[p]
23 który o nas pamiętał podczas naszego poniżenia:[q]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[r]
24 i który nas wielokrotnie wyrywał naszym wrogom:[s]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[t]

PSALM 136

a Rdz 1:1
Hi 38:36
Prz 3:19
Jer 10:12
Jer 51:15
b 2Kn 20:21
c Rdz 1:9
Ps 24:2
d Łk 1:50
e Rdz 1:14
Ps 74:16
f 2Kn 5:13
g Rdz 1:16
Ps 148:3
Jer 31:35
h 2Kn 7:6
i Rdz 1:18
Hi 31:26
Ps 8:3
j Ezd 3:11
k Wj 11:5
Wj 12:29
Ps 78:51
Ps 105:36
Ps 135:8
Heb 11:28
l Ps 25:6
m Wj 12:51
1Sm 12:6
Ps 78:52
n Ps 89:2
o Wj 13:14
Jer 32:21
p Wj 14:21
Joz 2:10
Neh 9:11
Ps 78:13
Ps 106:9
q Wj 20:6
r Wj 14:29
s Ps 107:1

szpalta 2

a Wj 14:27
Pwt 11:4
Neh 9:11
Ps 78:53
b Ps 118:1
c Wj 13:18
Wj 15:22
Pwt 8:2
Pwt 8:15
Neh 9:12
d Ps 118:2
e Joz 12:7
Ps 135:10
f Ps 118:3
g Joz 12:24
Sdz 1:7
h Ps 118:4
i Lb 21:21
Pwt 1:4
Pwt 29:7
Joz 2:10
Sdz 11:21
Ps 135:11
j Ps 118:29
k Lb 21:33
Pwt 31:4
Ps 135:11
l Ps 40:11
m Lb 32:33
Pwt 3:12
Joz 12:1
Neh 9:22
Ps 44:2
Ps 78:55
Ps 105:44

n Jer 33:11: **o** Ps 47:4; Ps 135:12: **p** Neh 1:5: **q** Rdz 8:1; Pwt 32:36; Ps 113:7; Łk 1:48: **r** Neh 9:32: **s** Sdz 3:9; Sdz 6:9; Łk 1:71: **t** Ps 21:7.

25 Temu, który daje pokarm wszelkiemu ciału:[a]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony;[b]
26 dzięki składajcie Bogu niebios:[c]
bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony.[d]

137 Nad rzekami Babilonu[e] — tam siadaliśmy.[f]
I płakaliśmy, gdyśmy wspominali Syjon.[g]
2 Na topolach[h] pośród niego zawiesiliśmy nasze harfy.[i]
3 Tam bowiem ci, którzy nas trzymali w niewoli, domagali się od nas słów pieśni,[j]
a ci, którzy z nas drwili — weselenia się:[k]
„Zaśpiewajcie nam którąś z pieśni Syjonu”.[l]
4 Jakże moglibyśmy śpiewać pieśń Jehowy[m]
na cudzej ziemi?[n]
5 Gdybym zapomniał o tobie, Jerozolimo,[o]
to niech zapomina moja prawica.
6 Niech mi język przylgnie do podniebienia,[p]
gdybym miał nie pamiętać o tobie,[q]
gdybym miał nie wynosić Jerozolimy
ponad mój główny powód do radości.[r]
7 Pamiętaj,[s] Jehowo, dzień Jerozolimy synom Edomu,[t]
którzy mówili: „Obnażyć ją! Obnażyć ją aż do fundamentu, który jest w niej!”[u]
8 Córo babilońska, która masz zostać złupiona,[v]
szczęśliwy będzie, kto ci odpłaci[w]
traktowaniem twoim, którym ty nas traktowałaś.[x]

PSALM 136
a Ps 104:27; Ps 145:15; Ps 147:9; Mt 5:45
b Ps 118:29
c Ps 115:3; Ps 123:1
d Ps 57:10

PSALM 137
e Iz 44:27; Jer 50:38; Jer 51:13; Jer 51:32; Eze 1:1; Dn 10:4
f Eze 3:15
g Jer 13:17; Lam 1:16; Dn 9:3
h Kpl 23:40
i Ps 33:2; Iz 24:8
j Ps 123:4; Lam 2:16
k Neh 4:2; Lam 2:15
l 1Kn 16:7; Ps 28:7; Ps 69:30; Iz 35:10
m Wj 15:1; Sdz 5:3
n Iz 49:21
o Neh 2:3; Ps 84:2; Ps 102:14; Iz 62:1; Jer 51:50
p Ps 22:15; Eze 3:26
q Ps 103:2
r Ps 122:1
s Ps 74:18
t Jer 49:7; Lam 4:22; Eze 25:12; Abd 13
u Abd 10; Abd 12; Mi 4:11
v Iz 13:1; Iz 47:1; Jer 25:12; Jer 50:2; Obj 18:2
w Iz 13:5
x Jer 50:29; Obj 18:6

szpalta 2
a Iz 13:16

PSALM 138
b Ps 9:1; Ps 86:12
c Ps 82:1; Ps 119:46; Jn 10:34; 1Ko 8:5
d 1Sm 3:3; 1Kn 16:1; Ps 5:7; Ps 28:2; Dn 6:10

9 Szczęśliwy będzie, kto pochwyci i roztrzaska[a] twoje dzieci o urwistą skałę.

Dawidowy.

138 Będę cię sławił całym swym sercem.[b]
Będę ci grał wobec innych bogów.[c]
2 Będę się kłaniał ku twojej świętej świątyni[d]
i będę sławił twe imię,[e]
ze względu na twą lojalną życzliwość[f] i ze względu na twą wierność prawdzie.[g]
Ty bowiem wywyższyłeś swą wypowiedź[h] nawet ponad całe swe imię.[i]
3 W dniu, gdy wołałem, tyś mi też odpowiadał;[j]
dzięki twej sile nabierałem śmiałości w mej duszy.[k]
4 Wszyscy królowie ziemi będą cię sławić, Jehowo,[l]
usłyszą bowiem wypowiedzi twych ust.
5 I śpiewać będą o drogach Jehowy,[m]
bo wielka jest chwała Jehowy.[n]
6 Albowiem Jehowa jest wysoko, a jednak widzi pokornego,[o]
lecz wyniosłego zna tylko z daleka.[p]
7 Chociażbym chodził pośród udręki, ty mnie zachowasz przy życiu.[q]
Ze względu na gniew moich nieprzyjaciół wyciągniesz rękę[r]
i prawica twoja mnie wybawi.[s]

e Ps 44:8; Ps 54:6; Ps 115:1; Jn 17:6; **f** Ps 66:20; Ps 115:1; Ps 136:1; **g** Ps 71:22; **h** Iz 40:8; 1Pt 1:25; **i** Ps 56:10; Iz 42:21; Heb 6:17; **j** Ps 18:6; Ps 77:1; **k** Ps 29:11; Iz 12:2; Iz 41:10; Za 10:12; 1Pt 5:10; **l** Ps 102:15; Iz 49:23; **m** Iz 60:3; **n** 1Kl 8:11; Ps 57:5; Ps 104:31; **o** 1Sm 2:8; Ps 113:6; Prz 3:34; Łk 1:52; 1Pt 5:5; **p** Hi 40:11; Iz 2:11; Iz 57:15; Jak 4:6; **q** Ps 71:20; **r** Ps 64:7; **s** Ps 60:5.

8 Jehowa dopełni tego, co jest na mą korzyść.[a]
Jehowo, po czas niezmierzony trwa twoja lojalna życzliwość.[b]
Nie porzucaj dzieł swoich rąk.[c]

Dla kierownika.
Dawidowy. Utwór muzyczny.

139 Jehowo, przebadałeś mnie na wskroś i mnie znasz.[d]
2 Tyś poznał moje siadanie i moje wstawanie.[e]
Tyś z daleka rozważył moją myśl.[f]
3 Odmierzyłeś moje wędrowanie i moje leżenie,[g]
zapoznałeś się też ze wszystkimi mymi drogami.[h]
4 Bo nie ma jeszcze słowa na moim języku,[i]
a oto ty, Jehowo, już znasz je całe.[j]
5 Z tyłu i z przodu mnie obległeś
i kładziesz na mnie swą rękę.
6 Wiedza taka jest dla mnie zbyt zdumiewająca.[k]
Jest tak wysoko, że nie potrafię jej osiągnąć.[l]
7 Dokądże pójdę od twego ducha[m]
i dokądże ucieknę od twego oblicza?[n]
8 Choćbym wstąpił do nieba, byłbyś tam,[o]
a choćbym rozpostarł swe posłanie w Szeolu, oto byłbyś i tam.[p]
9 Gdybym wziął skrzydła[q] brzasku,
aby zamieszkać na najdalszym morzu,[r]
10 również tam prowadziłaby mnie twa ręka[s]
i chwyciłaby mnie twa prawica.[t]
11 A gdybym rzekł: „Doprawdy, szybko dopadnie mnie ciemność!"[a] —
wówczas noc byłaby światłem wokół mnie.[b]
12 Nawet ciemność nie okazałaby się dla ciebie zbyt ciemna,[c]
lecz noc jaśniałaby jak dzień;[d]
ciemność równie dobrze mogłaby być światłem.[e]
13 Ty bowiem utworzyłeś moje nerki;[f]
osłaniałeś mnie w łonie mej matki.[g]
14 Będę cię sławił, gdyż uczyniony jestem w sposób napawający lękiem, zdumiewający.[h]
Dzieła twoje są zdumiewające,[i]
o czym dusza moja wie bardzo dobrze.[j]
15 Kości moje nie były ukryte przed tobą,[k]
gdy zostałem uczyniony w skrytości,[l]
utkany w najgłębszych miejscach[m] ziemi.
16 Oczy twoje widziały nawet mój zarodek,[n]
a w twej księdze były zapisane wszystkie jego cząstki —
w dniach, gdy się kształtowały[o]
i nie było jeszcze ani jednej z nich.
17 Jakże więc cenne są dla mnie twe myśli![p]
Boże, jak ogromna jest w sumie ich liczba![q]
18 Gdybym próbował je policzyć — więcej ich niż ziarnek piasku.[r]

PSALM 138

a Ps 57:2 Flp 1:6
b Ps 100:5 Ps 103:17
c Hi 10:8 Hi 14:15 Ps 71:18 1Pt 4:19

PSALM 139

d 1Sm 16:7 1Kl 8:39 1Kn 28:9 Ps 17:3 Ps 44:21 Ps 139:23 Jer 12:3 Jer 20:12 Heb 4:13
e Rdz 16:13 2Kl 19:27 Iz 37:28
f Ps 33:13 Ps 94:11 Eze 38:10 Mt 9:4
g Rdz 28:15 2Sm 8:14 Hi 31:4 Ps 121:8
h Ps 33:15 Prz 5:21 Iz 29:15 Dz 5:3
i Ps 19:14
j Ps 50:21 Heb 4:12
k Hi 42:3 Ps 40:5 Ps 131:1 Rz 11:33
l Hi 26:14 Prz 30:3
m Dz 5:9
n Jer 23:24 Jon 1:3
o Am 9:2 Abd 4
p Hi 26:6 Prz 15:11
q Ps 18:10
r Ps 65:5 Iz 11:11 Iz 24:14
s Ps 63:8
t Ps 73:23 Iz 41:13

szpalta 2

a Ps 94:7 Iz 29:15 Jer 23:24
b Hi 12:22
c Wj 20:21
d Hi 34:22 Dn 2:22
e Heb 4:13
f Hi 10:9
g Hi 10:8 Hi 31:15 Ps 22:10 Iz 46:3 Jn 3:4

h Rdz 1:26; Ps 22:9; Ps 71:6; Ps 100:3; Iz 44:2; Jer 1:5; **i** Ps 19:1; Ps 92:5; Ps 104:24; Ps 111:2; **j** Obj 15:3; **k** Hi 10:11; Kzn 11:5; **l** Hi 10:9; **m** Ef 4:9; **n** Hi 1:21; Hi 10:18; Ps 127:3; **o** Hi 31:15; **p** Iz 55:9; **q** Rz 11:33; **r** Ps 40:5.

Obudziłem się, a jednak
wciąż jeszcze jestem
przy tobie.[a]
19 O, gdybyś zechciał, Boże,
uśmiercić niegodziwca![b]
Wówczas odstąpią ode
mnie ludzie winni krwi,[c]
20 którzy mówią o tobie według
własnych myśli;[d]
użyli twego imienia w
sposób niegodny[e] — twoi
wrogowie.[f]
21 Czyż nie mam w nienawiści
tych, którzy zawzięcie
nienawidzą ciebie, Jehowo,[g]
i czyż nie czuję wstrętu do
tych, którzy się przeciw
tobie buntują?[h]
22 Nienawidzę ich pełną nienawiścią.[i]
Stali się dla mnie prawdziwymi nieprzyjaciółmi.[j]
23 Przebadaj mnie na wskroś,
Boże, i poznaj moje
serce.[k]
Zbadaj mnie i poznaj niepokojące mnie myśli,[l]
24 i zobacz, czy jest u mnie jakaś droga bolesna,[m]
a prowadź mnie drogą[n]
czasu niezmierzonego.

Dla kierownika.
Utwór muzyczny Dawida.

140 Ratuj mnie, Jehowo, od
ludzi złych,[o]
zechciej mnie też
strzec od męża dopuszczającego się
aktów przemocy,[p]
2 od tych, którzy uknuli złe
rzeczy w swym sercu,[q]
którzy przez cały dzień atakują jak na wojnach.[r]
3 Wyostrzyli swój język jak
wężowy;[s]
pod ich wargami — jad żmii
rogatej.[t] *Sela.*
4 Zachowaj mnie, Jehowo, od
rąk niegodziwca,[u]

PSALM 139

a Ps 3:5
Ps 17:15
Ps 63:6
b Ps 5:6
Ps 9:17
Ps 94:23
c 1Kl 2:5
d Hi 21:14
Ps 21:11
Ps 73:8
Prz 24:8
e Wj 20:7
Judy 15
f Iz 64:2
g 2Kn 19:2
Ps 21:8
Ps 81:15
2Ko 6:14
h Ps 119:158
i Ps 101:3
j Ps 37:12
Ps 37:32
k Jer 20:12
l Ps 94:19
m Ps 7:3
Ps 17:3
n Ps 5:8
Ps 143:8
Ps 143:10

PSALM 140

o Ps 59:1
p Ps 18:48
Ps 71:4
q Ps 36:4
Ps 64:6
Prz 6:18
Za 7:10
Mt 5:28
r Ps 56:6
Ps 120:7
s Ps 52:2
Ps 58:4
t Mt 12:34
Rz 3:13
Jak 3:8
u Ps 17:8
Ps 36:11
Ps 37:33

szpalta 2

a Ps 31:4
Ps 71:4
b Ps 25:15
c Ps 119:110
Ps 141:9
d Ps 10:9
Ps 35:7
Ps 57:6
e Jer 18:22
Łk 11:54
Łk 20:20
f Ps 31:14
Ps 91:2
Jn 20:17
g Ps 27:7
Ps 28:2
Ps 55:1
h Dz 4:24
i Pwt 33:27
Ps 27:1
Ps 28:8
j 1Sm 17:37
Ps 144:10
k 2Sm 15:31
Ps 27:12

zechciej mnie też strzec
od męża dopuszczającego się aktów przemocy,[a]
od tych, którzy umyślili zepchnąć moje kroki.[b]
5 Ci, którzy sami siebie wywyższają, ukryli pułapkę na mnie[c]
i powrozy rozciągnęli jak
sieć na skraju ścieżki.[d]
Sidła na mnie zastawili.[e]
Sela.
6 Rzekłem do Jehowy: „Tyś
Bogiem moim.[f]
Racz nadstawić ucha, Jehowo, na głos moich błagań”.[g]
7 Jehowo, Wszechwładny Panie,[h] siło mego wybawienia,[i]
tyś osłonił mą głowę w
dniu siły zbrojnej.[j]
8 Nie daj, Jehowo, tego, czego
pożąda niegodziwiec.[k]
Nie popieraj jego knowania, żeby tacy nie zostali wywyższeni.[l] *Sela.*
9 A głowy tych, którzy mnie
otaczają,[m]
oby zakryła niedola z ich
własnych warg.[n]
10 Oby zrzucono na nich żarzące się węgle.[o]
Niech zostaną wtrąceni w
ogień,[p] w doły wodne, żeby się nie podnieśli.[q]
11 Kto mówi wielkie rzeczy,
niech nie będzie utwierdzony na ziemi.[r]
Na męża dopuszczającego się przemocy niechaj
zło poluje wielokrotnymi
ciosami.[s]
12 Dobrze wiem, że Jehowa uczyni zadość[t]
prawnemu roszczeniu uciśnionego, sądowi biednych.[u]

l Pwt 32:27; **m** Ps 7:16; **n** Est 7:10; Ps 94:23; Prz 12:13; Prz 18:7; **o** Rdz 19:24; Ps 11:6; Ps 21:9; **p** Mt 13:42; **q** Ps 55:23; Prz 28:10; **r** Ps 12:3; **s** Ps 34:21; Iz 3:11; Gal 6:7; **t** 1Kl 8:45; **u** Ps 9:4; Ps 10:18; Ps 22:24; Ps 72:4.

13 Zaiste, prawi będą składać
podziękowania twojemu
imieniu;[a]
prostolinijni będą mieszkać przed twoim obliczem.[b]

Utwór muzyczny Dawida.

141 Jehowo, ciebie wzywam.[c]
Racz pośpieszyć do mnie.[d]
Racz nadstawić ucha na mój głos,
gdy do ciebie wołam.[e]

2 Oby moja modlitwa była
przygotowana niczym
kadzidło[f] przed tobą,[g]
podniesienie mych dłoni
—jak wieczorna ofiara
zbożowa.[h]

3 Postaw, Jehowo, wartę dla
mych ust;[i]
postaw straż u drzwi moich warg.[j]

4 Nie skłaniaj mego serca do
niczego złego,[k]
abym w niegodziwości nie
popełniał niesławnych
czynów[l]
z mężami, którzy wyrządzają krzywdę,[m]
bym się nie karmił ich
przysmakami.[n]

5 Gdyby mnie smagał prawy,
byłaby to lojalna życzliwość,[o]
a gdyby mnie upominał,
byłby to olejek na głowę,[p]
przed którym moja głowa
nie chciałaby się wzbraniać.[q]
Bo i tak trwałaby moja
modlitwa w czasie ich
nieszczęść.[r]

6 Sędziów ich zrzucono po zboczach urwistej skały,[s]
lecz usłyszeli moje wypowiedzi, że są przyjemne.[t]

7 Jakby ktoś rąbał i łupał na
ziemi,
tak nasze kości rozproszono przed paszczą Szeolu.[a]

8 Jednakże oczy moje są zwrócone ku tobie,[b] Jehowo,
Wszechwładny Panie.[c]
U ciebie się schroniłem.[d]
Nie wylewaj mej duszy.[e]

9 Strzeż mnie przed szponami pułapki, którą na
mnie zastawili,[f]
i przed sidłami krzywdzicieli.[g]

10 Niegodziwcy wpadną wszyscy razem we własne
sieci,[h]
podczas gdy ja przejdę obok.

Maskil. Dawidowy,
gdy był w jaskini.[i] Modlitwa.

142 Głosem swym do Jehowy zawołałem o pomoc;[j]
głosem swym do Jehowy zacząłem wołać o łaskę.[k]

2 Przed nim wylewałem swoją
troskę;[l]
przed nim mówiłem o swej
udręce,[m]

3 gdy duch[n] mój omdlewał we
mnie.
Wówczas ty znałeś mój
szlak.[o]
Na ścieżce, którą chodzę,[p]
ukryli pułapkę na mnie.[q]

4 Spójrz na prawo i zobacz,
że nikt mnie nie darzy uznaniem.[r]
Przepadło moje miejsce ucieczki;[s]
nikt się nie dopytuje o moją duszę.[t]

PSALM 140

a Ps 32:11
Ps 33:1

b Ps 23:6
Obj 7:15

PSALM 141

c Ps 31:17
Ps 88:9

d Ps 40:13
Ps 70:5
Ps 71:12

e Ps 39:12
1Pt 3:12

f Wj 30:35

g Łk 1:9
Obj 5:8
Obj 8:3

h Wj 29:39
Ps 28:2
Ps 63:4
Ps 134:2
1Tm 2:8

i Prz 13:3
Prz 21:23

j Jak 1:26
Jak 3:2

k 1Kl 8:58
Ps 119:36
Prz 21:1

l Dn 11:27

m 1Ko 15:33

n Prz 23:6

o 2Sm 12:7
2Kn 16:7
Prz 17:10
Gal 2:11
Gal 6:1

p Ps 23:5
Prz 6:23
Prz 19:25
Jak 5:14

q Prz 9:8
Prz 19:25
Prz 25:12

r 1Sm 12:23
Mt 5:44

s 1Sm 31:1
2Sm 1:19
1Kn 10:1

t 2Sm 2:5
2Sm 23:1
Łk 4:22

szpalta 2

a Rz 8:36
2Ko 1:9
Heb 11:37

b 2Kn 20:12
Ps 25:15
Ps 123:1

c Dz 4:24

d Ps 5:11
Ps 11:1
Ps 71:1

e Iz 53:12

f Ps 119:110
Ps 124:7

g Ps 140:5
Ps 142:3
Jer 18:22
Łk 11:54
Łk 20:20

h Est 7:10
Ps 7:15
Ps 9:15
Ps 35:8
Ps 37:15
Ps 57:6

PSALM 142 **i** 1Sm 22:1; 1Sm 24:3; Heb 11:38; **j** Ps 28:2; Ps 50:15; Ps 107:13; **k** Ps 30:8; Ps 77:1; Ps 141:1; **l** 1Sm 1:16; Iz 26:16; Mt 26:39; **m** Ps 18:6; Jon 2:7; Mk 15:34; Heb 5:7; **n** Joz 5:1; Ps 143:4; **o** Hi 23:10; Ps 1:6; Ps 119:105; **p** Ps 139:3; **q** Ps 140:5; Jer 18:22; Mt 22:15; **r** Ps 31:11; Ps 69:20; Ps 88:8; **s** 1Sm 23:11; **t** Jn 16:32.

5 Wołałem o pomoc do ciebie, Jehowo.[a]
Rzekłem: „Tyś jest moim schronieniem,[b]
moim działem[c] w krainie żyjących”.[d]
6 Racz zwrócić uwagę na moje błagalne wołanie,[e]
bo bardzo wynędzniałem.[f]
Uwolnij mnie od mych prześladowców,[g]
bo są silniejsi ode mnie.[h]
7 Racz wyprowadzić duszę moją z lochu,[i]
bym sławił twoje imię.[j]
Niech wokół mnie zbiorą się prawi,[k]
gdyż obchodzisz się ze mną właściwie.[l]

Utwór muzyczny Dawida.

143 Jehowo, usłysz moją modlitwę;[m]
racz nadstawić ucha na moje błaganie.[n]
Kierując się wiernością, odpowiedz mi w swej prawości.[o]
2 I nie pozywaj do sądu swego sługi,[p]
bo przed tobą żaden żyjący nie może się okazać prawy.[q]
3 Nieprzyjaciel bowiem ścigał moją duszę;[r]
życie moje przygniótł do samej ziemi.[s]
Przez niego mieszkam w ciemnych miejscach jak ci, którzy są martwi po czas niezmierzony.[t]
4 A duch[u] mój omdlewa w moim wnętrzu;
odrętwiałe jest we mnie serce moje.[v]
5 Wspominałem dni dawne;[w]
rozmyślałem o całym twym działaniu;[x]
chętnie zajmowałem się dziełem twych rąk.[y]
6 Wyciągnąłem ku tobie swe ręce;[a]
dusza moja jest dla ciebie jak wyczerpana ziemia.[b]
Sela.
7 Racz się pośpieszyć, odpowiedz mi, Jehowo.[c]
Duch mój jest u kresu.[d]
Nie zakrywaj przede mną swego oblicza,[e]
bo inaczej będzie mnie można porównać z tymi, którzy zstępują do dołu.[f]
8 Rankiem daj mi usłyszeć swą lojalną życzliwość,[g]
bo w tobie pokładam ufność.[h]
Daj mi poznać drogę, którą mam chodzić,[i]
bo ku tobie wzniosłem swą duszę.[j]
9 Uwolnij mnie od mych nieprzyjaciół, Jehowo.[k]
U ciebie się skryłem.[l]
10 Naucz mnie spełniać wolę twoją,[m]
bo ty jesteś moim Bogiem.[n]
Duch twój jest dobry;[o]
niech mnie prowadzi w krainie prostolinijności.[p]
11 Przez wzgląd na swe imię,[q] Jehowo, racz mnie zachować przy życiu.[r]
W swej prawości[s] racz wyprowadzić mą duszę z udręki.[t]
12 A w swej lojalnej życzliwości racz zmusić do milczenia moich nieprzyjaciół;[u]
i zechciej zgładzić wszystkich, którzy okazują wrogość mej duszy,[v]
bo jestem twoim sługą.[w]

PSALM 142

a Ps 107:19
b Ps 34:8 Ps 46:1 Ps 91:2 Prz 18:10
c Ps 16:5 Ps 73:26 Ps 119:57 Lam 3:24
d Ps 27:13 Jer 11:19
e Ps 143:11
f Ps 116:6
g 1Sm 20:33 1Sm 23:26 1Sm 25:29 Ps 3:1
h Ps 38:19
i Iz 24:22 Iz 42:7 Jer 38:13
j Ps 54:6
k Ps 34:2
l Ps 13:6 Ps 116:7 Ps 119:17 Jak 5:11

PSALM 143

m Ps 65:2
n Ps 28:2
o 2Sm 7:25 Ps 31:1 Ps 71:2
p Hi 14:3 Rz 3:20 Gal 2:16
q 2Kn 6:36 Hi 9:2 Ps 51:5 Ps 130:3 Kzn 7:20 Rz 3:10 1Jn 1:10
r Ps 7:1 Ps 35:4
s Ps 7:5
t Ps 88:5
u Ps 77:3 Ps 142:3
v Ps 102:4
w Ps 77:5
x Pwt 32:4 Ps 19:14 Ps 64:9 Ps 77:12 Ps 90:16 Ps 111:3 Flp 4:8
y Ps 92:4

szpalta 2

a Ps 88:9
b Ps 63:1
c Ps 13:3 Ps 40:13 Ps 70:5
d Ps 142:3
e Ps 27:9 Ps 104:29
f Ps 28:1 Ps 88:4 Iz 38:18

g Ps 42:8; Ps 46:5; Ps 59:16; **h** Prz 3:5; Prz 16:20; Iz 26:3; Jer 17:7; **i** Ps 5:8; Prz 3:6; **j** Ps 25:1; Ps 86:4; **k** Ps 59:1; **l** Ps 61:4; Ps 91:1; **m** Ps 25:4; Mi 4:2; **n** Ps 31:14; Jn 20:17; **o** Neh 9:20; Jn 14:26; **p** Ps 27:11; Iz 26:10; **q** Ps 25:11; **r** Ps 119:25; **s** Ps 9:8; Ps 31:1; **t** Ps 34:19; **u** 1Sm 25:29; 1Sm 26:10; Ps 54:5; **v** 1Sm 24:12; **w** Ps 89:20; Ps 116:16; Dz 3:13; Dz 4:25.

Dawidowy.

144 Błogosławiony niech
będzie Jehowa, moja Skała,[a]
który przyucza moje
ręce do walki,[b]
palce moje do boju;
2 moja lojalna życzliwość i moja twierdza,[c]
moje bezpieczne wzniesienie i Sprawca ocalenia mego,[d]
tarcza[e] moja i Ten, u którego się schroniłem,[f]
Ten, który mi poddaje ludy.[g]
3 Jehowo, czymże jest człowiek, byś miał go zauważać,[h]
syn śmiertelnika,[i] byś miał go brać pod uwagę?
4 Człowiek przypomina zwykłe tchnienie;[j]
jego dni są jak przemijający cień.[k]
5 Jehowo, nachyl swe niebiosa, by zstąpić;[l]
dotknij gór, by dymiły.[m]
6 Błyśnij błyskawicą, żeby ich rozproszyć;[n]
wypuść swe strzały, by wywołać wśród nich zamieszanie.[o]
7 Wyciągnij swe ręce z wysokości;[p]
uwolnij mnie i wyratuj z wielu wód,[q]
z ręki cudzoziemców,[r]
8 których usta powiedziały nieprawdę[s]
i których prawica to prawica fałszu.[t]
9 Boże, zaśpiewam ci pieśń nową.[u]
Zagram ci na instrumencie o dziesięciu strunach[v] —
10 Temu, który daje wybawienie królom,[w]
Temu, który wyzwala Dawida, swego sługę, od zgubnego miecza.[a]
11 Uwolnij mnie i wyratuj z ręki cudzoziemców,[b]
których usta powiedziały nieprawdę[c]
i których prawica to prawica fałszu;[d]
12 którzy mówią: „Synowie nasi są jak roślinki, które wyrosły za młodu,[e]
córki nasze jak narożniki rzeźbione w stylu pałacowym,
13 spichlerze nasze pełne, dostarczają produktów jednego rodzaju po drugim,[f]
trzody nasze mnożą się w tysiące, dziesięć tysięcy z jednej, na naszych ulicach,
14 bydło nasze objuczone, bez uszkodzeń i bez poronienia,[g]
nie ma też krzyku na naszych placach.[h]
15 Szczęśliwy lud, któremu tak się wiedzie!"
Szczęśliwy lud, którego Bogiem jest Jehowa![i]

Pieśń pochwalna, Dawidowa.

א [*'Alef*]

145 Wywyższać cię będę,
Boże mój, Królu,[j]
i błogosławić twe
imię po czas niezmierzony, na zawsze.[k]

ב [*Bet*]

2 Przez cały dzień będę cię błogosławić[l]
i wysławiać twe imię po czas niezmierzony, na zawsze.[m]

PSALM 144

a Pwt 32:4
2Sm 23:3
Ps 18:2
Ps 95:1

b 2Sm 22:35
Ps 18:34

c 2Sm 22:2
Jer 16:19

d 2Sm 22:3
Ps 18:2
Ps 40:17

e Rdz 15:1
Prz 30:5

f Ps 141:8

g Ps 18:47

h Hi 7:17
Ps 8:4
Heb 2:6

i Ps 10:18
Ps 104:15

j Ps 39:5
Ps 62:9

k 1Kn 29:15
Hi 8:9
Hi 14:2
Ps 102:11
Kzn 8:13

l Ps 18:9
Iz 64:1

m Wj 19:18
Ps 104:32

n 2Sm 22:15
Hi 36:32
Ps 18:14
Ps 77:18
Ps 97:4
Za 9:14

o Pwt 32:42
Ps 21:12
Ps 45:5

p 2Sm 22:17
Ps 18:16

q Ps 69:1
Obj 12:15

r Neh 9:2
Ps 54:3

s Ps 10:7
Ps 12:2
Ps 109:2

t Iz 44:20

u Ps 33:3
Ps 40:3
Ps 96:1
Iz 42:10
Obj 5:9
Obj 14:3

v 1Kn 25:1
Ps 33:2
Ps 92:3

w 2Sm 5:19
Ps 18:50

szpalta 2

a 1Sm 17:46
2Sm 21:17

b 2Sm 10:6

c 2Sm 10:3; Ps 73:9; **d** Ps 7:14; Ps 73:8; Ps 119:118; **e** Ps 37:35; **f** Ps 73:12; **g** Ps 73:5; **h** Ps 73:3; **i** Ps 33:12; Ps 37:9; Ps 37:37; Ps 89:15; Ps 146:5; **j,k** 11:28; Jak 1:25; **PSALM 145** **j** Ps 44:4; Iz 33:22; Dn 2:47; Obj 11:17; **k** 1Kn 29:10; **l** Ps 119:164; **m** Ps 113:2; Ps 146:2.

ג [*Gimel*]

3 Jehowa jest wielki i nader godzien wysławiania,[a]
a jego wielkość jest niezbadana.[b]

ד [*Dalet*]

4 Pokolenie za pokoleniem będzie chwalić twe dzieła[c]
i o twych potężnych czynach będą opowiadać.[d]

ה [*He*]

5 Chwalebną wspaniałością twego dostojeństwa[e]
i sprawami twych zdumiewających dzieł będę się zajmować.[f]

ו [*Waw*]

6 I oni będą mówić o sile twych czynów napawających lękiem,[g]
ja zaś ogłaszać będę twoją wielkość.[h]

ז [*Zajin*]

7 Tryskać będą wspominaniem obfitości twej dobroci,[i]
a z powodu twej prawości będą wołać radośnie.[j]

ח [*Chet*]

8 Jehowa jest łaskawy i miłosierny,[k]
nieskory do gniewu i wielki w lojalnej życzliwości.[l]

ט [*Tet*]

9 Jehowa jest dobry dla wszystkich,[m]
a jego zmiłowania są nad wszystkimi jego dziełami.[n]

י [*Jod*]

10 Sławić cię będą, Jehowo, wszystkie twoje dzieła[o]
i błogosławić cię będą lojalni wobec ciebie.[p]

PSALM 145

a Ps 48:1 Ps 96:4 Ps 147:5 Ps 150:2 Rz 1:20 Obj 15:3
b Hi 9:10 Hi 26:14 Hi 36:26 Ps 92:5 Ps 139:6 Rz 11:33
c Joz 4:21 Ps 71:18 Iz 38:19
d Wj 12:27
e Ps 8:1 Ps 104:1 Ps 111:3 Ps 148:13
f Ps 72:18
g Joz 2:9 Neh 1:5
h Ps 107:21 Dz 4:24
i 1Kl 8:66 Ps 13:6 Ps 31:19 Iz 63:7 Jer 31:12
j Ps 51:14 Iz 45:24 Obj 15:3
k 2Kn 30:9 Ps 86:15 Ps 111:4 Ef 2:4
l Wj 34:6 Lb 14:18 Neh 9:17 Ps 103:8
m Ps 25:8 Ps 100:5 Ps 104:28 Nah 1:7 Mt 5:45 Dz 14:17 Jak 1:17
n Ef 2:4
o Ps 19:1 Ps 103:22 Ps 104:24
p 1Sm 2:9 Ps 30:4 Ps 132:9 Ps 149:5 Heb 13:15 1Pt 2:5

szpalta 2

a 1Kn 29:11 Mt 4:23 Łk 10:9
b Pwt 3:24 Obj 15:3
c Ps 98:1 Ps 136:4
d Ps 103:19 Ps 111:3
e Ps 146:10 Jer 10:7 1Tm 1:17
f Dn 6:26
g Ps 37:24 Ps 94:18
h Ps 38:6 Ps 146:8

כ [*Kaf*]

11 Opowiadać będą o chwale twej władzy królewskiej[a]
i mówić będą o twej potędze,[b]

ל [*Lamed*]

12 by oznajmić synom ludzkim jego potężne czyny[c]
i chwałę wspaniałości jego władzy królewskiej.[d]

מ [*Mem*]

13 Twoja władza królewska jest władzą królewską na wszystkie czasy niezmierzone,[e]
a twoje panowanie — przez wszystkie kolejne pokolenia.[f]

ס [*Samek*]

14 Jehowa wspiera wszystkich, którzy upadają,[g]
i podnosi wszystkich pochylonych.[h]

ע [*Ajin*]

15 Ku tobie spoglądają z nadzieją oczy wszystkich,[i]
a ty dajesz im pokarm we właściwej porze.[j]

פ [*Pe*]

16 Otwierasz swą rękę[k]
i zaspokajasz pragnienie wszystkiego, co żyje.[l]

צ [*Cade*]

17 Jehowa jest prawy we wszystkich swych drogach[m]
i lojalny we wszystkich swoich dziełach.[n]

ק [*Kof*]

18 Jehowa jest blisko wszystkich, którzy go wzywają,[o]
wszystkich, którzy go wzywają w wierności wobec prawdy.[p]

i Ps 104:21; **j** Rdz 1:30; Ps 104:27; Ps 136:25; Mt 24:45; **k** Ps 104:28; **l** Ps 107:9; Ps 132:15; **m** Rdz 18:25; Pwt 32:4; Rz 3:5; Obj 15:3; Obj 16:5; **n** Ps 18:25; Obj 15:4; **o** Pwt 4:7; 1Kl 18:36; Ps 34:18; Jak 4:8; Judy 24; **p** Ps 17:1.

ר [*Resz*]

19 Spełni pragnienie tych, którzy się go boją,[a]
a ich wołanie o pomoc usłyszy i wybawi ich.[b]

ש [*Szin*]

20 Jehowa strzeże wszystkich, którzy go miłują,[c]
lecz wszystkich niegodziwców unicestwi.[d]

ת [*Taw*]

21 Usta moje będą głosić sławę Jehowy;[e]
i niech wszelkie ciało błogosławi jego święte imię po czas niezmierzony, na zawsze.[f]

146 Wysławiajcie Jah![g]
Wysławiaj Jehowę, duszo moja.[h]

2 Będę wysławiać Jehowę przez całe życie.[i]
Będę grać Bogu mojemu, dopóki będę istniał.[j]

3 Nie pokładajcie ufności w dostojnikach[k]
ani w synu ziemskiego człowieka, do którego nie należy wybawienie.[l]

4 Duch jego uchodzi,[m] a on wraca do swej ziemi;[n]
w tymże dniu giną jego myśli.[o]

5 Szczęśliwy ten, któremu pomocą jest Bóg Jakuba,[p]
którego nadzieja jest w Jehowie, jego Bogu,[q]

6 Twórcy nieba i ziemi,[r]
morza — i wszystkiego, co w nich jest,[s]
Tym, który trwa w wierności wobec prawdy po czas niezmierzony,[t]

7 który sprawuje sąd na rzecz oszukanych,[u]
który chleb daje głodnym.[v]
Jehowa uwalnia związanych.[w]

8 Jehowa otwiera oczy ślepych;[a]
Jehowa podnosi pochylonych;[b]
Jehowa miłuje prawych.[c]

9 Jehowa strzeże osiadłych przybyszów;[d]
wspomaga chłopca nie mającego ojca oraz wdowę,[e]
lecz drogę[f] niegodziwców wykrzywia.[g]

10 Jehowa będzie królem po czas niezmierzony,[h]
twój Bóg, Syjonie, przez pokolenie za pokoleniem.[i]
Wysławiajcie Jah![j]

147 Wysławiajcie Jah,[k]
bo dobrze jest grać naszemu Bogu;[l]
bo jest to miłe — wysławianie jest stosowne.[m]

2 Jehowa buduje Jerozolimę;[n]
zbiera on rozproszonych z Izraela.[o]

3 Uzdrawia[p] mających złamane serce[q]
i przewiązuje im obolałe miejsca.[r]

4 Określa liczbę gwiazd;[s]
wszystkie je woła po imieniu.[t]

5 Nasz Pan jest wielki i obfituje w moc;[u]
jego zrozumienie jest nie do opowiedzenia.[v]

6 Jehowa wspomaga potulnych;[w]
niegodziwców poniża do ziemi.[x]

7 Śpiewając, odpowiadajcie Jehowie dziękczynieniem;[y]

PSALM 145

a Ps 34:9 Łk 1:53
b Ps 37:40 Ps 50:15 Ps 91:15
c Ps 31:23 Ps 37:28 Ps 97:10
d Ps 1:6 Prz 2:22
e Ps 34:1 Ps 51:15 Ps 71:8 Ps 89:1
f Ps 117:1 Ps 150:6

PSALM 146

g Wj 15:2 Ps 149:9 Obj 19:6
h Ps 103:1 Ps 104:35
i Ps 63:4
j Ps 145:2
k Ps 62:9 Ps 118:9
l Ps 118:8 Iz 2:22 Jer 17:5
m Hi 12:10 Ps 104:29 Kzn 8:8 Mt 27:50 Dz 7:59
n Rdz 3:19 Ps 90:3 Kzn 3:20 Kzn 12:7
o Hi 14:10 Hi 17:11 Kzn 9:5 Kzn 9:10 Iz 38:18
p Ps 33:12 Ps 46:7 Ps 144:15 Jer 17:7
q Ps 71:5
r Rdz 1:1 Neh 9:6 Jer 10:12 Dz 4:24 Obj 4:11 Obj 14:7
s Wj 20:11
t Pwt 7:9 Ps 71:22
u Ps 103:6
v Ps 107:9 Ps 145:16
w Ps 107:14 Ps 142:7

szpalta 2

a Iz 29:18 Iz 35:5
b Ps 145:14 Ps 147:6 Łk 13:13 2Ko 7:6
c Ps 11:7
d Pwt 10:18
e Ps 68:5
f Prz 1:15
g Ps 145:20

h Wj 15:18; Ps 10:16; Ps 145:13; Dn 6:26; Obj 11:15; **i** Ps 147:12; Jl 3:17; **j** Ps 117:2; Obj 19:3; **PSALM 147** **k** Ps 135:1; Obj 19:1; **l** Ps 92:1; Ps 135:3; **m** Ps 33:1; Obj 19:5; **n** Ps 102:16; **o** Pwt 30:3; Eze 36:24; Eze 37:21; **p** Iz 6:10; **q** Ps 51:17; **r** Łk 4:18; **s** Rdz 15:5; **t** Iz 40:26; **u** 1Kn 16:25; Ps 48:1; Ps 96:4; Ps 145:3; Nah 1:3; **v** Iz 40:28; Rz 11:33; **w** Lb 12:3; Ps 37:11; Ps 146:8; **x** Ps 55:23; **y** Ps 95:2.

grajcie na harfie naszemu Bogu,[a]
8 który pokrywa niebiosa obłokami,[b]
który przygotowuje deszcz dla ziemi,[c]
który sprawia, że góry porastają zieloną trawą.[d]
9 Zwierzętom daje pokarm,[e]
młodym krukom, które wołają.[f]
10 Nie lubuje się w potędze konia[g]
ani nie ma upodobania w nogach męża.[h]
11 Jehowa ma upodobanie w tych, którzy się go boją,[i]
w tych, którzy wyczekują jego lojalnej życzliwości.[j]
12 Chwal Jehowę,[k] Jerozolimo.
Wysławiaj swego Boga, Syjonie.[l]
13 On bowiem umocnił zasuwy twych bram;
pobłogosławił twych synów pośród ciebie.[m]
14 Ustanawia pokój na twym terytorium;[n]
tłuszczem pszenicy cię nasyca.[o]
15 Posyła na ziemię swą wypowiedź;[p]
prędko biegnie jego słowo.
16 On daje śnieg jak wełnę;[q]
szron rozsypuje jak popiół.[r]
17 Lód swój rzuca jak kęsy.[s]
Przed jego zimnem któż się ostoi?[t]
18 Posyła swoje słowo[u] i one się roztapiają.
Sprawia, że wieje jego wiatr;[v]
sączą się wody.
19 Oznajmia swoje słowo Jakubowi,[w]
swe przepisy[x] i sądownicze rozstrzygnięcia — Izraelowi.[y]
20 Nie postąpił tak z żadnym innym narodem;[a]
nie poznały one jego sądowniczych rozstrzygnięć.[b]
Wysławiajcie Jah![c]

148 Wysławiajcie Jah![d]
Wysławiajcie Jehowę z niebios,[e]
wysławiajcie go na wysokościach.[f]
2 Wysławiajcie go, wszyscy jego aniołowie.[g]
Wysławiajcie go, cały jego zastępie.[h]
3 Wysławiajcie go, słońce i księżycu.[i]
Wysławiajcie go, wszystkie gwiazdy świetliste.[j]
4 Wysławiajcie go, niebiosa niebios,[k]
i wy, wody nad niebiosami.[l]
5 Niech wysławiają imię Jehowy;[m]
bo on nakazał i zostały stworzone.[n]
6 I sprawia, że trwają na zawsze, po czas niezmierzony.[o]
Wydał przepis i on nie przeminie.[p]
7 Wysławiajcie Jehowę z ziemi,[q]
wy, potwory morskie i wszystkie głębiny wodne,[r]
8 ogniu i gradzie, śniegu i gęsty dymie,[s]
huraganowy wietrze, spełniający jego słowo,[t]
9 góry i wszystkie wzgórza,[u]
drzewa owocowe i wszystkie cedry,[v]

PSALM 147
a Ps 33:2 Ps 92:1
b 1Kl 18:45
c Hi 38:26 Jer 14:22 Mt 5:45
d Hi 38:27 Ps 104:14 Iz 30:23 Za 10:1
e Ps 104:27 Ps 136:25 Ps 145:15
f Hi 38:41 Łk 12:24
g Hi 39:19 Ps 33:16 Iz 31:1 Oz 1:7
h 1Sm 16:7
i Mal 3:16
j Ps 33:18
k Ps 63:3 Ps 117:1
l Ps 135:21 Iz 12:6
m Ps 128:3
n Kpl 26:6 Ps 29:11 Ps 122:6 Iz 45:7 Iz 60:17 Rz 15:33
o Pwt 8:8 Pwt 32:14 Ps 81:16 Ps 132:15
p Ps 33:9 Ps 68:11 Ps 107:20
q Hi 37:6 Ps 148:8
r Hi 38:29
s Joz 10:11
t Hi 37:10
u Dz 10:36
v Ps 148:8
w Wj 20:1 Pwt 33:3 Ps 78:5 Ps 103:7 Rz 9:4
x Pwt 4:8 Pwt 5:31 Mal 4:4
y Pwt 4:5 Pwt 6:1

szpalta 2
a Wj 19:5 Wj 31:17 Pwt 4:32 Pwt 7:6 Rz 3:2
b 1Kn 17:21
c Ps 116:19 Obj 19:6

PSALM 148
d Ps 113:1
e Ps 89:5 Iz 49:13
f Łk 2:14
g Ps 103:20 Łk 2:13 Obj 5:13

h Rdz 2:1; Jer 32:18; Judy 14; **i** Rdz 1:16; Ps 19:1; Ps 136:8; **j** Ps 136:9; **k** Pwt 10:14; Neh 9:6; 2Ko 12:2; **l** Rdz 1:7; 2Pt 3:5; **m** Obj 19:6; **n** Rdz 1:1; Rdz 1:6; Ps 33:6; **o** Ps 89:37; Prz 8:27; **p** Ps 119:91; Jer 31:36; Jer 33:25; **q** Ps 69:34; **r** Rdz 1:21; Ps 74:13; Ps 104:25; Jon 1:17; **s** Wj 9:23; Lb 16:35; Ps 147:17; Iz 30:30; **t** Ps 107:25; **u** Ps 65:12; Ps 98:8; Iz 44:23; Iz 49:13; **v** 1Kn 16:33; Ps 96:12; Iz 44:23; Iz 55:12.

10 dzikie zwierzęta i wszystkie zwierzęta domowe,[a]
stworzenia pełzające i ptaki skrzydlate,[b]
11 królowie ziemi[c] i wszystkie grupy narodowościowe,
książęta[d] i wszyscy sędziowie ziemi,[e]
12 młodzieńcy,[f] a także dziewice,[g]
starcy[h] wraz z chłopcami.[i]
13 Niech wysławiają imię Jehowy,[j]
bo samo jego imię jest niezrównanie wzniosłe,[k]
dostojeństwo jego przewyższa ziemię i niebo.[l]
14 I wywyższy on róg swego ludu,[m]
sławę wszystkich lojalnych wobec Niego,[n]
synów Izraela, ludu, który jest mu bliski.[o]
Wysławiajcie Jah![p]

149 Wysławiajcie Jah![q]
Śpiewajcie Jehowie pieśń nową,[r]
chwałę jego — w zborze lojalnych.[s]
2 Niech Izrael się weseli swym Wspaniałym Twórcą,[t]
synowie Syjonu — niech się radują swoim Królem.[u]
3 Niech imię jego wysławiają tańcem.[v]
Niech mu grają na tamburynie i harfie.[w]
4 Bo Jehowa ma upodobanie w swoim ludzie.[x]
Potulnych ozdabia wybawieniem.[y]
5 Niech lojalni wielce się radują w chwale;
niech radośnie wołają na swych łożach.[z]
6 Niech w ich gardle będą pieśni wychwalające Boga,[a]
a w ich ręku miecz obosieczny,[b]
7 by sprowadzić pomstę na narody,[a]
a nagany — na grupy narodowościowe,[b]
8 by ich królów zakuć w kajdany,[c]
a ich znamienitych mężów w żelazne okowy,
9 aby na nich wykonać zapisane sądownicze rozstrzygnięcie.[d]
Wspaniałość taka należy się wszystkim lojalnym wobec Niego.[e]
Wysławiajcie Jah![f]

150 Wysławiajcie Jah![g]
Wysławiajcie Boga w jego świętym miejscu.[h]
Wysławiajcie go w przestworzu jego siły.[i]
2 Wysławiajcie go za dzieła jego potęgi.[j]
Wysławiajcie go stosownie do ogromu jego wielkości.[k]
3 Wysławiajcie go dęciem w róg.[l]
Wysławiajcie go na instrumencie strunowym i harfie.[m]
4 Wysławiajcie go tamburynem[n] i tańcem w krąg.[o]
Wysławiajcie go na strunach[p] i na piszczałce.[q]
5 Wysławiajcie go czynelami o dźwięcznym brzmieniu.[r]
Wysławiajcie go na brzęczących czynelach.[s]
6 Wszystko, co oddycha, niechaj wysławia Jah.[t]
Wysławiajcie Jah![u]

PSALM 148
a Ps 50:10 Iz 43:20
b Rdz 7:14
c Ps 2:10 Iz 49:23
d Ps 45:16
e Ps 2:10 Ps 82:1
f Ps 110:3
g Ps 45:14 Dz 21:9
h Jer 31:13
i Mt 21:15
j Ps 99:3
k Ps 8:1 Iz 12:4
l 1Kl 8:27 1Kn 29:11 Ps 113:4
m Wj 15:16 Ps 75:10 Ps 89:17 Ps 135:4
n Ps 145:10 Ps 149:9
o Wj 19:5 Ef 2:17
p Ps 113:9 Ps 117:2

PSALM 149
q Ps 113:1
r Ps 33:3 Ps 96:1 Iz 42:10 Obj 5:9
s Ps 22:22 Heb 2:12
t Pwt 12:7 1Sm 12:22 Ps 100:3 Iz 54:5
u Ps 47:7
v Wj 15:20 Sdz 11:34 Ps 150:4 Jer 31:13
w Ps 81:2 Ps 144:9 Ps 150:4
x Ps 35:27 Ps 84:11
y Ps 132:16 Iz 61:10
z Ps 63:6
a Neh 9:5
b Heb 4:12 Obj 1:16

szpalta 2
a Lb 31:2 Ps 79:6 Ps 110:6
b Ps 44:2
c Joz 10:24 Joz 12:7
d Pwt 7:1
e Ps 148:14 1Ko 6:2 Obj 20:4
f Ps 111:1

PSALM 150
g Obj 19:6: h 2Kn 20:8; Ps 29:9; Ps 116:19; Ps 134:2; i Rdz 1:6; Ps 19:1; Dn 12:3; j Ps 92:5; Ps 107:15; Ps 145:6; Obj 15:3; k Pwt 3:24; Ps 96:4; Ps 145:3; Jer 32:18. l 1Kn 15:28; Ps 81:3; Ps 98:6; m Ps 33:2; Ps 108:2. n Wj 15:20; 1Sm 10:5; Iz 5:12; o Ps 149:3; p Ps 92:3; Ps 144:9; Iz 38:20; q Hi 21:12; Hi 30:31; r 1Kn 15:19; 1Kn 16:5; s 2Sm 6:5; 1Kn 25:1; t Obj 5:13; u Ps 112:1; Ps 148:14; Obj 19:3.

KSIĘGA

PRZYSŁÓW

1 Przysłowia[a] Salomona,[b] syna Dawida,[c] króla Izraela,[d]
2 dla poznania mądrości[e] i karności,[f] dla rozpoznania wypowiedzi świadczących o zrozumieniu,[g] **3** dla przyjęcia karcenia,[h] które daje wnikliwość,[i] prawość[j] oraz umiejętność osądzania[k] i prostolinijność,[l] **4** dla udzielenia niedoświadczonemu roztropności,[m] a młodzieńcowi — wiedzy[n] i umiejętności myślenia.[o]

5 Mądry posłucha i przyjmie więcej pouczeń,[p] a kto się odznacza zrozumieniem, ten zapewnia sobie umiejętne kierownictwo,[q]
6 aby zrozumieć przysłowie i zawiłą wypowiedź,[r] słowa mędrców[s] i ich zagadki.[t]

7 Bojaźń przed Jehową jest początkiem poznania.[u] Mądrością i karnością gardzą tylko głupcy.[v]

8 Słuchaj, mój synu, ojcowskiego karcenia[w] i nie porzucaj prawa swej matki.[x] **9** Są one bowiem powabnym wieńcem na twą głowę[y] i wspaniałym naszyjnikiem na twą szyję.[z]

10 Synu mój, jeśli próbują cię zwieść grzesznicy, nie ulegaj.[a] **11** Jeśli mówią: „Chodźże z nami. Czyhajmy na krew.[b] Czatujmy bez powodu na niewinnych.[c] **12** Żywcem ich połknijmy[d] jak Szeol,[e] w całości, jak zstępujących do dołu.[f] **13** Znajdźmy wszelkiego rodzaju cenne kosztowności.[g] Napełnijmy łupem nasze domy.[h] **14** Los swój winieneś rzucić pomiędzy nas. Miejmy wszyscy jeden wspólny mieszek”[i] — **15** synu mój, nie wyruszaj z nimi w drogę.[a] Powstrzymaj swą stopę od ich ścieżki.[b] **16** Albowiem stopy ich biegną ku jawnemu złu,[c] oni zaś śpieszą się, by przelać krew.[d]
17 Bo na próżno się rozciąga sieć na oczach wszystkiego, co ma skrzydła.[e] **18** Sami więc czyhają na ich krew;[f] czatują na ich dusze.[g] **19** Takie są ścieżki wszystkich, którzy czerpią niesprawiedliwy zysk.[h] Zabiera on duszę tych, co go mają.[i]

20 Prawdziwa mądrość[j] głośno woła na ulicy.[k] Na placach wydaje swój głos.[l] **21** Nawołuje u wlotu zgiełkliwych ulic.[m] U wejścia do bram miasta wygłasza swe mowy:[n]

22 „Jak długo wy, niedoświadczeni, będziecie miłować brak doświadczenia,[o] a wy, szydercy, jak długo będziecie pragnąć dla siebie tego, co jest jawnym szyderstwem,[p] a wy, nierozumni, jak długo będziecie nienawidzić poznania?[q] **23** Zawróćcie na moje upomnienie.[r] Wtedy sprawię, że tryśnie ku wam mój duch;[s] dam wam poznać moje słowa.[t] **24** Ponieważ zawołałam, lecz wy się wzbraniacie,[u] wyciągnęłam rękę, lecz nikt

ROZDZ. 1

a 1Kl 4:32 Kzn 12:9
b Prz 10:1 Prz 25:1 Mt 12:42
c 2Sm 12:24
d 1Kl 2:12
e Prz 8:11 Łk 2:52
f Prz 2:20 2Tm 3:16 Heb 12:7
g Pwt 4:6
h Prz 3:11 Heb 12:5 1Pt 5:10
i Prz 10:5
j Heb 12:11
k 1Kl 3:28
l Ps 37:37 Prz 2:9
m Joz 9:4 1Sm 23:22 Prz 15:5 Mt 10:16
n Jn 17:3
o Prz 2:11 Prz 3:21 Prz 8:12 Prz 14:17
p Prz 9:9 Prz 15:31 1Ko 10:15
q 1Sm 25:33 Prz 24:6
r Ps 49:4
s Kzn 12:11
t Sdz 14:14 Dn 5:12
u Hi 28:28 Ps 111:10 Prz 9:10
v Prz 5:12 Prz 12:15 Prz 18:2 Rz 1:28
w Pwt 6:7 Prz 4:1 Prz 6:20 Ef 6:4 Heb 12:9
x Kpl 19:3 Prz 31:26 2Tm 1:5 2Tm 3:15

y Prz 4:9; **z** Prz 3:22; Jn 7:46; Kol 4:6; **a** Rdz 39:7; Wj 23:2; Pwt 13:6; Rz 16:18; **b** Jer 5:26; **c** Ps 10:8; Ps 17:12; Ps 56:6; Mt 26:4; Dz 23:15; **d** Ps 35:25; **e** Lb 16:30; Lb 26:10; **f** Hi 33:22; Ps 30:3; Eze 31:16; **g** Sdz 18:18; **h** Sdz 5:30; **i** 1Sm 30:16; **szpalta 2** **a** Prz 4:14; Prz 13:20; 2Ko 6:17; **b** Ps 119:101; Prz 4:27; 1Ko 15:33; **c** Prz 4:16; Prz 6:18; Prz 19:2; **d** Prz 6:17; Iz 59:7; Rz 3:15; **e** Ps 91:3; **f** Ps 55:23; **g** Prz 28:17; **h** 2Kl 5:20; Prz 15:27; Mi 3:11; **i** Pwt 24:6; Hi 31:39; **j** Rz 11:33; Rz 16:27; 1Ko 1:20; 1Ko 2:5; Ef 3:10; Jak 3:17; **k** Mt 10:27; Mt 11:19; Dz 5:42; **l** Prz 8:2; Prz 9:3; **m** Mt 10:27; Dz 20:20; **n** Prz 8:3; Jn 18:20; **o** Ps 94:8; Łk 19:42; **p** Prz 14:6; **q** 2Kn 24:19; Prz 5:12; Jn 3:20; **r** Ps 141:5; Obj 3:19; **s** Prz 18:4; Dz 2:18; **t** Iz 54:13; Mt 10:20; Jn 6:45; **u** Iz 65:12; Mt 22:5.

nie zwraca uwagi[a] **25** i lekceważycie wszelką moją radę,[b] i nie przyjęliście mego upomnienia,[c] **26** więc i ja będę się śmiać z waszego nieszczęścia,[d] będę drwić, gdy przyjdzie wasza trwoga,[e] **27** gdy wasza trwoga przyjdzie niczym burza, a wasze nieszczęście nadciągnie jak wicher,[f] gdy spadnie na was udręka i niedola.[g] **28** Wtedy będą mnie wzywać, lecz ja nie odpowiem;[h] będą mnie szukać, lecz mnie nie znajdą,[i] **29** gdyż nienawidzili poznania[j] i nie wybrali bojaźni przed Jehową.[k] **30** Nie usłuchali mojej rady;[l] wzgardzili wszelkim moim upomnieniem.[m] **31** Dlatego będą spożywać owoc swej drogi[n] i nasycą się własnymi radami.[o] **32** Bo niedoświadczonych zabije ich odszczepieństwo,[p] a nierozumnych zniszczy ich niefrasobliwość.[q] **33** Kto zaś mnie słucha, będzie mieszkał bezpiecznie[r] i nie będzie go trapił strach przed nieszczęściem".[s]

2 Synu mój, jeśli przyjmiesz moje wypowiedzi[t] i zachowasz u siebie moje przykazania,[u] **2** aby swym uchem zwracać uwagę na mądrość,[v] tak by skłonić serce ku rozeznaniu;[w] **3** jeśli też przywołasz zrozumienie[x] i wydasz głos za rozeznaniem,[y] **4** jeśli będziesz tego szukał jak srebra[z] i poszukiwał jak ukrytych skarbów,[a] **5** to zrozumiesz bojaźń[b] przed Jehową i znajdziesz poznanie Boga.[c] **6** Gdyż Jehowa daje mądrość;[d] z jego ust pochodzi wiedza i rozeznanie.[e] **7** I dla prostolinijnych zachowa on praktyczną mądrość;[f] dla chodzących w nieskazitelności jest tarczą,[g] **8** przestrzega bowiem ścieżek sądu[h] i strzec będzie drogi lojalnych wobec niego.[i] **9** Wtedy zrozumiesz prawość i sąd, i prostolinijność — całą drogę tego, co dobre.[a]

10 Gdy mądrość wejdzie do twego serca[b] i poznanie stanie się miłe twej duszy,[c] **11** strzec cię będzie umiejętność myślenia,[d] chronić cię będzie rozeznanie,[e] **12** by cię ratować od złej drogi,[f] od męża mówiącego rzeczy przewrotne,[g] **13** od tych, którzy opuszczają ścieżki prostolinijności, żeby chodzić drogami ciemności,[h] **14** od tych, których cieszy popełnianie zła,[i] którym radość sprawiają przewrotności zła,[j] **15** tych, których ścieżki są kręte i którzy są spaczeni w całym swym postępowaniu[k] — **16** by cię wyratować od obcej kobiety, od cudzoziemki,[l] która gładkimi uczyniła swoje wypowiedzi,[m] **17** która opuszcza zaufanego przyjaciela swej młodości[n] i zapomniała o przymierzu swego Boga.[o] **18** Albowiem dom jej ku śmierci się chyli, a jej szlaki — ku tym, którzy są bezsilni w śmierci.[p] **19** Nie wrócą żaden z tych, którzy z nią obcują, ani tacy nie odzyskają ścieżek ludzi żyjących.[q]

20 Chodzi o to, byś kroczył drogą dobrych[r] i trzymał się ścieżek ludzi prawych.[s] **21** Prostolinijni bowiem będą przebywać na ziemi[t] i nienaganni będą na niej pozostawieni.[u] **22** Niegodziwi zaś zostaną z ziemi wytraceni,[v] a postępujący zdradziecko zostaną z niej wyrwani.[w]

ROZDZ. 1

a Iz 65:2 Jer 7:13
b 2Kn 36:16 Ps 107:11
c Ps 81:11
d Ps 37:13 Rz 2:5
e Sdz 10:14 2Kn 7:20
f Nah 1:3
g Mt 24:21 Łk 21:23 Rz 2:9
h Ps 18:41 Łk 13:25 Jak 4:3
i Lam 3:44
j Ps 50:17 Oz 4:6 Dz 7:51
k Sdz 5:8 Mi 3:2 2Pt 2:15
l Ps 81:11 Jer 8:9
m Wj 33:5 2Kn 29:6 Jer 5:12
n Iz 3:11 Jer 6:19 Eze 24:14 Gal 6:7
o Iz 8:10
p Jer 3:14 Rz 6:23
q Jer 48:11 Obj 2:5
r Ps 25:13 Iz 48:18 Obj 3:10
s 2Kl 6:16 Iz 26:3 Łk 21:28 2Pt 2:9

ROZDZ. 2

t Prz 4:1 1Pt 1:25
u Pwt 6:6 Hi 23:12
v Prz 1:5
w Prz 17:27 Ef 5:17 Heb 5:14
x 1Kl 3:11 Prz 9:10 Prz 18:15
y Flp 1:9 2Tm 2:7
z Ps 19:10
a Hi 28:18
b Hi 28:28 Prz 8:13 Jer 32:40 Obj 14:7
c Jer 9:24 2Tm 3:15 1Jn 5:20
d Wj 31:3 1Kl 4:29 Jak 3:17
e 2Tm 3:16
f Prz 3:21 Prz 8:14 Łk 1:17 Łk 16:8
g Hi 1:10 Ps 41:12 Prz 28:18

h Prz 8:20; **i** Ps 37:28; Ps 97:10; **szpalta 2** **a** Kzn 12:13; Mi 6:8; Łk 10:27; **b** Ps 119:111; **c** Dz 17:11; Kol 3:16; **d** Kzn 7:12; Kzn 9:15; Ef 5:15; **e** Kzn 10:10; Mt 10:16; **f** Ps 141:4; **g** Prz 8:13; Dz 20:30; **h** Jn 3:19; Jn 12:35; 1Jn 2:19; **i** 1Ko 13:6; **j** Ps 50:18; Oz 7:3; Łk 22:5; Rz 1:32; **k** Pwt 32:5; Flp 2:15; **l** Rdz 39:12; Prz 7:5; Prz 22:14; Prz 23:27; 1Ko 6:9; 1Ko 6:18; **m** Prz 6:24; Prz 7:21; **n** Rdz 2:24; Prz 5:18; Jer 3:4; **o** Mal 2:14; **p** Prz 5:5; Prz 5:23; Prz 9:18; Ef 5:5; **q** Kzn 7:26; Obj 22:15; **r** Ps 119:63; 1Ko 11:1; Jak 1:27; **s** Prz 13:20; **t** Ps 7:9; Ps 37:11; **u** Ps 37:29; **v** Ps 37:20; Ps 104:35; Prz 10:7; Mt 25:46; **w** Pwt 28:63; Ps 7:8.

3 Synu mój, nie zapominaj o moim prawie,[a] a twe serce niech przestrzega mych przykazań,[b] **2** będą ci bowiem dodane długie dni i lata życia[c] oraz pokój.[d] **3** Niechaj cię nie opuszcza lojalna życzliwość i wierność prawdzie.[e] Zawiąż je wokół swej szyi.[f] Napisz je na tablicy swego serca[g] **4** i tak w oczach Boga i ziemskiego człowieka znajdź łaskę oraz dobrą wnikliwość.[h] **5** Zaufaj Jehowie całym sercem[i] i nie opieraj się na własnym zrozumieniu.[j] **6** Zważaj na niego na wszystkich swych drogach,[k] a on wyprostuje twe ścieżki.[l]

7 Nie stawaj się mądry we własnych oczach.[m] Bój się Jehowy i odwracaj się od złego.[n] **8** Niech to się stanie uzdrowieniem[o] dla twego pępka i pokrzepieniem dla twoich kości.[p]

9 Okazuj Jehowie szacunek tym, co masz wartościowego,[q] oraz pierwocinami wszelkich twoich plonów.[r] **10** Wtedy twe spichrze będą obficie napełnione,[s] a kadzie twoich tłoczni będą opływać młodym winem.[t]

11 Synu mój, nie odrzucaj skarcenia od Jehowy[u] ani się nie brzydź jego upomnieniem,[v] **12** bo kogo Jehowa miłuje, tego upomina,[w] jak ojciec syna, w którym ma upodobanie.[x]

13 Szczęśliwy jest człowiek, który znalazł mądrość,[y] i człowiek nabywający rozeznania,[z] **14** bo lepiej zyskać ją niż zyskać srebro i jako plon mieć ją niżeli złoto.[a] **15** Cenniejsza jest od korali[b] i nie dorównają jej żadne inne twoje rozkosze. **16** Długie dni są w jej prawicy;[c] w jej lewicy bogactwo i chwała.[d] **17** Drogi jej to drogi przyjemne, a wszystkie jej szlaki są pokojem.[a] **18** Drzewem życia[b] jest dla tych, którzy się jej uchwycili, a ci, którzy się jej mocno trzymają,[c] będą zwani szczęśliwymi.[d]

19 Jehowa założył fundamenty ziemi mądrością.[e] Mocno utwierdził niebiosa rozeznaniem.[f] **20** Dzięki jego wiedzy rozdzieliły się wodne głębiny[g] i z chmurnych niebios kropi drobny deszcz.[h] **21** Synu mój, niech one nie schodzą ci z oczu.[i] Strzeż praktycznej mądrości i zdolności myślenia,[j] **22** a okażą się życiem dla twej duszy[k] i uroczą ozdobą twej szyi.[l] **23** Wtedy będziesz bezpiecznie chodzić swą drogą[m] i o nic się nie uderzy twoja stopa.[n] **24** Ilekroć się położysz, nie będziesz się bał;[o] i położysz się, a twój sen będzie przyjemny.[p] **25** Nie będziesz się musiał lękać żadnej nagłej grozy[q] ani burzy na niegodziwców — że nadciąga.[r] **26** Jehowa bowiem okaże się twą ufnością[s] i ustrzeże twą stopę przed schwytaniem.[t]

27 Nie odmawiaj dobrego tym, którym się ono należy,[u] gdy akurat jest w mocy twojej ręki je wyświadczyć.[v] **28** Nie mów swemu bliźniemu: „Idź i znowu przyjdź, a jutro ci dam”, gdy coś u siebie masz.[w] **29** Nie knuj nic złego przeciwko swemu bliźniemu,[x] gdy u ciebie mieszka w poczuciu bezpieczeństwa.[y]

ROZDZ. 3

a Pwt 4:23 Oz 4:6
b Pwt 4:6 Ps 119:34
c Ps 21:4 Prz 10:27
d Iz 54:13
e 2Sm 15:20 Oz 12:6
f Pwt 6:8
g 2Ko 3:3 Heb 10:16
h Łk 2:52 2Ko 8:21
i Ps 62:8 Iz 26:4 Jer 17:7
j Prz 28:26 Jer 9:23 Jer 10:23 1Ko 3:18
k 1Sm 23:2 1Sm 23:4 1Kn 28:9 Neh 1:11 Flp 4:6 Kol 3:17
l Joz 1:7 Ps 25:9 Jak 1:5
m Prz 26:12 Iz 5:21 Rz 12:16
n Neh 5:15 Prz 14:27 Prz 16:6
o Ps 103:3
p Mt 11:29
q Lb 31:50 Pwt 16:16 Łk 16:9 1Tm 6:18
r Wj 23:19 Pwt 26:2
s Pwt 28:8 2Kn 31:10 Mal 3:10
t Jl 2:24
u Prz 15:32 Heb 12:5
v Ps 94:12
w 1Ko 11:32 Heb 12:6 Obj 3:19
x Pwt 8:5 Prz 23:15 Heb 12:7 Heb 12:9
y Kzn 7:12
z Prz 2:3 Prz 10:23

a Hi 28:15; Prz 8:10; Prz 16:16; **b** Hi 28:18; Prz 8:11; **c** 1Tm 4:8; **d** 2Ko 6:10; **szpalta 2** **a** Łk 1:79; Flp 4:9; **b** Prz 11:30; **c** Flp 2:16; **d** Ps 1:1; Prz 2:10; **e** Ps 104:24; Jer 10:12; 1Ko 8:6; **f** Prz 8:27; Jer 51:15; **g** Rdz 1:9; Ps 104:9; Ps 136:6; 2Pt 3:5; **h** Kpł 26:4; Hi 36:27; Hi 38:37; Jer 10:13; **i** Pwt 6:8; Ef 1:18; **j** Prz 1:4; Prz 5:2; **k** Prz 4:22; **l** Prz 1:9; **m** Prz 10:9; **n** Ps 91:12; Ps 121:3; Prz 4:12; Iz 26:7; **o** Ps 3:5; Ps 4:8; Prz 6:22; **p** Ps 127:2; Kzn 5:12; Jer 31:26; **q** Ps 27:1; Dn 3:17; Łk 1:74; Jn 14:1; Flp 1:14; **r** Ps 73:19; Mt 24:21; 1Ts 5:2; **s** Ps 91:9; Prz 10:29; Prz 14:26; Prz 28:1; **t** 1Sm 2:9; Ps 91:14; **u** Rz 13:7; Gal 6:6; Tyt 3:1; Jak 2:16; Jak 5:4; **v** Neh 5:8; Prz 28:27; **w** Kpł 19:13; Pwt 24:13; **x** Prz 6:18; **y** Ps 35:20; Ps 55:20.

30 Nie kłóć się z nikim bez powodu,[a] jeśli ci nie wyrządził nic złego.[b]

31 Nie zazdrość mężowi dopuszczającemu się gwałtu[c] ani nie obieraj żadnej z jego dróg.[d] **32** Bo przewrotny[e] jest obrzydliwością dla Jehowy,[f] lecz zażyłą więź utrzymuje On z prostolinijnymi.[g] **33** Przekleństwo Jehowy jest na domu niegodziwego,[h] lecz błogosławi On miejsce pobytu prawych.[i] **34** Szyderców[j] sam wyszydzi,[k] lecz potulnym okaże łaskę.[l] **35** Mądrzy osiągną szacunek,[m] lecz głupcy wywyższają hańbę.[n]

4 Słuchajcie, synowie, ojcowskiego karcenia[o] i zwracajcie uwagę, by poznać zrozumienie.[p] **2** Bo udzielę wam dobrego pouczenia.[q] Prawa mego nie porzucajcie.[r] **3** Dla mego ojca bowiem okazałem się prawdziwym synem,[s] czułym i jedynym przed obliczem mojej matki.[t] **4** I pouczał mnie,[u] i mawiał do mnie: „Niech twe serce[v] mocno się trzyma moich słów.[w] Zachowuj me przykazania i żyj.[x] **5** Nabywaj mądrości,[y] nabywaj zrozumienia.[z] Nie zapominaj wypowiedzi moich ust i nie odwracaj się od nich.[a] **6** Nie opuszczaj jej, a cię zachowa. Miłuj ją, a będzie cię strzec. **7** Mądrość to rzecz pierwsza.[b] Nabywaj mądrości; i ze wszystkim, czego nabywasz, nabywaj zrozumienia.[c] **8** Ceń ją wysoko, a ona cię wywyższy.[d] Otoczy cię chwałą, gdyż ją przyjmujesz.[c] **9** Na twą głowę da uroczy wieniec;[f] obdarzy cię koroną piękna”.[g]

10 Słuchaj, mój synu, i przyjmij me wypowiedzi.[h] Wtedy pomnożą ci się lata życia.[i] **11** Pouczę cię o drodze mądrości;[j] powiodę cię szlakami prostolinijności.[k] **12** Gdy będziesz szedł, twój krok nie będzie skrępowany;[a] a gdy będziesz biegł, nie potkniesz się.[b] **13** Uchwyć się karności;[c] nie puszczaj.[d] Strzeż jej, bo ona jest twym życiem.[e]

14 Nie wchodź na ścieżkę niegodziwych[f] i nie wkraczaj na drogę złych.[g] **15** Stroń od niej,[h] nie chodź nią;[i] odwróć się od niej i idź dalej.[j] **16** Bo oni nie zasną, dopóki nie popełnią zła,[k] a sen ich odbiega, dopóki nie przywiodą kogoś do potknięcia.[l] **17** Żywią się bowiem chlebem niegodziwości[m] i piją wino aktów gwałtu.[n] **18** Lecz ścieżka prawych jest jak jasne światło, które świeci coraz jaśniej, aż nastanie pełny dzień.[o] **19** Droga niegodziwych jest jak mrok;[p] nie wiedzą, o co się potykają.[q]

20 Synu mój, zważaj na me słowa.[r] Nakłoń swego ucha ku mym wypowiedziom.[s] **21** Niechaj nie odstępują od twoich oczu.[t] Zachowuj je w swoim sercu.[u] **22** Są bowiem życiem dla tych, którzy je znajdują,[v] i zdrowiem dla całego ich ciała.[w] **23** Bardziej niż wszystkiego innego, czego należy pilnować, strzeż swego serca,[x] bo z niego pochodzą źródła życia.[y] **24** Odrzuć od siebie przewrotność mowy[z] i oddal od siebie przebiegłość warg.[a] **25** Oczy twoje mają patrzeć wprost;[b] tak, twe

ROZDZ. 3

a Prz 18:6 Prz 20:3 Prz 25:8
b Rz 12:18 1Pt 3:11
c Ps 37:1 Prz 23:17 Prz 24:1 Prz 24:19
d Prz 1:15
e Prz 6:12 Prz 14:2 Mi 3:11
f Prz 6:16 Prz 6:17 Prz 11:20 Łk 16:15
g Ps 15:2 Ps 24:4 Ps 25:14
h Pwt 28:15 Joz 7:24 Est 9:25 Za 5:4 Rz 2:5 Kol 3:6
i Pwt 28:2 Hi 42:12 Ps 37:25
j 2Kl 2:23 Prz 1:22
k Ps 138:6 Prz 19:29
l Ps 37:11 Ps 149:4 Iz 57:15 Jak 4:6
m Prz 12:8
n Est 6:12 Ps 132:18 Prz 26:3

ROZDZ. 4

o Pwt 6:7 Ps 34:11 Prz 1:8 Prz 19:20 Ef 6:1
p Prz 23:23
q Pwt 31:13 Pwt 32:2 1Tm 4:6 Tyt 1:9
r Pwt 13:4 1Kn 28:9
s 1Kl 2:2 1Kl 2:12
t 2Sm 12:24 1Kl 1:21
u Prz 22:6
v Prz 4:23
w Pwt 4:9
x Kpł 18:5 Jn 12:50
y Jak 3:17
z Neh 8:8 Ps 49:3 Prz 9:10
a 2Kn 34:2 Ps 44:17 Prz 3:1
b Prz 9:10 Kzn 7:12 Kzn 8:1 Kol 2:3

---

c Prz 8:14; Prz 15:14; Mt 13:23; Heb 5:14; **d** Prz 9:9; Prz 22:29; Dn 1:20; **e** Wj 35:31; 1Kl 4:29; 1Kl 7:14; **f** Prz 1:9; **g** Prz 16:31; Łk 10:42; **h** 1Ts 2:13; **i** Pwt 5:16; Prz 3:2; **j** 1Sm 12:24; 1Kl 4:29; **k** Hi 1:1; Ps 23:3; Iz 26:7; Mal 2:6; **szpalta 2** **a** 2Sm 22:37; **b** Prz 3:23; Iz 40:31; Jn 11:9; **c** Prz 8:10; Prz 8:33; Prz 23:23; Heb 12:6; **d** Dz 14:22; Heb 2:1; Heb 12:5; Heb 12:11; **e** Pwt 32:47; Prz 3:22; **f** Ps 1:1; 1Ko 15:33; **g** Prz 1:15; Prz 3:32; **h** Iz 33:15; **i** Am 5:15; Ef 5:11; **j** Prz 5:8; 2Ko 6:14; 1Ts 5:22; **k** Ps 36:4; Iz 57:20; **l** 2Pt 2:14; Judy 12; Obj 2:14; **m** Mi 2:1; Mt 23:28; **n** Mi 6:12; Obj 17:6; **o** 2Sm 23:4; Ps 97:11; Ps 119:105; Dn 12:4; Mt 5:14; 1Ko 13:12; 2Ko 4:6; 2Pt 1:19; **p** Iz 59:9; Jn 12:35; **q** Hi 12:25; Iz 8:14; Mt 15:14; **r** Prz 5:1; Heb 2:1; **s** Ps 78:1; Iz 55:3; **t** Prz 3:21; **u** Ps 40:8; Prz 2:1; **v** Prz 4:4; 1Tm 4:8; **w** Pwt 7:15; Ps 103:3; Prz 14:30; Dz 15:29; **x** Pwt 4:9; Jer 17:9; Mk 7:21; Rz 8:6; Ef 6:14; Flp 4:8; Kol 3:8; **y** Mt 12:35; **z** Prz 8:8; 1Pt 2:1; **a** Eze 18:31; Ef 4:22; Jak 1:21; **b** Hi 31:1; Prz 23:5.

promienne oczy mają patrzeć prosto przed ciebie.[a] **26** Wygładź ścieżkę twej stopy[b] i niech będą utwierdzone wszystkie twe drogi.[c] **27** Nie skłaniaj się na prawo ani na lewo.[d] Cofnij swą stopę od tego, co złe.[e]

5 Synu mój, zważaj na moją mądrość.[f] Nakłoń swych uszu ku memu rozeznaniu,[g] **2** by chronić zdolność myślenia;[h] i oby twoje wargi strzegły poznania.[i]

3 Bo wargi obcej kobiety ociekają niczym plaster miodu,[j] a jej podniebienie jest gładsze niż oliwa.[k] **4** Lecz to, co po niej pozostaje, jest gorzkie jak piołun,[l] jest ostre jak miecz obosieczny.[m] **5** Jej stopy zstępują do śmierci.[n] Jej kroki trzymają się Szeolu.[o] **6** Nie rozmyśla nad ścieżką życia.[p] Nie wie, gdzie błądzą jej szlaki.[q] **7** Teraz więc, synowie, słuchajcie mnie[r] i nie odwracajcie się od wypowiedzi moich ust.[s] **8** Niech twoja droga biegnie z dala od niej i nie zbliżaj się do wejścia do jej domu,[t] **9** żebyś nie oddał drugim swej godności[u] ani swych lat temu, co okrutne;[v] **10** żeby mocą twoją nie sycili się obcy,[w] a to, co z bólem zdobyłeś, nie znalazło się w domu cudzoziemca,[x] **11** abyś nie musiał wzdychać w przyszłości,[y] gdy twoje ciało i twój organizm przybliżą się do swego kresu.[z] **12** I będziesz musiał powiedzieć: „Jakże nienawidziłem karcenia,[a] a moje serce wzgardziło upomnieniem![b] **13** I nie słuchałem głosu tych, którzy mnie pouczali,[c] a ku mym nauczycielom nie nakłaniałem swego ucha.[d] **14** Łatwo uwikłałem się we wszelkie zło[e] pośród zboru i zgromadzenia”.[f]

ROZDZ. 4

a Mt 6:22

b Ef 5:15 Heb 12:1

c Ps 40:2 2Ts 3:3 1Pt 5:10

d Pwt 12:32 Joz 1:7

e Iz 1:16 Rz 12:9

ROZDZ. 5

f Prz 2:2 Jak 1:19

g 1Kl 4:29 Obj 2:11

h Prz 1:4 Prz 8:12

i Prz 15:7 Mal 2:7

j Prz 2:16 Prz 7:21

k Prz 9:17

l Kzn 7:26

m Lb 25:8 Prz 6:32

n Prz 2:19 Prz 9:18

o Prz 7:27

p Prz 11:19 Prz 11:27

q Prz 7:11

r Prz 22:17 Heb 12:25

s Prz 2:1

t Prz 4:15 Prz 6:27 Prz 9:14

u 1Kn 5:1 Prz 6:33 Prz 29:3

v Prz 6:34 Prz 7:23

w Prz 31:3 Łk 15:30

x Rdz 34:27

y Pwt 32:29 2Sm 12:10 Rz 6:21 Heb 13:4

z 1Ko 5:5 Obj 21:8

15 Pij wodę z własnej cysterny oraz wody płynące z twej własnej studni.[a] **16** Czyż twe zdroje miałyby się rozlewać na zewnątrz,[b] twe strumienie wody na place? **17** Niechaj będą wyłącznie dla ciebie, a nie dla obcych wraz z tobą.[c] **18** Niech twe źródło wody będzie błogosławione[d] i raduj się żoną twej młodości,[e] **19** miłą łanią i uroczą kozicą.[f] Niechaj zawsze upajają cię jej piersi.[g] Obyś stale się rozkoszował jej miłością.[h] **20** Czemuż to, mój synu, miałbyś się rozkoszować obcą kobietą lub obejmować piersi cudzoziemki?[i] **21** Bo drogi człowieka są przed oczami Jehowy[j] i przypatruje się On wszystkim jego ścieżkom.[k] **22** Niegodziwca złapią jego własne uchybienia[l] i zostanie schwytany w powrozy własnego grzechu.[m] **23** Umrze z braku karcenia[n] i dlatego, że wskutek ogromu swej głupoty schodzi na manowce.[o]

6 Synu mój, jeśli poręczyłeś za swego bliźniego,[p] jeśli podałeś rękę obcemu,[q] **2** jeśli cię usidliły wypowiedzi twoich ust,[r] jeśli cię złapały wypowiedzi twych ust, **3** to podejmij następujące działanie, mój synu, i uwolnij się, bo dostałeś się w dłoń twego bliźniego:[s] idź, upokórz się i natarczywie nalegaj na twego bliźniego.[t] **4** Nie daj snu oczom swoim ani drzemki swym promiennym

a Ps 50:17; Za 7:11; Jn 3:20; **b** Rdz 19:9; Eze 33:8; **c** Łk 15:18; **d** 1Ts 4:8; **e** Lb 25:2; 1Ko 10:6; Judy 8; **f** 1Ko 10:11; Judy 4; **szpalta 2** **a** PnP 4:15; 1Ko 7:3; Heb 13:4; **b** Prz 5:20; **c** Rdz 2:24; Rdz 20:3; Mt 14:4; **d** 1Ko 7:2; 1Ko 7:5; **e** Pwt 24:5; Kzn 9:9; Mal 2:15; **f** PnP 2:9; **g** PnP 4:5; **h** Rdz 26:8; Rdz 29:20; PnP 8:6; Ef 5:25; **i** Prz 2:16; Prz 7:22; Prz 22:14; Prz 23:27; **j** 2Kn 16:9; Hi 34:21; Ps 11:4; Jer 17:10; Jer 23:24; Jer 32:19; **k** Ps 17:3; Jer 16:17; Heb 4:13; **l** Ps 7:16; Gal 6:7; **m** Prz 11:21; Ef 5:6; Heb 13:4; **n** Prz 10:17; **o** Ps 81:12; Prz 19:3; 2Pt 2:15; **ROZDZ. 6** **p** Rdz 43:9; Prz 17:18; Prz 22:26; **q** Prz 11:15; Prz 20:16; **r** Prz 18:7; **s** 2Sm 24:14; **t** Mt 5:25.

oczom.[a] **5** Uwolnij się z tej ręki niczym gazela i jak ptak z ręki ptasznika.[b]

6 Idź do mrówki,[c] leniwcze;[d] przyjrzyj się jej drogom i stań się mądry. **7** Chociaż nie ma ona dowódcy, urzędnika ani władcy, **8** to jednak już w lecie przygotowuje swój pokarm;[e] już w żniwa gromadzi sobie zapasy pożywienia. **9** Jak długo, leniwcze, będziesz się wylegiwał?[f] Kiedyż wstaniesz ze snu?[g] **10** Jeszcze trochę snu, jeszcze trochę drzemania, jeszcze trochę leżenia z założonymi rękami,[h] **11** a twoje ubóstwo niechybnie przyjdzie jak rabuś[i] i twoja nędza jak mąż zbrojny.[j]

12 Nicpoń,[k] krzywdziciel, chodzi z przewrotnością mowy,[l] **13** mruga okiem,[m] daje znaki nogą, wskazuje palcami.[n] **14** Przewrotność jest w jego sercu.[o] Cały czas knuje on coś złego.[p] Wciąż wywołuje tylko swary.[q] **15** Dlatego nagle przyjdzie jego zguba;[r] w jednej chwili zostanie zdruzgotany, a nie będzie uleczenia.[s]

16 Jest sześć rzeczy, których Jehowa naprawdę nienawidzi;[t] owszem, siedem jest rzeczy obrzydliwych dla jego duszy:[u] **17** wyniosłe oczy,[v] język fałszywy[w] i ręce, które przelewają krew niewinną,[x] **18** serce knujące nikczemne zamysły,[y] stopy, które śpiesznie biegną do złego,[z] **19** świadek fałszywy, który szerzy kłamstwa,[a] oraz każdy, kto wznieca swary między braćmi.[b]

20 Przestrzegaj, mój synu, przykazania twego ojca[c] i nie porzucaj prawa twej matki.[d] **21** Miej je stale przywiązane na sercu;[e] zawiąż je sobie na szyi.[f] **22** Gdy będziesz szedł, poprowadzi cię;[g] gdy się położysz, będzie cię strzec;[a] a gdy się zbudzisz, zajmie się tobą. **23** Albowiem przykazanie jest lampą,[b] prawo zaś światłem,[c] a upomnienia karności są drogą życia,[d] **24** by cię strzec przed złą kobietą,[e] przed gładkością języka cudzoziemki.[f] **25** Nie pożądaj w swym sercu jej piękności[g] i niech cię nie pociągnie swymi błyszczącymi oczami,[h] **26** gdyż z powodu kobiety nierządnej człowiekowi pozostaje już tylko okrągły bochenek chleba;[i] lecz co się tyczy żony innego mężczyzny, ta poluje na drogocenną duszę.[j] **27** Czy człowiek może nagarnąć ognia w zanadrze i nie spalić swych szat?[k] **28** Albo czy człowiek może chodzić po węglach i nie przypiec swych stóp? **29** Podobnie jest z każdym, kto współżyje z żoną swego bliźniego[l]— nikt, kto jej dotyka, nie pozostanie bezkarny.[m] **30** Ludzie nie gardzą złodziejem tylko dlatego, że się dopuszcza kradzieży, by napełnić swą duszę, gdy jest głodny. **31** Lecz złapany, siedemkroć wynagrodzi; odda ze swego domu wszystko, co cenne.[n] **32** Każdemu, kto cudzołoży z kobietą, nie dostaje serca;[o] kto to czyni, przywodzi swą duszę do zguby.[p] **33** Spotka go plaga i wstyd,[q] a jego hańba nie zostanie zmazana.[r] **34** Bo złość krzepkiego mężczyzny wynika z zazdrości[s] i nie

ROZDZ. 6

a Ps 132:4
b Ps 124:7
c Hi 12:7
d Prz 10:26 Prz 26:13
e Prz 30:25
f Prz 10:5 Prz 24:33
g Prz 19:15
h Prz 20:13 Prz 24:33 Prz 26:15 Kzn 4:5
i Prz 24:34
j Prz 10:4 Prz 13:4 Prz 18:9 Prz 20:4
k 1Sm 25:25 Prz 16:27
l Ps 10:7 Mt 12:34 Dz 20:30 Jak 3:6
m Ps 35:19 Prz 10:10 Prz 16:30
n Iz 58:9
o Rdz 8:21 Prz 10:32
p Ps 35:20 Ps 36:4 Prz 6:18 Iz 32:7 Mi 2:1
q Prz 16:28 Rz 16:17 Gal 5:20
r Ps 73:18 Prz 1:27 Iz 30:13 1Ts 5:3
s 2Kn 36:16 Ps 50:22
t Ps 11:5 Prz 8:13 Iz 61:8
u Pwt 12:31 Ps 11:5 Prz 11:20
v 2Sm 15:1 1Kl 1:5 Ps 101:5 Prz 16:5 Gal 6:3
w Prz 12:22 1Tm 1:10 Obj 21:8

x Rdz 4:10; Rdz 9:6; Lb 35:31; Pwt 27:25; y Rdz 6:5; Za 8:17; Mal 2:16; z Iz 59:7; Rz 3:15; a Wj 23:1; 1Kl 21:13; Mt 26:59; b Kpl 19:16; Gal 5:20; Jak 3:14; 3Jn 10; c Prz 1:8; d Pwt 21:18; Ef 6:1; e Pwt 6:6; f Prz 3:3; g Ps 43:3; **szpalta 2** a Ps 119:9; b Ps 119:105; 2Pt 1:19; c Iz 30:21; Iz 51:4; d Prz 4:13; Heb 12:11; e Prz 5:3; Kzn 7:26; f Prz 2:16; Prz 7:5; g Prz 11:22; Mt 5:28; Jak 1:15; h Iz 3:16; i Prz 29:3; Łk 15:16; Łk 15:30; j Eze 13:18; k Gal 6:7; l Rdz 20:3; 2Sm 11:4; Jer 5:8; Eze 22:11; m 2Sm 12:10; Prz 6:35; Heb 13:4; n Wj 22:1; Wj 22:4; Łk 19:8; o Prz 7:7; p Prz 2:18; Prz 5:23; Mal 3:5; 1Ko 6:9; Heb 13:4; q Prz 5:9; r 1Kl 15:5; 1Kn 5:1; Mt 1:6; s Lb 5:14; Prz 27:4.

okaże on współczucia w dniu zemsty.[a] **35** Nie będzie miał względu na żaden okup ani nie okaże chęci – niezależnie od tego, jak wielki byś dał podarunek.

7 Synu mój, strzeż mych wypowiedzi[b] i obyś zachowywał u siebie moje przykazania.[c] **2** Strzeż mych przykazań i żyj,[d] a mego prawa – jak źrenicy[e] oka. **3** Uwiąż je sobie na palcach[f] i napisz je na tablicy swego serca.[g] **4** Powiedz do mądrości:[h] „Tyś moją siostrą"; i obyś zrozumienie nazwał „krewną", **5** by cię strzegły przed obcą kobietą,[i] przed cudzoziemką, która gładkimi uczyniła swoje wypowiedzi.[j] **6** Spoglądałem bowiem z okna mego domu przez kratę,[k] **7** by się przyjrzeć niedoświadczonym.[l] Chciałem wśród synów dostrzec młodzieńca, któremu nie dostaje serca,[m] **8** a który przechodzi ulicą blisko jej narożnika i kroczy drogą ku jej domowi,[n] **9** o zmroku, pod wieczór dnia,[o] gdy nastaje noc i ciemność. **10** I oto spotkała go kobieta w szacie nierządnicy[p] i mająca przebiegłe serce. **11** Jest niepohamowana i uparta.[q] Stopy jej nie przebywają w domu.[r] **12** Raz jest poza domem, raz na placach[s] i czyha w pobliżu każdego narożnika.[t] **13** I chwyciła go, i pocałowała.[u] Zrobiła bezczelną minę i tak się do niego odzywa:

14 „Miałam złożyć ofiary współuczestnictwa.[v] Dziś dopełniłam swych ślubów.[w] **15** Wyszłam więc, by cię spotkać, by szukać twej twarzy, żeby cię znaleźć. **16** Nakryciami zasłałam swe łoże, wielobarwnymi rzeczami, lnem egipskim.[x] **17** Łóżko swoje skropiłam mirrą, aloesem i cynamonem.[a] **18** Chodźże, upajajmy się miłością aż do rana; radujmy się wzajemnie przejawami miłości.[b] **19** Bo męża nie ma w domu; udał się w daleką drogę.[c] **20** Wziął w rękę worek pieniędzy. Wróci do domu w dniu pełni księżyca".

21 Omamiła go obfitością swych przekonujących słów.[d] Gładkością swych warg go uwodzi.[e] **22** Nagle on podąża za nią,[f] jak byk idący na rzeź i jak spętany na ukaranie jako głupiec, **23** aż wątrobę przeszyje mu strzała;[g] niczym ptak śpieszy on do pułapki,[h] a nie wie, że chodzi o jego duszę.[i]

24 Teraz więc, synowie, posłuchajcie mnie i zważajcie na wypowiedzi mych ust.[j] **25** Oby twe serce nie zboczyło na jej drogi. Nie zabłąkaj się na jej szlaki.[k] **26** Wielu bowiem, zraniwszy, powaliła,[l] liczni też są ci, których pozabijała.[m] **27** Dom jej to drogi do Szeolu;[n] zstępują do wewnętrznych komnat śmierci.[o]

8 Czyż mądrość wciąż nie woła[p] i czy rozeznanie nie wydaje swego głosu?[q] **2** Stanęła na szczycie wzniesień,[r] przy drodze, na skrzyżowaniu szlaków. **3** Obok bram, u wejścia do miasta,[s] u progu wejść głośno woła:[t]

4 „Do was, ludzie, wołam, a swój głos kieruję do synów ludzkich.[u] **5** Niedoświadczeni, zrozumcie roztropność;[v] a wy, głupcy, zrozumcie serce.[w] **6** Posłuchajcie, bo o najprzedniej-

ROZDZ. 6
a Rdz 39:19 Sdz 20:5 Sdz 20:13 PnP 8:6

ROZDZ. 7
b Prz 2:1 Prz 4:1 Prz 5:1 Łk 8:15
c Pwt 11:18 Prz 10:14
d Kpł 18:5 Iz 55:3 Jn 12:50
e Ps 17:8
f Pwt 6:8
g Prz 2:10 2Ko 3:3
h Prz 2:2
i Prz 2:16 Prz 23:27
j Prz 5:3 Prz 6:24
k PnP 2:9
l Prz 9:6
m Prz 6:32 Prz 9:16
n Prz 5:8
o Hi 24:15 Rz 13:12 Ef 5:11
p Rdz 38:14 Jer 4:30
q Prz 9:13
r 1Tm 5:13 Tyt 2:5
s Prz 9:14
t Prz 23:28 Jer 3:2
u Rdz 39:12 Obj 2:20
v Kpł 19:5 Prz 15:8 Prz 21:27 Iz 1:11
w 2Sm 15:8
x Eze 27:7

szpalta 2 **a** PnP 3:6; PnP 4:14; **b** PnP 1:4; **c** Mk 13:34; **d** Prz 5:3; Prz 7:5; **e** Obj 2:20; **f** 1Ko 6:18; **g** Prz 5:9; Prz 5:11; **h** Kzn 9:12; **i** Prz 9:18; **j** Prz 1:1; **k** Prz 5:8; 1Pt 2:11; **l** Kzn 7:26; **m** 1Ko 10:8; **n** Prz 5:5; Prz 9:18; **o** Prz 2:18; Kzn 7:17; **ROZDZ. 8** **p** Prz 1:20; **q** Prz 2:3; Prz 2:11; **r** Mt 10:27; **s** Prz 1:21; **t** Dz 20:20; **u** Mt 11:15; **v** Ps 19:7; Prz 1:4; **w** Jer 17:9.

szych rzeczach mówię,[a] a otwieram swe wargi w sprawie prostolinijności.[b] **7** Bo moje podniebienie półgłosem wypowiada prawdę;[c] a niegodziwość jest dla mych warg czymś obrzydliwym.[d] **8** Wszystkie wypowiedzi moich ust są prawe.[e] Nie ma wśród nich nic przewrotnego ani spaczonego.[f] **9** Wszystkie są proste dla kierującego się rozeznaniem i prostolinijne dla tych, którzy znajdują poznanie.[g] **10** Przyjmujcie moje karcenie, a nie srebro, i poznanie zamiast wybornego złota.[h] **11** Bo mądrość jest lepsza niż korale[i] i nie mogą się z nią równać żadne inne rozkosze.[j]

12 „Ja, mądrość, mieszkam z roztropnością[k] i osiągam znajomość zdolności myślenia.[l] **13** Bojaźń przed Jehową oznacza nienawidzenie zła.[m] Nienawidzę wywyższania się i pychy,[n] i złej drogi, i przewrotnych ust.[o] **14** Ja mam radę[p] i praktyczną mądrość.[q] Ja — zrozumienie;[r] ja mam potęgę.[s] **15** Dzięki mnie panują królowie, a wysocy urzędnicy ustanawiają to, co prawe.[t] **16** Dzięki mnie książęta sprawują władzę książęcą,[u] a wszyscy dostojnicy sądzą w prawości.[v] **17** Miłuję tych, którzy mnie miłują,[w] a znajdują mnie ci, którzy mnie szukają.[x] **18** U mnie jest bogactwo i chwała,[y] cenne dobra dziedziczne i prawość.[z] **19** Owoc mój lepszy jest niż złoto, niż oczyszczone złoto, a mój plon — niż wyborne srebro.[a] **20** Chodzę ścieżką prawości,[b] środkiem szlaków sądu,[c] **21** by tym, którzy mnie miłują, dać w posiadanie majątek;[d] a ich spichrze stale napełniam.[e]

22 „Jehowa mnie utworzył jako początek swej drogi,[f] najwcześniejsze ze swych dawnych dzieł.[a] **23** Od czasu niezmierzonego zostałam ustanowiona,[b] od początku, od czasów wcześniejszych niż ziemia.[c] **24** Gdy nie było głębin wodnych, zostałam wydana na świat jakby w bólach porodowych,[d] gdy nie było źródeł obfitujących w wodę. **25** Zanim zostały osadzone góry,[e] jeszcze przed wzgórzami, zostałam wydana na świat jakby w bólach porodowych, **26** gdy jeszcze nie uczynił ziemi[f] ani otwartych przestrzeni, ani pierwszych mas prochu żyznej krainy.[g] **27** Kiedy przygotowywał niebiosa, ja tam byłam;[h] gdy ustanawiał okrąg na obliczu wodnej głębiny,[i] **28** gdy utwierdzał zwały chmur w górze,[j] gdy umacniał źródła wodnej głębiny,[k] **29** gdy dawał morzu swe rozporządzenie, by wody nie przekraczały jego rozkazu,[l] gdy ustanawiał fundamenty ziemi,[m] **30** wtedy ja byłam obok niego mistrzowskim wykonawcą[n] i byłam kimś, kogo dzień w dzień szczególnie miłował,[o] ja zaś wciąż się przed nim weseliłam,[p] **31** weseląc się żyzną krainą jego ziemi,[q] a rzeczy, które miłowałam, były u synów ludzkich.[r]

32 „A teraz, synowie, słuchajcie mnie; doprawdy, szczęśliwi są ci, którzy strzegą mych dróg.[s] **33** Słuchajcie karcenia i stańcie się mądrzy,[t] a nie okazujcie żadnej niedbałości.[u] **34** Szczęśliwy jest człowiek, który mnie

ROZDZ. 8

a 1Ko 2:6
b Prz 2:9
c Jn 4:24 Jn 17:17
d Prz 12:22 Prz 29:27
e Ps 12:6 Iz 45:23
f 2Tm 3:16
g Ps 25:12 Prz 21:11
h Ps 19:10 Ps 119:72 Ps 119:127 Prz 3:14 Prz 16:16 Prz 20:15
i Prz 3:15
j Ps 19:10 Ps 119:127
k Prz 1:4
l Prz 2:11 Prz 5:2
m Ps 97:10 Ps 101:3 Prz 13:5 Prz 16:6 Rz 12:9
n 1Sm 2:3 Ps 101:5 Prz 11:2 1Pt 5:5
o Prz 4:24
p Iz 9:6 Jn 7:16
q Prz 2:7 Łk 1:17
r Prz 4:7
s Prz 24:5
t Ps 72:1
u Iz 32:1
v Prz 29:2
w Ps 91:14 Jn 14:21
x Prz 2:5
y Mk 10:30
z 1Kl 3:6
a Prz 3:14
b Ps 85:13 Prz 11:5

c Ps 72:2; Iz 11:4; Iz 42:1; d Ps 37:11; Mt 25:34; e Mal 3:10; f Jn 1:1; Jn 1:14; **szpalta 2** a Kol 1:15; b Mi 5:2; c Jn 1:3; Jn 8:58; Jn 17:5; Kol 1:16; d Rdz 1:2; e Rdz 1:10; Ps 90:2; f Rdz 1:1; g Ps 89:11; Ps 90:2; h Ps 33:6; Jer 10:12; Kol 1:17; i Rdz 1:6; Hi 26:10; j Rdz 1:7; Hi 38:9; k Rdz 2:6; Rdz 7:11; Rdz 8:2; Ps 104:6; l Rdz 1:9; Hi 38:11; Ps 33:7; Ps 104:9; Jer 5:22; m Rdz 1:9; n Rdz 1:26; Jn 1:3; Jn 17:5; Kol 1:16; o Iz 42:1; Mt 3:17; p Hi 38:7; q Ps 9:8; Ps 98:7; r Jn 3:16; Jn 13:1; s 1Jn 2:17; t Prz 3:11; Prz 4:13; Heb 12:7; u Prz 28:14; Heb 12:25.

słucha, trwając czujnie dzień w dzień u mych drzwi, czuwając przy słupach moich wejść.[a] **35** Bo kto mnie znajduje, ten znajdzie życie[b] i zyskuje upodobanie Jehowy.[c] **36** Lecz kto mnie pomija, ten zadaje gwałt swojej duszy;[d] wszyscy, którzy mnie zawzięcie nienawidzą, miłują śmierć".[e]

9 Prawdziwa mądrość[f] zbudowała swój dom;[g] wykuła siedem jego słupów. **2** Urządziła ubój; zmieszała swoje wino; ponadto zastawiła stół.[h] **3** Rozesłała swoje służące, by wołać na szczycie wzniesień miasta: **4** „Kto jest niedoświadczony, niech tu zajdzie".[i] Komu nie dostaje serca[j] — do tego rzekła: **5** „Przyjdźcie, żywcie się moim chlebem i uczestniczcie w piciu wina, które zmieszałam.[k] **6** Zostawcie niedoświadczonych i żyjcie,[l] i chodźcie prosto drogą zrozumienia".[m]

7 Kto koryguje szydercę, ściąga na siebie hańbę,[n] a kto upomina niegodziwego — ma w sobie wadę.[o] **8** Nie upominaj szydercy, żeby cię nie znienawidził.[p] Upomnij mądrego, a będzie cię miłował.[q] **9** Daj mądremu, a stanie się jeszcze mądrzejszy.[r] Udziel wiedzy prawemu, a pomnoży swą umiejętność.

10 Bojaźń przed Jehową jest początkiem mądrości,[s] a poznanie Najświętszego jest zrozumieniem.[t] **11** Bo dzięki mnie pomnożą się twoje dni[u] i zostaną ci dodane lata życia.[v] **12** Jeśli zmądrzałeś, to zmądrzałeś dla własnego dobra,[w] a jeśli szydziłeś, ty to poniesiesz, ty sam.[x]

13 Kobieta głupia jest niepohamowana.[y] Jest samą bezmyślnością i zupełnie nic nie wie.[z] **14** A usiadła u wejścia do swego domu, na swym miejscu, na wyżynach miasta,[a] **15** by wołać do przechodzących drogą, do idących prosto przed siebie swoimi ścieżkami:[b] **16** „Kto jest niedoświadczony, niech tu zajdzie".[c] Komu nie dostaje serca[d] — do tego też rzekła: **17** „Wody kradzione są słodkie,[e] a chleb jedzony potajemnie jest miły".[f] **18** Lecz on nie wie, że przebywają tam ci, którzy są bezsilni w śmierci, że zwołani przez nią znajdują się w głębiach Szeolu.[g]

10 Przysłowia Salomona.[h] Syn mądry raduje ojca,[i] a syn głupi jest smutkiem dla swej matki.[j] **2** Skarby niegodziwca nie przyniosą żadnego pożytku,[k] lecz prawość wyzwoli od śmierci.[l] **3** Jehowa nie pozwoli głodować duszy prawego,[m] ale żądzę niegodziwców odtrąci.[n]

4 Kto pracuje ręką opieszałą, będzie ubogi,[o] lecz ręka pilnego — ta wzbogaci.[p]

5 Syn, który w działaniu kieruje się wnikliwością, zbiera w lecie; syn postępujący haniebnie śpi mocno w czasie żniwa.[q]

6 Błogosławieństwa są na głowę prawego,[r] lecz usta niegodziwych kryją gwałt.[s] **7** Pamięć o prawym jest ku błogosławieństwu,[t] lecz imię niegodziwych zgnije.[u]

8 Kto ma mądre serce, przyjmie przykazania,[v] lecz kto ma

ROZDZ. 8

a Mt 5:3
1Ts 5:6

b Prz 13:14
Jn 3:36
Jn 14:6
Jn 17:3

c Prz 12:2
Ef 1:6

d Jn 3:19
Dz 13:46

e Prz 5:23
Mt 25:46

ROZDZ. 9

f Prz 1:20
1Ko 2:7

g Ps 127:1

h Łk 14:17

i Ps 119:130
Prz 1:22

j Prz 7:7

k Ps 22:26
Jer 31:12
Jn 6:27
Obj 22:17

l Ps 26:4
Dz 2:40
2Ko 6:17
Obj 18:4

m Prz 4:5
Prz 13:20
Prz 22:17
Kzn 7:5
Mt 7:13
Łk 13:24

n 1Kl 18:17
Prz 15:12

o 1Kl 21:20
2Kn 25:16

p 1Kl 22:8
Prz 15:12
Prz 23:9
Mt 7:6

q Ps 141:5
Prz 27:6
Prz 28:23

r Prz 1:5
Prz 15:31
Prz 17:10
Prz 25:12
Mt 13:12

s Ps 34:11
Ps 111:10
Prz 1:7

t 1Kn 28:9
Mt 11:27
Jn 17:3

u Pwt 6:2
Prz 8:35
Prz 10:27

v Prz 3:2; **w** Prz 16:26; **x** Iz 28:22; **y** Prz 7:11; Prz 21:9; **z** Hi 2:10; **szpalta 2** **a** Prz 7:12; Prz 23:28; **b** Prz 7:8; Prz 7:26; Prz 23:27; **c** Prz 9:4; **d** Prz 6:32; **e** Prz 20:17; **f** Prz 7:18; Ef 5:12; **g** Prz 2:18; Prz 7:23; **ROZDZ. 10** **h** Prz 1:1; **i** Prz 13:1; Prz 23:24; Prz 27:11; Prz 29:3; **j** Prz 15:20; Prz 17:21; Prz 17:25; **k** Prz 11:4; Sof 1:18; **l** Prz 11:4; Prz 12:28; Dn 4:27; **m** Ps 33:19; Ps 37:25; Mt 6:33; Heb 13:5; **n** Prz 14:32; **o** Prz 20:4; Kzn 10:18; **p** Prz 12:24; Prz 13:4; Prz 21:5; **q** Prz 6:6; Prz 6:9; Prz 17:2; **r** Wj 23:25; Pwt 28:2; Prz 11:26; Prz 28:20; Mal 3:10; **s** Pwt 28:15; **t** 2Kl 19:34; Ps 112:6; Prz 22:1; Kzn 7:1; **u** Ps 9:5; Ps 109:15; **v** Pwt 4:6; Hi 23:12; Ps 19:7; Ps 107:43; Ps 119:34; Ps 119:100; 2Tm 3:15.

głupie wargi, zostanie podeptany.[a]

9 Kto chodzi w nieskazitelności, będzie chodzić bezpiecznie,[b] ale kto wykrzywia swe drogi, da się poznać.[c]

10 Kto mruga okiem, zada ból,[d] a kto ma głupie wargi, zostanie podeptany.[e] **11** Usta prawego są źródłem życia,[f] lecz usta niegodziwych kryją gwałt.[g]

12 Nienawiść wznieca swary,[h] ale miłość zakrywa wszystkie występki.[i]

13 Na wargach tego, kto się odznacza zrozumieniem, znajduje się mądrość,[j] lecz rózga jest na plecy tego, komu nie dostaje serca.[k]

14 Mądrzy gromadzą wiedzę,[l] lecz usta głupiego są bliskie doprowadzenia siebie do zguby.[m]

15 Majętności bogacza są jego silnym grodem.[n] Zgubą ubogich jest ich ubóstwo.[o]

16 Poczynania prawego wiodą do życia;[p] plon niegodziwca wiedzie do grzechu.[q]

17 Kto się trzyma karcenia, jest ścieżką do życia,[r] ale kto odrzuca upomnienie, przywodzi do błądzenia.[s]

18 Gdzie ktoś kryje nienawiść, tam są wargi fałszywe,[t] a kto puszcza w obieg złą wieść, ten jest głupi.[u]

19 W obfitości słów na pewno nie obejdzie się bez występku,[v] lecz kto trzyma w ryzach swe wargi, postępuje roztropnie.[w]

20 Język prawego to wyborne srebro;[x] serce niegodziwca niewiele jest warte.[y]

21 Wargi prawego pasą wielu,[z] lecz głupcy umierają wskutek niedostatku serca.[a]

22 Błogosławieństwo Jehowy — oto, co wzbogaca,[b] a on nie dodaje do niego żadnej boleści.[c]

ROZDZ. 10

a Prz 17:20
Prz 18:6
Kzn 10:12

b Ps 25:21
Prz 28:18

c Mt 10:26
Łk 12:2
1Ko 4:5
1Tm 5:24

d Ps 35:19
Prz 6:13

e Prz 18:21
3Jn 10

f Ps 37:30
Prz 11:30
Mt 12:35
Jak 5:20

g Kzn 10:13
Mt 12:34
Jak 3:5

h Prz 15:18
Jak 4:1

i Prz 17:9
1Ko 13:4
1Pt 4:8

j Prz 15:7
Iz 50:4
Łk 4:22

k Ps 32:9
Prz 19:29
Prz 26:3
1Ko 4:21

l Prz 9:9
Prz 18:15
Mt 12:35

m Prz 13:3
Prz 18:7
Prz 21:23

n Hi 31:24
Kzn 7:12
Łk 12:19

o Prz 19:7

p Prz 11:30
Hab 2:4
Gal 6:8

q Mt 7:17

r Prz 12:1
Heb 2:1
Heb 13:7

s Prz 5:12
Prz 15:10
2Tm 4:4
Heb 12:25

t 1Sm 18:21
2Sm 3:27
Łk 20:20
1Jn 3:15

u Ps 50:20
Ps 101:5

v Kzn 5:2
Kzn 10:14
Jak 3:2

w Ps 39:1
Prz 17:27
Prz 21:23
Jak 1:19

x Prz 12:18
Prz 16:13
Mt 12:35

y Rdz 6:5
Jer 17:9
Mt 12:34

z Jer 3:15
1Pt 5:2

a Prz 5:12
Oz 4:6
Rz 1:28

b Pwt 8:18
1Sm 2:7
Ps 37:22
Ps 107:38

23 Dla głupiego trwanie w rozpasaniu jest jak zabawa,[a] ale mądrość jest dla męża mającego rozeznanie.[b]

24 Co przeraża niegodziwca, to na niego przyjdzie,[c] lecz pragnienie prawych zostanie spełnione.[d] **25** Jak przemija wicher, tak nie będzie już niegodziwca,[e] ale prawy jest fundamentem po czas niezmierzony.[f]

26 Jak ocet dla zębów i jak dym dla oczu, taki jest leniwy dla tych, którzy go posyłają.[g]

27 Bojaźń przed Jehową doda dni,[h] lecz lata niegodziwców zostaną skrócone.[i]

28 Oczekiwanie prawych jest weselem,[j] lecz nadzieja niegodziwych zginie.[k]

29 Droga Jehowy jest twierdzą dla nienagannego,[l] lecz zguba jest dla krzywdzicieli.[m]

30 Prawy nie zachwieje się po czas niezmierzony,[n] lecz niegodziwi nie będą przebywać na ziemi.[o]

31 Usta prawego wydają owoc mądrości,[p] lecz język przewrotny zostanie odcięty.[q]

32 Wargi prawego zaznają dobrej woli,[r] ale usta niegodziwców są przewrotnością.[s]

11 Oszukańcza waga szalkowa jest obrzydliwością dla Jehowy,[t] lecz pełny odważnik jest mu przyjemny.

2 Przyszło zuchwalstwo? Przyjdzie i hańba;[u] lecz mądrość jest u skromnych.[v]

c 1Tm 6:6: **szpalta 2** **a** Prz 14:9; Prz 26:19; **b** Prz 1:2; Prz 2:10; Prz 15:21; **c** Heb 10:27; **d** Ps 21:2; Ps 37:4; Jn 16:24; 1Jn 5:14; **e** Ps 37:10; Ps 58:9; Iz 40:24; **f** Ps 15:5; Mt 7:24; 1Tm 6:19; **g** Mt 25:26; **h** Ps 21:4; Ps 91:16; **i** Ps 55:23; Kzn 7:17; **j** Ps 16:9; Rz 5:2; Rz 12:12; **k** Ps 112:10; Prz 11:7; Mt 25:46; 2Ts 1:9; **l** Ps 41:11; Ps 84:7; Prz 18:10; Iz 40:31; Flp 4:13; **m** Hi 31:3; Ps 1:6; Łk 13:27; Rz 2:8; **n** Ps 16:8; Ps 125:1; **o** Ps 37:9; Mt 21:41; **p** Ps 37:30; Prz 10:11; **q** Ps 63:11; **r** Ps 30:5; Prz 11:27; **s** Prz 15:2; **ROZDZ. 11** **t** Kpl 19:36; Pwt 25:15; Prz 20:10; Eze 45:10; Am 8:5; Mi 6:10; **u** Prz 16:18; Prz 18:12; Łk 14:8; **v** Prz 15:33; Mi 6:8; 1Pt 5:5.

3 Prostolinijnych prowadzi ich nieskazitelność,[a] lecz postępujących zdradziecko złupi ich przewrotność.[b]

4 Majętności na nic się nie zdadzą w dzień strasznego gniewu,[c] natomiast prawość wyzwoli od śmierci.[d]

5 Prawość nienagannego wyprostuje jego drogę,[e] lecz niegodziwiec upadnie wskutek własnej niegodziwości.[f] **6** Prostolinijnych wyzwoli ich prawość,[g] lecz postępujących zdradziecko schwyta ich żądza.[h]

7 Gdy umiera człowiek niegodziwy, ginie jego nadzieja;[i] ginie też oczekiwanie oparte na wielkiej mocy.[j]

8 Prawy zostaje wyratowany z udręki,[k] a na jego miejsce przychodzi niegodziwiec.[l]

9 Odstępca ustami swymi doprowadza bliźniego do zguby,[m] lecz prawi zostają uratowani dzięki wiedzy.[n]

10 Raduje się miasto z powodu dobroci prawych,[o] a gdy giną niegodziwcy, rozlega się radosne wołanie.[p]

11 Weseli się miasto z powodu błogosławieństwa prostolinijnych,[q] lecz z powodu ust niegodziwców zostaje zburzone.[r]

12 Ten, komu nie dostaje serca, gardzi swoim bliźnim,[s] lecz mąż, który ma głębokie rozeznanie, milczy.[t]

13 Kto krąży jako oszczerca,[u] wyjawia poufną rozmowę,[v] lecz kto jest wiernego ducha, zakrywa sprawę.[w]

14 Gdy nie ma umiejętnego kierownictwa, lud upada;[x] lecz w mnóstwie doradców jest wybawienie.[y]

15 Źle się powiedzie temu, kto poręczył za obcego,[z] ale kto nienawidzi podawania ręki, pozostaje wolny od trosk.

16 Niewiasta pełna wdzięku ma chwałę,[a] tyrani zaś mają bogactwo.

17 Mąż okazujący lojalną życzliwość wyświadcza dobro swej duszy,[b] ale człowiek okrutny sprowadza klątwę na swe ciało.[c]

18 Niegodziwiec zdobywa fałszywą zapłatę,[d] lecz kto sieje prawość – prawdziwe dochody.[e]

19 Kto niewzruszenie obstaje za prawością, zmierza do życia,[f] ale kto się ugania za czymś złym, zmierza do śmierci.[g]

20 Ludzie o spaczonym sercu są dla Jehowy obrzydliwością,[h] lecz nienaganni na swej drodze są dla niego rozkoszą.[i]

21 Choćby się ręka złączyła z ręką, zły nie uniknie kary,[j] lecz potomstwo prawych na pewno ujdzie cało.[k]

22 Jak złoty kolczyk do nosa tkwiący w ryju świni, taka jest kobieta piękna, lecz odrzucająca rozsądek.[l]

23 Pragnienie prawych jest na pewno dobre;[m] nadzieją niegodziwych – straszny gniew.[n]

24 Jest taki, który rozrzuca, a jednak mu przybywa;[o] również taki, który się powstrzymuje od tego, co słuszne, lecz wynikiem jest tylko nędza.[p]

25 Dusza szczodra sama zostanie nasycona,[q] a kto obficie poi drugich, sam też zostanie obficie napojony.[r]

ROZDZ. 11

a Ps 25:21
Ps 26:1
Prz 13:6

b Prz 21:7
Prz 28:18
Iz 1:28

c Prz 10:2
Prz 18:11
Eze 7:19
Sof 1:18
Mt 16:26

d Rdz 7:1
Prz 12:28
Prz 14:32

e Ps 26:3
Prz 10:2
Prz 13:6

f 2Sm 17:23
Est 7:10
Ps 9:15
Prz 5:22

g Rdz 31:7
Jer 39:18
Jer 40:4

h Ps 7:16
Prz 1:32
Kzn 9:3
Kzn 10:8

i Prz 10:28
Prz 14:32
2Ts 1:9

j Wj 15:9
Ps 146:4
Kzn 9:5
Łk 12:20

k Est 8:11
Prz 10:28
Dn 3:27
Dn 6:23

l Est 7:9
Prz 21:18
Dn 6:24

m Dz 20:30
2Ko 11:13
2Tm 2:18
2Pt 2:1

n Prz 2:10
Prz 9:10

o Est 8:16
Prz 28:12

p Wj 15:21
Sdz 5:31
Est 9:22

q Prz 14:34
Prz 29:8

r Est 9:1
Jak 3:6

s 2Sm 19:27
Ps 123:4
Prz 18:8
2Ko 12:20

t Prz 17:27
1Pt 2:23

u Kpł 19:16
Ps 101:5

v Prz 20:19
Prz 25:9
Prz 26:22

w Joz 2:14
Joz 2:20
Jer 38:27
Mt 1:19

x 1Kl 12:14
Iz 19:13

y Prz 15:22
Prz 20:18
Prz 24:6

z Prz 6:1
Prz 17:18
Prz 20:16
Prz 22:26

szpalta 2 **a** 1Sm 25:39; Prz 31:30; 1Tm 2:9; 1Pt 3:4; **b** Prz 19:22; Dn 4:27; Łk 6:38; 2Ko 9:6; **c** Jak 5:3; **d** Hi 27:13; Gal 6:7; **e** Ps 126:5; Gal 6:8; Jak 3:18; **f** Prz 10:16; Prz 12:28; Hab 2:4; Dz 10:35; Obj 2:10; **g** Prz 7:23; Prz 8:36; Rz 6:23; **h** Ps 18:26; Prz 3:32; Prz 6:15; **i** Ps 11:7; Ps 51:6; Prz 15:8; **j** Kzn 8:13; Eze 18:4; **k** Rdz 22:12; 1Sm 30:19; **l** Prz 9:13; **m** Ps 10:17; Ps 37:4; Iz 26:9; Mt 5:6; **n** Prz 10:28; 2Ts 1:9; Heb 10:27; **o** Pwt 15:10; Ps 112:9; Prz 19:17; Kzn 11:1; **p** Ag 1:6; **q** Hi 29:13; Iz 32:8; Dz 20:35; 2Ko 9:6; **r** Prz 28:27; Łk 6:38.

26 Kto zatrzymuje zboże, tego lud będzie przeklinał, lecz błogosławieństwo jest na głowę tego, kto wystawia je na sprzedaż.[a]

27 Kto szuka dobrego, będzie zabiegał o upodobanie,[b] kto zaś dąży do złego – na tego ono przyjdzie.[c]

28 Kto ufa swemu bogactwu, ten upadnie,[d] lecz prawi bujnie się rozwiną niczym listowie.[e]

29 Kto sprowadza klątwę na swój dom,[f] posiądzie wiatr,[g] a głupiec będzie sługą tego, kto jest mądrego serca.

30 Owocem prawego jest drzewo życia,[h] a kto pozyskuje dusze, ten jest mądry.[i]

31 Oto prawy – otrzyma na ziemi zapłatę.[j] O ileż bardziej niegodziwiec i grzesznik![k]

12 Kto miłuje karcenie, ten miłuje poznanie,[l] lecz kto nienawidzi upomnienia, jest nierozumny.[m]

2 Dobry zyskuje uznanie Jehowy,[n] lecz męża mającego niegodziwe zamysły poczytuje On za niegodziwego.[o]

3 Żaden człowiek nie umocni się niegodziwością,[p] lecz korzeniami prawych nic nie zachwieje.[q]

4 Żona dzielna jest koroną dla tego, kto ją ma,[r] lecz postępująca haniebnie jest zgnilizną w jego kościach.[s]

5 Myśli prawych są sprawiedliwością;[t] kierownictwo niegodziwych to zwodzenie.[u]

6 Słowa niegodziwców to czyhanie na krew,[v] lecz prostolinijnych uwolnią ich usta.[w]

7 Niegodziwcy zostają obaleni i już ich nie ma,[x] lecz dom prawych się ostoi.[y]

8 Wysławiany będzie mąż za swe usta roztropne,[a] lecz kto ma serce spaczone, narazi się na pogardę.[b]

9 Lepszy jest ktoś lekceważony, lecz mający sługę, niż taki, który sam przydaje sobie chwały, lecz brakuje mu chleba.[c]

10 Prawy dba o duszę swego zwierzęcia domowego,[d] lecz zmiłowania niegodziwców są okrutne.[e]

11 Kto uprawia swą rolę, nasyci się chlebem,[f] ale kto zabiega o rzeczy nic niewarte, temu nie dostaje serca.[g]

12 Niegodziwiec pożąda zdobyczy złowionej w sieć przez złych ludzi;[h] lecz korzeń prawych wydaje plon.[i]

13 Zły wpada w sidło wskutek występku warg,[j] lecz prawy wydostaje się z udręki.[k]

14 Z owocu swych ust człowiek nasyca się dobrem[l] i wróci do człowieka czyn jego rąk.[m]

15 Droga głupiego jest w jego oczach słuszna,[n] lecz kto słucha rady, jest mądry.[o]

16 Głupiec jeszcze tego samego dnia daje poznać swe wzburzenie,[p] lecz roztropny ukrywa zniewagę.[q]

17 Kto szerzy wierność, powie to, co prawe,[r] lecz świadek fałszywy – to, co zwodnicze.[s]

18 Jest taki, który mówi bezmyślnie, jakby zadawał pchnięcia mieczem,[t] ale język mądrych jest lekarstwem.[u]

ROZDZ. 11

a Rdz 41:56 Hi 29:13
b Prz 8:35 Prz 12:2 Łk 2:14
c Est 7:10 Ps 7:15 Ps 10:2 Prz 17:11
d Hi 31:24 Ps 52:7 Ps 62:10
e Ps 1:3 Ps 52:8 Iz 60:21 Jer 17:8
f Rdz 34:30 1Sm 25:3
g Oz 8:7
h Prz 15:4 2Ko 3:3
i Prz 14:25 Dn 12:3 Mt 4:19 Rz 10:14 1Ko 9:20 Jak 5:20
j Prz 4:13 Jer 39:18
k Eze 18:24 Eze 33:9 2Ts 1:6 1Pt 4:18

ROZDZ. 12

l Prz 3:11 Prz 4:13 Prz 23:12
m Ps 32:9 Iz 1:3
n Ps 112:6 Prz 15:9
o Pwt 25:1 1Kl 8:32 Iz 32:5
p Ps 37:10 Ps 37:38
q Ef 3:17 Kol 2:7
r Prz 18:22 Prz 19:14 1Ko 11:7
s Rdz 39:10 1Kl 21:25
t Flp 4:8
u Ps 140:2 Prz 6:18 Prz 11:23 Jer 4:14 Mt 26:4
v 2Sm 17:1 Ps 10:9 Mi 7:2 Dz 23:12
w Est 4:16 Est 7:4 Prz 14:3 Prz 15:2

---

x Est 9:10; Ps 37:10; Prz 14:11; **y** Lb 25:13; 2Sm 7:16; Prz 24:3; Mt 7:24; **szpalta 2** **a** Rdz 41:39; 1Sm 16:18; Łk 16:8; Jn 7:46; **b** 1Sm 25:17; Mt 27:4; Dz 12:23; **c** Prz 13:7; Łk 14:11; **d** Rdz 33:13; Wj 23:12; Pwt 22:4; Pwt 22:10; Pwt 25:4; Jon 4:11; **e** Rdz 49:6; Sdz 1:7; 1Sm 11:2; **f** Ps 128:2; Prz 28:19; Ef 4:28; **g** Prz 6:32; Mt 16:26; **h** Jer 5:26; Mi 7:2; **i** Mt 5:39; Mt 5:41; **j** 1Kl 2:23; Ps 5:6; Kzn 5:6; Dn 6:24; **k** 2Sm 4:9; Mt 12:37; 2Pt 2:9; **l** Prz 18:20; **m** Iz 3:11; Mt 16:27; **n** Prz 3:7; Prz 26:12; Gal 6:3; **o** Prz 1:5; Kzn 4:13; **p** Prz 29:11; **q** Prz 11:13; **r** 1Sm 22:14; **s** Prz 6:19; Prz 14:5; Mt 26:59; **t** Ef 6:4; **u** Prz 10:21; Prz 16:24.

19 Wargi prawdy[a] zostaną utwierdzone na zawsze,[b] lecz język fałszu będzie trwał tylko chwilę.[c]

20 Zwodzenie jest w sercu knujących niegodziwość,[d] lecz doradzający pokój zaznają radości.[e]

21 Prawego nie spotka żadna krzywda,[f] niegodziwcy zaś zostaną napełnieni nieszczęściem.[g]

22 Wargi fałszywe są dla Jehowy obrzydliwością,[h] lecz postępujący w sposób nacechowany wiernością są dla niego rozkoszą.[i]

23 Człowiek roztropny ukrywa wiedzę,[j] lecz serce głupich wykrzykuje głupotę.[k]

24 Ręka pilnych będzie rządzić,[l] lecz ręka opieszała będzie się musiała zająć pracą przymusową.[m]

25 Zatroskanie w sercu człowieka przytłacza je,[n] lecz dobre słowo je rozwesela.[o]

26 Prawy przepatruje swoje pastwisko, lecz droga niegodziwych wiedzie ich na manowce.[p]

27 Opieszałość nie wypłoszy nikomu zwierzyny,[q] lecz pilny jest dla człowieka cennym mieniem.

28 Na ścieżce prawości jest życie,[r] a podążanie jej szlakiem nie oznacza śmierci.[s]

13 Syn tam jest mądry, gdzie jest ojcowskie karcenie,[t] lecz szydercą jest ten, kto nie słyszał nagany.[u]

2 Z owocu swych ust mąż będzie spożywał dobro,[v] lecz duszą postępujących zdradziecko jest przemoc.[w]

3 Kto strzeże swych ust, zachowuje swą duszę.[x] Kto szeroko otwiera swe wargi — doprowadzi się do ruiny.[a]

4 Leniwy pokazuje, że pragnie — ale jego dusza nic nie ma.[b] Lecz dusza pilnych zostanie obficie nasycona.[c]

5 Prawy nienawidzi fałszywego słowa,[d] lecz niegodziwcy postępują haniebnie i okrywają się niesławą.[e]

6 Prawość strzeże tego, kto jest niewinny na swej drodze,[f] lecz niegodziwość obala grzesznika.[g]

7 Jest taki, który udaje bogatego, a w ogóle nic nie ma;[h] jest taki, który udaje ubogiego, a ma wiele majętności.

8 Okupem za duszę człowieka jest jego bogactwo,[i] lecz ubogi nie słyszy nagany.[j]

9 Światło prawych będzie się radować,[k] lecz lampa niegodziwych zostanie zgaszona.[l]

10 Zuchwalstwem wywołuje się tylko zwadę,[m] lecz mądrość jest u tych, którzy się wspólnie naradzają.[n]

11 Majętności pochodzących z tego, co marne, ubywa,[o] lecz kto zbiera ręką, ten je pomnaża.[p]

12 Przewlekające się oczekiwanie przyprawia serce o chorobę,[q] ale rzecz upragniona — gdy już nadejdzie — jest drzewem życia.[r]

13 Kto wzgardził słowem,[s] od tego wezmą zastaw; lecz kto się boi przykazania, zostanie nagrodzony.[t]

ROZDZ. 12

a Ef 4:25
b 1Pt 3:10
c Prz 19:9 Dz 5:3
d Prz 26:24 Dn 6:5 Mk 7:23
e Mt 5:9 Mt 18:15
f Ps 91:10 Prz 1:33 Prz 13:6
g Prz 1:31 Iz 48:22 Hab 2:16
h Ps 5:6 Prz 6:16 Prz 6:17 Obj 21:8
i Prz 15:8
j Prz 10:19
k Prz 13:16 Prz 15:2
l Rdz 39:4 1Kl 11:28 Prz 17:2 Heb 6:11
m Prz 19:15
n Neh 2:2 Ps 38:6 Prz 15:13 Mt 6:25
o Prz 13:12 Prz 16:24 Iz 50:4 Za 1:13
p Prz 11:18
q Prz 13:4 Prz 26:15
r Ps 37:27 Prz 10:2 Prz 10:7 Hab 2:4 Rz 5:21 1Pt 3:10
s Prz 10:16 Prz 11:19

ROZDZ. 13

t Prz 15:5 Heb 12:7
u 1Sm 2:25 Prz 9:7
v Prz 12:14 Prz 18:20
w Ps 140:11 Prz 4:17 Hab 2:8 Obj 16:6
x Ps 39:1 Ps 141:3 Prz 21:23

---

szpalta 2 **a** Prz 10:19; Prz 12:13; Prz 18:7; Mt 12:36; Jak 1:26; Jak 3:9; Judy 16; **b** Prz 12:24; Prz 26:13; **c** Prz 10:4; Prz 11:25; **d** Ps 119:163; Prz 8:13; Prz 30:8; Ef 4:25; **e** 2Pt 3:3; **f** Ps 25:21; Prz 12:21; Prz 12:28; **g** 2Kn 28:23; Ps 140:11; **h** Prz 12:9; Obj 3:17; **i** Wj 21:30; Jer 41:8; **j** 2Kl 24:14; Jer 39:10; **k** Ps 97:11; **l** Hi 21:17; Prz 20:20; Prz 24:20; **m** Sdz 8:1; Sdz 12:1; Prz 11:2; Prz 21:24; **n** Prz 24:6; Dz 15:6; **o** Prz 28:8; Kzn 5:14; Jer 17:11; **p** Ps 128:2; **q** Ps 69:3; Ps 143:7; **r** Rdz 21:7; Łk 2:30; Flp 1:23; **s** 2Kn 36:16; Prz 13:18; **t** Ps 19:11; 2Jn 8.

14 Prawo mądrego jest źródłem życia,[a] by odwrócić kogoś od sideł śmierci.[b]

15 Dobra wnikliwość daje łaskę,[c] lecz droga postępujących zdradziecko jest wyboista.[d]

16 Każdy roztropny będzie działał z wiedzą,[e] lecz głupiec będzie krzewił głupotę.[f]

17 Posłaniec niegodziwy wpadnie w zło,[g] lecz wierny wysłannik jest lekarstwem.[h]

18 Kto lekceważy karcenie, popadnie w ubóstwo i hańbę,[i] lecz kto się stosuje do upomnienia, jest wychwalany.[j]

19 Spełnione pragnienie jest miłe dla duszy,[k] lecz odwracanie się od zła jest dla głupców obrzydliwością.[l]

20 Kto chodzi z mądrymi, stanie się mądry,[m] lecz kto się zadaje z głupcami, temu źle się powiedzie.[n]

21 Nieszczęście ściga grzeszników,[o] lecz prawych nagradza dobro.[p]

22 Ten, kto jest dobry, pozostawi dziedzictwo synom synów, a majątek grzesznika zostaje zachowany dla prawego.[q]

23 Zaorana rola ubogich daje dużo żywności,[r] ale jest taki, który zostaje zmieciony wskutek braku sądu.[s]

24 Kto powstrzymuje swą rózgę, nienawidzi swego syna,[t] ale miłuje go ten, kto go dogląda z karceniem.[u]

25 Prawy je do nasycenia swej duszy,[v] ale brzuch niegodziwych będzie pusty.[w]

14 Niewiasta naprawdę mądra buduje swój dom,[x] lecz głupia własnoręcznie go burzy.[y]

2 Kto chodzi w swej prostolinijności, ten boi się Jehowy,[z] lecz gardzi Nim człowiek, którego drogi są kręte.[a]

3 W ustach głupiego jest rózga wyniosłości,[a] lecz wargi mądrych będą ich strzegły.[b]

4 Gdzie nie ma bydła, żłób jest czysty, lecz dzięki mocy byka zbiór jest obfity.

5 Świadkiem wiernym jest ten, który nie skłamie,[c] ale świadek fałszywy szerzy same kłamstwa.[d]

6 Szyderca usiłował znaleźć mądrość, lecz nigdzie jej nie ma; ale dla tego, kto posiada zrozumienie, wiedza jest rzeczą łatwą.[e]

7 Odejdź od oblicza męża głupiego,[f] bo na pewno nie dostrzeżesz warg poznania.[g]

8 Mądrość roztropnego — zrozumieć swą drogę;[h] lecz głupotą głupców jest zwodzenie.[i]

9 Głupi naigrawają się z winy,[j] lecz wśród prostolinijnych jest zgoda.[k]

10 Serce zna gorycz duszy człowieka,[l] a do jej radości nie wmiesza się nikt obcy.

11 Dom niegodziwych będzie unicestwiony,[m] lecz namiot prostolinijnych rozkwitnie.[n]

12 Istnieje droga, która w oczach człowieka jest prostolinijna,[o] lecz potem jej końcem są drogi śmierci.[p]

13 Nawet w śmiechu może boleć serce,[q] a radość kończy się smutkiem.[r]

14 Człowiek wiarołomnego serca nasyci się wynikami swoich dróg,[s] dobry zaś — wynikami swych uczynków.[t]

ROZDZ. 13

a Prz 8:35 Prz 16:22 Prz 24:14

b Prz 14:27

c 1Sm 18:14 Łk 2:52

d Prz 4:19 Rz 6:21

e Prz 14:8 Prz 14:15 Prz 14:18 Mt 10:16

f 1Sm 25:25

g 2Sm 4:10

h Prz 25:25 2Ko 5:20 2Tm 2:2

i Prz 15:32 Heb 12:25

j Ps 141:5 Heb 12:11

k 1Kl 1:48

l Prz 29:27 Am 5:10

m Prz 22:17 Dz 4:13 Heb 10:24

n Rdz 34:2

o Rdz 4:7 Pwt 28:20

p Iz 3:10 Rz 2:10

q Pwt 6:11 Hi 27:17 Iz 61:6

r Prz 12:11 Prz 27:18 2Ko 9:6

s Prz 28:19

t 1Sm 3:13 1Kl 1:6 Prz 29:15

u Pwt 6:7 Prz 3:12 Prz 19:18 Prz 22:15 Prz 23:14 Ef 6:4 Heb 12:6

v Ps 34:10 Ps 37:25 Heb 13:5

w Pwt 28:48 Iz 65:13

ROZDZ. 14

x Rut 4:11 Prz 24:3 Prz 31:10 Prz 31:26

y Prz 9:13

z Hi 1:1 Dz 10:35

a Pwt 32:15 Łk 10:16

szpalta 2

a 1Sm 2:3 2Pt 2:18

b Prz 12:6 Rz 10:10

c Prz 12:17; 2Ko 6:7; **d** Wj 20:16; Prz 6:19; Prz 19:5; **e** Prz 18:15; **f** Prz 13:20; **g** Prz 1:29; **h** Ps 111:10; Ef 5:17; **i** Prz 11:18; Prz 14:12; Łk 12:19; 1Ko 1:20; **j** Prz 10:23; Prz 30:20; Jer 6:15; Judy 18; **k** 1Ko 1:10; **l** 1Sm 1:10; 2Kl 4:27; Prz 15:13; **m** Prz 3:33; Prz 12:7; Prz 21:12; **n** Ps 112:3; Prz 13:22; **o** Prz 30:12; **p** Prz 16:25; Rz 6:21; **q** Kzn 2:2; **r** Kzn 7:2; Kzn 7:4; **s** Prz 1:31; Prz 1:32; Mt 6:16; 2Pt 2:13; **t** 2Ko 1:12; Gal 6:4; Gal 6:8.

15 Niedoświadczony daje wiarę każdemu słowu,[a] lecz roztropny rozważa swe kroki.[b]

16 Mądry się boi i odwraca od zła,[c] głupi zaś wpada w furię i pewność siebie.[d]

17 Kto jest skory do gniewu, popełni głupstwo,[e] lecz mąż odznaczający się zdolnością myślenia jest nienawidzony.[f]

18 Niedoświadczeni posiądą głupotę,[g] lecz roztropni będą nosić wiedzę jako nakrycie głowy.[h]

19 Źli będą musieli się pokłonić przed dobrymi,[i] a niegodziwi – u bram prawego.

20 Ubogi jest przedmiotem nienawiści nawet dla swego bliźniego,[j] lecz bogaty ma wielu przyjaciół.[k]

21 Kto gardzi swoim bliźnim, ten grzeszy,[l] lecz szczęśliwy jest ten, kto okazuje łaskę uciśnionym.[m]

22 Czyż ci, którzy obmyślają niegodziwość, nie będą się błąkać?[n] Lecz dla tych, którzy obmyślają dobro, jest lojalna życzliwość i wierność prawdzie.[o]

23 Z wszelkiego trudu jest korzyść,[p] lecz samo słowo warg prowadzi do nędzy.

24 Koroną mądrych jest ich bogactwo; głupotą głupców jest głupota.[q]

25 Świadek prawdziwy wyzwala dusze,[r] lecz zwodniczy szerzy same kłamstwa.[s]

26 W bojaźni przed Jehową jest silna ufność,[t] a dla jego synów będzie miejsce schronienia.[u]

27 Bojaźń przed Jehową to zdrój życia,[v] by można było uniknąć sideł śmierci.[w]

28 W mnóstwie ludu jest ozdoba króla,[x] lecz wskutek braku ludności dochodzi do zguby dostojnika.[a]

29 Kto jest nieskory do gniewu, obfituje w rozeznanie,[b] lecz kto jest niecierpliwy, wywyższa głupotę.[c]

30 Serce spokojne jest życiem dla ciała,[d] lecz zazdrość jest zgnilizną dla kości.[e]

31 Kto oszukuje maluczkiego, znieważa jego Twórcę,[f] lecz wychwala Go ten, kto okazuje łaskę biednemu.[g]

32 Niegodziwiec zostanie powalony wskutek swego zła,[h] lecz prawy będzie znajdował schronienie w swej nieskazitelności.[i]

33 W sercu człowieka odznaczającego się zrozumieniem spoczywa mądrość[j] i staje się ona znana pomiędzy głupcami.

34 To prawość wywyższa naród,[k] lecz grzech jest hańbą dla grup narodowościowych.[l]

35 Król ma upodobanie w słudze, który działa z wnikliwością,[m] lecz jego furia wybucha przeciwko postępującemu haniebnie.[n]

15 Odpowiedź łagodna odwraca złość,[o] lecz słowo bolesne wywołuje gniew.[p]

2 Język mądrych wyświadcza dobro wiedzą,[q] lecz usta głupich tryskają głupotą.[r]

3 Oczy Jehowy są na każdym miejscu;[s] obserwują złych i dobrych.[t]

4 Spokój języka jest drzewem życia,[u] lecz jego przewrotność oznacza załamanie na duchu.[v]

ROZDZ. 14

a Prz 27:12 Rz 16:18
b Neh 6:2 Am 5:13
c Rdz 39:12 1Ts 5:22
d 1Sm 25:11 1Kl 19:2
e Prz 12:16 Prz 16:32
f Jn 15:19
g Prz 3:35 Jer 16:19 Jer 44:17
h Ps 141:5 Prz 3:22 Prz 4:9
i Rdz 42:6 Iz 60:14
j Hi 30:10 Prz 19:7
k Est 5:10 Prz 19:4
l Prz 11:12
m Ps 41:1 Prz 19:17 Prz 28:27 Iz 58:7 Eze 18:7
n Rdz 4:12 Jer 43:7
o Rdz 24:27 Hi 42:10 Ps 25:10
p Prz 12:24 Prz 28:19
q 1Sm 25:25 Prz 27:22
r Prz 11:30 Dz 20:21 Dz 26:20 Jak 5:20
s Prz 14:5 1Tm 4:2 2Tm 2:18
t Ps 34:9 Mal 3:16 Dz 9:31
u Prz 18:10 Iz 26:20 Jer 15:11 Rz 8:31
v Prz 19:23 Iz 33:6
w Prz 22:5 Kzn 7:26
x 1Kl 4:21 Flp 2:10

szpalta 2

a 2Kl 13:7
b Prz 17:27 Prz 29:11 Jak 1:19
c Prz 25:28 Kzn 7:9
d Prz 4:23
e Rdz 37:4 1Sm 18:8
f Pwt 24:15 Ps 12:5 Prz 17:5 Kzn 5:8 Rz 15:3

g Mt 19:21; Łk 18:43; **h** Hi 27:13; Hi 27:20; Ps 37:20; 1Ts 5:3; **i** Prz 2:7; Prz 10:9; **j** Ps 49:3; Prz 15:28; **k** Pwt 4:6; **l** Pwt 9:5; Iz 1:21; **m** 2Sm 15:34; Prz 22:29; Mt 24:45; **n** 1Kl 2:44; Est 7:7; **ROZDZ. 15** **o** Sdz 8:2; 1Sm 25:33; Prz 25:15; **p** 1Kl 12:14; 1Kl 12:16; Prz 29:22; **q** Ps 45:1; Prz 16:23; Kzn 10:12; Iz 50:4; Jn 7:46; **r** Ps 59:7; Jak 3:10; **s** Hi 34:21; Ps 11:4; Ps 66:7; Prz 5:21; Jer 16:17; Jer 23:24; Heb 4:13; **t** 2Kn 16:9; **u** Prz 12:18; Prz 16:24; Prz 17:27; **v** Ps 52:2; Prz 18:7.

5 Głupiec gardzi skarceniem
od swego ojca,[a] ale kto zważa na
upomnienie, jest roztropny.[b]

6 W domu prawego jest obfity zapas,[c] lecz plon niegodziwca
prowadzi do wyklęcia.[d]

7 Wargi mądrych rozsiewają
wiedzę,[e] lecz nie takie jest serce
głupich.[f]

8 Ofiara niegodziwców jest
dla Jehowy obrzydliwością,[g] lecz
modlitwa prostolinijnych sprawia mu przyjemność.[h]

9 Droga niegodziwego jest dla
Jehowy obrzydliwością,[i] lecz miłuje On tego, kto zabiega o prawość.[j]

10 Karcenie jest złe dla porzucającego ścieżkę;[k] każdy, kto
nienawidzi upomnienia, umrze.[l]

11 Szeol i miejsce zagłady[m]
są przed obliczem Jehowy.[n] O
ileż bardziej serca synów ludzkich![o]

12 Szyderca nie miłuje tego,
kto go upomina.[p] Nie pójdzie on
do mądrych.[q]

13 Serce radosne wywiera
dobry wpływ na oblicze,[r] lecz z
powodu boleści serca duch jest
przygnębiony.[s]

14 Serce odznaczające się zrozumieniem szuka poznania,[t] lecz
usta głupców dążą do głupoty.[u]

15 Wszystkie dni uciśnionego są złe,[v] ale kto jest w dobrym nastroju serca, bezustannie ucztuje.[w]

16 Lepsza jest odrobina w bojaźni przed Jehową[x] niż obfity
zapas, a przy tym zamieszanie.[y]

17 Lepsza jest potrawa z warzyw — tam, gdzie jest miłość[z] —
niż tuczony byk, a przy tym nienawiść.[a]

18 Człowiek rozzłoszczony
wszczyna zwadę,[b] lecz nieskory
do gniewu uśmierza kłótnię.[c]

ROZDZ. 15

a 1Sm 2:25
Prz 13:1
b Ps 141:5
Prz 6:23
Heb 12:11
c Ps 112:3
d Prz 16:8
Jak 5:3
e Ps 37:30
Mt 10:27
Rz 10:10
2Tm 2:2
f Mt 12:34
g Prz 21:27
Iz 1:11
Iz 66:3
Jer 6:20
Mt 23:23
h Ps 10:17
Heb 5:7
Jak 5:16
1Pt 3:12
1Jn 3:22
i Ps 1:6
Ps 146:9
Mt 7:13
j Prz 21:21
Iz 26:7
Jn 3:35
k 1Kl 18:17
l Kpl 26:21
Prz 1:32
Prz 5:12
Prz 10:17
m Ps 88:11
Prz 27:20
n Hi 26:6
Ps 139:8
o 2Kn 6:30
Ps 7:9
Ps 44:21
Jer 17:10
Dz 1:24
Heb 4:13
p Prz 9:7
Am 5:10
Jn 3:20
Jn 7:7
q 2Kn 18:7
Hi 21:14
r Prz 4:23
Prz 17:22
s Neh 2:2
Ps 143:4
Prz 12:25
t 1Kl 3:12
Ps 119:97
Dz 17:11
u Prz 12:23
Iz 30:10
Oz 12:1
v Pwt 28:67
Hi 3:11
w Dz 16:25
1Pt 4:13
x Ps 37:16
y Prz 15:17
z Ps 133:1
Prz 17:1
1Ko 13:4
a Prz 26:26
Łk 7:36
b Prz 10:12
Prz 29:22
c Rdz 13:8
1Sm 25:24
Prz 25:15
Kol 3:8
Jak 1:19

19 Droga leniwego jest jak
kolczasty żywopłot,[a] lecz ścieżka prostolinijnych jest drogą usypaną.[b]

20 Mądry syn rozwesela ojca,[c] lecz człowiek głupi gardzi
swą matką.[d]

21 Głupota jest radością dla
człowieka, któremu nie dostaje serca,[e] lecz mąż odznaczający się rozeznaniem idzie prosto
przed siebie.[f]

22 Plany zostają zniweczone,
gdzie nie ma poufnej rozmowy,[g]
lecz przy mnóstwie doradców
osiąga się cel.[h]

23 Człowiekowi sprawia radość odpowiedź jego ust,[i] a słowo w słusznym czasie — jakże
jest dobre![j]

24 Dla człowieka, który działa z wnikliwością,[k] ścieżka życia
wiedzie w górę, by odwrócić od
Szeolu — w dole.[l]

25 Jehowa zburzy dom tych,
którzy się wywyższają,[m] lecz granicę wdowy ustali.[n]

26 Knowania złego są dla Jehowy obrzydliwością,[o] lecz przyjemne wypowiedzi są czyste.[p]

27 Kto zdobywa niesprawiedliwy zysk, ten ściąga na swój
dom klątwę,[q] ale kto nienawidzi
podarków, będzie żył.[r]

28 Serce prawego rozmyśla,
żeby odpowiedzieć,[s] lecz usta
niegodziwych tryskają tym, co
złe.[t]

29 Jehowa jest daleko od niegodziwych,[u] lecz słyszy modlitwę prawych.[v]

19 **a** Prz 10:26; Prz 26:13; **b** Iz 30:21; Iz 57:14; Mal 3:18; **c** 1Kl 1:48; Prz 23:15; Prz 27:11; **d** Prz 10:1; Prz 23:22; Prz 30:17; **e** Prz 10:23; Prz 26:19; Kzn 7:4; **f** Prz 4:26; Prz 11:5; Ef 5:15; Jak 3:13; **g** Kzn 4:13; **h** Prz 11:14; Prz 20:18; **i** Prz 12:14; Prz 16:13; Ef 4:29; **j** 1Sm 25:33; Prz 25:11; **k** Mt 7:14; **l** Prz 8:36; Prz 23:14; **m** Ps 52:5; Łk 18:14; **n** Pwt 10:18; Ps 146:9; **o** Prz 6:18; Mt 15:19; **p** Ps 19:14; **q** Pwt 16:19; 1Sm 8:3; Prz 1:19; Kzn 7:7; Iz 1:23; **r** Wj 23:8; Iz 33:15; **s** Prz 16:23; **t** Prz 24:2; Tyt 1:10; 2Pt 2:18; **u** Ps 34:16; Ps 138:6; 1Pt 3:12; **v** Ps 34:15; Ps 145:19; Iz 58:9; Jn 9:31.

szpalta 2

30 Blask oczu[a] rozwesela serce;[b] wieść[c] dobra tuczy kości.[d]

31 Ucho, które słucha życiodajnego upomnienia,[e] mieszka między mądrymi.[f]

32 Kto stroni od karcenia,[g] ten odrzuca własną duszę, lecz kto słucha upomnienia, nabywa serca.[h]

33 Bojaźń przed Jehową to karcenie ku mądrości,[i] a chwałę poprzedza pokora.[j]

16 Do ziemskiego człowieka należy układanie tego, co w sercu,[k] lecz odpowiedź języka pochodzi od Jehowy.[l]

2 Wszystkie drogi człowieka są w jego oczach czyste,[m] lecz Jehowa ocenia duchy.[n]

3 Zdaj swe dzieła na Jehowę,[o] a będą utwierdzone twe plany.[p]

4 Jehowa uczynił wszystko z myślą o swoim celu[q] — nawet niegodziwca na dzień zły.[r]

5 Każdy, kto ma pychę w sercu, jest dla Jehowy obrzydliwością.[s] Ręka może złączyć się z ręką, ale człowiek nie uniknie kary.[t]

6 Lojalną życzliwością i wiernością wobec prawdy dokonuje się zadośćuczynienia za winę,[u] a z bojaźni przed Jehową człowiek odwraca się od złego.[v]

7 Gdy Jehowa ma upodobanie w drogach człowieka,[w] sprawia, że żyją z nim w pokoju nawet jego nieprzyjaciele.[x]

8 Lepiej mieć odrobinę z prawością[y] niż obfitość plonów bez sprawiedliwości.[z]

9 Serce ziemskiego człowieka może obmyślić jego drogę,[a] lecz to Jehowa kieruje jego krokami.[b]

10 Na wargach króla ma być natchnione rozstrzygnięcie;[c] jego usta nie powinny się okazać niewierne w sądzie.[a]

11 Sprawiedliwa wskazówka i waga należą do Jehowy;[b] jego dziełem są wszystkie kamienne odważniki w worku.[c]

12 Popełnianie niegodziwości jest dla królów czymś obrzydliwym,[d] tron bowiem jest utwierdzany prawością.[e]

13 Wargi prawości są rozkoszą dla wspaniałego króla[f] i miłuje on mówiącego to, co prostolinijne.[g]

14 Złość króla oznacza posłańców śmierci,[h] lecz człowiek mądry ją odwraca.[i]

15 W świetle oblicza króla jest życie,[j] a jego dobra wola jest jak obłok wiosennego deszczu.[k]

16 Nabycie mądrości — o ileż lepsze jest od złota![l] I lepiej jest wybrać nabywanie zrozumienia niż srebro.[m]

17 Gościńcem prostolinijnych jest zawracanie od złego.[n] Kto strzeże swej drogi, zachowuje swą duszę.[o]

18 Pycha poprzedza upadek,[p] a duch wyniosły — potknięcie.[q]

19 Lepiej być uniżonym w duchu z potulnymi,[r] niż dzielić łup z tymi, którzy się wywyższają.[s]

20 Kto w jakiejś sprawie okazuje wnikliwość, znajdzie dobro,[t] a kto ufa Jehowie, jest szczęśliwy.[u]

ROZDZ. 15

a Ps 25:15
b Ps 16:9 Ps 19:8
c Prz 25:25
d Prz 16:24 Iz 58:11
e Ps 39:11 Prz 6:23 Prz 13:18
f Prz 9:8 Prz 19:20
g Ps 50:17 Prz 5:12 Prz 13:18 Heb 12:25
h Prz 19:8 Mt 7:24 Heb 12:10
i Hi 28:28 Ps 111:10 Prz 1:7
j Prz 18:12 Prz 29:23 Łk 14:11 Jak 4:10

ROZDZ. 16

k Ps 21:11 Prz 16:9 Prz 19:21 Prz 20:24 1Ko 7:37
l Wj 4:11 Jer 1:9 Mt 10:20 Łk 12:12 Łk 21:15
m 1Sm 15:13 Ps 36:2 Prz 21:2 Prz 30:12 Jer 17:9 Łk 18:11
n 1Sm 2:3 1Sm 16:7 Prz 24:12 Łk 16:15
o Ps 37:5 Ps 55:22 Mt 6:33 Flp 4:6 1Pt 5:7
p 2Sm 7:5 2Sm 7:13
q Iz 43:21 Obj 4:11
r Wj 14:4 Rz 9:21 2Pt 2:9
s Hi 40:12 Prz 6:17 Prz 8:13 Prz 21:4
t Prz 15:25 Iz 3:11 Rz 2:8
u 2Kn 19:3 Dz 3:19
v Rdz 20:11 Neh 5:9 Prz 8:13 Prz 14:26 2Ko 7:1
w Kol 1:10 1Pt 3:9 1Jn 3:22
x Rdz 31:24 Wj 34:24 Jer 15:11 Rz 8:31

y Ps 37:16; Prz 15:16; 1Tm 6:6; **z** Prz 21:6; Jer 17:11; Mt 6:10; **a** Prz 16:1; Prz 19:21; **b** Ps 51:10; Prz 16:3; Prz 20:24; Jer 10:23; **c** Pwt 17:18; 2Sm 23:2; 1Kl 3:28; Ps 72:1; **szpalta 2** **a** Ps 72:14; Prz 29:4; **b** Kpł 19:36; Prz 11:1; Eze 45:10; **c** Pwt 25:13; Prz 20:10; Mi 6:11; **d** Prz 14:35; Prz 20:26; Łk 12:48; **e** Prz 25:5; Prz 29:14; Obj 19:11; **f** Ps 101:6; **g** Prz 22:11; **h** 1Sm 22:18; 1Kl 2:29; Prz 19:12; Prz 20:2; Dn 3:13; **i** Kzn 9:15; Kzn 10:4; **j** Hi 29:24; Dz 2:28; **k** Hi 29:23; Ps 72:6; Prz 19:12; Oz 6:3; **l** Ps 119:127; Prz 8:10; Kzn 7:12; **m** Prz 3:14; Prz 4:7; **n** Prz 4:27; **o** Prz 10:9; Dz 10:35; Heb 10:39; **p** Prz 11:2; Prz 17:19; Prz 18:12; Dn 4:30; Dn 5:22; **q** Est 3:5; Est 5:11; Dn 4:31; **r** Kzn 7:8; Iz 57:15; Jer 9:24; **s** 1Sm 30:16; **t** Rdz 41:39; Prz 13:15; **u** 1Kn 5:20; Ps 34:8; Ps 146:5; 1Tm 4:10.

21 O tym, kto jest mądry sercem, będą mówić, że się odznacza zrozumieniem,[a] a kto ma słodkie wargi, pomnaża zdolność przekonywania.[b]

22 Wnikliwość jest zdrojem życia dla tych, którzy ją posiadają,[c] a karcenie głupców to głupota.[d]

23 Serce mądrego sprawia, że jego usta odznaczają się wnikliwością,[e] a jego wargom dodaje zdolności przekonywania.[f]

24 Przyjemne wypowiedzi są plastrem miodu,[g] słodyczą dla duszy i lekarstwem dla kości.[h]

25 Istnieje droga, która w oczach człowieka jest prostolinijna,[i] lecz potem jej końcem są drogi śmierci.[j]

26 Dusza ciężko pracującego ciężko na niego pracuje,[k] gdyż ponaglają go jego usta.[l]

27 Nicpoń wykopuje zło,[m] a na jego wargach jest jakby ogień parzący.[n]

28 Mąż knujący intrygi szerzy zwadę,[o] a oszczerca rozdziela tych, którzy się dobrze znają.[p]

29 Człowiek dopuszczający się gwałtu zwiedzie swego bliźniego[q] i sprawia, że idzie on drogą niedobrą.[r] **30** Mruga oczami, by knuć intrygi.[s] Zaciskając wargi, popełnia zło.

31 Siwizna jest koroną piękna,[t] gdy się ją znajduje na drodze prawości.[u]

32 Nieskory do gniewu jest lepszy niż mocarz,[v] a panujący nad swym duchem — niż zdobywca miasta.[w]

33 Los wrzuca się do podołka,[x] lecz każde jego rozstrzygnięcie pochodzi od Jehowy.[y]

17 Lepszy jest suchy kawałek chleba, a przy tym spokój,[z] niż dom pełen ofiar, a przy tym kłótnia.[a]

ROZDZ. 16

a 1Kl 3:12 Prz 4:7 Rz 16:19

b Kzn 12:10 Łk 4:22 2Ko 5:11 Kol 4:6

c Prz 14:27 Prz 15:24 Jn 4:14

d Prz 1:7 Prz 15:28

e Ps 37:30 Prz 22:17 Prz 22:18 Mt 12:35

f Jn 6:68 Dz 19:26 Kol 3:16

g Ps 19:10 Ps 119:103

h Prz 3:8 Prz 4:22 Prz 12:18 Prz 17:22

i Mt 7:22 Jn 9:41 Jn 16:2 Dz 26:9

j Prz 5:4 Prz 14:12

k Kzn 6:7 Ef 4:28 1Ts 4:11

l Prz 18:20 Kzn 6:7

m Prz 6:14 Dn 6:4

n Ps 52:4 Jak 3:6

o Prz 6:14 Gal 5:20 Jak 3:16

p Rdz 3:1 1Sm 24:9 Prz 18:8 Rz 16:17 2Ko 12:20

q Prz 1:10 2Pt 3:17

r 1Sm 19:17 Neh 6:13

s Ps 35:19 Prz 6:13

t Kpł 19:32 Hi 32:7 Prz 20:29

u 1Sm 12:2 Ps 71:18 Ps 92:14 Iz 46:4

v Prz 14:29 Gal 5:22 Jak 1:19

w Prz 25:28 Rz 12:21

2 Sługa wnikliwy będzie panował nad synem postępującym haniebnie[a] i pośród braci będzie miał udział w dziedzictwie.[b]

3 Dla srebra jest tygiel rafinacyjny, a dla złota — piec,[c] lecz tym, który bada serca, jest Jehowa.[d]

4 Złoczyńca zważa na wargę krzywdzącą.[e] Fałszywiec nadstawia ucha na język powodujący nieszczęścia.[f]

5 Kto się naigrawa z ubogiego, znieważa jego Twórcę.[g] Kto się raduje z cudzego nieszczęścia, nie uniknie kary.[h]

6 Koroną starców są ich wnukowie,[i] a pięknością synów — ich ojcowie.[j]

7 Nie pasuje do nierozumnego warga prostolinijna.[k] O ileż mniej do dostojnika — warga fałszywa![l]

8 Dar jest w oczach jego wielkiego właściciela kamieniem zjednującym łaskę.[m] Gdziekolwiek taki się zwróci, szczęści mu się.[n]

9 Kto zakrywa występek, zabiega o miłość,[o] a kto ciągle mówi o sprawie, rozdziela tych, którzy się dobrze znają.[p]

10 Na tego, kto ma zrozumienie, nagana oddziałuje głębiej[q] niż na głupiego sto uderzeń.[r]

11 Zły dąży tylko do buntu[s] i okrutny jest posłaniec wyprawiony przeciwko niemu.[t]

---

x Lb 26:55; Joz 18:10; Prz 18:18; Dz 1:26; y 1Sm 14:41; Dz 1:24; **ROZDZ. 17** z Ps 37:16; Prz 15:16; Prz 15:17; a Prz 21:9; Prz 21:19; **szpalta 2** a Prz 10:5; Prz 14:35; b Rdz 15:2; c Prz 27:21; Mal 3:3; d Ps 26:2; Ps 66:10; Prz 21:2; Prz 24:12; Iz 48:10; e Prz 1:11; 2Tm 4:4; f Iz 30:10; Jer 5:31; 2Tm 4:3; 1Jn 4:5; g Prz 14:31; h Hi 31:29; Prz 24:17; Abd 12; Rz 12:15; i Rdz 50:23; Hi 42:16; j 1Kl 15:4; Prz 13:22; Jn 8:39; k Prz 26:7; l Prz 16:10; Prz 29:12; m Rdz 32:20; 2Sm 16:1; Prz 18:16; Prz 19:6; n 1Sm 25:35; o Prz 10:12; 1Pt 4:8; p Prz 16:28; q Ps 141:5; Prz 9:8; r Prz 27:22; s Lb 16:3; 2Sm 20:1; t 2Sm 18:15; 2Sm 20:22; 1Kl 2:24; Est 7:9; Mt 21:41.

12 Lepiej człowiekowi spotkać niedźwiedzicę, która straciła młode,[a] niż głupca w jego głupocie.[b]

13 Kto odpłaca złem za dobro,[c] temu z domu nie ustąpi zło.[d]

14 Początek sporu to tak, jakby ktoś wypuszczał wodę;[e] zanim więc wybuchnie kłótnia, odejdź.[f]

15 Ten, kto uznaje niegodziwca za prawego,[g] i ten, kto uznaje prawego za niegodziwca[h] — obaj są dla Jehowy obrzydliwością.[i]

16 Na cóż jest w ręce głupca kwota umożliwiająca nabycie mądrości,[j] skoro nie ma on serca?[k]

17 Prawdziwy towarzysz miłuje przez cały czas[l] i jest bratem urodzonym na czasy udręki.[m]

18 Człowiek, któremu nie dostaje serca, podaje rękę,[n] w pełni ręcząc wobec swego towarzysza.[o]

19 Kto miłuje występek, miłuje zwadę.[p] Kto podwyższa swoje wejście, szuka upadku.[q]

20 Kto ma spaczone serce, nie znajdzie dobra,[r] a kto ma wykrętny język, wpadnie w nieszczęście.[s]

21 Kto został ojcem głupiego dziecka, ma z tego smutek;[t] a ojciec dziecka nierozumnego nie weseli się.[u]

22 Serce radosne działa dobrze niczym lekarstwo,[v] lecz duch przygnębiony wysusza kości.[w]

23 Niegodziwy weźmie łapówkę z zanadrza,[x] by wypaczyć ścieżki sądu.[y]

24 Mądrość jest przed obliczem tego, kto przejawia zrozumienie,[a] lecz oczy głupca są na krańcu ziemi.[b]

25 Syn głupi jest utrapieniem dla swego ojca[c] i goryczą dla swej rodzicielki.[d]

26 Nie jest też dobrze wymierzyć grzywnę prawemu.[e] Bić szlachetnych jest wbrew prostolinijności.[f]

27 Kto powściąga swe wypowiedzi, ten posiada wiedzę,[g] a mąż odznaczający się rozeznaniem zachowuje spokojnego ducha.[h]

28 Nawet głupi, gdy milczy, będzie uchodził za mądrego;[i] kto zamyka swe wargi — za mającego zrozumienie.

18 Kto się odosabnia, będzie szukał swej samolubnej tęsknoty;[j] wybuchnie przeciwko wszelkiej praktycznej mądrości.[k]

2 Głupi nie znajduje upodobania w rozeznaniu,[l] chyba że po to, by się obnażyło jego serce.[m]

3 Gdy wchodzi niegodziwiec, wejdzie też pogarda,[n] a razem z hańbą[o] jest zniewaga.

4 Słowa ust człowieka to głębokie wody.[p] Zdrój mądrości to tryskający potok.[q]

5 Nie jest dobrze okazywać stronniczość niegodziwemu[r] ani odpychać prawego w sądzie.[s]

6 Wargi głupiego wdają się w kłótnię,[t] a jego usta wołają o razy.[u]

7 Usta głupiego są jego zgubą,[v] a jego wargi są sidłem dla jego duszy.[w]

ROZDZ. 17
a 2Sm 17:8; 2Kl 2:24; Oz 13:8
b Prz 27:3
c 1Sm 24:17; Ps 38:20; Jer 18:20
d 2Sm 12:10; 2Sm 21:1; Mt 27:5
e Prz 26:21
f Rdz 13:9; Prz 25:8; Mt 5:39; Rz 12:18
g Wj 23:7; Pwt 25:1; 1Kl 8:32; Iz 5:23
h 1Kl 21:13; Łk 23:18; Jak 5:6
i Prz 12:22
j Prz 1:22; Rz 1:20; Rz 1:21
k Prz 9:4; Kzn 10:3
l 1Sm 18:3; 2Sm 1:26; Prz 18:24; Jn 15:13
m Rut 1:17; 1Sm 19:2; 2Sm 17:28
n Hi 17:3; Prz 6:1; Prz 11:15; Prz 22:26
o Prz 20:16; Prz 22:27
p Jak 3:16; Jak 3:17
q 2Sm 15:1
r Ps 18:26; Prz 3:32; Prz 6:15
s Prz 10:31; Prz 18:6; Kzn 10:12; Jak 3:8
t 1Sm 2:25; 1Sm 8:3; 2Sm 15:14; Prz 10:1
u Prz 19:13
v Prz 12:25; Prz 15:13
w Ps 22:15; Prz 18:14; 2Ko 7:10
x 1Sm 8:3
y Wj 23:8; Pwt 16:19; Prz 29:4; Iz 1:23

szpalta 2
a Kzn 2:14; Kzn 8:1
b Kzn 2:14
c Prz 19:13
d Prz 10:1; Prz 15:20
e Prz 18:5

f 2Sm 16:7; Hi 34:18; g Prz 10:19; Kzn 10:14; Jak 1:19; h Prz 15:4; Kzn 9:17; Jak 3:13; i Hi 13:5; ROZDZ. 18 j Wj 33:16; Rz 14:7; Heb 10:25; k Prz 15:22; l Prz 1:7; Prz 1:29; Prz 28:16; m Prz 10:19; n 1Sm 20:30; Ps 123:4; o Prz 11:2; p Prz 10:11; Prz 20:5; q Ps 78:2; r Kpł 19:15; Pwt 1:17; Prz 24:23; s 1Kl 21:9; Iz 5:23; t Prz 13:10; u Prz 19:19; v Prz 10:8; Prz 10:14; Prz 13:3; Kzn 10:12; w Prz 6:2.

8 Słowa oszczercy są jak łapczywie połykane kąski,[a] które wpadają do najskrytszych części brzucha.[b]

9 Kto się okazuje opieszały w swej pracy,[c] jest bratem tego, kto doprowadza do ruiny.[d]

10 Imię Jehowy jest potężną wieżą.[e] Wbiega do niej prawy i doznaje ochrony.[f]

11 Majętności bogatego to jego silny gród[g] i w jego wyobraźni są jak mur obronny.[h]

12 Przed upadkiem serce człowieka jest wyniosłe,[i] a chwałę poprzedza pokora.[j]

13 Gdy ktoś odpowiada w jakiejś sprawie, zanim jej wysłucha,[k] jest to jego głupota i upokorzenie.[l]

14 Duch człowieka może wytrzymać jego chorobę;[m] lecz któż zdoła znieść przygnębionego ducha?[n]

15 Serce tego, kto się odznacza zrozumieniem, nabywa wiedzy,[o] a ucho mądrych stara się znaleźć wiedzę.[p]

16 Dar człowieka utoruje mu szerokie przejście[q] i zaprowadzi go nawet przed wielkich.[r]

17 Pierwszy w swej sprawie sądowej jest prawy;[s] przychodzi jego bliźni i na wskroś go bada.[t]

18 Los uśmierza swary[u] i rozdziela nawet mocarzy.[v]

19 Brat, przeciwko któremu popełniono występek, to więcej niż silny gród;[w] i są swary, które przypominają zasuwę w wieży mieszkalnej.[x]

20 Owocem swoich ust nasyci człowiek swój brzuch;[y] nasyci się plonem swych warg.[z]

21 Śmierć i życie są w mocy języka,[a] a kto go miłuje, będzie jadł jego owoc.[b]

ROZDZ. 18

a Kpl 19:16
b Prz 26:22
c Prz 10:4 Rz 12:11
d Prz 28:24
e 1Sm 17:46 Ps 20:1 Ps 33:21
f Ps 18:2 Ps 71:3 Ps 91:14
g Ps 49:6 Prz 10:15 Prz 11:4 Jer 9:23
h Łk 12:21
i Prz 11:2 Dn 5:23 Dz 12:23
j Prz 15:33 Prz 22:4 Prz 29:23 Łk 14:11 1Pt 5:5
k Pwt 17:4
l Prz 25:8
m Hi 1:21 2Ko 4:16 2Ko 12:10
n Prz 17:22
o 1Kl 3:9 Prz 9:9 Prz 15:14
p Prz 2:10 Prz 8:10
q Rdz 32:20 Rdz 43:11 Prz 17:8
r Prz 19:6
s 2Sm 16:3
t Pwt 13:14 2Sm 19:26 Prz 25:8
u Joz 14:2 1Sm 10:21 Nch 11:1 Prz 16:33
v 1Sm 14:42
w Rdz 27:41 2Sm 13:22 1Kl 2:23
x 2Sm 14:28 Dz 15:39
y Prz 12:14 Prz 16:20 Prz 16:26
z Prz 22:18
a Prz 10:31 Prz 11:30 Mt 15:18 Ef 4:29 Jak 3:6
b Prz 16:1 Kzn 10:12 Iz 57:19 Hcb 13:15

22 Znalazł ktoś dobrą żonę?[a] Znalazł coś dobrego[b] i zyskuje upodobanie Jehowy.[c]

23 Ubogi wypowiada błagania,[d] lecz bogaty odpowiada surowo.[e]

24 Są towarzysze skłonni się nawzajem roztrzaskać,[f] lecz istnieje przyjaciel bardziej przywiązany niż brat.[g]

19 Ubogi, który chodzi w swej nieskazitelności, jest lepszy[h] niż ktoś o spaczonych wargach i ktoś głupi.[i]

2 Nie jest też dobrze, by dusza nie miała wiedzy,[j] a kto śpieszy swymi stopami, ten grzeszy.[k]

3 To głupota ziemskiego człowieka wypacza jego drogę,[l] a jego serce wybucha gniewem na Jehowę.[m]

4 Majątek przysparza wielu towarzyszy,[n] lecz ubogi zostaje odłączony od swego towarzysza.[o]

5 Świadek fałszywy nie uniknie kary,[p] a kto szerzy kłamstwa, nie ujdzie.[q]

6 Wielu chce ułagodzić oblicze dostojnika[r] i każdy jest towarzyszem męża dającego dary.[s]

7 Ubogiego znienawidzili wszyscy jego bracia.[t] O ileż dalej trzymali się od niego jego osobiści przyjaciele![u] Szuka ich rzeczami, które mógłby powiedzieć; nie ma ich.[v]

8 Kto nabywa serca,[w] miłuje swą duszę. Kto strzeże rozeznania, znajdzie dobro.[x]

---

szpalta 2 **a** Rdz 24:67; Prz 12:4; Prz 31:10; Kzn 9:9; 1Ko 7:2; **b** Rdz 29:20; Prz 19:14; **c** Rut 4:11; **d** Rut 2:7; 2Kl 4:1; Jak 5:4; **e** Rdz 42:7; 1Sm 25:10; Am 8:4; **f** 2Sm 15:31; Mt 26:49; **g** 1Sm 19:4; 2Sm 1:26; 2Sm 9:1; Prz 17:17; Prz 27:9; **ROZDZ. 19** **h** Prz 15:16; Prz 16:8; Jak 2:5; **i** 1Sm 25:17; Prz 28:6; Mt 12:37; **j** Oz 4:6; Jn 16:3; Rz 10:2; **k** Prz 1:16; Prz 6:18; **l** 1Sm 13:13; 1Kl 20:42; Prz 5:23; Dz 13:45; **m** Lb 16:30; Obj 16:9; **n** Prz 14:20; **o** Hi 19:13; **p** Wj 23:1; Pwt 19:19; Prz 25:18; **q** 1Kl 2:9; Prz 21:28; **r** Rdz 43:11; Prz 16:15; **s** Prz 17:8; Prz 18:16; **t** Hi 30:10; Prz 14:20; Jak 2:6; **u** Ps 38:11; Ps 88:8; Kzn 9:15; Jak 2:3; **v** Prz 18:23; Jak 2:16; 1Jn 3:17; **w** Prz 15:32; **x** Prz 2:2; Prz 3:21; Prz 11:12; Dn 1:4; Mt 24:15.

9 Świadek fałszywy nie uniknie kary,[a] a kto szerzy kłamstwa, ten zginie.[b]

10 Zbytek nie pasuje do żadnego głupca.[c] O ileż mniej do sługi rządzenie książętami![d]

11 Wnikliwość człowieka powściąga jego gniew[e] i jest rzeczą piękną, gdy przechodzi on do porządku nad występkiem.[f]

12 Złość króla jest jak pomruk młodego grzywiastego lwa,[g] lecz jego dobra wola jest jak rosa na roślinach.[h]

13 Syn głupi oznacza nieszczęścia dla swego ojca,[i] a swary żony są jak cieknący dach, który każdego odpędza.[j]

14 Dziedzictwem od ojców jest dom i majątek,[k] lecz roztropna żona jest od Jehowy.[l]

15 Lenistwo sprowadza głęboki sen,[m] a dusza opieszała głoduje.[n]

16 Kto zachowuje przykazanie, zachowuje swą duszę;[o] kto gardzi swymi drogami, poniesie śmierć.[p]

17 Kto okazuje łaskę maluczkiemu, ten pożycza Jehowie,[q] a On mu odpłaci za jego postępowanie.[r]

18 Karz swego syna, gdy jeszcze jest nadzieja;[s] i nie kieruj pragnienia swej duszy ku temu, by poniósł śmierć.[t]

19 Kto przejawia wielką złość, będzie płacił grzywnę;[u] bo gdybyś go uwolnił, będziesz to czynił wciąż na nowo.[v]

20 Posłuchaj rady i przyjmuj karcenie,[w] żebyś w przyszłości stał się mądry.[x]

21 Wiele jest planów w sercu męża,[y] lecz ostoi się rada Jehowy.[z]

22 Rzeczą pożądaną u ziemskiego człowieka jest jego lojalna życzliwość;[a] a ubogi jest lepszy niż mąż kłamliwy.[b]

23 Bojaźń przed Jehową prowadzi do życia[c] i człowiek spędzi noc syty;[d] nie nawiedzi go zło.[e]

24 Leniwy skrył swą rękę w czaszy biesiadnej;[f] nie może jej podnieść z powrotem nawet do swych ust.[g]

25 Uderz szydercę,[h] by niedoświadczony stał się roztropny;[i] należy też upominać odznaczającego się zrozumieniem, by poznał wiedzę.[j]

26 Kto się źle obchodzi z ojcem i wypędza matkę,[k] jest synem postępującym bezwstydnie i haniebnie.[l]

27 Zaprzestań, mój synu, słuchać karcenia, a odejdziesz od słów wiedzy.[m]

28 Świadek, który jest nicponiem, naigrawa się ze sprawiedliwości,[n] a usta niegodziwych połykają to, co szkodliwe.[o]

29 Wyroki ustalono na szyderców,[p] a ciosy na plecy głupców.[q]

20 Wino to szyderca,[r] odurzający napój jest hałaśliwy,[s] a kto pod jego wpływem błądzi, nie jest mądry.[t]

2 Lęk, który wzbudza król, jest jak pomruk młodego grzywiastego lwa.[u] Kto ściąga na siebie jego furię, grzeszy przeciwko własnej duszy.[v]

ROZDZ. 19

a Prz 19:5
b Eze 13:22
2Pt 2:3
Obj 21:8
c 1Sm 25:36
Prz 30:22
d 2Sm 3:24
2Sm 3:39
Kzn 10:7
Iz 3:5
e Prz 14:29
Prz 15:18
Prz 16:32
Jak 1:19
f Rdz 50:21
Mt 18:22
Ef 4:32
g Est 7:8
Prz 16:14
Prz 20:2
Dn 2:12
Mt 25:41
h Ps 72:6
Oz 14:5
i 2Sm 16:22
Prz 10:1
Prz 17:21
j Prz 21:9
Prz 25:24
Prz 27:15
k Pwt 21:16
2Ko 12:14
l Rdz 24:14
Rdz 28:2
Prz 18:22
Prz 31:10
m Prz 6:9
Prz 20:13
Prz 24:33
n Prz 10:4
Prz 23:21
Prz 27:7
2Ts 3:10
o Prz 16:17
Łk 10:28
p Prz 13:13
Prz 15:32
q Kpl 25:35
Pwt 15:7
Ps 37:26
Ps 112:5
2Tm 1:16
Heb 13:16
r Prz 11:24
Prz 21:13
Prz 28:27
Mt 5:7
Mt 10:41
Heb 6:10
Jak 2:13
s 1Sm 3:13
Prz 13:24
Prz 22:6
Prz 22:15
Prz 23:13
Prz 29:15
Heb 12:7
t Pwt 21:20
u 2Sm 16:5
Est 5:9
v 1Sm 24:17
1Sm 26:21
w Prz 1:8
Prz 4:13
Prz 8:10
Sof 3:7
Heb 12:7
x Pwt 8:16
Pwt 32:29
Ps 90:12
Heb 12:11

y Rdz 11:6; Est 9:25; Ps 21:11; Prz 16:9; Kzn 7:29; Obj 17:13; **z** Rdz 11:7; Rdz 50:20; Joz 23:14; Prz 21:30; Dn 4:35; Dz 5:39; Heb 6:17; **szpalta 2** **a** 1Kn 29:17; Prz 11:17; Mi 6:8; **b** Mk 12:41; 2Ko 8:2; **c** Ps 85:9; Prz 1:7; Prz 14:27; Mal 3:16; Dz 9:31; **d** Prz 3:24; Kzn 5:12; Mt 5:6; **e** Prz 12:21; 2Tm 4:18; **f** Prz 6:9; Prz 15:19; **g** Prz 24:30; Prz 26:14; **h** Pwt 25:2; Prz 21:11; Prz 22:10; **i** Prz 10:13; Prz 15:5; **j** Hi 6:24; Prz 9:9; Obj 3:19; **k** Kpl 20:9; Pwt 27:16; Prz 17:25; Prz 20:20; Prz 23:22; Prz 30:11; Prz 30:17; Mi 7:6; 2Tm 3:2; **l** Wj 20:12; Prz 10:5; Prz 17:2; **m** Prz 4:5; Prz 18:1; Łk 8:18; **n** 1Kl 21:10; Prz 14:5; Mi 7:3; Dz 6:11; **o** Prz 4:16; Prz 4:17; Oz 4:8; **p** Prz 3:34; Prz 9:12; Dz 13:41; 2Pt 3:3; **q** Prz 10:13; Prz 26:3; **ROZDZ. 20** **r** Rdz 9:21; Ps 107:27; Prz 23:31; Iz 19:14; **s** Iz 28:7; **t** 1Sm 25:36; Prz 23:32; 1Ko 6:10; Gal 5:21; Ef 5:18; **u** Prz 19:12; Kzn 10:4; **v** 1Kl 2:23; Est 7:7.

3 Chwałą męża jest stronienie od zwady,[a] lecz każdy głupiec w niej wybuchnie.[b]

4 Z powodu zimy leniwy nie będzie orał;[c] w porze zbiorów będzie żebrał, lecz nic się nie znajdzie.[d]

5 Myśl w sercu męża jest jak głębokie wody,[e] lecz mąż mający rozeznanie — ten jej naczerpie.[f]

6 Mnóstwo ludzi będzie obwieszczać swą lojalną życzliwość,[g] lecz któż znajdzie człowieka wiernego?[h]

7 Prawy chodzi w swej nieskazitelności.[i] Szczęśliwi są po nim jego synowie.[j]

8 Król siedzi na tronie sędziowskim,[k] rozprasza swymi oczami wszelkie zło.[l]

9 Któż może powiedzieć: „Oczyściłem swe serce;[m] zostałem oczyszczony ze swego grzechu"?[n]

10 Dwojakie odważniki i dwojaka efa[o] — obie te rzeczy są dla Jehowy obrzydliwością.[p]

11 Już po swych czynach chłopiec daje się poznać, czy jego postępowanie jest czyste i prostolinijne.[q]

12 Ucho, które słyszy, i oko, które widzi — jedno i drugie uczynił Jehowa.[r]

13 Nie kochaj snu, żebyś nie popadł w ubóstwo.[s] Otwórz swe oczy; nasyć się chlebem.[t]

14 „Złe to, złe!", mówi nabywca i odchodzi.[u] Potem się chełpi.[v]

15 Jest złoto, a także obfitość korali; lecz wargi wiedzy to drogocenne naczynia.[w]

16 Weź szatę człowieka, jeśli poręczył za obcego;[x] a gdy chodzi o cudzoziemkę, bierz od niego zastaw.[y]

ROZDZ. 20

a Prz 14:29; Ef 4:32; 2Tm 2:23

b Prz 14:17; Prz 18:6; Kzn 7:9; Jak 4:1

c Prz 19:15

d Prz 6:11; Prz 24:34; 2Ts 3:10

e Prz 18:4

f Prz 2:3

g Prz 27:2; Mt 6:2; Łk 18:11

h Ps 12:1; Kzn 7:28; Jer 5:1; Mi 7:2; Łk 18:8

i Hi 1:1; Ps 26:1; Prz 14:2; Mt 11:11; Łk 1:6

j Rdz 12:3; Ps 37:26; Dz 2:39

k 2Sm 23:3; 1Kl 2:12; 1Kl 7:7; Mt 19:28

l 1Kl 3:28; Ps 72:4; Prz 16:12

m Hi 14:4; Rz 3:10

n 1Kl 8:46; Ps 51:5; Kzn 7:20; Jak 3:2

o Prz 16:11; Am 8:5; Mi 6:11

p Prz 11:1

q Ps 58:3; Prz 22:15; Mt 7:17; Łk 1:15

r Wj 4:11; Ps 94:9; Dz 26:18; Ef 1:18

s Prz 10:4

t Prz 12:11

17 Miły jest człowiekowi chleb zdobyty fałszem,[a] lecz potem jego usta napełnią się żwirem.[b]

18 Dzięki radzie zostają ustalone plany,[c] a swą wojnę prowadź pod umiejętnym kierownictwem.[d]

19 Kto krąży jako oszczerca, wyjawia poufną rozmowę;[e] a z tym, kto daje się zwieść swym wargom, nie miej nic wspólnego.[f]

20 Kto złorzeczy swemu ojcu i swej matce,[g] tego lampa zostanie zgaszona z nastaniem ciemności.[h]

21 Dziedzictwo z początku nabywa się chciwością,[i] lecz jego przyszłość nie będzie błogosławiona.[j]

22 Nie mów: „Odpłacę złem!"[k] Pokładaj nadzieję w Jehowie,[l] a on cię wybawi.[m]

23 Dwojakie odważniki są dla Jehowy obrzydliwością,[n] a oszukańcza waga szalkowa nie jest dobra.[o]

24 Od Jehowy pochodzą kroki krzepkiego męża.[p] A ziemski człowiek jak rozpozna swą drogę?[q]

25 Jest to sidłem, gdy ziemski człowiek pochopnie zawoła: „Święte!",[r] a po złożeniu ślubów[s] jest skłonny dociekać.[t]

26 Mądry król rozprasza niegodziwców[u] i obraca po nich kołem.[v]

---

u Prz 14:31; Prz 21:6; Oz 12:7; **v** Kpl 19:13; **w** Prz 3:15; Prz 8:10; Kzn 12:9; Ef 4:29; **x** Wj 22:26; Prz 11:15; **y** Rdz 38:18; Prz 2:16; Prz 5:3; **szpalta 2** **a** Prz 4:17; Prz 9:17; **b** Prz 6:31; Kzn 11:9; Lam 3:16; **c** Prz 15:22; **d** Sdz 1:1; 1Sm 18:14; Prz 24:6; Łk 14:31; **e** Kpl 19:16; Prz 11:13; Prz 25:9; Prz 25:23; **f** Prz 16:29; Rz 16:18; **g** Wj 20:12; Wj 21:17; Kpl 20:9; Pwt 27:16; Prz 19:26; 2Tm 3:2; **h** Hi 18:5; Prz 13:9; **i** 1Kl 21:15; Prz 23:10; Prz 28:20; **j** Prz 28:8; Hab 2:6; 1Tm 6:9; **k** Pwt 32:35; Prz 24:29; Mt 5:38; Rz 12:17; 1Ts 5:15; 1Pt 3:9; **l** Ps 27:14; Ps 37:34; Rz 15:13; **m** 2Sm 16:12; Ps 34:7; 1Pt 4:19; **n** Ezc 45:10; **o** Prz 20:10; **p** Ps 37:23; Jer 10:23; **q** Ps 25:12; Prz 14:8; Prz 16:9; **r** Kpl 27:9; **s** Kzn 5:4; Mal 3:8; Mk 7:11; **t** Lb 30:2; Kzn 5:6; Mt 5:33; **u** 2Sm 4:10; Ps 101:8; Prz 20:8; **v** Ps 94:23; Iz 28:27.

27 Tchnienie[a] ziemskiego człowieka to lampa Jehowy, starannie badająca wszystkie najskrytsze części brzucha.[b]

28 Lojalna życzliwość i wierność prawdzie – te strzegą króla;[c] i swoją lojalną życzliwością wspiera on swój tron.[d]

29 Pięknem młodzieńców jest ich moc,[e] a wspaniałością starców jest ich siwizna.[f]

30 Rany tłuczone oczyszczają ze zła,[g] a ciosy – najskrytsze części brzucha.[h]

21 Serce króla jest w ręku Jehowy jak strumienie wody.[i] Zwraca je On, gdzie chce.[j]

2 Każda droga człowieka jest w jego oczach prostolinijna,[k] lecz Jehowa ocenia serca.[l]

3 Jehowa woli wprowadzanie w czyn prawości i sądu niż ofiarę.[m]

4 Wyniosłe oczy i butne serce[n] – lampa niegodziwców – są grzechem.[o]

5 Plany pilnego z całą pewnością przynoszą korzyść,[p] lecz każdy, kto jest pochopny, niechybnie zmierza do nędzy.[q]

6 Zdobywanie skarbów fałszywym językiem jest rozwiewającym się tchnieniem[r] – u tych, którzy szukają śmierci.[s]

7 Niegodziwców porwie dokonywane przez nich złupienie,[t] gdyż nie chcieli wprowadzać w czyn sprawiedliwości.[u]

8 Człowiek, ktoś obcy, jest przewrotny na swej drodze;[v] lecz człowiek czysty jest prostolinijny w swym postępowaniu.[w]

9 Lepiej mieszkać w kącie na dachu[x] niż z żoną swarliwą – choć we wspólnym domu.[y]

10 Dusza niegodziwego pożąda tego, co złe;[z] jego bliźni nie znajdzie łaski w jego oczach.[a]

ROZDZ. 20

a Rdz 2:7
Rdz 7:22
Iz 42:5
Dz 17:25

b Ps 7:9
Prz 16:2
Heb 4:12

c Ps 61:7
Prz 16:6

d Ps 21:7
Iz 16:5

e 1Tm 4:8

f Kpł 19:32
Prz 16:31

g Ps 119:71
Prz 22:15

h Heb 12:10

ROZDZ. 21

i Wj 14:4
Ezd 7:27
Ps 106:46

j Neh 2:8
Iz 44:28
Obj 17:17

k Ps 36:2
Prz 16:2
Prz 30:12

l 1Sm 16:7
Prz 24:12
Jer 17:10

m 1Sm 15:22
Ps 50:14
Oz 6:6
Mi 6:7
Mt 12:7
Mk 12:33

n 2Sm 22:28
Ps 10:4
Ps 18:27
Ps 101:5
Prz 6:17
Prz 14:3
Iz 2:11
Łk 18:14
1Pt 5:5

o Rdz 6:5
Rz 6:12

p Prz 13:4
1Ts 4:11

q Prz 14:29

r Prz 10:2
Prz 20:21

s Prz 1:19
Rz 6:23

t Ps 7:16
Eze 18:24

u Iz 1:23
Eze 18:18
Mi 3:11

v Kzn 8:13
Kzn 9:3
Ef 2:2

w Ps 37:37
Prz 16:17
Dn 12:10
1Pt 1:22

x Prz 25:24

y Prz 17:1
Prz 19:13
Prz 27:15

z Rdz 6:5
Ps 36:4
1Ko 10:6
Gal 6:7
Jak 4:5
1Jn 2:16

a 1Sm 25:8
Jak 2:13

11 Gdy szydercy zostaje wymierzona grzywna, niedoświadczony mądrzeje;[a] a gdy mądrego obdarza się wnikliwością, nabywa on wiedzy.[b]

12 Zważa Prawy na dom niegodziwca,[c] obala niegodziwców ku ich nieszczęściu.[d]

13 Kto zatyka swe ucho na krzyk skargi maluczkiego,[e] sam też będzie wołał, a nikt mu nie odpowie.[f]

14 Dar potajemnie dany uśmierza gniew;[g] a łapówka w zanadrzu[h] – wielką złość.

15 Radością jest dla prawego czynić sprawiedliwość,[i] lecz jest coś straszliwego dla krzywdzicieli.[j]

16 Człowiek zbaczający z drogi wnikliwości[k] spocznie w zgromadzeniu tych, którzy są bezsilni w śmierci.[l]

17 Kto kocha uciechę, będzie człowiekiem żyjącym w nędzy;[m] kto kocha wino i oliwę, nie zdobędzie bogactwa.[n]

18 Niegodziwy jest okupem za prawego,[o] a postępujący zdradziecko zajmuje miejsce prostolinijnych.[p]

19 Lepiej mieszkać w pustynnej krainie niż z żoną swarliwą, mając przy tym utrapienie.[q]

20 Cenny skarb oraz oliwa są w pomieszczeniu mądrego,[r] lecz człowiek głupi to połknie.[s]

21 Kto zabiega o prawość[t] i lojalną życzliwość, znajdzie życie, prawość i chwałę.[u]

---

szpalta 2 **a** Prz 19:25; **b** Prz 9:9; Kzn 7:25; **c** Pwt 16:20; Hi 21:28; Ps 37:10; Ps 91:8; Ps 101:8; **d** Rdz 19:29; Ps 37:20; Prz 13:6; Prz 14:32; 2Pt 2:4; 2Pt 3:6; **e** Pwt 15:9; Prz 19:17; Prz 28:27; Jak 5:4; **f** Ps 18:41; Prz 1:28; Lam 3:44; **g** Prz 18:16; **h** Prz 17:23; **i** Hi 29:13; Ps 106:3; **j** Prz 10:29; Łk 13:27; Obj 22:15; **k** Ps 125:5; Heb 6:4; 2Pt 2:21; **l** Prz 2:19; Prz 9:18; Jak 1:15; **m** Kzn 7:4; Łk 15:13; 2Tm 3:4; **n** Prz 23:21; **o** Prz 11:8; Iz 43:4; **p** Est 7:10; Prz 13:22; **q** Prz 17:1; Prz 27:15; **r** Ps 112:3; Prz 15:6; Kzn 5:19; **s** Łk 15:14; **t** Prz 15:9; Mt 5:6; Heb 12:14; **u** Prz 22:4; Rz 2:7.

22 Mądry wdarł się nawet do miasta mocarzy, by powalić siłę jego ufności.[a]

23 Kto strzeże swych ust i swego języka, ten strzeże swej duszy od udręk.[b]

24 Zuchwały, zarozumiały samochwalca — oto imię tego, który działa w zuchwałym napadzie furii.[c]

25 Pożądanie leniwego przyprawi go o śmierć, bo jego ręce nie chciały pracować.[d] **26** Przez cały dzień usilnie pożąda, lecz prawy daje i niczego nie zatrzymuje.[e]

27 Ofiara niegodziwych jest obrzydliwością.[f] O ileż bardziej, gdy się ją przynosi wraz z rozpasaniem.[g]

28 Świadek kłamliwy zginie,[h] lecz mąż, który słucha, będzie mówił zawsze.[i]

29 Człowiek niegodziwy robi bezczelną minę,[j] lecz prostolinijny — ten utwierdzi swe drogi.[k]

30 Nie ma żadnej mądrości ani żadnego rozeznania, ani żadnej rady przeciwko Jehowie.[l]

31 Konia przygotowuje się na dzień bitwy,[m] lecz wybawienie należy do Jehowy.[n]

22 Lepiej wybrać imię niż obfite bogactwo;[o] łaska jest lepsza niż srebro i złoto.[p]

2 Spotkali się bogaty i ubogi.[q] Twórcą ich wszystkich jest Jehowa.[r]

3 Roztropny, ujrzawszy nieszczęście, kryje się,[s] lecz niedoświadczeni idą dalej i muszą ponieść karę.[t]

4 Owocem pokory i bojaźni przed Jehową jest bogactwo i chwała, i życie.[u]

5 Ciernie i pułapki są na drodze przewrotnego;[v] kto strzeże swej duszy, trzyma się od nich z daleka.[w]

ROZDZ. 21

a Kzn 7:19
Kzn 9:16
2Ko 10:4

b Ps 141:3
Prz 10:19
Prz 12:13
Prz 13:3
Kzn 10:20

c Lb 14:44
Est 6:4
Prz 16:18
Jak 4:16

d Prz 6:6
Prz 13:4
Prz 19:24

e Ps 37:26
Ps 112:9
Łk 6:30
2Ko 8:9

f 1Sm 15:22
Prz 15:8
Iz 1:11
Jer 6:20

g Kpł 18:17
Pwt 23:18
Sdz 20:6
1Sm 13:12

h Wj 23:1
Pwt 19:18
Prz 6:19
Prz 19:5

i Prz 12:19
Mt 7:24

j Prz 28:14
Prz 29:1
Jer 3:3

k Prz 11:5
1Ts 3:11

l Lb 23:8
Prz 19:21
Dz 5:39
Rz 8:31

m Ps 20:7
Iz 31:1
Jer 46:4
Obj 19:11

n 2Kn 20:17
Ps 3:8
Ps 33:17
Ps 68:20
Obj 7:10

ROZDZ. 22

o Kzn 7:1

p Heb 11:26

q Ps 49:2
Prz 29:13

r Hi 31:15
Hi 34:19
Dz 17:26

s Wj 9:20
Prz 27:12

t Prz 29:1

u Ps 34:9
Prz 18:12
Jak 4:10

v Joz 23:12
Joz 23:13
Ps 11:6

w Prz 1:15
Prz 4:15
1Jn 5:18

szpalta 2

a Rdz 18:19
Pwt 6:7
Ef 6:4

b 2Tm 3:15

6 Ćwicz chłopca stosownie do drogi, która jest dla niego;[a] nie zboczy z niej nawet wtedy, gdy się zestarzeje.[b]

7 Bogaty sprawuje władzę nad ubogimi,[c] a kto się zapożycza, jest sługą człowieka udzielającego pożyczki.[d]

8 Kto sieje nieprawość, będzie żąć to, co szkodliwe,[e] lecz rózga jego furii się skończy.[f]

9 Kto ma życzliwe oko, będzie błogosławiony, bo podzielił się pokarmem z maluczkim.[g]

10 Wypędź szydercę, by się skończyła zwada oraz by ustał spór prawny i zniewaga.[h]

11 Miłujący czystość serca[i] — przez wzgląd na wdzięk jego warg król będzie jego towarzyszem.[j]

12 Oczy Jehowy strzegą wiedzy,[k] lecz obala on słowa tego, kto postępuje zdradziecko.[l]

13 Leniwy rzekł:[m] „Lew na dworze![n] Zostanę zamordowany pośród placów!”

14 Usta obcych kobiet to głęboki dół.[o] Wpadnie tam człowiek potępiony przez Jehowę.[p]

15 Głupota jest przywiązana do serca chłopca;[q] rózga karności oddali ją od niego.[r]

16 Kto oszukuje maluczkiego, by się zaopatrzyć w wiele dóbr,[s] jak również ten, kto daje bogatemu, niechybnie będzie cierpiał nędzę.[t]

17 Nakłoń swego ucha i słuchaj słów mędrców,[u] byś skierował swe serce ku mej wiedzy.[v]
18 Jest to bowiem miłe, byś je

c Jak 2:6; d 2Kl 4:1; Neh 5:4; Mt 18:25; e Oz 8:7; Gal 6:7; f Ps 125:3; Iz 9:4; g Pwt 15:7; Ps 41:1; Prz 11:25; Łk 6:35; Heb 6:10; h Rdz 21:10; i Mt 5:8; j Ps 45:2; Prz 16:13; k Iz 11:9; l Dz 13:10; 2Ts 2:8; m Prz 15:19; n Prz 26:13; o Prz 5:3; Prz 23:27; Kzn 7:26; p Obj 2:20; q Rdz 8:21; r Prz 13:24; Prz 19:18; Prz 23:14; Prz 29:15; Heb 12:10; s Ps 12:5; Prz 14:31; Mi 2:2; t Łk 14:12; u Prz 5:1; Prz 13:20; Iz 55:3; Mt 17:5; v Prz 15:14; Prz 23:12.

zachowywał w swym wnętrzu,[a] aby razem zostały utwierdzone na twych wargach.[b]

19 Abyś ufność swą pokładał w Jehowie,[c] przekazałem ci dzisiaj wiedzę, właśnie tobie.

20 Czyż nie pisałem ci dotąd, udzielając rad i wiedzy,[d] **21** by ci pokazać prawdziwość wypowiedzi prawdziwych, abyś odniósł wypowiedzi, które są prawdą — temu, kto cię posyła?[e]

22 Nie ograbiaj ubogiego, ponieważ jest ubogi,[f] i w bramie nie miażdż uciśnionego.[g] **23** Bo sam Jehowa będzie bronił ich sprawy[h] i ograbi z duszy tych, którzy ich ograbiają.[i]

24 Nie przestawaj z nikim, kto jest skory do gniewu;[j] i nie zadawaj się z mężem miewającym ataki złości, **25** żebyś się nie zapoznał z jego ścieżkami i wręcz nie zastawił sidła na swą duszę.[k]

26 Nie bywaj wśród tych, którzy uderzają sobie w dłonie,[l] wśród tych, którzy dają zastaw za pożyczkę.[m] **27** Jeśli nie masz czym zapłacić, czemu miałby zabrać spod ciebie łóżko?

28 Nie cofaj dawnej granicy, którą wytyczyli twoi praojcowie.[n]

29 Widzisz męża biegłego w swej pracy? Stanie on przed królami;[o] nie stanie przed zwykłymi ludźmi.

23 Gdybyś zasiadł z królem do posiłku, pilnie zważaj na to, co masz przed sobą,[p] **2** i przyłóż sobie do gardła nóż, jeśli czegoś pragniesz z całej duszy.[q] **3** Nie pokazuj, że pożądasz jego smacznych potraw, gdyż jest to pokarm kłamstw.[r]

4 Nie trudź się, by zdobyć bogactwo.[s] Zaniechaj swego własnego zrozumienia.[t] **5** Czy zerknąłeś na nie swymi oczami, choć jest niczym?[a] Bo zaiste przyprawia sobie skrzydła jakby orle i odlatuje ku niebiosom.[b]

6 Nie spożywaj pokarmu człowieka, który ma skąpe oko,[c] ani nie pokazuj, że pożądasz jego smacznych potraw.[d] **7** Jest on bowiem jak ten, kto obliczył w swej duszy.[e] Mówi ci: „Jedz i pij”, lecz jego serce nie jest z tobą.[f] **8** Kęs, który zjadłeś, zwymiotujesz i zmarnujesz swe miłe słowa.[g]

9 Nie mów do uszu głupca,[h] bo wzgardzi twymi roztropnymi słowami.[i]

10 Nie cofaj dawnej granicy[j] i nie wchodź na pole chłopców nie mających ojca.[k] **11** Bo ich Wykupiciel jest silny; on sam będzie ich bronić w sporze z tobą.[l]

12 Nakłoń swe serce do karności, a swe ucho do słów wiedzy.[m]

13 Nie szczędź chłopcu karcenia.[n] Jeśli go zbijesz rózgą, nie umrze. **14** Bij go rózgą, by wyzwolić jego duszę z Szeolu.[o]

15 Synu mój, jeśli twoje serce stało się mądre,[p] to rozraduje się moje serce, właśnie moje.[q] **16** I wielce się rozweselą moje nerki, gdy twe wargi będą mówić to, co prostolinijne.[r]

17 Niech twe serce nie zazdrości grzesznikom,[s] lecz przez cały dzień trwaj w bojaźni przed Jehową.[t] **18** Wtedy bowiem będzie jakaś przyszłość,[u] a nadzieja twa nie zostanie zniweczona.[v]

ROZDZ. 22

a Ps 119:103; Prz 2:10; Prz 24:14
b Prz 15:7
c Ps 62:8; Prz 3:5; Iz 12:2; 1Pt 1:21
d Prz 8:6; 2Tm 3:15
e 2Tm 2:2
f Prz 23:10; Eze 22:29
g Wj 23:6; Hi 29:12; Am 5:12; Za 7:10
h 1Sm 24:12; Ps 12:5; Prz 23:11; Jer 50:34; Mi 7:9
i Iz 33:1
j 2Ko 6:14
k Prz 13:20; 1Ko 5:6
l Prz 6:1; Prz 17:18; 1Ko 15:33
m Prz 11:15; Prz 17:18
n Pwt 19:14; Pwt 27:17; Hi 24:2; Oz 5:10
o 1Sm 16:18; 2Sm 16:23; 1Kl 7:14; Dn 1:19

ROZDZ. 23

p Rdz 43:32
q Gal 5:23
r Ps 141:4
s Prz 28:20; Jn 6:27; 1Tm 6:10
t Prz 3:5; Prz 26:12; Iz 5:21

szpalta 2

a Flp 3:8; 1Jn 2:17
b Prz 27:24; Kzn 12:8
c Pwt 15:9
d Ps 141:4
e Łk 6:45
f 2Sm 13:26; Ps 12:2; Ps 28:3
g 2Sm 13:28
h Prz 9:7; Prz 26:4; Iz 36:21; Dz 13:46
i Mt 7:6
j Pwt 19:14
k Hi 6:27; Ps 94:6; Jer 7:6

---

l Wj 22:23; Pwt 27:19; Ps 10:14; Ps 68:5; **m** Prz 2:2; Prz 5:1; Prz 22:17; **n** Prz 13:24; Prz 19:18; Prz 29:15; Prz 29:17; Ef 6:4; **o** Prz 19:18; **p** Prz 4:1; **q** Prz 10:1; Prz 27:11; 3Jn 4; **r** Kol 4:4; **s** Ps 37:1; Prz 3:31; Prz 24:1; **t** Ps 111:10; Prz 15:16; Dz 9:31; 2Ko 7:1; 1Pt 1:17; **u** Ps 37:37; Jer 29:11; Rz 6:22; **v** Flp 1:20.

19 Ty, mój synu, słuchaj i stań się mądry, i prowadź swe serce tą drogą.[a]

20 Nie bywaj wśród upijających się winem,[b] wśród obżerających się mięsem.[c] **21** Bo pijak i żarłok popadną w ubóstwo,[d] a ospałość odzieje człowieka w same łachmany.[e]

22 Słuchaj swego ojca, który cię spłodził,[f] i nie gardź swą matką — tylko dlatego, że się zestarzała.[g] **23** Kupuj prawdę,[h] a nie sprzedawaj jej — mądrość i karność, i zrozumienie.[i] **24** Ojciec prawego na pewno będzie się radował;[j] kto został ojcem mądrego, będzie się nim cieszył.[k] **25** Ojciec twój i twa matka będą się weselić, a twoja rodzicielka będzie się radować.[l]

26 Synu mój, dajże mi swoje serce i niechaj twe oczy znajdują upodobanie w moich drogach.[m] **27** Bo nierządnica to dół głęboki,[n] a cudzoziemka to wąska studnia. **28** Doprawdy, czyha jak rozbójnik;[o] wśród ludzi zaś pomnaża postępujących zdradziecko.[p]

29 U kogo biada? U kogo niepokój? U kogo kłótnie?[q] U kogo zmartwienie? Kto ma rany bez powodu? Kto ma mętne oczy? **30** Ci, którzy przesiadują przy winie,[r] którzy przychodzą próbować zmieszanego wina.[s] **31** Nie patrz na wino, gdy się czerwieni, gdy się skrzy w kielichu, gdy gładko spływa. **32** W końcu kąsa jak wąż[t] i wydziela jad niczym żmija.[u] **33** Twoje oczy ujrzą dziwne rzeczy, a twe serce będzie mówić rzeczy przewrotne.[v] **34** I staniesz się podobny do kogoś, kto leży w sercu morza, do kogoś, kto leży u szczytu masztu.[w] **35** „Pobili mnie, lecz nie zachorowałem; smagali mnie, lecz o tym nie wiedziałem. Kiedyż się ocknę?[a] Poszukam go jeszcze trochę więcej”.[b]

24 Nie zazdrość ludziom złym[c] i nie pragnij się z nimi zadawać.[d] **2** Bo ich serce wciąż rozmyśla o łupieniu, a ich wargi ciągle mówią o niedoli.[e]

3 Dom zbuduje się mądrością[f] i utwierdzi rozeznaniem.[g] **4** A dzięki wiedzy wewnętrzne komnaty zostaną napełnione wszelkimi drogocennymi i przyjemnymi majętnościami.[h]

5 Mądry mający siłę to krzepki mężczyzna,[i] a człowiek mający wiedzę potęguje moc.[j] **6** Bo dzięki umiejętnemu kierownictwu poprowadzisz swą wojnę,[k] a w mnóstwie doradców jest wybawienie.[l]

7 Dla głupca prawdziwa mądrość jest zbyt wzniosła;[m] w bramie nie otworzy on ust.

8 Kto knuje zło, będzie zwany mistrzem niegodziwych zamysłów.[n]

9 Rozpasanie głupoty jest grzechem,[o] a szyderca jest obrzydliwością dla ludzi.[p]

10 Okazałeś się zniechęcony w dniu udręki?[q] Twoja moc będzie znikoma.

11 Ratuj prowadzonych na śmierć i obyś powstrzymywał tych, którzy chwieją się, idą na rzeź.[r] **12** Gdybyś rzekł: „Oto nie wiedzieliśmy o tym”,[s] czyż ten, który ocenia serca, tego nie rozpozna,[t] i ten, który baczy na twą duszę, nie będzie wiedział[u] i nie odpłaci ziemskiemu człowiekowi według jego dzieła?[v]

ROZDZ. 23

a Prz 4:21
b Prz 20:1
Iz 5:11
Rz 13:13
1Ko 10:31
1Pt 4:3
c Prz 28:7
Tyt 1:12
d Pwt 21:20
Prz 21:17
Kzn 10:17
Gal 5:21
e Prz 19:15
Prz 24:34
f Wj 20:12
Kpl 19:3
Prz 1:8
Ef 6:1
g Wj 21:17
Pwt 27:16
Prz 30:11
Mt 15:5
h Jn 8:32
Flp 3:7
i Prz 4:5
Prz 16:16
Obj 3:18
j 1Kl 1:48
Prz 10:1
k Prz 15:20
l Łk 11:27
m Ps 107:43
n Prz 22:14
o Prz 7:12
Kzn 7:26
p Lb 25:1
1Ko 10:8
q Prz 20:1
Ef 5:18
r Iz 5:11
s Iz 65:11
t Lb 21:9
Jer 8:17
u Ps 140:3
Dz 28:6
v Oz 4:11
Oz 7:5
w 1Kl 16:9

szpalta 2

a Rdz 19:33
b Prz 26:11
1Ko 15:32

ROZDZ. 24

c Prz 23:17
d Ps 26:5
Ps 28:3
Prz 1:10
e 1Sm 23:9
Ps 38:12
Prz 1:11
Prz 15:28
Mt 26:4
f Ps 104:24
Prz 9:1
Prz 14:1
g Prz 3:19
h 1Kl 10:23
Hi 42:12
Prz 15:6
i Prz 8:14
Prz 21:22
Kzn 7:19

j Iz 40:31; Ef 6:10; Kol 1:11; **k** Prz 20:18; Łk 14:31; **l** Prz 11:14; Prz 13:10; Prz 15:22; Dz 15:6; **m** Prz 14:6; 1Ko 2:14; **n** Ps 21:11; Prz 6:14; Prz 12:2; Rz 1:30; **o** Prz 10:23; Gal 5:19; **p** Prz 22:10; 2Pt 3:3; **q** Heb 12:3; **r** Ps 82:4; **s** Mt 25:44; **t** 1Sm 16:7; Prz 5:21; Prz 17:3; Prz 21:2; **u** Dn 5:23; **v** Ps 62:12; Mt 16:27; Rz 2:6; 2Ko 5:10.

13 Synu mój, jedz miód, bo jest dobry, i niech będzie na twym podniebieniu słodki miód z plastra.[a] **14** Tak samo znaj mądrość dla swej duszy.[b] Jeśli ją znalazłeś, to jest jakaś przyszłość, a nadzieja twa nie zostanie zniweczona.[c]

15 Nie czyhaj jak niegodziwiec na miejsce pobytu prawego;[d] nie łup jego miejsca odpoczynku.[e] **16** Bo prawy może upaść nawet siedem razy i na pewno wstanie;[f] lecz niegodziwi zostaną doprowadzeni do potknięcia wskutek nieszczęścia.[g]

17 Gdy upada twój nieprzyjaciel, nie ciesz się; a gdy zostaje doprowadzony do potknięcia, niech się twe serce nie raduje,[h] **18** żeby Jehowa tego nie zobaczył, a byłoby to złe w jego oczach i odwróciłby od niego swój gniew.[i]

19 Nie pałaj gniewem na złoczyńców. Nie zazdrość niegodziwcom.[j] **20** Bo żaden zły nie będzie miał przyszłości;[k] lampa niegodziwców zostanie zgaszona.[l]

21 Synu mój, bój się Jehowy i króla.[m] Nie zadawaj się z tymi, którzy są za zmianą.[n] **22** Bo ich klęska nastąpi tak nagle,[o] że któż wie o zgubie tych, którzy są za zmianą?[p]

23 Również te wypowiedzi są dla mądrych:[q] Okazywanie stronniczości w osądzaniu nie jest dobre.[r]

24 Kto mówi do niegodziwego: „Jesteś prawy”,[s] tego ludy przeklną, potępią go grupy narodowościowe. **25** Lecz tym, którzy go upominają, będzie przyjemnie[t] i przyjdzie na nich błogosławieństwo dobra.[u] **26** Wargi całuje ten, kto odpowiada szczerze.[v]

ROZDZ. 24

a Prz 25:16 PnP 5:1 Mt 3:4
b Ps 19:10 Ps 119:103 Prz 22:18
c Prz 13:14 Prz 23:18 Jn 17:3
d 1Sm 19:11 Ps 10:8 Ps 37:32 Ps 56:6 Prz 1:11 Mt 26:4
e Iz 32:18
f Ps 34:19 2Ko 1:10
g 1Sm 26:10 1Sm 31:4 Est 7:10
h Sdz 16:25 2Sm 16:5 Hi 31:29 Prz 17:5 Prz 25:21
i Eze 26:2 Za 1:15
j Prz 23:17
k Ps 9:17 Ps 73:18 Prz 10:7 Iz 3:11
l Hi 21:17 Ps 73:27 Prz 13:9 Prz 20:20 Mt 8:12 Judy 13
m 1Sm 24:6 Prz 8:13 1Pt 2:17
n Lb 16:2 2Sm 15:12
o Lb 16:31 Dz 5:36
p Ps 90:11 Prz 20:2 1Ts 5:2
q 1Kl 3:28 Ezd 7:25 Ps 107:43
r Kpł 19:15 Pwt 1:17 Pwt 16:19 2Kn 19:7 1Tm 5:21 Jak 2:4 1Pt 1:17
s Wj 23:6 Prz 17:15
t Kpł 19:17 1Tm 5:20
u Prz 28:23
v Prz 27:5 Prz 27:6

szpalta 2

a 1Kl 6:7 Łk 14:28
b Wj 20:16 Mt 26:59
c Ef 4:25 Kol 3:9
d Prz 20:22 Rz 12:17 1Ts 5:15
e Rz 12:19

27 Przyszykuj swą pracę na zewnątrz i przygotuj ją sobie w polu.[a] Potem masz również budować swój dom.

28 Nie bądź bez podstaw świadkiem przeciwko twemu bliźniemu.[b] Musiałbyś wtedy popełniać głupstwa swymi wargami.[c] **29** Nie mów: „Jak on mi zrobił, tak ja mu zrobię.[d] Odpłacę każdemu według jego postępowania”.[e]

30 Przechodziłem obok pola człowieka leniwego[f] i obok winnicy męża, któremu nie dostaje serca.[g] **31** I oto wszystko porosło chwastami.[h] Powierzchnię jego pokryły pokrzywy, a jego kamienny mur był zburzony.[i]

32 Popatrzyłem więc; zacząłem brać to sobie do serca;[j] widziałem, przyjąłem skarcenie:[k] **33** Trochę snu, trochę drzemania, trochę złożenia rąk, by się położyć,[l] **34** a twe ubóstwo niechybnie przyjdzie jak rozbójnik i twój niedostatek — jak mąż zbrojny.[m]

25 Również to są przysłowia Salomona,[n] które przepisali ludzie Ezechiasza, króla Judy:[o]

2 Chwałą Boga jest tajenie sprawy,[p] a chwałą królów jest zbadanie sprawy.[q]

3 Niebiosa w swej wysokości[r] i ziemia w swojej głębi,[s] a także serce króla — niezbadane.[t]

4 Niech zostanie oddzielony od srebra spieniony żużel, a całe wyjdzie oczyszczone.[u]

5 Niechaj niegodziwiec zostanie usunięty sprzed króla,[v]

---

f Prz 6:6; Prz 22:13; **g** Prz 12:11; **h** Heb 6:8; **i** Prz 20:4; Kzn 10:18; **j** Prz 19:8; **k** Prz 1:3; Prz 4:13; Prz 12:1; **l** Prz 6:10; **m** Prz 10:4; Prz 13:4; Prz 23:21; **ROZDZ. 25** **n** 1Kl 4:32; Prz 1:1; Prz 10:1; Kzn 12:9; **o** 2Kn 29:1; Mt 1:10; **p** Pwt 29:29; Rz 11:33; **q** Ezd 5:17; Ezd 6:1; Hi 29:16; **r** Ps 103:11; Iz 55:9; **s** Ps 107:24; **t** Rz 11:33; **u** Prz 17:3; Mal 3:3; **v** 1Kl 2:46; Est 7:10; Prz 20:8.

a jego tron będzie utwierdzony prawością.[a]

6 Nie szukaj własnej czci przed obliczem króla[b] i nie stawaj na miejscu wielkich.[c] **7** Lepiej bowiem, by ci powiedział: „Chodź tu wyżej”,[d] niż by cię poniżył przed dostojnikiem, którego widziały twe oczy.[e]

8 Nie idź pochopnie się prawować, by nie powstała kwestia, co zrobisz na koniec, gdy już twój bliźni cię upokorzy.[f] **9** Broń swojej sprawy, którą masz ze swym bliźnim,[g] i nie wyjawiaj poufnej rozmowy drugiego,[h] **10** żeby ten, kto słucha, nie zawstydził cię, a podanej przez ciebie złej wiadomości już nie można by odwołać.

11 Słowo wypowiedziane we właściwym czasie jest jak złote jabłka w srebrnych ornamentach.[i]

12 Złotym kolczykiem i ozdobą ze specjalnego złota jest dla słuchającego ucha mądry człowiek, który upomina.[j]

13 Czym chłód śniegu[k] w dzień żniwa, tym jest wierny wysłannik dla tych, którzy go posyłają, gdyż orzeźwia duszę swych panów.[l]

14 Czym są obłoki pary i wiatr bez ulewy, tym mąż fałszywie chlubiący się darem.[m]

15 Cierpliwością zostaje przekonany dowódca, a język łagodny potrafi złamać kość.[n]

16 Miód znalazłeś?[o] Jedz tyle, ile ci potrzeba, żebyś nie wziął za dużo i nie musiał zwymiotować.[p]

17 Rzadko stawiaj stopę w domu swego bliźniego, żeby nie miał ciebie dość i wręcz cię nie znienawidził.

18 Mąż, który świadczy przeciw swemu bliźniemu jako fałszywy świadek, jest niczym maczuga wojenna i miecz, i zaostrzona strzała.[a]

19 Ufanie komuś, kto w dniu udręki okazuje się zdradziecki, jest jak ząb złamany i chwiejąca się stopa.[b]

20 Kto zdejmuje szatę w zimny dzień, jest jak ocet na sodę i jak śpiewak z pieśniami na posępne serce.[c]

21 Jeśli ten, kto cię nienawidzi, jest głodny, daj mu do jedzenia chleb, a jeśli jest spragniony, daj mu do picia wodę.[d] **22** Bo nagarniasz na jego głowę rozżarzone węgle,[e] a Jehowa cię nagrodzi.[f]

23 Wiatr z północy przynosi ulewę jakby w bólach porodowych,[g] a język zdradzający tajemnicę – potępione oblicze.[h]

24 Lepiej mieszkać w kącie na dachu niż z żoną swarliwą, choć we wspólnym domu.[i]

25 Jak zimna woda dla zmęczonej duszy,[j] taka jest wieść dobra z ziemi dalekiej.[k]

26 Źródłem zmąconym i zniszczoną studnią jest prawy, gdy chwieje się przed niegodziwcem.[l]

27 Nie jest dobrze jeść za dużo miodu;[m] a czy chwałą jest, by ludzie szukali własnej chwały?[n]

28 Człowiek, który nie powściąga swego ducha, jest jak miasto, do którego się wdarto – pozbawione muru.[o]

26 Jak śnieg w lecie i jak deszcz w żniwa,[p] tak głupiemu nie przystoi chwała.[q]

2 Jak ptak ma powód do ucieczki, a jaskółka do lotu, tak przekleństwo nie przychodzi bez rzeczywistego powodu.[r]

ROZDZ. 25

a Prz 16:12 Prz 20:28 Prz 29:14 Iz 16:5
b Prz 27:2
c Ps 131:1
d Łk 14:10
e Łk 14:9 Łk 18:14 1Pt 5:5
f Prz 18:17 Mt 5:25
g Mt 18:15
h Prz 11:13 Prz 20:19
i Prz 15:23 Prz 24:26 Kzn 12:10 Iz 50:4
j Ps 141:5 Prz 1:9 Prz 9:8
k Prz 26:1
l Prz 13:17 Flp 2:25
m Mt 5:37 Jak 5:12
n Rdz 32:4 Prz 15:1
o Sdz 14:8 Prz 24:13
p Prz 25:27

szpalta 2

a Wj 20:16 Ps 52:2 Ps 57:4 Ps 120:3 Ps 140:3 Jer 9:3 Jak 3:6
b 2Sm 15:31
c Ps 137:3 Kzn 3:4
d Wj 23:5 2Kl 6:22 Prz 24:17 Mt 5:44
e 1Sm 24:11 1Sm 25:34 Rz 12:20
f 1Sm 24:12
g Hi 37:9
h Ps 101:5
i Prz 19:13 Prz 21:19 Prz 27:15
j Rut 2:9 2Sm 23:15 Mt 10:42
k Prz 15:30 Iz 52:7 Łk 2:10
l 1Sm 22:17 2Kn 24:22 Dz 7:52
m Prz 25:16
n Prz 27:2 Jn 5:44 Flp 2:3
o 1Sm 20:33 Prz 16:32 Prz 22:24 Prz 29:11

ROZDZ. 26

p 1Sm 12:17; **q** Est 3:1; Prz 30:22; Kzn 10:7; **r** Gal 6:7.

3 Bat jest na konia,[a] uzda[b] na osła, rózga zaś jest na plecy głupców.[c]

4 Nie odpowiadaj głupiemu według jego głupoty, żebyś i ty się z nim nie zrównał.[d]

5 Odpowiedz głupiemu według jego głupoty, żeby się nie stał mądry we własnych oczach.[e]

6 Kto wkłada sprawy w rękę głupiego, jest jak ktoś odcinający sobie stopy, jak ktoś pijący przemoc.[f]

7 Czy nogi kulawego naczerpały wody? W takim razie jest też przysłowie w ustach głupców.[g]

8 Kto oddaje chwałę zwykłemu głupcowi, jest jak ten, kto wsadza kamień w stos kamieni.[h]

9 Jak ciernisty chwast trafia do ręki pijaka, tak przysłowie do ust głupców.[i]

10 Kto najmuje głupiego[j] albo kto najmuje przechodniów, jest jak łucznik, który wszystko przeszywa.

11 Jak pies wraca do swoich wymiocin, tak głupiec powtarza swe głupstwo.[k]

12 Widziałeś człowieka mądrego we własnych oczach?[l] Więcej jest nadziei dla głupca[m] niż dla niego.

13 Leniwy rzekł: „Młody lew jest na drodze, lew pośród placów".[n]

14 Drzwi obracają się na swym czopie, a leniwy na swym łożu.[o]

15 Leniwy skrył swą rękę w czaszy biesiadnej; zbyt się znużył, by podnieść ją z powrotem do swych ust.[p]

16 Leniwy jest we własnych oczach mądrzejszy[q] niż siedmiu odpowiadających rozsądnie.

ROZDZ. 26

a Ps 32:9 Nah 3:2
b Jak 3:3
c Prz 10:13 Prz 17:10 Prz 27:22 1Ko 4:21 2Ko 10:6
d 1Pt 3:9
e Mt 21:24 Jn 9:27
f Lb 13:31
g Prz 17:7
h Prz 19:10 Prz 26:1
i Prz 23:35
j Prz 1:32
k Wj 8:15 Mt 12:45 2Pt 2:22
l Prz 12:15 Rz 12:16 1Ko 3:18 1Ko 8:2
m Prz 29:20
n Prz 22:13
o Prz 6:9 Prz 19:15 Prz 24:33
p Prz 19:24
q Prz 12:15

szpalta 2

a Łk 12:14 1Ts 4:11 1Pt 4:15
b Ef 6:16
c Prz 10:23 Prz 15:21
d Prz 16:28 Prz 22:10 Jak 3:6
e Prz 3:30 Prz 17:14
f Prz 18:8
g 2Sm 20:9 Mt 12:34 Łk 22:47
h 2Sm 13:22 Prz 10:18
i 2Sm 13:26 Ps 12:2 Ps 28:3
j Jer 12:6
k Prz 6:16
l 1Ko 4:5 1Tm 5:24
m Ps 7:15 Ps 57:6 Prz 28:10
n Est 7:10 Ps 9:15 Kzn 10:8
o Rdz 37:32
p Prz 7:21 Prz 29:5

ROZDZ. 27

q Iz 56:12 Łk 12:19 Jak 4:13

17 Kto przechodząc, wpada w furię z powodu nie swojej kłótni, jest jak człowiek, który łapie psa za uszy.[a]

18 Jak ktoś obłąkany, kto miota ogniste pociski,[b] strzały i śmierć — **19** taki jest człowiek, który chytrze podszedł swego bliźniego i rzekł: „Czyż nie żartowałem?"[c]

20 Gdzie nie ma drewna, ogień gaśnie, a gdzie nie ma oszczercy, ustaje zwada.[d]

21 Jak węgiel drzewny dla żaru, a drewno dla ognia, tak człowiek swarliwy — dla wzniecania kłótni.[e]

22 Słowa oszczercy są jak łapczywie połykane kąski, które wpadają do najskrytszych części brzucha.[f]

23 Czym srebrna glazura pokrywająca glinianą skorupę, tym wargi płomienne, a z nimi złe serce.[g]

24 Kto nienawidzi, ten wargami swymi zmienia swój wygląd nie do poznania, lecz w sobie kryje podstęp.[h] **25** Chociaż odzywa się miłym głosem,[i] nie wierz mu,[j] bo w jego sercu jest siedem obrzydliwości.[k] **26** Nienawiść bywa zakryta podstępem. Jego zło zostanie odsłonięte w zborze.[l]

27 Kto kopie dół, wpadnie do niego,[m] a kamień wróci do tego, kto go odtacza.[n]

28 Język fałszywy nienawidzi tego, którego zdruzgotał,[o] a usta schlebiające powodują upadek.[p]

27 Nie chełp się dniem jutrzejszym,[q] bo nie wiesz, co dzień urodzi.[r]

2 Niech chwali cię obcy, a nie twoje usta; niech czyni to cudzoziemiec, a nie twoje wargi.[s]

a Ps 32:9 Nah 3:2
b Jak 3:3
c Prz 10:13 Prz 17:10 Prz 27:22 1Ko 4:21 2Ko 10:6
d 1Pt 3:9
e Mt 21:24 Jn 9:27
f Lb 13:31
g Prz 17:7
h Prz 19:10 Prz 26:1
i Prz 23:35
j Prz 1:32
k Wj 8:15 Mt 12:45 2Pt 2:22
l Prz 12:15 Rz 12:16 1Ko 3:18 1Ko 8:2
m Prz 29:20
n Prz 22:13
o Prz 6:9 Prz 19:15 Prz 24:33
p Prz 19:24
q Prz 12:15

r Jak 4:14; **s** Prz 25:27; Jer 9:23; 2Ko 10:12; 2Ko 10:18; 2Ko 12:11.

3 Ciężar kamienia i brzemię piasku[a] — lecz cięższa od nich obu jest udręka z powodu głupca.[b]

4 Jest okrucieństwo złości, także powódź gniewu,[c] lecz któż się ostoi wobec zazdrości?[d]

5 Lepsza jest jawna nagana[e] niż skrywana miłość.

6 Rany zadawane przez miłującego są wierne,[f] lecz pocałunków nienawidzącego trzeba się dopraszać.[g]

7 Syta dusza podepcze miód z plastra, lecz dla głodnej duszy wszelka rzecz gorzka jest słodka.[h]

8 Jak ptak uciekający ze swego gniazda[i] — taki jest człowiek, który ucieka ze swego miejsca.[j]

9 Oliwa i kadzidło[k] rozweselają serce, także słodycz czyjegoś towarzysza dzięki radzie płynącej z duszy.[l]

10 Nie opuszczaj swego towarzysza ani towarzysza twego ojca i nie wchodź do domu swego brata w dniu twego nieszczęścia. Lepszy jest sąsiad blisko niż brat daleko.[m]

11 Bądź mądry, mój synu, i rozweselaj moje serce,[n] abym mógł dać odpowiedź temu, który mi urąga.[o]

12 Roztropny, widząc nieszczęście, kryje się;[p] niedoświadczony idzie dalej i ponosi karę.[q]

13 Weź szatę człowieka, jeśli poręczył za obcego;[r] a gdy chodzi o cudzoziemkę, bierz od niego zastaw.[s]

14 Kto wczesnym rankiem głośno błogosławi swego bliźniego, będzie mu to poczytane za przekleństwo.[t]

15 Cieknący dach, który wypędza człowieka w dzień deszczowy, i żona swarliwa — są

ROZDZ. 27

a Hi 6:3
b 1Sm 25:25
c Jak 1:20
d Rdz 37:11
Prz 14:30
Dz 17:5
Jak 3:14
e Kpl 19:17
Mt 18:15
f 2Sm 12:7
Ps 141:5
Obj 3:19
g Rdz 33:4
h Łk 15:16
i Iz 16:2
j Rdz 4:16
Wj 2:15
1Sm 27:1
1Kl 19:8
k Ps 45:8
PnP 3:6
PnP 4:10
Jn 12:3
l 1Sm 23:16
Prz 15:23
Prz 16:24
Dz 28:15
m Prz 17:17
Prz 18:24
Mt 12:49
n Prz 10:1
Prz 15:20
Prz 23:15
Sof 3:17
2Jn 4
o Hi 1:8
Hi 1:9
Ps 127:5
p Wj 9:20
Ps 57:1
Prz 18:10
Iz 26:20
Heb 6:18
Heb 11:7
q Prz 22:3
2Pt 3:7
r Prz 20:16
s Rdz 38:18
Kzn 7:26
t 1Ts 2:5

szpalta 2

a Prz 19:13
Prz 21:9
b 1Sm 23:16
Prz 5:1
Heb 10:24
Heb 12:12
c Prz 13:4
1Ko 9:7
d Rdz 39:2
2Sm 23:23
Prz 17:2
e Ps 88:11
f Prz 30:16
Hab 2:5
g Kzn 1:8
h Ps 12:6
Ps 66:10
i Prz 17:3
j 1Sm 16:18
1Sm 18:7
k Prz 23:35

do siebie podobne.[a] **16** Kto ją przygarnął, przygarnął wiatr, a jego prawica napotyka oliwę.

17 Żelazo ostrzy się żelazem. Tak jeden człowiek zaostrza oblicze drugiego.[b]

18 Kto strzeże drzewa figowego, będzie jadł jego owoc,[c] a kto strzeże swego pana, będzie szanowany.[d]

19 Jak w wodzie twarz odpowiada twarzy, tak jedno serce człowiecze — drugiemu sercu człowieczemu.

20 Szeol i miejsce zagłady[e] są nienasycone;[f] nie mogą się też nasycić oczy człowieka.[g]

21 Dla srebra jest tygiel rafinacyjny,[h] a dla złota — piec;[i] człowiek zaś jest według swej sławy.[j]

22 Choćbyś głupiego utarł tłuczkiem w moździerzu pośród tłuczonego ziarna, jego głupota od niego nie odejdzie.[k]

23 Stanowczo powinieneś znać wygląd swej trzody. Bądź sercem przy swych stadach;[l] **24** gdyż skarb nie będzie trwał po czas niezmierzony[m] ani diadem przez wszystkie pokolenia.

25 Znikła zielona trawa, a pojawiła się świeża trawa i zebrano roślinność gór.[n] **26** Młode barany są na twe odzienie,[o] a kozły są zapłatą za pole. **27** I jest pod dostatkiem koziego mleka na pokarm dla ciebie, na pokarm dla twoich domowników, a także środków[p] do życia dla twych dziewcząt.

28 Niegodziwi uciekają, chociaż nikt nie ściga,[q] lecz prawi są podobni do młodego lwa, który jest pewny siebie.[r]

---

l Rdz 39:3; Prz 10:4; Prz 12:27; Kol 3:23; **m** Prz 23:5; 1Tm 6:17; Jak 1:10; **n** Ps 72:16; Ps 104:14; **o** Hi 31:20; **p** Ps 62:10; **ROZDZ. 28** **q** Kpł 26:17; 2Kl 7:6; Ps 53:5; **r** Wj 11:8; 1Kn 12:8; Dn 3:16; Dz 4:13; Dz 14:3; 1Ts 2:2.

2 Z powodu występku krainy
wielu jest jej kolejnych książąt,[a]
lecz dzięki człowiekowi mającemu rozeznanie i wiedzącemu, co
jest słuszne, książę utrzyma się
długo.[b]

3 Krzepki mężczyzna, który
jest ubogi, a oszukuje[c] maluczkich, przypomina deszcz, który
wymywa, tak iż nie ma po nim
pokarmu.

4 Ci, którzy porzucają prawo,
wysławiają niegodziwego,[d] lecz
ci, którzy trzymają się prawa,
są na nich oburzeni.[e]

5 Ludzie oddani złu nie
potrafią zrozumieć sądu, lecz ci,
którzy szukają Jehowy, potrafią
zrozumieć wszystko.[f]

6 Lepszy jest ubogi, który
chodzi w swej nieskazitelności,
niż człowiek, którego drogi są
kręte — nawet jeśli jest bogaty.[g]

7 Syn odznaczający się zrozumieniem przestrzega prawa,[h]
lecz kto przestaje z żarłokami,
upokarza swego ojca.[i]

8 Kto pomnaża swe dobra odsetkami[j] i lichwą, zbiera je dla
kogoś, kto okazuje łaskę maluczkim.[k]

9 Kto odwraca swe ucho od
słuchania prawa[l] — nawet jego
modlitwa jest obrzydliwością.[m]

10 Kto sprawia, że prostolinijni schodzą[n] na złą drogę, ten
wpadnie we własny dół,[o] lecz
nienaganni posiądą dobro.[p]

11 Mąż bogaty jest w swoich
oczach mądry,[q] lecz ubogi, który
ma rozeznanie, potrafi go przejrzeć.[r]

12 Gdy prawi się radują,[s] obfituje piękno, lecz gdy powstają
niegodziwcy, człowiek maskuje
swe oblicze.[t]

13 Kto zakrywa swe występki, temu się nie powiedzie,[u] lecz
kto je wyznaje i porzuca, temu
będzie okazane miłosierdzie.[a]

14 Szczęśliwy jest człowiek,
który stale odczuwa strach,[b]
lecz kto zatwardza swe serce,
wpadnie w nieszczęście.[c]

15 Pomrukującym lwem i atakującym niedźwiedziem jest
niegodziwy władca ubogiego
ludu.[d]

16 Wódz, któremu nie dostaje
prawdziwego rozeznania, obfituje też w oszukańcze praktyki,[e] lecz kto nienawidzi niesprawiedliwego zysku,[f] przedłuży
swe dni.

17 Człowiek obciążony winą
krwi za duszę będzie uciekać
nawet do dołu.[g] Niech go nie zatrzymują.

18 Kto chodzi w nienagannności, zostanie wybawiony,[h] lecz
kto się staje przewrotny na
swych drogach, od razu upadnie.[i]

19 Kto uprawia swą ziemię,
będzie miał pod dostatkiem
chleba,[j] a kto zabiega o rzeczy
bez wartości, będzie miał pod
dostatkiem ubóstwa.[k]

20 Mąż czynów świadczących
o wierności zyska wiele błogosławieństw,[l] lecz kto się śpieszy
do zdobycia bogactwa, nie pozostanie niewinny.[m]

21 Nie jest dobrze, gdy się
okazuje stronniczość[n] ani gdy
krzepki mężczyzna dopuszcza
się występku choćby za kawałek chleba.

22 Człowiek o zawistnym oku
ugania się za majętnościami,[o]

ROZDZ. 28

a 1Kl 15:25
1Kl 16:8
1Kl 16:15
1Kl 16:22
2Kn 36:2
Oz 13:11

b Dn 4:27

c Prz 14:31

d Mal 3:15

e Kpł 5:1
Lb 25:8
1Sm 15:23
Ef 5:11

f Ps 25:14
Mk 4:11
Jak 1:5

g Prz 16:8
Prz 19:1

h Prz 2:1
Prz 3:1

i Prz 23:20
1Ko 15:33

j Kpł 25:36
Pwt 23:19
Eze 18:13

k Hi 27:17
Prz 13:22
Prz 19:17

l Za 7:11
2Tm 4:4

m Ps 66:18
Ps 109:7
Prz 15:29
Iz 1:15

n Lb 31:16
1Sm 26:19
Rz 16:17

o Ps 7:15
Prz 26:27
Kzn 10:8
Gal 6:7

p Pwt 7:12
Ps 37:11
Ps 37:18
Ps 37:37
Ps 84:11
Prz 15:6

q Prz 18:11
Iz 5:21
Rz 12:16

r Mk 10:21

s 1Kn 15:25
Prz 11:10

t 1Kl 17:3
Prz 29:2

u Rdz 3:8
1Sm 15:15
Ps 32:3

SZPALTA 2

a 2Sm 12:13
2Kn 33:12
Ps 32:5
Ps 51:1

b Ps 2:11
Prz 8:13
Prz 23:17
Jer 32:40
Flp 2:12

c Wj 7:22
Neh 9:29
Hi 9:4
Prz 29:1
Iz 30:1
Jer 16:12

d 1Sm 22:17; Prz 29:2; Sof 3:3; Mt 2:16; **e** Neh 5:15; Kzn 4:1; Am 4:1; **f** Wj 18:21; Iz 33:15; **g** Rdz 9:6; 1Kl 21:19; Mt 27:5; **h** Ps 25:21; Ps 26:1; Mt 24:13; **i** Ps 73:18; 1Ts 5:3; Obj 3:3; **j** Prz 12:11; **k** Prz 23:21; Łk 15:14; **l** 1Sm 18:5; Neh 7:2; Ps 101:6; **m** 2Kl 5:22; Prz 20:21; Jer 17:11; 1Tm 6:9; **n** Kpł 19:15; Pwt 16:19; Prz 18:5; Jak 2:1; **o** Pwt 15:9; Mt 6:23; Mt 20:12; Mk 7:22; 2Pt 2:14.

lecz nie wie, że przyjdzie na niego nędza.

23 Kto upomina człowieka,[a] znajdzie potem więcej łaski niż ten, który schlebia swym językiem.

24 Kto ograbia swego ojca i swą matkę,[b] a mówi: „To nie występek”,[c] jest wspólnikiem człowieka przywodzącego do zguby.

25 Kto jest butny w swej duszy, wszczyna zwadę,[d] lecz kto polega na Jehowie, zostanie nasycony.[e]

26 Kto ufa swojemu sercu, jest głupi,[f] lecz kto chodzi w mądrości, ten ujdzie cało.[g]

27 Kto daje ubogiemu, nie zazna nędzy,[h] lecz kto kryje swe oczy, zbierze wiele przekleństw.[i]

28 Gdy powstają niegodziwcy, człowiek się kryje,[j] lecz gdy giną — mnożą się prawi.[k]

29 Mąż wielokrotnie upominany,[l] lecz usztywniający swój kark,[m] zostanie nagle zdruzgotany, i to bez uleczenia.[n]

2 Gdy prawych przybywa, lud się raduje;[o] lecz gdy władzę sprawuje niegodziwy, lud wzdycha.[p]

3 Człowiek miłujący mądrość raduje swego ojca,[q] lecz kto się zadaje z nierządnicami, marnuje majętności.[r]

4 Sprawiedliwością król utwierdza krainę,[s] lecz burzy ją mąż goniący za łapówkami.[t]

5 Krzepki mężczyzna, który schlebia swemu towarzyszowi,[u] zastawia sieć na jego stopy.[v]

6 W występku złego człowieka tkwi sidło,[w] lecz kto jest prawy, wydaje radosne okrzyki i się weseli.[x]

7 Prawy zna roszczenie prawne maluczkich.[y] Niegodziwy nie zważa na taką wiedzę.[z]

ROZDZ. 28

a 2Sm 12:7 Ps 141:5 Prz 27:6 Gal 2:11
b Prz 19:26 Mk 7:11
c Mal 1:8
d Prz 10:12 1Tm 6:4
e 1Kl 3:13 Ps 84:12
f Prz 3:5 Jer 17:9
g Hi 28:28 Jak 3:13
h Pwt 15:7 Ps 41:1 Prz 14:21 Prz 19:17 Prz 22:9 Iz 58:7 2Ko 9:6 Heb 13:16
i Prz 11:26
j Hi 24:4 Prz 28:12
k Est 8:17

ROZDZ. 29

l 1Sm 2:25 2Kn 36:16 Jer 25:3
m Wj 11:10 2Kn 36:13 Ps 75:5 Jer 17:23
n Prz 6:15
o 1Kl 4:20
p Est 3:15 Prz 28:15
q Prz 10:1 Prz 15:20 Prz 27:11 Łk 1:14
r Prz 5:9 Prz 6:26 Łk 15:13
s 2Sm 8:15 Ps 89:14 Iz 9:7
t Prz 17:23
u Ef 4:25 1Ts 2:5
v Prz 26:28 Rz 16:18
w Prz 5:22 2Tm 2:26
x Ps 97:11 1Pt 1:8
y Ps 41:1
z Jer 5:28

szpalta 2

a Prz 11:11 Dz 19:29 Jak 3:6
b Wj 32:11 Dz 19:35
c Prz 26:4
d Rdz 27:41 1Sm 20:31 1Jn 3:12
e Jer 38:12 Mk 10:45

8 Mężowie mówiący chełpliwie podpalają miasto,[a] lecz mądrzy odwracają gniew.[b]

9 Gdy człowiek mądry zaczął się sądzić z człowiekiem głupim — ten wpadł w podniecenie i się roześmiał; i nie nastaje spokój.[c]

10 Mężowie żądni krwi nienawidzą nienagannego;[d] prostolinijni zaś szukają duszy każdego.[e]

11 Głupi ujawnia całego swego ducha, lecz mądry utrzymuje go w spokoju aż do końca.[f]

12 Gdy władca zważa na fałszywą mowę, wszyscy usługujący mu będą niegodziwi.[g]

13 Spotkali się ubogi i ciemięzca;[h] lecz Jehowa obydwom rozświetla oczy.[i]

14 Gdzie król sądzi maluczkich w wierności wobec prawdy,[j] jego tron będzie utwierdzony na zawsze.[k]

15 Rózga i upomnienie udzielają mądrości;[l] lecz chłopiec puszczony samopas będzie przynosił wstyd swej matce.[m]

16 Gdy mnożą się niegodziwi, występek obfituje; lecz prawi będą oglądać ich upadek.[n]

17 Karz swego syna, a zapewni ci wytchnienie i sprawi wielką rozkosz twej duszy.[o]

18 Gdzie nie ma wizji, lud się rozzuchwala,[p] lecz szczęśliwi są ci, którzy przestrzegają prawa.[q]

19 Sługa nie da się skorygować samymi słowami,[r] bo rozumie, lecz nie zwraca uwagi.[s]

20 Widziałeś męża pochopnie wypowiadającego słowa?[t] Więcej

f Prz 14:29; Prz 25:28; Am 5:13; **g** 1Kl 21:11; Jer 38:5; **h** Prz 22:2; **i** Mt 5:45; **j** Ps 72:2; Prz 20:28; Dn 4:27; **k** Prz 16:12; Prz 25:5; Iz 9:7; Heb 1:8; **l** Prz 22:6; Prz 22:15; Prz 23:13; Ef 6:4; **m** Rdz 27:46; Prz 10:1; Prz 17:25; **n** Ps 37:34; Ps 58:10; Ps 91:8; Obj 18:20; **o** Prz 13:24; Prz 19:18; Heb 12:11; **p** Oz 4:6; **q** Prz 19:16; Jn 13:17; Jak 1:25; **r** Prz 26:3; **s** Hi 19:16; **t** Kzn 5:2; Jak 1:19.

jest nadziei dla głupca niż dla niego.[a]

21 Jeśli ktoś od młodości rozpieszcza swego sługę, to później w swym życiu stanie się on niewdzięcznikiem.

22 Mąż skory do gniewu wszczyna zwadę,[b] a skłonny do złości popełnia niejeden występek.[c]

23 Wyniosłość ziemskiego człowieka upokorzy go,[d] lecz kto jest pokornego ducha, dostąpi chwały.[e]

24 Wspólnik złodzieja nienawidzi własnej duszy.[f] Może słyszeć przysięgę zawierającą przekleństwo, lecz o niczym nie powiadamia.[g]

25 Drżenie przed człowiekiem zastawia sidło,[h] lecz kto ufa Jehowie, znajdzie ochronę.[i]

26 Wielu szuka oblicza władcy,[j] lecz sąd człowieka pochodzi od Jehowy.[k]

27 Mąż niesprawiedliwy jest obrzydliwością dla prawych,[l] a człowiek prostolinijny na swej drodze jest obrzydliwością dla niegodziwego.[m]

30 Słowa Agura, syna Jake — ważkie orędzie.[n] Wypowiedź krzepkiego męża do Itiela, do Itiela i Uchala.

2 Jestem bowiem bardziej nierozumny niż ktokolwiek inny[o] i nie posiadam człowieczego zrozumienia,[p] **3** i nie nauczyłem się mądrości,[q] i nie znam wiedzy o Najświętszym.[r]

4 Kto wstąpił do nieba, żeby zstąpić?[s] Kto zebrał wiatr[t] w obie garście? Kto wody owinął płaszczem?[u] Kto sprawił, że się podniosły wszystkie krańce ziemi?[v] Jakie jest jego imię[w] i jakie imię jego syna — jeśli wiesz?[x]

5 Każda wypowiedź Boga odznacza się czystością.[a] On jest tarczą dla tych, którzy się u niego chronią.[b] **6** Niczego nie dodawaj do jego słów,[c] żeby cię nie zganił i żebyś nie musiał okazać się kłamcą.[d]

7 Proszę cię o dwie rzeczy.[e] Nie odmawiaj mi ich, zanim umrę.[f] **8** Oddal ode mnie nieprawdę i słowo kłamliwe.[g] Nie daj mi ani ubóstwa, ani bogactwa.[h] Pozwól mi jeść pokarm, który mi wyznaczono,[i] **9** bym się nie nasycił i nie zaparł ciebie,[j] mówiąc: „Któż to jest Jehowa?”,[k] a także bym nie popadł w ubóstwo i nie zaczął kraść, i nie targnął się na imię mego Boga.[l]

10 Nie oczerniaj sługi przed jego panem,[m] żeby ci nie złorzeczył i żeby cię nie uznano za winnego.[n]

11 Jest pokolenie, które złorzeczy nawet swemu ojcu i które nie błogosławi nawet swojej matce.[o]

12 Jest pokolenie, które we własnych oczach jest czyste,[p] lecz które nie zostało obmyte ze swoich odchodów.[q]

13 Jest pokolenie, którego oczy stały się jakże wyniosłe i którego promienne oczy są uniesione.[r]

14 Jest pokolenie, którego zęby to miecze i którego szczęki to rzeźnicze noże,[s] by pożreć uciśnionych z ziemi oraz biednych — spośród ludzi.[t]

ROZDZ. 29

a Prz 14:29
Prz 21:5

b Prz 10:12
Prz 15:18

c 1Sm 22:18
Prz 22:24
Jak 3:16

d Est 6:6
Prz 18:12
Łk 18:14
Jak 4:6

e Prz 15:33
Prz 18:12
Iz 57:15
Mt 18:4
Flp 2:9

f Prz 1:11

g Kpł 5:1
Prz 28:4

h Jer 38:19
Mt 10:28
Mt 26:75

i 1Kn 5:20
2Kn 14:11
Ps 69:29
Prz 18:10

j 1Sm 8:5
1Kl 4:34

k 2Kl 6:27
Neh 1:11
Ps 62:12

l Ps 119:115
Ps 139:21

m Jn 7:7
1Jn 3:13

ROZDZ. 30

n 2Tm 3:16
2Pt 1:21

o Hi 42:3
Ps 73:22
1Ko 3:18

p Ps 92:6

q Jak 1:5

r Prz 2:6
Prz 8:1

s Ps 115:16
Jn 3:13
Ef 4:9

t Kzn 1:6

u Iz 40:12

v Hi 38:4

w Wj 3:15
Wj 6:3
Ps 83:18

x Ps 2:7
Mt 1:21
Jn 5:22
Dz 4:12
Flp 2:6
1Tm 2:5
Heb 6:20
Obj 19:16

szpalta 2

a 2Sm 22:31
Ps 12:6
Ps 18:30
Ps 119:140

b Rdz 15:1
Ps 84:11

c Pwt 4:2
Obj 22:18

d Rz 3:4; **e** Ps 27:4; Łk 10:42; 1Jn 3:22; 1Jn 5:14; **f** Ps 21:2; **g** Prz 12:22; Prz 21:6; **h** Prz 23:5; **i** Mt 6:11; 1Tm 6:8; **j** Pwt 6:12; Pwt 8:11; **k** Wj 5:2; **l** Wj 20:7; Pwt 5:11; Prz 6:30; **m** Pwt 23:15; **n** Dn 6:24; Mk 7:5; **o** Kpł 20:9; Pwt 27:16; Prz 19:26; Prz 20:20; Mk 7:11; 2Tm 3:2; **p** Ps 36:2; Iz 65:5; Łk 16:15; 2Tm 3:4; 1Jn 1:8; **q** Mt 23:27; Łk 11:39; **r** Ps 101:5; Prz 6:17; Prz 21:4; Iz 2:11; 2Ts 2:4; **s** Ps 3:7; Ps 57:4; **t** Ps 14:4; Prz 22:16; Iz 32:7; Mi 3:3; Hab 3:14; Mk 12:40; Jak 5:4.

15 Pijawki mają dwie córki, które wołają: „Daj! Daj!” Trzy są rzeczy, które nie mogą się nasycić, cztery, które nie mówią: „Dosyć!” **16** Szeol[a] i zamknięte łono,[b] ziemia niesyta wody[c] i ogień,[d] który nie mówi: „Dosyć!”[e]

17 Oko, które naigrawa się z ojca i które gardzi posłuszeństwem wobec matki[f] – wydziobią je kruki w dolinie potoku i wyjedzą je synowie orła.

18 Trzy są rzeczy, które okazały się dla mnie zbyt zdumiewające, i cztery, których nie poznałem: **19** droga orła na niebiosach, droga węża na skale, droga okrętu w sercu morza[g] i droga krzepkiego mężczyzny z dziewczyną.[h]

20 Oto droga kobiety cudzołożnej: zjadła i otarła sobie usta, i rzekła: „Nie zrobiłam nic złego”.[i]

21 Pod trzema rzeczami zatrzęsła się ziemia i pod czterema nie może wytrzymać: **22** pod niewolnikiem, gdy panuje jako król,[j] oraz człowiekiem nierozumnym, gdy ma pod dostatkiem pokarmu;[k] **23** pod kobietą znienawidzoną, gdy zostaje wzięta w posiadanie jako żona,[l] i służącą, gdy pozbawia własności swoją panią.[m]

24 Cztery są rzeczy najmniejsze na ziemi, lecz wykazujące instynktowną mądrość:[n] **25** mrówki nie są ludem silnym,[o] a jednak latem przygotowują swój pokarm;[p] **26** góralki[q] nie są ludem potężnym, a jednak na skale zakładają swój dom;[r] **27** szarańcze[s] nie mają króla, a jednak wszystkie wyruszają grupami;[t] **28** gekon[u] chwyta swymi kończynami i znajduje się we wspaniałym pałacu króla.

29 Trzy są, które ładnie stąpają, i cztery, które ładnie się poruszają: **30** lew, który jest najpotężniejszy wśród zwierząt i który się przed nikim nie cofa;[a] **31** chart lub kozioł oraz król oddziału żołnierzy ze swego ludu.[b]

32 Jeżeli postąpiłeś nierozumnie, wynosząc się,[c] i jeśli na tym skupiłeś swą myśl, połóż rękę na ustach.[d] **33** Bo ubijanie mleka daje masło, a uciskanie nosa wywołuje krwawienie, wyciskanie zaś gniewu powoduje kłótnię.[e]

31 Słowa króla Lemuela, ważkie orędzie,[f] które ku skorygowaniu przekazała mu matka:[g]

2 Cóż mówię, synu mój, i cóż, synu mego łona,[h] i cóż, synu mych ślubów?[i]

3 Nie oddawaj swej energii życiowej kobietom[j] ani swych dróg temu, co prowadzi do zagłady królów.[k]

4 Nie królom, Lemuelu, nie królom pić wino ani wysokim urzędnikom mówić: „Gdzie jest odurzający napój?”,[l] **5** żeby któryś nie pił i nie zapomniał, co ustanowiono, i nie wypaczył sprawy żadnego z synów uciśnienia.[m] **6** Dajcie odurzający napój ginącemu,[n] a wino zgorzkniałym na duszy.[o] **7** Niechaj taki pije i zapomni o swym ubóstwie, i niech już nie pamięta o swym zmartwieniu.

8 Otwórz usta w obronie niemego,[p] w sprawie wszystkich, którzy przemijają.[q] **9** Otwórz usta, sądź w prawości i broń sprawy uciśnionego oraz biednego.[r]

ROZDZ. 30

a Prz 27:20 Hab 2:5
b Rdz 20:18 Rdz 30:22 1Sm 1:5
c Pwt 8:15 Ps 107:33
d Jak 3:5
e Prz 27:20
f Kpl 20:9 Pwt 21:21 2Sm 17:1 Prz 20:20 Prz 23:22 Rz 1:30 2Tm 3:2
g Ps 77:19
h Lb 5:13
i Prz 7:11 Jer 6:15
j Prz 19:10 Kzn 10:7 Iz 3:4
k Pwt 8:12 1Sm 25:36
l Prz 21:19 Prz 27:15
m Rdz 16:5
n Hi 12:7 Hi 35:11
o Prz 6:6
p Prz 6:8
q Kpl 11:5
r Ps 104:18
s Wj 10:14 Ps 105:34 Jl 1:4
t Jl 2:7
u Kpl 11:30

szpalta 2

a Lb 23:24 Sdz 14:5 Sdz 14:18 Iz 31:4
b 2Sm 10:18
c 2Sm 15:4 Est 5:11 Prz 26:12 Rz 12:16
d Hi 21:5 Prz 27:2
e Prz 26:21 Prz 28:25

ROZDZ. 31

f Prz 30:1 2Tm 3:16
g Prz 1:8 Prz 6:20 2Tm 1:5 2Tm 3:15
h Ps 71:6 Iz 49:15
i 1Sm 1:11 1Sm 1:28
j Oz 4:11

---

k Pwt 17:17; 1Kl 11:3; Neh 13:26; **l** Kpl 10:9; Est 3:15; Kzn 10:17; Iz 28:7; Dn 5:4; Oz 4:11; **m** Hab 2:5; **n** Ps 104:15; Mt 27:34; **o** Jer 16:7; **p** 1Sm 19:4; 1Sm 22:14; Est 4:14; Est 7:3; Ps 82:4; **q** Ps 79:11; **r** Pwt 1:17; 2Sm 8:15; Ps 58:11; Ps 72:2; Iz 11:4; Jer 22:3; Jn 7:24; Heb 1:9; Obj 19:11.

א [*'Alef*]

10 Żonę dzielną któż znajdzie?[a] Wartość jej daleko większa niż korali.

ב [*Bet*]

11 Ufa jej serce tego, kto ją ma, i nie brakuje żadnego zysku.[b]

ג [*Gimel*]

12 Odpłaca mu dobrem, a nie złem, przez wszystkie dni swego życia.[c]

ד [*Dalet*]

13 Stara się o wełnę oraz len i pracuje nad wszystkim, co sprawia rozkosz jej rękom.[d]

ה [*He*]

14 Jest jak okręt kupiecki.[e] Z daleka sprowadza swą żywność.

ו [*Waw*]

15 Wstaje też, gdy jeszcze jest noc,[f] i daje pokarm swym domownikom, a wyznaczony dział swym dziewczętom.[g]

ז [*Zajin*]

16 Myśli o polu i je nabywa;[h] z owocu swoich rąk sadzi winnicę.[i]

ח [*Chet*]

17 Przepasuje swe biodra siłą i wzmacnia swe ramię.[j]

ט [*Tet*]

18 Wyczuwa, że jej poczynania handlowe są dobre; jej lampa w nocy nie gaśnie.[k]

י [*Jod*]

19 Ręce swoje wyciąga po przęślicę i jej ręce trzymają wrzeciono.[l]

כ [*Kaf*]

20 Dłoń swą wysuwa ku uciśnionemu, a swe ręce wyciąga do biednego.[m]

ל [*Lamed*]

21 Nie boi się o swych domowników, jeśli chodzi o śnieg, bo wszyscy jej domownicy są ubrani w podwójne szaty.[n]

ROZDZ. 31

a Rut 3:11
Prz 12:4
Prz 19:14

b 1Pt 3:7

c 1Pt 3:6

d 1Sm 2:19
Dz 9:39
Tyt 2:5

e 2Kn 9:21
Ps 107:23

f Jn 20:1

g 1Tm 5:10

h Joz 15:19

i Prz 10:4
Prz 13:4
Prz 21:5

j Rdz 18:6
Rdz 24:20

k Mt 25:4

l Wj 35:25

m 1Sm 25:18
Prz 19:17
Prz 22:9
Dz 9:36
Ef 4:28
1Tm 2:10
Heb 13:16

n 1Tm 5:8

szpalta 2

a Prz 7:16

b Wj 39:29
Est 8:15
Dz 16:14

c Rdz 20:3
Pwt 22:22
2Sm 11:26
1Ko 11:9

d Pwt 16:18
Rut 4:1
Hi 29:7

e Dz 9:39

f Rdz 24:20
Sdz 5:24
Hi 40:10

g Mt 6:34

מ [*Mem*]

22 Sporządza sobie nakrycia.[a] Jej odzienie jest z lnu i wełny barwionej czerwonawą purpurą.[b]

נ [*Nun*]

23 Ten, kto ją ma,[c] jest znany w bramach,[d] gdy zasiada ze starszymi kraju.

ס [*Samek*]

24 Zrobiła nawet szaty spodnie[e] i je sprzedawała, a pasy dała kupcom.

ע [*Ajin*]

25 Siła i wspaniałość są jej odzieniem;[f] i śmieje się z dnia przyszłego.[g]

פ [*Pe*]

26 Z mądrością otwiera swe usta,[h] a na jej języku[i] jest prawo lojalnej życzliwości.

צ [*Cade*]

27 Czuwa nad biegiem spraw w swoim domu i nie je chleba lenistwa.[j]

ק [*Kof*]

28 Jej synowie wstają i zwą ją szczęśliwą;[k] powstaje ten, który ją ma — i ją wysławia.[l]

ר [*Resz*]

29 Wiele córek[m] dzielnie sobie poczyna, ale ty przewyższasz je wszystkie.[n]

ש [*Szin*]

30 Wdzięk bywa fałszywy,[o] a uroda — próżna;[p] lecz niewiasta, która boi się Jehowy — ta zapewnia sobie sławę.[q]

ת [*Taw*]

31 Dajcie jej z owocu jej rąk[r] i niech dzieła jej nawet w bramach ją sławią.[s]

---

h Sdz 13:23; 1Sm 25:31; 2Sm 20:16; Est 5:8; Ps 68:11; Prz 31:1; Dz 18:26; Tyt 2:3; **i** Rdz 24:18; Joz 2:6; 2Kl 4:10; Dz 16:15; **j** Prz 14:1; 1Tm 5:10; Tyt 2:5; **k** Rut 4:11; 1Kl 2:19; 2Tm 1:5; **l** Iz 62:4; **m** Rdz 30:13; **n** PnP 6:9; Łk 1:42; **o** Prz 11:16; **p** 2Kl 9:30; Est 1:11; Prz 6:25; 1Pt 1:24; **q** Rdz 24:60; Sdz 5:7; Rz 2:29; 1Pt 3:4; **r** Rut 3:11; Ps 128:2; **s** Mk 14:9; Dz 9:39; Rz 16:2.

KSIĘGA

KAZNODZIEI

1 Słowa zgromadzającego,[a] syna Dawida, króla w Jerozolimie.[b] **2** „Największa marność!"[c] – rzekł zgromadzający. „Największa marność! Wszystko jest marnością!"[d] **3** Cóż za pożytek ma człowiek z wszelkiego swego trudu, którym się trudzi[e] pod słońcem?[f] **4** Pokolenie odchodzi[g] i pokolenie przychodzi,[h] lecz ziemia stoi aż po czas niezmierzony.[i] **5** Słońce też zaświeciło i słońce zaszło,[j] i dysząc, zdąża na swe miejsce, gdzie zaświeci.[k]

6 Wiatr ciągnie na południe i zatacza kręgi ku północy.[l] Nieustannie krąży i krąży,[m] i wraca wiatr prosto do swoich kręgów.[n]

7 Wszystkie potoki zimowe[o] płyną do morza,[p] a jednak morze nie jest pełne.[q] Skąd płyną potoki zimowe, w to miejsce wracają, aby stamtąd wypływać.[r] **8** Wszystkie rzeczy męczą;[s] nikt nie potrafi o tym mówić. Oko nie nasyca się od patrzenia[t] ani ucho nie napełnia się od słuchania.[u] **9** Co zaistniało, to znowu zaistnieje,[v] a co czyniono, to będzie znowu czynione; nie ma więc nic nowego pod słońcem.[w] **10** Czy istnieje coś, o czym można by powiedzieć: „Spójrz no, oto coś nowego"? Istnieje to już przez czas niezmierzony;[x] cokolwiek powstało, istnieje od czasu przed nami.[y] **11** Nie ma pamięci o ludziach z czasów dawniejszych ani nie będzie też o tych, którzy pojawią się później.[z] Nie będzie i o nich pamięci wśród tych, którzy przyjdą jeszcze później.[a]

12 Ja, zgromadzający, zostałem królem nad Izraelem w Jerozolimie.[a] **13** I zwróciłem swe serce ku szukaniu i zgłębianiu mądrości[b] w związku ze wszystkim, co się czyni pod niebiosami – nieszczęsne zajęcie, które Bóg dał synom ludzkim, by się nim zajmowali.[c] **14** Widziałem wszelkie dzieła czynione pod słońcem,[d] a oto wszystko było marnością i pogonią za wiatrem.[e]

15 Tego, co wykrzywione, nie da się wyprostować,[f] a tego, czego brak, nie da się policzyć. **16** Rzekłem w swym sercu,[g] mówiąc: „Oto wielce wzrosłem pod względem mądrości, bardziej niż ktokolwiek przede mną w Jerozolimie,[h] a moje serce widziało wiele mądrości i wiedzy".[i] **17** I całym sercem oddałem się poznawaniu mądrości oraz poznawaniu szaleństwa,[j] i poznałem głupotę,[k] że również to jest pogonią za wiatrem.[l] **18** Albowiem w obfitej mądrości jest obfitość zgryzoty,[m] kto zaś pomnaża wiedzę, pomnaża boleść.[n]

2 Rzekłem w swoim sercu:[o] „Nuże teraz, wypróbuję cię radością.[p] Zobacz też dobro".[q] I oto również to było marnością. **2** Śmiechowi rzekłem: „Szaleństwo!",[r] a radości:[s] „Cóż ta czyni?"

3 Zgłębiałem swoim sercem, rozweselając swe ciało winem,[t] a przy tym serce swe prowadziłem mądrością,[u] by wręcz pochwycić

ROZDZ. 1

a 1Kl 8:1 1Kl 8:22 2Kn 5:2 Kzn 12:10
b 1Kl 2:12 2Kn 9:30
c Kzn 12:8
d Ps 39:5 Ps 144:4 Rz 8:20
e Kzn 2:11 Iz 55:2 Mt 16:26 Jn 6:27
f Kzn 6:12
g Wj 1:6 Ps 89:47 Ps 90:10 Kzn 12:7 Za 1:5
h Ef 3:21
i Ps 78:69 Ps 104:5 Ps 119:90
j Ps 104:19
k Rdz 8:22 Ps 19:6
l Ps 78:26 Ps 107:25 Łk 12:55
m Jn 3:8
n Iz 40:22
o Hi 6:15
p Ps 104:25 Dz 27:4
q Hi 38:10
r Hi 36:27 Iz 55:10 Am 5:8
s Kzn 12:12
t Prz 27:20 Kzn 4:8
u Dz 17:21
v Kzn 3:15
w Rdz 8:22 Kzn 1:4
x Ps 77:5
y Rdz 2:7
z Kzn 2:16 Iz 40:6
a Kzn 9:5

szpalta 2

a 1Kl 11:31 1Kl 11:42 Kzn 1:1
b 1Kl 4:30 Prz 2:2 Kzn 7:25 Kzn 8:16
c Kzn 3:10 Kzn 4:4
d Ps 39:6 Kzn 2:18 Kzn 8:9 Kzn 9:3

e Ps 39:5; Kzn 2:11; Kzn 2:26; Kzn 6:9; Łk 12:15; **f** Rdz 8:21; 1Kl 22:43; Kzn 4:1; Dn 2:44; Rz 8:20; **g** Ps 15:2; Ps 77:6; Prz 2:10; Prz 15:28; Mt 12:35; **h** Rdz 14:18; 2Kn 1:12; Kzn 2:9; **i** 1Kl 3:28; 1Kl 4:29; 2Kn 1:10; Prz 2:6; Prz 8:10; **j** Kzn 2:12; Kzn 9:3; **k** Kzn 2:3; Kzn 7:25; Kzn 10:1; **l** Kzn 2:11; Kzn 2:26; **m** Kzn 2:15; Kzn 7:16; 1Ko 3:20; **n** Kzn 12:12; **ROZDZ. 2** **o** Kzn 3:17; Łk 12:19; **p** Kzn 7:4; **q** Wj 32:6; 1Ko 10:7; **r** Prz 14:13; Kzn 7:6; **s** Iz 22:13; **t** Ps 104:15; Kzn 10:19; **u** Prz 31:4; Kzn 1:17; Ef 5:18.

głupotę, aż ujrzałbym, co dobrego mają synowie ludzcy z tego, co czynią pod niebiosami przez liczbę dni swego życia.[a] **4** Zająłem się większymi dziełami.[b] Pobudowałem sobie domy;[c] nasadziłem sobie winnic.[d] **5** Założyłem sobie ogrody i parki[e] oraz zasadziłem w nich wszelkie drzewa owocowe. **6** Założyłem sobie sadzawki z wodą,[f] by z nich nawadniać las rosnących drzew.[g] **7** Nabyłem sług i służebnice[h] i doczekałem się synów czeladzi.[i] Mam też żywy inwentarz, bydło i trzody w wielkiej liczbie, więcej niż wszyscy, którzy byli przede mną w Jerozolimie.[j] **8** Ponadto nagromadziłem sobie srebra i złota[k] oraz mienia właściwego królom i prowincjom.[l] Postarałem się dla siebie o śpiewaków i śpiewaczki[m] oraz o niezwykłe rozkosze[n] synów ludzkich — o damę, a nawet o damy.[o] **9** I stałem się większy, i przewyższyłem każdego, kto był przede mną w Jerozolimie.[p] Nadto pozostała mi moja mądrość.[q]

10 Niczego też, czego pragnęły moje oczy, nie wzbraniałem im.[r] Nie odmawiałem swemu sercu żadnej radości, gdyż moje serce weseliło się wszelkim moim trudem[s] i to przypadło mi w udziale z wszelkiego mego trudu.[t] **11** I zwróciłem się ku wszelkim moim dziełom, których dokonały moje ręce, i ku trudowi, którym się trudziłem, by to wykonać,[u] a oto wszystko było marnością i pogonią za wiatrem[v] i nie było nic pożytecznego pod słońcem.[w]

12 I postanowiłem zobaczyć mądrość[x] i szaleństwo, i głupotę;[y] cóż bowiem może uczynić ziemski człowiek, który przychodzi po królu? To, co ludzie już uczynili. **13** I widziałem, że więcej pożytku przynosi mądrość niż głupota,[z] tak jak więcej pożytku przynosi światło niż ciemność.[a]

14 Mądry ma oczy w głowie,[b] lecz głupiec chodzi w całkowitej ciemności.[c] I poznałem, również ja, że jeden traf przytrafia się im wszystkim.[d] **15** I rzekłem w swoim sercu:[e] „Co się przytrafia głupcowi,[f] przytrafi się i mnie, właśnie mnie”.[g] Po cóż stałem się wówczas nadzwyczaj mądry?[h] I rzekłem w swoim sercu: „To także marność”. **16** Gdyż po czas niezmierzony nie pamięta się bardziej o mądrym niż o głupim.[i] W dniach, które już nadchodzą, zaiste zapomina się o każdym; a jak umrze mądry? Wraz z głupcem.[j]

17 I znienawidziłem życie,[k] gdyż nieszczęsna wydała mi się praca wykonywana pod słońcem,[l] bo wszystko to marność i pogoń za wiatrem.[m] **18** I znienawidziłem wszelki mój trud, którym się trudziłem pod słońcem,[n] a który pozostawię człowiekowi mającemu przyjść po mnie.[o] **19** A któż wie, czy on okaże się mądry, czy głupi?[p] Przejmie jednak wszelki mój trud, którym się trudziłem i w którym wykazywałem mądrość pod słońcem.[q] To także marność. **20** I postanowiłem doprowadzić do tego, by me serce zwątpiło[r] we wszelki trud, którym się trudziłem pod słońcem. **21** Jest bowiem człowiek, którego trud świadczy o mądrości i wiedzy, i biegłości,[s] lecz jego dział zostanie dany człowiekowi, który się nad czymś takim nie trudził.[t] To także marność i wielkie nieszczęście.[u]

ROZDZ. 2

a Rdz 47:9 Hi 14:1 Ps 90:10
b 1Kl 7:8 1Kl 9:17 2Kn 9:15
c Pwt 8:12 1Kl 7:1 Ps 49:11
d 1Kl 4:25 PnP 8:11
e PnP 4:6 Jer 39:4
f Neh 2:14 PnP 7:4
g Ps 1:3 Jer 17:8
h 1Sm 8:13 1Kl 9:22
i Rdz 14:14 Rdz 15:3 Rdz 17:12 Ezd 2:58
j 1Kl 4:23
k 1Kl 9:14 1Kl 9:28 1Kl 10:10 2Kn 1:15 2Kn 9:13
l 1Kl 9:19 1Kl 10:15
m 2Sm 19:35
n PnP 7:6
o 1Kl 11:3 PnP 6:8
p 1Kl 3:13 1Kl 10:23
q Kzn 2:3
r Prz 23:5 Prz 27:20 Kzn 11:9 1Jn 2:16
s Ps 128:2 Kzn 5:18
t Kzn 3:22 Kzn 9:9
u 1Kl 7:1 Kzn 1:14
v Ps 49:10 Kzn 2:16
w Kzn 1:3 Kzn 2:17 Mt 16:26 1Tm 6:7
x 1Ko 3:19
y Kzn 1:17 Kzn 7:25
z Prz 4:7 Kzn 7:12

szpalta 2

a Iz 5:20
b Prz 4:25 Prz 14:8 Prz 23:26
c Prz 17:24 Jn 3:19 1Jn 2:11
d Kzn 3:19 Kzn 9:2 Kzn 9:11
e Ps 15:2 Kzn 1:16 Kzn 3:17

f Prz 10:23; Prz 23:9; **g** 1Kl 11:43; Ps 49:10; **h** 1Kl 3:12; Kzn 1:18; Łk 11:31; **i** Wj 1:8; Ps 103:16; Kzn 1:11; **j** Kzn 6:8; Rz 5:12; Heb 9:27; **k** Lb 11:15; 1Kl 19:4; Hi 7:6; Jer 20:18; Jon 4:3; Rz 8:20; **l** Kzn 1:14; Kzn 2:21; **m** Kzn 5:16; **n** Kzn 2:4; Kzn 5:18; Kzn 9:9; **o** 1Kl 11:43; Ps 17:14; Ps 39:6; Łk 12:20; **p** 1Kl 12:8; 2Kn 10:13; 2Kn 12:9; **q** 1Kl 7:2; **r** 1Sm 27:1; **s** 1Kl 4:30; 2Kn 1:12; **t** 2Kn 9:31; Kzn 2:18; Kzn 5:15; **u** Kzn 5:16.

22 Cóż bowiem człowiek ma z wszelkiego swego trudu i z usilnego dążenia swego serca, w którym się trudzi pod słońcem?[a] **23** Bo przez wszystkie jego dni zajęcie jego oznacza boleści i zgryzotę,[b] również w nocy jego serce nie spoczywa.[c] To także po prostu marność.

24 Dla człowieka nie ma nic lepszego, niż jeść i pić, i dać swojej duszy ujrzeć dobro za swój trud.[d] Również to widziałem, ja sam, że pochodzi to z ręki prawdziwego Boga.[e] **25** Bo któż je[f] i któż pije lepiej niż ja?[g]

26 Albowiem człowiekowi, który w jego oczach jest dobry,[h] dał on mądrość i wiedzę, i radość,[i] lecz grzesznikowi daje zajęcie polegające na gromadzeniu i zbieraniu — tylko po to, by dać temu, który jest dobry w oczach prawdziwego Boga.[j] To także marność i pogoń za wiatrem.[k]

3 Na wszystko jest wyznaczony czas[l] — czas na każdą sprawę pod niebiosami: **2** czas rodzenia[m] i czas umierania;[n] czas sadzenia i czas wykorzeniania tego, co zasadzono;[o] **3** czas zabijania[p] i czas leczenia;[q] czas burzenia i czas budowania;[r] **4** czas płaczu[s] i czas śmiechu;[t] czas lamentowania[u] i czas pląsania;[v] **5** czas rozrzucania kamieni[w] i czas zbierania kamieni;[x] czas uścisków[y] i czas wstrzymywania się od uścisków;[z] **6** czas szukania[a] i czas uznawania czegoś za stracone; czas zachowywania i czas odrzucania;[b] **7** czas rozdzierania[c] i czas zszywania;[d] czas milczenia[e] i czas mówienia;[f] **8** czas miłości i czas nienawiści;[g] czas wojny[h] i czas pokoju.[i] **9** Jaką korzyść ma wykonawca z tego, nad czym się trudzi?[j]

10 Widziałem zajęcie, które Bóg dał synom ludzkim, by się nim zajmowali.[a] **11** Każdą rzecz pięknie uczynił w jej czasie.[b] Nawet czas niezmierzony włożył w ich serce,[c] żeby człowiek nigdy nie zgłębił dzieła, które prawdziwy Bóg uczynił od początku do końca.[d] **12** Poznałem, że nie ma dla nich nic lepszego niż to, by każdy się radował i czynił dobrze za swego życia,[e] **13** a także to, by każdy człowiek jadł i pił, i widział dobro za cały swój trud.[f] Jest to dar Boży.[g]

14 Poznałem, że wszystko, co czyni prawdziwy Bóg, będzie trwać po czas niezmierzony.[h] Nic nie można do tego dodać i nic nie można z tego ująć;[i] lecz uczynił to prawdziwy Bóg,[j] aby się go bano.[k]

15 Co istnieje, to już było, co zaś ma być, to już zaistniało;[l] a prawdziwy Bóg[m] szuka tego, co jest ścigane.[n]

16 Ponadto widziałem pod słońcem miejsce sprawiedliwości, w którym była niegodziwość, i miejsce prawości, w którym była niegodziwość.[o] **17** Rzekłem w swym sercu:[p] „Prawdziwy Bóg osądzi zarówno prawego, jak i niegodziwego,[q] gdyż jest tam czas na każdą sprawę i w związku z każdym dziełem”.[r]

18 Rzekłem w swym sercu o synach ludzkich, iż prawdziwy Bóg ich przesieje, by się przekonali, że i oni są zwierzętami.[s] **19** Jest bowiem coś, co się przytrafia synom ludzkim, i coś, co

ROZDZ. 2

a Ps 127:2 Kzn 1:3 Kzn 3:9 Kzn 4:8
b Rdz 47:9 Hi 14:1
c Rdz 31:40 Dn 6:18 Łk 12:29
d Pwt 12:18 Pwt 20:6 Kzn 3:22 Kzn 5:18 Kzn 8:15 Dz 14:17
e Ps 145:16 Kzn 3:13 Kzn 5:19
f 1Kl 4:7 1Kl 4:22
g 1Kl 10:5 1Kl 10:21
h Rdz 7:1 1Sm 18:14 2Kn 31:20 Prz 3:32 Iz 3:10 Łk 1:6
i Prz 2:6
j Pwt 6:11 Hi 27:17 Prz 13:22 Prz 28:8
k Kzn 2:11

ROZDZ. 3

l 2Kl 5:26 Prz 15:23 Kzn 3:17
m Rdz 1:28
n Pwt 34:5 Hi 14:5 Jn 7:8
o Jer 1:10
p Lb 31:2 Jer 48:10 Eze 9:6
q Jer 33:6 Oz 6:1 Obj 22:2
r Iz 44:28 Iz 65:21 Jer 31:28 Dn 9:25
s Jn 16:20 Rz 12:15 2Ko 7:11 Jak 4:9
t Ps 126:2
u Rdz 23:2 Jer 25:34
v Wj 15:20 2Sm 6:16
w 2Kl 3:25 Mt 24:2
x Joz 10:27 1Kl 6:7
y Rdz 29:13 Rdz 33:4 Rdz 48:10 2Kl 4:16
z Wj 19:15 Prz 5:20 Łk 10:4
a Wj 12:35 Łk 15:8
b Iz 2:20 Jon 1:5

c 2Sm 3:31; 2Sm 13:19; d Wj 26:1; Wj 35:35; e Ps 39:1; Prz 9:8; Iz 53:7; f 1Sm 19:4; 1Sm 25:24; Est 4:14; Ps 145:11; g Ps 139:21; Rz 12:9; h Jl 3:9; i 1Kl 4:24; Ps 37:11; Iz 2:4; j Kzn 1:3; Kzn 5:16; **szpalta 2** a Kzn 2:26; b Rdz 1:31; Kzn 7:29; Mk 7:37; Rz 1:20; c 2Pt 3:18; Judy 25; d Rdz 1:1; Hi 11:7; e Ps 37:3; Iz 64:5; 1Ts 5:15; 1Tm 6:18; f Pwt 20:6; Ps 128:2; Kzn 5:18; Iz 65:22; g Kzn 5:19; h Ps 119:90; Ef 3:11; i Prz 30:6; Obj 22:18; j Pwt 32:4; k Ps 64:9; Iz 59:19; Jer 10:7; Obj 15:4; l Kzn 1:9; m Ps 83:18; n Ps 141:9; Ps 142:6; Rz 8:28; o 1Kl 21:10; Ps 82:2; Ps 94:21; Iz 59:14; Mi 7:3; Mt 26:59; p Kzn 1:16; q Kzn 12:14; Mt 25:32; Jn 5:29; Dz 17:31; Rz 2:6; 2Ko 5:10; r Obj 11:18; Obj 20:3; s Rdz 3:19; Hi 14:1; Ps 49:20; Ps 73:22; 2Pt 2:12.

się przytrafia zwierzęciu, a przytrafia im się to samo.[a] Jak umiera ono, tak i on umiera;[b] i wszyscy mają jednego ducha,[c] tak iż nie ma żadnej przewagi człowieka nad zwierzęciem, bo wszystko jest marnością. **20** Wszyscy idą na jedno miejsce.[d] Wszyscy powstali z prochu[e] i wszyscy do prochu wracają.[f] **21** Któż wie, czy duch synów ludzkich wstępuje w górę, a duch zwierzęcia – czy zstępuje na dół, ku ziemi?[g] **22** I widziałem, że nie ma nic lepszego niż to, by człowiek radował się swymi dziełami,[h] gdyż taki jest jego dział; któż bowiem go przywiedzie, żeby mógł spojrzeć na to, co będzie po nim?[i]

4 I postanowiłem jeszcze raz przyjrzeć się wszystkim uciskom,[j] które się dzieją pod słońcem, a oto łzy ciemiężonych,[k] lecz nie mieli oni pocieszyciela;[l] po stronie zaś ich ciemiężców była moc, tak iż tamci nie mieli pocieszyciela. **2** I pogratulowałem raczej umarłym, którzy już pomarli, niż żyjącym, którzy dalej żyli.[m] **3** A lepszy od jednych i drugich jest ten, kto jeszcze nie zaczął istnieć,[n] kto nie widział nieszczęsnego dzieła czynionego pod słońcem.[o]

4 Widziałem też wszelki trud i wszelką biegłość w pracy,[p] że oznacza to rywalizowanie jednego z drugim;[q] to także marność i pogoń za wiatrem.

5 Głupiec zakłada ręce[r] i zjada własne ciało.[s]

6 Lepsza jest garść wytchnienia niż dwie garści trudu i pogoń za wiatrem.[t]

7 Postanowiłem jeszcze raz zobaczyć tę marność pod słońcem: **8** Jest ktoś jeden, ale nie ma drugiego;[u] nie ma on też syna ani brata,[v] a wszelki jego trud się nie kończy. Co więcej, jego oczy nie nasyciły się bogactwem:[a] „I dla kogóż to się trudzę i pozbawiam swą duszę dobrych rzeczy?” [b] To także marność i nieszczęsne zajęcie.[c]

9 Lepiej jest dwom niż jednemu,[d] mają bowiem dobrą zapłatę za swój trud.[e] **10** Bo gdyby jeden upadł, drugi może podnieść swego towarzysza.[f] Lecz co będzie z kimś, kto jest sam jeden i upadnie, gdy nie ma drugiego, który by go podniósł?[g]

11 Ponadto jeśli dwaj położą się razem, to i się ogrzeją; ale jednemu jakże ma być ciepło?[h] **12** A gdyby ktoś był w stanie przemóc jednego, dwaj razem mogą mu się przeciwstawić.[i] A sznura potrójnego nie da się szybko przerwać.

13 Lepszy jest młodzieniec ubogi, a mądry[j] niż król stary, a głupi,[k] który się nie nauczył wystarczająco dużo, by dalej przyjmować ostrzeżenia.[l] **14** Ten bowiem wyszedł z więzienia, by zostać królem,[m] chociaż urodził się w królestwie tamtego jako ubogi.[n] **15** Widziałem wszystkich żyjących, którzy chodzą pod słońcem, jak się wiedzie młodzieńcowi, który jest drugi, a zajmuje miejsce tamtego.[o] **16** Nie ma końca całemu ludowi, wszystkim, przed którymi przyszło mu się znaleźć;[p] również potomni nie będą się z niego radować,[q] bo i to jest marność i pogoń za wiatrem.[r]

5 Strzeż swych stóp,[s] ilekroć idziesz do domu prawdziwego Boga; i lepiej jest się zbliżyć, by słuchać,[t] niż składać ofiarę, jak to czynią głupcy,[u] gdyż oni

ROZD. 3

a Hi 14:10 Ps 39:5 Ps 49:12
b Ps 89:48
c Rdz 7:22 Lb 27:16 Ps 104:29 Kzn 12:7
d Kzn 9:10
e Rdz 2:7
f Rdz 3:19 Hi 10:9 Hi 34:15 Ps 104:29 Kzn 12:7 Dn 12:2
g Ps 146:4 Kzn 3:19 Kzn 9:10
h Pwt 12:7 Kzn 5:18
i Hi 14:21 Kzn 6:12 Kzn 10:14

ROZD. 4

j Hi 35:9 Am 4:1 Mi 2:2
k Ps 42:9 Ps 102:9 Jak 5:4
l Ps 69:20 Ps 142:4 2Tm 4:16
m Hi 3:17 Kzn 2:17
n Jer 20:18 Łk 23:29
o Ps 55:9 Kzn 1:14 Jer 9:3 Oz 4:2
p Kzn 2:21
q Rdz 4:5 Mt 27:18 Gal 5:26 Jak 4:5 1Jn 3:12
r Prz 6:10 Prz 20:4 Prz 24:33 Ef 4:28
s Prz 6:11
t Ps 37:16 Prz 15:16 Prz 16:8 Prz 17:1
u Rdz 2:18
v Rdz 15:2 Lb 27:10

szpalta 2

a Prz 27:20 Kzn 5:10
b Ps 39:6 Łk 12:19
c Kzn 2:23
d Rdz 2:18 1Sm 23:16 Prz 27:17 Dz 13:2
e Jn 4:36
f Hi 4:4 Gal 6:1
g 1Sm 23:16

h 1Kl 1:2; **i** 1Sm 14:7; **j** Prz 19:1; Prz 28:6; Kzn 9:15; **k** Prz 28:16; **l** 1Kl 22:8; 2Kn 25:16; **m** Rdz 41:14; Rdz 41:40; **n** 2Sm 7:8; Hi 5:11; Ps 113:8; **o** 1Kl 3:7; 2Kl 21:24; **p** 1Kl 1:40; **q** 2Sm 20:1; 1Kl 12:4; **r** Kzn 2:11; **ROZDZ. 5** **s** Ps 15:2; **t** Pwt 31:12; Dz 17:11; Jak 1:19; **u** 1Sm 13:12; 1Sm 15:22; Prz 21:27; Iz 1:13; Oz 6:6.

nie są świadomi, że dopuszczają się zła.[a]

2 Nie śpiesz się, jeśli chodzi o twe usta, a serce[b] twe niech pochopnie nie wypowiada słowa przed prawdziwym Bogiem.[c] Albowiem prawdziwy Bóg jest w niebiosach,[d] lecz ty jesteś na ziemi. Dlatego słów twoich niech będzie niewiele.[e] **3** Bo z powodu obfitości zajęcia przychodzi marzenie senne,[f] a z powodu obfitości słów — głos głupca.[g] **4** Ilekroć złożysz Bogu ślub, nie ociągaj się ze spełnieniem go,[h] bo w głupcach nie ma się upodobania.[i] Co ślubujesz, spełnij.[j] **5** Lepiej, byś nie ślubował,[k] niż ślubował, a nie spełnił.[l] **6** Nie pozwól swoim ustom przywieść twego ciała do grzechu[m] ani nie mów przed aniołem,[n] że to była pomyłka.[o] Czemuż prawdziwy Bóg miałby się oburzyć na twój głos i zniszczyć dzieło twoich rąk?[p] **7** Albowiem z powodu obfitości zajęcia są marzenia senne,[q] jest też obfitość marności i słów. Lecz bój się prawdziwego Boga.[r]

8 Jeżeli widzisz ciemiężenie ubogiego oraz pogwałcanie sądu[s] i prawości w jakiejś prowincji, nie zdumiewaj się tą sprawą,[t] czuwa bowiem ktoś wyższy od wysokiego[u] i istnieją tacy, którzy są wysoko nad nimi.

9 I u nich wszystkich jest zysk z ziemi;[v] dla pożytku z pola służy się królowi.[w]

10 Kto miłuje srebro, nie nasyci się srebrem, a kto miłuje bogactwo — dochodem.[x] To także marność.[y]

11 Kiedy mnożą się dobra, mnożą się też ci, którzy je spożywają.[z] I jaką korzyść z nich ma ich wielki właściciel oprócz tego, że patrzy na nie swymi oczami?[a]

12 Słodki jest sen[b] sługi, czy zje on mało, czy dużo; lecz bogatemu jego dostatek nie pozwala spać.

13 Istnieje wielkie nieszczęście, które widziałem pod słońcem: bogactwa zachowywane dla ich wielkiego właściciela ku jego nieszczęściu.[a] **14** I przepadły te bogactwa[b] wskutek nieszczęsnego zajęcia, on zaś zrodził syna, podczas gdy nie ma nic w swoim ręku.[c]

15 Jak człowiek wyszedł z łona matki, tak znowu nagi odejdzie,[d] jak przyszedł; a za swój trud nie weźmie niczego,[e] co mógłby zabrać ze sobą w ręku.

16 I również to jest wielkim nieszczęściem: jak człowiek przyszedł, tak właśnie odejdzie; i cóż za pożytek ma ten, kto na wiatr się trudzi?[f] **17** I przez wszystkie swe dni jada w ciemności, w wielkiej zgryzocie,[g] w swej chorobie i wśród powodów do oburzenia.

18 Oto najlepsza rzecz, którą widziałem, rzecz piękna — by człowiek jadł i pił, i widział dobro dzięki wszelkiemu swemu trudowi,[h] jakim się trudzi pod słońcem przez liczbę dni swego życia, które mu dał prawdziwy Bóg, gdyż to mu przypada w udziale. **19** Ponadto każdemu człowiekowi, któremu prawdziwy Bóg dał bogactwo i dobra materialne,[i] dał też możność z tego jeść[j] i odebrać swój dział, i radować się swym trudem.[k] Jest to dar Boży.[l] **20** Nieczęsto bowiem będzie wspominał dni swego życia, gdyż prawdziwy Bóg zajmuje go tym, co raduje jego serce.[m]

---

szpalta 2 **a** Prz 1:19; Prz 11:24; Prz 11:28; Łk 12:21; Jak 5:3; **b** 1Kl 14:26; Hi 27:17; Ps 39:6; Prz 23:5; Mt 6:19; **c** Ps 109:10; **d** Hi 1:21; **e** Ps 49:17; Łk 12:20; 1Tm 6:7; **f** Oz 8:7; Mt 16:26; Mk 8:36; Jn 6:27; **g** Ef 5:5; 1Tm 6:10; **h** 1Kl 4:20; Kzn 2:24; Kzn 3:13; Kzn 3:22; Iz 65:22; **i** Rdz 31:9; Pwt 6:11; 1Kl 3:13; Hi 42:12; 1Tm 6:17; **j** Pwt 8:10; Kzn 2:24; **k** Jn 4:36; **l** Kzn 3:13; Jak 1:17; **m** Pwt 28:8; Ps 4:7; Iz 65:22.

ROZDZ. 5

a Prz 30:20; Jer 6:15
b Prz 10:13
c Lb 30:2; Lb 30:5; 1Sm 14:24
d 2Kn 16:9; Ps 11:4; Mt 6:9
e Prz 10:19; Kzn 3:7; Mt 6:7
f Mt 6:25; Mt 6:34; Łk 12:18
g Prz 10:19; Prz 15:2; Kzn 10:14
h Pwt 23:21; Ps 50:14; Ps 76:11; Iz 19:21; Mt 5:33
i Kzn 10:12
j Lb 30:2; Ps 66:13; Ps 116:18; Jon 2:9
k Pwt 23:22
l Prz 20:25
m Sdz 11:35; Jak 1:26
n Mt 18:10; Łk 1:18
o Kpl 5:4
p Ps 127:1; Ag 1:11; 2Jn 8
q Kzn 5:3
r Ps 33:8; Prz 23:17; Kzn 7:18; Kzn 12:13; Iz 50:10
s Prz 17:23; Prz 31:5; Kzn 3:16; Jak 5:4
t 1Kl 21:19; Mal 3:5
u Rdz 41:40; Wj 18:25; 1Sm 22:7; Est 5:11; Dn 3:2; Dn 5:16
v Rdz 1:29; Ps 104:14; Prz 28:19
w 1Sm 8:12; 1Kl 4:7; 1Kl 21:2; 2Kn 26:10; PnP 8:12
x Kzn 4:8; Mt 6:24; Łk 12:15; 1Tm 6:10
y Kzn 2:11
z 1Kl 4:22; Neh 5:17; Neh 5:18; Est 1:5
a Joz 7:21; Est 5:11; Prz 23:5; 1Jn 2:16
b Ps 4:8; Prz 3:24; Jer 31:26; Mt 6:25

6 Istnieje nieszczęście, które widziałem pod słońcem i które jest częste wśród ludzi: **2** człowiek, któremu prawdziwy Bóg daje bogactwo i dobra materialne, i chwałę[a] i którego duszy nie brakuje niczego, za czym on tęskni,[b] a jednak prawdziwy Bóg nie umożliwia mu spożywania tego,[c] choć spożywa to zwykły cudzoziemiec.[d] Jest to marność i przykra przypadłość. **3** Gdyby mężczyzna sto razy został ojcem[e] i żył wiele lat, tak iż dni jego lat byłyby liczne,[f] lecz jego dusza nie nasyciłaby się dobrymi rzeczami[g] i nawet nie miałby swego grobu,[h] to musiałbym powiedzieć, że lepiej niż jemu jest poronionemu płodowi.[i] **4** Ten bowiem na próżno przyszedł i w ciemność odchodzi, i ciemność zakryje jego imię.[j] **5** Nawet słońca nie widział ani nie poznał.[k] Raczej ten zaznaje spokoju niż tamten.[l] **6** Choćby nawet przeżył dwakroć po tysiąc lat, lecz nie widział tego, co dobre,[m] to czyż wszyscy nie idą na jedno miejsce?[n]

7 Wszelki trud ludzi jest dla ich ust,[o] lecz ich własna dusza się nie napełnia. **8** Jakąż bowiem przewagę ma mądry nad głupim?[p] Cóż uciśnionemu po tym, że wie, jak postępować wśród żyjących? **9** Lepsze jest oglądanie oczami niż błąkanie się duszy.[q] To także marność i pogoń za wiatrem.[r]

10 Cokolwiek powstało, tego nazwę już wymówiono, wiadomo też, czym jest człowiek;[s] i nie zdoła on obronić sprawy, którą ma z mocniejszym od siebie.[t]

11 Skoro jest mnóstwo rzeczy powodujących wielką marność,[u] jaką korzyść ma człowiek? **12** Bo któż wie, co dobrego ma człowiek w życiu[v] przez liczbę dni swego marnego życia, które mu przemijają jak cień?[w] Któż może powiedzieć człowiekowi, co się po nim zdarzy pod słońcem?[a]

7 Lepsze jest imię niż wyborny olejek,[b] a dzień śmierci niż dzień narodzin.[c] **2** Lepiej iść do domu żałoby, niż iść do domu biesiadnego,[d] gdyż taki jest kres wszystkich ludzi; a żyjący powinien wziąć to sobie do serca. **3** Lepsze jest strapienie niż śmiech,[e] bo wskutek zasępienia oblicza serce staje się lepsze.[f] **4** Serce mądrych jest w domu żałoby,[g] lecz serce głupich jest w domu wesela.[h]

5 Lepiej słuchać nagany mądrego,[i] niż być mężem, który słucha pieśni głupców.[j] **6** Bo jaki jest odgłos cierni pod kotłem, taki jest śmiech głupiego;[k] i to także jest marność. **7** Gdyż ucisk może przywieść mędrca do szaleńczego postępowania,[l] a dar[m] potrafi doprowadzić serce do zguby.[n]

8 Lepszy jest koniec sprawy niż jej początek.[o] Lepszy jest człowiek cierpliwy niż wyniosły w duchu.[p] **9** Nie śpiesz się w duchu do obrażania się,[q] bo obraza spoczywa w zanadrzu głupców.[r]

10 Nie mów: „Czemuż tak się dzieje, że dawniejsze dni były lepsze niż te?”,[s] gdyż nie z mądrości[t] o to zapytałeś.

11 Mądrość wraz z dziedzictwem jest dobra i korzystna dla tych, którzy widzą słońce.[u] **12** Bo mądrość służy ochronie,[v] tak jak ochronie służą pieniądze;[w] lecz korzyść z wiedzy jest

ROZDZ. 6

a 2Kn 2:11
b Ps 17:14 Łk 12:19
c 2Sm 19:35
d Oz 7:9
e 2Kl 10:1 2Kn 11:21
f Ps 73:4
g Łk 12:21
h 2Kl 9:35
i Hi 3:16 Kzn 4:3
j Ps 109:13
k Hi 3:11 Ps 58:8
l Hi 3:13 Hi 14:1
m Jer 17:6
n Hi 30:23 Kzn 3:20 Eze 18:4 Rz 5:12
o Rdz 3:19 Prz 16:26
p Ps 49:10 Kzn 2:15
q Lb 11:4 Jak 4:2
r Kzn 4:4
s Rdz 2:7 Ps 49:10
t Hi 9:2 Hi 9:32 Iz 45:9 Rz 9:20
u Kzn 2:11 Kzn 4:4
v Ps 4:6
w 1Kn 29:15 Hi 8:9 Hi 14:2 Ps 102:11 Ps 144:4

szpalta 2

a Hi 14:21 Prz 27:1 Kzn 8:7 Jak 4:14

ROZDZ. 7

b Prz 10:7 Prz 22:1 Iz 56:5 Eze 36:23 Mt 6:9 Łk 10:20
c Kzn 7:8 2Ko 5:1 Obj 2:10

d Prz 14:13; Iz 5:12; Mt 5:4; Jak 4:9; 1Pt 4:3; **e** Ps 119:71; Łk 6:21; **f** Rz 5:3; 2Ko 4:17; 2Ko 7:10; Heb 12:11; **g** Neh 9:1; Dn 9:3; **h** 1Sm 25:36; Prz 21:17; Dn 5:1; Oz 7:5; Mk 6:21; **i** Ps 141:5; Prz 15:31; Obj 3:19; **j** Ps 69:12; **k** Kzn 2:2; **l** Pwt 28:34; **m** Pwt 16:19; Prz 15:27; **n** Wj 23:8; 1Sm 8:3; Prz 17:23; **o** Rdz 50:20; Ps 126:6; Kzn 7:1; Jn 12:24; Jak 5:11; **p** Ps 138:6; Prz 13:10; Gal 6:3; Jak 5:10; 1Pt 5:5; **q** Prz 14:17; Prz 16:32; Prz 29:11; Jak 1:19; **r** Rdz 4:5; Est 5:9; Prz 14:29; **s** Sdz 6:13; **t** Łk 9:62; Flp 3:13; **u** 1Kl 3:7; **v** Prz 2:11; Prz 4:6; **w** Prz 10:15; Łk 16:9.

ta, że mądrość zachowuje przy życiu tych, którzy ją posiadają.[a]

13 Przypatrz się dziełu[b] prawdziwego Boga, któż bowiem może wyprostować to, co on skrzywił?[c] **14** W dniu dobrym przejawiaj dobroć,[d] a w dniu nieszczęścia zważ, że prawdziwy Bóg uczynił zarówno ten, jak i tamten,[e] aby ludzie nie odkryli niczego, co będzie po nich.[f]

15 Widziałem wszystko za swoich marnych dni.[g] Istnieje człowiek prawy, który ginie w swej prawości,[h] oraz niegodziwiec, który długo żyje mimo swej niegodziwości.[i]

16 Nie stawaj się nazbyt prawy[j] ani nie okazuj się przesadnie mądry.[k] Po cóż miałbyś ściągnąć na siebie spustoszenie?[l] **17** Nie bądź zbyt niegodziwy[m] ani nie stawaj się głupi.[n] Po cóż miałbyś umierać, gdy jeszcze nie jest twój czas?[o] **18** Lepiej, byś trzymał się jednego, lecz i od drugiego nie cofaj swej ręki;[p] bo kto boi się Boga, uniknie tego wszystkiego.[q]

19 Mądrość jest dla mądrego silniejsza niż dziesięciu mężów sprawujących władzę, którzy są w mieście.[r] **20** Nie ma bowiem na ziemi człowieka prawego, który zawsze czyni dobrze i nie grzeszy.[s]

21 I nie bierz sobie do serca wszystkich słów, które by ludzie wyrzekli,[t] abyś nie usłyszał, jak ci twój sługa złorzeczy.[u] **22** Bo twoje serce dobrze wie, ileż to razy i ty drugim złorzeczyłeś.[v]

23 Wszystko to wypróbowałem mądrością. Rzekłem: „Będę mądry”. Lecz było to daleko ode mnie.[w] **24** Co powstało, jest dalekie i nader głębokie. Któż potrafi to zbadać?[x] **25** Postanowiłem — ja sam, a także moje serce[y] — poznać i zgłębić, i szukać mądrości[a] oraz przyczyny spraw,[b] jak również poznać niegodziwość głupoty i głupotę szaleństwa;[c] **26** i stwierdzałem: Bardziej gorzka niż śmierć[d] jest kobieta, która jest niczym sieci łowieckie i której serce to niewody, a ręce to pęta.[e] Człowiek jest dobry w oczach prawdziwego Boga, jeśli od niej ucieka, natomiast grzeszy, jeśli zostaje przez nią schwytany.[f]

27 „Oto, co stwierdziłem — rzekł zgromadzający[g] — biorąc jedną rzecz po drugiej, by w końcu znaleźć wynik,[h] **28** którego moja dusza bezustannie szukała, lecz nie znalazłem. Znalazłem mężczyznę jednego na tysiąc,[i] lecz kobiety wśród nich wszystkich nie znalazłem.[j] **29** Oto stwierdziłem tylko to, że prawdziwy Bóg uczynił ludzi prostolinijnymi,[k] lecz oni sami obmyślili wiele planów”.[l]

8 Któż jest jak mędrzec?[m] I kto umie rzecz wyłożyć?[n] Mądrość człowieka rozjaśnia jego oblicze i nawet surowość jego twarzy łagodnieje.[o]

2 Ja mówię: „Przestrzegaj rozkazu króla,[p] a to przez wzgląd na przysięgę wobec Boga.[q] **3** Nie śpiesz się do odejścia sprzed jego oblicza.[r] Nie wdawaj się w złą sprawę.[s] Zrobi on bowiem wszystko, co mu się podoba,[t] **4** gdyż słowo króla ma władzę;[u] i któż mu powie: ‚Co czynisz?’ ”

ROZDZ. 7

a Prz 3:18 Prz 8:35 Prz 9:11
b Ps 107:43
c Hi 9:12 Iz 14:27 Iz 46:10
d Ps 30:11 Gal 5:22 Jak 5:13
e Pwt 8:3 Hi 2:10 Iz 45:7 Rz 11:22
f Prz 27:1 Kzn 9:11 Jak 4:14
g Ps 39:5 Kzn 4:4
h Rdz 4:8 1Sm 22:18 Mt 23:34 Jn 16:2 1Pt 4:12 1Pt 5:10
i Hi 21:7 Ps 73:12 Jer 12:1
j Iz 65:5 Mt 6:1 Mt 12:2 Mt 23:23 Łk 18:9 Rz 10:3 Rz 14:10 Kol 2:23
k Prz 3:7 Jn 12:5 Rz 12:3 1Ko 3:18
l 2Sm 6:7 Prz 16:18
m Joz 7:21 Eze 8:17 Eze 16:20 2Tm 4:14 Jak 1:21 2Pt 2:14
n Ps 14:1 Ps 75:4 Prz 14:9
o 1Sm 25:38 Ps 55:23 Prz 10:27
p Mt 11:19 Mt 12:1 Flp 4:5
q Łk 16:9
r 2Sm 20:16 Prz 21:22 Prz 24:5 Kzn 9:16
s 2Kn 6:36 Ps 51:5 Ps 130:3 Ps 143:2 Prz 20:9 Rz 3:23 Jak 3:2 1Jn 1:8
t 1Sm 24:9
u 2Sm 16:10
v Łk 9:54 Jak 3:2 Jak 3:9

w Pwt 29:29; Hi 28:12; Ps 119:114; x Hi 11:7; Ps 36:6; Ps 139:6; Iz 55:9; Rz 11:33; y Kzn 1:13; Kzn 2:3; **szpalta 2** a Ps 51:6; Prz 2:4; Kzn 1:17; b Hi 38:3; Hi 42:2; c Pwt 32:6; Prz 11:29; Kzn 2:12; Kzn 9:3; d 1Sm 15:32; Ps 55:4; e Sdz 16:21; Prz 7:22; f Prz 5:14; Prz 7:23; Prz 7:26; Prz 22:14; g Kzn 1:1; Kzn 1:12; h Kzn 7:25; i Neh 7:2; Hi 33:23; Ps 12:1; Flp 2:20; 2Pt 2:8; j Prz 18:22; Prz 31:10; k Rdz 1:26; Rdz 1:31; Pwt 32:4; l Rdz 3:6; Rdz 6:12; Rdz 11:4; Pwt 32:5; Jer 2:13; Mk 7:9; Jak 1:14; **ROZDZ. 8** m Prz 1:5; Prz 3:35; Prz 15:7; Prz 15:31; n Rdz 40:8; 2Pt 1:20; o Prz 4:8; p Prz 24:21; Rz 13:1; Tyt 3:1; 1Pt 2:13; q 2Sm 5:3; r Kzn 10:4; s 1Kl 1:49; Prz 20:2; t Dn 5:19; u Rdz 41:44; 1Kl 2:25; Ezd 7:26; Dn 3:15; Rz 13:1.

5 Kto przestrzega przykazania, nie zazna nic nieszczęsnego,[a] a serce mądre będzie znało zarówno czas, jak i sąd.[b] **6** Albowiem jest czas i sąd na każdą sprawę,[c] gdyż wielkie nieszczęście ciąży na ludziach.[d] **7** Bo nikt nie wie, co się stanie,[e] któż bowiem może mu powiedzieć, jak to się stanie?

8 Nie ma człowieka, który by miał władzę nad duchem, żeby zatrzymać ducha,[f] ani nie ma władzy w dniu śmierci,[g] nie ma też żadnego zwolnienia z tej wojny.[h] A niegodziwość nie ocali tych, którzy się w niej lubują.[i]

9 Wszystko to widziałem, a moje serce było skierowane na wszelkie dzieło czynione pod słońcem – w czasie, gdy człowiek panuje nad człowiekiem ku jego szkodzie.[j] **10** Ale chociaż tak jest, widziałem, jak grzebano niegodziwców,[k] jak wchodzili i jak odchodzili ze świętego miejsca,[l] i zapominano o nich w mieście, gdzie tak postępowali.[m] To także marność.

11 Ponieważ wyrok za zły czyn nie jest wykonywany szybko,[n] przeto serce synów ludzkich całkowicie nastawiło się w nich na popełnianie zła.[o] **12** Choćby grzesznik sto razy popełnił zło[p] i długo żył, czyniąc, co mu się podoba, to jednak ja wiem też, że bojącym się prawdziwego Boga dobrze się powiedzie,[q] ponieważ się go boją.[r] **13** Lecz niegodziwcowi wcale się nie powiedzie[s] ani nie przedłuży on swoich dni, które są jak cień,[t] ponieważ nie odczuwa bojaźni przed Bogiem.[u]

14 Istnieje marność dziejąca się na ziemi, że są prawi, których spotyka to, co się zdarza za uczynek niegodziwców,[v] i są niegodziwcy, których spotyka to, co się zdarza za uczynek prawych.[w]

ROZDZ. 8

a Ps 119:6 Rz 13:3 Rz 13:5 1Pt 3:13
b 1Sm 24:13 1Sm 26:10 1Kn 12:32 Ps 37:7 Prz 17:24
c Kzn 3:17
d Łk 17:27 Łk 17:29
e Mt 24:44
f Hi 34:14 Kzn 12:7
g Ps 89:48 Ps 104:29 Ps 146:4
h Rz 5:12 Rz 5:14
i Ps 9:17 Ps 52:5 Prz 14:32 Iz 28:18
j Rdz 3:16 Wj 1:14 2Kl 25:7 Mi 7:3
k 2Kl 9:34 2Kn 28:27
l Mt 24:15
m Prz 10:7 Kzn 9:5 Heb 10:38
n Wj 8:15 1Sm 2:23 Ps 10:6 Iz 26:10 Mt 24:48
o Wj 9:16 Jer 44:17 2Pt 3:9
p 1Kl 21:25 Prz 13:21 Rz 9:22
q Ps 37:11 Ps 37:18 Ps 112:1 Ps 115:13 Iz 3:10 Iz 65:13 Mt 25:34 2Pt 2:9
r Ps 25:14 Ps 34:9 Ps 103:13 Prz 23:17
s Lb 32:23 Hi 18:5 Ps 11:5 Ps 37:10 Iz 57:21 Mt 25:46 2Pt 2:12
t Hi 24:24 Kzn 6:12 Łk 12:20 Jak 1:11 2Pt 2:3
u Ps 14:1 Ps 36:1
v Kzn 7:15 Mt 27:22
w Ps 37:7 Ps 73:12 Mal 3:15

SZPALTA 2

a Ps 100:2 Kzn 3:12 Mt 5:12 Flp 4:4
b Kzn 2:24 1Tm 6:17

Powiedziałem, że to także marność.

15 I pochwaliłem weselenie się,[a] gdyż dla ludzi nie ma nic lepszego pod słońcem niż to, żeby jedli i pili, i się weselili i żeby to im towarzyszyło w ich trudzie przez dni ich życia,[b] które prawdziwy Bóg dał im pod słońcem.[c] **16** Zgodnie z tym skierowałem swe serce[d] ku temu, by poznać mądrość i przyjrzeć się zajęciu podejmowanemu na ziemi,[e] ponieważ jest ktoś, kto swymi oczami nie widzi snu – ani w dzień, ani w nocy.[f]

17 I ujrzałem całe dzieło prawdziwego Boga,[g] jak ludzie nie potrafią zgłębić dzieła czynionego pod słońcem;[h] bez względu na to, jak bardzo ludzie się trudzą, by dociec, nie mogą tego zgłębić.[i] A choćby nawet powiedzieli, że są na tyle mądrzy, by wiedzieć[j] – nie zdołaliby tego zgłębić.[k]

9 Albowiem wszystko to wziąłem sobie do serca – by zgłębić to wszystko,[l] że prawi i mądrzy oraz ich uczynki są w ręku prawdziwego Boga.[m] Ludzie nie znają ani miłości, ani nienawiści, które wszystkie były przed nimi.[n] **2** Wszyscy są tacy sami w tym, co mają wszyscy.[o] Jedno[p] przytrafia się prawemu[q] i niegodziwcowi,[r] dobremu i czystemu oraz nieczystemu, a także ofiarującemu i temu, który nie ofiaruje. Dobry jest taki sam, jak grzesznik;[s] przysięgający jest taki sam, jak każdy, kto się boi przysięgi.[t] **3** To jest nieszczęsne we wszystkim, co się dzieje

c Kzn 1:3; **d** Prz 14:33; Prz 22:17; Kzn 7:25; **e** Kzn 1:13; **f** Kzn 2:23; **g** Rdz 1:1; Ps 40:5; Ps 104:24; Ps 146:6; Iz 40:28; **h** Hi 11:7; Kzn 3:11; Kzn 11:5; Rz 11:33; **i** Hi 28:12; **j** Prz 3:7; Prz 26:5; **k** Kzn 7:24; Kzn 11:5; Dn 12:9; **ROZDZ. 9** **l** Kzn 1:17; Kzn 7:25; Kzn 8:16; **m** Pwt 33:3; 1Sm 2:9; Ps 37:5; **n** Kzn 9:6; **o** Mt 5:45; Dz 14:17; **p** Kzn 5:15; **q** Rdz 25:8; **r** Hi 21:7; Hi 21:23; Kzn 8:10; **s** Rz 5:12; **t** 1Sm 14:26.

pod słońcem: ponieważ wszystkim się jedno przytrafia,[a] serce synów ludzkich pełne jest zła;[b] i dopóki żyją, jest w ich sercu szaleństwo,[c] a potem — do zmarłych![d]

4 Istnieje bowiem ufność co do każdego, kto należy do żyjących, jako że żywy pies[e] jest w lepszej sytuacji niż martwy lew.[f] **5** Bo żyjący są świadomi tego, że umrą,[g] lecz umarli nie są świadomi niczego[h] ani już nie mają zapłaty, gdyż pamięć o nich poszła w zapomnienie.[i] **6** Przeminęła też ich miłość i ich nienawiść oraz ich zazdrość[j] i już po czas niezmierzony nie mają udziału w niczym, co ma się dziać pod słońcem.[k]

7 Idź, pokarm swój jedz z radością i wino swe pij z dobrym sercem,[l] gdyż prawdziwy Bóg już znalazł upodobanie w twoich uczynkach.[m] **8** Niech twoje szaty zawsze będą białe[n] i niechaj na twej głowie nie brakuje oliwy.[o] **9** Korzystaj z życia z żoną,[p] którą kochasz, przez wszystkie dni swego marnego życia, które On ci dał pod słońcem, przez wszystkie dni swej marności, to bowiem jest twój dział w życiu[q] i w trudzie, którym się trudzisz pod słońcem. **10** Wszystko, co twoja ręka ma sposobność zrobić, rób całą swą mocą,[r] bo nie ma pracy ani snucia planów, ani poznania,[s] ani mądrości[t] w Szeolu[u] — w miejscu, do którego idziesz.[v]

11 I jeszcze raz zobaczyłem pod słońcem, że nie szybkim przypada zwycięstwo w wyścigu[w] ani mocarzom — zwycięstwo w bitwie,[x] ani mądrym — pokarm,[y] ani tym, którzy się odznaczają zrozumieniem — bogactwo,[z] ani nawet odznaczającym się wiedzą — łaska;[a] gdyż wszystkich ich dosięga czas i nieprzewidziane zdarzenie.[a] **12** Wszak człowiek[b] nie zna swego czasu.[c] Jak ryby chwytane w zgubną sieć[d] i jak ptaki chwytane w pułapkę,[e] tak są chwytani w sidło synowie ludzcy w czasie nieszczęsnym,[f] gdy nagle ich zaskakuje.[g]

13 Również to widziałem w związku z mądrością pod słońcem — i ona wydała mi się wielka: **14** Było małe miasto, a ludzi w nim było niewiele; i podszedł pod nie wielki król, i obległ je, i zbudował przeciwko niemu potężne umocnienia.[h] **15** I znalazł się w nim mąż ubogi, lecz mądry, który swą mądrością[i] ocalił to miasto. Nikt jednak nie pamiętał o tym ubogim mężu.[j] **16** I rzekłem: „Mądrość jest lepsza niż potęga;[k] lecz mądrość ubogiego jest w pogardzie, a jego słowa nie znajdują posłuchu”.[l]

17 Spokojne słowa mędrców słychać[m] lepiej niż krzyk sprawującego władzę wśród głupców.[n]

18 Mądrość jest lepsza niż sprzęt bojowy, a jeden grzesznik potrafi zniszczyć wiele dobrego.[o]

10 Martwe muchy sprawiają, że olejek wytwórcy maści[p] cuchnie, burzy się. To samo odrobina głupoty czyni z kimś, kto jest cenny ze względu na mądrość i chwałę.[q]

2 Serce mądrego jest po jego prawej stronie,[r] lecz serce głupiego — po jego lewej stronie.[s] **3** A ponadto jakąkolwiek drogą idzie głupi,[t] nie dostaje mu serca i mówi każdemu, że jest głupi.[u]

4 Gdyby powstał przeciwko tobie duch władcy, nie opuszczaj

ROZDZ. 9

a Hi 3:19 Hi 14:10 Kzn 2:15
b Rdz 8:21
c Kzn 7:25
d 1Ko 15:32
e Iz 38:19 Mt 15:27
f 2Kn 35:24 Prz 30:30
g Rdz 3:19 Rdz 47:30 Rz 5:12
h Ps 88:10 Ps 115:17 Ps 146:4 Iz 38:18 Jn 11:11
i Hi 7:10 Ps 109:15 Kzn 2:16 Iz 26:14
j Ps 1:6 Kzn 9:1
k Kzn 9:10
l Pwt 12:7 1Kl 8:66 Ps 104:15 Kzn 2:24
m Pwt 16:15 Dz 10:31 Dz 10:35 Dz 14:17
n Obj 3:5 Obj 7:14 Obj 19:8
o Dn 10:3 Mt 6:17 Łk 7:46
p Prz 5:18
q Kzn 5:18
r 2Kn 31:21
s Iz 38:18
t Ps 146:4
u Rdz 37:35 1Kl 2:6 Iz 5:14
v Ps 115:17
w Jer 46:6 Am 2:14
x 1Sm 17:50 Ps 33:16
y Kzn 9:15
z Kzn 2:15
a 2Sm 17:23

szpalta 2

a Rdz 42:4 1Sm 6:9 1Kl 22:34
b Hi 14:1 Ps 8:4
c Kzn 8:8 Jak 4:14
d Hab 1:15
e Prz 7:23
f Łk 21:34
g Łk 21:35
h 2Sm 20:15
i 2Sm 20:22 Kzn 7:12
j Rdz 40:23 Ps 31:12 Kzn 9:11

k Prz 21:22; Prz 24:5; Kzn 7:19; Kzn 9:18; **l** Prz 10:15; Mk 6:3; Jn 7:48; 1Ko 1:27; 1Ko 2:8; **m** Rdz 41:39; Prz 22:17; Dn 12:3; **n** 1Sm 7:3; **o** Joz 22:20; 1Ko 5:6; Gal 5:9; Tyt 1:11; Heb 12:15; 3Jn 10; **ROZDZ. 10** **p** Wj 30:35; **q** Lb 20:12; 2Sm 12:12; **r** Prz 14:8; Mt 25:33; Łk 14:28; **s** Prz 17:16; Kzn 10:14; Mt 25:41; **t** Prz 10:23; Prz 18:6; 1Pt 4:4; **u** Prz 13:16; Prz 18:7; Prz 29:11; Kzn 5:3.

swego miejsca,[a] bo spokój uśmierza wielkie grzechy.[b]

5 Jest coś nieszczęsnego, co widziałem pod słońcem — jak wtedy, gdy z powodu tego, kto sprawuje władzę,[c] zostaje popełniony błąd:[d] **6** Głupotę wyniesiono na wiele wysokich stanowisk,[e] bogaci zaś mieszkają w poniżeniu.

7 Widziałem sług na koniach, a książąt chodzących po ziemi jak sługy.[f]

8 Kto kopie dół, sam weń wpadnie,[g] a kto robi wyłom w kamiennym murze, tego ukąsi wąż.[h]

9 Kto wydobywa kamienie, skaleczy się nimi. Kto rozłupuje drwa, musi na nie uważać.[i]

10 Jeżeli żelazne narzędzie się stępi, a ktoś nie naostrzy jego tnącej krawędzi,[j] to będzie musiał wytężać swe siły żywotne. A zatem zrobienie użytku z mądrości dla osiągnięcia celu przynosi korzyść.[k]

11 Jeśli wąż ukąsi, gdy jeszcze nie ma zaklęcia,[l] to nie odnosi pożytku ten, kto folguje językowi.

12 Słowa ust mędrca oznaczają łaskę,[m] lecz wargi głupiego połykają go.[n] **13** Początkiem słów jego ust jest głupota,[o] potem zaś końcem jego ust jest nieszczęsne szaleństwo. **14** A głupiec wypowiada wiele słów.[p]

Człowiek nie wie, co będzie; a co będzie po nim, któż może mu powiedzieć?[q]

15 Trud głupców męczy ich,[r] gdyż ani jeden nie poznał, jak iść do miasta.[s]

16 Co będzie z tobą, ziemio, skoro twój król jest chłopcem,[t] a twoi książęta jedzą z samego rana? **17** Szczęśliwa jesteś, ziemio, skoro twój król jest synem ludzi szlachetnych, a twoi książęta jedzą w odpowiednim czasie dla nabrania sił, nie dla samego picia.[a]

18 Wskutek wielkiego lenistwa zapada się belkowanie, a wskutek opuszczania rąk przecieka dom.[b]

19 Chleb jest dla radosnego śmiechu pracowników, a wino rozwesela życie,[c] lecz pieniądze wywołują odzew we wszystkim.[d]

20 Nawet w swojej sypialni nie złorzecz królowi,[e] a w wewnętrznych izbach, w których się kładziesz, nie złorzecz nikomu bogatemu,[f] bo latające stworzenie niebios przekaże ten głos, a coś, co ma skrzydła, oznajmi tę sprawę.[g]

11 Puść swój chleb[h] na powierzchnię wód,[i] bo po wielu dniach znowu go znajdziesz.[j] **2** Cząstkę daj siedmiu, a nawet ośmiu,[k] bo nie wiesz, jakie nieszczęście nawiedzi ziemię.[l]

3 Gdy chmury są pełne wody, wypuszczają na ziemię istną ulewę,[m] a gdy drzewo pada na południe lub na północ, to w miejscu, gdzie drzewo[n] to padnie, tam też będzie leżeć.

4 Kto zważa na wiatr, nie będzie siał, a kto patrzy na chmury, nie będzie żął.[o]

5 Jak nie znasz drogi ducha w kościach w łonie brzemiennej,[p] tak nie znasz dzieła prawdziwego Boga, który czyni wszystko.[q]

6 Z rana siej swoje nasienie i aż do wieczora nie pozwól spocząć swej ręce;[r] bo nie wiesz,

ROZDZ. 10

a 1Kl 2:36 Kzn 8:3 Tyt 3:2

b 1Sm 25:24 Prz 25:15

c 1Sm 26:21 Iz 3:12

d 1Kl 12:10

e 1Kl 12:14 Est 3:1 Prz 28:12 Kzn 4:13

f 2Sm 3:39 Prz 19:10 Prz 30:22 Iz 3:5

g 2Sm 17:23 Est 7:10 Ps 7:15 Ps 9:15 Prz 26:27

h Am 5:19 Am 9:3

i Pwt 19:5

j 1Sm 13:20

k Wj 31:3 2Kn 2:14 Kzn 9:10

l Ps 58:5 Jer 8:17

m 1Kl 10:8 Hi 4:4 Ps 37:30 Prz 10:21 Łk 4:22 Ef 4:29

n Ps 64:8 Prz 10:14 Prz 14:3

o 1Sm 20:31 1Sm 25:10 2Kl 6:31 Łk 6:11

p Prz 10:19 Prz 15:2

q Prz 27:1 Kzn 6:12 Kzn 8:7 Jak 4:14

r Hab 2:13

s Ps 107:4

t 2Kn 13:7 2Kn 36:9 Iz 3:4

SZPALTA 2

a Prz 31:4 Iz 28:7 Oz 7:5

b Prz 21:25; Prz 24:33; Heb 6:12; **c** Ps 104:15; Kzn 9:7; **d** Kzn 7:12; Łk 16:9; **e** Wj 22:28; Iz 8:21; 1Pt 2:13; **f** Kzn 7:12; **g** Łk 12:2; **ROZDZ. 11** **h** Neh 8:10; Est 9:19; **i** Pwt 15:11; Prz 22:9; Iz 32:20; **j** Pwt 15:10; Ps 41:1; Prz 19:17; Łk 14:14; Heb 6:10; **k** Ps 37:21; Łk 6:38; Dz 4:32; 2Ko 9:7; 1Tm 6:18; **l** Dn 4:27; **m** 1Kl 18:45; Iz 55:10; **n** Hi 14:7; **o** Prz 20:4; Prz 24:34; **p** Hi 10:11; Ps 139:13; Ps 139:15; Jer 1:5; **q** Hi 11:7; Hi 26:14; Ps 40:5; Kzn 8:17; Rz 11:33; **r** Kzn 9:10; Oz 10:12; Jn 9:4; 2Ko 9:6; Kol 3:23.

w którym miejscu to się uda:[a] czy tutaj, czy tam, czy też oba będą równie dobre.

7 Słodkie jest światło i dobrze jest oczom widzieć słońce;[b] **8** bo jeśli człowiek żyje wiele lat, niechaj się nimi wszystkimi raduje.[c] I niech pamięta o dniach ciemności,[d] choćby ich było wiele; każdy dzień, który nadszedł, jest marnością.[e]

9 Znajduj radość,[f] młodzieńcze, w swojej młodości i niech twoje serce wyświadcza ci dobro w dniach twego wieku młodzieńczego, i chodź drogami twego serca oraz zgodnie z tym, co widzą twoje oczy.[g] Ale wiedz, że za to wszystko prawdziwy Bóg stawi cię przed sądem.[h] **10** Usuń więc zgryzotę ze swego serca i odwróć nieszczęście od swego ciała,[i] bo młodość i wiosna życia są marnością.[j]

12 Pamiętaj więc o swoim Wspaniałym Stwórcy[k] w dniach swego wieku młodzieńczego,[l] zanim zaczną nadchodzić dni nieszczęsne,[m] czyli przyjdą lata, gdy powiesz: „Nie mam w nich upodobania”;[n] **2** zanim ściemnieją słońce i światło, i księżyc, i gwiazdy,[o] a powrócą chmury, potem zaś ulewa; **3** w dniu, gdy drżą stróże domu[p] i uginają się mężowie pełni energii życiowej,[q] i przestają pracować niewiasty mielące,[r] gdyż ich ubyło, a wyglądające przez okna[s] stwierdzają, że jest ciemno; **4** i zamknęły się drzwi na ulicę,[t] gdy cichnie odgłos mielącego młyna,[u] a człowiek wstaje na głos ptaka i wszystkie córki pieśni wydają cichy głos.[v] **5** Ponadto lękają się już tego, co wysokie, a na drodze są trwogi. I okrywa się kwieciem drzewo migdałowe,[w] i wlecze się konik polny, i pękają kapary, gdyż człowiek idzie do swego długotrwałego domu,[a] po ulicy zaś chodzą płaczący;[b] **6** zanim zostanie usunięty srebrny sznur i rozbije się złota czasza,[c] i stłucze się dzban u źródła, i roztrzaska się koło do czerpania wody z cysterny. **7** Wtedy proch wraca do ziemi,[d] tak jak był, duch[e] zaś wraca do prawdziwego Boga,[f] który go dał.[g]

8 „Największa marność!”—rzekł zgromadzający.[h] „Wszystko jest marnością”.[i]

9 A prócz tego, że zgromadzający stał się mądry,[j] nieustannie też uczył lud wiedzy,[k] a także przemyśliwał i starannie badał,[l] by zestawić wiele przysłów.[m] **10** Zgromadzający starał się znaleźć miłe słowa[n] i napisać właściwe słowa prawdy.[o]

11 Słowa mędrców są jak ościenie,[p] a do wbitych gwoździ[q] podobni są ci, którzy się zajmują zbiorami wypowiedzi; dał je jeden pasterz.[r] **12** Jeśli chodzi o cokolwiek oprócz nich, mój synu, usłuchaj przestrogi: Sporządzaniu wielu ksiąg nie ma końca, a nadmierne oddawanie się im męczy ciało.[s]

13 Konkluzja sprawy, po wysłuchaniu wszystkiego, jest następująca: Bój się prawdziwego Boga[t] i przestrzegaj jego przykazań.[u] Na tym bowiem polega cała powinność człowieka. **14** Bo prawdziwy Bóg podda wszelki uczynek osądzeniu w związku z każdą ukrytą rzeczą, czy to dobrą, czy złą.[v]

ROZDZ. 11

a Prz 27:1
Jak 4:14

b Hi 33:28
Prz 29:13
Kzn 7:11

c Kzn 5:18
Kzn 8:15

d Rdz 48:10
Kzn 12:2
Jn 21:18

e Kzn 2:11
Kzn 4:8

f Pwt 16:11
Ps 5:11

g Hi 31:7

h Kzn 3:17
Kzn 12:14
Rz 2:6
Rz 14:12
2Ko 5:10

i Hi 13:26
Ps 25:7

j Kzn 12:8
2Tm 2:22

ROZDZ. 12

k Rdz 1:1
Rdz 1:27

l Ps 71:17
Ps 110:3
Ps 148:12
Łk 2:49
2Tm 3:15

m Ps 90:10

n 2Sm 19:35

o Rdz 27:1
1Sm 4:15

p Hi 4:19
Mt 12:44
2Ko 5:1
2Pt 1:13

q 2Sm 21:15
Ps 22:15
Ps 90:9
Ps 102:23

r Hi 31:10
Iz 47:2
Mt 24:41

s Rdz 48:10
Iz 59:10
Mt 9:29

t Hi 41:14

u Ps 58:6

v 2Sm 19:35

w Hi 15:10
Prz 16:31

szpalta 2 **a** Hi 17:13; Hi 30:23; Ps 49:14; Kzn 9:10; **b** Rdz 50:10; Mk 5:38; **c** Sdz 9:53; **d** Rdz 3:19; Hi 34:15; Ps 146:4; Kzn 3:20; **e** Hi 34:14; Ps 104:29; Kzn 3:21; **f** 1Ko 8:4; **g** Rdz 2:7; Hi 27:3; Iz 42:5; Za 12:1; **h** 1Kl 8:1; **i** Kzn 1:2; Kzn 1:14; **j** 1Kl 3:12; 1Kl 10:23; **k** 1Kl 10:3; 1Kl 10:8; **l** Prz 25:2; Łk 1:3; **m** 1Kl 4:32; Prz 1:1; **n** Prz 15:23; Prz 16:21; Prz 16:24; Prz 25:11; **o** Łk 1:4; Jn 17:17; **p** Dz 2:37; 2Ko 10:4; Tyt 2:4; Heb 4:12; **q** Ps 112:8; 1Ko 15:58; Ef 6:14; **r** Ps 23:1; Ps 80:1; 1Pt 5:4; **s** Kzn 1:18; Dz 19:19; Kol 2:8; **t** Pwt 10:12; Hi 28:28; Ps 111:10; Prz 1:7; Prz 8:13; Prz 9:10; **u** Pwt 6:2; Ps 119:35; 1Pt 2:17; 1Jn 5:3; **v** Ps 62:12; Kzn 11:9; Mt 12:36; Łk 12:2; Dz 17:31; 1Ko 4:5; 2Ko 5:10; 1Tm 5:24.

PIEŚŃ NAD PIEŚNIAMI

1 Najznakomitsza pieśń,[a] Salomona:[b] **2** „Niech mnie całuje pocałunkami swych ust,[c] gdyż twoje przejawy czułości są lepsze niż wino.[d] **3** Dobry jest zapach twych olejków.[e] Imię twe jest jak wylewany olejek.[f] To dlatego umiłowały cię dziewczęta. **4** Pociągnij mnie ze sobą;[g] pobiegnijmy. Król wprowadził mnie do swych wewnętrznych komnat![h] Radujmy się i weselmy tobą. Wspominajmy o twych przejawach czułości bardziej niż o winie.[i] Słusznie cię miłują.[j]

5 „Czarna jestem, lecz piękna wdzięku, córki jerozolimskie,[k] jak namioty Kedaru,[l] a zarazem jak płótna namiotowe[m] Salomona. **6** Nie patrzcie na mnie, że jestem śniada, gdyż ujrzało mnie słońce. Rozgniewali się na mnie synowie mej matki; kazali mi strzec winnic, chociaż ja nie strzegłam swej własnej winnicy.[n]

7 „Powiedzże mi, ty, którego umiłowała moja dusza,[o] gdzie pasiesz,[p] gdzie dajesz trzodzie leżeć w południe. Czemuż miałabym się stać podobna do niewiasty spowitej w żałobę wśród stad należących do twoich towarzyszy?"

8 „Jeżeli sama nie wiesz, najpiękniejsza z niewiast,[q] to pójdź śladami trzody i paś swe koźlęta przy szałasach pasterzy".

9 „Do mojej klaczy w rydwanach faraona przyrównałem ciebie,[r] towarzyszko moja.[s] **10** Twe policzki są pełne wdzięku wśród warkoczy, twoja szyja w sznurze koralików.[t] **11** Sprawimy ci złote kółka[u] ze srebrnymi guzami".

12 „Dopóki król jest przy swym okrągłym stole, mój szpikanard[a] wydaje swój zapach.[b] **13** Woreczkiem mirry[c] jest dla mnie mój miły; spędzi noc między moimi piersiami.[d] **14** Kiścią henny[e] jest dla mnie mój miły, pośród winnic En-Gedi".[f]

15 „Oto jesteś piękna, towarzyszko moja.[g] Oto jesteś piękna. Oczy twoje są jak oczy gołębi".[h]

16 „Oto jesteś piękny,[i] mój miły, i przyjemny. Nasze łoże[j] zaś jest z listowia. **17** Belkami naszego wspaniałego domu są cedry,[k] a naszymi krokwiami – drzewa jałowcowe.

2 „Jestem zwykłym szafranem[l] z nadbrzeżnej równiny,[m] lilią z nizin".[n]

2 „Jak lilia wśród ciernistych chwastów, tak moja towarzyszka pomiędzy córkami".[o]

3 „Jak jabłoń[p] wśród drzew leśnych, tak mój miły pomiędzy synami.[q] Namiętnie zapragnąłem jego cienia i tam usiadłam, a owoc jego jest słodki dla mego podniebienia. **4** Wprowadził mnie do domu wina,[r] a jego sztandarem[s] nade mną była miłość.[t] **5** Pokrzepcie mnie plackami rodzynkowymi,[u] posilcie mnie jabłkami, bo jestem chora z miłości.[v] **6** Lewica jego jest pod moją głową, a jego prawica mnie obejmuje.[w] **7** Zaprzysięgłam was,[x] córki jerozolimskie, na gazele[y] albo na łanie[z] polne, żebyście nie próbowały obudzić lub wzniecić we mnie miłości, dopóki nie będzie do tego skłonna.[a]

ROZDZ. 1

a Wj 15:1 Pwt 31:19 Sdz 5:1 2Sm 22:1 Ps 18:0 Iz 5:1 Obj 15:3
b 1Kl 4:32
c PnP 8:1
d PnP 4:10
e Prz 27:9 Kzn 9:8 PnP 5:5 Łk 23:56
f Kzn 7:1
g Jn 6:44
h 1Kl 7:1
i Jn 15:13
j Mt 10:37
k Ps 45:9
l Ps 120:5 Eze 27:21
m Wj 36:14
n PnP 8:12
o 1Sm 18:20 Iz 5:1
p PnP 6:3 Jn 10:11 Obj 7:17
q Ps 45:9 Ef 5:27
r 1Kl 10:28
s PnP 6:4
t Eze 16:11
u 2Sm 1:24 Jer 4:30

szpalta 2

a PnP 4:13
b Jn 12:3
c Wj 30:23 Est 2:12 Ps 45:8 PnP 4:6 PnP 5:13 Jn 19:39
d PnP 4:5
e PnP 4:13
f Joz 15:62
g Ps 45:11 PnP 4:7
h Rdz 29:17 PnP 4:1 PnP 5:2
i Ps 45:2 PnP 5:10 Jn 1:14 Heb 11:23
j Hi 7:13 Ps 132:3
k Ps 92:12 Iz 9:10

ROZDZ. 2

l Iz 35:1
m 1Kn 27:29

n PnP 2:16; **o** PnP 1:15; Flp 2:15; 1Pt 2:12; **p** PnP 8:5; **q** Ps 45:2; PnP 5:9; **r** Iz 25:6; **s** PnP 6:4; **t** Rdz 29:18; Rdz 29:20; **u** 1Sm 30:12; 2Sm 6:19; **v** 1Sm 18:20; PnP 5:8; **w** PnP 8:3; **x** Pwt 6:13; **y** 2Sm 2:18; 1Kn 12:8; PnP 3:5; **z** Prz 5:19; **a** PnP 8:4.

8 „Odgłos mojego miłego![a] Oto nadchodzi,[b] wspina się po górach, skacze po wzgórzach. **9** Miły mój przypomina gazelę[c] lub młodego jelenia. Oto stoi za naszym murem, patrzy przez okna, zagląda przez kratki.[d] **10** Miły mój odezwał się i rzekł do mnie: ‚Wstań, moja towarzyszko, moja piękna,[e] i pójdź.[f] **11** Bo oto minęła pora deszczowa,[g] skończyła się ulewa, przeszła. **12** Ukazało się kwiecie na ziemi,[h] nastał czas przycinania winorośli[i] i słychać w naszej krainie głos turkawki.[j] **13** A drzewo figowe[k] dało dojrzały kolor swoim wczesnym figom;[l] i kwitną winorośle, wydają swój zapach. Wstań, chodź, moja towarzyszko,[m] moja piękna, i pójdź. **14** Gołębico[n] moja w rozpadlinach skały, w kryjówce stromej drogi, pokaż mi swą postać,[o] daj mi usłyszeć twój głos, gdyż twój głos jest przyjemny, a twoja postać pełna wdzięku’ ”.[p]

15 „Połapcie nam lisy,[q] małe liski, które wyrządzają szkody w winnicach, gdyż nasze winnice są w kwieciu”.[r]

16 „Mój miły jest mój, a ja jestem jego.[s] Pasie[t] on wśród lilii.[u] **17** Zanim nadejdzie powiew dnia i umkną cienie, zawróć, mój miły; bądź podobny do gazeli[v] lub młodych jeleni na górach rozłąki.

3 „Nocami na swym łożu szukałam tego, którego umiłowała moja dusza.[w] Szukałam go, lecz nie znalazłam. **2** Pozwólcie mi wstać i obejść miasto;[x] na ulicach i placach[y] będę szukać tego, którego umiłowała moja dusza. Szukałam go, lecz go nie znalazłam. **3** Napotkali mnie strażnicy[z] obchodzący miasto: ‚Czy widzieliście tego, którego umiłowała moja dusza?’ **4** Ledwie od nich odeszłam, znalazłam tego, którego umiłowała moja dusza. Uchwyciłam się go i nie puszczę, dopóki go nie wprowadzę do domu mojej matki i do wewnętrznej izby tej, która mnie nosiła w łonie. **5** Zaprzysięgłam was,[a] córki jerozolimskie, na gazele albo na łanie polne,[b] żebyście nie próbowały obudzić lub wzniecić we mnie miłości, dopóki nie będzie do tego skłonna”.[c]

6 „Cóż to wyłania się od strony pustkowia niczym słupy dymu, pachnąc mirrą i wonną żywicą,[d] wszelkim wonnym pudrem, który jest od kupca?”[e]

7 „Oto jego łoże, Salomona. Wokół niego sześćdziesięciu mocarzy — spośród mocarzy Izraela[f] — **8** z których każdy posiada miecz, jest zaprawiony do boju, każdy z mieczem na udzie z powodu tego, co grozi nocami”.[g]

9 „To lektyka, którą król Salomon uczynił sobie z drzew Libanu.[h] **10** Jej słupy uczynił ze srebra, jej podpory ze złota. Jej siedzenie jest z wełny barwionej czerwonawą purpurą, a jej wnętrze urządzone z miłością przez córki jerozolimskie”.

11 „Wyjdźcie i popatrzcie, córki Syjonu, na króla Salomona w wieńcu,[i] który dla niego uplotła jego matka[j] w dniu jego zaślubin i w dniu radości jego serca”.[k]

4 „Oto jesteś piękna,[l] towarzyszko moja. Oto jesteś piękna. Oczy twoje są jak oczy gołębi,[m] za twą zasłoną.[n] Włosy twoje są jak stado kóz,[o] które zeskoczyły z górzystego regionu Gilead.[p] **2** Zęby twe są jak stado świeżo ostrzyżonych owiec,[q] które wyszły z kąpieli; każda z nich rodzi bliźnięta, żadna nie straciła swych młodych. **3** Wargi twe są jak nić szkarłatna, a twoja mowa

ROZDZ. 2

a PnP 5:2 Jn 10:27 Obj 3:20
b Obj 22:20
c PnP 2:17 PnP 8:14
d Sdz 5:28
e PnP 4:7
f Ps 45:10 Jn 14:3
g Za 10:1
h PnP 6:11 Iz 55:10
i Iz 18:5 Jn 15:2
j Jer 8:7
k Mi 4:4
l Iz 28:4 Nah 3:12
m PnP 1:15
n PnP 5:2 Jer 48:28 Mt 10:16
o Ps 45:11
p PnP 1:5 PnP 6:10
q Sdz 15:4 Lam 5:18
r PnP 7:12
s PnP 6:3 PnP 7:10
t PnP 1:7
u PnP 2:1
v 2Sm 2:18 PnP 2:9 PnP 8:14

ROZDZ. 3

w 1Sm 18:20 PnP 1:7
x 2Kn 9:30
y Neh 8:16 Lam 4:18
z Ps 130:6 PnP 5:7

szpalta 2

a 1Kl 22:16
b PnP 2:7
c PnP 8:4
d Jer 2:2
e Wj 30:23 Wj 30:34
f 1Kl 9:22
g Neh 4:22 Kzn 5:12
h 1Kl 5:9
i Prz 4:9
j 2Sm 12:24 Prz 4:3
k Iz 62:5

ROZDZ. 4

l Ps 45:11
m PnP 1:15
n Rdz 24:65
o PnP 6:5
p Lb 32:1 Pwt 3:12
q PnP 6:6

jest przyjemna.[a] Niczym kawałek jabłka granatu są twoje skronie za twą zasłoną.[b] **4** Szyja[c] twoja jest jak wieża[d] Dawida, zbudowana z warstw kamieni, na której wisi tysiąc tarcz, a wszystko to – okrągłe tarcze[e] mocarzy. **5** Dwoje twych piersi[f] jest jak dwoje młodych, bliźniąt gazeli, pasących się między liliami".[g]

6 „Zanim nadejdzie powiew dnia[h] i umkną cienie, pójdę na górę mirry i na wzgórze wonnej żywicy".[i]

7 „Cała jesteś piękna,[j] towarzyszko moja, i nie ma w tobie skazy.[k] **8** Ze mną z Libanu, oblubienico,[l] przyjdź ze mną z Libanu.[m] Zstąp ze szczytu Antylibanu, ze szczytu Seniru,[n] z Hermonu,[o] z legowisk lwów, z gór lampartów. **9** Przyprawiłaś mnie o bicie serca, moja siostro,[p] ma oblubienico,[q] przyprawiłaś mnie o bicie serca jednym ze swych oczu,[r] jednym z wisiorków swego naszyjnika. **10** Jakże piękne są twoje przejawy czułości,[s] moja siostro, moja oblubienico! O ileż lepsze są twoje przejawy czułości niż wino, a zapach twych olejków niż wszelkie wonności![t] **11** Wargi twoje ociekają miodem z plastra,[u] moja oblubienico. Miód[v] i mleko są pod twoim językiem, a zapach twoich szat jest jak zapach[w] Libanu. **12** Zaryglowanym ogrodem jest moja siostra,[x] ma oblubienica, ogrodem zaryglowanym, źródłem zapieczętowanym. **13** Twoja skóra to raj granatów z najwyborniejszymi owocami,[y] krzewy hennowe wraz ze szpikanardami;[z] **14** szpikanard[a] i szafran,[b] tatarak[c] i cynamon,[d] a także wszelkie drzewa z wonną żywicą, mirra i aloes,[e] jak również wszelkie najznakomitsze wonności;[f] **15** i źródło dla ogrodów, studnia ze świeżą wodą,[a] oraz strumyki sączące się z Libanu.[b] **16** Obudź się, wietrze północny, i przybądź, wietrze południowy.[c] Powiej na mój ogród.[d] Niech popłyną jego wonności".

„Niech miły mój przyjdzie do swego ogrodu i spożywa jego najwyborniejsze owoce".

5 „Wszedłem do swego ogrodu,[e] moja siostro,[f] moja oblubienico.[g] Nazbierałem swej mirry,[h] jak również swych wonnych korzeni. Zjadłem swój plaster miodu wraz z miodem swoim;[i] wypiłem swe wino i mleko".

„Jedzcie, towarzysze moi! Pijcie i upójcie się przejawami czułości!"[j]

2 „Ja śpię, lecz moje serce czuwa.[k] Oto odgłos pukania mojego miłego![l]

„Otwórz mi,[m] moja siostro, towarzyszko moja, moja gołębico, moja nienaganna![n] Bo głowa moja jest pełna rosy, kędziory moich włosów – kropel nocy".[o]

3 „Zdjęłam swą długą szatę. Jakże mam ją znowu włożyć? Umyłam swoje stopy. Jakże mam je pobrudzić?' **4** Miły mój wyciągnął swą rękę z otworu drzwi, a we mnie poruszyły się moje wnętrzności.[p] **5** Wstałam, by otworzyć mojemu miłemu, i moje ręce ociekały mirrą, a moje palce płynną mirrą, na wgłębienia zamka. **6** Otworzyłam mojemu miłemu, lecz mój miły zawrócił, odszedł. Dusza moja uszła ze mnie, gdy on mówił. Szukałam go, lecz go nie znalazłam.[q] Wołałam go, lecz mi nie odpowiedział. **7** Spotkali mnie strażnicy[r] obchodzący miasto. Pobili mnie, poranili. Strażnicy murów[s] ściągnęli ze mnie moją szeroką chustę.

ROZDZ. 4

a Ps 37:30 Ps 45:2
b PnP 6:7
c PnP 1:10
d Neh 3:25 PnP 7:4
e 2Sm 8:7 2Kl 11:10 Eze 27:11
f PnP 7:3
g PnP 2:16
h PnP 2:17
i Kzn 2:5
j PnP 4:1
k 2Ko 11:2 Ef 1:4 2Pt 3:14
l Jn 3:29 Obj 21:9
m Pwt 3:25
n Pwt 3:9
o Ps 133:3
p PnP 5:1
q Ps 45:14 Obj 19:7
r Prz 5:19
s PnP 1:2 PnP 7:12
t Est 2:12 PnP 1:3 PnP 1:12
u Prz 16:24
v Prz 24:13 PnP 5:1
w Ps 45:8
x PnP 6:2
y PnP 7:13
z PnP 1:12
a Jn 12:3
b PnP 2:1
c Wj 30:23 Iz 43:24
d Prz 7:17 Obj 18:13
e Lb 24:6 Ps 45:8
f Wj 30:34 Eze 27:22 2Ko 2:14

szpalta 2

a Rdz 26:19
b Jer 18:14
c Kzn 1:6
d PnP 5:1

ROZDZ. 5

e PnP 4:16 PnP 6:2
f PnP 4:9 1Tm 5:2
g PnP 4:8 Jn 3:29 Obj 21:9
h PnP 4:14
i Pwt 26:9 PnP 4:11 Iz 7:15
j PnP 1:2 PnP 1:4
k PnP 3:1
l Obj 3:20

m Lk 12:36; **n** 2Ko 7:1; 2Ko 11:2; Ef 5:27; 2Pt 3:14; Obj 14:4; **o** Lk 2:8; **p** Rdz 43:30; 1Kl 3:26; **q** PnP 3:1; **r** PnP 3:3; **s** Iz 62:6.

8 „Zaprzysięgłam was,[a] córki jerozolimskie,[b] że jeśli spotkacie mojego miłego,[c] macie mu powiedzieć, iż jestem chora z miłości”.[d]

9 „Czymże twój miły przewyższa każdego innego miłego,[e] o najpiękniejsza z niewiast?[f] Czymże twój miły przewyższa każdego innego miłego, że nas tak zaprzysięgłaś?”[g]

10 „Miły mój jest olśniewający i rumiany, najokazalszy wśród dziesięciu tysięcy.[h] **11** Głowa jego to złoto, oczyszczone złoto. Kędziory jego włosów to grona daktyli. Jego włosy są czarne jak kruk. **12** Oczy jego są jak gołębie nad kanałami wodnymi, kąpiące się w mleku, siedzące między brzegami. **13** Policzki jego jak grządka wonnych korzeni,[i] wieże aromatycznych ziół. Jego wargi to lilie ociekające płynną mirrą.[j] **14** Ręce jego to złote walce, wykładane chryzolitem. Jego brzuch to płyta z kości słoniowej wysadzana szafirami. **15** Nogi jego to marmurowe kolumny osadzone na podstawach z oczyszczonego złota. Z wyglądu podobny jest do Libanu, wyborny niczym cedr.[k] **16** Jego podniebienie to sama słodycz i wszystko w nim jest naprawdę piękne.[l] Taki jest mój miły i taki jest mój towarzysz, o córki jerozolimskie”.

6 „Dokąd poszedł twój miły, o najpiękniejsza z niewiast?[m] Dokąd się zwrócił twój miły, abyśmy mogły go z tobą szukać?”

2 „Miły mój zszedł do swego ogrodu,[n] na grządki wonnych roślin,[o] by pasać[p] pośród ogrodów i zbierać lilie. **3** Ja jestem mojego miłego, a mój miły jest mój.[q] Pasie[r] on między liliami”.

4 „Piękna jesteś, towarzyszko moja,[s] jak Miasto Przyjemne,[t] pełna wdzięku jak Jerozolima,[a] budząca lęk niczym oddziały[b] zgromadzone wokół sztandarów.[c] **5** Odwróć ode mnie swe oczy,[d] bo wzbudziły we mnie niepokój. Włosy twoje są jak stado kóz, które zeskoczyły z Gileadu.[e] **6** Zęby twe są jak stado świeżo ostrzyżonych owiec, które wyszły z kąpieli; każda z nich rodzi bliźnięta, żadna nie straciła swych młodych.[f] **7** Niczym kawałek jabłka granatu są twoje skronie za twą zasłoną.[g] **8** Niech sobie będzie sześćdziesiąt królowych i osiemdziesiąt nałożnic, a dziewcząt bez liku.[h] **9** Jedna jest moja gołębica,[i] moja nienaganna.[j] Jedna jest ta, która należy do swej matki. Jest ona czysta u tej, która ją urodziła. Córki ją widziały i zaczęły ją zwać szczęśliwą; królowe oraz nałożnice — i zaczęły ją wysławiać:[k] **10** „Kim jest ta niewiasta,[l] spoglądająca w dół niczym jutrzenka,[m] piękna jak księżyc w pełni,[n] czysta jak jaśniejące słońce,[o] budząca lęk niczym oddziały zgromadzone wokół sztandarów?”[p]

11 „Zeszłam do sadu[q] orzechowego, by zobaczyć pąki w dolinie potoku,[r] by zobaczyć, czy winorośl wypuściła pędy, czy zakwitły granatowce.[s] **12** Zanim się spostrzegłam, dusza moja postawiła mnie przy rydwanach mego ochoczego ludu”.

13 „Wróć, wróć, Szulamitko! Wróć, wróć, abyśmy mogli na ciebie popatrzeć!”[t]

„Co widzicie w Szulamitce?”[u]

„Coś przypominającego taniec dwóch obozów!”

7 „Jakże wypiękniały twe stopy w twoich sandałach,[v] córko ochocza!”[w] Łuki twoich ud są jak ozdoby,[x] dzieło rąk artysty. **2** Pępek twój to okrągła czasza. Niechaj w niej nie brakuje

ROZDZ. 5

a Pwt 6:13; Pwt 10:20
b PnP 3:10
c Ps 45:2
d PnP 2:5
e Ps 45:7
f PnP 6:1
g PnP 5:8
h Łk 2:52
i PnP 6:2
j PnP 1:13
k Ps 92:12
l Ps 45:2; PnP 2:3

ROZDZ. 6

m Ps 45:11; PnP 1:8; PnP 5:9; Obj 19:8
n PnP 5:1
o PnP 5:13
p PnP 1:7; PnP 2:16
q PnP 7:10; 2Ko 11:2
r Iz 40:11; Jn 10:14; Heb 13:20
s PnP 1:9
t 1Kl 14:17

szpalta 2

a Ps 48:2; Obj 21:10
b PnP 6:10
c Ps 20:5
d PnP 1:15; PnP 4:9; PnP 7:4
e PnP 4:1
f PnP 4:2
g PnP 4:3
h 1Kl 11:1
i PnP 2:14
j PnP 5:2
k Ps 45:9; Iz 49:23
l PnP 8:5; Obj 21:10
m 2Sm 23:4; Iz 58:8
n Iz 24:23
o Mt 13:43
p PnP 6:4
q Kzn 2:5; PnP 6:2
r Pwt 8:7
s PnP 7:12
t PnP 1:10
u PnP 1:6; Obj 19:7

ROZDZ. 7

v Iz 52:7; Rz 10:15
w Ps 110:3
x Ps 45:13

zmieszanego wina.[a] Brzuch twój to kopiec pszenicy okolony liliami.[b] **3** Dwoje twych piersi jest jak dwoje młodych, bliźniąt gazeli.[c] **4** Twoja szyja[d] jest jak wieża z kości słoniowej. Oczy[e] twoje jak sadzawki w Cheszbonie,[f] koło bramy Bat-Rabbim. Nos twój jest jak wieża Libanu, spoglądająca ku Damaszkowi. **5** Głowa twoja na tobie jest jak Karmel,[g] a kędziory[h] na twej głowie są jak wełna barwiona czerwonawą purpurą.[i] Króla związały kaskadami.[j] **6** Jakżeś ty piękna i jakżeś miła, o ukochana, pośród niezwykłych rozkoszy![k] **7** Wzrost twój przypomina palmę,[l] a twoje piersi[m] — grona daktyli. **8** Rzekłem: ‚Wespnę się na palmę, by chwycić jej gałązki daktyli'.[n] I oby twe piersi były jak kiście winorośli, a zapach twoich nozdrzy niczym jabłka, **9** podniebienie twe zaś jak najlepsze wino,[o] które gładko spływa[p] dla mego miłego, delikatnie płynąc nad wargami śpiących".

10 „Ja należę do mego miłego,[q] a jego pożądanie zwrócone jest ku mnie.[r] **11** Chodźże, mój miły, pójdźmy na pole;[s] zanocujmy pośród krzewów hennowych.[t] **12** Wstańmy wcześnie i chodźmy do winnic, by zobaczyć, czy winorośl wypuściła pędy,[u] czy rozwinęło się kwiecie,[v] czy zakwitły granatowce.[w] Tam cię obdarzę swymi przejawami czułości.[x] **13** Mandragory[y] wydały swój zapach, a przy naszych wejściach są wszelkiego rodzaju najwyborniejsze owoce.[z] I nowe, i stare zachowałam dla ciebie, mój miły.

8 „O, gdybyś był jak mój brat,[a] który ssał piersi mej matki![b] Wówczas gdybym cię spotkała na dworze, pocałowałabym cię.[a] Nie wzgardzono by mną. **2** Przywiodłabym cię, przyprowadziłabym do domu mej matki,[b] która mnie uczyła. Dałabym ci się napić korzennego wina,[c] świeżego soku z jabłek granatu. **3** Lewica jego byłaby pod mą głową, a jego prawica obejmowałaby mnie.[d]

4 „Zaprzysięgłam was, córki jerozolimskie, żebyście nie próbowały obudzić lub wzniecić we mnie miłości, dopóki nie będzie do tego skłonna".[e]

5 „Kim jest ta,[f] która się wyłania z pustkowia,[g] wspierając się na swym miłym?"[h]

„Obudziłam cię pod jabłonią. Tam cię powiła w bólach twoja matka. Tam odczuwała bóle porodowe twoja rodzicielka.[i]

6 „Połóż mnie niczym pieczęć na swoim sercu,[j] niczym pieczęć na swym ramieniu; gdyż miłość jest potężna jak śmierć,[k] domaganie się wyłącznego oddania[l] jest nieubłagane jak Szeol. Jej żar to żar ognia, płomień Jah.[m] **7** Obfite wody nie zdołają zgasić miłości[n] ani jej nie zmyją rzeki.[o] Choćby człowiek dał za miłość wszystkie kosztowne przedmioty ze swego domu, z całą pewnością by nimi wzgardzono".

8 „Mamy małą siostrzyczkę,[p] która jeszcze nie ma piersi. Cóż uczynimy dla naszej siostry w dniu, gdy będą się o nią ubiegać?"

9 „Jeżeli będzie murem,[q] zbudujemy na niej srebrne blanki, ale gdyby miała być drzwiami,[r] zaprzemy ją cedrową deską".

ROZDZ. 7
a Prz 9:2; PnP 8:2
b PnP 2:2
c PnP 4:5
d PnP 1:10; PnP 4:4
e PnP 4:1
f Lb 21:25; Joz 21:39
g Iz 35:2
h PnP 6:5
i Est 8:15; PnP 3:10
j PnP 1:4
k PnP 4:7
l Ps 92:12
m PnP 7:3; PnP 8:10
n Mt 5:28; 1Tm 5:2
o Ps 104:15
p Prz 23:31
q PnP 2:16; PnP 6:3
r PnP 2:14
s PnP 8:1
t PnP 1:14; PnP 4:13
u PnP 6:11
v PnP 2:13
w Pwt 8:8; PnP 6:11
x PnP 1:4; PnP 4:10
y Rdz 30:14
z PnP 4:16

ROZDZ. 8
a PnP 1:6
b Gal 4:26

szpalta 2
a Ps 2:12; PnP 1:2
b PnP 3:4

c Prz 9:2; PnP 5:1; d PnP 2:6; e PnP 2:7; PnP 3:5; f PnP 6:13; PnP 7:10; g Ps 45:10; h PnP 7:11; i Rdz 3:16; j Ag 2:23; k Jn 15:13; Rz 16:4; Ef 5:25; Obj 12:11; l Wj 20:5; Joz 24:19; m Ps 89:8; Ps 118:17; Iz 12:2; 1Jn 4:8; n 1Ko 13:8; 1Ko 13:13; o Rz 8:39; p PnP 1:6; q 2Ko 7:1; Gal 5:23; 1Pt 3:2; r Prz 7:11; Oz 2:7; 1Ko 7:9.

10 „Ja jestem murem, a moje piersi są jak wieże.[a] Tak stałam się w jego oczach jak ta, która znajduje pokój.

11 „Salomon miał winnicę[b] w Baal-Hamon. Dał tę winnicę stróżom.[c] Każdy wnosił za jej owoc tysiąc srebrników.

12 „Moja winnica, należąca do mnie, jest do mojej dyspozycji. Tysiąc należy do ciebie, Salomonie, a dwieście do tych, którzy strzegą jej owocu".

13 „O ty, która mieszkasz w ogrodach,[a] druhowie zważają na twój głos. Daj mi go usłyszeć".[b]

14 „Uciekaj, mój miły, i stań się podobny do gazeli lub młodego jelenia na górach wonnych korzeni".[c]

ROZDZ. 8

a 1Ko 7:34 Kol 3:5 1Pt 2:12

b Kzn 2:4 PnP 7:12

c Łk 20:9

szpalta 2

a PnP 1:6 PnP 6:11

b PnP 2:14

c PnP 2:17

KSIĘGA

IZAJASZA

1 Wizja[a] dotycząca Judy i Jerozolimy, oglądana przez Izajasza,[b] syna Amoca, za dni Uzzjasza,[c] Jotama,[d] Achaza[e] i Ezechiasza[f] — królów Judy:[g]

2 Słuchajcie,[h] niebiosa, i nadstaw ucha, ziemio, bo Jehowa przemówił: „Synów wypiastowałem i wychowałem,[i] lecz oni zbuntowali się przeciwko mnie.[j] **3** Byk dobrze zna swego nabywcę, a osioł — żłób swego właściciela; Izrael nie poznał,[k] mój lud nie postępował ze zrozumieniem".[l]

4 Biada narodowi grzesznemu,[m] ludowi obciążonemu winą, potomstwu czyniącemu zło,[n] synom postępującym zgubnie![o] Opuścili Jehowę,[p] wzgardzili Świętym Izraela,[q] odwrócili się wstecz.[r] **5** Gdzie was jeszcze uderzyć,[s] skoro pomnażacie bunt?[t] Cała głowa jest chora i całe serce słabowite.[u] **6** Od spodu stopy aż po głowę nie ma na nim zdrowego miejsca.[v] Rany i sińce, i świeże pręgi — nie wyciśnięte ani nie przewiązane, ani nie zmiękczone oliwą.[w] **7** Kraina wasza pustkowiem,[x] wasze miasta spalone ogniem;[y] ziemię waszą na waszych oczach pożerają[z] obcy;[a] spustoszenie przypomina zagładę dokonaną przez obcych.[a] **8** Córa syjońska[b] pozostała jak szałas w winnicy, jak budka strażnicza na polu ogórków, jak miasto podczas blokady.[c] **9** Gdyby Jehowa Zastępów nie pozostawił nam choć kilku ocalałych,[d] stalibyśmy się podobni do Sodomy, przypominalibyśmy Gomorę.[e]

10 Słuchajcie słowa Jehowy,[f] dyktatorscy[g] władcy Sodomy.[h] Nadstaw ucha ku prawu naszego Boga, ludu Gomory. **11** „Co mi po mnóstwie waszych ofiar?" — mówi Jehowa. „Dosyć mam całopaleń[i] z baranów[j] i tłuszczu tuczonych zwierząt,[k] a w krwi[l] młodych byków i baranków, i kozłów[m] nie mam upodobania.[n] **12** Gdy przychodzicie, by zobaczyć moje oblicze,[o] któż tego żądał z waszej ręki — byście wydeptywali me dziedzińce?[p] **13** Przestańcie już przynosić bezwartościowe ofiary zbożowe.[q]

ROZDZ. 1

a Lb 12:6 Hi 33:15 Am 3:7

b 2Kn 32:32

c 2Kn 26:22 Iz 6:1

d 2Kn 27:1

e 2Kn 28:1

f 2Kl 19:2 2Kn 29:1 2Kn 32:20

g Mt 1:9

h Ps 50:4

i Pwt 1:31 Eze 16:13

j Pwt 4:25 Iz 30:9 Eze 20:8

k Oz 4:6

l Pwt 32:28 Ps 32:9 Rz 1:28

m Dn 9:11 Dz 7:51

n Lb 32:14 Sdz 2:19

o Mi 7:2

p Pwt 31:16 Heb 3:10

q Pwt 32:19 Jer 7:19 Jer 50:29 1Ko 10:22

r Ps 58:3 Jer 2:5 Jer 15:6 Rz 8:7

s Jer 2:30 Jer 5:3

t Jer 9:3

u Neh 9:34 Dn 9:8

v Ps 38:3

w Łk 10:34

x Pwt 28:63 Jer 44:2

y Iz 34:9 Jer 2:15

z Pwt 28:33

a 2Kl 10:32; **szpalta 2** **a** 2Kl 18:11; Lam 5:2; **b** Iz 8:18; Za 9:9; **c** 2Kl 18:14; Iz 5:2; Iz 8:8; Jer 4:17; Łk 19:43; **d** 2Kl 25:11; Lam 3:22; Rz 9:27; **e** Rdz 19:24; Pwt 29:23; Am 4:11; Rz 9:29; **f** Am 3:1; **g** Iz 3:6; **h** Rdz 13:13; Pwt 32:32; Iz 3:9; Lam 4:6; Judy 7; **i** Oz 6:6; **j** Wj 29:38; Lb 29:39; Mi 6:7; **k** Kpł 3:16; **l** Kpł 4:18; Kpł 17:11; **m** Kpł 16:5; **n** 1Sm 15:22; Ps 40:6; Ps 51:16; Prz 15:8; Mt 9:13; **o** Wj 23:17; Pwt 16:16; **p** Kzn 5:1; Mal 1:8; **q** Mal 2:12; Łk 11:42.

Kadzidło – to dla mnie coś odrażającego.[a] Nów[b] i sabat,[c] zwoływanie zgromadzeń[d] – nie mogę znieść posługiwania się mocą tajemną[e] w połączeniu z uroczystym zgromadzeniem. **14** Wasze dni nowiu i okresy świąteczne znienawidziła dusza moja.[f] Stały się dla mnie brzemieniem;[g] zmęczyłem się znoszeniem ich.[h] **15** A gdy rozkładacie dłonie,[i] kryję przed wami oczy.[j] Chociaż mnożycie modlitwy,[k] ja nie wysłuchuję;[l] wasze ręce pełne są przelanej krwi.[m] **16** Obmyjcie się,[n] oczyśćcie się;[o] usuńcie sprzed moich oczu zło waszych postępków;[p] przestańcie wyrządzać zło.[q] **17** Uczcie się czynić dobro;[r] szukajcie sprawiedliwości;[s] przywołajcie do porządku ciemiężcę;[t] wydajcie wyrok na rzecz chłopca nie mającego ojca;[u] brońcie sprawy wdowy".[v]

18 „Chodźcie więc i uporządkujmy sprawy między sobą" – mówi Jehowa.[w] „Chociażby wasze grzechy były jak szkarłat, zostaną wybielone jak śnieg;[x] choćby były czerwone jak tkanina karmazynowa, staną się niczym wełna. **19** Jeżeli okażecie gotowość i rzeczywiście posłuchacie, spożywać będziecie to, co dobre w tej ziemi.[y] **20** Ale jeśli odmówicie[z] i wręcz będziecie się buntować, miecz was pożre; bo usta Jehowy to powiedziały".[a]

21 O, jakże to wierne miasto[b] stało się nierządnicą![c] Pełne było sprawiedliwości;[d] mieszkała w nim prawość,[e] a teraz mordercy.[f] **22** Srebro twoje stało się spienionym żużlem.[g] Twe piwo pszenne jest rozcieńczone wodą.[h] **23** Twoi książęta są oporni, to wspólnicy złodziei.[i] Każdy z nich kocha łapówkę[j] i ugania się za darami.[k] Nie wydają wyroku na rzecz chłopca nie mającego ojca; i nawet nie dociera do nich sprawa wdowy.[a]

24 Dlatego wypowiedź prawdziwego Pana, Jehowy Zastępów, Mocarza Izraela,[b] brzmi: „Ha! Uwolnię się od moich wrogów i pomszczę się[c] na mych nieprzyjaciołach.[d] **25** I zwrócę swą rękę ku tobie, i rozpuszczę jak ługiem twój spieniony żużel, i usunę wszystkie twoje odpady.[e] **26** I przywrócę ci sędziów jak pierwej, i doradców jak na początku.[f] Potem będziesz nazwane Miastem Prawości, Grodem Wiernym.[g] **27** Syjon będzie wykupiony sprawiedliwością,[h] a ci z niego, którzy powracają – prawością.[i] **28** Upadek zaś buntowników i grzeszników nastąpi jednocześnie,[j] a ci, którzy opuszczają Jehowę, wyginą.[k] **29** Bo wstydzić się będą potężnych drzew, których pożądaliście,[l] a wy będziecie zmieszani z powodu ogrodów, któreście wybrali.[m] **30** Gdyż staniecie się jak wielkie drzewo, którego liście więdną,[n] i jak ogród bez wody. **31** I stanie się siłacz wiązką pakuł,[o] a jego dzieło iskrą; oboje naraz staną w płomieniach i nie będzie komu gasić".[p]

2 Rzecz, którą Izajasz, syn Amoca, widział w wizji dotyczącej Judy i Jerozolimy:[q] **2** I stanie się pod koniec dni,[r] że góra domu[s] Jehowy będzie utwierdzona ponad szczytem gór[t]

ROZDZ. 1

a Prz 15:9; Prz 21:27; Eze 8:11
b Lb 28:11
c Wj 31:13
d Kpl 23:2; Ps 81:3
e Kpl 19:26; 1Sm 15:23
f Am 5:21; Am 8:5
g Iz 43:24
h Mal 2:17
i 1Kl 8:22; Ezd 9:5
j Prz 15:29
k Mt 6:7
l Prz 28:9; Iz 59:2; Lam 3:44; Mi 3:4
m Iz 59:3; Jer 7:9; Mi 3:2
n Ps 26:6; Jer 4:14; Dz 22:16; Obj 7:14
o 1Ko 5:8; 2Ko 7:1
p Iz 55:7; Eze 18:30; 1Pt 2:1
q Ps 34:14; 1Pt 3:11
r Am 5:15; Mi 6:8
s Ps 82:3; Ps 112:5
t Prz 31:9
u Jer 22:3
v Pwt 10:18
w Jer 2:5; Oz 14:1; Mi 6:2; Jak 4:8
x Ps 51:7; Iz 44:22; Lam 4:7; Mi 7:19
y Pwt 28:2; Jl 2:26
z 1Sm 12:25; Prz 29:1; Dn 9:5; Oz 13:16
a Kpl 26:33; Pwt 28:15; Pwt 30:19; 1Sm 15:29; 2Pt 3:9
b Ps 48:2; Za 8:3
c Jer 2:20; Jer 3:6; Eze 16:22
d 2Sm 8:15; 1Kl 3:28
e 2Kn 19:9; 2Kn 19:10
f Mi 3:3; Łk 13:34; Dz 7:52
g Lam 4:1; Eze 22:18
h Oz 4:18

i Iz 3:14; Mi 3:9; **j** Wj 23:8; Prz 17:23; **k** Prz 21:14; Kzn 7:7; **szpalta 2** **a** Wj 22:22; Jer 5:28; Mal 3:5; Łk 18:3; **b** Iz 60:16; **c** Eze 25:14; Oz 8:3; Rz 12:19; **d** Pwt 32:43; Iz 59:18; Eze 5:13; **e** Jer 6:29; Jer 9:7; Mal 3:3; **f** Lb 12:3; 1Sm 12:3; Iz 32:1; Eze 34:23; **g** Iz 62:1; Za 8:8; **h** Pwt 24:18; Jer 31:11; **i** 1Ko 1:30; 2Ko 5:21; **j** Ps 1:6; Ps 37:38; Ps 104:35; Prz 29:1; Eze 20:38; 2Pt 3:7; **k** 1Sm 12:25; 1Kl 9:6; 2Ts 1:9; **l** Jer 2:20; Jer 3:6; Eze 6:13; Oz 4:13; Rz 6:21; **m** Iz 65:3; Iz 66:17; **n** Jer 17:6; Eze 17:9; Mt 21:19; **o** Eze 32:21; **p** Ps 73:27; Iz 34:10; Eze 20:47; Mal 4:1;
ROZDZ. 2 **q** Iz 1:1; Mi 1:1; Hab 1:1; **r** Jer 23:20; Jer 30:24; Eze 38:16; Dn 12:9; Dz 2:17; 2Tm 3:1; Obj 12:12; **s** Dz 10:35; 1Pt 2:5; **t** Dn 2:35; Za 8:3; Heb 12:22; Obj 21:10.

i wyniesiona ponad wzgórza;[a] i popłyną ku niej wszystkie narody.[b] **3** I wiele ludów pójdzie i powie: „Przyjdźcie[c] i wstąpmy na górę Jehowy, do domu Boga Jakubowego; a on będzie nas pouczał o swoich drogach i będziemy chodzić jego ścieżkami”.[d] Z Syjonu bowiem wyjdzie prawo, a słowo Jehowy — z Jerozolimy.[e] **4** I wyda wyrok wśród narodów[f] oraz uporządkuje sprawy[g] wielu ludów.[h] I przekują swe miecze na lemiesze, a swe włócznie na noże ogrodnicze.[i] Naród nie podniesie miecza przeciw narodowi ani się już nie będą uczyć wojowania.[j]

5 Domu Jakuba, przyjdźcie i chodźmy w świetle Jehowy.[k]

6 Ty bowiem porzuciłeś swój lud, dom Jakuba.[l] Bo napełnili się tym, co jest ze Wschodu,[m] oraz zajmują się magią[n] jak Filistyni i roi się u nich od dzieci cudzoziemców.[o] **7** Ziemia ich jest pełna srebra i złota, a ich skarbom nie ma końca.[p] Ziemia ich jest pełna koni, a ich rydwanom nie ma końca.[q] **8** I ziemia ich jest pełna bezwartościowych bogów.[r] Kłaniają się dziełu rąk, temu, co uczyniły czyjeś palce.[s] **9** I ziemski człowiek się upadla, i człowiek się poniża, a ty w żadnym wypadku nie możesz im przebaczyć.[t]

10 Wejdź w skałę i ukryj się w prochu przed grozą Jehowy i przed jego wspaniałym dostojeństwem.[u] **11** Harde oczy ziemskiego człowieka zostaną poniżone, a pyszałkowatość ludzi się ugnie[v] i w owym dniu sam Jehowa będzie wywyższony.[w] **12** Bo dzień ten należy do Jehowy Zastępów.[x] Przychodzi na każdego wywyższającego się i wyniosłego, a także na każdego wyniesionego lub poniżonego;[y] **13** i na wszystkie

ROZDZ. 2

a Mi 4:1
b Ps 2:8 Ps 72:8 Ps 86:9 Ag 2:7 Mal 3:12 Obj 11:15
c Jer 31:6 Za 8:23 Obj 22:17
d Ps 25:8 Iz 54:13 Mi 4:2 Jn 7:16 Dz 10:33 1Ts 4:9
e Ps 110:2 Iz 51:4 Rz 10:18 Obj 21:24
f 1Sm 2:10 Ps 82:8 Ps 96:13 Ps 110:6 Dz 17:31
g Prz 11:5 Mt 3:3 Łk 3:5 Jn 1:23 2Tm 3:16 Heb 9:10
h Iz 1:18 Ef 2:1 Kol 2:13
i Ps 46:9 Oz 2:18 Za 9:10
j Ps 72:7 Iz 60:18 Mi 4:3 Mt 5:44 Mt 26:52
k Ps 89:15 Iz 60:19 1Jn 1:7 Obj 21:23
l Pwt 31:17 2Kn 24:20
m Obj 17:5
n Kpł 19:31 Pwt 18:10 Ps 106:35
o Ezd 9:2 Neh 13:24
p 1Kl 10:21
q Pwt 17:16 1Kl 4:26
r 2Kn 28:2 2Kn 33:7 Jer 2:28
s Pwt 4:28 Ps 115:4 Oz 13:2 Obj 9:20
t Wj 20:7 Joz 24:19 Jer 18:23 Mk 3:29
u Wj 20:18 1Kn 29:11 Ps 119:120
v Jer 50:32 Mal 4:1 Łk 18:14 Jak 4:6 1Pt 5:5

wysokie i wyniosłe cedry Libanu,[a] i na wszystkie okazałe drzewa Baszanu;[b] **14** i na wszystkie wysokie góry, i na wszystkie wyniosłe wzgórza;[c] **15** i na każdą wysoką wieżę, i na każdy warowny mur;[d] **16** i na wszystkie okręty Tarszisz,[e] i na wszystkie wspaniałe statki. **17** I wyniosłość ziemskiego człowieka się ugnie, a pyszałkowatość ludzi zostanie poniżona;[f] i w owym dniu sam Jehowa będzie wywyższony.[g]

18 A bezwartościowi bogowie całkowicie znikną.[h] **19** Ludzie zaś wejdą do jaskiń w skałach i do dołów w prochu — przed grozą Jehowy i przed jego wspaniałym dostojeństwem,[i] gdy powstanie, by zatrzęsła się ziemia.[j] **20** W owym dniu ziemski człowiek rzuci ryjówkom i nietoperzom swoich nic niewartych bogów ze srebra oraz bezwartościowych bogów ze złota, których dla niego uczyniono, by się im kłaniał,[k] **21** żeby wejść do jam w skałach i do rozpadlin skalnych przed grozą Jehowy i przed jego wspaniałym dostojeństwem,[l] gdy powstanie, by zatrzęsła się ziemia. **22** Dla własnego dobra trzymajcie się z dala od ziemskiego człowieka, którego dech jest w jego nozdrzach,[m] bo na jakiej podstawie miałby być brany pod uwagę?[n]

3 Oto bowiem prawdziwy Pan,[o] Jehowa Zastępów, usuwa z Jerozolimy[p] i z Judy podporę i oparcie, całą podporę chleba

w Iz 24:23; Mi 4:7; Sof 2:11; **x** Iz 13:6; Jer 46:10; Eze 13:5; Am 5:18; 1Ts 5:2; **y** Iz 66:16; Jer 25:31; **szpalta 2** **a** Iz 10:33; Eze 31:3; Za 11:2; **b** Am 4:1; **c** Ps 110:5; **d** Sof 1:16; **e** 1Kl 10:22; Eze 27:25; **f** Iz 13:11; Jer 48:29; Eze 28:5; **g** Iz 2:11; **h** Iz 27:9; Eze 36:25; Eze 37:23; Oz 14:8; Za 13:2; **i** Ps 76:7; Iz 2:10; Łk 23:30; 2Ts 1:9; Obj 6:15; **j** Ps 7:6; Mi 1:3; Heb 12:26; 2Pt 3:10; Obj 16:18; **k** Iz 2:8; Iz 30:22; Iz 31:7; **l** 1Kn 29:11; Ps 96:6; Ps 119:120; **m** Rdz 2:7; Hi 27:3; **n** Hi 7:17; Ps 8:4; **ROZDZ. 3** **o** Iz 37:20; Iz 44:6; Jer 10:10; **p** 2Kl 23:27; 2Kn 36:19.

i całą podporę wody,[a] **2** mocarza i wojownika, sędziego i proroka[b] oraz wróżbiarza i starca,[c] **3** przełożonego nad pięćdziesięcioma[d] i męża wysoce poważanego, i doradcę, i znawcę sztuki magicznej, i biegłego zaklinacza.[e] **4** I uczynię chłopców ich książętami, i będzie nimi władać samowola.[f] **5** I ludzie będą tyranizować jeden drugiego, każdy swego bliźniego.[g] Porwie się chłopiec na starca,[h] a lekceważony na godnego szacunku.[i] **6** Każdy bowiem chwyci swego brata w domu swego ojca i powie: „Ty masz płaszcz. Zostań naszym dyktatorem,[j] a to rumowisko niech podlega twej ręce”. **7** W owym dniu podniesie on swój głos, mówiąc: „Nie zajmę się opatrywaniem ran, a w moim domu nie ma ani chleba, ani płaszcza. Nie ustanawiajcie mnie dyktatorem nad ludem”.

8 Bo Jerozolima się potknęła, a Juda upadła,[k] gdyż ich język i postępki są przeciwko Jehowie,[l] oni bowiem zachowują się buntowniczo w oczach jego chwały.[m] **9** Doprawdy, sam wyraz ich twarzy świadczy przeciwko nim[n] i opowiadają o swoim grzechu, który jest jak grzech Sodomy.[o] Nie ukryli go. Biada ich duszy! Sami bowiem zgotowali sobie nieszczęście.[p]

10 Powiedzcie, że prawemu będzie się dobrze wiodło,[q] bo tacy będą spożywać owoc swych uczynków.[r] **11** Biada niegodziwemu! — Nieszczęście; co bowiem czynił swymi rękami, uczynią jemu![s] **12** Jeśli chodzi o mój lud, wyznaczający mu zadania obchodzą się z nim surowo, a panują nad nim kobiety.[t] Ludu mój, prowadzący cię sprawiają, że się błąkasz,[u] wypaczyli też drogę twoich ścieżek.[v]

ROZDZ. 3

a Kpl 26:26 Pwt 28:51 Jer 37:21 Eze 4:16

b Ezc 13:9

c 2Kl 24:14 Ps 74:9 Lam 5:12

d Wj 18:21 Pwt 1:15 1Sm 8:12

e Pwt 18:10 Ps 58:5 Iz 8:19

f Sdz 21:25 Kzn 10:16

g Iz 9:19 Jer 9:5 Mi 3:3 Mal 3:5

h Hi 30:1

i Kpl 19:32 2Sm 16:5 Prz 16:31 Kzn 10:7 Mk 14:65

j Iz 1:10 Iz 22:3 Jn 6:15

k 2Kn 28:5 2Kn 28:18 2Kn 33:11 Jer 26:18 Mi 3:12

l Ps 73:8 Eze 9:9 Mal 3:13 Mt 12:36 Judy 15

m 2Kn 33:6 Hab 1:13 Mal 2:2 1Ko 10:22

n Ps 73:6 Prz 30:13 1Tm 5:24

o Rdz 18:20 Iz 1:10 Judy 7

p Lam 3:64 Oz 13:9

q Ps 18:24 Ps 128:1 Kzn 8:12 Sof 2:3 Rz 2:10

r Ps 128:2 Gal 6:7 Heb 6:10

s Ps 28:4 Ps 62:12 2Ko 5:10 2Tm 4:14 Jak 2:13

t 2Kl 11:1 Nah 3:13 1Tm 2:12

u Iz 9:16

13 Jehowa staje, żeby toczyć spór, i powstaje, żeby wydać wyrok na ludy.[a] **14** Jehowa będzie się prawował ze starcami spośród swego ludu i z jego książętami.[b]

„A wy doszczętnie spaliliście winnicę. To, co zostało zrabowane uciśnionemu, jest w waszych domach.[c] **15** Do czego zmierzacie, że druzgoczecie mój lud i miażdżycie twarze uciśnionych?”[d] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy Zastępów.

16 I mówi Jehowa: „Ponieważ córki Syjonu stały się wyniosłe i chodzą z wyciągniętymi szyjami, i zalotnie strzelają oczami, i stawiają drobne kroczki, a pobrzękują nogami,[e] **17** Jehowa też sprawi, że oparszywieje czubek głowy córek Syjonu,[f] i Jehowa obnaży ich czoło.[g] **18** W owym dniu Jehowa usunie piękno brzękadełek, a także przepaski na głowę i ozdoby w kształcie księżyca,[h] **19** nausznice i bransoletki, i zasłony,[i] **20** nakrycia głowy i łańcuszki na nogi, i przepaski na piersi,[j] i ‚domy duszy’, i ozdobne, brzęczące muszelki,[k] **21** pierścionki i kolczyki do nosa,[l] **22** długie uroczyste szaty i płaszczyki, i okrycia, i sakiewki, **23** i lusterka,[m] i szaty spodnie, i zawoje,[n] i duże chusty.[o]

24 „I stanie się, że zamiast olejku balsamowego[p] będzie tylko stęchlizna, a zamiast pasa — powróz, a zamiast artystycznego uczesania — łysina,[q] a zamiast bogatej szaty — opasanie

v Jer 5:31; Hab 1:4; Mt 15:14; Mt 23:15; **szpalta 2** **a** Ps 12:5; Prz 22:23; Oz 4:1; Mi 6:2; **b** Jer 12:10; Łk 12:48; Jak 3:1; **c** Iz 1:23; Jer 5:27; Am 4:1; Mi 2:2; Mi 6:10; **d** Iz 58:4; Am 2:6; Am 8:4; Mi 3:2; **e** Pwt 8:14; Iz 32:9; Eze 16:49; **f** Pwt 28:27; **g** Iz 3:24; 1Ko 11:6; **h** Sdz 8:26; **i** Rdz 24:22; Wj 32:2; Eze 16:11; Oz 2:13; **j** Jer 2:32; **k** Wj 35:22; Lb 31:50; **l** Rdz 24:22; **m** Wj 38:8; **n** Kpl 16:4; **o** Rdz 38:14; Iz 47:2; **p** Est 2:12; **q** Iz 22:12; Ezc 7:18; Mi 1:16.

się worem,[a] pięt no[b] zamiast urody. **25** Ludzie twoi padną od miecza, a twoja potęga — wskutek wojny.[c] **26** A jej wejścia muszą się okryć żałobą[d] i pogrążyć w smutku, i zostanie ogołocona. I usiądzie na samej ziemi".[e]

4 I w owym dniu siedem kobiet uchwyci się jednego mężczyzny,[f] mówiąc: „Będziemy jadły własny chleb i nosiły własne płaszcze; byleby tylko nazywano nas twoim imieniem, żeby została zdjęta nasza hańba".[g]

2 W owym dniu to, co za sprawą Jehowy wyrośnie jako latorośl,[h] będzie ku ozdobie i chwale,[i] a owoc ziemi będzie przedmiotem dumy[j] i czymś pięknym dla ocalałych z Izraela.[k] **3** I stanie się, że pozostali na Syjonie i pozostawieni w Jerozolimie będą zwani świętymi dla niego,[l] każdy zapisany do życia w Jerozolimie.[m]

4 Gdy Jehowa zmyje kał córek Syjonu,[n] a krew przelaną[o] przez Jerozolimę spłucze[p] spośród niej duchem sądu i duchem spalenia,[q] **5** wtedy Jehowa stworzy nad każdym ustalonym miejscem góry Syjon[r] i nad jej miejscem zgromadzenia obłok za dnia, a dym i jasność ognia płomienistego[s] w nocy;[t] gdyż nad całą chwałą będzie osłona.[u] **6** I powstanie szałas, który za dnia będzie dawał cień przed spiekotą[v] oraz służył za schronienie przed deszczową nawałnicą i opadami.[w]

5 Zaśpiewam memu umiłowanemu pieśń o moim umiłowanym, dotyczącą jego winnicy.[x] Była winnica, którą mój umiłowany miał na żyznych zboczach. **2** I okopał ją, i oczyścił z kamieni, i obsadził wyborną czerwoną winoroślą, a pośrodku niej zbudował wieżę.[a] Wykuł w niej także tłocznię winną.[b] I miał nadzieję, że będzie rodzić winogrona,[c] ale ona w końcu wydała dzikie grona.[d]

3 „A teraz, mieszkańcy Jerozolimy, i wy, mężowie judzcy, rozsądźcie, proszę, między mną a moją winnicą.[e] **4** Co jeszcze należałoby zrobić dla mojej winnicy, czego dotąd w niej nie zrobiłem?[f] Czemuż to miałem nadzieję, że będzie rodzić winogrona, lecz ona w końcu wydała dzikie grona? **5** A teraz oznajmię wam, co zrobię z moją winnicą: Jej żywopłot zostanie usunięty,[g] ona zaś będzie przeznaczona na spalenie.[h] Jej kamienny mur zostanie zburzony, a ona będzie przeznaczona na miejsce deptania.[i] **6** I sprawię, że zostanie zniszczona.[j] Nie będzie przycinana ani okopywana.[k] I porośnie ciernistym krzewem i chwastami;[l] a chmurom nakażę, by nie spuszczały na nią deszczu.[m] **7** Bo winnicą[n] Jehowy Zastępów jest dom Izraela, a mężowie judzcy są uprawą, którą umiłował.[o] I spodziewał się sądu,[p] lecz oto łamanie prawa; prawości — lecz oto krzyk".[q]

8 Biada tym, którzy przyłączają dom do domu,[r] i tym, którzy dołączają pole do pola, aż nie ma już miejsca,[s] a was samych osiedlono pośrodku kraju! **9** Na własne uszy słyszałem, jak Jehowa Zastępów [przysiągł, że] wiele domów, choć wielkich i dobrych, stanie się istnym

ROZDZ. 3
a Jer 4:8 Lam 2:10 Jl 1:8 Am 8:10
b Gal 6:17
c 2Kn 29:9 Jer 11:22 Lam 2:21 Am 9:10
d Jer 14:2 Lam 1:4
e Hi 2:13 Iz 47:1 Lam 2:10

ROZDZ. 4
f Iz 3:25
g Rdz 30:23 Iz 54:4 Łk 1:25
h Iz 27:6 Iz 60:21 Jl 2:18
i Za 9:17
j Iz 30:23 Jl 3:18
k Iz 10:20 Iz 66:19 Jer 44:14 Eze 7:16
l Iz 60:21 Za 14:5 Mt 23:35
m Wj 32:32 Obj 3:5 Obj 20:15
n Eze 22:15 Eze 36:25
o Eze 24:7
p Eze 16:9
q Eze 22:20 Mal 3:2 Mt 3:12
r Ps 87:2 Iz 32:18 Iz 33:20 Iz 37:35
s Wj 13:21 Lb 9:15 Za 2:5
t Wj 40:38
u Ps 85:9
v Ps 91:1 Ps 121:5
w Iz 25:4 Iz 32:2

ROZDZ. 5
x Ps 80:8 Iz 5:7 Jer 2:21 Łk 20:9

szpalta 2
a Mk 12:1
b Mt 21:33
c Oz 9:10 1Ko 9:7
d Iz 5:7 Jer 2:21 Oz 10:1
e Jer 2:5 Mi 6:2

f 2Kn 36:15; Eze 24:13; Dz 7:51; **g** Hi 1:10; **h** Kpl 26:31; Pwt 28:63; Neh 2:3; Ps 79:1; Lam 2:7; **i** Iz 26:6; Lam 1:15; **j** Kpl 26:33; Jer 25:11; **k** Pwt 29:23; Jer 45:4; **l** Iz 7:23; Iz 32:13; Heb 6:8; **m** Pwt 11:17; Pwt 28:23; Am 4:7; **n** Ps 80:8; Jer 12:10; Łk 20:9; **o** Wj 15:17; Ps 147:11; Ps 149:4; **p** Jer 22:15; Mi 6:8; Za 7:9; **q** Rdz 19:13; Pwt 15:9; Hi 34:28; Łk 18:7; **r** Jer 22:17; Mi 2:2; Hab 2:9; **s** 1Kl 21:16.

dziwowiskiem, bez mieszkańca.[a] **10** Bo nawet dziesięć mórg[b] winnicy wyda zaledwie jedną miarę bat,[c] a nawet chomer nasienia wyda zaledwie efę.[d]

11 Biada tym, którzy wstają wczesnym rankiem, aby szukać odurzającego napoju,[e] którzy przesiadują do późna w wieczornym mroku, tak iż wino ich rozpala![f] **12** A na ich ucztach musi być harfa i instrument strunowy, tamburyn i flet oraz wino;[g] ale na poczynania Jehowy nie patrzą, a dzieła jego rąk nie widzieli.[h]

13 Toteż mój lud będzie musiał pójść na wygnanie z powodu braku wiedzy;[i] a ich chwałą będą wygłodniali ludzie,[j] ich tłum zaś wyschnie z pragnienia.[k] **14** Dlatego Szeol poszerzył swą duszę i rozwarł swą bezkresną paszczę;[l] a zstąpi do niego[m] to, co w Jerozolimie jest okazałe, również jej tłum i jej zgiełk, i ten, kto się wielce raduje. **15** I ziemski człowiek się upodli, a mąż się poniży i nawet oczy wyniosłych zostaną poniżone.[n] **16** A Jehowa Zastępów wywyższy się przez sąd[o] i prawdziwy Bóg, Święty,[p] uświęci się przez prawość.[q] **17** I baranki będą się paść jak na swym pastwisku, a opustoszałe miejsca pobytu wypasionych zwierząt wyjedzą osiadli przybysze.[r]

18 Biada tym, którzy ciągną przewinienie sznurami nieprawdy, a grzech jakby powrozami wozu;[s] **19** tym, którzy mówią: „Niech jego dzieło się pośpieszy; niechże przyjdzie szybko, abyśmy je widzieli; i niech się przybliży i przyjdzie rada Świętego Izraelskiego, abyśmy ją poznali!"[t]

20 Biada tym, którzy mówią, że dobre jest złe, a złe jest dobre,[a] którzy ciemność przedstawiają jako światło, a światło jako ciemność, którzy gorycz przedstawiają jako słodycz, a słodycz jako gorycz![b]

21 Biada tym, którzy są mądrzy we własnych oczach i roztropni wobec własnego oblicza![c]

22 Biada mocnym w piciu wina i mężczyznom, którzy mają energię życiową do mieszania odurzającego napoju,[d] **23** tym, którzy za łapówkę ogłaszają niegodziwca za prawego[e] i którzy prawemu odbierają prawość![f]

24 Toteż jak język ognia trawi ścierń,[g] a sucha trawa znika w płomieniach, tak korzeń ich będzie jak stęchlizna,[h] a ich kwiat będzie się unosił jak pył, gdyż odrzucili prawo Jehowy Zastępów[i] i wzgardzili wypowiedzią Świętego Izraelskiego.[j] **25** Dlatego Jehowa zapałał gniewem na swój lud i wyciągnie swą rękę przeciw niemu, i ich uderzy.[k] I góry zadrżą,[l] a trupy ich będą jak odpadki pośrodku ulic.[m]

Ze względu na to wszystko jego gniew się nie odwrócił, a jego ręka wciąż jest wyciągnięta. **26** I podniósł sygnał dla wielkiego narodu w oddali,[n] i zagwizdał na niego na krańcu ziemi;[o] i oto w pośpiechu przyjdzie szybko.[p] **27** Nie ma wśród nich zmęczonego ani potykającego się. Nikt nie jest senny i nikt nie śpi. A pas wokół ich lędźwi nie zostanie rozpięty ani nie zostaną rozerwane rzemyki ich sandałów; **28** gdyż strzały ich są zaostrzone, a wszystkie łuki napięte.[q]

ROZDZ. 5

a 2Kn 36:21; Iz 27:10; Am 5:11
b 1Sm 14:14
c Eze 45:11
d Pwt 28:17; Jl 1:17; Ag 1:11
e Łk 21:34; Rz 13:13; Gal 5:21
f Prz 20:1; Prz 23:30; Oz 4:11
g 1Sm 25:36
h Hi 34:27; Ps 19:1; Ps 28:5; Ps 92:6
i Iz 27:11; Jer 8:7; Oz 4:6; Łk 19:44
j Jer 14:18; Lam 4:9
k Jer 14:3
l Pwt 28:63; Prz 27:20; Hab 2:5
m Eze 32:18
n Iz 2:11; Iz 13:11; Dn 4:37; 1Pt 5:5
o Ps 9:16; Rz 2:5; Obj 19:2
p Iz 6:3; Iz 8:13; Iz 57:15; Obj 4:8
q Pwt 32:4; 2Kn 19:7; Ps 98:2
r Pwt 28:33; Neh 9:37; Iz 1:7; Lam 5:2; Oz 8:7
s Ps 10:3; Ps 14:1; Ps 36:3; Prz 6:18
t Prz 24:9; Jer 5:12; Jer 17:15; Eze 12:22; Am 5:18

SZPALTA 2

a Prz 17:15; Mal 2:17
b Mt 15:6; 2Pt 2:3
c Prz 3:7; Prz 15:12; Jn 9:41; Rz 1:22; Rz 12:16
d Prz 23:20; Prz 31:5; Iz 5:11
e Pwt 16:19; Prz 17:23; Iz 1:23; Mi 3:11; Jak 2:9

f 1Kl 21:13; Ps 94:21; Prz 17:15; Mt 23:35; Jak 5:6; **g** Wj 15:7; Jl 2:5; Nah 1:10; Mal 4:1; **h** Hi 18:16; Oz 9:16; Am 2:9; **i** 1Sm 15:23; 2Kl 17:14; Neh 9:26; Ps 50:17; Heb 10:28; **j** Pwt 31:20; Iz 1:4; **k** Pwt 31:17; 2Kn 36:16; Lam 2:2; 1Nah 1:5; **m** 2Kl 9:37; Ps 83:10; Jer 8:2; **n** Jer 52:4; **o** Pwt 28:49; Jer 5:15; **p** Jer 4:13; Lam 4:19; **q** Ps 120:4.

Kopyta ich koni będą uważane za krzemień,[a] a koła za wicher.[b] **29** Ich ryk jest jak ryk lwa i ryczą jak młode grzywiaste lwy.[c] I będą pomrukiwać, i pochwycą łup, i bezpiecznie z nim umkną, a nie będzie wyzwoliciela.[d] **30** I w owym dniu będą nad nim pomrukiwać jak gdyby pomrukiem morza.[e] I uważnie spojrzy się na ziemię, a oto przeraźliwa ciemność;[f] i nawet światło pociemniało z powodu spadających tam kropli.

6 W roku śmierci króla Uzzjasza[g] ujrzałem Jehowę,[h] siedzącego na tronie[i] wyniosłym i wywyższonym, a poły jego szat wypełniały świątynię.[j] **2** Nad nim stali serafowie.[k] Każdy z nich miał sześć skrzydeł. Dwoma zakrywał swe oblicze[l] i dwoma zakrywał swe stopy, a na dwóch latał. **3** I wołał jeden do drugiego, mówiąc: „Święty, święty, święty jest Jehowa Zastępów.[m] Cała ziemia pełna jest jego chwały”. **4** A na głos wołającego zaczęły drżeć czopy[n] progów i dom stopniowo napełnił się dymem.[o]

5 I powiedziałem: „Biada mi! Bo jestem wprost zmuszony do milczenia, gdyż jestem człowiekiem o nieczystych wargach[p] i mieszkam pośród ludu o wargach nieczystych;[q] bo oczy moje ujrzały Króla, Jehowę Zastępów!”[r]

6 Wtedy przyleciał do mnie jeden z serafów, a w jego ręku był rozżarzony węgielek,[s] który on szczypcami wziął z ołtarza.[t] **7** I dotykając moich ust,[u] rzekł: „Oto dotknęło to twoich warg i odeszła twa wina, dokonano też zadośćuczynienia za twój grzech”.[v]

8 I usłyszałem głos Jehowy, mówiący: „Kogo poślę i kto nam pójdzie?”[a] A ja rzekłem: „Oto jestem! Mnie poślij”.[b] **9** I powiedział jeszcze: „Idź i mów do tego ludu: ‚Wciąż słuchajcie, lecz nie rozumiejcie; i wciąż patrzcie, lecz nie poznawajcie’.[c] **10** Znieczul serce[d] tego ludu i znieczul ich uszy,[e] i posklejaj im oczy, żeby oczami nie widzieli i uszami nie słyszeli i żeby ich serce nie rozumiało, i żeby nie zawrócili i nie zapewnili sobie uzdrowienia”.[f]

11 Wtedy powiedziałem: „Jak długo, Jehowo?”[g] Wówczas rzekł: „Aż miasta obrócą się w ruiny, tak iż będą bez mieszkańca, domy zaś bez ziemskiego człowieka, a rola zrujnowana obróci się w pustkowie;[h] **12** i Jehowa daleko usunie ziemskich ludzi, a opustoszenie stanie się bardzo rozległe pośrodku kraju.[i] **13** I jeszcze będzie w nim dziesiąta część,[j] i znowu będzie on czymś przeznaczonym na spalenie jak wielkie drzewo i jak okazałe drzewo, po których, gdy je ścięto,[k] zostaje pień;[l] jego pień będzie świętym potomstwem”.[m]

7 A stało się za dni Achaza,[n] syna Jotama, syna Uzzjasza, króla Judy, że Recin,[o] król Syrii, wraz z Pekachem,[p] synem Remaliasza, królem Izraela, wyruszył na wojnę przeciwko Jerozolimie, lecz nie był w stanie z nią walczyć.[q] **2** I doniesiono domowi Dawida, mówiąc: „Syria oparła się na Efraimie”.[r]

A jego serce i serce jego ludu zaczęło drżeć, jak drżą drzewa leśne na wietrze.[s]

3 I Jehowa przemówił do Izajasza: „Wyjdź, proszę, na spotkanie Achazowi, ty i twój syn

ROZDZ. 5
a Prz 21:31; Eze 3:9
b Hab 1:8
c Jer 50:17
d Ps 50:22; Iz 42:22
e Jer 6:23
f Iz 8:22; Jer 4:23; Jl 2:10; Am 8:9

ROZDZ. 6
g 2Kn 26:23
h Wj 33:20; Pwt 4:12; Pwt 4:15; Jn 1:18; Jn 4:24
i 1Kl 22:19
j Dn 7:9
k Iz 6:6
l Wj 3:6
m Wj 15:11; Hab 1:13; Obj 4:8
n Prz 26:14
o Obj 15:8
p Hi 14:4
q Iz 29:13; Jak 3:2
r Rdz 32:30; Wj 33:20; Sdz 6:22; Sdz 13:22; Jn 1:18; Jn 4:24
s Eze 10:2
t Obj 8:5
u Jer 1:9; Dn 10:16
v Ps 51:2; Mi 7:18; Za 3:4

szpalta 2
a Rdz 1:26; Rdz 3:22; Jn 1:2
b 1Sm 3:8; Ps 110:3; Mt 4:20
c Iz 44:18; Jer 5:21; Mt 13:14; Łk 8:10; Dz 28:26
d Wj 7:3; 1Sm 6:6; Eze 3:7; 2Ko 2:16
e Jer 6:10; Za 7:11; Jn 3:20; Dz 28:27
f 1Sm 2:25; Mt 13:15
g Ps 74:10; Ps 94:3
h 2Kn 36:21; Iz 1:7; Iz 3:26; Iz 24:1
i 2Kl 25:11; Jer 52:28
j Iz 10:20; Rz 9:27
k Mt 3:10

---

1 Rz 11:7; **m** Rdz 22:18; Rz 11:5; Gal 3:16; Gal 3:29; **ROZDZ. 7** **n** 2Kl 16:1; 2Kn 28:1; **o** 2Kl 16:5; **p** 2Kl 15:37; 2Kn 28:6; **q** 2Kl 16:5; **r** 2Kn 25:7; Iz 11:13; Eze 37:16; **s** Kpł 26:36; Prz 28:1.

Szear-Jaszub,[a] na koniec kanału[b] górnej sadzawki przy gościńcu na polu pracza.[c] **4** I powiedz mu: ‚Miej się na baczności i zachowaj spokój.[d] Nie bój się i niech się twe serce nie lęka[e] dwóch końców tych dymiących polan, pałającego gniewu Recina i Syrii oraz syna Remaliasza,[f] **5** z powodu tego, że Syria z Efraimem i syn Remaliasza uradzili przeciwko tobie coś złego, mówiąc: **6** „Wyruszmy przeciw Judzie i rozszarpmy ją, a zrobiwszy wyłomy, podbijmy ją; i kogoś innego — syna Tabeela — obwołajmy królem, żeby w niej panował”.[g]

7 „‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „To się nie ostoi ani do tego nie dojdzie.[h] **8** Bo głową Syrii jest Damaszek, a głową Damaszku jest Recin; i przed upływem zaledwie sześćdziesięciu pięciu lat Efraim zostanie roztrzaskany, tak iż nie będzie już ludem.[i] **9** A głową Efraima jest Samaria,[j] głową zaś Samarii jest syn Remaliasza.[k] Jeżeli nie będziecie wierzyć, to się długo nie utrzymacie”’”.[l]

10 I Jehowa rzekł jeszcze do Achaza, mówiąc: **11** „Proś dla siebie Jehowę, twego Boga,[m] o znak, czyniąc go głębokim jak Szeol lub wysokim jak górne rejony”. **12** Lecz Achaz powiedział: „Nie będę prosił ani nie będę wystawiał Jehowy na próbę”.

13 A on przemówił: „Posłuchaj, proszę, domu Dawidowy. Czy to dla was taki drobiazg nużyć ludzi, żebyście mieli też nużyć mojego Boga?[n] **14** Dlatego Jehowa sam da wam znak: Oto panna[o] będzie brzemienna[p] i urodzi syna,[q] i nazwie go imieniem Immanuel. **15** Masło i miód będzie jadł, zanim jeszcze będzie umiał odrzucać zło, a wybierać dobro.[a] **16** Zanim bowiem chłopiec będzie umiał odrzucać zło, a wybierać dobro,[b] ziemia, przed której dwoma królami odczuwasz okropny strach, będzie całkowicie porzucona.[c] **17** Jehowa sprowadzi na ciebie[d] i na twój lud, i na dom twego ojca takie dni, jakich nie było od dnia, gdy Efraim odwrócił się od Judy[e] — mianowicie króla Asyrii.[f]

18 „I w owym dniu Jehowa zagwiżdże na muchy, które są przy samym końcu kanałów Nilu w Egipcie, i na pszczoły,[g] które są w ziemi asyryjskiej,[h] **19** i one przylecą, i siądą, wszystkie, na urwistych dolinach potoków i na rozpadlinach skalnych, i na wszystkich ciernistych zaroślach, i na wszystkich wodopojach.[i]

20 „W owym dniu Jehowa za pomocą brzytwy najętej w regionie Rzeki[j] — za pomocą króla Asyrii[k] — ogoli głowę i włosy na nogach, a nawet brodę obetnie.[l]

21 „I w owym dniu człowiek zachowa przy życiu jałówkę ze stada oraz dwie owce.[m] **22** I dzięki obfitości mleka będzie jadł masło; gdyż każdy, kto pozostanie w kraju, będzie jadł masło i miód.[n]

23 „I w owym dniu każde miejsce, gdzie bywało tysiąc winorośli, mających wartość tysiąca srebrników,[o] będzie — dla ciernistych krzewów i dla chwastów ono będzie.[p] **24** Przyjdzie się tam ze strzałami i łukiem,[q] gdyż cały kraj nie będzie niczym innym, jak tylko ciernistymi krzewami i chwastami. **25** A jeśli chodzi o wszystkie góry, które oczyszczano motyką z niepożądanych roślin — nie przyjdziesz tam z obawy przed ciernistymi krzewami i chwastami; i stanie się to miejscem wybiegu dla

ROZDZ. 7

a Iz 8:18
b 2Kl 18:17 2Kl 20:20
c Iz 36:2
d Lam 3:26 Mt 10:28
e Pwt 20:3
f 2Kl 15:30 Iz 8:6
g 2Kl 16:5
h Ps 2:4 Ps 33:11 Prz 21:30
i 2Kl 17:6 Oz 1:6
j 1Kl 16:24
k 2Kl 15:27
l 2Kn 20:20 Neh 9:35 Heb 11:6
m Sdz 6:36 Iz 37:30 Iz 38:7 Mt 12:38
n 2Kn 36:16 Mal 2:17 Dz 7:51
o Łk 1:34
p Mt 1:23 Łk 1:35
q Iz 9:6 Jn 1:14 1Tm 3:16

szpalta 2

a Prz 8:13 Łk 2:40 Rz 12:9
b Pwt 1:39
c 2Kl 15:29 2Kl 16:9 Iz 8:4 Iz 17:1
d 2Kn 28:19 Neh 9:32
e 1Kl 12:20
f 2Kl 18:14
g Pwt 1:44 Ps 118:12
h 2Kl 18:13 2Kl 19:4
i 2Kl 18:17 2Kn 33:11
j Rdz 15:18 2Kl 23:29
k 2Kl 16:7 2Kn 28:20
l Iz 9:14 Iz 15:2 Iz 24:3
m Jer 39:10
n 2Sm 17:29
o PnP 8:11
p Iz 5:6 Iz 32:13 Jer 4:26 Heb 6:8
q Eze 39:9

byków i ziemią deptaną przez owce".[a]

8 I Jehowa przemówił do mnie: „Weź sobie wielką tablicę[b] i rylcem śmiertelnika napisz na niej: ‚Maher-Szalal-Chasz-Baz'. **2** I niech mi poświadczą[c] wierni świadkowie,[d] kapłan Uriasz[e] oraz Zachariasz, syn Jeberechiasza".

3 Potem zbliżyłem się do prorokini i stała się brzemienna, a po jakimś czasie urodziła syna.[f] Wtedy Jehowa rzekł do mnie: „Nazwij go imieniem Maher-Szalal-Chasz-Baz, **4** bo zanim chłopiec będzie umiał wołać:[g] ‚Mój ojcze!' i ‚Moja matko!', zasoby Damaszku i łupy Samarii zostaną wyniesione przed króla Asyrii".[h]

5 I Jehowa jeszcze raz odezwał się do mnie, mówiąc: **6** „Ponieważ ten lud odrzucił[i] łagodnie płynące wody Syloachu[j] i zapanowało radosne uniesienie[k] z powodu Recina oraz syna Remaliasza,[l] **7** oto Jehowa sprowadza na nich[m] potężne i obfite wody Rzeki,[n] króla Asyrii[o] i całą jego chwałę.[p] I on wyleje się ze wszystkich swych strumieni, i wystąpi ze wszystkich swych brzegów, **8** i ruszy przez Judę. Zaleje i przejdzie.[q] Sięgnie aż do szyi.[r] A rozpostarcie jego skrzydeł[s] wypełni szerokość twej krainy, Immanuelu!"[t]

9 Wyrządzajcie krzywdę, ludy, i zostańcie roztrzaskane; i nadstawcie ucha, wy wszyscy w odległych miejscach na ziemi![u] Przepaszcie się[v] i zostańcie roztrzaskani![w] Przepaszcie się i zostańcie roztrzaskani! **10** Obmyślcie plan, a będzie udaremniony![x] Powiedzcie jakieś słowo, a się nie ostoi, gdyż Bóg jest z nami![y] **11** Bo tak Jehowa przemówił do mnie siłą ręki, żeby mnie odwrócić od chodzenia drogą tego ludu, powiadając: **12** „Nie mówcie: ‚Spisek!' o wszystkim, o czym ten lud mówi: ‚Spisek!',[a] a tego, co wzbudza ich bojaźń, nie bójcie się ani przed tym nie drżyjcie.[b] **13** Jehowa Zastępów – to jego macie uważać za świętego[c] i wobec niego macie żywić bojaźń,[d] i on ma wzbudzać w was drżenie".[e]

14 I stanie się on jakby miejscem poświęconym;[f] ale dla obu domów Izraela – jakby kamieniem, o który się uderzą, i skałą, o którą się potkną;[g] jakby pułapką i sidłem dla mieszkańców Jerozolimy.[h] **15** I wielu wśród nich potknie się i upadnie, i się rozbije, a także wpadnie w sidła i zostanie złapanych.[i]

16 Zwiń poświadczenie,[j] opieczętuj prawo wśród moich uczniów![k] **17** Ja zaś będę oczekiwał Jehowy,[l] który zakrywa swe oblicze przed domem Jakuba,[m] w nim też będę pokładał nadzieję.[n]

18 Oto ja i dzieci, które mi dał Jehowa,[o] stanowimy w Izraelu znaki[p] i cuda od Jehowy Zastępów, który przebywa na górze Syjon.[q]

19 A gdyby wam powiedzieli: „Zwróćcie się do mediów spirytystycznych[r] albo do mających ducha przepowiadania, którzy kwilą[s] i mówią półgłosem" – czyż każdy lud nie powinien się zwracać do swego Boga?[t] [Czy należy się zwracać] do umarłych w sprawie żyjących?[u] **20** Do prawa i do poświadczenia![v]

ROZDZ. 7

a Iz 34:13

ROZDZ. 8

b Iz 30:8; Hab 2:2
c Rut 4:7; Iz 8:16
d 2Ko 13:1
e 2Kl 16:10
f Iz 8:18
g Iz 7:16
h 2Kl 15:29; 2Kl 16:9; 2Kl 17:6; Iz 17:1
i 2Kl 17:16
j Ps 36:9; Jer 17:13; Jn 9:7
k Prz 17:5; Prz 24:17
l Iz 7:1
m Pwt 28:49
n 1Kn 18:3; Iz 7:20
o 2Kl 17:5; 2Kl 18:9; Iz 7:17
p Eze 31:3
q 2Kn 28:20; Iz 10:28
r Iz 30:28
s Eze 17:3
t Iz 7:14; Mt 1:23
u Mi 4:11; Za 14:2
v 1Kl 20:11
w 2Kn 32:21; Iz 37:36
x Ps 2:9; Ps 33:10; Prz 21:30
y Pwt 20:1; Ps 44:3; Rz 8:31; 1Jn 4:4

szpalta 2

a 2Kl 16:5; Iz 7:2
b Pwt 32:21; Ps 96:5; Iz 44:8; Jer 16:20; 1Ko 8:4; 1Pt 3:14
c Kpł 10:3; Kpł 22:32; Iz 29:23
d Prz 8:13; Kzn 12:13; Mt 10:28; Łk 12:5; Obj 15:4
e Ps 2:11; Ps 76:7; Iz 66:2; Mal 2:5; Flp 2:12
f Jn 14:6; Flp 2:9; Kol 3:17

g Prz 4:19; Iz 28:16; Mt 13:57; Łk 20:18; Rz 9:32; Rz 9:33; 1Pt 2:8; **h** Mt 13:57; **i** Mt 11:6; Mt 21:44; 1Ko 1:23; **j** Rut 4:7; Iz 8:2; Dn 12:4; Obj 5:1; **k** Iz 29:11; Dn 12:9; 1Ps 33:20; Ps 39:7; Heb 6:12; 2Pt 3:9; **m** Pwt 31:17; Pwt 32:20; Eze 39:23; Mi 3:4; **n** Ps 37:34; Ps 40:1; Ps 146:5; **o** Iz 7:16; Iz 8:3; Heb 2:13; **p** Iz 7:14; 1Ko 4:9; **q** Ps 9:11; Iz 12:6; Iz 24:23; **r** Kpł 20:6; Pwt 18:11; **s** Iz 29:4; **t** Wj 19:5; 2Kl 1:3; Ps 135:4; **u** Ps 146:4; Kzn 9:5; **v** Iz 8:2.

Z całą pewnością będą mówić zgodnie z tą wypowiedzią,[a] w której nie będzie światła jutrzenki.[b] **21** I każdy będzie przemierzał tę krainę wielce uciśniony i głodny;[c] a będąc głodny, oburzy się i będzie złorzeczył swemu królowi i swemu Bogu[d] oraz spoglądał w górę. **22** I popatrzy na ziemię, a oto udręka i ciemność,[e] pomroka, niedola i mrok bez jakiejkolwiek jasności.[f]

9 Lecz pomroka ta nie będzie taka jak wtedy, gdy ziemia doznawała ucisku, jak dawniej, gdy ze wzgardą traktowano ziemię Zebulona i ziemię Naftalego,[g] i później, gdy sprawiono, iż został jej okazany szacunek[h] — drodze nadmorskiej w regionie nad Jordanem, Galilei narodów.[i] **2** Lud, który chodził w ciemności, ujrzał wielkie światło.[j] Nad mieszkającymi w krainie głębokiego cienia[k] zajaśniało światło.[l] **3** Pomnożyłeś naród;[m] radość jego uczyniłeś wielką.[n] Radowali się przed tobą taką radością, jak w porze żniwa,[o] jak ci, którzy się weselą przy podziale łupu.[p]

4 Albowiem jarzmo ich ciężaru[q] i rózgę na ich ramionach, laskę poganiającego ich do pracy,[r] roztrzaskałeś jak za dni Midianu.[s] **5** Bo każdy but tego, kto stąpa[t] aż dudni, i płaszcz zbroczony krwią będzie wydany na spalenie, na pastwę ognia.[u] **6** Bo narodziło się nam dziecko,[v] syn został nam dany;[w] a na jego barkach spocznie władza książęca.[x] I będą go zwać imieniem Cudowny Doradca,[y] Potężny Bóg,[z] Wiekuisty Ojciec,[a] Książę Pokoju.[b] **7** Obfitości tej władzy książęcej[c] i pokojowi nie będzie końca,[d] na tronie Dawida[e] i nad jego królestwem, aby je ugruntować[f] oraz wesprzeć sprawiedliwością[g] i prawością[h] odtąd aż po czas niezmierzony. Dokona tego gorliwość Jehowy Zastępów.[a]

8 Jehowa wysłał słowo przeciw Jakubowi i spadło ono na Izraela.[b] **9** I pozna je lud,[c] oni wszyscy, Efraim i mieszkaniec Samarii,[d] z powodu ich wyniosłości i z powodu buty ich serca, mówią bowiem:[e] **10** „Cegły upadły, lecz będziemy budować z kamieni ciosanych.[f] Sykomory[g] pościnano, lecz zastąpimy je cedrami”. **11** A Jehowa wywyższy przeciwko niemu wrogów Recina i pobudzi jego nieprzyjaciół:[h] **12** Syrię ze wschodu,[i] a Filistynów z tyłu,[j] i pochłoną Izraela rozwartą paszczą.[k] Ze względu na to wszystko jego gniew się nie odwrócił, a jego ręka wciąż jest wyciągnięta.[l]

13 A lud nie powrócił do Tego, który ich smagał,[m] i nie szukali Jehowy Zastępów.[n] **14** I w jednym dniu[o] Jehowa odetnie Izraelowi głowę[p] i ogon,[q] latorośl i sitowie. **15** Sędziwy i wielce poważany jest głową,[r] a prorok udzielający fałszywych pouczeń jest ogonem.[s] **16** I prowadzący ten lud sprawiają, że się błąka;[t] prowadzeni zaś są zwodzeni.[u] **17** Dlatego Jehowa nie będzie się radował z ich młodzieńców,[v] a ich chłopcom nie mającym ojca, jak również ich wdowom nie okaże miłosierdzia; bo wszyscy oni są odstępcami[w] i złoczyńcami i każde usta wypowiadają niedorzeczność. Ze względu na to wszystko jego gniew się nie odwrócił, a jego ręka wciąż jest wyciągnięta.[x]

ROZDZ. 8

a Iz 8:19
b Prz 4:19
c Pwt 28:48 2Kl 25:3 Jer 52:6 Lam 4:4
d Wj 22:28 Prz 19:3
e Prz 4:19 Sof 1:15 Mt 8:12
f 2Kn 15:5 Jer 23:12 Jl 2:31

ROZDZ. 9

g 2Kl 15:29
h Rdz 49:21 Mt 4:13
i Mt 4:15
j Mt 4:16 Łk 1:79 Łk 2:32 Jn 1:9 Jn 8:12
k Am 5:8
l Mt 4:16
m Za 2:11 Za 8:23
n Dz 8:8 Flp 4:4 1Pt 1:8
o Ps 4:7 Ps 126:6
p 1Sm 30:16 2Kn 20:27
q Pwt 28:48 Iz 10:27 Jer 30:8 Eze 34:27 Nah 1:13
r Iz 14:5
s Sdz 8:12 Sdz 8:28 Iz 10:26
t Iz 14:4
u Iz 9:19
v Iz 7:14 Łk 1:35 Łk 2:11
w Jn 1:14 Jn 3:16 Heb 1:2
x Rdz 49:10 Ps 2:6 Łk 22:29 Obj 19:16
y Iz 11:2 Za 6:13 Mt 7:28 Mt 12:42
z Ps 45:3 Jn 1:18
a 1Ko 15:22 Heb 9:12 Obj 1:18
b Iz 32:18 Jn 14:27
c Dn 2:35
d Ps 72:7 Dn 2:44
e Łk 1:32 Obj 3:7
f 2Sm 7:16 Obj 11:15

g Iz 42:1; Jer 23:5; Mt 12:18; **h** Ps 45:6; Iz 16:5; Iz 32:1; Jn 5:30; Heb 1:8; **szpalta 2** **a** 2Kl 19:31; Iz 37:32; Eze 36:22; **b** Iz 7:8; **c** Hi 21:19; Eze 33:33; **d** 2Kl 17:6; Iz 7:9; **e** Prz 16:18; Mal 3:15; **f** 1Kl 7:9; Am 5:11; **g** 1Kl 10:27; **h** 2Kl 16:9; **i** 2Kl 16:6; **j** 2Kn 28:18; **k** Pwt 31:17; Ps 79:7; Jer 10:25; **l** Iz 5:25; Iz 10:4; **m** Oz 7:2; Oz 7:10; **n** 2Kl 17:14; Am 4:6; Am 5:6; **o** Iz 10:17; Oz 10:15; **p** Iz 5:13; **q** Pwt 13:5; 2Kl 17:6; **r** Jak 3:1; **s** Pwt 13:1; Jer 5:31; Mt 7:15; **t** Iz 3:12; **u** Mt 15:14; **v** Ps 5:4; Ps 147:10; **w** Pwt 4:25; **x** Iz 5:25; Eze 20:33.

18 Niegodziwość bowiem zapłonęła jak ogień;[a] strawi cierniste krzewy i chwasty.[b] I zapali się w gęstwinach lasu,[c] i uniosą się jak kłęby dymu.[d] **19** Od strasznego gniewu Jehowy Zastępów zapaliła się ziemia, a lud stanie się pastwą ognia.[e] Nikt nie okaże współczucia nawet swemu bratu.[f] **20** I człowiek będzie ciął z prawej strony, a będzie głodny; i będzie jadł po lewej stronie, a nie będą nasyceni.[g] Każdy z nich będzie jadł ciało własnego ramienia,[h] **21** Manasses Efraima, a Efraim Manassesa. Oni razem będą przeciwko Judzie.[i] Ze względu na to wszystko jego gniew się nie odwrócił, a jego ręka wciąż jest wyciągnięta.[j]

10 Biada tym, którzy ustanawiają krzywdzące przepisy,[k] i tym, którzy stale pisząc, wypisali udrękę, **2** aby maluczkich odepchnąć od sprawy sądowej i wydrzeć sprawiedliwość uciśnionym pośród mojego ludu,[l] aby wdowy stały się ich łupem i aby ograbić chłopców nie mających ojca![m] **3** I co zrobicie w dniu zwrócenia uwagi[n] i w czasie zagłady, gdy nadciągnie z daleka?[o] Do kogo będziecie uciekać, by szukać pomocy,[p] i gdzie zostawicie swą chwałę[q] — **4** skoro człowiek będzie się pochylać pod więźniami i ludzie będą ciągle padać pod zabitymi?[r] Ze względu na to wszystko jego gniew się nie odwrócił, a jego ręka wciąż jest wyciągnięta.[s]

5 „Ach, ten Asyryjczyk,[t] rózga mego gniewu,[u] a także kij, który jest w ich ręku ze względu na moje potępienie! **6** Poślę go przeciwko odstępczemu[v] narodowi i przeciwko ludowi mego strasznego gniewu wydam mu nakaz,[a] żeby wziął wielki łup i zagarnął wielką zdobycz, i uczynił z niego miejsce deptania, przypominające glinę na ulicach.[b] **7** Chociażby nie był taki, to jednak będzie skłonny; chociażby jego serce nie było takie, to jednak będzie knuł, ponieważ w sercu zamierza unicestwić[c] i wytracić niemało narodów.[d] **8** Bo powie: ‚Czyż moi książęta nie są zarazem królami?[e] **9** Czyż Kalno[f] nie jest jak Karkemisz?[g] Czyż Chamat[h] nie jest jak Arpad?[i] Czyż Samaria[j] nie jest jak Damaszek?[k] **10** Ilekroć moja ręka dosięga królestw nic niewartego boga, którego rytych wizerunków jest więcej niż tych w Jerozolimie i w Samarii[l] — **11** czyż nie będzie tak, że jak uczynię Samarii i jej nic niewartym bogom,[m] tak też uczynię Jerozolimie i jej bożkom?’[n]

12 „A gdy Jehowa ukończy całe swe dzieło na górze Syjon i w Jerozolimie, dokonam rozrachunku za owoc buty serca króla asyryjskiego i za pyszałkowatość jego wyniosłych oczu.[o] **13** Rzekł bowiem: ‚Działać będę mocą swej ręki[p] i swoją mądrością, bo przecież mam zrozumienie; i usunę granice ludów,[q] i splądruję to, co nagromadziły,[r] i powalę mieszkańców jak mocarz.[s] **14** I moja ręka[t] sięgnie po zasoby[u] ludów, jak gdyby to było gniazdo; i jak się zbiera porzucone jajka, tak zbiorę całą ziemię, i nikt nie zatrzepocze skrzydłami ani nie otworzy ust, ani nie zakwili’ ”.

15 Czyż siekiera będzie się wynosić nad tego, kto nią rąbie, a piła wywyższać się nad tego,

ROZDZ. 9

a Hi 31:12; Nah 1:6
b Mal 4:1; Heb 6:8
c Eze 20:47
d Ps 37:20; Oz 13:3
e Iz 10:17; Jer 9:12; Sof 1:18
f Mi 7:6
g Kpl 26:26; Pwt 28:51
h Kpl 26:29; Pwt 28:55
i 2Kn 28:6
j Iz 5:25

ROZDZ. 10

k Kpl 19:15; Pwt 1:17
l Iz 29:21; Lam 3:36; Am 2:7
m Pwt 27:19; Iz 1:23; Jak 1:27
n Oz 9:7
o Pwt 28:49; Iz 5:26
p Oz 5:13
q Ps 49:17
r Pwt 32:30
s Iz 5:25
t Rdz 10:11
u 2Kl 17:3; Iz 8:4; Iz 10:24
v Ps 73:27; Iz 24:5; Iz 33:14; Jer 3:8

szpalta 2

a 2Kl 17:6
b Pwt 28:63; 2Kl 17:23
c Lam 2:16; Mi 4:11
d 2Kl 18:34; Iz 37:12
e 2Kl 18:24
f Am 6:2
g 2Kn 35:20; Jer 46:2
h 2Sm 8:9; 2Kl 17:24
i 2Kl 19:13; Jer 49:23
j 2Kl 17:5; 2Kl 18:10
k 2Kl 16:9
l 2Kl 18:34; 2Kl 19:18; 2Kn 32:19
m Iz 36:19; Iz 37:12; Jer 16:20; 1Ko 8:4

n 2Kl 21:11: **o** 2Kl 18:19; 2Kl 18:35; Ps 18:27; **p** Pwt 8:17; Eze 25:3; Eze 29:3; **q** 2Kl 15:29; 2Kl 17:6; 2Kl 18:11; 1Kn 5:26; **r** 2Kl 16:8; 2Kl 18:16; **s** 2Kl 18:25; **t** Hi 31:25; Hab 2:5; **u** Rdz 34:29; Iz 8:4.

kto nią porusza tam i z powrotem, jak gdyby laska poruszała tam i z powrotem tymi, którzy ją podnoszą, jak gdyby rózga podnosiła tego, kto nie jest drewnem?[a] **16** Toteż prawdziwy Pan, Jehowa Zastępów, będzie zsyłał na jego utuczonych wyniszczającą chorobę,[b] a pod jego chwałą będzie płonął płomień jak płomień ognia.[c] **17** I Światło Izraela[d] stanie się ogniem,[e] a jego Święty płomieniem;[f] i zapłonie, i w jednym dniu strawi jego chwasty oraz cierniste krzewy.[g] **18** I On położy kres chwale jego lasu i jego sadu,[h] od duszy aż po ciało; i będzie tak, jak gdyby marniał niedomagający.[i] **19** A pozostałych drzew jego lasu będzie tyle, że nawet chłopiec zdoła je spisać.[j]

20 I w owym dniu ci, którzy pozostali z Izraela,[k] i ci, którzy ocaleli z domu Jakuba, już nie będą się opierać na tym, który ich uderza,[l] a oprą się na Jehowie, Świętym Izraela,[m] w wierności wobec prawdy.[n] **21** Tylko ostatek powróci, ostatek Jakuba — do Potężnego Boga.[o] **22** Bo choćby twój lud, Izraelu, był jak ziarnka piasku morza,[p] powróci tylko ostatek spośród nich.[q] Postanowione wytracenie[r] przetoczy się w prawości,[s] **23** gdyż Wszechwładny Pan, Jehowa Zastępów, będzie przeprowadzał wytracanie[t] i niewzruszone postanowienie pośród całej ziemi.[u]

24 Dlatego tak rzekł Wszechwładny[v] Pan, Jehowa Zastępów: „Ludu mój, zamieszkujący Syjon, nie bój się[w] Asyryjczyka, który cię bił rózgą[x] i który przeciw tobie podnosił swoją laskę, jak to robił Egipt.[y] **25** Bo jeszcze chwilka, a dobiegnie kresu potępienie[z] oraz mój gniew, gdy zniszczeją.[a] **26** I Jehowa Zastępów będzie wywijał przeciwko niemu biczem[a] jak w czasie klęski Midianu przy skale Oreb;[b] a jego laska będzie ponad morzem[c] i on ją podniesie, jak to uczynił w związku z Egiptem.[d]

27 „I w owym dniu jego ciężar spadnie z twego ramienia,[e] a jego jarzmo z twej szyi,[f] i jarzmo to zostanie zniszczone[g] za sprawą oliwy”.

28 Wyruszył na Ajjat;[h] przeszedł przez Migron; w Michmasz[i] składa swoje sprzęty. **29** Przeprawili się przez bród, Geba[j] jest dla nich miejscem na nocleg, Rama[k] zadrżała, Gibea[l] Saulowa uciekła. **30** Wydawaj głos w przenikliwych okrzykach, córo Gallim.[m] Natęż uwagę, Laiszo. O ty, uciśnione Anatot![n] **31** Madmena uciekła. Mieszkańcy Gebim się schronili. **32** Jest jeszcze dzień w Nob,[o] żeby się zatrzymać. Potrząsa ręką, grożąc górze córy syjońskiej, wzgórzu Jerozolimy.[p]

33 Oto prawdziwy Pan, Jehowa Zastępów, ze straszliwym trzaskiem odrąbuje konary;[q] i wznoszące się wysoko zostają ścięte, a wyniosłe zostają powalone.[r] **34** I wyciął gęstwiny lasu żelaznym narzędziem, a za sprawą potężnego upadnie Liban.[s]

11 I wyrośnie gałązka[t] z pnia Jessego,[u] a latorośl[v] z jego korzeni będzie wydawać owoc.[w] **2** I spocznie na nim duch Jehowy,[x] duch mądrości[y] i zrozumienia,[z] duch rady i potęgi,[a] duch

ROZDZ. 10

a Iz 10:5
b 2Kn 32:21
c Iz 30:30
Iz 30:31
d Ps 27:1
Ps 84:11
Iz 31:9
Iz 60:19
Obj 22:5
e Pwt 4:24
Iz 30:27
Heb 12:29
f Ps 18:8
PnP 8:6
g 2Kl 14:9
Ps 97:3
Iz 9:5
Nah 1:6
h 2Kn 32:21
i Jer 21:14
j Iz 37:36
k Ezd 6:16
Iz 1:9
Eze 37:21
Rz 9:27
l 2Kn 28:20
Oz 5:13
Oz 14:3
m Kpł 19:2
1Sm 2:2
n Ezd 1:3
Neh 1:9
Iz 17:7
Iz 54:13
o Iz 65:9
Oz 1:10
Oz 6:1
Rz 9:29
p 1Kl 4:20
q Rz 9:27
Rz 11:5
r Iz 28:22
s Pwt 32:4
Ps 145:17
t Iz 1:9
u Pwt 28:63
Am 4:13
Rz 9:28
v Dz 4:24
Heb 12:23
w Iz 4:3
Iz 12:6
x 2Kl 18:13
Iz 10:5
Iz 37:37
y Wj 14:3
Wj 14:9
z 2Kl 19:35
a Mi 7:9

szpalta 2

a 2Kn 32:21
Iz 30:32
Iz 37:36
Mi 7:10
Nah 3:7
b Sdz 7:25
Sdz 8:21
Ps 83:11
c Wj 14:21
Hab 3:15
d Wj 14:27
Neh 9:11
Ps 106:11
e Iz 9:4
Nah 1:13
f Iz 14:25

g 2Kl 19:35; Iz 37:35; Iz 37:36; **h** Joz 7:2; **i** 1Sm 13:2; 1Sm 14:31; **j** Joz 18:24; Joz 21:17; 2Kn 16:6; **k** Oz 5:8; **l** Sdz 20:13; Oz 9:9; Oz 10:9; **m** 1Sm 25:44; **n** Joz 21:18; 1Kl 2:26; Jer 1:1; **o** 1Sm 22:19; Neh 11:32; **p** 2Kl 19:21; Ps 132:13; Iz 10:24; **q** 2Kn 32:21; Iz 37:36; **r** Hi 40:11; Iz 2:11; Dn 4:37; Łk 14:11; **s** Nah 1:4; **ROZDZ. 11** **t** Iz 53:2; Za 6:12; Obj 5:5; Obj 22:16; **u** Rut 4:17; 1Sm 17:58; Mt 1:6; Łk 3:32; Dz 13:22; Rz 15:12; **v** Jer 23:5; Jer 33:15; Za 3:8; Za 6:12; Dz 13:23; **w** 2Sm 7:16; **x** Iz 42:1; Jn 1:32; Dz 10:38; **y** Łk 2:52; 1Ko 1:30; **z** Jn 14:17; Jn 16:13; **a** Iz 9:6.

poznania[a] i bojaźni przed Jehową;[b] **3** i będzie znajdował radość w bojaźni przed Jehową.[c]

A nie będzie osądzał jedynie na podstawie tego, co się ukazuje jego oczom, ani upominał po prostu na podstawie tego, co słyszą jego uszy.[d] **4** I w prawości osądzi maluczkich,[e] a w prostolinijności udzieli upomnienia na rzecz potulnych na ziemi. I uderzy ziemię rózgą swoich ust,[f] a duchem swoich warg uśmierci niegodziwca.[g] **5** I prawość będzie pasem jego bioder,[h] a wierność pasem jego lędźwi.[i]

6 I wilk pobędzie trochę z barankiem,[j] a lampart będzie leżał z koźlęciem, jak również cielę i młody grzywiasty lew,[k] i wypasione zwierzę — wszystkie razem;[l] i będzie je prowadził mały chłopiec. **7** Krowa i niedźwiedzica będą się paść; ich młode będą leżeć razem. I nawet lew będzie jadł słomę tak jak byk.[m] **8** I dziecię ssące będzie się bawić nad jamą kobry,[n] a dziecko odstawione od piersi położy rękę na szczelinie świetlnej jadowitego węża. **9** Nie będą wyrządzać szkody[o] ani przywodzić do zguby na całej mojej świętej górze;[p] gdyż ziemia będzie napełniona poznaniem Jehowy, tak jak wody pokrywają morze.[q]

10 I w owym dniu[r] korzeń Jessego[s] będzie stał jako sygnał dla ludów.[t] Do niego, pytając, zwrócą się narody,[u] a jego miejsce odpoczynku będzie chwalebne.[v]

11 I w owym dniu Jehowa znowu wyciągnie rękę, po raz drugi,[w] żeby nabyć ostatek swego ludu, który pozostanie z Asyrii[x] i z Egiptu,[y] i z Patros,[z] i z Kusz,[a] i z Elamu,[b] i z Szinearu,[a] i z Chamatu, i z wysp morskich.[b] **12** I podniesie sygnał dla narodów, i zgromadzi rozrzuconych z Izraela;[c] i rozproszonych z Judy zbierze z czterech krańców ziemi.[d]

13 I ustanie zazdrość Efraima,[e] a ci, którzy okazują wrogość Judzie, zostaną wytraceni. Efraim nie będzie zazdrościł Judzie ani Juda nie będzie się odnosić wrogo do Efraima.[f] **14** I polecą na ramię Filistynów na zachód;[g] razem ograbią synów Wschodu.[h] Na Edom i Moab wyciągną rękę,[i] a synowie Ammona będą ich poddanymi.[j] **15** I Jehowa odetnie język egipskiego morza,[k] i w żarze swego ducha potrząśnie ręką przeciwko Rzece.[l] I uderzy ją w siedem jej potoków, i sprawi, że ludzie pójdą w sandałach.[m] **16** I powstanie gościniec[n] z Asyrii dla ostatka[o] jego ludu, który pozostanie,[p] tak jak powstał dla Izraela w dniu, gdy wyszedł z ziemi egipskiej.

12 I w owym dniu[q] powiesz: „Będę ci dziękował, Jehowo, bo choć się na mnie rozsierdziłeś, twój gniew w końcu się odwrócił[r] i zacząłeś mnie pocieszać.[s] **2** Oto Bóg jest moim wybawieniem.[t] Zaufam i nie będę się bał;[u] bo Jah Jehowa jest moją siłą[v] i mą potęgą[w] i on stał się wybawieniem moim”.[x]

3 W radosnym uniesieniu naczerpiecie wody ze źródeł wybawienia.[y] **4** I w owym dniu

ROZDZ. 11

a 1Ko 12:8 Ef 1:17
b Judy 9
c Prz 2:5 Prz 8:13 Heb 5:7
d 1Kl 3:28 Jn 7:24 Jn 8:16
e Ps 45:7 Prz 31:9
f Ps 2:9 Ps 110:2 Obj 19:15
g 2Ts 2:8 Obj 2:16
h Ef 6:14 Obj 1:13
i Heb 2:17 Heb 3:6 Obj 3:14
j Iz 65:25
k Ps 148:10
l Eze 34:25
m Oz 2:18
n Pwt 32:33 Ps 58:4
o Iz 2:4 Iz 35:9 Iz 60:18 Mi 4:4 Ef 4:23
p Iz 51:3 Iz 56:7 Iz 57:13 Iz 65:25 Eze 20:40
q Ps 22:27 Hab 2:14
r Iz 2:2
s Ps 132:11 Rz 15:12 Obj 22:16
t Rdz 49:10 Mt 25:31 Obj 14:1
u Łk 2:32 Dz 11:18 Dz 28:28 Rz 15:9
v Iz 56:7 Ag 2:7 Flp 2:10 Obj 7:15
w Kpl 26:42 Pwt 4:31 Iz 11:16 Jer 23:8 Eze 11:17
x Iz 27:13 Mi 7:12
y Iz 19:23 Jer 44:28
z Jer 44:15
a Sof 3:10
b Dn 8:2

szpalta 2

a Za 5:11
b Iz 66:19
c Ezd 1:3; Iz 49:22; Iz 62:10; **d** Ps 147:2; Iz 66:20; Abd 20; Za 2:7; Mt 24:31; **e** 2Kn 30:10; Jer 31:6; **f** Jer 3:18; Eze 37:16; Eze 37:19; Oz 1:11; **g** Za 9:5; **h** Iz 9:12; **i** Iz 25:10; Am 9:12; Abd 18; **j** Iz 60:14; Jer 49:2; **k** Wj 10:19; Wj 14:22; Iz 50:2; **l** Rdz 15:18; **m** Obj 16:12; **n** Iz 19:23; Iz 40:3; Iz 57:14; Iz 62:10; **o** Ezd 1:3; Iz 48:20; **p** Iz 27:13; Iz 35:8; Iz 49:12; Jer 31:21; **ROZDZ. 12** **q** Iz 10:20; Iz 44:28; Iz 52:6; **r** Ps 126:1; Iz 40:2; **s** Pwt 30:3; Ps 30:5; Ps 85:1; Iz 66:13; Oz 6:1; **t** Ps 126:4; Iz 45:17; Jon 2:9; Obj 7:10; **u** Iz 26:4; **v** Flp 4:13; 1Pt 4:11; **w** Ps 91:1; Ps 118:14; **x** Oz 1:7; **y** Ps 36:8; Iz 49:10; Jer 2:13; Za 13:1; Obj 7:17; Obj 22:17.

powiecie: „Dzięki składajcie Jehowie![a] Wzywajcie jego imienia.[b] Oznajmiajcie wśród ludów jego czyny.[c] Wspominajcie, że jego imię jest wywyższone.[d] **5** Grajcie Jehowie,[e] bo postąpił w sposób niedościgły.[f] Oznajmia się to po całej ziemi.

6 „Wydawaj donośne okrzyki i wołaj z radości, mieszkanko Syjonu, bo wielki jest pośród ciebie Święty Izraela”.[g]

13 Wypowiedź przeciw Babilonowi[h] — to, co Izajasz, syn Amoca,[i] ujrzał w wizji: **2** „Na górze nagich skał postawcie sygnał.[j] Podnieście ku nim głos, machajcie ręką,[k] żeby wstąpili do wejść dla dostojników.[l] **3** Ja wydałem nakaz moim uświęconym.[m] Wezwałem też moich potężnych do wywarcia mojego gniewu,[n] moich wielce rozradowanych. **4** Słuchajcie! Tłum na górach, coś jakby liczny lud![o] Słuchajcie! Zgiełk królestw, zebranych narodów![p] Jehowa Zastępów dokonuje przeglądu wojska na wojnę.[q] **5** Nadchodzą z dalekiej krainy,[r] z krańca nieba, Jehowa i oręż jego potępienia, by zniszczyć całą ziemię.[s]

6 „Wyjcie,[t] bo bliski jest dzień Jehowy![u] Nadejdzie jako złupienie od Wszechmocnego.[v] **7** Dlatego wszystkie ręce opadną i całe serce śmiertelnika stopnieje.[w] **8** I ludzie się zatrwożyli.[x] Chwyciły ich konwulsje i bóle porodowe; mają bóle porodowe jak rodząca.[y] Spoglądają zdziwieni jeden na drugiego. Twarze ich to twarze rozpalone.[z]

9 „Oto nadchodzi dzień Jehowy, okrutny — zarówno ze strasznym rozgniewaniem, jak i z płonącym gniewem — aby uczynić tę krainę dziwowiskiem[a] i aby z niej usunąć jej grzeszników.[b]

10 Bo gwiazdy niebios oraz ich gwiazdozbiory Kesil[a] nie rozbłysną swym światłem; słońce, wschodząc, ściemnieje, a księżyc nie da świecić swemu światłu. **11** I na żyzną krainę sprowadzę jej zło,[b] a na niegodziwców ich przewinienie. I sprawię, że zniknie pycha zuchwałych, a wyniosłość tyranów poniżę.[c] **12** Sprawię, że śmiertelnik będzie rzadszy niż oczyszczone złoto,[d] a ziemski człowiek rzadszy niż złoto z Ofiru.[e] **13** Dlatego sprawię, że niebo zadrży,[f] a ziemia się zakołysze i usunie się ze swego miejsca w czasie strasznego zagniewania Jehowy Zastępów[g] i w dniu jego płonącego gniewu.[h] **14** I stanie się, że jak spłoszona gazela i jak trzoda, której nikt nie zbiera,[i] tak wrócą, każdy do swego ludu; i uciekną, każdy do swej krainy.[j] **15** Każdy, kogo znajdą, zostanie przebity, i każdy, kogo schwytają, padnie od miecza,[k] **16** a ich dzieci zostaną na ich oczach roztrzaskane.[l] Ich domy zostaną splądrowane, a ich żony — zgwałcone.[m]

17 „Oto pobudzam przeciwko nim Medów,[n] którzy srebro poczytują za nic i nie mają upodobania w złocie. **18** A ich łuki będą roztrzaskiwać młodzieńców.[o] I nad owocem łona się nie zlitują;[p] oko ich nie ulitowało się nad synami. **19** A Babilon, ozdoba królestw,[q] piękno dumy Chaldejczyków,[r] stanie się jak Sodoma i Gomora, gdy Bóg je zniszczył.[s] **20** Nigdy nie będzie zamieszkany[t] ani nie będzie istnieć przez pokolenie za

ROZDZ. 12

a Ps 30:4; Ps 118:1; Ps 138:2
b 1Kn 16:8; Ps 105:1; Rz 10:13
c Ps 9:11; Ps 40:5; Ps 105:2; Ps 145:4
d Wj 15:2
e Ps 47:6; Ps 149:3
f Ps 72:18; Ps 98:1
g Iz 10:20

ROZDZ. 13

h Iz 14:4; Jer 25:12; Jer 50:1; Obj 18:2
i Iz 1:1
j Jer 50:2; Jer 51:12; Jer 51:27
k Iz 10:32
l Iz 45:1
m Jer 51:28
n Ps 149:7; Jl 3:11
o Jer 51:11; Jer 51:27
p Jer 50:3; Jer 51:11; Dn 5:28
q Jer 50:15; Jer 51:3
r Jer 50:9; Jer 51:28
s Jer 51:11; Jer 51:20
t Jl 3:14
u Sof 1:14
v Iz 13:18; Jer 50:13
w Jer 50:43
x Dn 5:6
y Jer 50:43
z Jl 2:6; Nah 2:10
a Jer 50:42
b Prz 13:21

szpalta 2

a Hi 9:9; Hi 38:31; Am 5:8
b Ps 137:8; Iz 24:6; Jer 51:37; Obj 18:2
c Jer 50:29; Dn 5:23
d Jer 50:30; Jer 51:3
e 1Kl 10:11; 1Kn 29:4; Ps 45:9
f Ag 2:6; Ag 2:21
g Jer 51:29; 2Pt 3:10

h Ps 110:5; Iz 13:6; **i** Iz 47:15; **j** Jer 50:16; **k** Iz 14:19; Jer 50:27; Jer 51:3; 1 Ps 137:9; **m** Ps 137:8; **n** Iz 21:2; Jer 50:9; Jer 51:11; Dn 5:31; **o** Iz 21:15; Jer 50:14; Jer 50:42; **p** 2Kl 8:12; Iz 13:16; **q** Iz 47:5; Jer 51:13; Dn 4:30; **r** Iz 47:1; **s** Rdz 19:24; Pwt 29:23; Jer 49:18; Jer 50:40; Sof 2:9; **t** Jer 51:37.

pokoleniem.[a] I nie rozbije tam Arab swojego namiotu ani pasterze nie pozwolą tam leżeć swym trzodom. **21** I będą tam leżeć stwory zamieszkujące bezwodne okolice, a ich domy napełnią się puchaczami.[b] I będą tam mieszkać strusie, i będą tam harcować kozłokształtne demony.[c] **22** I w jego wieżach mieszkalnych będą wyć szakale,[d] a w przepysznych pałacach będzie wielki wąż. I czas Babilonu się zbliża, a jego dni nie zostaną odłożone".[e]

14 Jehowa bowiem okaże miłosierdzie Jakubowi[f] i jeszcze wybierze Izraela;[g] i zapewni im spokój na ich ziemi,[h] i przyłączy się do nich osiadły przybysz, i związą się z domem Jakuba.[i] **2** A ludy wezmą ich i zaprowadzą do ich własnego miejsca, i dom Izraela weźmie ich w posiadanie na ziemi Jehowy jako służących i jako służące;[j] i wezmą w niewolę tych, którzy ich trzymali w niewoli,[k] i podporządkują sobie tych, którzy ich zmuszali do pracy.[l]

3 I w dniu, gdy Jehowa da ci wytchnienie od twej boleści i od twego wzburzenia, i od ciężkiej niewoli, w której uczyniono cię niewolnikiem,[m] **4** wygłosisz tę przypowieść przeciwko królowi Babilonu, mówiąc:

„Jakże ustał poganiający drugich do pracy, ustało uciemiężenie![n] **5** Jehowa połamał rózgę niegodziwców, laskę rządzących,[o] **6** tego, kto w furii nieustannie smagał ludy ciosami,[p] tego, kto w gniewie podbijał narody prześladowaniem bez miary.[q] **7** Cała ziemia odetchnęła,[r] została uwolniona od niepokoju. Ludzie się rozweselili, wydają radosne okrzyki.[s] **8** Nawet drzewa jałowcowe[t] rozradowały się tobą, także cedry Libanu, mówiąc: ‚Odkąd ległeś, nie wychodzi przeciwko nam żaden drwal'.[a]

9 „Nawet Szeol[b] w dole zadrżał z twego powodu, aby się z tobą spotkać, gdy przybędziesz. Z twego powodu obudził tych, którzy są bezsilni w śmierci,[c] wszystkich kozłowatych przywódców[d] ziemi. Sprawił, że ze swoich tronów powstali wszyscy królowie narodów.[e] **10** Wszyscy oni odzywają się i mówią do ciebie: ‚Czy i ty osłabłeś jak my?[f] Czy uczyniono cię podobnym do nas?[g] **11** Do Szeolu strącono twą pychę, dźwięk twych instrumentów strunowych.[h] Pod tobą rozścielone są czerwie niczym posłanie; a robaki są twym przykryciem'.[i]

12 „O, jakże spadłeś z nieba,[j] jaśniejący, synu jutrzenki! Jakże zostałeś powalony na ziemię,[k] ty, który obezwładniałeś narody![l] **13** A przecież ty rzekłeś w swoim sercu: ‚Wstąpię aż na niebiosa.[m] Wyniosę swój tron[n] ponad gwiazdy[o] Boże i zasiądę na górze spotkania,[p] w najdalszych stronach północy.[q] **14** Wstąpię ponad wyżyny obłoków;[r] upodobnię się do Najwyższego'.[s]

15 „Jednakże zostaniesz strącony do Szeolu,[t] do najdalszych części dołu.[u] **16** Ci, którzy cię zobaczą, będą się tobie przypatrywać; będą cię uważnie oglądać, mówiąc: ‚Czy to ten mąż, który sprawiał, że drżała ziemia, który trząsł królestwami,[v] **17** który żyzną krainę upodobnił do pustkowia i który zburzył jej miasta,[w] który swym więźniom

ROZD. 13

a Iz 14:22
Jer 50:3
Jer 50:13
Jer 51:29
Obj 18:21

b Iz 34:11

c Kpł 17:7
2Kn 11:15
Iz 34:14
Obj 18:2

d Iz 34:13
Mi 1:8

e Pwt 32:35
Kzn 3:1
Jer 51:33
2Pt 2:3

ROZD. 14

f Kpł 26:42
Pwt 4:31
Ps 98:3

g Za 1:17
Rz 11:7

h Pwt 30:3
Iz 66:20
Jer 24:6
Eze 36:24

i Ezd 2:58
Neh 11:21
Est 8:17
Iz 56:6
Iz 60:3
Za 8:22
Za 8:23

j Ezd 2:65
Iz 60:7
Iz 61:5
Za 2:9

k Est 10:3
Dn 5:29
Dn 6:3

l Est 8:1
Est 9:3
Iz 60:14

m Ezd 3:1
Ezd 9:8
Iz 12:1
Iz 32:18
Jer 30:10
Eze 28:24

n Jer 50:23
Jer 51:36

o Ps 125:3

p 2Kn 36:17
Iz 33:1
Jer 25:12
Jer 50:17
Jak 2:13

q Hab 1:6
Za 1:15

r Iz 49:13
Jer 27:11

s Ps 98:4
Ps 126:2
Prz 11:10
Iz 49:13
Jer 51:48
Obj 18:20

t Iz 55:13
Iz 60:13

szpalta 2

a Jer 46:23

b Kzn 9:10

c Prz 2:18
Kzn 3:20
Iz 26:14
Eze 32:21

d Mt 25:33; Obj 20:12; **e** Eze 28:17; **f** Ps 137:8; **g** Ps 82:7; **h** Obj 18:22; **i** Hi 17:14; Hi 24:20; **j** Iz 34:4; **k** Eze 28:17; **l** 2Kn 36:17; Jer 51:7; Eze 29:19; Dn 5:19; **m** Iz 47:7; Dn 4:30; **n** Dn 2:38; Dn 5:23; **o** Łk 24:17; **p** Iz 2:2; Iz 24:23; Jl 3:17; **q** Ps 48:2; **r** 2Ts 2:4; **s** Eze 28:2; **t** Łk 10:15; Łk 14:11; **u** Eze 28:8; Eze 32:23; **v** Jer 50:23; Jer 51:25; **w** 2Kl 25:21; Iz 64:10.

nie otwierał drogi do domu?'[a] **18** Wszyscy inni królowie narodów, wszyscy oni legli w chwale, każdy we własnym domu.[b] **19** Ale tyś wyrzucony i nie masz dla siebie grobowca,[c] jak obrzydła latorośl, odziany zabitymi, których przebito mieczem i którzy zstępują do kamieni dołu,[d] jak stratowany trup.[e] **20** Nie zjednoczysz się z nimi w grobie, gdyż obróciłeś w ruinę własny kraj, pozabijałeś swój własny lud. Potomstwa złoczyńców nie będzie się wspominać po czas niezmierzony.[f]

21 „Przygotujcie pień rzeźniczy dla jego synów za przewinienie ich praojców,[g] aby nie powstali i nie wzięli w posiadanie ziemi, i nie napełnili miastami oblicza żyznej krainy".[h]

22 „I powstanę przeciwko nim"[i] — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów.

„I wytracę z Babilonu imię[j] i ostatek, i potomstwo, i potomność"[k] — brzmi wypowiedź Jehowy.

23 „I uczynię z niego siedlisko jeżozwierzy i trzciniaste rozlewiska wód, i wymiotę go miotłą unicestwienia"[l] — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów.

24 Jehowa Zastępów przysiągł,[m] mówiąc: „Zaiste, jak obmyśliłem, tak się stanie, i co postanowiłem, to się spełni[n] — **25** aby połamać Asyryjczyka w mojej ziemi[o] i abym go podeptał na moich górach;[p] i by jego jarzmo zostało z nich zdjęte, i by jego ciężar spadł z ich ramienia".[q]

26 To jest postanowienie powzięte przeciwko całej ziemi i to jest ręka wyciągnięta przeciwko wszystkim narodom. **27** Skoro Jehowa Zastępów postanowił,[r] któż może to udaremnić?[s] A jego ręka jest wyciągnięta i któż może ją cofnąć?[a]

28 W roku śmierci króla Achaza[b] nadeszła taka wypowiedź: **29** „Nie ciesz się,[c] Filisteo,[d] ani nikt w tobie, że złamana została laska tego, kto cię bił.[e] Albowiem z korzenia węża[f] wyjdzie wąż jadowity,[g] a jego owocem będzie latający wąż ognisty.[h] **30** I paść się będą pierworodni maluczkich, a biedni będą leżeć bezpiecznie.[i] I uśmiercę głodem twój korzeń, a co z ciebie pozostanie, będzie zabite.[j] **31** Wyj, bramo! Krzycz, miasto! Cała stracisz otuchę, Filisteo! Z północy bowiem nadciąga dym i nikt się nie odłącza od jego szeregów".[k]

32 I cóż odpowiedzą posłańcom[l] z narodów? Że Jehowa założył fundament Syjonu[m] i tam się schronią uciśnieni spośród jego ludu.

15 Wypowiedź przeciwko Moabowi:[n] Ponieważ w nocy je złupiono, Ar[o] moabskie zostało zmuszone do milczenia. Ponieważ w nocy je złupiono, Kir[p] moabskie zostało zmuszone do milczenia. **2** Wszedł do Domu i do Dibonu,[q] na wyżyny, żeby płakać. Moab zawodzi nad Nebo[r] i nad Medebą.[s] Na wszystkich głowach łysina;[t] każda broda przystrzyżona. **3** Na jego ulicach przepasali się worem.[u] Na jego dachach[v] i na jego placach każdy zawodzi, odchodząc z płaczem.[w] **4** I woła Cheszbon oraz Eleale.[x] Aż w Jahacu[y] słyszano ich głos. Dlatego zbrojni Moabu wciąż krzyczą. Jego dusza w nim zadrżała.

ROZDZ. 14

a 2Kl 24:14
2Kl 25:11
Iz 43:14

b Eze 32:18

c 2Kl 9:35
Jer 22:19

d Eze 32:23

e 2Kl 9:33

f Hi 18:16
Ps 21:10
Ps 37:28
Ps 109:13
Ps 137:8

g Wj 20:5
Kpl 26:39

h Nah 1:9

i Iz 43:14
Jer 50:25
Jer 51:56

j Ps 9:5
Ps 109:13
Prz 10:7

k Jer 51:62

l Iz 13:21
Jer 50:39
Jer 51:25
Jer 51:62
Obj 18:2

m Iz 55:11
Heb 6:13

n Ps 33:9
Prz 19:21
Iz 46:10

o Iz 30:31
Iz 31:8
Iz 37:37
Eze 31:3
Eze 32:22

p 2Kl 19:35
2Kn 32:21
Iz 37:36

q Iz 10:24
Nah 1:13

r Prz 21:30
Iz 23:9
Iz 25:1

s Hi 40:8
Ps 33:11
Prz 19:21
Iz 46:11

szpalta 2

a 2Kn 20:6
Hi 9:12
Iz 43:13

b 2Kl 16:20
2Kn 28:27

c Abd 12

d Joz 13:3

e 2Kn 28:18

f 2Kn 26:6

g 2Kl 18:8

h Iz 30:6

i Iz 30:23
Iz 65:13

j Jer 47:1
Eze 25:16
Jl 3:4
Am 1:6
Sof 2:4
Za 9:5

k Jer 1:14
Jer 25:9

l 2Kl 20:12

m Ps 48:1; Ps 87:1; Ps 102:16; Ps 132:13; Iz 28:16; **ROZDZ. 15** **n** Jer 9:25; Eze 25:11; **o** Lb 21:28; Pwt 2:9; **p** 2Kl 3:25; Jer 48:31; **q** Joz 13:17; Jer 48:18; **r** Jer 48:1; **s** Lb 21:30; Joz 13:16; **t** Pwt 14:1; Iz 3:24; Jer 48:37; **u** 2Sm 3:31; 2Kl 6:30; Iz 24:11; Mt 11:21; **v** Jer 19:13; **w** Jer 48:38; **x** Lb 32:37; Iz 16:9; **y** Sdz 11:20.

5 Moje serce wykrzykuje nad Moabem.[a] Jego uciekinierzy są aż w Coarze[b] i w Eglat-Szeliszia.[c] Bo na podejściu Luchit[d] — każdy idzie po nim z płaczem; bo na drodze do Choronaim[e] podnoszą krzyk o tej klęsce. **6** Bo wody Nimrim[f] zamieniają się w pustkowia. Bo zielona trawa wyschła, trawa się skończyła; nic się nie zazieleniło.[g] **7** Dlatego to, co pozostało, i zasoby, których naskładali, wynoszą prosto przez topolową dolinę. **8** Krzyk bowiem się rozległ po terytorium Moabu.[h] Jego zawodzenie dociera aż do Eglaim; jego wycie dociera aż do Beer-Elim. **9** gdyż wody Dimonu napełniły się krwią. Na Dimon bowiem położę dodatkowe rzeczy, takie jak lwa na zbiegów moabskich, którzy ocaleli, i na pozostałych z tej ziemi.[i]

16 Poślijcie barana do władcy krainy,[j] z Seli ku pustkowiu, na górę córy syjońskiej.[k]

2 I jak uciekające skrzydlate stworzenie, wypędzone ze swego gniazda,[l] takie będą córki Moabu przy brodach Arnonu.[m]

3 „Wprowadźcie radę w czyn, wykonajcie postanowienie.[n]

„Upodobnij do nocy swój cień w samo południe.[o] Ukryj rozproszonych;[p] nie zdradź nikogo uciekającego.[q] **4** Niech moi rozproszeni przebywają jako przybysze u ciebie, Moabie.[r] Stań się dla nich kryjówką przed łupieżcą.[s] Bo ciemięzca doszedł do kresu; skończyło się łupienie; ci, którzy tratują innych, zostali zgładzeni z ziemi.[t]

5 „A w lojalnej życzliwości będzie utwierdzony tron;[u] i w wierności wobec prawdy zasiądzie na nim ktoś w namiocie Dawida,[v] sądząc i szukając sprawiedliwości, i będąc biegłym w prawości”.[a]

6 Usłyszeliśmy o pysze Moabu, że jest bardzo pyszny;[b] jego wyniosłość i jego pycha oraz jego furia[c] — jego pusta gadanina już taka nie będzie.[d] **7** Toteż Moab wyć będzie nad Moabem; cały będzie wył.[e] Strapieni wzdychać będą za plackami rodzynkowymi z Kir-Chareset,[f] **8** gdyż wyschły tarasy Cheszbonu.[g] Winorośl Sibmy[h] — właściciele narodów poobtrącali jej jasnoczerwone gałęzie. Sięgały aż do Jazeru;[i] błąkały się po pustkowiu. Jej latorośle pozostawiono, żeby się rozkrzewiły; doszły do morza.

9 Dlatego będę płakać płaczem Jazeru nad winoroślą Sibmy.[j] Obleję cię swymi łzami, Cheszbonie[k] i Eleale,[l] gdyż na twoje lato i na twoje żniwo spadło wykrzykiwanie.[m] **10** Z sadu zabrano radość i wesele, a w winnicach nie ma radosnego wołania, nie ma wykrzykiwania.[n] Depczący nie wydeptuje w tłoczni żadnego wina.[o] Sprawiłem, że ustało wykrzykiwanie.[p]

11 Dlatego moje wnętrzności drżą nad Moabem jak harfa,[q] a moje wnętrze nad Kir-Chareset.[r]

12 I widziano, iż Moab umęczył się na wyżynie;[s] i przyszedł do swego sanktuarium, aby się modlić,[t] i nie mógł nic zdziałać.[u]

13 Oto słowo, które Jehowa dawniej wypowiedział o Moabie. **14** A teraz Jehowa rzekł, mówiąc: „Zanim upłyną trzy lata, według lat najemnika,[v] chwała[w] Moabu zostanie okryta hańbą pośród wszelkiego rodzaju wielkiego poruszenia, a ci, którzy

ROZDZ. 15

a Jer 48:31
b Rdz 13:10 Rdz 19:22
c Jer 48:34
d Jer 48:5
e Jer 48:3
f Jer 48:34
g Iz 16:9 Hab 3:17
h Jer 48:20
i Kpl 26:22 2Kl 17:25 Jer 15:3 Am 5:19

ROZDZ. 16

j Ezd 7:17
k Iz 10:32 Mi 4:8
l Prz 27:8 Iz 13:14 Jer 48:19
m Lb 21:13
n Ps 82:3 Iz 1:17 Jer 21:12 Dn 4:27 Za 7:9
o Pwt 28:29
p Iz 32:2
q Abd 14
r 1Sm 22:3
s Jer 48:8 Jer 48:42
t Iz 33:1
u Ps 45:6 Ps 89:14 Prz 20:28
v 2Sm 7:16 Iz 9:7 Jer 23:5 Dn 7:14

szpalta 2

a Ps 72:2 Iz 32:1
b Jer 48:26 Jer 48:29 Sof 2:10
c Am 2:1
d Jer 48:7
e Iz 15:2 Jer 48:20
f 2Kl 3:25
g Joz 13:17
h Lb 32:38 Joz 13:19
i Lb 32:3 Joz 13:25 Jer 48:32
j Jer 48:32
k Iz 15:4
l Jer 48:34
m Sdz 9:27
n Iz 24:8 Jer 25:30 Jer 48:33
o Hab 3:17
p Sof 2:9
q Iz 15:5 Jer 48:36
r Iz 15:1

s Lb 22:41; Lb 23:1; Jer 48:35; t 1Kl 11:7; 2Kl 3:27; Jer 48:7; u 2Kl 19:18; Ps 115:4; Jer 10:5; Jer 16:20; 1Ko 8:4; v Iz 21:16; w Iz 23:9; Jer 9:23; Jer 48:46.

pozostaną, będą nieznaczną garstką, pozbawioną sił”.[a]

17 Wypowiedź przeciwko Damaszkowi:[b] „Oto Damaszek usunięto, żeby nie był miastem, i stał się zwaliskiem, rozpadającą się ruiną.[c] **2** Opuszczone miasta Aroer[d] stają się już tylko miejscami, gdzie kładą się stada i nikt nie przyprawia ich o drżenie.[e] **3** I usunięto miasto warowne z Efraima[f] oraz królestwo z Damaszku;[g] a ci, którzy pozostali z Syrii, będą podobni do chwały synów Izraela” — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów.[h]

4 „I w owym dniu chwała Jakuba zmaleje,[i] a tłustość jego ciała wychudnie.[j] **5** A gdy żniwiarz będzie zbierać zboże na pniu i jego ramię będzie zbierać kłosy,[k] stanie się podobny do zbierającego pokłosie na nizinie Refaim.[l] **6** I pozostanie w nim pokłosie jak przy otrząsaniu drzewa oliwnego: dwie lub trzy dojrzałe oliwki na czubku gałęzi, cztery lub pięć na jego owocujących konarach” — brzmi wypowiedź Jehowy, Boga Izraela.[m]

7 W owym dniu ziemski człowiek będzie spoglądał ku swemu Twórcy, a jego oczy będą się wpatrywać w Świętego Izraela.[n] **8** I nie będzie spoglądał na ołtarze,[o] dzieło swych rąk,[p] i nie będzie się wpatrywał w to, co uczyniły jego palce, ani w święte pale, ani w kadzielnie.[q] **9** W owym dniu jego warowne miasta staną się podobne do całkowicie porzuconego miejsca w lesie, do gałęzi, którą bezpowrotnie porzucono — z powodu synów Izraela; i powstanie bezludne pustkowie.[r] **10** Zapomniałeś[s] bowiem o Bogu swego wybawienia[t] i nie pamiętałeś o Skale[u] swej twierdzy. Dlatego zakładasz rozkoszne uprawy i obsadzasz je latoroślą od obcego. **11** Za dnia możesz starannie ogrodzić swe uprawy, a rano możesz sprawić, by twe nasienie wykiełkowało, ale żniwo i tak ucieknie w dniu choroby oraz nieuleczalnej boleści.[a]

12 Ach, co za poruszenie wielu ludów, które są wzburzone jakby wzburzeniem mórz! I co za szum grup narodowościowych, które wydają donośny odgłos podobny do szumu potężnych wód![b] **13** Grupy narodowościowe[c] będą wydawać donośny głos podobny do szumu wielu wód. A On je zgromi[d] i uciekną daleko, i będą jak plewy z gór, gnane wiatrem, i jak zbite w kłąb osty, gnane wichrem.[e] **14** W porze wieczornej — oto nagła trwoga! Przed rankiem — już ich nie ma.[f] Taki jest dział tych, którzy nas plądrują, i los tych, którzy nas ograbiają.[g]

18 Ach, ta ziemia brzęczących owadów skrzydlatych, która leży w rejonie rzek Etiopii![h] **2** To ona posyła wysłanników[i] morzem i na papirusowych statkach po powierzchni wód, mówiąc: „Idźcie, szybcy posłańcy, do narodu rosłego i o gładkiej skórze, do ludu wzbudzającego wszędzie strach, do narodu odpornego i tratującego, którego krainę spłukały rzeki”.[j]

3 Wy, wszyscy mieszkańcy żyznej krainy,[k] i wy, mieszkający na ziemi, zobaczycie, jak gdyby podniesiono na górach sygnał,[l] i usłyszycie, jak gdyby zadęto w róg.[m] **4** Oto bowiem, co

ROZDZ. 16

a Iz 25:10
Jer 48:47
Sof 2:9

ROZDZ. 17

b 1Kn 18:5
Jer 49:23
Am 1:5
c 2Kl 16:9
Iz 8:4
Za 9:1
d Lb 32:34
Joz 13:16
2Kl 10:33
Jer 48:19
e Sof 2:7
f 2Kl 17:6
Iz 7:8
Oz 5:14
Oz 9:13
g 2Kl 16:9
h Iz 28:2
Oz 9:11
i Iz 9:9
Iz 10:4
j Pwt 32:15
Iz 10:16
k Pwt 23:25
Jer 9:22
Oz 6:11
Jl 3:13
l Joz 15:8
Joz 18:16
2Sm 5:18
m Pwt 4:27
Pwt 24:20
Sdz 8:2
Iz 24:13
Rz 9:27
n Iz 10:20
Iz 29:19
Mi 7:7
o 2Kn 31:1
2Kn 34:7
Jer 17:2
Eze 36:25
Oz 8:11
Oz 14:8
Za 13:2
p Iz 2:8
Oz 8:6
Mi 5:13
q 2Kn 34:4
r Iz 6:11
Oz 10:14
Am 3:11
Mi 5:11
Mi 7:13
s Pwt 6:12
Ps 50:22
Iz 1:3
Jer 2:32
Oz 8:14
t 1Kn 16:35
Ps 65:5
Ps 79:9
Hab 3:18
Obj 7:10
u Pwt 32:4
2Sm 22:32
Ps 18:2
Iz 26:4

szpalta 2 **a** Pwt 28:30; Jer 12:13; Oz 8:7; Sof 1:13; **b** Ps 29:3; Ps 65:7; Obj 16:3; Obj 17:1; **c** Ps 2:1; Ps 67:4; Iz 13:4; **d** Ps 9:5; Iz 33:3; **e** Ps 35:5; Ps 83:13; Iz 29:5; Dn 2:35; Oz 13:3; **f** 2Kl 19:35; Ps 37:36; **g** Prz 22:23; Iz 33:1; Eze 39:10; Sof 2:9; **ROZDZ. 18** **h** Iz 20:3; Eze 30:4; Sof 3:10; **i** Iz 30:4; Eze 30:9; **j** 2Kn 12:3; 2Kn 14:9; 2Kn 16:8; **k** Ps 33:8; Ps 96:13; Prz 8:31; Iz 26:18; Lam 4:12; **l** Iz 5:26; Iz 13:2; **m** Jl 2:1; Am 3:6; Za 9:14.

rzekł do mnie Jehowa: „Pozostanę spokojny i będę patrzał na me ustalone miejsce,[a] jak olśniewający żar wraz ze światłem,[b] jak obłok rosy w skwarze żniwa.[c] **5** Bo przed żniwem, gdy kwiecie osiąga pełnię rozkwitu, a kwiat staje się dojrzewającym winogronem, trzeba też odciąć pędy nożami ogrodniczymi i usunąć wąsy czepne, trzeba je obciąć.[d] **6** Będą pozostawione wszystkie razem dla drapieżnego ptaka gór i dla zwierzęcia ziemi.[e] I ptak drapieżny spędzi na tym lato, a każde zwierzę ziemi spędzi na tym żniwa.[f]

7 „W owym czasie zostanie przyniesiony dar dla Jehowy Zastępów,[g] od ludu rosłego i o gładkiej skórze,[h] od ludu wzbudzającego wszędzie strach, od narodu odpornego i tratującego, którego krainę spłukały rzeki — na miejsce imienia Jehowy Zastępów, na górę Syjon”.[i]

19 Wypowiedź przeciwko Egiptowi:[j] Oto Jehowa jedzie na szybkim obłoku[k] i przybywa do Egiptu. I zadrżą z jego powodu nic niewarci bogowie Egiptu,[l] a serce Egiptu w nim stopnieje.[m]

2 „I pobudzę Egipcjan przeciwko Egipcjanom, i będą walczyć każdy przeciwko swemu bratu i każdy przeciwko swemu towarzyszowi, miasto przeciw miastu, królestwo przeciw królestwu.[n] **3** A duch Egiptu popadnie w nim w oszołomienie,[o] ja zaś udaremnię jego radę.[p] I zwrócą się do nic niewartych bogów[q] i do zaklinaczy, i do mediów spirytystycznych, i do tych, którzy się trudnią przepowiadaniem wydarzeń.[r] **4** I wydam Egipt w rękę srogiego pana, i będzie nad nimi panował silny król”[s] — brzmi wypowiedź prawdziwego Pana, Jehowy Zastępów.

5 I wyschnie woda z morza, a rzeka wyschnie i zaniknie.[a] **6** I rzeki będą cuchnąć; w Egipcie kanały Nilu opadną i wyschną.[b] Trzcina[c] i sitowie zniszczeją. **7** Wyschną łyse miejsca nad Nilem, przy ujściu Nilu, i każda rola siewna Nilu.[d] Zostanie rozwiana i już jej nie będzie. **8** I rybacy pogrążą się w żałości, a wszyscy, którzy zarzucają haczyki do Nilu, zasmucą się, ci zaś, którzy rozciągają sieci rybackie na powierzchni wody, opadną z sił.[e] **9** I zawstydzą się ci, którzy wykonują wyroby z gręplowanego lnu,[f] a także tkacze wyrabiający białe płótno. **10** I jego tkacze[g] będą zdruzgotani, wszyscy płatni pracownicy zasmucą się w duszy.

11 Zaiste, głupcami są książęta Coanu.[h] Jeśli chodzi o mędrców spośród doradców faraona, ich rada jest niedorzecznością.[i] Jakże powiecie do faraona: „Jestem synem mędrców, synem królów z czasów pradawnych”? **12** Gdzież więc oni są — twoi mędrcy[j] — aby ci teraz powiedzieli i aby poznali, co Jehowa Zastępów postanowił w sprawie Egiptu?[k] **13** Książęta Coanu postąpili głupio,[l] książęta Nof[m] zostali zwiedzeni, znaczące osobistości[n] jego plemion sprawiły, że Egipt się błąka. **14** Jehowa wsączył weń ducha zamętu;[o] i sprawili, że Egipt błąka się w całym swym dziele, jak ktoś pijany musi się błąkać, wymiotując.[p] **15** I nie pozostanie już Egiptowi żadne dzieło, którego może dokonać głowa albo ogon, latorośl albo sitowie.[q]

ROZDZ. 18

a Ps 132:13; Oz 5:15
b 2Sm 23:4
c Prz 25:13
d Iz 5:7; Iz 17:11; Łk 8:14
e Iz 14:19; Eze 29:5
f Iz 34:3; Jer 15:3; Eze 32:4; Obj 19:17
g 2Kn 32:23; Iz 2:2; Mal 1:11
h Iz 60:4; Za 14:16
i Iz 8:18; Iz 24:23; Jl 3:17; Mi 4:13

ROZDZ. 19

j Jer 25:19; Eze 29:2; Jl 3:19
k Pwt 33:26; Ps 68:33
l Wj 12:12; Jer 43:12; Jer 46:25; Eze 30:13
m Ps 76:12
n Mt 12:25
o Pwt 7:20; Joz 2:11
p Prz 19:21; Prz 21:30; Iz 19:11; 1Ko 3:20
q Jer 16:20; 1Ko 8:4
r Iz 8:19; Iz 44:25; Dz 16:16; Obj 18:23
s Jer 46:2; Jer 46:26; Eze 29:19

szpalta 2

a Eze 30:12; Za 10:11
b 2Kl 19:24; Iz 37:25
c Wj 2:3; Hi 40:21
d Pwt 11:10; Eze 29:10
e Lb 11:5
f Wj 9:31; Prz 7:16
g Wj 35:35
h Lb 13:22; Ps 78:12; Iz 30:4; Eze 30:14
i Iz 44:25; 1Ko 3:19
j Rdz 41:8; 1Kl 4:30; Kzn 7:23; Dz 7:22
k Hi 11:7; Rz 11:33
l Rz 1:22

m Jer 46:14; Eze 30:13; Oz 9:6; **n** Sdz 20:2; 1Sm 14:38; **o** Hi 12:20; Hi 12:24; Iz 19:3; 2Ts 2:11; **p** Ps 107:27; Prz 20:1; Iz 28:7; Jer 48:26; **q** Iz 9:15.

16 W owym dniu Egipt stanie się podobny do kobiet i będzie drżał[a] oraz bał się potrząsającej ręki Jehowy Zastępów, którą on potrząsa przeciwko niemu.[b] **17** A ziemia judzka będzie dla Egiptu przyczyną zataczania się.[c] Każdy, komu się o niej wspomina, boi się postanowienia, które Jehowa Zastępów poweźmie przeciwko niemu.[d]

18 W owym dniu będzie w ziemi egipskiej pięć miast[e] mówiących językiem Kanaanu[f] i przysięgających[g] na Jehowę Zastępów. Jedno będzie zwane Miastem Zburzenia.

19 W owym dniu będzie pośrodku ziemi egipskiej[h] ołtarz dla Jehowy, a słup dla Jehowy przy jej granicy. **20** I będzie w ziemi egipskiej znakiem i świadectwem dla Jehowy Zastępów;[i] będą bowiem wołać do Jehowy z powodu ciemiężców,[j] on zaś pośle im wybawcę, i to wspaniałego, który ich wyzwoli.[k] **21** I Jehowa stanie się znany Egipcjanom;[l] a w owym dniu Egipcjanie poznają Jehowę i złożą ofiarę i dar,[m] złożą też Jehowie ślub i go spełnią.[n] **22** A Jehowa zada Egiptowi cios.[o] Zostanie zadany cios i nastąpi uzdrowienie;[p] i powrócą do Jehowy,[q] a on da im się uprosić i uzdrowi ich.[r]

23 W owym dniu powstanie gościniec[s] z Egiptu do Asyrii i Asyria przybędzie do Egiptu, Egipt zaś do Asyrii; i Egipt z Asyrią będą pełnić służbę. **24** W owym dniu Izrael będzie trzeci, z Egiptem i Asyrią,[t] błogosławieństwem pośrodku ziemi,[u] **25** gdyż Jehowa Zastępów go pobłogosławi,[v] mówiąc: „Błogosławiony niech będzie mój lud, Egipt, i dzieło moich rąk, Asyria,[w] i moje dziedzictwo, Izrael”.[x]

ROZDZ. 19

a Ps 48:6
Jer 30:6
b Iz 10:32
Iz 11:15
Za 2:9
c Jer 25:26
Jer 43:11
Ezc 29:6
d Iz 14:24
Iz 20:3
Dn 4:35
e Jer 43:7
Jer 44:1
Eze 30:14
f 2Kl 18:28
g Pwt 10:20
Jer 4:2
Jer 12:16
h Jer 43:7
Jn 17:15
Obj 11:8
i Jer 32:20
j Ps 50:15
k Łk 2:11
l Ps 83:18
Ps 98:2
Hab 2:14
m Sof 3:10
Mal 1:11
n Kzn 5:4
o Iz 19:1
Jer 46:13
p Pwt 32:39
Iz 57:18
Jer 33:6
Oz 6:1
q Iz 19:18
Jer 44:1
r 1Kl 8:43
Jer 50:19
Za 8:22
s Iz 11:16
Iz 35:8
Iz 40:3
t Pwt 32:43
Ps 117:1
Za 2:11
u Rdz 12:3
Eze 34:26
Za 8:13
Gal 3:14
v Ps 67:6
Ps 115:12
Iz 61:9
Iz 65:8
w Oz 2:23
Rz 3:29
x Pwt 32:9
Am 3:2
Mal 3:17
1Pt 2:9

szpalta 2

ROZDZ. 20

a Joz 11:22
Joz 13:3
b 2Kl 18:17

20 W roku, w którym do Aszdodu[a] przybył tartan,[b] posłany przez Sargona, króla Asyrii,[c] i zaczął walczyć z Aszdodem, i go zdobył,[d] **2** w owym czasie Jehowa rzekł poprzez rękę Izajasza, syna Amoca,[e] mówiąc: „Idź[f] i odwiąż wór ze swych bioder;[g] zdejmij też z nóg sandały”.[h] I on tak zrobił, i chodził nago i boso.[i]

3 I Jehowa rzekł jeszcze: „Jak mój sługa Izajasz przez trzy lata chodził nago i boso, stanowiąc znak[j] i proroczą zapowiedź przeciwko Egiptowi[k] i przeciwko Etiopii,[l] **4** tak król Asyrii poprowadzi grupę jeńców egipskich[m] oraz wygnańców etiopskich, chłopców i starców, nagich i bosych, z gołymi pośladkami — nagość Egiptu.[n] **5** I będą przerażeni oraz zawstydzeni z powodu Etiopii, ich nadziei,[o] i z powodu Egiptu, ich piękności.[p] **6** A mieszkaniec tego wybrzeża powie w owym dniu: ‚Oto, jak jest z naszą nadzieją, do której uciekliśmy po pomoc, abyśmy zostali uwolnieni od króla Asyrii![q] Jakże więc ujdziemy cało?’”

21 Wypowiedź przeciw morskiemu pustkowiu:[r] Jak wichry[s] wiejące na południu, przybywa z pustkowia, z ziemi napawającej lękiem.[t] **2** Opowiedziano mi srogą wizję:[u] Zdrajca postępuje zdradziecko, a łupieżca łupi.[v] Wyrusz, Elamie! Oblegaj, Medio![w] Sprawiłem, że ustało wszelkie wzdychanie z jego powodu.[x] **3** Dlatego moje biodra

c 2Kn 32:9; **d** Am 1:8; **e** Iz 1:1; **f** Jer 13:1; Jer 19:1; **g** Jon 3:8; Obj 11:3; **h** 2Sm 15:30; **i** 1Sm 19:24; Mi 1:8; Heb 11:37; **j** Iz 8:18; **k** Iz 19:1; **l** Iz 18:1; **m** Iz 19:4; Jer 46:26; Eze 30:19; **n** Jer 13:22; Mi 1:11; **o** Ps 146:3; **p** 2Kl 18:21; Iz 30:3; Iz 36:6; Jer 17:5; Eze 29:6; **q** Iz 30:2; Iz 31:1; **ROZDZ. 21** **r** Iz 13:1; Iz 13:20; Jer 51:42; **s** Za 9:14; **t** Iz 13:4; Iz 13:18; **u** Iz 13:9; Obj 18:2; **v** Iz 33:1; Jer 51:48; Jer 51:53; **w** Jer 51:11; Jer 51:28; Dn 5:28; Dn 8:20; **x** Ps 137:1; Iz 14:7; Iz 35:10; Jer 31:12.

napełniły się dotkliwymi boleściami.[a] Chwyciły mnie skurcze jak skurcze rodzącej.[b] Jestem oszołomiony, tak iż nie słyszę; zatrwożyłem się, tak iż nie widzę. **4** Serce me zbłądziło; przeraziło mnie dygotanie. Zmrok, który mnie pociągał, obrócił mi się w drżenie.[c]

5 Niech zastawią stół, poustawiają miejsca do siedzenia, jedzą, piją![d] Wstańcie, książęta,[e] namaśćcie tarczę.[f] **6** Bo tak rzekł do mnie Jehowa:

„Idź, wystaw obserwatora, aby powiedział, co takiego widzi".[g]

7 I ujrzał rydwan wojenny zaprzężony w rumaki, rydwan wojenny ciągnięty przez osły, rydwan wojenny ciągnięty przez wielbłądy. I pilnie zważał, z wielką uwagą. **8** I zawołał jak lew:[h] „Na strażnicy, Jehowo, wciąż stoję za dnia i na mym posterunku stróża staję co noc.[i] **9** I oto teraz przybywa rydwan wojenny z mężczyznami, zaprzężony w rumaki!"[j]

I przemówił, i rzekł: „Upadł, upadł Babilon,[k] a wszystkie ryte wizerunki jego bogów roztrzaskał on o ziemię!"[l]

10 O, moi wymłóceni i synu mego klepiska:[m] co usłyszałem od Jehowy Zastępów, Boga Izraela, to wam oznajmiłem.

11 Wypowiedź przeciwko Dumie: Ktoś woła do mnie z Seiru:[n] „Strażniku, co z nocą? Strażniku, co z nocą?"[o] **12** Strażnik rzekł: „Musi nadejść ranek, a także noc. Jeśli chcecie pytać, pytajcie. Przyjdźcie znowu!"

13 Wypowiedź przeciwko pustynnej równinie: W lesie na pustynnej równinie spędzicie noc, karawany Dedanitów.[p] **14** Wyjdźcie z wodą naprzeciw spragnionego. Wy, mieszkańcy krainy Tema,[a] przed uciekającym stańcie z chlebem dla niego. **15** Gdyż uciekli przed mieczami, przed mieczem dobytym i przed napiętym łukiem, i przed ciężarem wojny.

16 Oto bowiem, co rzekł do mnie Jehowa: „Jeszcze rok, według lat najemnika,[b] a cała chwała Kedaru[c] dobiegnie kresu. **17** A tych, którzy pozostaną z liczby łuczników, mocarzy spośród synów Kedaru, będzie niewielu,[d] bo tak powiedział Jehowa, Bóg Izraela".[e]

22 Wypowiedź o dolinie wizji:[f] Cóż to ci się stało, żeś całe wyległo na dachy?[g] **2** Pełne byłoś zgiełku, gwarne miasto, rozradowany grodzie.[h] Twoi zabici nie padli od miecza ani nie polegli w bitwie.[i] **3** Wszyscy twoi dyktatorzy[j] uciekli jednocześnie.[k] Zostali uwięzieni bez użycia łuku. Wszyscy twoi, których znaleziono, zostali razem uwięzieni.[l] Uciekli daleko.

4 Dlatego rzekłem: „Odwróćcie ode mnie wzrok. Chcę płaczem okazać gorycz.[m] Nie usiłujcie mnie pocieszać z powodu złupienia córy mego ludu.[n] **5** Jest to bowiem dla Wszechwładnego Pana, Jehowy Zastępów, dzień zamieszania[o] i tratowania,[p] i zakłopotania[q] w dolinie wizji. Jest burzyciel muru[r] i okrzyk w stronę góry.[s] **6** I Elam[t] podniósł kołczan w rydwanie wojennym ziemskiego człowieka, zaprzężonym w rumaki, a Kir[u] odsłonił tarczę. **7** I dojdzie do tego, że najwyborniejsza z twych nizin napełni się rydwanami wojennymi, a rumaki na pewno

ROZDZ. 21

a Hab 3:16
b Jer 50:43 1Ts 5:3
c Pwt 28:67
d Iz 22:13 Dn 5:1
e Jer 50:35 Jer 51:57
f 2Sm 1:21
g 2Kl 9:17 Iz 62:6 Jer 51:12 Eze 3:17 Eze 33:3 Hab 2:1 Mt 24:45
h Iz 5:29
i Hab 2:1
j Jer 50:3 Jer 50:9 Jer 51:27
k Iz 13:19 Iz 14:4 Iz 45:1 Jer 50:3 Jer 51:8 Dn 5:28 Obj 14:8 Obj 18:2
l Jer 50:2 Jer 51:44 Jer 51:52
m 1Kl 8:46 2Kl 13:7 Iz 1:25 Mt 3:12 Heb 12:6
n Rdz 32:3 Pwt 2:8 Ps 137:7
o Obj 16:15
p Eze 27:15

szpalta 2

a Hi 6:19 Jer 25:23
b Hi 7:1 Iz 16:14
c Rdz 25:13 Ps 120:5 PnP 1:5 Iz 42:11 Eze 27:21
d Jer 49:28
e Lb 23:19 Iz 46:10 Iz 55:11

ROZDZ. 22

f Iz 1:1 Iz 13:1 Iz 22:5 Jer 6:6
g Iz 15:3 Jer 48:38
h Iz 32:13 Am 6:6
i Iz 3:1 Jer 14:18 Jer 38:2 Lam 4:9
j Iz 1:10
k 2Kl 25:4 Jer 39:4 Jer 52:7
l Jer 52:24

m Iz 33:7; Jer 4:19; Jer 6:26; Jer 9:1; Mi 1:8; n Jer 8:18; Jer 31:15; o Jer 30:5; Am 5:18; p Iz 5:5; Iz 10:6; q Mi 7:4; r 2Kl 25:10; Neh 1:3; Lam 2:2; s Oz 10:8; Łk 23:30; Obj 6:16; t Rdz 10:22; Iz 21:2; u 2Kl 16:9; Am 1:5.

ustawią się w bramie **8** i zostanie usunięta osłona Judy. I w owym dniu spojrzysz na zbrojownię[a] domu lasu,[b] **9** a zobaczycie wyłomy w Mieście Dawidowym, gdyż będzie ich wiele.[c] I będziecie zbierać wody dolnej sadzawki.[d] **10** Domy zaś Jerozolimy policzycie. Zburzycie też domy, aby mur[e] uczynić niedostępnym. **11** A między dwoma murami zrobicie zbiornik na wody starej sadzawki.[f] I nie spojrzycie na jego Wspaniałego Twórcę, a tego, który to dawno temu uczynił, nie zobaczycie.

12 „I Wszechwładny[g] Pan, Jehowa Zastępów, wezwie w owym dniu do płaczu[h] i do żałoby, i do zrobienia łysiny, i do przepasania się worem.[i] **13** Lecz oto radosne uniesienie i weselenie się, zabijanie bydła i zarzynanie owiec, jedzenie mięsa i picie wina:[j] ‚Dalejże jeść i pić, bo jutro umrzemy'".[k]

14 I słyszałem na własne uszy, jak objawił się Jehowa Zastępów:[l] „‚Za to przewinienie nie będzie dla was przebłagania,[m] dopóki nie pomrzecie'[n] — rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa Zastępów".

15 Oto, co powiedział Wszechwładny Pan, Jehowa Zastępów: „Idź, wejdź do tego szafarza, do Szebny,[o] który jest ustanowiony nad domem:[p] **16** ‚Co ty tu masz i kogo ty tu masz, że tu wykułeś dla siebie grobowiec?'[q] Na wzniesieniu wykuwa swój grobowiec; w skale wyciosuje sobie siedzibę. **17** ‚Oto Jehowa zrzuca cię gwałtownym rzutem, krzepki mężu, i mocno cię chwyta. **18** Niechybnie zwinie cię mocno jak piłkę przeznaczoną na przestronną ziemię. Tam umrzesz i tam rydwany twej chwały będą hańbą domu twojego pana. **19** I usunę cię z twojej pozycji, i zostaniesz zrzucony ze swego oficjalnego stanowiska.[a]

20 „‚I w owym dniu wezwę mego sługę,[b] Eliakima,[c] syna Chilkiasza.[d] **21** Przyodzieję go w twą długą szatę i mocno obwiążę go twą szarfą,[e] i twą władzę oddam w jego rękę; i będzie ojcem dla mieszkańca Jerozolimy oraz dla domu Judy.[f] **22** I położę mu na ramieniu klucz[g] domu Dawidowego; i on otworzy, a nikt nie zamknie, i on zamknie, a nikt nie otworzy.[h] **23** I wbiję go jak kołek[i] w trwałe miejsce, i stanie się tronem chwały dla domu swego ojca.[j] **24** I zawieszą na nim całą chwałę domu jego ojca, potomków i odrośle, wszelkie małe naczynia, naczynia w kształcie czasz, jak też wszelkie naczynia w kształcie wielkich dzbanów.

25 „‚W owym dniu — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów — kołek[k] wbity w trwałe miejsce zostanie usunięty,[l] zostanie odrąbany i upadnie, a ciężar, który jest na nim, zostanie odcięty, bo tak powiedział Jehowa'".[m]

23 Wypowiedź o Tyrze:[n] Wyjcie, okręty Tarszisz![o] Został bowiem złupiony, żeby nie być portem, żeby nie być miejscem, do którego się wchodzi.[p] Wyjawiono im to z ziemi Kittim.[q] **2** Milczcie, mieszkańcy wybrzeża. Kupcy z Sydonu,[r] ci, którzy się przeprawiają przez morze — oni cię napełnili. **3** A na wielu wodach jest nasienie Szichoru,[s] żniwo Nilu, jego dochód; i stało się to zyskiem narodów.[t]

4 Zawstydź się, Sydonie,[u] ponieważ morze, ty twierdzo morska, powiedziało: „Nie miałom

ROZDZ. 22

a Neh 3:19
b 1Kl 7:2
c 2Kl 25:10 Jer 52:7
d 2Kl 20:20 2Kn 32:30 Neh 3:15 Jn 9:7
e Neh 1:3
f 2Kl 18:17 Iz 7:3 Iz 36:2
g Dz 4:24
h Neh 8:9 Iz 15:3 Jl 2:17
i Hi 1:20 Am 8:10 Mi 1:16
j Iz 5:12 Iz 56:12 Am 6:4 Łk 17:27
k Iz 21:5 1Ko 15:32 Jak 5:5
l Iz 5:9 Am 3:7
m Iz 1:11 Jer 15:1 Eze 24:13 Heb 10:26
n Kpł 26:31
o 2Kl 18:37 2Kl 19:2 Iz 36:3 Iz 37:2
p 2Kl 10:5
q Iz 14:18 Mt 27:60

szpalta 2

a Hi 40:11 Ps 75:7 Łk 1:52
b Mt 24:45 1Ko 4:2
c 2Kl 18:18 2Kl 18:37 Iz 36:3
d 2Kl 18:26
e Rdz 41:42 1Sm 18:4 Est 8:15
f Rdz 45:8
g 1Kn 9:27 Obj 3:7
h Mt 18:18
i Ezd 9:8
j Rdz 45:9 1Sm 2:8 Łk 22:30 Obj 3:21
k Iz 22:15
l Iz 22:17
m Iz 46:11 Jer 4:28

ROZDZ. 23

n Jer 25:22 Jer 47:4 Eze 26:3 Eze 27:2 Jl 3:4 Am 1:9 Za 9:4

o 2Kn 9:21; Ps 48:7; Iz 2:16; Eze 27:25; **p** Eze 27:3; **q** Rdz 10:4; Jer 2:10; Eze 27:6; Dn 11:30; **r** Eze 27:8; **s** Jer 2:18; **t** Eze 27:33; Eze 28:4; Jl 3:5; **u** Rdz 10:15; Eze 27:8.

bólów porodowych i nie urodziłom ani nie wypiastowałom młodzieńców, nie wychowałom dziewic".[a] **5** Jak na wiadomość o Egipcie,[b] tak też na wiadomość o Tyrze ludzie będą cierpieć dotkliwe boleści.[c] **6** Przeprawcie się do Tarszisz; wyjcie, mieszkańcy wybrzeża. **7** Czy to jest wasze miasto, które było rozradowane od dni dawnych, od swych czasów zamierzchłych? Jego nogi nosiły je daleko, żeby tam przebywało jako przybysz.

8 Któż to powziął takie postanowienie[d] przeciwko Tyrowi, rozdawcy koron, którego kupcy byli książętami, którego handlarze byli poważanymi osobistościami ziemi?[e]

9 Jehowa Zastępów powziął takie postanowienie,[f] żeby zbezcześcić pychę wszelkiego piękna,[g] żeby potraktować ze wzgardą wszystkie poważane osobistości ziemi.[h]

10 Przejdź przez swą ziemię jak Nil, córo Tarszisz.[i] Nie ma już żadnej stoczni.[j] **11** Wyciągnął rękę nad morze; zatrząsł królestwami.[k] Jehowa wydał nakaz przeciw Fenicji, żeby unicestwiono jej twierdze.[l] **12** I mówi: „Już nigdy nie będziesz się wielce radować,[m] o uciemiężona, dziewicza córo sydońska.[n] Wstań, przepraw się do Kittim.[o] Nawet tam nie zaznasz spokoju".

13 Oto ziemia Chaldejczyków![p] Jest to lud — Asyria[q] się nim nie okazała — oni założyli ją dla stworów zamieszkujących pustynię.[r] Wznieśli swe wieże oblężnicze;[s] ogołocili jej wieże mieszkalne;[t] obrócono ją w rozpadającą się ruinę.[u]

14 Wyjcie, okręty Tarszisz, bo wasza twierdza została złupiona.[v]

15 I w owym dniu Tyr pójdzie w zapomnienie na siedemdziesiąt lat[a] — tyle, ile jest dni jednego króla. Po upływie siedemdziesięciu lat Tyrowi przydarzy się to, o czym mowa w piosence o nierządnicy: **16** „Weź harfę, obchodź miasto, zapomniana nierządnico.[b] Graj na strunach jak najlepiej; mnóż swe piosenki, by o tobie pamiętano".

17 A po upływie siedemdziesięciu lat Jehowa skieruje uwagę na Tyr, a ten wróci do swej zapłaty[c] i będzie uprawiał nierząd ze wszystkimi ziemskimi królestwami na powierzchni ziemi.[d] **18** A jego zysk i zapłata[e] stanie się czymś świętym dla Jehowy. Nie będzie się tego gromadziło ani odkładało, gdyż jego zapłata przypadnie tym, którzy mieszkają przed obliczem Jehowy,[f] by jedli do syta i wytwornie się odziewali.[g]

24 Oto Jehowa opróżnia ziemię i ją pustoszy,[h] i zniekształcił jej powierzchnię,[i] i rozproszył jej mieszkańców.[j] **2** I stanie się z ludem to samo, co z kapłanem; ze sługą to samo, co z jego panem; ze służącą to samo, co z jej panią; z kupującym to samo, co ze sprzedającym; z pożyczającym to samo, co z biorącym pożyczkę; z pobierającym odsetki to samo, co z płacącym odsetki.[k] **3** Ziemia niechybnie będzie opróżniona i z całą pewnością zostanie splądrowana,[l] bo sam Jehowa wyrzekł to słowo.[m] **4** Ziemia pogrążyła się w żałobie,[n] zwiędła. Żyzna kraina wyschła, zwiędła. Wysoko postawieni spośród ludu ziemi uschli.[o] **5** I ziemia została splugawiona przez swoich mieszkańców,[p] bo obeszli

ROZDZ. 23

a Jer 47:4
b Iz 19:1
Iz 19:16
c Eze 26:15
Eze 27:35
Eze 28:19
d Pwt 29:24
Ps 94:2
e Eze 28:2
f Iz 14:24
Iz 46:10
g Dn 4:37
Jak 4:6
h Hi 12:21
Ps 107:40
i Iz 23:1
j Eze 26:14
Eze 26:17
k Ps 46:6
Eze 27:34
l Eze 26:5
Eze 26:15
m Eze 26:13
n Rdz 10:15
o Eze 27:6
Dn 11:30
p Rdz 11:31
Iz 13:19
Iz 47:1
Hab 1:6
q 2Kl 17:24
Iz 10:12
Iz 30:31
Nah 3:18
Sof 2:13
r Iz 13:21
s Eze 26:8
t Eze 26:9
u Eze 26:12
v Iz 23:1

szpalta 2

a Jer 25:11
Jer 27:3
Jer 27:6
b Prz 7:10
Jer 30:14
c Mi 1:7
d Nah 3:4
e Pwt 23:18
f Hi 27:17
Kzn 2:26
g Iz 60:5
Iz 61:6

ROZDZ. 24

h Pwt 28:63
Iz 1:7
Iz 5:5
Jer 4:6
Eze 6:6
i 2Kl 21:13
j Pwt 28:64
Neh 1:8
Jer 9:16

k Iz 3:2; Iz 9:14; Eze 7:12; Oz 4:9; **l** Kpł 26:31; Pwt 29:28; **m** Iz 46:10; **n** Iz 3:26; Iz 33:9; Jer 4:28; Lam 1:4; Oz 4:3; **o** Iz 2:11; **p** Kpł 18:24; Lb 35:33; 2Kn 33:9; Jer 3:1; Jer 23:11; Lam 4:13.

prawa,[a] zmienili przepis,[b] złamali przymierze trwające po czas niezmierzony.[c] **6** Dlatego przekleństwo pożarło ziemię,[d] a zamieszkujący ją są uważani za winnych. Dlatego ubyło mieszkańców ziemi i pozostało bardzo mało śmiertelników.[e]

7 Młode wino pogrążyło się w żałobie, winorośl uschła,[f] wzdychać zaczęli wszyscy weselący się w sercu.[g] **8** Ustała radość tamburynów, ucichła wrzawa weselących się, ustała radość harfy.[h] **9** Nie przy pieśni piją wino; odurzający napój gorzknieje tym, którzy go piją. **10** Zburzono opustoszałe miasto;[i] zamknięto każdy dom, żeby nie można było wejść. **11** Na ulicach rozlega się krzyk z powodu braku wina. Ustała wszelka radość; zniknęło z ziemi radosne uniesienie.[j] **12** Pozostawiono miasto w stanie wywołującym zdumienie; bramę rozbito w gruzy.[k]

13 Tak bowiem będzie pośrodku ziemi, między ludami, jak przy otrząsaniu drzewa oliwnego,[l] jak przy zbieraniu tego, co pozostało, gdy się skończyło winobranie.[m] **14** Podniosą głos, wydawać będą radosne okrzyki. Wobec dostojeństwa Jehowy będą przenikliwie wykrzykiwać od strony morza.[n] **15** Dlatego w krainie światła[o] będą wychwalać Jehowę,[p] na wyspach morskich imię Jehowy,[q] Boga Izraela. **16** Z krańca ziemi usłyszeliśmy melodie:[r] „Ozdoba Prawemu!”[s]

Ale ja mówię: „Czeka mnie chudość,[t] czeka mnie chudość! Biada mi! Zdrajcy postąpili zdradziecko.[u] Tak, zdradzając, ci zdrajcy postąpili zdradziecko”.[v]

17 Groza i jama, i pułapka na ciebie, mieszkańcu ziemi.[w]

ROZDZ. 24

a 2Kl 17:7 2Kl 22:13 Eze 20:13 Dn 9:5
b Mi 3:11
c Wj 19:5 Wj 24:7 Jer 31:32 Jer 34:18
d Kpł 26:16 Pwt 28:15 Joz 23:15
e Kpł 26:22 Pwt 4:27 Pwt 28:62 Iz 10:22
f Jer 8:13 Jl 1:10
g Iz 16:10 Iz 32:12 Am 5:17
h Ps 81:2 Jer 7:34 Jer 16:9 Oz 2:11
i 2Kl 25:10
j Iz 8:22 Lam 5:15
k Iz 32:14 Jer 9:11 Lam 1:4 Lam 2:9 Mi 1:9
l Pwt 24:20 Iz 17:6
m Iz 1:9 Iz 17:5 Jer 6:9 Eze 6:8 Mi 7:1
n Iz 12:1 Iz 40:9 Jer 31:12 Jer 33:11 Za 2:10
o Wj 27:13 Ps 97:11 Iz 30:26 Iz 43:5 Iz 49:6 Mi 7:9
p Za 13:9 Mal 1:11
q Iz 11:11 Iz 60:9 Sof 2:11
r Ps 22:27 Ps 98:3 Mk 13:27
s Wj 15:11 Ezd 9:15 Ps 145:7 Obj 15:3 Obj 19:2
t Iz 10:16 Iz 17:4
u Iz 21:2 Iz 33:1 Lam 1:2
v Jer 9:2 Oz 10:13
w Kpł 26:22 Jer 8:3 Eze 14:21 Am 5:19

18 I stanie się, że ten, kto ucieka na dźwięk tego, co budzi grozę, wpadnie do jamy, a kto wychodzi z wnętrza jamy, zostanie złapany w pułapkę.[a] Albowiem otworzą się upusty na wysokości[b] i zakołyszą się fundamenty ziemi.[c] **19** Rozpadając się, rozpadła się ziemia, trzęsąc się, zatrzęsła się ziemia, chwiejąc się, zachwiała się ziemia.[d] **20** Zataczając się, ziemia porusza się niepewnie jak pijany i kołysze się jak budka strażnicza.[e] A jej występek zaciążył na niej[f] i ona upadnie, by już więcej nie powstać.[g]

21 I w owym dniu Jehowa zwróci uwagę na wojsko górne na wysokości oraz na ziemskich królów na ziemi.[h] **22** I zostaną zebrani, jak się zbiera więźniów do dołu,[i] i będą zamknięci w lochu;[j] a po mnóstwie dni zostanie na nich zwrócona uwaga.[k] **23** I speszył się księżyc w pełni, a jaskrawe słońce się zawstydziło,[l] bo Jehowa Zastępów został królem[m] na górze Syjon[n] oraz w Jerozolimie i przed swymi starszymi — w chwale.[o]

25 Jehowo, tyś moim Bogiem.[p] Wywyższam cię,[q] sławię twoje imię,[r] bo wprowadziłeś w czyn rzeczy zdumiewające,[s] zamiary[t] od zamierzchłych czasów — w wierności,[u] w wiarogodności.[v] **2** Miasto bowiem obróciłeś w kupę kamieni, gród warowny — w rozpadającą się ruinę; sprawiłeś, iż wieża mieszkalna obcych nie jest miastem

szpalta 2 **a** Pwt 32:23; 1Kl 20:30; **b** Rdz 7:11; Prz 27:4; **c** Pwt 32:22; Ps 18:7; Ps 18:15; **d** Jer 4:24; Nah 1:5; Hab 3:6; **e** Ps 107:27; Iz 19:14; Iz 29:9; **f** 2Kl 21:16; 2Kn 36:16; Jer 14:20; Oz 4:2; **g** Am 8:14; **h** Ps 76:12; Ag 2:22; **i** Rdz 41:14; **j** Iz 42:7; **k** Za 9:11; **l** Obj 21:23; **m** Ps 97:1; Obj 11:17; **n** Ps 132:13; Iz 8:18; Iz 18:7; Jl 3:17; Heb 12:22; **o** 1Kl 8:11; Ps 46:5; Iz 12:6; Mi 4:7; Za 2:10; **ROZDZ. 25** **p** Pwt 32:3; 1Kn 29:10; Ps 25:12; Iz 61:10; **q** Ps 7:17; Ps 99:5; Ps 145:1; Heb 13:15; **r** Ps 30:4; Ps 150:6; Obj 15:4; **s** Ps 40:5; Ps 98:1; Ps 107:8; Ps 145:4; **t** Ps 33:11; Iz 28:29; Heb 6:17; **u** Pwt 32:4; Neh 9:33; Ps 89:5; **v** Rdz 24:27; Lb 23:19.

i nie będzie odbudowana aż po czas niezmierzony.[a] **3** Dlatego będą cię wychwalać ci, którzy są silnym ludem; miasto narodów ciemięskich – te będą się ciebie bać.[b] **4** Bo stałeś się twierdzą dla maluczkiego, twierdzą dla biednego w udręce, którą znosi,[c] schronieniem przed deszczową nawałnicą, cieniem[d] przed skwarem, gdy gwałtowne dyszenie tyranów przypomina deszczową nawałnicę uderzającą w mur. **5** Jak skwar w bezwodnej krainie tłumisz wrzawę obcych, jak skwar – cieniem obłoku.[e] Melodia tyranów zostaje zdławiona.[f]

6 I na tej górze[g] Jehowa Zastępów wyprawi dla wszystkich ludów[h] ucztę z potraw obficie nasączonych oliwą,[i] ucztę z wina trzymanego na osadach, z potraw obficie nasączonych oliwą, pełnych szpiku,[j] z wina[k] trzymanego na osadach, przecedzonego.[l] **7** I na tej górze pochłonie okrycie, które okrywa wszystkie ludy,[m] i tkaninę utkaną nad wszystkimi narodami. **8** Pochłonie on śmierć na zawsze[n] i Wszechwładny Pan, Jehowa, otrze łzy z każdego oblicza.[o] I hańbę swego ludu zdejmie z całej ziemi,[p] bo tak rzekł Jehowa.

9 I w owym dniu powiedzą: „Oto nasz Bóg.[q] W nim pokładamy nadzieję[r] i on nas wybawi.[s] To Jehowa.[t] W nim pokładamy nadzieję. Radujmy się i weselmy z jego wybawienia”.[u]

10 Bo ręka Jehowy spocznie na tej górze,[v] a Moab zostanie rozdeptany[w] na swym miejscu, jak się rozdeptuje stertę słomy na gnojowisku.[x] **11** I rozpostrze ręce pośród niego, jak je rozpościera pływak, by płynąć, i poniży jego wyniosłość[y] zwodniczymi ruchami swych rąk.

ROZDZ. 25

a Pwt 13:16
Iz 6:11
b Ps 46:10
Ps 66:3
Ps 83:16
Eze 38:23
c Ps 46:1
Ps 121:7
Nah 1:7
Sof 3:12
d Ps 91:1
Ps 121:5
Ps 121:6
Obj 7:16
e Hi 7:2
Iz 49:10
f Ps 58:10
Iz 24:8
Obj 18:22
g Ps 72:3
Iz 11:9
Iz 65:25
Dn 2:35
h Iz 49:10
Dn 7:14
Mt 8:11
i Ps 72:16
Ps 85:11
Ps 85:12
Ps 104:15
Jer 31:12
j Hi 21:24
k Kzn 10:19
Iz 55:1
l Jer 48:11
Łk 5:39
m Iz 60:2
Łk 2:32
Dz 17:30
2Ko 3:13
2Ko 4:4
Ef 5:8
n Oz 13:14
1Ko 15:54
2Tm 1:10
Heb 2:15
Obj 20:14
o Iz 35:10
Obj 7:17
Obj 21:4
p Ps 69:9
Ps 89:51
q Pwt 32:3
Iz 25:1
Obj 19:1
r Ps 27:14
Ps 37:34
Ps 146:5
s Rdz 49:18
Prz 20:22
Łk 2:30
t Wj 6:2
Ps 97:5
Sof 3:12
u Ps 20:5
Ps 21:1
Ps 62:1
Ps 95:1
Mt 7:7
Sof 3:14
v Ps 132:13
Iz 12:6
w Ps 110:6
Iz 15:1
Sof 2:9
x Ps 83:10
Łk 13:8
y Jer 48:29
Dn 4:37
Jak 4:6

12 I powali miasto warowne z twymi wysokimi murami ochronnymi; poniży je, rzuci je na ziemię, w proch.[a]

26 W owym dniu[b] będzie się śpiewać[c] w ziemi judzkiej[d] tę pieśń: „Mamy potężne miasto.[e] Wybawienie czyni on murami i wałem obronnym.[f] **2** Otwórzcie bramy,[g] żeby mógł wejść prawy naród, który trwa w wiernym postępowaniu.[h] **3** Skłonności dobrze wspieranej będziesz strzegł w nieustannym pokoju,[i] gdyż właśnie ty budzisz ufność.[j] **4** Zawsze ufajcie Jehowie,[k] bo w Jah Jehowie jest Skała[l] czasów niezmierzonych.

5 „Powalił bowiem mieszkających na wysokości,[m] w mieście wywyższonym.[n] Poniża je, poniża je aż do ziemi; rzuca je w proch.[o] **6** Stopa je podepcze, stopy uciśnionego, kroki maluczkich”.[p]

7 Ścieżką prawego jest prostolinijność.[q] Ponieważ jesteś prostolinijny, wyrównasz drogę prawego.[r] **8** Tak, ze względu na ścieżkę twoich sądów, Jehowo, w tobie pokładamy nadzieję.[s] Do twego imienia i do twego pamiętnego miana[t] kieruje się pragnienie duszy.[u] **9** Duszą swoją pragnąłem cię w nocy;[v] tak, swym duchem, który jest we mnie, wciąż cię szukam;[w] bo gdy od ciebie nadejdą sądy dla ziemi,[x] prawości[y] nauczą się mieszkańcy żyznej krainy.[z] **10** Choćby

szpalta 2 **a** Iz 26:5; **ROZDZ. 26** **b** Iz 4:2; Iz 26:19; Jn 11:24; **c** Wj 15:1; 2Sm 22:1; Ps 146:2; Ps 150:5; Iz 12:5; **d** Jer 33:10; Jer 33:11; **e** Ps 48:2; Ps 48:12; Ps 127:1; **f** Iz 60:18; Za 2:5; **g** Ps 118:19; Ps 118:20; Iz 60:11; Iz 62:10; Mt 7:14; Obj 22:14; **h** Wj 19:6; Pwt 4:8; Mal 3:17; Dz 2:47; 1Pt 2:9; **i** Ps 119:165; Iz 54:13; Jn 14:27; Rz 15:33; Flp 4:7; 2Pt 1:2; **j** Ps 9:10; Jer 17:7; **k** 2Kn 20:20; Ps 62:8; Prz 3:5; **l** Pwt 32:4; Pwt 32:31; 1Sm 2:2; **m** Hi 40:11; Iz 2:11; **n** Iz 15:1; Iz 25:10; **o** Iz 25:12; Jer 48:9; **p** Sof 3:12; Mal 4:3; **q** 1Kn 29:17; Hi 1:1; Ps 18:24; Prz 20:7; **r** Ps 5:8; **s** Ps 119:7; Ef 5:17; **t** Wj 3:15; Ps 135:13; Oz 12:5; **u** Mi 7:7; **v** Ps 63:6; Ps 119:62; Łk 6:12; **w** Ps 63:1; Ps 77:6; **x** Ps 9:8; Ps 58:11; **y** Ps 96:13; Ps 97:2; **z** Ps 85:11; Iz 61:11.

niegodziwemu okazano łaskę, i tak nie nauczy się prawości.[a] W krainie rzetelności będzie postępował niesprawiedliwie[b] i nie będzie widział dostojeństwa Jehowy.[c]

11 Jehowo, twa ręka podniosła się wysoko,[d] ale oni jej nie widzą.[e] Zobaczą i będą się wstydzić[f] wobec tej gorliwości o twój lud. Tak, strawi ich ogień[g] przeznaczony dla twych wrogów. **12** Jehowo, przysądzisz nam pokój,[h] gdyż dokonałeś dla nas wszystkich naszych dzieł.[i] **13** Jehowo, nasz Boże, inni panowie, a nie ty, występowali w roli naszych właścicieli.[j] Tylko dzięki tobie będziemy wspominać o twoim imieniu.[k] **14** Oni są martwi; nie będą żyć.[l] Bezsilni w śmierci,[m] nie powstaną.[n] Dlatego zwróciłeś uwagę na to, by ich unicestwić oraz zgładzić wszelką wzmiankę o nich.[o]

15 Pomnożyłeś naród; Jehowo, pomnożyłeś naród;[p] otoczyłeś się chwałą.[q] Daleko przesunąłeś wszystkie granice kraju.[r] **16** Jehowo, w okresie udręki zwrócili uwagę na ciebie;[s] wyszeptali modlitwę, gdy byli przez ciebie karceni.[t] **17** Jak brzemienna, która ma rodzić, doznaje boleści, krzyczy w bólach porodowych, takimi staliśmy się my z twego powodu, Jehowo.[u] **18** Staliśmy się brzemienni, doznawaliśmy boleści;[v] niejako urodziliśmy wiatr. Nie zapewniamy tej ziemi prawdziwego wybawienia[w] i nie rodzą się mieszkańcy żyznej krainy.[x]

19 „Umarli twoi ożyją.[y] Zwłoki moje powstaną.[z] Przebudźcie się i wydawajcie radosne okrzyki, mieszkający w prochu![a] Bo twoja rosa[b] jest jak rosa malw,[c] a ziemia urodzi nawet tych, którzy są bezsilni w śmierci.[d]

ROZDZ. 26

a Wj 8:15 Ps 106:43 Prz 1:32
b Ps 78:57 Jer 2:7
c Ps 28:5 Iz 5:12 Oz 11:7
d Ps 10:12 Mi 5:9
e Iz 6:9
f Ps 86:17 1Pt 3:16 Obj 3:9
g Heb 10:27
h Ps 29:11 Iz 57:19 Jer 33:6 Jn 14:27
i Dz 5:38 Dz 5:39
j 2Kn 12:8
k Joz 23:7 2Tm 2:19
l Ps 22:15
m Prz 2:18 Kzn 9:5 Kzn 9:10 Iz 38:18
n Hi 14:14 Kzn 9:6 Jer 51:39 Mt 25:46
o Ps 9:5 Ps 109:13 Prz 10:7
p Rdz 12:2 Pwt 10:22 Iz 9:3 Iz 51:2
q Ps 72:18 Iz 60:21
r 1Kl 4:21
s Sdz 10:10 Ps 77:2 Ps 78:34 Oz 5:15
t Sdz 3:8 Heb 12:5 Heb 12:6
u Iz 13:8 Jer 4:31 Jer 6:24
v 2Kl 19:3
w Joz 7:9
x Iz 37:3
y Oz 13:14 Jn 5:29 Dz 24:15 1Ko 15:22 Obj 20:12
z Iz 25:8 Mk 12:26 Jn 11:24 Jn 11:25 1Ko 15:21 1Ts 4:14
a Rdz 3:19 Dn 12:2
b Eze 37:2
c 2Kl 4:39
d Obj 20:13

20 „Idź, mój ludu, wejdź do swych wewnętrznych komnat i zamknij za sobą drzwi.[a] Schowaj się tylko na chwilę, aż przeminie potępienie.[b] **21** Oto bowiem Jehowa wychodzi ze swego miejsca, aby rozliczyć mieszkańców ziemi z przewinienia wobec niego,[c] i ziemia odsłoni krew na niej przelaną,[d] i już nie będzie zakrywać swoich pozabijanych".[e]

27 W owym dniu Jehowa[f] ze swym mieczem twardym i wielkim, i potężnym[g] zwróci uwagę na Lewiatana,[h] wijącego się węża,[i] na Lewiatana, węża krętego, i zabije potwora morskiego,[j] który jest w morzu.

2 W owym dniu zaśpiewajcie tej niewieście:[k] „Winnica[l] pieniącego się wina! **3** Ja, Jehowa, jej strzegę.[m] Co chwila będę ją podlewał.[n] Aby nikt przeciwko niej nie wystąpił, będę jej strzegł nocą i dniem.[o] **4** Nie czuję złości.[p] Kto mi da w bitwie cierniste krzewy[q] i chwasty? Chcę po takich deptać. Chcę takie jednocześnie podpalić.[r] **5** Albo niech się uchwyci mojej twierdzy, niech zawrze ze mną pokój; pokój niech zawrze ze mną".[s]

6 W nadchodzących dniach Jakub zapuści korzenie, Izrael[t] zakwitnie i puści pędy; i po prostu napełnią plonem powierzchnię żyznej krainy.[u]

7 Czy trzeba go uderzyć jak uderzeniem tego, który go ude-

szpalta 2 **a** Rdz 7:16; Wj 12:22; Ps 32:7; Ps 91:4; Prz 18:10; **b** Ps 27:5; Ps 57:1; Ps 91:4; **c** Ps 37:20; Oz 5:14; Mi 1:3; Mt 24:21; 2Ts 1:8; 2Pt 3:7; **d** Rdz 4:10; Ps 9:12; Eze 24:7; Łk 11:50; Obj 16:6; Obj 18:24; **e** Mal 4:1; **ROZDZ. 27** **f** Wj 15:3; **g** Pwt 32:41; Jer 47:6; **h** Hi 41:1; **i** Hi 26:13; **j** Rdz 1:21; Ps 74:13; Iz 51:9; Eze 29:3; Eze 32:2; **k** Iz 5:1; **l** Ps 80:8; Jer 2:21; Mt 21:33; **m** Pwt 33:29; 1Sm 2:9; **n** Iz 35:6; Iz 41:18; Iz 58:11; **o** Ps 121:4; Iz 46:4; **p** Ps 85:3; Ps 103:9; Iz 12:1; **q** Łk 6:44; **r** 2Sm 23:6; Iz 10:17; Heb 6:8; **s** Iz 57:19; Eze 34:25; Oz 2:18; Rz 5:1; 2Ko 5:19; **t** Eze 39:25; **u** Ps 92:13; Iz 37:31; Iz 60:22; Jer 30:19; Oz 14:5.

rza? Albo czy trzeba go zabić jak podczas rzezi jego zabitych?[a] **8** Z przeraźliwym okrzykiem stoczysz z nią spór, gdy będziesz ją odprawiał. Wypędzi ją swym podmuchem, i to silnym, w dniu wiatru wschodniego.[b] **9** Toteż w ten sposób zostanie dokonane przebłaganie za winę Jakuba[c] i taki będzie cały owoc, gdy usunie jego grzech,[d] gdy sprawi, że wszystkie kamienie ołtarza staną się jak kreda starta w proch, tak iż się nie podniosą święte pale[e] i kadzielnie.[f] **10** Bo miasto warowne będzie osamotnione, pastwisko pozostawione samo sobie i opuszczone jak pustkowie.[g] Tam cielę będzie się paść i tam będzie leżeć; i pożre on jego gałęzie.[h] **11** Gdy uschną jego gałązki, przychodzące kobiety będą je odłamywać i podpalać.[i] Nie jest to bowiem lud odznaczający się głębokim zrozumieniem.[j] Dlatego Ten, który go uczynił, nie zmiłuje się nad nim i Ten, który go ukształtował, nie okaże mu łaski.[k]

12 I w owym dniu Jehowa otrząśnie owoce,[l] począwszy od płynącego strumienia Rzeki[m] aż do Doliny Potoku Egipskiego,[n] i tak zostaniecie pozbierani jeden po drugim,[o] synowie Izraela. **13** I w owym dniu będzie się dąć w wielki róg,[p] a ginący w ziemi asyryjskiej[q] oraz rozproszeni w ziemi egipskiej[r] przyjdą i pokłonią się[s] Jehowie na świętej górze w Jerozolimie.[t]

28 Biada wspaniałej koronie pijaków Efraima[u] i więdnącemu kwieciu jego pięknej ozdoby na głowie żyznej doliny odurzonych winem! **2** Oto Jehowa ma kogoś silnego i energicznego.[v] Jak burza gradowa,[w] niszczycielska burza, jak burza niosąca potężne, zalewające wody,[a] z całej siły rzuci on na ziemię. **3** Nogami podeptane[b] zostaną wspaniałe korony pijaków Efraima. **4** A więdnący kwiat[c] jego pięknej ozdoby na głowie żyznej doliny będzie niczym wczesna figa[d] przed nadejściem lata, którą widzący, ujrzawszy, połyka, gdy jeszcze ją ma w dłoni.

5 W owym dniu Jehowa Zastępów stanie się zdobną koroną[e] i pięknym wieńcem[f] dla pozostałych[g] ze swego ludu **6** oraz duchem sprawiedliwości dla zasiadającego w sądzie[h] i potęgą dla odpierających bitwę od bramy.[i]

7 I również ci błądzą pod wpływem wina, i błąkają się pod wpływem odurzającego napoju. Kapłan i prorok[j] błądzą z powodu odurzającego napoju, wpadają w oszołomienie pod wpływem wina, błąkają się[k] pod wpływem odurzającego napoju; błądzą w swoim widzeniu, zataczają się w swym rozstrzyganiu. **8** Całe stoły bowiem są pełne plugawych wymiocin[l] — nie ma miejsca, gdzie by ich nie było.

9 Kogóż to będzie się uczyć poznania[m] i komuż udzielać zrozumienia tego, co usłyszano?[n] Czy odstawionym od mleka, odsuniętym od piersi?[o] **10** Jest bowiem „nakaz za nakazem, nakaz za nakazem, sznur mierniczy za sznurem mierniczym, sznur mierniczy za sznurem mierniczym, trochę tu, trochę tam”.[p] **11** Gdyż za pośrednictwem tych, którzy bełkoczą swymi wargami,[q] a także innym językiem[r] będzie mówił do tego ludu,[s] **12** do tych, którym rzekł: „Oto miejsce

ROZDZ. 27

a Iz 10:20; Jer 50:33
b Jer 4:11; Eze 13:13
c Iz 4:4; Iz 48:10; Eze 24:13
d Rz 11:26
e Iz 17:8; Mi 5:13
f 2Kn 34:4
g Iz 6:11; Iz 17:9; Jer 26:18; Lam 2:5; Eze 36:4
h Iz 7:25; Iz 17:2; Iz 32:14
i Ps 80:16; Iz 6:13; Eze 15:6; Mt 3:10; Jn 15:6
j Pwt 32:28; Iz 1:3; Jer 4:22; Oz 4:6
k 2Kn 36:16; Eze 9:10; 2Ts 1:8
l Iz 11:11; Iz 24:13
m Joz 24:2
n Lb 34:5; 1Kl 8:65
o Pwt 30:3; Neh 1:9; Jer 3:14; Am 9:14; Łk 15:4
p Iz 11:12; Iz 49:22; Iz 62:10
q 2Kl 17:6; Iz 11:16; Oz 9:3
r Jer 43:7; Oz 8:13; Za 10:10
s Ps 95:6; Za 14:16
t Ps 122:4; Iz 2:3; Iz 25:6; Iz 52:1; Jer 3:17

ROZDZ. 28

u Iz 7:2; Oz 7:11
v Iz 7:17; Iz 7:20
w Hi 38:22; Iz 28:17; Eze 13:11

szpalta 2

a Iz 29:6; Nah 1:8
b Iz 25:10; Lam 1:15
c Jak 1:10
d Jer 24:2; Nah 3:12; Obj 6:13

e Iz 24:15; Iz 24:23; Iz 62:3; **f** Iz 35:2; **g** Iz 11:16; Rz 11:5; **h** Lb 11:17; 1Kl 3:28; Ps 72:1; Iz 11:2; **i** Ps 18:34; Ps 68:35; Flp 4:13; **j** Jer 5:31; Jer 23:13; **k** 2Kl 16:10; **l** Jer 48:26; **m** Heb 5:14; **n** Iz 6:10; **o** Oz 4:6; Mt 15:8; Mt 15:9; **p** 2Kl 21:13; Iz 28:17; Lam 2:8; **q** Pwt 28:49; Jer 5:15; **r** Dn 1:4; **s** 1Ko 14:21.

odpoczynku. Zapewnijcie odpoczynek znużonemu. I oto miejsce wytchnienia" – lecz którzy nie chcieli słuchać.[a] **13** I dla nich słowo Jehowy stanie się „nakazem za nakazem, nakazem za nakazem, sznurem mierniczym za sznurem mierniczym, sznurem mierniczym za sznurem mierniczym,[b] trochę tu, trochę tam", żeby szli i upadli na wznak i żeby zostali złamani i usidleni, i złapani.[c]

14 Słuchajcie więc słowa Jehowy, wy, samochwalcy, władcy[d] tego ludu, którzy jesteście w Jerozolimie: **15** Powiedzieliście bowiem: „Zawarliśmy przymierze ze Śmiercią,[e] a z Szeolem urzeczywistniliśmy wizję;[f] gdyby miała przejść zatapiająca, raptowna powódź, do nas nie dojdzie, bo schronieniem naszym uczyniliśmy kłamstwo[g] i ukryliśmy się w fałszu"[h] – **16** dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto kładę kamień[i] jako fundament na Syjonie,[j] kamień wypróbowany,[k] drogocenny narożnik[l] niewzruszonego fundamentu.[m] Nikt, kto wierzy, nie wpadnie w popłoch.[n] **17** I uczynię sprawiedliwość sznurem mierniczym,[o] a prawość[p] poziomnicą; i grad[q] zmiecie schronienie kłamstwa,[r] a wody porwą kryjówkę.[s] **18** I wasze przymierze ze Śmiercią zostanie zerwane,[t] a wasza wizja z Szeolem się nie ostoi.[u] Gdy będzie przechodzić zatapiająca, raptowna powódź,[v] staniecie się też dla niej miejscem deptania.[w] **19** Ilekroć przejdzie, porwie was,[x] gdyż co rano będzie przechodzić, dniem i nocą; i stanie się to już tylko czymś, co przyprawia o drżenie,[y] żeby inni zrozumieli, co usłyszano".

ROZDZ. 28

a Ps 81:11 Jer 44:16
b 2Kl 21:13 Iz 28:17 Lam 2:8
c 2Kn 36:16 Iz 8:15
d Hab 1:10
e Iz 28:18
f Eze 13:16
g Iz 31:1 Iz 31:3
h Iz 30:10
i Ps 118:22 Rz 9:33 1Pt 2:6
j Heb 12:22 Obj 14:1
k Heb 2:10 Heb 5:9
l Mt 21:42 Mk 12:10 Łk 20:17 Dz 4:11
m Iz 51:16 Mt 16:18 1Ko 3:11 Ef 2:20
n Rz 9:33 Rz 10:11 1Pt 2:6
o 2Kl 21:13
p Ps 9:8 Ps 35:24 Jer 11:20
q Iz 28:2
r 2Kl 18:21 Iz 31:1 Iz 31:3 Jer 43:11
s Jer 42:14 Jer 43:7 Eze 17:15
t Rz 5:14
u Iz 28:15
v Iz 8:8 Jer 47:2
w 2Kl 18:13
x Iz 24:1
y 2Kl 21:12 Jer 19:3 Hab 3:16

szpalta 2

a 2Sm 5:20 1Kn 14:11
b Joz 10:10 1Kn 14:16
c Lam 2:15 Hab 1:5
d 2Kn 30:10 2Kn 36:16 Jer 20:7
e Iz 10:23
f Iz 24:1
g Ps 30:5 Ps 103:9 Mi 7:18
h Jer 4:3
i Mt 23:23
j Kpł 19:19
k Ezc 4:9
l Wj 9:32 Eze 4:9

20 Łoże bowiem okazało się za krótkie, żeby się na nim wyciągnąć, a tkana płachta jest za wąska, by się owinąć. **21** Bo Jehowa powstanie jak przy górze Peracim,[a] będzie wzburzony jak na nizinie w pobliżu Gibeonu,[b] aby dokonać swego czynu – zadziwiający jest jego czyn – i aby wykonać swe dzieło – niezwykłe jest jego dzieło.[c] **22** Nie okazujcie się więc naśmiewcami,[d] aby się nie zacieśniły wasze pęta, bo cały kraj czeka zagłada, rzecz postanowiona, którą usłyszałem od Wszechwładnego[e] Pana, Jehowy Zastępów.[f]

23 Nadstawcie ucha i słuchajcie mego głosu; natężcie uwagę i słuchajcie mojej wypowiedzi. **24** Czyż oracz przez cały dzień[g] orze pod zasiew, spulchnia i bronuje glebę?[h] **25** Czy po wyrównaniu jej powierzchni nie rozrzuca czarnuszki i nie rozsypuje kminu,[i] i czy w wyznaczone miejsce[j] nie rzuca pszenicy, prosa[k] i jęczmienia, a także orkiszu[l] jako swej granicy?[m] **26** I koryguje się[n] go według tego, co słuszne. Poucza go jego Bóg.[o] **27** Bo czarnuszki nie wygniata się urządzeniem młockarskim,[p] a po kminie nie przetacza się koła wozu. Czarnuszkę bowiem młóci się kijem,[q] a kmin laską. **28** Czyż rozgniata się ziarno chlebowe? Nikt go bowiem bez końca[r] nie wymłóca.[s] I wprawi w ruch wał swego wozu młockarskiego, jak również swoje rumaki, lecz go nie rozgniecie.[t] **29** Również to wyszło od Jehowy Zastępów,[u] który jest cudowny w zamyśle, który okazał się wielce skuteczny w działaniu.[v]

m Kpł 19:9; Kpł 19:10; Kpł 23:22; **n** Jer 10:24; Heb 12:6; Heb 12:11; **o** Ps 119:71; **p** Iz 41:15; Am 1:3; **q** Iz 10:5; **r** Ps 103:9; Mi 7:18; **s** Iz 21:10; 1Ko 9:9; **t** Kpł 26:44; Iz 10:20; **u** Heb 12:9; **v** Ps 40:5; Jer 32:19; Rz 11:33.

29 „Biada Arielowi,[a] Arielowi, miastu, w którym obozował Dawid![b] Dodajcie rok do roku; niech kolejno przebiegną święta.[c] **2** I niechybnie ścisnę[d] Ariela, i nastanie żałość i lament,[e] i stanie się dla mnie paleniskiem ołtarza Bożego.[f] **3** I będę obozował ze wszystkich stron przeciwko tobie, i otoczę cię palisadą, i wzniosę przeciwko tobie umocnienia oblężnicze.[g] **4** I zostaniesz poniżony, tak iż mówić będziesz z samej ziemi, i jak z prochu będzie brzmieć cicho twa wypowiedź.[h] I niczym medium spirytystycznego będzie twój głos z ziemi, a wypowiedź twa zakwili z prochu.[i] **5** I tłum tych, którzy są dla ciebie obcy, stanie się jak drobny pył,[j] a tłum tyranów[k] — jak plewa, która ginie.[l] I stanie się to w jednej chwili, nagle.[m] **6** Jehowa Zastępów nawiedzi cię gromem i trzęsieniem ziemi, i potężnym odgłosem, wichrem i nawałnicą, i płomieniem trawiącego ognia”.[n]

7 I jak bywa we śnie, w nocnej wizji, tak będzie z tłumem wszystkich narodów, które toczą wojnę przeciwko Arielowi[o] — ze wszystkimi, którzy toczą wojnę przeciwko niemu, i z wieżami oblężniczymi, i z tymi, którzy go ściskają.[p] **8** Zaiste, będzie jak wtedy, gdy ktoś głodny śni, że je, i oto budzi się, a w jego duszy pusto;[q] i tak jak wtedy, gdy ktoś spragniony śni, że pije, po czym budzi się i oto jest zmęczony, a jego dusza — wyschnięta; tak stanie się z tłumem ze wszystkich narodów, które toczą wojnę przeciwko górze Syjon.[r]

9 Ociągajcie się i bądźcie zdumieni;[s] oślepcie się i bądźcie oślepieni.[t] Upili się,[u] ale nie winem; poruszają się niepewnie, ale nie pod wpływem odurzającego napoju.[a]

10 Bo Jehowa wylał na was ducha głębokiego snu;[b] i on zamyka wasze oczy, proroków,[c] on też zakrył wasze głowy,[d] wizjonerów.[e] **11** A dla was wizja wszystkiego staje się podobna do słów zapieczętowanej księgi,[f] którą dają komuś znającemu pismo i mówią: „Zechciej to przeczytać na głos”, a on musi powiedzieć: „Nie mogę, bo jest zapieczętowana”;[g] **12** i dadzą tę księgę komuś, kto nie zna pisma, i ktoś powie: „Zechciej to przeczytać na głos”, a on musi rzec: „W ogóle nie znam pisma”.

13 I Jehowa mówi: „Ponieważ ten lud przybliża się swymi ustami i wychwalają mnie tylko swymi wargami,[h] lecz swe serce bardzo ode mnie oddalili,[i] a ich bojaźń przede mną staje się przykazaniem ludzkim, którego się naucza,[j] **14** więc oto jestem — Ten, który znowu postąpi z tym ludem zdumiewająco,[k] w sposób zdumiewający oraz z czymś zdumiewającym; i zginie mądrość ich mędrców, i skryje się zrozumienie ich mężów roztropnych”.[l]

15 Biada tym, którzy schodzą bardzo głęboko, ukrywając zamiar przed Jehową,[m] a swe czyny popełniają w ciemnym miejscu,[n] mówiąc: „Któż nas widzi i któż o nas wie?”[o] **16** Przewrotność wasza! Czy stawia się garncarza na równi z gliną?[p] Czyż bowiem coś utworzonego powie o swym twórcy: „On mnie nie utworzył”?[q] I czy rzecz ukształtowana powie o tym, kto ją ukształtował: „Nie wykazał się zrozumieniem”?[r]

ROZDZ. 29

a Iz 29:7
b 2Sm 5:9
c Kpl 23:2
2Kn 8:13
d Pwt 28:53
Pwt 28:55
e Iz 51:19
Lam 1:4
f Iz 9:19
Jer 15:14
Jer 17:4
Sof 1:7
g 2Kl 24:11
2Kl 25:1
Jer 39:1
Eze 4:2
Eze 21:22
h Ps 44:25
Iz 51:23
i Iz 8:19
j Iz 13:19
Iz 14:22
Iz 21:9
k Iz 13:11
l Hi 21:18
Ps 1:4
Ps 35:5
Iz 17:13
m Iz 47:9
Iz 48:3
n 1Sm 2:10
Jer 50:25
Nah 1:3
o Jer 25:14
Za 14:2
p Iz 29:2
q Ps 73:20
r Iz 10:12
Jer 51:24
s Hab 1:5
t Iz 6:9
u Jer 51:7

szpalta 2

a Jer 25:27
b Ps 69:23
Iz 6:10
Dz 28:27
Rz 11:8
c 1Sm 9:9
Jer 14:14
Jer 27:15
d Iz 9:16
e Mi 3:7
f Iz 8:16
Dn 12:4
Obj 5:1
g Dn 12:9
Mt 11:25
Mt 13:11
h Iz 48:1
Jer 3:10
Jer 5:2
Mk 7:6
i Mt 15:8
j Mt 15:9
Mk 7:8
Kol 2:22
k Iz 28:21
Hab 1:5
l Jer 8:9
Jn 9:39
Dz 28:26
Rz 1:28
1Ko 1:19
m Iz 30:1

n Hi 24:15; Eze 8:12; Jn 3:20; 1Ko 4:5; **o** Ps 73:11; Ps 94:7; **p** Iz 45:9; Iz 64:8; Rz 9:21; **q** Jer 18:6; **r** Ps 94:9; Iz 45:9; Rz 9:20.

17 Czyż nie jest tak, że już za bardzo krótką chwilę Liban zostanie zamieniony w sad,[a] a sad będzie uważany za las?[b] **18** I w owym dniu głusi usłyszą słowa księgi,[c] a z mroku i z ciemności nawet oczy ślepych będą widzieć.[d] **19** A potulni[e] pomnożą swą radość z Jehowy i nawet biedni spośród ludzi będą się radować Świętym Izraela,[f] **20** ponieważ przyjdzie kres na tyrana[g] i skończy się samochwalca,[h] zostaną też wytraceni wszyscy, którzy czyhają, żeby wyrządzać szkodę,[i] **21** ci, którzy doprowadzają człowieka do tego, że grzeszy swym słowem,[j] i ci, którzy zakładają przynętę nawet na upominającego w bramie,[k] oraz ci, którzy odtrącają prawego pustymi argumentami.[l]

22 Oto więc, co domowi Jakuba rzekł Jehowa — ten, który wykupił Abrahama:[m] „Teraz już Jakub nie będzie zawstydzony ani jego oblicze nie zblednie;[n] **23** kiedy bowiem ujrzy swe dzieci, dzieło moich rąk, pośród siebie,[o] będą uświęcać moje imię[p] i uświęcą Świętego Jakubowego,[q] a do Boga Izraela będą się odnosić z bojaźnią nacechowaną szacunkiem.[r] **24** I ci, którzy błądzą w swym duchu, posiądą zrozumienie, a utyskujący nauczą się treści pouczenia”.[s]

30 „Biada synom upartym[t] — brzmi wypowiedź Jehowy — tym, którzy są skłonni wykonać zamiar, ale nie mój,[u] i wylać napój ofiarny, ale nie z moim duchem, żeby dodawać grzech do grzechu;[v] **2** tym, którzy nie pytając się moich ust,[w] wyruszają, by się udać do Egiptu[x] i schronić się w twierdzy faraona oraz szukać schronienia w cieniu Egiptu![a] **3** I twierdza faraona stanie się dla was powodem do wstydu,[b] a schronienie w cieniu Egiptu przyczyną upokorzenia.[c] **4** Jego książęta bowiem dostali się do Coanu,[d] a jego wysłannicy dotarli aż do Chanes. **5** Każdy będzie się wstydził ludu, który nikomu nie przynosi pożytku, który wcale nie pomaga i nie przynosi pożytku, lecz jest powodem do wstydu, a także przyczyną hańby”.[e]

6 Wypowiedź przeciwko zwierzętom południa:[f] Przez krainę udręki[g] i uciążliwości, lwa i pomrukującego lamparta, żmii i ognistego węża latającego,[h] niosą na grzbietach dorosłych osłów swoje zasoby, a na garbach wielbłądów[i] swoje zapasy. Dla ludu okażą się bezużyteczne. **7** Egipcjanie zaś są tylko marnością i pomagać będą na darmo.[j] Dlatego nazwałem ją: „Rahab[k] — mają siedzieć bez ruchu”.

8 „Chodź więc, napisz to przy nich na tablicy i zapisz to w księdze,[l] aby służyło na dzień przyszły, na świadectwo po czas niezmierzony.[m] **9** Bo to lud buntowniczy,[n] synowie nieprawdomówni,[o] synowie, którzy nie chcą słuchać prawa Jehowy,[p] **10** którzy rzekli do widzących: ‚Nie macie nic widzieć’, a do miewających wizje: ‚Nie macie w wizjach dla nas oglądać rzeczy prostolinijnych.[q] Mówcie nam to, co miłe; oglądajcie w wizjach rzeczy zwodnicze.[r] **11** Zejdźcie z drogi; zboczcie ze ścieżki.[s] Sprawcie,

ROZDZ. 29

a Iz 35:1 Iz 41:19
b Iz 32:15
c Iz 35:5
d Iz 42:16 Łk 4:18 Dz 26:18 Obj 3:18
e Ps 37:11 Sof 2:3 Mt 5:5
f Iz 41:16
g Iz 29:5
h Iz 28:14 Jer 9:23
i Jer 18:18 Mi 2:1 Łk 6:7 Łk 20:20
j Mt 22:15 Łk 11:54
k Am 5:10
l Eze 13:19 Mal 3:5
m Neh 9:7 Mi 7:20
n Jl 2:27
o Iz 43:21 Iz 45:11
p Kpł 10:3 Kpł 22:32 Mt 6:9
q Iz 5:16
r Iz 8:13 Oz 3:5 Obj 15:4 Obj 19:5
s Ps 94:10 Prz 4:2

ROZDZ. 30

t Iz 1:2 Iz 63:10 Iz 65:2 Dz 7:51
u Iz 29:15 Oz 4:10 1Ts 4:8
v Lb 32:14 Oz 13:2
w Lb 27:21 1Kl 22:7
x 2Kl 17:4 Iz 31:1 Eze 29:6 Oz 7:11

szpalta 2

a Iz 36:6
b Iz 20:5 Jer 37:7
c Jer 17:5
d Lb 13:22 Iz 19:11 Eze 30:14
e Iz 31:3 Jer 2:36 Oz 5:13
f 2Kn 12:3 Iz 20:3
g Wj 1:14 Pwt 4:20 Jer 11:4
h Lb 21:6 Pwt 8:15 Jer 2:6

i 2Kn 9:1; **j** Ps 118:8; Iz 31:1; Jer 37:7; **k** Ps 87:4; Ps 89:10; 1Hi 19:23; Iz 8:1; Jer 36:2; **m** Rz 15:4; **n** Pwt 31:27; Iz 1:4; Jer 44:3; Dz 7:51; **o** Iz 59:3; Jer 9:3; Oz 4:2; **p** 2Kn 33:10; 2Kn 36:15; Neh 9:29; Prz 28:9; Jer 7:13; Am 5:10; **q** 2Kn 16:10; 2Kn 18:7; 2Kn 24:19; Jer 11:21; Jer 26:11; Dz 4:17; **r** Jer 23:17; Eze 13:7; Mi 2:11; 2Tm 4:3; **s** Am 7:16.

by przestał dla nas istnieć Święty Izraela'".[a]

12 Dlatego tak rzekł Święty Izraela: „Ponieważ odrzuciliście to słowo,[b] a zaufaliście oszustwu oraz temu, co spaczone, i na tym się opieracie,[c] **13** przewinienie to stanie się wam jak odłamana część, która ma spaść, i jak wybrzuszenie w wysokim murze,[d] którego upadek może nastąpić nagle, w jednej chwili.[e] **14** I rozbiją go, jak się rozbija wielki dzban garncarski,[f] bez skrupułów roztrzaskany, tak iż między rozbitymi kawałkami nie można znaleźć glinianej skorupy, którą dałoby się zgarnąć ogień z paleniska albo zaczerpnąć wody z mokradła".[g]

15 Oto bowiem, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa, Święty Izraela:[h] „Przez powrót i odpoczynek zostaniecie wybawieni. Waszą potęgą będzie po prostu zachowywanie spokoju i ufności".[i] Ale wyście nie chcieli.[j] **16** I powiedzieliście: „Nie, lecz uciekniemy na koniach!"[k] Będziecie więc uciekać. „I pojedziemy na szybkich koniach!"[l] Dlatego ścigający was okażą się szybcy.[m] **17** Tysiąc będzie drżeć z powodu zgromienia przez jednego;[n] będziecie uciekać z powodu zgromienia przez pięciu, aż pozostaniecie niczym maszt na szczycie góry i niczym sygnał na wzgórzu.[o]

18 Dlatego też Jehowa będzie czekał, by wam okazać łaskę,[p] i dlatego powstanie, by się nad wami zmiłować.[q] Bo Jehowa jest Bogiem sądu.[r] Szczęśliwi[s] są wszyscy, którzy na niego czekają.[t] **19** Gdy lud na Syjonie[u] będzie mieszkał w Jerozolimie,[v] na pewno nie będziesz płakał.[w] Na głos twego krzyku on niewątpliwie okaże ci łaskę; skoro tylko go usłyszy, odpowie ci.[a] **20** I Jehowa da wam chleb udręki oraz wodę uciemiężenia;[b] lecz twój Wspaniały Nauczyciel już nie będzie się ukrywał i twoje oczy zobaczą twego Wspaniałego Nauczyciela.[c] **21** A twoje uszy usłyszą za tobą słowo, mówiące: „To jest ta droga,[d] Chodźcie nią" — gdybyście poszli w prawo lub gdybyście poszli w lewo.[e]

22 I splugawicie powłokę swoich srebrnych rytych wizerunków[f] oraz ściśle przylegające okrycie swego złotego lanego[g] posągu.[h] Porozrzucacie je.[i] Jak kobieta miesiączkująca powiesz do czegoś takiego: „Plugastwo!"[j] **23** On zaś da deszcz dla nasienia, którym obsiewasz ziemię,[k] a jako plon ziemi — chleb pożywny, z oliwą.[l] Twoje stada będą się paść w owym dniu na rozległym pastwisku.[m] **24** I bydło oraz dorosłe osły obrabiające rolę będą jeść paszę przyprawioną szczawiem, którą odwiewano szuflą[n] i widłami. **25** I w dniu wielkiej rzezi, gdy runą wieże,[o] na każdej wysokiej górze, jak również na każdym wyniosłym wzgórzu powstaną strumienie wód,[p] rowy wodne. **26** I światło księżyca, który jest w pełni, stanie się jak światło jaskrawego słońca, a światło jaskrawego słońca stanie się siedmiokrotne,[q] jak światło siedmiu dni, w dniu, w którym Jehowa obwiąże złamanie[r] swego ludu i uzdrowi[s] ciężką ranę powstałą od swego uderzenia.

27 Oto imię Jehowy przychodzi z daleka, płonąc jego gniewem,[t] z ciężkimi chmurami.

ROZDZ. 30

a Am 7:13
b Iz 5:24 Am 2:4
c Jer 13:25 Mi 3:11
d Ps 62:3 Łk 6:49
e Ps 73:19
f Jer 19:11
g Jer 13:14
h Iz 30:11
i 1Kn 5:20 2Kn 16:8 Iz 26:3
j Jer 44:16 Mt 23:37 Dz 7:51
k Iz 31:1 Iz 31:3
l Ps 33:17 Am 2:14
m Pwt 28:49 Jer 4:13 Lam 4:19 Hab 1:8
n Kpl 26:36 Pwt 32:30
o Iz 66:19 Eze 12:16
p Wj 34:6 Eze 36:9
q Ps 102:13 Rz 9:15
r Ps 99:4 Jer 10:24 Rz 2:2
s Ps 112:1 Prz 16:20
t Jer 17:7
u Ps 87:5 Iz 62:1 Jer 31:6 Za 1:17
v Neh 11:1 Iz 44:28
w Neh 12:27 Iz 61:3

szpalta 2

a Ps 50:15 Jer 29:12
b Kpl 26:26 Ps 80:5
c Hi 36:22 Ps 32:8 Ps 71:17 Ps 119:102
d Ps 25:8
e Pwt 5:32 Joz 1:7 Prz 4:27
f 2Kl 23:4 2Kn 34:4 Za 13:2
g Wj 32:4 Sdz 17:3
h Pwt 7:25
i Pwt 7:5
j Oz 14:8
k Pwt 11:11 Ps 65:9 Ps 104:13 Za 10:1
l Oz 2:22
m Iz 65:10
n Mt 3:12

o Iz 41:18; Iz 44:3; **p** Iz 2:15; Iz 32:14; **q** Iz 60:20; Hab 3:4; Hab 3:11; Obj 21:23; Obj 22:5; **r** Lam 2:13; **s** Pwt 32:39; Jer 33:6; Oz 6:1; Am 9:11; **t** Pwt 32:22; Ps 79:5; Iz 10:17; Nah 1:6; Sof 3:8.

Wargi jego napełniły się potępieniem, a jego język jest jak trawiący ogień.[a] **28** I jego duch jest jak zalewający potok, który sięga aż po szyję,[b] żeby potrząsać narodami w sicie[c] marności; a w szczękach ludów będzie wędzidło uzdy,[d] które kieruje na manowce.[e] **29** Będziecie mieć pieśń[f] jak tę, którą śpiewają nocą, gdy ktoś się uświęca na święto,[g] i radość serca jak tę, której zaznaje idący z fletem,[h] aby wstąpić na górę Jehowy,[i] do Skały Izraela.[j]

30 I Jehowa sprawi, by słyszano dostojeństwo jego głosu[k] i by widziano, jak się opuszcza jego ramię[l] — w srożeniu się gniewu[m] i w płomieniu trawiącego ognia,[n] i w oberwaniu chmury, i w deszczowej nawałnicy,[o] i w bryłach gradu.[p] **31** Bo z powodu głosu Jehowy Asyrię ogarnie przerażenie;[q] on uderzy ją laską.[r] **32** A każde smagnięcie jego rózgą karania, która za sprawą Jehowy spadnie na Asyrię, nastąpi przy wtórze tamburynów i harf;[s] i będzie walczył przeciwko nim w bitwach, podczas których wymachuje się bronią.[t] **33** Jego Tofet[u] jest bowiem od niedawna uporządkowane; jest także przygotowane dla króla.[v] Głęboko ułożył jego stos. Ognia i drewna jest pod dostatkiem. Tchnienie Jehowy płonie przeciwko niemu niczym potok siarki.[w]

31 Biada tym, którzy zstępują do Egiptu po pomoc,[x] którzy polegają na koniach[y] i którzy pokładają ufność w rydwanach wojennych,[z] że są liczne, i w rumakach, że są bardzo potężne, lecz którzy nie patrzą na Świętego Izraela i nie szukają Jehowy.[a] **2** A on jest mądry[a] i sprowadzi nieszczęście,[b] i swych słów nie cofa;[c] i powstanie przeciwko domowi złoczyńców[d] oraz przeciwko pomocy krzywdzicieli.[e]

3 Egipcjanie są przecież ziemskimi ludźmi,[f] a nie Bogiem, ich konie zaś są ciałem,[g] a nie duchem. Gdy Jehowa wyciągnie rękę, wówczas ten, kto ofiaruje pomoc, potknie się, a ten, któremu się pomaga, upadnie[h] i wszyscy oni jednocześnie poginą.

4 Oto bowiem, co rzekł do mnie Jehowa: „Jak lew, młody grzywiasty lew,[i] wydaje pomruki nad swoją zdobyczą, gdy zwołano przeciwko niemu całą gromadę pasterzy, i pomimo ich głosu nie jest przerażony, a pomimo ich wrzawy się nie kuli — tak samo Jehowa Zastępów zejdzie, by toczyć wojnę o górę Syjon i o jej wzgórze.[j] **5** Jak ptaki latające — tak właśnie Jehowa Zastępów będzie bronił Jerozolimy.[k] Broniąc jej, na pewno ją wyzwoli.[l] Oszczędzając ją, zapewni jej ocalenie”.

6 „Powróćcie[m] do Tego, przeciwko któremu synowie Izraela głęboko zabrnęli w swym buncie.[n] **7** W owym dniu bowiem każdy z nich porzuci swych nic niewartych bogów ze srebra i swych nic niewartych bogów ze złota,[o] których wam ku grzechowi uczyniły wasze ręce.[p] **8** I Asyryjczyk padnie od miecza — nie należącego do mężczyzny; i pożre go miecz — nie należący do ziemskiego człowieka.[q] I będzie uciekał z powodu miecza, a jego młodzieńcom przyjdzie

ROZDZ. 30

a Ps 18:8 Jer 23:29 Heb 12:29
b Iz 8:8
c Am 9:9
d 2Kl 19:28 Ps 32:9
e Iz 19:3
f Wj 15:1 2Kn 20:28 Jer 33:11
g Pwt 16:14 Ps 42:4 Ps 81:2 Mt 26:30
h 1Kn 13:8 Ps 150:4
i Iz 2:3
j Pwt 32:4 Ps 18:31 Ps 95:1 Iz 26:4
k Ps 29:3 Eze 10:5 Obj 1:15
l Wj 15:16 Ps 98:1 Iz 53:1 Łk 1:51
m Lb 11:1 Iz 5:25 Nah 1:2
n Ps 18:13 Ps 50:3
o Sdz 5:4
p Joz 10:11
q Iz 9:4 Iz 37:36
r Iz 10:12
s Wj 15:20 Sdz 11:34
t Iz 10:26
u 2Kl 23:10 Jer 7:32 Jer 19:6
v Iz 37:38 Eze 32:22
w Rdz 19:24 Iz 34:9

ROZDZ. 31

x Iz 30:2 Eze 17:15
y Pwt 17:16 Ps 33:17 Prz 21:31
z Iz 36:9
a Iz 9:13 Iz 64:7 Dn 9:13 Oz 7:7 Am 5:4

szpalta 2

a Rz 16:27
b Joz 23:15 Iz 45:7
c Lb 23:19 Iz 55:11 Jer 44:29
d Ps 68:1 Sof 3:8
e Iz 30:3 Jer 44:30 Eze 29:6

f Ps 9:20; Ps 146:3; **g** Ps 33:17; **h** Iz 9:17; Jer 15:6; **i** Oz 11:10; Am 3:8; **j** Ps 125:1; Iz 42:13; Za 12:8; **k** Wj 19:4; Pwt 32:11; Ps 91:4; **l** Ps 37:40; **m** Iz 55:7; Oz 14:1; Jl 2:12; Dz 3:19; **n** 2Kn 33:9; 2Kn 36:14; Jer 5:23; Oz 9:9; **o** Eze 36:25; Oz 14:8; **p** 1Kl 12:28; Oz 8:11; **q** 2Kl 19:35; 2Kn 32:21; Iz 37:36.

wykonywać pracę przymusową. **9** I jego skała zginie po prostu z samej trwogi, a jego książęta przerażą się z powodu sygnału"[a] — brzmi wypowiedź Jehowy, którego światło jest na Syjonie i którego piec[b] jest w Jerozolimie.

32 Oto król[c] będzie panował dla prawości,[d] a książęta[e] będą sprawować władzę książęcą dla sprawiedliwości. **2** I każdy będzie jak schronienie przed wiatrem i kryjówka przed deszczową nawałnicą,[f] jak strumienie wody w bezwodnej krainie,[g] jak cień wielkiej skały w wyczerpanej ziemi.[h]

3 I oczy widzących nie będą sklejone, a uszy słyszących będą natężać uwagę.[i] **4** Serce tych, którzy są zbyt pochopni, będzie zważać na wiedzę,[j] i nawet język jąkających się będzie mówił szybko i wyraźnie.[k] **5** Nierozumnego nie będzie się już zwać wspaniałomyślnym, a o człowieku wyzutym z zasad nie będzie się mówić, że jest szlachetny;[l] **6** gdyż nierozumny będzie mówił po prostu to, co nierozumne,[m] a jego serce będzie się zajmowało tym, co szkodliwe,[n] by działać na rzecz odstępstwa[o] i mówić przeciw Jehowie to, co przewrotne, by duszę głodnego odprawić z niczym,[p] a nawet spragnionego odprawia on bez picia. **7** Co się tyczy człowieka wyzutego z zasad, jego narzędzia są złe;[q] udzielił on rady co do rozpasanego postępowania,[r] aby uciśnionych zrujnować fałszywymi wypowiedziami,[s] nawet gdy ktoś biedny mówi to, co słuszne.

8 Wspaniałomyślny udzielił rady co do rzeczy wspaniałomyślnych; i powstanie na korzyść tego, co wspaniałomyślne.[t]

ROZDZ. 31

a Iz 18:3
b Eze 22:20
Za 2:5
Mal 4:1

ROZDZ. 32

c Rdz 49:10
Ps 2:6
Ps 45:6
Łk 1:32
Jn 1:49
d Ps 72:1
Iz 9:7
Iz 11:5
Jer 23:5
Za 9:9
Heb 1:9
Obj 19:11
e Ps 45:16
f Iz 4:6
g Iz 35:6
Obj 22:1
h Ps 31:2
Ps 63:1
i Mt 13:11
j Iz 29:24
k Iz 35:6
Łk 21:15
Dz 4:13
l Iz 5:20
Mal 3:18
m 1Sm 25:25
Mt 12:34
n 1Sm 24:13
Ps 58:2
Mt 7:1
o Ps 35:16
Iz 10:6
p Jak 2:16
1Jn 3:17
q Jer 5:26
Mi 7:3
r Ps 10:7
2Pt 2:2
s 1Kl 21:10
Dz 6:11
t Ps 112:9
Prz 11:24
Dz 9:39

szpalta 2

a Pwt 28:56
Iz 3:16
b Iz 3:17
Jer 25:10
c Iz 7:23
Jer 8:13
Lam 2:12
Oz 2:12
Sof 1:13
d Iz 3:24
e Jer 4:8
f Pwt 8:7
Eze 20:6
g Ps 107:34
Iz 5:6
h Iz 22:2
Lam 2:15
i 2Kl 25:9
Iz 27:10
j 2Kn 27:3
Neh 3:26
k Ps 104:30
Prz 1:23
Iz 44:3

9 „Kobiety zażywające spokoju, wstańcie, słuchajcie mego głosu![a] Wy, beztroskie córki, nadstawcie ucha na mą wypowiedź! **10** Zanim minie rok i szereg dni, wy, beztroskie, zadrżycie,[b] gdyż skończy się winobranie, lecz nie nadejdzie zbiór owoców.[c] **11** Drżyjcie, kobiety zażywające spokoju! Zadrżyjcie, beztroskie! Rozbierzcie się i obnażcie się, i przepaszcie lędźwie worem.[d] **12** Bijcie się w piersi, lamentując[e] nad pięknymi polami,[f] nad owocującą winoroślą. **13** Na ziemi mego ludu wyrastają same ciernie, kolczaste krzewy,[g] gdyż są na wszystkich radujących się domach, na wielce weselącym się grodzie.[h] **14** Bo wieża mieszkalna została opuszczona,[i] ustała wrzawa miasta; Ofel[j] i strażnica stały się nagimi polami, po czas niezmierzony radością zebr, pastwiskiem stad; **15** aż będzie na nas wylany duch z wysokości[k] i pustkowie stanie się sadem, a sad będzie uważany za prawdziwy las.[l]

16 „I na pustkowiu będzie przebywać sprawiedliwość, a w sadzie zamieszka prawość.[m] **17** I dziełem rzeczywistej prawości stanie się pokój,[n] a służbą rzeczywistej prawości — spokój i bezpieczeństwo po czas niezmierzony.[o] **18** I lud mój zamieszka w pokojowym miejscu pobytu i w siedzibach zupełnej ufności, i w spokojnych miejscach odpoczynku.[p] **19** I będzie gradobicie, gdy padnie las,[q] a miasto legnie w poniżeniu.[r]

20 „Szczęśliwi jesteście wy, którzy siejecie nad wszystkimi

l Iz 29:17; Iz 35:2; **m** Ps 94:15; Iz 42:4; Iz 60:21; Tyt 2:12; 2Pt 3:13; **n** Ps 72:3; Ps 119:165; Iz 55:12; Rz 14:17; **o** Eze 37:26; Mi 4:3; **p** Iz 60:18; Iz 65:22; Jer 23:6; Eze 34:25; Oz 2:18; **q** Eze 13:11; **r** Iz 26:5.

wodami,[a] puszczając nogi byka i osła".[b]

33 Biada tobie, który łupisz, sam nie będąc łupiony, i tobie, który postępujesz zdradziecko, chociaż inni nie postępowali zdradziecko wobec ciebie![c] Gdy tylko przestaniesz łupić, zostaniesz złupiony.[d] Gdy tylko przestaniesz postępować zdradziecko, postąpią zdradziecko wobec ciebie.[e]

2 Jehowo, okaż nam łaskę.[f] W tobie pokładamy nadzieję.[g] Bądź naszym ramieniem[h] każdego ranka,[i] naszym wybawieniem w czasie udręki.[j] **3** Na odgłos zgiełku uciekły ludy.[k] Gdy powstałeś, rozpierzchły się narody.[l] **4** I wasz łup[m] zostanie zgromadzony jak karaluchy, gdy się gromadzą, jak napór chmar szarańczy, gdy na kogoś pędzą.[n] **5** Jehowa będzie wywyższony,[o] bo przebywa na wysokości.[p] Napełni Syjon sprawiedliwością i prawością.[q] **6** I wierność w twoich czasach będzie bogactwem wybawień[r] — mądrość i wiedza,[s] bojaźń przed Jehową,[t] to jego skarb.

7 Oto wołają na ulicy ich bohaterzy; gorzko płakać będą posłańcy pokoju.[u] **8** Gościńce opustoszały;[v] nie ma już idącego ścieżką.[w] Złamał przymierze;[x] wzgardził miastami;[y] nie zważał na śmiertelnika.[z] **9** Kraj okrył się żałobą, wysechł.[a] Liban się speszył,[b] zniszczał. Szaron[c] stał się podobny do pustynnej równiny, a Baszan i Karmel zrzucają liście.[d]

10 „Teraz wstanę[e] — mówi Jehowa — teraz się wywyższę,[f] teraz się podniosę.[g] **11** Poczniecie suchą trawę;[h] urodzicie ścierń. Wasz duch niczym ogień[i] was strawi.[j] **12** I ludy staną się jak to, co zostało po wypalaniu wapna. Będą spalone ogniem jak wycięte ciernie.[a] **13** Słuchajcie, wy, którzyście daleko, co uczyniłem![b] I poznajcie moją potęgę, wy, którzyście blisko.[c] **14** Przerazili się grzesznicy na Syjonie;[d] odstępców opanowało drżenie:[e] ‚Kto z nas może choćby przez chwilę przebywać przy ogniu trawiącym?[f] Kto z nas może choćby przez chwilę przebywać przy nieustannie płonących ogniach?'[g]

15 „Jest ktoś, kto chodzi w ustawicznej prawości[h] i mówi to, co prostolinijne,[i] kto odrzuca niesprawiedliwy zysk z oszustw,[j] kto otrząsa ręce, by nie sięgnąć po łapówkę,[k] kto zatyka ucho, żeby nie słuchać o przelewie krwi, i kto zamyka oczy, aby nie widzieć zła.[l] **16** Ten będzie przebywał na wysokościach;[m] jego bezpiecznym wzniesieniem będą niedostępne miejsca na urwistych skałach.[n] Będzie mu dawany jego chleb;[o] jego zapas wody się nie wyczerpie".[p]

17 Oczy twoje ujrzą króla w jego piękności;[q] zobaczą daleką ziemię.[r] **18** Twoje serce będzie mówić półgłosem[s] o czymś przerażającym: „Gdzie sekretarz? Gdzie ten, kto wypłaca?[t] Gdzie ten, kto liczy wieże?"[u] **19** Nie zobaczysz butnego ludu, ludu o zbyt głębokiej mowie, by można było słuchać, o bełkotliwym języku, którego nie rozumiesz.[v] **20** Popatrz na Syjon,[w] gród naszych uroczystych

---

ROZDZ. 32

a Kzn 11:1
Iz 30:23

b Iz 30:24

ROZDZ. 33

c 2Kl 18:13
2Kn 28:21
Iz 10:5

d Nah 3:7

e Iz 10:12
Mt 7:2

f Ps 123:2

g Ps 25:3
Ps 27:14
Iz 25:9

h Ps 44:3
Ps 89:10
Iz 52:10

i Ps 143:8
Lam 3:23

j Ps 37:39
Ps 46:1
Nah 1:7

k Ps 46:6
Ps 68:1
Iz 17:13

l Ps 110:6

m 2Kl 7:16
2Kn 14:13
2Kn 20:25

n Jl 2:9
Jl 2:25

o Ps 97:9
Dn 4:37

p Ps 113:5
Ps 123:1
Iz 66:1

q Iz 62:1

r Ps 27:1
Ps 28:8
Ps 140:7

s Kzn 7:12

t Hi 28:28
Prz 19:23

u Joz 9:6
Łk 14:32

v Sdz 5:6

w Lam 1:4

x 2Kl 18:14

y 2Kl 18:13
Iz 36:1

z 2Kl 18:20
Ps 10:5

a Iz 24:1
Iz 24:4

b Iz 37:24

c Iz 35:2

d Nah 1:4

e Ps 12:5

f Ps 46:10

g Ps 7:6

h Ps 7:14
Iz 17:13
Mal 4:1

i Iz 5:24; j Nah 1:10; **szpalta 2** a 2Sm 23:7; Iz 9:18; b Ps 46:6; Ps 98:2; c Ps 99:2; d Pwt 28:66; Pwt 28:67; Ps 53:5; e Iz 9:17; Iz 10:6; Iz 32:6; f Pwt 32:22; Ps 21:9; Nah 1:6; Heb 12:29; g Iz 66:24; h Ps 106:3; Eze 18:17; Mal 2:6; i 1Kn 29:17; j Wj 23:8; k Pwt 16:19; 1Sm 12:3; l Ps 119:37; m Ps 15:1; Prz 1:33; n Ps 18:33; o Ps 34:10; Ps 37:25; Ps 111:5; Łk 12:31; p Iz 65:13; q Ps 45:2; r Heb 11:13; s Ps 71:24; t 2Kl 15:19; u 2Kn 26:9; v Pwt 28:49; 2Kl 18:26; Iz 28:11; Jer 5:15; w Ps 132:13.

świąt![a] Twoje oczy zobaczą Jerozolimę, spokojne miejsce pobytu, namiot, którego nikt nie zwinie.[b] Jego paliki nigdy nie będą wyciągnięte i żadna z jego linek nie będzie zerwana.[c] **21** Ale tam Majestatyczny,[d] Jehowa, będzie dla nas miejscem rzek,[e] szerokich kanałów. Nie popłynie po nim flota galer ani nie przepłynie go majestatyczny okręt. **22** Bo Jehowa jest naszym Sędzią,[f] Jehowa naszym Ustawodawcą,[g] Jehowa naszym Królem;[h] on nas wybawi.[i]

23 Twoje liny będą zwisać luźno; swego masztu nie utrzymają podniesionego; nie napinają żagla.

W owym czasie zostanie rozdzielony obfity łup; kulawi zagarną wielką zdobycz.[j] **24** I żaden mieszkaniec nie powie: „Jestem chory”.[k] Lud mieszkający w tej krainie dostąpi odpuszczenia winy.[l]

34 Zbliżcie się, narody, by słuchać,[m] a wy, grupy narodowościowe,[n] natężcie uwagę. Niech słucha ziemia i to, co ją napełnia,[o] żyzna kraina[p] i cały jej plon.[q] **2** Bo Jehowa pała oburzeniem na wszystkie narody[r] i złością na całe ich wojsko.[s] Przeznaczy je na zagładę; wyda je na rzeź.[t] **3** I będą wyrzuceni ich zabici, a z ich trupów będzie się unosił smród;[u] i góry rozpłyną się od ich krwi.[v] **4** A wszyscy z zastępu niebios zgniją.[w] I niebiosa zostaną zwinięte[x] jak zwój księgi, a ich zastęp cały opadnie, jak marszczą się i opadają liście z winorośli i jak zmarszczona figa z drzewa figowego.[y]

5 „W niebiosach bowiem mój miecz[z] będzie skąpany. Oto spadnie na Edom[a] i na lud, który według sprawiedliwości przeznaczyłem na zagładę.[a] **6** Jehowa ma miecz; zostanie on napojony krwią;[b] będzie pokryty tłuszczem, krwią baranków i kozłów, tłuszczem[c] baranich nerek. Gdyż Jehowa ma ofiarę w Bocrze i wielką rzeź w ziemi edomskiej.[d] **7** I padną z nimi dzikie byki,[e] a z mocarzami — cielce;[f] i ziemia ich nasiąknie krwią, a ich proch będzie pokryty tłuszczem”.[g]

8 Bo Jehowa ma dzień pomsty,[h] rok odwetów za sprawę sądową o Syjon.[i]

9 I jej potoki zamienią się w smołę, a jej proch w siarkę, jej ziemia zaś będzie jak płonąca smoła.[j] **10** Nie będzie gaszona w nocy ani w dzień; jej dym będzie się wznosił po czas niezmierzony.[k] Z pokolenia na pokolenie będzie spieczona;[l] na wieki wieków nikt nie będzie przez nią przechodził.[m] **11** I weźmie ją w posiadanie pelikan oraz jeżozwierz, i będą w niej przebywać sowy uszate oraz kruki;[n] i rozciągnie nad nią sznur mierniczy[o] pustki i kamienie opustoszenia. **12** Jej dostojnicy — nie ma tam żadnego, którego by powołano do królowania, a wszyscy jej książęta będą niczym.[p] **13** Na jej wieżach mieszkalnych wyrosną ciernie, w jej warowniach pokrzywy i cierniste chwasty;[q] i stanie się siedliskiem szakali,[r] dziedzińcem dla strusi.[s] **14** A stwory zamieszkujące bezwodne okolice napotkają wyjące zwierzęta i nawet kozłokształtny

ROZDZ. 33

a Pwt 12:5 Ps 78:68
b Ps 46:5 Ps 125:1
c Iz 54:2 Jer 10:20
d Ps 8:9 Ps 93:4 Łk 9:43 Heb 8:1
e Ps 46:4
f Rdz 18:25 Ps 50:6 Ps 75:7 Ps 98:9
g Kpl 26:3 Pwt 28:15 Ps 119:16 Jak 4:12
h Ps 44:4 Ps 74:12 Ps 97:1 Obj 11:17 Obj 19:6
i Iz 12:2 Sof 3:17
j 2Kl 7:8 Iz 33:4
k Pwt 7:15 Obj 21:4 Obj 22:2
l Jer 50:20 Mi 7:18 Rz 4:8

ROZDZ. 34

m Ps 49:1 Ps 50:1
n Iz 49:1
o Pwt 32:1 Jer 22:29
p Ps 24:1
q 1Ko 10:26
r Jer 25:15 Jl 3:12 Sof 3:8 Za 14:3 Rz 1:18
s Iz 30:27 Nah 1:2
t Obj 14:15 Obj 19:15
u Jer 16:4 Jer 25:33 Eze 32:5 Jl 2:20
v Eze 39:4 Obj 14:20
w Iz 13:10 Abd 4 Abd 8
x Iz 51:6
y Jer 8:13
z Pwt 32:41 Ps 17:13 Jer 46:10 Eze 21:3 Sof 2:12
a Ps 137:7 Jer 49:7 Jer 49:22

SZPALTA 2

a Pwt 7:10
b Iz 63:3
c Kpl 3:16

d Iz 63:1; Abd 8; **e** Lb 23:22; Pwt 33:17; Hi 39:9; Ps 92:10; **f** Ps 68:30; **g** Jer 46:21; **h** Pwt 32:35; Pwt 32:41; Ps 94:1; Rz 12:19; **i** Iz 35:4; 2Ts 1:6; **j** Ps 11:6; Łk 17:29; **k** Jer 7:20; Eze 20:47; Obj 19:3; **l** Iz 13:20; **m** Eze 29:11; Mal 1:4; **n** Iz 13:21; Iz 14:23; Sof 2:14; **o** 2Sm 8:2; 2Kl 21:13; Iz 28:13; Lam 2:8; **p** Iz 40:23; **q** Iz 32:13; Oz 9:6; Sof 2:9; **r** Mal 1:3; **s** Iz 13:21.

demon[a] będzie nawoływał swego towarzysza. Zaiste, tam lelek odetchnie i znajdzie sobie miejsce odpoczynku.[b] **15** Tam wąż-strzała zrobił sobie gniazdo i składa jaja, i będzie je wylęgał, i zbierze je pod swój cień. Zaiste, tam się zbiorą kanie,[c] każda ze swym samcem.

16 Poszukajcie sami w księdze[d] Jehowy i przeczytajcie na głos: żadnej z nich nie brakuje;[e] żadna z nich nie jest bez samca, bo usta Jehowy wydały nakaz,[f] a jego duch je zebrał.[g] **17** I to On rzucał dla nich los, a jego ręka przydzieliła im to miejsce sznurem mierniczym.[h] Będą je posiadać po czas niezmierzony; będą w nim przebywać przez pokolenie za pokoleniem.

35 Pustkowie i bezwodna okolica będą się wielce radować,[i] a pustynna równina będzie się weselić i zakwitnie jak szafran.[j] **2** Doprawdy, zakwitnie[k] i rozraduje się radością i wesołym wołaniem.[l] Dana jej będzie chwała Libanu,[m] wspaniałość Karmelu[n] i Szaronu.[o] Ujrzą oni chwałę Jehowy,[p] wspaniałość naszego Boga.[q]

3 Umocnijcie słabe ręce i wzmocnijcie chwiejące się kolana.[r] **4** Powiedzcie do zatroskanych w sercu:[s] „Bądźcie silni.[t] Nie lękajcie się.[u] Oto wasz Bóg przyjdzie z pomstą,[v] Bóg — z odpłatą.[w] Przyjdzie on i was wybawi”.[x]

5 W owym czasie otworzą się oczy ślepych,[y] zostaną też otworzone uszy głuchych.[z] **6** Wówczas kulawy będzie się wspinał niczym jeleń,[a] a język niemowy krzyknie wesoło.[b] Bo wody wytrysną na pustkowiu oraz potoki na pustynnej równinie. **7** I ziemia spieczona od gorąca będzie jak trzciniaste rozlewisko, a spragniona ziemia — jak źródła wód.[a] W siedlisku szakali,[b] w ich miejscu odpoczynku, będzie zielona trawa z trzcinami i papirusami.[c]

8 I powstanie tam gościniec,[d] droga; i będzie zwana Drogą Świętości.[e] Nie będzie nią chodził nieczysty.[f] I będzie przeznaczona dla idącego tą drogą, a głupcy nie będą się po niej błąkać. **9** Nie będzie tam lwa ani nie wejdą na nią drapieżne dzikie zwierzęta.[g] Żadne z nich się tam nie znajdzie;[h] a będą tam chodzić wykupieni.[i] **10** I odkupieni przez Jehowę powrócą,[j] i przybędą na Syjon z radosnym wołaniem;[k] a na głowie ich będzie weselenie się po czas niezmierzony.[l] Osiągną radość i wesele, a smutek i wzdychanie uciekną.[m]

36 A w czternastym roku króla Ezechiasza wyruszył Sancherib,[n] król Asyrii,[o] przeciwko wszystkim warownym miastom Judy i zaczął je zdobywać.[p] **2** I w końcu król Asyrii posłał z Lachiszu[q] rabszaka[r] z potężnym wojskiem do Jerozolimy,[s] do króla Ezechiasza; i on stanął koło kanału[t] górnej sadzawki[u] przy gościńcu na polu pracza.[v] **3** Wtedy wyszedł do niego Eliakim,[w] syn Chilkiasza, który był ustanowiony nad domem, i sekretarz Szebna,[x] i kronikarz[y] Joach,[z] syn Asafa.[a]

4 A rabszak rzekł do nich: „Powiedzcie, proszę, Ezechiaszowi: ‚Oto, co rzekł wielki król,[b]

ROZDZ. 34

a Kpł 17:7 2Kn 11:15
b Obj 18:2
c Pwt 14:13
d Iz 55:11 Am 3:7
e Iz 34:11
f Ps 33:9
g Rdz 6:19
h Ps 78:55 Dz 17:26

ROZDZ. 35

i Iz 29:17 Iz 32:15 Iz 35:6 Iz 51:3 Eze 36:35
j Iz 4:2 Iz 27:6 Iz 55:12
k Oz 14:5
l Za 10:7
m Ps 72:16 Iz 60:13 Iz 61:3 Oz 14:6
n Jer 50:19
o Iz 65:10
p Wj 33:18 Ps 97:6 Iz 12:4
q 1Kn 16:27 Ps 29:4 Ps 104:1 Ps 145:5
r Hi 4:4 Łk 22:32 Heb 12:12
s Prz 12:25
t Dn 10:19 Ag 2:4 Ef 6:10
u Ps 56:3 Sof 3:16 Mt 10:28 Heb 10:38
v Pwt 32:35 Rz 12:19
w Jer 51:56 2Ts 1:6 Obj 6:10
x Iz 25:9 Oz 1:7 Mt 1:21
y Ps 146:8 Iz 42:16 Mt 9:30
z Iz 29:18 Jer 6:10 Mk 7:35 Łk 7:22
a Mt 11:5 Mt 21:14 Dz 8:7 Dz 14:10
b Mt 15:30

szpalta 2

a Iz 44:3 Jn 4:14
b Iz 34:13; Jer 9:11; **c** Iz 18:2; **d** Iz 11:16; Iz 49:11; Iz 62:10; Jer 31:21; **e** Ezd 1:3; **f** Iz 52:1; **g** Kpł 26:6; **h** Iz 11:6; Iz 65:25; Eze 34:25; Oz 2:18; **i** Ps 107:2; Iz 62:12; Gal 3:13; Tyt 2:14; 1Pt 1:18; **j** Pwt 30:4; Iz 51:11; Mt 20:28; 1Tm 2:6; **k** Jer 31:12; **l** Jer 33:11; **m** Iz 30:19; Iz 65:19; **ROZDZ. 36** **n** 2Kn 32:1; **o** Iz 8:7; Iz 10:5; **p** 2Kl 18:13; Iz 10:28; Iz 33:8; **q** 2Kl 19:8; **r** 2Kl 18:17; **s** 2Kn 32:9; **t** 2Kl 20:20; **u** Iz 22:9; **v** Iz 7:3; **w** Iz 22:20; **x** 2Kl 19:2; **y** 2Kl 18:37; **z** 2Kl 18:26; **a** 2Kl 18:18; **b** Iz 10:8.

król Asyrii:[a] „Cóż to za ufność, której zaufałeś?[b] **5** Powiedziałeś (lecz jest to słowo warg): ‚Jest rada i potęga do prowadzenia wojny'.[c] Komu więc zaufałeś, żeś się zbuntował przeciwko mnie?[d] **6** Oto zaufałeś wsparciu ze strony Egiptu,[e] tej złamanej trzciny,[f] która gdy się ktoś na niej oprze, wchodzi mu w dłoń i ją przebija. Taki jest faraon,[g] król Egiptu, dla wszystkich, którzy mu ufają.[h] **7** A jeśli mi powiesz: ‚Zaufaliśmy Jehowie, naszemu Bogu' – czyż to nie jego wyżyny[i] i ołtarze pousuwał Ezechiasz,[j] mówiąc do Judy i Jerozolimy: ‚Przed tym ołtarzem macie się kłaniać'?"[k] **8** Teraz więc, proszę, zrób zakład[l] z moim panem, królem Asyrii,[m] a ja ci dam dwa tysiące koni, żeby się przekonać, czy zdołasz posadzić na nich jeźdźców.[n] **9** Jakże więc mógłbyś odwrócić oblicze jednego namiestnika spośród najmniejszych sług mego pana,[o] pokładając ufność w Egipcie ze względu na rydwany i jeźdźców?[p] **10** I czyż bez upoważnienia od Jehowy wyruszyłem przeciwko tej ziemi, by ją obrócić w ruinę? To Jehowa powiedział do mnie:[q] ‚Wyrusz przeciwko tej ziemi i obróć ją w ruinę'".[r]

11 Na to Eliakim[s] oraz Szebna[t] i Joach[u] rzekli do rabszaka:[v] „Zechciej rozmawiać ze swymi sługami po syryjsku,[w] bo my rozumiemy; a nie mów do nas po żydowsku,[x] gdy słyszą to uszy ludu, który jest na murze".[y] **12** Ale rabszak rzekł: „Czyż to do twojego pana i do ciebie posłał mnie mój pan, bym powiedział te słowa? Czyż nie do ludzi, którzy siedzą na murze, by razem z wami jeść swój kał i pić swój mocz?"[z]

ROZDZ. 36

a 2Kl 18:19
b 2Kl 19:10 Ps 4:2 Iz 37:10
c 2Kl 18:20
d 2Kl 18:7
e 2Kl 17:4 Iz 30:2 Iz 31:1
f Eze 29:6
g Eze 29:7
h 2Kl 18:21 Iz 30:7 Jer 37:7
i 2Kl 18:4 2Kn 31:1
j 2Kl 18:22 2Kn 32:12
k Pwt 12:11 2Kn 7:12 2Kn 32:12
l 2Kl 18:23
m 2Kl 18:13
n Ps 123:4 Iz 10:13
o 2Kl 18:24 Iz 10:8
p Pwt 17:16 Prz 21:31 Iz 31:1
q 2Kl 19:6 2Kl 19:22
r 2Kl 18:25
s 2Kl 18:18
t Iz 22:15
u 2Kl 18:26
v 2Kl 18:17
w Ezd 4:7 Dn 2:4
x Neh 13:24
y 2Kl 18:26
z 2Kl 18:27

szpalta 2

a 1Sm 17:8
b 2Kn 32:18
c 2Kl 18:28
d 2Kn 32:11 Iz 37:10
e 2Kl 18:29 2Kn 32:15 Dn 3:15 Dn 6:20
f 2Kl 19:10 2Kl 19:22 Ps 11:1 Ps 22:8
g Ps 71:12 Ps 125:1
h 2Kl 18:30
i 2Kl 18:31
j 1Kl 4:20 Mi 4:4 Za 3:10

13 I rabszak dalej stał,[a] i donośnym głosem wołał po żydowsku,[b] mówiąc: „Słuchajcie słów wielkiego króla, króla Asyrii.[c] **14** Oto, co powiedział król: ‚Nie dajcie się zwodzić Ezechiaszowi,[d] bo nie zdoła was wyzwolić.[e] **15** I niech Ezechiasz nie wzbudza w was ufności do Jehowy,[f] mówiąc: „Jehowa na pewno nas wyzwoli.[g] To miasto nie zostanie wydane w rękę króla Asyrii".[h] **16** Nie słuchajcie Ezechiasza, oto bowiem, co powiedział król asyryjski: „Poddajcie mi się[i] i wyjdźcie do mnie, i jedzcie – każdy ze swej winorośli i każdy ze swego drzewa figowego,[j] i pijcie – każdy wodę z własnej cysterny,[k] **17** dopóki nie przyjdę i nie zabiorę was do takiej ziemi, jak wasza ziemia,[l] ziemi zboża i młodego wina, ziemi chleba i winnic – **18** żeby was Ezechiasz nie zwodził,[m] mówiąc: ‚Jehowa nas wyzwoli'. Czyż bogowie narodów wyzwolili – każdy swoją ziemię – z ręki króla Asyrii?[n] **19** Gdzież są bogowie Chamatu[o] i Arpadu?[p] Gdzież są bogowie Sefarwaimu?[q] A czy wyzwolili Samarię z mojej ręki?[r] **20** Którzy spośród wszystkich bogów tych ziem wyzwolili swą ziemię z mojej ręki,[s] by Jehowa miał z mojej ręki wyzwolić Jerozolimę?"'"[t]

21 A oni milczeli i nie odpowiedzieli mu ani słowem,[u] gdyż polecenie króla brzmiało: „Nie odpowiadajcie mu".[v] **22** Lecz Eliakim,[w] syn Chilkiasza, ustanowiony nad domem,[x] oraz sekretarz Szebna[y] i kronikarz Joach,[z] syn Asafa, przyszli do

k 2Kl 18:31; l 2Kl 17:6; 2Kl 17:23; m 2Kl 18:32; n 2Kl 19:12; 2Kn 32:14; Iz 10:11; Iz 37:12; o 2Sm 8:9; 2Kl 19:13; p Jer 49:23; q 2Kl 17:24; r 2Kl 17:6; 2Kl 17:23; 2Kl 18:34; Iz 10:11; s 2Kl 18:35; 2Kl 19:17; t 2Kn 32:15; Ps 2:2; Iz 37:23; Dn 3:15; u Ps 38:13; Ps 38:14; Ps 39:1; Prz 9:7; Prz 26:4; Mt 7:6; v 2Kl 18:36; w 2Kl 18:18; x 2Kl 18:37; y Iz 22:15; z Iz 36:3.

Ezechiasza, mając rozdarte szaty,[a] i oznajmili mu słowa rabszaka.[b]

37 A gdy tylko król Ezechiasz to usłyszał, natychmiast rozdarł swe szaty i odziawszy się w wór,[c] wszedł do domu Jehowy.[d] **2** Potem wysłał Eliakima,[e] ustanowionego nad domem, oraz sekretarza Szebnę[f] i starszych spośród kapłanów,[g] odzianych w wory, do proroka Izajasza,[h] syna Amoca.[i] **3** I odezwali się do niego: „Oto, co powiedział Ezechiasz: ‚Ten dzień to dzień udręki[j] i zgromienia, i wzgardliwej bezczelności,[k] bo synowie doszli aż do wyjścia z łona, a nie ma siły, żeby urodzić.[l] **4** Może Jehowa, twój Bóg, usłyszy słowa rabszaka,[m] którego król Asyrii, jego pan, posłał, by urągał[n] Bogu żywemu, i pociągnie go do odpowiedzialności za słowa, które usłyszał Jehowa, twój Bóg.[o] A ty wznieś modlitwę[p] za ostatek, który jeszcze się znajdzie’ ”.[q]

5 Toteż słudzy króla Ezechiasza przyszli do Izajasza.[r] **6** Wówczas Izajasz rzekł im: „Tak powiedzcie swemu panu: ‚Oto, co rzekł Jehowa:[s] „Nie bój się[t] słów, które usłyszałeś, a którymi słudzy[u] króla Asyrii wyrażali się o mnie obelżywie. **7** Oto tchnę w niego ducha[v] i usłyszy pewną wieść,[w] i wróci do swojej krainy; i sprawię, że padnie od miecza we własnej krainie” ’ ”.[x]

8 Potem rabszak[y] wrócił i zastał króla Asyrii walczącego przeciwko Libnie,[z] usłyszał bowiem, że wycofał się on spod Lachisza.[a] **9** Wtedy doszła go wieść o Tirhace,[b] królu Etiopii: „Wyruszył, by walczyć z tobą”. Usłyszawszy to, natychmiast wysłał posłańców[a] do Ezechiasza, mówiąc: **10** „Tak powiedzcie Ezechiaszowi, królowi Judy: ‚Niech twój Bóg, któremu ufasz, nie zwodzi cię,[b] mówiąc: „Jerozolima nie zostanie wydana w rękę króla Asyrii”.[c] **11** Oto sam słyszałeś, jak królowie Asyrii postąpili ze wszystkimi krainami, przeznaczając je na zagładę,[d] a czy ty miałbyś zostać wyzwolony?[e] **12** Czy bogowie[f] narodów, które moi praojcowie obrócili w ruinę, wyzwolili je[g] — Gozan[h] i Charan,[i] i Recef, i synów Edenu,[j] którzy byli w Telassar? **13** Gdzie jest król Chamatu[k] i król Arpadu[l] oraz król miasta Sefarwaim,[m] Heny i Iwwy?’ ”[n]

14 Wtedy Ezechiasz wziął listy z ręki posłańców i je przeczytał,[o] po czym udał się Ezechiasz do domu Jehowy i rozwinął je przed obliczem Jehowy.[p] **15** I Ezechiasz zaczął się modlić do Jehowy,[q] mówiąc: **16** „Jehowo Zastępów, Boże Izraela,[r] siedzący na cherubach, jedynie ty jesteś prawdziwym Bogiem wszystkich królestw ziemi.[s] Tyś uczynił niebiosa i ziemię.[t] **17** Nakłoń swego ucha, Jehowo, i usłysz.[u] Otwórz oczy,[v] Jehowo, i zobacz, usłysz też wszystkie słowa, które przysłał Sancherib,[w] by urągać Bogu żywemu.[x] **18** To prawda, Jehowo, że królowie Asyrii spustoszyli wszystkie te krainy, a także ich krainę.[y] **19** A ich bogów wydano na pastwę ognia,[z] gdyż nie były to bogowie,[a] lecz robota rąk ludzkich,[b] drewno i kamień — więc

ROZDZ. 36
a Rdz 37:29 2Kl 22:11
b 2Kl 18:17

ROZDZ. 37
c 2Kl 19:1 Mt 11:21
d 2Kn 7:16
e Iz 36:3
f 2Kl 18:18
g 2Kl 19:2
h Iz 1:1
i 2Kn 26:22 Łk 3:4
j Ps 50:15 Ps 91:15
k 2Kl 18:32 2Kn 32:17 Iz 10:12 Iz 36:18
l 2Kl 19:3 Iz 26:17
m 2Kl 18:28
n 1Sm 17:45 2Kl 18:35 Iz 36:20
o 2Kl 19:4
p 2Kn 32:20 Ps 50:15 Jl 2:17
q 2Kl 17:18 Rz 9:27
r 2Kl 19:5
s 2Kl 19:6
t Pwt 20:1 Rz 8:31
u 2Kl 18:17
v 2Kl 19:7
w Prz 21:1 Abd 1
x 2Kn 32:21 Iz 37:38
y 2Kl 18:17 2Kl 19:8
z Joz 10:29 2Kl 8:22
a 2Kl 18:14 Mt 1:13
b 2Kl 19:9

szpalta 2
a 2Kl 18:17
b 2Kl 18:5 2Kn 32:15 Ps 22:8 Iz 36:4
c 2Kl 19:10
d 2Kl 17:5 2Kn 32:13 Iz 10:11 Iz 36:18
e 2Kl 19:11
f 2Sm 5:21 1Ko 8:4
g Iz 36:19
h 2Kl 19:12
i Rdz 11:31 Rdz 29:4
j Eze 27:23
k 2Sm 8:9 Iz 36:19
l 2Kl 18:34
m 2Kl 17:24

n 2Kl 19:13; o 2Kl 19:14; p 1Kl 8:30; 2Kn 6:20; 2Kn 20:9; q Ezd 9:5; Ps 123:1; Dn 9:3; r 2Sm 7:26; 1Kl 8:23; Ps 46:7; Iz 8:13; s Ps 86:10; Iz 6:3; t Rdz 1:1; 2Kl 19:15; Ps 146:6; Jer 10:12; u 2Kn 6:40; Ps 17:6; Ps 65:2; Ps 71:2; Ps 130:2; v 2Kn 16:9; Hi 36:7; 1Pt 3:12; w 2Kl 19:16; x Ps 74:10; Ps 79:12; Iz 37:4; y 2Kl 15:29; 2Kl 16:9; 1Kn 5:26; z Iz 10:11; a Ps 115:4; Jer 10:2; 1Ko 8:4; b Iz 40:19; Iz 41:7; Oz 8:6; Dz 17:29.

ich zniszczyli.[a] **20** A teraz Jehowo, nasz Boże,[b] wybaw nas z jego ręki,[c] aby wszystkie królestwa ziemi poznały, że tylko ty, Jehowo, jesteś [Bogiem]".[d]

21 A Izajasz, syn Amoca, posłał do Ezechiasza, mówiąc: „Tak powiedział Jehowa, Bóg Izraela: ‚Ponieważ modliłeś się do mnie w związku z Sancheribem, królem Asyrii,[e] **22** oto słowo, które Jehowa wyrzekł przeciwko niemu:

„Gardzi tobą, naigrawa się
z ciebie dziewicza córa
syjońska.[f]
Za tobą kiwa głową córa
jerozolimska.[g]
23 Komu urągałeś[h] i o kim wyrażałeś się obelżywie?[i]
I przeciw komu podniosłeś głos,[j]
i czy wznosisz swe oczy wysoko?[k]
Przeciwko Świętemu Izraela![l]
24 Przez swoich sług urągałeś Jehowie i mówisz:[m]
‚Ja z mnóstwem mych rydwanów wojennych[n]
wstąpię na wyżyny górzystych regionów,[o]
do najdalszych stron Libanu;[p]
i pościnam jego wyniosłe cedry, jego wyborne drzewa jałowcowe.[q]
I wejdę na jego ostatnią wyżynę, do lasu jego sadu.[r]
25 Kopać będę i napiję się wód,
a spodami swych stóp wysuszę wszystkie kanały Nilu[s] w Egipcie'.[t]
26 Czy nie słyszałeś?[u] Od czasów odległych jest to, co uczynię.[v]
Od dni minionych to kształtowałem.[w] Teraz to wprowadzę.[x]
Ty zaś posłużysz do tego, by miasta warowne opustoszały jak kupy ruin.[a]
27 A ich mieszkańcom osłabną ręce;[b]
będą po prostu przerażeni i zawstydzeni.[c]
Staną się jak rośliny polne i zielona, miękka trawa,[d]
trawa porastająca dachy[e] i taras na wietrze wschodnim.[f]
28 A ja dobrze wiem, jak siedzisz spokojnie i jak wychodzisz,[g] i jak wchodzisz,[h]
i jak się burzysz przeciwko mnie,[i]
29 gdyż twoje burzenie się przeciwko mnie[j] i twój ryk doszły do moich uszu.[k]
I włożę swój hak w twoje nozdrza, a swoje wędzidło uzdy między twe wargi,[l]
i poprowadzę cię z powrotem drogą, którą przyszedłeś".[m]

30 „‚A to będzie dla ciebie znakiem: W tym roku będzie się jeść to, co wyrosło z rozsypanych ziaren,[n] a na drugi rok — zboże, które samo wyrośnie; lecz na trzeci rok siejcie i żnijcie, i sadźcie winnice oraz spożywajcie ich plon.[o] **31** A ci z domu Judy, którzy ocaleją, ci, którzy pozostaną,[p] zapuszczą korzeń w dół i wydadzą plon w górę.[q] **32** Bo z Jerozolimy wyjdzie ostatek,[r] a ci, którzy ocalieją — z góry Syjon.[s] Dokona tego gorliwość Jehowy Zastępów.[t]

ROZDZ. 37

a 2Kl 19:18
b Pwt 32:31 Ps 91:2
c 1Sm 14:6 2Kl 19:19
d Pwt 32:39 Ps 83:18 Ps 96:5
e 2Kl 19:20
f 2Kl 19:21
g Hi 16:4 Ps 22:7 Ps 109:25
h 2Kl 19:4 2Kl 19:16
i 2Kl 18:30
j 2Kl 18:35 Iz 10:13
k Prz 6:17 Prz 30:13
l Wj 15:11 Ps 71:22 Iz 5:24 Iz 10:20 Jer 51:5 Eze 39:7
m 2Kl 19:4 2Kl 19:22 2Kn 32:17
n Ps 20:7
o Iz 10:12 Iz 14:13
p Iz 10:34 Eze 31:3
q Eze 31:8
r 2Kl 19:23
s Wj 7:19
t 2Kl 19:24 Iz 19:6
u Wj 9:14 Joz 9:9
v Rdz 12:3
w 2Kl 19:25 Ps 33:11 Iz 46:11
x Ps 17:13 Iz 55:11

szpalta 2

a Kpl 26:33 2Kl 19:25 Iz 17:9
b Ps 48:6 Ps 127:1
c Pwt 28:66 2Kl 19:26 Ps 48:5
d Ps 37:2 Ps 92:7 Ps 103:15 Iz 40:7 Jak 1:10
e Ps 129:6
f 2Kl 19:26
g Pwt 28:6
h Prz 5:21 Prz 15:3 Jer 23:24 Heb 4:13
i 2Kl 19:27
j Ps 2:2 Ps 10:13 Ps 46:6 Iz 10:15 Iz 37:23

---

k 2Kl 18:35; Iz 36:4; Iz 36:20; Nah 1:9; **l** Ps 32:9; Iz 30:28; Eze 38:4; Am 4:2; **m** 2Kl 19:28; 2Kl 19:33; **n** Kpl 25:5; **o** 2Kl 19:29; **p** Iz 1:9; Iz 10:21; Rz 9:27; Rz 11:5; **q** 2Kl 19:30; **r** 2Kl 19:4; **s** 2Kl 19:31; **t** Iz 9:7; Iz 59:17; Eze 5:13; Jl 2:18; Za 1:14.

33 „‚Dlatego tak powiedział Jehowa o królu Asyrii:[a] „Nie wejdzie do tego miasta[b] ani nie wypuści tam strzały, ani nie stanie naprzeciw niego z tarczą, ani nie usypie przeciw niemu wału oblężniczego”’.[c]

34 „‚Drogą, którą przyszedł, wróci, a do tego miasta nie wejdzie’ — brzmi wypowiedź Jehowy.[d] **35** ‚A ja bronić[e] będę tego miasta, by je wybawić przez wzgląd na samego siebie[f] i przez wzgląd na Dawida, mojego sługę’”.[g]

36 I wyszedł anioł[h] Jehowy, i zabił w obozie Asyryjczyków sto osiemdziesiąt pięć tysięcy.[i] Kiedy ludzie wstali wczesnym rankiem, oto ci wszyscy byli martwymi ciałami.[j] **37** Wycofał się więc Sancherib,[k] król Asyrii, i odszedłszy, wrócił,[l] i zamieszkał w Niniwie.[m] **38** A gdy się kłaniał w domu Nisrocha,[n] swego boga,[o] Adrammelech i Sarecer, jego synowie, zabili go mieczem[p] i uciekli do ziemi Ararat.[q] A w jego miejsce zaczął panować Asarhaddon,[r] jego syn.

38 W owych dniach Ezechiasz śmiertelnie zachorował.[s] Toteż przyszedł do niego prorok Izajasz,[t] syn Amoca, i rzekł mu: „Oto, co powiedział Jehowa: ‚Wydaj polecenia swym domownikom,[u] bo umrzesz i nie będziesz żył’”.[v] **2** Wtedy Ezechiasz odwrócił się twarzą do ściany[w] i zaczął się modlić do Jehowy[x] **3** i mówić: „Błagam cię, Jehowo, wspomnij,[y] proszę, jak chodziłem[z] przed tobą w prawdomówności[a] i z sercem niepodzielnym[b] oraz czyniłem to, co dobre w twoich oczach”. I Ezechiasz rzewnie zapłakał.[c]

ROZDZ. 37

a Iz 10:24
b 2Kn 32:22
Iz 10:32
Iz 33:20
c 2Kl 19:32
d 2Kl 19:33
Prz 21:30
e 2Kl 20:6
Iz 31:5
Iz 38:6
f Pwt 32:27
1Sm 12:22
Eze 36:22
g 1Kl 15:4
2Kl 19:34
Jer 30:9
Eze 37:24
h 2Sm 24:16
Ps 35:5
i 2Kl 19:35
2Kn 32:21
j Ps 76:6
k 2Kl 19:7
2Kl 19:28
l 2Kl 19:36
m Rdz 10:11
Jon 1:2
Nah 1:1
Sof 2:13
n 2Kl 19:37
o 1Ko 8:4
p 2Kn 32:21
q Rdz 8:4
Jer 51:27
r Ezd 4:2

ROZDZ. 38

s 2Kn 32:24
t 2Kl 19:20
Iz 1:1
u 2Sm 17:23
v 2Kl 20:1
w 1Kl 8:30
2Kl 20:2
Mt 6:6
x Ps 50:15
Ps 91:15
y Neh 13:22
Ps 20:3
1Ko 15:58
Heb 6:10
z Rdz 5:22
1Kl 2:4
2Kn 31:20
a Ps 51:6
Ps 145:18
b 2Kn 31:21
c 2Kl 20:3

szpalta 2

a 2Kl 20:4
b 2Kn 34:2
c 2Kl 19:20
Prz 15:29
1Jn 5:14

4 Wtedy doszło do Izajasza słowo[a] Jehowy, mówiące: **5** „Idź i powiedz Ezechiaszowi: ‚Tak rzekł Jehowa, Bóg Dawida, twego praojca:[b] „Usłyszałem twoją modlitwę,[c] Zobaczyłem twoje łzy.[d] Oto dodaję do twoich dni piętnaście lat;[e] **6** i wyzwolę z dłoni króla Asyrii ciebie oraz to miasto, i będę bronił tego miasta.[f] **7** A to jest dla ciebie znak od Jehowy, że Jehowa spełni słowo, które wyrzekł:[g] **8** Oto ja sprawiam, że cień stopni, który za słońcem[h] zszedł na stopniach schodów Achaza, przesuwa się o dziesięć stopni wstecz”’.[i] I słońce wróciło o dziesięć stopni na stopniach schodów, po których już zeszło.[j]

9 Pismo Ezechiasza, króla Judy, gdy zachorował[k] i odzyskał siły po swej chorobie.[l]

10 Rzekłem: „W połowie moich
dni wejdę w bramy[m] Szeolu.
Zostanę pozbawiony reszty[n] moich lat”.
11 Rzekłem: „Nie ujrzę Jah, samego Jah, w krainie żyjących.[o]
Nie będę już patrzył na ludzi — będę z mieszkańcami krainy przemijania.
12 Moje miejsce zamieszkania wyrwano[p] i zabrano mi jak namiot pasterzy.
Zwinąłem swe życie jak tkacz;
odcina się mnie[q] od nici osnowy.
Wydajesz mnie od świtu aż do nocy.[r]

d 2Kl 20:5; Ps 39:12; Ps 56:8; **e** 2Kl 20:6; Ps 91:16; **f** 2Kl 19:34; 2Kn 32:22; **g** 2Kl 20:8; **h** Joz 10:12; **i** 2Kl 20:9; 2Kn 32:24; **j** 2Kl 20:11; **k** 2Kl 20:1; **l** Pwt 32:39; 1Sm 2:6; **m** Hi 38:17; Ps 9:13; Ps 107:18; **n** Ps 90:10; Kzn 3:2; Kzn 7:17; **o** Ps 6:5; Kzn 9:5; **p** Ps 146:4; Kzn 8:8; **q** Hi 14:2; **r** Hi 17:1.

13 Uspokajałem się aż do rana.[a]
On łamie jak lew wszystkie moje kości;[b]
wydajesz mnie od świtu aż do nocy.[c]
14 Jak jerzyk, bilbil, tak kwilę;[d]
grucham jak gołąb.[e]
Moje oczy osłabłe spoglądają ku wysokości:[f]
‚Jehowo, jestem w udręce. Stań w mojej obronie'.[g]
15 Co mam mówić i co on mi powie?[h]
On sam też działał.[i]
Chodzę posępnie przez wszystkie swe lata w goryczy mej duszy.[j]
16 ‚Jehowo, dlatego oni żyją; i jak u każdego, w tym jest życie mego ducha.[k]
I ty przywrócisz mi zdrowie, i zachowasz mnie przy życiu.[l]
17 Oto za pokój miałem to, co gorzkie, tak, gorzkie;[m]
a tyś przylgnął do mojej duszy i zachował ją od dołu unicestwienia.[n]
Rzuciłeś bowiem za siebie wszystkie moje grzechy.[o]
18 Bo nie Szeol może cię sławić;[p] śmierć nie może cię wysławiać.[q]
Zstępujący do dołu nie mogą z nadzieją spoglądać na twą wierność wobec prawdy.[r]
19 Żywy, żywy — ten może cię sławić,[s]
tak jak ja mogę dzisiaj.[t]
Ojciec może pouczać[u] synów o twej wierności wobec prawdy.
20 Jehowo, podejmij się mnie wybawić,[v] a będziemy grać na strunach moje wybrane utwory[w]
przez wszystkie dni naszego życia w domu Jehowy'".[x]

ROZDZ. 38
a Ps 130:6 Ps 131:2
b Dn 6:24 Oz 5:14
c Ps 39:10
d Ps 102:7 Jer 8:7
e Iz 59:11 Eze 7:16 Nah 2:7
f Ps 39:7 Ps 119:82
g Ps 119:123
h Ps 39:12
i 1Pt 5:7
j 2Kl 4:27 Hi 7:11 Hi 21:25 Łk 22:62
k Hi 33:28 Ps 71:20
l 1Sm 2:6 Ps 86:13
m Ps 30:5
n Ps 28:1 Ps 30:3 Ps 86:13 Ps 88:5 Jon 2:6
o Iz 43:25 Mi 7:18 Rz 4:8
p Ps 30:9 Ps 88:10 Ps 146:4
q Ps 6:5 Ps 115:17 Kzn 9:10
r Kzn 9:5 Iz 38:11
s Ps 63:4 Ps 146:2
t Jn 9:4
u Rdz 18:19 Pwt 4:9 Joz 4:21 Ps 78:3
v Ps 27:5
w Ps 30:12 Ps 150:4
x 2Kl 20:5 Ps 84:2

szpalta 2
a Hi 2:7
b 2Kl 20:7
c 2Kl 20:8

ROZDZ. 39
d 2Kl 20:12
e Rdz 10:10 Iz 13:19
f 2Kn 32:23
g 2Kl 20:5
h Hi 31:25 Prz 23:5

21 Izajasz zaś przemówił: „Niech wezmą placek ze sprasowanych suszonych fig i natrą nim wrzód,[a] żeby on wyzdrowiał".[b] **22** A Ezechiasz powiedział: „Co jest znakiem, że pójdę do domu Jehowy?"[c]

39 W owym czasie Merodach-Baladan,[d] syn Baladana, król Babilonu,[e] posłał do Ezechiasza listy i dar,[f] gdy usłyszał, że ten chorował, ale znowu jest w pełni sił.[g] **2** A Ezechiasz był im rad[h] i pokazał im swój skarbiec,[i] srebro i złoto, i olejek balsamowy,[j] i wyborną oliwę oraz całą swą zbrojownię[k] i wszystko, co się znajdowało wśród jego skarbów. Nie było rzeczy, której by im Ezechiasz nie pokazał w swoim domu[l] i na całym obszarze swego panowania.[m]

3 Potem prorok Izajasz przyszedł do króla Ezechiasza i rzekł do niego:[n] „Co mówili owi mężowie i skąd do ciebie przyszli?" Wtedy Ezechiasz rzekł: „Przyszli do mnie z dalekiej krainy, z Babilonu".[o] **4** A on powiedział jeszcze: „Co widzieli w twoim domu?"[p] Na to Ezechiasz rzekł: „Widzieli wszystko, co jest w moim domu. Nie było rzeczy, której bym im nie pokazał wśród moich skarbów". **5** A Izajasz powiedział do Ezechiasza:[q] „Słuchaj słowa Jehowy Zastępów: **6** ‚Oto nadchodzą dni, gdy wszystko, co jest w twoim domu i co twoi praojcowie nagromadzili po dziś dzień, będzie zaniesione do Babilonu'.[r] ‚Nic nie pozostanie'[s] — rzekł Jehowa.

i 2Kl 20:13; 2Kn 32:27; j 1Kl 10:25; k Neh 3:19; Iz 22:8; l Jer 9:23; m 2Kl 20:13; n Iz 38:1; o Pwt 28:49; 2Kl 20:14; p 2Kl 20:15; q 2Kl 20:16; r 2Kl 24:13; 2Kl 25:13; 2Kn 36:18; Jer 52:17; s 2Kl 20:17; Dn 1:2.

7 ‚A spośród twoich synów, którzy z ciebie wyjdą i których zrodzisz, niektórzy będą zabrani[a] i zostaną dworzanami[b] w pałacu króla Babilonu'".[c]

8 Na to Ezechiasz powiedział do Izajasza: „Słowo Jehowy, które wyrzekłeś, jest dobre".[d] I powiedział jeszcze: „Wszak pokój i prawda[e] utrzymają się za moich dni".[f]

40 „Pocieszajcie, pocieszajcie mój lud" – mówi wasz Bóg.[g] **2** „Mówcie do serca Jerozolimy[h] i wołajcie do niej, że jej służba wojskowa się dopełniła,[i] że jej przewinienie zostało spłacone.[j] Otrzymała bowiem z ręki Jehowy pełną miarę za wszystkie swe grzechy".[k]

3 Słuchajcie! Ktoś woła na pustkowiu:[l] „Oczyśćcie drogę Jehowy![m] Prostujcie dla naszego Boga gościniec wiodący przez pustynną równinę.[n] **4** Niech każda dolina się podniesie,[o] a każda góra i wzgórze się obniży.[p] I teren pagórkowaty ma się stać równiną, a nierówny teren – dolinną równiną.[q] **5** I objawi się chwała Jehowy,[r] a ujrzy ją pospołu wszelkie ciało,[s] bo usta Jehowy to powiedziały".[t]

6 Słuchaj! Ktoś mówi: „Wołaj!"[u] A ktoś rzekł: „Co mam wołać?"

„Wszelkie ciało jest zieloną trawą, a wszelka ich lojalna życzliwość jest jak kwiat polny.[v] **7** Zielona trawa uschła, kwiecie zwiędło,[w] gdyż powiał na nie duch Jehowy.[x] Zaiste, lud ten to trawa zielona.[y] **8** Zielona trawa uschła, kwiecie zwiędło,[z] lecz słowo naszego Boga będzie trwało po czas niezmierzony".[a]

9 Wejdź na wysoką górę,[b] niewiasto niosąca dobrą nowinę dla Syjonu.[c] Podnieś z mocą swój głos, niewiasto niosąca dobrą nowinę dla Jerozolimy.[a] Podnieś go. Nie lękaj się.[b] Mów do miast Judy: „Oto wasz Bóg".[c] **10** Oto Wszechwładny Pan, Jehowa, przyjdzie jako siłacz, a jego ramię będzie rządzić dla niego.[d] Oto jest z nim jego nagroda,[e] przed nim zaś – jego zapłata.[f] **11** Jak pasterz będzie on pasł swoje stado.[g] Ramieniem swym zbierze jagnięta[h] i poniesie je na swej piersi.[i] Karmiące poprowadzi ostrożnie.[j]

12 Kto garścią zmierzył wody[k] i piędzią wymierzył niebiosa,[l] i w miarce zmieścił proch ziemi[m] albo zważył góry na wadze, a wzgórza na szalach? **13** Kto wymierzył ducha Jehowy i kto może mu coś oznajmić jako jego doradca?[n] **14** Z kim się wspólnie naradzał, tak by udzielono mu zrozumienia, albo kto go uczy ścieżki sprawiedliwości lub uczy go wiedzy,[o] bądź też zaznajamia go z drogą prawdziwego zrozumienia?[p]

15 Oto narody są jak kropla z wiadra i są uważane za warstewkę pyłu na szalach.[q] Oto podnosi wyspy[r] jak drobniutki proch. **16** Nawet Libanu nie wystarczy na podtrzymywanie ognia, a jego dzikich zwierząt[s] nie wystarczy na całopalenie.[t] **17** Wszystkie narody są przed nim jak coś nie istniejącego;[u] są dla niego jak nicość, coś nierzeczywistego.[v]

18 Do kogo przyrównacie Boga[w] i jakie podobieństwo możecie

ROZDZ. 39

a 2Kl 24:12
2Kl 25:6
2Kn 33:11
Eze 17:12

b Dn 2:49
Dn 5:29

c 2Kl 20:18

d Kpł 10:3
Ps 39:9
1Pt 5:6

e Jer 33:6

f 2Kl 20:19

ROZDZ. 40

g Iz 35:3
Iz 49:13
Iz 51:3
Za 1:13
2Ko 1:3

h 2Kn 30:22
Oz 2:14

i Ps 79:8
Ps 103:13

j Ps 32:1
Jer 31:34
Jer 33:8

k Jer 16:18
Dn 9:12

l Mt 3:3
Mk 1:3
Łk 3:4
Jn 1:23

m Iz 35:8
Iz 57:14
Mal 3:1

n Iz 11:16

o Iz 42:16
Łk 3:5

p Iz 2:12

q Ps 26:12

r Ps 50:15
Ps 72:19
Iz 24:15

s Iz 49:6
Iz 52:10

t Iz 55:11
Tyt 1:2

u Jer 2:2

v Hi 14:2
Ps 90:6

w Jak 1:11
1Pt 1:24

x Ps 90:5
Ps 103:16
Ps 104:29

y Ps 103:15

z Ps 37:2

a Ps 119:89
Iz 46:10
Mt 5:18
1Pt 1:25

b 1Sm 26:13
Mt 5:14

c Iz 52:7; Rz 10:18; **szpalta 2** **a** Łk 24:47; Rz 10:15; **b** Iz 51:7; Jn 12:15; Flp 1:28; 1Pt 3:14; **c** Iz 12:2; Iz 25:9; Rz 8:31; **d** Ps 2:6; Ps 110:2; Iz 9:6; Jn 12:38; **e** Iz 62:11; Obj 22:12; **f** Iz 49:4; **g** Rdz 49:24; Iz 49:10; Heb 13:20; 1Pt 2:25; **h** Eze 34:16; **i** Jn 21:15; **j** Rdz 33:13; Jn 10:14; Jn 10:16; 1Pt 5:2; **k** Prz 30:4; **l** Ps 104:2; Heb 1:10; **m** Hi 38:5; Prz 8:26; **n** Hi 21:22; Hi 36:23; Rz 11:34; **o** 1Ko 2:16; **p** Hi 32:8; Ps 147:5; **q** Ps 62:9; **r** Iz 41:5; **s** Ps 50:10; **t** Mi 6:7; **u** Ps 39:5; Ps 62:9; Dn 4:35; **v** Ps 39:11; Ps 144:4; Iz 41:11; **w** Wj 8:10; 1Sm 2:2; Ps 86:8; Ps 89:6; Ps 113:5; Jer 10:6; Mi 7:18.

z nim zestawić?[a] **19** Rzemieślnik wykonał lany posąg,[b] a ten, kto wykonuje przedmioty z metalu, pokrywa go złotem[c] i wykuwa srebrne łańcuszki.[d] **20** Wybiera na daninę jakieś drzewo, drzewo, które nie jest spróchniałe.[e] Wyszukuje sobie zdolnego rzemieślnika, żeby przygotować rzeźbiony wizerunek,[f] którym nic nie zachwieje.[g]

21 Czy nie wiecie? Czy nie słyszycie? Czy nie mówi się wam od początku? Czy nie posługiwaliście się zrozumieniem od założenia fundamentów ziemi?[h] **22** Jest Ktoś, kto mieszka nad okręgiem ziemi,[i] której mieszkańcy są jak koniki polne. Ktoś, kto rozpościera niebiosa jak delikatną gazę, kto je rozpina jak namiot, by w nim mieszkać,[j] **23** Ktoś, kto wysokich urzędników obraca wniwecz, kto sędziów ziemi zamienił w nicość.[k]

24 Jeszcze ich nie zasadzono; jeszcze ich nie zasiano; jeszcze ich pień nie zapuścił korzeni w ziemię.[l] I wystarczy na nich dmuchnąć, a usychają;[m] i wichura porwie ich jak ścierń.[n]

25 „Ale do kogoż mnie przyrównacie, żeby mnie z nim zrównać?” — mówi Święty.[o] **26** „Podnieście oczy ku górze i popatrzcie. Kto stworzył te rzeczy?[p] Ten, który ich zastęp wyprowadza według liczby, wszystkie je woła po imieniu.[q] Dzięki obfitości dynamicznej energii[r] — jako że jest również pełen werwy w swej mocy — ani jednej z nich nie brak.

27 „Dlaczego mówisz, Jakubie, i powiadasz, Izraelu: ‚Droga moja jest ukryta przed Jehową,[s] a należna mi sprawiedliwość uchodzi uwagi mego Boga’?[t] **28** Czy się nie dowiedziałeś ani nie słyszałeś?[u] Jehowa, Stwórca krańców ziemi, jest Bogiem po czas niezmierzony.[a] On się nie męczy ani nie nuży.[b] Nie sposób zbadać jego zrozumienia.[c] **29** Zmęczonemu udziela mocy,[d] a temu, kto nie ma dynamicznej energii,[e] daje obfitość potęgi. **30** Chłopcy się zmęczą i znużą, a młodzieńcy na pewno się potkną, **31** ale ci, którzy pokładają nadzieję[f] w Jehowie, odzyskają moc.[g] Wzniosą się na skrzydłach jak orły.[h] Będą biec, a się nie znużą; będą chodzić, a się nie zmęczą”.[i]

41 „Słuchajcie mnie w milczeniu, wyspy;[j] i niech odzyskają moc grupy narodowościowe.[k] Niech przystąpią.[l] Niech wówczas mówią. Podejdźmy razem na sąd.[m]

2 „Kto wzbudził kogoś ze wschodu?[n] Kto przywoływał go w prawości do swych stóp, aby postawić przed nim narody i sprawić, żeby podbił królów?[o] Kto oddawał ich jak proch pod jego miecz, tak iż są jak zwykłe ściernie gnani jego łukiem?[p] **3** Kto ich ścigał, kto spokojnie chodził stopami po ścieżce, którą nie przyszedł? **4** Kto działał[q] i to uczynił, wzywając pokolenia od początku?[r]

„Ja, Jehowa, Pierwszy;[s] a z ostatnimi jestem ten sam”.[t]

5 Wyspy[u] ujrzały i się przelękły. Krańce ziemi zadrżały.[v] Zbliżyły się i przychodziły. **6** Każdy pośpieszył z pomocą swemu towarzyszowi i mówił do swego brata: „Bądź silny”.[w]

ROZDZ. 40

a Wj 20:4 Pwt 4:15 Pwt 4:16 Dz 17:29

b Iz 44:10 Jer 16:20 Hab 2:18

c Ps 115:4 Ps 135:15 Iz 37:19 Iz 41:7 Oz 8:6

d Sdz 17:4 Jer 10:4

e Iz 44:14 Jer 10:3

f Ps 115:8 Iz 2:8 Iz 46:7 Hab 2:18

g Iz 41:7

h Ps 19:1 Dz 14:17 Rz 1:20

i Ps 2:4 Ps 29:10 Ps 68:33 Iz 66:1

j Hi 9:8 Hi 38:9 Iz 42:5 Iz 44:24 Jer 10:12 Za 12:1

k Ps 76:12 Łk 1:52

l 1Kl 21:21 2Kl 10:11 Jer 22:30

m Iz 11:4

n Ps 58:9 Prz 1:27 Iz 17:13

o Iz 40:18

p Ps 8:3 Ps 102:25

q Ps 147:4

r Ps 89:13 Jer 32:17

s Ps 77:7 Iz 49:14 Iz 60:15 Eze 37:11 Rz 11:1

t Hi 27:2 Hi 34:5 Łk 18:7

u Iz 40:21

szpalta 2

a Rdz 21:33 Pwt 33:27 Ps 90:2 Iz 57:15 Jer 10:10 Rz 16:26 1Tm 1:17

b Ps 121:4; Iz 27:3; **c** Ps 139:6; Ps 147:5; Iz 55:9; Rz 11:33; 1Ko 2:16; **d** Ps 29:11; Flp 4:13; Heb 11:34; **e** Iz 40:26; Oz 12:3; **f** Ps 25:3; **g** Ps 103:5; Ps 138:3; **h** Wj 19:4; **i** 1Kl 18:46; Ps 84:7; **ROZDZ. 41** **j** Iz 49:1; **k** Ps 108:3; **l** Iz 41:21; **m** Mi 6:1; **n** Iz 44:28; Iz 46:11; Obj 16:12; **o** Ps 110:6; Iz 45:1; **p** Iz 40:24; **q** Ps 90:16; Ps 111:3; Jn 5:17; **r** Pwt 32:8; Dz 17:26; **s** Iz 43:10; Iz 44:6; Iz 48:12; Obj 1:8; **t** Iz 46:4; Mal 3:6; Jak 1:17; **u** Rdz 10:5; **v** Ps 65:8; Ps 66:3; Ps 67:7; **w** 1Sm 4:9; Jl 3:10.

7 Rzemieślnik umacniał więc tego, kto wykonuje przedmioty z metalu;[a] wygładzający młotem kowalskim — tego, kto wyklepuje na kowadle; i mówi o spojeniu: „Jest dobre". W końcu przymocowano to gwoździami, aby się nie chwiało.[b]

8 „Ale ty, Izraelu, jesteś moim sługą,[c] ty, Jakubie, którego wybrałem[d] — potomkiem Abrahama,[e] mego przyjaciela;[f] **9** ty, którego wziąłem z krańców ziemi,[g] i ty, którego wezwałem z jej dalekich stron.[h] I rzekłem do ciebie: ‚Jesteś moim sługą;[i] wybrałem cię[j] i nie odrzuciłem.'[k] **10** Nie lękaj się, bo ja jestem z tobą.[l] Nie rozglądaj się, bo ja jestem twoim Bogiem.[m] Wzmocnię cię.[n] Naprawdę ci pomogę.[o] Naprawdę będę cię mocno trzymał swą prawicą[p] prawości'.[q]

11 „Oto wszyscy, którzy pałają gniewem na ciebie, będą zawstydzeni i upokorzeni.[r] Ludzie wiodący z tobą spór staną się jakby niczym i poginą.[s] **12** Będziesz ich szukał, lecz ich nie znajdziesz — tych, którzy z tobą walczą.[t] Staną się jakby czymś nie istniejącym i jakby niczym,[u] ci, którzy prowadzą z tobą wojnę. **13** Bo ja, Jehowa, twój Bóg, ujmuję twoją prawicę[v] — Ten, który do ciebie mówi: ‚Nie lękaj się.'[w] Ja ci pomogę'.[x]

14 „Nie lękaj się, robaczku[y] Jakubie, wy, mężowie izraelscy.[z] Ja ci pomogę" — brzmi wypowiedź Jehowy, twojego Wykupiciela,[a] Świętego Izraela. **15** „Oto uczyniłem z ciebie sanie młockarskie,[b] nowe urządzenie młockarskie, mające dwusieczne zęby. Podepczesz góry i je zmiażdżysz; a wzgórza zamienisz jakby w plewy.[c] **16** Odwiejesz[d] je i wiatr je uniesie,[a] a wicher rozpędzi je w różne strony.[b] I będziesz się radował w Jehowie.[c] Będziesz się chlubił Świętym Izraela".[d]

17 „Uciśnieni i biedni szukają wody,[e] ale jej nie ma. Z pragnienia[f] wysechł im język.[g] Ja, Jehowa, im odpowiem.[h] Ja, Bóg Izraela, ich nie opuszczę.[i] **18** Na nagich wzgórzach otworzę rzeki, a na dolinnych równinach — źródła.[j] Z pustkowia uczynię trzciniaste rozlewisko, a z bezwodnej ziemi — źródła wód.[k] **19** Na pustkowiu zasadzę cedr, akację i mirt, i drzewo oleiste.[l] Na pustynnej równinie jednocześnie posadzę drzewo jałowcowe, jesion i cyprys,[m] **20** żeby ludzie jednocześnie widzieli i wiedzieli, i zważali, i przejawiali wnikliwość co do tego, że uczyniła to ręka Jehowy i że stworzył to Święty Izraela".[n]

21 „Przedstawcie swoją sporną sprawę"[o] — mówi Jehowa. „Przedłóżcie swe argumenty"[p] — mówi Król Jakuba.[q] **22** „Przedłóżcie i powiedzcie nam, co ma się wydarzyć. Opowiedzcie, jakie były pierwsze rzeczy, żebyśmy mogli przyłożyć do nich swe serce i poznać ich przyszłość. Albo sprawcie, abyśmy usłyszeli o rzeczach, które nadchodzą.[r] **23** Powiedzcie, co ma przyjść potem, abyśmy poznali, że jesteście bogami.[s] Tak, powinniście czynić dobrze albo czynić źle, abyśmy się rozejrzeli i zarazem to zobaczyli.[t] **24** Oto wy jesteście czymś, co nie istnieje, a wasze dzieło jest ni-

ROZDZ. 41

a Iz 44:12; Iz 46:6
b Iz 40:20
c Wj 19:5; Kpł 25:42
d Pwt 7:6; Ps 33:12
e Mt 3:9; Heb 2:16
f 2Kn 20:7; Jak 2:23
g Ps 107:3
h Mt 24:31
i Iz 43:10
j 1Sm 12:22
k Ps 94:14; Jer 33:26; Rz 11:2; Rz 11:26
l Pwt 20:1; Joz 1:9; Ps 46:1; Rz 8:31
m Ps 147:12; Iz 60:19; Heb 8:10
n Pwt 33:27; Ps 29:11; Za 10:12
o Ps 37:40; Ps 115:9; Ps 121:2
p Ps 63:8
q Ps 65:5; Ps 89:14
r Wj 11:8; Ps 86:17; Iz 45:24; Obj 3:9
s Iz 40:17; Iz 60:12
t Iz 54:17
u Ps 37:10; Ps 37:36
v Ps 73:23; Ps 109:31; Iz 42:6; Iz 45:1
w Iz 41:10
x Pwt 33:29
y Hi 25:6; Ps 22:6
z Pwt 7:7
a Ps 19:14; Iz 43:14; Iz 47:4
b Mi 4:13; Hab 3:12
c Ps 18:42
d Mt 3:12

szpalta 2

a Ps 1:4
b Iz 17:13

c Est 9:22; Iz 25:9; d Iz 12:6; Jer 9:24; e Ps 63:1; Iz 55:1; Am 8:11; Obj 22:17; f Pwt 28:48; Ps 22:15; Lam 4:4; g Łk 16:24; h Ps 34:6; Iz 30:19; i Rdz 28:15; Ps 94:14; Iz 42:16; Heb 13:5; j Ps 46:4; Iz 30:25; Jl 3:18; k Ps 107:35; l Iz 32:15; Iz 55:13; Iz 60:21; m Iz 51:3; n Ps 109:27; Eze 39:28; o Hi 23:4; Iz 43:9; p Hi 38:3; Iz 50:8; Mt 6:2; q Pwt 33:5; Iz 49:26; Iz 60:16; r Iz 42:9; Iz 46:10; Iz 48:5; s Iz 44:6; Iz 46:9; Jer 16:20; t Iz 46:7; Jer 10:5.

czym.[a] Obrzydliwością jest każdy, kto was wybiera.[b]

25 „Wzbudziłem kogoś z północy i on przybędzie.[c] Od wschodu słońca[d] wezwie mego imienia. Wejdzie na pełnomocnych zwierzchników, jak gdyby byli gliną,[e] i jak garncarz, który udeptuje wilgotny surowiec.

26 „Kto mówił coś od początku, abyśmy się dowiedzieli, albo od minionych czasów, abyśmy rzekli: ‚Ma rację'?[f] Doprawdy, nikt nie mówi. Zaiste, nikogo nie słychać. Doprawdy, nikt nie słyszy żadnych waszych wypowiedzi".[g]

27 Ktoś pierwszy mówi do Syjonu: „Patrz, oto są!",[h] a Jerozolimie dam tego, kto przynosi dobrą nowinę.[i]

28 I patrzyłem, a nie było nikogo; a spośród nich nikt nie udzielał rad,[j] I prosiłem ich, aby dali odpowiedź. **29** Oto wszyscy oni są czymś, co nie istnieje. Dzieła ich są niczym. Ich lane posągi to wiatr i nicość.[k]

42 Oto mój sługa,[l] którego mocno trzymam![m] Mój wybrany,[n] którego moja dusza obdarzyła uznaniem![o] Włożyłem w niego mego ducha.[p] On przyniesie narodom sprawiedliwość.[q] **2** Nie będzie wołał ani podnosił głosu i nie da słyszeć swego głosu na ulicy.[r] **3** Zmiażdżonej trzciny nie złamie,[s] a gasnącego lnianego knota nie zgasi. W wierności wobec prawdy przyniesie sprawiedliwość.[t] **4** Nie przygaśnie ani nie będzie zmiażdżony, dopóki nie ustanowi sprawiedliwości na ziemi;[u] a wyspy będą wyczekiwać jego prawa.[v]

5 Oto, co rzekł prawdziwy Bóg, Jehowa, Stwórca niebios,[w] Wspaniały, który je rozpina;[x] Ten, który rozpościera ziemię[a] i jej plon,[b] Ten, który daje dech[c] ludziom na niej[d] i ducha tym, którzy po niej chodzą:[e] **6** „Ja, Jehowa, powołałem cię w prawości[f] i ująłem cię za rękę.[g] I będę cię strzegł, i dam cię jako przymierze ludu,[h] jako światło narodów,[i] **7** abyś otworzył ślepe oczy,[j] wyprowadził z lochu więźnia,[k] z domu aresztu — siedzących w ciemności.[l]

8 „Jam jest Jehowa. To jest moje imię;[m] i chwały mojej nie oddam nikomu innemu[n] ani mej sławy[o] rytym wizerunkom.[p]

9 „Oto pierwsze rzeczy nadeszły,[q] lecz ja oznajmiam rzeczy nowe. Zanim się pojawią, daję wam o nich słyszeć".[r]

10 Śpiewajcie Jehowie nową pieśń,[s] jego chwałę od krańca ziemi,[t] wy, którzy zstępujecie do morza[u] oraz do tego, co je napełnia, wy, wyspy, i wy, którzy je zamieszkujecie.[v] **11** Niech głos swój podniesie pustkowie[w] oraz jego miasta, osady zamieszkiwane przez Kedar.[x] Niech radośnie wołają mieszkańcy urwistej skały.[y] Niech głośno wołają ludzie ze szczytu gór. **12** Niech przypisują chwałę Jehowie,[z] a na wyspach niech oznajmiają jego sławę.[a]

13 Jehowa wyruszy jak mocarz.[b] Rozbudzi gorliwość jak wojownik.[c] Zakrzyknie, wzniesie okrzyk wojenny;[d] okaże się potężniejszy od swych nieprzyjaciół.[e]

ROZDZ. 41

a Ps 115:8 Iz 44:10 Jer 10:14 Jer 51:18 1Ko 8:4
b Pwt 7:26 Pwt 27:15
c Iz 44:28 Iz 45:1 Jer 51:28
d Iz 46:11 Obj 16:12
e 2Sm 22:43 Iz 10:6 Mi 7:10 Za 10:5
f Iz 43:9 Iz 44:7 Iz 45:21
g Ps 115:6 Hab 2:18
h Iz 43:10 Iz 44:7
i Ezd 1:1 Iz 40:9 Nah 1:15 Rz 10:15
j Iz 63:5 Jer 5:13 Dn 2:10
k Ps 115:4 Iz 44:9 Jer 10:5 Hab 2:18 1Ko 8:4

ROZDZ. 42

l Iz 52:13 Mt 12:18 Jn 4:34 Jn 6:38
m Iz 49:7 Jn 16:32
n Ps 89:19 Łk 9:35 1Pt 2:4
o Mt 3:17 Jn 6:27 2Pt 1:17
p Iz 61:1 Mt 3:16 Dz 10:38
q Mt 12:18 Rz 15:9
r Za 9:9 Mt 12:16 Mt 12:19
s Iz 40:11 Mt 11:28 Heb 2:17
t Ps 72:2 Iz 11:3 Mt 12:20 Jn 5:30 Obj 19:11
u Iz 9:7 Iz 49:8
v Rdz 12:3 Rdz 49:10 Ps 22:27 Mt 12:21
w Ps 102:25 Iz 40:26
x Ps 104:2 Iz 40:22

szpalta 2

a Rdz 1:1 Ps 136:6

b Jer 10:12; **c** Rdz 7:22; **d** Rdz 2:7; Dz 17:25; **e** Hi 12:10; Kzn 12:7; **f** Ps 45:6; Iz 32:1; **g** Iz 41:13; **h** Iz 49:8; Mt 26:28; Heb 8:6; **i** Iz 49:6; Łk 2:32; Jn 8:12; **j** Iz 35:5; **k** Iz 61:1; 1 Heb 2:15; 1Pt 2:9; **m** Ps 83:18; **n** Iz 48:11; **o** Wj 15:11; Iz 12:4; **p** Wj 32:8; Wj 34:14; **q** Rdz 12:2; Rdz 15:14; Joz 21:45; 1Kl 8:15; **r** Iz 41:23; Iz 43:19; Am 3:7; 2Pt 1:21; **s** Ps 96:1; Ps 98:1; Obj 14:3; **t** Iz 44:23; Hab 3:3; **u** Ps 107:23; **v** Ps 97:1; Iz 51:5; **w** Iz 32:16; Iz 35:1; **x** Rdz 25:13; Ps 120:5; Iz 60:7; **y** Jer 48:28; Jer 49:16; **z** Ps 22:27; Iz 24:15; Rz 15:9; **a** Iz 66:19; **b** Ps 78:66; Iz 59:17; Jer 25:30; **c** Wj 15:3; Nah 1:2; **d** Oz 11:10; Jl 3:16; **e** Pwt 32:39; 1Sm 2:10.

14 „Przez długi czas powstrzymywałem się od działania.[a] Milczałem.[b] Panowałem nad sobą.[c] Jak rodząca niewiasta będę jęczeć, dyszeć i sapać zarazem.[d] **15** Spustoszę[e] góry i wzgórza, a całą ich roślinność wysuszę. I rzeki przemienię w wyspy, a trzciniaste rozlewiska wysuszę.[f] **16** I sprawię, że ślepi pójdą drogą, której nie znali;[g] spowoduję, że będą stąpać szlakiem, którego nie znali.[h] Ciemne miejsce przemienię przed nimi w światło,[i] a nierówny teren — w równinę.[j] Oto, co dla nich uczynię; i nie opuszczę ich”.[k]

17 Zawrócą, wielce się zawstydzą ci, którzy pokładają ufność w rzeźbionym wizerunku,[l] którzy mówią do lanego posągu: „Wyście naszymi bogami”.[m]

18 Słuchajcie, głusi, a wy, ślepi, popatrzcie, by zobaczyć.[n] **19** Kto jest ślepy, jeżeli nie mój sługa, i kto jest głuchy jak mój posłaniec, którego wysyłam? Kto jest ślepy jak ten, który otrzymał zapłatę, albo ślepy jak sługa Jehowy?[o] **20** Należało zobaczyć wiele rzeczy, ale ty nie patrzyłeś.[p] Należało mieć otwarte uszy, lecz ty nie słuchałeś.[q] **21** Jehowa ze względu na swą prawość[r] znalazł upodobanie w tym, żeby wywyższyć prawo[s] i uczynić je znamienitym. **22** Ale jest to lud ograbiony i splądrowany[t] — wszyscy oni są złapani w doły — i trzyma się ich ukrytych w domach aresztu.[u] Są wydani na łup, a nie ma wyzwoliciela,[v] na splądrowanie, a nie ma nikogo, kto by powiedział: „Oddaj!”

23 Kto z was nadstawi na to ucha? Kto będzie zwracał uwagę i słuchał z myślą o późniejszych czasach?[w] **24** Kto wydał Jakuba na splądrowanie, a Izraela grabieżcom? Czyż nie Jehowa, Ten, przeciw któremu zgrzeszyliśmy i którego drogami oni nie chcieli chodzić, i którego prawa nie słuchali?[a] **25** Dlatego On stale wylewał na niego złość, swój gniew i siłę wojny.[b] I wciąż go to zewsząd niszczyło,[c] ale on nie zwracał uwagi;[d] i stale płonęło to przeciw niemu, lecz on nic nie brał sobie do serca.[e]

43 A oto, co rzekł Jehowa, twój Stwórca,[f] Jakubie, i Ten, który cię ukształtował,[g] Izraelu: „Nie lękaj się, bo cię wykupiłem.[h] Wezwałem cię po imieniu.[i] Jesteś mój.[j] **2** Gdybyś miał się przeprawić przez wody,[k] ja będę z tobą;[l] i przez rzeki — nie zaleją cię.[m] Gdybyś miał przejść przez ogień, nie przypieczesz się ani płomień cię nie osmali.[n] **3** Bom ja jest Jehowa, twój Bóg, Święty Izraela, twój Wybawca.[o] Na okup za ciebie dałem Egipt,[p] w zamian za ciebie — Etiopię[q] i Sebę. **4** Ponieważ jesteś drogi w moich oczach,[r] uznany zostałeś za godnego szacunku, a ja cię umiłowałem.[s] I dam ludzi w zamian za ciebie, a grupy narodowościowe w zamian za twą duszę.[t]

5 „Nie lękaj się, bo ja jestem z tobą.[u] Ze wschodu przyprowadzę twoje potomstwo i z zachodu cię zbiorę.[v] **6** Powiem północy:[w] ‚Wydaj!’, a południu: ‚Nie zatrzymuj! Przyprowadź moich synów z daleka, a moje córki z krańca ziemi,[x] **7** każdego, kto jest nazwany od mego imienia[y] i kogo stworzyłem ku

ROZDZ. 42

a Jer 44:22
b Ps 50:3 Ps 83:1
c 2Pt 3:9
d Rdz 3:16
e Ps 18:7 Jer 4:24 Sof 1:15
f Ps 107:33 Iz 37:25 Iz 44:27 Iz 50:2
g Iz 29:18 Iz 35:5 Jer 31:8
h Iz 30:21
i Iz 60:1 Iz 60:20
j Iz 40:4 Łk 3:5
k Ps 94:14 Heb 13:5
l Ps 97:7 Iz 1:29 Iz 44:11 Iz 45:16 Jer 2:26
m Wj 32:4 Iz 44:17
n Iz 6:10 Iz 29:18 Iz 43:8
o Iz 6:9 Iz 56:10 Iz 61:1 Jer 4:22 Eze 12:2 Łk 4:18 2Ko 4:4
p Pwt 4:9 Pwt 29:4 Ps 106:7
q Eze 33:31
r Ps 71:16 Rz 3:25
s Ps 19:7 Heb 8:10
t Pwt 28:33 Iz 1:7 Jer 50:17
u Ps 102:20
v Pwt 28:29 Pwt 28:52 Iz 51:23
w Kpl 26:16 Pwt 4:30 Pwt 32:29

szpalta 2

a Sdz 2:14 2Kn 15:6 Ps 106:41
b Pwt 32:22 Nah 1:6
c 2Kl 10:32 2Kl 25:9
d Iz 9:13 Jer 5:3 Oz 7:9
e Iz 57:11 Mal 2:2

ROZDZ. 43

f Ps 100:3; Iz 43:15; Ef 2:10; **g** Iz 44:2; Iz 44:21; **h** Iz 35:9; Iz 44:23; Jer 50:34; **i** Iz 45:4; **j** Pwt 32:9; Ps 135:4; **k** Wj 14:29; Joz 3:15; Ps 66:12; Heb 11:29; **l** Ps 23:4; **m** 2Kl 2:8; **n** Dn 3:25; Za 13:9; **o** Iz 60:16; Tyt 2:10; Tyt 3:4; **p** 2Kl 24:7; Eze 29:19; **q** Iz 45:14; **r** Wj 19:5; **s** Pwt 7:8; Jer 31:3; **t** Prz 21:18; **u** Iz 41:10; Iz 44:2; Jer 30:10; **v** Pwt 30:3; Ps 106:47; Iz 66:20; Eze 36:24; Mi 2:12; Za 8:7; Rz 11:26; **w** Jer 3:18; **x** Jer 31:8; **y** Jer 33:16.

swojej chwale,[a] kogo ukształtowałem — kogo utworzyłem'.[b]

8 „Wyprowadź lud ślepy, choć mający oczy, oraz głuchych, choć mają uszy.[c] **9** Niech wszystkie narody zbiorą się na jednym miejscu i niech się zgromadzą grupy narodowościowe.[d] Kto wśród nich mógłby to opowiedzieć?[e] Albo czy mogą sprawić, byśmy usłyszeli rzeczy pierwsze?[f] Niech postawią swoich świadków,[g] żeby zostali uznani za prawych, albo niech słuchają i powiedzą: ‚To prawda!' "[h]

10 „Wy jesteście moimi świadkami[i] — brzmi wypowiedź Jehowy — moim sługą, którego wybrałem,[j] abyście mnie poznali[k] i wierzyli we mnie,[l] i rozumieli, że ja jestem ten sam.[m] Przede mną nie został utworzony żaden Bóg[n] ani po mnie nie ma żadnego.[o] **11** Ja, właśnie ja jestem Jehowa,[p] a oprócz mnie nie ma wybawcy".[q]

12 „Ja oznajmiłem i wybawiłem, i sprawiłem, że to usłyszano,[r] gdy nie było wśród was obcego boga.[s] Wy zatem jesteście moimi świadkami[t] — brzmi wypowiedź Jehowy — a ja jestem Bogiem.[u] **13** I przez cały czas jestem ten sam;[v] i nie ma nikogo, kto by wyzwolił z mojej ręki.[w] Przystąpię do działania[x] — i któż może ją zawrócić?"[y]

14 Oto, co rzekł Jehowa, wasz Wykupiciel,[z] Święty Izraela:[a] „Ze względu na was poślę do Babilonu i sprawię, że upadną zasuwy więzień,[b] a także Chaldejczycy na okrętach, wydając jękliwe okrzyki.[c] **15** Jam jest Jehowa, wasz Święty,[d] Stwórca Izraela,[e] wasz Król".[f]

16 Oto, co rzekł Jehowa, który toruje drogę przez morze oraz szlak przez potężne wody,[g]

ROZDZ. 43

a Wj 19:6 Ps 50:23 1Pt 2:9
b Ps 95:6 Ps 100:3 Iz 29:23
c Iz 6:9 Iz 42:18
d Iz 41:1
e Iz 44:7 Iz 46:10
f Iz 48:5
g Iz 41:21
h 1Kl 18:24
i Iz 43:12 Iz 44:8 Jn 15:27 Dz 1:8 1Ko 15:15 Obj 1:5
j Pwt 4:37 Pwt 10:15 Ps 78:68 Mt 24:45 Ef 1:4 2Ts 2:13
k Iz 41:20 Jer 31:34
l Jn 20:31 Rz 11:20
m Iz 41:4
n Iz 44:6 Iz 45:6 1Ko 8:4
o Iz 44:8
p Pwt 6:4
q Iz 12:2 Oz 13:4 1Tm 2:3 Judy 25
r Iz 46:10
s Pwt 32:12 Ps 81:9
t Iz 43:10
u Iz 37:20 Iz 46:9
v Iz 41:4 Obj 1:8
w Pwt 32:39 Ps 50:22 Oz 2:10
x Pwt 32:4 Ps 64:9 Iz 41:4 Dn 4:35
y Hi 9:12 Iz 14:27
z Ps 19:14 Iz 44:6 Iz 63:16
a Iz 54:5
b Iz 14:17 Iz 45:2
c Jer 50:10 Obj 18:11
d Ps 89:18 Jer 51:5
e Iz 43:1
f Pwt 33:5 Ps 74:12 Iz 33:22 Obj 11:17

17 który jednocześnie wyprowadza rydwan wojenny i konia, wojsko i silnych:[a] „Legną.[b] Nie wstaną.[c] Zostaną zgaszeni.[d] Zgasną jak lniany knot".[e]

18 „Nie wspominajcie rzeczy pierwszych i nie zwracajcie uwagi na rzeczy dawniejsze. **19** Oto czynię coś nowego.[f] Teraz to powstanie. Czyż się o tym nie dowiecie?[g] Doprawdy, poprowadzę drogę przez pustkowie,[h] rzeki przez pustynię.[i] **20** Będzie mnie wychwalać dziki zwierz polny,[j] szakale i strusie;[k] dam bowiem wodę na pustkowiu, rzeki na pustyni,[l] aby napoić mój lud, mego wybrańca,[m] **21** lud, który sobie utworzyłem, żeby opiewał moją chwałę.[n]

22 „Ale ty mnie nie wezwałeś, Jakubie,[o] gdyż się mną znużyłeś, Izraelu.[p] **23** Nie przyprowadziłeś mi owiec na swe całopalenia i nie wychwalałeś mnie swymi ofiarami.[q] Nie zmusiłem cię, byś służył mi darem, ani nie utrudziłem cię wonną żywicą.[r] **24** Nie kupiłeś mi za pieniądze słodkiej trzciny;[s] nie nasyciłeś mnie też tłuszczem swoich ofiar.[t] W gruncie rzeczy przez swoje grzechy zmusiłeś mnie do służby; utrudziłeś mnie swoimi przewinieniami.[u]

25 „Ja, właśnie ja ze względu na samego siebie[v] zmazuję[w] twoje występki[x] i nie wspomnę na twoje grzechy.[y] **26** Przypomnij mi; sądźmy się;[z] przedstaw swoje wyjaśnienie, żeby ci przyznano rację.[a] **27** Twój ojciec, ten

g Wj 14:16; Joz 3:13; **szpalta 2** **a** Wj 15:4; **b** Ps 76:6; **c** Iz 14:20; Jer 51:39; **d** Obj 19:20; **e** Iz 1:31; Iz 42:3; **f** Iz 42:9; **g** Iz 40:5; Łk 3:6; **h** Iz 11:16; Iz 40:3; **i** Pwt 8:15; Ps 78:16; Iz 41:18; **j** Ps 148:10; **k** Iz 34:13; **l** Iz 41:17; Jer 31:9; Obj 22:17; **m** Ps 33:12; Iz 41:8; Iz 44:1; 1Pt 2:9; **n** Ps 102:18; Iz 42:12; Iz 60:21; Heb 13:15; **o** Iz 64:7; **p** Jer 2:5; Oz 7:10; Mi 6:3; **q** Iz 1:13; Am 5:25; Mal 1:13; Mal 3:8; **r** Iz 66:3; Am 5:22; **s** Jer 6:20; **t** Kpl 3:16; **u** Ps 95:10; Iz 1:14; Mal 2:13; **v** Ps 25:7; Ps 79:9; Eze 20:9; **w** Ps 51:9; **x** Iz 1:18; Jer 50:20; **y** Ps 79:8; Jer 31:34; Heb 10:17; **z** Hi 23:4; Jer 2:29; **a** Hi 40:7; Łk 10:29.

pierwszy, zgrzeszył,[a] a twoi orędownicy dopuścili się występku przeciwko mnie.[b] **28** Zbezcześczę więc książąt świętego miejsca i wydam Jakuba jako człowieka przeznaczonego na zagładę, a Izraela wydam na obelgi.[c]

44 „A teraz słuchaj, Jakubie, mój sługo,[d] i ty, Izraelu, którego wybrałem.[e] **2** Oto, co rzekł Jehowa — Ten, który cię uczynił,[f] i Ten, który cię ukształtował,[g] który ci pomagał już od łona matki:[h] ‚Nie lękaj się,[i] mój sługo Jakubie, i ty, Jeszurunie,[j] którego wybrałem. **3** Bo wyleję wodę na spragnionego,[k] a sączące się strumyki na miejsce suche.[l] Wyleję mego ducha na twoje potomstwo[m] i moje błogosławieństwo na twoich potomków. **4** I wyrosną jak pośród zielonej trawy,[n] jak topole[o] nad rowami wodnymi. **5** Jeden powie: ‚Należę do Jehowy”.[p] A drugi nazwie się od imienia Jakuba,[q] jeszcze inny napisze na swej ręce: ‚Należący do Jehowy”. I ktoś przybierze sobie tytuł od imienia Izraela'.[r]

6 „Oto, co rzekł Jehowa, Król Izraela[s] i jego Wykupiciel,[t] Jehowa Zastępów: ‚Ja jestem pierwszy i ja jestem ostatni,[u] a oprócz mnie nie ma Boga.[v] **7** I któż jest jak ja?[w] Niech zawoła, aby to opowiedzieć i mi to przedstawić.[x] Odkąd ustanowiłem lud dawny,[y] niech oni opowiedzą zarówno rzeczy nadchodzące, jak i te, które mają nastąpić. **8** Nie bójcie się i nie wpadajcie w osłupienie.[z] Czy od owego czasu nie dawałem ci tego słyszeć i nie oznajmiałem tego?[a] A wy jesteście moimi świadkami.[b] Czy oprócz mnie istnieje Bóg?[c] Nie, nie ma żadnej Skały.[d] Ja żadnej nie znam'”.

ROZDZ. 43

a Rdz 3:17
Ps 78:8
Rz 5:12

b Iz 28:7
Jer 5:31

c Pwt 28:15
Ps 79:4
Ps 137:3
Łk 21:24

ROZDZ. 44

d Iz 41:8
Jer 30:10

e Rdz 17:7
Rdz 35:11
Ps 105:6
Rz 11:7

f Iz 43:7

g Iz 43:1
Iz 43:21
Iz 44:21
Iz 64:8

h Ps 71:6
Iz 49:1
Jer 1:5

i Iz 41:10

j Pwt 32:15
Pwt 33:5
Pwt 33:26

k Iz 41:17

l Iz 32:2

m Iz 32:15
Dz 2:17

n Ps 92:13
Iz 61:11
Dz 2:41

o Ps 137:2

p Za 13:9

q Est 8:17

r Gal 6:16

s Pwt 33:5
Iz 33:22

t Wj 6:6
Iz 48:17
Jer 50:34

u Iz 41:4
Iz 48:12
Obj 22:13

v Pwt 4:35
Iz 43:10
Iz 44:24
Jer 16:20

w Iz 40:18
Iz 46:9

x Iz 43:9
Iz 45:21

y Rdz 17:8
Pwt 32:8
Iz 41:4
Dz 17:26

z Prz 3:25
Iz 41:10

a Rdz 15:13
Pwt 28:15
Iz 48:5

b Iz 43:10

c Pwt 4:39
1Sm 2:2

d Pwt 32:4
2Sm 22:32

9 Wszyscy twórcy rzeźbionego wizerunku są nicością,[a] a ich ulubione twory będą bezużyteczne;[b] i jako ich świadkowie one nic nie widzą i nic nie wiedzą[c] — żeby oni się zawstydzili.[d] **10** Kto utworzył boga lub wykonał lany posąg?[e] Na nic się to nie przydaje.[f] **11** Oto wszyscy jego towarzysze będą zawstydzeni,[g] a rzemieślnicy są spośród ziemskich ludzi. Wszyscy oni zbiorą się razem.[h] Staną. Będą w strachu. Razem się zawstydzą.[i]

12 Ten, kto rzeźbi dłutem w żelazie, obrabia je nad węglami; i nadaje mu kształt młotami, i obrabia je swym mocnym ramieniem.[j] I zgłodniał, nie ma więc siły. Nie pił wody, toteż się męczy.

13 Ten, kto rzeźbi w drewnie, rozciąga sznur mierniczy; kreśli po nim czerwoną kredą; obrabia je dłutem do drewna; i kreśli je cyrklem, i w końcu czyni z niego podobiznę mężczyzny,[k] niby piękność ludzką, aby przebywała w domu.[l]

14 Oto ktoś zajmuje się ścinaniem cedrów; i obiera sobie pewien gatunek drzewa, okazałego drzewa, i pozwala, by spotężniało wśród drzew lasu.[m] Zasadził drzewo laurowe, a ulewny deszcz zapewnia mu wzrost. **15** I służy ono człowiekowi do podtrzymywania ognia. Część z niego bierze on więc, żeby się ogrzać. Rozpala ognisko i piecze chleb. Robi także boga, żeby mu się kłaniać.[n] Czyni z niego rzeźbiony wizerunek[o] i pada przed

e Iz 40:19
Iz 41:7
Iz 46:6

f Wj 20:4
Pwt 4:16
Pwt 4:28
Dz 17:29
Rz 1:23

g Rdz 31:19
Rdz 35:2
Pwt 27:15
Sdz 17:4

h Iz 40:20
Jer 10:3

i Wj 20:5
Pwt 5:9
Sdz 2:19
2Kn 25:14
Hab 2:19
Obj 9:20

j Kpł 26:1
Sdz 17:3
Sdz 18:30
2Kl 21:7
Nah 1:14
Hab 2:18

k Wj 32:4
1Kl 12:28

l Jer 10:5
Dz 19:26

m Iz 44:14
Iz 55:10

n Iz 41:29

o Ps 115:5
Ps 135:17
Dz 7:41

szpalta 2 **a** 1Sm 12:21; Ps 97:7; Iz 41:29

b Sdz 10:14; 1Kl 18:26; 1Ko 8:4

c Ps 115:5; Ps 135:17; **d** Ps 97:7; Jer 51:17

e Wj 32:4; 1Kl 12:28

f Jer 10:5; Dz 19:26

g 1Sm 5:3; 1Sm 5:7; Iz 1:29

h Iz 41:6

i Dn 3:29

j Iz 40:19; Iz 41:7; Iz 46:6

k Wj 20:4; Pwt 4:16; Pwt 4:28; Dz 17:29; Rz 1:23

l Rdz 31:19; Rdz 35:2; Pwt 27:15; Sdz 17:4

m Iz 40:20; Jer 10:3

n Wj 20:5; Pwt 5:9; Sdz 2:19; 2Kn 25:14; Hab 2:19; Obj 9:20

o Kpł 26:1; Sdz 17:3; Sdz 18:30; 2Kl 21:7; Nah 1:14; Hab 2:18.

nim na twarz. **16** Połowę spala w ogniu. Na połowie starannie piecze mięso, które zjada, i staje się syty. Ogrzewa się też i mówi: „Ha, ogrzałem się. Widziałem blask ognia”. **17** Z reszty zaś czyni sobie boga, rzeźbiony wizerunek. Pada przed nim na twarz i kłania się, i modli się do niego, mówiąc: „Ratuj mnie, bo jesteś moim bogiem”.[a]

18 Nie poznali[b] ani nie rozumieją,[c] gdyż ich oczy są zamazane, aby nie widziały,[d] ich serce — aby nie przejawiało wnikliwości.[e] **19** I nikt nie wspomina w swym sercu[f] ani nie ma poznania ni zrozumienia,[g] aby rzec: „Połowę spaliłem w ogniu, a poza tym na jego węglach upiekłem chleb; piekę mięso i jem. Czyż z reszty mam uczynić obrzydliwość?[h] Czyż mam padać na twarz przed suchą kłodą jakiegoś drzewa?” **20** Taki karmi się popiołem.[i] Zwiodło go jego obałamucone serce.[j] I taki nie ratuje swej duszy ani nie mówi: „Czyż to nie fałsz w mej prawicy?”[k]

21 „Pamiętaj o tym, Jakubie,[l] i ty, Izraelu, gdyż jesteś moim sługą.[m] Ja cię ukształtowałem.[n] Tyś sługą moim. Izraelu, nie zapomnę o tobie.[o] **22** Zmażę twoje występki niczym obłokiem,[p] a twoje grzechy niczym kłębem chmur. Wróćże do mnie,[q] gdyż chcę cię wykupić.[r]

23 „Wołajcie radośnie, niebiosa,[s] bo Jehowa przystąpił do działania![t] Wznoście tryumfalne okrzyki,[u] wy, najniższe części ziemi![v] Rozweselcie się, góry,[w] z radosnym wołaniem, ty, lesie, i wy, wszystkie drzewa, które w nim jesteście! Bo Jehowa wykupił Jakuba i ukazuje swe piękno na Izraelu”.[x]

ROZDZ. 44

a Iz 36:19 Iz 37:38 Iz 45:20 Iz 46:7
b Jer 10:14
c Jer 10:8 Rz 1:21
d Jer 5:21
e Ps 81:12 Iz 6:10 Mt 13:15 Rz 1:28
f Pwt 32:46 Eze 40:4 Oz 7:11
g Prz 1:4 Prz 2:9
h Pwt 7:26 Pwt 27:15 1Kl 11:5
i Ps 102:9
j Jer 17:9 Rz 1:28 Jak 1:14
k Jer 16:19 Hab 2:18
l Pwt 4:9
m Iz 44:1
n Iz 43:1
o Iz 49:15
p Ps 51:1 Ps 103:12 Iz 1:18 Iz 43:25 Jer 33:8 Dz 3:19
q Jer 3:12 Oz 14:1 Dz 2:38 Jak 4:8
r Iz 1:27 Iz 48:20 Iz 59:20 1Ko 6:20
s Ps 69:34 Ps 96:11
t Iz 43:13
u Ps 100:1 Iz 49:13
v Ps 98:4 Iz 41:9 Iz 42:10
w Iz 55:12
x Iz 60:21

szpalta 2

a Iz 44:6
b Hi 26:7 Ps 104:2 Iz 40:22 Iz 45:12 Iz 51:13
c Rdz 1:1 Iz 42:5 Iz 48:13 Obj 10:6
d Hi 12:17 Oz 9:7
e 2Sm 15:31 Iz 29:14 1Ko 1:19
f Joz 21:45 Joz 23:14 Iz 55:11 Za 1:6
g Ps 147:2
h Iz 60:10

24 Oto, co rzekł Jehowa, twój Wykupiciel,[a] i twój Twórca już od łona matki: „Ja, Jehowa, czynię wszystko, sam rozpinam niebiosa,[b] rozpościeram ziemię.[c] Kto był ze mną? **25** Ja obracam wniwecz znaki próżnych gadułów i to ja przywodzę wróżbitów do szaleńczego postępowania;[d] mędrców kieruję wstecz, a ich wiedzę obracam w głupstwo;[e] **26** spełniam słowo swego sługi i całkowicie wprowadzam w czyn radę swego posłańca;[f] mówię o Jerozolimie: ‚Będzie zamieszkana’,[g] a o miastach Judy: ‚Zostaną odbudowane,[h] a jej spustoszone miejsca wydźwignę’;[i] **27** mówię do głębiny: ‚Wyparuj; i wszystkie twoje rzeki wysuszę’;[j] **28** mówię o Cyrusie:[k] ‚On jest moim pasterzem i wszystko, w czym mam upodobanie, całkowicie wykona’[l] — to, co powiedziałem o Jerozolimie: ‚Zostanie odbudowana’, a o świątyni: ‚Twój fundament zostanie położony’”.[m]

45 Oto, co rzekł Jehowa do swego pomazańca,[n] Cyrusa, którego prawicę ująłem,[o] by podbić przed nim narody[p] — żeby zdjąć pasy z bioder królów; żeby otworzyć przed nim podwoje, tak iż nawet bramy nie będą zamknięte: **2** „Ja pójdę przed tobą[q] i wyrównam wyniosłości ziemi.[r] Roztrzaskam miedziane wrota i odrąbię żelazne zasuwy.[s] **3** I dam ci skarby[t] znajdujące się w ciemności oraz ukryte skarby, które są w kryjówkach, byś poznał, że ja jestem Jehowa, który cię woła po imieniu,[u] Bóg Izraela. **4** Ze względu na

i Iz 61:4; j Ps 74:15; Iz 42:15; Jer 50:38; Obj 16:12; k Ezd 1:1; Iz 41:25; Iz 45:1; Iz 46:11; Dn 10:1; l 2Kn 36:22; Iz 48:14; m 2Kn 36:23; Ezd 1:2; Ezd 6:3; Iz 45:13; ROZDZ. 45 n 1Kl 19:16; Iz 44:28; o Ezd 1:1; Ps 73:23; Iz 45:4; p Iz 13:17; Iz 41:25; Jer 51:20; q Iz 13:4; r Iz 40:4; s Ps 107:16; t Jer 50:37; u Ezd 1:2; Iz 44:28.

mego sługę Jakuba oraz Izraela, mego wybrańca,[a] zawołałem cię po imieniu; dałem ci zaszczytne imię, chociaż mnie nie znałeś.[b] **5** Jam jest Jehowa i nie ma nikogo innego.[c] Oprócz mnie nie ma Boga.[d] Opaszę cię mocno, chociaż mnie nie poznałeś, **6** by ludzie ze wschodu słońca i z jego zachodu poznali, że oprócz mnie nie ma nikogo.[e] Jam jest Jehowa i nie ma nikogo innego.[f] **7** Tworzę światło[g] i stwarzam ciemność,[h] zaprowadzam pokój[i] i stwarzam niedolę[j] — ja, Jehowa, czynię to wszystko.[k]

8 „Niebiosa, sprawcie, żeby kropiło z góry;[l] i niech z chmurnego nieba sączy się prawość.[m] Niech się otworzy ziemia i niech owocuje wybawieniem, i niech sprawi, by zarazem wzeszła prawość.[n] Ja, Jehowa, to stworzyłem”.[o]

9 Biada wdającemu się w spór z Tym, który go ukształtował,[p] jak skorupa gliniana z innymi skorupami glinianymi ziemi! Czy glina[q] ma powiedzieć do tego, który ją kształtuje: „Co czynisz?” A twoje dzieło: „On nie ma rąk?” **10** Biada temu, kto mówi do ojca: „Co płodzisz?”, a do żony: „Co rodzisz w bólach?”[r]

11 Oto, co rzekł Jehowa, Święty Izraela[s] i Ten, który go ukształtował:[t] „Pytajcie mnie o rzeczy, które nadchodzą[u] w związku z moimi synami;[v] i nakazujcie mi co do działalności[w] moich rąk. **12** Ja uczyniłem ziemię[x] i stworzyłem na niej człowieka.[y] To ja — moje ręce rozpostarły niebiosa[z] i ja wydałem nakazy całemu ich zastępowi”.[a]

13 „Ja wzbudziłem kogoś w prawości[b] i wyprostuję wszystkie jego drogi.[c] On zbuduje moje miasto[a] i pozwoli mym wygnańcom odejść,[b] nie za jakąś cenę[c] ani za łapówkę” — powiedział Jehowa Zastępów.

14 Oto, co rzekł Jehowa: „Nie opłacani robotnicy z Egiptu[d] oraz kupcy z Etiopii i Sabejczycy,[e] rośli mężczyźni,[f] przejdą do ciebie i staną się twoją własnością.[g] Będą za tobą szli; przejdą w pętach[h] i pokłonią się tobie.[i] Będą cię błagać i mówić: ‚Naprawdę Bóg jest w jedności z tobą[j] i nie ma nikogo innego; nie ma innego Boga’”.[k]

15 Doprawdy, ty jesteś Bogiem pozostającym w ukryciu,[l] Bogiem Izraela, Wybawcą.[m] **16** Wszyscy oni zostaną zawstydzeni, wręcz upokorzeni. Razem w upokorzeniu[n] pójdą wytwórcy bożyszczy. **17** Izrael zaś zostanie wybawiony — w jedności z Jehową[o] — wybawieniem po czasy niezmierzone.[p] Nie będziecie zawstydzeni[q] ani upokorzeni[r] po niezmierzone czasy wieczności.

18 Bo tak powiedział Jehowa, Stwórca niebios,[s] On, prawdziwy Bóg,[t] Ten, który ukształtował ziemię i który ją uczynił,[u] który ją mocno ugruntował,[v] który nie stworzył jej po prostu na nic, który ukształtował ją po to, żeby była zamieszkana:[w] „Jam jest Jehowa i nie ma nikogo innego.[x] **19** Nie mówiłem w ukryciu,[y] w ciemnym miejscu ziemi; nie powiedziałem też do potomstwa Jakuba: ‚Szukajcie mnie po prostu na nic’.[z] Jam jest

ROZDZ. 45

a Wj 19:5; Iz 41:8
b Gal 4:8
c Pwt 4:35; 1Kl 8:60; Iz 44:8; Jl 2:27
d Pwt 4:39; Pwt 32:39; 1Ko 8:4
e 1Sm 17:46; Ps 102:15; Iz 37:20; Mal 1:11
f Ps 83:18
g Rdz 1:3; Ps 8:3; Jer 31:35; Jak 1:17
h Wj 10:21; Ps 104:20; Am 4:13
i Ps 29:11; Iz 26:12; 2Ko 1:2
j Kzn 7:14; Iz 10:6; Jer 18:7; Am 3:6
k 1Sm 2:7
l Ps 72:6; Ezc 34:26
m Oz 10:12; 2Pt 3:13
n Iz 61:11; 1Ko 3:6
o Iz 65:17; Obj 21:1
p Ps 2:9; 1Ko 10:22
q Iz 29:16; Jer 18:6; Rz 9:20
r Mal 1:6
s Iz 43:3
t Iz 43:7; Iz 43:21
u Iz 46:10; Jer 33:3
v Iz 29:23; Iz 60:21; Jer 3:19; Oz 1:10; Gal 3:29
w Ps 111:3
x Rdz 1:1; Rdz 14:19; Ps 102:25; Iz 40:28; Obj 10:6
y Rdz 1:27; Rdz 2:7; Rdz 5:2; Pwt 4:32; Ps 139:14; Jer 27:5
z Iz 44:24; Jer 32:17; Za 12:1
a Rdz 2:1; Neh 9:6
b Iz 42:6
c Heb 1:8

szpalta 2

a 2Kn 36:23; Ezd 1:2; Iz 44:28

b Ezd 1:3; Iz 14:17; Iz 43:14; Iz 49:25; **c** Iz 13:17; **d** Iz 19:23; **e** Ps 72:10; **f** Iz 18:7; **g** Iz 49:23; Iz 61:5; **h** Ps 149:8; **i** Est 8:17; Iz 14:2; Iz 60:14; **j** Za 8:23; **k** Iz 44:8; 1 Ps 44:24; **m** Iz 43:11; Iz 60:16; Tyt 1:3; **n** Ps 97:7; Iz 44:9; **o** Oz 1:7; **p** Iz 26:4; Iz 51:6; **q** Ps 25:3; Iz 29:22; Jl 2:26; **r** Iz 54:4; Sof 3:11; **s** Iz 42:5; Jer 10:12; **t** 2Sm 22:31; 1Ko 8:5; **u** Rdz 14:19; Ps 102:25; Obj 10:6; **v** Hi 38:4; Ps 78:69; Ps 104:5; Ps 119:90; Prz 3:19; **w** Rdz 1:28; Rdz 9:1; Ps 37:29; Ps 115:16; **x** 1Kl 8:60; Iz 46:9; **y** Pwt 30:11; Prz 8:1; Iz 48:16; **z** Lb 23:20; 1Kn 28:8; 1Tm 4:8.

Jehowa — mówię to, co prawe, oznajmiam to, co prostolinijne.[a]

20 „Zbierzcie się i przyjdźcie.[b] Zejdźcie się razem, wy, którzyście ocaleli z narodów.[c] Niczego nie poznali ci, którzy noszą drewno swego rzeźbionego wizerunku, ani modlący się do boga, który nie może wybawić.[d] **21** Przedstawcie swą sprawę i swój wywód.[e] Owszem, niech się wspólnie naradzą. Kto sprawił, że słyszano o tym od dawien dawna?[f] Kto oznajmia o tym od owego czasu?[g] Czyż nie ja, Jehowa, poza którym nie ma innego Boga[h] — Bóg prawy i Wybawca,[i] a oprócz mnie nie ma innego?[j]

22 „Nawróćcie się do mnie i bądźcie wybawieni,[k] wy wszyscy na krańcach ziemi; bo ja jestem Bogiem i nie ma nikogo innego.[l] **23** Na samego siebie przysiągłem[m] — z moich własnych ust wyszło słowo w prawości,[n] tak iż się nie wróci[o] — że ugnie się przede mną każde kolano,[p] każdy język przysięgnie,[q] **24** mówiąc: ‚Zaiste, w Jehowie jest zupełna prawość oraz siła.[r] Wszyscy, którzy pałają gniewem przeciwko niemu, przyjdą wprost do niego i będą zawstydzeni.[s] **25** W Jehowie dowiedzie swej racji całe potomstwo[t] Izraela[u] i będzie się sobą chlubić’ ”.[v]

46 Pochylił się[w] Bel,[x] ugina się Nebo; ich bożki[y] przypadły dzikim zwierzętom i zwierzętom domowym, ich ciężary, toboły — to brzemię dla zmęczonych zwierząt. **2** Ugną się; każde z nich tak samo się pochyli; oni po prostu nie zdołają ocalić brzemienia,[z] lecz ich dusza pójdzie w niewolę.[a]

3 „Posłuchaj mnie, domu Jakuba, i wszyscy, którzyście pozostali z domu Izraela,[b] wy, dźwigani przeze mnie od wyjścia z brzucha, noszeni od łona matki.[a] **4** Nawet gdy się ktoś zestarzeje, ja jestem ten sam;[b] i aż do jego siwizny będę dźwigał.[c] Będę działał,[d] aby nieść i dźwigać, i ocalać.[e]

5 „Do kogo mnie przyrównacie[f] albo z kim mnie zrównacie lub zestawicie, żebyśmy byli do siebie podobni?[g] **6** Niektórzy szastają złotem z sakiewki i odważają srebro za pomocą ramienia wagi. Najmują kogoś wykonującego przedmioty z metalu, a on z tego czyni boga.[h] Padają na twarz, kłaniają się.[i] **7** Niosą go na ramieniu,[j] dźwigają go i stawiają go na jego miejscu, żeby stał. Z miejsca, gdzie stoi, nie przenosi się.[k] Ktoś do niego woła, lecz on nie odpowiada; nikogo nie wybawia z jego udręki.[l]

8 „Przypomnijcie sobie to, abyście nabrali odwagi. Weźcie to sobie do serca,[m] wy występni.[n] **9** Przypomnijcie sobie rzeczy pierwsze, dawne,[o] że ja jestem Boski[p] i nie ma innego Boga[q] ani nikogo podobnego do mnie;[r] **10** Tym, który od początku oznajmia zakończenie[s] i od dawna — to, czego jeszcze nie uczyniono;[t] Tym, który mówi: ‚Mój zamiar się ostoi[u] i uczynię wszystko, w czym mam upodobanie’;[v] **11** Tym, który ze wschodu słońca wzywa drapieżnego ptaka,[w] z dalekiej ziemi męża, który spełni mój zamiar.[x] Ja to powiedziałem, ja też to urzeczywistnię.[y] Ja nadałem temu kształt, ja też to uczynię.[z]

ROZDZ. 45

a Ps 111:8 Ps 119:137 Prz 8:6
b Iz 41:5 Obj 22:17
c Iz 4:3 Iz 66:20 Jer 50:28
d 1Kl 18:26 Iz 42:17 Jer 50:2
e Iz 41:21
f Iz 41:22
g Iz 43:9
h Iz 44:8 Mk 12:32
i Iz 43:3
j Pwt 4:39 Jl 2:27
k Ps 65:5 Mi 7:7 Jn 3:16
l Pwt 4:35 1Kl 8:60 Iz 45:5
m Rdz 22:16 Am 6:8 Heb 6:13
n Lb 23:19 Tyt 1:2
o Iz 55:11
p Rz 14:11
q Pwt 6:13 Jer 4:2 Jer 12:16
r Ps 29:1
s Obj 11:18
t Gal 3:29
u Iz 61:9
v Ps 64:10 2Ko 10:17

ROZDZ. 46

w 1Sm 5:3
x Jer 50:2 Jer 51:44
y Iz 2:20 Iz 45:20 Jer 10:5
z Iz 37:12
a Jer 43:12
b Iz 1:9

szpalta 2

a Wj 19:4 Pwt 1:31 Iz 44:2
b Iz 41:4 Iz 43:10
c Ps 71:18 Ps 92:14
d Iz 43:13
e Ps 41:1 Ps 116:4
f Wj 8:10 Wj 15:11 Ps 113:5 Iz 40:25 Jer 10:6
g Ps 89:6 Mi 7:18 Dz 17:29
h Wj 32:4; Iz 40:19; Jer 10:9; Hab 2:18;
i Iz 2:8; Iz 44:17; Dn 3:5;
j Jer 10:5;
k 1Sm 5:3; Dn 3:1;
l 1Kl 18:26; Iz 37:38; Jer 2:28; Jon 1:5;
m Pwt 32:29; Prz 2:1; Iz 44:18; Ag 1:5;
n Eze 18:28;
o Pwt 32:7; Iz 42:9;
p Ps 50:1; Ps 118:27; Rz 1:20;
q Iz 45:14;
r Pwt 33:26; Iz 40:18;
s Iz 42:9;
t Iz 41:22; Iz 45:21;
u Ps 33:11;
v Ps 135:6; Iz 55:11; Heb 6:17;
w Iz 41:2; Iz 45:1;
x Ezd 1:2; Iz 44:28; Iz 48:14;
y Lb 23:19; Hi 23:13.
z

12 „Posłuchajcie mnie, wy, mocni w sercu,[a] dalecy od prawości.[b] **13** Przybliżyłem mą prawość.[c] Nie jest daleko,[d] a moje wybawienie się nie opóźni.[e] I dam na Syjonie wybawienie, Izraelowi moje piękno”.[f]

47 Zejdź i usiądź w prochu,[g] dziewicza córo babilońska.[h] Usiądź na ziemi, gdzie nie ma tronu,[i] córo Chaldejczyków.[j] Bo już nie zaznasz tego, że będą cię zwać delikatną i wypieszczoną.[k] **2** Weź żarna[l] i namiel mąki. Uchyl swą zasłonę.[m] Podciągnij dół sukni.[n] Odsłoń nogę.[o] Przepraw się przez rzeki. **3** Winnaś odsłonić swą nagość.[p] Ma też być widoczna twoja hańba.[q] Wywrę zemstę[r] i nikogo nie potraktuję życzliwie.

4 „Jest ktoś, kto nas wykupuje.[s] Imię jego — Jehowa Zastępów,[t] Święty Izraela”.[u]

5 Usiądź cicho[v] i wejdź do ciemności,[w] córo Chaldejczyków,[x] bo już nigdy więcej nie będą cię zwać Panią[y] Królestw.[z] **6** Oburzyłem się na swój lud.[a] Zbezcześciłem swe dziedzictwo[b] i wydawałem ich w twoją rękę.[c] Nie okazywałaś im zmiłowań.[d] Sprawiłaś, że starcowi bardzo zaciążyło twoje jarzmo.[e] **7** I mówiłaś: „Będę Panią po czas niezmierzony,[f] na zawsze”. Nie brałaś sobie tego do serca; nie pamiętałaś o zakończeniu sprawy.[g]

8 A teraz słuchaj tego, niewiasto oddająca się rozkoszom, siedząca bezpiecznie,[h] mówiąca w swym sercu: „Ja jestem, a nie ma nikogo innego.[i] Nie będę siedzieć jako wdowa i nie zaznam utraty dzieci”.[j] **9** Lecz nagle, w jednym dniu,[k] przyjdą na ciebie te dwie rzeczy: utrata dzieci i wdowieństwo. Muszą przyjść na ciebie w pełnej mierze[l] z powodu obfitości twoich czarów, z powodu całej potęgi twoich zaklęć — w nadmiarze.[a] **10** I pokładałaś ufność w swej niegodziwości.[b] Powiedziałaś: „Nikt mnie nie widzi”.[c] Twoja mądrość i twoja wiedza[d] — oto, co cię zwiodło; i mawiasz w swoim sercu: „Ja jestem, a nie ma nikogo innego”. **11** I przyjdzie na ciebie nieszczęście; nie będziesz znała żadnego zaklęcia przeciw niemu. I spadnie na ciebie niedola;[e] nie zdołasz jej odwrócić. I nagle[f] przyjdzie na ciebie ruina, której jeszcze nie znałaś.

12 Pozostań teraz przy swych zaklęciach i mnogości swych czarów,[g] którymi się zajmowałaś od młodości — żebyś mogła odnieść pożytek, żebyś mogła porazić ludzi strachem. **13** Znużyłaś się mnóstwem swoich doradców. Niech teraz powstaną i cię wybawią, czciciele niebios, obserwujący gwiazdy,[h] ci, którzy podczas dni nowiu dzielą się wiedzą o tym, co na ciebie przyjdzie. **14** Oto stali się jak ścierń.[i] Spali ich ogień.[j] Nie wyzwolą swej duszy[k] z mocy płomienia.[l] Nie będzie żaru węgli, żeby można było się ogrzać, blasku ognia, przy którym można by usiąść. **15** Takimi staną się dla ciebie ci, z którymi jako ze swymi zaklinaczami[m] trudziłaś się od swej młodości. Odejdą, każdy w swoją stronę. Nie będzie nikogo, kto by cię wybawił.[n]

48 Słuchajcie tego, domu Jakuba, wy, którzy się nazywacie imieniem Izraela[o] i którzy wyszliście z wód Judy,[p]

ROZDZ. 46

a Ps 76:5
Iz 48:4
Dz 7:51

b Ps 119:150
Jer 2:5

c Ps 97:2
Ps 145:17
Iz 51:5

d Ps 46:1
Iz 12:2

e Iz 62:11

f Iz 44:23
Iz 60:21

ROZDZ. 47

g 1Sm 2:7
Iz 26:5

h Ps 137:8
Jer 50:42
Za 2:7

i Ps 89:44
Jer 51:33
Dn 5:30

j Iz 47:5

k Obj 18:7

l Wj 11:5
Mt 24:41

m Iz 3:19

n Jer 13:22
Nah 3:5

o Iz 20:4

p Eze 16:37

q Jer 13:26

r Pwt 32:35
Ps 94:1
Rz 12:19

s Iz 41:14

t Iz 44:6

u Iz 43:3

v Ps 94:23

w 1Sm 2:9

x Iz 47:1

y Obj 18:7

z Iz 13:19
Iz 14:4
Obj 17:5

a 2Kn 28:9
2Kn 36:16
Iz 42:25
Za 1:15

b Pwt 28:63
Iz 10:6
Eze 24:21

c 2Kl 25:21
Jer 52:14

d Ps 137:8
Mt 7:12
Obj 18:5

e Pwt 28:50

f Dn 4:30
Obj 18:7

g Pwt 32:29

h Dn 5:1
Dn 5:23
Obj 18:3

i Jer 51:53

j Ps 10:6
Obj 18:7

k Ps 73:19
Obj 18:10

l Jer 51:29

szpalta 2 **a** Eze 21:21; Dn 2:2; Dn 5:7; Obj 18:23; **b** Ps 52:7; **c** Jer 23:24; Heb 4:13; **d** Iz 5:21; Rz 1:22; **e** Jer 51:39; **f** Obj 18:10; **g** Dn 2:2; **h** Dn 5:7; Mt 2:1; **i** Wj 15:7; Iz 40:24; **j** Pwt 4:24; Mal 4:1; **k** Rdz 2:7; **l** Mt 16:26; **m** Dn 2:2; Obj 21:8; **n** Jer 51:6; **ROZDZ. 48** **o** Rdz 32:28; Rdz 35:10; 2Kl 17:34; Rz 9:6; **p** Rdz 49:8; 1Kn 5:2; 1Kn 28:4.

wy, którzy przysięgacie na imię Jehowy[a] i którzy wspominacie o Bogu Izraela[b] — nie w prawdzie i nie w prawości.[c] **2** Bo nazwali się tymi, którzy są z miasta świętego,[d] i oparli się na Bogu Izraela;[e] imię jego — Jehowa Zastępów.[f]

3 „Rzeczy pierwsze opowiadałem od owego czasu i one wychodziły z moich ust, i sprawiałem, że je słyszano.[g] Nagle przystępowałem do działania i te rzeczy się stawały.[h] **4** Ponieważ wiedziałem, że jesteś twardy[i] i że twoja szyja to ścięgno żelazne,[j] a twe czoło to miedź,[k] **5** więc od owego czasu ci oznajmiałem. Zanim mogło nastąpić, dawałem ci o tym słyszeć,[l] żebyś nie mówił: ‚Uczynił je mój bożek, nakazał je mój rzeźbiony wizerunek i mój lany posąg'.[m] **6** Słyszałeś.[n] Popatrz na to wszystko.[o] A wy — czy tego nie opowiecie?[p] Daję ci odtąd słyszeć rzeczy nowe, rzeczy ukryte, których nie znałeś.[q] **7** Teraz będą stworzone, a nie od owego czasu, te rzeczy, o których do dziś nie słyszałeś, byś nie mówił: ‚Oto już je znałem'.[r]

8 „Co więcej, nie słyszałeś[s] ani nie znałeś, ani od owego czasu twoje ucho nie było otwarte. Bo ja dobrze wiem, że naprawdę postępowałeś zdradziecko[t] i nazywano cię ‚występnym już od łona matki'.[u] **9** Ze względu na swe imię pohamuję swój gniew[v] i dla swej chwały będę wobec ciebie powściągliwy, byś nie został zgładzony.[w] **10** Oto cię oczyściłem, ale nie jak srebro.[x] Wybrałem cię w piecu hutniczym uciśnienia.[y] **11** Przez wzgląd na samego siebie, przez wzgląd na samego siebie będę działał,[z] bo jakże można dać się zbezcześcić?[a] I chwały swojej nie oddam nikomu innemu.[b]

12 „Posłuchaj mnie, Jakubie, i ty, Izraelu, mój powołany. Ja jestem ten sam.[c] Ja jestem pierwszy.[d] I ja ostatni.[e] **13** Moja ręka położyła fundament ziemi[f] i moja prawica rozpostarła niebiosa.[g] Ja do nich wołam, żeby dalej stały razem.[h]

14 „Zbierzcie się, wy wszyscy, i słuchajcie.[i] Kto pośród nich oznajmił te rzeczy? Jehowa go umiłował.[j] On uczyni Babilonowi to, w czym będzie miał upodobanie,[k] a jego ramię będzie na Chaldejczykach.[l] **15** Ja sam powiedziałem. I ja go wezwałem.[m] Przyprowadziłem go i jego drodze będzie zapewniona pomyślność.[n]

16 „Zbliżcie się do mnie! Słuchajcie tego! Od początku nie mówiłem w żadnym ukryciu.[o] Odkąd się to dzieje, ja tam jestem".

A teraz posłał mnie Wszechwładny Pan, Jehowa — tak, jego duch.[p] **17** Oto, co powiedział Jehowa, twój Wykupiciel,[q] Święty Izraela:[r] „Ja, Jehowa, jestem twoim Bogiem; uczę cię, byś odniósł pożytek,[s] sprawiam, że idziesz drogą, którą powinieneś kroczyć.[t] **18** O, gdybyś tylko zważał na moje przykazania![u] Wtedy twój pokój stałby się jak rzeka,[v] a twoja prawość — jak fale morskie.[w] **19** I twoje potomstwo byłoby jak piasek, a potomkowie z twego wnętrza — jak jego ziarnka.[x] Nie byłoby zgładzone ani unicestwione przede mną niczyje imię".[y]

ROZDZ. 48

a Pwt 6:13 Jer 4:2 Sof 1:5
b Wj 23:13 Iz 26:13
c Kpł 19:12 Jer 4:2 Mal 3:7
d Neh 11:1 Ps 48:1 Iz 52:1
e Sdz 17:13 Jer 21:2 Rz 2:17
f Jer 10:16
g Pwt 28:15 Iz 41:22 Iz 42:9
h Joz 21:45 Joz 23:14 Iz 55:11
i 2Kn 36:16 Ps 78:8 Iz 46:12 Za 7:11
j Wj 32:9 Pwt 10:16 2Kl 17:14
k Jer 44:16 Eze 3:7
l Łk 1:70 Heb 1:1
m Jer 44:17
n Iz 21:10 Iz 43:12 Mi 6:9
o Ps 107:43 Iz 41:20
p Ps 40:9 Iz 43:10
q Iz 42:9 2Pt 1:21
r Iz 46:10 Iz 65:17
s Iz 29:10
t Jer 5:11 Jer 9:2 Mal 2:11
u Pwt 9:7 Ps 58:3 Ps 95:10
v 1Sm 12:22 Ps 25:11 Ps 79:9 Jer 14:7
w Neh 9:31 Ps 78:38
x Hi 23:10 Prz 17:3 Mal 3:3 Heb 12:11
y Iz 1:25 Jer 9:7
z Iz 48:9

szpalta 2

a Eze 20:9 Rz 2:24
b Iz 42:8
c Iz 43:13 Iz 46:4
d Iz 44:6 Obj 1:8
e Obj 22:13

f Hi 38:4; Ps 102:25; Iz 42:5; g Iz 40:22; h Ps 147:4; i Iz 48:20; j Iz 45:1; k Iz 44:28; l Iz 13:19; Jer 50:13; m Iz 41:2; Jer 51:20; n Iz 45:5; o Iz 45:19; p Iz 61:1; q Iz 43:14; Iz 44:6; r Iz 54:5; s 1Kl 8:36; Ps 25:8; Iz 30:20; Iz 54:13; Mi 4:2; t Ps 32:8; Iz 30:21; Iz 49:10; u Pwt 5:29; Ps 81:13; v Ps 119:165; Iz 32:18; Iz 66:12; w Am 5:24; x Rdz 22:17; Jer 33:22; Oz 1:10; y Rut 4:10; Prz 10:7.

20 Wychodźcie z Babilonu![a] Uciekajcie od Chaldejczyków.[b] Opowiadajcie przy odgłosach radosnego wołania, sprawcie, żeby to usłyszano.[c] Rozgłoście to aż po kraniec ziemi.[d] Mówcie: „Jehowa wykupił swego sługę Jakuba.[e] **21** I nie poczuli pragnienia,[f] gdy prowadził ich przez spustoszone miejsca.[g] Sprawił, że woda wytrysnęła dla nich ze skały, i rozłupywał skałę, by popłynęła woda”.[h]

22 „Nie ma pokoju — rzekł Jehowa — dla niegodziwców”.[i]

49 Posłuchajcie mnie, wyspy,[j] i wytężajcie uwagę, wy, dalekie grupy narodowościowe.[k] Jehowa powołał mnie[l] jeszcze w łonie.[m] Już od wnętrza mej matki wspomniał o moim imieniu.[n] **2** I upodobnił me usta do ostrego miecza.[o] Ukrył mnie w cieniu[p] swej ręki.[q] Uczynił ze mnie wypolerowaną strzałę. Schował mnie w swoim kołczanie. **3** I przemówił do mnie: „Tyś moim sługą, Izraelu,[r] tym, w którym ukażę swoje piękno”.[s]

4 Ja zaś rzekłem: „Na darmo się trudziłem.[t] Zużyłem swoją moc na coś nierzeczywistego i marnego.[u] Doprawdy, mój sąd jest u Jehowy,[v] a moja zapłata u mego Boga”.[w] **5** A teraz Jehowa, który już od łona matki kształtuje mnie na swojego sługę,[x] powiedział mi, że mam z powrotem przyprowadzić do niego Jakuba,[y] by został do niego zebrany Izrael.[z] I w oczach Jehowy doznam chwały, a mój Bóg będzie moją siłą. **6** I przemówił: „To coś więcej niż drobnostka, żeś został moim sługą w celu podźwignięcia plemion Jakuba i przyprowadzenia z powrotem ocalałych spośród Izraela;[a] ustanowiłem cię też światłem narodów,[a] by moje wybawienie sięgało po kraniec ziemi”.[b]

7 Oto, co Jehowa, Wykupiciel Izraela,[c] jego Święty, rzekł do tego, który jest wzgardzony w duszy,[d] do tego, którym się brzydzi naród,[e] do sługi władców:[f] „Królowie zobaczą i powstaną,[g] podobnie książęta, i oddadzą pokłon — przez wzgląd na Jehowę, który jest wierny,[h] na Świętego Izraelskiego, który cię wybiera”.[i]

8 Oto, co rzekł Jehowa: „W czasie dobrej woli odpowiedziałem ci[j] i pomogłem ci w dniu wybawienia;[k] i strzegłem cię, żeby cię ustanowić przymierzem dla ludu,[l] by przywrócić tę ziemię do poprzedniego stanu,[m] by doprowadzić do ponownego objęcia spustoszonych dziedzictw,[n] **9** by powiedzieć więźniom:[o] ‚Wyjdźcie!’,[p] a tym, którzy są w ciemności:[q] ‚Pokażcie się!’[r] Paść się będą przy drogach, a ich pastwiskiem będą wszystkie udeptane ścieżki.[s] **10** Nie będą głodować[t] ni pragnąć[u] ani nie porazi ich spiekota ni słońce.[v] Bo ten, który się nad nimi lituje, poprowadzi ich[w] i będzie ich wiódł koło źródeł wody.[x] **11** I ze wszystkich moich gór uczynię drogę, a moje gościńce będą na wzniesieniu.[y] **12** Oto przyjdą ci z daleka,[z] a oto ci z północy[a] i z zachodu,[b] tamci zaś z ziemi Sinim”.

13 Wydajcie wesoły okrzyk, niebiosa,[c] i raduj się, ziemio.[d] Niech z wesołym wołaniem rozweselą się góry.[e] Bo Jehowa

ROZDZ. 48

a Jer 50:8 Obj 18:4
b Jer 51:54
c Prz 10:28 Iz 49:13 Obj 18:20
d Jer 50:2
e Jer 31:10
f Wj 15:25 Wj 17:6 Pwt 8:15
g Iz 43:19
h Lb 20:11 Neh 9:15 Ps 78:15
i Iz 57:20 Iz 57:21 Rz 3:17

ROZDZ. 49

j Iz 41:1 Iz 42:4 Iz 51:5 Iz 60:9
k Iz 43:9 Iz 55:4
l Iz 1:1
m Ps 71:6 Iz 44:2 Iz 46:3
n Ps 139:16
o 2Kn 36:15 Rz 9:27 Rz 10:20
p Ps 17:8 Ps 36:7 Ps 57:1
q Ps 63:8 Ps 91:1 Iz 51:16
r Iz 43:10 Mt 24:45
s Iz 44:23
t 2Kn 36:16 Iz 65:12
u Prz 9:7
v Ps 35:23 Ps 140:12
w Iz 40:10
x Iz 49:1
y Mt 15:24 Dz 10:36
z Iz 56:8 Mt 23:37
a Rz 11:26 Rz 15:8

szpalta 2

a Iz 42:6 Mt 12:18 Łk 2:32 Dz 13:47
b Ps 98:2 Iz 2:2 Iz 11:10 Iz 52:10
c Iz 43:14
d Ps 69:7 Iz 53:3 Łk 23:18
e Mt 26:67
f Mk 10:45 Łk 22:27

g Ps 2:12; Iz 52:15; Iz 60:3; **h** Pwt 7:9; 1Ko 1:9; 1Ts 5:24; 1Pt 4:19; **i** Iz 42:1; 1Pt 2:4; **j** Ps 69:13; 2Ko 6:2; **k** Łk 1:69; Łk 22:43; Heb 5:7; **l** Iz 42:6; **m** Iz 51:16; **n** Ps 2:8; Iz 54:3; **o** Ps 102:20; Iz 42:7; **p** 2Ko 6:17; Obj 18:4; **q** Ps 112:4; Iz 9:2; Łk 1:79; **r** Ps 110:3; **s** Obj 7:17; **t** Iz 65:13; Obj 7:16; **u** Iz 55:1; **v** Iz 32:2; **w** Eze 34:23; **x** Ps 23:2; Jer 31:9; **y** Ps 107:7; Iz 11:16; Iz 40:3; **z** Pwt 30:4; Ps 22:27; **a** Iz 43:6; **b** Mt 8:11; **c** Ps 96:11; Iz 44:23; **d** Ps 98:4; Iz 42:10; **e** Iz 55:12.

pocieszył swój lud[a] i lituje się nad swoimi uciśnionymi.[b]

14 Lecz Syjon mówił: „Jehowa mnie opuścił[c] i Jehowa o mnie zapomniał”.[d] **15** Czy żona może zapomnieć o swym ososku, żeby się nie zlitować nad synem swego łona?[e] Nawet te kobiety mogą zapomnieć,[f] jednakże ja o tobie nie zapomnę.[g] **16** Oto wyryłem cię na swych dłoniach.[h] Mury twoje stale są przede mną.[i] **17** Synowie twoi się pośpieszyli. Ci, którzy cię burzą i pustoszą, odstąpią od ciebie. **18** Podnieś wokoło swe oczy i zobacz. Wszyscy oni zostali zebrani.[j] Przyszli do ciebie. „Jako żyję — brzmi wypowiedź Jehowy[k] — przywdziejesz ich wszystkich jak ozdoby i przepaszesz się nimi jak oblubienica.[l] **19** Chociaż dalej istnieją twoje spustoszone i opustoszałe miejsca oraz ziemia twoich ruin,[m] chociaż teraz jesteś zbyt ciasna, by można było w tobie mieszkać, a połykający cię są daleko,[n] **20** to jednak synowie twego osierocenia[o] powiedzą do twoich uszu: ‚To miejsce stało się dla mnie za ciasne.[p] Zrób mi miejsce, bym mógł mieszkać’.[q] **21** I powiesz w swoim sercu: ‚Kto mi ich zrodził, skoro jestem niewiastą pozbawioną dzieci i bezpłodną, wygnaną i uwięzioną?[r] A tych kto wychował?[s] Oto pozostawiono mnie samą.[t] Ci zaś gdzie byli?’ ”[u]

22 Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto wzniosę swą rękę ku narodom[v] i ku ludom podniosę swój sygnał.[w] I przyniosą twoich synów w objęciach, a na ramieniu będą nieśli twoje córki.[x] **23** I królowie będą dla ciebie opiekunami,[y] a ich księżniczki — mamkami. Będą ci się kłaniać twarzami ku ziemi[a] i będą zlizywać proch z twoich stóp;[b] i na pewno poznasz, że ja jestem Jehowa, którego nie będą się wstydzić pokładający w nim nadzieję”.[c]

24 Czy można odebrać mocarzowi tych, których już zabrano,[d] albo czy grupa jeńców może uciec tyranowi?[e] **25** Lecz oto, co rzekł Jehowa: „Nawet grupa jeńców mocarza będzie odebrana,[f] a ci, którzy już zostali zabrani przez tyrana, uciekną.[g] I wystąpię przeciwko każdemu, kto występuje przeciwko tobie,[h] a twoich synów wybawię.[i] **26** I sprawię, że twoi gnębiciele będą jedli swe własne ciało; i jak słodkim winem upiją się własną krwią. I wszelkie ciało będzie musiało poznać, że ja, Jehowa,[j] jestem twoim Wybawcą[k] i twym Wykupicielem,[l] Mocarzem Jakuba”.[m]

50 Tak rzekł Jehowa: „Gdzież jest świadectwo rozwodowe[n] waszej matki, którą odprawiłem?[o] Albo któremuż z moich wierzycieli was sprzedałem?[p] Oto zostaliście sprzedani z powodu własnych przewinień[q] i z powodu waszych występków została odprawiona wasza matka.[r] **2** Dlaczego, gdy przyszedłem, nie było nikogo?[s] Wołałem, a nikt nie odpowiadał?[t] Czy moja ręka rzeczywiście stała się tak krótka, że nie może wykupić,[u] albo czy nie ma we mnie mocy, żeby uwolnić? Oto swoim zgromieniem[v] wysuszam morze;[w] rzeki czynię pustkowiem.[x] Ich ryby

ROZDZ. 49

a Iz 12:1 Iz 40:1 Iz 66:13
b Iz 61:3 Jer 31:13 2Ts 2:16
c Iz 54:7
d Ps 13:1 Lam 5:20
e 1Kl 3:26 Ps 103:13
f Kpl 26:29 Pwt 28:56 2Kl 6:28
g Iz 44:21 Jer 31:20 Rz 11:1
h PnP 8:6
i Iz 26:1 Iz 60:18
j Iz 43:5 Iz 60:4 Mt 24:31
k Rdz 22:16 Heb 6:13
l Jer 2:32
m Iz 51:3 Jer 30:18
n Jer 30:16 Jer 51:34
o Eze 6:9
p Joz 17:15 2Kl 6:1 Iz 54:1
q Iz 54:2
r Lam 1:13
s Iz 43:5 Jer 31:17 Mt 24:31
t Lam 1:1
u Iz 62:4
v Iz 11:12
w Ezd 1:3 Iz 11:10 Iz 62:10
x Iz 60:4 Iz 66:20
y Lb 11:12 Iz 52:15 Iz 60:10 Iz 60:16

szpalta 2

a Ps 72:9 Iz 60:14
b Mi 7:17
c Ps 25:3 Iz 25:9 Iz 64:4
d Mt 12:29 Łk 11:21
e Ezd 9:9 Neh 9:37
f Jer 29:14 Jer 46:27 Oz 6:11 Jl 3:1
g Iz 10:27 Iz 52:2 Jer 29:10 Jer 50:34 Za 9:11
h Iz 54:17 Rz 8:31
i Iz 33:22

j Ps 9:16; Ps 58:11; Eze 39:28; **k** Ps 17:7; 1Tm 1:1; **l** Iz 41:14; Iz 48:20; **m** Ps 132:5; Iz 1:24; Iz 60:16; **ROZDZ. 50** **n** Pwt 24:1; **o** Jer 3:1; Oz 2:2; **p** 2Kl 4:1; **q** 1Kl 21:25; 2Kl 17:17; Iz 59:2; **r** Jer 3:8; **s** Jer 8:6; Jer 35:15; **t** Prz 1:24; Jer 7:13; **u** Lb 11:23; Iz 40:28; Iz 59:1; **v** Ps 106:9; Nah 1:4; **w** Wj 14:29; Ps 114:3; Iz 51:10; **x** Ps 107:33; Iz 42:15.

cuchną z braku wody i zdychają z pragnienia.[a] **3** Przyodziewam niebiosa pomroką[b] i wór czynię ich okryciem".[c]

4 Wszechwładny Pan, Jehowa, dał mi język ludzi wyuczonych,[d] abym wiedział, jak słowem odpowiedzieć zmęczonemu.[e] On budzi każdego ranka; budzi moje ucho, żebym słyszał jak ludzie, których się naucza.[f] **5** Wszechwładny Pan, Jehowa, otworzył moje ucho, a ja się nie buntowałem.[g] Nie odwróciłem się w drugą stronę.[h] **6** Nadstawiłem plecy bijącym, a policzki[i] wyrywającym włosy. Nie zakryłem twarzy przed upokorzeniami i opluciem.[j]

7 Lecz Wszechwładny Pan, Jehowa, mi pomoże.[k] Dlatego nie będę musiał czuć się upokorzony. Dlatego uczyniłem swą twarz niczym krzemień i wiem, że nie zostanę zawstydzony.[l] **8** Blisko jest Ten, który uznaje mnie za prawego.[m] Kto może toczyć ze mną spór? Wstańmy razem.[n] Kto jest moim przeciwnikiem w sądzie?[o] Niech do mnie podejdzie.[p] **9** Oto Wszechwładny Pan, Jehowa, mi pomoże. Któż uzna mnie za niegodziwego?[q] Oto oni wszyscy zniszczeją jak szata.[r] Mól ich stoczy.[s]

10 Kto wśród was boi się[t] Jehowy, słuchając głosu jego sługi,[u] kto chodził w ustawicznej ciemności[v] i dla kogo nie było jasności? Niech zaufa imieniu Jehowy[w] i oprze się na swoim Bogu.[x]

11 „Oto wy wszyscy, którzy rozpalacie ogień, wzniecając iskry, chodźcie w świetle swego ognia i pośród iskier, któreście wzniecili. Z mojej ręki was to spotka: legniecie w wielkiej boleści.[y]

ROZDZ. 50

a Wj 7:18
b Wj 10:21 Ps 18:11 Mt 27:45
c Obj 6:12
d Wj 4:11 Jer 1:9 Jn 7:46
e Prz 15:23 Mt 13:54
f Jn 7:15
g Ps 40:6 Ps 40:8
h Jon 1:3 Mt 26:39 Flp 2:8
i Lam 3:30 Mi 5:1 Łk 22:63 Jn 18:22
j Mt 26:67 Mk 14:65
k Iz 49:8 Heb 13:6
l Jer 1:18 Eze 3:9
m Rz 8:33
n Iz 41:1
o Obj 12:10
p Iz 43:9
q Ps 51:4 Rz 3:4
r Ps 102:26
s Hi 13:28 Ps 39:11
t Ps 25:12 Ps 112:1 Kzn 12:13 Mal 3:16
u Iz 42:1 Iz 53:11
v Hi 29:3 Ps 23:4 Iz 9:2 Iz 59:9
w 2Kn 20:20 Iz 26:4
x 1Sm 30:6 Ps 28:7
y Ps 16:4 Ps 32:10

szpalta 2

ROZDZ. 51

a Ps 94:15 Prz 21:21 Sof 2:3 Mt 6:33 1Tm 6:11
b Ps 105:3 Rz 10:13
c Pwt 32:4 Pwt 32:18 1Sm 2:2
d Joz 24:3 Mt 8:11 Rz 4:19
e Łk 16:24
f Rdz 21:2
g Rdz 12:1 Rdz 15:2 Neh 9:7 Eze 33:24
h Joz 11:4 1Kl 4:20

51 „Słuchajcie mnie, wy, którzy dążycie do prawości,[a] którzy staracie się znaleźć Jehowę.[b] Spójrzcie na skałę,[c] z której zostaliście wykuci, i na czeluść dołu, z którego zostaliście wydobyci. **2** Spójrzcie na Abrahama,[d] waszego ojca,[e] i na Sarę,[f] która z czasem wydała was na świat w bólach porodowych. Bo on był jeden, gdy go wezwałem;[g] i błogosławiłem mu, i go rozmnożyłem.[h] **3** Jehowa bowiem pocieszy Syjon.[i] Pocieszy wszystkie jego spustoszone miejsca[j] i uczyni jego pustkowie podobne do Edenu,[k] a jego pustynną równinę podobną do ogrodu Jehowy.[l] Znajdzie się w nim radosne uniesienie i wesele, dziękczynienie i odgłos melodii.[m]

4 „Zwróć na mnie uwagę, mój ludu, a ty, moja grupo narodowościowa,[n] nadstaw ku mnie ucha. Bo ode mnie wyjdzie prawo,[o] a moje sądownicze rozstrzygnięcie ustanowię światłem dla ludów.[p] **5** Moja prawość jest blisko.[q] Wybawienie[r] moje na pewno nadejdzie, a moje ramiona będą sądzić ludy.[s] Wyspy będą we mnie pokładać nadzieję[t] i czekać będą na moje ramię.[u]

6 „Podnieście oczy ku niebiosom[v] i spójrzcie na ziemię w dole. Bo niebiosa rozwieją się jak dym,[w] a ziemia zniszczeje jak szata,[x] jej mieszkańcy zaś umrą jak zwykły komar. Lecz moje wybawienie będzie trwać aż po czas niezmierzony,[y]

i Ps 102:13; Iz 66:13; Jer 31:12; **j** Iz 44:26; Iz 61:4; **k** Rdz 2:8; Eze 28:13; Jl 2:3; **l** Rdz 13:10; Iz 35:1; Iz 41:18; Eze 31:8; **m** Jer 33:11; **n** Wj 19:6; Pwt 7:6; Ps 33:12; Am 3:2; 1Pt 2:9; **o** Iz 2:3; Mi 4:2; **p** Ps 119:105; Prz 6:23; Mt 12:18; **q** Pwt 30:14; Iz 46:13; **r** Iz 12:2; Iz 56:1; **s** 1Sm 2:10; Ps 67:4; Ps 96:13; Iz 2:4; Dz 17:31; **t** Iz 60:9; **u** Iz 42:4; **v** Ps 8:3; Iz 40:26; **w** Ps 102:26; Iz 34:4; Heb 1:11; **x** Mt 24:35; **y** Iz 45:17; Heb 5:9; Heb 9:12.

a moja prawość nie zostanie zniweczona.[a]

7 „Posłuchajcie mnie, wy, którzy znacie prawość, ludu, w którego sercu jest me prawo.[b] Nie lękajcie się zniewagi ze strony śmiertelników i nie popadajcie w przerażenie z powodu ich obelżywych słów.[c] **8** Bo mól ich stoczy niby szatę i mól odzieżowy stoczy ich niby wełnę.[d] Lecz moja prawość będzie trwać aż po czas niezmierzony, a moje wybawienie — po niezliczone pokolenia”.[e]

9 Obudź się, obudź, przyoblecz się w siłę,[f] o ramię Jehowy![g] Obudź się jak za dni dawnych, jak za pokoleń w dawno minionych czasach.[h] Czyś to nie ty roztrzaskało Rahaba,[i] przebiło potwora morskiego?[j] **10** Czyś to nie ty wysuszyło morze, wody ogromnej toni?[k] Ty, któreś uczyniło głębiny morza drogą dla wykupionych, żeby się przeprawili?[l] **11** Wtedy odkupieni przez Jehowę powrócą i przybędą na Syjon z radosnym wołaniem,[m] a na głowie ich będzie weselenie się po czas niezmierzony.[n] Osiągną radość i wesele.[o] Smutek i wzdychanie uciekną.[p]

12 „Ja jestem Tym, który was pociesza.[q]

„Kimże ty jesteś, byś miał się lękać śmiertelnego człowieka, który umrze,[r] i syna ludzkiego, z którym postąpią jak z zieloną trawą?[s] **13** I żebyś miał zapomnieć o Jehowie, twoim Twórcy[t] — Tym, który rozpościera niebiosa[u] i zakłada fundament ziemi[v] — tak iż przez cały dzień ciągle się bałeś złości tego, który cię osacza,[w] jak gdyby był całkowicie zdecydowany obrócić cię wniwecz?[x] I gdzie jest złość tego, który cię osacza?[y]

ROZDZ. 51

a Ps 103:17 Dn 9:24
b Ps 37:31 Ps 119:11 Jer 31:33 2Ko 3:3
c Jer 1:17 Eze 2:6
d Hi 13:28 Iz 50:9
e Iz 45:17 Łk 1:50
f Ps 7:6 Ps 44:23
g Ps 89:10 Iz 53:1 Łk 1:51
h Sdz 6:13 Neh 9:10 Ps 44:1 Ps 106:22
i Wj 15:4 Hi 26:12 Ps 87:4 Ps 89:10
j Ps 74:13 Iz 27:1 Eze 29:3
k Wj 14:21 Neh 9:11 Ps 78:13
l Ps 106:9 Iz 43:16
m Iz 35:10 Jer 31:11 Za 10:10 Mt 24:31
n Iz 61:7
o Iz 65:18
p Iz 25:8 Iz 65:19
q Iz 49:13 Iz 66:13
r Ps 118:6 Prz 29:25 Dn 3:16 Mt 10:28
s Ps 90:5 Ps 103:15 Iz 40:6 1Pt 1:24
t Prz 22:2 Iz 44:2
u Iz 40:22
v Ps 102:25 Iz 44:24
w Pwt 28:65 Iz 29:7
x Pwt 28:66 Jer 38:17
y Pwt 28:55 2Kn 36:17 Est 7:10 Ps 9:6 Iz 10:24

szpalta 2

a Ezd 1:3 Iz 48:20 Iz 52:2
b Ps 30:3 Ps 49:15
c Jer 37:21
d Jer 31:35 Jon 1:4
e Iz 47:4 Jer 10:16
f Iz 50:4

14 „Ten, kto się ugina w łańcuchach, zostanie prędko rozwiązany,[a] żeby nie odszedł w śmierci do dołu[b] i żeby mu nie zabrakło chleba.[c]

15 „Lecz ja, Jehowa, jestem twoim Bogiem, Tym, który wzburza morze, by huczały jego fale.[d] Na imię mu Jehowa Zastępów.[e] **16** I włożę swe słowa w twoje usta,[f] i cieniem swej ręki cię zakryję,[g] żeby zasadzić niebiosa[h] i założyć fundament ziemi,[i] i powiedzieć do Syjonu: ‚Ty jesteś moim ludem’.[j]

17 „Ocknij się, ocknij, powstań, Jerozolimo,[k] która wypiłaś z ręki Jehowy jego kielich złości.[l] Puchar, kielich zataczania się, wypiłaś, wysączyłaś.[m] **18** Ze wszystkich synów,[n] których urodziła, żaden jej nie poprowadził, i ze wszystkich synów, których wychowała, żaden nie ujął jej za rękę.[o] **19** Spotkały cię te dwie rzeczy.[p] Kto będzie ci współczuł?[q] Złupienie i upadek, a także głód i miecz![r] Kto będzie cię pocieszał?[s] **20** Synowie twoi pomdleli.[t] Legli u wlotu wszystkich ulic jak dzika owca w sieci,[u] jak ci, którzy są pełni złości Jehowy,[v] nagany twego Boga”.[w]

21 Dlatego, proszę, posłuchaj tego, niewiasto[x] uciśniona i pijana, ale nie winem.[y] **22** Tak rzekł twój Pan, Jehowa, twój Bóg, który toczy spór w obronie[z] swego ludu: „Oto zabiorę z twej ręki kielich zataczania się.[a] Puchar, mój kielich złości

g Pwt 33:27; Ps 91:1; Iz 49:2; **h** Iz 65:17; 2Pt 3:13; **i** Iz 66:8; Iz 66:22; Obj 21:1; **j** Iz 60:14; Jer 31:33; Jer 32:38; Za 8:8; Heb 8:10; **k** Iz 52:1; Iz 60:1; **l** Pwt 28:28; Ps 60:3; **m** Ps 75:8; Jer 25:15; Obj 14:10; **n** Iz 43:6; **o** Heb 8:9; **p** Iz 47:9; **q** Ps 69:20; **r** Eze 14:21; **s** Kzn 4:1; Lam 1:17; **t** Iz 40:30; Lam 2:11; **u** Eze 12:13; Eze 17:20; **v** Ps 88:16; Iz 9:19; Obj 14:10; **w** Iz 29:9; Iz 49:26; **x** Iz 54:1; Iz 60:1; **y** Obj 17:6; **z** Iz 3:13; **a** Iz 51:17.

—już nigdy więcej nie będziesz z niego piła.[a] **23** I włożę go w rękę drażniących cię,[b] którzy powiedzieli do twej duszy: ‚Nachyl się, żebyśmy przeszli', tak iż ze swych pleców czyniłaś jakby ziemię i jakby ulicę dla przechodzących".[c]

52 Zbudź się, zbudź, przywdziej swą siłę,[d] Syjonie! Przywdziej swe piękne szaty,[e] Jerozolimo, święte miasto![f] Bo już nigdy więcej nie wejdzie do ciebie nieobrzezany i nieczysty.[g] **2** Otrząśnij się z prochu,[h] wstań, usiądź, Jerozolimo. Rozluźnij sobie więzy na szyi, pojmana córo syjońska.[i]

3 Bo tak rzekł Jehowa: „Za darmo was sprzedano[j] i bez pieniędzy zostaniecie wykupieni".[k]

4 Bo tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Mój lud najpierw udał się do Egiptu, żeby tam przebywać jako przybysz;[l] Asyria zaś bez powodu go uciskała".

5 „A teraz co mam tu do zrobienia?" — brzmi wypowiedź Jehowy. „Bo mój lud wzięto za darmo.[m] Sprawujący nad nim władzę wyli[n] — brzmi wypowiedź Jehowy — i ciągle, przez cały dzień, znieważano moje imię.[o] **6** Dlatego mój lud pozna moje imię,[p] właśnie dlatego w owym dniu, gdyż to ja jestem Tym, który mówi.[q] Oto ja".

7 Jakże piękne wdzięku są na górach stopy[r] tego, kto przynosi dobrą nowinę,[s] kto ogłasza pokój,[t] kto przynosi dobrą nowinę o czymś lepszym,[u] kto ogłasza wybawienie,[v] kto mówi do Syjonu: „Twój Bóg został królem!"[w]

8 Posłuchaj! Twoi strażnicy[x] podnieśli głos.[y] Zgodnie wykrzykują z radości; bo oko w oko[z] zobaczą, jak Jehowa z powrotem zbiera Syjon.[a]

ROZDZ. 51

a Iz 54:9 Iz 62:8
b Neh 6:14 Iz 49:25
c Joz 10:24

ROZDZ. 52

d Iz 51:17 Ag 2:4
e Ps 30:11 Iz 61:3
f Neh 11:1 Ps 48:1 Mt 4:5
g Iz 35:8 Iz 60:21 Nah 1:15 Obj 21:27
h Iz 26:5 Jer 51:6 Za 2:6 Obj 18:4
i Iz 51:14 Łk 4:18
j Ps 44:12 Iz 50:1
k Iz 45:13 1Pt 1:18
l Rdz 46:6 Dz 7:15
m Ps 44:12
n Wj 5:14 Ps 137:3 Jer 50:17
o Ps 74:10 Iz 37:6 Rz 2:24 Jak 2:7
p Ps 48:10 Eze 20:44
q Lb 23:19
r Ef 6:15
s Ps 68:11 Iz 40:9 Nah 1:15 Rz 10:15
t Łk 2:14 Dz 8:4 Dz 10:36 Gal 3:8 Ef 2:17
u Mt 24:14 Obj 14:6
v 2Ko 6:2 Obj 7:10
w Pwt 33:5 Ps 93:1 Iz 33:22 Mi 4:7 Obj 11:17
x Iz 21:6 Iz 21:8
y Iz 24:14 Iz 62:6
z 1Ko 13:12
a Za 12:8

szpalta 2

a Iz 61:4
b Iz 66:13
c Iz 44:23
d Ps 89:10 Iz 51:9
e Ps 22:27 Iz 49:6 Łk 3:6

9 Rozweselcie się, zgodnie wykrzykujcie z radości, wy, spustoszone miejsca Jerozolimy,[a] bo Jehowa pocieszył swój lud;[b] wykupił Jerozolimę.[c] **10** Jehowa obnażył swe święte ramię na oczach wszystkich narodów,[d] a wszystkie krańce ziemi zobaczą wybawienie zgotowane przez naszego Boga.[e]

11 Odwróćcie się, odwróćcie się, wyjdźcie stamtąd,[f] nie dotykajcie niczego nieczystego;[g] wyjdźcie z niego,[h] bądźcie czyści, wy, którzy nosicie sprzęty Jehowy.[i] **12** Nie wyjdziecie bowiem w popłochu i nie rzucicie się do ucieczki.[j] Bo Jehowa pójdzie przed wami[k] i Bóg Izraela będzie waszą strażą tylną.[l]

13 Oto mój sługa[m] będzie działał z wnikliwością.[n] Zajmie wysokie stanowisko i zostanie wyniesiony oraz bardzo wywyższony.[o] **14** W jakim stopniu wielu patrzyło na niego ze zdumieniem[p] — bo tak bardzo zeszpecono jego wygląd,[q] bardziej niż któregokolwiek innego mężczyzny, a jego okazałą postać[r] bardziej niż postać synów ludzkich — **15** w takim też stopniu zdumieje on wiele narodów.[s] Przy nim królowie zamkną usta,[t] gdyż ujrzą coś, o czym im szczegółowo nie opowiedziano, i zwrócą uwagę na coś, o czym nie słyszeli.[u]

53 Kto uwierzył w to, cośmy usłyszeli?[v] I komu zostało objawione[w] ramię Jehowy?[x] **2** I wyrośnie przed jego obliczem jak gałązka[y] i jak korzeń

f Iz 48:20; Jer 50:8; Za 2:6; Obj 18:4; **g** Kpl 5:2; Eze 44:23; Ag 2:13; Ef 5:11; **h** 2Ko 6:17; Obj 18:4; **i** Kpl 10:3; Lb 3:8; Ezd 1:7; Ezd 8:30; **j** Iz 28:16; **k** Wj 13:21; Pwt 20:4; 1Kn 14:15; **l** Iz 58:8; **m** Iz 42:1; Iz 61:1; Flp 2:7; **n** Ps 53:2; **o** Ps 2:6; Ps 110:1; Iz 9:6; Mt 28:18; **p** Ps 71:7; Mt 15:31; **q** Jn 15:20; Jn 15:25; 1Pt 2:21; 1Pt 2:23; **r** Heb 2:9; Heb 7:26; Heb 10:5; **s** Ps 2:2; Obj 1:7; **t** Ps 2:10; Ps 72:11; **u** Dz 9:15; Dz 10:22; Rz 10:20; Rz 15:21; **ROZDZ. 53** **v** Jn 12:38; Rz 10:16; **w** Iz 40:5; Mt 11:25; Jn 14:10; **x** Iz 51:9; **y** Hi 14:7; Iz 11:1; Za 6:12; Flp 2:7.

z bezwodnej krainy. Nie odznacza się okazałą postacią ani wspaniałością;[a] a gdy go zobaczymy, nie będzie miał takiego wyglądu, żebyśmy go pożądali.[b]

3 Był wzgardzony i unikany przez ludzi,[c] mąż mający zaznać boleści i poznać, co to choroba.[d] I było tak, jak gdyby ktoś zakrywał przed nami twarz.[e] Był wzgardzony i uważaliśmy go za nic.[f] **4** Zaprawdę, on dźwigał choroby[g] i nosił nasze boleści.[h] A myśmy go poczytywali za utrapionego,[i] ugodzonego przez Boga[j] i udręczonego.[k] **5** Lecz jego przebijano[l] za nasz występek,[m] miażdżono za nasze przewinienia.[n] Spadła na niego kara mająca przynieść nam pokój[o] i dzięki jego ranom[p] zgotowano nam uzdrowienie.[q] **6** Wszyscy błąkaliśmy się jak owce;[r] każdy z nas zszedł na własną drogę; a Jehowa sprawił, że jego dotknęło przewinienie nas wszystkich.[s] **7** Był wielce uciśniony[t] i pozwalał się dręczyć;[u] lecz nie otwierał swych ust. Prowadzono go jak owcę na rzeź;[v] i tak jak owca, która oniemiała przed swymi postrzygaczami, on też nie otwierał swych ust.[w]

8 Zabrano go z powodu ograniczeń i sądu;[x] a kto się będzie zajmował szczegółami jego pokolenia?[y] Wyrwano[z] go bowiem z krainy żyjących.[a] Otrzymał cios[b] za występek[c] mego ludu. **9** A ten da mu grobowiec wśród niegodziwców[d] i wśród bogaczy, gdy on poniesie śmierć,[e] chociaż gwałtu się nie dopuścił,[f] a w jego ustach nie było podstępu.[g]

10 Lecz Jehowie spodobało się go zmiażdżyć;[h] przyprawił go o chorobę.[i] Jeżeli dasz jego duszę jako dar ofiarny za przewinienie,[a] to ujrzy on swe potomstwo,[b] przedłuży swe dni[c] i w jego ręce powiedzie się to,[d] w czym Jehowa ma upodobanie.[e] **11** Za strapienie swej duszy zobaczy,[f] nasyci się.[g] Dzięki swej wiedzy ten prawy, sługa mój,[h] udostępni wielu ludziom stan prawości;[i] ich przewinienia sam poniesie.[j] **12** Dlatego dam mu dział wśród wielu[k] i z mocarzami będzie dzielił łup,[l] ponieważ wylał na śmierć swą duszę[m] i do występnych został zaliczony;[n] i on poniósł grzech wielu ludzi,[o] i zaczął się ujmować za występnymi.[p]

54 „Wykrzykuj z radości, niepłodna, która nie rodziłaś![q] Rozwesel się, radośnie wołając, i wydawaj donośne okrzyki,[r] ty, która nie doznawałaś bólów porodowych;[s] bo synowie opuszczonej są liczniejsi niż synowie niewiasty mającej właściciela, męża"[t] — rzekł Jehowa. **2** „Poszerz miejsce swego namiotu.[u] I niech rozciągną płótna namiotowe twego wspaniałego przybytku. Nie powstrzymuj się. Wydłuż swe linki namiotowe i umocnij swe paliki.[v] **3** Bo się rozprzestrzenisz na prawo i lewo,[w] a twoje potomstwo weźmie w posiadanie narody[x] i zamieszka spustoszone miasta.[y] **4** Nie lękaj się,[z] bo nie będziesz

ROZDZ. 53

a Iz 52:14
b Mk 9:12 Jn 1:10 Jn 18:40 Jn 19:5 1Pt 2:4
c Ps 22:7 Mi 5:1 Mt 26:67 Jn 6:66
d Kpl 16:21 Mt 26:37 Łk 19:41 Jn 11:35
e Heb 13:13
f Ps 22:13 Za 11:13 Dz 3:13
g Mt 8:17 Mt 9:2 Mt 9:20 Mt 9:32 Łk 5:31
h Kpl 16:22 1Pt 2:24 1Jn 2:2
i Ps 22:16
j Ps 22:1 Iz 53:10
k Mt 26:38
l Za 12:10 Mt 27:49 Jn 19:34
m Dn 9:24 Rz 4:25
n Mt 20:28 Rz 5:6 Rz 5:19
o 2Ko 5:19 Kol 1:20
p Rdz 3:15 Dn 9:26
q 1Pt 2:24
r Ps 119:176 Eze 34:6 1Pt 2:25
s Kpl 16:21 1Pt 3:18
t Ps 22:12 Ps 69:4 Łk 22:44
u Mt 27:39 Mt 27:41 Jn 19:1 1Pt 2:23
v Jn 1:29 1Ko 5:7
w Mt 27:14 Dz 8:32
x Ps 22:16 Mt 26:65 Jn 19:7
y Mt 1:1 Łk 3:23 Dz 8:33
z Dn 9:26 Mt 27:50 Jn 11:50
a Hi 28:13 Ps 116:9 Kzn 9:5 Iz 38:11
b Za 13:7 Łk 2:35 Rz 5:6 Heb 9:26
c Dz 3:15 Dz 7:52

---

d Mt 27:38; e Mt 27:57; Mk 15:46; Jn 19:41; f 2Ko 5:21; Heb 4:15; 1Pt 2:24; g 1Pt 2:22; h Rdz 3:15; Łk 2:34; i Łk 22:44; **szpalta 2** a Kpl 16:11; 2Ko 5:21; Heb 7:27; b Ps 22:30; Ps 110:3; Iz 9:6; 1Ko 15:45; Heb 2:13; c Ps 21:4; Iz 9:7; 1Tm 6:16; d Jn 4:34; Rz 8:31; e Ps 72:7; Ef 1:9; Kol 1:20; f Jn 12:27; g Jn 5:23; Dz 2:33; Dz 5:31; Flp 2:9; h Iz 42:1; i Rz 5:18; j 1Pt 2:24; k Ps 2:8; Iz 52:15; l Iz 49:25; Dn 2:44; Dz 26:18; m Ps 22:14; Mt 26:28; Heb 2:14; 1Pt 1:19; n Mt 11:19; Mk 15:27; Łk 22:37; Łk 23:32; o Mt 20:28; 1Tm 2:6; Tyt 2:14; Heb 9:28; p Rz 8:34; Heb 7:25; Heb 9:26; 1Jn 2:1;
ROZDZ. 54 q Rdz 3:15; Iz 62:4; Gal 4:27; Obj 12:1; r Ps 98:4; Iz 44:23; Iz 49:13; s Iz 66:7; t Ps 113:9; Rz 11:26; Gal 3:29; Gal 4:26; Obj 7:4; u Iz 49:20; v Iz 33:20; w Iz 49:12; Iz 60:4; x Mt 5:5; y Iz 49:8; Eze 36:35; z Iz 41:10.

zawstydzona;[a] i nie czuj się upokorzona, bo nie będziesz rozczarowana.[b] Zapomnisz bowiem o wstydzie z czasu swej młodości[c] i już nie wspomnisz hańby swego ciągłego wdowieństwa".

5 „Bo twój Wielki Twórca[d] jest twoim właścicielem, mężem,[e] na imię ma Jehowa Zastępów;[f] i Święty Izraela jest twoim Wykupicielem.[g] Zwany będzie Bogiem całej ziemi.[h] **6** Albowiem Jehowa cię wezwał, jak gdybyś była żoną całkowicie opuszczoną i zbolałą na duchu[i] i jak żonę młodości,[j] która potem została odrzucona"[k] — rzekł twój Bóg.

7 „Na krótką chwilę całkiem cię opuściłem,[l] lecz z wielkimi zmiłowaniami cię pozbieram.[m] **8** W powodzi oburzenia na chwilkę ukryłem przed tobą swe oblicze,[n] lecz z lojalną życzliwością po czas niezmierzony zmiłuję się nad tobą"[o] — rzekł twój Wykupiciel,[p] Jehowa.

9 „Jest to dla mnie czymś takim, jak dni Noego.[q] Jak przysiągłem, że wody Noego już nie przetoczą się przez ziemię,[r] tak przysiągłem, że się na ciebie nie oburzę ani cię nie zgromię.[s] **10** Bo góry mogą zostać usunięte, a wzgórza mogą się zachwiać,[t] lecz moja lojalna życzliwość nie zostanie od ciebie usunięta[u] ani moje przymierze pokoju się nie zachwieje"[v] — rzekł Jehowa, który okazuje ci miłosierdzie.[w]

11 „O, niewiasto uciśniona,[x] miotana wichrem,[y] nie pocieszona,[z] oto ja kładę twoje kamienie na twardej zaprawie,[a] a fundament[b] twój ułożę z szafirów.[c] **12** I twe blanki uczynię z rubinów, a twe bramy z kamieni ogniście błyszczących,[d] wszystkie zaś twe granice z zachwycająco pięknych kamieni. **13** A wszyscy twoi synowie[a] będą ludźmi wyuczonymi przez Jehowę[b] i pokój twych synów będzie obfity.[c] **14** Okażesz się niezachwianie ugruntowana w prawości.[d] Będziesz daleko od ucisku,[e] bo nikogo nie będziesz się bać, i od czegoś przerażającego, bo się do ciebie nie przybliży.[f] **15** Jeśli ktoś przypuści atak, nie będzie to na mój rozkaz.[g] Kto przypuści na ciebie atak, z twego powodu upadnie".[h]

16 „Oto ja stworzyłem rzemieślnika, który dmie[i] w ogień z węgla drzewnego[j] i wyrabia broń jako swój wytwór. Ja też stworzyłem tego, który obraca wniwecz,[k] by niszczyć. **17** Żadna broń wykonana przeciwko tobie nie okaże się skuteczna[l] i potępisz każdy język, który się podniesie przeciwko tobie w sądzie.[m] Oto dziedziczna własność sług Jehowy,[n] a ich prawość jest ode mnie" — brzmi wypowiedź Jehowy.[o]

55 Nuże, wszyscy spragnieni![p] Przyjdźcie do wody.[q] I wy, którzy nie macie pieniędzy! Przyjdźcie, kupujcie i jedzcie.[r] Przyjdźcież, kupujcie bez pieniędzy i bez płacenia[s] wino[t] i mleko.[u] **2** Czemu płacicie pieniędzmi za to, co nie jest chlebem, i czemu mozolicie się nad tym, co nie syci?[v] Słuchajcie mnie uważnie i jedzcie to, co

ROZDZ. 54

a Iz 61:7
b 1Pt 2:6
c Jer 31:19 Eze 16:22 Eze 16:60
d Iz 44:2 Iz 51:13
e Jer 3:14 Eze 16:8 Oz 2:16
f Iz 48:2 Jer 10:16
g Iz 44:6
h Za 14:9 Rz 3:29
i Iz 49:14 Iz 62:4
j Prz 5:18 Kzn 9:9
k Mal 2:14
l Ps 30:5 Jer 29:10 Obj 11:2
m Pwt 30:3 Ps 106:47 Iz 27:12 Mt 24:31
n Ps 13:1 Iz 47:6 Eze 39:23
o Ps 103:17 Iz 55:3 2Ts 2:16
p Iz 48:17 Iz 49:26
q Rdz 7:23
r Rdz 8:21 Ps 104:9
s Jer 31:36 Eze 39:29
t Ps 46:2
u Iz 51:6
v 2Sm 23:5 Iz 55:3 Mal 2:5 Heb 13:20
w Iz 14:1 Ef 2:4
x Iz 52:2 Obj 11:3
y Iz 51:17
z Lam 1:2 Lam 1:17
a 1Kl 5:17 1Kn 29:2 Ef 2:20 1Pt 2:5
b Iz 58:12
c Obj 21:19
d Obj 21:12

szpalta 2

a Gal 4:26
b Ps 25:9 Jer 31:34 Jn 6:45 Heb 8:10

c Ps 119:165; Iz 66:12; Jer 33:6; Rz 5:1; **d** Iz 1:26; Iz 60:21; 2Pt 3:13; **e** Iz 51:13; Iz 52:1; **f** Ps 91:4; Jer 23:4; Sof 3:13; **g** Eze 38:16; **h** Pwt 32:10; Eze 38:22; Za 2:8; Za 12:3; **i** Eze 22:21; **j** Iz 44:12; **k** Prz 16:4; Iz 10:5; **l** Ps 2:4; Iz 41:12; **m** Obj 12:10; **n** Ps 61:5; Iz 58:14; **o** Iz 45:24; Jer 23:6; Rz 3:26; 2Ko 5:21; Ef 4:24; Flp 3:9; **ROZDZ. 55** **p** Ps 42:2; Ps 63:1; Am 8:11; Mt 5:6; Obj 21:6; **q** Iz 41:17; Obj 22:17; **r** Ps 22:26; **s** Rz 3:24; 1Ko 9:18; Obj 22:17; **t** Prz 9:5; **u** Jl 3:18; 1Ko 3:2; 1Pt 2:2; **v** Iz 46:7; 2Tm 4:4; Heb 13:9.

dobre,[a] a wasza dusza niech się wielce rozkoszuje tłustością.[b] **3** Nakłońcie ucha[c] i przyjdźcie do mnie.[d] Słuchajcie, a dusza wasza pozostanie przy życiu;[e] chcę z wami zawrzeć trwające po czas niezmierzony przymierze[f] co do wiernych przejawów lojalnej życzliwości wobec Dawida.[g] **4** Oto dałem go grupom narodowościowym[h] za świadka,[i] grupom narodowościowym za wodza[j] i rozkazodawcę.[k]

5 Oto wezwiesz naród, którego nie znasz,[l] a ludzie z narodu, który cię nie poznali, przybiegną do ciebie[m] ze względu na Jehowę, twego Boga,[n] i na Świętego Izraelskiego,[o] gdyż on cię upiększy.[p]

6 Szukajcie Jehowy, dopóki można go znaleźć.[q] Wzywajcie go, dopóki jest blisko.[r] **7** Niech niegodziwiec porzuci swą drogę,[s] a krzywdziciel — swe myśli;[t] i niech się nawróci do Jehowy, który się nad nim zmiłuje,[u] oraz do naszego Boga, gdyż hojnie przebaczy.[v]

8 „Bo wasze myśli nie są moimi myślami[w] ani moje drogi waszymi drogami”[x] — brzmi wypowiedź Jehowy. **9** „Gdyż jak niebiosa przewyższają ziemię,[y] tak moje drogi przewyższają wasze drogi,[z] a moje myśli — wasze myśli.[a] **10** Bo jak ulewny deszcz oraz śnieg spada z niebios i tam nie wraca, dopóki nie nasyci ziemi i nie sprawi, że ona rodzi i porasta,[b] i daje siewcy nasienie, a jedzącemu chleb,[c] **11** tak też będzie z moim słowem, które wychodzi z moich ust.[d] Nie wróci do mnie bezowocne,[e] lecz uczyni to, w czym mam upodobanie,[f] i pomyślnie spełni to, z czym je posłałem.[g]

12 „Z radością bowiem wyjdziecie[h] i z pokojem zostaniecie przyprowadzeni.[a] Góry i wzgórza rozweselą się przed wami z radosnym wołaniem,[b] a wszystkie drzewa polne będą klaskać w ręce.[c] **13** Zamiast ciernistych zarośli wyrośnie drzewo jałowcowe.[d] Zamiast parzącej pokrzywy wyrośnie drzewo mirtowe.[e] I stanie się to dla Jehowy czymś sławnym,[f] po czas niezmierzony znakiem,[g] który nie będzie usunięty”.

56 Oto, co rzekł Jehowa: „Przestrzegajcie sprawiedliwości[h] i czyńcie to, co prawe.[i] Bo wkrótce nadejdzie moje wybawienie[j] i zostanie objawiona moja prawość.[k] **2** Szczęśliwy jest śmiertelnik, który to czyni,[l] i syn człowieczy, który się tego trzyma,[m] przestrzegając sabatu, żeby go nie bezcześcić,[n] i strzeże swej ręki, żeby nie czynić nic złego.[o] **3** A cudzoziemiec, który się przyłączył do Jehowy, niech nie mówi:[p] ‚Jehowa niechybnie oddzieli mnie od swego ludu’.[q] Także eunuch[r] niech nie mówi: ‚Oto jestem uschłym drzewem’”.

4 Oto bowiem, co Jehowa rzekł do eunuchów, którzy przestrzegają moich sabatów i którzy wybrali to, w czym mam upodobanie,[s] i którzy trzymają się mego przymierza:[t] **5** „Dam im w moim domu[u] i w obrębie moich murów pomnik[v] oraz imię,[w] coś lepszego od synów

ROZDZ. 55

a Iz 25:6; Jak 1:17
b Ps 36:8; Ps 63:5; Mt 22:4
c Ps 78:1
d Jn 6:37; Jak 4:8; Obj 3:18
e Prz 1:5; Prz 4:20
f 2Sm 23:5; Iz 61:8; Heb 13:20
g 2Sm 7:16; Ps 89:28; Jer 33:25; Dz 13:34
h Iz 49:1; Iz 51:4; Dn 7:14; Mi 4:2
i Jn 3:16; Jn 18:37; Obj 1:5; Obj 3:14
j Ps 2:6; Jer 30:9; Dn 9:25; Mt 23:10
k Rdz 49:10; Ps 110:2; Dn 12:1; Mt 28:18
l Ps 18:43; Iz 56:8; Dz 15:14; Rz 11:17; Ef 2:11; Obj 7:10
m Iz 60:5
n Za 8:23
o Iz 54:5; Iz 60:9
p Iz 49:3; Dz 15:17
q 1Kn 28:9; Ps 14:2; Mt 7:8; Łk 13:24; Heb 4:7
r Pwt 4:7; Ps 145:18; Jak 4:8
s 2Kn 7:14; Eze 18:21; Dz 3:19
t Prz 6:14; Jer 4:14; Jak 1:15
u Wj 34:6; 2Kn 33:13; Ps 103:13
v Lb 14:18; Ps 103:12; Iz 43:25
w Ps 40:5; Kzn 7:24; Rz 11:34
x Prz 16:25; Prz 21:2; Dn 4:37; Oz 14:9
y Ps 103:11
z Ps 77:19; Rz 11:33

a Mt 11:25; 1Pt 1:12; **b** Ps 65:9; Iz 30:23; **c** 2Ko 9:10; **d** Lb 23:19; Iz 46:11; Heb 6:13; **e** Joz 23:14; Iz 45:23; **f** Ps 135:6; Jer 39:16; Heb 6:17; Jak 1:18; **g** Iz 46:10; **h** Iz 35:10; **szpalta 2** **a** Iz 54:13; Iz 66:12; Rz 15:13; **b** Ps 98:8; Iz 42:11; **c** 1Kn 16:33; Ps 47:1; Iz 44:23; **d** Iz 41:19; Iz 60:13; **e** Iz 61:3; **f** Iz 43:21; Jer 33:9; 1Pt 2:9; **g** Iz 54:10; Iz 66:19; Jer 50:5; **ROZDZ. 56** **h** Ps 112:5; Prz 29:4; Iz 32:1; Mi 6:8; **i** 2Sm 8:15; 2Kn 9:8; **j** Ps 85:9; Iz 51:5; 2Ko 6:2; **k** Iz 46:13; Rz 1:17; **l** Ps 106:3; Łk 11:28; **m** Kpl 26:3; Prz 4:13; **n** Neh 13:15; Iz 58:13; Heb 4:9; **o** Prz 4:27; Prz 8:13; Rz 12:9; **p** Iz 60:10; Za 8:23; Obj 7:9; **q** Rdz 12:3; Rdz 22:18; **r** Mt 19:12; 1Ko 7:38; 2Ko 5:16; **s** Ps 119:111; Kzn 12:13; Dz 10:35; **t** Iz 55:3; Dn 9:27; **u** Ef 2:22; **v** Iz 44:5; Jn 1:12; **w** Iz 65:15.

i córek.[a] Imię im dam po czas niezmierzony,[b] takie, które nie zostanie usunięte.[c]

6 „A cudzoziemców, którzy się przyłączyli do Jehowy, żeby mu usługiwać[d] i żeby miłować imię Jehowy[e] — aby zostać jego sługami — wszystkich, którzy przestrzegają sabatu, by go nie bezcześcić i trzymają się mego przymierza,[f] **7** tych też przyprowadzę na moją świętą górę[g] i sprawię, że będą się radować w moim domu modlitwy.[h] Ich całopalenia[i] i ofiary[j] będą godne przyjęcia na moim ołtarzu.[k] Bo dom mój będzie nazwany domem modlitwy dla wszystkich ludów”.[l]

8 Oto wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy, który zbiera rozproszonych Izraela:[m] „Zbiorę do niego jeszcze innych oprócz tych spośród niego, którzy już zostali zebrani”.[n]

9 Wy, wszystkie dzikie zwierzęta polne, przyjdźcie na żer — wy, wszystkie dzikie zwierzęta leśne.[o] **10** Jego strażnicy są ślepi.[p] Żaden z nich nie zwrócił uwagi.[q] Wszyscy oni są niemymi psami; nie są w stanie szczekać,[r] dyszą, leżą, lubią drzemać.[s] **11** Są to psy pożądające z całej duszy;[t] nie wiedzą, co to być sytym.[u] Są też pasterzami, którzy nie nauczyli się rozumieć.[v] Wszyscy oni poszli własną drogą, każdy za swym niesprawiedliwym zyskiem w obrębie swej granicy:[w] **12** „Chodźcie! Wezmę wina; i do ostatka pijmy odurzający napój.[x] A jutro będzie takie samo, jak dzień dzisiejszy: wspaniałe, w znacznie większym stopniu”.[y]

57 Prawy ginie,[z] a nikt nie bierze sobie tego do serca.[a] I ludzie okazujący lojalną życzliwość są przyłączani do zmarłych,[a] a nikt nie zauważa, że to wskutek nieszczęścia prawy został zabrany.[b] **2** Osiąga pokój;[c] tacy odpoczywają[d] na swych łożach,[e] każdy, kto postępuje prostolinijnie.[f]

3 „A wy zbliżcie się tutaj,[g] synowie czarownicy,[h] potomstwo osoby cudzołożnej oraz nierządnicy:[i] **4** Z kogo się naigrawacie?[j] Przeciw komu rozdziawiacie usta, wywieszacie język?[k] Czyż nie jesteście dziećmi występku, potomstwem fałszu,[l] **5** tymi, którzy rozniecają namiętność pod wielkimi drzewami,[m] pod każdym bujnym drzewem,[n] którzy zabijają dzieci w dolinach potoków, pod rozpadlinami urwistych skał?[o]

6 „Dział twój był z gładkimi kamieniami doliny potoku.[p] One to były twoim losem.[q] I właśnie im wylewałaś napój ofiarny,[r] ofiarowałaś dar. Czyż mam się tym pocieszyć?[s] **7** Na górze wysokiej i wyniosłej ustawiłaś swe łoże.[t] Tam też wstąpiłaś, by złożyć ofiarę.[u] **8** A za drzwiami i odrzwiami ustawiłaś swój pomnik.[v] Bo z dala ode mnie obnażyłaś się i weszłaś tam; poszerzyłaś swe łoże.[w] Zawarłaś sobie z nimi przymierze. Umiłowałaś dzielenie łoża z nimi.[x] Widziałaś narząd męski. **9** I schodziłaś z oliwą do Melecha, obficie też mnożyłaś swe maści.[y] I posyłałaś daleko swych wysłanników, tak iż poniżyłaś sprawy aż do Szeolu.[z] **10** Utrudziłaś się mnóstwem swoich dróg.[a] Nie

ROZDZ. 56

a 1Sm 1:8
b Obj 3:12
c Obj 3:5
d Jer 50:5 Dz 10:45
e Prz 18:10 Mal 1:11 Mk 12:30 Jak 1:12
f Iz 56:2
g Ps 2:6 Iz 2:3 Mi 4:2 Za 8:3
h 1Kl 8:29
i Rz 12:1
j Heb 13:15 1Pt 2:5
k Heb 13:10
l 1Kl 8:43 Mt 21:13
m Pwt 30:3 Iz 27:12 Oz 1:11 Mt 24:31
n Iz 49:22 Iz 60:4 Mt 15:24
o Jer 12:9 Eze 39:17 Obj 19:17
p Iz 6:10 Iz 29:10 Mt 15:14
q Jer 6:14 Eze 13:16
r Eze 33:6
s Prz 6:10 Mk 13:36
t Prz 23:2 Hab 2:5
u Dz 20:29 2Pt 2:3 2Pt 2:10
v Mi 3:6 Za 11:16
w Jer 22:27 2Pt 2:15
x Prz 31:4 Iz 5:22 Iz 28:7 Oz 4:11 Mt 24:49
y Ps 10:6

ROZDZ. 57

z 1Kl 19:10 Ps 12:1
a 2Kn 36:16 Iz 42:25 Mal 2:2

szpalta 2

a Mi 7:2
b 1Kl 14:13 2Kl 22:20

c Łk 2:29; **d** Hi 3:13; **e** 2Kn 16:14; Iz 14:18; Eze 32:25; **f** 2Kl 22:19; 2Kl 23:25; **g** Iz 45:20; **h** 1Sm 28:7; **i** Oz 1:2; Obj 2:20; **j** Jer 13:27; Oz 4:14; **k** Ps 22:7; **l** Iz 1:4; Iz 30:9; **m** Iz 1:29; **n** Pwt 12:2; 1Kl 14:23; 2Kl 16:4; **o** 2Kl 16:3; Jer 7:31; **p** Jer 3:9; **q** Hab 2:19; **r** Jer 7:18; Jer 19:13; Jer 44:17; **s** Iz 66:4; Eze 20:39; **t** Jer 2:20; Eze 16:16; Eze 23:17; **u** Eze 20:28; **v** Eze 8:10; Eze 23:14; **w** Eze 16:25; Eze 23:18; **x** Eze 16:33; **y** Prz 7:17; **z** Ps 55:15; Prz 7:27; **a** Jer 9:5; Hab 2:13.

powiedziałaś: ‚To daremne!' Znalazłaś ożywienie swej mocy.[a] Dlatego nie zachorowałaś.[b]

11 „Kogo się przestraszyłaś i przelękłaś,[c] tak iż uciekłaś się do kłamstwa?[d] Lecz o mnie nie pamiętałaś.[e] Nic nie wzięłaś sobie do serca.[f] Czyż nie milczałem i nie kryłem tych spraw?[g] Toteż mnie się nie bałaś.[h] **12** Ja zaś opowiem o twej prawości[i] i o twych dziełach,[j] tak iż nie przyniosą ci pożytku.[k] **13** Gdy zawołasz o pomoc, nie uratują cię rzeczy, które nagromadziłaś,[l] lecz wszystkie je porwie wiatr.[m] Uniesie je tchnienie, ale kto się u mnie chroni,[n] ten odziedziczy tę ziemię i obejmie w posiadanie moją świętą górę.[o] **14** I ktoś powie: ‚Usypujcie, usypujcie! Oczyśćcie drogę.[p] Usuńcie każdą zawadę z drogi mego ludu' ".[q]

15 Oto bowiem, co rzekł Wysoki i Wzniosły,[r] który mieszka na zawsze[s] i którego imię jest święte:[t] „Mieszkam na wysokości i na miejscu świętym,[u] a także ze zdruzgotanym i uniżonym w duchu,[v] by ożywić ducha maluczkich i ożywić serce zdruzgotanych.[w] **16** Bo nie będę się spierał po czas niezmierzony ani nie będę się oburzał bez końca;[x] gdyż z mego powodu duch by osłabł[y] — oddychające stworzenia, które uczyniłem.[z]

17 „Oburzyła mnie zdrożność jego niesprawiedliwego zysku,[a] więc oburzony biłem go, kryjąc swą twarz.[b] Lecz on dalej chodził jako odszczepieniec[c] drogą swego serca. **18** Widziałem jego drogi; i zacząłem go uzdrawiać[d] i prowadzić,[e] i pocieszeniem wynagradzać[f] jego samego oraz jego pogrążonych w żałości".[g]

ROZDZ. 57

a Jer 5:3
b Jer 44:17
c Sdz 6:10
d Iz 30:9 Iz 59:3 Oz 11:12
e Jer 9:3
f Iz 42:25 Iz 57:1
g Ps 50:21
h Iz 1:3 Jer 2:32
i Iz 58:2
j Iz 66:3
k Prz 15:29 Jer 7:4 Mi 3:4
l Sdz 10:14 Iz 42:17
m Hi 21:18 Ps 1:4
n Ps 37:9 Iz 58:9
o Iz 56:7 Iz 66:20 Eze 20:40 Jl 3:17
p Iz 35:8 Iz 40:3 Iz 62:10
q Iz 26:7 1Ko 10:32
r Ps 83:18 Ps 97:9 Ps 138:6 Iz 6:1
s Rdz 21:33 Ps 90:2 Iz 40:28 1Tm 1:17
t Wj 15:11 Ps 99:3 Łk 1:49
u 1Kl 8:27 Ps 115:3
v Ps 34:18 Iz 66:2
w Ps 147:3 Iz 61:1
x Ps 103:9 Mi 7:18
y Lb 16:22 Hi 34:14 Kzn 12:7
z Iz 42:5
a Jer 6:13 Jer 8:10
b Iz 8:17
c Jer 3:14
d Jer 3:22 Jer 33:6 Oz 14:4
e Ps 23:2 Iz 49:10
f Iz 12:1 Iz 61:2

19 „Ja stwarzam owoc warg.[a] Trwały pokój będzie dla tego, który jest daleko, oraz dla tego, który jest blisko[b] — rzekł Jehowa — i ja go uzdrowię".[c]

20 „Lecz niegodziwi są jak wzburzone morze, które nie może się uspokoić i którego wody wciąż wyrzucają wodorosty i błoto. **21** Nie ma pokoju — rzekł mój Bóg — dla niegodziwców".[d]

58 „Wołaj na całe gardło; nie powstrzymuj się.[e] Podnieś swój głos niczym róg i powiedz memu ludowi o jego buncie,[f] a domowi Jakuba o jego grzechach. **2** Jednakże to właśnie mnie dzień w dzień szukali i to w znajomości moich dróg okazywali upodobanie[g] jak naród, który czyni to, co prawe, i który nie odstąpił od sprawiedliwości swego Boga,[h] jako że prosili mnie o prawe sądy, przybliżając się do Boga, w którym mieli upodobanie:[i]

3 „ ‚Czemuż pościliśmy, a ty nie widziałeś,[j] i trapiliśmy swe dusze,[k] a ty nie zważałeś?' [l]

„Doprawdy, znajdowaliście upodobanie w dniu swego postu, gdy popędzaliście do pracy wszystkich swoich robotników.[m] **4** Doprawdy, pościliście dla kłótni i zwad[n] oraz bicia niegodziwą pięścią.[o] Czy nie pościliście jak w dniu, gdy wasz głos miał być słyszany na wysokości? **5** Czyż taki miałby być post, który wybieram — taki jak dzień, w którym ziemski człowiek trapi swą duszę?[p] W którym zwiesza

g Jer 13:17; Lam 1:4; **szpalta 2** **a** Wj 4:11; Oz 14:2; Łk 21:15; Rz 10:10; Heb 13:15; **b** Iz 48:18; Łk 2:14; Dz 10:36; 2Ko 5:20; Ef 2:17; **c** Mal 4:2; **d** Prz 13:9; Iz 3:11; **ROZDZ. 58** **e** Ps 40:9; **f** Iz 1:2; Iz 31:6; Iz 59:13; **g** Ps 78:34; **h** Prz 15:8; Iz 29:13; Eze 33:32; Mt 15:8; **i** Iz 1:15, Jer 42:2; Jer 42:20; **j** Za 7:5; Mal 3:14; **k** Kpł 16:29; Ps 35:13; 1 Prz 15:29; Mi 3:4; **m** Neh 5:7; Jer 34:9; **n** Jer 18:12; **o** 1Kl 21:9; **p** 2Kn 20:3; Neh 9:1; Est 4:3.

głowę jak sitowie oraz podściela sobie wór i popiół?[a] Czyż to nazywasz postem i dniem godnym upodobania Jehowy?[b]

6 „Czyż post, który ja wybieram, nie jest taki: Rozwiązać pęta niegodziwości,[c] rozerwać wiązadła przy drążku jarzma[d] i puścić wolno zdruzgotanych,[e] i żebyście złamali każdy drążek jarzma?[f] **7** Czy nie chodzi o to, byś udzielił swego chleba głodnemu[g] i żebyś uciśnionych, bezdomnych wprowadził do swego domu?[h] Żebyś, widząc kogoś nagiego, okrył go[i] i żebyś się nie chował przed własnym ciałem?[j]

8 „Wtedy twe światło rozbłysłoby jak jutrzenka;[k] i prędko wyrosłoby dla ciebie wyzdrowienie.[l] I przed tobą kroczyłaby twoja prawość;[m] twą tylną strażą byłaby chwała Jehowy.[n] **9** Wtedy byś zawołał, a Jehowa by odpowiedział; wzywałbyś pomocy,[o] a on by rzekł: ‚Oto jestem!'

„Jeżeli usuniesz spośród siebie drążek jarzma,[p] wytykanie palcem[q] i mówienie tego, co szkodliwe,[r] **10** i dasz głodnemu to, czego sam pragniesz z całej duszy,[s] oraz nasycisz duszę uciśnioną, to twoje światło rozbłyśnie nawet w ciemności, a twój mrok będzie przypominał południe.[t] **11** Jehowa zaś na pewno będzie cię stale prowadził[u] oraz nasyci twą duszę nawet na spieczonej ziemi[v] i wzmocni twe kości;[w] i staniesz się jak dobrze nawodniony ogród[x] i jak źródło wody, którego wody nie kłamią. **12** I za twoją sprawą zabudują miejsca, które były przez długi czas spustoszone;[y] wzniesiesz fundamenty nie kończących się pokoleń.[z] I będą cię zwać naprawcą wyłomów,[a] odnowicielem dróg, przy których się mieszka.

13 „Jeżeli ze względu na sabat odwrócisz swą stopę od postępowania w moim świętym dniu według własnych upodobań[b] i nazwiesz sabat niezwykłą rozkoszą, świętym dniem Jehowy, wychwalanym,[c] i będziesz go wychwalać, zamiast chodzić własnymi drogami, zamiast znajdować coś, czym się rozkoszujesz, i mówić słowo, **14** to znajdziesz niezwykłą rozkosz w Jehowie,[d] a ja sprawię, że będziesz jeździł po wyżynach ziemi[e] i że będziesz jadł z dziedzicznej własności Jakuba, twego praojca,[f] gdyż powiedziały to usta Jehowy".[g]

59 Oto ręka Jehowy nie stała się zbyt krótka, by wybawić,[h] ani jego ucho nie stało się zbyt ociężałe, by usłyszeć.[i] **2** Nie, lecz to wasze przewinienia są powodem rozdziału między wami a waszym Bogiem[j] i to wasze grzechy sprawiły, że zakrywa przed wami swe oblicze, aby nie słyszeć.[k] **3** Bo wasze dłonie są skalane krwią,[l] a wasze palce — przewinieniem. Wasze wargi wyrzekły fałsz.[m] Wasz język pomrukiwał jawną nieprawość.[n] **4** Nikt nie woła w prawości[o] i nikt nie idzie do sądu w wierności. Pokłada się ufność w nicości[p] i mówi to, co nic niewarte.[q] Poczęta zostaje niedola i rodzi się krzywda.[r]

5 Wysiadują jaja jadowitego węża i snują pajęczą sieć.[s] Kto

ROZDZ. 58

a 2Sm 21:10
Jl 1:13
b Prz 15:8
c Neh 5:10
d Jer 34:8
Eze 18:8
e Neh 5:8
Prz 28:27
f Prz 14:21
g Ps 41:1
Ps 112:9
Prz 22:9
Kzn 11:1
Eze 18:7
Mt 25:35
h Prz 19:17
Rz 12:13
Heb 13:2
i 2Kn 28:15
Eze 18:7
Mt 25:36
Jak 2:15
1Jn 3:17
j 2Sm 5:1
Neh 5:5
k Ps 37:6
Ps 112:4
Prz 4:18
l Iz 57:18
m Ps 85:13
Dz 10:35
n Wj 14:19
Iz 52:12
o Ps 34:15
Ps 116:1
Jer 29:12
p Iz 58:6
q Prz 6:13
Iz 57:4
r Ps 12:2
Iz 32:6
Iz 59:3
s Pwt 15:7
Ps 41:1
Prz 28:27
t Ps 37:6
Iz 58:8
u Ps 25:9
Ps 48:14
Ps 73:24
Iz 49:10
v Ps 33:19
Ps 37:19
Iz 33:16
Oz 13:5
w Prz 3:8
x Iz 61:11
Jer 31:12
y Neh 2:5
Jer 31:38
Am 9:14
z Iz 61:4

szpalta 2

a Neh 6:1
Am 9:11

b Neh 13:15; Iz 56:2; Jer 17:21; **c** Pwt 5:12; **d** Ps 36:7; Ps 37:4; Hab 3:18; **e** Pwt 32:13; Iz 33:16; Hab 3:19; **f** Ps 105:11; Ps 135:12; Jer 3:18; **g** Iz 40:5;

ROZDZ. 59

h Rdz 18:14; Lb 11:23; Iz 50:2; **i** Ps 55:1; Ps 71:2; Ps 116:1; **j** Prz 15:29; Iz 50:1; Jer 5:25; **k** Pwt 31:17; Pwt 32:20; Iz 57:17; Eze 39:23; Mi 3:4; **l** Iz 1:15; Jer 2:34; Eze 7:23; Dz 7:52; **m** Jer 7:9; Eze 13:8; **n** Oz 7:2; Mi 6:12; **o** Jer 5:1; Eze 22:30; Mi 7:2; **p** Ps 62:10; Iz 30:12; **q** Ps 62:4; **r** Prz 4:16; Mi 2:1; Jak 1:15; **s** Hi 8:14.

by jadł ich jaja, umrze, a z rozbitego jaja wylęgłaby się żmija.[a] **6** Ich pajęczyna nie posłuży za szatę ani nie okryją się swymi dziełami.[b] Dzieła ich to dzieła szkodliwe, a w ich dłoniach jest dopuszczanie się przemocy.[c] **7** Ich nogi biegną do jawnego zła,[d] a oni śpieszą się, by przelać niewinną krew.[e] Myśli ich to myśli szkodliwe;[f] na ich gościńcach jest złupienie i zguba.[g] **8** Drogę pokoju[h] lekceważą i nie ma sprawiedliwości na ich ścieżkach.[i] Wykrzywili swe drogi.[j] Żaden chodzący po nich nie zazna pokoju.[k]

9 Dlatego sprawiedliwość jest od nas daleko i nie sięga do nas prawość. Spodziewamy się światła, a oto ciemność; jasności, lecz chodzimy w ciągłym mroku.[l] **10** Szukamy ściany po omacku jak ślepi i szukamy po omacku jak nie mający oczu.[m] W samo południe potykamy się niby w mroku wieczora; wśród odznaczających się tężyzną jesteśmy jak umarli.[n] **11** Pomrukujemy wszyscy jak niedźwiedzie i gruchamy żałośnie jak gołębie.[o] Spodziewaliśmy się sprawiedliwości,[p] lecz jej nie było; wybawienia, lecz pozostawało daleko od nas.[q] **12** Bo nasze bunty pomnożyły się przed tobą,[r] a każdy z naszych grzechów świadczy przeciw nam.[s] Nasze bunty bowiem są z nami i dobrze znamy swoje przewinienia.[t] **13** Dochodziło do występków i zapierania się Jehowy;[u] i odstępowano od naszego Boga, mówiono o ucisku i buncie,[v] z serca poczynano i pomrukiwano słowa fałszywe.[w] **14** I sprawiedliwość była zmuszona się cofnąć,[x] a prawość stała w oddali.[y] Bo prawda potknęła się na placu, a to, co słuszne, nie może wejść.[a] **15** I brakuje prawdy,[b] a kto się odwraca od zła, jest łupiony.[c]

I Jehowa ujrzał, i było to złe w jego oczach, iż nie ma sprawiedliwości.[d] **16** A gdy zobaczył, że nie ma nikogo, zdumiał się, iż nikt się nie ujmuje.[e] I jego ramię zaczęło wybawiać dla niego, a wspierała go jego prawość.[f] **17** Wtedy prawość włożył na siebie jak pancerz,[g] a na głowę hełm wybawienia.[h] Jak odzienie włożył też szaty pomsty[i] i jak płaszczem bez rękawów okrył się gorliwością.[j] **18** On odpłaci według postępków:[k] złością — swym wrogom, odpowiednim potraktowaniem — swym nieprzyjaciołom.[l] Wyspom odpłaci odpowiednim potraktowaniem.[m] **19** I od zachodu słońca będą się bali imienia Jehowy,[n] a od wschodu słońca — jego chwały,[o] bo on przybędzie jak niosąca udrękę rzeka pędzona duchem Jehowy.[p]

20 „I przyjdzie Wykupiciel[q] do Syjonu[r] oraz do tych, którzy w Jakubie odwracają się od występku”[s] — brzmi wypowiedź Jehowy.

21 „A co do mnie, oto moje przymierze z nimi”[t] — rzekł Jehowa.

„Mój duch, który jest na tobie,[u] i moje słowa, które włożyłem w twe usta,[v] nie zostaną odjęte z twoich ust ani z ust twego potomstwa, ani z ust potomków twego potomstwa — rzekł Jehowa — odtąd aż po czas niezmierzony”.[w]

ROZDZ. 59

a Mt 3:7 Mt 12:34 Mt 23:33
b Iz 57:12 Iz 64:6 Obj 3:17
c Jer 6:7 Am 3:10 Mi 6:12
d Prz 1:16 Rz 3:15
e Jer 22:17 Eze 9:9 Mt 23:35
f Prz 15:26
g Ps 58:2 Rz 3:16
h Prz 3:17 Łk 1:79
i Iz 5:7 Jer 5:1
j Iz 59:15 Am 6:12 Hab 1:4
k Iz 48:22 Jer 8:15
l Iz 5:30 Iz 8:22
m Pwt 28:29 Prz 4:19 1Jn 2:11
n Lam 3:6
o Iz 38:14
p Iz 59:8
q Ps 85:9 Ps 119:155
r Iz 1:5 Eze 5:6 1Ts 2:15
s Jer 14:7 Oz 5:5
t Ezd 9:13 Neh 9:33 Dn 9:5
u Ps 78:36 Iz 32:6
v Iz 31:6 Jer 17:13 Heb 3:12
w Jer 5:23 Mt 12:34
x Ps 82:2 Hab 1:4
y Kzn 3:16 Iz 5:23

szpalta 2

a Ps 12:2
b Iz 48:1 Oz 4:1
c Ps 17:9 Am 4:1
d Mi 3:2
e Ps 106:23 Eze 22:30
f Ps 98:1 Jer 32:17
g Hi 29:14 Iz 11:5
h Ef 6:17 1Ts 5:8
i Pwt 32:35 Ps 94:1 Heb 10:30
j Hi 29:14
k Hi 34:11; Ps 18:24; Ps 62:12; Jer 17:10; Mt 16:27; Rz 2:6;
l Ps 21:9; Iz 1:24; Lam 4:11; Eze 5:13; Łk 19:27;
m Iz 41:1; Iz 41:5;
n Ps 22:27; Ps 102:15;
o Iz 49:12; Mal 1:11;
p Iz 30:28; Za 4:6;
q Iz 48:17;
r Iz 62:11;
s Pwt 30:3; Rz 11:26;
t Iz 49:8; Jer 31:33; Rz 11:27; Heb 8:6;
u Iz 11:2; Jn 1:33;
v Iz 51:16; Jer 31:34; Jn 7:16;
w Iz 66:22.

60 „Powstań,[a] niewiasto, świeć,[b] gdyż przyszło twe światło[c] i zajaśniała nad tobą chwała Jehowy.[d] **2** Bo oto ciemność[e] zakryje ziemię, a gęsty mrok grupy narodowościowe, lecz nad tobą zajaśnieje Jehowa i będzie nad tobą widać jego chwałę.[f] **3** I pójdą narody do twego światła,[g] a królowie[h] — do blasku twej jasności.[i]

4 „Podnieś oczy wokoło i zobacz! Wszyscy oni zostali zebrani;[j] przyszli do ciebie.[k] Z daleka przychodzą twoi synowie oraz twoje córki, które będą piastowane u boku.[l] **5** Wtedy ujrzysz i się rozpromienisz,[m] a twoje serce zadrży i się rozszerzy, gdyż do ciebie napłynie bogactwo morza; przyjdą do ciebie zasoby narodów.[n] **6** Zakryje cię falująca masa wielbłądów, młode wielbłądy z Midianu i z Efy.[o] Przyjdą wszyscy z Szeby.[p] Przyniosą złoto i wonną żywicę. I oznajmiać będą o przejawach chwały Jehowy.[q] **7** Zostaną zebrane do ciebie wszystkie trzody Kedara.[r] Będą ci usługiwać[s] barany Nebajota.[t] Pójdą uznane na mój ołtarz,[u] a ja upiększę swój piękny dom.[v]

8 „Kim są ci, którzy przylatują niczym obłok[w] i jak gołębie do swych gołębników? **9** We mnie bowiem będą pokładać nadzieję wyspy,[x] również okręty Tarszisz[y] tak jak na początku, by z daleka sprowadzić twych synów[z] — mają oni ze sobą swe srebro i złoto[a] — dla imienia[b] Jehowy, twego Boga, i dla Świętego Izraelskiego,[c] bo on cię ozdobi.[d] **10** I cudzoziemcy będą budować twe mury,[e] a ich królowie będą ci usługiwać;[f] bo w swym oburzeniu cię uderzę,[g] lecz w swej dobrej woli zmiłuję się nad tobą.[h]

ROZDZ. 60

a Iz 51:17; Iz 52:1; Iz 58:1
b Iz 42:6; Mt 5:16; Ef 5:8; Flp 2:15
c Iz 9:2; Łk 1:79; Jn 1:9
d Iz 60:19; Mal 4:2; Łk 2:32; 1Pt 4:14; Obj 22:5
e Dz 26:18; Rz 1:21; 1Pt 2:9
f 2Ko 3:18
g Rdz 49:10; Iz 11:10
h Ps 2:10; Iz 49:23
i Obj 21:24
j Iz 49:18
k Iz 49:21; Ag 2:7; Jn 10:16; Obj 7:13
l Iz 49:22
m Jer 33:9
n Iz 54:2; Iz 61:6; Ag 2:7; Ag 2:8
o 1Kn 1:33
p 2Kn 9:1
q Mal 1:11; Rz 15:9; Obj 19:6
r Iz 42:11
s Wj 29:39; Kpl 5:15; Kpl 9:2; Lb 6:14
t Rdz 25:13
u Iz 56:7; Heb 13:10
v Ag 2:9
w Obj 7:9
x Iz 51:5; Rz 15:12
y 1Kl 10:22
z Iz 60:4; Iz 66:20
a Za 14:14
b 1Kl 8:41; Ps 72:19
c Iz 48:17
d Ps 149:4; Iz 52:1; Iz 55:5; Łk 2:32
e Neh 3:26
f Ezd 7:27; Neh 2:7; Iz 49:23; Obj 21:24

11 „I twoje bramy będą stale otwarte;[a] nie będą zamykane ani we dnie, ani w nocy, żeby zostały do ciebie sprowadzone zasoby narodów,[b] a przewodzić będą ich królowie.[c] **12** Bo każdy naród i każde królestwo, które nie będzie ci służyć, zginie; a narody z całą pewnością zostaną spustoszone.[d]

13 „Do ciebie przyjdzie chwała Libanu, a zarazem drzewo jałowcowe, jesion i cyprys,[e] żeby upiększyć miejsce mego sanktuarium;[f] i przysporzę chwały miejscu swoich stóp.[g]

14 „I pochylając się, przyjdą do ciebie synowie tych, którzy cię uciskali;[h] a wszyscy, którzy odnosili się do ciebie ze wzgardą, pokłonią się aż do spodów twych stóp[i] i nazwą cię miastem Jehowy, Syjonem[j] Świętego Izraelskiego.

15 „Zamiast być całkowicie opuszczoną i znienawidzoną, przez którą nikt by nie przechodził,[k] będziesz za moją sprawą przedmiotem dumy po czas niezmierzony, radosnym uniesieniem na pokolenie za pokoleniem.[l] **16** I będziesz ssać mleko narodów,[m] będziesz też ssać pierś królów;[n] i poznasz, że ja, Jehowa,[o] jestem twym Wybawcą,[p] a twym Wykupicielem[q] jest Mocarz[r] Jakubowy. **17** Zamiast miedzi przyniosę złoto,[s] a zamiast żelaza przyniosę srebro, a zamiast drewna — miedź, a zamiast kamieni — żelazo; i uczynię pokój twymi nadzorca-

g Iz 57:17; **h** Pwt 30:3; 1Kl 11:39; Ps 30:5; Iz 12:1; Iz 54:7; **szpalta 2** **a** Obj 21:25; **b** Iz 60:5; **c** Iz 60:3; **d** Ps 2:12; Iz 41:11; Dn 2:44; Łk 19:27; Obj 2:27; **e** Iz 35:2; Iz 41:19; Iz 55:13; **f** Ps 96:6; **g** Ps 99:5; Ps 132:7; **h** Iz 14:2; Iz 45:14; Jer 16:19; **i** Obj 3:9; **j** Ps 48:2; Ps 87:3; Iz 62:12; Heb 12:22; **k** 2Kn 36:17; Iz 49:14; Jer 30:17; Jer 33:10; Lam 1:4; Gal 4:27; **l** Iz 35:10; Iz 61:7; Jer 33:11; **m** Iz 61:6; Iz 66:11; **n** Iz 49:23; **o** Eze 34:30; **p** Iz 43:3; **q** Iz 41:14; **r** Ps 46:11; Ps 132:2; Iz 30:29; Iz 49:26; **s** 1Kl 10:21; Obj 21:18.

mi,[a] a prawość — wyznaczającymi ci zadania.[b]

18 „Nie będzie już słychać o przemocy w twoim kraju, o złupieniu czy zgubie w twoich granicach.[c] I nazwiesz swe mury Wybawieniem,[d] a swe bramy Chwałą. **19** Słońce nie będzie już dla ciebie światłem za dnia ani swą jasnością nie będzie cię oświetlał księżyc. I Jehowa stanie się dla ciebie światłem po czas niezmierzony,[e] a twój Bóg twoim pięknem.[f] **20** Słońce twe już nie będzie zachodzić, nie będzie też ubywać twego księżyca, bo Jehowa stanie się dla ciebie światłem po czas niezmierzony[g] i dopełnią się dni twej żałoby.[h] **21** A jeśli chodzi o twój lud, wszyscy będą prawi;[i] po czas niezmierzony będą posiadać tę ziemię,[j] oni — zasadzona[k] przeze mnie latorośl, dzieło moich rąk,[l] ku mojej ozdobie.[m] **22** Malutki stanie się tysiącem, a niewielki — potężnym narodem.[n] Ja, Jehowa, przyśpieszę to w stosownym czasie”.[o]

61 Spoczywa na mnie duch Wszechwładnego Pana, Jehowy,[p] bo Jehowa mnie namaścił,[q] bym opowiadał dobrą nowinę potulnym.[r] Posłał mnie, abym opatrywał mających złamane serce,[s] obwieszczał oswobodzenie uprowadzonym do niewoli,[t] a więźniom szerokie otwarcie oczu;[u] **2** abym ogłaszał rok dobrej woli Jehowy[v] i dzień pomsty ze strony naszego Boga;[w] abym pocieszał wszystkich pogrążonych w żałości;[x] **3** bym wyznaczył dział tym, którzy opłakują Syjon, bym zamiast popiołu dał im nakrycie głowy,[y] zamiast żałości — olejek radosnego uniesienia,[z] zamiast przygnębionego ducha — płaszcz wysławiania;[a] i będą zwani wielkimi drzewami prawości,[b] zasadzeniem Jehowy,[c] by został upiększony.[d] **4** I odbudują prastare miejsca, które są spustoszone;[e] podniosą dawno opustoszałe okolice[f] i odnowią spustoszone miasta,[g] miejsca opustoszałe przez pokolenie za pokoleniem.

5 „I staną obcy, i będą paść wasze trzody,[h] a cudzoziemcy[i] będą waszymi rolnikami i hodowcami winorośli.[j] **6** Wy zaś będziecie zwani kapłanami Jehowy;[k] będzie się o was mówić, że jesteście sługami[l] naszego Boga.[m] Będziecie spożywać zasoby narodów[n] i będziecie się chlubić ich chwałą.[o] **7** Zamiast waszej hańby będzie podwójna miara,[p] a zamiast zaznawać upokorzenia, będą radośnie wykrzykiwać z powodu swego działu.[q] Dlatego posiądą w swym kraju podwójną miarę.[r] Przypadnie im radość po czas niezmierzony.[s] **8** Bo ja, Jehowa, miłuję sprawiedliwość,[t] nienawidzę rozboju oraz nieprawości.[u] I dam im ich zapłatę w wierności wobec prawdy,[v] i zawrę dotyczące ich przymierze trwające po czas niezmierzony.[w] **9** A ich potomstwo będzie znane wśród narodów[x] i ich potomkowie pośród ludów. Wszyscy, którzy ich ujrzą, rozpoznają,[y] że są potomstwem, które Jehowa pobłogosławił”.[z]

ROZDZ. 60

a Iz 32:1; 1Pt 5:2
b Iz 1:26
c Iz 2:4; Iz 11:9; Iz 54:14; Za 9:8
d Iz 26:1; 1Ko 3:17; Obj 19:1
e Ps 36:9; Iz 60:1; Obj 21:23; Obj 22:5
f Ps 62:7; Ps 71:8; Za 2:5; Łk 2:32
g Ps 27:1; Ps 84:11; Jak 1:17
h Iz 25:8; Iz 30:19; Iz 35:10; Obj 21:4
i Iz 32:16; 2Pt 3:13
j Ps 37:11; Ps 37:29; Mt 5:5; Obj 21:7
k Ps 92:13; Mt 15:13
l Iz 29:23; Iz 43:7; Ef 2:10
m Iz 43:21; Iz 44:23
n Dn 2:35; Obj 7:9
o Iz 5:19; Hab 2:3

ROZDZ. 61

p Iz 42:1; Mt 3:16; Łk 4:18
q Ps 2:2; Dz 10:38
r Ps 22:26; Ps 34:2; Mt 11:5
s Ps 147:3; 2Ko 7:6
t Ps 102:20; Jer 34:8; Rz 8:21; Gal 4:25; Heb 2:15
u Łk 4:18; Łk 7:22; Dz 26:18
v Kpl 25:10; Łk 4:19; 2Ko 6:2

w Iz 34:8; Dz 17:31; **x** Iz 25:8; Mt 5:4; Łk 6:21; **y** Est 9:22; Ps 30:11; **z** Ps 45:7; **szpalta 2** **a** Za 3:4; **b** Ps 92:12; Mt 7:17; **c** Iz 60:21; **d** Jn 15:8; 1Ko 6:20; **e** Iz 49:8; Iz 51:3; Obj 11:2; **f** Iz 44:26; Iz 58:12; **g** Eze 36:33; **h** Iz 14:1; **i** Iz 60:10; **j** Mt 25:34; Obj 7:15; **k** Wj 19:6; 1Pt 2:9; Obj 20:6; **l** Mt 24:45; Dz 13:2; Heb 10:11; **m** 2Ko 6:4; **n** Iz 23:18; Iz 60:5; Iz 60:7; **o** Ag 2:7; **p** Pwt 21:17; 2Kl 2:9; **q** Hi 42:10; **r** Za 9:12; **s** Ps 16:11; Iz 35:10; **t** Pwt 32:4; Ps 33:5; Ps 37:28; **u** Prz 6:16; Jer 7:9; Za 8:17; Mal 3:8; **v** Rut 2:12; Ps 117:2; Za 8:8; **w** 2Sm 23:5; Iz 55:3; Jer 32:40; Heb 13:20; **x** Rdz 22:18; Za 8:13; **y** Iz 60:4; **z** Ps 115:15; Iz 65:23.

10 Doprawdy, będę się wielce radował w Jehowie.[a] Dusza moja radować się będzie w moim Bogu.[b] Przyodział mnie bowiem w szaty wybawienia;[c] okrył mnie płaszczem prawości,[d] niczym oblubieńca, który jak kapłan wkłada nakrycie głowy,[e] i niczym oblubienicę, która się przystraja swymi ozdobami.[f] **11** Bo jak ziemia wydaje swą latorośl i jak ogród sprawia, że wschodzi to, co posiano,[g] tak Wszechwładny Pan, Jehowa, sprawi, że wobec wszystkich narodów wzejdzie prawość[h] i chwała.[i]

62 Ze względu na Syjon nie będę milczał[j] i ze względu na Jerozolimę[k] nie będę stał bezczynnie, aż jej prawość wzejdzie niczym jasność,[l] a jej wybawienie — niczym płonąca pochodnia.[m]

2 „I ujrzą narody twą prawość,[n] niewiasto,[o] a wszyscy królowie twą chwałę.[p] I zostaniesz nazwana nowym imieniem,[q] które wyznaczą usta Jehowy. **3** I staniesz się w ręku Jehowy piękną koroną[r] i królewskim zawojem w dłoni twego Boga. **4** Już nie będą mówić, że jesteś niewiastą całkowicie porzuconą,[s] a o twej krainie nie będą mówić, iż jest opustoszała,[t] lecz będziesz zwana ‚W niej moje upodobanie',[u] a twa kraina — ‚Będąca własnością jako żona'. Bo Jehowa będzie miał upodobanie w tobie, a twoja kraina będzie własnością jako żona.[v] **5** Bo jak młodzieniec bierze dziewicę na własność jako żonę, tak twoi synowie wezmą cię na własność jako żonę.[w] I radosnym uniesieniem oblubieńca nad oblubienicą[x] będzie się twój Bóg wielce radował tobą.[y] **6** Na twoich murach, Jerozolimo, postawiłem strażników.[a] Niech nie milczą przez cały dzień i przez całą noc — nigdy.[b]

„Wy, którzy wspominacie o Jehowie,[c] nie milczcie[d] **7** i nie dawajcie mu milczenia, aż mocno utwierdzi, aż uczyni z Jerozolimy chwałę na ziemi".[e]

8 Jehowa przysiągł swą prawicą[f] i swoim silnym ramieniem:[g] „Twego zboża już nie dam na pokarm twoim nieprzyjaciołom,[h] a cudzoziemcy nie będą pić twego młodego wina,[i] nad którym się mozoliłaś. **9** Lecz ci, którzy je zbierają, będą je spożywać i na pewno będą wysławiać Jehowę; a ci, którzy je zbierają, będą je pić na moich świętych dziedzińcach".[j]

10 Przechodźcie, przechodźcie przez bramy. Oczyśćcie drogę ludowi.[k] Usypujcie, usypujcie gościniec. Oczyśćcie go z kamieni.[l] Wznieście sygnał dla ludów.[m]

11 Oto Jehowa sprawił, że usłyszano to aż na krańcu ziemi:[n] „Powiedzcie córze syjońskiej:[o] ‚Oto przychodzi twe wybawienie.[p] Oto jest z nim nagroda, którą on daje,[q] a przed nim — jego zapłata'".[r]

12 I nazwą ich ludem świętym,[s] wykupionymi przez Jehowę,[t] a ty będziesz zwana „Poszukiwaną", „Miastem nie porzuconym bezpowrotnie".[u]

63 Któż to przychodzi z Edomu[v] w jaskrawych szatach z Bocry,[w] wspaniały w swym odzieniu, kroczący w obfitości swej mocy?

ROZDZ. 61

a 1Sm 2:1 Rz 5:11
b Iz 25:9 Iz 65:13 Łk 1:46
c Ps 132:16 Iz 52:1 Obj 21:2
d Hi 29:14 Ps 132:9
e Wj 28:39 Iz 61:3
f Ps 45:13 Iz 49:18 Obj 19:7
g Iz 55:10 Iz 58:11
h Ps 85:11 Iz 45:8 Iz 62:1
i Iz 60:18 Iz 62:7 1Pt 2:9

ROZDZ. 62

j Ps 102:13 Iz 43:13
k Ps 137:6 Za 2:12
l Prz 4:18 Iz 1:26
m Ps 98:2 Iz 51:5
n Iz 48:14 Iz 54:14 Jn 16:8
o Iz 54:1 Iz 60:1
p Ps 72:10 Iz 49:23 Iz 60:11
q Iz 65:15 Jer 33:16
r Ps 48:2 Ps 50:2 Za 9:16 1Ts 2:19
s Iz 54:6
t Iz 32:14 Iz 49:14
u Ps 149:4 Jer 32:41 Sof 3:17
v Jer 3:14 Oz 2:19
w Jer 3:14
x PnP 3:11
y Iz 65:19 Jer 32:41

szpalta 2

a 2Kn 8:14 Iz 52:8 1Ko 12:28 Ef 4:11

b Ps 134:1; **c** Ps 134:2; Dz 10:4; **d** 1Ts 5:17; **e** Iz 61:11; Jer 33:9; Sof 3:19; **f** Pwt 32:40; Eze 20:5; **g** Iz 40:10; **h** Pwt 28:33; **i** Pwt 28:51; Jer 5:17; **j** Pwt 14:23; Iz 65:21; **k** Iz 40:3; Iz 48:20; **l** Iz 57:14; **m** Ezd 1:3; Iz 11:12; Iz 18:3; Iz 49:22; **n** Ps 98:2; **o** Iz 40:9; **p** Za 9:9; Mt 21:5; Jn 12:15; **q** Iz 40:10; Iz 49:4; **r** 1Ko 15:58; Obj 22:12; **s** Pwt 26:19; 1Pt 1:15; **t** Ps 107:2; Iz 35:9; **u** 1Kl 11:39; Iz 54:7; **ROZDZ. 63** **v** Ps 137:7; Iz 34:5; **w** Am 1:12.

„To Ja — Ten, który mówi w prawości,[a] Ten, który obfituje w moc, by wybawić”.[b]

2 Dlaczego twe odzienie jest czerwone, a twe szaty są jak szaty tego, który depcze w winnej tłoczni?[c]

3 „W korycie winiarskim deptałem sam,[d] a spośród ludów nie było ze mną nikogo. I deptałem ich w swoim gniewie[e] oraz tratowałem ich w swojej złości.[f] A ich tryskająca krew pryskała na moje szaty[g] i poplamiłem całe swe odzienie. **4** Bo w moim sercu jest dzień pomsty[h] i nadszedł rok moich wykupionych. **5** I patrzyłem, ale nie było żadnego wspomożyciela; i popadłem w zdumienie, ale nie było nikogo, kto by służył wsparciem.[i] Toteż moje ramię zapewniło mi wybawienie[j] i wsparła mnie moja złość.[k] **6** I deptałem ludy w swoim gniewie, i upijałem je swą złością,[l] i sprawiałem, że krew z nich tryskała na ziemię”.[m]

7 Wspominać będę wyrazy lojalnej życzliwości Jehowy,[n] przejawy chwały Jehowy — stosownie do wszystkiego, co Jehowa nam wyświadczył[o] — obfitość dobroci wobec domu Izraela,[p] którą im wyświadczył stosownie do swych zmiłowań[q] i stosownie do obfitości przejawów swej lojalnej życzliwości. **8** I jeszcze rzekł: „Z całą pewnością są oni moim ludem,[r] synami, którzy się nie sprzeniewierzą”.[s] Stał się zatem ich Wybawcą.[t] **9** Podczas całej ich udręki odczuwał udrękę.[u] I jego osobisty posłaniec wybawił ich.[v] W swej miłości i współczuciu on sam ich wykupił[w] i podniósł ich, i nosił przez wszystkie dawne dni.[x]

10 Lecz oni się zbuntowali[y] i zasmucili jego świętego ducha.[a] Wtedy przemienił się w ich nieprzyjaciela;[b] toczył z nimi wojnę.[c] **11** I zaczęto wspominać dawne dni, jego sługę Mojżesza: „Gdzie jest Ten, który z morza wyprowadził ich[d] z pasterzami swej trzody?[e] Gdzie jest Ten, który w niego włożył swego świętego ducha?[f] **12** Ten, który sprawił, że jego piękne ramię[g] szło po prawicy Mojżesza; Ten, który rozdzielił wody przed nimi,[h] by uczynić sobie imię trwające po czas niezmierzony;[i] **13** Ten, który ich przeprowadził przez rozkołysane wody, tak iż się nie potknęli — jak koń na pustkowiu?[j] **14** Jak wtedy, gdy zwierzę schodzi w dolinną równinę, tak duch Jehowy zapewniał im odpoczynek”.[k]

W ten sposób prowadziłeś swój lud, by sobie uczynić piękne imię.[l]

15 Spójrz z nieba[m] i zobacz ze swego wzniosłego miejsca pobytu, świętego i pięknego.[n] Gdzie twa gorliwość[o] i cała twa potęga, poruszenie twego wnętrza[p] i twe zmiłowania?[q] Stały się powściągliwe wobec mnie.[r] **16** Tyś bowiem naszym Ojcem;[s] choćby Abraham nas nie znał, a Izrael nas nie uznawał, ty, Jehowo, jesteś naszym Ojcem. Nasz Wykupiciel od dawna — to twoje imię.[t] **17** Dlaczego, Jehowo, sprawiasz, że zbaczamy z twoich dróg? Dlaczego zatwardzasz nasze serce na bojaźń przed tobą?[u] Wróć ze względu na swoich sług, na plemiona będące twą dziedziczną własnością.[v]

ROZDZ. 63

a Iz 45:19
Iz 45:24

b Iz 25:9
Iz 49:26

c Jl 3:13
Obj 14:20
Obj 19:15

d Lam 1:15

e Obj 14:19

f 1Sm 2:10
Iz 34:2
Mi 7:10

g 2Kl 9:33

h Iz 34:8
Iz 35:4
Iz 61:2

i Iz 59:16

j Ps 44:3
Ps 98:1
Iz 51:9
Iz 52:10

k Ps 59:13
Iz 59:18

l Ps 75:8
Jer 25:16
Obj 14:10

m Iz 26:5

n Wj 20:6
Ps 63:3
Ps 107:8
Ps 136:1

o Ps 78:12
Ps 105:5

p 1Kl 8:66
Ps 31:19

q Ps 51:1
Iz 55:7

r Rdz 17:7

s Wj 24:7

t Wj 14:30
Ps 106:21

u Wj 3:7
Sdz 10:16

v Wj 14:19
Wj 23:20

w Pwt 7:8
Ps 106:10

x Wj 19:4
Pwt 1:31

y Pwt 9:7

szpalta 2

a Ps 78:40
Dz 7:51
Ef 4:30

b Kpł 26:17
Pwt 28:63
Jer 30:14

c Jer 21:5

d Wj 14:30
Iz 51:10

e Ps 77:20

f Lb 11:17
Ag 2:5
Za 4:6

g Wj 6:6; Wj 15:16; h Wj 14:21; Ps 78:13; i Wj 9:16; Wj 14:17; Rz 9:17; j Ps 106:9; k Joz 22:4; l 2Sm 7:23; Neh 9:10; m Pwt 26:15; Ps 80:14; n 2Kn 30:27; Iz 57:15; o 2Kl 19:31; Za 8:2; p Jer 31:20; q Pwt 4:31; Neh 9:17; r Pwt 31:17; s Wj 4:22; Pwt 32:6; Jer 3:19; t Iz 41:14; Iz 44:6; Iz 54:5; u Pwt 2:30; Joz 11:20; Iz 6:10; Rz 9:18; v Ps 74:2; Ps 80:14; Ps 135:4.

18 Na krótką chwilę twój święty lud[a] miał posiadłość. Nasi wrogowie podeptali twe sanktuarium.[b] **19** Na długo staliśmy się jak ci, nad którymi ty nie sprawowałeś władzy, jak ci, nad którymi nie wzywano twego imienia.[c]

64 O, gdybyś to rozdarł niebiosa, żeby zstąpić,[d] by z twego powodu zatrzęsły się góry[e] — **2** tak jak ogień zapala chrust i ogień sprawia, iż wrze woda — byś dał poznać swe imię swoim wrogom,[f] aby z twego powodu zadrżały narody![g] **3** Gdy czyniłeś rzeczy napawające lękiem,[h] których nie mogliśmy się spodziewać, zstąpiłeś. Z twego powodu zatrzęsły się góry.[i] **4** I od dawna nikt nie słyszał[j] ani nie nadstawił ucha, ani żadne oko nie ujrzało Boga poza tobą,[k] który by działał na rzecz oczekującego nań.[l] **5** Wyszedłeś naprzeciw temu, który się wielce raduje i czyni to, co prawe[m] — tych, którzy pamiętają o tobie na twoich drogach.[n]

Oto się oburzyłeś,[o] gdyśmy w nich grzeszyli[p] przez długi czas, mielibyśmy więc być wybawieni?[q] **6** I stajemy się jak ktoś nieczysty, my wszyscy, a wszystkie nasze prawe uczynki są jak szata na czas miesiączkowania;[r] i zwiędniemy jak liście,[s] my wszyscy, a nasze przewinienia uniosą nas jak wiatr.[t] **7** I nie ma nikogo, kto by wzywał twego imienia,[u] nikogo, kto by się ocknął, żeby się ciebie uchwycić; bo zakryłeś przed nami swoje oblicze[v] i sprawiasz, że topniejemy[w] od mocy naszego przewinienia.

8 A teraz, Jehowo, tyś naszym Ojcem.[x] My jesteśmy gliną,[y] a tyś naszym Garncarzem;[z] i wszyscy jesteśmy dziełem twej ręki.[a] **9** Nie oburzaj się, Jehowo, nad miarę[b] i nie pamiętaj na zawsze naszego przewinienia.[c] Zechciej teraz spojrzeć: my wszyscy jesteśmy twoim ludem.[d] **10** Twoje święte miasta[e] stały się pustkowiem. Syjon[f] stał się istną pustynią, Jerozolima bezludnym pustkowiem.[g] **11** Nasz dom święty i piękny,[h] w którym chwalili cię nasi praojcowie,[i] wydano na pastwę ognia;[j] i zniszczono wszystkie nasze cenne rzeczy.[k] **12** Czy wobec tego będziesz zachowywał powściągliwość,[l] Jehowo? Czy będziesz milczał i dopuścisz, żebyśmy byli utrapieni nad miarę?[m]

65 „Pozwoliłem się szukać[n] tym, którzy o mnie nie pytali.[o] Dałem się znaleźć tym, którzy mnie nie poszukiwali.[p] Rzekłem: ‚Oto jestem, oto jestem!'[q] do narodu, który nie wzywał mego imienia.[r]

2 „Przez cały dzień wyciągałem ręce do ludu upartego,[s] do idących drogą niedobrą,[t] za swoimi myślami,[u] **3** do ludu tych, którzy stale obrażają[v] mnie prosto w twarz, składają ofiary w ogrodach[w] i na cegłach zamieniają ofiary w dym,[x] **4** siadają wśród grobowców[y] — którzy też spędzają noc w budkach do czuwania, jedzą mięso świni,[z] a w swych naczyniach mają wywar z czegoś plugawego;[a] **5** którzy mówią: ‚Trzymaj się z dala. Nie zbliżaj się do mnie, bo

ROZDZ. 63
a Wj 19:6 Pwt 7:6
b 2Kn 36:19 Iz 64:11 Lam 1:10
c Pwt 28:10 2Kn 7:14

ROZDZ. 64
d Wj 19:11 Mi 1:3
e Ps 18:7 Ps 68:8
f Ps 46:10 Eze 36:23 Mt 6:9
g Ps 99:1
h Wj 34:10 Ps 66:3
i Hab 3:6
j 1Ko 2:9
k Jer 16:20 1Ko 8:4
l Ps 130:7 Iz 25:9 Mi 7:7
m Eze 33:16 Sof 2:3 Dz 10:35
n Ps 25:4 Ps 25:9 Oz 14:9
o Ps 90:7 Iz 63:10
p Iz 1:21
q Iz 1:15 Mal 3:7
r Kpl 12:2 Kpl 15:20
s Ps 90:6 Jak 1:10
t Ps 1:4 Iz 57:13
u Ps 14:4 Oz 7:7
v Pwt 31:17 Iz 57:17
w Eze 22:20
x Iz 63:16
y Hi 10:9 Iz 29:16 Jer 18:6
z Iz 45:9 Rz 9:20

szpalta 2
a Hi 10:8 Ps 100:3
b Ps 74:1 Ps 79:5
c Jer 3:12

d Pwt 7:6; Ps 79:13; **e** Iz 1:7; **f** Lam 5:18; Mi 3:12; **g** Ps 79:1; Lam 1:4; **h** 2Kl 25:9; **i** 2Kn 29:25; **j** 2Kn 36:19; Jer 52:13; **k** Lam 1:10; **l** Ps 74:10; Ps 83:1; Iz 14:1; **m** Ps 10:1; Ps 74:11; Za 1:12; **ROZDZ. 65** **n** Ps 105:4; Iz 55:6; **o** Oz 2:23; **p** Rz 9:30; Rz 10:20; Ef 2:12; **q** Iz 45:22; **r** Oz 1:10; Za 2:11; 1Pt 2:10; **s** Pwt 31:27; Neh 9:29; Iz 1:2; Jer 5:23; Jer 6:28; Za 7:11; Dz 7:51; **t** Ps 36:4; Jer 5:31; Jer 35:15; **u** Iz 55:7; Iz 59:7; Jer 18:12; Mt 15:19; Jak 1:14; **v** Pwt 32:16; 2Kl 17:17; 2Kl 22:17; Jer 32:29; Jer 32:30; **w** Kpl 17:5; Iz 1:29; Iz 66:17; **x** 2Kn 34:25; Jer 44:3; **y** Lb 19:16; Pwt 18:11; **z** Kpl 11:7; Pwt 14:8; Iz 66:17; **a** Kpl 11:4; Pwt 14:3.

przeniosę na ciebie świętość'.[a] Ci są w mych nozdrzach dymem,[b] ogniem płonącym przez cały dzień.[c]

6 „Oto zapisano to przed moim obliczem.[d] Nie będę milczał,[e] lecz odpłacę;[f] odpłacę w ich zanadrze[g] **7** za ich przewinienia, a zarazem za przewinienia ich praojców"[h] – rzekł Jehowa. „Ponieważ sprawiali, iż wznosił się dym ofiarny na górach, i znieważali mnie[i] na wzgórzach,[j] więc najpierw odmierzę im zapłatę w ich zanadrze".[k]

8 Oto, co rzekł Jehowa: „Jak ktoś, kto znalazłszy w kiści młode wino,[l] powie: ‚Nie niszcz go,[m] gdyż jest w nim błogosławieństwo',[n] tak ja uczynię ze względu na moich sług, aby nie zniszczyć wszystkich.[o] **9** I wywiodę z Jakuba potomstwo,[p] a z Judy dziedzicznego właściciela moich gór;[q] i moi wybrani wezmą to na własność,[r] a moi słudzy będą tam przebywać.[s] **10** I Szaron[t] stanie się pastwiskiem dla owiec,[u] a nizina Achor[v] miejscem odpoczynku bydła – dla mego ludu, który będzie mnie szukał.[w]

11 „Lecz wy opuszczacie Jehowę,[x] zapominacie o mej świętej górze,[y] zastawiacie stół bóstwu szczęścia[z] i nalewacie zmieszane wino bóstwu przeznaczenia.[a] **12** I przeznaczę was pod miecz,[b] i wy wszyscy pochylicie się, by was pozabijano;[c] bo wołałem,[d] lecz wyście nie odpowiadali, mówiłem, lecz wyście nie słuchali;[e] i czyniliście to, co złe w moich oczach,[f] i wybraliście to, w czym nie miałem upodobania".[g]

13 Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto moi słudzy będą jeść,[h] lecz wy będziecie głodować.[i] Oto moi słudzy będą pić,[a] lecz wy będziecie pragnąć.[b] Oto moi słudzy będą się radować,[c] lecz wy będziecie doznawać wstydu.[d] **14** Oto moi słudzy będą radośnie wołać w dobrym nastroju serca,[e] lecz wy będziecie wykrzykiwać z boleści serca i będziecie wyć zupełnie załamani na duchu.[f] **15** I pozostawicie swe imię na przekleństwo moim wybranym, a Wszechwładny Pan, Jehowa, uśmierci każdego z was,[g] ale sługom swoim nada inne imię,[h] **16** tak iż każdy błogosławiący sobie na ziemi będzie błogosławił sobie przez Boga wiary,[i] a każdy składający przysięgę na ziemi będzie przysięgał na Boga wiary;[j] ponieważ dawniejsze udręki pójdą w niepamięć i ponieważ będą zakryte przed moimi oczami.[k]

17 „Bo oto stwarzam nowe niebiosa[l] i nową ziemię;[m] i nie będzie się w umyśle wspominać rzeczy dawniejszych[n] ani nie przyjdą one do serca.[o] **18** Lecz wielce się radujcie[p] i weselcie na zawsze z tego, co stwarzam,[q] bo oto ja stwarzam Jerozolimę jako powód do radości, a jej lud jako powód do radosnego uniesienia.[r] **19** I będę się weselił z Jerozolimy i wielce radował z mego ludu;[s] i już nie będzie w niej słychać głosu płaczu ani głosu żałosnego krzyku".[t]

20 „Nie będzie już stamtąd pochodził osesek mający niewiele dni[u] ani starzec, który by

ROZDZ. 65

a Łk 18:9 Łk 18:11
b Ps 101:5 Prz 16:5 Łk 18:14
c Pwt 29:20
d Ps 56:8 Mal 3:16
e Ps 50:3 Iz 43:13 Jer 5:9
f Ps 50:21 Jer 16:18 Eze 11:21 Jl 3:4
g Ps 79:12
h Wj 20:5 Kpl 26:39 Mt 23:35
i Eze 20:28
j 1Kl 22:43 2Kl 12:3
k Ps 79:12 1Ts 2:16
l Sdz 9:13
m Jer 30:11 Mt 24:22
n Rdz 18:18 Jl 2:14
o Am 9:8 Rz 9:27
p Eze 37:21 Rz 11:5
q Rdz 35:12 Iz 60:21 Eze 36:8 Abd 17
r Iz 61:7
s Sof 3:20
t Iz 33:9
u Pwt 28:2 Iz 35:2
v Joz 7:24 Oz 2:15
w Ps 24:6 Iz 55:6
x Pwt 29:25 1Kn 28:9 Iz 1:4
y 2Kn 28:24 2Kn 34:25
z Pwt 32:17 1Ko 10:20
a Wj 20:3
b Kpl 26:25 Pwt 28:22 Eze 6:13
c Pwt 28:63 Eze 9:6
d 2Kn 36:15 Prz 1:24 Iz 50:2 Iz 66:4
e 2Kn 36:16 Jer 7:13 Za 7:11 Mt 22:3

f 2Kn 36:12; Iz 1:16; Jer 16:17; g Prz 1:29; Iz 66:3; h Ps 34:10; Ps 37:25; Mal 3:18; Łk 16:25; i Ps 37:19; Am 8:11; **szpalta 2** a Iz 49:10; b Łk 16:24; c Iz 61:7; Iz 66:14; d Iz 66:5; e Iz 24:14; Jer 31:12; f Mt 8:12; Mt 24:51; Łk 13:28; g Iz 66:16; Mt 25:41; h Iz 62:2; Jer 33:16; Rz 9:26; i Rdz 22:18; Ps 72:17; Jer 4:2; j Pwt 6:13; Jer 4:2; Jer 12:16; k Iz 12:1; Jer 31:12; Sof 3:15; l Ezd 4:3; Ezd 5:2; Iz 32:1; Iz 51:16; Łk 12:32; Rz 8:20; Obj 14:1; m Rdz 12:3; Ps 37:29; Iz 49:8; Mt 25:34; Jn 10:16; 2Pt 3:13; Obj 7:9; n Ps 37:10; o Obj 21:4; p Ps 67:3; q Ps 96:10; Ps 98:1; r Iz 51:11; s Iz 62:4; Jer 32:41; t Iz 25:8; Jer 31:12; u 2Kl 8:12; Lam 2:21; Oz 13:16.

nie dopełnił swych dni;[a] bo ktoś umrze jako chłopiec, chociaż będzie miał sto lat; a grzesznik, choćby stuletni, ściągnie na siebie złorzeczenie.[b] **21** I pobudują domy, i będą w nich mieszkać;[c] zasadzą winnice i będą spożywać ich owoce.[d] **22** Nie będą budować, aby ktoś inny mieszkał; nie będą sadzić, aby ktoś inny jadł. Bo dni mego ludu będą jak dni drzewa;[e] i moi wybrani będą w pełni korzystać z dzieła swoich rąk.[f] **23** Nie będą się mozolić na darmo[g] ani rodzić na niepokój,[h] gdyż są potomstwem złożonym z błogosławionych przez Jehowę,[i] a wraz z nimi ich potomkowie.[j] **24** I będzie tak, że zanim zawołają, ja odpowiem;[k] kiedy jeszcze będą mówić, ja wysłucham.[l]

25 „Wilk[m] i jagnię będą się paść razem,[n] a lew będzie jadł słomę tak jak byk,[o] pokarmem zaś węża będzie proch.[p] Nie będą wyrządzać szkody[q] ani rujnować na całej mojej świętej górze"[r] — powiedział Jehowa.

66 Oto, co rzekł Jehowa: „Niebiosa są moim tronem,[s] a ziemia moim podnóżkiem.[t] Gdzie zatem będzie dom, który moglibyście mi zbudować,[u] i gdzie będzie dla mnie miejsce odpoczynku?"[v]

2 „A wszystko to uczyniła moja ręka, tak iż wszystko to powstało"[w] — brzmi wypowiedź Jehowy. „Na takiego więc będę patrzył: na uciśnionego i skruszonego w duchu,[x] i drżącego na moje słowo.[y]

3 „Kto zarzyna byka, jest jak ten, kto zabija mężczyznę.[z] Kto składa w ofierze owcę, jest jak ten, kto łamie kark psu.[a] Kto ofiarowuje dar — jak ten, kto ofiarowuje krew świni![a] Kto ku przypomnieniu składa wonną żywicę,[b] jest jak ten, kto błogosławi magicznymi zaklęciami.[c] Oni też wybrali własne drogi i w ich obrzydliwościach ma upodobanie ich dusza.[d] **4** Ja więc wybiorę sposoby poniewierania nimi[e] i sprowadzę na nich to, co ich przeraża;[f] albowiem wołałem, lecz nikt nie odpowiadał; mówiłem, lecz nikt nie słuchał;[g] i wciąż czynili to, co złe w moich oczach, oraz wybierali to, w czym nie mam upodobania".[h]

5 Słuchajcie słowa Jehowy, wy, którzy drżycie na jego słowo:[i] „Wasi bracia, którzy was nienawidzą,[j] którzy was wyłączają z powodu mego imienia,[k] powiedzieli: ‚Niech Jehowa będzie wychwalany!'[l] On też się ukaże ku waszej radości,[m] a oni będą okryci wstydem".[n]

6 Oto odgłos zgiełku z miasta, dźwięk ze świątyni![o] To odgłos tego, jak Jehowa odpłaca swym nieprzyjaciołom tym, na co zasługują.[p]

7 Zanim poczuła boleści, urodziła.[q] Zanim przyszły na nią bóle porodowe, powiła dziecko płci męskiej.[r] **8** Kto słyszał coś takiego?[s] Kto widział podobne rzeczy?[t] Czy kraj[u] powstanie w bólach porodowych w ciągu jednego dnia?[v] Albo czy naród[w] narodzi się w jednej chwili?[x] Bo Syjon poczuł boleści i urodził swych synów.

9 „Ja zaś czyżbym miał spowodować przebicie, a nie doprowadzić do porodu?"[y] — mówi

ROZDZ. 65

a Jer 6:11 Lam 5:14
b Kzn 8:12 Iz 3:11
c Jer 31:4 Am 9:14
d Iz 62:8
e Ps 92:12 Ps 92:14 Obj 21:4
f 1Ko 15:58
g Kpł 26:4 Pwt 28:4 Iz 55:1 Iz 55:2
h Wj 23:26 Iz 33:24 Iz 54:13
i Iz 61:9 Za 10:9
j Iz 59:21 Iz 66:22 Jer 32:39
k Ps 91:15
l Iz 58:9 Łk 12:30 Rz 8:26
m Oz 2:18
n Iz 11:6
o Iz 35:9
p Rdz 3:14 Rz 16:20
q Iz 2:4 Iz 11:9
r Mi 4:2 Za 8:3

ROZDZ. 66

s Ps 11:4 Ps 113:6 Ps 148:13
t Mt 5:35 Dz 7:49
u 2Kn 6:18 Dz 17:24
v 1Kn 28:2 Dz 7:48
w Rdz 1:1 Iz 40:26 Dz 7:50
x 2Kl 22:19 Ps 34:18 Mt 5:11 Łk 18:14
y Ezd 9:4 Ps 119:161 Dz 16:29
z Prz 15:8 Iz 1:11
a Kpł 11:27

szpalta 2

a Pwt 14:8 Iz 65:4 Iz 66:17
b Kpł 2:2
c 1Sm 15:23 Iz 1:13
d Sdz 5:8 Ps 81:12 Jer 14:10
e Pwt 28:15 Prz 1:31 2Ts 2:11

f Prz 10:24; g Prz 1:24; Iz 50:2; Jer 7:13; h 2Kl 21:9; Iz 65:3; Rz 1:28; Heb 4:11; i Ezd 10:3; Iz 66:2; Jer 36:16; Hab 3:16; j Jn 16:2; Gal 2:4; 2Ts 2:3; k Jn 17:11; Jak 2:7; l Iz 5:19; Iz 29:13; m Iz 60:14; Iz 65:14; n Iz 65:13; Jer 17:13; Jer 17:18; o Mal 3:1; 1Pt 4:17; p Pwt 32:35; Iz 59:18; q Iz 54:1; Gal 4:26; r Ps 33:12; s Iz 64:4; t 1Ko 2:9; u Iz 27:6; Iz 65:9; v Iz 54:7; Jer 30:20; w Iz 10:20; Jer 23:8; Za 8:12; Rz 11:26; 1Pt 2:9; x Mt 24:31; y Rdz 18:14; Iz 37:3.

Jehowa. „Albo czy doprowadzam do porodu, a jednocześnie powoduję zamknięcie?" — powiedział twój Bóg.

10 Weselcie się z Jerozolimą i radujcie się z nią[a] wszyscy, którzy ją miłujecie.[b] Wielce się z nią radujcie, wy wszyscy, którzy z jej powodu jesteście pogrążeni w żałości;[c] **11** dlatego że będziecie ssać i się nasycicie z piersi zupełnego pocieszenia przez nią; bo będziecie popijać i zaznacie niezwykłej rozkoszy z sutka jej chwały.[d] **12** Tak bowiem rzekł Jehowa: „Oto udzielam jej pokoju takiego jak rzeka[e] oraz chwały narodów jak wezbrany potok,[f] i będziecie ssać.[g] Będziecie noszeni przy boku i pieszczeni na kolanach.[h] **13** Jak człowieka, którego pociesza matka, tak ja będę was pocieszał;[i] i w związku z Jerozolimą zostaniecie pocieszeni.[j] **14** I ujrzycie, i wasze serce wielce się rozraduje,[k] a wasze kości[l] wyrosną jak miękka trawa.[m] I ręka Jehowy da się poznać jego sługom,[n] lecz potępi on swych nieprzyjaciół".[o]

15 „Bo oto Jehowa nadchodzi jak ogień,[p] a jego rydwany są jak wicher,[q] aby swój gniew spłacić złością, a swą naganę płomieniami ognia.[r] **16** Bo na podobieństwo ognia Jehowa wznieci spór, i to swym mieczem,[s] przeciwko wszelkiemu ciału; a pobitych przez Jehowę będzie wielu.[t] **17** Ci, którzy się uświęcają i oczyszczają ze względu na ogrody,[u] za stojącym na środku, jedzą mięso świni[v] i coś wstrętnego, nawet skaczącego gryzonia,[w] na nich wszystkich przyjdzie kres" — brzmi wypowiedź Jehowy. **18** „A jeśli chodzi o ich czyny[x] oraz ich myśli,[y] nadchodzę, aby zebrać wszystkie narody i języki;[a] i przyjdą, i ujrzą mą chwałę".[b]

19 „I umieszczę pośród nich znak,[c] a niektórych z ocalałych wyślę do narodów[d] — do Tarszisz,[e] Pul i Lud,[f] napinających łuk, do Tubalu i Jawanu,[g] na dalekie wyspy,[h] które nie słyszały wieści o mnie ani nie widziały mej chwały;[i] i opowiedzą o mej chwale między narodami.[j] **20** I przyprowadzą wszystkich waszych braci ze wszystkich narodów[k] jako dar dla Jehowy[l] — na koniach i na rydwanach, i na krytych wozach, i na mułach, i na szybkich wielbłądzicach[m] — na mą świętą górę,[n] Jerozolimę", rzekł Jehowa, „jak wtedy, gdy synowie Izraela przynoszą w czystym naczyniu dar do domu Jehowy".[o]

21 „Spośród nich także wezmę niektórych na kapłanów, na Lewitów" — rzekł Jehowa.

22 „Bo jak nowe niebiosa[p] i nowa ziemia,[q] które ja czynię, ostoją się przed moim obliczem[r] — brzmi wypowiedź Jehowy — tak się ostoi wasze potomstwo[s] i wasze imię".[t]

23 „I będzie tak, że od nowiu do nowiu i od sabatu do sabatu będzie przychodzić wszelkie ciało, aby się kłaniać przede mną"[u] — rzekł Jehowa. **24** „I wyruszą, i będą patrzeć na zwłoki ludzi, którzy dopuszczali się występków przeciw mnie;[v] bo robactwo na nich nie będzie ginąć, a ich ogień nie będzie gaszony,[w] i staną się czymś odrażającym dla wszelkiego ciała".[x]

ROZDZ. 66

a Pwt 32:43 Iz 44:23 Rz 15:10
b Ps 26:8 Ps 84:2 Ps 122:6 Ps 137:6
c Eze 9:4
d Ps 36:8 Jer 3:15 Jl 3:18
e Ps 72:3 Iz 9:7 Iz 48:18
f Iz 54:3 Iz 60:3 Ag 2:7
g Iz 60:16
h Iz 60:4
i Iz 51:3
j Iz 44:28 Iz 65:18
k Za 10:7
l Prz 3:8 Prz 17:22
m Iz 26:19 Oz 14:5
n Iz 65:13 Mal 3:18
o Iz 59:18 Iz 65:12
p Pwt 4:24 Ps 11:6 Ps 21:9 Ps 97:3
q Ps 50:3 Jer 25:32
r Lb 16:35 2Ts 1:8
s Jer 15:2
t Iz 34:5 Jer 25:33 Eze 38:21 Jl 3:14 Obj 19:18
u Iz 1:29 Iz 65:3
v Kpł 11:7 Pwt 14:8 Iz 65:4
w Kpł 11:29
x Iz 37:28 Iz 59:6 Am 5:12
y Pwt 31:21 Iz 55:7 Mi 2:1

szpalta 2

a Ps 86:9 Iz 2:2 Mt 25:32 Obj 7:9
b Eze 39:21
c Ezd 1:3
d Iz 4:2 Mt 24:31
e Rdz 10:4 Ps 72:10
f Rdz 10:13
g Rdz 10:2 Eze 27:13
h Iz 49:1
i Mal 1:11
j Iz 60:3 Rz 15:12 Obj 7:9

k Pwt 30:3; Iz 11:16; Iz 43:6; Iz 54:3; Iz 60:4; Mt 24:31; **l** Iz 60:9; Rz 12:1; 1Pt 2:5; **m** Iz 60:6; **n** Iz 11:9; Za 1:17; Obj 14:1; **o** Lb 7:13; **p** Ezd 3:2; Ezd 5:2; Iz 65:17; 2Pt 3:13; **q** Ezd 1:3; Ezd 2:64; Obj 21:1; **r** Iz 65:18; **s** Iz 65:23; **t** Ps 94:14; Jer 31:36; **u** Ps 86:9; Za 14:16; Mal 1:11; **v** Ps 58:10; Eze 39:12; **w** Iz 14:11; Iz 34:10; Mt 3:12; Mt 25:41; Mk 9:48; 2Ts 1:9; **x** Ps 139:21.

KSIĘGA

JEREMIASZA

1 Słowa Jeremiasza,[a] syna Chilkiasza, jednego z kapłanów, którzy byli w Anatot[b] w ziemi Beniamina;[c] **2** do niego doszło słowo Jehowy za dni Jozjasza,[d] syna Amona,[e] króla Judy, w trzynastym roku jego panowania.[f] **3** I dochodziło jeszcze za dni Jehojakima,[g] syna Jozjasza, króla Judy, aż do końca jedenastego roku Sedekiasza,[h] syna Jozjasza, króla Judy, dopóki Jerozolima nie poszła na wygnanie w miesiącu piątym.[i]

4 I doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **5** „Zanim cię ukształtowałem w łonie matki,[j] znałem cię,[k] a zanim jeszcze wyszedłeś z łona, uświęciłem cię.[l] Uczyniłem cię prorokiem dla narodów".

6 Ja zaś rzekłem: „Ach, Wszechwładny Panie, Jehowo! Oto właściwie nie umiem mówić,[m] bo jestem tylko chłopcem".[n]

7 I Jehowa odezwał się do mnie: „Nie mów: ‚Jestem tylko chłopcem'. Lecz do wszystkich, do których cię poślę, masz iść; i wszystko, co ci nakażę, masz mówić.[o] **8** Nie lękaj się ich twarzy,[p] bo ‚ja jestem z tobą, by cię wyzwolić'[q] — brzmi wypowiedź Jehowy".

9 Wtedy Jehowa wyciągnął rękę i dotknął nią moich ust.[r] Potem Jehowa rzekł do mnie: „Oto włożyłem swe słowa w twoje usta.[s] **10** Patrz, ustanowiłem cię dzisiaj nad narodami i nad królestwami,[t] by wykorzeniać i rozwalać, i niszczyć, i burzyć,[u] by budować i sadzić".[v]

ROZDZ. 1

a Ezd 1:1 Dn 9:2 Mt 2:17
b Joz 21:18 1Kl 2:26 1Kn 6:60 Jer 29:27
c Joz 18:11
d 2Kl 22:1
e 2Kl 21:19
f 2Kn 34:1 Jer 25:3
g 2Kl 24:1 2Kn 36:4 Jer 25:1
h 2Kl 24:18 2Kn 36:11 Jer 21:1 Jer 39:2
i 2Kl 25:8 Jer 52:12
j Ps 139:16
k Sdz 13:5 Iz 45:1 Rz 9:11
l Łk 1:15
m Wj 4:10
n 1Kl 3:7 1Tm 4:12
o Wj 7:2 Lb 22:20 2Kn 18:13 Jer 11:2 Eze 3:4
p Eze 2:6 Eze 3:8
q Wj 3:12 Pwt 31:6 Joz 1:5 Jer 15:20 Dz 18:10 Dz 26:17 2Ko 1:10 Heb 13:6
r Iz 6:7
s Wj 4:15 Iz 51:16 Eze 33:7
t Obj 10:11
u Jer 18:7 Eze 32:18
v Iz 44:26 Jer 18:9 Jer 24:6

szpalta 2

a Pwt 32:35
b Jer 6:1 Jer 10:22 Jer 47:2 Jer 50:9
c Jer 5:15 Jer 6:22 Jer 25:9

11 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: „Co widzisz, Jeremiaszu?"

Rzekłem więc: „Widzę odrośl drzewa migdałowego".

12 A Jehowa powiedział do mnie: „Dobrze widziałeś, bo ja czuwam w związku z moim słowem, żeby je spełnić".[a]

13 I po raz drugi doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: „Co widzisz?"

Odrzekłem: „Widzę szeroki kocioł, pod który się dmie, a jego otwór jest odwrócony od północy".

14 Na to Jehowa powiedział mi: „Od północy rozpęta się nieszczęście przeciw wszystkim mieszkańcom tej ziemi.[b] **15** Bo ‚oto ja wzywam wszystkie rodziny królestw północy' — brzmi wypowiedź Jehowy;[c] ‚i przybędą, i każdy z nich umieści swój tron u wejścia do bram Jerozolimy[d] i naprzeciw wszystkich jej murów dookoła, i naprzeciw wszystkich miast Judy.[e] **16** I zapowiem im swe sądy nad całą ich niegodziwością,[f] jako że mnie opuścili[g] i sprawiają, iż wznosi się dym ofiarny dla innych bogów,[h] i kłaniają się dziełom swoich rąk'.[i]

17 „Ty zaś przepasz swe biodra[j] i wstań, i powiedz im to wszystko, co ci nakazałem. Nie popadaj w przerażenie z ich powodu,[k] żebym cię nie przyprawił o przerażenie przed nimi.

d Jer 39:3; **e** Pwt 28:52; Jer 4:16; Jer 9:11; Jer 33:10; Jer 34:22; Jer 44:6; **f** Pwt 28:20; Jer 4:12; **g** Joz 24:20; 2Kl 22:17; 2Kn 7:19; Jer 17:13; **h** Eze 8:11; Oz 11:2; **i** Iz 2:8; Dz 7:41; **j** 1Kl 18:46; 2Kl 4:29; 2Kl 9:1; Hi 38:3; Łk 12:37; 1Pt 1:13; **k** Joz 1:9; Eze 2:6.

18 Lecz oto ja uczyniłem cię dzisiaj warownym miastem i żelazną kolumną, i miedzianymi murami[a] przeciw całej tej ziemi,[b] przeciw królom Judy, przeciw jej książętom, przeciw jej kapłanom i przeciw ludowi tej ziemi.[c] **19** I będą z tobą walczyć, ale cię nie przemogą,[d] bo ‚ja jestem z tobą[e] — brzmi wypowiedź Jehowy — by cię wyzwolić'".[f]

2 I doszło do mnie słowo Jehowy,[g] mówiące: **2** „Idź i wołaj do uszu Jerozolimy, mówiąc: ‚Oto, co rzekł Jehowa:[h] „Dobrze pamiętam w twoim wypadku lojalną życzliwość twej młodości,[i] miłość w okresie twego narzeczeństwa,[j] jak chodziłaś za mną po pustkowiu, w ziemi nie obsiewanej.[k] **3** Izrael był świętością dla Jehowy,[l] pierwszym zbiorem dla Niego"'.[m] ‚Wszyscy pożerający go ściągnęliby na siebie winę.[n] Spadłoby na nich nieszczęście' — brzmiała wypowiedź Jehowy".[o]

4 Słuchajcie słowa Jehowy, domu Jakuba,[p] i wy, wszystkie rodziny domu Izraela.[q] **5** Tak rzekł Jehowa: „Co niesprawiedliwego znaleźli we mnie wasi ojcowie,[r] że oddalili się ode mnie,[s] a chodzili za nic niewartym bożkiem[t] i sami stali się nic niewarci?[u] **6** I nie powiedzieli: ‚Gdzie jest Jehowa, Ten, który nas wyprowadzał z ziemi egipskiej,[v] Ten, który nas prowadził przez pustkowie, przez ziemię pustynnych równin[w] i dołów, przez ziemię bezwodną,[x] krainę głębokiego cienia,[y] przez ziemię, przez którą nikt nie przechodził i w której nie mieszkał żaden ziemski człowiek?'

7 „I w końcu przyprowadziłem was do ziemi sadu, byście spożywali jej owoc i jej dobre rzeczy.[a] Lecz wyście weszli i skalali moją ziemię; a moje dziedzictwo uczyniliście czymś odrażającym.[b] **8** Kapłani nie mówili: ‚Gdzie jest Jehowa?'[c] A mający do czynienia z prawem nie znali mnie;[d] pasterze popełniali występki przeciwko mnie,[e] nawet prorocy prorokowali w imieniu Baala[f] oraz chodzili za tymi, którzy nie mogli przynieść pożytku.[g]

9 „‚Dlatego będę jeszcze toczył z wami spór[h] — brzmi wypowiedź Jehowy — i będę toczył spór z synami waszych synów'.[i]

10 „‚Ale przeprawcie się na wybrzeża Kittim[j] i zobaczcie. Poślijcie do samego Kedaru[k] i zwróćcie szczególną uwagę, i zobaczcie, czy wydarzyło się coś takiego.[l] **11** Czy jakiś naród zamienił bogów[m] na tych, którzy nie są bogami?[n] Lecz mój lud zamienił moją chwałę na coś, co nie może przynieść pożytku.[o] **12** Patrzcie na to ze zdumieniem, niebiosa; i wzdrygnijcie się z bardzo wielkiego strachu — brzmi wypowiedź Jehowy[p] — **13** gdyż mój lud uczynił dwie złe rzeczy: Opuścili mnie,[q] źródło wody żywej,[r] by wykuć sobie cysterny, popękane cysterny, które nie mogą zatrzymać wody'.

14 „‚Czy Izrael jest sługą[s] albo niewolnikiem urodzonym w domu? Dlaczego stał się przedmiotem grabieży? **15** Ryczą na niego młode grzywiaste lwy;[t] wydały swój głos.[u] I z jego ziemi uczyniono dziwowisko. Jego miasta zostały podpalone i nie ma już mieszkańca.[v] **16** Nawet

ROZDZ. 1

a Jer 15:20
b Jer 20:11 Eze 3:8 Mi 3:8
c Jer 26:12 Dn 9:6
d Ps 129:2
e Rdz 28:15 Wj 3:12 Joz 1:5
f Jer 15:20 Rz 8:31

ROZDZ. 2

g Hcb 1:1
h Iz 37:33
i Eze 16:8 Oz 2:15
j Wj 24:3
k Pwt 2:7 Neh 9:12
l Wj 19:6 Pwt 7:6
m Jak 1:18 Obj 14:4
n Iz 41:11 Za 1:15
o Wj 17:13
p Jer 5:20
q Oz 4:1
r Iz 5:4 Mi 6:3
s Jer 12:2
t Pwt 32:21 1Kl 16:26 2Kl 17:15 Dz 14:15
u Ps 115:8
v Wj 14:30 Sdz 6:13 Iz 63:11 Oz 13:4
w Pwt 1:1 Pwt 32:10
x Pwt 8:15 Neh 9:20
y Ps 23:4

szpalta 2

a Lb 13:27 Pwt 6:11 Pwt 8:7 Neh 9:25
b Kpł 18:24 Lb 35:33 Pwt 21:23 Ps 78:58 Ps 106:38 Jer 16:18 Eze 36:17
c 1Sm 2:12 Lam 4:13
d Łk 11:52 Jn 8:55
e Eze 34:8
f 1Kl 18:19 Jer 23:13
g 1Sm 12:21 Hab 2:18
h Eze 20:35 Mi 6:2
i Wj 20:5
j Rdz 10:4 Lb 24:24

k Rdz 25:13; Ps 120:5; Jer 49:28; **l** Jer 18:13; **m** Mi 4:5; **n** Ps 115:4; Iz 37:19; Jer 16:20; 1Ko 8:4; **o** Ps 106:20; Oz 4:7; Rz 1:23; **p** Iz 1:2; Jer 6:19; **q** Sdz 10:13; 1Sm 12:10; **r** Ps 36:9; Jer 17:13; Jn 17:3; Obj 22:1; **s** Wj 4:22; Iz 41:8; **t** Iz 5:29; **u** Eze 5:14; **v** Jer 4:7; Jer 9:11; Sof 3:6.

synowie z Nof[a] i Tachpanes[b] paśli się na czubku twej głowy.[c] **17** Czyż nie to sobie zgotowałaś, opuszczając Jehowę, swego Boga,[d] w czasie, gdy cię prowadził drogą?[e] **18** A czemuż się kłopoczesz o drogę do Egiptu,[f] aby pić wody Szichoru?[g] I czemu się kłopoczesz o drogę do Asyrii,[h] aby pić wody Rzeki? **19** Powinna cię skorygować twoja niegodziwość,[i] a twoje wiarołomstwa powinny cię zganić.[j] Wiedz zatem i zobacz, że czymś złym i gorzkim[k] jest to, iż opuściłaś Jehowę, swego Boga, a nie ogarnął cię strach przede mną'[l]— brzmi wypowiedź Wszechwładnego[m] Pana, Jehowy Zastępów.

20 „‚Albowiem dawno temu roztrzaskałem twoje jarzmo;[n] rozerwałem twoje więzy. Ale ty powiedziałaś: „Nie będę służyła", bo na każdym wysokim wzgórzu i pod każdym bujnym drzewem[o] się rozkładałaś,[p] uprawiając nierząd.[q] **21** A ja zasadziłem cię jako wyborną czerwoną winorośl[r]— w całości prawdziwe nasienie. Jakże więc mi się zmieniłaś w zwyrodniałe pędy cudzoziemskiej winorośli?'[s]

22 „‚Ale choćbyś się obmyła sodą i wzięła sobie dużo ługu,[t] twoje przewinienie będzie plamą przede mną'[u]— brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy. **23** Jak możesz mówić: ‚Nie skalałam się.'[v] Nie chodziłam za Baalami'?[w] Zobacz swą drogę w dolinie.[x] Zwróć uwagę na to, co czyniłaś. Młoda rącza wielbłądzica, biegająca bez celu swoimi drogami; **24** zebra[y] przyzwyczajona do pustkowia, która w gorącym pożądaniu swej duszy łapie wiatr[z]— kto w okresie jej rui może ją zawrócić? Żaden z tych, którzy jej szukają, nie zmęczy się. Zastaną ją w jej miesiącu. **25** Powstrzymaj swą stopę, by nie była bosa, a swoje gardło od pragnienia.[a] Lecz ty się odezwałaś: ‚Nic z tego![b] Nie, lecz zakochałam się w obcych[c] i będę chodziła za nimi'.[d]

26 „Jak wstyd ogarnia złodzieja, gdy zostanie schwytany, tak się zawstydzili ci z domu Izraela,[e] oni, ich królowie, ich książęta oraz ich kapłani i ich prorocy.[f] **27** Mówią do drzewa: ‚Jesteś moim ojcem',[g] a do kamienia: ‚Ty mnie urodziłeś'. Lecz do mnie obrócili się plecami, a nie twarzą.[h] I w czasie swego nieszczęścia powiedzą: ‚Racz powstać i nas wybawić!'[i]

28 „Lecz gdzie są twoi bogowie, których sobie uczyniłaś?[j] Niech powstaną, jeśli potrafią cię wybawić w czasie twego nieszczęścia.[k] Bo ile jest twoich miast, tylu twych bogów, Judo.[l]

29 „‚Dlaczego ze mną walczycie?[m] Dlaczego wszyscy popełniacie występki przeciwko mnie?'[n]— brzmi wypowiedź Jehowy. **30** Na darmo biłem waszych synów.[o] Nie przyjęli skarcenia.[p] Wasz miecz pożarł waszych proroków jak lew, który wytraca.[q] **31** O, pokolenie, zważajcie na słowo Jehowy.[r]

„Czy stałem się dla Izraela zwykłym pustkowiem[s] lub ziemią nieprzeniknionej ciemności? Czemuż to oni, mój lud, powiedzieli: ‚Poszliśmy sobie. Już nie przyjdziemy do ciebie'?[t] **32** Czy dziewica może zapomnieć o swych ozdobach, oblu-

ROZDZ. 2

a Iz 19:13 Jer 44:1 Jer 46:19 Eze 30:13
b Jer 43:7 Jer 46:14 Eze 30:18
c Iz 1:7
d 1Kn 28:9 2Kn 7:19
e Pwt 32:10 Ps 77:20 Ps 78:54 Ps 136:16 Iz 63:13
f Iz 30:2 Iz 31:1 Lam 5:6 Eze 16:26 Eze 17:15 Eze 23:3 2Ko 6:14
g Joz 13:3 Iz 23:3
h 2Kl 16:7 Oz 5:13
i Iz 3:9 Oz 5:5
j Oz 11:7
k Jer 4:18 Am 8:10
l Jer 5:22
m Dz 4:24
n Kpl 26:13 Pwt 4:20 Iz 9:4 Nah 1:13
o 1Kl 14:23 Eze 6:13 Oz 4:13
p Iz 57:5 Jer 3:6 Jer 17:2
q Wj 34:15 Eze 16:15 Oz 6:10
r Wj 15:17 Ps 44:2 Ps 80:8 Iz 5:1
s Iz 1:21 Iz 5:4
t Hi 9:30
u Pwt 32:34 Hi 14:17 Ps 90:8 Jer 16:17 Oz 13:12 Am 8:7
v Prz 28:13 Prz 30:12
w Prz 30:20
x Jer 7:31
y Oz 8:9
z Jer 14:6

szpalta 2

a Oz 2:3
b Jer 18:12
c Iz 2:6 Jer 3:13
d Jer 44:17
e Wj 22:7
f Ezd 9:7 Dn 9:6

g Iz 44:13; Hab 2:18; **h** 2Kn 29:6; Jer 32:33; **i** Sdz 10:15; 2Kn 20:9; Ps 78:34; Ps 106:47; Iz 26:16; Oz 5:15; **j** Pwt 32:37; Sdz 10:13; Iz 45:20; **k** Sdz 10:14; Iz 46:7; **l** Jer 11:13; **m** 1Sm 2:10; **n** Jer 5:1; Jer 9:2; Dn 9:11; Oz 7:13; **o** 2Kn 28:22; Iz 9:13; **p** Iz 1:5; Jer 5:3; Sof 3:2; **q** 2Kn 36:16; Neh 9:26; Mt 21:35; Mt 23:34; Dz 7:52; 1Ts 2:15; **r** Mi 6:9; **s** 2Kn 31:10; Neh 9:25; **t** Pwt 32:15.

bienica o swych przepaskach na piersi? A jednak mój lud – oni zapominali o mnie przez niezliczone dni.[a]

33 „Czemu, niewiasto, poprawiasz swoją drogę, by szukać miłości? Dlatego też w tym, co złe, uczyłaś swych dróg.[b] **34** Ponadto na połach twych szat znaleziono ślady krwi dusz[c] ludzi niewinnych i ubogich.[d] Nie w trakcie włamania je znalazłem, lecz są one na nich wszystkich.[e] **35** „Ty jednak mówisz: ‚Pozostaję niewinna. Zaiste, jego gniew odwrócił się ode mnie'.[f]

„Oto wdaję się w spór z tobą z powodu twej wypowiedzi: ‚Nie zgrzeszyłam'.[g] **36** Dlaczego zmienność swej drogi uważasz za zupełnie nic nie znaczącą?[h] Zawstydzisz się również z powodu Egiptu,[i] tak jak się zawstydziłaś z powodu Asyrii.[j] **37** Toteż i ty pójdziesz z rękami na głowie,[k] gdyż Jehowa odrzucił obiekty twej ufności i nie powiedzie ci się z nimi".

3 Powiada się: „Jeśli mężczyzna odprawi swą żonę i ona odejdzie od niego, i wyjdzie za innego mężczyznę, to czy tamten znowu do niej wróci?"[l]

Czy ta ziemia nie została zupełnie splugawiona?[m]

„A ty uprawiałaś nierząd z wieloma towarzyszami;[n] czy ma więc nastąpić powrót do mnie?"[o] – brzmi wypowiedź Jehowy. **2** „Podnieś swe oczy na udeptane ścieżki i zobacz.[p] Gdzież to nie zostałaś zgwałcona?[q] Dla nich rozsiadłaś się przy drogach jak Arab na pustkowiu;[r] plugawisz ziemię swymi nierządami i swą niegodziwością.[s] **3** Toteż ulewy zostały wstrzymane[t] i nie spadł nawet deszcz wiosenny.[u] A ty masz teraz czoło żony uprawiającej nierząd. Nie chciałaś się poczuć upokorzona.[a] **4** Odtąd wołasz do mnie: ‚Mój Ojcze,[b] jesteś zaufanym przyjacielem mej młodości![c] **5** Czy należy żywić urazę po czas niezmierzony lub wiecznie na coś zważać?'[d] Oto, co mówiłaś, a popełniałaś złe rzeczy i ci się udawało".[e]

6 A Jehowa przemówił do mnie za dni króla Jozjasza:[f] „‚Czy widziałeś, co uczyniła ona – niewierny Izrael?[g] Idzie na każdą wysoką górę[h] i pod każde bujne drzewo,[i] by tam uprawiać nierząd.[j] **7** I gdy to wszystko uczyniła, stale mówiłem, żeby wróciła do mnie, lecz ona nie wróciła;[k] a Juda patrzyła na swą zdradziecko postępującą siostrę.[l] **8** Gdy to zobaczyłem – właśnie dlatego, że ona, niewierny Izrael, dopuściła się cudzołóstwa – odprawiłem ją[m] i dałem jej świadectwo rozwodu,[n] mimo to zdradziecko postępująca Juda, jej siostra, nie zlękła się, lecz sama także zaczęła chodzić i uprawiać nierząd.[o] **9** A do jej nierządu doszło z powodu jej lekkomyślności, plugawiła więc tę ziemię[p] i cudzołożyła z kamieniami i drzewami;[q] **10** pomimo tego wszystkiego jej zdradziecko postępująca siostra, Juda, nie wróciła do mnie całym swym sercem,[r] lecz fałszywie'[s] – brzmi wypowiedź Jehowy".

11 I Jehowa rzekł jeszcze do mnie: „Ona, niewierny Izrael, pokazała, że jej dusza jest bardziej prawa niż zdradziecko postępująca Juda.[t] **12** Idź i owieść północy[u] te słowa, i mów:

ROZDZ. 2

a Ps 106:21 Iz 17:10 Jer 13:25 Jer 18:15 Oz 8:14
b 2Kn 33:9
c Rdz 9:5
d 2Kl 21:16 2Kl 24:4 Ps 106:38 Iz 10:2 Iz 59:7 Jer 19:4 Mt 23:35
e Wj 22:2
f Prz 28:13
g 1Jn 1:8
h Oz 12:2
i Iz 30:3 Jer 37:7
j 2Kn 28:20
k 2Sm 13:19

ROZDZ. 3

l Pwt 24:4
m Iz 24:5 Jer 2:7
n Jer 2:20 Eze 16:28
o Jer 4:1 Za 1:3
p Jer 2:23
q Eze 16:16 Eze 20:28
r Rdz 38:16 Prz 23:28
s Jer 2:7
t Kpł 26:19 Pwt 28:23 Iz 5:6 Jer 9:12 Jer 14:4 Am 4:7 Ag 1:11
u Jer 5:24

szpalta 2

a Jer 6:15 Sof 3:5
b Jer 3:19 Jer 31:9
c Ps 71:5 Prz 2:17 Jer 2:2 Oz 2:15
d Ps 77:7 Ps 103:9 Iz 57:16 Iz 64:9
e Mi 2:1 Mi 7:3 Sof 3:3
f 2Kl 22:1
g Jer 7:24
h Iz 57:7 Jer 2:20 Eze 6:3

i 1Kl 14:23; Jer 17:2; **j** Eze 20:28; Oz 4:13; **k** 2Kl 17:13; 2Kn 30:6; Oz 14:1; **l** Eze 16:46; Eze 23:2; **m** Iz 1:21; Eze 23:9; Oz 2:2; Oz 9:15; **n** Pwt 24:1; Iz 50:1; **o** 2Kl 17:19; Eze 23:11; **p** Jer 2:7; **q** Iz 57:6; Jer 2:27; **r** Ps 78:37; Oz 7:14; **s** Prz 11:20; **t** Eze 16:51; Eze 23:11; **u** 2Kl 17:6; Jer 23:8; Jer 31:8.

„,„Powróćże, niewierna, Izraelu" — brzmi wypowiedź Jehowy'.[a] ,„Swego oblicza nie będę ku wam zwracał w gniewie,[b] ja bowiem jestem lojalny" — brzmi wypowiedź Jehowy'. ,„Nie będę żywił urazy po czas niezmierzony.[d] **13** Tylko zwróć uwagę na swe przewinienie, bo dopuściłaś się występku przeciw Jehowie, swemu Bogu,[e] i na wszystkie strony kierowałaś swe drogi ku obcym[f] pod każde bujne drzewo,[g] ale mojego głosu nie słuchaliście" — brzmi wypowiedź Jehowy' ".

14 „Powróćcie, odszczepieńczy synowie"[h] — brzmi wypowiedź Jehowy. „Ja bowiem stałem się waszym właścicielem, mężem;[i] i wezmę was, po jednym z miasta i po dwóch z rodziny, i przyprowadzę was na Syjon.[j] **15** I dam wam pasterzy odpowiadających memu sercu,[k] i karmić was będą poznaniem i wnikliwością.[l] **16** I staniecie się liczni, i w owych dniach wydawać będziecie owoc w tej ziemi" — brzmi wypowiedź Jehowy.[m] „Już nie będą mówić: ‚Arka Przymierza Jehowy!'[n] ani nie przyjdzie to do serca, ani na nią nie wspomną,[o] ani nie będą odczuwać jej braku i nie będzie się już jej wykonywać. **17** W owym czasie będą nazywać Jerozolimę tronem Jehowy;[p] i do niej zostaną zebrane wszystkie narody[q] dla imienia Jehowy w Jerozolimie,[r] i już nie będą chodzić w uporze swych złych serc".[s]

18 „W owych dniach pójdą, dom Judy wraz z domem Izraela,[t] i razem[u] przyjdą z ziemi północnej do ziemi, którą dałem jako dziedziczną własność waszym praojcom.[v] **19** Ja rzekłem: ‚Jakże umieściłem cię pośród synów i dałem ci piękną ziemię,[w] dziedziczną własność ozdoby zastępów narodów!' I powiedziałem jeszcze: ‚„Mój Ojcze!"[a] będziecie wołać do mnie i nie odwrócicie się od podążania za mną'. **20** ‚Zaiste, jak żona zdradziecko odeszła od swego towarzysza,[b] tak wy, domu Izraela, postąpiliście zdradziecko wobec mnie'[c] — brzmi wypowiedź Jehowy".

21 Na udeptanych ścieżkach słyszano odgłos, płacz, błagania synów Izraela. Bo wykrzywili swą drogę;[d] zapomnieli o Jehowie, swym Bogu.[e]

22 „Wróćcie, odszczepieńczy synowie.[f] Uzdrowię wasze odszczepieństwo".[g]

„Oto jesteśmy! Przyszliśmy do ciebie, bo ty, Jehowo, jesteś naszym Bogiem.[h] **23** Doprawdy, wzgórza, jak również zgiełk na górach[i] to fałsz.[j] Doprawdy, w Jehowie, naszym Bogu, jest wybawienie Izraela.[k] **24** Lecz ta haniebna rzecz[l] już od naszej młodości pożerała trud naszych praojców, ich trzody i ich stada, ich synów i ich córki. **25** Leżymy w swojej hańbie[m] i okrywa nas nasze upokorzenie;[n] bo przeciw Jehowie, naszemu Bogu, grzeszyliśmy,[o] my i nasi ojcowie, od naszej młodości aż po dziś dzień,[p] i nie byliśmy posłuszni głosowi Jehowy, naszego Boga".[q]

4 „Gdybyś chciał wrócić, Izraelu — brzmi wypowiedź Jehowy — możesz do mnie wrócić.[r] I jeśli ze względu na mnie usuniesz swe obrzydliwości,[s] nie będziesz uciekinierem. **2** I jeśli

ROZDZ. 3

a Jer 4:1
Eze 33:11
Oz 6:1
Oz 14:1

b Oz 11:8

c 2Sm 22:26
Ps 18:25
Ps 86:5
Obj 15:4

d Ps 79:5

e Kpł 26:40
Prz 28:13
Oz 7:13

f Jer 2:25
Eze 16:15

g Pwt 12:2

h Iz 57:17
Jer 4:22

i Iz 54:5
Jer 2:2
Jer 31:32
Oz 2:19

j Jer 23:3
Rz 11:5

k Jer 23:4
Eze 34:23
Ef 4:11

l Jn 21:15
Dz 20:28

m Iz 61:4
Oz 1:10

n 1Sm 4:5

o Iz 65:17

p Ps 87:3
Jer 14:21
Eze 43:7

q Iz 2:2
Iz 60:3
Mi 4:2
Za 2:11
Za 8:23
Obj 7:9

r Iz 26:8
Iz 56:6
Za 8:22

s Ps 78:8

t Jer 50:4
Oz 1:11

u 2Kn 36:23
Ezd 1:3
Eze 37:19

v Jer 23:8
Am 9:15

w Ps 106:24
Eze 20:6

szpalta 2

a Iz 63:16
Iz 64:8
Mt 6:8
1Pt 1:17

b Oz 3:1

c Iz 48:8
Jer 5:11
Oz 5:7
Oz 6:7
Mal 2:11

d Prz 10:9; Mi 3:9; **e** Iz 17:10; Eze 23:35; Oz 8:14; Oz 13:6; **f** Oz 6:1; Oz 14:1; **g** Jer 33:6; Oz 14:4; **h** Jer 31:18; Oz 3:5; Za 13:9; **i** Iz 65:7; **j** Jer 10:14; Jon 2:8; **k** Ps 3:8; Ps 37:39; Iz 12:2; Jn 4:22; **l** Jer 11:13; Oz 9:10; **m** Ezd 9:6; Jer 2:26; Dn 9:7; **n** Eze 7:18; **o** Ps 51:4; Jer 2:19; Eze 36:31; **p** Ezd 9:7; Ps 106:7; **q** Sdz 2:2; Iz 48:8; Jer 22:21; Dn 9:10; 1Ko 10:8; **ROZDZ. 4** **r** Pwt 30:2; Iz 31:6; Jer 3:22; Oz 14:1; Jl 2:12; **s** 2Kn 15:8.

przysięgniesz:[a] ‚Jako żyje Jehowa w prawdzie,[b] w sprawiedliwości i w prawości!',[c] to w nim narody będą sobie błogosławić i w nim będą się chlubić".[d]

3 Oto bowiem, co Jehowa rzekł do mężów judzkich i jerozolimskich: „Zaorzcie sobie ziemię uprawną i nie siejcie między cierniami.[e] **4** Obrzezajcie się dla Jehowy i usuńcie napletki swych serc,[f] mężowie judzcy i mieszkańcy Jerozolimy; żeby moja złość nie buchnęła jak ogień, tak iż by płonęła, a nikt by nie gasił, z powodu niegodziwości waszych postępków".[g]

5 Opowiedzcie to w Judzie i ogłoście to w Jerozolimie,[h] i mówcie to otwarcie, i dmijcie w róg po całym kraju.[i] Wołajcie głośno, mówiąc: „Zbierzcie się i wejdźmy do warownych miast.[j] **6** Podnieście sygnał ku Syjonowi. Zapewnijcie sobie schronienie. Nie stójcie". Bo z północy sprowadzam nieszczęście,[k] wręcz wielką klęskę. **7** Wybiegł jak lew ze swej gęstwiny,[l] wyruszył ten, który doprowadza narody do zguby;[m] wyszedł ze swego miejsca, by z twojej ziemi uczynić dziwowisko. Twoje miasta legną w gruzach, tak iż nie będzie żadnego mieszkańca.[n] **8** Przeto opaszcie się worem.[o] Bijcie się w piersi i wyjcie,[p] gdyż płonący gniew Jehowy nie odwrócił się od nas.[q]

9 „I stanie się w owym dniu — brzmi wypowiedź Jehowy — że serce króla zginie,[r] także serce książąt; i kapłani zostaną wprawieni w zdumienie, a prorocy się zadziwią".[s]

10 I odezwałem się: „Ach, Wszechwładny Panie, Jehowo! Doprawdy, całkowicie zwiodłeś ten lud[t] i Jerozolimę, mówiąc: ‚Pokój mieć będziecie',[u] a miecz przeniknął aż do duszy".

ROZDZ. 4

a Pwt 10:20; Iz 65:16
b Iz 48:1
c Ps 99:4
d Iz 45:25; Jer 9:24; 1Ko 1:31
e Oz 10:12
f Pwt 10:16; Pwt 30:6; Jer 9:26; Dz 7:51; Rz 2:29; Kol 2:11
g Kpł 26:28; Lam 4:11
h Jer 5:20; Jer 11:2
i Jer 6:1; Eze 33:3; Oz 8:1; Am 3:6
j Jer 8:14; Jer 35:11
k Jer 1:14; Jer 6:1; Jer 21:7; Jer 25:9
l 2Kl 24:1; 2Kl 25:1; Jer 5:6; Jer 50:17
m Eze 26:7
n Iz 1:7; Iz 5:9; Iz 6:11; Jer 2:15; Jer 9:11
o Jer 6:26; Jl 2:12; Am 8:10
p Eze 21:12
q Iz 9:17; Iz 10:4
r 2Kl 25:5
s Iz 29:9; Dz 13:41
t Eze 14:9; 2Ts 2:11
u Jer 5:12; Jer 6:14; Jer 14:13; Jer 23:17; 1Ts 5:3

SZPALTA 2

a Eze 17:10; Oz 13:15
b Iz 22:4
c Jer 1:16
d Iz 5:28
e Pwt 28:49; Lam 4:19; Oz 8:1; Hab 1:8
f Iz 1:16; Eze 18:31
g Prz 1:22
h Sdz 18:29; Sdz 20:1; Jer 8:16
i Joz 17:15; Joz 20:7
j Pwt 28:49; Iz 39:3
k 2Kl 25:2; Iz 1:8

11 W owym czasie zostanie powiedziane do tego ludu i do Jerozolimy: „Palący wiatr udeptanych ścieżek przez pustkowie[a] jest w drodze do córy mojego ludu;[b] nie służy on do odwiewania ani do oczyszczania. **12** Stamtąd przychodzi do mnie wiatr wiejący z całą siłą. A ja wypowiem sądy na nich.[c] **13** Oto nadciągnie jak chmury deszczowe, a jego rydwany są jak wicher.[d] Konie jego są szybsze od orłów.[e] Biada nam, gdyż zostaliśmy złupieni! **14** Obmyj swe serce z niegodziwości, Jerozolimo, żebyś mogła być wybawiona.[f] Jak długo będą w tobie mieszkać twoje błędne myśli?[g] **15** Bo głos mówi z Dan[h] i ogłasza coś szkodliwego z górzystego regionu Efraima.[i] **16** Wspominajcie o tym narodom. Ogłaszajcie to przeciw Jerozolimie".

„Strażnicy przychodzą z dalekiej ziemi[j] i wydadzą głos przeciw miastom Judy. **17** Ze wszystkich stron stanęli przeciw niej niczym straże otwartego pola,[k] gdyż przeciwko mnie się zbuntowała"[l] — brzmi wypowiedź Jehowy. **18** „Twoja droga i twoje postępki — dostaniesz za nie odpłatę.[m] Ta jest twoim nieszczęściem, wszak jest gorzka; gdyż dotarła prosto do twego serca".

19 O, moje wnętrzności, moje wnętrzności! Cierpię dotkliwe bóle w ścianach swego serca.[n] Moje serce jęczy we mnie.[o] Nie mogę milczeć, bo moja dusza usłyszała dźwięk rogu, wojenny sygnał alarmowy.[p] **20** Przywołano klęskę za klęską, bo złupiony został cały kraj.[q] Nagle złupiono moje namioty,[r] w jednej

l Neh 9:26; Iz 1:20; Iz 30:9; Iz 63:10; Eze 2:3; Eze 20:21; **m** Ps 107:17; Prz 1:31; Prz 5:22; Iz 50:1; Jer 2:17; **n** Iz 15:5; Iz 21:3; **o** Ps 42:5; Iz 16:11; **p** Sof 1:16; **q** Ps 42:7; Ps 137:8; **r** Jer 6:26; Jer 10:20.

chwili moje płótna namiotowe.
21 Jak długo mam patrzeć na sygnał, słuchać dźwięku rogu?[a]
22 Bo mój lud jest głupi.[b] Nie zwracają na mnie uwagi.[c] Są niemądrymi synami; i nie wykazują zrozumienia.[d] Mądrzy są, aby wyrządzać zło, lecz nie mają wiedzy, by wyświadczać dobro.[e]

23 Spoglądałem na tę ziemię, a oto była pusta i próżna;[f] i ku niebiosom, a ich światła już nie było.[g] **24** Spoglądałem na góry – oto się kołysały, a wszystkie wzgórza się chwiały.[h] **25** Spoglądałem, a oto nie było ziemskiego człowieka, uciekły też wszystkie latające stworzenia niebios.[i] **26** Spoglądałem, a oto sad był pustkowiem i wszystkie miasta były zburzone.[j] Stało się to za sprawą Jehowy, od jego płonącego gniewu.

27 Tak bowiem rzekł Jehowa: „Cała ta ziemia stanie się bezludnym pustkowiem[k] i czyż nie mam dokonać zupełnej zagłady?[l] **28** Dlatego ziemia ta pogrąży się w żałobie,[m] a niebiosa w górze ściemnieją.[n] Gdyż powiedziałem, rozważyłem i nie żałowałem ani od tego nie odstąpię.[o] **29** Z powodu odgłosu jeźdźców i strzelających z łuku całe miasto ucieka.[p] Weszli w gęstwiny i wspięli się do skał.[q] Każde miasto jest opuszczone i nie mieszka w nich żaden człowiek".

30 Teraz, gdy jesteś złupiona, co będziesz czynić, skoro przyodziewałaś się w szkarłat, skoro przystrajałaś się złotymi ozdobami, skoro powiększałaś swe oczy czarnym tuszem?[r] Na próżno się upiększałaś.[s] Ci, którzy cię pożądali, odrzucili cię; nastają na twoją duszę.[t] **31** Bo usłyszałem głos jakby chorej, udrękę jakby rodzącej swe pierwsze dziecko,[a] głos córy syjońskiej, która z trudem łapie oddech. Wyciąga swe dłonie:[b] „Biada mi teraz, bo moja dusza jest zmęczona z powodu zabójców!"[c]

5 Przejdźcie po ulicach Jerozolimy i zobaczcie, i przekonajcie się, i przeszukajcie jej place, czy zdołacie znaleźć męża,[d] czy jest ktoś czyniący sprawiedliwość,[e] ktoś zabiegający o wierność,[f] a ja jej przebaczę. **2** Nawet gdyby mówili: „Jako żyje Jehowa!", i tak przysięgaliby na oczywisty fałsz.[g]

3 Jehowo, czy twoje oczy nie są skierowane na wierność?[h] Uderzyłeś ich,[i] lecz oni się nie pochorowali.[j] Wytracałeś ich.[k] Oni nie chcieli przyjąć skarcenia.[l] Swe oblicza uczynili twardszymi od skały.[m] Nie chcieli zawrócić.[n] **4** Nawet ja powiedziałem sobie: „Zaiste, są niskiego stanu. Postępowali głupio, bo zlekceważyli drogę Jehowy, sąd swego Boga.[o] **5** Udam się do wielkich i porozmawiam z nimi;[p] bo zapewne zważali na drogę Jehowy, na sąd swego Boga.[q] Z całą pewnością oni wszyscy razem połamali jarzmo; porozrywali więzy".[r]

6 Dlatego uderzył na nich lew z lasu, łupi ich wilk z pustynnych równin,[s] lampart czyha w pobliżu ich miast.[t] Każdy, kto z nich wychodzi, zostaje rozszarpany. Namnożyło się bowiem ich występków; liczne stały się ich niewierności.[u]

7 Jak mogę ci to przebaczyć? Twoi synowie mnie opuścili i przysięgają[v] na to, co nie jest

ROZDZ. 4

a Jer 6:1
b Pwt 32:6
Iz 6:9
Jer 5:21
c Oz 5:4
d Oz 4:14
e Mi 2:1
f Iz 24:19
Jer 9:10
g Iz 5:30
Iz 13:10
Eze 32:8
Jl 2:31
Mt 24:29
h Iz 5:25
Eze 38:20
Nah 1:5
Hab 3:6
i Jer 9:10
Oz 4:3
Sof 1:3
j Pwt 29:23
k 2Kn 36:21
Iz 6:11
Jer 12:11
Eze 33:28
l Kpl 26:32
Jer 10:22
Jer 12:11
Eze 11:13
m Iz 24:4
Oz 4:3
Jl 1:10
n Iz 5:30
Iz 50:3
Jl 2:2
Jl 2:30
o Lb 23:19
2Kl 23:26
Iz 43:13
Iz 46:10
Eze 24:14
p 2Kl 25:4
q Iz 2:19
Obj 6:15
r 2Kl 9:30
Eze 23:40
Obj 17:4
s Eze 23:26
t Jer 22:20
Lam 1:2
Obj 17:16

szpalta 2

a Jer 6:24
1Ts 5:3
b Iz 1:15
Lam 1:17
c Jer 45:3
Eze 23:47

ROZDZ. 5

d Eze 22:30
e Rdz 18:32
Ps 12:1
Ps 14:3
Eze 22:29
Am 5:7
Mi 7:2
f Iz 59:4
g Iz 48:1
Jer 7:9
h 2Kn 16:9
Ps 101:6
i 2Kn 28:22
j Iz 1:5; Iz 9:13; Jer 2:30; **k** Pwt 28:21; **l** Ps 50:17; Iz 1:5; Iz 42:25; Jer 7:28; Sof 3:2; **m** Prz 21:29; Za 7:11; **n** Eze 3:7; **o** Iz 27:11; Jer 7:8; Oz 4:6; **p** Mal 2:7; **q** Mi 3:1; **r** Ps 2:3; **s** Ps 104:20; Sof 3:3; **t** Oz 13:7; **u** Ezd 9:6; Iz 59:12; Eze 23:19; **v** Joz 23:7; Jer 12:16; Am 8:14; Sof 1:5.

Bogiem.[a] Syciłem ich,[b] lecz oni dalej cudzołożyli,[c] chodzą też gromadnie do domu nierządnicy. **8** Stali się jak konie ogarnięte żądzą seksualną, mające mocne jądra. Każdy z nich rży do żony swego towarzysza.[d]

9 „Czyż z powodu tych rzeczy nie mam dokonać rozrachunku?" — brzmi wypowiedź Jehowy.[e] „Albo czy na narodzie takim jak ten nie ma się pomścić moja dusza?"[f]

10 „Wyruszcie przeciwko jej rzędom winorośli i niszczcie,[g] lecz nie doprowadzajcie do całkowitego wytracenia.[h] Usuńcie jej bujne latorośle, ponieważ nie należą do Jehowy.[i] **11** Bo dom Izraela i dom Judy naprawdę postępował wobec mnie zdradziecko" — brzmi wypowiedź Jehowy.[j] **12** „Zaparli się Jehowy i mówią: ‚Nie ma go.[k] Nie przyjdzie na nas żadne nieszczęście i nie ujrzymy miecza ani klęski głodu'.[l] **13** A prorocy stają się wiatrem i nie ma w nich słowa.[m] Tak właśnie zostanie im uczynione".

14 Dlatego tak rzekł Jehowa, Bóg Zastępów: „Ponieważ mówicie tę rzecz, oto ja czynię moje słowa ogniem w twoich ustach,[n] a ten lud będzie kawałkami drewna, które on strawi".[o]

15 „Oto ja sprowadzam na was naród z daleka,[p] domu Izraela" — brzmi wypowiedź Jehowy. „Jest to naród trwały.[q] Jest to naród od dawien dawna, naród, którego języka nie znasz i nie potrafisz słuchać ze zrozumieniem tego, co oni mówią. **16** Ich kołczan jest jak otwarty grobowiec; wszyscy oni są mocarzami.[r] **17** Pożrą twoje zbiory i twój chleb.[s] Pożrą twoich synów i twoje córki. Pożrą twoje trzody i stada. Pożrą twoją winorośl i drzewo figowe.[a] Rozbiją mieczem twoje warowne miasta, w których pokładasz ufność".

18 „I nawet w owych dniach — brzmi wypowiedź Jehowy — nie wytracę was.[b] **19** Wy zaś powiecie: ‚Za co Jehowa, nasz Bóg, uczynił nam to wszystko?'[c] I powiesz im: ‚Jak mnie opuściliście i służyliście cudzoziemskiemu bogu w swojej ziemi, tak będziecie służyć obcym w ziemi, która do was nie należy' ".[d]

20 Oznajmijcie to w domu Jakuba i ogłoście to w Judzie, mówiąc: **21** „Słuchaj więc tego, niemądry ludu pozbawiony serca:[e] Mają oczy, lecz nie widzą;[f] mają uszy, lecz nie słyszą.[g] **22** ‚Czy się mnie nie boicie[h] — brzmi wypowiedź Jehowy — albo czy nie cierpicie dotkliwych bólów z powodu mnie,[i] który ustanowiłem piasek granicą morza, przepis istniejący przez czas niezmierzony, tak iż nie może przeminąć? Chociaż jego fale się piętrzą, nie mogą przemóc; i chociaż się burzą, nie mogą się przez niego przewalić.[j] **23** Ale lud ten ma serce uparte i buntownicze; zboczyli i idą swoją drogą.[k] **24** Lecz nie powiedzieli w swym sercu: „Bójmy się teraz Jehowy, naszego Boga,[l] Tego, który we właściwym czasie daje ulewę i deszcz jesienny, i deszcz wiosenny,[m] Tego, który dla nas strzeże ustalonych tygodni żniwa".[n] **25** Wasze przewinienia odwróciły to wszystko, a wasze grzechy pozbawiły was tego, co dobre.[o]

26 „‚Gdyż pośród mego ludu znaleziono niegodziwców.[p] Wpatrują się oni jak przykucnięci

ROZDZ. 5

a Pwt 32:21 Jer 2:11 1Ko 8:4 Gal 4:8
b Eze 16:49 Oz 13:6
c Eze 22:11
d Jer 13:27
e Jer 9:9
f Kpl 26:25 Jer 44:22 Nah 1:2
g 2Kn 36:17 Jer 39:8
h Kpl 26:44 Jer 46:28 Am 9:8
i Ps 78:61
j Iz 48:8 Jer 3:20 Oz 5:7 Oz 6:7
k 2Kn 36:16 Iz 28:15
l Ps 10:6 Jer 4:10 Jer 23:17
m Iz 41:29 Oz 9:7
n Jer 1:9
o Jer 23:29 Oz 6:5 Obj 11:5
p Pwt 28:49 Jer 1:15 Jer 4:16 Jer 25:9 Eze 7:24
q Hab 1:6
r Pwt 28:50
s Kpl 26:16 Pwt 28:51

szpalta 2

a Jer 8:13
b Jer 4:27
c Pwt 29:25 1Kl 9:9 Jer 2:35 Jer 13:22 Jer 16:10
d Pwt 4:27 Pwt 28:48 2Kn 7:22
e Pwt 29:4 Jer 4:22
f Iz 59:10
g Iz 6:9 Eze 12:2 Oz 7:11 Mt 13:13 Mk 8:18 Dz 28:26
h Pwt 28:58 Ps 119:120 Obj 15:4
i Ps 99:1
j Hi 26:10 Hi 38:11 Ps 33:7 Ps 104:9 Prz 8:29

k Ps 78:8; Ps 81:12; Ps 95:10; Iz 1:23; Iz 65:2; Jer 3:17; Jer 11:8; Jer 18:12; Oz 11:7; Dz 7:51; **l** Ps 33:18; **m** Pwt 11:14; Ps 147:8; Jl 2:23; Jak 5:7; **n** Rdz 8:22; **o** Pwt 28:23; Ps 107:17; Jer 3:3; **p** Eze 22:6.

ptasznicy.[a] Zastawili zgubną pułapkę. Ludzi łapią. **27** Jak klatka jest pełna stworzeń latających, tak ich domy są pełne podstępu.[b] Dlatego stali się wielkimi i zdobywają bogactwo.[c] **28** Roztyli się;[d] zaczęli błyszczeć. Obfitowali w to, co złe. Nie bronili żadnej sprawy sądowej,[e] nawet sprawy chłopca nie mającego ojca[f] — żeby zapewnić sobie powodzenie;[g] nie zajęli się też sądem ubogich'".

29 „Czy z powodu tych rzeczy nie mam dokonać rozrachunku — brzmi wypowiedź Jehowy — albo czy na narodzie takim jak ten nie ma się pomścić moja dusza?[h] **30** Doszło do tego, że jest w tej ziemi zadziwiająca sytuacja, coś przerażającego:[i] **31** Prorocy prorokują fałsz,[j] a kapłani według swej mocy narzucają swą dominację.[k] Mój lud zaś tak to umiłował;[l] i co zrobicie, gdy nadejdzie tego kres?"[m]

6 Schrońcie się, synowie Beniamina, uchodząc z Jerozolimy; i w Tekoi[n] zadmijcie w róg.[o] A nad Bet-Hakkerem[p] podnieście sygnał ogniowy; gdyż z północy spogląda nieszczęście, wręcz wielka klęska.[q] **2** Córa syjońska przypominała kobietę uroczą i wypielęgnowaną.[r] **3** Zaczęli do niej przychodzić pasterze ze swymi stadami. Przeciwko niej rozbili wokoło swe namioty.[s] Wypaśli każdy swoją część.[t] **4** Przeciwko niej uświęcili wojnę:[u] „Wstańcie i wyruszmy w południe!"[v]

„Biada nam, bo dzień się nachylił, bo się wydłużają wieczorne cienie!"

5 „Wstańcie i wyruszmy nocą, i w ruinę obróćmy jej wieże mieszkalne".[w]

6 Oto bowiem, co rzekł Jehowa Zastępów: „Naścinaj drzewa[x] i usyp przeciw Jerozolimie wał oblężniczy.[a] Ona jest miastem, z którym należy dokonać rozrachunku.[b] Jest w niej tylko ucisk.[c] **7** Jak cysterna zachowuje zimno swych wód, tak ona zachowuje zimno swej niegodziwości. Słychać w niej gwałt i złupienie;[d] choroba i plaga są stale przed moim obliczem. **8** Poddaj się skorygowaniu,[e] Jerozolimo, żeby moja dusza nie odwróciła się od ciebie ze wstrętem;[f] żebym cię nie uczynił podobną do bezludnego pustkowia, ziemi nie zamieszkanej".[g]

9 Oto, co rzekł Jehowa Zastępów: „Oni bez wątpienia zbiorą ostatek Izraela jak winorośl.[h] Cofnij swą rękę jak ten, kto zbiera winogrona z pędów winorośli".

10 „Do kogo mam mówić i kogo ostrzegać, żeby usłyszeli? Ich ucho jest nieobrzezane, tak iż nie potrafią natężać uwagi.[i] Oto słowo Jehowy stało się dla nich hańbą,[j] w słowie tym nie znajdują upodobania.[k] **11** I napełniłem się złością Jehowy. Znużyłem się powstrzymywaniem".[l]

„Wylej ją na dziecko na ulicy[m] i jednocześnie na zaufane grono młodzieńców; bo oni też zostaną złapani, mężczyzna ze swą żoną, starzec z tym, który jest pełen dni.[n] **12** A ich domy przypadną innym, jednocześnie pola i żony.[o] Gdyż wyciągnę rękę przeciwko mieszkańcom tej ziemi" — brzmi wypowiedź Jehowy.[p]

13 „Bo od najmniejszego z nich aż do największego z nich każdy ciągnie dla siebie niesprawiedliwy zysk;[q] i od proroka

ROZDZ. 5

a Ps 10:9 Prz 1:17 Hab 1:15
b Oz 12:7 Am 8:5 Mi 6:11
c Jer 17:11
d Pwt 32:15 Jak 5:5
e Ps 82:2
f Iz 1:23 Za 7:10
g Hi 12:6 Ps 73:12 Jer 12:1
h Jer 9:9
i Jer 2:12 Jer 23:14 Oz 6:10
j Jer 14:14 Lam 2:14 Eze 13:6
k Jer 32:32 Mt 27:20
l Iz 30:10 Jn 3:19 2Ts 2:12 2Tm 4:3
m Pwt 28:29 Iz 10:3

ROZDZ. 6

n 2Sm 14:2 2Kn 11:6 Am 1:1
o Jer 4:5
p Neh 3:14
q Jer 1:14 Jer 4:6 Jer 10:22
r Iz 3:16
s 2Kl 25:1
t Jer 4:17
u Jl 3:9
v Jer 15:8
w 2Kn 36:19 Am 2:5
x Pwt 20:20

szpalta 2

a Eze 21:22 Łk 19:43
b Jer 5:9
c 2Kl 21:16 Eze 7:23
d Ps 55:9 Jer 20:8 Eze 7:11 Mi 2:2
e Prz 4:13 Sof 3:7

f Eze 23:18; Oz 9:12; **g** Kpl 26:34; Jer 2:15; Jer 9:11; **h** Iz 24:13; Jer 49:9; **i** Iz 6:10; Jer 7:26; Dz 7:51; **j** 2Kn 36:16; Jer 20:8; **k** 2Tm 4:3; **l** Jer 20:9; **m** Jer 9:21; Jer 18:21; **n** Eze 9:6; **o** Pwt 28:30; Jer 8:10; Lam 5:11; Sof 1:13; **p** Iz 5:25; **q** Jer 8:10; Eze 22:12; Eze 33:31; Łk 16:14.

aż do kapłana każdy postępuje fałszywie.[a] **14** I usiłują powierzchownie leczyć ranę mojego ludu,[b] mówiąc: ‚Jest pokój! Jest pokój!', podczas gdy nie ma pokoju.[c] **15** Czy się wstydzili, że popełniali obrzydliwości?[d] Po pierwsze, wcale się nie wstydzą; po drugie, nawet nie umieją czuć się upokorzeni.[e] Dlatego upadną wśród upadających;[f] potkną się w czasie, gdy będę dokonywał z nimi rozrachunku" — powiedział Jehowa.

16 Oto, co rzekł Jehowa: „Stańcie na drogach i zobaczcie, i pytajcie o dawne szlaki, gdzie teraz jest dobra droga;[g] i chodźcie nią,[h] a znajdźcie wytchnienie dla swych dusz".[i] Lecz oni mówili: „Nie będziemy chodzić".[j] **17** „I postawiłem nad wami strażników:[k] ‚Zwracajcie uwagę na dźwięk rogu!' "[l] Lecz oni mówili: „Nie będziemy zwracać uwagi".[m] **18** „Dlatego słuchajcie, narody! I dowiedz się, zgromadzenie, co będzie u nich. **19** Słuchaj, ziemio! Oto ja sprowadzam na ten lud nieszczęście[n] jako owoc ich myśli,[o] bo nie zwracali uwagi na moje słowa, a moje prawo wciąż odrzucali".[p]

20 „Na cóż mi to, że przynosicie wonną żywicę z Szeby[q] i dobrą trzcinę z dalekiej krainy? Wasze całopalenia nie sprawiają żadnej przyjemności,[r] a wasze ofiary mnie nie zadowalają".[s] **21** Dlatego tak rzekł Jehowa: „Oto kładę przed tym ludem przeszkody[t] i potkną się o nie, zarówno ojcowie, jak i synowie; sąsiad i jego towarzysz zginą".[u]

22 Tak rzekł Jehowa: „Oto z ziemi północnej przychodzi lud, a z najodleglejszych miejsc na ziemi zostanie obudzony wielki naród.[v] **23** Chwycą za łuk i oszczep.[a] Są okrutni i nie będą mieć litości. Ich głos będzie huczał jak morze[b] i pojadą na koniach.[c] Stanęli w szyku bojowym jak wojownik przeciw tobie, córo syjońska".[d]

24 Usłyszeliśmy wieść o nim. Opadły nam ręce.[e] Ogarnęła nas udręka, boleści jak u rodzącej.[f] **25** Nie wychodź w pole i nie chodź drogą; bo oto miecz nieprzyjaciela, trwoga dookoła.[g] **26** Córo mego ludu, opasz się worem[h] i tarzaj się w popiele.[i] Uczyń swą żałobę jak po jedynaku — gorzkim zawodzeniem;[j] gdyż nagle przyjdzie na nas łupieżca.[k]

27 „Uczyniłem cię probiercą pośród mego ludu, kimś, kto starannie przeszukuje; i będziesz zwracał uwagę, i zbadasz ich drogę.[l] **28** Wszyscy oni są najbardziej uparci,[m] krążą jako oszczercy[n] — miedź i żelazo. Wszyscy oni postępują zgubnie.[o] **29** Miechy[p] się poprzypalały. Z ich ognia jest ołów.[q] Usilnie oczyszczano po prostu na darmo, a źli nie zostali oddzieleni.[r] **30** Nazwą ich odrzuconym srebrem,[s] bo Jehowa ich odrzucił".[t]

7 Słowo, które doszło do Jeremiasza od Jehowy, mówiąc: **2** „Stań w bramie domu Jehowy i tam obwieszczaj to słowo,[u] i mów: ‚Słuchajcie słowa Jehowy, wszyscy z Judy, którzy wchodzicie w te bramy, by się kłaniać Jehowie. **3** Oto, co rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: ‚Naprawcie swoje drogi i swoje postępki, a ja sprawię, że będziecie przebywać w tym miejscu.[v] **4** Nie pokładajcie ufności w zwodniczych

ROZDZ. 6

a Jer 2:8 Jer 14:18 Jer 23:11 Mi 3:5 Mi 3:11 Sof 3:4
b Jer 8:11
c Jer 14:13 Jer 23:17 Eze 13:10 1Ts 5:3
d Jer 8:12 Sof 3:5
e Jer 3:3
f Jer 23:12
g Jer 18:15 Mal 4:4
h Iz 2:3 Iz 2:5 Iz 30:21
i Ps 23:3
j Ps 78:10 Iz 42:24 Jer 44:16
k Iz 21:11 Jer 25:4 Eze 3:17 Hab 2:1
l Iz 58:1
m Za 7:11
n Pwt 4:26 Iz 1:2 Dn 9:12
o Prz 1:31 Iz 59:7
p Prz 28:9
q 1Kl 10:1 Iz 60:6
r Jer 7:21
s Iz 1:11 Iz 66:3 Am 5:21
t Iz 8:14
u 2Kn 36:17 Iz 9:14 Lam 2:21
v Jer 1:14 Jer 25:9

szpalta 2

a Jer 5:16 Jer 50:42
b Jer 10:22
c Hab 1:8
d Jer 4:11 Łk 21:20
e Eze 21:7
f Jer 4:31 Jer 30:6 Jer 49:24
g Jer 4:10 Jer 20:3
h Jer 4:8
i Est 4:3 Jer 25:34 Eze 27:30 Mi 1:10
j Lam 1:2 Lam 1:16 Am 5:16 Łk 7:12
k Jer 15:8 Jer 48:8

l Eze 22:2; Mal 3:2; **m** Iz 30:1; Iz 48:4; Jer 5:23; Jer 13:10; **n** 2Sm 19:27; Prz 20:19; Jer 9:4; **o** Iz 1:4; **p** Eze 22:20; **q** Jer 9:7; **r** Eze 24:13; **s** Iz 1:22; **t** Jer 14:19; Lam 5:22; Oz 9:17; **ROZDZ. 7** **u** Jer 26:2; **v** Jer 18:11; Jer 26:13.

słowach,[a] mówiąc: ‚Są świątynią Jehowy, świątynią Jehowy, świątynią Jehowy!’ **5** Bo jeśli naprawdę sprawicie, że wasze drogi i wasze postępki będą dobre, i jeśli naprawdę będziecie wprowadzać w czyn sprawiedliwość między mężczyzną a jego towarzyszem,[b] **6** jeśli nie będziecie uciskać osiadłego przybysza, chłopca bez ojca ani wdowy[c] i w tym miejscu nie będziecie przelewać niewinnej krwi,[d] i nie będziecie chodzić za innymi bogami na swoje nieszczęście,[e] **7** to ja sprawię, że przebywać będziecie w tym miejscu, w ziemi, którą dałem waszym praojcom, od czasu niezmierzonego aż po czas niezmierzony”’”.[f]

8 „Oto pokładacie ufność w zwodniczych słowach — nie przyniesie to żadnego pożytku.[g] **9** Czy można kraść,[h] mordować[i] i cudzołożyć,[j] i przysięgać fałszywie,[k] i sprawiać, by wznosił się dym ofiarny dla Baala,[l] i chodzić za innymi bogami, których nie znaliście,[m] **10** i czy mielibyście przychodzić i stawać przed moim obliczem w tym domu, nad którym jest wzywane moje imię,[n] i mówić: ‚Zostaniemy wyzwoleni’, mimo iż dopuszczacie się wszystkich tych obrzydliwości? **11** Czy ten dom, nad którym jest wzywane moje imię,[o] stał się w waszych oczach po prostu jaskinią zbójców?[p] Oto i ja to widzę” — brzmi wypowiedź Jehowy.[q]

12 „‚Jednakże idźcie teraz na moje miejsce w Szilo,[r] gdzie za moją sprawą przebywało z początku moje imię,[s] i zobaczcie, co z nim uczyniłem z powodu niegodziwości mego ludu izraelskiego.[t] **13** Ponieważ dopuszczaliście się wszystkich tych czynów — brzmi wypowiedź Jehowy — a ja stale przemawiałem do was, wstając wcześnie i mówiąc,[a] lecz wy nie słuchaliście,[b] i stale wołałem na was, lecz nie odpowiadaliście,[c] **14** więc uczynię z tym domem, nad którym jest wzywane moje imię[d] i w którym pokładacie ufność,[e] i z tym miejscem, które dałem wam i waszym praojcom, tak jak uczyniłem z Szilo.[f] **15** I odrzucę was sprzed swego oblicza,[g] jak odrzuciłem wszystkich waszych braci, całe potomstwo Efraima’.[h]

16 „A ty się nie módl za ten lud, nie wznoś też za nich błagalnego wołania ani modlitwy ani mnie nie upraszaj,[i] bo nie będę cię wysłuchiwał.[j] **17** Czyż nie widzisz, co oni czynią w miastach Judy i na ulicach Jerozolimy?[k] **18** Synowie zbierają patyki, a ojcowie rozpalają ogień, żony zaś zagniatają ciasto, by robić placki ofiarne dla ‚królowej niebios’;[l] i wylewa się ofiary płynne[m] innym bogom, aby mnie obrażać.[n] **19** ‚Czyż to mnie obrażają?’ — brzmi wypowiedź Jehowy.[o] ‚Czyż nie samych siebie ku zawstydzeniu swoich twarzy?’[p] **20** Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Oto mój gniew i moja złość zostają wylane na to miejsce,[q] na ludzi i na zwierzęta domowe, na drzewa polne[r] i na plon ziemi; i płonąć będą, i nie zostaną ugaszone’.[s]

21 „Oto, co rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: ‚Dodajcie te swoje całopalenia do swych ofiar i jedzcie mięso.[t] **22** Bo nie rozmawiałem z waszymi praojcami ani niczego im nie nakazałem w dniu, gdy ich wy-

ROZDZ. 7

a Mi 3:11
b Jer 21:12 Jer 22:3
c Pwt 24:17 Ps 82:3 Za 7:10 Mal 3:5 Jak 1:27
d Ps 106:38
e Pwt 6:14 Pwt 8:19 Pwt 11:28 Jer 13:10
f Pwt 4:40 Jer 3:18
g Iz 30:10 Jer 5:31 Jer 14:14
h Iz 3:14 Eze 22:29 Oz 4:2 Mi 2:2
i Eze 33:25
j Jer 9:2 Mal 3:5
k Jer 5:2
l 1Kl 18:21 2Kl 23:5 Jer 11:13
m Wj 20:3 Pwt 32:17 Sdz 5:8
n 2Kl 21:4 2Kn 33:7 Jer 34:15 Eze 20:39
o Iz 56:7
p Mt 21:13 Mk 11:17 Łk 19:46
q Jer 23:24 Heb 4:13
r Joz 18:1 Sdz 18:31 1Sm 1:3
s Pwt 12:5 Pwt 12:11
t 1Sm 4:11 Ps 78:60 Jer 26:6 Jer 26:9

szpalta 2

a Jer 25:4
b 2Kn 36:16 Neh 9:29 Jer 11:8 Jer 25:3 Za 1:4
c Iz 65:12 Iz 66:4 Za 7:13
d 2Kl 25:9
e Jer 7:4
f 1Sm 4:10 Ps 78:60 Jer 26:6 Lam 2:7
g 2Kl 17:23
h 2Kn 25:7 Ps 78:67
i Wj 32:10 Jer 11:14 Jer 14:11
j Iz 1:15 Jer 15:1 Mi 3:4
k Eze 8:6

---

1 Pwt 4:19; Pwt 17:3; Jer 44:17; Dz 7:42; **m** Iz 57:6; Jer 19:13; Eze 20:28; **n** Iz 3:8; Iz 65:3; Jer 25:7; **o** Pwt 32:16; Eze 8:17; 1Ko 10:22; **p** Iz 45:16; Jer 20:11; Dn 9:7; **q** Lam 2:3; **r** Eze 20:47; **s** 2Kl 22:17; Jer 17:27; **t** Iz 1:11; Jer 6:20; Oz 8:13; Am 5:21.

prowadzałem z ziemi egipskiej, w sprawach całopalenia i ofiary.[a] **23** Lecz wypowiedziałem to słowo w danym im nakazie, mówiąc: „Bądźcie posłuszni memu głosowi,[b] a ja będę waszym Bogiem,[c] wy zaś będziecie moim ludem; i chodźcie wszelką drogą,[d] którą wam nakażę, żeby się wam dobrze wiodło”'.[e] **24** Ale oni nie słuchali ani nie nakłonili swego ucha,[f] lecz zaczęli chodzić według rad i uporu swego złego serca,[g] tak iż obrócili się do tyłu, a nie do przodu,[h] **25** od dnia, gdy wasi praojcowie wyszli z ziemi egipskiej, aż po dziś dzień;[i] i do was posyłałem wszystkich swoich sług, proroków, co dzień wcześnie wstając i posyłając ich.[j] **26** Ale oni mnie nie słuchali i nie nakłonili swego ucha,[k] lecz usztywniali swój kark.[l] Postępowali gorzej niż ich praojcowie![m]

27 „I mów do nich wszystkie te słowa,[n] lecz oni nie będą cię słuchać; i wołaj na nich, lecz oni ci nie odpowiedzą.[o] **28** I powiedz im: ‚Oto naród, który nie był posłuszny głosowi Jehowy, swego Boga,[p] i nie przyjął skarcenia.[q] Wierność zginęła i została odcięta od ich ust'.[r]

29 „Ostrzyż swe nie obcięte włosy i wyrzuć je,[s] a na nagich wzgórzach wznieś pieśń żałobną,[t] Jehowa bowiem odrzucił[u] i opuści pokolenie, na które pała strasznym gniewem.[v] **30** ‚Bo synowie Judy czynili to, co jest złe w moich oczach' – brzmi wypowiedź Jehowy. ‚W domu, nad którym wzywano mego imienia, ustawili swe obrzydliwości, by go skalać.'[w] **31** I powznosili wyżyny Tofet[x] w dolinie syna Hinnoma,[y] aby palić swych synów i swe córki w ogniu,[z] czego nie nakazałem i co nie zrodziło się w moim sercu'.[a]

32 „‚Oto dlatego nadchodzą dni – brzmi wypowiedź Jehowy – gdy już się nie będzie mówić o Tofet i o dolinie syna Hinnoma, lecz o dolinie zabijania;[b] i będą musieli grzebać w Tofet, a nie będzie tam dosyć miejsca.[c] **33** Trupy tego ludu staną się żerem dla latających stworzeń niebios i dla zwierząt ziemi, a nikt nie przyprawi ich o drżenie.[d] **34** I sprawię, że z miast Judy i z ulic Jerozolimy zniknie głos radosnego uniesienia i głos weselenia się, głos oblubieńca i głos oblubienicy;[e] bo kraj będzie po prostu spustoszonym miejscem'”.[f]

8 „W owym czasie – brzmi wypowiedź Jehowy – wydobędą z ich grobów kości królów Judy i kości swych książąt, i kości kapłanów, i kości proroków, i kości mieszkańców Jerozolimy.[g] **2** I rozłożą je przed słońcem i księżycem, i całym zastępem niebios, które miłowali i którym służyli, i za którymi chodzili,[h] i których szukali, i którym się kłaniali.[i] Nie zostaną zebrane ani nie będą pogrzebane. Staną się gnojem na powierzchni roli”.[j]

3 „I śmierć, a nie życie, wybierać będą[k] wszyscy z ostatka tych, którzy pozostaną z tej złej rodziny we wszystkich miejscach, dokąd rozproszę owych pozostałych”[l] – brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów.

ROZDZ. 7

a 1Sm 15:22 Ps 51:16 Oz 6:6
b Wj 15:26 Kpl 26:3 Pwt 6:3 Jer 11:4
c Wj 19:5 Kpl 26:12
d Sdz 2:22
e Pwt 5:29
f Wj 32:8 Neh 9:16 Ps 81:11 Jer 11:8 Eze 20:8
g Pwt 29:19 Jer 5:23 Jer 23:17 Eze 3:7 Oz 4:16 Za 7:12
h Neh 9:26 Iz 1:4 Jer 32:33
i Pwt 9:7 1Sm 8:8 Ezd 9:7
j 2Kl 17:13 2Kn 36:15 Neh 9:30 Jer 25:4
k 2Kn 33:10 Jer 11:8 Jer 17:23 Jer 25:3
l 2Kl 17:14 Neh 9:17 Prz 29:1 Jer 19:15 Rz 2:5 Rz 10:21
m Jer 16:12
n Jer 26:2 Eze 2:7 Dz 20:27
o Za 7:13
p Iz 1:4 Jer 5:4 Sof 3:2
q Ps 50:17 Prz 1:7 Sof 3:7
r Jer 5:1 Oz 4:1 Mi 7:2
s Hi 1:20 Jer 16:6 Mi 1:16
t Eze 19:1
u 2Kl 17:20
v Pwt 28:15 Pwt 32:20
w 2Kl 21:4 2Kn 33:4 Jer 23:11 Jer 32:34
x 2Kl 23:10 2Kn 33:6 Jer 19:6
y Joz 15:8 2Kn 28:3 Jer 19:2
z Pwt 12:31 2Kl 17:17 Ps 106:37 Ps 106:38 Iz 57:5 Eze 16:20 Eze 20:31

szpalta 2 **a** Kpl 18:21; Kpl 20:3; Pwt 17:3; Jer 19:5; Jer 32:35; **b** Jer 19:6; **c** 2Kl 23:10; Jer 19:11; Eze 6:5; **d** Pwt 28:26; Ps 79:2; Jer 12:9; Jer 16:4; Jer 34:20; **e** Iz 24:8; Jer 16:9; Jer 25:10; Eze 26:13; Oz 2:11; **f** Kpł 26:33; Iz 1:7; Iz 3:26; Iz 6:11; **ROZDZ. 8** **g** 2Kl 23:16; 2Kn 34:5; Eze 6:5; **h** Pwt 4:19; Pwt 17:3; 2Kl 17:16; 2Kl 21:3; Jer 7:9; Jer 19:13; Sof 1:5; **i** 2Kl 23:5; 2Kn 33:3; Eze 8:16; Dz 7:42; **j** 2Kl 9:37; Ps 83:10; Jer 9:22; Jer 16:4; Jer 25:33; **k** Hi 3:21; Obj 9:6; **l** Pwt 30:1; Jer 29:14; Dn 9:7.

4 „I powiedz im: ‚Oto, co rzekł Jehowa: „Czy upadną i już nie wstaną?[a] Gdyby jeden zawrócił, czy nie zawróci i drugi?[b] **5** Dlaczego ten lud, Jerozolima, jest niewierny długotrwałą niewiernością? Uchwycili się oszukańczego postępowania;[c] nie chcą zawrócić.[d] **6** Ja zwracałem uwagę[e] i słuchałem.[f] Nie mówili właściwie. Nie było nikogo, kto by okazywał skruchę za swą niegodziwość,[g] mówiąc: ‚Cóż to uczyniłem?' Każdy wraca do powszechnie przyjętego sposobu postępowania,[h] jak koń, który cwałuje do bitwy. **7** Nawet bocian na niebiosach dobrze zna swe wyznaczone czasy;[i] również turkawka[j] i jerzyk, i bilbil starannie przestrzegają czasu swego przylotu. Lecz mój lud nie poznał sądu Jehowy" '.[k]

8 „ ‚Jak możecie mówić: „Jesteśmy mądrzy i jest u nas prawo Jehowy"?[l] Zaiste, fałszywy rylec[m] sekretarzy pracował w oczywistym fałszu. **9** Mądrzy się zawstydzili.[n] Przerazili się i zostaną złapani. Oto odrzucili słowo Jehowy, jaką więc mają mądrość?[o] **10** Dlatego ich żony dam innym, ich pola tym, którzy wezmą je w posiadanie;[p] bo od najmniejszego aż do największego każdy ciągnie niesprawiedliwy zysk;[q] od proroka aż do kapłana każdy postępuje fałszywie.[r] **11** I usiłują niedbale leczyć ranę córy mego ludu,[s] mówiąc: „Jest pokój! Jest pokój!", podczas gdy nie ma pokoju.[t] **12** Czy się wstydzili, że popełniali obrzydliwość?[u] Po pierwsze, wcale nie potrafili się wstydzić; po drugie, nawet nie umieli czuć się upokorzeni.[v]

„ ‚Dlatego upadną wśród upadających. Potkną się w czasie, gdy zostanie na nich zwrócona uwaga' [a] — powiedział Jehowa.[b]

13 „ ‚Gdy będę zbierał, położę im kres' — brzmi wypowiedź Jehowy.[c] ‚Nie będzie winogron na winoroślid i nie będzie fig na drzewie figowym, a listowie zwiędnie. To zaś, co im daję, przejdzie obok nich' ".

14 „Dlaczego spokojnie siedzimy? Zbierzcie się i wejdźmy do warownych miast,[e] i milczmy tam. Bo Jehowa, nasz Bóg, zmusił nas do milczenia[f] i daje nam do picia zatrutą wodę,[g] gdyż zgrzeszyliśmy przeciwko Jehowie. **15** Spodziewano się pokoju, lecz nie przyszło nic dobrego;[h] czasu uzdrowienia, lecz oto trwoga![i] **16** Od Dan[j] słyszano parskanie jego koni. Z powodu odgłosu rżenia jego ogierów cała ziemia się zakołysała.[k] I weszły, i pożarły ziemię oraz to, co ją napełnia, miasto i jego mieszkańców".

17 „Bo oto posyłam między was węże, jadowite węże,[l] na które nie ma zaklęcia,[m] i kąsać was będą" — brzmi wypowiedź Jehowy.

18 Ogarnął mnie smutek nie do uleczenia[n]. Moje serce jest chore. **19** Oto z dalekiej ziemi dobiega głos wołania córy mego ludu o pomoc:[o] „Czy nie ma Jehowy na górze Syjon?[p] Albo czy nie ma tam jej króla?"[q]

„Dlaczego mnie obrażali swymi rytymi wizerunkami, swymi nic niewartymi, cudzoziemskimi bogami?"[r]

20 „Żniwo przeminęło, lato się skończyło; my jednak nie zostaliśmy wybawieni!"[s]

ROZDZ. 8

a Prz 24:16 Mi 7:8
b Oz 6:1
c Ps 119:118 Jer 9:6
d Iz 1:20 Jer 5:3
e Neh 9:28
f Ps 14:2 Mal 3:16
g Jer 5:1 2Pt 3:9
h 2Kl 17:15
i Iz 1:3
j PnP 2:12
k Jer 5:4
l Oz 8:12 Rz 2:17
m Iz 8:1
n Iz 29:14
o Pwt 4:6 Ps 19:7 2Tm 3:15
p Pwt 28:30 Jer 6:12 Am 5:11 Sof 1:13
q Iz 56:11 Jer 6:13 Eze 33:31 Mi 3:11 Tyt 1:11
r Jer 5:31 Jer 27:9 Lam 2:14 Lam 4:13 Eze 22:28
s Hi 13:4 Jer 6:14
t Jer 23:17 Eze 13:10
u Jer 6:15
v Jer 3:3 Flp 3:19

szpalta 2

a Iz 10:3 Jer 23:12
b Pwt 32:35
c Eze 22:20
d Iz 24:7 Jl 1:7
e Jer 4:5
f Lam 3:28
g Jer 9:15 Jer 23:15 Lam 3:19
h Jer 4:10 Jer 14:19 Mi 1:12
i Jer 4:15
j Sdz 18:29 1Kl 15:20
k Sdz 5:22 Jer 47:3

l Pwt 32:24; **m** Ps 58:5; Kzn 10:11; **n** Jer 10:19; **o** Iz 39:3; **p** Ps 135:21; Iz 12:6; **q** Ps 146:10; Ps 149:2; Iz 33:22; **r** Pwt 32:21; **s** Iz 30:15; Jer 4:14.

21 Z powodu rany[a] córy mego ludu jestem zdruzgotany.[b] Posmutniałem. Ogarnęło mnie całkowite zdumienie.[c] **22** Czy nie ma balsamu w Gileadzie?[d] Albo czy nie ma tam nikogo, kto uzdrawia?[e] Dlaczego więc nie nastąpiło wyzdrowienie[f] córy mego ludu?[g]

9 O, żeby moja głowa była wodami, a moje oczy — źródłem łez![h] Wtedy mógłbym dniem i nocą opłakiwać zabitych córy mego ludu.[i]

2 O, żebym miał na pustkowiu miejsce noclegu dla wędrowców![j] Wtedy opuściłbym swój lud i odszedłbym daleko od nich, bo wszyscy oni są cudzołożnikami,[k] uroczystym zgromadzeniem tych, którzy postępują zdradziecko;[l] **3** i w fałszu napinają język jak swój łuk;[m] lecz nie ze względu na wierność okazali się potężni w tej ziemi.

„Bo posuwali się od niegodziwości do niegodziwości, mnie zaś zlekceważyli”[n] — brzmi wypowiedź Jehowy.

4 „Strzeżcie się każdy swego towarzysza[o] i nie ufajcie żadnemu bratu.[p] Gdyż każdy brat będzie z całą pewnością wypierał drugiego[q] i każdy towarzysz będzie krążył jako oszczerca,[r] **5** i kpią, każdy ze swego towarzysza;[s] i wcale nie mówią prawdy. Nauczyli swój język mówić fałsz.[t] Zmęczyli się samym popełnianiem zła.[u]

6 „Zasiadasz pośród podstępu.[v] Wskutek podstępu nie chcą mnie znać”[w] — brzmi wypowiedź Jehowy.

7 Dlatego tak rzekł Jehowa Zastępów: „Oto ich przetapiam i muszę ich zbadać,[x] gdyż jak inaczej miałbym postąpić ze względu na córę mego ludu?[y]

8 Ich język jest jak zabójcza strzała.[a] Wyrzekł podstęp. Ustami swymi ktoś taki rozmawia ze swoim towarzyszem o pokoju, lecz w swym wnętrzu urządza zasadzkę”.[b]

9 „Czy z powodu tych rzeczy nie miałbym dokonać z nimi rozrachunku?” — brzmi wypowiedź Jehowy. „Albo czy na narodzie takim jak ten nie miałaby się pomścić moja dusza?[c] **10** Nad górami wzniosę płacz i lament,[d] a nad pastwiskami na pustkowiu pieśń żałobną; bo zostaną wypalone,[e] tak iż nikt tamtędy nie przejdzie i nie będzie słychać głosu żywego inwentarza.[f] Zarówno latające stworzenie niebios, jak i zwierzę czworonożne uciekną; już ich nie będzie.[g] **11** I uczynię z Jerozolimy kupy kamieni,[h] legowisko szakali;[i] a z miast Judy uczynię bezludne pustkowie, bez żadnego mieszkańca.[j]

12 „Któryż człowiek jest tak mądry, żeby to zrozumiał, i do kogo mówiły usta Jehowy, żeby to opowiedział?[k] Z jakiego powodu ziemia ta miałaby zginąć, zostać wypalona jak pustkowie, przez które nikt nie będzie przechodził?”[l]

13 I Jehowa przemówił: „Ponieważ opuścili moje prawo, które dałem, by je mieli przed sobą, i ponieważ nie byli posłuszni memu głosowi oraz nie chodzili zgodnie z nim,[m] **14** ale chodzili w uporze swego serca[n] i za wizerunkami Baala,[o] czego ich nauczyli ich ojcowie,[p] **15** więc tak rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: ‚Oto im, to jest temu ludowi, daję do jedzenia piołun[q]

ROZDZ. 8

a Iz 1:5 Jer 6:14 Jer 30:15 Lam 3:47
b Jer 4:19 Jer 14:17
c Jl 2:6 Nah 2:10
d Rdz 37:25 Rdz 43:11 Jer 46:11
e Jer 30:13
f Iz 58:8 Jer 30:17 Jer 33:6
g Jer 30:12

ROZDZ. 9

h Iz 22:4 Jer 13:17 Lam 2:11
i Jer 6:26
j Ps 55:7
k Jer 5:7 Jer 23:10 Oz 7:4
l Jer 12:1 Oz 5:7 Oz 6:7 Mal 2:11
m Ps 64:3 Iz 59:3 Rz 3:13
n Jer 4:22 Rz 1:28
o Jer 12:6 Mi 7:2
p Mi 7:5
q Rdz 27:36
r Kpł 19:16 2Sm 19:27 Ps 15:3 Prz 20:19 Jer 6:28 Eze 22:9
s Rdz 31:7 Hi 11:3
t Ps 50:19 Mi 6:12
u Eze 24:12
v Jer 18:18
w Prz 1:24 Oz 4:6 Rz 1:28 1Ko 15:34
x Ps 66:10 Iz 1:25 Iz 48:10 Mal 3:3
y 2Kn 36:15

szpalta 2

a Ps 12:2 Ps 120:3
b 2Sm 3:27 2Sm 20:10 Ps 28:3
c Jer 5:9
d Jer 7:29
e Jer 12:4 Jer 23:10
f Eze 14:15
g Jer 4:25 Oz 4:3 Sof 1:3

h Ps 79:1; Iz 25:2; Jer 26:18; **i** Iz 13:22; Jer 10:22; **j** Jer 4:27; Jer 25:11; Jer 32:43; **k** Iz 42:23; Oz 14:9; **l** Pwt 29:24; **m** Ps 89:30; **n** Jer 3:17; Jer 7:24; **o** Sdz 3:7; 1Sm 12:10; Oz 11:2; **p** Jer 44:17; **q** Jer 23:15; Lam 3:15.

i dam im do picia zatrutą wodę;[a] **16** i rozproszę ich między narodami, których nie znali ani oni, ani ich ojcowie,[b] i będę posyłał za nimi miecz, dopóki ich nie wytracę'.[c]

17 „Oto, co rzekł Jehowa Zastępów: ‚Wykażcie zrozumienie i zawołajcie płaczki,[d] aby przyszły; poślijcie też po umiejętne kobiety, żeby przyszły[e] **18** oraz żeby się pośpieszyły i podniosły nad nami lament. I niech nasze oczy ociekają łzami, a z naszych promiennych oczu niech sączą się wody.[f] **19** Gdyż z Syjonu słychać głos lamentu:[g] „Jakże zostaliśmy złupieni![h] Ileż to doznaliśmy wstydu! Bo opuściliśmy tę ziemię; bo oni wyrzucili nasze siedziby".[i] **20** Ale słuchajcie, wy, kobiety, słowa Jehowy i niech wasze ucho przyjmie słowo jego ust. Potem nauczcie swe córki lamentacji,[j] a każda kobieta swą towarzyszkę — pieśni żałobnej.[k] **21** Bo śmierć weszła przez nasze okna; przyszła do naszych wież mieszkalnych, by dziecko zgładzić z ulicy, a młodzieńców — z placów'.[l]

22 „Mów: ‚Oto wypowiedź Jehowy: „Trupy ludzi będą padać jak gnój na powierzchnię pola i jak pokos świeżo zżętego zboża za żniwiarzem, a nie będzie nikogo, kto by zbierał" '".[m]

23 Oto, co rzekł Jehowa: „Niech mędrzec się nie chełpi swą mądrością,[n] a mocarz niech się nie chełpi swą potęgą.[o] Niech bogacz się nie chełpi swym bogactwem".[p]

24 „Lecz kto się chełpi, niechże się chełpi tym, iż posiadł wnikliwość[q] i poznał mnie, że ja jestem Jehowa,[r] Ten, który okazuje lojalną życzliwość, sprawiedliwość i prawość na ziemi;[s] bo w nich znajduję upodobanie"[a] — brzmi wypowiedź Jehowy.

25 „Oto nadchodzą dni — brzmi wypowiedź Jehowy — gdy dokonam rozrachunku z każdym obrzezanym, który jednak jest w stanie nieobrzezania,[b] **26** z Egiptem[c] i z Judą,[d] i z Edomem,[e] i z synami Ammona,[f] i z Moabem,[g] i z wszystkimi, którzy mają przystrzyżone włosy na skroniach, a mieszkają na pustkowiu;[h] bo wszystkie narody są nieobrzezane i cały dom Izraela ma nieobrzezane serce".[i]

10 Słuchajcie słowa, które Jehowa wyrzekł przeciwko wam, domu Izraela. **2** Oto, co rzekł Jehowa: „Wcale się nie uczcie drogi narodów[j] ani nie popadajcie w przerażenie na widok znaków niebios, gdyż na ich widok narody ogarnęło przerażenie.[k] **3** Bo zwyczaje ludów[l] są tylko tchnieniem, ponieważ jest to zwykłe drzewo[m] z lasu, które ktoś ściął, dzieło rąk rzemieślnika posługującego się dłutem.[n] **4** Upiększa się je srebrem i złotem.[o] Przymocowują je gwoździami i młotami, żeby żaden się nie chwiał.[p] **5** Są jak strach na wróble w polu ogórkowym i nie potrafią mówić.[q] Trzeba je nosić, bo nie potrafią stawiać kroków.[r] Nie lękaj się ich, ponieważ nie mogą sprowadzić nieszczęścia, nie są też w stanie czynić nic dobrego".[s]

6 Nie ma absolutnie nikogo podobnego do ciebie, Jehowo.[t] Ty jesteś wielki i twoje imię jest wielkie, potężne.[u] **7** Któż

ROZDZ. 9

a Jer 8:14
Lam 3:19

b Kpl 26:33
Pwt 28:64
Neh 1:8
Ps 106:27
Za 7:14

c Jer 29:17
Eze 5:2

d 2Kn 35:25

e Kzn 12:5
Am 5:16

f Jer 6:26
Jer 14:17

g Jer 4:31
Eze 7:16
Mi 1:8

h Pwt 28:29
Jer 4:13

i Kpl 18:28
Kpl 20:22
Lam 4:15
Mi 2:10

j 1Sm 7:2
Iz 29:2
Mi 2:4

k 2Sm 1:17
Jer 7:29

l 2Kn 36:17
Jer 6:11

m Ps 83:10
Iz 5:25
Jer 8:2
Jer 16:4

n Ps 49:10
Prz 3:5
Kzn 9:11
Iz 5:21

o Pwt 8:17
Ps 33:16
Dn 4:30
1Ko 3:21

p Pwt 8:14
Ps 49:6
Prz 11:4
Prz 18:11
Łk 12:15
1Tm 6:17

q 2Ko 10:17

r Ps 91:14
Jn 17:3
1Ko 1:31

s Wj 34:6
Neh 1:5
Neh 9:17
Ps 51:1
Ps 89:14

szpalta 2

a Ps 99:4
Oz 6:6
Mi 6:8
Mi 7:18

b Am 3:2
Dz 7:51
Rz 2:25

c Iz 19:1
Eze 29:2

d Iz 1:1

e Jer 27:3
Eze 32:29
Abd 1

f Jer 49:1
Eze 25:2

g Iz 15:1
Jer 48:1

h Jer 25:23; Jer 49:32; **i** Kpl 26:41; Pwt 30:6; Jer 4:4; Rz 2:29; **ROZDZ. 10** **j** Kpl 18:3; Kpl 20:23; Pwt 12:30; **k** Iz 47:13; **l** Kpl 18:30; **m** Iz 40:20; **n** Iz 44:14; Iz 45:20; Hab 2:18; **o** Ps 115:4; Ps 135:15; Iz 40:19; Oz 13:2; **p** Iz 41:7; Iz 46:7; **q** Ps 115:5; Ps 135:16; Iz 46:7; Hab 2:19; 1Ko 12:2; **r** Ps 115:7; Iz 46:1; Iz 46:7; **s** Iz 41:23; Iz 44:9; Iz 45:20; 1Ko 8:4; **t** Wj 15:11; 2Sm 7:22; Ps 86:8; **u** Neh 4:14; Neh 9:32; Ps 48:1; Ps 145:3; Jer 32:18.

by się ciebie nie bał,[a] Królu narodów,[b] bo tobie się to należy; gdyż pośród wszystkich mędrców narodów i we wszystkich ich królestwach nie ma absolutnie nikogo podobnego do ciebie.[c] **8** A zarazem są oni bezrozumni i głupi.[d] Drzewo jest po prostu usilną zachętą do rzeczy marnych.[e] **9** Srebro wykute na płytki sprowadzają z Tarszisz,[f] a złoto z Ufaz,[g] robotę rzemieślnika i rąk tego, kto wykonuje przedmioty z metalu; ich odzież jest z niebieskiego włókna i z wełny barwionej czerwonawą purpurą. Wszystkie one są robotą mistrzów.[h]

10 Lecz Jehowa naprawdę jest Bogiem.[i] Jest Bogiem żywym[j] i Królem po czas niezmierzony.[k] Z powodu jego oburzenia zakołysze się ziemia,[l] a żaden z narodów nie ostoi się wobec jego potępienia.[m] **11** Oto, co im powiecie: „Bogowie,[n] którzy nie uczynili niebios i ziemi, znikną z ziemi[o] i spod tych niebios”. **12** To on utworzył ziemię swą mocą,[p] on utwierdził żyzną krainę swoją mądrością[q] i on swym zrozumieniem rozpostarł niebiosa.[r] **13** Głosem swym wywołuje huk wód w niebiosach,[s] sprawia też, że obłoki pary wznoszą się z krańca ziemi.[t] Uczynił kanały dla deszczu[u] i sprowadza wiatr ze swych składnic.[v]

14 Każdy człowiek postąpił zbyt nierozumnie, by cokolwiek wiedzieć.[w] Każdy, kto wykonuje przedmioty z metalu, na pewno odczuje wstyd z powodu rzeźbionego wizerunku;[x] bo jego lany posąg jest fałszem[y] i w tych rzeczach nie ma ducha.[z] **15** Są marnością, dziełem wartym śmiechu.[a] Znikną, gdy zostanie na nie zwrócona uwaga.[b]

ROZDZ. 10

a Hi 37:24 Łk 12:5 Obj 15:4

b Ps 22:28 Ps 93:1 Obj 11:17

c Ps 89:6 Dn 4:35

d Ps 115:8 Iz 41:29 Jer 51:17 Hab 2:18 Za 10:2 Rz 1:22

e Iz 44:19

f 1Kl 10:22 2Kn 9:21

g Dn 10:5

h Ps 115:4

i Ps 31:5

j Joz 3:10 Dn 6:26 Jn 6:57 2Ko 6:16 1Ts 1:9

k Ps 10:16 Dn 4:3 Hab 1:12 Obj 15:3

l Nah 1:5

m Ps 76:7 Ps 90:11 Jl 2:11

n Ps 96:5

o Iz 2:18 Jer 51:18 Sof 2:11 Za 13:2

p Rdz 1:1 Hi 38:4 Ps 89:11 Iz 40:28 Jer 51:15 Dz 14:15 Obj 4:11

q Ps 24:2 Ps 93:1 Prz 3:19 Iz 45:18

r Hi 9:8 Ps 104:2 Ps 136:5 Iz 40:22 Iz 42:5 Iz 45:12 Za 12:1

s Hi 37:2 Hi 38:34 Hi 38:36 Ps 18:13 Ps 68:33

t Hi 36:27 Ps 135:7

u Hi 38:25 Iz 45:8 Jer 51:16 Za 10:1

v Rdz 8:1 Wj 14:21 Lb 11:31 Ps 107:25 Ps 147:18 Jon 1:4

16 Nie taki jest Dział Jakuba,[a] On bowiem jest Twórcą wszystkiego,[b] a Izrael to laska jego dziedzictwa.[c] Imię jego — Jehowa Zastępów.[d]

17 Pozbieraj z ziemi swój tobół,[e] niewiasto mieszkająca w uciśnieniu.[f] **18** Bo tak rzekł Jehowa: „Oto tym razem wyrzucam jak z procy mieszkańców ziemi[g] i sprawię im udrękę, żeby znaleźli”.[h]

19 Biada mi z powodu mojej rany![i] Zadany mi cios jest bolesny. I powiedziałem sobie: „Z całą pewnością jest to moja choroba i muszę ją znosić”.[j] **20** Mój namiot został złupiony i wszystkie moje linki namiotowe zostały zerwane.[k] Synowie moi odeszli ode mnie i już ich nie ma.[l] Nikt już nie rozpina mego namiotu ani nie podnosi moich płócien namiotowych. **21** Bo pasterze zachowywali się nierozumnie[m] i nie szukali Jehowy.[n] Dlatego nie działali z wnikliwością, a wszystkie pasione przez nich zwierzęta zostały rozproszone”.[o]

22 Słuchaj! Wieść! Oto nadeszła, także potężny zgiełk z ziemi północnej,[p] żeby z miast Judy uczynić bezludne pustkowie, legowisko szakali.[q]

23 Dobrze wiem, Jehowo, że do ziemskiego człowieka jego droga nie należy. Do męża, który idzie, nie należy nawet kierowanie swym krokiem.[r] **24** Koryguj mnie, Jehowo, ale zgodnie z sądem;[s] nie w swym gniewie,[t] żebyś mnie nie unicestwił.[u]

w Ps 92:6; **x** Ps 97:7; Iz 42:17; Iz 44:11; **y** Hab 2:18; 1Ko 8:4; **z** Ps 135:17; Jer 51:17; **a** Iz 41:29; **b** Jer 51:18; **szpalta 2** **a** Ps 16:5; Ps 73:26; Ps 119:57; Ps 142:5; **b** Iz 45:7; **c** Pwt 32:9; Ps 74:2; Ps 135:4; **d** Iz 47:4; Jer 51:19; **e** Eze 12:3; **f** Mi 2:10; **g** Pwt 28:63; 1Sm 25:29; Jer 16:13; **h** Jer 23:20; Eze 6:10; **i** Jer 4:19; Jer 8:21; Lam 2:11; **j** Mi 7:9; **k** Jer 4:20; Lam 2:4; **l** Jer 31:15; **m** Ps 94:8; Jer 5:31; Jer 12:10; **n** Jer 2:8; Jer 8:9; **o** Jer 23:1; Eze 34:5; **p** Jer 1:15; Jer 4:6; Jer 6:22; Hab 1:6; **q** Jer 9:11; **r** Ps 17:5; Ps 37:23; Prz 16:3; Prz 20:24; Jer 17:9; **s** Ps 6:1; Jer 30:11; **t** Ps 38:1; **u** Iz 40:23.

25 Wylej swą złość na narody,[a] które cię zlekceważyły,[b] i na rodziny, które nie wezwały twego imienia.[c] Pożarły bowiem Jakuba.[d] Zaiste, pożarły go i ustawicznie go wytracają;[e] i spustoszyły jego miejsce pobytu.[f]

11 Słowo, które doszło do Jeremiasza od Jehowy, mówiąc: **2** „Słuchajcie słów tego przymierza!

„I oznajmij[g] je mężom Judy oraz mieszkańcom Jerozolimy, **3** i powiedz im: ‚Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Izraela: „Przeklęty jest człowiek nie słuchający słów tego przymierza,[h] **4** które nakazałem waszym praojcom w dniu, gdy wyprowadziłem ich z ziemi egipskiej,[i] z pieca do wytopu żelaza,[j] mówiąc: ‚Bądźcie posłuszni memu głosowi i postępujcie zgodnie ze wszystkim, co wam nakazuję;[k] i będziecie moim ludem, a ja będę waszym Bogiem,[l] **5** by spełnić przysięgę, którą przysiągłem waszym praojcom,[m] że im dam ziemię mlekiem i miodem płynącą,[n] jak to jest dzisiaj’”’”.

I odpowiedziałem, mówiąc: „Amen, Jehowo”.

6 A Jehowa jeszcze rzekł do mnie: „Obwieszczaj wszystkie te słowa w miastach Judy i na ulicach Jerozolimy,[o] mówiąc: ‚Słuchajcie słów tego przymierza i wykonujcie je.[p] **7** Bo uroczyście napominałem waszych praojców w dniu, w którym wyprowadziłem ich z ziemi egipskiej,[q] i aż po dziś dzień, wstając wcześnie i napominając, gdy mówiłem: „Bądźcie posłuszni memu głosowi”.[r] **8** Ale oni nie słuchali ani nie nakłonili swego ucha,[s] lecz każdy chodził w uporze swego złego serca;[t] sprowadziłem więc na nich wszystkie słowa tego przymierza, które nakazałem im spełniać, oni jednak nie spełniali’”.

9 Ponadto Jehowa rzekł do mnie: „Wśród mężów judzkich i wśród mieszkańców Jerozolimy odkryto spisek.[a] **10** Wrócili do przewinień swych praojców,[b] pierwszych, którzy nie chcieli być posłuszni moim słowom, lecz chodzili za innymi bogami, by im służyć.[c] Dom Izraela i dom Judy złamały moje przymierze, które zawarłem z ich praojcami.[d] **11** Dlatego tak rzekł Jehowa: ‚Oto sprowadzam na nich nieszczęście,[e] z którego nie zdołają wyjść;[f] i będą do mnie wołać o pomoc, lecz ich nie wysłucham.[g] **12** I miasta Judy oraz mieszkańcy Jerozolimy pójdą i będą wołać o pomoc do bogów, ze względu na których sprawiają, że wznosi się dym ofiarny,[h] lecz którzy z całą pewnością nie przyniosą im wybawienia w czasie nieszczęścia.[i] **13** Bo twych bogów jest tyle, ile twoich miast, Judo;[j] a ile ulic Jerozolimy, tyle postawiliście ołtarzy dla rzeczy haniebnej,[k] ołtarzy, z których wznosi się dym ofiarny dla Baala’.[l]

14 „Ty zaś nie módl się za ten lud i nie wznoś za nich błagalnego wołania ani modlitwy,[m] bo nie będę słuchał, gdy będą do mnie wołać z powodu swego nieszczęścia.[n]

15 „Co moja umiłowana robi w moim domu,[o] żeby wielu z nich miało czynić tę rzecz,[p] nikczemny zamysł?[q] I czy świętym

ROZDZ. 10

a Ps 9:17 Ps 79:6 Iz 34:2

b Hi 18:21 1Ts 4:5 2Ts 1:8 Obj 16:1

c Sof 1:6

d Ps 79:7 Jer 51:34

e Iz 10:22

f Jer 8:16 Lam 2:22

ROZDZ. 11

g Jer 1:7

h Pwt 27:26 Pwt 28:15 Gal 3:10 Heb 8:9

i Wj 24:3 Eze 20:6

j Wj 13:3 Pwt 4:20 1Kl 8:51

k Kpł 26:3 1Sm 15:22 Jer 7:23

l Rdz 17:8 Kpł 26:12 Eze 11:20 2Ko 6:16

m Rdz 15:18 Pwt 7:12 Ps 105:9

n Wj 3:8 Kpł 20:24 Pwt 6:3 Joz 5:6 Eze 20:6

o Iz 58:1

p Pwt 6:3 Jn 13:17 Rz 2:13 Jak 1:22

q Wj 15:26

r Jer 7:13 Jer 25:4 Jer 35:15

s Neh 9:16 Jer 6:16 Jer 7:26 Eze 20:8 Za 7:11

t Ps 78:8 Ps 81:12 Iz 65:2 Jer 3:17 Jer 7:24 Jer 9:14 Za 7:12 Rz 10:21

szpalta 2

a Jer 5:31 Eze 22:25

b Sdz 2:11 Ps 78:8 Eze 20:18 Dz 7:51

c Sdz 2:17; 1Sm 8:8; 2Kl 22:17; 2Kn 28:23; **d** Pwt 31:16; 2Kl 17:7; Eze 16:59; Oz 6:7; Heb 8:9; **e** 2Kl 22:16; 2Kn 34:24; Jer 6:19; Eze 7:5; **f** Prz 29:1; Am 2:14; **g** Ps 18:41; Prz 1:28; Iz 1:15; Jer 14:12; Eze 8:18; Mi 3:4; Za 7:13; **h** Pwt 32:37; Iz 45:20; **i** Jer 2:28; **j** Pwt 32:17; **k** Oz 9:10; **l** Jer 7:9; **m** Jer 7:16; Jer 14:11; 1Jn 5:16; **n** Ps 66:18; Oz 5:6; **o** Jer 2:3; **p** Jer 3:8; **q** Eze 16:25.

mięsem sprawią, że to ciebie ominie,[a] gdy nadejdzie twoje nieszczęście? Czy w owym czasie będziesz się wielce radować?[b] **16** ‚Bujne drzewo oliwne, o pięknym owocu i wyglądzie' — takie imię nadał ci Jehowa.[c] Z odgłosem wielkiego ryku rozpalił ogień przeciwko niej; połamano też jego gałęzie.[d]

17 „I Jehowa Zastępów, Ten, który cię zasadził,[e] zapowiedział ci nieszczęście z powodu niegodziwości, której się dopuścił dom Izraela[f] i dom Judy, by mnie obrażać, sprawiając, iż wznosi się dym ofiarny dla Baala".[g]

18 I Jehowa mnie powiadomił, żebym wiedział. W owym czasie sprawiłeś, iż zobaczyłem ich postępki.[h] **19** A ja byłem jak baranek, najbliższy, którego prowadzą na rzeź,[i] i nie wiedziałem, że przeciwko mnie obmyślają knowania:[j] „Zniszczmy to drzewo wraz z pokarmem, jaki wydaje, i zgładźmy go z ziemi żyjących,[k] aby nie wspominano więcej jego imienia". **20** Lecz Jehowa Zastępów sądzi z prawością;[l] bada nerki i serce.[m] Obym zobaczył twoją pomstę na nich, tobie bowiem wyjawiłem swoją sprawę sądową.[n]

21 Oto więc, co powiedział Jehowa przeciwko mieszkańcom Anatot,[o] którzy nastają na twą duszę, mówiąc: „Nie wolno ci prorokować w imieniu Jehowy,[p] żebyś nie zginął z naszej ręki"; **22** dlatego tak rzekł Jehowa Zastępów: „Oto zwracam na nich uwagę. Młodzieńcy poniosą śmierć od miecza.[q] Ich synowie i córki pomrą od klęski głodu.[r] **23** I nie pozostanie im nawet ostatek, gdyż na mieszkańców Anatot sprowadzę nieszczęście[s] — w roku, w którym zostanie na nich zwrócona uwaga".[t]

ROZDZ. 11
a Ag 2:12
b Jak 4:16
c Ps 52:8 Rz 11:17
d Mt 3:10
e Ps 44:2 Iz 5:2 Jer 2:21
f Jer 19:15
g 2Kl 23:5 Jer 7:9 Jer 19:5
h Eze 8:6
i Iz 53:7
j Ps 37:32 Jer 18:18
k Ps 116:9 Ps 142:5
l Rdz 18:25 Ps 98:9 Dz 17:31
m 1Sm 16:7 1Kn 28:9 Ps 7:9 Prz 11:20 Jer 17:10 Jer 20:12 Obj 2:23
n 1Sm 24:15
o Jer 1:1
p Iz 30:10 Am 2:12 Am 7:16
q 2Kn 36:17 Lam 2:21
r Jer 18:21
s Joz 21:18 1Kn 6:60
t Jer 23:12 Jer 46:21 Mi 7:4 Łk 19:44

szpalta 2

ROZDZ. 12
a Rdz 18:25 Ps 51:4 Ps 145:17 Sof 3:5
b Hi 12:6 Hi 21:7 Ps 37:1 Ps 73:3 Jer 5:28 Mal 3:15
c Iz 29:13 Mt 15:8 Mk 7:6
d Ps 139:2
e 2Kl 20:3 1Kn 29:17 Ps 17:3 Ps 44:21 Jer 11:20
f Ps 44:22
g Jer 23:10
h Ps 107:34 Jer 14:6
i Jer 4:25 Oz 4:3 Sof 1:3
j Jer 4:13
k Jer 14:13

12 Prawy[a] jesteś, Jehowo, gdy ci przedkładam swoją skargę, gdy rozmawiam z tobą o sprawach sądu. Dlaczego szczęści się drodze niegodziwców,[b] a wszyscy, którzy się dopuszczają zdrady, są bez trosk? **2** Zasadziłeś ich; zapuścili korzenie. Wciąż idą naprzód; wydali też owoc. W ich ustach jesteś blisko, lecz od ich nerek daleko.[c] **3** A ty, Jehowo, dobrze mnie znasz;[d] widzisz mnie i zbadałeś, że moje serce jest z tobą.[e] Oddziel ich jak owce na rzeź[f] i odłącz ich na dzień zabijania. **4** Jak długo ziemia ta ma więdnąć,[g] a roślinność na całym polu wysychać?[h] Z powodu niegodziwości jej mieszkańców zostały zmiecione zwierzęta czworonożne i stworzenia latające.[i] Rzekli bowiem: „On nie widzi naszej przyszłości".

5 Skoro biegłeś z pieszymi i oni cię zmęczyli, to jakże zdołasz biec w wyścigu z końmi?[j] I czy w ziemi pokoju pokładasz ufność?[k] Jak więc będziesz działał pośród bujnych gęstwin nad Jordanem?[l] **6** Bo nawet twoi bracia i domownicy twego ojca, nawet oni postąpili wobec ciebie zdradziecko.[m] Nawet oni głośno wołali za tobą. Nie wierz im jedynie dlatego, że mówią ci dobre rzeczy.[n]

7 „Opuściłem swój dom;[o] porzuciłem swoje dziedzictwo;[p] umiłowaną mojej duszy wydałem w dłoń jej nieprzyjaciół.[q] **8** Moje dziedzictwo stało się dla mnie podobne do lwa w lesie. Wydała głos przeciwko mnie. Dlatego ją znienawidziłem.[r] **9** Moje dziedzictwo[s] jest dla mnie jak wielobarwny ptak

l Jer 49:19; Jer 50:44; Za 11:3; m Jer 9:4; n Prz 26:25; Jer 23:17; o Ps 78:60; Oz 9:15; Łk 13:35; p Wj 19:5; Iz 47:6; q Lam 2:1; r Oz 9:15; Am 6:8; s Ps 78:71.

drapieżny; ptaki drapieżne są na nim dookoła.[a] Chodźcie, zbierzcie się, wszystkie dzikie zwierzęta polne; przyprowadźcie je do żeru.[b] **10** Wielu pasterzy[c] zniszczyło moją winnicę;[d] podeptali mój dział.[e] Mój piękny[f] dział zamienili w pustynię, bezludne pustkowie. **11** Uczyniono z niego bezludne pustkowie;[g] zwiądł; jest dla mnie spustoszony.[h] Cały kraj został spustoszony, gdyż nie ma człowieka, który wziąłby to sobie do serca.[i] **12** Wszystkimi udeptanymi ścieżkami pustkowia nadeszli łupieżcy. Bo miecz Jehowy pożera od jednego końca kraju do drugiego końca kraju.[j] Nie ma pokoju dla żadnego ciała. **13** Posiali pszenicę, lecz zżęli ciernie.[k] Spracowali się; będą bez pożytku.[l] I zostaną zawstydzeni waszymi plonami z powodu płonącego gniewu Jehowy".

14 Oto, co Jehowa rzekł przeciwko wszystkim moim złym sąsiadom,[m] dotykającym dziedzicznej własności, którą za moją sprawą posiadł mój lud, Izrael:[n] „Oto ich wykorzeniam z ich ziemi;[o] a dom Judy wykorzenię spośród nich.[p] **15** A gdy już ich wykorzenię, znowu się nad nimi zmiłuję[q] i przyprowadzę ich z powrotem, każdego do jego dziedzicznej własności i każdego do jego ziemi".[r]

16 „I jeśli istotnie nauczą się dróg mego ludu, i będą przysięgać na moje imię:[s] ‚Jako żyje Jehowa!', tak jak nauczyli mój lud przysięgać na Baala,[t] to zostaną odbudowani pośrodku mego ludu.[u] **17** Ale jeśli nie będą posłuszni, to wykorzenię ten naród, wykorzeniając go i niszcząc"[v] — brzmi wypowiedź Jehowy.

ROZDZ. 12
a 2Kl 24:2 Eze 16:37
b Iz 56:9 Jer 7:33 Eze 39:17 Obj 19:18
c Jer 6:3
d Ps 80:8 Iz 5:1
e Iz 63:18
f Jer 3:19
g Jer 9:11
h Jer 10:22 Jer 14:2
i Iz 42:25 Mal 2:2
j Kpł 26:33 Jer 15:2 Eze 14:17
k Kpł 26:16 Mi 6:15 Ag 1:6
l Ps 127:1
m Ps 79:4 Jer 48:26 Eze 25:3 Sof 2:8
n Jer 2:3 Za 1:15 Za 2:8
o Jer 48:2 Jer 49:2
p 2Kn 7:20
q Pwt 30:3 Eze 28:25
r Pwt 3:20 Jer 32:37 Oz 1:11 Am 9:14 Sof 3:20
s Rdz 14:22 Pwt 6:13 Pwt 10:20 Sdz 21:7 Iz 65:16 Jer 4:2
t Joz 23:7 Sof 1:5
u 1Pt 2:5
v Iz 60:12

szpalta 2

ROZDZ. 13
a Rdz 2:14
b Kpł 26:19 Prz 16:18 Sof 3:11 Łk 18:14 Jak 4:6 1Pt 5:5
c 2Kn 36:16
d Jer 6:28 Jer 9:14 Jer 11:8 Jer 16:12 Dz 7:51
e Sdz 2:12 1Sm 8:8 2Kn 7:19
f Pwt 26:18
g Wj 19:5 Ps 135:4
h Jer 33:9
i Ps 81:11 Jer 6:17

13 Oto, co rzekł do mnie Jehowa: „Idź i nabądź sobie lniany pas, i załóż go na swe biodra, lecz nie wolno ci go wkładać do wody". **2** Nabyłem więc pas zgodnie ze słowem Jehowy i założyłem go na swe biodra. **3** I po raz drugi doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **4** „Weź nabyty przez siebie pas, który jest na twoich biodrach, i wstań, idź nad Eufrat[a] i ukryj go tam w rozpadlinie skalnej". **5** Poszedłem więc i ukryłem go nad Eufratem, tak jak mi nakazał Jehowa.

6 Lecz po upływie wielu dni Jehowa przemówił do mnie: „Wstań, idź nad Eufrat i weź stamtąd pas, który kazałem ci tam ukryć". **7** Toteż poszedłem nad Eufrat i wykopawszy ten pas, wziąłem go z miejsca, w którym go ukryłem, a oto pas był zniszczony; nie nadawał się do niczego.

8 Potem doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **9** „Oto, co rzekł Jehowa: ‚Tak samo zniszczę pychę Judy[b] i ogromną pychę Jerozolimy. **10** Z tym złym ludem, który nie chce być posłuszny moim słowom,[c] który chodzi w uporze swego serca[d] i który chodzi za innymi bogami, by im służyć i się im kłaniać,[e] stanie się tak, jak z tym pasem, który się do niczego nie nadaje'. **11** ‚Bo jak pas przylega do bioder mężczyzny, tak sprawiłem, by cały dom Izraela i cały dom Judy przylgnął do mnie[f] — brzmi wypowiedź Jehowy — aby byli dla mnie ludem[g] i imieniem,[h] i chwałą, i czymś pięknym; lecz oni nie byli posłuszni'.[i]

12 „I powiedz im to słowo: ‚Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Izraela: „Każdy wielki dzban bywa

napełniany winem”’.[a] Oni zaś powiedzą ci: ‚Czyżbyśmy naprawdę sami nie wiedzieli, że każdy wielki dzban bywa napełniany winem?’ **13** A ty im powiedz: ‚Tak rzekł Jehowa: „Oto wszystkich mieszkańców tej ziemi i królów zasiadających na tronie Dawida,[b] i kapłanów, i proroków, i wszystkich mieszkańców Jerozolimy napełniam opilstwem.[c] **14** Rozbiję ich jednego o drugiego, zarówno ojców, jak i synów, w tym samym czasie”[d] — brzmi wypowiedź Jehowy. „Nie okażę współczucia ani się nie użalę, nie zmiłuję się ani się nie powstrzymam od wytracenia ich”’.[e]

15 „Słuchajcie i nadstawcie ucha. Nie bądźcie wyniośli,[f] bo przemówił Jehowa.[g] **16** Oddajcie chwałę Jehowie, swemu Bogu,[h] zanim spowoduje ciemność[i] i zanim wasze nogi będą na górach uderzać w mroku jedna o drugą.[j] I będziecie mieć nadzieję na światło,[k] a on uczyni je głębokim cieniem;[l] obróci je w gęsty mrok.[m] **17** A jeśli nie będziecie tego słuchać,[n] moja dusza będzie w kryjówkach płakać z powodu pychy i z całą pewnością będzie ronić łzy; i moje oko będzie ociekać łzami,[o] gdyż stado[p] Jehowy zostanie uprowadzone do niewoli.

18 „Powiedz do króla oraz do pani:[q] ‚Usiądźcie niżej,[r] bo z waszych głów spadnie korona piękności’.[s] **19** Miasta południa są zamknięte, tak iż nikt ich nie otwiera. Całą Judę poprowadzono na wygnanie. Do szczętu poprowadzono ją na wygnanie.[t]

20 „Podnieś swe oczy i zobacz tych, którzy nadchodzą z północy.[u] Gdzie jest stado, które ci dano, twoja piękna trzoda?[v]

ROZDZ. 13

a 1Sm 10:3 1Sm 25:18 2Sm 16:1
b Jer 29:16
c Ps 75:8 Iz 29:9 Iz 51:17 Iz 63:6 Jer 25:27
d Jer 6:21 Eze 5:10 Mt 10:21
e Iz 13:9 Iz 27:11 Eze 7:4 Eze 24:14 Rz 2:5
f Prz 18:12 Jak 4:10
g Jer 26:15
h Joz 7:19 Ps 96:7
i Iz 5:30 Iz 8:22 Am 8:9
j Prz 4:19
k Iz 59:9
l Ps 44:19
m Iz 60:2
n Jer 22:5 Mal 2:2
o Jer 9:1 Lam 1:2 Lam 2:18
p Ps 80:1 Ps 100:3
q 2Kl 10:13 2Kl 24:12 Jer 22:26
r Prz 25:7 Łk 14:8
s Eze 21:26
t Pwt 28:64 2Kl 25:21 Jer 39:9
u Jer 6:22
v Eze 34:8 Dz 20:29

szpalta 2

a Iz 10:3
b Iz 39:2
c Iz 13:8 Jer 6:24 Mi 4:9 1Ts 5:3
d Sof 1:12
e Jer 5:19 Jer 16:10
f Iz 20:4 Eze 16:37 Oz 2:3
g 1Kn 1:10
h Prz 27:22 Mt 19:24
i Jer 9:5
j Kpl 26:33 Pwt 28:64 Łk 21:24

21 Co powiesz, gdy ktoś zwróci uwagę na ciebie,[a] skoro na początku nauczałaś ich jako zaufanych przyjaciół przy sobie?[b] Czy nie chwycą cię bóle porodowe, podobnie jak żonę, która rodzi?[c] **22** A gdy powiesz w swym sercu:[d] ‚Dlaczego mnie to spotkało?’ — z powodu ogromu twego przewinienia odkryto poły twych szat;[f] twoim piętom zadano gwałt.

23 „Czy Kuszyta[g] może zmienić swą skórę albo lampart swoje cętki?[h] To i wy bylibyście w stanie wyświadczać dobro, wy, których nauczono wyrządzać zło.[i] **24** Ja więc rozproszę ich[j] jak ścierń, który ulatuje z wiatrem z pustkowia.[k] **25** Oto twój los, twoja część wymierzona przeze mnie[l] — brzmi wypowiedź Jehowy — gdyż o mnie zapomniałaś[m] i pokładasz ufność w fałszu.[n] **26** A ja podniosę poły twych szat aż na twoją twarz i będzie widać twoją hańbę.[o] **27** twoje cudzołóstwa[p] i twoje rżenia,[q] twoje rozpasanie w nierządzie. Na wzgórzach, w polu, widziałem twoje obrzydliwości.[r] Biada ci, Jerozolimo! Nie możesz być czysta[s] — jak długo jeszcze?”[t]

14 Oto, co doszło do Jeremiasza jako słowo Jehowy w sprawie posuch:[u] **2** Juda okryła się żałobą,[v] a bramy jej zmarniały.[w] Przygnębieniem zostali przytłoczeni do ziemi[x] i wzniósł się krzyk Jerozolimy.[y] **3** Znamienici spośród nich posłali swych nic nie znaczących ludzi po wodę.[z] Przyszli oni do rowów.

k Ps 1:4; Jer 4:11; Oz 13:3; **l** Ps 11:6; Mt 24:51; **m** Pwt 32:18; Ps 106:21; Jer 2:32; **n** Pwt 32:38; Iz 28:15; Jer 10:14; Hab 2:18; **o** Lam 1:8; Eze 16:37; Eze 23:29; Oz 2:10; **p** Jer 2:20; Jer 3:2; Eze 16:15; **q** Jer 5:8; **r** Iz 65:7; Eze 6:13; **s** Eze 24:13; **t** Oz 8:5; **ROZDZ. 14** **u** Pwt 28:24; **v** Jer 4:28; Lam 1:4; Oz 4:3; Jl 1:10; **w** Iz 3:26; Iz 24:4; **x** Lam 2:9; **y** 1Sm 5:12; **z** 1Kl 18:5.

Wody nie znaleźli.[a] Wrócili z pustymi naczyniami. Zawstydzili się[b] i rozczarowali, i zakryli swe głowy.[c] **4** Z powodu gleby, która jest spękana, gdyż na ziemię nie spadła żadna ulewa,[d] rolnicy się zawstydzili; zakryli swe głowy.[e] **5** Bo nawet łania na polu się ocieliła, lecz porzuciła młode, nie było bowiem miękkiej trawy. **6** A zebry[f] stanęły w bezruchu na nagich wzgórzach; węszyły wiatr jak szakale; ich oczy przygasły, gdyż nie było roślinności.[g] **7** Nawet jeśli nasze przewinienia istotnie świadczą przeciwko nam, Jehowo, działaj przez wzgląd na swe imię;[h] bo namnożyło się naszych aktów niewierności;[i] zgrzeszyliśmy przeciwko tobie.[j]

8 Nadziejo Izraela,[k] jego Wybawco[l] w czasie udręki,[m] czemu stajesz się jakby osiadłym przybyszem w kraju i jakby podróżnym, który zboczył, by przenocować?[n] **9** Czemu stajesz się jakby mężem osłupiałym, jakby mocarzem, który nie jest w stanie wybawić?[o] Ty jednak jesteś pośród nas,[p] Jehowo, i to nad nami było wzywane twoje imię.[q] Nie opuszczaj nas.

10 Oto, co Jehowa powiedział o tym ludzie: „Oni tak lubili się tułać;[r] nie powściągali swych nóg.[s] Toteż Jehowa nie znajdował w nich upodobania.[t] Przypomni więc sobie ich przewinienie i zwróci uwagę na ich grzechy”.[u]

11 I Jehowa przemówił do mnie: „Nie módl się o dobro dla tego ludu.[v] **12** Gdy poszczą, nie wysłuchuję ich błagalnego wołania,[w] a gdy składają całopalenie i ofiarę zbożową, nie znajduję w nich upodobania;[x] wszak kładę im kres mieczem i klęską głodu, i zarazą”.[y]

ROZDZ. 14

a 1Kl 17:7
b Ps 40:14 Ps 109:29 Iz 45:16
c 2Sm 15:30 Est 6:12
d Kpl 26:20 Pwt 28:23
e 2Sm 19:4
f Hi 6:5
g Pwt 29:23 Iz 42:15 Jer 12:4 Jl 1:18
h Joz 7:9 Ps 25:11 Ps 115:1
i Ezd 9:6 Neh 9:33 Jer 5:6 Dn 9:5
j Dn 9:8
k Jer 17:13 Jer 50:7
l Ps 106:8 Ps 106:21 Iz 45:15 Tyt 1:3
m Ps 46:1
n Sdz 19:7
o Ps 44:23 Iz 59:1
p Wj 29:45 Kpl 26:11 Pwt 23:14 Ps 46:5 Iz 12:6 2Ko 6:16
q Jer 15:16 Dn 9:19
r Jer 2:23
s Ps 119:101 Jer 2:25
t Jer 6:20 Am 5:22
u Ps 109:14 Oz 8:13 Oz 9:9
v Jer 7:16 Jer 11:14
w Prz 1:28 Iz 1:15 Iz 58:3 Jer 11:11 Eze 8:18 Za 7:13
x Prz 15:8 Iz 1:11 Jer 7:22
y Jer 9:16 Eze 5:12 Eze 14:21

SZPALTA 2

a Jer 4:10 Jer 5:31 Jer 6:14 Jer 23:17 Jer 27:9 Eze 13:10 Mi 3:11
b Iz 9:15 Jer 23:25 Jer 27:10 Jer 29:8 Jer 29:21
c Jer 23:21 Jer 27:15

13 Na to rzekłem: „Ach, Wszechwładny Panie, Jehowo! Oto prorocy mówią im: ‚Nie ujrzycie miecza i nie spotka was klęska głodu, lecz na tym miejscu obdarzę was prawdziwym pokojem’ ”.[a]

14 A Jehowa przemówił do mnie: „Fałszem jest to, co prorocy prorokują w moim imieniu.[b] Nie posłałem ich ani im nie nakazałem, ani nie mówiłem do nich.[c] To, co proroczo do was mówią, jest fałszywą wizją i wróżbą, i rzeczą nic niewartą,[d] i oszukaństwem ich serca.[e] **15** Dlatego Jehowa tak powiedział o prorokach, którzy prorokują w moim imieniu, a których nie posłałem, i którzy mówią, że w tym kraju nie pojawi się miecz ani klęska głodu: ‚Prorocy ci poginą od miecza i klęski głodu.[f] **16** A lud, któremu prorokują, stanie się ludem wyrzuconym na ulice Jerozolimy z powodu klęski głodu i miecza i nikt ich nie będzie grzebał — ich samych, ich żon i ich synów oraz ich córek.[g] I wyleję na nich ich nieszczęście’.[h]

17 „I powiedz im to słowo: ‚Niech moje oczy nocą i dniem ociekają łzami i niech nie spoczną,[i] bo dziewicza córa mego ludu została rozbita wielką klęską,[j] ciosem nader bolesnym.[k] **18** Jeśli wyjdę na pole, oto zabici od miecza![l] A jeśli wejdę do miasta, oto choroby spowodowane klęską głodu![m] Bo zarówno prorok, jak i kapłan poszli do krainy, której nie znali’ ”.[n]

19 Czy całkowicie odrzuciłeś Judę[o] albo czy twoja dusza obrzydziła sobie Syjon?[p] Dlaczego nas uderzyłeś, tak iż nie ma

d Jer 23:26; **e** Lam 2:14; Eze 12:24; Za 10:2; **f** Jer 5:13; Jer 23:15; Eze 13:9; **g** Ps 79:3; Jer 9:22; **h** Prz 1:31; Jer 4:18; **i** Jer 8:18; Jer 9:1; Lam 1:16; Lam 2:18; **j** Jer 8:21; Lam 1:15; **k** Jer 30:12; **l** Eze 7:15; **m** Lam 5:10; **n** Pwt 28:36; **o** Ps 89:38; Lam 5:22; **p** Jer 12:8.

dla nas uleczenia?[a] Spodziewano się pokoju, lecz nie nadeszło nic dobrego; i czasu uleczenia, lecz oto trwoga![b] **20** Uznajemy, Jehowo, naszą niegodziwość, przewinienie naszych praojców,[c] bo zgrzeszyliśmy przeciwko tobie.[d] **21** Nie odtrącaj nas przez wzgląd na swe imię;[e] nie gardź swoim chwalebnym tronem.[f] Racz pamiętać; nie łam swego przymierza z nami.[g] **22** Czy wśród nic niewartych bożków[h] narodów są takie, które mogą zsyłać deszcz, albo czy same niebiosa mogą dawać rzęsiste ulewy?[i] Czyż to nie ty, Jehowo, nasz Boże, jesteś kimś takim?[j] I w tobie pokładamy nadzieję, ty bowiem uczyniłeś to wszystko.[k]

15 I Jehowa przemówił do mnie: „Choćby stali przede mną Mojżesz[l] i Samuel,[m] moja dusza nie skłoniłaby się ku temu ludowi.[n] Odprawiono by ich sprzed mego oblicza, żeby odeszli.[o] **2** A gdyby rzekli do ciebie: ‚Dokąd mamy odejść?', powiedz im: ‚Oto, co rzekł Jehowa: „Kto na śmiertelną plagę, ten na śmiertelną plagę! A kto pod miecz, ten pod miecz! A kto na klęskę głodu, ten na klęskę głodu![p] Kto zaś do niewoli, ten do niewoli!" '[q]

3 „‚Ustanowię nad nimi cztery rodziny[r] — brzmi wypowiedź Jehowy — miecz do zabijania i psy do wywlekania oraz latające stworzenia niebios[s] i zwierzęta ziemi do pożerania i wytracania. **4** I uczynię z nich przyczynę drżenia dla wszystkich królestw ziemi[t] z powodu Manassesa, syna Ezechiasza, króla Judy, za to, co czynił w Jerozolimie.[u] **5** Bo kto ci okaże współczucie, Jerozolimo, i kto będzie się wczuwał w twoje położenie,[v] i kto zboczy, by zapytać o twoją pomyślność?'

6 „‚Tyś mnie opuściła'[a] — brzmi wypowiedź Jehowy. ‚Wciąż się cofasz.[b] Toteż wyciągnę rękę przeciwko tobie i doprowadzę cię do zguby.[c] Zmęczyłem się odczuwaniem żalu.[d] **7** I odwieję ich widłami[e] w bramach tej ziemi. Pozbawię ich dzieci.[f] Zgładzę swój lud, ponieważ nie zawrócili ze swych dróg.[g] **8** Ich wdowy stały się dla mnie liczniejsze niż ziarnka piasku mórz. Sprowadzę im w południe[h] łupieżcę na matkę, na młodzieńca. Sprawię, że nagle spadną na nich poruszenie i niepokoje.[i] **9** Kobieta, która urodziła siedmioro, zmarniała; jej dusza z trudem łapała oddech.[j] Jej słońce zaszło jeszcze za dnia;[k] zawstydziło się i zmieszało'. ‚A ostatek spośród nich wydam na pastwę miecza na oczach ich nieprzyjaciół'[l] — brzmi wypowiedź Jehowy".

10 Biada mi,[m] moja matko, gdyż urodziłaś mnie, męża uwikłanego w kłótnię i męża uwikłanego w spór z całą ziemią.[n] Ja nie udzieliłem pożyczki ani oni nie udzielili mi pożyczki. Wszyscy oni mi złorzeczą.[o]

11 Jehowa rzekł: „Z całą pewnością będę ci usługiwał ku dobremu.[p] Z całą pewnością ujmę się za tobą w czasie nieszczęścia[q] i w czasie udręki — przeciw nieprzyjacielowi.[r] **12** Czy można roztrzaskać żelazo, żelazo z północy, a także miedź? **13** Twoje zasoby i twoje skarby wydam na grabież,[s] nie za jakąś zapłatę, lecz za wszystkie twoje grzechy, na wszystkich twoich

ROZD. 14
a 2Kn 36:16 Jer 8:22 Jer 15:18 Lam 2:13
b Jer 8:15
c Kpł 26:40 Ezd 9:7 Neh 9:2 Ps 106:6
d 2Sm 12:13 Ps 51:4 Dn 9:5 Dn 9:8 1Jn 1:9
e Eze 36:22 Dn 9:15
f Jer 17:12
g Wj 32:13 Kpł 26:42 Ps 106:45 Łk 1:72
h Pwt 32:21
i Za 10:1
j Pwt 28:12 Ps 135:7 Ps 147:8 Iz 30:23 Jl 2:23
k Ps 25:3 Ps 130:5

ROZD. 15
l Wj 32:11
m 1Sm 7:9 Ps 99:6
n Ps 106:23
o 2Kl 17:20 Jer 7:15
p Jer 14:12 Eze 5:2 Za 11:9
q Jer 43:11 Eze 12:11
r Kpł 26:16 Eze 14:21
s Pwt 28:26 Jer 7:33
t Pwt 28:25 Jer 24:9 Eze 23:46
u 2Kl 21:11 2Kl 23:26 2Kl 24:3
v Ps 69:20 Iz 51:19 Lam 1:12

szpalta 2
a Jer 1:16 Jer 2:13
b Iz 1:4 Jer 7:24
c Eze 25:7 Sof 1:4
d Jer 23:20 Eze 24:14 Oz 13:14

e Ps 1:4; Iz 30:24; **f** Pwt 28:18; Jer 9:21; Eze 24:21; Oz 9:12; **g** Iz 9:13; Jer 5:3; Am 4:10; Za 1:4; **h** Jer 6:4; **i** Łk 21:35; **j** 1Sm 2:5; **k** Am 8:9; Mi 3:6; **l** Jer 44:27; Eze 5:12; **m** Hi 3:1; Jer 20:14; **n** Łk 21:17; **o** Ps 109:28; Prz 26:2; **p** Rz 8:28; **q** Jer 39:12; **r** 2Kn 20:17; **s** Jer 20:5.

terytoriach.[a] **14** I sprawię, że przejdą z twoimi nieprzyjaciółmi do ziemi, której nie znasz.[b] Bo ogień zapłonął w moim gniewie.[c] Rozpalił się przeciwko wam".

15 Ty wiedziałeś.[d] Jehowo, wspomnij na mnie[e] i zwróć na mnie uwagę, i pomścij mnie na moich prześladowcach.[f] Nie usuwaj mnie – przez swą powolność do gniewu.[g] Zważ na to, że znoszę hańbę ze względu na ciebie.[h] **16** Znaleziono twoje słowa i ja zacząłem je jeść;[i] i słowo twoje staje się dla mnie radosnym uniesieniem[j] i radością mego serca;[k] bo jest nade mną wzywane twoje imię,[l] Jehowo, Boże Zastępów.[m] **17** Nie zasiadałem w zaufanym gronie tych, którzy stroją sobie żarty,[n] i nie zacząłem się wielce radować.[o] Za sprawą twej ręki usiadłem zupełnie sam,[p] bo napełniłeś mnie potępieniem.[q] **18** Czemuż to mój ból stał się przewlekły,[r] a moja rana nieuleczalna?[s] Nie daje się uleczyć. Zaiste, jesteś dla mnie jak coś zwodniczego,[t] jak wody, którym nie można zaufać.[u]

19 Dlatego tak rzekł Jehowa: „Jeśli wrócisz, to przyprowadzę cię z powrotem.[v] Będziesz stał przede mną.[w] A jeśli spośród rzeczy nic niewartych wyniesiesz coś cennego, staniesz się jakby moimi ustami. Oni wrócą do ciebie, lecz ty do nich nie wrócisz".

20 „I uczyniłem cię dla tego ludu miedzianym murem warownym;[x] i będą z tobą walczyć, ale cię nie przemogą.[y] Bo jestem z tobą, by cię wybawić i wyzwolić"[z] – brzmi wypowiedź Jehowy. **21** „I wyzwolę cię z ręki złych,[a] i wykupię cię z dłoni tyranów".

ROZDZ. 15

a Ps 44:12 Iz 52:3
b Kpl 26:38 Jer 16:13 Jer 17:4 Am 5:27
c Pwt 32:22 Iz 42:25 Heb 12:29
d Hi 10:7 Ps 17:3 Jer 12:3
e Neh 5:19
f Jer 11:20 Jer 17:18 Jer 20:11 Jer 37:15
g Ps 102:24
h Ps 69:7 Mt 10:22 Rz 15:3
i Eze 3:1 Obj 10:10
j Hi 23:12
k Ps 119:111
l Jer 14:9
m 1Sm 17:45
n Prz 26:19
o Ps 1:1
p Jer 13:17 Lam 3:28
q Jer 20:8
r Jer 14:19
s Jer 30:15
t Jer 20:7
u Hi 6:15
v Jak 4:8
w 1Kl 17:1 Za 3:7
x Jer 1:18 Eze 3:9
y Jer 20:11 Rz 8:31
z Iz 41:10 Dz 18:10
a Iz 25:4 2Ko 1:10

szpalta 2

ROZDZ. 16

a Mt 24:19
b Łk 21:23 Łk 23:29
c Jer 15:2
d Jer 22:18 Jer 25:33
e Ps 79:3 Jer 7:33 Jer 36:30
f Ps 83:10 Iz 5:25 Jer 8:2 Jer 9:22
g Jer 14:15 Jer 34:17 Eze 5:12
h Jer 34:20 Eze 39:17 Obj 19:17
i Eze 24:16

16 I dalej dochodziło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Nie wolno ci brać sobie żony i nie wolno ci w tym miejscu mieć synów ani córek.[a] **3** Bo oto, co Jehowa powiedział o synach i córkach rodzących się w tym miejscu i o matkach, które ich rodzą, i o ojcach, którzy ich płodzą w tej ziemi:[b] **4** ‚Będą umierać śmiercią na skutek chorób.[c] Nie będą opłakiwani[d] ani nie zostaną pogrzebani.[e] Będą jak gnój na powierzchni roli;[f] wyginą od miecza i od klęski głodu,[g] a ich trupy będą żerem dla latających stworzeń niebios i zwierząt ziemi'.[h]

5 „Oto bowiem, co rzekł Jehowa: ‚Nie wstępuj do domu uczty żałobnej i nie idź opłakiwać, i nie współczuj im'.[i]

„‚Bo temu ludowi odebrałem mój pokój – brzmi wypowiedź Jehowy – nawet lojalną życzliwość i zmiłowania.[j] **6** Oni pomrą, wielcy i mali, w tej ziemi. Nie zostaną pogrzebani[k] ani ludzie nie będą się uderzać z ich powodu, nikt też z ich powodu nie będzie sobie robił nacięć[l] ani łysiny.[m] **7** I nie będą się z nimi dzielić chlebem ze względu na żałobę, by kogoś pocieszyć po zmarłym;[n] ani nie dadzą im do picia kielicha pocieszenia ze względu na czyjegoś ojca i ze względu na czyjąś matkę.[o] **8** A tobie nie wolno wstępować do domu biesiadnego, by zasiadać z nimi do jedzenia i picia'.[p]

9 „Bo tak rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: ‚Oto sprawiam, że z tego miejsca na waszych oczach i za waszych dni zniknie głos radosnego uniesienia i głos

j Pwt 31:17; 2Kn 15:6; Iz 27:11; Iz 63:10; Za 8:10; **k** Jer 16:4; **l** Kpl 19:28; Pwt 14:1; Jer 41:5; **m** Iz 22:12; **n** Eze 24:17; Oz 9:4; **o** Prz 31:6; **p** Kzn 7:2.

radości, głos oblubieńca i głos oblubienicy'.[a]

10 „A gdy oznajmisz temu ludowi wszystkie te słowa i oni rzekną do ciebie: ‚Z jakiego powodu Jehowa zapowiedział przeciwko nam całe to wielkie nieszczęście oraz jakie jest nasze przewinienie i jaki jest nasz grzech, którym zgrzeszyliśmy przeciw Jehowie, naszemu Bogu?', [b] **11** wtedy im powiesz: ‚„Z tego powodu, że wasi ojcowie mnie opuścili[c] — brzmi wypowiedź Jehowy — i chodzili za innymi bogami, i służyli im, i się im kłaniali.[d] Lecz mnie opuścili i nie przestrzegali mojego prawa.[e] **12** Wy zaś w swym postępowaniu byliście gorsi niż wasi ojcowie[f] i oto każdy z was chodzi w uporze[g] swego złego serca, nie słuchając mnie.[h] **13** I wyrzucę was z tej ziemi[i] do ziemi, której nie znaliście[j] wy ani wasi ojcowie, i tam będziecie musieli dniem i nocą służyć innym bogom,[k] ponieważ nie okażę wam łaski'".

14 „‚Oto więc nadchodzą dni[l] — brzmi wypowiedź Jehowy — gdy nie będzie się już mówić: „Jako żyje Jehowa, który wyprowadził synów Izraela z ziemi egipskiej!",[m] **15** lecz: „Jako żyje Jehowa, który wyprowadził synów Izraela z krainy północy i ze wszystkich krain, do których ich rozproszył!", i przywiodę ich z powrotem do ich ziemi, którą dałem ich praojcom'.[n]

16 „‚Oto posyłam po wielu rybaków — brzmi wypowiedź Jehowy — i ci będą ich łowić; potem też poślę po wielu łowców[o] i ci będą na nich polować na każdej górze i na każdym wzgórzu, i w rozpadlinach skalnych.[p] **17** Bo moje oczy są skierowane na wszystkie ich drogi. Nie są zakryci przede mną ani przewinienie ich nie zostało schowane przed moimi oczami.[a] **18** Przede wszystkim zaś odpłacę w pełnej mierze za ich przewinienie[b] i za ich grzech, ponieważ zbezcześcili moją ziemię.[c] Dziedzictwo moje napełnili trupami swych obrzydliwości oraz swymi odrażającymi rzeczami' ".[d]

19 Jehowo, moja siło i moja twierdzo, i moje miejsce ucieczki w dniu udręki,[e] do ciebie przyjdą narody z krańców ziemi[f] i powiedzą: „Zaiste, nasi praojcowie posiedli oczywisty fałsz,[g] marność i rzeczy, z których nie ma żadnego pożytku".[h] **20** Czyż ziemski człowiek może sobie uczynić bogów, skoro nie są oni bogami?[i]

21 „Dlatego też daję im poznać; za tym jednym razem dam im poznać moją rękę i moją potęgę[j] i będą musieli poznać, że mam na imię Jehowa".[k]

17 „Grzech Judy jest zapisany żelaznym rylcem.[l] Diamentowym ostrzem jest wyryty na tablicy ich serca[m] i na rogach ich ołtarzy,[n] **2** gdy ich synowie wspominają ich święte ołtarze oraz ich święte pale przy bujnym drzewie, na wysokich wzgórzach.[o] **3** na górach w polu. Twoje zasoby, wszystkie twoje skarby wydam na grabież[p] — twoje wyżyny z powodu grzechu na wszystkich twoich terytoriach.[q] **4** I sama opuściłaś swą dziedziczną własność, którą ci dałem.[r] Sprawię także, iż będziesz służyć swym nieprzyjaciołom w ziemi, której nie znasz;[s] bo w moim gniewie zostaliście zapaleni jak ogień.[t]

ROZDZ. 16

a Iz 24:7 Jer 7:34 Jer 25:10 Eze 26:13 Oz 2:11 Obj 18:23
b Pwt 29:24 Jer 5:19 Jer 13:22 Jer 22:8
c Pwt 29:25 Sdz 2:12 Neh 9:26 Jer 2:8 Jer 5:7 Jer 22:9
d Jer 8:2 Jer 13:10
e Dn 9:11 Am 2:4
f Neh 9:16 Jer 7:26
g Pwt 29:19 Sdz 2:19 Neh 9:29 Jer 6:28 Jer 7:24 Jer 9:14
h 1Sm 15:23
i Pwt 28:36 2Kn 7:20
j Jer 15:14 Jer 17:4
k Pwt 4:28
l Jer 23:7
m Wj 20:2 Pwt 15:15 Mi 6:4
n Pwt 30:3 Jer 3:18 Jer 24:6 Jer 30:3 Jer 32:37 Am 9:14
o Lam 4:18
p Am 9:1

szpalta 2

a Hi 34:21 Ps 90:8 Prz 5:21 Prz 15:3 Jer 32:19 Heb 4:13
b Iz 40:2 Jer 17:18
c Lb 35:33 Ps 106:38
d Kpl 26:30
e Ps 18:2 Prz 18:10 Iz 25:4 Jer 17:17 Nah 1:7
f Iz 2:2 Za 2:11
g Jer 10:14
h Iz 44:10 Jer 10:5
i Ps 115:4 Iz 37:19 Jer 2:11 Dz 19:26 1Ko 8:4 Gal 4:8
j Wj 9:16 Rz 9:17

k Wj 15:3; Ps 83:18; Jer 33:2; **ROZDZ. 17** **l** Hi 19:24; **m** Prz 3:3; 2Ko 3:3; **n** Am 3:14; **o** Sdz 3:7; 1Kl 14:23; 2Kl 16:4; 2Kn 24:18; 2Kn 33:3; Ps 78:58; Iz 1:29; Jer 2:20; Eze 6:13; Eze 20:28; **p** 2Kl 24:13; Jer 15:13; **q** Kpl 26:30; Eze 6:3; **r** Iz 49:8; Lam 5:2; **s** Pwt 28:48; Neh 9:28; Jer 16:13; **t** Pwt 29:27; Iz 5:25; Jer 15:14; Nah 1:6.

Będzie się palił po czas niezmierzony".

5 Oto, co rzekł Jehowa: „Przeklęty jest krzepki mąż, który pokłada ufność w ziemskim człowieku,[a] a ciało czyni swoim ramieniem,[b] i którego serce odwraca się od Jehowy.[c] **6** I stanie się podobny do samotnego drzewa na pustynnej równinie, i nie zobaczy, kiedy przyjdzie dobro;[d] lecz będzie przebywał na spieczonych miejscach na pustkowiu, w słonej krainie, która nie jest zamieszkana.[e] **7** Błogosławiony jest krzepki mąż, który pokłada ufność w Jehowie i którego ufnością jest Jehowa.[f] **8** I stanie się podobny do drzewa zasadzonego nad wodami, które zapuszcza swe korzenie nad potokiem; i nie zobaczy, kiedy przyjdzie gorąco, lecz jego listowie będzie bujne.[g] A w roku suszy[h] nie będzie się zamartwiał ani nie przestanie wydawać owocu.

9 „Serce jest zdradliwsze niż wszystko inne i nieobliczalne.[i] Któż może je poznać? **10** Ja, Jehowa, badam serce,[j] sprawdzam nerki,[k] by każdemu oddać według jego dróg,[l] według owocu jego postępków.[m] **11** Do kuropatwy, która zgromadza to, czego nie zniosła, podobny jest ten, kto zdobywa bogactwo, lecz nie ze sprawiedliwością.[n] W połowie swych dni je zostawi,[o] a u swego kresu okaże się nierozumny".[p]

12 Od początku istnieje chwalebny tron na wysokości;[q] jest to miejsce naszego sanktuarium.[r] **13** Jehowo, nadziejo Izraela,[s] wszyscy, którzy cię opuszczają, zostaną okryci wstydem.[t] Odstępujący ode mnie[u] będą zapisani na ziemi, gdyż opuścili źródło żywej wody, Jehowę.[v] **14** Uzdrów mnie, Jehowo, a będę uzdrowiony.[a] Wybaw mnie, a wybawiony będę;[b] boś ty moją chwałą.[c]

15 Oto ci, którzy mówią do mnie: „Gdzie jest słowo Jehowy?[d] Niechaj przyjdzie". **16** Lecz ja się nie śpieszyłem z tym, by przestać być pasterzem podążającym za tobą, a dnia rozpaczy wcale nie pożądałem. Ty sam poznałeś wypowiedź moich warg; doszła ona przed twoje oblicze. **17** Nie stawaj się dla mnie czymś przerażającym.[e] Tyś moim schronieniem w dniu nieszczęścia.[f] **18** Niech moi prześladowcy zostaną okryci wstydem,[g] lecz niech ja sam nie będę okryty wstydem.[h] Niech oni zostaną wprawieni w przerażenie, lecz ja sam niech nie będę wprawiony w przerażenie. Sprowadź na nich dzień nieszczęścia[i] i rozbij ich podwójnym rozbiciem.[j]

19 Oto, co Jehowa rzekł do mnie: „Idź i stań w bramie synów ludu, którą królowie Judy wchodzą i którą wychodzą, oraz we wszystkich bramach Jerozolimy.[k] **20** I powiedz im: ‚Słuchajcie słowa Jehowy, królowie Judy i cała Judo oraz wszyscy mieszkańcy Jerozolimy, którzy wchodzicie przez te bramy.[l] **21** Oto, co rzekł Jehowa: „Baczcie na swe dusze[m] i w dniu sabatu nie noście żadnego ciężaru, który musicie wnieść przez bramy Jerozolimy.[n] **22** W dniu sabatu nie wolno wam też wynosić ze swych domów żadnego ciężaru; i w ogóle żadnej pracy nie wolno wam wykonywać.[o] I uświęcajcie dzień sabatu, jak to nakazałem waszym praojcom;[p] **23** lecz oni nie słuchali

ROZDZ. 17

a Iz 30:2; Iz 31:1
b 2Kn 32:8; Iz 31:3
c 2Kl 16:7; Eze 6:9
d 2Kl 7:2
e Pwt 29:23; Hi 39:6; Sof 2:9
f Ps 34:8; Ps 125:1; Ps 146:5; Prz 16:20; Iz 26:3; Iz 30:18
g Ps 1:3; Ps 92:12
h Jer 14:1
i Rdz 6:5; Rdz 8:21; Prz 28:26; Iz 44:20; Iz 59:13; Jak 1:14; Jak 1:26
j 1Sm 16:7; 1Kn 28:9; Ps 139:23; Prz 17:3; Prz 21:2; Rz 8:27
k Ps 7:9
l Ps 62:12; Jer 32:19; Rz 2:6
m Iz 3:10; Mi 7:13; Rz 6:21; Gal 6:7; Obj 2:23; Obj 22:12
n Prz 28:20; Iz 1:23; Jer 5:27; Jak 5:4
o Ps 55:23
p Łk 12:20
q Jer 14:21
r 2Kn 2:5; Iz 6:1
s Ps 22:4; Jer 14:8; Jer 50:7
t Ps 97:7
u Ps 73:27; Iz 1:28
v Ps 36:9; Jer 2:13; Obj 22:1

szpalta 2

a Pwt 32:39; Ps 6:2
b Ps 60:5; Jer 15:20
c Pwt 10:21; Ps 109:1
d Iz 5:19; 2Pt 3:4
e Ps 88:15
f Ps 59:16
g Ps 35:4; Jer 15:15; Jer 20:11
h Ps 25:2
i Jer 18:23
j Jer 16:18

k Neh 8:3; Jer 7:2; **l** Ps 49:1; Prz 1:21; Jer 19:3; Jer 22:2; **m** Pwt 4:9; **n** Lb 15:32; Neh 13:19; **o** Wj 20:10; Wj 23:12; Kpl 23:3; **p** Wj 31:13; Eze 20:12.

ani nie nakłonili swego ucha[a] i usztywnili swój kark,[b] żeby nie słuchać i żeby nie przyjąć skarcenia"'.[c]

24 „'„A jeśli będziecie mi bezwzględnie posłuszni[d] — brzmi wypowiedź Jehowy — i w dniu sabatu nie będziecie wnosić przez bramy tego miasta żadnego ciężaru[e] oraz będziecie uświęcać dzień sabatu, nie wykonując w nim żadnej pracy,[f] **25** to przez bramy tego miasta wchodzić będą królowie z książętami,[g] zasiadający na tronie Dawida,[h] jeżdżący na rydwanie i koniach, oni i ich książęta, mężowie judzcy i mieszkańcy Jerozolimy; i owo miasto będzie zamieszkane po czas niezmierzony. **26** I przyjdą z miast Judy i z okolic Jerozolimy, i z ziemi Beniamina,[i] i z niziny,[j] i z górzystego regionu,[k] i z Negebu,[l] przynosząc całopalenie[m] i ofiarę,[n] i ofiarę zbożową,[o] i wonną żywicę,[p] a także przynosząc ofiarę dziękczynną do domu Jehowy.[q]

27 „'„A jeśli nie będziecie mi posłuszni, by uświęcać dzień sabatu i nie nosić żadnego ciężaru,[r] lecz w dniu sabatu będzie się z nim wchodzić przez bramy Jerozolimy, to wzniecę ogień w jej bramach[s] i strawi on wieże mieszkalne Jerozolimy,[t] i nie zostanie ugaszony"'".[u]

18 Słowo, które doszło od Jehowy do Jeremiasza, mówiąc: **2** „Wstań i idź do domu garncarza,[v] tam zaś dam ci usłyszeć moje słowa".

3 Poszedłem więc do domu garncarza, a on był tam zajęty pracą na kołach garncarskich. **4** I ręka garncarza zepsuła naczynie, które toczył z gliny, on zaś się odwrócił i zaczął z niego robić inne naczynie, tak jak wydało się słuszne w oczach garncarza, by to uczynić.[a]

5 I dalej dochodziło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **6** „‚Czyż nie mogę postąpić z wami jak ten garncarz, domu Izraela?' — brzmi wypowiedź Jehowy. ‚Oto jak glina w ręku garncarza, tak wy jesteście w moim ręku, domu Izraela.[b] **7** Kiedykolwiek powiem przeciw jakiemuś narodowi i przeciw jakiemuś królestwu, że go wykorzenię i zburzę, i zniszczę,[c] **8** a naród ten odwróci się od swej niegodziwości, przeciw której mówiłem,[d] wtedy pożałuję nieszczęścia, które zamierzałem nań zesłać.[e] **9** Lecz kiedykolwiek powiem o narodzie i o królestwie, że go zbuduję i zasadzę,[f] **10** a on czynić będzie to, co złe w moich oczach, nie będąc posłuszny memu głosowi,[g] wtedy pożałuję dobra, o którym powiedziałem sobie, że je wyświadczę na jego rzecz'.

11 „A teraz powiedz, proszę, mężom judzkim i mieszkańcom Jerozolimy: ‚Tak rzekł Jehowa: „Oto ja przygotowuję wam nieszczęście i obmyślam przeciwko wam zamysł.[h] Zawróćcie, proszę, każdy ze swej złej drogi i sprawcie, by wasze drogi i wasze postępki były dobre"'".[i]

12 Lecz oni powiedzieli: „Nic z tego![j] Będziemy bowiem chodzić według własnych myśli i postępować każdy w uporze swego złego serca".[k]

13 Dlatego tak rzekł Jehowa: „Zapytajcie, proszę, wśród narodów. Kto słyszał coś podobnego? Strasznej rzeczy dopuszczała się ponad miarę dziewica izraelska.[l] **14** Czy śnieg Libanu zniknie ze skały na otwartym polu? Albo

ROZDZ. 17

a Jer 7:24 Jer 11:10 Eze 20:13
b Prz 29:1 Iz 48:4
c Prz 1:3 Prz 5:12 Sof 3:7
d Pwt 11:13
e Jer 17:21
f Wj 34:21 Pwt 5:12
g Jer 22:4
h Ps 132:11
i Jer 32:44
j Jer 33:13
k Pwt 1:7
l Za 7:7
m Kpł 1:3
n Ezd 3:3
o Kpł 2:1
p Kpł 2:2
q Ps 50:23 Ps 107:22 Ps 116:17 Jer 33:11 Heb 13:15
r Neh 13:16
s Jer 21:14 Lam 4:11 Am 1:4
t 2Kl 25:9 2Kn 36:19 Jer 39:8 Jer 52:13
u 2Kl 22:17 Eze 20:47

ROZDZ. 18

v Jer 19:1

szpalta 2

a Iz 45:9 Rz 9:20
b Rz 9:21
c Jer 1:10 Jer 12:14 Jer 25:9 Jer 45:4 Am 9:8 Jon 3:4
d 1Kl 8:33 Jer 7:3 Eze 18:21 Eze 33:11 Jon 3:5
e Ps 106:45 Jer 26:3 Jl 2:13 Jon 3:10 Jon 4:2
f Jer 30:18 Jer 32:41 Am 9:11
g Ps 125:5
h Jer 26:3 Mi 2:3
i 2Kl 17:13 Iz 1:16 Jer 7:3 Jer 26:13 Eze 18:23 Dz 26:20
j Jer 2:25 Rz 2:5 Heb 3:13

k Pwt 29:19; Jer 7:24; 1 Jer 2:13; Jer 5:30.

czy wyschną obce wody, chłodne, sączące się? **15** Bo mój lud zapomniał o mnie,[a] sprawiają bowiem, że wznosi się dym ofiarny czemuś, co nic niewarte,[b] i przywodzą ludzi do potknięcia na ich drogach,[c] dawnych ścieżkach,[d] by chodzili szlakami, drogą nie usypaną, **16** aby uczynić swą ziemię dziwowiskiem,[e] by nad nią gwizdano po czas niezmierzony.[f] Każdy przechodzący obok niej będzie patrzył zdziwiony i potrząsał głową.[g] **17** Jak wiatrem wschodnim rozproszę ich przed nieprzyjacielem.[h] W dniu ich nieszczęścia pokażę im plecy, a nie twarz".[i]

18 Oni zaś się odezwali: „Chodźcie i obmyślmy przeciw Jeremiaszowi jakieś zamysły,[j] bo prawo nie zginie u kapłana[k] ani rada u mędrca, ani słowo u proroka.[l] Chodźcie i uderzmy go językiem,[m] i nie zwracajmy uwagi na żadne z jego słów".

19 Zechciej zwrócić na mnie uwagę, Jehowo, i posłuchaj głosu moich przeciwników.[n] **20** Czy odpłaca się złem za dobro?[o] Oni bowiem wykopali dół na moją duszę.[p] Wspomnij, jak stałem przed twoim obliczem, by mówić dobrze o nich, aby odwrócić od nich twoją złość.[q] **21** Dlatego zdaj ich synów na klęskę głodu[r] i wydaj ich mocy miecza,[s] a ich żony niech będą kobietami pozbawionymi dzieci i wdowami.[t] Ich mężczyźni zaś niech zostaną pozabijani śmiertelną plagą, ich młodzieńcy wybici mieczem w bitwie.[u] **22** Niech z ich domów będzie słychać krzyk, gdy nagle sprowadzisz na nich oddział grabieżczy.[v] Bo wykopali dół, by mnie pochwycić, i zastawili pułapki na moje nogi.[w]

23 Ale ty, Jehowo, dobrze znasz wszystko, co zamyślają przeciwko mnie, by zadać mi śmierć.[a] Nie zakrywaj ich przewinienia i nie wymazuj ich grzechu sprzed swego oblicza; lecz niech zostaną doprowadzeni do potknięcia przed tobą.[b] W czasie swego gniewu przystąp do działania przeciwko nim.[c]

19 Oto, co rzekł Jehowa: „Idź i weź glinianą butlę garncarza[d] oraz niektórych starszych z ludu i niektórych starszych spośród kapłanów. **2** I pójdź do doliny syna Hinnoma,[e] która jest przy wejściu do Bramy Skorup. I obwieść tam słowa, które ci powiem.[f] **3** I powiedz: ‚Słuchajcie słowa Jehowy, królowie Judy i mieszkańcy Jerozolimy.[g] Tak rzekł Jehowa Zastępów,[h] Bóg Izraela:

„‚„Oto sprowadzam na to miejsce nieszczęście, tak iż każdemu, kto o nim usłyszy, zadzwoni w uszach;[i] **4** ponieważ mnie opuścili[j] i spowodowali, że to miejsce jest nie do poznania,[k] i na nim sprawiali, iż wznosił się dym ofiarny dla innych bogów, których nie znali[l] — oni sami ani ich praojcowie, ani królowie Judy; a miejsce to napełnili krwią niewinnych.[m] **5** I wznieśli wyżyny Baala, by palić w ogniu swych synów jako całopalenia dla Baala,[n] czego im nie nakazałem ani o czym nie mówiłem[o] i co nie zrodziło się w moim sercu"'.[p]

6 „‚„Oto więc nadchodzą dni — brzmi wypowiedź Jehowy — gdy miejsce to nie będzie już nazywane Tofet[q] ani doliną syna

ROZDZ. 18

a Jer 2:19 Jer 3:21 Jer 13:25 Jer 16:19 Jer 17:13

b Pwt 32:21 Iz 41:29 Jer 10:15

c Mal 2:8

d Jer 6:16

e Kpł 26:33 Jer 19:8 Jer 49:13 Eze 6:14

f Pwt 29:24 1Kl 9:8 Lam 2:15 Mi 6:16

g Pwt 28:37 Ps 44:14

h Ps 48:7 Jer 13:24

i Pwt 31:17 Jer 2:27

j Ps 21:11 Jer 11:19

k Kpł 10:11 Mal 2:7

l 1Kl 22:24

m Ps 52:2 Prz 18:21

n 2Kl 19:16 Neh 4:4

o Ps 109:5

p Ps 35:7 Ps 57:6 Kzn 10:8

q Ps 106:23 Eze 22:30

r Ps 109:10 Jer 11:22

s Jer 12:3

t Pwt 32:25 Lam 5:3

u 2Kn 36:17 Jer 9:21

v Jer 6:26

w Ps 38:12 Ps 64:5 Ps 140:5

szpalta 2

a Ps 37:32 Jer 11:19

b Ps 35:4 Ps 59:5 Ps 109:14

c Jer 11:20 Jer 15:15 Rz 2:5

ROZDZ. 19

d Jer 18:2 Rz 9:21

e Joz 15:8; 2Kl 23:10; 2Kn 28:3; Jer 7:31; **f** Prz 1:20; Jer 7:2; **g** Jer 17:20; **h** Ps 24:10; **i** 1Sm 3:11; 2Kl 21:12; **j** Pwt 28:20; 2Kl 22:17; Iz 65:11; Jer 2:13; Jer 15:6; Jer 17:13; Dn 9:5; **k** 2Kn 33:4; **l** Pwt 13:6; Pwt 32:17; Jer 7:9; **m** 2Kl 21:16; 2Kl 24:4; Iz 59:7; Jer 2:34; Lam 4:13; Mt 23:35; Obj 16:6; **n** 2Kl 17:17; 2Kn 28:3; 2Kn 33:6; Ps 106:38; Iz 57:5; **o** Kpł 18:21; Jer 32:35; **p** Jer 7:31; **q** 2Kl 23:10; Iz 30:33; Jer 7:32.

Hinnoma,[a] lecz doliną zabijania. **7** I zniweczę w tym miejscu zamysł Judy i Jerozolimy,[b] sprawię też, że padną przed swymi nieprzyjaciółmi od miecza i z ręki tych, którzy nastają na ich duszę.[c] A ich trupy wydam na żer latającym stworzeniom niebios i zwierzętom ziemi.[d] **8** I uczynię z tego miasta dziwowisko oraz coś, nad czym się gwiżdże.[e] Każdy przechodzący obok będzie patrzył zdziwiony i zagwiżdże nad wszystkimi jego plagami.[f] **9** I sprawię, że będą jeść ciało swych synów i ciało swych córek; i każdy będzie jeść ciało swego bliźniego — z powodu oblężenia i ucisku, którym ich osaczą ich nieprzyjaciele oraz ci, którzy nastają na ich duszę" ',[g]

10 „I stłucz butlę na oczach mężów, którzy pójdą z tobą. **11** I powiedz im: ‚Oto, co rzekł Jehowa Zastępów: „Potłukę ten lud i to miasto tak, jak ktoś tłucze naczynie garncarza, że nie da się go już naprawić;[h] a w Tofet[i] będą grzebać, aż już nie będzie miejsca do grzebania" '.[j]

12 „‚Oto, jak postąpię z tym miejscem — brzmi wypowiedź Jehowy — i z jego mieszkańcami, by to miasto uczynić podobnym do Tofet.[k] **13** I domy Jerozolimy oraz domy królów Judy staną się podobne do miejsca Tofet,[l] nieczyste, wszystkie te domy, na których dachach sprawiano, że wznosił się dym ofiarny dla całego zastępu niebios,[m] i wylewano ofiary płynne innym bogom' ".[n]

14 I Jeremiasz wyruszył z Tofet,[o] dokąd go posłał Jehowa, by prorokował, i stanął na dziedzińcu domu Jehowy, i przemówił do całego ludu:[p] **15** „Tak rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: ‚Oto sprowadzam na to miasto i na wszystkie jego miasta całe to nieszczęście, które wyrzekłem przeciwko niemu, gdyż usztywnili swój kark, by nie usłuchać moich słów' ".[a]

20 A Paszchur, syn Immera,[b] kapłan, który był też naczelnym pełnomocnikiem w domu Jehowy,[c] przysłuchiwał się Jeremiaszowi prorokującemu te słowa. **2** Potem Paszchur uderzył proroka Jeremiasza[d] i wsadził go w dyby[e] znajdujące się w Górnej Bramie Beniamina, która była w domu Jehowy. **3** Ale następnego dnia Paszchur uwolnił Jeremiasza z dybów,[f] Jeremiasz zaś rzekł do niego:

„Jehowa nie nadał ci imienia[g] Paszchur, lecz Trwoga Dookoła.[h] **4** Tak bowiem rzekł Jehowa: ‚Oto czynię cię trwogą dla ciebie samego i dla wszystkich, którzy cię miłują, i padną od miecza swoich nieprzyjaciół,[i] podczas gdy twoje oczy będą na to patrzeć;[j] i całą Judę wydam w rękę króla Babilonu, a on uprowadzi ich na wygnanie do Babilonu i pozabija ich mieczem.[k] **5** I wydam wszystkie nagromadzone zapasy tego miasta i wszelki jego wyrób, i wszystkie jego kosztowności; wszystkie też skarby królów Judy wydam w rękę ich nieprzyjaciół.[l] I ci ich ograbią i zabiorą ich, i zaprowadzą do Babilonu.[m] **6** Ty zaś, Paszchurze, i wszyscy mieszkańcy twego domu, pójdziecie do niewoli;[n] i przyjdziesz do Babilonu, i tam umrzesz, i tam zostaniesz pogrzebany wraz ze wszystkimi, którzy cię miłują,[o] gdyż prorokowałeś im fałszywie' ".[p]

ROZDZ. 19

a Joz 15:8
b Prz 21:30
c Kpł 26:17 Pwt 28:25
d Pwt 28:26 Ps 79:2 Jer 7:33 Jer 16:4 Jer 34:20 Obj 19:18
e 1Kl 9:8 Jer 18:16 Lam 2:15
f 2Kn 7:21 Jer 25:18
g Kpł 26:29 Pwt 28:53 Iz 9:20 Lam 2:20 Lam 4:10 Eze 5:10
h 2Kn 36:16 Ps 2:9 Iz 30:14 Lam 4:2 Obj 2:27
i Iz 30:33 Jer 19:6
j Jer 7:32
k 2Kl 23:10
l 2Kl 23:12 2Kl 23:14 Ps 79:1 Eze 7:21
m Jer 8:2 Jer 32:29 Jer 44:17 Sof 1:5
n Jer 7:18
o Jer 19:6
p 2Kn 20:5 2Kn 24:20 Jer 26:2

szpalta 2

a Neh 9:17 Neh 9:29 Jer 7:26 Jer 17:23 Za 7:12 Dz 7:51

ROZDZ. 20

b 1Kn 24:14
c Dz 5:24
d Dz 23:2
e 2Kn 16:10 Jer 29:26 Dz 16:24
f Dz 4:3
g Oz 1:4
h Ps 31:13 Jer 6:25 Jer 46:5 Jer 49:29 Lam 2:22
i Pwt 28:65 Ps 73:19
j Pwt 28:32 2Kl 25:7 Jer 29:21 Jer 39:6
k Jer 25:9 Jer 39:9

1 2Kl 20:17; 2Kl 24:13; 2Kl 25:13; Lam 1:10; Eze 22:25; **m** 2Kn 36:10; Jer 15:13; **n** Jer 15:2; Jer 29:21; Eze 12:11; **o** Jer 5:31; **p** Jer 14:14; Jer 28:15; Jer 29:21.

7 Przechytrzyłeś mnie, Jehowo, tak iż zostałem przechytrzony. Użyłeś wobec mnie swej siły, tak iż mnie przemogłeś.[a] Przez cały dzień jestem pośmiewiskiem; każdy się ze mnie naigrawa.[b] **8** Bo ilekroć mówię, krzyczę. Wołam o gwałcie i złupieniu.[c] Gdyż słowo Jehowy stało się dla mnie powodem znieważania i naśmiewania się przez cały dzień.[d] **9** I rzekłem: „Nie będę o nim wspominał i już więcej nie będę mówił w jego imieniu”.[e] I stało się ono w mym sercu jak ogień płonący, zamknięty w moich kościach; i zmęczyłem się powstrzymywaniem go, i nie potrafiłem tego wytrzymać.[f] **10** Słyszałem bowiem złą mowę wielu.[g] Dookoła była trwoga. „Opowiedzcie, żebyśmy mogli o nim opowiedzieć”.[h] Każdy śmiertelnik, który do mnie mówił: „Pokój!” — tacy czyhają na to, bym utykał:[i] „Może da się przechytrzyć,[j] tak iż go przemożemy i weźmiemy na nim odwet”. **11** Lecz Jehowa był ze mną[k] jak straszliwy mocarz.[l] Dlatego moi prześladowcy się potkną i nie przemogą.[m] Zostaną okryci wielkim wstydem, gdyż się im nie powiedzie. Ich upokorzenie, trwające po czas niezmierzony, nigdy nie pójdzie w niepamięć.[n]

12 Lecz ty, Jehowo Zastępów, badasz prawego;[o] widzisz nerki i serce.[p] Obym ujrzał twoją pomstę na nich,[q] bo tobie wyjawiłem moją sprawę sądową.[r]

13 Śpiewajcie Jehowie! Wysławiajcie Jehowę! Bo on wyzwolił duszę biednego z ręki złoczyńców.[s]

14 Przeklęty niech będzie dzień, w którym się urodziłem! Niech nie będzie błogosławiony dzień, w którym mnie urodziła moja matka![a] **15** Przeklęty niech będzie mąż, który przyniósł memu ojcu dobrą nowinę, mówiąc: „Urodził ci się syn, potomek męski!” On zaiste go uradował.[b] **16** I tenże mąż stanie się podobny do miast, które Jehowa zburzył, nie odczuwając żalu.[c] I rano usłyszy on krzyk, a w porze południowej sygnał alarmowy.[d]

17 Dlaczegoż nie uśmiercił mnie już w łonie matki, żeby moja matka była dla mnie grobowcem, a jej łono było brzemienne po czas niezmierzony?[e] **18** Dlaczego wyszedłem z łona,[f] by widzieć trud i smutek[g] i żeby moje dni dobiegły kresu w hańbie?[h]

21 Słowo,[i] które doszło od Jehowy do Jeremiasza, gdy król Sedekiasz[j] posłał do niego Paszchura,[k] syna Malkijasza, oraz Sofoniasza,[l] syna Maasejasza, kapłana, mówiąc: **2** „Zapytaj, proszę, w naszej sprawie Jehowę,[m] gdyż Nebukadreccar, król Babilonu, toczy przeciwko nam wojnę.[n] Może Jehowa postąpi z nami stosownie do wszystkich swych zdumiewających dzieł, tak iż ten odejdzie od nas”.[o]

3 I Jeremiasz odezwał się do nich: „Oto, co powiecie Sedekiaszowi: **4** ‚Tak rzekł Jehowa, Bóg Izraela: „Oto ja odwracam oręż wojenny, który jest w waszym ręku i którym walczycie z królem Babilonu[p] i z Chaldejczykami[q] oblegającymi was na zewnątrz muru, i zbiorę go pośrodku tego miasta.[r] **5** I sam

---

ROZDZ. 20

a Eze 3:14
Mi 3:8

b Hi 12:4
Ps 22:7
Jer 15:10
Lam 3:14
Dz 17:32

c Jer 6:7

d 2Kn 36:16
Jer 6:10
Jer 15:15

e 1Kl 19:4
Jon 1:3

f Hi 32:18
Ps 39:3
Jer 6:11
Am 3:8
Dz 4:20
Dz 18:5

g Ps 31:13

h Neh 6:6
Prz 10:18
Łk 20:20

i Hi 19:19
Ps 38:16
Ps 41:9

j Łk 11:54

k Iz 41:10
Jer 1:8
Rz 8:31

l Ps 47:2
Ps 66:5

m Pwt 32:35
Ps 27:2
Jer 15:15
Jer 15:20
Jer 17:18

n Ps 6:10
Ps 35:26
Ps 40:14
Jer 23:40

o Ps 11:5
Ps 17:3
Jer 17:10

p Ps 7:9
Jer 11:20

q Ps 54:7
Ps 59:10
Jer 17:18

r Ps 62:8
1Pt 2:23

s Ps 35:9
Ps 109:31

szpalta 2

a Hi 3:3
Jer 15:10

b Ps 127:3
Łk 1:58

c Rdz 19:25
Pwt 29:23
Am 4:11
2Pt 2:6

d Jer 4:19
Jer 18:22
Sof 1:16

e Hi 3:10
Hi 10:18

f Hi 3:20
Hi 14:1

g Ps 90:10
Lam 3:1

h Jak 5:10

ROZDZ. 21

i Eze 33:30; j 2Kl 24:18; 1Kn 3:15; 2Kn 36:10; k 1Kn 9:12; Jer 38:1; l 2Kl 25:18; Jer 29:25; Jer 37:3; Jer 52:24; m Sdz 20:27; 2Kl 22:13; n 2Kl 25:1; Jer 32:28; Jer 39:1; o 1Sm 7:10; 2Kn 14:11; Ps 44:1; Ps 105:5; Iz 37:37; p Jer 32:5; Jer 33:5; q Ezd 5:12; r Iz 13:4; Eze 16:37.

będę z wami walczył[a] wyciągniętą ręką i silnym ramieniem, i z gniewem, i ze złością, i z wielkim oburzeniem.[b] **6** I pobiję mieszkańców tego miasta, zarówno człowieka, jak i zwierzę. Wymrą od wielkiej zarazy”'.[c]

7 „,„A potem — brzmi wypowiedź Jehowy — wydam Sedekiasza, króla Judy, i jego sług oraz lud i tych, którzy pozostaną w tym mieście po zarazie, mieczu i klęsce głodu, w rękę Nebukadreccara, króla Babilonu, w rękę ich nieprzyjaciół i w rękę tych, którzy nastają na ich duszę, on zaś pobije ich ostrzem miecza.[d] Nie użali się nad nimi ani nie okaże współczucia, ani się nie zmiłuje”'.[e]

8 „A do tego ludu powiesz: ‚Tak rzekł Jehowa: „Oto kładę przed wami drogę życia i drogę śmierci.[f] **9** Kto spokojnie siedzi w tym mieście, umrze od miecza i od klęski głodu, i od zarazy;[g] lecz kto wyjdzie i przejdzie na stronę Chaldejczyków, którzy was oblegają, będzie żył, a jego dusza przypadnie mu jako łup”'.[h]

10 „,„Bo zwróciłem swe oblicze przeciwko temu miastu ku nieszczęściu, a nie dla dobra”[i] — brzmi wypowiedź Jehowy. „Zostanie wydane w rękę króla Babilonu,[j] a on spali je ogniem”.[k]

11 „‚Co się zaś tyczy domowników króla Judy, słuchajcie słowa Jehowy.[l] **12** Domu Dawida,[m] oto, co rzekł Jehowa: „Każdego ranka[n] wydawajcie wyrok w sprawiedliwości,[o] a obrabowanego uwalniajcie z ręki oszusta,[p] żeby moja złość nie wybuchła jak ogień[q] i nie zapłonęła, a nie miałby kto jej zgasić, z powodu niegodziwości waszych postępków”'.[r]

ROZDZ. 21

a Iz 63:10 Lam 2:5
b Iz 5:25 Jer 32:17
c Pwt 28:22 Jer 32:24 Eze 7:15
d 2Kl 25:6 2Kn 36:17 Jer 37:17 Jer 39:5 Jer 52:9 Eze 17:20
e Pwt 28:50 2Kn 36:17 Iz 47:6
f Pwt 30:19 Iz 1:19
g Jer 27:13 Jer 38:2 Eze 7:15
h Jer 38:17 Jer 39:18 Jer 45:5
i Kpł 26:17 Ps 34:16 Jer 44:11 Eze 15:7 Am 9:4 1Pt 3:12
j Jer 38:3
k 2Kn 36:19 Jer 17:27 Jer 34:2 Jer 37:10 Jer 39:8 Jer 52:13
l Jer 17:20
m Iz 7:2 Łk 1:69
n Ps 101:8
o 2Sm 8:15 Iz 1:17 Jer 7:5 Jer 22:3 Za 7:9
p Ps 72:4 Prz 14:31 Eze 22:29 Mi 2:2
q Pwt 32:22 Jer 4:4 Nah 1:6 Sof 1:18
r Iz 1:31 Jer 7:20

szpalta 2

a Jer 51:25 Eze 13:8
b 2Sm 5:6 Jer 49:4 Lam 4:12 Abd 3
c Jer 5:9 Jer 9:9
d Prz 1:31 Iz 3:11 Gal 6:7
e Iz 10:18
f 2Kn 36:19 Jer 52:13

ROZDZ. 22

g Jer 13:13 Jer 17:25 Łk 1:32

13 „‚Oto jestem przeciwko tobie, mieszkanko niziny,[a] skało równiny' — brzmi wypowiedź Jehowy. ‚A co do was, którzy mówicie: „Kto zstąpi przeciwko nam? I kto wejdzie do naszych mieszkań?”,[b] **14** ja dokonam rozrachunku z wami[c] według owocu waszych postępków'[d] — brzmi wypowiedź Jehowy. ‚I wznieczę w jej lesie ogień,[e] który strawi wszystko dookoła niej'”.[f]

22 Oto, co rzekł Jehowa: „Zejdź do domu króla Judy i tam oznajmij to słowo. **2** I powiedz: ‚Posłuchaj słowa Jehowy, królu Judy, który zasiadasz na tronie Dawida,[g] ty wraz ze swymi sługami i swoim ludem, z tymi, którzy wchodzą przez te bramy.[h] **3** Tak rzekł Jehowa: „Wprowadzajcie w czyn sprawiedliwość i prawość, a obrabowanego uwalniajcie z ręki oszusta; i nie gnębcie osiadłego przybysza ani chłopca nie mającego ojca, ani wdowy.[i] Nie zadawajcie im gwałtu.[j] I nie przelewajcie w tym miejscu niewinnej krwi.[k] **4** Bo jeśli naprawdę będziecie spełniać to słowo, to przez bramy tego domu wchodzić będą królowie zasiadający na tronie Dawida,[l] jeżdżący na rydwanach i koniach — on ze swymi sługami i swym ludem”'.[m]

5 „‚Lecz jeśli nie będziecie posłuszni tym słowom, to przysięgam na samego siebie[n] — brzmi wypowiedź Jehowy — że ten dom stanie się miejscem spustoszonym'.[o]

6 „Oto bowiem, co rzekł Jehowa o domu króla Judy: ‚Jesteś dla mnie jak Gilead, głowa Libanu.[p] Niechybnie uczynię z ciebie

h Jer 7:2; Jer 17:20; **i** Kpł 19:15; Pwt 16:18; Iz 1:17; Jer 21:12; Eze 22:7; Eze 22:29; Mi 2:2; Za 7:9; **j** Ps 94:6; **k** Pwt 19:10; 2Kl 24:4; Jer 7:6; **l** 1Kl 2:12; **m** Jer 17:25; **n** Lb 23:19; Pwt 32:40; Am 6:8; Heb 6:17; **o** Jer 39:8; Mi 3:12; Mal 3:5; **p** Pwt 3:25.

pustkowie;[a] żadne z miast nie będzie zamieszkane.[b] **7** I uświęcę przeciwko tobie tych, którzy doprowadzają do zguby,[c] każdego wraz z jego orężem;[d] i pościnają twoje najwspanialsze cedry,[e] i sprawią, że runą one w ogień.[f] **8** I wiele narodów przechodzić będzie obok tego miasta i mówić jeden do drugiego: „Dlaczego Jehowa tak uczynił temu wielkiemu miastu?”[g] **9** I powiedzą: „Dlatego, że porzucili przymierze Jehowy, swego Boga,[h] i zaczęli się kłaniać innym bogom oraz im służyć”’.[i]

10 „Nie opłakujcie zmarłego[j] i nie współczujcie mu. Rzewnie opłakujcie tego, kto odchodzi, bo już nie powróci i nie ujrzy ziemi swoich krewnych. **11** Oto bowiem, co Jehowa rzekł o Szallumie[k] — synu Jozjasza, królu Judy panującym w miejsce Jozjasza, swego ojca[l] — który odszedł z tego miejsca: ‚Już tam nie powróci. **12** Bo w miejscu, do którego go wzięto na wygnanie, umrze i tej ziemi już nie ujrzy’.[m]

13 „Biada temu, kto buduje swój dom,[n] lecz nie z prawością, i swe górne komnaty, lecz nie ze sprawiedliwością, wysługując się swym bliźnim, który służy za nic i któremu nie daje zapłaty;[o] **14** temu, kto mówi: ‚Zamierzam zbudować sobie przestronny dom i obszerne górne komnaty;[p] i moje okna zostaną w nim poszerzone, boazeria zaś będzie cedrowa[q] i powleczona cynobrem’.[r] **15** Czy dalej będziesz panował dlatego, że rywalizujesz, używając drewna cedrowego? Czyż twój ojciec nie jadł i nie pił, i nie czynił zadość sprawiedliwości i prawości?[s] Wtedy mu się wiodło.[t] **16** Bronił roszczenia prawnego osoby uciśnionej oraz biednej.[a] Wtedy się wiodło. ‚Czyż nie świadczyło to o tym, że mnie znał?’ — brzmi wypowiedź Jehowy. **17** ‚Zaiste, twoje oczy i twoje serce nie są zwrócone na nic innego, jak tylko na twój niesprawiedliwy zysk[b] i na krew niewinnego, by ją przelewać,[c] i na oszukiwanie oraz na wymuszanie, by się tego wszystkiego dopuszczać’.

18 „Dlatego Jehowa tak rzekł o Jehojakimie,[d] synu Jozjasza, królu Judy: ‚Nie będą nad nim zawodzić: „Ach, mój bracie! I ach, moja siostro!” Nie będą nad nim zawodzić: „Ach, panie! I ach, jego dostojność!”[e] **19** Zostanie pogrzebany pogrzebem osła,[f] zostanie wywleczony i wyrzucony poza bramy Jerozolimy’.[g]

20 „Wstąp na Liban[h] i wołaj, a na Baszanie[i] wydaj swój głos. I wołaj z Abarim,[j] gdyż wszyscy, którzy cię mocno kochają, zostali rozbici.[k] **21** Mówiłem do ciebie, gdy byłaś wolna od troski.[l] Powiedziałaś: ‚Nie będę posłuszna’.[m] Taka była twoja droga od twej młodości, bo nie byłaś posłuszna memu głosowi.[n] **22** Wiatr będzie pasł wszystkich twoich pasterzy;[o] a ci, którzy cię mocno kochają, pójdą do niewoli.[p] Bo w owym czasie zawstydzisz się i poczujesz się upokorzona z powodu całego swego nieszczęścia.[q] **23** Ty, która mieszkasz na Libanie,[r] gnieżdżąc się w cedrach,[s] jakże będziesz wzdychać, gdy przyjdą na ciebie bóle porodowe,[t] boleści jak u kobiety rodzącej!”[u]

24 „‚Jako żyję — brzmi wypowiedź Jehowy — nawet choćby Koniasz,[v] syn Jehojakima,[w] król

ROZDZ. 22

a Ps 107:34 Iz 27:10
b Iz 6:11 Iz 24:1 Jer 7:34
c Iz 13:3
d Eze 9:1
e Iz 37:24
f Jer 21:14 Za 11:1
g 1Kl 9:8 Lam 2:15
h Pwt 29:25 Jer 31:32
i Pwt 29:26 Pwt 31:20 2Kl 22:17 2Kn 34:25
j 2Kl 22:20
k 1Kn 3:15
l 2Kl 23:30 2Kn 36:1
m 2Kl 23:34 2Kn 36:4
n 2Kl 23:35
o Kpl 19:13 Pwt 24:14 Mi 3:10 Hab 2:9 Hab 2:12 Mal 3:5 Jak 5:4
p Iz 5:8
q Ag 1:4
r Eze 23:14
s 2Kl 22:2 2Kl 23:25 2Kn 34:2 Prz 21:3 Prz 31:9
t Pwt 4:40 Ps 128:2 Iz 3:10 Jer 42:6

szpalta 2

a Hi 29:12 Ps 72:2 Iz 1:17
b Joz 7:21 Ps 10:3 Ps 119:37
c 2Kl 24:4
d 2Kl 23:34 2Kn 36:4
e 2Sm 1:23 1Kl 13:30
f 1Kl 21:23 Jer 36:30
g 2Kn 36:6
h Iz 35:2
i Ps 68:15
j Pwt 32:49
k 2Kl 24:7
l 2Kn 36:15
m Jer 2:31 Jer 6:16
n Pwt 9:7 Sdz 2:11 Neh 9:16 Jer 3:25 Jer 7:24
o Jer 23:1 Eze 34:2 Za 11:8
p 2Kl 24:7

q Jer 2:26; **r** Jer 22:6; **s** Iz 2:13; Eze 17:3; **t** Jer 6:24; Oz 7:14; **u** Jer 4:31; **v** 2Kl 24:6; 1Kn 3:16; Jer 22:28; Jer 37:1; Mt 1:11; **w** 2Kl 23:34.

Judy, był sygnetem[a] na mojej prawej ręce, zerwałbym cię stamtąd![b] **25** I wydam cię w rękę tych, którzy nastają na twą duszę,[c] i w rękę tych, których się lękasz, i w rękę Nebukadreccara, króla Babilonu, i w rękę Chaldejczyków.[d] **26** I wyrzucę ciebie oraz twoją matkę,[e] która cię urodziła, do innej krainy, w której się nie urodziliście, i właśnie tam pomrzecie.[f] **27** A do ziemi, ku której będą wznosić swą duszę, by powrócić – nie powrócą tam.[g] **28** Czyż ów mąż Koniasz[h] jest tylko formą wzgardzoną, rozbitą,[i] albo naczyniem, w którym nikt nie ma upodobania?[j] Dlaczego on i jego potomstwo muszą być strąceni i wyrzuceni do krainy, której nie znali?'[k]

29 „Ziemio, ziemio, ziemio, słuchaj słowa Jehowy.[l] **30** Oto, co rzekł Jehowa: ‚Zapiszcie tego męża jako bezdzietnego,[m] jako krzepkiego mężczyznę, któremu za jego dni nic się nie powiedzie; bo z jego potomstwa ani jednemu się nie powiedzie,[n] by zasiąść na tronie Dawida[o] i znowu panować w Judzie'".

23 „Biada pasterzom, którzy niszczą i rozpraszają owce mego pastwiska!"[p] – brzmi wypowiedź Jehowy.

2 Dlatego Jehowa, Bóg Izraela, tak rzekł przeciw pasterzom, którzy pasą mój lud: „Rozpraszaliście moje owce i rozganialiście je, i nie zwracaliście na nie uwagi",[q]

„Oto ja zwracam uwagę na was z powodu niegodziwości waszych postępków"[r] – brzmi wypowiedź Jehowy.

3 „I sam zbiorę ostatek moich owiec ze wszystkich krain, do których je rozproszyłem,[s] i przyprowadzę je z powrotem na ich pastwisko,[t] i będą płodne, i się rozmnożą.[a] **4** I postawię nad nimi pasterzy, którzy naprawdę będą je paśli;[b] i już nie będą się lękały, nic ich też nie będzie przerażać[c] i ani jednej nie zabraknie" – brzmi wypowiedź Jehowy.

5 „Oto nadchodzą dni – brzmi wypowiedź Jehowy – a wzbudzę Dawidowi latorośl odznaczającą się prawością.[d] I król będzie panował,[e] i działał roztropnie, i czynił zadość sprawiedliwości i prawości w tej ziemi.[f] **6** Za jego dni Juda zostanie wybawiona,[g] także Izrael będzie mieszkał bezpiecznie.[h] A to jest imię, którym będzie nazwany: ‚Jehowa naszą prawością'".[i]

7 „Oto więc nadchodzą dni – brzmi wypowiedź Jehowy – i już nie będzie się mówić: ‚Jako żyje Jehowa, który wyprowadził synów Izraela z ziemi egipskiej',[j] **8** lecz: ‚Jako żyje Jehowa, który wyprowadził i który sprowadził potomstwo domu Izraela z krainy północy i ze wszystkich krain, do których ich rozproszyłem', i mieszkać będą w swej ziemi".[k]

9 Co się zaś tyczy proroków, złamane jest we mnie moje serce. Wszystkie moje kości zaczęły się trząść. Stałem się podobny do pijanego człowieka[l] i do krzepkiego męża, którego zmogło wino – z powodu Jehowy i z powodu jego świętych słów. **10** Bo kraj ten napełnił się cudzołożnikami.[m] Bo z powodu przekleństwa kraj ten pogrążył się w żałobie,[n] wyschły pastwiska na pustkowiu;[o] a ich sposób postępowania okazał się zły, ich potęga zaś nie jest słuszna.

ROZDZ. 22

a Ag 2:23
b Jer 22:6
c 2Kl 24:15
Jer 21:7
Jer 34:20
d 2Kl 24:11
2Kl 24:16
Ezd 5:12
Prz 10:24
Jer 24:1
Jer 27:20
Jer 29:2
e 2Kl 24:12
f 2Kl 24:15
2Kn 36:10
Jer 15:2
g Jer 44:14
Jer 52:34
h Jer 22:24
Jer 37:1
i 1Sm 5:4
j Ps 31:12
Jer 48:38
Oz 8:8
k 2Kl 24:15
1Kn 3:17
l Pwt 4:26
Pwt 32:1
Iz 1:2
Iz 34:1
Jer 6:19
Mi 1:2
m Mt 1:12
n 2Kn 36:10
Jer 36:30
o Łk 1:32

ROZDZ. 23

p Jer 10:21
Jer 50:6
Eze 34:2
Za 11:5
Mt 9:36
q Eze 34:5
r Oz 2:13
Mi 7:4
s Ps 106:47
Iz 11:11
Iz 35:10
Jer 29:14
Jer 31:8
Za 10:8
t Pwt 30:3
Iz 65:10
Jer 50:19
Eze 34:13
Eze 34:14
Mi 2:12

szpalta 2

a Pwt 30:5
Am 9:14
b Jer 3:15
Jn 21:15
Dz 20:28
1Pt 5:2
c Mi 5:8
d Iz 4:2
Iz 11:1
Iz 53:2
Jer 33:15
Za 3:8
Mt 2:23
Jn 1:45
e Łk 1:32

f Ps 72:2; Iz 9:7; Iz 11:4; Iz 32:1; **g** 1Kl 4:25; Oz 1:7; Za 10:6; **h** Pwt 33:28; Ps 130:7; Iz 62:4; Jer 32:37; Za 14:11; **i** Iz 54:17; Jer 33:16; **j** Jer 16:14; **k** Iz 27:12; Iz 43:5; Eze 34:13; Eze 36:24; Sof 3:20; **l** Ps 60:3; **m** Jer 3:9; Jer 5:7; Jer 9:2; Jer 13:27; Eze 16:32; Eze 22:11; Oz 4:2; Oz 7:4; **n** Iz 24:4; Jer 12:4; Oz 4:3; Jl 1:10; **o** Ps 107:34; Jer 9:10; Jer 12:4.

11 „Bo zarówno prorok, jak i kapłan się splugawili.[a] Również w moim domu znalazłem ich niegodziwość”[b] — brzmi wypowiedź Jehowy. **12** „Dlatego ich droga zamieni się im w ślizgawice[c] w mroku, na które zostaną popchnięci i upadną”.[d]

„Sprowadzę bowiem na nich nieszczęście, rok, w którym zostanie zwrócona na nich uwaga”[e] — brzmi wypowiedź Jehowy. **13** „I u proroków Samarii[f] widziałem coś niewłaściwego. Występowali w roli proroków pobudzonych przez Baala[g] i sprawiają, że tuła się mój lud, Izrael.[h] **14** Także u proroków Jerozolimy widziałem straszne rzeczy,[i] cudzołożenie[j] i chodzenie w fałszu;[k] i umocnili ręce złoczyńców, by ci nie zawrócili,[l] każdy od swej niegodziwości. Dla mnie wszyscy oni stali się podobni do Sodomy,[m] a jej mieszkańcy podobni do Gomory”.[n]

15 Dlatego tak rzekł Jehowa Zastępów przeciwko prorokom: „Oto każę im jeść piołun i dam im do picia zatrutą wodę.[o] Bo od proroków Jerozolimy wyszło odstępstwo[p] na cały kraj”.

16 Oto, co rzekł Jehowa Zastępów: „Nie słuchajcie słów proroków, którzy wam prorokują.[q] Przez nich marniejecie.[r] Opowiadają wizję z własnego serca[s] — a nie z ust Jehowy.[t] **17** Ustawicznie mówią do tych, którzy mną gardzą: ‚Jehowa rzekł: „Pokoju zażywać będziecie”’.[u] A każdemu, kto chodzi w uporze swego serca,[v] powiedzieli: ‚Nie spadnie na was nieszczęście’.[w] **18** Któż bowiem stanął w zaufanym[x] gronie Jehowy, by mógł widzieć i słyszeć jego słowo?[y] Kto zwrócił uwagę na jego słowo, żeby mógł je słyszeć?[a] **19** Oto zerwie się wicher Jehowy, po prostu złość, wręcz wirująca nawałnica.[b] Zawiruje nad głowami niegodziwców.[c] **20** Jehowa nie odwróci swego gniewu, dopóki nie wykona[d] i nie spełni zamysłów swego serca.[e] Pod koniec dni będziecie to rozważać ze zrozumieniem.[f]

21 „Nie posłałem tych proroków, a oni jednak pobiegli. Nie mówiłem do nich, a oni jednak prorokowali.[g] **22** Lecz gdyby istotnie stali w moim zaufanym[h] gronie, wtedy kazaliby mojemu ludowi słuchać moich słów i sprawiliby, że zawróciłby ze swej złej drogi i od niegodziwości swych postępków”.[i]

23 „Czy jestem Bogiem, który jest blisko — brzmi wypowiedź Jehowy — a nie Bogiem, który jest daleko?”[j]

24 „Albo czy jakiś człowiek może być ukryty w kryjówkach, a ja bym go nie widział?”[k] — brzmi wypowiedź Jehowy.

„Czyż to nie ja napełniam niebiosa i ziemię?”[l] — brzmi wypowiedź Jehowy. **25** „Usłyszałem, co powiedzieli prorocy, którzy prorokują fałsz w moim imieniu,[m] mówiąc: ‚Miałem sen! Miałem sen!’[n] **26** Jak długo będzie to w sercu proroków, którzy prorokują fałsz i którzy są prorokami oszukaństwa własnego serca?[o] **27** Myślą o tym, by przez swoje sny, które sobie wzajemnie opowiadają, sprawić, żeby mój lud zapomniał moje imię,[p] tak jak ich ojcowie zapomnieli o moim imieniu przez Baala.[q] **28** Prorok, który ma sen, niech

ROZDZ. 23

a Iz 28:7 Jer 5:31 Jer 6:13 Jer 8:10 Eze 22:25 Sof 3:4
b 2Kn 33:5 2Kn 36:14 Jer 7:11 Eze 8:11 Eze 23:39
c Ps 35:6 Ps 73:18 Prz 4:19 Jer 13:16
d Pwt 28:15
e Jer 8:12 Jer 11:23
f Eze 16:46
g Jer 2:8
h 2Kn 33:9 Iz 9:16
i Jer 18:13
j Jer 29:23
k Jer 14:14 Jer 23:26
l Pwt 30:10 Mal 3:7
m Iz 3:9
n Rdz 18:20 Pwt 32:32 Iz 1:10 Judy 7
o Jer 8:14 Jer 9:15
p Prz 11:9 Iz 9:17 Iz 24:5
q Jer 27:9 Jer 29:8
r 2Kl 17:15 Jer 2:5
s Lam 2:14
t Jer 14:14 Jer 28:15 Eze 13:3 Eze 22:28
u Jer 4:10 Jer 6:14 Jer 8:11 Eze 13:10
v Pwt 29:19 Jer 3:17
w Am 9:10 Mi 3:11
x Ps 25:14 Ps 89:7 Jer 23:22
y Am 3:7

szpalta 2

a 2Kn 33:10
b Iz 5:25 Jer 25:32
c Sdz 9:57 1Sm 25:39 Neh 4:4 Jer 30:23 Jl 3:7 Abd 15
d Kpl 26:28 Za 8:14
e Jer 30:24
f 1Kl 8:47
g Jer 14:14 Jer 27:15 Jer 29:9

---

h Hi 29:4; Ps 15:1; Ps 25:14; Jer 23:18; **i** Jer 25:5; Jer 29:23; **j** Ps 113:6; Dz 17:27; **k** Rdz 16:13; Ps 90:8; Ps 139:7; Prz 15:3; Am 9:2; Heb 4:13; **l** Ps 139:7; Iz 66:1; **m** Jer 29:23; **n** Pwt 13:1; Pwt 18:20; Jer 27:9; Za 10:2; **o** Jer 14:14; Jer 17:9; **p** Pwt 13:2; Dz 13:8; **q** Sdz 3:7; 2Kl 21:3.

opowiada sen; lecz kto ma moje słowo, niech opowiada moje słowo zgodnie z prawdą".[a]

„Co wspólnego ma słoma ze zbożem?"[b] – brzmi wypowiedź Jehowy.

29 „Czyż moje słowo nie jest takie jak ogień[c] – brzmi wypowiedź Jehowy – i jak młot kowalski, który rozbija urwistą skałę?"[d]

30 „Oto więc jestem przeciw prorokom[e] – brzmi wypowiedź Jehowy – tym, którzy wykradają moje słowa, każdy swemu towarzyszowi".[f]

31 „Oto jestem przeciw prorokom – brzmi wypowiedź Jehowy – tym, którzy posługują się swoim językiem, by mówić: ‚Wypowiedź!' "[g]

32 „Oto jestem przeciw prorokom fałszywych snów – brzmi wypowiedź Jehowy – którzy je opowiadają i sprawiają, że mój lud się błąka z powodu ich fałszerstw[h] i z powodu ich chełpienia się".[i]

„Lecz ja ich nie posłałem ani im nie nakazałem. Toteż nie przyniosą temu ludowi żadnego pożytku"[j] – brzmi wypowiedź Jehowy.

33 „A gdy ten lud albo prorok, albo kapłan zapyta cię, mówiąc: ‚Jakie jest brzemię Jehowy?',[k] powiesz im: ‚„To wy jesteście brzemieniem – i to jakim![l] I niechybnie was porzucę",[m] brzmi wypowiedź Jehowy'. **34** Jeśli chodzi o proroka lub kapłana albo lud, który mówi: ‚Brzemię Jehowy!', to zwrócę uwagę na tego męża i na jego domowników.[n] **35** Oto, co mówicie, każdy do swego bliźniego i każdy do swego brata: ‚Co odpowiedział Jehowa? I co Jehowa rzekł?'[o] **36** Lecz już nie wspominajcie brzemienia[p] Jehowy,[q] bo każdemu brzemieniem staje się jego słowo,[a] a wy zmieniliście słowa Boga żywego,[b] Jehowy Zastępów, naszego Boga.

37 „Oto, co powiesz prorokowi: ‚Jakiej odpowiedzi udzielił ci Jehowa? I co Jehowa rzekł?'[c] **38** A skoro dalej mówicie: „Brzemię Jehowy!", przeto tak rzekł Jehowa: „Ponieważ mówicie: ‚To słowo jest brzemieniem Jehowy', podczas gdy ciągle posyłałem do was, powiadając: ‚Nie mówcie: „Brzemię Jehowy!" ', **39** więc oto jestem! I stanowczo was zlekceważę,[d] i odrzucę sprzed swego oblicza was oraz miasto, które dałem wam i waszym praojcom.[e] **40** I okryję was hańbą po czas niezmierzony oraz upokorzeniem po czas niezmierzony, i nie pójdzie to w niepamięć' ' ".[f]

24 I Jehowa mi pokazał, a oto dwa kosze fig postawione przed świątynią Jehowy, gdy już Nebukadreccar, król Babilonu, poprowadził z Jerozolimy na wygnanie Jechoniasza,[g] syna Jehojakima,[h] króla Judy, oraz książąt judzkich i rzemieślników,[i] i budowniczych wałów obronnych, by ich sprowadzić do Babilonu.[j] **2** W jednym koszu były bardzo dobre figi, jak wczesne figi,[k] a w drugim koszu były bardzo złe figi, tak iż nie dało się ich jeść, bo były złe.

3 I Jehowa przemówił do mnie: „Co widzisz, Jeremiaszu?" Rzekłem więc: „Figi, dobre figi, które są bardzo dobre, i złe, które są bardzo złe, tak iż nie da się ich jeść, bo są złe".[l]

4 Wtedy doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **5** „Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Izraela: ‚Jak na te dobre figi, tak wejrzę dobrze[m] na wygnańców judzkich, których odeślę z tego

ROZDZ. 23

a Prz 14:5 Łk 12:42 2Ko 2:17
b Iz 41:16 Łk 3:17 1Ko 3:13
c Iz 30:27 Jer 5:14 Jer 20:9
d Heb 4:12
e Pwt 18:20 Jer 14:15 Eze 13:2 Mt 24:24
f 2Sm 15:6 Ps 50:17
g Eze 13:7
h Pwt 13:1 Pwt 18:20 Za 10:2
i Sof 3:4
j Jer 7:8 Lam 2:14 Mt 15:14
k Jer 17:15 Hab 1:1 Mal 1:1
l Lb 11:14
m Pwt 31:17 Jer 12:7 Oz 9:12
n Mt 7:4
o Jer 31:34 Heb 8:11
p Wj 19:8 1Kn 9:33
q Neh 13:18

szpalta 2

a Sdz 17:6
b Jer 2:21 Jer 2:36
c Eze 18:25
d Pwt 31:17 Oz 4:6
e Jer 23:33 Lam 5:20
f Jer 20:11 Jer 24:9 Jer 42:18 Dn 9:16

ROZDZ. 24

g 2Kl 24:12 Est 2:6 Eze 19:9
h 2Kl 24:6 1Kn 3:16 Jer 22:24
i 2Kl 24:16
j Jer 29:2
k Iz 28:4 Oz 9:10
l Jer 24:8
m Jer 29:10

miejsca do ziemi Chaldejczyków.[a] **6** I skieruję na nich dobre oko,[b] i sprawię, że powrócą do tej ziemi.[c] I odbuduję ich, a nie zburzę; i zasadzę ich, a nie wykorzenię.[d] **7** I dam im serce, by mnie poznali,[e] że ja jestem Jehowa; i będą moim ludem,[f] a ja będę ich Bogiem, bo wrócą do mnie całym swym sercem.[g]

8 „‚A jak się postępuje ze złymi figami, których nie da się jeść, bo są złe,[h] zaiste, to rzekł Jehowa: „Tak dam Sedekiasza,[i] króla Judy, i jego książąt, i ostatek Jerozolimy, który pozostaje w tej ziemi,[j] oraz tych, którzy mieszkają w ziemi egipskiej[k] — **9** wydam ich na drżenie, na nieszczęście, we wszystkich królestwach ziemi,[l] na hańbę i przysłowie, na urągowisko[m] i przekleństwo,[n] we wszystkich miejscach, do których ich rozproszę.[o] **10** I będę posyłał przeciwko nim miecz,[p] klęskę głodu[q] i zarazę,[r] dopóki nie wyginą z ziemi, którą dałem im oraz ich praojcom”’”.[s]

25 Słowo, które doszło do Jeremiasza w związku z całym ludem Judy w czwartym roku Jehojakima,[t] syna Jozjasza, króla Judy, czyli w pierwszym roku Nebukadreccara, króla Babilonu, **2** a które prorok Jeremiasz wypowiedział w związku z całym ludem Judy i w związku ze wszystkimi mieszkańcami Jerozolimy, mówiąc:

3 „Od trzynastego roku Jozjasza,[u] syna Amona, króla Judy, i aż po dziś dzień, przez te dwadzieścia trzy lata dochodziło do mnie słowo Jehowy i wciąż do was mówiłem, wstając wcześnie i mówiąc, lecz wyście nie słuchali.[v] **4** I Jehowa posyłał do was wszystkich swych sług, proroków, wstając wcześnie i posyłając ich, lecz wyście nie słuchali[a] ani nie nakłonili ucha, by słuchać,[b] **5** gdy oni mówili: ‚Zawróćcie, proszę, każdy ze swej złej drogi i od niegodziwości swych postępków[c] i mieszkajcie na ziemi, którą Jehowa dał wam i waszym praojcom dawno temu i na długo.[d] **6** A nie chodźcie za innymi bogami, by im służyć i się im kłaniać, żebyście mnie nie obrażali dziełem swoich rąk i żebym nie sprowadził na was nieszczęścia’.[e]

7 „‚Lecz wyście mnie nie słuchali — brzmi wypowiedź Jehowy — po to, by mnie obrażać dziełem swoich rąk, na swoje nieszczęście’.[f]

8 „Dlatego tak rzekł Jehowa Zastępów: ‚„Ponieważ nie byliście posłuszni moim słowom, **9** oto ja posyłam i wezmę wszystkie rodziny północy[g] — brzmi wypowiedź Jehowy — tak, posyłam do Nebukadreccara, króla Babilonu, mego sługi,[h] i sprowadzę ich przeciwko tej ziemi[i] i przeciwko jej mieszkańcom, i przeciwko wszystkim tym okolicznym narodom;[j] i przeznaczę ich na zagładę, i uczynię z nich dziwowisko oraz coś, nad czym się gwiżdże,[k] a także miejsca spustoszone po czas niezmierzony.[l] **10** I usunę spośród nich dźwięk radosnego uniesienia i dźwięk radości,[m] głos oblubieńca i głos oblubienicy,[n] odgłos żaren[o] i światło lampy.[p] **11** I cała ta ziemia stanie się miejscem spustoszonym, dziwowiskiem, a narody te będą musiały służyć królowi Babilonu przez siedemdziesiąt lat”’.[q]

ROZDZ. 24

a Jer 25:11
b 2Kn 16:9; 1Pt 3:12
c Ezd 1:3; Jer 12:15; Jer 23:3; Jer 29:10; Eze 36:24
d Jer 1:10; Jer 30:18; Jer 32:41; Jer 33:7
e Pwt 30:6; Jer 31:33; Eze 11:19
f Jer 30:22; Jer 32:38; Eze 14:11; Za 8:8; Heb 8:10
g 1Kl 8:48; Jer 29:13
h Jer 29:17
i 2Kl 25:7; Eze 12:13
j Kpl 26:39
k Jer 43:7; Jer 44:1; Jer 46:13
l Jer 15:4; Jer 34:17
m Pwt 28:37; 1Kl 9:7; 2Kn 7:20; Ps 44:13
n Pwt 28:15; Pwt 29:27; Jer 26:6; Jer 29:22
o Pwt 28:64; Jer 29:18
p Kpl 26:33; Jer 9:16
q Jer 14:15; Jer 15:2
r Pwt 28:59; Eze 7:15
s Pwt 28:63

ROZDZ. 25

t 2Kl 24:1; Jer 36:1; Jer 46:2; Dn 1:1
u Jer 1:2
v 2Kn 36:15; Ps 81:13; Jer 7:13; Jer 11:7; Jer 13:10; Jer 16:12

szpalta 2

a Jer 7:13; Jer 29:19; Jer 44:4
b Za 7:11; Dz 7:51
c 2Kl 17:13; Iz 55:7; Jer 18:11; Jer 35:15; Eze 18:30; Eze 33:11; Jon 3:8; Za 1:4; Mal 3:7; 2Pt 3:9
d Ps 105:11

e Wj 20:5; Pwt 6:15; Joz 24:20; **f** Pwt 32:21; 2Kl 17:17; Neh 9:26; Jer 7:19; Jer 32:30; Jer 44:5; **g** Kpl 26:25; Iz 5:26; Jer 1:15; Jer 5:15; **h** Jer 27:6; Jer 43:10; Eze 29:18; **i** Pwt 28:49; Jer 5:15; Eze 7:24; Am 6:14; **j** Eze 26:7; Eze 29:19; Hab 1:6; **k** Jer 19:8; **l** 1Kl 9:7; Jer 18:16; **m** Iz 24:7; Eze 26:13; **n** Jer 7:34; Jer 16:9; **o** Obj 18:22; **p** Obj 18:23; **q** 2Kn 36:21; Dn 9:2; Za 1:12; Za 7:5.

12 „‚A gdy się dopełni siedemdziesiąt lat,[a] rozliczę się za przewinienie z królem Babilonu i z owym narodem[b] — brzmi wypowiedź Jehowy — z ziemią Chaldejczyków,[c] i uczynię z niej bezludne pustkowia po czas niezmierzony.[d] **13** I sprowadzę na ową ziemię wszystkie moje słowa, które wypowiedziałem przeciwko niej — wszystko, co jest zapisane w tej księdze, a co Jeremiasz prorokował przeciwko wszystkim narodom.[e] **14** Bo nawet oni sami, wiele narodów i wielcy królowie,[f] wykorzystywali ich jako sług;[g] i odpłacę im stosownie do ich działania i stosownie do dzieła ich rąk'".[h]

15 Bo tak rzekł do mnie Jehowa, Bóg Izraela: „Weź z mojej ręki ten kielich wina złości i każ pić z niego wszystkim narodom, do których cię posyłam.[i] **16** I będą pić, i chwiać się, i postępować jak szaleni z powodu miecza, który posyłam między nie".[j]

17 I wziąłem kielich z ręki Jehowy, i dałem do picia wszystkim narodom, do których Jehowa mnie posłał:[k] **18** Jerozolimie i miastom Judy oraz jej królom, jej książętom, by uczynić z nich spustoszone miejsce, dziwowisko,[l] coś, nad czym się gwiżdże, i przekleństwo, jak to jest po dziś dzień;[m] **19** faraonowi, królowi Egiptu, i jego sługom, i jego książętom oraz całemu jego ludowi;[n] **20** i całej mieszanej społeczności, i wszystkim królom ziemi Uc,[o] i wszystkim królom ziemi Filistynów,[p] i Aszkelonowi,[q] i Gazie,[r] i Ekronowi,[s] i ostatkowi Aszdodu;[t] **21** Edomowi[u] i Moabowi,[v] i synom Ammona;[w] **22** i wszystkim królom Tyru,[x] i wszystkim królom Sydonu,[a] i królom wyspy, która jest w regionie nadmorskim; **23** i Dedanowi,[b] i Temie,[c] i Buzowi, i wszystkim z włosami przystrzyżonymi na skroniach;[d] **24** i wszystkim królom Arabów,[e] i wszystkim królom mieszanej społeczności, która mieszka na pustkowiu; **25** i wszystkim królom z Zimri, i wszystkim królom Elamu,[f] i wszystkim królom Medów;[g] **26** i wszystkim królom północy, którzy są blisko i daleko, jednemu za drugim, i wszystkim innym królestwom ziemi, które są na powierzchni ziemi; a król Szeszaku[h] wypije po nich.

27 „I powiedz im: ‚Oto, co rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: „Pijcie i upijcie się, i zwymiotujcie, i upadnijcie, abyście nie mogły powstać[i] z powodu miecza, który posyłam między was".[j] **28** A jeśli nie będą chciały wziąć z twojej ręki kielicha, aby pić, powiesz im: ‚Tak rzekł Jehowa Zastępów: „Z całą pewnością będziecie pić.[k] **29** Bo oto na miasto, nad którym wzywane jest moje imię, zaczynam sprowadzać nieszczęście,[l] a czyż wy miałybyście jakimś sposobem uniknąć kary?" '[m]

„‚Nie unikniecie kary, bo wzywam miecz przeciwko wszystkim mieszkańcom ziemi' — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów.

30 „Ty zaś będziesz im prorokował wszystkie te słowa i powiedz im: ‚Z wysokości Jehowa zaryczy[n] i ze swego świętego mieszkania wyda swój głos.[o] Niewątpliwie zaryczy nad swym miejscem przebywania. Okrzyk

ROZDZ. 25

a Pwt 30:3; Ezd 1:1; Jer 29:10
b Iz 13:1; Iz 14:4; Iz 47:1; Jer 51:1; Dn 5:26; Dn 5:30
c 2Kl 24:1
d Iz 13:19; Iz 14:23
e Jer 1:5; Jer 1:10
f Jer 50:9; Jer 51:27
g Iz 14:2; Jer 50:41; Jer 51:7; Hab 2:8
h Ps 137:8; Jer 50:29; Jer 51:6; Jer 51:24; Obj 18:6
i Hi 21:20; Ps 75:8; Iz 51:17; Jer 25:26; Obj 14:10; Obj 16:19
j Jer 51:7; Lam 4:21; Eze 23:34; Nah 3:11
k Jer 1:10; Jer 27:3; Jer 51:7
l 2Kl 22:19; Jer 24:9
m Ezd 9:7; Jer 44:22
n Jer 46:2; Eze 29:2; Eze 32:31
o Hi 1:1
p Iz 14:31; Jer 47:1; Eze 25:15; Am 1:8; Sof 2:5; Za 9:6
q Jer 47:5; Sof 2:4
r Joz 13:3
s Za 9:5
t Iz 20:1
u Iz 34:5; Jer 49:17; Eze 35:15
v Jer 48:1; Eze 25:8
w Jer 49:1; Eze 25:2; Am 1:13
x Iz 23:15; Eze 28:2

szpalta 2

a Jer 27:3; Jer 47:4; Eze 32:30
b Iz 21:13; Jer 49:8; Eze 25:13
c Iz 21:14
d Jer 9:26; Jer 49:32

e 2Kn 9:14; Jer 49:31; **f** Jer 49:34; Eze 32:24; **g** Jer 51:11; **h** Jer 51:41; **i** Iz 63:6; Lam 4:21; Hab 2:16; **j** Eze 21:4; **k** Ps 75:8; **l** 1Kl 9:7; Jer 7:14; Dn 9:18; 1Pt 4:17; **m** Prz 11:31; Jer 49:12; Abd 16; **n** Iz 42:13; Jl 3:16; Am 1:2; **o** Ps 11:4; Ps 132:14.

jak tych, którzy depczą tłocznię winną, wyśpiewa on przeciw wszystkim mieszkańcom ziemi'.[a]

31 „‚Wrzawa dotrze aż do najdalszej części ziemi, bo Jehowa wiedzie spór z narodami.[b] Będzie się sądził z wszelkim ciałem.[c] A niegodziwców wyda pod miecz'[d] — brzmi wypowiedź Jehowy.

32 „Tak rzekł Jehowa Zastępów: ‚Oto nieszczęście idzie od narodu do narodu,[e] a z najodleglejszych miejsc na ziemi zostanie wzbudzona wielka nawałnica.[f] **33** I pobici przez Jehowę będą w owym dniu od jednego krańca ziemi aż po drugi kraniec ziemi.[g] Nie będą opłakiwani, nie będzie się też ich zbierać ani grzebać.[h] Będą jak gnój na powierzchni roli'.[i]

34 „Wyjcie, pasterze, i wołajcie![j] I tarzajcie się,[k] znamienici spośród trzody,[l] gdyż dopełniły się wasze dni na rzeź oraz na rozproszenie was,[m] i upadniecie jak piękne naczynie![n] **35** I przepadło pasterzom miejsce ucieczki, a znamienitym spośród trzody — możliwość ocalenia.[o] **36** Słuchajcie! Krzyk pasterzy i wycie znamienitych spośród trzody, gdyż Jehowa łupi ich pastwisko. **37** A spokojne miejsca pobytu pozostały bez życia z powodu płonącego gniewu Jehowy.[p] **38** Opuścił on swe ukrycie jak młody grzywiasty lew,[q] bo ich ziemia stała się dziwowiskiem z powodu okrutnego miecza i z powodu Jego płonącego gniewu".[r]

26 Na początku królowania Jehojakima,[s] syna Jozjasza, króla Judy, doszło od Jehowy to słowo, mówiące: **2** „Tak rzekł Jehowa: ‚Stań na dziedzińcu domu Jehowy[t] i mów o wszystkich miastach judzkich, które przychodzą kłaniać się w domu Jehowy, wszystkie słowa, jakie ci nakażę im mówić.[a] Nie ujmij ani jednego słowa.[b] **3** Może posłuchają i zawrócą, każdy ze swej złej drogi,[c] a ja pożałuję nieszczęścia, które zamierzam na nich sprowadzić z powodu niegodziwości ich postępków.[d] **4** I powiedz im: „Tak rzekł Jehowa: ‚Jeśli nie będziecie mnie słuchać, tak by chodzić w moim prawie,[e] które wam przedłożyłem,[f] **5** i słuchać słów moich sług, proroków, których do was posyłam — wstając wcześnie i posyłając ich — a których nie słuchaliście,[g] **6** to ja uczynię ten dom podobnym do tamtego w Szilo,[h] a z tego miasta uczynię przekleństwo dla wszystkich narodów ziemi'" '".[i]

7 A kapłani i prorocy oraz cały lud zaczęli słuchać Jeremiasza mówiącego te słowa w domu Jehowy.[j] **8** Gdy zaś Jeremiasz skończył mówić wszystko, co mu Jehowa nakazał oznajmić całemu ludowi, wówczas kapłani i prorocy oraz cały lud pochwycili go, mówiąc: „Niechybnie umrzesz.[k] **9** Czemuż to prorokowałeś w imieniu Jehowy, mówiąc: ‚Ten dom stanie się podobny do tamtego w Szilo,[l] a to miasto zostanie spustoszone, tak iż będzie bez mieszkańca'?" I cały lud gromadził się wokół Jeremiasza w domu Jehowy.

10 Z czasem słowa te usłyszeli książęta judzcy i zaczęli wychodzić z domu króla do domu Jehowy[m] i siadać w wejściu nowej bramy Jehowy.[n] **11** A kapłani i prorocy odezwali się do książąt i do całego ludu: „Ten

ROZDZ. 25

a Iz 16:9; Jer 48:33
b Iz 34:8; Oz 4:1; Oz 12:2; Mi 6:2
c Eze 18:30; Eze 20:35; Jl 3:2
d Prz 2:22; Iz 66:16; Am 9:10
e Iz 34:2; Jer 25:17
f Iz 30:30; Iz 66:15; Jer 23:19; Jer 30:23; Sof 3:8
g Iz 34:3; Iz 66:16; Jer 12:12
h Ps 79:3; Iz 14:19
i Ps 83:10; Iz 5:25; Jer 8:2; Jer 9:22
j Jer 4:8
k Jer 6:26
l Eze 34:17
m Iz 33:1
n Jer 22:28
o Jer 32:4; Jer 52:8; Am 2:14
p Iz 27:10
q Oz 5:14
r Jer 25:12

ROZDZ. 26

s 2Kl 23:34; 2Kn 36:4; Jer 1:3; Jer 25:1; Jer 35:1; Jer 36:1
t Jer 19:14; Jn 18:20; Dz 5:20

szpalta 2

a Iz 58:1; Jer 1:7
b Pwt 4:2; Dz 20:27; Obj 22:19
c Iz 1:16; Iz 55:7; Jer 36:3; Eze 18:27
d 1Kl 21:29; Jer 18:8
e Kpl 26:14; Pwt 28:15
f Jer 44:10
g 2Kl 17:13; Jer 7:13; Jer 11:7; Jer 25:3
h Ps 78:60; Jer 7:12
i Jer 24:9
j Jer 26:2

k Ps 37:32; Am 5:10; **l** Ps 78:60; **m** Jer 38:4; **n** 2Kl 15:35; 2Kn 27:3; Jer 36:10.

mąż zasługuje na wyrok śmierci,[a] gdyż prorokował o tym mieście, jak to słyszeliście na własne uszy".[b]

12 Wtedy Jeremiasz rzekł do wszystkich książąt i do całego ludu: „To Jehowa mnie posłał, bym prorokował o tym domu i o tym mieście wszystkie słowa, które słyszeliście.[c] **13** Teraz więc sprawcie, by wasze drogi i wasze postępki były dobre,[d] i bądźcie posłuszni głosowi Jehowy, swego Boga, a Jehowa pożałuje nieszczęścia, które wam zapowiedział.[e] **14** A jeśli chodzi o mnie, oto jestem w waszej ręce.[f] Uczyńcie ze mną zgodnie z tym, co dobre i słuszne w waszych oczach.[g] **15** Tylko musicie wiedzieć, że jeśli mnie uśmiercicie, ściągniecie na siebie i na to miasto oraz na jego mieszkańców niewinną krew,[h] bo Jehowa naprawdę posłał mnie do was, bym mówił do waszych uszu wszystkie te słowa".[i]

16 Wtedy książęta[j] oraz cały lud rzekli do kapłanów i do proroków: „Ten mąż nie zasługuje na wyrok śmierci,[k] bo mówił do nas w imieniu Jehowy, naszego Boga".[l]

17 Ponadto niektórzy ze starszych tego kraju wstali i przemówili do całego zboru tego ludu:[m] **18** „Micheasz[n] z Moreszet[o] prorokował za dni Ezechiasza, króla Judy,[p] i mówił do całego ludu judzkiego: ‚Tak rzekł Jehowa Zastępów: „Syjon zostanie zorany jak pole[q] i Jerozolima stanie się rumowiskiem,[r] a góra Domu będzie niczym leśniste wyżyny"'.[s] **19** Czyż Ezechiasz, król judzki, wraz ze wszystkimi z Judy, naprawdę go uśmiercił? Czyż nie bał się Jehowy i nie zaczął łagodzić oblicza Jehowy,[t] tak iż Jehowa pożałował nieszczęścia, które zapowiedział przeciwko nim?[a] Ściągamy więc na swe dusze wielkie nieszczęście.[b]

20 „Był też inny mąż prorokujący w imieniu Jehowy, Urijasz, syn Szemajasza z Kiriat-Jearim.[c] I prorokował przeciwko temu miastu i przeciwko tej ziemi zgodnie ze wszystkimi słowami Jeremiasza. **21** A król Jehojakim[d] oraz wszyscy jego mocarze i wszyscy książęta usłyszeli jego słowa i król zaczął dążyć do uśmiercenia go.[e] Gdy Urijasz o tym usłyszał, zaraz się zląkł[f] i zbiegł, i przybył do Egiptu. **22** Lecz król Jehojakim posłał do Egiptu mężów: Elnatana, syna Achbora,[g] oraz innych mężów wraz z nim do Egiptu. **23** I zabrali oni Urijasza z Egiptu, i przyprowadzili go do króla Jehojakima, który następnie zabił go mieczem,[h] jego zwłoki zaś rzucił na cmentarz synów ludu".

24 A ręka Achikama,[i] syna Szafana,[j] była z Jeremiaszem, żeby go nie wydano w rękę ludu i nie uśmiercono.[k]

27 Na początku królowania Jehojakima, syna Jozjasza,[l] króla judzkiego, doszło od Jehowy do Jeremiasza to słowo, mówiące: **2** „Tak rzekł do mnie Jehowa: ‚Uczyń sobie postronki i drążki jarzma[m] i załóż je sobie na szyję.[n] **3** I poślij je do króla Edomu[o] i do króla Moabu,[p] i do króla synów Ammona,[q] i do króla Tyru,[r] i do króla Sydonu[s] ręką posłańców, którzy przychodzą do Jerozolimy do Sedekiasza, króla Judy. **4** I daj im nakaz dla ich panów, mówiąc:

ROZDZ. 26
a Jer 18:20 Mt 26:66
b Jer 26:2 Jer 38:4
c Jer 1:17
d Jer 7:3 Jer 35:15
e Ps 103:10 Jer 18:8 Jer 36:3 Eze 18:32 Jon 3:9
f Joz 9:25 Jer 38:5
g 2Sm 15:26
h Lb 35:33 Pwt 19:10 Prz 6:17
i Jer 1:17 Jer 26:2
j Jer 36:19
k Prz 16:7 Jer 38:9
l Jak 5:10
m Dz 5:34
n Mi 1:1
o Mi 1:14
p 2Kn 29:1
q Ps 79:1
r Jer 9:11
s Mi 3:12
t 2Kn 32:26

szpalta 2
a Wj 32:14 2Sm 24:16
b Lb 35:33 Dz 5:39
c Joz 15:60 Joz 18:14 1Sm 7:2
d 2Kl 23:34 2Kn 36:5
e 2Kn 16:10
f 1Kl 19:3 Prz 29:25 Mt 10:28
g 2Kl 22:12 Jer 36:12
h Jer 2:30 Mt 23:31 1Ts 2:15
i 2Kl 22:12 2Kn 34:20 Jer 39:14 Jer 40:5
j 2Kl 22:10
k 1Kl 18:4 Dz 23:10

ROZDZ. 27
1 2Kl 23:24
m Jer 28:10
n Eze 4:1 Eze 24:3
o Eze 25:12 Am 1:9 Abd 1
p 2Kl 3:4 Jer 48:1 Eze 25:8 Am 2:1

q Jer 25:21; Jer 49:1; Eze 25:2; Am 1:13; r Iz 23:1; Jer 47:4; Eze 26:3; Am 1:10; Za 9:3; s Iz 23:4; Jer 25:22; Eze 28:21; Jl 3:4.

„,„Tak rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela:[a] oto, co macie powiedzieć swoim panom: **5** ‚Ja sam uczyniłem ziemię,[b] człowieka[c] i zwierzęta,[d] które są na powierzchni ziemi, swą wielką mocą[e] i swym wyciągniętym ramieniem;[f] i dałem temu, komu w swych oczach uznałem to za słuszne.[g] **6** A teraz wydałem wszystkie te krainy w rękę Nebukadneccara, króla Babilonu,[h] mego sługi;[i] wydałem mu nawet dzikie zwierzęta polne, by mu służyły.[j] **7** I wszystkie narody będą służyć jemu[k] i jego synowi, i jego wnukowi, aż nadejdzie czas na jego krainę;[l] i wiele narodów oraz wielcy królowie będą go wykorzystywać jako sługę'.[m]

8 „,„,A naród i królestwo, które nie będą służyć jemu, Nebukadneccarowi, królowi Babilonu, jak również ten, który nie podda karku pod jarzmo króla Babilonu — na taki naród zwrócę uwagę mieczem[n] i klęską głodu,[o] i zarazą[p] — brzmi wypowiedź Jehowy — aż położę mu kres jego ręką'.[q]

9 „,„,Wy zaś nie słuchajcie swoich proroków[r] i swoich wróżbiarzy, i miewających sny,[s] i uprawiających magię, i swych czarnoksiężników,[t] którzy wam mówią: „Nie będziecie służyć królowi Babilonu".[u] **10** Prorokują wam bowiem fałsz, by was zabrano daleko od waszej ziemi; a ja was rozproszę i poginiecie.[v]

11 „,„,A narodowi, który podda swój kark pod jarzmo króla Babilonu i będzie mu służył, pozwolę spoczywać na jego ziemi — brzmi wypowiedź Jehowy — i będzie ją uprawiał i w niej mieszkał'".".[w]

12 Nawet Sedekiaszowi,[x] królowi Judy, powiedziałem zgodnie ze wszystkimi tymi słowami,[a] mówiąc: „Poddajcie karki pod jarzmo króla Babilonu i służcie jemu oraz jego ludowi, i żyjcie.[b] **13** Czemuż ty i twój lud mielibyście ponieść śmierć od miecza,[c] od klęski głodu[d] i od zarazy,[e] zgodnie z tym, co Jehowa powiedział narodowi, który nie służy królowi Babilonu? **14** I nie słuchajcie słów proroków, którzy wam mówią: ‚Nie będziecie służyć królowi Babilonu',[f] prorokują wam bowiem fałsz.[g]

15 „,Bo ja ich nie posłałem — brzmi wypowiedź Jehowy — lecz oni fałszywie prorokują w moim imieniu, żebym was rozproszył,[h] i na pewno zginiecie,[i] wy i prorocy, którzy wam prorokują' ".[j]

16 A do kapłanów i do całego tego ludu powiedziałem, mówiąc: „Tak rzekł Jehowa: ‚Nie słuchajcie słów waszych proroków, którzy wam prorokują, mówiąc: „Oto sprzęty domu Jehowy wkrótce będą z powrotem sprowadzone z Babilonu!"[k] Prorokują wam bowiem fałsz.[l] **17** Nie słuchajcie ich. Służcie królowi Babilonu i żyjcie.[m] Czemuż to miasto miałoby się stać miejscem spustoszonym?[n] **18** Lecz jeśli są prorokami i jeśli faktycznie jest u nich słowo Jehowy, to proszę, niech błagają Jehowę Zastępów,[o] żeby sprzęty, które pozostają w domu Jehowy i w domu króla Judy, i w Jerozolimie, nie dostały się do Babilonu'.

19 „Oto bowiem, co Jehowa Zastępów rzekł o kolumnach[p] i o morzu,[q] i o wózkach,[r] i o reszcie sprzętów pozostających w tym mieście,[s] **20** których Ne-

ROZDZ. 27

a Wj 5:1 Jer 10:10
b Ps 102:25 Ps 115:15 Ps 146:6 Iz 44:24 Iz 45:12 Jer 51:19
c Rdz 1:26 Rdz 2:7 Iz 42:5 Dz 17:26
d Rdz 1:24
e Rdz 1:2
f Ps 136:12 Jer 32:17
g Rdz 1:29 Ps 115:16 Dn 4:17
h Jer 28:14 Dn 2:37
i Jer 25:9 Jer 43:10 Eze 29:18
j Ps 50:10 Jer 28:14 Dn 2:38
k 2Kn 36:20 Jer 25:11
l Ps 137:8 Jer 25:12 Jer 50:14 Jer 50:27 Dn 5:26
m Jer 25:14 Jer 51:11
n 2Kl 25:7 Jer 21:9 Jer 42:16 Eze 26:8
o 2Kl 25:3 Lam 4:9
p Jer 32:24
q Jer 24:10
r Pwt 18:20 Iz 8:19
s Jer 29:8
t Iz 47:12
u Jer 28:2 Jer 28:11
v Jer 28:16
w Jer 38:2 Jer 40:9 Jer 42:10
x 2Kl 24:17 1Kn 3:15 2Kn 36:10 Jer 37:1

szpalta 2

a 2Kn 36:12
b Prz 1:33 Jer 38:20
c Pwt 28:63 Eze 18:31 Eze 33:11
d Pwt 28:53 Eze 14:21
e Pwt 28:61 Jer 38:2
f Jer 37:19
g Jer 14:14 Jer 23:21 Jer 28:15 Jer 29:8 Eze 13:6
h Pwt 28:64

i Kpł 26:38; Pwt 30:18; **j** 1Kl 22:23; Jer 20:6; Jer 29:21; Eze 13:3; **k** 2Kl 24:13; 2Kn 36:7; Jer 28:3; Dn 1:2; **l** Jer 14:13; **m** Jer 27:11; **n** Kpł 26:33; Jer 38:17; Jer 38:23; **o** 1Kl 18:24; Jer 7:16; **p** 1Kl 7:15; 2Kl 25:17; 2Kn 4:12; Jer 52:21; **q** 1Kl 7:23; 2Kl 25:13; **r** 1Kl 7:27; 2Kl 25:16; 2Kn 4:14; Jer 52:17; **s** 2Kl 25:14; 2Kn 36:18.

bukadneccar, król Babilonu, nie zabrał, gdy Jechoniasza,[a] syna Jehojakima, króla Judy, uprowadził z Jerozolimy na wygnanie do Babilonu, wraz ze wszystkimi dostojnikami Judy i Jerozolimy;[b] **21** bo oto, co Jehowa Zastępów, Bóg Izraela, rzekł o sprzętach, które pozostają w domu Jehowy i w domu króla Judy, i w Jerozolimie:[c] **22** „Zostaną zabrane do Babilonu[d] i tam pozostaną aż do dnia, gdy zwrócę na nie uwagę”[e] — brzmi wypowiedź Jehowy. „I sprowadzę je, i przywrócę je temu miejscu”’”.[f]

28 I stało się w owym roku, na początku królowania Sedekiasza,[g] króla Judy, w czwartym roku, w miesiącu piątym, że Chananiasz,[h] syn Azzura, prorok, który był z Gibeonu,[i] powiedział do mnie w domu Jehowy na oczach kapłanów i całego ludu: **2** „Tak rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: ‚Złamię jarzmo króla Babilonu.[j] **3** Za pełne dwa lata sprowadzę z powrotem na to miejsce wszystkie sprzęty domu Jehowy, które Nebukadneccar, król Babilonu,[k] zabrał z tego miejsca, żeby je zawieźć do Babilonu’”. **4** „‚A Jechoniasza,[l] syna Jehojakima,[m] króla Judy, i wszystkich wygnańców judzkich, którzy przyszli do Babilonu,[n] sprowadzam z powrotem na to miejsce — brzmi wypowiedź Jehowy — bo złamię jarzmo[o] króla Babilonu’”.

5 A prorok Jeremiasz przemówił do proroka Chananiasza na oczach kapłanów i na oczach całego ludu, który stał w domu Jehowy;[p] **6** tak, prorok Jeremiasz przemówił: „Amen![q] Oby Jehowa tak uczynił! Oby Jehowa potwierdził twoje słowa, którymi prorokowałeś, przez to, że sprowadzi z powrotem z Babilonu na to miejsce sprzęty domu Jehowy i wszystkich wygnańców![a] **7** Lecz słuchaj, proszę, tego słowa, które mówię do twoich uszu i do uszu całego ludu.[b] **8** Prorocy, którzy od dawien dawna byli przede mną i przed tobą,[c] także prorokowali o wielu krainach i o wielkich królestwach, o wojnie i o nieszczęściu, i o zarazie.[d] **9** Prorok zaś, który prorokuje o pokoju[e] — gdy sprawdzi się słowo tego proroka — stanie się znany jako prorok, którego naprawdę posłał Jehowa”.[f]

10 Wtedy prorok Chananiasz wziął z szyi proroka Jeremiasza kabłąk jarzma i go złamał.[g] **11** I przemówił Chananiasz[h] na oczach całego ludu: „Oto, co rzekł Jehowa:[i] ‚Właśnie tak za pełne dwa lata złamię jarzmo Nebukadneccara, króla Babilonu, zrzucając je z karku wszystkich narodów’”.[j] A prorok Jeremiasz odszedł swoją drogą.[k]

12 Po tym, gdy prorok Chananiasz połamał kabłąk jarzma z szyi proroka Jeremiasza, doszło do Jeremiasza słowo Jehowy,[l] mówiące: **13** „Idź i powiedz Chananiaszowi: ‚Tak rzekł Jehowa: „Połamałeś drewniane kabłąki jarzma,[m] a w ich miejsce będziesz musiał wykonać żelazne kabłąki jarzma”.[n] **14** Bo oto, co rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: „Jarzmo żelazne założę na szyję wszystkich tych narodów, by służyły Nebukadneccarowi, królowi Babilonu;[o] i będą mu służyć. Ponadto wydam mu nawet dzikie zwierzęta polne”’”.[p]

15 I prorok Jeremiasz powiedział jeszcze do proroka Chananiasza:[q] „Posłuchaj, proszę,

ROZDZ. 27

a 2Kl 24:15; 2Kn 36:10; Jer 22:28
b 2Kl 24:14; Jer 24:1; Jer 29:1; Dn 1:3
c 2Kn 36:10
d 2Kl 25:13; 2Kn 36:18; Jer 52:18; Dn 5:3
e 2Kn 36:21; Ezd 1:7; Jer 29:10
f Pwt 30:3; Ezd 5:14; Ezd 7:19

ROZDZ. 28

g 2Kl 24:17; 2Kn 36:10
h Jer 28:11
i Joz 11:19; 2Sm 21:2
j Jer 27:8; Mt 3:11
k 2Kl 24:13; Jer 27:16; Dn 1:2
l 2Kl 24:8; 2Kl 25:27; Est 2:6; Jer 22:24; Jer 37:1
m 2Kl 23:36; 2Kl 24:6
n 2Kl 24:14; Jer 24:1
o Jer 30:8
p Jer 7:2; Jer 19:14; Jer 26:2
q 1Kl 1:36; Ps 41:13; Jer 11:5; 2Ko 1:20

szpalta 2

a Jer 28:3
b 1Kl 22:28
c Pwt 4:26; Pwt 28:15
d 1Kl 22:8; Jon 3:6
e Jer 6:14; Jer 14:13; Eze 13:10
f Pwt 18:22
g Ps 10:13; Jer 27:2
h Jer 28:1
i 1Kl 13:18; 2Kn 18:10; Jer 23:17; Jer 29:9
j Jer 28:4
k Prz 14:7; Prz 26:4
l Jer 29:30
m Jer 27:2; Jer 28:10
n Pwt 28:48
o Pwt 28:49

p Pwt 28:48; Jer 5:19; Jer 27:7; **q** Jer 27:6; Dn 2:38; **r** Jer 28:1.

Chananiaszu! Jehowa cię nie posłał, lecz ty skłoniłeś ten lud do pokładania ufności w fałszu.[a] **16** Dlatego tak rzekł Jehowa: ‚Oto usuwam cię z powierzchni ziemi. W tym roku umrzesz,[b] bo wypowiedziałeś jawny bunt przeciw Jehowie'".[c]

17 Toteż prorok Chananiasz umarł owego roku, w miesiącu siódmym.[d]

29 A oto słowa listu, który prorok Jeremiasz wysłał z Jerozolimy do reszty starszych spośród wygnańców i do kapłanów, i do proroków, i do całego ludu, uprowadzonych przez Nebukadneccara na wygnanie z Jerozolimy do Babilonu,[e] **2** gdy król Jechoniasz[f] oraz pani[g] i dworzanie, książęta Judy i Jerozolimy,[h] i rzemieślnicy, i budowniczowie wałów obronnych[i] wyruszyli z Jerozolimy. **3** Został on przekazany ręką Elasy, syna Szafana,[j] i Gemariasza, syna Chilkiasza, których Sedekiasz,[k] król Judy, posłał do Babilonu, do Nebukadneccara, króla Babilonu, i brzmiał:

4 „Oto, co Jehowa Zastępów, Bóg Izraela, rzekł do wszystkich wygnańców, których posłałem na wygnanie[l] z Jerozolimy do Babilonu: **5** ‚Budujcie domy i mieszkajcie w nich, i zakładajcie sady, i spożywajcie ich owoc.[m] **6** Bierzcie sobie żony i miejcie synów oraz córki;[n] i bierzcie żony dla swych synów, a swe córki wydawajcie za mąż, żeby rodziły synów i córki; i tam się mnóżcie, i niech was nie ubywa. **7** Zabiegajcie też o pokój miasta, do którego was posłałem na wygnanie, i módlcie się za nie do Jehowy, bo w jego pokoju będzie pokój dla was.[o] **8** Oto bowiem, co rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: „Niech was nie zwodzą wasi prorocy, którzy są pośród was, i wasi wróżbiarze,[a] nie słuchajcie też ich snów, które oni śnią.[b] **9** Bo ‚fałszywie wam prorokują w moim imieniu. Nie posłałem ich'[c] — brzmi wypowiedź Jehowy"'".

10 „Tak bowiem rzekł Jehowa: ‚Gdy się dopełni siedemdziesiąt lat w Babilonie, zwrócę na was uwagę[d] i potwierdzę wobec was swoje dobre słowo, sprowadzając was z powrotem na to miejsce'.[e]

11 „‚Bo dobrze znam zamysły, które zamyślam wobec was[f] — brzmi wypowiedź Jehowy — zamysły co do pokoju, a nie co do nieszczęścia,[g] by wam zapewnić przyszłość i nadzieję.[h] **12** I będziecie mnie wzywać i przychodzić, i modlić się do mnie, a ja was wysłucham'.[i]

13 „‚I szukać mnie będziecie, i znajdziecie,[j] bo będziecie mnie szukać całym swym sercem.[k] **14** I dam się wam znaleźć'[l] — brzmi wypowiedź Jehowy. ‚I zgromadzę waszą grupę jeńców, i zbiorę was ze wszystkich narodów oraz ze wszystkich miejsc, do których was rozproszyłem'[m] — brzmi wypowiedź Jehowy. ‚I sprowadzę was z powrotem na miejsce, z którego posłałem was na wygnanie'.[n]

15 „Lecz wyście powiedzieli: ‚Jehowa wzbudził nam proroków w Babilonie'.

16 „Oto bowiem, co Jehowa rzekł do króla zasiadającego na tronie Dawida[o] i do całego ludu mieszkającego w tym mieście, do waszych braci, którzy nie poszli z wami na wygnanie:[p] **17** ‚Tak rzekł Jehowa Zastępów: „Oto ja

---

ROZDZ. 28

a Pwt 13:1
Jer 14:14
Jer 23:21
Jer 27:15
Jer 29:31
Eze 13:3
Za 13:3
Łk 6:26

b Pwt 18:20
1Sm 2:34

c Pwt 13:5
Jer 29:32

d 2Kl 7:17

ROZDZ. 29

e 2Kl 24:15
Jer 24:1

f 2Kl 24:8
2Kn 36:9
Jer 22:24
Jer 27:20
Jer 28:4

g 2Kl 24:12
Jer 22:26

h 2Kl 24:14

i 2Kl 24:16

j 2Kl 22:8
Jer 26:24
Jer 39:14
Eze 8:11

k 2Kl 24:18
2Kn 36:11

l Pwt 28:41
Jer 24:5

m Jer 29:28

n Rdz 1:28
Rdz 9:7

o Ezd 6:10
Ezd 7:23
1Tm 2:2

szpalta 2

a Jer 14:14
Jer 23:21
Jer 27:14
Ef 5:6

b Pwt 13:3

c Jer 23:21
Jer 28:15

d 2Kn 36:21
Ezd 1:1
Jer 27:22
Dn 9:2
Za 1:12
Za 7:5

e Pwt 30:3
Ezd 2:1
Jer 24:6

f Hi 23:13
Ps 33:11
Ps 40:5

g Sof 3:15

h Jer 31:17

i Ps 10:17
Iz 30:19
Dn 9:3
Jn 9:31

j Kpl 26:40
1Kl 8:47
Mt 7:7

k Pwt 4:29
Pwt 30:2
1Kl 8:48
Jer 24:7

l Pwt 4:7
Iz 55:6

---

m Pwt 30:4; Iz 49:25; Jer 23:3; Jer 30:3; Eze 39:28; Jl 3:1; **n** Ps 126:1; Oz 6:11; Am 9:14; Sof 3:20; **o** Jer 22:2; Jer 28:1; **p** 2Kl 24:14.

posyłam przeciwko nim miecz,[a] klęskę głodu[b] i zarazę[c] i upodobnię ich do popękanych fig, których nie da się jeść, bo są złe”’.[d]

18 „‚I będę ich ścigał mieczem, klęską głodu i zarazą, i wydam ich na drżenie wszystkim królestwom ziemi,[e] na przekleństwo i dziwowisko, i na to, by nad nimi gwizdano, i na zniewagę wśród wszystkich narodów, do których ich rozproszę,[f] **19** dlatego że nie słuchali moich słów — brzmi wypowiedź Jehowy — z którymi do nich posyłałem moich sług, proroków, wstając wcześnie i posyłając ich’.[g]

„‚Lecz wyście nie słuchali’[h] — brzmi wypowiedź Jehowy.

20 „Wy zaś słuchajcie słowa Jehowy, wszyscy wygnańcy,[i] których odesłałem z Jerozolimy do Babilonu.[j] **21** Oto, co Jehowa Zastępów, Bóg Izraela, rzekł o Achabie, synu Kolajasza, i do Sedekiasza, syna Maasejasza, którzy wam prorokują fałsz w moim imieniu:[k] ‚Oto wydaję ich w rękę Nebukadreccara, króla Babilonu, i on ich zabije na waszych oczach.[l] **22** I cała grupa wygnańców judzkich, która jest w Babilonie, weźmie od nich przekleństwo, mówiąc: „Niech Jehowa ci uczyni jak Sedekiaszowi i jak Achabowi,[m] których król Babilonu upiekł w ogniu!”.[n] **23** dlatego że popełniali niedorzeczność w Izraelu[o] i cudzołożą z żonami swych towarzyszy,[p] i w moim imieniu mówią fałszywie słowo, którego im nie nakazałem.[q]

„‚„Jestem Tym, który wie, jestem też świadkiem”[r] — brzmi wypowiedź Jehowy’”.

24 „A Szemajaszowi[s] z Nechelamu powiesz: **25** ‚Tak rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: „Ponieważ sam wysłałeś w swoim imieniu listy[a] do całego ludu, który jest w Jerozolimie, i do Sofoniasza,[b] syna Maasejasza, kapłana, i do wszystkich kapłanów, mówiąc: **26** ‚Jehowa uczynił cię kapłanem w miejsce kapłana Jehojady, żebyś został naczelnym nadzorcą domu Jehowy[c] wobec każdego męża szalonego[d] i występującego w roli proroka; i wsadzisz takiego w dyby oraz w kłody do zakuwania rąk i głowy;[e] **27** dlaczego więc nie zgromiłeś Jeremiasza z Anatot,[f] który występuje wobec was w roli proroka?[g] **28** Po to bowiem posłał do nas do Babilonu, mówiąc: „Przedłuża się to! Budujcie domy i mieszkajcie w nich, i zakładajcie sady, i spożywajcie ich owoc[h]...”’”’”

29 I kapłan Sofoniasz[i] zaczął czytać ten list do uszu proroka Jeremiasza.

30 Wtedy doszło do Jeremiasza słowo Jehowy, mówiące: **31** „Poślij do wszystkich wygnańców,[j] mówiąc: ‚Oto, co Jehowa rzekł o Szemajaszu z Nechelamu: „Ponieważ Szemajasz wam prorokował, lecz ja go nie posłałem, i próbował was skłonić do pokładania ufności w fałszu,[k] **32** przeto tak rzekł Jehowa: ‚Oto zwracam uwagę na Szemajasza[l] z Nechelamu i na jego potomstwo’.[m]

„‚„‚„Nie będzie on miał męża mieszkającego pośród tego ludu;[n] i nie będzie patrzył na dobro, które czynię dla mego ludu[o] — brzmi wypowiedź Jehowy — bo ogłosił jawny bunt przeciwko Jehowie’”’”.[p]

ROZDZ. 29

a Kpl 26:33 Jer 24:10
b Pwt 28:53 Jer 15:2
c Pwt 28:61 Jer 34:17
d Jer 24:2 Jer 24:8
e Kpl 26:33 Pwt 28:25 2Kn 29:8 Jer 15:4 Jer 24:10 Jer 34:17
f Pwt 29:24 1Kl 9:8 2Kn 7:21 Ps 44:11 Jer 24:9 Jer 25:9 Lam 2:15
g Jer 7:13 Jer 25:4 Jer 32:33
h Jer 6:19 Jer 26:5 Dz 28:27
i 2Kl 24:14
j Jer 24:5 Mi 4:10
k Jer 14:14 Jer 29:8 Lam 2:14 2Pt 2:1
l Jer 52:27
m Pwt 29:20 Iz 65:15
n Dn 3:6
o Jer 23:14
p Jer 7:9 Oz 4:2
q Jer 27:15
r Prz 5:21 Jer 16:17 Jer 23:24 Mal 3:5 Heb 4:13
s Jer 29:31

szpalta 2

a 1Kl 21:8 2Kn 32:17 Neh 6:5
b 2Kl 25:18 Jer 21:1 Jer 29:29 Jer 37:3 Jer 52:24
c Lb 3:32 Lb 4:16 Jer 20:1
d 2Kl 9:11 Oz 9:7
e 2Kn 16:10 Jer 20:2 Dz 16:24
f Jer 1:1
g 1Sm 10:6 1Sm 19:20 Jer 43:2
h Jer 29:5
i 2Kl 25:18 Jer 21:1 Jer 52:24
j 2Kl 24:14 Jer 29:20

k Jer 14:14; Jer 23:21; Jer 28:15; Eze 13:8; 2Pt 2:1; **l** Jer 29:24; **m** Wj 20:5; Wj 34:7; Jer 20:6; **n** 1Sm 2:30; **o** Prz 12:19; **p** Jer 28:16.

30 Słowo, które doszło od Jehowy do Jeremiasza, mówiąc: **2** „Tak rzekł Jehowa, Bóg Izraela: ‚Spisz sobie w księdze wszystkie słowa, które ci powiem.[a] **3** Bo „oto nadchodzą dni — brzmi wypowiedź Jehowy — i zbiorę jeńców spośród mego ludu, Izraela i Judy”, [b] rzekł Jehowa, „i sprowadzę ich z powrotem do ziemi, którą dałem ich praojcom, i na nowo ją posiądą’ ”.[c]

4 A oto słowa, które Jehowa powiedział do Izraela i do Judy. **5** Tak bowiem rzekł Jehowa: „Słyszeliśmy odgłos drżenia, strach,[d] i nie ma pokoju. **6** Zapytajcie, proszę, i zobaczcie, czy mężczyzna rodzi. Dlaczegoż to widziałem każdego krzepkiego męża z rękami na jego lędźwiach jak u kobiety, która rodzi,[e] a wszystkie twarze zbladły?[f] **7** Ach! Jest to bowiem wielki dzień,[g] tak iż nie ma drugiego takiego jak ten,[h] a jest to czas udręki dla Jakuba.[i] Lecz zostanie on z tego wybawiony”.

8 „A w owym dniu — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów — złamię jarzmo, zrzucając je z twego karku, i rozerwę twoje więzy,[j] i obcy już nie będą go wykorzystywać jako sługę. **9** Oni zaś służyć będą Jehowie, swemu Bogu, oraz Dawidowi, swemu królowi,[k] którego im wzbudzę”.[l]

10 „A ty się nie lękaj, mój sługo Jakubie — brzmi wypowiedź Jehowy — i nie wpadaj w przerażenie, Izraelu.[m] Bo oto wybawiam cię z daleka, a potomstwo twoje — z ziemi ich niewoli.[n] I Jakub powróci, i nie będzie niepokojony, i będzie zażywał spokoju, nikt też nie będzie przyprawiał o drżenie”.[o]

11 „Bo ja jestem z tobą — brzmi wypowiedź Jehowy — by cię wybawić;[a] lecz dokonam zagłady wśród wszystkich narodów, do których cię rozproszyłem.[b] Jednakże w twoim wypadku nie dokonam zagłady.[c] I skoryguję cię w odpowiedniej mierze, gdyż bynajmniej nie pozostawię cię bez ukarania”.[d]

12 Oto bowiem, co rzekł Jehowa: „Nie ma leku na twoją ranę.[e] Twoje zranienie jest trwałe.[f] **13** Nikt nie broni twojej sprawy, ze względu na twój wrzód.[g] Nie ma dla ciebie leków, żadnego polepszenia.[h] **14** Wszyscy, którzy cię mocno kochali, zapomnieli o tobie.[i] Nie szukają ciebie. Bo wymierzyłem ci cios jak od nieprzyjaciela,[j] karę jak od okrutnika,[k] z powodu obfitości twego przewinienia;[l] twoje grzechy stały się liczne.[m] **15** Dlaczego wołasz z powodu swej rany?[n] Twój ból jest nieuleczalny wskutek obfitości twego przewinienia; twoje grzechy stały się liczne.[o] Ja ci to uczyniłem. **16** Dlatego wszyscy, którzy cię pożerają, sami zostaną pożarci;[p] a jeśli chodzi o wszystkich twoich wrogów — wszyscy oni pójdą do niewoli.[q] Ci zaś, którzy cię plądrują, zostaną splądrowani, a wszystkich, którzy cię ograbiają, wydam na ograbienie”.[r]

17 „Bo sprowadzę dla ciebie uzdrowienie i wyleczę cię z twoich ran”[s] — brzmi wypowiedź Jehowy. „Oni bowiem nazywali cię wypędzoną:[t] ‚Oto Syjon, którego nikt nie szuka’ ”.[u]

18 Tak rzekł Jehowa: „Oto zbieram jeńców z namiotów Jakuba[v] i zlituję się nad jego przybytkami. I to miasto zostanie odbudowane na swym wzgórzu;[w]

ROZDZ. 30

a Jer 36:2 Jer 51:60 Dn 7:1 Hab 2:2 Rz 15:4

b Pwt 30:3 Ps 53:6 Jer 27:22 Jer 29:14 Eze 39:25 Jl 3:1 Am 9:14

c Joz 14:1 Ezd 2:1 Jer 16:15 Jer 32:44 Eze 20:42

d Jer 6:23

e Iz 13:8 Jer 4:31 Jer 6:24 Mi 4:9

f Iz 29:22

g Jl 2:11 Am 5:18 Sof 1:14

h Lam 1:12 Dn 12:1 Mt 24:21

i Oz 12:2

j Iz 9:4 Iz 10:27

k Iz 55:3 Eze 34:23 Oz 3:5

l Eze 37:24 Łk 1:69 Dz 2:30 Dz 13:23

m Iz 41:13 Iz 43:5 Iz 44:2

n Iz 49:25 Jer 3:18

o Jer 33:16 Jer 46:27 Eze 34:25 Oz 2:18 Mi 4:4

szpalta 2

a Jer 46:27 Eze 11:17

b Iz 47:11 Jer 50:29 Jer 51:24

c Kpl 26:44 Neh 9:31 Ps 78:38 Lam 3:22 Eze 20:17 Am 9:8

d Wj 34:7 Ps 6:1 Jer 10:24 Jer 46:28

e 2Kn 36:16 Iz 6:10 Jer 8:21

f Jer 15:18

g Ps 106:23

h Jer 8:22

i Lam 1:2 Lam 1:19

j Lam 2:5

k Pwt 28:50

l Ps 90:8

m Jer 5:6

n Jer 15:18

o 2Kn 36:14; Neh 9:26; **p** Wj 23:22; Iz 33:1; Iz 41:11; Jer 10:25; Jer 25:12; Jer 50:29; **q** Jer 51:56; Mi 5:9; **r** Za 2:9; **s** Ps 102:13; Ps 103:3; Jer 33:6; Oz 6:1; **t** Ps 44:13; **u** Neh 4:3; Lam 2:15; **v** Ps 85:1; Jer 24:6; Jer 29:10; **w** Mi 4:8.

a na właściwym dla niej miejscu będzie stać wieża mieszkalna.[a] **19** I wyjdzie od nich dziękczynienie oraz głos tych, którzy się śmieją.[b] I rozmnożę ich, a nie będzie ich ubywać;[c] i wielce pomnożę ich liczebnie, a nie staną się nic nie znaczący.[d] **20** A jego synowie będą jak za dawnych czasów i jego zgromadzenie zostanie ugruntowane przed moim obliczem.[e] I zwrócę uwagę na wszystkich jego ciemiężców.[f] **21** A jego znamienity wywiedzie się z niego[g] i spośród niego wyjdzie jego władca;[h] i sprawię, że podejdzie, a on się do mnie przybliży”.[i]

„Któż bowiem jest tym, który dał w zastaw swe serce, by się do mnie przybliżyć?”[j] — brzmi wypowiedź Jehowy. **22** „I staniecie się moim ludem,[k] a ja będę waszym Bogiem”.[l]

23 Oto zerwał się wicher Jehowy, sama złość, pustosząca nawałnica.[m] Będzie wirował nad głową niegodziwców.[n] **24** Płonący gniew Jehowy nie odwróci się, dopóki on nie wykona i nie spełni zamysłów swego serca.[o] Pod koniec dni będziecie to rozważać.[p]

31 „W owym czasie — brzmi wypowiedź Jehowy — będę Bogiem dla wszystkich rodzin Izraela, one zaś będą moim ludem”.[q]

2 Oto, co rzekł Jehowa: „Lud ocalałych od miecza znalazł łaskę na pustkowiu,[r] gdy Izrael szedł, by zaznać wytchnienia”.[s] **3** Z daleka ukazał mi się Jehowa, mówiąc: „Umiłowałem cię miłością po czas niezmierzony.[t] Dlatego przyciągnąłem cię lojalną życzliwością.[u] **4** Jeszcze cię odbuduję i będziesz odbudowana,[v] dziewico izraelska. Jeszcze się przystroisz swymi tamburynami i ruszysz do tańca z tymi, którzy się śmieją.[a] **5** Jeszcze będziesz sadzić winnice na górach Samarii.[b] Sadzący zasadzą i zaczną z nich korzystać.[c] **6** Jest bowiem dzień, gdy obserwatorzy w górzystym regionie Efraima zawołają: ‚Wstańcie i wstąpmy na Syjon, do Jehowy, naszego Boga’”.[d]

7 Tak bowiem rzekł Jehowa: „Wołajcie głośno na Jakuba, radując się, i wydawajcie donośne okrzyki na czele narodów.[e] Ogłaszajcie to.[f] Wysławiajcie i mówcie: ‚Wybaw, Jehowo, swój lud, ostatek Izraela’.[g] **8** Oto sprowadzam ich z krainy północy[h] i zbiorę ich z najodleglejszych miejsc na ziemi.[i] Będzie wśród nich ślepy i kulawy, brzemienna i rodząca — wszyscy razem.[j] Powrócą tu jako wielki zbór.[k] **9** Przyjdą z płaczem,[l] a ja ich przyprowadzę z ich błaganiami o łaskę. Sprawię, że pójdą do obfitujących w wodę dolin potoku,[m] po właściwej drodze, na której nie zostaną doprowadzeni do potknięcia. Bo dla Izraela jestem Ojcem,[n] Efraim zaś to mój pierworodny”.[o]

10 Słuchajcie słowa Jehowy, narody, i opowiadajcie je na dalekich wyspach,[p] i mówcie: „Ten, który rozprasza Izraela, zbierze go[q] i będzie jak pasterz strzegł swego stada.[r] **11** Bo Jehowa wykupi Jakuba[s] i wyratuje go z ręki silniejszego niż on.[t] **12** I przyjdą, i zawołają radośnie na wzniesieniu Syjonu,[u] i rozpromienią się z powodu dobroci

ROZDZ. 30

a Ps 48:3
b Ezd 3:12 Neh 8:17 Iz 35:10 Iz 51:11 Jer 31:4
c Pwt 30:5 Iz 27:6 Jer 33:22 Za 10:8
d Iz 60:22 Mi 4:7 Sof 3:19
e Ps 102:28 Iz 1:26
f Iz 49:26 Jer 50:18
g Rdz 49:10
h Iz 9:6
i Lb 16:5 Ps 110:1 Dn 7:13 Mt 3:17 Heb 9:24
j Pwt 30:6 Jer 24:7 Mk 12:30 Rz 2:29 2Tm 2:22
k Eze 11:20 Oz 2:23 Obj 21:3
l Jer 31:1 Eze 36:28 Heb 8:10
m Prz 1:27 Jer 25:32
n Sdz 9:57 Prz 16:4
o Hi 23:13 Iz 14:24 Jer 4:28
p Rdz 49:1 Jer 23:20 Eze 38:8

ROZDZ. 31

q Kpł 26:12 Jer 30:22 Jer 31:33 Heb 8:10
r Pwt 1:31
s Lb 10:33 Ps 95:11 Iz 63:14 Heb 4:8
t Pwt 7:8 Mal 1:2
u Oz 11:4
v Jer 1:10 Jer 30:18 Jer 33:7 Am 9:11

szpalta 2

a Wj 15:20 Sdz 11:34 Ps 149:3 Jer 30:19
b Am 9:14 Mi 4:4
c Pwt 30:9 Iz 65:21
d Ezd 1:5 Ps 126:1 Iz 2:3 Jer 50:5 Mi 4:2

---

e Pwt 32:43; Ps 96:3; Iz 44:23; Rz 15:10; **f** Iz 12:5; Am 3:9; Dz 26:23; **g** Iz 1:9; Jer 23:3; Jl 2:32; Rz 9:27; Rz 11:5; **h** Iz 43:6; Jer 3:12; Jer 23:8; **i** Pwt 30:4; Eze 20:34; Eze 34:12; Jak 1:1; **j** Iz 35:6; Iz 42:16; **k** Ezd 2:64; **l** Jer 50:4; **m** Iz 35:7; Iz 49:10; **n** Pwt 32:6; **o** Rdz 48:14; Wj 4:22; **p** Ps 97:1; Iz 11:11; Iz 42:10; **q** Pwt 30:4; Eze 20:34; Mi 2:12; **r** Iz 40:11; Eze 34:12; 1Pt 2:25; **s** Iz 44:23; Iz 48:20; **t** Iz 49:25; **u** Ezd 3:13; Ps 126:1; Iz 51:11; Eze 20:40.

Jehowy,[a] z powodu zboża i młodego wina[b] oraz oliwy, a także z powodu młodych z trzody i bydła.[c] A ich dusza stanie się jak dobrze nawodniony ogród[d] i już więcej nie będą omdlewać".[e]

13 „W owym czasie będzie się w tańcu radować dziewica, jak również młodzieńcy i starcy — wszyscy razem.[f] A ich żałość zamienię w radosne uniesienie i będę ich pocieszał, i rozweselę ich, wyrywając ich z zasmucenia.[g] **14** I duszę kapłanów przepoję tłustością,[h] a lud mój zostanie nasycony moją dobrocią"[i] — brzmi wypowiedź Jehowy.

15 „Oto, co rzekł Jehowa: ‚W Ramie[j] słychać głos, lament i gorzki płacz;[k] Rachela[l] opłakuje swych synów.[m] Nie daje się pocieszyć po swych synach,[n] bo już ich nie ma'".[o]

16 Oto, co rzekł Jehowa: „‚Powstrzymaj swój głos od płaczu, a swe oczy od łez,[p] jest bowiem nagroda za twoje poczynania — brzmi wypowiedź Jehowy — i oni powrócą z ziemi nieprzyjaciela'.[q]

17 „‚Jest też nadzieja[r] co do twojej przyszłości — brzmi wypowiedź Jehowy — i synowie powrócą na swe terytorium'".[s]

18 „Wyraźnie usłyszałem Efraima użalającego się nad sobą:[t] ‚Skorygowałeś mnie, abym był skorygowany[u] — jak cielę, którego nie ćwiczono.[v] Spraw, bym zawrócił, a chętnie zawrócę,[w] tyś bowiem Jehowa, mój Bóg.[x] **19** Bo gdy zawróciłem, poczułem żal;[y] a gdy mnie przywiedziono do poznania, uderzyłem w udo.[z] Zawstydziłem się, poczułem się też upokorzony,[a] bo znosiłem hańbę mej młodości'".[b]

20 „Czy Efraim jest dla mnie cennym synem albo dzieckiem otaczanym czułością?[c] Bo w jakiej mierze mówiłem przeciw niemu, w takiej na pewno będę o nim dalej pamiętał.[a] Właśnie dlatego moje wnętrzności wzburzyły się ze względu na niego.[b] Niechybnie zlituję się nad nim"[c] — brzmi wypowiedź Jehowy.

21 „Postaw sobie drogowskazy. Rozmieść sobie znaki.[d] Zwróć swe serce ku gościńcowi, drodze, którą pójdziesz.[e] Wróć, dziewico izraelska. Wróć do tych swoich miast.[f] **22** Jak długo będziesz się tak błąkać,[g] niewierna córo?[h] Bo Jehowa stworzył na ziemi nową rzecz: Kobieta będzie zabiegać o krzepkiego mężczyznę".

23 Oto, co rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: „Jeszcze powiedzą to słowo w ziemi judzkiej i w jej miastach, gdy zbiorę ich jeńców: ‚Oby Jehowa cię pobłogosławił,[i] siedzibo nacechowana prawością,[j] święta góro'.[k] **24** I mieszkać w niej będą wszyscy razem, Juda i wszystkie jego miasta, rolnicy i ci, którzy wyruszyli ze stadem.[l] **25** Ja bowiem nasycę duszę zmęczoną i napełnię każdą duszę omdlewającą".[m]

26 Wtedy zbudziłem się i przejrzałem; a mój sen był dla mnie przyjemny.

27 „Oto nadchodzą dni — brzmi wypowiedź Jehowy — a obsieję dom Izraela i dom Judy nasieniem człowieka i nasieniem zwierzęcia domowego".[n]

28 „I jak czuwałem nad nimi,[o] by wykorzeniać i burzyć, i rozwalać, i niszczyć, i wyrządzać szkodę,[p] tak będę nad nimi czuwał, by budować i sadzić"[q] — brzmi wypowiedź Jehowy. **29** „W owych dniach już nie będą mówić:

ROZDZ. 31

a Ps 34:5; Iz 60:5
b Jl 3:18; Za 9:15
c Iz 65:10
d Iz 58:11
e Iz 35:10; Obj 21:4
f Ezd 3:12; Za 8:4
g Iz 51:3; Iz 65:19
h Ps 36:8
i Pwt 30:9; Ps 31:19; Iz 63:7
j Joz 18:25; Jer 40:1; Mt 2:18
k Lam 1:16; Mt 2:16
l Rdz 35:19
m Rdz 35:24
n Rdz 37:35
o Mt 2:18
p Obj 7:17
q Ezd 1:5; Jer 23:3; Eze 11:17; Oz 1:11
r Jer 29:11
s Jer 46:27
t Jer 31:9
u Ps 94:12
v Prz 26:3
w Jer 17:14; Lam 5:21
x Iz 43:3
y Pwt 30:2
z Eze 21:12
a Kpl 26:41; Ezd 9:6
b Jer 3:25
c Jer 31:9; Oz 14:4

szpalta 2

a Pwt 32:36
b Iz 63:15; Oz 11:8
c Iz 55:7; Mi 7:18; 2Ko 1:3
d Iz 62:10
e Iz 35:8
f Jer 3:14
g 1Kl 18:21; Jer 2:18
h Jer 2:13; Jer 3:6
i Ps 122:8
j Iz 1:26
k Za 8:3
l Jer 33:12; Eze 36:10
m Ps 107:9; Iz 40:29
n Pwt 30:9; Eze 36:9; Oz 2:23; Za 10:9
o Jer 44:27; Dn 9:14

p Jer 18:7; Jer 45:4; **q** Ps 102:16; Ps 147:2; Jer 24:6; Jer 32:41.

‚Ojcowie jedli niedojrzałe winogrona, a synom ścierpły zęby'.[a] **30** Ale każdy umrze za swe własne przewinienie.[b] Temu, kto je niedojrzałe winogrona, ścierpną zęby".

31 „Oto nadchodzą dni – brzmi wypowiedź Jehowy – gdy z domem Izraela[c] i z domem Judy[d] zawrę nowe przymierze;[e] **32** nie takie przymierze, jakie zawarłem z ich praojcami w dniu, gdy ująłem ich za rękę, żeby ich wyprowadzić z ziemi egipskiej,[f] które to moje przymierze oni sami złamali,[g] chociaż ich posiadałem na prawach małżonka'[h] – brzmi wypowiedź Jehowy".

33 „Albowiem takie jest przymierze,[i] które zawrę z domem Izraela po owych dniach"[j] – brzmi wypowiedź Jehowy. „Włożę w nich moje prawo[k] i napiszę je na ich sercu.[l] I będę ich Bogiem, a oni będą moim ludem".[m]

34 „I już nikt nie będzie uczył swego towarzysza ani nikt swego brata,[n] mówiąc: ‚Poznajcie Jehowę!',[o] wszyscy bowiem będą mnie znali, od najmniejszego z nich do największego z nich"[p] – brzmi wypowiedź Jehowy. „Bo przebaczę ich przewinienie, a ich grzechu już więcej nie wspomnę".[q]

35 Oto, co rzekł Jehowa, Dawca słońca, by świeciło za dnia,[r] ustaw[s] księżyca[t] i gwiazd, by świeciły nocą,[u] Ten, który wzburza morze, by huczały jego fale,[v] Ten, którego imię Jehowa Zastępów:[w] **36** „‚Gdyby te przepisy można było usunąć sprzed mnie[x] – brzmi wypowiedź Jehowy – tak samo ci, którzy są potomstwem Izraela, mogliby na zawsze przestać być narodem przede mną'".[y]

37 Oto, co rzekł Jehowa: „‚Gdyby dało się zmierzyć niebiosa w górze i zbadać fundamenty ziemi w dole,[a] wtedy i ja mógłbym odrzucić całe potomstwo Izraela z powodu wszystkiego, co uczynili'[b] – brzmi wypowiedź Jehowy".

38 „Oto nadchodzą dni – brzmi wypowiedź Jehowy – gdy to miasto zostanie dla Jehowy odbudowane[c] od Wieży Chananela[d] po Bramę Narożną.[e] **39** I sznur mierniczy[f] będzie jeszcze biegł wprost do wzgórza Gareb, i obiegnie go ku Goa. **40** A cała nizina zwłok[g] i tłustego popiołu[h] oraz wszystkie tarasy aż do doliny potoku Kidron[i] i aż do narożnika Bramy Końskiej[j] ku wschodowi będą czymś świętym dla Jehowy.[k] Nie zostanie to wykorzenione ani już nie zostanie zburzone po czas niezmierzony".[l]

32 Słowo, które doszło od Jehowy do Jeremiasza w dziesiątym roku Sedekiasza, króla Judy,[m] czyli w osiemnastym roku Nebukadreccara.[n] **2** A w tymże czasie wojska króla Babilonu oblegały Jerozolimę,[o] prorok Jeremiasz zaś był akurat więziony na Dziedzińcu Straży,[p] który był w domu króla Judy; **3** bo Sedekiasz, król Judy, uwięził go,[q] mówiąc:

„Dlaczegoż to prorokujesz,[r] mówiąc: ‚Tak rzekł Jehowa: „Oto wydaję to miasto w rękę króla Babilonu i on je zdobędzie;[s] **4** a Sedekiasz, król Judy, nie ujdzie z ręki Chaldejczyków, bo niechybnie zostanie wydany w rękę króla Babilonu i jego usta będą rozmawiać z ustami tamtego, a jego oczy będą

ROZDZ. 31
a Eze 18:2
b Pwt 24:16; Iz 3:11; Eze 18:4; Gal 6:7
c Gal 6:16
d Jer 50:4
e Mt 26:28; Mk 14:24; Łk 22:20; 1Ko 11:25; Heb 8:8; Heb 10:16
f Wj 19:5; Pwt 1:31
g Eze 16:59; Heb 8:9
h Jer 3:14
i Heb 8:6
j Heb 8:10
k Eze 11:19; Eze 36:26
l Ps 37:31; Heb 10:16
m Jer 30:22; Heb 8:10
n Iz 54:13; Jn 6:45; 1Ts 4:9; 1Jn 2:27
o 1Kn 28:9; Jn 17:3
p Iz 11:9; Jer 24:7; Hab 2:14; Heb 8:11
q Jer 33:8; Jer 50:20; Mi 7:18; Mt 26:28; Rz 11:27; Heb 8:12; Heb 9:15; Heb 10:17
r Rdz 1:16; Ps 136:8; Mt 5:45
s 1Ko 14:33
t Hi 38:33; Ps 89:37; Ps 104:19
u Ps 136:9
v Iz 51:15
w Jer 10:16
x Ps 148:6; Iz 54:10; Jer 33:20
y Ps 72:5

szpalta 2
a Hi 38:5; Prz 30:4; Iz 40:12
b Jer 30:11
c Neh 12:27; Iz 44:28; Jer 30:18

d Neh 3:1; Neh 12:39; Za 14:10; e 2Kn 26:9; f Za 1:16; g Jer 19:11; h Jer 7:32; i 2Sm 15:23; 2Kl 23:6; Jn 18:1; j 2Kl 11:16; 2Kn 23:15; Neh 3:28; k Eze 45:1; Jl 3:17; l Iz 51:22; ROZDZ. 32 m 2Kl 25:1; Jer 39:1; n Jer 25:1; o Jer 52:4; p Neh 3:25; Jer 33:1; Jer 37:21; Jer 38:28; q Jer 37:18; Heb 11:36; r Łk 20:2; s Jer 34:2; Jer 37:8.

widzieć oczy tamtego"';[a] **5** ,i zabierze on Sedekiasza do Babilonu, gdzie ten pozostanie, dopóki nie zwrócę na niego uwagi[b] —brzmi wypowiedź Jehowy— a chociaż toczycie wojnę przeciwko Chaldejczykom, nie powiedzie się wam'?"[c]

6 I Jeremiasz przemówił: „Doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **7** ‚Oto Chanamel, syn Szalluma, twego stryja, idzie ci powiedzieć: „Kup sobie moje pole, które jest w Anatot,[d] gdyż tobie przysługuje prawo wykupu, byś je kupił"'".[e]

8 Po jakimś czasie Chanamel, syn mego stryja, przyszedł do mnie, zgodnie ze słowem Jehowy, na Dziedziniec Straży[f] i odezwał się do mnie: „Kup, proszę, moje pole, które jest w Anatot[g] w ziemi Beniamina,[h] bo ty masz prawo do dziedzicznej własności i tobie przysługuje wykupienie. Kup je sobie". Wtedy poznałem, że było to słowo Jehowy.[i]

9 Toteż przystąpiłem do kupienia pola, które było w Anatot,[j] od Chanamela,[k] syna mojego stryja. Odważyłem mu pieniądze,[l] siedem sykli i dziesięć srebrników. **10** Potem spisałem akt[m] i opatrzyłem pieczęcią,[n] i wziąłem świadków,[o] gdy odważałem[p] pieniądze na wadze. **11** Następnie wziąłem akt kupna, ten opieczętowany zgodnie z przykazaniem i przepisami[q] oraz ten otwarty, **12** i dałem akt kupna Baruchowi,[r] synowi Neriasza,[s] syna Machsejasza, na oczach Chanamela, syna mojego stryja, i na oczach świadków, tych, którzy spisali akt kupna,[t] na oczach wszystkich Żydów siedzących na Dziedzińcu Straży.[u]

ROZDZ. 32

a 2Kl 25:6 Jer 34:3 Jer 37:17 Jer 38:18 Jer 39:5 Jer 52:9 Eze 12:13
b Jer 27:22
c Prz 21:30 Jer 21:4 Jer 33:5 Eze 17:15
d Joz 21:18 Jer 1:1
e Kpl 25:24 Rut 4:4
f Neh 3:25 Jer 37:21
g 1Kl 2:26 1Kn 6:60
h Joz 18:28
i Jer 32:25
j Jer 1:1
k Jer 32:7
l Rdz 23:16
m Jer 32:44
n Neh 10:1
o Rut 4:9 Iz 8:2
p Rdz 23:16
q Kpl 25:15
r Jer 36:4 Jer 36:26
s Jer 51:59
t Jer 32:44
u Neh 3:25 Jer 33:1

szpalta 2

a Jer 32:11 Jer 32:44
b Am 9:14 Za 3:10
c Jer 32:12
d Jer 51:59
e Flp 4:6
f Jer 1:6
g Rdz 1:1 2Kl 19:15 Ps 102:25 Iz 40:26 Jer 10:12 Obj 4:11
h 1Kl 8:42 Jer 27:5
i Rdz 18:14 Hi 42:2 Łk 1:37 Rz 4:21
j Wj 20:6 Wj 34:7
k Lb 14:18 Pwt 5:9 1Kl 14:10 Iz 65:6
l Neh 1:5
m Pwt 10:17 Iz 10:21
n Jer 10:16
o Ps 148:2
p Iz 28:29
q Wj 15:11

13 Potem na ich oczach nakazałem Baruchowi, mówiąc: **14** „Oto, co rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: ‚Weź te akty, ten opieczętowany akt kupna i ten drugi, otwarty,[a] włóż je do glinianego naczynia, żeby przetrwały wiele dni'. **15** Bo tak rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: ‚Jeszcze się będzie w tej ziemi kupować domy i pola, i winnice'".[b]

16 A gdy dałem akt kupna Baruchowi,[c] synowi Neriasza,[d] pomodliłem się[e] do Jehowy, mówiąc: **17** „Ach, Wszechwładny Panie, Jehowo![f] Oto ty uczyniłeś niebiosa i ziemię swą wielką mocą[g] i swym wyciągniętym ramieniem.[h] Cała ta sprawa nie jest zbyt cudowna dla ciebie,[i] **18** okazującego lojalną życzliwość tysiącom[j] i odpłacającego za przewinienie ojców w zanadrze synów po nich,[k] dla prawdziwego Boga, Wielkiego,[l] Potężnego,[m] którego imię[n] Jehowa Zastępów,[o] **19** wielkiego w zamyśle[p] i obfitującego w czyny,[q] którego oczy są otwarte na wszystkie drogi synów ludzkich,[r] żeby oddać każdemu według jego dróg i według owocu jego postępków;[s] **20** ty, który czynisz znaki i cuda w ziemi egipskiej aż po dziś dzień, a także w Izraelu oraz wśród ludzi,[t] żeby sobie uczynić imię, jak to jest dzisiaj.[u] **21** I wyprowadziłeś swój lud, Izraela, z ziemi egipskiej[v] za pomocą znaków i cudów,[w] i silną ręką, i wyciągniętym ramieniem, i z wielką grozą.[x]

r 2Kn 16:9; Hi 34:21; Ps 33:13; Ps 66:7; Prz 5:21; Prz 15:3; Heb 4:13; **s** Wj 34:7; Ps 62:12; Kzn 12:14; Jer 17:10; Mt 12:36; Rz 2:6; **t** Wj 7:3; Pwt 4:34; Neh 9:10; Ps 78:43; **u** Wj 9:16; 2Sm 7:23; Iz 63:12; Dn 9:15; Rz 9:17; **v** Wj 6:6; Wj 13:14; **w** Ps 105:27; Ps 106:9; **x** Wj 6:1; Wj 15:16; Pwt 26:8; 1Kn 17:21; Ps 136:12.

22 „Po jakimś czasie dałeś im tę ziemię, co do której przysiągłeś ich praojcom, że im ją dasz,[a] ziemię mlekiem i miodem płynącą.[b] **23** I weszli do niej, i zaczęli ją brać w posiadanie,[c] lecz nie byli posłuszni twemu głosowi i nie chodzili według twego prawa.[d] Wszystkiego, co im nakazałeś czynić, nie spełniali,[e] tak iż sprawiłeś, że spotkało ich całe to nieszczęście.[f] **24** Oto ludzie z wałami oblężniczymi[g] podeszli pod miasto, by je zdobyć,[h] i miasto to zostanie wydane w rękę Chaldejczyków, którzy walczą przeciw niemu,[i] z powodu mieczaj i klęski głodu,[k] i zarazy;[l] a co powiedziałeś, to się stało, i sam to widzisz.[m] **25** Jednakże powiedziałeś do mnie, Wszechwładny Panie, Jehowo: ‚Kup sobie pole za pieniądzen i weź świadków',[o] chociaż to miasto zostanie wydane w rękę Chaldejczyków".[p]

26 Wtedy doszło do Jeremiasza słowo Jehowy, mówiące: **27** „Otom ja, Jehowa, Bóg wszelkiego ciała.[q] Czyż dla mnie w ogóle jest coś zbyt cudowne?[r] **28** Dlatego tak rzekł Jehowa: ‚Oto wydaję to miasto w rękę Chaldejczyków i w rękę Nebukadreccara, króla Babilonu, i on je zdobędzie.[s] **29** A Chaldejczycy, którzy walczą przeciwko temu miastu, wejdą i podpalą to miasto ogniem, i spalą jet oraz domy, na których dachach sprawiano, że wznosił się dym ofiarny dla Baala, i wylewano ofiary płynne dla innych bogów, by mnie obrażać'.[u]

30 „‚Albowiem synowie Izraela i synowie Judy od samej młodości czynili jedynie to, co złe w moich oczach;[v] bo synowie Izraela po prostu mnie obrażają dziełem swych rąk'[w] — brzmi wypowiedź Jehowy. **31** ‚To miasto bowiem od dnia, gdy je zbudowano, aż po dziś dzień stale było przyczyną mego gniewu[a] i przyczyną mej złości, by zostało usunięte sprzed mego oblicza,[b] **32** z powodu całej niegodziwości synów Izraelac i synów Judy,[d] której się dopuszczali, aby mnie obrażać[e] — oni, ich królowie,[f] ich książęta,[g] ich kapłani[h] oraz ich prorocy,[i] a także mężowie judzcy i mieszkańcy Jerozolimy. **33** I odwracali się do mnie plecami, a nie twarzą;[j] chociaż ich nauczano, chociaż wstawano wcześnie i nauczano, żaden z nich nie słuchał, by przyjąć skarcenie.[k] **34** I w domu, nad którym wzywano mego imienia, umieszczali swe obrzydliwości, by go kalać.[l] **35** Ponadto wznosili wyżyny dla Baala,[m] które są w dolinie syna Hinnoma,[n] aby swych synów i córki przeprowadzać przez ogień[o] dla Molocha[p] — coś, czego im nie nakazałem,[q] ani nie zrodziło się to w moim sercu, by czyniono tę obrzydliwość[r] — żeby doprowadzać Judę do grzechu'.[s]

36 „I dlatego Jehowa, Bóg Izraela, tak rzekł o tym mieście, o którym sami powiadacie, że zostanie wydane w rękę króla Babilonu za sprawą miecza i klęski głodu, i zarazy:[t] **37** ‚Oto zbieram ich ze wszystkich krajów, do których ich rozproszę w swym gniewie i w swej złości oraz w wielkim oburzeniu;[u] i przyprowadzę ich z powrotem na

ROZDZ. 32

a Rdz 13:15 Rdz 17:8 Rdz 26:3 Pwt 1:8
b Wj 3:8 Jer 11:5
c Neh 9:23 Ps 105:44
d Neh 9:26 Dn 9:10
e Lb 33:52
f Pwt 28:15 Joz 23:16 Ezd 9:7
g Pwt 28:52 Jer 33:4 Eze 4:2
h Kpl 26:31 2Kl 25:1 Jer 52:4
i Jer 21:4
j Kpl 26:33 Jer 14:12
k Pwt 28:57 Jer 15:2
l Pwt 28:59 Jer 24:10
m Iz 55:11
n Kpl 27:18
o Pwt 19:15 Mt 18:16
p Jer 37:10
q Lb 16:22 Lb 27:16 Łk 3:6 Rz 3:29
r Rdz 18:14 Hi 42:2 Łk 1:37 Rz 4:21
s 2Kl 25:4 Jer 20:5 Jer 21:4
t 2Kl 25:9 2Kn 36:19 Jer 37:8 Jer 52:13 Lam 4:11
u 2Kl 17:16 2Kn 28:2 Jer 7:18 Jer 19:13 Jer 44:25
v Pwt 9:7 2Kl 17:9 Neh 9:16 Ps 106:6 Jer 2:7 Jer 3:25 Eze 16:8 Eze 20:28 Dz 7:51
w Jer 22:21 Eze 23:3

szpalta 2

a 1Kl 11:7 2Kl 21:4 Sof 3:1
b 2Kl 23:27 2Kl 24:3 Lam 1:8
c 2Kl 15:18 2Kl 17:11 2Kl 17:18 Jer 7:12 Jer 11:17

d Jer 5:11; Jer 11:10; Eze 8:17; **e** Iz 1:4; **f** 1Kl 11:9; 2Kl 23:26; 1Kn 10:13; Ezd 9:7; Jer 15:4; **g** Eze 22:6; Dn 9:8; **h** Neh 9:34; **i** Mi 3:5; Mi 3:11; **j** 2Kn 29:6; Jer 2:27; Jer 7:24; Za 7:11; **k** 2Kn 36:16; Jer 7:13; Jer 25:3; Jer 26:5; Jer 35:15; Jer 44:5; **l** 2Kl 21:4; 2Kn 33:4; Jer 7:30; Jer 23:11; Eze 5:11; Eze 8:5; Eze 23:38; Oz 9:10; **m** 1Kl 11:5; 2Kl 23:10; **n** Joz 15:8; 2Kn 28:3; Jer 19:5; **o** 2Kn 33:6; Iz 57:5; Jer 7:31; **p** Kpl 18:21; Kpl 20:4; **q** Pwt 18:10; 1Kl 11:10; **r** 1Kl 11:33; **s** 2Kl 16:3; 2Kn 33:9; **t** Jer 24:10; **u** Pwt 29:24; Pwt 30:3; Jer 23:3; Jer 29:14; Eze 37:21.

to miejsce, i sprawię, że będą mieszkać bezpiecznie.[a] **38** I staną się moim ludem,[b] a ja będę ich Bogiem.[c] **39** I dam im jedno serce[d] i jedną drogę, by się mnie zawsze bali dla dobra swego oraz swych synów po nich.[e] **40** I zawrę z nimi przymierze po czas niezmierzony,[f] że się od nich nie odwrócę, by wyświadczać im dobro;[g] i włożę w ich serce bojaźń przede mną, by się ode mnie nie odwracali.[h] **41** I będę się nimi wielce radował, czyniąc im dobrze,[i] i w wierności wobec prawdy zasadzę ich w tej ziemi[j] — z całego swego serca i z całej swej duszy'".

42 „Bo oto, co rzekł Jehowa: ‚Jak sprowadziłem na ten lud całe to wielkie nieszczęście, tak sprowadzam na nich całą dobroć, o której mówię w związku z nimi.[k] **43** I na pewno będzie się kupować pola w tej ziemi,[l] o której będziecie mówić: „Jest to bezludne pustkowie[m] bez człowieka i zwierzęcia domowego. Zostało wydane w rękę Chaldejczyków"'.[n]

44 „‚Za pieniądze będą kupować pola, będzie się też spisywać akt[o] i pieczętować, a także powoływać świadków[p] w ziemi Beniamina[q] i w okolicach Jerozolimy,[r] i w miastach Judy,[s] i w miastach górzystego regionu, i w miastach niziny,[t] i w miastach południa,[u] gdyż przyprowadzę z powrotem ich jeńców'[v] — brzmi wypowiedź Jehowy".

33 I po raz drugi doszło do Jeremiasza słowo Jehowy, gdy jeszcze był zamknięty na Dziedzińcu Straży,[w] mówiąc: **2** „Oto, co rzekł Jehowa, Ten, który uczynił[x] ziemię, Jehowa, Ten, który ją ukształtował,[y] by ją mocno ugruntować,[z] Jehowa to jego imię:[a] **3** ‚Wołaj do mnie, a ja ci odpowiem[b] i chętnie oznajmię ci wielkie i niepojęte rzeczy, których nie znasz'".[c]

4 „Tak bowiem rzekł Jehowa, Bóg Izraela, o domach tego miasta i o domach królów Judy, które zostały zburzone za sprawą wałów oblężniczych i za sprawą miecza;[d] **5** o tych, którzy przychodzą walczyć z Chaldejczykami i napełnić miejsca zwłokami ludzi, których pozabijałem w swym gniewie i w swej złości,[e] i z powodu całej ich niegodziwości zakryłem swe oblicze przed tym miastem:[f] **6** ‚Oto sprowadzam dla niego uleczenie i zdrowie;[g] i uzdrowię ich oraz objawię im obfitość pokoju i prawdę.[h] **7** I przyprowadzę z powrotem jeńców judzkich i jeńców izraelskich,[i] i odbuduję ich, tak jak na początku.[j] **8** I oczyszczę ich z całego ich przewinienia, którym zgrzeszyli przeciw mnie,[k] i przebaczę wszystkie ich przewinienia, którymi zgrzeszyli przeciwko mnie i którymi wystąpili przeciw mnie.[l] **9** I stanie mi się ono imieniem radosnego uniesienia,[m] chwałą i pięknością wśród wszystkich narodów ziemi, które usłyszą o wszelkiej dobroci, jaką im okazuję.[n] I bać[o] się będą oraz drżeć[p] z powodu wszelkiej dobroci i z powodu całego pokoju, który mu zapewniam'".[q]

10 „Oto, co rzekł Jehowa: ‚W tym miejscu, o którym będziecie mówić, że jest opustoszałe, bez człowieka i bez zwierzęcia domowego, w miastach Judy

ROZDZ. 32

a Jer 23:6 Jer 33:16 Eze 34:25
b Jer 24:7 Jer 31:33 Mi 4:5
c Rdz 17:7 Jer 30:22
d 2Kn 30:12 Eze 11:19
e Pwt 5:29 Ps 115:13
f Iz 55:3 Iz 61:8
g Ps 73:1 Ps 125:4 Eze 39:29
h Eze 36:26 Obj 15:4
i Pwt 30:9 Iz 62:5 Iz 65:19 Sof 3:17
j Iz 58:11 Iz 61:3 Jer 24:6 Jer 31:12 Am 9:15
k Jer 31:28 Jer 33:11 Za 8:15
l Eze 37:14
m Jer 9:11 Eze 23:33
n Jer 21:4
o Jer 32:10
p Jer 32:25
q Joz 18:28
r Jer 33:16
s Jer 31:23
t Joz 15:33 Jer 17:26 Jer 33:13
u Joz 15:21
v Ps 126:1 Jer 33:7

ROZDZ. 33

w Neh 3:25 Jer 32:2 Jer 37:21 Jer 38:28
x Rdz 1:1 Ps 146:6 Obj 4:11
y Rdz 14:19 Ps 102:25 Iz 45:18 Obj 10:6
z Ps 96:10 Ps 104:5 Ps 119:90 Kzn 1:4

szpalta 2

a Wj 6:3 Wj 15:3 Jer 32:18 Am 5:8 Am 9:6
b Pwt 4:7 Ps 50:15 Ps 91:15 Iz 55:6 Jer 29:12

c Ps 25:14; Iz 48:6; Am 3:7; **d** Pwt 28:52; Jer 32:24; **e** Jer 32:5; **f** Pwt 31:17; Jer 21:10; Mi 3:4; **g** Pwt 32:39; Iz 30:26; Jer 30:17; **h** Iz 54:13; **i** Pwt 30:3; Ps 14:7; Jer 30:3; Jer 32:44; **j** Iz 1:26; Jer 24:6; Za 10:6; **k** Ps 85:2; Iz 40:2; Jer 31:34; Za 13:1; **l** Ps 65:3; Iz 43:25; Iz 44:22; Mi 7:18; **m** Pwt 30:9; Ps 126:3; Iz 62:3; **n** Iz 62:7; **o** 2Kn 20:29; **p** Mi 7:17; **q** Neh 6:16.

i na ulicach Jerozolimy, które są opustoszałe,[a] bez człowieka i bez mieszkańca oraz bez zwierzęcia domowego, będzie jeszcze słyszany[b] **11** odgłos radosnego uniesienia i odgłos radości,[c] głos oblubieńca i głos oblubienicy, głos mówiących: „Sławcie Jehowę Zastępów, bo Jehowa jest dobry;[d] bo jego lojalna życzliwość trwa po czas niezmierzony!”’[e]

„‚Będą przynosić dziękczynny dar ofiarny do domu Jehowy,[f] ja bowiem przyprowadzę z powrotem jeńców tej ziemi, tak jak na początku’[g] — rzekł Jehowa”.

12 „Oto, co rzekł Jehowa Zastępów: ‚W tym opustoszałym miejscu bez człowieka i bez zwierzęcia domowego[h] oraz we wszystkich miastach jeszcze powstanie pastwisko pasterzy, którzy pozwalają leżeć trzodzie’.[i]

13 „‚W miastach górzystego regionu, w miastach niziny[j] i w miastach południa,[k] i w ziemi Beniamina,[l] i w okolicach Jerozolimy,[m] i w miastach Judy[n] trzody będą jeszcze przechodzić pod rękami tego, który liczy’[o] — rzekł Jehowa”.

14 „‚Oto nadchodzą dni[p] — brzmi wypowiedź Jehowy — gdy spełnię dobre słowo, które wyrzekłem[q] o domu Izraela[r] i o domu Judy. **15** W tychże dniach i w owym czasie sprawię, że wyrośnie dla Dawida latorośl odznaczająca się prawością,[s] i czynić on będzie zadość sprawiedliwości i prawości w tym kraju.[t] **16** W owych dniach Juda zostanie wybawiona[u] i Jerozolima będzie mieszkać bezpiecznie.[v] I będzie nazywana: „Jehowa naszą prawością”’”.[w]

17 „Tak bowiem rzekł Jehowa: ‚Co się tyczy Dawida, żaden mężczyzna nie zostanie odcięty od zasiadania na tronie domu Izraela.[a] **18** A co się tyczy kapłanów, Lewitów, żaden mężczyzna nie zostanie odcięty sprzede mnie od tego, by ofiarować całopalenie i zamieniać ofiarę zbożową w dym, i składać ofiarę — już zawsze’”.[b]

19 I doszło jeszcze do Jeremiasza słowo Jehowy, mówiące: **20** „Oto, co rzekł Jehowa: ‚Gdybyście mogli złamać moje przymierze dotyczące dnia i moje przymierze dotyczące nocy, żeby dzień i noc nie następowały w swoim czasie,[c] **21** wtedy tak samo mogłoby zostać złamane moje przymierze z Dawidem, moim sługą,[d] tak iż nie miałby syna, który by panował jako król na jego tronie;[e] również z Lewitami, kapłanami, moimi sługami.[f] **22** Jak nie można policzyć zastępu niebios ani zmierzyć piasku morskiego,[g] tak pomnożę potomstwo Dawida, mego sługi, oraz Lewitów, którzy mi usługują’”.[h]

23 I dalej dochodziło do Jeremiasza słowo Jehowy, mówiące: **24** „Czy nie zauważyłeś, co powiedzieli członkowie tego ludu, mówiąc: ‚Jehowa odrzucił dwie rodziny, które wybrał’?[i] A do mojego ludu odnoszą się ze wzgardą,[j] aby już nie był przed nimi narodem.

25 „Oto, co rzekł Jehowa: ‚Gdyby to nie było faktem, że ustanowiłem swoje przymierze dotyczące dnia i nocy,[k] ustawy nieba i ziemi,[l] **26** wtedy także odrzuciłbym potomstwo Jakuba i Dawida, mego sługi,[m] tak iżbym nie brał z jego potomstwa

ROZDZ. 33

a Iz 24:11
b Jer 32:43
c Jer 31:12
d Ps 25:8
Za 9:17
Mk 10:18
e 1Kn 16:8
2Kn 5:13
Ezd 3:11
Ps 89:2
Iz 12:4
Mi 7:18
f Kpł 7:12
2Kn 29:31
Ps 107:22
g Pwt 30:5
Jer 32:44
h Jer 32:43
Jer 51:62
i Iz 65:10
Jer 31:24
Jer 50:19
Mi 2:12
j Joz 15:33
Jer 32:44
k Joz 15:21
l Joz 18:21
m Jer 17:26
n Jer 32:44
o Kpł 27:32
p Jer 23:5
q Rdz 22:17
Pwt 30:3
Jer 29:10
r Jer 31:27
s 1Kn 17:11
Iz 4:2
Iz 11:1
Iz 53:2
Jer 23:5
Za 3:8
Za 6:12
Obj 22:16
t Iz 9:7
Iz 11:4
Heb 1:9
u Iz 45:17
v Pwt 33:28
Eze 28:26
w Jer 23:6

szpalta 2

a 2Sm 7:16
1Kl 2:4
Ps 89:29
Iz 9:7
Łk 1:33
b 1Pt 2:5
Obj 1:6
c Rdz 1:16
Ps 89:37
Iz 54:10
Jer 31:35
d 2Sm 7:16
2Sm 23:5
Ps 89:34
Ps 132:11
Iz 55:3
Jer 31:37
e Iz 9:6
Dn 7:14
Łk 1:32
f Pwt 21:5

g Rdz 13:16; Rdz 15:5; Rdz 22:17; Jer 31:37; Heb 11:12; **h** 1Kn 25:1; 2Kn 35:2; **i** Eze 37:19; **j** Ps 83:4; Eze 25:3; **k** Rdz 1:16; Jer 33:20; **l** Hi 38:33; Ps 74:16; Ps 104:19; Jer 31:35; **m** Ps 94:14; Jer 31:37.

władców nad potomstwem Abrahama, Izaaka i Jakuba. Zbiorę bowiem ich jeńców[a] i zlituję się nad nimi'".[b]

34 Słowo, które doszło od Jehowy do Jeremiasza — gdy Nebukadreccar, król Babilonu,[c] i całe jego wojsko[d] oraz wszystkie królestwa ziemi, obszar panowania podległy jego ręce,[e] i wszystkie ludy walczyły przeciw Jerozolimie i przeciw wszystkim jej miastom[f] — mówiące:

2 „Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Izraela: ‚Idź i powiedz Sedekiaszowi, królowi Judy,[g] istotnie, powiedz mu: „Tak rzekł Jehowa: ‚Oto wydaję to miasto w rękę króla Babilonu[h] i on spali je ogniem.[i] **3** A ty nie ujdziesz z jego ręki, gdyż z całą pewnością zostaniesz schwytany i wydany w jego rękę.[j] I twoje oczy będą widzieć oczy króla Babilonu,[k] a jego usta będą rozmawiać z twoimi ustami, i pójdziesz do Babilonu'. **4** Jednakże słuchaj słowa Jehowy, Sedekiaszu, królu Judy:[l] ‚Oto, co Jehowa powiedział o tobie: „Nie poniesiesz śmierci od miecza. **5** Umrzesz w pokoju;[m] i jak zapalano ognie dla twoich ojców, poprzednich królów, którzy byli przed tobą,[n] tak zapalą ogień[o] dla ciebie i będą mówić: ‚Ach, panie!',[p] lamentując[q] nad tobą, bo ‚ja powiedziałem to słowo' — brzmi wypowiedź Jehowy"'"'".

6 I prorok Jeremiasz zaczął mówić do Sedekiasza, króla Judy, wszystkie te słowa[r] w Jerozolimie, **7** gdy wojska króla Babilonu walczyły przeciw Jerozolimie i przeciw wszystkim miastom Judy, które pozostawiono,[s] przeciw Lachisz[t] i przeciw Azece;[u] one bowiem, miasta warowne,[a] były tymi z miast Judy, które pozostały.[b]

8 Słowo, które doszło od Jehowy do Jeremiasza, gdy król Sedekiasz zawarł przymierze z całym ludem, będącym w Jerozolimie, by im obwieścić oswobodzenie,[c] **9** aby każdy zwolnił swego służącego i każdy swą służącą, Hebrajczyka[d] i Hebrajkę — to znaczy Żyda, który jest jego bratem — żeby ich nie wykorzystywać jako sług.[e] **10** Toteż wszyscy książęta[f] usłuchali, także cały lud, który wszedł w przymierze, by każdy zwolnił swego służącego i każdy swą służącą, żeby już nie traktować ich jako sług; i usłuchali, i pozwolili im odejść.[g] **11** Lecz potem odwrócili się[h] i zaczęli z powrotem brać służących i służące, których zwolnili, i podporządkowywali ich sobie jako służących i jako służące.[i] **12** Doszło więc od Jehowy do Jeremiasza słowo Jehowy, mówiące:

13 „Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Izraela: ‚Ja zawarłem przymierze z waszymi praojcami[j] w dniu, gdy wyprowadziłem ich z ziemi egipskiej,[k] z domu sług,[l] mówiąc: **14** „Po upływie siedmiu lat pozwolicie odejść, każdy swemu bratu,[m] Hebrajczykowi,[n] który został ci sprzedany[o] i który ci służył sześć lat; i zwolnisz go od pozostawania u ciebie". Lecz wasi praojcowie mnie nie słuchali ani nie nakłonili swego ucha.[p] **15** A wy zawróciście dzisiaj i czyńcie to, co jest prostolinijne w moich oczach, obwieszczając oswobodzenie każdy swemu towarzyszowi, i zawrzyjcie przymierze przed moim obliczem[q] w domu, nad którym jest

ROZDZ. 33

a Ezd 2:1
Ezd 2:70
Jer 33:7

b Iz 14:1
Jer 31:20
Oz 1:7
Mi 7:19
Za 10:6

ROZDZ. 34

c 2Kl 25:1
Jer 32:2

d Jer 39:1
Jer 52:4

e Jer 27:6

f Pwt 28:52
Jer 1:15

g 2Kn 36:11
Jer 37:1

h Jer 21:10
Jer 32:28

i Jer 32:29
Jer 37:8
Jer 38:23
Jer 39:8

j Jer 37:17
Jer 39:5
Jer 52:8

k 2Kl 25:6
Jer 32:4
Eze 12:13

l 2Kn 36:10

m Eze 17:16

n 2Kn 21:19

o 2Kn 16:14

p Jer 22:18

q Lam 4:20
Mi 2:4

r 1Sm 3:18
1Kl 21:19
Dz 20:27

s Pwt 28:52
Jer 4:5

t 2Kl 19:8
Mi 1:13

u Joz 15:35

szpalta 2

a 2Kl 18:13
2Kn 11:5

b 2Kn 27:4

c Wj 21:2
Kpl 25:10
Pwt 15:12

d Rdz 14:13
2Ko 11:22

e Kpl 25:39
Neh 5:8

f Jer 26:10
Jer 36:12

g Kpl 25:39

h Oz 6:4

i Kpl 25:42
Ps 36:3

j Wj 24:7
Pwt 5:2

k Pwt 7:8
Pwt 24:18

l Wj 13:3

m Wj 21:2
Kpl 25:41

n Pwt 15:12

o Kpl 25:39

p 1Sm 8:8; 2Kl 17:14; Neh 9:29; Jer 7:26; Za 7:12;

q Ps 119:106.

wzywane moje imię.[a] **16** Tymczasem wy zawracacie[b] oraz bezcześcicie moje imię[c] i bierzecie z powrotem każdy swego służącego i każdy swoją służącą, których zwolniliście zgodnie z upodobaniem ich duszy, i podporządkowujecie ich sobie, aby mieć ich za służących i służące'.[d]

17 „Dlatego tak rzekł Jehowa: ‚Wyście mnie nie usłuchali, by obwieszczać oswobodzenie[e] każdy swemu bratu i każdy swemu towarzyszowi. Oto ja wam obwieszczam oswobodzenie[f] — brzmi wypowiedź Jehowy — na miecz,[g] na zarazę[h] i na klęskę głodu[i] i wydam was na drżenie wszystkim królestwom ziemi.[j] **18** I wydam ludzi, którzy omijali moje przymierze[k] przez to, że nie wprowadzali w czyn słów przymierza, jakie zawarli przed moim obliczem, posłużywszy się cielcem, którego rozcięli na dwoje,[l] żeby przejść między jego częściami[m] — **19** mianowicie książąt Judy i książąt Jerozolimy,[n] dworzan i kapłanów oraz cały lud ziemi, który przechodził między tymi częściami cielca — **20** wydam ich w rękę ich nieprzyjaciół i w rękę nastających na ich duszę;[o] a ich trupy staną się żerem dla latających stworzeń niebios i dla zwierząt ziemi.[p] **21** A Sedekiasza, króla Judy,[q] oraz jego książąt wydam w rękę ich nieprzyjaciół i w rękę nastających na ich duszę, i w rękę wojsk króla Babilonu,[r] które się od was wycofują'.[s]

22 „‚Oto ja nakazuję — brzmi wypowiedź Jehowy — i przyprowadzę ich z powrotem do tego miasta,[t] i będą przeciw niemu walczyć, i je zdobędą oraz spalą ogniem;[u] a z miast Judy uczynię bezludne pustkowie, bez żadnego mieszkańca'".[v]

ROZDZ. 34

a 2Kl 21:4
b Kzn 5:5 Eze 17:16 Mt 5:37
c Kpł 19:12 Eze 20:39
d Jer 34:11
e Wj 21:2 Kpł 25:10 Pwt 15:12
f Kpł 26:34 Gal 6:7 Jak 2:13
g Jer 15:2
h Kpł 26:25 Jer 21:7 Eze 14:19
i Pwt 28:53 2Kl 25:3 Jer 24:10 Jer 32:24
j Pwt 28:65 Jer 15:4 Jer 29:18
k Pwt 17:2 Joz 7:11 Eze 17:16 Oz 6:7
l Rdz 15:10
m Rdz 15:17
n Jer 25:18 Dn 9:6
o Pwt 7:10 Jer 4:30
p Pwt 28:26 1Kl 14:11 Ps 79:2 Jer 7:33 Jer 16:4 Jer 19:7
q 2Kl 24:18
r 2Kl 25:6 Jer 39:6 Jer 52:10 Lam 4:20
s Jer 37:5
t 2Kn 36:17 Jer 39:1
u 2Kl 25:9 Jer 32:29 Jer 38:23 Jer 39:8 Jer 52:13
v Kpł 26:33 Pwt 29:28 Jer 9:11 Jer 44:2 Mi 7:13

szpalta 2

ROZDZ. 35

a 2Kl 23:34 2Kn 36:5 Dn 1:1
b 2Kl 10:15 1Kn 2:55
c 2Kn 31:11
d 1Kn 9:17 Ezd 2:42 Neh 7:45
e 2Kl 10:15 1Kn 2:55
f Kzn 5:4

35 Słowo, które doszło od Jehowy do Jeremiasza za dni Jehojakima,[a] syna Jozjasza, króla judzkiego, mówiące: **2** „Idź do domu Rechabitów[b] i porozmawiaj z nimi, i przyprowadź ich do domu Jehowy, do jednej z jadalni; i daj im do picia wino".

3 Wziąłem więc Jaazaniasza, syna Jeremiasza, syna Chabacciniasza, i jego braci oraz wszystkich jego synów, a także cały dom Rechabitów **4** i przyprowadziłem ich do domu Jehowy, do jadalni[c] synów Chanana, syna Jigdaliasza, męża prawdziwego Boga, która była obok jadalni książąt znajdującej się nad jadalnią Maasejasza, syna odźwiernego Szalluma.[d] **5** Potem postawiłem przed synami domu Rechabitów kielichy pełne wina oraz puchary i powiedziałem im: „Pijcie wino".

6 Lecz oni rzekli: „Nie będziemy pić wina, gdyż Jonadab, syn Rechaba,[e] nasz praojciec, nakazał nam, mówiąc: ‚Nie wolno wam pić wina — ani wam, ani waszym synom — po czas niezmierzony.[f] **7** I nie wolno wam budować żadnego domu, i nie wolno wam siać nasienia; nie wolno wam też sadzić winnicy ani nie będzie ona wasza. Ale przez wszystkie swe dni macie mieszkać w namiotach, żebyście żyli wiele dni na powierzchni ziemi, w której przebywacie jako przybysze'.[g] **8** Jesteśmy więc posłuszni głosowi Jehonadaba, syna Rechaba, naszego praojca, we wszystkim, co nam nakazał,[h] i przez wszystkie nasze dni nie pijemy wina — my, nasze żony, nasi synowie i nasze córki[i] — **9** i nie budujemy dla siebie domów na mieszkanie,

g Wj 20:12; Ef 6:3; **h** Rdz 18:19; **i** Prz 6:20.

aby żadna winnica ani pole, ani nasienie nie były nasze. **10** A mieszkamy w namiotach i jesteśmy posłuszni oraz postępujemy według wszystkiego, co nam nakazał Jonadab,[a] nasz praojciec.[b] **11** Lecz gdy Nebukadreccar, król Babilonu, wyruszył przeciwko tej ziemi,[c] powiedzieliśmy: ‚Chodźcie i udajmy się do Jerozolimy z powodu wojska Chaldejczyków i z powodu wojska Syryjczyków, i mieszkajmy w Jerozolimie' ".[d]

12 I doszło do Jeremiasza słowo Jehowy, mówiące: **13** „Oto, co rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: ‚Idź i powiedz mężom judzkim oraz mieszkańcom Jerozolimy: „Czy nie otrzymywaliście stale usilnej zachęty, abyście byli posłuszni moim słowom?"[e] — brzmi wypowiedź Jehowy. **14** „Słowa Jehonadaba, syna Rechaba,[f] które on nakazał swoim synom, by nie pili wina, są wprowadzane w czyn i aż po dziś dzień oni wcale nie piją, gdyż usłuchali przykazania swego praojca.[g] A ja mówiłem do was, wstając wcześnie i mówiąc,[h] lecz wyście mnie nie usłuchali.[i] **15** I posyłałem do was wszystkich swych sług, proroków,[j] wstając wcześnie i posyłając ich, i mówiłem: ‚Zawróćcie, proszę, każdy ze swej złej drogi[k] i sprawcie, by wasze postępki były dobre,[l] i nie chodźcie za innymi bogami, by im służyć.[m] Mieszkajcie też na ziemi, którą dałem wam i waszym praojcom'.[n] Ale wy nie nakłoniliście swego ucha ani mnie nie słuchaliście.[o] **16** Lecz synowie Jehonadaba, syna Rechaba,[p] spełniali przykazanie swego praojca, które on im nakazał;[q] natomiast ten lud mnie nie słuchał" ' ".[r]

17 „Dlatego tak rzekł Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: ‚Oto sprowadzam na Judę i na wszystkich mieszkańców Jerozolimy całe to nieszczęście, które wypowiedziałem przeciwko nim,[a] ponieważ mówiłem do nich, lecz oni nie słuchali, i wołałem do nich, lecz oni nie odpowiadali' ".[b]

18 A do domu Rechabitów Jeremiasz powiedział: „Oto, co rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: ‚Ponieważ byliście posłuszni przykazaniu Jehonadaba,[c] waszego praojca, i dalej przestrzegacie wszystkich jego przykazań, i postępujecie zgodnie ze wszystkim, co wam nakazał,[d] **19** więc tak rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: „U Jonadaba, syna Rechaba, żaden mąż nie zostanie odcięty od stania[e] przede mną, na zawsze" ' ".[f]

36 A w czwartym roku Jehojakima,[g] syna Jozjasza, króla Judy, doszło od Jehowy do Jeremiasza to słowo, mówiące: **2** „Weź sobie zwój księgi[h] i zapisz w nim wszystkie słowa,[i] które wypowiedziałem do ciebie przeciw Izraelowi i przeciw Judzie[j] oraz przeciw wszystkim narodom[k] od dnia, w którym przemówiłem do ciebie, od dni Jozjasza aż po dziś dzień.[l] **3** Może ci z domu Judy posłuchają o całym tym nieszczęściu, które zamyślam na nich sprowadzić,[m] by zawrócili, każdy ze swej złej drogi,[n] i bym przebaczył ich przewinienie oraz ich grzech".[o]

4 A Jeremiasz wezwał Barucha,[p] syna Neriasza, żeby Baruch napisał z ust Jeremiasza

---

ROZDZ. 35

a 2Kl 10:15 1Kn 2:55
b Jer 35:8
c 2Kn 36:6 Dn 1:1
d Jer 4:5
e Pwt 5:29 Jer 6:8 Jer 7:3 Jer 9:12 Jer 32:33
f 2Kl 10:15 1Kn 2:55
g Jer 35:8
h 2Kn 36:15 Jer 7:13 Jer 25:3
i Neh 9:26 Neh 9:30 Iz 30:9 Jer 7:24
j Jer 7:25 Jer 25:4
k Iz 1:16 Jer 4:14 Jer 25:5 Eze 18:30 Oz 14:1 Za 1:3
l Jer 7:3 Jer 18:11
m Pwt 31:18 Jer 44:5
n Pwt 30:20 Joz 14:1 Jer 7:7
o 2Kn 36:16
p 1Kn 2:55
q Jer 35:8
r Iz 1:3 Jer 11:8

szpalta 2

a Pwt 28:15 Pwt 29:27 Joz 23:15 2Kl 23:27 Jer 15:3 Mi 3:12
b Prz 1:24 Iz 65:12 Iz 66:4 Jer 7:13 Jer 26:5 Jer 32:33
c 2Kl 10:15
d Wj 20:12 Pwt 5:16
e Ps 5:5 Jer 15:19 Łk 21:36
f Ef 6:3 Kol 3:20

ROZDZ. 36

g 2Kl 23:36 Jer 25:1
h Pwt 31:24 Jer 45:1 Eze 2:9
i Jer 30:2
j Jer 4:16 Jer 32:30
k Jer 1:5 Jer 25:9
l Jer 1:2 Jer 25:3

m Jer 26:3; n Iz 55:7; Jer 18:8; Eze 33:11; Jon 3:8; o Ps 130:4; Mi 7:18; p Jer 32:12.

na zwoju księgi wszystkie słowa Jehowy, które On wypowiedział do niego.[a] **5** Potem Jeremiasz nakazał Baruchowi, mówiąc: „Jestem zamknięty. Nie mogę wejść do domu Jehowy.[b] **6** Ty więc wejdź i ze zwoju, który spisałeś z moich ust, odczytaj na głos w dzień postu[c] słowa Jehowy[d] do uszu ludu w domu Jehowy; masz je też odczytać na głos do uszu całej Judy,[e] która przychodzi ze swych miast. **7** Może ich prośba o łaskę dotrze przed oblicze Jehowy[f] i zawrócą, każdy ze swej złej drogi,[g] bo wielki jest gniew oraz złość, które Jehowa zapowiedział przeciw temu ludowi".[h]

8 I Baruch,[i] syn Neriasza, postąpił zgodnie ze wszystkim, co mu nakazał prorok Jeremiasz, aby na głos czytać z księgi[j] słowa Jehowy w domu Jehowy.[k]

9 A w piątym roku Jehojakima,[l] syna Jozjasza, króla Judy, w miesiącu dziewiątym,[m] cały lud w Jerozolimie i cały lud, który wchodził z miast judzkich do Jerozolimy, ogłosił post przed obliczem Jehowy.[n] **10** A Baruch zaczął z księgi czytać na głos do uszu całego ludu słowa Jeremiasza w domu Jehowy, w jadalni[o] Gemariasza,[p] syna przepisywacza[q] Szafana,[r] na górnym dziedzińcu przy wejściu do nowej bramy domu Jehowy.[s]

11 A Michajasz, syn Gemariasza, syna Szafana,[t] usłyszał wszystkie słowa Jehowy z tej księgi. **12** Wtedy poszedł do domu króla, do jadalni sekretarza, a oto siedzieli tam wszyscy książęta: Eliszama,[u] sekretarz, i Delajasz,[v] syn Szemajasza, i Elnatan,[w] syn Achbora,[x] i Gemariasz,[y] syn Szafana,[z] i Sedekiasz, syn Chananiasza, oraz wszyscy inni książęta. **13** I Michajasz[a] zaczął im oznajmiać wszystkie słowa, które usłyszał, gdy Baruch czytał na głos z księgi do uszu ludu.[b]

14 Wtedy wszyscy książęta posłali do Barucha[c] Jehudiego,[d] syna Netaniasza, syna Szelemiasza, syna Kusziego, mówiąc: „Weź do ręki zwój, z którego czytałeś na głos do uszu ludu, i przyjdź". Toteż Baruch, syn Neriasza, wziął zwój do ręki i przyszedł do nich.[e] **15** Wówczas rzekli do niego: „Usiądź, prosimy, i czytaj z niego na głos do naszych uszu". Baruch[f] czytał więc na głos do ich uszu.

16 A gdy tylko usłyszeli wszystkie te słowa, spojrzeli jeden na drugiego ze strachem; i odezwali się do Barucha: „Niewątpliwie oznajmimy królowi wszystkie te słowa".[g] **17** I zapytali Barucha, mówiąc: „Powiedz nam, prosimy, jak napisałeś wszystkie te słowa z jego ust?"[h] **18** Wtedy Baruch rzekł do nich: „Ze swych ust oznajmiał mi wszystkie te słowa, a ja zapisywałem je atramentem w księdze".[i] **19** W końcu książęta powiedzieli do Barucha: „Idź, ukryj się, ty i Jeremiasz, tak by w ogóle nikt nie wiedział, gdzie jesteście".[j]

20 Potem weszli do króla, na dziedziniec,[k] a zwój pozostawili na przechowanie w jadalni[l] sekretarza Eliszamy;[m] i zaczęli mówić wszystkie te słowa do uszu króla.

21 Król posłał więc Jehudiego,[n] by zabrał ten zwój. Toteż on wziął go z jadalni sekretarza[o] Eliszamy.[p] I Jehudi zaczął go czytać na głos do uszu króla i do uszu wszystkich książąt stojących przy królu. **22** A król

ROZDZ. 36

a Jer 45:1
b Jer 32:2
c Dz 27:9
d Jer 7:2 Jer 22:2
e Jer 36:13
f 2Kn 33:12
g Jer 25:5 Jon 3:8 Za 1:4
h 2Kn 34:21
i Jer 32:12 Jer 36:4 Jer 45:2
j Neh 8:3
k Jer 7:2
l 2Kl 23:36 Jer 35:1
m Neh 1:1
n 2Kn 20:3 Neh 9:1 Est 4:16
o 1Kn 28:12
p Jer 36:25
q Ezd 7:6 Ps 45:1
r 2Kl 22:8 Jer 39:14 Eze 8:11
s Jer 26:10
t 2Kn 34:20
u Jer 36:20
v Jer 36:25
w Jer 26:22 Jer 36:25
x 2Kl 22:14 Jer 26:22
y Jer 36:10
z 2Kl 22:8 Jer 26:24 Jer 39:14

SZPALTA 2

a Jer 36:11
b Jer 36:21
c Jer 36:26
d Jer 36:21
e Jer 36:2
f Jer 45:1
g Am 7:10
h Jer 36:4
i 3Jn 13
j Jer 36:26
k Jer 36:10
l 1Kn 28:12
m Jer 36:12
n Jer 36:14
o 2Kn 34:18
p Jer 36:12

siedział w domu zimowym,[a] w miesiącu dziewiątym,[b] przy koszu z rozżarzonymi węglami,[c] który płonął przed nim. **23** Gdy tylko Jehudi przeczytał trzy lub cztery kolumny zwoju, on odcinał to nożem sekretarskim i wrzucał w ogień, który był w koszu z rozżarzonymi węglami, aż cały zwój trafił do ognia, który był w koszu z rozżarzonymi węglami.[d] **24** I nie odczuli strachu;[e] nie rozdarli też swych szat — ani król, ani żaden z jego sług, którzy słuchali wszystkich tych słów.[f] **25** A Elnatan[g] i Delajasz,[h] i Gemariasz[i] nalegali na króla, by nie palił zwoju, lecz on ich nie posłuchał.[j] **26** Ponadto król nakazał Jerachmeelowi, synowi królewskiemu, i Serajaszowi, synowi Azriela, i Szelemiaszowi, synowi Abdeela, pochwycić sekretarza Barucha i proroka Jeremiasza.[k] Lecz Jehowa ich ukrywał.[l]

27 A gdy król spalił zwój ze słowami, które Baruch[m] spisał z ust Jeremiasza,[n] doszło jeszcze do Jeremiasza słowo Jehowy, mówiące: **28** „Weź sobie inny zwój i napisz na nim wszystkie poprzednie słowa, które były na pierwszym zwoju, spalonym[o] przez Jehojakima, króla Judy. **29** A przeciw Jehojakimowi, królowi Judy, masz powiedzieć: ‚Oto, co rzekł Jehowa: „Spaliłeś ten zwój,[p] mówiąc: ‚Dlaczego tak napisałeś na nim:[q] „Król Babilonu niewątpliwie nadciągnie i obróci ten kraj w ruinę, i sprawi, że zniknie z niego człowiek i zwierzę”?’[r] **30** Dlatego tak rzekł Jehowa przeciw Jehojakimowi, królowi Judy: ‚Nie będzie miał nikogo, kto by zasiadł na tronie Dawida,[s] a jego zwłoki zostaną wyrzucone[t] na skwar za dnia i na mróz nocą. **31** I rozliczę jego[a] i jego potomstwo, i jego sług za ich przewinienie,[b] i sprowadzę na nich oraz na mieszkańców Jerozolimy i na mężów judzkich całe to nieszczęście, które im zapowiedziałem,[c] lecz oni nie słuchali’ ” ’ ”.[d]

32 Jeremiasz wziął więc drugi zwój, po czym dał go Baruchowi, synowi Neriasza, sekretarzowi,[e] który zaczął na nim spisywać z ust[f] Jeremiasza wszystkie słowa księgi, którą Jehojakim, król Judy, spalił w ogniu;[g] i dodano do nich dużo więcej słów podobnych do tamtych.

37 A w miejsce Koniasza,[h] syna Jehojakima,[i] zaczął panować król Sedekiasz,[j] syn Jozjasza,[k] ustanowiony królem w ziemi judzkiej przez Nebukadreccara, króla Babilonu.[l] **2** Lecz on sam i jego słudzy oraz lud tej ziemi nie słuchali słów, które Jehowa[m] powiedział za pośrednictwem proroka Jeremiasza.[n]

3 I król Sedekiasz posłał Jehuchala,[o] syna Szelemiasza, i Sofoniasza,[p] syna kapłana Maasejasza,[q] do proroka Jeremiasza, mówiąc: „Módl się, proszę, za nas do Jehowy, naszego Boga”.[r] **4** I Jeremiasz przychodził i wychodził między lud,[s] gdyż nie osadzono go w areszcie. **5** A z Egiptu nadciągnęło wojsko faraona;[t] i wieść o nich usłyszeli Chaldejczycy oblegający Jerozolimę. Odstąpili więc od Jerozolimy.[u] **6** Wtedy doszło do proroka Jeremiasza słowo Jehowy, mówiące: **7** „Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Izraela:

ROZDZ. 36
a Am 3:15
b Ezd 10:9
c Iz 47:14
d Ps 50:17; Iz 28:14
e Ps 36:1
f 2Kl 19:1; Iz 36:22; Mt 26:65
g 2Kl 24:8; Jer 26:22
h Jer 36:12
i Jer 36:10
j Prz 21:29
k Jer 1:5; Mt 27:9
l 1Kl 17:3; Jer 1:19; 2Pt 2:9
m Jer 32:12; Jer 45:1
n Jer 36:2
o Jer 36:23
p Jer 36:23
q Iz 30:10; Am 5:10
r Jer 21:4; Jer 32:28; Jer 34:21
s 2Kl 24:8; 2Kl 24:15; 2Kn 36:10; Jer 22:30
t Jer 22:19

szpalta 2
a Jer 21:14
b Iz 3:11
c Pwt 28:15; Prz 29:1; Jer 19:15; Jer 35:17
d 2Kn 36:16
e Jer 36:2
f Jer 36:4; Rz 16:22
g Jer 36:23

ROZDZ. 37
h 2Kl 24:12; 1Kn 3:16; 2Kn 36:9; Jer 22:24
i 2Kl 24:6; Dn 1:1
j 2Kl 24:18; 1Kn 3:15

k 2Kl 23:28; **l** 2Kl 24:17; 2Kn 36:10; **m** 2Kl 24:19; **n** Oz 12:10; **o** Jer 38:1; **p** 2Kl 25:18; Jer 21:1; Jer 52:24; **q** Jer 29:25; **r** Jer 21:2; Jer 42:2; **s** Jer 32:2; Jer 37:15; **t** Eze 17:15; **u** Jer 34:21.

‚Tak macie powiedzieć królowi Judy, który posyła was do mnie, by mnie pytać:[a] „Oto wojsko faraona, które przybywa do was na pomoc, będzie musiało wrócić do swego kraju, do Egiptu.[b] **8** A Chaldejczycy wrócą i będą walczyć przeciw temu miastu, i je zdobędą, i spalą je ogniem”.[c] **9** Oto, co rzekł Jehowa: „Nie zwódźcie swych dusz,[d] mówiąc: ‚Chaldejczycy niewątpliwie od nas odejdą’, bo nie odejdą. **10** Choćbyście bowiem pobili całe wojsko Chaldejczyków walczących z wami,[e] a pozostaliby wśród nich przebici mężczyźni,[f] podniosą się oni, każdy w swoim namiocie, i spalą to miasto ogniem”’”.

11 A gdy wojsko chaldejskie odstąpiło od Jerozolimy[g] z powodu wojska faraona,[h] **12** Jeremiasz wybierał się z Jerozolimy, by się udać do ziemi Beniamina[i] i tam otrzymać swój dział pośród ludu. **13** Gdy więc znalazł się w Bramie Beniamina,[j] był tam sprawujący nadzór urzędnik imieniem Jirijasz, syn Szelemiasza, syna Chananiasza. Od razu chwycił on proroka Jeremiasza, mówiąc: „Przechodzisz na stronę Chaldejczyków!” **14** Lecz Jeremiasz rzekł: „Nieprawda![k] Nie przechodzę na stronę Chaldejczyków”. Ale on go nie słuchał. Jirijasz zatrzymał więc Jeremiasza i przyprowadził go do książąt. **15** A książęta[l] oburzyli się na Jeremiasza[m] i go pobili,[n] i osadzili w domu, w którym były pęta,[o] w domu sekretarza Jehonatana,[p] bo właśnie ten zamienili w areszt.[q] **16** Kiedy Jeremiasz znalazł się w domu cysterny[r] i w sklepionych pomieszczeniach, przebywał tam Jeremiasz przez wiele dni.

ROZDZ. 37

a Jer 21:2
b Iz 30:3
Iz 31:3
Jer 17:5
Lam 4:17
Eze 17:17
c Jer 32:29
Jer 34:22
Jer 38:23
Jer 39:8
d Abd 3
e Jer 21:4
f Jer 51:4
g Jer 34:21
Jer 37:5
h Eze 17:15
i Joz 18:28
Jer 1:1
j Jer 38:7
k Ps 27:12
Ps 35:11
l Jer 38:4
m Jer 26:11
n Łk 20:10
2Ko 11:23
Heb 11:36
o 2Kn 16:10
Jer 20:2
Dz 5:18
Dz 12:6
p Jer 38:26
q Jer 37:4
r Jer 38:6

szpalta 2

a Jer 38:14
b Jer 21:7
Jer 24:8
Jer 34:21
Eze 12:13
c 1Sm 26:18
d Jer 14:13
Jer 23:17
Jer 27:14
Jer 28:2
Lam 2:14
e Jer 36:7
f Jer 37:15
g Jer 26:15
Jer 38:9
h Neh 3:25
Jer 32:2
Jer 33:1
Jer 38:13
Jer 38:28
i 1Kl 17:6
Ps 37:19
j Pwt 28:53
2Kl 25:3
Jer 38:9
k Jer 38:13

ROZDZ. 38

l Jer 37:3
m Jer 21:1
n Jer 21:8
o Jer 21:9
p Jer 27:13
q Jer 29:18
Eze 6:11
Eze 7:15
r Jer 21:9
Jer 45:5

17 A król Sedekiasz posłał i go zabrał, i zaczął mu król zadawać pytania w swoim domu w kryjówce.[a] I odezwał się: „Czy jest jakieś słowo od Jehowy?” Na to Jeremiasz rzekł: „Owszem, jest!” I dodał: „Zostaniesz wydany w rękę króla Babilonu!”[b]

18 Potem Jeremiasz powiedział królowi Sedekiaszowi: „W czym to zgrzeszyłem przeciw tobie i przeciw twoim sługom, i przeciw temu ludowi,[c] że osadziliście mnie w areszcie? **19** Gdzież są wasi prorocy, którzy wam prorokowali, mówiąc: ‚Król Babilonu nie nadciągnie przeciwko wam i przeciwko tej ziemi’?[d] **20** A teraz posłuchaj, proszę, mój panie, królu. Niechaj moja prośba o łaskę[e] dojdzie, proszę, do ciebie i nie odsyłaj mnie do domu sekretarza Jehonatana,[f] żebym tam nie umarł”.[g] **21** Toteż król Sedekiasz wydał nakaz i wtedy oddano Jeremiasza pod straż na Dziedzińcu Straży;[h] i codziennie dawano mu okrągły bochenek chleba z ulicy piekarzy,[i] dopóki w mieście nie wyczerpał się wszystek chleb.[j] I Jeremiasz przebywał na Dziedzińcu Straży.[k]

38 A Szefatiasz, syn Mattana, i Gedaliasz, syn Paszchura, i Juchal,[l] syn Szelemiasza, i Paszchur, syn Malkijasza,[m] usłyszeli słowa, które Jeremiasz oznajmiał całemu ludowi,[n] mówiąc: **2** „Oto, co rzekł Jehowa: ‚Kto nadal będzie mieszkał w tym mieście, ten poniesie śmierć od miecza,[o] od klęski głodu[p] i od zarazy.[q] Ale kto wyjdzie do Chaldejczyków, ten będzie żył i zachowa swą duszę jako łup, żywą’.[r] **3** Oto, co rzekł Jehowa: ‚To miasto niechybnie zostanie wydane

w rękę wojska króla Babilonu i on je zdobędzie' ".[a]

4 A książęta zwrócili się do króla: „Niechże ten mąż poniesie śmierć,[b] bo jakże on osłabia ręce wojowników, którzy pozostali w tym mieście, oraz ręce całego ludu, mówiąc do nich takie słowa.[c] Bo mąż ten nie zabiega o pokój dla tego ludu, lecz o nieszczęście". **5** Toteż król Sedekiasz rzekł: „Oto jest w waszych rękach. Król bowiem w ogóle w niczym was nie przemoże".[d]

6 Wtedy wzięli Jeremiasza i wrzucili go do cysterny Malkijasza,[e] syna królewskiego, która była na Dziedzińcu Straży.[f] Spuścili więc Jeremiasza w dół na powrozach. A w cysternie nie było wody, lecz błoto; i Jeremiasz zaczął się pogrążać w błocie.[g]

7 A Etiopczyk[h] Ebed-Melech,[i] mąż, który był eunuchem i przebywał w domu króla, usłyszał, że Jeremiasza wrzucono do cysterny; król zaś siedział w Bramie Beniamina.[j] **8** Wyszedł więc Ebed-Melech z domu królewskiego i odezwał się do króla, mówiąc: **9** „Mój panie, królu, ci mężowie źle postąpili we wszystkim, co uczynili prorokowi Jeremiaszowi, którego wrzucili do cysterny, tak iż umrze[k] tam z głodu.[l] Bo w mieście już nie ma chleba".

10 Wtedy król nakazał Etiopczykowi Ebed-Melechowi, mówiąc: „Weź ze sobą trzydziestu mężczyzn i wyciągnij z cysterny proroka Jeremiasza, zanim umrze".[m] **11** Toteż Ebed-Melech wziął ze sobą mężczyzn i wszedł do domu króla pod skarbiec,[n] i wziął stamtąd podarte łachmany i znoszone szaty, i spuścił je na powrozach Jeremiaszowi do cysterny.[a] **12** Potem Etiopczyk Ebed-Melech powiedział do Jeremiasza: „Włóż, proszę, te podarte łachmany i szaty pod powrozy pod pachami". I Jeremiasz tak uczynił.[b] **13** W końcu wyciągnięto Jeremiasza na powrozach i wydostano go z cysterny. I mieszkał Jeremiasz na Dziedzińcu Straży.[c]

14 A król Sedekiasz posłał i wziął proroka Jeremiasza do siebie[d] do trzeciego wejścia,[e] które jest w domu Jehowy,[f] i rzekł król do Jeremiasza: „Zapytam cię o coś. Nie ukrywaj przede mną niczego".[g] **15** Jeremiasz odrzekł Sedekiaszowi: „Jeśli ci powiem, czyż niechybnie mnie nie uśmiercisz? A jeśli ci doradzę, ty mnie nie posłuchasz".[h] **16** Wtedy król Sedekiasz przysiągł Jeremiaszowi w kryjówce, mówiąc: „Jako żyje Jehowa, który uczynił nam tę duszę,[i] nie uśmiercę cię i nie wydam cię w rękę tych mężów, którzy nastają na twoją duszę".[j]

17 Jeremiasz powiedział więc do Sedekiasza: „Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Zastępów,[k] Bóg Izraela:[l] ‚Jeśli rzeczywiście wyjdziesz do książąt króla Babilonu,[m] twoja dusza żyć będzie i to miasto nie zostanie spalone ogniem, a ty i twoi domownicy pozostaniecie przy życiu.[n] **18** Lecz jeśli nie wyjdziesz do książąt króla Babilonu, miasto zostanie wydane w rękę Chaldejczyków i oni spalą je ogniem,[o] a ty nie ujdziesz z ich ręki' ".[p]

19 Wtedy król Sedekiasz powiedział do Jeremiasza: „Boję się Żydów, którzy przeszli na stronę Chaldejczyków,[q] żeby czasem nie wydano mnie w ich rękę, a oni by mnie znieważyli".[r] **20** Ale Jeremiasz rzekł: „Nie

ROZDZ. 38

a 2Kl 25:1 2Kn 36:17 Jer 21:10 Jer 32:3 Jer 52:4
b Jer 26:11
c Am 7:10
d Jn 19:16
e Jer 38:13
f Jer 33:1 Jer 37:21 Jer 38:28
g Rdz 37:24 Ps 109:5 Lam 3:53
h Dz 8:27
i Jer 39:16
j Jer 37:13
k Prz 24:11
l Jer 52:6
m Ps 75:10 Ps 82:4 Prz 21:1
n 2Kl 20:13

szpalta 2

a Prz 3:27 Jer 38:6
b Mt 10:41
c Jer 37:21
d Jer 21:1
e 2Kl 16:18
f Jer 20:2
g 1Sm 3:17 1Kl 22:16
h Łk 22:67
i Rdz 2:7 Pwt 4:32 Iz 57:16 Jer 27:5
j Jer 15:21 Jer 26:24
k Ps 80:7
l 1Kn 17:24 Jer 31:23
m 2Kl 25:27
n Jer 21:9 Jer 27:12
o 2Kl 25:9 Jer 34:2
p 2Kl 25:6 Jer 39:5 Jer 52:8
q Prz 29:25
r 1Sm 31:4

wydadzą. Usłuchaj, proszę, głosu Jehowy w tym, co ci mówię, a dobrze ci się powiedzie[a] i twoja dusza będzie żyć. **21** Lecz jeśli nie będziesz chciał wyjść,[b] Jehowa dał mi ujrzeć następującą rzecz: **22** A oto wszystkie kobiety, które pozostawiono w domu króla Judy,[c] są wyprowadzane do książąt króla Babilonu[d] i mówią:

> ‚Mężowie utrzymujący z tobą pokojowe stosunki zwiedli cię[e] i zyskali nad tobą przewagę.[f]
> Sprawili, że twoja noga ugrzęzła w mule; wycofali się w przeciwnym kierunku'.[g]

23 I wszystkie twoje żony oraz twych synów wyprowadzają do Chaldejczyków, a ty sam nie ujdziesz z ich ręki,[h] lecz zostaniesz schwytany ręką króla Babilonu i z twojego powodu to miasto zostanie spalone ogniem".[i]

24 A Sedekiasz odezwał się do Jeremiasza: „Niech nikt się o tym nie dowie, żebyś nie umarł. **25** A gdyby książęta[j] usłyszeli, że rozmawiałem z tobą, i przyszliby do ciebie, i powiedzieli: ‚Powiedz nam, prosimy: O czym rozmawiałeś z królem? Niczego nie ukrywaj przed nami, a nie uśmiercimy cię. I co król ci powiedział?', **26** wtedy im powiesz: ‚Przedkładałem królowi swą prośbę o łaskę, żeby mnie nie odesłał do domu Jehonatana,[k] bym tam umarł' ".

27 Po jakimś czasie wszyscy książęta przyszli do Jeremiasza i zaczęli go wypytywać. On zaś powiedział im zgodnie ze wszystkimi tymi słowami, które mu król nakazał.[l] Zamilkli więc przed nim, bo tej sprawy nie słyszano. **28** Jeremiasz zaś dalej mieszkał na Dziedzińcu Straży,[a] aż do dnia, w którym zdobyto Jerozolimę.[b] A było to właśnie wtedy, gdy Jerozolima została zdobyta.[c]

39 W dziewiątym roku Sedekiasza, króla Judy, w miesiącu dziesiątym,[d] Nebukadreccar, król Babilonu, i całe jego wojsko nadciągnęli pod Jerozolimę i zaczęli ją oblegać.[e]

2 W jedenastym roku Sedekiasza, w miesiącu czwartym, dziewiątego dnia tego miesiąca, zrobiono wyłom w mieście.[f] **3** I wszyscy książęta króla Babilonu weszli i usiedli w Bramie Środkowej,[g] mianowicie Nergal-Szarecer, Samgar-Nebu, sarsechim, rabsaris, rabmag Nergal-Szarecer i cała reszta książąt króla Babilonu.

4 A gdy tylko Sedekiasz, król Judy, i wszyscy wojownicy zobaczyli ich, zaczęli uciekać[h] i nocą wychodzić z miasta drogą przez ogród królewski,[i] przez bramę między podwójnym murem; i wychodzili drogą Araby.[j] **5** A wojsko chaldejskie ruszyło za nimi w pościg[k] i dopędziło Sedekiasza na pustynnych równinach Jerycha.[l] Potem go zabrano i zaprowadzono do Nebukadreccara, króla Babilonu, do Ribli[m] w krainie Chamat,[n] żeby ten powziął co do niego sądownicze rozstrzygnięcia.[o] **6** I król Babilonu zaczął zabijać[p] w Ribli synów Sedekiasza na jego oczach,[q] król Babilonu pozabijał też wszystkich dostojników Judy.[r] **7** A oczy Sedekiasza oślepił,[s] po czym zakuł go w miedziane okowy, by go zaprowadzić do Babilonu.

ROZDZ. 38
a 2Kn 20:20 Jer 7:23 Jer 26:13
b Prz 1:24
c Jer 43:6
d Jer 39:3
e Ps 41:9 Prz 16:29
f Lam 1:2
g Jer 46:5 Jer 46:21
h 2Kl 25:7 2Kn 36:20 Jer 39:6 Jer 52:8
i Jer 52:13
j Jer 36:12 Jer 38:4
k Jer 37:15 Jer 37:20
l Joz 2:5 Ps 39:1

szpalta 2
a Jer 32:2 Jer 33:1
b Ps 23:4 Jer 15:20 Jer 37:21 Jer 39:14
c 2Kl 25:8 2Kn 36:17

ROZDZ. 39
d Eze 24:1
e 2Kl 25:2 Jer 52:4
f 2Kl 25:4 Jer 52:7 Eze 33:21
g Jer 1:15
h Pwt 28:25
i 2Kl 25:4
j Pwt 1:7
k Jer 32:4 Jer 38:18
l Joz 5:10 Jer 52:8
m 2Kl 23:33 2Kl 25:6 2Kl 25:21 Jer 52:26
n Joz 13:5 Sdz 3:3 2Kl 17:24
o Jer 52:9
p 2Kl 25:7 Jer 52:10
q Pwt 28:34 Iz 13:16

r Jer 21:7; Jer 34:19; s 2Kl 25:7; Jer 52:11; Eze 12:13.

8 Dom króla i domy ludu Chaldejczycy spalili ogniem,[a] a mury Jerozolimy zburzyli.[b] **9** Resztę zaś ludu, którą pozostawiono w mieście, oraz zbiegów, którzy przeszli na jego stronę, i resztę ludu, którą pozostawiono, Nebuzaradan,[c] dowódca straży przybocznej,[d] uprowadził na wygnanie do Babilonu.[e]

10 A niektórych z ludu, maluczkich, którzy nic nie mieli, Nebuzaradan, dowódca straży przybocznej, pozostawił w ziemi judzkiej;[f] i w owym dniu zaczął im przydzielać winnice, a także prace przymusowe.[g]

11 Ponadto Nebukadreccar, król Babilonu, wydał w sprawie Jeremiasza nakaz za pośrednictwem Nebuzaradana, dowódcy straży przybocznej, mówiąc: **12** „Weź go i miej na niego zwrócone oczy, i nie czyń mu nic złego.[h] Ale jak on ci powie, tak z nim postąp”.[i]

13 Toteż Nebuzaradan,[j] dowódca straży przybocznej, i rabsaris Nebuszazban, i rabmag Nergal-Szarecer oraz wszyscy przedniejsi mężowie króla Babilonu posłali— **14** tak, posłali i zabrali Jeremiasza z Dziedzińca Straży,[k] i oddali go Gedaliaszowi,[l] synowi Achikama,[m] syna Szafana,[n] żeby go zaprowadził do swego domu, by mógł mieszkać pośród ludu.

15 A do Jeremiasza, gdy był zamknięty na Dziedzińcu Straży,[o] doszło słowo Jehowy, mówiące: **16** „Idź i powiedz Etiopczykowi Ebed-Melechowi:[p] ‚Tak rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: „Oto urzeczywistniam na tym mieście swe słowa co do nieszczęścia, a nie dobra,[q] i w owym dniu spełnią się one na twoich oczach”’.[r]

ROZDZ. 39

a 2Kl 25:9 2Kn 36:19 Iz 5:9 Jer 38:18
b 2Kl 25:10 Neh 1:3 Jer 52:14
c Jer 52:12
d 2Kl 25:20 Jer 40:1
e 2Kl 25:11
f Jer 52:16
g 2Kl 25:12
h Jer 40:4
i Prz 16:7 Prz 21:1
j 2Kl 25:20 Jer 40:1 Jer 52:12
k Jer 38:28
l 2Kl 25:22 Jer 40:5 Jer 41:2
m 2Kn 34:20 Jer 26:24
n 2Kl 22:8
o Jer 32:2 Jer 36:5 Jer 37:21
p Jer 38:7
q 2Kn 36:21 Dn 9:12
r Ps 91:8

szpalta 2

a Ps 41:1 Ps 50:15 Ps 91:14
b 2Sm 24:14
c Jer 21:9 Jer 45:5
d 1Kn 5:20 Ps 37:3 Ps 37:40 Ps 84:12 Jer 17:7

ROZDZ. 40

e 2Kl 25:20 Jer 39:9 Jer 52:12
f Joz 18:25 Sdz 4:5
g Jer 39:14
h Pwt 29:25 1Kl 9:9
i Jer 50:7 Dn 9:11 Rz 2:5
j Jer 39:12
k Rdz 20:15
l 2Kl 25:22 Jer 39:14 Jer 41:2
m 2Kl 22:12 2Kn 34:20 Jer 26:24
n 2Kl 22:8
o Ezd 7:6 Prz 16:7 Prz 21:1 Jer 15:11

17 „‚I wyzwolę cię w owym dniu[a]—brzmi wypowiedź Jehowy—i nie zostaniesz wydany w rękę mężów, których się lękasz’.[b]

18 „‚Bo bez wątpienia zgotuję ci ocalenie i nie padniesz od miecza; i zachowasz swą duszę jako łup,[c] gdyż mi zaufałeś’[d]—brzmi wypowiedź Jehowy”.

40 Słowo, które doszło od Jehowy do Jeremiasza, gdy Nebuzaradan,[e] dowódca straży przybocznej, odesłał go z Ramy,[f] wziąwszy go zakutego w kajdany pośród wszystkich wygnańców z Jerozolimy i z Judy, których prowadzono na wygnanie do Babilonu.[g] **2** Wówczas dowódca straży przybocznej wziął Jeremiasza i powiedział do niego: „Jehowa, twój Bóg, zapowiedział to nieszczęście przeciw temu miejscu,[h] **3** aby Jehowa to urzeczywistnił i uczynił, tak jak powiedział, gdyż zgrzeszyliście przeciw Jehowie i nie byliście posłuszni jego głosowi. I ta rzecz was spotkała.[i] **4** A oto ja oswobodziłem cię dzisiaj z kajdan, które miałeś na rękach. Jeśli jest to dobre w twoich oczach, by pójść ze mną do Babilonu, to chodź, a będę miał oko zwrócone na ciebie.[j] Lecz jeśli jest to złe w twoich oczach, by pójść ze mną do Babilonu, to się powstrzymaj. Spójrz! Cała ta ziemia jest przed tobą. Dokądkolwiek w twoich oczach jest dobre i słuszne pójść, tam idź”.[k]

5 A gdy on jeszcze nie chciał wracać, Nebuzaradan rzekł: „Wróć do Gedaliasza,[l] syna Achikama,[m] syna Szafana,[n] którego król Babilonu ustanowił nad miastami Judy, i mieszkaj u niego pośród ludu; albo idź, dokądkolwiek jest to słuszne w twoich oczach, aby pójść”.[o]

Potem dowódca straży przybocznej dał mu prowiant i podarunek i pozwolił mu odejść.[a] **6** Jeremiasz przyszedł więc do Gedaliasza,[b] syna Achikama, do Micpy[c] i zamieszkał u niego pośród ludu, który pozostawiono w tej ziemi.

7 Po jakimś czasie wszyscy dowódcy wojsk, którzy byli w polu,[d] oni i ich ludzie, usłyszeli, że król Babilonu ustanowił Gedaliasza, syna Achikama, nad tą ziemią i że ustanowił go nad mężczyznami i kobietami, i małymi dziećmi, i nad niektórymi spośród maluczkich tej ziemi, których nie uprowadzono na wygnanie do Babilonu.[e] **8** Przybyli więc do Gedaliasza do Micpy, to jest Ismael,[f] syn Netaniasza, oraz Jochanan[g] i Jonatan, synowie Kareacha, i Serajasz, syn Tanchumeta, i synowie Efaja Netofatyty,[h] i Jezaniasz,[i] syn Maakatyty,[j] oni i ich ludzie.[k] **9** A Gedaliasz,[l] syn Achikama,[m] syna Szafana,[n] zaczął przysięgać[o] im oraz ich ludziom, mówiąc: „Nie lękajcie się służyć Chaldejczykom. Dalej mieszkajcie w tej ziemi i służcie królowi Babilonu, a będzie się wam dobrze wiodło.[p] **10** A co do mnie – oto mieszkam w Micpie,[q] aby stać przed Chaldejczykami, którzy do nas przyjdą. Wy zaś zbierajcie wino[r] i letnie owoce, i oliwę i wkładajcie je do swych naczyń, i mieszkajcie w miastach, które zajęliście".

11 Również wszyscy Żydzi, którzy byli w Moabie i pośród synów Ammona, i w Edomie oraz ci, którzy byli we wszystkich innych krainach,[s] usłyszeli, że król Babilonu darował Judzie ostatek i że ustanowił nad nimi Gedaliasza,[t] syna Achikama, syna Szafana. **12** I wszyscy Żydzi zaczęli wracać ze wszystkich miejsc, do których zostali rozproszeni, i przybywali do ziemi judzkiej, do Gedaliasza do Micpy.[a] I zaczęli zbierać wino i letnie owoce w bardzo wielkiej ilości.

13 Jochanan[b] zaś, syn Kareacha,[c] i wszyscy dowódcy wojsk, którzy byli w polu,[d] przyszli do Gedaliasza do Micpy. **14** I przemówili do niego: „Czyżbyś nie wiedział, że Baalis, król synów Ammona,[e] wysłał Ismaela,[f] syna Netaniasza,[g] by zadał śmiertelny cios twojej duszy?" Lecz Gedaliasz, syn Achikama, nie wierzył im.[h]

15 A Jochanan,[i] syn Kareacha, rzekł do Gedaliasza w miejscu ukrycia w Micpie: „Chcę więc pójść i zabić Ismaela, syna Netaniasza, a nikt się nie dowie.[j] Dlaczego miałby on zadać śmiertelny cios twojej duszy i dlaczego wszyscy ci z Judy, którzy zostali zebrani wokół ciebie, mają zostać rozproszeni, a ostatek Judy ma zginąć?"[k] **16** Lecz Gedaliasz,[l] syn Achikama,[m] rzekł do Jochanana, syna Kareacha: „Nie czyń tego, bo nieprawdą jest to, co mówisz o Ismaelu".[n]

41 W siódmym miesiącu Ismael,[o] syn Netaniasza, syna Eliszamy[p] z potomstwa królewskiego[q] i z przedniejszych mężów króla, a wraz z nim dziesięciu innych mężów,[r] przyszli do Gedaliasza, syna Achikama, do Micpy.[s] I tam w Micpie zaczęli wspólnie spożywać chleb.[t] **2** Potem Ismael, syn Netaniasza, i dziesięciu mężów, którzy z nim byli, wstali i zabili mieczem Gedaliasza, syna Achikama, syna Szafana.[u] Tak

ROZDZ. 40

a Dz 27:3
b Jer 39:14
c Sdz 20:1
1Kl 15:22
d 2Kl 25:23
e 2Kl 25:22
Jer 39:10
Jer 52:16
f 2Kl 25:25
Jer 41:1
g Jer 41:11
Jer 41:16
Jer 42:1
h 2Sm 23:28
1Kn 2:54
1Kn 11:30
i 2Kl 25:23
Jer 42:1
j Pwt 3:14
Joz 12:5
k Jer 41:3
l 2Kl 25:22
Jer 39:14
Jer 41:2
m 2Kl 22:12
2Kn 34:20
Jer 26:24
n 2Kl 22:8
o 1Sm 20:17
2Kl 25:24
p Ps 37:3
Jer 27:11
q Jer 40:6
r Pwt 16:13
Jer 39:10
s Jer 24:9
t Jer 39:14

szpalta 2

a Sdz 20:1
1Sm 7:5
1Kl 15:22
b Jer 41:11
Jer 42:1
Jer 43:2
c Jer 40:8
d Jer 40:7
e Jer 41:10
f Jer 40:8
Jer 41:2
g 2Kl 25:23
h Prz 22:3
i Jer 41:11
Jer 43:2
j 1Sm 26:8
k 2Sm 21:17
l 2Kl 25:22
Jer 39:14
m 2Kl 22:12
2Kn 34:20
Jer 26:24
n Jer 41:2

ROZDZ. 41

o 2Kl 25:23
Jer 40:14
p 2Kl 25:25
q Eze 17:13
r 2Kl 25:25
s Jer 40:6
t Ps 41:9
u 2Kl 25:25

uśmiercił tego, którego król Babilonu ustanowił nad tą ziemią.[a] **3** Ismael pozabijał też wszystkich Żydów, którzy byli u niego, to znaczy u Gedaliasza w Micpie, i Chaldejczyków, którzy się tam znajdowali, czyli wojowników.

4 A na drugi dzień po uśmierceniu Gedaliasza, gdy nikt o tym nie wiedział,[b] **5** przyszli mężowie z Szechem,[c] z Szilo[d] i z Samarii,[e] osiemdziesięciu mężów ze zgolonymi brodami[f] i w rozdartych szatach, i z nacięciami na sobie,[g] a w ręku nieśli ofiarę zbożową i wonną żywicę[h] do domu Jehowy. **6** Wtedy Ismael, syn Netaniasza, wyszedł z Micpy, aby ich spotkać, a idąc, płakał.[i] I gdy tylko ich spotkał, odezwał się do nich: „Chodźcie do Gedaliasza, syna Achikama". **7** Ale skoro tylko weszli do miasta, Ismael, syn Netaniasza, zaczął ich zabijać i wrzucać do cysterny, on i ludzie, którzy z nim byli.[j]

8 Lecz dziesięciu mężów, którzy się wśród nich znajdowali, natychmiast powiedziało do Ismaela: „Nie uśmiercaj nas, bo mamy ukryte w polu skarby: pszenicę i jęczmień oraz oliwę i miód". Toteż powstrzymał się i nie uśmiercił ich wraz z ich braćmi. **9** A cysterna, do której Ismael[l] wrzucił wszystkie zwłoki pozabijanych mężczyzn, była wielką cysterną, wykonaną przez króla Asę ze względu na Baaszę, króla Izraela.[m] Ją to Ismael, syn Netaniasza, napełnił tymi zabitymi.

10 Potem uprowadził Ismael cały ostatek ludu, który był w Micpie,[n] córki królewskie[o] i cały lud, który pozostał w Micpie,[p] a który Nebuzaradan, dowódca straży przybocznej, oddał pod straż Gedaliaszowi, synowi Achikama.[a] Tak Ismael, syn Netaniasza, uprowadził ich i odszedł, by się przedostać do synów Ammona.[b]

11 Po jakimś czasie Jochanan,[c] syn Kareacha, i wszyscy dowódcy wojsk,[d] którzy z nim byli, usłyszeli o całej niegodziwości, jakiej się dopuścił Ismael, syn Netaniasza. **12** Toteż wzięli wszystkich mężczyzn i wyruszyli do walki przeciw Ismaelowi, synowi Netaniasza, i spotkali go przy obfitych wodach w Gibeonie.[e]

13 A gdy tylko cały lud, który był z Ismaelem, zobaczył Jochanana, syna Kareacha, i wszystkich dowódców wojsk, którzy z nim byli, uradował się. **14** I cały lud, który Ismael uprowadził z Micpy,[f] odwrócił się i zaczął iść z powrotem do Jochanana, syna Kareacha. **15** Natomiast Ismael, syn Netaniasza, uszedł[g] z ośmioma mężami przed Jochananem, żeby pójść do synów Ammona.

16 A Jochanan,[h] syn Kareacha, i wszyscy towarzyszący mu dowódcy wojsk zabrali cały ostatek ludu, który Ismael, syn Netaniasza, uprowadził z Micpy, gdy zabił Gedaliasza,[i] syna Achikama – krzepkich mężczyzn, wojowników i żony, i małe dzieci, i dworzan, których przyprowadził z powrotem z Gibeonu. **17** Poszli więc i zamieszkali w miejscu noclegowym Kimhama, w pobliżu Betlejem,[j] żeby iść dalej i wejść do Egiptu[k] **18** z powodu Chaldejczyków;[l] bali się ich bowiem,[m] gdyż Ismael, syn Netaniasza, zabił Gedaliasza, syna Achikama,[n] którego król Babilonu ustanowił nad tą ziemią.[o]

ROZDZ. 41

a Jer 40:7
b Jer 40:15
c Joz 24:32
1Kl 12:1
d Joz 18:1
Jer 7:12
e 1Kl 16:24
f Kpl 19:27
g Pwt 14:1
h Kpl 2:1
i 2Sm 3:16
j Prz 1:16
Iz 59:7
k Hi 2:4
Prz 13:8
Kzn 7:12
l 2Kl 25:23
Jer 40:8
m 1Kl 15:22
2Kn 16:6
n Jer 40:12
o Jer 43:6
p Jer 43:5

szpalta 2

a Jer 40:7
b Jer 40:14
c Jer 42:1
Jer 43:2
d Jer 40:13
e 2Sm 2:13
f Jer 40:6
g 1Kl 20:20
Hi 21:30
h 2Kl 25:23
Jer 42:1
i Jer 41:2
j Rdz 35:19
Sdz 17:7
1Kn 2:51
k 2Kl 25:26
Iz 30:2
Jer 42:14
Jer 43:7
l Jer 21:4
Jer 37:5
m Jer 42:11
n Jer 41:2
o Jer 40:5

42 Potem wszyscy dowódcy wojsk i Jochanan,[a] syn Kareacha, i Jezaniasz,[b] syn Hoszajasza,[c] oraz cały lud, od najmniejszego do największego, podeszli **2** i rzekli do proroka Jeremiasza: „Niechże nasza prośba o łaskę dotrze przed twoje oblicze, a ty módl się za nas do Jehowy, swego Boga,[d] za cały ten ostatek, bo z wielu pozostała nas garstka,[e] jak nas widzą twoje oczy. **3** I oby Jehowa, twój Bóg, powiedział nam, jaką drogą mamy iść i co mamy czynić".[f]

4 Na to prorok Jeremiasz rzekł im: „Usłyszałem. Oto modlę się do Jehowy, waszego Boga, zgodnie z waszymi słowami;[g] i na pewno oznajmię wam każde słowo, które Jehowa da wam w odpowiedzi.[h] Nie zataję przed wami ani jednego słowa".[i]

5 Oni zaś rzekli do Jeremiasza: „Niech Jehowa okaże się prawdziwym i wiernym świadkiem przeciwko nam,[j] jeśli nie postąpimy dokładnie według każdego słowa, z którym Jehowa, twój Bóg, pośle cię do nas.[k] **6** Czy jest ono dobre, czy złe, będziemy posłuszni głosowi Jehowy, naszego Boga, do którego cię posyłamy, aby się nam dobrze wiodło, dlatego że jesteśmy posłuszni głosowi Jehowy, naszego Boga".[l]

7 A po dziesięciu dniach doszło do Jeremiasza słowo Jehowy.[m] **8** Wezwał więc Jochanana, syna Kareacha, i wszystkich dowódców wojsk, którzy z nim byli, i cały lud, od najmniejszego do największego;[n] **9** i przemówił do nich: „Oto, co rzekł Jehowa, Bóg Izraela, do którego mnie posłaliście, bym przedłożył mu waszą prośbę o łaskę:[o] **10** ‚Jeśli istotnie będziecie mieszkać w tej ziemi,[a] to odbuduję was, a nie zburzę, i zasadzę was, a nie wykorzenię;[b] bo pożałuję nieszczęścia, które na was sprowadziłem.[c] **11** Nie bójcie się króla Babilonu, którego się boicie'.[d]

„ ‚Nie bójcie się go[e] — brzmi wypowiedź Jehowy — bo ja jestem z wami, by was wybawić i wyzwolić z jego ręki.[f] **12** Obdarzę was też zmiłowaniami i on się nad wami zmiłuje, i pozwoli wam wrócić do waszej ziemi.[g]

13 „ ‚Lecz jeśli powiecie: „Nie; nie będziemy mieszkać w tej ziemi!", by nie usłuchać głosu Jehowy, swego Boga,[h] **14** mówiąc: „Nie, lecz wejdziemy do ziemi egipskiej,[i] gdzie nie będziemy widzieć wojny i nie będziemy słyszeć dźwięku rogu, i nie będziemy łaknąć chleba; i właśnie tam zamieszkamy",[j] **15** to teraz, ostatku Judy, słuchaj słowa Jehowy. Oto, co rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: „Jeśli rzeczywiście zwrócicie swe oblicza, by wejść do Egiptu, i wejdziecie, by się tam osiedlić jako przybysze,[k] **16** to miecz, którego się lękacie, dosięgnie was tam w ziemi egipskiej,[l] a klęska głodu, której się boicie, podąży tuż za wami do Egiptu;[m] i tam pomrzecie.[n] **17** A wszyscy ludzie, którzy zwrócili swe oblicza, by wejść do Egiptu i osiedlić się tam jako przybysze, poniosą śmierć od miecza, od klęski głodu i od zarazy;[o] i nikt z nich nie pozostanie przy życiu ani nie ocaleje — z powodu nieszczęścia, które na nich sprowadzam" '.[p]

18 „Oto bowiem, co rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: ‚Jak mój gniew i moja złość zostały wylane na mieszkańców Jerozolimy,[q] tak moja złość zostanie wylana na was z powodu waszego wejścia do Egiptu

ROZDZ. 42

a Jer 40:8 Jer 40:13 Jer 41:11
b 2Kl 25:23
c Jer 43:2
d 1Sm 7:8 1Sm 12:19 Iz 37:4 Jak 5:16
e Kpł 26:22 Pwt 28:62 Iz 1:9
f Ezd 8:21 Prz 3:6
g 1Sm 12:23
h 1Kl 22:14
i 1Sm 3:18 Dz 20:20
j Sdz 11:10 1Sm 12:5 Mi 1:2 Mal 3:5
k Wj 19:8 Pwt 5:27
l Pwt 5:33 Pwt 6:3 Jer 7:23
m 2Pt 1:21
n Jer 41:16 Jer 42:1
o Jer 42:2

szpalta 2

a Ps 37:3
b Jer 24:6 Jer 31:28 Jer 33:7
c Pwt 32:36 Jer 18:8 Jer 26:19 Mi 7:18
d Jer 41:18
e 2Kn 32:7
f Ps 46:7 Ps 68:20 Iz 43:5 Rz 8:31
g Wj 34:6 Neh 9:31 Ps 106:45 Prz 16:7 Dn 9:9
h Jer 44:16
i Jer 43:7
j Lb 11:5
k Pwt 17:16 Jer 44:12
l Pwt 28:45 Prz 13:21 Eze 11:8
m Jer 44:13 Jer 44:27
n Jer 44:12
o Jer 24:10 Jer 42:22
p Jer 44:14 Jer 44:28
q 2Kl 25:9 2Kn 34:25 2Kn 36:16 Jer 7:20 Jer 39:8 Jer 52:4 Lam 2:4 Nah 1:6

i staniecie się klątwą i dziwowiskiem, i przekleństwem, i hańbą,[a] i już nigdy nie ujrzycie tego miejsca'.[b]

19 „Jehowa wypowiedział się przeciwko wam, ostatku Judy. Nie wchodźcie do Egiptu.[c] Niechybnie poznacie, że dzisiaj złożyłem świadectwo przeciwko wam,[d] **20** iż zawiniliście przeciw swym duszom;[e] posłaliście mnie bowiem do Jehowy, swego Boga, mówiąc: ‚Módl się za nas do Jehowy, naszego Boga; i wszystko, co mówi Jehowa, nasz Bóg, powiedz nam, a tak postąpimy'.[f] **21** I dzisiaj mówię do was, lecz wy i tak nie usłuchacie głosu Jehowy, swego Boga, ani niczego, z czym on mnie do was posłał.[g] **22** Niechże więc będzie wam wiadomo, że poniesiecie śmierć od miecza,[h] od klęski głodu i od zarazy w miejscu, do którego chcecie wejść, by się osiedlić jako przybysze".[i]

43 A gdy tylko Jeremiasz przestał mówić do całego ludu wszystkie słowa Jehowy, ich Boga, z którymi Jehowa, ich Bóg, posłał go do nich, tak, wszystkie te słowa,[j] **2** Azariasz, syn Hoszajasza,[k] i Jochanan,[l] syn Kareacha, oraz wszyscy zuchwali mężowie[m] odezwali się do Jeremiasza: „Mówisz nieprawdę.[n] Jehowa, nasz Bóg, nie posłał cię, mówiąc: ‚Nie wchodźcie do Egiptu, by się tam osiedlić jako przybysze'.[o] **3** To Baruch,[p] syn Neriasza, podburza cię przeciwko nam, aby nas wydano w rękę Chaldejczyków, by nas uśmiercili lub powiedli na wygnanie do Babilonu".[q]

4 I Jochanan, syn Kareacha, i wszyscy dowódcy wojsk oraz cały lud nie usłuchali głosu Jehowy,[a] by dalej mieszkać w ziemi judzkiej.[b] **5** Toteż Jochanan, syn Kareacha, i wszyscy dowódcy wojsk wzięli cały ostatek Judy, który powrócił ze wszystkich narodów, do których zostali rozproszeni, by chwilowo przebywać w ziemi judzkiej[c] — **6** krzepkich mężczyzn i żony, i małe dzieci, i córki królewskie,[d] i każdą duszę, którą Nebuzaradan,[e] dowódca straży przybocznej, pozostawił z Gedaliaszem,[f] synem Achikama,[g] syna Szafana,[h] a także proroka Jeremiasza i Barucha,[i] syna Neriasza. **7** I przybyli do ziemi egipskiej,[j] bo nie usłuchali głosu Jehowy; i w końcu przybyli aż do Tachpanches.[k]

8 Potem doszło do Jeremiasza w Tachpanches słowo Jehowy, mówiące: **9** „Weź do ręki wielkie kamienie i na oczach mężów żydowskich ukryj je w zaprawie na ceglanym tarasie znajdującym się przy wejściu do domu faraona w Tachpanches.[l] **10** I powiedz im: ‚Tak rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: „Oto posyłam i sprowadzę Nebukadreccara, króla Babilonu,[m] mego sługę,[n] i postawię jego tron nad tymi kamieniami, które ukryłem, a on rozciągnie nad nimi swój okazały namiot. **11** I wejdzie, i uderzy na ziemię egipską.[o] Kogo ma spotkać śmiertelna plaga, tego dotknie śmiertelna plaga, a kogo niewola, ten pójdzie do niewoli, a kogo miecz, ten pójdzie pod miecz.[p] **12** Wzniecę też ogień w domach bogów Egiptu;[q] on zaś je spali i uprowadzi do niewoli, i owinie się w ziemię egipską, tak jak pasterz owija się w swą szatę,[r] i wyjdzie stamtąd w pokoju. **13** I porozbija kolumny w Bet-Szemesz, które jest

ROZDZ. 42

a Jer 18:16 Jer 24:9 Jer 29:18
b Jer 22:10 Jer 22:27
c Pwt 17:16 Iz 30:3 Iz 31:1
d 2Kn 24:19 Neh 9:26 Mal 3:5
e Prz 8:36
f Jer 42:2
g Jer 7:24 Za 7:11
h Jer 43:11 Eze 6:11
i Oz 9:6

ROZDZ. 43

j Jer 1:17 Jer 26:8 Jer 42:5
k Jer 42:1
l Jer 40:13 Jer 41:16
m Ps 123:4 Prz 11:2
n Prz 21:24 Prz 29:20
o Jer 5:12
p Jer 36:4 Jer 45:1
q Jer 38:4

szpalta 2

a Neh 9:16
b Ps 37:3
c Jer 40:10
d Jer 41:10
e Jer 39:10 Jer 40:7
f 2Kl 25:22
g 2Kn 34:20 Jer 26:24
h 2Kl 22:8
i Jer 36:26 Jer 45:1
j Iz 19:18
k Iz 30:4 Jer 2:16 Jer 44:1 Eze 30:18
l Jer 13:1 Jer 19:1
m Dn 2:21 Dn 5:18
n Jer 25:9 Jer 27:6 Eze 29:20
o Jer 25:19 Jer 46:2 Jer 46:13 Eze 29:19 Eze 30:4 Eze 30:18
p Jer 15:2 Jer 44:13 Eze 5:12 Za 11:9
q Wj 12:12 Iz 19:1 Jer 46:25
r Iz 49:18

w ziemi egipskiej, a domy bogów Egiptu spali ogniem”’”.

44 Słowo, które doszło do Jeremiasza dla wszystkich Żydów mieszkających w ziemi egipskiej,[a] mieszkających w Migdol[b] i w Tachpanches,[c] i w Nof,[d] i w ziemi Patros,[e] mówiące: **2** „Oto, co rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: ‚Sami widzieliście całe nieszczęście, które sprowadziłem na Jerozolimę[f] i na wszystkie miasta Judy, i oto dzisiaj są miejscem spustoszonym, i nie ma w nich mieszkańca.[g] **3** Jest tak z powodu niegodziwości, której się dopuszczali, by mnie obrażać, chodząc i sprawiając, by wznosił się dym ofiarny,[h] oraz pełniąc służbę dla innych bogów, którzy nie byli znani ani im, ani wam, ani waszym praojcom.[i] **4** I posyłałem do was wszystkich moich sług, proroków, wstając wcześnie i posyłając,[j] i mówiłem: „Proszę, nie czyńcie tej obrzydliwości, którą znienawidziłem”.[k] **5** Lecz oni nie słuchali[l] ani nie nakłonili swego ucha, aby się odwrócić od swej niegodziwości i już nie sprawiać, by wznosił się dym ofiarny dla innych bogów.[m] **6** Toteż moja złość i mój gniew był wylany i płonął w miastach Judy oraz na ulicach Jerozolimy;[n] i stały się miejscem spustoszonym, bezludnym pustkowiem, jak to jest dzisiaj’.[o]

7 „A oto, co rzekł Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: ‚Dlaczego ściągacie na swe dusze wielkie nieszczęście,[p] żeby zgładzić spośród siebie mężczyznę i kobietę, dziecko i oseskę[q] — spośród Judy — tak iż nie pozostawiacie sobie ostatka, **8** obrażając mnie dziełami swoich rąk przez to, że za waszą sprawą wznosi się dym ofiarny dla innych bogów[a] w ziemi egipskiej, do której wchodzicie, by się osiedlić jako przybysze — aby spowodować własną zagładę i aby stać się przekleństwem i hańbą pośród wszystkich narodów ziemi?[b] **9** Czy zapomnieliście o złych czynach waszych praojców[c] i o złych czynach królów Judy,[d] i o złych czynach ich żon,[e] i o waszych złych czynach, i złych czynach waszych żon[f] — których się dopuszczano w ziemi judzkiej i na ulicach Jerozolimy? **10** I aż po dziś dzień nie czuli się zdruzgotani,[g] i nie zlękli się[h] ani nie chodzili według mego prawa[i] i moich ustaw, które położyłem przed wami i przed waszymi praojcami’.[j]

11 „Dlatego tak rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: ‚Oto zwracam swe oblicze przeciwko wam na nieszczęście i na wytracenie całej Judy.[k] **12** I wezmę ostatek Judy, który zwrócił swe oblicza, by wejść do ziemi egipskiej, żeby się tam osiedlić jako przybysze,[l] i wszyscy oni na pewno wyginą w ziemi egipskiej.[m] Padną od miecza i wyginą wskutek klęski głodu,[n] od najmniejszego do największego; poniosą śmierć od miecza i od klęski głodu. I staną się klątwą, dziwowiskiem i przekleństwem, i hańbą.[o] **13** I dokonam rozrachunku z tymi, którzy mieszkają w ziemi egipskiej, tak jak dokonałem rozrachunku z Jerozolimą — mieczem, klęską głodu i zarazą.[p] **14** I z ostatka Judy w ziemi egipskiej, który wchodzi, by się tam osiedlić jako przybysze,[q] nikt nie ocaleje ani nie pozostanie przy życiu, żeby wrócić do ziemi judzkiej,

ROZDZ. 44

a Jer 43:7
b Eze 29:10 Eze 30:6
c Jer 2:16 Eze 30:18
d Iz 19:13 Jer 46:14 Eze 30:16 Oz 9:6
e Jer 44:15 Eze 29:14 Eze 30:14
f 2Kl 25:10 2Kn 36:17 Jer 39:8 Jer 52:14
g Jer 9:11 Lam 1:1
h Jer 11:17
i Pwt 13:6 Pwt 29:26 Pwt 32:17 Jer 19:4 Jer 22:9
j 2Kn 36:15 Iz 65:2 Jer 7:25 Jer 25:4 Jer 26:5 Jer 29:19 Jer 35:15
k Jer 16:18
l 2Kn 36:16 Ps 81:11
m Jer 19:13
n Kpl 26:28 Jer 42:18
o Iz 6:11 Jer 35:17 Jer 39:8 Jer 52:14
p Lb 16:38 Jer 7:19
q Wj 34:7

szpalta 2

a Wj 20:5 Pwt 32:16 Jer 25:6 1Ko 10:20
b 1Kl 9:7 Jer 24:9 Jer 42:18
c Ezd 9:13 Neh 9:18 Dn 9:6
d 2Kl 21:20 2Kl 24:9
e 1Kl 11:3 1Kl 21:25
f Jer 44:15
g Ps 51:17
h Prz 28:14 Jer 36:24
i Neh 9:26
j Pwt 6:2 Ezc 20:13
k Kpl 17:10 Kpl 20:5 Jer 21:10 Am 9:4
l Jer 42:15
m Eze 30:13
n Jer 42:22
o Jer 42:18

p Jer 21:9; Jer 24:10; Jer 43:11; q Iz 30:2.

ku której kierują pragnienie swej duszy, by wrócić i tam mieszkać;[a] bo nie wrócą, z wyjątkiem niektórych ocalałych’”.

15 A wszyscy mężczyźni, którzy wiedzieli, że ich żony sprawiają, iż wznosi się dym ofiarny dla innych bogów,[b] i wszystkie żony, które stały jako wielki zbór, i cały lud mieszkający w ziemi egipskiej,[c] w Patros,[d] odpowiedzieli Jeremiaszowi, mówiąc: **16** „Jeśli chodzi o słowo, które wypowiedziałeś do nas w imieniu Jehowy, nie słuchamy cię;[e] **17** lecz z całą pewnością spełnimy każde słowo, które wyszło z naszych ust,[f] i będziemy sprawiać, by dla ‚królowej niebios’[g] wznosił się dym ofiarny, i wylewać dla niej ofiary płynne,[h] tak jak my sami[i] i nasi praojcowie,[j] nasi królowie[k] i nasi książęta czynili w miastach Judy i na ulicach Jerozolimy, gdy byliśmy syci chleba i dobrze się nam wiodło, i nie oglądaliśmy żadnego nieszczęścia.[l] **18** A od czasu, gdy przestaliśmy sprawiać, by dla ‚królowej niebios’[m] wznosił się dym ofiarny, i wylewać dla niej ofiary płynne, wszystkiego nam brakuje i giniemy od miecza i klęski głodu.[n]

19 „A gdy sprawiałyśmy, by dla ‚królowej niebios’[o] wznosił się dym ofiarny, i byłyśmy skłonne wylewać dla niej ofiary płynne,[p] czyż to bez pytania się naszych mężów piekłyśmy dla niej placki ofiarne, by sporządzić jej wizerunek i wylewać dla niej ofiary płynne?”[q]

20 Wtedy Jeremiasz przemówił do całego ludu, do krzepkich mężczyzn i do żon oraz do całego ludu, który odpowiadał mu słowem, i rzekł: **21** „Jeśli chodzi o dym ofiarny, którym kadziliście w miastach Judy i na ulicach Jerozolimy,[a] wy[b] i wasi praojcowie,[c] wasi królowie[d] i wasi książęta[e] oraz lud tej ziemi, czyż nie na to wspomniał Jehowa i czyż nie to przyszło mu do serca?[f] **22** Toteż Jehowa już nie mógł dłużej tego znosić z powodu niegodziwości waszych postępków, z powodu obrzydliwości, których się dopuściliście,[g] i tak wasza ziemia stała się miejscem spustoszonym i dziwowiskiem oraz przekleństwem, bez żadnego mieszkańca, jak to jest dzisiaj.[h] **23** Ponieważ sprawialiście, by wznosił się dym ofiarny,[i] i grzeszyliście przeciw Jehowie,[j] i nie byliście posłuszni głosowi Jehowy,[k] i nie chodziliście według jego prawa[l] i jego ustaw oraz jego przypomnień, więc spotkało was to nieszczęście, jak to jest dzisiaj”.[m]

24 Jeremiasz rzekł jeszcze do całego ludu i do wszystkich kobiet: „Słuchaj słowa Jehowy, cała Judo, która jesteś w ziemi egipskiej.[n] **25** Oto, co rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: ‚Wy i wasze żony,[o] również wy, kobiety, oznajmiacie swymi ustami (a swymi rękami już spełniliście), mówiąc: „Niezawodnie dochowamy ślubów, które złożyliśmy,[p] że będziemy sprawiać, by dla ‚królowej niebios’[q] wznosił się dym ofiarny, i wylewać dla niej ofiary płynne”.[r] Wy, kobiety, niezawodnie będziecie spełniać swe śluby i niezawodnie będziecie dochowywać swych ślubów’.

26 „Dlatego słuchaj słowa Jehowy, cała Judo, która mieszkasz w ziemi egipskiej:[s] ‚„Oto przysiągłem na swoje wielkie imię[t] — rzekł Jehowa — że moje

ROZDZ. 44

a Jer 22:27
b Pwt 13:6 Pwt 13:8 Jer 44:9
c Jer 43:7
d Jer 44:1
e Prz 21:29 Iz 3:9 Jer 6:16 Jer 44:5
f Lb 30:12 Ps 17:10 Prz 1:31
g Pwt 4:19 Pwt 17:3 Jer 44:19
h Pwt 32:38 Jer 7:18
i Jer 32:29
j 2Kl 17:16 Neh 9:34 Ps 106:6
k 2Kl 23:26 2Kn 36:12 Dn 9:8
l Wj 16:3
m Pwt 4:19 Jer 7:18
n Hi 21:14 Ps 73:12
o Pwt 4:19 Jer 44:17
p Iz 57:6 Jer 7:18
q Lb 30:11 Lb 30:14 2Kn 21:6

szpalta 2

a Jer 11:13 Eze 16:24
b 1Kl 14:22
c 1Kl 11:33 Ps 79:8
d 1Kl 15:3 2Kn 21:11 2Kn 25:14 2Kn 33:3 Jer 44:17
e Jer 32:32 Eze 8:12
f Oz 7:2 Am 8:7
g Eze 7:3
h 1Kl 9:8 Ps 107:34 Jer 25:11 Lam 2:15 Eze 11:21 Eze 33:29
i Jer 44:8
j Lam 1:8
k 2Kn 36:16 Jer 44:5
l Ps 119:150
m 1Kl 9:9 Neh 13:18 Dn 9:11
n Jer 43:7 Jer 46:14
o Jer 44:15
p Iz 30:1 Iz 65:2

q Pwt 4:19; Pwt 17:3; Jer 7:18; **r** Jer 44:17; **s** Jer 43:7; **t** Rdz 22:16; Heb 6:13.

imię już nie będzie wzywane ustami żadnego męża judzkiego,[a] mówiącego: ‚Jako żyje Wszechwładny Pan, Jehowa!'[b] — w całej ziemi egipskiej. **27** Oto czuwam ku ich nieszczęściu, a nie ku dobru;[c] i wszyscy mężowie judzcy, którzy są w ziemi egipskiej, ginąć będą od miecza i od klęski głodu, aż wyginą.[d] **28** Ci zaś, którzy ujdą przed mieczem, powrócą z ziemi egipskiej do ziemi judzkiej, nieliczni;[e] a wszyscy z ostatka Judy, którzy przybywają do ziemi egipskiej, by zamieszkać tam jako przybysze, poznają, czyje słowo się sprawdza — moje czy ich''".[f]

29 „‚A oto znak dla was[g] — brzmi wypowiedź Jehowy — że zwracam uwagę na was w tym miejscu, byście poznali, iż moje słowa z całą pewnością sprawdzą się na was ku nieszczęściu:[h] **30** Tak rzekł Jehowa: „Oto wydaję faraona Chofrę, króla Egiptu,[i] w rękę jego nieprzyjaciół i w rękę tych, którzy nastają na jego duszę,[j] tak jak wydałem Sedekiasza, króla Judy, w rękę Nebukadreccara, króla Babilonu, jego nieprzyjaciela i tego, który nastawał na jego duszę''".[k]

45 Słowo, które prorok Jeremiasz oznajmił Baruchowi,[l] synowi Neriasza, gdy ten w czwartym roku Jehojakima,[m] syna Jozjasza, króla Judy, spisywał w księdze te oto słowa z ust Jeremiasza,[n] mówiące:

2 „Oto, co Jehowa, Bóg Izraela, rzekł o tobie, Baruchu: **3** ‚Powiedziałeś: „Biada mi teraz,[o] bo Jehowa dodał smutek do mego bólu! Zmęczyłem się wzdychaniem i nie znalazłem miejsca na odpoczynek"'.[p]

4 „Masz mu tak powiedzieć: ‚Tak rzekł Jehowa: „Oto, co zbudowałem, burzę, a co zasadziłem, wykorzeniam, po prostu całą tę ziemię.[a] **5** A ty szukasz dla siebie wielkich rzeczy.[b] Nie szukaj"'.[c]

„‚Oto bowiem sprowadzam nieszczęście na wszelkie ciało[d] — brzmi wypowiedź Jehowy — a tobie dam twoją duszę jako łup we wszystkich miejscach, do których byś poszedł'".[e]

46 Oto, co doszło do proroka Jeremiasza jako słowo od Jehowy o narodach:[f] **2** W sprawie Egiptu,[g] o wojsku faraona Necho, króla egipskiego,[h] który się znalazł nad rzeką Eufrat pod Karkemisz,[i] a którego Nebukadreccar, król Babilonu, pokonał w czwartym roku Jehojakima,[j] syna Jozjasza, króla Judy: **3** „Ustawcie puklerz i wielką tarczę i przystąpcie do bitwy.[k] **4** Zaprzęgajcie konie, wsiadajcie, jeźdźcy, i ustawcie się z założonym hełmem. Wypolerujcie dzidy. Przywdziejcie pancerze.[l]

5 „‚Dlaczego zobaczyłem ich przerażonych? Zawracają, a ich mocarze są roztrzaskani; i faktycznie uciekli, i się nie odwrócili.[m] Trwoga dookoła'[n] — brzmi wypowiedź Jehowy. **6** ‚Niech szybki nie próbuje zbiec i niech mocarz nie próbuje ujść.[o] Na północy[p] nad brzegiem rzeki Eufrat potknęli się i upadli'.[q]

7 „Któż to wzbiera jak Nil, jak rzeki, których wody się burzą?[r] **8** Egipt wzbiera jak Nil,[s] a wody burzą się jak rzeki.[t] I mówi: ‚Podniosę się. Pokryję ziemię. Bez trudu zniszczę miasto i jego mieszkańców'.[u] **9** Ruszajcie, konie, i jedźcie szaleńczo, rydwany! I niech wyruszą mocarze, z Kusz[v] i Put,[w]

ROZDZ. 44

a Eze 20:39
b Iz 48:2
Jer 5:2
c Jer 1:10
Jer 4:18
Jer 5:19
Jer 11:17
Jer 21:10
Jer 31:28
Eze 7:6
d Jer 44:12
e Kpl 26:44
Iz 27:13
Jer 44:14
f Ps 33:11
Iz 55:11
g 1Sm 2:34
1Sm 10:7
2Kl 20:9
h Iz 40:8
i Jer 46:25
Eze 29:3
Eze 30:10
j Jer 43:12
Jer 46:24
k 2Kl 25:7
Jer 34:21
Jer 39:5
Jer 52:9

ROZDZ. 45

l Jer 32:12
Jer 43:3
m Jer 25:1
Jer 36:1
n Jer 36:4
Jer 36:32
o Jer 15:10
p Jer 8:18

szpalta 2

a Iz 5:5
Jer 31:28
b Rz 12:16
1Ko 7:31
1Tm 6:6
Heb 13:5
c Flp 1:10
d Iz 66:16
Jer 25:26
Sof 3:8
e Jer 21:9
Jer 39:18
Jer 43:6

ROZDZ. 46

f Jer 1:10
Jer 25:15
g Jer 25:19
Eze 29:2
Eze 32:2
h 2Kl 23:29
2Kn 35:20
i Iz 10:9
j 2Kl 23:36
2Kn 36:5
Jer 25:1
Jer 36:1
k Jer 51:11
l 1Sm 17:5
m 2Kl 7:7
n Iz 19:16
Jer 6:25
Jer 49:29
Eze 32:10

o Ps 33:16; **p** Jer 1:14; Jer 6:1; Jer 25:9; **q** 2Kl 24:7; Iz 8:15; **r** Iz 8:7; Jer 47:2; **s** Eze 29:3; **t** Eze 32:2; **u** 2Kn 35:20; **v** Rdz 10:6; 1Kn 1:8; **w** Eze 27:10; Eze 38:5; Nah 3:9.

którzy posługują się tarczą, oraz Ludyjczycy,[a] którzy posługują się łukiem i go napinają.

10 „A ów dzień należy do Wszechwładnego Pana, Jehowy Zastępów, dzień pomsty do pomszczenia się na jego wrogach.[b] I miecz pożre i się zasyci, i napije się do woli ich krwi, bo Wszechwładny[c] Pan, Jehowa Zastępów, ma ofiarę[d] w ziemi północnej nad rzeką Eufrat.[e]

11 „Wyrusz do Gileadu i nabądź balsamu,[f] dziewicza córo egipska.[g] Na próżno namnożyłaś sobie leków. Nie ma dla ciebie żadnego polepszenia.[h] **12** Narody usłyszały twoją hańbę,[i] a twój krzyk napełnił kraj.[j] Bo się potknęli, mocarz o mocarza.[k] Obaj razem upadli".

13 Słowo, które Jehowa rzekł do proroka Jeremiasza o tym, że nadciąga Nebukadreccar, król Babilonu, by pobić ziemię egipską:[l] **14** „Opowiedzcie to w Egipcie i ogłoście to w Migdol,[m] ogłoście to również w Nof[n] i w Tachpanches.[o] Mówcie: ‚Stań i przygotuj się,[p] bo miecz pożerać będzie dookoła ciebie.'[q] **15** Dlaczego twoi mocarze zostali porwani?[r] Nie oparli się, bo to Jehowa ich usunął.[s] **16** Raz za razem wielu się potyka. I upadają. A mówią jeden do drugiego: „Wstań i wróćmy do naszego ludu i do ziemi naszych krewnych z powodu okrutnego miecza"'. **17** Tam obwieścili: ‚Faraon, król Egiptu — to tylko hałas.[t] Przepuścił okres świąteczny'.[u]

18 „‚Jako żyję — brzmi wypowiedź Króla, którego imię Jehowa Zastępów[v] — nadciągając, będzie jak Tabor[w] między górami i jak Karmel[x] nad morzem. **19** Przygotuj sobie toboły na wygnanie[y] — mieszkanko, córo[z] egipska. Nof[a] bowiem stanie się dziwowiskiem i zostanie podpalone, żeby nie miało żadnego mieszkańca.[b] **20** Egipt to bardzo piękna jałówka. Moskit na pewno przyleci przeciw niej z północy.[c] **21** Ponadto najemni żołnierze pośrodku niego są jak tuczne cielęta.[d] Lecz oni także się usunęli;[e] razem uciekli. Nie oparli się.[f] Przyszedł bowiem na nich dzień nieszczęścia, czas zwrócenia na nich uwagi'.[g]

22 „‚Głos jego jest jak głos sunącego węża;[h] bo pójdą pełni energii życiowej i z siekierami przybędą do niego, jak zbierający drewno. **23** Zetną jego las[i] — brzmi wypowiedź Jehowy — gdyż nie dałoby się go przebyć. Bo stali się liczniejsi niż szarańcza[j] i jest ich bez liku. **24** Córa[k] egipska się zawstydzi. Zostanie wydana w rękę ludu z północy'.[l]

25 „Jehowa Zastępów, Bóg Izraela, powiedział: ‚Oto zwracam uwagę na Amona[m] z No[n] i na faraona, jak również na Egipt i na jego bogów,[o] i na jego królów,[p] tak, na faraona i na wszystkich, którzy mu ufają'.[q]

26 „‚I wydam ich w rękę tych, którzy nastają na ich duszę, i w rękę Nebukadreccara, króla Babilonu,[r] i w rękę jego sług; a potem będzie zamieszkany jak za dawnych dni'[s] — brzmi wypowiedź Jehowy.

27 „‚A ty się nie lękaj, mój sługo Jakubie, i nie bądź przerażony, Izraelu.[t] Bo oto wybawiam ciebie z daleka i twoje

ROZDZ. 46

a Rdz 10:13 1Kn 1:11 Iz 66:19 Eze 30:5

b Iz 13:6 Jl 1:15 Jl 2:1 Sof 1:14

c Ps 141:8

d Pwt 32:42 Iz 34:6 Eze 39:17 Sof 1:7

e 2Kl 24:7

f Rdz 37:25 Jer 8:22 Jer 51:8

g Iz 47:1 Jer 14:17

h Jer 30:12 Eze 30:21

i Eze 32:9

j Jer 49:21

k Iz 19:2

l Jer 43:10 Eze 29:19 Eze 30:10

m Jer 44:1 Eze 29:10 Eze 30:6

n Iz 19:13 Jer 2:16 Oz 9:6

o Jer 43:7 Eze 30:18

p Jer 6:4 Jl 3:9

q Iz 34:6 Jer 2:30 Jer 12:12 Jer 46:10

r Wj 15:10 Sdz 5:21 Ps 18:4

s Ps 18:14 Ps 44:2 Ps 68:2

t 1Kl 20:11 Prz 12:24 Kzn 3:8

u Eze 29:3

v Iz 48:2 Jer 44:26 Jer 48:15 Mal 1:14

w Joz 19:22 Sdz 4:6 Ps 89:12

x 1Kl 18:42

y Eze 12:3

z Jer 48:18

szpalta 2

a Jer 44:1

b Eze 32:15 Sof 2:5

c Jer 1:14; Jer 47:2; **d** Jer 50:27; **e** Jer 46:5; **f** Jer 46:15; **g** Ps 37:13; **h** Iz 29:4; **i** Eze 20:46; **j** Sdz 6:5; Sdz 7:12; Nah 3:17; **k** Jer 46:11; **l** Jer 1:15; Jer 47:2; Eze 30:10; **m** Nah 3:8; **n** Eze 30:14; **o** Wj 12:12; Iz 19:1; Jer 43:13; **p** 2Kl 7:6; **q** Iz 20:5; Iz 30:2; Iz 31:1; Jer 17:5; Jer 42:14; **r** Jer 43:11; Jer 44:30; Eze 32:11; **s** Eze 29:14; **t** Iz 41:13; Iz 43:1; Iz 44:2; Jer 30:10.

potomstwo z ziemi ich niewoli.[a] I powróci Jakub, i nie będzie niepokojony, i nie będzie miał trosk, i nie będzie nikogo, kto by przyprawiał o drżenie.[b] **28** Ty zatem się nie lękaj, mój sługo Jakubie — brzmi wypowiedź Jehowy — bo ja jestem z tobą.[c] Dokonam bowiem zagłady pośród wszystkich narodów, do których cię rozproszyłem,[d] lecz jeśli chodzi o ciebie, nie dokonam zagłady.[e] Będę jednak musiał odpowiednio cię ukarać[f] i żadną miarą nie pozostawię cię bez ukarania' ".[g]

47 Słowo Jehowy, które doszło do proroka Jeremiasza o Filistynach,[h] zanim faraon pobił Gazę.[i] **2** Tak rzekł Jehowa:

„Oto wody podnoszą się[j] z północy[k] i stały się wezbranym potokiem. I zaleją kraj oraz to, co go napełnia, miasto i jego mieszkańców.[l] I ludzie krzyczeć będą, a każdy mieszkaniec kraju będzie musiał wyć.[m] **3** Na odgłos uderzających kopyt jego ogierów,[n] na turkot jego rydwanów wojennych,[o] dudnienie jego kół,[p] ojcowie nie obrócą się ku synom, gdyż opadną im ręce **4** z powodu dnia, który nadchodzi, by złupić wszystkich Filistynów,[q] by z Tyru[r] i z Sydonu[s] zgładzić każdego ocalałego, który pomagał.[t] Bo Jehowa łupi Filistynów[u] — którzy pozostali z wyspy Kaftor.[v] **5** Na Gazę[w] przyjdzie wyłysienie.[x] Aszkelon[y] został zmuszony do milczenia. Ostatku z ich niziny, jak długo będziesz robił na sobie nacięcia?[z]

6 „Ach, mieczu Jehowy![a] Jak długo nie będziesz spoczywał? Wsuń się do pochwy.[b] Uspokój się i milcz.

7 „Jak może on spoczywać, skoro sam Jehowa wydał mu nakaz? Jest skierowany na Aszkelon i na wybrzeże morskie.[a] Na to go przeznaczył".

48 Oto, co o Moabie[b] rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela:[c] „Biada Nebo,[d] bo zostało złupione! Kiriataim[e] doznało zawstydzenia, zostało zdobyte. Bezpieczne wzniesienie zostało okryte wstydem i wprawione w przerażenie.[f] **2** Nie ma już sławy Moabu.[g] W Cheszbonie[h] obmyślono przeciwko niemu nieszczęście: ‚Chodźcie i wytrćmy go, by nie był narodem'.[i]

„Ty także, Madmenie, masz milczeć. Za tobą idzie miecz. **3** Odgłos krzyku dobiega z Choronaim,[j] złupienie i wielka klęska. **4** Moab doznał klęski.[k] Jego maleństwa sprawiły, że słychać krzyk. **5** Bo drogą wiodącą do Luchit[l] wstępuje się z płaczem — jest płacz. Bo na drodze wiodącej w dół z Choronaim słyszano przeraźliwy krzyk z powodu tej klęski.[m]

6 „Uciekajcie; ocalcie swe dusze[n] i macie się stać podobni do drzewa jałowcowego na pustkowiu.[o] **7** Ponieważ ufność pokładasz w swoich dziełach i skarbach, to i ty zostaniesz zdobyty.[p] A Kemosz[q] pójdzie na wygnanie,[r] jednocześnie jego kapłani i jego książęta.[s] **8** I wejdzie łupieżca do każdego miasta,[t] i nie będzie miasta, które zdołałoby ocaleć.[u] Nizina zaś zginie, a równina zostanie zniszczona — to, co powiedział Jehowa.

9 „Dajcie drogowskaz Moabowi, bo wyruszy, gdy będzie rozpadać się w ruiny;[v] a jego miasta

ROZDZ. 46
a Iz 11:11 Jer 23:3 Jer 32:37 Eze 39:27 Am 9:14
b Jer 23:6 Jer 33:16 Jer 50:19 Sof 2:7 Sof 3:20
c Ps 46:7 Iz 43:2 Jer 1:19 Jer 15:20 Jer 30:10 Rz 8:31
d Jer 25:9
e Jer 5:10 Jer 30:11 Am 9:8
f Jer 10:24 1Ko 11:32
g Heb 12:5 Obj 3:19

ROZDZ. 47
h Jer 25:20 Eze 25:15 Sof 2:4
i Rdz 10:19 1Kl 4:24 Am 1:6 Za 9:5
j Iz 8:7
k Jer 1:14 Jer 46:6
l 2Kl 24:7 Jer 8:16 Jer 46:7
m Jer 46:12
n Sdz 5:22 Prz 21:31 Jer 8:16
o Nah 2:4
p Eze 26:10 Nah 3:2
q Iz 14:31 Jer 25:20 Am 1:8 Sof 2:5
r Iz 23:1 Jer 25:22 Eze 26:2 Jl 3:4 Am 1:9
s Iz 23:4 Jer 27:3 Eze 28:21
t Eze 30:8
u Eze 25:16 Am 1:8
v Rdz 10:14 Pwt 2:23
w Sof 2:4
x Iz 15:2
y Jer 25:20 Za 9:5
z Kpł 21:5 Pwt 14:1 Jer 16:6 Jer 48:37
a Pwt 32:41 Eze 21:3
b Eze 21:30

szpalta 2
a Eze 25:16

ROZDZ. 48 **b** Rdz 19:37; **c** Iz 15:1; **d** Lb 32:38; **e** Joz 13:19; Eze 25:9; **f** Iz 15:2; Iz 16:12; **g** Iz 16:14; **h** Lb 32:37; Iz 16:8; **i** Ps 83:4; **j** Iz 15:5; Jer 48:34; **k** Lb 21:28; **l** Iz 15:5; **m** Lb 21:29; Iz 15:3; **n** Eze 18:23; **o** Hi 30:3; Jer 17:6; **p** Jer 9:23; Eze 7:19; Oz 10:13; **q** Lb 21:29; Sdz 11:24; 1Kl 11:7; 2Kl 23:13; **r** Iz 46:2; Jer 43:12; **s** Jer 49:3; **t** Jer 6:26; **u** Eze 25:9; **v** Iz 16:14.

staną się dziwowiskiem i nikt nie będzie w nich mieszkał.[a]

10 „Przeklęty niech będzie ten, kto zlecenie Jehowy wykonuje niedbale;[b] i przeklęty niech będzie ten, kto swój miecz powstrzymuje od krwi!

11 „Moabici już od samej młodości[c] zażywają spokoju i nie są niepokojeni na swych osadach.[d] Nie zostali przelani z jednego naczynia do drugiego naczynia i nie poszli na wygnanie. Dlatego w nich pozostał ich smak i nie zmienił się ich zapach.

12 „‚Oto więc nadchodzą dni — brzmi wypowiedź Jehowy — a poślę do nich tych, którzy przechylają naczynia, i przechylą ich;[e] i opróżnią ich naczynia, a ich wielkie dzbany porozbijają. **13** I Moabici będą się musieli wstydzić Kemosza,[f] tak jak ci z domu Izraela zawstydzili się Betel, swej ufności.[g] **14** Jakże śmiecie mówić: ‚Jesteśmy mocarzami[h] i wojownikami pełnymi energii życiowej'?'

15 „‚Moab został złupiony i wyruszono przeciw jego miastom.[i] A ich doborowi młodzieńcy poszli na rzeź'[j] — brzmi wypowiedź Króla, którego imię Jehowa Zastępów.[k]

16 „Klęska Moabitów się przybliża, a ich nieszczęście bardzo się śpieszy.[l] **17** Wszyscy wokół nich będą im współczuć — wszyscy, którzy znają ich imię.[m] Powiedzcie: ‚Jakże została złamana rózga siły, laska piękności!'[n]

18 „Zejdź z chwały i siądź w pragnieniu, mieszkanko, córo[o] Dibonu;[p] bo przeciwko tobie wyruszył łupieżca Moabu. Obróci w ruinę twoje warownie.[q]

19 „Stań i rozejrzyj się za drogą, mieszkanko Aroeru.[r] Zapytaj tego, który ucieka, i tę, która uchodzi. Powiedz: ‚Co się stało?'[a] **20** Moab okrył się wstydem, bo został wprawiony w przerażenie.[b] Wyj i krzycz. Powiedzcie w Arnonie,[c] że Moab został złupiony. **21** I sąd nadszedł na równinną krainę,[d] do Cholonu i Jahacu,[e] i przeciw Mefaatowi,[f] **22** i przeciw Dibonowi,[g] i przeciw Nebo,[h] i przeciw Bet-Diblataim, **23** i przeciw Kiriataim,[i] i przeciw Bet-Gamul, i przeciw Bet-Meon,[j] **24** i przeciw Keriot,[k] i przeciw Bocrze,[l] i przeciw wszystkim miastom ziemi Moabu, dalekim i bliskim.

25 „‚Ścięto róg Moabu[m] i złamano jego ramię'[n] — brzmi wypowiedź Jehowy. **26** ‚Upijcie go,[o] bo się pysznił na przekór Jehowie;[p] a Moab tarzał się w swych wymiocinach[q] i to on stał się przedmiotem szyderstwa.

27 „‚A czyż Izrael nie stał się dla ciebie przedmiotem szyderstwa?[r] Albo czy przychwycono go wśród jawnych złodziei?[s] Bo wzdrygałeś się, ilekroć mówiłeś przeciw niemu.

28 „‚Opuśćcie miasta i przebywajcie na urwistej skale,[t] mieszkańcy Moabu, i stańcie się podobni do gołębia, który wije swe gniazdo w okolicy wlotu do jamy'".[u]

29 „Słyszeliśmy o pysze Moabu[v] — jest on bardzo wyniosły — o jego wywyższaniu się i o jego pysze, i o jego wyniosłości, i o pyszałkowatości jego serca".[w]

30 „‚Sam poznałem jego furię — brzmi wypowiedź Jehowy — i tak już nie będzie; jego czczą

ROZDZ. 48

a Sof 2:9
b Lb 31:15 Sdz 5:23 1Sm 15:19 1Kl 20:42
c Ps 123:4 Prz 1:32
d Sof 1:12
e Eze 25:9
f Sdz 11:24 1Kl 11:7 Iz 45:16
g 1Kl 12:29 Oz 10:15 Am 5:5
h Ps 33:16 Prz 8:13 Prz 15:25 Kzn 9:11 Iz 2:12 Iz 16:6
i Iz 16:14 Jer 48:8
j Iz 34:2
k Ps 24:8 Jer 46:18 Dn 4:37 Mal 1:14
l Pwt 32:35 Iz 16:14 Eze 12:28 Eze 25:11
m Rz 1:32
n Iz 9:4 Iz 14:4
o Iz 47:1 Jer 46:19
p Lb 21:30 Joz 13:17 Iz 15:2
q Jer 48:8
r Lb 32:34 Pwt 2:36 2Sm 24:5 1Kn 5:8

szpalta 2

a 1Sm 4:14
b Iz 15:5
c Lb 21:13 Joz 13:9 Sdz 11:18 Iz 16:7
d Sof 2:9
e Lb 21:23 Sdz 11:20 Iz 15:4
f Joz 13:18 Joz 21:37 1Kn 6:79
g Lb 32:34 Jer 48:18
h Lb 32:3 1Kn 5:8
i Lb 32:37 Jer 48:1
j Lb 32:38 Joz 13:17 Eze 25:9
k Am 2:2
l Pwt 4:43
m Ps 75:10
n Hi 38:15 Ps 10:15 Ps 37:17 Eze 30:21

o Ps 75:8; Jer 25:15; **p** Jer 48:42; Eze 35:13; **q** Iz 19:14; **r** Ps 44:13; Prz 24:17; Lam 2:15; Sof 2:8; **s** Jer 2:26; **t** Sdz 6:2; **u** Lb 24:21; Ps 55:6; PnP 2:14; Jer 49:16; **v** Ps 94:2; Prz 8:13; Iz 16:6; Sof 2:10; **w** Hi 40:12; Prz 18:12; Iz 25:11; Jak 4:6.

gadaninę[a] – już tak nie postąpią.[b] **31** Dlatego będę wył nad Moabem i będę krzyczał z powodu całego Moabu.[c] Z powodu mieszkańców Kir-Cheres[d] będzie się wzdychać.

32 „‚Bardziej niż opłakują Jazer,[e] będę opłakiwał ciebie, winorośli Sibmy.[f] Twoje bujne latorośle przedostały się za morze. Sięgnęły do morza, do Jazeru.[g] Na twój letni owoc[h] i na twoje winobranie spadł łupieżca.[i] **33** A radość i wesele odjęto od sadu i od ziemi moabskiej.[j] I sprawiłem, że z winnej tłoczni zniknęło wino.[k] Nikt nie będzie deptał z wykrzykiwaniem. Wykrzykiwanie nie będzie wykrzykiwaniem’ ”.[l]

34 „‚Od krzyku w Cheszbonie[m] wydali swój głos[n] aż do Eleale,[o] aż do Jahacu,[p] od Coaru[q] aż do Choronaim,[r] do Eglat-Szeliszia;[s] bo nawet wody Nimrim[t] staną się pustkowiami. **35** I spowoduję, że zniknie z Moabu – brzmi wypowiedź Jehowy – ten, kto przynosi dar ofiarny na wyżynę, i ten, kto sprawia, iż wznosi się dym ofiarny dla jego boga.[u] **36** Dlatego moje serce będzie jęczeć nad Moabem jak flety;[v] również nad mieszkańcami Kir-Cheres[w] serce moje będzie jęczeć jak flety. Dlatego obfitość, którą wydawał, zniknie.[x] **37** Bo na każdej głowie jest łysina,[y] a każda broda jest ostrzyżona.[z] Na wszystkich rękach są nacięcia,[a] a na biodrach jest wór!’ ”[b]

38 „‚Na wszystkich dachach Moabu i na jego placach – wszędzie jest zawodzenie;[c] bo rozbiłem Moab jak naczynie, w którym nie ma się upodobania’[d] – brzmi wypowiedź Jehowy. **39** ‚Jakże się przeraził! Wyjcie! Jakże Moab podał tyły! Zawstydził się.[a] I stał się Moab przedmiotem szyderstwa i czymś przerażającym dla wszystkich wokół niego’ ”.

40 „Bo tak rzekł Jehowa: ‚Oto jak orzeł, który nagle atakuje,[b] tak ktoś rozłoży skrzydła nad Moabem.[c] **41** Miasta zostaną zdobyte, a jego umocnione miejsca – zajęte. Serce mocarzy Moabu stanie się w owym dniu jak serce żony mającej bóle porodowe’ ”.[d]

42 „‚I Moab zostanie unicestwiony, żeby nie był ludem,[e] bo pysznił się na przekór Jehowie.[f] **43** Groza i jama, i pułapka na ciebie, mieszkańcu Moabu’[g] – brzmi wypowiedź Jehowy. **44** ‚Każdy, kto ucieka przed grozą, wpadnie w jamę, a kto wyjdzie z jamy, zostanie schwytany w pułapkę’.[h]

„‚Sprowadzę bowiem na niego, na Moab, rok, w którym zwrócę na nich uwagę’[i] – brzmi wypowiedź Jehowy. **45** ‚W cieniu Cheszbonu zatrzymali się uciekający, pozbawieni mocy. Bo ogień wyjdzie z Cheszbonu,[j] a płomień z Sychona;[k] i strawi skronie Moabu oraz ciemię synów zgiełku’.[l]

46 „‚Biada ci, Moabie![m] Lud Kemosza[n] zginął. Bo wzięto twoich synów jako jeńców i twoje córki jako branki. **47** A pod koniec dni zbiorę jeńców Moabu’[o] – brzmi wypowiedź Jehowy. ‚Dotąd sąd nad Moabem’ ”.[p]

49 Oto, co w sprawie synów Ammona[q] rzekł Jehowa: „Czyż Izrael nie ma synów albo czyż nie ma spadkobiercy?

ROZDZ. 48

a Iz 16:6 Iz 44:25 Jer 50:36
b Ps 33:10 Prz 21:30
c Iz 15:5
d 2Kl 3:25 Iz 16:7
e Lb 21:32 Lb 32:35 Joz 21:39
f Lb 32:38 Joz 13:19 Iz 16:8
g Joz 13:25
h Jer 40:10
i Iz 16:9 Jer 48:8
j Jer 25:10 Jl 1:12
k Iz 5:10 Iz 7:23
l Iz 16:10 Jer 25:30
m Lb 21:25 Joz 13:17 Jer 48:2
n Iz 15:4
o Lb 32:37 Iz 16:9
p Lb 21:23 Pwt 2:32 Sdz 11:20
q Pwt 34:3
r Jer 48:3
s Iz 15:5
t Iz 15:6
u Lb 22:40 Iz 16:12
v Iz 15:5 Iz 16:11 Mt 9:23
w Jer 48:31
x Prz 11:4 Prz 18:11 Iz 15:7 Jer 17:11
y Jer 16:6 Jer 47:5 Mi 1:16
z Iz 7:20 Iz 15:2
a Kpł 19:28 1Kl 18:28 Jer 47:5
b Rdz 37:34 Eze 27:31 Dn 9:3
c Iz 15:3 Iz 22:1
d Jer 22:28 Oz 8:8

szpalta 2

a Iz 20:4
b Pwt 28:49 Lam 4:19 Oz 8:1 Hab 1:8
c Iz 8:8 Jer 49:22
d Iz 13:8 Iz 21:3 Jer 49:22 Mi 4:9 1Ts 5:3

e Ps 83:4; Iz 7:8; Jer 30:11; **f** Hi 9:4; Prz 16:18; Jer 48:29; **g** Ps 11:6; Iz 24:17; **h** 1Kl 19:17; 1Kl 20:30; Am 2:14; Am 5:19; **i** Iz 10:3; **j** Lb 21:28; Am 2:2; **k** Lb 21:26; Pwt 2:26; Joz 13:21; **l** Lb 24:17; **m** Lb 21:29; **n** Sdz 11:24; 1Kl 11:7; 2Kl 23:13; Jer 48:7; **o** Jer 49:6; Jer 49:39; **p** Eze 25:11; **ROZDZ. 49** **q** Rdz 19:38; Pwt 2:19; 2Kn 20:1; Neh 2:19.

Dlaczego Malkam[a] posiadł Gada,[b] a jego lud osiedlił się w miastach Izraela?"[c]

2 „‚Oto więc nadchodzą dni — brzmi wypowiedź Jehowy — a sprawię, że będzie słyszany wojenny sygnał alarmowy[d] przeciw Rabbie[e] synów Ammona; i stanie się ona kopcem bezludnego pustkowia,[f] a jej zależne miejscowości[g] zostaną podpalone ogniem'.[h]

„‚A Izrael posiądzie tych, którzy mają go w posiadaniu'[i] — rzekł Jehowa.

3 „‚Wyj,[j] Cheszbonie,[k] bo Aj zostało złupione! Krzyczcie, zależne miejscowości Rabby. Opaszcie się worem.[l] Zawódźcie i wędrujcie po kamiennych zagrodach, bo Malkam pójdzie na wygnanie,[m] jego kapłani i jego książęta — wszyscy razem.[n] **4** Dlaczego chełpisz się nizinami, swą opływającą niziną,[o] córo niewierna, ty, która ufasz swym skarbom,[p] mówiąc: „Kto przyjdzie do mnie?"'"[q]

5 „‚Oto sprowadzam na ciebie coś przerażającego[r] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego[s] Pana, Jehowy Zastępów — od wszystkich wokół ciebie. I zostaniecie rozproszeni, każdy w swoją stronę,[t] i nikt nie będzie zbierał uciekających'".

6 „‚Lecz potem pozbieram jeńców spośród synów Ammona'[u] — brzmi wypowiedź Jehowy".

7 Oto, co w sprawie Edomu rzekł Jehowa Zastępów: „Czyż nie ma już mądrości[v] w Temanie?[w] Czy rada zginęła spośród odznaczających się zrozumieniem? Czy ich mądrość uległa rozkładowi?[x] **8** Uciekajcie![y] Usuńcie się! Zejdźcie w głąb, by zamieszkać,[z] mieszkańcy Dedanu![a] Bo sprowadzę nań nieszczęście Ezawa, czas, w którym zwrócę na niego uwagę.[a] **9** Gdyby przyszli do ciebie dokonujący winobrania, czyż nie pozostawiliby jakichś resztek? Gdyby nocą przyszli złodzieje, zniszczyliby tylko tyle, ile by chcieli.[b] **10** Ja zaś ogołocę Ezawa.[c] Odsłonię jego kryjówki[d] i nikt nie zdoła się ukryć.[e] Jego potomstwo i bracia oraz sąsiedzi zostaną złupieni[f] i już go nie będzie.[g] **11** Ty opuść swych chłopców nie mających ojca.[h] Ja zachowam ich przy życiu i we mnie twoje wdowy będą pokładać ufność".[i]

12 Bo tak rzekł Jehowa: „Oto chociaż nie mają zwyczaju pić z tego kielicha, niechybnie wypiją.[j] A ty, czyż będziesz pozostawiony całkowicie bez ukarania? Nie pozostaniesz bez ukarania, bo niechybnie będziesz pił".[k]

13 „Przysiągłem bowiem na samego siebie'[l] — brzmi wypowiedź Jehowy — że Bocra[m] stanie się po prostu dziwowiskiem,[n] hańbą, spustoszeniem i przekleństwem, a wszystkie jej miasta staną się spustoszonymi miejscami po czas niezmierzony".[o]

14 Usłyszałem wieść od Jehowy i posłany został wysłannik pomiędzy narody, mówiący: „Zbierzcie się i wyruszcie przeciwko niemu, i powstańcie do bitwy".[p]

15 „Oto bowiem uczyniłem cię małym pośród narodów, wzgardzonym wśród ludzi.[q] **16** Drżenie, które wzbudzałeś, zwiodło cię, zuchwalstwo twego serca,[r] ty, który przebywasz w rozpadlinach urwistej skały, który

ROZDZ. 49

a 1Kl 11:5 1Kl 11:33 2Kl 23:13 Sof 1:5
b Am 1:13
c Ps 9:6
d Jer 4:19
e Pwt 3:11 Joz 13:25 Eze 25:5 Am 1:14
f Eze 21:20
g Lb 21:25 Joz 17:11
h Sof 2:9
i Iz 14:2 Jer 50:19 Mi 7:14
j Iz 13:6
k Iz 15:4 Iz 16:8
l Iz 32:11 Jer 4:8 Jer 6:26
m 1Kl 11:5 1Kl 11:33 2Kl 23:13
n Jer 48:7 Am 1:15
o Jer 9:23
p Jer 48:7
q Jer 21:13
r Jer 48:41
s Jer 46:10
t Jer 46:5
u Jer 46:26
v Abd 8
w Rdz 36:11 1Kn 1:35 1Kn 1:36 Eze 25:13 Am 1:12
x Iz 29:14
y Jer 48:6 Jer 49:30
z Sdz 6:2 1Sm 13:6
a Iz 21:13 Jer 25:23

szpalta 2

a Mal 1:3
b Abd 5
c Abd 6 Mal 1:3
d Jer 23:24
e Am 9:3
f Abd 9
g Iz 17:14
h Ps 82:3
i Ps 68:5 Oz 14:3 Jak 1:27
j Jer 25:15 Jer 25:17 Jer 25:28 Lam 4:21 Abd 16
k Jer 25:29 Jer 46:28
l Rdz 22:16 Iz 45:23 Am 6:8

m Rdz 36:33; Iz 34:6; Iz 63:1; Jer 49:22; Am 1:12; **n** Jer 49:17; **o** Abd 18; Mal 1:3; **p** Abd 1; **q** Abd 2; **r** Abd 3.

zajmujesz szczyt wzgórza. Chociaż zakładasz swe gniazdo wysoko jak orzeł,[a] strącę cię stamtąd"[b] – brzmi wypowiedź Jehowy. **17** „I stanie się Edom dziwowiskiem.[c] Każdy przechodzący obok niego będzie patrzył zdziwiony i zagwiżdże ze względu na wszystkie jego plagi.[d] **18** Tak jak w wypadku zniszczenia Sodomy i Gomory oraz sąsiednich miejscowości[e] – rzekł Jehowa – nikt nie będzie tam mieszkał ani żaden z synów ludzkich nie osiedli się w nim jako przybysz.[f]

19 „Oto ktoś podejdzie jak lew[g] z bujnych gęstwin nad Jordanem do trwałego miejsca pobytu,[h] lecz w jednej chwili zmuszę go do ucieczki z niego.[i] A tego, który jest wybrany, ustanowię nad nim. Któż bowiem jest jak ja[j] i kto rzuci mi wyzwanie,[k] i któryż pasterz zdoła się ostać przed moim obliczem?[l] **20** Słuchajcie więc rady Jehowy, którą powziął przeciw Edomowi,[m] i jego zamysłów, które obmyślił przeciw mieszkańcom Temanu:[n] Z całą pewnością młode z trzody zostaną wywleczone. Z całą pewnością ze względu na nich sprawi, że ich miejsce zamieszkania będzie spustoszone.[o] **21** Na odgłos ich padania ziemia się zakołysała.[p] Rozlega się krzyk![q] Odgłos tego słyszano aż nad Morzem Czerwonym.[r] **22** Oto ktoś się wzniesie jak orzeł i rzuci w dół,[s] i rozłoży skrzydła nad Bocrą;[t] a serce mocarzy Edomu stanie się w owym dniu jak serce żony mającej bóle porodowe".[u]

23 W sprawie Damaszku:[v] „Chamat[w] i Arpad[x] zawstydziły się, bo usłyszały złą wiadomość. Rozpadły się.[y] Na morzu jest zatroskanie; nie potrafi ono pozostawać spokojne.[a] **24** Damaszek stracił odwagę. Rzucił się do ucieczki i opanowała go istna panika.[b] Ogarnęła go udręka i chwyciły go bóle porodowe, takie jak u kobiety rodzącej.[c] **25** Jak to się stało, że nie opuszczono miasta chwały, grodu radosnego uniesienia?[d]

26 „Dlatego jego młodzieńcy padną na placach, a wszyscy wojownicy zostaną w owym dniu zmuszeni do milczenia"[e] – brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów. **27** „I rozniecę ogień na murze Damaszku, i strawi on wieże mieszkalne Ben-Hadada".[f]

28 Oto, co w sprawie Kedaru[g] i królestwa Chacoru,[h] które pobił Nebukadreccar, król Babilonu,[i] rzekł Jehowa: „Powstańcie, wyruszcie do Kedaru i złupcie synów Wschodu.[j] **29** Ich namioty[k] i trzody[l] zostaną zabrane, ich płótna namiotowe[m] oraz wszystkie ich przedmioty. A wielbłądy[n] zostaną im porwane. I będzie się do nich wołać: ‚Trwoga dookoła!' "[o]

30 „Uciekajcie, umknijcie daleko; zejdźcie w głąb, by zamieszkać, mieszkańcy Chacoru"[p] – brzmi wypowiedź Jehowy. „Bo Nebukadreccar, król Babilonu,[q] powziął przeciwko wam radę i przeciwko wam obmyślił zamysł".

31 „Powstańcie, wyruszcie przeciw narodowi, który zażywa spokoju,[r] mieszkając bezpiecznie!"[s] – brzmi wypowiedź Jehowy.

„Nie ma on wrót ani zasuwy. Mieszkają osamotnieni.[t] **32** Ich wielbłądy[u] zaś staną się

ROZDZ. 49

a Hi 39:27
b Prz 15:25 Am 9:2 Abd 4
c Jer 49:13
d 1Kl 9:8 Jer 51:37 Sof 2:15
e Rdz 19:25 Pwt 29:23 Jer 50:40 Am 4:11 Sof 2:9
f Iz 34:10 Jer 49:33
g Jer 4:7 Za 11:3
h Jer 12:5
i Jer 50:44
j Wj 15:11 Ps 89:6 Ps 113:5
k Hi 40:2
l Hi 41:10 Ps 76:7 Nah 1:6
m Ps 33:11 Prz 19:21 Iz 46:10 Dz 4:28
n Abd 9
o Mal 1:4
p Eze 31:16
q Jer 50:46
r 1Kl 9:26
s Pwt 28:49 Jer 4:13 Oz 8:1
t Jer 48:40 Jer 49:13
u Iz 26:17
v Iz 17:1 Am 1:3
w Lb 13:21 2Kl 17:24 Iz 10:9 Za 9:2
x 2Kl 18:34
y Joz 2:11

szpalta 2

a Iz 57:20
b Ps 48:5
c Jer 6:24 Jer 48:41
d Jer 51:41
e Jer 50:30 Jer 51:4 Lam 2:21
f 2Kl 16:9 Am 1:4
g Rdz 25:13 1Kn 1:29 Iz 42:11 Jer 2:10 Eze 27:21
h Jer 49:33
i Jer 27:6
j Sdz 6:3
k Ps 120:5
l Iz 60:7
m Hab 3:7
n Sdz 6:5

o Ps 31:13; Jer 6:25; Jer 46:5; p Jer 49:28; q Jer 27:6; r Ps 123:4; Jer 48:11; s Iz 47:8; t Lb 23:9; Pwt 33:28; Mi 7:14; u Sdz 6:5.

zdobyczą, a mnóstwo ich dobytku – łupem. Rozproszę ich na wszystkie wiatry,[a] tych z przystrzyżonymi włosami na skroniach;[b] a ze wszystkich pobliskich regionów sprowadzę na nich nieszczęście" – brzmi wypowiedź Jehowy. **33** „I stanie się Chacor[c] legowiskiem szakali,[d] bezludnym pustkowiem po czas niezmierzony. Nikt nie będzie tam mieszkał ani żaden z synów ludzkich nie osiedli się w nim jako przybysz".[e]

34 Oto, co na początku królowania Sedekiasza,[f] króla Judy, doszło do proroka Jeremiasza jako słowo Jehowy o Elamie,[g] mówiące: **35** „Tak rzekł Jehowa Zastępów: ‚Oto łamię łuk Elamu,[h] początek ich potęgi. **36** I sprowadzę na Elam cztery wiatry z czterech krańców niebios.[i] I rozproszę ich na wszystkie te wiatry,[j] i nie będzie narodu, do którego by nie przyszli rozproszeni[k] z Elamu' ". **37** „Elamitów zaś roztrzaskam na oczach ich nieprzyjaciół i tych, którzy nastają na ich duszę; i sprowadzę na nich nieszczęście, mój płonący gniew"[l] – brzmi wypowiedź Jehowy. „I posyłać będę za nimi miecz, dopóki ich nie wytępię".[m] **38** „Postawię też swój tron w Elamie[n] i zgładzę tam króla i książąt" – brzmi wypowiedź Jehowy. **39** „I stanie się pod koniec dni,[o] że zbiorę jeńców Elamu"[p] – brzmi wypowiedź Jehowy.

50 Słowo o Babilonie,[q] o ziemi Chaldejczyków,[r] które Jehowa wyrzekł przez proroka Jeremiasza: **2** „Opowiedzcie to wśród narodów i ogłoście.[s] I podnieście sygnał;[t] ogłoście to. Niczego nie ukrywajcie. Mówcie: ‚Babilon zdobyty.[a] Bel okryty wstydem.[b] Merodach się przeraził. Wizerunki Babilonu okryte wstydem.[c] Jego gnojowe bożki się przeraziły'. **3** Bo nadciągnął przeciw niemu naród z północy.[d] Ten czyni z jego ziemi dziwowisko, tak iż nikt nie będzie w nim mieszkał.[e] Zarówno człowiek, jak i zwierzę domowe uciekli.[f] Odeszli".[g]

4 „W owych dniach i w tymże czasie[h] – brzmi wypowiedź Jehowy – przyjdą synowie Izraela, oni, a wraz z nimi synowie Judy.[i] Pójdą, pójdą z płaczem[j] i będą szukać Jehowy, swego Boga.[k] **5** Będą pytać o drogę na Syjon, z twarzami zwróconymi w tę stronę,[l] mówiąc: ‚Chodźmy i przyłączmy się do Jehowy w przymierzu trwającym po czas niezmierzony, które nie pójdzie w niepamięć'.[m] **6** Lud mój stał się trzodą ginących stworzeń.[n] Ich pasterze sprawili, że się błąkają.[o] Wyprowadzili je w góry.[p] Z góry przeszły na wzgórze. Zapomniały o swym miejscu odpoczynku.[q] **7** Wszyscy ci, którzy je napotykali, pożerali je,[r] a ich wrogowie powiedzieli:[s] ‚Nie będziemy winni,[t] gdyż oni zgrzeszyli przeciw Jehowie, miejscu przebywania prawości,[u] i przeciw nadziei swych praojców,[v] Jehowie' ".

8 „Uchodźcie spośród Babilonu i wyjdźcie z ziemi Chaldejczyków,[w] i stańcie się podobni do zwierząt idących na czele trzody.[x] **9** Oto bowiem wzbudzam i sprowadzam na Babilon zbór wielkich narodów z ziemi północnej[y] i te ustawią się

ROZDZ. 49

a Eze 5:10
b Kpł 19:27 Jer 9:26 Jer 25:23
c Jer 49:28
d Jer 9:11 Jer 10:22 Mal 1:3
e Jer 50:39
f 2Kl 24:18
g Rdz 10:22 Iz 21:2 Jer 25:25 Eze 32:24 Dn 8:2 Dz 2:9
h Iz 22:6 Jer 51:56
i Dn 8:8 Dn 11:4 Obj 7:1
j Eze 5:10
k Ps 147:2
l Ps 69:24 Ps 90:11
m Jer 9:16
n Jer 25:25
o Dn 2:28
p Dn 8:2

ROZDZ. 50

q Iz 13:1
r Dz 7:4
s Jer 4:16 Jer 46:14
t Iz 13:2

szpalta 2

a Jer 50:24 Jer 50:46 Jer 51:8 Obj 14:8
b Iz 46:1 Jer 51:44
c Iz 37:19 Sof 2:11
d Iz 13:17 Jer 51:11 Jer 51:48
e Jer 51:29
f Sof 1:3
g Jer 51:29
h Jer 33:15
i Iz 11:12 Jer 3:18 Oz 1:11
j Ps 126:5 Jer 31:9 Jl 2:12
k Oz 3:5 Za 8:21
l Iz 35:10
m Jer 31:31 Oz 3:5
n Iz 53:6 1Pt 2:25
o Jer 10:21 Jer 23:2 Eze 34:2 Za 11:5
p Eze 34:6
q Ps 23:2 Eze 34:25
r Ps 79:7

s Lam 1:7; **t** Jer 2:3; **u** Ps 90:1; Ps 91:1; Dn 9:16; **v** Ps 22:4; Jer 14:8; Jer 17:13; **w** Iz 48:20; Jer 51:6; Jer 51:45; Za 2:7; 2Ko 6:17; Obj 18:4; **x** Prz 30:31; **y** Iz 21:2; Jer 51:48; Dn 5:28.

w szyku przeciw niemu.[a] Stamtąd zostanie zdobyty.[b] Strzały ich są jak strzały mocarza, który rodziców pozbawia dzieci i nie wraca, nie osiągnąwszy celu.[c] **10** I Chaldea stanie się łupem.[d] Wszyscy, którzy ją złupią, nasycą się"[e] — brzmi wypowiedź Jehowy.

11 „Bo wyście się cieszyli,[f] bo wielce się radowaliście, plądrując moje dziedzictwo.[g] Bo tupaliście jak jałówka na miękkiej trawie[h] i rżeliście jak ogiery.[i] **12** Wasza matka bardzo się zawstydziła.[j] Rozczarowała się wasza rodzicielka.[k] Oto jest ona najmniej znaczącym z narodów, bezwodnym pustkowiem i pustynną równiną.[l] **13** Z powodu oburzenia Jehowy nie będzie zamieszkana[m] i cała stanie się bezludnym pustkowiem.[n] Każdy przechodzący obok Babilonu będzie patrzył zdziwiony i zagwiżdże ze względu na wszystkie jego plagi.[o]

14 „Stańcie w szyku przeciw Babilonowi z każdej strony,[p] wy wszyscy, którzy napinacie łuk.[q] Strzelajcie weń.[r] Nie szczędźcie strzał, bo zgrzeszył przeciw Jehowie.[s] **15** Z każdej strony wydajcie przeciw niemu okrzyk wojenny.[t] Oddał swą rękę.[u] Jego kolumny upadły. Jego mury zostały zburzone.[v] Jest to bowiem pomsta Jehowy.[w] Wywrzyjcie na nim pomstę. Jak on czynił, tak uczyńcie jemu.[x] **16** Wytępcie z Babilonu[y] siewcę, a także posługującego się sierpem w czasie żniwa. Z powodu okrutnego miecza każdy zawróci ku własnemu ludowi i każdy ucieknie do własnej ziemi.[z]

17 „Izrael jest przepłoszoną owcą.[a] To lwy doprowadziły do rozproszenia.[b] Najpierw pożarł go król Asyrii,[a] a później Nebukadreccar, król Babilonu, ogryzł jego kości.[b] **18** Dlatego tak rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: ‚Oto zwracam uwagę na króla Babilonu i na jego ziemię, tak jak zwróciłem uwagę na króla Asyrii.[c] **19** Izraela zaś przyprowadzę z powrotem na jego pastwisko[d] i paść się będzie na Karmelu[e] i na Baszanie,[f] a w górzystych regionach Efraima[g] oraz Gileadu[h] nasyci się jego dusza'".

20 „A w owych dniach i w tymże czasie[i] — brzmi wypowiedź Jehowy — będzie się szukać przewinienia Izraela,[j] lecz go nie będzie, i grzechów Judy,[k] ale nie zostaną znalezione, ja bowiem przebaczę tym, których pozostawię".[l]

21 „Przeciw ziemi Meratajm — wyrusz przeciw niej[m] i przeciw mieszkańcom Pekod.[n] Niech będą wybici i wydani na zagładę — brzmi wypowiedź Jehowy — i postąp zgodnie ze wszystkim, co ci nakazałem.[o] **22** Jest zgiełk wojny w ziemi i wielka klęska.[p] **23** Jakże to młot kowalski[q] całej ziemi został ścięty i jest złamany![r] Jakże to Babilon stał się dziwowiskiem wśród narodów![s] **24** Zastawiłem na ciebie sidło i zostałeś ujęty, Babilonie, a sam o tym nie wiedziałeś.[t] Zostałeś znaleziony, a także schwytany, bo oburzyłeś się na Jehowę.[u]

25 „Jehowa otworzył swoją składnicę i wydobywa oręż swego potępienia.[v] Bo Wszechwładny[w] Pan, Jehowa Zastępów, ma dzieło w kraju Chaldejczyków.[x]

ROZDZ. 50

a Jer 50:14 Jer 51:27 Jer 51:28
b Jer 50:2
c Iz 13:18 Jer 51:11
d Jer 25:12 Jer 27:7
e Obj 17:16
f Prz 17:5 Lam 1:21 Abd 12
g Iz 14:6 Iz 47:6 Jer 30:16
h Oz 10:11
i Jer 5:8
j Iz 47:8
k Obj 17:5
l Iz 13:21 Iz 25:12
m Za 1:15
n Iz 13:20 Jer 25:12
o Jer 25:9 Jer 51:37
p Jer 51:2 Jer 51:12
q Jer 46:9
r Iz 13:18 Jer 51:11
s Jer 51:35
t Jer 51:14 Jer 51:25
u Eze 17:18
v Jer 51:58
w Jer 51:6 Jer 51:11
x Ps 137:8 2Ts 1:6 Obj 18:6
y Jer 51:23
z Iz 13:14 Jer 46:16 Jer 51:9
a Jer 23:1 Jer 50:6 Eze 34:5 Mt 9:36
b Jer 2:15

szpalta 2

a 2Kl 17:6 Iz 8:7
b 2Kl 25:1 2Kn 36:17 Jer 4:7
c 2Kl 19:35 Iz 14:25 Sof 2:13
d Iz 11:16 Iz 65:10 Jer 23:3 Jer 33:7 Mi 2:12
e Iz 35:2 Eze 34:14
f Mi 7:14
g Jer 31:6
h Abd 19
i Jer 33:15
j Iz 44:22
k Jer 31:34
l Iz 1:9 Mi 7:19

m Jer 50:1; n Eze 23:23; o Iz 10:6; Iz 44:28; p Jer 51:54; q Iz 10:15; Iz 14:6; r Jer 51:20; s Jer 50:13; Jer 51:41; Obj 18:16; t Jer 51:8; Jer 51:31; Dn 5:30; Obj 18:8; u Hi 9:4; 1Ko 10:22; v Iz 13:5; Jer 51:11; w Jer 46:10; x Jer 51:12.

26 Wejdźcie doń z najdalszego krańca.[a] Otwórzcie jego składy zboża.[b] Zsypcie go, tak jak ci, którzy usypują kopce,[c] a jego wydajcie na zagładę.[d] Niech mu nikt nie pozostanie.[e] **27** Wyrżnijcie wszystkie jego młode byki.[f] Niech idą na rzeź.[g] Biada im, bo nadszedł ich dzień, czas zwrócenia na nich uwagi![h]

28 „Słychać zgiełk uciekających i uchodzących z ziemi babilońskiej,[i] by opowiedzieć na Syjonie o pomście Jehowy, naszego Boga,[j] o pomście za jego świątynię.[k]

29 „Wezwijcie przeciw Babilonowi łuczników, wszystkich, którzy napinają łuk.[l] Stańcie obozem przeciw niemu dookoła. Niech nie będzie tam żadnych ocalałych.[m] Odpłaćcie mu stosownie do jego dzieła.[n] Uczyńcie mu stosownie do wszystkiego, co czynił.[o] Bo to przeciw Jehowie postępował zuchwale, przeciw Świętemu Izraela.[p] **30** Dlatego jego młodzieńcy padną na jego placach,[q] a wszyscy jego wojownicy zostaną w owym dniu zmuszeni do milczenia”[r] — brzmi wypowiedź Jehowy.

31 „Oto jestem przeciw tobie,[s] Zuchwalstwo[t] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego[u] Pana, Jehowy Zastępów — bo nadejdzie twój dzień, czas, kiedy zwrócę na ciebie uwagę. **32** I Zuchwalstwo potknie się i upadnie,[v] a nikt go nie podniesie.[w] I wzniecę ogień w jego miastach, i strawi on wszystkie jego okolice”.[x]

33 Oto, co rzekł Jehowa Zastępów: „Synowie Izraela i synowie Judy są razem ciemiężeni, a wszyscy uprowadzający ich do niewoli pochwycili ich.[y] Nie pozwolili im odejść.[z] **34** Ich Wykupiciel jest silny,[a] jego imię — Jehowa Zastępów.[a] Bez wątpienia poprowadzi ich sprawę sądową,[b] żeby dać odpocząć tej ziemi[c] i przyprawić o drżenie mieszkańców Babilonu”.[d]

35 „Jest miecz przeciw Chaldejczykom[e] — brzmi wypowiedź Jehowy — i przeciw mieszkańcom Babilonu,[f] i przeciw jego książętom,[g] i przeciw jego mędrcom.[h] **36** Jest miecz przeciw próżnym gadułom[i] i oni będą postępować głupio.[j] Jest miecz przeciw jego mocarzom[k] i oni się przerażą.[l] **37** Jest miecz przeciw ich koniom[m] i przeciw ich rydwanom wojennym, i przeciw całej mieszanej społeczności, która jest pośród niego,[n] i oni zniewieścieją.[o] Jest miecz przeciw jego skarbom[p] i te zostaną zagrabione. **38** Na jego wody spadnie spustoszenie i zostaną wysuszone.[q] Jest to bowiem kraj rytych wizerunków,[r] a z powodu swych przerażających wizji postępują oni jak szaleni. **39** Dlatego stwory zamieszkujące bezwodne okolice będą mieszkać z wyjącymi zwierzętami i będą w nim mieszkać strusie;[s] i już nigdy nie będzie zamieszkany ani nie będzie trwał przez pokolenie za pokoleniem”.[t]

40 „Tak jak w wypadku zburzenia przez Boga Sodomy i Gomory[u] oraz jej sąsiednich miejscowości[v] — brzmi wypowiedź Jehowy — nikt nie będzie tam mieszkał ani żaden syn ludzki nie osiedli się w nim jako przybysz.[w]

41 „Oto z północy nadciąga lud, a z najodleglejszych miejsc na ziemi zostanie wzbudzony[x]

ROZDZ. 50

a Jer 51:27
b Jer 50:10
c Iz 25:10
d Iz 14:23
e Obj 18:21
f Ps 22:12 Iz 34:7
g Jer 25:33
h Jer 23:12 Jer 48:44 Jer 51:52
i Jer 51:55
j Jer 50:15
k Ps 94:1 Jer 51:11
l Jer 50:14
m Iz 13:19
n Ps 137:8 Jer 51:56
o Lam 3:64 2Ts 1:6 Obj 18:6
p Iz 14:13 Iz 47:4
q Iz 13:18 Jer 9:21 Jer 49:26 Jer 51:4
r Jer 51:56
s Jer 51:25
t Prz 11:2 Iz 14:13 Dn 4:30
u Jer 46:10 Obj 6:10
v Prz 18:12 Dn 5:20 Obj 18:2
w Jer 51:26 Obj 18:8
x Jer 21:14
y Iz 47:6
z Iz 14:17
a Iz 41:14 Obj 18:8

szpalta 2

a Iz 47:4
b Ps 35:1 Ps 43:1 Lam 3:59
c Iz 14:3
d Iz 13:1 Jer 51:24
e Iz 66:16 Jer 50:1
f Jer 51:12
g Jer 51:57
h Iz 47:13 Dn 5:7
i Iz 44:25
j 2Sm 15:31
k Jer 51:23
l Jer 51:30
m Jer 51:21
n Jer 25:20 Eze 30:5
o Iz 13:8
p Iz 45:3
q Iz 44:27 Jer 51:36 Obj 16:12

---

r Iz 46:1; Jer 51:52; Dn 5:4; **s** Iz 13:21; Jer 51:37; Obj 18:2; **t** Iz 13:20; Jer 25:12; Jer 51:43; Jer 51:64; **u** Rdz 19:24; Pwt 29:23; Iz 13:19; **v** Rdz 19:25; Judy 7; **w** Iz 1:9; Jer 49:18; Jer 51:26; **x** Iz 13:5.

wielki naród[a] oraz wielcy królowie.[b] **42** Władają łukiem i oszczepem.[c] Są okrutni i nie okażą miłosierdzia.[d] Ich zgiełk przypomina wzburzone morze[e] i będą dosiadać koni;[f] ustawieni w szyku jak jeden mąż do wojny przeciw tobie, córo babilońska.[g]

43 „Król Babilonu usłyszał wieść o nich[h] i opadły mu ręce.[i] Oto udręka! Chwyciły go dotkliwe bóle jak rodzącą.[j]

44 „Oto ktoś podejdzie jak lew z bujnych gęstwin nad Jordanem do trwałego miejsca pobytu,[k] lecz w jednej chwili zmuszę go do ucieczki z niego.[l] A tego, który jest wybrany, ustanowię nad nim.[m] Któż bowiem jest jak ja[n] i kto rzuci mi wyzwanie,[o] i któryż pasterz zdoła się ostać przed moim obliczem?[p] **45** Słuchajcie więc rady[q] Jehowy, którą powziął przeciw Babilonowi,[r] i jego zamysłów, które obmyślił przeciw ziemi Chaldejczyków.[s] Z całą pewnością młode z trzody zostaną wywleczone.[t] Z całą pewnością ze względu na nich sprawi, że ich miejsce przebywania będzie spustoszone.[u] **46** Na odgłos pojmania Babilonu zakołysze się ziemia,[v] a wśród narodów będzie słyszany krzyk”.[w]

51 Tak rzekł Jehowa: „Oto wzbudzam przeciw Babilonowi[x] i przeciw mieszkańcom Leb-Kamaj niszczycielski wiatr;[y] **2** i poślę do Babilonu przewiewaczy, którzy go odwieją i ogołocą jego ziemię;[z] bo w dniu nieszczęścia zewsząd będą przeciw niemu.[a]

3 „Niech napinający swój łuk go nie napina.[b] I niech nikt nie powstaje w swym pancerzu.

„I nie okazujcie współczucia jego młodzieńcom.[c] Wydajcie na zagładę całe jego wojsko.[d]

ROZDZ. 50

a Iz 13:17 Jer 25:14 Jer 51:27
b Iz 45:1 Jer 51:11 Jer 51:28
c Jer 50:9
d Ps 137:8 Iz 13:18 Obj 17:16
e Iz 5:30 Jer 51:42
f Jer 47:3
g Jer 51:27
h Jer 51:31
i Dn 5:6
j Jer 49:24
k Za 11:3
l Jer 49:19
m Iz 41:25
n Ps 89:6 Iz 40:18
o Hi 40:2
p Hi 41:10 Jer 49:19
q Iz 42:9
r Iz 14:24 Iz 46:10 Jer 51:11
s Jer 1:10
t Jer 49:20
u Iz 13:20 Jer 51:43
v Iz 14:9
w Obj 18:9

ROZDZ. 51

x Jer 50:9
y Jer 4:11 Jer 49:36
z Iz 41:16 Jer 15:7 Mt 3:12
a Jer 50:14 Jer 50:29
b Jer 50:14
c Iz 13:18 Jer 50:30
d Jer 50:21

szpalta 2

a Jer 25:12
b Iz 13:15
c Za 2:12
d Ps 94:14 Iz 44:21 Jer 46:28
e Jer 16:18 Eze 8:17
f Jer 50:8 Obj 18:4
g Za 2:7
h Rdz 19:26 Lb 16:26
i Ps 94:1 Jer 46:10 Jer 50:15
j Jer 25:14
k Obj 17:4
l Obj 17:2

4 I padną pozabijani w kraju Chaldejczyków,[a] a poprzebijani — na jego ulicach.[b]

5 „Bo Izrael i Juda[c] nie owdowieli po swym Bogu, po Jehowie Zastępów.[d] Bo ziemia tamtych jest w oczach Świętego Izraela pełna winy.[e]

6 „Uciekajcie spośród Babilonu[f] i niech każdy ocali swą duszę.[g] Nie pozbawiajcie się życia z powodu jego przewinienia.[h] Jest to bowiem czas pomsty należącej do Jehowy.[i] Istnieje sposób traktowania, jakim on mu odpłaci.[j] **7** Babilon był w ręku Jehowy złotym kielichem,[k] upijającym całą ziemię.[l] Z jego wina piły narody.[m] Dlatego narody postępują jak szalone.[n] **8** Babilon nagle upadł, tak iż się rozbił.[o] Wyjcie nad nim.[p] Weźcie balsam na jego boleść.[q] Może zostanie uzdrowiony”.

9 „Bylibyśmy uzdrowili Babilon, lecz nie został uzdrowiony. Zostawcie go[r] i chodźmy każdy do swej ziemi.[s] Bo jego sąd dosięgnął aż do niebios i został wyniesiony do chmurnego nieba.[t] **10** Jehowa ukazał nam prawe czyny.[u] Chodźcie i opowiedzmy na Syjonie o dziele Jehowy, naszego Boga”.[v]

11 „Wypolerujcie strzały.[w] Napełnijcie okrągłe tarcze. Jehowa pobudził ducha królów Medów,[x] gdyż jego zamysł jest przeciw Babilonowi,[y] by go obrócić w ruinę. Bo jest to pomsta Jehowy, pomsta za jego świątynię.[z] **12** Podnieś sygnał przeciw murom Babilonu.[a] Umocnij straż.[b] Postaw strażników. Przygotuj czyhających w zasadzce.[c]

m Obj 18:3; Obj 19:2; n Jer 25:16; Jer 50:38; o Iz 21:9; Iz 47:9; ITs 5:2; Obj 14:8; Obj 18:2; p Jer 48:20; Obj 18:9; q Jer 8:22; Jer 46:11; r Obj 18:4; s Iz 13:14; Jer 50:16; t Obj 18:5; u Ps 37:6; Mi 7:9; v Jer 50:28; w Jer 50:14; x 2Kn 36:22; Iz 13:17; Iz 45:1; y Jer 50:45; z Jer 50:28; a Iz 13:2; b Nah 2:1; c Joz 8:14.

Bo Jehowa zarówno powziął zamysł, jak i uczyni to, co zapowiedział przeciw mieszkańcom Babilonu".[a]

13 „Kobieto przebywająca na obfitych wodach,[b] obfitująca w skarby,[c] nadszedł twój koniec, miara[d] twego ciągnięcia zysku.[e] **14** Jehowa Zastępów przysiągł na własną duszę:[f] ‚Napełnię cię ludźmi jak szarańczami[g] i śpiewnie nad tobą wykrzykną'.[h] **15** On jest Tym, który utworzył ziemię swą mocą,[i] Tym, który żyzną krainę utwierdził[j] swoją mądrością,[k] oraz Tym, który swym zrozumieniem[l] rozpostarł niebiosa.[m] **16** Głosem swym wywołuje grzmot wód w niebiosach, sprawia też, że para wznosi się z krańca ziemi.[n] Uczynił kanały dla deszczu[o] i sprowadza wiatr ze swych składnic. **17** Każdy człowiek zachowywał się zbyt nierozumnie, by cokolwiek wiedzieć.[p] Każdy, kto wykonuje przedmioty z metalu, zawstydzi się z powodu rzeźbionego wizerunku;[q] bo jego lany posąg jest fałszem[r] i w tych rzeczach nie ma ducha.[s] **18** Są marnością,[t] dziełem wartym śmiechu.[u] Znikną, gdy zostanie na nie zwrócona uwaga.[v]

19 „Nie taki jest Dział Jakuba,[w] on bowiem jest Twórcą wszystkiego,[x] nawet laską swego dziedzictwa.[y] Imię jego — Jehowa Zastępów".[z]

20 „Tyś dla mnie maczugą, orężem wojennym;[a] i tobą roztrzaskam narody, tobą też obrócę w ruinę królestwa. **21** I tobą roztrzaskam konia i jego jeźdźca, i tobą roztrzaskam rydwan wojenny i tego, kto na nim jeździ.[b] **22** I tobą roztrzaskam mężczyznę oraz kobietę, i tobą roztrzaskam starca oraz chłopca, i tobą roztrzaskam młodzieńca oraz dziewicę. **23** I tobą roztrzaskam pasterza oraz jego stado, i tobą roztrzaskam rolnika oraz jego zaprzęg, i tobą roztrzaskam namiestników oraz pełnomocnych zwierzchników. **24** I odpłacę Babilonowi oraz wszystkim mieszkańcom Chaldei za wszelką ich niegodziwość, której dopuścili się na Syjonie, i to na waszych oczach"[a] — brzmi wypowiedź Jehowy.

25 „Oto jestem przeciw tobie,[b] niszczycielska góro[c] — brzmi wypowiedź Jehowy — ty, która doprowadzasz do ruiny całą ziemię;[d] i wyciągnę rękę przeciw tobie, i odtoczę cię od urwistych skał, i uczynię z ciebie wypaloną górę".[e]

26 „I nie będą brać z ciebie kamienia na narożnik ani kamienia na fundamenty,[f] gdyż staniesz się bezludnymi pustkowiami po czas niezmierzony"[g] — brzmi wypowiedź Jehowy.

27 „Podnieście w kraju sygnał.[h] Zadmijcie w róg pośród narodów. Uświęćcie[i] przeciw niemu narody. Wezwijcie przeciw niemu królestwa Ararat,[j] Minni i Aszkenaz.[k] Ustanówcie przeciw niemu tego, kto werbuje. Sprawcie, żeby konie[l] wyruszyły jak szczeciniaste szarańcze. **28** Uświęćcie przeciw niemu narody, królów Medii,[m] jej namiestników i wszystkich jej pełnomocnych zwierzchników oraz całą krainę pod panowaniem każdego z nich. **29** I niech ziemia się zakołysze i dozna dotkliwego bólu,[n] bo przeciw Babilonowi powstały myśli Jehowy, by z ziemi babilońskiej uczynić dziwowisko, bez żadnego mieszkańca.[o]

ROZDZ. 51

a Obj 17:17
b Obj 17:1 Obj 17:15
c Iz 45:3 Jer 50:37 Obj 18:12
d Jer 50:27
e Hab 2:9 Obj 18:19
f Jer 49:13 Am 6:8 Heb 6:13
g Sdz 6:5 Nah 3:15
h Jer 50:15
i Rdz 1:1 Ps 146:6 Iz 45:18 Jer 10:12 Dz 14:15
j Ps 93:1 Ps 96:10
k Ps 104:24 Prz 3:19
l Ps 136:5
m Hi 9:8 Ps 104:2 Iz 40:22
n Ps 135:7
o Jer 10:13
p Ps 14:2
q Iz 44:11
r 1Ko 8:4
s Ps 135:17 Jer 10:14 Hab 2:19
t Jer 8:19 Jer 14:22
u Iz 41:29
v Jer 10:15
w Ps 16:5
x Jer 33:2 Rz 9:20
y Pwt 32:9 Jer 10:16
z Iz 47:4
a Iz 13:3
b Jer 50:37

szpalta 2

a Hi 34:11 Ps 137:8 Gal 6:7
b Jer 50:31
c Za 4:7
d Jer 25:9 Obj 11:18
e Obj 8:8 Obj 18:9
f Jer 50:13
g Jer 50:40 Obj 18:21
h Iz 13:2 Jer 51:12
i Jer 22:7
j Rdz 8:4 Jer 50:41
k Rdz 10:3 1Kn 1:6
l Jer 50:42
m Iz 13:17 Jer 25:25 Dn 5:31
n Iz 13:13

o Iz 13:19; Jer 50:13; Jer 50:39; Jer 50:40.

30 „Mocarze Babilonu przestali walczyć. Siedzieli w umocnionych miejscach. Ich potęga wyschła.[a] Zniewieścieli.[b] Jego siedziby zostały podpalone. Jego zasuwy zostały połamane.[c]

31 „Jeden biegacz biegnie na spotkanie drugiemu biegaczowi i jeden zwiastun na spotkanie drugiemu zwiastunowi,[d] by powiadomić króla Babilonu, że jego miasto zostało zdobyte z każdego końca[e] **32** i że brody zostały zajęte,[f] a papirusowe łodzie spalono ogniem, wojownicy zaś zatrwożyli się".[g]

33 Oto bowiem, co rzekł Jehowa Zastępów, Bóg Izraela: „Córa babilońska jest podobna do klepiska.[h] Nastał czas, by ją udeptać. Jeszcze krótka chwila, a nadejdzie dla niej czas żniwa".[i]

34 „Nebukadreccar, król Babilonu, pożarł mnie;[j] wprawił mnie w zamieszanie. Postawił mnie jak puste naczynie. Połknął mnie jak wielki wąż;[k] napełnił swój brzuch moimi smakołykami. Spłukał mnie. **35** ‚Gwałt zadany mnie i mojemu ciału niech spadnie na Babilon!' — powie mieszkanka Syjonu.[l] ‚A moja krew niech spadnie na mieszkańców Chaldei!' — powie Jerozolima".[m]

36 Dlatego tak rzekł Jehowa: „Oto ja prowadzę twoją sprawę sądową[n] i wywrę pomstę za ciebie.[o] I wysuszę jego morze, i sprawię, że jego studnie wyschną.[p] **37** I Babilon stanie się kupą kamieni,[q] legowiskiem szakali,[r] dziwowiskiem i czymś, nad czym się gwiżdże, bez żadnego mieszkańca.[s] **38** Wszyscy razem będą ryczeć jak młode grzywiaste lwy. Pomrukiwać będą jak lwie szczenięta".

ROZDZ. 51

a Iz 13:7 Jer 50:38
b Iz 19:16 Jer 50:37
c Ps 107:16 Iz 45:2 Am 1:5
d 2Sm 18:19 Est 8:14
e Iz 47:11 Jer 50:24 Jer 50:43
f Iz 44:27 Jer 50:38 Obj 16:12
g Jer 50:36
h Iz 21:10 Iz 41:15 Am 1:3 Mi 4:13 Hab 3:12
i Mt 13:30 Obj 14:15
j 2Kn 36:18 Jer 50:17
k Jer 51:44 Lam 2:16
l Ps 137:8 Jer 50:29
m Ps 9:12 Obj 6:10
n Ps 140:12 Jer 50:34
o Pwt 32:35 Iz 14:5
p Iz 44:27 Jer 50:38
q Iz 13:19 Jer 25:12 Jer 50:15
r Iz 13:22 Jer 50:39 Obj 18:2
s Jer 50:13

szpalta 2

a Jer 25:27 Dn 5:4
b Hi 14:12 Jer 51:57
c Iz 34:6 Jer 50:27 Eze 39:18 Za 10:3
d Jer 25:26
e Iz 13:19 Iz 14:4 Jer 49:25 Dn 4:30
f Jer 50:46
g Ps 18:4 Iz 8:8 Eze 27:26 Dn 9:26
h Iz 33:9 Jer 50:39
i Iz 13:20

39 „Gdy się rozgrzeją, przygotuję ich uczty i upiję ich, żeby się wielce radowali;[a] i zasną snem po czas niezmierzony, z którego się nie zbudzą"[b] — brzmi wypowiedź Jehowy. **40** „Sprowadzę ich w dół jak barany na rzeź, jak barany wraz z kozłami".[c]

41 „Jakże Szeszak został zdobyty[d] i jakże Chwała całej ziemi jest pojmana![e] Jakże Babilon stał się dziwowiskiem pośród narodów![f] **42** Morze podniosło się nad Babilon. Mnóstwem jego fal został zakryty.[g] **43** Jego miasta stały się dziwowiskiem, ziemią bezwodną i pustynną równiną.[h] Nikt nie będzie w nich mieszkał jak w kraju i nie będzie przez nie przechodził żaden syn ludzki.[i] **44** I zwrócę uwagę na Belaj w Babilonie, i wyciągnę mu z paszczy to, co połknął.[k] I narody już nie będą do niego napływać.[l] Również mur Babilonu upadnie.[m]

45 „Wyjdźcie spośród niego, mój ludu,[n] i niech każdy ocali swą duszę[o] od płonącego gniewu Jehowy.[p] **46** W przeciwnym razie bowiem wasze serce będzie bojaźliwe[q] i zlękniecie się z powodu wieści, którą będzie się słyszeć w tej ziemi. I w jednym roku nadejdzie ta wieść, a potem w następnym roku będzie ta wieść i gwałt na ziemi, i władca przeciw władcy. **47** Oto więc nadchodzą dni, a zwrócę uwagę na ryte wizerunki Babilonu;[r] i cała jego kraina się zawstydzi, a wszyscy jego pobici padną pośród niego.[s]

48 „Wtedy niebiosa i ziemia oraz wszystko, co w nich jest,

j Iz 46:1; Jer 50:2; **k** 2Kn 36:7; Ezd 1:7; Jer 51:34; Dn 1:2; **l** Dn 4:1; **m** Jer 51:58; **n** Iz 48:20; Jer 50:8; 2Ko 6:17; Obj 18:4; **o** Rdz 19:17; Jer 51:6; Za 2:7; **p** Ps 90:11; Iz 13:13; **q** Łk 21:26; **r** Iz 46:1; Jer 50:2; Jer 51:52; **s** Iz 13:15; Dn 5:30.

wydadzą radosne okrzyki nad Babilonem,[a] bo z północy nadciągną ku niemu łupieżcy"[b] — brzmi wypowiedź Jehowy. **49** „Babilon sprawił nie tylko to, że padli pobici Izraela,[c] lecz także w Babilonie padali pobici z całej ziemi.[d]

50 „Wy, którzyście ocaleli od miecza, idźcie. Nie zatrzymujcie się.[e] Z daleka pamiętajcie o Jehowie[f] i niech Jerozolima przyjdzie wam do serca".[g]

51 „Zostaliśmy zawstydzeni,[h] bo usłyszeliśmy zniewagę.[i] Upokorzenie okryło nasze oblicza,[j] gdyż obcy nadciągnęli przeciw świętym miejscom domu Jehowy".[k]

52 „Oto więc nadchodzą dni — brzmi wypowiedź Jehowy — a zwrócę uwagę na jego ryte wizerunki[l] i po całej jego krainie jęczeć będzie przebity".[m]

53 „Choćby nawet Babilon wstąpił do niebios[n] i choćby nawet wyżynę swej siły uczynił niedostępną,[o] łupieżcy ode mnie dosięgną go"[p] — brzmi wypowiedź Jehowy.

54 „Słuchajcie! Oto krzyk z Babilonu[q] i wielka klęska z ziemi Chaldejczyków,[r] **55** bo Jehowa łupi Babilon i zgładzi z niego potężny głos,[s] a ich fale będą huczeć jak wiele wód.[t] Rozlegnie się zgiełk ich głosu. **56** Bo wyruszy na niego, na Babilon, łupieżca[u] i zdobyci zostaną jego mocarze.[v] Ich łuki zostaną roztrzaskane,[w] bo Jehowa jest Bogiem odpłat.[x] Niewątpliwie odpłaci.[y] **57** I upiję[z] jego książąt i jego mędrców, jego namiestników i jego pełnomocnych zwierzchników, jak również jego mocarzy, i zasną snem po czas niezmierzony, z którego się nie zbudzą"[a] — brzmi wypowiedź Króla,[a] którego imię Jehowa Zastępów.[b]

58 Oto, co rzekł Jehowa Zastępów: „Mur Babilonu, chociaż szeroki, niechybnie zostanie zburzony;[c] a jego bramy, chociaż wysokie, zostaną podpalone ogniem.[d] Ludy będą się mozolić po prostu na darmo,[e] a grupy narodowościowe po prostu dla tego ognia;[f] i wręcz się zamęczą".

59 Słowo, które prorok Jeremiasz nakazał Serajaszowi, synowi Neriasza,[g] syna Machsejasza,[h] gdy poszedł z Sedekiaszem, królem Judy, do Babilonu w czwartym roku jego królowania; a Serajasz był kwatermistrzem. **60** I Jeremiasz zaczął w jednej księdze[i] zapisywać wszelkie nieszczęście, które miało przyjść na Babilon, wszystkie te słowa napisane przeciw Babilonowi. **61** Ponadto Jeremiasz powiedział do Serajasza: „Gdy tylko przybędziesz do Babilonu i go ujrzysz, przeczytaj na głos wszystkie te słowa.[j] **62** I powiedz: ‚Jehowo, sam się wypowiadałeś przeciw temu miejscu, by je zgładzić, tak żeby nie było w nim żadnego mieszkańca[k] ani człowieka, ani nawet zwierzęcia domowego, lecz żeby się stał bezludnym pustkowiem po czas niezmierzony'. **63** A gdy dokończysz czytania tej księgi, przywiążesz do niej kamień i rzucisz ją w środek Eufratu.[l] **64** I powiesz: ‚Oto, jak Babilon utonie i nigdy się nie podniesie z powodu nieszczęścia, które na niego sprowadzam;[m] a oni się zamęczą'".[n]

Dotąd słowa Jeremiasza.

ROZDZ. 51

a Prz 11:10 Iz 44:23 Iz 48:20 Iz 49:13 Obj 18:20 Obj 19:2
b Jer 50:3 Jer 50:41
c Jer 50:17 Jer 51:24
d Ps 137:8
e Iz 48:20 Jer 44:28 Jer 50:8 Obj 18:4
f Kpl 26:40
g Ezd 1:3 Ps 137:5
h Jer 3:25
i Ps 44:13 Ps 79:4
j Ps 44:15
k Ps 79:1 Lam 1:10
l Iz 46:1 Jer 50:2 Jer 51:47
m Iz 13:15
n Rdz 11:4 Iz 14:13 Am 9:2
o Jer 49:16 Dn 4:30
p Jer 50:10
q Iz 13:6
r Jer 50:22
s Obj 18:22
t Eze 26:3 Obj 17:15
u Iz 21:2 Obj 17:16
v Jer 50:36
w Ps 37:15
x Pwt 32:35 Ps 94:1 Iz 34:8 Jer 50:29 2Ts 1:6 Obj 18:5
y Ps 137:8 Obj 19:2
z Jer 25:27
a Hi 14:12 Jer 51:39

szpalta 2

a Jer 46:18 Mal 1:14
b Jer 48:15
c Jer 50:15 Jer 51:44
d Jer 51:30
e Ps 127:1
f Hab 2:13
g Jer 36:4 Jer 45:1
h Jer 32:12
i Jer 30:2
j Jer 29:1 Obj 1:3

k Iz 13:20; Iz 14:23; Jer 50:3; Jer 50:39; Jer 51:29; Jer 51:37; Obj 18:23; **l** Jer 46:10; Obj 18:21; **m** Jer 25:27; **n** Jer 51:58.

52 Sedekiasz[a] miał dwadzieścia jeden lat, gdy zaczął panować,[b] a panował w Jerozolimie jedenaście lat.[c] Jego matka miała na imię Chamutal[d] i była córką Jeremiasza z Libny.[e] **2** I czynił on to, co złe w oczach Jehowy[f] — według wszystkiego, co uczynił Jehojakim.[g] **3** Bo z powodu gniewu Jehowy działo się to w Jerozolimie i Judzie, aż ich odrzucił sprzed swego oblicza.[h] A Sedekiasz zbuntował się przeciwko królowi Babilonu.[i] **4** W końcu w dziewiątym roku jego królowania,[j] w miesiącu dziesiątym, dziesiątego dnia tego miesiąca, nadciągnął Nebukadreccar, król Babilonu — on i całe jego wojsko — przeciw Jerozolimie[k] i rozłożyli się przeciwko niej obozem, i przeciwko niej zaczęli dookoła budować wał oblężniczy.[l] **5** Toteż miasto było oblężone aż do jedenastego roku króla Sedekiasza.[m]

6 W miesiącu czwartym, dziewiątego dnia tego miesiąca,[n] srożył się w mieście głód i nie było chleba dla ludu ziemi.[o] **7** W końcu zrobiono wyłom w mieście[p] i wszyscy wojownicy zaczęli nocą uciekać[q] i wydostawać się z miasta przez bramę między podwójnym murem stojącym obok ogrodu królewskiego,[r] podczas gdy Chaldejczycy ze wszystkich stron otaczali miasto; i szli drogą Araby.[s] **8** A wojsko chaldejskie ruszyło w pościg za królem[t] i dopędziło Sedekiasza[u] na pustynnych równinach Jerycha; całe zaś jego wojsko rozpierzchło się od niego.[v] **9** Wtedy schwytano króla i zaprowadzono go do króla Babilonu[w] do Ribli,[x] w krainie Chamat,[y] żeby ten powziął co do niego sądownicze rozstrzygnięcia.[a] **10** A król Babilonu zaczął na oczach Sedekiasza zabijać jego synów,[b] również wszystkich książąt Judy pozabijał w Ribli.[c] **11** Oczy zaś Sedekiasza oślepił,[d] po czym król Babilonu spętał go miedzianymi okowami i zaprowadził do Babilonu,[e] i osadził w domu pod strażą aż do dnia jego śmierci.

12 A w miesiącu piątym, dziesiątego dnia tego miesiąca — w dziewiętnastym roku króla Nebukadreccara,[f] króla Babilonu — Nebuzaradan,[g] dowódca straży przybocznej, który stał przed królem Babilonu, przybył do Jerozolimy. **13** I potem spalił dom Jehowy[h] oraz dom królewski i wszystkie domy w Jerozolimie;[i] spalił też ogniem każdy wielki dom.[j] **14** Wszystkie zaś wojska chaldejskie, które były z dowódcą straży przybocznej, zburzyły wszystkie mury dookoła Jerozolimy.[k]

15 A niektórych maluczkich spośród ludu oraz resztę ludu, która pozostała w mieście,[l] a także zbiegów, którzy przeszli na stronę króla Babilonu, jak również resztę biegłych rzemieślników Nebuzaradan, dowódca straży przybocznej, uprowadził na wygnanie.[m] **16** Natomiast niektórych spośród maluczkich tej ziemi Nebuzaradan, dowódca straży przybocznej, pozostawił jako hodowców winorośli i jako przymusowych robotników.[n]

17 A miedziane kolumny,[o] które należały do domu Jehowy, oraz wózki[p] i miedziane morze,[q] które było w domu Jehowy, Chaldejczycy porozbijali

ROZDZ. 52
a 2Kl 24:17
b 2Kl 24:18
c 2Kn 36:11
d 2Kl 23:31
e Joz 10:29
f 2Kl 24:19 2Kn 36:12 2Kn 36:13
g 2Kl 24:1 2Kn 36:5
h Kpł 26:33 Pwt 31:17
i 2Kl 24:20 2Kn 36:13 Eze 17:15
j Jer 39:1
k 2Kl 25:1
l Pwt 28:52 Iz 29:3 Eze 4:2 Eze 21:22 Łk 19:43
m 2Kn 36:11
n 2Kl 25:3 Jer 39:2
o Kpł 26:26 Pwt 28:53 Iz 3:1 Eze 4:16
p 2Kl 25:4 Jer 34:2
q Pwt 28:25
r Jer 39:4
s Pwt 3:17 Joz 3:16
t Jer 32:4
u 2Kl 25:5 Jer 24:8 Jer 34:21 Jer 37:17 Jer 38:18 Jer 39:5 Eze 12:13
v Am 2:14
w Jer 32:4
x 2Kl 25:21
y Lb 13:21 1Kl 8:65

SZPALTA 2
a 2Kl 25:6 Jer 39:5
b 2Kl 25:7
c Jer 39:6
d Eze 12:13
e 2Kl 25:7 Jer 39:7
f 2Kl 25:8
g 2Kl 25:11 Jer 39:9

h 1Kl 9:8; 2Kl 25:9; 2Kn 7:21; 2Kn 36:19; Ps 74:8; Ps 79:1; Jer 26:18; Lam 2:7; Eze 24:21; i Jer 38:23; Am 2:5; j Kpł 26:31; Jer 34:22; Jer 37:8; k 2Kl 25:10; Jer 39:8; l 2Kl 25:11; m Jer 39:9; n 2Kl 25:12; 2Kl 25:22; Jer 39:10; o 1Kl 7:15; 2Kl 25:16; 2Kn 4:12; Jer 27:19; p 1Kl 7:27; 2Kn 4:14; q 1Kl 7:23; 2Kn 4:15.

i wszystką miedź z nich wzięli do Babilonu.[a] **18** Zabrali też kubły i łopatki,[b] i gasidła,[c] i czasze,[d] i kielichy, i wszystkie miedziane przybory, których używano podczas służby.[e] **19** A misy[f] i popielnice, i czasze,[g] i kubły, i świeczniki,[h] i kielichy, i czasze — te ze szczerego złota[i] i te z czystego srebra,[j] zabrał dowódca straży przybocznej.[k] **20** I dwie kolumny,[l] jedno morze[m] oraz dwanaście miedzianych byków,[n] które były pod tym morzem, wózki, które król Salomon uczynił dla domu Jehowy.[o] Nie określono wagi miedzi w nich — we wszystkich tych przedmiotach.[p]

21 Jeśli zaś chodzi o kolumny, każda kolumna była wysoka na osiemnaście łokci,[q] a opasałby ją sznur na dwanaście łokci;[r] grubość jej wynosiła cztery palce i była ona pusta. **22** A głowica znajdująca się na niej była z miedzi,[s] wysokość zaś jednej głowicy wynosiła pięć łokci;[t] a jeśli chodzi o siatkę i jabłka granatu na tej głowicy, dookoła[u] — całość była z miedzi; również druga kolumna miała to samo, także jabłka granatu.[v] **23** A jabłek granatu było po bokach dziewięćdziesiąt sześć — wszystkich jabłek granatu na siatce dookoła było sto.[w]

24 Ponadto dowódca straży przybocznej wziął naczelnego kapłana Serajasza[x] oraz drugiego kapłana, Sofoniasza,[y] jak również trzech odźwiernych,[z] **25** a z miasta wziął jednego dworzanina, który był pełnomocnikiem nad wojownikami, oraz siedmiu mężów spośród tych, którzy mieli dostęp do króla[a] i znajdowali się w mieście, a także sekretarza dowódcy wojska, dokonującego poboru wśród ludu ziemi, i sześćdziesięciu mężów spośród ludu ziemi, którzy się znajdowali w mieście.[a] **26** Tych więc wziął Nebuzaradan,[b] dowódca straży przybocznej, i zaprowadził do króla Babilonu do Ribli.[c] **27** A król Babilonu zadał im cios[d] i uśmiercił ich w Ribli,[e] w krainie Chamat.[f] Tak Juda poszła ze swej ziemi na wygnanie.[g]

28 Oto lud, który Nebukadreccar poprowadził na wygnanie: w siódmym roku — trzy tysiące dwudziestu trzech Żydów.[h]

29 W osiemnastym roku Nebukadreccara[i] — z Jerozolimy były osiemset trzydzieści dwie dusze.

30 W dwudziestym trzecim roku Nebukadreccara Nebuzaradan, dowódca straży przybocznej, poprowadził Żydów na wygnanie — siedemset czterdzieści pięć dusz.[j]

Wszystkich dusz było cztery tysiące sześćset.

31 A w trzydziestym siódmym roku wygnania Jehojachina,[k] króla Judy, w miesiącu dwunastym, dwudziestego piątego dnia tego miesiąca, król babiloński Ewil-Merodach w roku, w którym został królem, podniósł głowę[l] Jehojachina, króla Judy, i wyprowadził go z więzienia. **32** I zaczął mu mówić dobre rzeczy, i postawił jego tron wyżej niż trony innych królów, którzy z nim byli w Babilonie.[m] **33** A on zdjął swoje szaty więzienne[n] i zawsze jadał chleb[o] przed jego obliczem przez wszystkie dni swego życia.[p] **34** A jego przydział był stałym przydziałem dawanym od króla Babilonu, codzienną należnością, aż do dnia jego śmierci,[q] przez wszystkie dni jego życia.

ROZDZ. 52

a 2Kl 25:13
b 1Kl 7:45
c 2Kn 4:22
d 1Kl 7:50
2Kl 25:15
e 2Kl 25:14
f 1Kl 7:38
g 2Kn 4:22
h 1Kl 7:49
i 2Kn 24:14
j 2Kl 25:15
k 2Kl 25:11
2Kn 36:18
l 1Kl 7:21
m 1Kl 7:23
2Kn 4:15
n 1Kl 7:25
o 1Kl 7:14
p 2Kl 25:16
q 2Kl 25:17
r 1Kl 7:15
s 1Kl 7:16
t 2Kn 3:15
u 2Kn 4:13
v 1Kl 7:18
2Kn 3:16
w 1Kl 7:20
x 1Kn 6:14
Ezd 7:1
y Jer 21:1
Jer 29:25
Jer 29:29
z 2Kl 25:18
a Est 1:14

szpalta 2

a 2Kl 25:19
b 2Kl 25:8
Jer 39:9
Jer 40:1
c 2Kl 25:20
d 2Kl 25:21
e 2Kl 25:6
Jer 52:10
f 2Sm 8:9
g Kpl 18:25
Kpl 26:33
Pwt 28:36
Iz 24:3
Jer 25:9
h 2Kl 24:14
i Jer 32:1
j Jer 6:9
k 2Kl 24:8
2Kl 25:27
Jer 24:1
Jer 37:1
Mt 1:11
l Rdz 40:20
m 2Kl 25:28
n Rdz 41:14
o 2Sm 9:13
1Kl 2:7
p 2Kl 25:29
q 2Kl 25:30

LAMENTACJE

א [*'Alef*]

1 Ach, jakże samotnie przyszło jej siedzieć[a] – miastu, w którym pełno było ludzi![b]
Jakże się upodobniła do wdowy,[c] ta niegdyś ludna między narodami![d]
Jakże tej, która była księżniczką wśród prowincji, przyszło wykonywać pracę przymusową![e]

ב [*Bet*]

2 Płacze i płacze w nocy,[f] a na jej policzkach łzy.[g]
Wśród wszystkich, którzy ją kochali, nie ma ona nikogo, kto by ją pocieszył.[h]
Zdradziecko postąpili wobec niej wszyscy jej bliscy towarzysze.[i] Stali się dla niej nieprzyjaciółmi.[j]

ג [*Gimel*]

3 Juda poszła na wygnanie z powodu uciśnienia[k] i pełnego zniewolenia.[l]
Musiała zamieszkać wśród narodów.[m] Nie znalazła miejsca odpoczynku.
Wszyscy jej prześladowcy dopadli ją w jej udrękach.[n]

ד [*Dalet*]

4 Drogi Syjonu – w żałobie, gdyż nikt nie przybywa na święto.[o]
Wszystkie jej bramy spustoszone;[p] jej kapłani wzdychają.[q]
Dziewice jej pogrążone w smutku, ona zaś jest przepojona goryczą.[r]

ה [*He*]

5 Wrogowie jej stali się głową.[s]
Jej nieprzyjaciele się nie przejmują.[t]
Jehowa bowiem sprowadził na nią smutek za mnogość jej występków,[a]
dzieci jej pojmane szły przed wrogiem.[b]

ו [*Waw*]

6 I odstępuje od córy syjońskiej cała jej wspaniałość.[c]
Książęta jej są jak jelenie, które nie znalazły pastwiska;[d]
bez siły idą przed ścigającym.[e]

ז [*Zajin*]

7 W dniach swego uciśnienia i bezdomności swego ludu Jerozolima wspomina
wszystkie piękne rzeczy, które były od dni dawnych.[f]
Kiedy jej lud wpadł w rękę wroga i nie miała żadnego wspomożyciela,[g]
ujrzeli ją wrogowie. Śmiali się z jej upadku.[h]

ח [*Chet*]

8 Jerozolima rażąco zgrzeszyła.[i] Dlatego stała się po prostu czymś odrażającym.[j]
Wszyscy, którzy ją szanowali, mają ją za nic,[k] bo widzieli jej nagość.[l]
Ona sama też wzdycha[m] i odwraca się tyłem.

ט [*Tet*]

9 Nieczystość jej jest na połach jej szaty.[n] Niepomna była swej przyszłości[o]
i upada w sposób zdumiewający. Nie ma ona żadnego pocieszyciela.[p]

ROZDZ. 1

a Iz 3:26; Lam 2:10
b Ps 122:4
c Iz 54:4
d 1Kl 4:20
e Pwt 28:48; 2Kl 25:12
f Jer 9:1; Lam 1:16
g Jer 13:17
h Jer 4:30; Eze 16:37
i Jer 30:14
j Iz 30:3
k Kpl 26:33; 2Kl 24:14; 2Kl 25:21; Jer 39:9; Jer 52:27
l Pwt 30:7; Jer 17:4
m Pwt 28:64; Jer 24:9; Lam 2:9
n Lam 4:19
o Lam 2:6; Oz 2:11; Am 8:10
p Iz 3:26; Jer 14:2
q Jer 4:9
r Jer 9:20
s Pwt 28:44
t Ps 80:6; Iz 47:6; Za 1:15

szpalta 2

a 2Kn 36:16; Neh 9:33; Jer 30:14; Lam 1:18; Eze 8:17; Dn 9:7; Dn 9:16
b Jer 39:9; Jer 52:30
c Eze 24:21
d Iz 5:13
e Jer 46:15
f 1Kl 9:19; 1Kl 10:27; Lam 1:10
g Jer 52:4
h Ps 137:3; Prz 24:17; Lam 2:16
i 1Kl 8:46; Iz 1:4; Iz 59:2; Jer 6:28; Eze 14:13; Eze 22:4
j 1Kl 9:7; Lam 4:6
k Jer 24:9

l Jer 13:22; Jer 13:26; Eze 16:37; Eze 23:29; Oz 2:10; **m** Jer 4:31; **n** Jer 2:34; **o** Pwt 32:29; Jer 8:7; **p** Kzn 4:1; Lam 1:2; Lam 2:13.

Jehowo, spójrz na moją udrękę,[a] gdyż nieprzyjaciel bardzo się pyszni.[b]

[*Jod*]

10 Wróg wyciągnął rękę po wszystkie jej kosztowności.[c]
Widziała bowiem, jak do jej sanktuarium weszły narody,[d]
którym nakazałeś, by nie wchodziły do zboru twojego.

[*Kaf*]

11 Cały jej lud wzdycha; poszukują chleba.[e]
Dali swe kosztowności za coś do zjedzenia, aby pokrzepić duszę.[f]
Zobacz, Jehowo, i racz spojrzeć, bo stałam się jak kobieta nic niewarta.[g]

[*Lamed*]

12 Czy to jest niczym dla was wszystkich, którzy przechodzicie drogą? Spójrzcie i zobaczcie.[h]
Czy istnieje ból podobny do mojego bólu, który mi okrutnie zadano,[i]
a którym Jehowa przysporzył smutku w dniu swego płonącego gniewu?[j]

[*Mem*]

13 Zesłał z wysoka ogień w moje kości[k] i każdą pokonuje.
Zastawił sieć na moje stopy.[l] Obrócił mnie do tyłu.
Sprawił, że ległam spustoszona. Cały dzień jestem chora.[m]

[*Nun*]

14 Pozostał czujny na moje występki.[n] W jego ręce przeplatają się ze sobą.
Wspięły mi się na kark.[o] Moc moja się potknęła.
Jehowa wydał mnie w ręce tych, przeciw którym nie potrafię powstać.[a]

[*Samek*]

15 Wszystkich moich mocarzy Jehowa wyrzucił ze mnie.[b]
Zwołał przeciw mnie spotkanie, aby porozbijać moich młodzieńców.[c]
Jehowa wydeptał winną tłocznię[d] należącą do dziewiczej córy judzkiej.[e]

[*Ajin*]

16 Nad tym wszystkim płaczę jak kobieta.[f] Oko moje, oko moje ocieka wodami.[g]
Bo oddalił się ode mnie pocieszyciel — ktoś, kto by pokrzepił moją duszę.
Synowie moi spustoszeni,[h] gdyż nieprzyjaciel bardzo się pyszni.[i]

[*Pe*]

17 Syjon wyciąga ręce.[j] Nie ma żadnego pocieszyciela.[k]
Jehowa wydał co do Jakuba nakaz wszystkim, którzy go otaczają jako jego wrogowie.[l]
Jerozolima stała się pośród nich czymś odrażającym.[m]

[*Cade*]

18 Jehowa jest prawy,[n] zbuntowałam się bowiem przeciw jego ustom.[o]
Posłuchajcie więc, wszystkie ludy, i patrzcie na mą boleść.
Dziewice me i moi młodzieńcy poszli do niewoli.[p]

[*Kof*]

19 Wołałam na tych, którzy mnie mocno kochali.[q] Okpili mnie.

ROZDZ. 1

a Wj 3:7
b Jer 50:29
c 2Kn 36:18 Iz 39:6 Jer 15:13 Jer 20:5 Jer 52:17 Jer 52:19 Dn 1:2
d 2Kn 36:17 Ps 74:7 Ps 79:1 Iz 63:18 Iz 64:11 Jer 52:13 Eze 7:22
e Jer 38:9 Jer 52:6 Lam 2:12 Lam 4:4
f Rdz 18:5 PnP 2:5
g Iz 54:1
h Lam 2:15
i Lam 2:13 Dn 9:12
j Jer 51:45
k Ps 102:3
l Hi 19:6 Ps 66:11 Eze 12:13 Eze 17:20 Oz 7:12
m Pwt 28:65 Jer 4:19
n Joz 24:19 Ps 5:10 Iz 59:12
o Pwt 28:48

szpalta 2

a Kpl 26:37 Jer 52:28 Eze 11:9
b 2Kl 24:14
c 2Kn 36:17
d Iz 63:3 Jl 3:13 Obj 14:19 Obj 19:15
e Jer 14:17
f Jer 31:15
g Jer 9:1 Jer 13:17 Jer 14:17 Lam 2:18
h Jer 9:21 Jer 31:15
i Ps 137:3 Jer 50:29
j Iz 1:15 Jer 4:31
k Iz 51:18 Jer 30:14 Lam 1:9
l Pwt 28:49 2Kl 24:2 2Kl 25:1
m Lam 1:8 Eze 36:17
n Pwt 32:4 Neh 9:33 Dn 9:7

o 1Sm 12:14; 1Sm 12:15; Ps 107:11; Iz 1:2; **p** Pwt 28:32; **q** Jer 30:14.

W mieście wyginęli moi kapłani i moi starcy,[a]
gdy musieli sobie szukać czegoś do zjedzenia, aby pokrzepić swą duszę.[b]

ר [*Resz*]

20 Zobacz, Jehowo, bo jestem w opałach. Burzą się moje trzewia.[c]
Serce me wywrócone we mnie,[d] gdyż byłam na wskroś buntownicza.[e]
Na zewnątrz miecz zabierał dzieci.[f] W domu to samo co śmierć.[g]

ש [*Szin*]

21 Usłyszano mnie wzdychającą.[h] Nie ma dla mnie pocieszyciela.[i]
Wszyscy moi nieprzyjaciele usłyszeli o mym nieszczęściu.[j] Wielce się uradowali, żeś ty to uczynił.[k]
Sprowadzisz dzień, który obwieściłeś[l] — by stali się do mnie podobni.[m]

ת [*Taw*]

22 Niech stanie przed tobą całe ich zło i obejdź się z nimi surowo,[n]
tak jak surowo obszedłeś się ze mną za wszystkie moje występki.[o]
Bo westchnień moich wiele,[p] a serce me chore.[q]

א [*'Alef*]

2 Ach, jakże Jehowa w swym gniewie zakrywa chmurą córę syjońską![r]
Piękno Izraela[s] zrzucił z nieba na ziemię.[t]
I w dniu swego gniewu nie pamiętał o swoim podnóżku.[u]

ב [*Bet*]

2 Jehowa pochłonął, nie okazał współczucia żadnemu z miejsc pobytu[v] Jakuba.

W swym strasznym gniewie poburzył warownie[a] córy judzkiej.
Rzucił na ziemię,[b] zbezcześcił królestwo,[c] a także jej książąt.[d]

ג [*Gimel*]

3 Pałając gniewem, ściął Izraelowi każdy róg.[e]
Cofnął swą prawicę sprzed nieprzyjaciela;[f]
i dalej płonie w Jakubie niczym ogień płomienisty, który strawił wszystko dookoła.[g]

ד [*Dalet*]

4 Napiął swój łuk jak nieprzyjaciel.[h] Prawica[i] jego przybrała pozycję
jak wróg[j] i zabijał on wszystkich miłych dla oczu.[k]
Do namiotu[l] córy syjońskiej wlał swą złość niczym ogień.[m]

ה [*He*]

5 Jehowa stał się jak nieprzyjaciel.[n] Pochłonął Izraela.[o]
Pochłonął wszystkie jej wieże mieszkalne;[p] obrócił w ruinę swoje warownie.[q]
A u córy judzkiej mnoży żałość i lament.[r]

ו [*Waw*]

6 I obchodzi się w sposób gwałtowny ze swoim szałasem[s] — jak z szałasem w ogrodzie.[t] Wniwecz obrócił swe święto.
Jehowa sprawił, że na Syjonie zapomniano o święcie[u] i sabacie,

---

ROZDZ. 1

a Jer 14:15 Jer 23:11
b Lam 1:11
c Hi 30:27 Jer 4:19 Lam 2:11
d Ps 13:2 Ps 25:17
e Pwt 9:23 Ps 5:10 Ps 107:11 Iz 1:2 Iz 63:10 Eze 20:8
f Pwt 32:25 Jer 9:21 Jer 15:2
g Jer 14:18 Jer 18:21 Eze 7:15
h Lam 1:16
i Ps 69:20 Jer 30:14
j Jer 40:2
k Eze 25:6 Abd 12
l Ps 37:13 Iz 13:19 Jer 25:14 Jl 3:19
m Ps 137:8 Iz 51:23
n Ps 109:15 Jer 51:35 Rz 2:6 Jak 2:13
o Hi 34:11 Jer 16:18
p Lam 1:11
q Iz 1:5 Jer 8:18 Lam 5:17

ROZDZ. 2

r Lam 3:44
s Lam 2:15 Eze 16:14
t Mt 11:23
u 1Kn 28:2 Ps 99:5 Ps 132:7 Iz 60:13
v Pwt 28:30 Lam 2:17 Lam 3:43

szpalta 2

a Pwt 28:52 Mi 5:11
b Iz 25:12 Iz 26:5
c Ps 89:39 Iz 47:6 Eze 21:27
d Iz 39:7 Iz 43:28
e Hi 16:15 Ps 75:10
f Ps 74:11

g Pwt 32:22; 2Kl 25:9; Ps 89:46; Iz 42:25; Jer 4:4; Jer 7:20; Lam 4:11; Heb 12:29; **h** Hi 6:4; Iz 63:10; Jer 21:5; Jer 30:14; **i** Wj 15:6; **j** Pwt 28:63; **k** 2Kl 25:21; Lam 5:12; **l** Jer 10:20; **m** Iz 42:25; Jer 4:4; **n** Jer 30:14; **o** 2Kn 36:16; **p** 2Kl 25:9; Jer 52:13; Oz 8:14; **q** Jer 5:17; **r** Eze 2:10; **s** 2Kn 36:19; Ps 78:60; Iz 63:18; Iz 64:11; **t** Ps 80:12; Ps 89:40; Iz 1:8; **u** Lam 1:4; Oz 2:11; Sof 3:18.

a w swym gniewnym potępianiu nie ma względu na króla ani kapłana.[a]

ז [*Zajin*]

7 Jehowa odrzucił swój ołtarz.[b]
Wzgardził swoim sanktuarium.[c]
W rękę nieprzyjaciela wydał mury jej wież mieszkalnych.[d]
W domu Jehowy wydawali głos jak w dniu świątecznym.[e]

ח [*Chet*]

8 Jehowa umyślił, by mur[f] córy syjońskiej obrócić w ruinę.
Rozciągnął sznur miernicz y.[g] Nie cofnął ręki od połknięcia.[h]
I wał obronny oraz mur pogrąża w żałobie.[i] Razem zmarniały.

ט [*Tet*]

9 Bramy jej[j] zapadły się w ziemię. Zniszczył i porozbijał jej zasuwy.
Jej król i jej książęta są pomiędzy narodami.[k] Prawa już nie ma.[l]
Także jej prorocy nie otrzymują żadnej wizji od Jehowy.[m]

י [*Jod*]

10 Starsi córy syjońskiej siedzą na ziemi w milczeniu.[n]
Nasypali sobie prochu na głowę.[o] Opasali się worem.[p]
Do samej ziemi pochyliły głowę dziewice Jerozolimy.[q]

כ [*Kaf*]

11 Oczy moje gasną od łez.[r] Burzą się me trzewia.[s]
Wątroba moja wylała się na ziemię[t] ze względu na upadek córy mego ludu,[u]
z powodu omdlewania dziecka i oseska na placach grodu.[a]

ל [*Lamed*]

12 Do matek swych mówiły: „Gdzie zboże i wino?”[b]
Bo omdlewały na placach miejskich jak ktoś śmiertelnie ugodzony,
bo dusza ich wylewała się w objęciach ich matek.

מ [*Mem*]

13 Czego mi będziesz świadkiem? Cóż do ciebie przyrównam, córo jerozolimska?[c]
Z czym ciebie zestawię, żeby cię pocieszyć, dziewicza córo syjońska?[d]
Twoja ruina[e] jest przecież wielka jak morze. Kto potrafi zapewnić ci uzdrowienie?[f]

נ [*Nun*]

14 Dla ciebie prorocy twoi mieli wizje rzeczy nic niewartych i nie dających zadowolenia,[g]
a nie odsłonili twego przewinienia, aby odwrócić od ciebie niewolę,[h]
lecz w wizjach wciąż znajdowali dla ciebie wypowiedzi nic niewarte i zwodnicze.[i]

ס [*Samek*]

15 Nad tobą wszyscy przechodzący drogą klasnęli w ręce.[j]
Zagwizdali[k] i kiwali głową[l] nad córą jerozolimską, mówiąc:
„Czy to jest miasto, o którym powiadano: ‚Skończone piękno, radość dla całej ziemi’?”[m]

ROZDZ. 2

a Hi 34:19 Jer 52:24 Rz 2:11
b Jer 52:18
c Kpl 26:31 Jer 26:6 Jer 52:13 Eze 24:21 Mi 3:12
d 2Kn 36:19 Jer 32:29 Oz 8:14
e Ps 74:4
f 2Kl 25:10 Jer 39:8
g 2Kl 21:13 Iz 28:17 Am 7:7
h Hi 13:21 Lam 2:2
i Iz 3:26
j Neh 1:3 Jer 14:2
k Pwt 28:36 2Kl 24:15 2Kl 25:7 Iz 39:7 Jer 52:9 Lam 1:6 Lam 4:20 Eze 12:13 Dn 1:3
l 2Kn 15:3 Eze 7:26
m Ps 74:9 Jer 23:16 Lam 2:14 Eze 13:3
n Iz 3:26 Jer 8:14 Lam 3:28 Am 5:13
o Joz 7:6 Hi 2:12
p Jer 6:26 Eze 7:18 Eze 27:31
q Lam 1:4
r Ps 6:7 Lam 1:16 Lam 3:48
s Lam 1:20
t Hi 30:16
u Iz 22:4 Jer 14:17

szpalta 2

a Jer 11:22 Lam 2:19 Lam 4:4
b Pwt 28:51 2Kl 25:3 Iz 3:1 Jer 18:21
c Lam 1:12
d Iz 51:19
e Jer 8:21 Jer 14:17 Dn 9:12
f Jer 30:12
g Jer 2:8 Jer 5:12 Jer 5:31 Jer 23:16 Jer 27:14 Jer 29:9 Eze 13:2
h Iz 58:1 Jer 23:14

---

i Jer 23:32; Jer 27:9; Mi 3:5; Sof 3:4; **j** Eze 25:6; Nah 3:19; **k** 1Kl 9:8; Jer 18:16; Jer 19:8; Jer 25:9; Mi 6:16; **l** Ps 22:7; Ps 44:14; Mt 27:39; Mk 15:29; **m** Ps 48:2; Ps 50:2; Eze 16:14.

פ [*Pe*]

16 Wszyscy twoi nieprzyjaciele
rozwarli na ciebie paszczę.[a]
Zagwizdali i zgrzytali zębami.[b] Powiedzieli: „Połknęliśmy ją.[c]
To właśnie jest dzień, na któryśmy liczyli.[d] Doczekaliśmy się! Widzimy!"[e]

ע [*Ajin*]

17 Jehowa wykonał, co miał na myśli.[f] Spełnił swą wypowiedź,[g]
to, co nakazał od dni dawnych.[h] Zburzył i nie okazał współczucia.[i]
I za jego sprawą nieprzyjaciel raduje się nad tobą.[j]
Wywyższył róg twoich wrogów.[k]

צ [*Cade*]

18 Serce ich zawołało do Jehowy[l] — o ty, murze córy syjońskiej.[m]
Dniem i nocą roń łzy, by płynęły jak potok.[n]
Nie pozwalaj sobie na odrętwienie. Niech nie zaznaje spokoju źrenica twego oka.

ק [*Kof*]

19 Wstań! Jęcz nocą na początku straży porannych.[o]
Serce swe niczym wodę wylej[p] przed obliczem[q] Jehowy.
Podnieś ku niemu dłonie[r] ze względu na duszę twoich dzieci,
które wskutek klęski głodu omdlewają u wylotu wszystkich ulic.[s]

ר [*Resz*]

20 Zobacz, Jehowo, i spójrz[t] na tego, z którym się obszedłeś tak surowo.
Czy kobiety mają zjadać owoc swego łona, dzieci,
które się urodziły w pełni ukształtowane,[a]
albo czy w sanktuarium Jehowy ma być zabijany kapłan i prorok?[b]

ש [*Szin*]

21 Chłopiec i starzec[c] legli na ziemi ulic.[d]
Dziewice me i moi młodzieńcy padli od miecza.[e]
Pozabijałeś w dniu swego gniewu.[f] Dokonałeś rzezi;[g] nie okazałeś współczucia.[h]

ת [*Taw*]

22 Jak w dniu świątecznym[i] zewsząd pozwoływałeś miejsca mego przebywania jako osiadłego przybysza.
I w dniu srogiego gniewu Jehowy nie było nikogo, kto by ocalał albo przeżył;[j]
tych, których urodziłam w pełni ukształtowanych i wychowywałam, nieprzyjaciel wytracił.[k]

א [*'Alef*]

3 Jestem krzepkim mężem, który widział udrękę[l] zadaną laską jego strasznego gniewu.

2 To mnie on powiódł i prowadzi w ciemności, a nie w świetle.[m]

3 Doprawdy, to przeciw mnie wciąż zwraca swą rękę przez cały dzień.[n]

ב [*Bet*]

4 Sprawił, że niszczeje mi ciało i skóra.[o] Połamał moje kości.[p]

5 Nabudował przeciwko mnie, aby mnie osaczyć[q] rośliną trującą[r] i strapieniem.

ROZDZ. 2

a Hi 16:10; Ps 22:13; Ps 35:21; Ps 109:2
b Hi 16:9; Ps 37:12; Dz 7:54
c Iz 49:19; Jer 51:34
d Mi 4:11
e Ps 35:21; Abd 13
f Jer 18:11; Mi 2:3
g 2Kl 23:27; Iz 46:10; Iz 55:11
h Kpl 26:17; Pwt 28:15
i Eze 5:11; Eze 7:9; Eze 9:10
j Ps 38:16; Ps 89:42
k Lam 1:5
l Ps 119:145
m Lam 2:8
n Jer 9:1; Jer 13:17; Jer 14:17; Lam 1:16
o Ps 119:148
p 1Sm 1:15; Ps 62:8; Ps 142:2
q Ps 88:1; Dn 9:3
r 1Kl 8:54
s Iz 51:20; Lam 4:9; Eze 5:16
t Jer 14:21

szpalta 2

a Kpl 26:29; Pwt 28:53; Jer 19:9; Lam 4:10; Eze 5:10
b Ps 78:64; Mt 23:35
c Pwt 28:50; 2Kn 36:17
d Ps 18:42
e Jer 9:21; Jer 18:21; Lam 1:15
f Jer 21:7
g Eze 9:6
h Wj 34:7; Jer 13:14; Lam 2:2; Lam 3:43; Eze 5:11; Eze 7:4
i Pwt 16:16
j Jer 46:5; Am 9:1
k Pwt 28:18; Jer 16:4; Oz 9:12; **ROZDZ. 3** **l** Ps 71:20; **m** Pwt 28:29; Iz 59:9; Jer 13:16; **n** Iz 63:10; **o** Ps 38:3; **p** Ps 51:8; Iz 38:13; Jer 50:17; **q** Hi 3:23; **r** Jer 8:14; Jer 9:15; Jer 23:15; Lam 3:19.

6 Spowodował, iż siedzę w ciemnych zakątkach,[a] jak ludzie martwi od dawna.[b]

ג [*Gimel*]

7 Ogrodził mnie jakby murem kamiennym, abym nie mógł wyjść.[c] Sprawił, że ciężkie są moje miedziane okowy.[d]

8 Ponadto gdy wołam o wsparcie i wzywam pomocy, on tamuje moją modlitwę.[e]

9 Zagrodził me drogi kamieniem ciosanym.[f] Szlaki moje powykrzywiał.[g]

ד [*Dalet*]

10 Jest dla mnie jak niedźwiedź zaczajony,[h] jak lew w miejscach ukrycia.[i]

11 Drogi moje pogmatwał i przez niego leżę ugorem. Spustoszył mnie.[j]

12 Napiął swój łuk[k] i stawia mnie jako cel dla strzały.[l]

ה [*He*]

13 W nerki moje wbił synów swego kołczana.[m]

14 Stałem się pośmiewiskiem[n] dla całego ludu, który jest mi przeciwny, tematem ich pieśni przez cały dzień.[o]

15 Nasycił mnie rzeczami gorzkimi.[p] Przepoił mnie piołunem.[q]

ו [*Waw*]

16 Za jego sprawą łamią się na żwirze moje zęby.[r] Przez niego kulę się w popiołach.[s]

17 I odtrącasz, tak iż dusza moja nie zaznaje pokoju. Nie pamiętam już tego, co dobre.[t]

18 Powiadam też: „Przepadła moja świetność — i to, czego oczekiwałem od Jehowy”.[u]

ROZDZ. 3

a Ps 88:6
b Ps 88:5
Ps 143:3
c Hi 19:8
Ps 88:8
Oz 2:6
d Jer 39:7
Jer 52:11
e Hi 30:20
Ps 22:2
Ps 80:4
Ps 102:2
Prz 15:29
Iz 1:15
Mi 3:4
f Hi 19:8
g Hi 34:11
Iz 63:17
h Oz 13:8
Am 5:19
i Hi 10:16
Hi 38:40
Oz 5:14
j Jer 6:8
Jer 32:43
k Ps 7:12
l Hi 6:4
Hi 7:20
Hi 16:12
Ps 38:2
m Hi 6:4
Hi 16:13
n Hi 30:1
Ps 44:13
Jer 20:7
o Hi 30:9
Ps 69:12
Ps 137:3
p Rut 1:20
Hi 9:18
q Jer 9:15
Jer 23:15
r Prz 20:17
s Ps 102:9
Jer 6:26
t Rdz 41:30
u Hi 17:15
Ps 31:22

szpalta 2

a Neh 9:32
Ps 137:1
b Jer 9:15
Lam 3:5
c Ps 113:7
d Ps 77:11
e Ps 130:7
Mi 7:7
f Ps 25:6
Ps 69:16
g Ezd 9:8
Ps 77:8
Ps 106:45
Mal 3:6
h Neh 9:31
Ps 78:38
Ps 86:15
Jer 30:11
Mi 7:18
Łk 1:50
i Ps 30:5
Iz 33:2
j Pwt 32:4
Ps 36:5
Ps 89:2

ז [*Zajin*]

19 Pamiętaj o mej udręce i mej bezdomności,[a] o piołunie i roślinie trującej.[b]

20 Dusza twoja niezawodnie będzie pamiętać i nisko się nade mną pochyli.[c]

21 Właśnie to przypomnę swemu sercu.[d] Właśnie dlatego przyjmę postawę wyczekiwania.[e]

ח [*Chet*]

22 To doprawdy przejawy lojalnej życzliwości[f] Jehowy, że nie nadszedł nasz kres,[g] gdyż jego zmiłowaniom na pewno nie będzie końca.[h]

23 Są nowe każdego rana.[i] Wielka jest twoja wierność.[j]

24 „Jehowa jest mym działem[k] — rzekła dusza moja — właśnie dlatego przyjmę wobec niego postawę wyczekiwania”.[l]

ט [*Tet*]

25 Dobry jest Jehowa dla tego, kto w nim pokłada nadzieję,[m] dla duszy, która go szuka.[n]

26 Dobrze jest czekać,[o] i to w milczeniu,[p] na wybawienie od Jehowy.[q]

27 Dobrze jest, żeby krzepki mąż nosił jarzmo za młodu.[r]

י [*Jod*]

28 Niech siedzi samotnie i milczy,[s] skoro on coś na niego nałożył.[t]

29 Niech ustami przywrze do prochu.[u] Może jest jakaś nadzieja.[v]

30 Niech nadstawia policzek temu, który go bije.[w]

k Ps 16:5; Ps 73:26; Ps 119:57; Ps 142:5; **l** Ps 31:24; Ps 130:7; **m** Ps 25:3; Ps 39:7; Ps 130:5; Iz 25:9; Iz 30:18; Mi 7:7; **n** 1Kn 28:9; Ps 38:9; Iz 26:9; Sof 2:3; **o** Ps 31:24; **p** Ps 37:7; **q** Ps 36:6; Ps 116:6; Prz 20:22; **r** Ps 119:71; **s** Ps 4:4; Lam 2:10; **t** Ps 39:9; Jer 15:17; Lam 3:39; **u** Hi 42:6; Eze 16:63; **v** 2Sm 12:22; Jl 2:14; Jon 3:9; **w** Mi 5:1; Mt 5:39; 1Pt 2:23.

Niech się nasyci znieważeniem.[a]

כ [*Kaf*]

31 Bo Jehowa nie będzie odrzucał po czas niezmierzony.[b]

32 Bo chociaż przysporzył smutku,[c] to się również zmiłuje stosownie do obfitej miary swej lojalnej życzliwości.[d]

33 Bo nie według swego serca utrapił lub zasmuca synów ludzkich.[e]

ל [*Lamed*]

34 Kiedy się pod stopami miażdży[f] wszystkich więźniów na ziemi,[g]

35 kiedy przed obliczem Najwyższego odmawia się sądu krzepkiemu mężowi,[h]

36 kiedy się przewrotnie postępuje z człowiekiem w jego sprawie sądowej — Jehowa nie patrzy na to z uznaniem.[i]

מ [*Mem*]

37 Któż to rzekł, żeby się coś stało, gdy Jehowa tego nie nakazał?[j]

38 Z ust Najwyższego nie wychodzą rzeczy złe oraz to, co dobre.[k]

39 Jak może człowiek żyjący pozwalać sobie na narzekanie,[l] krzepki mąż — z powodu swego grzechu?[m]

נ [*Nun*]

40 Starannie prześledźmy swe drogi i przebadajmy je,[n] i nuże, powróćmy do Jehowy.[o]

41 Serce nasze wraz z dłońmi wznieśmy ku Bogu w niebiosach:[p]

42 „Myśmy się dopuścili występku i zachowali buntowniczo.[q] Tyś nie przebaczył.[r]

ROZDZ. 3

a Ps 123:3 Iz 50:6
b Ps 77:7 Ps 94:14 Jer 3:12 Jer 31:37 Jer 32:40 Mi 7:18
c Hi 5:18 Ps 30:5 Iz 54:7
d 2Kl 13:23 Ps 13:5 Ps 78:38 Ps 103:9 Ps 103:11 Ps 106:45 Jer 31:20
e Iz 55:7 Jer 7:31 Jer 18:8 Eze 33:11 Heb 12:10 Jak 1:13 2Pt 3:9
f Iz 51:23
g Ps 69:33 Ps 79:11 Ps 102:20
h Ps 12:5 Ps 140:12 Prz 17:15 Prz 22:22 Iz 5:23
i Iz 59:15 Hab 1:13
j Ps 33:9 Prz 16:9 Prz 19:21 Iz 46:10
k Jak 3:11
l Prz 19:3
m Ps 103:10 Mi 7:9
n Ps 119:59 Eze 18:28 Ag 1:5
o Pwt 4:30 Iz 55:7 Oz 6:1 Jl 2:13 Jak 4:8
p Pwt 4:29 2Kn 7:14 2Kn 34:27 Ps 28:2 Ps 119:58
q Neh 9:26 Iz 1:2 Dn 9:5
r 2Kl 24:4 Eze 24:13 Dn 9:12

szpalta 2

a Prz 15:8 1Pt 3:12
b Pwt 28:64
c Pwt 4:26 Lam 2:2 Eze 9:10
d Lam 2:1
e Ps 80:4 Prz 15:29 Prz 28:9 Iz 1:15 Jer 14:11 Mi 3:4 Za 7:13

ס [*Samek*]

43 Ty gniewem zagrodziłeś przystęp[a] i wciąż nas ścigasz.[b] Pozabijałeś; nie okazałeś współczucia.[c]

44 Ty kłębem chmur zagrodziłeś przystęp do siebie,[d] aby nie przeszła modlitwa.[e]

45 Ty z nas czynisz odpadki i śmieci pośród ludów”.[f]

פ [*Pe*]

46 Rozwarli na nas usta wszyscy nasi nieprzyjaciele.[g]

47 Przypadły nam groza i jama,[h] spustoszenie i ruina.[i]

48 Strumieniami wód ocieka moje oko ze względu na ruinę córy mego ludu.[j]

ע [*Ajin*]

49 Oko moje się wylewa i nie spocznie; nie ma żadnej przerwy,[k]

50 dopóki Jehowa nie spojrzy i nie zobaczy z nieba.[l]

51 Oko me surowo się obeszło z duszą moją[m] — ze względu na wszystkie córki mojego miasta.[n]

צ [*Cade*]

52 Nieprzyjaciele moi po prostu polowali na mnie jak na ptaka,[o] bez powodu.[p]

53 Sprawili, że życie moje zamilkło w dole[q] i rzucali we mnie kamieniami.

54 Wody popłynęły mi nad głową.[r] Powiedziałem: „Niechybnie zostanę zgładzony!”[s]

ק [*Kof*]

55 Wzywam twego imienia, Jehowo, z najgłębszego dołu.[t]

f Pwt 28:37; Jer 6:30; **g** Hi 16:10; Ps 22:13; Lam 2:16; **h** Pwt 28:66; Iz 24:18; Jer 48:44; **i** Iz 51:19; Jer 4:6; Lam 2:13; **j** Ps 119:136; Jer 9:1; **k** Jer 14:17; Lam 1:16; **l** Ps 80:14; Ps 102:19; Iz 63:15; **m** Pwt 28:34; Jer 14:18; **n** Jer 11:22; Lam 2:21; **o** 1Sm 26:20; Ps 11:1; **p** 1Sm 26:18; Ps 35:7; Ps 69:4; Ps 109:3; Ps 119:161; Jer 37:18; **q** Jer 37:20; Jer 38:6; **r** Ps 18:4; Ps 69:2; Ps 88:17; Ps 124:4; **s** Ps 31:22; **t** Ps 88:6; Ps 116:4; Ps 130:1; Jon 2:2.

56 Na pewno usłyszysz mój
głos.[a] Nie kryj swego
ucha, gdy chodzi o moją
ulgę, o moje wzywanie
pomocy.[b]
57 Przybliżyłeś się w dniu, gdy
cię wołałem.[c] Rzekłeś:
„Nie lękaj się”.[d]

ר [*Resz*]

58 Zająłeś się, Jehowo, zmaga-
niami mej duszy.[e] Wyku-
piłeś moje życie.[f]
59 Widziałeś, Jehowo, wyrzą-
dzoną mi krzywdę.[g] Prze-
prowadźże moją sprawę
sądową.[h]
60 Widziałeś całą ich zemstę,
wszystkie ich zamysły
przeciwko mnie.[i]

שׂ [*Sin*] albo [*Szin*]

61 Usłyszałeś ich znieważanie,
Jehowo, wszystkie ich za-
mysły przeciwko mnie,[j]
62 wargi powstających na mnie[k]
oraz ich poszeptywanie
przeciw mnie przez cały
dzień.[l]
63 Racz spojrzeć na to, jak sia-
dają i jak wstają.[m] Jes-
tem tematem ich pieśni.[n]

ת [*Taw*]

64 Odpłacisz im, Jehowo, po-
traktowaniem stosow-
nym do dzieła ich rąk.[o]
65 Ześlesz im zuchwałość ser-
ca,[p] swoją klątwę na
nich.[q]
66 W gniewie ścigać będziesz
i wytracisz ich[r] spod nie-
bios Jehowy.[s]

א [*'Alef*]

4 Ach, jakże matowieje złoto
błyszczące, dobre złoto![t]
Jakże porozrzucane są
święte kamienie[u] u wlotu
wszystkich ulic![v]

ROZDZ. 3

a Ps 3:4
Ps 6:8
Ps 116:1
b Ps 55:1
c Ps 69:18
Ps 145:18
Iz 58:9
Jak 4:8
d Jer 1:8
e Ps 7:8
Ps 35:1
Ps 69:18
Jer 11:20
Jer 51:36
f Ps 71:23
Jer 50:34
g Jer 15:10
h 1Sm 25:39
Ps 9:4
Ps 35:23
Ps 43:1
Jer 51:36
i Ps 10:14
Jer 11:19
j Ps 74:18
Ps 89:50
Jer 11:19
Jer 18:18
k Ps 59:12
Ps 140:3
l Jer 38:4
m Ps 1:1
Ps 139:2
n Hi 30:9
Lam 3:14
o Hi 34:11
Ps 28:4
Jer 11:20
2Tm 4:14
p Pwt 2:30
Jer 18:12
Rz 2:5
Heb 3:12
q Pwt 28:15
Jer 17:5
r Pwt 4:26
Pwt 28:20
Ps 35:6
Jer 11:23
s Ps 8:3
Jer 10:12

ROZDZ. 4

t 1Kl 6:22
u 1Kl 5:17
1Kl 7:9
v Jer 52:13

szpalta 2

a Iz 51:18
b Iz 30:14
Jer 19:11
Jer 22:28
Lam 5:12
c Kpl 26:29
Pwt 28:53
Jer 19:9
Lam 4:10
d Hi 39:16
e Ps 22:15
Lam 2:11
f Lam 1:11
Lam 2:12
g Jer 52:6
h Am 6:4
Am 6:7
i Jer 6:2
j Hi 2:8
k Rdz 19:24
Eze 16:48

ב [*Bet*]

2 A drogocenni synowie Syjo-
nu,[a] którzy byli na wagę
oczyszczonego złota,
jakże zostali poczytani za
wielkie dzbany gliniane,
dzieło rąk garncarza![b]

ג [*Gimel*]

3 Nawet szakale podsuwają sut-
ki. Pozwalają ssać swym
szczeniętom.
Córa mojego ludu staje się
okrutna,[c] niczym strusie
na pustkowiu.[d]

ד [*Dalet*]

4 Język oseska z pragnienia
przylgnął mu do podnie-
bienia.[e]
Dzieci proszą o chleb.[f] Nie
ma nikogo, kto by im go
podał.[g]

ה [*He*]

5 Ci, którzy jadali smakoły-
ki, na ulicach wpadają
w osłupienie.[h]
Wychowani w szkarłacie[i]
muszą się tulić do sto-
sów popiołu.[j]

ו [*Waw*]

6 Kara za przewinienie córy
mego ludu przerasta ka-
rę za grzech Sodomy,[k]
która była zniszczona jak-
by w jednej chwili i któ-
rej żadne ręce nie przy-
szły z pomocą.[l]

ז [*Zajin*]

7 Nazirejczycy[m] jej byli czystsi
niż śnieg;[n] byli bielsi od
mleka.
Doprawdy, byli bardziej ru-
miani[o] niż korale; blask
ich przypominał szafir.[p]

ח [*Chet*]

8 Cera ich stała się ciemniejsza niż czerń. Nie pozna-
je się ich na ulicach.[q]

l Rdz 19:25; Dn 9:12; **m** Lb 6:2; Sdz 13:5; **n** Ps 51:7; **o** 1Sm 16:12; PnP 5:10; **p** Hi 28:16; **q** Hi 2:12.

Skóra pomarszczyła się im
na kościach.[a] Wyschła
zupełnie jak drzewo.

ט [*Tet*]

9 Lepiej jest tym, którzy pada-
ją od miecza,[b] niż tym,
którzy padają od klęski
głodu,[c]
ponieważ ci marnieją, prze-
szyci brakiem płodów z
pola.

י [*Jod*]

10 Ręce czułych kobiet gotowa-
ły ich własne dzieci.[d]
Stały się one jakby chlebem
pocieszenia w czasie klę-
ski córy mego ludu.[e]

כ [*Kaf*]

11 Jehowa dopełnił miary swej
złości.[f] Wylał swój płoną-
cy gniew.[g]
I wznieca ogień na Syjo-
nie, pożerający jego fun-
damenty.[h]

ל [*Lamed*]

12 Królowie ziemi i wszyscy
mieszkańcy żyznej krai-
ny nie wierzyli,[i]
że wróg i nieprzyjaciel we-
jdzie w bramy Jerozo-
limy.[j]

מ [*Mem*]

13 Z powodu grzechów jej pro-
roków, przewinień jej
kapłanów,[k]
znaleźli się pośrodku niej
przelewający krew pra-
wych.[l]

נ [*Nun*]

14 Błąkali się po ulicach jak śle-
pi.[m] Skalali się krwią,[n]
tak iż nikt nie może do-
tknąć ich szat.[o]

ס [*Samek*]

15 „Z drogi! Nieczysty!”[p] — wo-
łano do nich. „Z drogi!
Z drogi! Nie dotykać!”[q]

ROZDZ. 4

a Hi 19:20
Hi 33:21
Ps 102:5
b Jer 38:2
c Jer 29:17
d Kpł 26:29
Pwt 28:55
Lam 2:20
Lam 4:3
e Pwt 28:57
Iz 49:15
Lam 3:48
f Pwt 28:20
2Kn 36:16
Jer 6:11
Jer 9:11
Eze 22:31
Dn 9:12
Za 1:6
g Kpł 26:28
Jer 7:20
h Pwt 32:22
2Kl 25:9
i Pwt 29:24
1Kl 9:8
j 2Kl 25:10
Jer 52:13
k Jer 5:31
Jer 6:13
Jer 14:14
Jer 23:11
Lam 2:14
Mi 3:11
Sof 3:4
l Jer 26:8
Mt 23:31
Łk 11:47
Dz 7:52
m Pwt 28:28
Iz 56:10
Iz 59:10
Sof 1:17
Mt 15:14
n Lb 35:33
Iz 1:15
Jer 2:34
Eze 33:25
Oz 4:2
o Lb 19:16
p Kpł 13:45
q 2Ko 6:17

szpalta 2

a Kpł 26:33
Lam 1:7
b Pwt 28:65
c Pwt 28:25
Pwt 28:68
d Kpł 26:33
Pwt 28:64
Jer 24:9
e Hi 34:29
Ps 34:16
Iz 59:2
Jer 18:17
Heb 8:9
f 2Kl 25:18
g Lam 5:12
Eze 9:6
h 2Kl 24:7
Iz 20:5
Lam 1:19
i Iz 30:3
Iz 31:3
Jer 37:7
Eze 29:6
j 2Kl 25:5
Jer 39:4
Lam 3:52

Stali się bowiem bezdom-
ni.[a] I błąkali się.[b] Wśród
narodów mówiono: „Nie
osiedlą się na nowo jako
przybysze.[c]

פ [*Pe*]

16 Porozdzielało ich oblicze Je-
howy.[d] Nie spojrzy on
więcej na nich.[e]
Nie będzie względu nawet
dla kapłanów.[f] Nie bę-
dzie łaski nawet dla star-
ców”.[g]

ע [*Ajin*]

17 Chociaż jeszcze jesteśmy, na
próżno oczy nasze gasną, oczekując pomocy dla
nas.[h]
Rozglądając się, patrzyliś-
my na naród, który nie
może przynieść wybawie-
nia.[i]

צ [*Cade*]

18 Polują na nasze kroki,[j] tak
iż nie chodzi się po na-
szych placach.
Nasz kres się przybliżył.
Dni nasze się dopełniły,
bo nadszedł nasz kres.[k]

ק [*Kof*]

19 Szybsi niż orły na niebio-
sach okazali się ci, któ-
rzy nas ścigają.[l]
Zawzięcie ścigali nas po
górach.[m] Czyhali na nas
na pustkowiu.[n]

ר [*Resz*]

20 Tchnienie naszych nozdrzy,[o]
pomazaniec Jehowy,[p] po-
jmany w ich wielkim
dole,[q]
ten, o którym powiedzieliś-
my: „W jego cieniu[r] żyć bę-
dziemy wśród narodów”.[s]

k Eze 7:2; Eze 12:23; Am 8:2; **l** Pwt 28:49; Iz 5:26; Jer 4:13; Oz 8:1; Hab 1:8; **m** 2Kl 25:5; Am 2:14; **n** Lam 3:10; **o** Rdz 2:7; **p** Ps 89:20; Jer 37:1; **q** 2Kl 25:6; Jer 39:5; Jer 52:8; Eze 12:13; **r** Sdz 9:15; Dn 4:12; **s** 1Sm 9:16.

ת [*Sin*]

21 Wielce się raduj i wesel,[a]
córo edomska,[b] mieszkająca w krainie Uc.[c]
Do ciebie także dojdzie ten kielich.[d] Upijesz się i obnażysz.[e]

ת [*Taw*]

22 Wina twa, córo syjońska, dobiegła kresu.[f] Nie powiedzie cię on ponownie na wygnanie.[g]
Zwrócił uwagę na twą winę, córo edomska. Odsłonił twoje grzechy.[h]

5 Wspomnij, Jehowo, na to, co nas spotkało.[i] Racz spojrzeć i zobaczyć nasze pohańbienie.[j]

2 Naszą dziedziczną własność przekazano obcym, nasze domy — cudzoziemcom.[k]

3 Staliśmy się po prostu sierotami bez ojca.[l] Nasze matki są jak wdowy.[m]

4 Za pieniądze musimy pić własną wodę.[n] Własne drewno trafia do nas za określoną cenę.

5 Ścigano nas tuż za naszym karkiem.[o] Zmęczyliśmy się. Nie dano nam wytchnienia.[p]

6 Egiptowi[q] podaliśmy rękę;[r] Asyrii[s] — żeby się nasycić chlebem.

7 Zgrzeszyli nasi praojcowie.[t] Już ich nie ma. My zaś musimy dźwigać ich winy.[u]

8 Zapanowali nad nami słudzy.[v] Nie ma nikogo, kto by nas wyrwał z ich ręki.[w]

9 Z narażeniem duszy przynosimy swój chleb[x] — ze względu na miecz z pustkowia.

10 Skóra nasza rozpalona niczym piec — z powodu boleści głodowych.[y]

ROZDZ. 4

a Prz 2:14
1Ko 13:6

b Ps 137:7
Abd 12

c Jer 25:20

d Jer 25:15
Jer 49:12
Abd 16

e Jer 49:10

f Kpl 26:43
Iz 40:2
Jer 50:20

g Kpl 26:44
Iz 52:1
Iz 60:18

h Ps 137:7
Iz 34:5
Eze 25:13
Eze 35:15
Am 1:11
Abd 13

ROZDZ. 5

i Kpl 26:44
Jer 15:15
Lam 1:20

j Ps 44:13
Ps 79:4
Lam 2:15

k Pwt 28:30
Ps 79:1
Ps 136:21
Iz 1:7
Jer 6:12
Sof 1:13

l Wj 22:24

m Jer 18:21

n Pwt 28:48
Iz 3:1
Eze 4:11
Eze 4:16

o Pwt 28:48
Jer 27:8
Jer 28:14

p Pwt 28:65

q Iz 30:2
Iz 31:1
Jer 2:18
Jer 2:36
Jer 44:12

r Eze 17:18

s 2Kn 28:16
Oz 5:13
Oz 7:11
Oz 9:3
Oz 12:1

t Jer 16:12
Jer 31:29
Eze 18:2

u Wj 20:5
Jer 14:20
Za 1:5

v Pwt 28:43
Prz 30:22
Iz 3:4

w Za 11:6

11 Na Syjonie upokarzano żony,[a] w miastach judzkich dziewice.

12 Książąt wieszano za rękę.[b] Nie uszanowano oblicza starców.[c]

13 Młodzieńcy podnosili żarna,[d] a chłopcy potykali się pod drewnem.[e]

14 Nie ma już starców w bramach,[f] młodzieńców przy grze na instrumentach.[g]

15 Ustała radość naszego serca. Taniec nasz przemienił się w żałobę.[h]

16 Upadła korona z naszej głowy.[i] Biada nam więc, bośmy zgrzeszyli![j]

17 Wskutek tego rozchorowało się nasze serce.[k] Z powodu tych rzeczy przyćmiły się nasze oczy,[l]

18 z powodu spustoszonej góry syjońskiej;[m] chodzą po niej lisy.[n]

19 Ty zaś, Jehowo, będziesz zasiadał po czas niezmierzony.[o] Tron twój trwa przez pokolenie za pokoleniem.[p]

20 Czemuż o nas zapominasz na zawsze,[q] opuszczasz nas na długie dni?[r]

21 Przywiedź nas znowu do siebie,[s] Jehowo, a chętnie wrócimy. Przynieś nam nowe dni, jak dawno temu.[t]

22 Ty jednak stanowczo nas odrzuciłeś.[u] Jesteś na nas wielce oburzony.[v]

x Jer 52:6; Eze 4:10; **y** 2Kl 25:3; Hi 30:30; Lam 4:8; **szpalta 2** **a** Pwt 28:30; Za 14:2; **b** Jer 39:6; **c** Iz 47:6; Jer 6:11; Lam 4:16; **d** Sdz 16:21; **e** Wj 1:11; **f** Pwt 16:18; Joz 20:4; Rut 4:11; **g** Jer 25:10; **h** Am 8:10; **i** Hi 19:9; Ps 7:5; Ps 89:39; **j** Prz 14:34; Iz 3:9; Iz 59:12; **k** Iz 1:5; Jer 8:18; Lam 1:22; **l** Pwt 28:65; Hi 17:7; Ps 6:7; Iz 59:10; Lam 2:11; **m** Kpl 26:43; Jer 26:18; **n** Iz 32:14; Jer 9:11; Eze 13:4; **o** Ps 9:7; Ps 90:2; Ps 102:12; **p** Ps 102:27; Ps 145:13; Ps 146:10; Hab 1:12; **q** Ps 13:1; Jer 14:19; **r** Ps 79:5; **s** Pwt 4:30; Ps 80:3; Ps 85:4; Jer 31:18; Jer 32:37; **t** Jer 33:13; **u** Ps 44:9; **v** Pwt 28:15; Ps 60:1; Jer 31:37.

KSIĘGA

EZECHIELA

1 I stało się w trzydziestym roku, w miesiącu czwartym, piątego dnia tego miesiąca, gdy byłem pośród wygnańców[a] nad rzeką Kebar,[b] że się otwarły niebiosa[c] i zobaczyłem wizje Boże.[d] **2** Piątego dnia tego miesiąca, to jest w piątym roku wygnania króla Jehojachina,[e] **3** doszło słowo Jehowy[f] do Ezechiela,[g] syna kapłana Buziego, w kraju Chaldejczyków[h] nad rzeką Kebar, i spoczęła tam na nim ręka Jehowy.[i]

4 I ujrzałem, a oto z północy nadciągał huraganowy wiatr,[j] kłęby chmur[k] oraz błyskający ogień;[l] i dookoła nich był blask, a pośród niego, spośród ognia, coś, co z wyglądu przypominało elektrum.[m] **5** I pośród niego było coś na podobieństwo czterech żywych stworzeń,[n] które wyglądały tak: Były podobne do ziemskiego człowieka. **6** A każde miało cztery oblicza[o] i każde z nich — cztery skrzydła.[p] **7** A ich nogi były nogami prostymi, a spody ich stóp były jak spód stopy cielęcia;[q] i lśniły jakby blaskiem polerowanej miedzi.[r] **8** A pod ich skrzydłami z czterech stron były ludzkie ręce;[s] i wszystkie cztery miały swoje oblicza i swoje skrzydła.[t] **9** Ich skrzydła łączyły się ze sobą. Idąc, nie odwracały się; każde przemieszczało się prosto przed siebie.[u]

10 A co do podobieństwa ich obliczy: każde z tych czterech miało oblicze człowieka,[v] a z prawej strony[w] oblicze lwa,[x] i każde z czterech miało z lewej strony[y] oblicze byka;[z] każde z czterech miało też oblicze orła.[a] **11** Takie były ich oblicza. A ich skrzydła[b] były rozpostarte ku górze. Każde miało dwa, które się nawzajem łączyły, a dwa zakrywały ich ciała.[c]

12 I każde z nich przemieszczało się prosto przed siebie.[d] Dokądkolwiek duch był skłonny iść, tam szły.[e] Idąc, nie odwracały się.[f] **13** A co do podobieństwa żywych stworzeń: ich wygląd przypominał płonące węgle ogniste.[g] Między żywymi stworzeniami poruszało się tam i z powrotem coś przypominającego z wyglądu pochodnie,[h] a ogień ten był jasny i z ognia wylatywała błyskawica.[i] **14** A żywe stworzenia wyruszały i wracały, przypominając z wyglądu błyskawicę.[j]

15 A gdy widziałem te żywe stworzenia, oto na ziemi obok żywych stworzeń było jedno koło,[k] przy czterech obliczach każdego.[l] **16** Jeśli chodzi o wygląd kół[m] oraz ich budowę, było to jak blask chryzolitu;[n] i wszystkie cztery miały jednakowy wygląd. A ich wygląd i budowa były takie, jak gdyby koło znajdowało się w kole.[o] **17** Kiedy się przemieszczały, przemieszczały się w swoje cztery strony.[p] Przemieszczając się, nie odwracały się w inną stronę.[q] **18** A ich obręcze były tak wysokie, że wzbudzały strach; i wszystkie cztery obręcze były dookoła pełne oczu.[r] **19** I gdy

ROZDZ. 1

a 2Kl 24:14 Est 2:6
b Ps 137:1 Eze 3:15 Eze 10:15 Eze 43:3
c Mt 3:16 Dz 7:55 Dz 10:11 Obj 19:11
d Rdz 15:1 Lb 12:6 Dn 8:1
e 2Kl 24:12 2Kn 36:10 Jer 24:1
f 2Pt 1:21
g Eze 24:24
h 2Kl 24:16 Jer 22:25
i 1Kl 18:46 2Kl 3:15 Eze 3:14
j 1Kl 19:11
k Ps 97:2
l Wj 19:18 Wj 24:17
m Eze 8:2
n Eze 10:9 Obj 4:6
o Eze 10:14
p Iz 6:2 Eze 10:21 Obj 4:8
q Kpł 11:3
r Dn 10:6 Obj 1:15
s Iz 6:6 Eze 10:8
t Eze 10:21
u Eze 10:11
v Obj 4:7
w Eze 10:14
x 2Sm 17:10 Prz 28:1
y Obj 4:7
z Prz 14:4

SZPALTA 2

a Hi 39:29 Prz 30:19 Eze 10:14
b Ps 18:10
c Iz 6:2
d Eze 10:22
e Ps 103:20 Eze 1:20 Heb 1:14
f Eze 1:17
g Ps 104:4
h Dn 7:10
i Ps 97:3
j Ps 18:10; Mt 24:27; **k** Eze 10:9; Eze 10:13; Eze 11:22; **l** Obj 4:7; **m** Eze 10:9; **n** Wj 39:13; Dn 10:6; **o** Eze 10:10; Dn 7:9; **p** Eze 10:11; **q** Eze 1:12; **r** Prz 15:3; Eze 10:12; Za 4:10.

żywe stworzenia się przemieszczały, obok nich przemieszczały się koła, a gdy żywe stworzenia unosiły się z ziemi, unosiły się koła.[a] **20** Dokądkolwiek duch był skłonny iść, tam przemieszczały się i one, gdyż duch był skłonny tam iść; i koła unosiły się tuż obok nich, bo w tych kołach był duch żywego stworzenia. **21** Gdy one się przemieszczały, przemieszczały się i te; a gdy one stawały, stawały i te; a gdy one unosiły się z ziemi, tuż obok nich unosiły się koła, bo w tych kołach był duch żywego stworzenia.[b]

22 A nad głowami żywych stworzeń było coś na podobieństwo przestworza,[c] niczym skrzenie się napawającego lękiem lodu, rozpościerającego się w górze nad ich głowami.[d] **23** A pod przestworzem były ich skrzydła proste, jedno przy drugim. Każde miało dwa skrzydła zakrywające z jednej strony i każde miało dwa zakrywające z drugiej strony swego ciała. **24** I gdy się przemieszczały, usłyszałem odgłos ich skrzydeł, odgłos jakby rozległych wód,[e] jakby głos Wszechmocnego, odgłos tumultu,[f] jakby odgłos obozu.[g] Gdy stawały, opuszczały skrzydła.

25 I rozległ się głos ponad przestworzem, które było nad ich głową. (Gdy stawały, opuszczały skrzydła). **26** A ponad przestworzem, które było nad ich głową, znajdowało się coś przypominającego z wyglądu kamień szafirowy,[h] podobieństwo tronu.[i] A na tym podobieństwie tronu, u góry, było podobieństwo kogoś przypominającego z wyglądu ziemskiego człowieka.[j] **27** I zobaczyłem coś jakby blask elektrum,[k] co wyglądało jak ogień wewnątrz niego dookoła,[a] począwszy od tego, co wyglądało jak jego biodra, i w górę; i od tego, co wyglądało jak jego biodra, oraz w dół, widziałem coś, co wyglądało jak ogień, i wokoło Niego była jasność. **28** Było tam coś przypominającego z wyglądu łuk,[b] który pojawia się na kłębach chmur w dzień ulewnego deszczu. Tak właśnie wyglądała ta jasność wokoło. Tak wyglądało podobieństwo chwały Jehowy.[c] Gdy to zobaczyłem, upadłem na twarz[d] i usłyszałem głos mówiącego.

2 I rzekł do mnie: „Synu człowieczy,[e] stań na nogach, bym z tobą mówił”.[f] **2** A gdy tylko przemówił do mnie, zaczął we mnie wstępować duch[g] i w końcu sprawił, że stanąłem na nogach, by słyszeć Tego, który do mnie mówi.[h]

3 I jeszcze rzekł do mnie: „Synu człowieczy, posyłam cię do synów Izraela,[i] do buntowniczych narodów, które się zbuntowały przeciwko mnie.[j] Oni oraz ich praojcowie występują przeciwko mnie aż po dziś dzień.[k] **4** I posyłam cię do synów o butnym obliczu[l] i twardym sercu,[m] a ty im powiedz: ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa’. **5** Oni zaś, czy będą słuchać,[n] czy się wzbraniać[o] — są bowiem domem buntowniczym[p] — poznają, że wśród nich był prorok.[q]

6 „A ty, synu człowieczy, nie lękaj się ich;[r] nie lękaj się też ich słów, gdyż oto są ludzie uparci[s] oraz rzeczy, które cię kłują,[t] i mieszkasz pośród skorpionów.[u] Nie lękaj się[v] ich słów i niech cię nie przerażają ich oblicza,[w] są oni bowiem domem

ROZDZ. 1
a Eze 10:16
b Eze 10:17
c Rdz 1:6
d Eze 10:1
e Eze 43:2 Obj 1:15 Obj 14:2
f Hi 37:2 Ps 29:3 Ps 68:33
g 2Kl 7:6
h Wj 24:10 Ps 96:6 Eze 10:1
i 1Kl 22:19 Ps 99:1 Iz 6:1 Obj 4:2
j Dn 7:9
k Eze 8:2

szpalta 2
a Pwt 4:24 Ps 104:2
b Rdz 9:13 Obj 4:3
c Wj 24:16 Eze 8:4
d Eze 3:23 Eze 43:3 Dn 8:17 Obj 1:17

ROZDZ. 2
e Eze 8:5 Eze 37:3
f Dn 10:11
g Eze 3:24
h Obj 11:11
i 2Kn 36:15 Eze 33:7 Mt 10:16
j Ps 107:11 Iz 1:4 Iz 30:9 Jer 16:12 Lam 1:20 Dn 9:9
k Pwt 9:24 Neh 9:26 Ps 78:8 Jer 3:25 Eze 20:18 Dz 7:51
l Mt 22:6
m Joz 11:20 Ps 95:8 Eze 3:7 Heb 3:15
n Eze 33:15
o Eze 3:11 Eze 33:4
p Eze 12:2
q Eze 33:33 Jn 15:22

r 2Kl 1:15; Prz 29:25; Jer 1:17; Łk 12:4; **s** Pwt 2:30; Dz 7:51; **t** Iz 9:18; Mi 7:4; **u** Łk 10:19; **v** Eze 3:9; **w** Jer 1:8.

buntowniczym.[a] **7** I mów im moje słowa bez względu na to, czy słuchają, czy się wzbraniają, są bowiem przykładem buntu.[b]

8 „A ty, synu człowieczy, słuchaj, co do ciebie mówię. Nie stań się buntowniczy jak ten buntowniczy dom.[c] Otwórz usta i zjedz, co ci daję”.[d]

9 I ujrzałem, a oto jakaś ręka wyciągnięta ku mnie[e] i oto był w niej zwój księgi.[f] **10** I stopniowo rozpostarł go przede mną, a był on zapisany z przodu i z tyłu;[g] i były w nim zapisane pieśni żałobne i wzdychanie, i zawodzenie.[h]

3 I rzekł do mnie: „Synu człowieczy, co znajdujesz, zjedz. Zjedz ten zwój[i] i idź, mów do domu izraelskiego”.

2 Otworzyłem więc usta, a on dawał mi do jedzenia ten zwój.[j] **3** I rzekł do mnie: „Synu człowieczy, nakarm swój brzuch, by napełnić jelita tym zwojem, który ci daję”. I zacząłem go jeść, a był w moich ustach słodki jak miód.[k]

4 I jeszcze rzekł do mnie: „Synu człowieczy, idź, wejdź między dom[l] izraelski i mów do nich moimi słowami. **5** Bo nie do ludu o niezrozumiałej mowie[m] i ciężkim języku[n] zostajesz posłany – do domu izraelskiego, **6** nie do licznych ludów o niezrozumiałej mowie i ciężkim języku, których słów nie możesz słuchać ze zrozumieniem.[o] Gdybym cię do nich posłał, one by cię słuchały.[p] **7** Lecz jeśli chodzi o dom izraelski, oni nie zechcą cię słuchać, bo i mnie słuchać nie chcą;[q] gdyż wszyscy z domu izraelskiego mają twarde czoło i zatwardziałe serce.[r] **8** Oto uczyniłem twe oblicze dokładnie tak twardym, jak ich oblicza,[a] a twe czoło dokładnie tak twardym, jak ich czoła.[b] **9** Uczyniłem twe czoło jak diament – twardszym niż krzemień.[c] Nie lękaj się ich[d] i niech cię nie przerażają ich oblicza,[e] są oni bowiem domem buntowniczym”.[f]

10 I rzekł do mnie: „Synu człowieczy, wszystkie me słowa, które będę mówił do ciebie, przyjmij do swego serca[g] i słuchaj swoimi uszami. **11** I idź, wejdź między wygnańców,[h] między synów twego ludu, i mów do nich, i powiedz im: ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa’ – bez względu na to, czy słuchają, czy się wzbraniają”.[i]

12 I uniósł mnie jakiś duch,[j] i usłyszałem za sobą odgłos wielkiego pędu:[k] „Błogosławiona niech będzie chwała Jehowy z jego miejsca”.[l] **13** I rozlegał się odgłos stykających się skrzydeł żywych stworzeń[m] i odgłos kół tuż obok nich,[n] a także odgłos wielkiego pędu. **14** A ten duch uniósł mnie[o] i zabrał, wobec czego poszedłem pełen goryczy, w złości swego ducha, a spoczywająca na mnie ręka Jehowy była silna.[p] **15** Wszedłem więc między wygnańców w Tel-Abib, którzy mieszkali[q] nad rzeką Kebar,[r] i zamieszkałem tam, gdzie oni mieszkali; i oszołomiony mieszkałem tam pośród nich siedem dni.[s]

16 A po siedmiu dniach doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące:

17 „Synu człowieczy, uczyniłem cię strażnikiem dla domu Izraela,[t] a ty słuchaj mowy z moich ust i ostrzegaj ich ode mnie.[u] **18** Gdy mówię niegodziwemu:

ROZDZ. 2

a Iz 51:7
b Jer 1:17 Eze 3:27
c Lb 20:24 Iz 50:5
d Jer 15:16 Obj 10:9
e Jer 1:9 Eze 8:3
f Eze 3:1 Obj 10:8
g Za 5:3 Obj 5:1
h Iz 3:11 Jer 7:29 Eze 19:1

ROZDZ. 3

i Eze 2:8 Obj 10:9
j Obj 10:10
k Ps 19:10 Ps 119:103 Jer 15:16 Obj 10:9
l Mt 10:6 Mt 15:24
m Ps 81:5 Iz 33:19
n Pwt 28:49 Iz 28:11
o Jer 5:15
p Jon 3:5 Mt 11:21 Mt 12:41 Dz 13:46
q 1Sm 8:7 Jer 25:7 Łk 10:16
r Wj 34:9 Neh 9:16 Jer 3:3 Jer 5:3 Jer 7:26 Eze 2:4

szpalta 2

a Jer 1:18
b Iz 50:7 Jer 15:20 Mi 3:8
c Iz 50:7 Za 7:12
d Prz 29:25 Iz 41:10
e Jer 1:18 Jer 17:18
f Eze 24:3
g Ps 119:11 Łk 8:15
h 2Kl 24:14
i Eze 2:5 Dz 20:26
j 1Kl 18:12 2Kl 2:16 Eze 8:3 Dz 8:39
k Dz 2:2
l Eze 11:22
m Eze 1:24
n Eze 10:16
o Eze 8:3
p 1Kl 18:46 2Kl 3:15
q Jer 29:5

r Ps 137:1; Eze 1:3; Eze 43:3; **s** Jer 23:9; **t** Iz 21:8; Iz 62:6; Jer 6:17; Eze 33:7; **u** Iz 58:1.

‚Na pewno umrzesz',[a] a ty go nie ostrzegasz i nie przemówisz, by ostrzec niegodziwego przed jego niegodziwą drogą w celu zachowania go przy życiu,[b] to on, będąc niegodziwym, umrze w swym przewinieniu,[c] lecz jego krwi będę się domagał z twojej ręki.[d] **19** Jeśli jednak ty ostrzegłeś niegodziwego,[e] a on się nie odwraca od swej niegodziwości i od swej niegodziwej drogi, to umrze z powodu swego przewinienia,[f] ty zaś uratujesz swą duszę.[g] **20** A gdy ktoś prawy odwraca się od swej prawości[h] i popełnia niesprawiedliwość, a ja położę przed nim przyczynę potknięcia,[i] to on umrze, gdyż go nie ostrzegłeś. Umrze za swój grzech[j] i nie będzie się pamiętać jego prawych czynów,[k] których dokonał, lecz jego krwi będę się domagał z twojej ręki.[l] **21** A jeśli ty ostrzegłeś prawego, żeby ten prawy nie grzeszył,[m] i on nie grzeszy, to na pewno będzie dalej żył, gdyż został ostrzeżony,[n] a ty uratujesz swą duszę".[o]

22 I spoczęła tam na mnie ręka Jehowy, on zaś rzekł do mnie: „Wstań, wyjdź na dolinną równinę,[p] a tam będę z tobą mówił". **23** Wstałem więc i wyszedłem na dolinną równinę, a oto stała tam chwała Jehowy,[q] podobna do chwały, którą widziałem nad rzeką Kebar;[r] i upadłem na twarz.[s] **24** Wtedy wstąpił we mnie duch[t] i postawił mnie na nogi,[u] a on przemówił do mnie i rzekł mi:

„Chodź, zamknij się w swym domu. **25** A ty, synu człowieczy — oto nałożą na ciebie powrozy i związą cię nimi, tak iż nie będziesz mógł się udać pomiędzy nich.[v] **26** I sprawię, że język przylgnie ci do podniebienia,[a] i oniemiejesz,[b] i nie staniesz się dla nich mężem udzielającym upomnienia,[c] są oni bowiem domem buntowniczym.[d] **27** A gdy będę z tobą mówić, otworzę twe usta i powiesz im:[e] ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa'. Kto słyszy, niech słucha,[f] a kto się wzbrania, niech się wzbrania, gdyż oni są domem buntowniczym.[g]

4 „A ty, synu człowieczy, weź sobie cegłę i połóż ją przed sobą, i wyryj na niej miasto — Jerozolimę.[h] **2** I oblegaj ją,[i] i zbuduj przeciw niej mur oblężniczy,[j] i usyp przeciw niej wał oblężniczy,[k] i rozłóż przeciwko niej obozy, i dookoła ustaw przeciw niej tarany.[l] **3** I weź sobie żelazną panew, i postaw ją jako żelazną ścianę między sobą a miastem, i skieruj przeciw niemu swe oblicze, a ma ono być oblężone i ty masz je oblegać. Jest to znak dla domu izraelskiego.[m]

4 „Ty zaś połóż się na lewym boku i złóż na nim przewinienie domu izraelskiego.[n] Według liczby dni, w ciągu których będziesz na nim leżeć, poniesiesz ich przewinienie. **5** A ja podam ci lata ich przewinienia[o] według liczby trzystu dziewięćdziesięciu dni;[p] i poniesiesz przewinienie domu izraelskiego. **6** I dopełnij ich.

„A za drugim razem połóż się na prawym boku i przez czterdzieści dni masz nosić przewinienie domu judzkiego.[q] Dzień za rok, dałem ci dzień za rok.[r] **7** I obnażywszy swe ramię, skierujesz oblicze na oblężenie Jerozolimy,[s] i prorokuj przeciwko niej.

ROZDZ. 3

a 2Kl 1:4
b Dz 2:40 1Tm 4:16
c Prz 14:32 Eze 33:4 Rz 6:23
d Rdz 9:5 Eze 33:8
e 2Kl 17:13
f Rz 2:6
g Iz 49:4 Jer 45:5 Eze 33:9 Dz 18:6 Dz 20:26
h 2Kn 24:18 Eze 18:24 Eze 33:12
i Pwt 13:3 1Pt 2:8
j Eze 18:26 Eze 33:18
k Eze 33:12
l Kpł 19:17 Eze 33:6 Heb 13:17
m 1Sm 25:33 Dz 20:31
n Prz 17:10 Eze 33:15 Jak 5:20
o Dz 18:6
p Eze 8:4
q Eze 1:28
r Eze 1:1
s Dn 8:17 Obj 4:10
t Eze 2:2 Eze 37:10
u Dn 10:19
v Eze 4:8 Jn 21:18 Dz 20:23

szpalta 2

a Ps 137:6
b Eze 24:27 Łk 1:22
c Am 5:10
d Iz 1:2 Eze 2:6
e Eze 24:27 Eze 33:22
f Mt 11:15 Obj 2:29
g Iz 30:9 Jer 5:23 Eze 12:2

ROZDZ. 4

h Jer 32:31
i 2Kl 24:11 Jer 39:1
j 2Kl 25:1 Łk 19:43
k 2Sm 20:15 Jer 6:6 Jer 32:24 Eze 26:8
l Eze 21:22
m Eze 12:6 Eze 24:24
n 2Kl 17:21

---

o Lb 14:34; **p** 1Kl 12:19; **q** 2Kl 23:27; **r** Lb 14:34; **s** 2Kn 36:17; Jer 52:4.

8 „I oto ja nałożę na ciebie powrozy,[a] żebyś się nie obracał z boku na bok, dopóki nie dopełnisz dni swego oblężenia.

9 „A ty weź sobie pszenicy[b] i jęczmienia, i bobu,[c] i soczewicy,[d] i prosa, i orkiszu[e] i włóż to do jednego naczynia, i zrób sobie z tego chleb na liczbę dni, w ciągu których będziesz leżeć na boku; będziesz go jeść trzysta dziewięćdziesiąt dni.[f] **10** A twój pokarm, który będziesz jadł, będzie odważony – dwadzieścia sykli dziennie.[g] Będziesz go jadł od czasu do czasu.

11 „Wodę zaś będziesz pił odmierzoną: szóstą część hinu. Będziesz ją pił od czasu do czasu.

12 „I będziesz go jadł jako okrągły placek jęczmienny;[h] a upieczesz go przed ich oczami na grudach łajna[i] ludzkiego”. **13** I Jehowa rzekł jeszcze: „Właśnie tak synowie Izraela będą jeść swój nieczysty[j] chleb pośród narodów, między które ich rozproszę”.[k]

14 A ja powiedziałem: „Ach, Wszechwładny Panie, Jehowo! Oto moja dusza nie jest skalana;[l] od swej młodości aż dotąd nie jadłem ani padliny, ani rozszarpanego zwierzęcia,[m] a do mych ust nie weszło żadne plugawe mięso”.[n]

15 On zaś rzekł do mnie: „Patrz, daję ci gnój bydlęcy w miejsce łajna ludzkiego i na nim masz przygotować swój chleb”. **16** I jeszcze mówił do mnie: „Synu człowieczy, oto łamię drążki, na których w Jerozolimie zawiesza się okrągłe chleby,[o] i będą musieli jeść chleb odważony – w zatroskaniu,[p] wodę zaś będą pić odmierzoną – w strachu,[q] **17** a to w tym celu, żeby im brakowało chleba i wody oraz żeby patrzyli na siebie zdumieni i pognili w swym przewinieniu.[a]

5 „A ty, synu człowieczy, weź sobie ostry miecz. Użyjesz go jako brzytwy fryzjerskiej i przeciągnij nim po swej głowie oraz brodzie,[b] i weź sobie wagę, i podziel włosy na części. **2** Trzecią część spalisz w ogniu pośrodku miasta, gdy tylko się dopełnią dni oblężenia.[c] I weź następną trzecią część. Potniesz ją mieczem dookoła niego,[d] a ostatnią trzecią część rozsypiesz na wiatr, ja zaś dobędę miecza za nimi.[e]

3 „I z nich weź niewielką ilość, i zawiń je w poły swych szat.[f] **4** A inne z nich weźmiesz, po czym wrzuć je w środek ognia i spopiel je w ogniu. Z jednego wyjdzie ogień na cały dom izraelski.[g]

5 „Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚To jest Jerozolima. Umieściłem ją pośrodku narodów, a dookoła niej są kraje. **6** I niegodziwie buntowała się przeciwko mym sądowniczym rozstrzygnięciom bardziej niż narody[h] i przeciw mym ustawom bardziej niż kraje, które są dookoła niej, bo odrzucili moje sądownicze rozstrzygnięcia i według mych ustaw nie chodzili’.[i]

7 „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Ponieważ burzyliście się[j] bardziej niż narody, które są dookoła was, nie chodziliście według moich ustaw i nie wykonywaliście moich sądowniczych rozstrzygnięć,[k] lecz postępowaliście zgodnie z sądowniczymi rozstrzygnięciami narodów, które są dookoła was – czyż tak nie było?’[l] – **8** dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto jestem przeciwko tobie, miasto, właśnie ja,[m] i na oczach narodów wykonam

ROZDZ. 4
a Eze 3:25
b Wj 29:2
c 2Sm 17:28
d Rdz 25:34
e Wj 9:32
f Eze 4:5
g Kpl 26:26
h 2Kl 4:42
i Pwt 23:13
j Kpl 19:19
k Oz 9:3
l Dz 10:14
m Wj 22:31
Kpl 7:24
Kpl 11:40
n Kpl 7:18
Pwt 14:3
Iz 65:4
Iz 66:17
o Kpl 26:26
Ps 105:16
Iz 3:1
Eze 5:16
p 2Kl 25:3
Jer 37:21
Lam 1:11
Lam 4:9
Lam 5:9
Obj 6:6
q Eze 12:18

szpalta 2
a Kpl 26:39
Eze 24:23

ROZDZ. 5
b Kpl 21:5
Eze 44:20
c Jer 9:21
Eze 4:8
d Jer 15:2
e Kpl 26:33
Eze 12:14
Am 9:1
f Jer 40:6
Jer 52:16
g Jer 4:4
h Pwt 32:15
2Kl 17:8
Eze 16:47
i Neh 9:16
Ps 78:10
Jer 8:5
Jer 11:10
j 2Kl 21:9
2Kn 33:9
k Jer 44:23
l 2Kl 21:11
Jer 2:11
Eze 16:47
m Jer 21:5
Eze 15:7

pośród ciebie sądownicze rozstrzygnięcia.[a] **9** I uczynię w tobie to, czego nie czyniłem, i czegoś podobnego już więcej nie uczynię – z powodu wszystkich twoich obrzydliwości.[b]

10 „‚Dlatego pośród ciebie ojcowie będą jedli synów,[c] a synowie będą jeść swych ojców i dokonam w tobie sądów, a całą resztę, która z ciebie pozostanie, rozproszę na wszystkie wiatry”’.[d]

11 „‚Dlatego jako żyję – brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy – zaiste, ponieważ skalałoś moje sanktuarium wszystkimi swymi obrzydliwościami[e] i wszystkimi swymi odrażającymi rzeczami,[f] więc i ja cię pomniejszę,[g] a moje oko się nie użali[h] i ja też nie okażę współczucia.[i] **12** Jedna trzecia z ciebie – ci umrą od zarazy[j] i pośród ciebie dobiegną swego kresu z powodu klęski głodu.[k] Następna trzecia część – ci padną od miecza dookoła ciebie. A ostatnią trzecią część rozproszę na wszystkie wiatry[l] i dobędę za nimi miecza.[m] **13** I mój gniew ustanie,[n] i uśmierzę na nich swą złość,[o] i się pocieszę,[p] i będą musieli poznać, że ja, Jehowa, powiedziałem, domagając się wyłącznego oddania[q] – gdy dopełnię na nich swej złości.

14 „‚I uczynię z ciebie spustoszone miejsce oraz hańbę wśród narodów, które są dookoła ciebie, na oczach każdego przechodnia.[r] **15** I staniesz się hańbą[s] i przedmiotem obelg,[t] ostrzegawczym przykładem[u] oraz zgrozą dla narodów, które są dookoła ciebie, gdy dokonam w tobie sądów w gniewie i w złości, i w srogich upomnieniach.[v] Ja, Jehowa, powiedziałem.

ROZDZ. 5

a Pwt 29:24; 1Kl 9:8; Lam 2:15
b Lam 4:6; Dn 9:12; Am 3:2
c Kpł 26:29; Pwt 28:53; 2Kl 6:29; Jer 19:9; Lam 2:20; 4:10
d Kpł 26:33; Pwt 4:27; Pwt 28:64; Neh 1:8; Eze 12:14; Eze 17:21
e Kpł 19:30; Kpł 20:3; 2Kl 21:7; 2Kn 36:14; Jer 32:34
f Pwt 7:25; Jer 16:18; Eze 23:38
g Ps 107:39
h Pwt 29:20; Eze 7:4; Eze 8:18
i Lam 2:21; Za 11:6
j Jer 14:12; Eze 6:12
k Jer 15:2; Jer 21:9
l Jer 9:16
m Kpł 26:33; Jer 42:16; Eze 12:14
n Lam 4:11
o Eze 16:42
p Pwt 32:36; Iz 1:24
q Wj 20:5; Wj 34:14; Pwt 4:24; Pwt 6:15; Joz 24:19; Iz 59:17; Eze 39:25
r Kpł 26:31; Pwt 28:37; 1Kl 9:7; Neh 2:17
s Ps 79:4; Jer 24:9; Lam 2:15
t Lam 3:62
u 1Ko 10:11
v Eze 25:17

szpalta 2

a Eze 14:21
b Pwt 32:23; Ps 7:13
c Kpł 26:26; Eze 4:16; Eze 14:13
d Kpł 26:22; Pwt 32:24; 2Kl 17:25; Eze 14:21; Eze 33:27
e Eze 38:22
f Eze 14:19
g Eze 21:3

16 „‚Gdy wyślę na nich zgubne strzały klęski głodu,[a] które przyniosą zgubę i które wyślę, aby was zgubić,[b] wzmogę waszą klęskę głodu i połamię wasze drążki, na których się zawiesza okrągłe chleby.[c] **17** I ześlę na was klęskę głodu oraz bestie wyrządzające szkodę,[d] i one pozbawią was dzieci, i przejdzie przez ciebie zaraza[e] oraz krew,[f] i sprowadzę na ciebie miecz.[g] Ja, Jehowa, powiedziałem’ ”.

6 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, zwróć swe oblicze ku górom izraelskim i prorokuj[h] im.[i] **3** I powiedz: ‚Góry izraelskie, słuchajcie słowa Wszechwładnego Pana, Jehowy:[j] Oto, co Wszechwładny Pan, Jehowa, rzekł do gór i do wzgórz,[k] do łożysk strumieni i do dolin: „Oto jestem! Ja sprowadzam na was miecz i zniszczę wasze wyżyny.[l] **4** I wasze ołtarze zostaną spustoszone,[m] a wasze kadzielnie będą połamane, i sprawię, że wasi zabici padną przed waszymi gnojowymi bożkami.[n] **5** I położę trupy synów izraelskich przed ich gnojowymi bożkami, i porozrzucam wasze kości dookoła waszych ołtarzy.[o] **6** We wszystkich waszych miejscach zamieszkania[p] miasta zostaną spustoszone,[q] a wyżyny opustoszeją, aby były opustoszałe,[r] a wasze ołtarze – spustoszone i zburzone,[s] a wasze gnojowe bożki – obrócone wniwecz,[t] a wasze kadzielnie – ścięte,[u] wasze dzieła zaś – starte. **7** A zabity padnie pośród was[v] i będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa.[w]

ROZDZ. 6 h Eze 20:46; Eze 21:2; Eze 33:28; i Eze 36:1; j Mi 6:2; k Jer 3:23; Jer 17:3; l Kpł 26:30; m Iz 27:9; n Kpł 26:30; 1Kl 13:2; Jer 16:18; Eze 8:10; o Jer 8:2; p Jer 9:19; Jer 32:29; q Iz 32:14; Jer 2:15; Mi 3:12; r Jer 17:3; Eze 16:39; s Oz 10:2; t Mi 1:7; u Iz 17:8; v Jer 14:18; w Eze 7:4.

8 „'„A gdy to nastąpi, pozwolę, żebyście jako ostatek mieli tych, którzy ocaleją od miecza pośród narodów, gdy zostaniecie rozproszeni po krajach.[a] **9** I ci z was, którzy ocaleją, naprawdę będą o mnie pamiętać pośród narodów, do których zostaną uprowadzeni,[b] gdyż byłem zdruzgotany z powodu ich rozpustnego serca, które się ode mnie odwróciło,[c] oraz z powodu ich oczu, które dla rozpusty podążały za ich gnojowymi bożkami;[d] i poczują na swych obliczach wstręt do złych rzeczy, których się dopuszczali we wszystkich swych obrzydliwościach.[e] **10** I będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa; nie na próżno mówiłem,[f] że sprowadzę na nich to nieszczęście"',[g]

11 „Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Klaśnij w ręce[h] i tupnij nogą, i powiedz: „Ach!" z powodu wszystkich okropnych obrzydliwości domu izraelskiego,[i] gdyż padną od miecza,[j] od klęski głodu[k] i od zarazy.[l] **12** Kto jest daleko,[m] umrze od zarazy, a kto jest w pobliżu, padnie od miecza, ten zaś, kogo pozostawiono i kogo uchroniono, umrze od klęski głodu, a ja dopełnię swej złości na nich.[n] **13** I będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa,[o] gdy ich zabici będą pośród swych gnojowych bożków,[p] wokół swych ołtarzy,[q] na każdym wysokim wzgórzu,[r] na wszystkich szczytach gór[s] i pod każdym bujnym drzewem,[t] i pod każdym gałęzistym wielkim drzewem,[u] na miejscu, gdzie ofiarowali kojącą woń wszystkim swym gnojowym bożkom.[v] **14** I wyciągnę rękę przeciwko nim,[w] i uczynię kraj bezludnym pustkowiem, pustkowiem gorszym niż pustynia ciągnąca się ku Dibli, we wszystkich ich miejscach zamieszkania. I będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa'".

7 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „A jeśli chodzi o ciebie, synu człowieczy, oto, co Wszechwładny Pan, Jehowa, rzekł do ziemi izraelskiej: ‚Koniec, koniec przyszedł na cztery krańce tego kraju.[a] **3** Teraz przyszedł na ciebie koniec[b] i ja ześlę swój gniew na ciebie, i będę cię sądził według twoich dróg,[c] i przywiodę na ciebie wszystkie twoje obrzydliwości. **4** A moje oko nie użali się nad tobą[d] ani nie będę współczuł, sprowadzę bowiem na ciebie twoje drogi i znajdą się pośród ciebie twoje obrzydliwości;[e] i będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa'.[f]

5 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Nieszczęście, niesłychane nieszczęście, oto nadchodzi.[g] **6** Nadejdzie koniec.[h] Musi nadejść koniec; przebudzi się dla ciebie. Oto nadchodzi.[i] **7** Przyjdzie do ciebie wieniec, mieszkańcu kraju, nadejdzie czas, dzień jest bliski.[j] Jest zamieszanie, a nie wykrzykiwanie gór.

8 „'Oto wnet wyleję na ciebie mą złość[k] i dopełnię swego zagniewania na ciebie,[l] i będę cię sądził według twoich dróg,[m] i sprowadzę na ciebie wszystkie twoje obrzydliwości. **9** Ani moje oko nie użali się nad tobą,[n] ani nie będę współczuł.[o] Według twoich dróg sprowadzę to na ciebie i twoje własne obrzydliwości znajdą się pośrodku ciebie,[p] i będziecie musieli poznać, że to ja, Jehowa, uderzam.[q]

ROZDZ. 6

a Jer 30:10 Jer 44:28 Eze 14:22
b Pwt 30:1 Ps 137:1 Eze 12:16 Za 10:9
c Ps 78:40 Iz 7:13 Iz 63:10
d Lb 15:39 Eze 20:7
e Iz 64:6 Eze 20:43 Eze 36:31
f Iz 46:10 Iz 55:11
g Eze 14:23 Eze 33:29 Dn 9:12 Za 1:6
h Eze 21:14
i Jl 1:15
j Jer 15:2
k Jer 16:4
l Jer 24:10 Eze 5:12
m Dn 9:7
n Lam 4:22 Eze 5:13
o Eze 12:15 Eze 38:23
p Eze 6:4
q Jer 8:2
r Pwt 12:2 Iz 65:7 Jer 2:20 Eze 20:28
s Jer 3:6 Oz 4:13
t 1Kl 14:23
u Iz 57:5
v Iz 65:3
w Iz 5:25

szpalta 2

ROZDZ. 7

a Am 8:2
b Eze 5:13
c Lb 32:23 Jer 40:3 Eze 18:30 Eze 33:20 Rz 2:6
d Jer 13:14 Eze 5:11 Eze 8:18 Eze 9:10 Za 11:6
e Jer 16:18 Eze 11:21 Eze 16:43
f Eze 6:13
g 2Kl 21:12 Dn 9:12
h Jer 44:27
i Eze 21:25 Eze 39:8
j Eze 12:23 Sof 1:14
k 2Kn 34:21 Eze 36:18
l Jer 7:20

---

m Hi 34:11; Eze 18:30; Gal 6:7; **n** Jer 13:14; **o** Jer 15:5; **p** Eze 11:21; Eze 16:43; **q** Iz 66:6; Eze 33:29.

10 „‚Oto ten dzień! Oto nadchodzi![a] Wyruszył wieniec.[b] Zakwitła rózga.[c] Wyrosło zuchwalstwo.[d] **11** Gwałt urósł w rózgę niegodziwości.[e] Nie jest to z nich ani z ich bogactwa, nie jest też od nich samych ani nie ma w nich żadnego dostojeństwa. **12** Nastanie czas, nadejdzie dzień. Kupujący niech się nie raduje,[f] a sprzedający niech się nie pogrąża w żałości, jest bowiem zapalczywość przeciw całej tej rzeszy. **13** Bo sprzedający nie wróci do tego, co sprzedano, choćby ich życie jeszcze było wśród żyjących; bo wizja jest dla całej tej rzeszy. Nikt nie powróci i żaden z nich nie zachowa swego życia za sprawą swego przewinienia.

14 „‚Zadęli w trąbę[g] i wszyscy się przygotowywali, lecz nikt nie rusza do bitwy, gdyż moja zapalczywość jest przeciw całej tej rzeszy.[h] **15** Na zewnątrz jest miecz,[i] a wewnątrz — zaraza i klęska głodu.[j] Kto jest na polu, ten umrze od miecza, wszystkich zaś, którzy są w mieście, pożre klęska głodu i zaraza.[k] **16** A ich uciekinierzy zdołają ujść[l] i staną się na górach podobni do gołębi z dolin,[m] a wszyscy oni jęczą, każdy w swoim przewinieniu. **17** Wszystkie ręce opadają,[n] a wszystkie kolana ociekają wodą.[o] **18** I opasali się worem,[p] a okryło ich dygotanie;[q] i na wszystkich obliczach jest hańba,[r] a na wszystkich ich głowach — łysina.[s]

19 „‚Swoje srebro rzucą na ulice, a ich złoto stanie się czymś wstrętnym. Ani ich srebro, ani złoto nie zdoła ich wyratować w dniu strasznego gniewu Jehowy.[t] Nie nasycą swoich dusz i nie napełnią swych jelit, bo stało się to powodem upadku, przyczyną ich przewinienia.[a] **20** A przystrojenie ozdoby przedstawiono jako powód do dumy; i uczynili z tego swe obrzydliwe wizerunki,[b] swe obrzydliwości.[c] Dlatego uczynię im to czymś wstrętnym.[d] **21** I wydam to na łup w rękę obcych i na zdobycz niegodziwcom ziemi,[e] i oni to zbezczeszczą.

22 „‚I będę musiał odwrócić od nich swe oblicze,[f] a oni zbezczeszczą me ukryte miejsce; i wejdą do niego zbójcy, i je zbezczeszczą.[g]

23 „‚Zrób łańcuch,[h] bo kraj napełnił się krwawym sądem,[i] a miasto napełniło się gwałtem.[j] **24** I sprowadzę najgorsze narody,[k] i one wezmą w posiadanie ich domy,[l] i sprawię, że ustanie pycha silnych,[m] a ich sanktuaria będą zbezczeszczone.[n] **25** Nadejdzie udręczenie, tak iż szukać będą pokoju, ale go nie będzie.[o] **26** Nadejdzie niedola za niedolą,[p] pojawi się wieść za wieścią i ludzie będą szukać wizji u proroka,[q] i zginie prawo u kapłana, a u starszych — rada.[r] **27** Król pogrąży się w żałości,[s] naczelnik zaś przyodzieje się spustoszeniem[t] i zadrżą ręce ludu ziemi. Będę z nimi postępował stosownie do ich drogi[u] i będę ich sądził według ich sądów;[v] i będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa' ".[w]

8 I stało się w szóstym roku, w miesiącu szóstym, piątego dnia tego miesiąca, że siedziałem w swym domu, a starsi mężowie Judy siedzieli przede mną,[x] gdy spoczęła tam na mnie ręka Wszechwładnego Pana, Jehowy.[y]

ROZDZ. 7

a Sof 1:14
b Eze 7:7
c Iz 10:5
d Jer 50:31
e Iz 59:6 Jer 6:7 Mi 6:12
f Sof 1:18
g Jer 4:5 Jer 6:1
h Jer 7:20 Jer 12:12
i Kpl 26:25
j Pwt 32:25 Jer 21:9 Jer 27:13 Lam 1:20
k Jer 14:18 Jer 15:2 Eze 5:12
l Ezd 9:15 Iz 1:9 Iz 37:31 Eze 6:8
m Iz 38:14 Iz 59:11 Nah 2:7
n Iz 13:7 Jer 6:24
o Eze 21:7
p Iz 3:24 Iz 15:3 Jer 48:37 Am 8:10
q Ps 55:5
r Jer 3:25
s Iz 22:12
t Prz 11:4 Sof 1:18

szpalta 2

a Eze 14:3 Eze 44:12
b 2Kl 17:12 2Kl 21:7 Eze 6:4
c Jer 7:30 Jer 32:34
d Pwt 27:15 Jer 7:14 Lam 1:17 Oz 9:10
e 2Kn 36:19
f Jer 18:17
g Pwt 28:29 2Kn 36:19 Lam 1:10
h Jer 27:2 Jer 39:7 Jer 40:1 Lam 3:7 Nah 3:10
i 2Kl 21:16 2Kl 24:4 Jer 2:34 Jer 22:17 Eze 9:9 Eze 11:6 Oz 4:2
j Iz 59:6 Mi 2:2
k Pwt 28:50 Eze 21:31 Hab 1:6
l Jer 6:12 Lam 5:2

m Iz 5:14; **n** Eze 21:2; **o** Iz 57:21; Jer 8:15; **p** Kpl 26:28; Pwt 32:23; Jer 4:20; **q** Jer 21:2; Jer 37:17; **r** 1Kl 21:11; Ps 74:9; Jer 18:18; Lam 2:9; Eze 20:3; **s** Jer 52:10; **t** Eze 19:1; **u** Hi 34:11; Rz 2:6; **v** Iz 3:11; Mt 7:2; Jak 2:13; **w** Eze 6:13; **ROZDZ. 8** **x** Eze 14:1; Eze 20:1; **y** Eze 1:3; Eze 3:22.

2 I ujrzałem, a oto coś podobnego z wyglądu do ognia;[a] w dół od tego, co wyglądało jak jego biodra, był ogień,[b] a od jego bioder w górę było coś przypominającego z wyglądu jasność, jak blask elektrum.[c] **3** Potem wyciągnął coś przypominającego rękę[d] i chwycił mnie za pęk włosów mej głowy, a jakiś duch[e] niósł mnie między ziemią a niebiosami i zaniósł mnie w wizjach Bożych do Jerozolimy,[f] do wejścia bramy wewnętrznej,[g] która jest zwrócona na północ, gdzie mieszka symbol zazdrości, pobudzający do zazdrości.[h] **4** I oto była tam chwała Boga Izraelskiego,[i] podobna z wyglądu do tego, co widziałem na dolinnej równinie.

5 I rzekł do mnie: „Synu człowieczy, proszę, podnieś oczy ku północy". Podniosłem więc oczy ku północy, a oto na północ od bramy ołtarza był w wejściu ten symbol zazdrości.[j] **6** On zaś powiedział do mnie: „Synu człowieczy, czy widzisz, jak wielkie obrzydliwości oni czynią[k] — rzeczy, które dom Izraela tu czyni, abym się oddalił od mego sanktuarium?[l] A przecież jeszcze zobaczysz wielkie obrzydliwości".

7 Przyprowadził mnie więc do wejścia na dziedziniec i zobaczyłem, a oto jakiś otwór w murze. **8** Potem rzekł do mnie: „Synu człowieczy, proszę, przebij mur".[m] I przebiłem mur, a oto było tam jakieś wejście. **9** I rzekł do mnie: „Wejdź i zobacz okropne obrzydliwości, których oni się tu dopuszczają".[n] **10** Wszedłem więc i zobaczyłem, a oto była tam wszelka podobizna[o] stworzeń pełzających i wstrętnych zwierząt[p] oraz wszystkie gnojowe bożki domu izraelskiego,[a] wyryte dookoła na ścianie. **11** A siedemdziesięciu mężów[b] spośród starszych domu izraelskiego wraz ze stojącym wśród nich Jaazaniaszem, synem Szafana,[c] stało przed nimi, każdy ze swą kadzielnicą w ręce; i wznosiła się woń obłoku kadzidła.[d] **12** I rzekł do mnie: „Czy widziałeś, synu człowieczy, co czynią w ciemności starsi domu izraelskiego,[e] każdy w wewnętrznych pokojach przeznaczonych dla czegoś, co wystawiają na pokaz? Mówią bowiem: 'Jehowa nas nie widzi.[f] Jehowa opuścił kraj' ".

13 I dalej mówił do mnie: „Lecz ujrzysz jeszcze inne wielkie obrzydliwości, których oni się dopuszczają".[g] **14** Przyprowadził mnie więc do wejścia do bramy domu Jehowy, które wychodzi na północ, a oto siedziały tam kobiety opłakujące boga Tammuza.

15 I jeszcze rzekł do mnie: „Czy widziałeś to, synu człowieczy? Lecz ujrzysz jeszcze inne wielkie obrzydliwości,[h] gorsze od tych". **16** Wprowadził mnie więc na wewnętrzny dziedziniec domu Jehowy,[i] a oto u wejścia do świątyni Jehowy, między portykiem a ołtarzem,[j] było około dwudziestu pięciu mężów[k] obróconych plecami do świątyni Jehowy,[l] a twarzami na wschód; i kłaniali się ku wschodowi, ku słońcu.[m]

17 Ponadto rzekł do mnie: „Czy widziałeś to, synu człowieczy? Czy dla domu Judy jest rzeczą tak błahą dopuszczać się obrzydliwości, które tu popełnili, że jeszcze muszą napełniać kraj gwałtem[n] i że znowu mnie obrażają, a pod nos podsuwają mi latorośl? **18** Ja także będę działał w złości.[o] Moje oko się

ROZDZ. 8

a Ezc 1:27
b Dn 7:9
c Eze 1:4
Eze 1:27
d Eze 2:9
Dn 5:5
e Eze 3:14
Heb 1:7
f Eze 40:2
g Jer 20:2
Eze 9:2
h Wj 20:5
Pwt 32:16
Joz 24:19
Ps 78:58
i Wj 40:34
Eze 1:28
j Eze 7:20
k 2Kn 36:14
l Ps 78:60
Jer 26:6
m Jer 23:24
Heb 4:13
n Jer 7:10
o Wj 20:4
Pwt 4:18
p Kpł 11:10
Dz 10:12
Rz 1:23

szpalta 2

a 2Kl 23:24
b Wj 24:1
Lb 11:16
c 2Kl 22:3
2Kl 25:22
2Kn 34:8
Jer 26:24
d 2Kn 26:16
Jer 7:9
Eze 16:18
e Hi 24:16
Jn 3:19
f Ps 73:11
Ps 94:7
Iz 29:15
Eze 9:9
g Jer 9:3
h 2Kn 36:14
i 2Kn 4:9
j Jl 2:17
k Eze 11:1
l 1Kl 8:29
Jer 2:27
Jer 32:33
m Pwt 4:19
Pwt 17:3
2Kl 17:16
2Kl 23:5
Hi 31:26
Jer 8:2
Jer 44:17
n Rdz 6:13
2Kl 21:16
Jer 19:4
Eze 9:9
Sof 1:9
o Eze 5:13

nie użali ani nie będę współczuł.[a] I wołać będą do moich uszu donośnym głosem, lecz ja ich nie wysłucham".[b]

9 I zawołał donośnym głosem, tak iż słyszałem to na własne uszy: „Niech się przybliżą ci, którzy zwracają uwagę na miasto, każdy ze swą bronią w ręce, żeby nieść zgubę!"

2 I oto sześciu mężów szło od strony bramy górnej,[c] zwróconej ku północy, każdy zaś miał w ręce broń do rozbijania, a był tam wśród nich jeden mąż, odziany w lnianą szatę,[d] z kałamarzem sekretarskim przy biodrach; i weszli, i stanęli przy ołtarzu miedzianym.[e]

3 A chwała Boga Izraelskiego[f] została uniesiona sponad cherubów,[g] nad którymi się znajdowała, ku progowi domu;[h] i zaczął wołać do męża odzianego w lnianą szatę,[i] mającego przy biodrach kałamarz sekretarski. **4** I Jehowa rzekł do niego: „Przejdź przez środek miasta, przez środek Jerozolimy, i zrób znak na czołach mężów, którzy wzdychają i jęczą[j] nad wszystkimi obrzydliwościami popełnianymi pośród niego".[k]

5 A do tych drugich rzekł, tak iż słyszałem to na własne uszy: „Przejdźcie za nim przez miasto i uśmiercajcie. Niech wasze oko się nie użali i nie okazujcie współczucia.[l] **6** Starca, młodzieńca i dziewicę oraz małe dziecko i niewiasty[m] macie pozabijać — aż do wytracenia. Ale do nikogo, na kim jest znak, nie podchodźcie,[n] a zacznijcie od mego sanktuarium".[o] I rozpoczęli od starców, którzy byli przed domem.[p] **7** I jeszcze rzekł do nich: „Skalajcie dom i napełnijcie dziedzińce zabitymi.[q] Wyruszajcie!" I wyruszyli, i uśmiercali w mieście.

8 I stało się, gdy oni uśmiercali, a ja pozostałem, że upadłem na twarz[a] i zawołałem, mówiąc: „Ach,[b] Wszechwładny Panie, Jehowo! Czyżbyś wytracał wszystkich pozostałych z Izraela, wylewając swą złość na Jerozolimę?"[c]

9 I rzekł do mnie: „Przewinienie domu Izraela i Judy[d] jest bardzo, bardzo wielkie[e] i kraj jest napełniony przelewem krwi,[f] miasto zaś jest pełne przewrotności;[g] powiedzieli bowiem: ‚Jehowa opuścił kraj[h] i Jehowa nie widzi'.[i] **10** A jeśli chodzi o mnie, moje oko się nie użali[j] i nie okażę współczucia.[k] Drogę ich sprowadzę na ich głowę".[l]

11 I oto mąż odziany w lnianą szatę, mający przy biodrach kałamarz, wracał z wiadomością, mówiąc: „Uczyniłem tak, jak mi kazałeś".[m]

10 I jeszcze zobaczyłem, a oto na przestworzu,[n] znajdującym się nad głową cherubów, było coś jakby kamień szafirowy,[o] co wyglądało jak podobieństwo tronu.[p] **2** On zaś, odezwawszy się do męża odzianego w lnianą szatę,[q] rzekł: „Wejdź do środka pomiędzy koła,[r] do środka pod cherubów, i napełnij obie garście ognistymi węglami[s] spomiędzy cherubów, i rozrzuć je po mieście".[t] Wszedł więc na moich oczach.

3 A cherubowie stali na prawo od domu, gdy ów mąż wszedł, i obłok napełniał dziedziniec wewnętrzny.[u] **4** I chwała Jehowy[v] zaczęła się unosić sponad cherubów ku progowi domu, i dom stopniowo napełnił

ROZDZ. 8

a Ezc 5:11
Eze 7:9
Eze 9:10

b Prz 1:28
Iz 1:15
Jer 11:11
Jer 14:12
Mi 3:4
Za 7:13

ROZDZ. 9

c Jer 20:2
Eze 8:3

d Kpl 16:4

e 2Kn 4:1
2Kn 7:7

f Eze 3:23
Eze 8:4
Eze 11:22

g Rdz 3:24

h Eze 10:4

i Obj 19:8

j Ps 119:53
Ps 119:136
2Ko 12:21
2Pt 2:8

k Eze 5:11
Eze 8:6

l Wj 32:27
Eze 7:4

m 2Kn 36:17

n Wj 12:23
Joz 2:18
Obj 9:4

o 2Kl 25:18
Jer 25:29
1Pt 4:17

p Eze 8:11

q 2Kn 36:17
Lam 2:21

szpalta 2

a Lb 14:5
Lb 16:45

b Jer 4:10
Eze 11:13

c Rdz 18:23

d Jer 11:10

e Pwt 31:29
2Kl 17:7
2Kn 36:14
Iz 1:4

f 2Kl 21:16
Jer 2:34
Eze 24:9
Mt 23:30

g Eze 22:29

h Eze 8:12

i Ps 10:11
Iz 29:15

j Eze 7:4
Eze 8:18

k Eze 5:11

l Pwt 32:41
2Kn 6:23
Eze 11:21
Heb 10:30

m Rdz 6:22
Wj 39:32

ROZDZ. 10

n Eze 1:22

o Eze 1:26
Obj 4:3

p Iz 6:1; Obj 4:2; q Eze 9:2; r Eze 1:16; s Eze 1:13; t 2Kl 25:9; Ps 120:4; Ps 140:10; Obj 8:5; u Eze 9:3; v Eze 1:28.

się obłokiem,[a] a dziedziniec był pełen blasku chwały Jehowy. **5** I odgłos skrzydeł cherubów[b] było słychać aż na dziedzińcu zewnętrznym, niby głos, gdy przemawia Bóg Wszechmocny.[c]

6 A gdy nakazał mężowi odzianemu w lnianą szatę, mówiąc: „Weź ogień spomiędzy kół, spomiędzy cherubów", on wszedł i stanął obok koła. **7** Wtedy spomiędzy cherubów wyciągnął cherub rękę do ognia[d] będącego między cherubami[e] i zaniósłszy, włożył go w garście męża odzianego w lnianą szatę,[f] a on to wziął i wyszedł. **8** U cherubów zaś, pod ich skrzydłami, było widać coś przypominającego rękę ziemskiego człowieka.[g]

9 I widziałem jeszcze, a oto obok cherubów były cztery koła, jedno koło obok jednego cheruba i jedno koło obok drugiego cheruba,[h] a koła przypominały z wyglądu blask kamienia chryzolitu. **10** A co się tyczy ich wyglądu, wszystkie cztery były podobne, jak gdyby koło znajdowało się w kole.[i] **11** Gdy się przemieszczały, przemieszczały się w swoje cztery strony. Przemieszczając się, nie zmieniały kierunku, gdyż przemieszczały się ku miejscu, ku któremu zwracała się głowa. Przemieszczając się, nie zmieniały kierunku.[j] **12** A całe ich ciało oraz ich plecy i ręce, i skrzydła, jak również koła, były ze wszystkich stron pełne oczu.[k] Wszyscy czterej mieli swoje koła. **13** Do kół zaś wołano, tak iż słyszałem to na własne uszy: „Zestawie kół!"

14 I każdy miał cztery oblicza.[l] Pierwsze oblicze było obliczem cheruba, a drugie oblicze było obliczem ziemskiego człowieka,[m] a trzecie było obliczem lwa, a czwarte było obliczem orła.[n]

ROZDZ. 10

a Wj 40:35 1Kl 8:10 2Kn 5:13 Eze 43:5
b Eze 1:24 Eze 11:22
c Ps 29:3 Jn 12:28 Jn 12:29
d Lam 2:4 Lam 4:11
e Eze 1:13
f Eze 9:2
g Eze 1:8
h Eze 1:15
i Eze 1:16
j Eze 1:17 Eze 1:20
k Eze 1:18 Obj 4:6 Obj 4:8
l Eze 1:6
m Eze 1:10 Obj 4:7
n Obj 8:13

szpalta 2

a Eze 11:22
b Eze 1:3 Eze 43:3
c Eze 1:19
d Eze 1:21
e Eze 1:20
f Hi 27:3
g 1Kl 8:11 2Kn 7:3 Eze 1:28 Eze 9:3
h Eze 10:4 Eze 11:23
i Eze 11:22
j Eze 1:22
k Eze 1:1
l Eze 1:8
m Eze 1:10
n Eze 1:12 Eze 10:11

ROZDZ. 11

o Heb 1:7
p Eze 3:12 Eze 8:3 2Ko 12:2
q Eze 10:19
r Eze 8:16
s Iz 1:23 Eze 22:27 Oz 5:10

15 I cherubowie się unosili[a] – to było to samo żywe stworzenie, które widziałem nad rzeką Kebar[b] – **16** a gdy cherubowie się przemieszczali, obok nich przemieszczały się koła;[c] a gdy cherubowie podnosili skrzydła, aby być wysoko nad ziemią, koła, one same, nie zmieniały kierunku od ich boku.[d] **17** Gdy oni stawali, one się zatrzymywały; a gdy oni się unosili,[e] one unosiły się z nimi, bo był w nich duch żywego stworzenia.[f]

18 A chwała[g] Jehowy odeszła znad progu domu i zatrzymała się nad cherubami.[h] **19** A cherubowie podnieśli skrzydła i na moich oczach unieśli się z ziemi.[i] Gdy ruszyli z miejsca, tuż obok nich były również koła; i stanęli u wschodniego wejścia do bramy domu Jehowy, a w górze nad nimi była chwała Boga Izraelskiego.

20 Oto żywe stworzenie,[j] które widziałem pod Bogiem Izraelskim nad rzeką Kebar,[k] tak iż poznałem, że to cherubowie. **21** Jeśli chodzi o tych czterech, każdy miał cztery oblicza[l] i każdy miał cztery skrzydła, a pod ich skrzydłami było coś na podobieństwo rąk ziemskiego człowieka. **22** A jeśli chodzi o podobieństwo ich obliczy, były to z wyglądu oblicza, które widziałem nad rzeką Kebar – te same.[m] Każdy z nich przemieszczał się prosto przed siebie.[n]

11 I jakiś duch[o] uniósł mnie,[p] i przyniósł do wschodniej bramy domu Jehowy, zwróconej ku wschodowi,[q] a oto w wejściu do bramy było dwudziestu pięciu mężów[r] i pośród nich ujrzałem Jaazaniasza, syna Azzura, oraz Pelatiasza, syna Benajasza, książąt ludu.[s] **2** Potem

rzekł do mnie: „Synu człowieczy, to są mężowie, którzy obmyślają krzywdę i udzielają złej rady przeciwko temu miastu,[a] **3** którzy mówią: ‚Czyż nie jest bliskie budowanie domów?[b] Ono jest szerokim kotłem,[c] a my jesteśmy mięsem'.

4 „Dlatego prorokuj przeciwko nim. Prorokuj, synu człowieczy".[d]

5 Wtedy spoczął na mnie duch Jehowy,[e] on zaś odezwał się do mnie: „Mów: ‚Oto, co rzekł Jehowa:[f] „Powiedzieliście słusznie, domu Izraela; a co się tyczy spraw, które się pojawiają w waszym duchu, to ja go znam.[g] **6** Sprawiliście, że wielu jest zabitych przez was w tym mieście i napełniliście jego ulice zabitymi" '".[h] **7** „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Jeśli chodzi o waszych zabitych, których do niego włożyliście, oni są mięsem,[i] ono zaś jest szerokim kotłem;[j] i zostaniecie z niego wyprowadzeni' ".[k]

8 „ ‚Boicie się miecza,[l] a ja sprowadzę na was miecz' – brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.[m] **9** ‚I wyprowadzę was spośród niego, i wydam was w ręce obcych,[n] i dokonam na was sądów.[o] **10** Padniecie od miecza.[p] Na granicy Izraela[q] będę was sądził; i będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa.[r] **11** Ono nie będzie dla was szerokim kotłem,[s] a wy nie będziecie znajdującym się w nim mięsem. Na granicy Izraela będę was sądził. **12** a wy będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa, gdyż nie chodziliście według moich przepisów i nie wykonywaliście moich sądów,[t] lecz postępowaliście według sądów tych narodów, które są wokół was' ".[u]

ROZDZ. 11

a Iz 30:1 Mi 2:1
b Eze 12:22 2Pt 3:4
c Jer 1:13 Eze 24:3
d Iz 58:1 Eze 3:17 Eze 20:46 Ezc 21:2
e Lb 11:25 1Sm 10:6 Eze 2:2 Eze 3:24 Mi 3:8 2Pt 1:21
f 1Kl 22:14 Jer 1:7
g Eze 20:32 Heb 4:13
h 2Kl 21:16 Jer 2:34 Eze 7:23 Eze 22:4 Mt 23:35
i Mi 3:3
j Jer 1:13 Eze 24:6
k Jer 52:27
l Jer 38:19 Jer 42:14
m Jer 44:12 1Ts 2:16
n Pwt 28:36 Ps 106:41 Jer 39:6
o Eze 5:8 Eze 16:41 Judy 15
p 2Kl 25:21 2Kn 36:17 Jer 52:10
q 1Kl 8:65 2Kl 14:25 Jer 52:27
r Ps 9:16 Eze 6:13
s Jer 1:13
t Wj 19:8 Kpl 26:40 1Kl 11:33 Ezd 9:7 Neh 9:34 Eze 20:16
u Pwt 12:30 2Kl 21:2 2Kn 28:3 Ps 106:35 Eze 8:10

szpalta 2

a Prz 6:15 Dz 5:5
b Ps 119:120
c Eze 9:8
d Pwt 9:19
e Iz 66:5
f Eze 33:24
g Kpl 26:44 Pwt 30:3 2Kl 24:15 Ps 44:11 Jer 24:5 Jer 30:11 Jer 31:10
h Ps 31:20 Ps 90:1 Ps 91:9 Prz 18:10

13 A gdy tylko skończyłem prorokować, umarł Pelatiasz, syn Benajasza,[a] ja zaś upadłem na twarz i wołałem donośnym głosem,[b] mówiąc: „Ach, Wszechwładny Panie, Jehowo![c] Czyżbyś dokonywał zagłady pozostałych z Izraela?"[d]

14 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **15** „Synu człowieczy, jeśli chodzi o twoich braci,[e] twoich braci, mężów zainteresowanych twoim prawem wykupu, i o cały dom Izraela, cały, to do nich mieszkańcy Jerozolimy rzekli: ‚Odsuńcie się daleko od Jehowy. Do nas to należy; kraj został nam dany w posiadanie';[f] **16** dlatego mów: ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Chociaż umieściłem ich daleko wśród narodów i chociaż ich rozproszyłem pośród krajów,[g] to jednak na krótką chwilę stanę się dla nich sanktuarium wśród krajów, do których przyszli" '.[h]

17 „Dlatego mów: ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Zbiorę was też z ludów i zgromadzę was z krajów, pośród których zostaliście rozproszeni, i dam wam ziemię izraelską.[i] **18** I przyjdą tam, i usuną z niej wszystkie jej ohydy i wszystkie jej obrzydliwości.[j] **19** I dam im jedno serce,[k] i umieszczę w nich nowego ducha;[l] i niechybnie usunę z ich ciała serce kamienne,[m] a dam im serce cielesne,[n] **20** żeby chodzili według moich ustaw, zachowując i wykonując moje sądownicze rozstrzygnięcia;[o] i żeby naprawdę stali się moim ludem,[p] a ja stałbym się ich Bogiem" '.[q]

i Iz 11:11; Jer 30:10; Jer 32:37; Eze 20:42; Eze 34:13; Eze 36:24; Eze 37:12; Am 9:14; **j** Eze 37:23; **k** 2Kn 30:12; Jer 24:7; Jer 32:39; **l** Ps 51:10; Jer 31:33; Jer 32:39; Eze 36:31; Ef 4:23; **m** Iz 48:4; Za 7:12; Mk 10:5; Rz 2:5; **n** Eze 36:26; **o** Ps 105:45; **p** Jer 11:4; **q** Eze 14:11.

21 „,„Lecz co się tyczy tych, których serce chodzi za ich ohydami i obrzydliwościami,[a] sprowadzę im na głowę ich własną drogę”—brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy'”.[b]

22 I cherubowie[c] podnieśli swe skrzydła, a tuż przy nich były koła,[d] u góry[e] zaś nad nimi była chwała[f] Boga Izraelskiego. **23** I chwała Jehowy[g] uniosła się znad środka miasta, i stanęła nad górą,[h] która jest na wschód od miasta.[i] **24** A jakiś duch[j] uniósł mnie[k] i w końcu zaniósł do Chaldei, do wygnańców,[l] w wizji za sprawą ducha Bożego; a wizja, którą widziałem, uniosła się sponad mnie. **25** I zacząłem opowiadać wygnańcom wszystkie sprawy Jehowy, które on dał mi zobaczyć.[m]

12 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, mieszkasz pośród domu buntowniczego[n]—tych, którzy mają oczy, aby widzieć, lecz nie widzą,[o] mają uszy, aby słyszeć, lecz nie słyszą,[p] bo są domem buntowniczym.[q] **3** Ty zaś, synu człowieczy, przygotuj sobie toboły na wygnanie i za dnia na ich oczach idź na wygnanie, i na ich oczach idź na wygnanie z twego miejsca na inne miejsce. Może zobaczą, chociaż są domem buntowniczym.[r] **4** I za dnia na ich oczach wynieś toboły, jak toboły na wygnanie, a wieczorem na ich oczach sam wyjdziesz jak ci, którzy są prowadzeni na wygnanie.[s]

5 „Na ich oczach przebij sobie przejście przez ścianę i masz przez nią wynosić.[t] **6** Na ich oczach będziesz niósł na ramionach. Będziesz wynosił w ciemnościach. Zakryjesz twarz, żebyś nie widział ziemi, gdyż uczyniłem cię proroczą zapowiedzią[a] dla domu izraelskiego”.[b]

7 I uczyniłem tak, jak mi kazano.[c] Wyniosłem za dnia swe toboły, jak toboły na wygnanie, a wieczorem przebiłem ręką przejście przez ścianę. Wynosiłem w ciemnościach. Na ich oczach niosłem na ramionach.

8 I jeszcze doszło do mnie rano słowo Jehowy, mówiące: **9** „Synu człowieczy, czy tamci z domu Izraela, domu buntowniczego,[d] nie rzekli do ciebie: ‚Co robisz?' **10** Powiedz im: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Jeśli chodzi o naczelnika,[e] oto wypowiedź przeciwko Jerozolimie oraz całemu domowi Izraela, będącemu pośród nich”'.

11 „Powiedz: ‚Ja jestem dla was proroczą zapowiedzią.[f] Jak ja uczyniłem, tak będzie im uczynione. Pójdą na wygnanie, w niewolę.[g] **12** A naczelnik, który jest pośród nich, będzie w ciemnościach niósł na ramionach i wyjdzie; przebiją mur, żeby przezeń przenosić.[h] Zakryje sobie twarz, aby swoim okiem nie widzieć ziemi'. **13** I rozpostrę nad nim swą sieć, a on się złapie w mą sieć łowiecką;[i] i zaprowadzę go do Babilonu, do kraju Chaldejczyków,[j] lecz nie będzie go widział; i tam umrze.[k] **14** A wszystkich, którzy są dookoła niego ku pomocy, i wszystkie jego oddziały wojskowe rozproszę na wszystkie wiatry;[l] i dobędę za nimi miecza.[m] **15** I będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa, gdy ich rozrzucę między narodami i rozproszę

ROZDZ. 11
- **a** Jer 17:9
- **b** Eze 9:10 Eze 22:31
- **c** Eze 9:3 Eze 10:2
- **d** Eze 1:19 Eze 10:19
- **e** Eze 10:18
- **f** 1Kl 8:11 2Kn 7:3
- **g** Eze 8:4 Eze 9:3 Eze 10:4 Eze 43:4
- **h** Za 14:4 Mt 24:3 Dz 1:12
- **i** Eze 43:2
- **j** Eze 8:3 Heb 1:7
- **k** 2Ko 12:2
- **l** Ps 137:1
- **m** Eze 2:7

ROZDZ. 12
- **n** Eze 2:3 Eze 3:26
- **o** Iz 6:9 Iz 44:18 Mt 13:13
- **p** Jer 5:21 Rz 11:8
- **q** Eze 2:5
- **r** Iz 1:2
- **s** 2Kn 36:20 Jer 52:11
- **t** 2Kl 25:4 Jer 39:4

szpalta 2
- **a** Ezc 24:24
- **b** Iz 8:18 Eze 4:3 Eze 12:3
- **c** Rdz 6:22 Wj 39:32
- **d** Pwt 31:27 Neh 9:26 Ps 78:8 Eze 3:9 Eze 24:3
- **e** Jer 21:7 Eze 21:25
- **f** Eze 24:24
- **g** Jer 15:2 Jer 20:6 Jer 44:30 Jer 52:15
- **h** 2Kl 25:4 Jer 39:4 Jer 52:7

i Hi 19:6; Ps 66:11; Jer 52:9; Lam 1:13; Eze 17:20; Eze 19:8; Eze 32:3; Oz 5:1; Oz 7:12; Łk 21:35; **j** Jer 24:5; **k** 2Kl 25:7; Jer 34:3; Jer 39:7; Jer 52:11; Eze 17:16; **l** 2Kl 25:5; Eze 5:10; Eze 17:21; **m** Kpł 26:33; Jer 42:16.

po krajach.[a] **16** I tylko niewielu mężów spośród nich zachowam od miecza,[b] od klęski głodu i od zarazy, by między narodami, do których przybędą,[c] opowiedzieli o wszystkich swych obrzydliwościach;[d] i będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa".

17 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **18** „Synu człowieczy, jedz swój chleb, trzęsąc się, i pij swą wodę z niepokojem i zatroskaniem.[e] **19** I powiedz ludowi ziemi: ‚Oto, co Wszechwładny Pan, Jehowa, rzekł mieszkańcom Jerozolimy w ziemi izraelskiej:[f] „W zatroskaniu będą jedli swój chleb i w strachu będą pili swą wodę, żeby jej ziemia została ogołocona z tego, co ją napełnia,[g] za przemoc ze strony wszystkich, którzy ją zamieszkują.[h] **20** I zamieszkane miasta zostaną spustoszone,[i] a kraj stanie się bezludnym pustkowiem;[j] i będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa" '".[k]

21 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **22** „Synu człowieczy, cóż to za przysłowie macie na ziemi izraelskiej,[l] mówiące: ‚Dni się przedłużają,[m] a każda wizja obróciła się wniwecz'?[n] **23** Dlatego powiedz im: ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Sprawię, że zaniknie to przysłowie i już nie będą go wypowiadać jako przysłowia w Izraelu" '.[o] Lecz mów do nich: ‚Przybliżyły się dni[p] i treść każdej wizji'. **24** Bo pośród domu Izraela już nie będzie żadnej bezwartościowej wizji[q] ani dwuznacznej wróżby.[r] **25** „‚Bo ja, Jehowa, wyrzeknę słowo, które wyrzeknę, i ono zostanie wykonane.[s] Nie będzie już żadnej zwłoki,[t] bo za waszych dni,[u] buntowniczy domu, wyrzeknę słowo i na pewno je wykonam" — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy' ".

26 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **27** „Synu człowieczy, oto ci z domu Izraela mówią: ‚Wizja, którą on ogląda, jest odległa o wiele dni i prorokuje on o czasach odległych'.[a] **28** Dlatego powiedz im: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „‚Jeśli chodzi o którekolwiek z moich słów, nie będzie już żadnej zwłoki.[b] Każde słowo, które wyrzeknę, zostanie wykonane'[c] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy" '".[d]

13 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, prorokuj o prorokach Izraela, którzy prorokują,[e] i powiedz tym, którzy prorokują z własnego serca:[f] ‚Słuchajcie słowa Jehowy.[g] **3** Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Biada głupim[h] prorokom, którzy chodzą według własnego ducha,[i] podczas gdy nic nie widzieli![j] **4** Twoi prorocy, Izraelu, stali się podobni do lisów w spustoszonych miejscach.[k] **5** Nie pójdziecie do wyrw[l] ani nie zbudujecie kamiennego muru[m] dla domu Izraela, żeby się ostać w bitwie w dzień Jehowy".[n] **6** „Widzieli w wizji coś nieprawdziwego oraz kłamliwą wróżbę[o] — ci, którzy mówią: ‚Tak brzmi wypowiedź Jehowy', podczas gdy Jehowa ich nie posłał, a oni oczekiwali, iż słowo się spełni.[p] **7** Czyż nie jest to nieprawdziwa wizja, którą widzieliście, i czyż nie jest to kłamliwa wróżba, którą wypowiedzieliście, mó-

ROZDZ. 12

a Ps 9:16; Eze 6:14
b Iz 1:9; Iz 10:22; Eze 6:8; Rz 9:27
c Kpl 26:41
d Jer 44:22; Eze 6:11; Eze 7:3; Eze 33:29
e Kpl 26:26; Ps 80:5
f Eze 18:2; Eze 21:3
g Iz 6:11; Za 7:14
h Ps 107:34; Jer 6:7
i Iz 64:10; Jer 25:9
j Iz 7:24; Jer 4:23
k Eze 6:13
l Eze 18:2
m Iz 5:19; Am 6:3
n 2Pt 3:4
o Iz 28:22; Eze 18:3
p Jl 2:1; Sof 1:14
q Eze 13:23
r 1Kl 22:11; Jer 14:14; Lam 2:14
s Iz 14:24; Iz 55:11; Lam 2:17; Dn 9:12; Za 1:6
t Obj 10:6
u Jer 16:9; Hab 1:5

szpalta 2

a Iz 5:19; Iz 28:15; 2Pt 3:4
b Jer 44:28; Gal 4:4; Obj 10:6
c Joz 23:14; Iz 46:10; Iz 55:11
d Eze 2:4

ROZDZ. 13

e Mi 3:5; Sof 3:4; 2Pt 2:1
f Jer 14:14; Jer 23:16
g Am 7:16
h Prz 28:26
i Ps 81:12
j Jer 23:32
k PnP 2:15; Gal 2:4; Ef 4:14
l Ps 106:23
m Eze 22:30

n Iz 2:12; Jl 1:15; **o** Eze 12:24; **p** Jer 29:31.

wiąc: ‚Tak brzmi wypowiedź Jehowy' — podczas gdy ja nic nie mówiłem?"'[a]

8 „‚Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „‚Ponieważ mówiliście nieprawdę i widzieliście w wizji kłamstwo, więc oto jestem przeciwko wam'[b] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy". **9** I moja ręka zwróciła się przeciw prorokom, którzy mają wizje nieprawdy i którzy wróżą kłamstwo.[c] Nie pozostaną w zaufanym[d] gronie mego ludu i nie będą wpisani do rejestru domu izraelskiego,[e] i nie przybędą na ziemię izraelską;[f] i będziecie musieli poznać, że ja jestem Wszechwładny Pan, Jehowa.[g] **10** dlatego, właśnie dlatego, że sprowadzili mój lud na manowce, mówiąc: „Jest pokój!", podczas gdy nie ma pokoju;[h] i jest ktoś, kto buduje ścianę działową, lecz na próżno[i] są tacy, którzy ją tynkują wapnem'.[j]

11 „Powiedz tym, którzy tynkują wapnem, że ona runie. Nadejdzie zatapiająca ulewa, a wy, bryły gradu, spadniecie i podmuch wichrów spowoduje rozpad.[k] **12** I oto ściana runie. Czy wam nie powiedzą: ‚Gdzie jest warstwa, którą nałożyliście jako tynk?'[l]

13 „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Sprawię w swej złości, że się zerwie podmuch wichrów, a w moim gniewie ześlę zatapiającą ulewę, w złości zaś — bryły gradu ku wytraceniu.[m] **14** I zburzę ścianę, którą otynkowaliście wapnem, i powalę ją na ziemię, a jej fundament zostanie odsłonięty.[n] I ono upadnie, a wy dobiegniecie kresu pośród niego; i będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa'.[o]

ROZDZ. 13

a 2Pt 2:1
b Eze 21:3
Eze 22:28
c Jer 14:14
Jer 28:16
Jer 29:9
d Ps 111:1
e Wj 32:32
Neh 7:5
Ps 69:28
f Eze 20:38
g Eze 6:13
Eze 11:10
h Iz 57:21
Jer 6:14
Jer 8:11
i Ps 127:1
j 2Kn 18:12
Iz 30:10
Eze 22:28
k Iz 25:4
Iz 27:8
Eze 38:22
l Jer 37:19
m Ag 2:17
n Mi 1:6
Mt 7:27
o Eze 14:8

szpalta 2

a Iz 30:13
b Jer 6:14
Jer 28:9
c Iz 48:22
d Eze 20:46
Eze 21:2
e Obj 2:20
f Wj 15:20
2Kl 22:14
Łk 2:36
g Eze 22:25
2Pt 2:14
h Prz 28:21
Mi 3:11
i 1Kl 21:15
j Jer 23:14
Łk 6:26
k Oz 9:8

15 „‚I dopełnię swej złości na tej ścianie oraz na tych, którzy ją tynkują wapnem, i powiem do was: „Nie ma już ściany i nie ma już tych, którzy ją tynkują,[a] **16** proroków Izraela, którzy prorokują Jerozolimie i którzy mają dla niej wizję pokoju,[b] podczas gdy nie ma pokoju"' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.[c]

17 „A ty, synu człowieczy, zwróć swe oblicze[d] przeciwko córkom twego ludu, które z własnego serca[e] występują w roli prorokiń,[f] i prorokuj przeciwko nim. **18** I powiedz: ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Biada kobietom zszywającym opaski na wszystkie łokcie i sporządzającym zasłony na każdego rozmiaru głowę, by polować na dusze![g] Czy dusze, które wy, kobiety, łowicie, to należący do mego ludu, a dusze należące do was to ci, których zachowujecie przy życiu? **19** I czy będziecie mnie bezcześcić wobec mego ludu za pełne garście jęczmienia i za kęsy chleba,[h] żeby przez wasze kłamstwo wobec mego ludu — tych, którzy słuchają kłamstwa — uśmiercić dusze, które nie powinny umrzeć,[i] i zachować przy życiu dusze, które nie powinny żyć?"'[j]

20 „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Oto, kobiety, jestem przeciwko waszym opaskom, którymi łowicie dusze, jak gdyby to były stworzenia latające, i zedrę je z waszych ramion, i pozwolę odejść duszom, które łowicie, duszom, które są jak stworzenia latające.[k] **21** I zedrę wasze zasłony, i wyzwolę swój lud z waszej ręki, i one już się nie znajdą w waszej

ręce jako coś upolowanego; i będziecie musiały poznać, że ja jestem Jehowa.[a] **22** Ponieważ przygnębiałyście fałszem serce prawego,[b] podczas gdy ja nie zadawałem mu bólu, i ponieważ wzmacniałyście rękę niegodziwca,[c] by nie zawrócił ze swej złej drogi i nie był zachowany przy życiu,[d] **23** dlatego, wy, kobiety, nie będziecie już mieć wizji nieprawdy[e] i już nie będziecie wróżyć,[f] stosując wróżby;[g] ja zaś wyzwolę swój lud z waszej ręki[h] i będziecie musiały poznać, że ja jestem Jehowa'".[i]

14 I mężowie spośród starszych Izraela przyszli do mnie i usiedli przede mną.[j] **2** Wtedy doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **3** „Synu człowieczy, ci mężowie wprowadzili do swego serca swoje gnojowe bożki, a przed swymi obliczami położyli powód upadku, przyczynę swego przewinienia.[k] Czyżbym miał być przez nich wypytywany?[l] **4** Dlatego mów z nimi i powiedz im: ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Każdemu mężowi z domu izraelskiego, który wprowadza do swego serca swoje gnojowe bożki[m] i który kładzie przed swym obliczem powód upadku, przyczynę swego przewinienia, i który przychodzi do proroka — ja, Jehowa, udzielę odpowiedzi w tej sprawie stosownie do mnóstwa jego gnojowych bożków,[n] **5** aby chwycić dom Izraela za serce,[o] gdyż odstąpili ode mnie przez swe gnojowe bożki — oni wszyscy"'.[p]

6 „Dlatego powiedz domowi Izraela: ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wróćcie i odstąpcie od swych gnojowych bożków,[q] i odwróćcie swe oblicza od wszystkich waszych obrzydliwości;[a] **7** bo każdemu mężowi z domu izraelskiego lub z osiadłych przybyszów przebywających jako przybysze w Izraelu, który odstępuje od podążania za mną[b] i który wprowadza do swego serca swoje gnojowe bożki oraz przed swym obliczem kładzie powód upadku, przyczynę swego przewinienia, a przychodzi do proroka, żeby mnie pytać w swojej sprawie[c] — ja, Jehowa, sam udzielam odpowiedzi. **8** I zwrócę swe oblicze przeciwko temu mężowi,[d] i uczynię z niego znak[e] oraz przysłowia,[f] i zgładzę go spośród mego ludu;[g] i będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa"'.[h]

9 „‚A jeśli prorok daje się zwieść i wypowiada słowo, to ja, Jehowa, zwiodłem tego proroka;[i] i wyciągnę przeciw niemu rękę, i unicestwię go spośród mego ludu, Izraela.[j] **10** I będą musieli nieść swe przewinienie.[k] Przewinienie pytającego będzie takie samo, jak przewinienie proroka,[l] **11** żeby ci z domu Izraela już nie odstępowali od podążania za mną[m] i już się nie kalali wszystkimi swymi występkami. I będą moim ludem, a ja będę ich Bogiem' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".[n]

12 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **13** „Synu człowieczy, jeśli jakiś kraj zgrzeszy przeciwko mnie, postępując wiarołomnie,[o] ja też wyciągnę rękę przeciwko niemu i połamię mu drążki, na których wiszą okrągłe chleby,[p] i ześlę na niego klęskę głodu,[q] i zgładzę zeń ziemskiego człowieka oraz

ROZDZ. 13
a Ps 9:16 Eze 6:13
b Jer 27:14
c Jer 23:14
d Jer 23:17 2Pt 2:18
e Prz 12:19
f Pwt 18:10 Jer 27:9
g Pwt 18:14 Iz 44:25 Eze 12:24 Mi 3:6
h Eze 34:10 2Pt 2:9
i Eze 14:8

ROZDZ. 14
j Eze 8:1 Eze 20:1 Eze 33:31
k Eze 7:19 Obj 2:14
l 2Kl 3:13 Iz 1:15 Jer 11:11 Za 7:13
m Eze 6:4
n 2Kl 1:16 Iz 66:4
o Oz 10:2 Za 7:12 Heb 3:12
p Pwt 32:16 Jer 2:5
q 1Sm 7:3 1Kl 8:47 Iz 55:7 Jer 8:5 Dz 3:19

szpalta 2
a Iz 30:22 Jer 13:27
b Iz 59:13 Jer 17:5
c Jer 21:2 Eze 33:31
d Kpl 17:10 Jer 44:11 Eze 15:7
e Lb 26:10
f Pwt 28:37 Jer 24:9
g Kpl 20:3
h Eze 6:7
i 1Kl 22:22 Jer 4:10 2Ts 2:11
j Iz 5:25 Iz 9:17
k Eze 3:18 Rz 1:27

1 Jer 14:16; **m** Pwt 13:11; 2Pt 2:15; **n** Rdz 17:7; Jer 24:7; Eze 11:20; Eze 37:27; Heb 8:10; **o** Ezd 9:6; **p** Kpl 26:26; **q** Iz 3:1; Jer 15:2.

zwierzę domowe".[a] **14** „‚I gdyby w nim byli ci trzej mężowie: Noe,[b] Daniel[c] i Hiob,[d] oni sami dzięki swej prawości[e] uratowaliby swą duszę'—brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".[f]

15 „‚Albo gdybym puścił przez kraj bestie wyrządzające szkodę,[g] a one pozbawiłyby go dzieci[h] i stałby się bezludnym pustkowiem, przez które nikt by nie przechodził z uwagi na dzikie zwierzęta,[i] **16** oto gdyby ci trzej mężowie byli pośrodku niego—to jako żyję', brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy, ‚ani synów, ani córek by nie uratowali; oni, tylko oni zostaliby uratowani, a kraj stałby się bezludnym pustkowiem'".[j]

17 „‚Albo gdybym na ten kraj sprowadził miecz[k] i powiedział: „Niech miecz przejdzie przez kraj" i gdybym zgładził z niego ziemskiego człowieka oraz zwierzę domowe,[l] **18** oto nawet gdyby w nim byli ci trzej mężowie[m]—to jako żyję', brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy, ‚nie uratowaliby ani synów, ani córek, lecz oni, tylko oni, zostaliby uratowani'".[n]

19 „‚Albo gdybym na ten kraj zesłał zarazę[o] i we krwi wylał na niego swą złość,[p] żeby zgładzić zeń ziemskiego człowieka i zwierzę domowe, **20** oto nawet gdyby w nim[q] byli Noe,[r] Daniel[s] i Hiob[t]—to jako żyję', brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy, ‚ani syna, ani córki by nie uratowali; oni sami dzięki swej prawości uratowaliby swą duszę'".[u]

21 „Oto bowiem, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Tak też będzie, gdy nadejdą cztery moje sądy wyrządzające szkodę[a]—miecz i klęska głodu, i bestie wyrządzające szkodę, i zaraza[b]—które ześlę na Jerozolimę, by zgładzić z niej ziemskiego człowieka i zwierzę domowe.[c] **22** Lecz oto pozostanie w niej grono ocalałych—ci, którzy będą wyprowadzani.[d] Oto synowie i córki! Wyruszają do was, a wy będziecie musieli ujrzeć ich drogę oraz ich postępki.[e] I zostaniecie pocieszeni po nieszczęściu, które sprowadzę na Jerozolimę, po tym wszystkim, co na nią sprowadzę'".

23 „‚I oni was pocieszą, gdy ujrzycie ich drogę oraz ich postępki; i będziecie musieli poznać, że nie bez powodu uczynię to wszystko, co muszę uczynić przeciwko niej'—brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".[f]

15 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, pod jakim względem to drzewo winorośli[g] różni się od każdego innego drzewa, ta latorośl, która się znajduje pośród drzew lasu? **3** Czy bierze się z niego palik, żeby nim wykonać jakąś pracę? Albo czy biorą z niego kołek, żeby na nim zawiesić jakieś naczynie? **4** Oto zostaje wrzucone do ognia jako opał.[h] Oba jego końce trawi ogień, a pośrodku zostaje nadpalone.[i] Czy się nadaje do jakiejś pracy? **5** Oto nawet gdy jest nietknięte, nie używa się go do żadnej pracy. O ileż mniej można go użyć jeszcze do jakiejś pracy, gdy strawił je ogień i zostało nadpalone!"[j]

6 „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Podobnie jak drzewo winorośli pośród drzew lasu, wrzucone przeze mnie w ogień jako opał, tak też

ROZDZ. 14

a Jer 7:20
b Rdz 6:8
Iz 54:9
Heb 11:7
c Dn 10:11
d Hi 1:8
Hi 42:8
e Prz 11:4
Jer 15:1
f 2Pt 2:9
g 2Kl 17:25
h Kpl 26:22
2Kl 2:24
i Jer 15:3
j Rdz 19:29
Heb 11:7
k Kpl 26:25
Jer 25:9
Eze 5:12
Eze 21:3
Eze 38:21
l Jer 33:12
Eze 25:13
Oz 4:3
Sof 1:3
m Eze 14:14
n 1Pt 1:17
2Pt 2:9
Obj 20:13
o Pwt 28:21
2Sm 24:15
Jer 14:12
Am 4:10
p Eze 7:8
Eze 36:18
q Rdz 7:1
r Eze 28:3
s Hi 1:8
Hi 42:8
t Eze 14:14
u Eze 18:20
Oz 10:12
Sof 2:3

szpalta 2

a Jer 15:2
b Eze 5:17
Eze 33:27
c Jer 32:43
d Pwt 4:31
2Kn 36:20
Iz 6:13
Iz 10:20
Eze 6:8
Mi 5:7
e Jer 3:25
Eze 6:9
Eze 20:43
f Rdz 18:20
Neh 9:33
Jer 22:9
Eze 8:6
Eze 9:9
Dn 9:7
Rz 2:5

ROZDZ. 15

g Pwt 32:32
Ps 80:8
Iz 5:1
Mk 12:1
h Ps 80:16
Jn 15:6
i Iz 1:31
Am 4:11
j Mal 4:1

wrzuciłem mieszkańców Jerozolimy.[a] **7** I zwróciłem swe oblicze przeciwko nim.[b] Z ognia wyszli, lecz ogień ich strawi.[c] A wy będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa, gdy skieruję swe oblicze przeciwko nim' ".[d]

8 „‚I uczynię z tego kraju bezludne pustkowie,[e] gdyż oni postępowali wiarołomnie'[f] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".

16 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, oznajmij[g] Jerozolimie jej obrzydliwości.[h] **3** I powiedz: ‚Oto, co Wszechwładny Pan, Jehowa, rzekł do Jerozolimy: „Twoje pochodzenie i twe narodziny były z kraju Kananejczyków.[i] Ojcem twoim był Amoryta,[j] a twą matką — Hetytka.[k] **4** Co się zaś tyczy twoich narodzin — w dniu twych narodzin[l] nie przecięto twej pępowiny i nie obmyto cię wodą, aby cię oczyścić, i w ogóle nie natarto cię solą ani wcale nie zawinięto cię w pieluszki. **5** Żadne oko nie użaliło się nad tobą, żeby współczując ci, uczynić dla ciebie jedną z tych rzeczy,[m] lecz rzucono cię na powierzchnię pola, gdyż brzydzono się twą duszą w dniu twoich narodzin.

6 „‚„A ja przechodziłem obok i zobaczyłem, jak się tarzałaś w swojej krwi, i rzekłem do ciebie, gdy byłaś w swej krwi: ‚Żyj!';[n] tak, rzekłem do ciebie, gdy byłaś w swej krwi: ‚Żyj!' **7** Uczyniłem z ciebie ogromną rzeszę niczym roślinność pola, tak iż wyrosłaś[o] i stałaś się wielka, i weszłaś z najwspanialszą ozdobą.[p] Obie piersi w pełni się rozwinęły, a twoje włosy bujnie urosły, gdy jeszcze byłaś naga i goła" '.

ROZDZ. 15

a Iz 5:24 Jer 4:7 Jer 7:20 Eze 20:47

b Kpł 17:10 Ps 34:16 Eze 14:8

c Am 5:19

d Wj 14:4 Ps 9:16 Eze 6:7 Eze 7:4

e Iz 6:11 Jer 25:11 Eze 6:14

f 2Kn 36:14

ROZDZ. 16

g Iz 58:1 Eze 20:4 Eze 22:2 Eze 23:36

h Eze 8:10

i Joz 10:5 1Kn 1:13 1Kn 1:14

j 1Kl 21:26 2Kl 21:11 Eze 16:45

k Rdz 10:15

l Oz 2:3

m Iz 49:15

n Ps 147:20 Rz 9:15

o Rdz 22:17 Wj 1:7 Wj 12:37 Pwt 1:10 Dz 7:17

p Pwt 4:8 Neh 9:22

szpalta 2

a Pwt 7:8

b Rut 3:9 1Sm 12:22 Iz 41:9

c Wj 19:5 Pwt 4:31 Jer 2:2

d Pwt 26:18 Pwt 32:9

e Ps 26:6 Iz 1:16

f Ps 23:5

g Wj 28:6 Iz 62:3

h Wj 25:5 Wj 26:14

i Wj 39:27

j Rdz 24:22 Iz 3:19

k PnP 4:9

l Rdz 24:47 Iz 3:21

8 „‚I przechodziłem obok ciebie, i cię zobaczyłem, a oto twój czas był czasem na przejawy miłości.[a] Rozpostarłem więc nad tobą połę mych szat[b] i zakryłem twą nagość, i złożyłem ci przysięgę, i wszedłem z tobą w przymierze[c] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — i tak stałaś się moja.[d] **9** Ponadto obmyłem cię wodą[e] i spłukałem z ciebie twą krew, i natłuściłem cię oliwą.[f] **10** I przyodziałem cię haftowaną szatą,[g] i obułem cię w foczą skórę,[h] i owinąłem cię delikatnym lnem,[i] i okryłem cię kosztownym materiałem. **11** I przystroiłem cię ozdobami, i włożyłem ci na ręce bransoletki,[j] a na szyję — naszyjnik.[k] **12** Ponadto założyłem kolczyk[l] do twego nosa i kolczyki na twoje uszy[m] oraz piękną koronę na twą głowę.[n] **13** I zdobiłaś się złotem i srebrem, a twoim strojem był delikatny len i kosztowny materiał oraz haftowana szata.[o] Jadałaś wyborną mąkę i miód oraz oliwę[p] i bardzo, bardzo wypiękniałaś, i w końcu stałaś się godna pozycji królewskiej' ".[q]

14 „‚I rozeszła się wśród narodów wieść o tobie ze względu na twą piękność, bo była ona doskonała z uwagi na moją wspaniałość, którą włożyłem na ciebie'[r] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".

15 „‚Lecz ty zaczęłaś ufać swej piękności[s] i ze względu na swe imię uprawiać nierząd,[t] i wylewać swoje nierządy na każdego przechodnia;[u] jemu to przypadło. **16** I nabrałaś swoich szat,

m Wj 35:22; **n** Wj 28:36; **o** Ps 48:2; **p** Pwt 7:13; Jer 41:8; **q** Pwt 32:13; 2Sm 5:3; 1Kl 4:21; **r** Pwt 4:6; 2Sm 7:23; 1Kl 10:1; Ps 50:2; Lam 2:15; **s** Pwt 32:15; Jer 7:4; Mi 3:11; Sof 3:11; **t** 1Kl 11:5; Ps 106:35; Iz 1:21; Iz 57:8; Jer 2:20; Oz 1:2; Jak 4:4; **u** Jer 3:13.

i narobiłaś sobie różnobarwnych wyżyn,[a] i uprawiałaś na nich nierząd[b] — coś takiego nie przyjdzie i nie powinno się zdarzać. **17** I brałaś sobie swoje piękne przedmioty z mojego złota i z mojego srebra, które ci dałem,[c] i czyniłaś sobie wizerunki mężczyzny,[d] i dopuszczałaś się z nimi nierządu.[e] **18** Brałaś też swe haftowane szaty i nakrywałaś je, i kładłaś przed nimi moją oliwę oraz moje kadzidło.[f] **19** I mój chleb, który ci dałem — wyborną mąkę i oliwę, i miód, które dałem ci do jedzenia[g] — również stawiałaś przed nimi jako kojącą woń,[h] i tak się ciągle działo', brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".

20 „I brałaś swoich synów oraz swe córki, których mi urodziłaś,[i] i składałaś im w ofierze na pożarcie[j] — czy to nie dosyć twoich nierządów? **21** I zarzynałaś moich synów,[k] i dawałaś im, przeprowadzając ich przez ogień.[l] **22** I we wszystkich swych obrzydliwościach oraz swoich nierządach nie pamiętałaś o dniach swej młodości, kiedy byłaś naga i goła; tarzałaś się w swej krwi.[m] **23** I stało się po wszelkiej twej niegodziwości („biada ci, biada"[n] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy), **24** że zaczęłaś sobie budować podwyższenie i czynić sobie wzniesienie na każdym placu.[o] **25** U wlotu każdej drogi zbudowałaś sobie wzniesienie[p] i zaczęłaś robić ze swej piękności coś obrzydliwego,[q] i rozkładać nogi przed każdym przechodniem[r] oraz mnożyć swe nierządy.[s] **26** I wdałaś się w nierząd z synami Egiptu,[t] twymi sąsiadami mającymi wielkie ciało,[u] i mnożyłaś swój nierząd, by mnie obrażać. **27** I oto ja wyciągnę rękę przeciwko tobie,[a] i zmniejszę twój przydział,[b] i zdam cię na to, czego pragnie dusza[c] niewiast, które cię nienawidzą,[d] córek Filistynów,[e] niewiast upokorzonych przez drogę twego rozpasania.[f]

28 „I dopuszczałaś się nierządu z synami Asyrii, bo nie mogłaś się nasycić,[g] i uprawiałaś z nimi nierząd, a i tak się nie nasyciłaś. **29** Mnożyłaś więc swój nierząd z ziemią Kanaan,[h] z Chaldejczykami;[i] i nawet tym się nie nasyciłaś. **30** O, jakże jestem pełen złości[j] na ciebie — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — że czynisz to wszystko, dzieło niewiasty,[k] władczej nierządnicy![l] **31** Gdy zbudowałaś sobie podwyższenie u wlotu każdej drogi i uczyniłaś sobie wzniesienie na każdym placu, byłaś jednak niepodobna do nierządnicy, gdyż gardziłaś zapłatą. **32** Żona, która cudzołoży, bierze obcych zamiast własnego męża.[m] **33** Wszystkim nierządnicom daje się podarunek,[n] lecz ty — ty dawałaś podarunki wszystkim, którzy cię namiętnie kochali,[o] i proponujesz im łapówkę, by przychodzili do ciebie ze wszystkich stron na twe nierządy.[p] **34** I w twoim wypadku, przy twoich nierządach, dzieje się coś odwrotnego niż u innych niewiast, i jeszcze nie dopuszczano się nierządu w twoim stylu, ty bowiem dajesz zapłatę, podczas gdy tobie nie dawano zapłaty, a zatem dzieje się to odwrotnie'.

35 „Dlatego, nierządnico,[q] słuchaj słowa Jehowy.[r] **36** Oto, co

ROZDZ. 16

a 1Kl 14:23 2Kn 21:11
b 2Kl 23:7 Eze 7:20
c Wj 32:2 Jer 10:4
d Iz 57:8 Eze 16:26 Eze 23:20
e Jer 3:9
f Eze 8:11 Eze 23:41
g Pwt 32:13 Oz 2:8
h 2Kl 22:17 Jer 7:9
i Wj 13:2 Ps 106:38
j 2Kl 16:3 2Kn 33:6 Iz 57:5 Jer 7:31 Jer 32:35 Eze 20:26
k Ps 106:37 Jer 2:34
l Kpł 18:21 Kpł 20:2 2Kl 17:17 2Kl 23:10
m Jer 2:2 Oz 2:3 Oz 11:1
n Jer 13:27 Sof 3:1
o Kpł 26:30 Ps 78:58 Iz 57:5 Jer 2:20 Jer 3:2
p Prz 9:14
q Jer 6:15
r Jer 2:24 Eze 23:9
s Eze 23:30
t 2Kl 23:34 Iz 30:2 Iz 30:3 Jer 2:36 Lam 5:6 Eze 20:7
u Iz 57:8 Eze 23:20

SZPALTA 2

a Iz 5:25
b Pwt 28:48
c Iz 56:11
d Ps 106:41
e 2Kn 28:18
f Jer 2:11 Eze 5:6
g 2Kl 16:7 2Kn 28:23 Jer 2:18 Eze 23:5

h Sdz 2:12; 2Kl 21:9; **i** Eze 23:14; **j** Pwt 29:28; **k** Jer 3:3; **l** Prz 7:11; **m** Jer 2:25; Jer 3:1; Jer 3:20; Oz 3:1; **n** Rdz 38:16; Pwt 23:18; Oz 2:12; Łk 15:30; **o** Iz 57:9; Oz 8:9; **p** 2Kn 16:2; **q** Iz 1:21; Jer 3:6; Oz 2:5; **r** Eze 13:2.

rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Ponieważ wylała się twa żądza zmysłowa,[a] a twe wstydliwe części ciała[b] są odsłonięte w twoich nierządach z tymi, którzy cię namiętnie kochają,[c] i ze wszystkimi twymi obrzydliwymi gnojowymi bożkami,[d] razem z krwią twoich synów, których im dałaś,[e] **37** więc oto ja zbieram wszystkich, którzy cię namiętnie kochają i którym byłaś miła, oraz wszystkich, których miłowałaś, jak również wszystkich, których nienawidziłaś, i zbiorę ich przeciwko tobie ze wszystkich stron, i odsłonię przed nimi twoje wstydliwe części ciała, i zobaczą wszystkie twe wstydliwe części ciała.[f]

38 „‚I osądzę cię sądami cudzołożnic[g] oraz kobiet przelewających krew,[h] i dam ci krew złości oraz zazdrości.[i] **39** I wydam cię w ich rękę, oni zaś zburzą twe podwyższenia,[j] a twe wzniesienia zostaną zburzone;[k] i zdejmą z ciebie twoje szaty,[l] i zabiorą twoje piękne przedmioty,[m] a ciebie zostawią nagą i gołą. **40** I przyprowadzą przeciw tobie zbór,[n] i ukamienują cię kamieniami,[o] i rozsiekają cię swymi mieczami.[p] **41** I spalą twe domy ogniem,[q] a na oczach wielu niewiast dokonają na tobie sądów;[r] i sprawię, że przestaniesz być nierządnicą,[s] nie będziesz już także dawać zapłaty. **42** I uśmierzę swą złość na tobie,[t] i odwróci się od ciebie moja zazdrość;[u] i powstrzymam się od działania, i już nie będę obrażony’.

43 „‚Ponieważ nie pamiętałaś o dniach swej młodości[v] i mnie tym wszystkim rozdrażniałaś,[w] więc oto ja sprowadzę twoją drogę na twą głowę[x] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — i już nie będziesz się dopuszczać rozpasania wraz ze wszystkimi swymi obrzydliwościami.

44 „‚Oto każdy używający przysłowia[a] przeciw tobie posłuży się tym przysłowiem, mówiąc: „Jaka matka, taka córka!”[b] **45** Jesteś córką swej matki,[c] która brzydzi się swym mężem[d] i swymi synami. I jesteś siostrą swoich sióstr, które się brzydziły swymi mężami i swymi synami. Wasza matka była Hetytką,[e] ojciec zaś — Amorytą’ ”.[f]

46 „‚I twoją starszą siostrą, która mieszka na lewo od ciebie, jest Samaria[g] z jej zależnymi miejscowościami,[h] a twoją młodszą siostrą, która mieszka na prawo od ciebie, jest Sodoma[i] z jej zależnymi miejscowościami.[j] **47** I nie chodziłaś ich drogami ani nie postępowałaś według ich obrzydliwości.[k] Po bardzo krótkiej chwili zaczęłaś postępować na wszystkich swych drogach bardziej zgubnie niż one.[l] **48** Jako żyję — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — twoja siostra Sodoma, ona wraz ze swymi zależnymi miejscowościami, nie czyniła tego, co ty czyniłaś, ty oraz twoje zależne miejscowości.[m] **49** Oto, co było przewinieniem twej siostry Sodomy: Jej oraz jej zależnym miejscowościom[n] przypadły pycha,[o] dostatek chleba[p] i beztroski[q] spokój, a ręki uciśnionego[r] i ubogiego nie umacniała.[s] **50** I stale były wyniosłe[t] oraz dopuszczały

ROZDZ. 16

a Lam 1:9
b Eze 16:37
c Eze 23:9 Oz 2:5
d 1Kl 15:12 2Kl 17:12 2Kl 21:11
e Ps 106:38 Jer 2:34
f Jer 13:22 Lam 1:8 Oz 2:10 Nah 3:5
g Rdz 38:24 Kpl 20:10 Pwt 22:22
h Rdz 9:6 Wj 21:12 Ps 79:3
i Eze 23:25 Nah 1:2 Sof 1:17
j Eze 16:24
k Iz 27:9
l Iz 3:18 Jer 4:30 Eze 23:26 Oz 2:3
m Iz 3:20
n Eze 23:46 Hab 1:6
o Pwt 22:21
p 2Kn 36:17 Jer 25:9
q Kpl 26:33 2Kl 25:9 Jer 39:8
r Eze 5:8
s Eze 23:27
t Eze 5:13
u Iz 40:2
v Ps 78:42 Jer 2:32
w Ps 95:10
x Eze 9:10 Eze 11:21 Eze 22:31

szpalta 2

a 1Sm 24:13 Eze 18:2
b 1Kl 21:26 2Kl 21:9 Ezd 9:1 Ps 106:35
c Eze 16:3
d Iz 1:4 Iz 54:5 Oz 2:2
e Eze 16:3
f Pwt 9:5 Pwt 20:17 Joz 10:5 2Kl 21:11
g Eze 23:33
h Jer 3:8
i Rdz 18:20 Rdz 19:24 Pwt 29:23 Pwt 32:32 Iz 1:10 Iz 3:9 Jer 23:14 Judy 7
j Rdz 19:25
k 1Kl 16:31

l 2Kl 21:9; Ezc 5:6; **m** Mt 10:15; Mt 11:24; **n** Rdz 19:9; Prz 16:5; Prz 16:18; Prz 21:4; Jak 4:16; **o** Rdz 13:10; Pwt 8:10; Pwt 32:15; Prz 30:9; Łk 12:21; **p** Prz 1:32; **q** Judy 7; **r** Prz 21:13; **s** Eze 18:12; **t** Prz 16:18; Iz 3:16; Jer 13:15; 1Pt 5:5.

się obrzydliwości przede mną,[a] a ja w końcu je usunąłem, tak jak to uznałem za stosowne.[b]

51 „‚A Samaria[c] nie popełniła ani połowy twych grzechów, lecz ty mnożyłaś swe obrzydliwości bardziej niż one, tak iż wszystkimi swymi obrzydliwościami, których się dopuszczałaś, sprawiłaś, że twoje siostry wydają się prawe.[d] **52** Ty także znoś swe upokorzenie, gdy będziesz się ujmować za swymi siostrami. Z powodu twoich grzechów, w których postępowałaś obrzydliwiej niż one, są one bardziej prawe niż ty.[e] I ty też bądź zawstydzona oraz znoś upokorzenie przez to, że sprawiasz, iż twoje siostry wydają się prawe’.

53 „‚I zbiorę ich jeńców,[f] jeńców Sodomy oraz jej zależnych miejscowości, jak również jeńców Samarii oraz jej zależnych miejscowości; zbiorę też twoich jeńców pośród nich,[g] **54** żebyś znosiła swe upokorzenie;[h] i poczujesz się upokorzona za wszystko, co uczyniłaś, jako że je pocieszałaś.[i] **55** I twoja siostra Sodoma oraz jej zależne miejscowości powrócą do swego poprzedniego stanu, również Samaria oraz jej zależne miejscowości powrócą do swego poprzedniego stanu, a także ty oraz twoje zależne miejscowości powrócicie do swego poprzedniego stanu.[j] **56** I twoja siostra Sodoma nie była niczym, o czym warto byłoby słuchać z twoich ust w dniu twej pychy,[k] **57** zanim została odsłonięta twoja niegodziwość,[l] tak jak w czasie zniewagi ze strony córek Syrii[m] oraz wszystkich dookoła niej, córek Filistynów,[n] które zewsząd traktowały cię z pogardą.[o] **58** Twoje rozpasanie[a] oraz twe obrzydliwości poniesiesz ty sama’[b] — brzmi wypowiedź Jehowy”.

59 „Oto bowiem, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Ja także uczynię z tobą tak, jak ty uczyniłaś,[c] bo wzgardziłaś przysięgą, łamiąc moje przymierze.[d] **60** A ja wspomnę na moje przymierze z tobą w dniach twej młodości[e] i ustanowię dla ciebie przymierze trwające po czas niezmierzony.[f] **61** I wspomnisz na swoje drogi,[g] i poczujesz się upokorzona, przyjmując swe siostry, zarówno starsze od ciebie, jak i młodsze od ciebie, i dam ci je jako córki,[h] lecz nie ze względu na twoje przymierze’.[i]

62 „‚I ja ustanowię przymierze z tobą;[j] i będziesz musiała poznać, że ja jestem Jehowa, **63** żebyś pamiętała oraz się zawstydziła[k] i żebyś już nie miała powodu do otwarcia ust[l] z powodu swego upokorzenia, gdy dokonam za ciebie przebłagania[m] za wszystko, coś uczyniła’ — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy”.

17 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, zadaj zagadkę[n] i ułóż przypowieść o domu Izraela.[o] **3** I powiedz: ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wielki orzeł,[p] mający wielkie skrzydła[q] z długimi lotkami, cały okryty różnobarwnym pierzem, przyleciał na Liban[r] i zabrał wierzchołek[s] cedru.[t] **4** Zerwał sam czubek jego młodych latorośli i przyniósł do ziemi Kanaan;[u] położył go w mieście handlarzy. **5** Następnie wziął nieco nasion tego kraju[v] i rzucił je

ROZDZ. 16

a Rdz 13:13; Rdz 18:20; Rdz 19:5
b Rdz 19:24; Iz 13:19; Jer 49:18; Lam 4:6; 2Pt 2:6
c 2Kl 21:13; Jer 23:13; Eze 23:33
d Jer 3:11; Mt 12:41
e 1Kl 2:32
f Ps 14:7; Ps 126:1; Iz 1:9
g Iz 19:24
h Jer 2:26; Eze 36:31
i Eze 14:22
j Eze 36:11; Mal 3:4
k Iz 65:5; Sof 3:11
l Lam 4:22; Eze 21:24; Oz 2:10
m 2Kl 16:5; 2Kn 28:5; Iz 7:1
n 2Kn 28:18
o Jer 33:24

szpalta 2

a Gal 5:19; 1Pt 4:3
b Lam 5:7; Eze 23:49
c Ps 62:12; Iz 3:11; Rz 2:6; Gal 6:7
d Pwt 29:12; Jer 22:9
e Kpł 26:42; Ps 106:45
f Jer 32:40; Jer 50:5
g Eze 20:43
h Iz 54:1; Gal 4:26
i Jer 31:31; Heb 8:13
j Oz 2:19
k Ezd 9:6; Eze 36:31
l Ps 39:9; Rz 3:19
m Ps 103:12; Mi 7:19

ROZDZ. 17

n Sdz 14:12; Prz 1:6
o Eze 20:49; Oz 12:10; Mt 13:13

p Pwt 28:49; Jer 4:13; Lam 4:19; Oz 8:1; q Dn 7:4; r Jer 22:23; s Jer 22:7; t 2Kl 24:12; 2Kn 36:10; Jer 24:1; u 2Kl 24:15; v Jer 37:1; Eze 17:13.

na pole jako zasiew. Jak wierzbę nad rozległymi wodami,[a] jak wierzbę je zasadził. **6** I zaczęło wschodzić, i stopniowo stawało się bujnie rosnącą, niską[b] winoroślą, skłonną kierować swe listowie do środka, i stopniowo powstawały pod nim jego korzenie. A w końcu stało się winoroślą i miało latorośle oraz wypuściło gałęzie.[c]

7 „,„Był też inny wielki orzeł,[d] mający wielkie skrzydła i duże lotki,[e] a oto ta winorośl łapczywie wyciągnęła do niego korzenie.[f] I z grządek, gdzie była zasadzona, wyciągnęła ku niemu swe listowie, by ją nawadniał.[g] **8** Przesadzono ją już na dobre pole nad rozległymi wodami,[h] żeby miała konary i rodziła owoc, by się stała majestatyczną winoroślą”'.

9 „Mów: ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Czy się jej powiedzie?[i] Czy ktoś nie wyrwie jej korzeni[j] i nie sprawi, że jej owoce będą całe w łuskach? I czy wszystkie jej świeżo zerwane latorośle nie uschną?[k] Ona uschnie. Ani wielkim ramieniem, ani przez liczny lud nie zostanie podniesiona ze swych korzeni. **10** I oto, choć jest przesadzona, czy się jej powiedzie? Czy całkiem nie uschnie, jak wtedy, gdy ją dotknie wschodni wiatr?[l] Uschnie na grządkach swej latorośli”'”.[m]

11 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **12** „Powiedz, proszę, temu buntowniczemu domowi:[n] ‚Czy nie wiecie, co to znaczy?' Powiedz: ‚Oto król Babilonu przybył do Jerozolimy i zabrał jej króla[o] oraz jej książąt, i przyprowadził ich do siebie, do Babilonu.[p] **13** Ponadto wziął jednego z potomków królewskich[a] i zawarł z nim przymierze, i związał go przysięgą,[b] a najprzedniejszych mężów kraju zabrał,[c] **14** żeby królestwo zostało poniżone,[d] niezdolne się podnieść, by zachowując jego przymierze, mogło dalej trwać.[e] **15** Lecz on w końcu zbuntował się[f] przeciw niemu, wyprawiając swych posłańców do Egiptu, by ten dał mu konie[g] i liczny lud. Czy mu się powiedzie? Czy ujdzie ten, który czyni to wszystko i który złamał przymierze? I czy rzeczywiście ujdzie?'[h]

16 „,„Jako żyję[i] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — w siedzibie króla, który ustanowił królem tego, kto wzgardził swą przysięgą[j] i złamał swe przymierze, u niego w Babilonie umrze.[k] **17** I wielkim wojskiem ani mnogim zgromadzeniem faraon nie zapewni mu powodzenia na wojnie[l] przez usypanie wału oblężniczego i zbudowanie muru oblężniczego w celu wytracenia wielu dusz.[m] **18** I wzgardził przysięgą,[n] łamiąc przymierze, i oto dał rękę[o] oraz uczynił to wszystko. Nie zdoła ujść”'.[p]

19 „‚Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Jako żyję — moją przysięgę, którą wzgardził,[q] i moje przymierze, które złamał, sprowadzę na jego głowę. **20** I rozpostrę nad nim swą sieć, i zostanie złapany w mą sieć łowiecką;[r] i zaprowadzę go do Babilonu, i będę się tam z nim sądził w sprawie jego niewierności, której się dopuścił przeciwko mnie.[s] **21** A wszyscy jego uciekinierzy we wszystkich jego hufcach padną od miecza, ci zaś, którzy pozostaną, będą rozproszeni

ROZDZ. 17

a 2Kl 24:17
b Eze 17:14
c 2Kn 36:11
d Jer 37:5
Eze 17:15
e Jer 37:7
f Iz 36:6
g 2Kl 24:20
2Kn 36:13
h Jer 37:1
i Lb 14:41
2Kn 13:12
Jer 32:5
j Jer 21:7
k 2Kl 25:7
Jer 52:10
l Oz 13:15
Jon 4:8
m Eze 19:12
n Iz 1:2
Eze 2:5
Eze 3:9
Eze 12:9
o 2Kl 24:12
Jer 22:25
p Iz 39:7
Jer 52:32

szpalta 2

a 2Kl 24:17
Jer 37:1
b 2Kn 36:13
Jer 5:2
c 2Kl 24:15
Jer 24:1
d Pwt 28:43
1Sm 2:7
e Jer 27:12
Jer 38:17
f 2Kl 24:20
2Kn 36:13
Jer 52:3
Eze 17:7
g Pwt 17:16
Iz 30:2
Iz 31:1
Jer 37:5
h Prz 19:5
Jer 32:4
i Heb 6:13
j Mal 3:5
k Jer 34:3
Jer 52:11
l Iz 31:1
Jer 37:7
Lam 4:17
Eze 29:6
m Jer 33:5
n Mt 5:37
Rz 1:31
o Lam 5:6
p Eze 17:15
q Pwt 5:11
Jer 5:2

r 2Kn 33:11; Eze 12:13; Eze 32:3; Oz 7:12; s Eze 20:36; Mi 6:2.

na wszystkie wiatry.[a] I będziecie musieli poznać, że ja, Jehowa, to powiedziałem"'.[b]

22 „‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Ja także wezmę i zasadzę nieco z wyniosłego wierzchołka cedru;[c] z czubka jego gałązek zerwę delikatną[d] i przesadzę ją na wysoką i wyniosłą górę.[e] **23** Przesadzę ją na wysoką górę izraelską[f] i wyda konary, i zrodzi owoce,[g] i stanie się majestatycznym cedrem.[h] I będą pod nim przebywać wszystkie ptaki o wszelakim skrzydle; będą przebywać w cieniu jego listowia.[i] **24** I wszystkie drzewa polne będą musiały poznać, że ja, Jehowa,[j] poniżyłem drzewo wysokie,[k] a wywyższyłem drzewo niskie,[l] wysuszyłem drzewo wilgotne,[m] a sprawiłem, że zakwitło drzewo suche. Ja, Jehowa, powiedziałem i to uczyniłem"'".[n]

18 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Co to dla was znaczy, że na ziemi izraelskiej wypowiadacie to przysłowie, mówiąc: ‚Ojcowie jedzą niedojrzałe winogrona, a synom zęby cierpną'?[o]

3 „‚Jako żyję — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — już nie będziecie wypowiadać tego przysłowia w Izraelu. **4** Oto wszystkie dusze należą do mnie.[p] Jak dusza[q] ojca, tak i dusza syna należy do mnie.[r] Dusza, która grzeszy,[s] ta umrze.[t]

5 „‚A jeśli człowiek jest prawy i czyni zadość sprawiedliwości i prawości,[u] **6** jeśli nie jadał[v] na górach[w] i nie wznosił swych oczu ku gnojowym bożkom domu Izraela,[x] i nie skalał żony swego towarzysza,[y] i nie zbliżał się do niewiasty w jej nieczystości,[a] **7** jeśli też nie gnębił żadnego człowieka,[b] oddawał zastaw, który wziął za zadłużenie,[c] nie wydzierał niczego przez rabunek,[d] dawał głodnemu swój chleb,[e] a nagiego okrywał szatą,[f] **8** jeśli nic nie dawał na odsetki[g] i nie brał lichwy,[h] powstrzymywał swą rękę od niesprawiedliwości,[i] czynił zadość prawdziwej sprawiedliwości między człowiekiem a człowiekiem,[j] **9** jeśli chodził według moich ustaw[k] i strzegł moich sądowniczych rozstrzygnięć, by czynić zadość prawdzie[l] — ten jest prawy.[m] Na pewno będzie żył',[n] brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.

10 „‚A jeśli ktoś zrodził syna, który jest zbójcą,[o] człowiekiem przelewającym krew,[p] który popełnił coś podobnego do jednej z tych rzeczy **11** (lecz sam nie dopuścił się żadnej z tych rzeczy); gdyby też jadał na górach[q] i skalał żonę swego towarzysza,[r] **12** gnębił uciśnionego i biednego,[s] wydzierał coś przez rabunek,[t] nie zwracał zastawu[u] oraz wznosił swe oczy ku gnojowym bożkom,[v] to dopuścił się obrzydliwości.[w] **13** Dawał na lichwę[x] i brał odsetki[y] — nie pozostanie przy życiu. Dopuszczał się wszystkich tych obrzydliwości.[z] Niechybnie zostanie uśmiercony. Jego własna krew spadnie na niego.[a]

14 „‚A oto ktoś zrodził syna, który widzi wszystkie grzechy popełnione przez swego ojca;

ROZDZ. 17

a Eze 5:10 Eze 12:14
b Eze 6:13
c Ps 80:15 Iz 11:1 Jer 23:5 Jer 33:15 Za 3:8
d Iz 53:2
e Ps 2:6
f Ps 92:13 Dn 4:17
g Iz 27:6
h Ps 92:12
i Ps 72:8 Oz 14:7
j Iz 55:12
k 1Sm 2:7 Ps 75:7 Łk 1:52
l Iz 9:6 Eze 21:27 Dn 4:17 Am 9:11
m Łk 23:31
n Eze 22:14 Eze 24:14

ROZDZ. 18

o Jer 15:4 Jer 31:29 Lam 5:7
p Ps 100:3 Dz 17:26
q Rdz 2:7
r Pwt 26:18
s Rz 3:23 Rz 5:12
t Rdz 2:17 Rdz 17:14 Sdz 16:30 Hi 33:22 Ps 78:50 Iz 53:12 Dz 3:23 Rz 6:23 Obj 16:3
u Ps 15:2
v Lb 25:2 Eze 22:9
w Pwt 12:2 Jer 3:6 Oz 4:13
x Eze 36:25
y Kpl 20:10

szpalta 2

a Kpl 18:19 Kpl 20:18
b Kpl 25:14 Prz 14:21
c Pwt 24:12 Eze 33:15
d Kpl 6:2
e Pwt 15:11 Prz 28:27
f Iz 58:7 Mt 25:36 Jak 2:15
g Wj 22:25 Pwt 23:19 Ps 15:5 Łk 6:35
h Kpl 25:36 Neh 5:7

i Kpl 19:35; Pwt 25:16; j Kpl 19:15; Kpl 25:14; Pwt 1:16; Za 8:16; k Pwt 8:11; l Pwt 4:1; Pwt 5:1; Eze 20:11; m Ps 24:5; n Kpl 18:5; Neh 9:29; Am 5:4; Rz 10:5; Gal 3:12; o Kpl 19:13; p Rdz 9:6; Wj 21:12; Lb 35:31; q Wj 34:15; r Kpl 20:10; s Pwt 15:7; Hi 31:17; Oz 12:7; t Kpl 6:2; u Pwt 24:12; v Kpl 26:30; w 2Kl 21:11; x Kpl 25:36; Eze 22:12; y Pwt 23:19; Iz 24:2; z Kpl 18:30; a Kpl 20:9; Kpl 20:27; Eze 3:18; Eze 33:4; Dz 18:6.

i widzi, a nie czyni czegoś takiego.[a] **15** Nie jadł na górach ani nie wznosił swych oczu ku gnojowym bożkom domu Izraela,[b] nie skalał żony swego towarzysza[c] **16** ani nie gnębił żadnego człowieka,[d] nie zagarnął żadnego zastawu[e] ani nie zabrał nic przez rabunek,[f] dawał swój chleb głodnemu[g] i okrywał szatą nagiego,[h] **17** cofał swą rękę od uciśnionego, nie brał lichwy[i] ani odsetek,[j] wprowadzał w czyn moje sądownicze rozstrzygnięcia,[k] chodził według moich ustaw[l] — ten nie umrze z powodu przewinienia swego ojca.[m] Na pewno będzie żył.[n] **18** Jego ojciec zaś, ponieważ dopuścił się jawnego oszustwa,[o] wydarł coś bratu przez rozbój[p] oraz czynił pośród swoich ludów coś, co nie jest dobre,[q] oto będzie musiał umrzeć za swe przewinienie.[r]

19 „‚A wy powiecie: „Czemuż to syn nie musi niczego ponosić za przewinienie swego ojca?”[s] Ten syn czynił zadość sprawiedliwości i prawości,[t] przestrzegał wszystkich moich ustaw i wciąż je wprowadza w czyn.[u] Na pewno będzie żył.[v] **20** Dusza, która grzeszy, ta umrze.[w] Syn nie będzie niczego ponosił za przewinienie swego ojca, a ojciec nie będzie niczego ponosił za przewinienie syna.[x] Na prawym spocznie jego prawość,[y] a na niegodziwca spadnie jego niegodziwość.[z]

21 „‚A gdyby niegodziwy zawrócił od wszystkich swych grzechów, które popełniał,[a] i przestrzegał wszystkich moich ustaw oraz czynił zadość sprawiedliwości i prawości,[b] na pewno będzie żył. Nie umrze.[c] **22** Żadnych występków, których się dopuścił, nie będzie się przywoływać na pamięć przeciwko niemu.[a] Za swą prawość, którą wprowadzał w czyn, będzie żył’.[b]

23 „‚Czyż w ogóle mam upodobanie w śmierci niegodziwego[c] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — a nie w tym, by zawrócił ze swych dróg i żył?’[d]

24 „‚A gdy prawy odwraca się od swej prawości i popełnia niesprawiedliwość[e] — stale postępuje i żyje według wszystkich obrzydliwości, które popełnił niegodziwiec[f] — to nie będzie się pamiętać żadnego ze wszystkich jego prawych czynów,[g] których dokonał. Za swą niewierność, której się dopuścił, oraz za swój grzech, którym zgrzeszył — za to umrze.[h]

25 „‚Wy zaś powiecie: „Droga Jehowy nie jest słuszna”.[i] Posłuchajcie, proszę, domu Izraela. Czy moja droga nie jest słuszna?[j] Czyż to nie wasze drogi nie są słuszne?[k]

26 „‚Gdy prawy odwraca się od swej prawości i popełnia niesprawiedliwość,[l] i dlatego umiera, to umrze z powodu swej niesprawiedliwości, którą popełnił.[m]

27 „‚A gdy niegodziwy zawraca od swej niegodziwości, której się dopuszczał, i czyni zadość sprawiedliwości i prawości,[n] to taki zachowa swoją duszę przy życiu.[o] **28** Gdy widzi[p] i odwraca się od wszystkich swych występków, które popełnił,[q] na pewno będzie żył. Nie umrze.[r]

ROZDZ. 18

a Jer 8:6
b Kpł 26:30
c Kpł 20:10
d Wj 22:21
Prz 19:26
e Pwt 24:12
f Kpł 6:2
g Pwt 15:11
Hi 31:17
Mt 25:35
h Hi 31:19
Iz 58:7
Jak 2:15
i Kpł 25:36
j Wj 22:25
Pwt 23:19
k Pwt 4:1
Pwt 5:1
l Pwt 8:11
m Eze 3:21
n Eze 18:9
o Kpł 19:13
p Kpł 6:2
q Iz 3:11
r Eze 3:18
s Wj 20:5
Pwt 5:9
2Kl 23:26
t Łk 1:6
u Eze 20:18
v Pwt 16:20
Eze 18:9
Rz 10:5
w Pwt 24:16
2Kl 14:6
Jer 31:30
Eze 18:4
x 2Kn 25:4
y 1Kl 8:32
Iz 3:10
z 2Kn 6:23
Eze 33:10
Rz 2:9
Gal 6:7
a 2Kn 33:12
Iz 55:7
Eze 33:12
Dz 3:19
b Łk 1:6
c Eze 3:21

szpalta 2

a 2Kn 33:13
Ps 25:7
Iz 43:25
Eze 33:16
b 2Kn 6:23
c Lam 3:33
Eze 33:11
1Tm 2:4
2Pt 3:9
d Mi 7:18
e 1Sm 15:11
1Kl 11:4
Eze 33:12
f Rz 1:28
g Heb 10:38
2Jn 8
h Prz 14:32
Prz 21:16

---

i Hi 34:5; Hi 35:2; Prz 19:3; Eze 33:17; Mal 2:17; Rz 9:20; **j** Pwt 32:4; Ps 145:17; **k** Ps 50:21; Iz 55:9; Jer 2:17; **l** Pwt 25:16; **m** Gal 6:7; **n** Iz 1:18; Iz 55:7; Dz 26:20; **o** 1Tm 4:16; **p** Pwt 32:29; **q** 1Sm 7:3; Eze 33:12; **r** Eze 18:9.

29 „‚A dom Izraela powie: „Droga Jehowy nie jest słuszna”.[a] Czy moje drogi nie są słuszne, domu Izraela?[b] Czyż to nie wasze drogi nie są słuszne?’[c]

30 „‚Dlatego będę sądził każdego z was według jego dróg,[d] domu Izraela’ — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.[e] ‚Zawróćcie, tak, zawróćcie od wszystkich waszych występków[f] i niech nic nie będzie dla was powodem upadku, przyczyną przewinienia.[g] **31** Odrzućcie od siebie wszystkie swe występki, których się dopuściliście,[h] a sprawcie sobie nowe serce[i] i nowego ducha,[j] bo czemuż mielibyście umrzeć,[k] domu Izraela?’

32 „‚Albowiem ja nie mam żadnego upodobania w śmierci umierającego’[l] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy. ‚Zawróćcie więc i pozostańcie przy życiu’”.[m]

19 „A ty wznieś pieśń żałobną[n] o naczelnikach Izraela[o] **2** i powiedz: ‚Kim była twoja matka? Lwicą pośród lwów.[p] Leżała między młodymi grzywiastymi lwami. Wychowywała swe szczenięta.

3 „‚I w końcu odchowała jedno ze swych szczeniąt.[q] Stało się młodym grzywiastym lwem, który zaczął się uczyć, jak rozszarpywać zdobycz.[r] Pożerał nawet ziemskiego człowieka. **4** I słyszały o nim narody. Został złapany w ich dół i poprowadziły go hakami do ziemi egipskiej.[s]

5 „‚Gdy zobaczyła, że czeka, a jej nadzieja przepadła, wzięła inne ze swych szczeniąt.[t] Uczyniła z niego młodego grzywiastego lwa. **6** I on zaczął się przechadzać pośród lwów. Stał się młodym grzywiastym lwem. I nauczył się rozszarpywać zdobycz.[a] Pożerał nawet ziemskiego człowieka.[b] **7** I poznał jego wieże mieszkalne, i pustoszył ich miasta,[c] tak iż ziemia została spustoszona, i napełnił ją odgłosem swego ryku.[d] **8** I okoliczne narody z różnych prowincji zaczęły się ustawiać przeciw niemu,[e] i rozpostarły nad nim swą sieć.[f] Został złapany w ich dół.[g] **9** W końcu za pomocą haków wsadziły go do klatki i poprowadziły do króla Babilonu.[h] Zaprowadziły go za pomocą sieci łowieckich, żeby już nie słyszano jego głosu na górach izraelskich.[i]

10 „‚Twoja matka[j] była niczym winorośl w twojej krwi,[k] zasadzona nad wodami. Dzięki obfitości wody zaczęła owocować i miała mnóstwo gałęzi.[l] **11** Te zaś stały się dla niej silnymi rózgami, przeznaczonymi na berła władców.[m] I stopniowo zaczęła wzrostem górować pośród gałęzi, i stała się widoczna ze względu na swą wysokość, ze względu na obfitość swego listowia.[n] **12** Lecz w końcu została z furią wykorzeniona.[o] Rzucono ją na ziemię, a wschodni wiatr wysuszył jej owoc.[p] Jej silna rózga została wyrwana i uschła.[q] Strawił ją ogień.[r] **13** A teraz jest zasadzona na pustkowiu,[s] w kraju bezwodnym i spragnionym.[t] **14** I z jej rózgi wyszedł ogień.[u] Strawił jej latorośle, jej owoc, a oto nie było w niej żadnej silnej rózgi, żadnego berła do rządzenia.[v]

„‚Jest to pieśń żałobna i będzie pieśnią żałobną’”.[w]

ROZDZ. 18

a Ps 92:15; Prz 19:3
b Rdz 18:25; Pwt 32:4; Ps 145:17; Iz 40:14
c Hi 9:2
d Hi 34:11; Rz 2:6; 1Pt 1:17
e Kzn 12:14
f Oz 12:6; Jl 2:13; Mt 3:2
g Rz 2:5
h Ps 34:14; Iz 1:16
i Ps 51:10; Jer 32:39
j Iz 1:19; Eze 11:19; Ef 4:24
k Pwt 30:15; Prz 8:36; Dz 13:46
l Jer 29:11; Lam 3:33; Eze 33:11; Łk 15:10; 2Pt 3:9
m Pwt 30:16; Eze 18:9

ROZDZ. 19

n Jer 7:29; Eze 26:17
o 2Kn 35:25
p Ps 7:2; Nah 2:11; Sof 3:3
q 2Kl 23:31; 2Kn 36:1
r 2Kl 23:32
s 2Kl 23:33; 2Kn 36:4; Jer 22:11
t 2Kl 23:34

szpalta 2

a 2Kn 36:5; Jer 22:17
b 2Kl 24:4
c Eze 12:19
d Prz 19:12; Prz 28:15; Eze 22:25
e 2Kl 24:2
f Eze 12:13; Eze 17:20
g Lam 4:20
h 2Kl 24:12
i Eze 6:2
j Oz 2:2
k Ps 80:8; Iz 5:1; Eze 15:2; Eze 17:6
l Lb 24:6; Pwt 8:7
m Lb 24:17; Ezd 4:20
n Eze 31:3; Dn 4:11

o Iz 5:5; Jer 17:10; Jer 31:28; Eze 15:6; p Oz 13:15; q 2Kl 23:34; 2Kl 24:6; 2Kl 25:6; r Pwt 32:22; Eze 15:4; s Pwt 28:48; Jer 17:6; Jer 52:27; t Jer 9:11; u Sdz 9:15; 2Kl 24:20; v Neh 9:37; Eze 17:18; Eze 21:26; w Lam 4:20.

20 A w siódmym roku, w miesiącu piątym, dziesiątego dnia tego miesiąca, mężowie spośród starszych Izraela przyszli wypytywać Jehowę[a] i usiedli przede mną.[b] **2** Wtedy doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **3** „Synu człowieczy, przemów do starszych Izraela i powiedz im: ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Czy przychodzicie po to, by mnie wypytywać?[c] ‚Jako żyję, nie będę przez was wypytywany'[d] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy" '.

4 „Czy będziesz ich sądzić? Czy będziesz ich sądzić, synu człowieczy?[e] Daj im poznać obrzydliwości ich praojców.[f] **5** I powiedz im: ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „W dniu, w którym wybrałem Izraela,[g] podniosłem też swą rękę[h] w przysiędze wobec potomstwa domu Jakuba[i] i dałem im się poznać w ziemi egipskiej.[j] Tak, podniosłem swą rękę w przysiędze wobec nich, mówiąc: ‚Jam jest Jehowa, wasz Bóg'.[k] **6** W owym dniu podniosłem rękę[l] w przysiędze wobec nich, że ich wyprowadzę z ziemi egipskiej do ziemi, którą dla nich upatrzyłem, ziemi mlekiem i miodem płynącej.[m] Była ona ozdobą wszystkich krain.[n] **7** I jeszcze rzekłem do nich: ‚Niech każdy z was odrzuci obrzydliwości swoich oczu[o] i nie kalajcie się gnojowymi bożkami Egiptu.[p] Jam jest Jehowa, wasz Bóg'.[q]

8 „ ‚ „A oni zbuntowali się przeciwko mnie[r] i nie chcieli mnie słuchać. Żaden z nich nie wyrzucił obrzydliwości swych oczu i nie porzucili gnojowych bożków Egiptu,[s] toteż zapowiedziałem, że wyleję na nich swą złość, aby dopełnić na nich mego gniewu pośrodku ziemi egipskiej.[a] **9** I zacząłem działać ze względu na swe imię, żeby nie było bezczeszczone na oczach narodów, wśród których się znajdowali,[b] gdyż na ich oczach dałem im się poznać, wyprowadzając ich z ziemi egipskiej.[c] **10** Wyprowadziłem ich więc z ziemi egipskiej i zaprowadziłem na pustkowie.[d]

11 „ ‚ „I dałem im swe ustawy[e] i oznajmiałem im swoje sądownicze rozstrzygnięcia,[f] żeby człowiek, który ich przestrzega, mógł też dzięki nim żyć.[g] **12** Dałem im także moje sabaty,[h] aby stały się znakiem między mną a nimi,[i] by poznali, że ja jestem Jehowa, który ich uświęca.

13 „ ‚ „Lecz oni, dom Izraela, zbuntowali się przeciwko mnie na pustkowiu.[j] Nie chodzili według moich ustaw[k] i odrzucili me sądownicze rozstrzygnięcia,[l] dzięki którym człowiek, jeśli ich stale przestrzega, będzie też żył.[m] I bardzo bezcześcili moje sabaty,[n] tak iż zapowiedziałem, że wyleję na nich swój straszny gniew na pustkowiu, by ich wytracić.[o] **14** Lecz działałem ze względu na swe imię, aby nie było bezczeszczone na oczach narodów, na oczach których ich wyprowadziłem.[p] **15** I podniosłem też rękę w przysiędze wobec nich na pustkowiu,[q] że nie wprowadzę ich do ziemi, którą dałem, mlekiem i miodem płynącej[r]

ROZDZ. 20

a Eze 8:1
b Eze 14:1
c Iz 1:12
d 1Sm 28:6
Prz 15:8
Prz 28:9
Iz 1:15
Eze 14:3
Mi 3:7
e Eze 14:4
f Eze 16:2
Eze 16:51
Eze 22:2
Eze 23:36
Łk 11:47
Dz 7:51
g Wj 6:7
Pwt 7:6
Iz 41:8
h Iz 62:8
i Wj 6:8
Pwt 32:40
Ezc 47:14
j Wj 3:8
Wj 4:31
Pwt 4:34
Ps 103:7
k Wj 20:2
l Heb 6:13
m Wj 3:8
Pwt 6:3
Pwt 8:7
Joz 5:6
Jer 11:5
Jer 32:22
n Ps 48:2
Dn 8:9
Dn 11:41
Za 7:14
o 2Kn 15:8
Eze 18:31
p Kpł 17:7
Kpł 18:3
Pwt 29:17
Joz 24:14
q Wj 16:12
Kpł 11:44
Kpł 20:7
r Pwt 9:7
1Sm 15:23
Neh 9:26
Iz 63:10
s Wj 32:4

szpalta 2

a Joz 24:14
Eze 7:8
b Wj 32:12
Lb 14:13
Pwt 9:28
Joz 7:9
1Sm 12:22
c Joz 2:10
Joz 9:9
1Sm 4:8
d Wj 13:17
Wj 15:22
e Kpł 3:17
f Pwt 4:8
Neh 9:13
Ps 147:19
g Pwt 8:3
Pwt 30:16
Łk 10:28
Rz 10:5
Gal 3:12

h Wj 20:8; Kpł 23:3; Kpł 23:24; Kpł 23:32; Kpł 25:4; Kpł 25:11; Pwt 5:12; Neh 9:14; **i** Wj 13:9; Wj 31:13; Wj 35:2; **j** Wj 32:8; Lb 14:22; Ps 78:40; Ps 95:8; **k** Kpł 26:15; **l** Kpł 26:43; Prz 1:25; Eze 16:24; **m** Eze 18:9; Rz 10:5; **n** Iz 56:6; **o** Lb 14:12; **p** Joz 7:9; Eze 36:22; **q** Lb 14:30; Ps 95:11; Ps 106:26; **r** Kpł 20:24; Lb 13:27.

(jest ona ozdobą wszystkich krain),[a] **16** ponieważ odrzucili me sądownicze rozstrzygnięcia i nie chodzili według moich ustaw, a moje sabaty zbezcześcili, gdyż ich serce szło za ich gnojowymi bożkami.[b]

17 „,„I moje oko użaliło się nad nimi, żeby mnie powstrzymać od doprowadzenia ich do zguby,[c] i nie wytraciłem ich na pustkowiu. **18** I rzekłem do ich synów na pustkowiu:[d] ‚Nie chodźcie według przepisów waszych praojców[e] i nie przestrzegajcie ich sądów,[f] nie kalajcie się też ich gnojowymi bożkami.[g] **19** Jam jest Jehowa, wasz Bóg.[h] Chodźcie według moich ustaw[i] i przestrzegajcie moich sądowniczych rozstrzygnięć,[j] i wprowadzajcie je w czyn.[k] **20** I uświęcajcie moje sabaty,[l] a one mają służyć za znak między mną a wami, abyście poznali, że ja jestem Jehowa, wasz Bóg'.[m]

21 „,„A synowie ci zbuntowali się przeciwko mnie.[n] Nie chodzili według moich ustaw i nie przestrzegali ani nie wprowadzali w czyn moich sądowniczych rozstrzygnięć, dzięki którym człowiek, jeśli ich stale przestrzega, będzie też żył.[o] Bezcześcili moje sabaty.[p] Zapowiedziałem więc, że wyleję na nich mą złość, aby na pustkowiu dopełnić na nich mego gniewu.[q] **22** I cofnąłem rękę,[r] i zacząłem działać ze względu na moje imię, żeby nie było bezczeszczone na oczach narodów, na oczach których ich wyprowadziłem.[s] **23** Ponadto podniosłem swą rękę w przysiędze wobec nich na pustkowiu,[t] że ich rozproszę wśród narodów i rozrzucę ich po krajach,[u] **24** ponieważ nie wprowadzali w czyn moich sądowniczych rozstrzygnięć[a] i odrzucali moje ustawy[b] oraz bezcześcili moje sabaty,[c] a ich oczy były zwrócone ku gnojowym bożkom ich praojców.[d] **25** Ja też dopuściłem, by mieli przepisy, które nie były dobre, i sądownicze rozstrzygnięcia, za sprawą których nie mogli żyć.[e] **26** I dopuszczałem, by się kalali swymi darami, gdy przeprowadzali przez ogień każde dziecko otwierające łono,[f] żebym ich spustoszył, aby poznali, że ja jestem Jehowa"'.[g]

27 „Dlatego przemów do domu izraelskiego, synu człowieczy, i powiedz im:[h] ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Jeszcze pod tym względem wasi praojcowie wyrażali się o mnie obelżywie, że wobec mnie postępowali niewiernie.[i] **28** A potem wprowadziłem ich do ziemi,[j] co do której podniosłem swą rękę w przysiędze, że im ją dam.[k] Gdy ujrzeli każde wyniosłe wzgórze[l] i każde gałęziste drzewo, zaczęli tam składać swe ofiary[m] i dawać tam swój obraźliwy dar ofiarny oraz ofiarować tam kojące wonie[n] i wylewać tam swe ofiary płynne.[o] **29** Rzekłem więc do nich: ‚Co znaczy wyżyna, do której przychodzicie, że po dziś dzień ma być nazywana Wyżyną?'"'.[p]

30 „Dlatego powiedz domowi Izraela: ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Czyż nie kalacie się na sposób waszych praojców[q] i w nierządzie nie podążacie za ich obrzydliwościami?[r] **31** A gdy podnosicie swoje dary, przeprowadzając

ROZDZ. 20

a Za 7:14
b Wj 32:4 Lb 15:39 Lb 25:2 1Kl 21:26 Eze 14:4 Dz 7:42
c Neh 9:19 Ps 78:38 Jer 30:11 Lam 3:22
d Lb 14:33
e Ps 78:8 Eze 5:7
f Dz 7:51 1Pt 1:18
g Jer 2:7
h Pwt 5:6 Ps 81:10
i Kpl 25:18 Pwt 5:32
j Pwt 4:1
k Pwt 5:1
l Jer 17:22
m Wj 31:13
n Lb 25:1 Pwt 9:23 1Kl 13:21
o Eze 20:11
p Eze 20:13
q 1Sm 12:15 1Sm 15:23 Ps 5:10 Iz 1:20 Iz 63:10 Eze 7:8
r Ps 78:38
s Ps 25:11 Ps 79:9 Jer 14:7 Dn 9:19
t Pwt 32:40
u Kpl 26:33 Pwt 28:64 Ps 106:27 Jer 15:4

szpalta 2

a Kpl 26:43
b Kpl 26:15
c Eze 20:13
d Jer 2:7 Jer 3:9 Eze 6:9
e Ps 81:12 Iz 66:4 Rz 1:24 2Ts 2:11
f Kpl 18:21 2Kl 16:3 2Kl 17:17 2Kl 21:6 2Kn 28:3 2Kn 33:6 Jer 7:31 Jer 19:5 Jer 32:35 Eze 16:20
g Eze 6:7
h Eze 2:7
i Rz 2:24
j Joz 23:5 Neh 9:22
k Ps 105:9 Eze 20:6

1 Pwt 12:2; 1Kl 14:23; Iz 65:7; Jer 2:20; **m** Ps 78:58; Iz 57:5; Eze 6:13; **n** Eze 16:19; **o** Jer 19:13; **p** Eze 16:24; **q** Lb 32:14; **r** Sdz 2:19; 2Kn 21:13; Jer 7:28; Jer 13:27; Dz 7:51.

swych synów przez ogień,[a] czyż nie kalacie się aż po dziś dzień ze względu na wszystkie wasze gnojowe bożki?[b] I czy jeszcze mam pozwolić, byście mnie wypytywali, domu Izraela?" '[c]

„ ‚Jako żyję — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — nie będę przez was wypytywany.[d] **32** A to, co wstępuje do waszego ducha,[e] na pewno się nie zdarzy,[f] mówicie bowiem: „Stańmy się podobni do narodów, podobni do rodzin krajów,[g] w usługiwaniu drewnu i kamieniowi" ' ".[h]

33 „ ‚Jako żyję — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — będę nad wami królował silną ręką i wyciągniętym ramieniem,[i] i wylaną złością.[j] **34** I wyprowadzę was spośród ludów, i zbiorę was z krajów, do których zostaliście rozproszeni silną ręką oraz wyciągniętym ramieniem i wylaną złością.[k] **35** I zaprowadzę was na pustkowie ludów,[l] i tam będę się z wami sądził twarzą w twarz.[m]

36 „ ‚Jak się sądziłem z waszymi praojcami na pustkowiu ziemi egipskiej,[n] tak będę się sądził z wami' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy. **37** ‚I każę wam przejść pod różgą,[o] i wprowadzę was w więzy przymierza.[p] **38** I uprzątnę spośród was buntowników oraz ludzi występujących przeciwko mnie,[q] bo wyprowadzę ich z kraju, w którym byli osiadłymi przybyszami, lecz na ziemię izraelską nie przyjdą;[r] i będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa'.[s]

39 „A co do was, domu Izraela, tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Idźcie, niech każdy z was służy swoim gnojowym bożkom.[a] A jeśli potem nie będziecie mnie słuchać, to już więcej nie zbezcześcicie mego świętego imienia waszymi darami i waszymi gnojowymi bożkami'.[b]

40 „ ‚Bo na mej świętej górze, na górze wzniesienia izraelskiego[c] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — tam właśnie, w tym kraju, służyć mi będą, cały dom Izraela, cały.[d] Tam znajdę w nich upodobanie i tam będę żądał waszych danin oraz pierwocin waszych podarunków ze wszystkich waszych świętych rzeczy.[e] **41** Ze względu na tę kojącą woń znajdę w was upodobanie,[f] gdy wyprowadzę was spośród ludów i zbiorę was z krajów, do których zostaliście rozproszeni,[g] i w związku z wami będę uświęcony na oczach narodów'.[h]

42 „ ‚I będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa,[i] gdy was przyprowadzę na ziemię izraelską,[j] do krainy, co do której podniosłem rękę w przysiędze, że ją dam waszym praojcom. **43** I tam sobie przypomnicie swoje drogi[k] oraz wszystkie swoje postępki, którymi się skalaliście,[l] i poczujecie wstręt do swych twarzy z powodu wszystkich waszych niegodziwości, których się dopuszczaliście.[m] **44** I będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa,[n] gdy przystąpię do działania wobec was ze względu na moje imię,[o] a nie według waszych złych dróg ani według waszych podłych postępków,[p] domu Izraela' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".

45 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **46** „Synu człowieczy, zwróć swą twarz[q]

ROZDZ. 20

a Pwt 18:10 Ps 106:37 Jer 7:31
b Pwt 29:17 1Kl 21:26 Eze 20:7
c 1Sm 28:6 Prz 1:28 Iz 1:15
d Za 7:13
e Eze 11:5
f Prz 19:21 Lam 3:37
g Rz 12:2
h Pwt 4:28 Pwt 28:36 Jer 44:17
i Iz 40:10
j Jer 21:5 Eze 8:18
k Iz 27:13 Eze 34:16 Am 9:9
l Oz 2:14 Mi 4:10
m Jer 2:9 Jer 25:31 Eze 17:20 Oz 4:1
n 1Ko 10:9
o Kpł 27:32 Jer 33:13 Eze 34:17
p Ps 89:34
q Lb 14:30 Eze 34:20 Mal 3:3 Mt 3:12
r Eze 13:9
s Ps 9:16 Eze 6:13

szpalta 2

a Sdz 10:14 Ps 81:12 Am 4:4
b Prz 21:27 Iz 1:13 Jer 7:10 Eze 23:39
c Iz 2:2 Iz 66:20 Eze 17:23 Mi 4:1
d Iz 56:7 Mi 4:2 Za 8:22
e Mal 3:4 Rz 12:1 Heb 13:15
f Rdz 8:21 Ef 5:2 Flp 4:18
g Iz 11:11 Jer 23:3 2Ko 6:17
h Iz 5:16 Eze 38:23
i Jer 24:7 Eze 36:23

j Eze 11:17; Eze 37:12; k Kpł 26:40; Neh 1:9; Eze 16:61; Oz 5:15; l Eze 6:9; m Jer 31:18; n Eze 24:24; o Ps 79:9; Eze 36:22; p 1Tm 1:16; q Eze 6:2.

w stronę południową i niech twoje słowa kapią[a] na południe, prorokuj też lasowi w polu na południu. **47** I powiedz do lasu na południu: ‚Słuchaj słowa Jehowy. Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto wzniecam przeciw tobie ogień,[b] który strawi w tobie wszelkie drzewo jeszcze wilgotne oraz wszelkie drzewo suche.[c] Gorejący płomień nie zostanie zgaszony[d] i przypieką się od niego wszystkie twarze od południa po północ.[e] **48** I wszelkie ciało zobaczy, że ja, Jehowa, go zapaliłem, tak iż nie zostanie ugaszony”’”.[f]

49 A ja rzekłem: „Ach, Wszechwładny Panie, Jehowo! Oni mówią o mnie: ‚Czyż ten nie układa przypowieści?’ ”[g]

21 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, zwróć swe oblicze ku Jerozolimie i niech twoje słowa kapią[h] ku świętym miejscom,[i] i prorokuj przeciwko ziemi izraelskiej.[j] **3** I powiedz ziemi izraelskiej: ‚Tak rzekł Jehowa: „Oto jestem przeciw tobie[k] i dobędę mego miecza z pochwy,[l] i wytracę z ciebie prawego i niegodziwego.[m] **4** Po to, bym wytracił z ciebie prawego i niegodziwego, mój miecz wyjdzie z pochwy przeciwko wszelkiemu ciału od południa po północ.[n] **5** I wszelkie ciało będzie musiało poznać, że ja, Jehowa, dobyłem swego miecza z pochwy.[o] Już tam nie powróci”’.[p]

6 „Ty zaś, synu człowieczy, wzdychaj i niech się trzęsą twe biodra.[q] Gorzko wzdychaj na ich oczach.[r] **7** A gdy ci rzekną: ‚Z jakiego powodu wzdychasz?’,[s] powiedz: ‚Z powodu pewnej wieści’.[t] Bo nadejdzie,[u] a każde serce stopnieje[v] i wszystkie ręce opadną, każdym zaś duchem owładnie przygnębienie i wszystkie kolana będą ociekać wodą.[a] ‚Oto nadejdzie[b] i będzie musiało się stać’ — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy”.

8 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **9** „Synu człowieczy, prorokuj i powiedz: ‚Oto, co rzekł Jehowa: „Powiedz: ‚Miecz, miecz![c] Został naostrzony,[d] jest też wypolerowany. **10** Został naostrzony, by urządzono rzeź; został wypolerowany, aby nabrał połysku’ ”’”.[c]

„Alboż to mamy się wielce radować?”[f]

„ ‚Czy odrzuca berło[g] mojego syna,[h] tak jak odrzuca każde drzewo?[i]

11 „ ‚I daje się go do wypolerowania, by trzymać go w ręce. On — miecz — został wyostrzony, on też został wypolerowany, by go dać w rękę zabójcy.[j]

12 „ ‚Wołaj i wyj,[k] synu człowieczy, bo on powstał przeciwko memu ludowi;[l] jest przeciwko wszystkim naczelnikom Izraela.[m] Ci, którzy zostali rzuceni pod miecz, byli z moim ludem.[n] Dlatego uderz się w udo.[o] **13** Dokonano bowiem sprawdzenia[p] i cóż, jeśli odrzuca też berło?[q] Już go nie będzie’[r] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.

14 „A ty, synu człowieczy, prorokuj i uderzaj dłonią w dłoń,[s] a trzy razy ma być powtórzone ‚Miecz!’[t] To miecz zabitych. To miecz zabitego, który jest wielki, i on ich okrąża.[u] **15** Żeby serce topniało[v] i żeby pomnożyć powalonych we wszystkich ich

ROZDZ. 20

a Eze 21:2
Am 7:16
b Pwt 32:22
Jer 21:14
c Eze 17:24
Łk 23:31
d Iz 66:24
Mt 3:12
e Eze 21:4
f Pwt 29:24
2Kn 7:20
Lam 2:17
g Eze 17:2

ROZDZ. 21

h Am 7:16
i Eze 6:3
j Eze 12:19
Eze 20:42
k Eze 5:8
l Kpl 26:33
Eze 14:17
m Hi 9:22
n Eze 7:2
Eze 20:47
o Pwt 29:24
1Kl 9:7
Ps 9:16
p Iz 45:23
Jer 23:20
Nah 1:9
q Ps 69:23
Eze 29:7
r Iz 22:4
Jer 4:19
Eze 9:8
s Eze 24:19
t 2Kl 21:12
u Jer 6:22
v Joz 2:11
Joz 5:1

szpalta 2

a Eze 7:17
b Eze 7:12
1Pt 4:7
c Iz 66:16
Jer 12:12
Am 9:4
d Ps 7:12
e Jer 46:4
f Iz 5:14
g Rdz 49:10
h 2Sm 7:14
i Eze 19:11
j Jer 25:9
Jer 25:33
Jer 51:20
k Eze 9:8
Mi 1:8
l Jer 25:2
m Eze 19:1
n Jer 25:16
o Jer 31:19
p Jer 6:27
q 2Kl 25:7
Eze 19:14
r Jer 39:6
Eze 21:26

s Lb 24:10; Eze 6:11; t Kpl 26:21; u 2Kl 25:1; 2Kl 25:2; Łk 19:43; v Eze 21:7.

bramach,[a] sprawię rzeź mieczem. Ach, jest uczyniony na połyskiwanie, wypolerowany na rzeź![b] **16** Okaż się ostry;[c] idź w prawo! Zajmij pozycję; idź w lewo! Dokądkolwiek jest skierowane twoje oblicze! **17** A ja także uderzę dłonią o dłoń[d] i uspokoję[e] mą złość.[f] Ja, Jehowa, rzekłem".

18 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **19** „A ty, synu człowieczy, wyznacz sobie dwie drogi, którymi wejdzie miecz króla Babilonu.[g] Obie mają wychodzić z jednego kraju, ma też być wyciosany drogowskaz;[h] ma być wyciosany u wlotu drogi do miasta. **20** Wyznacz jedną drogę, którą miecz wejdzie przeciwko Rabbie[i] synów Ammona, i jedną przeciwko Judzie, przeciwko warownej Jerozolimie.[j] **21** Bo król Babilonu stanął na rozdrożu, na początku dwóch dróg, aby się uciec do wróżby.[k] Potrząsnął strzałami. Zapytał przez terafim;[l] przyjrzał się wątrobie. **22** W jego prawicy — wróżba na Jerozolimę, by ustawić tarany,[m] by otwarto usta ku rzezi, by wydano dźwięk sygnału alarmowego,[n] by ustawiono tarany naprzeciw bram, by usypać wał oblężniczy, by zbudować mur oblężniczy.[o] **23** I w ich oczach stało się to jakby nieprawdziwą wróżbą[p] — tym, którzy są z nimi związani przysięgami;[q] i przywołuje on na pamięć przewinienie,[r] żeby zostali schwytani.[s]

24 „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Ponieważ przywodzicie na pamięć swoje przewinienie, jako że zostają odsłonięte wasze występki, aby były widziane wasze grzechy według wszystkich waszych postępków, i ponieważ się o was wspomina,[a] zostaniecie pochwyceni ręką'.[b]

25 „A co się tyczy ciebie, śmiertelnie ranny, niegodziwy naczelniku[c] Izraela,[d] którego dzień nadszedł w czasie końcowego przewinienia,[e] **26** tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Usuń zawój i zdejmij koronę.[f] To nie będzie takie samo.[g] Wynieś wysoko to, co niskie,[h] a poniż wyniosłego.[i] **27** Ruinę, ruinę, ruinę z tego uczynię.[j] A co się jej tyczy, niechybnie stanie się niczyja, aż przyjdzie ten, do którego należy tytuł prawny,[k] i jemu to dam'.[l]

28 „A ty, synu człowieczy, prorokuj i powiedz: ‚Oto, co Wszechwładny Pan, Jehowa, rzekł o synach Ammona oraz o ich zniewagach'. I powiedz: ‚Miecz, miecz dobyty na rzeź, wypolerowany, żeby pożerał, żeby błyszczał,[m] **29** ponieważ oni widzą dla ciebie ułudę, ponieważ wróżą ci kłamstwo,[n] aby cię położyć na szyjach ludzi pozabijanych, niegodziwców, których dzień nadszedł w czasie końcowego przewinienia.[o] **30** Włóż go z powrotem do pochwy. Będę cię sądził na miejscu, gdzie zostałaś stworzona, w kraju twego pochodzenia.[p] **31** I wyleję na ciebie moje potępienie. Dmuchnę na ciebie ogniem mego strasznego gniewu[q] i oddam cię w ręce ludzi bezrozumnych, rzemieślników zguby.[r] **32** Staniesz się paliwem dla ognia.[s] Twoja krew będzie pośrodku kraju. Nie będzie się o tobie wspominać, bo ja, Jehowa, rzekłem'".[t]

ROZDZ. 21

a Jer 17:27
b Eze 21:10
c Eze 14:17
d Eze 22:13
e Pwt 28:63 Iz 1:24 Eze 16:42
f Eze 5:13
g Jer 1:10
h Eze 4:1 Eze 5:1
i Pwt 3:11 Jer 49:2 Eze 25:5 Am 1:14
j 2Sm 5:9 2Kn 26:9 2Kn 32:5 2Kn 33:14 Ps 48:12 Lam 4:12
k Lb 22:7 Pwt 18:10
l Sdz 18:14 2Kl 23:24 Za 10:2
m 2Kl 25:1 Eze 4:2
n Joz 6:20 1Sm 17:20
o Jer 32:24 Jer 52:4 Eze 4:3
p Iz 28:15
q 2Kn 36:13 Eze 17:13
r 2Kl 24:20 Hi 34:11
s 2Kl 25:6

szpalta 2

a Jer 2:34
b Jer 15:2
c 1Kl 11:34
d 2Kn 36:13 Jer 24:8 Jer 52:2 Eze 17:19
e Eze 7:6
f 2Kl 25:6 Jer 13:18 Jer 44:30 Jer 52:11
g Eze 21:13
h 1Sm 2:7 Ps 75:7 Ps 113:7 Dn 4:17 Flp 2:9
i Jer 24:8 Eze 12:13 Dn 4:37 Łk 21:24
j 2Kn 20:23 Eze 5:16

k Rdz 49:10; Ps 89:3; Ps 110:1; Iz 9:6; Iz 11:10; Eze 37:25; Łk 1:32; Rz 15:12; Obj 5:5; **l** Ps 2:8; Dn 7:14; Łk 22:29; **m** Jer 49:2; **n** Eze 12:24; Eze 22:28; **o** Ps 37:13; **p** Pwt 3:11; **q** Jer 22:22; Jer 49:3; **r** Jer 4:7; Eze 25:5; **s** Jer 49:2; **t** Iz 55:11.

22 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „A ty, synu człowieczy, czy będziesz sądzić,[a] czy będziesz sądzić miasto winne krwi[b] i czy sprawisz, żeby poznało wszystkie swe obrzydliwości?[c] **3** I powiedz: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „O miasto, które przelewa krew[d] pośród siebie, aż nadejdzie jego czas,[e] i które uczyniło u siebie gnojowe bożki, żeby się stać nieczystym[f] — **4** przez twą krew, którąś przelało, stałoś się winnym,[g] a przez swe gnojowe bożki, któreś uczyniło, stałoś się nieczystym.[h] I przybliżasz swe dni, i dojdziesz do swych lat. Dlatego uczynię cię przedmiotem znieważania dla narodów oraz pośmiewiskiem dla wszystkich krajów.[i] **5** Kraje bliskie i dalekie od ciebie będą się z ciebie naśmiewać, ty, mające nieczystą nazwę, pełne zamieszania.[j] **6** Oto są w tobie naczelnicy[k] Izraela, każdy oddany swemu ramieniu w celu przelewania krwi.[l] **7** Ojca i matkę traktowali u ciebie ze wzgardą.[m] Wobec osiadłego przybysza postępowali pośród ciebie oszukańczo.[n] Gnębili u ciebie chłopca nie mającego ojca oraz wdowę”’”.[o]

8 „‚Moimi miejscami świętymi tyś gardziło, a moje sabaty tyś bezcześciło.[p] **9** Byli w tobie jawni oszczercy, żeby przelewać krew;[q] i jadano u ciebie na górach.[r] Dopuszczano się pośród ciebie rozpasania.[s] **10** W tobie odsłaniano nagość ojca;[t] w tobie upokarzano niewiastę nieczystą w jej menstruacji.[u] **11** A mężczyzna popełniał obrzydliwość z żoną swego towarzysza[v] i mężczyzna swoją synową kalał rozpasaniem;[a] w tobie też mężczyzna upokarzał swą siostrę, córkę swego ojca.[b] **12** W tobie brano łapówkę, aby przelewać krew.[c] Tyś pobierało odsetki[d] oraz lichwę[e] i gwałtem ciągniesz zysk[f] ze swych towarzyszy przez oszukiwanie,[g] a o mnie tyś zapomniało’[h] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.

13 „‚A oto klasnąłem w rękę[i] wobec twego niesprawiedliwego zysku, któryś osiągnęło,[j] i z powodu twych aktów przelewu krwi, dokonanych w tobie.[k] **14** Czy wytrzyma twe serce[l] lub czy twoje ręce udzielą ci siły w dniach, gdy podejmę działanie wobec ciebie?[m] Ja, Jehowa, rzekłem i ja podejmę działanie.[n] **15** I rozproszę cię między narodami, i rozrzucę cię po krajach,[o] i wyruguję z ciebie twą nieczystość.[p] **16** I będziesz zbezczeszczone w sobie na oczach narodów, i będziesz musiało poznać, że ja jestem Jehowa’”.[q]

17 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **18** „Synu człowieczy, ci z domu izraelskiego stali się dla mnie niczym spieniony żużel.[r] Wszyscy oni są miedzią i cyną, i żelazem, i ołowiem w piecu. Stali się masą spienionego żużla, tego znad srebra.[s]

19 „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Ponieważ wy wszyscy staliście się jakby masą spienionego żużla,[t] więc oto ja zbieram was pośrodku Jerozolimy.[u] **20** Jak się zbiera

ROZDZ. 22

a Eze 20:4
Eze 23:36

b 2Kl 21:16
Jer 2:34
Oz 4:2
Mt 23:37

c Iz 58:1
Eze 16:2
Eze 16:51

d Eze 24:6

e Eze 12:25
2Pt 2:3

f 2Kl 21:11
2Kl 23:24

g Rdz 9:6
2Kl 21:16
Ps 106:38
Eze 23:37

h Kpl 26:30

i Pwt 28:37
1Kl 9:7
2Kn 7:20
Ps 79:4
Ps 80:6
Jer 18:16
Eze 5:14
Eze 23:32
Dn 9:16

j Ps 79:4

k Iz 1:23
Eze 19:1
Mi 3:1
Sof 3:3

l Mi 2:1

m Pwt 27:16
Prz 20:20

n Wj 22:21
Prz 22:22

o Ps 82:3
Ps 94:6
Iz 1:17
Jer 7:6
Za 7:10
Mal 3:5

p Kpl 19:30
Eze 20:13
Eze 23:38

q Wj 23:1
Kpl 19:16

r Eze 18:6

s Sdz 20:6
Ps 26:10
Prz 10:23
Jer 13:27
Eze 16:27
2Pt 2:7

t Kpl 18:7
Kpl 20:11
Pwt 27:20
1Ko 5:1

u Kpl 18:19
Kpl 20:18

v Kpl 18:20
Kpl 20:10
Pwt 22:22
Jer 5:8

SZPALTA 2

a Kpl 18:15
Kpl 20:12
Eze 18:11

b Kpl 20:17
Pwt 27:22
2Sm 13:1

c Wj 23:8; Pwt 16:19; Pwt 27:25; Ps 26:9; Iz 1:23; Am 5:12; d Wj 22:25; Pwt 23:19; e Kpl 25:36; Eze 18:13; f Prz 1:19; g Kpl 6:2; h Pwt 32:18; Ps 106:21; i Eze 21:17; j Prz 28:8; k Ezd 22:2; l Ezd 21:7; m Hi 40:9; 1Ko 10:22; n Eze 17:24; o Pwt 4:27; Pwt 28:25; Eze 12:15; p Iz 1:25; Eze 23:27; Mal 3:3; q Ps 9:16; Eze 6:7; Eze 6:13; r Iz 1:22; Jer 6:28; s Prz 17:3; Iz 48:10; Jer 6:29; t Ps 119:119; Prz 25:4; u Mi 4:12; Mt 13:30.

srebro i miedź, i żelazo,[a] i ołów, i cynę do pieca, by na to dmuchać[b] ogniem aż do roztopienia,[c] tak i ja zbiorę ich w swoim gniewie oraz w swej złości i będę dmuchać, i was roztopię. **21** Zbiorę was i dmuchnę na was ogniem swego strasznego gniewu[d] i pośrodku niej się stopicie.[e] **22** Jak się w piecu topi srebro, tak wy będziecie w niej stopieni; i będziecie musieli poznać, że to ja, Jehowa, wylałem na was swą złość' ".[f]

23 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **24** „Synu człowieczy, powiedz jej: ‚Jesteś krainą nie oczyszczaną, na którą nie pada deszcz w dzień potępienia.[g] **25** Jest w niej spisek jej proroków[h] niby ryczący lew, rozszarpujący zdobycz.[i] Pożerają duszę.[j] Biorą skarby i kosztowności.[k] Pomnożyli w niej jej wdowy.[l] **26** Jej kapłani zadali gwałt memu prawu[m] i bezczeszczą moje święte miejsca.[n] Nie uczynili różnicy między tym, co święte, a tym, co pospolite,[o] ani nie wyjaśnili różnicy między tym, co nieczyste, a tym, co czyste,[p] zakryli też swe oczy przed mymi sabatami[q] i jestem bezczeszczony pośród nich.[r] **27** Jej książęta są pośród niej jak wilki, które rozszarpują zdobycz, przelewając krew[s] i wytracając dusze, aby ciągnąć niesprawiedliwy zysk.[t] **28** A jej prorocy tynkowali dla nich wapnem,[u] bo snuli wizje ułudy[v] i wróżyli dla nich kłamstwo,[w] mówiąc: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa", podczas gdy Jehowa nie przemówił. **29** Lud tej ziemi dopuszczał się zamierzonego oszustwa[x] i porywał przez rabunek,[y] i gnębił uciśnionego oraz ubogiego,[z] i wbrew sprawiedliwości oszukiwał osiadłego przybysza'.[a]

30 „‚I szukałem pośród nich człowieka, który by naprawiał kamienny mur[b] i w wyłomie[c] wstawiał się przede mną za tą ziemią, bym jej nie obrócił w ruinę;[d] a nie znalazłem nikogo. **31** Toteż wyleję na nich me potępienie.[e] Wytracę ich ogniem mego strasznego gniewu.[f] Ich drogę sprowadzę na ich głowę'[g] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".

23 I doszło do mnie słowo Jehowy,[h] mówiące: **2** „Synu człowieczy, były dwie kobiety, córki jednej matki.[i] **3** I zaczęły w Egipcie uprawiać nierząd.[j] W swej młodości uprawiały nierząd.[k] Tam ściskano ich biusty[l] i tam ściskano piersi ich dziewictwa. **4** A na imię im było: starszej Ohola, jej siostrze zaś Oholiba; i zostały moimi,[m] i zaczęły rodzić synów i córki.[n] A co do ich imion: Ohola to Samaria,[o] a Oholiba to Jerozolima.[p]

5 „I Ohola zaczęła uprawiać nierząd,[q] kiedy mi podlegała, i pożądała tych, którzy ją namiętnie kochali:[r] Asyryjczyków,[s] którzy byli blisko, **6** namiestników odzianych w błękitną tkaninę, a także pełnomocnych zwierzchników — wszyscy oni to uroczy młodzieńcy, jeźdźcy, jeżdżący na koniach. **7** I zasypywała ich swymi nierządami, wszyscy oni to najprzedniejsi synowie Asyrii; i kalała się z wszystkimi, których pożądała — z ich gnojowymi bożkami.[t]

ROZDZ. 22

a Hi 28:2
b Iz 54:16 Jer 6:29
c Eze 21:31
d Pwt 4:24 Ps 21:9 Iz 30:33 Jer 21:12 Eze 22:20
e Ps 68:2 Ps 112:10
f Eze 20:8 Oz 5:10
g Iz 10:5
h Jer 5:31 Jer 6:13 Oz 6:9
i Mi 3:5
j Mk 12:40 Łk 20:47
k Jak 5:4
l Jer 15:8
m Jer 2:8 Lam 4:13 Mi 3:11 Sof 3:4 Mal 2:8
n Kpl 20:3 Kpl 22:2
o Kpl 10:10 Eze 44:23
p Kpl 11:47 Dz 10:14
q Eze 20:13
r Eze 36:20 Rz 2:24
s Mi 3:2 Sof 3:3
t Mt 21:13
u Iz 30:10 Eze 13:10
v Eze 21:29
w Pwt 13:3 Jer 23:25 Lam 2:14
x Kpl 6:2 Iz 1:23 Jer 5:26 Jer 7:9 Jer 21:12 Mi 2:2
y Ps 62:10 Iz 3:14
z Wj 22:21 Kpl 19:33

szpalta 2

a Wj 23:9
b Jer 5:1
c Ps 106:23
d Rdz 18:23 Wj 32:11
e Iz 26:20
f Iz 10:22 Nah 1:6
g Eze 11:21 Rz 2:6 Gal 6:7

ROZDZ. 23

h 2Pt 1:21
i Jer 3:7

j Kpl 17:7; Pwt 29:17; Joz 24:14; Eze 20:8; **k** Eze 16:22; Oz 2:13; **l** Eze 23:21; **m** Wj 19:5; Jer 2:3 Eze 16:8; **n** Eze 16:20; Gal 4:25; **o** 1Kl 16:24; **p** 1K 8:29; **q** 1Kl 14:16; 1Kl 21:26; 2Kl 17:7; **r** Oz 2:5 **s** 2Kl 15:19; 2Kl 16:7; 2Kl 17:3; Jer 2:18; Jer 2:36 Lam 5:6; Eze 16:28; Oz 5:13; Oz 7:11; Oz 8:9; **t** Ps 106:39; Oz 5:3; Oz 6:10.

8 I nie odstąpiła od swych nierządów przyniesionych z Egiptu, bo kładli się z nią w jej młodości i właśnie oni ściskali piersi jej dziewictwa oraz wylewali na nią swój nierząd.[a] **9** Dlatego wydałem ją w rękę tych, którzy ją namiętnie kochali,[b] w rękę synów Asyrii, których pożądała.[c] **10** Oni odsłonili jej nagość.[d] Zabrali jej synów i córki,[e] a ją zabili mieczem. I stała się dla kobiet niesławą, i dokonano na niej sądów.

11 „Gdy to zobaczyła jej siostra Oholiba,[f] dawała upust swemu zmysłowemu pragnieniu bardziej zgubnie niż ona, a jej nierządu było więcej niż rozpusty jej siostry.[g] **12** Pożądała synów Asyrii:[h] namiestników i pełnomocnych zwierzchników, którzy byli blisko, odzianych z doskonałym gustem, jeźdźców jeżdżących na koniach — wszyscy oni to uroczy młodzieńcy.[i] **13** I widziałem, że ponieważ się skalała, obie miały jedną drogę.[j] **14** I jeszcze dodawała do swych nierządów, gdy zobaczyła mężczyzn wyrytych na ścianie,[k] pomalowane cynobrem[l] ryte wizerunki[m] Chaldejczyków, **15** mających biodra przewiązane pasami,[n] a na głowach zawoje ozdobione wisiorkami; wszyscy oni wyglądają jak wojownicy, podobni są do synów Babilonu, Chaldejczyków, jeśli chodzi o kraj ich narodzin. **16** A gdy na nich wejrzała swymi oczami,[o] zaczęła ich pożądać; i wyprawiała do nich posłańców do Chaldei.[p] **17** A synowie Babilonu przychodzili do niej, do łoża przejawów miłości, i kalali ją swym niemoralnym współżyciem;[q] i stale była przez nich kalana, a jej dusza zaczęła się ze wstrętem od nich odwracać.

18 „I odsłaniała swe nierządy, i odsłaniała swą nagość,[a] tak iż moja dusza odwróciła się ze wstrętem od jej towarzystwa, podobnie jak moja dusza odwróciła się ze wstrętem od towarzystwa jej siostry.[b] **19** I mnożyła swe nierządy,[c] aż sobie przypomniała dni swej młodości,[d] gdy uprawiała nierząd w ziemi egipskiej.[e] **20** I pożądała jak nałożnice należące do tych, których członek jest jak członek osłów i których narząd płciowy jest jak narząd płciowy ogierów.[f] **21** I dalej zwracałaś uwagę na rozpasanie swej młodości, gdy począwszy od Egiptu[g] ściskano twe piersi — ze względu na biust twej młodości.[h]

22 „Dlatego, Oholibo, tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Oto pobudzam przeciwko tobie twych namiętnych kochanków,[i] tych, od których ze wstrętem odwróciła się twoja dusza, i przyprowadzę ich zewsząd przeciw tobie:[j] **23** synów Babilonu[k] oraz wszystkich Chaldejczyków,[l] Pekod,[m] Szoa i Koa, z nimi wszystkich synów Asyrii, uroczych młodzieńców, wszyscy oni to namiestnicy oraz pełnomocni zwierzchnicy, wszyscy oni to wojownicy i wzywani, jeżdżący na koniach. **24** I niechybnie przyjdą przeciwko tobie z turkotem rydwanów wojennych i kół,[n] jak również ze zborem ludów, z wielką tarczą i puklerzem, i hełmem. Ustawią się dookoła przeciw tobie i ja oddam im sąd, oni zaś osądzą cię swoimi sądami.[o] **25** I wywrę na tobie mą zapalczywość,[p] a oni ze złością podejmą działanie przeciw tobie.[q] Odetną ci nos i uszy, a to, co po tobie pozostanie, padnie od miecza. Zabiorą twych

ROZDZ. 23

a Wj 32:4 1Kl 12:28 2Kl 10:29 2Kl 17:16
b 2Kl 15:29
c 2Kl 17:23 1Kn 5:26
d Eze 16:37 Oz 2:10
e 2Kl 17:6 2Kl 18:11
f Jer 3:7
g Jer 3:8 Eze 16:47
h 2Kl 16:7 2Kn 28:16
i Eze 23:6
j 2Kl 17:19
k Eze 8:10
l Jer 22:14
m Jer 50:2
n 1Sm 18:4
o Ps 119:37 Mt 5:28 1Jn 2:16
p Eze 16:29
q Eze 16:37

szpalta 2

a Jer 3:2 Eze 16:36
b Pwt 32:19 Ps 78:59 Ps 106:40 Jer 6:8 Jer 12:8
c Eze 16:25 Am 4:4
d Eze 16:22
e Eze 20:7
f Eze 16:26
g Joz 24:14
h Eze 23:3
i Iz 10:5 Eze 16:37 Hab 1:6 Obj 17:16
j Jer 6:22 Jer 12:9
k 2Kl 20:14 Iz 39:3 Eze 21:19
l 2Kl 24:2 Iz 23:13
m Jer 50:21
n Jer 47:3 Eze 26:10 Nah 3:2
o 2Sm 24:14 Jer 39:5
p Pwt 29:20 Eze 38:19 Sof 1:18
q Eze 16:38

synów i twoje córki,[a] a to, co po tobie zostanie, strawi ogień.[b] **26** I ściągną z ciebie twoje szaty,[c] i zabiorą twe piękne przedmioty.[d] **27** I sprawię, że ustanie u ciebie twoje rozpasanie[e] oraz twój nierząd przyniesiony z ziemi egipskiej;[f] i nie wzniesiesz ku nim swoich oczu, i już nie wspomnisz na Egipt'.

28 „Bo tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Oto wydaję cię w rękę tych, których znienawidziłaś, w rękę tych, od których ze wstrętem odwróciła się twoja dusza.[g] **29** I oni z nienawiścią podejmą działanie przeciwko tobie, i zabiorą cały owoc twego mozołu, i pozostawią cię nagą i gołą;[h] i będzie odsłonięta nagość twoich aktów rozpusty oraz twego rozpasania i twoich nierządów.[i] **30** Spotka cię to dlatego, że jak nierządnica chodziłaś za narodami[j] – dlatego, że się skalałaś ich gnojowymi bożkami.[k] **31** Chodziłaś drogą swej siostry;[l] i dam jej kielich w twą rękę'.[m]

32 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Pić będziesz kielich swej siostry, głęboki i szeroki.[n] Staniesz się przedmiotem śmiechu i kpin, bo kielich ten mieści dużo.[o] **33** Napełniona zostaniesz upojeniem i smutkiem, kielichem zdumienia i spustoszenia, kielichem twej siostry Samarii. **34** I będziesz musiała go wypić i wysączyć,[p] a jego gliniane skorupy pogryziesz, i wyrwiesz swe piersi.[q] „Bo ja rzekłem" – brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy'.

35 „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Za to, że o mnie zapomniałaś[r] i rzucałaś mnie za siebie,[s] ty też nieś swe rozpasanie i swe nierządy' ".

ROZDZ. 23

a Eze 23:4
Oz 2:4
Gal 4:25

b Eze 15:7
Eze 20:47
Obj 18:8

c Jer 13:22
Eze 16:39
Oz 2:3
Obj 17:16

d Iz 3:18
Jer 4:30
Eze 16:11

e Iz 27:9
Eze 16:41
Eze 22:15
Za 13:2

f Eze 23:3
Eze 23:19

g Jer 21:7
Jer 34:20

h Pwt 28:51
Eze 16:39

i Eze 16:36
Eze 16:37

j Ps 106:35
Jer 2:18
Jer 16:11
Jer 22:9
Eze 6:9

k Eze 23:7

l Jer 3:8
Eze 16:47

m 2Kl 21:13
Ps 11:6
Jer 7:15
Jer 25:15
Dn 9:12

n Iz 51:17

o Pwt 28:37
1Kl 9:7
Lam 2:15
Eze 22:5

p Ps 75:8
Iz 51:17

q Iz 32:12

r Iz 17:10
Jer 2:32
Jer 3:21
Jer 13:25

s 1Kl 14:9
Neh 9:26

szpalta 2

a Jer 1:10

b Eze 23:4

c Iz 58:1
Eze 16:2
Eze 20:4
Eze 22:2

d Oz 1:2
Jak 4:4

e Eze 16:38
Eze 22:2

f Eze 16:36

g Kpl 18:21
2Kl 17:17
Eze 16:20

h Jer 32:34
Eze 5:11
Eze 8:5

i 2Kl 21:4

j Neh 13:17
Eze 22:8

k Jer 7:31

l Kpl 20:3
Jer 7:11

m 2Kn 33:4

36 I Jehowa jeszcze rzekł do mnie: „Synu człowieczy, czy osądzisz[a] Oholę i Oholibę[b] i oznajmisz im ich obrzydliwości?[c] **37** Bo dopuściły się cudzołóstwa[d] i krew jest na ich rękach,[e] i dopuściły się cudzołóstwa ze swymi gnojowymi bożkami.[f] Ponadto swoich synów, których mi urodziły, przeprowadzały przez ogień – dla nich na żer.[g] **38** Co więcej, uczyniły mi jeszcze to: Skalały[h] w tym dniu me sanktuarium[i] i zbezcześciły[j] moje sabaty. **39** A gdy pozarzynały swoich synów dla swych gnojowych bożków,[k] w tymże dniu przyszły do mego sanktuarium, aby je bezcześcić[l] – i oto właśnie tego się dopuściły w moim domu.[m] **40** A ponadto, gdy zaczęły posyłać do mężczyzn przychodzących z daleka, do których wyprawiono posłańca,[n] wtedy oto przybyli ci,[o] dla których się wykąpałaś,[p] umalowałaś sobie oczy[q] i przystroiłaś się ozdobami.[r] **41** I siadłaś na wspaniałym łożu,[s] przed którym był zastawiony stół,[t] a na nim postawiłaś moje kadzidło[u] i mą oliwę.[v] **42** I był tam odgłos beztroskiego tłumu,[w] a do mężczyzn spośród mas ludzkich wprowadzano pijaków[x] z pustkowia; i wkładali bransoletki na ręce kobiet oraz piękne korony na ich głowy.[y]

43 „Wtedy powiedziałem o zniszczonej cudzołożeniem:[z] ‚A teraz ona dalej będzie uprawiać swój nierząd'.[a] **44** I wchodzili do niej, jak się wchodzi do niewiasty, która jest nierządnicą; tak wchodzili do Oholi i do

n Iz 57:9; **o** 2Kl 20:13; **p** Rut 3:3; Est 2:12; **q** 2Kl 9:30; Jer 4:30; **r** Prz 7:10; Iz 3:18; Eze 16:13; **s** Est 1:6; Iz 57:7; Am 2:8; Am 6:4; **t** Iz 65:11; **u** Eze 8:11; **v** Prz 7:17; Jer 44:17; Eze 16:18; Oz 2:8; **w** Wj 32:6; Oz 13:6; **x** Iz 28:1; **y** Eze 16:11; **z** Jak 4:4; **a** Ezd 9:7; Jer 13:23.

Oholiby jako do kobiet rozpasanych.[a] **45** Lecz prawi[b] mężczyźni – ci osądzą ją sądem dla cudzołożnic[c] i sądem dla kobiet przelewających krew;[d] są one bowiem cudzołożnicami i mają na rękach krew.[e]

46 „Bo tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Wyprowadzą przeciwko nim zbór[f] i uczynią z nich przedmiot grozy oraz coś do rozgrabienia.[g] **47** I zbór ukamienuje je kamieniami,[h] i posieka swymi mieczami. Zabiją ich synów i córki,[i] a domy ich spalą ogniem.[j] **48** I sprawię, że z kraju zniknie rozpasanie,[k] a wszystkie niewiasty będą musiały się poddać skorygowaniu, tak iż nie będą postępować według waszego rozpasania.[l] **49** I sprowadzą na was wasze rozpasanie,[m] i poniesiecie grzechy swoich gnojowych bożków; i będziecie musieli poznać, że ja jestem Wszechwładny Pan, Jehowa’ ”.[n]

24 A w dziewiątym roku, w miesiącu dziesiątym, w dziesiątym dniu tego miesiąca, doszło jeszcze do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, zapisz sobie nazwę tego dnia, właśnie tego dnia. Król Babilonu właśnie tego dnia rzucił się na Jerozolimę.[o] **3** I ułóż przypowieść o domu buntowniczym,[p] i powiedz o nich:

„ ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Postaw szeroki kocioł; postaw go i nalej do niego wody.[q] **4** Zbierz do niego kawałki,[r] każdy dobry kawałek, udziec i łopatkę; napełnij go najlepszymi kośćmi. **5** Niech wezmą najlepszą owcę[s] i ułożą pod nim dookoła polana. Gotuj jej kawałki, ugotuj też w nim jej kości” ’ ”.[t]

6 „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Biada miastu aktów przelewu krwi,[a] szerokiemu kotłowi, którego rdza jest w nim i z którego jego rdza nie zeszła! Wybierz to kawałek po kawałku;[b] nie będzie się o to rzucać losu.[c] **7** Bo jego krew jest w samym jego środku.[d] Rozlała ją na błyszczącej, nagiej powierzchni skały. Nie wylała jej na ziemię, żeby zakryć ją prochem.[e] **8** By wywołać złość dla wywarcia pomsty,[f] rozlałem jej krew na błyszczącej, nagiej powierzchni skały, aby nie była zakryta’.[g]

9 „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Biada miastu aktów przelewu krwi![h] Ja też powiększę stos.[i] **10** Przygotuj dużo polan. Rozpal ogień. Dokładnie ugotuj mięso. I wylej wywar, a kości niech skwierczą od gorąca. **11** Postaw go pustym na węglach, żeby się rozpalił; i jego miedź ma się rozżarzyć, a jego nieczystość ma się w nim stopić.[j] Niech jego rdza się wypali.[k] **12** Trudności! Jakże to męczy, ale wielka ilość jego rdzy z niego nie schodzi.[l] Do ognia z jego rdzą!’

13 „ ‚W twojej nieczystości było rozpasanie.[m] Dlatego musiałem cię oczyszczać, ale ty nie stałaś się czysta od swej nieczystości.[n] Już nie staniesz się czysta, dopóki nie uspokoję mej złości na ciebie.[o] **14** Ja, Jehowa, rzekłem.[p] To nadejdzie[q] i ja będę działał. Nie odstąpię[r] ani się nie zlituję,[s] ani nie będę żałował.[t] Osądzą cię według twoich dróg i według twoich postępków’ [u] –

ROZDZ. 23

a Eze 23:3
Eze 23:9
b Eze 14:14
Eze 14:20
c Kpł 20:10
Pwt 22:21
Eze 16:38
d Rdz 9:6
Eze 23:37
e 2Kl 24:4
Ps 106:38
Iz 1:15
Oz 4:2
f Jer 25:9
Eze 16:40
g Jer 15:4
Jer 24:9
Jer 34:17
h Kpł 20:2
Eze 16:40
i 2Kn 36:17
j Pwt 13:16
2Kl 25:9
Jer 39:8
Jer 52:13
k Sdz 20:6
Iz 26:9
Eze 22:9
l Pwt 13:11
2Pt 2:6
m Iz 59:18
Eze 16:43
Rz 2:6
Gal 6:7
n Ps 9:16
Eze 6:13

ROZDZ. 24

o 2Kl 25:1
Jer 39:1
Jer 52:4
p Eze 17:12
Łk 8:10
q Jer 1:13
Eze 11:3
r Eze 11:7
s Jer 39:6
Eze 34:16
t Eze 24:10

szpalta 2

a 2Kl 21:16
Eze 22:3
Mi 7:2
Mt 23:35
b Eze 11:7
Eze 11:9
c Jl 3:3
Abd 11
Nah 3:10
d 1Kl 21:19
Jer 2:34
e Kpł 17:13
Pwt 12:16
Iz 26:21
f Pwt 32:35
Ps 94:1
g 2Kl 24:4
Jer 16:17
h Nah 3:1
Hab 2:12
Mt 23:37
i Iz 30:33

j Jer 21:10; Jer 32:29; Eze 22:15; **k** Eze 24:6; **l** Jer 5:3; Jer 6:29; **m** Sdz 20:6; 2Kn 36:14; Eze 22:9; 2Pt 2:7; **n** Hi 9:4; **o** Eze 5:13; Eze 8:18; **p** Lb 23:19; **q** Ps 33:9; **r** Jer 13:14; **s** Eze 5:11; Eze 9:10; **t** 1Sm 15:29; **u** Iz 3:11; Eze 16:43; Mt 16:27; Rz 2:6.

brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".

15 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **16** „Synu człowieczy, oto jednym ciosem[a] zabieram ci to, co miłe twoim oczom,[b] a ty nie masz się bić w pierś ani płakać, ani nie mają ci popłynąć łzy.[c] **17** Wzdychaj bez słów. Nie masz obchodzić żałoby po zmarłych.[d] Zawiąż na sobie swe nakrycie głowy[e] i włóż na nogi swe sandały.[f] I nie zasłaniaj wąsów,[g] i nie jedz chleba mężczyzn".[h]

18 I rankiem mówiłem do ludu, a wieczorem umarła moja żona. Rano więc uczyniłem tak, jak mi nakazano. **19** Lud zaś mówił do mnie: „Czy nie powiesz nam, co wspólnego z nami mają rzeczy, które czynisz?"[i] **20** Wtedy im rzekłem: „Doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **21** ‚Powiedz domowi Izraela: „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Oto bezczeszczę swe sanktuarium,[j] dumę waszej siły,[k] rzecz miłą waszym oczom[l] i to, czemu współczuje wasza dusza, a wasi synowie i wasze córki, których pozostawiliście, padną od miecza.[m] **22** I będziecie musieli tak zrobić, jak ja zrobiłem. Wąsów nie zasłonicie[n] i nie będziecie jeść chleba mężczyzn.[o] **23** I będziecie mieć na głowach swe nakrycie głowy, na nogach swoje sandały. Nie będziecie się uderzać ani nie będziecie płakać[p] i zgnijecie w swych przewinieniach,[q] i będziecie wzdychać jeden nad drugim.[r] **24** A Ezechiel stał się dla was proroczym znakiem.[s] Wszystko zrobicie tak, jak on zrobił. Gdy to nadejdzie,[t] będziecie też musieli poznać, że ja jestem Wszechwładny Pan, Jehowa'"'".[u]

ROZDZ. 24

a Eze 24:18
Eze 24:21
Oz 4:9

b Pwt 13:6

c Pwt 13:8

d Jer 16:5

e Kpł 10:6

f 2Sm 15:30

g Mi 3:7

h Jer 16:7

i Eze 12:9
Eze 37:18

j Ps 74:7
Ps 79:1
Jer 7:14
Lam 1:10
Lam 2:7
Eze 9:7

k Ps 96:6

l Ps 27:4
Ps 84:1

m 2Kn 36:17
Jer 6:11
Jer 9:21
Eze 23:25

n Mi 3:7

o Jer 16:7
Eze 24:17

p Hi 27:15
Ps 78:64

q Kpł 26:39
Eze 4:17
Eze 33:10

r Iz 59:11

s Iz 8:18
Iz 20:3
Eze 4:3

t Iz 46:10

u Ps 9:16
Jer 17:15
Eze 25:5

szpalta 2

a Eze 24:16

b Pwt 28:32
Jer 11:22

c Eze 33:21

d Ps 51:15

e Eze 3:26
Eze 33:22
Łk 1:20

f Eze 12:3

g Eze 6:13

25 „A co do ciebie, synu człowieczy, czyż w dniu, w którym im zabiorę ich twierdzę, piękny obiekt ich radosnego uniesienia, rzecz miłą ich oczom[a] oraz tęsknotę ich duszy, ich synów i córki,[b] nie stanie się tak, że **26** w tymże dniu przyjdzie do ciebie uciekinier, by dać uszom usłyszeć?[c] **27** W owym dniu otworzą się twoje usta do uciekiniera[d] i będziesz mówić, i już nie będziesz niemy;[e] i staniesz się dla nich proroczym znakiem,[f] i będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa".[g]

25 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, zwróć swe oblicze ku synom Ammona i prorokuj przeciwko nim.[h] **3** I powiedz o synach Ammona: ‚Słuchajcie słowa Wszechwładnego Pana, Jehowy. Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Ponieważ powiedziałeś ‚Ha!' przeciw memu sanktuarium, gdyż je zbezczeszczono, oraz przeciw ziemi izraelskiej, gdyż ją spustoszono, i przeciw domowi Judy, gdyż poszli na wygnanie,[i] **4** więc oto ja daję ciebie w posiadanie mieszkańcom Wschodu,[j] a oni założą w tobie swoje obozy otoczone murem i niechybnie umieszczą w tobie swoje przybytki. Będą jedli twoje plony i będą pili twoje mleko.[k] **5** I uczynię z Rabby[l] pastwisko wielbłądów, a z synów Ammona miejsce odpoczynku trzody;[m] i będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa"'".[n]

6 „Bo tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Ponieważ klaskałeś w ręce[o] i tupałeś nogami, i z całą pogardą radowałeś się

ROZDZ. 25

h Rdz 19:38; Jer 49:1; Am 1:13; Sof 2:9; **i** Prz 17:5; Prz 24:17; Eze 26:2; Eze 35:2; Eze 35:12; **j** Hi 1:3; Eze 25:10; **k** Kpł 26:16; Pwt 28:33; **l** 2Sm 12:26; Eze 21:20; **m** Iz 17:2; Iz 32:14; Sof 2:14; **n** Iz 37:20; Eze 26:6; **o** Hi 27:23; Lam 2:15.

w duszy przeciw ziemi izraelskiej,[a] **7** więc oto jestem; wyciągnąłem rękę przeciwko tobie[b] i dam cię narodom jako coś do rozgrabienia; i wytracę cię spośród ludów, i zgładzę cię spośród krajów.[c] Unicestwię cię[d] i będziesz musiał poznać, że ja jestem Jehowa'.

8 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Ponieważ Moab[e] i Seir[f] powiedziały: „Oto dom Judy jest jak wszystkie inne narody",[g] **9** więc oto ja otwieram stok Moabu przy miastach, przy jego miastach aż do jego granicy, ozdobę kraju: Bet-Jeszimot,[h] Baal-Meon,[i] aż do Kiriataim,[j] **10** przed mieszkańcami Wschodu,[k] podobnie jak synów Ammona;[l] i uczynię z niego coś do posiadania, żeby o nim, o synach Ammona, nie pamiętano[m] wśród narodów. **11** I dokonam sądów na Moabie;[n] i będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa'.[o]

12 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Ponieważ Edom brał odwet na domu Judy, a także bardzo ich krzywdził i mścił się na nich,[p] **13** więc tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Ja też wyciągnę rękę przeciw Edomowi[q] i zgładzę z niego człowieka oraz zwierzę domowe,[r] i uczynię z niego spustoszone miejsce od Temanu[s] aż do Dedanu.[t] Padną od miecza. **14** ‚I sprowadzę swą pomstę na Edom ręką mego ludu izraelskiego;[u] i będą postępować w Edomie według mego gniewu i według mej złości; i będą musieli poznać, czym jest moja pomsta'[v] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy"'.

15 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Ponieważ Filistyni brali odwet[w] i z pogardą w duszy mścili się, wywierając pomstę, żeby z nieprzyjaźnią trwającą przez czas niezmierzony[a] doprowadzać do ruiny,[b] **16** więc tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto wyciągam rękę przeciwko Filistynom[c] i wytracę Keretytów,[d] i zniszczę resztę morskiego wybrzeża.[e] **17** I dokonam w nich wielkich aktów pomsty, wraz ze srogimi upomnieniami;[f] i będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa, gdy wywrę na nich swą pomstę"'".[g]

26 A w jedenastym roku, w pierwszym dniu miesiąca, doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, ponieważ Tyr[h] powiedział przeciwko Jerozolimie:[i] ‚Ha! została połamana,[j] te wrota ludów![k] Wszystko zwróci się ku mnie. Ja będę napełniony — ona została spustoszona',[l] **3** więc tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Oto jestem przeciwko tobie, Tyrze, i sprowadzę przeciw tobie wiele narodów,[m] tak jak morze sprowadza swe fale.[n] **4** I obrócą mury Tyru w ruinę,[o] i zburzą jego wieże,[p] a ja zeskrobię z niego jego proch i uczynię z niego błyszczącą, nagą skałę. **5** Będzie pośród morza[q] miejscem do suszenia niewodów'.[r]

„‚Bo ja rzekłem — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — i stanie się dla narodów przedmiotem grabieży. **6** A jego zależne miejscowości, które są w polu, zostaną pozabijane mieczem i ludzie będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa'.[s]

7 „Bo tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Oto przeciwko

ROZDZ. 25

a Neh 4:4
Hi 31:29
Prz 24:17
Abd 12
Sof 2:8
b Eze 35:3
Sof 1:4
c Jer 49:2
Am 1:14
d Ps 145:20
e Iz 15:1
Jer 48:1
Am 2:1
f Pwt 2:4
g Iz 10:9
Iz 36:18
h Joz 13:20
i Lb 32:38
j Joz 13:19
k Eze 25:4
l Ps 83:7
m Eze 21:32
n Ps 149:7
Jer 9:26
Jer 48:1
o Eze 6:13
p 2Kn 28:17
Ps 137:7
Lam 4:22
Am 1:11
Abd 10
q Mal 1:4
r Jer 7:20
s Jer 49:7
t Jer 49:8
u Iz 11:14
Iz 63:1
Jer 49:2
v Pwt 32:35
Ps 58:10
Nah 1:2
Obj 6:16
w Iz 14:29
Jer 25:20
Jl 3:4

szpalta 2

a 1Sm 31:7
2Sm 5:17
b 2Kn 28:18
Iz 9:12
Jer 47:1
Am 1:6
c Sof 2:4
d 1Sm 30:14
Sof 2:5
e Jer 47:4
f Eze 5:15
Nah 1:2
g Ps 9:16

ROZDZ. 26

h Joz 19:29
i Jl 3:6
Am 1:9
j Eze 25:3
k Lam 1:1
l Eze 19:7
m Ps 82:8
n Jer 51:42
o Iz 23:11
Am 1:10

p Za 9:4; q Eze 27:32; r Eze 26:14; s Ps 9:16.

Tyrowi sprowadzam z północy Nebukadreccara, króla Babilonu,[a] króla królów,[b] z końmi[c] i rydwanami wojennymi,[d] i jeźdźcami, i zborem[e] — licznym ludem. **8** Twoje zależne miejscowości w polu pozabija mieczem i niechybnie zbuduje przeciwko tobie mur oblężniczy, i usypie przeciwko tobie wał oblężniczy,[f] i podniesie przeciwko tobie wielką tarczę; **9** i skieruje na twoje mury uderzenie swej machiny szturmowej, i zburzy twoje wieże swymi mieczami. **10** Z powodu falującej masy jego koni pokryje cię ich proch.[g] Wskutek odgłosu jeźdźca i koła, i rydwanu wojennego zakołyszą się twoje mury, gdy wejdzie przez twoje bramy, jak się wkracza do miasta otwartego przez wyłomy. **11** Kopytami swych koni stratuje wszystkie twe ulice.[h] Twój lud pozabija on mieczem, a filary twej siły runą na ziemię. **12** I złupią twe zasoby,[i] i rozgrabią twe towary,[j] i zburzą twe mury, i zburzą twe piękne domy. A twoje kamienie i twą robotę ciesielską, i twój proch wrzucą w sam środek wody'.

13 „‚I sprawię, że ustanie zgiełk twego śpiewu,[k] i już nie będzie słyszany dźwięk twoich harf.[l] **14** I uczynię z ciebie błyszczącą, nagą skałę.[m] Staniesz się miejscem do suszenia niewodów.[n] Już nigdy nie będziesz odbudowany; bo ja, Jehowa, rzekłem' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.[o]

15 „Tak rzekł do Tyru Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Czy na odgłos twego upadku, gdy będzie jęczeć śmiertelnie raniony, gdy podczas rzezi będą pośród ciebie zabijać, nie zakołyszą się wyspy?[p] **16** I zstąpią ze swych tronów[a] wszyscy naczelnicy morscy,[b] i zdejmą swe płaszcze bez rękawów, i ściągną swe haftowane szaty. Przyobleką się w drżenie. Usiądą na ziemi[c] i co chwila zadrżą,[d] i będą patrzeć na ciebie zdumieni. **17** I zaintonują nad tobą pieśń żałobną,[e] i powiedzą do ciebie:

„‚„Jakżeś zginęło ty, któreś było zamieszkane przez ludzi z mórz,[f] o miasto wysławiane, któreś się stało siłaczem na morzu,[g] ono oraz zamieszkujący je, ci, którzy byli postrachem wszystkich mieszkańców ziemi! **18** Oto wyspy zadrżą w dzień twego upadku. I wyspy, które są na morzu, zatrwożą się z powodu twego odejścia"'.[h]

19 „Bo tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Gdy cię uczynię spustoszonym miastem, jak miasta, które już nie są zamieszkane, gdy sprowadzę na ciebie głębinę wodną i zakryją cię rozległe wody,[i] **20** powalę cię też ze zstępującymi do dołu do ludu z dawnych czasów[j] i sprawię, że zamieszkasz w najniższej krainie,[k] podobnej do miejsc od dawna spustoszonych, ze zstępującymi do dołu,[l] żebyś nie było zamieszkane; i umieszczę ozdobę w krainie żyjących.[m]

21 „‚Uczynię z ciebie nagłe trwogi[n] i już cię nie będzie; i będą cię szukać,[o] ale cię nie znajdą po czas niezmierzony'[p] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".

27 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „A ty, synu człowieczy, zaintonuj pieśń żałobną o Tyrze[q] **3** i powiedz do Tyru:

„‚O ty, która mieszkasz przy wejściach do morza,[r] handlarko ludów dla wielu wysp;[s] tak

ROZDZ. 26
a Jer 25:9 Eze 29:18
b Ezd 7:12 Dn 2:37
c Jer 6:23 Hab 1:8
d Jer 4:13
e Eze 23:24
f 2Sm 20:15 Eze 21:22
g Jer 47:3 Eze 26:4
h Iz 5:28 Hab 1:8
i Eze 27:33 1Tm 6:17
j Neh 13:16 Eze 27:33 Eze 28:5 Eze 28:18 Za 9:3
k Iz 14:11
l Iz 23:16 Iz 24:8 Obj 18:22
m Eze 26:4
n Eze 26:5
o Iz 14:27
p Jer 49:21 Eze 27:28 Eze 31:16

szpalta 2
a 1Sm 2:7 Jon 3:6
b Iz 23:8
c Iz 3:26
d Wj 15:15 Eze 27:35 Eze 32:10
e Eze 27:32
f Am 1:9 Obj 18:10
g Iz 23:4 Eze 28:2
h Iz 23:5 Eze 27:32
i Iz 8:7 Eze 27:34 Dn 9:26
j Iz 38:18
k Pwt 32:22 Ps 88:6 Ezc 32:18
l Ps 143:7 Eze 28:8 Łk 10:15
m Ps 27:13 Eze 32:23
n Eze 27:36
o Ps 37:10 Ps 37:36
p Eze 28:19

ROZDZ. 27
q Eze 26:17
r Eze 28:2
s Iz 23:8

rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Tyrze, tyś powiedział: ‚Jestem doskonale piękny'.[a] **4** W sercu mórz są twe terytoria.[b] Twoi budowniczowie doprowadzili twe piękno do doskonałości.[c] **5** Wszystkie twoje deski wykonali z drewna jałowcowego z Seniru.[d] Wzięli cedr z Libanu,[e] by zrobić na tobie maszt. **6** Z okazałych drzew Baszanu zrobili twe wiosła. Twą część dziobową wykonali z kości słoniowej osadzonej w drewnie cyprysowym z wysp Kittim.[f] **7** Różnobarwny len z Egiptu[g] był twą rozpiętą tkaniną, mającą ci służyć za żagiel. Okrycie twego pokładu wykonano z niebieskiego włókna[h] oraz wełny barwionej czerwonawą purpurą[i] z wysp Elisza.[j]

8 „,„Mieszkańcy Sydonu[k] i Arwadu[l] zostali twoimi wioślarzami. Byli w tobie, Tyrze, twoi mistrzowie;[m] byli twymi żeglarzami.[n] **9** Nawet starcy z Gebalu[o] i jego mistrzowie byli w tobie jako ci, którzy uszczelniają twe spoiny.[p] Były w tobie wszystkie okręty morza, jak również ich marynarze, by wymieniać towary. **10** Persowie[q] i Ludyjczycy,[r] i mężowie z Puta[s] — oni byli w twoim wojsku jako twoi wojownicy. Zawieszali w tobie tarczę i hełm.[t] To oni przydawali ci świetności. **11** Synowie Arwadu,[u] twoje wojsko, byli dookoła na twoich murach, a w twoich wieżach byli waleczni mężowie. Dookoła zawieszali na twych murach swe okrągłe tarcze.[v] To oni wydoskonalili twe piękno.

12 „,„Tarszisz[w] było twoim kupcem z powodu obfitości wszelkiego rodzaju cennych przedmiotów.[x] Twoje zasoby dawano za jego srebro, żelazo, cynę i ołów.[a] **13** Handlarzami twymi były: Jawan,[b] Tubal[c] i Meszech.[d] Twoje towary na wymianę dawano za dusze ludzkie[e] i przedmioty miedziane. **14** Z domu Togarmy[f] były konie i rumaki oraz muły, za które dawano twoje zasoby. **15** Twoimi handlarzami byli synowie Dedana;[g] zatrudniałeś liczne wyspy jako kupców; odpłacali ci darami w postaci kości słoniowej[h] i hebanu. **16** Edom był twoim kupcem z powodu obfitości twych dzieł. Twoje zasoby wymieniano za turkus,[i] wełnę barwioną czerwonawą purpurą oraz za różnobarwną, delikatną tkaninę i korale, i rubiny.

17 „,„Handlarzami twymi były Juda i ziemia izraelska. Twoje towary na wymianę[j] dawano za pszenicę[k] z Minnitu[l] oraz szczególne artykuły żywnościowe i miód,[m] i oliwę, i balsam.[n]

18 „,„Damaszek[o] był twoim kupcem ze względu na obfitość twoich dzieł — z powodu obfitości wszystkich twych cennych przedmiotów — z winem[p] z Chelbonu oraz czerwonawoszarą wełną. **19** Wedan i Jawan z Uzalu — dawały w zamian za twe towary. Żelazo w kutych wyrobach, kasję i tatarak[q] wymieniano za twe towary. **20** Dedan[r] był twoim handlarzem tkanych szat do jazdy. **21** Jako kupców zatrudniałeś Arabów[s] i wszystkich naczelników Kedaru.[t] Barankami, baranami i kozłami[u] — nimi handlowali oni jako twoi kupcy. **22** Handlarzami twymi byli handlarze z Szeby[v] i Ramy;[w] twoje zasoby dawano

ROZDZ. 27

a Prz 27:2 Iz 23:9 Eze 28:12
b Eze 26:5
c Eze 26:12
d Pwt 3:9 1Kn 5:23 PnP 4:8
e 1Kl 5:6
f Rdz 10:4 Iz 23:1 Jer 2:10
g Prz 7:16
h Wj 25:4
i Jer 10:9
j 1Kn 1:7
k Joz 11:8
l Rdz 10:18
m 2Kn 2:14
n 1Kl 9:27
o Joz 13:5 Ps 83:7
p 1Kl 5:18 Eze 27:27
q Eze 38:5
r Rdz 10:13
s 1Kn 1:8 Jer 46:9 Eze 30:5 Nah 3:9
t Eze 38:5
u Rdz 10:18
v PnP 4:4
w Rdz 10:4 1Kl 10:22 Iz 2:16 Jon 1:3
x 2Kn 9:21 2Kn 20:36 Ps 72:10

szpalta 2

a Jer 10:9
b Rdz 10:2 Iz 66:19
c 1Kn 1:5
d Eze 32:26
e Jl 3:6 Obj 18:13
f Rdz 10:3 1Kn 1:6 Eze 38:6
g Rdz 10:7 1Kn 1:9 Jer 25:23
h 1Kl 10:22 Obj 18:12
i Eze 28:13
j 1Kl 5:9 2Kn 2:10 Ezd 3:7 Dz 12:20
k Pwt 8:8
l Sdz 11:33
m Rdz 43:11
n Jer 8:22
o Iz 7:8
p Kzn 10:19
q PnP 4:14
r Rdz 25:3
s Jer 25:24

t Rdz 25:13; 1Kn 1:29; PnP 1:5; Iz 60:7; **u** 2Kn 17:11; **v** 1Kl 10:1; 2Kn 9:1; Ps 72:10; **w** Rdz 10:7; 1Kn 1:9.

za najwspanialsze z wszelkich wonności oraz za wszelkiego rodzaju drogocenne kamienie i złoto.[a] **23** Handlarzami twoimi byli: Charan[b] i Kanne, i Eden,[c] handlarze z Szeby,[d] Aszszuru[e] i Kilmadu. **24** W twoim ośrodku handlu byli oni twymi handlarzami strojnych szat, okryć z niebieskiej tkaniny oraz różnobarwnej tkaniny i kobierców z dwubarwnego materiału, skręconych powrozów, solidnie wykonanych.

25 „‚„Okręty Tarszisz[f] były twymi karawanami dla twych towarów na wymianę, tak iż się napełniłeś i stałeś się bardzo sławny w sercu otwartego morza.[g]

26 „‚„Twoi wioślarze wyprowadzili cię na rozległe wody.[h] Wschodni wiatr złamał cię w sercu otwartego morza.[i] **27** Twoje cenne przedmioty i twoje zasoby,[j] twoje towary na wymianę,[k] twoi marynarze i twoi żeglarze,[l] ci, którzy uszczelniają twe spoiny,[m] jak również wymieniający twe towary oraz wszyscy twoi wojownicy,[n] którzy są w tobie i w całym twym zborze, którzy są pośrodku ciebie — w dniu twego upadku[o] wpadną w serce otwartego morza.

28 „‚„Na odgłos okrzyku twoich żeglarzy zakołysze się otwarta kraina.[p] **29** I zejdą ze swych okrętów wszyscy posługujący się wiosłem, marynarze, wszyscy żeglarze morscy; będą stać na lądzie.[q] **30** I da się słyszeć nad tobą ich głos, i będą gorzko wołać.[r] I posypią prochem swe głowy.[s] Tarzać się będą w popiele.[t] **31** I ze względu na ciebie ogolą się do łysa[u] i przepaszą się workiem,[v] i będą płakać nad tobą z goryczą w duszy,[a] z gorzkim zawodzeniem. **32** I w swym lamencie nad tobą zaintonują pieśń żałobną i będą nad tobą zawodzić:[b]

„‚„‚„Któż jest jak Tyr,[c] jak ten, którego zmuszono do milczenia pośrodku morza?[d] **33** Gdy twoje zasoby[e] wyruszały z otwartego morza,[f] syciłeś wiele ludów.[g] Obfitością swoich cennych rzeczy i swoich towarów na wymianę wzbogaciłeś królów ziemi.[h] **34** A teraz zostałeś złamany przez otwarte morze, w głębinach wód.[i] Twój towar na wymianę i cały twój zbór[j] — upadły pośród ciebie. **35** Wszyscy mieszkańcy wysp[k] patrzeć będą na ciebie zdumieni, a ich królowie zadrżą ze strachu.[l] Oblicza się zatrwożą.[m] **36** Kupcy pośród ludów zagwiżdżą nad tobą.[n] Zamienisz się w nagłe trwogi i już cię nie będzie po czas niezmierzony’ ”’ ”.[o]

28 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, powiedz wodzowi Tyru: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa:

„‚„Ponieważ twoje serce stało się wyniosłe[p] i mawiasz: ‚Ja jestem bogiem.[q] Zasiadłem w siedzibie boga,[r] w sercu otwartego morza’,[s] podczas gdy jesteś ziemskim człowiekiem,[t] a nie bogiem,[u] i czynisz swe serce podobnym do serca boga — **3** oto jesteś mądrzejszy niż Daniel.[v] Nie ma tajemnic, które byłyby dla ciebie zbyt trudne.[w] **4** Swą mądrością i swoim rozeznaniem zdobyłeś dla siebie bogactwo, zdobywasz także złoto i srebro do swoich skarbców.[x] **5** Obfitością swej mądrości,[y] swymi

ROZDZ. 27
a 1Kl 10:2 Iz 60:6
b Rdz 11:31
c 2Kl 19:12 Iz 37:12 Am 1:5
d Rdz 25:3 Hi 6:19
e Rdz 10:22 1Kn 1:17
f 1Kl 10:22 Iz 2:16 Iz 23:14 Iz 60:9
g Eze 27:4 Jon 2:3
h Eze 27:8
i Ps 48:7
j Eze 27:14
k Eze 27:13
l Eze 27:8
m Eze 27:9
n Eze 27:11
o Prz 11:4 Eze 26:14
p Eze 26:15 Obj 18:17
q Eze 26:16
r Iz 23:1 Eze 26:17 Obj 18:9 Obj 18:11
s Neh 9:1 Hi 2:12 Obj 18:19
t Est 4:1 Jer 6:26
u Iz 15:2 Jer 16:6 Mi 1:16
v Est 4:3 Iz 22:12 Dn 9:3

szpalta 2
a Iz 22:4
b Eze 26:17 Eze 27:2
c Lam 2:13 Obj 18:18
d Eze 26:5
e Eze 27:14 Eze 27:16 Obj 18:19
f Eze 27:26
g Iz 23:3
h Za 9:3 Obj 18:3
i Eze 26:19
j Eze 27:27
k Iz 23:6 Eze 26:15
l Eze 28:17 Eze 32:10 Obj 18:9
m Obj 18:10
n Jer 18:16 Jer 19:8 Obj 18:15
o Ps 37:10 Eze 26:14

ROZDZ. 28
p Prz 16:18; Iz 2:12; Eze 28:5; q Dn 11:36; 1Ko 8:5; r Iz 14:13; 2Ts 2:4; s Eze 27:4; t Ps 144:3; u Iz 31:3; v Dn 2:48; w Za 9:2; x Pwt 8:17; Prz 23:4; Za 9:3; y Za 9:2.

towarami,[a] sprawiłeś, że twe bogactwo jest obfite,[b] a z powodu twego bogactwa twoje serce stało się wyniosłe"'.[c]

6 „‚Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Ponieważ czynisz swe serce podobnym do serca boga,[d] **7** dlatego oto ja sprowadzam na ciebie obcych,[e] tyranów narodów,[f] i oni dobędą mieczy przeciwko urokowi twej mądrości i zbezczeszczą twą olśniewającą wspaniałość.[g] **8** Strącą cię do dołu[h] i zginiesz śmiercią zabitego w sercu otwartego morza.[i] **9** I czyż powiesz do zabijającego cię: ‚Ja jestem bogiem',[j] skoro w ręce tych, którzy cię bezczeszczą, jesteś tylko ziemskim człowiekiem, a nie bogiem?"'[k]

10 „‚Śmiercią nieobrzezanych umrzesz z ręki obcych,[l] bo ja rzekłem' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".

11 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **12** „Synu człowieczy, zaintonuj pieśń żałobną o królu Tyru[m] i powiedz mu: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa:

„‚„Pieczętujesz wzór, ty, pełen mądrości[n] oraz doskonale piękny.[o] **13** Byłeś w Edenie, ogrodzie Bożym.[p] Okryciem twoim był wszelki drogocenny kamień: rubin, topaz i jaspis; chryzolit, onyks[q] i jadeit; szafir, turkus[r] i szmaragd; a twoje oprawy i osadzenia były wykonane ze złota. Przygotowano je w dniu, w którym zostałeś stworzony. **14** Tyś jest namaszczonym cherubem, który okrywa, i ja cię ustanowiłem. Byłeś na świętej górze Bożej.[s] Przechadzałeś się pośród ognistych kamieni. **15** Byłeś nienaganny na swoich drogach od dnia, gdy zostałeś stworzony,[a] aż się znalazła w tobie nieprawość.[b]

16 „‚„Z powodu obfitości twoich towarów[c] napełniono twe wnętrze gwałtem i zacząłeś grzeszyć.[d] Ja zaś wyrzucę cię z góry Bożej jako zbezczeszczonego i wygubię cię,[e] cherubie okrywający, spośród ognistych kamieni.

17 „‚„Serce twoje stało się wyniosłe z powodu twego piękna.[f] Z powodu swej olśniewającej wspaniałości zniewczyłeś swą mądrość.[g] Rzucę cię na ziemię.[h] Postawię cię przed królami, aby na ciebie patrzyli.[i]

18 „‚„Obfitością swoich przewinień,[j] wskutek niesprawiedliwości związanej z twymi towarami,[k] zbezcześciłeś swe sanktuaria. I wywiodę spośród ciebie ogień. Ten cię strawi.[l] I na oczach wszystkich, którzy cię widzą, obrócę cię w popiół na ziemi.[m] **19** A wszyscy, którzy cię znają wśród ludów, będą na ciebie patrzeć zdumieni.[n] Zamienisz się w nagłe trwogi i już cię nie będzie po czas niezmierzony"'".[o]

20 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **21** „Synu człowieczy, zwróć swe oblicze ku Sydonowi[p] i prorokuj przeciwko niemu. **22** I powiedz: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto jestem przeciwko tobie,[q] Sydonie, i okryję się chwałą pośród ciebie;[r] i ludzie będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa, gdy dokonam w nim sądów[s] i zostanę w związku z nim uświęcony.[t] **23** I poślę do niego zarazę oraz krew na jego ulice.[u] A zabici padną pośród niego od miecza, który jest zewsząd przeciw niemu;[v] i ludzie będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa.[w] **24** I już

ROZDZ. 28

a Eze 26:12
Eze 28:18
b Iz 23:3
Eze 27:12
c Prz 11:28
Prz 18:11
d Łk 14:11
e Eze 30:11
f Pwt 28:50
g Iz 23:9
h Hi 17:16
i Eze 27:26
j Ps 82:7
k Iz 31:3
l Jer 9:26
m Eze 26:17
n Prz 21:30
Iz 10:13
Jer 9:23
Eze 28:3
Za 9:2
o Eze 27:3
p Eze 31:8
q Rdz 2:12
r Eze 27:16
s Iz 14:13

szpalta 2

a 1Kl 5:1
b Jl 3:4
Am 1:9
c 1Kl 10:11
2Kn 9:21
Eze 27:12
Jl 3:5
d Jl 3:6
e Iz 23:9
Jer 25:17
Jer 25:22
Jer 47:4
Jl 3:8
f Prz 11:2
Prz 16:18
Eze 27:3
g Iz 14:14
Jer 8:9
h Hi 40:11
Ps 73:18
Ps 147:6
Iz 14:15
i Eze 26:3
j Eze 28:2
k Eze 28:16
l Am 1:10
m Mal 4:3
n Eze 27:35
o Eze 26:21
Eze 27:36
p Iz 23:4
Jer 25:22
Eze 32:30
q Eze 26:3
r Wj 9:16
Eze 39:13
s Ps 9:16
t Eze 20:41
Eze 36:23
Eze 38:23
u Eze 38:22
v Jer 25:33
w Eze 26:6

nie będzie dla domu izraelskiego złośliwego kolca[a] ani bolesnego ciernia od wszystkich, którzy są wokół nich – tych, którzy traktują ich z pogardą; i ludzie będą musieli poznać, że ja jestem Wszechwładny Pan, Jehowa"'.

25 „‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Gdy zbiorę dom Izraela spośród ludów, między które zostali rozproszeni,[b] wtedy na oczach narodów zostanę wśród nich uświęcony.[c] I zamieszkają na swej ziemi,[d] którą dałem memu słudze Jakubowi.[e] **26** I zamieszkają w niej bezpiecznie,[f] i będą budować domy,[g] i sadzić winnice,[h] i mieszkać będą bezpiecznie,[i] podczas gdy ja będę dokonywał sądów na wszystkich wokół nich, którzy traktowali ich z pogardą;[j] i będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa, ich Bóg"'".

29 W dziesiątym roku, dziesiątego miesiąca, w dwunastym dniu miesiąca, doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, zwróć swe oblicze przeciwko faraonowi, królowi Egiptu,[k] i prorokuj przeciwko niemu oraz przeciwko całemu Egiptowi.[l] **3** Przemów i powiedz: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto jestem przeciwko tobie, faraonie, królu Egiptu,[m] wielki potworze morski,[n] który leżysz rozciągnięty pośród swych kanałów Nilu[o] i który rzekłeś: ‚Mój Nil należy do mnie i ja go sobie uczyniłem'.[p] **4** I włożę haki w twoje szczęki,[q] i sprawię, że ryby twych kanałów Nilu przylgną do twoich łusek. I spośród twych kanałów Nilu wyprowadzę ciebie oraz wszystkie ryby twoich kanałów Nilu, przylegające do twoich łusek. **5** I porzucę cię na pustkowiu, ciebie oraz wszystkie ryby twych kanałów Nilu.[a] Padniesz na powierzchnię pola.[b] Nie będziesz zgromadzony ani zebrany. Dam cię na żer dzikim zwierzętom ziemi oraz latającym stworzeniom niebios.[c] **6** I wszyscy mieszkańcy Egiptu będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa,[d] ponieważ jako podpora byli dla domu Izraela trzciną.[e] **7** Gdy cię chwycili w rękę, złamałeś się[f] i rozerwałeś im całe ramię. A gdy się na tobie wsparli, złamałeś się[g] i sprawiłeś, że się zachwiały całe ich biodra".[h]

8 „‚Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto sprowadzam na ciebie miecz[i] i zgładzę z ciebie ziemskiego człowieka, jak również zwierzę domowe.[j] **9** I ziemia egipska stanie się bezludnym pustkowiem oraz miejscem spustoszonym;[k] i będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa, gdyż on powiedział: ‚Do mnie należy Nil i ja go uczyniłem'.[l] **10** Dlatego oto jestem przeciwko tobie i przeciwko twoim kanałom Nilu[m] i uczynię z ziemi egipskiej spustoszone miejsca, posuchę, bezludne pustkowie,[n] od Migdol[o] po Syene[p] i aż po granice Etiopii. **11** Nie przejdzie po niej noga ziemskiego człowieka[q] ani nie przejdzie po niej noga zwierzęcia domowego[r] i przez czterdzieści lat nie będzie zamieszkana.[s] **12** I obrócę ziemię egipską w bezludne pustkowie pośrodku spustoszonych krain,[t] a jej miasta staną się

ROZDZ. 28

a Lb 33:55; Joz 23:13
b Pwt 30:3; Ps 106:47; Iz 11:12; Jer 30:18; Oz 1:11
c Iz 5:16
d Jer 23:8; Eze 36:28
e Rdz 28:13
f Jer 23:6; Oz 2:18
g Iz 65:21; Jer 31:4
h Jer 31:5; Eze 36:36; Am 9:14
i Iz 32:18; Eze 38:11
j Jer 30:16

ROZDZ. 29

k Jer 44:30
l Iz 19:1; Jer 25:19; Jer 43:11; Eze 31:2
m Jer 46:25; Eze 31:18
n Ps 74:13; Iz 27:1; Iz 30:7; Iz 51:9
o Ezc 32:2
p Iz 10:13; Eze 29:9
q 2Kl 19:28; Iz 37:29; Eze 38:4

szpalta 2

a Wj 7:21
b Jer 16:4; Jer 25:33
c 1Sm 17:44; Jer 7:33; Jer 34:20; Eze 32:4; Eze 39:4; Obj 19:18
d Wj 9:14; Rz 9:17
e 2Kl 18:21; Iz 30:3; Iz 31:3; Iz 36:6; Eze 17:17
f Jer 37:7
g Ps 118:8; Ps 146:3; Jer 17:5

h Ps 69:23; Eze 21:6; **i** Jer 46:14; Eze 30:4; **j** Wj 12:12; Jer 7:20; **k** Jer 43:12; Eze 30:7; **l** Eze 29:3; **m** Wj 7:19; **n** Iz 19:7; Eze 30:12; **o** Wj 14:2; Jer 44:1; Jer 46:14; **p** Eze 30:6; **q** Eze 31:12; **r** Eze 32:13; **s** 2Kn 36:21; **t** Eze 30:7.

na czterdzieści lat bezludnym pustkowiem pośród spustoszonych miast;[a] i rozproszę Egipcjan wśród narodów, i rozrzucę ich po krajach".[b]

13 „‚Bo tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Po upływie czterdziestu lat[c] pozbieram Egipcjan z ludów, pośród których zostaną rozproszeni,[d] **14** i przyprowadzę z powrotem ogół jeńców egipskich; przyprowadzę ich z powrotem do ziemi Patros,[e] do ziemi ich pochodzenia, i tam się staną pomniejszym królestwem. **15** Będzie ono niższe niż inne królestwa i już się nie wyniesie nad inne narody;[f] i sprawię, że staną się tak nieliczni, iż nie będą utrzymywać innych narodów w podporządkowaniu.[g] **16** I już nie będzie ufnością domu izraelskiego,[h] przywodzącą na pamięć przewinienie przez to, że się do nich zwracają.[i] I będą musieli poznać, że ja jestem Wszechwładny Pan, Jehowa"'".

17 A w dwudziestym siódmym roku, w miesiącu pierwszym, w pierwszym dniu tego miesiąca, doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **18** „Synu człowieczy, Nebukadreccar,[j] król Babilonu, kazał swemu wojsku przeprowadzić wielką akcję przeciwko Tyrowi.[k] Każda głowa wyłysiała i skóra na każdym ramieniu była otarta.[l] Lecz ze strony Tyru nie było żadnej zapłaty[m] dla niego i dla jego wojska za akcję, którą przeprowadził przeciwko niemu.

19 „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Oto daję Nebukadreccarowi, królowi Babilonu, ziemię egipską,[n] a on zabierze jej bogactwo i zagarnie z niej wielki łup,[o] i dokona w niej wielkiej grabieży; i stanie się to zapłatą dla jego wojska'.

20 „‚Jako wynagrodzenie za akcję, którą przeprowadził przeciwko niemu, dałem mu ziemię egipską, gdyż działali dla mnie'[a] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.

21 „W owym dniu sprawię, że wyrośnie róg dla domu Izraela,[b] a tobie dam powód do otwarcia ust pośród nich;[c] i będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa".

30 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, prorokuj i powiedz:[d] ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wyjcie: ‚Biada temu dniowi!',[e] **3** bo bliski jest dzień, bliski jest dzień należący do Jehowy.[f] Będzie to dzień chmur,[g] wyznaczony czas narodów.[h] **4** I przyjdzie na Egipt miecz,[i] a Etiopię ogarną dotkliwe boleści, gdy padną zabici w Egipcie i zostanie zabrane jego bogactwo, a jego fundamenty zostaną zburzone.[j] **5** Etiopia[k] i Put,[l] i Lud oraz cała mieszana społeczność,[m] a także Kub i synowie kraju przymierza — padną z nimi od tego miecza"'".[n]

6 „Tak rzekł Jehowa: ‚Padną też ci, którzy wspierają Egipt, i runie pycha jego siły'.[o]

„‚Od Migdol[p] po Syene[q] będą w nim padać od miecza' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy. **7** ‚Zostaną spustoszeni pośród spustoszonych krajów, a jego miasta znajdą się pośród miast spustoszonych.[r] **8** I będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa, gdy wzniecę ogień w Egipcie, a wszyscy jego wspomożyciele zostaną złamani.[s] **9** W owym dniu wyruszą sprzed mego oblicza posłańcy na okrętach, by

ROZDZ. 29

a Jer 46:19
b Eze 30:23
c Eze 29:11
d Iz 19:22 Jer 46:26
e Rdz 10:14 1Kn 1:12 Eze 30:14
f Eze 30:13
g Eze 32:2 Dn 11:42
h Iz 30:2 Iz 36:4 Jer 2:18 Jer 37:5 Lam 4:17 Oz 7:11
i Ps 79:8 Iz 64:9
j Jer 25:9 Jer 27:6
k Eze 26:7
l Eze 26:17
m Iz 62:11
n Jer 43:10 Jer 43:12
o Eze 32:12

szpalta 2

a Eze 30:9 Eze 30:10
b 1Sm 2:10 Ps 132:17 Jer 23:5 Łk 1:69
c Ps 51:15 Eze 3:27 Eze 24:27 Łk 21:15

ROZDZ. 30

d 2Pt 1:21
e Jer 25:34
f Jl 2:1 Abd 15 Sof 1:7
g Eze 32:7 Jl 2:2
h Ps 110:6 Iz 24:21 Za 14:3
i Iz 19:2
j Iz 19:16 Eze 32:12
k Sof 2:12
l Nah 3:9
m Jer 25:24 Eze 27:10
n Jer 44:27
o Iz 20:5 Iz 31:3 Eze 30:18
p Wj 14:2 Jer 44:1 Jer 46:14
q Eze 29:10
r Jer 46:19 Eze 29:12 Eze 32:18
s Eze 30:6

przyprawić o drżenie pewną siebie Etiopię.[a] I niechybnie ogarną ich dotkliwe boleści w dniu Egiptu, bo oto nadejdzie'.[b]

10 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Sprawię też ręką Nebukadreccara, króla Babilonu, że zniknie rzesza egipska.[c] **11** On, a z nim jego lud, tyrani narodów,[d] są przyprowadzani, aby obrócić kraj w ruinę. I dobędą mieczy przeciwko Egiptowi, i napełnią kraj zabitymi.[e] **12** A kanały Nilu[f] zamienię w suchą ziemię i sprzedam tę krainę w rękę złych ludzi,[g] i sprawię ręką obcych, iż opustoszeje ta kraina oraz to, co ją napełnia.[h] Ja, Jehowa, powiedziałem'.[i]

13 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Zniszczę też gnojowe bożki[j] oraz sprawię, że znikną nic niewarte bożki z Nof,[k] i już nie będzie naczelnika z ziemi egipskiej; i wywołam lęk w ziemi egipskiej.[l] **14** I spustoszę Patros,[m] i wzniecę ogień w Coanie,[n] i dokonam sądów w No.[o] **15** I wyleję swą złość[p] na Sin, twierdzę egipską, i wytracę rzeszę z No.[q] **16** I wzniecę ogień w Egipcie. Sin na pewno znosić będzie dotkliwe boleści, a No zostanie zdobyte po zrobieniu wyłomów; co się zaś tyczy Nof —będą tam wrogowie za dnia! **17** I młodzieńcy z On[r] oraz Pibeset padną od miecza, a miasta pójdą w niewolę. **18** A w Techafneches[s] dzień ogarną ciemności, gdy tam połamię egipskie drążki jarzma.[t] Zostanie w nim zniszczona pycha jego siły.[u] I zakryją go chmury,[v] a jego zależne miejscowości pójdą w niewolę.[w] **19** I dokonam sądów w Egipcie;[x] i będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa' ".

ROZDZ. 30
a Iz 20:4
b Iz 55:11 Eze 33:33
c Eze 29:19 Eze 32:11
d Eze 28:7 Hab 1:6
e Iz 34:3 Eze 29:5
f Iz 19:6 Eze 29:3
g Iz 19:4
h Eze 31:12
i Iz 46:10
j Iz 19:1 Jer 43:12 Za 13:2
k Jer 44:1 Jer 46:14
l Iz 19:16 Jer 46:5
m Rdz 10:14 1 Kn 1:12 Jer 44:1
n Lb 13:22 Ps 78:12
o Jer 46:25
p Nah 1:6
q Jer 46:25
r Jer 43:13
s Jer 2:16
t Eze 30:8
u Jer 46:20 Eze 31:18
v Iz 19:1
w Jer 46:19
x Ps 9:16

szpalta 2
a Ps 10:15
b Jer 46:11
c Jer 46:25 Eze 29:3
d Ps 37:17
e 2Kl 24:7 Jer 46:2
f Jer 46:21
g Eze 29:12
h Jer 27:6
i Pwt 32:41 Ps 17:13 Eze 32:11
j Jer 51:52
k Wj 7:5 Ps 9:16 Eze 29:12 Eze 29:19 Eze 29:20
l Eze 29:12

ROZDZ. 31
m Jer 46:2 Eze 29:2
n Ps 80:10 Iz 37:24 Eze 17:3
o Iz 10:33
p Dn 4:10
q Eze 17:22

20 A w jedenastym roku, w miesiącu pierwszym, siódmego dnia tego miesiąca, doszło jeszcze do mnie słowo Jehowy, mówiące: **21** „Synu człowieczy, złamię ramię faraona, króla Egiptu,[a] i oto nie będzie przewiązane, żeby je uzdrowić przez założenie bandaża w celu owinięcia go,[b] by mogło się wzmocnić i chwycić za miecz".

22 „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Oto jestem przeciwko faraonowi, królowi Egiptu,[c] i złamię jego ramiona,[d] to silne oraz to złamane,[e] i sprawię, że miecz wypadnie mu z ręki.[f] **23** I rozproszę Egipcjan wśród narodów, i rozrzucę ich po krajach.[g] **24** I umocnię ramiona króla Babilonu,[h] i dam mu do ręki mój miecz,[i] a połamię ramiona faraona i niechybnie będzie przed nim jęczeć jak śmiertelnie ranny.[j] **25** I umocnię ramiona króla Babilonu, a ramiona faraona opadną; i będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa, gdy dam mój miecz do ręki króla Babilonu, a on go wyciągnie przeciwko ziemi egipskiej.[k] **26** I rozproszę Egipcjan wśród narodów,[l] i rozrzucę ich po krajach; i będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa' ".

31 A w jedenastym roku, w miesiącu trzecim, pierwszego dnia tego miesiąca, doszło jeszcze do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, powiedz faraonowi, królowi Egiptu, oraz jego rzeszy:[m]

„‚Do kogo stałeś się podobny w swej wielkości? **3** Oto Asyryjczyk, cedr na Libanie,[n] o pięknych konarach[o] i cienistej gęstwinie oraz o wysokim wzroście,[p] tak iż jego wierzchołek był wśród obłoków.[q] **4** Wody

uczyniły go wielkim;[a] głębina wodna sprawiła, że urósł wysoki. Swymi strumieniami opływała ze wszystkich stron miejsce, gdzie był posadzony, a swe kanały skierowała ku wszystkim drzewom polnym. **5** Dlatego przewyższył wzrostem wszystkie inne drzewa polne.[b]

„‚I jego konary się mnożyły, a jego gałęzie się wydłużały, gdyż w jego potokach było dużo wody.[c] **6** Na jego konarach wiły gniazda wszelkie latające stworzenia niebios,[d] a pod jego gałęziami rodziły wszelkie dzikie zwierzęta polne[e] i w jego cieniu mieszkały wszystkie ludne narody. **7** I stał się piękny przez swą wielkość,[f] przez długość swego listowia, bo jego system korzeniowy był nad wieloma wodami. **8** Nie dorównywały mu inne cedry w ogrodzie Bożym.[g] A jeśli chodzi o jego konary, nie przypominały go drzewa jałowcowe. Również platany nie miały takich gałęzi, jak on. Żadne inne drzewo w ogrodzie Bożym nie dorównywało jego piękności.[h] **9** Uczyniłem go pięknym w obfitości jego listowia[i] i zazdrościły mu wszystkie inne drzewa Edenu, które były w ogrodzie prawdziwego Boga’.[j]

10 „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Ponieważ stałeś się wysoki wzrostem, tak iż wzniósł on swój wierzchołek między obłoki,[k] a jego serce stało się wyniosłe z powodu jego wysokości,[l] **11** wydam go w rękę despotycznego władcy narodów.[m] Na pewno będzie on działał przeciw niemu. Usunę go stosownie do jego niegodziwości.[n] **12** A obcy, tyrani narodów, zetną go i ludzie go porzucą na górach; i opadnie jego listowie we wszystkich dolinach, a jego gałęzie będą połamane pośród wszystkich łożysk strumieni tej ziemi.[a] I wyjdą spod jego cienia wszystkie ludy ziemi, i go porzucą.[b] **13** Na jego powalonym pniu będą przebywać wszystkie latające stworzenia niebios, a na jego gałęziach pojawią się wszelkie dzikie zwierzęta polne[c] — **14** aby żadne z nawadnianych drzew nie osiągnęło wysokiego wzrostu ani nie wzniosło swego wierzchołka między obłoki i żeby żadne pijące wodę nie wystąpiło przeciwko nim przez swą wysokość, bo wszystkie zostaną wydane na śmierć,[d] do krainy, która jest głęboko,[e] pośród synów ludzkich, do zstępujących do dołu’.

15 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚W dniu, w którym on zstąpi do Szeolu, sprawię, że nastanie żałość.[f] Z jego powodu zakryję głębinę wodną, by zatrzymać jej strumienie i żeby zostały powstrzymane mnogie wody; i z jego powodu okryję Liban ciemnością, i z jego powodu pomdleją wszystkie drzewa polne. **16** Sprawię, że na odgłos jego upadku zakołyszą się narody, gdy strącę go do Szeolu ze zstępującymi do dołu,[g] a w krainie, która jest głęboko, doznają pocieszenia wszystkie drzewa Edenu,[h] najwyborniejsze i najlepsze z Libanu, wszystkie pijące wodę.[i] **17** One też zstąpiły z nim do Szeolu,[j] do zabitych mieczem, jak również ci, którzy jako jego potomstwo mieszkali w jego cieniu pośród narodów’.[k]

18 „‚Do kogo więc stałeś się podobny w chwale[l] i wielkości pośród drzew Edenu?[m] Zostaniesz jednak strącony z drzewami Edenu do krainy, która jest głęboko.[n] Będziesz leżał pośród

ROZDZ. 31

a Ezc 17:5

b Ps 37:35

c Dn 4:12

d Ps 84:3

e Eze 17:23
Dn 4:21

f Dn 4:22
Am 2:9

g Rdz 2:8
Rdz 13:10
Ps 80:10
Eze 28:13

h Ps 37:35

i Dn 4:21

j Prz 28:22

k Mt 23:12

l Jer 50:31
Eze 28:17
Dn 4:30

m Eze 30:11
Hab 1:6

n Pwt 18:12

szpalta 2

a Eze 32:5

b Dn 4:14

c Iz 18:6
Eze 29:5
Eze 32:4

d Ps 82:7

e Ps 63:9
Eze 32:18

f Obj 18:9

g Iz 14:15

h Iz 14:8
Eze 31:9

i Eze 32:31

j Eze 32:21

k Lam 4:20
Eze 30:6
Eze 32:31

l Eze 32:19

m Eze 31:9

n 1Sm 2:7

nieobrzezanych razem z zabitymi mieczem. To jest faraon i cała jego rzesza' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".

32 A w dwunastym roku, w miesiącu dwunastym, pierwszego dnia tego miesiąca, doszło jeszcze do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, zaintonuj pieśń żałobną o faraonie, królu Egiptu, i powiedz mu: ‚Niczym młody grzywiasty lew narodów zostałeś zmuszony do milczenia.[a]

„‚A byłeś podobny do potwora morskiego w morzach[b] i przewalałeś się w swoich rzekach, a swymi nogami mąciłeś wody i zanieczyszczałeś ich rzeki'.

3 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Przy pomocy zboru wielu narodów rozpostrę nad tobą swą sieć,[c] a one wciągną cię w mój niewód.[d] **4** I rzucę cię na ląd. Cisnę cię na powierzchnię pola.[e] Sprawię też, że zamieszkają na tobie wszelkie latające stworzenia niebios i nasycę tobą dzikie zwierzęta całej ziemi.[f] **5** Twoje ciało zaś położę na górach, a twymi szczątkami napełnię doliny.[g] **6** I napoję ziemię tym, co z ciebie wypłynie, twą krwią,[h] na górach; i napełnią się tobą łożyska strumieni'.

7 „‚A gdy zostaniesz zgaszony, zakryję niebiosa i zaćmię ich gwiazdy. Słońce zaś zakryję chmurami, a księżyc nie da świecić swemu światłu.[i] **8** Wszystkie źródła światła na niebiosach zaciemnię z twego powodu i sprowadzę ciemność na twą krainę' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.

9 „‚I urażę serce wielu ludów, gdy wprowadzę jeńców od ciebie między narody do krajów, których nie poznałeś.[a] **10** I sprawię, że z twego powodu będą przejęte grozą liczne ludy,[b] a ich królowie będą z twego powodu dygotać ze strachu, gdy przed ich obliczem będę wymachiwał swym mieczem,[c] i co chwila drżeć będą, każdy o własną duszę, w dniu twego upadku'.[d]

11 „Bo tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Przyjdzie na ciebie miecz króla Babilonu.[e] **12** Sprawię, że twoja rzesza padnie od mieczy mocarzy, tyranizujących narody, ich wszystkich;[f] i oni złupią pychę Egiptu, a cała jego rzesza zostanie unicestwiona.[g] **13** I zgładzę wszystkie jego zwierzęta domowe znad wielu wód,[h] i już ich nie zmąci stopa ziemskiego człowieka[i] ani ich nie zmącą kopyta zwierzęcia domowego'.

14 „‚W owym czasie sprawię, że ich wody się oczyszczą i że ich rzeki popłyną jak oliwa' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.

15 „‚Gdy uczynię ziemię egipską bezludnym pustkowiem, a kraj opustoszeje z tego, co go napełnia;[j] gdy pobiję w nim wszystkich mieszkańców — wtedy będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa.[k]

16 „‚Jest to pieśń żałobna, a ludzie ją zaśpiewają. Będą ją śpiewać córki narodów; śpiewać ją będą nad Egiptem i nad całą jego rzeszą'[l] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".

17 A w dwunastym roku, w piętnastym dniu miesiąca, doszło do mnie jeszcze słowo Jehowy, mówiące: **18** „Synu człowieczy, lamentuj nad rzeszą Egiptu i ją strąć[m] — jego oraz

ROZDZ. 32

a Prz 28:15

b Iz 27:1
Iz 51:9
Eze 29:3

c Ps 66:11

d Kzn 9:12
Oz 7:12
Hab 1:17

e Eze 29:5

f Ps 63:10
Ps 79:2
Eze 29:5
Eze 39:17

g Eze 31:12

h Obj 14:20

i Iz 13:10
Jl 2:31
Am 8:9
Mt 24:29
Obj 6:12

szpalta 2

a Eze 29:12
Eze 30:26

b Eze 27:35

c Pwt 32:41

d Wj 15:14

e Jer 43:10
Jer 46:26
Eze 30:24

f Eze 30:11
Hab 1:6

g Eze 29:19

h Eze 29:8
Eze 30:12

i Eze 29:11

j Ps 107:34
Eze 29:12

k Wj 7:5
Wj 14:4
Ps 9:16
Eze 30:26

l 2Sm 1:17
2Kn 35:25

m Jer 1:10

córki znamienitych narodów — do krainy, która jest głęboko,[a] ze zstępującymi do dołu.[b]

19 „‚Od kogo jesteś milszy?[c] Zstąp i legnij z nieobrzezanymi!'[d]

20 „‚Padną pośród pobitych mieczem.[e] Dano go pod miecz. Odciągnijcie go i wszystkie jego rzesze.

21 „‚Najprzedniejsi z mocarzy przemówią spośród Szeolu do niego i jego wspomożycieli.[f] Zstąpią;[g] legną jak nieobrzezani, pobici mieczem. **22** Jest tam Asyria i cały jej zbór.[h] Jego grobowce są wokół niego. Wszyscy oni są zabici — ci, którzy padają od miecza.[i] **23** Bo jej grobowce są położone w najskrytszych częściach dołu,[j] a jej zbór jest wokół jej grobu; wszyscy oni zabici, padają od miecza, gdyż siali postrach w krainie żyjących.

24 „‚Tam jest Elam[k] oraz cała jego rzesza wokół jego grobu; wszyscy zabici, padający od miecza, którzy zstąpili nie obrzezani do krainy leżącej głęboko, ci, którzy siali postrach w krainie żyjących; i poniosą swe upokorzenie ze zstępującymi do dołu.[l] **25** Między zabitymi postawiono mu łoże[m] pośród całej jego rzeszy. Jego grobowce są wokół niego. Wszyscy oni są nie obrzezani, zabici mieczem,[n] gdyż ich postrach szerzył się w krainie żyjących; i poniosą swe upokorzenie ze zstępującymi do dołu. Złożono go wśród zabitych.

26 „‚Jest tam Meszech[o] i Tubal[p] oraz cała jego rzesza. Jego grobowce są wokół niego. Wszyscy są nie obrzezani, przebici mieczem, gdyż siali postrach w krainie żyjących. **27** I czy nie legną z mocarzami,[q] poległymi spośród nieobrzezanych, którzy zstąpili do Szeolu ze swym orężem wojennym? I położą im pod głowy ich miecze, a na ich kościach będą ich przewinienia,[a] gdyż mocarze byli postrachem w krainie żyjących.[b] **28** A ty będziesz złamany pośród nieobrzezanych i legniesz z zabitymi mieczem.

29 „‚Jest tam Edom,[c] jego królowie i wszyscy jego naczelnicy, którzy w swej potędze zostali położeni z zabitymi mieczem;[d] legną oni z nieobrzezanymi[e] oraz z tymi, którzy zstępują do dołu.

30 „‚Są tam książęta północy, oni wszyscy, i wszyscy Sydończycy,[f] którzy zawstydzeni zstąpili z zabitymi — w swej grozie z powodu swej potęgi. I legną nie obrzezani wraz z zabitymi mieczem, i będą znosić swe upokorzenie z tymi, którzy zstępują do dołu.[g]

31 „‚Tych zobaczy faraon i dozna pocieszenia po całej swej rzeszy.[h] Faraon oraz całe jego wojsko będą zabici mieczem' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.

32 „‚Bo siał postrach w krainie żyjących[i] i zostanie złożony pośród nieobrzezanych, razem z zabitymi mieczem, faraon oraz cała jego rzesza' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".

33 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, przemów do synów twego ludu[j] i powiedz im:

„‚Jeżeli na jakąś krainę sprowadzam miecz,[k] a lud tej ziemi — wszyscy bez wyjątku — bierze jakiegoś męża i ustanawia go swoim strażnikiem,[l] **3** on zaś widzi miecz przychodzący

ROZDZ. 32

a Ps 63:9 Eze 31:14
b Ps 30:9
c Eze 31:2
d Eze 28:10
e Eze 29:8
f Iz 14:9
g Ps 9:17 Ps 55:15
h Lb 24:24
i Iz 37:36 Za 10:11
j Iz 14:15
k Rdz 10:22 Jer 49:34
l Eze 32:29
m Hi 17:13
n 2Sm 1:19
o Rdz 10:2 Eze 27:13 Eze 38:2
p 1Kn 1:5 Eze 39:1
q Hi 3:14 Iz 14:18

szpalta 2

a Ps 92:9 Jn 8:24
b Eze 32:23
c Rdz 25:30 Rdz 36:1 Iz 34:5 Eze 25:12 Am 1:11 Abd 1 Mal 1:4
d Jer 25:31
e Jer 9:26
f Rdz 10:15 Eze 28:21
g Eze 32:24
h Eze 31:16
i Eze 32:27

ROZDZ. 33

j Eze 3:11
k Kpł 26:25 Jer 25:31 Eze 6:3 Eze 14:17 Eze 21:9
l 2Sm 18:24 2Kl 9:17 Iz 21:8 Jer 51:12 Oz 9:8

na kraj i dmie w róg, i ostrzega lud,[a] **4** a słyszący słyszy dźwięk rogu, lecz wcale nie zważa na przestrogę,[b] i przychodzi miecz, i zabiera go, to krew jego spadnie na jego głowę.[c] **5** Słyszał dźwięk rogu, lecz nie zważał na przestrogę. Jego krew spadnie na niego samego. A gdyby usłuchał przestrogi, dusza jego by ocalała.[d]

6 „‚Jeżeli jednak strażnik widzi, że nadchodzi miecz, a nie dmie w róg[e] i lud nie otrzymuje przestrogi, i miecz nadchodzi, i zabiera im duszę, to zostanie ona zabrana za swoje przewinienie,[f] lecz jej krwi będę się domagał z ręki strażnika'.[g]

7 „Ciebie zaś, synu człowieczy, uczyniłem strażnikiem dla domu Izraela,[h] słuchaj więc słowa z moich ust i przekaż im przestrogę ode mnie.[i] **8** Gdy mówię niegodziwemu: ‚Niegodziwcze, na pewno umrzesz',[j] a ty nie przemówisz, by ostrzec niegodziwego przed jego drogą,[k] to on jako niegodziwiec umrze w swoim przewinieniu,[l] lecz jego krwi będę się domagał z twojej ręki. **9** Jeśli jednak ty ostrzegasz niegodziwego przed jego drogą, żeby z niej zawrócił, a on nie zawraca ze swej drogi, to umrze w swoim przewinieniu,[m] ty wszakże uratujesz swą duszę.[n]

10 „Synu człowieczy, powiedz domowi Izraela: ‚Tak rzekliście: „Skoro ciążą na nas nasze bunty oraz nasze grzechy i my w nich gnijemy,[o] jakże pozostaniemy przy życiu?" '[p] **11** Powiedz im: ‚„Jako żyję — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — nie mam upodobania w śmierci niegodziwego,[q] lecz w tym, by niegodziwy zawrócił[r] ze swej drogi i pozostał przy życiu.[s] Zawróćcie, zawróćcie ze swych złych dróg,[a] bo po cóż mielibyście umrzeć, domu Izraela?" '[b]

12 „Ty zaś, synu człowieczy, powiedz synom twego ludu: ‚Prawość prawego nie uratuje go w dniu jego buntu.[c] A niegodziwość niegodziwego nie doprowadzi go do potknięcia w dniu, w którym on zawróci od swej niegodziwości.[d] Ani nikt odznaczający się prawością nie zdoła dzięki niej pozostać przy życiu w dniu, w którym zgrzeszy.[e] **13** Gdy powiem prawemu: „Na pewno będziesz żył", a on będzie ufał swej prawości i czynił niesprawiedliwość,[f] to nie będą pamiętane wszystkie jego prawe uczynki, lecz za swą niesprawiedliwość, której się dopuścił — za to umrze.[g]

14 „‚A gdy powiem niegodziwemu: „Na pewno umrzesz",[h] a on zawraca od swego grzechu[i] i przestrzega sprawiedliwości oraz prawości,[j] **15** i ów niegodziwy zwraca zastaw,[k] spłaca to, co zrabował,[l] oraz chodzi według ustaw zapewniających życie, nie dopuszczając się niesprawiedliwości,[m] to na pewno pozostanie przy życiu.[n] Nie umrze. **16** Żaden grzech, którym on zgrzeszył, nie będzie mu pamiętany.[o] Przestrzegał sprawiedliwości oraz prawości. Na pewno pozostanie przy życiu'.[p]

17 „‚A synowie twego ludu powiedzieli: ‚Droga Jehowy nie jest słuszna',[q] lecz to ich droga nie jest słuszna.

18 „Gdy prawy zawraca od swej prawości i popełnia niesprawiedliwość, za to też umrze.[r] **19** A gdy niegodziwy zawraca od swej niegodziwości

ROZDZ. 33

a Nch 4:18 Iz 58:1 Jer 4:5 Oz 8:1
b 2Kn 25:16 Prz 29:1 Jer 6:17 Za 1:4
c Kpł 20:9 1Kl 2:37 Eze 3:19 Dz 18:6 Dz 20:26
d 2Kl 6:10 Heb 11:7
e Iz 56:10
f Eze 18:24
g Rdz 42:22 Eze 3:18
h Iz 62:6 Eze 3:17
i 2Kn 19:10 Jer 1:17
j Iz 3:11 Eze 18:4
k Prz 24:12 Eze 13:9
l Lb 27:3 Prz 11:21 Kzn 8:13
m Prz 15:10
n Eze 3:19 Dz 18:6
o Kpł 26:39 Iz 64:6 Eze 24:23
p Eze 37:11
q 2Sm 14:14 Eze 18:23 Łk 15:10 1Tm 2:4
r Iz 31:6
s Ps 130:7

szpalta 2

a Prz 1:23 Iz 55:7 Jer 3:22 Jer 25:5 Eze 14:6 Oz 14:1 Dz 3:19
b Eze 18:31 2Pt 3:9
c Eze 3:20 Eze 18:24
d 1Kl 8:48 2Kn 7:14 Eze 18:21
e Eze 18:26
f Eze 3:20 Eze 18:24 2Pt 2:20
g Jer 18:10 Eze 18:4
h Iz 3:11 Eze 3:18 Łk 13:3
i Prz 28:13 Iz 55:7 Dz 3:19
j Eze 18:21 Mi 6:8
k Wj 22:26 Eze 18:7

1 **l** Kpł 6:2; Ezc 22:29; **m** Kpł 18:5; Kpł 19:15; **n** Eze 18:27; **o** Iz 1:18; **p** Eze 20:11; **q** Hi 34:10; Hi 40:8; Ps 92:15; Rz 3:4; **r** Heb 10:38; 2Pt 2:20.

oraz przestrzega sprawiedliwości i prawości, właśnie dzięki nim będzie żył.[a]

20 „A wyście rzekli: ‚Droga Jehowy nie jest słuszna'.[b] Każdego z was, domu Izraela, będę sądził według jego dróg".[c]

21 W końcu, w dwunastym roku, w miesiącu dziesiątym, piątego dnia miesiąca naszego wygnania, przybył do mnie uciekinier z Jerozolimy,[d] mówiąc: „Miasto zostało zdobyte!"[e]

22 A wieczorem przed przybyciem tego uciekiniera spoczęła na mnie ręka Jehowy[f] i On otworzył mi usta, zanim tamten rankiem przybył do mnie, i moje usta zostały otwarte, i już nie byłem niemy.[g]

23 I zaczęło dochodzić do mnie słowo Jehowy, mówiące: **24** „Synu człowieczy, mieszkańcy tych spustoszonych miejsc[h] mówią o ziemi izraelskiej: ‚Abraham był tylko jeden, a jednak wziął ten kraj w posiadanie.[i] A nas jest wielu; nam dano ten kraj w posiadanie'.[j]

25 „Dlatego powiedz im: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Jadacie z krwią[k] i wznosicie oczy ku swym gnojowym bożkom,[l] i wylewacie krew.[m] Czyżbyście więc mieli dalej posiadać ten kraj?[n] **26** Polegaliście na swoim mieczu.[o] Dopuszczaliście się obrzydliwości[p] i każdy z was kalał żonę swego towarzysza.[q] Czyżbyście więc mieli dalej posiadać ten kraj?" '[r]

27 „Powiedz im tak: ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Jako żyję, ci, którzy są na spustoszonych miejscach, na pewno padną od miecza;[s] tego zaś, który jest na powierzchni pola, dam dzikiemu zwierzowi na żer;[t] a ci, którzy są na umocnionych miejscach oraz w jaskiniach,[a] umrą od zarazy. **28** I uczynię kraj bezludnym pustkowiem,[b] miejscem spustoszonym, a pycha jego siły ustanie[c] i góry Izraela zostaną spustoszone,[d] i nikt nie będzie tamtędy przechodził. **29** I będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa, gdy uczynię kraj bezludnym pustkowiem,[e] miejscem spustoszonym, z powodu wszystkich obrzydliwości, które popełnili" '.[f]

30 „A co się tyczy ciebie, synu człowieczy, synowie twego ludu rozmawiają ze sobą o tobie przy murach i w wejściach do domów[g] i jeden rozmawiał z drugim, każdy ze swym bratem, powiadając: ‚Przyjdźcie, proszę, i posłuchajcie, co to za słowo wychodzi od Jehowy'.[h] **31** I przyjdą do ciebie, jak przychodzi lud, i usiądą przed tobą jako mój lud;[i] i usłyszą twoje słowa, lecz nie będą ich wykonywać,[j] bo swymi ustami wyrażają zmysłowe żądze, a ich serce idzie za niesprawiedliwym zyskiem.[k] **32** I oto jesteś dla nich niczym pieśń o zmysłowej miłości, niczym ktoś, kto ma ładny głos i dobrze gra na instrumencie strunowym.[l] I usłyszą twoje słowa, lecz nikt ich nie będzie wykonywał.[m] **33** A gdy się to spełni — oto musi się spełnić[n] — wtedy też poznają, że pośród nich był prorok".[o]

34 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, prorokuj przeciwko pasterzom Izraela. Prorokuj i powiedz im, tym pasterzom: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Biada pasterzom

ROZDZ. 33

a Eze 18:27
b Prz 19:3
Iz 55:8
Iz 55:9
Eze 18:25
Eze 18:29
c Rdz 18:25
Ps 62:12
Prz 24:12
Rz 2:6
d Eze 24:26
e 2Kl 25:4
2Kn 36:17
Jer 39:2
f Eze 3:22
g Eze 3:26
h Jer 39:10
Eze 36:4
i Rdz 12:7
Iz 51:2
Dz 7:5
j Mi 3:11
Mt 3:9
Jn 8:39
k Rdz 9:4
Kpl 17:12
Pwt 12:16
1Sm 14:32
Dz 15:29
l Eze 18:6
m Eze 22:6
n Jer 7:10
Jer 44:22
o Mi 2:1
p Jer 17:5
Sof 3:3
q Jer 5:8
Heb 13:4
r Pwt 4:26
Joz 23:15
s Jer 15:2
Jer 42:22
Eze 5:12
t Eze 39:4
Obj 19:18

szpalta 2

a Sdz 6:2
1Sm 13:6
b 2Kn 36:21
Iz 6:11
Jer 9:11
Jer 44:2
Eze 36:34
Mi 7:13
c Eze 24:21
d Eze 6:3
e Ps 9:16
Jer 9:11
Jer 25:11
Jer 32:43
f 2Kl 17:9
2Kn 36:14
g Jer 11:19
Jer 18:18
h Mt 15:8
i Eze 8:1
Eze 20:1

j Iz 29:13; Jer 6:16; Jer 44:17; Mt 7:21; Łk 6:49; **k** Mt 6:24; **l** Mk 6:20; **m** Jak 1:22; **n** Joz 23:14; Iz 55:11; **o** 2Kl 5:8; Eze 2:5.

Izraela,[a] którzy się stali pasterzami samych siebie![b] Czyż pasterze nie powinni paść trzody?[c] **3** Jadacie tłuszcz[d] i przyodziewacie się wełną. Zarzynacie tłuste[e] zwierzę.[f] Trzody nie pasiecie. **4** Chorych nie wzmocniliście,[g] a niedomagającej nie uzdrowiliście i zranionej nie opatrzyliście, a tej, która się odłączyła, nie przyprowadziliście z powrotem i zagubionej nie postaraliście się odnaleźć,[h] lecz srogo utrzymywaliście je w podporządkowaniu, i to po tyrańsku.[i] **5** One zaś stopniowo się rozproszyły, ponieważ nie było pasterza,[j] tak iż stały się żerem wszelkiego dzikiego zwierza polnego, i dalej się rozpraszały.[k] **6** Moje owce błąkały się po wszystkich górach i na każdym wysokim wzgórzu;[l] i moje owce[m] rozproszyły się po całej powierzchni ziemi, a nikt nie szukał i nikt nie starał się odnaleźć.

7 „,„Dlatego, pasterze, słuchajcie słowa Jehowy: **8** ‚„Jako żyję — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — zaiste, ponieważ moje owce stały się przedmiotem grabieży i moje owce były żerem dla każdego dzikiego zwierzęcia polnego, gdyż nie było pasterza, a moi pasterze nie szukali moich owiec, lecz pasterze paśli samych siebie,[n] a nie paśli moich owiec”’, **9** toteż, pasterze, słuchajcie słowa Jehowy. **10** Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Oto jestem przeciwko pasterzom[o] i zażądam moich owiec z ich ręki, i sprawię, że przestaną paść moje owce,[p] i pasterze już dłużej nie będą paść samych siebie;[q] a ja wyratuję moje owce z ich ust i już nie będą ich pokarmem’ ”.[r]

11 „‚Bo tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto jestem, ja sam, i będę szukał moich owiec, i będę się o nie troszczył.[a] **12** Jak się troszczy ktoś, kto pasie swe stado[b] w dniu, w którym przychodzi, żeby być pośród swych rozproszonych owiec,[c] tak też ja będę się troszczył o swoje owce; i wyzwolę je ze wszystkich miejsc, po których się rozproszyły w dzień obłoków oraz gęstego mroku.[d] **13** I wyprowadzę[e] je z ludów oraz pozbieram je z krajów, i sprowadzę je na ich ziemię,[f] i będę je pasł na górach Izraela, przy łożyskach strumieni i koło wszystkich miejsc zamieszkania w kraju.[g] **14** Na dobrym pastwisku będę je pasł i na wysokich górach Izraela będzie miejsce ich przebywania.[h] Tam będą leżeć w dobrym miejscu pobytu[i] i na tłustym pastwisku paść się będą na górach Izraela”.

15 „‚„Ja sam będę pasł moje owce[j] i ja sam dam im się położyć”[k] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy. **16** „Zagubionej będę szukał,[l] tę zaś, która się odłączyła, sprowadzę z powrotem, i mającą złamanie opatrzę, a niedomagającą wzmocnię, lecz tłustą[m] i silną unicestwię. Będę ją pasł sądem”.[n]

17 „‚„A co do was, moje owce, tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto sprawuję sąd między owcą a owcą, między baranami a kozłami.[o] **18** Czy to dla was taki drobiazg, że się pasiecie na najlepszym pastwisku,[p] lecz resztę swoich pastwisk mielibyście stratować nogami, i że pijecie czyste wody, lecz pozostałe mielibyście mącić swymi nogami? **19** A moje owce

ROZDZ. 34

a Jer 23:1 Mi 3:1 Mi 3:11 Sof 3:3 Za 11:17 Mt 23:13
b Judy 12
c Iz 40:11 Jn 21:15
d Iz 56:11
e Eze 34:20
f 2Kl 21:16 Jer 22:17 Mi 3:3 Za 11:5
g Za 11:16 Mt 9:36
h Mt 10:6 Łk 15:4
i Jer 22:13
j 1Kl 22:17 Jer 23:2 Jer 50:6 Mt 9:36 Mk 6:34
k Iz 56:9 Jer 23:1
l Ezc 7:16
m Ps 23:1
n Judy 12
o Eze 13:8 Za 10:3
p Jer 52:24 Jer 52:27
q 1Sm 2:29
r Ps 72:12

szpalta 2

a Ps 80:1 Iz 56:8
b 1Sm 17:35
c Iz 40:11
d Eze 30:3 Jl 2:2 Sof 1:15
e 1Pt 2:25
f Ps 106:47 Iz 65:9 Jer 23:3 Jer 30:3 Eze 11:17 Eze 28:25 Am 9:14
g Mi 7:14
h Ps 23:2 Iz 25:6 Iz 30:23 Jer 31:12
i Jer 33:12
j Ps 23:1 Jer 3:15
k Sof 3:13
l Mi 4:6 Mt 15:24 Łk 15:4
m Pwt 32:15 Iz 10:16 Am 4:1

n Iz 49:26; Jer 9:15; o Iz 34:6; Jer 51:40; Za 10:3; Mt 25:33; p Mi 2:2.

miałyby się paść na pastwisku stratowanym waszymi nogami i miałyby pić wodę zmąconą waszymi nogami?"

20 „‚Dlatego tak do nich rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Oto jestem, ja sam, i rozsądzę między owcą tłustą a owcą chudą, **21** gdyż popychaliście bokiem i ramieniem, a swymi rogami odsuwaliście wszystkie chore, aż je rozproszyliście na zewnątrz.[a] **22** Ja zaś wybawię swe owce i już nie będą przedmiotem grabieży;[b] i będę sądził między owcą a owcą. **23** I wzbudzę nad nimi jednego pasterza,[c] a on paść je będzie — mego sługę Dawida.[d] On będzie je pasł i on zostanie ich pasterzem.[e] **24** I ja, Jehowa, będę ich Bogiem,[f] a mój sługa Dawid — naczelnikiem pośród nich.[g] Ja, Jehowa, rzekłem.

25 „‚„I zawrę z nimi przymierze pokoju,[h] sprawię też, że znikną z kraju bestie wyrządzające szkodę,[i] i będą bezpiecznie mieszkać na pustkowiu i spać w lasach.[j] **26** I uczynię ich oraz okolice mego wzgórza błogosławieństwem,[k] i spowoduję, że ulewny deszcz będzie padać w swoim czasie. Będą padały ulewne deszcze błogosławieństwa.[l] **27** I drzewo polne na pewno wyda swój owoc,[m] a kraj wyda swój plon[n] — i będą w swoim kraju bezpieczni.[o] I będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa, gdy połamię drążki ich jarzma[p] i wyzwolę ich z ręki tych, którzy wykorzystywali ich jako niewolników.[q] **28** I już nie będą dla narodów przedmiotem grabieży;[r] i nie będzie ich już pożerać dziki zwierz ziemi, i będą mieszkać bezpiecznie, a nikt nie będzie ich przyprawiał o drżenie.[s]

ROZDZ. 34

a Za 11:5
Za 11:16
Łk 13:14

b Ps 72:12
Iz 40:11
Jer 23:3
Za 11:7

c Kzn 12:11
Jer 23:4
Jn 10:11
Heb 13:20
1Pt 5:4
Obj 7:17

d Iz 11:1
Iz 55:3
Jer 30:9

e Eze 37:24
Oz 3:5

f Rdz 17:7
Wj 29:45
Jer 31:1
Za 13:9

g Ps 2:6
Iz 9:6
Jer 23:5
Mi 5:2
Łk 1:32
Dz 5:31

h Iz 55:3
Eze 37:26

i Kpl 26:6
Iz 11:6
Iz 35:9
Iz 65:25
Oz 2:18

j Ps 4:8
Jer 23:6
Jer 33:16

k Iz 56:7
Eze 20:40
Mi 4:1

l Rdz 12:2
Kpl 26:4
Pwt 28:12
Ps 68:9
Prz 10:22
Za 8:13
Mal 3:10

m Kpl 26:4
Iz 35:2
Iz 55:12

n Ps 85:12
Eze 36:30

o Kpl 25:18

p Kpl 26:13
Jer 2:20
Eze 30:18

q Jer 25:14

r Jer 30:10
Eze 36:4

s Jer 46:27

szpalta 2

a Ps 72:7
Iz 11:1

b Eze 36:29

c Eze 36:15

d Ps 46:7
Eze 37:27

e Rz 9:25

f Ps 78:52
Ps 100:3
Iz 40:11
1Pt 5:2

29 „‚„I dla imienia[a] wzbudzę im zasadzenie, i już nie będzie ich w tym kraju zabierać klęska głodu,[b] i nie będą już znosić upokorzenia od narodów.[c] **30** ‚I będą musieli poznać, że ja, Jehowa, ich Bóg, jestem z nimi[d] i że oni są moim ludem, domem Izraela' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy"'.[e]

31 „‚„A wy, moje owce,[f] owce mego pastwiska, jesteście ziemskimi ludźmi. Ja jestem waszym Bogiem' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".

35 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy, zwróć swe oblicze[g] przeciwko górzystemu regionowi Seir[h] i prorokuj przeciw niemu.[i] **3** I powiedz mu: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto jestem przeciw tobie, górzysty regionie Seir,[j] i wyciągnę rękę przeciwko tobie,[k] i uczynię cię bezludnym pustkowiem, miejscem spustoszonym.[l] **4** Twoje miasta obrócę w miejsce spustoszone, a ty staniesz się bezludnym pustkowiem;[m] i będziesz musiał poznać, że ja jestem Jehowa,[n] **5** bo żywiłeś nieprzyjaźń trwającą przez czas niezmierzony[o] i wydawałeś synów Izraela pod moc miecza[p] w czasie ich klęski,[q] w czasie ich ostatecznego przewinienia"'.[r]

6 „‚Dlatego jako żyję — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — ponieważ przygotowywałem cię na krew, krew też będzie cię ścigać.[s] Właśnie krwi nienawidziłeś i krew będzie cię

ROZDZ. 35

g Eze 6:2; **h** Rdz 32:3; Pwt 2:5; Eze 25:8; **i** Jer 49:8; Lam 4:22; Eze 36:5; Am 1:11; Abd 1; Abd 10; **j** Eze 25:12; **k** Jer 6:12; **l** Eze 25:13; **m** Jl 3:19; Mal 1:3; **n** Ps 9:16; **o** Rdz 27:41; **p** Am 1:11; **q** Abd 10; **r** Ps 137:7; **s** Ps 109:16; Abd 15; Rz 2:6; Gal 6:7.

ścigać.[a] **7** I uczynię górzysty region Seir bezludnym pustkowiem, miejscem spustoszonym,[b] i zgładzę stamtąd tego, kto będzie przechodził, i tego, kto będzie wracał.[c] **8** I jego góry zapełnię jego zabitymi, a na twoich wzgórzach i w twoich dolinach oraz we wszystkich twych łożyskach strumieni będą padać zabici mieczem.[d] **9** Uczynię z ciebie bezludne pustkowia po czas niezmierzony, a twoje miasta nie będą zamieszkane;[e] i będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa'.[f]

10 „Ponieważ mówiłeś: ‚Te dwa narody i te dwa kraje staną się moje i weźmiemy w posiadanie każdy kraj',[g] chociaż tam właśnie był Jehowa,[h] **11** ‚dlatego jako żyję – brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy – ja też będę działał stosownie do twego gniewu i stosownie do twej zazdrości, którym dałeś wyraz w swych uczuciach nienawiści wobec nich;[i] i dam się poznać wśród nich, gdy będę cię sądził.[j] **12** I będziesz musiał poznać, że ja, Jehowa, usłyszałem wszystkie twe lekceważące rzeczy, które wypowiedziałeś o górach Izraela,[k] mówiąc: „Zostały spustoszone. Zostały nam dane na żer".[l] **13** I wciąż występowaliście wyniośle swymi ustami przeciwko mnie,[m] i namnożyliście swych słów przeciwko mnie.[n] Ja je usłyszałem'.[o]

14 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Właśnie wtedy, gdy będzie się radować cała ziemia, uczynię z ciebie bezludne pustkowie. **15** Jak ty się radowałeś nad dziedzictwem domu Izraela, że zostało spustoszone, tak też ja postąpię z tobą.[p] Staniesz się bezludnym pustkowiem, górzysty regionie Seir, cały Edomie – ty cały;[a] i będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa' ".[b]

36 „A ty, synu człowieczy, prorokuj o górach Izraela i powiedz: ‚Góry Izraela,[c] słuchajcie słowa Jehowy. **2** Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Ponieważ nieprzyjaciel powiedział przeciwko wam:[d] ‚Ha! Te wyżyny z dawnych czasów[e] – stało się to naszą własnością!' "[f]

3 „Prorokuj więc i powiedz: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Dlatego, właśnie dlatego, że doszło do spustoszenia[g] i że ze wszystkich stron was szarpano,[h] abyście się stali własnością pozostałych narodów,[i] i że obgaduje się was językiem,[j] i że wśród ludu panuje zła opinia,[k] **4** dlatego wy, góry Izraela,[l] posłuchajcie słowa Wszechwładnego Pana, Jehowy! Oto, co Wszechwładny Pan, Jehowa, rzekł do gór i do wzgórz, do łożysk strumieni oraz do dolin i do opustoszałych miejsc, które zostały spustoszone,[m] jak również do opuszczonych miast, które stały się przedmiotem grabieży i szyderstwa dla pozostałych spośród okolicznych narodów;[n] **5** dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Doprawdy, w ogniu mej gorliwości będę mówił[o] przeciwko pozostałym narodom oraz przeciwko całemu Edomowi,[p] tym, którzy mój kraj dali sobie na własność z radością całego serca,[q] z pogardą w duszy,[r] ze względu na jego pastwisko i dla grabieży' ".[s]

ROZDZ. 35

a Ps 109:17
Eze 25:14
b Eze 25:13
c Sdz 5:6
Eze 29:11
d Iz 34:2
Jer 25:33
e Jer 49:17
Jer 49:18
Eze 25:13
Mal 1:4
f Ps 9:16
g Ps 83:4
Eze 36:5
Abd 12
h Ps 48:1
Eze 48:35
Sof 3:15
i Kpł 19:17
Ps 37:7
Am 1:11
Mt 7:2
1Jn 3:15
j Prz 11:21
Iz 26:9
k Ps 94:9
l Ps 83:12
Eze 36:2
m 1Sm 2:3
2Kn 32:15
Dn 11:36
Obj 13:6
n Abd 3
o 2Kl 19:28
Jer 29:23
p Prz 17:5
Lam 4:21
Abd 12
Abd 15

szpalta 2

a Iz 34:5
Eze 25:13
Eze 36:5
b Ps 9:16

ROZDZ. 36

c Eze 6:2
d Eze 25:3
e Pwt 32:13
Ps 78:69
Iz 58:14
f Jer 49:1
Eze 35:10
g Kpł 26:43
h Am 8:4
i Eze 25:4
j Pwt 28:37
Ps 44:13
Jer 18:16
Lam 2:15
Dn 9:16
k 1Kl 9:7
l Iz 44:23
Iz 49:13
Eze 6:2
m Jer 25:9
n Ps 79:4
Eze 34:28
o Pwt 4:24
Iz 66:15
Eze 38:19
Sof 3:8

p Za 1:15; **q** Ps 83:4; Eze 35:10; **r** Prz 17:5; Abd 12; **s** Eze 25:12; Am 1:11.

6 „Dlatego prorokuj o ziemi izraelskiej i powiedz do gór oraz do wzgórz, do łożysk strumieni i dolin: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto ja mówić będę w swojej gorliwości i w swej złości, gdyż znosiliście upokorzenie od narodów”’.[a]

7 „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Podniosłem rękę w przysiędze,[b] że narody, które macie wokół siebie, same też zniosą swoje upokorzenie.[c] **8** A wy, góry Izraela, wypuścicie swoje konary i wydacie swój plon dla mego ludu izraelskiego,[d] gdyż bliskie jest jego przybycie.[e] **9** Bo oto jestem wam przychylny i zwrócę się ku wam,[f] i będziecie uprawiane i obsiewane ziarnem.[g] **10** I rozmnożę na was ludzi, cały dom Izraela, wszystek,[h] i miasta na pewno będą zamieszkane,[i] a spustoszone miejsca zostaną odbudowane.[j] **11** Zaiste, rozmnożę na was ludzi i zwierzęta,[k] i rozmnożą się, i staną się płodni, i sprawię, że będziecie zamieszkane jak poprzednio,[l] i będę wyświadczał więcej dobra niż w waszym początkowym okresie;[m] i będziecie musiały poznać, że ja jestem Jehowa.[n] **12** I sprawię, że będą po was chodzić ludzie, mój lud izraelski, i wezmą was w posiadanie,[o] i staniecie się ich dziedziczną własnością,[p] i już więcej nie będziecie ich pozbawiać[q] dzieci’”.

13 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Ponieważ są tacy, którzy wam powiadają: „Jesteś pożeraczem ludzi i stałeś się krajem, który swe narody pozbawia dzieci”’,[r] **14** ‚dlatego już nie będziesz pożerać ludzi[s] i nie będziesz już swych narodów pozbawiać dzieci’[t]—brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy. **15** ‚I sprawię, że już nie będzie słyszana o tobie żadna upokarzająca mowa narodów[a] i już nie będziesz znosić zniewagi ze strony ludów,[b] i już nie będziesz doprowadzać swych narodów do potknięcia’—brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy”.

16 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **17** „Synu człowieczy, dom Izraela mieszkał na swej ziemi i oni ją zanieczyszczali swą drogą oraz swymi postępkami.[c] Ich droga stała się przede mną jakby nieczystością menstruacyjną.[d] **18** I zacząłem na nich wylewać swą złość z powodu krwi przelanej w kraju,[e] który zanieczyścili swymi gnojowymi bożkami.[f] **19** I rozpraszałem ich wśród narodów, tak iż zostali rozrzuceni po krajach.[g] Osądziłem ich według ich drogi i według ich postępków.[h] **20** Przyszli więc do narodów, do których przyszli, i zaczęto bezcześcić moje święte imię,[i] mówiąc o nich: ‚Ci są ludem Jehowy, a wyszli z jego ziemi’.[j] **21** I okażę współczucie dla mego świętego imienia, które dom Izraela zbezcześcił między narodami, do których przyszli”.[k]

22 „Dlatego powiedz domowi Izraela: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Nie ze względu na was to czynię, domu Izraela, lecz dla mojego świętego imienia, które zbezcześciliście wśród narodów, do których przyszliście”’.[l] **23** ‚I uświęcę swoje wielkie imię,[m] które było bezczeszczone wśród narodów i które wy zbezcześciliście pośród nich; i narody będą musiały poznać, że ja jestem Jehowa[n]—

ROZDZ. 36

a Ps 74:10
Ps 123:4
Eze 34:29

b Pwt 32:40
Eze 20:5
Eze 20:15

c Jer 25:9
Jer 49:17
Am 1:11

d Ps 98:8
Iz 44:23
Iz 51:3
Iz 60:5
Eze 36:30

e Iz 2:3

f Sof 3:9

g Ag 2:19

h Jer 30:19

i Za 8:4

j Iz 51:3
Iz 58:12
Iz 61:4
Am 9:14

k Jer 31:27
Jer 33:12

l Jer 30:18

m Iz 54:7
Eze 37:6
Ag 2:9

n Oz 2:20
Jl 3:17

o Jer 32:44
Abd 17

p Iz 60:21

q Iz 65:23
Jer 15:7

r Jer 15:7

s Prz 30:14

t Jer 32:35

szpalta 2

a Iz 54:4
Iz 60:14
Eze 34:29
Mi 7:8
Sof 3:19

b Ps 89:50
Eze 36:20
Eze 36:21
Sof 2:8

c Kpł 18:25
Ps 106:38
Iz 24:5
Jer 2:7
Jer 3:1
Jer 16:18

d Kpł 12:2
Iz 64:6

e 2Kn 34:21
Iz 42:25

f Eze 23:37

g Kpł 26:38
Pwt 28:64
Eze 22:15

h Eze 7:3
Eze 18:30
Eze 39:24

i Iz 52:5
Rz 2:24

j Lb 14:16
Joz 7:9

k Wj 20:7; Ps 74:18; Iz 48:9; Iz 52:5; Eze 20:9; **l** Ps 106:8; **m** Ps 46:10; Iz 5:16; Eze 20:41; **n** Ps 102:15.

brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy – gdy na ich oczach uświęcę się pośród was.[a] **24** I wezmę was spośród narodów, i pozbieram was ze wszystkich krajów, i wprowadzę was na waszą ziemię.[b] **25** I pokropię was czystą wodą, i staniecie się czyści;[c] oczyszczę was od wszystkich waszych nieczystości[d] oraz od wszystkich waszych gnojowych bożków.[e] **26** I dam wam nowe serce,[f] i umieszczę w was nowego ducha,[g] i usunę z waszego ciała serce kamienne, a dam wam serce cielesne.[h] **27** I włożę w was swego ducha,[i] i będę działał, tak iż będziecie postępować według moich przepisów[j] i przestrzegać moich sądowniczych rozstrzygnięć, i rzeczywiście je wykonywać.[k] **28** I zamieszkacie w krainie, którą dałem waszym praojcom,[l] i będziecie moim ludem, a ja będę waszym Bogiem'.[m]

29 „‚I wybawię was od wszelkich waszych nieczystości,[n] i zawołam do zboża, i sprawię, że będzie obfitować, i nie ześlę na was klęski głodu.[o] **30** I zapewnię obfitość owocu drzewa oraz plonu pola, żeby was już nie spotkała wśród narodów hańba klęski głodu.[p] **31** I na pewno wspomnicie swoje złe drogi oraz swe postępki, które nie były dobre,[q] i z pewnością poczujecie wstręt do samych siebie z powodu swych przewinień i z powodu swych obrzydliwości.[r] **32** Nie ze względu na was to czynię[s] – brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy – niech to wam będzie wiadome. Zawstydźcie się i czujcie się upokorzeni z powodu swych dróg, domu Izraela'.[t]

33 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚W dniu, w którym

ROZDZ. 36

a Eze 28:22
b Pwt 30:3
Iz 43:5
Jer 23:3
Eze 34:13
Eze 37:21
Oz 1:11
c Lb 19:13
Ps 51:7
Heb 10:22
d Iz 4:4
Jer 33:8
1Ko 6:11
e Eze 6:4
f Pwt 30:6
Jer 32:39
Eze 11:19
g Ps 51:10
h Za 7:12
i Iz 44:3
Jl 2:28
j Jer 31:33
k Eze 11:20
l Eze 28:25
Eze 37:25
m Jer 30:22
Eze 11:20
Eze 37:27
n Mt 1:21
Rz 11:26
o Ps 33:19
Eze 34:29
p Eze 34:27
Eze 36:8
Eze 36:35
q Kpł 26:39
Ezd 9:6
Neh 9:26
Jer 31:18
r Eze 6:9
Eze 20:43
Za 12:10
s Pwt 9:5
Dn 9:19
t Rz 6:21

szpalta 2

a Za 8:8
b Iz 58:12
Jer 33:10
Am 9:14
c 2Kn 36:21
Jer 25:9
d Rdz 2:8
Rdz 13:10
e Iz 51:3
f Eze 17:24
Eze 37:28
g Lb 23:19
Eze 22:14
Eze 28:26
Eze 37:14
h Ps 102:17
Iz 55:6
Jer 29:12
Jer 50:5
Za 13:9
Mt 7:7
i Eze 36:10
j Wj 23:17
2Kn 7:8

was oczyszczę ze wszystkich waszych przewinień, sprawię też, że miasta będą zamieszkane,[a] a spustoszone miejsca zostaną odbudowane.[b] **34** A ten spustoszony kraj będzie uprawiany, mimo iż przedtem w oczach każdego przechodnia był bezludnym pustkowiem.[c] **35** I powiedzą: „Tamten kraj, który był spustoszony, stał się jak ogród Eden,[d] a miasta, które były pustkowiem i które zostały spustoszone i zburzone, są obwarowane; stały się zamieszkane”.[e] **36** A narody, które pozostaną wokół was, będą musiały poznać, że ja, Jehowa, zbudowałem to, co było zburzone,[f] obsadziłem to, co było spustoszone. Ja, Jehowa, powiedziałem i to uczyniłem'.[g]

37 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Jeszcze o to dam się prosić domowi Izraela, żeby to dla nich uczynić:[h] Pomnożę u nich ludzi jak trzodę.[i] **38** Jak trzoda świętych, jak trzoda Jerozolimy w jej świątecznych okresach,[j] tak miasta, które były pustkowiem, napełnią się trzodą ludzi;[k] i będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa'”.

37 Spoczęła na mnie ręka Jehowy,[l] tak iż wyprowadził mnie w duchu Jehowy[m] i postawił mnie pośrodku dolinnej równiny, a ta była pełna kości.[n] **2** I kazał mi obejść je dookoła, a oto było ich na powierzchni dolinnej równiny bardzo wiele i oto były bardzo suche.[o] **3** I przemówił do mnie: „Synu człowieczy, czy te kości mogą ożyć?” Na to rzekłem: „Wszechwładny Panie, Jehowo, ty dobrze

k Jer 30:19; Jer 31:27; **ROZDZ. 37** **l** Eze 1:3; **m** Eze 3:14; Obj 21:10; **n** Obj 11:9; **o** Eze 37:11.

wiesz”.[a] **4** A on jeszcze powiedział do mnie: „Prorokuj nad tymi kośćmi i powiedz do nich: ‚Suche kości, słuchajcie słowa Jehowy:

5 „‚Tak Wszechwładny Pan, Jehowa, rzekł do tych kości: „Oto ja wprowadzam w was dech i ożyjecie.[b] **6** I nałożę na was ścięgna, i sprawię, że pojawi się na was ciało, i pokryję was skórą, i wpuszczę w was dech, i z całą pewnością ożyjecie;[c] i będziecie musiały poznać, że ja jestem Jehowa”’”.[d]

7 I prorokowałem, jak mi nakazano.[e] A gdy tylko skończyłem prorokować, dał się słyszeć jakiś odgłos i oto rozległo się grzechotanie, a kości zaczęły się przybliżać, kość do swej kości. **8** I widziałem, a oto pojawiły się na nich ścięgna i ciało, i zaczęły się z wierzchu pokrywać skórą. Lecz nie było w nich tchu.

9 I jeszcze mówił do mnie: „Prorokuj wiatrowi. Prorokuj, synu człowieczy, i powiedz wiatrowi: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Od czterech wiatrów przybądź, wietrze, i powiej na tych zabitych,[f] żeby ożyli”’”.[g]

10 I prorokowałem tak, jak mi nakazał, a wtedy wstąpił w nich dech i ożyli, i stanęli na nogach[h] — wojsko bardzo, bardzo wielkie.

11 I jeszcze rzekł do mnie: „Synu człowieczy, te kości to cały dom Izraela.[i] Oto oni mówią: ‚Nasze kości wyschły, a nasza nadzieja zginęła.[j] Zostaliśmy oddzieleni — zupełnie sami’. **12** Dlatego prorokuj i powiedz im: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto ja otwieram wasze grobowce[k] i wyprowadzę was z waszych grobowców, mój ludu, i wprowadzę was na ziemię izraelską.[l] **13** I będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa, gdy otworzę wasze grobowce i gdy was wyprowadzę z waszych grobowców, mój ludu”’.[a] **14** ‚I umieszczę w was swego ducha, i ożyjecie,[b] i osiedlę was na waszej ziemi; i będziecie musieli poznać, że ja, Jehowa, powiedziałem i to uczyniłem’ — brzmi wypowiedź Jehowy”.[c]

15 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **16** „A ty, synu człowieczy, weź sobie laskę[d] i napisz na niej: ‚Dla Judy i dla synów Izraela, jego towarzyszy’.[e] I weź inną laskę, i napisz na niej: ‚Dla Józefa, laski Efraima,[f] i całego domu Izraela, jego towarzyszy’.[g] **17** I zbliż jedną do drugiej, żeby były dla ciebie jedną laską, i one staną się tylko jedną w twej ręce.[h] **18** A gdy synowie twego ludu odezwą się do ciebie: ‚Czy nie powiesz nam, co to wszystko dla ciebie znaczy?’,[i] **19** powiedz im: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto ja biorę laskę Józefa, która jest w ręce Efraima, oraz plemiona Izraela, jego towarzyszy, i umieszczę ich na niej, to znaczy na lasce Judy, i uczynię z nich jedną laskę,[j] i staną się jedną w mej ręce”’. **20** A laski, na których piszesz, miej w swej ręce przed ich oczami.[k]

21 „I powiedz im: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto ja biorę synów Izraela spomiędzy narodów, do których poszli, i zbiorę ich zewsząd, i sprowadzę ich na ich ziemię.[l] **22** I uczynię z nich jeden naród w kraju,[m] na górach Izraela, i królem dla nich wszystkich będzie jeden król,[n] i już nie będą dwoma narodami, nie będą też dłużej podzieleni na dwa królestwa.[o] **23** I już nie będą się

ROZDZ. 37

a Pwt 32:39
1Sm 2:6
Rz 4:17
2Ko 1:9

b Rdz 2:7
Ps 104:30
Eze 37:14

c Obj 11:11

d Jl 2:27

e Eze 37:10

f Obj 11:7

g Ps 104:30

h Obj 11:11

i Eze 36:10

j Ps 141:7
Iz 49:14

k Iz 66:14
Obj 11:11

l Eze 11:17
Eze 20:42
Eze 36:24
Am 9:14

szpalta 2

a Ps 126:2
Eze 37:6

b Iz 32:15
Eze 36:27
Eze 37:5

c Lb 23:19
Eze 36:36

d Lb 17:2
Eze 37:19

e 2Kn 15:9
2Kn 30:11

f 1Kl 12:20

g 1Kl 11:31

h Iz 11:13
Jer 3:18
Jer 50:4

i Eze 12:9

j Jer 50:4
Za 10:6

k Eze 12:3

l Pwt 30:3
Iz 11:12
Jer 16:15
Jer 23:3
Am 9:14

m Jer 3:18
Oz 1:11

n Rdz 49:10
Ps 2:6
Iz 9:6
Jer 23:5
Łk 1:32

o Eze 37:16
Za 10:6

kalać swymi gnojowymi bożkami i swymi obrzydliwościami oraz wszystkimi swymi występkami;[a] i wybawię ich ze wszystkich ich miejsc zamieszkania, gdzie zgrzeszyli, i oczyszczę ich,[b] i staną się moim ludem, a ja będę ich Bogiem.[c]

24 „'„A mój sługa Dawid będzie królem nad nimi[d] i wszyscy oni będą mieć jednego pasterza,[e] i będą chodzić według moich sądowniczych rozstrzygnięć,[f] i będą przestrzegać moich ustaw,[g] i wprowadzą je w czyn.[h] **25** I zamieszkają w kraju, który dałem memu słudze Jakubowi i w którym mieszkali wasi praojcowie;[i] i zamieszkają w nim,[j] oni oraz ich synowie i synowie ich synów po czas niezmierzony,[k] a Dawid, mój sługa, będzie ich naczelnikiem po czas niezmierzony.[l]

26 „'„I zawrę z nimi przymierze pokoju;[m] będzie to przymierze z nimi po czas niezmierzony.[n] I wyznaczę im miejsce oraz ich pomnożę,[o] i umieszczę pośród nich moje sanktuarium na czas niezmierzony.[p] **27** I mój przybytek będzie nad nimi,[q] i ja będę ich Bogiem, a oni będą moim ludem.[r] **28** I narody będą musiały poznać, że ja, Jehowa,[s] uświęcam Izraela, gdy moje sanktuarium będzie pośród nich po czas niezmierzony"'".[t]

38 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **2** „Synu człowieczy,[u] zwróć swe oblicze przeciwko Gogowi z krainy Magog,[v] głównemu naczelnikowi Meszechu[w] i Tubalu,[x] i prorokuj przeciwko niemu. **3** I powiedz: ‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto jestem przeciwko tobie, Gogu, główny naczelniku Meszechu i Tubalu. **4** I niechybnie cię zawrócę, i włożę haki w twoje szczęki,[a] i wyprowadzę ciebie z całym twym wojskiem,[b] końmi i jeźdźcami, wszystkich gustownie odzianych,[c] liczny zbór, z wielką tarczą i puklerzem, a wszyscy oni władają mieczem;[d] **5** z nimi Persję,[e] Etiopię[f] i Put[g] — tych wszystkich z puklerzem i hełmem; **6** Gomer[h] i wszystkie jego hufce, dom Togarmy[i] z najdalszych stron północy i wszystkie jego hufce, wiele ludów z tobą.[j]

7 „'„Bądź gotowy i poczyń przygotowania, ty oraz cały twój zbór,[k] ci, co są zebrani przy tobie, i bądź ich strażą.

8 „'„Po wielu dniach zostanie na ciebie zwrócona uwaga. Pod koniec lat przyjdziesz do krainy[l] ludu przywiedzionego z powrotem spod miecza, zebranego z wielu ludów,[m] na góry Izraela, które były miejscem na stałe spustoszonym; do krainy, która została wyłoniona z ludów, gdzie mieszkali bezpiecznie — oni wszyscy.[n] **9** I na pewno nadejdziesz. Nadciągniesz jak burza.[o] Staniesz się podobny do obłoków, żeby pokryć kraj,[p] ty i wszystkie twoje hufce, i wiele ludów z tobą"'.

10 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚I stanie się w owym dniu, że zrodzą się te rzeczy w twoim sercu[q] i obmyślisz zgubny plan;[r] **11** i powiesz: „Wyruszę przeciwko krainie otwartych okolic wiejskich.[s] Przyjdę na tych, którzy nie są niepokojeni, którzy mieszkają bezpiecznie i wszyscy mieszkają bez muru,[t] a nie mają nawet zasuwy ani

ROZDZ. 37

a Iz 2:18 Eze 11:18 Eze 20:43 Oz 14:8 Za 13:2
b Kpl 20:7
c Rdz 17:7 Jer 31:33 Eze 36:28
d Jer 23:5 Jer 30:9 Oz 3:5 Łk 1:32
e Jn 10:16 1Pt 5:4
f Ps 25:9
g Pwt 30:10
h Jer 32:39 Eze 36:27
i Jer 30:3 Eze 28:25
j Jl 3:20
k Iz 60:21 Am 9:15
l Eze 34:24 Łk 1:32 Jn 12:34
m Eze 34:25
n Iz 55:3 Jer 32:40
o Jer 30:19 Za 8:5 Heb 6:14
p Kpl 26:11 2Ko 6:16
q Obj 21:3
r Kpl 26:12 Eze 11:20 Eze 36:28 Eze 43:7 Oz 2:23
s Eze 36:23
t Eze 20:12

ROZDZ. 38

u Eze 39:1
v Eze 38:15 Eze 39:6
w Eze 32:26
x Iz 66:19 Eze 27:13

szpalta 2

a 2Kl 19:28 Eze 29:4 Eze 39:2
b Eze 38:15
c Eze 23:12
d Jer 46:9
e Eze 27:10
f Eze 30:5
g 1Kn 1:8
h Rdz 10:2
i Rdz 10:3 Eze 27:14
j Eze 39:2
k Iz 8:9 Jer 46:3 Jl 3:9
l Iz 66:8
m Mt 24:31
n Jer 23:6 Eze 28:26 Eze 34:25

o Iz 28:2; p Jer 4:13; q Ps 83:4; r Prz 6:18; Obj 17:13; s Wj 15:9; Jer 49:31; t Iz 26:1; Za 2:4.

wrót". **12** Będzie to w celu zdobycia wielkiego łupu[a] i dokonania wielkiej grabieży, żebyś obrócił swą rękę na spustoszone miejsca ponownie zamieszkane[b] oraz na lud zebrany z narodów,[c] gromadzący mienie i majątek,[d] na tych, którzy mieszkają w środku[e] ziemi.

13 „'Szeba[f] i Dedan,[g] i kupcy z Tarszisz,[h] i wszystkie jego młode grzywiaste lwy[i] rzekną do ciebie: „Czy przybywasz po wielki łup? Czy zwołałeś swe zgromadzenie, by dokonać wielkiej grabieży, żeby wynosić srebro i złoto, brać mienie i majątek, by wziąć bardzo wielki łup?"'

14 „Dlatego prorokuj, synu człowieczy, i powiedz do Goga: 'Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Czyż w owym dniu, gdy mój lud izraelski będzie mieszkał bezpiecznie, ty nie będziesz o tym wiedział?[j] **15** I przyjdziesz ze swego miejsca, z najdalszych stron północy,[k] ty i wiele ludów z tobą, wszyscy jeżdżący na koniach, wielki zbór, liczne wojsko.[l] **16** I na pewno nadciągniesz przeciwko memu ludowi izraelskiemu jak obłoki, by pokryć kraj.[m] Stanie się to pod koniec dni i ja przyprowadzę cię przeciwko memu krajowi,[n] aby poznały mnie narody, gdy na ich oczach uświęcę się w związku z tobą, Gogu"'.[o]

17 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: 'Czy to o tobie[p] mówiłem w dawnych dniach poprzez rękę moich sług, proroków izraelskich, prorokujących w tamtych dniach – latach – że cię na nich[q] przywiodę?'

18 „'I stanie się w owym dniu, w dniu, w którym Gog przyjdzie na ziemię izraelską – brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy – że moja złość podejdzie do mych nozdrzy.[a] **19** I przemówię w swej zapalczywości,[b] w ogniu swego strasznego gniewu.[c] Zaiste, w owym dniu nastąpi w ziemi izraelskiej wielkie trzęsienie.[d] **20** I z mego powodu na pewno zadrżą ryby morskie oraz latające stworzenia niebios i dzikie zwierzęta polne oraz wszystkie stworzenia pełzające, które pełzają po ziemi, jak również wszyscy ludzie, którzy są na powierzchni ziemi,[e] a góry zostaną powalone[f] i upadną strome drogi, a każdy mur upadnie na ziemię'.

21 „'I przywołam miecz przeciwko niemu po całym moim górzystym regionie' – brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.[g] 'Miecz każdego zwróci się przeciwko jego bratu.[h] **22** I będę się z nim sądzić[i] zarazą[j] i krwią;[k] a na niego oraz na jego hufce i na liczne ludy, które z nim będą, spuszczę zatapiającą ulewę i bryły gradu,[l] ogień[m] i siarkę.[n] **23** I się wywyższę, i uświęcę,[o] i dam się poznać na oczach wielu narodów; i będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa'.[p]

39 „A ty, synu człowieczy, prorokuj przeciw Gogowi[q] i powiedz: 'Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto jestem przeciw tobie, Gogu, główny naczelniku Meszechu[r] i Tubalu.[s] **2** I zawrócę cię, i poprowadzę,[t] i sprawię, że wyruszysz z najdalszych stron północy,[u] i przywiodę cię na góry Izraela. **3** I wytrącę ci z lewej ręki twój łuk, i sprawię, że strzały wypadną z twej prawej ręki. **4** Na górach izraelskich padniesz[v] ty i wszystkie twoje hufce oraz ludy, które będą z tobą.

ROZDZ. 38

a Prz 1:13
b Jer 33:12
c Za 10:8
d Iz 60:5
Iz 61:6
e Za 2:8
f Eze 27:22
g Eze 27:15
h Eze 27:25
i Jer 50:17
j Eze 38:8
k Eze 39:2
l Sof 3:8
m Eze 38:9
n Jl 3:2
o Wj 14:4
2Kl 19:19
Ps 83:18
Ps 148:14
Eze 36:23
Eze 39:21
Mt 6:9
p Wj 9:16
Iz 14:12
Jer 50:31
Eze 28:17
q Jl 3:16
Za 2:8

szpalta 2

a Pwt 32:22
Nah 1:2
Heb 12:29
b Ps 78:21
c Heb 12:29
d Hab 3:6
e Oz 4:3
f Jer 4:24
Nah 1:5
g Eze 14:17
h 2Kn 20:23
Ag 2:22
Za 14:13
i Jer 25:31
j Za 14:12
k Iz 66:16
l Wj 9:22
Joz 10:11
Ps 18:12
m Iz 29:6
Iz 30:30
n Rdz 19:24
Ps 11:6
o Kpł 22:32
Eze 36:23
p Ps 9:16
Eze 25:17

ROZDZ. 39

q Eze 38:2
r Eze 32:26
s Eze 27:13
t Eze 38:4
u Eze 38:15
v Eze 38:21

Dam cię na żer ptakom drapieżnym, ptakom o wszelakim skrzydle oraz dzikim zwierzętom polnym"'.[a]

5 „‚Padniesz na powierzchnię pola,[b] bo ja rzekłem' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.

6 „‚I ześlę ogień na Magog[c] oraz na tych, którzy bezpiecznie mieszkają na wyspach;[d] i ludzie będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa. **7** A moje święte imię uczynię znanym pośród mego ludu izraelskiego i już nie pozwolę bezcześcić mego świętego imienia;[e] i narody będą musiały poznać, że ja jestem Jehowa,[f] Święty w Izraelu'.[g]

8 „‚Oto nadejdzie i się stanie'[h] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy. ‚To jest dzień, o którym mówiłem.[i] **9** A mieszkańcy miast izraelskich wyjdą i będą palić oraz rozniecać ogień ze zbroi, puklerzy i wielkich tarcz, z łuków i strzał, i pałek oraz dzid; i będą nimi rozpalać ogień[j] przez siedem lat. **10** I nie będą przynosić patyków z pola ani nie będą zbierać po lasach drewna opałowego, bo będą rozpalać ogień orężem'.

„‚I złupią tych, którzy ich łupili,[k] oraz ograbią tych, którzy ich ograbiali' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.

11 „‚I stanie się w owym dniu, że tam Gogowi[l] dam miejsce, grobowiec w Izraelu, dolinę tych, którzy przechodzą na wschód od morza, i ona będzie zatrzymywać przechodzących. I pogrzebią tam Goga oraz całą jego rzeszę, i nazwą ją Doliną Tłumu Goga.[m] **12** A ci z domu Izraela grzebać ich będą przez siedem miesięcy, aby oczyścić kraj.[a] **13** I cały lud kraju będzie się zajmował tym grzebaniem, i zapewni im to sławę w dniu, w którym otoczę się chwałą'[b] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.

14 „‚I wydzielą mężczyzn do stałego zajęcia, którzy przechodząc przez kraj, będą wraz z przechodzącymi grzebać tych, co pozostali na powierzchni ziemi, aby ją oczyścić. Będą prowadzić poszukiwania, aż minie siedem miesięcy. **15** A ci przechodzący mają przejść przez kraj i gdyby któryś zobaczył kość ludzką, ma ustawić przy niej znak, aż zajmujący się tym grzebaniem pogrzebią ją w Dolinie Tłumu Goga.[c] **16** A nazwa tego miasta będzie też brzmieć Hamona. I oczyszczą ziemię'.[d]

17 „A co się tyczy ciebie, synu człowieczy, tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Powiedz ptakom o wszelakim skrzydle i wszystkim dzikim zwierzętom polnym:[e] „Zbierzcie się i przylećcie. Zgromadźcie się wokół mej ofiary, którą ja dla was składam, wielkiej ofiary na górach izraelskich.[f] I jeść będziecie ciało oraz pić krew.[g] **18** Będziecie jeść ciało mocarzy[h] i pić krew naczelników ziemi; barany, baranki,[i] a także kozły, młode byki[j] — wszystko to tuczne zwierzęta Baszanu.[k] **19** I najecie się tłuszczu do syta,[l] i napijecie się krwi do upojenia z mej ofiary, którą złożę dla was"'.

20 „‚I nasycicie się przy mym stole końmi i powożącymi rydwanem, mocarzami i wszelkiego rodzaju wojownikami' — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.[m]

21 „‚I ukażę swą chwałę między narodami; i wszystkie narody będą musiały ujrzeć mój

ROZDZ. 39

a Eze 32:4
Eze 33:27
Obj 19:18

b Jer 8:2
Jer 25:33

c Eze 38:22

d Ps 72:10

e Kpł 18:21
Eze 20:9

f Eze 38:16

g Iz 6:3

h Obj 16:17

i Iz 46:10
2Pt 3:10

j Joz 11:6
Ps 46:9

k Hi 34:11
Iz 14:2
Mt 7:2
Obj 18:6

l Eze 38:2

m Eze 39:15

szpalta 2

a Pwt 21:23

b Eze 28:22
Eze 38:16

c Eze 39:11

d Eze 39:12

e Jer 12:9
Sof 1:7

f Iz 34:6
Jer 46:10
Eze 32:4
Obj 19:17

g Obj 19:18

h Eze 29:5

i Jer 51:40

j Iz 34:7
Jer 50:27

k Pwt 32:14
Ps 22:12
Am 4:1

l Obj 19:21

m Ps 76:6
Eze 38:4
Ag 2:22
Obj 19:18

sąd, którego dokonałem,[a] i moją rękę, którą położyłem pośród nich.[b] **22** A ci, którzy są z domu Izraela, będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa, ich Bóg, począwszy od tego dnia i dalej.[c] **23** I narody będą musiały poznać, że oni, dom Izraela, poszli na wygnanie za swe przewinienie,[d] gdyż postępowali wobec mnie niewiernie, tak iż zakryłem przed nimi swe oblicze[e] i wydałem ich w rękę ich wrogów, i oni wszyscy padali od miecza.[f] **24** Postąpiłem z nimi według ich nieczystości oraz według ich występków[g] i zakrywałem przed nimi swe oblicze'.

25 „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚A teraz przyprowadzę z powrotem jeńców z Jakuba[h] i zmiłuję się nad całym domem Izraela;[i] i okażę wyłączne oddanie dla mego świętego imienia.[j] **26** I będą już mieli za sobą znoszenie swego upokorzenia[k] oraz całej swej niewierności, której się dopuszczali wobec mnie,[l] gdy będą bezpiecznie mieszkać na swej ziemi,[m] a nikt nie będzie ich przyprawiał o drżenie.[n] **27** Gdy przyprowadzę ich z powrotem spośród ludów i zbiorę ich z krajów ich nieprzyjaciół,[o] wówczas uświęcę się też wśród nich na oczach wielu narodów'.[p]

28 „‚I będą musieli poznać, że ja jestem Jehowa, ich Bóg, gdy ześlę ich na wygnanie do narodów, a także zbiorę ich na ich ziemi,[q] tak iż nikogo z nich już tam nie pozostawię.[r] **29** I już nie będę przed nimi zakrywał swego oblicza,[s] gdyż wyleję mego ducha na dom Izraela't — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".

ROZDZ. 39

a Wj 14:4 Iz 37:20 Eze 36:23 Eze 38:16 Mal 1:11
b Wj 7:4 Wj 8:19 1Sm 5:7 1Sm 6:9
c Ps 9:16 Jer 24:7
d 2Kn 7:22 Jer 22:9
e Pwt 31:18 Ps 30:7 Iz 59:2
f Kpł 26:25 Pwt 32:30 Ps 106:41
g Kpł 26:24 Eze 36:19
h Jer 30:3 Eze 34:13
i Jer 31:1 Oz 1:11 Za 1:16
j Wj 34:14 Eze 36:21
k Dn 9:16
l Ps 99:8
m Kpł 26:5
n Jer 23:6
o Jer 30:10 Jer 46:27 Eze 28:25 Am 9:14 Sof 3:20
p Iz 5:16 Ezc 36:23 Eze 38:16
q Eze 34:30
r Pwt 30:4
s Iz 45:17 Iz 54:8 Jer 29:14
t Iz 32:15 Jl 2:28 Za 12:10

szpalta 2

ROZDZ. 40

a 2Kl 24:15
b 2Kl 25:9 2Kn 36:19 Eze 33:21
c Eze 1:3
d Eze 8:3
e Iz 2:2 Mi 4:1
f Obj 21:10
g Eze 1:7 Dn 10:6
h Ps 78:55 Eze 47:3 Za 2:1 Obj 11:1 Obj 21:15
i Eze 44:5
j Jer 26:2 Eze 43:10 Dz 20:27

40 W dwudziestym piątym roku naszego wygnania,[a] na początku roku, w dziesiątym dniu miesiąca, w czternastym roku po zdobyciu miasta,[b] tego samego dnia spoczęła na mnie ręka Jehowy,[c] tak iż zaprowadził mnie na to miejsce.[d] **2** W wizjach Bożych zaprowadził mnie do ziemi izraelskiej i w końcu postawił mnie na bardzo wysokiej górze,[e] na której po stronie południowej było coś jakby zbudowane miasto.[f]

3 I zaprowadził mnie tam, a oto był tam jakiś mąż. Swym wyglądem przypominał wygląd miedzi,[g] a w ręce miał lniany sznur oraz trzcinę mierniczą[h] i stał w bramie. **4** I mąż ten przemówił do mnie: „Synu człowieczy,[i] zobacz na własne oczy i usłysz na własne uszy, i rozważ w swym sercu wszystko, co ci pokazuję, gdyż po to zostałeś tu przyprowadzony, bym ci to pokazał. Powiedz domowi Izraela o wszystkim, co widzisz".[j]

5 I oto na zewnątrz domu wszędzie wokoło był mur. A w ręce tego męża była trzcina miernicza długa na sześć łokci, licząc po łokciu i szerokości dłoni. I zaczął mierzyć szerokość tego, co było zbudowane: jedna trzcina; a wysokość: jedna trzcina.

6 Potem przyszedł do bramy zwróconej przednią stroną ku wschodowi[k] i wszedł na górę po schodach. I zaczął mierzyć próg bramy:[l] jedna trzcina szerokości, a drugi próg: jedna trzcina szerokości. **7** Wartownia zaś miała jedną trzcinę długości oraz jedną trzcinę szerokości, a między wartowniami[m] było pięć łokci; a próg bramy

k Eze 40:10; Eze 43:1; **l** Eze 46:2; **m** 1Kn 9:26.

przy portyku bramy w stronę wnętrza: jedna trzcina.

8 I zmierzył portyk bramy w stronę wnętrza: jedna trzcina.[a] **9** Zmierzył zatem portyk bramy: osiem łokci; a jego pilastry: dwa łokcie; a portyk bramy prowadził do wnętrza.

10 A wartownie bramy zwróconej na wschód: trzy z jednej strony i trzy z drugiej strony. Wszystkie trzy miały takie same wymiary, a pilastry miały takie same wymiary z jednej strony i z drugiej strony.

11 Potem zmierzył szerokość wejścia do bramy: dziesięć łokci; długość bramy: trzynaście łokci.

12 A ogrodzony pas przed wartowniami miał jeden łokieć i po obu stronach był ogrodzony pas na jeden łokieć. A wartownia miała sześć łokci z jednej strony i sześć łokci z drugiej strony.

13 Następnie zmierzył bramę od dachu jednej wartowni do dachu drugiej: szerokość dwudziestu pięciu łokci;[b] wejście było naprzeciw wejścia. **14** Potem wyliczył pilastry na sześćdziesiąt łokci aż do pilastrów dziedzińca w bramach dookoła. **15** A od przedniej strony bramy wejściowej do przedniej strony portyku bramy wewnętrznej było pięćdziesiąt łokci.

16 I były okna ze zwężającymi się ramami[c] do wartowni oraz do ich pilastrów ku wnętrzu bramy, dookoła, i tak było w sieniach. Okna zaś były dookoła ku wnętrzu, a na pilastrach były wizerunki palmy.[d]

17 Następnie wprowadził mnie na dziedziniec zewnętrzny, a oto były tam jadalnie,[e] jak również posadzka położona na dziedzińcu dookoła. Na tej posadzce było trzydzieści jadalni.[a] **18** A posadzka z boku bram była dokładnie tak długa, jak bramy – posadzka dolna.

19 I zmierzył szerokość od przedniej strony bramy dolnej do przedniej strony dziedzińca wewnętrznego. Na zewnątrz było sto łokci ku wschodowi i północy.

20 A dziedziniec zewnętrzny miał bramę, której przednia strona była zwrócona na północ. Zmierzył jej długość i szerokość. **21** I miała trzy wartownie z jednej strony i trzy z drugiej strony. A jej pilastry i jej portyk były według wymiarów pierwszej bramy. Jej długość wynosiła pięćdziesiąt łokci, szerokość zaś – dwadzieścia pięć łokci. **22** A jej okna i portyk, i wizerunki palmy[b] miały takie same wymiary, jak te w bramie, której przednia strona jest zwrócona na wschód. Można było do niej wejść po siedmiu stopniach, a jej portyk był z ich przedniej strony.

23 A brama dziedzińca wewnętrznego była naprzeciw bramy wychodzącej na północ; jedna też na wschód. I zmierzył od bramy do bramy: sto łokci.

24 I potem poprowadził mnie na południe, a oto była tam brama wiodąca na południe;[c] i zmierzył jej pilastry oraz jej portyk, mające takie same wymiary, jak te. **25** I ona, i jej portyk miały dookoła okna, podobne do tych okien. Długość wynosiła pięćdziesiąt łokci, a szerokość – dwadzieścia pięć łokci. **26** I można było do niej wejść po siedmiu stopniach,[d] a jej portyk był naprzeciw nich. Miała też wizerunki palmy – jeden z jednej strony, a drugi z drugiej strony, na jej pilastrach.

ROZDZ. 40
a Eze 40:5
b Eze 40:21
c 1Kl 6:4
Eze 41:26
d 1Kl 6:35
e 1Kn 28:12
szpalta 2
a Eze 45:5
b Eze 41:20
Eze 41:26
c Eze 46:9
d Eze 40:22

27 A dziedziniec wewnętrzny miał bramę wiodącą na południe. I zmierzył od bramy do bramy na południe: sto łokci. **28** A potem wprowadził mnie przez bramę południową na dziedziniec wewnętrzny. I zmierzył bramę południową, która miała takie same wymiary, jak te. **29** A jej wartownie i pilastry oraz portyk miały takie same wymiary, jak te. I ona oraz jej portyk miały dookoła okna. Długość wynosiła pięćdziesiąt łokci, a szerokość – dwadzieścia pięć łokci.[a] **30** I dookoła były sienie; długość wynosiła dwadzieścia pięć łokci, a szerokość – pięć łokci. **31** I jej portyk wiódł na dziedziniec zewnętrzny, na jej pilastrach zaś były wizerunki palmy,[b] a podejście do niej miało osiem stopni.[c]

32 I potem wprowadził mnie na dziedziniec wewnętrzny drogą wschodnią, i zmierzył wymiary bramy, mającej takie same wymiary, jak te. **33** A jej wartownie oraz pilastry i portyk miały takie same wymiary, jak te, a ona i jej portyk miały dookoła okna. Długość wynosiła pięćdziesiąt łokci, a szerokość dwadzieścia pięć łokci. **34** I jej portyk prowadził na dziedziniec zewnętrzny, a na jej pilastrach były wizerunki palmy z jednej i z drugiej strony. A podejście do niej miało osiem stopni.

35 I zaprowadził mnie do bramy północnej,[d] i zmierzył – wymiary były takie same, jak tamte[e] – **36** jej wartownie, pilastry oraz portyk. I dookoła miała okna. Długość wynosiła pięćdziesiąt łokci, a szerokość – dwadzieścia pięć łokci. **37** I jej pilastry były od strony dziedzińca zewnętrznego, a na jej pilastrach były wizerunki palmy z jednej i z drugiej strony.[a] A podejście do niej miało osiem stopni.

38 A przy pilastrach bram była jadalnia z wejściem do niej. Tam opłukiwano całopalenia.[b]

39 A w portyku bramy były z jednej strony dwa stoły i z drugiej strony dwa stoły do zarzynania na nich całopalenia[c] oraz daru ofiarnego za grzech[d] i daru ofiarnego za przewinienie.[e] **40** A po zewnętrznej stronie, tam, gdzie się wchodzi do wejścia bramy północnej, były dwa stoły. I po drugiej stronie, która należy do portyku bramy, były dwa stoły. **41** Były cztery stoły tutaj i cztery stoły tam, przy bramie – osiem stołów, na których zarzynano. **42** I te cztery stoły do ofiary całopalnej były z kamienia ciosanego. Długość wynosiła jeden i pół łokcia i szerokość jeden i pół łokcia, a wysokość jeden łokieć. Na nich kładziono sprzęt, którym zarzynano całopalenie i ofiarę. **43** A półki do stawiania przedmiotów, wokoło przytwierdzone od środka, miały szerokość jednej dłoni; a na stołach kładziono mięso daru ofiarnego.[f]

44 A na zewnątrz bramy wewnętrznej, na dziedzińcu wewnętrznym, który jest po stronie bramy północnej, znajdowały się jadalnie śpiewaków.[g] A ich przednia strona była zwrócona na południe. Jedna była od strony bramy wschodniej. Przednia strona była zwrócona na północ.

45 I rzekł do mnie: „Ta oto jadalnia, której przednia strona wychodzi na południe, jest dla

ROZDZ. 40

a Eze 40:21

b Eze 40:16

c Eze 40:34
Eze 40:37

d Eze 44:4

e Eze 40:32

szpalta 2

a Eze 40:31

b Kpł 8:21

c Kpł 1:3
Eze 43:18

d Kpł 4:3

e Kpł 5:6
Kpł 7:1
Eze 42:13
Eze 44:29

f Kpł 1:6
Kpł 8:20

g 1Kn 6:31
Ef 5:19
Kol 3:16

kapłanów spełniających obowiązek związany z tym domem.[a] **46** A jadalnia, której przednia strona wychodzi na północ, jest dla kapłanów spełniających obowiązek związany z ołtarzem.[b] Są oni synami Cadoka,[c] którzy spośród synów Lewiego przystępują do Jehowy, by mu usługiwać".[d]

47 I zmierzył dziedziniec wewnętrzny. Długość wynosiła sto łokci i szerokość sto łokci; był to kwadrat. A ołtarz znajdował się przed domem.

48 I wprowadził mnie do portyku domu,[e] i zmierzył pilaster portyku: pięć łokci z jednej strony i pięć łokci z drugiej strony. A szerokość bramy wynosiła trzy łokcie z jednej strony i trzy łokcie z drugiej strony.

49 Portyk miał dwadzieścia łokci długości i jedenaście łokci szerokości. A wchodziło się do niego po stopniach. I były tam filary przy bocznych słupach — jeden z jednej strony i jeden z drugiej strony.[f]

41 I wprowadził mnie do świątyni, i zmierzył pilastry — sześć łokci szerokości z jednej strony i sześć łokci szerokości z drugiej strony, szerokość pilastra. **2** A szerokość wejścia wynosiła dziesięć łokci, boki wejścia zaś miały pięć łokci z jednej strony i pięć łokci z drugiej strony. I zmierzył jego długość: czterdzieści łokci; a szerokość: dwadzieścia łokci.

3 I wszedł do środka, i zmierzył pilaster wejścia: dwa łokcie; a wejście: sześć łokci; szerokość zaś wejścia wynosiła siedem łokci. **4** I zmierzył jego długość: dwadzieścia łokci; a jego szerokość: dwadzieścia łokci[g] — przed świątynią. Potem rzekł do mnie: „Jest to Miejsce Najświętsze".[a]

5 I zmierzył ścianę domu: sześć łokci. Szerokość zaś bocznej izby wynosiła cztery łokcie, dookoła; było tak wokół domu, dookoła.[b] **6** A boczne izby były boczną izbą nad boczną izbą — trzy kondygnacje, i tak trzydzieści razy; wchodziły w ścianę należącą do domu, mianowicie boczne izby dookoła, żeby były umocowane, natomiast nie były umocowane w ścianie domu.[c] **7** I było tam rozszerzenie i podejście coraz wyżej w górę do bocznych izb, bo kręte przejście domu biegło coraz wyżej w górę dookoła domu.[d] Dlatego dom rozszerzał się ku górze i z najniższej kondygnacji można było iść do góry na najwyższą kondygnację[e] przez kondygnację środkową.

8 I widziałem, że dookoła domu było wysokie podwyższenie. A jeśli chodzi o fundamenty bocznych izb, do miejsca spojenia była jedna pełna trzcina długości sześciu łokci.[f] **9** Szerokość zewnętrzna ściany należącej do bocznej izby wynosiła pięć łokci. I była wolna przestrzeń, pozostawiona przy budowie bocznych izb, które należały do domu.

10 A dookoła między jadalniami[g] szerokość wynosiła dwadzieścia łokci ze wszystkich stron domu. **11** A wejście bocznej izby wiodło na wolną przestrzeń, którą pozostawiono; jedno wejście wychodziło na północ, a jedno wejście na południe; a szerokość pasa wolnej przestrzeni, którą pozostawiono, wynosiła dookoła pięć łokci.

12 Budowla zaś, która znajdowała się przed oddzielonym

ROZDZ. 40
a Kpł 8:35 Lb 3:7 Lb 3:32 1Kn 9:23 2Kn 13:11 Ps 134:1
b Kpł 6:12 Lb 18:5
c 1Kl 2:35 Ezc 43:19
d Lb 16:40 Ezc 44:15
e 1Kl 6:3 2Kn 3:4
f 1Kl 7:21 Jer 52:17 Obj 3:12

ROZDZ. 41
g 1Kl 6:20 2Kn 3:8

szpalta 2
a Wj 26:33
b 1Kl 6:5
c 1Kl 6:6 1Kl 6:10
d 1Kl 6:8
e Eze 42:5
f Eze 40:5
g 1Kn 28:12

terenem i której bok był zwrócony ku zachodowi, miała szerokość siedemdziesięciu łokci. A ściana budowli miała wszędzie dookoła szerokość pięciu łokci; a jej długość wynosiła dziewięćdziesiąt łokci.

13 I zmierzył dom: sto łokci długości; i oddzielony teren oraz budowlę, jak również jej ściany: sto łokci długości. **14** A szerokość przedniej strony domu oraz oddzielonego terenu ku wschodowi wynosiła sto łokci.

15 I zmierzył długość budowli przed oddzielonym terenem, który był za nią, oraz jej galerie z jednej i z drugiej strony: sto łokci.

Również świątynię i miejsce wewnętrzne[a] oraz portyki dziedzińca; **16** progi, jak również okna ze zwężającymi się ramami,[b] a dookoła trzech z nich były galerie. Przed progiem była drewniana boazeria dookoła,[c] jak również od podłogi do okien; a okna były zakryte. **17** Aż do miejsca nad wejściem i aż do domu wewnętrznego oraz na zewnątrz, jak również na całej ścianie dookoła, w domu wewnętrznym i na zewnątrz, były pomiary, **18** wyrzeźbione cheruby[d] i wizerunki palmy,[e] z wizerunkiem palmy między cherubem a cherubem, cherub zaś miał dwa oblicza.[f] **19** Oblicze człowieka było zwrócone ku wizerunkowi palmy z jednej strony, oblicze zaś młodego grzywiastego lwa było zwrócone ku wizerunkowi palmy z drugiej strony;[g] były wyrzeźbione dookoła na całym domu. **20** Od podłogi aż do miejsca nad wejściem były na ścianie świątyni wyrzeźbione cheruby oraz wizerunki palmy.

ROZDZ. 41

a 2Kn 3:8 Eze 41:4

b 1Kl 6:4

c 1Kl 6:15 2Kn 3:5

d 1Kl 6:29 1Kl 7:36 2Kn 3:7

e Eze 40:16

f Eze 10:14

g Eze 1:10 Obj 4:7

szpalta 2

a 1Kl 6:33

b Wj 30:1 1Kl 7:48 2Kn 4:19 Obj 8:3

c Eze 44:16 Mal 1:7

d 1Kl 6:32 2Kn 4:22

e Eze 41:18

f Eze 40:16

ROZDZ. 42

g Eze 40:2 Eze 41:1

h Eze 40:20 Obj 11:2

i Eze 42:13

j Eze 41:12 Eze 41:15

k Eze 41:10

l 2Kn 7:3 Eze 40:18

m Eze 41:16

n Eze 42:11

21 A jeśli chodzi o świątynię, odrzwia były czworokątne;[a] a przed miejscem świętym było coś, czego wygląd przypominał następujący wygląd: **22** ołtarz drewniany był wysoki na trzy łokcie, a długi na dwa łokcie, miał też podpory narożne.[b] A jego dłuższy bok i ściany były z drewna. I rzekł do mnie: „Oto stół, który się znajduje przed Jehową”.[c]

23 A świątynia oraz miejsce święte miały dwoje drzwi.[d] **24** A na drzwi składały się dwa skrzydła drzwiowe — oba były obrotowe. Jedne drzwi miały dwa skrzydła i drugie miały dwa skrzydła. **25** I na nich, na drzwiach świątyni, były wykonane cheruby oraz wizerunki palmy,[e] podobne do tych, które wykonano na ściany, a na zewnątrz, nad przednią stroną portyku, znajdował się drewniany baldachim. **26** A z jednej i z drugiej strony wzdłuż boków portyku oraz bocznych izb domu i baldachimów były okna ze zwężającymi się ramami,[f] jak również wizerunki palmy.

42 I wyprowadził[g] mnie na dziedziniec zewnętrzny drogą wiodącą na północ.[h] I zaprowadził mnie do bloku jadalń,[i] który był przed oddzielonym terenem[j] i przed budowlą po stronie północnej. **2** Przed dłuższym bokiem liczącym sto łokci było wejście północne, a szerokość wynosiła pięćdziesiąt łokci. **3** Naprzeciw dwudziestu łokci dziedzińca wewnętrznego[k] i naprzeciw posadzki[l] dziedzińca zewnętrznego była galeria,[m] na wprost galerii na trzech kondygnacjach. **4** Przed jadalniami zaś był szeroki na dziesięć łokci chodnik do wnętrza[n] — droga na jeden łokieć — a ich wejścia wiodły na północ. **5** A co

do jadalni, najwyższe z nich były krótsze, bo galerie zajęły część ich miejsca, więcej niż tym najniższym i środkowym, w tej budowli. **6** Były bowiem na trzech kondygnacjach[a] i nie miały filarów na wzór filarów dziedzińca. Dlatego z podłogi zabrano więcej miejsca niż tym najniższym oraz środkowym.

7 A kamienny mur na zewnątrz był tuż przy jadalniach wychodzących na dziedziniec zewnętrzny przed innymi jadalniami. Jego długość wynosiła pięćdziesiąt łokci. **8** Bo długość jadalni, które wychodziły na dziedziniec zewnętrzny, wynosiła pięćdziesiąt łokci, a oto przed świątynią wynosiła ona sto łokci. **9** A spod tych jadalni było dojście od wschodu, gdy się do nich wchodzi od strony dziedzińca zewnętrznego.

10 Na szerokości kamiennego muru dziedzińca od wschodu, przed oddzielonym terenem[b] oraz przed budowlą, znajdowały się jadalnie.[c] **11** I była przed nimi droga przypominająca z wyglądu tę do jadalni, które były od północy,[d] taka była ich długość i taka była ich szerokość; i wszystkie ich wyjścia były takie same, i takie same ich plany, i takie same ich wejścia. **12** I takie jak wejścia do jadalni, które były od strony południowej, było wejście u wlotu drogi – drogi przed przeciwległym murem kamiennym od wschodu – gdy się do nich wchodzi.[e]

13 I jeszcze rzekł do mnie: „Jadalnie północne i jadalnie południowe, znajdujące się przed oddzielonym terenem,[f] są jadalniami świętymi, w których kapłani zbliżający się[g] do Jehowy spożywają rzeczy najświętsze.[a] Składają tam rzeczy najświętsze oraz ofiarę zbożową i dar ofiarny za grzech, jak również dar ofiarny za przewinienie, bo miejsce to jest święte.[b] **14** Gdy oni, kapłani, wejdą, nie będą wychodzić z miejsca świętego na dziedziniec zewnętrzny, lecz złożą tam swe szaty, w których zazwyczaj usługują,[c] są one bowiem święte. Przywdzieją inne szaty[d] i przystąpią do tego, co ma związek z ludem".

15 I zakończył pomiary domu wewnętrznego, i wyprowadził mnie drogą przez bramę, której przednia strona wychodziła na wschód,[e] i zmierzył ją ze wszystkich stron.

16 Zmierzył stronę wschodnią za pomocą trzciny mierniczej. Miała ona na całej długości pięćset trzcin według trzciny mierniczej.[f]

17 Zmierzył stronę północną: na całej długości pięćset trzcin według trzciny mierniczej.

18 Zmierzył stronę południową: pięćset trzcin według trzciny mierniczej.

19 Przeszedł na stronę zachodnią. Odmierzył pięćset trzcin według trzciny mierniczej.

20 Zmierzył to z czterech stron. Miało dookoła mur[g] o długości pięciuset trzcin oraz szerokości pięciuset trzcin,[h] żeby oddzielić to, co święte, od tego, co nie jest święte.[i]

43 Potem poprowadził mnie do bramy, tej bramy, która jest zwrócona na wschód.[j] **2** I oto chwała[k] Boga Izraelskiego przybywała od strony wschodniej,[l] a jego głos był niczym odgłos ogromnych wód;[m] i ziemia zajaśniała od jego

ROZDZ. 42
a 1Kl 6:8 Eze 41:6
b Eze 41:12
c Eze 42:1
d Eze 42:4
e Eze 42:9
f Eze 42:1
g Lb 16:5 Pwt 21:5 Eze 40:46

szpalta 2
a Kpł 6:16 Kpł 7:6 Kpł 10:13 Kpł 24:9 Lb 18:10
b Kpł 2:3 Lb 18:9 Neh 13:5
c Wj 28:40 Wj 29:8 Kpł 8:13 Eze 44:19
d Iz 61:10
e Eze 40:6
f Eze 40:5
g Eze 40:5
h Eze 45:2
i Kpł 10:10 Eze 22:26 Eze 44:23 2Ko 6:17 Obj 21:27

ROZDZ. 43
j Eze 10:19 Eze 40:6 Eze 42:15 Eze 44:1
k Iz 6:3 Eze 3:23 Eze 9:3
l Eze 11:23
m Ps 29:3 Eze 1:24 Jn 12:29

chwały.[a] **3** A z wyglądu było to podobne do wizji, którą kiedyś widziałem,[b] wizji, którą zobaczyłem, gdy przyszedłem obrócić miasto w ruinę;[c] i były tam zjawiska podobne do zjawiska, które ujrzałem nad rzeką Kebar[d] — i upadłem na twarz.

4 A chwała[e] Jehowy weszła do Domu drogą przez bramę, której przednia strona wychodziła na wschód.[f] **5** I jakiś duch podniósł mnie[g] i wprowadził na dziedziniec wewnętrzny, a oto Dom był napełniony chwałą Jehowy.[h] **6** I usłyszałem, jak ktoś do mnie mówi z Domu,[i] i mąż ten stanął obok mnie.[j] **7** A On jeszcze rzekł do mnie:

„Synu człowieczy, oto miejsce mego tronu[k] oraz miejsce spodów moich stóp,[l] gdzie będę przebywał pośród synów Izraela po czas niezmierzony;[m] a oni, dom Izraela, już więcej nie będą kalać mego świętego imienia[n] — ani oni, ani ich królowie[o] — swoją rozpustą oraz zwłokami[p] swych królów po ich śmierci, **8** tym, że kładą swój próg z moim progiem, a swe odrzwia obok moich odrzwi i mur między mną a sobą.[q] I skalali moje święte imię swymi obrzydliwościami, których się dopuszczali,[r] tak iż wytracałem ich w swym gniewie.[s] **9** Niech teraz zabiorą ode mnie daleko swą rozpustę[t] oraz zwłoki swych królów,[u] a przebywać będę pośród nich po czas niezmierzony.[v]

10 „A ty, synu człowieczy, powiedz domowi Izraela o tym Domu,[w] żeby się czuli upokorzeni z powodu swoich przewinień,[x] i niech zmierzą ten wzorzec. **11** A jeśli poczują się upokorzeni z powodu wszystkiego, czego się dopuścili, to zapoznaj ich z projektem Domu[a] oraz jego układem, jego wyjściami i wejściami, jak również ze wszystkimi jego projektami i wszystkimi jego opisami oraz wszystkimi jego projektami i wszystkimi jego prawami i napisz to przed ich oczami, by obejrzeli i urzeczywistnili cały jego projekt oraz wszystkie jego opisy.[b] **12** To jest prawo dotyczące Domu. Na szczycie góry cały jego obszar dookoła jest szczególną świętością.[c] Oto prawo dotyczące Domu.

13 „A to są wymiary ołtarza w łokciach,[d] przy czym łokieć jest równy łokciowi i szerokości dłoni.[e] A jego spód wynosi łokieć. I szerokość wynosi łokieć. A obramowanie na jego krawędzi dookoła ma jedną piędź. I to jest podstawa ołtarza. **14** A od spodu na podłodze do niższego okalającego gzymsu są dwa łokcie, szerokość zaś wynosi jeden łokieć. A od małego okalającego gzymsu do dużego okalającego gzymsu są cztery łokcie, szerokość zaś wynosi jeden łokieć. **15** I palenisko ołtarza ma cztery łokcie, a z paleniska ołtarza wznoszą się w górę cztery rogi.[f] **16** A palenisko ołtarza jest długie na dwanaście łokci i szerokie na dwanaście łokci,[g] czworokątne z czterech stron.[h] **17** A okalający gzyms jest długi na czternaście łokci, szeroki na czternaście łokci — z czterech stron; a okalające go obramowanie ma pół łokcia, jego spód zaś dookoła ma jeden łokieć.

„A jego stopnie są zwrócone na wschód”.

18 I powiedział do mnie: „Synu człowieczy, tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚To są ustawy dotyczące ołtarza na dzień,

ROZDZ. 43

a Iz 60:1 Eze 10:4 Hab 2:14 Obj 21:23
b Eze 1:4
c Jer 1:10
d Eze 1:3 Eze 3:23
e Eze 10:19
f Eze 44:2
g Eze 3:12 Eze 8:3 Eze 11:24
h Wj 40:34 1Kl 8:10 2Kn 5:14 Iz 6:3 Eze 44:4
i Obj 16:1
j Eze 40:3
k Ps 47:8 Iz 6:1 Jer 3:17 Eze 1:26
l 1Kn 28:2 Ps 99:5
m Wj 29:45 Ps 68:16 Ps 132:14 Jl 3:17 2Ko 6:16
n Eze 39:7 Oz 14:8 Za 13:2
o 1Kl 11:7 2Kl 21:2 2Kn 33:7
p Jer 16:18
q 2Kl 16:14 Eze 8:3
r Am 2:7
s Dn 9:12
t Oz 2:2
u Eze 37:23
v Eze 37:26 2Ko 6:16
w Eze 40:4
x Eze 16:63 Rz 6:21

szpalta 2

a Eze 44:5 Heb 8:5
b Eze 11:20 Eze 36:27 Jn 13:17
c Ps 93:5 Eze 40:2 Eze 42:20
d Wj 27:1 2Kn 4:1
e Eze 40:5
f Wj 27:2 Obj 9:13
g 2Kn 4:1
h Wj 38:1

w którym zostanie wykonany, żeby można było składać na nim całopalenia[a] oraz skrapiać go krwią'.[b]

19 „‚A kapłanom lewickim,[c] którzy są potomkami Cadoka,[d] tym, którzy się do mnie zbliżają[e] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — aby mi usługiwać, daj młodego byka, syna stada, jako dar ofiarny za grzech.[f] **20** I weź trochę jego krwi, i posmaruj nią owe cztery rogi oraz cztery narożniki okalającego gzymsu i obramowanie dookoła, i oczyść go z grzechu[g] oraz dokonaj przebłagania za niego.[h] **21** I weź młodego byka, dar ofiarny za grzech, i niech zostanie spalony w wyznaczonym miejscu Domu, na zewnątrz sanktuarium.[i] **22** A na drugi dzień przyprowadzisz zdrowego samca kóz jako dar ofiarny za grzech; i niech oczyszczą z grzechu ołtarz, tak jak go oczyścili z grzechu młodym bykiem'.

23 „‚Gdy zakończysz oczyszczanie z grzechu, przyprowadzisz zdrowego młodego byka, syna stada, oraz zdrowego barana z trzody. **24** I przyprowadź je przed Jehowę, a kapłani niech posypią je solą i niech złożą je[j] w ofierze jako całopalenie dla Jehowy. **25** Przez siedem dni będziesz składał kozła jako dar ofiarny za grzech na dany dzień;[k] i będą składać młodego byka, syna stada, oraz barana z trzody — doskonałe. **26** Przez siedem dni będą dokonywać przebłagania[l] za ołtarz; i oczyszczą go, i oddadzą do użytku **27** I dopełnią dni. A ósmego dnia[m] i później kapłani składać będą na ołtarzu wasze całopalenia oraz wasze ofiary współuczestnictwa, a ja znajdę w was upodobanie'[a] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy".

44 I poprowadził mnie z powrotem drogą przez bramę sanktuarium, tę na zewnątrz, zwróconą na wschód,[b] a była ona zamknięta.[c] **2** Wówczas Jehowa rzekł do mnie: „Jeśli chodzi o tę bramę, pozostanie zamknięta. Nie będzie otwierana i żaden człowiek przez nią nie wejdzie, bo Jehowa, Bóg Izraela,[d] wszedł przez nią, i ma pozostać zamknięta. **3** Jednakże naczelnik[e] — jako naczelnik będzie w niej siedział, by jeść chleb przed obliczem Jehowy.[f] Będzie wchodził drogą przez sień bramy i drogą przez nią będzie wychodził".[g]

4 I przyprowadził mnie drogą przez bramę północną przed Dom, żebym widział, a oto chwała Jehowy napełniła dom Jehowy.[h] I upadłem na twarz.[i] **5** Wtedy Jehowa rzekł do mnie: „Synu człowieczy, skieruj swe serce[j] i zobacz na własne oczy oraz usłysz na własne uszy wszystko, o czym z tobą mówię o wszystkich ustawach domu Jehowy oraz o wszystkich jego prawach, i skieruj swe serce na wejście Domu z wszystkimi wyjściami z sanktuarium. **6** I przemów do Buntowniczości,[k] do domu Izraela: ‚Oto, co rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Dość tego, z powodu wszystkich waszych obrzydliwości, domu Izraela,[l] **7** gdy wprowadzacie cudzoziemców nie obrzezanych na sercu i nie obrzezanych na ciele,[m] aby się znaleźli w moim sanktuarium, by je bezcześcić — mój dom; gdy wy przedkładacie mój chleb,[n]

ROZDZ. 43
a Wj 40:29
b Kpł 1:5 Kpł 8:19 Eze 45:19
c Iz 61:6 Jer 33:18 1Pt 2:5
d Eze 40:46 Eze 44:15 Eze 48:11
e Lb 16:40
f Wj 29:10 Kpł 8:14 Heb 7:27
g Wj 29:36 Kpł 4:26
h Kpł 8:15 Kpł 16:19 Heb 9:23
i Wj 29:14 Kpł 8:17 Heb 13:11
j Kpł 2:13
k Wj 29:35
l Kpł 8:34
m Kpł 9:1

szpalta 2
a Hi 42:8 Eze 20:40 Rz 12:1 1Pt 2:5

ROZDZ. 44
b Eze 43:1
c Eze 46:1
d Wj 24:10 Eze 43:2
e Ps 45:16 Iz 32:1
f Rdz 31:54 Pwt 12:7 1Ko 10:18
g Eze 40:9 Eze 46:2
h Iz 6:3 Eze 3:23 Eze 10:4
i Rdz 17:3 Eze 1:28
j Pwt 32:46 2Kn 11:16 Prz 24:32 Eze 40:4
k Pwt 31:27 Iz 1:20 Iz 30:9 Eze 2:5
l Eze 45:9 1Pt 4:3
m Kpł 22:25 Dz 21:28
n Kpł 21:6 Mal 1:7

tłuszcz[a] i krew,[b] podczas gdy oni stale łamią moje przymierze z powodu wszystkich waszych obrzydliwości.[c] **8** Ani nie zważaliście na obowiązek związany z moimi świętościami,[d] ani nie wyznaczaliście za siebie innych, żeby byli stróżami tego, do czego zobowiązuję, w moim sanktuarium"'.[e]

9 „‚Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Żaden cudzoziemiec nie obrzezany na sercu i nie obrzezany na ciele nie może wejść do mego sanktuarium, to znaczy żaden cudzoziemiec, który jest wśród synów Izraela"'.[f]

10 „‚Lecz co się tyczy Lewitów, którzy daleko odeszli ode mnie,[g] gdy Izrael, który oddalił się ode mnie, odszedł za swymi gnojowymi bożkami, ci też poniosą swe przewinienie.[h] **11** A w moim sanktuarium zostaną usługującymi na stanowiskach nadzoru nad bramami Domu oraz usługującymi w Domu.[i] To oni będą zarzynać całopalenie oraz ofiarę za lud[j] i to oni będą stać przed nimi, aby im usługiwać.[k] **12** Ponieważ im usługiwali przed ich gnojowymi bożkami[l] i stali się dla domu Izraela powodem upadku, przyczyną przewinienia,[m] dlatego podniosłem rękę przeciwko nim[n] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy — i poniosą swoje przewinienie. **13** I nie zbliżą się do mnie, żeby dla mnie pełnić służbę kapłańską albo żeby zbliżyć się do którejś z moich rzeczy świętych, do rzeczy najświętszych,[o] i poniosą swe upokorzenie oraz swe obrzydliwości, których się dopuścili.[p] **14** A ja uczynię ich stróżami obowiązku względem Domu, jeśli chodzi o całą związaną z nim służbę oraz wszystko, co należy w nim robić'.[a]

15 „‚A kapłani lewiccy,[b] synowie Cadoka,[c] którzy dbali o powinność wobec mego sanktuarium, gdy synowie Izraela odeszli ode mnie,[d] oni to przybliżą się do mnie, by mi usługiwać, i stać będą przede mną,[e] żeby składać mi tłuszcz[f] oraz krew'[g] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy. **16** ‚To oni będą wchodzić do mego sanktuarium[h] i oni będą się przybliżać do mego stołu, aby mi usługiwać,[i] i dbać będą o powinność wobec mnie.[j]

17 „‚A gdy będą wchodzić do bram dziedzińca wewnętrznego, niech noszą lniane szaty, a niech nie mają na sobie żadnej wełny, gdy usługują w bramach dziedzińca wewnętrznego i w środku.[k] **18** Na głowie winni mieć lniane nakrycie głowy,[l] a na biodrach niech mają lnianą bieliznę.[m] Niech się nie przepasują czymś, co wywołuje pot. **19** A gdy wychodzą na dziedziniec zewnętrzny, na dziedziniec zewnętrzny do ludu, niech zdejmą swe szaty, w których usługiwali,[n] i niech je złożą w świętych jadalniach,[o] a niech się przyobleką w inne szaty, żeby swymi szatami nie uświęcać ludu.[p] **20** I nie mają golić swej głowy,[q] a włosów na głowie nie mają nosić rozpuszczonych. Koniecznie mają sobie przystrzygać włosy na głowie.[r] **21** I żaden z kapłanów nie ma pić wina, gdy przychodzą na dziedziniec wewnętrzny.[s] **22** Nie mają też brać sobie za żonę żadnej wdowy ani rozwiedzionej,[t] lecz mogą sobie brać dziewice z potomstwa domu Izraela[u] albo wdowę, która jest wdową po kapłanie'.

ROZDZ. 44

a Kpł 3:16
b Kpł 17:11
c Kpł 26:15 Pwt 31:16 Jer 11:10 Heb 8:9
d Kpł 22:2 Lb 18:3 Dz 7:53
e 1Kn 23:32
f Ps 50:16 Jl 3:17 Za 14:21
g 2Kl 23:8 2Kn 29:5 Neh 9:34 Jer 23:11 Eze 8:12
h Eze 48:11
i 1Kn 26:1
j 2Kn 29:34
k Lb 16:9
l Eze 6:13
m Iz 9:16 Mal 2:8
n Pwt 32:40 Ps 106:26
o Lb 18:3 2Kl 23:9
p Eze 32:30

szpalta 2

a Lb 18:4 1Kn 23:28 1Kn 23:32
b Eze 40:46 Eze 43:19
c 1Kl 2:35
d Eze 44:10 Eze 48:11
e Pwt 10:8 Eze 43:19
f Kpł 3:16
g Kpł 17:6
h Obj 1:6
i Eze 41:22 Mal 1:7
j Lb 18:7
k Wj 28:39 Wj 39:27 Kpł 16:4 Obj 19:8
l Wj 28:40 Wj 39:28
m Wj 28:42
n Kpł 6:10 Eze 42:14
o Eze 42:13
p Wj 30:29 Kpł 6:27
q Kpł 21:5 Pwt 14:1
r 1Ko 11:14
s Kpł 10:9 Łk 1:15
t Kpł 21:7
u Kpł 21:14

23 „‚I mają pouczać mój lud o różnicy między tym, co święte, a tym, co nie jest święte, i mają im ukazywać różnicę między tym, co nieczyste, a tym, co czyste.[a] **24** I mają oni stawać w sprawie sądowej, żeby sądzić,[b] mają też w niej sądzić według moich sądowniczych rozstrzygnięć.[c] I mają zachowywać moje prawa oraz moje ustawy co do wszystkich mych okresów świątecznych,[d] winni też uświęcać moje sabaty.[e] **25** I nie ma przychodzić do umarłego człowieka, żeby czasem nie stać się nieczystym, mogą jednak stać się nieczyści z powodu ojca lub matki, lub syna, lub córki, lub brata, lub siostry, która nie była zamężna.[f] **26** A po jego oczyszczeniu mają mu jeszcze odliczyć siedem dni.[g] **27** I w dniu, w którym wejdzie do miejsca świętego, na dziedziniec wewnętrzny, aby usługiwać w miejscu świętym, winien złożyć swój dar ofiarny za grzech'[h] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.

28 „‚I oto, co stanie się ich dziedzictwem: ja jestem ich dziedzictwem.[i] A nie macie im dawać w Izraelu żadnej własności: ja jestem ich własnością. **29** To oni będą jeść ofiarę zbożową oraz dar ofiarny za grzech i dar ofiarny za przewinienie.[j] Im przypadnie każda rzecz poświęcona w Izraelu.[k] **30** I do kapłanów będą należały pierwociny wszystkich pierwszych dojrzałych owoców wszystkiego, jak również każda danina czegokolwiek ze wszystkich waszych danin;[l] macie też dawać kapłanowi pierwociny waszej mąki razowej,[m] aby na waszym domu spoczywało błogosławieństwo.[n]

ROZDZ. 44

a Kpł 10:10 Eze 22:26 Mal 2:7
b Pwt 17:9
c 1Kn 23:4 2Kn 19:8
d Kpł 23:2
e Iz 58:13 Eze 22:26
f Kpł 21:2
g Lb 19:12
h Kpł 4:3 Kpł 8:14
i Lb 18:20 Pwt 10:9 Pwt 18:1 Joz 13:14 Joz 13:33 Eze 45:4
j Kpł 2:3 Kpł 6:18 Kpł 7:6 1Ko 9:13 Heb 13:10
k Kpł 27:21 Lb 18:14
l Wj 23:19 Lb 3:13 Lb 18:12 Lb 18:27 Pwt 18:4 2Kn 31:4 2Kn 31:10 Neh 10:35
m Lb 15:20 Neh 10:37
n Prz 3:9 Mal 3:10

szpalta 2

a Wj 22:31 Kpł 22:8 Pwt 14:21

ROZDZ. 45

b Joz 14:2 Eze 47:22
c Prz 3:9 Eze 48:8
d Eze 48:20
e Eze 48:9
f Eze 42:20
g Joz 21:2
h Eze 48:10
i Eze 48:11
j Lb 16:5 Eze 40:46 Eze 43:19
k Eze 48:10 Eze 48:13
l 1Kn 9:26 Eze 40:17
m Eze 48:15
n Eze 46:16

31 Kapłani nie mają jeść padliny ani żadnego rozszarpanego stworzenia spośród rozszarpanych stworzeń latających albo zwierząt czworonożnych'.[a]

45 „‚A gdy będziecie rozdzielać kraj w dziedzictwo,[b] macie złożyć daninę Jehowie,[c] święty dział z kraju;[d] jeśli chodzi o długość: dwadzieścia pięć tysięcy łokci długości, a jeśli chodzi o szerokość: dziesięć tysięcy.[e] Będzie to święty dział we wszystkich jego granicach dookoła. **2** Z tego na święte miejsce przypadnie pięćset na pięćset, stanowiące wokoło kwadrat;[f] z każdej zaś strony będzie mieć pięćdziesiąt łokci jako pastwisko.[g] **3** Z tego wymiaru masz odmierzyć długość dwudziestu pięciu tysięcy, a szerokość dziesięciu tysięcy, i w tym będzie sanktuarium, coś szczególnie świętego.[h] **4** Jako święty dział z kraju przypadnie to kapłanom,[i] sługom sanktuarium — tym, którzy przystępują, by usługiwać Jehowie.[j] I będzie to dla nich miejscem na domy oraz świętym miejscem na sanktuarium.

5 „‚Długość będzie wynosić dwadzieścia pięć tysięcy, a szerokość dziesięć tysięcy.[k] Przypadnie to Lewitom, sługom Domu. Będą mieć na własność dwadzieścia jadalni.[l]

6 „‚A na własność miasta przeznaczycie pięć tysięcy na szerokość i dwadzieścia pięć tysięcy na długość, dokładnie tak, jak świętą daninę.[m] Przypadnie to całemu domowi Izraela.

7 „‚A dla naczelnika będzie po jednej stronie i po drugiej stronie świętej daniny[n] oraz własności miasta, obok świętej daniny i obok własności mias-

ta, coś po stronie zachodniej na zachód oraz coś po stronie wschodniej na wschód. A długość będzie dokładnie taka sama, jak jednego z działów, od granicy zachodniej do granicy wschodniej.[a] **8** Jeśli chodzi o tę krainę, stanie się ona jego własnością w Izraelu. I moi naczelnicy już nie będą gnębić mego ludu,[b] a kraj dadzą domowi Izraela z uwzględnieniem ich plemion'.[c]

9 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Dość tego, naczelnicy Izraela!'[d]

„‚Połóżcie kres przemocy i łupieniu,[e] a wprowadzajcie w czyn sprawiedliwość i prawość.[f] Zdejmijcie z mego ludu wasze wywłaszczenia'[g] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy. **10** ‚Winniście mieć dokładną wagę i dokładną efę oraz dokładną miarę bat.[h] **11** Jeśli chodzi o efę oraz o miarę bat, powinna być jedna ustalona ilość, aby bat odpowiadał dziesiątej części chomera i efa — dziesiątej części chomera;[i] jej wymagana ilość powinna być według chomera. **12** A sykl[j] to dwadzieścia ger.[k] Dwadzieścia sykli, dwadzieścia pięć sykli, piętnaście sykli ma dla was stanowić miarę mane'.

13 „‚To jest danina, którą winniście składać: szóstą część efy z chomera pszenicy oraz szóstą część efy z chomera jęczmienia; **14** a co do należnej części oliwy, jest to miara bat oliwy. Bat to dziesiąta część miary kor. Dziesięć bat to chomer, gdyż dziesięć bat stanowi chomer. **15** I jedną owcę z trzody, z dwustu spośród żywego inwentarza Izraela,[l] na ofiarę zbożową[m] i na całopalenie[n] oraz na ofiary współuczestnictwa,[o] żeby dokonać za nich przebłagania'[a] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.

16 „‚Cały lud tej ziemi będzie odpowiedzialny za tę daninę[b] dla naczelnika w Izraelu.[c] **17** A naczelnik[d] ma dostarczać całopalenia[e] i ofiary zbożowej[f] oraz ofiary płynnej[g] podczas świąt[h] i podczas dni nowiu,[i] i podczas sabatów,[j] podczas wszystkich okresów świątecznych domu Izraela.[k] To on przygotuje dar ofiarny za grzech i ofiarę zbożową, jak również całopalenie oraz ofiary współuczestnictwa, by dokonać przebłagania za dom Izraela'.

18 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚W miesiącu pierwszym, pierwszego dnia tego miesiąca, masz wziąć zdrowego[l] młodego byka, syna stada, i oczyścisz z grzechu sanktuarium.[m] **19** A kapłan weźmie nieco krwi daru ofiarnego za grzech i posmaruje nią węgar[n] Domu oraz cztery narożniki gzymsu okalającego ołtarz,[o] jak również węgar bramy dziedzińca wewnętrznego. **20** I tak będziesz czynił siódmego dnia miesiąca za każdego, kto popełnił błąd,[p] oraz za każdego niedoświadczonego; i dokonacie przebłagania za Dom.[q]

21 „‚W miesiącu pierwszym, czternastego dnia tego miesiąca, macie obchodzić Paschę.[r] Na święto przez siedem dni należy jeść przaśniki.[s] **22** I w owym dniu naczelnik za samego siebie i za cały lud ziemi dostarczy młodego byka jako dar ofiarny za grzech.[t] **23** A przez siedem dni święta[u] ma dostarczać jako całopalenie dla Jehowy siedem młodych byków oraz siedem zdrowych baranów, codziennie przez siedem dni,[v] i codziennie

ROZDZ. 45
a Eze 48:21
b Prz 28:16
Iz 32:1
Iz 60:17
Jer 22:17
Jer 23:5
Eze 22:27
Eze 46:18
Mi 3:1
c Joz 11:23
d Eze 44:6
e Neh 5:10
Ps 82:2
Iz 1:17
f Jer 22:3
Mi 6:8
Za 8:16
g Hi 24:2
Mi 2:2
h Kpl 19:36
Prz 11:1
Prz 16:11
Prz 20:10
Am 8:5
Mi 6:11
i Wj 16:36
j Wj 30:13
Kpl 27:25
k Lb 3:47
l Prz 3:9
m Kpl 2:1
n Kpl 1:10
o Kpl 3:1

szpalta 2
a Kpl 1:4
Kpl 6:30
Heb 9:22
b Wj 30:14
c Iz 16:1
d Eze 45:22
e 1Kn 16:2
2Kn 30:24
f 1Kl 8:64
g Ezd 6:9
h 2Kn 35:7
i 2Kn 8:13
2Kn 31:3
j Iz 66:23
k Kpl 23:2
l Kpl 22:20
m Kpl 16:16
Eze 43:26
n Eze 41:21
Eze 46:2
o Eze 43:20
p Kpl 4:27
Ps 19:12
q Kpl 16:20
r Kpl 23:5
Lb 9:2
Lb 28:16
Pwt 16:1
s Wj 12:18
Kpl 23:6
t Kpl 4:14
u Kpl 23:8
v Hi 42:8

jako dar ofiarny za grzech — samca kóz.[a] **24** A jako ofiarę zbożową ma dostarczyć po jednej efie na młodego byka i po jednej efie na barana, a jeśli chodzi o oliwę — jeden hin na efę.[b]

25 „‚W miesiącu siódmym, piętnastego dnia tego miesiąca, podczas święta,[c] ma dostarczyć to samo, co na siedem dni,[d] jako dar ofiarny za grzech, jako całopalenie oraz jako ofiarę zbożową i jako oliwę'".

46 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Brama dziedzińca wewnętrznego, która jest zwrócona na wschód,[e] ma pozostawać zamknięta[f] przez sześć dni roboczych,[g] a w dniu sabatu ma być otwarta, ma być otwarta również w dniu nowiu.[h] **2** A naczelnik wejdzie drogą przez sień bramy,[i] z zewnątrz, i stanie przy węgarze bramy;[j] kapłani zaś złożą jego całopalenie i jego ofiary współuczestnictwa, a on pokłoni się na progu bramy[k] i wyjdzie, lecz bramy nie należy zamykać aż do wieczora. **3** A lud tej ziemi ma u wejścia bramy kłaniać się przed Jehową podczas sabatów i podczas dni nowiu.[l]

4 „‚A całopaleniem, które naczelnik winien złożyć Jehowie w dzień sabatu, ma być sześć zdrowych baranków i zdrowy baran;[m] **5** a jako ofiarę zbożową: po jednej efie na barana,[n] na baranki zaś ofiarę zbożową, jaką może dać,[o] a jeśli chodzi o oliwę, jeden hin na efę.[p] **6** A w dzień nowiu[q] ma być zdrowy młody byk, syn stada, oraz sześć baranków i jeden baran; mają być zdrowe.[r] **7** A jako ofiarę zbożową ma złożyć jedną efę na młodego byka oraz jedną efę na barana, na baranki zaś według tego, na co go stać, a jeśli chodzi o oliwę — jeden hin na efę.[a]

8 „‚A gdy naczelnik[b] wchodzi, ma wejść drogą przez sień bramy i tą drogą ma wyjść.[c] **9** A gdy w okresach świątecznych lud ziemi przychodzi przed oblicze Jehowy,[d] wówczas ten, kto wchodzi drogą przez bramę północną,[e] aby się pokłonić, ma wyjść drogą przez bramę południową;[f] a ten, kto wchodzi drogą przez bramę południową, ma wyjść drogą przez bramę północną. Nikt nie ma wracać drogą bramy, którą wszedł, lecz ma wyjść prosto przed siebie. **10** Jeśli zaś chodzi o naczelnika pośród nich, to ma wejść, gdy oni wchodzą; a gdy oni wychodzą, on ma wyjść.[g] **11** A podczas świąt[h] i okresów świątecznych ofiarą zbożową ma być po jednej efie na młodego byka i po jednej efie na barana, na baranki zaś, ile może dać, a co się tyczy oliwy — jeden hin na efę.[i]

12 „‚A gdyby naczelnik dostarczył całopalenie jako dobrowolny dar ofiarny[j] albo ofiary współuczestnictwa jako dobrowolny dar ofiarny dla Jehowy, należy mu otworzyć bramę zwróconą na wschód,[k] a on dostarczy całe swe całopalenie i swe ofiary współuczestnictwa, tak jak to robi w dzień sabatu.[l] I wyjdzie, a po jego wyjściu bramę należy zamknąć.[m]

13 „‚Codziennie też winieneś dostarczać na całopalenie dla Jehowy zdrowego baranka jednorocznego.[n] Masz go dostarczać ranek w ranek. **14** A do tego jako ofiarę zbożową masz ranek w ranek dostarczać szóstą część efy, a co się tyczy oliwy

ROZDZ. 45
a Lb 28:15
b Eze 46:5
c Kpł 23:34 2Kn 5:3
d Lb 29:12 Pwt 16:13 2Kn 7:8 Za 14:16

ROZDZ. 46
e Eze 40:32
f Eze 44:2
g Wj 20:9
h Ps 81:3 Iz 66:23
i Eze 44:3
j Eze 41:21
k 2Kn 29:29
l Iz 66:23 Łk 1:10
m Lb 28:9 Eze 45:17
n Lb 28:12 Eze 45:24
o Pwt 16:17
p Kpł 14:21 Eze 46:11
q Am 8:5
r 1Kn 23:31

szpalta 2
a Wj 16:36 Eze 45:24
b Eze 45:16 Eze 45:22
c Eze 46:2
d Wj 23:14 Pwt 16:16
e Eze 40:20
f Eze 40:24
g 2Kn 7:4
h Kpł 23:2 Lb 29:1 Pwt 16:10
i Eze 45:24 Eze 46:7
j Kpł 1:3 1Kl 3:4
k Eze 46:1
l Eze 45:17
m Eze 46:2
n Wj 29:38 Lb 28:3

– trzecią część hinu na pokropienie wybornej mąki.[a] Ofiara zbożowa dla Jehowy to ustawa po czas niezmierzony, na stałe. **15** I mają dostarczać baranka oraz ofiarę zbożową i oliwę ranek w ranek jako stałe całopalenie'.

16 „Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Gdyby naczelnik dał każdemu ze swych synów dar jako jego dziedzictwo, będzie to należeć do jego synów. Jest to ich dziedziczna własność. **17** A gdyby jednemu ze swych sług dał dar ze swego dziedzictwa, będzie to do niego należeć aż do roku oswobodzenia;[b] i powróci do naczelnika. Tylko jego dziedzictwo – jeśli chodzi o jego synów – ma dalej należeć do nich. **18** A naczelnik nie ma nic brać z dziedzictwa ludu, żeby ich wyzuć z ich własności.[c] Synom swoim winien dać dziedzictwo ze swojej własności, aby mój lud nie był rozproszony – każdy ze swej własności' ".[d]

19 I przez wejście,[e] które było z boku bramy, wprowadził mnie do zwróconych na północ świętych jadalni należących do kapłanów,[f] a oto było tam miejsce po obu tylnych stronach zwróconych ku zachodowi. **20** I rzekł do mnie: „To jest miejsce, gdzie kapłani będą gotowali dar ofiarny za przewinienie[g] i dar ofiarny za grzech[h] oraz gdzie będą piekli ofiarę zbożową[i] – tak by nic nie wynosili na dziedziniec zewnętrzny, przez co uświęcaliby lud".[j]

21 Potem wyprowadził mnie na dziedziniec zewnętrzny i poprowadził ku czterem narożnym podporom dziedzińca, a oto był dziedziniec przy tej narożnej podporze dziedzińca, dziedziniec przy owej narożnej podporze dziedzińca. **22** Przy czterech narożnych podporach dziedzińca były małe dziedzińce, mające czterdzieści łokci długości i trzydzieści – szerokości. Wszystkie cztery wraz z konstrukcjami narożnymi miały taki sam wymiar. **23** A dookoła nich był ułożony rząd – dookoła wszystkich czterech – i poniżej tych rzędów dookoła były miejsca do gotowania.[a] **24** Wtedy rzekł do mnie: „Są to domy tych, którzy gotują, gdzie usługujący w Domu gotują ofiarę ludu".[b]

47 I zaprowadził mnie z powrotem do wejścia Domu,[c] a oto woda[d] wypływała spod progu Domu ku wschodowi,[e] jako że przednia strona Domu była zwrócona na wschód. I woda ta spływała od spodu, z prawej strony Domu, na południe od ołtarza.

2 I poprowadził mnie drogą bramy północnej,[f] i zaprowadził mnie dookoła drogą na zewnątrz ku bramie zewnętrznej, która jest zwrócona na wschód,[g] a oto woda[h] sączyła się z prawej strony.

3 Gdy ten mąż poszedł na wschód ze sznurem mierniczym w ręce,[i] odmierzył tysiąc łokci i kazał mi przejść przez wodę – wodę po kostki.

4 I jeszcze odmierzył tysiąc, a potem kazał mi przejść przez wodę – wodę po kolana.

I jeszcze odmierzył tysiąc, i wtedy kazał mi przejść – przez wodę po biodra.

5 I jeszcze odmierzył tysiąc. Był to potok, którego nie mogłem przejść, bo woda się podniosła, woda, w której można było pływać, potok, którego nie dało się przejść.

ROZDZ. 46

a Lb 28:5

b Kpł 25:10

c 1Kl 21:19
Eze 22:27

d Ezc 34:5

e Eze 42:9

f Eze 42:1

g Wj 29:31
2Kn 35:13

h Eze 44:29

i Kpł 2:4
Kpł 2:5

j Eze 44:19

szpalta 2

a 1Sm 2:13

b 2Kn 35:13
Eze 46:20

ROZDZ. 47

c Eze 41:2

d Jer 2:13
Za 13:1
Za 14:8

e Eze 43:4
Obj 22:1

f Eze 40:20

g Eze 40:6
Eze 44:2

h Obj 22:1

i Eze 40:3
Obj 21:15

6 Wtedy rzekł do mnie: „Czy widziałeś to, synu człowieczy?”

Potem kazał mi iść i wrócić na brzeg potoku. **7** Kiedy wróciłem, oto na brzegu potoku było bardzo dużo drzew po jednej i po drugiej stronie.[a] **8** I jeszcze rzekł do mnie: „Ta woda płynie ku regionowi wschodniemu, popłynie zaś przez Arabę.[b] I dotrze do morza.[c] Ponieważ jest kierowana do morza,[d] jego woda zostaje uzdrowiona. **9** I stanie się, że w każdym miejscu, dokąd dotrze ten dwukrotnie większy potok, każda żyjąca dusza, od których się roi,[e] ożyje. I stanie się, że będzie bardzo dużo ryb, gdyż dotrze tam owa woda, a woda morska zostanie uzdrowiona,[f] i gdzie dotrze potok, tam wszystko będzie żyło.

10 „I stanie się, że rybacy będą stali wzdłuż niego od En-Gedi[g] aż do En-Eglaim. Będzie tam miejsce do suszenia niewodów. Ich ryb, według ich rodzajów, będzie jak ryb Morza Wielkiego[h] — bardzo dużo.

11 „Są tam jego mokradła oraz bagna i te nie zostaną uzdrowione.[i] Niechybnie będą wydane soli.[j]

12 „A wzdłuż potoku, nad jego brzegiem po jednej i po drugiej stronie, wyrosną wszelkiego rodzaju drzewa zapewniające pokarm.[k] Ich listowie nie uschnie,[l] a ich owoc nie zostanie wszystek zjedzony.[m] W swoich miesiącach będą wydawać nowy owoc, gdyż woda dla nich wypływa z samego sanktuarium.[n] I owoc ich będzie na pokarm, a listowie — do uzdrawiania”.[o]

13 Tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: „Oto teren, który wyznaczycie sobie na dziedziczną własność jako krainę dla dwunastu plemion Izraela, z dwiema połaciami pola dla Józefa.[a] **14** I odziedziczycie go, każdy tyle samo, ile jego brat; co do tej krainy podniosłem rękę w przysiędze,[b] że dam ją waszym praojcom;[c] i kraina ta przypadnie wam jako dziedzictwo przez losowanie.[d]

15 „A oto granica tej krainy od strony północnej — od Morza Wielkiego drogą do Chetlonu,[e] gdy się idzie do Cedadu,[f] **16** Chamatu,[g] Beroty,[h] Sibraimu, między granicą Damaszku[i] a granicą Chamatu; do Chacer-Hattichon, od strony granicy Chauranu.[j] **17** A granicą od strony morza będzie Chacar-Enon,[k] granica Damaszku i północna — ku północy, i granica Chamatu.[l] Jest to strona północna.

18 „A strona wschodnia jest od miejsca między Chauranem[m] a Damaszkiem[n] i między Gileadem[o] a ziemią izraelską; Jordan[p] — macie mierzyć od granicy do wschodniego morza. Jest to strona wschodnia.

19 „Strona południowa zaś jest na południe, od Tamar[q] do wód Meribat-Kadesz,[r] doliny potoku[s] do Morza Wielkiego. Jest to strona ku południowi, w kierunku Negebu.

20 „A stroną zachodnią jest Morze Wielkie: od granicy prosto aż po wejście do Chamatu.[t] Jest to strona zachodnia”.

21 „I porozdzielacie tę krainę między siebie, między dwanaście plemion Izraela. **22** I przydzielicie ją w dziedzictwo sobie[u] oraz osiadłym przybyszom mieszkającym pośród was w charakterze osiadłych przybyszów,[v] którzy wśród was zrodzili synów. I staną się dla was jak rodowity mieszkaniec

ROZDZ. 47
a Obj 22:2
b Pwt 4:49
c Joz 3:16
d Eze 47:18
Za 14:8
e Rdz 1:20
f Ps 103:3
g Joz 15:62
2Kn 20:2
h Lb 34:6
Joz 23:4
Eze 48:28
i Heb 10:26
Obj 22:11
j Pwt 29:23
Ps 107:34
Jer 17:6
k Eze 47:7
l Ps 1:3
m Jer 17:8
n Eze 47:1
Obj 22:1
o Obj 22:2

szpalta 2
a Rdz 48:5
1Kn 5:1
Eze 48:5
b Rdz 26:3
Lb 14:16
c Rdz 28:13
Eze 20:42
d Prz 16:33
Eze 48:29
e Eze 48:1
f Lb 34:8
g Lb 13:21
h 2Sm 8:8
i Rdz 14:15
j Eze 47:18
k Lb 34:9
l Eze 48:1
m Eze 47:16
n 2Sm 8:5
o Rdz 31:23
Lb 32:1
Sdz 10:8
p Rdz 13:10
q Eze 48:28
r Lb 20:13
Pwt 32:51
Ps 81:7
s 2Kl 24:7
Eze 48:28
t Joz 13:5
Eze 48:28
u Eze 47:13
v Rz 10:12
Gal 3:8
Obj 7:9

pośród synów Izraela. Razem z wami przypadnie im przez losowanie dziedzictwo pośród plemion Izraela.[a] **23** I stanie się, że w plemieniu, w którym osiadły przybysz zamieszkał jako przybysz, tam dacie mu jego dziedzictwo" — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.

48 „A oto imiona plemion. Od krańca północnego, po stronie biegnącej wzdłuż drogi do Chetlonu,[b] aż po wejście do Chamatu,[c] Chacar-Enan,[d] granica Damaszku ku północy, po stronie Chamatu; i będzie to miało kraniec wschodni oraz zachodni: jeden dział Dana.[e] **2** A na granicy Dana, od krańca wschodniego do krańca zachodniego: jeden Aszera.[f] **3** A na granicy Aszera, od krańca wschodniego aż po kraniec zachodni: jeden Naftalego.[g] **4** A na granicy Naftalego, od krańca wschodniego do krańca zachodniego: jeden Manassesa.[h] **5** A na granicy Manassesa, od krańca wschodniego do krańca zachodniego: jeden Efraima.[i] **6** A na granicy Efraima, od krańca wschodniego aż po kraniec zachodni: jeden Rubena.[j] **7** A na granicy Rubena, od krańca wschodniego do krańca zachodniego: jeden Judy.[k] **8** A na granicy Judy, od krańca wschodniego do krańca zachodniego, danina, którą macie złożyć — ma być szeroka na dwadzieścia pięć tysięcy łokci,[l] długa zaś zgodnie z jednym z działów od krańca wschodniego do krańca zachodniego. A pośrodku niej ma się znajdować sanktuarium.[m]

9 „Jeśli chodzi o daninę, którą macie dać Jehowie, jej długość będzie wynosić dwadzieścia pięć tysięcy łokci, a szerokość — dziesięć tysięcy. **10** A jeśli o nie chodzi, ma to być święta danina dla kapłanów:[a] na północy dwadzieścia pięć tysięcy łokci, a na zachodzie szerokość dziesięciu tysięcy i na wschodzie szerokość dziesięciu tysięcy, a na południu długość dwudziestu pięciu tysięcy. A sanktuarium Jehowy winno być pośrodku niej.[b] **11** Będzie to dla kapłanów, uświęconych spośród synów Cadoka,[c] którzy dbali o obowiązek wobec mnie i którzy nie odeszli, gdy odeszli synowie Izraela, tak jak odeszli Lewici.[d] **12** I będą mieć daninę z daniny kraju jako coś szczególnie świętego, na granicy Lewitów.[e]

13 „A Lewici winni mieć[f] — tuż obok terenu kapłanów — obszar długości dwudziestu pięciu tysięcy łokci i szerokości dziesięciu tysięcy; cała długość będzie wynosiła dwadzieścia pięć tysięcy, a szerokość — dziesięć tysięcy.[g] **14** I nie mają z niej nic sprzedać ani nie należy jej zamienić, nie należy też ich pozbawić tej najwyborniejszej ziemi; jest to bowiem czymś świętym dla Jehowy.[h]

15 „Jeśli chodzi o pięć tysięcy łokci szerokości, pozostałych wzdłuż owych dwudziestu pięciu tysięcy, jest to coś nieświętego, przeznaczonego dla miasta,[i] na miejsce zamieszkania oraz na pastwisko. Miasto zaś będzie pośrodku.[j] **16** A oto wymiary miasta: kraniec północny — cztery tysiące pięćset łokci, i kraniec południowy — cztery tysiące pięćset, i kraniec wschodni — cztery tysiące pięćset, i kraniec zachodni — cztery tysiące pięćset. **17** Miasto będzie też miało pastwisko:[k] na północy dwieście pięćdziesiąt łokci i na

ROZDZ. 47
a Kol 3:11

ROZDZ. 48
b Ezc 47:15
c Lb 34:8
d Ezc 47:17
e Rdz 30:6
f Rdz 30:13
Joz 19:24
g Rdz 30:8
Joz 19:32
h Rdz 41:51
Rdz 48:14
Joz 13:29
i Rdz 48:5
Joz 16:5
Joz 17:17
j Rdz 49:3
k Rdz 29:35
Joz 15:1
Joz 19:9
l Ezc 45:1
m Obj 21:3

szpalta 2
a Lb 35:2
Joz 21:3
Ezc 45:4
b Ezc 48:8
c Ezc 40:46
Ezc 43:19
Ezc 44:15
d Jer 23:11
Ezc 22:26
Ezc 44:10
e Ezc 45:4
f Pwt 12:19
g Ezc 45:3
h Kpł 27:21
i Ezc 45:6
j Ezc 48:35
k Ezc 45:2

południu dwieście pięćdziesiąt, i na wschodzie dwieście pięćdziesiąt, i na zachodzie dwieście pięćdziesiąt.

18 „A co pozostanie z długości, będzie dokładnie takie, jak święta danina:[a] dziesięć tysięcy łokci na wschód i dziesięć tysięcy na zachód; i ma to być dokładnie takie, jak święta danina, a jego plon będzie na chleb dla tych, którzy obsługują miasto.[b] **19** A będą to uprawiać ci spośród wszystkich plemion Izraela, którzy obsługują miasto.[c]

20 „Cała danina ma dwadzieścia pięć tysięcy łokci na dwadzieścia pięć tysięcy. Winniście dać czworokątną część jako świętą daninę wraz z tym, co należy do miasta.

21 „A co pozostanie, będzie należało do naczelnika[d] po jednej stronie i po drugiej stronie świętej daniny oraz tego, co należy do miasta,[e] wzdłuż dwudziestu pięciu tysięcy łokci daniny do granicy wschodniej; a na zachodzie wzdłuż tych dwudziestu pięciu tysięcy łokci do granicy zachodniej.[f] Dokładnie tak jak działy, będzie to dla naczelnika. A pośrodku będzie święta danina oraz sanktuarium Domu.

22 „A jeśli chodzi o własność Lewitów oraz własność miasta, ma być pośrodku tego, co należy do naczelnika. Pomiędzy granicą Judy[g] a granicą Beniamina ma to należeć do naczelnika.

23 „Jeśli zaś chodzi o resztę plemion, od krańca wschodniego do krańca zachodniego: jeden dział Beniamina.[h] **24** A przy granicy Beniamina, od krańca wschodniego do krańca zachodniego: jeden Symeona.[i] **25** A przy granicy Symeona, od krańca wschodniego do krańca zachodniego: jeden Issachara.[a] **26** A przy granicy Issachara, od krańca wschodniego do krańca zachodniego: jeden Zebulona.[b] **27** A przy granicy Zebulona, od krańca wschodniego do krańca zachodniego: jeden Gada.[c] **28** A przy granicy Gada, do krańca południowego, będzie biec na południe; a granica będzie od Tamar[d] do wód Meribat-Kadesz,[e] do doliny potoku,[f] aż po Morze Wielkie.[g]

29 „To będzie kraj, który macie przydzielić przez losowanie w dziedzictwo plemionom Izraela,[h] i to będą ich działy"[i] — brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.

30 „To zaś będą wyjścia z miasta: Na krańcu północnym — miara czterech tysięcy pięciuset łokci.[j]

31 „A bramy miasta będą według imion plemion Izraela, przy czym trzy bramy będą od strony północnej: brama Rubena jedna, brama Judy jedna, brama Lewiego jedna.

32 „A na krańcu wschodnim będzie cztery tysiące pięćset łokci oraz trzy bramy: brama Józefa jedna, brama Beniamina jedna, brama Dana jedna.

33 „A kraniec południowy, jeśli chodzi o wymiar — cztery tysiące pięćset łokci, a przy tym trzy bramy: brama Symeona jedna, brama Issachara jedna, brama Zebulona jedna.

34 „Kraniec zachodni — cztery tysiące pięćset łokci, a będą tam trzy bramy: brama Gada jedna, brama Aszera jedna, brama Naftalego jedna.

35 „Wokoło będzie osiemnaście tysięcy łokci; i od owego dnia nazwa tego miasta będzie brzmieć: ‚Jest tam Jehowa'".[k]

ROZDZ. 48

a Ezc 45:1

b 2Kl 25:3

c Eze 45:6

d Ps 45:16 Iz 32:1

e Eze 45:7

f Eze 48:8

g Eze 48:8

h Rdz 35:18 Joz 18:21

i Rdz 49:5 Joz 19:1

szpalta 2

a Rdz 49:14 Joz 19:17

b Rdz 49:13 Joz 19:10

c Rdz 30:11 Rdz 49:19

d Eze 47:19

e Lb 20:13

f Rdz 15:18

g Eze 47:15

h Lb 34:2 Lb 34:13 Joz 14:2

i Eze 47:13

j Eze 48:16

k Jer 3:17 Jl 3:21 Za 2:10

KSIĘGA

DANIELA

1 W trzecim roku królowania Jehojakima,[a] króla Judy, Nebukadneccar, król Babilonu, przybył pod Jerozolimę i zaczął ją oblegać.[b] **2** Z czasem Jehowa wydał w jego rękę Jehojakima, króla Judy,[c] i część sprzętów[d] z domu prawdziwego Boga, toteż przeniósł je on do ziemi Szinear,[e] do domu boga swego; i przeniósł te sprzęty do skarbca swego boga.[f]

3 Potem rzekł król do Aszpenaza, swego naczelnego dworzanina,[g] żeby przyprowadził niektórych z synów Izraela i z potomków królewskich, i z dostojników[h] — **4** dzieci bez jakiejkolwiek skazy,[i] dobrze wyglądające oraz umiejące wnikać we wszelką mądrość[j] i zaznajomione z wiedzą, i wykazujące rozeznanie w tym, co poznano,[k] a także mogące stawać w pałacu króla[l] — i żeby ich uczył pisma i języka Chaldejczyków. **5** Ponadto wyznaczył im król codzienny przydział złożony z przysmaków[m] królewskich i z wina, które pijał; mieli być żywieni przez trzy lata, aby po ich upływie stanąć przed królem.

6 Byli zaś pośród nich niektórzy z synów judzkich: Daniel,[n] Chananiasz, Miszael i Azariasz.[o] **7** A główny dworzanin ponadawał im imiona.[p] Danielowi dał imię Belteszaccar,[q] Chananiaszowi — Szadrach, Miszaelowi — Meszach, Azariaszowi zaś Abed-Nego.[r]

8 Daniel jednak postanowił w swym sercu, że nie skala[s] się przysmakami króla ani winem, które on pija. Upraszał zatem głównego dworzanina, by nie musiał się kalać.[a] **9** Toteż prawdziwy Bóg dał Danielowi znaleźć lojalną życzliwość i miłosierdzie w oczach głównego dworzanina.[b] **10** Ów główny dworzanin rzekł więc do Daniela: „Boję się mego pana, króla, który wam wyznaczył pokarm i napój.[c] Czemuż to miałby zobaczyć, że w porównaniu z dziećmi w waszym wieku wasze twarze wyglądają na przygnębione, i czemuż mielibyście moją głowę obciążyć winą wobec króla?” **11** Wtedy Daniel rzekł do opiekuna, którego główny dworzanin[d] ustanowił nad Danielem, Chananiaszem, Miszaelem i Azariaszem: **12** „Proszę cię, poddaj sług twoich dziesięciodniowej próbie i niech nam dają do jedzenia trochę warzyw,[e] a do picia wodę; **13** i niech pokażą się przed tobą nasze twarze oraz twarze dzieci jadających przysmaki królewskie, i postąp z twymi sługami stosownie do tego, co zobaczysz”.

14 W końcu usłuchał ich w tej sprawie i poddał dziesięciodniowej próbie. **15** A po upływie dziesięciu dni wyglądali lepiej na twarzy i byli tęższi na ciele niż wszystkie dzieci jadające przysmaki królewskie.[f] **16** Toteż opiekun dalej zabierał przeznaczone dla nich przysmaki i wino do picia, a dawał im warzywa.[g] **17** I całą tę czwórkę dzieci prawdziwy Bóg obdarzył wiedzą oraz umiejętnością

ROZDZ. 1

a 2Kn 36:4 Jer 22:18 Jer 36:30

b Pwt 28:49 2Kl 24:1 2Kn 36:6

c Ps 106:41 Iz 42:24

d 2Kn 36:7 Jer 27:19

e Rdz 10:10 Rdz 11:2

f Ezd 1:7

g Dn 1:11

h 2Kl 20:18 Iz 39:7

i 2Sm 14:25 PnP 4:7

j Kzn 7:19 Dn 1:20 Dn 2:20 Dn 5:11

k Dn 1:17

l Prz 22:29

m 1Kl 4:22 Dn 1:15

n Dn 2:48 Dn 5:13 Dn 5:29

o Dn 2:17

p Rdz 41:45 2Kl 23:34 2Kl 24:17

q Dn 4:8 Dn 5:12

r Dn 2:49 Dn 3:12 Dn 3:28

s Kpł 11:4 Kpł 11:13 Kpł 17:12

szpalta 2

a Kpł 11:47 Ps 119:2 Eze 4:13

b 1Kl 8:50 Ps 106:46 Prz 16:7

c Prz 29:25

d Dn 1:3

e Rdz 1:29

f Prz 10:22

g Dn 1:12

wnikania we wszelkie pismo i mądrość;[a] a Daniel odznaczał się zrozumieniem wszelkich wizji i snów.[b]

18 Kiedy upłynęły dni, po których zgodnie z poleceniem króla należało ich przyprowadzić,[c] główny dworzanin wprowadził ich przed Nebukadneccara. **19** A król zaczął z nimi rozmawiać i pośród nich wszystkich nie znalazł się nikt taki jak Daniel, Chananiasz, Miszael oraz Azariasz;[d] i ci odtąd stawali przed królem.[e] **20** A w każdej sprawie wymagającej mądrości i zrozumienia,[f] o którą król ich wypytywał, stwierdzał, że dziesięciokrotnie przewyższają wszystkich kapłanów zajmujących się magią,[g] jak również zaklinaczy,[h] którzy byli w całym jego królestwie. **21** Daniel zaś pozostał aż do pierwszego roku króla Cyrusa.[i]

2 A w drugim roku królowania Nebukadneccara śniły się Nebukadneccarowi sny;[j] i jego ducha zaczął ogarniać niepokój,[k] i nie mógł już spać. **2** Król polecił zatem wezwać kapłanów zajmujących się magią[l] oraz zaklinaczy i czarnoksiężników, i Chaldejczyków, aby opowiedzieli królowi jego sny.[m] Przybyli więc i stanęli przed królem. **3** Wtedy król rzekł do nich: „Śnił mi się jakiś sen, a duch mój się niepokoi, chcąc poznać ten sen". **4** Na to Chaldejczycy rzekli do króla po aramejsku:[n] „Królu, żyj przez czasy niezmierzone.[o] Opowiedz swym sługom ten sen, a my podamy wyjaśnienie".[p]

5 Król, odpowiadając, rzekł Chaldejczykom: „Zostaje przeze mnie ogłoszone słowo: Jeżeli mi nie oznajmicie snu i jego wyjaśnienia, to zostaniecie rozsiekani na kawałki,[a] a wasze domy będą zamienione w ustępy publiczne.[b] **6** Lecz jeśli przedstawicie sen i jego wyjaśnienie, to otrzymacie ode mnie dary i upominek, a także obdarzę was znacznym dostojeństwem.[c] Dlatego przedstawcie mi ten sen oraz jego wyjaśnienie".

7 Odrzekli po raz drugi, mówiąc: „Niech król opowie swoim sługom sen, a my podamy jego wyjaśnienie".

8 Król, odpowiadając, rzekł: „Dobrze wiem, że usiłujecie tylko zyskać na czasie, gdyż uświadomiliście sobie, iż zostaje przeze mnie ogłoszone słowo. **9** Bo jeśli nie oznajmicie mi owego snu, czeka was ten jeden wyrok.[d] A wy umówiliście się, że będziecie przede mną wypowiadać słowo kłamliwe i niecne,[e] dopóki czas się nie zmieni. Dlatego opowiedzcie mi ten sen, a będę wiedział, że potraficie podać jego wyjaśnienie".

10 Chaldejczycy odpowiedzieli przed obliczem króla, mówiąc: „Nie ma na suchym lądzie człowieka, który by potrafił wyłożyć sprawę króla, bo też żaden wielki król ani namiestnik o nic takiego nie pytał któregokolwiek kapłana zajmującego się magią ani zaklinacza, ani Chaldejczyka. **11** A to, o co król pyta, jest trudne i nie ma nikogo innego, kto mógłby to wyłożyć przed obliczem króla, oprócz bogów,[f] którzy przecież nie mieszkają wespół z ciałem".[g]

12 Toteż król się rozgniewał i wpadłszy w wielką furię,[h] kazał zgładzić wszystkich mędrców babilońskich.[i] **13** Wyda-

ROZDZ. 1
a Ps 119:98; Prz 2:6; Kzn 2:26; Iz 28:26
b Lb 12:6; Dn 1:20; Dn 4:9; Dn 5:11
c Dn 1:5
d Dn 1:6
e Prz 22:29
f Ps 119:100; Prz 4:7; Prz 4:8
g Wj 7:11
h Dn 2:2; Dn 4:7; Dn 5:8
i Dn 6:28; Dn 10:1

ROZDZ. 2
j Rdz 40:5
k Rdz 41:8; Dn 4:5
l Dn 1:20
m Iz 19:3; Iz 47:13; Dn 2:10; Dn 2:27; Dn 4:7; Dn 5:7
n Ezd 4:7; Iz 36:11
o 1Sm 10:24; Neh 2:3; Dn 3:9
p Rdz 41:8

szpalta 2
a Dn 3:29
b 2Kl 10:27; Ezd 6:11
c Dn 2:48; Dn 5:7; Dn 5:16; Dn 5:29
d Dn 2:5
e Prz 12:19
f Dn 2:23; Dn 2:28; Dn 2:47
g 2Kn 6:18
h Prz 16:14; Prz 19:12; Prz 20:2
i Dn 2:24

no więc rozkaz i mędrcy mieli już być zabijani; szukano też Daniela i jego towarzyszy, aby ich zabić.

14 Wówczas Daniel rozważnie i rozsądnie[a] zwrócił się do Ariocha, dowódcy królewskiej straży przybocznej, który wyszedł, aby pozabijać mędrców babilońskich. **15** Odezwał się do Ariocha, urzędnika królewskiego, mówiąc: „Z jakiego powodu król wydał tak srogi rozkaz?" Wtedy Arioch zapoznał Daniela ze sprawą.[b] **16** Daniel poszedł więc i poprosił króla, żeby mu dał czas na podanie królowi wyjaśnienia.[c]

17 Potem Daniel udał się do swego domu; a o tej sprawie powiadomił Chananiasza, Miszaela i Azariasza, swych towarzyszy, **18** by prosili Boga nieba[d] o zmiłowania[e] w związku z tą tajemnicą,[f] ażeby Daniela i jego towarzyszy nie zgładzono wraz z resztą mędrców babilońskich.[g]

19 Wtedy w wizji nocnej wyjawiono Danielowi tę tajemnicę.[h] Toteż Daniel błogosławił[i] Boga nieba. **20** Daniel odezwał się, mówiąc: „Niech imię Boga będzie błogosławione[j] od czasu niezmierzonego aż po czas niezmierzony, bo do niego należy mądrość i potęga.[k] **21** On też zmienia czasy i pory,[l] usuwa królów i ustanawia królów,[m] udziela mądrości mędrcom, a wiedzy tym, którzy wykazują rozeznanie.[n] **22** On wyjawia sprawy głębokie i rzeczy ukryte,[o] wie, co jest w ciemności;[p] i u niego mieszka światłość.[q] **23** Ciebie, Boże moich praojców, wysławiam i wychwalam,[r] ponieważ udzieliłeś mi mądrości[s] i potęgi. A teraz oznajmiłeś mi to, o co cię prosiliśmy, oznajmiłeś nam bowiem sprawę króla".[a]

24 Daniel udał się zatem do Ariocha,[b] którego król wyznaczył do zgładzenia mędrców babilońskich.[c] Poszedł i tak mu powiedział: „Nie wytracaj mędrców babilońskich. Wprowadź mnie przed króla,[d] abym mógł podać królowi wyjaśnienie".

25 Wtedy Arioch śpiesznie wprowadził Daniela przed króla i tak mu rzekł: „Znalazłem krzepkiego męża spośród wygnańców[e] judzkich, który potrafi oznajmić królowi wyjaśnienie". **26** Król, odpowiadając, rzekł do Daniela, który miał na imię Belteszaccar:[f] „Czy dostatecznie znasz się na tym, żeby mi oznajmić sen, który widziałem, oraz jego wyjaśnienie?"[g] **27** Daniel, odpowiadając przed obliczem króla, rzekł: „Tajemnicy, o którą król pyta, mędrcy, zaklinacze, kapłani zajmujący się magią ani astrolodzy nie potrafią królowi odsłonić.[h] **28** Jednakże jest Bóg w niebiosach — Ten, który wyjawia tajemnice[i] — i on oznajmił królowi Nebukadneccarowi, co się ma wydarzyć pod koniec dni.[j] Sen twój i wizje, które miałeś w swej głowie, będąc na łożu, są takie:

29 „Ciebie, królu, naszły na twym łożu[k] myśli dotyczące tego, co ma nastąpić później, a Ten, który wyjawia tajemnice, oznajmił ci, co ma nastąpić.[l] **30** Mnie zaś wyjawiono tę tajemnicę nie dzięki jakiejś mądrości, którą bym się odznaczał bardziej niż inni żyjący,[m] lecz po to, aby królowi oznajmiono wyjaśnienie i byś poznał myśli swego serca.[n]

31 „Ty, królu, patrzyłeś, a oto jakiś ogromny posąg. Ten posąg,

ROZDZ. 2

a Kzn 10:4
b Dn 2:9
c Rdz 41:16
d Ps 115:3 Ps 115:16
e Ps 116:5
f Ps 50:15 Prz 3:5 Mt 18:19
g Rdz 18:23 Mal 3:18 2Pt 2:9
h Lb 12:6 Hi 33:15 Ps 25:14 Dn 2:28 1Ko 2:11
i Ps 50:15 Ps 145:10
j 1Kn 29:20 Ps 34:1 Ps 72:18 Ps 113:2
k 1Kn 29:11 Hi 12:13 Ps 147:5 Jer 32:18
l Iz 60:22 Dn 7:25 Dz 1:7
m 1Sm 2:7 Ps 75:7 Prz 8:15 Jer 27:5 Dn 4:17
n Prz 2:6 Kzn 2:26 Ef 1:17 Jak 1:5
o Hi 12:22 Jer 33:3 1Ko 2:10
p Ps 139:12 Heb 4:13
q Ps 36:9 Ps 112:4 1Jn 1:5
r Ps 145:3 Dn 2:28
s Kzn 7:19 Dn 1:17

szpalta 2

a Am 3:7
b Dn 2:15
c Dn 2:12
d Dn 1:19 Dn 2:16
e Nch 7:6 Dn 1:6 Dn 6:13
f Dn 1:7 Dn 4:8 Dn 4:19 Dn 5:12
g Dn 4:18 Dn 5:16
h Iz 47:12 Dn 2:10
i Rdz 40:8 Dn 1:17
j Dn 10:14
k Hi 33:15
l Obj 4:1
m Dz 3:12
n Dn 2:47

wielki i o nadzwyczajnym blasku, stał przed tobą, a jego wygląd był przerażający. **32** Posąg ów miał głowę z dobrego złota,[a] jego pierś i ramiona były ze srebra,[b] brzuch i uda z miedzi,[c] **33** golenie z żelaza,[d] stopy po części z żelaza, a po części z uformowanej gliny.[e] **34** Patrzyłeś, aż bez udziału rąk został odcięty kamień[f] i uderzył posąg w stopy z żelaza oraz uformowanej gliny, i je zmiażdżył.[g] **35** Wówczas żelazo, uformowana glina, miedź, srebro i złoto — wszystko razem zostało zmiażdżone i stało się jak latem plewy na klepisku,[h] i poniósł je wiatr, tak iż nie znaleziono po nich ani śladu.[i] Kamień zaś, który uderzył w posąg, stał się wielką górą i wypełnił całą ziemię.[j]

36 „Oto jest sen; opowiemy też przed obliczem króla jego wyjaśnienie.[k] **37** Ty, o królu, królu królów, któremu Bóg nieba dał królestwo,[l] potęgę, siłę oraz dostojeństwo **38** i w którego rękę, gdziekolwiek mieszkają synowie ludzcy, dał[m] zwierzęta polne i skrzydlate stworzenia niebios oraz którego uczynił władcą nad nimi wszystkimi — ty jesteś głową ze złota.[n]

39 „A po tobie powstanie inne królestwo,[o] mniej znaczące od ciebie;[p] i jeszcze inne królestwo, trzecie, z miedzi, które będzie sprawować władzę nad całą ziemią.[q]

40 „Czwarte zaś królestwo[r] okaże się mocne niczym żelazo.[s] Jak bowiem żelazo miażdży i kruszy wszystko inne, tak niczym druzgoczące żelazo zmiażdży ono i zdruzgocze te wszystkie.[t]

41 „A że widziałeś stopy oraz palce po części z uformowanej gliny garncarskiej i po części z żelaza,[a] królestwo to okaże się podzielone,[b] lecz będzie w nim coś z twardości żelaza; widziałeś bowiem żelazo zmieszane z wilgotną gliną.[c] **42** A że palce u stóp były częściowo z żelaza, a częściowo z uformowanej gliny, królestwo to okaże się po części mocne, a po części okaże się kruche. **43** To zaś, że widziałeś żelazo zmieszane z wilgotną gliną — zmieszają się z potomstwem ludzkim; nie będą się jednak trzymać razem, jedno z drugim, tak jak żelazo nie miesza się z uformowaną gliną.

44 „A za dni tych królów[d] Bóg nieba[e] ustanowi królestwo,[f] które nigdy nie zostanie obrócone wniwecz.[g] I to królestwo nie przejdzie na żaden inny lud.[h] Zmiażdży ono wszystkie owe królestwa[i] i położy im kres, lecz samo będzie trwać po czasy niezmierzone;[j] **45** widziałeś bowiem, że bez udziału rąk został od góry odcięty kamień[k] i że zmiażdżył żelazo, miedź, uformowaną glinę, srebro i złoto.[l] Wielki Bóg[m] oznajmił królowi, co ma nastąpić potem.[n] I sen jest niezawodny, a jego wyjaśnienie wiarogodne”.[o]

46 Wówczas król Nebukadneccar padł na twarz i złożył hołd Danielowi, kazał też ofiarować mu upominek oraz kadzidło.[p] **47** Król odezwał się do Daniela, mówiąc: „Doprawdy, wasz Bóg jest Bogiem bogów[q] i Panem królów,[r] i Tym, który wyjawia tajemnice, gdyż zdołałeś wyjawić tę tajemnicę”.[s] **48** Toteż król uczynił Daniela kimś

ROZDZ. 2

a Jer 51:7 Dn 2:38 Dn 4:22 Dn 7:4
b Dn 2:39 Dn 5:28 Dn 7:5 Dn 8:3
c Dn 7:6 Dn 8:5
d Dn 2:40 Dn 7:7 Dn 7:19
e Dn 2:41
f Dn 2:45 Dn 7:14 Dn 7:27 Obj 12:5
g Dn 2:44 Obj 11:15
h Ps 1:4
i Ps 37:10 Obj 20:11
j Ps 22:27 Iz 11:9
k Dn 2:23
l Jer 28:14 Dn 5:18
m Jer 27:5
n Dn 2:32 Dn 4:21
o Iz 45:1 Jer 51:28 Dn 5:28 Dn 11:2
p Dn 8:20
q Dn 7:6 Dn 8:21 Dn 10:20 Dn 11:3
r Dn 2:33
s Dn 7:19 Dn 7:23 Jn 11:48
t Dn 7:7

szpalta 2

a Dn 2:33
b Mt 12:25
c Dn 2:34
d Dn 7:12 Obj 17:12
e Ezd 1:2 Ps 115:3 Ps 115:16
f Rdz 49:10 Ps 2:6 Mt 6:10 Łk 22:29 Jn 18:36 Obj 11:15 Obj 20:6
g 2Sm 7:13 Iz 9:7 Eze 37:25 Dn 7:14 Mi 4:7 Obj 11:15
h Dn 4:17 Dn 7:27

i Ps 2:9; Ps 110:5; Iz 60:12; Dn 11:45; Obj 19:15; **j** Dn 4:3; Dn 4:34; Łk 1:33; **k** Iz 28:16; Dn 2:34; **l** Dn 2:35; **m** 2Sm 7:22; Ps 96:4; Ps 145:3; Jer 32:18; **n** Rdz 41:28; Dn 2:28; **o** Iz 14:24; Iz 44:26; **p** Ezd 6:10; **q** Pwt 32:39; Ps 136:2; Dn 11:36; 1Ko 8:5; **r** Pwt 10:17; Ps 136:3; **s** Rdz 41:39; Dn 1:17; Dn 2:28; Dn 4:9; Am 3:7.

wielkim[a] i dał mu dużo hojnych darów, i ustanowił go władcą nad całą prowincją babilońską[b] oraz naczelnym prefektem wszystkich mędrców babilońskich. **49** Daniel zaś zwrócił się z prośbą do króla, a ten wyznaczył Szadracha, Meszacha i Abed-Nega[c] do zarządzania prowincją babilońską, natomiast Daniel przebywał na dworze królewskim.[d]

3 Król Nebukadneccar wykonał złoty posąg;[e] wysokość jego wynosiła sześćdziesiąt łokci, a szerokość sześć łokci. Postawił go na równinie Dura w prowincji babilońskiej.[f] **2** I posłał król Nebukadneccar, aby zgromadzono satrapów, prefektów[g] i namiestników, doradców, skarbników, sędziów, wyższych urzędników policji[h] i wszystkich zarządców prowincji; mieli przybyć na uroczystość poświęcenia[i] posągu, który postawił król Nebukadneccar.

3 Wówczas satrapowie,[j] prefekci i namiestnicy, doradcy, skarbnicy, sędziowie, wyżsi urzędnicy policji i wszyscy zarządcy prowincji zgromadzili się na uroczystość poświęcenia posągu, który postawił król Nebukadneccar, i stali przed posągiem postawionym przez Nebukadneccara. **4** A herold[k] głośno wołał: „Mówi się wam, ludy, grupy narodowościowe i języki,[l] **5** że gdy tylko usłyszycie dźwięk rogu, piszczałki, cytry, harfy trójkątnej, instrumentu strunowego, dud i wszelkiego rodzaju instrumentów muzycznych,[m] macie upaść i oddać cześć złotemu posągowi, który postawił król Nebukadneccar. **6** A kto nie upadnie i nie odda czci,[n] zostanie natychmiast[o] wrzucony do rozpalonego pieca ognistego”.[a] **7** W tejże więc chwili, gdy wszystkie ludy usłyszały dźwięk rogu, piszczałki, cytry, harfy trójkątnej, instrumentu strunowego i wszelkiego rodzaju instrumentów muzycznych, wszystkie ludy,[b] grupy narodowościowe oraz języki padły i oddały cześć złotemu posągowi, który postawił król Nebukadneccar.

8 Dlatego w owej chwili podeszli pewni Chaldejczycy i oskarżyli Żydów.[c] **9** Odezwawszy się, rzekli do króla Nebukadneccara: „Królu, żyj przez czasy niezmierzone.[d] **10** Ty, królu, wydałeś nakaz, żeby każdy, kto usłyszy dźwięk rogu, piszczałki, cytry, harfy trójkątnej, instrumentu strunowego, dud i wszelkiego rodzaju instrumentów muzycznych,[e] upadł i oddał cześć złotemu posągowi **11** i żeby ten, kto nie upadnie i nie odda czci, został wrzucony do rozpalonego pieca ognistego.[f] **12** Są Żydzi, których wyznaczyłeś do zarządzania prowincją babilońską:[g] Szadrach, Meszach i Abed-Nego; ci krzepcy mężowie nie liczą się z tobą, królu, nie służą twoim bogom, a złotemu posągowi, który postawiłeś, nie oddają czci”.[h]

13 Wówczas Nebukadneccar w przypływie złości i furii[i] kazał przyprowadzić Szadracha, Meszacha i Abed-Nega.[j] Toteż przyprowadzono tych krzepkich mężów przed króla. **14** Nebukadneccar odezwał się, mówiąc do nich: „Czy to prawda, Szadrachu, Meszachu i Abed-Nego, że nie służycie moim bogom,[k] a złotemu posągowi, który postawiłem, nie oddajecie czci?[l] **15** Jeżeli więc jesteście gotowi na to, by po usłyszeniu dźwięku rogu, piszczałki, cytry, harfy

ROZDZ. 2

a Dn 5:16
b Dn 2:6
Dn 5:29
c Dn 1:7
d Est 2:19
Est 3:2
Jer 39:3
Am 5:15

ROZDZ. 3

e Iz 40:19
Dz 17:29
1Ko 8:4
f Est 1:1
Dn 2:48
g Dn 6:7
h Ezd 7:25
Dz 16:20
i Ezd 6:16
j Est 8:9
Dn 6:1
k Dn 5:29
l Est 8:9
Dn 4:1
m Dn 3:10
Dn 3:15
n Wj 20:5
Mt 4:9
o Dn 4:19
Dn 4:33

szpalta 2

a Jer 29:22
Dn 3:11
Dn 3:17
Dn 3:26
Obj 13:15
b Jer 51:7
Dz 14:16
c Dn 3:12
d Neh 2:3
Dn 2:4
Dn 5:10
e Hi 21:12
Dn 3:5
Dn 3:15
f Dn 3:6
g Dn 2:49
h Dn 3:18
Dn 3:28
i Prz 29:22
Dn 2:12
j Dn 1:7
k Iz 46:1
Jer 50:2
l Dn 3:28

trójkątnej, instrumentu strunowego i dud oraz wszelkiego rodzaju instrumentów muzycznych[a] upaść i oddać cześć posągowi, który wykonałem, to dobrze. Jeśli jednak nie oddacie czci, zostaniecie natychmiast wrzuceni do rozpalonego pieca ognistego. A któryż to bóg zdoła was wyratować z moich rąk?"[b]

16 Szadrach, Meszach i Abed-Nego, odpowiadając, rzekli do króla: „Nebukadneccarze, nie musimy ci w tej sprawie odpowiedzieć ani słowem.[c] **17** Jeżeli tak ma być, to nasz Bóg, któremu służymy, potrafi nas wyratować. Z rozpalonego pieca ognistego i z ręki twojej, królu, on nas wyratuje.[d] **18** A jeśli nie, to niech ci będzie wiadomo, królu, że nie twoim bogom służymy, a złotemu posągowi, który postawiłeś, nie oddamy czci".[e]

19 Wówczas Nebukadneccar wpadł w furię i zmienił się wyraz jego twarzy wobec Szadracha, Meszacha i Abed-Nega. Odpowiadając, polecił rozpalić piec siedem razy bardziej, niż było w zwyczaju go rozpalać. **20** A pewnym krzepkim mężom, pełnym energii życiowej,[f] którzy byli w jego wojsku, polecił związać Szadracha, Meszacha i Abed-Nega, aby ich wrzucić do rozpalonego pieca ognistego.[g]

21 Wtedy owych krzepkich mężów związano w ich płaszczach, szatach i czapkach oraz pozostałej odzieży i wrzucono do rozpalonego pieca ognistego. **22** Ponieważ jednak słowo królewskie było srogie, a piec rozpalono nadmiernie, ognisty płomień zabił tych krzepkich mężów, którzy wzięli Szadracha, Meszacha i Abed-Nega. **23** Natomiast owi trzej krzepcy mężowie: Szadrach, Meszach i Abed-Nego, wpadli związani w środek rozpalonego pieca ognistego.[a]

24 Wówczas król Nebukadneccar przestraszył się i śpiesznie wstał. Odezwawszy się, powiedział do swoich wysokich urzędników królewskich: „Czyż nie trzech krzepkich mężów wrzuciliśmy związanych w środek ognia?"[b] Odpowiadając, rzekli królowi: „Tak, królu". **25** On zaś odrzekł, mówiąc: „Oto ja widzę czterech krzepkich mężów, którzy przechadzają się swobodnie pośród ognia, nie doznając szkody, a czwarty wyglądem przypomina syna bogów".[c]

26 Wówczas Nebukadneccar zbliżył się do drzwi rozpalonego pieca ognistego.[d] Odezwał się, mówiąc: „Szadrachu, Meszachu i Abed-Nego, słudzy Boga Najwyższego,[e] wyjdźcie i podejdźcie tutaj!" Wtedy Szadrach, Meszach i Abed-Nego wyszli spośród ognia. **27** A zgromadzeni satrapowie, prefekci i namiestnicy oraz wysocy urzędnicy[f] królewscy patrzyli na tych krzepkich mężów, że ogień nie miał mocy nad ich ciałami[g] i żaden włos na głowie[h] im się nie nadpalił, a nawet ich płaszcze się nie zmieniły ani nie przeszedł na nich swąd ognia.

28 Nebukadneccar odezwał się, mówiąc: „Błogosławiony niech będzie Bóg Szadracha, Meszacha i Abed-Nega,[i] posłał bowiem swego anioła[j] i wyratował swoich sług, którzy mu zaufali[k] i którzy zmienili słowo króla i wydali swe ciała, gdyż nie chcieli służyć[l] ani oddawać czci[m] żadnemu innemu bogu oprócz swojego Boga.[n] **29** A przeze mnie zostaje wydany

ROZDZ. 3

a Dn 3:10

b Wj 5:2
2Kn 32:15
Iz 36:20
Iz 37:23

c Łk 12:11
Łk 21:14
Dz 5:29

d 1Sm 17:37
2Sm 22:26
Ps 27:1
Prz 18:10
Iz 12:2
Dn 6:27
Mi 7:7
2Ko 1:10

e Wj 20:5
Kpl 19:4
Prz 28:1
Dz 5:29
Heb 11:34

f 2Sm 22:40
Jer 48:14

g Dn 3:15

szpalta 2

a Ps 34:19

b Ps 66:12
Ps 91:1
Iz 43:2

c Hi 38:7
Ps 34:7

d Dn 6:20

e Rdz 14:18
Dn 2:47
1Ko 8:5

f Dn 3:2

g Iz 43:2
Heb 11:34

h Mt 10:30
Łk 21:18
Dz 27:34

i Dn 2:47
Dn 4:34

j Ps 34:7
Heb 1:14

k 1Kn 5:20
Ps 3:8
Ps 22:4
Ps 91:14
2Ko 1:9
Heb 11:6

l Wj 23:24
Obj 12:11

m Dn 3:5
Dn 3:15

n Wj 20:5
Mt 4:10

rozkaz,[a] że ktokolwiek z każdego ludu, grupy narodowościowej albo języka będzie mówił coś złego na Boga Szadracha, Meszacha i Abed-Nega, ma zostać rozsiekany na kawałki,[b] dom zaś jego ma być zamieniony w ustęp publiczny;[c] nie istnieje bowiem żaden inny bóg, który potrafiłby ocalić tak jak ten".[d]

30 Wtedy król zapewnił Szadrachowi, Meszachowi i Abed-Negowi powodzenie w prowincji babilońskiej.[e]

4 „Król Nebukadneccar do wszystkich ludów, grup narodowościowych i języków, które mieszkają na całej ziemi:[f] Niech pokój wasz się pomnoży.[g] **2** Uznałem za stosowne oznajmić o znakach i dziwach, których względem mnie dokonał Bóg Najwyższy.[h] **3** Jakże wspaniałe są jego znaki i jak potężne jego dziwy![i] Królestwo jego jest królestwem po czas niezmierzony,[j] a jego panowanie trwa przez pokolenie za pokoleniem.[k]

4 „Ja, Nebukadneccar, zażywałem spokoju[l] w swoim domu i pomyślności w mym pałacu.[m] **5** Ujrzałem sen, który mnie zatrwożył,[n] i gdy byłem na łożu, przeraziły[o] mnie obrazy w myślach oraz wizje, które miałem w swej głowie. **6** I został przeze mnie wydany rozkaz, aby przyprowadzono przed moje oblicze wszystkich mędrców babilońskich; mieli mi oznajmić wyjaśnienie snu.[p]

7 „Wówczas wchodzili kapłani zajmujący się magią, zaklinacze, Chaldejczycy[q] i astrolodzy,[r] a ja mówiłem przy nich, jaki był sen, lecz oni nie oznajmiali mi jego wyjaśnienia.[s] **8** A w końcu przyszedł przede mnie Daniel, którego imię stosownie do imienia mojego boga[a] brzmi Belteszaccar[b] i w którym jest duch świętych bogów;[c] przy nim też powiedziałem, jaki był ten sen:

9 „‚Belteszaccarze, przełożony kapłanów zajmujących się magią:[d] ponieważ dobrze wiem, że jest w tobie duch świętych bogów[e] i że nie ma żadnej tajemnicy, która by ci sprawiała trudność,[f] powiedz mi o wizjach z mego snu, który widziałem, oraz jego wyjaśnienie.[g]

10 „‚Będąc na swym łożu, oglądałem[h] wizje, które miałem w swej głowie: Oto drzewo[i] pośrodku ziemi, a wysokość jego ogromna.[j] **11** Drzewo wyrosło i stało się potężne, a wysokość jego dosięgła niebios i było je widać aż po kraniec całej ziemi.[k] **12** Listowie miało piękne, a owoc obfity, i był na nim pokarm dla wszystkich. Pod nim szukała cienia[l] zwierzyna[m] polna, a na jego konarach mieszkały ptaki niebios,[n] i żywiło się z niego wszelkie ciało.

13 „‚Widziałem jeszcze na swoim łożu w wizjach, które miałem w swej głowie, a oto czuwający,[o] święty,[p] zstępował z niebios. **14** Wołał głośno i tak mówił: „Zrąbcie to drzewo[q] i odetnijcie jego konary. Otrząśnijcie jego listowie i rozrzućcie jego owoce. Niech ucieknie spod niego zwierzyna i ptaki z jego konarów.[r] **15** Jednakże pień z korzeniami zostawcie w ziemi — z obręczą żelazną i miedzianą — pośród trawy polnej; i niech go zwilża rosa z niebios, a niech ma udział ze zwierzyną pośród roślinności ziemi.[s] **16** Niech się odmieni jego serce ludzkie i niech

ROZDZ. 3
a Dn 6:26
b Dn 2:5
c Ezd 6:11
d Pwt 32:31 Dn 4:35 Dn 6:27
e Ps 1:3 Dn 2:49 Dn 3:12

ROZDZ. 4
f Est 8:9 Dn 3:4
g Dn 6:25
h Ps 66:16 Dn 2:23
i Pwt 4:34 Ps 71:19 Dn 6:27 Rz 11:33
j Ps 10:16 Ps 29:10 Ps 66:7 Ps 90:2 Jer 10:10
k Ps 146:10
l Iz 47:8
m Łk 11:21
n Dn 5:6
o Dn 2:1
p Rdz 41:8 Dn 2:2
q Dn 5:7
r Iz 47:13 Dn 2:27
s Dn 2:11

szpalta 2
a Iz 46:1 Jer 50:2
b Dn 1:7 Dn 5:12
c Lb 11:17 Iz 63:11 Dn 4:18 Dn 4:24 Dn 5:11
d Dn 1:20 Dn 2:48
e Rdz 41:38 Dn 6:3
f Dn 1:17
g Dn 2:30
h Dn 2:19
i Dn 4:26
j Iz 10:33 Eze 31:3
k Rdz 11:4 Mt 11:23
l Lam 4:20
m Jer 27:6 Eze 31:6
n Mt 13:32
o Ps 103:20 Ps 103:21 Dn 4:23
p Pwt 33:2 Ps 89:7 Dn 8:13 Mt 18:10 Łk 4:34

q Eze 21:26; Eze 21:27; Dn 4:31; Dn 5:20; Łk 3:9; **r** Jer 51:6; Eze 31:12; **s** Hi 14:7; Dn 4:33.

mu będzie dane serce zwierzęce,[a] i niech nad nim przeminie siedem czasów.[b] **17** Rzecz ta jest z postanowienia czuwających[c] i z wypowiedzi świętych to życzenie — w tym celu, by żyjący poznali, że Najwyższy jest Władcą w królestwie ludzkim[d] i że je daje, komu chce,[e] a ustanawia nad nim choćby najuniżeńszego z ludzi".[f]

18 „‚Oto sen, który widziałem ja, król Nebukadneccar; a ty, Belteszaccarze, powiedz, jakie jest jego wyjaśnienie, gdyż nikt z pozostałych mędrców mego królestwa nie potrafi mi oznajmić tego wyjaśnienia.[g] Ale ty się na tym znasz, ponieważ w tobie jest duch świętych bogów'.[h]

19 „Wówczas Daniel, któremu na imię Belteszaccar,[i] zdumiał się na chwilę, a jego myśli go przeraziły.[j]

„Król odezwał się, mówiąc: ‚Belteszaccarze, niech ten sen i wyjaśnienie cię nie przerażają'.[k]

„Belteszaccar, odpowiadając, rzekł: ‚Panie mój, oby ten sen odnosił się do tych, którzy cię nienawidzą, a jego wyjaśnienie do twoich wrogów.[l]

20 „‚Drzewo, które widziałeś, które wyrosło i stało się potężne, a którego wysokość dosięgła niebios i które było widać na całej ziemi,[m] **21** i które miało piękne listowie, a owoc obfity, i na którym był pokarm dla wszystkich, pod którym mieszkały zwierzęta polne i na którego konarach przebywały ptaki niebios[n] — **22** to jesteś ty, królu,[o] ponieważ wyrosłeś i stałeś się potężny, wspaniałość zaś twoja rozrosła się i sięgnęła niebios,[p] a twe panowanie krańca ziemi.[q]

ROZDZ. 4

a Dn 4:32
b Dn 7:25 Dn 12:7 Łk 21:24 Obj 12:14
c Dn 4:13
d Ps 83:18 Jer 16:21 Dn 4:34
e Ps 75:7 Ps 89:36 Mt 25:31 Łk 1:32 Łk 1:33
f 1Sm 2:8 Eze 17:24 Za 9:9 Mt 11:29
g Iz 47:13 Dn 5:8 Dn 5:15
h Rdz 41:16 Dn 2:28 Dn 4:8
i Dn 1:7
j Dn 7:28
k 1Sm 3:17
l 2Sm 18:32
m Eze 31:3 Dn 4:10
n Dn 4:12
o Dn 2:37
p Iz 14:13 Iz 14:14
q Dn 2:38

szpalta 2

a Lb 22:32 Pwt 33:2 Ps 89:7 Dn 4:13 Dn 8:13 Mt 18:10 Dz 10:3 Dz 12:23
b Dn 4:16 Dn 5:21 Łk 21:24
c Hi 34:19 Ps 107:40
d Iz 23:9 Iz 55:11 Dn 4:17
e Ps 83:18
f Dn 4:32 Dn 5:21
g Ps 106:20
h Dn 4:16 Łk 21:24
i Ps 83:18
j Hi 34:24 Jer 27:5 Dn 2:21 Dn 5:21 Dn 7:14
k Dn 4:15
l Ps 11:4 Iz 66:1

23 „‚A że król widział, jak z niebios zstępował czuwający, święty,[a] który też mówił: „Zrąbcie to drzewo i je zniszczcie. Ale jego pień z korzeniami zostawcie w ziemi, lecz z obręczą żelazną i miedzianą, pośród trawy polnej, i niech go zwilża rosa z niebios, a niech ma udział ze zwierzętami polnymi, aż nad nim przeminie siedem czasów"[b] — **24** takie jest wyjaśnienie, królu, a to, co ma spotkać mego pana, króla,[c] jest postanowieniem[d] Najwyższego.[e] **25** I wypędzą cię spośród ludzi, i zamieszkasz ze zwierzętami polnymi,[f] i tak jak byki będziesz karmiony roślinnością;[g] rosa z niebios będzie cię zwilżać i przeminie nad tobą siedem czasów,[h] aż poznasz, że Najwyższy jest Władcą w królestwie ludzkim[i] i że je daje, komu chce.[j]

26 „‚A że polecono zostawić pień z korzeniami drzewa,[k] na pewno będziesz miał królestwo, gdy poznasz, że władzę sprawują niebiosa.[l] **27** Przeto, królu, oby moja rada wydała ci się dobra,[m] usuń też swe grzechy prawością,[n] a swą przewinę okazywaniem miłosierdzia biednym.[o] Może dojdzie do przedłużenia twej pomyślności'".[p]

28 Wszystko to spotkało króla Nebukadneccara.[q]

29 Po upływie dwunastu miesięcy księżycowych przechadzał się po dachu pałacu królewskiego w Babilonie. **30** Król odezwał się, mówiąc:[r] „Czyż nie jest to Babilon Wielki, który ja siłą mej potęgi zbudowałem na dom królewski[s] i ku dostojeństwu mego majestatu?"[t]

m Ps 119:46; **n** Prz 16:6; Prz 28:13; Iz 55:7; Eze 18:21; Mt 3:8; **o** Ps 41:1; Iz 58:7; Mi 6:8; 1Jn 3:17; **p** 1Kl 21:29; Jl 2:14; Jon 3:10; **q** Lb 23:19; Prz 10:24; Iz 55:11; **r** Ps 73:9; **s** Prz 16:18; **t** Ps 49:11.

31 Słowo to jeszcze było w ustach króla, gdy z niebios dobiegł głos: „Mówi się tobie, królu Nebukadneczarze: ‚Królestwo odeszło od ciebie[a] **32** i wypędza się ciebie spośród ludzi, i mieszkać będziesz ze zwierzętami polnymi.[b] Tak jak byki będziesz karmiony roślinnością i przeminie nad tobą siedem czasów, aż poznasz, że Najwyższy jest Władcą w królestwie ludzkim i że je daje, komu chce’”.[c]

33 W tejże chwili[d] spełniło się to słowo na Nebukadneczarze i wypędzono go spośród ludzi, i odtąd, tak jak byki, jadał roślinność, i rosa z niebios zwilżała jego ciało, aż włosy urosły mu jak orle pióra, a paznokcie jak ptasie pazury.[e]

34 „A po upływie dni[f] ja, Nebukadneczar, podniosłem oczy ku niebiosom[g] i zaczęła mi wracać zdolność rozumienia; i błogosławiłem Najwyższego,[h] wysławiałem też i wychwalałem Żyjącego po czas niezmierzony,[i] gdyż panowanie jego to panowanie po czas niezmierzony i jego królestwo trwa przez pokolenie za pokoleniem.[j] **35** A wszyscy mieszkańcy ziemi są uważani po prostu za nic,[k] on zaś według własnej woli postępuje pośród zastępu niebios i wśród mieszkańców ziemi.[l] I nie ma nikogo, kto by mógł powstrzymać jego rękę[m] albo mu powiedzieć: ‚Co czynisz?’”[n]

36 „W tymże czasie zaczęła mi wracać zdolność rozumienia, a ku dostojeństwu mego królestwa począł mi wracać majestat i blask;[o] i zaczęli mnie skwapliwie szukać wysocy urzędnicy królewscy oraz dygnitarze, i przywrócono mi moje królestwo, i dodano mi nadzwyczajnej wielkości.[p]

ROZDZ. 4

a Dn 4:25; Dz 12:23
b Dn 4:14; Dn 5:21
c Dn 4:17
d Dn 3:6; Dn 5:5
e Dn 4:25
f Dn 4:16
g Ps 121:1; Ps 123:1; Ps 123:2
h Ps 7:17; Ps 92:1
i Jer 10:10; 1Tm 1:17; Obj 4:11
j Ps 10:16; Dn 4:3; Mi 4:7
k Ps 39:5; Iz 40:15
l 1Sm 3:18; Ps 33:11; Iz 46:10
m Hi 34:24; Iz 43:13; 1Ko 10:22
n Hi 9:12; Iz 45:9; Rz 9:20
o 2Kn 33:13; Dn 4:26
p Prz 22:4

szpalta 2

a Dn 4:3; Dz 17:24
b Pwt 32:4; Ps 33:5; Obj 15:3
c Wj 18:11; Hi 40:11; Jak 4:6

ROZDZ. 5

d Dn 5:9; Dn 7:1; Dn 8:1
e Iz 21:5; Jer 51:39
f Prz 20:1; Prz 31:4
g 2Kl 25:15; 2Kn 36:18; Ezd 1:7; Jer 27:16; Jer 52:19; Dn 1:2
h Prz 11:2
i Ps 115:4; Ps 135:15; Dz 17:29; Obj 9:20
j Dn 5:24

37 „Teraz ja, Nebukadneczar, wysławiam i wywyższam, i wychwalam Króla niebios,[a] ponieważ wszystkie jego dzieła są prawdą, a jego drogi sprawiedliwością,[b] i ponieważ potrafi upokorzyć tych, którzy chodzą w pysze”.[c]

5 A król Belszaccar[d] wyprawił wielką ucztę dla tysiąca swoich dygnitarzy i przed tym tysiącem pił wino.[e] **2** Będąc pod wpływem wina,[f] Belszaccar kazał wnieść złote i srebrne naczynia,[g] które Nebukadneczar, jego ojciec, niegdyś zabrał ze świątyni w Jerozolimie, aby z nich pili król i jego dygnitarze, jego nałożnice i jego drugorzędne żony.[h] **3** Wówczas wniesiono złote naczynia zabrane ze świątyni domu Bożego, który był w Jerozolimie, i pili z nich król oraz jego dygnitarze, jego nałożnice i jego drugorzędne żony. **4** Pili wino i wysławiali bogów ze złota oraz srebra, z miedzi, żelaza, drewna i kamienia.[i]

5 W tejże chwili pojawiły się palce ręki ludzkiej i pisały naprzeciw świecznika na tynku ściany pałacu królewskiego,[j] i widział król grzbiet dłoni, która pisała. **6** Wówczas zmieniła się barwa twarzy króla i przeraziły go jego własne myśli,[k] i rozluźniły się jego stawy biodrowe,[l] a kolana tłukły się jedno o drugie.[m]

7 Król wołał głośno, żeby wprowadzono zaklinaczy, Chaldejczyków i astrologów.[n] Odezwawszy się, król rzekł do mędrców babilońskich: „Kto odczyta ten napis i poda mi jego wyjaśnienie, na tego włożą purpurę,[o] złoty

k Ps 102:15; **l** Ps 69:23; Iz 21:3; **m** Ezc 7:17; Nah 2:10; **n** Rdz 41:8; Dn 2:2; Dn 4:6; **o** Rdz 41:42; 1Sm 17:25.

naszyjnik wokół szyi, i będzie sprawował władzę jako trzeci w królestwie".[a]

8 Wówczas wchodzili wszyscy mędrcy królewscy, lecz nie znali się na tym dostatecznie, by odczytać ten napis lub oznajmić królowi jego wyjaśnienie.[b] **9** Toteż król Belszaccar bardzo się przeraził i zmieniła się barwa jego twarzy; a jego dygnitarze byli w rozterce.[c]

10 Królowa zaś ze względu na słowa króla i jego dygnitarzy weszła prosto do sali biesiadnej. Odezwawszy się, królowa rzekła: „Królu, żyj aż po czasy niezmierzone.[d] Niech cię nie przerażają twoje myśli i niech się nie zmienia barwa twojej twarzy. **11** Znajduje się w twym królestwie zdolny mąż, w którym jest duch świętych bogów;[e] za dni twego ojca stwierdzono u niego oświecenie i wnikliwość, i mądrość jak mądrość bogów, a król Nebukadneccar, twój ojciec, ustanowił go przełożonym[f] kapłanów zajmujących się magią, zaklinaczy, Chaldejczyków i astrologów — twój ojciec, królu; **12** albowiem stwierdzono u niego nadzwyczajnego ducha i wiedzę, i wnikliwość umożliwiającą wykładanie snów,[g] jak również zdolność tłumaczenia zagadek i rozwiązywania zawiłości[h] — u Daniela, którego król nazwał Belteszaccarem.[i] Niech więc będzie wezwany Daniel, aby podał wyjaśnienie".

13 Wprowadzono zatem Daniela przed króla. Król odezwał się i rzekł do Daniela: „Czy jesteś tym Danielem spośród wygnańców judzkich,[j] którego król, mój ojciec, uprowadził z Judy?[k] **14** Słyszałem również o tobie, że jest w tobie duch bogów,[a] stwierdzono też u ciebie oświecenie i wnikliwość, i nadzwyczajną mądrość.[b] **15** A oto wprowadzono przede mnie mędrców i zaklinaczy, żeby odczytali ten napis i oznajmili mi jego wyjaśnienie — ale nie znają się na tym dostatecznie, by mi podać wyjaśnienie tego słowa.[c] **16** A ja słyszałem o tobie, że potrafisz dawać wyjaśnienia[d] i rozwiązywać zawiłości. Jeżeli więc zdołasz odczytać ten napis i oznajmić mi jego wyjaśnienie, włożą na ciebie purpurę, złoty naszyjnik wokół szyi, i będziesz sprawował władzę jako trzeci w królestwie".[e]

17 Wówczas Daniel odpowiedział, mówiąc przed królem: „Dary twoje niech pozostaną u ciebie, a swe upominki daj innym.[f] Niemniej odczytam ten napis królowi i oznajmię mu jego wyjaśnienie.[g] **18** Jeżeli chodzi o ciebie, królu, Bóg Najwyższy[h] dał twemu ojcu Nebukadneccarowi[i] królestwo i wielkość, i dostojeństwo, i majestat.[j] **19** A z powodu wielkości, którą go obdarzył, drżały i okazywały bojaźń przed nim wszystkie ludy, grupy narodowościowe i języki.[k] Kogo chciał, zabijał; a kogo chciał, uderzał; i kogo chciał, wywyższał, a kogo chciał, upokarzał.[l] **20** Ale gdy jego serce stało się wyniosłe i duch jego zhardział, tak iż postępował zuchwale,[m] złożono go z tronu jego królestwa i odebrano mu jego dostojeństwo.[n] **21** Wypędzono go też spośród synów ludzkich, a jego serce zostało upodobnione do zwierzęcego, i mieszkał z dzikimi osłami.[o] Roślinnością go karmiono tak jak byki, a rosa z niebios zwilżała jego ciało,[p] aż poznał, że

ROZDZ. 5

a Dn 2:6
Dn 2:48
Dn 6:2

b Rdz 41:8
Dn 2:27
Dn 4:7

c Iz 13:7

d Dn 3:9

e Dn 2:47
Dn 4:8
Dn 4:18

f Dn 2:48
Dn 4:9

g Dn 1:17
Dn 6:3

h 1Kl 4:30
Dn 5:16

i Dn 1:7
Dn 4:8

j Dn 1:6
Dn 2:25
Dn 6:13

k 2Kl 24:14

szpalta 2

a Dn 1:17
Dn 2:23
Dn 4:9

b Prz 2:6
Dn 1:20

c Iz 47:12
Dn 2:10
Dn 5:8

d Rdz 40:8
Dn 2:28

e Dn 2:6
Dn 5:7

f Est 8:15

g Ps 119:46

h Ps 47:2
Ps 83:18
Ps 92:8
Dn 4:17

i Dn 5:11

j Dn 2:37
Dn 2:38

k Jer 25:9
Dn 3:4
Dn 4:22

l Prz 16:14
Dn 2:12
Dn 3:6
Dn 3:29

m Prz 16:5
Iz 14:13
Dn 4:30
Mi 6:8

n Iz 47:1

o Dn 4:25
Dn 4:32

p Dn 4:33

Bóg Najwyższy jest Władcą w królestwie ludzkim i że ustanawia nad nim, kogo chce.[a]

22 „Ty zaś, jego synu, Belszaccarze,[b] nie ukorzyłeś swego serca,[c] choć o tym wszystkim wiedziałeś.[d] **23** Natomiast podniosłeś się przeciwko Panu niebios[e] i przyniesiono przed ciebie naczynia z jego domu;[f] i piliście z nich wino, ty sam oraz twoi dygnitarze, twoje nałożnice i twe drugorzędne żony; wysławiałeś też bogów ze srebra oraz złota, z miedzi, żelaza, drewna i kamienia,[g] którzy nie widzą i nie słyszą ani nic nie wiedzą;[h] lecz Bogu, w którego ręku jest twój dech[i] i do którego należą wszystkie twoje drogi,[j] nie oddałeś chwały.[k] **24** Dlatego posłano sprzed niego grzbiet dłoni i wypisano ten napis.[l] **25** A oto napis, który został wypisany: MENE, MENE, TEKEL i PARSIN.

26 „Takie jest wyjaśnienie słowa: MENE — Bóg policzył dni twego królestwa i położył mu kres.[m]

27 „TEKEL — zważono cię na wadze i stwierdzono u ciebie brak.[n]

28 „PERES — twoje królestwo podzielono i dano Medom oraz Persom”.[o]

29 Wówczas rozkazał Belszaccar i włożono na Daniela purpurę, złoty naszyjnik wokół jego szyi, i obwieszczono co do niego, że ma zostać trzecim władcą w królestwie.[p]

30 Tej samej nocy Belszaccar, król chaldejski, został zabity,[q] **31** a królestwo otrzymał Dariusz[r] Med, mający około sześćdziesięciu dwóch lat.

6 Dariusz, uznawszy to za dobre, ustanowił nad królestwem stu dwudziestu satrapów, którzy mieli być nad całym królestwem,[a] **2** nad nimi zaś trzech wysokich urzędników, z których jednym był Daniel,[b] ażeby ci satrapowie[c] zdawali im sprawę i by król nie ponosił strat.[d] **3** A ów Daniel wyróżniał się[e] spośród wysokich urzędników i satrapów, jako że był w nim nadzwyczajny duch;[f] i król zamierzał go ustanowić nad całym królestwem.

4 A wysocy urzędnicy i satrapowie wciąż starali się znaleźć przeciw Danielowi jakiś pretekst w sprawach królestwa,[g] lecz nie zdołali znaleźć żadnego pretekstu ani nic złego, był on bowiem godny zaufania i nie stwierdzono u niego żadnego zaniedbania ani nic złego.[h] **5** Dlatego ci krzepcy mężowie mówili: „Nie znajdziemy u tego Daniela żadnego pretekstu, chyba że znajdziemy coś przeciw niemu w prawie jego Boga”.[i]

6 Toteż owi wysocy urzędnicy i satrapowie weszli gromadnie do króla[j] i tak do niego rzekli: „Dariuszu, królu, żyj przez czasy niezmierzone.[k] **7** Wszyscy wysocy urzędnicy królestwa, prefekci i satrapowie, wysocy urzędnicy królewscy i namiestnicy, uradzili wspólnie, aby wydano ustawę królewską[l] i wprowadzono rozporządzenie, że każdy, kto by w ciągu trzydziestu dni zanosił prośbę do jakiegokolwiek boga lub człowieka oprócz ciebie, królu, ma zostać wrzucony do lwiej jamy.[m] **8** Zechciej więc, królu, wydać tę ustawę i podpisać pismo,[n] żeby już się nie zmieniło, według prawa Medów i Persów,[o] które nie podlega unieważnieniu”.[p]

ROZDZ. 5

a Hi 34:24 Ps 83:18 Eze 17:24 Dn 4:17 Dn 4:35
b Dn 5:11 Dn 5:18
c Mt 23:12
d Łk 12:47 Jak 4:17
e Iz 37:23 Jer 50:29
f Dn 5:3
g Iz 37:19 Dz 17:29
h Pwt 32:21 Ps 115:5 Ps 135:17 Iz 46:7 1Ko 8:4
i Ps 104:29 Iz 42:5 Dz 17:25
j Prz 20:24 Jer 10:23
k Rz 1:21
l Dn 5:5
m Iz 13:11 Jer 25:12 Jer 27:7 Jer 50:1 Jer 51:11
n Hi 31:6 Rz 2:6 1Ko 3:13 Kol 3:25
o Ezd 1:1 Iz 21:2 Iz 45:1 Jer 50:9 Dn 6:28 Dn 9:1
p Iz 14:2 Dn 5:7 Dn 5:16
q Iz 21:9 Jer 51:8 Jer 51:31 Jer 51:39 Jer 51:57
r Dn 6:1 Dn 9:1

szpalta 2

ROZDZ. 6

a Est 1:1
b Prz 3:16 Iz 14:2 Dn 2:48 Dn 5:29
c Ezd 8:36 Est 8:9 Dn 3:2
d Ezd 4:22 Est 7:4 Łk 19:23
e Prz 3:35 Prz 22:29
f Dn 1:17 Dn 5:12

g Ps 37:12; Prz 29:27; Kzn 4:4; h Flp 2:15; 1Pt 2:12; i Est 3:8; j Ps 56:6; Prz 6:18; k Neh 2:3; Dn 2:4; l Ps 59:3; Ps 94:20; m Dn 3:6; Dn 6:16; Dn 6:24; n Est 3:12; Est 8:10; o Est 1:19; p Est 8:8.

9 Wobec tego król Dariusz podpisał pismo i rozporządzenie.[a]

10 A gdy tylko Daniel się dowiedział, że owo pismo zostało podpisane, wszedł do swego domu i mając okna swej izby na poddaszu otwarte w stronę Jerozolimy,[b] trzy razy dziennie[c] padał na kolana i się modlił,[d] i zanosił wysławiania przed obliczem swego Boga,[e] jak to regularnie czynił poprzednio.[f] **11** Wówczas tamci krzepcy mężowie wpadli gromadą i zastali Daniela na tym, że przed obliczem swego Boga zanosił prośby oraz błagania o łaskę.[g]

12 Wtedy podeszli i mówili przed obliczem króla w sprawie rozporządzenia królewskiego: „Czyż nie podpisałeś rozporządzenia, że każdy, kto by w ciągu trzydziestu dni prosił o coś jakiegokolwiek boga lub człowieka oprócz ciebie, królu, ma zostać wrzucony do lwiej jamy?”[h] Król odezwał się, mówiąc: „Sprawa jest postanowiona zgodnie z prawem Medów i Persów, które nie podlega unieważnieniu”.[i] **13** Natychmiast odrzekli, mówiąc wobec króla: „Daniel,[j] jeden z wygnańców judzkich,[k] nie liczy się z tobą, królu, ani z rozporządzeniem, które podpisałeś, lecz trzy razy dziennie zanosi swoją prośbę”.[l] **14** Król zatem, skoro tylko usłyszał to słowo, był bardzo niezadowolony[m] i postanowił w swym umyśle wyratować Daniela;[n] i aż do zachodu słońca usiłował go ocalić. **15** W końcu ci krzepcy mężowie weszli gromadnie do króla i mówili królowi: „Zważ, królu, że u Medów i Persów obowiązuje prawo, iż żadnego rozporządzenia[o] ani ustawy, wydawanych przez króla, nie wolno zmienić”.[p]

ROZDZ. 6

a Dn 6:7
b 1Kl 8:30
1Kl 8:44
2Kn 6:38
Ps 5:7
c Ps 55:17
Ps 86:3
Kol 4:2
d 1Kl 8:54
2Kn 6:13
Ezd 9:5
Ps 95:6
Łk 22:41
Dz 7:60
e Ps 34:1
Rz 12:12
f 1Ts 5:17
g Ps 10:9
Ps 37:32
h Dn 6:7
Dn 6:24
i Est 8:8
Dn 6:8
j Dn 1:6
k Dn 2:25
Dn 5:13
l Est 3:8
m Mk 6:26
n 1Kl 8:50
o Dn 6:7
p Est 8:8
Ps 94:20
Dn 6:8

szpalta 2

a Hcb 11:33
b Ps 37:39
Ps 91:14
Ps 118:5
Iz 41:10
Iz 43:2
2Ko 1:10
c Mt 27:66
Dz 12:4
d 2Sm 12:16
1Kl 21:27
e Est 6:1
Dn 2:1
f Pwt 6:5
1Kn 16:11
Prz 23:17
g Rdz 18:14
Mt 19:26
Łk 1:37
h 2Sm 22:7
Ps 31:14
i Ps 34:7
Dn 3:28
j 1Sm 17:37
2Tm 4:17
Heb 11:33
k Ps 24:4
Ps 26:6
l Rz 13:1
1Pt 2:17
m Prz 16:13
n 2Kn 20:20
Ps 37:40
Prz 18:10

16 Toteż król wydał rozkaz i przyprowadzono Daniela, i wrzucono go do lwiej jamy.[a] Król odezwał się, mówiąc do Daniela: „Twój Bóg, któremu niezachwianie służysz – ten cię wyratuje”.[b] **17** I przyniesiono kamień, i położono go na otworze jamy, a król opieczętował go swoim sygnetem oraz sygnetem swych dygnitarzy, żeby w sprawie Daniela nic się nie zmieniło.[c]

18 Wówczas król udał się do swego pałacu i spędził noc, poszcząc,[d] a nie przyniesiono przed niego instrumentów muzycznych i nawet odbiegł go sen.[e] **19** W końcu, o świcie, król wstał przy świetle dziennym i śpiesznie szedł ku lwiej jamie. **20** A gdy się zbliżył do jamy, zawołał smutnym głosem na Daniela. Król odezwał się i rzekł do Daniela: „Danielu, sługo Boga żywego, czy twój Bóg, któremu niezachwianie służysz,[f] zdołał cię uratować od lwów?”[g] **21** Daniel natychmiast odrzekł królowi: „Królu, żyj aż po czasy niezmierzone. **22** Mój Bóg[h] posłał swego anioła[i] i zamknął lwom paszczę,[j] i nie zgładziły mnie, jako że przed jego obliczem stwierdzono moją niewinność;[k] również wobec ciebie, królu, nie uczyniłem nic nikczemnego”.[l]

23 Wtedy król bardzo poweselał[m] i kazał Daniela wydobyć z jamy. I wydobyto Daniela z jamy, a nie znaleziono na nim żadnego obrażenia, gdyż zaufał swemu Bogu.[n]

24 A król wydał rozkaz i przyprowadzono tych krzepkich mężów, którzy oskarżyli Daniela,[o] i wrzucono do lwiej jamy ich samych,[p] ich synów oraz ich żony;[q]

---

o Pwt 19:19; Est 7:10; Prz 11:8; **p** Prz 14:35; **q** Joz 7:24.

a zanim dosięgli dna jamy, lwy zawładnęły nimi i zgruchotały im wszystkie kości.[a]

25 Wtedy król Dariusz napisał do wszystkich ludów, grup narodowościowych i języków, które mieszkają na całej ziemi:[b] „Niech pokój wasz się wielce pomnoży![c] **26** Wychodzi ode mnie rozkaz,[d] żeby na każdym obszarze należącym do mego królestwa ludzie drżeli i żywili bojaźń przed Bogiem Daniela.[e] Albowiem On jest Bogiem żywym, on też trwa po czasy niezmierzone,[f] a jego królestwo[g] nie będzie obrócone wniwecz[h] i panowanie jego pozostanie na zawsze.[i] **27** On ratuje i wyzwala,[j] a także dokonuje znaków oraz dziwów w niebiosach[k] i na ziemi,[l] gdyż wyratował Daniela z łapy lwów”.

28 A temu Danielowi dobrze się wiodło w królestwie Dariusza[m] i w królestwie Cyrusa Persa.[n]

7 W pierwszym roku Belszaccara,[o] króla Babilonu, widział Daniel na swoim łożu sen oraz wizje,[p] które miał w swej głowie. Wówczas spisał ten sen.[q] Zdał pełną relację o tych sprawach. **2** Daniel odezwał się, mówiąc:

„Widziałem nocą w swoich wizjach, a oto cztery wiatry[r] niebios wzburzały ogromne morze.[s] **3** I wychodziły z morza[t] cztery olbrzymie bestie,[u] każda różniąca[v] się od pozostałych.

4 „Pierwsza była podobna do lwa[w] i miała skrzydła orle.[x] Patrzyłem, aż jej wyrwano skrzydła; i podniesiono ją z ziemi,[y] i postawiono na dwóch nogach jak człowieka, i dano jej serce ludzkie.[z]

5 „A oto inna bestia, druga, podobna do niedźwiedzia.[a] I była podniesiona z jednej strony,[a] a w jej paszczy między zębami były trzy żebra; i tak do niej mówiono: ‚Wstań, pożeraj dużo mięsa’.[b]

6 „Potem patrzyłem, a oto inna bestia, podobna do lamparta,[c] ale na grzbiecie miała cztery skrzydła stworzenia latającego. Bestia ta miała też cztery głowy[d] i powierzono jej panowanie.

7 „Potem widziałem w wizjach nocnych, a oto czwarta bestia, straszna i przerażająca oraz niezwykle silna.[e] I miała wielkie, żelazne zęby. Pożerała i miażdżyła, a co pozostało, deptała nogami. I różniła się od wszystkich poprzednich bestii, i miała dziesięć rogów.[f] **8** Uważnie przyglądałem się rogom, a oto wyrósł między nimi inny róg, mały,[g] i wyrwano sprzed niego trzy spośród pierwszych rogów. I oto były na tym rogu oczy podobne do oczu ludzkich, a także usta, które mówiły wyniosłe rzeczy.[h]

9 „Patrzyłem, aż ustawiono trony[i] i zasiadł Istniejący od Dni Pradawnych.[j] Odzienie jego było białe jak śnieg,[k] a włosy na jego głowie — jak czysta wełna.[l] Tron jego to płomienie ognia;[m] koła — to ogień płonący.[n] **10** Strumień ognia płynął, wychodząc sprzed niego.[o] Tysiąc tysięcy mu usługiwało,[p] a stało przed nim dziesięć tysięcy dziesiątek tysięcy.[q] Zasiadł Sąd[r] i otwarto księgi.

11 „Wówczas patrzyłem ze względu na dźwięk wyniosłych

ROZDZ. 6

a Ps 54:5 Iz 38:13
b Est 3:12 Est 8:9 Dn 4:1
c Ezd 4:17
d Dn 3:29
e Ps 99:1 Jer 10:10
f Pwt 5:26 Ps 90:2 Dn 4:34 1Pt 1:23 Obj 4:9
g Dn 2:44
h Ps 93:1
i Ps 29:10 Obj 15:3
j Ps 18:48 Ps 32:7 Dn 3:28
k Dz 2:19
l Jer 32:20 Dn 4:3 Heb 2:4
m Dn 5:31 Dn 6:2
n 2Kn 36:22 Ezd 1:1 Iz 44:28

ROZDZ. 7

o Jer 27:7 Dn 5:1 Dn 5:30
p Lb 12:6 Hi 33:15 Jer 23:28 Dn 2:19 Dn 8:1
q Iz 30:8 Hab 2:2 2Tm 3:16 Obj 1:11
r Ef 2:2 Ef 6:12
s Iz 57:20 Obj 17:15
t Obj 13:1
u Dn 7:17
v Dn 7:19
w Prz 30:30 Dn 2:38 Jl 1:6
x Pwt 28:49 Jer 48:40 Lam 4:19 Hab 1:8
y Dn 4:30
z 2Sm 17:10 Ps 9:20
a Prz 17:12 Dn 2:39

szpalta 2

a Dn 5:28 Dn 8:3
b Iz 13:18 Dn 11:2
c Dn 2:39 Dn 8:5 Dn 10:20 Dn 11:3

d Dn 8:8; Dn 11:4; **e** Dn 2:40; Dn 7:19; **f** Obj 13:1; **g** Dn 7:24; Obj 13:11; **h** 1Sm 2:3; Ps 12:3; Dn 8:25; Obj 13:5; **i** Obj 20:4; **j** Ps 90:2; Dn 7:13; Dn 7:22; Hab 1:12; Obj 4:2; **k** Ps 104:2; Obj 19:8; **l** Obj 1:14; **m** Iz 6:1; **n** Pwt 9:3; Heb 12:29; **o** Ps 50:3; Ps 97:3; **p** Heb 1:14; **q** Pwt 33:2; 1Kl 22:19; Ps 68:17; Heb 12:22; Judy 14; Obj 5:11; **r** Pwt 32:36; 1Sm 2:10; Ps 7:11; Ps 50:6; Kzn 3:17.

słów, które wypowiadał róg;[a] patrzyłem, aż bestię zabito, a jej ciało zniszczono; i wrzucono ją do płonącego ognia.[b] **12** Pozostałym zaś bestiom[c] odebrano rządy, a przedłużono im życie na czas i na porę.[d]

13 „Patrzyłem w wizjach nocnych, a oto z obłokami[e] niebios nadchodził ktoś podobny do syna człowieczego;[f] i uzyskał dostęp do Istniejącego od Dni Pradawnych,[g] i przyprowadzono go tuż przed Niego.[h] **14** I dano mu panowanie[i] i dostojeństwo[j] oraz królestwo,[k] aby jemu służyły wszystkie ludy, grupy narodowościowe i języki.[l] Panowanie jego to panowanie po czas niezmierzony, które nie przeminie, a jego królestwo nie będzie obrócone wniwecz.[m]

15 „We mnie, w Danielu, mój duch był tym udręczony i przeraziły[n] mnie wizje, które miałem w swej głowie. **16** Podszedłem do jednego ze stojących, żeby go prosić o wiarogodne informacje co do tego wszystkiego.[o] I on mi powiedział, i oznajmił mi wyjaśnienie owych spraw:

17 „‚Co się tyczy tych olbrzymich bestii, których jest cztery[p] — czterech królów powstanie z ziemi.[q] **18** Ale królestwo otrzymają święci[r] Najwyższego[s] i posiądą królestwo[t] na czas niezmierzony, wręcz na czas niezmierzony za czasami niezmierzonymi'.

19 „Wtedy zapragnąłem się upewnić co do czwartej bestii, różniącej się od wszystkich innych, nadzwyczaj strasznej, której zęby były z żelaza, a pazury z miedzi i która pożerała oraz miażdżyła, to zaś, co pozostało, deptała nogami;[u] **20** a także co do dziesięciu rogów na jej głowie[a] oraz innego rogu,[b] który wyrósł i przed którym trzy upadły[c] — tego rogu, który miał oczy, jak również usta mówiące rzeczy wyniosłe,[d] a który z wyglądu był większy od swych towarzyszy.

21 „Patrzyłem, gdy ten róg toczył wojnę ze świętymi i przemagał ich,[e] **22** aż przybył Istniejący od Dni Pradawnych[f] i został wydany wyrok na korzyść świętych Najwyższego,[g] i nadszedł ustalony czas, żeby święci posiedli królestwo.[h]

23 „Oto, co rzekł: ‚Czwarta bestia to czwarte królestwo, które nastanie na ziemi i będzie się różnić od wszystkich innych królestw; pożre całą ziemię, podepcze ją i zmiażdży.[i] **24** A dziesięć rogów to dziesięciu królów, którzy powstaną z tego królestwa;[j] a po nich powstanie jeszcze jeden i ten będzie się różnił od pierwszych,[k] i upokorzy trzech królów.[l] **25** Będzie też wypowiadał słowa przeciwko Najwyższemu[m] i będzie nękał świętych Najwyższego.[n] I będzie zamierzał zmienić czasy[o] oraz prawo,[p] a oni zostaną wydani w jego rękę na czas i czasy, i pół czasu.[q] **26** I zasiadł Sąd,[r] i w końcu odebrano mu panowanie, aby go unicestwić i doszczętnie zgładzić.[s]

27 „‚A królestwo i władzę, i wspaniałość królestw pod całymi niebiosami dano ludowi świętych Najwyższego.[t] Królestwo ich to królestwo po czas niezmierzony,[u] a wszelkie władze

ROZDZ. 7

a Dn 7:8 Dn 7:25 Dn 8:23
b Dn 8:25 Obj 19:20 Obj 20:10
c Dn 7:3
d Dn 2:21 Dz 1:7
e Mt 24:30 Mt 26:64 Mk 13:26 Mk 14:62 Łk 21:27 Obj 1:7
f Mt 25:31 Jn 5:13 Dz 7:56 Flp 2:7 Heb 2:14 Obj 1:13 Obj 14:14
g Dn 7:9 Hab 1:12
h Heb 12:23 Obj 5:5
i Ps 2:6 Ps 8:6 Ps 89:27 Ps 110:2 Iz 9:6 Mt 28:18 Łk 10:22 1Ko 15:25 Ef 1:22 Obj 3:21
j Flp 2:9
k Łk 19:12 Łk 22:29 Jn 3:35
l Rdz 49:10
m Ps 45:6 Iz 9:7 Dn 2:44 Łk 1:33 Obj 11:15
n Dn 8:27
o Dn 12:6
p Dn 7:3
q Dn 2:39
r Ps 50:5 Ps 149:5 2Tm 2:12 Obj 3:21 Obj 5:10 Obj 13:10
s Dn 7:22 Dn 7:25 Dn 7:27
t Mt 5:5 Mt 19:28 Łk 22:29
u Dn 2:40 Dn 7:7

szpalta 2

a Dn 7:24 Obj 13:1
b Dn 8:9
c Dn 7:8
d Obj 13:11
e Dn 8:24 Dn 12:7 Obj 11:7 Obj 13:7
f Dn 7:9 Dn 7:13 Hab 1:12

g Dn 7:18; Dn 7:27; **h** Mt 19:28; Łk 22:29; Obj 1:6; Obj 3:21; Obj 5:10; Obj 20:4; **i** Dn 2:40; Dn 7:7; **j** Dn 7:20; Obj 13:1; Obj 17:12; **k** Dn 2:41; Dn 7:8; Dn 8:9; **l** Dn 7:20; **m** Dn 7:8; Dn 8:25; Obj 13:11; **n** Mt 24:9; Obj 11:7; Obj 13:7; Obj 16:6; Obj 17:6; Obj 18:24; **o** Dn 4:23; Łk 21:24; **p** Mt 24:14; **q** Dn 12:7; Obj 11:2; Obj 11:3; Obj 13:5; **r** Dn 7:10; **s** Dn 7:11; **t** Iz 54:3; Dn 7:22; Mt 19:28; Łk 22:29; Obj 20:4; **u** Obj 11:15.

będą im służyć i okazywać posłuszeństwo'.[a]

28 „Dotąd koniec sprawy. A mnie, Daniela, wielce przerażały moje myśli, tak iż zmieniła się barwa mej twarzy; zachowałem jednak tę sprawę w swoim sercu".[b]

8 W trzecim roku panowania króla Belszaccara[c] ukazała mi się pewna wizja — właśnie mnie, Danielowi — po tej, która mi się ukazała na początku.[d] **2** I zacząłem dostrzegać w wizji; i stało się, gdy widziałem: oto byłem na zamku w Suzie,[e] który jest w prowincji Elam;[f] i dostrzegłem w wizji, że się znalazłem nad szlakiem wodnym Ulaj.[g] **3** Kiedy podniosłem oczy, zobaczyłem, a oto przy szlaku wodnym stał baran[h] mający dwa rogi. I oba rogi były wysokie, ale jeden był wyższy od drugiego, a wyższy wyrósł później.[i] **4** Widziałem, jak ów baran bódł ku zachodowi i ku północy, i ku południowi, i żadne z dzikich zwierząt nie mogło mu się oprzeć, nie było też nikogo, kto by wyzwolił z jego mocy.[j] Postępował według własnej woli i bardzo się pysznił.

5 Ja zaś to rozważałem, a oto kozioł z kóz[k] nadchodził od zachodu po powierzchni całej ziemi, nie dotykając ziemi. A ów kozioł miał okazały róg między oczami.[l] **6** I szedł aż do barana mającego dwa rogi, którego widziałem, jak stał przy szlaku wodnym; i popędził do niego w wielkiej złości.

7 I zobaczyłem, jak dopadł barana i rozsrożył się na niego, i powalił barana, i złamał mu oba rogi, a baran nie miał już siły mu się opierać. Przewrócił go więc na ziemię i stratował, i nie było nikogo, kto by barana wyzwolił z jego mocy.[a]

8 A ów kozioł z kóz pysznił się[b] ponad wszelką miarę; ale gdy tylko stał się potężny, wielki róg został złamany i cztery okazałe zaczęły wyrastać w jego miejsce, ku czterem wiatrom niebios.[c]

9 A z jednego z nich wyszedł inny róg, mały,[d] i rósł coraz bardziej ku południowi i ku wschodowi oraz ku Ozdobie.[e] **10** I rósł aż do zastępu niebios,[f] sprawiając tym, że część zastępu i część gwiazd[g] spadła na ziemię, a on zaczął je tratować.[h] **11** I wywyższał się w pysze aż do Księcia[i] zastępu, a temu odjęto ofiarę ustawiczną[j] i powalono ustalone miejsce jego sanktuarium.[k] **12** I zastęp został w końcu wydany,[l] razem z ofiarą ustawiczną,[m] ze względu na występek;[n] a on rzucał prawdę[o] na ziemię[p] i działał, i miał powodzenie.[q]

13 I usłyszałem pewnego świętego,[r] który mówił, a inny święty odezwał się do tego, który mówił: „Jak długo potrwa wizja dotycząca ofiary ustawicznej[s] i występku powodującego spustoszenie,[t] wskutek którego zarówno święte miejsce, jak i zastęp są tratowane?"[u] **14** Rzekł więc do mnie: „Aż do dwóch tysięcy trzystu wieczorów i poranków; a święte miejsce zostanie doprowadzone do właściwego stanu".[v]

15 Potem gdy ja, Daniel, oglądałem wizję i starałem się o zrozumienie,[w] oto stał przede mną ktoś z wyglądu podobny do krzepkiego męża.[x] **16** I usłyszałem głos ziemskiego człowieka pośrodku Ulaju,[y] a zawołał

ROZDZ. 7

a Iz 60:12
b Łk 2:19

ROZDZ. 8

c Dn 5:1
d Dn 7:1 Dn 7:15
e Neh 1:1 Est 2:8
f Rdz 10:22 Iz 11:11 Iz 21:2
g Dn 8:16
h Iz 13:17 Iz 21:2 Jer 51:11 Dn 7:5 Dn 8:20
i Est 1:3 Iz 44:28 Dn 11:2
j Iz 45:1 Jer 51:12 Dn 5:30
k Dn 2:39 Dn 7:3 Dn 8:21
l Dn 11:3

szpalta 2

a Dn 7:6
b Prz 21:24 Iz 29:20
c Dn 8:22 Dn 11:4
d Dn 7:8 Dn 7:20
e Ps 48:2 Iz 4:2 Iz 28:5 Eze 20:6 Dn 11:16 Dn 11:45
f Iz 14:13 Dn 7:25
g Dn 12:3 Obj 1:20
h Obj 11:7
i Dn 8:25
j Wj 29:38 Dn 12:11
k Dn 11:31 1Ko 3:17 Obj 3:12 Obj 11:2
l Mt 24:9 Obj 11:7 Obj 13:7
m Lb 28:23 Ezd 3:5 Oz 14:2 Heb 13:15
n Ps 106:6 Iz 44:22
o Jn 4:24
p Iz 59:14
q Jer 12:1
r 1Pt 1:12
s Obj 6:10
t Dn 12:11 Mt 24:15 Mk 13:14
u Iz 63:18 Dn 7:25 Dn 12:7 Obj 11:2

v Iz 1:27; Iz 45:25; Iz 60:17; Obj 11:11; **w** Dn 1:17; **x** Dn 7:16; **y** Dn 8:2.

on, mówiąc: „Gabrielu,[a] daj tamtemu zrozumieć, co widział”.[b] **17** Podszedł zatem do miejsca, gdzie stałem, ale gdy przyszedł, tak się przeraziłem, że padłem na twarz. I przemówił do mnie: „Zrozum,[c] synu człowieczy,[d] iż ta wizja dotyczy czasu końca”.[e] **18** A gdy ze mną rozmawiał, mocno zasnąłem, leżąc twarzą do ziemi.[f] Dotknął mnie więc i postawił tam, gdzie stałem przedtem.[g] **19** I jeszcze powiedział: „Oto daję ci poznać, co się wydarzy pod koniec potępiania, ponieważ dotyczy ona wyznaczonego czasu końca.[h]

20 „Baran, którego ujrzałeś i który miał dwa rogi, wyobraża królów Medii i Persji.[i] **21** Włochaty kozioł to król Grecji;[j] a wielki róg, który był między jego oczami, to król pierwszy.[k] **22** To zaś, że został złamany, wskutek czego w końcu wyrosły na jego miejscu cztery:[l] Z jego narodu powstaną cztery królestwa, lecz nie z jego mocą.

23 „A pod koniec ich królestwa, gdy występni dopełnią miary swych czynów, powstanie król o srogim obliczu i rozumiejący zagadkowe wypowiedzi.[m] **24** I moc jego stanie się potężna, lecz nie dzięki jego własnej mocy.[n] I w zdumiewający sposób będzie przywodził do zguby,[o] niewątpliwie też powiedzie mu się i będzie działał skutecznie. I doprowadzi do zguby potężnych oraz lud świętych.[p] **25** I stosownie do swej wnikliwości sprawi też, że zwodnicze działanie w jego ręce się powiedzie.[q] I w sercu swoim będzie się bardzo pysznił,[r] a w okresie wolnym od troski[s] doprowadzi wielu do zguby. I powstanie przeciwko Księciu książąt,[t] ale zostanie złamany bez udziału ręki.[a]

26 „A widzenie, które dotyczy wieczora i poranku i o którym mówiono, jest prawdziwe.[b] Ty jednak zachowaj tę wizję w tajemnicy, gdyż jest to jeszcze sprawa wielu dni”.[c]

27 Ja zaś, Daniel, poczułem się wyczerpany i rozchorowałem się na szereg dni.[d] Potem wstałem i wykonywałem pracę u króla;[e] lecz wyglądałem jak odrętwiały z powodu wszystkiego, co widziałem, a nikt tego nie rozumiał.[f]

9 W pierwszym roku Dariusza,[g] syna Aswerusa z potomstwa Medów,[h] który został ustanowiony królem nad królestwem Chaldejczyków,[i] **2** w pierwszym roku jego panowania ja, Daniel, rozpoznałem na podstawie ksiąg liczbę lat — co do których słowo Jehowy doszło do proroka Jeremiasza[j] — na dopełnienie się spustoszeń Jerozolimy,[k] mianowicie lat siedemdziesiąt.[l] **3** I zwróciłem swe oblicze[m] ku Jehowie, prawdziwemu Bogu, aby go szukać z modlitwą[n] i błaganiami, a także w poście i worze, i popiele.[o] **4** Zaczałem się też modlić do Jehowy, mego Boga, i czynić wyznanie, mówiąc:[p]

„Ach, Jehowo, Boże prawdziwy, wielki[q] i napawający lękiem, zachowujący przymierze[r] i lojalną życzliwość[s] wobec tych, którzy go miłują i przestrzegają jego przykazań:[t] **5** Zgrzeszyliśmy[u] i dopuściliśmy się zła, i postąpiliśmy niegodziwie, i zbuntowaliśmy się;[v] doszło też

ROZDZ. 8

a Dn 9:21
Łk 1:19
Łk 1:26

b Dn 9:22

c Dn 9:23

d Eze 2:1

e Dn 10:14
Dn 12:4
Dn 12:9

f Dn 10:9

g Dn 10:10
Za 4:1

h Dn 11:27
Mt 24:3

i Dn 7:5
Dn 8:3
Dn 11:2

j Dn 7:6
Dn 8:5

k Dn 11:3

l Dn 8:8
Dn 11:4

m Dn 7:8
Dn 7:11
Obj 13:11

n Łk 4:6
Obj 13:2
Obj 13:7

o Dn 7:25
Obj 11:18

p Dn 8:10
Obj 13:10
Obj 16:6

q Dn 7:8
Obj 13:13

r Prz 16:18
Prz 21:4

s Jer 22:21

t Jer 48:26
Dn 5:23
Dn 8:11

szpalta 2

a Dn 7:26
Obj 19:20

b Iz 14:24
Iz 46:10
Iz 55:11

c Dn 10:14
Obj 22:10

d Dn 7:28
Dn 10:16

e Dn 2:48

f Dn 8:17

ROZDZ. 9

g Dn 5:31
Dn 6:1
Dn 6:28

h Dn 11:1

i Dn 5:28
Dn 5:30

j 2Kn 36:21
Ezd 1:1
Jer 27:7
Za 1:12

k Ps 79:1
Iz 64:10
Jer 7:34
Lam 1:1

l Jer 25:11
Jer 29:10
Za 7:5

m 2Ko 1:11

n Prz 15:8; Prz 15:29; Jer 33:3; **o** Ezd 8:21; Est 4:3; Ps 35:13; Ps 69:10; Eze 27:31; **p** 1Kl 8:47; **q** Neh 1:5; **r** Pwt 7:9; **s** Wj 34:6; Ps 40:11; **t** Pwt 5:10; **u** Ezd 9:6; Ps 106:6; **v** Neh 9:26; Neh 9:33.

do odstąpienia od twoich przykazań i twych sądowniczych rozstrzygnięć.[a] **6** I nie słuchaliśmy twoich sług, proroków,[b] którzy w twoim imieniu przemawiali do naszych królów, naszych książąt i naszych praojców oraz do całego ludu ziemi.[c] **7** Do ciebie, Jehowo, należy prawość, natomiast wstyd oblicza, taki jak dzisiaj[d] — do nas, do mężów judzkich i do mieszkańców Jerozolimy oraz do wszystkich z Izraela, tych w pobliżu i tych daleko we wszystkich krainach, do których ich rozproszyłeś za niewierność, jakiej się dopuszczali przeciwko tobie.[e]

8 „Jehowo, do nas należy wstyd oblicza, do naszych królów, naszych książąt i naszych praojców, gdyż zgrzeszyliśmy przeciwko tobie.[f] **9** Do Jehowy, naszego Boga, należą zmiłowania[g] i akty przebaczenia,[h] bośmy się zbuntowali przeciw niemu.[i] **10** I nie usłuchaliśmy głosu Jehowy, naszego Boga, by chodzić podług jego praw, które nam przedłożył ręką swych sług, proroków.[j] **11** I wszyscy z Izraela przekroczyli twoje prawo, doszło też do odstąpienia przez nieusłuchanie twego głosu,[k] wskutek czego wylałeś na nas przekleństwo i to, co poprzysiągłeś,[l] a co zapisano w prawie Mojżesza, sługi prawdziwego Boga, bośmy zgrzeszyli przeciwko Niemu. **12** A on zaczął spełniać swe słowa wypowiedziane przeciwko nam[m] i przeciw naszym sędziom, którzy nas sądzili,[n] i sprowadził na nas wielkie nieszczęście, jakiego nie zgotowano pod całymi niebiosami, tak jak je zgotowano w Jerozolimie.[o] **13** Zgodnie z tym, co napisano w prawie Mojżesza,[p] spadło na nas całe to nieszczęście,[a] a my nie ułagodziliśmy oblicza Jehowy, naszego Boga, odwróceniem się od naszego przewinienia[b] i wniknięciem w twoją wierność prawdzie.[c]

14 „A Jehowa czuwał, mając na uwadze nieszczęście, i w końcu sprowadził je na nas,[d] bo Jehowa, nasz Bóg, jest prawy we wszystkich swych działach, jakich dokonał; my zaś nie usłuchaliśmy jego głosu.[e]

15 „A teraz, Jehowo, nasz Boże, który silną ręką wyprowadziłeś swój lud z ziemi egipskiej[f] i odtąd zapewniałeś sobie imię, tak jak dzisiaj[g] — myśmy zgrzeszyli,[h] postąpiliśmy niegodziwie. **16** Jehowo, stosownie do wszystkich twych prawych czynów[i] niechże się odwróci twój gniew i twoja złość od twego miasta Jerozolimy, świętej twej góry;[j] bo przez nasze grzechy oraz przewinienia naszych praojców[k] Jerozolima i lud twój są dla wszystkich wokół nas przedmiotem zniewag.[l] **17** Teraz więc, Boże nasz, wysłuchaj modlitwy swego sługi i jego błagań, spraw też, by oblicze twoje zajaśniało[m] nad twym spustoszonym sanktuarium[n] — przez wzgląd na Jehowę. **18** Nakłoń swego ucha, Boże mój, i usłysz.[o] Zechciej otworzyć swe oczy i zobaczyć nasze spustoszenia oraz miasto nazwane twoim imieniem;[p] bo nie ze względu na nasze prawe czyny składamy swe błagania przed twoim obliczem,[q] lecz ze względu na twoje liczne zmiłowania.[r] **19** O Jehowo, usłysz.[s] O Jehowo, przebacz.[t] O Jehowo, zwróć uwagę i działaj.[u] Przez wzgląd na

ROZDZ. 9

a Jer 3:25
b 2Kl 17:14 2Kn 36:16 Jer 7:13 Jer 29:19 Jer 44:5
c Ezd 9:7 Neh 9:32
d Ps 44:15 Jer 2:26 Jer 3:25
e Kpl 26:33 Pwt 4:27 Pwt 28:41 2Kl 17:6 Iz 11:11
f Ps 106:6 Jer 14:20 Lam 3:42
g Wj 34:6 Neh 9:17
h Lb 14:18 Ps 86:5
i Neh 9:26
j 2Kl 17:13 Ezd 9:10
k Iz 1:4 Jer 8:10
l Pwt 28:15 Pwt 31:17
m Lam 2:17
n Oz 7:7
o Jer 1:14 Jer 39:8
p Kpl 26:16 Pwt 28:15

szpalta 2

a Lam 1:1
b Iz 9:13 Iz 64:7 Jer 2:30 Jer 5:3
c Ps 25:10 Ps 117:2
d Jer 44:2
e Neh 9:33
f Wj 6:1 Wj 32:11
g Wj 9:16 Neh 9:10 Ps 106:8
h Dn 9:5
i Ps 9:8 Ps 31:1 Ps 89:14 Iz 26:9
j Ps 48:2 Iz 66:20 Jl 3:17
k Kpl 26:39 Ps 106:6
l 1Kl 9:7 Ps 79:4 Jer 24:9
m Lb 6:25 Ps 4:6 Ps 67:1
n Iz 64:10 Lam 5:18
o 1Kl 8:29 Ps 17:6
p Jer 7:10 Jer 25:29
q Iz 64:6 Jer 14:7

r Pwt 13:17; Ps 25:6; Ps 102:13; Iz 54:7; **s** 1Kl 8:30; **t** Lb 14:19; **u** 2Kn 6:21.

samego siebie nie zwlekaj,[a] Boże mój, bo imienia twego wzywano nad twym miastem i nad twoim ludem".[b]

20 Gdy jeszcze mówiłem i modliłem się oraz wyznawałem grzech swój[c] i grzech mego ludu, Izraela,[d] i przedkładałem Jehowie, memu Bogu, swoją prośbę o łaskę w sprawie świętej góry[e] mego Boga **21** i gdy jeszcze mówiłem w modlitwie, oto ów mąż Gabriel,[f] którego zobaczyłem w wizji na początku,[g] wyczerpany ze zmęczenia, przybył do mnie w porze składania wieczornego daru ofiarnego.[h] **22** I począł mi udzielać zrozumienia, i przemówiwszy do mnie, rzekł:

„Danielu, oto wyszedłem, żeby cię obdarzyć wnikliwością wraz ze zrozumieniem.[i] **23** Na początku twoich błagań wyszło słowo, ja zaś przybyłem, by o tym powiadomić, ponieważ jesteś nader miły.[j] Rozważ[k] więc tę sprawę i zrozum, co widzisz.

24 „Siedemdziesiąt tygodni ustalono dla twego ludu[l] i dla twego świętego miasta,[m] aby położyć kres występkowi[n] i zgładzić grzech,[o] i dokonać przebłagania za przewinienie,[p] i wprowadzić prawość po czasy niezmierzone,[q] i opatrzyć pieczęcią[r] wizję oraz proroka, i namaścić Święte Świętych.[s] **25** A wiedz i wnikliwie to rozważ, że od wyjścia słowa[t] o przywróceniu i o odbudowie Jerozolimy[u] aż do Mesjasza[v] Wodza[w] będzie siedem tygodni, a także sześćdziesiąt dwa tygodnie.[x] Wróci ona i zostanie odbudowana, z placem i fosą, lecz w trudnych czasach.

26 „A po sześćdziesięciu dwóch tygodniach Mesjasz zostanie zgładzony[y] i nie będzie miał nic dla siebie.[z]

„Miasto zaś i miejsce święte[a] zostaną obrócone w ruinę przez lud wodza, który nadciąga.[b] A kres położy mu powódź. I aż do końca będzie wojna; tym, co postanowiono, są spustoszenia.[c]

27 „I utrzyma w mocy przymierze[d] dla wielu przez jeden tydzień;[e] a w połowie tygodnia sprawi, że ustanie ofiara i dar ofiarny.[f]

„A na skrzydle rzeczy obrzydliwych znajdzie się ten, który sprowadza spustoszenie;[g] i to, co postanowiono, będzie się aż do zagłady wylewać także na spustoszone".[h]

10 W trzecim roku Cyrusa,[i] króla Persji, objawiona została pewna sprawa Danielowi, któremu nadano imię Belteszaccar;[j] sprawa ta była prawdziwa, a wiązała się z wielkim bojem.[k] I zrozumiał tę sprawę, i osiągnął zrozumienie tego, co widział.[l]

2 W owych dniach ja, Daniel, byłem pogrążony w żałości[m] przez całe trzy tygodnie. **3** Nie jadłem wybornego chleba i do ust nie brałem mięsa ani wina, wcale się też nie natłuszczałem, dopóki nie upłynęły pełne trzy tygodnie.[n] **4** A dwudziestego czwartego dnia miesiąca pierwszego, gdy się znajdowałem nad brzegiem wielkiej rzeki, to jest Chiddekelu,[o] **5** podniosłem oczy i ujrzałem, a oto pewien mąż odziany w lnianą szatę,[p] mający biodra[q] przepasane złotem z Ufaz.[r] **6** Ciało jego przypominało chryzolit,[s] a jego oblicze widok błyskawicy,[t] oczy

ROZDZ. 9

a Ps 79:8
b Iz 63:19
Jer 14:9
c Ps 32:5
Kzn 7:20
d Iz 6:5
e Ps 87:1
Iz 56:7
Za 8:3
f Dn 8:16
Łk 1:19
g Dn 8:1
h 1Kl 18:36
Ezd 9:5
i Dn 8:15
j Dn 10:11
Dn 10:19
k Prz 2:3
l Wj 33:16
m Neh 11:1
Ps 87:3
Iz 52:1
n Iz 61:1
o Jer 31:34
Łk 1:77
Rz 6:18
Heb 9:26
p Rz 3:25
2Ko 5:19
1Jn 2:2
1Jn 4:10
q Iz 53:11
Iz 61:11
Rz 1:17
r Jn 3:33
2Ko 1:20
s Heb 9:7
Heb 9:24
t Neh 2:5
u Neh 6:15
v 1Sm 2:10
Ps 2:2
Łk 17:21
Jn 1:41
w 1Kn 5:2
Iz 55:4
Dn 11:22
Mt 23:10
Jn 1:49
x Łk 3:1
y Ps 22:15
Iz 53:8
Iz 53:12
Mt 26:2
Łk 24:26
1Ko 15:3
z Mk 9:12

szpalta 2

a Mt 24:15
b Łk 19:43
Łk 21:20
c Mt 24:7
Łk 21:22
Łk 21:24
d Rdz 15:18
Rdz 17:7
Łk 1:55
e Mt 3:9
Mt 10:6
Mt 15:24
Jn 19:15
f Mt 27:51
2Ko 5:17
Heb 9:12
Heb 10:10
g Mk 13:14

h Dn 7:7; Dn 7:23; Łk 21:20; **ROZDZ. 10** **i** Ezd 1:1; Iz 45:1; Dn 1:21; Dn 6:28; **j** Dn 1:7; Dn 4:8; **k** Dn 10:13; Dn 11:2; 1 Dn 1:17; **m** Jer 9:1; Dn 9:3; **n** 2Sm 14:2; **o** Rdz 2:14; **p** Dn 12:6; Obj 19:8; Obj 19:14; **q** Iz 11:5; Obj 1:13; **r** Jer 10:9; **s** Wj 28:20; Eze 1:16; Obj 21:20; **t** Eze 1:14; Mt 17:2.

jego zaś ogniste pochodnie;[a] ramiona i miejsce jego stóp wyglądały jak polerowana miedź,[b] a dźwięk jego słów przypominał odgłos tłumu. **7** I tylko ja, Daniel, zobaczyłem to zjawisko, lecz mężowie, którzy byli ze mną, nie widzieli owego zjawiska.[c] Opanowało ich jednak wielkie drżenie, tak iż pouciekali, aby się ukryć.

8 A ja pozostałem sam, widziałem więc to wielkie zjawisko. I nie było już we mnie nic mocy, a moje dostojeństwo zamieniło się u mnie w wyniszczenie i nie zachowałem żadnej mocy.[d] **9** I usłyszałem dźwięk jego słów; a gdy słyszałem dźwięk jego słów, wtedy też mocno spałem[e] na twarzy, z twarzą ku ziemi.[f] **10** A oto dotknęła mnie jakaś ręka[g] i w końcu pobudziła mnie do tego, bym się dźwignął na kolana i na dłonie rąk. **11** I odezwał się do mnie:

„Danielu, mężu nader miły,[h] zrozum słowa, które do ciebie mówię,[i] i stań tam, gdzie stałeś, bo teraz posłano mnie do ciebie".

I gdy mówił do mnie to słowo, ja, drżąc, wstałem.

12 A on przemówił do mnie: „Nie lękaj się,[j] Danielu, bo od pierwszego dnia, gdy nakłoniłeś swe serce ku zrozumieniu[k] i ukorzeniu się przed Bogiem,[l] słyszano twoje słowa i ze względu na słowa twe przyszedłem.[m] **13** Ale książę[n] królestwa perskiego[o] przeciwstawiał[p] mi się przez dwadzieścia jeden dni, a oto przybył mi z pomocą Michał,[q] jeden z najprzedniejszych książąt;[r] ja zaś pozostałem tam przy królach Persji.[s] **14** I przyszedłem umożliwić ci zrozumienie tego, co spotka twój lud[t] pod koniec dni,[u] ponieważ wizja[a] ta dotyczy dni, które dopiero nadejdą".[b]

15 A gdy mówił do mnie te słowa, byłem zwrócony twarzą ku ziemi[c] i oniemiały. **16** I oto ktoś z wyglądu podobny do synów człowieczych dotykał moich warg,[d] a ja otworzyłem usta i odezwałem się,[e] mówiąc do tego, który stał przede mną: „Panie mój,[f] z powodu tego zjawiska wstrząsnęły mną wewnątrz skurcze i nie zachowałem żadnej mocy.[g] **17** Jakże więc sługa tego pana mojego miał rozmawiać z tym moim panem?[h] I dotąd w ogóle nie ma we mnie mocy ani nie pozostało we mnie nic a nic tchu".[i]

18 A ten z wyglądu podobny do ziemskiego człowieka znowu mnie dotknął i dodał mi sił.[j] **19** Potem powiedział: „Nie lękaj się,[k] mężu nader miły.[l] Pokój tobie.[m] Bądź silny, tak, bądź silny".[n] I gdy tylko do mnie przemówił, wytężyłem siły i w końcu rzekłem: „Niech mój pan mówi,[o] ponieważ dodałeś mi sił".[p] **20** Odezwał się więc:

„Czy naprawdę wiesz, dlaczego do ciebie przyszedłem? A teraz wrócę, by walczyć z księciem Persji.[q] Kiedy wyruszę, oto nadejdzie też książę Grecji.[r] **21** Opowiem ci jednak rzeczy zapisane w piśmie prawdy,[s] a nie ma nikogo, kto by mnie w nich mocno wspierał, prócz Michała,[t] waszego księcia.[u]

11 „A ja w pierwszym roku Dariusza Meda[v] powstałem, aby mu dodawać sił i aby być dla niego twierdzą. **2** I teraz powiem ci, jaka jest prawda:[w]

„Oto powstanie w Persji jeszcze trzech królów,[x] a czwarty[y]

ROZDZ. 10

a Obj 1:14 Obj 2:18
b Eze 1:7 Obj 1:15
c 2Kl 6:17 Dz 9:7 Dz 22:9
d Dn 7:28 Dn 8:27 Hab 3:16 Mt 17:6
e Rdz 15:12 Hi 33:15
f Dn 8:18
g Jer 1:9 Dn 9:21 Obj 1:17
h Prz 15:9 Dn 10:19
i Dn 9:22
j Iz 35:4 Obj 1:17
k 1Kl 8:49 Dz 10:4
l Dn 9:3
m Prz 15:8 Prz 15:29 Dn 9:23
n Ef 6:12 Obj 13:4
o Ezd 4:5 Dn 11:2
p 1Ts 2:18
q Dn 10:21 Dn 12:1 Judy 9 Obj 12:7
r Jn 17:5 Kol 2:10 1Pt 3:22
s Dn 6:28
t Gal 3:29 Gal 6:16
u Dn 2:28

szpalta 2

a Iz 46:10
b Dn 8:17 Dn 8:26 Dn 12:4
c Dn 8:18
d Iz 6:7 Jer 1:9
e Eze 33:22
f Joz 5:14 Dn 12:8
g Dn 10:8
h Sdz 6:22
i Iz 6:5
j Dn 10:10
k Sdz 6:23 Obj 1:17
l Dn 9:23
m Łk 24:36
n Iz 35:4 Ag 2:4 Za 8:9 1Ko 16:13
o 1Sm 3:10
p Ps 138:3
q Dn 10:13
r Dn 7:6 Dn 8:5 Dn 11:3

s Iz 43:9; Am 3:7; **t** Dn 10:13; Judy 9; Obj 12:7; **u** Dn 12:1; **ROZDZ. 11** **v** Dn 5:31; Dn 9:1; **w** Prz 22:21; **x** Ezd 4:5; **y** Ezd 4:6.

nagromadzi więcej bogactw niż wszyscy inni.[a] I skoro tylko dzięki swym bogactwom wzrośnie w siłę, pchnie wszystko przeciw królestwu Grecji.[b]

3 „I powstanie potężny król, a będzie rządził, mając rozległą władzę,[c] i będzie działał według własnej woli.[d] **4** A gdy już powstanie,[e] królestwo jego się rozpadnie i będzie podzielone ku czterem wiatrom[f] niebios,[g] lecz nie między jego potomnych[h] i nie na wzór władzy, z jaką on rządził; jego królestwo bowiem zostanie wykorzenione, i to na rzecz innych niż tamci.

5 „I wzrośnie w siłę król południa, jeden z jego książąt; ten zaś zyska nad nim przewagę i będzie rządził, mając rozległą władzę, większą niż władza tamtego.

6 „A po upływie szeregu lat sprzymierzą się ze sobą i córka króla południa przybędzie do króla północy, aby zawrzeć godziwe porozumienie. Lecz nie zachowa ona mocy swego ramienia;[i] nie ostoi się też on ani jego ramię; i zostanie wydana na łup, ona sama i ci, którzy ją przyprowadzili, i ten, kto ją zrodził, i ten, kto w tamtych czasach ją umacniał. **7** A jeden z należących do odrośli[j] jej korzeni powstanie w jego miejsce i przyjdzie do wojska, i wyruszy przeciwko twierdzy króla północy, i wystąpi przeciw nim, i zyska przewagę. **8** I przybędzie do Egiptu z ich bogami,[k] z lanymi posągami, z cennymi przedmiotami ze srebra i złota, a także z jeńcami. I na szereg lat odstąpi od króla północy.

9 „A ten wkroczy do królestwa króla południa i wróci do swej ziemi.

ROZDZ. 11

a Est 1:1

b Rdz 10:2
Rdz 10:4
Iz 66:19
Dn 8:21
Za 9:13

c Dn 7:6
Dn 8:5
Dn 8:21

d Dn 5:19

e Ps 37:35

f Eze 12:14
Eze 17:21

g Dn 7:6
Dn 8:8
Dn 8:22

h Kzn 4:8

i Hi 38:15

j Hi 14:7

k Iz 37:19
Iz 43:10

szpalta 2

a Kzn 9:11

b 2Kl 14:10
2Kn 26:16
Prz 16:18
Eze 28:2
Dn 5:20

c 2Kl 6:15

d 1Sm 25:13

e Dz 5:36

f Dz 5:37

g Jer 6:6
Jer 32:24

h Ps 48:2
Eze 20:6
Dn 8:9
Dn 11:41
Dn 11:45

i Kzn 8:9

j 2Kn 20:3

k Dn 11:6

1 Dn 11:28

10 „Jego synowie zaś będą się burzyć i zbiorą rzeszę licznych wojsk. A nadciągając, istotnie nadciągnie i zaleje jak powódź, i przetoczy się. Zawróci jednak i będzie się burzył przez całą drogę do jego twierdzy.

11 „A król południa rozsroży się i wyruszy, i będzie walczył z nim, to jest z królem północy; i ten wystawi liczną rzeszę, a rzesza ta zostanie wydana w rękę tamtego.[a] **12** I owa rzesza zostanie uprowadzona. Serce jego zacznie się wynosić[b] i powali on dziesiątki tysięcy; nie wyzyska jednak swej silnej pozycji.

13 „A król północy wróci i wystawi rzeszę liczniejszą niż pierwsza; i po upływie czasów, szeregu lat, nadciągnie, przybywając z wielkim wojskiem[c] i ogromnym dobytkiem.[d] **14** I w owych czasach wielu powstanie przeciw królowi południa.

„A synowie rozbójników spośród twego ludu poważą się podjąć próbę urzeczywistnienia pewnej wizji,[e] ale się potkną.[f]

15 „I nadciągnie król północy, i usypie wał oblężniczy,[g] i zdobędzie miasto warowne. A ramiona południa się nie ostoją, ani nawet lud jego doborowych, i nie ostoi się żadna moc. **16** A nadciągający przeciwko niemu będzie działał według własnej woli i nikt się nie ostoi przed nim. Stanie też w krainie Ozdoby[h] i w jego ręku będzie zagłada.[i] **17** I skieruje swe oblicze na to,[j] by przybyć z pełnią sił całego swego królestwa, i zostanie z nim zawarty godziwy[k] układ; i będzie działał skutecznie.[l] Dane mu też będzie doprowadzić do zguby córkę kobiet. I ta się nie ostoi, i nie pozostanie

jego.[a] **18** I zwróci on oblicze ku wybrzeżom,[b] i zajmie wiele. A pewien dowódca odwróci od siebie jego zniewagę, tak iż jego zniewagi nie będzie. Zawróci ją na tamtego. **19** I zwróci swe oblicze ku twierdzom własnego kraju, i potknie się, i upadnie, a nie będzie odnaleziony.[c]

20 „I na jego miejscu powstanie ktoś,[d] kto każe poborcy[e] przejść przez wspaniałe królestwo, a po niewielu dniach zostanie złamany, lecz nie w gniewie ani w boju.

21 „A na jego miejscu powstanie ktoś, kto ma być w pogardzie,[f] i nie włożą nań dostojeństwa królestwa; nadejdzie zaś w okresie wolnym od troski[g] i uzyska królestwo przez pochlebstwa.[h] **22** A ramiona[i] powodzi będą przed nim zatopione, zostaną też złamane;[j] to samo[k] spotka Wodza[l] przymierza.[m] **23** I ponieważ się z nim sprzymierzą, będzie się uciekał do zwodzenia, i wyrośnie, i stanie się potężny dzięki małemu narodowi.[n] **24** W okresie wolnym od troski[o] wejdzie do najlepszej części prowincji i uczyni, czego nie czynili jego ojcowie ani ojcowie jego ojców. Zagrabione dobra i łup, i mienie porozdziela między nich; będzie też obmyślał swoje knowania przeciwko warowniom,[p] ale tylko do czasu.

25 „I pobudzi swoją moc oraz swe serce przeciw królowi południa, mając wielkie wojsko; a król południa we wzburzeniu przygotuje się do wojny, mając wojsko nader wielkie i potężne. On zaś się nie ostoi, gdyż będą przeciw niemu obmyślać knowania. **26** A do upadku doprowadzą go jadający jego przysmaki.

„I wojsko jego zostanie zmiecione jak przez powódź, i wielu padnie zabitych.

27 „A jeśli chodzi o tych dwóch królów, serce ich będzie skłonne do wyrządzania zła i przy jednym stole[a] będą mówić kłamstwo.[b] Ale nic się nie powiedzie,[c] gdyż koniec jest jeszcze na czas wyznaczony.[d]

28 „I wróci z wielkim mieniem do swojej krainy, a serce jego będzie przeciwne świętemu przymierzu.[e] I będzie działał skutecznie,[f] i wróci do swej krainy.

29 „W czasie wyznaczonym[g] wróci i ruszy na południe;[h] ale przy końcu nie będzie tak, jak z początku. **30** I ruszą na niego okręty z Kittim,[i] i upadnie na duchu.

„I zawróci, i będzie potępiał[j] święte przymierze,[k] i będzie działał skutecznie; wróci też i będzie miał wzgląd na tych, którzy porzucają święte przymierze. **31** I ramiona z niego się podniosą; i zbezczeszczą sanktuarium,[l] twierdzę, i usuną ofiarę ustawiczną.[m]

„I zostanie ustawiona obrzydliwość,[n] która sprowadza spustoszenie.[o]

32 „A tych, którzy niegodziwie działają przeciwko przymierzu,[p] gładkimi słówkami[q] przywiedzie do odstępstwa.[r] Natomiast lud znający swego Boga[s] wyjdzie zwycięsko[t] i będzie działał skutecznie. **33** I wnikliwi[u] spośród ludu będą wielu udzielać zrozumienia.[v] A przez szereg dni będą doprowadzani do potknięcia

ROZDZ. 11

a Prz 19:21
b Jer 2:10
c Ps 27:2 Ps 37:17 Ps 37:36
d Łk 2:1
e Łk 2:2 Dz 5:37
f Ps 12:8 Łk 2:1 Łk 3:1
g Jer 22:21 Dn 8:25
h Ps 55:21
i 2Kn 32:8
j Ps 10:15
k Rdz 3:15 Iz 53:10 Mk 15:20 Dz 3:15
l 1Kn 5:2 Iz 55:4 Dn 9:25 Jn 1:49
m Rdz 15:18 Dn 9:27 Łk 1:55 Dz 3:25
n Flp 1:13
o Dn 8:25
p Ps 36:4 Prz 6:18

szpalta 2

a 1Ko 10:21 1Tm 4:1
b Ps 12:2 Ps 58:3 Ps 64:5 Prz 12:5 Prz 12:20 Prz 26:23 1Tm 4:2
c Prz 19:21
d Dn 12:9 Hab 2:3 2Tm 3:1
e 2Sm 7:12 2Sm 23:5 Ps 89:28 Łk 1:33 Łk 22:29
f Dn 11:17
g Mt 24:3 Łk 21:24
h Mt 24:7
i Rdz 10:4 Lb 24:24 Iz 23:1 Jer 2:10 Eze 27:6
j Jn 15:20
k Dn 11:28
l Dn 8:11 Dn 12:7 Obj 11:2
m Wj 29:38 Lb 28:3 Ps 119:44 Dn 8:12 Dn 12:11
n Dn 12:11 Mt 24:15 Obj 13:15 Obj 17:8
o Łk 21:20
p Łk 22:29

q Ps 55:21; **r** 2Ts 2:3; **s** 1Kn 28:9; Jn 17:3; Rz 10:13; **t** Jl 2:32; **u** Prz 1:3; Iz 32:3; Dn 12:10; Mt 13:11; Mt 24:45; **v** Prz 9:9; Za 8:23; Mt 24:14.

– mieczem i płomieniem, pojmaniem i grabieżą.[a] **34** Ale gdy będą doprowadzani do potknięcia, otrzymają wspomożenie niewielką pomocą;[b] a wielu się do nich przyłączy, używając pochlebstw.[c] **35** I niektórzy z wnikliwych zostaną doprowadzeni do potknięcia,[d] aby z ich powodu dokonywano uszlachetniania oraz by oczyszczano i wybielano,[e] aż do czasu końca;[f] gdyż jest to jeszcze na czas wyznaczony.[g]

36 „A król będzie działał według własnej woli i będzie się wynosił oraz wywyższał nad każdego boga;[h] i przeciwko Bogu bogów[i] będzie mówił dziwne rzeczy. I będzie mu się wiodło, aż potępianie dobiegnie kresu;[j] to bowiem, co postanowiono, musi zostać wykonane. **37** A na Boga swoich ojców nie będzie zważał; nie będzie też zważał na to, czego pragną kobiety, ani na żadnego innego boga, lecz nad każdego będzie się wywyższał.[k] **38** Ale na swoim miejscu będzie oddawał chwałę bogu twierdz; i bogu, którego nie znali jego ojcowie, będzie oddawał chwałę złotem i srebrem, i drogocennym kamieniem, i kosztownymi rzeczami. **39** I wraz z cudzoziemskim bogiem będzie skutecznie działał przeciw najsilniej obwarowanym twierdzom. Kto go uzna, tego w obfitej mierze okryje chwałą, takim też da władzę pośród wielu; i będzie przydzielał ziemię za określoną cenę.

40 „A w czasie końca król południa[l] wda się z nim we wzajemne przepychanie i król północy niczym burza uderzy na niego z rydwanami i jeźdźcami oraz licznymi okrętami; i wtargnie do krajów, i zaleje jak powódź, i przetoczy się. **41** Wtargnie[a] również do krainy Ozdoby,[b] a wiele będzie krajów doprowadzonych do potknięcia.[c] Ale oto ci ujdą cało z jego ręki: Edom i Moab[d] oraz główna część synów Ammona. **42** I będzie wyciągał rękę przeciwko krajom; również ziemia egipska[e] nie ujdzie cało. **43** I będzie władał ukrytymi skarbami złota i srebra oraz wszystkimi majętnościami Egiptu. A Libijczycy i Etiopczycy będą szli jego śladami.

44 „Jednakże zaniepokoją go wieści[f] ze wschodu[g] i z północy i wyruszy w wielkiej złości, by unicestwić i wydać wielu na zagładę.[h] **45** I osadzi swoje namioty pałacowe między wielkim morzem a świętą górą Ozdoby;[i] i dojdzie do swego kresu,[j] a nie będzie nikogo, kto by mu dopomógł.[k]

12 „A w owym czasie powstanie Michał,[l] wielki książę,[m] który stoi[n] dla dobra synów twego ludu.[o] I nadejdzie czas takiej udręki, jakiej nie sprowadzono, odkąd się pojawił którykolwiek naród, aż do owego czasu.[p] A lud twój w owym czasie ujdzie cało[q] – każdy, kto się znajdzie zapisany w księdze.[r] **2** Z tych zaś, którzy śpią w prochu ziemi, wielu się zbudzi:[s] jedni do życia po czas niezmierzony,[t] a drudzy na pohańbienie i odrazę po czas niezmierzony.[u]

3 „I wnikliwi będą jaśnieć jak blask przestworza,[v] a ci, którzy prowadzą wielu do prawości,[w] jak gwiazdy – po czas niezmierzony, na zawsze.

ROZDZ. 11

a Mt 10:18 Mt 24:9 Jn 16:2 Obj 2:10 Obj 12:17 Obj 16:6
b Łk 18:7 Obj 7:15 Obj 12:16
c Ps 5:9 Mt 7:15 Dz 20:29 Gal 1:10 2Pt 2:3
d Mt 10:22 Obj 2:10
e Dn 12:10
f Mal 3:2 Mt 24:3 Obj 7:14
g Dn 11:40
h Iz 14:14 Dn 8:25 2Ts 2:4
i Pwt 10:17 Ps 82:1 Ps 136:2
j Sof 3:8
k Iz 14:13
l Obj 13:11

szpalta 2

a Ezc 38:11 Eze 38:18
b Ps 48:2 Eze 20:6 Dn 8:9 Dn 11:16 Dn 11:45
c Mt 24:10
d Jer 48:46
e Jer 9:26
f Eze 38:16
g Obj 16:12
h Ezc 38:9
i Dn 11:16
j Iz 34:2 Jer 25:31 Eze 39:4 2Ts 1:9
k Obj 19:20

ROZDZ. 12

l Dn 10:13 Judy 9
m Joz 5:14 Iz 9:6 Eze 34:24 Dn 10:21
n Ps 110:1 Mt 24:30 Heb 10:13 Obj 12:7
o Rz 2:29 Gal 3:29 Gal 6:16
p Mt 24:21

q Iz 26:20; Jl 2:31; Mt 24:22; Obj 7:13; **r** Mal 3:16; Łk 10:20; Heb 12:23; Obj 3:5; **s** Jn 5:28; Obj 20:4; **t** Mt 25:46; Jn 5:29; Jn 6:40; **u** Prz 10:7; Mt 24:51; Mt 25:46; **v** Dn 11:33; Mt 13:43; **w** 1Tm 4:16; Obj 7:9.

4 „Ty zaś, Danielu, okryj te słowa tajemnicą i zapieczętuj księgę[a] aż do czasu końca.[b] Wielu będzie przebiegać i nastanie obfitość prawdziwej wiedzy”.[c]

5 I ja, Daniel, widziałem, a oto stali dwaj inni,[d] jeden na tym brzegu strumienia, drugi na tamtym brzegu strumienia.[e] **6** Wtedy jeden rzekł do męża odzianego w lnianą szatę,[f] który był w górze nad wodami strumienia: „Jak długo jeszcze do końca tych zdumiewających rzeczy?”[g] **7** I usłyszałem, jak mąż odziany w lnianą szatę, który był w górze nad wodami strumienia, podniósłszy prawicę i lewicę ku niebiosom, przysiągłh na Żyjącego przez czas niezmierzony:[i] „Potrwa to wyznaczony czas, wyznaczone czasy i połowę.[j] A gdy tylko się skończy kruszenie mocy ludu świętego,[k] wszystkie te rzeczy dobiegną kresu”.

8 Ja wprawdzie słyszałem, lecz nie rozumiałem;[l] rzekłem więc: „Panie mój, jaki będzie koniec tych rzeczy?”[a]

9 On zaś przemówił: „Idź, Danielu, gdyż słowa te okryto tajemnicą i zapieczętowano aż do czasu końca.[b] **10** Wielu się oczyści[c] i wybieli,[d] zostaną też uszlachetnieni.[e] A niegodziwi działać będą niegodziwie[f] i żaden z niegodziwych nie zrozumie,[g] ale wnikliwi zrozumieją.[h]

11 „A od czasu usunięcia[i] ofiary ustawicznej[j] oraz umieszczenia obrzydliwości,[k] która sprowadza spustoszenie, będzie tysiąc dwieście dziewięćdziesiąt dni.

12 „Szczęśliwy[l] ten, kto czeka i kto dotrwa do tysiąca trzystu trzydziestu pięciu dni!

13 „A ty podążaj ku końcowi;[m] i spoczniesz,[n] ale powstaniesz do swego losu z końcem dni”.[o]

ROZDZ. 12

a Dn 8:26 Obj 10:4
b Dn 8:17 Dn 12:9
c Ps 97:11 Iz 11:9 Iz 58:10 Obj 22:17
d Dn 10:6 Dn 10:16
e Dn 10:4
f Dn 10:5
g Ps 74:10 Obj 6:10
h Pwt 32:40 Hi 27:2 Jer 4:2 Jer 12:16 Obj 10:5
i Dn 4:34 Obj 4:9 Obj 10:6
j Dn 7:25 Obj 11:2 Obj 12:6 Obj 12:14 Obj 13:5
k Dn 8:24 Mt 24:9 Obj 11:7
l Łk 18:34 Dz 1:7 1Pt 1:11

szpalta 2

a Dn 8:17 Dn 10:14
b Dn 8:26 Dn 12:4
c Ps 51:7 Eze 36:25

d Iz 1:18; Obj 7:14; e Dn 11:35; Mal 3:3; f 2Tm 3:2; 2Tm 3:13; g Iz 32:6; Oz 14:9; h Ps 111:10; Prz 3:4; Dn 11:33; Dn 12:3; 1Jn 5:20; i Obj 11:7; j Dn 8:11; Dn 11:31; Heb 13:15; 1Pt 2:5; k Dn 11:31; Mk 13:14; l Jak 1:12; Jak 5:11; m Rdz 25:8; n Jn 11:13; 1Ts 4:13; o Ps 45:16; Jn 11:24; Dz 17:31; Dz 24:15; Obj 20:12.

KSIĘGA

OZEASZA

1 Słowo Jehowy,[a] które doszło do Ozeasza,[b] syna Beeriego, za dni[c] Uzzjasza,[d] Jotama,[e] Achaza[f] i Ezechiasza,[g] królów Judy, oraz za dni Jeroboama,[h] syna Joasza,[i] króla izraelskiego. **2** Oto początek słowa Jehowy danego za pośrednictwem Ozeasza; i Jehowa przemówił do Ozeasza: „Idź,[j] weź sobie żonę rozpusty i dzieci rozpusty, ponieważ przez rozpustę ziemia niewątpliwie odwraca się od podążania za Jehową”.[k]

3 Poszedł więc i pojął Gomer, córkę Diblaima, a ona stała się brzemienna i po pewnym czasie urodziła mu syna.[a]

4 A Jehowa przemówił do niego: „Nazwij go imieniem Jizreel,[b] bo jeszcze chwilka, a dokonam rozrachunku z domem Jehu[c] za przelewanie krwi w Jizreel oraz unicestwię władzę królewską domu Izraela.[d] **5** I w owym dniu połamię łuk[e] Izraela na nizinie Jizreel”.

6 I jeszcze raz stała się brzemienna, i urodziła córkę. A On rzekł do niego: „Nazwij ją

ROZDZ. 1

a 2Pt 1:21
b Rz 9:25
c Iz 1:1 Mi 1:1
d 2Kl 15:13 2Kn 26:1
e 2Kl 15:32
f 2Kl 16:1
g 2Kl 18:1
h 2Kl 14:23
i 2Kl 13:10
j Iz 20:2 Jer 13:1
k Pwt 31:16 Ps 73:27

szpalta 2

a Iz 8:3 Oz 3:1
b Oz 2:22

c 2Kl 10:31; d 2Kl 15:10; e Ps 37:15.

imieniem Lo-Ruchama,[a] bo już więcej nie okażę miłosierdzia[b] domowi Izraela, gdyż niechybnie ich oddalę.[c] **7** Lecz domowi Judy okażę miłosierdzie[d] i wybawię ich za sprawą Jehowy, ich Boga;[e] ale nie wybawię ich za pomocą łuku ani miecza, ani wojny, koni ani jeźdźców".[f]

8 I w końcu odstawiła od piersi Lo-Ruchamę, a potem stała się brzemienna i urodziła syna. **9** Wówczas On rzekł: „Nazwij go imieniem Lo-Ammi, gdyż nie jesteście moim ludem, a ja okażę, że nie jestem wasz.

10 „A liczba synów Izraela będzie jak ziarnek piasku morskiego, których nie można zmierzyć ani policzyć.[g] A w miejscu, w którym im mówiono: ‚Nie jesteście moim ludem',[h] powie się im: ‚Synowie Boga żywego'.[i] **11** I synowie Judy oraz synowie Izraela zostaną zebrani w jedną całość,[j] i ustanowią nad sobą jedną głowę, i wyjdą z tej ziemi,[k] gdyż wielki będzie dzień Jizreela.[l]

2 „Powiedzcie swoim braciom: ‚Mój ludu!',[m] a swym siostrom: ‚Niewiasto, której okazano miłosierdzie!'[n] **2** Prowadźcie sprawę sądową ze swą matką,[o] prowadźcie sprawę sądową, bo ona nie jest moją żoną,[p] a ja nie jestem jej mężem.[q] I niech usunie swą rozpustę sprzed swego oblicza, a swe cudzołóstwa spomiędzy swych piersi,[r] **3** żebym jej nie rozebrał do naga[s] i nie ukazał jak w dniu jej narodzin[t] oraz żebym jej nie upodobnił do pustkowia[u] i nie ukazał jak bezwodną ziemię,[v] i nie uśmiercił pragnieniem.[w] **4** A jej synom nie okażę miłosierdzia,[x] są bowiem synami rozpusty.[y] **5** Gdyż ich matka dopuszczała się rozpusty.[a] Ta, która nosiła ich w łonie, postępowała haniebnie,[b] rzekła bowiem: ‚Chcę pójść za tymi, którzy mnie namiętnie kochają,[c] którzy mi dają chleb i wodę, wełnę i len, oliwę i napój'.[d]

6 „Oto więc drogę twoją ogradzam cierniami, a przeciwko niej wzniosę kamienny mur,[e] tak iż ona nie znajdzie swych dróg.[f] **7** I pobiegnie za swymi namiętnymi kochankami, ale ich nie dogoni;[g] i będzie ich szukać, ale ich nie znajdzie. I powie: ‚Wolę pójść i wrócić do swego męża,[h] tego pierwszego,[i] bo wtedy było mi lepiej niż teraz'.[j] **8** Lecz ona nie rozpoznała,[k] że to ja dawałem jej zboże[l] i słodkie wino, i oliwę i że zapewniłem jej obfitość srebra i złota, których używali dla Baala.[m]

9 „‚Dlatego odwrócę się i zabiorę swoje zboże w jego czasie oraz swoje słodkie wino w jego porze,[n] i odbiorę swoją wełnę i swój len, zakrywające jej nagość.[o] **10** I odsłonię jej wstydliwe części ciała na oczach jej namiętnych kochanków,[p] i nikt jej nie wyrwie z mojej ręki.[q] **11** I sprawię, że ustanie całe jej radosne uniesienie,[r] jej święto,[s] jej nów[t] oraz jej sabat i każdy jej okres świąteczny. **12** I zniszczę jej winorośl[u] oraz jej drzewo figowe,[v] o których powiedziała: „Są darem dla mnie, który mi dali moi namiętni kochankowie"; i zamienię je w las,[w] a dziki zwierz polny je pożre.

ROZDZ. 1

a Oz 2:23
b Iz 27:11
1Pt 2:10
c 2Kl 17:6
2Kl 17:23
d 2Kl 19:34
Oz 11:12
e 2Kl 19:35
f Ps 33:16
Iz 37:36
g Rdz 13:16
Rdz 26:4
Rz 9:27
Heb 11:12
h Rz 9:26
1Pt 2:10
i Jn 1:12
Rz 8:14
2Ko 6:18
j Ezd 3:1
Iz 11:12
Jer 3:18
Jer 30:3
Eze 37:17
Mi 2:12
Rz 11:26
k Jer 23:5
Eze 34:23
l Oz 2:22

ROZDZ. 2

m Jer 31:33
Eze 36:28
Za 13:9
n Oz 2:23
1Pt 2:10
o Jer 2:2
Eze 20:4
p Iz 50:1
Jer 3:8
q Jer 3:1
r Jer 3:9
Eze 16:25
s Jer 13:22
Eze 16:37
t Eze 16:4
u Iz 33:9
Eze 19:13
v Jer 51:43
w Sdz 15:18
x Jer 13:14
Eze 9:10
Rz 9:18
y Iz 57:3
Jn 8:41

szpalta 2

a Iz 1:21
Jer 3:1
Eze 16:15
Eze 23:5
Oz 3:1
b Ezd 9:6
Jer 2:26
Dn 9:7
Oz 9:10
c Iz 57:8
Eze 23:16
Oz 8:9
d Jer 44:18
e Hi 3:23
Lam 3:7

f Hi 19:8; **g** Iz 30:2; Oz 5:13; **h** Jer 31:18; Oz 5:15; Łk 15:18; **i** Eze 16:8; Eze 23:4; **j** Pwt 32:13; Neh 9:25; Łk 15:17; **k** Pwt 32:28; Iz 1:3; **l** Jer 44:17; Eze 16:19; **m** Wj 32:4; Sdz 17:4; Iz 46:6; Oz 8:4; Oz 13:2; **n** Iz 17:11; Eze 16:27; **o** Eze 23:26; Sof 1:13; **p** Jer 13:26; Eze 16:37; Eze 23:29; **q** Ps 50:22; Oz 5:14; **r** Iz 24:8; Jer 7:34; Am 8:10; **s** 1Kl 12:32; Am 5:21; **t** Iz 1:13; **u** Ps 80:12; Iz 5:5; **v** Jer 5:17; Jer 8:13; **w** Iz 29:17; Jer 26:18; Mi 3:12.

13 I dokonam z nią rozrachunku[a] z powodu dni wizerunków Baala,[b] przed którymi sprawiała, iż wznosił się dym ofiarny,[c] gdy się przystrajała swoim pierścieniem i ozdobą[d] oraz biegała za swymi namiętnymi kochankami,[e] a o mnie zapomniała'[f] — brzmi wypowiedź Jehowy.

14 „‚Oto więc nalegam na nią i wyprowadzę ją na pustkowie,[g] i przemówię jej do serca.[h] **15** I dam jej wówczas jej winnice[i] oraz nizinę Achor[j] jako bramę nadziei, a ona będzie tam odpowiadać jak w dniach swej młodości[k] i jak w dniu swego wyjścia z ziemi egipskiej.[l] **16** A w owym dniu — brzmi wypowiedź Jehowy — będziesz mnie nazywać: „Mój mąż” i już nie będziesz mnie nazywać: „Mój właściciel”'.[m]

17 „‚I usunę z jej ust imiona wizerunków Baala,[n] i już więcej nie będą wspominane po imieniu.[o] **18** I w owym dniu zawrę dla nich przymierze w związku z dzikim zwierzęciem polnym[p] i z latającym stworzeniem niebios, i z ziemskim stworzeniem pełzającym, a łuk i miecz, i wojnę usunę z kraju,[q] i sprawię, że będą leżeć bezpiecznie.[r] **19** I zaręczę się z tobą na czas niezmierzony,[s] i zaręczę się z tobą w prawości i sprawiedliwości, i lojalnej życzliwości, i zmiłowaniach.[t] **20** I zaręczę się z tobą w wierności; i znać będziesz Jehowę'.[u]

21 „‚A w owym dniu odpowiem — brzmi wypowiedź Jehowy — odpowiem niebiosom, a one odpowiedzą ziemi;[v] **22** ziemia z kolei odpowie zbożu[w] i słodkiemu winu, i oliwie, one zaś odpowiedzą Jizreelowi [„Bóg zasieje nasienie”].[x] **23** I zasieję ją sobie niczym ziarno w ziemi,[a] i zmiłuję się nad tą, której nie okazano miłosierdzia,[b] a do tych, którzy nie są moim ludem, powiem: „Jesteście ludem moim”,[c] oni zaś powiedzą: „Tyś moim Bogiem”'”.[d]

3 A Jehowa przemówił do mnie: „Idź jeszcze raz, pokochaj niewiastę, którą kocha towarzysz[c] i która cudzołoży — tak jak Jehowa miłuje synów Izraela,[f] choć oni zwracają się do innych bogów[g] i bardzo lubią placki rodzynkowe”.[h]

2 I nabyłem ją sobie za piętnaście srebrników[i] oraz za chomer jęczmienia i pół chomera jęczmienia. **3** Następnie rzekłem do niej: „Przez wiele dni będziesz mieszkać tylko ze mną.[j] Nie wolno ci dopuszczać się rozpusty[k] ani należeć do innego mężczyzny;[l] i ja też będę dla ciebie”.

4 Gdyż przez wiele dni synowie Izraela będą mieszkać bez króla[m] i bez księcia, i bez ofiary,[n] i bez słupa oraz bez efodu[o] i terafim.[p] **5** Potem synowie Izraela powrócą i będą szukać Jehowy, swego Boga,[q] oraz Dawida, swego króla;[r] a pod koniec dni[s] z drżeniem przyjdą do Jehowy[t] i do jego dobroci.

4 Słuchajcie słowa Jehowy, synowie Izraela, bo Jehowa ma sprawę sądową z mieszkańcami kraju,[u] gdyż w kraju nie ma prawdy[v] ani lojalnej życzliwości, ani poznania Boga.[w] **2** Rozprzestrzeniło się przeklinanie[x]

ROZDZ. 2
a Jer 23:2 Am 3:2 Za 10:3
b Sdz 3:7 1Kl 16:31 2Kl 10:28
c Jer 7:9 Jer 18:15 Oz 11:2
d Eze 23:40
e Jer 2:25
f Iz 17:10 Jer 2:32 Eze 22:12
g Eze 20:35
h Iz 40:2
i Pwt 30:5 Iz 65:21 Jer 32:15 Eze 28:26 Am 9:14
j Joz 7:26 Iz 65:10
k Jer 2:2 Eze 16:22
l Wj 15:1 Oz 12:13
m Iz 54:5 Jer 3:14
n Wj 23:13 Joz 23:7 Za 13:2
o Jer 10:11
p Iz 11:6 Eze 34:25
q Ps 46:9 Iz 2:4 Eze 39:9 Za 9:10
r Kpl 26:5 Jer 23:6 Eze 34:25 Mi 4:4
s Jer 3:14
t Ps 85:10 Jer 4:2 Mi 7:18
u Iz 54:13 Jer 9:24 Jer 24:7 Jer 31:34 Eze 38:23 Heb 8:11
v Pwt 28:12 Za 8:12
w Ps 72:16
x Oz 1:11

szpalta 2
a Jer 31:27 Za 10:9
b Rz 11:30
c Rz 9:25 1Pt 2:10
d Oz 1:10 Za 13:9

ROZDZ. 3
e Jer 3:20 Oz 1:3
f Pwt 7:7 Sdz 10:16 2Kl 13:23 Ps 106:45
g Sdz 10:13 Neh 9:18

h Jer 7:18; i Rdz 34:12; j Pwt 21:13; k Pwt 5:18; l Rz 7:3; m 2Kl 17:6; 2Kl 18:10; n Dn 9:27; o Sdz 8:27; p Sdz 17:5; 1Sm 19:16; Eze 21:21; q Jer 3:22; Jer 50:4; r Jer 30:9; Eze 34:23; Eze 37:22; Am 9:11; Łk 1:32; Obj 22:16; s Pwt 4:30; Mi 4:1; t Ps 130:4; Jer 33:9; ROZDZ. 4 u Iz 3:13; Jer 25:31; Mi 6:2; v Iz 59:13; Jer 6:13; Mi 7:2; w Jer 4:22; Rz 1:28; x Ps 10:7; Ps 59:12.

i zwodzenie,[a] i mordowanie,[b] i okradanie,[c] i cudzołożenie,[d] a akty przelewu krwi sięgnęły następnych aktów przelewu krwi.[e] **3** Dlatego kraj pogrąży się w żałobie,[f] każdy zaś jego mieszkaniec zmarnieje wraz z dzikim zwierzem polnym i z latającym stworzeniem niebios, i nawet ryby morskie będą zebrane w śmierci.[g]

4 „Niech jednak nikt nie toczy sporu[h] ani niech nikt nie udziela nagany, ponieważ twój lud jest podobny do tych, którzy toczą spór z kapłanem.[i] **5** I potkniesz się za dnia,[j] a nawet prorok potknie się z tobą, jak w nocy.[k] I zmuszę twoją matkę do milczenia.[l] **6** Lud mój zamilknie z powodu braku poznania.[m] Ponieważ odrzuciłeś poznanie,[n] więc i ja ciebie odrzucę, abyś mi nie służył jako kapłan;[o] i ponieważ stale zapominasz o prawie swego Boga,[p] więc ja zapomnę o twoich synach.[q] **7** Jak byli liczni, w takiej mierze grzeszyli przeciwko mnie.[r] Chwałę moją zamienili na hańbę.[s] **8** Pożerają grzech mego ludu, a ku swemu przewinieniu podnoszą pragnienie swej duszy.[t]

9 „I z ludem stanie się to, co z kapłanem;[u] ja zaś dokonam z nimi rozrachunku za ich drogi,[v] a ich postępki z powrotem na nich sprowadzę.[w] **10** I będą jeść, lecz się nie nasycą.[x] Będą traktować niewiasty jak nierządnice; lecz się nie rozrosną,[y] przestali bowiem zważać na Jehowę.[z] **11** Rozpusta i wino, i słodkie wino pozbawiają dobrej pobudki.[a] **12** Lud mój pyta swego drewnianego[b] bożka,[c] a ich laska udziela im wskazówek; duch rozpusty sprawił bowiem, że błądzą,[d] i wskutek rozpusty odstępują od podporządkowania się swemu Bogu.[a] **13** Na szczytach gór składają ofiary,[b] a na wzgórzach sprawiają, że wznosi się dym ofiarny,[c] pod cieniem drzewem i styrakowcem, i wielkim drzewem, bo jego cień jest dobry.[d] Dlatego wasze córki dopuszczają się rozpusty, a wasze synowe cudzołożą.

14 „Nie dokonam rozrachunku z waszymi córkami za to, że dopuszczają się rozpusty — i z waszymi synowymi za to, że cudzołożą. Mężczyźni bowiem odchodzą na bok z nierządnicami[e] i składają ofiary z nierządnicami świątynnymi;[f] lud zaś, który nie ma zrozumienia,[g] będzie podeptany. **15** Chociaż dopuszczasz się rozpusty, Izraelu,[h] niech Juda nie ściąga na siebie winy,[i] a wy nie chodźcie do Gilgal[j] ani nie udawajcie się do Bet-Awen,[k] ani nie przysięgajcie: ‚Jako żyje Jehowa!'[l] **16** Gdyż Izrael stał się uparty jak uparta krowa.[m] Czyż więc Jehowa będzie ich pasł niczym baranka w przestronnym miejscu? **17** Efraim związał się z bożkami.[n] Zostaw go samemu sobie![o] **18** Kiedy ich piwo pszenne się wyczerpało,[p] niewiastę rzeczywiście potraktowali jak nierządnicę.[q] Jej obrońcy[r] naprawdę umiłowali hańbę.[s] **19** Wiatr okrył ją swymi skrzydłami.[t] A oni będą się wstydzić swych ofiar".[u]

5 „Słuchajcie tego, kapłani,[v] i zważajcie, domu Izraela, a wy, domu króla,[w] nadstawcie ucha, bo sąd dotyczy was; staliś-

ROZDZ. 4

a Ps 5:6 Iz 59:13 Oz 11:12
b 1Kl 21:19 Jer 7:9
c Za 5:3
d Jer 29:23 Eze 23:37
e Lam 4:13 Oz 6:9 Mt 23:35 Dz 7:52
f Iz 24:4 Jer 4:28 Jl 1:10 Am 8:8
g Jer 4:25 Jer 9:10 Jer 12:4 Sof 1:3
h Am 5:13
i Pwt 17:12 Jer 18:18
j Jer 6:4
k Jer 14:15
l Iz 50:1
m Iz 5:13 Jer 4:22
n Jer 2:8 Łk 11:52
o Mt 21:43
p 2Kl 17:16
q Hi 34:11
r Ezd 9:7
s Rz 1:23
t 1Sm 2:29 Iz 56:11 Mt 3:11
u Iz 24:2
v Oz 12:2 Am 3:2 Rz 14:12 Heb 4:13
w Ps 62:12 Prz 5:22 Jer 17:10 Za 1:6
x Kpł 26:26 Mi 6:14 Ag 1:6
y Oz 9:11
z 2Kn 24:18 Ps 125:5 Eze 18:24
a Prz 6:32 Prz 20:1 Prz 23:33 Iz 28:7
b Iz 44:13
c Jer 2:27 Hab 2:19
d Jer 3:9

szpalta 2

a Eze 16:17
b 1Kl 14:23 Iz 65:7 Jer 3:6 Eze 20:28
c 2Kl 17:11 Eze 6:13
d Iz 1:29 Iz 57:5 Jer 2:20 Eze 20:28
e 1Ko 6:16

f Pwt 23:17; **g** Iz 44:18; Jer 4:22; Dn 12:10; Oz 14:9; Rz 3:11; Ef 4:18; **h** Eze 23:5; **i** 2Kl 17:18; Jer 3:10; **j** Oz 9:15; Oz 12:11; Am 4:4; **k** Oz 5:8; Oz 10:5; **l** Iz 48:1; Jer 5:2; Eze 20:39; **m** Ps 78:8; Ps 81:12; Iz 65:2; Za 7:11; **n** Oz 11:2; Oz 13:2; **o** Mt 15:14; **p** Iz 1:22; **q** Oz 4:10; **r** Ps 47:9; **s** Mi 3:11; Mi 7:3; **t** Jer 4:11; **u** Iz 42:17; Jer 2:26; **ROZDZ. 5** **v** Oz 4:9; Mal 1:6; **w** Oz 7:3.

cie się bowiem pułapką[a] dla Micpy i jakby siecią rozciągniętą nad Taborem.[b] **2** Ci zaś, którzy odpadli, daleko się posunęli w zabijaniu,[c] a ja dla nich wszystkich byłem usilną zachętą.[d] **3** Osobiście znałem Efraima,[e] a Izrael nie był ukryty przede mną.[f] Bo ty, Efraimie, traktowałeś niewiasty niczym nierządnice;[g] Izrael się skalał.[h] **4** Ich postępki nie pozwalają wrócić do ich Boga,[i] gdyż wśród nich panuje duch rozpusty;[j] i nie uznali Jehowy.[k] **5** A duma Izraela świadczyła przeciwko jego obliczu;[l] Izrael zaś i Efraim zostali doprowadzeni do potknięcia w swym przewinieniu.[m] Również Juda potknęła się z nimi.[n] **6** Ze swą trzodą i swym stadem wyszli i zaczęli szukać Jehowy, ale go nie znaleźli.[o] Odsunął się od nich. **7** Wobec Jehowy postąpili zdradziecko,[p] bo zostali ojcami dla obcych synów.[q] A w miesiąc zostaną pochłonięci wraz ze swymi działami.[r]

8 „Zadmijcie w róg[s] w Gibei,[t] w trąbę w Ramie! Wydajcie okrzyk wojenny w Bet-Awen[u] — za tobą, Beniaminie!"[v] **9** Efraimie, dziwowiskiem się staniesz w dniu nagany.[w] Wśród plemion Izraela oznajmiłem wiarogodne słowa.[x] **10** Książęta Judy stali się podobni do tych, którzy przesuwają granicę.[y] Swój straszny gniew wyleję na nich niczym wodę. **11** Efraim jest uciskany, zmiażdżony sprawiedliwie,[z] postanowił bowiem chodzić za swym wrogiem.[a] **12** Ja zaś byłem dla Efraima jakby molem,[b] a dla domu Judy — jakby zgnilizną.

13 „I Efraim zobaczył swą chorobę, a Juda swój wrzód.[c] I wyruszył Efraim do Asyrii,[d] i posłał do wielkiego króla.[a] Lecz tamten nie mógł was uzdrowić[b] i żadnym lekiem usunąć z was wrzodu.[c] **14** Gdyż dla Efraima będę jak młody lew,[d] a dla domu Judy — jak młody grzywiasty lew. Ja rozszarpię i pójdę, i uprowadzę, i nie będzie wyzwoliciela.[e] **15** Pójdę, wrócę na swoje miejsce, aż poniosą swą winę;[f] i będą szukać mego oblicza.[g] Kiedy znajdą się w opałach,[h] będą mnie szukać".[i]

6 „Przyjdźcie i wróćmy do Jehowy,[j] bo to on rozszarpał,[k] ale nas uzdrowi.[l] Zadawał razy, ale nas opatrzy.[m] **2** Ożywi nas po dwóch dniach.[n] Trzeciego dnia podniesie nas i będziemy żyli przed jego obliczem.[o] **3** I poznamy, będziemy się starali poznać Jehowę.[p] Jego wychodzenie jest mocno ugruntowane niczym świt.[q] I przyjdzie do nas jak ulewa,[r] jak wiosenny deszcz, który nasyca ziemię".[s]

4 „Co mam zrobić z tobą, Efraimie? Co mam zrobić z tobą, Judo,[t] gdy wasza lojalna życzliwość jest jak poranne obłoki i jak rosa, która wcześnie znika? **5** Dlatego ich ociosam przez proroków;[u] zabiję ich wypowiedziami swych ust.[v] A sądy nad tobą będą jak wschodzące światło.[w] **6** Gdyż znajduję upodobanie w lojalnej życzliwości,[x] a nie w ofierze,[y] i raczej w poznaniu Boga niż w całopaleniach.[z] **7** Lecz oni, niczym ziemski człowiek, naruszyli przymierze.[a] Tam postąpili wobec mnie zdradziecko.[b] **8** Gilead[c]

ROZDZ. 5

a Mi 7:2
Hab 1:15
b Sdz 4:6
Jer 46:18
c Iz 29:15
d 2Kn 36:15
e Iz 7:9
f Am 3:2
g Oz 4:18
h Eze 23:5
i Ps 78:8
j Oz 4:12
Am 2:7
Za 13:2
k 1Sm 2:12
Jer 9:6
l Prz 30:13
Iz 9:9
Oz 7:10
m Prz 11:5
n 2Kl 17:19
Eze 23:31
Am 2:4
o Prz 1:28
Iz 1:15
Jer 11:11
Eze 8:18
Mi 3:4
p Iz 48:8
Jer 3:20
q Mal 2:11
r Za 11:8
s Jer 4:5
Oz 8:1
Jl 2:1
t Iz 10:29
u Oz 4:15
Oz 10:5
v Sdz 5:14
w Iz 28:3
x Oz 9:13
Za 1:6
y Pwt 19:14
Pwt 27:17
Hi 24:2
Prz 22:28
z Pwt 28:33
a 1Kl 20:1
b Iz 50:9
Iz 51:8
c Jer 30:13
d 2Kl 15:29
2Kl 16:7
Oz 8:9
Oz 12:1

szpalta 2

a Oz 10:6
b 2Kn 28:20
c Jer 30:15
d Ps 50:22
Lam 3:10
e Iz 5:29
Am 2:14
f Kpl 26:40
g 2Kn 7:14
Jer 29:12
Oz 11:10
h Pwt 4:30
1Sm 13:6
i Pwt 30:10
Ps 78:34

ROZDZ. 6

j Iz 55:7; Jer 3:22; k Oz 5:14; l Jer 33:6; Oz 14:4; m Pwt 32:39; Jer 30:17; n 2Kl 20:5; Iz 26:19; Eze 37:14; 1Ko 15:4; o Obj 11:11; p Iz 54:13; Jer 24:7; q 2Sm 23:4; Mal 4:2; r Iz 44:3; Jl 2:23; s Hi 29:23; Ps 72:6; t Iz 5:3; Oz 11:8; u 2Kn 21:12; Iz 58:1; Jer 1:10; Eze 3:9; v Jer 23:29; w Sof 3:5; x Mi 6:8; Mt 7:18; Mt 12:7; y Prz 21:3; Iz 1:11; Mi 6:6; Mt 9:13; z 1Sm 15:22; 1Jn 2:3; a 2Kl 17:15; Iz 24:5; Oz 8:1; Hcb 8:9; b Iz 48:8; c Oz 12:11.

to gród wyrządzających krzywdę;
ślady ich stóp to krew.[a] **9** I jak
wtedy, gdy ktoś czyha na człowieka,[b] towarzystwem kapłanów są
bandy grabieżcze.[c] Przy drodze
w Szechem mordują,[d] ponieważ
trwają jedynie w rozpasaniu.[e]
10 W domu Izraela ujrzałem
coś strasznego.[f] Tam, u Efraima,
jest rozpusta.[g] Izrael się skalał.[h]
11 Tobie zaś, Judo, wyznaczono
żniwo, gdy pozbieram pojmanych
z mego ludu".[i]

7 „W czasie, gdy chciałem uzdrowić Izraela,[j] odsłonięto
przewinienie Efraima[k] oraz niegodziwości Samarii;[l] dopuszczali się bowiem fałszu,[m] przychodzi też złodziej; na zewnątrz
banda grabieżcza rusza pędem.[n]
2 Oni zaś nie mówią swemu
sercu,[o] że ja będę pamiętał
o całej ich niegodziwości.[p] Teraz ich postępki otoczyły ich.[q]
Znalazły się przed moim obliczem.[r] **3** Swą niegodziwością
rozweselają króla, a swymi podstępami – książąt.[s] **4** Wszyscy
oni to cudzołożnicy[t] podobni do
pieca rozpalonego przez piekarza, który przestaje rozgrzebywać po zagnieceniu ciasta, aż
się ono zakwasi. **5** W dniu naszego króla książęta nabawili
się choroby[u] – jest złość z powodu wina.[v] On wyciągnął rękę
razem z naśmiewcami. **6** Przybliżyli bowiem swe serce jak
do pieca;[w] płonie w nich.[x] Ich
piekarz śpi całą noc; rano piec
się pali jakby ogniem płomienistym.[y] **7** Wszyscy oni są rozpaleni jak piec i pochłaniają swych
sędziów. Upadli wszyscy ich królowie;[z] żaden z nich do mnie nie
woła.[a]

8 „Efraim zaś miesza się między ludy.[b] Efraim stał się jak
okrągły placek nie przewrócony
na drugą stronę.[a] **9** Obcy pożarli jego moc,[b] a on o tym nie
wiedział.[c] Zbielała mu też siwizna, lecz on o tym nie wiedział.
10 A duma Izraela świadczyła
przeciwko jego obliczu[d] i nie wrócili oni do Jehowy, swego Boga,[e]
ani ze względu na to wszystko
nie szukali go.[f] **11** A Efraim
jest jak naiwny gołąb[g] bez serca.[h] Wzywali Egipt,[i] udali się do
Asyrii.[j]

12 „Którąkolwiek drogą pójdą, rozciągnę nad nimi swoją sieć.[k] Sprowadzę ich na dół
jak latające stworzenia niebios.[l]
Skarcę ich zgodnie z wieścią
przekazaną ich zgromadzeniu.[m]
13 Biada im,[n] bo uciekli ode
mnie![o] Złupienie im, bo dopuścili się występku przeciwko
mnie! Ja ich wykupiłem,[p] lecz
oni mówili kłamstwa przeciwko mnie.[q] **14** I swym sercem
nie wołali do mnie o pomoc,[r]
chociaż wyli na swych łożach.
Z powodu swego zboża i słodkiego wina próżnowali;[s] wciąż
obracali się przeciwko mnie.[t]
15 Ja zaś karciłem;[u] wzmacniałem ich ramiona,[v] lecz oni knuli
przeciwko mnie zło.[w] **16** I zaczęli wracać – nie do czegoś
wyższego;[x] stali się jak niesprężysty łuk.[y] Ich książęta padną
od miecza wskutek potępiania
swym językiem.[z] Wystawi to ich
na kpiny w ziemi egipskiej".[a]

8 „Do twoich ust – róg![b] Ktoś
przybywa jak orzeł[c] przeciwko domowi Jehowy, bo naruszyli moje przymierze[d] i wykro-

ROZDZ. 6

a 1Kl 2:5; Mi 7:2
b Prz 1:11
c Eze 22:25
d 1Kl 12:25
e Eze 22:9
f Jer 5:30; Jer 23:14
g 2Kl 17:7; Jer 3:6
h Eze 23:4; Eze 23:11
i Pwt 30:3; Jer 29:14; Am 9:14

ROZDZ. 7

j Pwt 32:39
k Iz 28:1; Mi 6:16
l Eze 16:46; Am 8:14; Mi 1:5
m Jer 9:3; Mi 7:3
n Oz 6:9
o Pwt 32:29; Iz 1:3; Iz 44:19
p Jer 14:10; Am 8:7
q Ps 9:16; Prz 5:22
r Ps 90:8; Prz 5:21
s 1Kl 22:6; Jer 5:31; Rz 1:32
t Jer 3:9; Mal 3:5
u Prz 20:1; Iz 28:1
v Iz 5:11; Hab 2:15
w 2Sm 13:28
x Prz 4:16
y Mi 2:1
z 2Kl 15:10; 2Kl 15:14
a Iz 9:13; Eze 22:30; Dn 9:13
b Ps 106:35; Eze 23:5

szpalta 2

a 1Kl 18:21; Obj 3:15
b 2Kl 13:3; 2Kl 15:19
c Prz 23:35
d Jer 3:3; Oz 5:5
e Neh 9:35; Iz 9:13; Jer 8:5; Am 4:6; Za 1:4
f Ps 14:2; Rz 3:11
g Oz 11:11
h Prz 15:32; Iz 1:3

i 2Kl 17:4; Iz 30:2; **j** 2Kl 15:19; Jer 2:18; Eze 23:5; **k** Eze 12:13; 1 Kzn 9:12; **m** Pwt 28:15; 2Kl 17:13; Iz 28:26; **n** Iz 31:1; Eze 16:23; **o** Jer 2:5; **p** Iz 41:14; Mi 6:4; **q** Iz 59:13; **r** Ps 78:37; Iz 29:13; Jer 3:10; Za 7:5; **s** Sdz 9:27; Am 2:8; **t** Ps 78:57; **u** Ps 94:12; Heb 12:6; **v** 2Kl 13:5; **w** Prz 6:14; Nah 1:9; **x** Jer 3:10; **y** Ps 78:57; **z** Ps 12:4; Ps 73:9; Iz 3:8; **a** Eze 36:20; Oz 9:3; **ROZDZ. 8** **b** Jer 4:5; Oz 5:8; **c** Pwt 28:49; Jer 48:40; Hab 1:8; **d** Jer 31:32; Eze 16:59; Oz 6:7.

czyli przeciwko memu prawu.[a] **2** Wołają do mnie: ‚Boże mój, my, Izrael, znamy ciebie'.[b]

3 „Izrael odrzucił dobro.[c] Niech ściga go nieprzyjaciel.[d] **4** Ustanowili sobie królów,[e] ale nie za moją sprawą. Ustanowili książąt, lecz ja o tym nie wiedziałem. Ze swego srebra i złota uczynili sobie bożki,[f] aby zostali wytraceni.[g] **5** Twój cielec, Samario, został odrzucony.[h] Mój gniew zapłonął przeciwko nim.[i] Jak długo będą niezdolni do zachowywania niewinności?[j] **6** Było to bowiem z Izraela.[k] Wykonał to rzemieślnik[l] i nie jest to Bóg; gdyż cielec Samarii rozleci się w drzazgi.[m]

7 „Bo sieją wiatr, a będą zbierać wicher.[n] Niczego nie ma stojące zboże.[o] Młoda roślina nie wydaje mąki.[p] Choćby nawet wydała, obcy ją połkną.[q]

8 „Izrael zostanie połknięty.[r] Będą między narodami[s] jak naczynie, w którym się nie ma upodobania.[t] **9** Udali się bowiem do Asyrii[u] niczym zebra, która się odosobniła.[v] Co się tyczy Efraima, najęli kochanków.[w] **10** I chociaż najmują ich spośród narodów,[x] ja ich zbiorę; i przez chwilkę będą cierpieć dotkliwe bóle[y] z powodu brzemienia króla i książąt.

11 „Gdyż Efraim namnożył ołtarzy, by grzeszyć.[z] Miał więc ołtarze, by grzeszyć.[a] **12** Napisałem mu wiele rzeczy z mego prawa;[b] zostały uznane za coś obcego.[c] **13** Jako me dary ofiarne składali mięso[d] i jedli to, w czym Jehowa nie ma upodobania.[e] Toteż będzie pamiętał ich przewinienie i dokona rozrachunku za ich grzechy.[f] Zaczęli wracać do Egiptu.[g] **14** A Izrael począł zapominać o swym Twórcy[a] i budować świątynie;[b] Juda zaś namnożył warownych miast.[c] Ześlę więc ogień na jego miasta i pochłonie on każdą z ich mieszkalnych wież".[d]

9 „Nie ciesz się, Izraelu.[e] Nie raduj się jak ludy.[f] Bo przez rozpustę odszedłeś od swego Boga.[g] Umiłowałeś dary będące zapłatą na wszystkich klepiskach zbożowych.[h] **2** Klepisko i tłocznia winna nie dają im pokarmu,[i] a słodkie wino ich rozczarowuje.[j] **3** Nie będą już mieszkać w ziemi Jehowy,[k] a Efraim wróci do Egiptu,[l] w Asyrii zaś będą jedli to, co nieczyste.[m] **4** Nie będą już wylewać wina dla Jehowy.[n] A ich ofiary nie będą go zadowalały;[o] są one dla nich jak chleb żałoby;[p] wszyscy, którzy go jedzą, skalają się. Gdyż ich chleb jest dla ich własnej duszy; nie wejdzie do domu Jehowy.[q] **5** Co uczynicie w dniu spotkania oraz w dniu święta Jehowy?[r] **6** Bo oto pójdą oni z powodu złupienia.[s] Egipt ich zbierze,[t] Memfis[u] — pogrzebie. Co się tyczy ich cennych przedmiotów ze srebra, pokrzywy wezmą je w posiadanie;[v] cierniste krzewy będą w ich namiotach.[w]

7 „Nadejdą dni, gdy się będzie natężać uwagę;[x] nadejdą dni należnej odpłaty.[y] Ci z Izraela to poznają.[z] Prorok będzie głupi,[a] mąż natchnionej wypowiedzi zostanie doprowadzony

ROZDZ. 8
a 2Kl 17:15 Iz 24:5
b Iz 48:1 Mi 3:11 Tyt 1:16
c Ps 36:3 Ps 50:17
d Kpl 26:36 Lam 4:19
e 1Kl 12:20
f 1Kl 12:28 Oz 13:2
g 1Kl 13:34 Jer 44:8
h Iz 45:20 Oz 10:5
i Pwt 32:22 2Kl 17:18
j Jer 4:14 Jer 13:27
k Ps 106:19
l Ps 135:15 Iz 44:9 Jer 10:3 Hab 2:18
m 2Kl 23:15 2Kl 23:19 2Kn 31:1
n Hi 4:8 Prz 22:8 Gal 6:7
o Iz 17:11
p Jer 12:13
q Pwt 28:33 2Kl 15:29
r 2Kl 18:11 Jer 50:17 Jer 51:34
s Kpl 26:33
t Iz 30:14 Jer 22:28 Jer 48:38
u 2Kl 15:19 Eze 23:5 Oz 5:13 Oz 12:1
v Jer 2:24
w Eze 16:33
x Eze 16:37 Eze 23:9
y 2Kl 14:26 1Kn 5:26
z Iz 10:11 Eze 6:13
a Pwt 4:28 Oz 12:11
b Pwt 4:6 Ps 119:18 Prz 22:20
c 2Kl 17:15 Neh 9:26 Iz 30:9
d Jer 7:21
e 1Sm 15:22 Prz 21:27 Iz 1:11 Am 5:22
f Oz 9:9 Am 8:7

g Oz 7:16; Oz 9:3; **szpalta 2** **a** Pwt 32:18; Iz 51:13; **b** 1Kl 12:31; **c** 2Kn 26:10; **d** 2Kl 18:13; 2Kn 36:19; Jer 17:27; Jer 34:7; **ROZDZ. 9** **e** Oz 10:5; Am 6:13; **f** Eze 20:32; **g** Eze 23:5; Oz 4:12; **h** Oz 2:12; Mi 1:7; **i** Oz 2:9; **j** Iz 24:7; Am 5:11; **k** Kpl 20:22; Pwt 28:64; Joz 23:15; 1Kl 9:7; **l** Pwt 28:68; Oz 8:13; **m** 2Kl 17:6; Eze 4:13; **n** Lb 15:5; Lb 28:14; Jl 1:13; **o** Iz 1:11; Jer 6:20; **p** Pwt 26:14; **q** Lb 28:2; **r** Jl 1:14; **s** Oz 7:13; **t** Oz 7:16; Oz 8:13; **u** Jer 2:16; **v** Prz 24:31; Iz 7:23; **w** Iz 5:6; Iz 32:13; Iz 34:13; **x** Iz 10:3; Jer 10:15; Łk 19:44; **y** Łk 21:22; **z** Ps 9:16; **a** Iz 44:25; Jer 6:14.

do szaleństwa z powodu obfitości twego przewinienia[a] — nawet wrogość będzie w obfitej mierze".

8 Strażnik[b] Efraima był z moim Bogiem.[c] Na wszystkich drogach proroka[d] znajduje się sidło ptasznika;[e] w domu jego Boga panuje wrogość. **9** Daleko się posunęli w niesieniu zguby[f] — jak za dni Gibei.[g] Będzie on pamiętał ich przewinienie;[h] zwróci uwagę na ich grzechy.

10 „Znalazłem Izraela jak winogrona na pustkowiu.[i] Ujrzałem waszych praojców niczym wczesną figę na drzewie figowym w początkowym okresie.[j] Weszli do Baala z Peor[k] i oddali się rzeczy haniebnej,[l] tak iż stali się obrzydliwi jak to, co umiłowali.[m] **11** Chwała Efraima odlatuje niczym stworzenie latające,[n] tak iż nie ma porodu ani brzemiennego łona, ani poczęcia.[o] **12** Bo chociaż wychowują swych synów, ja ich pozbawię dzieci i nie będzie człowieka;[p] dlatego też biada im, gdy się od nich odwrócę![q] **13** Efraim — którego widziałem zasadzonego na pastwisku jak Tyr[r] — Efraim jest zmuszony wyprowadzić swych synów do zabójcy".[s]

14 Daj im, Jehowo, to, co masz dać.[t] Daj im łono, które roni,[u] i usychające piersi.

15 „Całe ich zło było w Gilgal,[v] bo tam ich musiałem znienawidzić.[w] Z powodu niegodziwości ich postępków wypędzę ich ze swego domu.[x] Nie będę ich już miłował.[y] Wszyscy ich książęta postępują uparcie.[z] **16** Efraim zostanie ugodzony.[a] Ich korzeń uschnie.[b] Nie wydadzą żadnego owocu.[c] A gdy urodzą, uśmiercę kosztowności ich łona".[d]

ROZDZ. 9

a Eze 14:10
b Jer 6:17
Jer 31:6
Eze 33:7
c 1Kl 17:1
2Kl 2:14
d 1Kl 18:19
Jer 6:14
Jer 14:13
e Lam 2:14
f Iz 31:6
g Sdz 19:22
Sdz 20:5
Oz 10:9
h Oz 8:13
i Jer 2:2
Jer 31:2
j Lb 13:23
Iz 28:4
Mi 7:1
k Lb 25:3
Pwt 4:3
Ps 106:28
l 1Kl 16:31
Jer 11:13
m Iz 66:3
Eze 7:20
Am 4:5
n Jak 1:11
o Pwt 28:18
p Pwt 28:32
Pwt 32:25
Jer 15:7
q Pwt 31:17
2Kl 17:18
r Eze 28:12
s 2Kl 15:16
Jer 9:21
t Łk 23:29
u Ps 58:8
v Oz 4:15
Oz 12:11
Am 5:5
w Eze 23:18
x Kpł 26:33
2Kl 17:18
Ps 78:60
Am 5:27
y Pwt 29:20
z Iz 1:23
Eze 22:27
Mi 3:11
a Iz 7:8
b Mal 4:1
c Iz 5:24
d Eze 24:21

szpalta 2

a Ps 31:14
Iz 7:13
Mi 7:7
b 2Kl 17:14
2Kn 36:16
Jer 25:3
Za 1:4
c Pwt 28:64
Am 9:9

17 Mój Bóg[a] ich odrzuci, bo go nie posłuchali,[b] i staną się uciekinierami wśród narodów.[c]

10 „Izrael to zwyrodniała winorośl.[d] Wydaje owoc dla siebie.[e] Stosownie do obfitości swego owocu namnożył swoich ołtarzy.[f] Stosownie do dobroci jego ziemi stawiają dobre słupy.[g] **2** Ich serce stało się obłudne;[h] okażą się winni.

„Jest ktoś, kto zburzy ich ołtarze, ogołoci ich słupy.[i] **3** Teraz bowiem powiedzą: ‚Nie mamy króla,[j] bośmy się nie bali Jehowy. I co dla nas uczyni król?'

4 „Wypowiadają słowa, składając fałszywe przysięgi,[k] zawierając przymierze;[l] a sąd wypuścił pędy niczym trująca roślina w bruzdach na otwartym polu.[m] **5** Z powodu cielca z Bet-Awen[n] przestraszą się mieszkańcy Samarii; jego lud bowiem będzie go opłakiwał, jak również jego kapłani cudzoziemskich bogów, którzy się nim radowali — z powodu jego chwały, jako że ona odejdzie od niego na wygnanie.[o] **6** Ktoś go zaniesie do Asyrii jako dar dla wielkiego króla.[p] Efraim ściągnie na siebie hańbę,[q] a Izrael wstydzić się będzie swej rady.[r] **7** Samaria i jej król zostaną zmuszeni do milczenia,[s] jak odłamana gałązka na powierzchni wód. **8** A wyżyny Bet-Awen[t] — grzech Izraela[u] — zostaną unicestwione. Ciernie i osty[v] wyrosną na ich ołtarzach.[w] Ludzie

ROZDZ. 10

d Iz 5:1; Eze 15:6; **e** Za 7:6; **f** Jer 2:28; Eze 6:13; Oz 8:11; Oz 12:11; **g** 1Kl 14:23; Oz 8:4; **h** 1Kl 18:21; Sof 1:5; **i** Jer 43:13; Mi 5:13; Za 13:2; **j** Oz 3:4; Oz 13:11; **k** 2Kl 17:4; Eze 17:13; **l** Oz 6:7; **m** Pwt 29:18; Iz 5:7; Am 5:7; Am 6:12; **n** 1Kl 12:28; Oz 4:15; Am 3:14; **o** 1Sm 4:21; **p** 2Kl 17:3; Oz 5:13; **q** Jer 2:26; Jer 48:13; Eze 36:32; **r** Iz 30:3; Jer 7:24; Mi 6:16; **s** 2Kl 17:4; **t** Oz 4:15; Am 7:9; **u** Pwt 9:21; 1Kl 12:28; 1Kl 12:30; Mi 1:5; **v** Iz 32:13; Iz 34:13; **w** 2Kl 23:15.

zaś powiedzą do gór: ‚Zakryjcie nas!', a do wzgórz: ‚Padnijcie na nas!'[a]

9 „Od dni Gibei[b] grzeszyłeś,[c] Izraelu. Tam się zatrzymali. Nie dosięgła ich w Gibei wojna przeciwko synom nieprawości.[d] **10** Gdy gorąco tego zapragnę, skarcę ich.[e] I przeciwko nim zbiorą się ludy, gdy zostaną wprzęgnięci w swe dwa przewinienia.[f]

11 „A Efraim był wyćwiczoną jałówką, która bardzo lubi młócić;[g] ja zaś przeszedłem po jej pięknym karku. Sprawiam, że ktoś dosiada Efraima.[h] Juda orze;[i] Jakub za nim bronuje.[j] **12** Siejcie dla siebie ziarno w prawości;[k] zbierajcie stosownie do lojalnej życzliwości.[l] Obrabiajcie ziemię uprawną,[m] gdy jest czas, by szukać Jehowy, aż on przyjdzie[n] i nauczy was prawości.[o]

13 „Oraliście niegodziwość.[p] Zbieraliście nieprawość.[q] Jedliście owoc podstępu,[r] gdyż pokładałeś ufność w swej drodze,[s] w mnóstwie swych mocarzy.[t] **14** I powstał zgiełk wśród twego ludu,[u] i wszystkie twoje warowne miasta zostaną złupione,[v] tak jak Szalman złupił dom Arbela — w dniu bitwy, gdy matkę roztrzaskano wraz z jej synami.[w] **15** Tak będzie uczynione wam, mieszkańcy Betel, za wasze wielkie zło.[x] O świcie król Izraela niechybnie zostanie zmuszony do milczenia".[y]

11 „Gdy Izrael był chłopcem, umiłowałem go[z] i z Egiptu wezwałem mego syna.[a]

2 „Oni ich wzywali.[b] Tak samo sprzed nich odchodzili.[c] Przed wizerunkami Baala składali ofiary[d] i przed rytymi wizerunkami zaczęli sprawiać, że wznosi się dym ofiarny.[a] **3** A ja uczyłem Efraima chodzić,[b] biorąc ich na swe ramiona;[c] oni zaś nie rozpoznali, że ich uzdrowiłem.[d] **4** Ciągnąłem ich powrozami ziemskiego człowieka, sznurami miłości,[e] tak iż stałem się dla nich jak ci, którzy zdejmują jarzmo z ich szczęk,[f] i każdemu delikatnie podawałem pokarm.[g] **5** Nie wróci on do ziemi egipskiej, lecz jego królem będzie Asyria,[h] gdyż nie chcieli powrócić.[i] **6** A miecz będzie krążył w jego miastach[j] i kładł kres jego zasuwom oraz pożerał[k] z powodu ich zamysłów.[l] **7** Mój lud zaś skłania się ku niewierności wobec mnie.[m] I wzywają go do czegoś wyższego; nikt nie powstaje.

8 „Jak mogę cię porzucić, Efraimie?[n] Jak mogę cię wydać, Izraelu?[o] Jak mogę cię postawić na równi z Admą?[p] Jak mogę postąpić z tobą jak z Cebom?[q] Serce się we mnie odmieniło,[r] a jednocześnie rozpaliły się moje przejawy współczucia. **9** Nie uzewnętrznię swego płonącego gniewu.[s] Efraima nie obrócę ponownie w ruinę,[t] bo jestem Bogiem[u] — a nie człowiekiem — Świętym pośród ciebie;[v] i nie przybędę we wzburzeniu. **10** Chodzić będą za Jehową.[w] Zaryczy on jak lew;[x] bo on sam zaryczy,[y] a synowie przyjdą z zachodu z drżeniem.[z] **11** Niczym ptak przybędą z Egiptu z drżeniem[a] i niczym gołąb z ziemi asyryjskiej;[b] i sprawię, że będą mieszkać w swych domach" — brzmi wypowiedź Jehowy.[c]

ROZDZ. 10

a Iz 2:19; Łk 23:30; Obj 6:16
b Sdz 20:5
c Oz 9:9
d Sdz 20:19
e Heb 12:6
f 1Kl 14:16; Eze 16:37
g Jer 50:11
h 2Kl 17:6
i Jer 4:3
j Iz 28:24
k Prz 11:19; Jak 3:18
l Prz 11:18
m Jer 4:3
n Iz 55:6; Am 5:4
o Pwt 32:2; Iz 45:8
p Gal 6:7
q Prz 22:8; Oz 8:7
r Prz 1:31
s Ps 52:7
t Ps 33:16; Ps 146:3; Jer 17:5
u Ps 74:23
v 2Kl 18:9; 2Kl 19:13
w Iz 13:16; Nah 3:10
x Am 7:9
y 2Kl 18:10

ROZDZ. 11

z Pwt 7:8; Jer 2:2; Eze 16:6
a Wj 4:22; Mt 2:15
b Pwt 29:2; 2Kn 36:15; Za 1:4
c 2Kn 36:16; Iz 30:9
d Sdz 2:13; Sdz 3:7; 1Kl 16:31; 1Kl 18:19; 2Kl 17:16; Oz 2:13

szpalta 2

a 1Kl 12:33; Iz 65:7; Jer 18:15; Oz 13:2
b Pwt 8:2
c Pwt 1:31; Pwt 33:27; Iz 40:11; Iz 46:3; Iz 63:9
d Wj 15:26; Ps 103:3; Iz 30:26
e 2Sm 7:14; Iz 63:9; Jn 6:44

f Kpł 26:13; **g** Ps 78:24; Ps 105:40; **h** 2Kl 17:3; **i** 2Kl 17:13; Jer 8:5; Am 4:6; **j** Kpł 26:31; Jer 5:17; **k** Eze 20:47; Mal 4:1; **l** Iz 30:1; **m** Ps 78:57; Jer 3:6; Jer 8:5; **n** Oz 6:4; **o** Jer 9:7; **p** Rdz 10:19; Pwt 29:23; **q** Rdz 14:8; **r** Pwt 32:36; Jer 31:20; **s** Ps 78:38; **t** Jer 30:11; **u** Lb 23:19; Iz 55:8; Mal 3:6; **v** Iz 12:6; **w** Iz 2:5; **x** Iz 31:4; **y** Jl 3:16; Am 1:2; **z** Za 8:7; **a** Iz 11:11; Za 10:10; **b** Iz 11:12; Iz 60:8; **c** Jer 23:6; Eze 28:25; Eze 37:21; Am 9:14.

12 „Efraim otoczył mnie kłamstwem,[a] a dom Izraela podstępem. Lecz Juda chodzi jeszcze z Bogiem[b] i wobec Najświętszego jest godny zaufania”.

12 „Efraim karmi się wiatrem[c] i cały dzień goni za wiatrem wschodnim.[d] Pomnaża kłamstwo i łupiestwo.[e] Z Asyrią zawierają przymierze,[f] a do Egiptu nosi się oliwę.

2 „A Jehowa ma sprawę sądową z Judą,[g] aby dokonać rozrachunku z Jakubem według jego dróg;[h] odpłaci mu według jego postępków.[i] **3** W łonie matki chwycił swego brata za piętę[j] i wykorzystując swą dynamiczną energię, walczył z Bogiem.[k] **4** I walczył z aniołem, i w końcu przemógł.[l] Płakał, aby wyprosić łaskę dla siebie”.[m]

Znalazł go On w Betel[n] i tam przemówił do nas.[o] **5** Jehowa, Bóg Zastępów,[p] Jehowa — to imię go upamiętnia.[q]

6 „Ty zaś wróć do swego Boga,[r] strzegąc lojalnej życzliwości[s] i sprawiedliwości;[t] i stale pokładaj nadzieję w swym Bogu.[u] **7** W ręku kupca jest zwodnicza waga;[v] umiłował oszukiwanie.[w] **8** A Efraim mawia: ‚Doprawdy, wzbogaciłem się.[x] Znalazłem dla siebie drogocenne rzeczy.[y] Jeśli chodzi o wszelki mój trud, nie znajdą we mnie przewinienia, które jest grzechem’.[z]

9 „Lecz ja jestem Jehowa, twój Bóg — już od ziemi egipskiej.[a] Jeszcze sprawię, że będziesz mieszkał w namiotach jak za dni wyznaczonego czasu. **10** I mówiłem do proroków,[b] i mnożyłem wizje, i ręką proroków przedkładałem podobieństwa.[c]

11 „W Gileadzie zdarzyło się coś niesamowitego,[d] a także nieprawdziwego.[a] W Gilgal składali w ofierze byki.[b] Ponadto ich ołtarze są jak sterty kamieni w bruzdach na otwartym polu.[c] **12** I Jakub uciekł na pole syryjskie,[d] a Izrael[e] służył w zamian za żonę[f] i w zamian za żonę strzegł owiec.[g] **13** I przez proroka Jehowa wyprowadził Izraela z Egiptu,[h] i przez proroka go strzegł.[i] **14** Efraim wywołał urazę aż po rozgoryczenie[j] i obciąża się przelewaniem krwi,[k] a jego Wielki Pan odpłaci mu za jego zniewagę”.[l]

13 „Gdy mówił Efraim, nastawało drżenie; miał znaczenie w Izraelu.[m] Lecz ściągnął na siebie winę w związku z Baalem[n] i umarł.[o] **2** A teraz popełniają jeszcze jeden grzech, robiąc sobie lany posąg ze swego srebra,[p] bożki według własnego zrozumienia,[q] wszystko to — dzieło rzemieślników.[r] Mówią do nich: ‚Niech ludzie składający ofiary całują cielce’.[s] **3** Dlatego staną się jak obłoki poranne[t] i jak rosa, która wcześnie znika, jak plewy uniesione z klepiska[u] i jak dym przez otwór w dachu.

4 „Lecz ja jestem Jehowa, wasz Bóg — już od ziemi egipskiej[v] — i nie było Boga oprócz mnie, którego znaliście; i oprócz mnie nie ma wybawcy.[w] **5** Poznałem cię na pustkowiu,[x] w ziemi gorączki.[y] **6** Nasycili się[z] na swym pastwisku. Nasycili się, a ich serce stało się wyniosłe.[a] Dlatego zapomnieli o mnie.[b]

ROZDZ. 11

a Ps 78:36 Iz 29:13 Mi 6:12

b 2Kl 18:5 2Kn 29:2 Ps 89:18 Oz 4:15

ROZDZ. 12

c Jer 22:22

d Oz 8:7

e 2Kl 17:4

f 2Kl 15:19

g 2Kl 17:19 Jer 2:35 Oz 4:1 Mi 6:2

h Ps 62:12 Jer 17:10

i Iz 3:11 Iz 59:18

j Rdz 25:26

k Rdz 32:28

l Rdz 32:25

m Rdz 32:26

n Rdz 28:19

o Rdz 28:13

p Rdz 28:16 Rdz 32:30

q Wj 3:15 Ps 135:13 Iz 42:8

r Iz 31:6 Jer 3:14 Oz 14:1 Jl 2:13 Za 1:3

s Mi 6:8

t Pwt 16:20

u Ps 27:14 Lam 3:25

v Kpł 19:35 Prz 11:1 Am 8:5

w Eze 22:29 Mi 2:1

x Prz 28:20 Jer 9:23 Za 11:5 Obj 3:17

y Pwt 8:17

z Prz 30:12 Mal 2:17

a Wj 20:2 Oz 13:4

b 1Kl 17:1 2Kl 17:13 Am 7:15

c Iz 5:1 Jer 13:1

d Oz 6:8

szpalta 2

a Eze 13:8

b Am 4:4

c 2Kl 17:10 Oz 8:11

d Rdz 28:5 Pwt 26:5

e Rdz 32:28

f Rdz 29:18; g Rdz 31:38; h Wj 12:51; Ps 77:20; Iz 63:11; Mi 6:4; i Joz 24:17; 1Sm 12:8; j 2Kl 17:11; Eze 23:5; k Eze 22:13; l Pwt 28:37; Rz 2:6; ROZDZ. 13 m Joz 17:17; n 2Kl 17:16; Oz 11:2; o Wj 20:5; p Ps 115:4; Iz 46:6; Jer 10:4; Oz 2:8; q Iz 44:17; Jer 10:9; r Jer 10:3; Hab 2:18; s 1Kl 12:28; 1Kl 19:18; t Oz 6:4; u Hi 21:18; Ps 1:4; Dn 2:35; v Wj 20:2; Kpł 11:45; Ps 81:10; Oz 12:9; w Iz 43:11; Iz 45:21; x Pwt 2:7; Pwt 32:10; Jer 2:2; y Jer 2:6; z Pwt 8:12; Neh 9:25; a Pwt 32:15; b Pwt 6:12; Pwt 32:18; Prz 30:9; Iz 17:10.

7 I będę dla nich jak młody lew.[a] Jak lampart przy drodze będę patrzył.[b] **8** Wyjdę im naprzeciw jak niedźwiedzica, która straciła swe młode,[c] i rozedrę osłonę ich serca. I pożrę ich tam jak lew;[d] rozszarpie ich dziki zwierz polny.[e] **9** Doprowadzi cię to do zguby,[f] Izraelu, gdyż to było przeciwko mnie, przeciwko twemu wspomożycielowi.[g]

10 „Gdzież więc jest twój król, żeby cię wybawił we wszystkich twych miastach,[h] i twoi sędziowie, o których powiedziałeś: ‚Dajże mi króla i książąt'?[i] **11** Dałem ci króla w swoim gniewie[j] i zabiorę go w swym strasznym rozgniewaniu.[k]

12 „Przewinienie Efraima zostało zawinięte, jego grzech został zachowany.[l] **13** Przyjdą na niego boleści rodzącej.[m] Jest on niemądrym synem,[n] bo nie będzie stał w odpowiednim czasie, gdy z łona matki przebijają się synowie.[o]

14 „Z ręki Szeolu wykupię ich;[p] wyratuję ich ze śmierci.[q] Gdzież są, o Śmierci, twe żądła?[r] Gdzież jest, o Szeolu, twa niszczycielska moc?[s] Współczucie zostanie zakryte przed moimi oczami.[t]

15 „Gdyby on okazał się płodny niczym syn trzcin,[u] nadejdzie wiatr wschodni, wiatr Jehowy.[v] Nadciąga z pustkowia i wysuszy jego studnię, i sprawi, że wyschnie jego źródło.[w] Ten ograbi skarbiec ze wszystkich cennych przedmiotów.[x]

16 „Samaria będzie uważana za winną,[y] gdyż buntuje się przeciw swemu Bogu.[z] Padną od miecza.[a] Ich własne dzieci zostaną roztrzaskane,[b] a ich brzemienne kobiety — rozprute".[c]

ROZDZ. 13
- a Oz 5:14
- b Jer 5:6
- c 2Sm 17:8 Prz 17:12
- d Lam 3:10
- e Iz 56:9 Jer 12:9
- f Prz 6:32
- g Ps 33:20 Ps 46:1
- h 1Sm 8:20 2Kl 17:4
- i 1Sm 8:5
- j 1Sm 8:7 1Sm 12:13
- k 1Sm 12:25 Jer 52:11
- l Pwt 32:34 Hi 14:17
- m Jer 30:6 Mi 4:9
- n Prz 22:3
- o 2Kl 19:3
- p Ps 30:3 Ps 49:15 Ps 69:18
- q Iz 25:8
- r Iz 26:19 1Ko 15:55
- s Obj 20:13
- t 1Sm 15:29 Jer 15:6
- u Rdz 41:52 Rdz 48:19
- v Jer 4:11 Oz 4:19
- w Oz 9:11
- x 2Kl 17:20
- y 2Kl 17:18 Am 3:9
- z 1Sm 15:23 Ps 5:10 Eze 20:21
- a Iz 1:20 Iz 7:8
- b 2Kl 8:12
- c 2Kl 15:16 Am 1:13

szpalta 2

ROZDZ. 14
- a 1Sm 7:3 2Kn 30:6 Iz 55:6 Oz 12:6 Jl 2:13
- b Jer 2:19 Lam 4:6
- c Oz 12:6
- d Wj 34:7 2Sm 24:10 Ps 51:2 Mi 7:18
- e Ps 69:31 Heb 13:15
- f Oz 5:13

14 „Wróćże, Izraelu, do Jehowy, swego Boga,[a] potknąłeś się bowiem wskutek swego przewinienia.[b] **2** Weźcie ze sobą słowa i wróćcie do Jehowy.[c] Wszyscy mu powiedzcie: ‚Racz przebaczyć przewinienie;[d] i przyjmij to, co dobre, a my złożymy w ofierze cielce swych warg.[e] **3** Asyria nas nie wybawi.[f] Nie będziemy dosiadać koni,[g] i już więcej nie powiemy do dzieła naszych rąk: „Boże nasz!", bo to dzięki tobie jest okazywane miłosierdzie chłopcu nie mającemu ojca'.[h]

4 „Uzdrowię ich niewierność.[i] Umiłuję ich ze swej wolnej woli,[j] gdyż mój gniew odwrócił się od niego.[k] **5** Stanę się dla Izraela jak rosa.[l] Zakwitnie on niczym lilia i zapuści korzenie jak Liban. **6** Wyrosną jego gałązki, a jego dostojeństwo stanie się jak dostojeństwo drzewa oliwnego,[m] jego zapach zaś będzie jak zapach Libanu. **7** Znowu będą mieszkać w jego cieniu.[n] Będą uprawiać zboże i wypuszczą pąki niczym winorośl.[o] Jego imię, które go upamiętnia, stanie się jak wino Libanu.

8 „Efraim powie: ‚Co mam jeszcze wspólnego z bożkami?'[p]

„Odpowiem i będę na niego patrzył.[q] Jestem jak bujne drzewo jałowcowe.[r] U mnie znajdzie się owoc dla ciebie".

9 Kto jest mądry, żeby zrozumieć te rzeczy?[s] Roztropny, żeby je poznać?[t] Bo drogi Jehowy są prostolinijne[u] i prawi będą nimi chodzić,[v] lecz występni będą się na nich potykać.[w]

---

g Pwt 17:16; Ps 33:17; Iz 31:1; h Pwt 10:18; Ps 10:14; Ps 68:5; Ps 146:9; Prz 23:11; Jak 1:27; i Ps 103:3; Iz 57:18; Jer 3:22; j Pwt 7:7; Sof 3:17; k Ps 78:38; Iz 12:1; l Pwt 32:2; Prz 19:12; m Ps 52:8; n Ps 91:1; o Za 8:12; p Oz 14:3; Dz 19:18; q Jer 31:18; r Iz 41:19; Iz 55:13; Iz 60:13; s Ps 107:43; Prz 1:5; Jer 9:12; t Mt 24:45; u Pwt 32:4; Dn 4:37; v t.k 1:6; w Dn 12:10.

KSIĘGA

JOELA

1 Słowo Jehowy, które doszło[a] do Joela, syna Petuela:

2 „Słuchajcie tego, starsi, i nadstawcie ucha, wszyscy mieszkańcy kraju.[b] Czy zdarzyło się to za waszych dni albo chociaż za dni waszych praojców?[c] **3** Opowiadajcie to swoim synom, a wasi synowie swoim synom, ich synowie zaś następnemu pokoleniu.[d] **4** Co pozostało po gąsienicy, to pożarła szarańcza,[e] a co pozostało po szarańczy – pożarła pełzająca szarańcza bezskrzydła; z kolei co zostawiła pełzająca szarańcza bezskrzydła – pożarł karaluch.[f]

5 „Ocućcie się, opilcy,[g] i płaczcie; i wyjcie,[h] wszyscy, którzy się upijacie winem, z powodu słodkiego wina,[i] bo odjęto je wam od ust.[j] **6** Jest bowiem naród, który wtargnął do mego kraju, potężny i niezliczony.[k] Zęby jego to zęby lwa,[l] ma też szczęki lwa. **7** Moją winorośl uczynił dziwowiskiem,[m] a moje drzewo figowe – pniakiem.[n] Po prostu je ogołocił i wyrzucił.[o] Gałązki jego zbielały. **8** Biadaj, jak dziewica przepasana worem[p] biada nad tym, kto był jej właścicielem w jej młodości.

9 „Ofiara zbożowa[q] i ofiara płynna[r] została odjęta od domu Jehowy; kapłani, słudzy[s] Jehowy, pogrążyli się w żałości.[t] **10** Pole złupione,[u] rola okryta żałobą;[v] bo ziarno padło łupem, młode wino wyschło,[w] oliwa się wyczerpała.[x] **11** Rolnicy okryli się wstydem,[y] hodowcy winorośli wyją – z powodu pszenicy i z powodu jęczmienia; bo przepadło żniwo pól.[a] **12** Winorośl uschła, zmarniało też drzewo figowe. Granatowiec, a także palma i jabłoń – wszystkie drzewa polne poschły;[b] bo radosne uniesienie odeszło zawstydzone od synów ludzkich.[c]

13 „Przepaszcie się i bijcie się w piersi,[d] kapłani. Wyjcie, słudzy ołtarza.[e] Wejdźcie, spędźcie noc w worze, słudzy mojego Boga; bo dom waszego Boga pozbawiony jest ofiary zbożowej[f] i ofiary płynnej.[g] **14** Uświęćcie czas postu.[h] Zwołajcie uroczyste zgromadzenie.[i] Zbierzcie starszych, wszystkich mieszkańców tej ziemi, do domu Jehowy, waszego Boga,[j] i wołajcie do Jehowy o pomoc.[k]

15 „Ach, cóż za dzień;[l] ponieważ dzień Jehowy jest bliski,[m] a nadejdzie niczym złupienie od Wszechmocnego! **16** Czyż na naszych oczach nie została odjęta żywność; od domu naszego Boga – radość i wesele?[n] **17** Suszone figi skurczyły się im pod szuflami. Spichrze uległy spustoszeniu. Stodoły zostały zburzone, bo zboże wyschło. **18** Jakże wzdycha zwierzę domowe! Jak błąkają się bezładnie stada bydła! Nie ma bowiem dla nich paszy.[o] Również stada owiec muszą ponosić winę.

19 „Do ciebie, Jehowo, będę wołał;[p] bo ogień pożarł pastwiska na pustkowiu i płomień

ROZDZ. 1

a 2Pt 1:21
b Ps 49:1 Am 3:1
c Jl 2:2
d Wj 10:14 Wj 13:14 Pwt 6:7 Pwt 29:22 Ps 78:4
e Wj 10:15 Pwt 28:38 Am 4:9
f Jl 2:25
g Iz 28:1 Am 6:6 Łk 21:34
h Jer 4:8 Jak 5:1
i Oz 4:11
j Pwt 28:39 Iz 32:10
k Jl 2:2
l Obj 9:8
m Iz 5:6
n Jer 5:17 Jer 8:13
o Jer 48:32
p Eze 7:18
q Kpl 2:1 Jl 2:14
r Wj 29:40 Oz 9:4
s 2Kn 13:10
t Jl 2:17
u Pwt 28:30
v Kpl 26:20 Jer 4:28 Jer 14:2
w Pwt 28:39 Iz 24:7 Oz 9:2
x Pwt 28:40
y Jer 14:4

szpalta 2

a Iz 17:11
b Kpl 26:20
c Iz 24:11
d Jer 4:8 Eze 7:18
e Wj 30:20 1Ko 9:13
f Kpl 2:8
g Lb 29:6
h 2Kn 20:3 Jl 2:15
i Kpl 23:36 Neh 8:18
j 2Kn 20:13 Neh 9:1
k Pwt 4:30 Ps 50:15 Jon 3:8
l Jer 30:7

m Iz 13:6; Jl 2:1; Sof 1:7; Sof 1:14; Sof 2:2; 2Pt 3:10; Obj 6:17; **n** Pwt 12:7; **o** 1Kl 18:5; Jer 12:4; Oz 4:3; **p** Ps 50:15; Ps 91:15; Mi 7:7; Hab 3:18; Flp 4:6.

strawił wszystkie drzewa polne.[a] **20** Zwierzęta polne także tęsknią do ciebie,[b] gdyż wyschły kanały wodne,[c] a pastwiska na pustkowiu pożarł ogień".

2 „Zadmijcie w róg na Syjonie[d] i wydajcie okrzyk wojenny[e] na mojej świętej górze.[f] Niech zadrżą wszyscy mieszkańcy tej ziemi;[g] bo nadchodzi dzień Jehowy,[h] bo jest blisko! **2** Jest to dzień ciemności i pomroki,[i] dzień chmur i gęstego mroku — jak światło brzasku rozproszone na górach.[j]

„Istnieje lud liczny i potężny;[k] takiego jak on nie powołano do istnienia od niezmierzonej przeszłości[l] i po nim już takiego nie będzie przez lata pokolenia za pokoleniem. **3** Przed nim pożerał ogień,[m] a za nim płomień trawi.[n] Przed nim ziemia jest jak ogród Eden,[o] za nim zaś — bezludne pustkowie; a nie było tam też niczego, co by ocalało.

4 „Ich wygląd przypomina wygląd koni, a biegną jak rumaki.[p] **5** Podskakują jakby z odgłosem rydwanów na wierzchołkach gór,[q] jakby z odgłosem płonącego ognia, który pożera ściernisko.[r] Są niczym potężny lud ustawiony w szyku bojowym.[s] **6** Z powodu nich ludy będą znosić dotkliwe boleści.[t] Wszystkie twarze rozpalą się żarem podniecenia.[u]

7 „Biegną jak mocarze.[v] Wspinają się na mur jak wojownicy. Każdy posuwa się własnymi drogami, a swoich ścieżek nie zmieniają.[w] **8** I nie popychają jeden drugiego. Niczym krzepki mąż w drodze — tak idą; nawet gdyby któryś padł pośród pocisków, inni nie przerywają biegu.

9 „Wpadają do miasta. Biegną po murze. Wspinają się na domy. Wchodzą przez okna jak złodziej. **10** W obliczu tego zadrżał kraj, zakołysały się niebiosa. Słońce i księżyc ściemniały,[a] a gwiazdy wstrzymały swój blask.[b] **11** Jehowa zaś wyda głos[c] przed swym wojskiem,[d] gdyż Jego obóz jest bardzo liczny.[e] Ten bowiem, który wprowadza w czyn swoje słowo, jest potężny; bo wielki jest dzień Jehowy[f] i napawa wielkim lękiem, a któż go przetrzyma?"[g]

12 „Teraz zatem — brzmi wypowiedź Jehowy — wróćcie do mnie całym swym sercem,[h] poszcząc[i] i płacząc oraz zawodząc.[j] **13** I rozdzierajcie swe serca,[k] a nie szaty,[l] i wróćcie do Jehowy, swego Boga, gdyż łaskawy on i miłosierny,[m] nieskory do gniewu[n] i obfitujący w lojalną życzliwość[o] — a pożałuje tego nieszczęścia.[p] **14** Kto wie, może on zawróci i pożałuje,[q] i pozwoli, żeby potem pozostało błogosławieństwo,[r] ofiara zbożowa i ofiara płynna dla Jehowy, waszego Boga?

15 „Zadmijcie w róg na Syjonie.[s] Uświęćcie czas postu.[t] Zwołajcie uroczyste zgromadzenie.[u] **16** Zbierzcie lud. Uświęćcie zbór.[v] Zgromadźcie starców. Zbierzcie dzieci i maleństwa ssące piersi.[w] Niech wyjdzie oblubieniec ze swej wewnętrznej izby i oblubienica ze swej komnaty godowej.

17 „Między portykiem a ołtarzem[x] kapłani, słudzy Jehowy, niech płaczą i mówią: ‚Racz się ulitować, Jehowo, nad swym ludem i nie czyń swego dziedzictwa przedmiotem zniewagi,[y] by nad nim panowały narody.

ROZDZ. 1
a Jer 9:10
b Hi 38:41 Ps 104:21 Ps 145:15 Ps 147:9
c 1Kl 17:7 1Kl 18:5 Jer 14:1

ROZDZ. 2
d Jer 4:5 Ezc 33:3
e Sof 1:16
f Za 8:3
g Am 3:6
h Sof 1:14 Mal 4:1
i Jer 4:28 Jer 13:16 Am 5:18
j Am 4:13 Sof 1:15
k Jl 1:6
l Wj 10:14
m Jl 1:19
n Am 7:4
o Rdz 2:8 Rdz 13:10 Iz 51:3
p Obj 9:7
q Obj 9:9
r Iz 5:24
s Prz 30:27
t Jer 8:21
u Nah 2:10
v 2Sm 1:23
w Prz 30:27

szpalta 2
a Jer 4:28 Jl 2:31 Mt 24:29 Łk 21:25 Dz 2:20 Obj 9:2
b Iz 13:10
c Ps 46:6 Iz 42:13 Jer 25:30 Jl 3:16 Am 1:2
d Jl 2:25
e Jl 2:2
f Jer 30:7 Am 5:18 Sof 1:15
g Lb 24:23 Nah 1:6 Obj 6:17
h Jer 4:1 Oz 12:6 Oz 14:1
i 1Sm 7:6 2Kn 20:3
j Ezd 10:1 Iz 22:12 Jak 4:9
k 2Kl 22:19 Ps 34:18 Ps 51:17 Iz 57:15
l Rdz 37:34 2Sm 1:11

---

m Wj 34:6; Mi 7:19; **n** Lb 14:18; Iz 48:9; Mi 7:18; Nah 1:3; **o** Neh 9:17; Ps 86:15; Ps 103:8; Jon 4:2; **p** Ps 106:45; **q** 2Kn 30:8; Jer 18:8; Jon 3:9; Sof 2:3; **r** Iz 65:8; Mi 7:20; Ag 2:19; **s** Jl 2:1; **t** Jer 36:9; Jl 1:14; **u** 2Kn 7:9; **v** Wj 19:10; **w** Pwt 29:11; Pwt 31:12; 2Kn 20:13; **x** 2Kn 8:12; Mt 23:35; **y** Pwt 28:37; Ps 44:14.

Dlaczego mieliby mówić pośród ludów: „Gdzie jest ich Bóg?”’[a]
18 A Jehowa wykaże gorliwość o swój kraj[b] i będzie współczuł swemu ludowi.[c] **19** I odpowie Jehowa, i rzeknie swemu ludowi: ‚Oto posyłam wam zboże i młode wino oraz oliwę, i nasycicie się tym;[d] a nie uczynię was już przedmiotem zniewagi pośród narodów.[e] **20** Oddalę też od was mieszkańca północy[f] i rozproszę go po krainie bezwodnej i bezludnym pustkowiu, z twarzą jego ku morzu wschodniemu,[g] a tyłem ku morzu zachodniemu.[h] I uniesie się z niego smród, a stale będzie się z niego unosił odór;[i] bo On w tym, co czyni, dokona wielkiej rzeczy’.

21 „Nie bój się, ziemio. Raduj się i wesel; gdyż Jehowa dokona wielkiej rzeczy w tym, czego dokonuje.[j] **22** Nie bójcie się, zwierzęta polne,[k] bo zazielenią się miejsca wypasu na pustkowiu.[l] Drzewo bowiem wyda swój owoc.[m] Drzewo figowe i winorośl dadzą z siebie energię życiową.[n] **23** A wy, synowie Syjonu, radujcie się i weselcie w Jehowie, swoim Bogu;[o] gdyż na pewno ześle wam deszcz jesienny we właściwej mierze[p] i sprowadzi na was ulewę, deszcz jesienny i deszcz wiosenny, jak na początku.[q] **24** I zapełnią się klepiska oczyszczonym ziarnem, a kadzie tłoczni przepełnione będą młodym winem i oliwą.[r] **25** Wynagrodzę wam też lata, w których żerowała szarańcza, pełzająca szarańcza bezskrzydła, karaluch i gąsienica — moje wielkie wojsko, które wysłałem między was.[s] **26** I będziecie jedli, jedząc i nasycając się,[t] i bezsprzecznie wysławiać będziecie imię Jehowy, swego Boga,[a] który obszedł się z wami w tak zdumiewający sposób;[b] i lud mój nie zostanie zawstydzony po czas niezmierzony.[c] **27** I niechybnie poznacie, że jestem pośród Izraela[d] i że to ja jestem Jehowa, wasz Bóg, a innego nie ma.[e] I lud mój nie zostanie zawstydzony po czas niezmierzony.

28 „A potem stanie się, że wyleję mego ducha[f] na wszelkie ciało[g] i wasi synowie oraz wasze córki[h] na pewno będą prorokować. A waszym starcom śnić się będą sny. Młodzieńcy wasi zaś będą mieć wizje. **29** I nawet na sług oraz na służebnice wyleję w owych dniach mego ducha.[i]

30 „I dam prorocze znaki na niebiosach[j] oraz na ziemi — krew i ogień, i słupy dymu.[k] **31** Słońce zamieni się w ciemność,[l] a księżyc w krew,[m] zanim nadejdzie wielki i napawający lękiem dzień Jehowy.[n] **32** I stanie się, że każdy, kto wzywa imienia Jehowy, ujdzie cało;[o] bo ci, którzy przeżyją, znajdą się na górze Syjon i w Jerozolimie[p] — jak powiedział Jehowa — i wśród ocalałych, których Jehowa wzywa”.[q]

3 „Oto bowiem w owych dniach i w owym czasie,[r] gdy sprowadzę pojmanych z Judy i Jerozolimy,[s] **2** zbiorę również wszystkie narody[t] i sprowadzę je na nizinę Jehoszafata;[u] i tam będę się z nimi sądził ze względu na mój lud i moje dziedzictwo, Izraela,[v] którego rozproszyli mię-

ROZDZ. 2

a Pwt 32:27 Ps 42:10 Ps 79:10 Ps 115:2 Mi 7:10
b Za 1:14 Za 8:2
c Pwt 32:36 Ps 103:13 Iz 60:10 Lam 3:22 Oz 11:8 Łk 15:20 Jak 5:11
d Iz 62:8 Am 9:13 Mal 3:10
e Eze 34:29 Eze 36:15
f Jer 1:14
g Eze 47:18
h Pwt 11:24 Pwt 34:2
i Iz 34:3
j Ps 126:3
k Ps 36:6
l Ps 65:12 Iz 30:23 Za 8:12
m Ps 67:6 Iz 51:3 Eze 34:27
n Am 9:14
o Ps 28:7 Iz 12:6 Iz 41:16 Iz 61:10 Hab 3:18 Za 10:7
p Kpł 26:4
q Pwt 11:14 Za 10:1 Jak 5:7
r Kpł 26:10 Prz 3:10 Am 9:13 Mal 3:10
s Jl 1:4 Am 4:9
t Kpł 26:5 Pwt 6:11 Ps 22:26

szpalta 2

a Pwt 26:10
b Ps 13:6 Ps 72:18 Iz 25:1
c Ps 37:19 Sof 3:11 Rz 5:5
d Kpł 26:11 Ps 46:5 Eze 37:26
e Pwt 4:35 1Kl 8:60 Iz 45:5
f Iz 32:15 Iz 44:3 Eze 39:29 Dz 2:17

---

g Za 12:10; Jn 7:39; Dz 10:45; **h** Dz 21:9; **i** Dz 2:18; **j** Dz 2:19; **k** Obj 9:2; **l** Dz 2:20; **m** Iz 13:10; Jl 3:15; Mt 24:29; Mk 13:24; Łk 21:25; Obj 6:12; **n** Sof 1:14; Mal 4:5; **o** Ps 50:15; Dz 2:21; Rz 10:13; **p** Iz 46:13; Abd 17; **q** Iz 11:11; Jer 31:7; Mi 4:7; Rz 9:27; **ROZDZ. 3** **r** Jer 30:3; Eze 38:14; Sof 3:20; **s** Pwt 30:3; Jer 16:15; Eze 39:28; Am 9:14; **t** Sof 3:8; Za 14:2; Obj 16:16; **u** Jl 3:12; **v** Iz 66:16; Eze 38:22.

dzy narodami; a kraj mój podzielili.[a] **3** O lud mój rzucali losy;[b] chłopca dawali za nierządnicę,[c] a dziewczynę sprzedawali za wino, żeby pić.

4 „A co wam do mnie, Tyrze i Sydonie[d] oraz wszystkie regiony Filistei?[e] Czy odpłacacie mi takim traktowaniem? A jeśli tak mnie traktujecie, to prędko, z pośpiechem, zwrócę wasze traktowanie na wasze głowy.[f] **5** Ponieważ zabraliście moje srebro i moje złoto,[g] a moje dobre, cenne rzeczy wnieśliście do swoich świątyń,[h] **6** synów Judy zaś i synów Jerozolimy sprzedaliście[i] synom Greków,[j] aby ich odsunąć daleko od ich terytorium,[k] **7** więc oto ja pobudzam ich, by przyszli stamtąd, dokąd ich sprzedaliście,[l] i odpłacę na waszych głowach za wasze traktowanie.[m] **8** I sprzedam waszych synów i wasze córki w rękę synów Judy,[n] a oni sprzedadzą ich Sabejczykom,[o] narodowi dalekiemu;[p] bo tak powiedział Jehowa.

9 „Obwieśćcie to wśród narodów:[q] ‚Uświęćcie wojnę! Zbudźcie mocarzy![r] Niech się przybliżą! Niech wyruszą wszyscy wojownicy![s] **10** Przekujcie swoje lemiesze na miecze, a swe noże ogrodnicze[t] na dzidy. Słaby niechaj rzeknie: „Jestem mocarzem”.[u] **11** Udzielcie pomocy i przybądźcie, wszystkie okoliczne narody,[v] i zbierzcie się razem’ ”.[w]

Na to miejsce, Jehowo, sprowadź swoich mocarzy.[x]

12 „Niech się zbudzą narody i przyjdą na nizinę Jehoszafata;[y] tam bowiem zasiądę, by sądzić wszystkie okoliczne narody.[z]

13 „Zapuśćcie sierp,[a] bo żniwo dojrzało.[b] Przyjdźcie, zstąpcie, bo winna tłocznia jest już pełna.[a] Kadzie tłoczni się przelewają; bo zło ich ogromne.[b] **14** Tłumy, tłumy na nizinie rozstrzygnięcia,[c] gdyż bliski jest dzień Jehowy na nizinie rozstrzygnięcia.[d] **15** Słońce i księżyc ściemnieją, a gwiazdy wstrzymają swój blask.[e] **16** I Jehowa zaryczy z Syjonu, a z Jerozolimy wyda swój głos.[f] Niebo i ziemia się zakołyszą;[g] lecz Jehowa będzie schronieniem dla swego ludu[h] i twierdzą dla synów Izraela.[i] **17** I będziecie musieli poznać, że ja jestem Jehowa, wasz Bóg,[j] przebywający na Syjonie, mojej świętej górze.[k] I Jerozolima stanie się miejscem świętym,[l] a obcy już nie będą przez nią przechodzić.[m]

18 „I stanie się w owym dniu, że góry ociekać będą słodkim winem,[n] a wzgórza będą opływać mlekiem, wszystkimi zaś łożyskami strumieni w Judzie popłynie woda. I z domu Jehowy wytryśnie źródło,[o] i nawodni Dolinę Akacjową.[p] **19** Natomiast Egipt stanie się bezludnym pustkowiem;[q] również Edom stanie się pustynią, bezludnym pustkowiem,[r] z powodu przemocy wobec synów judzkich, w których ziemi przelewali niewinną krew.[s] **20** Lecz Juda będzie zamieszkana po czas niezmierzony,[t] a Jerozolima – przez pokolenie za pokoleniem.[u] **21** I uznam za niewinną ich krew, której nie uznawałem za niewinną;[v] i Jehowa będzie przebywał na Syjonie”.[w]

ROZDZ. 3

a Jer 12:14 Eze 35:10 Sof 2:8
b Abd 11
c Pwt 23:17
d Iz 23:12 Za 9:2
e Jer 47:4 Eze 25:15
f Am 1:10 Rz 2:6
g 2Kn 21:17
h 1Sm 5:2
i Pwt 28:32 Eze 27:13
j Rdz 10:2 Za 9:13
k Pwt 28:68
l Iz 11:12 Iz 43:5 Iz 49:12 Jer 23:8 Eze 34:12
m Ps 62:12 Jer 17:10 Jer 25:14 Jer 30:23
n Abd 20
o Hi 1:15 Eze 27:22
p Jer 6:20
q Iz 34:1 Jer 31:10
r Iz 8:9 Jer 46:3
s Eze 38:7
t Iz 2:4 Mi 4:3
u Za 12:8
v Eze 38:9 Sof 3:8
w Obj 16:14
x Ps 103:20 2Ts 1:7 Obj 19:14
y Jl 3:2
z Ps 76:9 Ps 96:13
a Obj 14:19
b Jer 51:33 Obj 14:18

szpalta 2

a Iz 63:3 Lam 1:15 Obj 14:20
b Rdz 6:5 Iz 13:11
c Obj 19:19
d Iz 34:2 Jl 2:1 Sof 1:14
e Iz 13:10 Eze 32:7 Jl 2:31 Dz 2:20
f Jer 25:30 Am 1:2
g Iz 13:13

---

h Ps 18:2; Ps 50:15; **i** Prz 18:10; **j** Ps 9:16; **k** Abd 16; Za 8:3; **l** Iz 4:3; **m** Iz 35:8; Iz 60:18; Nah 1:15; Za 14:21; Obj 21:27; **n** Am 9:13; Za 9:17; **o** Ps 46:4; Eze 47:1; Obj 22:1; **p** Iz 41:19; **q** Iz 19:1; **r** Jer 49:17; Eze 25:13; **s** Am 1:11; Abd 10; **t** Iz 33:20; **u** Ps 48:8; Iz 60:15; Am 9:15; **v** Ps 103:10; Iz 4:4; Eze 36:25; Mi 7:19; **w** Ps 48:1; Iz 24:23; Mi 4:7.

KSIĘGA

AMOSA

1 Słowa, które Amos, jeden z hodowców owiec w Tekoi,[a] otrzymał w wizji dotyczącej Izraela[b] za dni Uzzjasza,[c] króla Judy, i za dni Jeroboama,[d] syn Joasza,[e] króla Izraela, dwa lata przed trzęsieniem ziemi.[f] **2** I przemówił:

„Jehowa – z Syjonu zaryczy[g] i z Jerozolimy wyda swój głos;[h] i pastwiska pasterzy pogrążą się w żałobie, a szczyt Karmelu wyschnie”.[i]

3 „Oto, co rzekł Jehowa: ‚„Z powodu trzech buntów Damaszku[j] i z powodu czterech nie cofnę tego – dlatego że młócili Gilead[k] żelaznymi urządzeniami młockarskimi. **4** I na dom Chazaela[l] ześlę ogień,[m] który strawi wieże mieszkalne Ben-Hadada.[n] **5** I połamię zasuwę Damaszku,[o] i wytracę mieszkańców Bikat-Awen oraz dzierżącego berło z Bet-Eden; a lud Syrii będzie musiał pójść na wygnanie do Kir”[p] – powiedział Jehowa’.

6 „Oto, co rzekł Jehowa: ‚„Z powodu trzech buntów Gazy[q] i z powodu czterech nie cofnę tego – dlatego że poprowadzili na wygnanie wszystkich wygnańców,[r] aby ich wydać Edomowi.[s] **7** I na mur Gazy ześlę ogień,[t] który strawi jej wieże mieszkalne. **8** I zgładzę mieszkańca Aszdodu[u] oraz dzierżącego berło z Aszkelonu;[v] i zawrócę swą rękę[w] na Ekron,[x] i poginą pozostali z Filistynów”[y] – powiedział Wszechwładny Pan, Jehowa’.

9 „Oto, co rzekł Jehowa: ‚Z powodu trzech buntów Tyru[z] i z powodu czterech nie cofnę tego – dlatego że wydali Edomowi wszystkich wygnańców, a także dlatego, iż nie pamiętali o przymierzu braci.[a] **10** I na mur Tyru ześlę ogień, który strawi jego wieże mieszkalne’.[b]

11 „Oto, co rzekł Jehowa: ‚Z powodu trzech buntów Edomu[c] i z powodu czterech nie cofnę tego – dlatego że ścigał swego brata mieczem[d] i zniweczył swe zmiłowania,[e] a jego gniew rozszarpuje bezustannie; swoją furię zachowuje on bez końca.[f] **12** I na Teman ześlę ogień,[g] który strawi wieże mieszkalne Bocry’.[h]

13 „Oto, co rzekł Jehowa: ‚„Z powodu trzech buntów synów Ammona[i] i z powodu czterech nie cofnę tego[j] – dlatego że rozpruwali brzemienne w Gileadzie, aby poszerzyć swe terytorium.[k] **14** I pod mur Rabby podłożę ogień,[l] który strawi jej wieże mieszkalne, z sygnałem alarmowym w dniu bitwy, z nawałnicą w dniu wichury.[m] **15** A ich król pójdzie na wygnanie, on wraz ze swymi książętami”[n] – powiedział Jehowa’.

2 „Oto, co rzekł Jehowa: ‚„Z powodu trzech buntów Moabu[o] i z powodu czterech nie cofnę tego – dlatego że spalił kości króla Edomu na wapno.[p] **2** I ześlę na Moab ogień, i strawi on wieże mieszkalne Keriot;[q] i Moab poniesie śmierć wśród zgiełku, przy sygnale alarmowym, przy odgłosie rogu.[r] **3** I zgładzę stamtąd

ROZDZ. 1

a 2Sm 14:2
2Kn 11:6
b 2Kl 17:13
c 2Kn 26:1
Iz 1:1
Oz 1:1
d 2Kl 14:23
Am 7:10
e 2Kl 13:13
f Za 14:5
g Jl 3:16
h Jer 25:30
i 1Sm 25:2
Iz 33:9
Nah 1:4
j Iz 7:8
Iz 8:4
k 2Kl 8:12
2Kl 10:32
2Kl 10:33
2Kl 13:7
l 1Kl 19:15
2Kl 8:8
m Jer 49:27
n 1Kl 20:21
o Iz 7:8
Iz 17:1
p 2Kl 16:9
Iz 22:6
Am 9:7
q Eze 25:15
r 2Kn 21:17
2Kn 28:18
Jl 3:6
s Abd 11
t Jer 25:20
Jer 47:1
Za 9:5
u Iz 20:1
v Jer 47:5
w Ps 81:14
x Sof 2:4
Za 9:7
y Iz 14:29
Jer 47:4
Eze 25:16
Sof 2:5
z Eze 26:2

szpalta 2

a Jl 3:6
b Eze 26:12
c Iz 34:5
Jl 3:19
d Eze 25:12
e Hi 6:14
f 2Kn 28:17
Abd 10
g Rdz 36:11
Abd 9

h Rdz 36:33; Iz 34:6; Jer 49:13; **i** Eze 25:3; Sof 2:8; **j** Pwt 23:3; 2Kn 20:1; **k** Sdz 11:13; Jer 49:1; Eze 35:10; **l** Jer 49:2; Eze 25:5; **m** Ps 83:15; **n** Jer 27:3; Jer 49:3; **ROZDZ. 2** **o** Jer 48:29; Eze 25:8; Sof 2:8; **p** Iz 33:12; **q** Jer 48:24; **r** Iz 15:1.

sędziego, a wszystkich jego książąt pozabijam wraz z nim"[a] – powiedział Jehowa'.

4 „Oto, co rzekł Jehowa: ‚Z powodu trzech buntów Judy[b] i z powodu czterech nie cofnę tego – dlatego że odrzucili prawo Jehowy[c] i dlatego że nie przestrzegali jego przepisów; a ich kłamstwa,[d] za którymi chodzili ich praojcowie, sprawiały, iż się błąkali.[e] **5** I ześlę na Judę ogień, i strawi on wieże mieszkalne Jerozolimy'.[f]

6 „Oto, co rzekł Jehowa: ‚Z powodu trzech buntów Izraela[g] i z powodu czterech nie cofnę tego – dlatego że prawego sprzedawali za srebro, a ubogiego za cenę pary sandałów.[h] **7** Wzdychają za prochem ziemi na głowie maluczkich,[i] a drogę potulnych wykrzywiają,[j] mężczyzna zaś i jego ojciec chodzą do tej samej dziewczyny,[k] aby bezcześcić me święte imię.[l] **8** Ponadto na szacie wziętej w zastaw wyciągają się[m] przy każdym ołtarzu;[n] a wino ukaranych grzywną piją w domu swych bogów'.[o]

9 „‚Ja zaś ze względu na nich unicestwiłem Amorytę,[p] którego wysokość była jak wysokość cedrów i który był żywotny jak okazałe drzewa;[q] i zacząłem niszczyć jego owoc w górze oraz jego korzenie w dole.[r] **10** I to ja wyprowadziłem was z ziemi egipskiej,[s] i sprawiałem, że czterdzieści lat szliście przez pustkowie,[t] aby wziąć w posiadanie ziemię Amoryty.[u] **11** I wzbudzałem niektórych spośród waszych synów jako proroków,[v] a niektórych spośród waszych młodzieńców jako nazirejczyków.[w] Czyżby tak nie miało być, synowie Izraela?' – brzmi wypowiedź Jehowy.

12 „‚Lecz wy nazirejczykom dawaliście pić wino,[x] prorokom zaś nakazaliście, mówiąc: „Nie wolno wam prorokować".[a] **13** Oto sprawiam, że chwieje się to, co jest pod wami – jak się chwieje wóz napełniony świeżym pokosem zboża. **14** I przepadnie szybkiemu miejsce ucieczki,[b] i żaden silny nie powiększy swej mocy ani żaden mocarz nie ocali swej duszy.[c] **15** I nie ostoi się nikt, kto dzierży łuk, a nikt prędki w nogach nie ujdzie ani żaden jeździec na koniu nie ocali swej duszy.[d] **16** A kto wśród mocarzy odznacza się silnym sercem, nago będzie uciekał w owym dniu'[e] – brzmi wypowiedź Jehowy".

3 „Posłuchajcie tego słowa, które Jehowa wyrzekł o was,[f] synowie Izraela, o całej rodzinie, którą wyprowadziłem z ziemi egipskiej,[g] mówiąc: **2** ‚Tylko was poznałem[h] spośród wszystkich rodzin ziemi.[i] Dlatego też dokonam z wami rozrachunku za wszystkie wasze przewinienia.[j]

3 „‚Czy dwóch pójdzie razem, jeśli się nie umówili i nie spotkali?[k] **4** Czy lew w lesie wyda ryk, gdy nie ma zdobyczy?[l] Czy młody grzywiasty lew wyda głos ze swej kryjówki, jeśli nic nie złapał? **5** Czy ptak wpadnie w pułapkę na ziemi, gdy nie zastawiono na niego sidła?[m] Czy pułapka podrywa się z ziemi, gdy zupełnie nic nie chwyciła? **6** Gdy w mieście rozbrzmiewa róg, czyż ludzie nie drżą?[n] Gdy na miasto spada nieszczęście, czyż to nie Jehowa przystąpił do czynu? **7** Bo Wszechwładny Pan, Jehowa, nie uczyni nic,

ROZDZ. 2

a Lb 24:17 Iz 16:14 Jer 48:7

b 2Kl 17:19 Jer 2:13 Jer 9:26

c Kpl 26:15 2Kn 36:14 Neh 1:7 Dn 9:11

d Iz 28:15 Jer 16:19

e 2Kn 30:7 Jer 9:14

f 1Sm 12:15 1Kn 28:9 2Kn 36:19 Jer 17:27 Jer 37:8 Jer 52:13 Oz 8:14

g Pwt 28:45 2Kl 17:7 Eze 23:5 Oz 4:1

h Wj 23:6 Eze 22:12 Jl 3:3 Am 5:11 Am 8:6

i Am 4:1

j Iz 10:2 Am 5:12

k Kpl 18:8 Kpl 18:15 Eze 22:11 1Ko 5:1

l Eze 36:20 Eze 43:8 Rz 2:24

m Wj 22:26 Pwt 24:12 Eze 18:12

n Oz 8:11 Oz 10:1

o Sdz 9:27

p Lb 21:24 Pwt 2:31 Joz 24:8 Ps 135:11

q Iz 2:13

r Pwt 2:32 Pwt 2:33

s Wj 12:51 Ps 105:43 Mi 6:4

t Lb 14:34 Pwt 2:7 Neh 9:21 Dz 7:42

u Pwt 1:20

v 1Sm 3:20 1Kl 17:1 1Kl 19:19 2Kn 36:15

w Lb 6:2 Sdz 13:5 Lam 4:7

x Lb 6:3

szpalta 2

a Iz 30:10 Jer 11:21 Am 7:12 Dz 4:18 1Ts 2:16

b Am 9:1

c 2Kl 25:5 Ps 33:16

d Iz 30:16; **e** Pwt 28:25; **ROZDZ. 3** **f** Iz 46:3; Oz 4:1; **g** Am 2:10; **h** Wj 19:5; Pwt 7:6; Ps 147:19; **i** Rdz 10:32; Jer 10:25; **j** Hi 34:11; Jer 9:25; Eze 9:6; Dn 9:12; Oz 12:2; Am 4:12; Rz 2:9; **k** Rdz 6:9; Rdz 17:1; 2Ko 6:14; **l** Ps 104:21; Iz 31:4; **m** Kzn 9:12; **n** Jer 4:5; Sof 1:16.

jeśli swej poufnej sprawy nie wyjawił swoim sługom prorokom.[a]
8 Lew zaryczał![b] Któż się nie będzie bał? Wszechwładny Pan, Jehowa, przemówił! Któż nie będzie prorokował?'[c]

9 „‚Ogłoście na wieżach mieszkalnych w Aszdodzie oraz na wieżach mieszkalnych w ziemi egipskiej[d] i powiedzcie: „Zbierzcie się przeciwko górom Samarii[e] i zobaczcie liczne niepokoje pośrodku niej i oszustwa w niej.'[f] **10** I nie umieją czynić tego, co prostolinijne[g] – brzmi wypowiedź Jehowy – ci, którzy gromadzą gwałt[h] i łupiestwo w swych wieżach mieszkalnych" '.

11 „Dlatego tak rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Oto wróg dookoła kraju;[i] pozbawi cię on siły, a twe wieże mieszkalne zostaną ograbione'.[j]

12 „Oto, co rzekł Jehowa: ‚Jak pasterz wyrywa z paszczy lwa dwa golenie lub kawałek ucha,[k] tak zostaną wyrwani synowie Izraela, ci, którzy siedzą w Samarii na okazałym łożu[l] i na damasceńskiej sofie'.[m]

13 „‚Słuchajcie i dajcie świadectwo[n] w domu Jakuba' – brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy, Boga Zastępów. **14** ‚Gdyż w dniu dokonywania rozrachunku[o] z Izraelem za jego bunty dokonam też rozrachunku z ołtarzami Betel;[p] i rogi tego ołtarza zostaną odcięte, i upadną na ziemię.[q] **15** I uderzę dom letni[r] wraz z domem zimowym'.[s]

„‚I poginą domy z kości słoniowej,[t] i przestanie istnieć wiele domów'[u] – brzmi wypowiedź Jehowy".

4 „Słuchajcie tego słowa, wy, krowy Baszanu,[v] które jesteście na górze Samarii,[w] które oszukujecie maluczkich,[x] które gnębicie ubogich, które mówicie do swych panów: ‚Przynieś no i napijmy się!' **2** Wszechwładny Pan, Jehowa, przysiągł na swą świętość:[a] ‚„Oto przychodzą na was dni i on weźmie was na haki rzeźnicze, a resztę spośród was na haczyki rybackie.[b] **3** I będziecie wychodzić przez wyłomy,[c] każda wprost przed siebie, i wyrzucone zostaniecie do Harmonu" – brzmi wypowiedź Jehowy'.

4 „‚Przybądźcie do Betel i dopuszczajcie się występku.[d] W Gilgal wielokrotnie dopuszczajcie się występku,[e] rano zaś przynoście swe ofiary; trzeciego dnia – swoje dziesięciny.[f] **5** I z tego, co na zakwasie, uczyńcie ofiarę dziękczynną do zamienienia w dym[g] i obwieszczajcie dobrowolne dary ofiarne;[h] rozgłoście to, bo tak to umiłowaliście, synowie Izraela'[i] – brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy.

6 „‚Dałem wam także czystość zębów[j] we wszystkich waszych miastach i niedostatek chleba we wszystkich waszych miejscowościach;[k] lecz nie wróciliście do mnie'[l] – brzmi wypowiedź Jehowy.

7 „‚Ponadto ja odmówiłem wam ulewy, gdy jeszcze było trzy miesiące do żniwa;[m] i spuściłem deszcz na jedno miasto, lecz na drugie nie spuściłem deszczu. Na jedno pole deszcz padał, pole zaś, na które deszczu nie spuszczałem, wysychało.[n] **8** I dwa lub trzy miasta, słaniając się, szły do jednego miasta, by pić wodę,[o] ale się nie napiły; lecz nie wróciliście do mnie'[p] – brzmi wypowiedź Jehowy.

ROZDZ. 3

a Rdz 6:13 Rdz 18:17 1Kl 22:23 2Kl 3:17 2Kl 22:20 Ps 25:14 Iz 42:9 Dn 9:22 Dn 11:2 Jn 15:15 Obj 1:1
b Prz 20:2 Prz 30:30 Jer 4:7 Am 1:2
c Jer 20:9 Am 7:15 Dz 4:20 Dz 5:20
d Jer 46:14
e 2Kl 17:23
f Iz 9:9 Oz 7:1 Am 4:1
g Iz 26:10 Jer 4:22
h Sof 1:9
i 2Kl 17:6 Iz 7:17
j Oz 11:6 Am 6:8
k 1Sm 17:34
l Iz 8:4
m Am 6:4
n 2Kn 24:19 Ezc 3:17
o Wj 32:34 Jer 9:25 Oz 4:9
p 1Kl 12:33 2Kl 23:15 2Kn 31:1 Oz 13:2
q 2Kn 34:7 Oz 10:2 Mi 1:6
r Sdz 3:20
s Jer 36:22
t 1Kl 22:39
u Iz 5:9 Am 6:11

ROZDZ. 4

v Ps 22:12 Eze 39:18 Oz 4:16
w Am 6:1
x Prz 22:22 Oz 4:2 Mi 2:2 Mal 3:5 Jak 5:4

szpalta 2

a Wj 15:11 Ps 89:35
b Hab 1:15
c 2Kl 25:4 Eze 12:12
d 1Kl 12:29 Eze 20:39 Oz 4:13 Am 3:14
e Oz 4:15 Oz 9:15 Am 5:5

f Lb 28:4; Pwt 14:28; Pwt 26:12; Oz 8:13; g Kpł 7:12; h Kpł 22:18; Pwt 12:6; i Oz 9:1; j Pwt 32:24; 2Kl 8:1; k Kpł 26:26; Pwt 28:38; 1Kl 18:2; 2Kl 4:38; l 2Kn 28:22; Jer 3:7; Jer 5:3; m Pwt 28:23; 1Kl 8:35; 2Kn 7:13; Iz 5:6; n Jl 1:20; o 1Kl 18:5; Jer 14:3; p Jer 23:14; Oz 7:10.

9 „‚Poraziłem was spiekotą i rdzą.[a] Pomnażały się wam sady i winnice, lecz wasze drzewa figowe i wasze drzewa oliwne pożerała gąsienica;[b] mimo to nie wróciliście do mnie'[c] — brzmi wypowiedź Jehowy.

10 „‚Posłałem między was zarazę podobną do tej w Egipcie.[d] Mieczem pozabijałem waszych młodzieńców,[e] uprowadzono też wasze konie.[f] I sprawiałem, że smród waszych obozów unosił się do waszych nozdrzy;[g] lecz nie wróciliście do mnie'[h] — brzmi wypowiedź Jehowy.

11 „‚Spowodowałem wśród was zniszczenie przypominające to, którym Bóg zniszczył Sodomę i Gomorę.[i] I staliście się jak polano wyrwane z pożaru;[j] lecz nie wróciliście do mnie'[k] — brzmi wypowiedź Jehowy.

12 „Dlatego tak oto z tobą postąpię, Izraelu. Ponieważ tak właśnie z tobą postąpię, przygotuj się na spotkanie ze swoim Bogiem,[l] Izraelu. **13** Oto bowiem Twórca gór[m] i Stworzyciel wiatru,[n] Ten, który mówi ziemskiemu człowiekowi, czym się zajmuje jego umysł,[o] Ten, który zamienia świt w pomrokę,[p] Ten, który stąpa po wyżynach ziemi;[q] imię jego — Jehowa, Bóg Zastępów".[r]

5 „Posłuchajcie tego słowa, które jako pieśń żałobną[s] wypowiadam nad wami, domu Izraela:

2 „Dziewica,[t] Izrael, upadła;[u]
nie może się znowu podnieść.[v]
Została opuszczona na swej własnej ziemi;
nikt jej nie podnosi.[w]

3 „Oto bowiem, co powiedział Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Miastu, które wyprawiało tysiąc, pozostanie stu, a które wyprawiało stu, pozostanie dziesięciu — spotka to dom Izraela'.[a]

4 „Oto bowiem, co Jehowa rzekł domowi Izraela: ‚Szukaj mnie[b] i żyj.'[c] **5** Nie szukaj Betel[d] i nie wolno ci przychodzić do Gilgal[e] ani przechodzić do Beer-Szeby;[f] gdyż Gilgal niechybnie pójdzie na wygnanie,[g] Betel zaś stanie się czymś niesamowitym.[h] **6** Domu Józefa,[i] szukaj Jehowy i żyj,[j] ażeby nie zaczął On działać jak ogień,[k] który by pochłonął, a Betel nie miałby nikogo, kto mógłby ugasić,[l] **7** wy, którzy sprawiedliwość obracacie w piołun[m] i którzy prawość rzucilście na ziemię.[n] **8** Twórca gwiazdozbioru Kima[o] i gwiazdozbioru Kesil,[p] Ten, który zamienia głęboki cień[q] w ranek, i Ten, który sprawił, że dzień stał się ciemny jak noc,[r] Ten, który przywywa wody morza, aby je wylać na powierzchnię ziemi[s] — Jehowa to jego imię;[t] **9** on sprawia, że złupienie spada na siłacza niczym błyskawica — by złupienie spadło na warownię.

10 „‚W bramie znienawidzili upominającego[u] i brzydzą się tym, który mówi rzeczy doskonałe.[v] **11** Otóż dlatego, że pobieracie dzierżawne od maluczkiego i bierzecie od niego daninę ze zboża[w] — pobudowaliście domy z kamienia ciosanego,[x] lecz nie będziecie w nich mieszkać; zasadziliście też piękne winnice, ale wina z nich pić nie będziecie.[y] **12** Gdyż wiem, jak wiele jest waszych buntów[z] i jak potężne są wasze grzechy,[a] wy, którzy okazujecie

ROZDZ. 4

a Pwt 28:22 1Kl 8:37 Ag 2:17
b Pwt 28:42
c Iz 42:24 Jer 5:3
d Wj 9:3 Pwt 28:27 Pwt 28:60 Ps 78:50
e Kpl 26:25 2Kl 8:12
f 2Kl 13:7
g Pwt 28:26
h Jer 23:14
i Rdz 19:24 Judy 7
j Za 3:2 Judy 23
k Eze 24:13 Oz 7:10
l Jer 17:10 Eze 18:30 Eze 22:31 Heb 4:13
m Ps 65:6 Ps 95:4 Iz 40:12
n Ps 147:18 Jer 10:13
o Ps 139:2 Dn 2:28
p Wj 10:22 Wj 14:20 Iz 5:30 Jer 13:16 Am 8:9
q Pwt 32:13 Mi 1:3
r Iz 47:4 Jer 10:16

ROZDZ. 5

s Jer 7:29 Eze 19:1 Eze 27:2
t Jer 14:17
u Iz 3:8
v Iz 24:20
w Jer 2:28

szpalta 2

a Pwt 4:27 Pwt 28:62 Iz 10:22
b 2Kn 15:2 Iz 55:6 Jer 29:12
c Ps 69:32 Prz 4:4 Iz 55:3
d 1Kl 12:29 Am 4:4
e Oz 4:15
f Am 8:14
g 2Kl 17:6 Oz 9:15
h Iz 1:13
i Za 10:6
j Eze 33:11
k Heb 12:29
l Eze 20:47
m Am 6:12

n Eze 3:20; Eze 18:24; **o** Hi 9:9; **p** Hi 38:31; Iz 13:10; **q** Hi 12:22; **r** Wj 10:21; **s** Hi 36:27; Kzn 1:7; **t** Ps 83:18; Am 4:13; **u** 1Kl 18:17; Prz 13:19; Iz 29:21; **v** 1Kl 22:8; 1Pt 3:16; **w** Mi 2:2; **x** Iz 9:10; Sof 1:13; **y** Pwt 28:30; Ag 1:6; **z** Pwt 31:21; Jer 29:23; **a** 2Kl 17:7.

wrogość prawemu,[a] który bierzecie pieniądze za milczenie[b] i który biednych[c] odepchnęliście w bramie.[d] **13** Dlatego wnikliwy będzie w owym czasie milczał, gdyż będzie to czas nieszczęsny.[e]

14 „‚Szukajcie tego, co dobre, a nie tego, co złe,[f] abyście żyli[g] i aby dzięki temu Jehowa, Bóg Zastępów, był z wami, jak powiedzieliście.[h] **15** Miejcie w nienawiści zło, a miłujcie dobro[i] i zapewnijcie sprawiedliwości miejsce w bramie.[j] Może Jehowa, Bóg Zastępów, okaże łaskę[k] pozostałym z Józefa'.[l]

16 „Dlatego tak rzekł Jehowa, Bóg Zastępów, Jehowa: ‚Na wszystkich placach będzie zawodzenie[m] i na wszystkich ulicach będą mówić: „Ach! Ach!" I do opłakiwania wezwą rolnika,[n] a do zawodzenia – doświadczonych w lamentowaniu'.[o] **17** ‚I we wszystkich winnicach będzie zawodzenie,[p] gdyż przejdę pośrodku ciebie'[q] – powiedział Jehowa.

18 „‚Biada tym, którzy gorąco pragną dnia Jehowy![r] Cóż więc będzie dla was oznaczał dzień Jehowy?[s] Będzie to ciemność, a nie światło,[t] **19** jak wtedy, gdy człowiek ucieka przed lwem, a tu wychodzi mu naprzeciw niedźwiedź; albo jak gdyby wszedł do domu i wsparł się ręką o ścianę, a ukąsił go wąż.[u] **20** Czyż dzień Jehowy nie będzie ciemnością, a nie światłem, i czyż nie będzie w nim mroku, a nie jasności?[v] **21** Znienawidziłem, odrzuciłem wasze święta[w] i nie będzie mnie cieszyć woń waszych uroczystych zgromadzeń.[x] **22** Lecz choćbyście mi składali całopalenia,[y] i tak nie będę miał upodobania w waszych darach ofiarnych,[z] a na wasze ofiary współczestnictwa z tucznych zwierząt nie spojrzę.[a] **23** Oddal ode mnie zgiełk swych pieśni; obym też nie słyszał melodyjnego dźwięku twoich instrumentów strunowych.[b] **24** I niechaj sprawiedliwość tryśnie jak wody,[c] a prawość jak nieustannie płynący potok.[d] **25** Czy przez czterdzieści lat przynosiliście mi na pustkowiu ofiary i dary ofiarne, domu Izraela?[e] **26** I poniesiecie swego króla Sakkuta[f] oraz Kewana, swe wizerunki, gwiazdę waszego boga, któregoście sobie uczynili.[g] **27** I sprawię, że pójdziecie na wygnanie poza Damaszek'[h] – rzekł ten, którego imię jest Jehowa, Bóg Zastępów".[i]

6 „Biada zażywającym spokoju[j] na Syjonie i tym, którzy ufają górze Samarii! To znaczniejsi z trzonu narodów i do nich przyszedł dom Izraela. **2** Udajcie się do Kalne i zobaczcie; stamtąd zaś idźcie do ludnego Chamatu,[k] zstąpcie też do Gat[l] Filistynów. Czy są lepsze niż te królestwa albo czy ich terytorium jest większe od waszego terytorium?[m] **3** Czy odrzucacie myśl o dniu nieszczęsnym[n] i czy przybliżacie siedlisko przemocy?[o] **4** Jesteście tymi, którzy kładą się na łożach z kości słoniowej[p] i wylegują się na sofach, i spożywają barany z trzody i młode byki spośród tucznych cieląt;[q] **5** improwizują przy dźwięku instrumentu strunowego;[r] jak Dawid wymyślają sobie instrumenty do akompaniowania przy pieśni;[s] **6** piją wino z czasz,[t] a namaszczają się najwyborniejszymi olejkami[u]

ROZDZ. 5

a Ps 37:12 Am 2:6
b 1Sm 12:3
c Pwt 15:7 Iz 29:21 Eze 22:12 Am 2:7 Jak 2:6
d Prz 22:22 Iz 10:2
e Mi 2:3
f Prz 11:27 Iz 1:16 Mi 6:8 Rz 2:7
g Kpł 18:5 Pwt 30:20 Ps 69:32 Rz 10:5
h 2Kn 15:2 Mi 3:11 Mi 7:20
i Ps 34:14 Ps 97:10 Rz 12:9 3Jn 11
j 2Kn 19:6 Am 5:24
k Wj 32:30 Ps 62:12 Sof 2:3
l Jer 31:7 Za 10:6
m Iz 22:12 Jer 9:10
n Jl 1:11
o Jer 9:17
p Iz 16:10 Jer 48:33 Oz 9:2
q Wj 12:12 Nah 1:12
r Iz 5:19 Jer 17:15 Mal 3:2
s Jer 30:7 Jl 1:15 Am 4:12
t Sof 1:15
u 1Kl 20:30 Iz 24:17 Iz 24:18 Jer 15:2
v Eze 34:12 Obj 16:10
w Prz 15:8 Prz 21:27 Iz 1:11 Jer 6:20
x Rdz 8:21 Kpł 26:31
y Ps 50:8 Iz 66:3 Oz 6:6
z Rdz 4:5 Kpł 7:12

szpalta 2

a Iz 1:11
b Prz 28:9 Am 6:5 Am 8:10
c Prz 21:3 Mi 6:8 Heb 13:16
d Rz 14:17

e Joz 24:14; Eze 20:8; Dz 7:42; **f** Kpł 20:2; **g** Wj 20:4; Ps 115:8; Dz 7:43; **h** 2Kl 15:29; 2Kl 17:6; **i** Am 4:13; **ROZDZ. 6** **j** 1Kl 22:39; Am 3:15; **k** Lb 34:8; 2Kl 14:28; **l** 2Kn 26:6; **m** Iz 10:10; Nah 3:8; **n** Ps 10:13; Kzn 8:11; Iz 56:12; Eze 12:27; 2Pt 3:4; **o** Am 5:12; **p** 1Kl 22:39; **q** Iz 22:13; **r** Iz 5:12; **s** 2Kn 7:6; 2Kn 29:25; **t** Iz 5:11; **u** Mt 26:7; Jn 12:3.

i nie dotknęła ich choroba podczas nieszczęścia Józefa.[a]

7 „Dlatego też pójdą na wygnanie na czele idących na wygnanie[b] i ustaną hulanki tych, którzy się wylegują.

8 „‚Wszechwładny Pan, Jehowa, przysiągł na swą duszę',[c] brzmi wypowiedź Jehowy, Boga Zastępów: ‚„Brzydzę się dumą Jakuba,[d] a jego wieże mieszkalne znienawidziłem,[e] i wydam miasto oraz to, co je napełnia.'[f] **9** I stanie się, że jeśli w jednym domu pozostanie dziesięciu mężów, to i oni poniosą śmierć.[g] **10** Ich stryj zaś będzie musiał wynosić jednego po drugim i będzie ich palił jednego po drugim, aby z domu usunąć kości.[h] I rzeknie do każdego przebywającego w głębi domu: ‚Czy jest jeszcze ktoś z tobą?' A ten odrzeknie: ‚Nie ma nikogo!' Powie też: ‚Milcz! Gdyż nie pora wspominać imienia Jehowy' ".[i]

11 „‚Bo oto Jehowa rozkazuje[j] i niechybnie roztrzaska wielki dom, zamieniając go w gruzy, a mały dom w rumowisko.[k]

12 „‚Czy po urwistej skale pobiegną konie albo czy ktoś będzie tam orał bydłem? Gdyż obróciliście sprawiedliwość w roślinę trującą,[l] a owoc prawości w piołun, **13** wy, którzy się radujecie czymś, czego nie ma,[m] którzy mówicie: „Czyż nie o własnej sile wzięliśmy sobie rogi?"[n] **14** Oto wzbudzam przeciwko wam, domu Izraela — brzmi wypowiedź Jehowy, Boga Zastępów — naród[o] i z pewnością będą was ciemiężyć od wejścia do Chamatu[p] aż po dolinę Araby' ".

7 Oto, co mi ukazał Wszechwładny Pan, Jehowa — tworzył on chmarę szarańczy na początku wyrastania późnego zasiewu.[a] A był to późny zasiew po pokosie królewskim. **2** I gdy skończyła pożerać roślinność ziemi, przemówiłem: „Wszechwładny Panie, Jehowo, wybacz, proszę.[b] Któż powstanie z Jakuba? Jest on przecież mały!"[c]

3 Jehowa poczuł żal z tego powodu.[d] „To się nie stanie" — rzekł Jehowa.

4 Oto, co mi ukazał Wszechwładny Pan, Jehowa — Wszechwładny Pan, Jehowa, wzywał do sporu przy użyciu ognia,[e] a ten zaczął trawić ogromną głębinę wodną, strawił też pole. **5** I przemówiłem: „Wszechwładny Panie, Jehowo, powstrzymaj się, proszę.[f] Któż powstanie z Jakuba? Jest on przecież mały!"[g]

6 Jehowa poczuł żal z tego powodu.[h] „Również to się nie stanie" — rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa.

7 Oto, co mi ukazał — Jehowa stał na murze wykonanym pod pion,[i] a w ręce miał pion. **8** Wówczas Jehowa przemówił do mnie: „Co widzisz, Amosie?" Rzekłem więc: „Pion". A Jehowa powiedział jeszcze: „Oto umieszczam pion pośród mego ludu, Izraela.[j] Nie będę już dłużej tego wybaczał.[k] **9** I wyżyny Izaaka[l] będą spustoszone, a sanktuaria[m] Izraela zostaną zrujnowane;[n] i powstanę z mieczem przeciwko domowi Jeroboama".[o]

10 Wtedy Amacjasz, kapłan z Betel,[p] posłał do Jeroboama,[q] króla Izraela, mówiąc: „Amos uknuł spisek przeciw tobie w samym środku domu Izraela.[r] Kraj nie jest w stanie znieść wszystkich jego słów.[s] **11** Amos bowiem powiedział tak: ‚Jeroboam umrze od miecza; Izrael zaś

ROZDZ. 6
a 2Kl 15:29 2Kl 17:6
b Pwt 28:41 Am 5:5
c Jer 51:14 Am 4:2 Heb 6:13
d Prz 16:18 Eze 33:28 Oz 5:5
e Lam 2:5
f Mi 1:6
g Ps 109:13
h 1Sm 31:12
i 2Kl 6:33
j Iz 10:5 Iz 55:11
k 2Kl 25:9 Am 3:15
l 1Kl 21:13 Ps 94:20 Iz 59:13 Oz 10:4 Am 5:7
m Iz 44:9
n Pwt 8:17 Ps 75:5 Dn 4:30
o Pwt 28:49 2Kl 15:29 2Kl 17:6 Iz 7:20 Iz 8:4 Iz 10:5 Oz 10:6
p Lb 34:8 1Kl 8:65

szpalta 2

ROZDZ. 7
a Jl 1:4 Jl 2:25
b Ps 130:4 Jer 14:7 Dn 9:19
c Iz 37:4 Jer 42:2
d Pwt 32:36 Ps 106:45 Oz 11:8 Jon 3:10 Jak 5:16
e Jer 4:4
f Wj 32:11
g Iz 1:9
h Wj 32:14
i Za 4:10
j Lam 2:8
k Jer 15:6 Eze 7:2 Am 8:2
l 1Kl 12:32 Oz 10:8
m 1Kl 12:31
n Am 5:5 Am 8:14
o 2Kl 15:10 Oz 13:16
p 1Kl 12:32 1Kl 13:33

q 2Kl 14:23; r Jer 26:8; s Jer 18:18; Łk 23:2.

niechybnie pójdzie ze swej ziemi na wygnanie' ".[a]

12 I przemówił Amacjasz do Amosa: „Wizjonerze,[b] idź, uciekaj do ziemi judzkiej i tam jedz chleb, i tam możesz prorokować. **13** Lecz w Betel nie wolno ci już dłużej prorokować,[c] gdyż to jest sanktuarium króla[d] i jest to dom królestwa".

14 Wtedy Amos, odpowiadając, rzekł do Amacjasza: „Nie byłem prorokiem ani synem proroka,[e] lecz pasterzem[f] i tym, który nacina figi na sykomorach. **15** A Jehowa zabrał mnie od chodzenia za trzodą i Jehowa rzekł do mnie: ‚Idź, prorokuj mojemu ludowi, Izraelowi'.[g] **16** Teraz więc słuchaj słowa Jehowy: ‚Czy mówisz: „Nie wolno ci prorokować przeciw Izraelowi[h] ani pozwolić, by padło słowo[i] przeciwko domowi Izaaka"? **17** Dlatego tak rzekł Jehowa: „Twoja żona w tym mieście stanie się nierządnicą.[j] Twoi synowie zaś i twoje córki padną od miecza. A twoja ziemia zostanie podzielona sznurem mierniczym. Ty sam umrzesz na nieczystej ziemi;[k] Izrael zaś niechybnie pójdzie ze swej ziemi na wygnanie" ' ".[l]

8 Oto, co mi ukazał Wszechwładny Pan, Jehowa – oto był kosz owoców letnich.[m] **2** Wtedy on rzekł: „Co widzisz,[n] Amosie?" Powiedziałem więc: „Kosz owoców letnich".[o] A Jehowa jeszcze rzekł do mnie: „Nadszedł kres mego ludu, Izraela.[p] Nie będę im już dłużej wybaczał.[q] **3** ‚I w owym dniu pieśni świątynne będą wyciem'[r] – brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy. ‚Wiele będzie trupów.[s] Wyrzucać się je będzie w każdym miejscu – sza!'

4 „Słuchajcie tego, wy, którzy kąsacie ubogiego,[t] aby unicestwić potulnych na ziemi,[a] **5** mówiąc: ‚Kiedyż minie nów[b] i będziemy mogli sprzedawać zboże?[c] Także sabat[d] – i będziemy mogli wystawić ziarno na sprzedaż; aby pomniejszać efę[e] i powiększać sykl oraz aby fałszować wagę zwodniczą;[f] **6** aby maluczkich kupować za srebro i ubogiego za cenę pary sandałów i abyśmy mogli sprzedawać poślad zboża?'[g]

7 „Jehowa przysiągł na Majestat Jakuba:[h] ‚Nigdy nie zapomnę wszystkich ich uczynków.[i] **8** Czyż z tego powodu nie zadrży ziemia,[j] a każdy jej mieszkaniec nie pogrąży się w żałości;[k] i czy nie podniesie się cała jak Nil i nie będzie się burzyć, i nie opadnie jak Nil w Egipcie?'[l]

9 „‚I stanie się w owym dniu – brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy – że za moją sprawą słońce zajdzie w samo południe[m] i ciemność nastanie w tej ziemi w jasny dzień. **10** I obrócę wasze święta w żałobę,[n] a wszystkie pieśni wasze w pieśń żałobną, i okryję wszystkie biodra worem, a każdą głowę – łysiną;[o] i sprawię, że będzie to jak żałoba po jedynaku,[p] a końcowy wynik tego jak gorzki dzień'.

11 „‚Oto idą dni – brzmi wypowiedź Wszechwładnego Pana, Jehowy – a ześlę na tę ziemię głód, nie głód chleba i nie pragnienie wody, lecz słuchania słów Jehowy.[q] **12** I słaniając się, pójdą od morza aż do morza i z północy ku wschodowi słońca. Będą wędrować w poszukiwaniu słowa Jehowy, lecz go nie znajdą.[r] **13** W owym dniu z powodu tego pragnienia omdlewać będą piękne dziewice,

ROZDZ. 7

a Am 5:5
Am 6:7
b Iz 30:10
c Am 2:12
Dz 4:17
Dz 5:28
d 1Kl 12:29
1Kl 12:32
1Kl 13:1
e 1Kl 20:35
2Kl 4:38
f Am 1:1
g Jer 1:7
Eze 2:3
2Pt 1:21
h Jer 11:21
Am 7:13
i Pwt 32:2
Mi 2:6
j Lam 5:11
k 2Kl 17:6
l Kpł 26:33
Jer 36:31

ROZDZ. 8

m Jer 24:1
n Jer 1:11
o Jer 24:8
p Lam 4:18
Eze 7:2
q Am 4:12
Am 7:8
r Oz 10:5
Jl 1:13
Am 5:23
s Jer 9:21
Am 6:10
t Ps 37:14
Ps 140:12
Prz 30:14

szpalta 2

a Ps 14:4
Am 2:6
b Lb 10:10
c Neh 10:31
d Wj 20:8
Neh 13:15
e Kpł 19:36
Mi 6:10
f Prz 11:1
Prz 20:23
Oz 12:7
g Kpł 25:39
Am 2:6
h Pwt 33:26
Ps 47:4
Ps 68:34
i Jer 17:1
Oz 8:13
Nah 1:3
j Iz 5:25
k Oz 4:3
l Am 9:5
m Jer 15:9
Mi 3:6
Mt 24:29
n Oz 2:11
o Eze 7:18

p Jer 6:26; Łk 7:12; **q** 1Sm 3:1; Ps 74:9; Eze 7:26; Mt 4:4; **r** Prz 1:28.

a także młodzieńcy;[a] **14** ci, którzy przysięgają na winę Samarii[b] i którzy mówią: „Jako żyje twój bóg, Danie!”[c] oraz „Jako żyje droga Beer-Szeby!”[d] I upadną, i już nie powstaną”.[e]

9 I ujrzałem Jehowę stojącego nad ołtarzem;[f] i przemówił: „Uderz w głowicę kolumny, tak aby się zakołysały progi. I odetnij ich głowice — wszystkie.[g] A resztę pozabijam mieczem. Żaden z nich, kto ucieka, nie zdoła uciec ani żaden zbieg nie umknie.[h] **2** Jeśli się dokopią do Szeolu, moja ręka ich stamtąd dobędzie;[i] a jeśli wstąpią do niebios, i stamtąd ich sprowadzę.[j] **3** A jeśli się ukryją na szczycie Karmelu, tam będę pilnie szukał i niechybnie ich pochwycę.[k] A jeśli przed moimi oczami ukryją się na dnie morza,[l] tam rozkażę wężowi, a on ich pokąsa. **4** A jeśli pójdą do niewoli przed swymi nieprzyjaciółmi, tam rozkażę mieczowi i pozabija ich;[m] i zwrócę na nich swe oczy ku złemu, a nie ku dobremu.[n] **5** I Wszechwładny Pan, Jehowa Zastępów, jest Tym, który dotyka tej ziemi, tak iż ona topnieje;[o] a wszyscy jej mieszkańcy pogrążą się w żałości;[p] i podniesie się cała jak Nil, i opadnie jak Nil w Egipcie.[q]

6 „‚Ten, który buduje w niebiosach swe schody,[r] a swą budowlę nad ziemią, którą założył;[s] ten, który przyzywa wody morza,[t] aby je wylać na powierzchnię ziemi[u] — jego imię Jehowa’.[v]

7 „‚Synowie Izraela, czyż nie jesteście dla mnie jak synowie Kuszytów?’ — brzmi wypowiedź Jehowy. ‚Czyż nie wyprowadziłem Izraela z ziemi egipskiej,[w] a Filistynów[x] z Krety oraz Syrii z Kir?’[y]

8 „‚Oto oczy Wszechwładnego Pana, Jehowy, są zwrócone na to grzeszne królestwo[a] i on zgładzi je z powierzchni ziemi.[b] Jednakże nie zgładzę całkowicie domu Jakuba’[c] — brzmi wypowiedź Jehowy. **9** ‚Oto bowiem ja nakazuję i pośród wszystkich narodów potrząsnę domem Izraela,[d] jak ktoś potrząsa rzeszotem, tak iż ani jeden kamyk nie upada na ziemię. **10** Poginą od miecza — wszyscy grzesznicy mego ludu,[e] którzy mówią: „Nieszczęście się nie zbliży ani nie sięgnie aż do nas”.[f]

11 „‚W owym dniu podniosę[g] upadły szałas[h] Dawidowy[i] i z pewnością ponaprawiam ich wyłomy. I podniosę jego ruiny, i na pewno wybuduję go jak za dawnych dni,[j] **12** aby wzięli w posiadanie to, co pozostało z Edomu,[k] oraz wszystkie narody, nad którymi wzywano mego imienia’[l] — brzmi wypowiedź Jehowy, który to czyni.

13 „‚Oto idą dni — brzmi wypowiedź Jehowy — i oracz doścignie żniwiarza,[m] a wydeptujący winogrona — tego, który niesie nasienie;[n] i góry niechybnie będą ociekać słodkim winem,[o] wszystkie zaś wzgórza będą topniały.[p] **14** I na powrót zbiorę jeńców z mojego ludu, Izraela,[q] a oni odbudują spustoszone miasta i zamieszkają w nich,[r] zasadzą winnice i będą pić z nich wino, pozakładają też sady i będą spożywać z nich owoc’.[s]

15 „‚I zasadzę ich na ich ziemi, i nie będą już wykorzenieni ze swej ziemi, którą im dałem’[t] — rzekł Jehowa, twój Bóg”.

ROZDZ. 8

a Lam 2:19
b Joz 23:7
1Kl 12:30
Oz 8:5
Oz 10:5
c 1Kl 12:29
d Am 5:5
e 2Kl 18:11
Oz 13:16

ROZDZ. 9

f Iz 6:1
Eze 1:28
g Ps 68:21
Hab 3:13
h Iz 24:18
Iz 30:16
Am 2:14
i Ps 139:8
Prz 15:11
j Hi 20:6
Jer 49:16
Jer 51:53
Abd 4
k Hi 34:22
Ps 139:7
Jer 23:24
l Ps 139:9
m Kpl 26:33
Pwt 28:65
Eze 5:12
n Kpl 17:10
Pwt 28:63
Jer 44:11
1Pt 3:12
o Ps 46:6
Mi 1:4
p Oz 4:3
q Am 8:8
r Ps 102:19
s Iz 45:18
t Hi 36:27
Ps 135:7
u Ps 147:8
Am 5:8
v Wj 3:15
Jer 31:35
Am 4:13
w Wj 12:51
Oz 12:13
Am 2:10
x Jer 47:4
y 2Kl 16:9
Iz 22:6
Am 1:5

szpalta 2

a Ps 11:4
Prz 5:21
Prz 15:3
b 1Kl 13:34
2Kl 18:11
c Jer 30:11
d Kpl 26:33
Pwt 28:64
e 2Kl 18:12
Eze 20:38
Nah 1:3
f Ps 10:13
2Pt 3:4

g Iz 9:6; Iz 11:1; Jer 23:5; Eze 17:24; Eze 37:24; Za 12:8; Łk 1:31; **h** Iz 16:5; **i** Eze 21:27; Dz 15:16; **j** 2Sm 7:11; Ps 89:36; **k** Lb 24:18; Iz 11:14; Abd 19; **l** Dz 15:17; **m** Kpl 26:5; Eze 36:35; **n** Oz 2:22; **o** Jl 3:18; **p** Iz 35:1; Iz 55:12; **q** Ezd 3:1; Jer 30:3; Eze 39:25; **r** Iz 61:4; Iz 65:21; Eze 36:33; **s** Iz 62:8; Jer 30:10; Eze 28:26; Mi 4:4; **t** Iz 60:21; Jer 24:6; Eze 34:28; Eze 37:25; Jl 3:20.

KSIĘGA

ABDIASZA

1 Wizja Abdiasza:

Oto, co Wszechwładny Pan, Jehowa, powiedział o Edomie:[a] „Usłyszeliśmy wieść od Jehowy i posłany został wysłannik pomiędzy narody: ‚Wstańcie, powstańmy do bitwy przeciw niemu'".[b]

2 „Oto małym cię uczyniłem pośród narodów.[c] Jesteś bardzo wzgardzony.[d] **3** Zwiodło cię zuchwalstwo twego serca,[e] ciebie, który przebywasz w rozpadlinach urwistej skały,[f] na wysokości, gdzie on mieszka, mówiąc w swym sercu: ‚Kto mnie strąci na ziemię?' **4** Choćbyś się usadowił wysoko jak orzeł, a twoje gniazdo było położone wśród gwiazd, strąciłbym cię stamtąd"[g] — brzmi wypowiedź Jehowy.

5 „Gdyby przyszli do ciebie złodzieje, gdyby nocą weszli łupieżcy, jak bardzo byłbyś zmuszony do milczenia?[h] Czyż nie nakradliby tyle, ile by chcieli? Albo gdyby weszli do ciebie dokonujący winobrania, czyż nie zostawiliby jakichś resztek?[i] **6** Jakże dokładnie przeszukano tych spośród Ezawa![j] Jakże wyszperano jego ukryte skarby! **7** Wysłali cię aż do granicy. Wszyscy mężowie związani z tobą przymierzem zwiedli cię.[k] Ludzie żyjący z tobą w pokoju zyskali nad tobą przewagę.[l] Jedzący z tobą pokarm zastawią na ciebie sieć jak na kogoś, kto nie ma rozeznania.[m] **8** Czyż nie stanie się to w owym dniu?" — brzmi wypowiedź Jehowy.

„I wytracę mędrców z Edomu[n] i rozeznanie z górzystego regionu Ezawa. **9** I przerażą się twoi mocarze,[a] Temanie,[b] każdy bowiem zostanie zgładzony[c] z górzystego regionu Ezawa — w czasie rzezi.[d] **10** Z powodu przemocy wobec twego brata Jakuba[e] okryje cię hańba[f] i zostaniesz zgładzony po czas niezmierzony.[g] **11** W dniu, gdy stanąłeś na uboczu, w dniu, gdy obcy wzięli do niewoli jego wojsko[h] i gdy cudzoziemcy wkroczyli w jego bramę,[i] a o Jerozolimę rzucali losy,[j] ty także byłeś jak jeden z nich.

12 „A nie powinieneś się sycić tym widokiem w dniu swego brata,[k] w dniu jego niedoli; i nie powinieneś się radować z powodu synów judzkich w dniu ich zguby;[l] i nie powinieneś mieć wyniosłych ust w dniu ich udręki. **13** Nie powinieneś wkraczać w bramę mego ludu w dniu ich klęski.[m] I ty nie powinieneś przyglądać się jego nieszczęściu w dniu jego klęski; i nie powinieneś wyciągać ręki po jego bogactwo w dniu jego klęski.[n] **14** I nie powinieneś stać na rozstaju dróg, aby wytracić jego uciekinierów;[o] i nie powinieneś wydać jego ocalałych w dniu udręki.[p] **15** Bo blisko jest dzień Jehowy przeciwko wszystkim narodom.[q] Jak ty uczyniłeś, tak zostanie uczynione tobie.[r] Twój sposób traktowania wróci na twoją głowę.[s] **16** Jak bowiem wy piliście na mojej świętej górze, tak wszystkie narody będą pić bezustannie.[t] I będą pić i połykać, i będzie z nimi

a Iz 21:11 Eze 25:12 Jl 3:19 Am 1:11
b Jer 49:14 Abd 15 Mal 1:4
c Jer 49:15
d Jer 49:8
e Prz 16:18 Jer 49:16 Mal 1:4
f 2Kn 25:12
g Jer 49:16 Am 9:2
h Jer 49:9
i Pwt 24:21 Iz 17:6
j Jer 49:10
k Jer 27:6 Lam 1:19 Eze 23:22
l Jer 38:22
m Jer 49:7
n Ps 33:10 1Ko 3:19

szpalta 2

a Ps 76:7 Jer 49:22
b Rdz 36:11 Eze 25:13 Am 1:12
c Iz 34:6
d Iz 34:5
e Rdz 27:42 Lb 20:20 Ps 83:5 Ps 137:7 Jl 3:19 Am 1:11
f Jer 49:13
g Mal 1:3 Mal 1:4
h 2Kl 24:10 2Kl 25:5 Jer 52:28
i 2Kl 25:4
j Jl 3:3
k Mi 4:11
l Prz 17:5 Prz 24:17 Lam 4:21
m Za 1:15
n Ps 137:7 Eze 25:12
o Ps 83:4 Am 1:11
p Jer 30:7
q Jer 9:25 Jer 25:32 Jer 49:12 Jl 3:14 Mi 5:15 2Pt 3:10
r Eze 35:15 Mt 7:2

s Jer 30:23; 2Ts 1:6; Jak 2:13; t Jer 25:17; Jer 49:12.

tak, jak gdyby ich nigdy nie było.

17 „A na górze Syjon będą ci, którzy uchodzą cało,[a] i stanie się ona czymś świętym;[b] i dom Jakuba weźmie w posiadanie to, co ma posiadać.[c] **18** I dom Jakuba stanie się ogniem,[d] a dom Józefa płomieniem, dom zaś Ezawa jakby ścierniami;[e] i podpalą ich, i strawią. A z domu Ezawa nikt nie ocaleje;[f] bo tak powiedział Jehowa. **19** I wezmą w posiadanie Negeb, górzysty region Ezawa,[g] i Szefelę — Filistynów.[h] I wezmą w posiadanie pole Efraima[i] i pole Samarii,[j] a Beniamin weźmie w posiadanie Gilead.[a] **20** A co się tyczy wygnańców z tego wału obronnego[b] — do synów Izraela będzie należało to, co posiedli Kananejczycy[c] aż po Carefat.[d] A wygnańcy z Jerozolimy, którzy byli w Sefaradzie, wezmą w posiadanie miasta Negebu.[e]

21 „I wybawcy[f] wejdą na górę Syjon,[g] by osądzić górzysty region Ezawa;[h] a władza królewska będzie należeć do Jehowy”.[i]

a Jl 2:32
b Iz 4:3
Za 8:3
c Iz 14:2
Eze 35:10
Am 9:12
d Iz 10:17
Za 12:6
e Iz 5:24
f Jer 49:18
Eze 35:15
Abd 9
g Iz 11:14
Am 9:12
h Am 1:8
i Jer 31:6
j 2Kl 17:24

szpalta 2
a Joz 13:25
b Ps 122:7
c Rdz 13:7
Za 14:21
d 1Kl 17:9
Łk 4:26

e Jer 13:19; Jer 33:13; f Neh 9:27; Ps 2:6; Iz 19:20; Obj 7:4; g Jer 31:6; Jl 2:32; h Ps 149:7; Eze 35:11; i Ps 22:28; Za 14:9.

KSIĘGA

JONASZA

1 I doszło do Jonasza,[a] syna Amittaja, słowo Jehowy, mówiące: **2** „Wstań, idź do Niniwy,[b] wielkiego miasta, i ogłaszaj przeciwko niej, że ich zło dotarło przed moje oblicze”.[c]

3 A Jonasz wstał i zaczął uciekać sprzed oblicza Jehowy[d] do Tarszisz;[e] w końcu dotarł do Joppy[f] i znalazł statek odpływający do Tarszisz. Uiściwszy więc opłatę, wszedł nań, aby udać się z nimi do Tarszisz sprzed oblicza Jehowy.

4 A Jehowa zesłał na morze wielki wiatr[g] i rozpętała się na morzu wielka nawałnica;[h] i statek był bliski rozbicia. **5** Wtedy marynarze się przestraszyli i zaczęli wołać o pomoc, każdy do swego boga.[i] I wyrzucali do morza przedmioty, które były na statku, aby go odciążyć.[j] A Jonasz zszedł w głąb tego statku, mającego pokład, położył się i mocno zasnął.[a] **6** W końcu podszedł do niego kapitan statku i rzekł mu: „Co z tobą, ospalcze? Wstań, wołaj do swego boga![b] Może prawdziwy Bóg zatroszczy się o nas i nie zginiemy”.[c]

7 I zaczęli mówić jeden do drugiego: „Chodźcie, rzućmy losy,[d] by się dowiedzieć, z czyjego powodu spotyka nas to nieszczęście”.[e] I rzucali losy, i w końcu los padł na Jonasza.[f] **8** Rzekli więc do niego: „Powiedzże nam, prosimy, z czyjego powodu spotyka nas to nieszczęście?[g] Czym się zajmujesz i skąd przybywasz? Z jakiego jesteś kraju i z którego jesteś ludu?”

9 Rzekł im na to: „Jestem Hebrajczykiem[h] i boję się[i] Jehowy, Boga niebios,[j] który uczynił morze i suchy ląd”.[k]

ROZDZ. 1
a 2Kl 14:25
Łk 11:29
b Rdz 10:11
Nah 1:1
Sof 2:13
Mt 12:41
c Rdz 18:20
Jak 5:4
Obj 18:5
d Hcb 10:38
e Rdz 10:4
2Kn 9:21
Iz 23:1
Jer 10:9
f Joz 19:46
Dz 9:36
Dz 10:5
g Ps 78:26
Am 4:13
h Ps 107:25
Dz 27:14
i Ps 96:5
Iz 41:29
1Ko 8:4
j Dz 27:18
Dz 27:38

szpalta 2
a Mt 8:24
b Ps 107:6
c Jon 3:9
d Prz 16:33
Prz 18:18
Dz 13:19
e Joz 7:14
1Sm 14:42
f Joz 7:18

g Joz 7:19; 1Sm 14:43; h Rdz 14:13; Rdz 40:15; i Kzn 12:13; Obj 15:4; j Ps 103:19; Ps 115:16; Ps 136:26; k Neh 9:6; Ps 95:5; Ps 146:6; Dz 14:15.

10 A ci mężowie bardzo się przestraszyli i odezwali się do niego: „Coś ty uczynił?”[a] Bo mężowie ci się dowiedzieli, że ucieka sprzed oblicza Jehowy, gdyż im to powiedział. **11** W końcu rzekli mu: „Co mamy z tobą zrobić,[b] aby morze się nam uspokoiło?” Morze bowiem burzyło się coraz bardziej. **12** Powiedział im więc: „Weźcie mnie i wrzućcie do morza, a morze się wam uspokoi; gdyż wiem, że to z mojego powodu przyszła na was ta potężna nawałnica”.[c] **13** Ale mężowie ci usiłowali przebić się przez nią, aby doprowadzić statek z powrotem do suchego lądu; nie mogli jednak, gdyż morze coraz bardziej się burzyło przeciwko nim.[d]

14 Zaczęli więc wołać do Jehowy i mówić:[e] „Ach, Jehowo, prosimy, nie dajże nam zginąć z powodu duszy tego męża! I nie obciążaj nas krwią niewinną,[f] ponieważ ty sam, Jehowo, postąpiłeś według swego upodobania!”[g] **15** Potem wzięli Jonasza i wrzucili go do morza, i morze przestało się srożyć.[h] **16** Wtedy owi mężowie zaczęli się bardzo bać Jehowy,[i] złożyli więc ofiarę Jehowie[j] i uczynili śluby.[k]

17 A Jehowa posłał wielką rybę, aby połknęła Jonasza,[l] i Jonasz przebywał we wnętrzu ryby trzy dni i trzy noce.[m]

2 Wówczas Jonasz modlił się z wnętrza ryby do Jehowy,[n] swego Boga, **2** i rzekł:

„Ze swej udręki wołałem do Jehowy[o] i on mi odpowiedział.[p]
Z brzucha Szeolu wzywałem pomocy.[q]
Ty usłyszałeś mój głos.[r]

ROZDZ. 1

a Joz 7:25
Ps 96:4
b 2Sm 21:3
c 2Sm 24:17
1Kn 21:17
Ps 25:9
d Ps 107:25
e Ps 65:2
Ps 107:28
Iz 26:16
f Rdz 9:6
Pwt 21:8
g Ps 115:3
Ps 135:6
Dn 4:35
h Ps 65:7
Ps 89:9
Ps 107:29
Mt 8:26
i Dn 6:26
Dz 5:11
j Ps 50:15
k Rdz 28:20
Ps 50:14
l Rdz 1:21
Ps 104:25
m Mt 12:40
Mt 16:4
Łk 11:30

ROZDZ. 2

n 2Kn 33:13
Ps 91:15
Iz 26:16
Oz 5:15
o Ps 130:1
Lam 3:55
p Ps 22:24
Ps 120:1
q Ps 16:10
Mt 12:40
Dz 2:27
r Ps 18:6
Ps 34:6

szpalta 2

a Ps 69:1
b Ps 42:7
c Ps 31:22
d 1Kl 8:38
2Kn 6:38
Ps 5:7
e Ps 69:1
f Hi 33:24
Ps 16:10
Ps 30:3
Iz 38:17
Dz 2:31
g Ps 119:81
Ps 142:3
h Ps 77:11
Ps 143:5
2Ko 1:9
i 2Kn 30:27
Ps 18:6
j 1Sm 12:21
Jer 16:19
Hab 2:18
1Ko 12:2
k Ps 50:14
Oz 14:2
Rz 12:1
Heb 13:15
l Kzn 5:4
m Ps 3:8
Iz 12:2
n Ps 33:9
Iz 50:2

3 Kiedy rzuciłeś mnie w głębiny, w serce otwartego morza,[a]
otoczyła mnie rzeka.
Wszystkie twe bałwany i twe fale przewaliły się nade mną.[b]
4 Ja zaś powiedziałem: ‚Wypędzony zostałem sprzed twych oczu![c]
Jakże mam znowu patrzeć na twoją świętą świątynię?’[d]
5 Wody otoczyły mnie aż do duszy;[e] ogarniała mnie głębina wodna.
Głowę moją oplatały wodorosty.
6 Do stóp gór zstąpiłem.
Zawory ziemi były nade mną na czas niezmierzony.
Ale ty wydobyłeś z dołu moje życie, Jehowo, Boże mój.[f]
7 Gdy moja dusza we mnie omdlewała,[g] wspomniałem na Jehowę.[h]
Wtedy moja modlitwa doszła do ciebie, do twej świętej świątyni.[i]
8 Ci, którzy zważają na bożki nieprawdy, odstępują od swojej lojalnej życzliwości.[j]
9 Ja zaś z głosem dziękczynienia złożę ci ofiarę.[k]
Spełnię, co ślubowałem.[l]
Wybawienie należy do Jehowy”.[m]

10 Po pewnym czasie Jehowa nakazał rybie i ta wypluła Jonasza na suchy ląd.[n]

3 Potem po raz drugi doszło do Jonasza słowo Jehowy, mówiące:[o] **2** „Wstań, idź do Niniwy, wielkiego miasta, i ogłaszaj jej to obwieszczenie,[p] które ci oznajmiam”.

ROZDZ. 3 o Jon 1:1; p Jon 1:2.

3 Wówczas Jonasz wstał i poszedł do Niniwy zgodnie ze słowem Jehowy.[a] Niniwa zaś była miastem wielkim w oczach Boga,[b] na trzy dni drogi pieszej. **4** W końcu Jonasz wyruszył i przeszedł w mieście odległość jednego dnia drogi pieszej, i obwieszczał, mówiąc: „Jeszcze tylko czterdzieści dni, a Niniwa zostanie zniszczona”.[c]

5 A mieszkańcy Niniwy uwierzyli Bogu[d] i ogłosili post, i od największego z nich aż do najmniejszego oblekli się w wory.[e] **6** Kiedy ta wieść dotarła do króla Niniwy,[f] wstał on ze swego tronu i zdjął z siebie urzędową szatę, a okrywszy się worem, siadł w popiele.[g] **7** Nadto kazał, by z mocy postanowienia króla i jego wielkich obwołano i powiedziano w Niniwie:

„Żaden człowiek i żadne zwierzę domowe, żadne stado i żadna trzoda nie mają niczego nawet skosztować. Nikt nie ma spożywać pokarmu. Nie mają nawet pić wody.[h] **8** A niech się okryją worami, człowiek i zwierzę domowe; i niech z całej siły wołają do Boga i odwrócą się[i] — każdy od swej złej drogi i od przemocy, która była w ich rękach. **9** Kto wie, może prawdziwy Bóg się odwróci i użali,[j] i odstąpi od swego płonącego gniewu, tak iż nie poginiemy?”[k]

10 I ujrzał prawdziwy Bóg ich uczynki,[l] że zawrócili ze swej złej drogi;[m] i prawdziwy Bóg pożałował[n] nieszczęścia, o którym mówił, że na nich sprowadzi; i nie sprowadził go.[o]

4 A Jonaszowi bardzo się to nie podobało[p] i zapałał gniewem. **2** Modlił się więc do Jehowy i rzekł: „Ach, Jehowo, czyż nie to miałem na myśli, gdy jeszcze byłem na swej ziemi? Właśnie dlatego wyruszyłem i uciekałem do Tarszisz;[a] bo wiedziałem, żeś ty Bóg łaskawy i miłosierny,[b] nieskory do gniewu i obfitujący w lojalną życzliwość[c] oraz żałujący nieszczęścia.[d] **3** A teraz, Jehowo, proszę, odbierz mi moją duszę,[e] bo lepiej mi umrzeć, niż żyć”.[f]

4 Jehowa zaś rzekł: „Czy słusznie zapałałeś gniewem?”[g]

5 Wtedy Jonasz wyszedł z miasta i usiadł na wschód od miasta; i w końcu zrobił tam sobie szałas, aby pod nim siedzieć w cieniu,[h] dopóki nie zobaczy, co się stanie z miastem.[i] **6** A Jehowa Bóg sprawił, że nad Jonaszem wyrosła tykwa i rzucała cień na jego głowę, aby go uwolnić od udręki.[j] I Jonasz bardzo się ucieszył z tej tykwy.

7 Ale nazajutrz, gdy wstawał świt, prawdziwy Bóg posłał robaka,[k] żeby podgryzł tykwę; i ta w końcu uschła.[l] **8** Kiedy zaświeciło słońce, Bóg posłał też wysuszający wiatr wschodni,[m] a słońce prażyło Jonasza w głowę, tak iż omdlewał;[n] i prosił, żeby jego dusza umarła, i mówił: „Lepiej mi umrzeć, niż żyć”.[o]

9 A Bóg odezwał się do Jonasza: „Czy słusznie zapałałeś gniewem z powodu tej tykwy?”[p]

Na to on rzekł: „Słusznie zapałałem gniewem, i to na śmierć”. **10** Ale Jehowa powiedział: „Tobie żal tykwy, przy której się nie trudziłeś ani nie dałeś jej wzrostu, która wyrosła jednej nocy i zginęła jako coś, co wyrosło jednej nocy. **11** Czy więc ja nie miałbym żałować Niniwy, wielkiego miasta,[q] w którym jest więcej niż sto dwadzieścia tysięcy ludzi wcale nie umiejących odróżnić swej prawicy od lewicy, a do tego wiele zwierząt domowych?”[r]

ROZDZ. 3

a Eze 9:11
Jon 2:9
b Rdz 10:11
Jon 4:11
c Jer 18:7
Sof 2:13
d Wj 9:20
Mt 12:41
Łk 11:32
e 2Kn 20:3
Ezd 8:21
Jl 1:13
f Ps 2:10
g Dn 9:3
Mt 11:21
Mt 12:41
h Ezd 8:21
i Iz 1:16
Eze 18:21
Jl 2:12
Mt 3:8
Dz 3:19
j Jl 2:13
k Jer 18:8
l 2Kn 16:9
m Łk 11:32
n Eze 18:23
Jon 4:2
o Jer 18:8

ROZDZ. 4

p Mt 20:15
Rz 12:16
Jak 4:5

szpalta 2

a Jon 1:3
b Wj 34:6
Ps 103:8
Ps 145:8
Jl 2:13
c Ps 78:38
Ps 86:5
Mi 7:18
d Jer 18:8
Eze 33:11
Am 7:3
e Rdz 35:18
f Lb 11:15
1Kl 19:4
Hi 6:9
g Mt 20:15
h 1Kl 19:4
i Jon 3:4
j Ps 103:10
Ps 103:13
Ps 121:5
k Pwt 28:39
l Iz 40:7
m Eze 17:10
Eze 19:12
Oz 13:15
n Am 8:13
o Jon 4:3
p Jon 4:4
q Jon 3:3
Mt 18:33
r Ps 36:6
Ps 145:9

KSIĘGA

MICHEASZA

1 Słowo Jehowy, które za dni Jotama,[a] Achaza,[b] Ezechiasza[c] — królów Judy[d] — doszło do Micheasza[e] z Moreszet i które on otrzymał w wizji dotyczącej Samarii[f] i Jerozolimy:[g]

2 „Słuchajcie, wszystkie ludy; wytęż uwagę, ziemio i to, co cię napełnia,[h] i niech Wszechwładny Pan, Jehowa, będzie przeciwko wam świadkiem,[i] Jehowa ze swej świętej świątyni.[j] **3** Bo oto Jehowa wyrusza ze swego miejsca[k] i zstąpi, i podepcze wyżyny ziemi.[l] **4** A góry stopnieją pod nim,[m] niziny zaś się rozstąpią — jak wosk pod wpływem ognia,[n] jak wody wylewane na strome miejsce.

5 „Wszystko to z powodu buntu Jakuba, z powodu grzechów domu Izraela.[o] Co jest buntem Jakuba? Czyż nie Samaria?[p] A co jest wyżynami Judy?[q] Czyż nie Jerozolima? **6** I uczynię z Samarii rumowisko na polu,[r] miejsca na posadzenie winnicy; i wrzucę w dolinę jej kamienie, i obnażę jej fundamenty.[s] **7** Wszystkie jej ryte wizerunki zostaną roztrzaskane,[t] a wszystkie dary wręczone jej jako zapłata spłoną w ogniu;[u] i wszystkie jej bożki obrócę w pustkowie. Bo zebrała je z rzeczy danych jako zapłata dla nierządnicy i obrócą się w rzecz daną jako zapłata dla nierządnicy".[v]

8 Dlatego będę zawodził i wył;[w] będę chodził boso i nago.[x] Zawodzeniem będę przypominał szakale, a żałością — strusice. **9** Bo zadany jej cios jest nieuleczalny;[y] dosięgnął bowiem aż do Judy,[a] plaga — aż do bramy mojego ludu, aż do Jerozolimy.[b]

10 „Nie rozpowiadajcie o tym w Gat; wcale nie płaczcie.[c]

„W domu Afry tarzajcie się w prochu.[d] **11** Przechodź, mieszkanko Szafiru, w haniebnej nagości.[e] Mieszkanka Caananu nie wyruszyła. Zawodzenie Bet-Ecelu odbierze wam to, na czym stoi. **12** Bo mieszkanka Marotu oczekiwała dobra,[f] lecz coś złego zstąpiło od Jehowy do bramy Jerozolimy.[g] **13** Zaprzęgnij rydwan w rumaki, mieszkanko Lachisz.[h] Była ona początkiem grzechu dla córy syjońskiej,[i] bo w tobie znaleziono bunty Izraela.[j] **14** Dlatego dasz pożegnalne dary dla Moreszet-Gat.[k] Domy Achzibu[l] były czymś zwodniczym dla królów Izraela. **15** Przyprowadzę jeszcze do ciebie, mieszkanko Mareszy,[m] tego, kto wywłaszcza.[n] Chwała Izraela dojdzie aż do Adullamu.[o] **16** Zrób łysinę i ostrzyż się z powodu swych synów, którzy są niezwykłą rozkoszą.[p] Zrób sobie szeroką łysinę, jak u orła, gdyż odeszli od ciebie na wygnanie".[q]

2 „Biada tym, którzy na swych łóżkach knują coś szkodliwego i tym, którzy dopuszczają się zła![r] Postępują tak przy świetle poranka,[s] gdyż jest to w mocy ich ręki.[t] **2** I pożądali pól, i je zagarnęli;[u] także domów i je zabrali; dopuścili się

ROZDZ. 1

a 2Kl 15:7 2Kl 15:32 1Kn 3:12 2Kn 27:1
b 2Kl 16:2 2Kn 28:1 Iz 7:1 Oz 1:1
c 2Kl 18:1 2Kn 29:1 Iz 36:1
d Iz 1:1
e Jer 26:18
f 1Kl 16:24 Am 4:1
g Mi 3:10
h Iz 1:2
i Ps 50:7 Mal 3:5
j Ps 11:4 Hab 2:20
k Ps 115:3 Iz 26:21 Eze 3:12
l Pwt 32:13 Pwt 33:29 Am 4:13
m Sdz 5:5 Ps 97:5
n 2Pt 3:10
o 2Kl 17:7 Jer 2:17
p Oz 7:1
q 2Kl 16:4
r 2Kl 19:25
s Eze 13:14 Mt 24:2
t Kpł 26:30 Oz 8:6
u Oz 2:5 Oz 9:1
v Pwt 23:18
w Jer 4:19
x Iz 20:2
y Iz 1:5 Jer 15:18

szpalta 2

a 2Kl 18:13 Iz 8:8
b 2Kn 32:2 Mi 1:12
c 2Sm 1:20
d Jer 6:26 Eze 27:30
e Iz 47:3 Jer 13:26 Eze 16:37
f Iz 59:9 Jer 8:15
g Iz 45:7 Am 3:6
h Joz 15:39 2Kl 18:14
i 1Kl 14:16

j 2Kl 16:3; Jer 3:8; **k** 2Kl 15:19; **l** Joz 15:44; **m** 2Kn 11:8; **n** Iz 7:17; **o** Rdz 38:1; Neh 11:30; **p** Hi 1:20; Iz 15:2; Iz 22:12; Jer 7:29; **q** Pwt 28:41; 2Kl 17:6; Iz 39:7; **ROZDZ. 2** **r** Est 3:8; Ps 36:4; Łk 22:2; **s** Oz 7:6; Mt 27:1; Dz 23:12; **t** Rdz 31:29; 1Kl 21:7; Jn 19:10; **u** Wj 20:17; 1Kl 21:2; Neh 5:11; Iz 5:8; Eze 22:29.

też oszustwa wobec krzepkiego męża i jego domowników,[a] wobec mężczyzny i jego dziedzicznej własności.[b]

3 „Dlatego tak powiedział Jehowa: ‚Oto obmyślam przeciwko tej rodzinie[c] nieszczęście,[d] od którego nie uchylicie swych karków,[e] tak iż nie będziecie chodzić wyniośle;[f] jest to bowiem czas nieszczęścia.[g] **4** W owym dniu wygłosi się o was przypowieść[h] i będzie się lamentować lamentem, tak, lamentem.[i] Trzeba będzie powiedzieć: „Naprawdę zostaliśmy złupieni![j] Zmienia on dział mego ludu.[k] Jakże go ode mnie odsuwa! Niewiernemu przydziela nasze pola”. **5** Toteż w końcu nie będzie u ciebie nikogo, kto by według losu[l] rzucał sznur w zborze Jehowy. **6** Niech wasze słowa nie kapią niczym krople.[m] Oni sprawiają, że słowa kapią. Nie będą już sprawiać, by kapały słowa dotyczące tych rzeczy. Upokorzenia się nie oddalą.[n]

7 „‚Czyż tak się mówi, domu Jakuba:[o] „Czy duch Jehowy popadł w niezadowolenie albo czy takie są jego poczynania?”[p] Czy moje słowa nie wychodzą na dobre[q] temu, kto postępuje prostolinijnie?[r]

8 „‚A wczoraj mój lud powstał jako jawny nieprzyjaciel.[s] Z przodu szat ściągacie wspaniałą ozdobę tym, którzy przechodzą ufnie — jak powracający z wojny. **9** Kobiety mego ludu wypędzacie z domu, którym kobieta bardzo się rozkoszuje. Jej dzieci pozbawiacie mojej wspaniałości,[t] po czas niezmierzony.[u] **10** Wstańcie i idźcie,[v] gdyż nie jest to miejsce odpoczynku.[w] Ponieważ ona stała się nieczysta,[x] następuje zniszczenie; a to dzieło zniszczenia jest bolesne.[y] **11** Jeśli mężczyzna, który chodzi za wiatrem i fałszem, powiedział kłamstwo:[a] „Pozwolę, by kapały ku tobie słowa dotyczące wina i odurzającego napoju”, to on też stanie się tym, który pozwala kapać słowom dla tego ludu.[b]

12 „‚Z całą pewnością zgromadzę Jakuba, wszystkich spośród ciebie;[c] niewątpliwie pozbieram pozostałych z Izraela.[d] Przywiodę ich do jedności jak trzodę w zagrodzie, jak stado pośrodku pastwiska;[e] będzie gwarno od ludzi’.[f]

13 „Robiący wyłom pójdzie przed nimi:[g] zrobią wyłom. I przejdą przez bramę, i przez nią wyjdą.[h] Ich król przejdzie przed nimi, a Jehowa będzie na czele”.[i]

3 I odezwałem się: „Słuchajcie, proszę, zwierzchnicy Jakuba oraz dowódcy domu Izraela.[j] Czy to nie waszą rzeczą jest znać sprawiedliwość?[k] **2** Wy, którzy nienawidzicie dobra,[l] a miłujecie zło,[m] zdzierając skórę z ludu i ciało z ich kości;[n] **3** wy, którzy też zjedliście ciało mego ludu[o] i zdarliście z nich skórę oraz roztrzaskaliście ich kości i porozgniataliście je jak coś, co jest w szerokim kotle i jak mięso w garnku.[p] **4** Wówczas będą wołać o pomoc do Jehowy, lecz on im nie odpowie.[q] I w owym czasie zakryje przed nimi swe oblicze[r] stosownie do tego, jak dopuszczali się zła w swoich poczynaniach.[s]

5 „Oto, co Jehowa powiedział przeciwko prorokom, którzy doprowadzają do tego, że mój lud się błąka,[t] którzy kąsają swymi zębami[u] i wołają: ‚Pokój!’,[v] a gdy ktoś nie włoży im czegoś

ROZDZ. 2

a Jer 22:17 Eze 18:12 Eze 22:12
b Neh 5:5
c Jer 8:3 Am 3:1
d Jer 18:11 Jak 2:13
e Am 2:14
f Iz 2:11 Dn 5:20 1Pt 5:5
g Am 5:13
h Lb 23:18 Hi 27:1 Hab 2:6
i Jer 9:10 Lam 1:1 Eze 2:10
j Iz 6:11 Jer 25:9 Sof 1:2
k 2Kl 17:23
l Lb 26:55 Ps 78:55
m Eze 21:2 Dz 4:17
n Jer 6:15 Jer 8:12
o Jer 2:4
p Pwt 32:4 Iz 50:2
q Ps 19:7 Ps 33:4 Jer 15:16
r Ps 15:2 Prz 2:7
s Iz 9:21
t Eze 16:14
u Jl 3:6
v Joz 23:15
w Pwt 12:9
x Kpł 18:25 Ps 106:38
y Jer 9:19 Jer 10:18

szpalta 2

a 1Kl 22:6 Iz 9:15 Jer 6:14 Eze 13:3 1Jn 4:1
b 2Ts 2:11
c Iz 11:11 Jer 31:8 Mi 4:6
d Jer 23:3
e Eze 34:11
f Eze 36:38 Za 8:22
g Iz 45:1 Iz 59:16
h Iz 62:10
i Iz 42:13 Iz 49:10 Iz 52:12 Za 9:14 Za 10:5

ROZDZ. 3

j Mi 3:9
k Pwt 1:13 1Ko 6:5

l 1Kl 22:8; Am 5:10; Łk 19:14; **m** 2Kn 19:2; Prz 28:4; **n** Eze 22:27; Am 8:4; Sof 3:3; **o** Ps 53:4; Eze 34:3; **p** Iz 3:15; **q** Prz 1:28; Iz 1:15; Jn 9:31; **r** Pwt 31:17; Jer 33:5; Lam 3:44; **s** Iz 3:11; Rz 2:8; **t** Iz 9:16; Iz 56:10; Eze 13:10; Mt 15:14; **u** Eze 13:19; Eze 34:2; Mt 7:15; Rz 16:18; **v** Jer 23:17; Eze 13:10.

w usta, uświęcają wojnę przeciwko niemu.[a] **6** „Dlatego będziecie mieli noc,[b] tak iż nie będzie żadnej wizji;[c] i będziecie mieli ciemność, żebyście nie uprawiali wróżbiarstwa. I słońce zajdzie nad prorokami, a dzień ściemnieje nad nimi.[d] **7** Wizjonerzy[e] będą się musieli zawstydzić,[f] a wróżbici[g] się rozczarują. I oni wszyscy będą musieli zasłonić wąsy,[h] bo nie ma odpowiedzi od Boga'".[i]

8 A tymczasem ja za sprawą ducha Jehowy zostałem napełniony mocą i sprawiedliwością, i potęgą,[j] by opowiedzieć Jakubowi o jego buncie, a Izraelowi o jego grzechu.[k]

9 Słuchajcie tego, proszę, zwierzchnicy domu Jakuba oraz dowódcy domu Izraela,[l] wy, którzy się brzydzicie sprawiedliwością i wykrzywiacie wszystko, co proste;[m] **10** budujecie Syjon aktami przelewu krwi, a Jerozolimę — nieprawością.[n] **11** Jej zwierzchnicy sądzą tylko za łapówkę,[o] jej kapłani pouczają tylko za zapłatę,[p] a jej prorocy uprawiają wróżbiarstwo za pieniądze;[q] mimo to opierają się na Jehowie, mówiąc: „Czyż nie ma Jehowy pośród nas?[r] Nie spadnie na nas żadne nieszczęście".[s] **12** Toteż z waszego powodu Syjon zostanie zorany jak pole, a Jerozolima obróci się w rumowisko,[t] góra domu zaś będzie jak lesiste wyżyny.

4 I stanie się pod koniec dni,[u] że góra[v] domu[w] Jehowy będzie utwierdzona ponad szczytem gór i wyniesiona ponad wzgórza;[x] i popłyną ku niej ludy.[y] **2** I wiele narodów pójdzie i powie: „Przyjdźcie[z] i wstąpmy na górę Jehowy i do domu Boga Jakubowego;[a] a on będzie nas pouczał o swoich drogach[b] i będziemy chodzić jego ścieżkami".[a] Z Syjonu bowiem wyjdzie prawo, a słowo Jehowy — z Jerozolimy.[b] **3** I wyda wyrok wśród wielu ludów[c] oraz uporządkuje sprawy[d] dotyczące dalekich, potężnych narodów.[e] I przekują swe miecze na lemiesze, a swe włócznie na noże ogrodnicze.[f] Nie podniosą miecza, naród przeciw narodowi, ani się już nie będą uczyć wojowania.[g] **4** I będą siedzieć, każdy pod swą winoroślą i pod swym drzewem figowym,[h] i nikt nie będzie ich przyprawiał o drżenie;[i] powiedziały to bowiem usta Jehowy Zastępów.[j]

5 Bo wszystkie ludy, każdy z nich, będą chodzić w imieniu swego boga;[k] my natomiast będziemy chodzić w imieniu Jehowy, naszego Boga,[l] po czas niezmierzony, już na zawsze.[m]

6 „W owym dniu — brzmi wypowiedź Jehowy — zgromadzę tę, która utykała;[n] a tę, która była rozproszona, zbiorę,[o] czyli tę, którą źle traktowałem. **7** I tę, która utykała, uczynię ostatkiem,[p] a daleko odsuniętą — potężnym narodem;[q] i Jehowa będzie królował nad nimi na górze Syjon, odtąd aż po czas niezmierzony.[r]

8 „A ty, wieżo stada, wzgórze córy syjońskiej,[s] przyjdzie ono aż do ciebie — przyjdzie pierwsze panowanie,[t] królestwo córy jerozolimskiej.[u]

9 „Czemuż to głośno krzyczysz?[v] Czy nie ma u ciebie króla albo czy zginął twój doradca, że chwyciły cię boleści

ROZDZ. 3

a Ps 55:3 Ps 120:7 Ps 140:2
b Iz 8:20 Jer 13:16
c Ps 74:9 Eze 13:23
d Iz 59:10 Am 8:9
e 1Sm 9:9 Iz 29:10
f Za 13:4
g Iz 44:25
h Eze 24:17
i 1Sm 28:6
j Iz 11:2 Za 4:6 Dz 4:8 1Ko 2:4
k Iz 58:1 Mt 3:7 Dz 7:51
l Mi 3:1
m Kpł 26:15 Pwt 27:19 Jer 5:28
n Jer 22:13 Hab 2:9 Hab 2:12
o 1Sm 8:3 Iz 1:23 Iz 5:23 Eze 22:12
p Jer 6:13 Tyt 1:11
q Iz 56:11 Judy 11
r Iz 48:2 Jer 7:4 Rz 2:17
s Am 9:10
t Ps 79:1 Jer 26:18 Mi 1:6 Mt 24:2

ROZDZ. 4

u Iz 2:2 Dn 12:9 Dz 2:17
v Iz 11:9 Za 8:3 Obj 21:10
w 1Pt 2:5
x Iz 2:2
y Ps 86:9 Iz 60:3 Obj 15:4
z Obj 22:17
a Iz 2:3 Jer 31:6 Za 8:20
b Pwt 6:1 Ps 25:9 Jn 6:45

szpalta 2

a Prz 3:6 Iz 2:3 Heb 12:13
b Ps 128:5
c 1Sm 2:10 Ps 96:13 Iz 51:4 Iz 51:5
d 2Tm 3:16

---

e Iz 60:12; **f** Oz 2:18; Za 9:10; **g** Ps 72:7; Iz 2:4; Iz 9:7; Iz 60:18; Mt 26:52; Ef 6:12; **h** 1Kl 4:25; Za 3:10; **i** Iz 54:14; Eze 34:25; Eze 39:26; **j** Iz 55:11; **k** 2Kl 17:29; Jer 2:11; **l** Za 10:12; **m** Wj 3:15; Ps 48:14; Ps 145:1; **n** Eze 34:16; Sof 3:19; Heb 12:12; **o** Ps 147:2; Iz 56:8; Eze 34:12; Eze 37:21; **p** Iz 10:21; Mi 2:12; Mi 7:18; Rz 9:27; Rz 11:5; **q** Iz 60:22; **r** Ps 50:2; Jer 10:10; **s** 2Sm 5:7; Iz 10:32; **t** Abd 21; **u** Za 9:9; Jn 12:15; **v** Jer 8:19.

jak rodzącą?[a] **10** Znoś dotkliwe bóle, córo syjońska, i przyj jak rodząca,[b] bo teraz wyjdziesz z miasta i będziesz musiała przebywać na polu.[c] Pójdziesz aż do Babilonu.[d] Tam zostaniesz wyzwolona.[e] Tam Jehowa wykupi cię z dłoni twych nieprzyjaciół.[f]

11 „A teraz zgromadzi się przeciw tobie wiele narodów, mówiących: ‚Niech zostanie splugawiona i niech nasze oczy patrzą na Syjon'.[g] **12** Lecz one nie poznały myśli Jehowy i nie zrozumiały jego zamysłu;[h] bo zbierze je jak świeży pokos zboża na klepisko.[i]

13 „Wstań i młóć, córo syjońska;[j] bo twój róg zamienię w żelazo, a twoje kopyta zamienię w miedź, i zetrzesz w proch wiele ludów;[k] i pod klątwą poświęcisz Jehowie ich niesprawiedliwy zysk,[l] a ich zasoby — prawdziwemu Panu całej ziemi".[m]

5 „W tym czasie robisz na sobie nacięcia,[n] córo najazdu; rozpoczął oblężenie przeciwko nam.[o] Rózgą będą bić w policzek sędziego Izraela.[p]

2 „A ty, Betlejem Efrata,[q] zbyt małe, by się znaleźć między tysiącami Judy,[r] z ciebie[s] mi wyjdzie ten, który ma zostać władcą w Izraelu;[t] pochodzenie jego od czasów zamierzchłych, od dni czasu niezmierzonego.[u]

3 „Dlatego wyda ich[v] aż do czasu, gdy rodząca już urodzi.[w] A reszta jego braci powróci do synów Izraela.

4 „I powstanie, i będzie pasł w sile Jehowy,[x] w dostojeństwie imienia Jehowy, swego Boga.[y] I na pewno będą mieszkać,[z] gdyż on będzie wielki aż po krańce ziemi.[a] **5** I ten stanie się pokojem.[b] A gdy Asyryjczyk przyjdzie do naszej ziemi i będzie deptał nasze wieże mieszkalne,[c] wzbudzimy przeciw niemu siedmiu pasterzy, tak, ośmiu książąt spośród ludzi. **6** I paść będą ziemię asyryjską mieczem,[a] a ziemię Nimroda[b] w jej wejściach. A on oswobodzi od Asyryjczyka,[c] gdy ten przybędzie do naszej ziemi i gdy będzie deptał nasze terytorium.

7 „A pozostali z Jakuba[d] będą pośród wielu ludów jak rosa od Jehowy,[e] jak rzęsiste ulewy na roślinność,[f] która nie pokłada nadziei w człowieku ani nie czeka na synów ziemskiego człowieka.[g] **8** I pozostali z Jakuba będą między narodami, pośród wielu ludów, jak lew pośród zwierząt leśnych, jak młody grzywiasty lew między stadami owiec, które on, przechodząc, tratuje i rozszarpuje;[h] a nie ma wyzwoliciela. **9** Twoja ręka będzie wysoko nad twymi wrogami[i] i wszyscy twoi nieprzyjaciele zostaną wytraceni".[j]

10 „I stanie się w owym dniu — brzmi wypowiedź Jehowy — że wytracę spośród ciebie twoje konie i zniszczę twoje rydwany.[k] **11** I wygubię miasta z twojej ziemi, i zburzę wszystkie twoje warownie.[l] **12** Wytępię też czary z twojej ręki i już nie będzie u ciebie tych, którzy uprawiają magię.[m] **13** I usunę spośród ciebie twoje ryte wizerunki i słupy, i już nie będziesz się kłaniać dziełu swych rąk.[n] **14** I wykorzenię spośród ciebie twoje święte pale,[o] i unicestwię twoje miasta. **15** I w gniewie oraz w złości wywrę pomstę na narodach, które nie były posłuszne".[p]

ROZDZ. 4

a Ps 48:6
Iz 21:3
Jer 30:6
b Oz 13:13
c Oz 2:14
d 2Kl 20:18
2Kn 36:20
e Iz 45:13
Za 2:7
f Ps 106:10
Ps 107:2
Iz 48:20
Jer 15:21
g Lam 2:16
Abd 12
Mi 7:10
h Iz 55:8
Jer 29:11
Rz 11:33
i Iz 21:10
Łk 3:17
j Iz 41:15
Jer 51:33
k Za 9:13
l Joz 6:19
2Sm 8:11
Iz 18:7
Iz 23:18
m Za 4:14
Za 6:5

ROZDZ. 5

n Jer 41:5
Jer 48:37
o Pwt 28:52
2Kl 25:1
Łk 19:43
p Mt 26:31
Mt 26:67
Mt 27:30
Mk 14:27
Jn 18:22
Jn 19:3
q Rdz 35:19
Łk 2:4
r 1Sm 23:23
s Łk 2:11
Jn 7:42
t Rdz 49:10
1Kn 5:2
Iz 9:6
Mt 2:6
Łk 1:32
u Prz 8:22
Jn 1:1
Jn 8:58
Kol 1:17
Obj 3:14
v 1Kl 14:16
w Iz 66:8
x Iz 49:9
Eze 34:23
Mi 7:14
Jn 10:11
y Ps 93:1
Eze 37:24
z Iz 32:18
Jer 23:6
a Ps 72:8
Za 9:10
Łk 1:33
Obj 11:15
b Ps 72:7
Iz 9:6
Łk 2:14
c Iz 8:7

---

szpalta 2 a Iz 14:2; Iz 33:1; b Rdz 10:9; Rdz 10:11; c Iz 14:25; Łk 1:71; d Eze 14:22; Jl 2:32; Mi 4:7; Rz 11:5; e Pwt 32:2; Ps 110:3; f Ps 72:6; Iz 44:3; 1Ko 3:6; g Jer 14:22; h Iz 41:15; Za 10:5; i Ps 21:8; Iz 26:11; j Łk 19:27; k Ps 20:7; Ps 33:16; Oz 1:7; Oz 14:3; Za 9:10; l Iz 2:15; m Pwt 18:10; Iz 2:6; Iz 8:19; Obj 22:15; n Iz 2:8; Iz 17:8; Eze 36:25; Oz 14:3; Za 13:2; o Iz 27:9; p Ps 149:7; 2Ts 1:8.

6 Słuchajcie, proszę, co mówi Jehowa.[a] Wstań, prowadź sprawę sądową z górami i niech wzgórza usłyszą twój głos.[b] **2** Góry, słuchajcie sprawy sądowej Jehowy, także wy, trwałe obiekty, wy, fundamenty ziemi;[c] bo Jehowa ma sprawę sądową ze swym ludem i będzie wiódł spór z Izraelem:[d]

3 „Ludu mój,[e] cóż ci uczyniłem? I czym cię umęczyłem?[f] Złóż świadectwo przeciwko mnie.[g] **4** Bo wyprowadziłem cię z ziemi egipskiej[h] i wykupiłem cię z domu niewolników;[i] i posyłałem przed tobą Mojżesza, Aarona i Miriam.[j] **5** Ludu mój, wspomnij,[k] proszę, co umyślił Balak, król Moabu,[l] i co mu odpowiedział Balaam, syn Beora.[m] Działo się to od Szittim[n] aż do Gilgal,[o] żeby znane się stały prawe czyny Jehowy".[p]

6 Z czym mam stanąć[q] przed Jehową? Z czym mam się pokłonić Bogu na wysokości?[r] Czy mam stanąć przed nim z całopaleniami,[s] z rocznymi cielętami? **7** Czy Jehowa będzie miał upodobanie w tysiącach baranów, w dziesiątkach tysięcy potoków oliwy?[t] Czy mam oddać swego pierworodnego za mój bunt, owoc swego łona – za grzech mojej duszy?[u] **8** On ci powiedział, ziemski człowieku, co jest dobre.[v] I czego Jehowa wymaga od ciebie prócz tego, żebyś czynił zadość sprawiedliwości[w] i miłował życzliwość[x] oraz był skromny,[y] chodząc ze swoim Bogiem?[z]

9 Głos Jehowy woła do miasta,[a] a odznaczający się praktyczną mądrością będzie się bał twego imienia.[b] Słuchajcie rózgi i tego, kto ją wyznaczył.[c] **10** Czy w domu niegodziwca znajdują się jeszcze niegodziwe skarby[d] i skąpa efa, którą potępiono? **11** Czy mogę być moralnie czysty, mając niegodziwą wagę i mieszek z oszukańczymi kamiennymi odważnikami?[a] **12** Bo jego bogacze są pełni przemocy, jego mieszkańcy mówią fałsz,[b] a język w ich ustach jest zwodniczy.[c]

13 „Ja przyprawię cię o chorobę, zadając tobie cios;[d] z powodu swych grzechów będziesz spustoszony.[e] **14** Ty zaś będziesz jadł, lecz się nie nasycisz, a w twoim wnętrzu będzie pustka.[f] I przeniesiesz rzeczy, lecz nie wyniesiesz ich bezpiecznie; a cokolwiek byś wyniósł bezpiecznie, oddam pod miecz.[g] **15** Ty będziesz siał, ale nie będziesz żął. Będziesz deptał oliwki, ale nie będziesz się natłuszczał oliwą; także słodkie wino, ale nie będziesz pił wina.[h] **16** I przestrzega się ustaw Omriego[i] oraz wszystkiego, co czyni dom Achaba,[j] a wy chodzicie według ich rad[k] – po to, bym uczynił z ciebie dziwowisko, a z jego mieszkańców coś, nad czym się gwiżdże;[l] i będziecie znosić zniewagę ludów".[m]

7 Biada mi,[n] stałem się bowiem jak zbiory owoców letnich, jak to, co pozostało po winobraniu![o] Nie ma do jedzenia kiści winogron, nie ma wczesnej figi, której pragnęłaby moja dusza![p] **2** Zniknął z ziemi lojalny i nie ma wśród ludzi prostolinijnego.[q] Wszyscy oni czyhają na rozlew krwi.[r] Łowią niewodem, każdy swego brata.[s] **3** Przykładają ręce do zła, by je czynić

ROZDZ. 6

a Jer 13:15 Heb 1:1
b Ps 50:4 Iz 5:3 Eze 36:1
c Pwt 32:22 Ps 50:1 Prz 8:29 Iz 1:2 Jer 31:37
d Iz 43:26 Jer 2:35 Oz 4:1
e Ps 81:8
f Jer 2:5
g Iz 43:9 Rz 3:4
h Wj 12:51 Pwt 4:20 Dz 7:36
i Pwt 7:8 2Sm 7:23
j Wj 15:20 Lb 12:1
k Pwt 9:7 Ef 2:11
l Lb 22:5 Joz 24:9
m Lb 23:7 Lb 24:10 Joz 24:10 2Pt 2:15 Obj 2:14
n Lb 25:1 Lb 33:49
o Joz 4:19
p Sdz 5:11 Ps 71:15 Rz 3:25
q Ps 50:12 Dz 17:25
r Ps 95:6 Ef 3:14
s 1Sm 15:22 Ps 50:8 Ps 51:16 Iz 1:11 Iz 40:16 Oz 6:6
t Ps 50:10 Ps 51:16 Eze 16:18
u 2Kl 3:27 Ps 49:7 Eze 16:20
v Ps 119:72
w Pwt 10:12 Prz 21:3 Iz 1:17 Jer 22:3 Eze 45:9 Oz 12:6
x Prz 3:3 Prz 19:22 Oz 6:6 Za 7:9 Ef 4:32 Kol 3:12
y Prz 8:13 Łk 18:13 Jak 4:6
z Rdz 6:9 Gal 5:22
a Sof 3:2
b Neh 1:11 Prz 9:10 Łk 1:17

c Iz 9:13; **d** Joz 7:1; 2Kl 5:23; Prz 10:2; Am 3:10; Jak 5:3; **szpalta 2** **a** Pwt 25:13; Prz 11:1; Prz 20:10; Oz 12:7; **b** Iz 59:3; Mi 7:2; **c** Jer 9:3; **d** Kpl 26:16; Pwt 28:21; Iz 1:5; Dz 12:23; **e** Jer 18:16; **f** Kpl 26:26; Eze 4:16; Oz 4:10; **g** Iz 24:17; Eze 5:12; **h** Pwt 28:38; Jer 12:13; Jl 1:10; Am 5:11; Ag 1:6; **i** 1Kl 16:25; **j** 1Kl 16:30; 2Kl 16:3; 2Kl 21:3; **k** Iz 30:1; Jer 7:24; **l** Jer 18:16; Jer 19:8; **m** Ps 44:13; Jer 51:51; Łam 5:1; Dn 9:16; **ROZDZ. 7** **n** Jer 4:31; Jer 45:3; **o** Iz 17:6; Iz 24:13; Jer 6:9; **p** Iz 28:4; Oz 9:10; **q** Ps 12:1; Ps 14:1; Iz 57:1; Rz 3:10; **r** Prz 1:11; Prz 1:16; Iz 59:7; Rz 3:15; **s** 1Sm 24:11; Ps 57:6; Hab 1:15.

dobrze;[a] książę domaga się czegoś, a ten, kto sądzi, czyni to za zapłatę,[b] wielki zaś wypowiada gorące pragnienie swej duszy, swej własnej[c] — i to przeplatają. **4** Najlepszy z nich jest jak kolczasta roślina, najbardziej prostolinijny z nich jest gorszy niż ciernisty żywopłot.[d] Nadejdzie dzień twoich stróżów, gdy zwróci się na ciebie uwagę.[e] I ogarnie ich zakłopotanie.[f]

5 Nie wierzcie towarzyszowi. Nie ufajcie zaufanemu przyjacielowi.[g] Przed leżącą na twojej piersi strzeż bram swoich ust.[h] **6** Bo syn gardzi ojcem; córka powstaje przeciw matce,[i] synowa przeciw teściowej;[j] nieprzyjaciółmi są człowiekowi jego domownicy.[k]

7 Lecz ja będę wypatrywał Jehowy.[l] Będę wyczekiwał Boga mego wybawienia.[m] Mój Bóg mnie usłyszy.[n]

8 Nie raduj się nade mną, moja nieprzyjaciółko.[o] Chociaż upadłem, to jednak się podniosę;[p] chociaż mieszkam w ciemności,[q] Jehowa będzie dla mnie światłem.[r] **9** Złość Jehowy będę znosił — zgrzeszyłem bowiem przeciw niemu[s] — dopóki nie przeprowadzi mojej sprawy sądowej i ze względu na mnie nie uczyni zadość sprawiedliwości.[t] On mnie poprowadzi do światła; będę patrzył na jego prawość.[u] **10** A moja nieprzyjaciółka zobaczy to i wstydem okryje się ta,[v] która do mnie mówiła: „Gdzież jest Jehowa, twój Bóg?”[w] Oczy moje będą na nią spoglądać.[x] Ona zaś stanie się miejscem deptania jak błoto na ulicach.[y]

11 W dniu budowy twych kamiennych murów — w owym dniu postanowienie będzie odległe.[z] **12** W owym dniu aż do ciebie będą przychodzić z Asyrii i z miast egipskich, i z Egiptu aż do Rzeki;[a] od morza do morza i od góry do góry.[b] **13** I ziemia ta stanie się bezludnym pustkowiem z powodu jej mieszkańców, z powodu owocu ich postępków.[c]

14 Paś swój lud twą laską,[d] trzodę swego dziedzictwa, która przebywała samotnie w lesie — pośrodku sadu.[e] Niech się pasą w Baszanie i Gileadzie[f] jak za dawnych dni.[g]

15 „Jak za dni twego wyjścia z ziemi egipskiej, pokażę mu zdumiewające rzeczy.[h] **16** Narody zobaczą i zawstydzą się z powodu całej ich potęgi.[i] Położą sobie rękę na ustach;[j] uszy ich ogłuchną. **17** Będą zlizywać proch jak węże;[k] rozdygotane niczym gady ziemi, wyjdą ze swoich wałów obronnych.[l] Przyjdą ze drżeniem do Jehowy, naszego Boga, i będą się ciebie bać”.[m]

18 Kto jest Bogiem takim jak ty,[n] przebaczającym przewinienie i przechodzącym do porządku nad występkiem[o] ostatka swego dziedzictwa?[p] Nie będzie na zawsze trwał w swoim gniewie, gdyż ma upodobanie w lojalnej życzliwości.[q] **19** Ponownie okaże nam miłosierdzie;[r] ujarzmi nasze przewinienia.[s] A wszystkie ich grzechy wrzucisz w morskie głębiny.[t] **20** Ześlesz wierność wobec prawdy okazaną Jakubowi, lojalną życzliwość okazaną Abrahamowi, które poprzysiągłeś naszym praojcom od dni dawnych.[u]

ROZDZ. 7

a Prz 4:16 Jer 3:5 Jer 4:22 Eze 22:6
b Iz 1:23 Oz 4:18 Mi 3:11
c 1Kl 21:5
d 2Sm 23:6 Eze 2:6
e Iz 10:3 Eze 12:23 Oz 9:7
f Iz 22:5 Łk 21:25
g Hi 6:15 Ps 118:8 Jer 9:4 Łk 21:16
h Sdz 16:18
i Prz 30:11 Eze 22:7 Mt 10:21 Łk 21:16
j Łk 12:53 2Tm 3:2
k Ps 41:9 Jer 12:6 Mt 10:36 Jn 13:18
l Ps 34:5 Ps 123:2 Iz 8:17
m Rdz 49:18 Ps 25:5 Ps 62:1 Lam 3:26 Łk 2:25
n Ps 4:3 Ps 40:1 Ps 65:2 Iz 12:2 Iz 25:9 1Jn 5:14
o Eze 25:6 Obj 11:10
p Ps 37:24 Prz 24:16
q Ps 107:10
r Ps 27:1 Łk 1:78 2Ko 4:6
s Lam 1:18 Łk 15:18
t 1Sm 24:15 Obj 18:20
u Ps 37:6 1Ko 4:5 2Ts 1:10
v Ps 35:26
w Ps 42:3 Ps 79:10 Ps 115:2 Dn 3:15 Jl 2:17 Mt 27:43
x Ps 58:10
y 2Sm 22:43
z Neh 2:17

szpalta 2 a Rdz 15:18; b Iz 11:16; Iz 27:13; Oz 11:11; c Kpł 26:33; Jer 21:14; Jer 25:11; Łk 21:24; Gal 6:7; d Ps 23:1; Ps 28:9; Iz 40:11; Jn 10:27; e Iz 37:24; f Jer 50:19; Eze 34:23; g Mal 3:4; h Ps 78:12; Iz 63:11; Jer 23:7; i Ps 126:2; Iz 26:11; Iz 66:18; j Hi 29:9; Iz 52:15; k Ps 72:9; Iz 49:23; l Ps 18:45; m Joz 2:9; Jer 33:9; n Wj 15:11; Ps 35:10; Iz 40:18; o Wj 34:7; Neh 9:17; Ps 65:3; Ps 86:5; Iz 1:18; Iz 44:22; Jer 50:20; Dn 9:9; p Jer 23:3; Jl 2:32; Rz 9:27; Obj 12:17; q Ps 36:7; Ps 62:12; Ps 103:9; Iz 57:16; Lam 3:22; r Pwt 30:3; Ps 103:13; Dn 9:9; Oz 2:19; Ef 2:4; s Ps 130:8; t Ps 103:12; Iz 38:17; Iz 55:7; Jer 31:34; Jer 50:20; u Rdz 22:17; Ps 105:9; Łk 1:72; Dz 3:25; Heb 6:13.

KSIĘGA

NAHUMA

1 Wypowiedź przeciwko Ninii wie:[a] księga wizji Nahuma Elkoszyty:

2 Jehowa to Bóg wymagający wyłącznego oddania[b] i wywierający pomstę; Jehowa wywiera pomstę[c] i jest gotowy okazać złość.[d] Jehowa wywiera pomstę na swych wrogach[e] i jest oburzony na swych nieprzyjaciół.[f]

3 Jehowa jest nieskory do gniewu[g] i potężny w mocy[h] i Jehowa bynajmniej nie będzie się powstrzymywał od ukarania.[i]

Jego droga jest w niszczycielskim wichrze i w burzy, a kłąb chmur jest pyłem pod jego stopami.[j]

4 Gromi morze[k] i wysusza je; i sprawia, że wysychają wszystkie rzeki.[l]

Zwiądł Baszan i Karmel,[m] zwiędło też kwiecie Libanu.

5 Z jego powodu zakołysały się góry i topniały wzgórza.[n]

A z powodu jego oblicza podniesie się ziemia, jak również żyzna kraina i wszyscy jej mieszkańcy.[o]

6 Któż się ostoi w obliczu jego potępienia?[p] I któż powstanie przeciw żarowi jego gniewu?[q]

Jego złość zostanie wylana jak ogień,[r] a z jego powodu rozpadną się skały.

7 Jehowa jest dobry,[s] jest twierdzą[t] w dniu udręki.[u]

I zna tych, którzy u niego szukają schronienia.[v]

8 A przewalającą się powodzią dokona całkowitej zagłady jej miejsca,[w] jego nieprzyjaciół zaś będzie ścigać ciemność.[x]

9 Cóż obmyślicie przeciw Jehowie?[y] On sprowadza całkowitą zagładę.

ROZDZ. 1

a Iz 10:12 Nah 3:7 Sof 2:13
b Wj 20:5 Pwt 4:24 Joz 24:19
c Pwt 32:35 Mt 5:15 Rz 13:4 Heb 10:30
d Iz 59:18 Jer 30:24 Rz 3:5
e Pwt 32:41 Ps 81:14 Ps 97:3
f Mi 5:9 Rz 2:5 2Pt 2:9
g Lb 14:18 Jl 2:13
h Hi 9:4 Ps 62:11 Ef 1:19
i Wj 34:7 Jer 46:28 Am 3:2
j Wj 19:18 Hi 38:1 Ps 50:3 Za 9:14
k Hi 38:11 Ps 104:7 Ps 107:29
l Joz 3:16 Ps 74:15 Iz 19:5
m Iz 33:9 Am 1:2
n 2Sm 22:8 Ps 68:8 Ps 97:5 Heb 12:26
o Ps 97:4 Iz 24:1
p Jer 10:10 Obj 6:17
q Pwt 32:22 Obj 16:1
r Obj 16:8
s Ps 25:8 Ps 136:1 Mt 19:17
t Ps 18:2 Ps 91:2 Prz 18:10 Iz 25:4
u Ps 46:1 Ps 50:15 Ps 91:15
v Ps 1:6 2Tm 2:19
w Iz 28:17 Eze 13:13 Dn 9:26
x Iz 8:22 Jer 13:16 Sof 1:15 Judy 6

Udręka nie nastanie po raz drugi.[a]

10 Chociaż są splątani jak ciernie[b] i pijani jak od piwa pszennego,[c] zostaną strawieni jak zupełnie suche ściernie.[d]

11 Z ciebie wyjdzie ten, kto obmyśla zło przeciw Jehowie,[e] kto planuje to, co nic niewarte.[f]

12 Oto, co rzekł Jehowa: „Chociaż we wszystkim byli zupełni i chociaż było ich wielu, to i tak zostaną zgładzeni;[g] i trzeba będzie odejść. I udręczę cię, tak iż więcej nie będę cię już dręczył.[h]

13 I połamię jego nosidło, które jest na tobie,[i] a twoje więzy rozerwę.[j] **14** A co się tyczy ciebie, Jehowa nakazał: ‚Nic, co nosi twoje imię, nie zostanie już więcej wysiane.[k] Z domu twoich bogów usunę rzeźbiony wizerunek i lany posąg.[l] Uczynię ci grobowiec,[m] bo już się nie liczysz'.

15 „Oto na górach stopy tego, kto przynosi dobrą nowinę, tego, kto ogłasza pokój.[n] Judo, obchodź swe święta.[o] Spełniaj swe śluby;[p] gdyż już więcej nie przejdzie przez ciebie żaden nicpoń.[q] Zostanie doszczętnie zgładzony".[r]

2 Nadciągnął przed twe oblicze ten, który rozprasza.[s] Niech strzegą warowni. Bacznie obserwuj drogę. Wzmocnij biodra. Wielce spotęguj moc.[t]

y Ps 2:1; Ps 21:11; Iz 8:10; **szpalta 2** **a** Iz 10:25; **b** Mi 7:4; **c** Oz 4:18; **d** Iz 9:19; Iz 33:11; Mal 4:1; **e** 2Kl 18:13; 2Kl 19:22; Iz 10:7; **f** 2Kn 32:16; **g** 2Kl 19:35; Iz 37:36; **h** Iz 60:18; Jl 2:19; **i** Iz 14:25; Jer 30:8; Oz 11:4; **j** Ps 107:14; Jer 5:5; **k** Ps 109:13; Prz 10:7; **l** Wj 34:13; **m** 2Kn 32:21; **n** Iz 52:7; Łk 2:10; **o** Pwt 16:16; Neh 10:33; **p** Ps 116:14; **q** Iz 52:1; **r** Ps 37:10; Ps 109:13; Mt 25:46; **ROZDZ. 2** **s** Jer 25:9; Jer 49:32; Eze 29:12; **t** Jer 46:3.

2 Bo Jehowa zgromadzi dumę Jakuba[a] jak dumę Izraela, gdyż wygarniający wygarnęli ich,[b] a ich latorośle zniszczyli.[c]
3 Tarcza jego mocarzy zabarwiona na czerwono; jego mężowie pełni energii życiowej są odziani w karmazyn.[d] W dniu, w którym on się przygotowuje, jest rydwan wojenny z ogniem żelaznych okuć i potrząsanie włóczniami z drzewa jałowcowego.[e]
4 Po ulicach szaleńczo jeżdżą rydwany wojenne.[f] Pędzą tu i tam po placach. Wyglądają jak pochodnie. Mkną jak błyskawice.[g]
5 Wspomni on na swych znamienitych.[h] Idąc, będą się potykać.[i] Pośpieszą do jej muru i trzeba będzie umocnić barykadę. **6** Bramy rzek zostaną otwarte, a pałac się rozpłynie. **7** I jest to ustalone; obnażono ją; na pewno zostanie uprowadzona,[j] a jej niewolnice będą jęczeć jakby głosem gołębi,[k] raz po raz bijąc się w serce.[l] **8** I Niniwa od dni, od których istnieje,[m] była jak sadzawka wód;[n] lecz oni uciekają. „Stójcie! Stójcie!" Ale nikt się nie odwraca.[o]
9 Rabujcie srebro, rabujcie złoto,[p] jako że nie ma końca ułożonym rzeczom. Jest ogromna ilość wszelkiego rodzaju cennych przedmiotów.[q]
10 Pustka i próżnia oraz spustoszone miasto![r] I serce topnieje,[s] a kolana się trzęsą;[t] dotkliwe boleści we wszystkich biodrach,[u] a twarze ich wszystkich rozpalone żarem podniecenia.[v] **11** Gdzie jest legowisko lwów i jaskinia młodych grzywiastych lwów, dokąd lew szedł i wchodził,[w] gdzie było lwie szczenię, a nikt nie przyprawiał ich o drżenie?[x] **12** Lew rozszarpywał, by wystarczyło dla jego szczeniąt, i dusił dla swych lwic. I napełniał swój dół zdobyczą, a swoje kryjówki rozszarpanymi zwierzętami.[a]
13 „Oto jestem przeciw tobie — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów[b] — i z dymem puszczę jej rydwan wojenny.[c] A miecz pochłonie twoje młode grzywiaste lwy.[d] I usunę z ziemi twoją zdobycz, i nie będzie już słychać głosu twoich posłańców".[e]

3 Biada miastu rozlewu krwi.[f] Całe jest pełne podstępu i rozboju. Zdobycz się nie oddala! **2** Oto odgłos bicza[g] i odgłos turkotu koła oraz cwałujący koń i podskakujący rydwan.[h] **3** Jeździec na koniu i płomień miecza, i błyskawica włóczni,[i] i mnóstwo zabitych, i wielka masa trupów; a zwłokom nie ma końca. Potykają się wśród zwłok; **4** wskutek mnóstwa nierządów tej nierządnicy,[j] powabnej wdziękiem, mistrzyni w uprawianiu czarów, tej, która usidla narody swoimi nierządami, a rodziny swymi czarami.[k]
5 „Oto jestem przeciw tobie[l] — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów — i zakryję ci twarz połami twej szaty, i sprawię, że narody ujrzą twą nagość,[m] a królestwa twą hańbę. **6** I rzucę na ciebie obrzydliwości,[n] i uczynię cię godną pogardy; i zrobię z ciebie widowisko.[o] **7** A każdy, kto będzie cię widział, ucieknie przed tobą[p] i powie: ‚Niniwa została złupiona! Któż będzie jej współczuł?' Gdzie mam ci szukać pocieszycieli? **8** Czy jesteś lepsza niż No-Amon,[q] które się rozsiadło nad kanałami Nilu?[r] Wody je otaczały, jego bogactwo stanowiło morze, morze było jego murem. **9** Etiopia była całą jego potęgą, także Egipt,[s] i to bez ograniczeń. Put i Libijczycy byli ci wsparciem.[t] **10** Ono również

ROZDZ. 2
a Ps 47:4 Am 8:7
b 2Kl 17:6
c Rdz 49:22 Oz 10:1
d Iz 63:3
e Iz 14:8 Za 11:2
f Iz 37:24 Eze 26:10
g Hab 3:11
h Ps 136:18 Jer 50:29
i Jer 46:12
j Iz 20:4 Jer 29:1
k Iz 38:14 Iz 59:11
l Łk 23:27
m Rdz 10:11
n Obj 17:15
o Jer 50:16 Sof 2:13
p Iz 33:1 Eze 26:12
q Obj 18:12
r Iz 24:1 Sof 2:13
s Joz 2:11 Ps 22:14 Iz 13:7
t Dn 5:6
u Iz 21:3
v Jl 2:6
w Jer 2:15 Jer 50:17
x Iz 31:4 Sof 3:3

szpalta 2
a Ps 17:12
b Iz 10:12
c Joz 11:9 Ps 46:9
d Iz 31:8
e 2Kl 18:17 2Kl 19:35

ROZDZ. 3
f Hab 2:12
g Prz 26:3
h Sdz 5:22 Jer 47:3
i Hab 3:11
j Iz 23:17 Eze 23:30
k Kpł 19:26 Pwt 18:10 1Ko 10:20
l Nah 2:13
m Iz 47:2 Jer 13:22 Eze 16:37 Obj 17:16
n Mal 2:3
o Sof 2:15 Judy 7
p Nah 2:8
q Jer 46:25 Eze 30:14
r Iz 19:6
s Iz 20:5
t Rdz 10:6 2Kn 16:8 Jer 46:9 Eze 27:10

było przeznaczone na wygnanie; poszło do niewoli.[a] Ponadto jego dzieci roztrzaskiwano u wylotu wszystkich ulic;[b] o jego znakomitych rzucano losy,[c] a wszystkich jego wielkich powiązano pętami.[d]

11 „Ty też się upijesz;[e] będziesz się kryć.[f] Również ty będziesz szukała twierdzy przed nieprzyjacielem.[g] **12** Wszystkie twe warownie są jak drzewa figowe z pierwszymi dojrzałymi owocami, które — gdy się nimi potrząśnie — wpadną do ust jedzącego.[h]

13 „Oto twoim ludem są kobiety pośród ciebie.[i] Przed twymi nieprzyjaciółmi bramy twojej krainy niechybnie zostaną otworzone. Ogień strawi twe zasuwy.[j] **14** Naczerp sobie wody ze względu na oblężenie.[k] Umocnij swe warownie.[l] Wejdź w błoto i udeptuj glinę; chwyć za formę do cegieł. **15** Nawet tam strawi cię ogień. Miecz cię odetnie.[m] Pożre cię jak pewien gatunek szarańczy.[n] Wielce pomnóż się liczebnie jak ów gatunek szarańczy; wielce pomnóż się liczebnie jak szarańcza. **16** Namnożyłaś swych handlarzy więcej niż gwiazd niebios.[a]

„Ów gatunek szarańczy linieje, potem odlatuje. **17** Twoi stróże są jak szarańcza, a twoi werbownicy jak chmara szarańczy. W zimny dzień obozują w kamiennych zagrodach. Wystarczy, że zaświeci słońce, a z pewnością uciekną; i miejsce ich przebywania jest nieznane.[b]

18 „Twych pasterzy ogarnęła senność,[c] królu Asyrii; twoi znamienici przebywają w swych siedzibach.[d] Twój lud jest rozproszony po górach, a nikt go nie zbiera.[e] **19** Z twej klęski nie ma ukojenia. Zadany ci cios jest nieuleczalny.[f] Wszyscy, którzy usłyszą wieść o tobie, zaklaszczą nad tobą w ręce;[g] bo na kogóż nie przychodziło ustawicznie twoje zło?"[h]

ROZDZ. 3

a Ps 33:16; Iz 20:4
b Ps 137:9; Iz 13:16
c Jl 3:3; Abd 11
d Ps 149:8
e Ps 75:8; Jer 25:15
f Joz 10:16; 1Sm 13:6
g Jer 4:5
h Iz 28:4; Obj 6:13
i Iz 19:16; Jer 51:30
j Ps 107:16; Iz 45:2
k 2Kn 32:3; 2Kn 32:4
l Iz 8:9; Jl 3:9
m Sof 2:13
n Wj 10:14; Jl 1:4

szpalta 2

a Rdz 15:5; Jer 33:22
b Ps 109:23
c Ps 76:5; Iz 56:10; Jer 51:39
d Jer 51:30
e 1Kl 22:17; Nah 2:8; Obj 6:15
f Jer 46:11; Eze 30:21

g Hi 27:23; Sof 2:15; **h** Iz 10:6; Iz 37:18.

KSIĘGA

HABAKUKA

1 Wypowiedź proroka Habakuka — to, co oglądał w wizji. **2** Jak długo, Jehowo, mam wzywać pomocy, a ty nie wysłuchujesz?[a] Jak długo będę wołać do ciebie o wsparcie wobec przemocy, a ty nie wybawiasz?[b] **3** Czemuż to ukazujesz mi krzywdę i patrzysz na niedolę? I dlaczego jest przede mną złupienie oraz przemoc i dochodzi do kłótni, i toczy się spór?[c]

4 Toteż prawo ogarnia drętwota i nigdy nie ukazuje się sprawiedliwość.[d] Ponieważ niegodziwiec otacza prawego, sprawiedliwość ukazuje się spaczona.[a]

5 „Rozejrzyjcie się wśród narodów i zobaczcie, i wpatrujcie się zdumieni jeden w drugiego.[b] Zdumiewajcie się, bo za waszych dni jest prowadzone działanie, w które nie uwierzycie, chociaż się o nim opowiada.[c] **6** Oto bowiem wzbudzam Chaldejczyków,[d] naród zawzięty i porywczy, który wyrusza na rozległe obszary ziemi, aby brać w posiadanie

ROZDZ. 1

a Ps 13:1; Obj 6:10
b Ps 22:1; Ps 74:10; Kzn 5:8
c Kzn 4:1; Rz 9:22; 2Pt 2:8; 2Pt 3:9
d Hi 12:6; Ps 12:8; Kzn 8:11; Mt 23:23

szpalta 2

a Hi 33:27; Prz 29:2; Iz 1:21; Mt 26:59; Dz 7:52
b Lam 4:12

c Iz 28:21; Iz 29:14; Dz 13:41; **d** Jer 22:7; Jer 46:2.

siedziby nie należące do niego.[a] **7** Straszny jest i napawa przerażeniem. Sam z siebie ukazuje swą sprawiedliwość i swe dostojeństwo.[b] **8** A konie jego są szybsze od lampartów i groźniejsze niż wilki wieczorem.[c] Rumaki jego tupią o ziemię, jego rumaki przybywają z daleka; lecą jak orzeł śpieszący do żeru.[d] **9** Cały nadciąga tylko po to, by stosować przemoc.[e] Gromadzenie się ich twarzy jest jak wiatr wschodni,[f] a jeńców zbiera niczym piasek. **10** Szydzi on sobie z królów, a wysocy urzędnicy są dla niego pośmiewiskiem.[g] Śmieje się z każdej warowni;[h] usypuje proch i ją zdobywa. **11** W owym czasie z pewnością będzie parł naprzód jak wicher i przetoczy się, i obciąży się winą.[i] Ta jego moc pochodzi od jego boga”.[j]

12 Czyż nie istniejesz od dawien dawna, Jehowo?[k] Boże mój, Święty mój, ty nie umierasz.[l] Jehowo, na sąd to ustanowiłeś; i ty, Skało,[m] założyłeś to dla upomnienia.[n]

13 Zbyt czyste masz oczy, aby spoglądać na zło; a na niedolę nie możesz patrzeć.[o] Dlaczego więc patrzysz na postępujących zdradziecko,[p] milczysz, gdy ktoś niegodziwy połyka bardziej prawego od siebie?[q] **14** I dlaczego upodabniasz ziemskiego człowieka do ryb morskich, do stworzeń pełzających, którymi nikt nie rządzi?[r] **15** Wszystkie je wydobył haczykiem;[s] ciągnie je swoim niewodem i zbiera w swą sieć rybacką.[t] Dlatego raduje się i weseli.[u] **16** Dlatego składa ofiarę swemu niewodowi i kadzi dymem ofiarnym dla swej sieci rybackiej; bo dzięki nim jego porcja jest obficie nasączona oliwą, a jego pożywienie — zdrowe.[v]

ROZDZ. 1

a Pwt 28:49; Jer 5:15; Jer 6:22; Eze 23:23
b Jer 39:5; Jer 52:9; Dn 5:19
c Jer 5:6
d Jer 4:13; Lam 4:19; Eze 17:3
e Pwt 28:51; Jer 25:9
f Iz 27:8; Eze 17:10
g 2Kl 24:12; 2Kn 36:17
h Jer 32:24; Jer 52:7
i Iz 47:6; Jer 51:24; Za 1:15
j Dn 5:4
k Ps 90:2; Ps 93:2; Obj 1:8
l 1Tm 1:17; Obj 15:3
m Pwt 32:4; 1Sm 2:2; Ps 18:2
n Jer 10:24; Jer 30:11; Heb 12:5
o Ps 5:4; Iz 59:2; 1Pt 1:15
p Jer 12:1
q Ps 35:22; Ps 37:14; Ps 50:21
r Prz 6:7; Iz 63:19
s Kzn 9:12
t Ps 10:9; Mi 7:2
u Jer 50:11
v Pwt 8:17; Ps 37:1

szpalta 2

a 2Kn 36:17; Nah 3:7

ROZDZ. 2

b Mi 7:7
c Iz 21:8; Iz 62:6
d Ps 85:8; 2Ko 13:3; Heb 1:1
e Hi 23:5
f Wj 17:14; Pwt 27:8
g Pwt 31:11; Neh 8:8
h Dn 8:19; Dn 10:14; Dz 17:26
i Mi 7:7; Jak 5:7
j Dn 5:20; Łk 18:14
k Jn 3:36; Rz 1:17; Gal 3:11; Heb 10:38

17 Czy dlatego opróżni swój niewód i czy ma stale zabijać narody, nie okazując współczucia?[a]

2 Będę stał na swoim posterunku[b] i będę zajmował swą pozycję na wale obronnym; będę też czuwał,[c] aby zobaczyć, co powie przeze mnie[d] i co mam odpowiedzieć na upominanie mnie.[e]

2 A Jehowa odezwał się do mnie i rzekł: „Zapisz wizję i wyraźnie utrwal ją na tabliczkach,[f] aby ten, kto będzie z niej czytał na głos, mógł to zrobić płynnie.[g] **3** Wizja ta bowiem jest jeszcze na czas wyznaczony[h] i dysząc, śpieszy ku końcowi, i nie skłamie. Nawet gdyby się odwlekała, wciąż jej wyczekuj; bo sprawdzi się niezawodnie.[i] Nie opóźni się.

4 „Oto dusza jego się nadęła;[j] nie była w nim prostolinijna. Lecz prawy będzie żył dzięki swej wierności.[k] **5** Zaiste, ponieważ wino działa zdradliwie,[l] krzepki mąż bywa zarozumiały;[m] a nie osiągnie swego celu,[n] kto duszę swoją uczynił przestronną niczym Szeol i kto jak śmierć nie potrafi się nasycić.[o] I stale zgromadza do siebie wszystkie narody, i zbiera przy sobie wszystkie ludy.[p] **6** Czyż one wszystkie nie skierują przeciw niemu przysłowia[q] i przytyku, docinków na jego temat? I będzie się mówić:

„‚Biada temu, kto pomnaża coś, co do niego nie należy[r] — jakże długo!‘[s] — i kto się obciąża długiem! **7** Czy z nagła nie wystąpią żądający od ciebie odsetek i nie zbudzą się potrząsający tobą gwałtownie, a ty staniesz się dla nich czymś, co się plądruje?[t] **8** Skoro ty złupiłeś wiele narodów, wszyscy pozostali z ludów złupią ciebie[u] — za

l Prz 20:1; m 2Kl 14:10; Prz 21:24; n Prz 11:2; Prz 16:18; o Prz 27:20; Kzn 5:10; p Iz 14:17; q Iz 14:4; Mi 2:4; r Prz 22:16; Jak 5:4; s Ps 94:3; t Prz 29:1; Jer 51:11; u Iz 13:19; Iz 33:1; Jer 27:7; Za 2:9.

przelewanie krwi ludzkiej i przemoc wobec tej ziemi, grodu oraz wszystkich jego mieszkańców.[a]

9 „‚Biada temu, kto ciągnie nieuczciwy zysk dla swego domu,[b] aby gniazdo swoje umieścić wysoko i tym samym uwolnić się z uścisku jakiegoś nieszczęścia![c] **10** Uknułeś coś haniebnego dla swego domu — wytracenie wielu ludów;[d] i dusza twoja grzeszy.[e] **11** Bo ze ściany żałośnie zawoła kamień, a z drewnianej konstrukcji odpowie mu krokiew.[f]

12 „‚Biada temu, kto buduje miasto przelewem krwi i kto umacnia gród nieprawością![g] **13** Czyż nie jest to od Jehowy Zastępów, że ludy będą się mozolić tylko dla ognia, a grupy narodowościowe męczyć się na próżno?[h] **14** Bo ziemia będzie pełna poznania chwały Jehowy, jak wody pokrywają morze.[i]

15 „‚Biada temu, kto poi swych towarzyszy, łącząc z tym swą złość i gniew, aby ich upić[j] w celu przyglądania się ich wstydliwym częściom ciała.[k] **16** Zostaniesz nasycony niesławą zamiast chwałą.[l] Ty także pij[m] i bądź uważany za nieobrzezanego.[n] Kielich z prawicy Jehowy będzie krążył i dojdzie do ciebie,[o] a na twej chwale będzie niesława; **17** gdyż przykryje cię gwałt zadany Libanowi,[p] a drapieżność wobec zwierząt przeraża je — za przelewanie krwi ludzkiej i przemoc wobec ziemi,[q] grodu oraz wszystkich jego mieszkańców.[r] **18** Cóż za pożytek z rzeźbionego wizerunku[s] — jeśli został wyrzeźbiony przez swego twórcę — z lanego posągu i nauczyciela fałszu?[t] Jeśli twórca jego postaci tak mu zaufał,[u] że wykonuje bezwartościowe bogi, które są nieme?[v]

19 „‚Biada temu, kto mówi do kawałka drewna: ‚Przebudźże się!', a do niemego kamienia: ‚Ocknij się! On udzieli pouczenia'![a] Oto jest powleczony złotem i srebrem,[b] a nie ma w sobie tchnienia.[c] **20** Ale Jehowa jest w swojej świętej świątyni.[d] Milcz przed nim, cała ziemio!'"[e]

3 Modlitwa proroka Habakuka w pieśniach żałości: **2** Jehowo, usłyszałem wieść o tobie.[f] Ogarnął mnie lęk, Jehowo, przed twoim działaniem.[g]

W tych latach racz je ożywić! W tych latach daj je poznać. Podczas tego wzburzenia pamiętaj o okazaniu miłosierdzia.[h]

3 Bóg wyruszył z Temanu, Święty — z góry Paran.[i] *Sela.*[j]

Dostojeństwo jego pokryło niebiosa;[k] sławą jego napełniła się ziemia.[l]

4 Blask jego taki jak światło.[m] Dwa promienie wychodziły z jego ręki i tam kryła się jego siła.[n]

5 Przed nim szła zaraza,[o] a od jego stóp wychodziła trawiąca gorączka.[p]

6 Zatrzymał się, aby potrząsnąć ziemią.[q] Popatrzył, a potem sprawił, że podskakiwały narody.[r]

I zgruchotane zostały góry odwieczne.[s] Pochyliły się wzgórza istniejące przez czas niezmierzony.[t] Jego są drogi pradawne.

7 Widziałem namioty Kuszanu pod czymś, co sprowadza szkodę. Zadrżały płótna namiotowe krainy Midian.[u]

8 Czy to przeciwko rzekom, Jehowo, przeciwko rzekom rozpalił się twój gniew[v] albo czy twe

ROZDZ. 2

a 2Kn 36:17 Ps 137:8 Obj 6:10
b 1Kl 21:2 Jer 22:13
c Ps 49:11 Prz 18:11 Abd 4
d Iz 14:20
e Lb 16:38 1Kl 2:23 Prz 8:36 Eze 18:20
f Rdz 4:10 Jak 5:4
g Jer 22:13 Eze 24:9 Nah 3:1 Obj 17:6
h Prz 21:30 Iz 50:11 Jer 51:58
i Ps 72:19 Iz 11:9 Za 14:9
j 2Sm 11:13 2Sm 13:28 Obj 17:2 Obj 18:3
k Rdz 9:22 Eze 22:10
l Flp 3:19
m Ps 75:8 Iz 51:22 Jer 51:57 Obj 18:6
n Eze 28:10 Eze 32:19
o Jer 25:28
p Za 11:1
q Ps 137:8 Prz 28:17 Obj 18:24
r Jer 50:28 Jer 51:24
s Iz 37:38 Iz 42:17 Jer 2:28 1Ko 8:4
t Jon 2:8 Za 10:2 Rz 1:21
u Ps 115:8 Iz 44:19 Iz 45:20
v Jer 10:5 1Ko 12:2

szpalta 2

a Ps 97:7 Iz 37:19 Dn 3:29
b Iz 40:19 Iz 46:6 Dz 17:29 Dz 19:24
c Ps 135:17 Jer 10:14 Jer 51:17
d Ps 11:4 Ps 115:3 Iz 6:1 Heb 8:2
e Ps 76:8 Sof 1:7 Za 2:13

ROZDZ. 3

f Ps 145:11; Iz 53:1; g Ps 64:9; h Wj 32:13; Jer 31:20; Lam 3:32; Mt 24:22; i Pwt 33:2; Sdz 5:4; j Ps 68:7; k Wj 19:16; Ps 18:13; Heb 12:18; l Ps 148:13; Iz 6:3; m Wj 13:21; Ps 104:2; Iz 60:20; Obj 22:5; n Ps 68:34; Ps 150:1; o Wj 9:15; Lb 14:12; Lb 16:46; Lb 25:9; p Pwt 28:22; Pwt 32:24; q Ps 60:2; Iz 13:13; Ag 2:21; Heb 12:26; r Wj 14:25; Wj 23:27; s Rdz 49:26; Iz 54:10; t Ps 46:2; Ps 114:4; Nah 1:5; u Rdz 25:2; Wj 15:14; Lb 22:4; Ps 83:9; v Iz 50:2; Nah 1:4.

straszne rozgniewanie jest skierowane przeciw morzu?[a] Wyruszyłeś bowiem na swoich koniach;[b] rydwany twe były wybawieniem.[c]

9 Odsłonięta zostaje nagość twojego łuku.[d] Wypowiedziane zostały przysięgi plemion.[e] *Sela.* Rzekami porozdzielałeś ziemię.[f]

10 Ujrzały cię góry; chwyciły je ostre bóle.[g] Przetoczyły się wody nawałnicy z piorunami. Głębina wodna wydała swój odgłos.[h] Wysoko uniosła ręce.

11 Słońce, księżyc – stanęły[i] we wzniosłym miejscu swego pobytu.[j] Twoje strzały pędziły jak światło.[k] Błyskawica twej włóczni dawała jasność.[l]

12 Przemierzałeś ziemię, niosąc potępienie. W gniewie młóciłeś narody.[m]

13 I wyruszyłeś, by wybawić swój lud,[n] by wybawić swego pomazańca. Roztrzaskałeś tego, który jest głową w domu niegodziwca.[o] Obnażony został fundament – do samego karku.[p] *Sela.*

14 Własnymi jego drzewcami przebiłeś[q] głowę jego wojowników, gdy ruszyli jak burza, by mnie rozproszyć.[r] Wielce ochoceni byli jak ci, którzy się zawzięli, by pożreć uciśnionego w kryjówce.[a]

15 Przez morze kroczyłeś ze swymi końmi, przez kłębowisko rozległych wód.[b]

16 Usłyszałem i zadrżał mój brzuch; na ten odgłos zatrzęsły się moje wargi; zgnilizna wstąpiła w moje kości;[c] w mej sytuacji zostałem pobudzony do tego, żeby spokojnie czekać na dzień udręki,[d] aż nadejdzie na ten lud,[e] by dokonać na nich najazdu.

17 Choćby drzewo figowe nie zakwitło[f] i nie było plonu na winoroślach, i zawiódłby owoc drzewa oliwnego, a tarasy nie wydałyby pożywienia[g] i trzoda byłaby wyrwana z zagrody, a w ogrodzeniach nie byłoby stada,[h]

18 ja jednak będę się wielce radował w Jehowie,[i] weselić się będę w Bogu mego wybawienia.[j]

19 Jehowa, Pan Wszechwładny, jest moją energią życiową;[k] i on sprawi, że nogi moje będą jak u łań[l] i że będę stąpał po mych wyżynach.[m]

Dla kierownika – na moje instrumenty strunowe.

ROZDZ. 3

a Ps 114:3
b Pwt 33:26 Ps 18:10 Iz 19:1
c Ps 68:17 Ps 104:3
d Ps 7:12 Lam 2:4
e Łk 1:73
f Ps 105:41
g Wj 19:18 Ps 114:4
h Ps 77:16 Ps 93:3 Ps 98:7
i Joz 10:12
j Ps 19:6
k Ps 77:17 Ps 77:18 Ps 144:6
l Pwt 32:41 Eze 21:10
m Mi 4:12
n Ps 28:8 Ps 68:7
o Joz 11:12 Ps 68:21 Ps 110:6
p Ps 18:15 Eze 13:14
q 2Kl 18:21
r Ps 83:2

szpalta 2

a Ps 10:8 Ps 64:4
b Obj 17:15
c Ps 119:120 Jer 23:9 Dn 8:27
d Ps 42:5 Iz 26:20 Lam 3:26
e Iz 10:12 Iz 13:17 Abd 1
f Jer 8:13 Oz 2:12
g Hi 24:11 Jl 1:10

h Am 4:9; Ag 2:16; **i** 1Sm 2:1; Iz 61:10; Rz 5:2; Rz 5:11; **j** Wj 15:2; Ps 18:2; Iz 12:2; Łk 2:30; **k** Ps 27:1; Ef 3:16; Flp 4:13; Kol 1:11; **l** 2Sm 22:34; Ps 18:33; **m** Pwt 32:13; Iz 58:14.

KSIĘGA

SOFONIASZA

1 Słowo Jehowy, które doszło do Sofoniasza, syna Kusziego, syna Gedaliasza, syna Amariasza, syna Ezechiasza, za dni Jozjasza,[a] syna Amona,[b] króla judzkiego:

2 „Niechybnie położę kres wszystkiemu, co jest na powierzchni ziemi" – brzmi wypowiedź Jehowy.[c]

3 „Położę kres ziemskiemu człowiekowi i zwierzęciu.[a] Położę kres stworzeniu latającemu pod niebiosami i rybom morskim,[b] a także przyczynom potknięcia wraz z niegodziwcami;[c] i wytracę ludzi z powierzchni ziemi"[d] – brzmi wypowiedź Jehowy. **4** „Wyciągnę

ROZDZ. 1

a 2Kl 22:1 Jer 1:2
b 2Kl 21:18
c 2Kl 22:16 Iz 6:11 Jer 6:8 Mi 7:13

szpalta 2

a Oz 4:3
b Jer 4:25 Jer 12:4 Oz 4:3

c Eze 7:19; Eze 14:3; **d** Eze 14:13.

też rękę przeciw Judzie i przeciw wszystkim mieszkańcom Jerozolimy[a] i wytracę z tego miejsca tych, którzy pozostali Baalowi,[b] imię kapłanów cudzoziemskich bogów wraz z kapłanami,[c] **5** i tych, którzy na dachach kłaniają się zastępowi niebios,[d] oraz tych, którzy się kłaniają,[e] przysięgając Jehowie[f] i przysięgając na Malkama;[g] **6** również tych, którzy przestają podążać za Jehową[h] i którzy już nie szukają Jehowy ani nie pytają o niego".[i]

7 Milczcie przed Panem Wszechwładnym, Jehową,[j] bo bliski jest dzień Jehowy,[k] bo Jehowa przygotował ofiarę;[l] uświęcił[m] swych zaproszonych.

8 „I stanie się w dniu ofiary Jehowy, że zwrócę uwagę na książąt i synów królewskich,[n] i na wszystkich noszących cudzoziemski strój.[o] **9** I zwrócę uwagę na każdego, kto w tym dniu pnie się na podwyższenie, na tych, którzy dom swych panów napełniają przemocą i podstępem.[p] **10** I w owym dniu — brzmi wypowiedź Jehowy — dobiegnie odgłos krzyku od Bramy Rybnej[q] i zawodzenie z drugiej dzielnicy,[r] i wielki trzask od wzgórz.[s] **11** Wyjcie,[t] mieszkańcy Machtesz, bo cały lud kupców został zmuszony do milczenia;[u] wytracono wszystkich odważających srebro.

12 „I w owym czasie starannie przeszukam z lampami Jerozolimę,[v] i zwrócę uwagę na mężów gęstniejących na swych osadach,[w] którzy powiadają w sercu: ‚Jehowa nie będzie czynił dobrze ani źle'.[x] **13** I bogactwo ich zostanie wydane na splądrowanie, a ich domy staną się bezludnym pustkowiem.[y] I pobudują domy, lecz nie będą w nich mieszkać;[a] zasadzą też winnice, lecz nie będą z nich pili wina.[b]

14 „Bliski jest wielki dzień[c] Jehowy.[d] Bliski jest i ogromnie się śpieszy.[e] Odgłos dnia Jehowy jest gorzki.[f] Tam mocarz będzie krzyczał.[g] **15** Dzień ów to dzień strasznego gniewu, dzień udręki i uciśnienia,[h] dzień burzy i spustoszenia, dzień ciemności i pomroki,[i] dzień chmur i gęstego mroku, **16** dzień rogu i sygnału alarmowego[j] — przeciwko miastom warownym oraz przeciw wysokim basztom narożnym.[k] **17** I sprawię udrękę ludziom, i będą chodzili jak ślepi;[l] bo zgrzeszyli przeciw Jehowie.[m] I krew ich rozlana będzie jak proch,[n] a trzewia — jak gnój.[o] **18** Ani ich srebro, ani złoto nie zdoła ich uratować w dniu strasznego gniewu Jehowy;[p] a ogień Jego gorliwości strawi całą ziemię,[q] gdyż zagładę, doprawdy straszliwą, sprowadzi on na wszystkich mieszkańców ziemi".[r]

2 Zbierzcie się, tak, zbierz się,[s] narodzie nie blednący ze wstydu.[t] **2** Zanim ustawa cokolwiek zrodzi,[u] nim dzień uleci jak plewa, zanim na was przyjdzie płonący gniew Jehowy,[v] zanim na was przyjdzie dzień gniewu Jehowy[w] — **3** szukajcie Jehowy,[x] wszyscy potulni ziemi,[y] którzyście wprowadzili w czyn jego sądownicze rozstrzygnięcie. Szukajcie prawości,[z] szukajcie potulności.[a] Zapewne[b] będziecie mogli zostać ukryci w dniu

ROZDZ. 1

a Wj 15:12 Iz 14:27 Jer 7:30
b Lb 25:3 Sdz 2:13 2Kn 28:2 Jer 11:17
c 2Kl 23:5 Oz 10:5
d 2Kl 23:12 2Kn 33:3 Jer 19:13 Jer 32:29
e 1Kl 18:21 2Kl 17:33 Mt 6:24
f Iz 48:1 Oz 4:15
g Joz 23:7 1Kl 11:33 Jer 49:1
h 1Sm 15:11 Iz 1:4 Iz 9:17 Jer 2:13 Heb 3:12 Heb 10:38
i Ps 14:2 Iz 43:22 Rz 3:11
j Ps 76:8 Hab 2:20 Za 2:13
k Iz 13:6 2Pt 3:10
l Iz 34:6 Jer 46:10 Eze 39:17 Obj 19:17
m 1Sm 16:5
n 2Kl 25:7 Iz 24:21 Jer 39:6
o 2Kl 10:22
p 2Kl 5:21 Neh 5:15
q 2Kn 33:14 Neh 3:3 Neh 12:39
r 2Kn 34:22
s 2Kn 3:1
t Jer 4:8 Jer 25:34 Jl 1:5 Jak 5:1
u Neh 3:31 Obj 18:11
v Kzn 12:14 Iz 26:21 Am 9:2 Heb 4:13 Obj 2:23
w Iz 56:12 Jer 48:11
x Ps 10:13 Ps 14:1 Ps 94:7 2Pt 3:4
y Iz 6:11 Jer 5:17 Hab 2:7

szpalta 2

a Am 5:11
b Pwt 28:30
c Mal 4:1
d Jl 2:1 Dz 2:20 Obj 6:17

e Hab 2:3; **f** Iz 66:6; Heb 12:26; **g** Iz 33:7; Jer 48:41; Jl 1:15; Obj 6:16; **h** Jer 30:7; Łk 21:25; Obj 6:17; **i** Jl 2:2; Am 5:18; **j** Jer 4:19; **k** Iz 2:15; 1 Pwt 28:28; Iz 59:10; **m** Iz 24:5; Dn 9:5; **n** Ps 79:3; Obj 14:20; **o** Ps 83:10; Jer 9:22; Jer 16:4; Jer 25:33; **p** Prz 11:4; Iz 2:20; Eze 7:19; Jak 5:1; **q** Pwt 32:22; Jer 7:20; Sof 3:8; **r** Jer 4:27; **ROZDZ. 2** **s** Jl 1:14; Jl 2:16; **t** Iz 1:4; Jer 6:15; **u** 2Pt 3:9; **v** 2Kn 36:16; Jer 23:20; Lam 4:11; **w** 2Kl 23:26; Nah 1:6; Mal 4:1; **x** Ps 105:4; Iz 2:3; Iz 55:6; Am 5:6; **y** Ps 25:9; Ps 76:9; Mt 5:5; **z** Mt 6:33; Rz 1:17; Rz 10:3; Ef 4:24; **a** Ps 25:9; Prz 22:4; **b** Ps 37:11; Jl 2:14; Am 5:15; Jon 3:9.

gniewu Jehowy.[a] **4** Gaza bowiem stanie się miastem opuszczonym,[b] a Aszkelon będzie bezludnym pustkowiem.[c] Aszdod[d] w samo południe będzie wypędzony,[c] Ekron zaś zostanie wykorzeniony.[f]

5 „Biada mieszkańcom regionu nadmorskiego, narodowi Keretytów![g] Przeciwko wam jest słowo Jehowy. Kanaanie, ziemio Filistynów, ciebie również zniszczę, tak iż nie będzie żadnego mieszkańca.[h] **6** I region nadmorski zamieni się w pastwiska[i] — ze studniami dla pasterzy i kamiennymi zagrodami dla owiec. **7** I stanie się regionem dla pozostawionych z domu Judy.[j] Na nich będą się paść. W domach Aszkelonu wieczorem będą się wylegiwać. Bo Jehowa, ich Bóg, zwróci na nich uwagę[k] i z powrotem zbierze pojmanych spośród nich”.[l]

8 „Usłyszałem zniewagę ze strony Moabu[m] i obelżywe słowa synów Ammona[n] — to, czym znieważali mój lud i bardzo się pysznili przeciwko jego terytorium. **9** Dlatego jako żyję[o] — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów, Boga Izraela — Moab stanie się po prostu jak Sodoma,[p] a synowie Ammona[q] jak Gomora, miejscem zarośniętym pokrzywami, dołem solnym i bezludnym pustkowiem aż po czas niezmierzony.[r] Pozostawieni z mego ludu splądrują je, a ostatek mego narodu weźmie je w posiadanie.[s] **10** Tak się im stanie za ich pychę,[t] gdyż znieważali lud Jehowy Zastępów i bardzo się pysznili przeciw nim.[u] **11** Jehowa będzie ich napawał lękiem;[v] sprawi bowiem, że zmarnieją wszyscy bogowie ziemi,[w] a ludzie będą mu się kłaniać,[a] każdy ze swego miejsca — wszystkie wyspy narodów.[b]

12 „Także wy, Etiopczycy,[c] zostaniecie wybici moim mieczem.[d]

13 „I wyciągnie rękę ku północy, i zniszczy Asyrię.[e] Niniwę uczyni bezludnym pustkowiem,[f] bezwodną okolicą przypominającą pustynię. **14** I będą się w niej wylegiwać stada, wszystkie dzikie zwierzęta jakiegoś narodu.[g] Zarówno pelikan, jak i jeżozwierz[h] będą nocować między głowicami jej kolumn.[i] Głos będzie śpiewał w oknie. Na progu będzie spustoszenie; a on niechybnie pozrywa drewnianą okładzinę.[j] **15** Oto rozradowane miasto, które się rozsiadło bezpiecznie,[k] które mówiło w swym sercu: ‚Ja i nikt inny’.[l] Jakże się stało dziwowiskiem, miejscem wylegiwania się dzikich zwierząt! Każdy przechodzący koło niego zagwiżdże; machnie ręką”.[m]

3 Biada ciemięskiemu miastu, które się buntuje i plugawi![n] **2** Nie posłuchało głosu;[o] nie przyjęło skarcenia.[p] Nie zaufało Jehowie.[q] Nie przybliżyło się do swego Boga.[r] **3** Książęta jego byli w nim ryczącymi lwami.[s] Jego sędziowie byli wieczornymi wilkami, które nie ogryzały kości aż do rana.[t] **4** Prorocy jego byli bezczelni, byli ludźmi zdradzieckimi.[u] Jego kapłani sami bezcześcili to, co święte; zadawali gwałt prawu.[v] **5** Jehowa był prawy pośród niego;[w] nie dopuszczał się nieprawości.[x]

ROZDZ. 2

a Rdz 7:16 Ps 31:20 Iz 26:20
b Jer 25:20 Am 1:6 Za 9:5
c Jer 25:20 Jer 47:5 Eze 25:16
d Am 1:8
e Ps 91:6 Jer 15:8
f Za 9:5
g Eze 25:16
h Joz 13:3 Iz 14:29
i Iz 17:2 Eze 25:5
j Iz 11:11 Jer 31:7 Mi 2:12 Mi 4:7 Ag 1:12
k Mi 4:10 Łk 1:68
l Ps 126:1 Jer 23:3 Jer 29:14 Jer 30:10 Eze 39:25 Am 9:14 Sof 3:20
m Jer 48:27 Eze 25:8
n Ps 83:4 Jer 49:1 Eze 25:3
o Lb 14:21 Iz 49:18 Jer 46:18 Rz 14:11
p Rdz 19:24 Eze 25:11 Am 2:1
q Eze 25:2 Am 1:13
r Pwt 29:23 Iz 13:19 Jer 50:40 Jl 3:19 Judy 7
s Mi 5:8
t Iz 16:6 Jer 48:29 Abd 3
u Iz 10:12 Iz 37:23 Eze 38:11 Jak 5:4 1Pt 5:5
v Neh 1:5
w Oz 2:17 Za 13:2

szpalta 2

a Ps 22:27 Ps 72:9 Mal 1:11
b Iz 42:4 Iz 49:1
c Iz 20:4 Iz 43:3 Eze 30:4
d Ps 17:13 Jer 47:6
e Iz 10:12 Eze 31:3 Eze 31:11 Nah 3:5

f Nah 3:7; Nah 3:18; **g** Obj 18:2; **h** Iz 34:11; **i** Am 9:1; **j** Jer 22:14; **k** Iz 22:2; Iz 47:7; Nah 3:1; **l** Iz 47:8; **m** Nah 3:19; **ROZDZ. 3** **n** Iz 5:7; Jer 6:6; Mal 3:5; **o** Pwt 28:15; Jer 22:21; Jer 32:23; **p** Ps 50:17; Iz 1:5; Jer 5:3; **q** Ps 78:22; Iz 31:1; Jer 17:5; **r** Hi 21:14; Iz 29:13; Heb 10:22; **s** Prz 28:15; Iz 1:23; **t** Hab 1:8; **u** Jer 23:11; Lam 2:14; Mt 7:15; 2Pt 2:1; **v** 1Sm 2:12; Eze 22:26; Mi 3:9; **w** Pwt 32:4; Ps 99:4; Rz 3:26; **x** Hi 34:10.

Co rano podawał swe sądownicze rozstrzygnięcie.[a] Za dnia go nie brakowało.[b] Ale nieprawy nie znał wstydu.[c]

6 „Wytraciłem narody; ich baszty narożne zostały spustoszone. Zrujnowałem ich ulice, tak iż nie było już przechodnia. Ich miasta opustoszały, tak iż nie było człowieka, tak iż nie było mieszkańca.[d] **7** Rzekłem: ‚Z pewnością się mnie zlękniesz; przyjmiesz skarcenie';[e] żeby jego miejsce zamieszkania nie zostało usunięte[f] — muszę je z tego wszystkiego rozliczyć.[g] Doprawdy szybko doprowadzili do tego, że wszystkie ich poczynania stały się zgubne.[h]

8 „‚Dlatego wyczekujcie mnie[i] — brzmi wypowiedź Jehowy — do dnia, gdy powstanę po zdobycz,[j] bo moim sądowniczym rozstrzygnięciem jest to, by zebrać narody,[k] bym zgromadził królestwa w celu wylania na nie mego potępienia,[l] całego mojego płonącego gniewu; bo ogień mej gorliwości strawi całą ziemię.[m] **9** Wtedy bowiem dokonam wśród ludów zmiany na czystą mowę,[n] aby wszystkie wzywały imienia Jehowy[o] i służyły mu ramię przy ramieniu'.[p]

10 „Z regionu rzek Etiopii ci, którzy mnie błagają — córa moich rozproszonych — przyniosą mi dar.[q] **11** W owym dniu nie będziesz się wstydzić z powodu wszystkich swoich poczynań, którymi się dopuściłoś występku przeciwko mnie,[r] bo wtedy usunę spośród ciebie wyniośle rozradowanych;[s] i już nigdy nie będziesz wyniosłe na mej świętej górze.[t] **12** Pozostawię też pośród ciebie lud pokorny i uniżony[u] i ci znajdą schronienie w imieniu Jehowy.[v] **13** Pozostali z Izraela[w] nie będą się dopuszczać nieprawości[a] ani mówić kłamstwa,[b] ani nie znajdzie się w ich ustach język oszukańczy;[c] będą się bowiem paść i wylegiwać,[d] a nikt nie przyprawi ich o drżenie".[e]

14 Zawołaj radośnie, córo syjońska! Wykrzykuj wesoło,[f] Izraelu! Ciesz się i wielce się raduj z całego serca, córo jerozolimska![g] **15** Jehowa oddalił ciążące na tobie wyroki.[h] Zawrócił twego nieprzyjaciela.[i] Król Izraela, Jehowa, jest pośród ciebie.[j] Już nie będziesz się bać nieszczęścia.[k] **16** W owym dniu powie się do Jerozolimy: „Nie lękaj się, Syjonie.[l] Niech nie opadają twoje ręce.[m] **17** Pośród ciebie jest Jehowa, twój Bóg. On, jako Mocarz, wybawi.[n] Będzie się wielce radował nad tobą z weselem.[o] W swej miłości zamilknie. Będzie się radował nad tobą pośród okrzyków szczęścia.

18 „Pozbieram pogrążonych w smutku[p] wskutek nieobecności podczas twego okresu świątecznego;[q] bywali nieobecni u ciebie, gdyż z jego powodu znosili zniewagę.[r] **19** Oto występuję przeciwko wszystkim uciskającym cię w tamtym czasie;[s] i wybawię utykającą,[t] a rozproszoną zgromadzę.[u] Obdarzę ich sławą i imieniem w całej krainie ich pohańbienia. **20** W owym czasie was sprowadzę — w czasie, gdy będę was zgromadzał. Uczynię was bowiem imieniem i sławą pośród wszystkich ludów ziemi, gdy na waszych oczach zbiorę waszych pojmanych" — rzekł Jehowa.[v]

ROZDZ. 3

a Jer 21:12; Za 7:9
b Mi 7:9; Łk 12:2; Rz 2:5; 1Ko 4:5
c Jer 3:3; Jer 8:12; Sof 2:1
d Kpł 18:28; Iz 37:11; Jer 25:33
e Iz 5:4; Iz 63:8; Łk 19:42; 2Pt 3:9
f Jer 7:7; Jer 25:5
g 2Kn 36:16
h Rdz 6:12; Pwt 32:5; Oz 9:9; Mi 2:1
i Ps 27:14; Ps 37:34; Ps 62:1; Ps 130:7; Prz 20:22; Iz 30:18; Jak 5:7
j Iz 42:13
k Jl 3:2; Za 14:2; Obj 16:14; Obj 19:19
l Ps 69:24; Jer 10:10
m Pwt 32:22; Iz 34:2; Eze 36:5; Sof 1:18
n Iz 19:18; Ef 4:25
o 1Kl 8:43; Za 8:21
p Za 8:23; Flp 1:27
q Ps 68:31; Ps 72:10; Iz 18:7; Iz 60:4; Dz 8:27; Rz 15:16
r Iz 45:17; Iz 54:4
s Łk 1:51; Jak 4:6; 1Pt 5:5
t 2Sm 22:28; Iz 11:9
u Iz 57:15; Iz 61:1; Mt 5:3; 1Ko 1:27
v Prz 18:10; Heb 6:18
w Iz 10:22; Mi 4:7

szpalta 2

a Iz 60:21; Mt 13:41
b Iz 63:8; Ef 4:25; Kol 3:9; Obj 14:5; Obj 21:27
c Prz 12:22

d Eze 34:28; Oz 2:18; Mi 4:4; Obj 7:17; **e** Jer 30:10; Eze 39:26; **f** Ezd 3:11; Iz 12:6; Za 2:10; **g** Mi 4:8; **h** Iz 40:2; Za 8:13; **i** Mi 7:10; Za 2:9; Rz 8:33; **j** Iz 33:22; Eze 48:35; Obj 7:15; **k** Am 9:15; Za 14:11; **l** Jer 46:28; Jn 12:15; **m** Iz 35:3; Heb 12:12; **n** Ps 24:8; Iz 12:6; **o** Pwt 30:9; Ps 147:11; Iz 62:3; Iz 65:19; Jer 32:41; **p** Ps 42:3; Lam 1:4; Lam 2:6; **q** Jer 23:3; Oz 1:11; **r** Lam 5:1; **s** Iz 26:11; Iz 60:14; Za 14:3; **t** Eze 34:16; Mi 4:6; **u** Iz 11:11; Iz 27:12; Eze 28:25; Am 9:14; Mi 4:7; **v** Iz 60:15; Iz 61:7; Jer 30:10; Jer 33:9; Eze 39:25.

KSIĘGA

AGGEUSZA

1 W drugim roku króla Dariusza,[a] w miesiącu szóstym, pierwszego dnia tego miesiąca, do namiestnika Judy,[b] Zerubbabela,[c] syna Szealtiela,[d] i do arcykapłana Jozuego,[e] syna Jehocadaka,[f] doszło za pośrednictwem proroka Aggeusza[g] słowo Jehowy, mówiące:

2 „Oto, co rzekł Jehowa Zastępów:[h] ‚Lud ten powiedział: „Nie nadszedł czas — czas na budowę domu Jehowy”’”.[i]

3 I za pośrednictwem proroka Aggeusza dalej dochodziło słowo Jehowy, mówiące: **4** „Czy czas na to, abyście wy mieszkali w swych domach wyłożonych boazerią,[j] podczas gdy ten dom jest opustoszały?[k] **5** A oto, co powiedział Jehowa Zastępów: ‚Rozważcie w sercu swe drogi.[l] **6** Wysialiście dużo ziarna, lecz zbiera się niewiele.[m] Je się, lecz nie do syta.[n] Pije się, lecz nie aż do upicia. Przyodziewa się szaty, lecz nikt się nie rozgrzewa; a kto się najmuje, najmuje się, by wkładać do dziurawego worka’”.[o]

7 „Oto, co powiedział Jehowa Zastępów: ‚Rozważcie w sercu swe drogi’.[p]

8 „‚Wejdźcie na górę i sprowadźcie drewno,[q] I zbudujcie dom,[r] abym w nim znalazł upodobanie[s] i został otoczony chwałą’[t] — rzekł Jehowa”.

9 „‚Spodziewano się dużo, a oto było tylko trochę;[u] i wnieśliście to do domu, a ja to zdmuchnąłem[v] — z jakiego powodu?’,[w] brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów. ‚Z powodu mojego domu, który jest opustoszały, podczas gdy wy się krzątacie, każdy wokół swojego domu.[a] **10** Dlatego niebiosa nad wami wstrzymały swą rosę, ziemia zaś wstrzymała swój plon.[b] **11** A ja wołałem o posuchę na ziemię i na góry, i na zboże, i na młode wino,[c] i na oliwę, i na to, co miałaby wydać rola, i na ziemskiego człowieka, i na zwierzę domowe, i na wszelki trud rąk’”.[d]

12 A Zerubbabel,[e] syn Szealtiela, i arcykapłan Jozue, syn Jehocadaka,[f] oraz wszyscy pozostali z ludu usłuchali głosu Jehowy, swego Boga,[g] i słów proroka Aggeusza,[h] jako że posłał go Jehowa, ich Bóg; i lud począł się bać Jehowy.[i]

13 Aggeusz zaś, posłaniec[j] Jehowy, zwrócił się do ludu zgodnie z otrzymanym od Jehowy pełnomocnictwem posłańca,[k] mówiąc: „‚Ja jestem z wami’[l] — brzmi wypowiedź Jehowy”.

14 I Jehowa pobudził ducha[m] namiestnika Judy, Zerubbabela, syna Szealtiela, oraz ducha arcykapłana Jozuego,[n] syna Jehocadaka, i ducha wszystkich pozostałych z ludu; i wszedłszy, zaczęli wykonywać pracę w domu Jehowy Zastępów, swojego Boga.[o] **15** Było to dnia dwudziestego czwartego, miesiąca szóstego, w drugim roku króla Dariusza.[p]

ROZDZ. 1

a Ezd 4:24 Za 1:1
b Ezd 1:8 Ezd 5:14
c 1Kn 3:19 Ezd 3:2 Ezd 5:2 Mt 1:12
d 1Kn 3:17 Łk 3:27
e Za 3:1 Za 6:11
f 1Kn 6:15
g Ezd 5:1 Ezd 6:14
h 1Sm 1:3 2Kl 6:17
i Ezd 4:4 Ezd 4:23
j 2Sm 7:2
k Jer 26:18 Jer 52:13 Dn 9:17
l Sdz 19:30 Ps 119:59 Lam 3:40 Mal 2:2
m Pwt 28:38 Am 4:9
n Kpl 26:26 Eze 4:16
o Kzn 5:6 Jak 4:2
p Ag 1:5
q 2Kn 2:8 Ezd 3:7
r Ezd 5:2 Ezd 6:15 Za 1:16
s 1Kl 9:3 2Kn 7:16
t Wj 29:43 Ps 29:9 Iz 60:13
u Iz 17:11 Oz 8:7
v Iz 40:7 Mal 2:2
w Hi 10:2 1Ko 11:31 Jak 4:1 Obj 3:19

szpalta 2

a Neh 10:39 Ag 1:4 Flp 2:21
b Kpl 26:19 Pwt 28:23 1Kl 8:35
c Iz 24:7 Oz 2:8
d Pwt 28:20 Jl 1:11
e Ezd 5:2

f 1Kn 6:15; **g** Jer 7:23; Heb 3:7; **h** Ezd 5:1; Ezd 6:14; **i** Ps 112:1; Prz 1:7; Kzn 12:13; Dz 9:31; Heb 12:28; **j** 2Kn 36:15; Iz 44:26; **k** Jer 1:17; 2Ko 5:20; **l** 2Kn 15:2; Ps 46:7; Iz 8:10; Rz 8:31; **m** Ezd 1:1; Ezd 1:5; Za 4:6; Flp 2:13; **n** Za 3:6; Za 6:13; **o** Ezd 5:2; Za 6:15; Heb 13:21; **p** Ag 1:1.

2 W miesiącu siódmym,[a] dwudziestego pierwszego dnia tego miesiąca, za pośrednictwem proroka Aggeusza[b] doszło słowo Jehowy, mówiące: **2** „Powiedz, proszę, do namiestnika Judy,[c] Zerubbabela,[d] syna Szealtiela,[e] i do arcykapłana Jozuego,[f] syna Jehocadaka,[g] i do pozostałych z ludu, mówiąc: **3** ‚Kto z was, którzyście pozostali, widział ten dom w jego poprzedniej chwale?[h] A jakim go teraz widzicie? Czyż w porównaniu z tamtym nie jest on niczym w waszych oczach?'[i]

4 „‚A teraz bądź silny, Zerubbabelu — brzmi wypowiedź Jehowy — i bądź silny,[j] arcykapłanie Jozue, synu Jehocadaka'.

„‚I bądź silny, wszystek ludu ziemi — brzmi wypowiedź Jehowy — i pracujcie'.[k]

„‚Bo ja jestem z wami'[l] — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów. **5** ‚Pamiętajcie, co z wami zawarłem, gdy wyszliście z Egiptu[m] i gdy mój duch[n] był pośród was. Nie lękajcie się'".[o]

6 „Oto bowiem, co rzekł Jehowa Zastępów: ‚Jeszcze raz — za krótką chwilę[p] — a zakołyszę niebiosami i ziemią, i morzem, i suchym lądem'.[q]

7 „‚I zakołyszę wszystkimi narodami, i przyjdą kosztowności wszystkich narodów;[r] i napełnię ten dom chwałą'[s] — rzekł Jehowa Zastępów.

8 „‚Moje jest srebro i moje jest złoto'[t] — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów.

9 „‚Chwała tego drugiego domu będzie większa niż poprzedniego'[u] — powiedział Jehowa Zastępów.

„‚I dam na tym miejscu pokój'[v] — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów".

10 Dwudziestego czwartego dnia miesiąca dziewiątego, w drugim roku Dariusza, doszło do proroka Aggeusza[a] słowo Jehowy, mówiące: **11** „Oto, co powiedział Jehowa Zastępów: ‚Proszę, zapytaj kapłanów o prawo,[b] mówiąc: **12** „Jeżeli mężczyzna niesie święte mięso zawinięte w połę swej szaty i tą połą dotknie chleba lub gotowanej potrawy, lub wina, lub oliwy, lub jakiegokolwiek pokarmu — czy stanie się to święte?"'".[c]

A kapłani, odpowiadając, rzekli: „Nie!"

13 I odezwał się Aggeusz: „‚Jeżeli ktoś nieczysty z powodu zmarłej duszy dotknie którejś z tych rzeczy, czy stanie się nieczysta?"'[d]

Kapłani zaś, odpowiadając, rzekli: „Stanie się nieczysta".

14 Wtedy Aggeusz odezwał się i rzekł: „‚Taki jest ten lud i taki jest ten naród przed moim obliczem[e] — brzmi wypowiedź Jehowy — i takie jest całe dzieło ich rąk i wszystko, co tam składają. Jest nieczyste'.[f]

15 „‚Ale teraz, proszę, rozważcie to w swym sercu,[g] począwszy od tego dnia — zanim położono kamień na kamieniu w świątyni Jehowy,[h] **16** odkąd się działy takie rzeczy: przyszło się do kopca z dwudziestu miar, a było dziesięć; przyszło się do kadzi tłoczni, by z koryta winiarskiego naczerpać pięćdziesiąt miar, a było dwadzieścia;[i] **17** poraziłem was spiekotą[j] i rdzą,[k] i gradem,[l] wręcz wszelkie dzieło waszych rąk,[m] a żaden z was się do mnie nie nawrócił'[n] — brzmi wypowiedź Jehowy...

18 „‚Proszę, rozważcie to w swym sercu,[o] począwszy od tego

ROZDZ. 2

a 1Kl 8:2
b Ezd 5:1 Ezd 6:14
c Ezd 1:8
d Za 4:9
e 1Kn 3:17
f Za 3:8 Za 6:11
g 1Kn 6:15
h 1Kl 6:1 Ezd 3:12
i Za 4:10
j 1Kn 22:13 Za 8:9 1Ko 16:13 Ef 6:10
k Jn 6:28 Dz 18:9 Kol 3:23
l Wj 3:12 Iz 43:2 Rz 8:31
m Wj 29:45 Wj 34:10
n Lb 11:25 Iz 63:11 Za 4:6 Jn 14:16
o Iz 41:10 Za 8:13
p Ps 37:10 Iz 10:25 Heb 12:27
q Iz 34:4 Jer 4:24 Jl 3:16 Heb 12:26
r Iz 2:2 Iz 60:5 Iz 60:11 Obj 7:9
s Wj 40:35 1Kl 8:11 Iz 66:12
t 1Kn 29:14 Ps 24:1
u Iz 60:13 Iz 66:12 Heb 3:6
v Ps 85:8 Iz 2:4 Iz 60:17 Za 8:12 Jn 14:27

szpalta 2

a Ag 1:1
b Kpł 10:11 Pwt 33:10 Eze 44:23 Mal 2:7 Tyt 1:9
c Wj 29:37 Mt 23:19
d Kpł 7:21 Lb 5:2 Lb 9:6 Lb 19:11 Lb 31:19
e Prz 15:8 Prz 28:9
f Iz 66:3
g Oz 14:9 Mal 2:2 Heb 3:12
h Ezd 3:10 Za 4:9

i Ag 1:6; Za 8:10; **j** Rdz 41:27; Am 4:9; **k** Pwt 28:22; 1Kl 8:37; 2Kn 6:28; **l** Iz 28:2; **m** Ps 78:46; Jer 3:24; **n** 2Kn 28:22; Iz 29:13; Jer 5:3; Am 4:6; **o** Pwt 32:29; Ag 1:5.

dnia, od dwudziestego czwartego dnia, miesiąca dziewiątego, od dnia, gdy położono fundament świątyni Jehowy;[a] rozważcie to w swym sercu: **19** Czy w dole na zboże jest jeszcze nasienie?[b] A czyż do tej pory winorośl i drzewo figowe, i granatowiec, i drzewo oliwne rodziły? Od tego dnia będę udzielał błogosławieństwa'".[c]

20 A dwudziestego czwartego dnia tego miesiąca[d] po raz drugi doszło do Aggeusza[e] słowo Jehowy, mówiące: **21** „Powiedz do Zerubbabela, namiestnika Judy:[f] ‚Zakołyszę niebiosami i ziemią.[a] **22** I wywrócę tron królestw, i unicestwię siłę królestw narodów;[b] i wywrócę rydwan oraz tych, którzy na nim jeżdżą, a konie i ich jeźdźcy padną,[c] każdy od miecza swego brata'".[d]

23 „‚W owym dniu — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów — wezmę cię, Zerubbabelu,[e] synu Szealtiela,[f] sługo mój' — brzmi wypowiedź Jehowy; ‚i uczynię z ciebie jakby sygnet,[g] ponieważ cię wybrałem'[h] — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów".[i]

ROZDZ. 2

a Ezd 5:2
Za 8:9
b Ag 1:6
c Rdz 26:12
Kpl 26:4
Ps 128:2
Prz 3:10
Prz 10:22
Za 8:12
Mt 6:33
d Ag 2:10
e Ezd 5:1
Ezd 6:14
f Ag 1:1

szpalta 2

a Ag 2:6
Heb 12:26
b Ps 2:8
Iz 60:12
Dn 2:44
Sof 3:8
c Wj 14:28
Ps 76:6
Eze 39:20

d Sdz 7:22; Iz 19:2; e 1Kn 3:19; Ezd 3:8; f 1Kn 3:17; Mt 1:12; g Jer 22:24; Jn 6:27; 2Tm 2:19; h Iz 42:1; Mt 12:18; 1Pt 2:4; i Ps 103:21.

KSIĘGA

ZACHARIASZA

1 W miesiącu ósmym, w drugim roku Dariusza,[a] do proroka Zachariasza,[b] syna Berechiasza, syna Iddo,[c] doszło słowo Jehowy, mówiące: **2** „Jehowa oburzył się na waszych ojców — i to bardzo.[d]

3 „Powiedz do nich: ‚Tak rzekł Jehowa Zastępów: „‚Wróćcie do mnie[e] — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów — a ja wrócę do was',[f] rzekł Jehowa Zastępów"'.

4 „‚Nie upodabniajcie się do swych ojców,[g] do których wołali dawniejsi prorocy,[h] mówiąc: „Tak rzekł Jehowa Zastępów: ‚Wróćcie, proszę, ze swych złych dróg i od swych złych postępków'"'.[i]

„‚Lecz oni nie słuchali i nie zważali na mnie'[j] — brzmi wypowiedź Jehowy.

5 „‚Ojcowie wasi — gdzież oni są?[k] A prorocy[l] — czyżby żyli po czas niezmierzony? **6** Jednakże co się tyczy moich słów i moich przepisów, które nakazałem swym sługom, prorokom,[a] czyż nie dosięgły waszych ojców?'[b] Oni zatem wrócili i rzekli: ‚Zgodnie z tym, co Jehowa Zastępów zamierzał nam uczynić,[c] według naszych dróg i według naszych postępków, tak właśnie z nami postąpił'".[d]

7 Dwudziestego czwartego dnia miesiąca jedenastego, to znaczy miesiąca Szebat, w drugim roku Dariusza,[e] do proroka Zachariasza,[f] syna Berechiasza, syna Iddo,[g] doszło słowo Jehowy, mówiące: **8** „Ujrzałem w nocy, a oto mąż[h] dosiadający czerwonego konia;[i] i stał wśród drzew mirtowych,[j] które były w miejscu głębokim, a za nim były konie czerwone, jasnoczerwone i białe".[k]

ROZDZ. 1

a Ezd 4:24
Ag 1:1
Ag 2:10
b Ezd 5:1
Za 1:7
c Neh 12:4
d Pwt 29:27
2Kl 22:17
Jer 44:6
Za 8:14
e Jer 25:5
Eze 33:11
Mal 3:7
f Iz 55:7
Jer 12:15
Oz 14:4
Mi 7:19
g 2Kn 29:6
Ezd 9:7
Neh 9:16
Ps 106:6
h 2Kn 36:16
i Iz 1:16
Jer 3:12
Oz 14:1
j Jer 11:8
Jer 44:16
Za 7:11
k Kzn 9:5
Kzn 12:7
l Heb 11:37

szpalta 2

a Jer 26:15
Za 7:7
b 2Kn 36:17
Dn 9:12
c Lb 33:56
Pwt 28:45
Jer 23:20

d Pwt 28:20; Iz 3:8; Eze 20:43; Oz 9:15; e Ezd 4:24; f Ezd 5:1; g Neh 12:4; h Ps 45:3; i Prz 21:31; Obj 6:4; j Iz 41:19; Iz 55:13; k Za 6:2; Za 6:6.

9 Rzekłem więc: „Kim oni są, mój panie?”[a]

Wówczas anioł, który ze mną rozmawiał, powiedział[b] mi: „Pokażę ci, kim oni są”.

10 Wtedy mąż, który stał wśród drzew mirtowych, odezwał się i rzekł: „To ci, których Jehowa posłał, by obeszli ziemię”.[c] **11** A oni odpowiadali aniołowi Jehowy stojącemu wśród drzew mirtowych, mówiąc: „Obeszliśmy ziemię,[d] a oto cała ziemia jest spokojna i nie doznaje żadnego niepokoju”.[e]

12 Toteż anioł Jehowy odpowiedział i rzekł: „Jehowo Zastępów, jak długo nie będziesz okazywał miłosierdzia Jerozolimie i miastom judzkim,[f] które potępiałeś przez tych siedemdziesiąt lat?”[g]

13 A Jehowa odpowiedział aniołowi, który ze mną rozmawiał, dobrymi słowami, słowami pociechy;[h] **14** i anioł, który ze mną rozmawiał, powiedział do mnie jeszcze: „Wołaj, mówiąc: ‚Tak rzekł Jehowa Zastępów: „Jestem zazdrosny o Jerozolimę i o Syjon wielką zazdrością.[i] **15** Wielkim oburzeniem jestem oburzony na narody zaznające spokoju;[j] gdyż ja byłem oburzony tylko trochę,[k] one zaś przyczyniły się do nieszczęścia”’.[l]

16 „Dlatego tak powiedział Jehowa: ‚„Wrócę do Jerozolimy ze zmiłowaniami.[m] Zostanie w niej odbudowany mój dom[n] — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów — i nad Jerozolimą zostanie rozciągnięty sznur mierniczy”’.[o]

17 „Wołaj dalej, mówiąc: ‚Tak powiedział Jehowa Zastępów: „Moje miasta będą jeszcze opływać w to, co dobre;[p] a Jehowa jeszcze się użali nad Syjonem[q] i jeszcze wybierze Jerozolimę”’”.[r]

ROZDZ. 1

a Dn 7:16
Za 4:4

b Dn 8:16
Za 4:5

c Ps 91:11
Ps 103:21
Heb 1:14

d Ps 103:20

e Za 1:15

f Ps 74:10
Ps 102:13
Iz 64:9

g 2Kn 36:21
Jer 25:12
Dn 9:2
Za 7:5

h Iz 40:1
Jer 29:10
Jer 30:10
Sof 3:15

i Oz 11:8
Jl 2:18
Nah 1:2
Za 8:2

j Jer 48:11
Za 1:11

k Iz 54:8
Heb 12:7

l Ps 69:26
Ps 137:7
Iz 47:6
Jer 51:35

m Iz 12:1
Jer 33:14
Za 8:3

n Ezd 6:14
Iz 44:28
Ag 1:14

o Jer 31:39
Eze 40:3
Za 2:1

p Ps 69:35

q Iz 51:3

r Ps 132:13
Za 3:2

szpalta 2

a Za 1:21

b 2Kl 24:12
2Kl 25:11

c 2Kl 15:29
2Kl 17:6
2Kl 18:11
Jer 50:17

d 2Kn 36:20

e Dn 8:9

f Ps 75:4
Ps 110:5
Łk 21:24

ROZDZ. 2

g Za 1:16
Obj 11:1

h Jer 31:39
Eze 45:6
Obj 21:15

18 I podniosłem oczy, i zobaczyłem, a oto cztery rogi.[a] **19** Rzekłem więc do anioła, który ze mną rozmawiał: „Co to jest?” On zaś mi powiedział: „To rogi, które rozproszyły Judę,[b] Izraela[c] i Jerozolimę”.[d]

20 Ponadto Jehowa pokazał mi czterech rzemieślników. **21** Wtedy rzekłem: „Co oni przychodzą zrobić?”

A on przemówił do mnie: „To rogi,[e] które rozproszyły Judę do tego stopnia, że już nikt nie podniósł głowy; ci drudzy zaś przyjdą przyprawić ich o drżenie, postrącać rogi narodów, które podnoszą róg przeciw ziemi judzkiej, by ją rozproszyć”.[f]

2 I podniosłem oczy, i zobaczyłem, a oto jakiś mąż, w jego ręce zaś był sznur mierniczy.[g] **2** Rzekłem więc: „Dokąd idziesz?”

A on mi powiedział: „Zmierzyć Jerozolimę, by zobaczyć, jaka jest jej szerokość i jaka jej długość”.[h]

3 I oto wychodził anioł, który ze mną rozmawiał, a naprzeciw niego wychodził inny anioł. **4** Wtedy rzekł do niego: „Biegnij, powiedz tamtemu młodzieńcowi, mówiąc: ‚„Jerozolima będzie zamieszkana[i] niczym otwarta okolica wiejska, bo będzie w niej mnogość ludzi i zwierząt domowych.[j] **5** A ja stanę się dla niej — brzmi wypowiedź Jehowy — murem ognia wokoło,[k] stanę się też chwałą pośród niej”’”.[l]

6 „Hejże! Hejże! Uciekajcie z krainy północy”[m] — brzmi wypowiedź Jehowy.

---

i Jer 30:18; Eze 36:10; Za 12:6; **j** Iz 33:20; Iz 44:26; Jer 31:24; Jer 33:10; Za 8:4; **k** 2Kl 6:17; Ps 46:11; Ps 125:2; Iz 26:1; **l** Iz 12:6; Iz 60:19; Ag 2:9; **m** Iz 11:12; Iz 11:16; Jer 1:14.

„Bo rozproszyłem was na cztery wiatry niebios”[a] — brzmi wypowiedź Jehowy.

7 „Hejże, Syjonie![b] Uchodź, mieszkająca u córy babilońskiej.[c] **8** Bo tak powiedział Jehowa Zastępów: ‚Po chwale[d] posłał mnie do narodów, które was łupiły;[e] gdyż kto dotyka was,[f] dotyka źrenicy mego oka.[g] **9** Oto bowiem potrząsam ręką przeciwko nim[h] i staną się łupem swoich niewolników’.[i] I poznacie, że posłał mnie Jehowa Zastępów.[j]

10 „Wykrzykuj głośno i wesel się, córo syjońska,[k] bo oto przychodzę[l] i będę przebywał pośród ciebie”[m] — brzmi wypowiedź Jehowy. **11** „I w owym dniu przyłączy się do Jehowy wiele narodów,[n] i staną się moim ludem;[o] a ja będę przebywał pośród ciebie”. I poznasz, że posłał mnie do ciebie Jehowa Zastępów.[p] **12** A Jehowa weźmie Judę w posiadanie jako swój dział na świętej ziemi[q] i jeszcze wybierze Jerozolimę.[r] **13** Milcz, wszelkie ciało, przed obliczem Jehowy,[s] gdyż ocknąwszy się, wyruszył[t] ze swego świętego mieszkania.[u]

3 I pokazał mi arcykapłana Jozuego,[v] stojącego przed aniołem Jehowy, oraz Szatana,[w] który stał po jego prawicy, by mu się przeciwstawiać.[x] **2** Wtedy [anioł][y] Jehowy rzekł do Szatana: „Niech cię zgromi[z] Jehowa, Szatanie, zaiste, niech cię zgromi Jehowa, który wybiera Jerozolimę![a] Czyż ten nie jest polanem wyrwanym z ognia?”[b]

3 A Jozue był odziany w brudne szaty[c] i stał przed aniołem. **4** Wówczas on odezwał się i rzekł do stojących przed nim: „Zdejmijcie z niego brudne szaty”. I przemówił do niego: „Zobacz, usunąłem z ciebie twoje przewinienie[a] i zostajesz przyodziany w długie uroczyste szaty”.[b]

5 Wtedy rzekłem: „Niech włożą mu na głowę czysty zawój”.[c] I włożyli mu na głowę czysty zawój, i odziali go w szaty; a anioł Jehowy stał w pobliżu. **6** I anioł Jehowy zaczął składać świadectwo Jozuemu, mówiąc: **7** „Tak powiedział Jehowa Zastępów: ‚Jeśli będziesz chodził moimi drogami i jeśli będziesz się wywiązywał z obowiązku wobec mnie,[d] to właśnie ty będziesz sądził mój dom[e] i strzegł moich dziedzińców, ja zaś dam ci swobodny dostęp pośród tych, którzy stoją w pobliżu’.

8 „‚Słuchaj, proszę, arcykapłanie Jozue, ty i twoi towarzysze, którzy siedzą przed tobą, gdyż są mężami służącymi za prorocze znaki;[f] bo oto wprowadzam mego sługę[g] — Latorośl![h] **9** Oto bowiem kamień,[i] który położyłem przed Jozuem! Na tym jednym kamieniu jest siedmioro oczu.[j] Oto ja ryję jego ryt[k] — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów — i w jeden dzień usunę przewinienie tej ziemi’.[l]

10 „‚W owym dniu — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów — będziecie wołać, każdy do swego bliźniego, przebywając pod winoroślą i pod drzewem figowym’ ”.[m]

4 A anioł, który ze mną rozmawiał, wrócił i zbudził mnie jak człowieka, którego się budzi ze snu.[n] **2** Następnie rzekł do mnie: „Co widzisz?”[o]

ROZDZ. 2

a Pwt 28:64 Eze 5:12
b Iz 52:2 Mi 4:10
c Iz 48:20 Jer 50:8
d Iz 60:13 Iz 66:12 Za 2:5
e 2Kl 24:2 Mi 4:11
f Ps 105:14 Ps 105:15 2Ts 1:6
g Pwt 32:10
h Iz 10:32
i Iz 14:2
j Jer 28:9
k Iz 35:10
l Iz 40:9
m Kpl 26:12 Ps 46:5 Iz 12:6
n Ps 22:27 Iz 2:2 Za 8:23 Mt 28:19
o Wj 12:49 Ps 82:8 Ag 2:7
p Eze 33:33
q Wj 19:5 Pwt 32:9 Ps 135:4
r Za 1:17
s Ps 46:10 Hab 2:20 Sof 1:7
t Ps 78:65 Iz 26:21 Sof 3:8
u 2Kn 30:27 Ps 68:5 Iz 57:15

ROZDZ. 3

v Ezd 5:2 Ag 1:14 Za 6:11
w Hi 1:6
x Ps 109:6 1Pt 5:8
y Ps 34:7
z Mk 1:25 Łk 9:42 Judy 9
a 2Kn 6:6 Za 2:12
b Judy 23
c Lb 19:7 Lb 19:21 Ag 2:14 Obj 3:4

szpalta 2

a 2Sm 12:13 2Kn 30:18 Ps 32:1 Ps 51:9 Heb 8:12
b Wj 28:2 Wj 28:40 Iz 61:10
c Wj 29:6; Kpl 8:9; **d** 1Kl 2:3; Ps 119:4; Eze 44:8; **e** Pwt 17:9; Mal 2:7; **f** Iz 8:18; Iz 20:3; Eze 12:11; Eze 24:24; **g** Iz 42:1; Iz 52:13; Iz 53:11; **h** Iz 11:1; Iz 53:2; Jer 23:5; Jer 33:15; Za 6:12; **i** Ps 118:22; Iz 28:16; Mt 21:42; 1Pt 2:4; **j** 2Kn 16:9; Obj 5:6; **k** Wj 28:11; Jn 6:27; **l** Jer 50:20; **m** 1Kl 4:25; Iz 36:16; Oz 2:18; Mi 4:4; **ROZDZ. 4** **n** Dn 8:18; **o** Jer 1:11; Za 5:2.

Powiedziałem więc: „Oto ujrzałem świecznik, cały ze złota,[a] z czaszą na szczycie. Na nim zaś siedem jego lamp — właśnie siedem;[b] a lampy, które są na jego szczycie, mają siedem rurek. **3** I obok niego są dwa drzewa oliwne,[c] jedno po prawej stronie czaszy i jedno po jej lewej stronie".

4 Potem się odezwałem i rzekłem do anioła, który ze mną rozmawiał: „Co oznaczają te rzeczy, mój panie?"[d] **5** Anioł, który ze mną rozmawiał, odpowiedział więc i rzekł mi: „Czyż nie wiesz, co oznaczają te rzeczy?"

Ja zaś rzekłem: „Nie, mój panie".[e]

6 Toteż on odezwał się i rzekł do mnie: „Oto słowo Jehowy do Zerubbabela, mówiące: ,„Nie wojskiem,[f] nie mocą,[g] lecz moim duchem"[h] — powiedział Jehowa Zastępów. **7** Kimże ty jesteś, wielka góro?[i] Przed Zerubbabelem[j] staniesz się równiną. A on przyniesie kamień szczytowy.[k] Będą w związku z nim wznoszone okrzyki:[l] „Jaki piękny! Jaki piękny!" '"[m]

8 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **9** „Ręce Zerubbabela położyły fundament tego domu[n] i jego ręce go ukończą.[o] Ty zaś poznasz, że to Jehowa Zastępów posłał mnie do was.[p] **10** Bo kto wzgardził dniem małych rzeczy?[q] I rozradują się,[r] i ujrzą pion w ręce Zerubbabela. Tych siedem — to oczy Jehowy.[s] Przebiegają one całą ziemię".[t]

11 A ja odezwałem się i rzekłem do niego: „Co oznaczają te dwa drzewa oliwne po prawej i po lewej stronie świecznika?"[u] **12** Potem odezwałem się po raz drugi i rzekłem do niego: „Co to za dwie wiązki gałązek drzew oliwnych, które dwiema złotymi rurkami wypuszczają z siebie złoty płyn?"

13 Powiedział mi więc: „Czyż nie wiesz, co oznaczają te rzeczy?"

Ja zaś rzekłem: „Nie, mój panie".[a]

14 Toteż powiedział: „Są to dwaj pomazańcy,[b] którzy stoją przy Panu całej ziemi".[c]

5 Potem znowu podniosłem oczy i ujrzałem, a oto lecący zwój.[d] **2** On więc rzekł do mnie: „Co widzisz?"[e]

A ja powiedziałem: „Widzę lecący zwój, długości dwudziestu łokci i szerokości dziesięciu łokci".

3 Wtedy rzekł do mnie: „Jest to przekleństwo, które wyrusza nad powierzchnię całej ziemi,[f] bo każdy kradnący,[g] według tego, co jest po jednej stronie, uniknął kary; i każdy przysięgający,[h] według tego, co jest po drugiej stronie,[i] uniknął kary. **4** ‚Sprawiłem, że wyruszyło — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów — i wejdzie do domu złodzieja oraz do domu tego, kto fałszywie przysięga, powołując się na moje imię;[j] i zamieszka w jego domu, i zniszczy go wraz z jego belkami i kamieniami' ".[k]

5 Potem anioł, który ze mną rozmawiał, wyszedł i powiedział do mnie: „Podnieś oczy, proszę, i zobacz, co takiego wychodzi".

6 Rzekłem więc: „Co to jest?"

On zaś rzekł: „To wychodzi efa". I jeszcze powiedział: „Taki jest ich wygląd na całej ziemi". **7** I oto podniesiono okrągłą ołowianą pokrywę; a we wnę-

ROZDZ. 4

a Wj 25:31 1Kl 7:49 Obj 1:12
b Wj 25:37 Obj 4:5
c Sdz 9:9 Za 4:11 Obj 11:4
d Dn 7:16 Za 1:9
e Ps 139:6
f Wj 14:4 Iz 43:17
g 1Sm 17:45 Oz 1:7 Mi 3:8
h Sdz 6:34 Sdz 15:14 Iz 63:14 Dz 10:38
i Iz 40:4 Mt 21:21
j Ezd 3:2 Ag 1:1
k Ps 118:22 Iz 28:16
l Ezd 3:11
m Ps 45:2
n Ezd 3:10 Ezd 5:16
o Ezd 6:14 Za 6:12
p Za 6:15
q Ezd 3:12 Ag 2:3
r Iz 66:14
s Obj 5:6
t 2Kn 16:9 Prz 15:3 Jer 16:17
u Za 4:3 Obj 11:4

szpalta 2

a Za 4:5
b Wj 29:7 Ag 2:4 2Ko 1:21 Obj 11:3 Obj 11:4
c Joz 3:11 Joz 3:13 Iz 54:5 Mi 4:13

ROZDZ. 5

d Jer 36:2 Eze 2:9
e Za 4:2
f Pwt 11:28 Pwt 28:15 Ps 109:17 Iz 24:6 Mal 4:6
g Wj 20:15 Prz 29:24 Jer 7:9 Oz 4:2
h Kpł 19:12 Iz 48:1 Jer 5:2
i Eze 2:10 Obj 5:1

j Wj 20:7; **k** Kpł 14:45; Prz 3:33; Jak 5:3.

trzu efy siedzi jakaś niewiasta. **8** Rzekł więc: „To jest Niegodziwość". I wrzucił ją z powrotem do wnętrza efy,[a] po czym na otwór narzucił ołowiany ciężar.

9 Następnie podniosłem oczy i ujrzałem, a oto wychodziły dwie niewiasty, w ich skrzydłach zaś był wiatr. I miały skrzydła jak skrzydła bociana. I podniosły efę między ziemię a niebiosa. **10** Rzekłem więc do anioła, który ze mną rozmawiał: „Dokąd one biorą tę efę?"

11 On zaś mi powiedział: „By zbudować[b] dla niej dom w ziemi Szinear;[c] i będzie trwale postawiony, a ona zostanie tam złożona na właściwym dla niej miejscu".

6 Potem znowu podniosłem oczy i ujrzałem, a oto cztery rydwany wyjeżdżające spomiędzy dwóch gór, te góry zaś to góry miedziane. **2** Przy pierwszym rydwanie konie czerwone,[d] a przy drugim rydwanie konie czarne.[e] **3** A przy trzecim rydwanie konie białe,[f] a przy czwartym rydwanie konie nakrapiane, srokate.[g]

4 I odezwawszy się, rzekłem do anioła, który ze mną rozmawiał: „Co to, mój panie?"[h]

5 Toteż anioł odpowiedział i rzekł mi: „To cztery duchy[i] niebios, które wychodzą,[j] stawiwszy się przedtem przed obliczem Pana[k] całej ziemi.[l] **6** Co się tyczy tego, przy którym są konie czarne, ruszają one do krainy północy,[m] a białe mają wyruszyć za morze, nakrapiane zaś mają wyruszyć do krainy południa.[n] **7** A srokate[o] mają wyruszyć i szukać, dokąd się udać — aby przemierzać ziemię".[p] Potem rzekł: „Jedźcie, przemierzajcie ziemię". I zaczęły przemierzać ziemię.

8 I wołał do mnie, i odezwał się do mnie, mówiąc: „Zobacz, te, które ruszają do krainy północy, sprawiły, że duch[a] Jehowy odpoczął w krainie północy".[b]

9 Potem jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy, mówiące: **10** „Niech coś zostanie wzięte od wygnańców[c] — od Cheldaja i od Tobijasza, i od Jedajasza; a ty przyjdź w owym dniu i wejdź do domu Jozjasza, syna Sofoniasza,[d] z tymi, którzy przyszli z Babilonu. **11** I weź srebro oraz złoto, i wykonaj okazałą koronę,[e] i włóż ją na głowę arcykapłana Jozuego,[f] syna Jehocadaka. **12** I powiedz mu:

„ ,Tak rzekł Jehowa Zastępów: „Oto mąż,[g] który ma na imię Latorośl.[h] I wyrośnie ze swego miejsca, i zbuduje świątynię Jehowy.[i] **13** On to zbuduje świątynię Jehowy i będzie nosił dostojeństwo;[j] a zasiadłszy, będzie sprawował władzę na swym tronie i zostanie kapłanem na swym tronie,[k] i między obydwoma będzie rada pokoju.[l] **14** A ta okazała korona przypadnie Chelemowi i Tobijaszowi, i Jedajaszowi,[m] i Chenowi, synowi Sofoniasza, jako pamiątka[n] w świątyni Jehowy. **15** Ci zaś, którzy są daleko, przyjdą i będą budować w świątyni Jehowy".[o] I poznacie, że to Jehowa Zastępów posłał mnie do was.[p] I stanie się tak — jeśli istotnie będziecie słuchać głosu Jehowy, waszego Boga' ".[q]

7 A w czwartym roku króla Dariusza[r] — w czwartym dniu miesiąca dziewiątego, czyli Kislew[s] — doszło do Zachariasza

ROZDZ. 5
a Rdz 15:16; Mt 23:32; 1Ts 2:16
b Jer 29:5; Jer 29:28
c Rdz 10:10; Rdz 11:2; Iz 11:11; Dn 1:2

ROZDZ. 6
d Za 1:8
e Za 6:6
f Za 1:8
g Za 6:7
h Za 1:9
i Ps 104:4
j Heb 1:14
k 2Kn 18:18; Hi 1:6; Dn 7:10; Łk 1:19
l Mi 4:13; Za 4:14
m Iz 14:31; Iz 43:6; Jer 1:14; Jer 25:9
n Dn 11:5
o Za 6:3
p Hi 1:7; Hi 2:2

szpalta 2
a Sdz 8:3; Kzn 10:4
b Jer 51:48
c Ezd 1:11; Ezd 7:16; Ezd 8:30; Dz 24:17
d Za 6:14
e Wj 28:36
f Ag 1:1; Ag 2:4; Za 3:5
g Iz 9:6; Iz 32:1; Dn 7:13; Za 13:7; Mk 15:39; Jn 19:5
h Iz 11:1; Za 3:8; Łk 1:32
i Za 8:9; Mt 16:18; Ef 2:20; Heb 3:6
j Ps 21:5; Ps 45:3; Iz 22:24; Heb 5:5
k Ps 110:4; Heb 3:1; Heb 4:14; Heb 6:20; Heb 8:1
l Iz 9:6; Kol 1:20
m Za 6:10
n Wj 28:12; Joz 4:7

o Iz 56:6; Iz 60:10; p Za 4:9; q Jer 7:23; **ROZDZ. 7** r Ezd 6:14; Za 1:1; s Jer 36:22.

słowo Jehowy. **2** A Betel posłało Sarecera oraz Regem-Melecha i jego ludzi, by ułagodzili[a] oblicze Jehowy, **3** mówiąc do kapłanów[b] należących do domu Jehowy Zastępów, a także do proroków — tak, mówiąc: „Czy mam płakać w miesiącu piątym[c] i zachowywać wstrzemięźliwość, jak to czyniłem już tyle lat?”[d]

4 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy Zastępów, mówiące: **5** „Powiedz całemu ludowi ziemi, a także kapłanom: ‚Gdyście pościli[e] i gdy zawodzono w miesiącu piątym oraz w miesiącu siódmym,[f] i to przez siedemdziesiąt lat,[g] czy istotnie pościliście dla mnie, właśnie dla mnie?[h] **6** A gdyście jedli i pili, czyż to nie wy jedliście i czyż to nie wy piliście? **7** Czy nie mieliście być posłuszni słowom,[i] które Jehowa wypowiadał za pośrednictwem dawniejszych proroków,[j] gdy Jerozolima była jeszcze zamieszkana i zażywała spokoju, otoczona zewsząd swymi miastami, i gdy Negeb[k] oraz Szefela[l] były zamieszkane?’ ”

8 I jeszcze doszło do Zachariasza słowo Jehowy, mówiące: **9** „Tak rzekł Jehowa Zastępów: ‚Sądźcie zgodnie z prawdziwą sprawiedliwością[m] i okazujcie sobie nawzajem lojalną życzliwość[n] oraz miłosierdzie;[o] **10** i nie oszukujcie wdowy[p] ani chłopca nie mającego ojca,[q] żadnego osiadłego przybysza[r] ani uciśnionego,[s] a w swych sercach nie knujcie nic złego jedni przeciwko drugim’.[t] **11** Lecz oni nie chcieli zwracać uwagi[u] i pokazywali oporne ramię,[v] a swe uszy uczynili zbyt nieczułymi, by mogły słyszeć.[w] **12** Serce[x] swe zaś uczynili podobnym do szmergla, by nie usłuchać prawa[a] oraz słów, które Jehowa Zastępów posłał swoim duchem[b] za pośrednictwem dawniejszych proroków;[c] toteż Jehowa Zastępów wielce się oburzył”.[d]

13 „‚Doszło więc do tego, że jak on wołał, a oni nie słuchali,[e] tak samo oni wołali, a ja nie słuchałem’[f] — rzekł Jehowa Zastępów. **14** ‚I niczym nawałnica porozrzucałem ich po wszystkich narodach,[g] których nie znali;[h] i pozostała po nich spustoszona ziemia, tak iż nikt nie przechodził i nikt nie wracał;[i] i z tej pięknej ziemi[j] uczynili dziwowisko’ ”.

8 I jeszcze doszło słowo Jehowy Zastępów, mówiące: **2** „Tak powiedział Jehowa Zastępów:[k] ‚Będę zazdrosny o Syjon wielką zazdrością[l] i będę o niego zazdrosny wielką złością’ ”.[m]

3 „Tak powiedział Jehowa: ‚Powrócę na Syjon[n] i będę przebywał pośrodku Jerozolimy;[o] i Jerozolima z całą pewnością będzie zwana miastem wierności wobec prawdy,[p] a góra Jehowy[q] Zastępów — górą świętą’ ”.[r]

4 „Tak powiedział Jehowa Zastępów: ‚Na placach Jerozolimy jeszcze będą siedzieć starcy i staruszki,[s] każdy z laską[t] w ręce z powodu mnogości swych dni. **5** I place miejskie będą pełne chłopców i dziewcząt bawiących się na jej placach’ ”.[u]

6 „Tak powiedział Jehowa Zastępów: ‚Choćby w owych dniach wydawało się to zbyt trudne

ROZDZ. 7

a Wj 32:11 1Sm 13:12 1Kl 13:6 Jer 26:19
b Pwt 17:9 Eze 44:15 Oz 4:6 Mal 2:7
c 2Kl 25:8 Jer 52:12
d Iz 22:12 Za 7:5
e Iz 58:6
f Jer 41:1 Jer 41:2
g Jer 25:11 Za 1:12
h Iz 58:4 Mt 6:16 Kol 2:23
i Iz 55:3 Jer 36:2
j 2Kn 36:15 Jer 7:25 Jer 44:4
k Jer 17:26
l 1Kn 27:28
m Prz 21:3 Jer 7:5 Jer 21:12
n Prz 16:6 Prz 19:22 Oz 10:12 Mi 6:8
o Jak 2:13
p Pwt 27:19 Iz 1:17
q Wj 22:22 Pwt 24:17 Prz 23:10 Jak 1:27
r Wj 23:9 Pwt 24:14 Mal 3:5
s Ps 72:4 Prz 22:22
t Ps 36:4 Prz 6:18 Za 8:17 Mk 7:21
u 2Kl 17:14 2Kn 33:10 Prz 1:24 Jer 6:10
v Neh 9:29
w Iz 6:10 Jer 25:7 Za 1:4
x Eze 3:7

szpalta 2

a Iz 44:18 Mt 13:15
b 2Pt 1:21
c Neh 9:30 Dz 7:51
d 2Kn 36:16 Jer 21:5
e Prz 1:24 Iz 50:2
f Prz 21:13 Iz 1:15 Lam 3:44
g Kpl 26:33 Pwt 28:64

h Pwt 28:33; Jer 5:15; **i** Kpl 26:22; 2Kn 36:21; **j** Pwt 8:7; Pwt 11:12; **ROZDZ. 8** **k** Ps 103:21; **l** Jl 2:18; **m** Iz 63:5; Nah 1:2; **n** Za 1:16; Mal 3:7; **o** Iz 12:6; Jl 3:17; Za 8:8; **p** Iz 1:26; Jer 33:16; **q** Iz 2:2; Iz 60:14; **r** Ps 48:1; Iz 11:9; Iz 66:20; Jer 31:23; **s** Iz 65:20; Jer 30:10; **t** Lb 21:18; Heb 11:21; **u** Jer 30:19; Jer 31:4; Jer 31:27; Za 2:4; Mt 11:16.

w oczach pozostałych z tego ludu, czyż miałoby się to wydawać zbyt trudne również w moich oczach?'[a] — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów".

7 „Tak powiedział Jehowa Zastępów: ‚Oto wybawiam mój lud z krainy wschodu i z krainy zachodu słońca.[b] **8** I sprowadzę ich, i przebywać będą pośrodku Jerozolimy;[c] i będą moim ludem,[d] a ja będę ich Bogiem w wierności wobec prawdy oraz w prawości'".[e]

9 „Tak powiedział Jehowa Zastępów: ‚Niech wasze ręce będą silne[f] — wy, którzy w tych dniach słyszycie te słowa z ust proroków,[g] w dniu, w którym położono fundament domu Jehowy Zastępów, by zbudować świątynię.[h] **10** Bo przed tymi dniami nie było żadnej zapłaty dla ludzi,[i] nie było też czegoś takiego jak zapłata dla zwierząt domowych; i z powodu wroga nie było pokoju dla wychodzącego ani dla przychodzącego,[j] gdyż ja popychałem wszystkich ludzi jednego przeciwko drugiemu'.[k]

11 „‚A teraz dla pozostałych z tego ludu nie będę taki, jak w dawniejszych dniach'[l] — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów. **12** ‚Będzie bowiem nasienie pokoju;[m] winorośl wyda swój owoc[n] i ziemia wyda swój plon,[o] a niebiosa dadzą swą rosę;[p] i z całą pewnością sprawię, że pozostali[q] z tego ludu odziedziczą to wszystko.[r] **13** I dojdzie do tego, że jak staliście się przekleństwem wśród narodów,[s] domu Judy i domu Izraela,[t] tak was wybawię i staniecie się błogosławieństwem.[u] Nie lękajcie się.[v] Niech wasze ręce będą silne'.[w]

14 „Oto bowiem, co powiedział Jehowa Zastępów: ‚„Jak zamyślałem sprowadzić na was nieszczęście z powodu tego, że mnie oburzali wasi praojcowie[a] — rzekł Jehowa Zastępów — i nie czułem żalu,[b] **15** tak w owych dniach znowu będę pamiętał o tym, by dobrze się obchodzić z Jerozolimą i z domem Judy.[c] Nie lękajcie się"'.[d]

16 „‚Oto, co winniście czynić:[e] Mówcie prawdę jeden do drugiego.[f] Sądźcie w swych bramach zgodnie z prawdą i sądem pokoju.[g] **17** I nie knujcie w swych sercach nieszczęścia jeden przeciwko drugiemu,[h] nie miłujcie też fałszywej przysięgi;[i] bo wszystkich tych rzeczy nienawidzę'[j] — brzmi wypowiedź Jehowy".

18 I jeszcze doszło do mnie słowo Jehowy Zastępów, mówiące: **19** „Tak powiedział Jehowa Zastępów: ‚Post w miesiącu czwartym[k] i post w miesiącu piątym,[l] i post w miesiącu siódmym,[m] i post w miesiącu dziesiątym[n] zamienią się dla domu Judy w radosne uniesienie i wesele, i dobre okresy świąteczne.[o] Miłujcie więc prawdę i pokój'.[p]

20 „Oto, co powiedział Jehowa Zastępów: ‚Jeszcze będzie tak, że przyjdą ludy i mieszkańcy wielu miast;[q] **21** i mieszkańcy jednego miasta pójdą do mieszkańców drugiego, mówiąc: „Z zapałem idźmy[r] ułagodzić oblicze[s] Jehowy i szukać Jehowy Zastępów. Ja też pójdę".[t] **22** I wiele ludów oraz potężnych narodów przyjdzie szukać w Jerozolimie Jehowy Zastępów[u] i ułagodzić oblicze Jehowy'.

ROZDZ. 8

a Hi 42:2 Jer 32:27 Mk 10:27 Łk 18:27
b Ps 107:3
c Jer 3:17 Jl 3:20 Am 9:14
d Kpl 26:12 Jer 30:22 Eze 11:20 Obj 21:3
e Jer 4:2 Obj 21:7
f 1 Kn 22:13 Iz 35:4 Ag 2:4
g Ezd 5:1
h Ezd 6:14
i Ag 1:6
j Sdz 5:6 2Kn 15:5
k Iz 19:2 Am 9:4
l Ps 103:9 Iz 12:1 Ag 2:19
m Ps 67:6 Ps 72:3 Iz 30:23 Jak 3:18
n Prz 3:10
o Kpl 26:4 Pwt 28:4
p Pwt 33:13 Oz 14:5
q Mi 4:6
r Iz 35:10 Iz 61:7
s Pwt 28:37 Jer 42:18
t 2Kl 17:18
u Rdz 22:18 Iz 19:24
v Iz 41:10
w Iz 35:4

szpalta 2

a Jer 31:28 Jer 32:31 Mal 3:7
b Jer 4:28 Jer 20:16 Eze 24:14
c Jer 29:14 Jer 32:42 Mi 4:10
d Iz 43:1 Sof 3:16
e Pwt 10:12 Mi 6:8
f Kpl 19:11 Prz 12:19 Jer 9:5 Ef 4:15 Ef 4:25
g Iz 11:4 Am 5:15 Za 7:9
h Prz 3:29 Jer 4:14 Za 7:10 Mt 15:19
i Jer 4:2 Za 5:4
j Prz 6:16 Prz 8:13

k Jer 52:6; **l** Jer 52:12; Za 7:5; **m** 2Kl 25:25; **n** Jer 52:4; **o** Ps 30:11; Iz 35:10; Jer 31:12; **p** Ps 119:165; **q** Ps 22:27; Iz 2:2; Iz 11:10; Oz 1:10; Mt 8:11; **r** Ps 122:1; **s** Za 7:2; **t** Jer 50:4; **u** Iz 55:5; Iz 60:3; Mi 4:2; Ag 2:7; Gal 3:8.

23 „Oto, co powiedział Jehowa Zastępów: ‚W owych dniach dziesięciu mężów ze wszystkich języków narodów[a] chwyci się,[b] tak, uchwyci się skraju szaty męża, który jest Żydem,[c] i powie: „Pójdziemy z wami,[d] bo słyszeliśmy, że z wami jest Bóg”’”.[e]

9 Wypowiedź:[f]
„Słowo Jehowy jest przeciwko ziemi Chadrach, a spoczywa w Damaszku;[g] bo Jehowa ma oko zwrócone na ziemskiego człowieka[h] i na wszystkie plemiona Izraela. **2** I Chamat[i] będzie z nią graniczyć; Tyr[j] i Sydon[k] — gdyż jest bardzo mądry.[l] **3** I Tyr zbudował sobie wał obronny, i nagromadził srebra jak prochu, a złota jak błota na ulicach.[m] **4** Oto Jehowa go wywłaszczy i powali w morze jego wojsko;[n] i zostanie strawiony przez ogień.[o] **5** Zobaczy to Aszkelon i się zlęknie, a Gaza będzie odczuwać dotkliwe bóle; również Ekron,[p] gdyż to, w czym pokładał nadzieję,[q] okryje się wstydem. I z Gazy zginie król, Aszkelon zaś nie będzie zamieszkany.[r] **6** I zasiądzie w Aszdodzie[s] syn z nieprawego łoża,[t] i zniweczę pychę Filistyna.[u] **7** I z jego ust usunę krwiste rzeczy, a spomiędzy jego zębów[v] — obrzydliwości, on sam zaś będzie pozostawiony naszemu Bogu; i stanie się podobny do szejka[w] w Judzie,[x] a Ekron — do Jebusyty.[y] **8** I stanę obozem jako straż dla mego domu,[z] tak iż nikt nie będzie przechodził ani nikt wracał; i już nigdy nie przejdzie pośród nich nadzorujący roboty,[a] bo teraz zobaczyłem to na własne oczy.[b]

9 „Raduj się wielce, córo syjońska.[c] Wznoś okrzyki tryumfu,[a] córo jerozolimska. Oto przychodzi do ciebie twój król.[b] Jest on prawy, tak, wybawiony;[c] pokorny,[d] jedzie na ośle, na dorosłym zwierzęciu, potomku oślicy.[e] **10** I usunę rydwan wojenny z Efraima, a konia z Jerozolimy.[f] I zostanie usunięty łuk bojowy.[g] On zaś ogłosi narodom pokój;[h] a jego panowanie będzie sięgać od morza do morza i od Rzeki aż po krańce ziemi.[i]

11 „Także ty, niewiasto — na mocy krwi twojego przymierza[j] wypuszczę twoich więźniów[k] z dołu, w którym nie ma wody.

12 „Wróćcie do twierdzy,[l] więźniowie nadziei.[m]

„Dzisiaj też mówię tobie: ‚Odpłacę ci, niewiasto, podwójnie.[n] **13** Bo napnę Judę jako swój łuk. Napełnię ten łuk Efraimem, a twych synów,[o] Syjonie, obudzę przeciwko twoim synom, Grecjo,[p] i uczynię z ciebie miecz mocarza’.[q] **14** I będzie nad nimi widać Jehowę,[r] jego strzała zaś pomknie jak błyskawica.[s] A Wszechwładny Pan, Jehowa, zadmie w róg[t] i pójdzie z wichrami południa.[u] **15** Jehowa Zastępów będzie ich bronił, a oni pochłoną[v] i przemogą kamienie z procy. I będą pić[w] — z radosnym gwarem — jak gdyby było wino; i napełnią się jak czasza, jak narożniki ołtarza.[x]

16 „I w owym dniu Jehowa, ich Bóg, wybawi ich[y] jak trzodę swego ludu;[z] będą bowiem niczym kamienie diademu połyskujące nad jego zie-

ROZDZ. 8

a Obj 7:9 Obj 14:6
b Mt 25:40
c Rz 2:29 Gal 3:29
d Wj 12:38 Lb 10:29 Rut 1:16 Dz 13:47
e Pwt 4:7 Iz 45:14 1Ko 14:25

ROZDZ. 9

f Iz 13:1
g Jer 49:27 Am 1:3
h 2Kn 16:9 Heb 4:13 1Pt 3:12
i Jer 49:23 Am 6:14
j Iz 23:1 Jl 3:4 Am 1:9
k Eze 28:21
l Eze 28:3
m Eze 27:33
n Eze 26:17 Eze 27:26
o Eze 28:18
p Joz 13:3 1Sm 5:10
q Iz 20:5
r Sof 2:4
s Am 1:8
t Pwt 23:2 Kzn 2:18 Heb 12:8
u Iz 2:17 Dn 4:37
v Ps 58:6 Am 3:12
w Rdz 36:40
x Iz 60:14
y 2Sm 5:6 1Kl 9:20 1Kn 11:4 1Kn 21:28
z Ps 125:2
a Iz 54:14
b Wj 3:7 2Sm 16:12
c Iz 12:6

szpalta 2

a Iz 44:23 Sof 3:14
b Ps 2:6 Iz 32:1 Jer 23:5 Łk 19:38 Jn 1:49 Jn 12:15
c Jn 16:33
d Mt 11:29 Mt 21:5
e 1Kl 1:33 Mt 21:7
f Prz 21:31
g Za 10:4
h Iz 9:7 Ef 2:14

i Wj 23:31; Ps 2:8; Ps 72:8; **j** Jer 31:31; Mt 26:28; Heb 12:24; Heb 13:20; 1Pt 1:19; **k** Iz 49:9; **l** 2Sm 5:7; Jer 31:6; **m** Iz 61:1; Jer 31:17; **n** Hi 42:10; Iz 61:7; **o** Mt 13:38; **p** Dn 8:21; Jl 3:6; **q** Ps 149:6; Iz 41:15; **r** Wj 14:24; **s** Ps 18:14; **t** Joz 6:5; Iz 18:3; **u** Iz 21:1; Iz 66:15; **v** Mi 5:9; Za 10:5; Za 12:6; **w** Iz 55:1; **x** Wj 27:2; Kpł 4:7; **y** Eze 34:22; Eze 37:23; **z** Ps 100:3; Mi 5:4; Za 11:7; Łk 12:32.

mią.[a] **17** Bo jakże wielka jest jego dobroć[b] i jakże wielkie jego piękno![c] Zboże zapewni rozkwit młodzieńcom, a młode wino – dziewicom".[d]

10 „Proście Jehowę o deszcz[e] w porze deszczu wiosennego,[f] Jehowę, który czyni chmury burzowe[g] i który daje ulewny deszcz,[h] każdemu roślinność w polu.[i] **2** Bo terafim[j] wyrzekły coś niesamowitego; wróżbiarze zaś ujrzeli w wizji fałsz[k] i opowiadają nic niewarte sny, na próżno też próbują pocieszać.[l] Dlatego odejdą jak trzoda;[m] będą uciśnieni, gdyż nie ma żadnego pasterza.[n]

3 „Gniew mój zapłonął przeciwko pasterzom[o] i dokonam rozrachunku z kozłowatymi przywódcami;[p] bo Jehowa Zastępów zwrócił uwagę na swe stado,[q] na dom Judy, i uczynił z nich jakby swego majestatycznego rumaka[r] bojowego. **4** Z niego jest znacząca osobistość,[s] z niego władca wspierający,[t] z niego łuk bojowy;[u] z niego wywodzi się każdy nadzorujący roboty[v] – wszyscy razem. **5** I staną się podobni do mocarzy,[w] którzy podczas bitwy depczą po błocie na ulicach.[x] I ruszą do bitwy, gdyż Jehowa jest z nimi;[y] a jeźdźcy na koniach okryją się wstydem.[z] **6** I wywyższę dom Judy, i wybawię dom Józefa.[a] I dam im mieszkanie, gdyż okażę im miłosierdzie;[b] i będą jak tacy, których nie odrzuciłem;[c] bo ja jestem Jehowa, ich Bóg, i ja im odpowiem.[d] **7** A ci z Efraima staną się podobni do mocarza,[e] ich serce zaś rozweseli się jak od wina.[f] Synowie ich też będą to widzieć i się rozweselą;[g] serce ich będzie się radować w Jehowie.[h]

ROZDZ. 9

a Iz 62:3; Sof 3:20
b Ps 25:8; Ps 31:19; Iz 63:7
c Ps 50:2; Ps 90:17
d Iz 62:8; Jl 3:18; Am 9:13

ROZDZ. 10

e Jer 14:22; Jak 5:18
f Pwt 11:14; Jl 2:23
g Jer 51:16
h Eze 34:26; Jak 5:7
i Ps 104:14
j 1Sm 15:23
k Jer 27:9; Jer 29:21
l Jer 8:11
m Jer 50:17
n Lb 27:17; Eze 34:5
o Iz 56:11; Jer 10:21; Eze 34:10
p Eze 34:16; Eze 34:17; Mk 12:40
q Łk 1:68
r Prz 21:31
s Iz 19:13; Ag 2:23
t Rdz 49:10; Ezd 9:8
u Rdz 49:24; Iz 49:2
v Iz 60:17
w Jl 2:7
x Ps 18:42; Mi 7:10
y Pwt 20:1; Iz 41:13
z Ps 20:7; Ps 33:16; Ag 2:22
a Jer 3:18; Eze 37:16; Oz 1:10
b Jer 31:20
c Jer 30:18
d Jer 33:3
e Jer 31:9; Eze 37:19
f Ps 104:15; Za 9:15
g Ps 90:16; Jer 32:39
h Iz 66:14; Sof 3:14

szpalta 2

a Ezd 1:1
b Iz 44:22; Iz 51:11; 1Tm 2:6
c 1Kl 4:20; Jer 33:22

8 „Zagwiżdżę[a] na nich i pozbieram ich; bo wykupię[b] ich i staną się liczni, tak jak ci, którzy stali się liczni.[c] **9** I rozrzucę ich jak nasienie pomiędzy ludy,[d] i w miejscach dalekich wspomną na mnie;[e] i odżyją ze swymi synami, i powrócą.[f] **10** I przyprowadzę ich z powrotem z ziemi egipskiej,[g] i pozbieram ich z Asyrii,[h] a przyprowadzę ich do ziemi Gilead[i] i do Libanu i nie wystarczy im miejsca.[j] **11** I przejdzie przez morze, powodując udrękę;[k] i w morzu uderzy fale,[l] i wszystkie głębiny Nilu wyschną.[m] I poniżona zostanie pycha Asyrii,[n] a berło[o] Egiptu odejdzie.[p] **12** I wywyższę ich w Jehowie,[q] i będą chodzić w jego imieniu'[r] – brzmi wypowiedź Jehowy".

11 „Otwórz, Libanie,[s] swoje wrota, by ogień mógł pożerać pośród twych cedrów.[t] **2** Wyj, drzewo jałowcowe, bo upadł cedr; albowiem znamienici zostali złupieni![u] Wyjcie, okazałe drzewa Baszanu, gdyż legł las nieprzebyty![v] **3** Słuchajcie! Wycie pasterzy,[w] bo złupiony został ich majestat.[x] Słuchajcie! Ryk młodych grzywiastych lwów, bo złupione zostały bujne gęstwiny nad Jordanem.[y]

4 „Tak powiedział Jehowa, mój Bóg: ‚Paś owce przeznaczone na zabicie,[z] **5** których nabywcy zabijają[a] je, chociaż nie są uważani za winnych.[b] A ci, którzy je sprzedają,[c] mówią: „Jehowa niech będzie błogosławiony,

d Jer 31:27; Oz 2:23; Mi 5:7; Dz 8:4; **e** 1Kl 8:47; Jer 51:50; **f** Iz 65:23; Dz 2:39; **g** Iz 11:11; **h** Jer 50:19; Rz 11:25; **i** Mi 7:14; **j** Iz 49:20; Iz 54:2; **k** Ps 66:12; **l** Iz 11:15; **m** Iz 19:6; **n** Iz 14:25; Mi 5:5; **o** Iz 19:1; **p** Eze 30:13; **q** Iz 41:10; Iz 45:24; **r** Prz 18:10; Mi 4:5; **ROZDZ. 11** **s** Jer 22:23; **t** Jer 22:7; **u** Iz 10:33; Eze 31:3; **v** Iz 2:13; Iz 32:19; **w** Eze 34:10; Jl 1:13; **x** Jer 2:30; **y** Jer 49:19; Jer 50:44; **z** Eze 34:8; **a** Jer 23:1; Eze 22:25; Eze 34:2; Mi 3:2; **b** Jer 2:3; **c** 2Kl 4:1; Neh 5:8.

ja zaś się wzbogacę”.[a] I pasterze ich nie okazują im współczucia'.[b]

6 „‚Bo nie okażę już współczucia mieszkańcom tej ziemi'[c] – brzmi wypowiedź Jehowy. ‚Oto więc sprawiam, że każdy człowiek dostanie się w rękę swego towarzysza[d] i w rękę swego króla;[e] i roztrzaskają ten kraj na kawałki, a ja nie będę uwalniał z ich ręki'”.[f]

7 I zabrałem się do pasienia trzody[g] przeznaczonej na zabicie,[h] dla waszego dobra, uciśnieni z trzody.[i] Wziąłem więc sobie dwie laski.[j] Jedną nazwałem „Przyjemność”,[k] a drugą nazwałem „Zjednoczenie”[l] i zacząłem paść trzodę. **8** I w końcu usunąłem trzech pasterzy w jednym miesiącu księżycowym,[m] jako że moja dusza straciła do nich cierpliwość,[n] a również ich dusza poczuła do mnie wstręt. **9** W końcu rzekłem: „Już nie będę was pasł.[o] Umierająca niech umrze. A ginąca niech zginie.[p] Te zaś, które pozostały, niech pożerają – każda ciało swej towarzyszki”.[q] **10** Wziąłem więc swą laskę „Przyjemność”[r] i ją porąbałem,[s] by złamać swe przymierze, które zawarłem ze wszystkimi ludami.[t] **11** I zostało złamane w owym dniu, a uciśnieni z trzody,[u] którzy mnie obserwowali,[v] poznali w ten sposób, że było to słowo Jehowy.

12 Potem rzekłem do nich: „Jeżeli jest to dobre w waszych oczach,[w] dajcie mi moją zapłatę, lecz jeśli nie, powstrzymajcie się”. I wypłacili mi zapłatę: trzydzieści srebrników.[x]

13 Wtedy Jehowa rzekł do mnie: „Wrzuć ją do skarbca[y] – tę wielką zapłatę, na jaką zostałem wyceniony z ich punktu widzenia”.[a] Wziąłem więc te trzydzieści srebrników i wrzuciłem je do skarbca w domu Jehowy.[b]

14 Potem porąbałem swą drugą laskę, „Zjednoczenie”,[c] by złamać braterstwo[d] między Judą a Izraelem.[e]

15 A Jehowa przemówił do mnie: „Weź sobie jeszcze wyposażenie nieużytecznego pasterza.[f] **16** Bo oto ja pozwalam, by w tej ziemi powstał pasterz.[g] Ginącym owcom nie poświęci uwagi.[h] Młodej nie będzie szukał, a mającej złamanie nie będzie leczył.[i] Stającej nie dostarczy pokarmu, a będzie jadł mięso tłustej[j] i będzie zdzierał kopyta owiec.[k] **17** Biada mojemu nieużytecznemu pasterzowi,[l] który zostawia trzodę![m] Miecz spadnie na jego ramię i na jego prawe oko. Ramię jego z całą pewnością uschnie,[n] a jego prawe oko niechybnie się zamgli”.

12 Wypowiedź:
„Słowo Jehowy dotyczące Izraela” – brzmi wypowiedź Jehowy, Tego, który rozpościera niebiosa[o] i zakłada fundament ziemi,[p] i kształtuje ducha[q] człowieka w jego wnętrzu. **2** „Oto ja dla wszystkich ludów wokoło czynię z Jerozolimy[r] czarę powodującą zataczanie się;[s] również przeciwko Judzie przyjdzie on podczas oblężenia, tak, przeciwko Jerozolimie.[t] **3** I stanie się w owym dniu,[u] że dla wszystkich ludów uczynię z Jerozolimy kamień stanowiący brzemię.[v] Wszyscy podnoszący go na pewno dotkliwie się podrapią;

ROZDZ. 11
a Oz 12:8
b Eze 34:4
c Eze 8:18
d Eze 38:21 Mi 7:2 Ag 2:22 Za 11:9 Za 14:13
e Mt 22:7
f Ps 50:22 Heb 10:27
g Ps 23:1 Ps 80:1 Ps 95:7 Iz 40:11
h Za 11:4 Za 13:8
i Sof 3:12 Za 11:11
j 1Sm 17:40 Ps 23:4
k Ps 133:1 Za 11:10
l Eze 37:19 Za 11:14
m Oz 5:7
n Pwt 32:19
o Jer 23:33 Za 10:2
p Jer 15:2
q Jer 19:9 Eze 5:10
r Ps 90:17 Za 11:7
s Mt 23:38
t Jer 14:21 Eze 16:59
u Iz 14:32 Sof 3:12
v Iz 8:17 Łk 2:25
w 1Kl 21:2
x Mt 26:15 Mt 27:9
y Mt 27:5

szpalta 2
a Wj 21:32 Mk 14:11
b Mt 27:6 Dz 1:18
c Za 11:7
d Iz 11:13 Eze 37:16
e 1Kl 12:20 Iz 9:21
f Eze 34:2 Mt 15:14
g 1Pt 5:3
h Jer 23:2 Eze 34:6 Mt 9:36
i Eze 34:21
j Rdz 31:38 Eze 34:3
k Eze 34:10
l Jer 23:1 Eze 13:2 Mt 23:13
m Jn 10:12
n 1Kl 13:4 Eze 30:22

ROZDZ. 12
o Hi 26:7; Ps 104:2; Iz 42:5; Iz 44:24; p Ps 102:25; Ps 136:6; Iz 45:18; Iz 48:13; q Hi 34:14; Ps 146:4; Kzn 12:7; Dz 17:25; r Heb 12:22; s Ps 75:8; Za 14:13; t Za 14:14; u Sof 3:19; v Dn 2:34; Dn 2:45; Mt 21:44.

i będą przeciwko niej zebrane wszystkie narody ziemi.[a] **4** W owym dniu[b] — brzmi wypowiedź Jehowy — porażę każdego konia[c] oszołomieniem, a jego jeźdźca obłędem;[d] i otworzę swe oczy na dom Judy,[e] i każdego konia tych ludów porażę utratą wzroku. **5** I szejkowie[f] Judy powiedzą w swoim sercu: ‚Mieszkańcy Jerozolimy są dla mnie siłą dzięki Jehowie Zastępów, ich Bogu'.[g] **6** W owym dniu sprawię, że szejkowie Judy będą jak pełen żaru garnek wśród drzew[h] i jak ognista pochodnia w świeżym pokosie zboża,[i] i pożerać będą po prawej i po lewej stronie wszystkie ludy wokoło;[j] i Jerozolima będzie jeszcze zamieszkana na swoim miejscu, w Jerozolimie.[k]

7 „A Jehowa wybawi najpierw namioty Judy, aby piękno domu Dawida i piękno mieszkańców Jerozolimy nie przewyższyło Judy. **8** W owym dniu Jehowa będzie osłoną wokół mieszkańców Jerozolimy;[l] i potykający się wśród nich będzie w owym dniu jak Dawid,[m] a dom Dawida jak Bóg,[n] jak anioł Jehowy przed nimi.[o] **9** I stanie się w owym dniu, że będę zmierzał do unicestwienia wszystkich narodów, które wyruszają przeciwko Jerozolimie.[p]

10 „I wyleję ducha łaski[q] oraz błagań[r] na dom Dawida i na mieszkańców Jerozolimy, i spoglądać będą ku Temu, którego przebili,[s] i będą nad nim zawodzić, tak jak się zawodzi nad jedynakiem; i powstanie gorzki lament nad nim, jak wtedy, gdy się gorzko lamentuje nad pierworodnym.[t] **11** W owym dniu wielkie będzie zawodzenie w Jerozolimie, jak zawodzenie w Hadad-Rimmon na dolinnej równinie Megiddo.[a] **12** I kraina ta będzie zawodzić,[b] każda rodzina z osobna; osobno rodzina domu Dawida i osobno ich kobiety;[c] osobno rodzina domu Natana[d] i osobno ich kobiety; **13** osobno rodzina domu Lewiego[e] i osobno ich kobiety; osobno rodzina Szimeitów[f] i osobno ich kobiety — **14** wszystkie rodziny, które pozostały, każda rodzina z osobna i osobno ich kobiety.[g]

13 „W owym dniu[h] dla domu Dawida i dla mieszkańców Jerozolimy będzie otwarta studnia[i] — ze względu na grzech[j] i ze względu na to, co wstrętne.[k]

2 „I stanie się w owym dniu — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów — że zgładzę z tej ziemi imiona bożków[l] i nie będzie się już o nich pamiętać; sprawię też, że znikną z tej ziemi prorocy[m] oraz duch nieczystości.[n] **3** I dojdzie do tego, że gdyby jakiś człowiek jeszcze prorokował, jego ojciec i matka, którzy go zrodzili, powiedzą do niego: ‚Nie będziesz żył, bo wyrzekłeś fałsz w imieniu Jehowy'. I jego ojciec i matka, którzy go zrodzili, przebiją go za to, że prorokował.[o]

4 „I stanie się w owym dniu, że prorocy się zawstydzą,[p] każdy swojej wizji, gdy będzie prorokował; i nie będą nosić urzędowej szaty z włosia,[q] by zwodzić. **5** I powie: ‚Ja nie jestem prorokiem. Jestem człowiekiem uprawiającym rolę, gdyż pewien ziemski człowiek posiada mnie już od mej młodości'. **6** I ktoś rzeknie do niego: ‚Cóż to za rany

ROZDZ. 12

a Ps 2:2 Eze 38:9 Mi 4:11 Za 14:2 Obj 16:14
b Iz 24:21
c Prz 21:31
d Pwt 28:28 Ps 76:6
e 1Kl 8:29 2Kn 7:15 Iz 37:17
f Za 9:7
g Ps 46:1 Iz 41:10 Jl 3:16 Za 12:8
h Iz 10:17 Abd 18
i Iz 41:15 Iz 62:1
j Mi 4:13 Za 9:15
k Jer 31:38 Za 2:4 Za 12:10
l Jer 23:6 Jl 3:16 Za 2:5 Za 9:15
m Eze 34:24
n Ps 45:6 Iz 9:6 Oz 3:5
o Wj 14:19 Wj 23:20
p Iz 54:17 Ag 2:22 Obj 16:14
q Iz 32:15 Iz 44:3 Jl 2:28 Dz 3:19
r 2Kn 6:21 Ps 28:2 Jer 31:9
s Jn 19:34 Jn 19:37 Jn 20:27 Obj 1:7
t Jer 6:26 Am 8:10

szpalta 2

a 2Kl 23:29 2Kn 35:22
b Jer 3:21 Łk 23:48
c Mk 15:40 Łk 23:49
d 2Sm 5:14 Łk 3:31
e Wj 6:16
f Wj 6:17 1Kl 1:8 1Kn 23:10
g Mk 15:41

ROZDZ. 13

h Za 12:3
i Ps 51:7
j Iz 1:6 Eze 36:25 Jn 1:29 Dz 2:38 Dz 2:41

k 2Kn 29:5; Lam 1:8; Eze 36:17; Eze 36:29; **l** Wj 23:13; Pwt 12:3; Iz 2:18; Eze 36:25; Sof 1:4; **m** Pwt 13:5; Jer 8:10; Jer 23:14; Eze 14:9; **n** 2Ko 7:1; **o** Pwt 13:6; Pwt 13:9; Pwt 18:20; Mt 10:37; **p** Jer 2:26; Mi 3:7; **q** 2Kl 1:8; Mt 3:4.

masz na sobie między rękami?' On zaś powie: ‚Te zadano mi w domu ludzi, którzy mnie bardzo kochali' ".

7 „Mieczu, zbudź się przeciwko memu pasterzowi,[a] przeciwko krzepkiemu mężowi, który jest moim towarzyszem"[b] — brzmi wypowiedź Jehowy Zastępów. „Uderz pasterza[c] i niech się rozproszą owce trzody;[d] a ja zwrócę swą rękę na mało znaczące".[e]

8 „I stanie się w całej tej ziemi — brzmi wypowiedź Jehowy — że dwie części w niej zostaną odcięte i wyginą,[f] a trzecia część będzie w niej pozostawiona.[g] **9** I stanowiących tę trzecią część przeprowadzę przez ogień;[h] i poddam ich rafinacji, jak się rafinuje srebro,[i] oraz sprawdzę ich, jak się sprawdza złoto.[j] Ona będzie wzywać mojego imienia, ja zaś będę jej odpowiadał.[k] Powiem: ‚To mój lud',[l] a ona powie: ‚Jehowa moim Bogiem' ".[m]

14 „Oto nadchodzi dzień należący do Jehowy[n] i zostanie pośrodku ciebie rozdzielony łup zdobyty na tobie. **2** I zbiorę wszystkie narody na wojnę przeciwko Jerozolimie;[o] i miasto zostanie zdobyte,[p] a domy splądrowane, kobiety zaś zostaną zgwałcone.[q] I połowa miasta pójdzie na wygnanie,[r] lecz pozostali z ludu[s] nie będą wytraceni z miasta.[t]

3 „A Jehowa wyruszy i stoczy wojnę przeciwko tym narodom[u] — jak w dniu swojej wojny, w dniu walki.[v] **4** I w owym dniu jego stopy staną na górze drzew oliwnych, która jest naprzeciw Jerozolimy, po stronie wschodniej;[w] a góra drzew oliwnych[x] rozstąpi się pośrodku,[y] od wschodu i na zachód. Powstanie bardzo wielka dolina; i połowa góry zostanie przesunięta na północ, a połowa na południe. **5** I uciekać będziecie do doliny moich gór;[a] albowiem dolina tych gór będzie sięgać aż do Acel. I będziecie musieli uciekać, tak jak uciekaliście z powodu trzęsienia ziemi za dni Uzzjasza, króla Judy.[b] A Jehowa, mój Bóg, z całą pewnością przyjdzie,[c] z nim zaś wszyscy święci.[d]

6 „I stanie się w owym dniu, że nie będzie drogocennego światła[e] — wszystko zakrzepnie.[f] **7** I nastanie jeden dzień, znany jako należący do Jehowy.[g] Nie będzie to dzień ani nie będzie to noc;[h] a wieczorem zrobi się jasno.[i] **8** I w owym dniu dojdzie do tego, że z Jerozolimy popłyną żywe wody[j] — połowa ku morzu wschodniemu[k] i połowa ku morzu zachodniemu.[l] Będzie tak latem i zimą.[m] **9** A Jehowa zostanie królem nad całą ziemią.[n] W owym dniu Jehowa będzie jeden[o] i jego imię jedno.[p]

10 „Cała ta ziemia będzie przemieniona niczym Araba,[q] od Geby[r] po Rimmon[s] na południe od Jerozolimy; a ona się podźwignie i będzie zamieszkana na swoim miejscu,[t] od Bramy Beniamina[u] aż do miejsca Bramy Pierwszej, aż do Bramy Narożnej, i od Wieży Chananela[v] aż po królewskie kadzie tłoczni. **11** I na pewno zamieszkają w niej ludzie; i już więcej nie będzie się rzucać klątwy ku zagładzie,[w] a w Jerozolimie będzie się mieszkać bezpiecznie.[x]

ROZDZ. 13

a Eze 34:23
Mi 5:4
Mt 26:55
Jn 10:11
Heb 13:20
1Pt 5:4

b Prz 8:30
Jn 1:1
Jn 16:28
Jn 17:5

c Iz 53:8
Dn 9:26
Mk 14:27
Dz 3:18
Obj 13:8

d Mt 26:31
Mk 14:50
Jn 16:32

e Iz 1:25
Mt 11:25
1Ko 1:27

f Mt 13:41
Łk 12:46

g Jl 2:32
Mt 24:22
Rz 9:27

h Iz 43:2

i Ps 66:10
Iz 48:10
Mal 3:2

j Mal 3:3
1Pt 1:7

k Iz 58:9

l Jer 30:22
Rz 9:25

m Ps 144:15
Obj 21:7

ROZDZ. 14

n Iz 2:12
Jl 2:31
2Pt 3:10

o Jl 3:2
Obj 16:14

p Łk 21:20

q Pwt 28:30
Lam 5:11

r Łk 21:24

s Iz 65:8
Mt 21:43
Mt 24:22

t Iz 65:18
Heb 12:22
Obj 21:2

u Iz 66:16
Eze 38:23
Jl 3:14
Obj 16:14

v Wj 15:3
2Kn 20:15

w Eze 11:23
Dz 1:12

x Łk 19:29

y Mi 1:4

szpalta 2

a Łk 21:21

b Am 1:1

c Ps 96:13
Ps 98:9
Judy 14

d Pwt 33:2
Ps 149:9
Jl 3:11

e Iz 13:10; Am 5:18; **f** Wj 15:8; Hi 38:22; **g** Ps 118:24; 1Ts 5:2; 2Ts 2:2; **h** Ps 97:11; Prz 4:18; Obj 21:25; **i** Iz 30:26; **j** Jer 17:13; Eze 47:1; Jl 3:18; Jn 4:10; Obj 21:6; Obj 22:1; Obj 22:17; **k** Pwt 3:17; Eze 47:8; **l** Joz 1:4; Jl 2:20; **m** Iz 49:10; **n** Ps 97:1; Obj 19:6; **o** Pwt 6:4; Mal 2:10; Gal 3:20; **p** Iz 42:8; Iz 44:6; **q** Pwt 1:7; **r** 1Kl 15:22; **s** 1Kn 4:32; **t** Jer 30:18; **u** Jer 37:13; Eze 48:32; **v** Neh 3:1; Jer 31:38; **w** Iz 60:18; Jer 31:40; **x** Jer 23:6; Jer 33:16.

12 „A oto plaga, którą Jehowa porazi wszystkie ludy, które wystąpią zbrojnie przeciwko Jerozolimie:[a] Gnić będzie ciało człowieka, gdy jeszcze będzie stał na nogach,[b] i oczy mu zgniją w oczodołach, a język zgnije mu w ustach.

13 „I stanie się w owym dniu, że za sprawą Jehowy zapanuje wśród nich zamieszanie;[c] i każdy chwyci rękę swego towarzysza, a jego ręka się podniesie przeciwko ręce jego towarzysza. **14** Również Juda będzie toczyć wojnę pod Jerozolimą; i zostanie zebrane bogactwo wszystkich okolicznych narodów — złoto i srebro, i szaty w nadzwyczaj wielkiej ilości.[d]

15 „Taka też plaga dotknie konia, muła, wielbłąda i osła oraz wszelkie zwierzę domowe, które się znajdzie w tych obozach — podobna do tej plagi.

16 „A co się tyczy każdego, kto pozostanie ze wszystkich narodów nadciągających przeciwko Jerozolimie[e] — tacy pójdą co roku,[f] by się pokłonić Królowi,[g] Jehowie Zastępów,[h] i obchodzić Święto Szałasów.[i] **17** A co się tyczy każdego, kto spośród rodzin[a] ziemi nie pójdzie[b] do Jerozolimy, by się pokłonić Królowi, Jehowie Zastępów — na takich nie spadnie obfity deszcz.[c] **18** I jeśli rodzina egipska nie pójdzie i nie wejdzie, również na nich żaden nie spadnie. Nastąpi plaga, jaką Jehowa porazi narody, które nie pójdą obchodzić Święta Szałasów. **19** Taka będzie kara za grzech Egiptu i za grzech wszystkich narodów, które nie pójdą obchodzić Święta Szałasów.[d]

20 „W owym dniu na dzwoneczkach konia będzie:[e] ‚Świętość należy do Jehowy!'[f] A szerokie kotły[g] w domu Jehowy będą jak czasze[h] przed ołtarzem.[i] **21** I każdy szeroki kocioł w Jerozolimie i w Judzie stanie się rzeczą świętą, należącą do Jehowy Zastępów, a wszyscy składający ofiary będą przychodzić i sięgać po nie i będą w nich gotować.[j] I w owym dniu nie będzie już Kananejczyka[k] w domu Jehowy Zastępów".[l]

ROZDZ. 14
a 2Kl 19:35 Ps 110:5 Jl 3:2 Mi 4:11 Obj 16:14
b Dz 12:23
c Sdz 7:22 Eze 38:21 Za 11:6
d 2Kn 14:13 2Kn 20:25 Za 2:9
e Iz 66:19 Dz 15:17
f 1Sm 1:7 Iz 66:23
g Ps 86:9 Iz 27:13 Jer 48:15 Rz 15:11
h Ps 24:8 Ps 103:21
i Kpl 23:34 Neh 8:14 Jn 7:2

szpalta 2
a Rdz 10:32 Jer 10:25 Am 3:2
b Iz 45:23 Iz 60:12
c Pwt 11:17 1Kl 8:35 Iz 5:6
d Kol 2:17 Heb 10:1
e Mal 1:11
f Wj 28:36 Wj 39:30 Iz 35:8
g 1Sm 2:14

h Wj 25:29; Wj 37:16; Lb 4:7; i 2Kn 29:22; j Pwt 16:7; 1Sm 2:13; Eze 46:23; k Iz 35:8; Eze 44:9; Obj 21:27; l 1Tm 3:15.

KSIĘGA

MALACHIASZA

1 Wypowiedź:
Słowo Jehowy[a] dotyczące Izraela, dane za pośrednictwem Malachiasza:

2 „Umiłowałem was"[b] — rzekł Jehowa.

A wy powiedzieliście: „Jakże to nas umiłowałeś?"[c]

„Czyż Ezaw nie był bratem Jakuba?"[d] — brzmi wypowiedź Jehowy. „Ja zaś Jakuba umiłowałem,[a] **3** a Ezawa[b] znienawidziłem; i w końcu uczyniłem jego góry bezludnym pustkowiem,[c] a jego dziedzictwo dałem szakalom pustyni".[d]

4 „Ponieważ Edom wciąż mówi: ‚Zostaliśmy roztrzaskani, ale

ROZDZ. 4
a 2Pt 1:21
b Pwt 7:6 Pwt 10:15 Iz 41:8 Rz 11:28
c Iz 49:14
d Rdz 25:25

szpalta 2
a Rz 9:13
b Rdz 25:34 Rdz 27:41 Heb 12:16

c Iz 34:10; Jer 49:20; Eze 25:13; Eze 35:3; Jl 3:19; Abd 10; d Iz 34:13.

powrócimy i odbudujemy spustoszone miejsca', tak rzekł Jehowa Zastępów: ‚Oni będą budować, lecz ja będę burzył.[a] A ludzie na pewno ich nazwą „krainą niegodziwości" oraz „ludem, który Jehowa potępił[b] po czas niezmierzony". **5** I ujrzą to wasze oczy, i sami powiecie: „Jehowa niech będzie wywyższany nad krainą Izraela"'".[c]

6 „‚Syn szanuje ojca,[d] a sługa — swego wielkiego pana.[e] Skoro więc ja jestem ojcem,[f] gdzież jest szacunek dla mnie?[g] A skoro ja jestem Wielkim Panem, gdzież jest bojaźń[h] przede mną?' — rzekł Jehowa Zastępów do was, kapłani, którzy gardzicie moim imieniem.[i]

„‚A wy powiedzieliście: „W jaki sposób wzgardziliśmy twoim imieniem?"'

7 „‚Składając na moim ołtarzu splugawiony chleb'.[j]

„‚I powiedzieliście: „W jaki sposób cię splugawiliśmy?"'

„‚Przez to, że mówicie: „Stołem[k] Jehowy można wzgardzić".[l] **8** A gdy przynosicie na ofiarę ślepe zwierzę: „To nic złego". I gdy przynosicie zwierzę kulawe lub chore: „To nic złego"'".[m]

„Przyprowadź je, proszę, do swego namiestnika. Czy będzie miał w tobie upodobanie albo czy przyjmie cię życzliwie?" — rzekł Jehowa Zastępów.

9 „A teraz, proszę, ułagodźcie oblicze[n] Boga, żeby nam okazał łaskę.[o] Stało się to z waszej ręki. Czy kogokolwiek z was przyjmie życzliwie?" — rzekł Jehowa Zastępów.

10 „Któż spośród was zamknie drzwi?[p] I nie będziecie zapalać ognia na moim ołtarzu za darmo.[q] Nie mam w was upodobania — rzekł Jehowa Zastępów — i nie sprawia mi przyjemności dar ofiarny z waszej ręki".[a]

11 „Albowiem od wschodu słońca aż do jego zachodu moje imię będzie wielkie między narodami[b] i w każdym miejscu będzie się wznosił dym ofiarny,[c] memu imieniu będzie składany dar, czysty dar,[d] bo moje imię będzie wielkie między narodami"[e] — rzekł Jehowa Zastępów.

12 „Ale wy mnie bezcześcicie,[f] mówiąc: ‚Stół Jehowy jest splugawiony, a owocem na nim, pokarmem, można wzgardzić'.[g] **13** I powiedzieliście: ‚Cóż za męka!',[h] i z waszego powodu pogardliwie się na niego prycha" — rzekł Jehowa Zastępów. „Przynieśliście zatem to, co zrabowane, jak również kulawe i chore;[i] tak, przynieśliście w darze. Czy może mi sprawiać przyjemność coś z waszej ręki?"[j] — rzekł Jehowa.

14 „Przeklęty ten, kto postępuje przebiegle i mając w swym stadzie samca, składa ślub, a ofiaruje Jehowie zwierzę mizerne.[k] Ja bowiem jestem wielkim Królem[l] — rzekł Jehowa Zastępów — a moje imię będzie budzić lęk między narodami".[m]

2 „A to przykazanie odnosi się do was, kapłani.[n] **2** Jeżeli nie usłuchacie[o] i nie weźmiecie sobie tego do serca,[p] by dać chwałę memu imieniu[q] — rzekł Jehowa Zastępów — to ja też ześlę na was przekleństwo[r] i przeklnę wasze błogosławieństwa.[s] Tak, już przekląłem to błogosławieństwo, bo nie bierzecie sobie tego do serca".

3 „Oto z waszego powodu gromię zasiane nasienie[t] i rzucę gnój na wasze twarze, gnój wa-

ROZDZ. 1

a Hi 12:14; Ps 127:1
b Ps 137:7; Iz 34:5; Abd 18
c Ps 35:27
d Wj 20:12; Mt 15:4; Mk 10:19; Ef 6:2
e 1Tm 6:1; Tyt 2:9
f Wj 4:22
g Iz 1:2; Mt 6:9
h Prz 8:13; 1Pt 2:17
i Jer 5:31; Jer 23:11; Eze 22:26; Oz 4:6
j Kpl 21:6
k Eze 41:22; 1Ko 10:21
l 1Sm 2:17
m Kpl 22:20; Pwt 15:21
n Wj 32:11; Jer 26:19; Jl 1:13; Jl 1:14
o Jl 2:17
p 2Kn 23:4
q Jer 6:13; Mi 3:11

szpalta 2

a Iz 1:11; Jer 6:20; Jer 14:12; Am 5:21
b Ps 113:3; Iz 45:6; Iz 59:19; Za 14:16
c Ps 66:15; Rz 12:1; Hcb 13:15
d Iz 66:20; Jn 4:23
e Ps 22:27; Sof 3:9; Mt 28:19; Obj 15:4
f Eze 22:26
g Mal 1:7
h Iz 43:22; Mi 6:3
i Pwt 15:21; Pwt 17:1
j Kpl 22:20; Iz 1:13; Mal 2:13
k Dz 5:3
l Ps 47:2; Jer 10:10; Dn 9:4
m Ps 76:12; Obj 15:4

ROZDZ. 2

n Lam 4:13; Oz 5:1; Mal 1:6
o Kpl 26:14; Iz 30:9

p Ps 81:11; Iz 42:25; Iz 57:11; q Jer 13:16; r Pwt 28:15; s Oz 4:7; Ag 1:11; t Oz 8:7; Jl 1:17.

szych świąt, i ktoś was nań zaniesie. **4** I poznacie, że podałem wam to przykazanie,[a] aby trwało moje przymierze[b] z Lewim"[c] — rzekł Jehowa Zastępów.

5 „Miałem z nim przymierze życia i pokoju[d] i udzielałem mu ich wraz z bojaźnią. I on się mnie bał;[e] zaiste, z powodu mego imienia był przejęty lękiem.[f] **6** Na jego ustach było prawo prawdy,[g] a na jego wargach nie znaleziono żadnej nieprawości. Chodził ze mną w pokoju i prostolinijności[h] i wielu odwrócił od błędu.[i] **7** Gdyż wargi kapłana mają strzec wiedzy, a na jego ustach lud ma szukać prawa,[j] jest on bowiem posłańcem Jehowy Zastępów.[k]

8 „Wy zaś zboczyliście z drogi.[l] Sprawiliście, że wielu potyka się w prawie.[m] Zniweczyliście przymierze Lewiego"[n] — rzekł Jehowa Zastępów. **9** „Toteż i ja sprawię, że zostaniecie wzgardzeni i poniżeni u całego ludu,[o] tak jak wy nie trzymaliście się moich dróg, lecz okazywaliście stronniczość w zakresie prawa".[p]

10 „Czyż wszyscy nie mamy jednego ojca?[q] Czyż nie stworzył nas jeden Bóg?[r] Czemuż to wobec siebie nawzajem postępujemy zdradziecko,[s] bezczeszcząc przymierze naszych praojców?[t] **11** Juda postąpił zdradziecko, a w Izraelu i w Jerozolimie dopuszczono się obrzydliwości;[u] Juda bowiem zbezcześcił świętość Jehowy,[v] którą on miłował, i za oblubienicę wziął sobie córkę cudzoziemskiego boga.[w] **12** Jehowa zgładzi z namiotów Jakuba każdego, kto to czyni,[x] tego, kto czuwa, i tego, kto odpowiada, i tego, kto składa dar ofiarny[y] Jehowie Zastępów".

ROZDZ. 2

a Jer 28:9 Eze 33:33
b Wj 40:15
c Lb 3:6 Lb 18:23 Eze 44:15
d Ps 119:165
e Ps 19:9 Ps 111:10
f Ps 111:9
g 2Kn 17:9 Eze 44:24
h Wj 32:26
i Jak 5:20
j Kpl 10:11 Pwt 24:8 2Kn 15:3 Neh 8:8
k Ag 1:13
l Iz 1:4 Iz 30:9 Heb 3:12
m Jer 18:15 Łk 11:52
n Neh 13:29
o 1Sm 2:30 Mt 3:7
p Kpl 19:15 Pwt 1:17 Pwt 16:19 Jak 2:9
q 1Ko 8:6 Ef 4:6
r Rdz 2:7 Ps 100:3 Dz 17:25
s Neh 5:8 Mi 7:2
t Joz 23:16
u Jer 7:10
v Kpl 20:26
w Pwt 7:3 Sdz 3:6 1Kl 11:1 Neh 13:23
x Lb 15:31
y 1Sm 15:22 Am 5:22

szpalta 2

a Prz 21:27 Iz 1:11
b Jer 8:12
c Prz 5:18 Kzn 9:9
d Prz 2:17 Mt 19:5
e Rdz 3:15 Dz 3:25 Gal 3:16
f Prz 25:28
g Pwt 22:13
h Rdz 2:24 Mt 5:32 Mt 19:8 Mk 10:9
i Ps 11:5 Iz 59:6
j Jer 5:11 Oz 5:7 Mal 2:10

13 „A oto druga rzecz, którą czynicie, tak iż ołtarz Jehowy jest pokryty łzami, płaczem i wzdychaniem, wskutek czego nie zwraca się już uwagi na dar ofiarny ani znajduje przyjemności w czymkolwiek z waszej ręki.[a] **14** Wy zaś powiedzieliście: ‚Z jakiego powodu?'[b] Z tego powodu, że sam Jehowa świadczył między tobą a żoną twej młodości,[c] wobec której postąpiłeś zdradziecko, chociaż jest twoją towarzyszką i żoną twego przymierza.[d] **15** A znalazł się ktoś, kto tego nie uczynił, jako że miał resztkę ducha. I czego pragnął? Potomstwa Bożego.[e] A wy się strzeżcie, jeśli chodzi o waszego ducha,[f] i niech nikt nie postępuje zdradziecko wobec żony swej młodości.[g] **16** On bowiem znienawidził rozwody"[h] — rzekł Jehowa, Bóg Izraela; „i tego, kto swą szatę pokrył przemocą"[i] — rzekł Jehowa Zastępów. „Strzeżcie się więc, jeśli chodzi o waszego ducha, i nie postępujcie zdradziecko.[j]

17 „Zmęczyliście Jehowę swymi słowami,[k] wy zaś powiedzieliście: ‚Czymże go zmęczyliśmy?' Tym, że mówicie: ‚Każdy, kto czyni zło, jest dobry w oczach Jehowy i w takich on ma upodobanie'[l] albo: ‚Gdzież jest Bóg sprawiedliwości?'"[m]

3 „Oto ja wysyłam mego posłańca,[n] a on oczyści drogę przede mną.[o] I nagle do swej świątyni[p] przyjdzie prawdziwy Pan,[q] którego szukacie, oraz posłaniec[r] przymierza,[s] w którym macie upodobanie.[t] Oto

k Iz 1:15; Iz 7:13; Iz 43:24; Jer 15:6; **l** Prz 30:12; Eze 18:29; **m** Pwt 32:4; Ps 37:28; Iz 58:2; **ROZDZ. 3** **n** Mt 11:10; Łk 1:76; Jn 1:6; **o** Mt 3:3; Mk 1:3; Jn 1:23; Jn 3:28; Dz 13:24; Dz 19:4; **p** Mt 21:12; **q** Ps 11:4; Iz 6:1; Obj 11:19; **r** Iz 63:9; Mt 15:24; Łk 1:69; **s** Wj 2:24; Łk 1:72; **t** Jn 12:19.

przyjdzie na pewno" – rzekł Jehowa Zastępów.[a]

2 „Ale kto zniesie dzień jego przyjścia[b] i kto się ostoi, gdy on się ukaże?[c] Będzie bowiem jak ogień rafinera[d] i jak ług[e] praczy.[f] **3** I usiądzie jak rafiner i czyściciel srebra,[g] i będzie oczyszczał synów Lewiego,[h] i będzie ich oczyszczał jak złoto[i] i srebro, oni zaś staną się dla Jehowy ludem składającym dar ofiarny[j] w prawości. **4** A dar ofiarny Judy i Jerozolimy będzie sprawiał Jehowie zadowolenie[k] – jak za dni dawnych i lat starożytnych.[l]

5 „I przyjdę do was na sąd,[m] i stanę się szybkim świadkiem[n] przeciw czarnoksiężnikom[o] i przeciw cudzołożnikom,[p] i przeciw tym, którzy przysięgają fałszywie,[q] i przeciw tym, którzy postępują oszukańczo, jeśli chodzi o zapłatę najemnika,[r] o wdowę[s] oraz o chłopca bez ojca,[t] jak również przeciw tym, którzy odtrącają osiadłego przybysza,[u] a mnie się nie boją" – rzekł Jehowa Zastępów.

6 „Ja bowiem jestem Jehowa; ja się nie zmieniłem.[w] A wy jesteście synami Jakuba; nie doszliście do swego kresu.[x] **7** Od dni waszych praojców odwracacie się od moich przepisów i ich nie przestrzegacie.[y] Wróćcie do mnie, a ja wrócę do was"[z] – rzekł Jehowa Zastępów.

Wy zaś powiedzieliście: „Jak mamy wrócić?"

8 „Czy ziemski człowiek obrabuje Boga? Ale wy mnie obrabowujecie".

I rzekliście: „Jak cię obrabowaliśmy?"

„W dziesięcinach i daninach. **9** Przeklinacie mnie przekleństwem[a] i mnie obrabowujecie – cały naród. **10** Przynieście do spichrza wszystkie dziesięciny,[b] żeby się znalazła żywność w moim domu,[c] i proszę, wypróbujcie mnie w tym[d] – rzekł Jehowa Zastępów – czy nie otworzę wam upustów niebios[e] i nie wyleję na was błogosławieństwa, aż nie będzie już żadnego braku".[f]

11 „I ze względu na was zgromię pożerającego[g] i nie zniszczy wam plonu ziemi, a wasza winorośl na polu nie będzie bez owocu" – rzekł Jehowa Zastępów.

12 „I wszystkie narody nazwą was szczęśliwymi,[i] bo staniecie się ziemią upodobania"[j] – rzekł Jehowa Zastępów.

13 „Mocne były wasze słowa przeciwko mnie"[k] – rzekł Jehowa.

Wy zaś powiedzieliście: „Co mówiliśmy między sobą przeciwko tobie?"[l]

14 „Powiedzieliście: ‚Nie warto służyć Bogu.[m] I jaki pożytek z tego, że się wywiązujemy z obowiązku wobec niego i że ze względu na Jehowę Zastępów chodzimy przygnębieni?'[n] **15** A teraz zuchwałych nazywamy szczęśliwymi.[o] Również czyniciele niegodziwości są zbudowani.[p] Ponadto wystawiają Boga na próbę i uchodzą cało'".[q]

16 Wtedy bojący się Jehowy[r] rozmawiali między sobą, każdy ze swym towarzyszem, a Jehowa uważał i słuchał.[s] I zaczęto przed nim spisywać księgę pamięci[t] dla bojących się Jehowy i dla myślących o jego imieniu.[u]

ROZDZ. 3

a Iz 44:26
b Am 5:18
c Mt 24:13 Łk 21:36
d Dn 11:35 Dn 12:10 1Ko 3:13
e Jer 2:22
f Iz 1:25
g Ps 66:10 Prz 25:4 Za 13:9
h Jer 33:18 Obj 1:6
i 1Pt 1:7
j Ps 69:31 Heb 13:15 1Pt 2:5
k Mal 1:11
l 2Kn 7:1 Jer 2:2
m Heb 10:30
n Mi 1:2 Obj 22:12
o Obj 21:8
p Jer 29:23
q Wj 20:7
r Ps 62:10 Prz 14:31 Jak 5:4
s Pwt 24:17 Łk 20:47
t Iz 1:17 Jak 1:27
u Wj 23:9 Za 7:10
v Prz 8:13
w Iz 43:10 Iz 46:4 Jak 1:17
x Ps 105:8 Lam 3:22 Rz 11:29
y Pwt 9:7 Neh 9:26 Dz 7:51
z Pwt 4:30 Jer 3:12 Za 1:3 Jak 4:8

szpalta 2

a Kpł 24:15 Iz 8:21
b Kpł 27:30 Pwt 14:28
c 2Kn 31:11 Neh 12:44 Neh 13:10
d 2Ko 9:8
e Pwt 28:12 2Kl 7:19
f Kpł 26:10 2Kn 31:10 Prz 3:10 Prz 10:22
g Jl 1:4 Am 4:9 Am 7:1
h Pwt 11:14 Jl 2:24 Za 8:12
i Ps 72:17 Iz 61:9
j Iz 62:4

k Iz 5:19; Iz 28:14; **l** Hi 40:8; Mal 1:6; **m** Hi 21:15; Ps 73:13; Iz 58:3; Sof 1:12; **n** Za 7:5; Jak 4:9; **o** Ps 10:3; Ps 49:18; **p** Jer 12:1; **q** Kzn 8:11; **r** Rdz 22:12; Ps 66:16; Dz 9:31; Obj 15:4; **s** Mt 18:19; **t** Ps 56:8; Ps 69:28; Ps 139:16; **u** Ps 20:7; Iz 26:8.

17 „I na pewno staną się moimi[a] – rzekł Jehowa Zastępów – w dniu, gdy uczynię szczególną własność.[b] I okażę im współczucie, jak człowiek okazuje współczucie swemu synowi, który mu służy.[c] **18** I znowu zobaczycie różnicę między prawym a niegodziwym,[d] między tym, który służy Bogu, a tym, który mu nie służył".[e]

4 „Oto bowiem nadchodzi dzień palący jak piec[f] i wszyscy zuchwali oraz wszyscy, którzy popełniali niegodziwość, staną się jak ścierń.[g] I pochłonie ich ten nadchodzący dzień – rzekł Jehowa Zastępów – tak iż nie pozostawi im ani korzenia, ani gałęzi.[h] **2** A wam, bojącym się mego imienia, zaświeci słońce[i] prawości z uzdrowieniem w swoich skrzydłach,[j] wy zaś wyruszycie, tupocząc jak tuczne cielęta".[a]

3 „I podepczecie niegodziwych, ponieważ staną się jak pył pod spodami waszych stóp w dniu, w którym będę działał"[b] – rzekł Jehowa Zastępów.

4 „Pamiętajcie o prawie Mojżesza, mojego sługi, które dałem mu na Horebie jako nakaz dla całego Izraela, o przepisach i sądowniczych rozstrzygnięciach.[c]

5 „Oto posyłam do was proroka Eliasza,[d] zanim nadejdzie wielki i napawający lękiem dzień Jehowy.[e] **6** I zwróci serce ojców ku synom, a serce synów ku ojcom – abym nie przyszedł i nie poraził ziemi, wydając ją na zagładę".[f]

ROZDZ. 3

a Jer 31:33 Jn 17:9
b Iz 62:3 1Pt 2:9
c Ps 103:13
d Ps 58:11 Rz 2:6
e Dn 12:3 Mt 13:43

ROZDZ. 4

f Ps 21:9 Sof 2:2 Mt 13:42 2Ts 1:8 2Pt 3:7
g Wj 15:7 Iz 5:24 Abd 18 Mt 3:12
h Oz 9:16 Am 2:9
i Iz 30:26 Łk 1:78 Ef 5:14
j Ps 147:3 Jer 30:17 Jer 33:6

szpalta 2 **a** Iz 49:9; **b** Rdz 3:15; Mi 7:10; Za 10:5; Rz 16:20; **c** Pwt 4:5; Ps 119:4; Ps 147:19; **d** Iz 40:3; Mt 11:14; Mk 9:11; **e** Jl 2:31; Dz 2:20; 2Pt 3:10; **f** Pwt 29:20; Za 14:11; Łk 1:17.

(Koniec przekładu Pism Hebrajsko-Aramejskich; dalej – przekład Chrześcijańskich Pism Greckich).

MATEUSZA

1 Księga dziejów[a] Jezusa Chrystusa, syna Dawida,[b] syna Abrahama:[c]
2 Abraham został ojcem Izaaka;[d]
Izaak został ojcem Jakuba;[e]
Jakub został ojcem Judy[f] i jego braci;
3 Juda został ojcem Pereca[g] i Zeracha, urodzonych przez Tamar;
Perec został ojcem Checrona;[h]
Checron został ojcem Rama;[i]
4 Ram został ojcem Amminadaba;
Amminadab został ojcem Nachszona;[j]
Nachszon został ojcem Salmona;[k]
5 Salmon został ojcem Boaza, urodzonego przez Rachab;[l]
Boaz został ojcem Obeda, urodzonego przez Rut;[m]
Obed został ojcem Jessego;[n]
6 Jesse został ojcem Dawida,[o] króla.[p]
Dawid został ojcem Salomona,[q] urodzonego przez żonę Uriasza;
7 Salomon został ojcem Rechoboama;[r]
Rechoboam został ojcem Abijasza;
Abijasz[s] został ojcem Asy;[t]
8 Asa został ojcem Jehoszafata;[u]
Jehoszafat został ojcem Jehorama;[v]
Jehoram został ojcem Uzzjasza;
9 Uzzjasz został ojcem Jotama;
Jotam[w] został ojcem Achaza;[x]
Achaz został ojcem Ezechiasza;[a]
10 Ezechiasz został ojcem Manassesa;[b]
Manasses[c] został ojcem Amona;[d]
Amon[e] został ojcem Jozjasza;
11 Jozjasz[f] został ojcem Jechoniasza[g] i jego braci w okresie zesłania do Babilonu.[h]
12 Po zesłaniu do Babilonu Jechoniasz został ojcem Szealtiela;[i]
Szealtiel został ojcem Zerubbabela;[j]
13 Zerubbabel został ojcem Abiuda;
Abiud został ojcem Eliakima;
Eliakim został ojcem Azora;
14 Azor został ojcem Cadoka;
Cadok został ojcem Achima;
Achim został ojcem Eliuda;
15 Eliud został ojcem Eleazara;
Eleazar został ojcem Mattana;
Mattan został ojcem Jakuba;
16 Jakub został ojcem Józefa, męża Marii, z której się urodził Jezus[k] zwany Chrystusem.[l]
17 Wszystkich więc pokoleń od Abrahama aż do Dawida było czternaście pokoleń, a od Dawida aż do zesłania do Babilonu czternaście pokoleń, a od zesłania do Babilonu aż do Chrystusa czternaście pokoleń.
18 A z narodzinami Jezusa Chrystusa było tak: Kiedy jego matka, Maria, była przyrzeczo-

ROZDZ. 1
a Rdz 5:1
b 1Kn 17:11 Mt 9:27 Łk 1:32
c Rdz 22:18
d Rdz 21:3 1Kn 1:28 Łk 3:34
e Rdz 25:26 1Kn 1:34
f Rdz 29:35
g Rdz 38:29 1Kn 2:4
h Rut 4:18 Łk 3:33
i 1Kn 2:9
j Lb 2:3 Rut 4:20 1Kn 2:10 Łk 3:32
k 1Kn 2:11
l Joz 2:1
m Rut 4:13
n 1Kn 2:12
o Rut 4:17 1Kn 2:15
p 2Sm 5:4
q 2Sm 12:24 1Kn 3:5 Łk 3:31
r 1Kl 11:43
s 1Kn 3:10
t 2Kn 14:1
u 1Kl 15:24
v 1Kn 3:11 2Kn 21:1
w 2Kl 15:32
x 2Kl 15:38

szpalta 2
a 2Kl 18:1 1Kn 3:13
b 2Kl 20:21
c 2Kl 21:18
d 2Kn 33:20
e 2Kl 21:24 1Kn 3:14
f 2Kl 23:34
g 1Kn 3:15 1Kn 3:16 Jer 28:4
h 2Kl 24:15 2Kn 36:10 Jer 27:20 Jer 29:2
i 1Kn 3:17 Łk 3:27
j 1Kn 3:19 Ezd 3:2 Neh 12:1 Łk 3:27
k Mt 13:55 Mk 6:3
l Mt 27:17

na[a] w małżeństwo Józefowi, okazało się, zanim się połączyli, że jest brzemienna za sprawą ducha świętego.[b] **19** A ponieważ Józef, jej mąż, był prawy i nie chciał z niej uczynić publicznego widowiska,[c] zamierzał się z nią potajemnie rozwieść.[d] **20** Ale gdy już to przemyślał, oto ukazał mu się we śnie anioł Jehowy, mówiąc: „Józefie, synu Dawida, nie lękaj się wziąć Marii, swej żony, do domu, bo to, co zostało w niej poczęte, jest za sprawą ducha świętego.[e] **21** Urodzi ona syna, a ty masz go nazwać imieniem Jezus,[f] on bowiem wybawi[g] swój lud[h] od ich grzechów”.[i] **22** A wszystko to się stało, żeby się spełniło, co Jehowa[j] powiedział przez swego proroka,[k] mówiąc: **23** „Oto dziewica[l] będzie brzemienna i urodzi syna, i nazwą go imieniem Immanuel”,[m] co w tłumaczeniu znaczy: „Z nami jest Bóg”.[n]

24 Wtedy Józef zbudził się ze snu i uczynił tak, jak mu polecił anioł Jehowy, i wziął swą żonę do domu. **25** Ale z nią nie współżył,[o] dopóki nie urodziła syna,[p] i nadał mu imię Jezus.[q]

2 Kiedy już Jezus się narodził w Betlejem[r] Judejskim za dni króla Heroda,[s] oto astrolodzy[t] ze stron wschodnich przybyli do Jerozolimy, **2** mówiąc: „Gdzie jest ten narodzony król[u] Żydów? Ujrzeliśmy bowiem jego gwiazdę,[v] będąc na wschodzie, i przyszliśmy złożyć mu hołd”. **3** Gdy król Herod to usłyszał, był tym poruszony, a wraz z nim cała Jerozolima; **4** i zebrawszy wszystkich naczelnych kapłanów oraz uczonych w piśmie spośród ludu, zaczął ich wypytywać, gdzie miał się narodzić Chrystus. **5** Rzekli do niego: „W Betlejem[a] Judejskim; tak bowiem zostało napisane przez proroka: **6** ‚A ty, Betlejem[b] w ziemi Judy, w żadnym wypadku nie jesteś najmniej znaczącym miastem wśród namiestników Judy; bo z ciebie wyjdzie namiestnik,[c] który będzie pasł[d] mój lud, Izraela’ ”.

7 Wtedy Herod potajemnie wezwał astrologów i starannie się od nich wywiedział o czas ukazania się tej gwiazdy, **8** a wysyłając ich do Betlejem, rzekł: „Idźcie, starannie poszukajcie tego dziecięcia, a gdy je znajdziecie, donieście mi o tym, żebym i ja mógł pójść i złożyć mu hołd”.[e] **9** Oni, wysłuchawszy króla, ruszyli w drogę; a oto gwiazda, którą widzieli, gdy byli na wschodzie,[f] posuwała się przed nimi, aż się zatrzymała nad miejscem, gdzie było to dziecię. **10** Na widok gwiazdy niezmiernie się uradowali. **11** A gdy weszli do domu, zobaczyli dziecię z Marią, jego matką, i upadłszy, złożyli mu hołd. Otworzyli też swe skarby i dali mu w prezencie dary: złoto i wonną żywicę, i mirrę. **12** Ale ponieważ otrzymali we śnie Boskie ostrzeżenie,[g] aby nie wracali do Heroda, odeszli do swej krainy inną drogą.

13 Gdy już odeszli, oto anioł[h] Jehowy ukazał się we śnie Józefowi, mówiąc: „Wstań, weź dziecię oraz jego matkę i uciekaj do Egiptu, i tam pozostań, aż ci dam znać; Herod bowiem właśnie ma poszukiwać dziecięcia, aby je zgładzić”. **14** Wstał więc i w nocy wziął dziecię oraz jego matkę, i odszedł do Egiptu, **15** i pozostał tam aż do śmierci Heroda, żeby się spełniło[i] to, co

ROZDZ. 1

a Łk 1:27
b Łk 1:35
c Pwt 22:23
d Pwt 24:1
e Łk 1:35
f Mt 1:25 Łk 1:31 Łk 2:21
g Łk 2:30 Heb 7:25
h Dz 5:31
i Jn 1:29 Dz 4:12 Ef 1:7 1Pt 2:24
j Iz 55:11
k Jak 5:10 2Pt 1:21
l Iz 7:14
m Iz 8:8
n Iz 8:10
o Łk 1:34
p Łk 2:7
q Łk 1:31 Łk 2:21

ROZDZ. 2

r Mi 5:2 Łk 2:4
s Łk 1:5
t Dn 1:20
u Rdz 49:10 Mt 27:37
v Iz 47:13 Mt 2:9

szpalta 2

a Jn 7:42
b Mi 5:2
c Iz 44:28
d 2Sm 5:2
e Ps 37:12 Prz 10:11
f Mt 2:2
g Mt 2:22
h Mt 1:20 Mt 2:19
i Mt 5:17

Jehowa powiedział przez swego proroka, mówiąc: „Z Egiptu[a] wezwałem mego syna”.

16 Wtedy Herod, widząc, że został przechytrzony przez astrologów, uniósł się wielką zapalczywością i posławszy, kazał w Betlejem oraz w całej jego okolicy zgładzić wszystkich chłopców w wieku dwóch lat i poniżej, według czasu, o który się starannie wywiedział od astrologów.[b] **17** Wtedy spełniło się to, co zostało powiedziane przez proroka Jeremiasza, mówiącego: **18** „Głos usłyszano w Ramie,[c] płacz i wielkie zawodzenie; to Rachela[d] opłakuje swe dzieci i nie daje się pocieszyć, bo już ich nie ma”.

19 Gdy Herod zmarł, oto anioł Jehowy ukazał się we śnie[e] Józefowi w Egipcie **20** i powiedział: „Wstań, weź dziecię oraz jego matkę i udaj się do ziemi Izraela, bo umarli ci, którzy nastawali na duszę dziecięcia”. **21** Wstał więc i wziął dziecię oraz jego matkę, i wszedł do ziemi Izraela. **22** Ale usłyszawszy, że w Judei króluje Archelaus w miejsce swego ojca, Heroda, lękał się tam udać. A otrzymawszy we śnie Boskie ostrzeżenie,[f] odszedł na terytorium Galilei[g] **23** i przybywszy, zamieszkał w mieście zwanym Nazaret,[h] żeby się spełniło, co zostało powiedziane przez proroków: „Będzie zwany Nazarejczykiem”.[i]

3 W owych dniach przyszedł Jan Chrzciciel,[j] głosząc na pustkowiu[k] judejskim **2** i mówiąc: „Okazujcie skruchę,[l] bo przybliżyło się królestwo niebios”.[m] **3** To właśnie o nim powiedziano przez proroka Izajasza[n] tymi słowy: „Słuchajcie! Ktoś woła na pustkowiu: ‚Przygotujcie[a] drogę Jehowy! Prostymi czyńcie jego szlaki’”. **4** A tenże Jan miał odzież z sierści[b] wielbłądziej i skórzany pas[c] wokół lędźwi, pokarmem zaś jego były szarańcze[d] oraz dziki miód.[e] **5** Wtedy wychodziły do niego Jerozolima i cała Judea oraz cała kraina nad Jordanem **6** i ludzie byli przez niego chrzczeni w rzece Jordan,[f] i otwarcie wyznawali swe grzechy.

7 Gdy ujrzał wielu faryzeuszy i saduceuszy[g] przychodzących do chrztu, rzekł do nich: „Pomiocie żmijowy,[h] kto wam podsunął myśl, żeby uciekać przed nadchodzącym srogim gniewem?[i] **8** Wydawajcie więc owoc odpowiadający skrusze,[j] **9** a nie ośmielajcie się mówić sobie: ‚Za ojca mamy Abrahama’,[k] Bo powiadam wam, iż Bóg potrafi wzbudzić Abrahamowi[l] dzieci z tych kamieni. **10** Siekiera[m] już jest przyłożona do korzenia drzew; toteż każde drzewo, które nie wydaje wybornego owocu, ma zostać ścięte[n] i wrzucone w ogień.[o] **11** Ja wprawdzie chrzczę was wodą[p] ze względu na waszą skruchę,[q] ale ten, który przychodzi[r] za mną, jest silniejszy niż ja; nie jestem godzien zdjąć mu sandałów.[s] Ten będzie was chrzcił duchem świętym[t] i ogniem.[u] **12** Ma on w ręce szuflę do odwiewania i całkowicie oczyści swe klepisko, i zbierze swą pszenicę do spichrza,[v] ale plewy spali[w] ogniem nieugaszonym”.

13 Wtedy Jezus przyszedł z Galilei[x] nad Jordan do Jana, żeby zostać przez niego ochrzczonym.[y] **14** Ale ten próbował go powstrzymać, mówiąc: „To ja potrzebuję być ochrzczony przez

ROZDZ. 2

a Oz 11:1
b Mt 2:7
c Jer 31:15
Jer 31:16
d Rdz 35:19
e Mt 1:20
f Mt 2:12
g Mk 1:9
Łk 2:39
h Łk 2:51
Jn 1:45
i Iz 11:1
Iz 53:2
Jer 23:5
Za 3:8

ROZDZ. 3

j Mk 1:4
Jn 1:6
k Mt 11:7
l Łk 3:3
m Mt 4:17
n Mk 1:2
Jn 1:23

szpalta 2

a Iz 40:3
b 2Kl 1:8
c Mk 1:6
d Kpł 11:22
e 1Sm 14:27
Prz 24:13
f Mk 1:5
Mk 1:9
g Mk 12:18
Łk 7:30
h Ps 58:4
Mt 12:34
i Mt 23:33
Łk 3:7
Łk 21:23
Rz 2:5
Obj 6:17
j Dz 26:20
k Jn 8:33
Jn 8:39
l Rz 4:12
m Łk 3:9
n Mt 7:19
Łk 13:6
o Jn 15:6
p Jn 1:33
Dz 1:5
Dz 11:16
q Dz 13:24
Dz 19:4
r Mt 11:3
Jn 1:15
s Mk 1:7
Jn 1:27
Dz 13:25
t Jn 1:33
Dz 2:4
1Ko 12:13
u Łk 3:16
v Mt 13:30
w Jer 15:7
Mal 4:1
Łk 3:17
x Mk 1:9
y Łk 3:21

ciebie, a ty przychodzisz do mnie?" **15** Odpowiadając, Jezus rzekł do niego: „Niech tym razem tak będzie, bo w ten sposób przystoi nam wykonać wszystko, co prawe".[a] Wtedy on przestał go powstrzymywać. **16** Gdy Jezus został ochrzczony, natychmiast wyszedł z wody; i oto niebiosa się otwarły,[b] i on ujrzał przychodzącego nań ducha Bożego,[c] stępującego niczym gołąb.[d] **17** Oto też rozległ się głos[e] z niebios, mówiący: „To jest mój Syn,[f] umiłowany,[g] którego darzę uznaniem".[h]

4 Potem Jezus został zaprowadzony przez ducha na pustkowie,[i] aby go kusił[j] Diabeł. **2** A gdy przepościł czterdzieści dni i czterdzieści nocy,[k] poczuł później głód. **3** I przyszedł Kusiciel,[l] i rzekł do niego: „Jeżeli jesteś synem Bożym,[m] powiedz tym kamieniom, żeby się stały chlebami". **4** Ale on, odpowiadając, rzekł: „Jest napisane: ‚Nie samym chlebem ma żyć człowiek, lecz każdą wypowiedzią, która przechodzi przez usta Jehowy'".[n]

5 Potem Diabeł wziął go do miasta świętego[o] i postawił na blanku świątyni, **6** i powiedział do niego: „Jeżeli jesteś synem Bożym, rzuć się w dół;[p] jest bowiem napisane: ‚Aniołom swoim wyda nakaz co do ciebie i będą cię nosili na rękach, byś nigdy nie uderzył stopą o kamień'".[q] **7** Jezus rzekł do niego: „Jest jeszcze napisane: ‚Jehowy, twego Boga, nie wolno ci wystawiać na próbę'".[r]

8 Diabeł wziął go jeszcze na niezwykle wysoką górę i pokazał mu wszystkie królestwa świata[s] oraz ich chwałę, **9** i rzekł do niego: „Dam ci to wszystko,[t] jeśli upadniesz i oddasz mi cześć".[a] **10** Wtedy Jezus rzekł do niego: „Precz, Szatanie! Jest bowiem napisane: ‚Jehowę, twego Boga, masz czcić[b] i tylko dla niego[c] masz pełnić świętą służbę'".[d] **11** Wtedy Diabeł go zostawił,[e] a oto aniołowie przyszli i zaczęli mu usługiwać.[f]

12 Usłyszawszy, że Jan został pojmany,[g] odszedł do Galilei.[h] **13** A opuściwszy Nazaret, przyszedł i obrał sobie siedzibę w Kafarnaum,[i] nad morzem, w okręgach Zebulona i Naftalego,[j] **14** żeby się spełniło, co zostało powiedziane przez proroka Izajasza, mówiącego: **15** „Ziemio Zebulona i ziemio Naftalego, wzdłuż drogi nadmorskiej, po drugiej stronie Jordanu, Galileo[k] narodów! **16** Lud siedzący w ciemności[l] ujrzał wielkie światło,[m] a nad siedzącymi w krainie śmiertelnego cienia wzeszło[n] światło".[o] **17** Od tego czasu Jezus począł głosić i mówić: „Okazujcie skruchę,[p] bo przybliżyło się królestwo[q] niebios".

18 Idąc nad Morzem Galilejskim, ujrzał dwóch braci: Szymona[r] zwanego Piotrem[s] i jego brata, Andrzeja, zapuszczających sieć rybacką w morze — byli bowiem rybakami. **19** I rzekł do nich: „Chodźcie za mną, a uczynię was rybakami ludzi".[t] **20** Oni od razu porzucili sieci[u] i poszli za nim. **21** A odchodząc stamtąd, ujrzał dwóch innych[v] braci, Jakuba, syna Zebedeusza,[w] i Jana, jego brata, którzy byli w łodzi razem z Zebedeuszem, swym ojcem, i naprawiali sieci; i zawołał ich.

ROZDZ. 3

a Dn 9:24 Mt 5:17 Heb 10:9
b Ezc 1:1 Mk 1:10 Łk 3:21 Dz 7:56
c Iz 11:2 Łk 3:22 Łk 4:18 Dz 10:38
d Jn 1:32
e Jn 12:28
f Rdz 22:2 Ps 2:7 Łk 9:35
g Mt 17:5 Łk 3:22
h Iz 42:1 Mt 12:18 2Pt 1:17

ROZDZ. 4

i Kpł 16:21 Mk 1:12 Łk 4:1
j Heb 4:15
k Wj 34:28 Pwt 9:9 1Kl 19:8 Mk 1:13 Łk 4:2
l 1Ts 3:5
m Mt 27:40 Łk 4:3
n Pwt 8:3 Łk 4:4 Jn 4:34
o Neh 11:1 Iz 52:1 Mt 27:53
p Łk 4:9
q Ps 91:11 Ps 91:12 Łk 4:10 Łk 4:11
r Pwt 6:16 Łk 4:12 1Ko 10:9
s Mt 16:26 Łk 4:5 1Jn 2:16 Obj 11:15
t Łk 4:6 Łk 4:7 Jn 12:31 2Ko 4:4

szpalta 2

a Pwt 11:16
b Pwt 5:9 Obj 22:9
c Pwt 6:13
d Pwt 10:20 Joz 24:14 Łk 4:8
e Łk 4:13 Jak 4:7
f Łk 22:43 Heb 1:14
g Mt 14:3 Mk 1:14 Mk 6:17 Łk 3:20
h Łk 4:14

i Łk 4:31; Jn 2:12; **j** Joz 19:32; **k** Iz 9:1; **l** Iz 8:22; Iz 9:2; **m** Łk 1:79; **n** Iz 9:2; **o** Jn 1:9; **p** Mk 1:15; **q** Mt 10:7; **r** Mk 1:16; **s** Jn 1:42; **t** Łk 5:10; **u** Mk 10:28; Łk 18:28; **v** Mk 1:19; Jn 21:2; **w** Mt 10:2; Mt 27:56; Mk 3:17; Mk 10:35.

22 Oni od razu zostawili łódź i swego ojca i poszli za nim.

23 Potem obchodził[a] całą Galileę,[b] nauczając w ich synagogach[c] i głosząc dobrą nowinę o królestwie, i lecząc wszelką dolegliwość[d] i wszelką niemoc wśród ludu. **24** A wieść o nim rozeszła się po całej Syrii;[e] i przyprowadzali do niego wszystkich mających się źle,[f] dręczonych rozmaitymi dolegliwościami i męczarniami, opętanych przez demony, jak również epileptyków[g] i sparaliżowanych, a on ich uleczył. **25** Szły więc za nim wielkie tłumy z Galilei[h] i Dekapolu, i Jerozolimy,[i] i Judei, i z drugiej strony Jordanu.

5 Kiedy ujrzał tłumy, wstąpił na górę, a gdy usiadł, podeszli do niego jego uczniowie; **2** i otworzywszy usta, zaczął ich nauczać, mówiąc:

3 „Szczęśliwi, którzy są świadomi swej potrzeby duchowej,[j] gdyż do nich należy królestwo niebios.[k]

4 „Szczęśliwi pogrążeni w żałości, gdyż oni będą pocieszeni.[l]

5 „Szczęśliwi łagodnie usposobieni,[m] gdyż oni odziedziczą ziemię.[n]

6 „Szczęśliwi łaknący i pragnący[o] prawości, gdyż oni będą nasyceni.[p]

7 „Szczęśliwi miłosierni,[q] gdyż im będzie okazane miłosierdzie.

8 „Szczęśliwi, którzy są czystego serca,[r] gdyż oni będą widzieć Boga.[s]

9 „Szczęśliwi pokojowo usposobieni,[t] gdyż oni będą nazwani ‚synami[u] Bożymi'.

10 „Szczęśliwi, którzy są prześladowani[v] ze względu na prawość, gdyż do nich należy królestwo niebios.

11 „Szczęśliwi jesteście, gdy was lżą[a] i prześladują,[b] i ze względu na mnie kłamliwie mówią przeciwko wam wszelką niegodziwość. **12** Radujcie się i skaczcie z radości,[c] gdyż wielka jest wasza nagroda[d] w niebiosach; tak bowiem prześladowali proroków[e] przed wami.

13 „Wy jesteście solą[f] ziemi; ale jeśli sól straci swą siłę, jakże zostanie przywrócona jej słoność? Na nic się już nie przyda, tylko na wyrzucenie na zewnątrz,[g] aby ludzie po niej deptali.

14 „Wy jesteście światłem świata.[h] Nie można ukryć miasta położonego na górze. **15** Lampę zapala się i stawia nie pod korcem,[i] lecz na świeczniku, i świeci wszystkim, którzy są w domu. **16** Podobnie niech wasze światło[j] świeci przed ludźmi, żeby widzieli wasze szlachetne uczynki[k] i wychwalali[l] waszego Ojca, który jest w niebiosach.

17 „Nie myślcie, że przyszedłem zniweczyć Prawo[m] lub Proroków. Nie przyszedłem zniweczyć, lecz spełnić;[n] **18** bo zaprawdę wam mówię, że prędzej przeminęłyby niebo i ziemia,[o] niżby w jakiś sposób przeminęła jedna najmniejsza litera lub jedna cząstka litery w Prawie i nie wszystko się stało.[p] **19** Kto więc łamie[q] jedno z tych najmniejszych przykazań i tak uczy ludzi, będzie nazwany ‚najmniejszym' w odniesieniu do królestwa niebios.[r] Każdy zaś, kto je spełnia i ich naucza,[s] będzie nazwany ‚wielkim'[t] w odniesieniu do królestwa niebios. **20** Bo

ROZDZ. 4

a Mt 9:35 Mk 6:6
b Mk 1:14 Mk 1:39
c Łk 4:16 Dz 13:14
d Łk 9:11 Dz 10:38
e Dz 15:41
f Mk 6:55
g Mt 17:15 Mk 1:32 Dz 5:16
h Mk 3:7
i Łk 6:17

ROZDZ. 5

j Łk 6:20 1Ko 2:14
k Jak 2:5
l Iz 12:1 Iz 61:3 Mt 11:28
m 1Tm 6:11 Tyt 3:2
n Ps 37:11
o Iz 55:1 Łk 6:21
p Jn 6:35 Obj 7:16
q Mt 6:14 Mt 18:33 Jak 2:13
r Ps 24:4 Ps 73:1 Prz 22:11 Tyt 1:15
s 1Jn 3:2
t Rz 12:18 Heb 12:14 Jak 3:18
u Gal 4:6
v Mk 10:30 1Pt 3:14

szpalta 2

a Mt 10:22 Łk 6:22 Jak 1:2 1Pt 4:14
b Jn 15:20
c Hab 3:18 Łk 6:23 Dz 5:41 Rz 5:3
d Heb 11:6
e 2Kn 36:16 Mt 23:30 Łk 6:23 Dz 7:52 1Ts 2:15 Heb 11:37 Jak 5:10
f Mk 9:50
g Łk 14:35
h Iz 51:4 Jn 3:19 Jn 8:12 Jn 9:5 Jn 12:36 2Ko 6:14 Flp 2:15
i Mk 4:21 Łk 11:33

j Ef 5:8; Flp 2:15; 1Pt 2:9; **k** Jn 10:32; Jn 15:8; Ef 5:9; **l** 1Pt 2:12; **m** Rz 3:31; **n** Łk 4:21; **o** Mt 24:35; Łk 16:17; Łk 21:33; **p** Iz 40:8; Iz 55:11; **q** Jak 2:10; **r** Łk 13:28; **s** Mt 28:20; **t** Mt 11:11.

mówię wam, że jeśli wasza prawość nie będzie obfitsza niż uczonych w piśmie i faryzeuszy,[a] to na pewno nie wejdziecie[b] do królestwa niebios.

21 „Słyszeliście, że tym w czasach starożytnych powiedziano: ‚Nie wolno ci mordować;[c] a kto popełni morderstwo,[d] będzie odpowiadał przed sądem'.[e] **22** Ja jednak wam mówię, że każdy, kto trwa w srogim gniewie[f] na swego brata, będzie odpowiadał[g] przed sądem; a kto by skierował do swego brata niegodne wymówienia słowo pogardy, będzie odpowiadał przed Sądem Najwyższym; kto zaś powie: ‚Podły głupcze!', będzie podlegał ognistej Gehennie.[h]

23 „Gdybyś więc przyniósł swój dar do ołtarza,[i] a tam sobie przypomniał, że twój brat ma coś przeciwko tobie,[j] **24** zostaw swój dar tam przed ołtarzem i odejdź; najpierw zawrzyj pokój ze swym bratem,[k] a potem, wróciwszy, złóż swój dar.[l]

25 „Szybko ureguluj sprawy ze skarżącym cię do sądu, gdy idąc tam, jeszcze jesteś z nim w drodze, żeby czasem skarżący[m] nie przekazał cię sędziemu, a sędzia słudze sądowemu, i zostałbyś wtrącony do więzienia. **26** Doprawdy, mówię ci: Na pewno stamtąd nie wyjdziesz, dopóki nie spłacisz aż do ostatniej monety znikomej wartości.[n]

27 „Słyszeliście, że powiedziano: ‚Nie wolno ci cudzołożyć'.[o] **28** Ale ja wam mówię, że każdy, kto się wpatruje w kobietę,[p] aby do niej zapałać namiętnością, już popełnił z nią cudzołóstwo[q] w swym sercu.[r] **29** Jeśli więc twoje prawe oko cię gorszy, wyłup je i odrzuć od siebie.[s] Pożyteczniej bowiem jest dla ciebie, żebyś stracił jeden z twych członków, niż żeby całe twoje ciało wrzucono[a] do Gehenny. **30** Także jeśli twoja prawa ręka cię gorszy, odetnij ją i odrzuć od siebie.[b] Pożyteczniej bowiem jest dla ciebie, żebyś stracił jeden z twych członków, niż żeby całe twoje ciało znalazło się w Gehennie.

31 „Ponadto powiedziano: ‚Kto się rozwodzi[c] ze swą żoną, niech jej da świadectwo rozwodu'.[d] **32** Ja jednak wam mówię, że każdy, kto się rozwodzi ze swą żoną — jeśli nie na podstawie rozpusty[e] — naraża ją na cudzołóstwo,[f] a ktokolwiek poślubia rozwiedzioną, popełnia cudzołóstwo.[g]

33 „Słyszeliście jeszcze, że tym w czasach starożytnych powiedziano: ‚Nie wolno ci przysięgać,[h] a nie dotrzymać, lecz masz spłacić swe śluby Jehowie'.[i] **34** Ja zaś wam mówię: W ogóle nie przysięgajcie[j] — ani na niebo, ponieważ jest tronem Boga,[k] **35** ani na ziemię, ponieważ jest podnóżkiem[l] jego stóp, ani na Jerozolimę, ponieważ jest miastem[m] wielkiego Króla. **36** Nie wolno ci też przysięgać na swą głowę, gdyż ani jednego włosa nie możesz uczynić białym ni czarnym. **37** Niechże wasze słowo *Tak* znaczy Tak, wasze *Nie* — Nie;[n] gdyż co jest ponad to, jest od niegodziwca.[o]

38 „Słyszeliście, że powiedziano: ‚Oko za oko i ząb za ząb'.[p] **39** Ja jednak wam mówię: Nie stawiajcie oporu niegodziwemu; ale temu, kto cię uderzy w prawy policzek,[q] nadstaw i drugi. **40** A jeśli ktoś chce iść z tobą do sądu i posiąść twoją szatę spodnią, pozostaw mu także twoją

ROZDZ. 5

a Mt 15:9 Mt 23:23 Łk 11:42
b Mt 18:3 Jn 3:5
c Rdz 9:6 Wj 20:13 Pwt 5:17
d Kpl 24:17
e Pwt 17:9
f Ef 4:26 Kol 3:8 Jak 1:19 Jak 5:6
g 1Jn 3:15
h 2Kl 23:10 Jer 7:31 Mt 10:28 Łk 12:5
i Pwt 16:16 Mt 23:19
j Kpl 19:17 Mk 11:25 Łk 17:3
k Mt 18:15 1Pt 3:11
l 1Tm 2:8 1Jn 4:20
m Łk 12:58 Łk 18:3
n Mt 18:34 Łk 12:59
o Wj 20:14 Pwt 5:18 Łk 18:20 Rz 13:9
p Pwt 5:21 2Sm 11:2 Hi 31:1 2Pt 2:14
q 1Jn 2:16
r Mk 7:21 Mk 7:23
s Mt 18:8 Łk 11:34

szpalta 2

a Mt 18:9 Mk 9:47
b Kol 3:5
c Mt 19:3 Mk 10:2
d Pwt 24:1 Mt 19:8 Mk 10:4
e Lb 14:33 Sdz 19:2 Eze 23:11 Oz 2:5 Mk 7:21 Dz 5:29
f Mk 10:11 Łk 16:18 Rz 7:3
g Mt 19:9
h Kpl 19:12 Lb 30:2
i Pwt 23:21 Ps 50:14 Kzn 5:4
j Jak 5:12
k Dz 7:49
l Iz 66:1 Lam 2:1
m Ps 48:2

n 2Ko 1:17; Jak 5:12; **o** Jn 8:44; **p** Wj 21:24; Kpl 24:20; Pwt 19:21; **q** Prz 24:29; Iz 50:6; Lam 3:30; Łk 6:29; Jn 18:22; Rz 12:17; 1Pt 2:23.

szatę wierzchnią;[a] **41** a jeśli ktoś mocą władzy przymusza cię do służby przez milę, idź z nim dwie mile.[b] **42** Daj proszącemu i nie odwracaj się od tego, kto chce od ciebie pożyczyć bez odsetek.[c]

43 „Słyszeliście, że powiedziano: ‚Masz miłować swego bliźniego[d] i nienawidzić swego nieprzyjaciela'.[e] **44** Ja jednak wam mówię: Miłujcie swych nieprzyjaciół[f] i módlcie się za tych, którzy was prześladują,[g] **45** żebyście się okazali synami waszego Ojca, który jest w niebiosach,[h] ponieważ on sprawia, że jego słońce wschodzi nad niegodziwymi i dobrymi, on też sprawia, że deszcz pada na prawych i nieprawych.[i] **46** Bo jeśli miłujecie tych, którzy was miłują, jaką macie nagrodę?[j] Czy tego samego nie czynią także poborcy podatkowi? **47** A jeśli pozdrawiacie tylko swych braci, cóż nadzwyczajnego czynicie? Czy tego samego nie czynią także ludzie z narodów? **48** Macie zatem być doskonali, tak jak wasz Ojciec niebiański jest doskonały.[k]

6 „Pilnie zważajcie, żebyście nie przejawiali swej prawości[l] przed ludźmi po to, by was oglądali; w przeciwnym razie nie będziecie mieć nagrody u Ojca, który jest w niebiosach. **2** Kiedy więc dajesz dary miłosierdzia,[m] nie dmij przed sobą w trąbę,[n] jak to czynią obłudnicy w synagogach i na ulicach, żeby ludzie ich wychwalali. Zaprawdę wam mówię: W pełni odbierają swą nagrodę. **3** Ale gdy ty dajesz dary miłosierdzia, niech nie wie twa lewica, co czyni twa prawica, **4** żeby twe dary miłosierdzia pozostały w ukryciu; wtedy odpłaci[o] tobie twój Ojciec, który się przygląda w ukryciu.

5 „Również gdy się modlicie, nie macie być jak obłudnicy; oni bowiem lubią się modlić, stojąc[a] w synagogach i na rogach szerokich ulic, aby ich ludzie widzieli.[b] Zaprawdę wam mówię: W pełni odbierają swą nagrodę. **6** Ty jednak, gdy się modlisz, wejdź do swego pokoju[c] i zamknąwszy drzwi, módl się do twego Ojca, który jest w ukryciu;[d] wtedy Ojciec twój, który się przygląda w ukryciu, odpłaci tobie. **7** A modląc się, nie powtarzajcie wciąż tego samego[e] jak ludzie z narodów, gdyż oni mniemają, że zostaną wysłuchani dzięki używaniu wielu słów. **8** Toteż nie upodabniajcie się do nich, gdyż Bóg, wasz Ojciec, wie, czego potrzebujecie,[f] zanim go w ogóle poprosicie.

9 „Macie więc modlić się w ten sposób:[g]

„‚Nasz Ojcze w niebiosach, niech będzie uświęcone[h] twoje imię.[i] **10** Niech przyjdzie twoje królestwo.[j] Niech się dzieje twoja wola,[k] jak w niebie, tak i na ziemi.[l] **11** Daj nam dzisiaj naszego chleba na ten dzień;[m] **12** i przebacz nam nasze winy, jak i my przebaczyliśmy winnym wobec nas.[n] **13** I nie wystawiaj nas na pokusę,[o] ale nas wyzwól od niegodziwca'.[p]

14 „Jeśli bowiem przebaczycie ludziom ich wykroczenia, to wasz Ojciec niebiański i wam przebaczy;[q] **15** jeśli zaś nie przebaczycie ludziom ich wykroczeń, to wasz Ojciec także nie przebaczy waszych wykroczeń.[r]

ROZDZ. 5

a Łk 6:29; 1Ko 6:7
b Mk 15:21
c Kpl 25:36; Pwt 23:19
d Kpl 19:18; Mk 12:31
e Wj 23:4
f Prz 25:21; Rz 12:20
g Łk 6:28; Łk 23:34; Dz 7:60; Rz 12:14
h Mt 5:9; Ef 5:1
i Łk 6:35; Dz 14:17
j Łk 6:32
k Kpl 19:2; Pwt 18:13; Łk 6:36; 1Pt 1:16

ROZDZ. 6

l Mt 5:20; Mt 23:5
m Dz 9:36; Dz 10:2; 1Ko 13:3
n Łk 18:12
o Prz 19:17; Mt 10:42

szpalta 2

a Łk 18:11
b Mt 6:16; Mt 23:5
c 2Kl 4:33; Iz 26:20
d Łk 6:12
e 1Kl 18:26
f Łk 12:30
g Łk 11:2
h Eze 36:23; Eze 38:23
i Wj 6:3; Ps 83:18; Iz 42:8; Iz 54:5
j Dn 2:44; Mt 6:33; Obj 11:15
k Mt 26:42; Obj 4:11
l Ps 37:10; Łk 23:43; Dz 24:15; 1Tm 2:4

m Ps 37:25; Prz 30:8; Mt 6:34; 1Tm 6:8; **n** Mt 18:21; Mk 11:25; Łk 11:4; **o** Mt 26:41; 1Ko 10:13; Obj 3:10; **p** Ps 82:4; Ps 97:10; Jn 17:15; 1Jn 5:19; **q** Ef 4:32; Kol 3:13; **r** Mt 18:35; Jak 2:13.

16 „Kiedy pościcie,[a] przestańcie przybierać smutny wyraz twarzy jak obłudnicy, gdyż oni szpecą swe twarze, żeby ukazać ludziom, iż poszczą.[b] Zaprawdę wam mówię: W pełni odbierają swą nagrodę. **17** Ale ty, gdy pościsz, natłuść sobie głowę i umyj twarz,[c] **18** żeby pokazać, iż pościsz, nie ludziom, ale Ojcu, który jest w skrytości;[d] wtedy odpłaci tobie twój Ojciec, który się przygląda w skrytości.

19 „Przestańcie gromadzić sobie skarby[e] na ziemi, gdzie mól i rdza niszczą i gdzie złodzieje włamują się i kradną. **20** Raczej gromadźcie sobie skarby w niebie,[f] gdzie ani mól, ani rdza nie niszczy[g] i gdzie złodzieje nie włamują się i nie kradną. **21** Bo gdzie jest twój skarb, tam też będzie twoje serce.

22 „Lampą ciała jest oko.[h] Jeśli więc twoje oko jest prostolinijne, całe twoje ciało będzie jasne, **23** ale jeśli twoje oko jest niegodziwe,[i] całe twoje ciało będzie ciemne. Jeżeli światło, które jest w tobie, w rzeczywistości jest ciemnością, jakże wielka to ciemność![j]

24 „Nikt nie może być niewolnikiem dwóch panów; bo albo jednego będzie nienawidzić, a drugiego miłować,[k] albo do jednego przylgnie, a drugim wzgardzi. Nie możecie być niewolnikami Boga i Bogactwa.[l]

25 „Dlatego wam mówię: Przestańcie się zamartwiać[m] o swe dusze, jeśli chodzi o to, co będziecie jeść lub co będziecie pić, albo o swe ciała, jeśli chodzi o to, w co się będziecie ubierać.[n] Czyż dusza nie znaczy więcej niż pokarm, a ciało niż odzież?[o] **26** Przypatrzcie się uważnie ptakom[p] nieba, gdyż nie sieją ani nie żną, ani nie zbierają do spichrzy, a jednak wasz Ojciec niebiański je żywi. Czyż nie jesteście warci więcej niż one?[a] **27** Kto z was przez zamartwianie się może dodać jeden łokieć do długości swego życia?[b] **28** Także co się tyczy odzieży, dlaczego się zamartwiacie? Wyciągnijcie naukę z tego, jak rosną lilie[c] polne; nie mozolą się ani nie przędą, **29** ale mówię wam, że nawet Salomon[d] w całej swej chwale nie był tak przyodziany, jak jedna z nich. **30** Jeśli zatem Bóg tak przyodziewa roślinność polną, która dzisiaj jest, a jutro się ją wrzuca do pieca, to czy tym bardziej nie przyodzieje was, małowierni?[e] **31** Nigdy więc nie zamartwiajcie się[f] i nie mówcie: ‚Co będziemy jeść?' albo: ‚Co będziemy pić?', albo: ‚Co na siebie włożymy?' **32** Bo o wszystko to skwapliwie zabiegają narody. Przecież wasz Ojciec niebiański wie, że wszystkich tych rzeczy potrzebujecie.[g]

33 „Stale więc szukajcie najpierw królestwa oraz Jego prawości,[h] a wszystkie te inne rzeczy będą wam dodane.[i] **34** Nigdy się zatem nie zamartwiajcie o następny dzień,[j] gdyż następny dzień będzie miał własne zmartwienia. Każdy dzień ma dosyć własnego zła.

7 „Przestańcie osądzać,[k] żebyście nie byli osądzeni; **2** bo jakim sądem osądzacie, takim będziecie osądzeni,[l] i jaką miarą odmierzacie, taką wam odmierzą.[m] **3** Czemu więc patrzysz na słomkę w oku twego brata, a nie bierzesz pod uwagę belki we własnym oku?[n] **4** Albo jak możesz powiedzieć do swego brata: ‚Pozwól mi wyjąć

ROZDZ. 6

a Za 8:19 Dz 13:2 Dz 13:3 Dz 14:23
b Iz 58:5 Za 7:5 Łk 18:12
c Kzn 9:8
d Ps 91:1
e Mt 13:22 Łk 12:20 Jak 5:3
f Mt 19:21 Mk 10:21 Łk 12:33 Łk 18:22
g 1Pt 1:4
h Prz 4:25 Łk 11:34 Ef 1:18
i Mt 5:28 Mt 20:15 Mk 7:22 2Pt 2:14
j Jn 11:10
k Łk 16:13 Rz 6:16 Jak 4:4
l Mt 13:22 Łk 16:9
m Łk 12:22 Flp 4:6
n Ps 55:22 1Tm 6:8 Heb 13:5 1Pt 5:7
o Łk 12:23
p Hi 38:41 Ps 147:9 Mt 10:29 Łk 12:24

szpalta 2

a Pwt 7:6
b Ps 39:5 Łk 12:25
c Łk 12:27
d 1Kl 10:5
e Mt 8:26 Mt 14:31 Mt 16:8 Łk 12:28
f Łk 10:41 Łk 12:29
g Łk 12:30
h Rz 1:17 Rz 14:17
i Ps 37:25
j Wj 16:4 Wj 16:19

ROZDZ. 7

k Łk 6:37 Rz 2:1 Rz 14:13 1Ko 4:5
l Mt 18:34 Jak 2:13
m Mk 4:24 Łk 6:38 Gal 6:7
n Łk 6:41

słomkę z twego oka', gdy oto w twoim własnym oku jest belka?[a] **5** Obłudniku! Najpierw wyjmij belkę z własnego oka, a wtedy będziesz wyraźnie widział, jak wyjąć słomkę z oka swego brata.

6 „Nie dawajcie psom tego, co święte,[b] ani nie rzucajcie swych pereł przed świnie, żeby ich czasem nie podeptały[c] nogami, a obróciwszy się, nie poszarpały was.

7 „Stale proście,[d] a będzie wam dane; ciągle szukajcie, a znajdziecie; wciąż pukajcie,[e] a będzie wam otworzone. **8** Bo każdy, kto prosi, otrzymuje,[f] i każdy, kto szuka, znajduje, i każdemu, kto puka, będzie otworzone. **9** Doprawdy, któryż człowiek wśród was, jeśli go syn[g] poprosi o chleb, poda mu kamień? **10** Albo jeśli go poprosi o rybę — czyż poda mu węża? **11** Jeżeli więc wy, chociaż jesteście niegodziwi,[h] umiecie dawać swym dzieciom dobre dary, o ileż bardziej wasz Ojciec, który jest w niebiosach, da dobre rzeczy[i] proszącym go!

12 „Dlatego wszystko, co chcecie, żeby ludzie wam czynili,[j] wy też im podobnie czyńcie; takie w istocie jest znaczenie Prawa i Proroków.[k]

13 „Wchodźcie przez ciasną bramę;[l] gdyż szeroka i przestronna jest droga prowadząca do zagłady i wielu jest tych, którzy nią wchodzą, **14** natomiast ciasna jest brama i wąska droga prowadząca do życia i niewielu jest tych, którzy ją znajdują.[m]

15 „Miejcie się na baczności przed fałszywymi prorokami,[n] którzy przychodzą do was w okryciu owczym,[o] ale wewnątrz są drapieżnymi wilkami.[p] **16** Rozpoznacie[q] ich po ich owocach. Czyż zbiera się z cierni winogrona albo z ostu figi?[a] **17** Podobnie każde drzewo dobre wydaje owoc wyborny, ale każde drzewo spróchniałe wydaje owoc bezwartościowy;[b] **18** drzewo dobre nie może rodzić owocu bezwartościowego ani nie może drzewo spróchniałe wydawać owocu wybornego. **19** Każde drzewo nie wydające wybornego owocu zostaje ścięte i wrzucone w ogień.[c] **20** Rzeczywiście więc rozpoznacie ich po ich owocach.[d]

21 „Nie każdy, kto do mnie mówi: ‚Panie, Panie', wejdzie do królestwa niebios, lecz tylko ten, kto wykonuje[e] wolę mego Ojca, który jest w niebiosach.[f] **22** Wielu mi powie w owym dniu: ‚Panie, Panie,[g] czyśmy w twoim imieniu nie prorokowali i w twoim imieniu nie wypędzali demonów, i w twoim imieniu nie dokonywali wielu potężnych dzieł?'[h] **23** Ale ja wtedy im wyznam: Nigdy was nie znałem![i] Odstąpcie ode mnie, czyniciele bezprawia.[j]

24 „Dlatego każdy, kto słyszy te moje słowa i wprowadza je w czyn, zostanie przyrównany do męża roztropnego, który zbudował swój dom na masywie skalnym.[k] **25** I lunął deszcz, i przyszły potoki wody, i wiatry powiały i smagały ten dom, ale się nie zawalił, gdyż miał fundament na masywie skalnym. **26** Każdy zaś, kto słyszy te moje słowa, a nie wprowadza ich w czyn,[l] będzie przyrównany do męża głupiego,[m] który zbudował swój dom na piasku. **27** I lunął deszcz, i przyszły potoki wody, i wiatry powiały i uderzyły w ten dom,[n] i się zawalił, a jego upadek był wielki".[o]

ROZDZ. 7

a Łk 6:42
b Prz 9:7 Prz 15:12 Mt 10:14
c Heb 10:29
d Mk 11:24 Jak 1:5 1Jn 5:14
e Łk 11:9
f Jer 29:12 Jn 14:13 1Jn 3:22
g Łk 11:11
h Łk 11:13
i Jak 1:17
j Łk 6:31
k Rz 13:10 Gal 5:14 1Tm 1:5
l Łk 13:24
m Dz 14:22 1Pt 4:18
n Mt 24:11 2Pt 2:1 1Jn 4:1
o Łk 6:26
p Eze 22:27 Dz 20:29
q Prz 20:11 Rz 16:17 Gal 5:19

szpalta 2

a Rdz 1:11 Łk 6:44 Jak 3:12
b Mt 12:33 Łk 6:43
c Mt 3:10 Łk 13:9 Jn 15:2 Tyt 3:14
d Mt 12:33
e Mt 21:29 Rz 2:13 Jak 1:22 1Jn 5:3
f 1Jn 2:17
g Łk 6:46
h Jer 14:14 Jer 27:15
i Łk 13:25
j Ps 6:8 Łk 13:27 1Jn 3:4
k Łk 6:47 Łk 6:48 Jak 1:25
l Łk 6:49 Jak 1:23
m Jer 8:9
n Eze 13:13 1Ko 3:13
o Łk 6:49

28 A gdy Jezus zakończył te słowa, skutek był taki, iż tłumy były niezmiernie zdumione[a] jego sposobem nauczania; **29** bo nauczał ich jak ktoś mający władzę,[b] a nie jak ich uczeni w piśmie.

8 Gdy już zszedł z góry, podążały za nim wielkie tłumy. **2** I oto pewien trędowaty,[c] podszedłszy, zaczął składać mu hołd, mówiąc: „Panie, jeśli tylko zechcesz, możesz mnie oczyścić”. **3** A on, wyciągnąwszy rękę, dotknął go, mówiąc: „Chcę. Bądź oczyszczony”.[d] I natychmiast został oczyszczony ze swego trądu.[e] **4** Wtedy Jezus powiedział do niego: „Bacz, żebyś nikomu nie mówił,[f] ale idź, pokaż się kapłanowi[g] i złóż dar,[h] jaki wyznaczył Mojżesz, na świadectwo dla nich”.

5 Gdy wszedł do Kafarnaum,[i] podszedł do niego pewien setnik, upraszając go **6** i mówiąc: „Panie, mój służący leży w domu sparaliżowany, cierpiąc straszliwe męki”. **7** Rzekł do niego: „Gdy tam przybędę, uleczę go”. **8** Odpowiadając, ów setnik rzekł: „Panie, nie jestem godzien, abyś wszedł pod mój dach, lecz tylko powiedz słowo, a mój służący zostanie uzdrowiony. **9** Bo ja też jestem człowiekiem poddanym władzy, mającym pod sobą żołnierzy, i mówię temu: ‚Idź!’,[j] i idzie, a innemu: ‚Przyjdź!’, i przychodzi, a swemu niewolnikowi: ‚Uczyń to!’, i on to czyni”. **10** Słysząc to, Jezus się zadziwił i rzekł do podążających za nim: „Mówię wam prawdę: U nikogo w Izraelu nie znalazłem tak wielkiej wiary.[k] **11** Ale powiadam wam, że wielu ze stron wschodnich i ze stron zachodnich[l] przyjdzie i ułoży się przy stole z Abrahamem i Izaakiem, i Jakubem w królestwie[a] niebios;[b] **12** natomiast synowie królestwa[c] zostaną wyrzuceni w ciemność na zewnątrz. Tam będą płakać i zgrzytać zębami”.[d] **13** Potem Jezus rzekł do setnika: „Idź. Jak uwierzyłeś, tak niech ci się stanie”.[e] I w owej godzinie służący został uzdrowiony.

14 A Jezus, wszedłszy do domu Piotra, ujrzał jego teściową[f] leżącą i gorączkującą.[g] **15** Dotknął więc jej ręki[h] i gorączka ją opuściła, ona zaś wstała i zaczęła mu usługiwać.[i] **16** A gdy nastał wieczór, ludzie przyprowadzili mu wielu opętanych przez demony; i wypędził duchy słowem, i uleczył wszystkich, którzy się źle mieli — **17** żeby się spełniło, co zostało powiedziane przez proroka Izajasza, mówiącego: „On sam wziął nasze choroby i poniósł nasze dolegliwości”.[j]

18 Gdy Jezus zobaczył wokół siebie tłum, kazał odpłynąć na drugą stronę.[k] **19** A pewien uczony w piśmie podszedł i powiedział do niego: „Nauczycielu, pójdę za tobą, dokądkolwiek byś poszedł”.[l] **20** Ale Jezus rzekł mu: „Lisy mają jamy i ptaki nieba mają miejsca na odpoczynek, lecz Syn Człowieczy nie ma gdzie złożyć głowy”.[m] **21** Wtedy inny spośród uczniów rzekł do niego: „Panie, pozwól mi najpierw odejść i pogrzebać mego ojca”. **22** Jezus rzekł do niego: „Stale chodź za mną, a niech umarli grzebią swych umarłych”.[n]

23 A gdy wsiadł do łodzi,[o] poszli za nim jego uczniowie. **24** I oto nastąpiło wielkie wzburzenie morza, tak iż fale zalewały łódź; on jednak spał.[p]

ROZDZ. 7

a Mk 1:22
Łk 4:32

b Jn 7:46

ROZDZ. 8

c Mk 1:40
Łk 5:12

d Mk 1:41

e Wj 4:7
Iz 53:4

f Mt 9:30
Mt 12:16
Mk 7:36
Łk 5:14

g Kpl 13:49
Kpl 14:2
Łk 17:14

h Kpl 14:4
Kpl 14:20
Mk 1:44
Łk 5:14

i Łk 7:1

j Dz 10:7

k Mt 15:28
Łk 7:9

l Iz 49:12

szpalta 2

a Łk 13:29

b Mt 11:12

c Mt 25:30

d Mt 22:13
Mt 24:51
Łk 13:28

e Mt 9:29
Mt 15:28
Mk 9:23
Łk 7:10

f 1Ko 9:5

g Mk 1:30
Łk 4:38

h Mk 5:41
Dz 3:7

i Mk 1:31
Łk 4:38
Łk 4:39

j Iz 53:4
Jn 1:29

k Mk 4:35
Łk 8:22

l Łk 9:57

m Łk 9:58
2Ko 8:9

n Łk 9:60
Jn 1:43
Rz 6:13

o Mk 4:36

p Ps 4:8
Łk 8:23

25 I podszedłszy, zbudzili[a] go, mówiąc: „Panie, ratuj nas, giniemy!" **26** Ale on rzekł do nich: „Czemu jesteście zalęknieni, o małowierni?"[b] Potem, wstawszy, zgromił wiatry i morze, i nastała wielka cisza.[c] **27** Oni więc zadziwili się i mówili: „Cóż to za człowiek,[d] że nawet wiatry i morze są mu posłuszne?"

28 Gdy dotarł na drugą stronę, do krainy Gadareńczyków,[e] spotkało go dwóch opętanych przez demony,[f] wychodzących spomiędzy grobowców pamięci; byli oni niezwykle zajadli, tak iż nikt nie miał odwagi przechodzić tą drogą. **29** I oto krzyczeli, mówiąc: „Co tobie do nas, Synu Boży?[g] Czy przyszedłeś tu męczyć[h] nas przed wyznaczonym czasem?"[i] **30** A z dala od nich pasło się liczne stado świń. **31** Demony zaczęły go więc upraszać, mówiąc: „Skoro nas wypędzasz, poślij nas w to stado świń".[j] **32** Wobec tego rzekł do nich: „Idźcie!" Wyszły więc i weszły w świnie, a oto całe to stado popędziło po urwisku do morza; i pozdychały w wodach.[k] **33** Ci zaś, którzy je pasli, uciekli, a poszedłszy do miasta, opowiedzieli wszystko, włącznie ze sprawą opętanych przez demony. **34** I oto całe miasto wyszło Jezusowi na spotkanie; a ujrzawszy go, usilnie prosili, żeby odszedł z ich okolic.[l]

9 Wsiadłszy więc do łodzi, przeprawił się na drugą stronę i poszedł do swojego miasta.[m] **2** I oto nieśli doń sparaliżowanego, leżącego na łóżku.[n] Widząc ich wiarę, Jezus rzekł do paralityka: „Odwagi, dziecko; twoje grzechy są przebaczone".[a] **3** A oto niektórzy spośród uczonych w piśmie mówili do siebie: „Ten człowiek bluźni".[b] **4** Jezus zaś, znając ich myśli,[c] rzekł: „Czemu w swych sercach myślicie o tym, co niegodziwe?[d] **5** Na przykład, co jest łatwiej – powiedzieć: ‚Twoje grzechy są przebaczone' czy powiedzieć: ‚Wstań i chodź'?[e] **6** Żebyście jednak wiedzieli, iż Syn Człowieczy ma na ziemi władzę przebaczać grzechy[f]..." po czym rzekł do paralityka: „Wstań, weź swoje łóżko i idź do swego domu".[g] **7** I on wstał, i odszedł do swego domu. **8** Na ten widok tłumy ogarnęła bojaźń i wychwalały Boga,[h] który dał taką władzę[i] ludziom.

9 Następnie, odchodząc stamtąd, Jezus ujrzał człowieka imieniem Mateusz, siedzącego w kantorze podatkowym, i powiedział do niego: „Bądź moim naśladowcą".[j] Ten więc wstał i poszedł za nim.[k] **10** Później, gdy Jezus w domu półleżał przy stole,[l] oto wielu poborców podatkowych oraz grzeszników przyszło i zaczęło się kłaść do posiłku z Jezusem i jego uczniami. **11** A widząc to, faryzeusze odezwali się do jego uczniów: „Czemuż to wasz nauczyciel jada z poborcami podatkowymi i grzesznikami?"[m] **12** Słysząc ich, rzekł: „Zdrowi nie potrzebują lekarza,[n] tylko niedomagający. **13** Idźcie więc i nauczcie się, co to znaczy: ‚Miłosierdzia chcę, a nie ofiary'.[o] Bo nie przyszedłem wezwać prawych, tylko grzeszników".

14 Wtedy przyszli do niego uczniowie Jana i zapytali: „Dlaczegoż to my i faryzeusze pościmy, a twoi uczniowie nie poszczą?"[p] **15** Na to Jezus im rzekł: „Czyż przyjaciele oblubieńca mają po-

ROZDZ. 8

a Mk 4:38
b Mt 14:31 Mk 4:40
c Ps 65:7 Ps 89:9 Ps 107:29 Łk 8:25
d Mk 4:41
e Łk 8:26
f Mk 5:2 Łk 8:27
g 1Kl 17:18 Łk 4:34 Łk 4:41 Łk 8:28
h Mk 1:24 Jak 2:19
i Judy 6
j Pwt 14:8 Iz 65:4
k Mk 5:13 Łk 8:33
l Mk 5:17 Łk 8:37 Dz 16:39

ROZDZ. 9

m Mt 4:13 Mk 2:1 Łk 8:37
n Mk 2:3 Łk 5:18 Łk 5:19

szpalta 2

a Mk 2:5 Mk 2:9 Łk 5:20
b Mt 26:65 Mk 2:7 Łk 5:21
c Mt 12:25 Mk 2:8
d Za 8:17 Jn 2:25
e Mk 2:9
f Mk 2:10 Łk 5:24
g Mk 2:11 Jn 5:8
h Mk 2:12 Łk 5:26 Dz 4:21
i Jn 17:2
j Mk 2:14
k Łk 5:27 Łk 5:28
l Łk 5:29
m Mk 2:15 Mk 2:16 Łk 5:30 Łk 7:39 Łk 15:2 Łk 19:7
n Łk 4:23 Łk 5:31
o Prz 21:3 Oz 6:6 Mt 12:7
p Mk 2:18 Łk 5:33 Łk 18:12

wód do żałości, dopóki oblubieniec[a] jest z nimi? Ale nadejdą dni, gdy oblubieniec zostanie od nich zabrany,[b] i wtedy będą pościć.[c] **16** Nikt nie naszywa łaty z tkaniny, która się nie zbiegła, na starą szatę wierzchnią; gdyż cała jej siła spowodowałaby wyrwanie jej z szaty wierzchniej i rozdarcie stałoby się gorsze.[d] **17** Nie wlewają też nowego wina do starych bukłaków; lecz jeśli to zrobią, bukłaki pękną i wino się wyleje, bukłaki zaś ulegną zniszczeniu.[e] Ale nowe wino wlewają do nowych bukłaków, a wtedy jedno i drugie jest zachowane”.[f]

18 Gdy im o tym mówił, oto pewien władca,[g] podszedłszy, zaczął składać mu hołd[h] i powiedział: „Moja córka chyba już umarła,[i] ale przyjdź i włóż na nią swą rękę, a ożyje”.[j]

19 Wtedy Jezus, wstawszy, poszedł za nim; to samo zrobili jego uczniowie. **20** I oto niewiasta, która od dwunastu lat cierpiała wskutek upływu krwi,[k] podeszła z tyłu i dotknęła frędzla jego szaty wierzchniej,[l] **21** gdyż sobie mówiła: „Jeśli tylko dotknę jego szaty wierzchniej, wyzdrowieję”.[m] **22** Jezus odwrócił się i zauważywszy ją, rzekł: „Odwagi, córko; twoja wiara cię uzdrowiła”.[n] I od tejże godziny owa niewiasta była uzdrowiona.[o]

23 A gdy Jezus przyszedł do domu owego władcy[p] i ujrzał flecistów oraz tłum, w którym panowało zgiełkliwe zamieszanie,[q] **24** odezwał się: „Opuśćcie to miejsce, gdyż dziewczynka nie umarła, lecz śpi”.[r] Wtedy zaczęli się z niego pogardliwie śmiać.[s] **25** Gdy tylko tłum został odprawiony, on wszedł i ujął ją za rękę,[t] i dziewczynka wstała.[u] **26** Oczywiście wieść o tym rozniosła się po całym owym regionie.

27 Kiedy Jezus stamtąd odchodził, szli za nim dwaj ślepi,[a] wołając i mówiąc: „Zmiłuj się nad nami,[b] Synu Dawida”. **28** A gdy już wszedł do domu, przyszli do niego owi ślepi i Jezus ich zapytał: „Czy wierzycie,[c] że mogę to uczynić?” Odpowiedzieli mu: „Tak, Panie”. **29** Wtedy dotknął ich oczu,[d] mówiąc: „Według waszej wiary niech się wam stanie”. **30** I przejrzały ich oczy. Jezus zaś surowo im przykazał, mówiąc: „Baczcie, żeby się nikt o tym nie dowiedział”.[e] **31** Ale oni, wyszedłszy, rozgłosili o nim po całym owym regionie.[f]

32 A kiedy odchodzili, oto ludzie przyprowadzili do niego niemowę opętanego przez demona;[g] **33** i gdy demon został wypędzony, niemowa przemówił.[h] A tłumy dziwiły się[i] i mówiły: „Nigdy nie widziano czegoś takiego w Izraelu”. **34** Ale faryzeusze zaczęli mówić: „On za sprawą władcy demonów wypędza demony”.[j]

35 A Jezus obchodził wszystkie miasta i wioski, nauczając w ich synagogach i głosząc dobrą nowinę o królestwie oraz lecząc wszelką dolegliwość i wszelką niemoc.[k] **36** Widząc tłumy, litował się[l] nad nimi, były bowiem złupione i porzucone niczym owce bez pasterza.[m] **37** Potem powiedział do swych uczniów: „Tak, żniwo jest wielkie, ale pracowników mało.[n] **38** Proście zatem Pana żniwa, aby wysłał pracowników na swe żniwo”.[o]

10 Wezwał więc swych dwunastu uczniów i dał im władzę nad duchami nieczystymi,[p] żeby je wypędzali i żeby

ROZDZ. 9

a Mt 22:2 Mk 2:19 Łk 5:34 Jn 3:29 Obj 21:2
b Mt 26:2 Łk 17:22
c Mk 2:20 Łk 5:35
d Mk 2:21 Łk 5:36
e Mk 2:22 Łk 5:37 Łk 5:38
f Hi 32:19
g Mk 5:22
h Łk 8:41
i Łk 8:42
j Łk 4:40 Jn 11:25
k Kpl 15:25 Mk 5:25
l Mt 14:36 Mk 6:56
m Kpl 6:27 Łk 8:44
n Mk 10:52 Łk 7:50 Łk 17:19 Łk 18:42 Dz 14:9
o Jn 4:53
p Mk 5:38 Łk 8:51
q Łk 8:52
r Mk 5:39 Jn 11:11
s Mk 5:40
t Mk 9:27
u Łk 8:55

szpalta 2

a Mt 20:30
b Mt 15:22 Mt 20:33 Heb 2:17
c Dz 14:9
d Mt 20:34
e Iz 42:2 Mt 12:16 Mk 1:44 Łk 5:14
f Mk 1:45 Mk 7:36
g Mt 12:22 Łk 11:14
h Mt 15:31
i Mk 2:12
j Mt 12:24 Mk 3:22 Łk 11:15
k Mt 4:23 Łk 9:11
l Mt 14:14 Heb 4:15
m Lb 27:17 1Kl 22:17 Eze 34:5 Mk 6:34
n Łk 10:2 Jn 4:35
o Mt 13:39 Rz 10:15

ROZDZ. 10

p Mk 3:14; Mk 3:15; Mk 6:7; Łk 9:1.

leczyli wszelką dolegliwość oraz wszelką niemoc.

2 A imiona dwunastu apostołów[a] są następujące:[b] pierwszy —Szymon zwany Piotrem[c] i Andrzej,[d] jego brat; i Jakub, syn Zebedeusza,[e] i Jan, jego brat; **3** Filip i Bartłomiej;[f] Tomasz[g] i Mateusz,[h] poborca podatkowy; Jakub, syn Alfeusza,[i] i Tadeusz; **4** Szymon Kananejczyk[j] i Judasz Iskariot, który go później zdradził.[k]

5 Tych dwunastu Jezus wysłał, dając im takie nakazy:[l] „Nie oddalajcie się na drogę narodów i nie wchodźcie do miasta samarytańskiego,[m] **6** ale raczej zachodźcie do zaginionych owiec z domu Izraela.[n] **7** A idąc, głoście, mówiąc: ‚Przybliżyło się królestwo niebios'.[o] **8** Leczcie chorych,[p] wskrzeszajcie umarłych, oczyszczajcie trędowatych, wypędzajcie demony. Darmo otrzymaliście, darmo dawajcie.[q] **9** Nie starajcie się o złoto ani srebro, ani miedź do swych trzosów,[r] **10** ani o torbę na drogę, ani o dwie szaty spodnie, ani o sandały, ani o laskę; bo godzien jest pracownik swego pokarmu.[s]

11 „Do któregokolwiek miasta lub wioski wejdziecie, wyszukajcie, kto w tej miejscowości jest godzien, i tam się zatrzymajcie, dopóki nie odejdziecie.[t] **12** Wchodząc do domu, pozdrówcie domowników; **13** i jeśli ten dom jest godzien, niech nań przyjdzie pokój, którego mu życzycie,[u] a jeśli nie jest godzien, niech wasz pokój wróci do was. **14** Gdzie was ktoś nie przyjmie lub nie będzie słuchał waszych słów, wychodząc z tego domu albo z tego miasta, strząśnijcie proch z waszych stóp.[v] **15** Zaprawdę wam mówię: W Dniu Sądu znośniej będzie ziemi Sodomy[a] i Gomory niż owemu miastu.[b]

16 „Oto ja posyłam was jak owce pomiędzy wilki;[c] dlatego okażcie się ostrożni jak węże,[d] a niewinni jak gołębie.[e] **17** Miejcie się na baczności przed ludźmi,[f] będą was bowiem wydawać sądom lokalnym[g] i biczować[h] was w swych synagogach.[i] **18** Co więcej, ze względu na mnie będziecie ciągani przed namiestników i królów,[j] na świadectwo[k] im i narodom. **19** Jednakże gdy was wydadzą, nie zamartwiajcie się, jak lub co macie mówić, gdyż to, co macie mówić, będzie wam dane w owej godzinie;[l] **20** bo to nie wy mówicie, lecz duch waszego Ojca mówi przez was.[m] **21** I brat[n] wyda brata na śmierć, ojciec zaś swoje dziecko, a dzieci powstaną przeciw rodzicom i przyprawią ich o śmierć.[o] **22** I ze względu na moje imię będziecie przedmiotem nienawiści wszystkich ludzi;[p] ale kto wytrwa do końca, ten zostanie wybawiony.[q] **23** Gdyby was prześladowali w jednym mieście, uciekajcie do drugiego;[r] bo zaprawdę wam mówię: Na pewno nie dokończycie obchodzenia[s] miast Izraela, aż przybędzie Syn Człowieczy.[t]

24 „Uczeń nie jest nad swego nauczyciela ani niewolnik nad swego pana.[u] **25** Wystarczy, by uczeń stał się jak jego nauczyciel, a niewolnik jak jego pan.[v] Jeśli ludzie nazywają Beelzebubem[w] gospodarza, czyż tym bardziej nie nazwą tak jego

ROZDZ. 10

a Obj 21:14
b Mk 3:16 Łk 6:13 Dz 1:13
c Jn 1:42 Dz 15:14
d Mk 1:16 Jn 1:40
e Mt 4:21 Mk 3:17
f Mk 3:18 Łk 6:14 Jn 1:45
g Jn 11:16 Jn 20:27
h Mk 2:14 Łk 5:27
i Łk 6:15
j Mk 3:18
k Ps 41:9 Mt 26:47 Jn 13:18
l Mt 28:19 Mk 6:7 Łk 9:2
m 2Kl 17:24 Łk 9:52 Jn 4:9
n Iz 53:6 Jer 50:6 Eze 34:6 Dz 13:46
o Mt 4:17 Łk 10:9
p Łk 9:2
q Dz 8:20
r Łk 22:35 1Ko 9:7
s Lb 18:31 Mk 6:8 Łk 9:3 Łk 10:7 1Ko 9:14 1Tm 5:18
t Łk 9:4
u Łk 10:5
v Mk 6:11 Łk 10:6 Łk 10:11 Dz 13:51 Dz 18:6

szpalta 2

a Rdz 19:4 2Pt 2:6 Judy 7
b Mt 11:22 Mt 12:41 Łk 11:32
c Sof 3:3 Dz 20:29
d Rdz 3:1 Rz 16:19
e Flp 2:15
f Flp 3:2
g Mt 24:9 Mk 13:9
h Dz 5:40 2Ko 11:24
i Mt 23:34
j Dz 4:8 Dz 24:10 Dz 25:23 Dz 26:25 Dz 27:24

k Pwt 31:26; Mt 24:14; Dz 4:20; **l** Jer 1:7; Mk 13:11; Łk 12:11; Łk 21:14; **m** Łk 12:12; Jn 14:26; **n** Mt 10:36; Mt 24:10; **o** Mt 7:6; **p** Mt 24:9; Łk 21:17; Jn 15:21; **q** Mt 24:13; Obj 2:10; **r** 2Sm 15:14; Mt 23:34; Dz 8:1; **s** Mk 6:6; **t** Mt 16:28; Mt 24:14; Rz 10:18; Kol 1:23; **u** Łk 6:40; Jn 13:16; Jn 15:20; **v** 1Pt 2:21; **w** Mt 12:24; Mk 3:22; Łk 11:15; Jn 8:48.

domowników? **26** Dlatego nie bójcie się ich; bo nie ma nic zakrytego, co nie zostałoby odkryte, ani tajemnego, co nie stałoby się znane.[a] **27** Co wam mówię w ciemności, powiedzcie w świetle, a co słyszycie szeptanego, głoście z dachów domów.[b] **28** I nie bójcie się[c] tych, którzy zabijają ciało, lecz nie mogą zabić duszy, ale raczej bójcie się tego,[d] który może i duszę, i ciało zgładzić w Gehennie.[e] **29** Czy nie sprzedaje się dwóch wróbli za monetę małej wartości?[f] A przecież ani jeden z nich nie spadnie na ziemię bez wiedzy waszego Ojca.[g] **30** Nawet wasze włosy na głowie wszystkie są policzone.[h] **31** Dlatego nie bójcie się: Jesteście warci więcej niż wiele wróbli.[i]

32 „Co do każdego więc, kto przyzna się przed ludźmi do jedności ze mną, ja też przyznam się do jedności[j] z nim — przed moim Ojcem, który jest w niebiosach; **33** ale kto się mnie zaprze przed ludźmi, tego ja też na pewno się zaprę[k] przed moim Ojcem, który jest w niebiosach. **34** Nie myślcie, że przyszedłem przynieść na ziemię pokój; nie przyszedłem przynieść pokoju,[l] tylko miecz. **35** Przyszedłem bowiem spowodować rozdźwięk między mężczyzną a jego ojcem, i córką a jej matką, i młodą małżonką a jej teściową.[m] **36** Doprawdy, nieprzyjaciółmi będą człowiekowi jego domownicy. **37** Kto bardziej kocha ojca lub matkę niż mnie, nie jest mnie godzien; i kto bardziej kocha syna lub córkę niż mnie, nie jest mnie godzien.[n] **38** I kto nie przyjmuje swego pala męki i nie idzie za mną, nie jest mnie godzien.[o] **39** Kto by znalazł swą duszę, ten ją straci, a kto by stracił swą duszę ze względu na mnie, ten ją znajdzie.[a]

40 „Kto przyjmuje was, ten przyjmuje także mnie, a kto przyjmuje mnie, ten przyjmuje także tego, który mnie posłał.[b] **41** Kto przyjmuje proroka, ponieważ jest on prorokiem, ten otrzyma nagrodę proroka,[c] a kto przyjmuje prawego, ponieważ jest on człowiekiem prawym, ten otrzyma nagrodę prawego.[d] **42** A kto by dał do picia jednemu z tych małych choćby tylko kubek zimnej wody, ponieważ jest on uczniem, zaprawdę wam mówię, na pewno nie straci swej nagrody”.[e]

11 Kiedy już Jezus zakończył wydawanie poleceń swym dwunastu uczniom, wyruszył stamtąd, by nauczać i głosić w ich miastach.[f]

2 A gdy Jan usłyszał w więzieniu[g] o czynach Chrystusa, wysłał przez swoich uczniów **3** i rzekł do niego: „Czy ty jesteś tym Przychodzącym, czy mamy oczekiwać innego?”[h] **4** Odpowiadając, Jezus rzekł do nich: „Idźcie i opowiedzcie Janowi, co słyszycie i widzicie: **5** Ślepi znowu widzą,[i] a kulawi[j] chodzą, trędowaci[k] dostępują oczyszczenia, a głusi[l] słyszą; i umarli[m] są wskrzeszani, a biednym jest oznajmiana dobra nowina;[n] **6** i szczęśliwy jest ten, kto nie znajduje we mnie powodu do zgorszenia”.[o]

7 Gdy ci byli w drodze, Jezus zaczął mówić do tłumów o Janie: „Co wyszliście zobaczyć na pustkowiu?[p] Trzcinę kołysaną

ROZDZ. 10

a Mk 4:22 Łk 8:17 1Ko 4:5
b Łk 12:3
c Prz 29:25 Iz 51:12 Eze 3:9 Obj 2:10
d Heb 10:31
e Łk 12:5
f Łk 12:6
g Pwt 22:6 Mt 6:26 Łk 12:7
h 1Sm 14:45 2Sm 14:11 Dz 27:34
i Mt 6:26 Łk 12:7
j Łk 12:8 Rz 10:9 Obj 3:5
k Mk 8:38 Łk 9:26 Łk 12:9 2Tm 2:12
l Łk 12:51
m Mi 7:6 Łk 12:52 Łk 12:53
n Pwt 33:9 Mt 19:29 Łk 14:26
o Mt 16:24 Mk 8:34 Łk 9:23 Łk 14:27

szpalta 2

a Mt 16:25 Mk 8:35 Łk 17:33 Jn 12:25
b Mt 25:40 Łk 10:16 Jn 12:44 Jn 13:20
c 1Kl 17:10 2Kl 4:8
d Joz 2:14 2Kl 4:13
e Mt 25:40 Mk 9:41 Heb 6:10

ROZDZ. 11

f Mt 4:23 Mt 19:1 Łk 9:6
g Mt 14:3 Mk 6:17 Łk 7:18
h Rdz 49:10 Dn 9:24 Mal 3:1 Mt 3:11 Jn 1:15 Jn 7:31
i Iz 35:5 Iz 61:1 Łk 17:22
j Mt 21:14
k Mt 8:3
l Mk 7:32 Łk 7:22
m Mk 5:41
n Mt 4:23

o Iz 8:14; Mk 6:3; Łk 7:23; Jn 6:61; 1Ko 1:23; 1Pt 2:8; **p** Mt 3:5.

przez wiatr?[a] **8** Co więc wyszliście ujrzeć? Człowieka ubranego w miękkie szaty? Przecież ci, którzy noszą miękkie szaty, są w domach królów.[b] **9** Właściwie dlaczego wyszliście? Żeby ujrzeć proroka? Tak, mówię wam, i to daleko więcej niż proroka.[c] **10** Właśnie o nim jest napisane: ‚Oto ja przed twoim obliczem wysyłam mego posłańca, który przygotuje przed tobą drogę twoją!'[d] **11** Zaprawdę wam mówię: Wśród narodzonych z niewiast[e] nie został wzbudzony większy niż Jan Chrzciciel; lecz pomniejszy w królestwie[f] niebios jest większy niż on. **12** A ode dni Jana Chrzciciela aż dotąd królestwo niebios jest celem, ku któremu ludzie prą, a ci, którzy prą naprzód, pochwytują je.[g] **13** Wszyscy bowiem, Prorocy i Prawo, prorokowali aż do Jana;[h] **14** a jeśli chcecie to uznać, on sam jest ‚Eliaszem, który ma przyjść'.[i] **15** Kto ma uszy, niech słucha.[j]

16 „Do kogo mam przyrównać to pokolenie?[k] Podobne jest do małych dzieci, które siedzą na rynkach i wołają do swoich towarzyszy zabaw,[l] **17** mówiąc: ‚Graliśmy wam na flecie, ale nie tańczyliście; zawodziliśmy, ale nie uderzaliście się ze smutku'.[m] **18** Tak też przyszedł Jan, nie jadł ani nie pił,[n] a jednak mówią: ‚On ma demona'; **19** przyszedł Syn Człowieczy, je i pije,[o] a mimo to mówią: ‚Oto człowiek żarłoczny i oddający się piciu wina, przyjaciel poborców podatkowych i grzeszników'.[p] Niemniej mądrość potwierdza swą prawość swoimi dziełami".[q]

20 Wtedy zaczął ganić miasta, w których dokonała się większość jego potężnych dzieł, że nie

ROZDZ. 11

a Łk 7:24
Ef 4:14
b 1Kl 10:5
Łk 7:25
c Mt 14:5
Mt 21:25
Łk 1:76
d Iz 40:3
Mal 3:1
Mt 3:3
Łk 1:17
Jn 3:28
Jn 10:41
e Łk 1:15
f Jn 3:3
g Łk 13:24
h Łk 16:16
i Mal 4:5
Mt 17:10
Mt 17:12
j Obj 2:7
k Mt 12:41
Łk 7:31
l Za 8:5
Łk 7:32
m Łk 23:27
n Mt 9:14
Łk 7:33
o Mt 9:10
Mk 2:15
Jn 2:2
p Łk 5:30
Łk 7:34
Łk 15:2
Łk 19:7
q Łk 7:35

szpalta 2

a Jn 12:37
b Jn 12:21
c Dn 9:3
Jon 3:6
Łk 10:13
d Jn 5:29
Obj 20:13
e Łk 10:14
f Łk 4:31
g Łk 10:15
h Iz 14:15
i Mt 10:15
Mt 12:41
Łk 10:12
j Ps 8:2
Iz 29:14
Mt 13:15
Łk 10:21
1Ko 1:27
k Jn 3:35
Jn 17:2
1Ko 15:27
l Jn 1:18
m Mt 28:18
Łk 10:22
Jn 10:15
1Jn 5:20
n Iz 55:2
o 2Ko 6:14
Gal 5:1
p Pwt 18:18
q Lb 12:3
Za 9:9
2Ko 10:1

okazały skruchy:[a] **21** „Biada ci, Chorazynie! Biada ci, Betsaido![b] Gdyby bowiem potężne dzieła, które się dokonały w was, dokonały się w Tyrze i Sydonie, te już dawno okazałyby skruchę w worze i popiele.[c] **22** Toteż wam mówię: W Dniu Sądu[d] znośniej będzie Tyrowi i Sydonowi niż wam.[e] **23** A ty, Kafarnaum,[f] czy może będziesz wywyższone do nieba? Zejdziesz[g] do Hadesu;[h] gdyby bowiem potężne dzieła, które się dokonały w tobie, dokonały się w Sodomie, pozostałaby aż po dziś dzień. **24** Toteż wam mówię: W Dniu Sądu znośniej będzie ziemi sodomskiej niż tobie".[i]

25 W owym czasie Jezus, odezwawszy się, rzekł: „Publicznie wysławiam cię, Ojcze, Panie nieba i ziemi, ponieważ ukryłeś te rzeczy przed mędrcami i intelektualistami, a objawiłeś je niemowlętom.[j] **26** Tak, Ojcze, ponieważ uznałeś za dobre to uczynić. **27** Wszystko zostało mi przekazane przez mego Ojca[k] i nikt nie zna w pełni Syna, tylko Ojciec,[l] ani nikt nie zna w pełni Ojca, tylko Syn oraz każdy, komu Syn chce go objawić.[m] **28** Przyjdźcie do mnie wszyscy, którzy się mozolicie i jesteście obciążeni,[n] a ja was pokrzepię. **29** Weźcie na siebie moje jarzmo[o] i uczcie się ode mnie,[p] bo jestem łagodnie usposobiony[q] i uniżony w sercu, a znajdziecie pokrzepienie[r] dla dusz waszych. **30** Albowiem moje jarzmo jest miłe, a moje brzemię lekkie".[s]

12 W owej porze Jezus szedł w sabat przez łany zbóż.[t] Uczniowie jego zgłodnieli i zaczęli zrywać kłosy zboża i jeść.[u]

i Jer 6:16; **s** 1Jn 5:3; **ROZDZ. 12** **t** Mk 2:23; **u** Wj 12:16; Pwt 23:25; Łk 6:1.

2 Widząc to, faryzeusze rzekli do niego:[a] „Oto uczniowie twoi czynią coś, czego nie wolno czynić w sabat”.[b] **3** On im rzekł: „Czyście nie czytali, co uczynił Dawid, gdy zgłodniał on oraz ludzie, którzy z nim byli?[c] **4** Jak wszedł do domu Bożego i zjedli chleby przedkładania,[d] coś, czego nie wolno[e] było jeść jemu ani tym, którzy z nim byli, tylko kapłanom?[f] **5** Albo czy nie czytaliście w Prawie,[g] że w sabaty kapłani w świątyni tak traktują sabat, jak gdyby nie był święty, a pozostają niewinni?[h] **6** Ale mówię wam, że tu jest coś większego niż świątynia.[i] **7** Gdybyście jednak zrozumieli, co to znaczy: ‚Miłosierdzia[j] chcę, a nie ofiary’,[k] nie potępilibyście niewinnych. **8** Bo Syn Człowieczy jest Panem sabatu”.[l]

9 Oddaliwszy się stamtąd, wszedł do ich synagogi; **10** i oto człowiek z uschłą ręką![m] Zapytali go więc: „Czy wolno leczyć w sabat?”, żeby znaleźć powód do oskarżenia go.[n] **11** On rzekł do nich: „Któryż to człowiek wśród was, mający jedną owcę — jeśli ta wpadnie do dołu[o] w sabat — nie chwyci jej i nie wyciągnie?[p] **12** A o ileż więcej wart jest człowiek niż owca![q] Wolno zatem uczynić coś szlachetnego w sabat”. **13** Potem powiedział do tego człowieka: „Wyciągnij rękę”. I on ją wyciągnął, i odzyskała sprawność, i stała się zdrowa jak druga ręka.[r] **14** Ale faryzeusze wyszli i odbyli przeciw niemu naradę, żeby go zgładzić.[s] **15** Dowiedziawszy się o tym, Jezus oddalił się stamtąd. Wielu też poszło za nim, a on uleczył ich wszystkich,[t] **16** ale stanowczo im przykazał, by go nie ujawniali;[u] **17** żeby się spełniło, co zostało powiedziane przez proroka Izajasza, który rzekł:

18 „Oto mój sługa,[a] którego wybrałem, mój umiłowany,[b] którego moja dusza darzy uznaniem! Włożę na niego mego ducha,[c] a on wyjaśni narodom, czym jest sprawiedliwość. **19** Nie będzie się wykłócał[d] ani głośno krzyczał, ani nikt nie usłyszy jego głosu na szerokich ulicach. **20** Trzciny zgniecionej nie zmiażdży i tlącego się lnianego knota nie zgasi,[e] dopóki z powodzeniem nie zaprowadzi sprawiedliwości.[f] **21** Doprawdy, w jego imieniu narody będą pokładać nadzieję”.[g]

22 Potem przyprowadzili do niego człowieka, który był opętany przez demona, ślepy i niemy; i uleczył go, tak iż ów niemowa mówił i widział. **23** A całe te tłumy niezmiernie się zdumiały i zaczęły mówić:[h] „Czyż to nie jest Syn Dawida?”[i] **24** Słysząc to, faryzeusze powiedzieli: „Ten człowiek nie wypędza demonów inaczej, jak tylko za sprawą Beelzebuba, władcy demonów”.[j] **25** Znając ich myśli,[k] rzekł do nich: „Każde królestwo wewnętrznie podzielone pustoszeje[l] i żadne miasto czy dom wewnętrznie podzielone się nie ostoją. **26** Tak samo jeśli Szatan wypędza Szatana, podzielił się wewnętrznie; jakże więc ostoi się jego królestwo? **27** Ponadto jeśli ja wypędzam demony za sprawą Beelzebuba,[m] to za czyją sprawą wypędzają je wasi synowie? Dlatego oni będą waszymi sędziami. **28** Ale jeśli ja duchem Bożym wypędzam demony, to istotnie zaskoczyło was królestwo Boże.[n] **29** Albo jak może ktoś wtargnąć do domu siłacza i zagarnąć jego

ROZDZ. 12

a Mk 2:24 Łk 6:2
b Wj 20:10 Wj 31:15 Pwt 5:14
c 1Sm 21:6 Mk 2:25 Łk 6:3
d Wj 25:30 Wj 40:23
e Kpl 24:5 Kpl 24:9 Mk 2:26
f Wj 29:33 Łk 6:4
g Lb 28:9
h Jn 7:22
i Łk 11:31 Łk 11:32 Jn 2:19
j Mt 23:23
k Oz 6:6 Mi 6:6 Mt 9:13
l Wj 34:21 Kpl 23:4 Kpl 25:10 Mk 2:28 Łk 6:5
m Mk 3:1 Łk 6:6
n Mk 3:4 Łk 14:3 Jn 9:16
o Wj 21:33
p Wj 23:4 Pwt 22:4 Łk 14:5
q Mt 10:31
r Łk 6:10
s Mt 27:1 Mk 3:6 Łk 6:11 Jn 5:18
t Mk 3:7 Łk 6:17
u Mt 8:4 Mk 3:12 Mk 7:36

SZPALTA 2

a Iz 42:1 Ag 2:23 Dz 3:13
b Mt 3:17 Mt 17:5
c Iz 61:1 Mk 1:10
d Iz 42:2 2Tm 2:24
e Mt 11:28
f Hab 1:4
g Iz 11:10 Iz 42:4, LXX Dz 4:12 Rz 15:12
h Łk 11:14
i Jn 7:31
j Mk 3:22 Łk 11:15
k Jn 2:25
l Mk 3:24 Łk 11:17
m Mk 3:26
n Łk 11:20 1Jn 3:8

ruchomości, jeśli najpierw nie zwiąże siłacza? A wtedy ograbi jego dom.[a] **30** Kto nie jest po mojej stronie, ten jest przeciwko mnie, a kto nie zbiera ze mną, ten rozprasza.[b]

31 „Dlatego wam mówię: Wszelkiego rodzaju grzech i bluźnierstwo będą ludziom przebaczone, ale bluźnierstwo przeciw duchowi nie będzie przebaczone.[c] **32** Na przykład kto by mówił słowo przeciwko Synowi Człowieczemu, będzie mu przebaczone;[d] ale kto by mówił przeciwko duchowi świętemu, temu nigdy nie będzie przebaczone — ani w tym systemie rzeczy, ani w przyszłym.[e]

33 „Albo sprawcie, żeby drzewo było wyborne i jego owoc wyborny, albo sprawcie, żeby drzewo było spróchniałe i jego owoc zgniły; bo drzewo poznaje się po jego owocu.[f] **34** Pomiocie żmijowy,[g] jak możecie mówić rzeczy dobre, skoro jesteście niegodziwi?[h] Bo z obfitości serca mówią usta.[i] **35** Dobry człowiek ze swego dobrego skarbu wydobywa rzeczy dobre,[j] natomiast niegodziwy człowiek ze swego niegodziwego skarbu wydobywa rzeczy niegodziwe.[k] **36** Mówię wam, że z każdej nieużytecznej wypowiedzi, którą ludzie wyrzekną, zdadzą sprawę[l] w Dniu Sądu; **37** bo na podstawie twoich słów zostaniesz uznany za prawego i na podstawie twoich słów zostaniesz potępiony”.[m]

38 Wtedy odpowiedzieli mu niektórzy uczeni w piśmie i faryzeusze, mówiąc: „Nauczycielu, chcemy zobaczyć jakiś znak od ciebie”.[n] **39** On, odpowiadając, rzekł do nich: „Pokolenie niegodziwe i cudzołożne[o] stale szuka znaku, ale żaden znak nie będzie mu dany oprócz znaku proroka Jonasza.[p] **40** Bo tak jak Jonasz[a] był w brzuchu ogromnej ryby trzy dni i trzy noce, tak Syn Człowieczy[b] będzie w sercu ziemi[c] trzy dni i trzy noce.[d] **41** Mieszkańcy Niniwy wstaną na sąd z tym pokoleniem[e] i je potępią,[f] okazali bowiem skruchę ze względu na to, co głosił Jonasz,[g] a oto tu więcej niż Jonasz. **42** Królowa z południa[h] powstanie na sąd z tym pokoleniem i je potępi, przyszła bowiem z krańców ziemi, aby usłyszeć mądrość Salomona, a oto tu więcej niż Salomon.[i]

43 „Kiedy duch nieczysty wyjdzie z człowieka, przemierza spieczone okolice w poszukiwaniu miejsca odpoczynku i żadnego nie znajduje.[j] **44** Wtedy mówi: ‚Powrócę do mego domu, z którego wyszedłem’; a po przybyciu zastaje go nie zajętym, ale czysto wymiecionym i przyozdobionym. **45** Wtedy idzie i bierze ze sobą siedem innych duchów, bardziej niegodziwych niż on sam,[k] a wszedłszy do środka, mieszkają tam; i końcowe położenie tego człowieka staje się gorsze niż pierwotne.[l] Tak właśnie będzie też z tym niegodziwym pokoleniem”.[m]

46 Gdy jeszcze mówił do tłumów, oto jego matka i bracia[n] stanęli na zewnątrz, pragnąc z nim mówić. **47** Ktoś więc powiedział mu: „Oto twoja matka oraz twoi bracia stoją na zewnątrz i pragną z tobą mówić”. **48** On, odpowiadając, rzekł do tego, który mu to powiedział: „Kto jest moją matką i którzy są moimi braćmi?”[o] **49** I wyciągnąwszy rękę ku swym uczniom, rzekł: „Oto moja matka i moi bracia![p] **50** Bo każdy, kto wy-

ROZDZ. 12

a Iz 49:24; Mk 3:27; Łk 11:22; 1Jn 4:4
b Mk 9:40; Łk 9:50
c Mk 3:28; Dz 7:51; Heb 6:4; Heb 6:6; 1Jn 5:16
d Łk 7:34; Jn 7:12; 1Tm 1:13
e Mk 3:29; Łk 12:10; Heb 10:26
f Mt 7:17; Łk 6:43
g Mt 3:7; Mt 23:33; Łk 3:7
h Hi 14:4
i Mt 15:11
j Iz 32:8
k Mt 13:52; Łk 6:45; Jak 3:6
l Kzn 12:14; Rz 14:12; Judy 15
m Prz 13:3; Łk 19:22
n Mt 16:1; Mk 8:11; Jn 2:18; 1Ko 1:22
o Iz 57:3; Mt 16:4; Mt 17:17; Mk 8:38; Jak 4:4
p Łk 11:29

szpalta 2

a Jon 1:17
b Mt 27:63
c Mt 27:60; Ef 4:9
d Mt 16:21; Mt 17:23; Łk 24:46
e Łk 11:30
f Rz 2:27
g Jon 3:5
h 1Kl 10:1; 2Kn 9:1
i Mt 11:16; Mt 12:6; Łk 11:31
j Łk 11:24
k 1Pt 5:8
l Łk 11:26; Jn 5:14; Heb 6:4; Heb 6:6; 2Pt 2:20
m Mk 8:12
n Mt 13:55; Mk 3:31; Jn 2:12; Dz 1:14; 1Ko 9:5; Gal 1:19
o Mk 3:33
p Mk 3:35; Jn 14:23; Jn 15:14; Jn 20:17; Rz 8:29; Heb 2:11.

konuje wolę mojego Ojca, który jest w niebie, ten właśnie jest mi bratem i siostrą, i matką".

13 Tego dnia Jezus, wyszedłszy z domu, siedział nad morzem; **2** i zebrały się przy nim wielkie tłumy, toteż wszedł do łodzi i usiadł,[a] a cały tłum stał na brzegu. **3** Wtedy powiedział im wiele rzeczy w przykładach, mówiąc: „Oto wyszedł siewca, by siać;[b] **4** a gdy siał, niektóre nasiona padły przy drodze; i przyleciały ptaki, i je zjadły.[c] **5** Inne padły na miejsca skaliste, gdzie nie miały dużo gleby, i od razu powschodziły, bo nie miały głębokiej gleby.[d] **6** Ale po wzejściu słońca przypiekły się, a ponieważ nie miały korzenia, uschły.[e] **7** Inne zaś padły między ciernie, a ciernie wyrosły i je zadusiły.[f] **8** Jeszcze inne padły na wyborną glebę i zaczęły wydawać plon[g] — to stokrotny, tamto sześćdziesięciokrotny, inne trzydziestokrotny.[h] **9** Kto ma uszy, niech słucha".[i]

10 Uczniowie podeszli więc i rzekli do niego: „Dlaczego do nich mówisz, używając przykładów?"[j] **11** On, odpowiadając, rzekł: „Wam dano zrozumieć święte tajemnice[k] królestwa niebios, im zaś nie jest to dane.[l] **12** Bo kto ma, temu będzie dane więcej i będzie obfitował,[m] ale temu, kto nie ma, zostanie odebrane nawet to, co ma.[n] **13** Właśnie dlatego mówię do nich, używając przykładów, gdyż patrząc, patrzą na próżno i słysząc, słyszą na próżno, i nie pojmują sensu;[o] **14** i spełnia się na nich proroctwo Izajasza, które mówi: ‚Słuchając, będziecie słyszeć, ale na pewno nie pojmiecie sensu; i patrząc, będziecie patrzeć, ale na pewno nie będziecie widzieć.'[a] **15** Bo serce tego ludu stało się nieczułe i uszami swymi usłyszeli, nie reagując, i zamknęli swe oczy, żeby czasem nie widzieć swymi oczami i nie słyszeć swymi uszami, i nie pojąć sensu swymi sercami, i nie zawrócić, i żebym ich nie uzdrowił'.[b]

16 „Jednakże szczęśliwe są wasze oczy,[c] gdyż widzą, i wasze uszy, gdyż słyszą. **17** Bo zaprawdę wam mówię: Wielu proroków[d] i ludzi prawych pragnęło ujrzeć to, co wy widzicie, ale nie ujrzało,[e] i słyszeć to, co wy słyszycie, ale nie usłyszało.[f]

18 „Posłuchajcie więc przykładu o człowieku, który siał.[g] **19** Tam, gdzie ktoś słyszy słowo o królestwie, ale nie pojmuje jego sensu, przychodzi niegodziwiec[h] i wyrywa to, co zostało zasiane w jego sercu; to jest ten zasiany przy drodze. **20** A zasianym na miejscach skalistych jest ten, kto słyszy słowo i od razu z radością je przyjmuje.[i] **21** Jednakże nie ma w sobie korzenia, lecz utrzymuje się przez jakiś czas, a gdy ze względu na słowo powstaje ucisk lub prześladowanie, wtedy od razu się gorszy.[j] **22** A zasianym między ciernie jest ten, kto słyszy słowo, ale troska tego systemu rzeczy[k] i zwodnicza moc bogactwa zaduszają słowo, tak iż staje się bezowocny.[l] **23** A zasianym na wybornej glebie jest ten, kto słyszy słowo i pojmuje jego sens i kto rzeczywiście plon przynosi i wydaje — ten stokrotny, tamten sześćdziesięciokrotny, inny trzydziestokrotny".[m]

24 Podał im inny przykład, mówiąc: „Królestwo niebios stało się podobne do człowieka, który

ROZDZ. 13

a Mk 4:1
b Mt 13:34 Mk 4:3 Łk 8:4
c Mt 13:19 Mk 4:4 Łk 8:5
d Mk 4:5 Łk 8:6
e Mt 13:20 Mt 13:21 Mk 4:6
f Mt 13:22 Mk 4:7 Mk 4:18 Mk 4:19 Łk 8:7 Heb 6:8
g Jn 15:16
h Mk 4:8 Łk 8:8
i Mt 11:15
j Mt 13:34 Mk 4:10 Łk 8:9
k 1Ko 2:10 Ef 1:9 Kol 1:26
l Łk 8:10
m Mt 25:29
n Mk 4:25 Łk 8:18
o Iz 6:10 Jer 5:21 Eze 12:2 Mk 4:12 Mk 8:18

szpalta 2

a Iz 6:9 Jn 12:40 Dz 28:26 Rz 11:8 2Ko 3:14
b Pwt 32:28 Iz 44:18 Mk 8:17 Heb 5:11
c Łk 10:23
d 1Pt 1:10
e Jn 8:56 Ef 3:5
f Łk 10:24
g Mk 4:14 Łk 8:11
h Mk 4:15 Łk 8:12 1Pt 5:8
i Iz 58:2 Eze 33:31 Jn 5:35
j Mt 24:10 Mk 4:17 Łk 8:13 2Tm 1:15
k Łk 12:22
l Mt 6:21 Mk 4:19 Mk 10:23 Łk 8:14 1Tm 6:9 2Tm 4:10
m Mk 4:20 Łk 8:15

na swym polu zasiał wyborne nasienie.[a] **25** Kiedy ludzie spali, przyszedł jego nieprzyjaciel i między pszenicę nasiał chwastów, i odszedł. **26** Gdy źdźbło wyrosło i wydało plon, wtedy ukazały się też chwasty. **27** Podeszli więc niewolnicy gospodarza i rzekli do niego: ‚Panie, czyż nie posiałeś na swym polu wybornego nasienia?[b] Skąd się zatem wzięły chwasty?'[c] **28** On powiedział do nich: ‚Jakiś nieprzyjaciel, jakiś człowiek, to uczynił'.[d] Rzekli do niego: ‚Czy więc chcesz, żebyśmy poszli i je zebrali?' **29** On powiedział: ‚Nie, żebyście przypadkiem, zbierając chwasty, nie wykorzenili wraz z nimi pszenicy. **30** Pozwólcie obu rosnąć razem aż do żniwa, a w porze żniwa powiem żniwiarzom: Najpierw zbierzcie chwasty i powiążcie je w wiązki na spalenie,[e] potem idźcie zgromadzić pszenicę do mojego spichrza'".[f]

31 Podał im inny przykład,[g] mówiąc: „Królestwo niebios podobne jest do ziarnka gorczycy,[h] które człowiek wziął i zasiał na swoim polu; **32** jest ono doprawdy najdrobniejsze ze wszystkich nasion, ale gdy wyrośnie, jest największym z warzyw i staje się drzewem, tak iż ptaki nieba[i] przylatują i znajdują siedlisko wśród jego gałęzi".[j]

33 Opowiedział im inny przykład: „Królestwo niebios podobne jest do zakwasu,[k] który niewiasta wzięła i schowała w trzech dużych miarach mąki, aż cała ta masa się zakwasiła".

34 Wszystko to Jezus mówił do tłumów w przykładach. Doprawdy, bez użycia przykładu niczego do nich nie mówił[l]— **35** żeby się spełniło, co zostało

ROZDZ. 13
a Mk 4:26
b Mt 13:38
c Rdz 1:11
d Mt 13:39
e Mt 3:12
Łk 3:17
f Obj 14:15
g Mk 4:30
h Mt 17:20
Łk 13:19
i Ps 104:12
Dn 4:12
j Eze 17:23
k Łk 13:21
1Ko 5:6
Gal 5:9
l Mk 4:34

szpalta 2
a Ps 78:2
Rz 16:25
1Ko 2:7
b Mt 24:14
Rz 10:18
Kol 1:6
c Jn 8:44
d 1Jn 3:8
e Jl 3:13
Obj 14:15
f Heb 9:26
g Mt 13:30
h Sof 1:3
1Ko 6:9
i Dn 3:6
Mt 13:30
Mt 13:50
Obj 21:8
j Ps 112:10
Mt 8:12
Łk 13:28
k Dn 12:3
l Sdz 5:31
2Sm 23:4
m Mk 4:23
Obj 2:7
n Flp 3:7
o Iz 55:1
Obj 3:18
p Flp 3:8
q Prz 2:4
Prz 8:18

powiedziane przez proroka, który rzekł: „Otworzę swe usta, podając przykłady, ogłoszę rzeczy ukryte od założenia świata".[a]

36 Potem, rozpuściwszy tłumy, przyszedł do domu. A jego uczniowie podeszli do niego i powiedzieli: „Wyjaśnij nam przykład o chwastach w polu". **37** On, odpowiadając, rzekł: „Siewcą wybornego nasienia jest Syn Człowieczy, **38** polem jest świat,[b] a wybornym nasieniem są synowie królestwa, chwastami zaś są synowie niegodziwca,[c] **39** a nieprzyjacielem, który je zasiał, jest Diabeł.[d] Żniwem[e] jest zakończenie systemu rzeczy,[f] a żniwiarzami są aniołowie. **40** Dlatego jak zbiera się chwasty i pali ogniem, tak będzie podczas zakończenia systemu rzeczy.[g] **41** Syn Człowieczy pośle swych aniołów i zbiorą z jego królestwa wszystko, co powoduje zgorszenie,[h] oraz tych, którzy czynią bezprawie, **42** i wrzucą ich do ognistego pieca.[i] Tam będą płakać i zgrzytać zębami.[j] **43** W owym czasie prawi będą świecić[k] jasno jak słońce[l] w królestwie ich Ojca. Kto ma uszy, niech słucha.[m]

44 „Królestwo niebios jest podobne do skarbu ukrytego w polu, który człowiek znalazł i ukrył; i przejęty radością idzie i sprzedaje[n] to, co ma, i kupuje owo pole.[o]

45 „Ponadto królestwo niebios jest podobne do wędrownego kupca poszukującego szlachetnych pereł. **46** Znalazłszy jedną perłę wysokiej wartości,[p] odszedł i natychmiast sprzedał wszystko, co miał, i ją kupił.[q]

47 „Ponadto królestwo niebios jest podobne do niewodu zapuszczonego w morze i zagar-

niającego ryby wszelkiego rodzaju.[a] **48** Gdy się napełnił, wyciągnęli go na brzeg i usiadłszy, zebrali wyborne[b] do naczyń, ale nieodpowiednie[c] wyrzucili. **49** Tak właśnie będzie podczas zakończenia systemu rzeczy: aniołowie wyjdą i oddzielą niegodziwych[d] od prawych,[e] **50** i wrzucą ich do ognistego pieca. Tam będą płakać i zgrzytać zębami.[f]

51 „Czy pojęliście sens tego wszystkiego?" Powiedzieli mu: „Tak". **52** Wtedy rzekł do nich: „Wobec tego każdy nauczyciel publiczny, pouczony o królestwie niebios,[g] jest podobny do człowieka, gospodarza, który wynosi ze swego skarbca rzeczy nowe i stare".[h]

53 A gdy Jezus skończył podawać te przykłady, poszedł stamtąd na przełaj. **54** I przyszedłszy w rodzinne strony,[i] zaczął ich nauczać w ich synagodze,[j] tak iż byli niezmiernie zdumieni i mówili: „Skąd u tego człowieka ta mądrość i te potężne dzieła? **55** Czyż nie jest to syn cieśli?[k] Czy jego matka nie nazywa się Maria, a jego bracia: Jakub i Józef, i Szymon, i Judas? **56** A jego siostry, czy nie są wszystkie u nas?[l] Skąd więc u niego to wszystko?"[m] **57** I zaczęli się nim gorszyć.[n] Ale Jezus rzekł do nich: „Prorok nie jest pozbawiony szacunku, chyba tylko w swoich rodzinnych stronach i w swoim domu".[o] **58** I nie dokonał tam wielu potężnych dzieł ze względu na ich brak wiary.[p]

14 W tymże czasie Herod, władca okręgu, usłyszał wieść o Jezusie[q] **2** i rzekł do swych sług: „To jest Jan Chrzciciel. Został wskrzeszony z martwych i dlatego dokonują się przez niego potężne dzieła".[a] **3** Herod bowiem pojmał Jana i go związał, i osadził w więzieniu ze względu na Herodiadę, żonę swego brata Filipa.[b] **4** Bo Jan mówił do niego: „Nie wolno ci jej mieć".[c] **5** Jednakże, chociaż chciał go zabić, bał się tłumu, gdyż mieli go za proroka.[d] **6** Ale gdy obchodzono urodziny[e] Heroda, zatańczyła na nich córka Herodiady i tak bardzo się spodobała Herodowi, **7** że pod przysięgą obiecał jej dać, o cokolwiek poprosi.[f] **8** Wtedy za namową matki powiedziała: „Daj mi tu na półmisku głowę Jana Chrzciciela".[g] **9** Król wprawdzie się zasmucił, ale ze względu na swe przysięgi i na tych, którzy z nim półleżeli przy posiłku, nakazał, żeby ją dano;[h] **10** i posłał, i kazał ściąć Jana w więzieniu. **11** I przyniesiono jego głowę na półmisku, i dano dziewczęciu, ona zaś zaniosła ją swej matce.[i] **12** W końcu przyszli jego uczniowie i zabrali zwłoki, i go pogrzebali;[j] poszli też i opowiedzieli o tym Jezusowi. **13** Usłyszawszy to, Jezus oddalił się stamtąd łodzią na miejsce odludne, żeby być na osobności;[k] ale gdy o tym usłyszały tłumy, pieszo szły za nim z miast.

14 A wyszedłszy, ujrzał wielki tłum; i ulitował się[l] nad nimi, i uleczył ich chorych.[m] **15** Ale gdy zapadł wieczór, przyszli do niego uczniowie i powiedzieli: „Miejsce to jest odludne, a godzina już bardzo późna; odpraw tłumy, żeby mogły pójść do wiosek i kupić sobie coś do jedzenia".[n] **16** Lecz Jezus im rzekł: „Nie muszą odchodzić: wy im dajcie coś do jedzenia".[o] **17** Powiedzieli

ROZDZ. 13

a Mt 22:10
b Kpł 11:9
c Kpł 11:12
d Ps 1:5
e Mt 25:32
f Mt 8:12
Mt 22:13
g 1Ko 4:1
h Mt 12:35
Łk 6:45
i Mt 2:23
Mk 6:1
j Łk 4:16
k Mk 6:3
Łk 3:23
Łk 4:22
Jn 6:42
l Mt 12:46
Jn 2:12
Dz 1:14
1Ko 9:5
Gal 1:19
m Jn 7:15
n Mt 15:12
1Pt 2:8
o Jer 11:21
Łk 4:24
Jn 4:44
p Mk 6:6

ROZDZ. 14

q Mk 6:14
Łk 9:7
Dz 4:27

szpalta 2

a Mt 16:14
Mk 6:14
Mk 6:16
b Mt 4:12
Mk 6:17
Łk 3:19
c Kpł 18:16
Kpł 20:21
Mt 19:9
d Mt 21:26
Mk 6:20
Łk 1:76
Łk 20:6
e Rdz 40:20
f 1Sm 14:28
1Sm 25:22
Mk 6:22
g Mk 6:24
h Mk 6:26
i Mt 17:12
Mk 6:28
j Mk 6:29
Dz 8:2
k Mk 6:31
Łk 9:10
l Mt 9:36
Mt 15:32
Mk 1:41
Łk 7:13
Heb 2:17
Heb 5:2
m Łk 9:11
n Łk 9:12
o Mk 6:37

mu: „Nie mamy tu nic oprócz pięciu chlebów i dwóch ryb”.[a] **18** On rzekł: „Przynieście mi je tutaj”. **19** Następnie kazał tłumom ułożyć się na trawie, wziął te pięć chlebów oraz dwie ryby i patrząc w niebo, wypowiedział błogosławieństwo,[b] a połamawszy chleby, rozdawał je uczniom, uczniowie zaś tłumom.[c] **20** Wszyscy więc jedli i się nasycili; i zebrano nadmiar ułomków — dwanaście pełnych koszy.[d] **21** A jedzących było około pięciu tysięcy mężczyzn, oprócz niewiast i małych dzieci.[e] **22** Potem bezzwłocznie przymusił swych uczniów, aby wsiedli do łodzi i udali się przed nim na drugą stronę, a on tymczasem odprawił tłumy.[f]

23 W końcu, odprawiwszy tłumy, wstąpił sam jeden na górę, aby się modlić.[g] Chociaż zrobiło się późno, był tam sam. **24** Łódź, oddalona już o wieleset metrów od lądu, była miotana przez fale,[h] gdyż wiatr mieli przeciwny. **25** Ale o czwartej straży nocnej przyszedł do nich, idąc po morzu.[i] **26** Ujrzawszy go chodzącego po morzu, uczniowie zaniepokoili się i mówili: „To jakaś zjawa!”[j] I krzyknęli z bojaźni. **27** Ale Jezus od razu przemówił do nich tymi słowy: „Odwagi, to jestem ja;[k] nie bójcie się”. **28** Odpowiadając, Piotr rzekł do niego: „Panie, jeśli to jesteś ty, każ mi, bym przyszedł do ciebie po wodach”. **29** On rzekł: „Przyjdź!” Na to Piotr, wyszedłszy z łodzi,[l] chodził po wodach i szedł do Jezusa. **30** Ale patrząc na wicher, zląkł się, a gdy zaczął tonąć, zawołał: „Panie, ratuj mnie!” **31** Jezus, wyciągnąwszy natychmiast rękę, chwycił go i powiedział do niego: „Małowierny, czemuś zwątpił?”[m]

ROZDZ. 14

a Łk 9:13 Jn 6:9
b Mt 15:36 Mk 6:41 Łk 9:16
c Mk 6:39 Jn 6:10
d 2Kl 4:44 Mk 8:8 Łk 9:17 Jn 6:12
e Mk 6:44 Łk 9:14 Jn 6:10
f Mk 6:45 Jn 6:15
g Mk 6:46 Łk 6:12 Łk 9:18
h Jn 6:18
i Mk 6:48 Jn 6:19
j Łk 24:37
k Mk 6:50 Jn 6:20 Dz 23:11
l Jn 21:7
m Mt 6:30 Mt 8:26 Mt 28:17 Jak 1:6

szpalta 2

a Mt 16:16 Jn 6:69
b Mk 6:53 Jn 6:21
c Mk 6:56
d Kpl 6:27 Lb 15:38 Mt 9:21 Mk 3:10 Łk 6:19

ROZDZ. 15

e Mk 7:1
f Mk 7:2 Łk 11:38 Jn 2:6
g Mt 15:9 Mk 7:8 Kol 2:8 Tyt 1:14
h Wj 20:12 Pwt 5:16 Ef 6:2
i Wj 21:17 Kpl 20:9 Pwt 27:16 Mk 7:10
j Mk 7:12
k Mk 7:13
l Mt 23:13
m Mk 7:6
n Iz 29:13
o Ps 78:37 Ezc 33:31 Mk 7:7 Kol 2:22

32 A gdy weszli do łodzi, wicher ustał. **33** Wtedy ci w łodzi złożyli mu hołd, mówiąc: „Rzeczywiście jesteś Synem Bożym”.[a] **34** A gdy dotarli na drugą stronę, zeszli na ląd w Genezaret.[b]

35 Rozpoznawszy go, tamtejsi ludzie rozesłali po całej tej okolicy i przyprowadzano do niego wszystkich, którzy byli chorzy.[c] **36** I ci upraszali go, żeby mogli choćby dotknąć frędzla jego szaty wierzchniej;[d] i wszyscy, którzy go dotknęli, zostali całkowicie uzdrowieni.

15 Potem z Jerozolimy[e] przyszli do Jezusa faryzeusze i uczeni w piśmie, mówiąc: **2** „Czemu twoi uczniowie naruszają tradycję mężów z dawniejszych czasów? Na przykład nie myją rąk, gdy mają jeść posiłek”.[f]

3 On, odpowiadając, rzekł do nich: „A czemu wy naruszacie przykazanie Boże ze względu na waszą tradycję?[g] **4** Na przykład Bóg powiedział: ‚Szanuj swego ojca i swą matkę’[h] oraz: ‚Kto obrzuca obelgami ojca lub matkę, niech poniesie śmierć’.[i] **5** Ale wy mówicie: ‚Kto by powiedział do ojca lub matki: „Cokolwiek mam, dzięki czemu mógłbyś mieć ze mnie pożytek, jest darem poświęconym Bogu”, **6** ten wcale nie musi szanować swego ojca’.[j] I tak przez waszą tradycję unieważniliście słowo Boga.[k] **7** Obłudnicy,[l] Izajasz[m] trafnie prorokował o was, mówiąc: **8** ‚Lud ten okazuje mi szacunek swoimi wargami, ale ich serce jest ode mnie bardzo oddalone.[n] **9** Lecz na próżno mnie czczą, gdyż jako nauk uczą nakazów ludzkich’ ”.[o] **10** I przywoławszy tłum, rzekł do nich: „Słuchajcie i pojmujcie

sens:[a] **11** Nie to, co do ust wchodzi, kala człowieka, ale co z ust wychodzi, właśnie to kala człowieka".[b]

12 Wtedy uczniowie podeszli i rzekli do niego: „Czy wiesz, że faryzeusze się zgorszyli, gdy usłyszeli, co powiedziałeś?"[c] **13** Na to on rzekł: „Każda roślina, której mój Ojciec niebiański nie zasadził, będzie wykorzeniona.[d] **14** Zostawcie ich. Są ślepymi przewodnikami. A jeśli ślepy prowadzi ślepego, obaj wpadną do dołu".[e] **15** Odpowiadając, Piotr rzekł do niego: „Wyjaśnij nam ten przykład".[f] **16** Wtedy on powiedział: „Czy i wy jeszcze nie macie zrozumienia?[g] **17** Czy sobie nie uświadamiacie, że wszystko, co wchodzi do ust, przechodzi do wnętrzności i zostaje wydalone do ścieku? **18** Jednakże to, co wychodzi z ust, pochodzi z serca, i to kala człowieka.[h] **19** Na przykład z serca pochodzą niegodziwe rozważania,[i] morderstwa, cudzołóstwa, rozpusty, złodziejstwa, fałszywe świadectwa, bluźnierstwa.[j] **20** Te rzeczy kalają człowieka, ale jedzenie nie umytymi rękami nie kala człowieka".[k]

21 A odszedłszy stamtąd, Jezus oddalił się w okolice Tyru i Sydonu.[l] **22** I oto niewiasta fenicka[m] z tamtych rejonów wyszła i głośno wołała, mówiąc: „Zmiłuj się nade mną,[n] Panie, Synu Dawida. Moja córka jest okropnie opętana przez demona". **23** Ale on nie odpowiedział jej ani słowem. Toteż jego uczniowie podeszli i zaczęli go prosić: „Odpraw ją, bo wciąż woła za nami". **24** On, odpowiadając, rzekł: „Nie zostałem posłany do nikogo oprócz zaginionych owiec z domu Izraela".[a] **25** Gdy ta niewiasta przyszła, zaczęła składać mu hołd, mówiąc: „Panie, pomóż mi!"[b] **26** On, odpowiadając, rzekł: „Nie jest słuszne wziąć chleb dzieci i rzucić go szczeniętom". **27** Ona powiedziała: „Tak, Panie; ale przecież szczenięta jedzą okruchy spadające ze stołu ich panów".[c] **28** Wtedy Jezus, odpowiadając, rzekł do niej: „O niewiasto, wielka jest twoja wiara; niech ci się stanie, jak sobie życzysz". I od tejże godziny jej córka była uzdrowiona.[d]

29 Idąc stamtąd na przełaj, Jezus następnie przyszedł w pobliże Morza Galilejskiego[e] i wszedłszy na górę,[f] siedział tam. **30** Wtedy podeszły do niego wielkie tłumy mające ze sobą kulawych, kalekich, ślepych, niemych i wielu innych, i wręcz rzucali ich u jego stóp, a on ich uleczył;[g] **31** toteż tłum się zadziwił, widząc, że niemi mówią i kulawi chodzą, a ślepi widzą; i wychwalali Boga Izraela.[h]

32 A Jezus przywołał swych uczniów i rzekł:[i] „Odczuwam litość[j] dla tego tłumu, bo już trzy dni pozostają ze mną i nie mają nic do jedzenia; a nie chcę ich odprawić wyposzczonych. Mogliby w drodze ustać z wyczerpania". **33** Jednakże uczniowie powiedzieli do niego: „Gdzie na tym odludziu dostaniemy tyle chlebów, by nasycić tak liczny tłum?"[k] **34** Na to Jezus powiedział do nich: „Ile macie chlebów?" Rzekli: „Siedem, i kilka rybek". **35** Toteż poleciwszy tłumowi ułożyć się na ziemi, **36** wziął te siedem chlebów oraz ryby, a złożywszy podziękowania, połamał je i zaczął rozdawać uczniom, uczniowie zaś

ROZDZ. 15

a Mk 7:14
b Mt 12:34 Mk 7:15 Ef 4:29 1Tm 4:4 Jak 3:6
c Mk 7:17
d Jn 15:6 Dz 5:38
e Iz 9:16 Mal 2:8 Mt 23:16 Łk 6:39 Jn 9:40
f Mt 13:36 Mk 4:10 Łk 8:9
g Mk 7:18
h Ps 5:9 Mk 7:20 Rz 3:13
i Rdz 8:21 Pwt 15:9 Prz 6:14 Jer 17:9 Rz 1:28
j Mk 7:21 Gal 5:19
k Mk 7:23
l Mk 7:24
m 1Kl 17:9 Mk 7:26 Łk 4:26
n Mt 20:30

szpalta 2

a Iz 53:6 Mt 10:6 Dz 3:26 Dz 13:46 Rz 15:8
b Mk 7:26
c Mk 7:28
d Mk 7:29 Jn 4:53
e Mk 7:31
f Mt 5:1
g Iz 35:5 Mt 19:2 Mk 3:10 Mk 7:32
h Mt 9:33 Mk 7:37
i Mk 8:1
j Mt 14:14 Mk 6:34
k Lb 11:22 2Kl 4:43 Mk 8:4

tłumom.[a] **37** I wszyscy jedli i się nasycili, a nadmiaru ułomków zebrali siedem pełnych koszy na żywność.[b] **38** Jedzących zaś było cztery tysiące mężczyzn, oprócz niewiast i małych dzieci. **39** W końcu, odprawiwszy tłumy, wszedł do łodzi i przybył w rejony Magadanu.[c]

16 Tu podeszli do niego faryzeusze[d] i saduceusze i kusząc go, prosili, aby im ukazał znak z nieba.[e] **2** On, odpowiadając, rzekł do nich: „[[Gdy zapada wieczór, mawiacie: ‚Będzie ładna pogoda, bo niebo jest ognistoczerwone'; **3** a rano: ‚Dzisiaj będzie zimowa, deszczowa pogoda, bo niebo jest ognistoczerwone, ale posępne'. Umiecie tłumaczyć wygląd nieba, lecz znaków czasów wytłumaczyć nie umiecie]].[f] **4** Pokolenie niegodziwe i cudzołożne wciąż domaga się znaku, ale żaden znak nie będzie mu dany[g] oprócz znaku Jonasza".[h] I pozostawiwszy ich, odszedł.[i]

5 Uczniowie zaś przeprawili się na drugą stronę, lecz zapomnieli wziąć ze sobą chleby.[j] **6** Jezus rzekł do nich: „Miejcie oczy otwarte i strzeżcie się zakwasu faryzeuszy i saduceuszy".[k] **7** Oni więc zaczęli między sobą rozważać, mówiąc: „Nie wzięliśmy ze sobą chlebów". **8** Wiedząc o tym, Jezus powiedział: „Dlaczego rozważacie między sobą, że nie macie chlebów, małowierni?[l] **9** Czy jeszcze tego nie pojmujecie albo czy nie pamiętacie pięciu chlebów w wypadku pięciu tysięcy i ile koszy zebraliście?[m] **10** Ani siedmiu chlebów w wypadku czterech tysięcy i ile zebraliście koszy na żywność?[n] **11** Jak to jest, iż nie rozeznajecie, że nie mówiłem wam o chlebach? Ale strzeżcie się zakwasu faryzeuszy i saduceuszy".[a] **12** Wtedy pojęli, że nie powiedział, by się strzegli zakwasu chlebów, lecz nauki[b] faryzeuszy i saduceuszy.

13 A gdy Jezus przyszedł w okolice Cezarei Filipowej, zaczął pytać swych uczniów: „Jak ludzie mówią, kim jest Syn Człowieczy?"[c] **14** Oni rzekli: „Niektórzy mówią, że Janem Chrzcicielem,[d] inni: Eliaszem,[e] jeszcze inni: Jeremiaszem lub jednym z proroków". **15** Powiedział im: „A wy jak mówicie, kim jestem?"[f] **16** Odpowiadając, Szymon Piotr rzekł: „Tyś jest Chrystus,[g] Syn Boga żywego".[h] **17** Na to Jezus rzekł do niego: „Szczęśliwy jesteś, Szymonie, synu Jonasza, gdyż nie objawiły ci tego ciało i krew, lecz mój Ojciec, który jest w niebiosach.[i] **18** I ja tobie mówię: Tyś jest Piotr,[j] a na tym masywie skalnym[k] zbuduję mój zbór i bramy Hadesu[l] go nie przemogą.[m] **19** Dam ci klucze królestwa niebios; i cokolwiek byś związał na ziemi, będzie to rzecz związana w niebiosach, a cokolwiek byś rozwiązał na ziemi, będzie to rzecz rozwiązana w niebiosach".[n] **20** Potem surowo przykazał uczniom, aby nikomu nie mówili, że on jest Chrystusem.[o]

21 Od tego czasu Jezus Chrystus począł ukazywać swym uczniom, że musi iść do Jerozolimy i wiele wycierpieć od starszych oraz naczelnych kapłanów i uczonych w piśmie, i zostać zabity, a trzeciego dnia wskrzeszony.[p] **22** Wtedy Piotr wziął go na bok

ROZDZ. 15

a Pwt 8:10 1Sm 9:13 Mt 14:19 Mk 8:6
b Mt 16:10 Mk 8:8
c Mk 8:10

ROZDZ. 16

d Mt 12:38
e Mk 8:11 Łk 11:16 1Ko 1:22
f Iz 7:14 Mi 5:2 Łk 12:54
g Mk 8:12
h Jon 1:17
i Mt 12:39 Łk 11:29
j Mk 8:13 Mk 8:14
k Mt 24:4 Mk 8:15 Łk 12:1 Rz 16:17 Kol 2:8
l Mt 8:26 Mk 8:17
m Mt 14:17 Mk 8:19
n Mt 15:34 Mk 8:20

szpalta 2

a Kpł 2:11 Kpł 6:17 Mk 8:21 Łk 12:1
b Mt 15:3
c Mk 8:27 Łk 9:18
d Mt 14:2 Łk 9:7
e Jn 1:25
f Mk 8:29 Łk 9:20
g Jn 1:41 Jn 4:25 Jn 11:27
h Ps 2:7 Mt 14:33 Dz 9:20 Heb 1:2 1Jn 4:15
i Mt 11:27 Mt 17:5
j Jn 1:42
k Rz 9:33 1Ko 3:11 1Ko 10:4 Ef 2:20 1Pt 2:8
l Iz 28:18
m Obj 1:18
n Mt 18:18 Jn 20:23
o Mk 8:30 Łk 9:21

p Ps 16:10; Iz 53:12; Mt 17:23; Mt 20:19; Mk 8:31; Łk 9:22; Łk 24:46; 1Ko 15:4.

i począł go ganić, mówiąc: „Zlituj się nad sobą, Panie; los ten wcale cię nie spotka”.[a] **23** On zaś, odwróciwszy się, rzekł do Piotra: „Zejdź mi z oczu, Szatanie![b] Jesteś dla mnie zgorszeniem, gdyż nie myślisz po Bożemu,[c] lecz po ludzku”.

24 Potem Jezus rzekł do swych uczniów: „Jeżeli ktoś chce pójść za mną, niech się zaprze samego siebie i weźmie swój pal męki, i stale[d] mnie naśladuje. **25** Bo kto by chciał wybawić swą duszę, ten ją straci, ale kto by stracił swą duszę ze względu na mnie, ten ją znajdzie.[e] **26** Jaki bowiem pożytek przyniesie to człowiekowi, jeśli pozyska cały świat, lecz postrada swą duszę?[f] Albo co da człowiek w zamian[g] za swoją duszę? **27** Bo Syn Człowieczy ma przyjść w chwale swego Ojca ze swymi aniołami, a wtedy odpłaci każdemu według jego postępowania.[h] **28** Zaprawdę wam mówię, że wśród stojących tutaj są tacy, którzy na pewno nie zakosztują śmierci, dopóki wpierw nie ujrzą Syna Człowieczego przychodzącego w swoim królestwie”.[i]

17 W sześć dni później Jezus zabrał Piotra i Jakuba, i Jana, jego brata, i zaprowadził ich samych na wyniosłą górę.[j] **2** I został na ich oczach przemieniony, i oblicze jego zajaśniało jak słońce,[k] a jego szaty wierzchnie stały się błyszczące jak światło.[l] **3** I oto ukazali się im Mojżesz i Eliasz, którzy z nim rozmawiali.[m] **4** Na to Piotr rzekł do Jezusa: „Panie, to wspaniale, że tu jesteśmy. Jeśli chcesz, postawię tu trzy namioty: jeden dla ciebie i jeden dla Mojżesza, i jeden dla Eliasza”.[n] **5** Gdy on jeszcze mówił, oto obłok cienił ich jasny i oto głos z obłoku powiedział: „To jest mój Syn, umiłowany, którego darzę uznaniem;[a] jego słuchajcie”.[b] **6** Usłyszawszy to, uczniowie upadli na twarze i bardzo się zlękli.[c] **7** Wtedy Jezus się zbliżył i dotknąwszy ich, rzekł: „Wstańcie i się nie bójcie”.[d] **8** Kiedy podnieśli oczy, nie widzieli nikogo, tylko samego Jezusa.[e] **9** A gdy zstępowali z góry, Jezus nakazał im, mówiąc: „Nikomu nie opowiadajcie tej wizji, dopóki Syn Człowieczy nie zostanie wskrzeszony z martwych”.[f]

10 Jednakże uczniowie zadali mu pytanie: „Dlaczego więc uczeni w piśmie mówią, że najpierw musi przyjść Eliasz?”[g] **11** On, odpowiadając, rzekł: „Eliasz istotnie przychodzi i wszystko przywróci.[h] **12** Ale mówię wam, że Eliasz już przyszedł, a oni go nie rozpoznali, lecz zrobili z nim, co chcieli. Tak też Syn Człowieczy ma cierpieć z ich rąk”.[i] **13** Wtedy uczniowie sobie uświadomili, że mówił im o Janie Chrzcicielu.[j]

14 A gdy przyszli do tłumu,[k] przystąpił do niego pewien człowiek i klękając przed nim, powiedział: **15** „Panie, zmiłuj się nad moim synem, gdyż jest epileptykiem i choruje, często bowiem wpada w ogień i często w wodę;[l] **16** i przyprowadziłem go do twoich uczniów, ale nie mogli go uleczyć”.[m] **17** Na to Jezus rzekł: „O pokolenie bez wiary i przewrotne,[n] jak długo mam z wami pozostawać? Jak długo mam was znosić? Przyprowadźcie go tu do mnie”. **18** Wtedy Jezus zgromił demona i demon z niego wyszedł;[o] i od tejże godziny chłopiec

ROZDZ. 16

a Mk 8:32
b Mt 4:10
c 1Ko 2:11
d Mt 10:38 Mk 8:34 Łk 9:23 Łk 14:27
e Łk 17:33 Jn 12:25 Obj 12:11
f Mk 8:36
g Ps 49:8
h Ps 62:12 Prz 24:12 Rz 2:6 2Ko 5:10 1Pt 1:17
i Mt 10:23 Mt 17:2 Mk 9:1

ROZDZ. 17

j Mk 9:2 Łk 9:28 2Pt 1:18
k Wj 34:29
l 2Pt 1:17 Obj 1:16
m Mk 9:4
n Mk 9:5

szpalta 2

a Ps 2:7 Iz 42:1 Mt 3:17 Łk 9:35
b Pwt 18:15 Dz 3:23 Heb 2:3
c Mk 9:6
d Obj 1:17
e Mk 9:8
f Mt 16:20 Mk 9:9 Łk 9:36
g Mt 11:14
h Iz 40:3 Mal 3:1 Mal 4:5 Łk 1:17
i Mt 16:21 Mk 9:13 Łk 23:25
j Łk 1:17
k Łk 9:37
l Mk 9:17
m Łk 9:40
n Pwt 32:5 Pwt 32:20 Flp 2:15
o Mk 9:25

był uleczony.[a] **19** Potem uczniowie podeszli do Jezusa na osobności i rzekli: „Dlaczego my nie mogliśmy go wypędzić?”[b] **20** Powiedział im: „Z powodu waszej małej wiary. Bo zaprawdę wam mówię: Jeżeli będziecie mieć wiarę wielkości ziarnka gorczycy, to powiecie tej górze: ‚Przenieś się stąd tam’ i ona się przeniesie, i nie będzie dla was nic niemożliwego”.[c] **21** —

22 A gdy się zebrali w Galilei, Jezus rzekł do nich: „Syn Człowieczy ma być wydany w ręce ludzi[d] **23** i zabiją go, a trzeciego dnia zostanie wskrzeszony”.[e] Toteż bardzo się zasmucili.[f]

24 Kiedy przybyli do Kafarnaum, podeszli do Piotra ludzie pobierający [podatek] dwudrachmowy i rzekli: „Czy wasz nauczyciel nie płaci [podatku] dwudrachmowego?”[g] **25** On powiedział: „Tak”. Gdy jednak wszedł do domu, Jezus uprzedził go, mówiąc: „Jak myślisz, Szymonie? Od kogo królowie ziemscy otrzymują opłaty lub podatek pogłówny? Od swych synów czy od obcych?” **26** Gdy rzekł: „Od obcych”, Jezus powiedział do niego: „W takim razie synowie są zwolnieni od podatków. **27** Ale żebyśmy im nie dali powodu do zgorszenia,[h] idź nad morze, zarzuć haczyk rybacki i weź pierwszą rybę, która się pokaże, a gdy otworzysz jej pyszczek, znajdziesz statera. Weź go i daj im za mnie i za siebie”.[i]

18 W owej godzinie uczniowie podeszli do Jezusa i powiedzieli: „Kto właściwie jest największy w królestwie niebios?”[j] **2** A on, przywoławszy do siebie małe dziecko, postawił je pośrodku nich[k] **3** i rzekł: „Zaprawdę wam mówię: Jeżeli nie zawrócicie i nie staniecie się jak małe dzieci,[a] na pewno nie wejdziecie do królestwa niebios.[b] **4** Kto zatem się ukorzy[c] jak to małe dziecko, ten jest największy w królestwie niebios;[d] **5** i kto by przyjął jedno takie małe dziecko ze względu na moje imię, ten przyjmuje także mnie.[e] **6** Ale kto by zgorszył jednego z tych małych, którzy wierzą we mnie, pożyteczniej byłoby dla niego, żeby mu zawieszono u szyi kamień młyński,[f] jaki bywa obracany przez osła, i utopiono go w szerokim, otwartym morzu.[g]

7 „Biada światu z powodu zgorszeń! Oczywiście zgorszenia koniecznie muszą przyjść,[h] ale biada człowiekowi, przez którego zgorszenie[i] przychodzi! **8** Jeśli więc gorszy cię twoja ręka lub twoja stopa, odetnij ją i odrzuć od siebie;[j] lepiej jest dla ciebie wejść do życia kalekim lub kulawym, niż z dwiema rękami lub dwiema stopami zostać wrzuconym w ogień wieczny.[k] **9** Także jeśli cię gorszy twoje oko, wyłup je i odrzuć od siebie; lepiej jest dla ciebie wejść jednookim do życia, niż z dwojgiem oczu zostać wrzuconym do ognistej Gehenny.[l] **10** Baczcie, żebyście nie gardzili ani jednym z tych małych; mówię wam bowiem, że ich aniołowie[m] w niebie zawsze wpatrują się w oblicze mego Ojca, który jest w niebie.[n] **11** —

12 „Jak myślicie? Jeśli jakiś człowiek ma sto owiec i jedna z nich się zabłąka,[o] czy nie pozostawi na górach dziewięćdziesięciu dziewięciu i nie wyruszy na poszukiwanie tej jednej, która się zabłąkała?[p] **13** A jeśli uda mu się ją znaleźć, doprawdy wam mówię, raduje się z niej bardziej niż z dziewięćdziesięciu

ROZDZ. 17

a Mt 8:13; Mt 9:22; Mt 15:28; Jn 4:52
b Mk 9:28
c Mt 21:21; Mk 11:23; Łk 17:6; 1Ko 13:2
d 2Sm 24:14; Mt 20:18; Mk 9:31; Łk 9:44
e Mt 16:21; Mt 28:6
f Mk 9:32; Łk 9:45
g Wj 30:13; Wj 38:26
h Rz 14:13; 1Ko 8:13; 1Ko 10:32; 2Ko 6:3
i Mk 12:17; Rz 13:7

ROZDZ. 18

j Mk 9:34; Łk 9:46; Łk 22:24
k Mk 9:36

szpalta 2

a Mt 19:14; 1Ko 14:20; 1Pt 2:2
b Łk 18:17
c Mt 20:26; Mt 23:12; Łk 14:11; Łk 22:26; Jak 4:10
d Prz 15:33; Łk 9:48; 1Pt 5:5
e Mk 9:37
f Obj 18:21
g Mk 9:42; Łk 17:2
h Mt 26:24
i Łk 17:1
j Mt 5:29; Mk 9:43; Kol 3:5
k Mt 25:41
l Mt 5:22; Mt 5:29; Mk 9:47; Rz 8:13
m Dz 12:15; Heb 1:14
n Łk 1:19
o 1Pt 2:25
p Łk 15:4

dziewięciu, które się nie zabłąkały.[a] **14** Tak samo nie jest życzeniem mego Ojca w niebie, aby zginął jeden z tych małych.[b]

15 „Jeśli zaś twój brat popełni grzech, idź i jego winę odsłoń między tobą a nim samym.[c] Jeśli cię posłucha, pozyskałeś swego brata.[d] **16** Ale jeśli nie posłucha, weź ze sobą jeszcze jednego lub dwóch, aby każda sprawa mogła być potwierdzona ustami dwóch lub trzech świadków.[e] **17** Jeżeli ich nie posłucha, powiedz zborowi. Jeśli nie posłucha nawet zboru, niech będzie dla ciebie po prostu jak człowiek z narodów[f] i jak poborca podatkowy.[g]

18 „Zaprawdę wam mówię: Cokolwiek byście związali na ziemi, będą to rzeczy związane w niebie, i cokolwiek byście rozwiązali na ziemi, będą to rzeczy rozwiązane w niebie.[h] **19** Znowu zaprawdę wam mówię: Jeśli dwóch z was na ziemi uzgodni coś ważnego, żeby o to prosić, stanie się im to za sprawą mego Ojca w niebie.[i] **20** Bo gdzie jest dwóch lub trzech zebranych w moim imieniu,[j] tam jestem pośród nich”.[k]

21 Wtedy podszedł Piotr i rzekł do niego: „Panie, jeśli mój brat grzeszy przeciwko mnie, ile razy mam mu przebaczyć?[l] Czy aż do siedmiu razy?”[m] **22** Jezus powiedział do niego: „Nie mówię ci: Aż do siedmiu razy, lecz: Aż do siedemdziesięciu siedmiu razy.[n]

23 „Dlatego królestwo niebios stało się podobne do człowieka, króla,[o] który chciał dokonać obrachunku[p] ze swymi niewolnikami. **24** Gdy zaczął go dokonywać, wprowadzono tego, który był mu winien dziesięć tysięcy talentów [= 60 000 000 denarów]. **25** A ponieważ nie miał z czego oddać, jego pan rozkazał go sprzedać, a także jego żonę i dzieci oraz wszystko, co miał, i dokonać spłaty.[a] **26** Toteż niewolnik upadł i zaczął składać mu hołd, mówiąc: ‚Bądź cierpliwy wobec mnie, a na pewno spłacę ci wszystko’. **27** Wtedy pan owego niewolnika, zdjęty litością, wypuścił go[b] i umorzył mu dług.[c] **28** Ale niewolnik ten wyszedł i napotkał jednego ze swych współniewolników, który był mu winien sto denarów;[d] i chwyciwszy go, zaczął go dusić, mówiąc: ‚Spłać, coś winien’. **29** Toteż jego współniewolnik upadł i zaczął go upraszać, mówiąc: ‚Bądź wobec mnie cierpliwy,[e] a na pewno ci spłacę’. **30** On jednak nie chciał, ale odszedł i kazał go wtrącić do więzienia, aż spłaci, co był winien. **31** Kiedy więc jego współniewolnicy ujrzeli, co się stało, bardzo się zasmucili i poszli, i wyjaśnili swemu panu wszystko, co się zdarzyło.[f] **32** Wtedy jego pan wezwał go i powiedział do niego: ‚Niegodziwy niewolniku, umorzyłem ci cały ten dług, gdy mnie upraszałeś. **33** Czy i ty nie powinieneś był się zmiłować[g] nad swym współniewolnikiem, tak jak ja zmiłowałem się[h] nad tobą?’ **34** Po czym jego pan, srodze rozgniewany,[i] wydał go dozorcom więziennym, aż spłaci wszystko, co był winien. **35** Podobnie[j] mój Ojciec niebiański obejdzie się też z wami, jeśli z serc waszych nie przebaczycie każdy swemu bratu”.[k]

19 A gdy Jezus zakończył te słowa, odszedł z Galilei i przyszedł do granic Judei po drugiej stronie Jordanu.[l] **2** Podążały też za nim wielkie tłumy i tam je uleczył.[m]

ROZDZ. 18

a Łk 15:6
b Łk 15:7 2Pt 3:9
c Kpł 19:17 Prz 25:9 Łk 17:3
d Jak 5:20
e Pwt 19:15 Jn 8:17 2Ko 13:1 1Tm 5:19 Heb 10:28
f Jn 18:28 Dz 10:28 Dz 11:3
g Rz 16:17 1Ko 5:11
h Mt 16:19 Jn 20:23
i Mk 11:24 Jn 14:13 Jn 16:24 1Jn 3:22 1Jn 5:14
j 1Ko 5:4
k Mt 28:20
l Prz 19:11
m Mk 6:12
n Mk 11:25 Łk 17:4 Ef 4:32 Kol 3:13
o Mt 22:2
p Rz 14:12

szpalta 2

a Wj 21:7 Kpł 25:39 2Kl 4:1 Neh 5:8
b Łk 7:42
c 1Jn 1:9
d Łk 7:41
e Mt 18:26
f Kpł 5:1
g Mt 6:12 Mt 7:12 Jak 2:13
h Iz 55:7
i Mt 22:7
j Hi 34:11 Ps 62:12 Prz 24:12 Rz 2:6
k Prz 21:13 Mt 6:14 Mk 11:25 Łk 17:3 Ef 4:32

ROZDZ. 19

l Mk 10:1 Jn 10:40
m Mt 12:15 Mt 14:14 Mt 15:30 Łk 5:15

3 I podeszli do niego faryzeusze, zamierzając go kusić, i powiedzieli: „Czy wolno mężczyźnie rozwieść się ze swą żoną z jakiegokolwiek powodu?”[a] **4** On, odpowiadając, rzekł: „Czy nie czytaliście, że ten, który ich stworzył, od początku uczynił ich mężczyzną i kobietą[b] **5** i powiedział: ‚Z tego względu mężczyzna opuści ojca i matkę,[c] a przylgnie do swej żony i oboje będą jednym ciałem’?[d] **6** Tak więc nie są już dwojgiem, lecz jednym ciałem. Co zatem Bóg wprzągł we wspólne jarzmo, tego niech człowiek nie rozdziela”.[e] **7** Powiedzieli do niego: „Dlaczego więc Mojżesz polecił dać świadectwo odprawienia i rozwieść się z nią?”[f] **8** Rzekł im: „Mojżesz z powodu zatwardziałości waszego serca[g] zrobił dla was ustępstwo w sprawie rozwodzenia się z żonami, ale od początku tak nie było.[h] **9** Mówię wam, że kto się rozwodzi ze swą żoną — jeśli nie z powodu rozpusty — i poślubia inną, popełnia cudzołóstwo”.[i]

10 Uczniowie powiedzieli do niego: „Jeśli taka jest sytuacja mężczyzny mającego żonę, to nie warto się żenić”.[j] **11** Rzekł do nich: „Nie wszyscy czynią miejsce dla tej wypowiedzi, lecz tylko ci, którzy mają dar.[k] **12** Są bowiem eunuchowie, którzy się takimi narodzili z łona matki,[l] i są eunuchowie, którzy zostali uczynieni eunuchami przez ludzi, i są eunuchowie, którzy się sami uczynili eunuchami ze względu na królestwo niebios. Kto może uczynić temu miejsce, niech temu miejsce uczyni”.[m]

13 Potem przyprowadzono do niego małe dzieci, żeby włożył na nie ręce i się pomodlił; lecz uczniowie ich strofowali.[a] **14** Jezus jednak rzekł: „Zostawcie te małe dzieci i przestańcie im przeszkadzać w przychodzeniu do mnie, bo do takich należy królestwo niebios”.[b] **15** I włożywszy na nie ręce, odszedł stamtąd.[c]

16 A oto ktoś podszedł do niego i rzekł: „Nauczycielu, co dobrego mam czynić, żeby otrzymać życie wieczne?”[d] **17** Rzekł mu: „Dlaczego pytasz mnie o to, co dobre? Jeden jest dobry.[e] Jeśli jednak chcesz wejść do życia, stale przestrzegaj przykazań”.[f] **18** Rzekł do niego: „Których?”[g] Jezus powiedział: „Otóż: Nie wolno ci mordować;[h] nie wolno ci cudzołożyć;[i] nie wolno ci kraść;[j] nie wolno ci składać fałszywego świadectwa;[k] **19** szanuj swego ojca i swą matkę;[l] a także: Masz miłować swego bliźniego jak samego siebie”.[m] **20** Młodzieniec rzekł do niego: „Tego wszystkiego przestrzegałem; czego mi jeszcze brakuje?” **21** Jezus powiedział mu: „Jeśli chcesz być doskonały, idź, sprzedaj swoje mienie i daj biednym, a będziesz miał skarb w niebie,[n] i chodź, bądź moim naśladowcą”.[o] **22** Gdy młodzieniec usłyszał tę wypowiedź, odszedł zasmucony, miał bowiem wiele posiadłości.[p] **23** A Jezus rzekł do swych uczniów: „Zaprawdę wam mówię, że trudno będzie bogaczowi dostać się do królestwa niebios.[q] **24** Znowu wam mówię: Łatwiej jest wielbłądowi przedostać się przez ucho igły, niż bogaczowi dostać się do królestwa Bożego”.[r]

25 Gdy uczniowie to usłyszeli, dali wyraz bardzo wielkiemu zaskoczeniu, mówiąc: „Któż w takim razie może zostać wy-

ROZDZ. 19

a Pwt 24:1
Mt 16:1
Mk 10:2

b Rdz 1:27
Rdz 5:2
Mk 10:6

c Mk 10:7
Ef 5:31

d Rdz 2:24

e Mk 10:9
1Ko 7:11

f Pwt 24:1
Mt 5:31

g Mk 10:5

h Rdz 2:24

i Mal 2:14
Mt 5:32
Mk 10:11
Łk 16:18
Rz 7:3
1Ko 7:10
Heb 13:4

j 1Ko 7:8
1Ko 7:38
1Ko 7:40

k 1Ko 7:7

l Pwt 23:1
Iz 56:3

m 1Ko 7:32
1Ko 7:38
1Ko 9:5

szpalta 2

a Mk 10:13
Łk 18:15

b Mt 18:3
Mk 10:14
Łk 18:16

c Mk 10:16

d Mt 19:29
Mk 10:17
Łk 10:25
Łk 18:18

e Mk 10:18

f Kpł 18:5
Łk 10:28
Łk 18:20

g Łk 10:26

h Wj 20:13
Pwt 5:17
Rz 13:9

i Wj 20:14
Pwt 5:18

j Wj 20:15
Pwt 5:19

k Wj 20:16
Pwt 5:20

l Wj 20:12
Pwt 5:16

m Kpł 19:18
Mt 22:39
Mk 12:31
Łk 10:27

n Mt 6:20

o Łk 12:33
Łk 18:22
Flp 3:7

p Ps 62:10
Mk 10:22
Łk 18:23

q Mk 10:23
Łk 18:24
1Tm 6:10

r Mk 10:25
Łk 18:25

bawiony?"[a] **26** Patrząc im w twarz, Jezus rzekł do nich: „U ludzi jest to niemożliwe, ale u Boga wszystko jest możliwe".[b]

27 Wtedy Piotr, odpowiadając, rzekł do niego: „Oto my opuściliśmy wszystko i poszliśmy w twoje ślady; co właściwie nam z tego przyjdzie?"[c] **28** Jezus rzekł do nich: „Zaprawdę wam mówię: Przy odtworzeniu, gdy Syn Człowieczy zasiądzie na swym chwalebnym tronie, również wy, którzyście poszli w moje ślady, będziecie zasiadać na dwunastu tronach, sądząc dwanaście plemion Izraela.[d] **29** I każdy, kto opuścił domy lub braci, lub siostry, lub ojca, lub matkę, lub dzieci, lub pola ze względu na moje imię, otrzyma wielokrotnie więcej i odziedziczy życie wieczne.[e]

30 „Ale wielu pierwszych będzie ostatnimi, a ostatnich pierwszymi.[f]

20 „Albowiem królestwo niebios jest podobne do człowieka, gospodarza, który wyszedł wcześnie rano, by nająć pracowników do swej winnicy.[g] **2** Ugodziwszy się z pracownikami po denarze za dzień,[h] wysłał ich do swej winnicy. **3** Wyszedłszy także około godziny trzeciej,[i] ujrzał innych stojących bezczynnie na rynku[j] **4** i rzekł do nich: ‚Wy też idźcie do winnicy, a na pewno dam wam, co sprawiedliwe'. **5** Oni więc poszli. Znowu wyszedł około godziny szóstej[k] oraz dziewiątej[l] i uczynił podobnie. **6** W końcu wyszedł około godziny jedenastej i znalazł innych stojących, i powiedział do nich: ‚Dlaczego stoicie tu cały dzień bezczynnie?' **7** Rzekli do niego: ‚Dlatego, że nikt nas nie najął'. Powiedział do nich: ‚Wy też idźcie do winnicy'.[m]

ROZDZ. 19

a Mk 10:26
b Rdz 18:14 Hi 42:2 Jer 32:17 Za 8:6, LXX Łk 18:27
c Mk 10:28 Łk 5:11 Łk 18:28 Flp 3:8
d Dn 7:14 Mt 20:21 Mt 25:31 Łk 18:29 Łk 22:30 1Ko 6:2 Obj 20:4
e Mk 10:30 Łk 18:29 Łk 18:30 Heb 10:34
f Mt 20:16 Mk 10:31 Łk 13:30

ROZDZ. 20

g Iz 5:1 Mt 21:33
h Obj 6:6
i Mk 15:25 Dz 2:15
j Dz 17:17
k Mk 15:33 Jn 4:6
l Mt 27:45
m Jn 15:8

szpalta 2

a Sdz 19:16
b Kpł 19:13 Pwt 24:15
c Mt 13:27
d Mt 20:2
e Jn 17:2
f Pwt 15:9 Mt 6:23 Mk 7:22
g 1Pt 2:3
h Mt 19:30 Mk 9:35 Mk 10:31 Łk 13:30
i Mk 10:32 Łk 18:31
j Mt 16:21 Łk 9:22
k Mt 27:31 Jn 19:1
l Mt 17:23 Mt 28:6 Mk 10:34 Łk 18:33 Dz 10:40 1Ko 15:4
m Mt 4:21 Mt 27:56
n Mk 10:35

8 „Kiedy nastał wieczór,[a] pan winnicy powiedział do swego rządcy: ‚Wezwij pracowników i daj im zapłatę,[b] zaczynając od ostatniego aż do pierwszego'. **9** Gdy przyszli ci z godziny jedenastej, każdy otrzymał denara. **10** Gdy więc przyszli tamci pierwsi, wywnioskowali, że otrzymają więcej; ale oni też otrzymali po denarze. **11** A otrzymawszy, zaczęli szemrać przeciwko gospodarzowi[c] **12** i powiedzieli: ‚Ci ostatni przepracowali jedną godzinę, a uczyniłeś ich równymi nam, którzyśmy znosili brzemię dnia i palący żar!' **13** Ale on, odpowiadając jednemu z nich, rzekł: ‚Człowieku, nie wyrządzam ci krzywdy. Czyż nie ugodziłeś się ze mną o denara?[d] **14** Bierz, co twoje, i idź. Chcę dać temu ostatniemu tyle samo, co tobie.[e] **15** Czy z własnymi rzeczami nie wolno mi czynić, co chcę? Albo czy twoje oko jest niegodziwe[f] dlatego, że ja jestem dobry?'[g] **16** Tak to ostatni będą pierwszymi, a pierwsi ostatnimi".[h]

17 Zamierzając właśnie udać się do Jerozolimy, Jezus wziął dwunastu uczniów[i] na osobność i w drodze rzekł do nich: **18** „Oto udajemy się do Jerozolimy i Syn Człowieczy zostanie wydany naczelnym kapłanom oraz uczonym w piśmie, i skażą go na śmierć,[j] **19** i wydadzą go ludziom z narodów na wyśmianie i ubiczowanie, i zawieszenie na palu,[k] a trzeciego dnia zostanie wskrzeszony".[l]

20 Wtedy matka synów Zebedeusza[m] podeszła do niego ze swymi synami, składając hołd i o coś go prosząc.[n] **21** Rzekł do niej: „Co chcesz?" Ona powiedziała do niego: „Rzeknij słowo,

żeby ci dwaj moi synowie zasiedli w twoim królestwie, jeden po twej prawicy, a drugi po twej lewicy".[a] **22** Jezus, odpowiadając, rzekł: „Nie wiecie, o co prosicie. Czy możecie pić kielich,[b] który ja mam wypić?" Rzekli do niego: „Możemy". **23** On im powiedział: „Kielich[c] mój istotnie będziecie pić, ale to zasiadanie po mej prawicy i po mej lewicy nie moją jest rzeczą, abym mógł je dać, lecz należy ono do tych, dla których zostało przygotowane przez mojego Ojca".[d]

24 Kiedy o tym usłyszało pozostałych dziesięciu, oburzyło się na tych dwóch braci.[e] **25** Ale Jezus, przywoławszy ich do siebie, rzekł: „Wiecie, iż władcy narodów panoszą się wśród nich, a wielcy dzierżą władzę nad nimi.[f] **26** Nie tak jest wśród was;[g] lecz kto by się chciał stać wielkim wśród was, ma być waszym sługą,[h] **27** a kto by chciał być pierwszym wśród was, ma być waszym niewolnikiem.[i] **28** Tak jak Syn Człowieczy nie przyszedł po to, by mu usługiwano, lecz by usługiwać[j] i dać swoją duszę jako okup w zamian za wielu".[k]

29 A gdy wychodzili z Jerycha,[l] szedł za nim wielki tłum. **30** I oto dwaj ślepi siedzący przy drodze, usłyszawszy, że Jezus przechodzi, zawołali, mówiąc: „Panie, zmiłuj się nad nami, Synu Dawida!"[m] **31** Ale tłum surowo nakazał im milczeć; oni jednak zawołali tym głośniej, mówiąc: „Panie, zmiłuj się nad nami, Synu Dawida!"[n] **32** Toteż Jezus się zatrzymał, zawołał ich i rzekł: „Co chcecie, żebym dla was uczynił?" **33** Powiedzieli do niego: „Panie, niech nasze oczy się otworzą".[a] **34** Jezus, zdjęty litością, dotknął ich oczu[b] i natychmiast przejrzeli, i poszli za nim.[c]

21 A gdy się zbliżyli do Jerozolimy i przybyli do Betfage na Górze Oliwnej, wtedy Jezus wysłał dwóch uczniów,[d] **2** mówiąc im: „Udajcie się do wioski, którą widzicie przed sobą, a od razu znajdziecie uwiązaną oślicę i wraz z nią źrebię; odwiążcie oboje i przyprowadźcie do mnie.[e] **3** A gdyby ktoś wam coś rzekł, macie powiedzieć: ‚Pan ich potrzebuje'. Wtedy natychmiast je pośle".

4 A stało się to, żeby się spełniło, co zostało powiedziane przez proroka, mówiącego: **5** „Powiedzcie do córy syjońskiej: ‚Oto przychodzi do ciebie twój Król,[f] łagodnie usposobiony[g] i siedzący na oślе, i to na źrebięciu, potomku zwierzęcia jucznego' ".[h]

6 Uczniowie poszli więc i uczynili tak, jak im Jezus kazał. **7** I przyprowadzili oślicę oraz jej źrebię, i włożyli na nie swe szaty wierzchnie, a on na nich usiadł.[i] **8** Większość ludzi z tłumu słała na drodze swe szaty wierzchnie,[j] podczas gdy inni zaczęli ścinać gałęzie z drzew i słać je na drodze.[k] **9** Tłumy zaś, te idące przed nim i te podążające za nim, wołały: „Racz wybawić[l] Syna Dawidowego![m] Błogosławiony, który przychodzi w imieniu Jehowy![n] Racz go wybawić na wysokościach!"[o]

10 A gdy wszedł do Jerozolimy,[p] całe miasto było poruszone i mówiło: „Kto to jest?" **11** Tłumy mówiły: „To jest prorok[q] Jezus, z Nazaretu w Galilei!"

ROZDZ. 20

a Mt 19:28
Mk 10:37
b Mt 26:39
Mk 14:36
Jn 18:11
c Dz 12:2
Rz 8:17
2Ko 1:7
Obj 1:9
d Mk 10:40
e Mk 10:41
Łk 22:24
f 1Ko 2:6
2Ko 1:24
g 1Pt 5:3
h Mt 18:4
Mt 23:11
Mk 10:43
Łk 22:26
i Mk 9:35
Mk 10:44
j Łk 22:27
Jn 13:14
Flp 2:7
k Kpl 4:21
Iz 53:11
1Tm 2:6
Tyt 2:14
Heb 9:28
l Mk 10:46
Łk 18:35
m Mt 9:27
Mt 15:22
Mk 10:47
Łk 18:38
n Łk 18:39

szpalta 2

a Łk 18:41
b Mt 9:29
c Mk 10:52
Łk 18:43

ROZDZ. 21

d Mk 11:1
Łk 19:29
e Mk 11:2
Łk 19:30
f Iz 62:11
Jn 12:15
g Mt 11:29
h Za 9:9
i 1Kl 1:38
Łk 19:35
Jn 12:14
j 2Kl 9:13
Łk 19:36
k 1Kl 1:40
Jn 12:13
l Ps 118:25
m Mt 9:27
Mt 21:15
n Ps 118:26
Mt 23:39
Łk 13:35
Jn 5:43
Jn 12:13
o Łk 2:14
p Mk 11:11
q Mt 21:46
Łk 7:16
Łk 24:19

12 A Jezus wszedł do świątyni i powyrzucał wszystkich sprzedających i kupujących w świątyni, i poprzewracał stoły wymieniających pieniądze, a także ławy sprzedających gołębie.[a] **13** I powiedział do nich: „Napisane jest: ‚Dom mój będzie nazwany domem modlitwy',[b] lecz wy czynicie z niego jaskinię zbójców".[c] **14** Podeszli też do niego w świątyni ślepi i kulawi, a on ich uleczył.

15 Gdy naczelni kapłani i uczeni w piśmie ujrzeli cudowne rzeczy, które czynił,[d] oraz chłopców wołających w świątyni i mówiących: „Racz wybawić[e] Syna Dawidowego!",[f] oburzyli się **16** i rzekli do niego: „Czy słyszysz, co oni mówią?" Jezus im powiedział: „Tak. Czy nigdy nie czytaliście:[g] ‚Z ust niemowląt i ssących zgotowałeś wysławianie'?"[h] **17** A pozostawiwszy ich, wyszedł z miasta do Betanii i spędził tam noc.[i]

18 Wracając wcześnie rano do miasta, zgłodniał.[j] **19** I ujrzawszy przy drodze drzewo figowe, podszedł do niego, ale nie znalazł na nim nic[k] oprócz samych liści; i rzekł do niego: „Niechże już nigdy, na wieki, nie zrodzi się z ciebie żaden owoc".[l] I drzewo figowe natychmiast uschło. **20** A gdy uczniowie to ujrzeli, zdumieli się i mówili: „Jak to jest, że drzewo figowe natychmiast uschło?"[m] **21** Odpowiadając, Jezus rzekł do nich: „Zaprawdę wam mówię: Jeśli tylko będziecie mieć wiarę i nie będziecie powątpiewać,[n] to nie tylko uczynicie, co ja uczyniłem drzewu figowemu, ale też jeśli powiecie tej górze: ‚Podnieś się i rzuć w morze', stanie się to.[o] **22** I wszystko, o co z wiarą poprosicie w modlitwie, otrzymacie".[a]

23 A kiedy wszedł do świątyni, podeszli do niego, gdy nauczał, naczelni kapłani i starsi ludu i powiedzieli:[b] „Mocą jakiej władzy to czynisz? I kto ci dał tę władzę?"[c] **24** Odpowiadając, Jezus rzekł do nich: „Ja też zapytam was o jedną rzecz. Jeśli mi to powiecie, i ja wam powiem, mocą jakiej władzy to czynię:[d] **25** Skąd pochodził chrzest Janowy? Z nieba czy od ludzi?"[e] Ale oni zaczęli między sobą rozważać, mówiąc: „Jeżeli powiemy: ‚Z nieba', on powie nam: ‚Czemuście mu więc nie uwierzyli?'[f] **26** Jeśli zaś powiemy: ‚Od ludzi', to musimy się bać tłumu,[g] gdyż wszyscy mają Jana za proroka".[h] **27** Odpowiadając więc Jezusowi, rzekli: „Nie wiemy". On z kolei powiedział do nich: „Ja też wam nie powiem, mocą jakiej władzy to czynię.[i]

28 „Jak myślicie? Pewien człowiek miał dwoje dzieci.[j] Podchodząc do pierwszego, rzekł: ‚Dziecko, idź dzisiaj pracować w winnicy'. **29** Ono, odpowiadając, rzekło: ‚Chętnie, panie',[k] ale nie poszło. **30** Przystępując do drugiego, rzekł to samo. Na to ono rzekło: ‚Nie chcę'. Potem zrobiło mu się żal[l] i poszło. **31** Które z tych dwojga wykonało wolę ojca?"[m] Rzekli: „To drugie". Jezus powiedział do nich: „Zaprawdę wam mówię, że poborcy podatkowi i nierządnice idą przed wami do królestwa Bożego. **32** Albowiem przyszedł do was Jan drogą prawości,[n] ale wyście mu nie uwierzyli.[o] Jednakże poborcy podatkowi i nierządnice mu uwierzyli,[p] a wy, chociaż to widzieliście, nie odczuliście potem żalu, żeby mu uwierzyć.

ROZDZ. 21

a Mk 11:15 Łk 19:45 Jn 2:15
b 2Kn 6:33 Iz 56:7
c Jer 7:11 Mk 11:17 Łk 19:46 Jn 2:16
d Mk 11:18
e Ps 118:25
f Mt 21:9
g Łk 6:3
h Ps 8:2
i Mk 11:11 Łk 21:37 Jn 11:1
j Mk 11:12
k Mk 11:13 Łk 13:6
l Mt 3:10
m Mk 11:21
n Jak 1:6
o Mt 17:20 Łk 17:6 1Ko 13:2

szpalta 2

a Mk 11:24 Łk 11:9 Jn 14:13 Jak 1:5 1Jn 3:22
b Mk 11:27 Łk 20:1
c Wj 2:14 Łk 20:2 Jn 2:18 Dz 4:7
d Mk 11:29
e Łk 20:4 Jn 1:33
f Mt 21:32 Mk 11:31 Łk 7:30
g Mt 14:5 Mt 21:46
h Mk 11:32 Łk 20:6
i Łk 20:8
j Łk 15:11
k Mt 7:21 Łk 6:46
l Prz 24:32
m Łk 18:14
n Mt 21:25 Łk 7:30
o Jn 7:48
p Mk 2:15 Łk 3:12 Łk 7:29

33 „Posłuchajcie innego przykładu: Był pewien człowiek, gospodarz,[a] który zasadził winnicę i postawił wokół niej ogrodzenie, i wykopał w niej winną tłocznię, i wzniósł wieżę,[b] i wydzierżawił ją hodowcom, i wyjechał za granicę.[c] **34** Gdy nadeszła pora na owoce, wysłał swych niewolników do hodowców, by odebrać swoje owoce. **35** Jednakże hodowcy chwycili jego niewolników i jednego pobili, drugiego zabili, innego ukamienowali.[d] **36** Znowu wysłał innych niewolników, więcej niż za pierwszym razem, ale tamci uczynili im to samo.[e] **37** W końcu wysłał do nich swego syna, mówiąc: ‚Do syna mego odniosą się z respektem'. **38** Ujrzawszy syna, hodowcy rzekli do siebie: ‚To jest dziedzic;[f] chodźmy, zabijmy go i zabierzmy jego dziedzictwo!'[g] **39** Chwycili go więc i wyrzucili z winnicy, i zabili.[h] **40** Gdy zatem przyjdzie właściciel winnicy, co uczyni owym hodowcom?" **41** Powiedzieli do niego: „Ponieważ są źli, sprowadzi na nich okropną zagładę,[i] a winnicę wydzierżawi innym hodowcom, którzy dadzą mu owoce, gdy będzie na nie czas".[j]

42 Jezus powiedział im: „Czy nigdy nie czytaliście w Pismach: ‚Kamień, który odrzucili budowniczowie,[k] ten stał się głównym kamieniem narożnym.[l] Pojawił się on za sprawą Jehowy i jest cudowny w naszych oczach'? **43** Właśnie dlatego wam mówię: Królestwo Boże będzie wam zabrane, a dane narodowi wydającemu jego owoce.[m] **44** I kto upadnie na ten kamień, roztrzaska się. Każdego zaś, na kogo on upadnie, zetrze w proch".[n]

ROZDZ. 21

a Mt 20:1
b Iz 5:2
Jer 2:21
c Mk 12:1
Łk 20:9
d Neh 9:26
Mt 22:6
Łk 20:10
e 2Kn 36:15
Mk 12:5
Dz 7:52
1Ts 2:15
Heb 11:37
f Heb 1:2
g Łk 20:14
h Mt 27:18
Mk 12:8
Dz 2:23
Dz 3:15
Heb 13:12
i Za 12:2
j Mk 12:9
Łk 20:16
Dz 18:6
k Ps 118:22
1Pt 2:7
l Iz 28:16
Mk 12:10
Łk 20:17
Dz 4:11
Rz 9:33
Ef 2:20
m Mt 8:12
Mt 22:9
Heb 8:9
n Iz 8:14
Dn 2:34
Dn 2:44
Łk 20:18
1Pt 2:8

szpalta 2

a Łk 20:19
b Mt 21:11
Mk 12:12
Jn 7:32
Jn 7:40

ROZDZ. 22

c Łk 14:16
d Rdz 29:22
Mt 9:15
Obj 19:9
e Jn 13:20
f Łk 14:17
g Mt 21:36
h Sdz 14:10
i Obj 19:9
j Łk 14:18
k Mt 21:35
Mt 23:37
1Ts 2:15
l Dn 9:26
Łk 19:27
m Dz 13:46
n Mt 21:43
Łk 14:21
o Mt 13:47
p Mk 2:15
q Obj 19:8

45 A gdy naczelni kapłani i faryzeusze usłyszeli jego przykłady, spostrzegli, że mówił o nich.[a] **46** Jednakże, chociaż starali się go schwytać, bali się tłumów, gdyż te miały go za proroka.[b]

22 Odpowiadając dalej, Jezus znowu mówił do nich w przykładach i rzekł:[c] **2** „Królestwo niebios stało się podobne do człowieka, króla, który wyprawił ucztę weselną[d] swojemu synowi. **3** I posłał swych niewolników, aby zwołali zaproszonych na ucztę weselną,[e] ale ci nie chcieli przyjść.[f] **4** Znowu posłał innych niewolników,[g] mówiąc: ‚Powiedzcie zaproszonym: „Oto przygotowałem mój obiad;[h] moje byki i tuczne zwierzęta są pozarzynane i wszystko jest gotowe. Chodźcie na ucztę weselną"'.[i] **5** Ale tamci beztrosko odeszli, jeden na swoje pole, drugi do swego handlu;[j] **6** a pozostali, pochwyciwszy jego niewolników, potraktowali ich zuchwale i zabili.[k]

7 „Król zaś srodze się rozgniewał i wysłał swe wojska, i zgładził tych morderców, a miasto ich spalił.[l] **8** Potem powiedział do swych niewolników: ‚Uczta weselna jest wprawdzie gotowa, ale zaproszeni nie byli godni.[m] **9** Wobec tego idźcie na drogi wychodzące z miasta i kogo tylko znajdziecie, zaproście na ucztę weselną'.[n] **10** Niewolnicy ci wyszli więc na drogi i zebrali wszystkich, których znaleźli, zarówno niegodziwych, jak i dobrych;[o] i sala weselna napełniła się półleżącymi[p] przy stole.

11 „Gdy król wszedł, by się przyjrzeć gościom, zobaczył tam człowieka nie odzianego w szatę weselną.[q] **12** Powiedział więc

do niego: ‚Człowieku, jak się tu dostałeś, nie mając na sobie szaty weselnej?'[a] Ten oniemiał. **13** Wtedy król rzekł do swych sług: ‚Związcie mu ręce i nogi i wyrzućcie go w ciemność na zewnątrz. Tam będzie płakał i zgrzytał zębami'.[b]

14 „Bo wielu jest zaproszonych, ale mało wybranych".[c]

15 Wtedy faryzeusze odeszli i wspólnie się naradzili, żeby go na czymś przyłapać w mowie.[d] **16** Wysłali więc do niego swych uczniów wraz z członkami stronnictwa Heroda,[e] mówiąc: „Nauczycielu, wiemy, że jesteś prawdomówny i drogi Bożej nauczasz w prawdzie, i nie zważasz na nikogo, gdyż nie patrzysz na wygląd zewnętrzny ludzi.[f] **17** Powiedz nam więc: Jak myślisz? Czy wolno płacić podatek pogłówny Cezarowi, czy nie?"[g] **18** Ale Jezus, znając ich niegodziwość, rzekł: „Dlaczego wystawiacie mnie na próbę, obłudnicy?[h] **19** Pokażcie mi monetę podatku pogłównego". Przynieśli mu denara. **20** A on powiedział do nich: „Czyj to wizerunek i napis?"[i] **21** Rzekli: „Cezara". Wtedy im powiedział: „Spłacajcie więc to, co Cezara, Cezarowi, a co Boże, Bogu".[j] **22** A gdy to usłyszeli, wpadli w zdumienie i pozostawiwszy go, odeszli.[k]

23 W owym dniu przystąpili do niego saduceusze, powiadający, że nie ma zmartwychwstania, i zapytali go:[l] **24** „Nauczycielu, Mojżesz rzekł: ‚Jeśli jakiś mężczyzna umrze, nie mając dzieci, to jego brat ma się ożenić z jego żoną i wzbudzić potomstwo swemu bratu'.[m] **25** Otóż było u nas siedmiu braci; i ożenił się pierwszy, i zmarł, i nie mając potomstwa, pozostawił swą żonę swemu bratu.[a] **26** To samo stało się też z drugim i trzecim, aż do siódmego.[b] **27** Ostatnia ze wszystkich umarła ta niewiasta. **28** Żoną którego z tych siedmiu będzie więc przy zmartwychwstaniu? Przecież oni wszyscy ją mieli".[c]

29 Odpowiadając, Jezus rzekł do nich: „Jesteście w błędzie, gdyż nie znacie ani Pism, ani mocy Bożej;[d] **30** bo przy zmartwychwstaniu ani mężczyźni się nie żenią, ani kobiety nie wychodzą za mąż,[e] ale są jak aniołowie w niebie. **31** Jeśli chodzi o zmartwychwstanie umarłych, czy nie czytaliście, co wam zostało powiedziane przez Boga, mówiącego:[f] **32** ‚Jam jest Bóg Abrahama i Bóg Izaaka, i Bóg Jakuba'?[g] Nie jest on Bogiem umarłych, lecz żywych".[h] **33** Słysząc to, tłumy były niezmiernie zdumione jego nauką.[i]

34 Gdy faryzeusze usłyszeli, że zmusił saduceuszy do milczenia, zeszli się w jedną grupę. **35** I jeden z nich, biegły w Prawie,[j] zapytał, wystawiając go na próbę: **36** „Nauczycielu, które przykazanie w Prawie jest największe?"[k] **37** On rzekł do niego: „ ‚Masz miłować Jehowę, twojego Boga, całym swym sercem i całą swą duszą, i całym swym umysłem'.[l] **38** To jest największe i pierwsze przykazanie. **39** Drugie, podobne do tego, jest to: ‚Masz miłować swego bliźniego jak samego siebie'.[m] **40** Na tych dwóch przykazaniach całe Prawo zawisło, a także Prorocy".[n]

41 A gdy faryzeusze się zebrali, Jezus ich zapytał:[o] **42** „Co myślicie o Chrystusie? Czyim

ROZDZ. 22

a Ef 4:24
b Ps 112:10
Mt 8:12
Mt 13:42
Mt 24:51
Mt 25:30
c Mt 7:14
Łk 13:23
d Mk 12:13
Łk 20:20
e Mk 3:6
Mk 12:13
f Łk 20:21
Jn 3:2
g Mt 17:25
Łk 20:22
h Mk 12:15
i Mk 12:16
j Dn 3:18
Mal 3:8
Mk 12:17
Łk 20:25
Łk 23:2
Rz 13:7
k Łk 20:26
l Mk 12:18
Łk 20:27
Dz 4:2
Dz 23:8
m Rdz 38:8
Pwt 25:5
Rut 1:11
Rut 3:13
Mk 12:19

szpalta 2

a Łk 20:29
b Mk 12:21
Łk 20:31
c Mk 12:23
Łk 20:33
d Mk 12:24
e Łk 20:35
f Mk 12:26
g Wj 3:6
Dz 3:13
Heb 11:16
h Łk 20:37
Łk 20:38
Rz 4:17
i Mt 7:28
Mk 11:18
j Łk 10:25
k Mk 12:28
l Pwt 6:5
Pwt 10:12
Joz 22:5
Mk 12:30
Łk 10:27
m Kpl 19:18
Mk 12:31
Łk 10:27
Kol 3:14
Jak 2:8
1Pt 1:22
n Rz 13:10
Gal 5:14
o Mk 12:35

jest synem?" Rzekli mu: „Dawida".[a] **43** Powiedział do nich: „Jak to więc jest, że Dawid pod natchnieniem[b] nazywa go ‚Panem', mówiąc: **44** ‚Jehowa rzekł do mego Pana: „Siądź po mojej prawicy, aż położę twych nieprzyjaciół pod twoje stopy"'?[c] **45** Jeśli więc Dawid nazywa go ‚Panem', to jakże jest on jego synem?"[d] **46** I nikt nie zdołał mu odpowiedzieć choćby słowem ani nikt od owego dnia nie śmiał już dalej go pytać.[e]

23 Wtedy Jezus odezwał się do tłumów i do swych uczniów,[f] mówiąc: **2** „Na miejscu Mojżesza[g] zasiedli uczeni w piśmie[h] i faryzeusze. **3** Dlatego wszystko, co wam mówią,[i] czyńcie i zachowujcie, ale nie postępujcie według ich uczynków,[j] oni bowiem mówią, lecz nie wykonują. **4** Wiążą wielkie ciężary i wkładają je ludziom na barki,[k] sami zaś nie chcą ich ruszyć swoim palcem.[l] **5** Wszystkie swe uczynki spełniają, żeby ich ludzie widzieli;[m] bo poszerzają pudełeczka [z fragmentami Pisma],[n] które noszą dla ochrony, i powiększają frędzle[o] swych szat. **6** Lubią najpocześniejsze miejsce[p] na wieczerzach i pierwsze siedzenia w synagogach,[q] **7** i pozdrowienia[r] na rynkach i lubią być przez ludzi nazywani Rabbi.[s] **8** Ale wy nie dajcie się nazywać Rabbi, bo jeden jest wasz nauczyciel,[t] natomiast wy wszyscy jesteście braćmi. **9** I nikogo na ziemi nie nazywajcie waszym ojcem, bo jeden jest wasz Ojciec,[u] ten niebiański. **10** Ani nie dajcie się nazywać ‚wodzami',[v] bo jeden jest wasz Wódz, Chrystus. **11** Lecz największy wśród was ma być waszym sługą.[a] **12** Kto by się wywyższał, będzie ukorzony,[b] a kto by się korzył, będzie wywyższony.[c]

13 „Biada wam, uczeni w piśmie i faryzeusze, obłudnicy! Zamykacie[d] bowiem królestwo niebios przed ludźmi; bo sami[e] nie wchodzicie ani nie pozwalacie wejść tym, którzy do niego idą. **14** —

15 „Biada wam, uczeni w piśmie i faryzeusze, obłudnicy![f] Przemierzacie bowiem morze i suchy ląd, aby uczynić jednego prozelitę, a gdy się nim stanie, sprawiacie, że podlega Gehennie dwakroć bardziej niż wy sami.

16 „Biada wam, ślepi przewodnicy,[g] którzy mówicie: ‚Jeżeli ktoś przysięga na świątynię, jest to niczym, ale jeśli ktoś przysięga na złoto świątyni, ten ma zobowiązanie'.[h] **17** Głupi i ślepi! Co właściwie jest większe, złoto czy świątynia, która to złoto uświęciła?[i] **18** A także: ‚Jeżeli ktoś przysięga na ołtarz, jest to niczym, ale jeśli ktoś przysięga na dar, który jest na nim, ten ma zobowiązanie'. **19** Ślepi! Co właściwie jest większe, dar czy ołtarz,[j] który ten dar uświęca? **20** Kto zatem przysięga na ołtarz, ten przysięga na niego i na wszystko, co na nim; **21** a kto przysięga na świątynię, ten przysięga na nią i na tego, który ją zamieszkuje;[k] **22** a kto przysięga na niebo, ten przysięga na tron Boży[l] i na tego, który na nim zasiada.

23 „Biada wam, uczeni w piśmie i faryzeusze, obłudnicy! Dajecie bowiem dziesiątą część[m] mięty i kopru, i kminu, ale zlekceważyliście to, co ważniejsze w Prawie, mianowicie sprawiedli-

ROZDZ. 22

a Łk 20:41
Jn 7:42
b 2Sm 23:2
c Ps 110:1
Dz 2:34
1Ko 15:25
Heb 1:13
Heb 10:13
d Mk 12:37
e Mk 12:34
Łk 20:40

ROZDZ. 23

f Łk 20:45
g Wj 18:13
h Mk 12:38
i Mal 2:7
j Mal 2:8
k Mt 11:28
Dz 15:10
l Łk 11:46
m Mt 6:1
n Pwt 6:8
o Lb 15:38
Pwt 22:12
p Mk 12:39
Łk 14:7
Łk 14:10
q Łk 11:43
r Łk 20:46
s Hi 32:22
t Jn 13:13
u Mt 6:9
v 1Pt 5:3

szpalta 2

a Mt 20:26
Mk 9:35
Łk 22:26
b Prz 16:18
Prz 29:23
c Prz 15:33
Mt 18:4
Łk 14:11
Rz 12:3
Ef 4:2
1Pt 5:5
d Mt 16:19
e Łk 11:52
f Mt 6:2
Mt 7:5
Łk 12:56
g Mt 15:14
Rz 2:19
h Mt 5:34
i Wj 30:29
j Wj 29:37
k 1Kl 8:13
Ps 11:4
Ps 26:8
Ps 132:14
l Mt 5:34
m Kpl 27:30
Łk 11:42

wość[a] i miłosierdzie,[b] i wierność.[c] Te rzeczy należało czynić, tamtych jednak nie lekceważyć. **24** Ślepi przewodnicy,[d] którzy odcedzacie komara,[e] lecz połykacie wielbłąda![f]

25 „Biada wam, uczeni w piśmie i faryzeusze, obłudnicy! Oczyszczacie bowiem z zewnątrz kielich[g] i miskę, ale wewnątrz są one pełne grabieży[h] i nieumiarkowania. **26** Ślepy[i] faryzeuszu, oczyść najpierw wnętrze kielicha[j] i miski, żeby także z zewnątrz stały się czyste.

27 „Biada wam, uczeni w piśmie i faryzeusze, obłudnicy![k] Przypominacie bowiem pobielane[l] groby, które z zewnątrz wprawdzie wydają się piękne, ale wewnątrz są pełne kości zmarłych oraz wszelkiej nieczystości. **28** Tak i wy wprawdzie z zewnątrz wydajecie się ludziom prawi,[m] ale wewnątrz jesteście pełni obłudy i bezprawia.

29 „Biada wam, uczeni w piśmie i faryzeusze, obłudnicy![n] Budujecie bowiem groby prorokom i ozdabiacie grobowce pamięci prawych,[o] **30** i mówicie: ‚Gdybyśmy byli w dniach naszych praojców, nie mielibyśmy z nimi współudziału w przelaniu krwi proroków'![p] **31** Tym samym świadczycie przeciwko sobie, że jesteście synami tych, którzy mordowali proroków.[q] **32** Dopełnijcie zatem miary[r] waszych praojców.

33 „Węże, pomiocie żmijowy,[s] jakże uciekniecie przed sądem Gehenny?[t] **34** Oto dlatego ja posyłam[u] do was proroków i mędrców, i nauczycieli publicznych.[v] Niektórych z nich zabijecie[w] i zawiesicie na palu, niektórych zaś ubiczujecie[x] w waszych synagogach i będziecie prześladować od miasta do miasta, **35** żeby na was przyszła wszelka krew prawych przelana na ziemi,[a] od krwi prawego[b] Abla[c] do krwi Zachariasza — syna Barachiasza — którego zamordowaliście między sanktuarium a ołtarzem.[d] **36** Zaprawdę wam mówię: Wszystko to przyjdzie na to pokolenie.[e]

37 „Jerozolimo, Jerozolimo, zabijająca proroków[f] i kamienująca[g] tych, którzy zostali do niej posłani[h] — jakże często chciałem zebrać twoje dzieci, jak kokoszka zbiera swe kurczęta pod skrzydła![i] Ale wyście tego nie chcieli.[j] **38** Oto wasz dom[k] jest wam pozostawiony.[l] **39** Bo mówię wam: Odtąd na pewno nie będziecie mnie widzieć, aż powiecie: ‚Błogosławiony, który przychodzi w imieniu Jehowy!' "[m]

24 A wyszedłszy, Jezus oddalał się od świątyni, ale jego uczniowie podeszli, żeby mu pokazać budowle świątyni.[n] **2** Na to rzekł do nich: „Czy nie widzicie tego wszystkiego? Zaprawdę wam mówię: Na pewno nie pozostanie tu kamień na kamieniu, który by nie był zwalony".[o]

3 A gdy siedział na Górze Oliwnej, podeszli do niego na osobności uczniowie, mówiąc: „Powiedz nam: Kiedy to nastąpi i co będzie znakiem twojej obecności[p] oraz zakończenia systemu rzeczy?"[q]

4 A Jezus, odpowiadając, rzekł do nich: „Baczcie, żeby was nikt nie wprowadził w błąd;[r]

ROZDZ. 23

a Jer 22:15 Jn 7:24
b Oz 6:6 Mi 6:8 Mt 9:13 Mt 12:7
c 1Tm 1:5
d Mt 15:14
e Kpl 11:42
f Kpl 11:4
g Mk 7:4
h Mk 12:40
i Jn 9:40
j Łk 11:39
k Łk 12:56
l Pwt 27:4 Łk 11:44 Dz 23:3
m Łk 16:15
n Mt 6:2
o Łk 11:47
p Łk 11:50
q Łk 11:48 Dz 7:52 Heb 11:37
r 1Ts 2:16
s Rdz 3:15 Mt 3:7 Mt 12:34 Łk 3:7
t Mt 10:28 Mk 12:40 Łk 12:5
u Łk 11:49
v Mt 10:41 Mt 13:52
w Dz 7:59
x Łk 21:12 Jn 16:2 Dz 5:40 2Ko 11:24 1Ts 2:15

szpalta 2

a Mt 27:25
b Łk 11:50 Łk 11:51 Obj 18:24
c Rdz 4:10 Heb 11:4
d 2Kn 24:22
e Wj 20:5
f Łk 13:34
g Heb 11:37
h 2Kn 24:21 Jn 8:59 1Ts 2:15
i Ps 91:4
j Łk 19:14
k 1Kl 9:7 Jer 12:7 Jer 22:5 Mt 21:43 Łk 19:42
l Łk 21:20
m Ps 118:26 Mt 21:9

ROZDZ. 24

n Mk 13:1; Łk 21:5; o Jer 7:14; Jer 26:18; Mt 3:12; Mt 22:7; Łk 19:44; p Mt 24:27; Mt 24:37; Mt 24:39; q Mt 13:39; Mt 28:20; Mk 13:4; Łk 21:7; r Jer 14:14; Mk 13:5; Łk 21:8; Kol 2:8; 2Ts 2:3.

5 bo wielu przyjdzie, powołując
się na moje imię i mówiąc: ‚Ja
jestem Chrystusem'; i w błąd
wprowadzą wielu.[a] **6** Będziecie
słyszeć o wojnach, a także wieś-
ci wojenne; baczcie, żebyście się
nie przerazili. Bo to musi nastąpić, ale to jeszcze nie koniec.[b]

7 „Powstanie bowiem naród
przeciw narodowi[c] i królestwo
przeciw królestwu,[d] będą też nie-
dobory żywności[e] i trzęsienia ziemi[f] w jednym miejscu po drugim.
8 Wszystko to jest początkiem
dręczących boleści.

9 „Wtedy ludzie będą was wy-
dawać na ucisk[g] i będą was
zabijać,[h] i ze względu na moje
imię[i] będziecie przedmiotem nie-
nawiści[j] wszystkich narodów.
10 Wtedy też wielu się zgorszy[k] i jedni drugich będą zdra-
dzać, i będą jedni drugich niena-
widzić.[l] **11** I powstanie wielu
fałszywych proroków,[m] i wielu
wprowadzą w błąd;[n] **12** a z po-
wodu wzrostu bezprawia[o] miłość
większości oziębnie.[p] **13** Ale
kto wytrwa[q] do końca, ten zo-
stanie wybawiony.[r] **14** I ta do-
bra nowina[s] o królestwie[t] będzie
głoszona po całej zamieszkanej
ziemi na świadectwo wszystkim
narodom;[u] a potem nadejdzie ko-
niec.[v]

15 „Kiedy więc ujrzycie o-
brzydliwość,[w] która sprowadza
spustoszenie, jak powiedziano
przez proroka Daniela, stoją-
cą w miejscu świętym[x] (niech
czytelnik wykaże rozeznanie),
16 niech potem ci w Judei za-
czną uciekać[y] w góry. **17** Kto
będzie na dachu domu, niech
nie schodzi, by wziąć dobytek
ze swego domu, **18** a kto bę-
dzie w polu, niech nie wraca do
domu, aby wziąć swoją szatę
wierzchnią. **19** Biada kobie-
tom brzemiennym i karmiącym
piersią w owe dni![a] **20** Módl-
cie się, żeby wasza ucieczka nie
nastąpiła w porze zimowej ani
w dzień sabatu; **21** bo potem
będzie wielki ucisk,[b] jakiego nie
było od początku świata aż dotąd[c] i już nigdy więcej nie będzie. **22** Doprawdy, gdyby owe
dni nie zostały skrócone, nie by-
łoby wybawione żadne ciało; ale
ze względu na wybranych[d] owe
dni zostaną skrócone.[e]

23 „A jeśli ktoś wam powie:
‚Oto tu jest Chrystus!'[f] albo:
‚Tam!', nie wierzcie.[g] **24** Bo po-
wstaną fałszywi Chrystusowie[h]
oraz fałszywi prorocy[i] i będą czynić wielkie znaki[j] i dziwy,
żeby — jeśli to możliwe — wprowa-
dzić w błąd nawet wybranych.[k]
25 Oto was przestrzegłem.[l]
26 Toteż jeśli wam powiedzą:
‚Oto jest na pustkowiu!', nie
wychodźcie; ‚Oto jest w wewnę-
trznych izbach!', nie wierzcie.[m]
27 Bo jak błyskawica[n] ukazuje
się od stron wschodnich i świeci
aż po strony zachodnie, taka
będzie obecność Syna Człowie-
czego.[o] **28** Gdziekolwiek jest
trup, tam się zbiorą[p] orły.[q]

29 „Natychmiast po ucisku o-
wych dni słońce ściemnieje[r] i
księżyc[s] nie da swego światła,
i gwiazdy będą spadać z nieba,
a moce niebios zostaną wstrząś-
nięte.[t] **30** I potem ukaże się
na niebie znak Syna Człowie-
czego,[u] a potem wszystkie ple-
miona ziemi będą się uderzać,
lamentując,[v] i ujrzą Syna Czło-
wieczego przychodzącego na ob-
łokach nieba z mocą oraz wielką
chwałą.[w] **31** I pośle on swoich

ROZDZ. 24

a Mt 24:24
b Mk 13:7
Łk 21:9
c Ag 2:22
Mk 13:8
Obj 6:4
d Łk 21:10
e Dz 11:28
Obj 6:6
f Mk 13:8
Łk 21:11
g Mt 10:17
Jn 15:20
Dz 11:19
Obj 2:10
h Jn 16:2
Dz 7:59
Dz 12:2
Obj 6:11
i Mk 13:9
Łk 21:12
2Tm 3:12
1Pt 2:21
j Mt 10:22
Jn 15:21
Dz 8:3
k Mt 13:21
l Mt 10:21
m Mt 7:15
2Pt 2:1
1Jn 4:3
n Dz 20:29
1Tm 4:1
o Mt 7:23
2Tm 3:2
p 2Ts 2:10
q Heb 10:36
r Mt 10:22
Obj 2:10
s Iz 52:7
Mt 9:35
Kol 1:23
t Dn 2:44
Mt 6:10
u Mt 28:19
Mk 13:10
Rz 10:18
Obj 14:6
v Obj 16:16
Obj 19:19
w Pwt 29:17
1Kl 11:5
Obj 13:15
x Dn 9:27
Dn 11:31
Dn 12:11
Mk 13:14
y Rdz 19:17
Łk 21:21

szpalta 2

a Mk 13:17
Łk 21:23
b Obj 7:14
c Dn 12:1
d Iz 65:8
1Pt 2:9
e Mk 13:20
f Mt 24:5
Łk 17:23
g 1Jn 4:1
h 1Jn 2:18

i Pwt 13:1; Mt 7:15; Mk 13:22; 2Pt 2:1; **j** Mt 7:22; 2Ts 2:9; Obj 13:13; **k** Mk 13:22; 1Jn 13:19; **m** Łk 17:23; **n** Hi 37:3; **o** Dn 7:13; Łk 17:24; 1Ko 15:23; 1Ts 4:15; **p** Hi 39:30; **q** Łk 17:37; **r** Jl 2:31; **s** Obj 6:12; **t** Mk 13:25; Łk 21:25; Obj 6:13; **u** Dn 7:13; Łk 21:27; **v** Za 12:12; Obj 1:7; **w** Dn 7:14; Mt 26:64; Mk 13:26.

aniołów z potężnym głosem trąby[a] i zbiorą jego wybranych[b] od czterech wiatrów,[c] od jednego krańca niebios do ich drugiego krańca.

32 „A od drzewa figowego jako przykładu nauczcie się tej rzeczy: Gdy tylko jego gałązka staje się miękka i wypuszcza liście, poznajecie, że blisko jest lato.[d] **33** Podobnie też wy, gdy to wszystko ujrzycie, wiedzcie, że jest on blisko, u drzwi.[e] **34** Zaprawdę wam mówię, że to pokolenie[f] na pewno nie przeminie, dopóki się to wszystko nie stanie. **35** Niebo i ziemia przeminą,[g] lecz moje słowa na pewno nie przeminą.[h]

36 „O dniu owym i godzinie[i] nie wie nikt — ani aniołowie niebios, ani Syn, tylko sam Ojciec.[j] **37** Jakie bowiem były dni Noego,[k] taka też będzie obecność Syna Człowieczego.[l] **38** Bo jacy byli w owych dniach przed potopem — jedli i pili, mężczyźni się żenili, a kobiety wydawano za mąż, aż do dnia, gdy Noe[m] wszedł do arki,[n] **39** i nie zwrócili na nic uwagi, aż przyszedł potop i zmiótł ich wszystkich[o] — tak będzie z obecnością Syna Człowieczego. **40** Wtedy dwaj będą w polu: jeden będzie wzięty, a drugi pozostawiony; **41** dwie będą mleć w żarnach:[p] jedna będzie wzięta, a druga pozostawiona.[q] **42** Dlatego czuwajcie, gdyż nie wiecie, którego dnia wasz Pan przyjdzie.[r]

43 „Ale wiedzcie to jedno, że gdyby gospodarz wiedział, o której straży przyjdzie złodziej,[s] czuwałby i nie pozwoliłby włamać się do swego domu. **44** Dlatego i wy okażcie się gotowi,[t] gdyż Syn Człowieczy przyjdzie o godzinie, której się nie domyślacie.

ROZDZ. 24

a Iz 27:13
b Obj 7:3
c Mk 13:27
d Mk 13:28 Łk 21:30
e Jak 5:9
f Mt 23:36
g Heb 1:11
h Mt 5:18 Łk 21:33
i Dz 1:7 1Ts 5:1
j Mk 13:32
k Rdz 6:11 Iz 54:9
l Mt 24:27 Łk 17:26
m Rdz 7:7
n Łk 17:27 Heb 11:7 1Pt 3:20 2Pt 2:5
o Rdz 7:23 2Pt 3:6
p Iz 47:2
q Łk 17:35
r Mt 25:13 Mk 13:33 Łk 21:36
s Łk 12:39 1Ts 5:2 2Pt 3:10 Obj 3:3
t Mk 13:35 Łk 12:40

szpalta 2

a 1Ko 4:2 Heb 3:5
b Łk 12:42
c Obj 16:15
d Mt 25:21 Łk 12:44
e Kzn 8:11 Heb 3:12
f 2Pt 3:4
g Mt 25:13
h Łk 12:46
i Ps 112:10 Mt 8:12 Mt 25:30 Łk 13:28

ROZDZ. 25

j Łk 12:35 Flp 2:15
k Jn 3:29 Obj 19:7
l Mt 7:26
m Mt 7:24
n 1Ts 5:6
o Mt 24:31
p Łk 12:35
q Heb 1:9
r Mt 7:24

45 „Kto rzeczywiście jest niewolnikiem wiernym i roztropnym,[a] którego pan ustanowił nad członkami czeladzi swojej, aby im dawał pokarm we właściwym czasie?[b] **46** Szczęśliwy[c] ów niewolnik, jeśli jego pan, przybywszy, zastanie go tak czyniącego! **47** Zaprawdę wam mówię: Ustanowi go nad całym swoim mieniem.[d]

48 „Ale gdyby ów zły niewolnik rzekł w swoim sercu:[e] ‚Mój pan zwleka'[f] **49** i gdyby zaczął bić swych współniewolników oraz jeść i pić z niepoprawnymi pijakami, **50** pan owego niewolnika przyjdzie w dniu, którego ten się nie spodziewa, i o godzinie,[g] której nie zna, **51** i ukarze go z największą surowością,[h] i wyznaczy mu dział z obłudnikami. Tam będzie płakał i zgrzytał zębami.[i]

25 „Wtedy królestwo niebios stanie się podobne do dziesięciu dziewic, które wzięły swoje lampy[j] i wyszły oblubieńcowi[k] na spotkanie. **2** Pięć z nich było głupich,[l] a pięć roztropnych.[m] **3** Głupie bowiem wzięły swoje lampy, ale nie wzięły ze sobą oliwy, **4** natomiast roztropne wzięły oliwę do pojemników, a także swoje lampy. **5** Gdy oblubieniec się opóźniał, wszystkie skłoniły głowy i posnęły.[n] **6** W samym środku nocy rozległ się okrzyk:[o] ‚Oto oblubieniec! Wyjdźcie mu na spotkanie'. **7** Wtedy wszystkie te dziewice powstały i doprowadziły swoje lampy[p] do porządku. **8** Głupie rzekły do roztropnych: ‚Dajcie nam trochę waszej oliwy,[q] gdyż nasze lampy gasną'. **9** Roztropne[r] odpowiedziały tymi słowy: ‚Mogłoby nie wystarczyć dla nas i dla was.

Idźcie raczej do sprzedających i sobie kupcie'. **10** Gdy one poszły kupić, oblubieniec przybył i dziewice, które były gotowe, weszły z nim na ucztę weselną;[a] i zamknięto drzwi. **11** Potem przyszły też pozostałe dziewice, mówiąc: ‚Panie, panie, otwórz nam!'[b] **12** On, odpowiadając, rzekł: ‚Mówię wam prawdę — nie znam was'.[c]

13 „Dlatego stale czuwajcie,[d] gdyż nie znacie ani dnia, ani godziny.[e]

14 „Jest bowiem tak, jak w wypadku człowieka,[f] który, zamierzając wyjechać za granicę,[g] wezwał swych niewolników i poruczył im swoje mienie.[h] **15** I dał jednemu pięć talentów, drugiemu dwa, a innemu jeden, każdemu według jego zdolności,[i] i udał się za granicę. **16** Ten, który otrzymał pięć talentów, natychmiast poszedł i nimi obracał, i zyskał drugie pięć.[j] **17** Tak samo ten, który otrzymał dwa, zyskał drugie dwa. **18** Ale ten, który otrzymał tylko jeden, odszedłszy, rozkopał ziemię i ukrył srebrne pieniądze swego pana.

19 „Po długim czasie[k] pan tych niewolników przyszedł i dokonał z nimi obrachunku.[l] **20** Ten, który otrzymał pięć talentów, wystąpił i przyniósł jeszcze pięć talentów, mówiąc: ‚Panie, poruczyłeś mi pięć talentów; spójrz, zyskałem drugie pięć talentów'.[m] **21** Jego pan powiedział do niego: ‚Świetnie, niewolniku dobry i wierny![n] Byłeś wierny[o] w niewielu rzeczach, ustanowię cię nad wieloma.[p] Wejdź do radości[q] swego pana'. **22** Potem wystąpił ten, który otrzymał dwa talenty, i rzekł: ‚Panie, poruczyłeś mi dwa talenty; spójrz, zyskałem drugie dwa talenty'.[a] **23** Jego pan powiedział do niego: ‚Świetnie, niewolniku dobry i wierny! Byłeś wierny w niewielu rzeczach, ustanowię cię nad wieloma.[b] Wejdź do radości[c] swego pana'.

24 „W końcu wystąpił ten, który otrzymał jeden talent,[d] i rzekł: ‚Panie, wiedziałem, że jesteś człowiekiem wymagającym — żniesz tam, gdzieś nie siał, i zbierasz tam, gdzieś nie odwiewał. **25** Przeląkłem się[e] więc i odszedłem, i ukryłem twój talent w ziemi. Oto masz, co twoje'. **26** Na to jego pan rzekł do niego: ‚Niewolniku niegodziwy i gnuśny, czyż nie wiedziałeś, że żnę tam, gdzie nie siałem, i zbieram tam, gdzie nie odwiewałem? **27** Powinieneś więc był złożyć moje srebrne pieniądze u bankierów, a ja, przybywszy, odebrałbym z odsetkami to, co moje.[f]

28 „‚Dlatego zabierzcie mu ten talent i dajcie temu, który ma dziesięć talentów.[g] **29** Bo każdemu, kto ma, będzie dane więcej i będzie miał obfitość; ale temu, kto nie ma, będzie zabrane nawet to, co ma.[h] **30** A nieużytecznego niewolnika wyrzućcie w ciemność na zewnątrz. Tam będzie płakał i zgrzytał zębami'.[i]

31 „Kiedy Syn Człowieczy[j] przybędzie w swojej chwale, a wraz z nim wszyscy aniołowie,[k] wtedy zasiądzie na swym chwalebnym tronie.[l] **32** I będą przed nim zebrane wszystkie narody,[m] i będzie oddzielał[n] jednych ludzi od drugich,[o] jak pasterz oddziela owce od kóz. **33** I postawi owce po swej prawicy,[p] ale kozy po swej lewicy.[q]

34 „Wtedy król powie do tych po swej prawicy: ‚Chodźcie, po-

ROZDZ. 25

a Obj 19:9
b Łk 13:25 Heb 12:17
c Łk 13:27
d 1Ts 5:6 1Pt 5:8
e Mt 24:42 Mt 24:50 Mk 13:33
f Łk 19:12
g Mt 21:33
h Łk 19:13
i Rz 12:6
j Prz 10:4
k Mt 24:48
l Mt 18:23 Łk 19:15
m Łk 19:16
n Łk 19:17
o Prz 28:20 Łk 16:10
p Prz 12:24 Łk 12:44
q Heb 12:2

szpalta 2

a Łk 19:18
b Łk 19:19
c Heb 12:2
d Łk 19:20
e Prz 26:13 Łk 19:21 Obj 21:8
f Łk 19:23
g Łk 19:24
h Mt 13:12 Mk 4:25 Łk 8:18 Jn 15:2
i Ps 112:10 Mt 8:12
j Dn 7:13 Mt 16:27 Dz 1:11 Obj 1:7
k Za 14:5 Mt 13:41 Mt 19:28
l Obj 3:21
m 2Ko 5:10
n Eze 34:17 Mt 13:49
o Eze 20:38
p Jn 10:16
q Mt 25:41

błogosławieni przez mego Ojca,[a] odziedziczcie[b] królestwo[c] przygotowane dla was od założenia świata.[d] **35** Bo zgłodniałem, a daliście mi jeść;[e] odczułem pragnienie, a daliście mi pić. Byłem obcym, a przyjęliście mnie gościnnie;[f] **36** byłem nagi,[g] a odzialiście mnie. Zachorowałem, a zaopiekowaliście się mną. Byłem w więzieniu,[h] a przyszliście do mnie'. **37** Wtedy prawi odpowiedzą mu tymi słowy: ‚Panie, kiedy widzieliśmy ciebie głodnym i cię nakarmiliśmy, lub spragnionym[i] — i daliśmy ci pić?[j] **38** Kiedy widzieliśmy cię obcym i przyjęliśmy cię gościnnie, lub nagim — i cię odzialiśmy? **39** Kiedy widzieliśmy cię chorym lub w więzieniu i przyszliśmy do ciebie?' **40** A król,[k] odpowiadając, rzeknie im: ‚Zaprawdę wam mówię: W jakiej mierze uczyniliście to jednemu z najmniejszych[l] spośród tych moich braci,[m] w takiej uczyniliście to mnie'.[n]

41 „Wtedy powie z kolei do tych po swej lewicy: ‚Idźcie ode mnie,[o] przeklęci, w ogień wieczny,[p] przygotowany dla Diabła i jego aniołów.[q] **42** Bo zgłodniałem, ale nie daliście mi jeść,[r] i odczułem pragnienie,[s] ale nie daliście mi pić. **43** Byłem obcym, ale nie przyjęliście mnie gościnnie; byłem nagi, ale mnie nie odzialiście;[t] chory i w więzieniu,[u] ale się mną nie zaopiekowaliście'. **44** Wtedy i oni odpowiedzą tymi słowy: ‚Panie, kiedy widzieliśmy cię głodnym lub spragnionym, lub obcym, lub nagim, lub chorym, lub w więzieniu i ci nie usłużyliśmy?' **45** Wtedy odpowie im tymi słowy: ‚Zaprawdę wam mówię: W jakiej mierze nie uczyniliście tego jednemu z tych najmniejszych,[a] w takiej nie uczyniliście[b] tego mnie'.[c] **46** I ci odejdą w wieczne odcięcie,[d] prawi zaś do życia wiecznego".[e]

26 A gdy Jezus zakończył wszystkie te wypowiedzi, rzekł do swych uczniów: **2** „Wiecie, że za dwa dni przypada Pascha[f] i Syn Człowieczy ma być wydany, aby zawisł na palu".[g]

3 Wtedy naczelni kapłani i starsi ludu zebrali się na dziedzińcu arcykapłana zwanego Kajfaszem[h] **4** i naradzali się[t] wspólnie, żeby podstępem schwytać Jezusa i go zabić. **5** Mówili jednak: „Nie podczas święta, by nie doszło do rozruchów wśród ludu".[j]

6 Kiedy Jezus był w Betanii,[k] w domu Szymona trędowatego,[l] **7** podeszła do niego pewna niewiasta, mająca alabastrowe naczynie z drogim, wonnym olejkiem,[m] i zaczęła mu wylewać go na głowę, gdy półleżał przy stole. **8** Widząc to, uczniowie się oburzyli i powiedzieli: „Po cóż takie marnotrawstwo?[n] **9** Przecież można to było drogo sprzedać i dać biednym".[o] **10** Spostrzegłszy to,[p] Jezus rzekł do nich: „Czemu usiłujecie wyrządzić przykrość tej niewieście? Przecież spełniła wobec mnie szlachetny uczynek.[q] **11** Biednych[r] bowiem macie u siebie zawsze, ale mnie nie zawsze będziecie mieli.[s] **12** Bo gdy ona wylała ten wonny olejek na moje ciało, uczyniła to, aby mnie przygotować na pogrzeb.[t] **13** Zaprawdę wam mówię: Gdziekolwiek po całym świecie będzie głoszona ta dobra nowina, na

ROZDZ. 25

a Ps 115:15
b Rz 8:17
c 1Ts 2:12 Obj 5:10
d Mt 13:35 Heb 9:26 1Pt 1:20 Obj 13:8
e Iz 58:7 Eze 18:16
f Heb 13:2 3Jn 5
g Eze 18:7 Jak 2:15
h 2Tm 1:16
i Mt 10:42
j Mt 6:3
k Łk 19:38 Obj 17:14
l Prz 19:17 Mt 10:40 Mk 9:41
m 2Ko 5:20 Heb 2:11
n Heb 6:10
o Mt 7:23 Łk 13:27
p Mt 18:8 Obj 20:10
q Obj 12:9
r Iz 58:7 Eze 18:16
s Mt 10:42
t Eze 18:7 Jak 2:15
u 2Tm 1:16

szpalta 2

a Pwt 23:4 2Ko 5:20 Heb 2:11
b Za 2:8
c Dz 9:5
d Dn 12:2 2Pt 2:9
e Rz 2:7

ROZDZ. 26

f Wj 12:14 Mk 14:1 Łk 22:1 Jn 13:1
g Mt 16:21 Mt 20:19 Mt 27:26 Mk 15:15 Jn 19:16
h Mt 26:57 Łk 3:2 Łk 22:2 Jn 18:13 Jn 18:24
i Ps 2:2 Mk 14:1 Jn 11:49
j Mk 14:2
k Mt 21:17
l Mt 8:2
m Mk 14:3 Jn 12:3

n Mk 14:4; Jn 12:4; o Mk 14:5; Jn 12:5; p Jn 12:6; q Mk 14:6; r Pwt 15:11; Mk 14:7; s Mt 9:15; Jn 12:8; Jn 17:11; t Mk 14:8; Jn 12:7.

pewno będzie też opowiadane, co uczyniła ta niewiasta, na jej pamiątkę".[a]

14 Wtedy jeden z dwunastu, zwany Judaszem Iskariotem,[b] poszedł do naczelnych kapłanów **15** i rzekł: „Co chcecie mi dać, żebym go wam wydał?"[c] Wyznaczyli mu trzydzieści srebrników.[d] **16** Odtąd więc szukał dobrej sposobności, żeby go zdradzić.[e]

17 Pierwszego dnia Przaśników[f] podeszli do Jezusa uczniowie, mówiąc: „Gdzie chcesz, żebyśmy ci przygotowali do zjedzenia posiłek paschalny?"[g] **18** On rzekł: „Idźcie do miasta, do człowieka tego a tego,[h] i powiedzcie mu: Nauczyciel mówi: ‚Mój wyznaczony czas jest bliski; chcę w twoim domu obchodzić Paschę z moimi uczniami' ".[i] **19** I uczniowie uczynili, jak im kazał Jezus, i przygotowali posiłek paschalny.[j]

20 A kiedy nastał wieczór,[k] półleżał przy stole wraz z dwunastoma uczniami.[l] **21** Gdy jedli, rzekł: „Zaprawdę wam mówię: Jeden z was mnie zdradzi".[m] **22** Bardzo się tym zasmucili i każdy z nich począł do niego mówić: „Panie, chyba nie ja?"[n] **23** On, odpowiadając, rzekł: „Ten, który ze mną macza rękę w czaszy, właśnie ten mnie zdradzi.[o] **24** Wprawdzie Syn Człowieczy odchodzi, tak jak jest o nim napisane,[p] ale biada[q] temu człowiekowi, przez którego Syn Człowieczy zostaje zdradzony![r] Byłoby lepiej dla tego człowieka, gdyby się nie urodził". **25** Odpowiadając na to, Judasz, który zamierzał go zdradzić, rzekł: „To chyba nie ja, Rabbi?" On rzekł do niego: „Sam to powiedziałeś".

ROZDZ. 26

a Mk 14:9
b Mt 10:4 Łk 22:3 Jn 13:2
c Mk 14:10 Jn 11:57 1Tm 6:10
d Wj 21:32 Za 11:12 Mt 27:3 Mk 14:11 Łk 22:5
e Mk 14:11 Łk 22:6
f Wj 12:18 Wj 23:15 Kpl 23:6 Mk 14:12 Łk 22:7
g Łk 22:9
h Mt 21:3 Mk 14:13 Łk 22:10
i Mk 14:14 Łk 22:11
j Mk 14:16 Łk 22:13
k Pwt 16:6
l Mk 14:17 Łk 22:14
m Mk 14:18 Jn 6:70 Jn 13:21
n Mk 14:19 Jn 13:22
o Ps 41:9 Mk 14:20 Łk 22:21 Jn 13:26
p Mt 5:17
q Pwt 27:25 Łk 22:22
r Mk 14:21 Jn 17:12

szpalta 2

a 1Ko 11:23
b 1Ko 10:16 1Ko 11:24
c Mk 14:22 Łk 22:19
d 1Ko 11:25
e Łk 22:20
f 1Ko 10:16
g Wj 24:8 Za 9:11
h Jer 31:31 Heb 7:22 Heb 9:20
i Mt 20:28 Mk 14:24
j Ef 1:7 Heb 9:22
k Łk 22:18

26 Gdy jeszcze jedli, Jezus wziął chleb[a] i pobłogosławiwszy, połamał go,[b] a dając uczniom, rzekł: „Bierzcie, jedzcie. To oznacza moje ciało".[c] **27** Wziął także kielich[d] i złożywszy podziękowania, dał im go, mówiąc: „Pijcie z niego, wy wszyscy;[e] **28** bo to oznacza[f] moją ‚krew[g] przymierza',[h] która ma być wylana za wielu[i] dla przebaczenia grzechów.[j] **29** Ale wam mówię: Odtąd na pewno nie będę pił tego produktu z winorośli aż do dnia, gdy będę z wami pił nowy w królestwie mojego Ojca".[k] **30** W końcu, zaśpiewawszy pieśni pochwalne,[l] wyszli ku Górze Oliwnej.[m]

31 Wtedy Jezus im powiedział: „Tej nocy wy wszyscy zgorszycie się w związku ze mną, jest bowiem napisane: ‚Uderzę pasterza i owce trzody się rozproszą'.[n] **32** A gdy zostanę wskrzeszony, pójdę przed wami do Galilei".[o] **33** Ale Piotr, odpowiadając, rzekł mu: „Choćby się w związku z tobą zgorszyli wszyscy inni, ja nigdy się nie zgorszę!"[p] **34** Jezus rzekł do niego: „Zaprawdę ci mówię: Tej nocy, zanim kogut zapieje, trzy razy się mnie zaprzesz".[q] **35** Piotr mu powiedział: „Nawet gdybym miał umrzeć z tobą, na pewno się ciebie nie zaprę". Także wszyscy inni uczniowie powiedzieli to samo.[r]

36 Potem Jezus przyszedł z nimi na miejsce[s] zwane Getsemani i powiedział do uczniów: „Usiądźcie tu, ja tymczasem pójdę tam i będę się modlił".[t] **37** I wziąwszy ze sobą Piotra oraz obu synów[u] Zebedeusza,

l Ps 113; do 118; **m** Łk 22:39; Jn 18:1; **n** Za 13:7; Mk 14:27; Jn 16:32; **o** Mt 28:7; Mt 28:16; **p** Prz 11:2; Mk 14:29; **q** Mk 14:30; Łk 22:34; Jn 13:38; **r** Mk 14:31; Łk 22:33; **s** Łk 22:39; Jn 18:1; **t** Mk 14:32; Łk 22:40; **u** Mk 5:37.

zaczął się smucić i wielce trapić.[a] **38** Wtedy powiedział do nich: „Dusza moja jest głęboko zasmucona, aż do śmierci.[b] Pozostańcie tu i czuwajcie ze mną".[c] **39** A odszedłszy nieco dalej, upadł na twarz, modląc się[d] i mówiąc: „Ojcze mój, jeśli to możliwe, niech ten kielich[e] oddali się ode mnie. Jednakże nie jak ja chcę,[f] ale jak ty chcesz".[g]

40 I przyszedł do uczniów, i zastał ich śpiących, i powiedział do Piotra: „Czyż nie mogliście nawet przez jedną godzinę czuwać ze mną?[h] **41** Czuwajcie[i] i wciąż się módlcie,[j] żebyście nie wpadli w pokusę.[k] Duch oczywiście jest ochoczy, ale ciało słabe".[l] **42** Znowu, po raz drugi,[m] odszedł i modlił się, mówiąc: „Ojcze mój, jeśli nie jest możliwe, żeby się oddalił, lecz mam go wypić, niech się stanie twoja wola".[n] **43** I ponownie przyszedł, i zastał ich śpiących, bo oczy ich były ociężałe.[o] **44** Zostawiwszy ich więc, znowu odszedł i modlił się po raz trzeci,[p] wypowiadając jeszcze raz to samo słowo. **45** Potem przyszedł do uczniów i powiedział do nich: „W takiej chwili śpicie i odpoczywacie! Oto przybliżyła się godzina, gdy Syn Człowieczy będzie wydany w ręce grzeszników.[q] **46** Wstańcie, chodźmy. Oto przybliżył się mój zdrajca".[r] **47** I gdy on jeszcze mówił, oto przyszedł Judasz,[s] jeden z dwunastu, a razem z nim wielki tłum z mieczami[t] i pałkami, od naczelnych kapłanów i starszych ludu.[u]

48 A jego zdrajca wcześniej podał im znak, mówiąc: „Ten, którego pocałuję – to on; weźcie go pod straż".[v] **49** I podchodząc wprost do Jezusa, rzekł: „Witaj, Rabbi!",[a] i pocałował[b] go bardzo czule. **50** Lecz Jezus[c] rzekł do niego: „Człowieku, w jakim celu jesteś tu obecny?" Wtedy oni wystąpili i pochwycili Jezusa w swe ręce, i wzięli go pod straż.[d] **51** Ale oto jeden z tych, którzy byli z Jezusem, wyciągnął rękę i dobył swego miecza, i uderzając niewolnika arcykapłana, odciął mu ucho.[e] **52** Wtedy Jezus powiedział do niego: „Włóż swój miecz z powrotem na jego miejsce,[f] bo wszyscy, którzy chwytają za miecz, od miecza zginą.[g] **53** A czy myślisz, że nie mogę się zwrócić do mego Ojca, aby mi w tejże chwili dał więcej niż dwanaście legionów aniołów?[h] **54** Jakże wtedy spełniłyby się Pisma, że musi się tak stać?" **55** W owej godzinie Jezus rzekł do tłumów: „Wyszliście z mieczami i pałkami jak na zbójcę, by mnie pojmać?[i] Dzień w dzień siadywałem w świątyni,[j] nauczając, a jednak nie wzięliście mnie pod straż. **56** Ale to wszystko się stało, żeby się spełniły pisma proroków".[k] Wtedy wszyscy uczniowie pozostawili go i uciekli.[l]

57 Ci, którzy wzięli Jezusa pod straż, odprowadzili go do arcykapłana Kajfasza,[m] gdzie się zebrali uczeni w piśmie i starsi.[n] **58** Piotr zaś szedł za nim w znacznej odległości aż na dziedziniec[o] arcykapłana i wszedłszy do środka, siedział ze służącymi, aby zobaczyć, jaki będzie wynik.[p]

59 Tymczasem naczelni kapłani i cały Sanhedryn szukali fałszywego świadectwa przeciwko Jezusowi, żeby go uśmiercić,[q]

ROZDZ. 26

a Iz 53:3 Mk 14:33
b Ps 42:11 Ps 43:5
c Mk 14:34
d Heb 5:7
e Mt 20:22 Jn 18:11
f Jn 5:30 Jn 6:38
g Ps 40:8 Mk 14:36 Łk 22:42 Heb 10:9
h Mk 14:37 Łk 22:45
i Mk 13:33 1Pt 5:8 Obj 16:15
j Łk 18:1 Rz 12:12 Ef 6:18 1Pt 4:7
k Mt 6:13 Łk 22:46
l Mk 14:38 Rz 7:23 Gal 5:17
m Mk 14:39
n Mt 6:10 Jn 12:27 Dz 21:14
o Mk 14:40
p 2Ko 12:8
q Mk 14:41
r Mk 14:42
s Łk 22:47 Jn 18:3
t Łk 22:52 Dz 1:16
u Mk 14:43
v Mk 14:44

szpalta 2

a Mk 14:45
b 2Sm 20:9 Prz 27:6
c Łk 22:48
d Ps 41:9 Mk 14:46
e Mk 14:47 Łk 22:50 Jn 18:10
f Jn 18:11
g Rdz 9:6 Obj 13:10
h 2Kl 6:17 Dn 7:10 Mt 4:11
i Mk 14:48 Łk 22:52
j Łk 19:47 Jn 18:20

k Ps 22; Iz 53; Lam 4:20; Dn 9:26; l Za 13:7; Mk 14:50; Jn 16:32; m Mk 14:53; Jn 18:13; n Łk 22:54; o Łk 22:55; p Jn 18:16; q Wj 20:16; Mk 14:55.

60 ale żadnego nie znaleźli, chociaż wystąpiło wielu fałszywych świadków.[a] Później wystąpili dwaj **61** i rzekli: „Ten człowiek powiedział: ‚Zdołam zburzyć świątynię Bożą i w trzy dni ją zbudować'”.[b] **62** Wówczas arcykapłan wstał i rzekł do niego: „Nic nie odpowiadasz? Cóż to jest, co oni świadczą przeciwko tobie?”[c] **63** Ale Jezus milczał.[d] Toteż arcykapłan rzekł mu: „Poprzysięgam cię na Boga żywego,[e] abyś nam powiedział, czyś ty jest Chrystus,[f] Syn Boży!” **64** Jezus rzekł[g] do niego: „Ty sam to powiedziałeś.[h] Jednakże mówię wam: Odtąd[i] będziecie widzieć Syna Człowieczego[j] siedzącego po prawicy[k] mocy i przychodzącego na obłokach nieba”.[l] **65** Wtedy arcykapłan rozdarł swe szaty wierzchnie, mówiąc: „Zbluźnił![m] Na cóż nam jeszcze potrzeba świadków?[n] Oto teraz usłyszeliście bluźnierstwo.[o] **66** Jakie jest wasze zdanie?” Odrzekli: „Zasługuje na śmierć”.[p] **67** Wtedy pluli mu w twarz[q] i bili[r] go pięściami. Inni go policzkowali,[s] **68** mówiąc: „Prorokuj nam, Chrystusie.[t] Kto cię uderzył?”[u]

69 A Piotr siedział na zewnątrz, na dziedzińcu; i podeszła do niego pewna służąca, mówiąc: „Ty też byłeś z Jezusem Galilejczykiem!”[v] **70** Lecz on temu zaprzeczył wobec nich wszystkich, powiadając: „Nie wiem, o czym mówisz”. **71** A gdy wyszedł ku przysionkowi, zauważyła go inna dziewczyna i powiedziała do tych, którzy tam byli: „Ten człowiek był z Jezusem Nazarejczykiem”.[w] **72** I ponownie temu zaprzeczył, przysięgając: „Nie znam tego człowieka!”[a] **73** Po krótkiej chwili stojący wokół podeszli i rzekli do Piotra: „Na pewno też jesteś jednym z nich, bo przecież zdradza cię twój dialekt”.[b] **74** Wtedy on zaczął się zaklinać i przysięgać: „Nie znam tego człowieka!” I natychmiast kogut zapiał.[c] **75** A Piotr przypomniał sobie wypowiedź, którą wyrzekł Jezus, mianowicie: „Zanim kogut zapieje, trzykrotnie się mnie zaprzesz”.[d] I wyszedłszy na zewnątrz, gorzko zapłakał.[e]

27 Gdy nastał ranek, wszyscy naczelni kapłani i starsi ludu odbyli naradę przeciwko Jezusowi, aby go uśmiercić.[f] **2** A związawszy go, odprowadzili i przekazali namiestnikowi Piłatowi.[g]

3 Wtedy Judasz, który go zdradził, widząc, że on został skazany, poczuł wyrzuty sumienia i zwrócił trzydzieści[h] srebrników naczelnym kapłanom i starszym, **4** mówiąc: „Zgrzeszyłem, zdradzając krew człowieka prawego”.[i] Ci rzekli: „Co nam do tego? To twoja sprawa!”[j] **5** Rzucił więc srebrniki do świątyni i się oddalił, a odszedłszy, powiesił się.[k] **6** Ale naczelni kapłani wzięli srebrniki i rzekli: „Nie wolno ich wrzucić do świętego skarbca, gdyż są zapłatą za krew”. **7** Po wspólnej naradzie kupili za nie garncarzowe pole na grzebanie obcych. **8** Dlatego owo pole jest po dziś dzień zwane „Polem Krwi”.[l] **9** Wtedy się spełniło, co zostało powiedziane przez proroka Jeremiasza, mówiącego: „I wzięli trzydzieści srebrników,[m] cenę człowieka wycenionego, na którego wyznaczyli cenę niektó-

ROZDZ. 26

a Pwt 19:15 Ps 27:12 Ps 35:11 Mk 14:57

b Mt 27:40 Jn 2:19 Dz 6:14

c Mk 14:60

d Prz 11:12 Iz 53:7 Dz 8:32

e 1Kl 22:16

f Mt 16:16 Łk 22:67 Jn 10:24

g Mk 14:62

h Łk 22:70

i Łk 22:69

j Jn 1:51

k Ps 110:1 Dn 7:14 Łk 22:69

l Dn 7:13 Mk 14:62 Obj 1:7

m Mk 14:63

n Łk 22:71

o Mk 14:64

p Kpl 24:16 Jn 19:7

q Iz 50:6 Mt 27:30 Mk 14:65

r Łk 22:63

s Iz 53:3 Jn 19:3

t Łk 23:39

u Mk 14:65 Łk 22:64

v Łk 22:57 Jn 18:17

w Mk 14:67 Jn 18:25

szpalta 2

a Łk 22:58

b Sdz 12:6 Łk 22:59 Jn 18:26

c Łk 22:60 Jn 18:27

d Mt 26:34 Mk 14:30 Jn 13:38

e Mk 14:72 Łk 22:62

ROZDZ. 27

f Ps 2:2 Mk 15:1 Łk 22:66 Jn 18:28

g Mt 20:19 Łk 23:1 Jn 18:28 Dz 3:13

h Mt 26:15; Mk 14:11; **i** Pwt 19:10; 2Kl 24:4; **j** Mt 27:24; Heb 10:26; **k** 2Sm 17:23; Ps 55:23; Dz 1:18; **l** Dz 1:19; **m** Za 11:12.

rzy z synów Izraela, **10** i dali je za pole garncarza,[a] zgodnie z tym, co mi nakazał Jehowa".

11 A Jezus stanął przed namiestnikiem; i namiestnik zadał mu pytanie: „Czy jesteś królem Żydów?"[b] Jezus odparł: „Ty sam to mówisz".[c] **12** Ale gdy go oskarżali[d] naczelni kapłani i starsi, nic nie odpowiedział.[e] **13** Wtedy Piłat rzekł do niego: „Czy nie słyszysz, jak wiele świadczą przeciwko tobie?"[f] **14** On wszakże mu nie odpowiedział, i to ani jednym słowem, tak iż namiestnik bardzo się zdumiewał.[g]

15 A namiestnik miał zwyczaj co święto zwalniać tłumowi jakiegoś więźnia — tego, którego chcieli.[h] **16** Akurat w tym czasie trzymano osławionego więźnia, zwanego Barabaszem.[i] **17** Gdy więc się zebrali, Piłat rzekł do nich: „Którego chcecie, żebym wam zwolnił: Barabasza czy Jezusa zwanego Chrystusem?"[j] **18** Był bowiem świadomy, że go wydali[k] z zawiści.[l] **19** A gdy siedział w fotelu sędziowskim, jego żona posłała do niego, mówiąc: „Nie miej nic do czynienia z tym prawym[m] człowiekiem, bo z jego powodu dzisiaj we śnie[n] wiele wycierpiałam". **20** Ale naczelni kapłani i starsi przekonali tłumy, by prosiły o Barabasza,[o] a domagały się zgładzenia Jezusa. **21** Na to namiestnik rzekł do nich: „Którego z tych dwóch chcecie, żebym wam zwolnił?" Rzekli: „Barabasza".[p] **22** Piłat powiedział do nich: „Cóż więc mam uczynić z Jezusem, którego zwą Chrystusem?" Wszyscy powiedzieli: „Niech zawiśnie na palu!"[q] **23** On rzekł: „Ale co złego uczynił?" Tym bardziej jednak wołali: „Niech zawiśnie na palu!"[a]

24 Widząc, że to nie daje nic dobrego, ale że raczej powstaje wrzawa, Piłat wziął wodę[b] i umył ręce przed tłumem, mówiąc: „Nie jestem winny krwi tego człowieka. To wasza sprawa". **25** Na to cały lud, odpowiadając, rzekł: „Krew jego niech spadnie na nas i na nasze dzieci".[c] **26** Wtedy zwolnił im Barabasza, Jezusa zaś kazał ubiczować[d] i wydał go, aby zawisł na palu.[e]

27 Potem żołnierze namiestnika wzięli Jezusa do pałacu namiestnika i zgromadzili przy nim całe wojsko.[f] **28** A rozebrawszy go, oblekli w szkarłatne okrycie[g] **29** i uplótłszy koronę z cierni, włożyli mu ją na głowę, a trzcinę w jego prawicę. I klękając przed nim, wyśmiewali się[h] z niego, mówiąc: „Witaj, królu Żydów!"[i] **30** I pluli[j] na niego oraz wzięli trzcinę i zaczęli go bić po głowie. **31** W końcu, gdy go wyśmiali,[k] zdjęli owo okrycie i nałożyli nań jego szaty wierzchnie, i odprowadzili go, aby zawiesić go na palu.[l]

32 Kiedy wychodzili, napotkali rodowitego Cyrenejczyka imieniem Szymon.[m] Człowieka tego przymusili do służby, żeby dźwignął jego pal męki. **33** A gdy przyszli na miejsce zwane *Golgota*,[n] co znaczy Miejsce Czaszki, **34** dali mu do picia wino zmieszane z żółcią;[o] ale on, skosztowawszy, nie chciał pić.[p] **35** Kiedy już zawiesili go na palu,[q] rozdzielili jego szaty wierzchnie,[r] rzucając losy,[s] **36** a siedząc, strzegli go tam. **37** A nad jego głową umieścili

ROZDZ. 27

a Za 11:13
b Mk 15:2 Łk 23:3 Jn 18:33
c Mt 26:64 1Tm 6:13
d Mk 15:3
e Prz 11:12 Iz 53:7 Mt 26:63 Jn 19:9
f Mk 15:4
g Mk 15:5
h Łk 23:17 Jn 18:39
i Łk 23:19 Jn 18:40
j Mk 15:9
k Mk 15:10
l Prz 27:4 Jn 12:19 Rz 1:29
m Iz 53:11 Za 9:9 1Jn 2:1
n Mt 2:12
o Łk 23:18 Jn 18:40 Dz 3:14
p Mk 15:11
q Mk 15:13 Łk 23:21

szpalta 2

a Mk 15:14 Łk 23:23 Dz 3:13
b Pwt 21:6
c Pwt 19:10 Joz 2:19 Dz 5:28 1Ts 2:15
d Łk 18:33 Jn 19:1
e Mk 15:15 Łk 23:25
f Mk 15:16
g Jn 19:2
h Sdz 16:25
i Mk 15:19 Jn 19:3
j Iz 49:7 Iz 50:6 Mt 26:67
k Iz 53:7 Mt 20:19
l Mk 15:20
m Mk 15:21 Łk 23:26 Jn 19:17
n Łk 23:33 Jn 19:17
o Ps 69:21
p Mk 15:23

q Ps 22:16; Jn 19:18; **r** Ps 22:18; Łk 23:34; Jn 19:23; **s** Mk 15:24.

wypisany zarzut przeciw niemu: „To jest Jezus, król Żydów”.[a]

38 Wtedy zostali z nim zawieszeni na palach dwaj zbójcy, jeden po prawicy i jeden po lewicy.[b] **39** A przechodzący obok zaczęli wyrażać się o nim obelżywie,[c] kiwając[d] głowami **40** i mówiąc: „Ty, który miałeś zburzyć świątynię[e] i w trzy dni ją zbudować, wybaw samego siebie! Jeśli jesteś synem Bożym, zejdź z pala męki!”[f] **41** Podobnie też naczelni kapłani z uczonymi w piśmie i starszymi zaczęli się z niego wyśmiewać i mówić:[g] **42** „Drugich wybawiał; samego siebie nie może wybawić! Jest królem[h] Izraela; niech teraz zejdzie z pala męki, a uwierzymy w niego.[i] **43** Zaufał Bogu; niech On go teraz wyratuje,[j] jeśli jest Mu potrzebny, powiedział bowiem: ‚Jestem Synem Bożym’ ”.[k] **44** Tak samo zaczęli go lżyć nawet zbójcy, którzy zostali z nim zawieszeni na palach.[l]

45 Od godziny szóstej całą krainę ogarnęła ciemność[m] aż do godziny dziewiątej.[n] **46** Około godziny dziewiątej Jezus zawołał donośnym głosem, mówiąc: *„Eli, Eli, lama sabachtani?”*, to jest: „Boże mój, Boże mój, czemuś mnie opuścił?”[o] **47** Słysząc to, niektórzy ze stojących tam zaczęli mówić: „Ten człowiek woła Eliasza”.[p] **48** I natychmiast jeden z nich pobiegł i wziąwszy gąbkę, nasączył ją kwaśnym[q] winem, a nałożywszy ją na trzcinę, zaczął dawać mu pić.[r] **49** Ale pozostali rzekli: „Zostaw go! Zobaczmy, czy Eliasz przyjdzie go wybawić”.[s] [[Inny człowiek wziął włócznię i przebił mu bok; i wyszła krew i woda.]][t] **50** Jezus ponownie zawołał donośnym głosem i oddał ducha.[u]

ROZDZ. 27

a Mk 15:26 Łk 23:38 Jn 19:19

b Iz 53:12 Mk 15:27 Łk 23:33 Jn 19:18

c Łk 18:32 Heb 12:3

d Ps 22:7 Ps 109:25 Łk 23:35

e Mt 26:61 Jn 2:19

f Mk 15:30 Łk 4:3

g Mk 15:31 Łk 23:35

h Jn 1:49 Jn 12:13

i Mk 15:32

j Ps 3:2 Ps 22:8 Ps 42:10

k Mk 14:62 Jn 5:18 Jn 10:36

l Mk 15:32 Łk 23:39

m Am 8:9

n Mk 15:33 Łk 23:44

o Ps 22:1 Iz 53:10 Mk 15:34

p Mk 15:35

q Ps 69:21

r Łk 23:36 Jn 19:29

s Mk 15:36

t Jn 19:34

u Mk 15:37 Łk 23:46 Jn 19:30

szpalta 2

a Wj 26:31 Heb 9:3 Heb 10:20

b Mk 15:38 Łk 23:45

c 1Sm 14:15

d Mt 4:5

e Mk 15:39 Łk 23:47

f Łk 23:49

g Mk 15:41 Łk 8:3

h Mt 20:20 Mk 15:40 Jn 19:25

51 I oto zasłona[a] sanktuarium rozdarła się na dwoje z góry na dół,[b] i ziemia się zatrzęsła, i masywy skalne popękały.[c] **52** I pootwierały się grobowce pamięci, i wiele ciał świętych, którzy zasnęli, zostało podniesionych **53** (a osoby, które wychodziły spomiędzy grobowców pamięci po jego wskrzeszeniu, weszły do świętego miasta[d]) i stało się widocznych dla wielu ludzi. **54** A setnik oraz ci, którzy z nim strzegli Jezusa, ujrzawszy trzęsienie ziemi i to, co się dzieje, bardzo się przelękli i mówili: „Ten na pewno był Synem Bożym”.[e]

55 Było tam też wiele niewiast, które patrzyły z oddali[f] i które już od Galilei towarzyszyły Jezusowi, aby mu usługiwać;[g] **56** wśród nich była Maria Magdalena, a także Maria — matka Jakuba i Jozesa — oraz matka synów Zebedeusza.[h]

57 A że było późne popołudnie, przyszedł pewien bogaty człowiek z Arymatei, imieniem Józef, który sam również został uczniem Jezusa.[i] **58** Człowiek ten poszedł do Piłata i poprosił o ciało Jezusa.[j] Wtedy Piłat kazał je wydać.[k] **59** A Józef wziął ciało, zawinął je w czystą, delikatną tkaninę lnianą[l] **60** i złożył je w swym nowym grobowcu pamięci,[m] który wcześniej wykuł w masywie skalnym. I przytoczywszy duży kamień przed wejście do tego grobowca pamięci, odszedł.[n] **61** Ale Maria Magdalena i druga Maria pozostały tam, siedząc przed grobem.[o]

---

i Mk 15:43; **j** Pwt 21:23; Mk 15:43; Łk 23:52; **k** Mk 15:45; Jn 19:38; **l** Mk 15:46; Łk 23:53; Jn 19:40; **m** Iz 53:9; Dz 13:29; **n** Mk 15:46; Łk 23:53; Jn 19:41; **o** Mk 15:47; Łk 23:55.

62 Następnego dnia, który był po Przygotowaniu,[a] naczelni kapłani i faryzeusze zebrali się przed Piłatem, **63** mówiąc: „Panie, przypomnieliśmy sobie, że ten oszust, gdy jeszcze żył, powiedział: ‚Po trzech dniach[b] zostanę wskrzeszony’. **64** Dlatego każ zabezpieczyć grób aż do trzeciego dnia, żeby czasem jego uczniowie nie przyszli i go nie wykradli,[c] i nie powiedzieli do ludu: ‚Został wskrzeszony z martwych!’, a to ostatnie oszustwo będzie gorsze niż pierwsze”. **65** Piłat rzekł do nich: „Macie straż.[d] Idźcie go zabezpieczyć, jak umiecie”. **66** Poszli więc i zabezpieczyli grób przez opieczętowanie kamienia[e] i postawienie straży.

28 Po sabacie, gdy się rozwidniało w pierwszym dniu tygodnia, Maria Magdalena i druga Maria przyszły popatrzeć na grób.[f]

2 I oto nastąpiło wielkie trzęsienie ziemi; bo anioł Jehowy zstąpił z nieba i podszedłszy, odtoczył kamień, i na nim siedział.[g] **3** Jego wygląd zewnętrzny był jak błyskawica,[h] a jego odzież — biała jak śnieg.[i] **4** I z bojaźni przed nim strażnicy zadrżeli, i stali się jakby umarli.

5 Anioł[j] zaś, odpowiadając, rzekł do niewiast: „Nie bójcie się, gdyż wiem, że szukacie Jezusa,[k] którego zawieszono na palu. **6** Nie ma go tu, bo został wskrzeszony,[l] tak jak powiedział. Chodźcie, zobaczcie miejsce, gdzie leżał. **7** I idźcie szybko, i powiedzcie jego uczniom, że został wskrzeszony[m] z martwych, a oto idzie przed wami do Galilei;[n] tam go ujrzycie. Oto wam powiedziałem”.[o]

ROZDZ. 27

a Mk 15:42 Łk 23:54 Jn 19:14
b Mt 12:40 Jn 2:19
c Mt 28:13
d Mt 28:11
e Dn 6:17

ROZDZ. 28

f Mk 16:1 Łk 24:1 Łk 24:10 Jn 20:1
g Mk 16:4 Łk 24:2
h Sdz 13:6 Dn 10:6
i Mk 16:5 Łk 24:4 Dz 1:10 Obj 10:1
j Heb 1:14
k Mk 16:6
l Mt 16:21 Mt 17:23 Łk 24:6 1Ko 15:4
m 2Tm 2:8
n Mt 26:32 Mt 28:16 Mk 14:28
o Mk 16:7

szpalta 2

a Mk 16:8 Łk 24:9
b Jn 20:17 Rz 8:29 Heb 2:11
c Mt 27:65
d Prz 17:23
e Mt 27:64
f Mt 26:32 1Ko 15:6
g Mt 14:31
h Dn 7:14 Mt 11:27 Ef 1:21 Flp 2:9
i Dz 14:21 Dz 21:16
j Dz 1:8 Rz 10:18 Rz 11:13 Obj 14:6
k Dz 2:38 Dz 8:12
l Ps 83:18 Iz 64:8
m Flp 2:9 Obj 19:16
n Jn 14:16
o Mt 5:19 Dz 20:20 2Tm 2:2
p Mt 7:24 Jn 14:23 1Tm 6:14
q 1Ko 11:23 2Pt 3:2 1Jn 3:23
r Mt 18:20 Dz 18:10

8 Opuściwszy więc szybko grobowiec pamięci, z bojaźnią i wielką radością biegły donieść jego uczniom.[a] **9** I oto Jezus je spotkał i rzekł: „Witajcie!” One podeszły i chwyciły się jego stóp, i złożyły mu hołd. **10** Wtedy Jezus powiedział do nich: „Nie bójcie się! Idźcie, powiedzcie moim braciom,[b] żeby poszli do Galilei; tam mnie ujrzą”.

11 Gdy one były w drodze, oto niektórzy ze straży[c] poszli do miasta i donieśli naczelnym kapłanom o wszystkim, co się zdarzyło. **12** A ci, zebrawszy się ze starszymi i naradziwszy się, dali żołnierzom wystarczającą liczbę srebrników[d] **13** i powiedzieli: „Mówcie: ‚Jego uczniowie[e] przyszli w nocy i go wykradli, gdyśmy spali’. **14** A jeśli to dojdzie do uszu namiestnika, my go na pewno przekonamy i uwolnimy was od zmartwienia”. **15** Oni więc wzięli srebrniki i uczynili, jak ich pouczono; i wypowiedź ta rozniosła się wśród Żydów aż po dziś dzień.

16 Jednakże jedenastu uczniów poszło do Galilei[f] na górę, gdzie im Jezus wskazał, **17** a ujrzawszy go, złożyli hołd, ale niektórzy powątpiewali.[g] **18** A Jezus podszedł i powiedział do nich, mówiąc: „Dano mi wszelką władzę[h] w niebie i na ziemi. **19** Idźcie więc i czyńcie uczniów[i] z ludzi ze wszystkich narodów,[j] chrzcząc[k] ich w imię Ojca[l] i Syna,[m] i ducha świętego,[n] **20** ucząc[o] ich przestrzegać[p] wszystkiego, co wam nakazałem.[q] A oto ja jestem z wami[r] przez wszystkie dni aż do zakończenia systemu rzeczy”.[s]

s Mt 13:39; Mt 13:49; Mt 24:3.

MARKA

1 Początek dobrej nowiny o Jezusie Chrystusie: **2** Jak jest napisane u proroka Izajasza: „(Oto ja przed twoim obliczem wysyłam mego posłańca, który przygotuje drogę twoją).[a] **3** Słuchajcie! Ktoś woła na pustkowiu: ‚Przygotujcie drogę Jehowy, prostymi czyńcie jego szlaki'"[b] — **4** tak Jan, który chrzcił, wystąpił na pustkowiu, głosząc chrzest jako symbol skruchy ku przebaczeniu grzechów.[c] **5** Toteż cała kraina judejska i wszyscy mieszkańcy Jerozolimy wychodzili do niego i byli przez niego chrzczeni w rzece Jordan, i otwarcie wyznawali swe grzechy.[d] **6** A Jan był odziany w sierść wielbłądzią i miał skórzany pas wokół lędźwi,[e] jadał zaś szarańcze[f] oraz dziki miód.[g] **7** I głosił, mówiąc: „Przychodzi za mną ktoś silniejszy niż ja; nie jestem godzien schylić się i rozwiązać rzemyków u jego sandałów.[h] **8** Ja ochrzciłem was wodą, ale on będzie was chrzcił duchem świętym".[i]

9 W owych dniach przyszedł Jezus z Nazaretu w Galilei i został przez Jana ochrzczony w Jordanie.[j] **10** Natychmiast też, wychodząc z wody, ujrzał rozwarte niebiosa oraz ducha zstępującego na niego niczym gołąb;[k] **11** a z niebios dobiegł głos: „Tyś jest mój Syn, umiłowany; ciebie darzę uznaniem".[l]

12 I natychmiast duch go przymusił, aby poszedł na pustkowie.[m] **13** Pozostawał więc na pustkowiu czterdzieści dni,[n] kuszony przez Szatana,[o] i był z dzikimi zwierzętami, aniołowie zaś usługiwali mu.[a]

14 A gdy Jan został pojmany, Jezus poszedł do Galilei,[b] głosząc dobrą nowinę Bożą[c] **15** i mówiąc: „Dopełnił się wyznaczony czas[d] i przybliżyło się królestwo Boże. Okazujcie skruchę[e] i wierzcie w dobrą nowinę".

16 Idąc nad Morzem Galilejskim, ujrzał Szymona[f] i Andrzeja, brata Szymona, zarzucających sieci w morze — byli bowiem rybakami.[g] **17** Jezus rzekł więc do nich: „Chodźcie za mną, a sprawię, że staniecie się rybakami ludzi".[h] **18** I od razu porzucili sieci, i poszli za nim.[i] **19** A on, postąpiwszy trochę dalej, ujrzał Jakuba, syna Zebedeusza, i Jana, jego brata, gdy akurat naprawiali w łodzi swe sieci,[j] **20** i bezzwłocznie ich zawołał. Oni zaś, zostawiwszy w łodzi swojego ojca, Zebedeusza, wraz z najemnikami, poszli za nim. **21** I doszli do Kafarnaum.[k]

Gdy tylko nastał sabat, wszedł do synagogi i zaczął nauczać. **22** I byli niezmiernie zdumieni jego sposobem nauczania,[l] bo nauczał ich jak mający władzę, a nie jak uczeni w piśmie.[m] **23** A właśnie w tym czasie znajdował się w ich synagodze człowiek będący w mocy ducha nieczystego i krzyknął,[n] **24** mówiąc: „Co tobie do nas, Jezusie Nazarejczyku?[o] Czy przyszedłeś nas zgładzić? Dokładnie wiem,[p] kim jesteś: Świętym[q] Bożym".[r] **25** Ale Jezus go zgromił, mówiąc: „Zamilknij i wyjdź

ROZDZ. 1

a Mal 3:1 Mt 11:10 Łk 7:27
b Iz 40:3 Łk 3:4 Jn 1:23
c Mt 3:2 Łk 3:3 Dz 13:24
d Prz 28:13 Mal 3:5 Dz 19:4
e 2Kl 1:8
f Kpl 11:22
g Mt 3:4
h Jn 1:27 Dz 13:25
i Iz 44:3 Jl 2:28 Łk 3:16 Dz 2:4 Dz 11:16 1Ko 12:13
j Mt 3:13
k Iz 42:1 Mt 3:16 Łk 3:22 Jn 1:32
l Ps 2:7 Mt 3:17 2Pt 1:17
m Łk 4:1
n Mt 4:2
o Mt 4:1

szpalta 2

a Mt 4:11
b Mt 4:12 Łk 4:14
c Łk 8:1
d Dn 9:26 Gal 4:4 Ef 1:10
e Mt 4:17
f Mt 10:2
g Mt 4:18 Łk 5:4
h Mt 4:19
i Mt 19:27 Łk 5:11
j Mt 4:21
k Mt 4:13 Łk 4:31
l Mt 7:28
m Mt 7:29
n Łk 4:33
o Mt 8:29
p Jak 2:19
q Obj 3:7
r Łk 4:34

z niego!"[a] **26** I duch nieczysty, wprawiwszy go w konwulsje i wrzasnąwszy na cały głos, wyszedł z niego.[b] **27** A wszyscy tak się zadziwili, że wszczęli między sobą dyskusję, mówiąc: „Co to jest? Jakaś nowa nauka! Z władzą rozkazuje nawet duchom nieczystym i są mu posłuszne".[c] **28** Toteż wieść o nim natychmiast się rozeszła na wszystkie strony po całej okolicznej krainie w Galilei.[d]

29 I natychmiast opuścili synagogę, po czym weszli do domu Szymona[e] i Andrzeja razem z Jakubem i Janem. **30** A teściowa[f] Szymona leżała, gorączkując,[g] i od razu mu o niej powiedzieli. **31** Podszedł więc do niej i podniósł ją, ująwszy za rękę; i gorączka ją opuściła,[h] ona zaś zaczęła im usługiwać.[i]

32 Po zapadnięciu wieczora, gdy słońce zaszło, ludzie zaczęli przyprowadzać do niego wszystkich chorych[j] i opętanych przez demony;[k] **33** i całe miasto zebrało się u samych drzwi. **34** Uleczył więc wielu tych, którzy źle się mieli z powodu rozmaitych chorób,[l] i wypędził wiele demonów, ale nie pozwalał demonom mówić, gdyż wiedziały, że jest Chrystusem.[m]

35 A wcześnie rano, gdy jeszcze było ciemno, wstał i wyszedł na zewnątrz, i udał się na miejsce odludne,[n] i tam zaczął się modlić.[o] **36** Jednakże Szymon oraz ci, którzy z nim byli, pośpieszyli za nim **37** i go znaleźli, i powiedzieli do niego: „Wszyscy cię szukają". **38** Ale on im rzekł: „Chodźmy gdzie indziej, do pobliskich osad wiejskich, żebym i tam mógł głosić,[p] bo w tym celu wyszedłem".[q] **39** Szedł więc, głosząc w ich synagogach po całej Galilei i wypędzając demony.[a]

40 Przyszedł też do niego pewien trędowaty i upraszał go — i to na klęczkach — oraz mówił do niego: „Jeśli tylko zechcesz, możesz mnie oczyścić".[b] **41** Na to on, zdjęty litością,[c] wyciągnął rękę, dotknął go i powiedział do niego: „Chcę. Bądź oczyszczony".[d] **42** I natychmiast trąd z niego zniknął, tak iż stał się czysty.[e] **43** Ponadto dał mu stanowcze nakazy i od razu go odprawił, **44** i powiedział do niego: „Bacz, żebyś nikomu nic nie mówił, ale idź, pokaż się kapłanowi[f] i złóż za swe oczyszczenie to, co polecił Mojżesz,[g] na świadectwo dla nich".[h] **45** Ale ów człowiek, odszedłszy, zaczął to szeroko obwieszczać oraz rozgłaszać tę wiadomość, tak iż Jezus nie mógł już jawnie wejść do miasta, lecz pozostawał na zewnątrz w miejscach odludnych. Oni jednak wciąż do niego zewsząd przychodzili.[i]

2 A po niewielu dniach znowu wszedł do Kafarnaum i mówiono, że jest w domu.[j] **2** Toteż zebrało się wielu — tak wielu, że nie było już miejsca nawet przy drzwiach; a on zaczął mówić im słowo.[k] **3** I przyszli do niego ludzie, niosąc paralityka, którego dźwigało czterech.[l] **4** Ale ponieważ z powodu tłumu nie mogli go przynieść do samego Jezusa, usunęli dach nad miejscem, gdzie on był, a przekopawszy otwór, spuścili nosze, na których leżał paralityk.[m] **5** Jezus zaś, ujrzawszy ich wiarę,[n] rzekł do paralityka: „Dziecko, twoje grzechy są przebaczone".[o] **6** A byli tam pewni uczeni w piśmie, którzy siedzieli i rozważali w swych sercach:[p]

ROZDZ. 1

a Łk 4:35
b Mk 9:20 Mk 9:26
c Łk 4:36
d Mt 4:24 Łk 4:37
e Łk 4:38
f 1Ko 9:5
g Mt 8:14
h Ps 103:3
i Mt 8:15 Łk 4:39
j Mt 4:24 Łk 4:40
k Mt 8:16
l Iz 53:4
m Mk 3:12 Łk 4:41
n Łk 4:42
o Mt 14:23 Mk 14:32 Heb 5:7
p Iz 61:1
q Łk 4:43 Jn 17:4

szpalta 2

a Mt 4:23 Łk 4:44
b Mt 8:2 Łk 5:12
c Heb 2:17
d Mt 8:3
e Łk 5:13
f Kpl 13:49 Kpl 14:3
g Kpl 14:10 Pwt 24:8
h Mt 8:4 Łk 5:14
i Mk 2:13 Łk 5:15

ROZDZ. 2

j Mt 9:1
k Ps 40:9 Iz 61:1 Ef 2:17 Heb 2:3
l Mt 9:2 Łk 5:18
m Łk 5:19
n Dz 14:9
o Iz 53:11 Łk 5:20 Łk 7:48
p Łk 5:21

7 „Dlaczego ten człowiek tak mówi? On bluźni. Któż oprócz jednego — Boga — może przebaczać grzechy?”[a] **8** Ale Jezus, natychmiast rozpoznawszy swoim duchem, że tak w sobie rozważają, powiedział do nich: „Czemu rozważacie to w swoich sercach?[b] **9** Co jest łatwiej — powiedzieć do paralityka: ‚Twoje grzechy są przebaczone’ czy powiedzieć: ‚Wstań i weź swoje nosze, i chodź’?[c] **10** Ale żebyście wiedzieli, iż Syn Człowieczy[d] ma na ziemi władzę przebaczać grzechy”[e] — rzekł do paralityka: **11** „Mówię ci: Wstań, weź swoje nosze i idź do swego domu”.[f] **12** Wtedy on rzeczywiście wstał i natychmiast wziął swe nosze, i na oczach wszystkich wyszedł,[g] tak iż wszyscy niezmiernie się zdumieli i wychwalali Boga, mówiąc: „Nigdy nie widzieliśmy czegoś podobnego”.[h]

13 Znowu wyszedł nad morze; i cały tłum przychodził do niego, a on zaczął ich nauczać. **14** A przechodząc, zobaczył Lewiego,[i] syna Alfeusza, siedzącego w kantorze podatkowym, i powiedział do niego: „Bądź moim naśladowcą”. Ten zaś, wstawszy, poszedł za nim.[j] **15** Później zdarzyło się, że półleżał przy stole w jego domu i wielu poborców podatkowych[k] oraz grzeszników półleżało przy posiłku z Jezusem i jego uczniami, bo było ich wielu i zaczęli za nim chodzić.[l] **16** Ale uczeni w piśmie spośród faryzeuszy, ujrzawszy, że je z grzesznikami i poborcami podatkowymi, odezwali się do jego uczniów: „Czy on jada z poborcami podatkowymi i grzesznikami?”[m] **17** Usłyszawszy to, Jezus rzekł do nich: „Silni nie potrzebują lekarza, tylko niedomagający. Nie przyszedłem wezwać prawych, tylko grzeszników”.[a]

18 A uczniowie Jana i faryzeusze mieli zwyczaj pościć. Oni więc przyszli i powiedzieli do niego: „Dlaczegoż to uczniowie Jana i uczniowie faryzeuszy poszczą, a twoi uczniowie nie poszczą?”[b] **19** A Jezus im rzekł: „Czyż przyjaciele oblubieńca mogą pościć, gdy oblubieniec jest z nimi?[c] Dopóki mają pośród siebie oblubieńca, nie mogą pościć.[d] **20** Ale nadejdą dni, gdy oblubieniec zostanie od nich zabrany, i wtedy, w owym dniu, będą pościć.[e] **21** Nikt nie naszywa łaty z tkaniny, która się nie zbiegła, na starą szatę wierzchnią; jeśli tak zrobi, cała jej siła spowoduje wyrwanie — nowej ze starej — i rozdarcie stanie się gorsze.[f] **22** Nikt też nie wlewa nowego wina do starych bukłaków; jeśli tak zrobi, wino rozsadzi bukłaki i zarówno wino, jak i bukłaki się zmarnują.[g] Ale nowe wino wlewają do nowych bukłaków”.[h]

23 I zdarzyło się, że przechodził w sabat przez łany zbóż, a jego uczniowie zaczęli po drodze zrywać[i] kłosy zboża.[j] **24** Dlatego faryzeusze mówili do niego: „Spójrz tylko! Czemu oni czynią w sabat coś, czego nie wolno?”[k] **25** Lecz on im rzekł: „Czyście nigdy dotąd nie czytali, co uczynił Dawid,[l] gdy znalazł się w potrzebie i zgłodniał on oraz ludzie, którzy z nim byli?[m] **26** Jak wszedł do domu Bożego — według relacji o naczelnym kapłanie Abiatarze[n] — i jadł chleby przedkładania,[o] których nie wolno[p] jeść nikomu oprócz kapłanów, i dał również ludziom, którzy z nim byli?”[q]

ROZDZ. 2

a Ps 130:4 Iz 43:25
b Ps 7:9 Mt 9:4 Łk 6:8 Heb 4:13 Obj 2:23
c Mt 9:5 Łk 5:23
d Dn 7:13
e Iz 53:11 Dz 5:31
f Mt 9:6 Łk 5:24
g Mt 9:8 Łk 5:26
h Mt 9:33 Jn 7:31 Jn 9:32
i Mt 9:9
j Łk 5:27
k Łk 15:1
l Mt 9:10 Łk 5:29
m Iz 65:5 Mt 9:11 Łk 5:31

szpalta 2

a Iz 61:1 Mt 9:12 Łk 5:31 Łk 19:10 1Tm 1:15
b Mt 9:14 Łk 5:33
c Jn 3:29
d Ps 45 Mt 22:2 2Ko 11:2 Obj 19:7
e Mt 9:15 Łk 5:35 Łk 17:22
f Mt 9:16 Łk 5:36
g Hi 32:19
h Mt 9:17 Łk 5:38
i Pwt 23:25
j Mt 12:1 Łk 6:1
k Mt 12:2
l 1Sm 21:6
m Mt 12:3 Łk 6:3
n 1Sm 22:20
o Kpl 24:6
p Wj 25:30 Wj 29:32 Kpl 24:9
q Łk 6:4

27 I jeszcze im rzekł: „Sabat powstał przez wzgląd na człowieka,[a] a nie człowiek przez wzgląd na sabat;[b] **28** toteż Syn Człowieczy jest również Panem sabatu”.[c]

3 Jeszcze raz wszedł do synagogi, a był tam człowiek z uschłą ręką.[d] **2** Oni więc uważnie go obserwowali, by zobaczyć, czy uleczy tego człowieka w sabat — żeby go mogli oskarżyć.[e] **3** A on powiedział do człowieka z uschłą ręką: „Podnieś się i chodź na środek”. **4** Następnie rzekł do nich: „Czy wolno w sabat spełnić dobry uczynek, czy popełnić zły uczynek, duszę wybawić czy zabić?”[f] Ale oni milczeli. **5** A on, rozejrzawszy się po nich z oburzeniem, przejęty smutkiem z powodu niewrażliwości ich serc,[g] powiedział do tego człowieka: „Wyciągnij rękę”. I on ją wyciągnął, i jego ręka odzyskała sprawność.[h] **6** Wtedy faryzeusze wyszli i wraz z członkami stronnictwa Heroda[i] natychmiast zaczęli się przeciwko niemu naradzać, żeby go zgładzić.[j]

7 Jezus zaś razem ze swymi uczniami oddalił się ku morzu; a szło za nim wielkie mnóstwo ludzi z Galilei i z Judei.[k] **8** Nawet z Jerozolimy i z Idumei, i zza Jordanu oraz z okolic Tyru[l] i Sydonu przyszło do niego wielkie mnóstwo ludzi, usłyszawszy, ilu rzeczy dokonywał. **9** A on powiedział swym uczniom, żeby stale mieli w pogotowiu łódkę, by tłum nie mógł na niego napierać. **10** Uleczył bowiem wielu, tak iż wszyscy, którzy mieli ciężkie dolegliwości, padali na niego, by go dotknąć.[m] **11** Nawet duchy nieczyste,[n] ilekroć go zobaczyły, upadały przed nim i wołały, mówiąc: „Ty jesteś Synem Bożym”.[a] **12** Ale on wiele razy surowo im przykazywał, by go nie ujawniały.[b]

13 I wstąpił na górę, i wezwał tych, których chciał,[c] i oni poszli do niego.[d] **14** I utworzył grupę dwunastu, których też nazwał „apostołami” — żeby z nim pozostali i żeby ich posyłać, aby głosili[e] **15** oraz mieli władzę wypędzania demonów.[f]

16 A w grupie dwunastu, którą utworzył, byli: Szymon, któremu nadał przydomek Piotr,[g] **17** i Jakub, syn Zebedeusza, i Jan, brat Jakuba[h] (i nadał im przydomek Boanerges, co znaczy Synowie Gromu), **18** i Andrzej, i Filip, i Bartłomiej, i Mateusz, i Tomasz, i Jakub, syn Alfeusza, i Tadeusz, i Szymon Kananejczyk, **19** i Judasz Iskariot, który później go zdradził.[i]

I wszedł do pewnego domu. **20** Jeszcze raz zebrał się tłum, tak iż oni nawet nie mogli zjeść posiłku.[j] **21** Ale gdy o tym usłyszeli jego krewni,[k] wyszli, by go pochwycić, bo mówili: „Postradał zmysły”.[l] **22** A uczeni w piśmie, którzy przybyli z Jerozolimy, mówili: „Ma Beelzebuba i wypędza demony za sprawą władcy demonów”.[m] **23** On więc, przywoławszy ich do siebie, przemówił do nich w przykładach: „Jak może Szatan wypędzać Szatana? **24** Przecież jeśli królestwo podzieli się wewnętrznie, to takie królestwo nie może się ostać;[n] **25** i jeśli dom podzieli się wewnętrznie, to taki dom nie zdoła się ostać.[o] **26** Także jeśli Szatan powstał sam przeciwko sobie i podzielił się wewnętrznie, to nie może się ostać, lecz zmierza ku końcowi.[p] **27** Przecież nikt, kto się

ROZDZ. 2

a Wj 20:10 Eze 20:12
b Mt 12:7 Kol 2:16
c Mt 12:8 Łk 6:5

ROZDZ. 3

d Mt 12:9 Łk 6:6
e Mt 12:10 Łk 6:7 Łk 14:1
f Mt 12:11 Łk 14:3
g Jn 12:40 Rz 11:25
h Mt 12:13 Łk 6:10
i Mt 22:16 Mk 12:13
j Mt 12:14 Łk 6:11 Jn 11:53
k Mt 12:15 Łk 6:17
l Mt 11:21
m Mt 9:21 Mk 5:28 Mk 6:56
n Mt 8:31 Mk 1:23

szpalta 2

a Mk 5:7 Łk 4:41
b Mt 12:16 Mk 1:25
c Jn 15:16
d Łk 6:12 Łk 9:1
e Łk 6:13
f Mt 10:1
g Jn 1:42
h Mt 10:2 Łk 6:14 Łk 9:54 Dz 1:13
i Mt 10:4 Łk 6:16
j Mk 6:31
k Jn 7:5
l Jn 10:20
m Mt 9:34 Mt 10:25 Łk 11:15 Jn 8:48
n Mt 12:25
o Łk 11:17
p Mt 12:26 Łk 11:18

dostał do domu siłacza, nie zdoła zagrabić[a] jego ruchomości, jeśli najpierw nie zwiąże siłacza; a wtedy ograbi jego dom.[b] **28** Zaprawdę wam mówię, iż wszystko zostanie przebaczone synom ludzkim, bez względu na to, jakich grzechów i bluźnierstw by się bluźnierczo dopuścili.[c] **29** Jednakże kto by zbluźnił przeciwko duchowi świętemu, ten nie ma przebaczenia na wieki, ale jest winien grzechu wiecznego".[d] **30** Mówili bowiem: „Ma ducha nieczystego".[e]

31 A jego matka i jego bracia[f] przyszli i stojąc na zewnątrz, posłali do niego, aby go zawołać.[g] **32** Tłum zaś siedział wokół niego, powiedziano mu więc: „Oto twoja matka oraz twoi bracia szukają cię na zewnątrz".[h] **33** Ale on na to rzekł do nich: „Któż jest moją matką i moimi braćmi?"[i] **34** I rozejrzawszy się po tych, którzy wokół niego w krąg siedzieli, powiedział: „Oto moja matka i moi bracia![j] **35** Każdy, kto wykonuje wolę Boga, ten jest mi bratem i siostrą, i matką".[k]

4 I znowu zaczął nauczać nad morzem.[l] A blisko niego zebrał się bardzo wielki tłum, toteż on wszedł do łodzi i siedział opodal na morzu, cały zaś tłum nad morzem był przy brzegu.[m] **2** Zaczął więc ich nauczać wielu rzeczy w przykładach[n] i mówić do nich w swym nauczaniu:[o] **3** „Słuchajcie. Oto wyszedł siewca, by siać.[p] **4** A gdy siał, któreś nasiono padło przy drodze i przyleciały ptaki, i je zjadły.[q] **5** A inne nasiono padło na miejsce skaliste, gdzie oczywiście nie miało dużo gleby, i natychmiast wzeszło, bo nie miało głębokiej gleby.[r] **6** Ale po wzejściu słońca przypiekło się, a ponieważ nie miało korzenia, uschło.[a] **7** A inne nasiono padło między ciernie, a ciernie wyrosły i je zadusiły, i nie wydało plonu.[b] **8** Inne natomiast padły na wyborną glebę,[c] a gdy wzeszły i wzrosły, zaczęły wydawać plon i rodziły trzydziestokrotnie i sześćdziesięciokrotnie, i stokrotnie".[d] **9** I dodał to słowo: „Kto ma uszy, żeby słuchać, niech słucha".[e]

10 A gdy został sam, ci wokół niego wraz z dwunastoma zaczęli go pytać o te przykłady.[f] **11** I przemówił do nich: „Wam dano świętą tajemnicę[g] królestwa Bożego, ale dla tych na zewnątrz wszystko dzieje się w przykładach,[h] **12** żeby patrząc, patrzyli, a jednak nie widzieli, i słuchając, słyszeli, a jednak nie pojęli sensu ani w ogóle nie zawrócili i nie dostąpili przebaczenia".[i] **13** Ponadto powiedział do nich: „Nie znacie tego przykładu, jakże więc zrozumiecie wszystkie inne przykłady?

14 „Siewca sieje słowo.[j] **15** Ci więc są tymi przy drodze, gdzie jest siane słowo; ale gdy tylko je usłyszą, przychodzi Szatan[k] i zabiera słowo, które zostało w nich zasiane.[l] **16** I podobnie są ci zasiani na miejscach skalistych: gdy tylko usłyszą słowo, z radością je przyjmują.[m] **17** Jednakże nie mają w sobie korzenia, lecz pozostają przez jakiś czas; a gdy ze względu na słowo powstaje ucisk lub prześladowanie, od razu się gorszą.[n] **18** Są jeszcze inni, zasiani między ciernie; są to ci, co usłyszeli słowo,[o] **19** ale troski[p] tego systemu rze-

ROZDZ. 3

a Iz 49:24
b Mt 12:29
c Mt 12:31 Łk 12:10
d Mt 12:32 Heb 6:4 Heb 6:6 Heb 10:26 1Jn 5:16
e Jn 7:20 Jn 10:20
f Mt 13:55 Jn 2:12 Dz 1:14
g Mt 12:46 Łk 8:19
h Mt 12:47 Mk 6:3 Łk 8:20
i Mt 10:37
j Mt 12:49 Rz 8:29 Heb 2:11
k Mt 12:50 Łk 8:21 Jn 15:14

ROZDZ. 4

l Iz 9:1
m Mt 13:1 Łk 8:4
n Mt 13:34
o Mt 13:3 Mk 12:38
p Mk 4:14 Łk 8:5
q Mt 13:4
r Mt 13:5 Mk 4:16 Mk 4:17 Łk 8:6

szpalta 2

a Mt 13:6 Jak 1:11
b Mt 13:7 Mk 4:18 Mk 4:19 Łk 8:7
c Heb 6:7
d Mt 13:8 Mk 4:20 Łk 8:8 Jn 15:5 Kol 1:6
e Prz 1:5 Mt 11:15
f Prz 4:7 Mt 13:10 Łk 8:9
g Ef 1:9 Kol 1:26
h Mt 13:11 Łk 8:10 Kol 4:5 1Tm 3:7
i Pwt 29:4 Iz 6:9 Jer 5:21 Mt 13:14 Jn 12:40 Dz 28:26

j Mt 13:19; 1Pt 1:25; **k** 2Ko 2:11; 1Pt 5:8; **l** Heb 2:1; **m** Mt 13:20; Łk 8:13; **n** Mt 13:21; **o** Mt 13:22; Łk 8:14; **p** Mt 6:25; Mt 24:38.

czy i zwodnicza moc bogactwa,[a] a także pragnienia[b] pozostałych rzeczy wdzierają się i zaduszają słowo, i staje się ono bezowocne.[c] **20** W końcu zasianymi na wybornej glebie są ci, którzy słuchają słowa i przyjmują je przychylnie, i przynoszą plon trzydziestokrotny i sześćdziesięciokrotny, i stokrotny".[d]

21 I jeszcze im mówił: „Czyż lampę przynosi się po to, żeby ją postawić pod korcem lub pod łóżkiem? Czyż nie przynosi się jej po to, żeby ją postawić na świeczniku?[e] **22** Bo nie ma nic ukrytego, chyba że po to, by zostało odsłonięte; nic nie zostało starannie skryte, chyba że po to, by wyszło na jaw.[f] **23** Kto ma uszy, żeby słuchać, niech słucha".[g]

24 Następnie powiedział im: „Zwracajcie uwagę na to, co słyszycie.[h] Jaką miarą odmierzacie, taką i wam będzie odmierzone,[i] owszem, zostanie wam jeszcze dodane.[j] **25** Bo temu, kto ma, będzie dane więcej, ale temu, kto nie ma, zostanie zabrane nawet to, co ma".[k]

26 I przemówił: „Z królestwem Bożym jest tak, jak z człowiekiem, który rzuca nasienie na ziemię;[l] **27** i w nocy śpi, a za dnia wstaje, nasienie zaś kiełkuje i wyrasta wysoko, ale właściwie jak, tego on nie wie.[m] **28** Ziemia sama z siebie przynosi plon stopniowo, najpierw źdźbło, potem kłos, w końcu pełne ziarno w kłosie. **29** A gdy tylko plon na to pozwala, on zapuszcza sierp, gdyż nadeszła pora żniwna".

30 I jeszcze powiedział: „Do czego mamy przyrównać królestwo Boże albo w jakim przykładzie je przedstawimy?[n] **31** Jest jak ziarnko gorczycy, które gdy je siano w ziemię, było najdrobniejsze ze wszystkich nasion na ziemi[a] — **32** ale gdy już jest zasiane, wschodzi i staje się większe od wszystkich innych warzyw, i wypuszcza wielkie gałęzie,[b] tak iż ptaki nieba[c] mogą znaleźć siedlisko w jego cieniu".[d]

33 I w wielu takich przykładach[e] mówił do nich słowo, o ile potrafili słuchać. **34** Doprawdy, bez użycia przykładu niczego do nich nie mówił, ale na osobności wszystko swym uczniom wyjaśniał.[f]

35 A w owym dniu, gdy już zapadł wieczór, rzekł do nich: „Przeprawmy się na drugi brzeg".[g] **36** Oni więc, rozpuściwszy tłum, wzięli go tak jak był, w łodzi, a z nim były inne łodzie.[h] **37** I zerwał się wielki, gwałtowny wicher, i fale wdzierały się do łodzi, tak iż łodzi groziło zatopienie.[i] **38** A on był na rufie, śpiąc na poduszce. Zbudzili go więc i powiedzieli do niego: „Nauczycielu, nie obchodzi cię to, że giniemy?"[j] **39** Wtedy wstał ze snu i zgromił wiatr, i rzekł do morza: „Umilknij! Ucisz się!"[k] I wiatr ustał, i nastała wielka cisza.[l] **40** On zaś rzekł do nich: „Czemu jesteście zalęknieni? Czy jeszcze w ogóle nie macie wiary?" **41** Ale ich ogarnęła niezwykła bojaźń i mówili jeden do drugiego: „Kim właściwie on jest, że nawet wiatr i morze są mu posłuszne?"[m]

5 I dotarli na drugą stronę morza, do krainy Gerazeńczyków.[n] **2** A gdy wysiadł z łodzi, natychmiast spomiędzy grobowców pamięci wyszedł mu naprzeciw człowiek będący w mocy ducha nieczystego.[o] **3** Miał swe legowisko między grobowcami; i aż do tego czasu absolutnie nikt

ROZDZ. 4

a Prz 23:5 Mk 10:23 Łk 18:24 1Tm 6:9 2Tm 4:10
b 1Jn 2:16
c Mt 13:22 Łk 8:14
d Mt 13:23 Rz 7:4 Kol 1:10 2Pt 1:8
e Mt 5:15 Łk 11:33
f Mt 10:26 Łk 12:2 Dz 4:20 1Tm 5:25 1Jn 1:2
g Prz 1:5 Mt 11:15 Obj 2:7
h Łk 8:18 Jak 1:25
i Prz 11:25
j Mt 7:2 Łk 6:38 2Ko 9:6
k Mt 13:12 Mt 25:23 Łk 8:18 Łk 19:26
l Mt 13:24
m Rdz 1:11 Gal 6:7
n Mt 13:31 Łk 13:18

szpalta 2

a Mt 13:32 Łk 13:19
b Dn 4:12 Dn 4:21
c Ps 104:12 Ezc 31:6
d Mt 13:34
e Ps 78:2
f Mt 13:11 Mt 13:35 Mk 4:11
g Mt 8:18
h Mt 8:23 Łk 8:22
i Mt 8:24 Łk 8:23
j Mt 8:25 Łk 8:24
k Ps 89:9
l Mt 8:26 Łk 8:24
m Mt 8:27 Łk 8:25 Jn 6:19

ROZDZ. 5

n Mt 8:28 Łk 8:26
o Łk 8:27

nie zdołał go związać, nawet łańcuchem, **4** gdyż częstokroć był wiązany pętami i łańcuchami, ale łańcuchy rozrywał, a pęta wręcz kruszył; i nikt nie miał siły go poskromić. **5** I ciągle, nocą i dniem, wołał w grobowcach i w górach i sam siebie tłukł kamieniami. **6** Lecz gdy z pewnej odległości zobaczył Jezusa, podbiegł i złożył mu hołd, **7** a zawoławszy donośnym głosem,[a] powiedział: „Co tobie do mnie, Jezusie, Synu Boga Najwyższego?[b] Poprzysięgam cię[c] na Boga, abyś mnie nie męczył".[d] **8** On bowiem mówił do niego: „Duchu nieczysty, wyjdź z tego człowieka".[e] **9** I zaczął go pytać: „Jak ci na imię?" Ten zaś rzekł do niego: „Na imię mi Legion,[f] gdyż jest nas wielu".[g] **10** I wiele razy go upraszał, by nie odsyłał duchów z tej krainy.[h]

11 A pasło się tam na górze[i] wielkie stado świń.[j] **12** Toteż duchy upraszały go, mówiąc: „Poślij nas w świnie, byśmy mogli w nie wejść". **13** I pozwolił im. Wtedy wyszły te duchy nieczyste i weszły w świnie; a stado popędziło po urwisku do morza — było ich około dwóch tysięcy — i potopiły się w morzu.[k] **14** Ci zaś, którzy je paśli, uciekli i opowiedzieli o tym w mieście i po wsiach; i ludzie przyszli zobaczyć, co takiego się zdarzyło.[l] **15** Przyszli więc do Jezusa i zobaczyli, że ów opętany przez demony siedzi odziany i przy zdrowych zmysłach — ten, który miał w sobie legion; i przestraszyli się. **16** Ci zaś, którzy to widzieli, opowiedzieli im, co się stało z opętanym przez demony, jak również o świniach. **17** Zaczęli go więc upraszać, by odszedł z ich okolic.[m]

ROZDZ. 5

a Dz 16:17
b 1Kl 17:18 Jak 2:19
c Mt 26:63
d Mt 8:29
e Dz 16:18
f Mt 12:45
g Łk 8:30
h Łk 8:31
i Mt 8:30 Łk 8:32
j Kpł 11:7 Pwt 14:8
k Mt 8:32 Łk 8:33
l Mt 8:33 Łk 8:35
m Mt 8:34 Łk 8:37 Dz 16:39 1Ko 2:14

szpalta 2

a Łk 8:38
b Mk 6:4
c Wj 18:8
d Rz 9:15 Ef 2:4
e Mk 7:31
f Łk 8:39
g Łk 8:40
h Łk 8:41
i Mk 6:5 Łk 4:40 Dz 9:17
j Mt 9:18
k Mt 9:19 Łk 8:42
l Mt 9:20 Łk 8:43
m Kpł 15:25
n Ps 108:12
o Mt 14:36 Mk 6:56
p Kpł 6:27 Mt 9:21
q Łk 8:44
r Łk 5:17 Łk 6:19

18 A gdy wsiadał do łodzi, ów człowiek, który przedtem był opętany przez demony, zaczął go upraszać, żeby mógł z nim pozostać.[a] **19** On jednak mu nie pozwolił, lecz powiedział do niego: „Idź do domu, do swych krewnych,[b] i opowiedz im o wszystkim, co Jehowa[c] dla ciebie uczynił, i jak się nad tobą zmiłował".[d] **20** Odszedł więc i zaczął obwieszczać w Dekapolu[e] wszystko, co Jezus dla niego uczynił, i wszyscy poczęli się zdumiewać.[f]

21 A gdy Jezus przeprawił się z powrotem w łodzi na przeciwległy brzeg, zebrał się przy nim wielki tłum; a on był nad morzem.[g] **22** I przyszedł jeden z przełożonych synagogi, imieniem Jair, i ujrzawszy go, upadł mu do stóp,[h] **23** i upraszał go wiele razy, mówiąc: „Moja córeczka kona. Zechciej przyjść i włożyć na nią ręce,[i] żeby wyzdrowiała i żyła".[j] **24** Wtedy z nim poszedł. A wielki tłum podążał za nim i cisnął się na niego.[k]

25 A była tam pewna niewiasta dwanaście lat[l] trapiona upływem krwi;[m] **26** i dużo wycierpiała od wielu lekarzy,[n] i wydała wszystkie swe środki, ale nie odniosła pożytku, lecz raczej się jej pogorszyło. **27** Gdy usłyszała o Jezusie, przyszła z tyłu w tłumie i dotknęła[o] jego szaty wierzchniej, **28** mówiła bowiem: „Jeśli dotknę choćby jego szat wierzchnich, wyzdrowieję".[p] **29** I natychmiast jej źródło krwi wyschło i poczuła w swym ciele, że została wyleczona z tej ciężkiej choroby.[q]

30 Natychmiast też Jezus poznał w sobie, że wyszła z niego moc,[r] a odwróciwszy się do

tłumu, odezwał się: „Kto dotknął mojej szaty wierzchniej?”[a] **31** Ale jego uczniowie odrzekli mu: „Widzisz tłum napierający na ciebie,[b] a mówisz: ‚Kto mnie dotknął?’” **32** On jednak się rozglądał, by zobaczyć tę, która to uczyniła. **33** Lecz niewiasta, wystraszona i drżąca, wiedząc, co się z nią stało, przyszła i upadła przed nim, i powiedziała mu całą prawdę.[c] **34** Rzekł do niej: „Córko, twoja wiara cię uzdrowiła. Idź w pokoju[d] i bądź wyleczona ze swej ciężkiej choroby”.[e]

35 Kiedy jeszcze mówił, przyszli jacyś ludzie z domu przełożonego synagogi i powiedzieli: „Twoja córka umarła! Po co dalej fatygować nauczyciela?”[f] **36** Ale Jezus, posłyszawszy wypowiedziane słowo, rzekł do przełożonego synagogi: „Nie bój się, tylko wierz”.[g] **37** I nie pozwolił za sobą iść nikomu oprócz Piotra i Jakuba oraz Jana, brata Jakuba.[h]

38 Gdy przyszli do domu przełożonego synagogi, zobaczył zgiełkliwe zamieszanie oraz tych, którzy płakali i wielce zawodzili, **39** a wszedłszy, powiedział do nich: „Czemuż powodujecie zgiełkliwe zamieszanie i płaczecie? Dziecię nie umarło, lecz śpi”.[i] **40** Wtedy zaczęli się z niego pogardliwie śmiać. Ale on, usunąwszy wszystkich, wziął ze sobą ojca i matkę dziecięcia oraz tych, którzy z nim byli, i wszedł, gdzie było dziecię.[j] **41** I ująwszy za rękę to dziecię, powiedział do niej: *„Talita kumi”*, co w tłumaczeniu znaczy: „Dziewczę, mówię ci: Wstań!”[k] **42** I dziewczę natychmiast wstało i zaczęło chodzić, miało bowiem dwanaście lat. I od razu ogarnął ich wielki zachwyt.[a] **43** Ale on wielokrotnie im nakazywał, żeby się o tym nikt nie dowiedział,[b] i rzekł, aby jej dano jeść.

6 I odszedł stamtąd, i przyszedł w rodzinne strony, a za nim podążali jego uczniowie.[c] **2** Gdy nastał sabat, zaczął nauczać w synagodze; a większość słuchających była niezmiernie zdumiona i mówiła: „Skąd u tego człowieka to wszystko?[d] I czemuż dano mu tę mądrość, a przez jego ręce są dokonywane takie potężne dzieła? **3** Czyż nie jest to cieśla,[e] syn Marii,[f] a brat Jakuba[g] i Józefa, i Judasa, i Szymona?[h] A jego siostry — czyż nie są tu wśród nas?” I zaczęli się nim gorszyć.[i] **4** Ale Jezus odezwał się do nich: „Prorok nie jest pozbawiony szacunku, chyba tylko w swoich rodzinnych stronach[j] i wśród swoich krewnych, i w swoim domu”.[k] **5** Toteż nie mógł tam dokonać żadnego potężnego dzieła oprócz włożenia rąk na kilku chorowitych i uleczenia ich. **6** Doprawdy, zdumiewał się ich brakiem wiary. I wędrował wokoło, obchodząc wioski i nauczając.[l]

7 Następnie wezwał dwunastu i począł ich wysyłać po dwóch,[m] i zaczął im dawać władzę nad duchami nieczystymi.[n] **8** Wydał im też nakazy, żeby nie brali na drogę nic oprócz samej laski — ani chleba, ani torby,[o] ani miedzianych pieniędzy w trzosach,[p] **9** ale żeby zawiązali sandały i nie nosili dwóch szat spodnich.[q] **10** Ponadto im powiedział: „Gdziekolwiek wejdziecie do domu,[r] tam się zatrzymajcie, dopóki z tego miejsca nie wyjdziecie.[s] **11** A w którymkolwiek miejscu was nie przyjmą ani was nie wysłuchają, wychodząc stamtąd, strząśnijcie

ROZDZ. 5

a Łk 8:46
b Łk 8:45
c Łk 8:47
d Sdz 18:6 1Sm 1:17 Łk 7:50 Łk 8:48
e Mt 9:22
f Łk 8:49
g 2Kn 20:20 Łk 8:50 Jn 11:40
h Mt 17:1 Mt 26:37
i Mt 9:23 Łk 8:52 Jn 11:11
j Mt 9:24 Łk 8:51 Łk 8:53
k Mt 9:25 Łk 7:14 Łk 8:54 Dz 9:40

szpalta 2

a Łk 8:55
b Mk 1:44 Mk 7:36

ROZDZ. 6

c Mt 13:54 Łk 4:16
d Mt 13:54 Jn 6:42 Jn 7:15
e Iz 53:2 1Ko 1:23
f Jn 6:42
g Gal 1:19
h Mk 3:31
i Mt 13:56
j Jer 11:21
k Mt 13:57 Łk 4:24 Jn 4:44
l Mt 9:35 Mt 10:23 Łk 13:22
m Kzn 4:9 Łk 10:1
n Mt 10:1 Łk 9:1
o Rz 15:27 Gal 6:6
p Mt 10:9 Łk 9:3
q Mt 10:10 Dz 12:8
r Mt 10:11
s Łk 9:4

pył spod waszych stóp na świadectwo dla nich".[a] **12** Wyruszywszy więc, głosili, żeby ludzie okazali skruchę,[b] **13** wypędzali też wiele demonów[c] i nacierali oliwą[d] wielu chorowitych, i leczyli ich.[e]

14 Doszło to do uszu króla Heroda, bo imię Jezusa stało się znane i ludzie mówili: „Jan, który chrzcił, został wskrzeszony z martwych i dlatego dokonują się przez niego potężne dzieła".[f] **15** Inni zaś mówili: „To Eliasz".[g] Jeszcze inni mówili: „To prorok jak jeden z proroków".[h] **16** Ale gdy Herod to usłyszał, zaczął mówić: „Jan, którego ja ściąłem — ten został wskrzeszony".[i] **17** Sam bowiem Herod posłał i pojmał Jana, i związał go w więzieniu ze względu na Herodiadę, żonę swego brata Filipa, gdyż ją poślubił.[j] **18** Bo Jan mawiał do Heroda: „Nie wolno ci mieć żony twego brata".[k] **19** A Herodiada żywiła do niego urazę[l] i chciała go zabić, lecz nie mogła.[m] **20** Herod bowiem bał się[n] Jana, wiedząc, że to mąż prawy i święty;[o] i ochraniał go. A wysłuchawszy[p] go, był w wielkiej niepewności, co robić, lecz dalej chętnie go słuchał.

21 Nadszedł jednak dogodny dzień,[q] gdy Herod w swoje urodziny[r] wydał wieczerzę dla swych najznamienitszych ludzi oraz dowódców wojskowych i najprzedniejszych osób z Galilei. **22** A córka tejże Herodiady weszła i zatańczyła, tak iż spodobała się Herodowi oraz tym, którzy z nim półleżeli przy posiłku.[s] Król rzekł do dziewczęcia: „Poproś mnie, o cokolwiek zechcesz, a na pewno ci dam". **23** Wręcz jej przysiągł: „O cokolwiek mnie poprosisz, na pewno ci dam,[a] nawet połowę mojego królestwa".[b] **24** A ona, wyszedłszy, rzekła do swej matki: „O co mam poprosić?" Ta zaś rzekła: „O głowę Jana, który chrzcił".[c] **25** Natychmiast z pośpiechem weszła do króla i przedstawiła swą prośbę, mówiąc: „Chcę, abyś mi zaraz dał na półmisku głowę Jana Chrzciciela". **26** A król głęboko się zasmucił, lecz ze względu na przysięgi oraz na półleżących przy stole nie chciał jej zlekceważyć.[d] **27** Król więc natychmiast wysłał członka straży przybocznej i nakazał mu przynieść jego głowę. I ten, odszedłszy, ściął go w więzieniu,[e] **28** i przyniósł jego głowę na półmisku, i dał ją dziewczęciu, a dziewczę dało ją swej matce.[f] **29** Kiedy o tym usłyszeli jego uczniowie, przyszli i zabrali jego zwłoki, i złożyli je w grobowcu pamięci.[g]

30 Apostołowie zaś zebrali się przed Jezusem i opowiedzieli mu o wszystkim, co uczynili i czego nauczali.[h] **31** A on im rzekł: „Wy sami idźcie na osobność, na miejsce odludne,[i] i trochę odpocznijcie".[j] Bo wielu przychodziło i odchodziło, tak iż nie mieli wolnego czasu nawet na zjedzenie posiłku.[k] **32** Odpłynęli więc łodzią na miejsce odludne, żeby być sami.[l] **33** Ludzie jednak widzieli ich, jak się oddalali, i wielu się o tym dowiedziało, i ze wszystkich miast zbiegli się tam pieszo, i ich wyprzedzili.[m] **34** A on, wyszedłszy, ujrzał wielki tłum, lecz ulitował się[n] nad nimi, gdyż byli jak owce bez pasterza.[o] I zaczął ich nauczać wielu rzeczy.[p]

35 Nastała już późna godzina, przyszli więc do niego jego

ROZDZ. 6

a Mt 10:14 Łk 10:10 Dz 13:51
b Dz 2:38 Dz 3:19
c Łk 10:17
d Jak 5:14
e Łk 9:6
f Mt 14:1 Łk 9:7
g Mk 8:28
h Mt 16:14 Łk 9:8
i Łk 9:9
j Mt 14:3 Łk 3:19
k Kpl 18:16 Kpl 20:21 Mt 14:4 Heb 13:4
l Kpl 19:18
m Ps 37:32 Mt 14:5
n Mt 21:26
o Mt 11:11
p Dz 24:24
q Mt 14:6
r Rdz 40:20
s Mk 2:15

szpalta 2

a Est 5:6 Est 7:2
b Kpl 5:4 Mt 14:7
c Prz 12:10 Mt 14:10
d Mt 14:9
e Mt 14:10
f Mt 14:11
g Mt 14:12 Dz 8:2
h Łk 9:10
i Mt 14:13
j Mt 11:29
k Mk 3:20
l Jn 6:1
m Łk 9:11 Jn 6:2
n Mi 6:8 Mt 9:36 Mt 14:14 Heb 4:15
o 1Kl 22:17 Iz 53:6 Eze 34:5 Mt 9:36
p Iz 61:1 Łk 9:11

uczniowie i się odezwali: „Miejsce to jest odosobnione, a godzina już późna.[a] **36** Odpraw ich, żeby mogli pójść na teren wiejski i do okolicznych wsi i kupić sobie coś do jedzenia”.[b] **37** Na to im rzekł: „Wy im dajcie coś do jedzenia”. Wtedy powiedzieli do niego: „Czy mamy pójść i kupić chlebów za dwieście denarów, i dać je ludziom, żeby jedli?”[c] **38** On rzekł do nich: „Ile macie chlebów? Idźcie zobaczyć!” Sprawdziwszy, powiedzieli: „Pięć, a ponadto dwie ryby”.[d] **39** I polecił wszystkim, aby się ułożyli gromadami[e] na zielonej trawie.[f] **40** I położyli się w grupach po stu i po pięćdziesięciu.[g] **41** A on wziął te pięć chlebów oraz dwie ryby i spojrzawszy w niebo, wypowiedział błogosławieństwo,[h] i połamał[i] chleby, i zaczął dawać je uczniom, żeby je kładli przed ludźmi; również dwie ryby rozdzielił między wszystkich. **42** Wszyscy więc jedli i się nasycili;[j] **43** i zebrano ułomki, dwanaście pełnych koszy, oprócz resztek z ryb. **44** A tych, którzy jedli chleby, było pięć tysięcy mężczyzn.[k]

45 I bezzwłocznie przymusił swych uczniów, aby wsiedli do łodzi i udali się przed nim na przeciwległy brzeg w kierunku Betsaidy, sam tymczasem odprawił tłum.[l] **46** A pożegnawszy się z nimi, odszedł na górę, by się modlić.[m] **47** Zapadł już wieczór; łódź znajdowała się pośrodku morza, on zaś był sam na lądzie.[n] **48** A gdy ujrzał, że są umęczeni[o] wiosłowaniem, bo wiatr mieli przeciwny, około czwartej straży nocnej przyszedł do nich, idąc po morzu; zamierzał jednak przejść obok nich. **49** Ujrzawszy go chodzącego po morzu, pomyśleli: „To jakaś zjawa!” i krzyknęli głośno.[a] **50** Bo wszyscy go ujrzeli i się zaniepokoili. Ale on natychmiast przemówił do nich i powiedział im: „Odwagi, to jestem ja; nie bójcie się”.[b] **51** I wszedł do nich do łodzi, a wiatr ustał. Toteż bardzo się w sobie zadziwili,[c] **52** nie pojęli bowiem znaczenia chlebów, lecz ich serca dalej miały przytępioną zdolność rozumienia.[d]

53 A gdy dotarli do lądu po drugiej stronie, przybyli do Genezaret i w pobliżu zarzucili kotwicę.[e] **54** Lecz skoro tylko wyszli z łodzi, ludzie go rozpoznali **55** i obiegli cały ten region, a niedomagających zaczęli przynosić na noszach tam, gdzie jak słyszeli, on jest. **56** I gdziekolwiek wchodził do wiosek lub miast, lub na teren wiejski,[f] kładli chorych na rynkach i ci gorąco go prosili, żeby mogli dotknąć[g] choćby frędzla[h] jego szaty wierzchniej. A ilukolwiek go dotknęło, zostało uzdrowionych.[i]

7 I zebrali się przy nim faryzeusze oraz pewni uczeni w piśmie, którzy przyszli z Jerozolimy.[j] **2** A gdy ujrzeli niektórych z jego uczniów jedzących posiłek rękami skalanymi, to jest nie umytymi[k] — **3** bo faryzeusze i wszyscy Żydzi, trzymając się mocno tradycji mężów z dawniejszych czasów, nie jedzą, jeśli nie umyją rąk aż do łokci, **4** a po powrocie z rynku nie jedzą, jeśli się nie oczyszczą przez pokropienie; i jest wiele innych tradycji,[l] które przyjęli, aby się ich mocno trzymać: chrzty kielichów i dzbanów, i naczyń miedzianych[m] — **5** wtedy

ROZDZ. 6

a Mt 14:15 Łk 9:12
b Jn 6:5
c Lb 11:13 2Kl 4:43 Mt 15:33 Jn 6:7
d Mt 14:17 Łk 9:13 Jn 6:9
e Mt 15:35 1Ko 14:40
f Mt 14:19 Jn 6:10
g Łk 9:14
h 1Sm 9:13 Łk 24:30 1Tm 4:4
i Mt 26:26 Mk 8:6 Dz 27:35
j Mt 14:20 Łk 9:17 Jn 6:12
k Mt 14:21 Jn 6:13
l Mt 14:22 Jn 6:14
m Mt 6:6 Mt 14:23 Mk 1:35 Łk 6:12
n Mt 14:24 Jn 6:16
o Jn 6:19

szpalta 2

a Łk 24:37 Jn 6:19
b Mt 14:27 Jn 6:20
c Mt 14:32 Jn 6:21
d Mt 16:9 Mk 3:5 Mk 8:17
e Mt 14:34
f Mt 14:35
g Mt 9:20 Mk 5:27 Łk 8:44 Dz 19:12
h Lb 15:38
i Mt 14:36

ROZDZ. 7

j Mt 15:1
k Łk 11:38
l Mt 15:6
m Mt 23:25 Łk 11:39

ci faryzeusze i uczeni w piśmie zapytali go: „Czemu twoi uczniowie nie postępują zgodnie z tradycją mężów z dawniejszych czasów, lecz jedzą posiłek skalanymi rękami?”[a] **6** On rzekł do nich: „Izajasz trafnie prorokował o was, obłudnikach, jak jest napisane:[b] ‚Lud ten okazuje mi szacunek swoimi wargami, ale ich serca są ode mnie bardzo oddalone.[c] **7** Lecz na próżno mnie czczą, gdyż jako nauk uczą nakazów ludzkich’.[d] **8** Odstępujecie od przykazań Bożych, a mocno się trzymacie tradycji ludzkiej”.[e]

9 Ponadto odezwał się do nich: „Zręcznie odsunęliście przykazanie[f] Boże, by zachować swą tradycję. **10** Na przykład Mojżesz rzekł: ‚Szanuj swego ojca i swą matkę’[g] oraz: ‚Kto obrzuca obelgami ojca lub matkę, niech poniesie śmierć’.[h] **11** Ale wy mówicie: ‚Jeżeli człowiek powie do ojca lub matki: „Cokolwiek mam, dzięki czemu mógłbyś mieć ze mnie pożytek, jest to korban,[i] (to znaczy dar poświęcony[j] Bogu)”’ — **12** nie pozwalacie mu już nic uczynić dla ojca albo matki[k] **13** i tak unieważniacie słowo Boże[l] swoją tradycją, którą przekazaliście. Czynicie też wiele[m] tym podobnych rzeczy”. **14** A znowu przywoławszy do siebie tłum, przemówił do nich: „Słuchajcie mnie wszyscy i pojmujcie znaczenie.[n] **15** Nic, co jest na zewnątrz człowieka, a co się do niego dostaje, nie może go skalać; ale co z człowieka wychodzi, to kala człowieka”.[o] **16** —

17 A gdy wszedł do pewnego domu z dala od tłumu, jego uczniowie zaczęli go pytać o ten przykład.[p] **18** Powiedział więc do nich: „Czy i wy jesteście niepojętni jak oni?[q] Czy sobie nie uświadamiacie, że nic, co się z zewnątrz dostaje do człowieka, nie może go skalać, **19** ponieważ dostaje się nie do jego serca, lecz do wnętrzności i wychodzi do ścieku?”[a] A zatem uznał wszystkie pokarmy za czyste.[b] **20** Ponadto powiedział: „Co z człowieka wychodzi, właśnie to kala człowieka;[c] **21** bo z wnętrza, z serca ludzi,[d] wychodzą szkodliwe rozważania: rozpusty,[e] złodziejstwa, morderstwa,[f] **22** cudzołóstwa, pożądania,[g] niegodziwości, podstęp, rozpasanie,[h] zawistne oko, bluźnierstwo, wyniosłość, brak rozsądku. **23** Wszystkie te niegodziwe rzeczy wychodzą z wnętrza i kalają człowieka”.[i]

24 Powstawszy, poszedł stamtąd w okolice Tyru i Sydonu.[j] I wszedł do pewnego domu, a nie chciał, żeby się ktoś o tym dowiedział. Nie zdołał wszakże pozostać nie zauważony;[k] **25** natychmiast bowiem pewna niewiasta, której córeczka miała ducha nieczystego, usłyszawszy o nim, przyszła i upadła na twarz u jego stóp.[l] **26** Owa niewiasta była Greczynką, co do narodowości — Syrofenicjanką; i prosiła go, aby wypędził demona z jej córki.[m] **27** Ale on odezwał się do niej: „Niech najpierw dzieci się nasycą, bo nie jest słuszne wziąć chleb dzieci[n] i rzucić go szczeniętom”.[o] **28** Ona zaś, odpowiadając, rzekła: „Tak, panie, a jednak szczenięta pod stołem jedzą okruchy[p] zostawione przez małe dzieci”.[q] **29** Wtedy rzekł do niej: „Ponieważ to powiedziałaś, idź; demon wyszedł z twojej córki”.[r] **30** Poszła więc do swego domu i znalazła[s] dziecię leżące w łóżku, a demon już odszedł.

ROZDZ. 7

a Mt 15:2
b Mt 15:7
c Eze 33:31 Mt 15:8
d Iz 29:13 Mt 15:9 Kol 2:8
e Mt 15:3 Gal 1:14 Tyt 1:14
f Iz 24:5
g Wj 20:12 Pwt 5:16 Mt 15:4 Ef 6:2
h Wj 21:17 Kpł 20:9 Prz 20:20
i Mt 15:5 Mt 23:18
j Kpł 1:2 Kpł 2:1
k 1Tm 5:8
l Mt 15:6
m Mk 7:3
n Prz 8:5 Mt 15:10
o Mt 15:11 Dz 10:14 1Ko 8:8 1Tm 4:4 Tyt 1:15
p Mt 15:15 Łk 8:9
q Mt 15:16

szpalta 2

a Mt 15:17
b Łk 11:41 Dz 10:15
c Mt 15:18
d Rdz 6:5 Rdz 8:21 Ps 14:1 Jer 17:9
e Gal 5:19
f Mt 15:19
g Tyt 3:3
h Gal 5:19 Ef 4:19
i Mt 15:20 Rz 1:28
j Mt 11:21 Mt 15:21
k Mk 2:1
l Mt 15:22
m Mt 15:22
n Mt 15:24
o Mt 7:6 Mt 10:5 Mt 15:26 Rz 9:4 Ef 2:12

p Łk 16:21; **q** Mt 15:27; **r** Mt 15:28; **s** Jn 4:51.

31 On zaś, wracając z okolic Tyru, szedł przez Sydon ku Morzu Galilejskiemu, środkiem rejonów Dekapolu.[a] **32** Tam przyprowadzili do niego człowieka głuchego i mającego wadę mowy i upraszali go, aby włożył na niego rękę.[b] **33** A on wziął go z tłumu na osobność, włożył swe palce w jego uszy i splunąwszy, dotknął jego języka.[c] **34** A spojrzawszy w niebo,[d] westchnął[e] głęboko i powiedział doń: *„Effata”*, to jest: „Otwórz się”. **35** I oto jego zdolność słyszenia się otworzyła,[f] a więzy jego języka się rozwiązały i zaczął mówić normalnie. **36** Wówczas on im przykazał, żeby nikomu nie mówili;[g] ale im bardziej im przykazywał, tym bardziej to rozgłaszali.[h] **37** Doprawdy, byli wielce, wręcz bezgranicznie zdumieni[i] i powiedzieli: „Wszystko uczynił dobrze. Sprawia nawet, że głusi słyszą, a niemi mówią”.[j]

8 W owych dniach, gdy znowu był wielki tłum i nie mieli nic do jedzenia, wezwał uczniów i powiedział do nich:[k] **2** „Odczuwam litość[l] dla tego tłumu, bo już trzy dni pozostają przy mnie i nie mają nic do jedzenia; **3** a gdybym ich odesłał wyposzczonych do domów, mogliby w drodze ustać z wyczerpania. Przecież niektórzy z nich są z daleka”. **4** Ale jego uczniowie mu odpowiedzieli: „Skądże tu, w odosobnionym miejscu, zdoła ktoś nasycić tych ludzi chlebami?”[m] **5** Lecz on jeszcze ich zapytał: „Ile macie chlebów?” Rzekli: „Siedem”.[n] **6** I polecił tłumowi ułożyć się na ziemi, i wziął te siedem chlebów, a złożywszy podziękowania,[o] połamał je i zaczął dawać swym uczniom, by rozdawali, oni zaś podawali tłumowi.[p]

ROZDZ. 7

a Mt 15:29 Mk 5:20
b Mt 9:32 Łk 11:14 Dz 9:12
c Mk 8:23 Jn 9:6
d Mk 6:41 Jn 17:1
e Jn 11:33 Jn 11:38
f Iz 35:5 Mt 11:5 Mt 15:30
g Iz 42:2 Mt 8:4 Mk 5:43
h Mk 1:45
i Dz 14:11
j Iz 35:5 Mt 15:31

ROZDZ. 8

k Mt 15:32
l Heb 2:17 Heb 4:15 Heb 5:2
m Lb 11:21 2Kl 7:2 Mt 15:33 Mk 6:52
n Mt 15:34 Mk 6:38
o Pwt 8:10 Łk 22:19 1Tm 4:4
p Mt 15:36 Mk 6:41

szpalta 2

a Mt 14:19
b Mt 15:37
c Mt 15:38
d Mt 15:39
e Mt 12:38 Mt 16:1 Jn 6:30
f Mk 7:34
g Mt 16:4
h Mt 16:5
i Mt 16:6 Łk 12:1 1Ko 5:7 Gal 5:9
j Mt 16:7
k Jn 4:33
l Iz 29:24 Mt 16:8 Mk 6:52
m Iz 44:18 Jer 5:21 Eze 12:2 Mt 13:13
n Mk 6:38
o Mt 14:20 Mk 6:43 Łk 9:17 Jn 6:13

7 Mieli też trochę rybek; a pobłogosławiwszy je, powiedział, by również je podawali.[a] **8** Toteż jedli i się nasycili, i zebrali nadmiar ułomków: siedem pełnych koszy na żywność.[b] **9** A było tam około czterech tysięcy mężczyzn. W końcu ich odprawił.[c]

10 I natychmiast wsiadł ze swymi uczniami do łodzi, i przybył w okolice Dalmanuty.[d] **11** Tam wyszli faryzeusze i zaczęli się z nim spierać, domagając się od niego jakiegoś znaku z nieba, żeby go wystawić na próbę.[e] **12** On zaś, westchnąwszy głęboko[f] w swym duchu, powiedział: „Czemuż to pokolenie domaga się znaku? Zaprawdę mówię: Żaden znak nie będzie dany temu pokoleniu”.[g] **13** Po czym ich opuścił, wsiadł znowu do łodzi i udał się na przeciwległy brzeg.

14 I zapomnieli wziąć ze sobą chleby, a oprócz jednego chleba nic nie mieli ze sobą w łodzi.[h] **15** I zaczął im kategorycznie nakazywać i mówić: „Miejcie oczy otwarte, strzeżcie się zakwasu faryzeuszy i zakwasu Heroda”.[i] **16** Oni zaś zaczęli rozprawiać między sobą o tym, że nie mają chlebów.[j] **17** Zauważywszy to, powiedział do nich: „Czemuż rozprawiacie o tym, że nie macie chlebów?[k] Czy jeszcze nie spostrzegacie i nie pojmujecie znaczenia? Czy wasze serca mają przytępioną zdolność rozumienia?[l] **18** ‚Mając oczy, nie widzicie, a mając uszy, nie słyszycie?’[m] I czy nie pamiętacie, **19** gdy połamałem pięć chlebów[n] dla pięciu tysięcy mężczyzn, ile zebraliście koszy pełnych ułomków?” Powiedzieli mu: „Dwanaście”.[o] **20** „Kiedy połamałem siedem dla czterech tysięcy mężczyzn, ile zebraliście

koszy na żywność, pełnych ułomków?" I powiedzieli mu: „Siedem".[a] **21** Wtedy rzekł do nich: „Jeszcze nie pojmujecie znaczenia?"[b]

22 I zaszli do Betsaidy. Tam ludzie przyprowadzili doń ślepego i upraszali go, by go dotknął.[c] **23** I wziąwszy ślepego za rękę, wyprowadził go poza wioskę, a plunąwszy[d] na jego oczy, włożył na niego ręce i zaczął go pytać: „Czy coś widzisz?" **24** A on spojrzał w górę i się odezwał: „Widzę ludzi, gdyż dostrzegam coś, co wydaje się drzewami, ale chodzącymi". **25** Potem znowu położył ręce na jego oczy i ów człowiek widział wyraźnie, i wyzdrowiał, i widział wszystko dokładnie. **26** Odesłał go więc do domu, mówiąc: „Tylko nie wchodź do wioski".[e]

27 A Jezus udał się ze swymi uczniami do wiosek Cezarei Filipowej i w drodze zaczął pytać swych uczniów, mówiąc do nich: „Jak ludzie mówią, kim jestem?"[f] **28** Oni mu rzekli: „Janem Chrzcicielem,[g] a inni: Eliaszem,[h] jeszcze inni: jednym z proroków".[i] **29** I zadał im pytanie: „A wy jak mówicie, kim jestem?" Piotr, odpowiadając, rzekł do niego: „Tyś jest Chrystus".[j] **30** Wtedy stanowczo im przykazał, aby nikomu o nim nie mówili.[k] **31** Zaczął ich też nauczać, że Syn Człowieczy musi znieść wiele cierpień i być odrzucony przez starszych oraz naczelnych kapłanów i uczonych w piśmie, i zostać zabity,[l] a w trzy dni później powstać z martwych.[m] **32** Oświadczył to całkiem otwarcie. Ale Piotr wziął go na bok i zaczął go ganić.[n] **33** On zaś, odwróciwszy się i spojrzawszy na swych uczniów, zganił Piotra i powiedział: „Zejdź mi z oczu, Szatanie, gdyż nie myślisz po Bożemu, lecz po ludzku".[a]

34 A przywoławszy do siebie tłum wraz ze swymi uczniami, rzekł do nich: „Jeżeli ktoś chce pójść za mną, niech się zaprze samego siebie i weźmie swój pal męki, i stale mnie naśladuje.[b] **35** Bo kto by chciał wybawić swą duszę, ten ją straci, ale kto by stracił swą duszę ze względu na mnie i na dobrą nowinę, ten ją wybawi.[c] **36** Właściwie jakiż pożytek odniesie człowiek, gdy pozyska cały świat, a postrada swą duszę?[d] **37** Cóż bowiem mógłby dać człowiek w zamian za swoją duszę?[e] **38** Bo kto by się zawstydził mnie i moich słów przed tym cudzołożnym i grzesznym pokoleniem, tego Syn Człowieczy też się zawstydzi,[f] gdy przybędzie w chwale swego Ojca ze świętymi aniołami".[g]

9 I odezwał się do nich: „Zaprawdę wam mówię: Wśród stojących tutaj są tacy, którzy na pewno nie zakosztują śmierci, dopóki wpierw nie ujrzą królestwa Bożego już przybyłego w mocy".[h] **2** Toteż w sześć dni później Jezus zabrał Piotra i Jakuba, i Jana i zaprowadził ich na wyniosłą górę, na osobność. I został na ich oczach przemieniony,[i] **3** a jego szaty wierzchnie stały się lśniące, daleko bielsze, niż zdołałby je wybielić którykolwiek czyściciel odzieży na ziemi.[j] **4** Ponadto ukazali się im Eliasz z Mojżeszem i rozmawiali z Jezusem.[k] **5** A Piotr na to rzekł do Jezusa: „Rabbi, to wspaniale, że tu jesteśmy; postawmy więc trzy namioty: jeden dla ciebie i jeden dla Mojżesza, i jeden dla Eliasza".[l] **6** W gruncie rzeczy nie

ROZDZ. 8

a Mt 15:37
b Mt 16:11
Mk 6:52
c Mk 6:56
d Mk 7:33
Jn 9:6
e Mt 8:4
Mk 5:43
f Mt 16:13
Łk 9:18
g Mt 14:2
Mk 6:14
h Mk 9:11
i Mt 16:14
Łk 9:19
j Mt 16:16
Łk 9:20
Jn 1:41
Jn 6:69
1Jn 4:15
k Mt 16:20
Mk 9:9
Łk 9:21
l Mt 26:2
m Mt 16:21
Mt 17:23
Łk 9:22
n Mt 16:22

szpalta 2

a Mt 16:23
Rz 8:7
1Ko 2:14
b Mt 10:38
Mt 16:24
Łk 9:23
Łk 14:27
Gal 5:24
c Mt 10:39
Mt 16:25
Łk 9:24
Jn 12:25
Obj 12:11
d Mt 16:26
Łk 9:25
e Ps 49:8
f Mt 10:33
Mt 16:27
Łk 9:26
Łk 12:9
Rz 1:16
2Tm 1:8
g Mt 25:31
2Ts 1:7

ROZDZ. 9

h Mt 16:28
Łk 9:27
1Ko 4:20
i Mt 17:1
Łk 9:28
j Dn 7:9
Mt 17:2
Mt 28:3
Łk 9:29
k Mt 17:3
Łk 9:30
l Mt 17:4
Łk 9:33

wiedział, co powiedzieć, bo bardzo się przestraszyli. **7** I utworzył się obłok, który ich ocienił, a z obłoku dobiegł głos:[a] „To jest mój Syn,[b] umiłowany; jego słuchajcie”.[c] **8** Nagle jednak rozejrzeli się i już nie widzieli koło siebie nikogo oprócz samego Jezusa.[d]

9 Gdy schodzili z góry, kategorycznie im nakazał, żeby nikomu nie opowiadali,[e] co widzieli, dopóki Syn Człowieczy nie powstanie z martwych.[f] **10** I wzięli sobie to słowo do serca, ale dyskutowali między sobą, co znaczy owo powstanie z martwych. **11** I zaczęli go pytać, mówiąc: „Dlaczego uczeni w piśmie mówią, że najpierw musi przyjść[g] Eliasz?”[h] **12** On powiedział do nich: „Eliasz istotnie przychodzi najpierw i wszystko przywraca;[i] ale jak to jest, że o Synu Człowieczym napisano, iż musi znieść wiele cierpień[j] i być poczytany za nic?[k] **13** Lecz mówię wam: Eliasz[l] w rzeczywistości przyszedł, a zrobili z nim, co chcieli, tak jak jest o nim napisane”.[m]

14 Kiedy przyszli do innych uczniów, zauważyli wokół nich wielki tłum oraz uczonych w piśmie spierających się z nimi.[n] **15** Ale cały tłum, gdy tylko go ujrzał, był oszołomiony i podbiegłszy do niego, zaczął go pozdrawiać. **16** On zaś ich zapytał: „O co się z nimi spieracie?” **17** A jeden z tłumu odpowiedział mu: „Nauczycielu, przyprowadziłem do ciebie mojego syna, gdyż ma niemego ducha;[o] **18** i ten, gdziekolwiek go pochwyci, rzuca nim o ziemię, a on toczy pianę i zgrzyta zębami, i opada z sił. I powiedziałem twoim uczniom, żeby go wypędzili, ale nie zdołali”.[a] **19** Wtedy on rzekł do nich: „O pokolenie bez wiary,[b] jak długo mam z wami pozostawać? Jak długo mam was znosić? Przyprowadźcie go do mnie”.[c] **20** Przyprowadzili go więc do niego. Ale na jego widok duch od razu wprawił dziecko w konwulsje i ono, upadłszy na ziemię, tarzało się i toczyło pianę.[d] **21** I zapytał jego ojca: „Od jak dawna mu się to zdarza?” Ten rzekł: „Od dzieciństwa; **22** i raz po raz wrzuca go i w ogień, i w wodę, by go zgładzić.[e] Ale jeśli możesz coś zrobić, zlituj się nad nami i pomóż nam”. **23** Jezus rzekł do niego: „Ta wypowiedź: ‚Jeśli możesz’! Otóż wszystko jest możliwe dla tego, kto wierzy”.[f] **24** Ojciec tego małego dziecka natychmiast zawołał, mówiąc: „Wierzę! Dopomóż mi w tym, w czym mi brakuje wiary!”[g]

25 A Jezus, zauważywszy, że się zbiega tłum, zgromił[h] ducha nieczystego, mówiąc do niego: „Duchu niemy i głuchy, rozkazuję ci: Wyjdź z niego i już więcej w niego nie wchodź”. **26** I ten po wydaniu okrzyku oraz po wielu konwulsjach wyszedł;[i] a on stał się jak martwy, tak iż większość z nich mówiła: „Umarł!” **27** Ale Jezus ujął go za rękę i podniósł, i on wstał.[j] **28** Kiedy zaś wszedł do pewnego domu, jego uczniowie poczęli go pytać na osobności: „Dlaczego nie mogliśmy go wypędzić?”[k] **29** A on powiedział im: „Ten rodzaj nie może wyjść inaczej, jak tylko za sprawą modlitwy”.[l]

30 Odeszli stamtąd i ruszyli przez Galileę, ale on nie chciał, żeby się ktokolwiek o tym dowiedział. **31** Nauczał bowiem swych uczniów i mówił im: „Syn

ROZDZ. 9

a Łk 3:22 Jn 12:28
b Ps 2:7 Iz 42:1 Mt 3:17
c Pwt 18:15 Mt 17:5 Łk 9:35 Dz 3:22 2Pt 1:17
d Mt 17:8 Łk 9:36
e Mt 12:16 Mk 8:30
f Mt 17:9 Łk 9:36
g Mt 17:10
h Mal 4:5 Mk 8:28
i Mt 17:11
j Rdz 3:15 Ps 22:6 Iz 50:6 Iz 53:3 Dn 9:26
k Łk 23:11 Flp 2:7
l Mt 11:14 Łk 1:17
m Mt 17:12
n Łk 9:37
o Mt 17:14 Łk 9:38

szpalta 2

a Mt 17:15 Łk 9:39
b Pwt 32:20
c Mt 17:17 Łk 9:41
d Mk 1:26 Łk 9:42
e Mt 17:15
f 2Kn 20:20 Mt 17:20 Mk 11:23 Łk 17:6 Jn 11:40 Dz 14:9
g Łk 17:5 Ef 2:8 Heb 12:2
h Mt 17:18 Mk 1:25 Łk 4:35 Dz 10:38
i Mk 1:26
j Łk 9:42
k Mt 17:19
l Mt 17:20

Człowieczy ma być wydany w ręce ludzi i oni go zabiją,[a] ale chociaż zostanie zabity, w trzy dni później powstanie z martwych".[b] **32** Oni jednak nie rozumieli tej wypowiedzi, lecz się lękali go pytać.[c]

33 I przyszli do Kafarnaum. A gdy był w domu, zadał im pytanie: „O co sprzeczaliście się w drodze?"[d] **34** Oni zaś milczeli, w drodze bowiem sprzeczali się między sobą, kto jest większy.[e] **35** Usiadł więc i zawołał dwunastu, i powiedział do nich: „Jeśli ktoś chce być pierwszym, to ma być ostatnim ze wszystkich i sługą wszystkich".[f] **36** I wziął małe dziecko, postawił je pośrodku nich, a objąwszy je ramionami, rzekł do nich:[g] **37** „Kto by przyjął jedno z takich małych dzieci ze względu na moje imię, ten przyjmuje mnie; a kto by mnie przyjął, ten przyjmuje nie tylko mnie, lecz także tego, który mnie posłał".[h]

38 Jan powiedział do niego: „Nauczycielu, widzieliśmy, jak pewien człowiek wypędzał demony, używając twego imienia, i próbowaliśmy go powstrzymać,[i] gdyż nam nie towarzyszył".[j] **39** Ale Jezus rzekł: „Nie próbujcie go powstrzymać, bo nikt, kto powołując się na moje imię, dokona potężnego dzieła, nie będzie szybko mógł obrzucić mnie obelgami;[k] **40** kto bowiem nie jest przeciwko nam, ten jest za nami.[l] **41** Bo kto by wam dał do picia kubek[m] wody z tego względu, że należycie do Chrystusa,[n] ten — zaprawdę wam mówię — na pewno nie straci swojej nagrody. **42** Ale kto by zgorszył jednego z tych małych, którzy wierzą, lepiej byłoby dla niego, gdyby mu zawieszono u szyi kamień młyński, jaki bywa obracany przez osła, i wrzucono go do morza.[a]

43 „I gdyby cię gorszyła twoja ręka, odetnij ją; lepiej jest dla ciebie wejść do życia kalekim, niż z dwiema rękami pójść do Gehenny, w ogień nieugaszony.[b] **44** — **45** A jeśli cię gorszy twoja stopa, odetnij ją; lepiej jest dla ciebie wejść do życia kulawym,[c] niż z dwiema stopami zostać wrzuconym do Gehenny.[d] **46** — **47** Jeśli zaś gorszy cię twoje oko, odrzuć je;[e] lepiej jest dla ciebie wejść jednookim do królestwa Bożego, niż z dwojgiem oczu zostać wrzuconym do Gehenny,[f] **48** gdzie ich czerw nie umiera, a ogień nie jest gaszony.[g]

49 „Albowiem każdy musi być posolony[h] ogniem. **50** Sól jest wyborna; ale gdyby sól straciła swą moc, czymże ją przyprawicie?[i] Miejcie w sobie sól[j] i zachowujcie pokój[k] między sobą".

10 Stamtąd, powstawszy, przyszedł do granic Judei i na drugą stronę Jordanu i ponownie zeszły się do niego tłumy, a on — jak to miał w zwyczaju — znowu je nauczał.[l] **2** I podeszli faryzeusze, a chcąc go wystawić na próbę, zaczęli go pytać, czy wolno mężczyźnie rozwieść się z żoną.[m] **3** On, odpowiadając, rzekł do nich: „Co wam nakazał Mojżesz?" **4** Powiedzieli: „Mojżesz pozwolił napisać świadectwo odprawienia i rozwieść się z nią".[n] **5** Ale Jezus rzekł im: „Z powodu zatwardziałości waszego serca[o] napisał wam to przykazanie. **6** Jednakże od początku stworzenia ‚On uczynił ich mężczyzną i kobietą.'[p] **7** Z tego względu

ROZDZ. 9

a Mt 17:22 Mt 26:2
b Mt 16:21 Mt 17:23 Mk 8:31 Łk 9:44
c Łk 9:45 Jn 16:19
d Mt 18:1 Łk 9:46 Łk 22:24
e Prz 13:10
f Mt 18:1 Mt 20:26 Mk 10:43 Łk 9:46 Flp 2:8
g Mt 18:2 Mk 10:16 Łk 9:47 Łk 18:16
h Mt 10:40 Mt 18:3 Łk 9:48 Jn 13:20
i Lb 11:28 Dz 19:13
j Łk 9:49
k 1Ko 12:3
l Mt 12:30 Łk 9:50 Łk 11:23
m Mt 10:42 Mt 25:35
n Mt 25:40 Rz 8:9 2Ko 10:7

szpalta 2

a Mt 18:6 Łk 17:1
b Mt 5:30 Kol 3:5
c Mt 18:8
d Mt 10:28 Mt 23:33 Łk 12:5
e Mt 5:29 Mt 18:9 Rz 8:13 Gal 5:24
f Obj 21:8
g Iz 66:24
h Łk 17:29
i Mt 5:13 Łk 14:34
j Prz 15:1 Prz 16:23 Kol 4:6
k Rz 12:18 Ef 4:29 1Ts 5:13 Heb 12:14

ROZDZ. 10

l Mt 19:1 Jn 10:40
m Mal 2:16 Mt 19:3
n Pwt 24:1 Mt 5:31 Mt 19:7

o Pwt 9:6; Dz 13:18; **p** Rdz 1:27; Rdz 5:2; Mt 19:4.

mężczyzna opuści ojca i matkę **8** i oboje będą jednym ciałem';[a] tak więc nie są już dwojgiem, lecz jednym ciałem. **9** Co zatem Bóg wprzągł we wspólne jarzmo, tego niech człowiek nie rozdziela".[b] **10** Kiedy znowu był w domu,[c] uczniowie zaczęli go o to pytać. **11** I powiedział do nich: „Kto się rozwodzi ze swą żoną i poślubia inną, popełnia przeciwko niej cudzołóstwo,[d] **12** a gdyby kobieta, rozwiódłszy się ze swym mężem, wyszła za innego, popełniłaby cudzołóstwo".[e]

13 A ludzie zaczęli do niego przyprowadzać małe dzieci, żeby ich dotknął; lecz uczniowie ich strofowali.[f] **14** Ujrzawszy to, Jezus oburzył się i rzekł do nich: „Pozwólcie małym dzieciom przychodzić do mnie; nie próbujcie ich zatrzymywać, do takich bowiem należy królestwo Boże.[g] **15** Zaprawdę wam mówię: Kto by nie przyjął królestwa Bożego jak małe dziecko, ten na pewno do niego nie wejdzie".[h] **16** I brał dzieci w ramiona, i zaczął je błogosławić, wkładając na nie ręce.[i]

17 A gdy wyruszał w drogę, pewien człowiek podbiegł i padłszy przed nim na kolana, zadał mu pytanie: „Dobry Nauczycielu, co mam czynić, żeby odziedziczyć życie wieczne?"[j] **18** Jezus mu rzekł: „Dlaczego nazywasz mnie dobrym?[k] Nikt nie jest dobry oprócz jednego, Boga.[l] **19** Znasz przykazania: ‚Nie morduj;[m] nie cudzołóż;[n] nie kradnij;[o] nie składaj fałszywego świadectwa;[p] nie oszukuj;[q] szanuj swego ojca i matkę'".[r] **20** Człowiek ten rzekł do niego: „Nauczycielu, tego wszystkiego przestrzegałem od mej młodości". **21** Jezus, spojrzawszy na niego, umiłował go i powiedział mu: „Jednego ci brakuje: Idź, sprzedaj, co masz, i daj biednym, a będziesz miał skarb w niebie, i chodź, bądź moim naśladowcą".[a] **22** Ale on po tej wypowiedzi sposępniał i odszedł zasmucony, miał bowiem wiele posiadłości.[b]

23 Rozejrzawszy się, Jezus rzekł do swych uczniów: „Jakże trudno będzie mającym pieniądze[c] wejść do królestwa Bożego!"[d] **24** Lecz uczniowie byli zaskoczeni[e] jego słowami. Na to Jezus znowu im rzekł: „Dzieci, jakże trudno jest wejść do królestwa Bożego! **25** Łatwiej jest wielbłądowi przejść przez ucho igły, niż bogaczowi wejść do królestwa Bożego".[f] **26** Oni jeszcze bardziej się zdumieli i powiedzieli do niego: „Któż zatem może zostać wybawiony?"[g] **27** Utkwiwszy w nich wzrok, Jezus powiedział: „U ludzi jest to niemożliwe, ale nie u Boga, bo u Boga wszystko jest możliwe".[h] **28** Piotr począł do niego mówić: „Oto my opuściliśmy wszystko i idziemy w twoje ślady".[i] **29** Jezus powiedział: „Zaprawdę wam mówię: Nie ma takiego, który by opuścił dom lub braci, lub siostry, lub matkę, lub ojca, lub dzieci, lub pola ze względu na mnie i ze względu na dobrą nowinę,[j] **30** a który by teraz, w tym czasie, nie otrzymał stokrotnie[k] domów i braci, i sióstr, i matek, i dzieci, i pól, wśród prześladowań,[l] w nadchodzącym zaś systemie rzeczy — życia wiecznego. **31** Jednakże wielu pierwszych będzie ostatnimi, a ostatnich pierwszymi".[m]

32 I szli drogą do Jerozolimy, a Jezus szedł przed nimi, oni zaś się zadziwili; ale tych, którzy podążali z tyłu, ogarnęła bojaźń. Jeszcze raz wziął dwunastu na bok i zaczął im mówić o tym, co

ROZDZ. 10

a Rdz 2:24
Ef 5:31
b Mt 19:6
c Mk 9:28
d Mt 5:32
Mt 19:9
Łk 16:18
e Rz 7:3
1Ko 7:13
f Mt 19:13
Łk 18:15
g Mt 18:4
Mt 19:14
Łk 18:16
1Pt 2:2
h Mt 18:3
Łk 18:17
i Rdz 48:14
Mk 9:36
j Mt 19:16
Łk 18:18
k Ps 86:5
l Mt 19:17
Łk 18:19
m Wj 20:13
Pwt 5:17
Mt 5:21
1Jn 3:15
n Wj 20:14
Pwt 5:18
o Wj 20:15
Pwt 5:19
p Wj 20:16
Pwt 5:20
q Kpł 19:13
r Wj 20:12
Pwt 5:16
Ef 6:2

szpalta 2

a Mt 19:21
b Łk 18:23
c Hi 31:24
Ps 17:14
Ps 52:7
Ps 62:10
Jer 9:23
1Tm 6:17
d Mt 19:24
Łk 18:25
e Łk 4:32
f Mt 19:24
Łk 18:25
g Mt 19:25
Łk 18:26
1Pt 4:18
h Rdz 18:14
Hi 42:2
Jer 32:17
Za 8:6, LXX
Łk 18:27
i Mt 19:27
Łk 18:28
j Mt 10:37
Mt 19:29
Łk 18:29
k Łk 18:30
l Mt 5:11
Jn 16:22
Dz 14:22
m Mt 19:30
Mt 20:16
Łk 13:30

ma go spotkać:[a] **33** „Oto idziemy do Jerozolimy i Syn Człowieczy zostanie wydany naczelnym kapłanom oraz uczonym w piśmie, i skażą go na śmierć, i wydadzą go ludziom z narodów,[b] **34** i wyśmieją go, i go oplują, i ubiczują go, i zabiją, ale on w trzy dni później powstanie z martwych”.[c]

35 A Jakub i Jan, dwaj synowie Zebedeusza,[d] przystąpili do niego i powiedzieli mu: „Nauczycielu, chcemy, żebyś uczynił dla nas, o cokolwiek cię poprosimy”.[e] **36** Rzekł do nich: „Co chcecie, żebym dla was uczynił?” **37** Powiedzieli do niego: „Daj nam zasiąść w twojej chwale, jednemu po twej prawicy, a drugiemu po twej lewicy”.[f] **38** Ale Jezus im rzekł: „Nie wiecie, o co prosicie. Czy możecie pić kielich, który ja piję, lub być ochrzczeni chrztem, którym ja jestem chrzczony?”[g] **39** Rzekli do niego: „Możemy”. Na to Jezus im powiedział: „Kielich, który ja piję, będziecie pić i chrztem, którym ja jestem chrzczony, będziecie ochrzczeni.[h] **40** Jednakże to zasiadanie po mej prawicy lub po mej lewicy nie moją jest rzeczą, abym mógł je dać,[i] lecz należy ono do tych, dla których zostało przygotowane”.

41 A kiedy o tym usłyszało pozostałych dziesięciu, zaczęło się oburzać na Jakuba i Jana.[j] **42** Ale Jezus, przywoławszy ich do siebie, rzekł im: „Wiecie, iż ci, którzy uchodzą za rządzących narodami, panoszą się wśród nich, a ich wielcy dzierżą nad nimi władzę.[k] **43** Nie tak jest wśród was; lecz kto by chciał się stać wielkim wśród was, ma być waszym sługą,[l] **44** a kto by chciał być pierwszym wśród was, ma być niewolnikiem wszystkich.[a] **45** Bo nawet Syn Człowieczy nie przyszedł po to, by mu usługiwano,[b] lecz by usługiwać i dać swoją duszę jako okup[c] w zamian za wielu”.[d]

46 I przyszli do Jerycha. Ale gdy on i jego uczniowie oraz spory tłum wychodzili z Jerycha, siedział przy drodze ślepy żebrak Bartymeusz (syn Tymeusza).[e] **47** A usłyszawszy, że to Jezus Nazarejczyk, zaczął krzyczeć i mówić: „Synu Dawida,[f] Jezusie, zmiłuj się nade mną!”[g] **48** Na to wielu poczęło mu surowo nakazywać, żeby umilkł, lecz on tym bardziej krzyczał: „Synu Dawida, zmiłuj się nade mną!”[h] **49** Toteż Jezus się zatrzymał i rzekł: „Zawołajcie go”. I zawołali tego ślepego, mówiąc do niego: „Odwagi, wstań, woła cię”.[i] **50** On zaś, zrzuciwszy swą szatę wierzchnią, zerwał się na równe nogi i podszedł do Jezusa. **51** A Jezus, odpowiadając mu, rzekł: „Co chcesz, żebym dla ciebie uczynił?”[j] Ślepy powiedział do niego: „*Rabbuni*, niech odzyskam wzrok”.[k] **52** A Jezus rzekł do niego: „Idź, twoja wiara cię uzdrowiła”.[l] I natychmiast odzyskał wzrok,[m] i ruszył za nim drogą.[n]

11 A gdy się zbliżali do Jerozolimy, do Betfage i Betanii[o] na Górze Oliwnej, wysłał dwóch ze swych uczniów[p] **2** i powiedział im: „Idźcie do wioski, którą widzicie przed sobą, a gdy tylko wejdziecie do niej, znajdziecie uwiązane źrebię, na którym nikt z ludzi jeszcze nie siedział; odwiążcie je i przyprowadźcie.[q] **3** A gdyby ktoś wam rzekł: ‚Dlaczego to robicie?’, powiedzcie: ‚Pan go potrzebuje i zaraz odeśle je tu z powrotem’”.[r]

ROZDZ. 10

a Mk 8:31 Mk 9:31 Łk 9:22 Łk 18:31
b Mt 20:18 Łk 18:31
c Mt 20:19 Łk 18:33 Dz 10:40 1Ko 15:4
d Mt 10:2
e Mt 20:20
f Mt 19:28 Mt 20:21
g Mt 20:22 Łk 12:50 Jn 18:11 Rz 6:3
h Mt 20:23 Dz 12:2 Obj 1:9
i Jak 4:3
j Mt 20:24
k Mt 20:25 Łk 22:25 1Pt 5:3
l Mt 20:26 Mk 9:35 Łk 9:48

szpalta 2

a Mt 20:27 Łk 22:26
b Jn 13:14 Flp 2:7
c Iz 53:10 Dn 9:24 2Ko 5:21 Gal 3:13 Tyt 2:14
d Kpł 16:17 Mt 20:28
e Mt 20:29 Łk 18:35
f Jer 23:5 Mt 9:27 Mt 15:22 Rz 1:3
g Łk 18:38
h Mt 20:31 Łk 18:39
i Mt 20:32 Łk 18:40
j Mk 10:36
k Mt 20:33 Łk 18:41
l Mt 9:22 Łk 8:48
m Iz 35:5 Iz 42:7 Mk 8:25 Dz 26:18
n Mt 20:34 Łk 18:43

ROZDZ. 11

o Jn 11:18
p Mt 21:1 Łk 19:29
q Mt 21:2 Łk 19:30
r Mt 21:3 Łk 19:31 Jn 13:13

4 Odeszli więc i znaleźli źrebię uwiązane u drzwi, na zewnątrz, w bocznej ulicy, i je odwiązali.[a] **5** Ale niektórzy ze stojących tam odezwali się do nich: „Cóż robicie, że odwiązujecie to źrebię?”[b] **6** Oni im rzekli tak, jak Jezus powiedział; i ci pozwolili im iść.[c]

7 I przyprowadzili źrebię[d] do Jezusa, i włożyli na nie swe szaty wierzchnie, a on na nim usiadł.[e] **8** Wielu też słało na drodze swe szaty wierzchnie,[f] inni zaś ścinali na polach[g] liściaste gałązki.[h] **9** A idący z przodu i podążający z tyłu wołali: „Racz wybawić![i] Błogosławiony, który przychodzi w imieniu Jehowy![j] **10** Błogosławione jest przychodzące królestwo naszego ojca Dawida![k] Racz wybawić na wysokościach!” **11** I wszedł do Jerozolimy, do świątyni; i obejrzał wszystko, a ponieważ była już późna godzina, odszedł z dwunastoma do Betanii.[l]

12 Następnego dnia, kiedy już wyszli z Betanii, zgłodniał.[m] **13** I ujrzawszy z pewnej odległości drzewo figowe, mające liście, poszedł zobaczyć, czy może czegoś na nim nie znajdzie. Ale gdy do niego doszedł, nie znalazł nic oprócz liści, bo nie była to pora fig.[n] **14** Odezwał się zatem i rzekł do niego: „Niechże już nigdy, na wieki, nikt nie zje z ciebie owocu”.[o] A jego uczniowie słuchali.

15 I przyszli do Jerozolimy. Tam wszedł do świątyni i zaczął wyrzucać sprzedających i kupujących w świątyni, i poprzewracał stoły wymieniających pieniądze, a także ławy sprzedających gołębie;[p] **16** i nikomu nie pozwalał przenieść sprzętu przez świątynię, **17** lecz nauczał i mówił: „Czyż nie jest napisane: ‚Dom mój będzie nazwany domem modlitwy[a] dla wszystkich narodów’?[b] Wy zaś uczyniliście z niego jaskinię zbójców”.[c] **18** I usłyszeli to naczelni kapłani oraz uczeni w piśmie, i zaczęli się zastanawiać, jak go zgładzić;[d] bali się go bowiem, gdyż cały tłum wciąż się niezmiernie zdumiewał jego nauką.[e]

19 Kiedy nastała późna pora dnia, wyszli z miasta. **20** A przechodząc wcześnie rano, ujrzeli drzewo figowe już uschnięte od korzeni.[f] **21** Piotr więc, przypomniawszy to sobie, powiedział mu: „Rabbi, spójrz! Drzewo figowe, które przekląłeś, uschło”.[g] **22** A Jezus, odpowiadając, rzekł do nich: „Miejcie wiarę w Boga. **23** Zaprawdę wam mówię, że kto by rzekł tej górze: ‚Podnieś się i rzuć w morze’, a nie powątpiewał w swoim sercu, lecz wierzył, że stanie się to, co mówi, tak mu się spełni.[h] **24** Dlatego też wam mówię: Wszystko, o co się modlicie i o co prosicie, wierzcie, że właściwie już otrzymaliście, a będziecie to mieli.[i] **25** A gdy stoicie i modlicie się, przebaczcie,[j] cokolwiek macie przeciw komuś, żeby wasz Ojciec, który jest w niebiosach, także wam przebaczył wasze wykroczenia”.[k] **26** —

27 I znowu przyszli do Jerozolimy. A gdy chodził po świątyni, przyszli do niego naczelni kapłani oraz uczeni w piśmie i starsi[l] **28** i odezwali się do niego: „Mocą jakiej władzy to czynisz? Albo kto ci dał tę władzę, abyś to czynił?”[m] **29** Jezus rzekł do nich: „Zadam wam jedno pytanie. Odpowiedzcie mi, a wtedy i ja wam powiem, mocą jakiej władzy to czynię.[n] **30** Czy chrzest[o] Janowy pochodził z nieba czy

ROZDZ. 11

a Mt 21:6 Łk 19:32
b Łk 19:33
c Łk 19:34
d 1Kl 1:33 Za 9:9
e Mt 21:7 Jn 12:14
f 2Kl 9:13
g Mt 21:8 Łk 19:36
h Jn 12:13
i Ps 118:25 Mt 21:15
j Ps 118:26 Mt 21:9 Łk 19:38 Jn 12:13
k Za 9:9 Łk 1:32 Dz 2:29
l Mt 21:10
m Mt 21:18
n Mt 21:19
o Mk 11:20
p Mt 21:12 Łk 19:45 Jn 2:14

szpalta 2

a 1Kl 8:43 Iz 56:7
b Iz 60:7 Za 2:11
c Jer 7:11 Mt 21:13 Łk 19:46 Jn 2:16
d Mk 14:1 Łk 19:47 Łk 20:19
e Mt 21:46 Łk 19:48
f Mt 21:19
g Mk 11:14
h Mt 17:20 Mt 21:21 Łk 17:6 1Ko 13:2
i Mt 7:7 Mt 18:19 Mt 21:22 Łk 11:9 Jn 14:13 Jn 15:7 Jn 16:24
j Mt 6:14 Ef 4:32 Kol 3:13
k Ps 103:12 Mt 6:12
l Mt 21:23 Łk 20:1
m Łk 20:2
n Mt 21:24 Łk 20:3
o Mk 1:4

od ludzi? Odpowiedzcie mi”.[a] **31** Zaczęli więc między sobą rozważać, mówiąc: „Jeżeli powiemy: ‚Z nieba’, on powie: ‚Czemuście mu zatem nie uwierzyli?’[b] **32** Ale czy ośmielimy się powiedzieć: ‚Od ludzi’?” — Bali się tłumu, gdyż wszyscy uważali, że Jan rzeczywiście był prorokiem.[c] **33** Toteż odpowiadając Jezusowi, rzekli: „Nie wiemy”. A Jezus powiedział do nich: „Ja też wam nie powiem, mocą jakiej władzy to czynię”.[d]

12 I zaczął do nich mówić w przykładach: „Pewien człowiek zasadził winnicę[e] i postawił wokół niej ogrodzenie, i wykopał kadź do winnej tłoczni, i wzniósł wieżę,[f] i wydzierżawił ją hodowcom,[g] i wyjechał za granicę.[h] **2** A w stosownej porze posłał niewolnika do hodowców, żeby otrzymać od tych hodowców trochę z owoców winnicy.[i] **3** Ale oni chwycili go, pobili i odprawili z niczym.[j] **4** I znowu posłał do nich drugiego niewolnika; a tego uderzyli w głowę i znieważyli.[k] **5** I posłał innego, a tego zabili; i wielu innych — niektórych z nich pobili, a niektórych zabili. **6** Jednego jeszcze miał, umiłowanego syna.[l] Posłał go do nich ostatniego, mówiąc: ‚Do syna mego odniosą się z respektem’.[m] **7** Ale owi hodowcy rzekli do siebie: ‚To jest dziedzic.[n] Chodźmy, zabijmy go, a dziedzictwo będzie nasze’.[o] **8** Chwycili go więc, zabili[p] i wyrzucili poza winnicę.[q] **9** Co uczyni właściciel winnicy? Przyjdzie i zgładzi hodowców, a winnicę[r] da innym.[s] **10** Czy nigdy nie czytaliście tego fragmentu Pisma: ‚Kamień,[t] który odrzucili budowniczowie, ten stał się głównym kamieniem narożnym.[a] **11** Pojawił się on za sprawą Jehowy i jest cudowny w naszych oczach’?”[b]

12 Odtąd zaczęli się zastanawiać, jak go schwytać, ale bali się tłumu, spostrzegli bowiem, że opowiedział ten przykład, mając ich na myśli. Pozostawili go więc i odeszli.[c]

13 Następnie wysłali do niego niektórych z faryzeuszy i członków stronnictwa Heroda,[d] aby go przyłapali na czymś w mowie.[e] **14** Oni, przybywszy, powiedzieli do niego: „Nauczycielu, wiemy, że jesteś prawdomówny i nie zważasz na nikogo, gdyż nie patrzysz na wygląd zewnętrzny ludzi, lecz zgodnie z prawdą nauczasz drogi Bożej: Czy wolno płacić podatek pogłówny Cezarowi, czy nie? **15** Mamy płacić czy nie płacić?”[g] Odkrywszy ich obłudę, rzekł do nich: „Dlaczego wystawiacie mnie na próbę? Przynieście mi denara, bym go obejrzał”.[h] **16** Przynieśli jednego. I powiedział do nich: „Czyj to wizerunek i napis?” Rzekli mu: „Cezara”.[i] **17** Wtedy Jezus powiedział: „Spłacajcie to, co Cezara, Cezarowi,[j] a co Boże, Bogu”.[k] I zaczęli go podziwiać.[l]

18 I przyszli do niego saduceusze, powiadający, że nie ma zmartwychwstania, i zadali mu pytanie:[m] **19** „Nauczycielu, Mojżesz nam napisał, że jeśli umrze czyjś brat i pozostawi żonę, lecz nie pozostawi dziecka, to jego brat[n] winien pojąć tę żonę i z niej wzbudzić potomstwo swemu bratu.[o] **20** Było siedmiu braci; i pierwszy wziął sobie żonę, ale gdy umarł, nie pozostawił potomstwa.[p] **21** I pojął ją drugi, lecz umarł, nie

ROZDZ. 11

a Mt 21:25 Łk 20:4
b Łk 20:5
c Mt 3:5 Mt 14:5 Mt 21:26 Mk 6:20 Łk 20:6
d Prz 26:4 Mt 7:6 Mt 21:27 Łk 20:8

ROZDZ. 12

e Ps 80:8 Jer 2:21
f Iz 5:2
g PnP 8:11
h Mt 21:33 Łk 20:9
i Mt 21:34 Łk 20:10
j Mt 21:35
k Mt 21:36 Łk 20:11 Heb 11:37
l Ps 2:7 Mt 1:23 Gal 4:4 1Jn 4:9
m Mt 21:37 Łk 20:13
n Ps 2:8 Heb 1:2
o Mt 21:38 Łk 20:14
p Dz 2:23
q Mt 21:39 Łk 20:15 Heb 13:12
r Dz 28:28
s Mt 21:41 Łk 20:16
t Dz 4:11

szpalta 2

a Ps 118:22 Mt 21:42 Łk 20:17 Ef 2:20 1Pt 2:7
b Ps 118:23
c Mt 21:45 Mk 11:18 Łk 20:19
d Mk 3:6
e Mt 22:15 Łk 20:20
f Mt 22:16 Łk 20:21
g Mt 22:17 Łk 20:22
h Mt 22:18 Łk 20:23
i Mt 22:20 Łk 20:24
j Rz 13:7 Tyt 3:1 1Pt 2:13
k Mt 22:21 Łk 20:25
l Mt 22:22
m Mt 22:23 Łk 20:27 Dz 23:8

n Rdz 38:8; Pwt 25:5; o Mt 22:24; Łk 20:28; p Mt 22:25; Łk 20:29.

pozostawiwszy potomstwa; i tak samo trzeci. **22** I tych siedmiu nie pozostawiło potomstwa. Ostatnia ze wszystkich umarła też ta niewiasta.[a] **23** Żoną którego z nich będzie przy zmartwychwstaniu? Przecież siedmiu pojęło ją za żonę".[b] **24** Jezus rzekł do nich: „Czyż nie dlatego jesteście w błędzie, że nie znacie ani Pism, ani mocy Bożej?[c] **25** Bo gdy powstają z martwych, ani mężczyźni się nie żenią, ani kobiety nie wychodzą za mąż, ale są jak aniołowie w niebiosach.[d] **26** Lecz jeśli chodzi o umarłych, że są wskrzeszani, czy nie czytaliście w księdze Mojżesza, w relacji o ciernistym krzewie, jak Bóg rzekł do niego: ‚Jam jest Bóg Abrahama i Bóg Izaaka, i Bóg Jakuba'?[e] **27** Nie jest on Bogiem umarłych, lecz żywych. Jesteście w wielkim błędzie".[f]

28 A jeden z uczonych w piśmie podszedł i usłyszał ich, jak się spierają, a wiedząc, że on im wspaniale odpowiedział, zapytał go: „Które przykazanie jest pierwsze ze wszystkich?"[g] **29** Jezus odpowiedział: „Pierwsze jest: ‚Słuchaj, Izraelu, Jehowa, nasz Bóg, to jeden Jehowa,[h] **30** a ty masz miłować Jehowę, twojego Boga, całym swym sercem i całą swą duszą, i całym swym umysłem, i całą swą siłą'.[i] **31** Drugie jest to: ‚Masz miłować swego bliźniego jak samego siebie'.[j] Nie ma żadnego innego przykazania większego od tych". **32** Ów uczony w piśmie rzekł do niego: „Nauczycielu, powiedziałeś dobrze, zgodnie z prawdą: ‚On jest Jeden i nie ma innego oprócz Niego';[k] **33** a to miłowanie go całym sercem i całym zrozumieniem, i całą siłą oraz to miłowanie bliźniego jak samego siebie jest warte daleko więcej niż wszystkie całopalenia i ofiary".[a] **34** Wtedy Jezus, zauważywszy, że on odpowiedział rozumnie, rzekł do niego: „Nie jesteś daleko od królestwa Bożego". I już nikt nie miał odwagi go pytać.[b]

35 Jezus wszakże udzielił odpowiedzi i przemówił, nauczając w świątyni: „Jak to jest, że uczeni w piśmie mówią, iż Chrystus jest synem Dawida?[c] **36** Sam Dawid powiedział za sprawą ducha świętego:[d] ‚Jehowa rzekł do mego Pana: „Siądź po mojej prawicy, aż położę twych nieprzyjaciół pod twoje stopy"'.[e] **37** Sam Dawid nazywa go ‚Panem', jakże więc to się stało, że jest jego synem?"[f]

A wielki tłum słuchał go z przyjemnością.[g] **38** On zaś, nauczając, powiedział jeszcze: „Strzeżcie się uczonych w piśmie,[h] którzy chcą chodzić w długich szatach i domagają się pozdrowień na rynkach **39** oraz pierwszych siedzeń w synagogach i najpocześniejszych miejsc na wieczerzach.[i] **40** Oni to pożerają domy[j] wdów, a dla pozoru odmawiają długie modlitwy; ci otrzymają cięższy wyrok".[k]

41 I usiadłszy naprzeciw skarbon,[l] zaczął się przyglądać, jak tłum wrzuca do skarbon pieniądze; i wielu bogatych wrzucało dużo monet.[m] **42** A pewna biedna wdowa przyszła i wrzuciła dwa pieniążki, mające znikomą wartość.[n] **43** Przywołał więc swych uczniów i rzekł do nich: „Zaprawdę wam mówię, że ta biedna wdowa wrzuciła więcej niż ci wszyscy wrzucający pieniądze do skarbon;[o] **44** bo oni wszyscy wrzucili ze swojego nadmiaru, ale ona ze swej nędzy

ROZDZ. 12

a Mt 22:26 Łk 20:31
b Mt 22:28 Łk 20:33
c Mt 22:29 Łk 20:34
d Mt 22:30 Łk 20:35
e Wj 3:2 Mt 22:31 Łk 20:37
f Mt 22:32 Łk 20:38
g Mt 22:35
h Pwt 6:4
i Pwt 6:5 Joz 22:5 Mt 22:37 Łk 10:27
j Kpl 19:18 Mt 22:39 Rz 13:9 Gal 5:14 Jak 2:8
k Pwt 4:39 Pwt 6:4 Iz 45:21 Iz 46:9 1Ko 8:4

szpalta 2

a Pwt 6:5 1Sm 15:22 Oz 6:6 Mi 6:6
b Mt 22:46
c Mt 22:42 Łk 20:41 Jn 7:42
d 2Sm 23:2 2Tm 3:16 2Pt 1:21
e Ps 110:1 Mt 22:44 Dz 2:34 1Ko 15:25 Heb 1:13
f Rz 1:3 Obj 22:16
g Łk 19:48 Łk 21:38
h Mt 23:1 Łk 20:46
i Mt 23:6 Łk 11:43 Łk 20:46
j 2Tm 3:6
k Mt 23:14
l 2Kl 12:9 Jn 8:20
m Łk 21:1
n Łk 21:2
o 1Kn 29:9 Łk 21:3 2Ko 8:12

wrzuciła wszystko, co miała, całe swoje utrzymanie".[a]

13 Kiedy wychodził ze świątyni, jeden z jego uczniów powiedział do niego: „Nauczycielu, spójrz, jakie to kamienie i jakie budowle!"[b] **2** Ale Jezus mu rzekł: „Czy widzisz te wielkie budowle?[c] Na pewno nie pozostanie tu kamień na kamieniu,[d] który by nie był zwalony".[e]

3 A gdy siedział na Górze Oliwnej naprzeciw świątyni, Piotr[f] i Jakub, i Jan, i Andrzej zaczęli go pytać na osobności:[g] **4** „Powiedz nam: Kiedy to nastąpi i co będzie znakiem, kiedy to wszystko ma się zakończyć?"[h] **5** Jezus więc zaczął do nich mówić: „Baczcie, żeby was nikt nie wprowadził w błąd.[i] **6** Wielu przyjdzie, powołując się na moje imię i mówiąc: ‚Ja nim jestem', i w błąd wprowadzą wielu.[j] **7** Ponadto gdy usłyszycie o wojnach, a także wieści wojenne, nie bądźcie przerażeni; to musi nastąpić, ale to jeszcze nie koniec.[k]

8 „Powstanie bowiem naród przeciw narodowi i królestwo przeciw królestwu,[l] będą trzęsienia ziemi[m] w jednym miejscu po drugim, będą niedobory żywności.[n] Jest to początek dręczących boleści.[o]

9 „Wy zaś miejcie się na baczności; ludzie będą was wydawać do lokalnych sądów[p] i będziecie bici w synagogach[q] oraz stawiani przed namiestnikami i królami ze względu na mnie, na świadectwo dla nich.[r] **10** I wszystkim narodom musi być najpierw głoszona[s] dobra nowina.[t] **11** Gdy zaś będą was prowadzić, żeby was wydać, nie zamartwiajcie się przedwcześnie o to, co mówić,[u] ale mówcie to, co będzie wam dane w owej godzinie, bo nie wy mówicie, lecz duch święty.[a] **12** Ponadto brat wyda brata na śmierć, a ojciec dziecko[b] i powstaną dzieci przeciw rodzicom, i przyprawią ich o śmierć;[c] **13** i ze względu na moje imię będziecie przedmiotem nienawiści wszystkich ludzi.[d] Ale kto wytrwa do końca,[e] ten zostanie wybawiony.[f]

14 „Kiedy jednak ujrzycie obrzydliwość,[g] która sprowadza spustoszenie,[h] stojącą tam, gdzie nie powinna (niech czytelnik wykaże rozeznanie),[i] niech potem ci w Judei zaczną uciekać w góry.[j] **15** Kto będzie na dachu domu, niech nie schodzi ani nie wchodzi do środka, by coś zabrać ze swego domu,[k] **16** a kto będzie w polu, niech nie wraca do tego, co za nim, aby wziąć swoją szatę wierzchnią.[l] **17** Biada kobietom brzemiennym i karmiącym piersią w owe dni![m] **18** Módlcie się, żeby to nie nastąpiło w porze zimowej;[n] **19** bo owe dni będą dniami takiego ucisku,[o] jakiego nie było od początku stworzenia, które Bóg stworzył, aż do tego czasu i nigdy więcej nie będzie.[p] **20** Doprawdy, gdyby Jehowa[q] nie skrócił tych dni, nie byłoby wybawione żadne ciało. Ale ze względu na wybranych,[r] których wybrał,[s] skrócił te dni.[t]

21 „A jeśli ktoś wam powie: ‚Oto tu jest Chrystus', ‚Oto jest tam',[u] nie wierzcie.[v] **22** Bo powstaną fałszywi Chrystusowie oraz fałszywi prorocy[w] i będą czynić znaki i dziwy,[x] by — jeśli to możliwe — sprowadzić wybranych na manowce.[y] **23** Miej-

ROZDZ. 12

a 1Kn 29:9 Łk 21:4

ROZDZ. 13

b Mt 24:1 Łk 21:5
c Jer 7:14
d Łk 19:44
e Kpł 26:31 Mt 24:2 Łk 21:6
f Mt 17:1
g Mt 24:3
h Łk 21:7
i Jer 29:8 Mt 24:4
j Mt 24:5 Łk 21:8
k Mt 24:6
l Łk 21:10 Obj 6:4
m Mt 24:7
n Łk 21:11 Obj 6:6 Obj 6:8
o Mt 24:8
p Dz 4:15
q Mt 10:17 Łk 21:12 Jn 16:2 Obj 2:10
r Mt 24:9 Łk 21:12 2Tm 3:12
s Mt 24:14 Rz 10:18 Obj 14:6
t Dz 8:12
u Mt 10:19 Łk 12:11 Łk 21:14

szpalta 2

a Wj 4:12 Łk 21:15 Dz 4:8 Dz 6:10
b Mi 7:6 Mt 10:21 Łk 21:16 2Tm 3:3
c Mt 24:10 2Tm 3:1
d Łk 21:17
e Dn 12:12 2Tm 4:7 Heb 3:6
f Obj 2:10
g Pwt 29:17 1Kl 11:5 Obj 13:15
h Dn 9:27
i Mt 24:15
j Mt 24:16
k Mt 24:17
l Mt 24:18
m Mt 24:19 Łk 19:44 Łk 21:23 Łk 23:28
n Mt 24:20
o Dn 12:1 Jl 2:2 Obj 7:14

p Mt 24:21; **q** Iz 1:9; Za 13:8; **r** Obj 17:14; **s** Rz 8:33; Ef 1:4; **t** Mt 24:22; **u** Łk 17:23; Łk 21:8; **v** Mt 24:23; 1Jn 4:1; **w** Pwt 13:1; Pwt 18:22; Mt 7:15; **x** Obj 13:13; **y** Mt 24:24.

cie się więc na baczności;[a] wszystko wam z góry powiedziałem.[b]

24 „Ale w owych dniach, po owym ucisku, słońce ściemnieje i księżyc nie da swego światła, **25** i gwiazdy będą spadać z nieba, a moce, które są w niebiosach, zostaną wstrząśnięte.[c] **26** I potem ujrzą Syna Człowieczego[d] przychodzącego w obłokach z wielką mocą i chwałą.[e] **27** A potem pośle on aniołów i zbierze swych wybranych[f] od czterech wiatrów, od krańca ziemi do krańca nieba.[g]

28 „A od drzewa figowego nauczcie się tego przykładu: Gdy tylko jego gałązka staje się miękka i wypuszcza liście, poznajecie, że blisko jest lato.[h] **29** Podobnie też wy, gdy ujrzycie, iż się to dzieje, wiedzcie, że jest on blisko, u drzwi.[i] **30** Zaprawdę wam mówię, że to pokolenie na pewno nie przeminie, dopóki się to wszystko nie stanie.[j] **31** Niebo[k] i ziemia przeminą, lecz moje słowa[l] nie przeminą.[m]

32 „O dniu owym lub godzinie nie wie nikt — ani aniołowie w niebie, ani Syn, tylko Ojciec.[n] **33** Stale patrzcie, wciąż czuwajcie,[o] bo nie wiecie, kiedy jest wyznaczony czas.[p] **34** Rzecz ma się tak, jak z człowiekiem, który udając się w podróż za granicę,[q] pozostawił swój dom i dał władzę swoim niewolnikom, każdemu jego pracę, a odźwiernemu kazał czuwać. **35** Dlatego czuwajcie,[r] bo nie wiecie, kiedy pan domu przyjdzie: czy pod koniec dnia, czy o północy, czy z pianiem kogutów, czy wcześnie rano[s] — **36** żeby gdy nagle przybędzie, nie zastał was śpiących.[t] **37** Ale co mówię wam, mówię wszystkim: Czuwajcie”.[u]

ROZDZ. 13

a Mt 7:15 Mt 24:42 Ef 6:18 2Pt 3:17
b Jn 13:19
c Mt 24:29
d Dn 7:13 Dz 1:11 Obj 1:7
e Mt 24:30 Łk 21:27
f Obj 7:3
g Pwt 30:4 Za 2:6 Mt 24:31
h Mt 24:32 Łk 21:29
i Mt 24:33 Mk 13:28
j Mt 24:34 Łk 21:32
k Ps 102:26 Iz 51:6
l Joz 23:14 Iz 40:8
m Mt 5:18 Mt 24:35 Łk 16:17
n Mt 24:36 Dz 1:7
o Rz 13:11 1Ts 5:6
p Mt 25:13 Łk 21:34
q Mt 25:14
r Mt 24:42 Łk 12:36 Dz 20:31 Obj 3:3
s Łk 12:38 Łk 21:36
t Mt 25:5
u Hab 2:3

szpalta 2

ROZDZ. 14

a Wj 12:6 Kpl 23:5 Mt 26:2 Łk 22:1 Jn 13:1
b Kpl 23:6
c Mt 26:4 Łk 22:2
d Mt 26:5
e Mt 26:6
f Mt 26:7 Jn 12:3
g Mt 26:8 Jn 12:4
h Mt 26:9 Jn 12:5
i Mt 26:10 Jn 12:7
j Pwt 15:11 Jn 12:8
k Mt 26:11 Jn 12:8
l Mt 26:12

14 A za dwa dni była Pascha[a] oraz Święto Przaśników.[b] I naczelni kapłani, a także uczeni w piśmie zastanawiali się, jak podstępem go schwytać i zabić;[c] **2** mawiali bowiem: „Nie podczas święta; mogłoby dojść do rozruchów wśród ludu”.[d]

3 A gdy był w Betanii, w domu Szymona trędowatego,[e] i gdy się ułożył do posiłku, przyszła pewna niewiasta, mająca alabastrowe naczynie z wonnym olejkiem, prawdziwym nardem, bardzo kosztownym. Stłukłszy to alabastrowe naczynie, zaczęła mu wylewać go na głowę.[f] **4** Wtedy niektórzy dawali między sobą wyraz oburzeniu: „Po cóż doszło do takiego marnotrawstwa wonnego olejku?[g] **5** Przecież można było sprzedać ten wonny olejek za przeszło trzysta denarów i dać biednym!” I bardzo się na nią obruszyli.[h] **6** Ale Jezus rzekł: „Zostawcie ją. Czemu usiłujecie wyrządzić jej przykrość? Spełniła wobec mnie szlachetny uczynek.[i] **7** Biednych bowiem zawsze macie[j] u siebie i kiedy tylko chcecie, zawsze możecie im wyświadczać dobro, ale mnie nie zawsze macie.[k] **8** Ona uczyniła, co mogła; podjęła się zawczasu wylać wonny olejek na moje ciało ze względu na pogrzeb.[l] **9** Zaprawdę wam mówię: Gdziekolwiek po całym świecie będzie głoszona dobra nowina,[m] na pewno będzie też opowiadane, co uczyniła ta niewiasta, na jej pamiątkę”.[n]

10 A Judasz Iskariot, jeden z dwunastu, poszedł do naczelnych kapłanów, żeby im go wydać.[o] **11** Gdy to usłyszeli, uradowali się i obiecali dać mu

m Mt 24:14; n Mt 26:13; o Mt 26:14; Łk 22:4.

srebrne pieniądze.[a] Zaczął więc szukać dogodnej sposobności, żeby go zdradzić.[b]

12 A pierwszego dnia Przaśników,[c] gdy jak zwykle składano ofiarę paschalną, jego uczniowie[d] rzekli mu: „Gdzie chcesz, żebyśmy poszli i przygotowali ci do zjedzenia posiłek paschalny?”[e] **13** Wówczas posłał dwóch swoich uczniów i powiedział im: „Idźcie do miasta, a napotka was człowiek niosący wodę w naczyniu glinianym.[f] Pójdźcie za nim **14** i tam, gdzie wejdzie, powiedzcie gospodarzowi: ‚Nauczyciel mówi: „Gdzie jest dla mnie pokój gościnny, w którym mógłbym z moimi uczniami zjeść posiłek paschalny?”’[g] **15** A on pokaże wam urządzony duży górny pokój już przygotowany i tam dla nas przygotujcie”.[h] **16** Uczniowie odeszli więc i weszli do miasta, i zastali wszystko tak, jak im powiedział; i przygotowali posiłek paschalny.[i]

17 Po zapadnięciu wieczora przyszedł z dwunastoma.[j] **18** A gdy półleżeli przy stole i jedli, Jezus rzekł: „Zaprawdę wam mówię: Jeden z was mnie zdradzi[k] — ten, który ze mną je”.[l] **19** Oni zaczęli się smucić i jeden po drugim mówić do niego: „Chyba nie ja?”[m] **20** On zaś rzekł do nich: „To jeden z dwunastu, który macza ze mną we wspólnej czaszy.[n] **21** Wprawdzie Syn Człowieczy odchodzi, tak jak jest o nim napisane, ale biada temu człowiekowi, przez którego Syn Człowieczy zostaje zdradzony! Byłoby lepiej dla tego człowieka, gdyby się nie urodził”.[o]

22 A gdy jeszcze jedli, wziął chleb, pobłogosławił, połamał go i dał im, i rzekł: „Bierzcie, to oznacza moje ciało”.[p] **23** A wziąwszy kielich, złożył podziękowania i dał im go, i wszyscy z niego pili.[a] **24** I rzekł do nich: „To oznacza moją ‚krew[b] przymierza’,[c] która ma być wylana[d] za wielu.[e] **25** Zaprawdę wam mówię: Na pewno nie będę już pił tego produktu z winorośli aż do dnia, gdy będę pił nowy w królestwie Bożym”.[f] **26** W końcu, zaśpiewawszy pieśni pochwalne,[g] wyszli ku Górze Oliwnej.[h]

27 I powiedział im Jezus: „Wszyscy się zgorszycie, gdyż napisano: ‚Uderzę pasterza[i] i owce się rozproszą’.[j] **28** A gdy zostanę wskrzeszony, pójdę przed wami do Galilei”.[k] **29** Piotr zaś rzekł mu: „Nawet gdyby wszyscy inni się zgorszyli, to jednak nie ja”.[l] **30** Wtedy Jezus rzekł do niego: „Zaprawdę ci mówię: Ty dzisiaj, i to tej nocy, zanim kogut dwa razy zapieje, właśnie ty trzy razy się mnie zaprzesz”.[m] **31** Ale on zaczął z przejęciem mówić: „Choćbym miał umrzeć z tobą, na pewno się ciebie nie zaprę”. Także wszyscy inni zaczęli mówić to samo.[n]

32 Przyszli więc na miejsce zwane Getsemani i on powiedział do swych uczniów: „Usiądźcie tu, ja tymczasem będę się modlił”.[o] **33** I wziął ze sobą Piotra i Jakuba, i Jana,[p] i wpadł w oszołomienie, i zaczął się wielce trapić.[q] **34** I powiedział do nich: „Dusza moja jest głęboko zasmucona,[r] aż do śmierci. Pozostańcie tu i czuwajcie”.[s] **35** A odszedłszy nieco dalej, upadł na ziemię i zaczął się modlić, żeby — jeśli to możliwe — ta godzina

ROZDZ. 14

a Pwt 27:25 Za 11:12 Mt 26:15 Łk 22:5 1Tm 6:10

b Mt 26:16 Łk 22:6

c Wj 12:15 Wj 12:18 Wj 23:15 Kpl 23:6 Łk 22:7

d Łk 22:8

e Lb 9:2 Mt 26:17 Łk 22:9

f Mt 26:18 Łk 22:10

g Wj 12:6 Kpl 23:5 Łk 22:11

h Łk 22:12

i Mt 26:19 Łk 22:13

j Mt 26:20 Łk 22:14

k Mt 26:21 Łk 22:21 Jn 13:21

l Ps 41:9

m Mt 26:22 Łk 22:23 Jn 13:22

n Mt 26:23

o Hi 3:3 Mt 26:24

p Mt 26:26 Łk 22:19 1Ko 10:16 1Ko 11:24

szpalta 2

a Mt 26:27 Jn 6:53 1Ko 10:16 1Ko 11:25

b Wj 24:8 Kpl 17:11 Za 9:11 Heb 9:22

c Jer 31:31 Heb 7:22 Heb 9:15

d Iz 53:12

e Mt 26:28 Łk 22:20

f 1Ko 11:26

g Ps 113 do 118

h Mt 26:30 Łk 22:39 Jn 18:1

i Iz 53:5 Dn 9:26 Za 13:7

j Mt 26:31 Mt 26:56 Mk 14:50 Jn 16:32

k Mt 26:32 Mk 16:7

---

l Prz 11:2; Mt 26:33; Łk 22:33; Jn 13:37; **m** Mt 26:34; Łk 22:34; Jn 13:38; **n** Mt 26:35; **o** Mt 26:36; Łk 22:39; Jn 18:1; **p** Mt 17:1; **q** Mt 26:37; **r** Ps 42:5; Ps 43:5; Jn 12:27; **s** Mt 26:38.

oddaliła się od niego.[a] **36** I jeszcze mówił: „*Abba*, Ojcze,[b] dla ciebie wszystko jest możliwe; zabierz ten kielich ode mnie. Jednakże nie to, co ja chcę, ale co ty chcesz”.[c] **37** I przyszedł, i zastał ich śpiących, i powiedział do Piotra: „Szymonie, śpisz? Czy nie miałeś siły, żeby czuwać przez jedną godzinę?[d] **38** Czuwajcie i módlcie się,[e] żebyście nie wpadli w pokusę. Duch oczywiście jest ochoczy, ale ciało słabe”.[f] **39** I odszedł znowu, i się modlił, mówiąc to samo słowo.[g] **40** I ponownie przyszedł, i zastał ich śpiących, bo oczy ich były ociężałe, toteż nie wiedzieli, co mu odpowiedzieć.[h] **41** I przyszedł po raz trzeci, i powiedział do nich: „W takiej chwili śpicie i odpoczywacie! Wystarczy! Nadeszła godzina![i] Oto Syn Człowieczy jest wydawany w ręce grzeszników.[j] **42** Wstańcie, chodźmy.[k] Oto przybliżył się mój zdrajca”.[l]

43 I natychmiast, gdy on jeszcze mówił, przybył Judasz, jeden z dwunastu, a razem z nim tłum z mieczami i pałkami, od naczelnych kapłanów i uczonych w piśmie, i starszych.[m] **44** A jego zdrajca wcześniej podał im umówiony znak, mówiąc: „Ten, którego pocałuję — to on; weźcie go pod straż i bezpiecznie odprowadźcie”.[n] **45** A idąc prosto ku niemu, podszedł i powiedział: „Rabbi!”, i pocałował[o] go bardzo czule. **46** Oni więc pochwycili go w swe ręce i wzięli pod straż.[p] **47** Lecz jeden ze stojących w pobliżu dobył miecza i uderzając niewolnika arcykapłana, odciął mu ucho.[q] **48** Lecz na to Jezus rzekł do nich: „Wyszliście z mieczami i pałkami jak na zbójcę, by mnie pojmać?[r]

ROZDZ. 14

a Mt 26:39 Łk 22:41
b Rz 8:15 Gal 4:6
c Łk 22:42 Jn 6:38 Heb 5:7
d Mt 26:40 Łk 22:45
e Mt 6:13 Łk 11:4
f Mt 26:41 Rz 7:23 Gal 5:17
g Mt 26:42
h Mt 26:43
i Jn 13:1
j Mt 26:45
k Jn 14:31
l Mt 26:46 Jn 18:2
m Mt 26:47 Łk 22:47 Jn 18:3
n Mt 26:48
o 2Sm 20:9
p Mt 26:50 Łk 22:49
q Mt 26:51 Łk 22:50 Jn 18:10
r Mt 26:55 Łk 22:52

szpalta 2

a Łk 19:47 Jn 18:20
b Mt 26:56 Obj 19:10
c Ps 22:6 Iz 53:7 Dn 9:26 Łk 22:37
d Ps 38:11 Ps 88:8 2Tm 4:16
e Za 13:7 Mt 26:31 Jn 16:32
f Jn 18:15
g Mt 26:57 Łk 22:54 Jn 18:13
h Mt 26:58 Jn 18:15
i Ps 37:12 Ps 37:32
j Dn 6:4 Mt 26:59 1Pt 3:16
k Wj 20:16 Pwt 19:16 Ps 35:11 Prz 19:5
l Mt 26:60
m Mt 26:61 Mk 15:29 Jn 2:19
n Mt 26:62
o Iz 53:7 1Pt 2:23
p Mt 26:63

49 Dzień w dzień byłem z wami w świątyni, nauczając,[a] a jednak nie wzięliście mnie pod straż. Lecz to się dzieje, żeby się spełniły[b] Pisma”.[c]

50 I wszyscy pozostawili[d] go, i uciekli.[e] **51** Ale pewien młodzieniec zaczął podążać tuż za nim, mając zarzuconą na nagie ciało szatę z delikatnego lnu; i próbowano go schwytać,[f] **52** lecz on pozostawił swą lnianą szatę i umknął nagi.

53 A oni odprowadzili Jezusa do arcykapłana; i zgromadzili się wszyscy naczelni kapłani oraz starsi i uczeni w piśmie.[g] **54** Piotr zaś w znacznej odległości[h] szedł za nim aż na dziedziniec arcykapłana; i siedział razem ze służącymi, i grzał się przy jasnym ogniu. **55** Tymczasem naczelni kapłani i cały Sanhedryn szukali świadectwa przeciwko Jezusowi, żeby go uśmiercić,[i] ale żadnego nie znajdowali.[j] **56** Doprawdy, wielu składało fałszywe świadectwo przeciwko niemu,[k] lecz ich świadectwa nie były zgodne.[l] **57** Niektórzy też wstawali i składali fałszywe świadectwo przeciwko niemu, mówiąc: **58** „Myśmy słyszeli, jak mówił: ‚Ja zburzę tę świątynię uczynioną rękami i w trzy dni zbuduję inną, nie uczynioną rękami’”.[m] **59** Ale nawet i w tym ich świadectwo nie było zgodne.

60 W końcu wstał pośród nich arcykapłan i zapytał Jezusa, mówiąc: „Nic na to nie odpowiadasz? Cóż to jest, co oni świadczą przeciwko tobie?”[n] **61** Ale on milczał i nie udzielił żadnej odpowiedzi.[o] Arcykapłan znowu zaczął go pytać i powiedział do niego: „Czyś ty jest Chrystus, Syn Błogosławionego?”[p] **62** Wtedy Jezus rzekł:

„Ja jestem; a wy będziecie widzieć Syna Człowieczego[a] siedzącego po prawicy[b] mocy i przychodzącego z obłokami nieba”.[c] **63** Wówczas arcykapłan rozdarł swe szaty spodnie[d] i powiedział: „Na cóż nam jeszcze potrzeba świadków?[e] **64** Usłyszeliście bluźnierstwo.[f] Co jest dla was oczywiste?” Wszyscy orzekli, że zasługuje na śmierć. **65** I niektórzy zaczęli na niego pluć[g] i zakrywać mu całą twarz oraz bić go pięściami i mówić: „Prorokuj!” A słudzy sądowi spoliczkowali go i zabrali.[h]

66 A gdy Piotr był poniżej na dziedzińcu, przyszła jedna ze służących arcykapłana[i] **67** i ujrzawszy Piotra, jak się grzał, utkwiła w niego wzrok i powiedziała: „Ty też byłeś z Nazarejczykiem, tym Jezusem”.[j] **68** Lecz on temu zaprzeczył, mówiąc: „Ani go nie znam, ani nie rozumiem, co mówisz”, i wyszedł na zewnątrz do westybulu.[k] **69** Tam na jego widok służąca znowu się odezwała do stojących w pobliżu: „Ten jest jednym z nich”.[l] **70** On ponownie temu zaprzeczał. A po krótkiej chwili stojący w pobliżu jeszcze raz odezwali się do Piotra: „Na pewno jesteś jednym z nich, bo przecież jesteś Galilejczykiem”.[m] **71** Ale on począł się zaklinać i przysięgać:[n] „Nie znam tego człowieka, o którym mówicie”.[o] **72** I natychmiast kogut zapiał po raz drugi;[p] a Piotr przypomniał sobie wypowiedź, którą do niego wyrzekł Jezus: „Zanim kogut dwa razy zapieje, trzykrotnie się mnie zaprzesz”.[q] I załamany, wybuchnął płaczem.[r]

15 I natychmiast o świcie naczelni kapłani wraz ze starszymi i uczonymi w piśmie, wręcz cały Sanhedryn, odbywszy naradę,[a] związali Jezusa, odprowadzili go i przekazali Piłatowi.[b] **2** Piłat zaś zadał mu pytanie: „Czy jesteś królem[c] Żydów?” On, odpowiadając, rzekł mu: „Ty sam to mówisz”.[d] **3** Ale naczelni kapłani oskarżali go o wiele rzeczy.[e] **4** A Piłat znowu zaczął go pytać, mówiąc: „Nic nie odpowiadasz?[f] Spójrz, ile zarzutów wnoszą przeciwko tobie”.[g] **5** Ale Jezus już nic nie odpowiedział, tak iż Piłat zaczął się zdumiewać.[h]

6 A co święto zwykł im zwalniać jednego więźnia, o którego się dopraszali.[i] **7** W owym czasie był w więzach niejaki Barabasz razem z rebeliantami, którzy podczas swej rebelii popełnili morderstwo.[j] **8** Toteż tłum wystąpił i zaczął się dopraszać zgodnie z tym, co on zwykł dla nich czynić. **9** Piłat im odrzekł, mówiąc: „Czy chcecie, żebym wam zwolnił króla Żydów?”[k] **10** Był bowiem świadomy, że naczelni kapłani wydali[l] go z zawiści.[m] **11** Ale naczelni kapłani podburzyli tłum, aby żądał zwolnienia im raczej Barabasza.[n] **12** Ponownie odpowiadając, Piłat mówił do nich: „Co więc mam uczynić z tym, którego nazywacie królem[o] Żydów?”[p] **13** Jeszcze raz zawołali: „Na pal z nim!”[q] **14** A Piłat odezwał się do nich: „Ale co złego uczynił?” Oni jednak tym bardziej wołali: „Na pal z nim!”[r] **15** Wtedy Piłat, chcąc zadowolić tłum,[s] zwolnił im Barabasza, a Jezusa kazał ubiczować, po czym wydał go, aby zawisł na palu.[t]

ROZDZ. 14

a Dn 7:13 Mt 24:30
b Ps 110:1 Ef 1:20 Kol 3:1
c Mt 26:64 Łk 21:27 Obj 1:7 Obj 14:14
d Kpł 10:6
e Mt 26:65
f Kpł 24:16 1Kl 21:13 Jn 19:7
g Iz 50:6 Iz 53:3 Mt 26:67
h Łk 22:64
i Mt 26:69 Łk 22:55 Jn 18:18
j Łk 22:56
k Mt 26:70 Łk 22:57
l Mt 26:71 Łk 22:58 Jn 18:25
m Mt 26:73 Łk 22:59 Jn 18:26
n Prz 29:25 Mt 5:37
o Mt 26:74
p Łk 22:61 Jn 18:27
q Mt 26:34 Mk 14:30 Łk 22:34 Jn 13:38
r 2Ko 7:10

szpalta 2

ROZDZ. 15

a Ps 2:2 Dz 4:26
b Mt 27:1 Łk 22:66 Jn 18:28 Dz 3:13
c Ps 2:2 Jn 18:33
d Mt 27:11 Łk 23:3
e Mt 27:12
f Mt 26:62
g Mt 27:13 Jn 19:10
h Iz 53:7 Mt 27:14 Jn 19:9
i Mt 27:15; Łk 23:17; Jn 18:39; **j** Mt 27:16; **k** Mt 27:17; Łk 23:16; **l** Mt 27:18; **m** Prz 27:4; Mt 21:38; Dz 13:45; **n** Mt 27:20; Dz 3:14; **o** Ps 2:6; Iz 9:6; Jer 23:5; **p** Mt 27:22; Łk 23:20; **q** Łk 23:21; Jn 19:6; **r** Mt 27:23; Łk 23:22; Dz 3:13; Dz 13:28; **s** Prz 29:25; **t** Mt 27:26; Jn 19:1.

16 Żołnierze więc odprowadzili go na dziedziniec, to jest do pałacu namiestnika; i zwołali całe wojsko,[a] **17** i ustroili go w purpurę, a uplótłszy koronę z cierni, włożyli ją na niego.[b] **18** I zaczęli go pozdrawiać: „Witaj,[c] królu Żydów!" **19** Ponadto bili go trzciną po głowie i pluli na niego, a padając na kolana, składali mu hołd.[d] **20** W końcu, gdy go wyśmiali, zdarli z niego purpurę i nałożyli nań jego szaty wierzchnie. I wyprowadzili go, żeby zawiesić go na palu.[e] **21** Przymusili też do służby pewnego przechodnia, idącego ze wsi, niejakiego Szymona z Cyreny, ojca Aleksandra i Rufusa, żeby dźwignął jego pal męki.[f]

22 I przyprowadzili go na miejsce *Golgota*, co w tłumaczeniu znaczy Miejsce Czaszki.[g] **23** Tam próbowali mu dać wina zaprawionego odurzającą mirrą,[h] ale on tego nie wziął.[i] **24** I zawiesili go na palu, i rozdzielili jego szaty wierzchnie,[j] rzucając o nie losy, co kto ma wziąć.[k] **25** Była zaś trzecia godzina,[l] gdy zawiesili go na palu. **26** A u góry wypisano napis stanowiący zarzut[m] przeciw niemu: „Król Żydów".[n] **27** Ponadto razem z nim zawiesili na palach dwóch zbójców, jednego po prawicy i jednego po lewicy.[o] **28** — **29** A przechodzący obok wyrażali się o nim obelżywie,[p] kiwając głowami i mówiąc: „Hej, ty, który miałeś zburzyć świątynię i w trzy dni ją zbudować,[q] **30** wybaw samego siebie, schodząc z pala męki".[r] **31** Podobnie też naczelni kapłani wraz z uczonymi w piśmie wyśmiewali się między sobą i mówili: „Drugich wybawiał; samego siebie nie może wybawić![s]

ROZDZ. 15

a Mt 27:27
b Mt 27:28
c Mt 27:29 Jn 19:3
d Mt 27:30
e Mt 27:31 Jn 19:16
f Mt 27:32 Łk 23:26
g Mt 27:33 Łk 23:33 Jn 19:17 Heb 13:12
h Ps 69:21
i Mt 27:34
j Ps 22:18
k Mt 27:35 Jn 19:23
l Mt 27:45 Łk 23:44 Jn 19:14
m Mt 27:29
n Mt 27:37 Łk 23:38 Jn 19:19
o Mt 27:38
p Ps 22:7 Ps 109:25 Iz 53:3
q Mt 27:40 Mk 14:58
r Łk 23:35
s Mt 27:41

szpalta 2

a Mt 16:4 Mt 27:42 Rz 3:3
b Mt 27:44 1Pt 2:23
c Mt 27:45 Łk 23:44
d Ps 22:1 Mt 27:46
e Mt 27:47
f Ps 69:21 Mt 27:48 Jn 19:29
g Mt 27:49
h Ps 31:5 Mt 27:50 Łk 23:46 Jn 19:30
i Wj 26:31 Heb 6:19 Heb 10:20
j Mt 27:51 Łk 23:45
k Mt 27:54 Łk 23:47
l Ps 38:11
m Mt 27:56
n Łk 8:2
o Łk 23:49
p Mt 27:57 Jn 19:38
q Pwt 21:23

32 Niech Chrystus, król Izraela, zejdzie teraz z pala męki, żebyśmy ujrzeli i uwierzyli".[a] Lżyli go nawet ci, którzy byli z nim zawieszeni na palach.[b]

33 Gdy nastała godzina szósta, całą krainę ogarnęła ciemność aż do godziny dziewiątej.[c] **34** A o godzinie dziewiątej Jezus zawołał donośnym głosem: *„Eli, Eli, lama sabachtani?"*, co w tłumaczeniu znaczy: „Boże mój, Boże mój, czemuś mnie opuścił?"[d] **35** I niektórzy ze stojących w pobliżu, usłyszawszy to, odezwali się: „Oto woła Eliasza".[e] **36** A ktoś pobiegł, nasączył gąbkę kwaśnym winem i nałożywszy ją na trzcinę, zaczął dawać mu pić,[f] mówiąc: „Zostawcie go! Zobaczmy, czy Eliasz przyjdzie go zdjąć".[g] **37** Lecz Jezus donośnie krzyknął i wydał ostatnie tchnienie.[h] **38** I zasłona[i] sanktuarium rozdarła się na dwoje z góry na dół.[j] **39** A gdy setnik, który stał w pobliżu naprzeciw niego, ujrzał, że on wydał ostatnie tchnienie w tych okolicznościach, rzekł: „Ten człowiek na pewno był Synem Bożym".[k]

40 Były tam też niewiasty patrzące z oddali,[l] wśród nich Maria Magdalena, a także Maria — matka Jakuba Mniejszego i Jozesa — oraz Salome,[m] **41** które zwykły mu towarzyszyć[n] i usługiwać, gdy był w Galilei, jak również wiele innych niewiast, które razem z nim wstąpiły do Jerozolimy.[o]

42 A że już było późne popołudnie i ponieważ było Przygotowanie, to jest dzień przed sabatem, **43** przyszedł Józef z Arymatei, poważany członek Rady, który sam też oczekiwał królestwa Bożego.[p] Odważył się udać do Piłata i poprosił o ciało[q]

Jezusa. **44** Ale Piłat się zastanawiał, czy on już jest martwy, i wezwawszy setnika, zapytał go, czy on już umarł. **45** A gdy się upewnił u setnika, dał zwłoki Józefowi.[a] **46** Ten więc kupił delikatną tkaninę lnianą i zdjąwszy go, owinął w tę delikatną tkaninę lnianą, i złożył go[b] w grobowcu,[c] który był wykuty w masywie skalnym; i przytoczył kamień przed wejście do tego grobowca pamięci.[d] **47** A Maria Magdalena i Maria, matka Jozesa, patrzyły, gdzie został złożony.[e]

16 A gdy minął sabat,[f] Maria Magdalena[g] i Maria, matka Jakuba, oraz Salome kupiły wonnych korzeni, żeby przyjść i go natrzeć.[h] **2** I w pierwszym dniu[i] tygodnia przyszły do grobowca pamięci bardzo wcześnie, gdy wzeszło słońce.[j] **3** I mówiły jedna do drugiej: „Kto nam odtoczy kamień od wejścia do grobowca pamięci?" **4** Ale gdy spojrzały, zobaczyły, że kamień został już odtoczony, chociaż był bardzo duży.[k] **5** Kiedy weszły do grobowca pamięci, ujrzały młodzieńca siedzącego po prawej stronie, odzianego w białą długą szatę, i były oszołomione.[l] **6** On powiedział do nich: „Otrząśnijcie się z oszołomienia. Szukacie Jezusa Nazarejczyka, którego zawieszono na palu.[m] Został wskrzeszony,[n] nie ma go tu. Oto miejsce, gdzie go złożyli.[o] **7** Ale idźcie, powiedzcie jego uczniom i Piotrowi: ‚Idzie przed wami do Galilei;[p] tam go ujrzycie, tak jak wam powiedział'".[q] **8** One więc, wyszedłszy, uciekły od grobowca pamięci, gdyż ogarnęło je drżenie i silna emocja. I nikomu nic nie powiedziały, bo się bały.[r]

ROZDZ. 15

a Mt 27:58

b Iz 53:9 Mt 27:59

c Dz 13:29

d Mt 27:60 Łk 23:53 Jn 19:40

e Mt 27:61 Łk 23:55

ROZDZ. 16

f Wj 20:8

g Mt 28:1

h Mk 14:8 Łk 23:56

i Łk 24:1

j Jn 20:1

k Łk 24:2

l Łk 24:3 Jn 20:11

m Mt 28:5 Łk 24:4

n Mk 8:31 Łk 18:33 Dz 4:10

o Mt 28:6

p Mt 26:32 Mt 28:7

q Mk 14:28

r Mt 28:8 Łk 24:9

ZAKOŃCZENIE DŁUGIE

Niektóre starożytne manuskrypty (ACD) i przekłady (VgSy^{c,p}) dodają następujące długie zakończenie, które jednak pominięto w ℵBSy^{s}Arm:

9 Powstawszy wcześnie w pierwszym dniu tygodnia, ukazał się najpierw Marii Magdalenie, z której niegdyś wypędził siedem demonów. **10** Ona poszła i opowiedziała tym, którzy kiedyś z nim byli, pogrążonym w żałości i płaczącym. **11** Ale gdy ci usłyszeli, że ożył i że go widziała, nie uwierzyli. **12** A potem ukazał się w innej postaci dwom z nich w drodze, gdy szli na wieś; **13** a oni wrócili i opowiedzieli pozostałym. Ci również im nie uwierzyli. **14** Później zaś ukazał się samym jedenastu, gdy półleżeli przy stole, i zganił ich za brak wiary oraz zatwardziałość serca, gdyż nie uwierzyli tym, którzy zobaczyli go już wskrzeszonego z martwych. **15** I rzekł do nich: „Idźcie na cały świat i głoście dobrą nowinę całemu stworzeniu. **16** Kto uwierzy i zostanie ochrzczony, ten będzie wybawiony, ale kto nie uwierzy, będzie potępiony. **17** A te oto znaki będą towarzyszyć wierzącym: Dzięki użyciu mojego imienia będą wypędzać demony, będą mówić językami **18** i będą rękami brać węże, a jeśli się napiją czegoś śmiercionośnego, wcale im to nie zaszkodzi. Będą wkładać ręce na chorych i ci wyzdrowieją".

19 Pan Jezus więc, przemówiwszy do nich, został wzięty do nieba i zasiadł po prawicy Boga. **20** Oni zaś wyszli i wszędzie głosili, podczas gdy Pan współdziałał z nimi i wspierał tę wieść towarzyszącymi znakami.

ZAKOŃCZENIE KRÓTKIE

Niektóre późne manuskrypty i przekłady zawierają po Marka 16:8 następujące krótkie zakończenie:

Ale wszystko, co nakazano, opowiedziały krótko tym, którzy byli wokół Piotra. A potem sam Jezus wysłał przez nich od wschodu na zachód święte i niezniszczalne obwieszczenie o wiecznotrwałym wybawieniu.

WEDŁUG

ŁUKASZA

1 Ponieważ wielu podjęło się zestawić opis faktów,[a] którym wśród nas w pełni dano wiarę, **2** tak jak je nam przekazali ci, co od początku[b] byli naocznymi świadkami[c] i sługami tej wieści,[d] **3** postanowiłem i ja, który od samego początku wszystko dokładnie prześledziłem, spisać to w logicznym porządku[e] dla ciebie, najdostojniejszy[f] Teofilu,[g] **4** żebyś całkowicie poznał, jak pewne jest to, czego cię ustnie uczono.[h]

5 Za dni Heroda,[i] króla Judei, był pewien kapłan imieniem Zachariasz, z oddziału Abijasza,[j] i miał żonę spośród córek Aarona,[k] a na imię było jej Elżbieta. **6** Oboje byli prawi[l] przed Bogiem, ponieważ nienagannie[m] postępowali według wszystkich przykazań[n] oraz prawnych[o] wymagań Jehowy.[p] **7** Nie mieli jednak dziecka, gdyż Elżbieta była niepłodna,[q] i oboje byli już w podeszłym wieku.

8 Kiedy pełnił służbę jako kapłan, wykonując zadanie, które przypadało jego oddziałowi[r] przed Bogiem, **9** zgodnie z uroczystą praktyką urzędu kapłańskiego przyszła jego kolej, by ofiarował kadzidło[s] po wejściu do sanktuarium Jehowy;[t] **10** a całe mnóstwo ludu modliło się na zewnątrz w godzinie ofiarowania kadzidła.[u] **11** I ukazał mu się anioł Jehowy, stojący po prawej stronie ołtarza kadzielnego.[v] **12** A Zachariasz zaniepokoił się na ten widok i ogarnęła go bojaźń.[w] **13** Jednakże anioł rzekł do niego: „Nie bój się, Zachariaszu, gdyż twe błaganie zostało łaskawie wysłuchane[a] i twoja żona Elżbieta urodzi ci syna, a ty masz go nazwać imieniem Jan.[b] **14** I będziesz się radował oraz wielce weselił, i wielu się uraduje[c] z jego narodzin, **15** on bowiem będzie wielki przed Jehową.[d] Nie ma jednak pić wina ani mocnego napoju[e] i już od łona matki będzie napełniony duchem świętym,[f] **16** i wielu synów Izraela zawróci ku Jehowie,[g] ich Bogu. **17** Pójdzie też przed nim z duchem i mocą Eliasza,[h] żeby zawrócić serca[i] ojców ku dzieciom, a nieposłusznych ku praktycznej mądrości prawych, żeby przygotować Jehowie[j] lud przysposobiony".[k]

18 A Zachariasz rzekł do anioła: „Jakże mogę być tego pewny? Przecież jestem stary[l] i moja żona jest w podeszłym wieku". **19** Na to anioł rzekł do niego: „Jam jest Gabriel,[m] który stoję tuż przed Bogiem, a posłano mnie, bym z tobą rozmawiał[n] i oznajmił ci dobrą nowinę o tych rzeczach. **20** Ale oto zamilkniesz[o] i nie będziesz mógł mówić aż do dnia, gdy to się stanie, ponieważ nie uwierzyłeś moim słowom, które się spełnią w czasie dla nich wyznaczonym". **21** Tymczasem lud czekał na Zachariasza;[p] i zaczęli się dziwić, że tak długo przebywa w sanktuarium. **22** Lecz gdy on wyszedł, nie mógł do nich mówić, poznali więc, że dopiero

ROZDZ. 1

a Jn 20:31
b Mk 1:1 1Jn 1:1
c Jn 15:27 1Pt 5:1 2Pt 1:16
d Dz 6:4 Heb 2:3
e 1Ko 14:40
f Dz 24:3
g Dz 1:1
h Jn 20:31 Dz 18:25 Gal 6:6
i Mt 2:1
j 1Kn 24:10
k Kpł 21:14
l Rdz 7:1 Flp 3:6
m Hi 1:1
n 1Kl 9:4 2Kl 20:3 Ps 119:6
o Heb 9:10
p Kpł 18:5 Kpł 20:8 Ps 119:1
q Rdz 18:11
r 1Kn 24:19 2Kn 8:14 2Kn 31:2
s Wj 30:7
t Wj 40:5
u Obj 8:3
v Dz 10:3
w Sdz 6:22 Dn 10:8 Dz 10:4 Obj 1:17

szpalta 2

a Dn 10:12
b Rdz 17:19 Łk 1:60
c Łk 1:58
d Łk 7:28
e Lb 6:3 Sdz 13:4 Mt 11:18
f Jer 1:5 Rz 9:11 Gal 1:15
g Mal 4:6
h Mt 11:14 Mt 17:10
i Mal 4:6
j Iz 40:3
k 1Sm 7:3 Mal 3:1
l Rdz 17:17 Rdz 18:11 Rz 4:19
m Dn 8:16; Dn 9:21; Heb 1:14; **n** Łk 1:26; **o** Eze 3:26; Eze 24:27; **p** Lb 6:23.

co miał w sanktuarium nadprzyrodzone[a] widzenie; i dawał im znaki, ale pozostał niemy. **23** Kiedy zaś dopełniły się dni jego publicznej służby,[b] poszedł do swego domu.

24 A po tych dniach Elżbieta, jego żona, stała się brzemienna[c] i kryła się przez pięć miesięcy, mówiąc: **25** „Tak Jehowa postąpił ze mną w tych dniach, zwróciwszy na mnie uwagę, aby usunąć moją hańbę u ludzi”.[d]

26 Kiedy była w szóstym miesiącu, anioł Gabriel[e] został posłany od Boga do galilejskiego miasta zwanego Nazaret, **27** do dziewicy przyrzeczonej w małżeństwo mężczyźnie imieniem Józef, z domu Dawida; a dziewicy[f] było na imię Maria.[g] **28** I przyszedłszy do niej, rzekł: „Witaj,[h] obdarzona łaską, Jehowa[i] jest z tobą”.[j] **29** Ona zaś była do głębi poruszona tą wypowiedzią i zaczęła rozważać, co by to mogło być za pozdrowienie. **30** Toteż anioł rzekł do niej: „Nie bój się, Mario, znalazłaś bowiem łaskę[k] u Boga; **31** i oto poczniesz w swym łonie, i urodzisz syna,[l] i masz mu nadać imię Jezus.[m] **32** Ten będzie wielki[n] i zostanie nazwany Synem Najwyższego,[o] a Jehowa Bóg da mu tron[p] Dawida, jego ojca,[q] **33** i będzie on królował nad domem Jakuba na wieki, a jego królestwu nie będzie końca”.[r]

34 Maria zaś rzekła do anioła: „Jakże to się stanie, skoro nie współżyję[s] z mężczyzną?” **35** Anioł, odpowiadając, rzekł do niej: „Duch święty[t] przyjdzie na ciebie i moc Najwyższego cię ocieni. Dlatego też to, co się narodzi, będzie nazwane świętym,[u] Synem Bożym.[v] **36** A oto Elżbieta, twoja krewna, w swej starości także poczęła syna i jest już w szóstym miesiącu ta, którą nazywają niepłodną;[a] **37** gdyż u Boga żadne oznajmienie nie będzie niemożliwe”.[b] **38** Wtedy Maria rzekła: „Oto niewolnica Jehowy![c] Niechże mi się stanie według twego oznajmienia”. Wówczas anioł od niej odszedł.

39 A wstawszy w tych dniach, Maria poszła śpiesznie do górzystej krainy do pewnego miasta judzkiego **40** i weszła do domu Zachariasza, i pozdrowiła Elżbietę. **41** Kiedy Elżbieta usłyszała pozdrowienie Marii, podskoczyło dzieciątko w jej łonie, a Elżbieta została napełniona duchem świętym **42** i wydała głośny okrzyk, i rzekła: „Błogosławiona jesteś między niewiastami i błogosławiony[d] owoc twego łona! **43** Jakże to spotkał mnie ten przywilej, iż przyszła do mnie matka mego Pana?[e] **44** Bo oto gdy dotarł do mych uszu głos twego pozdrowienia, podskoczyło z wielkim weselem dzieciątko w moim łonie.[f] **45** Szczęśliwa jest również ta, która uwierzyła, nastąpi bowiem całkowite spełnienie się[g] tego, co jej powiedziano od Jehowy”.[h]

46 Maria zaś rzekła: „Dusza moja wywyższa Jehowę,[i] **47** a duch mój nie może się powstrzymać od niewymownego radowania się[j] w Bogu, moim Wybawcy,[k] **48** ponieważ spojrzał na uniżenie swej niewolnicy.[l] Oto bowiem odtąd wszystkie pokolenia będą mnie zwać szczęśliwą,[m] **49** gdyż wielkich czynów dokonał dla mnie Mocarny i święte jest jego imię;[n] **50** i przez pokolenia za pokoleniami jego miłosierdzie jest nad tymi, którzy

ROZDZ. 1

a 2Ko 12:1
b 1Kn 9:25
c Mt 1:18
d Rdz 30:23 1Sm 1:11
e Dn 8:16 Łk 1:19
f Iz 7:14
g Mt 1:18 Łk 2:5
h Mt 26:49 Mk 15:18 Jn 19:3
i Jer 1:19
j Sdz 5:24
k Prz 12:2
l Rdz 16:11 Sdz 13:3 Gal 4:4
m Mt 1:21 Łk 2:21
n Flp 2:10 1Tm 6:15
o Mt 27:54 Jn 1:49
p 2Sm 7:12 Ps 132:11 Iz 9:7 Jer 23:5
q Iz 11:1 Iz 11:10 Mt 1:1
r Dn 2:44 Dn 7:14 Heb 1:8
s Iz 7:14 Mt 1:25
t Mt 1:18 Mt 1:20
u Jn 6:69 Jn 10:36
v Mt 14:33 Jn 1:34 Jn 20:31 Rz 1:4

szpalta 2

a Rdz 11:30 Ps 113:9
b Rdz 18:14 Ps 115:3 Jer 32:17 Za 8:6 Mt 19:26
c 1Sm 1:11
d Pwt 28:4 Łk 11:27
e Mt 3:11
f Jn 3:29
g Heb 11:11
h Rdz 18:14 Rdz 21:1
i 1Sm 2:1 Ps 34:2
j Hab 3:18
k 2Sm 22:3 Iz 43:3 Tyt 1:3 Judy 25
l 1Sm 1:11 Ps 138:6

m Łk 11:27; **n** Ps 71:19; Ps 111:9; Iz 57:15.

się go boją.[a] **51** Z potęgą działał swym ramieniem,[b] rozproszył tych, którzy w zamyśle swych serc są wyniośli.[c] **52** Z tronów zrzucił mocarzy,[d] a wywyższył maluczkich;[e] **53** głodnych nasycił dobrami,[f] a zamożnych odprawił z niczym.[g] **54** Przyszedł z pomocą Izraelowi, swemu słudze,[h] by przywołać na pamięć miłosierdzie,[i] **55** tak jak powiedział do naszych praojców, do Abrahama i jego potomstwa, na wieki".[j] **56** Potem Maria pozostała u niej około trzech miesięcy i powróciła do swego domu.

57 Dla Elżbiety zaś nadszedł czas rozwiązania i urodziła syna. **58** A sąsiedzi oraz jej krewni usłyszeli, że Jehowa pomnożył swe miłosierdzie[k] dla niej, i zaczęli się z nią radować.[l] **59** A ósmego dnia przyszli obrzezać dziecię[m] i zamierzali je nazwać imieniem jego ojca, Zachariasza. **60** Jednakże matka jego, odpowiadając, rzekła: „Ależ nie, lecz ma się nazywać Jan!" **61** Na to rzekli do niej: „Wśród twoich krewnych nie ma nikogo, kto byłby zwany tym imieniem". **62** Wtedy za pomocą znaków pytali jego ojca, jak chciałby je nazwać. **63** A on poprosił o tabliczkę i napisał: „Imię jego jest Jan".[n] Wówczas wszyscy się zdziwili. **64** Natychmiast jego usta zostały otworzone,[o] a jego język rozwiązany, tak iż przemówił, błogosławiąc Boga. **65** I bojaźń ogarnęła wszystkich mieszkających w ich sąsiedztwie; o tym wszystkim zaczęto też mówić po całej górzystej krainie Judei, **66** wszyscy zaś, którzy o tym usłyszeli, zachowywali to w swych sercach,[p] mówiąc: „Kim właściwie będzie to dziecię?" Bo istotnie była z nim ręka[a] Jehowy.

67 A Zachariasz, jego ojciec, został napełniony duchem świętym[b] i prorokował,[c] mówiąc: **68** „Niech będzie błogosławiony Jehowa, Bóg Izraela,[d] ponieważ zwrócił uwagę na swój lud[c] i go wyzwolił.[f] **69** I wzbudził nam w domu Dawida, swego sługi, róg[g] wybawienia, **70** jak to przez usta swych świętych proroków z dawnych czasów[h] powiedział **71** o wybawieniu od naszych nieprzyjaciół i z ręki wszystkich, którzy nas nienawidzą,[i] **72** aby okazać miłosierdzie w związku z naszymi praojcami i przywołać na pamięć swe święte przymierze[j] — **73** przysięgę, którą złożył Abrahamowi, naszemu praojcu[k] — **74** żeby nam, wyratowanym z rąk nieprzyjaciół,[l] dać przywilej nieustraszonego pełnienia dla niego świętej służby[m] **75** z lojalnością i prawością przed jego obliczem przez wszystkie nasze dni.[n] **76** A ty, dziecię, będziesz zwane prorokiem Najwyższego, gdyż pójdziesz naprzód przed Jehową, by przygotować jego drogi,[o] **77** by jego ludowi dać poznać wybawienie przez przebaczenie ich grzechów,[p] **78** dzięki tkliwemu współczuciu naszego Boga. Ze współczuciem tym zawita do nas świt[q] z wysokości,[r] **79** by zaświecić siedzącym w ciemności i w cieniu śmierci,[s] by pomyślnie skierować nasze stopy na drogę pokoju".

80 A dziecię rosło[t] i nabierało sił w duchu. I pozostawał na pustyniach aż do dnia, gdy się otwarcie pokazał Izraelowi.

ROZDZ. 1

a Wj 20:6 Ps 103:17
b Ps 89:10 Iz 40:10 Iz 52:10
c 2Sm 22:28 Dn 4:37 1Pt 5:5
d Hi 12:19 Iz 22:19 Iz 40:23
e 1Sm 2:6
f 1Sm 2:5 Ps 34:10 Ps 107:9
g Iz 65:13
h Iz 44:21
i Ps 98:3 Iz 41:8 Jer 31:3
j Rdz 17:19 Mi 7:20 Gal 3:16
k Ps 113:9 Ps 116:5
l Łk 1:14 Rz 12:15
m Rdz 17:12 Kpł 12:3 Flp 3:5
n Łk 1:13
o Łk 1:20
p Łk 2:19

szpalta 2

a Rdz 39:2 Ps 80:17
b Lb 11:25 2Sm 23:2
c 2Pt 1:21
d 1Kl 1:48 Ps 41:13 Ps 72:18 Ps 106:48
e Pwt 7:6 Ps 135:4
f Ps 111:9 Łk 7:16
g 1Sm 2:10 Ps 132:17
h Jer 23:5 Dn 9:24
i Ps 106:10
j Rdz 17:7 Kpł 26:42 Pwt 4:31 Pwt 7:12 Ps 105:8 Ps 106:45
k Rdz 22:16 Mi 7:20 Heb 6:13

---

l Jer 30:8; Rz 6:22; **m** Jer 30:9; Heb 9:14; **n** Gal 4:4; **o** Iz 40:3; Mal 3:1; Mt 3:3; **p** Mk 1:4; **q** Ps 97:11; **r** Iz 11:1; **s** Ps 107:10; Iz 9:2; Iz 49:9; Iz 59:9; Mt 4:16; Dz 26:18; **t** Łk 2:40.

2 A w owych dniach wyszło postanowienie[a] Cezara Augusta, by dokonano spisu całej zamieszkanej ziemi **2** (ten pierwszy spis odbył się wtedy, gdy namiestnikiem Syrii był Kwiryniusz); **3** i wszyscy szli, aby ich zapisano,[b] każdy do swego miasta. **4** Oczywiście Józef też przybył z Galilei, z miasta Nazaret, do Judei do miasta Dawidowego zwanego Betlejem[c] — był bowiem członkiem domu i rodziny Dawida[d] — **5** aby go zapisano z Marią,[e] która zgodnie z przyrzeczeniem została mu dana za żonę,[f] a obecnie była ciężarna.[g] **6** Kiedy tam byli, dopełniły się jej dni, by urodziła. **7** I urodziła syna, pierworodnego,[h] i owinęła go pasami płótna, i położyła w żłobie,[i] gdyż nie było dla nich miejsca na kwaterze.

8 W tej samej krainie byli też pasterze, przebywający pod gołym niebem i strzegący nocą swych trzód. **9** Nagle stanął przy nich anioł[j] Jehowy i chwała[k] Jehowy ich opromieniła, a oni bardzo się przestraszyli. **10** Lecz anioł rzekł do nich: „Nie bójcie się, oto bowiem oznajmiam wam dobrą nowinę o wielkiej radości, która będzie udziałem całego ludu,[l] **11** gdyż w mieście Dawidowym[m] narodził się wam dzisiaj Wybawca,[n] którym jest Chrystus Pan.[o] **12** A oto znak dla was: znajdziecie dzieciątko owinięte pasami płótna i leżące w żłobie”. **13** I nagle przy aniele pojawiło się mnóstwo wojska niebiańskiego,[p] wysławiającego Boga[q] i mówiącego: **14** „Chwała na wysokościach[r] Bogu, a na ziemi pokój[s] wśród ludzi dobrej woli”.[t]

15 A gdy aniołowie odeszli od nich do nieba, pasterze odezwali się jeden do drugiego: „Chodźmy więc prosto do Betlejem i zobaczmy to, co się wydarzyło, a co Jehowa[a] nam oznajmił”. **16** I śpiesznie poszli, i znaleźli Marię oraz Józefa, jak również dzieciątko leżące w żłobie. **17** Ujrzawszy je, oznajmili, jaką wypowiedź skierowano do nich w sprawie tego dziecięcia. **18** I wszyscy, którzy to usłyszeli, zdumieli się tym, co im opowiedzieli pasterze, **19** a Maria zaczęła zachowywać wszystkie te wypowiedzi i wyciągała wnioski w swym sercu.[b] **20** Pasterze zaś wrócili, wychwalając i wysławiając Boga za wszystko, co słyszeli i widzieli, tak jak im to opowiedziano.

21 Kiedy się dopełniło osiem dni,[c] żeby go obrzezano,[d] nadała mu też imię Jezus[e] — imię, które mu nadał anioł, zanim został on poczęty w łonie.[f]

22 A gdy się dopełniły dni oczyszczenia[g] ich zgodnie z Prawem Mojżeszowym, przynieśli go do Jerozolimy, aby go przedstawić Jehowie, **23** tak jak jest napisane w prawie Jehowy: „Każdy mężczyzna otwierający łono ma być nazwany świętym dla Jehowy”,[h] **24** i aby złożyć ofiarę zgodnie z tym, co jest powiedziane w prawie Jehowy: „Parę turkawek lub dwa młode gołębie domowe”.[i]

25 I oto był w Jerozolimie człowiek imieniem Symeon, człowiek prawy i bogobojny, który oczekiwał pocieszenia[j] Izraela, a był na nim duch święty. **26** I zostało mu przez Boga wyjawione za pośrednictwem ducha świętego, że nie ujrzy śmierci, dopóki wpierw nie zobaczy Chrystusa[k] Jehowy. **27** W mocy ducha[l] przyszedł więc do świątyni;

ROZDZ. 2

a Dn 11:20
b Rz 13:1
c 1Sm 16:1 Mi 5:2 Mt 2:6
d Mt 1:16
e Łk 1:27
f Mt 1:25 Łk 1:27
g Mt 1:18
h Mt 1:25
i Iz 53:2
j Heb 1:14
k Kpl 9:6
l Rdz 12:3 Dz 13:48
m 1Sm 20:6
n Iz 9:6 Iz 19:20
o Dz 2:36 Flp 2:11
p Ps 103:21
q Rdz 28:12 Dn 7:10 Heb 1:14 Obj 5:11
r Ps 148:1 Mk 11:10
s Iz 57:19 Kol 1:20
t Ps 30:5 Iz 61:2 Łk 19:38

szpalta 2

a Ps 111:2
b Rdz 37:11 Łk 1:66 Łk 2:51
c Rdz 17:12 Kpl 12:3 Gal 4:4
d Rdz 17:10
e Mt 1:21
f Łk 1:31
g Kpl 12:2
h Wj 13:2 Wj 22:29 Wj 34:19 Lb 3:13 Lb 8:17
i Kpl 1:14 Kpl 5:7 Kpl 12:8
j Ps 119:166 Iz 40:1 Iz 49:13
k Łk 9:20
l Dz 8:29

a gdy rodzice wnieśli dziecię, Jezusa, aby postąpić z nim według ustalonej zwyczajem praktyki prawa,[a] **28** on wziął je w ramiona i błogosławił Boga, i rzekł:
29 „Teraz, Wszechwładny Panie, zwalniasz swego niewolnika w pokoju,[b] zgodnie ze swym oznajmieniem, **30** gdyż moje oczy ujrzały twoje narzędzie wybawienia,[c] **31** które przygotowałeś na oczach wszystkich ludów,[d] **32** światło[e] ku usunięciu zasłony[f] z narodów,[g] jak również chwałę twego ludu, Izraela".
33 A jego ojciec i matka zdumiewali się tym, co o nim mówiono.
34 Symeon również ich pobłogosławił, ale do Marii, jego matki, rzekł: „Oto tego dano, by upadło[h] i ponownie powstało wielu w Izraelu,[i] oraz na znak, przeciw któremu będzie się mówić[j]
35 (i duszę twoją przeszyje długi miecz),[k] żeby zostały odsłonięte rozważania wielu serc".[l]

36 Była też prorokini Anna, córka Fanuela, z plemienia Aszera (niewiasta w podeszłym wieku, która z mężem żyła przez siedem lat od swego panieństwa, **37** a teraz była wdową[m] mającą osiemdziesiąt cztery lata); ta nigdy nie opuszczała świątyni, lecz nocą i dniem pełniła świętą służbę[n] w postach i błaganiach. **38** I w tejże godzinie, podszedłszy, zaczęła składać podziękowania Bogu oraz mówić o dziecku wszystkim oczekującym wyzwolenia Jerozolimy.[o]

39 Gdy już wykonali wszystko zgodnie z prawem[p] Jehowy, powrócili do Galilei, do swego miasta, Nazaretu.[q] **40** Dziecię zaś rosło i nabierało sił,[r] pełne mądrości, a spoczywała na nim łaska Boża.[s]

ROZDZ. 2

a Kpł 12:6
b Rdz 46:30
Iz 57:2
c Iz 52:10
Łk 3:6
Dz 4:12
d Iz 40:5
Iz 42:1
e Iz 9:2
Iz 60:1
Mt 4:16
f Iz 25:7
g Iz 11:10
Iz 42:6
Iz 49:6
Dz 13:47
Dz 26:23
h Iz 53:10
i Iz 8:14
Oz 14:9
1Ko 1:23
1Pt 2:8
j Dz 28:22
1Pt 2:12
k Jn 19:25
l 1Ko 11:19
m 1Tm 5:5
n Dz 26:7
o Iz 52:9
Lam 3:26
Mk 15:43
Łk 2:25
p Kpł 12:6
q Mt 2:23
Łk 1:26
r Łk 1:80
Łk 2:52
s Iz 11:2

szpalta 2

a Wj 23:14
Pwt 16:16
b Wj 34:23
c 1Kl 19:4
d Mt 26:55
e Ps 119:99
Mt 7:28
Mk 1:22
Jn 7:15
f Ps 26:8
Ps 27:4
Prz 20:11
Jn 2:16
g Łk 9:45
Łk 18:34
h Wj 20:12
Pwt 5:16
Ef 6:1
Kol 3:20
i Rdz 37:11
Dn 7:28
Łk 2:19
j Prz 2:2
Prz 2:5
Iz 11:2
k Prz 3:4

ROZDZ. 3

l Mt 14:1
Łk 23:7

41 Jego rodzice mieli zwyczaj chodzić co roku do Jerozolimy[a] na święto Paschy. **42** Kiedy miał dwanaście lat, poszli tam, zgodnie ze zwyczajem[b] owego święta, **43** i byli tam do końca tych dni. A gdy wracali, chłopiec Jezus pozostał w Jerozolimie, lecz jego rodzice tego nie zauważyli. **44** Sądząc, że jest w gronie wspólnie podróżujących, uszli dzień drogi,[c] a potem zaczęli go poszukiwać wśród krewnych i znajomych.
45 Nie znalazłszy go jednak, wrócili do Jerozolimy i pilnie go poszukiwali. **46** Dopiero po trzech dniach znaleźli go w świątyni,[d] jak siedział pośród nauczycieli i przysłuchiwał się im oraz zadawał im pytania.
47 Wszyscy zaś, którzy się mu przysłuchiwali, byli zadziwieni jego zrozumieniem i odpowiedziami.[e] **48** Gdy więc oni go zobaczyli, niezmiernie się zdumieli, a jego matka rzekła do niego: „Dziecko, czemuś nam to uczynił? Oto twój ojciec i ja w zgryzocie ducha cię szukamy".
49 Ale on rzekł do nich: „Czyż musieliście mnie szukać? Czy nie wiecie, że ja mam być w domu mego Ojca?"[f] **50** Oni jednak nie pojęli wypowiedzi, którą do nich wyrzekł.[g]

51 I poszedł z nimi, i przybył do Nazaretu, i dalej był im podporządkowany.[h] Jego matka zaś starannie zachowywała w swym sercu wszystkie te wypowiedzi.[i]
52 A Jezus w dalszym ciągu robił postępy w mądrości[j] i we wzroście cielesnym oraz w łasce u Boga i u ludzi.[k]

3 W piętnastym roku panowania Tyberiusza Cezara, gdy Poncjusz Piłat był namiestnikiem Judei, a Herod[l] władcą okręgu Galilei, Filip zaś, jego

brat, władcą okręgu krainy Iturei i Trachonu, a Lizaniasz władcą okręgu Abileny, **2** za dni naczelnego kapłana Annasza oraz Kajfasza[a] dotarło na pustkowiu[b] oznajmienie Boże do Jana,[c] syna Zachariasza.

3 Przyszedł więc do całej krainy nad Jordanem, głosząc chrzest jako symbol skruchy ku przebaczeniu grzechów,[d] **4** jak jest napisane w księdze słów proroka Izajasza: „Słuchajcie! Ktoś woła na pustkowiu: ‚Przygotujcie drogę Jehowy, prostymi czyńcie jego szlaki.[e] **5** Każdy wąwóz musi być zapełniony, a każda góra i wzgórze zniwelowane, i drogi kręte muszą się stać proste, a wyboiste — drogami gładkimi;[f] **6** i wszelkie ciało ujrzy Boże narzędzie wybawienia’ ”.[g]

7 Dlatego począł mówić do tłumów, które wychodziły, by mu się dać ochrzcić: „Pomiocie żmijowy,[h] kto wam podsunął myśl, żeby uciekać przed nadchodzącym srogim gniewem?[i] **8** Wydawajcie więc owoce odpowiadające skrusze.[j] I nie zaczynajcie mówić sobie: ‚Za ojca mamy Abrahama’. Bo powiadam wam, iż Bóg ma moc wzbudzić Abrahamowi dzieci z tych kamieni. **9** Doprawdy, siekiera już jest przyłożona do korzenia drzew; dlatego każde drzewo nie wydające wybornego owocu ma zostać ścięte i wrzucone w ogień”.[k]

10 A tłumy pytały go: „Co więc mamy czynić?”[l] **11** Na to on im mówił: „Kto ma dwie szaty spodnie, niech się podzieli z tym, który nie ma żadnej, a kto ma coś do jedzenia, niech uczyni podobnie”.[m] **12** Przyszli nawet poborcy podatkowi, by dać się ochrzcić, i rzekli do niego: „Nauczycielu, co mamy czynić?”[n] **13** Rzekł im: „Nie żądajcie więcej, niż wynosi stawka podatkowa”.[a] **14** Pytali go również pełniący służbę wojskową: „A my co mamy czynić?” I rzekł im: „Nikogo nie nękajcie ani nikogo fałszywie nie oskarżajcie,[b] lecz poprzestawajcie na swym zaopatrzeniu”.[c]

15 A gdy lud trwał w oczekiwaniu i wszyscy w swych sercach rozważali o Janie: „Może on jest Chrystusem?”,[d] **16** Jan odpowiedział, mówiąc do wszystkich: „Ja wprawdzie chrzczę was wodą, przychodzi jednak ktoś silniejszy niż ja; nie jestem godzien rozwiązać rzemyka u jego sandałów.[e] Ten będzie was chrzcił duchem świętym i ogniem.[f] **17** Ma on w ręce szuflę do odwiewania, aby całkowicie oczyścić swe klepisko i zebrać[g] pszenicę do swego spichrza, ale plewy[h] spali ogniem[i] nieugaszonym”.

18 Dlatego udzielił też wielu innych usilnych zachęt i dalej oznajmiał ludowi dobrą nowinę. **19** Lecz Herod, władca okręgu, upomniany przez niego w związku z Herodiadą, żoną swego brata, i w związku ze wszystkimi niegodziwymi czynami, których się Herod dopuścił,[j] **20** do wszystkich tych czynów dodał jeszcze ten: zamknął Jana w więzieniu.[k]

21 Kiedy cały lud był chrzczony, został też ochrzczony Jezus,[l] a gdy się modlił, niebo[m] się otwarło **22** i zstąpił na niego duch święty, z kształtu cielesnego podobny do gołębia, a z nieba dobiegł głos: „Tyś jest mój Syn, umiłowany; ciebie darzę uznaniem”.[n]

23 Sam zaś Jezus, gdy rozpoczął swą działalność,[o] miał około trzydziestu[p] lat, będąc, jak mniemano, synem[q]

ROZDZ. 3

a Mt 26:57 Jn 18:13 Jn 18:24 Dz 4:6
b Łk 1:80
c Jn 1:6
d Mt 3:1 Mk 1:4 Łk 1:77 Dz 13:24
e Iz 40:3 Mt 3:3 Mk 1:3
f Iz 40:4
g Ps 98:2 Iz 40:5 Iz 52:10 Łk 2:30 Dz 28:28
h Iz 59:5
i Mt 3:7 Mt 23:33
j Mt 3:8 Dz 26:20
k Mt 3:10 Mt 7:19 Jn 15:6
l Dz 2:37 Dz 16:30
m Dz 10:2 2Ko 8:14 1Tm 6:18 Jak 2:15 1Jn 3:17
n Mt 21:32 Łk 7:29

szpalta 2

a Łk 19:8 1Ko 6:10
b Wj 23:1 Wj 23:7 Kpl 19:11 Prz 6:19
c 1Tm 6:8
d Jn 1:25
e Mk 1:7 Dz 13:25
f Mt 3:11 Mk 1:8 Dz 2:4
g Mt 4:12
h Ps 1:4
i Mt 13:30
j Mt 14:3
k Mk 6:17
l Mt 3:13 Mk 1:9
m Mt 3:16 Mk 1:10
n Ps 2:7 Mt 3:17 Mk 1:11 Jn 1:32 2Pt 1:17
o Dz 10:38
p Lb 4:3
q Mt 13:55

Józefa,[a]
syna Helego,
24 syna Mattata,
syna Lewiego,
syna Melchiego,
syna Jannaja,
syna Józefa,
25 syna Mattatiasza,
syna Amosa,
syna Nahuma,
syna Eslego,
syna Naggaja,
26 syna Maata,
syna Mattatiasza,
syna Semeina,
syna Josecha,
syna Jody,
27 syna Joanana,
syna Rezy,
syna Zerubbabela,[b]
syna Szealtiela,[c]
syna Neriego,
28 syna Melchiego,
syna Addiego,
syna Kosama,
syna Elmadama,
syna Era,
29 syna Jezusa,
syna Eliezera,
syna Jorima,
syna Mattata,
syna Lewiego,
30 syna Symeona,
syna Judasa,
syna Józefa,
syna Jonama,
syna Eliakima,
31 syna Melei,
syna Menny,
syna Mattaty,
syna Natana,[d]
syna Dawida,[e]
32 syna Jessego,[f]
syna Obeda,[g]
syna Boaza,[h]
syna Salmona,[i]
syna Nachszona,[j]
33 syna Amminadaba,[k]
syna Arniego,[l]
syna Checrona,[m]
syna Pereca,[a]
syna Judy,[b]
34 syna Jakuba,[c]
syna Izaaka,[d]
syna Abrahama,[e]
syna Teracha,[f]
syna Nachora,[g]
35 syna Seruga,[h]
syna Reu,[i]
syna Pelega,[j]
syna Ebera,[k]
syna Szelacha,[l]
36 syna Kainana,
syna Arpachszada,[m]
syna Sema,[n]
syna Noego,[o]
syna Lamecha,[p]
37 syna Metuszelacha,[q]
syna Henocha,[r]
syna Jareda,[s]
syna Mahalaleela,[t]
syna Kainana,[u]
38 syna Enosza,[v]
syna Seta,[w]
syna Adama,[x]
syna Bożego.

4 A Jezus, pełen ducha świętego, wrócił znad Jordanu i był przez ducha wodzony po pustkowiu[y] **2** przez czterdzieści dni,[z] kuszony[a] przez Diabła. I w owych dniach nic nie jadł, a gdy się skończyły, poczuł głód. **3** Wtedy Diabeł rzekł do niego: „Jeżeli jesteś synem Bożym, powiedz temu kamieniowi, żeby się stał chlebem”. **4** Ale Jezus mu odpowiedział: „Jest napisane: ‚Nie samym chlebem ma żyć człowiek’ ”.[b]

5 Diabeł zaprowadził go więc wysoko i w jednej chwili pokazał mu wszystkie królestwa zamieszkanej ziemi, **6** i rzekł do niego: „Dam ci całą tę władzę[c] oraz ich chwałę, gdyż została mi przekazana i daję ją, komu

ROZDZ. 3
a Mt 1:16 Łk 1:35 Łk 4:22 Jn 6:42
b Ezd 3:2
c 1Kn 3:17 Mt 1:12
d 2Sm 5:14
e 1Sm 16:13 1Kn 3:5 Mt 1:6
f 1Sm 17:58 Iz 11:1 Mt 1:6
g Rut 4:17
h Rut 4:13
i Rut 4:21 Mt 1:5
j Lb 1:7 1Kn 2:11 Mt 1:4
k Rut 4:20
l 1Kn 2:10
m Rut 4:19

szpalta 2
a Rut 4:18 1Kn 2:5
b Rdz 29:35 Rut 4:12 1Kn 2:4 Mt 1:3
c Rdz 25:26 1Kn 2:1
d Rdz 21:3
e Rdz 11:27 1Kn 1:28 Mt 1:2
f Rdz 11:26
g Rdz 11:24
h Rdz 11:22
i Rdz 11:20 1Kn 1:25
j Rdz 11:18
k Rdz 11:16
l Rdz 11:14
m Rdz 11:12
n Rdz 11:10
o Rdz 5:29 Rdz 5:32
p Rdz 5:25
q Rdz 5:21
r Rdz 5:19
s Rdz 5:16
t Rdz 5:12
u Rdz 5:9 1Kn 1:2
v Rdz 4:26 Rdz 5:7 Rdz 5:10 1Kn 1:1
w Rdz 5:4
x Rdz 5:1

ROZDZ. 4
y Kpl 16:21; Mt 4:1; Mk 1:12; **z** Wj 34:28; 1Kl 19:8; **a** Hcb 2:18; **b** Pwt 8:3; **c** Obj 13:2.

chcę.[a] **7** Jeśli więc ty oddasz mi cześć przed moim obliczem,[b] wszystko to będzie twoje". **8** Jezus, odpowiadając, rzekł do niego: „Jest napisane: ‚Jehowę, twego Boga,[c] masz czcić i tylko dla niego masz pełnić świętą służbę' ".[d]

9 Wtedy przyprowadził go do Jerozolimy i postawił na blanku[e] świątyni, i powiedział do niego: „Jeżeli jesteś synem Bożym, rzuć się stąd w dół;[f] **10** jest bowiem napisane: ‚Aniołom swoim wyda nakaz co do ciebie, aby cię ochraniali'[g] **11** oraz: ‚Będą cię nosili na rękach, byś nigdy nie uderzył stopą o kamień' ".[h] **12** Odpowiadając, Jezus rzekł do niego: „Powiedziano: ‚Jehowy, twego Boga, nie wolno ci wystawiać na próbę' ".[i] **13** Toteż Diabeł, zakończywszy całe to kuszenie, odstąpił od niego aż do innego dogodnego czasu.[j]

14 A Jezus powrócił w mocy ducha do Galilei.[k] I dobra wieść o nim rozeszła się po całej okolicznej krainie.[l] **15** On zaś począł nauczać w ich synagogach, darzony przez wszystkich szacunkiem.[m]

16 I przybył do Nazaretu,[n] gdzie się wychowywał; zgodnie zaś ze swym zwyczajem wszedł w dzień sabatu do synagogi[o] i stanął, żeby czytać. **17** Podano mu więc zwój proroka Izajasza, a on, otworzywszy zwój, znalazł miejsce, gdzie było napisane: **18** „Spoczywa na mnie duch Jehowy,[p] gdyż on mnie namaścił, abym oznajmiał dobrą nowinę biednym, posłał mnie, abym ogłaszał jeńcom uwolnienie, a ślepym odzyskanie wzroku, abym zdruzgotanych odsyłał jako uwolnionych,[q] **19** abym ogłaszał rok dobrej woli Jehowy".[a] **20** Potem zwinął zwój, oddał go słudze i usiadł, a oczy wszystkich w synagodze były w nim utkwione. **21** Wtedy zaczął do nich mówić: „Dzisiaj spełnił się ten fragment Pisma, któryście właśnie usłyszeli".[b]

22 A wszyscy poczęli dawać o nim przychylne świadectwo i zdumiewać się ujmującymi słowami[c] płynącymi z jego ust i mówili: „Czyż nie jest to syn Józefa?"[d] **23** Na to powiedział do nich: „Niewątpliwie zastosujecie do mnie ten przykład: ‚Lekarzu,[e] ulecz samego siebie; to,[f] o czym słyszeliśmy, że się zdarzyło w Kafarnaum,[g] uczyń również tu, w swych rodzinnych stronach' ".[h] **24** Ale on rzekł: „Zaprawdę wam mówię, że żaden prorok nie bywa przyjęty w swych rodzinnych stronach. **25** Na przykład powiadam wam zgodnie z prawdą: Wiele było wdów w Izraelu za dni Eliasza, gdy niebo było zamknięte przez trzy lata i sześć miesięcy, tak iż na całą tę ziemię spadła wielka klęska głodu,[i] **26** a jednak Eliasz nie został posłany do żadnej z tych niewiast, tylko do pewnej wdowy w Carefat[j] w ziemi sydońskiej. **27** Było też wielu trędowatych w Izraelu za czasów proroka Elizeusza, a jednak żaden z nich nie został oczyszczony, tylko Naaman, Syryjczyk".[k] **28** Wtedy wszyscy w synagodze, słysząc to, wpadli w gniew,[l] **29** a powstawszy, wypędzili go za miasto i zaprowadzili na występ góry, na której było zbudowane ich miasto, żeby go zrzucić głową w dół.[m] **30** On jednak przeszedł pośród nich i udał się dalej.[n]

31 I przybył do Kafarnaum,[o] miasta galilejskiego. I nauczał

ROZDZ. 4

a Jn 12:31
Jn 14:30
Ef 2:2

b Dn 3:5

c Wj 20:3

d Pwt 6:13
Pwt 10:20

e Mt 4:5

f Mt 4:6

g Ps 91:11

h Ps 91:12

i Pwt 6:16
1Ko 10:9

j Heb 4:15

k Mt 4:12
Jn 4:3

l Dz 10:37

m Iz 52:13

n Mt 2:23

o Dz 13:14
Dz 17:2

p Iz 61:1

q Iz 42:3
Mt 12:20

szpalta 2

a Iz 58:6
Iz 61:2

b Mt 5:17
2Ko 6:2

c Ps 45:2
Iz 50:4
Ef 4:29

d Mt 13:54
Mk 6:2
Jn 6:42

e Mt 8:7

f Mt 9:12

g Mt 4:13

h Mt 13:57
Mk 6:4
Jn 4:44

i 1Kl 17:9
1Kl 18:1
Jak 5:17

j 1Kl 17:10

k 2Kl 5:14

l Łk 2:34

m Mt 21:38

n Jn 8:59
Jn 10:39

o Mk 1:21

ich w sabat, **32** oni zaś byli niezmiernie zdumieni jego sposobem nauczania,[a] gdyż jego mowa świadczyła o tym, że posiada władzę.[b] **33** A był w synagodze człowiek, który miał ducha,[c] nieczystego demona, i krzyczał donośnym głosem: **34** „Ach, co tobie do nas,[d] Jezusie Nazarejczyku?[e] Czy przyszedłeś nas zgładzić? Dokładnie wiem,[f] kim jesteś: Świętym Bożym”.[g] **35** Ale Jezus go zgromił, mówiąc: „Zamilknij i wyjdź z niego”. Toteż ów demon, powaliwszy pośród nich tego człowieka, wyszedł z niego, nie wyrządzając mu szkody.[h] **36** Wtedy wszyscy się zadziwili i zaczęli rozmawiać między sobą, mówiąc: „Cóż to za mowa, że z władzą i mocą rozkazuje nieczystym duchom i one wychodzą?”[i] **37** A wieść o nim docierała do każdego zakątka okolicznej krainy.[j]

38 Kiedy opuścił synagogę, wszedł do domu Szymona. A teściową Szymona dręczyła wysoka gorączka; i prosili go za nią.[k] **39** Stanął więc nad nią i zgromił gorączkę,[l] i ta ją opuściła. Ona zaś natychmiast wstała i zaczęła im usługiwać.[m]

40 A o zachodzie słońca wszyscy, którzy mieli chorych trapionych rozmaitymi dolegliwościami, przyprowadzali ich do niego. On zaś ich leczył, wkładając ręce na każdego z nich.[n] **41** Z wielu też wychodziły demony,[o] wołając i mówiąc: „Ty jesteś Synem[p] Bożym”. Ale on je gromił i nie pozwalał im mówić,[q] gdyż wiedziały,[r] że jest Chrystusem.[s]

42 Jednakże z nastaniem dnia wyszedł i udał się na miejsce odludne.[t] Ale tłumy zaczęły go poszukiwać i przyszły aż tam, gdzie był, i usiłowały go powstrzymać, żeby od nich nie odchodził. **43** Lecz on im rzekł: „Również innym miastom muszę oznajmiać dobrą nowinę o królestwie Bożym, gdyż po to zostałem posłany”.[a] **44** I dalej głosił w synagogach Judei.[b]

5 Pewnego razu, gdy tłum na niego napierał i słuchał słowa Bożego, on stał nad jeziorem Genezaret.[c] **2** I ujrzał dwie łodzie stojące u brzegu jeziora, a rybacy wyszli z nich i płukali sieci.[d] **3** Wszedłszy więc do jednej z tych łodzi, która należała do Szymona, poprosił go, żeby trochę odpłynął od lądu. Wtedy usiadł i z łodzi[e] zaczął nauczać tłumy. **4** Kiedy przestał mówić, rzekł do Szymona: „Wypłyń na głębię i zapuśćcie swoje sieci[f] na połów”. **5** Ale Szymon, odpowiadając, rzekł: „Mistrzu, przez całą noc mozoliliśmy się i nic nie złowiliśmy,[g] lecz na twoje polecenie zapuszczę sieci”. **6** A gdy to uczynili, zagarnęli wielkie mnóstwo ryb. Ich sieci wprost zaczęły się rwać. **7** Toteż skinęli na swych towarzyszy w drugiej łodzi, aby przybyli i dopomogli im;[h] przybyli więc i napełniono obie łodzie, tak iż zaczęły tonąć. **8** Widząc to, Szymon Piotr[i] przypadł Jezusowi do kolan i rzekł: „Odstąp ode mnie, Panie, gdyż jestem człowiekiem grzesznym”.[j] **9** Bo z powodu połowu ryb, które złapali, zadziwienie ogarnęło jego oraz wszystkich, co byli z nim, **10** a także Jakuba i Jana, synów Zebedeusza,[k] którzy byli wspólnikami Szymona. Ale Jezus rzekł do Szymona: „Przestań się lękać. Odtąd będziesz łowił żywych ludzi”.[l] **11** Ściągnęli więc łodzie na ląd i porzuciwszy wszystko, poszli za nim.[m]

ROZDZ. 4

a Mt 7:28 Jn 7:46
b Tyt 2:15
c Mk 1:23
d Mt 8:29 Łk 8:28
e Mt 2:23 Łk 18:37 Jn 19:19 Dz 2:22
f Jak 2:19
g Mk 1:24 Łk 1:35 Łk 4:41
h Mk 1:26
i Mk 1:27
j Mk 1:28 Łk 5:15
k Mt 8:14 Mk 1:30
l Ps 103:3 Dz 28:8
m Mt 8:15 Mk 1:31
n Mt 8:16 Mk 1:32 Dz 28:9
o Mk 1:34
p Mt 8:29 Mk 3:11
q Mk 1:25 Mk 3:12 Dz 16:17 Dz 16:18
r Dz 19:15
s Łk 2:11 Łk 4:34
t Mk 1:35

szpalta 2

a Łk 8:1 Jn 9:4 Dz 10:38 Rz 15:8
b Mt 4:23 Mk 1:39

ROZDZ. 5

c Mt 4:18 Mk 1:16
d Mt 4:21
e Mk 4:1
f Jn 21:6
g Jn 21:3
h Jn 21:8
i Jn 21:7
j Mt 8:8
k Mt 4:21 Mk 1:19
l Mt 4:19 Mk 1:17
m Mt 4:20 Mt 6:33 Mt 19:27 Mk 1:20 Łk 18:28 Flp 3:8

12 Innym razem, gdy był w jednym z miast, oto mężczyzna cały pokryty trądem! Kiedy ujrzał Jezusa, upadł na twarz i prosił go, mówiąc: „Panie, jeśli tylko zechcesz, możesz mnie oczyścić”.[a] **13** A on, wyciągnąwszy rękę, dotknął go, mówiąc: „Chcę. Bądź oczyszczony”. I natychmiast trąd z niego zniknął.[b] **14** On zaś przykazywał temu mężczyźnie, żeby nie mówił o tym nikomu:[c] „Ale odejdź i pokaż się kapłanowi,[d] i złóż dar ofiarny[e] w związku z twoim oczyszczeniem, tak jak polecił Mojżesz, na świadectwo dla nich”.[f] **15** Lecz słowo o nim tym bardziej się rozchodziło i wielkie tłumy gromadziły się, żeby słuchać oraz dostąpić uleczenia ze swych chorób.[g] **16** A on przebywał w odosobnieniu na pustyniach i się modlił.[h]

17 Pewnego dnia nauczał, a siedzieli tam faryzeusze oraz nauczyciele prawa, którzy przyszli z każdej wioski w Galilei i z Judei, i z Jerozolimy; a była z nim moc Jehowy, by mógł uzdrawiać.[i] **18** I oto mężczyźni nieśli na łóżku człowieka sparaliżowanego, i szukali, którędy mogliby go wnieść i położyć przed nim.[j] **19** A ponieważ z powodu tłumu nie znaleźli drogi, którą mogliby go wnieść, wspięli się na dach i przez pokrycie dachówkowe spuścili go wraz z małym łożem pomiędzy tych, którzy byli przed Jezusem.[k] **20** On zaś, ujrzawszy ich wiarę, rzekł: „Człowiecze, twoje grzechy są ci przebaczone”.[l] **21** Wówczas uczeni w piśmie i faryzeusze zaczęli rozważać, mówiąc: „Kimże jest ten, który wypowiada bluźnierstwa?[m] Któż może przebaczać grzechy oprócz samego Boga?”[a] **22** Ale Jezus, rozpoznawszy ich rozważania, rzekł im w odpowiedzi: „Cóż to rozważacie w swych sercach?[b] **23** Co jest łatwiej – powiedzieć: ‚Twoje grzechy są ci przebaczone’ czy powiedzieć: ‚Wstań i chodź’?[c] **24** Ale żebyście wiedzieli, iż Syn Człowieczy ma na ziemi władzę przebaczać grzechy...” rzekł do sparaliżowanego: „Mówię ci: Wstań i weź swoje małe łoże, i idź do domu”.[d] **25** On więc na ich oczach natychmiast wstał, wziął to, na czym zwykł leżeć, i odszedł do swego domu, wychwalając Boga.[e] **26** Wtedy ich wszystkich ogarnął zachwyt[f] i zaczęli wychwalać Boga, i napełnieni bojaźnią, mówili: „Widzieliśmy dzisiaj dziwne rzeczy!”[g]

27 Potem wyszedł i zobaczył poborcę podatkowego imieniem Lewi, siedzącego w kantorze podatkowym, i powiedział do niego: „Bądź moim naśladowcą”.[h] **28** A on, pozostawiwszy wszystko,[i] wstał i poszedł za nim. **29** I Lewi wydał dla niego wielkie przyjęcie w swoim domu, a był tam liczny tłum poborców podatkowych oraz innych ludzi, którzy razem z nimi ułożyli się do posiłku.[j] **30** Wtedy faryzeusze i ich uczeni w piśmie zaczęli szemrać wobec jego uczniów, mówiąc: „Czemuż jecie i pijecie z poborcami podatkowymi i grzesznikami?”[k] **31** Jezus, odpowiadając, rzekł do nich: „Zdrowi nie potrzebują lekarza,[l] tylko niedomagający.[m] **32** Nie przyszedłem wezwać do skruchy prawych, tylko grzeszników”.[n]

33 Oni powiedzieli do niego: „Uczniowie Jana często poszczą i zanoszą błagania, i to samo czynią uczniowie faryzeuszy, twoi

ROZDZ. 5

a Mt 8:2 Mk 1:40
b Mt 8:3 Mk 1:42
c Mk 7:36 Łk 8:56
d Kpł 13:49 Kpł 14:2
e Kpł 14:10 Kpł 14:20
f Mt 8:4 Mk 1:44
g Mt 4:25 Mk 3:7 Jn 6:2
h Mk 1:45
i Ps 103:3 Mk 2:1
j Mt 9:2 Mk 2:3
k Mk 2:4
l Mk 2:5
m Mt 9:3 Mk 2:7

szpalta 2

a Ps 32:5 Ps 103:3 Ps 130:4 Iz 1:18 Iz 43:25 Dn 9:9
b Mt 9:4 Mk 2:8
c Mt 9:5 Mk 2:9
d Mt 9:6 Mk 2:11 Jn 5:8
e Mt 9:7 Mk 2:12 Dz 4:21 Gal 1:24
f Mk 5:42 Dz 3:10
g Mt 9:8
h Mt 9:9 Mk 2:14
i Łk 5:11
j Mt 9:10 Mk 2:15 Łk 15:1
k Mt 9:11 Mk 2:16 Łk 15:2
l Iz 53:4
m Mt 9:12 Mk 2:17
n Mt 9:13 1Tm 1:15

zaś jedzą i piją”.[a] **34** Jezus im rzekł: „Czyż możecie sprawić, żeby przyjaciele oblubieńca pościli, gdy oblubieniec jest z nimi?[b] **35** Jednakże nadejdą dni, gdy oblubieniec[c] istotnie zostanie od nich zabrany;[d] wtedy, w owych dniach, będą pościć”.[e]

36 Podał im też przykład: „Nikt nie wycina łaty z nowej szaty wierzchniej i nie naszywa jej na starą szatę wierzchnią; a jeśli tak zrobi, to i nowa łata się odrywa, i łata z nowej szaty nie pasuje do starej.[f] **37** Nikt też nie wlewa nowego wina do starych bukłaków; a jeśli tak zrobi, to nowe wino rozsadzi bukłaki[g] i się wyleje, bukłaki zaś ulegną zniszczeniu.[h] **38** Ale nowe wino należy wlewać do nowych bukłaków. **39** Nikt, kto się napił starego wina, nie chce nowego; mówi bowiem: ‚Stare[i] jest wyśmienite’”.

6 I zdarzyło się w sabat, że przechodził przez łany zbóż, a jego uczniowie zrywali[j] i jedli kłosy zboża, rozcierając je rękami.[k] **2** Wtedy niektórzy z faryzeuszy rzekli: „Czemu czynicie coś, czego nie wolno[l] w sabat?”[m] **3** Ale Jezus, odpowiadając, rzekł im: „Czyście nigdy nie czytali, co uczynił Dawid,[n] gdy zgłodniał on oraz ludzie, którzy z nim byli?[o] **4** Jak wszedł do domu Bożego i otrzymawszy chleby przedkładania,[p] jadł i dał ludziom, którzy z nim byli, choć nie wolno ich jeść nikomu, tylko kapłanom?”[q] **5** I jeszcze im rzekł: „Syn Człowieczy jest Panem sabatu”.[r]

6 Podczas innego sabatu[s] wszedł do synagogi i zaczął nauczać. I był tam człowiek, który miał prawą rękę uschłą.[t] **7** A uczeni w piśmie i faryzeusze uważnie go obserwowali,[a] by zobaczyć, czy będzie leczył w sabat — żeby znaleźć jakiś powód do oskarżenia go.[b] **8** On zaś znał ich rozważania,[c] powiedział jednak do mężczyzny z uschłą ręką: „Podnieś się i stań w środku”. Ten więc podniósł się i stanął.[d] **9** Wtedy Jezus rzekł do nich: „Pytam was: Czy wolno w sabat czynić dobrze,[e] czy wyrządzać krzywdę, duszę wybawić czy zgładzić?”[f] **10** A rozejrzawszy się po nich wszystkich, powiedział do tego człowieka: „Wyciągnij rękę”. Ten tak uczynił i jego ręka odzyskała sprawność.[g] **11** Oni zaś, ogarnięci szaleństwem, zaczęli między sobą omawiać, co uczynić z Jezusem.[h]

12 W owych dniach odszedł na górę, by się modlić,[i] i spędził całą noc na modlitwie do Boga.[j] **13** A z nastaniem dnia przywołał swych uczniów i spośród nich wybrał dwunastu, których też nazwał „apostołami”:[k] **14** Szymona, którego też nazwał Piotrem,[l] i Andrzeja, jego brata, i Jakuba, i Jana,[m] i Filipa,[n] i Bartłomieja, **15** i Mateusza, i Tomasza,[o] i Jakuba, syna Alfeusza, i Szymona, zwanego „gorliwym”,[p] **16** i Judasa, syna Jakuba, i Judasza Iskariota, który się stał zdrajcą.[q]

17 I zszedł z nimi, i stanął na równym miejscu, a był tam wielki tłum jego uczniów oraz wielkie mnóstwo ludzi[r] z całej Judei i Jerozolimy, i nadmorskiej krainy Tyru i Sydonu, którzy przyszli go słuchać i dostąpić uleczenia ze swych chorób.[s] **18** Uleczeni zostali nawet ci, których trapiły nieczyste duchy. **19** I cały ten tłum usiłował go dotknąć,[t] gdyż wychodziła z niego moc[u] i uzdrawiała ich wszystkich.

ROZDZ. 5

a Mt 9:14 Mk 2:18 Łk 7:34
b Mt 9:15 Mk 2:19 Jn 3:29
c Mt 22:2 2Ko 11:2 Obj 19:7
d Łk 17:22
e Jn 16:20
f Mt 9:16 Mk 2:21
g Hi 32:19
h Mt 9:17 Mk 2:22
i Iz 25:6

ROZDZ. 6

j Pwt 23:25
k Mt 12:1 Mk 2:23
l Wj 20:10 Pwt 5:14
m Mt 12:2 Mk 2:24 Jn 5:10
n 1Sm 21:4
o Mt 12:3 Mk 2:25
p 1Sm 21:6
q Kpl 24:9 Mt 12:4 Mk 2:26
r Mt 12:8 Mk 2:28
s Łk 13:14 Jn 9:16
t Mt 12:10 Mk 3:1

szpalta 2

a Łk 14:1
b Mk 3:2
c Łk 5:22 Jn 2:24
d Mk 3:3
e Mt 12:11 Jn 7:23
f Mk 3:4
g Mt 12:13 Mk 3:5
h Ps 2:2 Mt 12:14 Mk 3:6
i Mt 6:6 Mk 3:13
j Iz 26:9 Mt 14:23
k Mk 3:14 Jn 6:70
l Mt 10:2
m Mk 3:17 Dz 1:13
n Jn 14:8
o Jn 11:16
p Mk 3:18
q Mk 3:19
r Mt 4:25
s Mk 3:7
t Mt 14:36
u Mk 5:30

20 A on podniósł oczy na swych uczniów i przemówił:[a]

„Szczęśliwi jesteście wy, biedni,[b] gdyż wasze jest królestwo Boże.

21 „Szczęśliwi jesteście wy, którzy teraz głodujecie,[c] gdyż zostaniecie nasyceni.[d]

„Szczęśliwi jesteście wy, którzy teraz płaczecie, gdyż będziecie się śmiać.[e]

22 „Szczęśliwi jesteście, gdy ludzie będą was nienawidzić[f] i gdy was wyłączą i zelżą, i odrzucą[g] wasze imię jako niegodziwe z powodu Syna Człowieczego. **23** Radujcie się w owym dniu i skaczcie, gdyż oto wielka jest wasza nagroda w niebie, bo ich praojcowie czynili to samo prorokom.[h]

24 „Natomiast biada wam, bogacze,[i] gdyż w pełni odbieracie swe pocieszenie.[j]

25 „Biada wam, którzy teraz jesteście nasyceni, gdyż będziecie głodować.[k]

„Biada wam, którzy się teraz śmiejecie, gdyż pogrążycie się w żałości i będziecie płakać.[l]

26 „Biada, gdy wszyscy ludzie będą o was dobrze mówić, ich praojcowie bowiem czynili tak samo fałszywym prorokom.[m]

27 „Ale wam, którzy słuchacie, mówię: Miłujcie swych nieprzyjaciół,[n] czyńcie dobrze[o] tym, którzy was nienawidzą, **28** błogosławcie tych, którzy was przeklinają, módlcie się za tych, którzy was znieważają.[p] **29** Temu, kto cię uderza w jeden policzek,[q] nadstaw także drugi, a temu, kto zabiera[r] twoją szatę wierzchnią, nie odmawiaj nawet szaty spodniej. **30** Dawaj każdemu, kto cię prosi,[s] a zabierającego to, co twoje, nie proś o zwrot.

ROZDZ. 6

a Mt 5:2
b Iz 57:15 Mt 5:3 Jak 2:5
c Iz 55:1 Mt 5:6
d Ps 107:9 Jer 31:25
e Iz 61:3 Mt 5:11 Obj 21:4
f Mt 5:10 Jn 17:14 1Pt 3:14
g Jn 16:2
h 2Kn 36:16 Mt 5:12 Łk 11:47 Dz 7:52
i Jak 5:1
j Mt 6:2 Łk 16:25
k Iz 65:13
l Prz 14:13
m Jn 15:19 Jak 4:4 1Jn 4:5
n Mt 5:44
o Wj 23:4 Prz 25:21 Rz 12:20
p Dz 7:60 Rz 12:14
q Mt 5:39
r Mt 5:40 1Ko 6:7
s Pwt 15:7 Prz 3:27 Prz 21:26 Mt 5:42

szpalta 2

a Mt 7:12
b Mt 5:46 1Tm 5:8
c Mt 5:47
d Kpl 25:36 Pwt 15:8
e Mt 5:42
f Wj 22:25 Kpl 25:37 Pwt 23:20 Ps 37:26
g Pwt 14:29 Mt 5:45 1Jn 3:1
h Dz 14:17
i Mt 5:48 Ef 5:2 Jak 2:13
j Mt 7:1 Rz 2:1 Rz 14:10
k Iz 58:6 Mt 6:14 Mk 11:25
l Prz 19:17

31 „I jak chcecie, żeby ludzie wam czynili, czyńcie im tak samo.[a]

32 „A jeśli miłujecie tych, którzy was miłują, jakąż sobie zaskarbiacie zasługę? Przecież nawet grzesznicy miłują tych, którzy ich miłują.[b] **33** I jeśli czynicie dobrze tym, którzy wam dobrze czynią, jakąż sobie zaskarbiacie zasługę? Czynią to nawet grzesznicy.[c] **34** A jeśli pożyczacie bez odsetek[d] tym, od których spodziewacie się odebrać, jakąż sobie zaskarbiacie zasługę? Nawet grzesznicy pożyczają bez odsetek grzesznikom, żeby tyle samo z powrotem otrzymać.[e] **35** Wręcz przeciwnie, wciąż miłujcie swych nieprzyjaciół i czyńcie dobrze, i pożyczajcie[f] bez odsetek, niczego się w zamian nie spodziewając, a wasza nagroda będzie wielka i będziecie synami Najwyższego,[g] gdyż on jest życzliwy[h] dla niewdzięcznych i niegodziwych. **36** Stawajcie się miłosierni, tak jak wasz Ojciec jest miłosierny.[i]

37 „Ponadto przestańcie osądzać, a na pewno nie będziecie osądzeni,[j] i przestańcie potępiać, a na pewno nie będziecie potępieni. Uwalniajcie, a będziecie uwolnieni.[k] **38** Dawajcie, a ludzie wam dadzą.[l] Wsypią do waszych podołków miarę wyborną, natłoczoną, utrzęsioną i przepełnioną. Bo jaką miarą odmierzacie, taką wam w zamian odmierzą”.[m]

39 Wtedy też opowiedział im przykład: „Czyż ślepy może poprowadzić ślepego? Czyż obaj nie wpadną do dołu?[n] **40** Uczeń nie przewyższa swego nauczyciela, lecz każdy, kto jest doskonale wyuczony, będzie jak jego

m Mt 7:2; Mk 4:24; **n** Mt 15:14; Mt 23:16.

nauczyciel.[a] **41** Czemu więc patrzysz na słomkę w oku twego brata, a nie dostrzegasz belki we własnym oku?[b] **42** Jak możesz powiedzieć do swego brata: ‚Bracie, pozwól mi wyjąć słomkę, która jest w twoim oku', gdy tymczasem sam nie patrzysz na belkę we własnym oku?[c] Obłudniku! Najpierw wyjmij belkę z własnego oka,[d] a wtedy będziesz wyraźnie widział, jak wyjąć słomkę, która jest w oku twego brata.[e]

43 „Nie ma bowiem drzewa wybornego, które by wydawało owoc zgniły; nie ma też drzewa spróchniałego, które by wydawało owoc wyborny.[f] **44** Bo każde drzewo poznaje się po jego owocu.[g] Na przykład nie zbiera się fig z cierni ani nie ścina winogron zciernistego krzewu.[h] **45** Człowiek dobry wydobywa dobro z dobrego skarbu[i] swego serca, ale niegodziwy wydobywa ze swego niegodziwego skarbu to, co niegodziwe; bo z obfitości serca mówią jego usta.[j]

46 „Czemuż więc wzywacie mnie: ‚Panie! Panie!', a nie czynicie tego, co mówię?[k] **47** Pokażę wam, do kogo jest podobny każdy, kto przychodzi do mnie i słyszy moje słowa, i wprowadza je w czyn:[l] **48** Podobny jest do człowieka, który budując dom, kopał, i to głęboko, i założył fundament na masywie skalnym. Toteż gdy przyszła powódź,[m] w ów dom uderzyła rzeka, ale nie była na tyle silna, by nim wstrząsnąć, gdyż został dobrze zbudowany.[n] **49** Kto zaś słyszy, a nie wprowadza w czyn,[o] jest podobny do człowieka, który zbudował dom na ziemi bez fundamentu. Uderzyła weń rzeka i natychmiast runął, a upadek[p] owego domu był wielki".[q]

ROZDZ. 6
a Mt 10:24 Jn 13:16 Jn 15:20
b Mt 7:3
c Mt 7:4
d Prz 18:17 Rz 2:21
e Mt 7:5
f Mt 7:16
g Mt 12:33
h Rdz 1:11
i Mt 12:35
j Mt 12:34
k Mt 7:21 Mt 25:11 Łk 13:24 Rz 2:13 Jak 1:22
l Mt 7:24
m Dz 14:22 2Tm 3:12
n Ps 125:1 Mt 7:25 2Tm 2:19 1Pt 1:5
o Jak 1:24
p Hi 8:13 Heb 10:29 2Pt 2:20
q Mt 7:27

szpalta 2

ROZDZ. 7
a Mt 8:5
b Mt 8:6 Jn 4:47
c Dz 10:2
d Mt 8:8
e Mt 8:9
f Mt 8:10 Rz 3:2 Rz 9:4
g Mt 8:13
h 1Kl 17:17 Łk 8:42
i Łk 9:38

7 Kiedy zakończył wszystkie swe wypowiedzi do słuchającego ludu, wszedł do Kafarnaum.[a] **2** A pewien setnik miał niewolnika, którego cenił, lecz który niedomagał i był bliski śmierci.[b] **3** Usłyszawszy o Jezusie, posłał do niego starszych spośród Żydów, aby go poprosili o przyjście i ocalenie jego niewolnika. **4** Wtedy ci, którzy podeszli do Jezusa, zaczęli go żarliwie upraszać, mówiąc: „Godzien jest, żebyś mu to wyświadczył, **5** bo miłuje nasz naród[c] i sam zbudował dla nas synagogę". **6** Jezus więc poszedł z nimi. Lecz gdy był niedaleko domu, setnik wysłał już przyjaciół, żeby mu powiedzieli: „Panie, nie fatyguj się, bo nie zasługuję na to, byś wszedł pod mój dach.[d] **7** Dlatego też nie uważałem się za godnego przyjść do ciebie. Ale powiedz słowo i niech mój sługa zostanie uzdrowiony. **8** Bo ja też jestem człowiekiem poddanym władzy, mającym pod sobą żołnierzy, i mówię temu: ‚Idź!', i idzie, a innemu: ‚Przyjdź!', i przychodzi, a swemu niewolnikowi: ‚Uczyń to!', i on to czyni".[e] **9** Kiedy Jezus to usłyszał, zdumiał się nad nim i odwróciwszy się do towarzyszącego mu tłumu, rzekł: „Mówię wam: Nawet w Izraelu nie znalazłem tak wielkiej wiary".[f] **10** A ci, którzy byli posłani, po powrocie do domu zastali owego niewolnika zdrowego.[g]

11 Wkrótce potem poszedł do miasta zwanego Nain, a z nim szli jego uczniowie oraz wielki tłum. **12** Gdy się zbliżył do bramy miasta, oto wynoszono umarłego,[h] który był jednorodzonym[i] synem swej matki. Ona zaś była wdową. Był też z nią spory

tłum z miasta. **13** A gdy Pan ją ujrzał, ulitował się[a] nad nią i rzekł do niej: „Przestań płakać”.[b] **14** Następnie podszedł, dotknął mar i niosący zatrzymali się, a on rzekł: „Młodzieńcze, mówię ci: Wstań!”[c] **15** I umarły usiadł, i począł mówić, on zaś oddał go jego matce.[d] **16** A ich wszystkich ogarnęła bojaźń[e] i zaczęli wychwalać Boga, mówiąc: „Wielki prorok[f] został wzbudzony wśród nas” oraz: „Bóg zwrócił uwagę na swój lud”.[g] **17** I ta wieść o nim rozeszła się po całej Judei i całej okolicznej krainie.

18 A uczniowie Jana opowiedzieli mu o tym wszystkim.[h] **19** Toteż Jan wezwał dwóch spośród swoich uczniów i posłał ich do Pana, by powiedzieli: „Czy ty jesteś tym Przychodzącym, czy mamy oczekiwać innego?”[i] **20** Podszedłszy do niego, mężczyźni ci rzekli: „Jan Chrzciciel wysłał nas do ciebie, byśmy powiedzieli: ‚Czy ty jesteś tym Przychodzącym, czy mamy oczekiwać drugiego?’ ” **21** W owej godzinie uleczył on wielu od chorób[j] i ciężkich dolegliwości, jak również od niegodziwych duchów, a wielu ślepych łaskawie obdarzył wzrokiem. **22** Dlatego, odpowiadając tym dwom, rzekł: „Idźcie,[k] opowiedzcie Janowi, coście ujrzeli i usłyszeli: Ślepi[l] zostają obdarzeni wzrokiem, kulawi chodzą, trędowaci dostępują oczyszczenia, a głusi słyszą, umarli są wskrzeszani, biednym jest opowiadana[m] dobra nowina.[n] **23** I szczęśliwy jest ten, kto się mną nie zgorszył”.[o]

24 Gdy posłańcy Jana odeszli, zaczął mówić do tłumów o Janie: „Co wyszliście zobaczyć na pustkowiu? Trzcinę kołysaną przez wiatr?[a] **25** Co więc wyszliście ujrzeć? Człowieka ubranego w miękkie szaty wierzchnie?[b] Przecież ci, którzy noszą okazały ubiór i żyją w zbytku, są w domach królewskich.[c] **26** Właściwie co wyszliście ujrzeć? Proroka?[d] Tak, mówię wam, i to daleko więcej niż proroka.[e] **27** Właśnie o nim jest napisane: ‚Oto ja przed twoim obliczem wysyłam mego posłańca,[f] który przygotuje przed tobą drogę twoją’.[g] **28** Mówię wam: Wśród narodzonych z niewiast nie ma nikogo większego[h] niż Jan, lecz pomniejszy w królestwie Bożym jest większy niż on”.[i] **29** (A usłyszawszy to, cały lud, jak również poborcy podatkowi – ochrzczeni chrztem Janowym[j] – oświadczyli, że Bóg jest prawy.[k] **30** Ale faryzeusze oraz biegli w Prawie, nie ochrzczeni przez niego, zlekceważyli dotyczącą ich radę[l] Bożą).

31 „Do kogo więc mam przyrównać ludzi z tego pokolenia i do kogo są oni podobni?[m] **32** Podobni są do małych dzieci, które siedzą na rynku i wołają jedne do drugich, mówiąc: ‚Graliśmy wam na flecie, ale nie tańczyliście; zawodziliśmy, ale nie płakaliście’.[n] **33** Tak samo przyszedł Jan Chrzciciel, nie jadł chleba ani nie pił wina, a mówicie: ‚On ma demona’.[o] **34** Przyszedł Syn Człowieczy, jadł i pił, a mówicie: ‚Oto człowiek żarłoczny i oddający się piciu wina, przyjaciel poborców podatkowych i grzeszników!’[p] **35** Niemniej mądrość[q] potwierdza swą prawość przez wszystkie swe dzieci”.[r]

36 A któryś z faryzeuszy zapraszał go do siebie na obiad.

ROZDZ. 7

a Hcb 4:15
b Łk 8:52 Jn 11:33
c 1Kl 17:21 Łk 8:54 Jn 11:43 Dz 9:40
d 1Kl 17:23 2Kl 4:36
e Łk 1:65
f Pwt 18:15 Łk 24:19 Jn 4:19 Jn 6:14 Jn 7:40 Dz 7:37
g Wj 4:31 Ps 106:4 Łk 1:68
h Mt 11:2 Jn 3:26
i Ps 40:7 Ps 118:26 Eze 21:27 Za 9:9 Mal 3:1 Mt 3:11
j Iz 53:4
k Mt 11:4
l Iz 29:18 Iz 35:5 Iz 42:7
m Iz 61:1 Sof 3:12 Łk 4:18 Jak 2:5
n Mt 11:5
o Iz 8:14 Mt 11:6 Łk 2:34 Jn 6:66

szpalta 2

a Mt 11:7
b Mk 1:6
c Est 1:11 Mt 11:8
d Łk 1:76
e Mt 11:9
f Mal 3:1
g Iz 40:3 Mt 11:10 Łk 1:16 Jn 1:23
h Łk 1:15
i Mt 11:11
j Mt 3:6 Łk 3:12
k Mt 3:15 Mt 21:32
l Pwt 32:28 Dz 13:46 Dz 20:27 Rz 10:3
m Mt 11:16
n Mt 11:17

o Lb 6:3; Sdz 13:4; Mt 3:4; Mk 1:6; Łk 1:15; **p** Mt 11:19; Łk 5:30; **q** 1Ko 1:24; **r** Jn 10:38.

Toteż wszedł do domu[a] owego faryzeusza i ułożył się przy stole. **37** I oto niewiasta, która w mieście była znana jako grzesznica, dowiedziała się, że on się ułożył do posiłku w domu faryzeusza, i przyniosła alabastrowe[b] naczynie z wonnym olejkiem, **38** a zająwszy miejsce z tyłu u jego stóp, płakała i poczęła zraszać łzami jego stopy oraz wycierała je włosami swej głowy. Czule też całowała jego stopy i nacierała je wonnym olejkiem. **39** Na ten widok faryzeusz, który go do siebie zaprosił, rzekł sam w sobie: „Gdyby ten człowiek był prorokiem,[c] wiedziałby, kim i jakiego pokroju jest ta niewiasta, która go dotyka — że jest grzeszницą”.[d] **40** A wtedy Jezus mu rzekł: „Szymonie, mam ci coś do powiedzenia”. Ten rzekł: „Nauczycielu, powiedz!”

41 „Dwaj mężczyźni byli dłużnikami pewnego pożyczkodawcy — jeden był zadłużony na pięćset denarów,[e] a drugi na pięćdziesiąt. **42** Gdy nie mieli czym spłacić, on obydwom wspaniałomyślnie darował.[f] Który z nich zatem będzie go bardziej miłował?” **43** Szymon, odpowiadając, rzekł: „Przypuszczam, że ten, któremu wspaniałomyślnie darował więcej”. Rzekł mu: „Osądziłeś poprawnie”. **44** Po czym odwrócił się do niewiasty, a do Szymona rzekł: „Czy widzisz tę niewiastę? Wszedłem do twego domu; ty nie dałeś mi wody[g] do obmycia stóp. Ale ta niewiasta zrosiła łzami moje stopy i wytarła je swymi włosami. **45** Ty mnie nie pocałowałeś,[h] ona zaś od godziny, której wszedłem, nie przestała czule całować mych stóp. **46** Ty nie natarłeś mej głowy oliwą,[i] a ona natarła me stopy wonnym olejkiem. **47** Przeto mówię ci, że jej grzechy, chociaż liczne, są przebaczone,[a] gdyż bardzo miłowała; ale komu mało przebaczono, ten mało miłuje”. **48** Potem rzekł do niej: „Twoje grzechy są przebaczone”.[b] **49** Wtedy ci, co z nim półleżeli przy stole, poczęli między sobą mówić: „Kim jest ten człowiek, który nawet przebacza grzechy?”[c] **50** On zaś rzekł do niewiasty: „Twoja wiara cię wybawiła;[d] idź w pokoju”.[e]

8 Wkrótce potem ruszył w drogę od miasta do miasta i od wsi do wsi, głosząc i oznajmiając dobrą nowinę o królestwie Bożym.[f] A było z nim dwunastu, **2** były też pewne niewiasty,[g] uleczone od niegodziwych duchów i chorób — Maria zwana Magdaleną, z której wyszło siedem demonów,[h] **3** i Joanna,[i] żona Chuzy, rządcy Heroda, i Zuzanna oraz wiele innych niewiast, które im usługiwały ze swego mienia.

4 A gdy się zebrał wielki tłum wraz z tymi, którzy przychodzili do niego z jednego miasta po drugim, powiedział, używając przykładu:[j] **5** „Wyszedł siewca, by siać swe nasiona. A gdy siał, któreś padło przy drodze i zostało zdeptane, i ptaki nieba je zjadły.[k] **6** Inne padło na masyw skalny i po wykiełkowaniu uschło, ponieważ nie miało wilgoci.[l] **7** Inne padło między ciernie, a ciernie, które z nim wyrosły, zadusiły je.[m] **8** Inne padło na dobrą glebę i po wykiełkowaniu wydało plon stokrotny”.[n] Powiedziawszy to, zawołał: „Kto ma uszy, żeby słuchać, niech słucha”.[o]

9 Lecz jego uczniowie zaczęli go pytać, co mógłby znaczyć ten przykład.[p] **10** On zaś rzekł:

ROZDZ. 7

a Mt 26:6 Łk 11:37
b Mt 26:7 Mk 14:3 Jn 12:3
c Jn 4:19
d Łk 15:2
e Mt 18:28
f Ps 32:1 Ps 103:3 Iz 1:18 Mt 18:27 Łk 7:47
g Rdz 18:4 1Tm 5:10
h 1Ko 16:20 1Pt 5:14
i Ps 23:5 Ps 45:7

szpalta 2

a Ps 51:1 Iz 43:25 Iz 44:22 Łk 7:42 1Tm 1:14
b Mt 9:2 Mk 2:5
c Iz 53:3 Mt 9:3 Mk 2:7 Łk 5:21
d Mt 9:22 Łk 8:48 Ef 2:8
e 1Sm 1:17 Jn 14:27

ROZDZ. 8

f Mt 9:35 Łk 4:43
g Mt 27:55 Mk 15:40
h Mk 16:9 Łk 11:26
i Łk 24:10
j Mt 13:3 Mk 4:1
k Mt 13:4 Mk 4:4 Łk 8:12
l Mt 13:5 Mk 4:5 Łk 8:13
m Mt 13:7 Mk 4:7 Łk 8:14
n Mt 13:8 Mk 4:8 Łk 8:15
o Mt 11:15 Mt 13:9 Mk 4:9
p Mt 13:10 Mk 4:10

„Wam dano zrozumieć święte tajemnice królestwa Bożego, ale dla pozostałych jest to w przykładach,[a] żeby patrząc, patrzyli na próżno, i słuchając, nie pojęli znaczenia.[b] **11** A oto, co oznacza ten przykład:[c] Nasieniem jest słowo Boże.[d] **12** Tymi przy drodze są ci, którzy usłyszeli,[e] a potem przychodzi Diabeł[f] i zabiera słowo z ich serc, żeby nie uwierzyli i nie zostali wybawieni.[g] **13** Tymi na masywie skalnym są ci, którzy usłyszawszy, przyjmują słowo z radością, ale nie mają korzenia; przez jakiś czas wierzą, lecz w czasie próby odpadają.[h] **14** Tym zaś, które padło między ciernie, są ci, co usłyszeli, ale uniesieni przez troski i bogactwa oraz rozkosze[i] tego życia, zostają całkowicie zaduszeni i niczego nie doprowadzają do doskonałości.[j] **15** Natomiast tym na wybornej glebie są ci, którzy wysłuchawszy słowa szlachetnym i dobrym sercem,[k] zatrzymują je i z wytrwałością[l] przynoszą plon.

16 „Po zapaleniu lampy nikt nie nakrywa jej naczyniem ani nie stawia jej pod łóżkiem, ale stawia ją na świeczniku, żeby wchodzący widzieli światło.[m] **17** Bo nie ma nic ukrytego,[n] co by nie stało się jawne, ani nic starannie skrytego, co by się nigdy nie stało znane i nigdy nie wyszło na jaw.[o] **18** Dlatego zwracajcie uwagę na to, jak słuchacie; bo temu, kto ma, będzie dane więcej,[p] ale temu, kto nie ma, zostanie zabrane nawet to, co mu się wydaje, że ma”.[q]

19 I przyszli do niego jego matka i bracia,[r] ale nie mogli się do niego dostać z powodu tłumu.[s] **20** Doniesiono mu jednak: „Twoja matka oraz twoi bracia stoją na zewnątrz i chcą się z tobą widzieć”.[a] **21** On na to rzekł do nich: „Moją matką i moimi braćmi są ci, którzy słuchają słowa Bożego i wprowadzają je w czyn”.[b]

22 Pewnego dnia on i jego uczniowie weszli do łodzi; i rzekł do nich: „Przeprawmy się na drugą stronę jeziora”. I odbili od brzegu.[c] **23** A gdy płynęli, on zasnął. Wtem spadł na jezioro gwałtowny wicher, tak iż zaczęła ich zalewać woda i byli w niebezpieczeństwie.[d] **24** W końcu podeszli do niego i zbudzili go, mówiąc: „Mistrzu, Mistrzu, giniemy!”[e] Wstawszy ze snu, zgromił[f] wiatr i wzburzoną wodę, i te się uspokoiły, i nastała cisza. **25** Wtedy rzekł do nich: „Gdzież jest wasza wiara?” Oni zaś, ogarnięci bojaźnią, zdumiewali się, mówiąc jeden do drugiego: „Kim on właściwie jest, że rozkazuje nawet wiatrom i wodzie, a są mu posłuszne?”[g]

26 I przybili do brzegu w krainie Gerazeńczyków, która jest naprzeciw Galilei.[h] **27** A gdy on wysiadł na ląd, wyszedł mu naprzeciw pewien mężczyzna z miasta, mający demony. I przez dość długi czas nie nosił odzieży, i nie przebywał w domu, lecz między grobowcami.[i] **28** Na widok Jezusa głośno krzyknął i upadł przed nim, i donośnym głosem powiedział: „Co tobie do mnie,[j] Jezusie, Synu Boga Najwyższego? Proszę cię, nie męcz mnie”.[k] **29** (Rozkazywał bowiem duchowi nieczystemu wyjść z tego człowieka. Bo przez długi czas mocno go trzymał[l] i ten wielokrotnie był pod

---

ROZDZ. 8

a Ps 78:2 Mt 13:35 Mk 4:34

b Iz 6:9 Mt 13:11 Mk 4:11

c Mt 13:18 Mk 4:14

d Dz 20:32 1Pt 1:23

e Jak 1:23

f 2Ko 2:11

g Mt 13:19 Mk 4:15 1Ko 1:21 2Ko 4:3

h Mt 13:20 Mk 4:16

i Mt 19:23 1Tm 6:9 2Tm 3:4 2Tm 4:10

j Mt 13:22 Mk 4:18

k Dz 16:14

l Mt 13:23 Mk 4:20 Heb 10:36 Obj 3:10

m Mt 5:15 Mk 4:21 Łk 11:33 Flp 2:15

n Kzn 12:14

o Mt 10:26 Mk 4:22 Łk 12:2 1Ko 4:5

p Mt 25:23

q Mt 13:12 Mt 25:29 Mk 4:25 Łk 19:26

r Mt 13:55 Jn 7:5 Dz 1:14

s Mt 12:46 Mk 3:31

---

szpalta 2

a Mt 12:47 Mk 3:32

b Mt 12:50 Mk 3:35 Jn 15:14

c Mt 8:23 Mk 4:36

d Mt 8:24 Mk 4:37

e Mt 8:25 Mk 4:38

f Ps 65:7 Mt 8:26 Mk 4:39

g Mt 8:27 Mk 4:41

---

h Mt 8:28; Mk 5:1; **i** Mk 5:2; **j** Mk 1:24; **k** Mt 8:29; Mk 5:7; Łk 4:34; **l** Mk 9:21; Łk 13:16; Jn 5:6.

strażą wiązany łańcuchami oraz pętami, ale rozrywał więzy i demon pędził go na miejsca odludne). **30** Jezus go zapytał: „Jak ci na imię?" On rzekł: „Legion", gdyż weszło w niego wiele demonów.[a] **31** I upraszały[b] go, by im nie rozkazywał odejść do otchłani.[c] **32** A pasło się tam na górze liczne stado świń;[d] demony upraszały go więc, by im pozwolił w nie wejść.[e] I zezwolił im. **33** Wtedy demony wyszły z tego człowieka i weszły w świnie, a stado popędziło po urwisku do jeziora i się utopiło.[f] **34** Ale gdy ci, którzy je paśli, ujrzeli, co się stało, uciekli i opowiedzieli o tym w mieście i po wsiach.[g]

35 Wówczas ludzie wylegli, by zobaczyć, co się stało, i przyszli do Jezusa, i zastali człowieka, z którego wyszły demony, odzianego i przy zdrowych zmysłach, siedzącego u stóp Jezusa, i się przestraszyli.[h] **36** Ci, którzy to widzieli, opowiedzieli im, jak został uzdrowiony człowiek opętany przez demony.[i] **37** Całe to mnóstwo z okolicznej krainy Gerazeńczyków prosiło go więc, żeby od nich odszedł, gdyż ogarnęła ich wielka bojaźń.[j] Wtedy wsiadł do łodzi i zawrócił. **38** Jednakże mężczyzna, z którego wyszły demony, usilnie prosił, by mógł z nim pozostać; ale on go odprawił, mówiąc:[k] **39** „Wracaj do domu i opowiadaj, co Bóg dla ciebie uczynił".[l] Toteż on odszedł, obwieszczając po całym mieście, co Jezus dla niego uczynił.[m]

40 Kiedy Jezus wrócił, tłum przyjął go życzliwie, bo wszyscy go oczekiwali.[n] **41** Lecz oto przyszedł mężczyzna imieniem Jair, a był on przełożonym synagogi. I upadłszy Jezusowi do stóp, zaczął go upraszać, żeby wszedł do jego domu,[a] **42** miał bowiem jednorodzoną córkę, która liczyła sobie około dwunastu lat, i ta umierała.[b]

Kiedy on szedł, napierały na niego tłumy.[c] **43** A pewna niewiasta, która od dwunastu lat była trapiona upływem krwi[d] i której nikt nie potrafił wyleczyć,[e] **44** podeszła z tyłu i dotknęła frędzla[f] jego szaty wierzchniej,[g] a jej upływ krwi natychmiast się zatrzymał.[h] **45** Toteż Jezus powiedział: „Kto mnie dotknął?"[i] Gdy wszyscy się wypierali, Piotr rzekł: „Mistrzu, tłumy cię otaczają i cisną się na ciebie".[j] **46** Ale Jezus powiedział: „Ktoś mnie dotknął, bo zauważyłem, że moc[k] ze mnie wyszła".[l] **47** Niewiasta zaś, widząc, że nie uszła uwagi, drżąc, podeszła i upadła przed nim, i wobec całego ludu wyjawiła, z jakiego powodu się go dotknęła i jak natychmiast została uzdrowiona.[m] **48** Lecz on rzekł do niej: „Córko, twoja wiara cię uzdrowiła;[n] idź w pokoju".[o]

49 Kiedy jeszcze mówił, przyszedł pewien przedstawiciel przełożonego synagogi i powiedział: „Twoja córka umarła; już nie fatyguj nauczyciela".[p] **50** Usłyszawszy to, Jezus mu odpowiedział: „Nie bój się, tylko uwierz,[q] a zostanie wybawiona". **51** Gdy dotarł do domu, nie pozwolił nikomu wejść ze sobą, z wyjątkiem Piotra i Jana, i Jakuba oraz ojca i matki dziewczęcia.[r] **52** A wszyscy płakali i z jej powodu uderzali się ze smutku. Toteż on rzekł: „Przestańcie płakać,[s] bo nie umarła, lecz śpi".[t] **53** Wtedy zaczęli się z niego pogardliwie śmiać, gdyż

ROZDZ. 8

a Mk 5:9
b Mk 5:10
c Obj 20:3
d Kpł 11:7 Pwt 14:8
e Mt 8:31 Mk 5:12
f Mt 8:32 Mk 5:13
g Mt 8:33 Mk 5:14
h Mt 8:34 Mk 5:15
i Mk 5:16
j Mk 5:17
k Mk 5:18 Łk 18:43
l Mk 5:19
m Mk 5:20
n Mk 5:21

szpalta 2

a Mt 9:18 Mk 5:22
b Mt 9:18 Mk 5:23
c Mk 5:24
d Kpł 15:25
e Mt 9:20 Mk 5:25
f Lb 15:38
g Mt 9:21 Mk 5:27
h Kpł 6:27
i Mk 5:30
j Mk 5:31
k Łk 5:17
l Mk 5:32
m Mk 5:33
n Łk 7:50
o 1Sm 1:17 Mt 9:22 Mk 5:34
p Mk 5:35
q Mk 5:36 Jn 11:25 Rz 4:17
r Mk 5:37
s Łk 7:13
t Mk 5:39 Jn 11:11 Dz 7:60 Dz 13:36 1Ko 7:39

wiedzieli, że umarła.[a] **54** Ale on ujął ją za rękę i zawołał, mówiąc: „Dziewczę, wstań!”[b] **55** I duch[c] jej wrócił, i natychmiast wstała,[d] on zaś kazał dać jej coś do jedzenia.[e] **56** A jej rodzice byli zachwyceni; on jednak polecił im, żeby nikomu nie opowiadali, co się zdarzyło.[f]

9 Potem, zwoławszy dwunastu, dał im moc i władzę nad wszystkimi demonami i żeby leczyli choroby.[g] **2** I posłał ich, by głosili królestwo Boże oraz uzdrawiali, **3** i rzekł do nich: „Nie bierzcie na drogę nic — ani laski, ani torby, ani chleba, ani srebrnych pieniędzy; nie miejcie też dwóch szat spodnich.[h] **4** A gdziekolwiek wejdziecie do domu, tam się zatrzymajcie i stamtąd wychodźcie.[i] **5** Gdzie zaś was nie przyjmą, wychodząc z tego miasta,[j] strząśnijcie proch z waszych stóp na świadectwo przeciw nim”.[k] **6** Potem, wyruszywszy, szli przez ten teren od wsi do wsi, oznajmiając dobrą nowinę i wszędzie dokonując uleczeń.[l]

7 A Herod, władca okręgu, usłyszał o wszystkim, co się działo, i był w wielkiej rozterce, bo niektórzy mówili, że Jan został wskrzeszony z martwych,[m] **8** inni zaś, że ukazał się Eliasz, a jeszcze inni, że powstał któryś ze starożytnych proroków. **9** Herod rzekł: „Jana ja ściąłem.[n] Kimże zatem jest ten, o którym słyszę takie rzeczy?” Starał się więc[o] go zobaczyć.

10 A gdy apostołowie powrócili, szczegółowo opowiedzieli, czego dokonali.[p] Wtedy zabrał ich ze sobą i oddalił się na osobność[q] do miasta zwanego Betsaidą. **11** Ale tłumy, dowiedziawszy się o tym, poszły za nim. I przyjął je życzliwie, i począł im mówić o królestwie Bożym,[a] a potrzebujących uleczenia uzdrawiał.[b] **12** Dzień zaczął się chylić ku zachodowi. Wtedy dwunastu podeszło i rzekło do niego: „Odprawtłum, żeby mogli pójść do wiosek i na okoliczny teren wiejski oraz postarać się o kwatery i znaleźć pożywienie, gdyż jesteśmy tu w miejscu odludnym”.[c] **13** Ale on im rzekł: „Wy im dajcie coś do jedzenia”.[d] Powiedzieli: „Nie mamy nic więcej oprócz pięciu chlebów i dwóch ryb,[e] chyba że sami pójdziemy i nakupimy żywności dla wszystkich tych ludzi”.[f] **14** A było ich około pięciu tysięcy mężczyzn.[g] Ale on rzekł do swych uczniów: „Każcie im się ułożyć jak do posiłków — w grupach mniej więcej po pięćdziesięciu”.[h] **15** I tak uczynili, i kazali wszystkim się ułożyć. **16** On zaś wziął te pięć chlebów oraz dwie ryby i spojrzawszy w niebo, pobłogosławił je i połamał, i zaczął dawać uczniom, żeby kładli przed tłumem.[i] **17** Wszyscy więc jedli i się nasycili, i zebrano nadmiar, który im został — dwanaście koszy ułomków.[j]

18 Później, gdy sam się modlił, zeszli się do niego uczniowie, a on ich zapytał, mówiąc: „Jak mówią tłumy, kim jestem?”[k] **19** Odpowiadając, rzekli: „Janem Chrzcicielem, a inni: Eliaszem, a jeszcze inni, że powstał jeden ze starożytnych proroków”.[l] **20** Wtedy powiedział im: „A wy jak mówicie, kim jestem?” Piotr, odpowiadając, rzekł:[m] „Chrystusem[n] Bożym”. **21** Wtedy przemawiając do nich surowo, polecił

ROZDZ. 8

a Mt 9:24 Mk 5:40
b Mk 5:41 Łk 7:14 Jn 11:43
c Rdz 2:7 Rdz 6:17 Hi 33:4 Kzn 3:19 Iz 42:5 Obj 11:11
d Mk 5:42
e Mk 5:43
f Mk 7:36 Łk 5:14

ROZDZ. 9

g Mt 10:1 Mk 3:14 Mk 6:7
h Mt 10:10 Mk 6:8 Łk 10:4
i Mt 10:11 Mk 6:10 Łk 10:5 Łk 10:7
j Łk 10:10
k Neh 5:13 Mt 10:14 Mk 6:11 Dz 13:51
l Mt 11:1 Mk 6:12
m Mt 14:2 Mk 6:14 Mk 8:28 Łk 9:19
n Mt 14:3 Mk 6:16
o Łk 23:8
p Mk 6:30
q Mt 14:13

szpalta 2

a Dz 28:31
b Mt 14:14 Mk 6:34 Jn 6:2
c Ps 78:19 Mt 14:15 Mk 6:35 Jn 6:5
d 2Kl 4:42
e Lb 11:22 Ps 78:19
f Mt 14:17 Mk 6:38 Jn 6:9
g Mt 14:21 Mk 6:44 Jn 6:10
h Mt 14:19 Mk 6:39 1Ko 14:40
i Mk 6:41 Jn 6:11
j 2Kl 4:44 Ps 145:15 Mt 14:20 Mk 6:43 Jn 6:13

k Mt 16:13; Mk 8:27; **l** Mt 16:14; Mk 8:28; Łk 9:7; **m** Mt 16:15; Mk 8:29; **n** Mt 16:16; Łk 4:41; Jn 1:41; Jn 6:69.

im, żeby tego nikomu nie mówili,[a] **22** i rzekł: „Syn Człowieczy musi znieść wiele cierpień i być odrzucony przez starszych oraz naczelnych kapłanów i uczonych w piśmie, i zostać zabity,[b] a trzeciego dnia wskrzeszony”.[c]

23 Potem przemówił do wszystkich: „Jeżeli ktoś chce pójść za mną, niech się zaprze samego siebie[d] i dzień po dniu bierze swój pal męki, i stale mnie naśladuje.[e] **24** Bo kto by chciał wybawić swą duszę, ten ją straci, ale kto by stracił swą duszę ze względu na mnie, ten ją wybawi.[f] **25** Właściwie jakiż pożytek odniesie człowiek, jeśli pozyska cały świat, lecz straci samego siebie lub dozna szkody?[g] **26** Bo kto by się zawstydził mnie i moich słów, tego Syn Człowieczy się zawstydzi, gdy przybędzie w chwale swojej i Ojca, i świętych aniołów.[h] **27** Ale mówię wam zgodnie z prawdą: Wśród stojących tutaj są tacy, którzy na pewno nie zakosztują śmierci, dopóki wpierw nie ujrzą królestwa Bożego”.[i]

28 Istotnie, około ośmiu dni po tych słowach wziął Piotra i Jana, i Jakuba i wspiął się na górę, aby się modlić.[j] **29** A gdy się modlił, zmienił się wygląd[k] jego oblicza i jego odzienie stało się olśniewająco białe.[l] **30** Oto też rozmawiali z nim dwaj mężczyźni, którymi byli Mojżesz i Eliasz.[m] **31** Ukazali się w chwale i zaczęli mówić o jego odejściu, którego miał dopełnić w Jerozolimie.[n] **32** A Piotra i tych, co byli z nim, zmorzył sen; ale gdy się zupełnie przebudzili, ujrzeli jego chwałę[o] oraz stojących z nim dwóch mężczyzn. **33** A gdy oni się od niego oddalali, Piotr rzekł do Jezusa: „Mistrzu, to wspaniale, że tu jesteśmy; postawmy więc trzy namioty: jeden dla ciebie i jeden dla Mojżesza, i jeden dla Eliasza”, lecz nie zdawał sobie sprawy z tego, co mówi.[a] **34** Ale gdy to mówił, utworzył się obłok i zaczął ich ocieniać. Kiedy weszli w obłok, przestraszyli się.[b] **35** A z obłoku dobiegł głos,[c] mówiący: „To jest mój Syn, ten wybrany.[d] Jego słuchajcie”.[e] **36** A gdy ów głos się rozległ, Jezus został sam.[f] Lecz oni milczeli i nikomu w owych dniach nic nie opowiedzieli o tym, co ujrzeli.[g]

37 Następnego dnia, gdy zeszli z góry, wyszedł mu na spotkanie wielki tłum.[h] **38** A oto jakiś mężczyzna z tłumu zawołał, mówiąc: „Nauczycielu, proszę cię, abyś spojrzał na mego syna, gdyż jest moim jednorodzonym,[i] **39** i oto duch[j] go chwyta, tak iż ten nagle krzyczy i za jego sprawą wpada w konwulsje, i toczy pianę, on zaś niechętnie odchodzi, posiniaczywszy go. **40** I prosiłem twoich uczniów, żeby go wypędzili, ale nie mogli”.[k] **41** Odpowiadając, Jezus rzekł: „O pokolenie bez wiary i przewrotne,[l] jak długo mam z wami pozostawać i was znosić? Przyprowadź tu swego syna”.[m] **42** A gdy ten już podchodził, demon rzucił nim o ziemię i przyprawił go o gwałtowne konwulsje. Jednakże Jezus zgromił ducha nieczystego i uzdrowił chłopca, i oddał go jego ojcu.[n] **43** Wszyscy zaś poczęli się niezmiernie zdumiewać majestatyczną mocą[o] Bożą.

A gdy się zdumiewali tym wszystkim, co czynił, on rzekł do swych uczniów: **44** „Przyjmijcie te słowa do swych uszu, bo

ROZDZ. 9

a Mt 16:20 Mk 8:30
b Ps 22:15 Iz 53:5 Iz 53:8 Dn 11:22
c Mt 16:21 Mk 8:31 Łk 17:25
d Flp 3:8
e Mt 10:38 Mt 16:24 Mk 8:34 Łk 14:27
f Mt 16:25 Mk 8:35 Jn 12:25 Dz 20:24 Obj 2:10
g Ps 49:6 Mt 16:26 Mk 8:36 Dz 1:18 Obj 18:7
h Mt 10:33 Mk 8:38 2Tm 2:12
i Mt 16:28 Mk 9:1
j Mt 17:1 Mk 9:2
k Wj 34:29
l Mt 17:2 Mk 9:3
m 2Kl 2:11 Mt 17:3 Mk 9:4
n Łk 9:22 Łk 13:33
o Jn 1:14 2Pt 1:16

szpalta 2

a Mt 17:4 Mk 9:5
b Mt 17:5 Mk 9:7
c Łk 3:22 Jn 12:28
d Ps 2:7 Iz 42:1 2Pt 1:17
e Pwt 18:15 Mt 3:17 Dz 3:22
f Mt 17:8 Mk 9:8
g Mt 17:9 Mk 9:9
h Mt 17:14 Mk 9:14
i Mt 17:15 Mk 9:17 Łk 7:12
j Mk 1:26
k Mt 17:16 Mk 9:18
l Pwt 32:5 Ps 78:8
m Mt 17:17 Mk 9:19
n Mk 9:20 Łk 7:15
o Ps 147:5

Syn Człowieczy ma być wydany w ręce ludzi".[a] **45** Lecz oni dalej nie rozumieli tej wypowiedzi. W gruncie rzeczy była przed nimi zakryta, żeby jej nie pojęli, oni zaś lękali się go pytać o tę wypowiedź.[b]

46 Wtedy zaczęli między sobą rozważać, kto z nich będzie największy.[c] **47** A Jezus, znając rozważanie ich serc, wziął małe dziecko, postawił je obok siebie[d] **48** i rzekł do nich: „Kto by przyjął to małe dziecko ze względu na moje imię, ten przyjmuje także mnie, a kto by przyjął mnie, ten przyjmuje również tego, który mnie posłał.[e] Bo kto zachowuje się jak pomniejszy[f] wśród was wszystkich, ten jest wielki".[g]

49 Na to Jan rzekł: „Mistrzu, widzieliśmy, jak pewien człowiek wypędzał demony,[h] używając twego imienia, i próbowaliśmy go powstrzymać,[i] gdyż nie chodzi z nami".[j] **50** Ale Jezus rzekł do nich: „Nie próbujcie go powstrzymać, kto bowiem nie jest przeciwko wam, ten jest za wami".[k]

51 A gdy się dopełniały dni, kiedy miał zostać wzięty w górę,[l] zdecydowanie skierował swe oblicze, by iść do Jerozolimy. **52** Wysłał więc przed sobą posłańców. Oni zaś, odszedłszy, weszli do wioski Samarytan,[m] aby poczynić dla niego przygotowania; **53** lecz ci go nie przyjęli, gdyż oblicze miał skierowane, by iść do Jerozolimy.[n] **54** Kiedy to ujrzeli uczniowie Jakub i Jan,[o] rzekli: „Panie, czy chcesz, byśmy rozkazali, żeby ogień[p] zstąpił z nieba i ich unicestwił?" **55** Ale on się odwrócił i zganił ich. **56** Poszli więc do innej wioski.

57 A gdy szli drogą, ktoś powiedział do niego: „Pójdę za tobą, dokądkolwiek byś się udał".[a] **58** Jezus zaś rzekł mu: „Lisy mają jamy i ptaki nieba mają miejsca na odpoczynek, lecz Syn Człowieczy nie ma gdzie złożyć głowy".[b] **59** Potem rzekł do drugiego: „Bądź moim naśladowcą". Ten powiedział: „Pozwól mi najpierw odejść i pogrzebać mego ojca".[c] **60** Ale on rzekł do niego: „Niech umarli[d] grzebią swych umarłych, ty zaś idź i rozgłaszaj królestwo Boże".[e] **61** A jeszcze inny rzekł: „Pójdę za tobą, Panie, ale najpierw pozwól mi pożegnać się[f] z tymi, co są w moim domu". **62** Jezus mu rzekł: „Żaden człowiek, który przyłożył rękę do pługa,[g] a ogląda się wstecz,[h] nie nadaje się do królestwa Bożego".

10 Następnie Pan wyznaczył siedemdziesięciu[i] innych i posłał ich przed sobą po dwóch[j] do każdego miasta i miejsca, do którego sam miał przyjść. **2** Potem przemówił do nich: „Żniwo[k] wprawdzie jest wielkie, lecz pracowników[l] mało. Proście[m] zatem Pana żniwa, aby wysłał pracowników[n] na swe żniwo. **3** Idźcie. Oto posyłam was jak baranki[o] pomiędzy wilki. **4** Nie noście sakiewki ani torby,[p] ani sandałów, a po drodze nikogo nie bierzcie w objęcia[q] na powitanie. **5** Gdziekolwiek wejdziecie do domu, powiedzcie najpierw: ‚Pokój temu domowi'.[r] **6** I jeśli tam jest przyjaciel pokoju, wasz pokój spocznie na nim.[s] Ale jeśli nie ma, wróci do was.[t] **7** Zostańcie więc w tym domu,[u] jedząc i pijąc, co podadzą,[v] bo pracownik jest godzien swej zapłaty.[w] Nie przenoście się z domu do domu.[x]

ROZDZ. 9

a Mt 17:22 Mk 9:31 Łk 18:32
b Mk 9:32 Łk 2:50
c Mt 18:1 Mk 9:33 Łk 22:24
d Mt 18:2 Mk 9:36
e Mk 9:37 Jn 12:44
f Mt 23:11 Rz 12:10
g Prz 18:12 Mt 18:4 Mt 23:12
h Łk 10:17
i Lb 11:28
j Mk 9:38
k Mt 12:30 Łk 11:23 1Ko 12:3 Flp 1:18
l Mk 10:34 Dz 1:2 1Tm 3:16
m Łk 10:33 Łk 17:16
n Jn 4:9
o Mk 3:17
p 1Kl 18:38 2Kl 1:10

szpalta 2

a Mt 8:19
b Mt 8:20
c Mt 8:21
d Ef 2:1 1Tm 5:6
e Mt 8:22
f 1Kl 19:20 Łk 14:33
g 1Ko 9:10 1Ko 9:24
h Rdz 19:17 Mt 10:37 Flp 3:13

ROZDZ. 10

i Wj 24:1 Lb 11:16
j Mk 6:7
k Mt 9:37
l 1Ko 3:9
m 2Ts 3:1
n Jer 3:15
o Mt 10:16
p Mt 10:9 Łk 9:3
q 2Kl 4:29
r 1Sm 25:6 Mt 10:12 Łk 9:4 Jn 20:19
s Jak 3:18
t 1Sm 25:10 1Pt 4:14

u Mt 10:11; v Pwt 18:8; 1Ko 10:27; Gal 6:6; w Mt 10:10; 1Ko 9:11; 1Ko 9:14; 1Tm 5:18; x Ef 5:15.

8 „A gdziekolwiek wejdziecie do miasta i przyjmą was, jedzcie, co przed wami postawią, **9** i chorych w nim leczcie,[a] i mówcie do nich: ‚Przybliżyło się do was królestwo[b] Boże'. **10** Gdziekolwiek zaś wejdziecie do miasta i was nie przyjmą,[c] wyjdźcie na jego szerokie ulice i powiedzcie: **11** ‚Nawet proch, który z waszego miasta przylgnął do naszych stóp, ścieramy przeciwko wam.[d] Pamiętajcie jednak, że przybliżyło się królestwo Boże'. **12** Mówię wam, że w owym dniu znośniej będzie Sodomie[e] niż temu miastu.

13 „Biada ci, Chorazynie![f] Biada ci, Betsaido![g] Gdyby bowiem potężne dzieła, które się dokonały w was, dokonały się w Tyrze i Sydonie, te już dawno okazałyby skruchę, siedząc w worze i popiele.[h] **14** Toteż na sądzie znośniej będzie Tyrowi i Sydonowi niż wam.[i] **15** A ty, Kafarnaum, czy może będziesz wywyższone do nieba?[j] Zejdziesz do Hadesu![k]

16 „Kto słucha[l] was, ten słucha także mnie. A kto lekceważy was, ten lekceważy także mnie. Kto zaś lekceważy mnie, ten lekceważy[m] również tego, który mnie posłał".

17 Potem siedemdziesięciu z radością powróciło, mówiąc: „Panie, nawet demony się nam podporządkowują,[n] gdy używamy twego imienia". **18** Na to rzekł do nich: „Zobaczyłem Szatana, jak już spadł[o] z nieba niczym błyskawica. **19** Oto dałem wam władzę deptać po wężach[p] i skorpionach,[q] a także nad wszelką mocą nieprzyjaciela,[r] i na pewno nic wam nie zaszkodzi. **20** Jednakże nie radujcie się z tego, że duchy się wam podporządkowują, lecz radujcie się, że wasze imiona[a] zostały zapisane w niebiosach". **21** W tejże godzinie rozradował się[b] w duchu świętym i rzekł: „Publicznie wysławiam cię, Ojcze, Panie nieba i ziemi, ponieważ starannie ukryłeś te rzeczy przed mędrcami[c] i intelektualistami, a objawiłeś je niemowlętom. Tak, Ojcze, ponieważ uznałeś za dobre to uczynić. **22** Wszystko zostało mi przekazane[d] przez mego Ojca, a nikt nie wie, kim jest Syn, tylko Ojciec;[e] i nikt nie wie, kim jest Ojciec, tylko Syn[f] oraz ten, komu Syn zechce go objawić".

23 Następnie zwrócił się do samych uczniów i rzekł: „Szczęśliwe są oczy, które widzą to, co wy widzicie.[g] **24** Mówię wam bowiem: Wielu proroków i królów pragnęło ujrzeć[h] to, co wy widzicie, ale nie ujrzało, i słyszeć to, co wy słyszycie, ale nie usłyszało".

25 A oto pewien człowiek biegły w Prawie[i] wstał, by go wystawić na próbę, i powiedział: „Nauczycielu, co mam czynić, by odziedziczyć życie wieczne?"[j] **26** On rzekł do niego: „Co jest napisane w Prawie?[k] Jak czytasz?" **27** Ten, odpowiadając, rzekł: „‚Masz miłować Jehowę, twojego Boga, całym swym sercem i całą swą duszą, i całą swą siłą, i całym swym umysłem'[l] oraz ‚swego bliźniego jak samego siebie'".[m] **28** Rzekł do niego: „Odpowiedziałeś poprawnie; ‚czyń to, a osiągniesz życie'".[n]

29 Ale człowiek ten, chcąc dowieść, że jest prawy, rzekł do Jezusa: „Kto właściwie jest moim bliźnim?"[o] **30** Jezus, odpowiadając, rzekł: „Pewien człowiek

ROZDZ. 10

a Łk 9:2
b Dn 2:44 Mt 3:2 Rz 10:8
c Łk 9:5
d Mt 10:14 Dz 13:51 Dz 18:6
e Lam 4:6 Eze 16:48 Mt 11:24
f Mt 11:21
g Łk 9:10
h Eze 3:6
i Mt 11:22
j Jer 51:53
k Ps 9:17 Iz 14:15 Eze 26:20 Mt 11:23
l Mt 10:40 Mk 9:37 Jn 5:23 Jn 13:20
m Wj 16:8 Jn 12:48 Jn 15:23 1Ts 4:8
n Dz 16:18
o Jn 12:31 Jn 16:11 Heb 2:14 Obj 12:8
p Mt 23:33
q Eze 2:6
r Rdz 3:15 Ps 91:13

szpalta 2

a Wj 32:32 Ps 69:28 Iz 4:3 Dn 12:1 Flp 4:3 Heb 12:23 Obj 3:5 Obj 13:8
b Mt 11:25
c 1Ko 1:19 1Ko 2:6
d Mt 28:18 Jn 3:35
e Jn 10:15
f Jn 1:18 2Ko 4:6
g Mt 13:16
h 1Ko 2:9 1Pt 1:10
i Mt 22:35
j Mt 19:16 Mk 10:17 Łk 18:18
k Kpl 18:5
l Pwt 6:5 Pwt 10:12 Pwt 11:22 Joz 22:5 Mk 12:30
m Kpl 19:18 Mt 19:19 Rz 13:9 Gal 5:14 Jak 2:8

n Kpl 18:5; Neh 9:29; Eze 20:11; Jn 17:3; Rz 10:5; Gal 3:12; **o** Łk 16:15.

schodził z Jerozolimy do Jerycha i wpadł między zbójców, którzy go odarli z szat, jak również zadali mu razy, po czym odeszli, pozostawiając go na wpół umarłego. **31** Przypadkowo schodził tą drogą pewien kapłan, lecz gdy go ujrzał, przeszedł drugą stroną.[a] **32** Podobnie też Lewita, gdy dotarł do tego miejsca i go ujrzał, przeszedł drugą stroną.[b] **33** Ale natknął się na niego pewien Samarytanin,[c] podróżujący tą drogą, i na jego widok zdjęła go litość. **34** Podszedł więc i przewiązał jego rany, polewając je oliwą i winem.[d] Potem, wsadziwszy go na swoje zwierzę, zawiózł do gospody i się o niego zatroszczył. **35** A następnego dnia wyjął dwa denary, dał je właścicielowi gospody i rzekł: ‚Troszcz się o niego, a cokolwiek ponad to wydasz, oddam ci, gdy tu wrócę'. **36** Jak ci się wydaje, który z tych trzech okazał się bliźnim[e] tego, co wpadł między zbójców?" **37** On rzekł: „Ten, który wobec niego postąpił miłosiernie".[f] Wtedy Jezus mu powiedział: „Idź i czyń[g] tak samo".

38 A gdy byli w drodze, wszedł do pewnej wioski. Tam jako gościa przyjęła go do domu pewna niewiasta imieniem Marta.[h] **39** Miała ona też siostrę, którą zwano Marią, ta jednak usiadła u stóp[i] Pana i słuchała jego słowa. **40** Marta natomiast miała uwagę rozproszoną[j] spełnianiem wielu posług. Podeszła więc i rzekła: „Panie, czy to dla ciebie nic nie znaczy, że moja siostra pozostawiła mnie samą, abym usługiwała?[k] Powiedz jej przeto, żeby mi dopomogła". **41** Pan, odpowiadając, rzekł do niej: „Marto, Marto, martwisz się[l] i niepokoisz o wiele rzeczy.[m]

ROZDZ. 10
a Hi 6:14
b Prz 27:10
c Jn 4:9
d Iz 1:6
e Mt 19:19
f Prz 14:21
Oz 6:6
Mi 6:8
g Łk 6:36
Jn 13:17
Ef 4:32
h Jn 12:2
i Pwt 33:3
Łk 8:35
Dz 22:3
j 1Ko 7:35
k Łk 8:3
l 1Ko 7:32
m Jn 6:27

szpalta 2
a Mt 4:4
b Mt 6:33
Jn 6:27

ROZDZ. 11
c Jak 4:3
d Łk 5:33
e Mt 6:9
f Kpł 22:32
Pwt 32:3
Ps 145:21
Iz 5:16
Iz 8:13
Iz 29:23
Eze 36:23
g Dn 2:44
Dn 7:14
Mt 6:10
h Ps 37:25
Iz 51:14
i Ps 79:9
Dn 9:19
Mt 9:6
j Mt 6:14
Mk 11:25
Ef 4:32
Kol 3:13
k Mt 6:13
Łk 22:46
1Ko 10:13
Jak 1:13
Obj 3:10
l Mt 26:10
Mk 14:6
m Łk 18:5
n Rz 12:12
o Mt 7:7
p Ps 50:15
Jer 33:3
Mk 11:24
Jn 15:7
Jak 1:6
1Jn 3:22
1Jn 5:14

42 A przecież potrzebnych jest niewiele rzeczy[a] lub nawet tylko jedna. Maria zaś wybrała dobrą cząstkę[b] i ta nie zostanie jej odebrana".

11 Będąc kiedyś w pewnym miejscu, modlił się, a gdy skończył, jeden z jego uczniów rzekł do niego: „Panie, naucz nas się modlić,[c] tak jak i Jan nauczył swoich uczniów".[d]

2 Wtedy powiedział do nich: „Kiedy się modlicie,[e] mówcie: ‚Ojcze, niech będzie uświęcone twoje imię.[f] Niech przyjdzie twoje królestwo.[g] **3** Daj nam naszego chleba[h] na ten dzień według potrzeby dnia. **4** I przebacz nam nasze grzechy,[i] bo my sami też przebaczamy każdemu, kto jest winny[j] wobec nas; i nie wystawiaj nas na pokusę'".[k]

5 Nadto rzekł do nich: „Kto z was, mając przyjaciela, pójdzie do niego o północy i powie mu: ‚Przyjacielu, pożycz mi trzy chleby, **6** gdyż prosto z drogi przyszedł do mnie mój przyjaciel, a nie mam co przed nim położyć'? **7** Ten zaś z wewnątrz odpowie: ‚Przestań mi się naprzykrzać.[l] Drzwi są już zamknięte i moje dziecięta są ze mną w łóżku; nie mogę wstać i dać tobie'. **8** Mówię wam: Chociaż nie wstanie i nie da mu czegoś ze względu na to, że jest jego przyjacielem, to ze względu na jego śmiałą uporczywość[m] na pewno wstanie i da mu, czego potrzebuje. **9** Toteż mówię wam: Stale proście,[n] a będzie wam dane; ciągle szukajcie,[o] a znajdziecie; wciąż pukajcie, a będzie wam otworzone. **10** Bo każdy, kto prosi, otrzymuje[p] i każdy, kto szuka, znajduje, i każdemu, kto puka, będzie otworzone. **11** Istotnie, któryż to ojciec wśród was, jeśli

go syn[a] poprosi o rybę, poda mu węża zamiast ryby? **12** Albo też jeśli poprosi o jajko, czy poda mu skorpiona? **13** Jeżeli więc wy, chociaż jesteście niegodziwi, umiecie dawać swym dzieciom dobre dary,[b] o ileż bardziej Ojciec w niebie da ducha świętego[c] tym, którzy go proszą!"

14 Później wypędzał niemego[d] demona. Gdy demon wyszedł, niemowa przemówił. I zdumiały się tłumy. **15** Ale niektórzy spośród nich rzekli: „Wypędza demony za sprawą Beelzebuba, władcy demonów".[e] **16** Inni jednak, kusząc go, zaczęli się od niego domagać znaku[f] z nieba. **17** Znając ich poglądy,[g] rzekł do nich: „Każde królestwo wewnętrznie podzielone pustoszeje, a dom wewnętrznie podzielony upada.[h] **18** Jeśli więc również Szatan jest wewnętrznie podzielony, jakże się ostoi jego królestwo?[i] Mówicie bowiem, że wypędzam demony za sprawą Beelzebuba. **19** Jeżeli ja wypędzam demony za sprawą Beelzebuba, to przez kogo wypędzają je wasi synowie?[j] Dlatego oni będą waszymi sędziami. **20** Ale jeśli ja palcem[k] Bożym wypędzam demony, to istotnie zaskoczyło was królestwo Boże.[l] **21** Gdy dobrze uzbrojony siłacz[m] strzeże swego pałacu, jego mienie pozostaje w spokoju. **22** Ale gdy ktoś silniejszy[n] od niego, nadszedłszy, zwycięża go,° wówczas zabiera całe jego uzbrojenie, na którym tamten polegał, i rozdziela to, z czego go ograbił. **23** Kto nie jest po mojej stronie, ten jest przeciwko mnie, a kto nie zbiera ze mną, ten rozprasza.[p]

24 „Kiedy duch nieczysty wyjdzie z człowieka, przemierza spieczone okolice w poszukiwaniu miejsca odpoczynku, a nie znalazłszy żadnego, mówi: ‚Powrócę do mego domu, z którego wyszedłem'.[a] **25** A po przybyciu zastaje go czysto wymienionym i przyozdobionym. **26** Wtedy idzie i bierze ze sobą siedem[b] innych duchów, bardziej niegodziwych niż on sam, a wszedłszy do środka, mieszkają tam; i końcowe położenie tego człowieka staje się gorsze niż pierwotne".[c]

27 Kiedy on to mówił, pewna niewiasta z tłumu podniosła głos i rzekła do niego: „Szczęśliwe łono,[d] które cię nosiło, i piersi, które ssałeś!" **28** On zaś rzekł: „Nie, ale raczej: Szczęśliwi ci, którzy słuchają słowa Bożego i je zachowują!"[e]

29 Gdy gromadziły się tłumy, zaczął mówić: „Pokolenie to jest pokoleniem niegodziwym; szuka znaku.[f] Ale żaden znak nie będzie mu dany oprócz znaku Jonasza.[g] **30** Bo jak Jonasz[h] stał się znakiem dla Niniwczyków, tak samo też Syn Człowieczy będzie dla tego pokolenia. **31** Królowa[i] z południa powstanie na sąd z ludźmi tego pokolenia i ich potępi, przyszła bowiem z krańców ziemi, aby usłyszeć mądrość Salomona, a oto tu więcej[j] niż Salomon. **32** Mieszkańcy Niniwy wstaną na sąd z tym pokoleniem i je potępią, okazali bowiem skruchę ze względu na to, co głosił Jonasz,[k] a oto tu więcej[l] niż Jonasz. **33** Po zapaleniu lampy nikt nie stawia jej w piwnicy ani pod korcem, lecz na świeczniku,[m] żeby wchodzący widzieli światło. **34** Lampą ciała jest twoje oko. Gdy twoje oko jest prostolinijne,[n] również całe twoje ciało jest jasne, ale gdy jest

ROZDZ. 11

a Mt 7:9
b 2Ko 12:14
c Iz 44:3
Jak 1:17
d Mt 9:32
Mt 12:22
e Mt 9:34
Mk 3:22
f Mt 12:38
Mk 8:11
1Ko 1:22
g Jn 2:25
h Mt 12:25
Mk 3:24
i Mk 3:26
j Mk 9:38
Łk 9:49
k Wj 8:19
Mt 12:28
l Łk 17:21
m Iz 49:24
Mt 12:29
Mk 3:27
n Iz 9:6
Iz 53:12
Kol 2:15
1Jn 4:4
o Mt 12:29
Mk 3:27
p Mt 12:30
Mk 9:40
Łk 9:50
Jn 11:52

szpalta 2

a Mt 12:43
b Łk 8:2
c Mt 12:45
Jn 5:14
2Pt 2:20
d Łk 1:28
Łk 1:48
e Pwt 29:9
Ps 1:2
Ps 112:1
Ps 119:2
Iz 56:2
Mt 7:21
Jak 1:25
f Mt 12:38
1Ko 1:22
g Mt 16:4
h Jon 1:17
Mt 12:39
i 1Kl 10:1
2Kn 9:1
j Iz 9:6
Flp 2:10
k Jon 3:5
l Mt 12:41
m Mt 5:15
Mk 4:21
Łk 8:16
n Mt 6:22
Dz 26:18
Ef 1:18

niegodziwe, również twoje ciało jest ciemne. **35** Miej się więc na baczności. Może światło, które jest w tobie, jest ciemnością.[a] **36** Jeśli zatem całe twoje ciało jest jasne i żadna jego część nie jest ciemna, to całe będzie tak jasne,[b] jak gdyby lampa oświetlała cię swymi promieniami".

37 Kiedy to powiedział, pewien faryzeusz zaprosił go, żeby zjadł u niego obiad.[c] Wszedł więc i ułożył się przy stole. **38** Jednakże faryzeusz był zaskoczony, widząc, że on się najpierw nie umył[d] przed obiadem. **39** Lecz Pan rzekł do niego: „Teraz wy, faryzeusze, oczyszczacie z zewnątrz kielich i miskę, ale wasze wnętrze[e] jest pełne grabieży i niegodziwości.[f] **40** Nierozsądni! Czyż ten, który uczynił to, co na zewnątrz,[g] nie uczynił też wnętrza? **41** Wszakże dawajcie jako dary miłosierdzia[h] to, co wewnątrz, a oto wszystko inne jest u was czyste. **42** Ale biada wam, faryzeusze, gdyż dajecie dziesiątą część[i] mięty i ruty, i wszelkiego innego warzywa, lecz pomijacie sprawiedliwość oraz miłość do Boga! Te rzeczy mieliście obowiązek czynić, a tych drugich nie pomijać.[j] **43** Biada wam, faryzeusze, gdyż miłujecie pierwsze siedzenia w synagogach i pozdrowienia na rynkach![k] **44** Biada wam, gdyż jesteście jak te grobowce pamięci, które nie są widoczne, tak iż ludzie chodzą po nich, nie wiedząc o tym!"[l]

45 Odpowiadając, jeden z biegłych[m] w Prawie rzekł do niego: „Nauczycielu, mówiąc to, znieważasz i nas". **46** Wtedy on rzekł: „Biada i wam, biegłym w Prawie, gdyż obciążacie ludzi ciężarami trudnymi do uniesienia, lecz sami nie dotykacie tych ciężarów ani jednym palcem![a]

47 „Biada wam, gdyż budujecie prorokom grobowce pamięci, a to wasi praojcowie ich pozabijali![b] **48** Doprawdy, jesteście świadkami uczynków waszych praojców, a jednak się z nimi zgadzacie,[c] ci bowiem pozabijali[d] proroków, wy zaś budujecie im grobowce. **49** Dlatego też mądrość[e] Boża powiedziała: ‚Poślę do nich proroków oraz apostołów i niektórych z nich będą zabijać i prześladować, **50** aby od tego pokolenia zażądano[f] krwi wszystkich proroków,[g] przelanej od założenia świata — **51** od krwi Abla[h] aż do krwi Zachariasza,[i] którego zabito między ołtarzem a domem'.[j] Tak, mówię wam: Zażąda się jej od tego pokolenia.

52 „Biada wam, biegli w Prawie, gdyż zabraliście klucz wiedzy;[k] samiście nie weszli, a wchodzącym przeszkodziliście!"[l]

53 Gdy więc stamtąd wyszedł, uczeni w piśmie i faryzeusze zaczęli na niego strasznie napierać i zasypywać go pytaniami o dalsze rzeczy, **54** czyhając[m] na niego, by go przyłapać[n] na czymś z jego ust.

12 Tymczasem, gdy zebrał się tłum liczący tyle tysięcy, że jedni po drugich deptali, on zaczął mówić najpierw do swych uczniów: „Strzeżcie się zakwasu[o] faryzeuszy, którym jest obłuda.[p] **2** Lecz nie ma nic starannie skrytego, co nie zostałoby objawione, ani tajemnego, co nie stałoby się znane.[q] **3** To zatem, co mówicie w ciemności, będzie słyszane w świetle, a co szepczecie w swych pokojach, będzie głoszone z dachów domów.[r] **4** Ponadto mówię wam,

ROZDZ. 11
a Mt 6:23
b Mt 28:3
c Łk 7:36 Łk 14:1
d Mt 15:2
e Prz 26:24 Jer 4:14 Tyt 1:15
f Mt 23:25
g Mt 23:26
h Łk 12:33 Dz 3:3
i Kpł 27:30
j Mt 23:23 Jn 7:24
k Mt 23:6
l Mt 23:27
m Łk 10:25

szpalta 2
a Mt 23:4
b Mt 23:37
c Rz 1:32
d Dz 7:52 Heb 11:37
e Prz 1:20 Mt 11:19
f Wj 20:5 Jer 51:56
g Iz 26:21 Obj 18:24
h Rdz 4:8
i 2Kn 24:20
j 2Kn 24:21
k Mal 2:7
l Mt 23:13 1Ts 2:16
m Ps 37:32
n Mk 12:13 Łk 20:20

ROZDZ. 12
o 1Ko 5:8
p Mt 16:6 Mk 8:15
q Kzn 12:14 Mt 10:26 Mk 4:22 Łk 8:17 1Ko 4:5
r Mt 10:27

moi przyjaciele:[a] Nie bójcie się tych, którzy zabijają ciało, a potem nie są w stanie nic więcej uczynić.[b] **5** Ale wskażę wam, kogo się bać: Bójcie się tego,[c] który gdy zabije, ma władzę wrzucić do Gehenny.[d] Tak, mówię wam: Tego się bójcie.[e] **6** Czyż nie sprzedaje się pięciu wróbli za dwie monety małej wartości? A przecież ani jeden z nich nie jest zapomniany przed Bogiem.[f] **7** Lecz nawet wasze włosy[g] na głowie wszystkie są policzone. Nie bójcie się; jesteście warci więcej niż wiele wróbli.[h]

8 „Toteż mówię wam: Co do każdego, kto przyzna się[i] przed ludźmi do jedności ze mną, Syn Człowieczy też przyzna się do jedności z nim — przed aniołami Bożymi.[j] **9** Ale kto się mnie zaprze[k] przed ludźmi, tego ja się zaprę przed aniołami Bożymi.[l] **10** I każdemu, kto by powiedział słowo przeciwko Synowi Człowieczemu, będzie przebaczone; ale kto by bluźnił przeciwko duchowi świętemu, temu nie będzie przebaczone.[m] **11** A gdy was wprowadzą przed publiczne zgromadzenia oraz urzędników rządowych i władze, nie zamartwiajcie się, jak lub co powiecie na swą obronę albo co będziecie mówić;[n] **12** bo w tejże godzinie duch święty[o] was nauczy, co powinniście mówić".[p]

13 Wtedy ktoś z tłumu rzekł do niego: „Nauczycielu, powiedz memu bratu, żeby się ze mną podzielił dziedzictwem". **14** On rzekł do niego: „Człowieku, któż mnie ustanowił nad wami sędzią[q] albo dokonującym podziału?" **15** Potem rzekł do nich: „Miejcie oczy otwarte i strzeżcie się wszelkiej zachłanności,[r] bo nawet wtedy, gdy ktoś ma obfitość, jego życie nie zależy od tego, co posiada".[a] **16** Następnie opowiedział im przykład, mówiąc: „Pewnemu bogatemu człowiekowi dobrze obrodziła ziemia. **17** Toteż zaczął rozważać w sobie, mówiąc: ‚Cóż uczynię, skoro nie mam gdzie zgromadzić swych plonów?' **18** Rzekł więc: ‚Uczynię tak:[b] Zburzę moje spichrze, a zbuduję większe i tam zgromadzę całe zboże oraz wszystkie moje dobra,[c] **19** i powiem[d] swej duszy: „Duszo, masz wiele dóbr złożonych na wiele lat; zażywaj wygód, jedz, pij, ciesz się" '.[e] **20** Ale Bóg rzekł do niego: ‚Nierozsądny, tej nocy zażądają od ciebie twej duszy.[f] Czyje więc będzie to, co nagromadziłeś?'[g] **21** Tak się dzieje z człowiekiem, który gromadzi skarb dla siebie, ale nie jest bogaty wobec Boga".[h]

22 Potem rzekł do swych uczniów: „Dlatego wam mówię: Przestańcie się zamartwiać o swe dusze, jeśli chodzi o to, co będziecie jeść, albo o swe ciała, jeśli chodzi o to, w co się będziecie ubierać.[i] **23** Dusza bowiem jest warta więcej niż pokarm, a ciało niż odzież. **24** Zwróćcie uwagę, że kruki[j] ani nie sieją, ani nie żną i nie mają ani stodoły, ani spichrza, a jednak Bóg je żywi. O ileż więcej warci jesteście wy niż ptaki?[k] **25** Kto z was przez zamartwianie się może dodać łokieć do długości swego życia?[l] **26** Jeśli więc nie potraficie zrobić najmniejszej rzeczy, czemuż mielibyście się zamartwiać[m] o pozostałe? **27** Zwróćcie uwagę, jak rosną lilie[n] — ani się nie mozolą, ani nie przędą, lecz mówię wam: Nawet Salomon w całej swej chwale nie był tak przyodziany,

ROZDZ. 12

a Jn 15:14
b Mt 10:28 Dz 20:24
c Ps 119:120 Heb 10:31
d Iz 66:24 Mt 10:28
e Iz 8:13 1Pt 2:17 Obj 14:7
f Pwt 22:6 Mt 10:29
g 1Sm 14:45 2Sm 14:11 Łk 21:18 Dz 27:34
h Mt 10:31 Łk 12:24
i Rz 10:9
j Mt 10:32 Mk 8:38
k Dz 3:13
l Łk 9:26 2Tm 2:12 1Jn 2:23
m Mt 12:31 Mk 3:29 1Jn 5:16
n Mt 10:19 Mk 13:11 Łk 21:14
o 1Jn 2:27
p Wj 4:12 Dz 6:10 1Pt 5:7
q Jn 18:36 Dz 7:27
r Wj 20:17 Pwt 5:21 Prz 28:16 Kol 3:5

szpalta 2

a 1Tm 6:7
b Jak 4:15
c Jak 4:16
d Prz 27:1
e Ps 49:18 Kzn 11:9 Łk 16:19 Jak 4:13 Jak 5:5
f Heb 9:27
g Ps 39:6 Ps 52:7 Jer 17:11 Jak 4:14
h Mt 6:20 1Tm 6:18 Jak 2:5
i Mt 6:25 Rz 14:17 Flp 4:6
j Hi 38:41 Ps 147:9
k Mt 6:26 Łk 12:7
l Mt 6:27
m Mt 6:34
n Mt 6:28

jak jedna z nich.[a] **28** Jeśli zatem Bóg tak przyodziewa roślinność w polu, która dzisiaj jest, a jutro zostaje wrzucona do pieca, o ileż bardziej przyodzieje was, małowierni![b] **29** Przestańcie więc szukać, co mielibyście jeść i co mielibyście pić, i przestańcie żyć w niepewności pełnej zatroskania;[c] **30** bo o wszystko to skwapliwie zabiegają narody świata, ale wasz Ojciec wie, że tych rzeczy potrzebujecie.[d] **31** Niemniej stale szukajcie jego królestwa, a te rzeczy będą wam dodane.[e]

32 „Nie bój się,[f] mała trzódko,[g] gdyż wasz Ojciec uznał za dobre dać wam królestwo.[h] **33** Sprzedajcie[i] to, co do was należy, i dawajcie dary miłosierdzia.[j] Sprawcie sobie sakiewki, które nie niszczeją, niewyczerpany skarb w niebiosach,[k] gdzie złodziej nie podchodzi ani mól nie niszczy. **34** Bo gdzie jest wasz skarb, tam też będzie wasze serce.[l]

35 „Niech wasze lędźwie[m] będą przepasane, a wasze lampy[n] niech płoną, **36** wy sami zaś bądźcie podobni do ludzi, którzy oczekują swego pana[o] powracającego z wesela,[p] żeby gdy przybędzie i zapuka,[q] od razu mu otworzyć. **37** Szczęśliwi ci niewolnicy, których pan, przybywszy, zastanie czuwających![r] Zaprawdę wam mówię: Przepasze się[s] i każe im się ułożyć przy stole, i przystąpiwszy, będzie im usługiwał.[t] **38** A gdyby przybył o drugiej straży, czy nawet o trzeciej, i tak ich zastał, są szczęśliwi![u] **39** Ale wiedzcie to, że gdyby gospodarz wiedział, o której godzinie przyjdzie złodziej, czuwałby i nie pozwoliłby włamać się do swego domu.[v]

ROZDZ. 12

a 1Kl 10:4 2Kn 9:3 Mt 6:29
b Mt 6:30
c Mt 6:31
d 2Kn 16:9 Iz 65:24 Mt 6:32 Flp 4:19
e Ps 34:10 Iz 33:16 Mt 6:33 1Tm 4:8
f Iz 41:14
g Jn 10:16
h Dn 7:27 Łk 22:29 Heb 12:28 Jak 2:5 Obj 1:6
i Mt 19:21 Łk 18:22 Dz 2:45 Dz 4:34
j Łk 11:41 Łk 16:9
k Mt 6:20 1Tm 6:19
l Mt 6:21
m Wj 12:11 1Kl 18:46 Prz 31:17 Ef 6:14 1Pt 1:13
n Mt 25:1 Flp 2:15
o Mk 13:35
p Mt 25:5
q Obj 3:20
r Mt 24:46 Mt 25:10
s Jn 13:4
t Mt 20:28 2Tm 4:8
u Mk 13:35
v Mt 24:43 1Ts 5:2 2Pt 3:10 Obj 16:15

szpalta 2

a Mt 24:44 Mt 25:13 Mk 13:13 2Pt 3:12 Obj 3:3
b Rdz 24:2 1Ko 4:2 2Ts 2:15 1Pt 4:10
c Rdz 41:33 Pwt 1:13
d Mt 24:45 Mt 25:21 Łk 19:17
e Mt 24:46
f Mt 24:47
g Mt 24:48
h Mt 24:49
i Mt 24:50

40 Wy też stale bądźcie gotowi, gdyż Syn Człowieczy przyjdzie o godzinie, której się nie domyślacie”.[a]

41 Wtedy Piotr rzekł: „Panie, czy kierujesz ten przykład do nas, czy też do wszystkich?” **42** A Pan rzekł: „Kto rzeczywiście jest szafarzem wiernym,[b] roztropnym,[c] którego pan ustanowi nad swym gronem sług, aby im dawał odmierzone porcje pokarmu we właściwym czasie?[d] **43** Szczęśliwy ów niewolnik, jeśli jego pan, przybywszy, zastanie go tak czyniącego![e] **44** Mówię wam zgodnie z prawdą: Ustanowi go nad całym swoim mieniem.[f] **45** Ale gdyby ów niewolnik rzekł w swoim sercu: ‚Mój pan zwleka z przyjściem’[g] i gdyby zaczął bić służących i służące oraz jeść i pić, i się upijać,[h] **46** pan owego niewolnika przyjdzie w dniu, w którym ten się go nie spodziewa, i o godzinie, której nie zna,[i] i ukarze go z największą surowością, i wyznaczy mu dział z niewiernymi.[j] **47** Wtedy ów niewolnik, który zrozumiał wolę swego pana, ale się nie przygotował ani nie postąpił zgodnie z jego wolą, otrzyma wiele uderzeń.[k] **48** Ten zaś, który nie zrozumiał[l] i czynił to, za co zasłużył na uderzenia, otrzyma ich niewiele.[m] Istotnie, komu dużo dano, od tego dużo się będzie żądać;[n] a komu ludzie dużo powierzają, od tego będą żądać więcej niż zwykle.[o]

49 „Przyszedłem wzniecić ogień[p] na ziemi i czego więcej mam sobie życzyć, skoro już zapłonął? **50** Doprawdy, mam

j Mt 24:51; Obj 21:8; **k** Pwt 25:2; Jn 9:41; Jak 1:22; Jak 4:17; **l** 1Kpl 5:17; **m** 1Tm 1:13; **n** Mt 25:29; **o** Jn 15:2; **p** Mt 10:34.

chrzest, którym muszę być ochrzczony, i jakże jestem udręczony, dopóki się nie zakończy![a] **51** Czy mniemacie, że przyszedłem dać pokój na ziemi? Bynajmniej, mówię wam, lecz raczej rozdźwięk.[b] **52** Bo odtąd w jednym domu pięcioro będzie podzielonych, troje przeciwko dwojgu i dwoje przeciwko trojgu.[c] **53** Podzieleni będą: ojciec przeciw synowi i syn przeciw ojcu, matka przeciw córce i córka przeciw matce, teściowa przeciw synowej i synowa przeciw teściowej".[d]

54 Potem rzekł jeszcze do tłumów: „Kiedy widzicie obłok podnoszący się w stronach zachodnich, od razu mówicie: ‚Nadciąga burza', i tak się dzieje.[e] **55** A gdy widzicie, że wieje wiatr południowy, mówicie: ‚Będzie fala upałów', i tak się staje. **56** Obłudnicy, umiecie oceniać wygląd ziemi i nieba, ale jak to jest, że tego właśnie czasu ocenić nie umiecie?[f] **57** Czemu też sami dla siebie nie osądzacie, co jest prawe?[g] **58** Na przykład gdy idziesz do władcy ze swym przeciwnikiem, z którym się prawujesz, staraj się, będąc jeszcze w drodze, uśmierzyć spór z nim, żeby cię czasem nie zaciągnął przed sędziego, sędzia zaś przekazałby cię urzędnikowi sądowemu, a urzędnik sądowy wtrąciłby cię do więzienia.[h] **59** Mówię ci: Na pewno stamtąd nie wyjdziesz, dopóki nie spłacisz do ostatniego pieniążka znikomej wartości".[i]

13 W tej właśnie porze obecni tam pewni ludzie opowiedzieli mu o Galilejczykach,[j] których krew Piłat zmieszał z ich ofiarami. **2** Odrzekł im więc: „Czy mniemacie, że ci Galilejczycy okazali się gorszymi grzesznikami[a] niż wszyscy inni Galilejczycy, skoro to ucierpieli? **3** Bynajmniej, mówię wam; lecz jeśli nie okażecie skruchy, wszyscy tak samo zostaniecie zgładzeni.[b] **4** Albo tych osiemnastu, na których runęła wieża w Siloam i zabiła ich — czy mniemacie, że oni okazali się większymi winowajcami niż wszyscy inni ludzie zamieszkujący Jerozolimę? **5** Bynajmniej, mówię wam; lecz jeśli nie okażecie skruchy, wszyscy tak samo zostaniecie zgładzeni".[c]

6 I opowiedział im jeszcze następujący przykład: „Pewien człowiek miał w swej winnicy[d] zasadzone drzewo figowe i przyszedł szukać na nim owocu,[e] ale żadnego nie znalazł.[f] **7** Wtedy rzekł do winogrodnika: ‚Oto już od trzech lat[g] przychodzę szukać owocu na tym drzewie figowym, lecz ani jednego nie znalazłem. Zetnij je![h] Po cóż miałoby na darmo zajmować ziemię?' **8** On, odpowiadając, rzekł do niego: ‚Panie, zostaw je[i] jeszcze na ten rok, aż je okopię i obłożę gnojem; **9** i jeśli w przyszłości wyda owoc, to dobrze, jeśli zaś nie, to je zetniesz' ".[j]

10 A w sabat nauczał w jednej z synagog. **11** I oto niewiasta, która od osiemnastu lat miała ducha[k] słabości, była zgięta we dwoje i wcale nie mogła się wyprostować. **12** Ujrzawszy ją, Jezus zwrócił się do niej i rzekł: „Niewiasto, jesteś uwolniona[l] od swej słabości". **13** I włożył na nią ręce; i natychmiast się wyprostowała,[m] i zaczęła wychwalać Boga. **14** Ale wtedy przełożony synagogi, oburzony tym, że Jezus dokonał tego uleczenia w sabat, odezwał się do tłumu: „Jest sześć dni, w których powinno się pracować;[n] w te więc przychodźcie, by

ROZDZ. 12
a Mt 20:22 Mk 10:38 Jn 12:27
b Mt 7:6 Mt 10:34 Jn 7:43 Jn 9:16
c Mt 10:36
d Mt 10:35
e Mt 16:2
f Mt 16:3 Łk 19:42
g Łk 21:30 1Ko 6:5
h Prz 25:8 Mt 5:25
i Mt 18:34 Mk 12:42

ROZDZ. 13
j Dz 5:37

szpalta 2
a Jn 9:2
b Dz 3:19
c Eze 18:30
d Iz 5:1
e Hab 3:17 Mk 11:13
f Mt 21:19
g Kpł 19:23
h Jn 15:2
i Wj 32:11 Jl 2:17
j 2Pt 3:9
k Dz 16:16
l Iz 61:1 Łk 4:18
m Łk 4:39
n Wj 20:9 Wj 23:12 Wj 35:2

dostąpić uleczenia, a nie w dzień sabatu".[a] **15** Jednakże Pan odpowiedział mu i rzekł: „Obłudnicy,[b] czyż w sabat każdy z was nie odwiązuje swego byka lub osła z przegrody i nie wyprowadza, by go napoić?[c] **16** Czy zatem nie należało tej niewiasty, która jest córką Abrahama[d] i którą Szatan trzymał związaną już osiemnaście lat, uwolnić z tych więzów w dzień sabatu?" **17** Kiedy to powiedział, wszyscy jego przeciwnicy się zawstydzili,[e] ale cały tłum zaczął się radować ze wszystkich chwalebnych rzeczy dokonywanych przez niego.[f]

18 On więc rzekł: „Do czego jest podobne królestwo Boże i z czym mam je porównać?[g] **19** Podobne jest do ziarnka gorczycy, które pewien człowiek, wziąwszy, rzucił w swym ogrodzie i ono wyrosło, i stało się drzewem, a ptaki nieba[h] zrobiły sobie siedlisko wśród jego gałęzi".[i]

20 I znowu powiedział: „Z czym mam porównać królestwo Boże? **21** Podobne jest do zakwasu, który niewiasta wzięła i ukryła w trzech dużych miarach mąki, aż cała ta masa się zakwasiła".[j]

22 I wędrował od miasta do miasta i od wsi do wsi, nauczając i kontynuując wędrówkę do Jerozolimy.[k] **23** A pewien człowiek rzekł do niego: „Panie, czy tylko niewielu dostępuje wybawienia?"[l] On im rzekł: **24** „Wytężajcie siły,[m] by wejść przez wąskie drzwi,[n] gdyż wielu, mówię wam, będzie się starało wejść, lecz nie zdoła,[o] **25** gdy już gospodarz wstanie i zamknie drzwi, a wy staniecie na zewnątrz i zaczniecie pukać do drzwi, mówiąc: ‚Panie, otwórz nam'.[p] Ale on, odpowiadając, rzeknie wam: ‚Nie wiem, skąd jesteście'.[a] **26** Wtedy zaczniecie mówić: ‚Jedliśmy i piliśmy przed tobą, a ty nauczałeś na naszych szerokich ulicach'.[b] **27** Ale on powie, mówiąc do was: ‚Nie wiem, skąd jesteście. Odstąpcie ode mnie, wszyscy czyniciele nieprawości!'[c] **28** Tam będziecie płakać i zgrzytać zębami,[d] gdy ujrzycie Abrahama i Izaaka, i Jakuba, i wszystkich proroków w królestwie Bożym,[e] siebie zaś wyrzuconych na zewnątrz. **29** I przyjdą ludzie ze stron wschodnich i zachodnich, a także z północy i południa,[f] i ułożą się przy stole w królestwie Bożym.[g] **30** I oto są ostatni, którzy będą pierwszymi, i są pierwsi, którzy będą ostatnimi".[h]

31 W tejże godzinie podeszli pewni faryzeusze, mówiąc do niego: „Wyjdź i odejdź stąd, ponieważ Herod chce cię zabić". **32** A on im rzekł: „Idźcie i powiedzcie temu lisowi:[i] ‚Oto wyrzucam demony i dokonuję uzdrowień dzisiaj i jutro, a trzeciego dnia skończę'.[j] **33** Jednakże muszę być w drodze dzisiaj i jutro, i następnego dnia, gdyż nie jest dopuszczalne, żeby prorok został zgładzony poza Jerozolimą.[k] **34** Jerozolimo, Jerozolimo, zabijająca[l] proroków i kamienująca[m] tych, którzy zostali do niej posłani — jakże często chciałem zebrać twoje dzieci, jak kokoszka zbiera swe stadko kurcząt pod skrzydła,[n] ale wyście tego nie chcieli![o] **35** Oto wasz dom[p] jest wam pozostawiony. Mówię wam: Na pewno nie będziecie mnie widzieć, aż powiecie: ‚Błogosławiony, który przychodzi w imieniu Jehowy!'"[q]

ROZDZ. 13

a Pwt 5:14 Mt 12:10 Mk 3:2 Jn 5:16
b Mt 23:28 Łk 12:1
c Łk 14:5
d Łk 19:9
e 1Pt 3:16
f Łk 9:43
g Mt 13:31 Mk 4:30
h Eze 17:23 Eze 31:6 Dn 4:12
i Mt 13:32 Mk 4:32
j Mt 13:33
k Mt 9:35 Mk 6:6
l Mt 7:14 Mt 19:25
m Iz 55:6
n Mt 7:13 Flp 3:12
o Jn 7:34 Rz 9:31 1Tm 6:12
p Mt 25:11 Łk 6:46

szpalta 2

a Ps 32:6 Iz 55:6
b Mt 7:22 Tyt 1:16
c Ps 6:8 Mt 7:23
d Iz 65:14 Mt 8:12 Mt 13:42
e Mt 8:11
f Rdz 28:14 Ps 107:3 Iz 49:12 Iz 59:19
g Łk 14:15 Łk 22:16 Dz 2:39 Obj 5:9
h Mt 19:30 Mk 10:31
i Sof 3:3
j Heb 2:10
k Mt 16:21
l Neh 9:26 Iz 1:21
m 2Kn 24:21
n Iz 40:11
o Mt 23:37
p Kpł 26:31 1Kl 9:7 Ps 69:25 Iz 1:7 Jer 12:7 Jer 22:5 Mi 3:12

q Ps 118:26; Mt 21:9; Mt 23:39; Łk 19:38; Jn 12:13.

14 A pewnego razu, gdy w sabat wszedł do domu jednego z władców spośród faryzeuszy, aby zjeść posiłek,[a] oni uważnie go obserwowali.[b] **2** I oto był przed nim jakiś człowiek chory na puchlinę. **3** Jezus więc odezwał się do tych biegłych w Prawie i do faryzeuszy, mówiąc: „Czy wolno w sabat leczyć, czy nie?”[c] **4** Lecz oni milczeli. Wtedy, ująwszy tego człowieka, uzdrowił go i odprawił. **5** I rzekł do nich: „Któryż z was, jeśli jego syn albo byk wpadnie do studni,[d] natychmiast go nie wyciągnie nawet w dzień sabatu?”[e] **6** I nie zdołali mu na to hardo odpowiedzieć.[f]

7 Potem jeszcze opowiedział zaproszonym pewien przykład, spostrzegłszy, jak sobie wybierali najpocześniejsze miejsca; rzekł do nich:[g] **8** „Kiedy cię ktoś zaprosi na ucztę weselną, nie kładź się na najpocześniejszym miejscu.[h] Może w tym samym czasie został przez niego zaproszony ktoś znaczniejszy od ciebie, **9** ten zaś, który zaprosił ciebie i jego, przyjdzie i powie ci: ‚Ustąp mu miejsca’. A wtedy odejdziesz ze wstydem, by zająć najniższe miejsce.[i] **10** Ale gdy jesteś zaproszony, idź i ułóż się na najniższym miejscu,[j] żeby człowiek, który cię zaprosił, przyszedłszy, powiedział do ciebie: ‚Przyjacielu, podejdź wyżej’. Wtedy zostaniesz zaszczycony wobec wszystkich innych gości.[k] **11** Bo każdy, kto się wywyższa, będzie ukorzony, a kto się korzy, będzie wywyższony”.[l]

12 Następnie odezwał się też do człowieka, który go zaprosił: „Kiedy wydajesz obiad lub wieczerzę, nie zwołuj swych przyjaciół ani swych braci, ani swych krewnych, ani bogatych sąsiadów. Może i oni kiedyś by cię za to zaprosili i stałoby się to dla ciebie odpłatą. **13** Ale gdy wydajesz ucztę, zaproś biednych, ułomnych, kulawych, ślepych,[a] **14** a będziesz szczęśliwy, gdyż nie mają ci czym odpłacić. Ty bowiem otrzymasz odpłatę przy zmartwychwstaniu[b] prawych”.

15 Usłyszawszy to, jeden z gości powiedział do niego: „Szczęśliwy, kto je chleb w królestwie Bożym”.[c]

16 Jezus rzekł do niego: „Pewien człowiek wydawał wspaniałą wieczerzę i zaprosił wielu.[d] **17** A w godzinie wieczerzy wysłał swego niewolnika, by powiedział zaproszonym: ‚Chodźcie,[e] gdyż wszystko jest już gotowe’. **18** Lecz oni wszyscy zaczęli się wespół wymawiać.[f] Pierwszy rzekł mu: ‚Kupiłem pole i muszę pójść je obejrzeć; proszę cię: miej mnie za usprawiedliwionego’.[g] **19** A drugi rzekł: ‚Kupiłem pięć jarzm bydła i idę je wypróbować; proszę cię: miej mnie za usprawiedliwionego’.[h] **20** Jeszcze inny rzekł: ‚Dopiero co poślubiłem[i] żonę i dlatego nie mogę przyjść’. **21** Ów niewolnik podszedł więc i opowiedział o tym swemu panu. Wtedy gospodarz srodze się rozgniewał i rzekł do swego niewolnika: ‚Wyjdź szybko na szerokie ulice oraz uliczki miasta i wprowadź tu biednych i ułomnych, i ślepych, i kulawych’.[j] **22** Po pewnym czasie niewolnik rzekł: ‚Panie, to, co rozkazałeś, zostało wykonane i jeszcze jest miejsce’. **23** A pan rzekł do niewolnika: ‚Wyjdź na drogi[k] i w opłotki i przymuś ich do wejścia, żeby mój dom się zapełnił.[l] **24** Bo

ROZDZ. 14

a Łk 7:36
Łk 11:37

b Ps 37:32
Jer 20:10

c Mt 12:10
Łk 6:9
Łk 13:15
Jn 7:23

d Wj 23:5
Pwt 22:4

e Mt 12:11
Łk 13:15

f Mt 22:46

g Mt 23:6
Łk 11:43
Łk 20:46

h Prz 25:6

i Prz 25:7

j Mt 23:12
Łk 18:14

k Prz 15:33
Jak 4:10
1Pt 5:5

l Ps 18:27
Prz 29:23
Mt 23:12
Jak 4:6

szpalta 2

a Neh 8:10
Hi 31:16
Prz 3:28

b Jn 5:29
Jn 11:24
Dz 24:15

c Łk 13:29
Obj 19:9

d Mt 22:2

e Prz 9:5

f Mt 22:3

g Mt 6:24
Łk 8:14
1Tm 6:9
2Tm 4:10

h Mt 22:5

i Pwt 24:5
1Ko 7:33

j Mt 22:9
Mt 28:19
Dz 13:46
1Ko 1:26

k Mt 22:10

l 2Ko 5:20

mówię wam: Żaden z tych zaproszonych mężczyzn na pewno nie skosztuje mojej wieczerzy'".[a]

25 A szły z nim wielkie tłumy, on zaś, odwróciwszy się, rzekł do nich: **26** „Jeśli ktoś przychodzi do mnie, a nie ma w nienawiści ojca i matki, i żony, i dzieci, i braci, i sióstr, owszem, nawet swej duszy,[b] ten nie może być moim uczniem.[c] **27** Kto nie nosi swego pala męki i nie idzie za mną, ten nie może być moim uczniem.[d] **28** Na przykład kto z was, chcąc zbudować wieżę, nie siądzie najpierw i nie obliczy kosztów,[e] by zobaczyć, czy mu wystarczy na jej dokończenie? **29** W przeciwnym razie mógłby położyć fundament, ale nie zdołałby jej dokończyć i wszyscy obserwatorzy zaczęliby z niego szydzić, **30** mówiąc: ‚Ten człowiek zaczął budować, ale nie zdołał dokończyć'. **31** Albo któryż król maszerujący, by zetrzeć się na wojnie z innym królem, nie siądzie najpierw i się nie naradzi, czy z dziesięcioma tysiącami wojska zdoła stawić czoło temu, który przychodzi przeciw niemu z dwudziestoma tysiącami?[f] **32** Jeśli zaś nie może tego uczynić, to gdy tamten jest jeszcze daleko, posyła grono ambasadorów i prosi o pokój.[g] **33** Możecie więc być pewni, że żaden z was, który się nie pożegna z całym swym mieniem,[h] nie może być moim uczniem.

34 „Sól oczywiście jest wspaniała. Lecz jeśli i sól straci swą siłę, czym zostanie przyprawiona?[i] **35** Nie jest przydatna ani do gleby, ani do gnoju. Wyrzuca się ją na zewnątrz. Kto ma uszy, żeby słuchać, niech słucha".[j]

ROZDZ. 14
a Mt 21:43 Mt 22:8 Heb 3:19
b Obj 12:11
c Pwt 33:9 Mt 10:37 Łk 18:29 Jn 12:25
d Mt 16:24 Mk 8:34 Łk 9:23 Gal 6:14
e Prz 24:27 Mt 21:33
f Prz 20:18
g Iz 33:7
h Mt 19:27 Łk 9:62 Flp 3:7
i Mt 5:13 Mk 9:50 Kol 4:6
j Mt 13:43 Mk 4:9 Obj 2:29

szpalta 2

ROZDZ. 15
a Mt 9:10 Mk 2:15 Łk 5:29 Łk 19:2
b 1Tm 1:15
c Mt 9:11 Łk 5:30 Dz 11:3
d Eze 34:11 Mt 18:12 Łk 19:10 1Pt 2:25
e Mt 18:13
f Mt 18:14 Rz 12:15 1Pt 2:25
g Eze 33:11 Łk 5:32
h Prz 30:12
i Mt 9:13 Mk 2:17
j Mt 21:28
k Pwt 21:17
1 Prz 13:22

15 A wszyscy poborcy podatkowi[a] i grzesznicy[b] przybliżali się do niego, aby go słuchać. **2** Toteż zarówno faryzeusze, jak i uczeni w piśmie pomrukiwali, mówiąc: „Ten człowiek serdecznie przyjmuje grzeszników i z nimi jada".[c] **3** Wtedy opowiedział im ten oto przykład, mówiąc: **4** „Któryż człowiek spośród was, gdy ma sto owiec i zgubi jedną z nich, nie pozostawi na pustkowiu dziewięćdziesięciu dziewięciu i nie pójdzie za zagubioną, aż ją znajdzie?[d] **5** A znalazłszy, wkłada ją na swe barki i się raduje.[e] **6** A po przyjściu do domu zwołuje przyjaciół i sąsiadów, mówiąc do nich: ‚Radujcie się ze mną, gdyż znalazłem moją owcę, która zaginęła'.[f] **7** Mówię wam, że tak samo będzie więcej radości w niebie z jednego grzesznika okazującego skruchę[g] niż z dziewięćdziesięciu dziewięciu prawych, którym skrucha nie jest potrzebna.[h]

8 „Albo któraż niewiasta, jeśli ma dziesięć drachm, a zgubi jedną drachmę, nie zapala lampy i nie zamiata domu, i nie szuka starannie, aż ją znajdzie? **9** A znalazłszy, zwołuje przyjaciółki i sąsiadki, mówiąc: ‚Radujcie się ze mną, gdyż znalazłam drachmę, którą zgubiłam'. **10** Tak samo, mówię wam, wśród aniołów Bożych powstaje radość z jednego grzesznika, który okazuje skruchę".[i]

11 Potem rzekł: „Pewien człowiek miał dwóch synów.[j] **12** I młodszy z nich powiedział do ojca: ‚Ojcze, daj mi część majątku, która przypada mi w udziale'.[k] Wtedy on rozdzielił między nich swe środki do życia.[l] **13** Później, po niewielu dniach, młodszy syn zebrał wszystko

i wyjechał za granicę do odległej krainy, i tam roztrwonił swój majątek, prowadząc rozwiązłe życie.[a] **14** Gdy wszystko wydał, całą tę krainę nawiedziła dotkliwa klęska głodu i on znalazł się w potrzebie. **15** Poszedł nawet i przystał do jednego z obywateli tamtej krainy, a ten wysłał go na swe pola, żeby pasł świnie.[b] **16** I pragnął się nasycić strąkami szarańczynu, którymi żywiły się świnie, lecz nikt mu nic nie dawał.[c]

17 „Kiedy się opamiętał, powiedział: ‚Iluż to najemników mego ojca ma chleba w obfitości, podczas gdy ja tu ginę wskutek klęski głodu! **18** Wstanę i powędruję[d] do mego ojca, i powiem mu: „Ojcze, zgrzeszyłem przeciw niebu i przeciw tobie.[e] **19** Nie jestem już godzien zwać się twoim synem. Uczyń mnie jednym ze swych najemników” ’. **20** Wstał więc i poszedł do swego ojca. Gdy był jeszcze daleko, jego ojciec ujrzał go i zdjęty litością, pobiegł, rzucił mu się na szyję i czule go ucałował. **21** Wtedy syn rzekł do niego: ‚Ojcze, zgrzeszyłem przeciw niebu i przeciw tobie.[f] Nie jestem już godzien zwać się twoim synem. Uczyń mnie jednym ze swych najemników’.[g] **22** Ale ojciec rzekł swym niewolnikom: ‚Szybko, wynieście długą szatę, tę najlepszą, i go odziejcie,[h] i włóżcie mu pierścień[i] na rękę oraz sandały na nogi. **23** I przyprowadźcie tucznego[j] byczka, zarżnijcie go i jedzmy, i cieszmy się, **24** gdyż ten mój syn był martwy, a znowu ożył;[k] zaginął, a się odnalazł’. I zaczęli się cieszyć.

25 „A jego starszy syn[l] był w polu; kiedy przyszedł i zbliżył się do domu, usłyszał, jak muzykowano i tańczono. **26** Przywołał więc do siebie jednego ze sług i zapytał, co to znaczy. **27** Ten mu rzekł: ‚Twój brat[a] przyszedł, a ponieważ ojciec[b] twój odzyskał go zdrowego, zarżnął tucznego byczka’. **28** On jednak srodze się rozgniewał i nie chciał wejść. Wtedy jego ojciec wyszedł i zaczął go upraszać.[c] **29** Na to on rzekł do swego ojca: ‚Oto tyle lat służyłem ci jak niewolnik i ani razu nie przestąpiłem twego przykazania, a jednak ani razu nie dałeś mi koźlęcia, żebym się cieszył z mymi przyjaciółmi.[d] **30** Lecz gdy tylko przybył ten twój syn,[e] który z nierządnicami[f] przejadł twoje środki do życia, zarżnąłeś dla niego tucznego byczka’.[g] **31** Wtedy on rzekł do niego: ‚Dziecko, ty zawsze byłeś ze mną i wszystko, co moje, jest twoje;[h] **32** ale my po prostu musieliśmy się cieszyć i radować, gdyż ten twój brat był martwy, a ożył, i zaginął, a się odnalazł’ ”.[i]

16 Potem przemówił także do uczniów: „Pewien człowiek był bogaty i miał szafarza,[j] a ten został przed nim oskarżony, iż marnotrawi jego dobytek.[k] **2** Zawołał go więc i rzekł do niego: ‚Cóż to słyszę o tobie? Zdaj rachunek[l] ze swego szafarstwa, bo już nie będziesz mógł prowadzić domu’. **3** Wtedy szafarz powiedział sobie: ‚Co mam zrobić, skoro mój pan[m] odbierze mi szafarstwo? Nie mam dość sił, by kopać, a żebrać się wstydzę. **4** Aha! Wiem, co zrobić, żeby ludzie przyjęli mnie do swych domów,[n] gdy zostanę pozbawiony szafarstwa’. **5** I przywoławszy każdego z dłużników swego

ROZDZ. 15

a Prz 29:3 Łk 15:30

b Kpł 11:7

c Prz 23:21

d Ef 4:17 1Pt 4:3

e 2Kn 7:14 Ps 32:5 Prz 28:13 Łk 18:13 1Jn 1:9

f Ps 51:4

g 2Ko 7:10

h Za 3:4

i Rdz 41:42 Est 8:8

j Mt 22:4

k Jn 5:25 Rz 6:13 Ef 2:1 Ef 2:5 Obj 3:1

l Heb 12:23

szpalta 2

a Jn 10:16

b Iz 25:6

c Mt 20:11

d Mt 20:12

e Obj 7:13

f Prz 29:3

g Obj 7:14

h Jn 17:10 Rz 8:17

i Łk 15:24

ROZDZ. 16

j Rdz 15:2 Rdz 24:2

k 1Ko 4:2

l Mt 18:23 Mt 25:19 1Pt 4:5

m Mt 24:50

n Prz 19:6

pana, odezwał się do pierwszego: ‚Ile jesteś winien memu panu?' **6** Ten rzekł: ‚Sto bat oliwy'. Powiedział do niego: ‚Weź swą pisemną umowę i usiądź, i szybko napisz pięćdziesiąt'. **7** Następnie rzekł do innego: ‚A ty ile jesteś winien?' On rzekł: ‚Sto kor pszenicy'. Do tego powiedział: ‚Weź swą pisemną umowę i napisz osiemdziesiąt'. **8** I pochwalił pan owego szafarza, chociaż nieprawego, gdyż ten w swym działaniu kierował się praktyczną mądrością;[a] bo w stosunku do swego pokolenia synowie tego systemu rzeczy są pod względem praktycznym mądrzejsi niż synowie światła.[b]

9 „A ja wam mówię: Czyńcie sobie przyjaciół[c] za pomocą nieprawego bogactwa,[d] żeby — gdy go zabraknie — przyjęli was do wiecznotrwałych miejsc zamieszkania.[e] **10** Kto jest wierny w najmniejszym, jest też wierny w wielkim, a kto jest nieprawy w najmniejszym, jest też nieprawy w wielkim.[f] **11** Przeto jeśli nie okazaliście się wierni w związku z nieprawym bogactwem, któż wam powierzy to, co prawdziwe?[g] **12** I jeśli nie okazaliście się wierni w związku z tym, co cudze,[h] któż wam da to, co jest dla was? **13** Żaden sługa domowy nie może być niewolnikiem dwóch panów; bo albo jednego będzie nienawidzić, a drugiego miłować, albo do jednego przylgnie, a drugim wzgardzi. Nie możecie być niewolnikami Boga i Bogactwa".[i]

14 A faryzeusze, którzy miłowali pieniądze, słuchali tego wszystkiego i zaczęli z niego kpić.[j] **15** Toteż rzekł do nich: „To wy wobec ludzi podajecie się za prawych,[k] ale Bóg zna wasze serca;[a] co bowiem wśród ludzi jest wyniosłe, obrzydliwością jest w oczach Bożych.[b]

16 „Aż do Jana było Prawo i Prorocy.[c] Od tego czasu jako dobra nowina oznajmiane jest królestwo Boże i ku niemu prą osoby wszelkiego pokroju.[d] **17** Doprawdy, łatwiej jest przeminąć niebu i ziemi,[e] niż się nie spełnić choćby jednej cząstce[f] litery w Prawie.[g]

18 „Każdy, kto się rozwodzi ze swą żoną i poślubia inną, popełnia cudzołóstwo, a kto poślubia tę, która się rozwiodła z mężem, popełnia cudzołóstwo.[h]

19 „Był pewien bogaty człowiek,[i] który zwykł się stroić w purpurę i len oraz dzień w dzień wspaniale się bawił.[j] **20** Ale u jego bramy kładziono pewnego żebraka imieniem Łazarz, obsypanego wrzodami **21** i pragnącego się nasycić tym, co spadało ze stołu bogacza. Psy zaś przychodziły i lizały jego wrzody. **22** Po pewnym czasie żebrak umarł[k] i został zaniesiony przez aniołów na miejsce u piersi[l] Abrahama.[m]

„Także bogacz umarł[n] i został pogrzebany. **23** A w Hadesie podniósł oczy, będąc w męczarniach,[o] i w oddali ujrzał Abrahama oraz Łazarza u jego piersi. **24** Zawołał więc i rzekł: ‚Ojcze Abrahamie,[p] zmiłuj się nade mną i poślij Łazarza, by umoczył w wodzie czubek palca i ochłodził mi język,[q] gdyż znoszę udrękę w tym buchającym ogniu'.[r] **25** Lecz Abraham rzekł: ‚Dziecko, pamiętaj, że ty za życia w pełni otrzymałeś rzeczy dobre, tak jak Łazarz — rzeczy złe. Teraz jednak on doznaje tu pocieszenia, ty zaś znosisz udrękę.[s] **26** A prócz tego

ROZDZ. 16

a Prz 19:8
b Jn 12:36 Ef 5:8 1Ts 5:5
c Kzn 11:1 Łk 19:8
d Mt 19:21 Łk 12:20 1Tm 6:17
e Mt 25:34 Jn 14:2
f Mt 25:21 Łk 19:17
g Ef 3:8 Obj 3:18
h Łk 12:48 1Ko 4:2
i Mt 6:24
j Iz 53:3
k Mt 6:2 Mt 23:28 Łk 10:29 Łk 18:9

szpalta 2

a 1Sm 16:7 1Kn 28:9 2Kn 6:30 Prz 15:11 Dz 1:24
b 1Pt 5:5
c Mt 11:13
d Mt 11:12
e Ps 102:26 Heb 1:11
f Mt 5:18
g Mt 5:17
h Mt 5:32 Mt 19:9 Mk 10:11
i Mt 13:34
j Mt 23:5
k Rz 7:4
l Jn 1:18
m Iz 63:16 Mt 8:11
n Rz 7:6
o Dz 5:33
p Iz 51:2 Mt 3:9
q Iz 65:13
r Dz 7:54
s Rz 11:22

wszystkiego między nami a wami[a] została ustanowiona wielka przepaść,[b] tak iż ci, którzy chcą przejść stąd do was, nie mogą, ani stamtąd nie można się przedostać do nas'.[c] **27** Wtedy on rzekł: ‚W takim razie proszę cię, ojcze: poślij go do domu mego ojca — **28** mam bowiem pięciu braci — żeby im dał dokładne świadectwo, by i oni się nie dostali do tego miejsca męczarni'. **29** Ale Abraham powiedział: ‚Mają Mojżesza[d] i Proroków;[e] niech ich słuchają'.[f] **30** Wtedy on rzekł: ‚Bynajmniej, ojcze Abrahamie, lecz jeśli ktoś z umarłych pójdzie do nich, okażą skruchę'. **31** On zaś mu powiedział: ‚Jeśli nie słuchają Mojżesza[g] i Proroków, to nie dadzą się przekonać, choćby ktoś powstał z martwych' ".

17 Potem rzekł do swych uczniów: „Niepodobna, by nie przyszły zgorszenia.[h] Jednakże biada temu, przez kogo przychodzą![i] **2** Korzystniej byłoby dla niego, gdyby mu zawieszono kamień młyński u szyi i wrzucono go do morza,[j] niż żeby zgorszył jednego z tych małych.[k] **3** Zwracajcie uwagę na samych siebie. Jeśli twój brat popełni grzech, udziel mu nagany,[l] a jeśli okaże skruchę, przebacz mu.[m] **4** Nawet jeśli zgrzeszy przeciw tobie siedem razy na dzień i siedem razy wróci do ciebie, mówiąc: ‚Kajam się w skrusze', masz mu przebaczyć".[n]

5 Apostołowie zaś rzekli do Pana: „Dodaj nam wiary".[o] **6** Wtedy Pan rzekł: „Gdybyście mieli wiarę wielkości ziarnka gorczycy, powiedzielibyście do tego drzewa morwy czarnej: ‚Wyrwij się z korzeniami i zasadź w morzu!' — i ono by was usłuchało.[p]

7 „Kto z was, mając niewolnika orzącego lub doglądającego trzody, powie do niego, gdy ten przyjdzie z pola: ‚Chodź tu zaraz i ułóż się przy stole'? **8** Czyż raczej nie powie mu: ‚Przygotuj coś dla mnie, bym spożył wieczerzę, i włóż fartuch, i usługuj mi, aż się najem i napiję, a potem ty możesz jeść i pić'? **9** Czyż będzie wdzięczny owemu niewolnikowi za wykonanie tego, co mu wyznaczył? **10** Tak i wy, gdy uczynicie wszystko, co wam wyznaczono, mówcie: ‚Jesteśmy nieużytecznymi niewolnikami.[a] Uczyniliśmy to, co powinniśmy uczynić' ".

11 A idąc do Jerozolimy, przechodził przez środek Samarii i Galilei.[b] **12** I gdy wchodził do pewnej wioski, wyszło mu naprzeciw dziesięciu trędowatych[c] mężczyzn, ale stanęli z dala. **13** I podniósłszy głos, powiedzieli: „Jezusie, Mistrzu, zmiłuj się[d] nad nami!" **14** Kiedy ich ujrzał, rzekł do nich: „Idźcie i pokażcie się kapłanom".[e] A gdy odchodzili, dostąpili oczyszczenia.[f] **15** Jeden z nich, widząc, że został uzdrowiony, wrócił, wychwalając[g] Boga donośnym głosem. **16** I upadł na twarz u stóp[h] Jezusa, dziękując mu; a był Samarytaninem.[i] **17** Na to Jezus rzekł: „Czyż nie dziesięciu zostało oczyszczonych? Gdzie zatem jest pozostałych dziewięciu? **18** Czyżby się nie znalazł żaden, który by wrócił, żeby oddać chwałę Bogu, tylko ten człowiek z innego narodu?" **19** I rzekł do niego: „Wstań i idź; twoja wiara cię uzdrowiła".[j]

20 A pytany przez faryzeuszy, kiedy przyjdzie królestwo Boże,[k] odpowiedział im i rzekł: „Królestwo Boże nie przychodzi

ROZDZ. 16
a 1Ko 1:23
b Ps 36:6
c 2Ko 6:14
d Pwt 18:18
e 1Pt 1:10
f Łk 24:27
g Jn 5:46

ROZDZ. 17
h 1Ko 11:19
i Mt 26:24 Judy 11 Obj 2:14
j Obj 18:21
k Mt 18:6 Mk 9:42
l Prz 17:10 Mk 8:33
m Kpł 19:17 Prz 19:11 Mt 18:15
n Iz 55:7 Mt 6:12 Mt 18:22 Kol 3:13 1Pt 4:8
o Mk 9:24 Ef 2:8 Heb 12:2
p Mt 17:20 Mt 21:21 Mk 9:23 Mk 11:23

szpalta 2
a Hi 22:3 Ps 16:2 Rz 3:12 Rz 11:35 1Ko 9:16
b Łk 9:51 Jn 4:4
c Kpł 13:46 Mt 8:2
d Mt 9:27 Mt 20:30
e Kpł 13:2 Kpł 13:49 Kpł 14:2 Pwt 24:8 Mt 8:4 Łk 5:14
f 2Kl 5:14
g Ps 50:15 Ps 103:1
h Mt 8:2
i 2Kl 17:24 Jn 4:9
j Mt 9:22 Mk 5:34 Łk 7:50
k Mt 24:3

w sposób rzucający się w oczy **21** ani ludzie nie powiedzą: ‚Spójrzcie tu!' lub: ‚Tam!'[a] Oto bowiem królestwo Boże jest pośród was".[b]

22 Potem rzekł do uczniów: „Przyjdą dni, gdy zapragniecie ujrzeć jeden z dni Syna Człowieczego, lecz nie ujrzycie.[c] **23** I ludzie będą do was mówić: ‚Spójrzcie tam!' lub: ‚Spójrzcie tu!'[d] Nie wychodźcie ani nie biegnijcie za nimi.[e] **24** Bo jak błyskawica,[f] rozbłysnąwszy, świeci od jednej strony pod niebem aż do drugiej strony pod niebem, tak będzie z Synem Człowieczym.[g] **25** Najpierw jednak musi on znieść wiele cierpień i być odrzucony przez to pokolenie.[h] **26** A jak działo się za dni Noego,[i] tak też będzie za dni Syna Człowieczego:[j] **27** jedli, pili, mężczyźni się żenili, kobiety wydawano za mąż, aż do owego dnia, gdy Noe wszedł do arki i nadszedł potop, i zgładził ich wszystkich.[k] **28** Podobnie jak działo się za dni Lota:[l] jedli, pili, kupowali, sprzedawali, sadzili, budowali. **29** Ale w dniu, w którym Lot wyszedł z Sodomy, spadł z nieba deszcz ognia i siarki i zgładził ich wszystkich.[m] **30** Tak samo będzie w owym dniu, w którym Syn Człowieczy ma być objawiony.[n]

31 „W owym dniu kto będzie na dachu domu, lecz będzie miał w domu swe ruchome mienie, niech nie schodzi, aby je wziąć, a kto będzie w polu, niech także nie wraca do tego, co za nim. **32** Pamiętajcie o żonie Lota.[o] **33** Kto by usiłował zachować dla siebie swą duszę, ten ją straci, lecz kto by ją stracił, ten ją zachowa przy życiu.[p] **34** Mówię wam: Owej nocy dwaj będą w jednym łóżku; jeden będzie wzięty, a drugi pozostawiony.[a] **35** Dwie będą mleć w tym samym młynie; jedna będzie wzięta, a druga pozostawiona".[b] **36** — **37** Na to rzekli do niego: „Gdzie, Panie?" Powiedział im: „Gdzie jest ciało,[c] tam też się zbiorą orły".[d]

18 Potem opowiedział im przykład dotyczący potrzeby, żeby się zawsze modlili i nie ustawali,[e] **2** i rzekł: „Był w jednym mieście pewien sędzia, który nie bał się Boga i nie miał respektu dla człowieka. **3** A była w tym mieście wdowa, która wciąż chodziła[f] do niego i mówiła: ‚Dopilnuj, żeby mój przeciwnik, z którym się prawuję, oddał mi sprawiedliwość'. **4** On przez jakiś czas był niechętny, ale potem powiedział sobie: ‚Chociaż nie boję się Boga ani nie respektuję człowieka, **5** to choćby dlatego, że ta wdowa wciąż mi się naprzykrza,[g] dopilnuję, żeby jej oddano sprawiedliwość, by nie przychodziła i mnie nie dobijała' ".[h] **6** Wtedy Pan rzekł: „Słuchajcie, co powiedział ten sędzia, chociaż nieprawy! **7** Czyż więc Bóg nie spowoduje z całą pewnością, że zostanie oddana sprawiedliwość[i] jego wybranym, którzy dniem i nocą do niego wołają, mimo iż jest w ich sprawie wielkodusznie cierpliwy?[j] **8** Mówię wam: Spowoduje, iż prędko zostanie im oddana sprawiedliwość.[k] Kiedy jednak przybędzie Syn Człowieczy, czy rzeczywiście znajdzie wiarę na ziemi?"

9 Tym zaś, którzy sami sobie ufali, że są prawi,[l] a pozostałych uważali za nic,[m] opowiedział też następujący przykład: **10** „Dwóch ludzi weszło do świątyni, by się modlić: jeden faryzeusz, a drugi poborca podatkowy.

ROZDZ. 17

a Mt 24:23 Mk 13:21
b Mt 12:28 Mt 21:5
c Mt 9:15 Łk 5:35 Jn 8:56
d Mt 24:23 Mk 13:21 Łk 21:8
e 1Jn 4:1
f Mt 24:27
g Dn 7:13
h Mk 8:31 Mk 9:31 Łk 9:22
i Rdz 6:5
j Mt 24:37
k Rdz 7:7 Mt 24:38
l Rdz 19:15
m Rdz 19:24
n Mt 24:30 Mk 13:26 1Ko 1:7 Kol 3:4 2Ts 1:7 2Ts 2:8 Obj 1:7
o Rdz 19:26
p Mt 10:39 Mt 16:25 Mk 8:35 Łk 9:24 Jn 12:25

szpalta 2

a Mt 24:40
b Mt 24:41
c Hi 39:30
d Mt 24:28

ROZDZ. 18

e Ps 55:16 Rz 12:12 Ef 6:18 Flp 4:6 Kol 4:2 1Ts 5:17
f Łk 11:8
g Łk 11:7
h Sdz 16:16
i 1Sm 24:12 Iz 40:27 Jer 20:12
j 2Pt 3:9 Obj 6:10
k Hab 2:3 Heb 10:37
l Prz 30:12 Łk 10:29
m Iz 65:5

11 Faryzeusz stanął[a] i tak zaczął się w sobie modlić:[b] ‚Boże, dziękuję ci, że nie jestem jak pozostali ludzie — zdziercy, nieprawi, cudzołożnicy lub choćby jak ten poborca podatkowy.[c] **12** Poszczę dwa razy w tygodniu, daję dziesiątą część ze wszystkiego, co uzyskuję'.[d] **13** Natomiast poborca podatkowy, stojąc w pewnej odległości, nie chciał nawet wznieść oczu ku niebu, lecz bił się w pierś,[e] mówiąc: ‚Boże, bądź łaskawy dla mnie, grzesznika'.[f] **14** Mówię wam: Ten poszedł do swego domu, okazawszy się bardziej prawym[g] niż tamten; gdyż każdy, kto się wywyższa, będzie upokorzony, ale kto się korzy, będzie wywyższony".[h]

15 A ludzie poczęli też przyprowadzać do niego dzieciątka, żeby ich dotknął; lecz uczniowie, widząc to, zaczęli ich strofować.[i] **16** Jezus jednak przywołał dzieciątka do siebie i rzekł: „Pozwólcie małym dzieciom przychodzić do mnie i nie próbujcie ich zatrzymywać. Do takich bowiem należy królestwo Boże.[j] **17** Zaprawdę wam mówię: Kto by nie przyjął królestwa Bożego jak małe dziecko, ten się do niego na pewno nie dostanie".[k]

18 A pewien władca zapytał go, mówiąc: „Dobry Nauczycielu, co powinienem czynić, żeby odziedziczyć życie wieczne?"[l] **19** Jezus mu rzekł: „Dlaczego nazywasz mnie dobrym? Nikt nie jest dobry oprócz jednego, Boga.[m] **20** Znasz przykazania:[n] ‚Nie cudzołóż;[o] nie morduj;[p] nie kradnij;[q] nie składaj fałszywego świadectwa;[r] szanuj swego ojca i matkę'".[s] **21** Wtedy on rzekł: „Tego wszystkiego przestrzegałem od samej młodości".[a] **22** Usłyszawszy to, Jezus mu powiedział: „Brakuje ci jeszcze jednego: Sprzedaj wszystko, co masz, i rozdaj biednym, a będziesz miał skarb w niebiosach; i chodź, bądź moim naśladowcą".[b] **23** Gdy on to usłyszał, głęboko się zasmucił, był bowiem bardzo bogaty.[c]

24 Jezus spojrzał na niego i rzekł: „Jakże trudno będzie mającym pieniądze wejść do królestwa Bożego![d] **25** Doprawdy, łatwiej jest wielbłądowi przedostać się przez ucho igły do szycia, niż bogaczowi dostać się do królestwa Bożego".[e] **26** Ci zaś, którzy to usłyszeli, rzekli: „Któż więc może zostać wybawiony?" **27** On rzekł: „To, co niemożliwe u ludzi, jest możliwe u Boga".[f] **28** Ale Piotr powiedział: „Oto my opuściliśmy to, co nasze, i poszliśmy w twoje ślady".[g] **29** On rzekł do nich: „Zaprawdę wam mówię: Nie ma nikogo, kto by opuścił dom lub żonę, lub braci, lub rodziców, lub dzieci ze względu na królestwo Boże,[h] **30** a kto by w jakiś sposób nie otrzymał wielokrotnie więcej w tym czasie, w nadchodzącym zaś systemie rzeczy — życia wiecznego".[i]

31 Potem wziął dwunastu na bok i rzekł do nich: „Oto udajemy się do Jerozolimy i dokona się wszystko, co zostało napisane przez proroków[j] o Synu Człowieczym.[k] **32** Na przykład zostanie wydany ludziom z narodów i wyśmiany,[l] i potraktowany zuchwale,[m] i opluty,[n] **33** a po ubiczowaniu[o] zabiją[p] go, ale

ROZDZ. 18

a Ps 135:2
b Iz 1:15
c Obj 3:17
d Mt 23:23
e Jer 31:19
Łk 23:48
f Ps 51:3
g 1Sm 16:7
Iz 66:2
Mt 21:31
h Iz 2:11
Mt 23:12
Jak 4:6
1Pt 5:5
i Mt 19:13
Mk 10:13
j 1Ko 14:20
1Pt 2:2
k Mt 18:3
Mk 10:15
l Mt 19:16
Mk 10:17
Łk 10:25
m Mt 19:17
Mk 10:18
n Rz 13:9
o Wj 20:14
Pwt 5:18
p Wj 20:13
Pwt 5:17
q Wj 20:15
Pwt 5:19
r Wj 20:16
Pwt 5:20
s Wj 20:12
Pwt 5:16
Ef 6:2

szpalta 2

a Mt 19:20
Mk 10:20
b Mt 6:20
Mt 19:21
Mk 10:21
Łk 12:33
1Tm 6:19
c Mt 19:22
Mk 10:22
d Prz 11:28
Mt 19:23
1Tm 6:9
e Mt 19:24
Mk 10:25
f Rdz 18:14
Jer 32:17
Za 8:6
Mk 14:36
g Mt 19:27
h Pwt 33:9
Mk 10:29
i Mt 19:29
Mk 10:30
Obj 2:10

j Ps 16:10; Ps 22; Ps 34:20; Ps 41:9; Ps 69:21; Iz 53; Mt 5:1; Za 9:9; Za 11:12; Za 13:7; **k** Mt 16:21; Mk 10:32; **l** Ps 22:7; Mt 27:2; Dz 3:13; **m** Iz 53:5; **n** Iz 50:6; **o** Iz 53:5; **p** Iz 53:7.

on trzeciego dnia powstanie z martwych”.[a] **34** Oni jednak nie pojęli znaczenia żadnej z tych rzeczy, lecz ta wypowiedź była przed nimi ukryta i nie wiedzieli, o czym mowa.[b]

35 A gdy się zbliżał do Jerycha, pewien ślepy siedział przy drodze i żebrał.[c] **36** Usłyszawszy przechodzący tłum, zaczął się dopytywać, co to może znaczyć. **37** Powiedzieli mu: „Jezus Nazarejczyk przechodzi!”[d] **38** Wtedy zawołał, mówiąc: „Jezusie, Synu Dawida, zmiłuj się nade mną!”[e] **39** A idący na przedzie zaczęli mu surowo nakazywać, by milczał, ale on tym bardziej krzyczał: „Synu Dawida, zmiłuj się nade mną”.[f] **40** Wówczas Jezus stanął i kazał przyprowadzić do siebie tego mężczyznę.[g] Gdy ten się zbliżył, Jezus go zapytał: **41** „Co chcesz, żebym dla ciebie uczynił?”[h] On rzekł: „Panie, niech odzyskam wzrok”.[i] **42** Toteż Jezus rzekł do niego: „Odzyskaj wzrok; twoja wiara cię uzdrowiła”.[j] **43** I natychmiast odzyskał wzrok,[k] i ruszył za nim, wychwalając Boga.[l] Również cały lud, ujrzawszy to, sławił Boga.

19 A on, wszedłszy do Jerycha,[m] przechodził przez nie. **2** Był tam mężczyzna zwany z imienia Zacheuszem; ten był naczelnym poborcą podatkowym, człowiekiem bogatym. **3** Usiłował zobaczyć,[n] kto to jest ten Jezus, ale z powodu tłumu nie mógł, gdyż był małego wzrostu. **4** Podbiegł zatem do przodu i wdrapał się na drzewo figi morwowej, żeby go zobaczyć, ponieważ miał tamtędy przechodzić. **5** Gdy więc Jezus dotarł do tego miejsca, spojrzał w górę i rzekł do niego: „Zacheuszu, pośpiesz się i zejdź, bo dzisiaj muszę się zatrzymać w twoim domu”. **6** Wtedy on śpiesznie zszedł i uradowany przyjął go jako gościa. **7** Ale wszyscy, ujrzawszy to, zaczęli pomrukiwać,[a] mówiąc: „Zatrzymał się na kwaterze u mężczyzny, który jest grzesznikiem”. **8** A Zacheusz wstał i rzekł do Pana: „Oto połowę mego mienia, Panie, daję biednym, a cokolwiek od kogoś wymusiłem fałszywym oskarżeniem,[b] zwracam poczwórnie”.[c] **9** Na to Jezus rzekł do niego: „Dzisiaj wybawienie przyszło do tego domu, gdyż i on jest synem Abrahama.[d] **10** Bo Syn Człowieczy przyszedł odszukać i wybawić to, co zaginęło”.[e]

11 Kiedy oni tego słuchali, dodatkowo opowiedział przykład, gdyż był blisko Jerozolimy, a oni mniemali, że królestwo Boże ma się ukazać natychmiast.[f] **12** Dlatego rzekł: „Pewien człowiek szlachetnego rodu udał się do odległej krainy, aby sobie zapewnić władzę królewską i powrócić.[g] **13** Przywoławszy dziesięciu swych niewolników, dał im dziesięć min i rzekł do nich: ‚Róbcie interesy, aż przyjdę’.[h] **14** Ale jego obywatele go nienawidzili[i] i posłali za nim grono ambasadorów, by powiedzieli: ‚Nie chcemy, żeby ten człowiek został królem nad nami’.[j]

15 „Gdy on w końcu wrócił po zapewnieniu sobie władzy królewskiej, kazał zawołać do siebie tych niewolników, którym dał srebrne pieniądze, żeby sprawdzić, co zyskali, robiąc interesy.[k] **16** Wtedy stawił się pierwszy, mówiąc: ‚Panie, twoja mina zyskała dziesięć min’.[l] **17** On więc rzekł do niego: ‚Świetnie, dobry niewolniku! Ponieważ w bardzo

ROZDZ. 18

a Jon 1:17 Mt 20:19 Mk 10:34 Łk 9:22
b Mk 9:32 Jn 10:6
c Mt 20:29 Mk 10:46
d Mk 10:47
e Mt 20:30 Łk 17:13
f Mt 20:31 Mk 10:48
g Mk 10:49
h Mt 20:32
i Mt 20:33 Mk 10:51
j Mt 20:34 Łk 7:50 Łk 17:19
k Mk 10:52
l Łk 5:26 Dz 4:21 Gal 1:24

ROZDZ. 19

m Mt 20:29
n Jn 6:24 Jn 12:21

szpalta 2

a Mt 9:11 Łk 5:30 Łk 15:2
b Wj 20:16 Łk 3:14
c Wj 22:1 Kpl 6:5 2Sm 12:6
d Mt 15:24 Łk 13:16 Dz 3:25
e Eze 34:16 Mt 9:13 Mt 10:6 Łk 15:4 Rz 5:8 1Tm 1:15
f Mt 24:33 Łk 17:20 Dz 1:6 2Ts 2:2
g Mt 25:14 Mk 13:34 Jn 18:36
h Mt 25:15
i Jn 1:11
j Ps 2:2 Mt 23:37
k Mt 25:19
l Mt 25:20

małej sprawie okazałeś się wierny, miej władzę nad dziesięcioma miastami'.[a] **18** Drugi zaś przyszedł, mówiąc: ‚Twoja mina, Panie, przyniosła pięć min'.[b] **19** Również do tego rzekł: ‚A ty zawiaduj pięcioma miastami'.[c] **20** Ale inny przyszedł, mówiąc: ‚Panie, oto twoja mina, którą trzymałem odłożoną w chuście. **21** Widzisz, bałem się ciebie, gdyż jesteś człowiekiem srogim; podejmujesz to, czego nie złożyłeś, i żniesz to, czego nie posiałeś'.[d] **22** On powiedział mu: ‚Z twych własnych ust[e] cię osądzam, niegodziwy niewolniku. Czyż nie wiedziałeś, że ja jestem człowiekiem srogim, podejmującym to, czego nie złożyłem, i żnącym to, czego nie posiałem?[f] **23** Czemuż więc nie złożyłeś moich srebrnych pieniędzy w banku? A ja, przybywszy, odebrałbym je z odsetkami'.[g]

24 „Następnie rzekł do stojących w pobliżu: ‚Odbierzcie mu tę minę i dajcie ją temu, który ma dziesięć min'.[h] **25** Lecz oni rzekli do niego: ‚Panie, ten ma dziesięć min!' — **26** ‚Mówię wam: Każdemu, kto ma, będzie dane więcej, ale temu, kto nie ma, zostanie zabrane nawet to, co ma.[i] **27** Ponadto tych moich nieprzyjaciół, którzy nie chcieli, bym został królem nad nimi, przyprowadźcie tu i pozabijajcie na moich oczach' ".[j]

28 A rzekłszy to, ruszył naprzód, udając się do Jerozolimy.[k] **29** Kiedy się zbliżył do Betfage i Betanii przy górze zwanej Górą Oliwną,[l] wysłał dwóch spośród uczniów,[m] **30** mówiąc: „Idźcie do wioski, którą widzicie przed sobą, a wszedłszy do niej, znajdziecie uwiązane źrebię, na którym nikt z ludzi nigdy nie siedział. Odwiążcie je i przyprowadźcie.[a] **31** A gdyby ktoś was pytał: ‚Dlaczego je odwiązujecie?', macie powiedzieć tak: ‚Pan go potrzebuje' ".[b] **32** Toteż ci, którzy zostali posłani, odeszli i znaleźli je, jak im rzekł.[c] **33** Ale gdy odwiązywali źrebię, jego właściciele powiedzieli do nich: „Dlaczego odwiązujecie to źrebię?"[d] **34** Rzekli: „Pan go potrzebuje".[e] **35** I przyprowadzili je do Jezusa, a zarzuciwszy swe szaty wierzchnie na źrebię, posadzili na nim Jezusa.[f]

36 Gdy jechał,[g] słali na drodze swe szaty wierzchnie.[h] **37** Skoro tylko zbliżył się do zejścia z Góry Oliwnej, całe to mnóstwo uczniów zaczęło się radować i donośnym głosem wysławiać Boga z powodu wszystkich potężnych dzieł, jakie ujrzeli,[i] **38** i mówili: „Błogosławiony, który przychodzi jako Król w imieniu Jehowy![j] Pokój w niebie i chwała w miejscach najwyższych!"[k] **39** Jednakże niektórzy spośród faryzeuszy rzekli do niego z tłumu: „Nauczycielu, zgrom swych uczniów".[l] **40** Ale on, odpowiadając, rzekł: „Mówię wam: Gdyby ci milczeli, kamienie[m] by wołały".

41 A gdy się zbliżył, popatrzył na miasto i zapłakał nad nim,[n] **42** mówiąc: „Gdybyś ty, właśnie ty, rozpoznało[o] w tym dniu, co ma związek z pokojem — ale teraz zostało to ukryte przed twymi oczami.[p] **43** Przyjdą bowiem na ciebie dni, gdy twoi nieprzyjaciele zbudują wokół ciebie fortyfikację[q] z zaostrzonych pali[r] i okrążą[s] cię, i udręczą[t] cię z każdej strony, **44** i ciebie oraz twoje dzieci w tobie powalą na ziemię,[u] i nie pozostawią

ROZDZ. 19

a Mt 25:21 Łk 16:10 Obj 2:26
b Mt 25:22
c Mt 25:23
d Mt 25:24
e 2Sm 1:16 Mt 12:37
f Mt 25:26
g Pwt 23:20 Mt 25:27
h Mt 25:28
i Mt 13:12 Mt 25:29 Mk 4:25 Łk 8:18
j Rdz 3:15 Ps 2:9 Iz 60:12 1Ko 15:25 2Ts 1:9 Obj 19:15
k Mk 10:32 Łk 9:51
l Jn 8:1 Dz 1:12
m Mt 21:1 Mk 11:1

szpalta 2

a Mt 21:2 Mk 11:2
b Ps 50:10 Mt 21:3 Mk 11:3
c Mt 21:6 Mk 11:4 Łk 22:13
d Mk 11:5
e Mk 11:6
f 2Kl 9:13 Mt 21:7 Mk 11:7 Jn 12:14
g Za 9:9
h Mt 21:8 Mk 11:8
i Mt 21:9
j Iz 62:11
k Ps 118:26 Mk 11:9 Łk 2:14
l Mt 21:15 Jn 12:19
m Hab 2:11 Mt 3:9
n Ps 119:136 Jer 9:1 Łk 23:28 Jn 11:35
o Pwt 28:52 Pwt 32:29
p Iz 6:10 Mt 13:14 Mk 4:12 Dz 28:26 Rz 11:8

q Iz 29:3; **r** Jer 6:6; **s** Łk 21:20; **t** Pwt 28:57; Dn 9:26; **u** Ps 137:9; Mi 3:12; Łk 23:28.

w tobie kamienia na kamieniu,[a] ponieważ nie rozpoznałoś czasu, gdy dokonywano u ciebie przeglądu".[b]

45 I wszedłszy do świątyni, zaczął wyrzucać tych, którzy sprzedawali,[c] **46** mówiąc do nich: „Napisane jest: ‚A dom mój będzie domem modlitwy',[d] lecz wy uczyniliście z niego jaskinię zbójców".[e]

47 Ponadto codziennie nauczał w świątyni. Ale naczelni kapłani oraz uczeni w piśmie i przedniejsi z ludu usiłowali go zgładzić,[f] **48** nie znaleźli jednak żadnego skutecznego sposobu, by to uczynić, bo cały lud garnął się do niego, żeby go słuchać.[g]

20 Pewnego dnia, gdy on nauczał lud w świątyni i oznajmiał dobrą nowinę, zbliżyli się naczelni kapłani oraz uczeni w piśmie wraz ze starszymi[h] **2** i odezwali się, mówiąc do niego: „Powiedz nam, mocą jakiej władzy to czynisz lub kto ci dał tę władzę".[i] **3** Odpowiadając, rzekł do nich: „Ja też zadam wam pytanie, a wy mi powiedzcie:[j] **4** Czy chrzest Janowy pochodził z nieba czy od ludzi?"[k] **5** Wtedy oni w swoim gronie wysnuwali wnioski, mówiąc: „Jeżeli powiemy: ‚Z nieba', on powie: ‚Czemuście mu nie uwierzyli?'[l] **6** Jeśli zaś powiemy: ‚Od ludzi', to cały lud nas ukamienuje,[m] gdyż jest przekonany, że Jan[n] był prorokiem".[o] **7** Odrzekli więc, że nie wiedzą, skąd pochodził. **8** A Jezus powiedział do nich: „Ja też wam nie powiem, mocą jakiej władzy to czynię".[p]

9 Wtedy zaczął opowiadać ludowi ten przykład: „Pewien człowiek zasadził winnicę[q] i wydzierżawił ją hodowcom, i wyjechał za granicę na dość długi czas.[a] **10** A w stosownej porze posłał niewolnika[b] do hodowców,[c] żeby mu dali trochę z owoców winnicy.[d] Hodowcy jednak pobili go i odprawili z niczym.[e] **11** Ponownie wysłał do nich innego niewolnika. Również tego pobili i znieważyli oraz odprawili z niczym.[f] **12** I wysłał jeszcze trzeciego;[g] tego też poranili i wyrzucili. **13** Na to właściciel winnicy rzekł: ‚Co mam uczynić? Wyślę mego syna, umiłowanego.[h] Do niego zapewne odniosą się z respektem'. **14** Gdy hodowcy go ujrzeli, zaczęli rozważać między sobą, mówiąc: ‚To jest dziedzic; zabijmy go, żeby dziedzictwo stało się nasze'.[i] **15** Po czym wyrzucili go poza[j] winnicę i zabili.[k] Co więc uczyni z nimi właściciel winnicy?[l] **16** Przyjdzie i zgładzi tych hodowców, a winnicę da innym".[m]

Usłyszawszy to, rzekli: „Oby się tak nigdy nie stało!" **17** Ale on spojrzał na nich i powiedział: „Cóż więc znaczy to, co jest napisane: ‚Kamień, który odrzucili budowniczowie,[n] ten stał się głównym kamieniem narożnym'?[o] **18** Każdy, kto upadnie na ten kamień, roztrzaska się.[p] Każdego zaś, na kogo on upadnie,[q] zetrze w proch".[r]

19 Uczeni w piśmie i naczelni kapłani usiłowali więc w tejże godzinie pochwycić go w swe ręce, ale bali się ludu; spostrzegli bowiem, że opowiedział ten przykład, mając ich na myśli.[s] **20** A gdy go bacznie poobserwowali, wysłali najętych potajemnie ludzi, którzy mieli udawać prawych w celu przyłapania[t] go

ROZDZ. 19

a Mt 24:2
Mk 13:2
Łk 21:6

b Oz 9:7
Mi 7:4
Łk 1:68
1Pt 2:12

c Mt 21:12
Mk 11:15

d Iz 56:7

e Jer 7:11
Mt 21:13
Mk 11:17
Jn 2:16

f Mk 11:18
Jn 7:19
Jn 18:20

g Mk 12:37
Łk 21:38

ROZDZ. 20

h Mt 21:23

i Mk 11:28
Dz 4:7
Dz 7:27

j Mt 21:24
Mk 11:29

k Mk 11:30

l Mt 21:25
Mk 11:31

m Mt 14:5

n Mt 11:9
Łk 7:29

o Mt 21:26
Mk 11:32

p Mt 21:27
Mk 11:33

q Ps 80:8
PnP 8:11
Iz 5:1
Jer 2:21

szpalta 2

a Mt 21:33
Mk 12:1

b 2Kl 17:13
2Kn 36:15

c Dz 7:52

d Mt 21:34
Mk 12:2

e 1Ts 2:15
Heb 11:36

f Mt 21:36
Mk 12:4

g Neh 9:29

h Mt 17:5
Jn 3:16

i Mt 21:38
Mk 12:7

j Heb 13:12

k Dz 3:15

l Mt 21:40

m Mt 21:41
Mk 12:9

n Ps 118:22
1Pt 2:7

o Iz 28:16
Mt 21:42
Mk 12:10

p Iz 8:15

q Dn 2:35
Dn 2:44

r Ps 2:9
Iz 8:14
Mt 21:44

s Mt 21:45; Mk 12:12; **t** Łk 11:54.

na czymś w mowie, żeby go przekazać pod zwierzchnictwo i władzę namiestnika.[a] **21** Ci więc pytali go, mówiąc: „Nauczycielu, wiemy, że mówisz i nauczasz poprawnie i nie przejawiasz stronniczości, lecz zgodnie z prawdą nauczasz drogi Bożej:[b] **22** Czy wolno nam płacić podatek Cezarowi, czy nie?”[c] **23** Ale on odkrył ich przebiegłość i rzekł do nich:[d] **24** „Pokażcie mi denara. Czyj ma wizerunek i napis?” Rzekli: „Cezara”.[e] **25** Powiedział im: „W takim razie spłacajcie to, co Cezara, Cezarowi,[f] a co Boże, Bogu”.[g] **26** I nie zdołali go na niczym złapać w tej wypowiedzi przed ludem, lecz zadziwieni jego odpowiedzią, już nic nie mówili.[h]

27 Jednakże niektórzy z saduceuszy, powiadających, że nie ma zmartwychwstania, podeszli[i] i zapytali go, **28** mówiąc: „Nauczycielu, Mojżesz[j] nam napisał: ‚Jeśli brat jakiegoś mężczyzny, mając żonę, umrze, będąc bezdzietny, to jego brat[k] winien pojąć tę żonę i z niej wzbudzić potomstwo swemu bratu’.[l] **29** Otóż było siedmiu braci; i pierwszy wziął sobie żonę, i umarł bezdzietnie.[m] **30** Tak samo drugi **31** i trzeci ją pojął. Podobnie owych siedmiu: nie pozostawili dzieci, lecz poumierali.[n] **32** W końcu umarła też ta niewiasta.[o] **33** Żoną którego z nich zostanie więc przy zmartwychwstaniu? Przecież siedmiu pojęło ją za żonę”.[p]

34 Jezus rzekł do nich: „Dzieci tego systemu rzeczy żenią się[q] i wychodzą za mąż, **35** jednakże poczytani za godnych[r] dostąpienia owego systemu rzeczy[s] oraz zmartwychwstania spośród umarłych[t] ani się nie żenią, ani nie wychodzą za mąż. **36** Właściwie też nie mogą już umrzeć,[a] są bowiem jak aniołowie i są dziećmi Bożymi, będąc dziećmi zmartwychwstania.[b] **37** A że umarli są wskrzeszani, wyjawił nawet Mojżesz w sprawozdaniu o ciernistym krzewie,[c] nazywając Jehowę ‚Bogiem Abrahama i Bogiem Izaaka, i Bogiem Jakuba’.[d] **38** Nie jest on Bogiem umarłych, lecz żywych, bo dla niego oni wszyscy żyją”.[e] **39** Na to niektórzy spośród uczonych w piśmie rzekli: „Nauczycielu, dobrze powiedziałeś”. **40** Już bowiem nie mieli odwagi zadać mu ani jednego pytania.

41 On zaś rzekł do nich: „Jak to jest, że mówią, iż Chrystus jest synem Dawida?[f] **42** Przecież sam Dawid powiada w Księdze Psalmów: ‚Jehowa rzekł do mego Pana: „Siądź po mojej prawicy, **43** aż położę twych nieprzyjaciół jako podnóżek dla twoich stóp”’.[g] **44** A zatem Dawid nazywa go ‚Panem’; jakże więc jest jego synem?”

45 Potem, gdy cały lud go słuchał, rzekł do uczniów:[h] **46** „Strzeżcie się uczonych w piśmie, którzy pragną chodzić w długich szatach i lubią pozdrowienia na rynkach oraz pierwsze siedzenia w synagogach i najpocześniejsze miejsca na wieczerzach[i] **47** i którzy pożerają domy wdów,[j] a dla pozoru odmawiają długie modlitwy. Ci otrzymają cięższy wyrok”.[k]

21 A gdy podniósł wzrok, ujrzał bogaczy wrzucających swe dary do skarbon.[l] **2** Potem ujrzał, jak pewna wdowa będąca w potrzebie wrzuca tam dwa pieniążki znikomej wartości,[m] **3** i rzekł: „Mówię

ROZDZ. 20

a Mt 22:15
Mk 12:13

b Kpł 19:15
Mt 22:16
Mk 12:14

c Mt 22:17

d Prz 26:24
Mt 22:18
Mk 12:15

e Mt 22:20
Mk 12:16

f Rz 13:7
Tyt 3:1
1Pt 2:13

g Mt 22:21
Mk 12:17
Łk 23:2

h Mt 22:22

i Mt 22:23
Mk 12:18
Dz 23:8

j Pwt 25:5

k Rdz 38:8

l Mt 22:24
Mk 12:19

m Mt 22:25

n Mk 12:21

o Mt 22:27

p Mt 22:28
Mk 12:23

q Rdz 1:28
Łk 17:27

r Obj 3:4

s Ef 1:21
Heb 1:2
Heb 6:5
2Pt 3:13

t Jn 5:29
Dz 24:15

szpalta 2

a Obj 21:4

b Mt 22:30
Mk 12:25
Jn 5:29

c Wj 3:2

d Wj 3:6
Wj 6:3

e Mt 22:32

f Mt 22:42
Mk 12:35

g Ps 110:1
Dz 2:34

h Mt 23:1
Mk 12:38

i Mt 23:6
Mk 12:39

j Iz 10:2
2Tm 3:6

k Mk 12:40

ROZDZ. 21

l Mk 12:41

m Mk 12:42

wam zgodnie z prawdą: Ta wdowa, chociaż biedna, wrzuciła więcej niż oni wszyscy.[a] **4** Bo ci wszyscy wrzucili dary ze swojego nadmiaru, ale ta niewiasta ze swej nędzy wrzuciła wszystkie posiadane środki do życia".[b]

5 Później, gdy niektórzy rozmawiali o świątyni, jak jest przyozdobiona pięknymi kamieniami oraz rzeczami poświęconymi,[c] **6** rzekł: „Jeśli chodzi o to, co widzicie, nadejdą dni, gdy nie pozostanie tu kamień na kamieniu, który by nie był zwalony".[d] **7** Wtedy pytali go, mówiąc: „Nauczycielu, właściwie kiedy to nastąpi i co będzie znakiem, kiedy ma się to wydarzyć?"[e] **8** Rzekł: „Baczcie, żebyście nie zostali wprowadzeni w błąd;[f] bo wielu przyjdzie, powołując się na moje imię i mówiąc: ‚Ja nim jestem' oraz: ‚Stosowny czas się przybliżył'.[g] Nie idźcie za nimi. **9** Ponadto gdy usłyszycie o wojnach i zamieszkach, nie bądźcie przerażeni.[h] Bo to musi się najpierw wydarzyć, ale koniec nie nadejdzie natychmiast".

10 Potem rzekł jeszcze do nich: „Powstanie naród przeciw narodowi[i] i królestwo przeciw królestwu;[j] **11** będą też wielkie trzęsienia ziemi, a w jednym miejscu po drugim zarazy i niedobory żywności;[k] i będą straszne widoki, a z nieba wielkie znaki.[l]

12 „Ale przed tym wszystkim ludzie pochwycą was w swe ręce i będą was prześladować,[m] wydając was do synagog i więzień, oraz będą was ciągać przed królów i namiestników ze względu na moje imię.[n] **13** To pozwoli wam dać świadectwo.[o] **14** Dlatego postanówcie w swych sercach nie ćwiczyć zawczasu, jak się bronić,[a] **15** dam wam bowiem usta i mądrość, której wasi przeciwnicy wszyscy razem nie zdołają się oprzeć ani sprzeciwić.[b] **16** Ponadto będziecie wydawani nawet przez rodziców[c] i braci, i krewnych, i przyjaciół i oni przyprawią niektórych z was o śmierć;[d] **17** i ze względu na moje imię będziecie przedmiotem nienawiści wszystkich ludzi.[e] **18** Na pewno jednak ani jeden włos[f] wam z głowy nie zginie. **19** Dzięki swej wytrwałości zyskacie wasze dusze.[g]

20 „A gdy ujrzycie Jerozolimę otoczoną[h] przez obozujące wojska, wówczas wiedzcie, że się przybliżyło jej spustoszenie.[i] **21** Potem niech ci w Judei zaczną uciekać w góry i ci, co są w niej, niech wyjdą, a ci w okolicach wiejskich niech do niej nie wchodzą;[j] **22** gdyż są to dni wymierzania sprawiedliwości, żeby się spełniło wszystko, co napisano.[k] **23** Biada kobietom brzemiennym i karmiącym piersią w owe dni![l] Bo będzie wielka bieda w kraju i srogi gniew nad tym ludem; **24** i padną od ostrza miecza, i zostaną uprowadzeni jako jeńcy do wszystkich narodów;[m] a Jerozolima będzie deptana przez narody, aż się dopełnią wyznaczone czasy[n] narodów.

25 „Będą też znaki na słońcu[o] i księżycu, i gwiazdach, a na ziemi udręczenie narodów nie znających wyjścia wskutek ryku morza[p] i jego wzburzenia,[q] **26** podczas gdy ludzie będą mdleć ze strachu[r] i w oczekiwaniu rzeczy przychodzących na zamieszkaną ziemię;[s] bo moce

ROZDZ. 21
a Mk 12:43; 2Ko 8:12
b Mt 22:37; Mk 12:44
c Mt 24:1; Mk 13:1
d 1Kl 9:7; 1Kl 9:8; Jer 7:14; Mi 3:12; Mt 24:2; Mk 13:2; Łk 19:44
e Mt 24:3; Mk 13:4
f Ef 5:6; 2Ts 2:3; 2Tm 3:13; 1Jn 4:1; Obj 12:9
g Mt 24:5; Mk 13:6
h Prz 3:25; Mt 24:6; Mk 13:7
i Obj 6:4
j Mt 24:7; Mk 13:8
k Dz 11:28; Obj 6:8
l Obj 6:12
m Mt 10:17; Mk 13:9; Jn 16:2
n Mt 24:9; Mk 13:9; Dz 25:23; Obj 2:10
o Flp 1:28

szpalta 2
a Łk 12:11
b Mk 13:11; Dz 6:10
c 2Tm 3:3
d Mi 7:6; Mt 24:10; Mk 13:12; Dz 7:59
e Mt 10:22; Mk 13:13
f 1Sm 14:45; Mt 10:30; Łk 12:7
g 2Kn 15:7; Rz 5:3; Heb 10:36; 2Pt 1:6
h Łk 19:43
i Dn 9:26; Mt 23:38; Mt 24:15
j Mt 24:16; Mk 13:14
k Pwt 32:35; Pwt 32:43; Jer 5:29; Oz 9:7
l Mt 24:19; Mk 13:17; Łk 19:44; Łk 23:28
m Pwt 28:64; Ps 79:1; Iz 63:18; Dn 9:27; Za 12:3

n Eze 21:26; Eze 21:27; Dn 4:25; **o** Obj 6:12; **p** Iz 57:20; Obj 17:15; **q** Mt 24:29; Mk 13:24; **r** Sof 1:17; **s** Jl 2:10; Jl 2:30.

niebios zostaną wstrząśnięte.[a] **27** I potem ujrzą Syna Człowieczego[b] przychodzącego w obłoku z mocą oraz wielką chwałą.[c] **28** Ale gdy się to zacznie dziać, wyprostujcie się i podnieście głowy, ponieważ zbliża się wasze wyzwolenie".

29 Wtedy opowiedział im przykład: „Popatrzcie na drzewo figowe i wszystkie inne drzewa:[d] **30** Gdy już wypuszczają pąki, wy sami, spostrzegłszy to, poznajecie, że już blisko jest lato.[e] **31** Tak też wy, gdy ujrzycie, iż to się dzieje, wiedzcie, że blisko jest królestwo Boże.[f] **32** Zaprawdę wam mówię: To pokolenie na pewno nie przeminie, dopóki się wszystko nie stanie.[g] **33** Niebo i ziemia przeminą,[h] lecz moje słowa na pewno nie przeminą.[i]

34 „Ale zwracajcie uwagę na samych siebie, żeby wasze serca nigdy nie stały się ociężałe wskutek przejadania się i nadmiernego[j] picia, i trosk[k] życiowych i żeby ów dzień nagle was nie zaskoczył![l] **35** jak sidło.[m] Przyjdzie bowiem na wszystkich, którzy mieszkają na obliczu całej ziemi.[n] **36** Czuwajcie[o] więc, cały czas błagając,[p] żebyście zdołali ujść tego wszystkiego, co ma nastąpić, i stanąć przed Synem Człowieczym".[q]

37 I za dnia nauczał w świątyni,[r] nocą zaś wychodził i nocował na górze zwanej Górą Oliwną.[s] **38** A cały lud[t] wcześnie rano przychodził do niego do świątyni, żeby go słuchać.

22 A zbliżało się Święto Przaśników, zwane Paschą.[u] **2** I naczelni kapłani oraz uczeni w piśmie szukali skutecznego sposobu, by się go pozbyć,[v] bali się bowiem ludu.[w] **3** Lecz Szatan wszedł w Judasza zwanego Iskariotem, zaliczanego do dwunastu;[a] **4** i ten, odszedłszy, rozmawiał z naczelnymi kapłanami i przełożonymi świątyni o skutecznym sposobie wydania go im.[b] **5** Ci uradowali się i uzgodnili, że dadzą mu srebrne pieniądze.[c] **6** Zgodził się więc i zaczął szukać dobrej sposobności, żeby im go wydać z dala od tłumu.[d]

7 Nadszedł Dzień Przaśników, w którym ma być złożona ofiara paschalna;[e] **8** i wysłał Piotra i Jana, mówiąc: „Idźcie i przygotujcie nam do zjedzenia posiłek paschalny".[f] **9** Rzekli do niego: „Gdzie chcesz, żebyśmy go przygotowali?" **10** Rzekł im:[g] „Oto gdy wejdziecie do miasta, spotka was pewien człowiek niosący wodę w naczyniu glinianym. Idźcie za nim do domu, do którego wejdzie.[h] **11** A właścicielowi domu macie powiedzieć: ‚Nauczyciel mówi do ciebie: „Gdzie jest pokój gościnny, w którym mógłbym z moimi uczniami zjeść posiłek paschalny?"'[i] **12** A on pokaże wam urządzony duży górny pokój. Tam przygotujcie".[j] **13** Odeszli więc i zastali wszystko tak, jak im powiedział, i przygotowali posiłek paschalny.[k]

14 W końcu, gdy nadeszła godzina, ułożył się przy stole, a wraz z nim apostołowie.[l] **15** I rzekł do nich: „Wielce pragnąłem zjeść z wami ten posiłek paschalny, zanim będę cierpiał; **16** bo mówię wam: Nie będę już go jadł, aż się spełni w królestwie Bożym".[m] **17** A wziąwszy kielich,[n] złożył podziękowania i rzekł: „Weźcie go i między sobą

ROZDZ. 21

a Iz 34:4 2Pt 3:10
b Dn 7:13
c Mt 24:30 Mk 13:26 Obj 1:7
d Mt 24:32 Mk 13:28
e Mt 24:33
f Mk 13:29
g Mt 24:34 Mk 13:30
h Mt 5:18
i Mt 24:35 Mk 13:31 Obj 3:14
j Iz 5:11
k Mt 6:25 1Tm 6:8
l Prz 11:4 Iz 5:13 Rz 13:13
m 1Ts 5:3
n 1Ts 5:2 2Pt 3:10
o Mt 25:13 Mk 13:33
p Rz 12:12 Ef 6:18 1Pt 4:7
q Mt 24:42 Mk 13:35 1Ko 16:13 1Pt 5:8 Obj 6:17 Obj 16:15
r Łk 19:47
s Jn 8:1
t Mk 12:37 Łk 19:48

ROZDZ. 22

u Wj 12:3 Kpl 23:5 Jn 13:1 1Ko 5:7
v Łk 9:22
w Mt 21:46 Mt 26:4 Mk 14:2 Łk 20:19

szpalta 2

a Mt 26:14 Mk 14:10 Jn 6:70 Jn 13:2 Jn 13:27 Dz 1:17
b Jn 13:18
c Za 11:12 Mt 26:15 1Tm 6:10 Judy 11
d Mt 26:16 Mk 14:11
e Wj 12:14 Wj 12:18 Kpl 23:6 Pwt 16:2 Mt 26:17 Mk 14:12
f Wj 12:8
g 1Sm 10:3
h Mt 26:18 Mk 14:13

i Mk 14:14; **j** Mk 14:15; **k** Mt 26:19; Mk 14:16; Łk 19:32; **l** Mt 26:20; Mk 14:17; **m** Łk 13:29; Łk 14:15; **n** 1Ko 10:16; 1Ko 11:25.

podawajcie jeden drugiemu;
18 bo mówię wam: Odtąd nie
będę już pił tego produktu z wi-
norośli, aż nadejdzie królestwo
Boże".[a]

19 Wziął też chleb,[b] złożył po-
dziękowania, połamał go i dał
im, mówiąc: „To oznacza moje
ciało,[c] które ma być dane za
was.[d] Czyńcie to na moją pa-
miątkę".[e] **20** I tak samo kie-
lich[f] – gdy już spożyli wieczerzę
– mówiąc: „Ten kielich oznacza
nowe przymierze[g] na mocy mo-
jej krwi,[h] która ma być za was
wylana.[i]

21 „Ale oto ręka mego zdraj-
cy[j] jest ze mną przy stole.[k]
22 Gdyż Syn Człowieczy odcho-
dzi zgodnie z tym, co jest wy-
znaczone,[l] niemniej biada te-
mu człowiekowi, przez którego
zostaje zdradzony!"[m] **23** Oni
więc zaczęli między sobą dysku-
tować, który z nich miałby to
uczynić.[n]

24 Jednakże powstał też mię-
dzy nimi gorący spór o to, kto
z nich wydaje się największy.[o]
25 On zaś rzekł im: „Królo-
wie narodów panoszą się wśród
nich, a mający władzę nad nimi
są nazywani Dobroczyńcami.[p]
26 Wy jednak nie macie być
tacy jak oni.[q] Ale kto jest naj-
większy wśród was, niech się
stanie jak ktoś najmłodszy,[r]
a kto jest zwierzchnikiem – jak
usługujący.[s] **27** Bo kto jest
większy: półleżący przy stole czy
usługujący? Czyż nie półleżący
przy stole? Lecz ja jestem po-
śród was jak ten, który usłu-
guje.[t]

28 „Wy zaś wytrwaliście[u] przy
mnie w moich doświadczeniach;[v]
29 a ja zawieram z wami przy-
mierze – tak jak mój Ojciec za-
warł przymierze[w] ze mną – co do
królestwa,[a] **30** żebyście mogli
jeść[b] i pić przy mym stole w mo-
im królestwie,[c] i zasiadać na tro-
nach,[d] aby sądzić dwanaście ple-
mion Izraela.

31 „Szymonie, Szymonie, oto
Szatan[e] zażądał, żeby was prze-
siać jak pszenicę.[f] **32** Lecz ja
błagałem[g] za tobą, by twoja wia-
ra nie ustała; a ty, gdy kiedyś
wrócisz, umacniaj[h] swych bra-
ci". **33** Wtedy on rzekł do nie-
go: „Panie, jestem gotów iść z to-
bą i do więzienia, i na śmierć".[i]
34 Ale on powiedział: „Mówię ci,
Piotrze: Kogut dzisiaj nie zapie-
je, dopóki ty trzy razy się nie
zaprzesz, że mnie znasz".[j]

35 Rzekł jeszcze do nich: „Kie-
dy was wysłałem[k] bez sakiewki
i torby, i sandałów, czyż wam
czegoś brakowało?" Powiedzieli:
„Nie!" **36** Wtedy rzekł do nich:
„Ale teraz kto ma sakiewkę,
niech ją zabierze, i tak samo tor-
bę, a kto nie ma miecza, niech
sprzeda swą szatę wierzchnią i
sobie jeden kupi. **37** Bo mó-
wię wam, że musi się na mnie
spełnić to, co jest napisane,
mianowicie: ‚I został zaliczony
do czynicieli bezprawia'.[l] Co bo-
wiem mnie dotyczy, to się speł-
nia".[m] **38** Wtedy rzekli: „Panie,
oto tu są dwa miecze". Rzekł im:
„Wystarczy".

39 Wyszedłszy, udał się we-
dług zwyczaju ku Górze Oliw-
nej, a za nim poszli też ucz-
niowie.[n] **40** Po przyjściu na
miejsce rzekł do nich: „Módlcie
się, żebyście nie wpadli w poku-
sę".[o] **41** A sam oddalił się od
nich mniej więcej o rzut ka-
mieniem i upadłszy na kolana,

ROZDZ. 22

a Obj 19:9
b Wj 12:8
Wj 12:20
Pwt 16:3
1Ko 10:17
1Ko 11:23
c Jn 6:51
1Ko 10:16
d Heb 10:10
1Pt 2:24
e Mt 26:26
Mk 14:22
1Ko 11:24
f Mk 14:23
1Ko 10:16
g Jer 31:31
Jer 32:40
2Ko 3:6
Heb 7:22
Heb 8:8
h Wj 24:8
Za 9:11
Mt 26:28
1Ko 11:25
Heb 9:18
i Ps 50:5
Mt 26:28
Mk 14:24
Heb 2:16
Heb 9:14
1Pt 1:19
j Ps 41:9
k Mt 26:21
Jn 13:21
l Iz 53
Dn 9:26
Dz 4:28
1Pt 1:11
m Mt 26:24
n Mt 26:22
Mk 14:19
Jn 13:22
o Mk 9:34
Łk 9:46
p Mt 20:25
Mk 10:42
q 1Pt 5:3
r Łk 9:48
s Mt 20:26
Mk 10:43
Łk 9:48
t Mt 20:28
Jn 13:4
Flp 2:7
u Jn 6:67
v Rz 8:17
Heb 4:15
w Ps 110:4

szpalta 2

a Dn 7:27
Łk 12:32
2Tm 2:12
Heb 12:28
Jak 2:5
Obj 1:6
b Łk 12:37
Obj 19:9
c Łk 13:29
Jn 17:24
d Mt 19:28
1Ko 6:2
Obj 2:26
Obj 3:21
Obj 20:6
e 2Ko 2:11
1Pt 5:8

f Am 9:9; Mt 26:31; Mk 14:27; **g** Jn 17:15; Heb 7:25; 1Jn 2:1; **h** Iz 35:3; **i** Mt 26:33; Mk 14:29; Jn 13:37; **j** Mt 26:34; Mk 14:30; Łk 22:61; Jn 13:38; **k** Mt 10:9; Mk 6:8; Łk 9:3; **l** Iz 53:12; **m** Łk 18:31; **n** Mt 26:30; Mk 14:26; Jn 18:1; **o** Mt 26:41; Mk 14:38; Łk 22:46.

zaczął się modlić, **42** mówiąc: „Ojcze, jeśli chcesz, zabierz ten kielich ode mnie. Jednakże nie moja wola,[a] lecz twoja niech się dzieje”.[b] **43** Wtedy ukazał mu się anioł z nieba i go umocnił.[c] **44** On zaś, cierpiąc mękę, modlił się tym żarliwiej;[d] i jego pot stał się jak krople krwi spadające na ziemię.[e] **45** A wstawszy od modlitwy, poszedł do uczniów i zastał ich drzemiących z zasmucenia;[f] **46** i rzekł do nich: „Czemu śpicie? Wstańcie i módlcie się, żebyście nie wpadli w pokusę”.[g]

47 Gdy on jeszcze mówił, oto tłum ludzi, a przed nimi szedł ten, którego zwano Judaszem, jeden z dwunastu;[h] i podszedł do Jezusa, żeby go pocałować.[i] **48** Lecz Jezus rzekł do niego: „Judaszu, pocałunkiem zdradzasz Syna Człowieczego?”[j] **49** Kiedy ci, którzy byli przy nim, ujrzeli, na co się zanosi, powiedzieli: „Panie, czy mamy uderzyć mieczem?”[k] **50** Jeden z nich nawet uderzył niewolnika arcykapłana i odciął mu prawe ucho.[l] **51** Ale Jezus na to rzekł: „Zaniechajcie tego”. A dotknąwszy ucha, uzdrowił go.[m] **52** Po czym Jezus rzekł do naczelnych kapłanów i przełożonych świątyni oraz do starszych, którzy tam po niego przyszli: „Wyszliście z mieczami i pałkami jak na zbójcę?[n] **53** Gdy dzień w dzień byłem z wami w świątyni,[o] nie wyciągnęliście rąk przeciwko mnie.[p] Lecz to jest wasza godzina[q] i władza[r] ciemności”.[s]

54 Wtedy go pojmali, wyprowadzili[t] i przywiedli do domu arcykapłana;[u] Piotr zaś szedł z tyłu w pewnej odległości.[v] **55** Gdy rozpalili ognisko na środku dziedzińca i usiedli razem, Piotr siedział wśród nich.[a] **56** Ale pewna służąca zobaczyła go siedzącego przy jasnym ogniu, a przyjrzawszy mu się, rzekła: „I ten był z nim”.[b] **57** Lecz on temu zaprzeczył,[c] mówiąc: „Nie znam go, niewiasto”.[d] **58** A po krótkim czasie ktoś inny, ujrzawszy go, powiedział: „Ty też jesteś jednym z nich”. Ale Piotr rzekł: „Człowiecze, nie jestem”.[e] **59** Po upływie mniej więcej godziny ktoś inny zaczął stanowczo twierdzić: „Ten z całą pewnością również był z nim; bo przecież jest Galilejczykiem!”[f] **60** Ale Piotr rzekł: „Człowiecze, nie wiem, co mówisz”. I natychmiast, gdy on jeszcze mówił, zapiał kogut.[g] **61** Pan zaś odwrócił się i spojrzał na Piotra, a Piotr przypomniał sobie wypowiedź Pana, jak rzekł do niego: „Dzisiaj, zanim kogut zapieje, trzykrotnie się mnie zaprzesz”.[h] **62** I wyszedłszy na zewnątrz, gorzko zapłakał.[i]

63 A mężczyźni, którzy mieli nad Nim dozór, zaczęli się z niego wyśmiewać[j] i go bić,[k] **64** a zakrywszy go, pytali i mówili: „Prorokuj. Kto cię uderzył?”[l] **65** I mówili jeszcze wiele innych rzeczy, bluźniąc[m] przeciwko niemu.

66 W końcu, z nastaniem dnia, zebrało się zgromadzenie starszych ludu[n] — zarówno naczelnych kapłanów, jak i uczonych w piśmie — i zaciągnęli go do swej sali Sanhedrynu, mówiąc:[o] **67** „Jeżeli jesteś Chrystusem,[p] powiedz nam”. Ale on im rzekł: „Nawet gdybym wam powiedział, i tak wcale byście temu nie uwierzyli.[q] **68** Gdybym zaś ja

ROZDZ. 22

a Mt 26:39 Mk 14:39
b Mt 6:10 Mk 14:36 Jn 5:30 Jn 6:38
c 1Kl 19:5 Iz 49:8 Dn 10:18 Mt 4:11
d Jn 12:27 Heb 5:7
e Iz 53:7 Iz 53:10 Łk 12:50
f Mt 26:40 Mk 14:37
g Mt 26:41 Mk 14:38 Łk 22:40
h Mt 26:47 Mk 14:43 Jn 18:2
i 2Sm 20:9
j Mt 26:48 Mk 14:45
k Łk 22:36
l Mt 26:51 Mk 14:47 Jn 18:10
m Jn 18:11
n Mt 26:55 Mk 14:48
o Łk 19:47
p Jn 7:30
q Jn 12:27
r Jn 19:11
s Kol 1:13
t Iz 53:7 Dz 8:32
u Mt 26:57
v Mt 26:58 Mk 14:54 Jn 18:15

szpalta 2

a Jn 18:18
b Mt 26:69 Mk 14:67
c Prz 29:25
d Mt 26:70 Mk 14:68
e Mt 26:71 Mk 14:69 Jn 18:25
f Mt 26:73 Mk 14:70 Jn 18:26
g Mt 26:74 Mk 14:71 Jn 18:27
h Mt 26:75 Mk 14:72
i Iz 66:2 Ezc 7:16 1Ko 10:12 2Ko 7:10
j Ps 22:7

k Iz 50:6; Iz 53:5; Mt 26:67; Mk 14:65; 1 Mt 26:68; m Ps 44:16; Iz 51:7; n Ps 2:2; Dz 4:26; o Mt 27:1; Mk 15:1; p Mt 26:63; Mk 14:61; Jn 10:24; q Jn 3:12; Jn 8:45.

was pytał, wcale byście nie odpowiedzieli.[a] **69** Jednakże odtąd Syn Człowieczy[b] będzie zasiadał przy potężnej prawicy[c] Bożej".[d] **70** Na to wszyscy rzekli: „Czy więc jesteś Synem Bożym?" Powiedział im: „Sami mówicie,[e] że jestem". **71** Rzekli: „Na cóż nam potrzebne dalsze świadectwo?[f] Przecież sami słyszeliśmy to z jego własnych ust".[g]

23 Powstało więc całe to ich mnóstwo i zaprowadzili go do Piłata.[h] **2** I zaczęli go oskarżać,[i] mówiąc: „Stwierdziliśmy, że ten człowiek podburza[j] nasz naród i zabrania płacić podatki[k] Cezarowi, o sobie zaś mówi, że jest Chrystusem, królem".[l] **3** A Piłat zadał mu pytanie: „Czy jesteś królem Żydów?" On, odpowiadając mu, rzekł: „Ty sam to mówisz".[m] **4** Wtedy Piłat rzekł do naczelnych kapłanów i do tłumów: „Nie stwierdzam żadnego przestępstwa u tego człowieka".[n] **5** Ale oni zaczęli nalegać i mówili: „Podburza lud, nauczając po całej Judei, począwszy od Galilei aż dotąd". **6** Piłat, usłyszawszy to, zapytał, czy ten człowiek jest Galilejczykiem, **7** a gdy się dowiedział, że on podlega jurysdykcji Heroda,[o] odesłał go do Heroda, który w tych dniach sam też był w Jerozolimie.

8 Kiedy Herod ujrzał Jezusa, wielce się uradował, bo od dłuższego czasu chciał go ujrzeć,[p] gdyż o nim słyszał[q] i miał nadzieję, że ujrzy jakiś znak dokonany przez niego. **9** I zaczął go wypytywać wieloma słowami, ale on mu nic nie odpowiedział.[r] **10** Jednakże naczelni kapłani i uczeni w piśmie wciąż wstawali i oskarżali go zaciekle.[s] **11** Wtedy Herod wraz ze swymi strażnikami wojskowymi poniżył go[a] i wyśmiał,[b] odziewając go w jasną szatę, i odesłał do Piłata. **12** I w tymże dniu zarówno Herod, jak i Piłat[c] stali się dla siebie przyjaciółmi; przedtem bowiem wciąż byli ze sobą w nieprzyjaźni.

13 Piłat zaś zwołał naczelnych kapłanów i władców oraz lud **14** i rzekł do nich: „Przyprowadziliście do mnie tego człowieka jako kogoś podburzającego lud do rebelii i oto ja go wobec was przesłuchałem, ale nie znalazłem w tym człowieku żadnego powodu[d] do zarzutów, które wnosicie przeciwko niemu. **15** Właściwie nie znalazł ich także Herod, bo odesłał go do nas; i oto ten nie popełnił nic, za co zasługiwałby na śmierć.[e] **16** Dlatego ukarzę[f] go i zwolnię". **17** — **18** Lecz całe to ich mnóstwo zawołało, mówiąc: „Precz z nim,[g] a zwolnij nam Barabasza!"[h] **19** (którego wtrącono do więzienia za jakąś rebelię wszczętą w mieście i za morderstwo). **20** Piłat znowu zawołał do nich, gdyż chciał zwolnić Jezusa.[i] **21** Wtedy oni zaczęli wrzeszczeć, mówiąc: „Na pal! Na pal z nim!"[j] **22** Po raz trzeci rzekł do nich: „Ale cóż złego uczynił ten człowiek? Nie znajduję w nim nic, za co zasługiwałby na śmierć; ukarzę go więc i zwolnię".[k] **23** Wtedy oni stali się natarczywi, donośnym głosem żądając, żeby zawiesić go na palu; i ich głosy zaczęły przeważać.[l] **24** Piłat zatem wydał wyrok, by zaspokoić ich żądanie:[m] **25** człowieka, którego wtrącono do więzienia za rebelię oraz morderstwo i którego żądali, zwolnił,[n] a Jezusa zdał na ich wolę.[o]

ROZDZ. 22

a Łk 20:7
b Dn 7:13 Obj 1:7
c Ps 110:1
d Mt 26:64 Mk 14:62 Dz 2:33 Dz 7:55 Rz 8:34 Kol 3:1 Heb 1:3
e Mt 27:11 Mk 15:2
f Pwt 17:6
g Mt 26:65 Mk 14:63

ROZDZ. 23

h Mt 27:2 Mk 15:1 Jn 18:28
i 1Kl 21:10 Ps 35:11
j Jn 12:19 Dz 24:5
k Prz 25:18 Mk 12:17
l Jn 1:49 Jn 18:36
m Mt 27:11 1Tm 6:13
n Jn 18:38 Heb 7:26 1Pt 2:22
o Łk 3:1
p Łk 9:9
q Mt 14:1 Mk 6:14
r Ps 39:1 Iz 53:7
s Dz 25:7

szpalta 2

a Iz 53:3 Łk 9:22
b Ps 22:7
c Dz 4:27
d Jn 18:38
e Dz 23:29
f Mt 27:26 Jn 19:1
g Iz 49:7
h Mt 27:20 Mk 15:11 Jn 18:40
i Mt 27:22 Mk 15:12 Jn 19:12
j Mk 15:13 Jn 19:6
k Mt 27:23 Mk 15:14
l Wj 23:2 Jn 19:15

m Mk 15:15; Jn 19:16; **n** Prz 17:15; **o** Mt 27:26.

26 Kiedy go odprowadzali, pochwycili niejakiego Szymona, rodowitego Cyrenejczyka, idącego ze wsi, i włożyli na niego pal męki, aby go niósł za Jezusem.[a] **27** A podążało za nim wielkie mnóstwo ludu i niewiast, które uderzały się ze smutku i go opłakiwały. **28** Jezus odwrócił się do niewiast i rzekł: „Córki jerozolimskie, przestańcie płakać nade mną. Płaczcie raczej nad sobą i nad swymi dziećmi;[b] **29** gdyż oto nadchodzą dni, w których ludzie powiedzą: ‚Szczęśliwe niewiasty niepłodne oraz łona, które nie rodziły, i piersi, które nie karmiły!'[c] **30** Wtedy zaczną mówić do gór: ‚Padnijcie na nas!', a do wzgórz: ‚Zakryjcie nas!'[d] **31** Bo jeśli tak czynią, gdy drzewo jest wilgotne, to co się stanie, gdy ono uschnie?"[e]

32 A prowadzono też dwóch innych mężczyzn, złoczyńców, żeby ich stracić razem z nim.[f] **33** Kiedy dotarli na miejsce zwane Czaszką,[g] tam zawiesili na palach zarówno jego, jak i złoczyńców, jednego po prawicy i jednego po lewicy.[h] **34** [[Jezus zaś mówił: „Ojcze, przebacz[i] im, bo nie wiedzą, co czynią".]] Chcąc zaś rozdzielić jego szaty, rzucili losy.[j] **35** A lud stał i się przypatrywał.[k] Natomiast władcy kpili, mówiąc: „Drugich wybawiał; niech wybawi[l] samego siebie, jeśli jest Chrystusem Bożym, Wybrańcem".[m] **36** Nawet żołnierze się z niego wyśmiewali,[n] podchodząc i podając mu kwaśne wino,[o] **37** i mówiąc: „Jeśli jesteś królem Żydów, wybaw samego siebie". **38** Był też nad nim napis: „To jest król Żydów".[p]

39 A jeden z wiszących złoczyńców odezwał się do niego obelżywie:[a] „Czyż nie jesteś Chrystusem? Wybaw samego siebie i nas". **40** Wówczas ten drugi zgromił go i rzekł: „Czy ty się w ogóle Boga nie boisz, chociaż podlegasz temu samemu wyrokowi?[b] **41** I my doprawdy słusznie, bo w pełni otrzymujemy, na co zasłużyliśmy tym, cośmy zrobili; ale on nie zrobił nic zdrożnego".[c] **42** I jeszcze powiedział: „Jezusie, pamiętaj o mnie, gdy się znajdziesz w swoim królestwie".[d] **43** A on rzekł do niego: „Zaprawdę mówię ci dzisiaj: Będziesz ze mną[e] w Raju".[f]

44 Było już około godziny szóstej, a jednak całą tę ziemię ogarnęła ciemność aż do godziny dziewiątej,[g] **45** gdyż zanikło światło słoneczne; wtedy zasłona[h] sanktuarium rozdarła się przez środek.[i] **46** A Jezus zawołał donośnym głosem i rzekł: „Ojcze, w twoje ręce powierzam ducha mego".[j] Rzekłszy to, wydał ostatnie tchnienie.[k] **47** Kiedy setnik ujrzał, co się wydarzyło, zaczął wychwalać Boga i mówić: „Rzeczywiście był to człowiek prawy".[l] **48** A całe tłumy, które się tam zebrały na to widowisko, ujrzawszy, co się wydarzyło, zaczęły wracać, bijąc się w piersi. **49** Wszyscy zaś, co go znali, stali w pewnej odległości.[m] Także niewiasty, które razem szły za nim z Galilei, stały, przypatrując się temu.[n]

50 A oto mąż imieniem Józef, członek Rady, mąż dobry i prawy[o] — **51** ten nie głosował za ich zamiarem i działaniem[p] — był z Arymatei, miasta Judejczyków, i oczekiwał królestwa Bożego;[q] **52** mąż ten poszedł do Piłata i poprosił o ciało Jezusa.[r]

ROZDZ. 23
a Mk 15:21 Jn 19:17
b Pwt 28:57 Jer 9:19 Mk 13:17 Łk 19:44
c Mt 24:19 Łk 21:23
d Iz 2:19 Oz 10:8 Obj 6:16
e Prz 11:31 Jer 25:29 Eze 20:47 1Pt 4:17
f Iz 53:12 Mt 27:38
g Mt 27:33
h Jn 19:18
i Dz 7:60
j Ps 22:18 Iz 53:12 Mt 27:35 Mk 15:24
k Za 12:10
l Ps 22:8
m Mt 27:42 Mk 15:31
n Ps 22:7
o Ps 69:21
p Mt 27:37 Mk 15:26 Jn 19:19

szpalta 2
a Mt 26:68 Mt 27:44 Mk 15:32
b Jer 5:3
c 1Pt 1:19
d Łk 1:32
e Jn 5:29 Dz 24:15
f Iz 11:6 Iz 35:1 Iz 65:17 Obj 21:1
g Am 8:9 Mt 27:45 Mk 15:33
h Wj 26:31 Wj 36:35
i Heb 10:20
j Ps 31:5 Dz 7:59
k Mt 27:50
l Mt 27:54
m Ps 38:11 Ps 88:8
n Mt 27:55 Mk 15:40 Łk 8:2
o Mt 27:57 Mk 15:43 Jn 19:38
p Rdz 37:21
q Mk 15:43 Łk 2:25
r Mt 27:58

53 A zdjąwszy je,[a] zawinął w delikatną tkaninę lnianą i złożył w grobowcu[b] wykutym w skale, w którym jeszcze nikt nie leżał.[c] **54** Był to dzień Przygotowania[d] i pojawiała się zorza wieczorna sabatu.[e] **55** Niewiasty zaś, które z nim przybyły z Galilei, szły za nim i widziały grobowiec pamięci[f] oraz jak złożono jego ciało;[g] **56** i wróciły, by przygotować wonne korzenie i olejki.[h] Lecz w sabat[i] oczywiście odpoczywały zgodnie z przykazaniem.

24 Jednakże w pierwszym dniu tygodnia bardzo wcześnie poszły do grobowca, niosąc wonne korzenie, które przygotowały.[j] **2** Ale zastały kamień odtoczony od grobowca pamięci,[k] **3** a wszedłszy, nie znalazły ciała Pana Jezusa.[l] **4** Gdy z tego powodu były w rozterce, oto stanęli przy nich dwaj mężowie w błyszczącej odzieży.[m] **5** Przestraszone, pochyliły twarze ku ziemi, a mężowie ci rzekli do nich: „Dlaczego wśród umarłych szukacie tego, który żyje? **6** [[Nie ma go tu, lecz został wskrzeszony.]][n] Przypomnijcie sobie, jak wam powiedział, gdy jeszcze był w Galilei,[o] **7** mówiąc, że Syn Człowieczy musi być wydany w ręce grzesznych ludzi i zawieszony na palu, a trzeciego dnia powstać z martwych”.[p] **8** One więc przypomniały sobie jego wypowiedzi,[q] **9** a wróciwszy od grobowca pamięci, wszystko to oznajmiły jedenastu i wszystkim pozostałym.[r] **10** Były to Magdalena Maria i Joanna,[s] i Maria, matka Jakuba. Także pozostałe niewiasty,[t] które były z nimi, opowiadały to apostołom. **11** Ale te wypowiedzi wydały im się niedorzecznością i nie wierzyli[a] niewiastom.

12 [[Piotr zaś wstał i pobiegł do grobowca pamięci, a pochyliwszy się, zobaczył same bandaże. Odszedł więc, zdumiewając się w sobie tym, co się zdarzyło.]]

13 Lecz oto w tymże dniu dwaj z nich wędrowali do wioski zwanej Emaus, leżącej w odległości około jedenastu kilometrów od Jerozolimy, **14** i rozmawiali ze sobą o tym wszystkim,[b] co się stało.

15 A gdy rozmawiali i dyskutowali, sam Jezus podszedł[c] i zaczął z nimi iść; **16** ale ich oczom nie było dane go rozpoznać.[d] **17** Rzekł do nich: „O czym to, idąc, rozprawiacie między sobą?” I stanęli ze smutkiem na twarzach. **18** Odpowiadając, ten imieniem Kleopas rzekł do niego: „Czy samotnie mieszkasz jako przybysz w Jerozolimie i dlatego nie wiesz, co się tam wydarzyło w tych dniach?” **19** I rzekł im: „Co takiego?” Powiedzieli doń: „Wszystko, co dotyczy Jezusa Nazarejczyka,[e] który się stał prorokiem[f] potężnym w czynie i słowie przed Bogiem i całym ludem; **20** i jak nasi naczelni kapłani oraz władcy wydali go, żeby go skazano na śmierć, i zawiesili go na palu.[g] **21** A myśmy się spodziewali, że właśnie ten człowiek ma wyzwolić Izraela;[h] i prócz tego wszystkiego jest już trzeci dzień, odkąd się to zdarzyło. **22** W dodatku zadziwiły nas też pewne niewiasty[i] spośród nas, gdyż były wcześnie przy grobowcu pamięci, **23** lecz nie znalazły jego ciała i przyszły, mówiąc, że miały też nadprzyrodzone widzenie i ujrzały aniołów, którzy powiedzieli, iż on żyje.

ROZDZ. 23

a Pwt 21:23
b Iz 53:9
c Mt 27:59 Mk 15:46
d Wj 12:6 Mt 27:62 Mk 15:42 Jn 19:42
e Wj 20:10 Pwt 5:14
f Jn 5:28
g Mt 27:61 Mk 15:47
h Mt 26:7
i Wj 16:29 Wj 20:8 Wj 31:15 Pwt 5:12

ROZDZ. 24

j Mt 28:1 Mk 16:1 Jn 20:1
k Mk 16:4
l Mk 16:5
m Sdz 13:6 Mt 28:5 Dz 1:10
n Mt 28:6 Mk 16:6
o Mt 28:7 Mk 16:7
p Jon 1:17 Mt 16:21 Mk 8:31 Łk 9:22 Dz 17:3
q Jn 2:22
r Mt 28:8
s Łk 8:3
t Łk 8:2

szpalta 2

a Rdz 45:26
b Łk 9:22
c Mt 18:20
d Jn 20:14 Jn 21:4
e Mt 2:23 Mt 21:11
f Pwt 18:18 Łk 7:16 Jn 3:2 Jn 6:14 Dz 2:22
g Łk 23:1 Dz 3:13 Dz 13:27
h Dz 1:6
i Mt 28:8 Łk 24:10

24 Prócz tego kilku z tych, co są z nami, poszło do grobowca pamięci;[a] i zastali wszystko tak, jak powiedziały niewiasty, ale jego nie ujrzeli".

25 On zaś rzekł do nich: „O nierozumni i nieskorzy w sercu do uwierzenia we wszystko, co mówili prorocy![b] **26** Czyż nie było konieczne, żeby Chrystus to wycierpiał[c] i wszedł do swej chwały?"[d] **27** A począwszy od Mojżesza[e] i wszystkich Proroków,[f] tłumaczył im to, co się do niego odnosiło we wszystkich Pismach.

28 W końcu zbliżyli się do wioski, do której wędrowali, a on sprawiał wrażenie, jak gdyby miał wędrować dalej. **29** Ale oni przymusili go, mówiąc: „Zostań z nami, gdyż ma się ku wieczorowi i dzień się już nachylił". Wówczas wszedł, by z nimi zostać. **30** A gdy się z nimi ułożył do posiłku, wziął chleb, pobłogosławił go, połamał i zaczął im podawać.[g] **31** Wtedy otworzyły się im oczy i rozpoznali go, on zaś im zniknął.[h] **32** I rzekli jeden do drugiego: „Czyż nasze serca nie płonęły, gdy w drodze do nas mówił i w pełni objaśniał nam Pisma?" **33** I w tejże godzinie wstali i wrócili do Jerozolimy, i znaleźli zgromadzonych jedenastu oraz tych, którzy z nimi byli, **34** mówiących: „Pan istotnie został wskrzeszony i ukazał się Szymonowi!"[i] **35** I sami opowiedzieli o tym, co się wydarzyło w drodze, i jak dał się im poznać przez łamanie chleba.[j]

36 Kiedy o tym rozmawiali, on sam stanął pośród nich [[i rzekł im: „Pokój wam"]]. **37** Oni zaś, przerażeni i wystraszeni,[k] mniemali, że widzą ducha. **38** Rzekł więc do nich: „Czemu jesteście strapieni i czemu w waszych sercach powstają wątpliwości? **39** Zobaczcie moje ręce i moje stopy, że to jestem ja; dotknijcie[a] mnie i zobaczcie, gdyż duch nie ma ciała ani kości,[b] jak to widzicie, iż ja mam". **40** [[A rzekłszy to, pokazał im ręce i stopy.]] **41** Lecz gdy z radości wciąż jeszcze nie wierzyli[c] i się zdumiewali, rzekł do nich: „Czy macie tu coś do jedzenia?"[d] **42** I podali mu kawałek pieczonej ryby,[e] **43** a on wziął i zjadł[f] na ich oczach.

44 I rzekł do nich: „To są moje słowa, które wam powiedziałem, gdy jeszcze byłem z wami,[g] że musi się spełnić wszystko, co o mnie napisano w Prawie Mojżeszowym i u Proroków,[h] i w Psalmach".[i] **45** Wtedy całkowicie otworzył im umysł, żeby pojęli znaczenie Pism,[j] **46** i rzekł do nich: „Tak jest napisane, że Chrystus będzie cierpiał i trzeciego dnia powstanie spośród umarłych,[k] **47** i ze względu na jego imię będzie głoszona wśród wszystkich narodów[l] — począwszy od Jerozolimy[m] — skrucha ku przebaczeniu grzechów,[n] **48** a wy macie być tego świadkami.[o] **49** A oto ja zsyłam na was to, co obiecał mój Ojciec. Wy jednak przebywajcie w mieście, aż zostaniecie przyodziani mocą z wysokości".[p]

50 I wyprowadził ich aż do Betanii, a podniósłszy ręce, błogosławił ich.[q] **51** Kiedy ich błogosławił, rozstał się z nimi i zaczął być uniesiony ku niebu.[r] **52** A oni złożyli mu hołd i z wielką radością wrócili do Jerozolimy.[s] **53** I wciąż przebywali w świątyni, błogosławiąc Boga.[t]

ROZDZ. 24

a Łk 24:12 Jn 20:3
b Ps 22 Iz 53 Jn 20:27
c Dz 17:3 1Ko 15:3
d Jn 20:9 Flp 2:9 Heb 2:9 1Pt 1:11
e Rdz 3:15 Rdz 22:18 Rdz 49:10 Lb 21:9 Pwt 18:15
f Iz 7:14 Iz 9:6 Jer 23:5 Eze 34:23 Dn 9:24 Mi 5:2 Mal 3:1 Jn 1:45 Dz 10:43 Dz 26:22
g Mt 14:19 Mt 15:36 Mk 6:41
h Jn 20:19
i 1Ko 15:5
j Łk 9:16
k Mt 14:26

szpalta 2

a 1Jn 1:1
b 1Ko 15:50
c Rdz 45:26
d Jn 21:5
e Jn 21:13
f Dz 10:41
g Mt 16:21 Łk 9:22 Jn 5:39
h Łk 24:27
i Ps 2:2 Ps 16:10 Ps 27:12 Ps 69:9 Ps 78:2 Ps 118:22 Ps 132:11
j Jn 12:16
k Iz 53:5 Oz 6:2 Jon 1:17 Mk 9:31
l Rdz 22:18 1Ko 15:12 Gal 3:14 1Tm 3:16
m Dz 4:2 Dz 5:28
n Dz 5:31 Dz 13:38
o Jn 15:27 Dz 1:8
p Jl 2:28 Jn 14:16 Dz 1:4 Dz 2:4
q Pwt 33:1
r Dz 1:9

s Jn 14:28; Jn 16:22; Dz 1:10; Dz 1:12; **t** Dz 2:46.

JANA

1 Na początku[a] był Słowo,[b] a Słowo był u Boga[c] i Słowo był bogiem.[d] **2** Ten był na początku[e] u Boga.[f] **3** Wszystko zaczęło istnieć przez niego,[g] a bez niego nic nie zaczęło istnieć.

Tym, co zaczęło istnieć **4** poprzez niego, było życie,[h] a życie było światłem[i] ludzi. **5** I światło świeci w ciemności,[j] a ciemność go nie przemogła.

6 Wystąpił człowiek posłany jako przedstawiciel Boga;[k] miał na imię Jan.[l] **7** Ten przyszedł na świadectwo,[m] żeby świadczyć o świetle,[n] tak by przez niego uwierzyli ludzie wszelkiego pokroju.[o] **8** Nie on był tym światłem,[p] ale miał świadczyć[q] o tym świetle.

9 Prawdziwe światło,[r] które oświetla[s] człowieka każdego pokroju,[t] miało właśnie przyjść na świat. **10** Był na świecie[u] i świat zaczął istnieć przez niego,[v] ale świat go nie poznał. **11** Przyszedł do własnego domu, ale jego własny lud go nie przyjął.[w] **12** Jednakże tym wszystkim, którzy go przyjęli,[x] dał prawo stać się dziećmi Bożymi,[y] ponieważ wierzyli w jego imię;[z] **13** i narodzili się nie z krwi ani z woli ciała, ani z woli człowieka, lecz z Boga.[a]

14 A Słowo stał się ciałem[b] i przebywał wśród nas, i widzieliśmy chwałę jego, chwałę, jaka się od ojca należy jednorodzonemu synowi;[c] i był pełen życzliwości niezasłużonej i prawdy.[d] **15** (Jan o nim świadczył, a wręcz zawołał – właśnie on to powiedział – mówiąc: „Ten, który przychodzi za mną, wysunął się przede mnie, gdyż istniał przede mną").[a] **16** Bo my wszyscy otrzymaliśmy z jego pełni,[b] i to niezasłużoną życzliwość za niezasłużoną życzliwością.[c] **17** Ponieważ Prawo zostało dane poprzez Mojżesza,[d] niezasłużona życzliwość[e] i prawda[f] przyszły poprzez Jezusa Chrystusa. **18** Żaden człowiek nigdy nie widział Boga;[g] jednorodzony bóg,[h] który zajmuje miejsce u piersi[i] Ojca, ten dał co do niego wyjaśnienie.[j]

19 A to jest świadectwo Jana, gdy Żydzi wysłali do niego kapłanów i Lewitów z Jerozolimy, aby go zapytali: „Kim jesteś?"[k] **20** On zaś wyznał i nie zaprzeczył, lecz wyznał: „Ja nie jestem Chrystusem".[l] **21** I zapytali go: „Cóż więc? Czy jesteś Eliaszem?"[m] A on powiedział: „Nie jestem". „Czy jesteś Prorokiem?"[n] I odpowiedział: „Nie!" **22** Toteż rzekli do niego: „Kimże jesteś? – żebyśmy mogli dać odpowiedź tym, którzy nas wysłali. Co mówisz sam o sobie?"[o] **23** Powiedział: „Jestem głosem wołającego na pustkowiu: ‚Prostujcie drogę Jehowy', jak rzekł prorok Izajasz".[p] **24** A ci posłani byli spośród faryzeuszy. **25** Zapytali go zatem i rzekli do niego: „Dlaczego więc chrzcisz,[q] jeśli nie jesteś Chrystusem ani Eliaszem, ani Prorokiem?"

ROZDZ. 1

a Prz 8:22 Kol 1:15 Obj 3:14
b Jn 12:50 Obj 19:13
c Prz 8:30 Jn 17:5
d Iz 9:6 Jn 1:18 Jn 10:35 Flp 2:6
e Rdz 1:1 Mi 5:2
f Rdz 1:26 Rdz 3:22
g Jn 1:10 1Ko 8:6 Kol 1:16 Heb 1:2
h Jn 5:26 Dz 3:15 1Jn 1:2 1Jn 5:11
i Jn 8:12
j Jn 3:19 Jn 12:35
k Łk 3:2
l Mt 3:1 Łk 1:13
m Iz 40:3 Jn 5:33
n Mt 3:11
o Dz 19:4
p Jn 1:20 Dz 13:25
q Jn 5:36
r Mt 4:16 Jn 3:19 1Jn 2:8
s Jn 9:39 Jn 12:46
t Dz 13:47
u Jn 1:14
v Jn 1:3
w Łk 19:14
x Rz 9:27
y Rz 8:16 2Ko 6:18 Ef 1:5 1Jn 3:1
z Gal 3:26
a Jn 3:3 Jak 1:18 1Pt 1:23 1Jn 3:9
b Flp 2:7 1Tm 3:16 Heb 2:14 1Jn 4:2 2Jn 7
c Jn 3:16 1Jn 4:9
d Ef 4:21

szpalta 2

a Łk 3:16 Jn 8:58 Kol 1:17
b Kol 1:19; Kol 2:3; Kol 2:9; **c** Ef 1:6; **d** Wj 31:18; Pwt 4:44; Jn 7:19; **e** Rz 3:24; Rz 6:14; **f** Jn 8:32; Jn 14:6; Jn 18:37; 2Ko 1:20; **g** Wj 33:20; Jn 6:46; 1Jn 4:12; **h** Jn 1:1; **i** Prz 8:30; Jn 13:23; **j** Mt 11:27; Łk 10:22; 1Jn 3:2; **k** Łk 3:15; **l** Jn 3:28; Dz 13:25; **m** Mal 4:5; Mt 11:14; Mt 17:10; Mk 9:13; **n** Pwt 18:15; Jn 6:14; Jn 7:40; Dz 3:22; **o** Łk 3:16; **p** Iz 40:3; Mt 3:3; Łk 1:17; Łk 1:76; Łk 7:27; Jn 3:28; **q** Mt 21:25.

26 Jan odpowiedział im, mówiąc: „Ja chrzczę w wodzie. Pośród[a] was stoi ktoś, kogo nie znacie,[b] **27** ktoś, kto przychodzi za mną, ale ja nie jestem godzien rozwiązać rzemyka u jego sandała”.[c] **28** Działo się to w Betanii za Jordanem, gdzie Jan chrzcił.[d]

29 Następnego dnia zobaczył Jezusa przychodzącego do niego i powiedział: „Oto Baranek[e] Boży, który usuwa grzech[f] świata![g] **30** To jest ten, o którym powiedziałem: Przychodzi za mną mąż, który wysunął się przede mnie, gdyż istniał przede mną.[h] **31** I ja go nie znałem, ale po to przyszedłem chrzcić w wodzie, aby on został ujawniony Izraelowi”.[i] **32** Jan złożył też świadectwo, mówiąc: „Ujrzałem, jak duch zstępował z nieba niczym gołąb i na nim pozostał.[j] **33** I ja go nie znałem, ale właśnie ten, który mnie posłał,[k] żebym chrzcił w wodzie, rzekł do mnie: ‚Nad kim zobaczysz ducha zstępującego i pozostającego na nim, ten chrzci w duchu świętym’.[l] **34** I ja to widziałem, i złożyłem świadectwo, że ten jest Synem Bożym”.[m]

35 Następnego dnia Jan znowu stał z dwoma swymi uczniami, **36** a spojrzawszy na przechodzącego Jezusa, powiedział: „Oto Baranek[n] Boży!” **37** A ci dwaj uczniowie usłyszeli, jak mówił, i poszli za Jezusem. **38** Wtedy Jezus się odwrócił, a ujrzawszy, że idą za nim, powiedział do nich: „Czego szukacie?” Oni zaś rzekli do niego: „Rabbi (co w tłumaczeniu znaczy: Nauczycielu), gdzie się zatrzymałeś?” **39** Powiedział do nich: „Chodźcie, a zobaczycie”.[o] Poszli więc i zobaczyli, gdzie się zatrzymał, i tego dnia zatrzymali się u niego; było około godziny dziesiątej. **40** Andrzej,[a] brat Szymona Piotra, był jednym z dwóch, którzy usłyszeli, co rzekł Jan, i poszli za Jezusem. **41** Ten najpierw znalazł swojego brata Szymona i powiedział do niego: „Znaleźliśmy Mesjasza”[b] (co w tłumaczeniu znaczy: Chrystusa).[c] **42** Zaprowadził go do Jezusa. Gdy Jezus spojrzał[d] na niego, rzekł: „Tyś jest Szymon,[e] syn Jana;[f] będziesz się nazywał Kefas” (co się tłumaczy: Piotr).[g]

43 Następnego dnia zapragnął odejść do Galilei. I znalazłszy Filipa,[h] rzekł Jezus do niego: „Bądź moim naśladowcą”.[i] **44** A Filip był z Betsaidy,[j] z miasta Andrzeja i Piotra. **45** Filip znalazł Natanaela[k] i powiedział do niego: „Znaleźliśmy tego, o którym napisał Mojżesz w Prawie,[l] a także Proroc[y][m] — Jezusa, syna Józefa,[n] z Nazaretu”. **46** Ale Natanael mu rzekł: „Czy z Nazaretu może wyjść coś dobrego?”[o] Filip powiedział do niego: „Chodź i zobacz”. **47** Jezus ujrzał przychodzącego doń Natanaela i rzekł o nim: „Oto naprawdę Izraelita, w którym nie ma podstępu”.[p] **48** Natanael powiedział do niego: „Skąd mnie znasz?” Odpowiadając, Jezus rzekł mu: „Zanim cię Filip zawołał, gdy byłeś pod drzewem figowym, widziałem cię”. **49** Natanael mu odpowiedział: „Rabbi, tyś jest Syn Boży,[q] tyś jest król[r] Izraela”. **50** Odpowiadając, Jezus rzekł do niego: „Czy dlatego wierzysz, że ci powiedziałem, iż ujrzałem cię pod drzewem figowym? Zobaczysz rzeczy większe niż te”. **51** Ponadto powiedział mu: „Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Ujrzycie niebo otwarte oraz aniołów[s]

ROZDZ. 1

a Łk 17:21
b Iz 53:2
c Mt 3:11 Dz 13:25
d Mt 3:6
e Wj 12:3 Iz 53:7 1Ko 5:7 1Pt 1:19 Obj 5:6
f Iz 53:11 1Ko 15:3 Heb 9:14 1Pt 2:24 1Jn 3:5
g Jn 6:51 1Jn 2:2 1Jn 4:14
h Jn 1:15 Jn 8:58 Kol 1:17
i Iz 40:3 Mal 3:1 Łk 1:76 Dz 19:4
j Mt 3:16 Mk 1:10 Łk 3:22
k Łk 3:2
l Mt 3:11 Dz 1:5 Dz 2:4
m Mt 3:17 Jn 5:33
n Dz 8:32 Obj 5:12
o Mt 8:20 2Ko 8:9

szpalta 2

a Mt 4:18
b Dn 9:25 Jn 11:27
c Jn 4:25
d Jn 2:25
e Mt 10:2 Dz 15:14
f Mt 16:17 Jn 21:15
g Mt 16:18 Mk 3:16 Łk 6:14
h Mt 10:3
i Mt 9:9 Obj 14:4
j Mk 8:22 Jn 12:21
k Mt 10:3 Łk 6:14
l Rdz 3:15 Rdz 22:18 Rdz 49:10 Pwt 18:18 Jn 5:46
m Iz 9:6 Jer 33:15 Eze 34:23 Mi 5:2 Za 6:12 Mal 3:1
n Mt 1:16 Mt 13:55 Łk 2:4
o Jn 7:41
p Jn 2:25

q Łk 1:32; **r** Za 9:9; Mt 27:11; Jn 12:13; **s** Ps 104:4; Mt 4:11; Łk 22:43.

Bożych wstępujących i zstępujących do Syna Człowieczego".[a]

2 A trzeciego dnia odbywała się w Kanie[b] Galilejskiej uczta weselna i była tam matka[c] Jezusa. **2** Jezus i jego uczniowie też zostali zaproszeni na tę ucztę weselną.

3 Gdy zabrakło wina, matka[d] Jezusa powiedziała do niego: „Nie mają wina". **4** Ale Jezus rzekł jej: „Co tobie do mnie, niewiasto?[e] Jeszcze nie nadeszła moja godzina".[f] **5** Matka jego powiedziała do usługujących: „Cokolwiek wam powie, uczyńcie".[g] **6** A stało tam sześć kamiennych dzbanów na wodę, jak tego wymagały żydowskie reguły oczyszczeń,[h] każdy zaś mógł pomieścić dwie lub trzy miary płynów. **7** Jezus powiedział do nich: „Napełnijcie te dzbany wodą". I napełnili je po brzegi. **8** I rzekł do nich: „Teraz zaczerpnijcie trochę i zanieście gospodarzowi uczty". Oni więc zanieśli. **9** A gdy gospodarz uczty skosztował wody, która się zamieniła w wino[i] — ale nie wiedział, skąd się wzięło, chociaż ci usługujący, którzy zaczerpnęli wody, wiedzieli — ów gospodarz uczty zawołał oblubieńca **10** i powiedział do niego: „Każdy inny człowiek najpierw podaje wino wyborne,[j] a gdy sobie podpiją — gorsze. Ty zachowałeś wyborne wino aż dotąd". **11** Jezus dokonał tego w Kanie Galilejskiej jako początek swych znaków i ujawnił swą chwałę;[k] a jego uczniowie uwierzyli w niego.

12 Potem on i jego matka, i bracia,[l] i jego uczniowie przybyli do Kafarnaum,[m] ale nie pozostali tam przez wiele dni.

13 A zbliżała się Pascha[n] żydowska i Jezus udał się do Jerozolimy.[a] **14** I zastał w świątyni sprzedawców bydła i owiec, i gołębi,[b] jak również wekslarzy na ich miejscach. **15** Uczyniwszy więc bicz z powrozów, wypędził ich wszystkich ze świątyni, a także owce i bydło, i rozsypał monety wymieniających pieniądze oraz poprzewracał ich stoły.[c] **16** A do sprzedających gołębie rzekł: „Zabierzcie to stąd! Przestańcie robić z domu[d] mego Ojca dom handlu!"[e] **17** Uczniowie jego przypomnieli sobie, że jest napisane: „Gorliwość o twój dom mnie pożre".[f]

18 Na to Żydzi mu odrzekli: „Jaki znak[g] masz nam do pokazania, skoro to czynisz?" **19** Odpowiadając, Jezus rzekł do nich: „Zburzcie tę świątynię,[h] a ja w trzy dni ją wzniosę". **20** Żydzi więc powiedzieli: „Tę świątynię budowano czterdzieści sześć lat, a ty ją wzniesiesz w trzy dni?" **21** Ale on mówił o świątyni[i] swego ciała. **22** Kiedy jednak został wskrzeszony z martwych, jego uczniowie przypomnieli[j] sobie, że to mawiał; i uwierzyli Pismu oraz wypowiedzi, którą wyrzekł Jezus.

23 A gdy był w Jerozolimie na święcie[k] Paschy, wiele ludzi uwierzyło w jego imię,[l] widząc znaki, których dokonywał.[m] **24** Ale sam Jezus nie zdawał się[n] na nich, ponieważ znał ich wszystkich **25** i ponieważ nie potrzebował, aby ktoś świadczył o człowieku, bo sam wiedział, co było w człowieku.[o]

3 A był człowiek spośród faryzeuszy, imieniem Nikodem,[p] jeden z władców żydowskich. **2** Ten przyszedł do niego w nocy[q] i rzekł mu: „Rabbi,[r] wiemy, że jako nauczyciel[s] przyszedłeś od

ROZD. 1
a Rdz 28:12 Dn 7:13

ROZD. 2
b Jn 4:46 Jn 21:2
c Łk 2:51
d Dz 1:14
e Jn 19:26
f Mt 26:2 Jn 7:6 Jn 12:23
g Rdz 41:55
h Mk 7:3 Jn 3:25
i Jn 4:46
j Łk 5:39
k Iz 9:1 Jn 1:14
l Mt 12:46 Mt 13:55 Mk 3:31 Łk 8:19 Dz 1:14 1Ko 9:5 Gal 1:19
m Mt 4:13
n Wj 12:14 Lb 28:16 Pwt 16:1 Jn 11:55 Jn 12:1

szpalta 2
a Jn 5:1
b Kpl 1:14
c Mt 21:12 Mk 11:15 Łk 19:45
d Ps 93:5 Łk 2:49
e Jer 7:11 Mt 21:13 Mk 11:17 Łk 19:46
f Ps 69:9
g Mt 12:38 Mt 16:1 Jn 4:48 Jn 6:30
h Mt 26:61 Mt 27:40 Mk 14:58
i Mt 12:6 Mt 16:21 Łk 24:7 1Ko 6:19
j Łk 24:8 Jn 12:16 Jn 14:26 Jn 20:9
k Jn 4:45
l Jn 11:48
m Jn 7:31
n Jn 6:15
o Mt 9:4 Mk 2:8 Jn 1:48 Jn 6:64 Obj 2:23

ROZD. 3
p Jn 7:50 Jn 19:39
q Jn 12:42

r Jn 1:38; s Mt 7:29; Jn 7:46.

Boga;[a] bo nikt nie mógłby dokonywać tych znaków,[b] których ty dokonujesz, gdyby Bóg nie był z nim".[c] **3** Odpowiadając, Jezus rzekł do niego:[d] „Zaprawdę, zaprawdę ci mówię: Jeżeli ktoś nie narodzi się ponownie,[e] nie może ujrzeć królestwa Bożego".[f] **4** Nikodem powiedział do niego: „Jak człowiek może się narodzić, gdy jest stary? Przecież nie może po raz drugi wejść do łona swej matki i się narodzić?" **5** Jezus odpowiedział: „Zaprawdę, zaprawdę ci mówię: Jeżeli ktoś nie narodzi się z wody[g] i ducha,[h] nie może wejść do królestwa Bożego. **6** Co się narodziło z ciała, jest ciałem, a co się narodziło z ducha, jest duchem.[i] **7** Nie dziw się, że ci powiedziałem: Musicie się ponownie narodzić.[j] **8** Wiatr[k] wieje, gdzie chce, i słyszysz jego odgłos, ale nie wiesz, skąd przychodzi i dokąd idzie. Tak jest z każdym, kto się narodził z ducha".[l]

9 Odpowiadając, Nikodem rzekł do niego: „Jak to się może stać?" **10** Na to Jezus mu rzekł: „Jesteś nauczycielem Izraela, a tego nie wiesz?[m] **11** Zaprawdę, zaprawdę powiadam ci: Mówimy to, co wiemy, i świadczymy[n] o tym, co widzieliśmy, ale nie przyjmujecie naszego świadectwa.[o] **12** Jeżeli wam mówiłem o sprawach ziemskich, a nie wierzycie, to jakże uwierzycie, jeśli będę wam mówił o sprawach niebiańskich?[p] **13** Ponadto nikt nie wstąpił do nieba[q] oprócz tego, który z nieba zstąpił[r] – Syna Człowieczego.[s] **14** I jak Mojżesz uniósł w górę węża[t] na pustkowiu, tak musi być uniesiony w górę Syn Człowieczy,[u] **15** aby każdy, kto w niego wierzy, miał życie wieczne.[v]

ROZDZ. 3

a Jn 7:16 Jn 8:28
b Jn 2:11
c Jn 14:11 Dz 2:22 Dz 10:38
d Dz 2:28
e Jn 1:13 2Ko 5:17 Gal 6:15 1Pt 1:3 1Pt 1:23 1Jn 3:9
f 1Ko 15:50
g Mt 28:19 Dz 8:36 Dz 10:47 Dz 19:5
h Mt 3:11 Jn 1:33 Dz 1:5 Dz 10:45 Dz 11:16 Dz 19:6 1Ko 12:13
i 1Ko 15:44
j 1Pt 1:3 1Pt 1:23
k Kzn 11:5
l Jn 14:17 Dz 2:2 Rz 8:16 1Ko 2:11
m Jn 9:30
n Jn 8:26
o Jn 3:32 1Ko 2:14
p Łk 22:67
q Dz 2:34 Heb 9:8
r Jn 6:38 Jn 8:23 Jn 8:42 1Ko 15:47 Ef 4:9
s Jn 1:51
t Lb 21:9
u Jn 8:28 Gal 3:13
v Jn 3:36 Jn 20:31

16 „Albowiem Bóg tak bardzo umiłował[a] świat, że dał swego jednorodzonego Syna,[b] aby nikt, kto w niego wierzy,[c] nie został zgładzony,[d] lecz miał życie wieczne.[e] **17** Bo Bóg posłał swego Syna na świat nie po to, żeby osądził[f] świat, ale żeby świat został przez niego wybawiony.[g] **18** Kto w niego wierzy, nie ma być osądzony.[h] Kto nie wierzy, już został osądzony, ponieważ nie uwierzył w imię jednorodzonego Syna Bożego.[i] **19** A to jest podstawa sądu, że światło[j] przyszło na świat,[k] ale ludzie bardziej umiłowali ciemność niż światło,[l] bo ich uczynki były niegodziwe. **20** Kto bowiem dopuszcza się tego, co podłe,[m] ten nienawidzi światła i nie przychodzi do światła, żeby jego uczynki nie zostały zganione.[n] **21** Kto zaś czyni to, co prawdziwe, ten przychodzi do światła,[o] żeby jego uczynki zostały ujawnione jako dokonane w zgodzie z Bogiem".

22 Potem Jezus i jego uczniowie poszli do krainy judejskiej; i tam spędził z nimi jakiś czas, i chrzcił.[p] **23** Ale również Jan[q] chrzcił w Ainon, w pobliżu Salim, ponieważ było tam wiele wody,[r] i ludzie przychodzili, i byli chrzczeni;[s] **24** Jana bowiem jeszcze nie wtrącono do więzienia.[t]

25 A uczniowie Jana wdali się z pewnym Żydem w spór co do oczyszczania.[u] **26** Przyszli więc do Jana i rzekli do niego: „Rabbi, ten, który był z tobą za Jordanem i o którym złożyłeś świadectwo,[v] ten oto chrzci i wszyscy idą do niego".[w] **27** Odpowiadając,

szpalta 2

a 1Jn 4:10 1Jn 4:19
b Rdz 22:2 Rdz 22:16 Rz 5:8 Rz 8:32 1Jn 4:9
c Jn 1:12 Jn 12:44 Ef 4:5 Flp 1:29 2Tm 3:15
d Mt 25:46
e Jn 6:40 Jn 20:31 Rz 6:23 1Jn 5:13
f Jn 12:47 2Ko 5:19
g Łk 19:10 1Ko 15:22 1Tm 1:15 1Jn 2:2 1Jn 4:14

h Jn 5:24; Rz 8:1; **i** Mt 10:33; Heb 10:29; **j** Jn 1:9; Jn 8:12; Jn 9:5; Jn 12:46; **k** Jn 1:5; **l** Hi 24:13; Iz 5:20; Jn 12:48; **m** 1Ko 6:9; Gal 5:19; 1Pt 4:3; **n** Ef 5:13; **o** Jn 12:36; Jn 12:46; 1Jn 1:7; **p** Jn 3:26; Jn 4:2; **q** Mt 3:1; **r** Mk 1:10; Dz 8:36; **s** Mt 3:6; **t** Mt 14:3; Łk 3:20; **u** Mk 7:3; **v** Jn 1:7; Jn 1:34; **w** Jn 6:65.

Jan rzekł: „Człowiek nie może otrzymać ani jednej rzeczy, jeśli mu nie została dana z nieba.[a] **28** Wy sami poświadczacie mi, że powiedziałem: Ja nie jestem Chrystusem,[b] lecz: Zostałem posłany przed nim.[c] **29** Kto ma oblubienicę, ten jest oblubieńcem.[d] Jednakże gdy przyjaciel oblubieńca stoi i go słyszy, wielce się raduje z głosu oblubieńca. Dlatego ta moja radość osiągnęła pełnię.[e] **30** Ten musi wzrastać, ja zaś muszę maleć".

31 Kto przychodzi z góry, jest ponad wszystkimi innymi.[f] Kto jest z ziemi, z ziemi jest i mówi o sprawach ziemskich.[g] Kto przychodzi z nieba, jest ponad wszystkimi innymi.[h] **32** Świadczy o tym, co widział i słyszał,[i] ale nikt nie przyjmuje jego świadectwa.[j] **33** Kto przyjął jego świadectwo, przyłożył pieczęć do tego, że Bóg jest prawdziwy.[k] **34** Bo ten, którego Bóg posłał, mówi wypowiedzi Boga,[l] gdyż on nie daje ducha według miary.[m] **35** Ojciec miłuje[n] Syna i wszystko oddał w jego rękę.[o] **36** Kto wierzy[p] w Syna, ma życie wieczne;[q] kto jest nieposłuszny Synowi, nie ujrzy życia,[r] lecz pozostaje na nim srogi gniew Boży.[s]

4 Kiedy więc Pan spostrzegł, że faryzeusze usłyszeli, iż Jezus czyni i chrzci[t] więcej uczniów niż Jan — **2** chociaż właściwie sam Jezus nie chrzcił, tylko jego uczniowie — **3** opuścił Judeę i odszedł znowu do Galilei. **4** Musiał jednak iść przez Samarię.[u] **5** Przyszedł więc do samarytańskiego miasta zwanego Sychar, w pobliże pola, które Jakub dał swemu synowi Józefowi.[v] **6** A znajdowało się tam źródło[w] Jakuba. Jezus więc, zmęczony wędrówką, siedział sobie przy źródle. Było około godziny szóstej.

7 Pewna niewiasta z Samarii przyszła zaczerpnąć wody. Jezus rzekł do niej: „Daj mi pić". **8** (Bo jego uczniowie poszli do miasta kupić żywności). **9** A ta niewiasta samarytańska powiedziała do niego: „Jakże ty, mimo iż jesteś Żydem, prosisz mnie o coś do picia, skoro jestem niewiastą samarytańską?" (Żydzi bowiem nie utrzymują żadnych stosunków z Samarytanami).[a] **10** Odpowiadając, Jezus rzekł jej: „Gdybyś znała wspaniałomyślny dar[b] Boży oraz tego,[c] który do ciebie mówi: ‚Daj mi pić', poprosiłabyś go, a dałby ci wody żywej".[d] **11** Powiedziała do niego: „Panie, nie masz nawet czerpaka do wody, a studnia jest głęboka. Skąd więc masz tę wodę żywą? **12** Czyżbyś był większy[e] niż nasz praojciec Jakub, który dał nam tę studnię i pił z niej on sam, a także jego synowie i jego bydło?" **13** Odpowiadając, Jezus rzekł do niej: „Każdy, kto pije tę wodę, znowu będzie odczuwał pragnienie. **14** Kto zaś napije się wody, którą ja mu dam, już nigdy nie będzie odczuwał pragnienia,[f] ale woda, którą ja mu dam, stanie się w nim źródłem wody[g] tryskającej ku udzielaniu życia wiecznego".[h] **15** Niewiasta rzekła do niego: „Panie, daj mi tej wody, żebym już nie odczuwała pragnienia ani nie przychodziła tutaj czerpać wody".

16 Powiedział do niej: „Idź, zawołaj swego męża i przyjdź tutaj". **17** Na to niewiasta rzekła: „Nie mam męża". Jezus rzekł do niej: „Dobrze powiedziałaś: 'Męża nie mam'. **18** Miałaś bowiem pięciu mężów, a mężczyzna, którego masz teraz, nie jest twoim

ROZDZ. 3

a Jn 19:11 Heb 5:4 Jak 1:17
b Jn 1:20 Dz 13:25
c Iz 40:3 Mal 3:1 Mt 11:10 Łk 1:17
d Mt 22:2 2Ko 11:2 Ef 5:25 Obj 21:9
e Łk 1:44
f Jn 8:23
g 1Jn 4:5
h Mt 3:11
i Jn 8:26 Jn 15:15
j Iz 53:2 Jn 1:11 Jn 3:11
k Rz 3:4 1Jn 5:10
l Jn 7:16
m Jn 1:16
n Jn 5:20 Jn 15:9
o Mt 11:27 Mt 28:18 Łk 10:22 Jn 17:2
p Hab 2:4 Rz 1:17
q Jn 3:16 Jn 6:47 Heb 5:9
r 2Ts 1:8 1Jn 5:12
s Rz 2:8 Ef 5:6 Heb 10:27

ROZDZ. 4

t Jn 3:22
u Łk 9:52
v Rdz 33:19 Rdz 48:22 Joz 24:32
w Jn 4:12

szpalta 2

a 2Kl 17:24 Ezd 4:3 Łk 9:52 Dz 10:28
b Ef 2:8
c Iz 9:6 Jn 4:26
d Iz 12:3 Jer 2:13 Za 13:1 Za 14:8 Jn 7:37
e Mt 12:41 Łk 11:31 Jn 8:53
f Jn 6:35 Jn 7:38
g Iz 58:11
h Rz 6:23 1Jn 5:20

mężem. Powiedziałaś to zgodnie z prawdą". **19** Niewiasta rzekła mu: „Panie, widzę, że jesteś prorokiem.[a] **20** Nasi praojcowie oddawali cześć na tej górze,[b] wy zaś mówicie, że w Jerozolimie jest miejsce, gdzie się powinno oddawać cześć".[c] **21** Jezus powiedział do niej: „Wierz mi, niewiasto: Nadchodzi godzina, gdy ani na tej górze, ani w Jerozolimie[d] nie będziecie czcić[e] Ojca. **22** Wy czcicie to, czego nie znacie;[f] my czcimy to, co znamy, ponieważ wybawienie wywodzi się z Żydów.[g] **23** Niemniej nadchodzi godzina, i teraz jest, gdy prawdziwi czciciele będą czcić Ojca duchem[h] i prawdą,[i] bo właśnie takich szuka Ojciec, aby go czcili.[j] **24** Bóg jest Duchem,[k] a ci, którzy go czczą, muszą oddawać cześć duchem i prawdą".[l] **25** Niewiasta powiedziała do niego: „Wiem, że przyjdzie Mesjasz,[m] zwany Chrystusem.[n] Kiedy on przybędzie, otwarcie oznajmi nam wszystko". **26** Jezus powiedział jej: „Jestem nim ja, który z tobą mówię".[o]

27 Akurat wtedy przybyli jego uczniowie i zaczęli się zdumiewać, że mówi z niewiastą. Oczywiście żaden nie rzekł: „Czego szukasz?" albo: „Dlaczego z nią rozmawiasz?" **28** Niewiasta więc zostawiła dzban na wodę i poszła do miasta, i powiedziała ludziom: **29** „Chodźcie, zobaczcie człowieka, który powiedział mi wszystko, co uczyniłam. Czy to czasem nie jest Chrystus?"[p] **30** Oni wyszli z miasta i zaczęli do niego przychodzić.

31 Tymczasem uczniowie nalegali na niego, mówiąc: „Rabbi,[q] jedz". **32** Ale on im rzekł: „Ja mam pokarm do jedzenia, o którym wy nie wiecie". **33** Toteż uczniowie zaczęli mówić jedni do drugich: „Czyżby ktoś przyniósł mu coś do jedzenia?" **34** Jezus powiedział do nich: „Moim pokarmem[a] jest wykonywanie woli[b] tego, który mnie posłał, i dokończenie jego dzieła.[c] **35** Czy nie mówicie, że są jeszcze cztery miesiące do nadejścia żniw? Oto mówię wam: Podnieście oczy i popatrzcie na pola, że są białe ku zżęciu.[d] Już **36** żniwarz otrzymuje zapłatę i zbiera plon ku życiu wiecznemu,[e] tak by siewca[f] i żniwiarz razem się radowali.[g] **37** Zaiste, pod tym względem prawdziwa jest wypowiedź: Jeden jest siewcą, a drugi żniwiarzem. **38** Ja was wysłałem, abyście żęli to, nad czym się nie natrudziliście. Inni się natrudzili,[h] a wy odnieśliście pożytek z ich trudu".

39 I wielu Samarytan z owego miasta uwierzyło[i] w niego z powodu słowa niewiasty, która rzekła na świadectwo: „Powiedział mi wszystko, co uczyniłam".[j] **40** Kiedy więc Samarytanie przyszli do niego, zaczęli go prosić, żeby się u nich zatrzymał; i zatrzymał się tam na dwa dni.[k] **41** Toteż o wiele więcej ich uwierzyło z powodu tego, co powiedział,[l] **42** i zaczęli mówić do niewiasty: „Wierzymy już nie dzięki twemu opowiadaniu, sami bowiem usłyszeliśmy[m] i wiemy, że ten człowiek naprawdę jest wybawcą[n] świata".

43 Po dwóch dniach odszedł stamtąd do Galilei.[o] **44** Sam Jezus wszakże złożył świadectwo, że prorok nie cieszy się szacunkiem w swoim kraju rodzinnym.[p] **45** Kiedy zatem przybył do Galilei, Galilejczycy go przyjęli, ponieważ widzieli wszystko, co podczas święta[q] uczynił w Jerozolimie, bo oni też poszli na to święto.[r]

ROZDZ. 4

a Łk 7:16
Łk 7:39
Jn 9:17

b Pwt 11:29

c Pwt 12:5
1Kl 9:3
2Kn 7:12
Ps 122

d Mk 14:58
Heb 9:11

e Mal 1:11

f 2Kl 17:29
2Kl 17:33

g Iz 2:3
Rz 9:4

h Jn 14:17
Rz 8:4
2Ko 4:18
2Ko 5:7
Flp 3:3

i Joz 24:14
1Sm 12:24
Ps 25:5
Ps 86:11
Mk 7:7

j 2Kn 16:9

k 2Ko 3:17
1Tm 1:17
Heb 11:27

l Rz 12:1

m Pwt 18:18
Dn 9:25
Jn 1:41

n Jn 11:27

o Jn 9:37

p Pwt 18:15
Jn 7:26

q Jn 1:38

szpalta 2

a Mt 4:4

b Jn 5:30
Jn 6:38

c Jn 5:36
Jn 17:4
Jn 19:30

d Mt 9:37

e Rz 6:22

f Prz 11:18

g Dn 12:3
1Ko 3:8
2Jn 8

h Dz 10:43
1Pt 1:12

i Eze 16:53
Rz 10:17

j Jn 4:29

k Mt 10:11
Dz 10:48

l Jn 10:27

m Jn 17:8

n Iz 49:6
Mt 1:21
Jn 1:29
Dz 13:23
1Tm 1:15
1Jn 4:14

o Jn 4:40

p Mt 13:57
Mk 6:4
Łk 4:24

q Jn 2:23

r Pwt 16:16

46 Przyszedł więc znowu do Kany[a] Galilejskiej, gdzie niegdyś zamienił wodę w wino.[b] A był tam pewien sługa królewski, którego syn chorował w Kafarnaum.[c] **47** Gdy ów człowiek usłyszał, że Jezus przybył z Judei do Galilei, poszedł do niego i zaczął go prosić, żeby przyszedł i uzdrowił jego syna, bo ten już umierał. **48** Ale Jezus rzekł do niego: „Jeżeli nie ujrzycie znaków[d] i cudów,[e] to na pewno nie uwierzycie". **49** Ów sługa królewski powiedział doń: „Panie, przyjdź, zanim moje dziecię umrze". **50** Jezus rzekł do niego: „Idź;[f] twój syn żyje".[g] Człowiek ten uwierzył słowu, które mu powiedział Jezus, i poszedł. **51** A gdy już szedł, jego niewolnicy wyszli mu na spotkanie, żeby mu powiedzieć, iż chłopiec jego żyje.[h] **52** Zaczął więc ich wypytywać, o której godzinie poczuł się zdrowszy. Powiedzieli mu zatem: „Wczoraj o godzinie siódmej gorączka[i] go opuściła". **53** Poznał tedy ojciec, że było to właśnie o tej godzinie,[j] o której Jezus rzekł do niego: „Twój syn żyje". I uwierzył on sam oraz cały jego dom.[k] **54** Był to już drugi znak,[l] którego Jezus dokonał, gdy przyszedł z Judei do Galilei.

5 Potem było święto[m] Żydów i Jezus udał się do Jerozolimy. **2** A w Jerozolimie jest przy bramie owczej[n] sadzawka zwana po hebrajsku Betzata, z pięcioma kolumnadami. **3** Leżało w nich mnóstwo chorych, ślepych, kulawych oraz mających uschłe członki ciała. **4** — **5** A był tam pewien człowiek złożony chorobą od trzydziestu ośmiu lat. **6** Widząc go leżącego i wiedząc, że on już długi czas choruje,[o] Jezus powiedział do niego: „Czy chcesz wyzdrowieć?"[a] **7** Chory mu odpowiedział: „Panie, nie mam człowieka, który by mnie wniósł do sadzawki, gdy woda się poruszy; a kiedy ja przychodzę, inny schodzi przede mną". **8** Jezus powiedział do niego: „Wstań, weź swoje nosze i chodź".[b] **9** Wtedy ów człowiek natychmiast wyzdrowiał i wziął swoje nosze, i zaczął chodzić.

A tego dnia był sabat.[c] **10** Żydzi odezwali się więc do uleczonego: „Jest sabat i nie wolno[d] ci nosić tych noszy". **11** Ale on im odpowiedział: „Ten, który mnie uzdrowił, rzekł do mnie: ‚Weź swoje nosze i chodź'". **12** Zapytali go: „Kto jest tym człowiekiem, który ci powiedział: 'Weź je i chodź'?" **13** Lecz uzdrowiony nie wiedział, kto to był, bo Jezus się usunął, gdyż w tym miejscu był tłum.

14 Potem Jezus spotkał go w świątyni i rzekł do niego: „Oto wyzdrowiałeś. Już nie grzesz, żeby cię nie spotkało coś gorszego". **15** Człowiek ten odszedł i powiedział Żydom, że to Jezus go uzdrowił. **16** Toteż Żydzi zaczęli prześladować[e] Jezusa, ponieważ czynił to w sabat. **17** On zaś im odpowiedział: „Ojciec mój działa aż dotąd i ja działam".[f] **18** Właśnie dlatego Żydzi od tej chwili tym bardziej usiłowali go zabić,[g] ponieważ nie tylko naruszał sabat, ale też nazywał Boga swoim Ojcem,[h] czyniąc się równym[i] Bogu.

19 Na to Jezus odezwał się do nich: „Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Syn nie może nic uczynić z własnej inicjatywy, lecz tylko to, co widzi, że czyni Ojciec.[j] Cokolwiek bowiem Ten czyni, podobnie czyni również Syn. **20** Gdyż Ojciec kocha Syna[k] i pokazuje mu wszystko, co sam

ROZDZ. 4

a Jn 21:2
b Jn 2:1 Jn 2:11
c Mt 8:5
d Mt 16:1 Jn 2:18 1Ko 1:22
e Dz 4:30
f Mt 8:13 Mk 7:29
g 1Kl 17:23
h Mk 7:30
i Mt 8:15 Dz 28:8
j Mt 8:13
k Dz 11:14 Dz 18:8
l Jn 2:11

ROZDZ. 5

m Wj 12:14 Pwt 16:1 Pwt 16:16 Jn 2:13 Jn 6:4
n Neh 3:1 Neh 12:39
o Łk 13:11

szpalta 2

a Ps 72:13 Iz 53:3
b Mt 9:6 Mk 2:11 Łk 5:24 Dz 3:7
c Jn 9:14
d Wj 20:10 Neh 13:19 Jer 17:21 Mt 12:2 Łk 6:2
e Mt 12:14 Jn 15:20
f Rdz 2:3 Jn 9:4 Jn 14:10
g Jn 7:1 Jn 7:19
h Jn 10:38 Jn 14:28
i Flp 2:6
j Jn 5:30 Jn 8:28 Jn 12:49
k Mt 3:17 Jn 3:35 Jn 10:17 2Pt 1:17

czyni, i pokaże mu dzieła większe niż te, żebyście się dziwili.[a] **21** Bo jak Ojciec wskrzesza umarłych i ich ożywia,[b] tak też Syn ożywia tych, których chce.[c] **22** Ojciec bowiem w ogóle nikogo nie sądzi, lecz wszelkie sądzenie powierzył Synowi,[d] **23** aby wszyscy szanowali Syna,[e] tak jak szanują Ojca. Kto nie szanuje Syna, ten nie szanuje Ojca, który go posłał.[f] **24** Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Kto słyszy moje słowo i wierzy temu, który mnie posłał, ten ma życie wieczne[g] i nie idzie na sąd, lecz przeszedł ze śmierci do życia.[h]

25 „Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Nadchodzi godzina, i teraz jest, gdy umarli[i] usłyszą głos[j] Syna Bożego, a ci, którzy usłuchają, będą żyli.[k] **26** Bo jak Ojciec ma życie sam w sobie,[l] tak też dał Synowi, aby miał życie sam w sobie.[m] **27** I dał mu władzę sądzenia,[n] gdyż jest on Synem Człowieczym.[o] **28** Nie dziwcie się temu, ponieważ nadchodzi godzina, w której wszyscy w grobowcach pamięci[p] usłyszą jego głos **29** i wyjdą: ci, którzy czynili to, co dobre, na zmartwychwstanie życia;[q] ci, którzy się dopuszczali tego, co podłe, na zmartwychwstanie sądu.[r] **30** Ja nie mogę nic uczynić z własnej inicjatywy; sądzę tak, jak słyszę, a sąd mój jest prawy,[s] ponieważ nie szukam własnej woli, lecz woli[t] tego, który mnie posłał.

31 „Jeżeli ja sam świadczę[u] o sobie, świadectwo moje nie jest prawdziwe.[v] **32** Jest ktoś inny, kto o mnie świadczy, i wiem, że świadectwo, które on składa[w] o mnie, jest prawdziwe. **33** Wyście wysłali ludzi do Jana, a on dał świadectwo prawdzie.[x] **34** Ja jednak nie przyjmuję świadectwa od człowieka, lecz mówię to, abyście zostali wybawieni.[a] **35** Człowiek ten był lampą płonącą i świecącą, a wy przez krótki czas chcieliście wielce się radować w jego świetle.[b] **36** Ale ja mam świadectwo większe niż Janowe, bo już same dzieła, które mój Ojciec wyznaczył mi do wykonania, właśnie te dzieła, które czynię,[c] świadczą o mnie, że wysłał mnie Ojciec. **37** Także Ojciec, który mnie posłał, sam złożył o mnie świadectwo.[d] Ani jego głosu nigdy nie słyszeliście, ani nie widzieliście jego postaci;[e] **38** i jego słowo w was nie pozostaje, gdyż nie wierzycie temu, którego on wysłał.

39 „Badacie Pisma,[f] ponieważ myślicie, że dzięki nim będziecie mieć życie wieczne, a właśnie one świadczą o mnie.[g] **40** A jednak nie chcecie przyjść do mnie, żeby mieć życie.[h] **41** Chwały od ludzi nie przyjmuję,[i] **42** ale dobrze wiem, że nie macie w sobie miłości do Boga.[j] **43** Ja przyszedłem w imieniu mego Ojca,[k] lecz mnie nie przyjmujecie; gdyby ktoś przybył we własnym imieniu, przyjęlibyście go. **44** Jak możecie wierzyć, skoro przyjmujecie chwałę[l] jeden od drugiego, a nie szukacie chwały, która jest od jedynego Boga?[m] **45** Nie myślcie, że ja chcę was oskarżać przed Ojcem; jest ktoś, kto was oskarża — Mojżesz,[n] w którym wy pokładacie nadzieję. **46** Doprawdy, gdybyście wierzyli Mojżeszowi, wierzylibyście mnie, bo on pisał o mnie.[o] **47** Ale jeśli nie wierzycie jego pismom,[p] to jakże uwierzycie moim wypowiedziom?"

ROZDZ. 5

a Łk 8:25 Jn 6:11 Jn 6:19
b 2Kl 4:34 Heb 11:35
c Łk 7:14 Łk 8:54 Jn 11:25 Obj 1:18
d Wj 18:13 Mt 11:27 Dz 10:42 Dz 17:31 2Ko 5:10 2Tm 4:1
e Jn 3:35 Flp 2:10
f Łk 10:16
g Jn 3:16 Jn 6:40 Jn 8:51
h 1Jn 3:14
i Mt 8:22
j Jn 10:27
k Rz 6:13 Ef 2:5
l Ps 36:9 Dz 17:28
m Jn 11:25 Obj 1:18
n Jn 5:22 2Tm 4:1
o Dn 7:13
p Hi 14:13 Iz 25:8 Iz 26:19 Obj 20:12
q Dn 12:2 Obj 20:12
r 2Pt 2:9 Obj 20:15
s Iz 11:4
t Mt 26:39 Jn 4:34 Jn 6:38
u Pwt 19:15
v Jn 8:14
w Mt 3:17 Mk 9:7 Jn 12:30 1Jn 5:9
x Jn 1:15 Jn 1:32

szpalta 2

a Jn 11:42
b Mt 3:5 Mt 13:20 Mk 6:20 2Pt 1:19
c Mt 11:5 Jn 3:2 Jn 7:31 Jn 10:25
d Mt 17:5 Mk 1:11 Jn 8:18 Jn 12:30 1Jn 5:9
e Pwt 4:12 Jn 1:18 Jn 6:46 1Tm 1:17 1Jn 4:12
f Iz 8:20; Łk 11:52; Dz 17:11; 2Tm 3:15; 1Pt 1:10;
g Pwt 18:15; **h** Iz 53:3; Jn 1:11; **i** 1Ts 2:6; **j** 1Jn 4:20;
k Wj 3:15; **l** Jn 12:43; **m** 1Ko 4:5; **n** Pwt 31:26; Jn 7:19; Rz 2:12; **o** Rdz 3:15; Rdz 49:10; Pwt 18:15; Łk 24:44; Jn 1:45; Dz 26:22; **p** Łk 16:31.

6 Potem Jezus odszedł na drugą stronę Morza Galilejskiego, czyli Tyberiadzkiego.[a] **2** Stale jednak podążał za nim wielki tłum, widzieli bowiem znaki, których dokonywał na chorych.[b] **3** Toteż Jezus wstąpił na górę[c] i siedział tam ze swymi uczniami. **4** A była blisko Pascha,[d] święto żydowskie. **5** Kiedy więc Jezus podniósł oczy i spostrzegł, że schodzi się do niego wielki tłum, powiedział do Filipa: „Gdzie nakupimy dla nich chlebów, żeby jedli?"[e] **6** Powiedział to jednak, żeby go wypróbować, bo sam wiedział, co zamierza zrobić. **7** Filip mu odpowiedział: „Za dwieście denarów nie wystarczy dla nich chlebów, aby każdy otrzymał choć trochę".[f] **8** Jeden z jego uczniów, Andrzej, brat Szymona Piotra, powiedział do niego: **9** „Jest tu chłopczyk, który ma pięć chlebów jęczmiennych[g] i dwie małe ryby. Ale cóż to jest na tak wielu?"[h]

10 Jezus rzekł: „Każcie ludziom ułożyć się jak do posiłku".[i] A na tym miejscu było dużo trawy. Ułożyli się więc mężczyźni w liczbie około pięciu tysięcy.[j] **11** Jezus zaś wziął chleby i złożywszy podziękowania, rozdał półleżącym, podobnie też tyle z małych ryb, ile chcieli.[k] **12** A gdy się nasycili,[l] powiedział do swych uczniów: „Zbierzcie ułomki, które pozostały, żeby się nic nie zmarnowało". **13** Zebrali je zatem i napełnili dwanaście koszy ułomkami z pięciu chlebów jęczmiennych, pozostawionymi przez jedzących.[m]

14 Kiedy więc ludzie ujrzeli znaki, których dokonał, zaczęli mówić: „To naprawdę jest prorok,[a] który miał przyjść na świat". **15** Jezus zaś, wiedząc, iż chcą przyjść i go porwać, żeby go uczynić królem, oddalił się[b] znowu na górę sam jeden.

16 Gdy zapadł wieczór, jego uczniowie zeszli nad morze[c] **17** i wsiadłszy do łodzi, wyruszyli na drugą stronę morza do Kafarnaum. I już zrobiło się ciemno, a Jezus jeszcze do nich nie przyszedł. **18** Morze zaś poczęło się burzyć, ponieważ wiał silny wiatr.[d] **19** Kiedy jednak, wiosłując, przepłynęli około pięciu lub sześciu kilometrów, zobaczyli Jezusa idącego po morzu i zbliżającego się do łodzi; i przestraszyli się.[e] **20** Ale on im powiedział: „To jestem ja; nie bójcie się!"[f] **21** Dlatego chętnie wzięli go do łodzi i zaraz łódź znalazła się przy lądzie, do którego usiłowali dotrzeć.[g]

22 Następnego dnia tłum stojący po drugiej stronie morza ujrzał, że nie ma tam żadnej łodzi oprócz jednej, małej, i że Jezus nie wsiadł do łodzi ze swymi uczniami, lecz odpłynęli tylko jego uczniowie; **23** ale w pobliże miejsca, gdzie jedli chleb po złożeniu podziękowań przez Pana, przybyły łodzie z Tyberiady. **24** Kiedy więc tłum ujrzał, że nie ma tam ani Jezusa, ani jego uczniów, powsiadali do swych łódek i przybyli do Kafarnaum szukać[h] Jezusa.

25 A gdy już go znaleźli po drugiej stronie morza, rzekli do niego: „Rabbi,[i] kiedy tu dotarłeś?" **26** Jezus odpowiedział im i rzekł: „Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Szukacie mnie nie dlatego, że ujrzeliście znaki, lecz dlatego, że jedliście chleby i się nasyciliście.[j] **27** Pracujcie nie na pokarm, który ginie,[k]

ROZDZ. 6

a Mt 14:13 Łk 9:10
b Mk 6:33 Łk 9:11 Jn 2:23
c Mt 15:29
d Jn 2:13 Jn 5:1
e Mt 14:14 Mk 6:35 Łk 9:12
f Mk 6:37
g 2Kl 4:42
h Mt 14:17 Mk 6:38 Łk 9:13
i Rdz 18:4
j 2Kl 4:43 Mt 14:19 Mt 14:21 Mk 6:39 Mk 6:44 Łk 9:14
k 2Kl 4:44 Mk 6:41 Łk 9:16
l Mk 6:42
m Mt 14:20 Mk 6:43 Łk 9:17

szpalta 2

a Pwt 18:15 Pwt 18:18 Iz 9:6 Łk 24:19 Dz 3:22
b Mt 14:23 Mk 6:45 Jn 17:16 Jn 18:36 Jak 1:27 Jak 4:4
c Mt 14:22 Mk 6:47
d Mt 8:24 Mt 14:24 Mk 6:48
e Mt 14:26 Mk 6:49
f Mt 14:27 Mk 6:50
g Mt 14:34 Mk 6:51
h Mk 1:37
i Jn 1:38
j Jn 6:11
k Hab 3:17

lecz na pokarm, który trwa ku życiu wiecznemu,[a] a który wam da Syn Człowieczy; bo na nim Ojciec, sam Bóg, położył swą pieczęć uznania".[b]

28 Rzekli zatem do niego: „Co mamy czynić, żeby wykonywać dzieła Boże?" **29** Odpowiadając, Jezus rzekł im: „To jest dzieło Boże: macie wierzyć[c] w tego, którego On posłał".[d] **30** Rzekli zatem do niego: „Czego więc dokonujesz jako znaku,[e] żebyśmy go ujrzeli i tobie uwierzyli? Jakiego dzieła dokonujesz? **31** Nasi praojcowie jedli mannę[f] na pustkowiu, jak jest napisane: ‚Dał im do jedzenia chleb z nieba'".[g] **32** Toteż Jezus im rzekł: „Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Mojżesz nie dał wam chleba z nieba, lecz mój Ojciec daje wam prawdziwy chleb z nieba.[h] **33** Bo chlebem Bożym jest ten, który zstępuje z nieba i daje życie światu". **34** Rzekli więc do niego: „Panie, zawsze dawaj nam tego chleba".[i]

35 Jezus rzekł do nich: „Ja jestem chlebem życia. Kto do mnie przychodzi, w ogóle nie zgłodnieje, a kto we mnie wierzy, przenigdy nie odczuje pragnienia.[j] **36** Lecz powiedziałem wam: Przecież mnie ujrzeliście, a mimo to nie wierzycie.[k] **37** Wszystko, co Ojciec mi daje, przyjdzie do mnie, a tego, kto do mnie przychodzi, na pewno nie odpędzę;[l] **38** ponieważ zstąpiłem z nieba[m] nie po to, żeby wykonywać wolę swoją, lecz wolę tego, który mnie posłał.[n] **39** A wolą tego, który mnie posłał, jest, żebym nic nie stracił ze wszystkiego, co mi dał, ale żebym to wskrzesił[o] w dniu ostatnim. **40** Albowiem wolą mego Ojca jest, żeby każdy, kto widzi Syna i w niego wierzy, miał życie wieczne,[a] a ja go wskrzeszę w dniu ostatnim".[b]

41 Toteż Żydzi zaczęli przeciw niemu szemrać, ponieważ rzekł: „Ja jestem chlebem, który zstąpił z nieba";[c] **42** i poczęli mówić:[d] „Czyż to nie jest Jezus, syn Józefa,[e] którego ojca i matkę znamy? Jakże więc teraz może mówić: ‚Zstąpiłem z nieba'?" **43** Odpowiadając, Jezus rzekł do nich: „Przestańcie szemrać między sobą. **44** Nikt nie może przyjść do mnie, jeżeli Ojciec, który mnie posłał, go nie pociągnie;[f] a ja go wskrzeszę w dniu ostatnim.[g] **45** Napisane jest u Proroków: ‚I oni wszyscy będą wyuczeni przez Jehowę'.[h] Każdy, kto usłyszał od Ojca i się nauczył, przychodzi do mnie.[i] **46** Nie jakoby ktoś widział Ojca[j] — oprócz tego, który jest od Boga; ten widział Ojca.[k] **47** Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Kto wierzy, ma życie wieczne.[l]

48 „Ja jestem chlebem[m] życia. **49** Wasi praojcowie jedli mannę[n] na pustkowiu, a jednak pomarli. **50** To jest chleb, który zstępuje z nieba, aby każdy mógł z niego jeść i nie umrzeć. **51** Ja jestem chlebem żywym, który zstąpił z nieba; jeśli ktoś je z tego chleba, będzie żył na wieki; chlebem zaś, który ja dam, jest moje ciało[o] za życie świata".[p]

52 Żydzi zaczęli się więc ze sobą spierać, mówiąc: „Jak ten człowiek może nam dać do jedzenia swoje ciało?" **53** Toteż Jezus rzekł do nich: „Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Jeżeli nie jecie ciała[q] Syna Człowieczego i nie pijecie jego krwi,[r] nie macie życia[s] w sobie. **54** Kto spożywa moje ciało i pije moją

ROZDZ. 6

a Jn 4:14 Jn 17:3 Rz 6:23
b Ps 22:8 Mt 3:17 Dz 2:22 2Pt 1:17
c Dz 16:31 1Jn 3:23
d Jn 7:29 Jn 8:42
e Mt 12:38 Mk 8:12 Jn 2:18 1Ko 1:22
f Wj 16:15 Lb 11:7 Neh 9:15 Jn 6:49 1Ko 10:3
g Ps 78:24 Ps 105:40
h Jn 3:16
i Jn 4:15
j Jn 4:14 Jn 7:37 Obj 22:17
k Jn 6:64
l Mt 11:28 Jn 17:6
m Jn 3:13 Jn 8:23 Jn 8:42
n Mt 26:39 Jn 5:30
o Jn 5:28 Jn 17:12 Rz 6:5

szpalta 2

a Jn 10:28
b Dn 12:13 Jn 11:24 Dz 17:31 1Ts 4:16 Obj 20:12
c Jn 6:33
d Mt 13:55 Mk 6:3 Łk 4:22
e Łk 3:23
f Jn 6:65 2Ts 2:13
g Jn 11:24
h Iz 54:13 Jer 31:34 Mi 4:2
i 1Ts 4:9
j Wj 33:20
k Mt 11:27 Łk 10:22 Jn 1:18
l Jn 3:16
m Jn 6:33
n Jn 6:31
o Jn 1:14 1Jn 4:2
p Heb 10:10
q Jn 6:27 Jn 6:33
r Dz 20:28 Rz 3:25
s Obj 20:4 Obj 20:5

krew, ten ma życie wieczne, a ja go wskrzeszę[a] w dniu ostatnim; **55** bo moje ciało jest prawdziwym pokarmem, a moja krew jest prawdziwym napojem. **56** Kto spożywa moje ciało i pije moją krew, ten pozostaje w jedności ze mną, a ja w jedności z nim.[b] **57** Jak mnie posłał żyjący[c] Ojciec i ja żyję dzięki Ojcu, tak też ten, kto mnie spożywa, właśnie ten będzie żył dzięki mnie.[d] **58** To jest chleb, który zstąpił z nieba. Nie jest tak, jak wtedy, gdy wasi praojcowie jedli, a jednak pomarli. Kto spożywa ten chleb, będzie żył na wieki".[e] **59** Powiedział to, nauczając na publicznym zgromadzeniu w Kafarnaum.

60 Dlatego wielu jego uczniów, usłyszawszy to, rzekło: „Mowa ta jest szokująca; któż może jej słuchać?"[f] **61** Ale Jezus, wiedząc sam w sobie, że jego uczniowie na to szemrają, rzekł do nich: „To was gorszy?[g] **62** Cóż więc, gdy zobaczycie Syna Człowieczego wstępującego tam, gdzie był przedtem?[h] **63** To duch jest życiodajny;[i] z ciała nie ma żadnego pożytku. Wypowiedzi, które ja do was wyrzekłem, są duchem[j] i są życiem.[k] **64** Ale wśród was są tacy, którzy nie wierzą". Jezus bowiem od początku wiedział, którzy nie wierzą i kto go zdradzi.[l] **65** I mówił jeszcze: „Właśnie dlatego wam powiedziałem: Nikt nie może przyjść do mnie, jeśli to nie jest mu dane przez Ojca".[m]

66 Z tego powodu wielu jego uczniów odeszło do tego, co za nimi,[n] i już z nim nie chodziło.[o] **67** Jezus rzekł więc do dwunastu: „Czyż i wy chcecie pójść?" **68** Szymon Piotr[p] odpowiedział mu: „Panie, do kogo odejdziemy?[q] Ty masz wypowiedzi życia wiecznego;[a] **69** a myśmy uwierzyli i poznali, że ty jesteś Świętym Bożym".[b] **70** Jezus im odpowiedział: „Czyż ja nie wybrałem was dwunastu?[c] Ale jeden z was jest oszczercą".[d] **71** Mówił zaś o Judaszu, synu Szymona Iskariota; ten bowiem miał go zdradzić,[e] chociaż był jednym z dwunastu.

7 A potem Jezus dalej chodził po Galilei, nie chciał bowiem chodzić po Judei, ponieważ Żydzi usiłowali go zabić.[f] **2** Było jednak blisko żydowskie Święto Namiotów.[g] **3** Toteż jego bracia[h] rzekli do niego: „Odejdź stąd i idź do Judei, żeby i twoi uczniowie zobaczyli dzieła, których dokonujesz. **4** Bo nikt nie czyni nic skrycie, gdy sam stara się być publicznie znany. Jeżeli takich rzeczy dokonujesz, ujawnij się światu". **5** Jego bracia[i] bowiem nie wierzyli w niego.[j] **6** Jezus więc powiedział im: „Mój stosowny czas obecnie jeszcze nie nastał,[k] ale wasz stosowny czas zawsze jest. **7** Świat nie ma powodu was nienawidzić, ale mnie nienawidzi, ponieważ ja o nim świadczę, że jego uczynki są niegodziwe.[l] **8** Wy idźcie na święto; ja jeszcze nie idę na to święto, gdyż mój stosowny czas[m] jeszcze w pełni nie nadszedł".[n] **9** Powiedziawszy im to, pozostał w Galilei.

10 Kiedy zaś jego bracia poszli na święto, wtedy on sam też się tam udał — nie jawnie, lecz jakby skrycie.[o] **11** Dlatego podczas święta Żydzi zaczęli go szukać[p] i mówić: „Gdzie jest ten człowiek?" **12** I wśród tłumów wiele o nim po cichu rozmawiano.[q] Jedni mówili: „To

ROZDZ. 6

a Jn 6:40 1Ko 15:52 1Ts 4:16
b Jn 14:23 Jn 15:4 1Jn 3:24
c Jer 10:10 Dn 6:26 2Ko 3:3 1Ts 1:9
d Jn 5:26 1Ko 15:22
e Jn 6:51
f Mt 11:6 Jn 6:66
g Mt 13:21
h Jn 3:13 Jn 6:38 Jn 8:23 Dz 1:9 Ef 4:8
i 1Ko 15:45 2Ko 3:6 Gal 6:8
j 1Ko 2:13
k Pwt 8:3 Ps 119:50 Mt 4:4 Flp 2:16
l Mt 9:4 Jn 2:24 Jn 13:11
m Jn 6:44
n Łk 9:62
o Mt 11:6 Jn 6:60
p Mt 16:16 Mk 8:29
q Obj 14:4

szpalta 2

a Jn 6:63 Jn 17:3 Dz 5:20
b Mk 1:24 Łk 9:20
c Łk 6:13 Jn 15:16
d Łk 22:3 Jn 13:18
e Mt 26:14 Jn 12:4

ROZDZ. 7

f Mk 9:30 Jn 5:18
g Kpl 23:34
h Mt 12:46 Mk 6:3 Łk 8:19 Jn 2:12 Dz 1:14 Gal 1:19
i Mt 13:55 Łk 8:20
j Mk 3:21
k Jn 2:4 Jn 7:30
l Jn 3:19 Jn 15:19
m Mt 26:45
n Jn 8:20
o Mt 10:16
p Jn 11:56

q Mt 21:46; Łk 7:16; Jn 6:14; Jn 9:16.

dobry człowiek". Drudzy mówili: „Wcale nie, tylko w błąd wprowadza tłum". **13** Oczywiście nikt nie mówił o nim jawnie, a to z bojaźni przed Żydami.[a]

14 Gdy już upłynęła połowa święta, Jezus wstąpił do świątyni i zaczął nauczać.[b] **15** Żydzi popadli więc w zdumienie i mówili: „Skąd ten człowiek ma znajomość pism,[c] skoro nie studiował w szkołach?"[d] **16** Jezus z kolei odpowiedział im i rzekł: „To, czego nauczam, nie jest moje, lecz należy do tego, który mnie posłał.[e] **17** Jeżeli ktoś pragnie wykonywać jego wolę, będzie wiedział, czy ta nauka jest od Boga,[f] czy też ja mówię sam z siebie. **18** Kto mówi sam z siebie, szuka własnej chwały, ale kto szuka chwały[g] tego, który go posłał, ten trzyma się prawdy i nie ma w nim nieprawości. **19** Czyż Mojżesz nie dał wam Prawa?[h] Ale nikt z was nie jest posłuszny Prawu. Dlaczego usiłujecie mnie zabić?"[i] **20** Tłum odpowiedział: „Masz demona.[j] Kto usiłuje cię zabić?" **21** Odpowiadając, Jezus rzekł do nich: „Jednego czynu dokonałem,[k] a wszyscy się zdumiewacie. **22** Przecież Mojżesz dał wam obrzezanie[l] — chociaż nie jest ono od Mojżesza, lecz od praojców[m] — i obrzezujecie człowieka w sabat. **23** Jeżeli człowiek jest poddawany obrzezaniu w sabat, żeby nie zostało naruszone Prawo Mojżeszowe, czy jesteście na mnie rozsierdzeni dlatego, że w sabat całkowicie uzdrowiłem człowieka?[n] **24** Przestańcie osądzać na podstawie wyglądu zewnętrznego, ale osądzajcie sądem prawym".[o]

25 Dlatego niektórzy mieszkańcy Jerozolimy zaczęli mówić: „Czyż to nie jest człowiek, którego usiłują zabić?[a] **26** A oto przemawia jawnie[b] i nic mu nie mówią. Czyżby władcy naprawdę poznali, że to jest Chrystus?[c] **27** Przecież wiemy, skąd jest ten człowiek;[d] kiedy jednak przyjdzie Chrystus, nikt nie będzie wiedział, skąd on jest".[e] **28** Toteż Jezus, nauczając w świątyni, zawołał i powiedział: „I znacie mnie, i wiecie, skąd jestem.[f] Nie przyszedłem też z własnej inicjatywy,[g] lecz ten, który mnie posłał, rzeczywiście istnieje,[h] a wy go nie znacie.[i] **29** Ja go znam,[j] ponieważ jestem jego przedstawicielem i on mnie posłał".[k] **30** Odtąd więc usiłowali go pochwycić,[l] ale nikt nie położył na nim ręki, ponieważ jeszcze nie nadeszła jego godzina.[m] **31** Jednakże wielu z tłumu uwierzyło w niego;[n] i poczęli mówić: „Gdy Chrystus przybędzie, czyż uczyni więcej znaków,[o] niż ten uczynił?"

32 Faryzeusze usłyszeli, że tłum tak o nim szemrze, toteż naczelni kapłani oraz faryzeusze wysłali urzędników, aby go schwytali.[p] **33** Jezus więc powiedział: „Jeszcze przez krótką chwilę pozostanę z wami, zanim odejdę do tego, który mnie posłał.[q] **34** Będziecie mnie szukać,[r] ale mnie nie znajdziecie, a gdzie ja jestem, wy przyjść nie możecie".[s] **35** Żydzi więc mówili między sobą: „Dokąd ten człowiek zamierza iść, że my go nie znajdziemy? Czyżby zamierzał iść do Żydów rozproszonych[t] wśród Greków i nauczać Greków? **36** Co znaczy ta wypowiedź, którą wyrzekł: ‚Będziecie mnie szukać, ale mnie nie znajdziecie, a gdzie ja jestem, wy przyjść nie możecie'?"

ROZDZ. 7

a Jn 9:22
Jn 12:42
Jn 19:38
b Łk 19:47
c Łk 4:16
d Mt 13:54
Mk 6:2
Łk 2:47
Dz 4:13
e Jn 3:34
Jn 8:28
Jn 12:49
Jn 14:10
Obj 1:1
f Jn 8:47
g Jn 5:41
Jn 8:50
h Wj 24:3
Pwt 33:4
Dz 7:38
Gal 3:19
i Mt 12:14
Mk 3:6
j Jn 8:48
Jn 10:20
k Jn 5:16
l Kpł 12:3
m Rdz 17:10
Rdz 21:4
Rz 4:11
Flp 3:5
n Jn 5:9
o Pwt 1:16
Prz 24:23
Iz 11:3
Mt 23:23

szpalta 2

a Jn 5:18
b Mt 26:55
Jn 18:20
c Jn 7:48
d Mt 13:55
e Rdz 49:10
Mi 5:2
Heb 7:3
f Mk 6:3
Jn 8:14
g Jn 8:42
h Jn 8:26
i Jn 8:55
j Mt 11:27
Jn 1:18
Jn 10:15
k Heb 3:1
l Mk 11:18
Łk 19:47
m Łk 22:53
Jn 8:20
n Jn 2:23
Jn 8:30
Jn 10:42
Jn 11:45
o Mi 5:4
Jn 11:47
p Jn 11:57
q Jn 13:33
Jn 16:16
r Jn 8:21
s Jn 8:22
t Iz 11:12
Dz 17:10
1Pt 1:1

37 A w ostatni dzień, wielki dzień święta,[a] Jezus stanął i zawołał, mówiąc: „Jeżeli ktoś odczuwa pragnienie,[b] niech przyjdzie do mnie i pije. **38** Kto we mnie wierzy,[c] jak powiedziało Pismo: ‚Z jego najgłębszego wnętrza popłyną strumienie wody żywej' ".[d] **39** Jednakże mówił to o duchu, którego mieli otrzymać ci, co w niego uwierzyli; bo ducha jeszcze nie było,[e] ponieważ Jezus jeszcze nie został otoczony chwałą.[f] **40** Toteż niektórzy z tłumu, usłyszawszy te słowa, zaczęli mówić: „To naprawdę jest Prorok".[g] **41** Inni mówili: „To jest Chrystus".[h] Niektórzy zaś mówili: „Ale czyż Chrystus[i] przyjdzie z Galilei?[j] **42** Czyż Pismo nie powiedziało, że Chrystus przyjdzie z potomstwa Dawida[k] i z Betlejem,[l] wioski, gdzie przebywał Dawid?"[m] **43** Toteż wśród tłumu doszło z jego powodu do rozdźwięku.[n] **44** A niektórzy z nich chcieli go pochwycić, lecz nikt nie położył na nim ręki.

45 Urzędnicy wrócili więc do naczelnych kapłanów i faryzeuszy, a ci rzekli do nich: „Czemuście go nie przyprowadzili?" **46** Urzędnicy odrzekli: „Nigdy żaden inny człowiek nie mówił jak ten".[a] **47** Faryzeusze zaś odpowiedzieli: „Czyżbyście i wy zostali wprowadzeni w błąd? **48** Czyż uwierzył w niego choćby jeden z władców albo faryzeuszy?[b] **49** A ten tłum nie znający Prawa to ludzie przeklęci".[c] **50** Nikodem, który przedtem do niego przyszedł i który był jednym z nich, powiedział do nich: **51** „Czyż nasze prawo osądza człowieka, jeśli go najpierw nie wysłucha[d] i się nie dowie, co on czyni?" **52** Odpowiadając, rzekli mu: „Czyżbyś i ty był z Galilei? Zbadaj i zobacz, że żaden prorok[e] nie ma być wzbudzony z Galilei".*

8 **12** A Jezus znowu rzekł do nich, mówiąc: „Ja jestem światłem[f] świata. Kto idzie za mną, ten na pewno nie będzie chodził w ciemności,[g] lecz posiądzie światło życia". **13** Wtedy faryzeusze rzekli do niego: „Ty świadczysz sam o sobie; twoje świadectwo nie jest prawdziwe". **14** Na to Jezus rzekł do nich: „Nawet jeśli ja rzeczywiście świadczę sam o sobie, moje

ROZDZ. 7

a Kpł 23:36
b Iz 55:1
Jn 4:14
Jn 6:35
Obj 22:17
c Pwt 18:15
d Wj 17:6
Lb 20:8
Prz 18:4
Jn 4:14
1Ko 10:4
e Iz 44:3
Jl 2:28
Jn 16:7
Dz 2:17
f Jn 12:16
Jn 13:32
1Tm 3:16
g Pwt 18:18
Jn 1:21
Jn 6:14
Dz 3:22
h Jn 6:69
i Jn 4:42
Jn 7:52
j Jn 1:46
k 2Kn 13:5
Ps 89:4
Ps 132:11
Jer 23:5
l Mi 5:2
Mt 2:5
Łk 2:4
m 1Sm 16:1
n Jn 9:16
Jn 10:19

szpalta 2

a Rdz 49:21
Mt 7:29
Łk 4:22
Łk 20:39
b Jn 12:42
Dz 6:7
c Gal 3:10
d Pwt 1:16
Pwt 17:8
Prz 18:13
e Iz 9:1
Mt 4:15

ROZDZ. 8

f Iz 9:2; Iz 49:6; Mt 4:16; Jn 1:5; Jn 12:35; **g** Mi 3:6; Jn 12:46; 1Pt 2:9; 1Jn 2:8.

---

* Rękopisy ℵBSy^{s} pomijają wersety od 7:53 do 8:11, które (z pewnymi różnicami w rozmaitych tekstach i wersjach greckich) brzmią następująco:

53 I rozeszli się, każdy do swego domu.

8 Jezus zaś poszedł ku Górze Oliwnej. **2** O świcie jednak znowu pojawił się w świątyni i zaczął do niego przychodzić cały lud, a on usiadł i począł ich nauczać. **3** A uczeni w piśmie oraz faryzeusze przyprowadzili niewiastę przyłapaną na cudzołóstwie i postawiwszy ją pośrodku, **4** powiedzieli do niego: „Nauczycielu, tę niewiastę przyłapano na popełnianiu cudzołóstwa. **5** W Prawie Mojżesz polecił nam takie kamienować. A ty co powiadasz?" **6** Oczywiście mówili to, chcąc go wystawić na próbę, aby mieć go o co oskarżyć. Ale Jezus pochylił się i zaczął pisać palcem po ziemi. **7** Gdy nie przestawali go pytać, wyprostował się i rzekł do nich: „Kto z was jest bez grzechu, niech pierwszy rzuci w nią kamieniem". **8** I schyliwszy się, znowu pisał po ziemi. **9** Ci zaś, którzy to usłyszeli, zaczęli jeden po drugim wychodzić, począwszy od starszych, i pozostał on sam oraz niewiasta, która była pośród nich. **10** Jezus, wyprostowawszy się, rzekł do niej: „Niewiasto, gdzie oni są? Nikt cię nie potępił?" **11** Rzekła: „Nikt, panie". Jezus powiedział: „I ja cię nie potępiam. Idź; odtąd już nie trwaj w grzechu".

świadectwo[a] jest prawdziwe, ponieważ wiem, skąd przyszedłem i dokąd idę.[b] Ale wy nie wiecie, skąd przyszedłem i dokąd idę. **15** Wy osądzacie według ciała;[c] ja w ogóle nikogo nie osądzam.[d] **16** A jeśli już osądzam, to mój sąd jest prawdziwy, ponieważ nie jestem sam, lecz jest ze mną Ojciec, który mnie posłał.[e] **17** Poza tym w waszym Prawie jest napisane: ‚Świadectwo dwóch ludzi jest prawdziwe'.[f] **18** Ja sam świadczę o sobie i świadczy o mnie Ojciec, który mnie posłał".[g] **19** Rzekli więc do niego: „Gdzie jest twój Ojciec?" Jezus odpowiedział: „Nie znacie ani mnie, ani mego Ojca.[h] Gdybyście mnie znali, znalibyście też mego Ojca".[i] **20** Wypowiedzi te wyrzekł w skarbcu,[j] gdy nauczał w świątyni. Ale nikt go nie pochwycił,[k] bo jeszcze nie nadeszła jego godzina.[l]

21 Toteż znowu rzekł do nich: „Ja odchodzę i będziecie mnie szukać,[m] lecz pomrzecie w swym grzechu.[n] Gdzie ja idę, wy przyjść nie możecie". **22** Żydzi więc zaczęli mówić: „Czyżby miał się sam zabić? Mówi bowiem: ‚Gdzie ja idę, wy przyjść nie możecie'".[o] **23** On zaś rzekł im: „Wy jesteście z dziedzin na dole, ja jestem z dziedzin w górze.[p] Wy jesteście z tego świata,[q] ja nie jestem z tego świata.[r] **24** Dlatego wam powiedziałem: Pomrzecie w swych grzechach.[s] Bo jeśli nie uwierzycie, że to ja jestem, pomrzecie w swych grzechach".[t] **25** Odezwali się zatem do niego: „Kim jesteś?" Jezus im rzekł: „Po cóż ja w ogóle do was mówię? **26** Wiele mam do powiedzenia o was, a także do osądzenia. Przecież ten, który mnie posłał, jest prawdziwy, i właśnie to, co od niego usłyszałem, mówię na świecie".[a] **27** Oni nie pojęli, że mówił im o Ojcu. **28** Dlatego Jezus im rzekł: „Kiedy już uniesiecie w górę[b] Syna Człowieczego,[c] wtedy poznacie, że to ja jestem[d] i że nic nie czynię z własnej inicjatywy,[e] ale wszystko mówię tak, jak mnie nauczył Ojciec.[f] **29** A ten, który mnie posłał, jest ze mną; nie pozostawił mnie samego, ponieważ zawsze czynię to, co się jemu podoba".[g] **30** Gdy to mówił, wielu w niego uwierzyło.[h]

31 I przemówił Jezus do Żydów, którzy mu uwierzyli: „Jeżeli pozostajecie w moim słowie,[i] to rzeczywiście jesteście moimi uczniami **32** i poznacie prawdę,[j] a prawda was wyzwoli".[k] **33** Odrzekli mu: „Jesteśmy potomkami Abrahama[l] i nigdy nie byliśmy niczyimi niewolnikami.[m] Jakże to mówisz: 'Staniecie się wolni'?" **34** Jezus im odpowiedział: „Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Każdy, kto grzeszy, jest niewolnikiem grzechu.[n] **35** Ponadto niewolnik nie pozostaje w domu na zawsze; syn pozostaje na zawsze.[o] **36** Jeżeli więc Syn was wyzwoli, to będziecie rzeczywiście wolni.[p] **37** Wiem, że jesteście potomkami Abrahama; usiłujecie jednak mnie zabić,[q] ponieważ moje słowo nie robi u was żadnych postępów.[r] **38** Ja mówię[s] to, co widziałem u mojego Ojca;[t] wy zaś czynicie to, co słyszeliście od waszego ojca". **39** Na to rzekli do niego: „Naszym ojcem jest Abraham".[u] Jezus powiedział

ROZDZ. 8

a Jn 5:31
b Jn 7:28 Jn 13:3 Jn 16:28
c 1Sm 16:7 Jn 7:24
d Łk 12:14 Jn 3:17
e Jn 14:10 Jn 16:32
f Pwt 17:6 Pwt 19:15 Mt 18:16 2Ko 13:1 Heb 10:28
g Jn 5:37 2Pt 1:17 1Jn 5:9
h Jn 16:3
i Mt 11:27 Jn 14:7
j Mk 12:41
k Jn 7:30
l Jn 7:8
m Jn 7:34 Jn 13:33
n Jn 8:24
o Jn 7:35
p Jn 3:31 Jn 16:28 Kol 3:1
q Jn 15:19 Jn 17:6 1Jn 4:5
r Jn 18:36
s Eze 18:4
t Ps 51:5 Iz 58:1

szpalta 2

a Jn 7:28 Jn 18:20
b Lb 21:9 Jn 3:14 Jn 12:32 Gal 3:13
c Dn 7:13 Mt 26:64
d Mt 27:54
e Jn 5:19 Jn 5:30
f Jn 3:11
g Prz 8:13 Jn 4:34 Jn 14:10 Heb 1:9
h Jn 7:31 Jn 10:42 Jn 11:45
i Jn 5:38 Jn 15:7
j Jn 17:17 Jn 18:37
k Ps 119:45 Łk 4:18 Rz 6:14 Rz 6:22 Heb 2:15 Jak 1:25
l Mt 3:9

m Kpł 25:42; **n** Prz 5:22; Rz 6:6; Rz 6:16; Rz 7:14; 2Pt 2:19; **o** Rdz 21:10; Rdz 25:6; Gal 4:30; **p** Gal 5:1; **q** Jn 7:19; **r** Flp 3:16; **s** Jn 14:10; **t** Jn 5:19; **u** Rdz 26:4; Mt 3:9; Jn 8:33.

im: „Jeżeli jesteście dziećmi Abrahama,[a] to spełniajcie uczynki Abrahama. **40** Teraz zaś usiłujecie zabić mnie, człowieka, który wam powiedział prawdę usłyszaną od Boga.[b] Abraham tego nie czynił.[c] **41** Wy spełniacie uczynki waszego ojca”. Rzekli do niego: „Myśmy się nie narodzili z rozpusty; mamy jednego Ojca[d] — Boga”.

42 Jezus rzekł do nich: „Gdyby Bóg był waszym Ojcem, miłowalibyście mnie,[e] bo ja od Boga wyszedłem i tu jestem.[f] Wcale też nie przyszedłem z własnej inicjatywy, lecz On mnie posłał.[g] **43** Dlaczego nie wiecie, co mówię? Dlatego, że nie możecie słuchać mego słowa.[h] **44** Wy jesteście z waszego ojca, Diabła,[i] i chcecie spełniać pragnienia waszego ojca.[j] Ten był zabójcą, gdy rozpoczął,[k] i nie stał mocno w prawdzie, ponieważ prawdy w nim nie ma. Kiedy mówi kłamstwo, mówi zgodnie z własnym usposobieniem, gdyż jest kłamcą i ojcem kłamstwa.[l] **45** Ja natomiast mówię prawdę i dlatego mi nie wierzycie.[m] **46** Kto z was udowodni mi grzech?[n] Jeżeli mówię prawdę, czemuż mi nie wierzycie? **47** Kto jest z Boga, ten słucha wypowiedzi Bożych.[o] Wy dlatego nie słuchacie, że nie jesteście z Boga”.[p]

48 Odpowiadając, Żydzi rzekli do niego: „Czy nie mówimy słusznie, że jesteś Samarytaninem[q] i masz demona?”[r] **49** Jezus odpowiedział: „Ja nie mam demona, lecz szanuję mego Ojca,[s] a wy mnie znieważacie. **50** Ja zaś nie szukam chwały dla siebie;[t] jest Ten, który szuka i sądzi.[u] **51** Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Jeżeli ktoś będzie zachowywał moje słowo, przenigdy nie ujrzy śmierci”.[v] **52** Żydzi rzekli do niego: „Teraz już wiemy, że masz demona.[a] Abraham umarł,[b] a także prorocy;[c] ty zaś mówisz: ‘Jeżeli ktoś będzie zachowywał moje słowo, przenigdy nie zakosztuje[d] śmierci’. **53** Czyżbyś ty był większy[e] niż nasz ojciec Abraham, który umarł? Również prorocy pomarli.[f] Za kogo się uważasz?” **54** Jezus odpowiedział: „Jeżeli ja sam siebie otaczam chwałą, moja chwała jest niczym. To mój Ojciec otacza mnie chwałą,[g] ten, o którym mówicie, że jest waszym Bogiem; **55** lecz wyście go nie poznali.[h] Ale ja go znam.[i] I gdybym powiedział, że go nie znam, byłbym kłamcą jak wy. Ale ja rzeczywiście go znam i zachowuję jego słowo.[j] **56** Abraham, wasz ojciec, wielce się uradował perspektywą ujrzenia mego dnia[k] i ujrzał go, i się rozradował”.[l] **57** Żydzi zatem rzekli do niego: „Jeszcze nie masz pięćdziesięciu lat, a widziałeś Abrahama?” **58** Jezus im rzekł: „Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Zanim Abraham zaczął istnieć, ja już byłem”.[m] **59** Chwycili więc kamienie, aby nimi w niego rzucać,[n] ale Jezus się ukrył i wyszedł ze świątyni.

9 A przechodząc, ujrzał człowieka ślepego od urodzenia. **2** I jego uczniowie zapytali go: „Rabbi,[o] kto zgrzeszył,[p] ten człowiek czy jego rodzice,[q] że się urodził ślepy?” **3** Jezus odpowiedział: „Ani ten człowiek nie zgrzeszył, ani jego rodzice, ale to się stało, żeby się na nim ujawniły dzieła Boże.[r] **4** Dzieła tego, który mnie posłał, musimy wykonywać, póki jest dzień;[s]

ROZDZ. 8

a Rz 2:28 Rz 9:8 Gal 3:7 Gal 3:29
b Jn 8:26
c Rz 4:12
d Pwt 32:6 Iz 63:16 Iz 64:8 Mal 1:6 Mal 2:10
e Jn 16:27 1Jn 5:1
f Jn 13:3
g Jn 3:16 Jn 5:19 Gal 4:4
h Rz 8:7
i Mt 4:1 Mt 13:39 1Pt 5:8 Obj 12:9
j Rdz 3:15 Mt 12:34 Dz 13:10
k 1Jn 3:8
l Rdz 3:4 2Ko 11:3 Obj 12:9
m Łk 22:67 Jn 6:64
n 2Ko 5:21 Heb 4:15 Heb 7:26 1Pt 2:22 1Jn 3:5
o Jn 18:37 1Jn 4:6
p Jn 10:26
q Jn 4:9
r Mt 12:24 Jn 7:20 Jn 10:20 Jn 15:18
s Mal 1:6
t Jn 5:41 Jn 7:18
u Rdz 18:25 Ps 26:1 Iz 33:22 Dz 17:31 Rz 3:6
v Jn 5:24 Jn 11:26 1Ko 15:54 Obj 20:6

SZPALTA 2

a Jn 10:20
b Rdz 25:8
c Za 1:5 Dz 2:29 Heb 11:13
d Mt 16:28
e Jn 4:12
f Mt 23:29
g Jn 5:41 Jn 13:32 Dz 3:13
h Jn 7:28
i Jn 7:29
j Mt 17:5
k Łk 10:24
l Mt 13:17 Heb 11:13 1Pt 1:11

m Prz 8:22; Jn 17:5; Flp 2:6; Kol 1:17; 1Jn 2:13; **n** Jn 10:31; Jn 11:8; **ROZDZ. 9** **o** Jn 1:38; **p** Łk 13:2; **q** Wj 20:5; Eze 18:19; **r** Mt 11:5; Jn 11:4; **s** Jn 4:34; Jn 11:9.

nadchodzi noc,[a] kiedy nikt nie może działać. **5** Dopóki jestem na świecie, jestem światłem świata".[b] **6** Powiedziawszy to, splunął na ziemię, śliną rozrobił glinę, nałożył tę glinę na jego oczy[c] **7** i rzekł do niego: „Idź, umyj się[d] w sadzawce Siloam"[e] (co się tłumaczy: „Posłany"). Odszedł więc i się umył,[f] i wrócił, widząc.[g]

8 Dlatego sąsiedzi oraz ci, którzy przedtem widywali go jako żebraka, zaczęli mówić: „Czyż to nie ten człowiek, który siadał i żebrał?"[h] **9** Jedni mówili: „To on". Drudzy mówili: „Wcale nie, tylko jest do niego podobny". A człowiek ten mówił: „Ja nim jestem". **10** Toteż odezwali się do niego: „Jak wobec tego zostały otwarte twoje oczy?"[i] **11** On odpowiedział: „Człowiek zwany Jezusem rozrobił glinę, posmarował nią moje oczy i rzekł do mnie: ‚Idź do Siloam[j] i się umyj'. Poszedłem więc, umyłem się i przejrzałem". **12** Wtedy rzekli do niego: „Gdzie jest ów człowiek?" Powiedział: „Nie wiem".

13 Zaprowadzili tego poprzednio ślepego człowieka do faryzeuszy. **14** A w dniu, w którym Jezus rozrobił glinę i otworzył jego oczy,[k] akurat był sabat.[l] **15** Tym razem więc również faryzeusze wypytywali go, jak przejrzał.[m] Rzekł do nich: „Nałożył mi gliny na oczy, a ja się umyłem i widzę". **16** Toteż niektórzy faryzeusze zaczęli mówić: „Ten człowiek nie jest od Boga, ponieważ nie przestrzega sabatu".[n] Inni się odezwali: „Jak człowiek, który jest grzesznikiem, może dokonywać takich znaków?"[o] I doszło między nimi do rozdźwięku.[p] **17** Dlatego znowu powiedzieli do ślepego: „Co o nim mówisz, skoro otworzył twoje oczy?" On zaś rzekł: „Jest prorokiem".[a]

18 Żydzi jednak nie wierzyli, że był ślepy i przejrzał, dopóki nie przywołali rodziców człowieka, który przejrzał. **19** I zapytali ich: „Czy to jest wasz syn, o którym mówicie, że się urodził ślepy? Jakże więc to się stało, że obecnie widzi?" **20** Wtedy jego rodzice, odpowiadając, rzekli: „Wiemy, że to jest nasz syn i że się urodził ślepy. **21** Ale jak to się stało, że teraz widzi, nie wiemy, ani kto otworzył jego oczy, nie wiemy. Zapytajcie go. Jest pełnoletni. Powinien mówić sam za siebie". **22** Jego rodzice powiedzieli to, gdyż bali się[b] Żydów, bo Żydzi już uzgodnili, że jeśli ktoś wyzna, iż on jest Chrystusem, to ma zostać wykluczony z synagogi.[c] **23** Dlatego też jego rodzice rzekli: „Jest pełnoletni. Pytajcie go".

24 Toteż po raz drugi zawołali człowieka, który przedtem był ślepy, i rzekli do niego: „Oddaj chwałę Bogu;[d] my wiemy, że ten człowiek jest grzesznikiem". **25** On zaś odpowiedział: „Czy jest grzesznikiem, nie wiem. Wiem jedno, że chociaż byłem ślepy, teraz widzę". **26** Rzekli więc do niego: „Co ci uczynił? Jak otworzył twoje oczy?" **27** Odrzekł im: „Już wam powiedziałem, a jednak nie słuchaliście. Dlaczego znowu chcecie to słyszeć? Czyżbyście i wy chcieli zostać jego uczniami?" **28** Wtedy obrzucili go obelgami i rzekli: „Ty jesteś uczniem tego człowieka, lecz my jesteśmy uczniami Mojżesza. **29** Wiemy, że Bóg mówił do Mojżesza,[e] ale skąd jest ten, nie wiemy".[f] **30** Odpowiadając, ów człowiek

ROZDZ. 9

a Hi 10:21
Kzn 9:10

b Iz 49:6
Iz 61:1
Jn 1:5
Jn 8:12

c Mk 8:23

d 2Kl 5:10

e 2Kl 20:20
2Kn 32:30

f 2Kl 5:14

g Iz 42:7

h Dz 3:10

i Jn 9:15

j Jn 9:7

k Jn 9:6

l Łk 13:14
Jn 5:9

m Jn 9:10

n Wj 20:10

o Jn 3:2

p Łk 12:51
Jn 7:12
Jn 7:43
Jn 10:19

szpalta 2

a Pwt 18:22
Jn 4:19

b Prz 29:25
Jn 7:13
Jn 19:38
Jn 20:19

c Jn 12:42
Jn 16:2

d Joz 7:19

e Ps 103:7

f Jn 8:14

rzekł do nich: „To doprawdy dziwne,[a] że nie wiecie, skąd jest, a przecież on otworzył moje oczy. **31** Wiemy, że Bóg nie wysłuchuje grzeszników,[b] ale jeśli ktoś jest bogobojny i wykonuje jego wolę, takiego wysłuchuje.[c] **32** Od dawien dawna nie słyszano, żeby ktoś otworzył oczy ślepemu od urodzenia. **33** Gdyby ten człowiek nie był od Boga,[d] nie mógłby w ogóle nic uczynić". **34** Na to rzekli do niego: „Narodziłeś się cały w grzechach,[e] a nas nauczasz?" I wyrzucili go precz![f]

35 Jezus usłyszał, że wyrzucili go precz, i spotkawszy go, rzekł: „Czy wierzysz w Syna[g] Człowieczego?" **36** Ten odpowiedział: „A kto nim jest, panie, żebym w niego uwierzył?" **37** Jezus rzekł do niego: „Widziałeś go, a jest nim ten, który z tobą mówi".[h] **38** Wtedy on rzekł: „Wierzę w niego, Panie". I złożył mu hołd.[i] **39** A Jezus rzekł: „Przyszedłem na ten świat na taki sąd:[j] żeby ci, którzy nie widzą, widzieli,[k] a ci, którzy widzą, stali się ślepi".[l] **40** Usłyszeli to faryzeusze, którzy z nim byli, i powiedzieli do niego: „Czyż i my jesteśmy ślepi?"[m] **41** Jezus rzekł do nich: „Gdybyście byli ślepi, nie mielibyście grzechu. Ale teraz mówicie: ‚Widzimy'.[n] Wasz grzech[o] pozostaje".

10 „Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Kto nie wchodzi do owczarni drzwiami,[p] lecz się wspina w jakimś innym miejscu, ten jest złodziejem i grabieżcą.[q] **2** Ale kto wchodzi drzwiami,[r] jest pasterzem[s] owiec.[t] **3** Temu odźwierny[u] otwiera i owce[v] słuchają jego głosu, a on woła swoje owce po imieniu i je wyprowadza. **4** Kiedy już wszystkie swoje wypuści, idzie przed nimi, a owce podążają[a] za nim, ponieważ znają jego głos.[b] **5** Za obcym na pewno nie będą podążać, lecz będą od niego uciekać,[c] ponieważ nie znają głosu obcych".[d] **6** Jezus opowiedział im owo porównanie, ale oni nie wiedzieli, co znaczy to, o czym do nich mówi.[e]

7 Jezus zaś znowu rzekł: „Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Ja jestem drzwiami[f] dla owiec. **8** Wszyscy, którzy przyszli zamiast mnie, to złodzieje i grabieżcy;[g] lecz owce ich nie słuchały.[h] **9** Ja jestem drzwiami;[i] kto wejdzie przeze mnie, ten będzie wybawiony i wejdzie oraz wyjdzie i znajdzie pastwisko.[j] **10** Złodziej[k] nie przychodzi w innym celu, jak tylko po to, żeby kraść, zabijać i niszczyć.[l] Ja przyszedłem, by miały życie i by miały je w obfitości. **11** Ja jestem wspaniałym pasterzem;[m] wspaniały pasterz daje swą duszę za owce.[n] **12** Najemnik,[o] który nie jest pasterzem i do którego owce nie należą jako jego własność, widzi zbliżającego się wilka, porzuca owce i ucieka — a wilk porywa je i rozprasza[p] — **13** ponieważ jest najemnikiem[q] i nie troszczy się o owce.[r] **14** Ja jestem wspaniałym pasterzem i znam moje owce,[s] a moje owce znają mnie,[t] **15** tak jak Ojciec zna mnie, a ja znam Ojca;[u] i daję swą duszę za owce.[v]

16 „A mam drugie owce,[w] które nie są z tej owczarni;[x] te również muszę przyprowadzić i będą

ROZDZ. 9

a Jn 3:10
b Ps 66:18 Prz 28:9 Iz 1:15 Eze 8:18 Mi 3:4 Za 7:13
c Ps 34:15 Prz 15:29 Dz 10:35
d Jn 3:2 Jn 5:36
e Jn 9:2
f Jn 9:22 Jn 16:2
g 1Jn 5:13
h Jn 4:26
i 1Sm 25:23 Mt 8:2 Mt 9:18
j Jn 12:47
k Łk 4:18 Jn 12:46
l Iz 29:14 Mt 11:25 Mt 13:13 Jn 3:19 Dz 28:26 Rz 1:28 2Pt 1:9
m Mt 15:14 Rz 2:19 Obj 3:17
n Prz 26:12 2Ko 4:4
o Jn 15:22

ROZDZ. 10

p Jn 10:7
q Mt 7:15
r Jn 10:9
s Mt 26:31 Jn 10:11
t Mk 14:27 Łk 12:32
u Mal 3:1 Łk 1:17 Jn 3:28
v Jn 10:27

szpalta 2

a Mt 4:20 Mt 9:9 Obj 14:4
b Obj 3:20
c Obj 2:2
d Gal 1:8 Kol 2:8
e Jn 16:25
f Jn 14:6
g Jer 23:1 Eze 34:2

h Dz 5:36; **i** Ef 2:18; **j** Jn 21:17; **k** Hi 24:14; Mt 7:15; **l** Dz 20:29; 2Pt 2:1; **m** Eze 34:23; Mt 9:36; **n** 1Sm 17:35; Iz 53:7; Heb 13:20; **o** Hi 7:2; Za 11:16; **p** Dz 20:29; **q** 1Pt 5:2; **r** Mk 12:40; **s** Jn 10:27; **t** 1Jn 5:20; **u** Mt 11:27; **v** Mt 20:28; Jn 15:13; 1Jn 3:16; **w** Ps 45:14; Mt 25:33; Obj 7:9; **x** Łk 12:32; Jn 10:1.

słuchać mego głosu,[a] i będzie jedna trzoda, jeden pasterz.[b] **17** Ojciec miłuje mnie[c] dlatego, że ja daję swą duszę,[d] aby ją znowu otrzymać. **18** Nikt mi jej nie zabiera, lecz ja daję ją sam z siebie. Mam prawo ją dać i mam prawo ją znowu otrzymać.[e] Przykazanie[f] co do tego otrzymałem od mego Ojca".

19 I znowu z powodu tych słów doszło wśród Żydów do rozdźwięku.[g] **20** Wielu z nich mówiło: „Ma demona[h] i jest szalony. Czemu go słuchacie?" **21** Inni mówili: „To nie są wypowiedzi człowieka opętanego przez demona. Czyż demon może otworzyć ślepym oczy?"

22 W tym czasie obchodzono w Jerozolimie Święto Poświęcenia. Była pora zimowa **23** i Jezus przechadzał się w świątyni w kolumnadzie Salomona.[i] **24** A Żydzi go otoczyli i odezwali się do niego: „Jak długo będziesz trzymał nasze dusze w niepewności? Jeżeli jesteś Chrystusem,[j] powiedz nam otwarcie".[k] **25** Jezus im odrzekł: „Powiedziałem wam, a nie wierzycie. Dzieła, których dokonuję w imieniu mego Ojca, świadczą o mnie.[l] **26** Ale wy nie wierzycie, ponieważ nie jesteście z moich owiec.[m] **27** Moje owce[n] słuchają mego głosu i ja je znam, a one podążają za mną.[o] **28** I ja daję im życie wieczne,[p] a one na pewno nie zostaną zgładzone[q] i nikt ich nie wyrwie z mojej ręki.[r] **29** To, co mi dał mój Ojciec,[s] jest większe niż wszystko inne[t] i nikt nie może ich wyrwać z ręki Ojca.[u] **30** Ja i Ojciec jedno jesteśmy".[v]

31 Żydzi jeszcze raz chwycili kamienie, żeby go ukamienować.[w] **32** Jezus im odrzekł: „Ukazałem wam wiele szlachetnych czynów pochodzących od Ojca. Za który z tych czynów mnie kamienujecie?" **33** Żydzi mu odpowiedzieli: „Nie kamienujemy cię za szlachetny czyn, lecz za bluźnierstwo[a] – za to, że ty, chociaż jesteś człowiekiem, czynisz siebie bogiem".[b] **34** Jezus im odpowiedział: „Czy w waszym Prawie nie napisano:[c] ‚Ja rzekłem: „Jesteście bogami"'?[d] **35** Jeżeli nazwał ‚bogami'[e] tych, przeciw którym przyszło słowo Boga – a przecież Pisma nie można unieważnić –[f] **36** wy mówicie do mnie, którego Ojciec uświęcił i posłał na świat: ‚Bluźnisz', ponieważ powiedziałem: Jestem Synem Bożym?[g] **37** Jeżeli nie wykonuję czynów[h] mego Ojca, nie wierzcie mi. **38** Ale jeśli je wykonuję, to choćbyście nawet nie wierzyli mnie, wierzcie czynom,[i] abyście poznali i już wiedzieli, że Ojciec jest w jedności ze mną, a ja w jedności z Ojcem".[j] **39** Znowu więc próbowali go pochwycić,[k] ale uszedł z zasięgu ich ręki.[l]

40 I znowu odszedł za Jordan na miejsce, gdzie pierwotnie chrzcił Jan,[m] i tam się zatrzymał. **41** A wiele ludzi przyszło do niego i zaczęło mówić: „Jan właściwie nie dokonał ani jednego znaku, ale cokolwiek Jan rzekł o tym człowieku, wszystko było prawdą".[n] **42** I wielu tam w niego uwierzyło.[o]

11 A chorował pewien człowiek, Łazarz z Betanii, wioski Marii i jej siostry, Marty.[p] **2** Była to właśnie ta Maria, która natarła Pana wonnym olejkiem[q] i wytarła jego stopy swymi włosami[r] – jej to brat, Łazarz,

ROZDZ. 10
a Rdz 49:10
b Ezc 34:23 Ezc 37:24 1Pt 5:4
c Jn 17:23
d Iz 53:12 Flp 2:8 Heb 2:9 Heb 12:2
e Jn 2:19 Dz 2:24
f Jn 14:31
g Łk 12:51 Jn 7:12 Jn 9:16
h Mt 11:18 Mk 3:30 Łk 7:33
i Dz 3:11 Dz 5:12
j Mt 26:63
k Mk 8:30
l Jn 3:2 Jn 5:36 Jn 10:38 Jn 14:10 Dz 2:22
m Jn 6:64 Jn 8:47 1Jn 4:6
n Łk 15:6 Jn 10:3
o Mt 4:20 Mt 9:9 Obj 14:4
p Jn 5:24 Jn 17:2
q Jn 6:37
r Jn 18:9
s Jn 14:28
t Jn 17:2
u Jn 17:24 1Pt 1:5
v Jn 10:38 Jn 17:11 Jn 17:21
w Jn 8:59

szpalta 2
a Kpł 24:16 Mt 9:3 Mt 26:65
b Jn 5:18 Flp 2:6
c Jn 15:25
d Ps 82:6 1Ko 8:5
e Ps 82:1
f Mt 5:17 Łk 16:17
g Łk 1:35 Jn 5:18
h Jn 5:36
i Jn 14:10
j Jn 17:21
k Jn 7:30
l Łk 4:30
m Jn 1:28
n Jn 1:29 Jn 3:30
o Jn 8:30 Jn 11:45

ROZDZ. 11 p Łk 10:38; q Mt 26:7; Mk 14:3; Jn 12:3; r Łk 7:38.

chorował. **3** Jego siostry wysłały więc do niego wiadomość, mówiąc: „Panie, oto ten, którego kochasz,[a] choruje". **4** Ale gdy Jezus to usłyszał, rzekł: „Choroba ta nie jest ku śmierci, lecz ku chwale Bożej,[b] aby za jej sprawą Syn Boży był otoczony chwałą".

5 A Jezus miłował Martę oraz jej siostrę i Łazarza. **6** Kiedy jednak usłyszał, że on choruje, mimo to pozostał dwa dni w miejscu, w którym był. **7** A potem powiedział do uczniów: „Chodźmy znowu do Judei". **8** Uczniowie rzekli do niego: „Rabbi,[c] dopiero co Judejczycy usiłowali cię ukamienować,[d] a ty znowu tam idziesz?" **9** Jezus odpowiedział: „Czyż nie ma dwunastu godzin światła dziennego? Jeżeli ktoś chodzi w świetle dziennym,[e] nie potknie się o nic, ponieważ widzi światło tego świata. **10** Ale jeśli ktoś chodzi w nocy,[f] potyka się o coś, bo nie ma w nim światła".

11 Rzekł to, a potem im powiedział: „Łazarz, nasz przyjaciel, udał się na spoczynek, ale ja tam idę, aby go obudzić ze snu".[g] **12** Uczniowie rzekli więc do niego: „Panie, jeżeli udał się na spoczynek, wyzdrowieje". **13** Jezus mówił jednak o jego śmierci. Lecz oni mniemali, że mówi o odpoczywaniu we śnie. **14** Toteż Jezus rzekł im wtedy otwarcie: „Łazarz umarł,[h] **15** a ja ze względu na was raduję się, że mnie tam nie było — abyście uwierzyli. Ale chodźmy do niego". **16** Tomasz, zwany Bliźniakiem, powiedział więc do współuczniów: „Chodźmy i my, żeby z nim umrzeć".[i]

17 Jezus zaś, przybywszy, zastał go leżącego już od czterech dni w grobowcu pamięci.[j] **18** A Betania była niedaleko Jerozolimy, w odległości około trzech kilometrów. **19** Wielu Żydów przyszło więc do Marty i Marii, żeby je pocieszyć[a] po stracie brata. **20** Toteż gdy Marta usłyszała, że Jezus nadchodzi, wyszła mu na spotkanie, ale Maria[b] siedziała w domu. **21** Marta rzekła zatem do Jezusa: „Panie, gdybyś tu był, mój brat by nie umarł.[c] **22** Ale i teraz wiem, że o cokolwiek Boga poprosisz,[d] Bóg ci da". **23** Jezus powiedział do niej: „Twój brat wstanie".[e] **24** Marta powiedziała do niego: „Wiem, że wstanie podczas zmartwychwstania[f] w dniu ostatnim". **25** Jezus rzekł do niej: „Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem.[g] Kto we mnie wierzy, ten choćby nawet umarł, ożyje,[h] **26** a każdy, kto żyje i we mnie wierzy, przenigdy nie umrze.[i] Czy w to wierzysz?" **27** Powiedziała do niego: „Tak, Panie; ja uwierzyłam, że ty jesteś Chrystusem, Synem Bożym, Tym, który przychodzi na ten świat".[j] **28** A powiedziawszy to, odeszła i zawołała Marię, swą siostrę, mówiąc potajemnie: „Nauczyciel[k] jest tu obecny i cię woła". **29** Ta, gdy to usłyszała, wstała szybko i poszła do niego.

30 A Jezus jeszcze nie wszedł do wioski, lecz w dalszym ciągu był w miejscu, gdzie go spotkała Marta. **31** Kiedy więc Żydzi, którzy byli z nią w domu[l] i pocieszali ją, zobaczyli, że Maria szybko wstała i wyszła, poszli za nią, przypuszczając, iż idzie do grobowca pamięci,[m] aby tam płakać. **32** A gdy Maria przybyła tam, gdzie był Jezus, i ujrzała go, upadła mu do stóp, mówiąc: „Panie, gdybyś tu był, mój brat by nie umarł".[n] **33** Kiedy więc Jezus ujrzał ją płaczącą

ROZDZ. 11

a Jn 11:36

b Jn 9:3

c Jn 1:38

d Jn 8:59
Jn 10:31

e Jn 9:4

f Iz 5:20
Jn 12:35
1Jn 2:11

g Ps 13:3
Mt 9:24
Dz 7:60
1Ko 15:6
1Ko 15:51

h Kzn 9:5

i Jn 11:8

j Mt 8:28
Jn 5:28

szpalta 2

a 1Kn 7:22
Hi 2:11

b Łk 10:39

c Jn 11:32

d Jn 9:31

e 1Ts 4:14

f Iz 26:19
Dn 12:2
Jn 5:29
Dz 24:15
Heb 11:35
Obj 20:12

g Jn 1:4
Jn 14:6
Kol 3:4
1Jn 1:2
Obj 1:18

h Jn 5:24

i Jn 8:51

j Mal 3:1
Jn 4:42
Jn 6:14

k Mt 23:8
Jn 13:13

l Jn 11:19

m Jn 11:17

n Jn 11:21

oraz płaczących Żydów, którzy z nią przyszli, westchnął w duchu i się strapił;[a] **34** i rzekł: „Gdzieście go położyli?" Powiedzieli mu: „Panie, chodź i zobacz". **35** Jezus począł ronić łzy.[b] **36** Żydzi więc odezwali się: „Patrzcie, jak go kochał!"[c] **37** Ale niektórzy z nich rzekli: „Czy człowiek, który otworzył oczy ślepemu,[d] nie mógł sprawić, żeby ten nie umarł?"

38 Toteż Jezus, znowu westchnąwszy głęboko, przyszedł do grobowca pamięci.[e] Była to właściwie jaskinia, a przed nią leżał kamień.[f] **39** Jezus powiedział: „Zabierzcie ten kamień".[g] Marta, siostra zmarłego, powiedziała do niego: „Panie, zapewne już cuchnie, bo to czwarty dzień". **40** Jezus rzekł do niej: „Czy ci nie powiedziałem, że jeśli uwierzysz, to ujrzysz chwałę Bożą?"[h] **41** Zabrali więc kamień. Wtedy Jezus wzniósł oczy ku niebu[i] i rzekł: „Ojcze, dziękuję ci, żeś mnie wysłuchał.[j] **42** Wiedziałem wprawdzie, że zawsze mnie wysłuchujesz, ale powiedziałem to ze względu na tłum[k] stojący wokoło, aby uwierzyli, żeś ty mnie posłał".[l] **43** A powiedziawszy to, zawołał donośnym głosem: „Łazarzu, wyjdź!"[m] **44** Zmarły wyszedł, mając nogi i ręce obwiązane opaskami,[n] a twarz owiniętą chustą. Jezus powiedział do nich: „Rozwiążcie go i pozwólcie mu iść".

45 Dlatego też wielu Żydów, którzy przyszli do Marii i zobaczyli, co uczynił, uwierzyło w niego;[o] **46** ale niektórzy z nich poszli do faryzeuszy i opowiedzieli im, co Jezus uczynił.[p] **47** Wtedy naczelni kapłani i faryzeusze zebrali Sanhedryn[q] i zaczęli mówić: „Co mamy uczynić, skoro ten człowiek dokonuje wielu znaków?[a] **48** Jeżeli go tak pozostawimy, wszyscy w niego uwierzą[b] i przyjdą Rzymianie,[c] i zabiorą zarówno nasze miejsce,[d] jak i nasz naród". **49** Lecz jeden z nich, Kajfasz, który tego roku był arcykapłanem,[e] rzekł im: „Wy w ogóle nic nie wiecie **50** i nie bierzecie pod uwagę, że to jest dla was korzystne, aby jeden człowiek umarł[f] za lud, a nie, żeby został zgładzony cały naród".[g] **51** Tego jednak nie powiedział sam z siebie, ale będąc w owym roku arcykapłanem, prorokował, że Jezus ma umrzeć za naród, **52** i nie tylko za naród, lecz po to, by w jedno zebrać[h] rozproszone[i] dzieci Boże. **53** Od tego więc dnia naradzali się, aby go zabić.[j]

54 Dlatego Jezus już nie chodził jawnie[k] wśród Żydów,[l] lecz odszedł stamtąd do krainy blisko pustkowia, do miasta zwanego Efraim,[m] i tam przebywał z uczniami. **55** Właśnie zbliżała się żydowska Pascha[n] i wiele ludzi z owej krainy udawało się przed Paschą do Jerozolimy, żeby się ceremonialnie oczyścić.[o] **56** Szukali więc Jezusa i stojąc w świątyni, mówili jedni do drugich: „Jakie jest wasze zdanie? Że wcale nie przyjdzie na święto?" **57** A naczelni kapłani i faryzeusze wydali rozkazy, żeby każdy, kto się dowie, gdzie on jest, wyjawił to, aby mogli go pochwycić.

12 A na sześć dni przed Paschą Jezus przybył do Betanii,[p] gdzie był Łazarz,[q] którego Jezus wskrzesił z martwych.

ROZDZ. 11

a Jn 13:21
b Łk 19:41 Rz 12:15 Heb 4:15
c Jn 11:3
d Jn 9:6
e Mt 8:28 Jn 5:28
f Mt 27:60 Mk 15:46
g Mk 16:3 Jn 20:1
h Jn 9:3
i Mt 14:19 Mk 7:34
j 1Jn 5:14
k Jn 12:30
l Jn 6:29 Jn 17:8
m Łk 7:14
n Mt 27:59 Jn 20:7
o Jn 2:23 Jn 10:42 Jn 12:11
p Łk 16:31
q Ps 2:2

szpalta 2

a Lb 14:11 Jn 7:31 Jn 12:37 Dz 4:16
b Jn 12:19
c Dn 9:26 Dz 28:17
d Mt 24:15 Dz 6:13
e Mt 26:3 Łk 3:2 Dz 4:6
f Jn 18:14
g Łk 2:34
h Jn 17:21 Gal 3:28 Ef 2:14 Ef 3:6
i Iz 49:6 Jak 1:1 1Jn 2:2
j Mt 26:4 Mt 26:59 Jn 5:18
k Mt 10:23 Dz 12:17
l Jn 7:1
m 2Sm 13:23 2Kn 13:19
n Wj 12:14 Pwt 16:1 Jn 2:13 Jn 5:1 Jn 6:4 Jn 12:1
o 2Kn 30:17

ROZDZ. 12

p Mk 11:1; q Jn 11:1; Jn 11:43.

2 Toteż wydali tam dla niego wieczerzę i Marta[a] usługiwała,[b] a Łazarz był jednym z tych, którzy półleżeli z nim przy stole.[c] **3** Maria zaś wzięła funt wonnego olejku, prawdziwego nardu,[d] bardzo drogiego, i natarła stopy Jezusa, i wytarła jego stopy swymi włosami.[e] Dom napełnił się zapachem wonnego olejku. **4** Ale Judasz Iskariot,[f] jeden z jego uczniów, który miał go zdradzić, powiedział: **5** „Czemuż nie sprzedano tego wonnego[g] olejku za trzysta denarów i nie dano biednym?"[h] **6** Rzekł to jednak nie dlatego, że się troszczył o biednych, lecz dlatego, że był złodziejem,[i] a miał szkatułkę[j] i podbierał pieniądze, które do niej wkładano. **7** Jezus więc rzekł: „Zostaw ją, żeby mogła postąpić według tego obyczaju z uwagi na dzień mego pogrzebu.[k] **8** Bo biednych[l] zawsze macie u siebie, ale mnie nie zawsze będziecie mieli".

9 A wielki tłum Żydów dowiedział się, że on tam jest; i przyszli nie tylko ze względu na Jezusa, lecz również po to, by zobaczyć Łazarza, którego wskrzesił z martwych.[m] **10** Tymczasem naczelni kapłani naradzali się, żeby zabić także Łazarza,[n] **11** ponieważ ze względu na niego wielu Żydów tam szło i zaczynało wierzyć w Jezusa.[o]

12 Gdy następnego dnia wielki tłum, który przybył na święto, usłyszał, że Jezus przychodzi do Jerozolimy, **13** wziął gałęzie palmowe[p] i wyszedł mu na spotkanie. I poczęli wykrzykiwać:[q] „Racz wybawić![r] Błogosławiony, który przychodzi w imieniu Jehowy,[s] sam król[t] Izraela!" **14** Kiedy zaś Jezus znalazł oślę,[u] wsiadł na nie, tak jak jest napisane: **15** „Nie bój się, córo syjońska. Oto przychodzi[a] twój król, siedząc na źrebięciu oślicy".[b] **16** Jego uczniowie początkowo nie zwrócili na to wszystko uwagi,[c] ale gdy Jezus został otoczony chwałą,[d] wtedy przypomnieli sobie, że to o nim jest napisane i że mu to uczyniono.[e]

17 A tłum, który z nim był, gdy on wywołał Łazarza[f] z grobowca pamięci i wskrzesił go z martwych, ciągle składał świadectwo.[g] **18** Toteż tłum wyszedł mu na spotkanie, usłyszeli bowiem, że on dokonał tego znaku.[h] **19** Dlatego faryzeusze[i] mówili między sobą: „Widzicie, że zupełnie nic nie osiągacie. Oto świat poszedł za nim".[j]

20 A wśród tych, którzy przybyli, by oddawać cześć w czasie święta, byli pewni Grecy.[k] **21** Ci więc podeszli do Filipa[l] z Betsaidy w Galilei i zaczęli go prosić, mówiąc: „Panie, chcemy zobaczyć Jezusa".[m] **22** Przyszedł Filip i powiedział Andrzejowi. Andrzej i Filip przyszli i powiedzieli Jezusowi.

23 Jezus zaś odrzekł im, mówiąc: „Nadeszła godzina, żeby Syn Człowieczy został otoczony chwałą.[n] **24** Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Jeżeli ziarno pszenicy nie wpadnie w ziemię i nie obumrze, pozostaje tylko jednym ziarnem; ale jeśli obumrze,[o] to przynosi obfity plon. **25** Kto kocha swą duszę, ten ją niszczy, ale kto nienawidzi swej duszy[p] w tym świecie, ten ją ustrzeże dla życia wiecznego.[q] **26** Jeśli ktoś chce mi usługiwać, niech mnie naśladuje, a gdzie ja jestem, tam będzie

ROZDZ. 12

a Łk 10:40
b Mt 27:55 Mk 15:41
c Mt 26:6 Mk 14:3
d PnP 1:12 Mt 26:7
e Łk 7:38 Jn 11:2
f Mt 26:47 Mk 14:10 Łk 22:48 Jn 13:29 Dz 1:16
g Mt 26:8 Mk 14:4 Łk 7:46
h Mt 19:21 Mk 14:5
i Wj 20:15 Prz 26:25
j Jn 13:29
k Mt 26:12 Mk 14:8 Jn 19:40
l Pwt 15:11 Mt 26:11 Mk 14:7
m Jn 11:43
n Prz 1:16 Łk 16:31
o Jn 7:31 Jn 11:45
p Mt 21:8 Mk 11:8 Obj 7:9
q Mt 21:9 Mk 11:9
r Ps 118:25
s Ps 118:26
t Jn 1:49
u 1Kl 1:33 Mt 21:7 Mk 11:7 Łk 19:35

szpalta 2

a 1Kl 1:34
b Za 9:9
c Łk 18:34
d Jn 7:39
e Łk 24:45 Jn 14:26
f Jn 11:1 Jn 11:43
g Mt 21:15 Łk 19:37
h Jn 4:54
i Łk 19:39
j Jn 3:26 Jn 11:48 Dz 5:28
k Dz 17:4
l Jn 1:44
m Łk 19:3 Łk 23:8
n Jn 13:32 Jn 17:1
o Mt 16:21 Rz 14:9 1Ko 15:36

p Mt 10:28; Obj 12:11; **q** Mt 16:25; Mk 8:35; Łk 9:24.

też mój sługa.[a] Jeśli ktoś mi usługuje, Ojciec będzie go szanował.[b] **27** Teraz dusza moja jest strapiona[c] i co mam powiedzieć? Ojcze, wybaw mnie z tej godziny.[d] Ale właśnie dlatego przyszedłem na tę godzinę. **28** Ojcze, otocz chwałą swoje imię". Wtedy doszedł głos[e] z nieba: „Już otoczyłem je chwałą i jeszcze je chwałą otoczę".[f]

29 Tłum więc, który stał dokoła i to usłyszał, począł mówić, że zagrzmiało. Inni się odezwali: „Anioł do niego przemówił". **30** Odpowiadając, Jezus rzekł: „Ten głos rozległ się nie ze względu na mnie, lecz ze względu na was.[g] **31** Teraz odbywa się sąd nad tym światem; teraz władca tego świata[h] zostanie wyrzucony precz.[i] **32** Ja jednak, jeśli będę z ziemi uniesiony[j] w górę, pociągnę ku sobie ludzi wszelkiego pokroju".[k] **33** To zaś powiedział w tym celu, żeby wskazać, jaką śmiercią ma umrzeć.[l] **34** Toteż tłum mu odpowiedział: „My słyszeliśmy z Prawa, że Chrystus pozostaje na wieki;[m] a jakże to mówisz, iż Syn Człowieczy musi być uniesiony w górę?[n] Kto jest tym Synem Człowieczym?"[o] **35** Jezus więc rzekł do nich: „Jeszcze przez krótką chwilę będzie wśród was światło. Chodźcie, dopóki macie światło, żeby was ciemność[p] nie przemogła; a kto chodzi w ciemności, ten nie wie, gdzie idzie.[q] **36** Dopóki macie światło, wierzcie w światło, żebyście się stali synami światła".[r]

Powiedziawszy to, Jezus odszedł i ukrył się przed nimi. **37** Ale chociaż dokonał wobec nich tylu znaków, nie uwierzyli w niego, **38** tak iż spełniło się słowo proroka Izajasza, które on wyrzekł: „Jehowo, kto uwierzył w to, cośmy usłyszeli?[a] I komu zostało objawione ramię Jehowy?"[b] **39** Nie zdołali zaś uwierzyć, gdyż Izajasz rzekł jeszcze: **40** „Zaślepił ich oczy i zatwardził ich serce,[c] żeby oczami nie widzieli i sercem nie pojęli, i nie zawrócili i żebym ich nie uzdrowił".[d] **41** Izajasz to rzekł, ponieważ ujrzał jego chwałę[e] i o nim mówił. **42** Mimo to nawet wielu władców wprawdzie uwierzyło w niego,[f] ale ze względu na faryzeuszy nie wyznawali go, żeby ich nie wykluczono z synagogi;[g] **43** bardziej bowiem umiłowali chwałę ludzką niż nawet chwałę Bożą.[h]

44 Jednakże Jezus zawołał i rzekł: „Kto wierzy we mnie, ten wierzy nie tylko we mnie, lecz także w tego, który mnie posłał,[i] **45** a kto mnie widzi, widzi również tego, który mnie posłał.[j] **46** Przyszedłem na ten świat jako światło,[k] żeby nikt, kto we mnie wierzy, nie pozostawał w ciemności.[l] **47** Ale jeśli ktoś słyszy moje wypowiedzi, a ich nie zachowuje, ja go nie osądzam; bo nie przyszedłem, żeby świat osądzić,[m] lecz żeby świat wybawić.[n] **48** Kto mnie lekceważy i nie przyjmuje moich wypowiedzi, ma swego sędziego. Słowo,[o] które powiedziałem — ono go osądzi w dniu ostatnim; **49** ponieważ ja nie mówiłem sam z siebie, ale to Ojciec, który mnie posłał, dał mi przykazanie dotyczące wszystkiego, co mam powiedzieć i co mówić.[p] **50** Wiem też, że jego przykazanie oznacza życie wieczne.[q] Dlatego wszystko, co mówię, mówię tak, jak mi powiedział Ojciec".[r]

ROZDZ. 12

a Jn 14:3 Jn 17:24 1Ts 4:17
b 1Sm 2:30 Prz 27:18
c Ps 6:3 Mt 26:38 Mk 14:34
d Łk 12:50 Łk 22:42 Heb 5:7
e Mt 3:17 Mt 17:5 Mk 1:11 Mk 9:7 Łk 3:22 Łk 9:35 2Pt 1:17
f Jn 17:1
g Jn 11:42
h Jn 14:30 Jn 16:11 Dz 26:18 2Ko 4:4 Ef 2:2 1Jn 5:19
i Łk 10:18 Obj 12:9
j Jn 8:28
k Rz 5:18 Heb 2:9
l Jn 18:32 Dz 5:30
m Ps 89:36 Ps 110:4 Iz 9:7
n Jn 3:14 Jn 20:9
o Dn 7:13
p Jer 13:16
q Jn 11:10
r Ef 5:8

szpalta 2

a Rz 10:16
b Iz 53:1
c Wj 4:21
d Iz 6:10 Mt 13:14 Mk 4:12 Dz 28:27
e Iz 6:1
f Jn 19:38
g Prz 29:25 Jn 7:13 Jn 9:22 Jn 16:2
h Jn 5:44 Rz 2:29
i Mt 10:40 Mk 9:37 1Pt 1:21
j Jn 14:9
k Jn 3:19 Jn 8:12 Jn 9:5
l Jn 12:35
m Jn 3:17 Jn 5:45 Jn 8:15
n Jn 3:16
o Pwt 18:19

p Pwt 18:18; Jn 8:38; Jn 14:10; **q** Jn 6:40; Jn 17:2; **r** Jn 3:34.

13 A ponieważ wiedział przed świętem Paschy, że nadeszła jego godzina,[a] aby przeszedł z tego świata do Ojca,[b] Jezus, umiłowawszy swoich, którzy byli na świecie,[c] umiłował ich do końca. **2** Toteż podczas wieczerzy, gdy Diabeł już podał do serca Judasza Iskariota,[d] syna Szymona, żeby go zdradził,[e] **3** on, wiedząc, że Ojciec dał wszystko w jego ręce[f] i że od Boga wyszedł i do Boga idzie,[g] **4** wstał od wieczerzy i odłożył swe wierzchnie szaty. A wziąwszy ręcznik, przepasał się.[h] **5** Następnie nalał wody do miednicy i zaczął myć uczniom nogi[i] oraz osuszać je ręcznikiem, którym był przepasany. **6** I podszedł do Szymona Piotra. Ten powiedział do niego: „Panie, ty myjesz mi nogi?”[j] **7** Odpowiadając, Jezus rzekł do niego: „Tego, co ja czynię, ty teraz nie rozumiesz, ale potem zrozumiesz”.[k] **8** Piotr powiedział do niego: „Przenigdy nie będziesz mi umywał nóg”. Jezus mu odrzekł: „Jeżeli cię nie umyję,[l] nie będziesz miał ze mną żadnego działu”. **9** Szymon Piotr powiedział do niego: „Panie, nie tylko moje nogi, lecz także ręce i głowę”. **10** Jezus powiedział do niego: „Kto się wykąpał,[m] nie potrzebuje umyć nic więcej oprócz nóg, bo cały jest czysty. I wy jesteście czyści, lecz nie wszyscy”. **11** Wiedział bowiem, kto go wydawał.[n] Właśnie dlatego rzekł: „Nie wszyscy jesteście czyści”.

12 A gdy umył im nogi i włożył swe wierzchnie szaty, i znowu położył się przy stole, rzekł do nich: „Czy wiecie, co wam uczyniłem? **13** Zwracacie się do mnie: ‚Nauczycielu’[o] oraz: ‚Panie’[p] i słusznie mówicie, bo nim jestem.[q] **14** Jeżeli więc ja, chociaż jestem Panem i Nauczycielem, umyłem wam nogi,[a] to wy też powinniście umywać nogi jeden drugiemu.[b] **15** Bo dałem wam wzór, żebyście i wy czynili tak, jak ja wam uczyniłem.[c] **16** Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Niewolnik nie jest większy od swego pana ani posłany nie jest większy od tego, który go posłał.[d] **17** Jeżeli to wiecie, szczęśliwi jesteście, jeśli to czynicie.[e] **18** Nie mówię o was wszystkich; ja znam tych, których wybrałem.[f] Ale to jest w tym celu, żeby się spełniło Pismo:[g] ‚Ten, który spożywał mój chleb, podniósł przeciw mnie swą piętę’.[h] **19** Od tej chwili mówię wam, zanim się to stanie,[i] abyście, gdy się to stanie, uwierzyli, że ja nim jestem. **20** Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Kto przyjmuje kogoś, kogo ja posyłam, przyjmuje także mnie.[j] A kto przyjmuje mnie, przyjmuje również tego, który mnie posłał”.[k]

21 Rzekłszy to, Jezus strapił się w duchu i złożył świadectwo, i powiedział: „Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Jeden z was mnie zdradzi”.[l] **22** Uczniowie popatrzyli jeden na drugiego, niepewni, o kim mówi.[m] **23** U piersi Jezusa półleżał jeden z jego uczniów, ten, którego Jezus miłował.[n] **24** Szymon Piotr skinął więc na niego i rzekł mu: „Powiedz, któż to jest, o kim on mówi”. **25** Ten zatem oparł się na piersi Jezusa i rzekł do niego: „Panie, któż to jest?”[o] **26** Jezus więc odpowiedział: „To ten, któremu podam umoczony kęs”.[p] I umoczywszy kęs, wziął go i podał Judaszowi, synowi Szymona

ROZDZ. 13

a Mt 26:2 Jn 12:23 Jn 17:1
b Jn 16:28 Jn 17:11
c Jn 15:9 Jn 17:9 Gal 2:20 Ef 5:2 1Jn 3:16
d Mt 15:19 Łk 22:3 Jn 13:27 Dz 1:25
e Mt 26:16 Mt 26:24 Mk 14:11
f Mt 11:27 Dz 2:36 1Ko 15:27 Heb 2:8
g Jn 16:28
h Flp 2:7
i Rdz 18:4 Łk 7:44
j Łk 9:48 1Pt 5:3
k Jn 13:12
l Ps 51:2 1Ko 6:11 Ef 5:26 Tyt 3:5 Heb 10:22
m 2Ko 7:1 Ef 4:22
n Jn 6:64
o Jn 1:38
p Łk 2:11 Dz 10:36
q Mt 23:8 1Ko 8:6 Flp 2:11

szpalta 2

a Łk 22:27
b Mt 20:26 Łk 9:48 Łk 22:26 Rz 12:10 Gal 5:13 1Pt 5:5
c Mt 23:3 Flp 2:5 1Pt 2:21 1Jn 2:6
d Mt 10:24 Łk 6:40 Jn 15:20
e Mt 7:24 Łk 11:28 Jak 1:25
f Jn 15:16 Ef 1:4 2Ts 2:13 2Tm 2:10
g Jn 17:12
h Ps 41:9 Mt 26:23
i Mt 24:25 Jn 14:29 Jn 16:4
j Mt 22:3 Gal 4:14
k Mt 10:40 Mt 25:40

l Mt 26:21; Mk 14:18; Łk 22:21; Jn 6:70; Dz 1:16; **m** Mt 26:22; Łk 22:23; **n** Jn 19:26; Jn 20:2; **o** Jn 21:20; **p** Mt 26:23.

Iskariota. **27** A w niego, zaraz po tym kęsie, wszedł Szatan.[a] Toteż Jezus powiedział do niego: „Co czynisz, uczyń szybciej”. **28** Jednakże nikt z półleżących przy stole nie wiedział, dlaczego mu to rzekł. **29** Albowiem niektórzy mniemali, że skoro Judasz miał szkatułkę na pieniądze,[b] Jezus mu powiedział: „Nakup, czego nam potrzeba na święto”, albo żeby dał coś biednym.[c] **30** On zatem, wziąwszy kęs, natychmiast wyszedł. A była noc.[d]

31 Kiedy więc wyszedł, Jezus powiedział: „Teraz Syn Człowieczy zostaje otoczony chwałą[e] i Bóg zostaje otoczony chwałą w związku z nim. **32** A Bóg sam otoczy go chwałą[f] i otoczy go chwałą natychmiast. **33** Dzieteczki,[g] jeszcze trochę jestem z wami. Będziecie mnie szukać; i jak rzekłem Żydom: ‚Gdzie ja idę, wy przyjść nie możecie’,[h] tak też obecnie mówię do was. **34** Daję wam nowe przykazanie, żebyście się wzajemnie miłowali; tak jak ja was umiłowałem,[i] żebyście wy też miłowali się wzajemnie.[j] **35** Po tym wszyscy poznają, że jesteście moimi uczniami, jeśli będzie wśród was miłość”.[k]

36 Szymon Piotr rzekł do niego: „Panie, dokąd idziesz?” Jezus odpowiedział: „Gdzie ja idę, ty teraz pójść za mną nie możesz, ale potem za mną pójdziesz”.[l] **37** Piotr rzekł do niego: „Panie, dlaczego w tej chwili nie mogę pójść za tobą? Oddam za ciebie duszę moją”.[m] **38** Jezus odpowiedział: „Oddasz za mnie swoją duszę? Zaprawdę, zaprawdę ci mówię: Kogut na pewno nie zapieje, dopóki ty się mnie trzy razy nie zaprzesz”.[n]

ROZDZ. 13

a Ps 109:6 Łk 22:3
b Jn 12:6
c Mt 19:21
d Mt 26:20
e Jn 12:23 Jn 14:13
f Jn 7:39 Jn 17:1
g Heb 2:13
h Jn 7:34 Jn 8:21
i Jn 15:9 Ef 5:2
j Kpl 19:18 Jn 15:12 1Ts 4:9 Jak 2:8 1Pt 1:22 1Jn 3:14
k Rz 13:8 1Ko 13:8 Gal 6:2 1Jn 4:20
l Jn 14:3 2Pt 1:14 Obj 14:4
m Mt 26:33 Mk 14:29 Łk 22:33
n Mt 26:34 Mk 14:30 Łk 22:34 Jn 18:27

szpalta 2

ROZDZ. 14

a Jn 14:27
b Mk 11:22 1Pt 1:21
c Ef 1:13
d Łk 16:9
e Łk 12:32 Kol 1:5 1Pt 1:4
f Dz 1:11
g Jn 17:24 Rz 8:17 1Ko 15:23 Flp 1:23 1Ts 4:16 2Tm 4:8 Heb 10:19
h 1Ts 4:17
i Jn 11:16
j Jn 13:36
k Jn 10:9 Rz 5:2 Ef 2:18 Heb 10:20
l Jn 1:17 Rz 15:8 Ef 4:21 Kol 2:17
m Jn 1:4 Jn 6:63 Jn 17:3 Rz 6:23 Obj 2:10
n Dz 4:12
o Mt 11:27 Jn 1:18 Jn 8:19 1Jn 4:12

14 „Niech wasze serca się nie trapią.[a] Wierzcie w Boga,[b] wierzcie też we mnie.[c] **2** W domu mego Ojca jest wiele pomieszczeń.[d] W przeciwnym razie byłbym wam powiedział, bo idę, żeby wam przygotować miejsce.[e] **3** A jeśli pójdę i przygotuję wam miejsce, to przyjdę znowu[f] i przyjmę was do siebie,[g] abyście gdzie ja jestem, wy też byli.[h] **4** A gdzie ja idę, drogę znacie”.

5 Tomasz[i] powiedział do niego: „Panie, nie wiemy, dokąd idziesz.[j] Jakże możemy znać drogę?”

6 Jezus mu rzekł: „Ja jestem drogą[k] i prawdą,[l] i życiem.[m] Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej, jak tylko przeze mnie.[n] **7** Gdybyście mnie poznali, poznalibyście też mego Ojca; od tej chwili znacie go i ujrzeliście go”.[o]

8 Filip rzekł do niego: „Panie, pokaż nam Ojca i to nam wystarczy”.

9 Jezus powiedział do niego: „Tyle czasu jestem z wami, a nie poznałeś mnie, Filipie? Kto mnie ujrzał, ujrzał też Ojca.[p] Jakże to mówisz: ‚Pokaż nam Ojca’?[q] **10** Czy nie wierzysz, że ja jestem w jedności z Ojcem, a Ojciec jest w jedności ze mną?[r] Tego, co do was mówię, nie mówię sam z siebie; lecz Ojciec, który pozostaje w jedności ze mną, dokonuje swych dzieł.[s] **11** Wierzcie mi, że ja jestem w jedności z Ojcem, a Ojciec w jedności ze mną; a jeśli nie, to wierzcie ze względu na same dzieła.[t] **12** Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Kto wierzy we mnie, ten również dokona dzieł, których ja dokonuję;

p Jn 5:19; Jn 8:28; Kol 1:15; Heb 1:3; q Jn 12:45; r Jn 10:38; Jn 17:21; s Jn 7:16; Jn 8:28; Jn 12:49; t Jn 5:36.

i dokona dzieł większych[a] niż te, ponieważ ja idę do Ojca.[b] **13** A o cokolwiek poprosicie w imię moje, ja to uczynię, żeby Ojciec był otoczony chwałą w związku z Synem.[c] **14** Jeżeli poprosicie o coś w imię moje, ja to uczynię.

15 „Jeżeli mnie miłujecie, będziecie przestrzegać moich przykazań;[d] **16** a ja poproszę Ojca i da wam innego wspomożyciela, aby był z wami na wieki[e] — **17** ducha prawdy,[f] którego świat nie może otrzymać,[g] ponieważ ani go nie widzi, ani go nie zna. Wy go znacie, ponieważ z wami pozostaje i jest w was.[h] **18** Nie zostawię was osieroconych.[i] Przyjdę do was. **19** Jeszcze trochę, a świat mnie więcej nie zobaczy,[j] ale wy mnie zobaczycie,[k] ponieważ ja żyję i wy żyć będziecie.[l] **20** W owym dniu będziecie wiedzieć, że ja jestem w jedności z moim Ojcem, a wy w jedności ze mną, ja zaś w jedności z wami.[m] **21** Kto ma moje przykazania i przestrzega ich, ten mnie miłuje.[n] A tego, kto mnie miłuje, umiłuje mój Ojciec i ja go umiłuję, i wyraźnie mu się pokażę".

22 Judas,[o] nie Iskariot, powiedział do niego: „Panie, co się stało, że zamierzasz się wyraźnie pokazać nam, a nie światu?"[p]

23 Odpowiadając, Jezus rzekł do niego: „Jeżeli ktoś mnie miłuje, to będzie zachowywał[q] moje słowo, a mój Ojciec będzie go miłował i przyjdziemy do niego, i będziemy u niego przebywać.[r] **24** Kto mnie nie miłuje, nie zachowuje moich słów; a słowo, które słyszycie, nie jest moje, lecz należy do Ojca, który mnie posłał.[s]

ROZDZ. 14

a Mt 21:21 Dz 1:8 Dz 2:41 Kol 1:23
b Dz 2:33
c Jn 15:16 Jn 16:23
d Jn 13:34 Jn 15:10 Jak 1:22 1Jn 5:3
e Łk 24:49 Jn 15:26 Jn 16:7 Dz 1:5 Dz 2:4 Rz 8:26
f Mt 10:20 Jn 16:13 1Ko 2:12 1Jn 2:27
g 1Ko 2:14
h Gal 4:6
i Mt 28:20
j Mt 23:39
k Jn 16:16 Jn 17:24
l 1Ko 15:22
m Jn 10:38 Jn 17:21
n 1Jn 2:5 1Jn 5:1
o Łk 6:16 Dz 1:13
p Jn 7:4 Dz 10:41
q Jn 15:10
r 1Jn 2:24 Obj 3:20
s Jn 5:19 Jn 7:16 Jn 12:49

szpalta 2

a Łk 24:49 Jn 15:26 Jn 16:13 1Jn 2:27
b Jn 16:33 Ef 2:14 Flp 4:7 Kol 3:15 2Ts 3:16
c Jn 20:17 1Ko 11:3 1Ko 15:28 Flp 2:6
d Jn 13:19 Jn 16:4
e Jn 12:31 Jn 16:11
f Jn 16:33
g Jn 10:18 Jn 12:49 Jn 15:10 Flp 2:8 1Jn 5:3

25 „Powiedziałem to wam, przebywając z wami. **26** Ale wspomożyciel, duch święty, którego Ojciec pośle w moim imieniu, ten was nauczy wszystkiego i przywiedzie wam na pamięć wszystko, co ja wam powiedziałem.[a] **27** Zostawiam wam pokój, daję wam mój pokój.[b] Nie daję go wam tak, jak go daje świat. Niech wasze serca się nie trapią ani nie truchleją. **28** Słyszeliście, że wam powiedziałem: Odchodzę i znowu przyjdę do was. Gdybyście mnie miłowali, radowalibyście się, że idę do Ojca, gdyż Ojciec jest większy[c] niż ja. **29** Teraz więc powiedziałem wam, zanim to się stanie,[d] abyście uwierzyli, gdy się to rzeczywiście stanie. **30** Już nie będę wiele z wami mówił, bo nadchodzi władca[e] świata. A on nic we mnie nie ma,[f] **31** ale żeby świat poznał, iż miłuję Ojca, czynię właśnie tak, jak mi Ojciec przykazał.[g] Wstańcie, chodźmy stąd.

15 „Ja jestem prawdziwą winoroślą,[h] a mój Ojciec jest hodowcą.[i] **2** Każdą gałąź we mnie, która nie rodzi owocu, usuwa,[j] a każdą rodzącą owoc oczyszcza,[k] żeby rodziła więcej owocu.[l] **3** Wy już jesteście czyści dzięki słowu, które do was powiedziałem.[m] **4** Pozostańcie w jedności ze mną, a ja w jedności z wami.[n] Jak gałąź nie może przynosić owocu sama z siebie, jeżeli nie pozostaje w winorośli, tak i wy nie możecie, jeżeli nie pozostajecie w jedności ze mną.[o] **5** Ja jestem winoroślą, a wy gałęziami. Kto pozostaje

ROZDZ. 15 **h** Iz 4:2; **i** Ps 80:8; Jer 2:21; 1Ko 3:9; **j** Mt 15:13; Heb 6:8; **k** Ef 5:26; Tyt 2:14; 1Jn 1:7; 1Jn 1:9; **l** 2Pt 1:8; **m** Jn 13:10; Jn 17:17; Dz 15:9; 1Pt 1:22; **n** Jn 6:56; 1Ko 12:27; Kol 2:19; **o** Gal 2:20; Ef 2:21; 1Jn 2:6.

w jedności ze mną, a ja w jedności z nim, ten przynosi wiele owocu;[a] ponieważ beze mnie w ogóle nic nie możecie uczynić. **6** Jeżeli ktoś nie pozostaje w jedności ze mną, jest wyrzucany jak gałąź i usycha; a ludzie zbierają te gałęzie i wrzucają je w ogień, i zostają spalone.[b] **7** Jeżeli pozostajecie w jedności ze mną i moje wypowiedzi pozostają w was, to proście, o cokolwiek chcecie, a stanie się wam.[c] **8** Mój Ojciec przez to zostaje otoczony chwałą, że wydajecie wiele owocu i okazujecie się moimi uczniami.[d] **9** Tak jak Ojciec umiłował mnie,[e] a ja umiłowałem was, pozostańcie w mojej miłości. **10** Jeżeli będziecie przestrzegać moich przykazań,[f] to pozostaniecie w mojej miłości, tak jak ja przestrzegałem przykazań Ojca[g] i pozostaję w jego miłości.

11 „Powiedziałem wam to, aby moja radość była w was i aby wasza radość osiągnęła pełnię.[h] **12** To jest moje przykazanie, żebyście się wzajemnie miłowali, tak jak ja was umiłowałem.[i] **13** Nikt nie ma miłości większej niż ta, gdy ktoś daje swą duszę za swoich przyjaciół.[j] **14** Wy jesteście moimi przyjaciółmi, jeśli czynicie to, co ja wam nakazuję.[k] **15** Już nie nazywam was niewolnikami, ponieważ niewolnik nie wie, co czyni jego pan. Ale ja nazwałem was przyjaciółmi,[l] ponieważ oznajmiłem wam wszystko, co usłyszałem od mego Ojca.[m] **16** Nie wyście mnie wybrali, lecz ja was wybrałem i ustanowiłem, abyście szli i wydawali owoc[n] i aby wasz owoc pozostał; żeby wszystko, o cokolwiek poprosicie Ojca w imię moje, on wam dał.[o]

ROZDZ. 15

a Prz 11:30 Oz 14:8 Jn 15:16 Gal 5:22
b Eze 15:4 Mt 3:10 Rz 11:20 Heb 6:4 Heb 6:8 1Jn 2:19
c Mt 7:7 Jn 16:23
d Mt 5:16 Jn 13:35 Flp 1:11
e Jn 3:35
f Jn 13:34 Jn 14:15 1Jn 2:5
g Jn 8:29
h Jn 16:24 Jn 17:13 1Jn 1:4
i Mk 12:31 Jn 13:34 1Ts 4:9 1Pt 4:8
j Jn 10:11 Rz 5:7 Ef 5:2 1Jn 3:16
k Mt 12:50 Jn 14:23
l Łk 12:4
m Dz 20:27
n Mt 28:19 Rz 1:13 Flp 1:22
o Jn 14:13

szpalta 2

a Jn 13:34 1Jn 3:23
b Mt 10:22 Łk 19:14 Jn 17:14 1Jn 3:13
c 1Jn 4:5
d Jn 17:14 Jak 4:4
e Łk 6:22 1Pt 4:4
f Mt 5:11 Mt 10:22 Mt 24:9 2Tm 3:12 1Pt 2:21
g Jn 16:3
h Jn 9:41
i Mt 11:21 Rz 1:20 Jak 4:17
j Jn 5:23 1Jn 2:23
k Mt 11:23 Jn 7:31 Jn 11:47
l Jn 9:41
m Wj 20:5 Jn 5:42
n Ps 35:19 Ps 69:4 Łk 23:22
o Łk 24:49 Jn 14:26
p 1Jn 5:6

17 „To wam nakazuję, żebyście się wzajemnie miłowali.[a] **18** Jeżeli świat was nienawidzi, wy wiecie, że mnie znienawidził wcześniej niż was.[b] **19** Gdybyście byli częścią świata, świat kochałby to, co jest jego własnością.[c] A ponieważ nie jesteście częścią świata,[d] ale ja was ze świata wybrałem, dlatego świat was nienawidzi.[e] **20** Pamiętajcie o słowie, które wam powiedziałem: Niewolnik nie jest większy od swego pana. Jeżeli mnie prześladowali, was też będą prześladować;[f] jeżeli moje słowo zachowywali, wasze też będą zachowywać. **21** Ale to wszystko będą czynić przeciwko wam z powodu mego imienia, ponieważ nie znają tego, który mnie posłał.[g] **22** Gdybym nie przyszedł i nie powiedział im, nie mieliby grzechu;[h] teraz jednak nie mają nic na usprawiedliwienie swego grzechu.[i] **23** Kto nienawidzi mnie, nienawidzi też mego Ojca.[j] **24** Gdybym nie dokonał wśród nich dzieł, których nie dokonał nikt inny,[k] nie mieliby grzechu;[l] teraz jednak i ujrzeli, i znienawidzili zarówno mnie, jak i mego Ojca.[m] **25** Ale to się stało, żeby się spełniło słowo napisane w ich Prawie: ‚Znienawidzili mnie bez powodu’.[n] **26** Kiedy przybędzie wspomożyciel, którego ja wam poślę od Ojca[o] — duch prawdy, który wychodzi od Ojca — ten będzie świadczył o mnie;[p] **27** ale i wy macie świadczyć,[q] ponieważ jesteście ze mną, odkąd rozpocząłem.

16 „Powiedziałem wam to, żebyście się nie zgorszyli.[r] **2** Wykluczą was z synagogi.[s] Doprawdy, nadchodzi godzina, gdy

q Łk 1:2; Łk 24:48; Dz 1:8; Dz 2:22; Dz 5:32; 1Pt 5:1; **ROZDZ. 16** **r** Mt 11:6; **s** Jn 9:22.

każdy, kto was zabije, będzie mniemał, że spełnia świętą służbę dla Boga.[a] **3** Ale postąpią tak, gdyż nie poznali ani Ojca, ani mnie.[b] **4** Lecz powiedziałem wam to, abyście, gdy nadejdzie ich godzina, pamiętali, że ja wam to mówiłem.[c]

„Początkowo jednak wam o tym nie mówiłem, ponieważ byłem z wami. **5** Teraz wszakże idę do tego, który mnie posłał,[d] lecz nikt z was mnie nie pyta: ‚Dokąd idziesz?' **6** Ale ponieważ wam to powiedziałem, smutek[e] napełnił wasze serca. **7** Ja zaś mówię wam prawdę: Odchodzę dla waszego pożytku. Bo jeśli nie odejdę, wspomożyciel[f] na pewno do was nie przyjdzie, ale jeśli pójdę, to poślę go do was. **8** A gdy ten przybędzie, da światu przekonujący dowód co do grzechu i co do prawości, i co do sądu:[g] **9** najpierw co do grzechu,[h] ponieważ nie wierzą we mnie;[i] **10** potem co do prawości,[j] ponieważ idę do Ojca i już mnie nie zobaczycie; **11** potem zaś co do sądu,[k] ponieważ władca tego świata został osądzony.[l]

12 „Mam wam jeszcze wiele do powiedzenia, ale w tej chwili nie możecie tego znieść.[m] **13** Kiedy jednak ten przybędzie – duch prawdy[n] – wprowadzi was w całą prawdę, bo nie będzie mówił sam z siebie, lecz będzie mówił to, co słyszy, i oznajmi wam to, co nadchodzi.[o] **14** Ten otoczy mnie chwałą,[p] ponieważ otrzyma z tego, co moje, i wam to oznajmi.[q] **15** Wszystko, co ma Ojciec, jest moje.[r] Właśnie dlatego powiedziałem, że otrzymuje z tego, co moje, i wam to oznajmia. **16** Za chwilkę już mnie nie zobaczycie[s] i znowu za chwilkę mnie ujrzycie".

ROZDZ. 16

a Mt 24:9 Dz 8:1 Dz 12:2 Dz 26:11
b Jn 8:19 Jn 15:21 Rz 10:2 1Ko 2:8
c Jn 13:19 Jn 14:29
d Jn 7:33 Jn 13:3
e Mt 17:23 Jn 14:1 Jn 16:22
f Jn 14:16 Jn 14:26 Jn 15:26 Dz 2:33
g Jn 12:48 Dz 24:25
h Jn 15:22 Rz 3:20 Rz 7:9
i Jn 5:38 1Ts 2:15
j Iz 42:6 Dn 9:24 Rz 4:25 Rz 5:18
k Iz 42:1 Mt 12:18 Jn 3:18
l Jn 12:31 Jn 14:30
m Mk 4:33 1Ko 3:1
n Jn 16:7
o Dz 11:28 Dz 16:6 Dz 21:11 1Tm 4:1
p 1Jn 4:2
q Jn 15:26 1Jn 2:27
r Mt 11:27 Jn 3:35 Jn 17:10
s Jn 7:33 Jn 14:19

szpalta 2

a Jn 2:25
b Łk 5:35
c Mt 28:8 Łk 24:41 Jn 20:20
d Rdz 3:16 Iz 26:17
e Łk 24:52 1Pt 1:8
f Jn 14:20
g Flp 4:6 1Pt 5:7
h Jn 14:13 Jn 15:16 1Jn 5:14
i Jn 15:11 1Jn 1:4
j Mt 13:34 Jn 10:6

17 Toteż niektórzy z jego uczniów rzekli jeden do drugiego: „Cóż to znaczy, co on do nas powiada: ‚Za chwilkę mnie nie zobaczycie i znowu za chwilkę mnie ujrzycie' oraz: ‚ponieważ idę do Ojca'?" **18** Mówili więc: „Cóż to znaczy, co on powiada: ‚za chwilkę'? Nie wiemy, o czym mówi". **19** Jezus wiedział,[a] że chcieli go pytać, dlatego im rzekł: „Czy wypytujecie się o to nawzajem, ponieważ powiedziałem: Za chwilkę mnie nie zobaczycie i znowu za chwilkę mnie ujrzycie? **20** Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Będziecie płakać i zawodzić, ale świat będzie się radował; będziecie zasmuceni,[b] ale wasz smutek zamieni się w radość.[c] **21** Gdy kobieta rodzi, jest zasmucona, ponieważ nadeszła jej godzina,[d] lecz gdy urodzi dziecię, o udręce już nie pamięta z radości, że się człowiek na świat narodził. **22** Teraz więc i wy co prawda się smucicie, ale ja was znowu zobaczę i wasze serca będą się radować,[e] a waszej radości nikt wam nie odbierze. **23** I w owym dniu[f] nie zadacie mi już żadnego pytania. Zaprawdę, zaprawdę wam mówię: Jeżeli o coś poprosicie Ojca,[g] da wam w imię moje.[h] **24** Aż do tej chwili nie prosiliście o nic w moje imię. Proście, a otrzymacie, żeby wasza radość osiągnęła pełnię.[i]

25 „Powiedziałem to wam w porównaniach.[j] Nadchodzi godzina, gdy już nie będę wam mówił w porównaniach, ale wam o Ojcu wyraźnie opowiem. **26** W owym dniu prosić będziecie w moje imię, a nie mówię wam, że ja będę prosił Ojca za wami. **27** Bo sam Ojciec was kocha, ponieważ

wy mnie ukochaliście[a] i uwierzyliście, że ja wyszedłem jako przedstawiciel Ojca.[b] **28** Wyszedłem od Ojca i przyszedłem na ten świat. I opuszczam świat, a idę do Ojca".[c]

29 Jego uczniowie powiedzieli: „Oto teraz mówisz wyraźnie i nie podajesz żadnego porównania. **30** Teraz wiemy, że wszystko wiesz[d] i nie potrzebujesz, by cię ktoś pytał.[e] Na tej podstawie wierzymy, że wyszedłeś od Boga".[f] **31** Jezus im odpowiedział: „Teraz wierzycie? **32** Oto nadchodzi godzina, i już nadeszła, gdy się rozproszycie, każdy do swego domu,[g] a mnie zostawicie samego; lecz ja nie jestem sam, ponieważ ze mną jest Ojciec.[h] **33** Powiedziałem wam to, żebyście dzięki mnie mieli pokój.[i] Na świecie doznajecie ucisku, ale odwagi! Ja zwyciężyłem świat".[j]

17 Jezus powiedział to i podniósłszy oczy ku niebu,[k] rzekł: „Ojcze, nadeszła godzina; otocz swego syna chwałą, aby syn otoczył chwałą ciebie,[l] **2** stosownie do tego, jak dałeś mu władzę nad wszelkim ciałem,[m] żeby pełnej liczbie tych, których mu dałeś,[n] on dał życie wieczne.[o] **3** To znaczy życie wieczne:[p] ich poznawanie[q] ciebie, jedynego prawdziwego Boga,[r] oraz tego, któregoś posłał, Jezusa Chrystusa.[s] **4** Ja otoczyłem cię chwałą[t] na ziemi, gdyż dokończyłem dzieła, które mi dałeś do wykonania.[u] **5** Teraz więc ty, Ojcze, otocz mnie przy sobie tą chwałą, którą miałem przy tobie, zanim był świat.[v]

6 „Ujawniłem twoje imię ludziom, których mi dałeś ze świata.[w] Twoimi byli i dałeś ich mnie, a oni zachowali twoje słowo. **7** Teraz poznali, że wszystko, co mi dałeś, jest od ciebie; **8** ponieważ wypowiedzi, które ty mi dałeś, ja dałem im,[a] a oni je przyjęli i naprawdę poznali, że wyszedłem jako twój przedstawiciel,[b] i uwierzyli, żeś ty mnie posłał.[c] **9** Ja proszę za nimi; nie proszę za światem,[d] lecz za tymi, których mi dałeś, są bowiem twoimi **10** i wszystko moje jest twoje, a twoje jest moje,[e] i wśród nich zostałem otoczony chwałą.

11 „I już nie jestem na świecie, ale oni są na świecie,[f] a ja przychodzę do ciebie. Ojcze Święty, czuwaj nad nimi[g] ze względu na twoje imię, które mi dałeś, żeby oni byli jedno, tak jak my.[h] **12** Gdy byłem z nimi, czuwałem nad nimi[i] ze względu na twoje imię, które mi dałeś, i ustrzegłem ich, i żaden z nich nie zginął[j] oprócz syna zagłady,[k] żeby się spełniło Pismo.[l] **13** A teraz przychodzę do ciebie i mówię to na świecie, żeby w pełni mieli w sobie moją radość.[m] **14** Ja dałem im twoje słowo, ale świat ich znienawidził,[n] ponieważ nie są częścią świata, tak jak ja nie jestem częścią świata.[o]

15 „Nie proszę, żebyś ich zabrał ze świata, ale żebyś czuwał nad nimi z powodu niegodziwca.[p] **16** Nie są częścią świata,[q] jak i ja nie jestem częścią świata.[r] **17** Uświęć[s] ich przez prawdę; twoje słowo[t] jest prawdą.[u] **18** Jak ty mnie posłałeś na świat, tak też ja posłałem ich na świat.[v] **19** I ja siebie uświęcam na ich rzecz, żeby również oni zostali uświęceni[w] przez prawdę.

ROZDZ. 16

a Jn 14:21
b Jn 3:13 Jn 17:8
c 1Kl 8:49 Ps 11:4 Jn 13:3 Heb 9:24
d Jn 21:17
e Jn 2:25
f Jn 17:8
g Za 13:7 Mt 26:31 Mt 26:56 Mk 14:27
h Jn 8:29
i Jn 14:27 Ef 2:14
j Dz 14:22 1Ts 3:4 1Jn 4:4 1Jn 5:4 Obj 3:21

ROZDZ. 17

k Mt 14:19 Mk 7:34 Jn 11:41
l Jn 12:23 Jn 13:32
m Dn 7:14 Mt 28:18 1Ko 15:25 Flp 2:10 Heb 2:8
n Jn 6:37
o Iz 53:11 Jn 4:14 Jn 6:27
p Łk 10:25
q Ef 4:13 Flp 1:9 1Tm 6:20 2Pt 3:18
r 1Ko 8:4 1Ts 1:9 1Jn 5:20
s Jn 5:37
t Jn 13:31 Jn 14:13
u Jn 4:34
v Jn 1:1 Jn 8:58 Kol 1:15
w Ps 22:22 Jn 10:29 Dz 15:14 Heb 2:12

szpalta 2

a Jn 6:68 Jn 8:28 Jn 12:49 Jn 14:10
b Jn 16:27 Heb 3:1
c Jn 16:30
d 1Jn 5:19
e Jn 16:15
f Jn 13:1
g 1Pt 1:5 Judy 24
h Jn 10:30 Jn 17:21
i Jn 6:39; Jn 10:28; 1Jn 5:18; j Jn 18:9; k Mk 14:21; Heb 10:27; l Ps 41:9; Ps 109:8; Dz 1:20; m Jn 15:11; n 1Jn 3:13; o Jn 8:23; Jn 15:19; Jak 4:4; p Mt 6:13; 2Ts 3:3; 1Jn 5:18; q Kol 1:13; r Jn 18:36; s Dz 15:9; Ef 5:26; 1Ts 5:23; 2Ts 2:13; 1Pt 1:22; t Flp 2:16; u Ps 12:6; Ps 119:151; Ps 119:160; Jak 1:18; v Jn 20:21; w 1Ts 4:7; Heb 10:10.

20 „Proszę nie tylko za nimi, lecz także za tymi, którzy dzięki ich słowu uwierzą we mnie;[a] **21** żeby oni wszyscy byli jedno,[b] tak jak ty, Ojcze, jesteś w jedności ze mną, a ja jestem w jedności z tobą,[c] żeby i oni byli w jedności z nami,[d] by świat uwierzył, żeś ty mnie posłał.[e] **22** Ja też dałem im chwałę, którą ty mi dałeś, żeby byli jedno, tak jak my jedno jesteśmy.[f] **23** Ja w jedności z nimi, a ty w jedności ze mną, żeby byli doprowadzeni do doskonałej jedności,[g] aby świat poznał, żeś ty mnie posłał i że ich umiłowałeś, tak jak umiłowałeś mnie. **24** Ojcze, jeśli chodzi o to, co mi dałeś, chciałbym, żeby gdzie ja jestem, również oni ze mną byli,[h] aby zobaczyli moją chwałę, którą mi dałeś, ponieważ umiłowałeś mnie przed założeniem[i] świata.[j] **25** Ojcze, który jesteś prawy,[k] świat wcale cię nie poznał,[l] ale ja cię poznałem, a oni poznali, żeś ty mnie posłał.[m] **26** I dałem im poznać twoje imię,[n] i dam je poznać, żeby miłość, którą mnie umiłowałeś, była w nich, a ja w jedności z nimi”.[o]

18 Powiedziawszy to, Jezus udał się ze swymi uczniami na drugą stronę potoku zimowego Kidron,[p] na miejsce, gdzie był ogród, i wszedł tam on oraz jego uczniowie.[q] **2** Ale Judasz, jego zdrajca, także znał to miejsce, ponieważ Jezus wiele razy spotykał się tam ze swymi uczniami.[r] **3** Toteż Judasz wziął oddział żołnierzy, jak również urzędników od naczelnych kapłanów i faryzeuszy, i przyszli tam z pochodniami i lampami, i orężem.[s] **4** A Jezus, wiedząc o wszystkim, co go czeka,[t] wyszedł i powiedział do nich: „Kogo szukacie?” **5** Odpowiedzieli mu: „Jezusa Nazarejczyka”.[a] Rzekł do nich: „Ja nim jestem”. A stał z nimi także Judasz, jego zdrajca.[b]

6 Kiedy jednak rzekł do nich: „Ja nim jestem”, cofnęli się[c] i upadli na ziemię. **7** Znowu więc ich zapytał: „Kogo szukacie?” Oni rzekli: „Jezusa Nazarejczyka”. **8** Jezus odrzekł: „Powiedziałem wam, że ja nim jestem. Jeśli zatem mnie szukacie, to pozwólcie tym odejść”, **9** żeby się spełniło słowo, które powiedział: „Z tych, których mi dałeś, nie utraciłem ani jednego”.[d]

10 Wtedy Szymon Piotr, mając miecz, dobył go i uderzył niewolnika arcykapłana, i odciął mu prawe ucho.[e] Niewolnik ten miał na imię Malchus. **11** Lecz Jezus rzekł do Piotra: „Schowaj miecz do pochwy.[f] Czyżbym nie miał wypić kielicha,[g] który mi dał Ojciec?”

12 Wtedy oddział żołnierzy i dowódca wojskowy oraz urzędnicy żydowscy pochwycili Jezusa i go związali, **13** i zaprowadzili najpierw do Annasza; był on bowiem teściem Kajfasza, który tego roku był arcykapłanem.[h] **14** To właśnie Kajfasz doradził Żydom, że byłoby dla nich korzystne, aby jeden człowiek umarł za lud.[i]

15 A Szymon Piotr, jak również inny uczeń, szli za Jezusem.[j] Uczeń ten był znany arcykapłanowi i wszedł z Jezusem na dziedziniec arcykapłana, **16** Piotr zaś stał na zewnątrz przy drzwiach.[k] Toteż ów drugi uczeń, znany arcykapłanowi, wyszedł i porozmawiał z odźwierną, i wprowadził Piotra. **17** Służąca ta, odźwierna, powiedziała wtedy do Piotra: „Czyż

ROZDZ. 17

a Rz 10:17 1Jn 1:3
b Rz 12:5 1Ko 1:10 Gal 3:28 1Jn 1:7
c Jn 10:38 Jn 14:10
d 1Ko 6:17
e Jn 17:8
f Jn 14:20 Jn 17:11 1Jn 1:3 1Jn 3:24
g 1Ko 6:17
h Łk 22:30 Jn 12:26 1Ts 4:17
i Rdz 4:1 Heb 4:3
j Jn 17:5
k Jer 50:7 Rz 3:26
l 1Jn 3:1
m Mt 11:27 Jn 8:55 Jn 15:21
n Pwt 32:3 Mt 6:9 Jn 17:6
o Jn 15:9 Rz 8:39 Ef 3:17

ROZDZ. 18

p 2Sm 15:23
q Mt 26:36 Mk 14:32
r Łk 22:39
s Mt 26:47 Mk 14:43 Dz 1:16
t Jn 13:3

szpalta 2

a Mt 2:23 Mk 1:24 Mk 10:47 Mk 14:67
b Łk 22:47
c Jn 7:46
d Jn 6:39 Jn 17:12
e Mt 26:51 Mk 14:47 Łk 22:50
f Mt 26:52 Łk 22:51 Jn 18:36
g Mt 20:22 Mt 26:42
h Mt 26:57 Łk 3:2 Jn 18:24 Dz 4:6
i Jn 11:50
j Mt 26:58 Mk 14:54 Łk 22:54
k Mt 26:69 Mk 14:66

i ty nie jesteś jednym z uczniów tego człowieka?" On powiedział: „Nie jestem".[a] **18** A niewolnicy i urzędnicy stali dokoła, rozłożywszy ognisko z węgla drzewnego,[b] ponieważ było zimno, i grzali się. Także Piotr stał z nimi i się grzał.

19 A naczelny kapłan pytał Jezusa o jego uczniów i o jego naukę. **20** Jezus mu odpowiedział: „Ja mówiłem do świata jawnie. Zawsze nauczałem w synagodze i w świątyni,[c] gdzie się schodzą wszyscy Żydzi; i nic nie mówiłem skrycie. **21** Dlaczego pytasz mnie? Pytaj tych, którzy słyszeli, co do nich mówiłem. Oto ci wiedzą, co ja powiedziałem". **22** Gdy to rzekł, jeden z urzędników, stojący w pobliżu, wymierzył Jezusowi policzek[d] i powiedział: „Tak odpowiadasz naczelnemu kapłanowi?" **23** Jezus mu odrzekł: „Jeżeli źle powiedziałem, złóż świadectwo, co było złe, ale jeśli słusznie, to dlaczego mnie bijesz?" **24** Wtedy Annasz odesłał go związanego do Kajfasza, arcykapłana.[e]

25 A Szymon Piotr stał i grzał się. Wtedy rzekli do niego: „Czyż i ty nie jesteś jednym z jego uczniów?" On zaprzeczył temu i rzekł: „Nie jestem".[f] **26** Jeden z niewolników arcykapłana, będący krewnym tego, któremu Piotr odciął ucho,[g] powiedział: „Czyż ja nie widziałem cię z nim w ogrodzie?" **27** Jednakże Piotr znowu temu zaprzeczył; i natychmiast zapiał kogut.[h]

28 Wtedy poprowadzili Jezusa od Kajfasza do pałacu namiestnika.[i] A był wczesny ranek. Ale sami nie weszli do pałacu namiestnika, żeby się nie skalać,[j] lecz żeby móc jeść posiłek paschalny. **29** Toteż Piłat wyszedł do nich na zewnątrz i rzekł: „Jakie oskarżenie wnosicie przeciw temu człowiekowi?"[a] **30** Odpowiadając, rzekli mu: „Gdyby ten człowiek nie był winowajcą, nie wydalibyśmy go tobie". **31** Wobec tego Piłat powiedział do nich: „Weźcie go sobie i osądźcie według waszego prawa".[b] Żydzi rzekli do niego: „Nam nie wolno nikogo zabić".[c] **32** Tak miało się spełnić słowo Jezusa, które wyrzekł, by wskazać, jaką śmiercią ma umrzeć.[d]

33 Toteż Piłat znowu wszedł do pałacu namiestnikowskiego i zawołał Jezusa, i rzekł do niego: „Czy jesteś królem Żydów?"[e] **34** Jezus odpowiedział: „Mówisz to sam z siebie czy inni opowiedzieli ci o mnie?"[f] **35** Piłat odrzekł: „Czyż ja jestem Żydem? Twój własny naród i naczelni kapłani wydali mi ciebie.[g] Co uczyniłeś?" **36** Jezus odpowiedział:[h] „Moje królestwo nie jest częścią tego świata.[i] Gdyby moje królestwo było częścią tego świata, moi słudzy walczyliby,[j] żebym nie został wydany Żydom. Ale przecież moje królestwo nie jest stąd". **37** Piłat zatem rzekł do niego: „No więc czy jesteś królem?" Jezus odpowiedział: „Ty sam mówisz, że jestem królem.[k] Ja się po to narodziłem i po to na świat przyszedłem, żeby dać świadectwo prawdzie.[l] Każdy, kto jest po stronie prawdy,[m] słucha mego głosu".[n] **38** Piłat powiedział do niego: „Co to jest prawda?"

A rzekłszy to, znowu wyszedł do Żydów i powiedział do nich: „Ja nie znajduję w nim żadnej winy.[o] **39** Jest zaś u was zwyczaj, że na Paschę zwalniam wam jakiegoś człowieka.[p] Czy więc chcecie, żebym wam zwolnił

ROZDZ. 18

a Mk 14:68
Jn 18:25

b Jer 36:22

c Mt 26:55
Łk 4:15
Łk 19:47
Jn 7:14

d Iz 50:6
Mt 5:39
Jn 19:3
Dz 23:2

e Mt 26:57

f Mt 26:69
Mk 14:69
Łk 22:58

g Jn 18:10

h Mt 26:74
Mk 14:72
Łk 22:60
Jn 13:38

i Mt 27:2
Mk 15:1
Łk 23:1
Dz 3:13

j Dz 10:28

szpalta 2

a Łk 23:2

b Jn 19:6
Dz 18:15

c Jn 19:10

d Mt 20:19
Jn 3:14
Jn 12:32

e Mt 27:11
Jn 12:13

f Jn 18:29

g Jn 1:11

h 1Tm 6:13

i Iz 9:6
Dn 2:44
Dn 7:14

j Mt 26:53
Jn 18:11

k Mt 26:64
Mt 27:11

l Jn 1:14
Jn 1:17
Jn 14:6

m Jn 8:32
1Jn 3:19
1Jn 4:6

n Jn 8:46

o Mt 27:24
Łk 23:4
Jn 15:25

p Mt 27:15
Mk 15:6

króla Żydów?" **40** Wtedy znowu zawołali, mówiąc: „Nie jego, lecz Barabasza!" A Barabasz był zbójcą.[a]

19 Wówczas Piłat wziął Jezusa i go ubiczował.[b] **2** Żołnierze zaś, uplótłszy koronę z cierni, włożyli mu ją na głowę i przyoblekli go w purpurową szatę wierzchnią;[c] **3** i zaczęli do niego podchodzić i mówić: „Witaj, królu Żydów!" I policzkowali go.[d] **4** A Piłat znowu wyszedł na zewnątrz i powiedział do nich: „Oto wyprowadzam go do was na zewnątrz, abyście wiedzieli, że nie znajduję w nim żadnej winy".[e] **5** Jezus wyszedł więc na zewnątrz w koronie cierniowej i w purpurowej szacie wierzchniej. On zaś powiedział do nich: „Oto człowiek!" **6** Kiedy jednak ujrzeli go naczelni kapłani i urzędnicy, zawołali, mówiąc: „Na pal z nim! Na pal z nim!"[f] Piłat rzekł do nich: „Wy go weźcie i zawieście na palu, bo ja nie znajduję w nim żadnej winy".[g] **7** Żydzi odpowiedzieli mu: „My mamy pewien przepis prawny[h] i według tego prawa powinien umrzeć, ponieważ czynił siebie synem Bożym".[i]

8 Kiedy więc Piłat usłyszał tę wypowiedź, tym bardziej się przestraszył; **9** i znowu wszedł do pałacu namiestnikowskiego, i powiedział do Jezusa: „Skąd jesteś?" Ale Jezus nie dał mu żadnej odpowiedzi.[j] **10** Piłat rzekł więc do niego: „Nie odzywasz się do mnie?[k] Czy nie wiesz, że mam władzę cię zwolnić i mam władzę zawiesić cię na palu?" **11** Jezus mu odpowiedział: „Nie miałbyś nade mną żadnej władzy, gdyby ci jej nie dano z góry.[l] Dlatego też człowiek, który mnie tobie wydał, ma większy grzech".

12 Z tego powodu Piłat dalej starał się go zwolnić. Ale Żydzi zawołali, mówiąc: „Jeżeli zwolnisz tego człowieka, nie jesteś przyjacielem Cezara. Każdy, kto się czyni królem, sprzeciwia się Cezarowi".[a] **13** Toteż Piłat, usłyszawszy te słowa, wyprowadził Jezusa na zewnątrz i zasiadł w fotelu sędziowskim na miejscu, które zwą Kamiennym Brukiem, po hebrajsku zaś *Gabbata*. **14** A było właśnie przygotowanie[b] Paschy; godzina była mniej więcej szósta. I powiedział do Żydów: „Oto wasz król!" **15** Jednakże oni zawołali: „Precz z nim! Precz z nim! Na pal z nim!" Piłat powiedział do nich: „Waszego króla mam zawiesić na palu?" Naczelni kapłani odpowiedzieli: „Nie mamy króla oprócz Cezara".[c] **16** Wówczas więc wydał im go, aby zawisł na palu.[d]

Wtedy przejęli Jezusa. **17** A on, niosąc dla siebie pal męki,[e] wyszedł[f] na tak zwane Miejsce Czaszki, które po hebrajsku zwą *Golgota*;[g] **18** i tam zawiesili go na palu,[h] z nim zaś dwóch innych mężczyzn, jednego z jednej strony i jednego z drugiej, a Jezusa pośrodku.[i] **19** Piłat wypisał także tytuł i umieścił go na palu męki. Napisane było: „Jezus Nazarejczyk, król Żydów".[j] **20** Toteż wielu Żydów czytało ten tytuł, ponieważ miejsce, gdzie Jezus zawisł na palu, znajdowało się blisko miasta;[k] a był napisany po hebrajsku, po łacinie, po grecku. **21** Jednakże naczelni kapłani żydowscy odezwali się do Piłata: „Nie pisz: ‚Król Żydów', ale że on rzekł: ‚Jestem królem Żydów'".

ROZDZ. 18
a Łb 35:31 Łk 23:19 Dz 3:14

ROZDZ. 19
b Iz 50:6 Mt 20:19 Mt 27:26 Mk 15:15 Łk 18:33
c Mt 27:29 Mk 15:17 Łk 23:11
d Iz 53:3
e Łk 23:4 Jn 18:38 2Ko 5:21
f Wj 23:7 Mt 27:22 Mk 15:13 Łk 23:21
g Jn 18:31 Dz 3:13
h Kpl 24:16
i Mt 26:63 Jn 5:18
j Iz 53:7 Mt 27:12 Mt 27:14 Dz 8:32
k Łk 23:9
l Rdz 45:8 Dn 4:17 Łk 22:53 Jn 7:30 Jn 10:18 Rz 13:2 Obj 13:7

szpalta 2
a Łk 23:2 Dz 17:7
b Mt 27:62 Jn 19:31
c Rdz 49:10 Pwt 17:15
d Wj 23:2 Dn 9:27 Mt 27:26 Mt 27:31 Mk 15:15 Łk 23:24
e Rdz 22:6 Mt 27:32
f Kpl 16:27 Heb 13:12
g Mt 27:33 Mk 15:22
h Jn 3:14 Dz 5:30 2Ko 5:21 Gal 3:13
i Iz 53:9 Łk 23:33

j Mt 27:37; Mk 15:26; Łk 23:38; **k** Heb 13:12.

22 Piłat odpowiedział: „Co napisałem, to napisałem".

23 Kiedy więc żołnierze zawiesili Jezusa na palu, wzięli jego szaty wierzchnie i podzielili na cztery części — dla każdego żołnierza część — a także szatę spodnią. Ale szata spodnia była bez szwu, utkana od góry przez całą jej długość.[a] **24** Rzekli zatem jeden do drugiego: „Nie rozdzierajmy jej, ale rzucając o nią losy, ustalmy, czyja będzie". A to się stało, aby się spełniły słowa Pisma: „Rozdzielili między siebie moje szaty wierzchnie, a o moje odzienie rzucili losy".[b] I żołnierze istotnie to zrobili.

25 A przy palu męki Jezusa stała jego matka[c] oraz siostra jego matki; Maria,[d] żona Klopasa, i Maria Magdalena.[e] **26** Jezus więc, ujrzawszy swą matkę i ucznia, którego miłował,[f] stojących w pobliżu, powiedział do matki: „Niewiasto, oto twój syn!" **27** Następnie powiedział do ucznia: „Oto twoja matka!" I od tejże godziny ów uczeń wziął ją do swego domu.

28 Potem Jezus, wiedząc, że już wszystko się dokonało, aby się spełniło Pismo, powiedział: „Mam pragnienie".[g] **29** Stało tam naczynie pełne kwaśnego wina. Nałożyli więc na łodygę hizopu gąbkę nasączoną kwaśnym winem i podali mu do ust.[h] **30** A gdy Jezus otrzymał to kwaśne wino, rzekł: „Dokonało się!"[i] i skłoniwszy głowę, wyzionął ducha.[j]

31 Ponieważ było Przygotowanie,[k] Żydzi, nie chcąc, żeby ciała pozostawały[l] na palach męki w sabat (bo dzień tego sabatu był wielki),[m] poprosili Piłata, by skazańcom połamano nogi i zabrano ciała. **32** Przyszli zatem żołnierze i połamali nogi tym, którzy zostali z nim zawieszeni na palach — pierwszemu i drugiemu. **33** Ale przyszedłszy do Jezusa i ujrzawszy, że już jest martwy, nie połamali mu nóg. **34** Jednakże jeden z żołnierzy dźgnął go w bok włócznią[a] i natychmiast wyszła krew i woda. **35** Ten zaś, który to ujrzał, złożył świadectwo, a jego świadectwo jest prawdziwe i człowiek ten wie, że mówi prawdę, abyście i wy wierzyli.[b] **36** A stało się to, żeby się spełniły słowa Pisma: „Żadna kość jego nie zostanie zmiażdżona".[c] **37** Inny zaś fragment Pisma mówi jeszcze: „Będą spoglądać ku temu, którego przebili".[d]

38 Potem Józef z Arymatei, który był uczniem Jezusa, ale potajemnym, z bojaźni przed Żydami,[e] poprosił Piłata, żeby mógł zabrać ciało Jezusa, i Piłat mu zezwolił.[f] Przyszedł więc i zabrał jego ciało.[g] **39** Również Nikodem, człowiek, który za pierwszym razem przyszedł do niego nocą, przybył, niosąc rulon mirry i aloesu, około stu funtów.[h] **40** Wzięli zatem ciało Jezusa i owiązali je bandażami z dodatkiem wonnych korzeni,[i] jak to Żydzi mają zwyczaj przygotowywać do pogrzebu. **41** A na miejscu, gdzie zawieszono go na palu, był ogród, w ogrodzie zaś nowy grobowiec pamięci,[j] w którym jeszcze nikogo nie złożono. **42** Tam więc ze względu na żydowskie Przygotowanie[k] położyli Jezusa, ponieważ ów grobowiec pamięci był w pobliżu.

20 W pierwszym dniu[l] tygodnia Maria Magdalena przyszła do grobowca pamięci wcześnie, gdy jeszcze było ciemno, i zobaczyła, że zabrano

ROZDZ. 19

a Mt 27:35 Mk 15:24 Łk 23:34
b Ps 22:18
c Łk 2:34
d Mt 27:61
e Mt 27:56 Mk 15:40 Łk 23:49
f Jn 13:23 Jn 21:7 Jn 21:20
g Ps 22:15
h Ps 69:21 Mt 27:48 Mk 15:36 Łk 23:36
i Jn 17:4
j Ps 104:29 Iz 53:12 Mt 27:50 Mk 15:37 Łk 23:46
k Mt 27:62 Jn 19:14
l Pwt 21:23
m Kpl 23:7

szpalta 2

a Iz 53:5 Za 12:10 Mt 27:49 Jn 20:25 Obj 1:7
b Jn 20:31 Jn 21:24 1Jn 1:1
c Wj 12:46 Lb 9:12 Ps 34:20
d Za 12:10 Obj 1:7
e Prz 29:25 Jn 7:13 Jn 9:22
f Mt 27:58 Mk 15:43 Łk 23:50
g Pwt 21:23
h 2Kn 16:14 Łk 23:56 Jn 7:50
i Jn 20:7
j Iz 53:9 Dz 13:29
k Mt 27:62 Jn 19:14

ROZDZ. 20

l Kpl 23:11 1Ko 15:20

kamień sprzed grobowca pamięci.[a] **2** Pobiegła więc i przyszła do Szymona Piotra oraz do drugiego ucznia,[b] którego Jezus kochał, i powiedziała do nich: „Zabrali Pana z grobowca pamięci[c] i nie wiemy, gdzie go położyli".

3 Wtedy Piotr[d] i ten drugi uczeń wyszli i ruszyli do grobowca pamięci. **4** Wprawdzie obaj zaczęli biec razem, ale ten drugi uczeń, biegnąc prędzej, wyprzedził Piotra i pierwszy dotarł do grobowca pamięci. **5** A pochyliwszy się, zobaczył leżące bandaże,[e] lecz nie wszedł. **6** Potem przybył za nim również Szymon Piotr i wszedł do grobowca pamięci. I ujrzał leżące bandaże,[f] **7** a także chustę, która była na jego głowie, nie leżącą z bandażami, lecz oddzielnie zwiniętą na jednym miejscu. **8** A wówczas ten drugi uczeń, który pierwszy dotarł do grobowca pamięci, też wszedł i ujrzał, i uwierzył. **9** Bo jeszcze nie rozumieli Pisma, że on musi powstać z martwych.[g] **10** I uczniowie ci poszli z powrotem do swych domów.

11 Maria zaś stała na zewnątrz blisko grobowca pamięci i płakała. Potem, płacząc, pochyliła się, żeby zajrzeć do grobowca pamięci, **12** i zobaczyła dwóch aniołów[h] w bieli, siedzących tam, gdzie było złożone ciało Jezusa — jednego u głowy, a drugiego u nóg. **13** I rzekli do niej: „Niewiasto, dlaczego płaczesz?" Powiedziała im: „Zabrali mego Pana i nie wiem, gdzie go położyli". **14** Rzekłszy to, odwróciła się i zobaczyła stojącego Jezusa, ale nie rozpoznała, że to Jezus.[i] **15** A Jezus powiedział do niej: „Niewiasto, dlaczego płaczesz? Kogo szukasz?"[j] Ona, mniemając, że to ogrodnik, rzekła do niego: „Panie, jeżeli ty go wyniosłeś, powiedz mi, gdzie go położyłeś, a ja go zabiorę". **16** Jezus rzekł do niej: „Mario!"[a] Ona, odwróciwszy się, powiedziała do niego po hebrajsku: *„Rabbuni!"*[b] (co znaczy: „Nauczycielu!"). **17** Jezus powiedział jej: „Przestań się mnie kurczowo trzymać. Jeszcze bowiem nie wstąpiłem do Ojca. Ale idź do moich braci[c] i powiedz im: ‚Wstępuję do Ojca mego[d] i Ojca waszego oraz do Boga mego[e] i Boga waszego'".[f] **18** Maria Magdalena przyszła i przyniosła uczniom nowinę: „Widziałam Pana!" i że jej to powiedział.[g]

19 A gdy było późno owego dnia, pierwszego w tygodniu,[h] i chociaż drzwi były zamknięte tam, gdzie z bojaźni[i] przed Żydami przebywali uczniowie, Jezus przyszedł[j] i stanął pośród nich, i powiedział do nich: „Pokój wam".[k] **20** A rzekłszy to, pokazał im zarówno ręce, jak i bok.[l] Wtedy uczniowie uradowali się,[m] że ujrzeli Pana. **21** Jezus więc znowu rzekł im: „Pokój wam. Jak Ojciec posłał mnie,[n] tak też ja posyłam was".[o] **22** I rzekłszy to, tchnął na nich i powiedział im: „Przyjmijcie ducha świętego.[p] **23** Jeśli jakimś ludziom przebaczycie grzechy,[q] są im przebaczone, jeśli jakimś zatrzymacie, są zatrzymane".[r]

24 Ale Tomasza,[s] jednego z dwunastu, którego zwano Bliźniakiem, nie było z nimi, gdy przyszedł Jezus. **25** Toteż drudzy uczniowie mówili do niego: „Widzieliśmy Pana!" Ale on im rzekł: „Jeśli nie zobaczę na jego rękach śladu gwoździ i nie włożę swego palca w ślad gwoździ, i nie włożę swej ręki w jego bok,[t] na pewno nie uwierzę".[u]

ROZDZ. 20

a Mt 28:1 Mk 16:1 Łk 24:1
b Jn 13:23 Jn 19:26 Jn 21:24
c Jn 19:41
d Łk 24:12
e Jn 19:40
f Jn 11:44
g Ps 16:10 Iz 53:10 Mt 16:21 Jn 2:22 Dz 2:27 1Ko 15:4
h Mk 16:5 Heb 1:14 Obj 19:14
i Łk 24:16 Łk 24:31 Jn 21:4
j Jn 1:38

szpalta 2

a Jn 10:3
b Mk 10:51 Jn 1:38
c Ps 22:22 Mt 12:50 Mt 25:40 Mt 28:10 Rz 8:29 Heb 2:11
d Jn 14:28 Jn 16:28
e 1Ko 11:3 Ef 1:17 Kol 1:3
f Rdz 17:7 Heb 11:16
g Mt 28:10 Łk 24:10
h Łk 24:1
i Jn 9:22
j 1Ko 15:5
k Mt 10:12 Łk 10:5 Łk 24:36
l Jn 19:34 1Jn 1:1
m Jn 16:22
n Iz 61:1 Jn 5:36
o Mt 28:19 Jn 17:18 2Tm 2:2
p Łk 1:67 Łk 2:25 Dz 2:2 Dz 2:4
q Mt 16:19
r Dz 13:11
s Jn 11:16
t Jn 19:34
u 2Ko 5:7

26 A w osiem dni później jego uczniowie znowu byli wewnątrz i z nimi Tomasz. Jezus przyszedł, chociaż drzwi były zamknięte, i stanął pośród nich, i rzekł: „Pokój wam”.[a] **27** Następnie powiedział do Tomasza: „Włóż tu palec i zobacz moje ręce, i weź swą rękę,[b] i włóż ją w mój bok, i przestań nie dowierzać, ale zacznij wierzyć”. **28** Odpowiadając, Tomasz rzekł do niego: „Mój Pan i mój Bóg!”[c] **29** Jezus mu powiedział: „Czy uwierzyłeś dlatego, że mnie ujrzałeś? Szczęśliwi, którzy nie widzą, a jednak wierzą”.[d]

30 Oczywiście Jezus dokonał przed uczniami również wielu innych znaków, które nie są zapisane w tym zwoju.[e] **31** Ale te zostały zapisane,[f] abyście uwierzyli, że Jezus jest Chrystusem, Synem Bożym, i abyście dzięki wierze[g] mieli życie za sprawą jego imienia.

21 Potem Jezus znowu ukazał się uczniom — nad Morzem Tyberiadzkim; a ukazał się w taki sposób: **2** Byli razem Szymon Piotr i Tomasz, którego zwano Bliźniakiem,[h] i Natanael[i] z Kany Galilejskiej, i synowie Zebedeusza,[j] i dwaj inni jego uczniowie. **3** Szymon Piotr powiedział im: „Idę łowić ryby”. Rzekli do niego: „My też idziemy z tobą”. Wyszli i wsiedli do łodzi, lecz tej nocy nic nie złowili.[k]

4 A gdy już nastawał ranek, Jezus stanął na brzegu, ale uczniowie oczywiście nie rozpoznali, że to Jezus.[l] **5** Wtedy Jezus powiedział do nich: „Dzieciątka, czy macie coś do jedzenia?” Odpowiedzieli mu: „Nie!” **6** Rzekł do nich: „Zarzućcie sieć po prawej stronie łodzi, a znajdziecie”.[m] Zarzucili więc, ale już nie zdołali jej wciągnąć z powodu mnóstwa ryb.[a] **7** Dlatego ów uczeń, którego Jezus miłował,[b] powiedział do Piotra:[c] „To jest Pan!” Kiedy więc Szymon Piotr usłyszał, że to Pan, opasał się wierzchnią szatą, gdyż był nagi, i rzucił się w morze. **8** A inni uczniowie przybyli łódką — bo byli niedaleko od lądu, zaledwie około dziewięćdziesięciu metrów — wlokąc sieć z rybami.

9 Kiedy zaś wysiedli na ląd, zobaczyli rozłożone tam ognisko z węgla drzewnego[d] oraz leżące na nim ryby i chleb. **10** Jezus powiedział do nich: „Przynieście trochę ryb, które akurat złowiliście”. **11** Szymon Piotr wszedł więc na pokład i wyciągnął na ląd sieć pełną dużych ryb, których było sto pięćdziesiąt trzy. Ale chociaż było ich tak wiele, sieć się nie rozerwała. **12** Jezus powiedział do nich: „Chodźcie, zjedzcie śniadanie”.[e] Żaden z uczniów nie miał odwagi go zapytać: „Kto ty jesteś?”, ponieważ wiedzieli, że to Pan. **13** Jezus przyszedł i wziąwszy chleb, dał im,[f] i podobnie ryby. **14** To już trzeci raz[g] Jezus ukazał się uczniom po wskrzeszeniu z martwych.

15 Kiedy już zjedli śniadanie, Jezus powiedział do Szymona Piotra: „Szymonie, synu Jana, czy mnie bardziej od tych miłujesz?”[h] Ten mu rzekł: „Tak, Panie, ty wiesz, że cię kocham”.[i] Powiedział do niego: „Karm moje baranki”.[j] **16** Znowu powiedział do niego, po raz drugi: „Szymonie, synu Jana, czy mnie miłujesz?”[k] Rzekł mu: „Tak, Panie, ty wiesz, że cię kocham”. Powiedział do niego: „Paś moje owieczki”.[l]

ROZDZ. 20
a Jn 20:19
b 1Jn 1:1
c Iz 9:6 Jn 1:1 Jn 1:18 Jn 14:28 Jn 20:17 Jn 20:31
d 2Ko 5:7 1Pt 1:8
e Jn 21:25
f Łk 1:4
g Jn 3:15 Jn 5:24 1Pt 1:9 1Jn 5:13

ROZDZ. 21
h Jn 11:16 Jn 20:24
i Jn 1:45
j Mt 4:21
k Łk 5:5
l Łk 24:16 Jn 20:14
m Łk 5:4

szpalta 2
a Łk 5:6
b Jn 13:23 Jn 19:26 Jn 20:2
c Mt 14:29
d 1Kl 19:6
e Dz 10:41
f Łk 24:30
g Jn 20:19 Jn 20:26
h Jn 21:12
i Mt 26:33 Jn 17:26
j Łk 22:32 Dz 20:28 1Pt 5:2
k Jn 14:21
l Ps 95:7 Mt 10:6 Dz 1:15 Dz 2:14 Heb 13:20 1Pt 2:25

17 Powiedział mu po raz trzeci: „Szymonie, synu Jana, czy mnie kochasz?" Piotr zasmucił się, iż rzekł do niego po raz trzeci: „Czy mnie kochasz?" Rzekł mu więc: „Panie, ty wiesz wszystko;[a] ty dobrze wiesz, że cię kocham". Jezus powiedział do niego: „Karm moje owieczki.[b] **18** Zaprawdę, zaprawdę ci mówię: Gdy byłeś młodszy, przepasywałeś się i chodziłeś, gdzie chciałeś. Ale gdy się zestarzejesz, wyciągniesz ręce i ktoś inny cię przepasze[c] i poprowadzi, gdzie nie chcesz".[d] **19** Rzekł to, aby wskazać, jaką śmiercią[e] odda chwałę Bogu.[f] A to rzekłszy, powiedział do niego: „Dalej mnie naśladuj".[g]

20 Piotr, odwróciwszy się, ujrzał idącego za sobą ucznia, którego Jezus miłował,[h] tego, który też podczas wieczerzy oparł się na jego piersi i rzekł: „Panie, kto jest tym, który cię zdradzi?" **21** Kiedy więc Piotr go zobaczył, powiedział do Jezusa: „Panie, co ten będzie robił?" **22** Jezus powiedział do niego: „Jeżeli moją wolą jest, aby on pozostał, aż przyjdę,[a] to co tobie do tego? Ty dalej mnie naśladuj". **23** Wskutek tego wśród braci rozeszła się ta wypowiedź, że ów uczeń nie umrze. Jednakże Jezus nie rzekł mu, iż on nie umrze, lecz: „Jeżeli moją wolą jest, aby on pozostał,[b] aż przyjdę, to co tobie do tego?"

24 Ten właśnie uczeń[c] świadczy o tych rzeczach i je spisał, a wiemy, że świadectwo jego jest prawdziwe.[d]

25 Jest też zresztą wiele innych rzeczy, których Jezus dokonał; a gdyby je spisano ze wszystkimi szczegółami, sądzę, że cały świat nie pomieściłby spisanych zwojów.[e]

ROZDZ. 21

a Mk 2:8
Jn 2:24
Jn 2:25
Jn 16:30

b Jn 10:3
Jn 10:16

c Dz 21:11

d Dz 12:3

e 2Pt 1:14

f Flp 1:20

g Mt 19:28
Jn 12:26
Obj 14:4

h Jn 13:23
Jn 20:2

szpalta 2

a Mt 16:27
Mt 25:31
1Ko 4:5
Obj 1:10
Obj 22:20

b Obj 1:1
Obj 1:9

c Jn 13:23
Jn 19:26
Jn 20:2
Jn 21:7

d Jn 19:35
3Jn 12

e Jn 20:30

DZIEJE APOSTOLSKIE

1 Pierwsze sprawozdanie, Teofilu,[a] ułożyłem o wszystkim, czego Jezus począł dokonywać i nauczać[b] **2** aż do dnia, w którym został zabrany w górę,[c] gdy już za pośrednictwem ducha świętego dał przykazanie wybranym przez siebie apostołom.[d] **3** Im też po swych cierpieniach ukazywał za pomocą wielu bezspornych dowodów, że żyje,[e] albowiem w ciągu czterdziestu dni był przez nich widywany i mówił o królestwie Bożym.[f] **4** A spotykając się z nimi, nakazywał im: „Nie odchodźcie z Jerozolimy,[g] ale czekajcie na to, co obiecał Ojciec[h] i o czym usłyszeliście ode mnie; **5** gdyż Jan wprawdzie chrzcił wodą, lecz wy po niewielu dniach zostaniecie ochrzczeni w duchu świętym".[a]

6 Kiedy się zatem zgromadzili, zaczęli go pytać: „Panie, czy w tym czasie przywracasz królestwo[b] Izraelowi?" **7** Rzekł im: „Nie wasza to rzecz poznać czasy lub pory,[c] które Ojciec objął swoją władzą orzekania;[d] **8** lecz otrzymacie moc,[e] gdy zstąpi na was duch święty, i będziecie moimi świadkami[f] zarówno w Jerozolimie,[g] jak i w całej Judei i Samarii,[h] i aż do najodleglejszego miejsca na ziemi".[i] **9** A gdy to powiedział i gdy oni się przyglądali, został uniesiony w górę[j]

ROZDZ. 1

a Łk 1:3

b Łk 3:23

c Ef 4:10
1Tm 3:16
1Pt 3:22

d Mt 28:20
Łk 6:13
Jn 15:16

e Mt 28:9
Jn 20:19
1Ko 15:6

f Łk 24:27

g Łk 24:49

h Jn 14:16
Dz 2:33

szpalta 2

a Jl 2:28
Mt 3:11
Mk 1:8

b Iz 1:26
Dn 7:27
Mt 4:8
Łk 19:11
Łk 24:21

c Dn 2:21
Dn 7:25
Łk 21:24

d Pwt 29:29; Mt 24:36; e Dz 4:33; f Iz 43:10; Łk 24:48; Jn 15:27; g Dz 5:28; h Dz 8:14; i Kol 1:23; j Jn 6:62.

i obłok zabrał go im z oczu.[a] **10** Kiedy się wpatrywali w niebo, gdy odchodził,[b] oto też stanęli obok nich dwaj mężowie w białych[c] szatach **11** i rzekli: „Mężowie galilejscy, dlaczego stoicie wpatrzeni w niebo? Ten Jezus, który został od was wzięty do nieba, przyjdzie w taki sam sposób,[d] w jaki go widzieliście idącego do nieba".

12 Potem wrócili[e] do Jerozolimy z góry zwanej Górą Oliwną, leżącej w pobliżu Jerozolimy w odległości drogi sabatowej.[f] **13** I przyszedłszy, weszli do górnej izby,[g] gdzie się zatrzymali Piotr oraz Jan i Jakub, a także Andrzej, Filip i Tomasz, Bartłomiej i Mateusz, Jakub, syn Alfeusza, i Szymon, ów gorliwy, jak również Judas, syn Jakuba.[h] **14** Wszyscy oni jednomyślnie trwali na modlitwie[i] razem z niektórymi niewiastami[j] oraz Marią, matką Jezusa, i z jego braćmi.[k]

15 A w tych dniach Piotr powstał pośród braci i rzekł (ogółem rzesza ta liczyła około stu dwudziestu osób): **16** „Mężowie, bracia, było konieczne, żeby się spełniły słowa Pisma,[l] jakie ustami Dawida duch święty[m] uprzednio wypowiedział o Judaszu,[n] który stał się przewodnikiem tych, co pojmali Jezusa,[o] **17** a był zaliczany do nas[p] i otrzymał udział w tym usługiwaniu.[q] **18** (Tenże człowiek nabył[r] pole za zapłatę uzyskaną za nieprawość[s] i runąwszy głową w dół,[t] pękł pośrodku, a wszystkie jego jelita wypłynęły. **19** I stało się to znane wszystkim mieszkańcom Jerozolimy, tak iż owo pole nazwano w ich języku *Akeldama*, to jest Pole Krwi). **20** Albowiem jest napisane w Księdze Psalmów: ‚Niech jego siedziba opustoszeje i niech nie będzie w niej żadnego mieszkańca'[a] oraz: ‚Niech jego urząd nadzorcy przejmie ktoś inny'.[b] **21** Jest zatem konieczne, żeby spośród mężczyzn, którzy się z nami zgromadzali przez cały ten czas, gdy wśród nas przebywał Pan Jezus[c] — **22** począwszy od chrztu udzielonego mu przez Jana[d] aż do dnia, gdy został od nas wzięty w górę[e] — jeden stał się wespół z nami świadkiem jego zmartwychwstania".[f]

23 Wysunęli więc dwóch: Józefa zwanego Barsabbasem, który miał przydomek Justus, i Macieja. **24** A modląc się, rzekli: „Ty, Jehowo, znający serca wszystkich,[g] wskaż, którego z tych dwóch mężczyzn wybrałeś, **25** żeby w tym usługiwaniu i apostolstwie zajął miejsce,[h] z którego zszedł Judasz, aby pójść na swoje miejsce". **26** Rzucili zatem losy,[i] a los padł na Macieja; i doliczono go do jedenastu[j] apostołów.

2 A gdy jeszcze trwał dzień święta Pięćdziesiątnicy,[k] wszyscy byli razem na tym samym miejscu **2** i nagle z nieba dobiegł szum jakby pędzącego gwałtownego wiatru, i napełnił cały dom, w którym siedzieli.[l] **3** I ukazały się im jakby języki ognia,[m] i się porozdzielały, i na każdym z nich spoczął jeden, **4** a wszyscy zostali napełnieni duchem świętym[n] i zaczęli mówić różnymi językami,[o] tak jak duch dawał im się wypowiadać.

5 A w Jerozolimie mieszkali Żydzi,[p] ludzie bogobojni,[q] z każdego narodu pod niebem. **6** Gdy więc rozległ się ten głos, zeszło się owo mnóstwo i wszyscy byli oszołomieni, każdy bowiem słyszał, jak mówiono w jego

ROZDZ. 1

a Łk 24:51
b 1Pt 3:22
c Mt 28:3 Łk 24:4
d Dn 7:13 Mt 26:64 Obj 1:7
e Łk 24:52
f Wj 16:29 Jn 11:18
g Dz 9:37
h Mt 10:2 Mk 3:16
i Kol 4:2 1Ts 5:17
j Łk 23:49
k Mt 13:55 Jn 7:5 Gal 1:19
l Jn 13:18
m Mk 12:36
n Ps 41:9 Ps 55:12 Łk 22:47
o Jn 18:3
p Łk 6:16 Jn 6:71
q Mt 10:4
r Mt 27:5
s Za 11:12 Mt 26:15 2Pt 2:15
t Ps 55:23

szpalta 2

a Ps 69:25
b Ps 109:8 1Tm 3:1
c Jn 15:27
d Mt 3:13 Dz 10:37
e Łk 24:51
f Mt 28:6 Mk 16:6 Dz 1:9
g 1Sm 16:7 1Kn 28:9 Jer 11:20 Dz 15:8
h Jn 6:70
i Prz 16:33
j Mt 28:16

ROZDZ. 2

k Kpł 23:16 Pwt 16:9
l Dz 4:31
m Mk 1:8
n Jn 14:26 Dz 6:3 1Pt 1:12
o Dz 10:46 1Ko 12:10
p Wj 23:17
q Dz 22:12

własnym języku. **7** Byli doprawdy zadziwieni i zaczęli się zdumiewać, i mówili: „Patrzcie, czyż ci wszyscy, którzy mówią, nie są Galilejczykami?[a] **8** Jak to się zatem dzieje, że każdy z nas słyszy swój własny język, który zna od urodzenia? **9** Partowie i Medowie,[b] i Elamici[c] oraz mieszkańcy Mezopotamii i Judei,[d] i Kapadocji,[e] Pontu[f] i okręgu Azji,[g] **10** i Frygii,[h] i Pamfilii,[i] Egiptu i stron Libii, leżącej koło Cyreny, oraz przybysze z Rzymu, zarówno Żydzi, jak i prozelici,[j] **11** Kreteńczycy[k] i Arabowie[l] – słyszymy ich, jak w naszych językach mówią o wspaniałych rzeczach Bożych". **12** Istotnie, wszyscy oni się zadziwili i byli w rozterce, mówiąc jeden do drugiego: „Cóż to ma być?" **13** Ale inni drwili z nich i poczęli mówić: „Opili się słodkiego wina".[m]

14 Wstał jednak Piotr wraz z jedenastoma,[n] podniósł głos i tak do nich przemówił: „Mężowie judejscy i wszyscy mieszkańcy Jerozolimy,[o] niech wam to będzie wiadome i nadstawcie ucha na moje wypowiedzi. **15** Ci ludzie wcale nie są pijani,[p] jak przypuszczacie, jest bowiem trzecia godzina dnia. **16** Wprost przeciwnie, właśnie to zostało powiedziane przez proroka Joela: **17** ,„A w dniach ostatnich – mówi Bóg – wyleję mego ducha[q] na wszelkie ciało i wasi synowie oraz wasze córki będą prorokować i wasi młodzieńcy będą mieć wizje, a waszym starcom śnić się będą sny;[r] **18** i nawet na moich niewolników oraz na moje niewolnice wyleję w owych dniach mego ducha i będą prorokować.[s] **19** I dam prorocze cuda na niebie w górze oraz znaki na ziemi nisko – krew i ogień, i dymny opar;[a] **20** słońce[b] zamieni się w ciemność, a księżyc w krew, zanim nadejdzie wielki i wspaniały dzień Jehowy.[c] **21** A każdy, kto wzywa imienia Jehowy, będzie wybawiony"'.[d]

22 „Mężowie izraelscy, słuchajcie tych słów: Jezusa Nazarejczyka,[e] męża publicznie ukazanego wam przez Boga potężnymi dziełami[f] i proroczymi cudami, i znakami, których pośród was Bóg przez niego dokonywał,[g] jak to sami wiecie, **23** tego męża, wydanego według postanowionego zamiaru oraz Bożej znajomości rzeczy przyszłych,[h] przytwierdziliście do pala i zgładziliście ręką czynicieli bezprawia.[i] **24** Ale Bóg go wskrzesił,[j] rozwiązawszy boleści śmierci,[k] ponieważ było niemożliwe, żeby go dalej zatrzymywała.[l] **25** Dawid bowiem mówi o nim: ‚Zawsze miałem przed oczami Jehowę, gdyż jest on po mojej prawicy, aby mną nic nie wstrząsnęło.[m] **26** Dlatego serce moje się rozweseliło, a język mój wielce się rozradował. Ponadto nawet moje ciało mieszkać będzie w nadziei,[n] **27** gdyż nie pozostawisz mojej duszy w Hadesie ani nie pozwolisz, żeby lojalny wobec ciebie ujrzał skażenie.[o] **28** Dałeś mi poznać drogi życia, oblicze twoje napełni mnie weselem'.[p]

29 „Mężowie, bracia, wolno do was ze swobodą mowy powiedzieć o głowie rodu, Dawidzie, że i zmarł,[q] i został pogrzebany, a jego grobowiec jest u nas po dziś dzień. **30** A ponieważ był prorokiem i wiedział, że Bóg złożył mu przysięgę, iż posadzi na jego tronie kogoś z owocu jego lędźwi,[r] **31** on, widząc naprzód, mówił o zmartwychwstaniu Chrystusa,

ROZDZ. 2

a Mk 14:70 Dz 1:11
b 2Kl 17:6
c Dn 8:2
d Mt 24:16 Mk 1:5
e 1Pt 1:1
f Dz 18:2
g Dz 13:1 1Pt 1:1
h Dz 16:6 Dz 18:23
i Dz 13:13 Dz 15:38
j Wj 12:48 Iz 56:6
k Tyt 1:12
l 2Kn 17:11
m 1Sm 1:14
n Mt 28:16
o Dz 7:2 Dz 22:1
p Dz 26:25 1Ts 5:7
q Iz 44:3 Eze 36:27 Za 12:10
r Jl 2:28
s Lb 11:29 Jl 2:29 Dz 21:4 1Ko 12:10

szpalta 2

a Jl 2:30
b Mt 24:29
c Jl 2:31 Mk 13:24
d Jl 2:32 Rz 10:13
e Mt 2:23
f Łk 24:19 Jn 5:36
g Jn 14:10 Heb 2:4
h Łk 24:44 Jn 19:11 Dz 4:28 1Pt 1:20
i Łk 23:33 Dz 5:30 Dz 7:52
j Ps 16:10 Dz 3:15 Rz 4:24 1Ko 6:14 Kol 2:12 Heb 13:20
k Ps 9:13
l Jn 10:18
m Ps 16:8
n Ps 16:9
o Ps 16:10 Dz 13:35
p Ps 16:11
q 1Kl 2:10 Dz 13:36
r 2Sm 7:12 Ps 89:4 Ps 132:11

że ani nie został opuszczony w Hadesie, ani jego ciało nie ujrzało skażenia.[a] **32** Tego Jezusa wskrzesił Bóg, czego my wszyscy jesteśmy świadkami.[b] **33** Skoro zatem został wywyższony na prawicę Bożą[c] i od Ojca otrzymał obiecanego ducha świętego,[d] wylał to, co wy widzicie i słyszycie. **34** Dawid przecież nie wstąpił do niebios,[e] lecz sam mówi: ‚Jehowa rzekł do mego Pana: „Siądź po mojej prawicy,[f] **35** aż położę twych nieprzyjaciół jako podnóżek dla twoich stóp” '.[g] **36** Dlatego niech cały dom Izraela wie na pewno, że Bóg uczynił go zarówno Panem,[h] jak i Chrystusem — tego Jezusa, którego wyście zawiesili na palu”.[i]

37 A gdy to usłyszeli, poczuli się ugodzeni w sercu[j] i rzekli do Piotra oraz pozostałych apostołów: „Mężowie, bracia, cóż mamy czynić?”[k] **38** Piotr powiedział do nich: „Okażcie skruchę[l] i niech każdy z was da się ochrzcić[m] w imię[n] Jezusa Chrystusa ku przebaczeniu[o] waszych grzechów, a otrzymacie wspaniałomyślny dar[p] ducha świętego. **39** Bo obietnica[q] jest dla was i dla waszych dzieci, i dla wszystkich w oddali[r] — ilukolwiek przywoła do siebie Jehowa, nasz Bóg”.[s] **40** I wieloma innymi słowami dawał dokładne świadectwo i wciąż ich usilnie zachęcał, mówiąc: „Dajcie się wybawić spośród tego spaczonego pokolenia”.[t] **41** Ochrzczono więc tych, którzy ochoczo przyjęli jego słowo,[u] a tego dnia zostało dołączonych około trzech tysięcy dusz.[v] **42** I dalej trwali w nauce apostołów i dzieleniu się ze sobą,[w] spożywaniu posiłków[x] oraz na modlitwach.[y]

43 Doprawdy, każdą duszę ogarnęła bojaźń, a za sprawą apostołów poczęło się dziać wiele proroczych cudów i znaków.[a] **44** Wszyscy, którzy uwierzyli, byli razem, mieli też wszystko wspólne[b] **45** i zaczęli sprzedawać swe posiadłości[c] oraz majątki, a to, co uzyskali, rozdzielali wszystkim — każdemu tyle, ile potrzebował.[d] **46** I dzień w dzień wciąż jednomyślnie przebywali w świątyni[e] i przyjmowali posiłki w domach prywatnych, a także spożywali pokarm z wielką radością[f] oraz szczerością serca, **47** wysławiając Boga i znajdując łaskę u całego ludu.[g] A Jehowa codziennie przyłączał[h] do nich dostępujących wybawienia.[i]

3 Piotr i Jan szli do świątyni na godzinę modlitwy, godzinę dziewiątą.[j] **2** a niesiono właśnie pewnego mężczyznę, który już od łona swej matki[k] był kulawy; codziennie kładziono go przy wrotach świątynnych zwanych Pięknymi,[l] aby wchodzących do świątyni prosił o dary miłosierdzia.[m] **3** Gdy zobaczył Piotra i Jana, którzy właśnie mieli wejść do świątyni, zaczął prosić o dary miłosierdzia.[n] **4** Ale Piotr, a z nim Jan, wpatrując się[o] w niego, rzekł: „Spójrz na nas”. **5** Zwrócił się więc ku nim, spodziewając się coś od nich otrzymać. **6** Piotr jednak powiedział: „Złota ani srebra nie posiadam, ale co mam, to ci daję:[p] W imię Jezusa Chrystusa Nazarejczyka,[q] chodź!”[r] **7** Wtedy ujął go za prawą rękę[s] i podniósł. Natychmiast umocniły się spody jego stóp oraz jego kostki;[t] **8** a podskoczywszy,[u] wstał i zaczął chodzić, i wszedł z nimi do

ROZDZ. 2

a Ps 16:10 Dz 13:35 Dz 13:37
b Łk 24:48 Dz 1:8 Dz 3:15
c Rz 8:34 Flp 2:9 1Pt 3:22
d Jn 14:26 Dz 1:4
e Jn 3:13
f Ps 110:1
g Rdz 3:15 Łk 20:43 1Ko 15:25 Heb 10:13
h Mt 28:18 Jn 3:35 Dz 5:31
i Jn 19:6 Dz 4:10
j 2Sm 24:10 Ps 73:21
k Łk 3:10 Dz 16:30
l Łk 24:47 Dz 17:30 Dz 26:20
m Mt 28:19
n Flp 2:9 Obj 19:16
o Iz 44:22 Mt 26:28 Ef 1:7
p Dz 8:20
q Jl 2:28
r Iz 57:19 Ef 2:17
s Jl 2:32
t Pwt 32:5 Ps 78:8 Gal 1:4 Flp 2:15
u Dz 8:12 Dz 18:8
v Iz 60:22 Dz 4:4 Dz 5:14
w Flp 1:5
x Dz 2:46
y Dz 1:14

SZPALTA 2

a Dz 5:12 Dz 19:17
b Dz 4:32
c Mt 19:21
d Iz 58:7 Dz 4:34
e Łk 24:53
f Kzn 9:7
g Rz 14:18
h Ps 115:14 1Ko 3:7
i Dz 5:14 Dz 11:21 Dz 11:24

ROZDZ. 3

j Dz 10:30; k Jn 9:1; Dz 14:8; l Dz 3:10; m Jn 9:8; n Łk 11:41; o Dz 14:9; p 2Ko 6:10; q Mt 2:23; Dz 4:10; r Dz 3:16; s Mt 9:25; Łk 6:6; t Mt 8:15; Jn 5:8; Dz 9:34; Dz 14:10; u Iz 35:6.

świątyni,[a] chodząc i skacząc, i wysławiając Boga. **9** A wszyscy ludzie[b] zobaczyli go, jak chodzi i wysławia Boga. **10** Ponadto zaczęli rozpoznawać w nim człowieka, który, spodziewając się darów miłosierdzia, siadywał przy świątynnej Bramie Pięknej,[c] i byli pełni podziwu oraz zachwytu[d] z powodu tego, co go spotkało.

11 A gdy ów człowiek trzymał się Piotra i Jana, cały lud, niezmiernie zaskoczony, zbiegł się do nich w tak zwanej kolumnadzie Salomona.[e] **12** Ujrzawszy to, Piotr rzekł do ludu: „Mężowie izraelscy, dlaczego się tym zdumiewacie albo czemu się w nas wpatrujecie, jakbyśmy własną mocą lub zbożnym oddaniem sprawili, że on zaczął chodzić?[f] **13** Bóg Abrahama i Izaaka, i Jakuba,[g] Bóg naszych praojców, otoczył chwałą[h] swego Sługę,[i] Jezusa, którego wyście wydali[j] i zaparli się przed obliczem Piłata, gdy ten postanowił go zwolnić.[k] **14** Tak, zaparliście się świętego i prawego,[l] a poprosiliście, żeby wam wspaniałomyślnie darowano człowieka, który był mordercą,[m] **15** i zabiliście Naczelnego Pełnomocnika w sprawie życia.[n] Ale Bóg wskrzesił go z martwych, czego my jesteśmy świadkami.[o] **16** Właśnie jego imię, dzięki naszej wierze w jego imię, umocniło tego człowieka, którego widzicie i znacie, a wiara wzbudzona przez niego dała temu człowiekowi to pełne zdrowie wobec was wszystkich. **17** A teraz, bracia, wiem, że działaliście w niewiedzy,[p] tak jak i wasi władcy.[q] **18** Ale w ten sposób Bóg spełnił to, co uprzednio zwiastował przez usta wszystkich proroków — że jego Chrystus będzie cierpieć.[r]

ROZDZ. 3

a Jn 5:14
b Dz 4:21
c Jn 9:8 Dz 3:2
d Mk 5:42
e Jn 10:23 Dz 5:12
f 2Ko 3:5
g Wj 3:6 Mt 22:32
h Jn 7:39 Flp 2:9
i Iz 52:13 Iz 53:11
j Dz 2:23 Dz 5:30
k Mt 27:21 Łk 23:14
l 1Jn 2:1
m Mt 27:20 Łk 23:18
n Dz 5:31 Heb 2:10
o Łk 24:48 Dz 1:8 Dz 2:32
p Łk 23:34 Jn 16:3 1Tm 1:13
q 1Ko 2:8
r Ps 22:16 Ps 118:22 Iz 50:6 Iz 53:8 Dn 9:26 Łk 22:15

szpalta 2

a Dz 2:38
b Eze 33:11 Ef 4:22 1Pt 4:3
c Eze 33:16 1Jn 1:7
d Iz 28:12
e Ps 110:1
f Mt 17:11
g Iz 1:26
h Pwt 18:15 Pwt 34:10
i Pwt 18:18 Dz 7:37
j Pwt 18:19
k Łk 24:27 Dz 10:43
l Rz 9:4
m Rdz 22:18 Gal 3:8
n Dz 13:46 Rz 1:16

ROZDZ. 4

o Łk 22:4
p Dz 23:8

19 „Dlatego okażcie skruchę[a] i nawróćcie się,[b] by zostały zmazane wasze grzechy,[c] żeby od osoby Jehowy nadeszły pory orzeźwienia[d] **20** i żeby on posłał ustanowionego dla was Chrystusa, Jezusa, **21** którego niebo musi w sobie zatrzymać[e] aż do czasów przywrócenia[f] wszystkiego, o czym Bóg mówił przez usta swych świętych proroków,[g] którzy żyli w dawnych czasach. **22** Mojżesz przecież rzekł: ‚Jehowa Bóg wzbudzi wam spośród waszych braci proroka jak ja.[h] Macie go słuchać we wszystkim, co wam powie.[i] **23** Doprawdy, każda dusza, która by nie słuchała owego Proroka, zostanie doszczętnie wytępiona spośród ludu'.[j] **24** A przecież wszyscy prorocy, począwszy od Samuela, jak również ci następni — ilukolwiek ich przemawiało — też wyraźnie zapowiadali te dni.[k] **25** Wy jesteście synami[l] proroków oraz przymierza, którym Bóg się sprzymierzył z waszymi praojcami, mówiąc do Abrahama: ‚I w potomstwie twoim będą błogosławione wszystkie rodziny ziemi'.[m] **26** Wskrzesiwszy swego Sługę, Bóg najpierw[n] posłał go do was, aby wam błogosławił, odwracając każdego z was od waszych niegodziwych czynów".

4 A gdy obaj mówili do ludu, podeszli do nich naczelni kapłani i przełożony świątyni[o] oraz saduceusze,[p] **2** rozdrażnieni tym, że oni nauczają lud i wyraźnie oznajmiają zmartwychwstanie spośród umarłych, jak to było w wypadku Jezusa;[q] **3** i pochwycili ich w swe ręce, i oddali pod straż aż do następnego dnia,[r] bo już był

q Dz 4:33; Dz 17:18; **r** Łk 21:12.

wieczór. **4** Jednakże wielu z tych, którzy słuchali tej mowy, uwierzyło,[a] a liczba mężczyzn sięgnęła około pięciu tysięcy.[b]

5 Następnego dnia zebrali się w Jerozolimie ich władcy i starsi oraz uczeni w piśmie[c] **6** (a także Annasz,[d] naczelny kapłan, i Kajfasz,[e] i Jan, i Aleksander, jak również wszyscy, którzy byli krewnymi naczelnego kapłana) **7** i postawiwszy ich pośrodku, zaczęli wypytywać: „Jaką mocą lub w czyim imieniu to uczyniliście?"[f] **8** Wtedy Piotr, napełniony duchem świętym,[g] rzekł do nich:

„Władcy ludu i starsi, **9** jeżeli dzisiaj jesteśmy przesłuchiwani z powodu dobrego uczynku na rzecz niedomagającego człowieka,[h] mianowicie przez kogo został uzdrowiony, **10** to niech wam wszystkim oraz całemu ludowi izraelskiemu będzie wiadome, że w imię Jezusa Chrystusa Nazarejczyka,[i] którego wyście zawiesili na palu,[j] lecz którego Bóg wskrzesił z martwych[k] — właśnie dzięki niemu ów człowiek stoi przed wami zdrowy. **11** Ten jest ‚kamieniem, który przez was, budowniczych, został poczytany za nic, a który stał się głowicą węgła'.[l] **12** I w nikim innym nie ma wybawienia, bo nie ma pod niebem żadnego innego imienia[m] danego ludziom, dzięki któremu mamy zostać wybawieni".[n]

13 A gdy oni zobaczyli otwartość Piotra i Jana oraz spostrzegli, że są to ludzie niewykształceni i prości,[o] zdumieli się. Zaczęli też rozpoznawać, że ci bywali z Jezusem;[p] **14** a patrząc na uleczonego człowieka, który z nimi stał,[q] nie mieli co na to odrzec.[r] **15** Toteż nakazali im wyjść z sali Sanhedrynu i zaczęli się między sobą naradzać, **16** mówiąc: „Co mamy zrobić z tymi ludźmi?[a] Przecież za ich sprawą wydarzył się znak godny uwagi, jawny dla wszystkich mieszkańców Jerozolimy,[b] i nie możemy temu zaprzeczyć. **17** Żeby się to jednak dalej nie rozprzestrzeniało wśród ludu, zagroźmy im, aby już więcej do żadnego człowieka nie mówili z powoływaniem się na to imię".[c]

18 Wówczas wezwali ich i przykazali im, żeby się nigdzie nie wypowiadali ani nie nauczali z powoływaniem się na imię Jezusa. **19** Ale Piotr i Jan, odpowiadając, rzekli do nich: „Czy to jest prawe w oczach Bożych słuchać raczej was niż Boga, osądźcie sami. **20** My jednak nie możemy przestać mówić o tym, cośmy widzieli i słyszeli".[d] **21** Toteż oni, przygroziwszy im jeszcze, zwolnili ich ze względu na to, że nie znaleźli żadnej podstawy do wymierzenia im kary, a także ze względu na lud,[e] ponieważ wszyscy wychwalali Boga za to, co się wydarzyło; **22** bo człowiek, na którym się dokonał ten znak uzdrowienia, miał ponad czterdzieści lat.

23 A gdy ich zwolniono, poszli do swoich[f] i opowiedzieli, co im rzekli naczelni kapłani i starsi. **24** Oni zaś, usłyszawszy to, jednomyślnie wznieśli głosy do Boga[g] i rzekli:

„Wszechwładny[h] Panie, ty uczyniłeś niebo i ziemię, i morze, i wszystko, co w nich jest,[i] **25** i ty przez ducha świętego powiedziałeś ustami naszego praojca Dawida,[j] twego sługi: ‚Dlaczego narody wszczęły tumult, a ludy rozmyślały nad rzeczami daremnymi?[k] **26** Królowie

ROZDZ. 4

a 1Tm 3:16
b Dz 2:41 Dz 6:7
c Mk 13:9
d Łk 3:2 Jn 18:13
e Mt 26:57 Łk 3:2 Jn 11:49
f Mt 21:23 Mk 11:28 Łk 20:2
g Dz 7:55
h Dz 3:7
i Mt 2:23 Dz 3:6
j Dz 2:36
k Dz 2:24 Dz 5:30
l Ps 118:22 Iz 28:16 Mt 21:42 1Pt 2:7
m Mt 1:21 Dz 10:43 Flp 2:9
n Jn 1:12 Jn 14:6 1Tm 2:5
o Mt 11:25 1Ko 1:27
p Jn 7:15
q Dz 3:11
r Łk 21:15

szpalta 2

a Jn 11:47
b Dz 3:9
c Dz 5:40
d Dz 5:29 2Pt 1:16
e Łk 22:2 Dz 5:26
f Dz 12:12
g Ps 55:16
h Obj 6:10
i Wj 20:11 Neh 9:6 Ps 146:6 Obj 10:6
j 2Sm 23:2
k Ps 2:1

ziemi się ustawili i władcy jak jeden mąż zgromadzili się przeciw Jehowie i przeciw jego pomazańcowi'.[a] **27** Tak też zarówno Herod, jak i Poncjusz Piłat[b] wraz z ludźmi z narodów i z ludami Izraela istotnie zebrali się w tym mieście przeciw twemu świętemu[c] słudze Jezusowi, którego namaściłeś,[d] **28** żeby uczynić to, co twoja ręka i twe postanowienie wyznaczyły z góry, by nastąpiło.[e] **29** A teraz, Jehowo, zwróć uwagę na ich groźby[f] i daj twym niewolnikom oznajmiać twoje słowo z całą śmiałością,[g] **30** gdy ty wyciągniesz rękę, aby uzdrawiać, i gdy nastąpią znaki oraz prorocze cuda[h] przez imię[i] twego świętego sługi,[j] Jezusa".

31 Kiedy już zwrócili się z tym błaganiem, zatrzęsło się miejsce, w którym byli zebrani,[k] a wszyscy zostali napełnieni duchem świętym[l] i ze śmiałością oznajmiali słowo Boże.[m]

32 A całe owo mnóstwo tych, którzy uwierzyli, miało jedno serce i jedną duszę[n] i nikt nie mówił, że to, co posiada, jest jego własnością, lecz wszystko mieli wspólne.[o] **33** Apostołowie zaś z wielką mocą w dalszym ciągu dawali świadectwo o zmartwychwstaniu Pana Jezusa;[p] i na nich wszystkich w obfitej mierze spoczywała niezasłużona życzliwość. **34** Istotnie, nikt wśród nich nie był w potrzebie;[q] bo wszyscy posiadacze pól lub domów sprzedawali je i przynosili równowartość tego, co sprzedali, **35** i składali u stóp apostołów.[r] Każdemu zaś przydzielano[s] tyle, ile potrzebował. **36** Tak też Józef, któremu apostołowie nadali przydomek Barnabas,[t] co w tłumaczeniu znaczy Syn Pocieszenia, Lewita rodem z Cyp-

ROZDZ. 4

a Ps 2:2
b Łk 23:12
c Dz 3:13 Heb 7:26
d Ps 45:7 Dz 10:38
e Iz 53:10 Łk 24:44 Dz 2:23 1Pt 1:20
f Iz 37:17
g Iz 58:1 Dz 19:8
h Dz 2:43 Dz 5:12
i Dz 3:16
j Dz 3:26
k Dz 2:2
l Dz 2:4
m 1Ts 2:2
n Jn 17:21 Flp 1:27
o Dz 2:44
p Dz 1:22 Dz 4:2
q Pwt 15:4 Dz 2:45 1Jn 3:17
r Dz 5:2
s Dz 6:1
t Dz 11:22 Dz 12:25

szpalta 2

a Prz 3:9 Łk 12:33

ROZDZ. 5

b Dz 4:35
c Łk 22:3
d Ps 101:7 Ps 119:118 Ef 4:25 Kol 3:9 Obj 21:8
e Lb 30:2 Kzn 5:4 Dz 5:9
f Pwt 23:23
g 1Sm 2:25
h 1Pt 4:17
i Dz 2:43 Dz 5:11
j Jn 19:40
k Wj 17:2 Ps 95:9 Mt 4:7 Łk 4:12 1Ko 10:9
l Dz 5:5

ru, **37** posiadający połać ziemi, sprzedał ją, przyniósł pieniądze i złożył je u stóp apostołów.[a]

5 Jednakże pewien mężczyzna imieniem Ananiasz, wraz z Safirą, swoją żoną, sprzedał posiadłość **2** i za wiedzą żony potajemnie zatrzymał część zapłaty, a tylko część przyniósł i złożył u stóp apostołów.[b] **3** Ale Piotr rzekł: „Ananiaszu, dlaczego Szatan[c] cię ośmielił, byś postąpił fałszywie[d] wobec ducha świętego[e] i potajemnie zatrzymał część zapłaty za pole? **4** Dopóki pozostawało u ciebie, czyż nie pozostawało twoim i czy po sprzedaniu nie mogłeś dalej tym rozporządzać? Dlaczego postanowiłeś w swym sercu tak uczynić? Postąpiłeś fałszywie[f] nie wobec ludzi, lecz wobec Boga".[g] **5** Usłyszawszy te słowa, Ananiasz upadł i skonał.[h] I wielka bojaźń[i] ogarnęła wszystkich, którzy o tym słyszeli. **6** A młodsi mężczyźni wstali, owinęli go w płótna[j] i wyniósłszy, pogrzebali.

7 Po upływie około trzech godzin weszła jego żona, nie wiedząc, co się wydarzyło. **8** Piotr rzekł do niej: „Powiedz mi, czy oboje za tyle sprzedaliście to pole?" Ona rzekła: „Tak, za tyle". **9** Piotr więc powiedział do niej: „Dlaczego oboje uzgodniliście między sobą, żeby wystawić na próbę[k] ducha Jehowy? Oto stopy tych, którzy pogrzebali twego męża, są u drzwi; oni też ciebie wyniosą". **10** Natychmiast upadła u jego stóp i skonała.[l] Gdy młodzieńcy weszli, znaleźli ją martwą i wyniósłszy, pogrzebali ją obok jej męża. **11** Toteż wielka bojaźń ogarnęła cały zbór oraz wszystkich, którzy o tym słyszeli.

12 A przez ręce apostołów działo się wśród ludu wiele znaków i proroczych cudów;[a] i wszyscy jednomyślnie przebywali w kolumnadzie Salomona.[b] **13** Wprawdzie nikt inny nie miał odwagi przyłączyć się do nich,[c] jednakże lud ich chwalił.[d] **14** Ponadto stale przybywało wierzących w Pana — mnóstwo mężczyzn i kobiet;[e] **15** i wynoszono chorych nawet na szerokie ulice, i kładziono ich na małych łożach i noszach, aby na któregoś z nich chociaż padł cień przechodzącego Piotra.[f] **16** Schodziło się też mnóstwo ludzi z miast wokół Jerozolimy, niosąc chorych i trapionych przez duchy nieczyste, i oni wszyscy byli uzdrawiani.

17 Arcykapłan zaś oraz wszyscy, którzy byli z nim — istniejąca wtedy sekta saduceuszy — powstali, napełnieni zazdrością,[g] **18** i pochwycili w swe ręce apostołów, i osadzili ich w publicznym więzieniu.[h] **19** Ale w nocy anioł[i] Jehowy otworzył drzwi więzienia,[j] wyprowadził ich i rzekł: **20** „Idźcie, a stanąwszy w świątyni, oznajmiajcie ludowi wszystkie wypowiedzi o tym życiu”.[k] **21** Kiedy to usłyszeli, weszli o świcie do świątyni i zaczęli nauczać.

A gdy przybył arcykapłan i ci, którzy z nim byli, zwołali Sanhedryn oraz całe zgromadzenie starszych spośród synów Izraela[l] i posłali do więzienia, aby ich przyprowadzono. **22** Ale urzędnicy, przybywszy tam, nie znaleźli ich w więzieniu. Wrócili więc i donieśli o tym, **23** mówiąc: „Zastaliśmy więzienie zamknięte i dobrze zabezpieczone oraz strażników stojących przy drzwiach, lecz po otwarciu nie znaleźliśmy wewnątrz nikogo”. **24** Kiedy zarówno przełożony świątyni, jak i naczelni kapłani usłyszeli te słowa, wpadli w zakłopotanie, co z tego wyniknie.[a] **25** Ale przybył pewien człowiek i doniósł im: „Oto mężowie, których osadziliście w więzieniu, stoją w świątyni i nauczają lud”.[b] **26** Wtedy poszedł ów przełożony wraz z urzędnikami i poprowadzili ich, ale nie gwałtem, gdyż lękali się,[c] że zostaną ukamienowani przez lud.

27 Przyprowadzili ich więc i postawili w sali Sanhedrynu. Arcykapłan zaś wypytał ich **28** i powiedział: „Stanowczo wam rozkazaliśmy,[d] żebyście już nie nauczali z powoływaniem się na to imię, lecz oto napełniliście Jerozolimę waszą nauką[e] i chcecie sprowadzić na nas krew[f] tego człowieka”. **29** Piotr i inni apostołowie, odpowiadając, rzekli: „Musimy być bardziej posłuszni Bogu jako władcy niż ludziom.[g] **30** Bóg naszych praojców wskrzesił[h] Jezusa, którego wyście zabili, zawiesiwszy na palu.[i] **31** Bóg go wywyższył na swą prawicę[j] jako Naczelnego Pełnomocnika[k] i Wybawcę,[l] aby dać Izraelowi skruchę[m] i przebaczenie grzechów.[n] **32** A my jesteśmy świadkami tych spraw,[o] podobnie jak duch święty,[p] którego Bóg dał posłusznym jemu jako władcy”.

33 Gdy oni to usłyszeli, poczuli się głęboko zranieni i chcieli ich zgładzić.[q] **34** Ale powstał w Sanhedrynie pewien człowiek, faryzeusz imieniem Gamaliel,[r] nauczyciel Prawa, poważany przez cały lud, i kazał tych ludzi na chwilkę wyprowadzić na zewnątrz.[s] **35** A do nich rzekł: „Mężowie izraelscy,[t] zważcie sami, co zamierzacie zrobić z tymi ludźmi. **36** Na przykład przed

ROZDZ. 5

a Dz 4:30
Dz 6:8
Dz 7:36
Dz 14:3
Dz 15:12
Rz 15:19
2Ko 12:12

b Jn 10:23
Dz 3:11

c Jn 19:38

d Dz 2:47

e Dz 6:7

f Mt 9:21
Mt 14:36
Mk 6:56

g Prz 27:4
Mt 27:18

h Łk 21:12
Dz 4:3

i Ps 34:7
Dz 12:7
Heb 1:14

j Dz 16:26

k Jn 6:68

l Dz 4:5

szpalta 2

a Dz 4:1

b Dz 4:20

c Mt 14:5
Łk 20:19

d Dz 4:18

e Jn 12:19

f Mt 27:25
Dz 3:15

g 1Sm 15:22
Dn 3:18
Jn 14:15
Dz 4:19

h Dz 2:24
Dz 13:30

i Dz 2:23
Dz 10:39
Gal 3:13
1Pt 2:24

j Dz 2:33
Flp 2:9

k Dz 3:15

l Mt 1:21
Heb 2:10

m Dz 2:38

n Iz 53:11
Łk 24:47
Dz 10:43
Dz 13:38

o Łk 24:48
Dz 1:8
Dz 1:22

p Jn 15:26

q Dz 7:54

r Dz 22:3

s Dz 4:15

t Dz 2:22

tymi dniami powstał Teudas, mówiąc, że jest kimś,[a] a do jego stronnictwa przyłączyła się pewna liczba mężczyzn, około czterystu.[b] Ale go zgładzono, wszyscy zaś, którzy byli mu posłuszni, rozproszyli się i stali się niczym. **37** Po nim w dniach spisu[c] powstał Judas Galilejczyk i pociągnął za sobą lud. Ale i ten człowiek zginął, a wszyscy, którzy byli mu posłuszni, zostali rozproszeni. **38** Toteż w tej sytuacji mówię wam: Nie mieszajcie się w sprawy tych ludzi, lecz ich zostawcie (bo jeśli ten zamysł lub to dzieło pochodzi od ludzi, zostanie obalone,[d] **39** ale jeśli pochodzi od Boga,[e] nie zdołacie ich obalić);[f] w przeciwnym razie mogłoby się okazać, że w rzeczywistości walczycie z Bogiem".[g] **40** Usłuchali go zatem i wezwawszy apostołów, wychłostali ich[h] i rozkazali im, żeby przestali mówić z powoływaniem się na imię Jezusa,[i] i pozwolili im odejść.

41 Ci więc odeszli sprzed Sanhedrynu, radując się,[j] że zostali poczytani za godnych znoszenia zniewag ze względu na jego imię.[k] **42** I każdego dnia w świątyni oraz od domu do domu[l] w dalszym ciągu bezustannie nauczali[m] i oznajmiali dobrą nowinę o Chrystusie, Jezusie.[n]

6 A w tych dniach, gdy przybywało uczniów, doszło do tego, że Żydzi mówiący po grecku[o] zaczęli szemrać przeciwko Żydom mówiącym po hebrajsku, ponieważ przy codziennym podziale przeoczano ich wdowy.[p] **2** Toteż dwunastu przywołało do siebie owo mnóstwo uczniów i rzekło: „Nie jest stosowne, żebyśmy pozostawili słowo Boże, a rozdzielali pokarm na stoły.[q] **3** Dlatego, bracia, wyszukajcie[r] spośród siebie siedmiu mężczyzn mających dobre świadectwo, pełnych ducha i mądrości,[a] żebyśmy mogli ich wyznaczyć do tego koniecznego zajęcia, **4** my zaś będziemy się oddawać modlitwie i usługiwaniu słowem".[b] **5** Wypowiedź ta spodobała się całemu temu mnóstwu i wybrali Szczepana, mężczyznę pełnego wiary i ducha świętego,[c] oraz Filipa[d] i Prochora, i Nikanora, i Tymona, i Parmenasa, i Nikolausa, prozelitę z Antiochii; **6** i postawili ich przed apostołami, a oni, pomodliwszy się, włożyli na nich ręce.[e]

7 Toteż słowo Boże dalej rosło,[f] a liczba uczniów w Jerozolimie bardzo się pomnażała;[g] i spora rzesza kapłanów[h] okazała posłuszeństwo[i] wierze.

8 Szczepan zaś, pełen łaski oraz mocy, dokonywał wielkich cudów proroczych i znaków[j] wśród ludu. **9** Lecz powstali pewni ludzie z tak zwanej Synagogi Wyzwoleńców i spośród Cyrenejczyków, i Aleksandryjczyków[k] oraz z Cylicji[l] i Azji, aby toczyć spór ze Szczepanem, **10** nie mogli jednak sprostać mądrości[m] i duchowi, z którym mówił.[n] **11** Wtedy potajemnie skłonili pewnych mężów, żeby powiedzieli:[o] „Usłyszeliśmy, jak wypowiadał bluźniercze[p] słowa przeciw Mojżeszowi i Bogu". **12** I podburzyli lud, jak również starszych oraz uczonych w piśmie, i nagle go naszedłszy, wzięli przemocą i zaprowadzili przed Sanhedryn.[q] **13** I postawili fałszywych świadków,[r] którzy powiedzieli: „Ten człowiek nie przestaje mówić różnych rzeczy przeciw temu świętemu miejscu i przeciw Prawu.[s]

ROZDZ. 5

a Dz 8:9
b Dz 21:38
c Łk 2:2
d Ps 127:1 Prz 21:30 Mt 15:13
e Iz 26:12 Rz 8:31
f Iz 8:10
g Dz 26:14
h Mt 10:17 Mk 13:9 Łk 20:10 Dz 22:19
i Dz 4:18
j Mt 5:12 Dz 16:25 Rz 5:3 2Ko 12:10 Flp 1:29 Heb 10:34 1Pt 4:13
k Dz 9:16
l Dz 20:20
m Dz 2:46 Dz 4:31 Dz 18:5
n 2Ko 10:14

ROZDZ. 6

o Dz 9:29
p Dz 4:35 1Tm 5:3 Jak 1:27
q Wj 18:18
r Pwt 1:13

szpalta 2

a Dz 6:10 Dz 16:2 1Tm 3:7
b Dz 2:42
c Dz 11:24
d Dz 21:8
e Pwt 34:9 Dz 8:17 Dz 13:3 Dz 14:23 1Tm 4:14 1Tm 5:22 2Tm 1:6
f Dz 12:24 Dz 19:20
g Dz 2:47
h Jn 12:42 Dz 15:5
i Rz 16:26
j Dz 2:43
k Dz 18:24
l Dz 23:34
m Łk 21:15 Dz 6:3
n Iz 54:17 Łk 21:15

o Wj 23:1; Kpł 19:16; **p** 1Kl 21:10; Mt 26:59; **q** Łk 22:66; **r** Pwt 5:20; Prz 19:28; **s** Jer 26:11; Dz 21:28.

14 Na przykład usłyszeliśmy, jak mówił, że ów Jezus Nazarejczyk zburzy to miejsce i zmieni zwyczaje przekazane nam przez Mojżesza".

15 A gdy wszyscy siedzący w Sanhedrynie wpatrzyli się w niego,[a] ujrzeli, że jego oblicze było jak oblicze anioła.[b]

7 Arcykapłan zaś rzekł: „Czy tak się rzeczy mają?" **2** A on powiedział: „Mężowie, bracia i ojcowie, słuchajcie. Bóg chwały[c] ukazał się naszemu praojcu Abrahamowi, gdy ten był w Mezopotamii, zanim osiedlił się w Charanie,[d] **3** i rzekł do niego: ‚Odejdź ze swej ziemi i od swoich krewnych, a wejdź do ziemi, którą ci pokażę'.[e] **4** Wtedy wyszedł z ziemi Chaldejczyków i osiedlił się w Charanie. A po śmierci jego ojca[f] Bóg sprawił, że on się przesiedlił do tej ziemi, w której wy teraz mieszkacie.[g] **5** Jednakże nie dał mu w niej żadnej dziedzicznej własności, nawet na szerokość stopy,[h] ale obiecał dać ją na własność[i] jemu, a po nim jego potomstwu,[j] chociaż jeszcze nie miał dziecka.[k] **6** Ponadto tak Bóg powiedział, że jego potomkowie będą osiadłymi przybyszami[l] w cudzej ziemi,[m] a tamtejszy lud zniewoli ich i będzie ich uciskać przez czterysta lat.[n] **7** ‚A ów naród, któremu będą służyć jako niewolnicy, ja osądzę',[o] rzekł Bóg, ‚i potem wyjdą i będą dla mnie pełnić świętą służbę na tym miejscu'.[p]

8 „Dał mu również przymierze obrzezania;[q] i tak został on ojcem Izaaka,[r] którego obrzezał ósmego dnia,[s] a Izaak — Jakuba, a Jakub — dwunastu głów rodu.[t] **9** A mężowie będący głowami rodów zaczęli zazdrościć[u] Józefowi i sprzedali go do Egiptu.[a] Ale Bóg był z nim[b] **10** i wyzwolił go ze wszystkich jego ucisków, i obdarzył go łaską oraz mądrością w oczach faraona, króla Egiptu. A ten ustanowił go zarządcą Egiptu i całego swego domu.[c] **11** Lecz cały Egipt i Kanaan nawiedziła klęska głodu, wręcz wielki ucisk, i nasi praojcowie nie znajdowali żadnego pożywienia.[d] **12** Ale Jakub usłyszał, że w Egipcie jest żywność,[e] i wysłał pierwszy raz naszych praojców.[f] **13** A za drugim razem Józef dał się poznać swoim braciom;[g] i ujawniono faraonowi ród Józefa.[h] **14** Józef zaś, posławszy, wezwał stamtąd swego ojca, Jakuba, oraz wszystkich swych krewnych,[i] łącznie siedemdziesiąt pięć dusz.[j] **15** Jakub przybył do Egiptu.[k] I zmarł on,[l] a także nasi praojcowie,[m] **16** i przeniesiono ich do Szechem[n] i złożono w grobowcu,[o] który Abraham za określoną cenę kupił od synów Chamora w Szechem za srebrne pieniądze.[p]

17 „Kiedy już zbliżał się czas spełnienia obietnicy, którą Bóg otwarcie oznajmił Abrahamowi, lud rósł i mnożył się w Egipcie,[q] **18** aż powstał nad Egiptem inny król, nie znający Józefa.[r] **19** Przeciwko naszemu rodowi posłużył się on przebiegłością w rządzeniu[s] i nikczemnie zmuszał ojców, by porzucali swe dzieciątka, żeby nie pozostały przy życiu.[t] **20** W tymże czasie urodził się Mojżesz,[u] a był bardzo piękny, nawet w oczach Bożych.[v] I przez trzy miesiące opiekowano się nim w domu jego ojca. **21** Kiedy został porzucony, wzięła go córka faraona

ROZDZ. 6
a Mt 10:17
b Sdz 13:6

ROZDZ. 7
c Ps 29:3
d Rdz 11:31 Rdz 15:7 Neh 9:7
e Rdz 12:1
f Rdz 11:32 Heb 11:8
g Rdz 12:4
h Pwt 2:5
i Rdz 17:8 Wj 6:8
j Rdz 48:4 Pwt 32:49 Neh 9:24
k Rdz 12:7 Rdz 13:15
l Rdz 15:13 Ps 39:12 1Pt 2:11
m Wj 12:40
n Rdz 15:13
o Rdz 15:14
p Wj 3:12
q Rdz 17:10
r Rdz 21:1
s Rdz 21:4 Kpł 12:3 Łk 2:21
t Rdz 29:32
u Rdz 37:11

szpalta 2
a Rdz 37:28 Rdz 45:4 Ps 105:17
b Rdz 39:2
c Rdz 41:40 Rdz 41:41 Rdz 41:46 Ps 105:21
d Rdz 41:54 Rdz 42:5
e Rdz 42:2
f Rdz 42:6
g Rdz 45:1
h Rdz 45:16
i Rdz 45:9
j Rdz 46:27 Pwt 10:22
k Rdz 46:29 Pwt 26:5
l Rdz 49:33
m Wj 1:6
n Rdz 50:13
o Wj 13:19 Joz 24:32
p Rdz 23:16
q Wj 1:7
r Wj 1:8
s Wj 1:10
t Wj 1:22; u Wj 2:2; v Heb 11:23.

i wychowywała jak własnego syna.[a] **22** Toteż Mojżesz został wyszkolony we wszelkiej mądrości[b] Egipcjan. Istotnie, był pełen mocy w słowach[c] i czynach.

23 „Kiedy mu upływał czterdziesty rok, w jego sercu zrodziła się myśl, by dokonać przeglądu swych braci, synów Izraela.[d] **24** A ujrzawszy jednego, któremu wyrządzano niesprawiedliwość, stanął w jego obronie i pomścił krzywdzonego, zabijając Egipcjanina.[e] **25** Przypuszczał, że jego bracia pojmą, iż Bóg przez jego rękę daje im wybawienie,[f] lecz oni tego nie pojęli. **26** A następnego dnia pokazał się im, gdy walczyli, i próbował przywrócić między nimi pokój,[g] mówiąc: ‚Mężowie, jesteście braćmi. Dlaczego wyrządzacie sobie nawzajem niesprawiedliwość?'[h] **27** Ten zaś, który wyrządzał niesprawiedliwość swemu bliźniemu, odepchnął go, mówiąc: ‚Któż cię ustanowił władcą i sędzią nad nami?[i] **28** Czyżbyś chciał mnie zgładzić tak samo, jak wczoraj zgładziłeś Egipcjanina?'[j] **29** Na te słowa Mojżesz ratował się ucieczką i stał się osiadłym przybyszem w ziemi Midian,[k] gdzie został ojcem dwóch synów.[l]

30 „Kiedy upłynęło czterdzieści lat, ukazał mu się anioł w ognistym płomieniu ciernistego krzewu[m] na pustkowiu góry Synaj. **31** Ujrzawszy to, Mojżesz zdumiał się tym widokiem.[n] Ale gdy podchodził, aby się przyjrzeć, rozległ się głos Jehowy: **32** ‚Jam jest Bóg twoich praojców, Bóg Abrahama i Izaaka, i Jakuba'.[o] Mojżesz, drżąc cały, nie śmiał dalej się przyglądać. **33** Jehowa rzekł do niego: ‚Zdejmij sandały ze swych nóg, bo miejsce, na którym stoisz, jest ziemią świętą.[a] **34** Dobrze widziałem nikczemne traktowanie mego ludu, który jest w Egipcie,[b] i usłyszałem ich wzdychanie,[c] i zstąpiłem, aby ich wyzwolić.[d] A teraz chodź. Poślę cię do Egiptu'.[e] **35** Tego Mojżesza, którego się zaparli, mówiąc: ‚Któż cię ustanowił władcą i sędzią?',[f] właśnie jego posłał[g] Bóg — jako władcę i jako wyzwoliciela — przez rękę anioła, który mu się ukazał w ciernistym krzewie. **36** Ten człowiek ich wyprowadził,[h] dokonując proroczych cudów oraz znaków w Egipcie[i] i nad Morzem Czerwonym,[j] i na pustkowiu przez czterdzieści lat.[k]

37 „Ten to Mojżesz rzekł do synów Izraela: ‚Bóg wzbudzi wam spośród waszych braci proroka jak ja'.[l] **38** To on[m] znalazł się pośród zboru[n] na pustkowiu z aniołem,[o] który mówił do niego na górze Synaj, a także z naszymi praojcami, on też przyjął żywe, święte oświadczenia,[p] aby je wam dać. **39** Jemu nasi praojcowie nie chcieli okazać posłuszeństwa, lecz go odrzucili[q] i w swych sercach zawrócili do Egiptu,[r] **40** mówiąc do Aarona: ‚Uczyń nam bogów, aby szli przed nami. Bo nie wiemy, co się stało z owym Mojżeszem, który nas wyprowadził z ziemi egipskiej'.[s] **41** Toteż w owych dniach uczynili cielca[t] i przynieśli temu bożkowi ofiarę, i zaczęli się cieszyć z dzieł swoich rąk.[u] **42** Bóg zatem się odwrócił i zdał ich[v] na pełnienie świętej służby dla zastępu nieba, tak jak jest napisane w księdze proroków:[w] ‚Czyż to mnie przez czterdzieści lat składaliście na pustkowiu zwierzęta ofiarne i inne

ROZDZ. 7

a Wj 2:5
Wj 2:10
b 1Kl 4:30
c Wj 11:3
Łk 24:19
d Wj 2:11
e Wj 2:12
f Hcb 11:26
g Rdz 13:8
h Wj 2:13
i Dz 7:35
j Wj 2:14
k Wj 2:15
l Wj 2:22
Wj 18:3
m Wj 3:2
Iz 63:9
n Wj 3:3
o Rdz 50:24
Wj 3:6
Mk 12:26
Łk 20:37

szpalta 2

a Wj 3:5
Joz 5:15
b Wj 3:7
Pwt 26:7
c Wj 2:24
d Wj 3:8
e Wj 3:10
f Wj 2:14
Dz 7:27
g Wj 4:19
h Wj 12:41
i Wj 7:3
Wj 8:5
Wj 9:10
Ps 105:27
j Wj 14:21
Wj 15:5
Heb 11:29
k Wj 16:35
Lb 14:33
l Pwt 18:15
Dz 3:22
m Wj 19:3
n Pwt 5:27
o Pwt 5:4
Iz 63:9
Dz 7:53
Gal 3:19
Heb 2:2
p Wj 21:1
Pwt 9:10
Rz 3:2
1Pt 4:11
q Lb 14:3
r Wj 16:3
s Wj 32:1
Wj 32:23
t Wj 32:4
Pwt 9:16
u Wj 32:6
Ps 106:19
v Ps 81:12
Rz 1:24
2Ts 2:11
w 2Kl 17:16
Jer 7:18

ofiary, domu Izraela?[a] **43** Lecz wy podnieśliście namiot Molocha[b] i gwiazdę[c] boga Refana, figury, któreście uczynili, żeby im oddawać cześć. Dlatego ześlę[d] was poza Babilon'.

44 „Nasi praojcowie mieli na pustkowiu namiot świadectwa, tak jak On im nakazał, mówiąc Mojżeszowi, aby go uczynił według wzoru, który widział.[e] **45** A nasi praojcowie, którzy go przejęli, wspólnie z Jozuem[f] wnieśli go też do ziemi będącej w posiadaniu narodów,[g] które Bóg wypędził sprzed naszych praojców.[h] Tam pozostał aż do dni Dawida. **46** Ten znalazł łaskę[i] w oczach Boga i poprosił o przywilej przygotowania miejsca zamieszkania[j] dla Boga Jakuba. **47** Ale to Salomon wybudował dla niego dom.[k] **48** Jednakże Najwyższy nie mieszka w domach wykonanych rękami,[l] jak to mówi prorok: **49** ‚Niebo jest moim tronem,[m] a ziemia moim podnóżkiem.[n] Jakiż dom mi zbudujecie – mówi Jehowa – albo co jest miejscem mego odpoczynku?[o] **50** Czyż nie moja ręka uczyniła to wszystko?'[p]

51 „Ludzie zawzięci, mający nieobrzezane serca[q] i uszy, wy się zawsze sprzeciwiacie duchowi świętemu; jak czynili wasi praojcowie, tak i wy czynicie.[r] **52** Któregoż z proroków nie prześladowali wasi praojcowie?[s] Zabili[t] tych, co zapowiadali przyjście Prawego,[u] którego wy teraz staliście się zdrajcami i mordercami,[v] **53** wy, którzyście otrzymali Prawo przekazane przez aniołów,[w] ale go nie przestrzegaliście".

54 Słysząc to wszystko, poczuli się zranieni w sercu[x] i zaczęli zgrzytać[y] na niego zębami.

ROZDZ. 7

a Am 5:25
b 1Kl 11:7
c Pwt 4:19 Am 5:26
d Jer 25:11 Jer 29:10 Am 5:27
e Wj 25:40 Heb 8:5
f Pwt 3:28 Pwt 31:3 Joz 3:14
g Rdz 17:8 Neh 9:24
h Joz 23:9 Joz 24:18
i Ps 89:20
j 2Sm 7:2 1Kn 22:7 Ps 132:5
k 1Kl 6:1 1Kn 17:12 2Kn 3:1
l Iz 66:1 Dz 17:24
m Ps 11:4 Mt 5:34
n Mt 5:35
o Iz 66:1
p Heb 3:4
q Kpł 26:41 Pwt 10:16
r Iz 1:4 Iz 63:10 Jer 6:10
s 2Kn 36:16
t Mt 23:31
u Dz 3:14 1Jn 2:1
v Iz 53:8
w Dz 7:38 Gal 3:19 Heb 2:2
x Dz 5:33
y Ps 35:16 Ps 112:10

szpalta 2

a Ps 110:1 Mt 26:64
b Eze 1:1 Mt 3:16 Jn 1:51
c Dn 7:13
d Rz 8:34 Ef 1:20 Kol 3:1
e Za 7:11 Łk 16:24
f 1Kl 21:13 Heb 13:12
g Kpł 24:16 Mt 23:37
h Pwt 17:7 Jn 16:2
i Dz 8:1 Dz 22:20
j Ps 31:5
k Mt 5:44

55 On zaś, będąc pełen ducha świętego, wpatrzył się w niebo i ujrzał chwałę Bożą oraz Jezusa stojącego po prawicy Boga,[a] **56** i rzekł: „Oto widzę niebiosa otwarte[b] i Syna Człowieczego[c] stojącego po prawicy Boga".[d] **57** Wtedy krzyknęli na cały głos i zatkali sobie uszy rękami,[e] i jednomyślnie rzucili się na niego. **58** A wypchnąwszy go poza miasto,[f] zaczęli go kamienować.[g] Świadkowie[h] zaś złożyli swoje szaty wierzchnie u stóp młodego mężczyzny zwanego Saulem.[i] **59** I kamienowali Szczepana, a on błagał i mówił: „Panie Jezusie, przyjmij ducha mego".[j] **60** Potem, upadłszy na kolana, zawołał silnym głosem: „Jehowo, nie policz im tego grzechu".[k] Kiedy to powiedział, zapadł w sen śmierci.

8 Saul zaś pochwalał zamordowanie go.[l]

Owego dnia rozpoczęło się wielkie prześladowanie[m] zboru w Jerozolimie; wszyscy oprócz apostołów rozproszyli się[n] po różnych rejonach Judei i Samarii. **2** A bogobojni mężczyźni ponieśli Szczepana, by go pogrzebać,[o] i wszczęli nad nim wielki lament.[p] **3** Tymczasem Saul zaczął się pastwić nad zborem. Wdzierał się do jednego domu po drugim, wywlekał zarówno mężczyzn, jak i kobiety i przekazywał ich do więzienia.[q]

4 Jednakże ci, którzy się rozproszyli, szli przez kraj, oznajmiając dobrą nowinę słowa.[r] **5** Filip zaś przybył do miasta Samarii[s] i zaczął im głosić Chrystusa. **6** Tłumy jednomyślnie

ROZDZ. 8 **l** Dz 7:58; **m** Dz 11:19; **n** Mt 10:23; **o** Mt 14:12; **p** Rdz 50:10; **q** Dz 9:1; Dz 22:4; Dz 26:10; 1Ko 15:9; Gal 1:13; Flp 3:6; **r** Iz 52:7; Dz 11:19; **s** Dz 1:8.

zwracały uwagę na to, co mówił Filip, słuchając go i widząc znaki, których dokonywał. **7** Było tam bowiem wielu, którzy mieli duchy nieczyste,[a] te zaś krzyczały donośnym głosem i wychodziły. Zostało też uleczonych wielu sparaliżowanych[b] i kulawych. **8** Zapanowała więc w tym mieście wielka radość.[c]

9 A był w mieście pewien mężczyzna imieniem Szymon, który poprzednio uprawiał sztuki magiczne[d] i zadziwiał naród Samarii, mówiąc, że jest kimś wielkim.[e] **10** Wszyscy zaś, od najmniejszego do największego, zważali na niego i mówili: „Ten człowiek to Moc Boża, którą można nazwać Wielką”. **11** Toteż zważali na niego, gdyż już dość długo zadziwiał ich swymi sztukami magicznymi. **12** Ale gdy uwierzyli Filipowi, który oznajmiał dobrą nowinę o królestwie Bożym[f] i o imieniu Jezusa Chrystusa, dawali się ochrzcić, zarówno mężczyźni, jak i kobiety.[g] **13** Także sam Szymon uwierzył, a gdy już został ochrzczony, wciąż przebywał z Filipem[h] i zdumiewał się na widok dokonujących się znaków i wielkich, potężnych dzieł.

14 Kiedy apostołowie w Jerozolimie usłyszeli, że Samaria przyjęła słowo Boże,[i] wysłali do nich Piotra i Jana; **15** a ci, przybywszy, modlili się za nich, by otrzymali ducha świętego.[j] **16** Jeszcze bowiem na żadnego z nich nie zstąpił, lecz tylko zostali ochrzczeni w imię Pana Jezusa.[k] **17** Wtedy wkładali na nich ręce[l] i ci odtąd otrzymywali ducha świętego.

18 A gdy Szymon ujrzał, że duch jest udzielany dzięki wkładaniu rąk przez apostołów, zaproponował im pieniądze,[a] **19** mówiąc: „Dajcie i mnie tę władzę, aby każdy, na kogo włożę ręce, otrzymał ducha świętego”. **20** Piotr zaś rzekł do niego: „Niech twoje srebro zginie wraz z tobą, ponieważ myślałeś, że za pieniądze posiądziesz wspaniałomyślny dar Boży.[b] **21** Nie masz ani części, ani udziału w tej sprawie, bo twoje serce nie jest szczere w oczach Boga.[c] **22** Okaż zatem skruchę za to swoje zło i błagaj Jehowę,[d] żeby — jeśli to możliwe — został ci przebaczony zamysł twego serca; **23** widzę bowiem, że jesteś trującą żółcią[e] i więzami nieprawości”.[f] **24** Szymon, odpowiadając, rzekł: „Błagajcie za mną[g] Jehowę, aby nie przyszło na mnie nic z tego, coście powiedzieli”.

25 Kiedy więc już dali dokładne świadectwo i opowiedzieli słowo Jehowy, zawrócili do Jerozolimy i zaczęli oznajmiać dobrą nowinę wielu wioskom samarytańskim.[h]

26 Jednakże anioł[i] Jehowy rzekł do Filipa, mówiąc: „Wstań i idź na południe ku drodze biegnącej w dół z Jerozolimy do Gazy”. (Jest to droga pustynna). **27** I ten, wstawszy, poszedł, a oto Etiopczyk,[j] eunuch[k] — dostojnik królowej etiopskiej, kandaki — który był ustanowiony nad całym jej skarbem. Udał się on do Jerozolimy, aby oddawać cześć Bogu,[l] **28** ale już wracał i siedząc na swym rydwanie, na głos czytał proroka Izajasza.[m] **29** Duch zatem rzekł[n] do Filipa: „Podejdź i przyłącz się do tego rydwanu”. **30** Biegnąc obok, Filip usłyszał, jak on na głos czyta proroka Izajasza, i powiedział: „Czy istotnie rozumiesz, co czytasz?” **31** On

ROZDZ. 8

a Mt 10:1 Mk 6:7

b Dz 9:33

c Jn 4:42

d Dz 13:6

e Dz 5:36

f Łk 8:1

g Mt 28:19 Dz 18:8

h Dz 6:5

i Dz 11:1

j Mt 16:19

k Dz 10:48 Dz 19:2

l Dz 6:6 Dz 19:6 2Tm 1:6

szpalta 2

a Mt 3:11 1Tm 6:5

b Mt 10:8 Dz 10:45

c Ps 78:37 Ef 5:5

d Iz 55:7 Dn 4:27

e Pwt 29:18

f Heb 12:15

g Wj 8:8 Lb 21:7 1Kl 13:6 Jak 5:16

h Mt 9:35 Dz 1:8

i Ps 34:7 Heb 1:14 Obj 14:6

j Jer 13:23 Sof 3:10

k Iz 56:4

l 2Kn 6:32 Jn 12:20

m Dz 17:11

n Dz 10:19

rzekł: „Jakżebym mógł, jeśli mi ktoś nie udzieli wskazówek?” I uprosił Filipa, żeby wszedł i przy nim usiadł. **32** A czytał na głos ten urywek Pisma: „Niczym owca był prowadzony na rzeź, a jak baranek nie wydaje głosu przed tym, który go strzyże, tak on nie otwiera swych ust.[a] **33** Gdy był upokarzany, odebrano mu sąd.[b] Któż opowie szczegóły jego pokolenia? Odebrano mu bowiem życie z ziemi”.[c]

34 Odpowiadając, eunuch rzekł do Filipa: „Proszę cię: O kim to prorok mówi? O sobie czy o kimś innym?” **35** Filip otworzył usta[d] i począwszy od tego fragmentu Pisma[e] oznajmiał mu dobrą nowinę o Jezusie. **36** A gdy jechali drogą, przybyli nad jakiś zbiornik wodny i eunuch powiedział: „Oto zbiornik wodny; cóż stoi na przeszkodzie, bym został ochrzczony?”[f] **37** — **38** Wtedy kazał zatrzymać rydwan i obaj zeszli do wody — zarówno Filip, jak i eunuch; i ochrzcił go. **39** A gdy wyszli z wody, duch Jehowy szybko zabrał stamtąd Filipa[g] i eunuch już więcej go nie widział, bo uradowany jechał dalej swoją drogą. **40** Filip zaś znalazł się w Aszdodzie i przemierzając ten teren, oznajmiał[h] dobrą nowinę wszystkim miastom, aż dotarł do Cezarei.[i]

9 A Saul, wciąż zionąc groźbą i żądzą mordu[j] przeciwko uczniom[k] Pana, poszedł do arcykapłana **2** i poprosił go o listy do synagog w Damaszku, żeby każdego, kogo by znalazł należącego do Drogi[l] — zarówno mężczyzn, jak i kobiety — mógł przyprowadzić związanego do Jerozolimy.

3 Kiedy, podróżując, zbliżył się do Damaszku, nagle rozbłysło wokół niego światło z nieba,[a] **4** a on, upadłszy na ziemię, usłyszał głos, który do niego rzekł: „Saulu, Saulu, czemu mnie prześladujesz?”[b] **5** On powiedział: „Kim jesteś, Panie?” Ten rzekł: „Jam jest Jezus, którego ty prześladujesz.[c] **6** Wstań[d] jednak i wejdź do miasta, a powiedzą ci, co masz zrobić”. **7** Wędrujący z nim mężczyźni[e] stanęli oniemiali,[f] słysząc wprawdzie brzmienie głosu,[g] lecz nie widząc żadnego człowieka. **8** Saul zaś wstał z ziemi, a chociaż oczy miał otwarte, nic nie widział.[h] Oni zatem, wiodąc go za rękę, zaprowadzili go do Damaszku. **9** A on przez trzy dni nic nie widział[i] i nie jadł ani nie pił.

10 W Damaszku był pewien uczeń imieniem Ananiasz[j] i Pan rzekł do niego w wizji: „Ananiaszu!” On zaś odrzekł: „Otom ja, Panie”. **11** Pan powiedział do niego: „Wstań, idź na ulicę zwaną Prostą i w domu Judasa poszukaj mężczyzny imieniem Saul, z Tarsu.[k] Oto bowiem się modli **12** i w wizji zobaczył, jak mężczyzna imieniem Ananiasz wszedł i włożył na niego ręce, aby odzyskał wzrok”.[l] **13** Ananiasz zaś odpowiedział: „Panie, słyszałem od wielu o tym mężczyźnie, ile krzywd wyrządził twoim świętym w Jerozolimie. **14** A oto ma od naczelnych kapłanów upoważnienie, by nakładać więzy na wszystkich, którzy wzywają twego imienia”.[m] **15** Lecz Pan rzekł do niego: „Idź, bo człowiek ten jest mi naczyniem wybranym,[n] aby nieść moje imię do narodów,[o] a także do królów[p] oraz do synów Izraela. **16** Albowiem ja wyraźnie mu pokażę, jak wiele musi wycierpieć dla mego imienia”.[q]

ROZDZ. 8

a Iz 53:7
1Pt 2:23
b Mt 26:59
c Iz 53:8
Dn 9:26
Flp 2:8
d Mt 13:52
e Dz 18:28
2Tm 3:16
f Dz 10:47
g 1Kl 18:12
h Łk 9:6
i Dz 21:8

ROZDZ. 9

j Dz 22:4
Dz 26:11
k Dz 8:3
Gal 1:13
1Tm 1:13
l Dz 9:14
Dz 11:26
Dz 22:4
Dz 24:14

szpalta 2

a Dz 22:6
b 1Ko 15:8
c Mt 25:40
d Dz 9:11
e Dz 22:9
Dz 26:13
f Dn 10:7
g Dz 22:9
h Dz 22:11
i Dz 13:11
j Dz 22:12
k Dz 11:25
Dz 21:39
Dz 22:3
l Dz 9:17
m 1Ko 1:2
2Tm 2:22
n Dz 13:2
Rz 1:1
1Tm 1:12
o Rz 1:5
Gal 2:7
1Tm 2:7
p Dz 25:22
Dz 26:1
Dz 27:24
q Dz 20:23
Dz 21:11
2Ko 11:23
Kol 1:24
2Tm 1:12

17 Poszedł więc Ananiasz i wszedł do domu, a włożywszy na niego ręce, rzekł: „Saulu, bracie, Pan — Jezus, który ci się ukazał w drodze, którą szedłeś — posłał mnie, abyś odzyskał wzrok i został napełniony duchem świętym”.[a] **18** I z jego oczu natychmiast spadły jakby łuski, i odzyskał wzrok; i powstawszy, dał się ochrzcić, **19** a gdy spożył pokarm, nabrał sił.[b]

Przebywał kilka dni z uczniami w Damaszku[c] **20** i natychmiast zaczął w synagogach głosić o Jezusie,[d] że jest Synem Bożym. **21** A wszyscy, którzy go słyszeli, zadziwili się i mówili: „Czy to nie jest człowiek, który w Jerozolimie siał spustoszenie[e] wśród wzywających tego imienia i który tu przyszedł właśnie po to, by zaprowadzić ich związanych do naczelnych kapłanów?”[f] **22** Saul zaś coraz bardziej się umacniał i wprawiał w zakłopotanie Żydów, którzy mieszkali w Damaszku, gdyż logicznie udowadniał, że ten jest Chrystusem.[g]

23 A gdy upłynęło sporo dni, Żydzi uradzili, że go zgładzą.[h] **24** Jednakże Saul dowiedział się o ich zmowie przeciw niemu. Ale oni i dniem, i nocą uważnie obserwowali bramy, aby móc go zgładzić.[i] **25** Toteż jego uczniowie wzięli go i spuścili nocą przez otwór w murze, opuszczając go w koszu.[j]

26 Przybywszy do Jerozolimy,[k] usiłował się przyłączyć do uczniów, lecz wszyscy się go lękali, gdyż nie wierzyli, że jest uczniem. **27** Toteż Barnabas przyszedł mu z pomocą,[l] zaprowadził go do apostołów i on szczegółowo im opowiedział, jak w drodze ujrzał Pana[m] i że ten z nim rozmawiał[a] oraz jak w Damaszku[b] śmiało mówił w imieniu Jezusa. **28** Pozostawał więc z nimi, wchodząc i wychodząc z Jerozolimy, i śmiało mówił w imieniu Pana;[c] **29** rozmawiał też i toczył spór z Żydami mówiącymi po grecku. Ale ci usiłowali go zgładzić.[d] **30** Gdy bracia to odkryli, poprowadzili go do Cezarei i odesłali do Tarsu.[e]

31 Wtedy zbór[f] w całej Judei i Galilei, i Samarii rzeczywiście wszedł w okres pokoju i się budował; a chodząc w bojaźni przed Jehową[g] i w pociesze ducha świętego,[h] stale się pomnażał.

32 A gdy Piotr przechodził przez wszystkie okolice, zaszedł również do świętych, którzy mieszkali w Liddzie.[i] **33** Tam spotkał pewnego człowieka imieniem Eneasz, który od ośmiu lat leżał bez ruchu na noszach, gdyż był sparaliżowany. **34** I Piotr rzekł do niego:[j] „Eneaszu, uzdrawia cię Jezus Chrystus.[k] Wstań i zaściel swe łóżko”. A on natychmiast wstał. **35** I ujrzeli go wszyscy, którzy zamieszkiwali Liddę i równinę Szaron,[l] i nawrócili się do Pana.[m]

36 W Joppie[n] zaś była pewna uczennica imieniem Tabita, co w tłumaczeniu znaczy Dorkas. Obfitowała w dobre uczynki[o] i dary miłosierdzia, które rozdawała. **37** Ale w tych dniach zdarzyło się, że zachorowała i umarła. Toteż obmyto ją i położono w górnej izbie. **38** A ponieważ Lidda była blisko Joppy,[p] uczniowie, usłyszawszy, że Piotr jest w tym mieście, wysłali do niego dwóch mężczyzn, aby go upraszali: „Racz bez wahania przyjść aż do nas”. **39** Wtedy Piotr wstał i poszedł z nimi. A gdy przybył, wprowadzili go do

ROZDZ. 9

a Dz 13:52
Dz 22:13

b Ps 104:15

c Dz 26:20

d Gal 1:16

e Dz 8:3
Gal 1:13
Gal 1:23

f Dz 9:2

g Dz 17:3
Dz 18:28

h Dz 20:3
Dz 23:12
2Ko 11:23

i 2Ko 11:32

j Joz 2:15
1Sm 19:12
2Ko 11:33

k Gal 1:18

l Dz 4:36

m 1Ko 9:1

SZPALTA 2

a Dz 9:4
Dz 22:7

b Dz 9:20

c Dz 4:29

d 2Ko 11:26

e Dz 11:25
Gal 1:21

f Dz 8:1

g Ps 86:11

h Jn 14:16

i Dz 9:38

j Mt 10:8

k Dz 3:6
Dz 4:10

l 1Kn 5:16

m Dz 11:21

n 2Kn 2:16

o 1Tm 2:10

p Dz 9:32

tej górnej izby; i przystąpiły do niego wszystkie wdowy, płacząc i pokazując wiele szat spodnich i szat wierzchnich,[a] które robiła Dorkas, gdy jeszcze z nimi była.[b] **40** Ale Piotr wyprosił wszystkich[c] i upadłszy na kolana, modlił się, a odwróciwszy się do ciała, rzekł: „Tabito, wstań!" Ta otworzyła oczy i ujrzawszy Piotra, usiadła.[d] **41** On podał jej rękę, podniósł ją[e] i zawołał świętych oraz wdowy, i przedstawił ją żywą.[f] **42** Stało się to znane w całej Joppie i wielu uwierzyło w Pana.[g] **43** On zaś przez szereg dni pozostawał w Joppie[h] u niejakiego Szymona, garbarza.[i]

10 A w Cezarei był pewien mężczyzna imieniem Korneliusz, setnik[j] tak zwanego oddziału italskiego,[k] **2** człowiek pobożny,[l] który wraz ze wszystkimi swymi domownikami bał się[m] Boga i dawał ludowi wiele darów miłosierdzia[n] oraz ciągle zanosił błagania do Boga.[o] **3** Gdzieś około dziewiątej godziny[p] dnia wyraźnie ujrzał w wizji,[q] jak przyszedł do niego anioł[r] Boży i rzekł mu: „Korneliuszu!" **4** Ten wpatrzył się w niego i przestraszony powiedział: „Cóż jest, Panie?" On zaś rzekł do niego: „Twoje modlitwy[s] i dary miłosierdzia wzniosły się przed Boga jako przypomnienie.[t] **5** Wyślij więc teraz mężczyzn do Joppy i wezwij niejakiego Szymona, który ma przydomek Piotr. **6** Człowieka tego gości niejaki Szymon, garbarz, mający dom nad morzem".[u] **7** Gdy tylko odszedł anioł, który do niego przemówił, zawołał on dwóch ze swych sług domowych oraz pobożnego żołnierza spośród tych, którzy stale byli do jego dyspozycji,[a] **8** i opowiedziawszy im wszystko, wysłał ich do Joppy.[b]

9 Następnego dnia, gdy oni byli w drodze i zbliżali się do miasta, Piotr o godzinie szóstej wszedł na dach domu,[c] aby się modlić.[d] **10** Bardzo jednak zgłodniał i chciał jeść. Kiedy mu przygotowywano, wpadł w uniesienie[e] **11** i zobaczył niebo otwarte[f] oraz jakieś naczynie, które zstępowało niczym wielka lniana płachta spuszczana za cztery końce na ziemię; **12** były w nim wszelkiego rodzaju stworzenia czworonożne i ziemskie stworzenia pełzające, i ptaki nieba.[g] **13** I dobiegł do niego głos: „Wstań, Piotrze, zarzynaj i jedz!"[h] **14** Lecz Piotr rzekł: „Ależ nie, Panie, gdyż nigdy nie zjadłem nic skalanego i nieczystego".[i] **15** I znowu, po raz drugi, głos rzekł do niego: „Przestań nazywać skalanym[j] to, co Bóg oczyścił". **16** Nastąpiło to po raz trzeci i owo naczynie natychmiast zostało zabrane do nieba.[k]

17 A gdy Piotr był w wielkiej rozterce wewnętrznej, co mogłaby znaczyć wizja, którą ujrzał, oto mężczyźni wysłani przez Korneliusza, wypytawszy się o dom Szymona, stanęli przed bramą.[l] **18** I wołając, pytali, czy gości tam Szymon, który ma przydomek Piotr. **19** Kiedy Piotr rozważał w umyśle ową wizję, duch[m] rzekł: „Oto szuka cię trzech mężczyzn. **20** Wstań przeto i zejdź na dół, i idź z nimi, nic nie powątpiewając, ponieważ ja ich wysłałem".[n] **21** Piotr zszedł więc na dół do tych mężczyzn i rzekł: „Oto ja jestem tym, którego szukacie. Z jakiego powodu jesteście tu obecni?" **22** Oni rzekli: „Korneliusz, setnik, mąż prawy

ROZDZ. 9
a Mt 5:40
b Iz 32:8
c Mk 5:40 Łk 8:51
d Mt 9:25 Łk 7:15 Jn 11:43
e Dz 3:7
f 1Kl 17:23
g Jn 11:45
h Mk 6:10
i Dz 10:6 Dz 10:32

ROZDZ. 10
j Mt 8:5
k Dz 27:1
l Dz 8:2 Dz 22:12
m Prz 14:2
n Łk 7:5 Dz 8:21
o Mt 7:7
p Dz 3:1
q Dz 9:10
r Łk 1:11
s Ps 65:2 Prz 15:8
t Prz 15:29 Dn 10:12 Jn 9:31 1Pt 3:12
u Dz 9:43 Dz 10:32

szpalta 2
a Mt 8:9
b Dz 11:13
c Pwt 22:8
d Dn 6:10 1Ts 5:17
e Dz 11:5 Dz 22:17
f Eze 1:1 Dz 7:56 Obj 19:11
g Dz 11:6
h Dz 11:7
i Kpł 11:4 Kpł 11:13 Kpł 20:25 Pwt 14:3 Pwt 14:19 Eze 4:14
j Mt 15:11 Dz 10:28 Rz 14:14 1Tm 4:4 Tyt 1:15
k Dz 11:10
l Dz 11:11
m Dz 13:2 Dz 15:28 Dz 16:6 Dz 20:23
n Dz 11:12

i bojący się Boga[a] oraz cieszący się dobrą opinią[b] u całego narodu żydowskiego, otrzymał za pośrednictwem świętego anioła Boskie polecenia, żeby cię wezwał do swego domu i posłuchał tego, co masz powiedzieć". **23** Zaprosił ich więc i ugościł.

Następnego dnia wstał i z nimi poszedł, udali się też z nim niektórzy bracia z Joppy. **24** Nazajutrz wszedł do Cezarei. Korneliusz oczywiście ich oczekiwał i już zwołał swych krewnych oraz najbliższych przyjaciół. **25** Gdy Piotr wchodził, Korneliusz wyszedł mu na spotkanie, przypadł do jego stóp i złożył mu hołd. **26** Ale Piotr podniósł go, mówiąc: „Wstań; ja też jestem człowiekiem".[c] **27** A rozmawiając z nim, wszedł do środka i zastał wielu zgromadzonych, **28** i rzekł do nich: „Dobrze wiecie, że niedozwolone jest dla Żyda przyłączyć się lub podejść do człowieka innego rodu;[d] a jednak Bóg mi pokazał, że żadnego człowieka nie powinienem nazywać skalanym albo nieczystym.[e] **29** Dlatego przyszedłem — i to bez sprzeciwu — gdy po mnie posłano. Pytam zatem o powód, dla którego posłaliście po mnie".

30 Toteż Korneliusz rzekł: „Cztery dni temu, licząc od tej godziny, modliłem się w swoim domu o godzinie dziewiątej,[f] gdy oto stanął przede mną mężczyzna w jasnej szacie[g] **31** i powiedział: ‚Korneliuszu, twoja modlitwa została łaskawie wysłuchana, a twoje dary miłosierdzia zostały przypomniane przed Bogiem.[h] **32** Poślij więc do Joppy i wezwij Szymona, który ma przydomek Piotr.[i] Człowiek ten gości nad morzem w domu Szymona, garbarza'.[a] **33** Od razu więc posłałem do ciebie, ty zaś dobrze uczyniłeś, że tutaj przyszedłeś. A zatem wszyscy jesteśmy tu teraz obecni przed Bogiem, aby usłyszeć wszystko, co ci Jehowa nakazał powiedzieć".[b]

34 Wtedy Piotr otworzył usta i rzekł: „Z całą pewnością dostrzegam, że Bóg nie jest stronniczy,[c] **35** lecz w każdym narodzie godny jego upodobania jest człowiek, który się go boi i czyni to, co prawe.[d] **36** Posłał słowo[e] do synów Izraela, aby im oznajmić dobrą nowinę o pokoju[f] przez Jezusa Chrystusa: Ten jest Panem wszystkich innych.[g] **37** Wiecie, o czym mówiono po całej Judei — począwszy od Galilei po chrzcie głoszonym przez Jana[h] — **38** mianowicie o Jezusie z Nazaretu, jak Bóg go namaścił duchem świętym[i] i mocą, a on szedł przez kraj, czyniąc dobro i uzdrawiając wszystkich ciemiężonych przez Diabła;[j] albowiem był z nim Bóg.[k] **39** A my jesteśmy świadkami wszystkiego, co uczynił zarówno w krainie Żydów, jak i w Jerozolimie; zgładzili go jednak przez zawieszenie na palu.[l] **40** Jego to wskrzesił Bóg na trzeci dzień i dał, by on się ujawnił,[m] **41** nie całemu ludowi, lecz świadkom uprzednio wyznaczonym przez Boga[n] — nam, którzyśmy z nim jedli i pili[o] po tym, jak powstał z martwych. **42** Rozkazał nam też głosić[p] ludowi i dawać dokładne świadectwo, że to on jest ustanowionym przez Boga sędzią żywych i umarłych.[q] **43** O nim wszyscy prorocy świadczą,[r] że każdy, kto w nim pokłada wiarę, przez

ROZDZ. 10

a Dz 10:1
b Dz 22:12
c Łk 4:8
Dz 14:15
Obj 19:10
Obj 22:9
d Jn 4:9
Jn 18:28
e Dz 10:45
Dz 15:8
Ef 3:6
f Dz 11:13
g Mt 28:3
Dz 1:10
h Dn 10:12
Heb 6:10
i Dz 10:18

szpalta 2

a Dz 9:43
b Dz 10:42
c Pwt 10:17
2Kn 19:7
Hi 34:19
Rz 2:11
Gal 2:6
d Rz 2:13
1Ko 12:13
Gal 3:28
e Ps 107:20
Ps 147:18
f Iz 52:7
Nah 1:15
g Dn 7:14
Mt 28:18
Rz 14:9
Ef 1:20
Obj 19:16
h Łk 4:14
i Iz 11:2
Iz 42:1
Iz 61:1
Mt 3:16
Heb 1:9
j Łk 13:16
k Jn 3:2
l Dz 2:23
Gal 3:13
m Jon 1:17
Jon 2:10
Dz 2:24
1Ko 15:4
n Jn 14:22
o Łk 24:30
Jn 21:13
p Mt 28:19
Dz 1:8
q Jn 5:22
Dz 17:31
Rz 14:9
2Ko 5:10
2Tm 4:1
1Pt 4:5
r Iz 53:11
Jer 31:34
Eze 34:23
Dn 9:24
Łk 24:27
Obj 19:10

jego imię dostępuje przebaczenia grzechów".[a]

44 Kiedy Piotr jeszcze mówił o tych sprawach, duch święty zstąpił na wszystkich słyszących to słowo.[b] **45** A wierni, którzy przyszli z Piotrem – ci z obrzezanych – zadziwili się, ponieważ wspaniałomyślny dar ducha świętego został wylany także na ludzi z narodów.[c] **46** Słyszeli bowiem, jak mówią językami i wywyższają Boga.[d] Na to Piotr rzekł: **47** „Czy tym, którzy tak jak my otrzymali ducha świętego, może ktoś odmówić wody, żeby nie zostali ochrzczeni?"[e] **48** Wówczas kazał ich ochrzcić w imię Jezusa Chrystusa.[f] Potem poprosili go, żeby pozostał kilka dni.

11 Apostołowie oraz bracia będący w Judei usłyszeli, że i ludzie z narodów[g] przyjęli słowo Boże. **2** Kiedy więc Piotr przybył do Jerozolimy, zwolennicy obrzezania[h] zaczęli toczyć z nim spór, **3** mówiąc, że wszedł do domu mężczyzn nie obrzezanych i z nimi jadł. **4** Wtedy Piotr zaczął im wyjaśniać szczegóły i rzekł:

5 „Będąc w mieście Joppie, modliłem się i w uniesieniu ujrzałem wizję – jakieś naczynie zstępujące niczym wielka lniana płachta, za cztery końce spuszczana z nieba, i doszło aż do mnie. **6** Zajrzawszy do niego, przyglądałem się i ujrzałem ziemskie stworzenia czworonożne i dzikie zwierzęta, i stworzenia pełzające, i ptaki nieba.[i] **7** Usłyszałem także głos, który do mnie mówił: ‚Wstań, Piotrze, zarzynaj i jedz!'[j] **8** Lecz ja rzekłem: ‚Ależ nie, Panie, gdyż nigdy nie wziąłem do ust nic skalanego albo nieczystego'.[k] **9** Po raz drugi głos z nieba odpowiedział: ‚Przestań nazywać skalanym to, co Bóg oczyścił'.[a] **10** Nastąpiło to po raz trzeci i wszystko znowu zostało wciągnięte do nieba.[b] **11** I oto przed domem, w którym byliśmy, w tejże chwili stanęło trzech mężczyzn wysłanych do mnie z Cezarei.[c] **12** Toteż duch[d] powiedział mi, żebym z nimi poszedł, nic nie powątpiewając. A tych sześciu braci również poszło ze mną i weszliśmy do domu owego męża.[e]

13 „On nam opowiedział, że ujrzał, jak w jego domu stanął anioł i rzekł: ‚Wyślij mężczyzn do Joppy i poślij po Szymona, który ma przydomek Piotr,[f] **14** a on powie ci, dzięki czemu ty i cały twój dom możecie dostąpić wybawienia'.[g] **15** A gdy zacząłem mówić, zstąpił na nich duch święty, tak jak i na nas na początku.[h] **16** Wtedy przypomniałem sobie wypowiedź Pana, jak mawiał: ‚Jan wprawdzie chrzcił wodą,[i] lecz wy zostaniecie ochrzczeni w duchu świętym'.[j] **17** Jeżeli więc Bóg dał im taki sam wspaniałomyślny dar, co i nam, którzyśmy uwierzyli w Pana Jezusa Chrystusa,[k] to kimże ja byłem, żebym mógł przeszkodzić Bogu?"[l]

18 Usłyszawszy to, uspokoili się[m] i oddali chwałę Bogu,[n] mówiąc: „A zatem również ludziom z narodów Bóg dał skruchę wiodącą ku życiu".[o]

19 Ci zaś, którzy się rozproszyli[p] na skutek ucisku powstałego z powodu Szczepana, dotarli aż do Fenicji[q] i na Cypr,[r] i do Antiochii, nie głosząc słowa nikomu oprócz samych Żydów.[s] **20** Byli jednak pośród nich pewni mężczyźni z Cypru i Cyreny, którzy przyszli do

ROZDZ. 10

a Rz 10:11 Gal 3:22
b Dz 4:31 Dz 8:15
c Gal 3:14
d Dz 2:4 Dz 19:6
e Mt 3:11 Dz 8:36 Dz 11:17
f Mt 16:19 Dz 2:38 Dz 19:5

ROZDZ. 11

g Za 2:11 Łk 2:32 Dz 14:27
h Dz 10:45 Gal 2:12
i Dz 10:12
j Dz 10:13
k Eze 4:14 Mt 15:11 Dz 10:14

szpalta 2

a Dz 15:9
b Dz 10:16
c Dz 10:17
d Jn 16:13 Dz 10:19
e Dz 10:23 Dz 15:7
f Dz 10:30
g Dz 16:30
h Dz 2:4
i Mt 3:11 Mk 1:8 Łk 3:16 Dz 1:5
j Iz 44:3 Jl 2:28 Jn 1:33 Dz 2:17
k Dz 15:8 Gal 3:2
l Dn 4:35 Dz 10:47
m Dz 21:14
n Łk 2:20 Dz 13:48 Dz 14:27
o Iz 11:10 Dz 17:30 Dz 20:21 Rz 10:12 Rz 15:9
p Dz 8:1
q Dz 21:2
r Dz 21:3
s Mt 10:6

Antiochii i zaczęli rozmawiać z ludźmi mówiącymi po grecku,[a] oznajmiając dobrą nowinę o Panu Jezusie.[b] **21** I była z nimi ręka Jehowy,[c] a wielka liczba tych, którzy uwierzyli, nawróciła się do Pana.[d]

22 Wiadomość o nich doszła do uszu zboru, który był w Jerozolimie, i posłano Barnabasa[e] aż do Antiochii. **23** Gdy ten przybył i ujrzał niezasłużoną życzliwość[f] Bożą, uradował się[g] i zaczął ich wszystkich zachęcać, aby zgodnie z postanowieniem serca trwali w Panu;[h] **24** był bowiem człowiekiem dobrym oraz pełnym ducha świętego i wiary. I znaczny tłum został dołączony do Pana.[i] **25** On więc odszedł do Tarsu,[j] by odszukać Saula,[k] **26** a znalazłszy go, przyprowadził do Antiochii. Tak doszło do tego, że przez cały rok zgromadzali się z nimi w zborze i nauczali sporą rzeszę; i po raz pierwszy właśnie w Antiochii dzięki Boskiej opatrzności nazwano uczniów chrześcijanami.[l]

27 W owych dniach przybyli z Jerozolimy do Antiochii prorocy.[m] **28** Jeden z nich, imieniem Agabus,[n] powstał i dzięki duchowi zaczął wskazywać, że wkrótce całą zamieszkaną ziemię nawiedzi wielka klęska głodu,[o] co rzeczywiście nastąpiło za czasów Klaudiusza. **29** Toteż uczniowie — każdy według tego, na co go było stać[p] — postanowili posłać doraźną pomoc[q] braciom mieszkającym w Judei; **30** i uczynili to, wysyłając ją do starszych przez ręce Barnabasa i Saula.[r]

12 Mniej więcej w tymże czasie król Herod przyłożył rękę do gnębienia[s] niektórych ze zboru. **2** Jakuba, brata Jana,[a] zgładził mieczem.[b] **3** Widząc, że to się podoba Żydom,[c] postanowił pojmać również Piotra. (A były to dni Święta Przaśników).[d] **4** I pochwyciwszy go, wtrącił go do więzienia[e] i przekazał czterem czwórkom żołnierzy, żeby go strzegli, gdyż zamierzał po Passze[f] wydać go ludowi. **5** Trzymano więc Piotra w więzieniu, zbór zaś żarliwie modlił się[g] za niego do Boga.

6 Kiedy Herod już miał go wyprowadzić, owej nocy Piotr spał między dwoma żołnierzami, związany dwoma łańcuchami, a strażnicy przed drzwiami strzegli więzienia. **7** A oto w pobliżu stanął[h] anioł Jehowy i w celi więziennej zajaśniało światło. Uderzywszy Piotra w bok, zbudził go,[i] mówiąc: „Wstań szybko!” I łańcuchy opadły[j] z jego rąk. **8** Anioł[k] rzekł do niego: „Przepasz się i zawiąż swe sandały”. Uczynił tak. W końcu rzekł do niego: „Włóż swą szatę wierzchnią[l] i podążaj za mną”. **9** I on wyszedł, i podążał za nim, lecz nie wiedział, że to, co się działo za sprawą anioła, było rzeczywistością. Przypuszczał raczej, że ma wizję.[m] **10** Przeszedłszy przez pierwszą i drugą wartę, dotarli do żelaznej bramy wiodącej do miasta, a ta się im sama otworzyła.[n] Oni zaś, wyszedłszy, przeszli jedną ulicę i natychmiast anioł odstąpił od niego. **11** A Piotr, oprzytomniawszy, rzekł: „Teraz istotnie wiem, że Jehowa posłał swego anioła[o] i wyzwolił[p] mnie z ręki Heroda oraz od wszystkiego, czego oczekiwał lud żydowski”.

12 A gdy się zastanowił, poszedł do domu Marii, matki Jana, który miał przydomek Marek,[q] gdzie wielu się zebrało i modliło. **13** Kiedy zapukał do

ROZDZ. 11

a Dz 6:1 Dz 9:29
b Mk 13:10 Ef 3:8
c Łk 1:66
d Dz 2:47 Dz 9:35
e Dz 4:36
f Heb 12:15
g 3Jn 4
h Dz 13:43 Dz 14:22
i Dz 2:47 Dz 4:4 Dz 5:14 Dz 9:31
j Dz 21:39
k Dz 9:30
l Dz 9:2
m Dz 13:1 Dz 15:32 1Ko 12:28 Ef 4:11
n Dz 21:10
o Mt 24:7 Łk 4:25
p 2Ko 8:12
q Kpl 25:35 Prz 3:27 Dz 24:17 Rz 15:26 1Ko 16:1 Gal 2:10
r Dz 12:25 Gal 2:1

ROZDZ. 12

s Jn 15:20 Dz 4:3

szpalta 2

a Mt 4:21
b Mt 20:23 Łk 11:49
c Dz 24:27
d Wj 12:15 Wj 23:15 Kpl 23:6
e Łk 21:12 Dz 5:18
f Wj 12:11
g 2Ko 1:11 Ef 6:18 1Ts 5:17 Jak 5:16
h Ps 34:7 Heb 1:14
i 1Kl 19:7
j Dz 16:26
k Dz 5:19
l Mk 10:50
m Dz 11:5
n Dz 16:26
o Ps 34:7 Dn 3:28 Dn 6:22 Heb 1:14
p 2Pt 2:9
q Dz 13:5 Dz 15:37 Kol 4:10

drzwi bramy, wyszła na to wezwanie służąca imieniem Rode, **14** a rozpoznawszy głos Piotra, z radości nie otworzyła bramy, lecz wbiegła do środka i doniosła, że przed bramą stoi Piotr. **15** Rzekli do niej: „Oszalałaś". Ale ona stanowczo obstawała przy swoim. Oni zaś zaczęli mówić: „To jego anioł".[a] **16** Lecz Piotr pozostał tam i pukał. Gdy otworzyli, ujrzeli go i się zadziwili. **17** A on, skinąwszy[b] na nich ręką, aby umilkli, szczegółowo im opowiedział, jak Jehowa wyprowadził go z więzienia, i rzekł: „Donieście o tym Jakubowi[c] i braciom". Wtedy wyszedł i udał się na inne miejsce.

18 Kiedy nastał dzień,[d] wśród żołnierzy zapanowało niemałe poruszenie, bo nie wiedzieli, co się właściwie stało z Piotrem. **19** Herod[e] pilnie go poszukiwał, a nie znalazłszy go, przesłuchał strażników i kazał ich odprowadzić, by zostali ukarani;[f] a przybywszy z Judei do Cezarei, spędził tam trochę czasu.

20 A był wojowniczo usposobiony do Tyryjczyków i Sydończyków. Oni więc jednomyślnie przyszli do niego i przekonawszy Blastusa, który miał pieczę nad sypialnią króla, zwrócili się z prośbą o pokój, ponieważ ich krainę zaopatrywano w żywność[g] z krainy królewskiej. **21** W oznaczonym dniu Herod odział się w szatę królewską i zasiadłszy w fotelu sędziowskim, zaczął do nich wygłaszać publiczną przemowę. **22** Zgromadzony lud począł zaś wykrzykiwać: „To głos boga, a nie człowieka!"[h] **23** Natychmiast uderzył go[i] anioł Jehowy, ponieważ nie oddał chwały Bogu;[j] i stoczony przez robactwo, skonał.

ROZDZ. 12

a Rdz 48:16
Mt 18:10

b Dz 13:16
Dz 19:33

c Mt 13:55
Dz 15:13
Dz 21:18
1Ko 15:7
Gal 1:19
Gal 2:9

d Dz 5:21

e Dz 12:6

f Dz 16:27

g 1Kl 5:9
Eze 27:17

h Eze 28:2
Judy 16

i 2Sm 24:17
2Kn 32:21

j Iz 42:8
1Ko 1:29

szpalta 2

a Iz 55:11
Dz 6:7
Dz 19:20

b Kol 1:6

c Dz 4:36

d Dz 11:29

e Dz 13:5
Dz 15:37

ROZDZ. 13

f Dz 11:27
Dz 15:32
1Ko 12:28
Ef 4:11

g Dz 11:20

h Ef 3:7
1Tm 2:7

i Dz 9:15
Heb 5:4

j Dz 14:23
1Tm 4:14
2Tm 1:6

k Dz 12:25

l Mt 24:24

m 2Tm 3:8

24 A słowo[a] Jehowy dalej rosło i się rozprzestrzeniało.[b]

25 Gdy zaś Barnabas[c] i Saul zakończyli w Jerozolimie rozdzielanie doraźnej pomocy,[d] powrócili, zabierając ze sobą Jana,[e] który miał przydomek Marek.

13 A w Antiochii byli w miejscowym zborze prorocy[f] i nauczyciele: Barnabas oraz Symeon zwany Nigrem i Lucjusz[g] z Cyreny, i Manaen, który kształcił się z Herodem, władcą okręgu, oraz Saul. **2** Gdy oni publicznie usługiwali[h] Jehowie i pościli, duch święty rzekł: „Oddzielcie dla mnie spośród wszystkich Barnabasa i Saula[i] do dzieła, do którego ich powołałem". **3** Wtedy pościli i modlili się, a włożywszy na nich ręce,[j] pozwolili im odejść.

4 Mężowie ci, wysłani przez ducha świętego, przybyli zatem do Seleucji, stamtąd zaś odpłynęli na Cypr. **5** A przybywszy do Salaminy, zaczęli ogłaszać słowo Boże w synagogach żydowskich. Mieli ze sobą także Jana[k] jako pomocnika.

6 Kiedy już przeszli przez całą wyspę aż do Pafos, napotkali pewnego mężczyznę, czarnoksiężnika, fałszywego proroka,[l] Żyda imieniem Bar-Jezus; **7** przebywał on u prokonsula Sergiusza Pawła, męża rozumnego. Człowiek ten, przywoławszy Barnabasa i Saula, usilnie zabiegał o to, by usłyszeć słowo Boże. **8** Ale Elimas, ów czarnoksiężnik (tak w istocie tłumaczy się jego imię), zaczął się im sprzeciwiać,[m] usiłując odwrócić prokonsula od wiary. **9** Saul, zwany też Pawłem, napełniony duchem świętym, spojrzał na niego uważnie **10** i rzekł: „O, pełen wszelkiego oszustwa i wszelkiej nikczemności, synu

Diabła,[a] nieprzyjacielu wszystkiego, co prawe — czy nie przestaniesz wypaczać słusznych dróg Jehowy? **11** Oto więc jest nad tobą ręka Jehowy i oślepniesz, i przez pewien czas nie będziesz widział światła słonecznego". Natychmiast otoczyła go gęsta mgła i ciemność, toteż chodził wkoło, szukając kogoś, kto by go poprowadził za rękę.[b] **12** Wtedy prokonsul,[c] ujrzawszy, co się stało, uwierzył, niezmiernie zdumiony nauką Jehowy.

13 A owi mężowie wraz z Pawłem wypłynęli z Pafos w morze i przybyli do Perge w Pamfilii.[d] Ale Jan[e] odłączył się od nich i wrócił[f] do Jerozolimy. **14** Oni jednak poszli z Perge dalej i przybyli do Antiochii w Pizydii, a wszedłszy w dzień sabatu do synagogi,[g] usiedli. **15** Po publicznym czytaniu Prawa[h] i Proroków przełożeni synagogi[i] posłali do nich, mówiąc: „Mężowie, bracia, jeśli macie jakieś słowo zachęty dla ludu, to mówcie". **16** Paweł więc wstał i skinąwszy[j] ręką, rzekł:

„Mężowie, Izraelici i inni, którzy się boicie Boga, słuchajcie.[k] **17** Bóg tego ludu, Izraela, wybrał naszych praojców i wywyższył ów lud, gdy byli osiadłymi przybyszami w ziemi egipskiej, i wyprowadził ich z niej z podniesionym ramieniem.[l] **18** I przez okres około czterdziestu lat[m] znosił ich sposób postępowania na pustkowiu. **19** Zgładziwszy siedem narodów w ziemi Kanaan, losem rozdzielił między nich tę ziemię:[n] **20** wszystko to w okresie mniej więcej czterystu pięćdziesięciu lat.

„A potem dał im sędziów, aż do proroka Samuela.[o] **21** Odtąd jednak żądali króla[p] i Bóg na czterdzieści lat dał im Saula, syna Kisza, męża z plemienia Beniamina.[a] **22** A usunąwszy go,[b] na króla wzbudził im Dawida,[c] o którym złożył świadectwo i rzekł: ‚Znalazłem Dawida, syna Jessego,[d] męża według mego serca,[e] który uczyni wszystko, czego ja pragnę'.[f] **23** Z potomstwa[g] tego męża Bóg zgodnie ze swą obietnicą wyprowadził Izraelowi wybawcę,[h] Jezusa, **24** po tym, gdy Jan,[i] poprzedzając jego wystąpienie,[j] publicznie głosił całemu ludowi izraelskiemu chrzest jako symbol skruchy. **25** A gdy Jan już dopełniał swego biegu, mówił: ‚Za kogo mnie uważacie? Ja nim nie jestem. Lecz oto po mnie przychodzi ten, któremu nie jestem godzien rozwiązać sandałów na jego nogach'.[k]

26 „Mężowie, bracia, synowie rodu Abrahama oraz inni spośród was, którzy boicie się Boga, do nas posłano słowo tego wybawienia.[l] **27** Bo mieszkańcy Jerozolimy i ich władcy nie znali Go,[m] ale występując w roli sędziów, spełnili to, co wypowiedzieli Prorocy,[n] a co jest odczytywane na głos w każdy sabat, **28** i chociaż nie znaleźli żadnego powodu do uśmiercenia[o] go, zażądali od Piłata, żeby go stracono.[p] **29** A gdy wykonali wszystko, co o nim napisano,[q] zdjęli go z pala[r] i złożyli w grobowcu pamięci.[s] **30** Ale Bóg wskrzesił go z martwych;[t] **31** on zaś przez wiele dni ukazywał się tym, którzy razem z nim wstąpili z Galilei do Jerozolimy i którzy teraz są wobec ludu jego świadkami.[u]

32 „Toteż oznajmiamy wam dobrą nowinę o obietnicy danej

ROZDZ. 13

a Mt 13:38 Jn 8:44 1Jn 3:8
b Dz 9:8
c Dz 19:38
d Dz 15:38
e Dz 12:12
f Dz 15:38
g Dz 16:13 Dz 17:2 Dz 18:4 Dz 19:8
h Dz 15:21
i Mk 5:22
j Dz 12:17 Dz 21:40 Dz 26:1
k Dz 13:26
l Wj 6:6 Wj 14:8 Pwt 7:6
m Wj 16:35 Lb 14:34 Pwt 2:7
n Pwt 7:1 Joz 14:2
o Sdz 2:16 1Sm 3:20
p 1Sm 8:5

szpalta 2

a 1Sm 10:21 1Sm 11:15
b Oz 13:11
c 1Sm 16:12 2Sm 2:4 Ps 89:20
d 1Sm 16:1
e 1Sm 13:14
f Iz 44:28
g 2Sm 7:12 Iz 11:1
h Łk 1:32 Łk 1:69 Rz 11:26
i Mt 3:1 Łk 16:16
j Mt 1:21
k Mt 3:11 Łk 3:16
l Mt 10:6 Łk 24:47
m Jn 16:3 Dz 3:17
n Ps 22:16 Ps 41:9 Iz 53:7 Za 11:12
o Mt 26:60 Łk 23:15 Jn 19:4
p Mt 27:22 Jn 19:15
q Łk 18:31 Jn 19:36
r Jn 19:40
s Mt 27:60
t Mt 28:6 Dz 2:24

u Mt 28:16; Dz 1:3; Dz 3:15; 1Ko 15:6.

praojcom,[a] **33** którą na nas, ich dzieciach, Bóg całkowicie spełnił przez wskrzeszenie Jezusa;[b] jak to jest również napisane w drugim psalmie: ‚Ty jesteś moim synem, ja dzisiaj zostałem twoim Ojcem'.[c] **34** A to, że wskrzesił go z martwych, by już nie wrócił do skażenia, oświadczył w taki sposób: ‚Obdarzę was wiernymi przejawami lojalnej życzliwości wobec Dawida'.[d] **35** Dlatego też w innym psalmie mówi: ‚Nie pozwolisz, żeby lojalny wobec ciebie ujrzał skażenie'.[e] **36** Bo przecież Dawid[f] służył wyraźnej woli Bożej w swoim pokoleniu i zapadł w sen śmierci, i został złożony ze swymi praojcami, i ujrzał skażenie.[g] **37** Natomiast ten, którego Bóg wskrzesił, nie ujrzał skażenia.[h]

38 „Wiedzcie więc, bracia, że przez niego się wam ogłasza przebaczenie grzechów[i] **39** i że we wszystkim, w czym nie mogliście zostać uznani za niewinnych na podstawie Prawa Mojżeszowego,[j] dzięki niemu każdy, kto wierzy, zostaje uznany za niewinnego.[k] **40** Dlatego baczcie, żeby nie przyszło na was to, co jest powiedziane u Proroków: **41** ‚Zobaczcie to, wy, okazujący pogardę, i zdumiewajcie się tym, i przepadnijcie, ponieważ ja dokonuję dzieła za dni waszych — dzieła, w które wcale nie uwierzycie, nawet jeśli ktoś wam o nim szczegółowo opowie' ".[l]

42 A gdy oni wychodzili, ludzie zaczęli upraszać, żeby im o tych sprawach mówić w następny sabat.[m] **43** Toteż gdy rozpuszczono owo zgromadzenie synagogalne, wielu Żydów oraz prozelitów czczących Boga poszło za Pawłem i Barnabasem,[a] którzy przemawiając do nich, zaczęli ich usilnie zachęcać,[b] aby trwali w niezasłużonej życzliwości Bożej.[c]

44 W następny sabat prawie całe miasto zebrało się, żeby usłyszeć słowo Jehowy.[d] **45** Na widok tłumów Żydzi, pełni zazdrości,[e] zaczęli się bluźnierczo sprzeciwiać temu, co mówił Paweł.[f] **46** Wtedy Paweł i Barnabas, śmiało przemawiając, rzekli: „Konieczne było, żeby najpierw wam zostało opowiedziane słowo Boże.[g] Skoro je odrzucacie[h] i nie sądzicie, że jesteście godni życia wiecznego, oto zwracamy się do narodów.[i] **47** Przecież Jehowa nałożył na nas przykazanie tymi słowy: ‚Ustanowiłem cię światłem narodów,[j] abyś był wybawieniem aż po kraniec ziemi' ".[k]

48 Kiedy to usłyszeli ludzie z narodów, zaczęli się radować i wychwalać słowo Jehowy,[l] wszyscy zaś, którzy byli odpowiednio usposobieni do życia wiecznego, uwierzyli.[m] **49** A słowo Jehowy dalej się szerzyło po całej tej krainie.[n] **50** Lecz Żydzi[o] podburzyli poważane niewiasty, które czciły Boga, oraz przedniejszych mężów tego miasta, a oni wzniecili przeciw Pawłowi i Barnabasowi prześladowanie[p] i wyrzucili ich poza swe granice. **51** Ci strząsnęli na nich proch ze swych stóp[q] i poszli do Ikonium. **52** A uczniowie pozostawali pełni radości[r] i ducha świętego.

14 A w Ikonium[s] weszli razem do synagogi[t] żydowskiej i przemawiali tak, iż uwierzyło wielkie mnóstwo zarówno Żydów, jak i Greków.[u] **2** Ale Żydzi, którzy nie uwierzyli, podburzyli[v] i nieprzychylnie nastawili przeciwko braciom dusze

ROZDZ. 13

a Rdz 12:3 Dz 13:23 Rz 4:13
b Rz 1:4
c Ps 2:7 Heb 1:5 Heb 5:5
d Iz 55:3
e Ps 16:10 Dz 2:31
f Dz 2:34
g 1Kl 2:10 Dz 2:29
h Dz 2:27
i Dn 9:24 Łk 24:47 Dz 5:31 Dz 10:43
j Rz 8:3 Heb 7:19 Heb 10:1
k Iz 53:11 Rz 3:28 Rz 5:18
l Hab 1:5, LXX
m Dz 18:4

szpalta 2

a Dz 17:4
b Dz 14:22
c Dz 11:23 Tyt 2:11
d Dz 12:24
e Prz 27:4
f Dz 14:2 Dz 17:5
g Mt 10:6 Dz 3:26 Rz 1:16
h Mt 22:8 Łk 7:30
i Iz 55:5 Łk 2:32 Dz 18:6 Rz 10:19
j Iz 42:6
k Iz 49:6 Dz 1:8
l Iz 39:5 Iz 66:5 Dz 11:18 2Ts 1:12
m Rz 8:29
n Dz 15:36
o Dz 14:2 Dz 14:19
p Mt 23:34 Dz 17:5 2Tm 3:11
q Mt 10:14 Łk 9:5 Dz 18:6
r Mt 5:12 1Ts 1:6

ROZDZ. 14

s 2Tm 3:11
t Dz 13:5
u Dz 17:4
v Dz 13:45

ludzi z narodów.[a] **3** Oni zaś spędzili sporo czasu na śmiałym mówieniu z powoływaniem się na Jehowę, który poświadczał słowo swej niezasłużonej życzliwości, sprawiając, że przez ich ręce działy się znaki i prorocze cuda.[b] **4** Jednakże całe to mnóstwo w mieście było podzielone i jedni byli za Żydami, a drudzy za apostołami. **5** A gdy zarówno ludzi z narodów, jak i Żydów wraz z ich władcami opanowała gwałtowna chęć, aby ich potraktować zuchwale i obrzucić kamieniami,[c] **6** oni, dowiedziawszy się o tym, uciekli[d] do miast Likaonii, Listry i Derbe oraz okolicznej krainy; **7** i tam dalej oznajmiali dobrą nowinę.[e]

8 A w Listrze siedział pewien mężczyzna o bezwładnych nogach, który był ułomny już od łona matki[f] i jeszcze nigdy nie chodził. **9** Człowiek ten słuchał mowy Pawła, który popatrzył na niego uważnie i widząc, że ma wiarę,[g] aby mógł być uzdrowiony, **10** rzekł donośnym głosem: „Stań prosto na nogach”. On więc podskoczył i zaczął chodzić.[h] **11** A tłumy, ujrzawszy, co uczynił Paweł, podniosły głosy, mówiąc po likaońsku: „To bogowie[i] stali się podobni do ludzi i zstąpili do nas!” **12** I nazwali Barnabasa Zeusem, a Pawła Hermesem, on bowiem przodował w mowie. **13** A kapłan Zeusa, którego świątynia była przed miastem, przywiódł do bram byki oraz przyniósł wieńce i chciał z tłumami złożyć ofiary.[j]

14 Usłyszawszy o tym, apostołowie Barnabas i Paweł rozdarli swe szaty wierzchnie i wpadli w tłum, wołając **15** i mówiąc:

ROZDZ. 14
a Rz 15:31
b Dz 5:12 Dz 19:11 Heb 2:4
c Dz 14:19 1Ts 2:2 2Tm 3:11
d Mt 10:23
e 1Ko 1:17
f Dz 3:2
g Mt 9:28
h Iz 35:6 Dz 3:8
i Dz 12:22 Dz 28:6
j Dn 2:46

szpalta 2
a Dz 10:26
b Jak 5:17
c Pwt 32:21 1Sm 12:21 Jer 10:15
d 1Ts 1:9
e Rdz 1:1 WJ 20:11 Ps 33:6 Ps 146:6 Dz 4:24
f Pwt 18:14 Dz 17:30
g Dz 17:27 Rz 1:20
h Ps 65:10 Ps 147:8 Jer 5:24 Mt 5:45
i Ps 145:16
j Dz 17:13
k 2Ko 6:9 2Ko 11:25 2Tm 3:11
l Dz 16:1
m Mt 28:19
n Dz 11:23
o Mt 10:38 Jn 15:19 Rz 8:17 1Ts 3:4
p Tyt 1:5
q Dz 13:3
r Dz 20:32
s Dz 13:13
t Dz 13:1

„Mężowie, dlaczego to czynicie? My też jesteśmy ludźmi[a] i podlegamy tym samym ułomnościom,[b] co wy, a oznajmiamy wam dobrą nowinę, abyście się odwrócili od tych próżnych[c] rzeczy do żywego Boga,[d] który uczynił niebo[e] i ziemię, i morze, i wszystko, co w nich jest. **16** Za minionych pokoleń pozwalał on wszystkim narodom, by chodziły własnymi drogami,[f] **17** choć przecież nie pozostał bez świadectwa, gdyż czynił dobro,[g] dając wam deszcze[h] z nieba oraz pory urodzajne, napełniając wasze serca pokarmem i weselem”.[i] **18** A mówiąc to, ledwie powstrzymali tłumy od złożenia im ofiary.

19 Przybyli jednak Żydzi z Antiochii oraz Ikonium i przekonali tłumy,[j] tak iż ukamienowali Pawła i wywlekli go za miasto, mniemając, że umarł.[k] **20** Lecz gdy otoczyli go uczniowie, wstał i wszedł do miasta. Następnego zaś dnia odszedł z Barnabasem do Derbe.[l] **21** A gdy oznajmili temu miastu dobrą nowinę i wielu uczynili uczniami,[m] wrócili do Listry i do Ikonium, i do Antiochii, **22** umacniając dusze uczniów,[n] zachęcając ich do trwania w wierze i mówiąc: „Do królestwa Bożego musimy wejść przez wiele ucisków”.[o] **23** Ponadto w każdym zborze ustanowili im starszych,[p] a modląc się i poszcząc,[q] poruczyli ich Jehowie,[r] w którego oni uwierzyli.

24 I przeszedłszy przez Pizydię, przyszli do Pamfilii,[s] **25** a opowiedziawszy słowo w Perge, przybyli do Attalii. **26** Stamtąd zaś odpłynęli do Antiochii,[t] gdzie przedtem zostali powierzeni niezasłużonej życzliwości

Bożej ze względu na dzieło, które w pełni wykonali.[a]

27 Kiedy przybyli i zgromadzili zbór, poczęli opowiadać[b] o wielu rzeczach, których Bóg przez nich dokonał, i o tym, że otworzył narodom drzwi wiary.[c] **28** I spędzili z uczniami niemało czasu.

15 A z Judei przybyli pewni ludzie[d] i zaczęli nauczać braci: „Jeśli nie dacie się obrzezać[e] według zwyczaju Mojżeszowego,[f] to nie będziecie mogli dostąpić wybawienia”. **2** Ale gdy już powstał niemały zatarg i spór między nimi a Pawłem i Barnabasem, wyznaczono Pawła i Barnabasa oraz kilku innych spośród nich, żeby w sprawie tego sporu udali się do apostołów i starszych w Jerozolimie.[g]

3 A mężowie ci, odprowadzeni przez zbór kawałek drogi,[h] szli dalej przez Fenicję, jak również Samarię, i opowiadali ze szczegółami o nawróceniu ludzi z narodów,[i] sprawiając wszystkim braciom wielką radość.[j] **4** Kiedy przybyli do Jerozolimy, zostali życzliwie przyjęci[k] przez zbór oraz apostołów i starszych i szczegółowo opowiedzieli o wielu rzeczach, których przez nich dokonał Bóg.[l] **5** Lecz niektórzy z tych, co należeli do sekty faryzeuszy, a uwierzyli, powstali z miejsc i rzekli: „Koniecznie trzeba ich obrzezać[m] i przykazać im, by przestrzegali Prawa Mojżeszowego”.[n]

6 Toteż apostołowie i starsi zebrali się, aby rozpatrzyć tę sprawę.[o] **7** A gdy doszło do wielkiego sporu,[p] wstał Piotr i rzekł do nich: „Mężowie, bracia, dobrze wiecie, że już w dawnych dniach Bóg dokonał pośród was wyboru, aby przez moje usta ludzie z narodów usłyszeli słowo dobrej nowiny i uwierzyli;[a] **8** a Bóg, który zna serce,[b] złożył świadectwo, dając im ducha świętego,[c] tak jak i nam. **9** I nie uczynił żadnej różnicy między nami a nimi,[d] lecz wiarą oczyścił ich serca.[e] **10** Dlaczego więc teraz wystawiacie Boga na próbę, nakładając na kark uczniów jarzmo,[f] którego ani nasi praojcowie, ani my nie potrafiliśmy unieść?[g] **11** My zaś ufamy, że dostąpimy wybawienia dzięki niezasłużonej życzliwości[h] Pana Jezusa, tak samo jak i oni”.[i]

12 Wtedy całe to mnóstwo umilkło i zaczęło słuchać, jak Barnabas i Paweł opowiadali o wielu znakach i proroczych cudach, których Bóg przez nich dokonał wśród narodów.[j] **13** Gdy przestali mówić, Jakub odpowiedział, mówiąc: „Mężowie, bracia, posłuchajcie mnie.[k] **14** Symeon[l] wyczerpująco opowiedział, jak to Bóg po raz pierwszy zwrócił uwagę na narody, aby z nich wziąć lud dla swego imienia.[m] **15** A z tym zgadzają się słowa Proroków, tak jak jest napisane: **16** ‚Potem wrócę i odbuduję upadły szałas Dawidowy; i odbuduję jego ruiny, i na nowo go postawię,[n] **17** aby pozostali ludzie pilnie szukali Jehowy wespół z ludźmi ze wszystkich narodów — nazwanymi od mego imienia, mówi Jehowa, który czyni te rzeczy,[o] **18** znane od dawna’.[p] **19** Toteż moje rozstrzygnięcie jest takie: nie należy niepokoić tych spośród narodów, którzy się nawracają do Boga,[q] **20** lecz trzeba im napisać, by się powstrzymywali od rzeczy splugawionych przez bożki[r] i od rozpusty,[s] i od tego, co uduszone,[t] i od krwi.[u]

ROZDZ. 14

a 1Ko 15:10
b Dz 15:4 Dz 21:19
c Dz 11:18 1Ko 16:9

ROZDZ. 15

d Gal 2:12
e Gal 5:2
f Rdz 17:10 Wj 12:48 Kpl 12:3
g Dz 11:30 Dz 16:4 Gal 2:1
h Rz 15:24 1Ko 16:6
i Dz 13:4 Dz 14:27
j Dz 11:18
k Dz 21:17
l Dz 21:19
m Dz 11:2
n Wj 12:48
o Prz 13:10 Prz 15:22
p Mk 9:16 Dz 15:2

szpalta 2

a Dz 10:34 Dz 11:17
b 1Kn 28:9 Jer 11:20 Dz 1:24
c Dz 10:44 Dz 11:15
d Gal 3:28
e Gal 2:16 1Pt 1:22
f Gal 5:1
g Gal 3:10
h Iz 53:11 Jn 1:17 Gal 2:16
i Mt 20:28
j Rz 15:19
k Dz 12:17
l Dz 11:13 2Pt 1:1
m Iz 55:5 1Pt 2:9
n Am 9:11
o Am 9:12, LXX
p Iz 45:21
q Dz 15:10
r Rdz 35:2 Wj 20:3 Eze 20:30 1Ko 8:7 1Ko 10:14
s 1Ko 6:9 Kol 3:5 1Ts 4:3
t Kpl 17:13
u Rdz 9:4 Kpl 3:17 Kpl 7:26 Kpl 17:10 Kpl 19:26 Pwt 12:23 Pwt 15:23 1Sm 14:32

21 Mojżesz bowiem od starożytnych czasów miał w jednym mieście po drugim tych, którzy go głoszą, ponieważ w każdy sabat odczytuje się go na głos w synagogach".[a]

22 Wtedy apostołowie i starsi wraz z całym zborem uznali za słuszne, by razem z Pawłem i Barnabasem wysłać do Antiochii wybranych spośród siebie mężów: Judasa zwanego Barsabbasem[b] i Sylasa — mężów przodujących wśród braci; **23** i swą ręką napisali:

„Apostołowie i starsi, bracia, do tych braci w Antiochii[c] i Syrii, i Cylicji,[d] którzy są z narodów: Pozdrowienia! **24** Ponieważ usłyszeliśmy, że niektórzy spośród nas zaniepokoili was swymi mowami,[e] próbując zasiać zamęt w waszych duszach, chociaż nie daliśmy im żadnych poleceń,[f] **25** doszliśmy do pełnej jednomyślności[g] i uznaliśmy za słuszne, by posłać do was wybranych mężów wraz z naszymi umiłowanymi — Barnabasem i Pawłem[h] — **26** ludźmi, którzy wydali swe dusze za imię naszego Pana, Jezusa Chrystusa.[i] **27** Wysyłamy więc Judasa i Sylasa,[j] żeby o tym samym donieśli również w słowach.[k] **28** Albowiem duch święty[l] i my sami uznaliśmy za słuszne nie nakładać na was dodatkowego brzemienia,[m] z wyjątkiem następujących rzeczy koniecznych: **29** macie powstrzymywać się od tego, co ofiarowano bożkom,[n] i od krwi,[o] i od tego, co uduszone,[p] i od rozpusty.[q] Jeśli będziecie się tego starannie wystrzegać,[r] dobrze się wam powiedzie. Bądźcie zdrowi!"

30 Toteż ci, gdy zostali odprawieni, przybyli do Antiochii i zebrali owo mnóstwo, i przekazali im list.[a] **31** Oni zaś, przeczytawszy go, uradowali się z tej zachęty.[b] **32** A ponieważ Judas i Sylas byli też prorokami,[c] więc niejedną przemową zachęcili i umocnili braci.[d] **33** I gdy już spędzili tam pewien czas, zostali przez braci odprawieni w pokoju[e] do tych, którzy ich posłali. **34** — **35** Jednakże Paweł i Barnabas dalej przebywali w Antiochii,[f] wraz z wieloma innymi nauczając i oznajmiając dobrą nowinę słowa Jehowy.[g]

36 A po kilku dniach rzekł Paweł do Barnabasa: „Przede wszystkim wróćmy i w każdym z miast, w których ogłaszaliśmy słowo Jehowy, odwiedźmy braci, aby zobaczyć, jak się mają".[h] **37** A Barnabas był zdecydowany zabrać także Jana zwanego Markiem.[i] **38** Ale Paweł nie uważał za właściwe, żeby go zabrać, skoro odszedł od nich w Pamfilii[j] i nie przystąpił z nimi do pracy. **39** Wtedy doszło do gwałtownego wybuchu gniewu, tak iż się rozdzielili; Barnabas[k] wziął ze sobą Marka i odpłynął na Cypr.[l] **40** Paweł zaś wybrał Sylasa[m] i odszedł, powierzony przez braci niezasłużonej życzliwości Jehowy.[n] **41** I przechodził przez Syrię i Cylicję, umacniając zbory.[o]

16 Przybył więc do Derbe oraz do Listry.[p] A oto był tam pewien uczeń imieniem Tymoteusz,[q] syn wierzącej niewiasty, Żydówki, i ojca Greka; **2** cieszył się on dobrą opinią u braci w Listrze oraz Ikonium. **3** Paweł wyraził pragnienie, żeby z nim wyruszył, i wziąwszy go, obrzezał[r] ze względu na Żydów, którzy byli w owych okolicach, bo wszyscy

ROZDZ. 15

a Dz 13:15 2Ko 3:15
b Dz 1:23
c Dz 11:26
d Gal 1:21
e Dz 15:1
f Gal 2:4 Tyt 1:10
g Dz 1:14
h 2Pt 3:15
i Dz 13:50 1Ko 15:30 2Ko 11:23 Flp 2:29
j 1Ts 1:1 1Pt 5:12
k Dz 16:4
l Jn 16:13 Dz 5:32
m Mt 23:4
n Rdz 35:2 Wj 20:3 Wj 34:15 Eze 20:30 1Ko 8:1 1Ko 10:14
o Rdz 9:4 Kpl 3:17 Kpl 7:26 Kpl 17:10 Pwt 12:16 Pwt 12:23 1Sm 14:32
p Kpl 17:13
q Rdz 39:9 1Ko 6:9 Ef 5:5 Kol 3:5 1Ts 4:3 1Pt 4:3
r Dz 21:25

szpalta 2

a Dz 11:26
b Prz 15:30
c Dz 11:27 Dz 13:1
d Dz 13:15 Dz 18:23
e 1Ko 16:11
f Dz 13:1
g 2Ko 11:7
h 2Ko 11:28
i Kol 4:10 2Tm 4:11
j Dz 13:13
k Dz 4:36 Dz 13:4
l Dz 11:20
m Dz 15:27
n Dz 14:26 Ef 3:7
o Dz 16:5

ROZDZ. 16

p Dz 14:6 2Tm 3:11
q Dz 19:22 Rz 16:21 1Ko 4:17 1Ts 3:2 1Tm 1:2
r 1Ko 9:20

wiedzieli, że jego ojciec był Grekiem. **4** A gdy podróżowali przez miasta, przekazywali miejscowym do przestrzegania postanowienia powzięte przez apostołów i starszych, którzy byli w Jerozolimie.[a] **5** Toteż zbory rzeczywiście utwierdzały się w wierze[b] i dzień w dzień wzrastały liczebnie.

6 Oni zaś przeszli przez Frygię i krainę galacką,[c] ponieważ duch święty zabronił im głosić słowo w okręgu Azji. **7** Potem, dotarłszy do Mizji, usiłowali pójść do Bitynii,[d] lecz duch Jezusa im nie pozwolił. **8** Minąwszy więc Mizję, przybyli do Troady.[e] **9** A w nocy Paweł miał widzenie:[f] Jakiś mężczyzna, Macedończyk, stał i upraszął go, i mówił: „Przepraw się do Macedonii i pomóż nam". **10** Zaraz po tym jego widzeniu staraliśmy się udać do Macedonii,[g] wnioskując, że Bóg nas wezwał, abyśmy im oznajmili dobrą nowinę.

11 Toteż wypłynąwszy w morze z Troady, popłynęliśmy prosto do Samotraki, a następnego dnia do Neapolis, **12** stamtąd zaś do Filippi[h] — kolonii, która jest najważniejszym miastem okręgu Macedonii.[i] Przebywaliśmy w tym mieście przez kilka dni. **13** A w dzień sabatu wyszliśmy za bramę nad rzekę, gdzie, jak sądziliśmy, jest miejsce modlitwy; i usiadłszy, przemówiliśmy do zgromadzonych niewiast. **14** A przysłuchiwała się pewna niewiasta z Tiatyry,[j] imieniem Lidia, sprzedawczyni purpury i czcicielka Boga; Jehowa szeroko otworzył jej serce,[k] aby zwracała uwagę na to, co mówi Paweł. **15** Kiedy ona i jej domownicy zostali ochrzczeni,[l] prosiła, mówiąc: „Jeśli osądziliście, że jestem wierna Jehowie, to wejdźcie do mego domu i się zatrzymajcie".[a] I wręcz przymusiła nas, żebyśmy weszli.[b]

16 A zdarzyło się, gdyśmy szli na miejsce modlitwy, że spotkała nas pewna służąca, która miała ducha[c] — demona wróżbiarstwa.[d] Przynosiła ona swoim panom znaczny zysk[e] uprawianiem sztuki przepowiadania. **17** Dziewczyna ta chodziła za Pawłem i za nami, wołając[f] tymi słowy: „Ludzie ci są niewolnikami Boga Najwyższego, którzy wam ogłaszają drogę wybawienia". **18** Czyniła tak przez wiele dni. W końcu Paweł, znużony tym,[g] odwrócił się i rzekł do ducha: „W imię Jezusa Chrystusa rozkazuję ci, żebyś z niej wyszedł".[h] I w tejże godzinie wyszedł.[i]

19 Kiedy jej panowie spostrzegli, że przepadła ich nadzieja zysku,[j] pochwycili Pawła i Sylasa, zawlekli ich na rynek do władców[k] **20** i zaprowadziwszy ich do urzędników miejskich, powiedzieli: „Ci ludzie wywołują w naszym mieście wielkie poruszenie,[l] są bowiem Żydami **21** i ogłaszają zwyczaje,[m] których nam nie wolno przyjmować ani praktykować, gdyż jesteśmy Rzymianami". **22** I powstał przeciwko nim tłum, a urzędnicy miejscy, zdarłszy z nich szaty wierzchnie, nakazali ich bić rózgami.[n] **23** A gdy zadali im wiele razów,[o] wtrącili ich do więzienia, rozkazując dozorcy więziennemu, aby ich bacznie pilnował.[p] **24** Ten, otrzymawszy taki rozkaz, wtrącił ich do wewnętrznego więzienia[q] i zakuł im nogi w dyby.[r]

ROZDZ. 16

a Dz 15:28
b Dz 15:41
c Dz 18:23
Gal 4:13
d 1Pt 1:1
e 2Ko 2:12
2Tm 4:13
f Hi 33:15
Dz 9:10
2Ko 12:1
g 2Ko 1:16
2Ko 2:13
h Flp 1:1
1Ts 2:2
i Dz 20:6
j Obj 1:11
k Łk 24:45
1Ko 3:7
l Dz 16:33
Dz 18:8

szpalta 2

a Mt 10:11
Rz 12:13
Gal 6:6
Heb 13:2
b Rdz 19:2
Sdz 19:20
Łk 24:29
c 1Sm 28:7
d Kpl 19:31
Kpl 20:6
e Dz 19:24
f Mk 1:24
Łk 4:41
g Mk 1:25
h Mk 1:34
Łk 9:1
Łk 10:17
i Mt 17:18
j Dz 19:25
k Mt 10:18
2Ko 6:5
l 1Kl 18:17
Dz 17:6
m Est 3:8
n 1Ts 2:2
o 2Ko 11:23
p Łk 21:12
Dz 5:23
q Dz 12:6
Dz 12:10
r Ps 105:18
Jer 20:2

25 A mniej więcej o północy[a] Paweł i Sylas modlili się i wysławiali Boga pieśnią,[b] więźniowie zaś ich słyszeli. **26** Nagle nastąpiło wielkie trzęsienie ziemi, tak iż się zatrzęsły fundamenty więzienia. Natychmiast też otworzyły się wszystkie drzwi, a więzy wszystkich się rozluźniły.[c] **27** Dozorca więzienny, przebudziwszy się ze snu i ujrzawszy otwarte drzwi więzienia, dobył miecza i już miał się zabić,[d] mniemając, że więźniowie zbiegli.[e] **28** Ale Paweł zawołał donośnym głosem, mówiąc: „Nie czyń sobie krzywdy,[f] bo jesteśmy tu wszyscy!" **29** On więc poprosił o światła, wskoczył do środka i drżąc cały, upadł[g] przed Pawłem oraz Sylasem. **30** A wyprowadziwszy ich na zewnątrz, powiedział: „Panowie, co mam czynić,[h] by dostąpić wybawienia?" **31** Oni rzekli: „Wierz w Pana Jezusa, a zostaniesz wybawiony,[i] ty i twój dom".[j] **32** I opowiedzieli słowo Jehowy jemu oraz wszystkim, którzy byli w jego domu.[k] **33** On zaś wziął ich ze sobą w tejże godzinie nocy i obmył ich pręgi; a wszyscy — on i jego domownicy — zostali bezzwłocznie ochrzczeni.[l] **34** I przyprowadził ich do swego domu, i zastawił przed nimi stół, i ze wszystkimi swymi domownikami wielce się radował z tego, że uwierzył Bogu.

35 Z nastaniem dnia urzędnicy miejscy[m] wysłali liktorów, aby powiedzieli: „Zwolnij tych ludzi". **36** Toteż dozorca więzienny przekazał ich słowa Pawłowi: „Urzędnicy miejscy wysłali ludzi, żebyście wy dwaj zostali zwolnieni. Teraz więc wyjdźcie i idźcie w pokoju". **37** Ale Paweł rzekł do nich: „Publicznie, bez osądzenia, wychłostali nas, ludzi będących Rzymianami,[a] i wtrącili do więzienia, a teraz potajemnie nas wyrzucają? O, nie! Niech raczej sami przyjdą i nas wyprowadzą". **38** A liktorzy przekazali te wypowiedzi urzędnikom miejskim. Ci się przestraszyli, usłyszawszy, że owi mężowie są Rzymianami.[b] **39** Przyszli więc i upraszali ich, a wyprowadziwszy ich, poprosili, żeby odeszli z miasta. **40** Oni zaś, wyszedłszy z więzienia, poszli do domu Lidii, a gdy ujrzeli braci, udzielili im zachęty[c] i odeszli.

17 A przewędrowawszy przez Amfipolis i Apollonię, przyszli do Tesaloniki,[d] gdzie była synagoga Żydów. **2** Paweł więc zgodnie ze swym zwyczajem[e] wszedł do nich i przez trzy sabaty prowadził z nimi rozważania na podstawie Pism,[f] **3** wyjaśniając i udowadniając cytatami, że było konieczne, aby Chrystus cierpiał[g] i powstał z martwych,[h] oraz mówiąc: „To jest Chrystus[i] — ten Jezus, którego ja wam ogłaszam". **4** W rezultacie niektórzy z nich uwierzyli[j] i przyłączyli się do Pawła i Sylasa,[k] uczyniło tak również wielkie mnóstwo Greków oddających cześć Bogu, a także niemało przedniejszych niewiast.

5 Lecz Żydzi, uniósłszy się zazdrością,[l] dobrali sobie pewnych niegodziwych mężczyzn spośród próżniaków z rynku, zwołali motłoch i poczęli w mieście wywoływać rozruchy.[m] A napadłszy na dom Jazona,[n] usiłowali przywieść ich przed pospólstwo. **6** Gdy ich nie znaleźli, zawlekli Jazona i niektórych braci do władców miasta, wołając: „Ludzie, którzy wzburzyli[o] zamieszkaną ziemię, są i tu obecni,

ROZDZ. 16
- a Ps 42:8
- b Ef 5:19 Kol 3:16 Jak 5:13
- c Dz 4:31 Dz 5:19 Dz 12:7
- d Dz 12:19
- e 1Kl 20:39
- f 1Ts 5:15
- g Dz 10:25
- h Dz 2:37
- i Jn 3:16 Jn 6:47
- j Dz 11:14
- k Dz 10:24
- l Dz 8:12 Dz 16:15
- m Dz 16:20

szpalta 2
- a Dz 22:25 Dz 23:27
- b Dz 22:29
- c Łk 22:32 2Ko 1:4

ROZDZ. 17
- d 1Ts 2:1
- e Dz 9:20 Dz 13:14 Dz 14:1 Dz 18:4
- f Dz 18:19
- g Ps 22:7 Ps 22:16 Ps 34:20 Ps 69:21 Ps 118:22 Iz 50:6 Iz 53:3 Iz 53:5
- h Ps 16:10 Łk 24:46
- i Dz 18:28 Gal 3:1
- j Dz 28:24
- k Dz 15:22 Dz 15:40
- l Dz 13:45
- m Dz 16:20
- n Rz 16:21
- o 1Kl 18:17 Dz 16:20

7 a Jazon przyjął ich gościnnie. I wszyscy oni działają wbrew postanowieniom[a] Cezara, mówiąc, że jest inny król[b] — Jezus". **8** Ci więc podburzyli tłum oraz władców miasta, którzy tego słuchali, **9** a którzy dopiero po przyjęciu od Jazona i innych wystarczającego zabezpieczenia pozwolili im odejść.

10 Zaraz w nocy[c] bracia wysłali Pawła i Sylasa do Berei, a oni, przybywszy tam, weszli do synagogi Żydów. **11** Ci zaś byli szlachetniej usposobieni niż tamci w Tesalonice, bo przyjęli słowo z największą gotowością umysłu, każdego dnia starannie badając[d] Pismo,[e] czy tak się rzeczy mają.[f] **12** Toteż wielu z nich uwierzyło i to samo uczyniło niemało poważanych[g] greckich niewiast, a także mężczyzn. **13** Lecz gdy Żydzi z Tesaloniki się dowiedzieli, że Paweł głosił słowo Boże również w Berei, przyszli i tam, by judzić[h] i podburzać[i] masy. **14** Wtedy bracia natychmiast odesłali Pawła, aby poszedł aż nad morze,[j] ale zarówno Sylas, jak i Tymoteusz tam pozostali. **15** Ci jednak, którzy odprowadzali Pawła, przywiedli go aż do Aten, a potem odeszli, otrzymawszy nakaz dla Sylasa i Tymoteusza,[k] żeby jak najprędzej do niego przyszli.

16 A gdy Paweł czekał na nich w Atenach, duch się w nim burzył[l] na widok miasta pełnego bożków. **17** Zaczął więc w synagodze prowadzić rozważania z Żydami[m] i innymi ludźmi oddającymi cześć Bogu, a codziennie na rynku[n] z tymi, którzy się tam akurat znaleźli. **18** Ale pewni filozofowie[o] — zarówno epikurejscy, jak i stoiccy — toczyli z nim polemiki i jedni mówili: „Co właściwie chce powiedzieć ten gaduła?",[a] drudzy zaś: „Zdaje się, że jest głosicielem cudzoziemskich bóstw". Stało się tak dlatego, że oznajmiał dobrą nowinę o Jezusie i zmartwychwstaniu.[b] **19** Pochwycili go więc i powiedli na Areopag, mówiąc: „Czy możemy się dowiedzieć, cóż to za nowa nauka,[c] którą ty opowiadasz? **20** Wprowadzasz bowiem coś obcego naszym uszom. Dlatego pragniemy się dowiedzieć, co by to miało być".[d] **21** Wszyscy zaś Ateńczycy oraz bawiący tam cudzoziemcy nie spędzali wolnego czasu na niczym innym, jak tylko na mówieniu lub słuchaniu czegoś nowego. **22** Toteż Paweł stanął pośrodku Areopagu[e] i rzekł:

„Mężowie ateńscy, widzę, że we wszystkim zdajecie się żywić większą niż inni bojaźń przed bóstwami.[f] **23** Na przykład przechodząc i uważnie oglądając wasze przedmioty kultu, znalazłem także ołtarz, na którym napisano: ‚Nieznanemu Bogu'. Co więc — nie znając — traktujecie ze zbożnym oddaniem, to wam ogłaszam. **24** Bóg, który uczynił świat i wszystko, co na nim, ten, będąc Panem nieba i ziemi,[g] nie mieszka w świątyniach ręką zbudowanych[h] **25** ani nie jest obsługiwany rękami ludzkimi, jak gdyby czegoś potrzebował,[i] ponieważ on sam daje wszystkim życie[j] i dech,[k] i wszystko. **26** On też z jednego człowieka[l] uczynił wszystkie narody[m] ludzkie, żeby zamieszkiwały na całej powierzchni ziemi,[n] i on ustanowił wyznaczone czasy[o] oraz ustalone granice zamieszkiwania ludzi,[p] **27** aby poszukiwali Boga,[q] czy by nie

ROZDZ. 17

a Ezd 4:12
b Łk 23:2
Jn 19:12
c Dz 9:25
d Łk 16:29
e Jn 5:39
f Prz 14:15
g Dz 13:50
h Dz 14:19
1Ts 2:15
i Dz 14:2
j Mt 10:23
k Dz 16:1
1Ts 3:2
l 2Pt 2:8
m Dz 13:5
Dz 18:19
n Prz 1:20
o 1Ko 1:22
Kol 2:8

szpalta 2

a 1Ko 4:13
b Jn 5:29
Jn 11:25
1Ko 15:12
Obj 20:6
c Mk 1:27
d Dz 2:12
e Dz 17:34
f Dz 17:16
g Ps 146:6
Iz 42:5
Dz 4:24
Dz 14:15
h 1Kl 8:27
Iz 66:1
Dz 7:48
i Ps 50:12
j Rdz 2:7
k Iz 42:5
l Rdz 5:2
m Rdz 1:28
n Pwt 32:8
o Ps 74:17
p Pwt 2:5
Pwt 2:19
Pwt 32:8
Iz 34:17
q Pwt 4:29
Iz 55:6

mogli go niejako namacać i rzeczywiście znaleźć,[a] choć właściwie nie jest on daleko od nikogo z nas. **28** Dzięki niemu bowiem mamy życie i poruszamy się, i istniejemy,[b] jak to rzekli nawet niektórzy z waszych poetów:[c] ‚Bo jesteśmy też jego potomstwem'.

29 „Skoro więc jesteśmy potomstwem Bożym,[d] to nie powinniśmy mniemać, że Istota Boska[e] jest podobna do złota albo srebra, albo kamienia, do czegoś wyrzeźbionego dzięki kunsztowi i pomysłowości człowieka.[f] **30** Wprawdzie Bóg nie zważał na czasy takiej niewiedzy,[g] lecz teraz mówi ludziom, żeby wszyscy wszędzie okazali skruchę.[h] **31** Ustalił bowiem dzień, w którym zamierza w prawości sądzić[i] zamieszkaną ziemię przez męża, którego wyznaczył, udzielił też gwarancji wszystkim ludziom przez wskrzeszenie[j] go z martwych".

32 Usłyszawszy o zmartwychwstaniu umarłych, niektórzy zaczęli drwić,[k] drudzy zaś powiedzieli: „Posłuchamy cię o tym jeszcze innym razem". **33** Wtedy Paweł odszedł spośród nich, **34** lecz niektórzy mężowie przyłączyli się do niego i uwierzyli, wśród nich także Dionizy, członek sądu na Areopagu,[l] oraz niewiasta imieniem Damaris, a z nimi również inni.

18 Potem opuścił Ateny i przybył do Koryntu. **2** I znalazł pewnego Żyda imieniem Akwilas,[m] rodem z Pontu, który niedawno przybył z Italii,[n] oraz jego żonę Pryscyllę, Klaudiusz[o] bowiem rozkazał wszystkim Żydom opuścić Rzym. Poszedł więc do nich, **3** a ponieważ uprawiał ten sam zawód, zatrzymał się w ich domu; i pracowali,[p] bo byli z zawodu wytwórcami namiotów. **4** Jednakże w każdy sabat wygłaszał przemówienie w synagodze[a] i przekonywał Żydów oraz Greków.

5 Kiedy zaś i Sylas,[b] i Tymoteusz[c] przybyli z Macedonii, Paweł zaczął się pilnie zajmować słowem, dając Żydom świadectwo, aby dowieść, że Jezus jest Chrystusem.[d] **6** A gdy oni bezustannie się sprzeciwiali i wypowiadali obelżywie,[e] otrząsnął swe szaty[f] i rzekł do nich: „Krew[g] wasza na wasze głowy. Ja jestem czysty.[h] Odtąd pójdę do ludzi z narodów".[i] **7** Toteż przeniósł się stamtąd i wszedł do domu męża imieniem Tycjusz Justus — czciciela Boga — którego dom stał przy synagodze. **8** A Kryspus,[j] przełożony synagogi, uwierzył w Pana i tak samo uczynili wszyscy jego domownicy. Wielu też Koryntian, którzy słuchali, uwierzyło i dało się ochrzcić. **9** A w nocy Pan rzekł w wizji do Pawła:[k] „Nie bój się, lecz mów i nie milcz, **10** ponieważ ja jestem z tobą[l] i nikt cię nie napadnie, żeby ci wyrządzić krzywdę; mam bowiem wiele ludu w tym mieście". **11** Toteż pozostał tam rok i sześć miesięcy, nauczając wśród nich słowa Bożego.

12 Kiedy Gallio był prokonsulem[m] Achai, Żydzi jednomyślnie powstali przeciwko Pawłowi i przywiedli go przed fotel sędziowski,[n] **13** mówiąc: „Człowiek ten wbrew prawu zaszczepia[o] ludziom inne przekonanie w sprawie oddawania czci Bogu". **14** Lecz kiedy Paweł już miał otworzyć usta, Gallio rzekł do Żydów: „Gdyby istotnie było to coś niecnego albo jakieś niegodziwe łotrostwo, miałbym powód cierpliwie was znosić,

ROZDZ. 17

a Ps 145:18 Jer 23:23 Rz 1:20
b Iz 42:5
c Tyt 1:12
d Rdz 1:27
e Joz 22:22 Ps 50:1 Iz 46:9
f Pwt 5:8 Iz 37:19 Iz 40:18 Iz 46:5 Dz 19:26
g Dz 14:16 Rz 3:25 Rz 5:13 Ef 4:18
h Łk 24:47
i Ps 96:13 Ps 98:9 Iz 2:4 Jn 5:22 Dz 10:42
j Jn 11:25 Dz 2:24 Dz 13:33 Rz 6:5
k 1Ko 1:23
l Dz 17:19

ROZDZ. 18

m Dz 18:26 1Ko 16:19 2Tm 4:19
n Heb 13:24
o Dz 11:28
p Dz 20:34 1Ko 4:12 1Ko 9:15 1Ts 2:9 2Ts 3:10

szpalta 2

a Mt 4:23 Dz 13:14 Dz 17:2
b Dz 15:27 Dz 17:14
c Dz 16:1 1Ts 3:6
d Dz 17:3 Dz 28:23
e 1Pt 4:4
f Mt 10:14 Dz 13:51
g 1Kl 2:37 Eze 18:13 Eze 33:4
h Eze 3:18 Dz 20:26
i Dz 13:46 Dz 28:28 Rz 1:16
j 1Ko 1:14
k Łk 22:43 Dz 23:11
l Jer 1:19 Mt 28:20
m Dz 13:7 Dz 19:38
n Dz 16:19
o Dz 24:5

o Żydzi. **15** Ale jeśli są to spory co do mowy i nazw,[a] i waszego prawa,[b] wy sami musicie się tym zająć. Ja nie chcę być sędzią w tych sprawach". **16** Po czym odpędził ich od fotela sędziowskiego. **17** Wszyscy więc pochwycili Sostenesa,[c] przełożonego synagogi, i zaczęli go bić przed fotelem sędziowskim. Lecz Gallio wcale się tym nie przejął.

18 Paweł jednak pozostał tam jeszcze niemało dni, po czym pożegnał się z braćmi i odpłynął do Syrii, z nim zaś Pryscylla i Akwilas; a w Kenchrach[d] dał sobie krótko ostrzyc głowę,[e] bo złożył ślub. **19** Przybyli więc do Efezu i tam ich pozostawił, a sam wszedł do synagogi[f] i prowadził rozważania z Żydami. **20** Chociaż go upraszali, żeby pozostał przez dłuższy czas, on się nie zgodził, **21** lecz pożegnał się[g] i rzekł do nich: „Jeśli Jehowa zechce, znowu do was wrócę".[h] Z Efezu wypłynął na morze **22** i przybył do Cezarei. I wyruszył w górę, a pozdrowiwszy zbór, udał się do Antiochii.

23 Kiedy już spędził tam jakiś czas, odszedł i przechodził z miejsca na miejsce przez krainę galacką[i] oraz Frygię,[j] umacniając[k] wszystkich uczniów.

24 A do Efezu przybył pewien Żyd imieniem Apollos,[l] rodem z Aleksandrii, mąż wymowny; był on dobrze zaznajomiony z Pismami.[m] **25** Ten został ustnie pouczony o drodze Jehowy, a pałając duchem,[n] prawidłowo mówił i nauczał o Jezusie, lecz wiedział tylko o chrzcie[o] Janowym. **26** On też zaczął śmiało przemawiać w synagodze. Kiedy go usłyszeli Pryscylla i Akwilas,[p] wzięli go do siebie i dokładniej objaśnili mu drogę Bożą. **27** A ponieważ pragnął się udać do Achai, bracia napisali do uczniów, usilnie ich zachęcając, aby go przyjęli życzliwie. On więc, przybywszy, wielce dopomógł[a] tym, którzy uwierzyli dzięki niezasłużonej życzliwości[b] [Bożej]; **28** bo z przejęciem publicznie przedstawiał niezbite dowody, że Żydzi się mylą, wykazywał bowiem na podstawie Pism,[c] iż Jezus jest Chrystusem.[d]

19 I stało się, gdy Apollos[e] był w Koryncie, że Paweł, przeszedłszy przez okolice w głębi kraju, przybył do Efezu[f] i znalazł niektórych uczniów; **2** i rzekł do nich: „Czy otrzymaliście ducha świętego,[g] gdyście uwierzyli?" Powiedzieli do niego: „Ależ nigdy nie słyszeliśmy, czy jest jakiś duch święty".[h] **3** A on rzekł: „Jakim więc chrztem zostaliście ochrzceni?" Powiedzieli: „Chrztem Janowym".[i] **4** Paweł rzekł: „Jan chrzcił chrztem symbolizującym skruchę[j] i mówił ludowi, aby uwierzył w tego, który przyjdzie po nim,[k] to jest w Jezusa". **5** Kiedy to usłyszeli, zostali ochrzczeni w imię Pana Jezusa.[l] **6** A gdy Paweł włożył na nich ręce,[m] zstąpił na nich duch święty i zaczęli mówić językami oraz prorokować.[n] **7** Wszystkich tych mężczyzn było około dwunastu.

8 Wszedłszy do synagogi,[o] przez trzy miesiące mówił śmiało, wygłaszając przemówienia i przekonując co do królestwa[p] Bożego. **9** Lecz gdy niektórzy popadali w zatwardziałość i nie wierzyli,[q] mówiąc źle o Drodze[r] wobec owego mnóstwa, on się od nich odsunął,[s] oddzielił od nich uczniów[t] i codziennie wygłaszał

ROZDZ. 18

a 1Tm 6:4
b Dz 23:29 Dz 25:19
c 1Ko 1:1
d Rz 16:1
e Lb 6:18 Dz 21:23
f Dz 13:14 Dz 17:2
g Dz 21:6
h Rz 1:10 1Ko 4:19 Jak 4:15
i Gal 1:2
j Dz 16:6
k Dz 14:22 Dz 15:32
l Dz 19:1 1Ko 1:12 1Ko 3:6
m 1Ko 4:6
n Rz 12:11
o Dz 19:3
p Rz 16:3 1Ko 16:19

szpalta 2

a 1Ko 3:6
b Ef 2:8
c Łk 24:27 1Ko 15:3 2Tm 3:16
d Rdz 49:10 Pwt 18:15 Ps 16:10 Iz 7:14 Mi 5:2 Mal 3:1 Dz 9:22

ROZDZ. 19

e Dz 18:24 1Ko 3:5
f 1Ko 16:8
g Dz 2:38
h Dz 8:16
i Dz 18:25
j Mt 3:11 Mk 1:4 Dz 1:5
k Jn 1:15 Jn 1:30
l Dz 8:16
m Dz 8:17
n Dz 2:4 Dz 10:46 1Ko 12:10
o Łk 4:16 Dz 13:5 Dz 17:2
p Dz 1:3 Dz 28:23 Dz 28:31
q 2Ts 3:2
r Dz 9:2 Dz 22:4
s Mt 10:14 Rz 16:17
t Tyt 3:10 2Jn 10

przemówienia w audytorium szkoły Tyrannusa. **10** Trwało to dwa lata,[a] tak iż wszyscy mieszkający w okręgu Azji,[b] zarówno Żydzi, jak i Grecy, usłyszeli słowo Pańskie.

11 A Bóg dokonywał przez ręce Pawła nadzwyczajnych potężnych dzieł,[c] **12** tak iż nawet chusty i fartuchy przenoszono z jego ciała na niedomagających,[d] a opuszczały ich dolegliwości i wychodziły z nich niegodziwe duchy.[e] **13** Niektórzy zaś z wędrujących Żydów, zajmujących się wypędzaniem demonów,[f] również zaczęli wypowiadać imię Pana Jezusa[g] nad tymi, którzy mieli niegodziwe duchy, mówiąc: „Uroczyście wam przykazuję[h] przez Jezusa, którego głosi Paweł". **14** A czyniło to siedmiu synów niejakiego Scewy, naczelnego kapłana żydowskiego. **15** Ale niegodziwy duch, odpowiadając, rzekł do nich: „Znam Jezusa[i] i wiem, kto to Paweł;[j] wy zaś kim jesteście?" **16** Wtedy skoczył na nich ów człowiek, w którym był niegodziwy duch,[k] i przemógłszy jednego po drugim, pokonał ich, tak iż uciekli z tego domu nadzy i poranieni. **17** Stało się to znane wszystkim, zarówno Żydom, jak i Grekom, którzy mieszkali w Efezie; i na nich wszystkich padła bojaźń,[l] a imię Pana Jezusa było wywyższane.[m] **18** I wielu z tych, którzy uwierzyli, przychodziło oraz otwarcie wyznawało[n] swe praktyki i o nich opowiadało. **19** A niemało tych, którzy uprawiali sztuki magiczne,[o] poznosiło swe księgi i spaliło je wobec wszystkich. I zliczywszy ich ceny, stwierdzili, że były warte pięćdziesiąt tysięcy sztuk srebra. **20** Tak słowo Jehowy potężnie rosło i zyskiwało przewagę.[a]

21 A gdy się to wszystko dokonało, Paweł postanowił w duchu, żeby po przejściu przez Macedonię[b] i Achaję udać się do Jerozolimy,[c] i mówił: „Kiedy się już tam dostanę, muszę też zobaczyć Rzym".[d] **22** Toteż wysłał do Macedonii dwóch z tych, którzy mu usługiwali, Tymoteusza[e] i Erasta,[f] lecz sam zatrzymał się przez jakiś czas w okręgu Azji.

23 W tymże czasie powstało niemałe poruszenie[g] w związku z Drogą.[h] **24** Albowiem pewien człowiek imieniem Demetriusz, kujący w srebrze, zapewniał rzemieślnikom niemały zysk[i] przez wyrabianie srebrnych świątyniek Artemidy; **25** zebrał ich oraz tych, którzy przy takich rzeczach pracowali,[j] i rzekł: „Mężowie, dobrze wiecie, że nasz dobrobyt zawdzięczamy temu interesowi.[k] **26** Widzicie też i słyszycie, że nie tylko w Efezie,[l] lecz niemalże w całym okręgu Azji ów Paweł przekonał spory tłum ludzi i skłonił ich do zmiany poglądu, mówiąc, iż ci, których rękami uczyniono,[m] nie są bogami. **27** Ponadto grozi niebezpieczeństwo, że nie tylko to nasze zajęcie pogrąży się w niesławie, ale i świątynia wielkiej bogini Artemidy[n] będzie poczytana za nic, a nawet zostanie niebawem obrócona wniwecz jej wspaniałość, którą wielbi cały okręg Azji oraz zamieszkana ziemia". **28** Usłyszawszy to, wpadli w gniew i zaczęli wołać, mówiąc: „Wielka jest Artemida Efezjan!"

29 Miasto było więc pełne zamieszania; i jednomyślnie popędzili do teatru, wziąwszy prze-

ROZDZ. 19

a Dz 20:31
b Dz 20:18 2Tm 1:15
c Dz 14:3
d Mk 6:56 Dz 5:15
e Mt 10:1
f Mt 12:27
g Mk 9:38 Łk 9:49
h Dz 16:18
i Mt 8:29 Mk 1:24 Łk 4:34
j Dz 16:17
k Mt 8:28
l Dz 2:43 Dz 5:5
m 2Ts 1:12
n Mt 3:6 Jak 5:16
o Pwt 18:10 Dn 2:2 Dz 8:9

szpalta 2

a Dz 6:7 Dz 12:24 Kol 1:6
b 1Ko 16:5
c Dz 20:22 Rz 15:25
d Dz 23:11 Rz 1:15
e Dz 16:1
f 2Tm 4:20
g 2Ko 1:8
h Dz 9:2 Dz 19:9 Dz 22:4
i Dz 16:16
j Ps 115:4
k Obj 18:15
l Ef 1:1
m Pwt 4:28 1Kn 16:26 Iz 44:10 Jer 10:3 Dz 17:29 1Ko 8:4
n Dz 19:34

mocą Gajusa oraz Arystarcha[a] — Macedończyków, towarzyszy podróży Pawła. **30** Paweł zaś chciał wejść między lud, lecz uczniowie mu nie pozwalali. **31** Nawet niektórzy przyjaźni mu członkowie komisji do spraw świąt i igrzysk posłali do niego i zaczęli gorąco prosić, żeby się w teatrze nie narażał na niebezpieczeństwo. **32** Rzeczywiście, jedni wołali to, a drudzy co innego,[b] bo w zgromadzeniu zapanował zamęt i większość z nich nie wiedziała, dlaczego się zeszli. **33** Razem więc wyprowadzili z tłumu Aleksandra, gdyż Żydzi wypchnęli go do przodu; Aleksander zaś skinął ręką i chciał się bronić wobec ludu. **34** Ale gdy rozpoznali, że jest Żydem, wszyscy podnieśli jeden krzyk, wołając około dwóch godzin: „Wielka[c] jest Artemida Efezjan!”

35 A pisarz miejski, uciszywszy[d] w końcu tłum, rzekł: „Mężowie efescy, któż z ludzi nie wie, że miasto Efezjan jest świątynnym strażnikiem wielkiej Artemidy oraz wizerunku, który spadł z nieba? **36** Skoro jest to bezsporne, powinniście zachować spokój i niczego nie czynić pochopnie.[e] **37** Przyprowadziliście bowiem tych mężczyzn, którzy ani nie obrabowują świątyń, ani nie bluźnią naszej bogini. **38** Jeżeli więc Demetriusz[f] i rzemieślnicy, którzy są z nim, rzeczywiście mają przeciw komuś jakąś sprawę, to są dni sądzenia[g] i są prokonsulowie;[h] niech wniosą zarzuty jedni przeciwko drugim. **39** Ale jeśli chodzi wam o coś ponad to, musi o tym zadecydować prawnie zwołane zgromadzenie. **40** Bo z powodu dzisiejszych wydarzeń doprawdy grozi nam niebezpieczeństwo, że zostaniemy oskarżeni o rebelię, gdyż nie ma żadnej przyczyny, którą moglibyśmy wytłumaczyć zejście się tego bezładnego motłochu”. **41** A to powiedziawszy,[a] rozwiązał zgromadzenie.[b]

20 Kiedy rozruchy już ustały, Paweł posłał po uczniów, a gdy ich zachęcił i pożegnał,[c] wyruszył w podróż do Macedonii.[d] **2** Przeszedłszy te okolice i zachęciwszy niejednym słowem tych, którzy się tam znajdowali,[c] przybył do Grecji. **3** A po spędzeniu tam trzech miesięcy — ponieważ Żydzi uknuli przeciw niemu zmowę,[f] gdy miał popłynąć do Syrii — postanowił wrócić przez Macedonię. **4** Towarzyszyli mu: Sopater,[g] syn Pyrrusa z Berei, a z Tesaloniczan — Arystarch[h] i Sekundus, jak również Gajus z Derbe oraz Tymoteusz,[i] z okręgu Azji zaś — Tychik[j] i Trofim.[k] **5** Ci poszli naprzód i czekali na nas w Troadzie,[l] **6** a my po dniach Przaśników[m] wypłynęliśmy w morze z Filippi i w pięć dni przybyliśmy do nich do Troady;[n] tam spędziliśmy siedem dni.

7 Pierwszego dnia[o] tygodnia, gdy się zebraliśmy, by spożyć posiłek, Paweł zaczął do nich przemawiać, jako że następnego dnia miał odejść; i przeciągnął swą mowę aż do północy. **8** A było sporo lamp w górnej izbie,[p] gdzie się zebraliśmy. **9** Kiedy Paweł dalej mówił, pewien młodzieniec imieniem Eutychus, siedząc w oknie, zapadł w głęboki sen, a pogrążony we śnie, spadł z trzeciej kondygnacji i podniesiono go martwego. **10** Lecz Paweł zszedł na dół, przypadł do niego[q] i objąwszy go, rzekł: „Przestańcie podnosić wrzawę, bo jego dusza

ROZDZ. 19

a Dz 20:4 Kol 4:10 Flm 24

b Dz 21:34

c Dz 19:28

d Prz 15:18

e Prz 14:29

f Dz 19:24

g Dz 17:34

h Dz 13:7 Dz 18:12

szpalta 2

a Kzn 9:17

b Dz 19:32

ROZDZ. 20

c 2Ko 2:13

d 1Ko 16:5 1Tm 1:3

e Rz 12:8

f Dz 23:16 Dz 25:3 2Ko 11:26

g Rz 16:21

h Dz 27:2

i Dz 16:1

j Ef 6:21 Kol 4:7 2Tm 4:12

k Dz 21:29 2Tm 4:20

l Dz 16:11

m Wj 12:14 Wj 23:15

n 2Tm 4:13

o 1Ko 16:2

p Dz 1:13

q 1Kl 17:21 2Kl 4:34

jest w nim".[a] **11** Potem wszedł na górę i zaczął się posilać, i spożył pokarm, a gdy porozmawiał dość długo, aż do świtu, w końcu odszedł. **12** Zabrali więc chłopca żywego i czuli się niezmiernie pocieszeni.

13 My zaś wcześniej poszliśmy na statek i odpłynęliśmy do Assos, gdzie zamierzaliśmy wziąć Pawła na pokład, bo on, tak właśnie poleciwszy, sam postanowił pójść pieszo. **14** Gdy więc do nas dołączył w Assos, wzięliśmy go na pokład i udaliśmy się do Mityleny; **15** na drugi dzień odpłynęliśmy stamtąd i przybyliśmy na miejsce naprzeciw Chios, a następnego dnia zawinęliśmy do Samos, kolejnego zaś dnia przybyliśmy do Miletu. **16** Paweł bowiem postanowił ominąć Efez,[b] żeby nie tracić czasu w okręgu Azji; bo śpieszył się, by w miarę możności przybyć do Jerozolimy[c] w dzień święta Pięćdziesiątnicy.

17 Posłał jednak z Miletu do Efezu i wezwał starszych[d] zboru. **18** Kiedy do niego przybyli, rzekł do nich: „Dobrze wiecie, że od pierwszego dnia, gdy przyszedłem do okręgu Azji,[e] przez cały czas byłem z wami,[f] **19** służąc Panu jako niewolnik[g] z największym uniżeniem umysłu[h] i ze łzami oraz w doświadczeniach, które mnie spotkały z powodu zmów[i] żydowskich; **20** przy tym nie powstrzymywałem się od mówienia wam wszystkiego, co pożyteczne, ani od nauczania[j] was publicznie i od domu[k] do domu. **21** Ale zarówno Żydom, jak i Grekom składałem dokładne świadectwo[l] o skrusze[m] wobec Boga i wierze w naszego Pana, Jezusa. **22** A oto teraz, związany w duchu,[n] udaję się do Jerozolimy, chociaż nie wiem, co mnie tam spotka, **23** nie licząc tego, że w jednym mieście po drugim duch święty[a] wielokrotnie składa mi świadectwo, mówiąc, iż czekają mnie więzy i udręki.[b] **24** Ja jednak bynajmniej nie cenię drogo swej duszy,[c] bylebym tylko dokończył mego biegu[d] oraz usługiwania,[e] które przyjąłem[f] od Pana Jezusa — żeby złożyć dokładne świadectwo na rzecz dobrej nowiny o niezasłużonej życzliwości Bożej.[g]

25 „A oto teraz wiem, że wy wszyscy, wśród których chodziłem, głosząc królestwo, już więcej nie ujrzycie mego oblicza. **26** Toteż wzywam was, abyście właśnie dzisiaj poświadczyli, że jestem czysty od krwi[h] wszystkich ludzi, **27** bo nie powstrzymywałem się od oznajmiania wam wszelkiego zamysłu[i] Bożego. **28** Zważajcie[j] na samych siebie[k] i na całą trzodę,[l] pośród której duch święty ustanowił was nadzorcami,[m] abyście paśli zbór Boga,[n] nabyty przez niego krwią[o] jego własnego Syna. **29** Ja wiem, że po moim odejściu wejdą pomiędzy was ciemiężkie wilki[p] i nie będą się czule obchodzić z trzodą, **30** a spośród was samych powstaną ludzie mówiący rzeczy przewrotne,[q] aby pociągnąć za sobą uczniów.[r]

31 „Dlatego czuwajcie i zachowujcie w pamięci, że przez trzy lata,[s] nocą i za dnia, nie przestawałem ze łzami napominać[t] każdego. **32** A teraz poruczam was Bogu[u] i słowu jego życzliwości niezasłużonej, które może was zbudować[v] i dać wam dziedzictwo wśród wszystkich uświęconych.[w] **33** Niczy-

ROZDZ. 20

a Mt 9:24 Mk 5:39 Jn 11:40 Dz 9:40
b Dz 18:21
c Dz 21:4 Dz 24:17
d Dz 11:30
e Dz 16:6
f Dz 19:10
g 2Ko 11:27
h 1Ko 15:9 1Ts 2:6 1Pt 5:3
i Dz 9:24 Dz 20:3
j Mt 28:20 Dz 20:27 2Tm 4:2
k Dz 5:42
l Dz 18:5
m Mk 1:15 Łk 24:47 Dz 2:38
n Dz 19:21

szpalta 2

a Dz 21:4 Dz 21:11
b Dz 9:16
c Rz 8:35 2Ko 4:16
d 2Tm 4:7
e 2Ko 4:1 2Ko 5:18
f Gal 1:1
g 2Ko 6:1
h Eze 33:8 Dz 18:6 2Ko 7:2
i Mt 28:20 Jn 15:15
j Kol 4:17 1Tm 4:16
k 1Tm 3:2
l Prz 27:23
m 1Tm 3:1 Tyt 1:5 Heb 13:17
n Jn 21:15 Ef 4:11 1Pt 5:2
o Mt 26:28 Jn 6:54 1Jn 1:7
p Iz 56:11 Mt 7:15 2Ts 2:3 2Pt 2:1
q 2Tm 4:3
r Gal 4:17 1Tm 4:1 1Jn 2:19
s Dz 19:10
t 2Ko 2:4 1Ts 2:11
u Dz 14:23

v Rz 16:25. w Pwt 33:3; Ef 1:18; Kol 1:12.

jego srebra ani złota, ani odzienia nie pożądałem.[a] **34** Sami wiecie, że te oto ręce służyły potrzebom moim[b] i tych, którzy byli ze mną. **35** Pokazałem wam we wszystkim, że tak się trudząc,[c] macie dopomagać słabym[d] i zachowywać w pamięci słowa Pana Jezusa, który sam powiedział: ‚Więcej szczęścia wynika z dawania[e] niż z otrzymywania'".

36 A to powiedziawszy, ukląkł[f] z nimi wszystkimi i się pomodlił. **37** Wszyscy zaś wybuchnęli wielkim płaczem, rzucali się Pawłowi na szyję[g] i czule go całowali,[h] **38** gdyż szczególny ból sprawiło im słowo, które wyrzekł, że już więcej nie zobaczą jego oblicza.[i] I odprowadzili[j] go na statek.

21 Kiedyśmy się z nimi rozstali i wypłynęli w morze, popłynęliśmy prostym kursem i przybyliśmy do Kos, następnego zaś dnia do Rodos, a stamtąd do Patary. **2** I znalazłszy statek zmierzający do Fenicji, weszliśmy na pokład i odpłynęliśmy. **3** A gdy się ukazała wyspa Cypr,[k] zostawiliśmy ją po lewej stronie i pożeglowaliśmy ku Syrii,[l] i przybiliśmy do Tyru, tam bowiem miano wyładować ze statku towar.[m] **4** Odszukawszy uczniów, pozostaliśmy tam siedem dni. A oni za sprawą ducha[n] mówili Pawłowi, żeby nie wchodził do Jerozolimy. **5** Gdy się zatem dopełniły dni, wyszliśmy i udaliśmy się w drogę; a wszyscy, wraz z niewiastami i dziećmi, odprowadzili nas aż za miasto. Uklękliśmy[o] na wybrzeżu, pomodliliśmy się **6** i pożegnawszy się[p] ze sobą, weszliśmy na statek, a oni wrócili do domów.

ROZDZ. 20
- **a** 1Sm 12:3 Mt 10:8 1Ko 9:12 2Ko 7:2 Tyt 1:7
- **b** Dz 18:3 1Ko 4:12 1Ts 2:9
- **c** Ef 4:28 1Ts 4:11 2Ts 3:8
- **d** Rz 15:1
- **e** Prz 19:17 Mt 10:8 Łk 6:38
- **f** Dz 21:5
- **g** Rdz 45:14
- **h** Rz 16:16
- **i** Dz 20:25
- **j** Dz 15:3

ROZDZ. 21
- **k** Dz 15:39
- **l** Dz 20:3
- **m** Dz 27:10
- **n** Dz 21:11 Dz 21:12
- **o** Ezd 9:5 Dz 9:40 Dz 20:36
- **p** Dz 18:21

szpalta 2
- **a** Dz 18:22
- **b** Dz 6:5
- **c** Jl 2:28 Dz 2:17 1Ko 11:5
- **d** Dz 11:28
- **e** Dz 20:23 Dz 21:33
- **f** Dz 9:16
- **g** Mt 16:22
- **h** Dz 20:24
- **i** Pwt 20:8
- **j** 2Ko 4:10 2Tm 4:6
- **k** 1Sm 3:18 Mt 26:42
- **l** Rz 15:25
- **m** Dz 18:22
- **n** Dz 24:11
- **o** Dz 15:4
- **p** Dz 12:17 Dz 15:13 Gal 1:19 Gal 2:9 Jak 1:1

7 My zaś zakończyliśmy podróż z Tyru i przybyliśmy do Ptolemaidy, a pozdrowiwszy braci, zatrzymaliśmy się u nich jeden dzień. **8** Wyruszywszy następnego dnia, przybyliśmy do Cezarei[a] i weszliśmy do domu ewangelizatora Filipa, który był jednym z siedmiu,[b] i zatrzymaliśmy się u niego. **9** Miał on cztery córki, dziewice, które prorokowały.[c] **10** A gdy tam pozostawaliśmy przez szereg dni, przybył z Judei pewien prorok imieniem Agabus[d] **11** i przybył do nas, i wziąwszy pas Pawła oraz związawszy sobie nogi i ręce, rzekł: „Oto, co mówi duch święty: ‚Męża, do którego należy ten pas, Żydzi tak związą[e] w Jerozolimie i wydadzą[f] w ręce ludzi z narodów'".

12 Usłyszawszy to — zarówno my, jak i miejscowi — zaczęliśmy go upraszać, żeby nie szedł[g] do Jerozolimy. **13** Wtedy Paweł odpowiedział: „Cóż czynicie, płacząc[h] i osłabiając me serce?[i] Bądźcie pewni, że jestem gotów nie tylko zostać związany, lecz także umrzeć[j] w Jerozolimie dla imienia Pana Jezusa". **14** A gdy się nie dał od tego odwieść, daliśmy spokój, mówiąc: „Niech się stanie wola[k] Jehowy".

15 Po tych dniach przygotowaliśmy się do drogi i ruszyliśmy do Jerozolimy.[l] **16** Z nami zaś poszli też niektórzy uczniowie z Cezarei,[m] by nas zaprowadzić do męża, w którego domu mieliśmy być goszczeni, niejakiego Mnazona z Cypru, jednego z pierwszych uczniów. **17** Kiedy przybyliśmy do Jerozolimy,[n] bracia z radością nas przyjęli.[o] **18** Następnego dnia Paweł udał się z nami do Jakuba;[p] a byli obecni wszyscy starsi.

19 I pozdrowiwszy ich, zaczął szczegółowo opowiadać[a] o tym, czego Bóg dokonał wśród narodów przez jego usługiwanie.[b]

20 Kiedy to usłyszeli, zaczęli wychwalać Boga, a do niego rzekli: „Widzisz, bracie, ile tysięcy wierzących jest wśród Żydów, a wszyscy są gorliwi względem Prawa.[c] **21** O tobie zaś usłyszeli pogłoski, że wszystkich Żydów wśród narodów nauczasz odstępstwa od Mojżesza,[d] mówiąc im, żeby nie obrzezywali[e] swych dzieci ani nie postępowali według uroczystych zwyczajów. **22** Co tu zrobić? Na pewno usłyszą, żeś przybył. **23** Zrób więc to, co ci mówimy: Mamy tu czterech mężczyzn, którzy złożyli ślub. **24** Weź ich ze sobą[f] i wraz z nimi oczyść się ceremonialnie, i pokryj za nich koszty,[g] żeby im ogolono głowy.[h] Dzięki temu wszyscy będą wiedzieli, że nie ma nic w pogłoskach, które im o tobie opowiadano, lecz że postępujesz porządnie, sam też przestrzegając Prawa.[i] **25** Jeśli chodzi o wierzących spośród narodów, to posłaliśmy nasze rozstrzygnięcie, żeby się trzymali z dala od tego, co ofiarowano bożkom,[j] jak również od krwi[k] oraz tego, co uduszone,[l] i od rozpusty".[m]

26 Toteż następnego dnia Paweł wziął ze sobą tych mężczyzn, oczyścił się z nimi ceremonialnie[n] i wszedł do świątyni, żeby zgłosić, kiedy się dopełnią dni[o] ceremonialnego oczyszczenia, dopóki za każdego z nich nie zostanie złożony[p] dar ofiarny.[q]

27 A gdy już się kończyło siedem[r] dni, Żydzi z Azji, zobaczywszy go w świątyni, zaczęli w całym tłumie siać zamieszanie[s] i pochwycili go w swe ręce, **28** wołając: „Mężowie izraelscy, pomóżcie! To jest człowiek, który wszędzie naucza wszystkich przeciwko ludowi[a] i Prawu, i temu miejscu, a ponadto wprowadził Greków do świątyni i skalał to święte miejsce".[b] **29** Przedtem bowiem widzieli z nim w mieście Efezjanina imieniem Trofim[c] i mniemali, że Paweł wprowadził go do świątyni. **30** Toteż w całym mieście doszło do rozruchów[d] i powstało zbiegowisko ludu; a pochwyciwszy Pawła, wywlekli go ze świątyni.[e] I natychmiast zamknięto drzwi. **31** A gdy usiłowali go zabić, do dowódcy oddziału dotarła wiadomość, że w całej Jerozolimie zapanowało zamieszanie;[f] **32** on zaś od razu wziął żołnierzy oraz setników i pobiegł do nich na dół.[g] Kiedy tamci zobaczyli dowódcę wojskowego[h] oraz żołnierzy, przestali bić Pawła.

33 Wtedy dowódca wojskowy zbliżył się i go pojmał, i kazał go związać dwoma łańcuchami,[i] począł też wypytywać, kim on jest i co uczynił. **34** Lecz jedni z tłumu wykrzykiwali to, drudzy zaś tamto.[j] A ponieważ z powodu tumultu nie mógł się dowiedzieć nic pewnego, kazał go zaprowadzić do kwater żołnierskich.[k] **35** Ale gdy on znalazł się na schodach, doszło do tego, że ze względu na gwałtowność tłumu żołnierze go nieśli, **36** bo owo mnóstwo ludu podążało za nimi, wołając: „Precz z nim!"[l]

37 A gdy już go miano wprowadzić do kwater żołnierskich, Paweł odezwał się do dowódcy wojskowego: „Czy mogę ci coś powiedzieć?" Ten rzekł: „Umiesz mówić po grecku? **38** Nie jesteś więc Egipcjaninem, który

ROZDZ. 21

a Dz 11:4; Dz 14:27
b Dz 15:12; Rz 15:18
c Dz 15:1; Dz 22:3; Rz 10:2; Gal 1:14
d Dz 6:14; Gal 5:1
e Rz 2:28; 1Ko 7:19
f Lb 6:2
g Lb 6:14; Lb 6:15; Lb 6:17
h Lb 6:18; Dz 18:18
i 1Ko 9:20
j Rdz 35:2; Wj 34:15; Dz 15:29
k Rdz 9:4; Kpł 3:17; Kpł 17:10; Pwt 12:23; 1Sm 14:32
l Kpł 17:13
m 1Ko 6:9; Kol 3:5; 1Ts 4:3; 1Pt 4:3
n Dz 24:18; 1Ko 9:20
o Lb 6:5
p Lb 6:21
q Lb 6:19
r Lb 6:9
s Dz 19:29

SZPALTA 2

a Dz 24:5
b Dz 24:6
c Dz 20:4; 2Tm 4:20
d Dz 17:5
e Dz 26:21
f Dz 21:27
g Dz 23:27
h Dz 23:26
i Dz 20:23; Dz 21:11; Ef 6:20
j Dz 19:32
k Dz 22:24
l Łk 23:18; Jn 19:15; Dz 22:22

przed tymi dniami wszczął rebelię[a] i wyprowadził na pustkowie cztery tysiące mężczyzn uzbrojonych w sztylety?" **39** Wtedy Paweł rzekł: „Ja w rzeczywistości jestem Żydem[b] z Tarsu[c] w Cylicji, obywatelem nie byle jakiego miasta. Proszę cię zatem, pozwól mi przemówić do ludu." **40** Kiedy on zezwolił, Paweł, stojąc na schodach, skinął[d] ręką na lud. Gdy zapadła wielka cisza, zwrócił się do nich w języku hebrajskim,[e] mówiąc:

22 „Mężowie, bracia[f] i ojcowie, posłuchajcie, co wam teraz powiem na swoją obronę".[g] **2** (Kiedy usłyszeli, że zwraca się do nich w języku hebrajskim,[h] jeszcze bardziej się uciszyli, a on rzekł:) **3** „Jestem Żydem,[i] urodzonym w Tarsie w Cylicji,[j] lecz kształconym w tym mieście u stóp Gamaliela,[k] szkolonym według rygorów[l] Prawa przodków, gorliwym[m] dla Boga, jak i wy wszyscy dzisiaj jesteście. **4** I prześladowałem tę Drogę aż na śmierć,[n] wiążąc i wydając do więzień[o] zarówno mężczyzn, jak i kobiety, **5** co może mi poświadczyć i arcykapłan, i całe zgromadzenie starszych.[p] Od nich wystarałem się też o listy[q] do braci w Damaszku i ruszyłem w drogę, aby również tych, którzy tam byli, przyprowadzić związanych do Jerozolimy w celu wymierzenia kary.

6 „A gdy byłem w drodze i około południa zbliżałem się do Damaszku, nagle wokół mnie rozbłysło z nieba wielkie światło;[r] **7** i padłem na ziemię, i usłyszałem głos mówiący do mnie: ‚Saulu, Saulu, czemu mnie prześladujesz?'[s] **8** Odpowiedziałem: ‚Kim jesteś, Panie?' A on rzekł do mnie: ‚Jam jest Jezus Nazarejczyk, którego ty prześladujesz'.[a] **9** A ci, co byli ze mną,[b] wprawdzie zobaczyli światło, lecz nie usłyszeli głosu tego, który do mnie mówił.[c] **10** Wtedy powiedziałem: ‚Cóż mam czynić,[d] Panie?' Pan rzekł do mnie: ‚Wstań, udaj się do Damaszku, a tam powiedzą ci wszystko, co wyznaczono, żebyś uczynił'.[e] **11** Ale ponieważ nic nie widziałem z powodu chwały tego światła, przybyłem do Damaszku, prowadzony za rękę przez tych, którzy ze mną byli.[f]

12 „A niejaki Ananiasz, mąż bogobojny według Prawa, cieszący się dobrą opinią[g] u wszystkich mieszkających tam Żydów, **13** przyszedł do mnie i stanąwszy obok, rzekł mi: ‚Saulu, bracie, odzyskaj wzrok!'[h] I w tejże godzinie spojrzałem na niego. **14** On zaś powiedział: ‚Bóg naszych praojców[i] wybrał cię,[j] żebyś poznał jego wolę i ujrzał[k] Prawego,[l] i usłyszał głos z jego ust,[m] **15** gdyż wobec wszystkich ludzi masz być dla niego świadkiem tego, co widziałeś i słyszałeś.[n] **16** A teraz czemu zwlekasz? Wstań, daj się ochrzcić[o] i zmyj[p] swe grzechy przez wezwanie jego imienia'.[q]

17 „A gdy wróciłem do Jerozolimy[r] i modliłem się w świątyni, wpadłem w uniesienie[s] **18** i ujrzałem go, jak mówił do mnie: ‚Pośpiesz się i szybko wyjdź z Jerozolimy, ponieważ nie przyjmą[t] twego świadectwa o mnie'. **19** A ja rzekłem: ‚Panie, oni sami dobrze wiedzą, że wierzących w ciebie wtrącałem do więzienia[u] i chłostałem w jednej synagodze po drugiej,[v] **20** a gdy przelewano krew Szczepana,[w] twojego świadka, ja sam też

ROZDZ. 21

a Dz 5:36
b Flp 3:5
c Dz 9:11
Dz 22:3
d Dz 13:16
Dz 19:33
e Dz 26:14

ROZDZ. 22

f Dz 7:2
g Flp 1:7
1Pt 3:15
h Dz 21:40
i Dz 26:5
Rz 11:1
j Dz 21:39
Dz 23:34
k Dz 5:34
l Dz 26:5
m Gal 1:14
Flp 3:6
n Dz 8:3
Dz 9:2
1Tm 1:13
o Dz 26:10
p Dz 4:23
q Dz 9:2
r Dz 9:3
Dz 26:13
s Dz 9:4
Dz 26:14

szpalta 2

a Jn 18:5
Dz 9:5
Dz 26:15
b Dn 10:7
c Dz 9:7
d Łk 3:10
Dz 16:30
e Dz 26:16
f Dz 9:8
g Dz 10:22
1Tm 3:7
h Dz 9:17
i Dz 3:13
Dz 5:30
j Dz 9:15
Gal 1:15
k 1Ko 9:1
1Ko 15:8
l Dz 3:14
Heb 7:26
m 1Ko 11:23
Gal 1:12
n Dz 4:20
Dz 23:11
Dz 26:16
o Dz 9:18
p Iz 1:16
1Ko 6:11
Tyt 3:5
Heb 10:22
1Jn 1:7
Obj 1:5
q Dz 10:43
r Dz 9:26
Gal 1:18
s 2Ko 12:1

t Dz 9:29; **u** Dz 8:3; **v** Mt 10:17; **w** Dz 7:58.

stałem w pobliżu i to pochwalałem,[a] i strzegłem szat wierzchnich tych, którzy go zgładzili'. **21** On jednak rzekł do mnie: ‚Idź, gdyż wyślę cię do dalekich narodów'".[b]

22 Oni zaś słuchali go aż do tych słów i podnieśli głos, mówiąc: „Precz z takim z ziemi, bo nie godzi się, by żył!"[c] **23** A ponieważ krzyczeli i rozrzucali swe szaty wierzchnie oraz miotali proch w powietrze,[d] **24** dowódca wojskowy rozkazał go wprowadzić do kwater żołnierskich i powiedział, że należy go przesłuchać z zastosowaniem biczowania, aby się dokładnie dowiedzieć, dlaczego tak przeciw niemu krzyczeli.[e] **25** Lecz Paweł, gdy już go rozciągnięto do biczowania, rzekł do setnika, który tam stał: „Czy wolno wam biczować człowieka, który jest Rzymianinem,[f] a nie został skazany?" **26** Kiedy setnik to usłyszał, poszedł do dowódcy wojskowego i doniósł o tym, mówiąc: „Co zamierzasz czynić? Przecież ten człowiek jest Rzymianinem". **27** Toteż dowódca wojskowy podszedł i rzekł do niego: „Powiedz mi: Czy jesteś Rzymianinem?"[g] On rzekł: „Tak". **28** Dowódca wojskowy odrzekł: „Ja za wielką sumę pieniędzy nabyłem te prawa obywatelskie". Paweł powiedział: „A ja mam je od urodzenia".[h]

29 Natychmiast więc odstąpili od niego ci, którzy mieli go przesłuchać z zastosowaniem tortur; a dowódca wojskowy zląkł się, gdy się dowiedział, że to Rzymianin,[i] on zaś kazał go związać.

30 Toteż następnego dnia, pragnąc się dowiedzieć z całą pewnością, właściwie dlaczego Żydzi go oskarżają, rozwiązał go i nakazał zgromadzić się naczelnym kapłanom oraz całemu Sanhedrynowi. A sprowadziwszy Pawła, postawił go pośród nich.[a]

23 Patrząc uważnie na Sanhedryn, Paweł rzekł: „Mężowie, bracia, aż do dnia dzisiejszego postępowałem przed Bogiem z zupełnie czystym sumieniem".[b] **2** Na to arcykapłan Ananiasz rozkazał stojącym obok niego uderzyć[c] go w twarz. **3** Wtedy Paweł rzekł do niego: „Uderzy cię Bóg, ściano pobielana.[d] Zasiadłeś, by mnie sądzić zgodnie z Prawem,[e] a jednocześnie, przestępując Prawo,[f] każesz mnie bić?" **4** Stojący w pobliżu powiedzieli: „Obrzucasz obelgami arcykapłana Bożego?" **5** Paweł zaś rzekł: „Bracia, nie wiedziałem, że to arcykapłan. Jest bowiem napisane: ‚Nie wolno ci źle mówić o władcy twego ludu'".[g]

6 Kiedy Paweł spostrzegł, że jedna część to saduceusze,[h] a druga to faryzeusze, począł wołać w Sanhedrynie: „Mężowie, bracia, ja jestem faryzeuszem,[i] synem faryzeuszy. Sądzą mnie z powodu nadziei zmartwychwstania[j] umarłych".[k] **7** A gdy to powiedział, między faryzeuszami i saduceuszami powstał zatarg[l] i owo mnóstwo się podzieliło. **8** Saduceusze[m] bowiem mówią, że nie ma ani zmartwychwstania,[n] ani anioła, ani ducha, faryzeusze zaś wszystko to publicznie wyznają. **9** Podniósł się więc donośny krzyk,[o] a niektórzy uczeni w piśmie ze stronnictwa faryzeuszy wstali i zaczęli się zawzięcie spierać, mówiąc: „Nie znajdujemy w tym człowieku nic niewłaściwego;[p] a jeśli przemówił do

ROZDZ. 22

a Dz 8:1 1Tm 1:15

b Dz 9:15 Dz 13:2 Rz 1:5 Rz 11:13 Gal 2:7 1Tm 2:7

c Dz 21:36 Dz 23:14 Dz 25:24

d 2Sm 16:13

e Dz 21:34

f Dz 16:37 Dz 23:27

g Dz 23:27

h Dz 16:37

i Dz 16:38 Dz 25:16

szpalta 2

a Mt 10:17 Łk 21:12

ROZDZ. 23

b Dz 24:16 2Ko 1:12 2Tm 1:3 Heb 13:18 1Pt 3:16

c 1Kl 22:24 Jer 20:2 Jn 18:22

d Mt 23:27

e Kpł 19:15

f Pwt 25:1 Jn 7:51

g Wj 22:28 Kzn 10:20

h Dz 4:1

i Dz 26:5 Flp 3:5

j Dz 24:21

k Dz 28:20

l Mt 22:23

m Mk 12:18

n Łk 20:27

o Mt 8:29

p Łk 23:4 Dz 25:25

niego jakiś duch lub anioł..."[a] **10** Kiedy już doszło do wielkiego zatargu, dowódca wojskowy zląkł się, że Paweł zostanie przez nich rozszarpany, toteż kazał oddziałowi żołnierzy[b] zejść, wyrwać go spośród nich i przyprowadzić do kwater żołnierskich.[c]

11 A następnej nocy stanął przy nim[d] Pan i rzekł: „Nabierz otuchy![e] Bo jak w Jerozolimie dawałeś dokładne świadectwo[f] o tym, co mnie dotyczy, tak musisz również złożyć świadectwo w Rzymie".[g]

12 Z nastaniem dnia Żydzi uknuli spisek[h] i zobowiązali się pod klątwą,[i] mówiąc, że nie będą ani jeść, ani pić, dopóki nie zabiją Pawła.[j] **13** A tych, którzy uknuli to sprzysiężenie, było ponad czterdziestu; **14** poszli oni do naczelnych[k] kapłanów oraz starszych i rzekli: „Uroczyście zobowiązaliśmy się pod klątwą, że nie zjemy ani kęsa, dopóki nie zabijemy Pawła. **15** Teraz więc wy, a także Sanhedryn, wyjaśnijcie dowódcy wojskowemu, dlaczego ma go do was sprowadzić, że niby zamierzacie dokładniej się zorientować w jego sprawie.[l] A zanim on się zbliży, my będziemy już gotowi, by go zgładzić".[m]

16 Jednakże syn siostry Pawła usłyszał o ich zasadzce;[n] udał się do kwater żołnierskich i wszedłszy tam, opowiedział o tym Pawłowi. **17** Toteż Paweł przywołał jednego z setników i rzekł: „Odprowadź tego młodzieńca do dowódcy wojskowego, bo ma mu coś powiedzieć". **18** Ten więc go zabrał, zaprowadził do dowódcy wojskowego i rzekł: „Więzień Paweł przywołał mnie i poprosił, żebym przyprowadził tego młodzieńca do ciebie, gdyż ma ci coś do powiedzenia". **19** Dowódca wojskowy wziął go[a] za rękę i odszedłszy, zaczął wypytywać na osobności: „Co masz mi powiedzieć?" **20** On rzekł: „Żydzi uzgodnili, żeby cię poprosić, abyś jutro sprowadził Pawła przed Sanhedryn, niby dlatego, że zamierzają się o nim czegoś dokładniej dowiedzieć.[b] **21** Przede wszystkim nie daj się im przekonać, bo czyha[c] na niego ponad czterdziestu mężczyzn, którzy zobowiązali się pod klątwą, że nie będą ani jeść, ani pić, dopóki go nie zgładzą;[d] a teraz są gotowi i czekają na twą obietnicę". **22** Dowódca wojskowy pozwolił więc odejść młodzieńcowi, rozkazawszy mu: „Nie wygadaj nikomu, żeś mi to wyjawił".

23 A wezwawszy dwóch spośród setników, rzekł: „Na trzecią godzinę w nocy przygotujcie do marszu do Cezarei dwustu żołnierzy, a także siedemdziesięciu konnych i dwustu włóczników. **24** Postarajcie się też o zwierzęta juczne, żeby wiozły Pawła, i doprowadźcie go bezpiecznie do namiestnika Feliksa". **25** I napisał list tej treści:

26 „Klaudiusz Lizjasz do Jego Ekscelencji Namiestnika Feliksa:[e] Pozdrowienia! **27** Mężczyznę tego pochwycili Żydzi i już mieli go zgładzić, lecz ja nagle przybyłem z oddziałem żołnierzy i go wyratowałem,[f] dowiedziawszy się, że to Rzymianin.[g] **28** A chcąc poznać przyczynę, dla której go oskarżali, sprowadziłem go do ich Sanhedrynu.[h] **29** Stwierdziłem, że go oskarżono w związku z kwestiami dotyczącymi ich Prawa,[i] lecz nie obciąża go nic, za co zasługiwałby na śmierć albo więzy.[j] **30** A ponieważ mi wyjawiono, że

ROZDZ. 23
a Dz 22:7
Dz 22:17
b Dz 21:32
c Dz 22:24
d Dz 27:23
e Dz 18:9
Dz 27:24
f Dz 20:21
g Dz 28:23
Dz 28:30
Rz 1:15
h Dz 25:3
i Dz 23:21
j Ps 31:13
k Kzn 5:8
l Dz 23:20
m Dz 25:3
n Dz 9:24

szpalta 2
a Dz 23:16
b Dz 23:15
c Ps 10:9
Prz 1:16
Iz 59:7
Dz 9:23
2Ko 11:26
d Dz 23:12
e Dz 24:3
f Dz 21:33
g Dz 16:37
Dz 22:25
h Dz 22:30
i Dz 18:15
Dz 24:5
Dz 25:19
j Dz 26:31

przeciw temu mężowi knują zmowę,[a] więc od razu posyłam go do ciebie, a oskarżycielom każę mówić przeciw niemu przed tobą".[b]

31 Toteż ci żołnierze,[c] zgodnie z tym, co im rozkazano, wzięli Pawła i zaprowadzili go nocą do Antypatris. **32** Następnego dnia pozwolili konnym pojechać z nim dalej, a sami wrócili do kwater żołnierskich. **33** Konni wjechali do Cezarei[d] i przekazali list namiestnikowi oraz stawili przed nim Pawła. **34** Przeczytawszy, zapytał, z której on jest prowincji, i dowiedział się,[e] że z Cylicji.[f] **35** „Dokładnie cię przesłucham", rzekł, „gdy przybędą też twoi oskarżyciele".[g] I nakazał, żeby go trzymano pod strażą w pałacu pretoriańskim Heroda.

24 W pięć dni później arcykapłan Ananiasz[h] przybył z niektórymi starszymi oraz mówcą publicznym, niejakim Tertullusem, i złożyli namiestnikowi[i] doniesienie[j] na Pawła. **2** Kiedy go wezwano, Tertullus zaczął go oskarżać, mówiąc:

„Zważywszy na to, że dzięki tobie cieszymy się wielkim pokojem[k] i że dzięki twej przezorności dokonują się reformy w tym narodzie, **3** zawsze i wszędzie przyjmujemy to z największą wdzięcznością, Wasza Ekscelencjo[l] Feliksie. **4** Ale żeby już dłużej cię nie zatrzymywać, upraszam cię, byś w swej łaskawości krótko nas wysłuchał. **5** Stwierdziliśmy bowiem, że ten mąż jest niczym zaraza[m] i że wznieca rebelie[n] wśród wszystkich Żydów po całej zamieszkanej ziemi, i że jest przywódcą sekty nazarejczyków,[o] **6** który też próbował sprofanować świątynię,[a] a któregośmy schwytali. **7** — **8** Przesłuchując go, sam możesz się dowiedzieć tego wszystkiego, o co go oskarżamy".

9 Wtedy również Żydzi przyłączyli się do tego ataku, zapewniając, że tak się rzeczy mają. **10** A gdy namiestnik skinął na Pawła, żeby mówił, on odrzekł:

„Dobrze wiedząc, że już od wielu lat jesteś sędzią tego narodu, ochoczo mówię w swej obronie[b] to, co mnie dotyczy, **11** możesz bowiem sprawdzić, iż nie upłynęło więcej niż dwanaście dni, odkąd poszedłem do Jerozolimy, aby oddawać cześć Bogu;[c] **12** i nie zastali mnie ani sprzeczającego się z kimś w świątyni,[d] ani wywołującego zbiegowisko motłochu[e] czy to w synagogach, czy gdzieś w mieście. **13** Nie mogą też dowieść[f] ci tego, o co mnie teraz oskarżają. **14** Lecz wyznaję przed tobą, że zgodnie z drogą, którą oni nazywają ‚sektą', ja tak właśnie pełnię świętą służbę dla Boga moich praojców,[g] wierząc we wszystko, co ujęto w Prawie[h] i napisano u Proroków; **15** i mam w Bogu nadzieję,[i] którą również oni sami żywią, że nastąpi zmartwychwstanie[j] zarówno prawych,[k] jak i nieprawych.[l] **16** Pod tym względem dopraw dy wciąż się ćwiczę, aby mieć świadomość[m] tego, że nie popełniam uchybienia wobec Boga i ludzi. **17** Przybyłem zatem po wielu latach, by przynieść mojemu narodowi dary miłosierdzia, jak również dary ofiarne.[n] **18** Gdy byłem tym zajęty, zastali mnie w świątyni oczyszczonego ceremonialnie[o] — ale bez tłumu i bez tumultu. Lecz byli tam pewni Żydzi z okręgu Azji,

ROZDZ. 23

a Dz 23:16
Dz 25:3

b Dz 24:8
Dz 25:5
Dz 25:11

c Dz 23:23

d Dz 8:40

e Dz 22:3

f Dz 6:9
Dz 21:39

g Dz 24:1
Dz 25:16

ROZDZ. 24

h Dz 23:2

i Dz 23:26

j Dz 25:2
Dz 25:15

k Ps 12:2
Ps 55:21
Prz 26:28

l Dz 23:26

m Mt 5:11
Dz 16:20
Dz 17:6

n Łk 23:2
Dz 19:40

o Mt 2:23
Dz 28:22

szpalta 2

a Dz 21:28

b 1Pt 3:15

c Dz 21:26

d Dz 25:8

e Dz 21:28

f Dz 25:7

g Wj 3:15
Dz 3:13
Dz 26:22
2Tm 1:3

h Pwt 18:18
Dz 28:23
Rz 3:21

i Dz 23:6

j Iz 26:19
Dn 12:2
Mt 22:31
Jn 5:28
Jn 11:25
Obj 20:12

k Łk 14:14
Heb 11:35

l Łk 23:43

m Dn 6:5
Dz 23:1
1Ko 4:4
Heb 13:18

n Dz 11:29
2Ko 8:4

o Dz 21:26

19 którzy powinni być obecni przed tobą i mnie oskarżać, jeśliby mieli coś przeciwko mnie.[a] **20** Albo niech ci oto ludzie sami powiedzą, co niewłaściwego stwierdzili, gdy stałem przed Sanhedrynem, **21** z wyjątkiem tej jednej wypowiedzi, którą wykrzyknąłem, stojąc wśród nich: ‚Sądzą mnie dziś przed wami z powodu zmartwychwstania umarłych!' "[b]

22 Jednakże Feliks,[c] znając dość dokładnie sprawy dotyczące tej Drogi,[d] zaczął zbywać tych ludzi i rzekł: „Gdy tylko przybędzie dowódca wojskowy Lizjasz,[e] podejmę decyzję w waszej sprawie". **23** I rozkazał setnikowi, żeby strzegł tego człowieka i mu trochę złagodził warunki, w jakich przebywa pod strażą, oraz by nikomu z jego ludzi nie zabraniał mu usługiwać.[f]

24 W kilka dni później przybył Feliks[g] wraz z Druzyllą, swą żoną, która była Żydówką,[h] i posławszy po Pawła, słuchał, gdy ten mówił o wierze w Chrystusa Jezusa.[i] **25** Ale gdy mówił o prawości[j] i panowaniu nad sobą,[k] i nadchodzącym sądzie,[l] Feliks się przestraszył i odrzekł: „Na razie idź sobie, a kiedy znajdę dogodny czas, znowu poślę po ciebie". **26** Zarazem jednak miał nadzieję, że Paweł da mu pieniądze.[m] Dlatego też jeszcze częściej posyłał po niego i z nim rozmawiał.[n] **27** Lecz gdy upłynęły dwa lata, następcą Feliksa został Porcjusz Festus; a ponieważ Feliks pragnął pozyskać przychylność[o] Żydów, pozostawił Pawła związanego.

25 Toteż Festus, objąwszy[p] rządy nad tą prowincją, po trzech dniach udał się z Cezarei do Jerozolimy,[q] **2** a naczelni kapłani i przedniejsi Żydzi złożyli mu doniesienie[a] na Pawła. Zaczęli więc na niego nalegać, **3** prosząc dla siebie o znak przychylności na niekorzyść tego męża, żeby kazał go sprowadzić do Jerozolimy, gdyż przygotowywali zasadzkę,[b] aby w drodze go zgładzić. **4** Festus jednak odpowiedział, że Paweł ma być trzymany w Cezarei i że wkrótce on sam się tam wybierze. **5** „Niechże więc ci z was, którzy mają władzę", rzekł, „pójdą wraz ze mną i go oskarżą,[c] jeśli jest u tego męża coś niestosownego".

6 Spędziwszy wśród nich nie więcej niż osiem czy dziesięć dni, przybył do Cezarei, a następnego dnia zasiadł w fotelu sędziowskim[d] i kazał przyprowadzić Pawła. **7** Gdy ten przybył, Żydzi, którzy przyszli z Jerozolimy, obstąpili go i wytaczali przeciw niemu liczne i poważne zarzuty,[e] których nie potrafili udowodnić.

8 Paweł zaś rzekł w swej obronie: „Nie popełniłem żadnego grzechu ani przeciw żydowskiemu Prawu, ani przeciw świątyni,[f] ani przeciw Cezarowi".[g] **9** Festus, pragnąc pozyskać przychylność[h] Żydów, powiedział na to Pawłowi: „Czy chcesz pójść do Jerozolimy i tam być przede mną sądzony w tej sprawie?"[i] **10** Ale Paweł rzekł: „Stoję przed fotelem sędziowskim Cezara,[j] gdzie powinienem być sądzony. Nie wyrządziłem Żydom żadnej krzywdy,[k] jak to i ty bardzo dobrze wiesz. **11** Jeśli więc rzeczywiście jestem winowajcą[l] i popełniłem coś, za co zasługiwałbym na śmierć,[m] to nie wzbraniam się umrzeć; natomiast jeśli nie ma nic w tym, o co ci ludzie mnie oskarżają, to żaden człowiek nie

ROZDZ. 24

a Dz 23:30 Dz 25:16
b Dz 23:6 Dz 28:20
c Dz 23:24
d Dz 9:2 Dz 19:9
e Dz 23:26
f Dz 27:3
g Dz 23:24
h Dz 16:1
i Mt 10:18 1Pt 3:15
j Rz 1:17 Rz 3:22
k Gal 5:23 2Pt 1:6
l Mt 12:18 Jn 16:8 2Ko 5:10 Obj 20:12
m Wj 23:8 Pwt 16:19 Ps 26:10 Prz 17:23 Iz 5:23
n Mk 6:20
o Prz 29:25 Łk 23:25 Dz 25:9

ROZDZ. 25

p Dz 24:27
q Dz 21:15

szpalta 2

a Dz 24:1 Dz 25:15
b Ps 37:32 Prz 1:16 Dz 9:23 Dz 14:5 Dz 23:21 2Ko 11:26
c Dz 25:16
d Jn 19:13 Dz 12:21 Dz 25:17
e Mt 5:11 Łk 23:2 Dz 24:5
f Dz 24:12
g Dz 28:17
h Dz 24:27
i Dz 25:20
j Dz 25:21 Dz 26:32
k Dz 28:17
l 1Pt 4:15
m Dz 23:29 Dz 26:31

może mnie im wydać na znak przychylności. Odwołuję się do Cezara!"[a] **12** Wtedy Festus, omówiwszy to ze zgromadzeniem doradców, odrzekł: „Do Cezara się odwołałeś, do Cezara pójdziesz".

13 Po kilku dniach król Agryppa oraz Berenike przybyli do Cezarei złożyć Festusowi kurtuazyjną wizytę. **14** A gdy już tam spędzili szereg dni, Festus przedłożył królowi sprawy dotyczące Pawła, mówiąc:

„Feliks pozostawił w więzieniu pewnego mężczyznę, **15** a gdy byłem w Jerozolimie, naczelni kapłani oraz starsi żydowscy złożyli na niego doniesienie,[b] prosząc o skazanie go. **16** Ale ja im odpowiedziałem, że nie jest zgodne z procedurą rzymską, by na znak przychylności dla nich wydać człowieka, dopóki oskarżony nie spotka się twarzą w twarz z oskarżycielami[c] i nie będzie miał szansy przemówić na swą obronę w związku ze skargą. **17** A gdy tu razem przybyli, nie zwlekałem, lecz następnego dnia zasiadłem w fotelu sędziowskim i kazałem wprowadzić tego mężczyznę. **18** Gdy wystąpili oskarżyciele, nie wysunęli żadnego zarzutu[d] dotyczącego niegodziwości, których się po nim spodziewałem. **19** Po prostu mieli z nim jakieś spory co do ich sposobu oddawania czci[e] bóstwu i co do niejakiego Jezusa, który umarł, lecz który — według zapewnień Pawła — żyje.[f] **20** Będąc więc w rozterce z powodu sporu o te sprawy, zapytałem go, czy chciałby iść do Jerozolimy i tam być w związku z nimi sądzony.[g] **21** Ale gdy Paweł się odwołał,[h] by go zatrzymano do decyzji Najdostojniejszego, kazałem go trzymać, dopóki go nie odeślę do Cezara".

22 Wtedy Agryppa powiedział do Festusa: „Ja sam też chciałbym usłyszeć tego człowieka".[a] „Jutro", rzekł, „na pewno go usłyszysz". **23** Toteż następnego dnia Agryppa i Berenike przyszli z całą okazałością[b] i weszli do sali audiencyjnej wraz z dowódcami wojskowymi oraz wybitnymi mężami miasta, a na rozkaz Festusa przyprowadzono Pawła. **24** Festus zaś rzekł: „Królu Agryppo i wszyscy mężowie, którzy tu z nami jesteście: Widzicie człowieka, w sprawie którego zarówno tutaj, jak i w Jerozolimie zwróciło się do mnie całe mnóstwo Żydów, wołając, że nie powinien dalej żyć.[c] **25** Lecz ja spostrzegłem, że nie popełnił nic, za co zasługiwałby na śmierć.[d] Gdy więc ten człowiek odwołał się[e] do Najdostojniejszego, postanowiłem go odesłać. **26** Ale w jego sprawie nie mogę nic pewnego napisać do mego Pana. Przeto przywiodłem go przed was, a zwłaszcza przed ciebie, Królu Agryppo, żeby po przeprowadzeniu przesłuchania sądowego[f] mieć co napisać. **27** Bo wydaje mi się nierozsądne wysłać więźnia, a nie wskazać na podnoszone przeciwko niemu zarzuty".

26 Agryppa[g] rzekł do Pawła: „Wolno ci mówić w swojej sprawie". Wtedy Paweł wyciągnął rękę[h] i zaczął mówić w swej obronie:[i]

2 „Uważam się za szczęśliwego, królu Agryppo, że właśnie przed tobą mam się dziś bronić w związku ze wszystkim, o co mnie oskarżają[j] Żydzi, **3** zwłaszcza że jesteś znawcą

ROZDZ. 25

a Dz 25:21 Dz 26:32 Dz 28:19

b Dz 25:2

c Dz 25:5

d Dz 25:7

e Dz 18:15 Dz 23:29

f Dz 22:8

g Dz 25:9

h Dz 25:11 Dz 26:32 Dz 28:19

szpalta 2

a Dz 9:15

b 1Pt 1:24 1Jn 2:16

c Dz 22:22

d Dz 23:29 Dz 26:31

e Dz 25:21

f Dz 26:32

ROZDZ. 26

g Dz 25:13

h Dz 13:16

i Dz 24:10

j Dz 24:5

wszystkich zwyczajów[a] i sporów wśród Żydów. Proszę cię przeto, byś mnie cierpliwie wysłuchał.

4 „Doprawdy, jeśli chodzi o to, jaki styl życia[b] od samej młodości wiodłem wśród mego narodu i w Jerozolimie, wszyscy Żydzi, **5** którzy przedtem mnie znali, od początku wiedzą — gdyby tylko chcieli świadczyć — że jako faryzeusz[c] żyłem według najbardziej rygorystycznej sekty[d] naszej formy oddawania czci. **6** Teraz wszakże stoję przed sądem z powodu nadziei[e] związanej z obietnicą[f] daną przez Boga naszym praojcom; **7** a przecież naszych dwanaście plemion żywi nadzieję, że dostąpi urzeczywistnienia tej obietnicy dzięki żarliwemu pełnieniu świętej służby nocą i za dnia.[g] W związku z tą nadzieją oskarżają[h] mnie Żydzi, królu.

8 „Czemuż to uznaje się wśród was za rzecz nie do wiary, iż Bóg wskrzesza umarłych?[i] **9** Ja sam wprawdzie myślałem, że powinienem wiele uczynić przeciwko imieniu Jezusa Nazarejczyka; **10** istotnie, czyniłem to w Jerozolimie, a otrzymawszy od naczelnych kapłanów pełnomocnictwo,[j] zamknąłem w więzieniach wielu świętych,[k] gdy zaś mieli zostać straceni, oddawałem głos przeciwko nim. **11** I wielokrotnym karaniem ich we wszystkich synagogach[l] próbowałem ich zmusić do wyparcia się wiary; a ponieważ nader szaleńczo się im sprzeciwiałem, posunąłem się do prześladowania ich nawet w okolicznych miastach.

12 „Kiedy w związku z tymi staraniami wędrowałem do Damaszku[m] z pełnomocnictwem i zleceniem od naczelnych kapłanów, **13** w południe ujrzałem w drodze, o królu, że światło jaśniejsze niż blask słońca rozbłysło z nieba wokół mnie i wokół tych, którzy ze mną wędrowali.[a] **14** A gdy wszyscy padliśmy na ziemię, usłyszałem głos mówiący do mnie w języku hebrajskim: ‚Saulu, Saulu, czemu mnie prześladujesz? Trudno ci wierzgać przeciw ościeniom'.[b] **15** Ja zaś rzekłem: ‚Kim jesteś, Panie?' A Pan rzekł: ‚Jam jest Jezus, którego ty prześladujesz.[c] **16** Podnieś się jednak i stań na nogach.[d] Po to bowiem ci się ukazałem, żeby cię wybrać na sługę i świadka[e] zarówno tego, co widziałeś, jak i tego, co w związku ze mną dam ci zobaczyć, **17** gdy cię uwolnię od tego ludu i od narodów, do których ciebie posyłam,[f] **18** żeby im otworzyć oczy,[g] zawrócić ich od ciemności[h] ku światłu[i] i od władzy Szatana[j] ku Bogu, tak by uzyskali przebaczenie grzechów[k] oraz dziedzictwo[l] wśród uświęconych[m] dzięki wierze we mnie'.

19 „Dlatego też, królu Agryppo, nie okazałem się nieposłuszny temu niebiańskiemu widzeniu,[n] **20** lecz najpierw tym w Damaszku,[o] a potem i tym w Jerozolimie[p] oraz po całej krainie judejskiej, jak również narodom,[q] niosłem wieść, żeby okazali skruchę i nawrócili się do Boga, spełniając uczynki odpowiadające skrusze.[r] **21** Z tego powodu Żydzi pochwycili mnie w świątyni i usiłowali zgładzić.[s] **22** Otrzymałem jednak pomoc[t] od Boga i dlatego po dziś dzień dalej składam świadectwo zarówno małym, jak i wielkim, nie mówiąc nic oprócz tego, co —

ROZDZ. 26

a Dz 25:26
b Gal 1:13
c Dz 23:6 Flp 3:5
d Dz 22:3
e Dz 24:15
f Rdz 3:15 Pwt 18:15 2Sm 7:12 Dn 9:24 Mal 3:1
g Łk 2:37 Rz 11:7
h Dz 24:21
i 1Kl 17:22 2Kl 4:35 Heb 11:35
j Dz 9:2 Dz 9:14
k Jn 16:2 Dz 8:3 1Ko 15:9 Gal 1:13 1Tm 1:13
l Dz 22:19
m Dz 9:2 Dz 22:5

szpalta 2

a Dz 9:3 Dz 22:6
b Dz 9:4 Dz 22:7
c Dz 9:5 Dz 22:8
d Eze 2:1
e Dz 22:15 Gal 1:12 1Tm 1:12
f Dz 22:21 Rz 11:13
g Iz 35:5 Iz 61:1
h Iz 42:7 Kol 1:13
i Iz 60:2 Jn 8:12 2Ko 4:6
j Ef 2:2
k Łk 1:77 1Jn 3:5
l Ef 1:11
m Dz 20:32
n Dz 9:20
o Dz 9:22
p Dz 9:28
q Dz 9:15
r Eze 18:31 Mt 3:8 2Ko 7:11
s Dz 21:31
t 2Ko 1:10

jak oznajmili Prorocy[a] oraz Mojżesz[b] – miało nastąpić: **23** że Chrystus musiał cierpieć[c] i że jako pierwszy, który miał zostać wskrzeszony[d] z martwych, będzie ogłaszał światło[e] zarówno temu ludowi, jak i narodom".[f]

24 A gdy to mówił w swej obronie, Festus powiedział donośnym głosem: „Szalejesz,[g] Pawle! Wielka uczoność przywodzi cię do szaleństwa!" **25** Lecz Paweł rzekł: „Nie szaleję, Wasza Ekscelencjo Festusie, lecz wypowiadam słowa prawdy i trzeźwości umysłu. **26** Przecież król, do którego mówię ze swobodą mowy, dobrze o tym wie; bo jestem przekonany, że żadna z tych rzeczy nie uchodzi jego uwagi, gdyż nie działo się to w jakimś zakątku.[h] **27** Czy ty, królu Agryppo, wierzysz Prorokom? Wiem, że wierzysz".[i] **28** Agryppa zaś rzekł do Pawła: „Wkrótce przekonałbyś mnie, bym został chrześcijaninem". **29** Na to Paweł powiedział: „Oby Bóg sprawił, żeby – czy to wkrótce, czy po dłuższym czasie – nie tylko ty, lecz i wszyscy, którzy mnie dzisiaj słyszą, stali się takimi, jak i ja jestem, z wyjątkiem tych więzów".

30 I wstał król, a także namiestnik i Berenike oraz ci, którzy z nimi zasiadali. **31** A odszedłszy na bok, zaczęli rozmawiać ze sobą, mówiąc: „Ten człowiek nie dopuszcza się niczego, za co zasługiwałby na śmierć[j] albo więzy". **32** Agryppa zaś rzekł do Festusa: „Człowieka tego można by zwolnić, gdyby się nie odwołał[k] do Cezara".

27 Gdy już postanowiono, że mamy odpłynąć do Italii,[l] przekazano Pawła oraz jakichś innych więźniów setnikowi imieniem Juliusz, z oddziału Augusta. **2** Wszedłszy na pokład statku z Adramyttion, który miał żeglować do miejscowości wzdłuż wybrzeża okręgu Azji, odpłynęliśmy, a był z nami Arystarch,[a] Macedończyk z Tesaloniki. **3** Następnego dnia przybiliśmy do Sydonu, a Juliusz okazał Pawłowi ludzką życzliwość[b] i pozwolił mu pójść do przyjaciół i skorzystać z ich opieki.[c]

4 Wyruszywszy stamtąd w morze, żeglowaliśmy pod osłoną Cypru, ponieważ wiatry były przeciwne; **5** a po przepłynięciu przez otwarte morze wzdłuż Cylicji i Pamfilii zawinęliśmy do portu w Mirze w Licji. **6** Tam zaś setnik znalazł statek z Aleksandrii[d] płynący do Italii i nas na nim umieścił. **7** Potem po wielu dniach powolnej żeglugi z trudnością przybyliśmy do Knidos, gdyż wiatr nie pozwalał nam się posuwać naprzód, i pożeglowaliśmy pod osłoną Krety koło Salmone, **8** a płynąc wzdłuż jej brzegu z trudnością przybyliśmy do pewnego miejsca o nazwie Piękne Przystanie, w pobliżu miasta Lasea.

9 Kiedy minęło dość dużo czasu i żegluga była ryzykowna, bo minął już nawet post [związany z Dniem Przebłagania[e]], Paweł udzielił rady, **10** mówiąc do nich: „Mężowie, widzę, że żegluga przyniesie szkodę i wielkie straty nie tylko ładunkowi i statkowi, lecz także naszym duszom".[f] **11** Ale setnik słuchał raczej sternika i właściciela statku niż tego, co mówił Paweł. **12** A ponieważ port był niedogodny do przezimowania, większość doradzała, by stamtąd odpłynąć i na zimowy

ROZDZ. 26

a Iz 9:6
Jer 23:5
Jer 33:15
Eze 34:23
Mi 5:2
Mal 3:1
Łk 24:27
Łk 24:44
Rz 3:21

b Rdz 3:15
Rdz 49:10
Pwt 6:4
Pwt 18:18
Jn 5:46

c Ps 22:7
Ps 22:16
Ps 35:19
Iz 50:6
Iz 53:5

d Ps 16:10

e Łk 2:32

f Ps 18:49
Iz 11:10
Iz 52:15

g 1Ko 1:23

h Jn 18:20

i Dz 26:3

j Dz 23:29
Dz 25:25

k Dz 25:11
Dz 25:21
Dz 28:19

ROZDZ. 27

l Dz 25:12

szpalta 2

a Dz 19:29
Dz 20:4
Kol 4:10

b Prz 19:22
Dz 28:16

c Dz 24:23

d Dz 28:11

e Kpł 16:29
Kpł 23:27

f Dz 27:21

postój spróbować jakoś dotrzeć do Feniksu, portu na Krecie, otwierającego się ku północnemu wschodowi i ku południowemu wschodowi.

13 Kiedy łagodnie powiał wiatr południowy, pomyśleli, że już właściwie urzeczywistnili swe zamierzenie i podniósłszy kotwicę, zaczęli płynąć wzdłuż brzegu blisko Krety. **14** Wkrótce jednak uderzył nań huraganowy wiatr[a] zwany Eurakwilo. **15** Gdy statek został porwany i nie mógł się utrzymać dziobem do wiatru, daliśmy za wygraną i byliśmy unoszeni. **16** Potem płynęliśmy pod osłoną pewnej wysepki o nazwie Kauda, lecz mimo to ledwie zdołaliśmy utrzymać łódkę[b] przy rufie. **17** Kiedy ją wciągnęli na pokład, zaczęli opasywać statek od spodu, korzystając ze sprzętu pomocniczego; a bojąc się, że ugrzęzną na mieliźnie Syrty, spuścili osprzęt i byli unoszeni. **18** Ale ponieważ gwałtownie miotała nami nawałnica, nazajutrz zaczęli odciążać[c] okręt; **19** a trzeciego dnia własnymi rękami wyrzucili takielunek statku.

20 Kiedy ani słońce, ani gwiazdy nie ukazywały się przez wiele dni i gdy napierała na nas niemała nawałnica,[d] zaczęła w końcu gasnąć wszelka nadzieja na to, że się uratujemy. **21** Gdy już długo powstrzymywano się od pokarmów, Paweł stanął pośród nich[e] i rzekł: „Mężowie, z całą pewnością powinniście byli przyjąć moją radę i nie odpływać z Krety w morze, narażając się na tę szkodę i straty.[f] **22** Mimo to radzę wam teraz, żebyście byli dobrej myśli, bo ani jedna dusza spośród was nie zginie — tylko statek. **23** Albowiem tej nocy stanął przy mnie anioł[a] Boga, do którego należę i dla którego pełnię świętą służbę,[b] **24** i rzekł: ‚Nie bój się, Pawle. Musisz stanąć przed Cezarem,[c] a oto Bóg wspaniałomyślnie dał ci wszystkich, którzy z tobą żeglują'. **25** Przeto, mężowie, bądźcie dobrej myśli; bo wierzę Bogu,[d] że będzie dokładnie tak, jak mi powiedziano. **26** Musimy jednak zostać wyrzuceni na brzeg jakiejś wyspy".[e]

27 Kiedy zapadła czternasta noc i miotało nami po [morzu] Adrii, o północy żeglarze zaczęli przypuszczać, że zbliżają się do jakiegoś lądu. **28** I zmierzywszy sondą głębokość, stwierdzili, że wynosi dwadzieścia sążni; popłynęli więc nieco dalej i dokonawszy ponownego sondowania, stwierdzili, że jest piętnaście sążni. **29** Bojąc się zaś, że możemy zostać rzuceni gdzieś na skały, zrzucili z rufy cztery kotwice i zaczęli z upragnieniem wyczekiwać nastania dnia. **30** Lecz gdy żeglarze usiłowali zbiec ze statku i pod pretekstem zrzucenia kotwic z dziobu spuścili na morze łódkę, **31** Paweł rzekł do setnika i żołnierzy: „Jeśli ci ludzie nie zostaną na statku, to nie będziecie się mogli uratować".[f] **32** Wtedy żołnierze odcięli liny łódki[g] i pozwolili jej spaść.

33 Tuż przed nastaniem dnia Paweł zaczął ich wszystkich zachęcać, by spożyli trochę pokarmu, mówiąc: „Dzisiaj już czternasty dzień czuwacie i trwacie bez pożywienia, nic nie przyjmując. **34** Dlatego zachęcam was, byście spożyli trochę pokarmu, służy to bowiem waszemu bezpieczeństwu; bo nikomu z was nawet włos[h] z głowy nie zginie".

ROZDZ. 27
a Mk 4:37
b Dz 27:32
c Jon 1:5
d Jon 1:13
e Jon 1:9
f Dz 27:10

szpalta 2
a Dn 6:16
Dz 5:19
Dz 23:11
Heb 1:14
b Rz 1:9
2Tm 1:3
Heb 12:28
c Dz 23:11
Dz 25:11
d Lb 23:19
Rz 4:21
Tyt 1:2
e Dz 28:1
f Dz 27:22
g Dz 27:16
h 1Sm 14:45
2Sm 14:11
Mt 10:30
Łk 12:7

35 Gdy to powiedział, wziął też chleb i podziękowawszy[a] Bogu wobec wszystkich, połamał go i zaczął jeść. **36** Wszyscy więc poweseleli i sami także zaczęli spożywać pokarm. **37** A wszystkich razem było nas na statku dwieście siedemdziesiąt sześć dusz. **38** Gdy się już nasycili pokarmem, poczęli odciążać[b] statek, wyrzucając pszenicę za burtę do morza.

39 Kiedy w końcu nastał dzień, nie mogli rozpoznać lądu, lecz dostrzegłszy pewną zatokę z niskim wybrzeżem, zdecydowali się, jeśli to możliwe, doprowadzić statek do brzegu.[c] **40** Odciąwszy więc kotwice, pozwolili im spaść do morza i zarazem rozluźnili wiązania wioseł sterowych, a nastawiwszy przedni żagiel pod wiatr, zmierzali ku brzegowi. **41** Gdy ugrzęźli na mieliźnie omywanej z obu stron przez morze, osadzili na niej statek; dziób utknął i pozostał nieruchomy, rufa zaś zaczęła się gwałtownie rozpadać.[d] **42** Wtedy żołnierze postanowili pozabijać więźniów, aby żaden nie odpłynął i nie uszedł. **43** Ale setnik pragnął ocalić Pawła i powstrzymał ich od tego zamiaru. I kazał tym, którzy umieli pływać, żeby rzucili się w morze i pierwsi dostali się na ląd, **44** pozostali zaś mieli uczynić to samo — jedni na deskach, a drudzy na czymkolwiek ze statku. W ten sposób wszyscy cało dotarli na ląd.[e]

28 A gdyśmy dotarli w bezpieczne miejsce, dowiedzieliśmy się, że wyspa zwie się Malta.[f] **2** Jej obcojęzyczni mieszkańcy okazali nam niezwykłą ludzką życzliwość,[g] gdyż rozpaliwszy ognisko, przyjęli nas wszystkich, by nam pomóc, bo padał deszcz i było zimno.[a] **3** Lecz gdy Paweł zebrał wiązkę chrustu i położył ją na ogień, pod wpływem gorąca wypełzła żmija i uczepiła się jego ręki. **4** Kiedy ci obcojęzyczni mieszkańcy ujrzeli jadowite stworzenie wiszące u jego ręki, zaczęli mówić jeden do drugiego: „Ten człowiek na pewno jest mordercą, a chociaż uszedł cało z morza, mściwa sprawiedliwość nie pozwoliła, by dalej żył”. **5** On jednak strząsnął to jadowite stworzenie w ogień i nie doznał żadnej szkody.[b] **6** A oni się spodziewali, że dostanie zapalenia i spuchnie lub nagle padnie martwy. Kiedy odczekali dłuższą chwilę i zobaczyli, że nie stała mu się żadna krzywda, zmienili zdanie i zaczęli mówić, że jest bogiem.[c]

7 W pobliżu tego miejsca miał swe ziemie naczelnik wyspy, imieniem Publiusz; ten przyjął nas gościnnie i przez trzy dni życzliwie podejmował. **8** A zdarzyło się, że ojciec Publiusza leżał dręczony gorączką i czerwonką; Paweł poszedł do niego i pomodliwszy się, włożył na niego ręce[d] i go uzdrowił.[e] **9** Po tym wydarzeniu pozostali ludzie na wyspie, którzy byli dotknięci chorobami, również zaczęli do niego przychodzić i dostępowali uleczenia.[f] **10** Oni też w dowód szacunku wręczyli nam wiele darów, a gdy odpływaliśmy, nałożyli nam tego, czegośmy potrzebowali.

11 W trzy miesiące później odpłynęliśmy statkiem aleksandryjskim,[g] który przezimował na wyspie, a miał figurę dziobową „Synowie Zeusa”. **12** I zawinąwszy do portu w Syrakuzach,

ROZDZ. 27
a Mt 15:36 Mk 8:6 Jn 6:11 Rz 14:6 1Tm 4:4
b Jon 1:5
c Dz 28:1
d Dz 27:22 2Ko 11:25
e Dz 27:24

ROZDZ. 28
f Dz 27:26
g Prz 19:22 Dz 27:3

szpalta 2
a 2Ko 11:27
b Łk 10:19
c Dz 14:11
d Mk 7:32 Dz 19:11 1Ko 12:9
e Łk 4:39
f Mt 10:8
g Dz 27:6

zatrzymaliśmy się tam trzy dni, **13** stamtąd zaś popłynęliśmy łukiem i przybyliśmy do Regium. A w dzień później podniósł się wiatr południowy i nazajutrz dotarliśmy do Puteoli. **14** Tam znaleźliśmy braci i daliśmy się uprosić, żeby z nimi pozostać siedem dni; i w ten sposób zbliżaliśmy się do Rzymu. **15** Stamtąd bracia, usłyszawszy wiadomość o nas, wyszli nam na spotkanie aż do Rynku Appiusza i do Trzech Gospód, a Paweł, gdy ich ujrzał, podziękował Bogu i nabrał odwagi.[a] **16** Kiedy w końcu weszliśmy do Rzymu, pozwolono[b] Pawłowi zamieszkać osobno z żołnierzem, który go strzegł.

17 Jednakże w trzy dni później zwołał on przedniejszych Żydów. Kiedy się zgromadzili, przemówił do nich: „Mężowie, bracia, mimo iż nie uczyniłem nic wbrew ludowi ani zwyczajom naszych praojców,[c] to jednak zostałem jako więzień wydany z Jerozolimy w ręce Rzymian.[d] **18** Ci zaś po przesłuchaniu[e] pragnęli mnie zwolnić,[f] ponieważ nie było powodu, by mnie skazać na śmierć.[g] **19** A gdy Żydzi dalej mówili przeciw temu, byłem zmuszony odwołać się[h] do Cezara, ale nie jakobym miał o coś oskarżyć mój naród. **20** Właśnie dlatego bardzo prosiłem, żeby was zobaczyć i do was przemówić, bo z powodu nadziei[i] Izraela jestem opasany tym łańcuchem”.[j] **21** Rzekli do niego: „Ani nie otrzymaliśmy z Judei listów w twej sprawie, ani żaden z przybyłych braci nie doniósł lub nie opowiedział o tobie nic niegodziwego. **22** My zaś uważamy za właściwe, żeby od ciebie usłyszeć, co myślisz, bo doprawdy wiadomo nam o tej sekcie,[a] że wszędzie się mówi przeciwko niej”.[b]

23 Wyznaczywszy mu dzień, jeszcze liczniej przyszli do niego na kwaterę. A on wyjaśniał im sprawę, od rana do wieczora dając dokładne świadectwo o królestwie Bożym[c] i przekonując ich co do Jezusa zarówno na podstawie Prawa Mojżeszowego,[d] jak i Proroków.[e] **24** I niektórzy uwierzyli[f] w to, co było mówione, inni zaś nie wierzyli.[g] **25** A ponieważ nie byli ze sobą zgodni, zaczęli odchodzić, Paweł zaś wypowiedział tę jedną uwagę:

„Duch święty trafnie rzekł waszym praojcom przez proroka Izajasza, **26** mówiąc: ‚Idź do tego ludu i powiedz: „Słysząc, będziecie słyszeć, lecz na pewno nie zrozumiecie, i patrząc, będziecie patrzeć, lecz na pewno nie ujrzycie.[h] **27** Bo serce tego ludu stało się nieczułe i uszami swymi usłyszeli, lecz nie zareagowali, i zamknęli swe oczy, żeby czasem nie widzieć swymi oczami i nie słyszeć swymi uszami, i nie zrozumieć swym sercem, i nie zawrócić, i żebym ich nie uzdrowił”’.[i] **28** Dlatego niech wam to będzie wiadome, że narzędzie, przez które Bóg wybawia, zostało posłane do narodów;[j] one na pewno go posłuchają”.[k] **29** —

30 I całe dwa lata pozostawał w wynajętym przez siebie domu,[l] i życzliwie przyjmował wszystkich, którzy do niego przychodzili, **31** głosząc im królestwo Boże i z największą swobodą mowy,[m] bez przeszkód, nauczając o tym, co dotyczy Pana Jezusa Chrystusa.

ROZDZ. 28

a 2Ko 1:4

b Dz 24:23

c Dz 24:12
Dz 25:8

d Dz 21:33

e Dz 24:10

f Dz 26:32

g Dz 23:9
Dz 23:29
Dz 25:25
Dz 26:31

h Dz 25:11
Dz 26:32

i Dz 23:6
Dz 26:6
Tyt 2:13

j Ef 6:20
2Tm 1:16

szpalta 2

a Dz 24:14

b Łk 2:34
Jn 15:19

c Dz 17:2
Dz 26:22

d Rdz 3:15
Rdz 22:18
Rdz 49:10
Pwt 18:18
Pwt 32:43
Jn 5:46

e Iz 9:6
Iz 11:10
Iz 52:15
Jer 23:5
Mi 5:2
Za 13:7
Mal 3:1
Łk 24:44

f Dz 17:4

g Dz 14:4
2Ts 3:2

h Iz 6:9
Jer 5:31
Eze 12:2
Rz 11:8

i Iz 6:10

j Łk 3:6
Dz 13:46
Dz 22:21
Rz 11:11

k Ps 67:2
Ps 98:3
Iz 11:10

l Dz 28:16

m Dz 26:26
Ef 6:19

LIST

DO RZYMIAN

1 Paweł, niewolnik[a] Jezusa Chrystusa, powołany[b] na apostoła,[c] oddzielony dla dobrej nowiny[d] Boga, **2** którą on niegdyś obiecał przez swych proroków[e] w świętych Pismach, **3** a dotyczącej jego Syna, który według ciała[f] pochodził z potomstwa Dawidowego,[g] **4** lecz który z mocą[h] został uznany za Syna Bożego[i] według ducha[j] świętości poprzez zmartwychwstanie spośród umarłych[k] – tak, Jezusa Chrystusa, naszego Pana, **5** przez którego dostąpiliśmy życzliwości niezasłużonej[l] i apostolstwa,[m] aby ze względu na jego imię doszło do posłuszeństwa wiary wśród wszystkich narodów,[n] **6** wśród których wy też jesteście powołani, by należeć do Jezusa Chrystusa – **7** do wszystkich, którzy są w Rzymie jako umiłowani Boży, powołani,[o] aby być świętymi:[p]

Życzliwość niezasłużona i pokój[q] wam od Boga, naszego Ojca, i od Pana Jezusa Chrystusa.[r]

8 Najpierw dziękuję[s] Bogu mojemu przez Jezusa Chrystusa za was wszystkich, ponieważ o waszej wierze mówi się[t] po całym świecie. **9** Gdyż Bóg, dla którego duchem moim pełnię świętą służbę w związku z dobrą nowiną o jego Synu, jest mi świadkiem,[u] jak bezustannie wzmianki o was czynię zawsze w moich modlitwach,[v] **10** prosząc, by – jeśli to w ogóle możliwe – teraz wreszcie, w zależności od woli[w] Bożej, udało mi się przyjść do was. **11** Gorąco bowiem pragnę was widzieć,[x] żeby wam udzielić jakiegoś daru duchowego[y] ku waszemu utwierdzeniu – **12** albo raczej żeby nastąpiła wśród was wymiana zachęt,[a] u każdego przez wiarę[b] drugiego, zarówno waszą, jak i moją.

13 Nie chcę jednak, żebyście nie wiedzieli, bracia,[c] iż wiele razy zamierzałem przyjść do was[d] – lecz aż dotąd napotykałem przeszkody – aby również wśród was zyskać nieco owocu,[e] tak jak i wśród pozostałych narodów. **14** Jestem dłużnikiem zarówno Greków, jak i Barbarzyńców, zarówno mądrych,[f] jak i nierozumnych; **15** jeśli więc o mnie chodzi, gotów jestem oznajmiać dobrą nowinę[g] również wam, tam w Rzymie.[h] **16** Albowiem nie wstydzę się[i] dobrej nowiny, jest ona przecież mocą[j] Bożą ku wybawieniu każdego, kto wierzy,[k] Żyda najpierw,[l] ale także Greka;[m] **17** gdyż w niej na podstawie wiary[n] i ku wierze zostaje objawiona prawość[o] Boża, tak jak jest napisane: „Lecz prawy będzie żył dzięki wierze”.[p]

18 Albowiem srogi gniew[q] Boży objawia się z nieba przeciw wszelkiej bezbożności i nieprawości[r] ludzi, którzy w sposób nieprawy[s] tłumią prawdę,[t] **19** ponieważ to, co można wiedzieć o Bogu, jest wśród nich jawne,[u] gdyż Bóg im to ujawnił.[v] **20** Albowiem jego niewidzialne[w] przymioty – jego wiekuista moc[x] i Boskość[y] – są wyraźnie widoczne już od stworzenia świata,[z] gdyż

ROZDZ. 1

a Gal 1:10
b Dz 9:15 Gal 1:15
c 1Ko 15:9
d Gal 3:8
e Lb 12:6 Łk 1:70 Tyt 1:2
f Jn 1:14 Gal 4:4
g 2Sm 7:12 Łk 1:32 2Tm 2:8
h 2Ko 13:4
i Ps 2:7 Heb 1:5
j Łk 11:13 Ef 1:13 1Tm 3:16
k Ps 16:10 Dz 3:15 Dz 13:33
l Jn 1:16 Ef 3:8
m 1Tm 2:7 2Tm 1:11
n Dz 15:14 Gal 2:7
o Flp 3:14 1Ts 2:12 Heb 3:1
p 1Ko 1:2
q Ef 6:23
r 1Ko 1:3 Gal 1:3
s Flp 1:3
t Rz 16:19 1Ts 1:8
u 2Ko 1:23 Flp 1:8
v 1Ts 3:10 2Tm 1:3
w Dz 18:21 Rz 15:32 Jak 4:15
x Flp 1:8 Flp 4:1 1Ts 2:17
y Rz 15:29

szpalta 2

a Flp 2:1 1Ts 5:11 Heb 10:25
b Gal 6:10 1Tm 4:10 1Pt 1:7
c Mk 3:35
d Rz 15:23
e Jn 15:16 Flp 4:17
f 1Ko 3:18
g Mk 13:10
h Dz 19:21
i Ps 119:46 Mk 8:38 2Tm 1:8

j 1Ko 1:18; **k** Heb 11:6; **l** Dz 3:26; **m** Dz 18:6; **n** Jn 3:36; Flp 3:9; **o** Rz 3:21; **p** Hab 2:4; Gal 3:11; Heb 10:38; **q** Rz 2:5; Ef 5:6; **r** Hi 24:13; **s** Jn 8:44; **t** Rz 1:25; **u** Dz 14:17; **v** Ps 19:1; **w** 1Tm 1:17; Heb 11:27; **x** Iz 40:21; **y** Iz 40:26; Obj 4:11; **z** Jer 10:12; 2Pt 1:3.

dostrzega się je dzięki temu, co zostało uczynione,[a] tak iż oni są bez wymówki;[b] **21** chociaż bowiem znali Boga, nie wychwalali go jako Boga ani mu nie dziękowali,[c] lecz stali się pustogłowi[d] w swych rozumowaniach, a ich bezrozumne serce ogarnęła ciemność.[e] **22** Mimo zapewniania, iż są mądrzy, stali się głupi[f] **23** i zamienili chwałę[g] niezniszczalnego Boga na coś podobnego do wizerunku[h] zniszczalnego człowieka, a także ptaków oraz stworzeń czworonożnych i pełzających.[i]

24 Dlatego też Bóg, stosownie do pragnień ich serc, wydał ich na pastwę nieczystości,[j] żeby między sobą hańbili[k] swe ciała,[l] **25** właśnie tych, którzy prawdę[m] Bożą zamienili na kłamstwo[n] oraz wielbili stworzenie i dla niego pełnili świętą służbę zamiast dla Tego, który stworzył i który jest błogosławiony na wieki. Amen. **26** Dlatego też Bóg wydał ich haniebnym żądzom seksualnym,[o] bo zarówno ich kobiety zamieniły pożycie zgodne z naturą na przeciwne naturze,[p] **27** jak i mężczyźni podobnie porzucili zgodne z naturą pożycie z kobietą[q] i gwałtownie zapłonęli w swej pożądliwości jedni ku drugim, mężczyźni z mężczyznami[r] czyniąc to, co sprośne,[s] i na samych sobie otrzymując pełną odpłatę[t] należną za ich błąd.[u]

28 A ponieważ nie podobało im się zważać na Boga według dokładnego poznania,[v] Bóg wydał ich w stan umysłu niegodny upodobania,[w] aby czynili to, co niestosowne,[x] **29** napełnieni wszelką nieprawością,[y] niegodziwością,[z] zachłannością,[a] złem,[b] pełni zawiści,[c] morderstwa,[d] waśni,[e] podstępu,[f] złośliwości,[g] rozsiewający pogłoski,[a] **30** obmówcy,[b] nienawidzący Boga, zuchwali,[c] wyniośli,[d] zarozumiali,[e] wynajdujący to, co szkodliwe,[f] nieposłuszni rodzicom,[g] **31** nie mający zrozumienia,[h] łamiący ugody,[i] wyzuci z naturalnego uczucia,[j] niemiłosierni.[k] **32** Chociaż zupełnie dobrze znają prawe postanowienie Boże,[l] iż trwający w czymś takim zasługują na śmierć,[m] oni nie tylko dalej to czynią, lecz także zgadzają się[n] z tymi, którzy w tym trwają.

2 Nie masz więc wymówki, o człowiecze,[o] kimkolwiek jesteś, jeśli osądzasz;[p] bo w tym, w czym osądzasz drugiego, potępiasz samego siebie, ty bowiem, który osądzasz,[q] trwasz w tym samym.[r] **2** A wiemy, że zgodnie z prawdą sąd Boży[s] jest przeciwko tym, którzy w czymś takim trwają.

3 Ale czy mniemasz, o człowiecze,[t] gdy osądzasz trwających w czymś takim, a jednak sam to czynisz, że ujdziesz sądu Bożego?[u] **4** Albo czy gardzisz bogactwem jego życzliwości[v] i wyrozumiałości,[w] i wielkodusznej cierpliwości,[x] nie wiedząc, że dobrotliwość Boża próbuje cię przywieść do skruchy?[y] **5** Lecz ty według swej zatwardziałości[z] oraz nieskruszonego serca[a] gromadzisz samemu sobie srogi gniew[b] na dzień srogiego gniewu[c] oraz objawienia[d] prawego sądu Bożego.[e] **6** A On odda każdemu

ROZDZ. 1

a Ps 103:19 Jer 10:10 Obj 15:3
b Dz 17:27 Rz 3:2
c Pwt 4:8 Ps 50:23 Ps 147:19
d Mt 23:28 Tyt 1:14
e Rdz 6:5 Mt 9:4 Mt 13:15 Łk 5:22
f Mt 23:17 2Pt 2:19
g Jer 2:11 Oz 4:7 Dz 17:29
h Pwt 4:16 Ps 106:20 Dz 14:15
i Pwt 4:17 Eze 8:10
j Ps 81:12 Dz 7:42 2Ko 12:21 Gal 5:19
k Kpł 18:22 Ef 5:12
l 1Ko 6:18
m Mt 4:10 Jn 8:32 Rz 2:8
n Ps 10:4 Ps 14:1 Mal 3:14 Jn 8:44 2Ts 2:11 2Tm 4:4
o 1Ts 4:5
p Kpł 18:23 Judy 7
q Kpł 18:22
r Rdz 19:5 Kpł 20:13 1Ko 6:9
s Rz 6:21 Ef 5:4
t Pwt 7:15 Gal 6:7 2Pt 2:13
u 2Pt 2:19 Judy 10
v Heb 10:26
w Rz 11:7 2Ko 3:14
x Gal 5:19 2Tm 3:2
y 1Pt 4:3
z Mk 7:22
a Pwt 5:21 2Pt 2:14
b 1Pt 2:16
c Tyt 3:3
d Jak 4:2 1Jn 3:15
e Gal 5:20; **f** 1Ts 2:3; 1Pt 2:1; **g** Ef 4:31; 1Tm 5:13; **szpalta 2** **a** Prz 11:13; **b** 1Pt 2:1; **c** Ps 10:13; **d** 2Tm 3:2; **e** Prz 21:24; **f** Ps 140:2; **g** Pwt 21:18; **h** Ps 32:9; Rz 1:21; **i** 1Tm 1:10; **j** Pwt 28:54; 2Tm 3:3; **k** Jak 2:13; **l** Pwt 4:8; **m** Pwt 22:21; 2Ts 2:12; Obj 21:8; **n** Ps 50:18; Oz 7:3; **ROZDZ. 2** **o** Rz 2:9; Rz 9:20; **p** Rz 14:10; Jak 4:11; **q** Mt 7:5; **r** Rz 2:21; **s** Iz 11:3; 2Ts 1:6; **t** Rz 2:17; **u** Mt 23:33; Mk 12:40; 1Tm 5:24; **v** Ps 86:5; Rz 11:22; Ef 1:7; **w** Rz 3:25; **x** Wj 34:6; Iz 30:18; **y** 2Tm 2:25; 2Pt 3:9; **z** Pwt 9:6; Eze 3:7; **a** 1Sm 6:6; **b** Pwt 32:35; Prz 28:14; **c** Obj 6:17; **d** 2Ts 1:7; **e** Dz 17:31; Obj 11:18.

stosownie do jego uczynków:[a] **7** życie wieczne tym, którzy przez wytrwałość w dobrym dziele szukają chwały i szacunku, i nieskażoności;[b] **8** natomiast dla tych, którzy są swarliwi[c] i nieposłuszni prawdzie,[d] a posłuszni nieprawości, będzie srogie zagniewanie i gniew,[e] **9** ucisk i udręka — na duszę każdego człowieka, który czyni to, co szkodliwe, Żyda[f] najpierw, a także Greka;[g] **10** ale chwała i szacunek, i pokój dla każdego, który czyni to, co dobre,[h] dla Żyda najpierw,[i] a także dla Greka.[j] **11** Bo u Boga nie ma stronniczości.[k]

12 Na przykład wszyscy, którzy bez prawa zgrzeszyli, bez prawa też zginą;[l] ale wszyscy, którzy pod prawem zgrzeszyli,[m] przez prawo zostaną osądzeni.[n] **13** Bo nie ci, którzy prawa słuchają, są prawi wobec Boga, lecz ci, którzy prawo wypełniają,[o] zostaną uznani za prawych.[p] **14** Kiedy bowiem ludzie z narodów,[q] nie mający prawa,[r] z natury czynią to, co jest w prawie,[s] ludzie ci, chociaż nie mają prawa, sami dla siebie są prawem. **15** Właśnie oni pokazują, że treść prawa jest zapisana w ich sercach,[t] gdy ich sumienie[u] świadczy wraz z nimi i we własnych myślach są oskarżani[v] lub też uniewinniani. **16** Okaże się to w dniu, gdy Bóg przez Chrystusa Jezusa będzie sądził[w] skryte[x] sprawy ludzi[y] — zgodnie z oznajmianą przeze mnie dobrą nowiną.[z]

17 Jeżeli więc z nazwy jesteś Żydem[a] i polegasz na prawie,[b] i szczycisz się Bogiem,[c] **18** i znasz jego wolę,[d] i uznajesz rzeczy wspaniałe, ponieważ zostałeś ustnie pouczony z Prawa,[e] **19** i jesteś przekonany, żeś przewodnikiem ślepych[f] oraz światłem dla będących w ciemności,[a] **20** człowiekiem korygującym nierozsądnych,[b] nauczycielem niemowląt[c] oraz mającym w Prawie zręby[d] poznania i prawdy[e] — **21** ty zatem, który uczysz drugiego, nie uczysz samego siebie?[f] Ty, który głosisz: „Nie kradnij”,[g] kradniesz?[h] **22** Ty, który mówisz: „Nie cudzołóż”,[i] cudzołożysz? Ty, który przejawiasz wstręt do bożków, obrabowujesz[j] świątynie? **23** Ty, który szczycisz się prawem, swoim przestępowaniem Prawa[k] znieważasz Boga? **24** Gdyż „imieniu Bożemu bluźnią z waszego powodu między narodami”,[l] tak jak jest napisane.

25 Obrzezanie[m] w gruncie rzeczy przynosi pożytek tylko wtedy, gdy przestrzegasz prawa;[n] ale jeśli przestępujesz prawo, twoje obrzezanie[o] staje się nieobrzezaniem.[p] **26** Jeśli więc nieobrzezany[q] przestrzega nacechowanych prawością wymagań[r] Prawa, czyż jego nieobrzezanie nie będzie poczytane za obrzezanie?[s] **27** A nieobrzezany, będący takim z natury, przez to, że spełnia Prawo, osądzi ciebie,[t] który mając jego spisany kodeks i obrzezanie, przestępujesz prawo. **28** Albowiem nie ten jest Żydem, kto jest nim na zewnątrz,[u] ani obrzezaniem nie jest to, które jest na zewnątrz, na ciele.[v] **29** Ale ten jest Żydem, kto jest nim wewnątrz,[w] a jego obrzezaniem jest obrzezanie serca[x] przez ducha, nie zaś przez spisany kodeks.[y] Taki ma pochwałę[z] nie od ludzi, lecz od Boga.[a]

ROZDZ. 2

a Hi 34:11 Ps 62:12 Prz 24:12 Eze 18:30 Mt 16:27 Jn 5:29
b 1Ko 15:53 Obj 20:6
c Flp 2:3
d Mt 4:10 Jn 8:44 Gal 5:7
e Iz 3:11 Rz 1:18 Kol 3:6 Heb 10:27
f Am 3:2
g 2Ts 1:6
h Gal 5:22
i Jn 4:22 Dz 13:46
j Dz 15:14
k Pwt 10:17 2Kn 19:7 Dz 10:34
l Ef 2:12 Kol 2:13
m Rz 3:19
n Rz 7:9
o Pwt 30:14 Eze 20:11 Jak 1:22
p Dz 13:39 Gal 3:11
q Pwt 26:19
r Ps 147:20
s Dz 10:2
t Dz 10:4
u 1Ko 8:7 1Pt 3:16
v Rdz 4:13
w Jn 5:22 Dz 10:42 Dz 17:31
x Łk 8:17 1Tm 5:25
y 1Pt 4:5
z 2Ko 5:10 1Pt 4:6
a Rz 9:6
b Mi 3:11 Mt 23:23 Łk 11:46
c Iz 45:25 Jn 8:41
d Pwt 4:8 Ps 143:10
e Rz 3:2
f Iz 42:7 Mt 15:14 Mt 23:16

szpalta 2

a Iz 49:6
b 2Kl 5:11
c Iz 42:6 Mt 15:26
d Wj 25:9 Dz 7:44 Heb 8:5 Heb 10:1
e Rz 1:25 Kol 2:17
f Mt 23:3

g Wj 20:15; Joz 7:11; **h** Mk 12:40; **i** Pwt 5:18; 1Ko 6:9; **j** Mal 3:8; **k** Ps 78:10; **l** Iz 52:5; Eze 36:20; **m** Rdz 17:10; **n** Gal 5:3; **o** 1Ko 7:19; **p** Jer 9:25; Gal 5:6; **q** Ef 2:11; **r** Dz 10:2; **s** Rz 4:10; **t** Mt 12:41; **u** Jn 8:39; Obj 2:9; **v** Jn 7:24; 1Ko 7:19; **w** Rz 9:6; **x** Pwt 10:16; Pwt 30:6; Jer 4:4; Dz 7:51; Flp 3:3; **y** Rz 7:6; **z** 1Ko 4:5; **a** Jn 5:44.

3 Jaka więc jest wyższość Żyda[a] albo jaka korzyść z obrzezania?[b] **2** Wielka pod każdym względem. Przede wszystkim dlatego, że im powierzono święte oświadczenia Boże.[c] **3** Cóż zatem? Jeśli niektórzy nie okazali wiary,[d] czyżby ich brak wiary miał udaremnić[e] wierność[f] Boga? **4** Przenigdy! Ale niech Bóg okaże się prawdomówny,[g] choćby każdy człowiek okazał się kłamcą,[h] jak zresztą jest napisane: „Abyś okazał się prawy w swych słowach i wygrał, gdy będziesz osądzany”.[i] **5** Jeżeli jednak nasza nieprawość uwydatnia prawość Bożą,[j] to co powiemy? Czyż Bóg jest niesprawiedliwy,[k] gdy daje upust swemu srogiemu gniewowi? (Mówię na sposób ludzki[l]). **6** Przenigdy! W przeciwnym razie jak Bóg będzie sądził świat?[m]

7 Ale jeśli wskutek mego kłamstwa prawda Boga[n] bardziej się uwydatniła ku Jego chwale, to dlaczego jeszcze i ja jestem osądzany jako grzesznik?[o] **8** I dlaczego nie powiedzieć tak, jak się to nam fałszywie zarzuca[p] i jak niektórzy twierdzą, że my mówimy: „Czyńmy rzeczy złe, żeby mogły przyjść dobre”?[q] Wyrok[r] przeciw takim ludziom jest zgodny ze sprawiedliwością.[s]

9 Cóż więc? Czy jesteśmy w lepszym położeniu?[t] Wcale nie! Powyżej bowiem wysunęliśmy zarzut, iż zarówno Żydzi, jak i Grecy są wszyscy pod grzechem,[u] **10** tak jak jest napisane: „Nie ma człowieka prawego — nawet jednego;[v] **11** nie ma ani jednego, który by przejawiał wnikliwość, nie ma ani jednego, który by szukał Boga.[w] **12** Wszyscy ludzie zboczyli, wszyscy razem stali się bezwartościowi; nie ma ani jednego, który by okazywał życzliwość, nie ma nawet jednego”.[a] **13** „Gardło ich to otwarty grób, językami swymi mówią podstępnie”.[b] „Jad żmij jest za ich wargami”.[c] **14** „A usta ich są pełne przeklinania i gorzkich słów”.[d] **15** „Stopy ich są prędkie do przelewu krwi”.[e] **16** „Ruina i niedola są na ich drogach,[f] **17** a drogi pokoju nie poznali”.[g] **18** „Bojaźni Bożej nie ma przed ich oczami”.[h]

19 Wiemy zaś, że wszystko, co mówi Prawo,[i] kieruje ono do tych, którzy są pod Prawem, żeby każde usta zostały zamknięte[j] i żeby cały świat podlegał[k] ukaraniu[l] przez Boga. **20** Dlatego żadne ciało nie zostanie przed nim uznane za prawe[m] na podstawie uczynków prawa, gdyż dzięki prawu[n] jest dokładne poznanie grzechu.[o]

21 Ale teraz bez udziału prawa została ujawniona prawość[p] Boża, jak o niej świadczą[q] Prawo[r] i Prorocy;[s] **22** tak, prawość Boża przez wiarę w Jezusa Chrystusa,[t] dla wszystkich mających wiarę.[u] Nie ma bowiem żadnej różnicy.[v] **23** Bo wszyscy zgrzeszyli[w] i brakuje im chwały Bożej,[x] **24** i jest to wspaniałomyślny dar,[y] że zostają uznani za prawych dzięki jego niezasłużonej życzliwości[z] poprzez uwolnienie na podstawie okupu[a] zapłaconego przez Chrystusa Jezusa. **25** Bóg ustanowił go darem ofiarnym ku przebłaganiu[b] przez wiarę w jego krew.[c] Pokazał przez to swoją prawość, ponieważ przebaczał grzechy[d] popełnione w przeszłości, gdy Bóg okazywał wyrozumiałość;[e] **26** po to, by w teraźniejszej

ROZDZ. 3

a Rz 9:4
b Jn 4:22
c Pwt 4:8; Ps 147:19; Dz 7:38
d 2Ts 3:2; Heb 4:2
e Lb 23:19; Iz 55:11
f 2Tm 2:13
g 1Kl 18:39; Jn 3:33; Jn 8:26
h Ps 116:11; Jer 8:9; Jer 9:5
i Ps 51:4; Łk 7:29
j Rz 1:17; Flp 3:9
k Rdz 18:25
l Gal 3:15
m Ps 9:8; Ps 96:13; Ps 98:9; Dz 17:31
n 1Tm 2:7
o Dz 24:20
p Mt 28:15
q Rz 6:1
r Mt 23:38
s Heb 2:2
t Rz 11:17
u Rz 3:23; Gal 3:22
v Ps 14:1; Prz 20:9; Kzn 7:20
w Ps 14:2; Ps 53:2

szpalta 2

a Ps 14:3; Ps 53:3
b Ps 5:9; Ps 52:2
c Ps 58:4; Ps 140:3; Mt 12:34; Jak 3:8
d Ps 10:7; Jak 3:9
e Prz 1:16; Iz 59:7
f Iz 59:7, LXX
g Iz 59:8
h Rdz 20:11; Ps 36:1; Ps 112:1; Prz 16:6
i Gal 3:24
j Ps 63:11
k Rz 5:13
l Rz 2:12; Gal 3:10
m Dz 13:39; Gal 3:11
n Rz 7:9
o Rz 7:13; Gal 3:19
p Pwt 32:4; Rz 1:17
q Heb 11:4
r Lb 21:9; Pwt 18:18; **s** Iz 53:11; Jer 31:34; Dn 9:24; **t** Jn 1:17; **u** Iz 59:20; **v** Gal 3:28; **w** Kzn 7:20; Rz 3:9; **x** Rdz 1:31; Iz 64:6; **y** Rz 5:17; Rz 6:23; Ef 1:7; **z** Ef 2:8; **a** Mt 20:28; 1Ko 1:30; 1Tm 2:6; 1Pt 2:24; **b** Iz 53:11; 2Ko 5:19; 1Jn 2:2; 1Jn 4:10; **c** Kpl 17:11; Dz 13:39; Ef 1:7; **d** Dz 13:38; **e** Dz 17:30; Rz 2:4.

porze pokazać swoją prawość,[a] aby móc być prawym również wtedy, gdy uznaje za prawego[b] człowieka, który wierzy w Jezusa.

27 Gdzież więc jest chlubienie się?[c] Zostało usunięte. Przez które prawo?[d] Uczynków?[e] Bynajmniej, lecz przez prawo wiary.[f] **28** Uważamy bowiem, że człowiek zostaje uznany za prawego na podstawie wiary bez udziału uczynków prawa.[g] **29** A czyż jest On tylko Bogiem Żydów?[h] Czyż nie także ludzi z narodów?[i] Tak, również ludzi z narodów,[j] **30** skoro istotnie jeden jest Bóg,[k] który obrzezanych[l] uzna za prawych na podstawie wiary, a nieobrzezanych[m] za prawych dzięki ich wierze. **31** Czy więc swoją wiarą znosimy prawo?[n] Przenigdy! Wprost przeciwnie, prawo ugruntowujemy.[o]

4 Jeśli tak, to co powiemy o Abrahamie, naszym praojcu[p] według ciała? **2** Gdyby na przykład Abraham został uznany za prawego dzięki uczynkom,[q] to miałby podstawę do chlubienia się – ale nie przed Bogiem. **3** Cóż bowiem mówi Pismo? „Abraham uwierzył Jehowie i poczytano mu to za prawość”.[r] **4** A płacy pracującego[s] nie poczytuje się za niezasłużoną życzliwość,[t] tylko za należność.[u] **5** Natomiast człowiekowi nie pracującemu, lecz pokładającemu wiarę[v] w tym, który bezbożnego uznaje za prawego, jego wiarę poczytuje się za prawość.[w] **6** Tak jak i Dawid mówi o szczęściu człowieka, któremu Bóg przypisuje prawość niezależnie od uczynków: **7** „Szczęśliwi ci, którym odpuszczono bezprawne uczynki[x] i których grzechy zostały zakryte;[y] **8** szczęśliwy człowiek, którego grzechu Jehowa wcale nie weźmie pod uwagę”.[a]

9 Czy zatem to szczęście przypada w udziale obrzezanym, czy również nieobrzezanym?[b] Mówimy bowiem: „Poczytano Abrahamowi jego wiarę za prawość”.[c] **10** A w jakich okolicznościach ją poczytano? Gdy był w stanie obrzezania czy nieobrzezania?[d] Nie w stanie obrzezania, lecz nieobrzezania. **11** I otrzymał znak,[e] mianowicie obrzezanie, jako pieczęć prawości na podstawie wiary, którą miał w swym stanie nieobrzezania, żeby mógł być ojcem[f] wszystkich, którzy wierzą,[g] będąc w stanie nieobrzezania, aby im została przypisana prawość, **12** oraz ojcem obrzezanych potomków, nie tylko tych, co obstają przy obrzezaniu, lecz także tych, co chodzą porządnie śladami tej wiary, którą nasz ojciec[h] Abraham miał w stanie nieobrzezania.

13 Gdyż nie na podstawie prawa dano Abrahamowi lub jego potomstwu obietnicę,[i] iż ma być dziedzicem świata, lecz na podstawie prawości dzięki wierze.[j] **14** Bo jeśli dziedzicami są ci, którzy obstają przy prawie, to wiara stała się daremna, a obietnica została zniesiona.[k] **15** W rzeczywistości Prawo rodzi srogi gniew,[l] lecz gdzie nie ma prawa, tam nie ma również występku.[m]

16 Dlatego stało się to w wyniku wiary, żeby było zgodne z niezasłużoną życzliwością,[n] aby pewna była obietnica[o] dla całego jego potomstwa,[p] nie tylko tego, które obstaje przy Prawie, lecz także tego, które obstaje przy wierze Abrahama. (Jest on ojcem[q] nas wszystkich, **17** tak

ROZDZ. 3

a Ps 89:14 Rz 5:18
b Rz 8:33 1Ko 1:30 1Jn 1:9
c 1Ko 1:29
d Dz 13:39
e Ef 2:9
f Jer 31:33 Rz 1:17 Rz 8:2
g Dz 13:39 Gal 2:16 Jak 2:24
h Dz 17:27
i Dz 10:4
j Iz 54:5 Rz 10:12 Gal 3:14
k Pwt 6:4 Mk 12:29 1Ko 8:6 Ef 4:6 1Tm 2:5
l 1Ko 7:18
m Gal 3:8
n Mt 5:17
o Rz 8:4 Rz 13:10

ROZDZ. 4

p Iz 51:2 Jn 8:39
q Rdz 12:4 Pwt 6:25
r Rdz 15:6 Gal 3:6 Jak 2:23
s Rz 9:32
t Rz 11:6
u Mt 20:9 1Tm 5:18
v Jn 6:29
w Dz 13:39 Gal 2:16 Gal 2:17
x Ps 85:2 Iz 43:25
y Ps 32:1

szpalta 2

a Ps 32:2 2Ko 5:19
b Rz 3:30
c Rz 4:3
d 1Ko 7:19
e Rdz 17:1 Rdz 17:11 Dz 7:8
f Łk 19:9 Rz 4:16
g Rdz 15:6 Gal 3:7
h Gal 3:29
i Rdz 12:3 Rdz 17:6 Rdz 18:18 Rdz 22:17
j Heb 11:8
k Gal 3:18
l Rz 3:20 Rz 5:20 2Ko 3:7 Gal 3:19

m Rz 5:13; n Rz 3:24; o Rz 15:8; Gal 3:22; p Rz 9:8; Gal 3:29; q Rz 4:11.

jak napisano: „Ustanowiłem cię ojcem wielu narodów").[a] Było to przed obliczem tego, w którego wierzył: Boga, który ożywia umarłych[b] i który nazywa rzeczy nie istniejące, jak gdyby istniały.[c] **18** Chociaż wbrew nadziei — a jednak na podstawie nadziei — wierzył,[d] iż może się stać ojcem wielu narodów[e] zgodnie z tym, co powiedziano: „Takie będzie twoje potomstwo".[f] **19** I chociaż nie osłabł w wierze, brał pod uwagę swoje ciało — już obumarłe,[g] gdyż miał około stu lat[h] — a także martwotę łona Sary.[i] **20** Ale ze względu na obietnicę[j] Bożą nie zachwiał się z braku wiary,[k] lecz stał się mocny dzięki swej wierze,[l] dając chwałę Bogu **21** i będąc w pełni przekonany, że to, co on obiecał, zdoła też uczynić.[m] **22** Dlatego „poczytano mu to za prawość".[n]

23 Owo „poczytano[o] mu to" zostało jednak napisane nie tylko przez wzgląd na niego,[p] **24** lecz także przez wzgląd na nas, którym to ma być poczytane, ponieważ wierzymy w tego, który Jezusa, naszego Pana, wskrzesił z martwych.[q] **25** Został on wydany ze względu na nasze wykroczenia[r] i wskrzeszony ze względu na uznanie nas za prawych.[s]

5 Skoro więc w wyniku wiary zostaliśmy uznani za prawych,[t] cieszmy się pokojem[u] z Bogiem przez naszego Pana, Jezusa Chrystusa; **2** przez niego też dzięki wierze uzyskaliśmy przystęp[v] do tej życzliwości niezasłużonej, w której teraz stoimy; i wielce się radujmy na podstawie nadziei[w] chwały Bożej. **3** I nie tylko to, lecz radujmy się, będąc w uciskach,[x] gdyż wiemy, że ucisk rodzi wytrwałość,[a] **4** a wytrwałość — stan uznania,[b] a stan uznania — nadzieję,[c] **5** nadzieja zaś nie prowadzi do rozczarowania,[d] ponieważ miłość Boża[e] została wlana w nasze serca[f] za sprawą ducha świętego,[g] którego nam dano.

6 Albowiem Chrystus, gdy jeszcze byliśmy słabi,[h] w wyznaczonym czasie umarł za ludzi bezbożnych.[i] **7** Gdyż mało kto umrze za prawego;[j] owszem, za dobrego[k] może i ktoś odważy się umrzeć.[l] **8** Ale Bóg zaleca swoją miłość[m] do nas przez to, że gdy jeszcze byliśmy grzesznikami, Chrystus za nas umarł.[n] **9** Tym bardziej więc, skoro teraz dzięki jego krwi zostaliśmy uznani za prawych,[o] będziemy za jego pośrednictwem wybawieni od srogiego gniewu.[p] **10** Bo jeśli będąc nieprzyjaciółmi,[q] zostaliśmy pojednani z Bogiem przez śmierć jego Syna,[r] to tym bardziej teraz, będąc pojednani, zostaniemy wybawieni dzięki jego życiu.[s] **11** I nie tylko to, lecz także radujemy się w Bogu przez naszego Pana, Jezusa Chrystusa, przez którego teraz dostąpiliśmy pojednania.[t]

12 Dlatego jak przez jednego człowieka[u] grzech wszedł na świat, a przez grzech — śmierć,[v] i w taki sposób śmierć rozprzestrzeniła się na wszystkich ludzi, ponieważ wszyscy zgrzeszyli...[w] **13** Do Prawa bowiem był grzech na świecie, ale grzechu nikomu się nie liczy, gdy nie ma prawa.[x] **14** Niemniej śmierć królowała od Adama aż do Mojżesza,[y] i to nawet nad tymi, którzy nie zgrzeszyli na

ROZDZ. 4

a Rdz 17:5
b Dn 12:13 Łk 20:37 Ef 2:1 Heb 11:19
c Łk 20:38 1Ko 1:28 1Pt 2:10
d Heb 11:17
e Rdz 17:6
f Rdz 15:5
g Heb 11:12
h Rdz 17:17
i Rdz 18:11 Heb 11:11
j Heb 6:13
k Heb 3:19
l Gal 3:9 Heb 11:34
m Ps 115:3 Heb 11:19
n Rdz 15:6 Jak 2:23
o Flm 18
p Rz 15:4
q Dz 2:24 Dz 13:30 1Pt 1:21
r Iz 53:12 Mt 20:28
s Iz 53:11 2Ko 5:21

ROZDZ. 5

t Dz 13:39 Rz 3:26
u Iz 32:17 Gal 6:16 Ef 2:14
v Jn 10:9 2Ko 5:18 Ef 2:12 Ef 3:12 Heb 10:19
w Rz 15:13 Heb 3:6
x Dz 5:41 Flp 2:17 1Pt 3:14 1Pt 4:13

szpalta 2

a Dz 5:42 Heb 10:36
b 2Tm 2:15 Jak 1:12
c Flp 1:20
d Joz 21:45
e 1Jn 2:5 2Jn 6
f 2Ko 1:22 Gal 4:6
g Ef 1:13 Tyt 3:5
h Ef 2:5
i Mt 20:28
j Ps 49:8
k Mt 12:35
l Jn 15:13
m Jn 3:16 Ef 2:4 1Jn 4:10
n Iz 53:12 1Pt 3:18

o Dz 13:39; Gal 2:16; Heb 9:14; p 1Ts 1:10; 1Ts 5:9; q Iz 59:2; Kol 1:21; r 2Ko 5:18; Kol 1:22; s Dz 15:11; t 2Ko 5:19; 1Jn 2:2; u Rdz 2:17; Rdz 3:6; Iz 43:27; v Rdz 3:19; 1Ko 15:21; w Ps 51:5; Eze 18:4; Rz 3:23; x Rz 4:15; y Heb 2:15.

podobieństwo występku Adama[a] — podobnego do tego, który miał przyjść.[b]

15 Ale nie tak jest z darem, jak było z wykroczeniem. Bo jeśli wskutek wykroczenia jednego człowieka umarło wielu, to znacznie bardziej obfitowały dla wielu[c] niezasłużona życzliwość Boga oraz jego wspaniałomyślny dar z niezasłużoną życzliwością — przez jednego człowieka,[d] Jezusa Chrystusa. **16** I ze wspaniałomyślnym darem[e] nie jest tak, jak potoczyły się sprawy przez jednego człowieka, który zgrzeszył.[f] Bo wyrok[g] związany z jednym wykroczeniem doprowadził do potępienia,[h] lecz dar związany z wieloma wykroczeniami — do przypisania prawości.[i] **17** Bo jeśli wskutek wykroczenia jednego człowieka[j] śmierć królowała[k] przez tego jednego, to tym bardziej ci, którzy otrzymują obfitość niezasłużonej życzliwości[l] i wspaniałomyślnego daru[m] prawości, będą królować[n] w życiu przez jednego — Jezusa Chrystusa.[o]

18 A zatem jak przez jedno wykroczenie doszło do potępienia[p] ludzi wszelkiego pokroju, tak też przez jeden akt usprawiedliwienia[q] dochodzi w wypadku ludzi wszelkiego pokroju[r] do uznania ich za prawych, ku życiu.[s] **19** Bo jak przez nieposłuszeństwo jednego człowieka wielu[t] stało się grzesznikami, tak też przez posłuszeństwo[u] jednego wielu[v] stanie się prawymi.[w] **20** A Prawo[x] weszło dodatkowo, aby obfitowało wykroczenie.[y] Ale gdzie obfitował grzech,[z] tam jeszcze bardziej obfitowała niezasłużona życzliwość.[a] **21** W jakim celu? Żeby jak grzech królował wraz ze śmiercią,[b] tak też życzliwość niezasłużona[a] królowała przez prawość ku życiu wiecznemu[b] za sprawą Jezusa Chrystusa, naszego Pana.

6 Cóż zatem powiemy? Czy mamy trwać w grzechu, aby obfitowała niezasłużona życzliwość?[c] **2** Przenigdy! Skoro umarliśmy względem grzechu,[d] to jakże mamy dalej w nim żyć?[e] **3** A czyż nie wiecie, że my wszyscy, którzy zostaliśmy ochrzczeni w Chrystusie Jezusie,[f] zostaliśmy ochrzczeni w jego śmierci?[g] **4** Dlatego też zostaliśmy z nim pogrzebani[h] przez nasz chrzest w jego śmierci, abyśmy jak Chrystus został wskrzeszony z martwych przez chwałę Ojca,[i] tak i my podobnie chodzili w nowości życia.[j] **5** Jeśli bowiem zostaliśmy z nim zjednoczeni w podobieństwie jego śmierci,[k] to na pewno też zostaniemy z nim zjednoczeni w podobieństwie jego zmartwychwstania;[l] **6** gdyż wiemy, iż nasza stara osobowość zawisła z nim na palu,[m] żeby nasze grzeszne ciało stało się nieczynne,[n] abyśmy już dłużej nie byli niewolnikami grzechu.[o] **7** Bo kto umarł, został uwolniony od swego grzechu.[p]

8 Ponadto jeśli umarliśmy z Chrystusem, wierzymy, że będziemy też z nim żyli.[q] **9** Gdyż wiemy, że Chrystus, dostąpiwszy wskrzeszenia z martwych,[r] już więcej nie umiera;[s] śmierć już więcej nad nim nie panuje; **10** bo śmiercią, którą umarł, umarł dla grzechu raz po wszystkie czasy,[t] ale życiem, którym żyje, żyje dla Boga.[u] **11** Podobnie też wy: uważajcie siebie za umarłych[v] dla grzechu, ale żyją-

ROZDZ. 5

a Oz 4:7
Oz 6:7
b 1Ko 15:45
c Mt 20:28
Tyt 3:4
d Iz 53:11
Heb 2:9
e Rz 6:23
f Rdz 2:17
Rdz 3:6
g Rdz 3:17
h Rdz 3:19
1Ko 11:32
i Rz 4:25
j Rz 5:12
k Rz 5:14
l 2Ko 9:8
m Rz 3:24
2Ko 9:15
Jak 1:17
n Obj 5:10
Obj 20:4
o 1Pt 3:18
Obj 1:5
p 1Ko 15:21
q Rz 4:25
r Rz 1:16
Gal 3:28
1Tm 2:4
s Jn 10:10
Rz 3:25
t Ps 51:5
Rz 5:12
u Heb 5:8
v Heb 2:10
w Iz 53:11
x Rz 3:20
y Gal 3:19
z Jn 15:22
a 1Tm 1:14
b 1Ko 15:56

szpalta 2

a Jn 1:17
b Jn 3:16
1Jn 4:9

ROZDZ. 6

c Rz 3:8
d Kol 2:20
1Pt 2:24
e Heb 10:26
f 1Ko 12:13
Gal 3:27
g Mk 10:38
1Ko 15:29
h Mk 10:39
2Ko 4:10
Kol 2:12
i 1Ko 6:14
2Tm 2:11
j 2Ko 5:17
Gal 6:15
Ef 3:16
Kol 3:10
1Jn 3:14
k Flp 3:10
Obj 2:10
l 1Ko 15:42
1Ko 15:49
Ef 2:6

m Gal 5:24; Kol 3:5; **n** Kol 2:11; Kol 3:5; **o** 2Ko 7:1; Gal 5:1; **p** Iz 40:2; Łk 23:41; Dz 13:39; **q** 2Tm 2:11; **r** Dz 13:34; 1Ko 15:20; **s** Obj 1:18; **t** Heb 9:28; 1Pt 3:18; **u** 1Pt 4:2; **v** Kol 3:3.

cych[a] dla Boga przez Chrystusa Jezusa.

12 Niechże więc grzech już nie króluje[b] w waszych śmiertelnych ciałach, abyście mieli być posłuszni ich pragnieniom.[c] **13** Ani nie oddawajcie grzechowi[d] waszych członków jako oręża nieprawości,[e] lecz oddajcie siebie Bogu jako żywi[f] spośród umarłych, a wasze członki Bogu jako oręż[g] prawości. **14** Grzech bowiem nie ma nad wami panować, skoro nie jesteście pod prawem,[h] lecz pod życzliwością niezasłużoną.[i]

15 Cóż zatem? Czy mamy popełnić grzech, ponieważ nie jesteśmy pod prawem,[j] lecz pod niezasłużoną życzliwością?[k] Przenigdy! **16** Czy nie wiecie, że jeśli oddajecie siebie komuś jako niewolników, żeby mu być posłuszni, to będąc mu posłuszni, jesteście jego niewolnikami:[l] bądź grzechu[m] – ku śmierci,[n] bądź posłuszeństwa[o] – ku prawości?[p] **17** Ale Bogu niech będą dzięki, że wy, którzy byliście niewolnikami grzechu, staliście się z serca posłuszni tej formie nauki, której zostaliście przekazani.[q] **18** Będąc zatem uwolnieni[r] od grzechu, staliście się niewolnikami[s] prawości.[t] **19** Mówię na sposób ludzki ze względu na słabość waszego ciała;[u] bo jak oddawaliście wasze członki[v] jako niewolników nieczystości[w] i bezprawia – ku bezprawiu, tak teraz oddawajcie wasze członki jako niewolników prawości – ku świętości.[x] **20** Bo gdy byliście niewolnikami grzechu,[y] byliście wolni względem prawości.

21 Cóż więc za owoc[z] mieliście w owym czasie? Rzeczy,[a] których się teraz wstydzicie. Gdyż końcem ich jest śmierć.[b] **22** Jednakże teraz, skoro zostaliście uwolnieni od grzechu, lecz staliście się niewolnikami Boga,[a] macie wasz owoc[b] w postaci świętości, a na koniec – życie wieczne.[c] **23** Albowiem zapłatą, którą płaci grzech, jest śmierć,[d] lecz darem,[e] który daje Bóg, jest życie wieczne[f] przez Chrystusa Jezusa, naszego Pana.[g]

7 Czyżbyście nie wiedzieli, bracia (bo mówię do tych, którzy znają prawo), że Prawo panuje nad człowiekiem, dopóki on żyje?[h] **2** Na przykład kobieta zamężna jest prawem związana z mężem, póki on żyje; ale jeśli jej mąż umrze, jest uwolniona od prawa swego męża.[i] **3** Dopóki więc jej mąż żyje, byłaby zwana cudzołożnicą, gdyby należała do innego mężczyzny.[j] Ale jeśli jej mąż umrze, jest wolna od jego prawa, tak iż nie jest cudzołożnicą, gdy należy do innego mężczyzny.[k]

4 A zatem, bracia moi, wy też zostaliście uśmierceni względem Prawa[l] przez ciało Chrystusa, abyście mogli należeć do innego,[m] do tego, który został wskrzeszony z martwych,[n] żebyśmy owoc[o] wydawali dla Boga. **5** Kiedy bowiem byliśmy w zgodzie z ciałem,[p] grzeszne namiętności pobudzane przez Prawo działały w naszych członkach, żebyśmy wydawali owoc ku śmierci.[q] **6** Ale teraz zostaliśmy uwolnieni od Prawa[r] – ponieważ umarliśmy[s] względem tego, co nas mocno trzymało – abyśmy byli niewolnikami[t] w nowym sensie przez ducha,[u] a nie w starym sensie przez spisany kodeks.[v]

ROZDZ. 6
a 1Pt 2:24
b Rdz 4:7 Ps 119:133
c Jak 4:1
d Rz 7:5
e 1Ko 6:15
f Rz 12:1
g 2Ko 10:4 Ef 6:17
h Rz 7:6 Gal 5:18 Kol 2:14
i Jn 1:17
j 1Ko 9:21
k Rz 5:21
l 2Pt 2:19
m Jn 8:34
n Eze 18:4 Rz 6:23
o Hcb 5:9
p Rz 1:17
q 2Tm 1:13
r Jn 8:32 Gal 5:1
s 1Ko 7:22
t 1Pt 2:24
u Rz 7:23
v Mt 18:8
w 1Ko 6:15
x Rz 12:1
y Jn 8:34
z Jer 12:13
a Gal 5:19
b Rz 8:6

szpalta 2
a Rz 8:15
b Gal 5:22
c 1Ko 9:25
d Rdz 2:17 Eze 18:4
e Rz 3:24
f Mt 25:46 1Pt 1:4
g 1Tm 1:16 1Jn 2:2 Judy 21

ROZDZ. 7
h Rz 3:19
i Lb 30:8 1Ko 7:39
j Mt 5:32 Mt 19:9 Mk 10:12 Łk 16:18
k 1Ko 7:9 1Tm 5:14
l Rz 6:14 Gal 2:19 Kol 2:14
m Ps 45:10 2Ko 11:2
n Dz 5:30 2Ko 5:15
o Gal 5:22 Kol 1:10

p Gal 5:19; **q** Rz 6:21; Jak 1:15; **r** Rz 10:4; Ef 2:15; Kol 2:14; **s** Gal 2:19; **t** Rz 12:11; **u** 2Ko 3:6; **v** Gal 3:10; Kol 2:14.

7 Cóż więc powiemy? Czy Prawo jest grzechem?[a] Przenigdy! Doprawdy, nie poznałbym grzechu,[b] gdyby nie Prawo; i na przykład nie poznałbym pożądania,[c] gdyby Prawo nie powiedziało: „Nie wolno ci pożądać”.[d] **8** Ale grzech, otrzymawszy bodziec przez przykazanie,[e] sprawiał we mnie wszelkiego rodzaju pożądanie, bez prawa bowiem grzech był martwy.[f] **9** Ja zaś żyłem niegdyś bez prawa,[g] ale gdy przyszło przykazanie,[h] grzech znowu ożył, lecz ja umarłem.[i] **10** I stwierdziłem, że przykazanie, które było ku życiu,[j] jest ku śmierci.[k] **11** Gdyż grzech, otrzymawszy bodziec przez przykazanie, obałamucił[l] mnie i przez nie mnie zabił. **12** Prawo zatem jest święte,[m] a także przykazanie jest święte i prawe,[n] i dobre.[o]

13 Czyż więc to, co dobre, stało się dla mnie śmiercią? Przenigdy! Ale grzech się nią stał, aby się okazał grzechem przyprawiającym mnie o śmierć przez to, co dobre;[p] żeby grzech stał się daleko grzeszniejszy za sprawą przykazania.[q] **14** Gdyż wiemy, że Prawo jest duchowe;[r] ale ja jestem cielesny, sprzedany grzechowi.[s] **15** Bo nie wiem, co robię. Albowiem tego, czego chcę, nie dokonuję, ale czego nienawidzę, to czynię. **16** Jeżeli jednak czynię coś, czego nie chcę,[t] przyznaję, że Prawo jest wspaniałe.[u] **17** Ale teraz już nie ja to robię, lecz przebywający we mnie grzech.[v] **18** Gdyż wiem, że we mnie, to jest w moim ciele, nie mieszka nic dobrego;[w] bo jest we mnie zdolność chcenia,[x] lecz nie ma zdolności zrobienia[y] tego, co szlachetne. **19** Gdyż dobra, którego chcę, nie czynię,[z] ale dopuszczam się zła, którego nie chcę. **20** Jeśli zatem czynię coś, czego nie chcę, to już nie ja to robię, lecz grzech, który we mnie mieszka.[a]

21 Stwierdzam więc u siebie to prawo, że gdy chcę czynić to, co słuszne,[b] jest we mnie to, co złe.[c] **22** Doprawdy rozkoszuję się[d] prawem Bożym zgodnie z człowiekiem,[e] jakim jestem wewnątrz, **23** ale w mych członkach[f] dostrzegam inne prawo, toczące wojnę[g] przeciwko prawu mego umysłu[h] i prowadzące mnie jako jeńca prawa grzechu,[i] które jest w mych członkach. **24** Nieszczęsny ja człowiek! Któż mnie wyratuje z ciała podlegającego tej śmierci?[j] **25** Dzięki niech będą Bogu przez Jezusa Chrystusa, naszego Pana![k] Tak więc ja sam umysłem jestem niewolnikiem prawa Bożego,[l] ciałem zaś — prawa grzechu.[m]

8 A zatem ci, co są w jedności z Chrystusem Jezusem, nie podlegają potępieniu.[n] **2** Gdyż prawo[o] tego ducha,[p] który daje życie[q] w jedności z Chrystusem Jezusem, uwolniło[r] cię od prawa grzechu i śmierci.[s] **3** A ponieważ Prawo cechowała niemożność,[t] jako że było słabe[u] z powodu ciała, Bóg, posyłając własnego Syna[v] w podobieństwie grzesznego ciała[w] i w związku z grzechem,[x] potępił grzech w ciele, **4** aby nacechowane prawością wymaganie Prawa spełniło się[y] w nas, którzy nie chodzimy w zgodzie z ciałem, lecz w zgodzie z duchem.[z] **5** Gdyż ci, którzy są w zgodzie z ciałem, skupiają swe umysły na sprawach ciała,[a] ale ci, którzy są w zgodzie z duchem

ROZDZ. 7
a Rz 7:14
b Rz 3:20 Gal 3:19
c Mi 2:2 Dz 20:33
d Wj 20:17 Pwt 5:21 Ef 5:3
e Rz 4:15 Rz 5:20
f 1Ko 15:56
g Rz 11:1 Heb 7:10
h Heb 7:11
i 2Ko 3:6
j Kpł 18:5 Eze 20:11 Łk 10:28
k 2Ko 3:7
l Heb 3:13
m Ps 19:8 Gal 3:21
n Prz 2:9 Rz 10:5
o Pwt 4:8
p 1Ko 15:56
q Rz 5:13
r 1Ko 10:4
s Ps 51:5 Jn 8:34 Rz 6:16
t Ps 51:3 Łk 18:13
u 1Tm 1:8
v Rdz 8:21
w Rdz 6:5 Iz 64:6
x Mt 26:41
y Hi 14:4
z Jak 4:17

szpalta 2
a Kzn 7:20
b Ps 34:14 1Pt 3:11
c Kzn 7:29 Jer 17:9 Łk 5:22
d Ps 1:2
e 2Ko 4:16 Ef 3:16 Ef 4:23
f Rz 6:13
g Jak 4:1
h Gal 5:17
i Jn 8:34
j Rz 6:6 Rz 8:10
k Rz 6:17 1Ko 15:57
l Ps 19:7 Gal 5:18
m Gal 5:17

ROZDZ. 8
n Kol 1:22 1Jn 3:24
o Jak 1:25
p Gal 5:16
q Jn 5:24
r Jn 8:32 Heb 10:14

s Rz 7:9; 2Ko 3:6; **t** Rz 3:20; Heb 7:11; **u** Heb 7:18; **v** 1Jn 4:9; **w** Jn 1:14; Gal 4:4; Heb 4:15; **x** 2Ko 5:21; **y** Rz 3:31; **z** Gal 5:16; Gal 5:18; **a** Jn 3:6; Gal 5:19.

—na sprawach ducha.[a] **6** Albowiem myślenie ciała oznacza śmierć,[b] lecz myślenie ducha[c] oznacza życie i pokój; **7** ponieważ myślenie ciała oznacza nieprzyjaźń[d] z Bogiem, bo nie jest podporządkowane[e] prawu Bożemu ani w rzeczywistości być nie może. **8** Toteż ci, którzy są w zgodzie z ciałem,[f] nie mogą się podobać Bogu.

9 Jednakże wy nie jesteście w zgodzie z ciałem, lecz z duchem,[g] jeśli duch Boży istotnie w was mieszka.[h] Ale jeśli ktoś nie ma ducha Chrystusa,[i] to do niego nie należy. **10** Jeżeli zaś Chrystus jest w jedności z wami,[j] to ciało wprawdzie jest martwe ze względu na grzech, lecz duch jest życiem[k] ze względu na prawość. **11** A jeśli duch tego, który wskrzesił Jezusa z martwych, mieszka w was, to ten, który wskrzesił Chrystusa Jezusa z martwych,[l] ożywi też wasze śmiertelne ciała[m] przez swego ducha w was przebywającego.

12 Tak więc, bracia, mamy obowiązek—ale nie wobec ciała, by żyć w zgodzie z ciałem;[n] **13** bo jeśli żyjecie w zgodzie z ciałem, niechybnie pomrzecie,[o] ale jeśli duchem uśmiercacie praktyki ciała,[p] będziecie żyć. **14** Wszyscy bowiem, których prowadzi duch Boży, są synami Bożymi.[q] **15** Gdyż nie otrzymaliście ducha niewoli, na nowo wzbudzającego bojaźń,[r] lecz otrzymaliście ducha[s] usynowienia,[t] przez którego to ducha wołamy: „*Abba*,[u] Ojcze!" **16** Tenże duch[v] świadczy[w] wespół z naszym duchem,[x] że jesteśmy dziećmi Bożymi.[y] **17** Jeżeli więc jesteśmy dziećmi, to i dziedzicami: dziedzicami wprawdzie Bożymi, lecz współdziedzicami[z] z Chrystusem, jeśli tylko razem z nim cierpimy,[a] aby też razem zostać otoczeni chwałą.[b]

18 Uważam zatem, że cierpienia[c] w obecnej porze nic nie znaczą w porównaniu z chwałą,[d] która ma być w nas objawiona. **19** Albowiem stworzenie[e] ze skwapliwym oczekiwaniem[f] wypatruje objawienia synów Bożych.[g] **20** Gdyż stworzenie zostało poddane daremności[h] nie z własnej woli, lecz przez tego, który je poddał, na podstawie nadziei,[i] **21** że również samo stworzenie[j] zostanie uwolnione[k] z niewoli skażenia i dostąpi chwalebnej wolności dzieci Bożych. **22** Gdyż wiemy, że całe stworzenie aż dotąd wespół wzdycha i wespół doznaje boleści. **23** I nie tylko to, lecz także my sami, którzy mamy pierwociny,[l] mianowicie ducha, właśnie my sami wzdychamy[m] w sobie, z przejęciem oczekując usynowienia,[n] uwolnienia z naszych ciał na podstawie okupu. **24** Gdyż w tej nadziei zostaliśmy wybawieni;[o] ale nadzieja, którą widać, nie jest nadzieją, bo gdy człowiek coś widzi, czyż ma co do tego nadzieję? **25** Ale jeśli mamy nadzieję[p] co do czegoś, czego nie widzimy,[q] to wytrwale tego wyczekujemy.[r]

26 Podobnie i duch[s] przychodzi z pomocą naszej słabości;[t] bo tego, o co powinniśmy się modlić, jak trzeba, nie wiemy,[u] lecz sam duch[v] ujmuje się za nami nie wypowiedzianymi westchnieniami. **27** Jednakże Ten, który bada serca,[w] wie, jaki jest zamysł ducha,[x] ponieważ w zgodzie z Bogiem ujmuje się on za świętymi.[y]

ROZDZ. 8

a 1Ko 2:15; Gal 5:22
b Rz 6:21; Heb 9:14
c Gal 6:8
d Ps 5:4; Iz 59:2; Kol 1:21; Jak 4:4
e Rz 7:14
f 1Ko 3:3
g Gal 5:25
h 1Ko 3:16
i Gal 4:6
j Jn 15:4; 1Jn 2:6; 1Jn 3:6
k Gal 2:20; 1Pt 4:6
l Dz 2:24; 1Ko 6:14
m Ef 2:5
n Gal 5:19
o Rz 8:6
p 1Ko 9:27; Gal 5:24; Gal 6:8; Ef 4:22; Kol 3:5
q Jn 1:12; Jn 3:5; Jn 3:8; Heb 2:11
r Heb 2:15
s 1Ko 2:12; 2Ko 1:22; 2Tm 1:7
t Gal 4:5
u Gal 4:6
v Jn 14:17; 1Ko 2:10; Tyt 3:6
w 1Jn 5:7
x Dz 17:16; Rz 1:9; 1Ko 2:11
y Jn 1:12; Gal 3:26; 1Jn 3:2
z Łk 12:32; Dz 26:18; Gal 3:29; Obj 21:7

szpalta 2

a Flp 1:29; Kol 1:24
b 1Ko 15:53; 2Tm 2:11; Obj 3:21
c 1Pt 4:13
d 2Ko 4:17; Flp 3:8
e Kol 1:23; Heb 11:13
f Prz 13:12
g 1Jn 3:2
h Rdz 3:19; Ps 51:5; Kzn 1:2
i Rdz 3:15; Dz 24:15
j 1Tm 2:4
k Jn 8:32; 1Ko 15:22; 2Pt 3:13

---

l Flp 3:11; Obj 20:6; **m** 2Ko 5:2; **n** Gal 4:5; Ef 1:5; 1Pt 1:4; Obj 21:7; **o** Ef 1:13; **p** 1Pt 1:3; **q** 2Ko 5:7; **r** Rz 5:4; **s** Jn 15:26; 1Ko 2:12; **t** Jn 14:16; Jn 16:7; **u** Łk 11:1; **v** 2Sm 23:2; **w** Jer 11:20; Dz 1:24; **x** Jn 6:63; Jn 14:17; 1Ko 2:10; 1Ko 2:14; 2Tm 3:16; **y** 1Pt 1:15.

28 A wiemy, że Bóg sprawia, iż wszystkie jego dzieła[a] współpracują ze sobą dla dobra tych, którzy miłują Boga, tych, którzy są powołani zgodnie z jego zamierzeniem;[b] **29** ponieważ tych, których najpierw uznał,[c] tych też z góry wyznaczył[d] do odwzorowania[e] według obrazu[f] jego Syna, aby on był pierworodnym[g] pośród wielu braci.[h] **30** Ponadto tych z góry wyznaczył,[i] których też powołał;[j] i tych powołał, których też uznał za prawych.[k] W końcu tych uznał za prawych, których też otoczył chwałą.[l]

31 Co więc na to powiemy? Jeśli Bóg jest za nami, któż będzie przeciwko nam?[m] **32** Ten, który nawet własnego Syna[n] nie oszczędził, lecz wydał go za nas wszystkich,[o] jakże by też nie miał wraz z nim życzliwie dać nam wszystkiego innego?[p] **33** Któż wniesie oskarżenie przeciwko wybranym Bożym?[q] Przecież to Bóg uznaje ich za prawych.[r] **34** Któż potępi? Chrystus Jezus jest tym, który umarł, a raczej tym, który został wskrzeszony z martwych, który jest po prawicy[s] Bożej, który też ujmuje się za nami.[t]

35 Któż nas oddzieli od miłości Chrystusowej?[u] Czy ucisk, czy udręka, czy prześladowanie, czy głód, czy nagość, czy niebezpieczeństwo, czy miecz?[v] **36** Jak jest napisane: „Ze względu na ciebie jesteśmy przez cały dzień uśmiercani, zostaliśmy uznani za owce na rzeź”.[w] **37** Wręcz przeciwnie, w tym wszystkim całkowicie zwyciężamy[x] dzięki temu, który nas umiłował. **38** Albowiem jestem przekonany, że ani śmierć, ani życie,[y] ani aniołowie,[z] ani rządy,[a] ani rzeczy teraźniejsze, ani rzeczy przyszłe, ani moce,[b] **39** ani wysokość, ani głębokość, ani żadne inne stworzenie nie zdoła nas oddzielić od miłości Bożej, która jest w Chrystusie Jezusie, naszym Panu.[a]

9 Prawdę[b] mówię w Chrystusie; nie kłamię,[c] gdyż moje sumienie świadczy wespół ze mną w duchu świętym, **2** że odczuwam wielki smutek, a także nieustanną boleść w mym sercu.[d] **3** Albowiem życzyłbym sobie, żebym ja sam został jako przeklęty oddzielony od Chrystusa dla dobra moich braci,[e] moich krewnych według ciała,[f] **4** którzy jako tacy są Izraelitami,[g] do których należy usynowienie[h] oraz chwała[i] i przymierza,[j] i nadanie Prawa,[k] i święta służba,[l] i obietnice;[m] **5** do których należą praojcowie[n] i z których Chrystus wywodzi się według ciała:[o] Bóg,[p] który jest nad wszystkim, niech będzie błogosławiony na wieki. Amen.

6 Jednakże to nie znaczy, że słowo Boga zawiodło.[q] Gdyż nie wszyscy, którzy wywodzą się z Izraela, rzeczywiście są „Izraelem”.[r] **7** I nie wszyscy przez to, że stanowią potomstwo Abrahama, są dziećmi,[s] lecz: „Co będzie zwane ‚twoim potomstwem’, będzie poprzez Izaaka”.[t] **8** Znaczy to, że dzieci cielesne[u] nie są rzeczywiście dziećmi Bożymi,[v] ale dzieci według obietnicy[w] — te są poczytywane za potomstwo. **9** Gdyż słowo obietnicy było następujące: „O tym czasie przyjdę i Sara będzie miała syna”.[x] **10** Ale nie tylko w tym wypadku, lecz także wtedy, gdy Rebeka poczęła bliźnięta[y] z jednego mężczyzny, Izaaka, naszego praojca: **11** bo gdy się jeszcze nie urodziły ani

ROZDZ. 8

a Ps 145:17 Jn 9:3
b Rz 9:11 Ef 1:11 2Tm 1:9
c 1Ko 15:23
d Rdz 3:15
e Jn 13:15
f Jn 17:23 Rz 6:5 1Ko 15:49 Ef 4:24
g Ps 89:27 Heb 1:6
h Mt 25:40 Heb 2:11 1Jn 3:2
i Ef 1:5
j Flp 3:14 1Ts 2:12 Heb 3:1
k Rz 5:18 1Ko 6:11 Tyt 3:7
l 2Ko 3:7 2Ko 3:18 2Ko 4:6
m Ps 118:6 1Jn 4:4
n Jn 3:16
o Rz 3:25 2Ko 5:21 1Jn 4:9
p Ef 2:4
q Iz 50:8 Kol 1:22
r Dz 13:39 Heb 10:17
s Ps 110:1
t Heb 7:25 1Jn 2:1
u Jn 15:10
v 2Ko 4:9
w Ps 44:22
x Jn 16:33
y 1Ko 3:22
z 1Pt 3:22
a Ef 1:21
b Ef 6:12

szpalta 2

a 2Ts 3:5

ROZDZ. 9

b 1Tm 2:7
c Gal 1:20
d Rz 10:1
e Wj 32:32
f Rz 16:7 Rz 16:21
g 2Ko 11:22 Flp 3:5
h Wj 4:22
i Pwt 26:19
j Dz 3:25 Dz 7:8
k Wj 24:12
l Dz 26:7 Heb 9:1
m Dz 13:32 Rz 4:13
n Pwt 10:15

---

o Mt 1:17; **p** Ps 103:19; **q** Lb 23:19; **r** Mt 23:38; Rz 2:28; Obj 2:9; **s** Jn 8:39; Gal 3:29; **t** Rdz 21:12; Heb 11:18; **u** Iz 57:4; Gal 4:23; **v** Jn 1:13; **w** Iz 54:1; Gal 4:28; **x** Rdz 18:14; **y** Rdz 25:24.

nie uczyniły nic dobrego lub podłego,[a] wtedy — aby zamierzenie Boże dotyczące wybrania pozostawało zależne nie od uczynków, lecz od Tego, który powołuje[b] — **12** powiedziano jej: „Starszy będzie niewolnikiem młodszego”.[c] **13** Tak jak jest napisane: „Jakuba umiłowałem, lecz Ezawa znienawidziłem”.[d]

14 Cóż więc powiemy? Czy u Boga jest niesprawiedliwość?[e] Przenigdy! **15** Mówi bowiem do Mojżesza: „Zmiłuję się nad tym, nad kim się zmiłuję, i okażę współczucie temu, komu okażę współczucie”.[f] **16** A zatem nie zależy to od chcącego ani od biegnącego, lecz od Boga,[g] który okazuje miłosierdzie.[h] **17** Gdyż Pismo mówi do faraona: „Właśnie dlatego pozwoliłem ci pozostać, aby w związku z tobą pokazać swoją moc i aby moje imię było oznajmiane po całej ziemi”.[i] **18** A zatem komu chce, okazuje miłosierdzie,[j] ale komu chce, pozwala popaść w zatwardziałość.[k]

19 Powiesz mi więc: „Dlaczego jeszcze doszukuje się wady? Bo któż się oparł jego wyraźnej woli?”[l] **20** O człowiecze,[m] kimże właściwie jesteś, że hardo odpowiadasz Bogu?[n] Czyż rzecz uformowana powie temu, który ją uformował: „Dlaczego tak mnie uczyniłeś?”[o] **21** A czyż garncarz[p] nie ma władzy nad gliną, żeby z tej samej bryły uczynić jedno naczynie do użytku zaszczytnego, drugie zaś do użytku niezaszczytnego?[q] **22** A jeśli Bóg, chociaż chciał okazać swój srogi gniew i dać poznać swą moc, tolerował z ogromną miarą wielkodusznej cierpliwości naczynia srogiego gniewu przyszykowane na zagładę,[r] **23** żeby dać poznać bogactwo[s] swej chwały na naczyniach[a] miłosierdzia, które z góry przygotował ku chwale,[b] **24** mianowicie na nas, których powołał nie tylko spośród Żydów, lecz także spośród narodów,[c] to co z tego? **25** Tak jak też mówi u Ozeasza: „Tych, którzy nie są moim ludem,[d] nazwę ‚ludem moim’, a tę, która nie była umiłowana — ‚umiłowaną’;[e] **26** a w miejscu, gdzie im powiedziano: ‚Nie jesteście moim ludem’, tam będą nazwani ‚synami Boga żywego’”.[f]

27 Ponadto Izajasz woła w związku z Izraelem: „Choćby liczba synów Izraela była jak piasek morza,[g] to wybawiony zostanie ostatek.[h] **28** Jehowa bowiem dokona na ziemi rozrachunku, doprowadzając go do końca i przycinając”.[i] **29** Jak to też niegdyś powiedział Izajasz: „Gdyby Jehowa Zastępów[j] nie pozostawił nam potomstwa, stalibyśmy się podobni do Sodomy i zostalibyśmy upodobnieni do Gomory”.[k]

30 Cóż więc powiemy? To, że ludzie z narodów, chociaż nie zabiegali o prawość, osiągnęli prawość[l] — prawość wynikającą z wiary;[m] **31** natomiast Izrael, chociaż zabiegał o prawo prawości, nie osiągnął tego prawa.[n] **32** Z jakiego powodu? Ponieważ nie zabiegał o nie przez wiarę, lecz jakby przez uczynki.[o] Potknęli się o „kamień potknięcia”;[p] **33** tak jak jest napisane: „Oto kładę na Syjonie kamień[q] potknięcia i masyw skalny obrazy,[r] ale kto oprze na nim swą wiarę, nie dozna rozczarowania”.[s]

10 Bracia, dobra wola mego serca oraz moje błaganie, które za nimi zanoszę do Boga, są doprawdy ku ich wybawieniu.[t] **2** Zaświadczam im

ROZDZ. 9

a Ps 139:16
b Rz 8:28 Heb 5:4
c Rdz 25:23
d Mal 1:3 Heb 12:16
e Pwt 32:4 2Kn 19:6 Hi 34:10
f Wj 33:19
g Ps 115:3
h Pwt 4:31 Tyt 3:5
i Wj 9:16, LXX
j Wj 20:6
k Wj 10:1 Wj 14:4
l 2Kn 20:6 Hi 23:13 Dn 4:35
m Rz 2:1
n Hi 40:2
o Iz 29:16 Iz 45:9
p Iz 64:8 Jer 18:6
q 2Tm 2:20
r 1Ts 5:9
s Kol 1:27

szpalta 2

a Dz 9:15
b Flp 4:19
c Rz 11:13 Ef 3:6
d Ef 2:12
e Oz 2:23 Mt 21:43 1Pt 2:10
f Oz 1:10 Gal 3:26
g Rdz 22:17 1Kl 4:20
h Iz 10:22 Rz 11:5
i Iz 10:23
j Ps 103:21
k Iz 1:9 Jer 50:40
l Rz 10:20
m Rz 1:17 Rz 4:11 Flp 3:9
n Gal 2:21 Gal 5:4
o Gal 2:16
p Łk 20:18 1Ko 1:23
q Ps 118:22 Mt 21:42 1Pt 2:6
r Iz 8:14
s Iz 28:16 Iz 49:23

ROZDZ. 10

t Rz 9:3

bowiem, że mają gorliwość[a] dla Boga, ale nie według dokładnego poznania;[b] **3** bo nie znając prawości Bożej,[c] lecz starając się ustanowić własną,[d] nie podporządkowali się prawości Bożej.[e] **4** Gdyż Chrystus jest końcem Prawa,[f] aby każdy, kto wierzy, osiągnął prawość.[g]

5 Albowiem Mojżesz pisze, że człowiek, który by postępował zgodnie z prawymi wymaganiami Prawa, dzięki prawości będzie żył.[h] **6** A prawość wynikająca z wiary powiada tak: „Nie mów w sercu swoim:[i] ‚Kto wstąpi do nieba?',[j] to znaczy, by Chrystusa[k] na dół sprowadzić, **7** albo: ‚Kto zstąpi do otchłani?',[l] to znaczy, by wyprowadzić Chrystusa spośród umarłych".[m] **8** Ale co powiada? „Słowo jest blisko ciebie, w twoich ustach i w twoim sercu"[n] – to znaczy „słowo"[o] wiary, które głosimy.[p] **9** Bo jeśli publicznie wyznasz to ‘słowo w twoich ustach',[q] że Jezus jest Panem,[r] i w swoim sercu uwierzysz, że Bóg wskrzesił go z martwych,[s] to będziesz wybawiony.[t] **10** Gdyż sercem[u] wierzy się ku prawości, lecz ustami składa się publiczne wyznanie[v] ku wybawieniu.

11 Albowiem Pismo mówi: „Nikt z opierających[w] na nim swą wiarę nie będzie rozczarowany".[x] **12** Nie ma bowiem różnicy między Żydem a Grekiem,[y] bo nad wszystkimi jest ten sam Pan, bogaty[z] dla wszystkich, którzy go wzywają. **13** Gdyż „każdy, kto wzywa imienia Jehowy, będzie wybawiony".[a] **14** Ale jak będą wzywać tego, w którego nie uwierzyli?[b] A jak uwierzą w tego, o którym nie słyszeli? A jak usłyszą bez głoszącego?[c] **15** A jak będą głosić, jeśliby nie zostali posłani?[a] Tak jak jest napisane: „Jakże pełne wdzięku są stopy tych, którzy oznajmiają dobrą nowinę o tym, co dobre!"[b]

16 Jednakże nie wszyscy okazali posłuszeństwo dobrej nowinie.[c] Albowiem Izajasz mówi: „Jehowo, kto uwierzył temu, co od nas usłyszał?"[d] **17** Toteż wiara idzie w ślad za tym, co się słyszy.[e] To zaś, co się słyszy, jest przez słowo o Chrystusie.[f] **18** Niemniej pytam: Czyż nie usłyszeli? Przecież w gruncie rzeczy „do całej ziemi wyszedł ich głos,[g] a ich wypowiedzi – po krańce zamieszkanej ziemi".[h] **19** Niemniej pytam: Czyżby Izrael nie poznał?[i] Pierwszy mówi Mojżesz: „Ja was pobudzę do zazdrości przez to, co nie jest narodem; pobudzę was do gwałtownego gniewu przez naród nierozumny".[j] **20** A Izajasz bardzo się ośmiela i mówi: „Znaleźli mnie ci, którzy mnie nie szukali;[k] ujawniłem się tym, którzy o mnie nie pytali".[l] **21** Lecz co się tyczy Izraela, mówi: „Przez cały dzień wyciągałem ręce moje ku ludowi, który jest nieposłuszny[m] i odpowiada hardo".[n]

11 Pytam więc: Czyż Bóg odrzucił swój lud?[o] Przenigdy! Albowiem ja też jestem Izraelitą,[p] z potomstwa Abrahama, z plemienia Beniamina.[q] **2** Bóg nie odrzucił swego ludu, który najpierw uznał.[r] Bo czy nie wiecie, co Pismo mówi w związku z Eliaszem, gdy on występuje do Boga przeciwko Izraelowi?[s] **3** „Jehowo, proroków twoich pozabijali, ołtarze twoje wykopali i pozostałem tylko ja sam, a oni

ROZDZ. 10

a Mt 7:22 Dz 21:20 Gal 1:14 Flp 3:6
b Ef 1:17
c Rz 1:17
d Łk 16:15 Łk 18:9 Flp 3:9
e Mt 15:6 Łk 7:30
f Mt 5:17 Rz 7:6 Ef 2:15 Kol 2:14
g Dz 13:39 Gal 3:24
h Kpl 18:5 Neh 9:29 Eze 20:11 Gal 3:12
i Pwt 9:4
j Pwt 30:12
k Heb 8:1
l Pwt 30:13 Obj 20:1
m Mt 27:64
n Pwt 30:14 Jn 6:45 Dz 16:14
o Łk 8:15 2Ko 5:19
p 2Tm 4:2
q 1Ko 9:16
r Dz 16:31
s Dz 3:15 Rz 4:24 1Pt 1:21
t Mt 10:32
u 1Kn 28:9 2Ts 3:5
v 2Ko 4:13 Heb 13:15
w Jer 17:7
x Iz 28:16 Rz 9:33
y Dz 15:9 Gal 3:28 Ef 2:14
z 1Tm 6:17
a Jl 2:32 Sof 3:9 Dz 2:21
b Heb 11:6
c Łk 19:40

szpalta 2

a Mt 28:20
b Iz 52:7 Nah 1:15 Ef 6:15
c 2Ts 1:8 Heb 4:2 1Pt 4:17
d Iz 53:1 Jn 12:38
e Jn 4:42 Jn 17:20
f Gal 3:2
g Mt 24:14 Dz 1:8

h Ps 19:4; **i** Mt 10:5; Dz 2:14; **j** Pwt 32:21; **k** Rz 9:30; **l** Iz 65:1, LXX; **m** Jer 11:8; Za 7:12; **n** Iz 65:2; **ROZDZ. 11** **o** 1Sm 12:22; Jer 31:37; Am 9:8; **p** Dz 22:3; 2Ko 11:22; **q** Flp 3:5; **r** Wj 19:5; Ps 94:14; **s** 1Kl 19:10.

nastają na moją duszę".[a] **4** A jednak co mówi do niego Boskie oświadczenie?[b] „Pozostawiłem sobie siedem tysięcy mężczyzn, którzy nie zgięli kolana przed Baalem".[c] **5** W taki więc sposób również w obecnej porze pojawił się ostatek[d] zgodnie z wyborem[e] dzięki życzliwości niezasłużonej. **6** A jeśli dzięki życzliwości niezasłużonej,[f] to już nie dzięki uczynkom;[g] w przeciwnym razie życzliwość niezasłużona już nie okazałaby się życzliwością niezasłużoną.[h]

7 Cóż więc? Czego Izrael pilnie szukał, tego nie dostąpił,[i] ale wybrani[j] dostąpili. Pozostali mieli wrażliwość stępioną,[k] **8** tak jak jest napisane: „Bóg dał im ducha głębokiego snu,[l] oczy, by nie widzieli, i uszy, by nie słyszeli — aż po dziś dzień".[m] **9** Również Dawid mówi: „Niechaj ich stół stanie się dla nich sidłem i pułapką, i przyczyną potknięcia, i zapłatą;[n] **10** niech się ich oczy pogrążą w ciemności, żeby nie widzieć, a plecy ich zawsze pochylaj".[o]

11 Dlatego pytam: Czy się potknęli, żeby całkowicie upaść?[p] Przenigdy! Ale z powodu ich fałszywego kroku[q] jest wybawienie dla ludzi z narodów,[r] żeby ich pobudzić do zazdrości.[s] **12** I jeśli ich fałszywy krok oznacza bogactwo dla świata, a ich ubytek oznacza bogactwo dla ludzi z narodów,[t] o ileż bardziej będzie to oznaczać pełna ich liczba![u]

13 A teraz mówię do was, ludzi z narodów. Skoro w rzeczywistości jestem apostołem[v] dla narodów,[w] przysparzam chwały[x] memu usługiwaniu;[y] **14** może w jakiś sposób pobudzę do zazdrości tych, co są moim własnym ciałem i wybawię[z] niektórych spośród nich.[a] **15** Jeśli bowiem ich odrzucenie[b] oznacza dla świata pojednanie,[c] to co będzie oznaczać ich przyjęcie, jeśli nie życie spośród umarłych? **16** Ponadto jeśli święta jest część wzięta jako pierwociny,[d] to i całe ciasto, a jeśli święty jest korzeń,[e] to i gałęzie.

17 Jeżeli jednak niektóre gałęzie zostały wyłamane, a ty, chociaż jesteś dzikim drzewem oliwnym, zostałeś między nie wszczepiony[f] i stałeś się współuczestnikiem korzenia tłustości[g] drzewa oliwnego,[h] **18** to się chełpliwie nie wynoś nad gałęzie. Ale jeśli się chełpliwie nad nie wynosisz[i] — nie ty dźwigasz korzeń,[j] lecz korzeń ciebie.[k] **19** Powiesz więc: „Gałęzie zostały wyłamane,[l] żebym ja został wszczepiony".[m] **20** Dobrze! Ze względu na ich brak wiary[n] zostały wyłamane, ale ty stoisz dzięki wierze.[o] Porzuć wyniosłe myśli,[p] lecz się bój.[q] **21** Bo jeśli Bóg nie oszczędził naturalnych gałęzi, to nie oszczędzi też ciebie.[r] **22** Przyjrzyj się więc życzliwości[s] i surowości[t] Boga. Wobec tych, którzy upadli, jest surowość,[u] ale wobec ciebie — życzliwość Boga, jeśli tylko będziesz trwać[v] w jego życzliwości; w przeciwnym razie i ty zostaniesz odcięty.[w] **23** Oni także, jeśli nie będą dalej trwać w braku wiary, zostaną wszczepieni;[x] bo Bóg potrafi ich znowu wszczepić. **24** Jeżeli bowiem ty zostałeś odcięty od drzewa oliwnego, które z natury jest dzikie, i zostałeś wbrew naturze wszczepiony[y] w ogrodowe drzewo oliwne, to o ileż bardziej ci, którzy są gałęziami naturalnymi, zostaną

ROZDZ. 11

a 1Kl 19:2
1Kl 19:14
b Dz 7:38
c 1Kl 19:18
d Jer 3:14
Rz 9:27
e Rz 9:11
f Ef 1:7
Ef 2:8
g Gal 2:16
Ef 2:9
h Gal 5:4
i Jn 1:11
Rz 9:31
j Jn 1:12
Rz 11:28
k 2Ko 3:14
l Iz 29:10
m Pwt 29:4
Jer 5:21
n Ps 69:22
o Ps 69:23
p 1Ko 10:8
Heb 4:11
q Gal 6:1
r Rz 11:19
s Pwt 32:21
Rz 10:19
t Rz 9:23
Kol 1:27
u Rz 11:25
Obj 7:4
v 1Ko 9:1
1Ko 15:9
w Dz 9:15
Gal 1:16
Ef 3:8
x Flp 1:12
2Tm 4:5
y Dz 28:31
Kol 1:23
1Tm 1:12
z 1Ko 9:22
1Tm 4:16

szpalta 2

a Rz 9:3
b Mt 21:43
Heb 8:13
c Rz 5:11
2Ko 5:19
d Lb 15:21
Neh 10:37
Eze 44:30
e Kpł 11:44
1Pt 1:16
f Ef 2:11
Ef 2:14
g Sdz 9:9
h Jer 11:16
i 1Ko 10:12
j Iz 37:31
k Iz 60:21
Heb 2:11
l Jn 15:6
m Dz 15:14
n Mt 21:43
Heb 3:19
Heb 11:6
o Gal 3:11
Ef 2:8
p Rz 12:16
q Flp 2:12

r Jn 15:2; s Wj 19:4; Łk 6:35; Rz 2:4; t Judy 5; u Mt 23:38; v 1Ko 15:2; w Mt 25:30; Mt 25:46; x Dz 2:38; y Rz 11:17.

wszczepieni we własne drzewo oliwne![a]

25 Albowiem nie chcę, bracia, abyście pozostawali w niewiedzy co do tej świętej tajemnicy[b] — tak byście nie byli roztropni we własnych oczach — że przytępienie wrażliwości[c] zdarzyło się części Izraela, aż wejdzie pełna liczba[d] ludzi z narodów,[e] **26** i w ten sposób zostanie wybawiony cały Izrael.[f] Tak jak jest napisane: „Wyzwoliciel wyjdzie z Syjonu[g] i odwróci bezbożne praktyki od Jakuba.[h] **27** A to jest z mojej strony przymierze z nimi,[i] gdy usunę ich grzechy”.[j] **28** Owszem, w odniesieniu do dobrej nowiny są nieprzyjaciółmi ze względu na was,[k] ale w odniesieniu do wyboru [Bożego] są umiłowani ze względu na swych praojców.[l] **29** Gdyż dary i powołanie od Boga nie są czymś, czego by on żałował.[m] **30** Bo tak jak wy niegdyś byliście nieposłuszni[n] Bogu, lecz teraz okazano wam miłosierdzie[o] ze względu na ich nieposłuszeństwo,[p] **31** tak i oni są teraz nieposłuszni, wobec czego wam okazano miłosierdzie,[q] żeby teraz również im samym mogło zostać okazane miłosierdzie. **32** Gdyż Bóg wszystkich ich razem zamknął w nieposłuszeństwie,[r] aby im wszystkim okazać miłosierdzie.[s]

33 O głębokości Bożego bogactwa[t] i mądrości,[u] i wiedzy![v] Jakże niezbadane są jego sądy[w] i jak nie do wyśledzenia jego drogi! **34** Bo „kto poznał umysł Jehowy[x] lub kto został jego doradcą?”[y] **35** Albo: „Kto pierwszy Jemu dał, żeby mu za to trzeba było odpłacić?”[z] **36** Wszystko bowiem jest od Niego i przez Niego, i dla Niego.[a] Jemu niech będzie chwała na wieki.[b] Amen.

ROZDZ. 11

a 2Ko 3:16
b 1Ko 4:1 Ef 3:5
c Rz 11:7 2Ko 3:14
d Rz 11:12 Obj 7:4
e Obj 7:3
f Rz 2:29 Rz 9:6 Gal 3:29 Gal 6:16
g Ps 14:7
h Iz 59:20, LXX
i Iz 59:21
j Iz 27:9 Jer 31:33 Heb 8:8
k Heb 4:6
l Pwt 10:15
m Lb 23:19
n Ef 2:2 Ef 2:12
o Dz 15:9
p Dz 7:51 Heb 3:8
q Kol 1:22
r Rz 3:9
s 1Tm 1:16 1Tm 2:4 Heb 4:16
t Rz 2:4 Rz 9:23
u Prz 2:6 Prz 3:19
v Ps 139:6
w Ps 36:6
x 1Ko 2:16
y Iz 40:13 Dn 4:35
z Hi 41:11
a 1Ko 8:6
b Gal 1:5 Obj 4:11

szpalta 2

ROZDZ. 12

a Ps 110:3 1Ko 6:20
b Heb 13:13
c Rz 6:13
d 2Ko 7:1 1Pt 1:15
e Kpl 22:19
f Flp 3:3 Heb 9:14
g 2Tm 1:7
h 1Pt 1:14
i Rz 7:25 Ef 4:23
j 1Tm 4:15
k 1Ts 4:3 Obj 4:11
l Prz 16:18 1Ko 4:6 Gal 6:3 Ef 4:2 1Pt 5:5
m Tyt 2:6 1Pt 4:7

12 A zatem upraszam was, bracia, przez wzgląd na przejawy współczucia Bożego, abyście oddali swoje ciała[a] jako ofiarę[b] żywą,[c] świętą,[d] godną upodobania Boga,[e] na świętą służbę[f] pełnioną waszą zdolnością rozumowania.[g] **2** I już nie dajcie się kształtować[h] na wzór tego systemu rzeczy, ale się przemieniajcie przez przeobrażanie swego umysłu,[i] abyście sami doświadczyli,[j] co jest dobrą i miłą, i doskonałą wolą[k] Bożą.

3 Albowiem przez wzgląd na niezasłużoną życzliwość, którą mnie obdarzono, mówię każdemu wśród was, żeby nie myślał o sobie więcej niż należy myśleć;[l] ale niech myśli o tym, by mieć trzeźwy umysł[m] — każdy w takiej mierze,[n] w jakiej Bóg udzielił mu wiary.[o] **4** Bo jak w jednym ciele mamy wiele członków,[p] lecz nie wszystkie członki pełnią tę samą funkcję, **5** tak my, chociaż liczni, jesteśmy jednym ciałem[q] w jedności z Chrystusem, lecz z osobna — członkami należącymi do siebie nawzajem.[r] **6** Skoro więc mamy dary różniące się[s] stosownie do niezasłużonej życzliwości,[t] którą nas obdarzono — jeśli proroctwo, prorokujmy stosownie do udzielonej nam wiary; **7** jeśli usługiwanie, trwajmy w tym usługiwaniu;[u] jeśli ktoś naucza,[v] niech trwa w nauczaniu;[w] **8** jeśli ktoś usilnie zachęca, niech trwa w usilnym zachęcaniu;[x] kto udziela, niech to czyni z hojnością;[y] kto przewodzi,[z] niech to

n Ef 4:7; o Ef 2:8; p 1Ko 12:12; q Kol 3:15; r 1Ko 12:25; Ef 4:25; s 1Ko 12:4; Ef 3:7; t 1Pt 4:10; u 1Pt 4:11; v Gal 6:6; w 1Tm 5:17; x 2Tm 4:2; y Pwt 15:11; Prz 11:25; 2Ko 8:2; z 1Ts 5:12; 1Pt 5:2.

czyni z prawdziwą żarliwością; kto okazuje miłosierdzie,[a] niech to czyni z rozradowaniem.

9 Miłość[b] wasza niech będzie bez obłudy.[c] Miejcie wstręt do tego, co niegodziwe,[d] lgnijcie do tego, co dobre.[e] **10** W miłości braterskiej[f] żywcie jedni do drugich tkliwe uczucie. Przodujcie w okazywaniu sobie nawzajem szacunku.[g] **11** Nie bądźcie opieszali w tym, czym się zajmujecie.[h] Pałajcie duchem.[i] Służcie Jehowie jako niewolnicy.[j] **12** Radujcie się w nadziei.[k] W ucisku bądźcie wytrwali.[l] W modlitwie nie ustawajcie.[m] **13** Dzielcie się ze świętymi według ich potrzeb.[n] Podążajcie drogą gościnności.[o] **14** Błogosławcie tym, którzy prześladują;[p] błogosławcie,[q] a nie przeklinajcie.[r] **15** Radujcie się z tymi, którzy się radują;[s] płaczcie z tymi, którzy płaczą. **16** Bądźcie do drugich tak usposobieni, jak do samych siebie;[t] nie nastawiajcie się na to, co wyniosłe,[u] lecz dajcie się prowadzić temu, co uniżone.[v] Nie stawajcie się roztropni we własnych oczach.[w]

17 Nikomu nie oddawajcie złem za złe.[x] Starajcie się o to, co szlachetne w oczach wszystkich ludzi. **18** Jeśli możliwe, o ile to od was zależy, zachowujcie pokój[y] ze wszystkimi ludźmi. **19** Nie mścijcie się[z] sami, umiłowani, lecz pozostawcie miejsce srogiemu gniewowi;[a] napisano przecież: „Pomsta jest moja; ja odpłacę, mówi Jehowa”.[b] **20** Ale „jeśli twój nieprzyjaciel jest głodny, nakarm go, jeśli jest spragniony, daj mu coś do picia;[c] bo czyniąc to, nagarniesz ognistych węgli na jego głowę”.[d] **21** Nie dawaj się zwyciężyć złu, lecz zło dobrem zwyciężaj.[e]

ROZDZ. 12

a Ef 4:32
b 1Ko 13:4
c 1Tm 1:5 Jak 3:17 1Pt 1:22
d Ps 97:10 Prz 8:13
e Ps 34:14 Heb 1:9
f 1Ts 4:9
g Flp 2:3
h Prz 13:4
i Dz 18:25
j Rz 6:22
k 1Ts 1:3
l Dz 14:22
m Flp 4:6 1Ts 5:17
n Prz 3:27 1Jn 3:17
o 1Pt 4:9 3Jn 8
p Mt 5:44
q Łk 6:28 1Ko 4:12
r Jak 3:9
s Łk 1:58
t Mt 22:39 1Pt 3:8
u Mk 10:42 Łk 22:24
v Łk 14:10 Jn 13:14 Ef 4:2 Flp 2:3
w Hi 37:24 Prz 3:7 Jak 3:13
x 1Ts 5:15 1Pt 2:23 1Pt 3:9
y 2Tm 2:24 Heb 12:14 Jak 3:18
z Heb 10:30
a Mt 5:39
b Kpł 19:18 Pwt 32:35 Ps 99:8 Nah 1:2 Heb 10:30
c Prz 25:21
d Prz 25:22
e Wj 23:4 Mt 5:44 Łk 6:27

szpalta 2

ROZDZ. 13

a Tyt 3:1
b 1Pt 2:13
c Łk 4:6 Obj 13:4
d Jn 19:11
e Mt 22:21 Dz 5:29 1Ko 11:3
f Pwt 32:8 Dz 17:26
g Kzn 8:4
h 1Pt 2:14
i 1Pt 3:13

13 Niech każda dusza będzie podporządkowana[a] władzom zwierzchnim,[b] bo nie ma władzy,[c] jak tylko za sprawą Boga;[d] istniejące władze zajmują swe względne[e] pozycje za sprawą Boga.[f] **2** Dlatego ten, kto się sprzeciwia władzy, przeciwstawił się porządkowi Bożemu, ci zaś, którzy się mu przeciwstawili, ściągną na siebie wyrok.[g] **3** Albowiem rządzący są postrachem nie dla uczynku dobrego, lecz dla złego.[h] Chcesz więc nie bać się władzy? Czyń dobrze,[i] a będziesz miał od niej pochwałę; **4** bo jest ona tobie sługą Bożym dla twojego dobra.[j] Ale jeśli czynisz coś złego,[k] to się bój: bo nie na darmo nosi miecz; jest bowiem sługą Bożym, mścicielem[l] dla wywarcia srogiego gniewu na dopuszczającym się zła.

5 Dlatego istnieje zniewalający powód, żebyście byli podporządkowani — nie tylko ze względu na ten srogi gniew, lecz także ze względu na swoje sumienie.[m] **6** Bo dlatego też płacicie podatki; oni bowiem są publicznymi sługami[n] Bożymi, stale służącymi w tymże celu. **7** Oddawajcie wszystkim to, co im się należy — kto żąda podatku, temu podatek,[o] kto żąda daniny, temu daninę, kto żąda bojaźni, temu taką bojaźń,[p] kto żąda szacunku, temu taki szacunek.[q]

8 Nikomu nie bądźcie nic winni[r] oprócz wzajemnej miłości;[s] bo kto miłuje bliźniego, wypełnił prawo.[t] **9** Gdyż kodeks prawny: „Nie wolno ci cudzołożyć.[u] Nie wolno ci mordować.[v]

j Heb 13:21; k Ps 34:16; l Iz 10:5; Iz 45:1; m 1Pt 2:19; 1Pt 3:16; n Rz 15:27; o Mt 22:21; Mk 12:17; Łk 20:25; p Prz 24:21; q 1Pt 2:13; 1Pt 2:17; r Ps 37:21; s Kol 3:14; 1Tm 1:5; 1Jn 4:11; t Gal 5:14; Jak 2:8; u Wj 20:14; Mal 3:5; Mt 5:28; Mt 19:18; 1Ko 6:9; v Rdz 9:6; Pwt 5:17; Prz 6:17.

Nie wolno ci kraść.[a] Nie wolno ci pożądać"[b] — i jakiekolwiek jest inne przykazanie — streszcza się w tym słowie, mianowicie: „Masz miłować swego bliźniego jak samego siebie".[c] **10** Miłość[d] nie wyrządza bliźniemu zła;[e] dlatego wypełnieniem prawa[f] jest miłość.

11 Czyńcie to także, gdyż znacie porę, że już nastała godzina, abyście się przebudzili[g] ze snu, bo teraz nasze wybawienie jest bliżej niż wtedy, gdyśmy uwierzyli.[h] **12** Noc bardzo się posunęła; dzień[i] się przybliżył. Odłóżmy więc uczynki typowe dla ciemności,[j] a nałóżmy oręż[k] światła. **13** Chodźmy przyzwoicie[l] jak za dnia, nie w hulankach i pijatykach,[m] nie w niedozwolonym współżyciu i rozpasaniu,[n] nie w waśni[o] i zazdrości. **14** Ale przyobleczcie się w Pana Jezusa Chrystusa[p] i nie planujcie z góry na rzecz pragnień ciała.[q]

14 Człowieka, który ma słabości[r] w wierze, serdecznie przyjmujcie, ale nie po to, by rozstrzygać wewnętrzne[s] wątpliwości. **2** Jeden wierzy, że może jeść wszystko,[t] słaby zaś jada tylko jarzyny. **3** Niechaj jedzący nie patrzy z góry na tego, który nie je,[u] a ten, który nie je, niech nie osądza jedzącego, bo Bóg go serdecznie przyjął. **4** Kimże jesteś, by osądzać cudzego sługę domowego?[v] Dla swojego pana stoi on albo upada.[w] Doprawdy, zostanie podniesiony, bo Jehowa może go podnieść.[x]

5 Jeden osądza, że jakiś dzień jest ważniejszy niż inny,[y] drugi osądza jakiś dzień jak wszystkie inne;[z] niech każdy będzie zupełnie przekonany w swoim umyśle. **6** Kto przestrzega dnia, ten go przestrzega dla Jehowy. Również kto je, ten je dla Jehowy,[a] bo składa podziękowania Bogu;[b] a kto nie je, ten nie je dla Jehowy,[c] składa jednak podziękowania Bogu.[d] **7** W gruncie rzeczy żaden z nas nie żyje tylko dla siebie[e] i nikt nie umiera tylko dla siebie; **8** bo czy żyjemy, żyjemy dla Jehowy,[f] czy też umieramy, umieramy dla Jehowy.[g] Dlatego czy żyjemy, czy też umieramy, należymy do Jehowy.[h] **9** Chrystus bowiem w tym celu umarł i ożył,[i] żeby być Panem zarówno umarłych,[j] jak i żywych.[k]

10 Ty zaś dlaczego osądzasz swego brata?[l] Albo też dlaczego patrzysz z góry na swego brata? Albowiem wszyscy staniemy przed tronem sędziowskim[m] Boga; **11** bo jest napisane: „‚Jako żyję — mówi Jehowa[n] — ugnie się przede mną każde kolano, a każdy język otwarcie wyzna Boga'".[o] **12** Tak więc każdy z nas sam za siebie zda sprawę Bogu.[p]

13 Dlatego już nie osądzajmy się[q] wzajemnie, lecz raczej postanówcie[r] nie dawać bratu[s] powodu do zgorszenia[t] ani przyczyny potknięcia. **14** Wiem i jestem przekonany w Panu Jezusie, że nic nie jest skalane samo w sobie;[u] jedynie wtedy, gdy człowiek uważa coś za skalane, jest to dla niego skalane.[v] **15** Bo jeśli z powodu pokarmu twój brat bywa zasmucony, to już nie chodzisz zgodnie z miłością.[w] Pokarmem swym nie rujnuj tego, za którego umarł Chrystus.[x] **16** Nie dopuśćcie więc, by o tym, co czynicie dobrego, mówiono z ujmą dla

ROZDZ. 13

a Wj 20:15
b Wj 20:17
c Kpł 19:18 Mt 19:19 Mt 22:39 Łk 10:36
d 1Ko 13:4
e Łk 6:31 2Tm 2:24
f Mt 22:40
g Łk 21:36 1Ko 15:34 1Ts 5:6
h Iz 56:1
i Ef 4:30
j Ef 5:11
k 2Ko 6:7 Ef 6:11 1Ts 5:8
l 1Pt 2:12
m 1Pt 4:3
n Prz 21:27 Ef 4:19
o 2Ko 12:20 Tyt 3:9
p 1Ko 11:1 Gal 3:27 Ef 4:24
q Gal 5:16

ROZDZ. 14

r Rz 15:1 1Ko 8:11 1Ts 5:14
s 1Ko 8:7
t Rdz 9:3
u Kol 2:16
v Mt 7:1 Jak 4:12
w 1Ko 4:4
x Jer 35:19
y Gal 4:10
z Kol 2:16

szpalta 2

a Ps 92:1
b Mt 15:36 1Tm 4:4
c Kpł 11:8 Jer 36:9
d 1Ko 10:31
e 1Ko 6:19
f Ps 146:2 Gal 2:19 1Pt 4:2
g Est 4:16 Ps 116:15
h 1Ts 4:14
i Jn 12:24
j 1Ts 5:10 Obj 1:18
k Dz 10:36
l Łk 6:37 Rz 14:4
m Dz 10:42 Dz 17:31 2Ko 5:10
n Iz 49:18
o Iz 45:23, LXX

p Kzn 12:14; Mt 12:36; 2Ko 5:10; 1Pt 4:5; q Mt 7:1; r Flp 1:10; s 1Jn 2:10; t Mt 17:27; Mt 18:6; 1Ko 8:9; 1Ko 10:32; u Mt 15:11; Dz 10:15; 1Tm 4:4; v Tyt 1:15; w Ef 5:2; x 1Ko 8:11.

was. **17** Gdyż królestwo Boże[a] nie oznacza jedzenia i picia,[b] lecz prawość[c] i pokój,[d] i radość[e] z duchem świętym. **18** Bo kto pod tym względem służy Chrystusowi jako niewolnik, ten jest godny upodobania Boga i ma uznanie u ludzi.[f]

19 Dążmy więc do tego, co służy pokojowi[g] i wzajemnemu zbudowaniu.[h] **20** Przestańcie burzyć dzieło Boże tylko ze względu na pokarm.[i] Wprawdzie wszystko jest czyste, ale szkodliwe jest dla człowieka, który spożywa, gdy istnieje powód do zgorszenia.[j] **21** Dobrze jest nie jeść mięsa ani nie pić wina, ani nie czynić niczego, czym twój brat się gorszy.[k] **22** Wiarę, którą masz, miej w zgodzie ze sobą przed Bogiem.[l] Szczęśliwy człowiek, który się nie naraża na osądzenie z powodu tego, co uznaje. **23** Ale gdy ma wątpliwości, już zostaje potępiony, jeśli spożywa,[m] ponieważ nie spożywa z wiary. Doprawdy, wszystko, co nie jest z wiary, jest grzechem.[n]

15 My jednak, którzy jesteśmy silni, powinniśmy znosić słabości tych, którzy nie są silni,[o] a nie mieć upodobania w samych sobie.[p] **2** Niech każdy z nas podoba się bliźniemu w tym, co jest dobre, ku jego zbudowaniu.[q] **3** Gdyż nawet Chrystus nie miał upodobania w samym sobie;[r] lecz jak jest napisane: „Obelgi tych, którzy ciebie lżyli, spadły na mnie”.[s] **4** Albowiem wszystko, co niegdyś napisano, napisano[t] dla naszego pouczenia,[u] abyśmy przez naszą wytrwałość[v] i przez pociechę[w] z Pism mieli nadzieję.[x] **5** Oby więc Bóg, który udziela wytrwałości i pociechy, sprawił, abyście mieli między sobą takie samo nastawienie umysłu,[a] jakie miał Chrystus Jezus — **6** tak byście jednomyślnie,[b] jednymi ustami, wychwalali Boga i Ojca naszego Pana, Jezusa Chrystusa.

7 Dlatego serdecznie przyjmujcie jedni drugich,[c] jak i Chrystus serdecznie przyjął nas[d] — ku chwale Boga. **8** Powiadam bowiem, że Chrystus stał się sługą[e] obrzezanych[f] ze względu na prawdomówność[g] Boga, aby potwierdzić obietnice,[h] które On dał ich praojcom, **9** i aby narody[i] wychwalały Boga za jego miłosierdzie.[j] Tak jak jest napisane: „Dlatego będę cię otwarcie wyznawał wśród narodów i będę śpiewał twojemu imieniu”.[k] **10** I znowu mówi: „Weselcie się, narody, z jego ludem”.[l] **11** I znowu: „Wysławiajcie Jehowę, wszystkie narody, i niech go wysławiają wszystkie ludy”.[m] **12** A znowu Izajasz mówi: „Będzie korzeń Jessego[n] oraz ten, który powstaje, by rządzić narodami;[o] na nim narody oprą nadzieję”.[p] **13** Oby Bóg, który daje nadzieję, napełnił was wszelką radością i pokojem dzięki waszej wierze, abyście obfitowali w nadzieję mocą ducha świętego.[q]

14 A ja sam też jestem przekonany co do was, bracia moi, że i wy jesteście pełni dobroci, będąc napełnieni wszelkim poznaniem,[r] i że możecie również jedni drugich napominać.[s] **15** Piszę jednak bardziej otwarcie o pewnych sprawach, niejako przypominając[t] wam ponownie, a to ze względu na niezasłużoną życzliwość, którą Bóg mnie

ROZDZ. 14
a Mt 6:33 Łk 17:20
b 1Ko 8:8
c 2Pt 3:13
d Jn 14:27
e Mt 25:21
f 2Ko 8:21
g Mt 5:9 Rz 12:18
h 1Ko 14:12 Heb 10:24
i Rz 14:3 1Ko 8:11
j 1Ko 8:9
k Rz 14:13 1Ko 8:13 1Ko 10:24
l 1Ko 10:23
m Tyt 1:15
n Jak 4:17

ROZDZ. 15
o Rz 14:1 Gal 6:1 Gal 6:2 1Ts 5:14
p 1Ko 10:24
q 1Ko 9:22 Flp 2:4
r Mk 10:45 Jn 5:30 Gal 1:4
s Ps 69:9
t Rz 4:23 1Ko 10:11
u 2Tm 3:16 2Pt 1:19
v Rz 5:4
w Ps 119:50
x 1Ko 9:10 Heb 3:6 1Pt 1:10

szpalta 2
a Flp 2:5
b 1Ko 1:10 2Ko 13:11 Flp 2:2 1Pt 3:8
c Flm 17
d Jn 6:37
e Mt 20:28
f Mt 15:24 Jn 1:11
g Mi 7:20
h Rdz 22:18 Ps 89:3
i Rz 3:29
j Rz 9:23
k 2Sm 22:50 Ps 18:49
l Pwt 32:43
m Ps 117:1
n Iz 11:1 Obj 5:5
o Rdz 49:10
p Iz 11:10 Mt 12:21
q Iz 40:31 Heb 6:11

r 1Ko 8:7; Flp 1:9; 2Pt 1:12; 1Jn 2:21; s 2Ts 3:15; t 2Pt 1:13.

obdarzył,[a] **16** abym był dla narodów[b] publicznym sługą Chrystusa Jezusa, angażującym się w święte dzieło dobrej nowiny[c] Bożej, by dar ofiarny,[d] mianowicie te narody, okazał się godny przyjęcia,[c] będąc uświęcony duchem świętym.[f]

17 Mam zatem powód, by się wielce radować w Chrystusie Jezusie,[g] gdy chodzi o to, co dotyczy Boga.[h] **18** Bo nie odważę się powiedzieć niczego poza tym, co Chrystus zdziałał przeze mnie,[i] aby narody były posłuszne,[j] poprzez moje słowo[k] i uczynek, **19** mocą znaków i proroczych cudów,[l] mocą ducha świętego; tak iż ja od Jerozolimy i w koło[m] aż do Ilirii dokładnie rozgłosiłem dobrą nowinę o Chrystusie.[n] **20** W ten sposób doprawdy postawiłem sobie za cel, by nie oznajmiać dobrej nowiny tam, gdzie już było wymieniane imię Chrystusa, żebym nie budował na cudzym fundamencie;[o] **21** lecz jak jest napisane: „Ujrzą go ci, którym go nie zwiastowano, a ci, którzy nie usłyszeli, zrozumieją”.[p]

22 Dlatego też wielokrotnie napotykałem przeszkody w dotarciu do was.[q] **23** Ale teraz — nie mając już w tych okolicach nietkniętego terenu i od szeregu lat gorąco pragnąc do was dotrzeć,[r] **24** gdy będę w drodze do Hiszpanii[s] — mam przede wszystkim nadzieję, że wędrując tam, ujrzę was i że zostanę przez was odprowadzony[t] kawałek drogi, gdy najpierw się trochę nacieszę waszym towarzystwem. **25** Ale teraz wybieram się do Jerozolimy usługiwać świętym.[u] **26** Gdyż ci w Macedonii i Achai[v] chętnie się podzielili swymi rzeczami, składając datek[a] na biednych wśród świętych w Jerozolimie. **27** Co prawda chętnie to uczynili, ale przecież byli ich dłużnikami; jeśli bowiem narody miały udział w ich rzeczach duchowych,[b] to również winny im publicznie usługiwać rzeczami dla ciała fizycznego.[c] **28** Gdy więc to zakończę i bezpiecznie dostarczę im ten owoc,[d] pójdę przez wasze strony do Hiszpanii.[e] **29** Ponadto wiem, że gdy już przyjdę do was, przyjdę z pełną miarą błogosławieństwa od Chrystusa.[f]

30 A usilnie zachęcam was, bracia, przez naszego Pana, Jezusa Chrystusa, i przez miłość ducha,[g] byście razem ze mną wytężali siły w modlitwach za mnie do Boga,[h] **31** żebym został wyzwolony[i] od niewierzących w Judei i żeby moje usługiwanie, to dla Jerozolimy,[j] okazało się godne przyjęcia przez świętych,[k] **32** abym — gdy za wolą Bożą z radością dotrę do was — wespół z wami doznał pokrzepienia.[l] **33** Niech Bóg, który daje pokój, będzie z wami wszystkimi.[m] Amen.

16 Zalecam wam Febe, naszą siostrę, która jest służebnicą[n] zboru w Kenchrach,[o] **2** abyście ją w Panu serdecznie przyjęli[p] w sposób godny świętych i abyście jej dopomogli w każdej sprawie, w której by was potrzebowała,[q] bo i ona okazała się obrończynią wielu, nawet mnie samego.

3 Przekażcie moje pozdrowienia Prysce i Akwilasowi,[r] moim współpracownikom[s] w Chrystu-

ROZDZ. 15

a Rz 12:3
Gal 1:15
Ef 3:7

b Rz 11:13
Gal 2:7
Gal 2:8

c Mt 4:23
Mk 1:1
Dz 20:24
Ef 6:15
Obj 14:6

d Flp 2:17

e Rz 12:1

f 2Ko 3:3

g Flp 3:3

h Heb 2:17
Heb 5:1

i Mt 28:20
2Ko 3:5

j Rz 16:26

k 1Ko 2:4
2Ko 13:3

l Dz 15:12
2Ko 12:12

m Mt 10:23

n Dz 21:19
2Ko 10:13

o 2Ko 10:15

p Iz 52:15

q Rz 1:13

r Dz 19:21

s Rz 15:28

t Dz 15:3
1Ko 16:6

u Dz 11:29
Dz 19:21
Dz 20:22
Dz 24:17

v 2Ko 9:2

szpalta 2

a 1Ko 16:1
2Ko 8:4
2Ko 9:12

b Rz 11:12

c 1Ko 9:11
1Ko 9:14
Gal 6:6
Heb 13:16

d Flp 4:17

e Rz 15:24

f Rz 1:11

g Flp 2:1

h 2Ko 1:11
Ef 6:18
Kol 4:3
1Ts 5:25

i 2Ts 3:2

j Rz 15:26

k 2Ko 8:4

l 1Ko 16:18

m Mk 5:34
Łk 1:79
1Ko 14:33
Flp 4:9
1Ts 5:23
Heb 13:20

ROZDZ. 16

n Mt 27:55; Łk 8:3; Dz 2:18; o Dz 18:18; p Flp 2:29; 3Jn 8; q Rz 12:13; 1Jn 3:17; r Dz 18:2; Dz 18:26; 1Ko 16:19; 2Tm 4:19; s 1Ko 3:9; Kol 4:11.

sie Jezusie, **4** którzy własnego karku nadstawili za mą duszę[a] i którym nie tylko ja składam podziękowania, lecz także wszystkie zbory spośród narodów;[b] **5** i pozdrówcie zbór, który jest w ich domu.[c] Pozdrówcie mojego umiłowanego Epeneta, który jest pierwociną[d] Azji dla Chrystusa. **6** Pozdrówcie Marię, która dla was poniosła wiele trudów. **7** Pozdrówcie Andronika i Juniasa, moich krewnych[e] i moich współjeńców,[f] którzy są wśród apostołów mężami znaczniejszymi i którzy dłużej niż ja są w jedności[g] z Chrystusem.

8 Przekażcie moje pozdrowienia[h] Ampliatowi, mojemu umiłowanemu w Panu. **9** Pozdrówcie Urbana, naszego współpracownika w Chrystusie, i mojego umiłowanego Stachysa. **10** Pozdrówcie[i] Apellesa, wypróbowanego w Chrystusie. Pozdrówcie tych z domu Arystobula. **11** Pozdrówcie Herodiona, mojego krewnego.[j] Pozdrówcie tych z domu Narcyza, którzy są w Panu.[k] **12** Pozdrówcie Tryfenę i Tryfozę, niewiasty, które ciężko pracują w Panu. Pozdrówcie Persydę, naszą umiłowaną, gdyż poniosła wiele trudów w Panu. **13** Pozdrówcie Rufusa, wybranego w Panu, oraz matkę jego i moją. **14** Pozdrówcie Asynkryta, Flegona, Hermesa, Patrobasa, Hermasa i braci, którzy są z nimi. **15** Pozdrówcie Filologa i Julię, Nereusza i jego siostrę, i Olimpasa, i wszystkich świętych, którzy są z nimi.[l] **16** Pozdrówcie jedni drugich świętym pocałunkiem.[m] Pozdrawiają was wszystkie zbory Chrystusowe.

17 A wzywam was, bracia, byście mieli na oku tych, co wywołują rozdźwięki[a] oraz dają powody do zgorszenia wbrew nauce,[b] którą poznaliście, i byście ich unikali.[c] **18** Gdyż ludzie takiego pokroju nie są niewolnikami naszego Pana, Chrystusa, lecz własnego brzucha,[d] a gładkimi słowami[e] i pochlebiającą mową[f] obałamucają serca niewinnych. **19** Bo wasze posłuszeństwo zostało zauważone przez wszystkich.[g] Dlatego raduję się wami. Ale chcę, żebyście byli mądrzy[h] w tym, co dobre, lecz niewinni[i] w tym, co złe.[j] **20** A Bóg, który daje pokój,[k] wkrótce zmiażdży Szatana[l] pod waszymi stopami. Życzliwość niezasłużona naszego Pana, Jezusa, niech będzie z wami.[m]

21 Pozdrawia was Tymoteusz, mój współpracownik, a także Lucjusz i Jazon, i Sozypater, moi krewni.[n]

22 Pozdrawiam was w Panu ja, Tercjusz, który napisałem ten list.

23 Pozdrawia was Gajus,[o] gospodarz mój i całego zboru. Pozdrawia was Erast, szafarz miejski,[p] jak również Kwartus, jego brat. **24** —

25 A temu,[q] który może was utwierdzić zgodnie z oznajmianą przeze mnie dobrą nowiną i z głoszeniem o Jezusie Chrystusie według objawienia świętej tajemnicy,[r] która przez długie czasy była okryta milczeniem, **26** lecz teraz została ujawniona[s] i dzięki proroczym pismom stała się znana wśród wszystkich narodów zgodnie z nakazem wiekuistego Boga, aby przyczyniać się do posłuszeństwa dzięki wierze[t] — **27** Bogu, który sam jeden jest mądry,[u] niech będzie chwała[v] przez Jezusa Chrystusa[w] na wieki. Amen.

ROZDZ. 16
a 1Jn 3:16
b Ef 5:20
c 1Ko 16:19 Kol 4:15 Flm 2
d 1Ko 16:15
e Rz 9:3 Rz 16:11
f Kol 4:10
g Jn 17:21 Flp 1:1
h 2Tm 4:19
i Kol 4:15
j Rz 9:3
k Ef 6:21 Kol 4:7
l 1Ko 16:19
m 1Ko 16:20 2Ko 13:12 1Ts 5:26 1Pt 5:14

szpalta 2
a Judy 19
b Mt 7:15 Rz 6:17
c 2Ts 3:6 2Ts 3:14 Tyt 3:10 2Jn 10
d Flp 3:19 Judy 12
e 2Pt 2:3 Judy 16
f Kol 2:4 Tyt 1:10
g Rz 1:8
h Kol 1:9
i Mt 10:16
j Jer 4:22 1Ko 14:20
k Rz 15:33
l Rdz 3:15 Heb 2:14
m 1Ko 16:23 Obj 22:21
n Rz 9:3 Rz 16:7
o 1Ko 1:14
p Dz 19:35
q Ef 3:20 Judy 24
r Ef 1:9 Ef 3:9 Kol 1:26
s 2Tm 1:10
t Dz 6:7 Tyt 1:3
u Rz 11:33
v Gal 1:5
w Heb 13:21

LIST

PIERWSZY DO KORYNTIAN

1 Paweł, z woli[a] Bożej powołany na apostoła[b] Jezusa Chrystusa, i Sostenes,[c] nasz brat, **2** do zboru Bożego, który jest w Koryncie,[d] do was, uświęconych[e] w jedności z Chrystusem Jezusem, powołanych na świętych,[f] wraz ze wszystkimi, którzy wszędzie wzywają imienia[g] naszego Pana, Jezusa Chrystusa, Pana ich i naszego:[h]

3 Życzliwość niezasłużona[i] i pokój[j] wam od Boga, naszego Ojca, i od Pana Jezusa Chrystusa.[k]

4 Zawsze dziękuję Bogu za was ze względu na niezasłużoną życzliwość[l] Bożą, którą was obdarzono w Chrystusie Jezusie,[m] **5** że we wszystko zostaliście w nim wzbogaceni,[n] w pełną zdolność mówienia i w pełne poznanie,[o] **6** jako że świadectwo o Chrystusie[p] zostało wśród was utwierdzone, **7** tak iż niczego wam nie brakuje w żadnym darze,[q] gdy skwapliwie oczekujecie objawienia[r] naszego Pana, Jezusa Chrystusa. **8** On też utwierdzi[s] was do końca, żebyście nie podlegali żadnemu oskarżeniu[t] w dniu[u] naszego Pana, Jezusa Chrystusa.[v] **9** Wierny jest Bóg,[w] przez którego zostaliście powołani do wspólnoty[x] z jego Synem Jezusem Chrystusem, naszym Panem.

10 A usilnie zachęcam[y] was, bracia, przez imię[z] naszego Pana, Jezusa Chrystusa, żebyście wszyscy mówili zgodnie[a] i żeby nie było wśród was rozdźwięków,[b] ale żebyście byli stosownie zjednoczeni, mając ten sam umysł i ten sam tok myśli.[c] **11** Gdyż wyjawiono[d] mi o was, bracia moi, przez domowników Chloe, że są wśród was zatargi. **12** Mam na myśli to, że każdy z was mówi: „Ja należę do Pawła", „A ja do Apollosa",[a] „A ja do Kefasa", „A ja do Chrystusa". **13** Chrystus jest podzielony.[b] Czyż za was Paweł zawisł na palu? Albo czy zostaliście ochrzczeni[c] w imię Pawła? **14** Wdzięczny jestem, że oprócz Kryspusa[d] i Gajusa[e] nie ochrzciłem nikogo z was, **15** aby nikt nie powiedział, iż zostaliście ochrzczeni w moje imię. **16** Owszem, ochrzciłem też dom Stefanasa.[f] Jeśli chodzi o resztę, to nie wiem, czy jeszcze kogoś ochrzciłem. **17** Bo Chrystus nie wysłał mnie, abym chrzcił, lecz abym oznajmiał dobrą nowinę[g] — nie w mądrości mowy,[h] żeby pal męki Chrystusa nie stał się daremny.

18 Albowiem dla tych, którzy giną,[i] mowa o palu męki jest głupstwem,[j] ale dla nas, którzy dostępujemy wybawienia,[k] jest mocą[l] Bożą. **19** Napisano bowiem: „Sprawię, że zginie mądrość mędrców,[m] i odtrącę inteligencję intelektualistów".[n] **20** Gdzież jest mędrzec? Gdzież uczony w piśmie?[o] Gdzież uczestnik dysput[p] tego systemu rzeczy?[q] Czyż Bóg nie obrócił mądrości świata w głupstwo?[r] **21** Skoro bowiem w mądrości Bożej świat nie poznał Boga[s] przez swą mądrość,[t] Bóg uznał za dobre, by przez głupstwo[u] tego, co jest głoszone, wybawić wierzących.

ROZDZ. 1

a 2Ko 1:1 Kol 1:1
b Dz 9:15 Rz 1:1 1Tm 2:7
c Dz 18:17
d Dz 18:1
e Jn 17:19 1Ko 6:11 Heb 2:11 Heb 9:14
f Dn 7:27 1Pt 1:15
g Mt 12:21 Dz 4:12
h Rz 3:22 Ef 4:5
i Tyt 2:11
j Lb 6:26 Flp 4:7
k 2Pt 1:2
l Jn 1:17
m Ef 1:7 Ef 2:7
n 2Ko 8:9 Ef 3:19
o Kol 1:9
p Dz 18:5 2Tm 1:8
q Heb 6:4
r Łk 17:30 2Ts 1:7 1Pt 1:7
s Rz 14:4 1Ts 3:13 2Ts 3:3
t Kol 1:22
u 1Ko 4:5 1Ko 5:5 Obj 1:10
v 1Ts 5:23
w Pwt 7:9 Iz 49:7
x Jn 17:21 1Jn 1:3
y 2Ts 3:6
z 2Ko 13:10
a 2Ko 13:11 Flp 2:2
b Rz 16:17 Ef 4:3
c Rz 15:5 2Ko 13:11
d Kpl 5:1 1Ko 5:1

szpalta 2

a Dz 18:24 1Ko 3:4 1Ko 3:21
b Ef 4:5
c Dz 2:38
d Dz 18:8
e Rz 16:23
f 1Ko 16:15
g Dz 9:15

h 1Ko 2:1; **i** 1Jn 2:17; **j** Dz 17:18; 1Ko 2:14; **k** 1Ko 15:2; **l** Rz 1:16; **m** Ps 33:10; 1Ko 3:19; **n** Iz 29:14; Jer 8:9; 1Tm 6:20; **o** Iz 33:18; **p** Dz 17:18; **q** Ef 2:2; **r** Hi 12:17; Rz 1:22; **s** Mt 11:25; Łk 10:21; **t** Kol 2:8; **u** Dz 17:19; 1Ko 2:14; 1Ko 3:18.

22 Gdyż i Żydzi proszą o znaki,[a] i Grecy szukają mądrości;[b] **23** ale my głosimy Chrystusa zawieszonego na palu[c] — dla Żydów powód do zgorszenia,[d] a dla narodów głupstwo;[e] **24** jednakże dla powołanych, zarówno Żydów, jak i Greków, głosimy Chrystusa — moc[f] Bożą i mądrość[g] Bożą. **25** Bo to, co głupie u Boga, jest mądrzejsze niż ludzie, a to, co słabe u Boga, jest silniejsze niż ludzie.[h]

26 Widzicie bowiem, bracia, jak was powołał, że powołano[i] niewielu mądrych[j] na sposób cielesny, niewielu mocnych,[k] niewielu szlachetnie urodzonych; **27** lecz Bóg wybrał to, co głupie u świata,[l] by zawstydzić mędrców, i Bóg wybrał to, co słabe u świata, by zawstydzić to, co silne,[m] **28** i Bóg wybrał to, co nieszlachetne u świata, i to, na co się patrzy z góry, to, czego nie ma,[n] by obrócić wniwecz[o] to, co jest, **29** aby żadne ciało nie chlubiło się[p] wobec Boga. **30** Ale właśnie dzięki Niemu jesteście w jedności z Chrystusem Jezusem, który stał się dla nas mądrością[q] od Boga, a także prawością[r] i uświęceniem,[s] i uwolnieniem na podstawie okupu;[t] **31** żeby było tak, jak jest napisane: „Kto się chlubi, niech się chlubi w Jehowie”.[u]

2 Tak i ja, kiedy do was przyszedłem, bracia, nie przyszedłem z niezwykłością mowy[v] lub mądrości, gdy wam oznajmiałem świętą tajemnicę[w] Bożą. **2** Postanowiłem bowiem nie znać wśród was niczego oprócz Jezusa Chrystusa,[x] i to zawieszonego na palu. **3** I przyszedłem do was w słabości i w bojaźni, i z wielkim drżeniem,[y] **4** a moja mowa i to, co głosiłem, nie polegały na przekonujących słowach mądrości, lecz na przejawach ducha i mocy,[a] **5** aby wasza wiara nie opierała się na mądrości ludzkiej,[b] lecz na mocy[c] Bożej.

6 A mądrość głosimy wśród dojrzałych,[d] lecz nie mądrość[e] tego systemu rzeczy ani władców tego systemu rzeczy,[f] którzy mają się obrócić wniwecz.[g] **7** Ale głosimy mądrość Bożą w świętej tajemnicy,[h] mądrość ukrytą, którą przed systemami[i] rzeczy Bóg z góry wyznaczył ku naszej chwale. **8** Mądrości tej nie poznał[j] żaden z władców[k] tego systemu rzeczy, bo gdyby ją znali, nie zawiesiliby na palu[l] chwalebnego Pana. **9** Ale jak jest napisane: „Oko nie widziało i ucho nie słyszało ani się w sercu człowieka nie zrodziło, co Bóg przygotował dla tych, którzy go miłują”.[m] **10** Gdyż właśnie nam Bóg to objawił[n] przez swego ducha,[o] bo duch[p] bada wszystko, nawet głębokie[q] sprawy Boże.

11 Któż bowiem z ludzi zna sprawy człowieka, oprócz ducha[r] człowieczego, który w nim jest? Tak też nikt nie poznał spraw Bożych, oprócz ducha[s] Bożego. **12** A my nie otrzymaliśmy ducha[t] świata, lecz ducha,[u] który jest od Boga, abyśmy znali to, co zostało nam życzliwie dane przez Boga.[v] **13** O tych też sprawach mówimy nie słowami, których uczy mądrość ludzka,[w] lecz takimi, których uczy duch,[x] gdyż łączymy duchowe sprawy z duchowymi słowami.[y]

14 Ale człowiek fizyczny nie przyjmuje spraw ducha Bożego,

ROZDZ. 1

a Mt 12:38 Łk 11:29
b Dz 17:18
c 1Ko 2:2
d Iz 8:14
e Dz 17:32
f Mk 13:26
g 1Ko 1:30 Kol 2:3
h 2Ko 13:4
i Rz 8:30
j Dz 4:13
k Jn 7:48 Jak 2:5
l Łk 16:8
m Mt 11:25
n Rz 4:17
o 1Ko 2:6
p Rz 3:27 1Ko 4:7
q Jer 23:5 Obj 5:12
r Rz 10:4 2Ko 5:21
s Jn 17:19 Heb 10:10
t Rz 3:24 Kol 1:14
u Jer 9:24 2Ko 10:17

ROZDZ. 2

v 1Ko 1:17 2Ko 10:10 2Ko 11:6
w Ef 3:5 Kol 2:2
x Gal 6:14 Flp 3:8
y 2Ko 10:1 Gal 4:13

szpalta 2

a Rz 15:19 1Ko 4:20 1Ts 1:5 2Pt 1:16
b Ef 1:17
c 2Ko 4:7 2Ko 6:7
d 1Ko 14:20 Ef 4:13 Heb 5:14
e 1Ko 3:20 2Ko 1:12 1Tm 6:20
f Mt 20:25
g 1Ko 15:24
h Rdz 3:15 Rz 16:25 Ef 3:9
i Kol 1:26
j 1Ko 1:18 2Ko 3:14
k Jn 7:48 Dz 13:27
l Dz 4:10 Dz 5:30
m Iz 64:4

---

n Pwt 29:29; Mt 16:17; Mk 4:11; Ef 3:5; 2Tm 1:10; 1Pt 1:12; o Jn 14:26; 1Jn 2:27; p Rz 8:26; q Hi 11:7; Rz 11:33; Ef 3:18; r Rz 1:9; Rz 8:16; s Jn 14:17; Rz 8:27; t 1Jn 4:3; 1Jn 5:19; Obj 16:14; u Jn 15:26; v 1Jn 4:6; w Kol 2:8; 1Tm 6:20; 2Pt 1:16; x Jn 16:13; y Prz 1:23; Jn 6:63.

bo są dla niego głupstwem; i nie może ich poznać,[a] ponieważ osądza się je duchowo. **15** Natomiast człowiek duchowy[b] osądza doprawdy wszystko, lecz sam nie jest osądzany[c] przez żadnego człowieka. **16** Albowiem „któż poznał umysł Jehowy,[d] żeby mógł go pouczać?”[e] My wszakże mamy umysł[f] Chrystusowy.

3 Toteż ja, bracia, nie mogłem do was mówić jak do ludzi duchowych,[g] lecz jak do ludzi cielesnych, jak do niemowląt[h] w Chrystusie. **2** Karmiłem was mlekiem, nie czymś do jedzenia,[i] bo jeszcze nie byliście dostatecznie silni. W gruncie rzeczy teraz też nie jesteście dostatecznie silni,[j] **3** bo jeszcze jesteście cieleśni.[k] Skoro bowiem jest wśród was zazdrość i waśń,[l] to czyż nie jesteście cieleśni i czyż nie postępujecie tak, jak postępują ludzie?[m] **4** Bo jeśli jeden mówi: „Ja należę do Pawła”, a drugi mówi: „Ja do Apollosa”,[n] to czy nie jesteście po prostu ludźmi?

5 Czymże więc jest Apollos?[o] I czym jest Paweł? Sługami,[p] przez których uwierzyliście, tak jak Pan dał każdemu. **6** Ja zasadziłem,[q] Apollos podlał,[r] ale Bóg dawał wzrost;[s] **7** toteż ani ten, kto sadzi, nie jest czymś,[t] ani ten, kto podlewa, tylko Bóg, który daje wzrost.[u] **8** A ten, kto sadzi, i ten, kto podlewa, są jednym,[v] ale każdy otrzyma swoją zapłatę według swego trudu.[w] **9** My bowiem jesteśmy Bożymi współpracownikami.[x] Wy jesteście Bożym polem uprawnym,[y] Bożą budowlą.[z]

10 Zgodnie z niezasłużoną życzliwością[a] Bożą, którą mnie obdarzono, jako mądry kierownik robót założyłem fundament,[b] lecz ktoś inny na nim buduje. Ale niech każdy baczy, jak na nim buduje.[a] **11** Bo nikt nie może założyć żadnego innego fundamentu[b] oprócz tego, który jest założony, a którym jest Jezus Chrystus.[c] **12** A jeśli ktoś na tym fundamencie buduje ze złota, srebra, drogocennych kamieni, drewna, siana, ścierni — **13** dzieło każdego stanie się jawne, gdyż dzień to pokaże, zostanie bowiem objawione poprzez ogień;[d] i sam ogień wypróbuje, jakie jest dzieło każdego. **14** Jeżeli czyjeś dzieło, które na tym zbudował, ostoi się,[e] taki otrzyma zapłatę;[f] **15** jeśli czyjeś dzieło spłonie, taki poniesie stratę, lecz sam zostanie wybawiony,[g] ale jeśli tak będzie, to jakby poprzez ogień.[h]

16 Czy nie wiecie, że jesteście świątynią[i] Bożą i że mieszka w was duch Boży?[j] **17** Jeżeli ktoś niszczy świątynię Bożą, to zniszczy go Bóg;[k] bo świątynia Boża jest święta,[l] a tą świątynią[m] jesteście wy.[n]

18 Niechaj nikt samego siebie nie zwodzi: Jeżeli ktoś wśród was myśli, że jest mądry[o] w tym systemie rzeczy, niech się stanie głupi, aby móc się stać mądrym.[p] **19** Gdyż mądrość tego świata jest u Boga głupstwem;[q] bo jest napisane: „On chwyta mądrych w ich własnej przebiegłości”.[r] **20** I znowu: „Jehowa wie, że rozważania mędrców są daremne”.[s] **21** Toteż niech się nikt nie chełpi ludźmi; bo wszystko należy do was,[t] **22** czy to Paweł, czy Apollos,[u] czy Kefas, czy świat, czy życie, czy śmierć, czy to, co teraźniejsze, czy to, co ma nadejść[v] — wszystko należy do was,

ROZDZ. 2
- **a** Mt 16:23
- **b** Rz 8:5
- **c** 1Ko 4:3
- **d** Rz 11:34
- **e** Iz 40:13
- **f** Rz 15:5 Flp 2:5

ROZDZ. 3
- **g** Mt 5:3 1Ko 2:15 Kol 1:9 Judy 19
- **h** 1Ko 14:20
- **i** Heb 5:12 Heb 5:14
- **j** Heb 5:13
- **k** Rz 8:7 Gal 5:17
- **l** Rz 13:13 2Ko 12:20 Gal 5:19
- **m** 1Pt 4:3
- **n** 1Ko 1:12 1Ko 11:18
- **o** Dz 18:24
- **p** 2Ko 3:6 Kol 1:23 1Tm 1:12
- **q** Dz 18:4
- **r** Dz 18:25 Dz 18:28 Dz 19:1
- **s** Iz 55:10 2Ko 9:10
- **t** 2Ko 12:11 Gal 6:3
- **u** Rz 9:16 2Ko 6:1
- **v** Gal 3:28
- **w** Rz 2:6 1Ko 4:5 Flp 2:13 Obj 22:12
- **x** 1Ko 3:6
- **y** Mt 13:38
- **z** Ef 2:22 1Pt 2:5
- **a** 1Ko 15:10
- **b** Rz 15:20 Heb 6:1

szpalta 2
- **a** 1Pt 4:11
- **b** Iz 28:16 1Pt 2:6
- **c** Ps 118:22 Mt 21:42 Dz 4:11 Ef 2:20
- **d** Dn 11:35 Za 13:9 1Pt 1:7 1Pt 4:12
- **e** Mt 7:25
- **f** 1Ko 9:17
- **g** Eze 3:19
- **h** Judy 23

i 2Ko 6:16; Ef 2:21; 1Pt 2:5; **j** Rz 8:9; 1Ko 6:19; **k** Iz 54:15; 2Ts 1:6; **l** Ps 11:4; **m** 2Ko 6:16; **n** 1Pt 2:5; **o** Prz 3:7; Łk 16:8; **p** Dn 12:3; Dn 12:10; **q** 1Ko 1:20; **r** Hi 5:13; Łk 20:23; **s** Ps 94:11; **t** 2Ko 4:15; **u** 1Ko 1:12; **v** Rz 8:38.

23 wy zaś należycie do Chrystusa,[a] a Chrystus należy do Boga.[b]

4 Niechże człowiek ocenia nas jako podwładnych[c] Chrystusa oraz szafarzy[d] świętych tajemnic[e] Bożych. **2** A w tym wypadku od szafarzy[f] oczekuje się, żeby taki okazał się wierny.[g] **3** Dla mnie zaś jest sprawą bardzo błahą, czy miałbym być osądzany przez was czy przez jakiś trybunał ludzki.[h] Nawet ja samego siebie nie osądzam. **4** Nie jestem bowiem świadom[i] niczego, co byłoby przeciwko mnie. Jednakże to nie dowodzi, że jestem prawy, a tym, który mnie osądza, jest Jehowa.[j] **5** Toteż niczego nie sądźcie[k] przed stosownym czasem, aż przyjdzie Pan,[l] który zarówno wydobędzie na światło skryte sprawy ciemności,[m] jak i ujawni zamiary serc,[n] a wtedy każdy otrzyma pochwałę od Boga.[o]

6 A te rzeczy, bracia, tak przekazałem, by je zastosować do siebie i do Apollosa[p] dla waszego dobra, żebyście na naszym przykładzie nauczyli się reguły: „Nie wychodźcie poza to, co jest napisane"[q] — abyście każdy z osobna nie byli nadęci[r] na korzyść jednego, a przeciwko drugiemu.[s] **7** Bo kto sprawia, że się różnisz[t] od drugiego? I cóż masz, czego byś nie otrzymał?[u] A jeśli istotnie otrzymałeś,[v] to dlaczego się chełpisz,[w] jak gdybyś nie otrzymał?

8 Już się nasyciliście? Już jesteście bogaci?[x] Już zaczęliście bez nas królować?[y] I obyście zaczęli królować, abyśmy również my z wami królowali.[z] **9** Gdyż wydaje mi się, że nas, apostołów, Bóg wystawił ostatnich na pokaz[a] jako ludzi skazanych na śmierć,[b] ponieważ staliśmy się widowiskiem teatralnym[a] światu i aniołom,[b] i ludziom.[c] **10** My jesteśmy głupi[d] ze względu na Chrystusa, lecz wy jesteście roztropni[e] w Chrystusie; my jesteśmy słabi,[f] lecz wy jesteście silni;[g] wy cieszycie się dobrą opinią,[h] lecz my jesteśmy okryci hańbą.[i] **11** Aż do tej godziny głodujemy[j] i pragniemy,[k] i jesteśmy skąpo odziani,[l] i poniewierani,[m] i bezdomni,[n] **12** i mozolimy się,[o] pracując własnymi rękami.[p] Obrzucani obelgami, błogosławimy;[q] prześladowani, znosimy to;[r] **13** znieważani, upraszamy;[s] staliśmy się jakby śmieciami świata, jakby odpadkami wszystkiego, aż dotąd.[t]

14 Nie piszę tego, żeby was zawstydzić, ale żeby was napomnieć jako moje dzieci[u] umiłowane. **15** Choćbyście bowiem mieli dziesięć tysięcy wychowawców[v] w Chrystusie, na pewno nie macie wielu ojców;[w] bo w Chrystusie Jezusie ja zostałem waszym ojcem przez dobrą nowinę.[x] **16** Toteż upraszam was, stańcie się moimi naśladowcami.[y] **17** Właśnie dlatego posyłam do was Tymoteusza,[z] gdyż jest moim umiłowanym i wiernym dzieckiem[a] w Panu; on przypomni wam moje metody w związku z Chrystusem Jezusem,[b] tak jak wszędzie nauczam, w każdym zborze.

18 Niektórzy są nadęci,[c] jak gdybym już wcale nie miał do was przyjść. **19** Ale ja wkrótce do was przyjdę, jeśli Jehowa zechce,[d] i poznam nie to, co mówią owi nadęci, lecz ich moc. **20** Bo

ROZDZ. 3

a Jn 17:9 2Ko 10:7
b 1Ko 11:3

ROZDZ. 4

c Łk 1:2 2Ko 5:20
d Łk 12:42 1Ko 9:17 Kol 1:25 Tyt 1:7
e Mt 13:11 Rz 16:25
f Rdz 24:2
g Rdz 39:9 Gal 3:9 Heb 3:5
h Mt 10:17 1Pt 4:6
i Hi 27:6 Dz 23:1 Dz 24:16
j Prz 21:2 Rz 14:10 Heb 4:13
k Mt 7:1
l Mal 3:2 Mt 24:3 Obj 1:10
m Prz 10:9 Mt 10:26 Łk 8:17 1Tm 5:24
n Łk 2:35 1Ts 2:4
o Jn 5:44 Rz 2:29 2Ko 10:18
p 1Ko 1:12 1Ko 3:22
q 1Ko 1:31 2Jn 9 3Jn 9
r Rz 12:3
s 2Ko 12:20
t Rz 12:6
u Jn 3:27 Jak 1:17
v 1Pt 4:10
w Gal 6:14
x Obj 3:17
y Obj 20:4 Obj 20:6
z 2Tm 2:12 Obj 3:21
a 1Ko 15:32
b Ps 44:22 Rz 8:36 2Ko 6:9 Obj 6:9

szpalta 2

a Heb 10:33
b Ef 6:12 1Pt 1:12
c 2Ko 2:16
d 1Ko 3:18
e Mt 10:16
f 2Ko 11:29
g 1Ko 10:12
h Gal 2:6
i Jn 8:49
j Flp 4:12
k 2Ko 11:27

l Rz 8:35; **m** Dz 14:19; Dz 23:2; 2Ko 11:24; **n** Mt 8:20; **o** 1Ts 2:9; **p** Dz 18:3; Dz 20:34; 2Ts 3:8; **q** Ps 109:28; Rz 12:14; 1Pt 3:9; **r** Mt 5:44; **s** 1Pt 2:23; **t** Lam 3:45; **u** 2Ko 6:13; **v** Gal 3:24; **w** 3Jn 4; **x** Gal 4:19; 1Ts 2:11; **y** 1Ko 11:1; Flp 3:17; 1Ts 1:6; **z** Dz 19:22; Flp 2:19; 1Ts 3:2; **a** 2Tm 1:2; **b** Łk 6:40; 2Tm 1:13; **c** 1Tm 3:6; **d** Dz 18:21; Jak 4:15.

królestwo Boże polega nie na mowie, lecz na mocy.[a] **21** Cóż chcecie? Czy mam do was przyjść z rózgą,[b] czy z miłością i łagodnością ducha?[c]

5 Doprawdy, mówi się o rozpuście[d] wśród was, i to takiej rozpuście, jakiej nie ma nawet wśród narodów, mianowicie że pewien mężczyzna ma żonę swego ojca.[e] **2** A wy – czy jesteście nadęci,[f] zamiast pogrążyć się w żałości,[g] żeby człowieka, który się dopuścił tego czynu, usunąć spośród siebie?[h] **3** Ja natomiast, chociaż nieobecny ciałem, ale obecny duchem, oczywiście już osądziłem,[i] jak gdybym był obecny, owego człowieka, który tak postąpił, **4** żebyście wy – a także mój duch mocą naszego Pana, Jezusa – gdy się zbierzecie w imię naszego Pana, Jezusa,[j] **5** wydali takiego człowieka Szatanowi[k] ku zagładzie ciała, aby duch[l] został wybawiony w dniu Pańskim.[m]

6 Wasz powód do chlubienia się[n] nie jest szlachetny. Czy nie wiecie, że trochę zakwasu zakwasza[o] całe ciasto?[p] **7** Usuńcie stary zakwas, żeby być nowym ciastem,[q] tak jak jesteście wolni od kwasu. Bo istotnie Chrystus,[r] nasza ofiara paschalna,[s] został ofiarowany.[t] **8** A zatem obchodźmy święto[u] nie ze starym zakwasem[v] ani też z zakwasem[w] zła i niegodziwości,[x] lecz z przaśnikami szczerości i prawdy.[y]

9 Napisałem wam w liście, żebyście przestali się zadawać z rozpustnikami, **10** nie mając na myśli ogólnie rozpustników[z] tego świata[a] albo chciwców i zdzierców lub bałwochwalców. W przeciwnym razie musielibyście po prostu opuścić świat.[b] **11** Ale teraz piszę wam, żebyście przestali się zadawać[a] z każdym, kto jest zwany bratem, a jest rozpustnikiem albo chciwcem,[b] albo bałwochwalcą, albo człowiekiem rzucającym obelgi, albo pijakiem,[c] albo zdziercą – żebyście z takim nawet nie jadali. **12** Bo cóż mi do sądzenia tych na zewnątrz?[d] Czy nie wy sądzicie tych wewnątrz,[e] **13** podczas gdy tych na zewnątrz sądzi Bóg?[f] „Usuńcie niegodziwego spośród siebie".[g]

6 Czy ktoś z was, mając sprawę[h] przeciwko drugiemu, śmie iść do sądu przed ludzi nieprawych,[i] a nie przed świętych?[j] **2** Czy nie wiecie, że święci będą sądzić[k] świat?[l] A jeśli świat ma być przez was sądzony, to czy nie potraficie rozsądzać spraw bardzo błahych?[m] **3** Czy nie wiecie, że będziemy sądzić aniołów?[n] Czemu zatem nie sprawy tego życia? **4** Jeśli więc istotnie macie do rozsądzenia sprawy tego życia,[o] czyż sędziami czynicie ludzi, których w zborze uważa się za nic?[p] **5** Mówię to, aby was zawstydzić.[q] Czy to prawda, że nie ma wśród was ani jednego mądrego,[r] który by potrafił rozsądzać między swymi braćmi, **6** lecz brat idzie z bratem do sądu, i to przed niewierzących?[s]

7 Przecież już samo to oznacza dla was klęskę, że prowadzicie ze sobą procesy.[t] Dlaczego raczej nie pozwalacie się skrzywdzić?[u] Dlaczego raczej nie pozwalacie się oszukać?[v] **8** Wy natomiast krzywdzicie i oszukujecie, i to swych braci.[w]

9 A czyż nie wiecie, że nieprawi nie odziedziczą królestwa Bożego?[x] Nie dajcie się wprowadzić

ROZDZ. 4
- **a** 1Ko 2:4; 1Ts 1:5
- **b** 2Ko 10:8; 2Ko 13:10
- **c** Gal 6:1

ROZDZ. 5
- **d** Ef 5:3
- **e** Rdz 35:22; Kpl 18:8; Pwt 22:30
- **f** 1Ko 4:18
- **g** Eze 9:4; 2Ko 7:9
- **h** 1Ko 5:13; 2Jn 10
- **i** 1Ko 6:3
- **j** Jn 20:23
- **k** Dz 26:18; 1Tm 1:20
- **l** 1Ko 7:34
- **m** 1Ko 1:8
- **n** 1Ko 3:21; Jak 4:16
- **o** Gal 5:9; 2Tm 2:17
- **p** Kzn 9:18; 1Ko 15:33
- **q** Gal 6:15
- **r** 1Pt 1:19
- **s** Jn 1:29
- **t** Obj 5:12
- **u** Wj 13:7
- **v** Pwt 16:3
- **w** Mt 16:12
- **x** 1Pt 4:3
- **y** Jn 1:17; Jn 17:17
- **z** Rz 1:28; 1Ko 6:9; Ef 5:5
- **a** 1Jn 2:17
- **b** Jn 17:15

szpalta 2
- **a** Łb 16:26; Rz 16:17; 2Ts 3:6; 2Jn 10
- **b** Ef 5:5
- **c** Pwt 21:20; 1Ko 6:10; Gal 5:21; 1Pt 4:3
- **d** Mk 4:11
- **e** 1Ko 6:5
- **f** Kzn 12:14
- **g** Rdz 3:24; Pwt 17:7; Tyt 3:10; 2Jn 10

ROZDZ. 6
- **h** Mt 18:15
- **i** Dz 18:17
- **j** 1Ko 5:3; Tyt 1:9; Heb 13:17
- **k** Łk 22:30; Obj 20:4
- **l** 2Pt 3:7

m 1Ko 4:3; **n** Rz 16:20; **o** Mt 18:17; **p** Prz 29:27; **q** 1Ko 15:34; **r** Pwt 1:13; 1Tm 3:2; **s** 2Ko 6:15; **t** 2Kn 19:8; Łk 12:13; **u** Prz 20:22; Mt 5:39; Rz 12:17; 1Ts 5:15; 1Pt 3:9; **v** Ps 146:7; **w** 1Ts 4:6; **x** Ef 5:5; Obj 22:15.

w błąd. Ani rozpustnicy,[a] ani bałwochwalcy,[b] ani cudzołożnicy,[c] ani mężczyźni utrzymywani do celów sprzecznych z naturą,[d] ani mężczyźni kładący się z mężczyznami,[e] **10** ani złodzieje, ani chciwcy,[f] ani pijacy,[g] ani rzucający obelgi, ani zdzierzy nie odziedziczą królestwa Bożego.[h] **11** A przecież takimi byli niektórzy z was.[i] Ale zostaliście umyci,[j] ale zostaliście uświęceni,[k] ale zostaliście uznani za prawych[l] w imię naszego Pana, Jezusa Chrystusa,[m] oraz duchem naszego Boga.[n]

12 Wszystko mi wolno, ale nie wszystko jest korzystne.[o] Wszystko mi wolno,[p] ale ja nie dam się niczemu zagarnąć pod władzę.[q] **13** Pokarmy dla brzucha, a brzuch dla pokarmów,[r] ale Bóg obróci wniwecz i jedno, i drugie.[s] Ciało nie jest dla rozpusty, lecz dla Pana,[t] a Pan jest dla ciała.[u] **14** Bóg zaś i Pana wskrzesił,[v] i nas wskrzesi[w] swą mocą.[x]

15 Czy nie wiecie, że wasze ciała są członkami[y] Chrystusowymi?[z] Czy więc mam wziąć członki Chrystusowe i uczynić je członkami nierządnicy?[a] Przenigdy! **16** A czyż nie wiecie, że kto się złączył z nierządnicą, ten jest z nią jednym ciałem? Bo „oboje", mówi on, „będą jednym ciałem".[b] **17** Ale kto się złączył z Panem, ten jest z nim jednym[c] duchem.[d] **18** Uciekajcie od rozpusty.[e] Każdy inny grzech, który by człowiek popełnił, jest poza jego ciałem, ale kto się dopuszcza rozpusty, grzeszy przeciw własnemu ciału.[f] **19** A czyż nie wiecie, że wasze ciało jest świątynią[g] ducha świętego, który jest w was,[h] a którego macie od Boga? Nie należycie też do samych siebie,[i] **20** gdyż zostaliście kupieni za określoną cenę.[j] Wychwalajcie więc Boga[a] w ciele[b] waszym.

7 A jeśli chodzi o sprawy, o których napisaliście, dobrze jest, gdy mężczyzna nie dotyka[c] kobiety; **2** jednakże ze względu na szerzenie się rozpusty[d] niech każdy mężczyzna ma własną żonę[e] i niech każda kobieta ma własnego męża. **3** Mąż niech oddaje żonie, co się jej należy,[f] a żona niech czyni podobnie mężowi.[g] **4** Żona nie sprawuje władzy nad swoim ciałem, tylko jej mąż;[h] podobnie też mąż nie sprawuje władzy nad swoim ciałem, tylko jego żona.[i] **5** Nie pozbawiajcie się tego wzajemnie,[j] chyba że za obopólną zgodą, na wyznaczony czas,[k] aby poświęcić czas na modlitwę i znowu się zejść, tak by was Szatan nie kusił[l] ze względu na wasz brak wstrzemięźliwości.[m] **6** Mówię to jednak w formie ustępstwa,[n] a nie w formie nakazu.[o] **7** Ale chciałbym, żeby wszyscy ludzie byli jak ja.[p] Niemniej każdy ma własny dar[q] od Boga, jeden tak, a drugi inaczej.

8 A mówię tym, którzy nie są związani węzłem małżeńskim,[r] oraz wdowom: dobrze zrobią, jeśli pozostaną takimi jak ja.[s] **9** Ale jeśli nie panują nad sobą,[t] niech zawrą związek małżeński, bo lepiej jest zawrzeć związek małżeński,[u] niż płonąć namiętnością.[v]

10 Osobom związanym węzłem małżeńskim daję polecenia —wszakże nie ja, lecz Pan:[w] żona niech nie odchodzi od męża;[x] **11** gdyby jednak odeszła, niech

ROZDZ. 6

a Obj 21:8
b Kol 3:5
c Heb 13:4
d Rz 1:27
e 1Tm 1:10
f 1Ko 5:11
g Pwt 21:20 Prz 23:20 1Pt 4:3
h Heb 12:14 1Pt 4:18
i Kol 3:7 Tyt 3:3
j Jn 13:10 Dz 22:16 Heb 10:22
k Ef 5:26 2Ts 2:13
l Rz 5:18
m 1Jn 2:12
n Rz 8:33
o 1Ko 10:23
p Rz 6:14
q Rz 6:16
r Tyt 1:12
s Rz 14:17
t 1Ts 4:3
u Kol 1:18 1Ts 5:23
v Dz 2:24 Rz 6:4 Ef 1:20
w Rz 6:5 Rz 8:11 2Ko 4:14
x Ef 1:19
y 1Ko 12:18 1Ko 12:27 Ef 5:30
z Rz 12:5 Ef 4:15
a Jak 4:4
b Rdz 2:24 Mt 19:5 Ef 5:31
c Jn 17:21
d Ef 4:3 Ef 4:4
e Rdz 39:12 1Ts 4:3
f Rz 1:24 Rz 1:27 Rz 6:12
g 1Ko 3:16 2Ko 6:16
h 1Ts 4:8
i Rz 14:8
j 1Ko 7:23 Heb 9:12 1Pt 1:18

szpalta 2

a Mt 5:16
b Rz 12:1 1Ko 12:27 Ef 4:12

ROZDZ. 7

c Rdz 20:6 Pwt 22:28 Prz 6:29
d Jer 5:7 1Ts 4:3

e Rdz 2:24; Prz 5:19; Heb 13:4; **f** Wj 21:10; 1Ko 7:5; **g** Oz 3:3; 1Pt 3:7; **h** Ef 5:24; **i** Ef 5:21; **j** Rdz 4:1; 1Sm 1:19; Mt 1:25; Heb 13:4; **k** Wj 19:15; 1 2Ko 2:11; 1Ts 3:5; **m** 1Ko 9:25; **n** Mt 19:8; **o** 1Ko 7:25; 2Ko 8:8; **p** 1Ko 9:5; **q** Mt 19:11; **r** 1Ko 7:27; **s** 1Ko 9:5; **t** 1Ts 4:4; 1Tm 5:11; **u** 1Tm 5:14; **v** 1Ts 4:5; **w** Mt 5:32; **x** Jer 3:20; Mt 19:6; Mk 10:11; Łk 16:18.

pozostanie niezamężna albo niech się pogodzi z mężem; a mąż niech nie opuszcza żony.

12 Innym zaś mówię ja, nie Pan:[a] Jeżeli jakiś brat ma niewierzącą żonę, a ona zgadza się z nim mieszkać, niech jej nie opuszcza; **13** także kobieta, która ma niewierzącego męża, a on zgadza się z nią mieszkać, niech nie opuszcza męża. **14** Gdyż niewierzący mąż jest uświęcony ze względu na żonę, a niewierząca żona jest uświęcona ze względu na brata; w przeciwnym razie wasze dzieci byłyby przecież nieczyste,[b] lecz teraz są święte.[c] **15** Ale jeśli niewierzący odchodzi,[d] niech odejdzie; w takich okolicznościach brat lub siostra nie są niewolniczo związani, a Bóg powołał was do pokoju.[e] **16** Bo skąd wiesz, żono, czy nie wybawisz męża?[f] Albo skąd wiesz, mężu, czy nie wybawisz żony?[g]

17 Tylko jak Jehowa każdemu przydzielił,[h] niech każdy tak postępuje, jak go Bóg powołał.[i] I tak zarządzam[j] we wszystkich zborach. **18** Został ktoś powołany, będąc obrzezanym?[k] Niech się nie staje nieobrzezanym. Został ktoś powołany w nieobrzezaniu?[l] Niech się nie daje obrzezać.[m] **19** Obrzezanie[n] nic nie znaczy i nieobrzezanie[o] nic nie znaczy, ale liczy się przestrzeganie przykazań Bożych.[p] **20** Niech każdy pozostaje w takim stanie,[q] w jakim był powołany.[r] **21** Zostałeś powołany, będąc niewolnikiem? Niech cię to nie martwi;[s] ale jeśli też możesz stać się wolny, to raczej skorzystaj z tej sposobności. **22** Każdy bowiem w Panu, kto został powołany, będąc niewolnikiem, jest wyzwoleńcem Pana;[t] podobnie ten, kto został powołany, będąc wolnym,[u] jest niewolnikiem[v] Chrystusa. **23** Zostaliście kupieni za określoną cenę;[a] przestańcie się stawać niewolnikami[b] ludzi. **24** W jakim stanie[c] każdy był powołany, bracia, niech w nim pozostaje w łączności z Bogiem.

25 A jeśli chodzi o dziewice, nie mam żadnego nakazu od Pana, ale podaję swą opinię[d] jako ten, któremu Pan okazał miłosierdzie,[e] abym był wierny.[f] **26** Uważam to więc za rzecz dobrą ze względu na obecną trudną sytuację, iż dobrze jest, gdy człowiek pozostaje takim, jakim jest.[g] **27** Jesteś związany z żoną?[h] Przestań szukać uwolnienia.[i] Jesteś uwolniony od żony? Przestań szukać żony. **28** Ale nawet gdybyś zawarł związek małżeński, nie popełnisz grzechu.[j] I jeśli ktoś w stanie dziewiczości zawrze związek małżeński, nie popełni grzechu. Jednakże tacy będą mieć udrękę w ciele.[k] Lecz ja was oszczędzam.

29 Ponadto, bracia, to mówię: pozostały czas jest skrócony.[l] Odtąd ci, którzy mają żony, niech będą, jak gdyby ich nie mieli,[m] **30** a także ci, którzy płaczą, niech będą jak ci, co nie płaczą, a ci, którzy się radują, jak ci, co się nie radują, a ci, którzy kupują, jak ci, co nic nie posiadają, **31** a używający tego świata[n] jak ci, co nie korzystają z niego w pełni; gdyż zmienia się scena tego świata.[o] **32** Doprawdy, chcę, żebyście byli wolni od zbytniego zatroskania.[p] Mężczyzna nieżonaty jest zatroskany o sprawy Pana, jak zyskać uznanie Pana. **33** Żonaty zaś jest zatroskany[q] o sprawy świata, jak zyskać uznanie żony,[r] **34** i jest w rozterce. Także kobieta niezamężna oraz dziewica jest zatroskana o sprawy Pana,[s] jak być świętą i na ciele, i na duchu. Zamężna zaś jest zatroska-

ROZDZ. 7

a 1Ko 7:25
b Ef 6:1
c Rz 11:16
d Mal 2:15
e Heb 12:14
f 1Pt 3:1
g Jak 5:20
h Ps 143:10 Iz 46:11 1Ko 12:18
i 1Ko 7:7
j 1Ko 9:14
k Dz 21:20
l Dz 10:45 Gal 5:2
m Dz 15:1 Dz 15:24
n Rz 2:25
o Gal 6:15 Kol 3:11
p Kzn 12:13 Jer 7:23 Gal 5:6 1Jn 5:3
q 1Ko 7:17
r Ef 4:1
s Gal 3:28
t Jn 8:36 Flm 16
u Ef 6:8
v 1Pt 2:16

szpalta 2

a 1Ko 6:20 Heb 9:12 1Pt 1:18
b Gal 4:9 Gal 5:1
c 1Ko 7:26
d 1Ko 7:12
e 1Tm 1:16
f 1Tm 1:12
g 1Ko 7:17
h Mt 19:6
i Mal 2:16 Ef 5:33
j Heb 13:4
k Rdz 3:16
l Mt 24:33 Rz 13:11 1Pt 4:7
m Łk 14:26
n 1Jn 2:16
o 2Tm 3:13
p Łk 10:41
q Łk 14:20 1Tm 5:8
r 1Ko 7:4
s Łk 10:42 1Tm 5:5

na o sprawy świata, jak zyskać uznanie męża.[a] **35** A mówię to dla waszej osobistej korzyści, nie żeby zarzucić na was pętlę, lecz by was pobudzić do tego, co stosowne[b] i co oznacza stałą gotowość usługiwania Panu bez rozpraszania uwagi.[c]

36 Jeżeli jednak ktoś uważa, że zachowuje się niewłaściwie względem swej dziewiczości,[d] gdy rozkwit młodości przemija, i miałoby się tak stać, to niech czyni, co chce; taki nie grzeszy. Niech zawrą związek małżeński.[e] **37** Ale jeśli ktoś jest ustalony w swym sercu i nie odczuwa koniecznej potrzeby, lecz ma władzę nad swoją wolą i w sercu swym powziął decyzję, że zachowa swą dziewiczość, taki uczyni dobrze.[f] **38** Tak więc również ten, kto swą dziewiczość oddaje w stan małżeński, czyni dobrze,[g] ale kto jej nie odda w stan małżeński, uczyni lepiej.[h]

39 Żona jest związana przez cały czas, dopóki żyje jej mąż.[i] Ale jeśli mąż zapadnie w sen śmierci, wolno jej poślubić, kogo zechce, tylko w Panu.[j] **40** Jest jednak szczęśliwsza, jeśli w takim stanie pozostaje[k] — według mojej opinii. Uważam zaś, że i ja mam ducha Bożego.[l]

8 A jeśli chodzi o pokarmy ofiarowane bożkom:[m] wiemy, że wszyscy mamy wiedzę.[n] Wiedza nadyma, ale miłość buduje.[o] **2** Jeżeli ktoś myśli, że coś poznał,[p] to jeszcze tego nie zna tak, jak znać powinien.[q] **3** Ale jeśli ktoś miłuje Boga,[r] ten został poznany przez niego.[s]

4 A jeśli chodzi o jedzenie[t] pokarmów ofiarowanych bożkom, wiemy, że bożek jest nicością[u] na świecie i że nie ma innego Boga oprócz jednego.[v] **5** Bo chociaż są tacy, których zwą „bogami”,[a] czy to w niebie,[b] czy na ziemi,[c] jako że jest wielu „bogów” i wielu „panów”,[d] **6** dla nas wszakże jest jeden Bóg,[e] Ojciec,[f] z którego jest wszystko, a my dla niego;[g] i jeden jest Pan,[h] Jezus Chrystus,[i] przez którego jest wszystko[j] i my przez niego.

7 Jednakże nie wszyscy mają tę wiedzę;[k] ale niektórzy, dotąd przyzwyczajeni do bożka, jedzą pokarm jako coś ofiarowanego bożkowi,[l] a ich sumienie, ponieważ jest słabe, zostaje skalane.[m] **8** Lecz pokarm nie zaleci nas Bogu;[n] jeśli nie jemy, to nie uchybiamy tym, a jeśli jemy, nie zaskarbiamy sobie zasługi.[o] **9** Baczcie jednak, żeby czasem to wasze prawo nie stało się dla słabych zgorszeniem.[p] **10** Bo jeśliby ktoś zobaczył ciebie, mającego wiedzę, jak półleżysz przy posiłku w świątyni bożka, to czyż sumienie słabego nie zostanie ośmielone do tego stopnia, że będzie jadł pokarmy ofiarowane bożkom?[q] **11** Doprawdy, przez twoją wiedzę rujnuje się człowiek słaby, twój brat, za którego umarł Chrystus.[r] **12** A grzesząc tak przeciw swym braciom i raniąc ich słabe sumienie,[s] grzeszycie przeciw Chrystusowi. **13** Jeśli więc pokarm gorszy[t] mego brata, to już nigdy więcej nie zjem mięsa, żeby mego brata nie zgorszyć.[u]

9 Czy nie jestem wolny?[v] Czy nie jestem apostołem?[w] Czy nie widziałem Jezusa, naszego Pana?[x] Czy wy nie jesteście moim dziełem w Panu? **2** Jeżeli nie jestem apostołem dla drugich, to z całą pewnością jestem dla was, bo wy jesteście

ROZDZ. 7
a Prz 31:12
b 1Ko 6:12
c Łk 10:40
d Mt 19:12
e 1Ko 7:28
f Mt 19:11
g Heb 13:4
h 1Ko 7:32
i Rz 7:2
j Rdz 24:3 Pwt 7:3 Pwt 7:4 Neh 13:25 2Ko 6:14
k 1Ko 7:26
l 1Ts 4:8

ROZDZ. 8
m Dz 15:20
n Rz 14:14 1Ko 8:10
o 1Ko 8:13 1Ko 13:5 Ef 3:19
p Gal 6:3
q 1Tm 6:4
r 1Jn 4:8
s Wj 33:12 Nah 1:7
t 1Ko 10:18
u Pwt 32:21 2Kl 19:18 Iz 44:10 Jer 16:20
v Pwt 6:4 Pwt 32:39 Ef 4:6

szpalta 2
a Ps 82:1 Jn 10:35
b Ps 8:5 Heb 2:7
c Ps 82:6
d Ps 136:3
e 1Tm 2:5
f Mal 2:10 Mt 23:9
g Dz 17:28 Rz 11:36
h Ef 4:5
i Flp 2:11
j Jn 1:3 Kol 1:16
k Rz 14:14 1Ko 10:27
l 1Ko 10:28
m Rz 14:23
n Rz 14:17
o Heb 13:9
p Rz 14:13 Rz 14:20
q Obj 2:14
r Mt 20:28 Rz 14:15
s 1Ko 10:29
t Rz 14:15
u Mt 18:6 Rz 14:21 2Ko 11:29

ROZDZ. 9 v Gal 5:1; w 2Ko 12:12; 1Tm 2:7; x Dz 9:5; 1Ko 15:8.

pieczęcią potwierdzającą[a] moje apostolstwo w związku z Panem.

3 Moja obrona przed tymi, którzy mnie osądzają, jest następująca:[b] **4** Czyż nie mamy prawa jeść[c] i pić? **5** Czyż nie mamy prawa zabierać ze sobą siostry będącej żoną,[d] jak to czynią pozostali apostołowie i bracia Pana,[e] i Kefas?[f] **6** A czy tylko Barnabas[g] i ja nie mamy prawa powstrzymywać się od pracy świeckiej?[h] **7** Któż to w ogóle służy jako żołnierz na własny koszt? Któż sadzi winnicę, a nie spożywa jej owocu?[i] Albo kto pasie trzodę, a nie spożywa mleka od tej trzody?[j]

8 Czy mówię to według mierników ludzkich?[k] A czy nie mówi tego również Prawo?[l] **9** Bo w Prawie Mojżeszowym jest napisane: „Nie masz nakładać kagańca bykowi wymłócającemu ziarno”.[m] Czyż to o byki Bóg się troszczy? **10** Czy nie mówi tego raczej ze względu na nas? Istotnie, zostało to napisane ze względu na nas,[n] ponieważ oracz powinien orać w nadziei, a młócący powinien to czynić w nadziei, że będzie mieć udział.[o]

11 Jeżeli zasialiśmy wam rzeczy duchowe,[p] to cóż wielkiego, jeśli z was żąć będziemy rzeczy dla ciała?[q] **12** Jeżeli drudzy korzystają z tego prawa w stosunku do was,[r] to czy nie tym bardziej my? Niemniej nie skorzystaliśmy z tego prawa,[s] lecz znosimy wszystko, aby nie stawiać żadnej przeszkody dobrej nowinie[t] o Chrystusie. **13** Czy nie wiecie, że pełniący święte obowiązki jedzą[u] to, co należy do świątyni, a ci, którzy stale usługują[v] przy ołtarzu, mają dla siebie dział z ołtarzem? **14** Tak samo też Pan zarządził,[w] by obwieszczający dobrą nowinę żyli z dobrej nowiny.[x]

ROZDZ. 9

a 2Ko 3:2
b 1Ko 4:3
c Łk 10:8
d Mt 19:11
e Mt 13:55
Gal 1:19
f Mt 8:14
Jn 1:42
g Dz 13:2
h Dz 18:3
2Ts 3:8
i Pwt 20:6
Prz 27:18
j Pwt 32:14
1Pt 5:2
k Rz 3:5
l Ps 19:7
m Pwt 25:4
1Tm 5:18
n Rz 15:4
1Ko 10:11
o 2Tm 2:6
p 1Ko 2:13
Gal 1:11
q Rz 15:27
Gal 6:6
Flp 4:17
r Mt 17:25
Łk 20:25
s Dz 20:34
t 2Ko 6:3
2Ko 11:7
u Kpl 6:16
Lb 18:31
Pwt 18:1
v 1Ko 7:35
w Mt 10:10
Łk 10:7
x Rz 15:27
Gal 6:6
1Ts 2:9
Heb 13:16

szpalta 2

a Dz 18:3
Dz 20:34
1Ko 4:12
2Ts 3:8
b 2Ko 11:10
c Obj 22:17
d Jer 20:9
Łk 17:10
e Eze 3:18
f 1Pt 5:2
g 1Ko 3:14
h Gal 2:7
Ef 3:2
Kol 1:25
i 2Ko 11:7
j Gal 5:13
k 1Pt 3:1
l Dz 16:3
Dz 18:18
m Dz 21:24
Dz 21:26
n Rz 6:14
o Rz 2:12
p Gal 2:3
q Jn 13:34
Gal 6:2

15 Ale ja nie skorzystałem z żadnego z tych postanowień.[a] Zaiste, nie napisałem tego, żeby tak się miało stać w moim wypadku, bo dla mnie byłoby lepiej umrzeć, niż... żaden człowiek nie unieważni mojego powodu do chluby![b] **16** Jeśli więc oznajmiam dobrą[c] nowinę, nie jest to dla mnie powodem do chlubienia się, gdyż nałożono na mnie konieczność.[d] Doprawdy, biada[e] mi, gdybym nie oznajmiał dobrej nowiny! **17** Jeżeli dokonuję tego chętnie,[f] mam nagrodę,[g] a jeśli czynię to wbrew własnej woli, to przecież powierzono mi szafarstwo.[h] **18** Cóż więc jest moją nagrodą? To, że oznajmiając dobrą nowinę, mogę udostępniać dobrą nowinę bezpłatnie,[i] aby nie nadużywać swojego prawa w dobrej nowinie.

19 Chociaż bowiem jestem wolny wobec wszystkich osób, uczyniłem siebie niewolnikiem[j] wszystkich, aby jak najwięcej osób pozyskać.[k] **20** I tak dla Żydów stałem się jakby Żydem,[l] aby pozyskać Żydów; dla tych pod prawem stałem się, jakbym był pod prawem[m] — chociaż sam nie jestem pod prawem[n] — aby pozyskać tych pod prawem. **21** Dla tych bez prawa[o] stałem się, jakbym był bez prawa[p] — chociaż względem Boga nie jestem bez prawa, lecz podlegam prawu[q] względem Chrystusa[r] — aby pozyskać tych bez prawa. **22** Dla słabych stałem się słaby, aby pozyskać słabych.[s] Stałem się wszystkim dla ludzi wszelkiego pokroju,[t] aby tak czy inaczej niektórych wybawić. **23** A wszystko czynię przez wzgląd na dobrą nowinę, żeby wraz z drugimi mieć w niej udział.[u]

r 1Ko 7:22; **s** Rz 14:1; Rz 15:1; 2Ko 11:29; **t** Gal 3:28; **u** Dz 19:26; 1Ts 2:8.

24 Czy nie wiecie, że biegacze[a] w wyścigu wszyscy biegną, ale tylko jeden otrzymuje nagrodę?[b] Tak biegnijcie,[c] aby ją uzyskać.[d] **25** Ponadto każdy, kto uczestniczy w zmaganiach, we wszystkim przejawia panowanie nad sobą.[e] Tamci, rzecz jasna, czynią to, żeby otrzymać koronę zniszczalną,[f] ale my — niezniszczalną.[g] **26** Ja zatem nie biegnę[h] w sposób niepewny; nie zadaję ciosów tak, jak gdybym uderzał powietrze;[i] **27** ale biję pięściami moje ciało[j] i wiodę je jak niewolnika, abym — choć głosiłem drugim — sam w jakiś sposób nie stał się niegodny uznania.[k]

10 A nie chcę, bracia, żebyście nie wiedzieli, iż nasi praojcowie wszyscy byli pod obłokiem[l] i wszyscy przeszli przez morze,[m] **2** i wszyscy zostali ochrzczeni w Mojżeszu[n] za sprawą obłoku i morza, **3** i wszyscy jedli ten sam pokarm duchowy,[o] **4** i wszyscy pili ten sam duchowy napój.[p] Bo pili z duchowego masywu skalnego,[q] który za nimi podążał, a ów masyw skalny[r] oznaczał Chrystusa.[s] **5** Jednakże większości z nich Bóg nie okazał uznania,[t] zostali bowiem powaleni[u] na pustkowiu.

6 A to wszystko stało się dla nas przykładem, abyśmy nie pragnęli tego, co szkodliwe,[v] tak jak oni pragnęli. **7** Ani nie stawajcie się bałwochwalcami, jak niektórzy z nich;[w] tak jak jest napisane: „Lud usiadł, by jeść i pić, i wstali, by się zabawić”.[x] **8** Ani nie dopuszczajmy się rozpusty, jak niektórzy z nich dopuścili się rozpusty[y] i jednego dnia padło ich dwadzieścia trzy tysiące.[z] **9** Ani nie wystawiajmy Jehowy[a] na próbę, jak niektórzy z nich wystawili go na próbę[b] i poginęli od węży.[a] **10** Ani nie bądźcie szemraczami, tak jak niektórzy z nich szemrali[b] i poginęli za sprawą niszczyciela.[c] **11** A to wszystko spotkało ich jako przykład i zostało zapisane dla ostrzeżenia[d] nas, na których przyszły końce systemów rzeczy.[e]

12 Kto zatem myśli, że stoi, niech się strzeże, aby nie upaść.[f] **13** Nie nawiedziła was pokusa wykraczająca poza to, co jest wspólne wszystkim ludziom.[g] Ale Bóg jest wierny[h] i nie pozwoli, żebyście byli kuszeni ponad to, co możecie znieść,[i] lecz wraz z pokusą da też wyjście,[j] abyście zdołali przetrwać.

14 Dlatego, moi umiłowani, uciekajcie[k] od bałwochwalstwa.[l] **15** Mówię jak do ludzi mających rozeznanie;[m] sami osądźcie, co mówię. **16** Kielich[n] błogosławieństwa, który błogosławimy, czyż nie jest współudziałem we krwi Chrystusa? Chleb, który łamiemy,[o] czyż nie jest współudziałem w ciele Chrystusa?[p] **17** Ponieważ jeden jest chleb, przeto my, chociaż liczni,[q] jesteśmy jednym ciałem,[r] bo wszyscy spożywamy ten jeden chleb.[s]

18 Popatrzcie na to, co jest Izraelem w sensie cielesnym:[t] Czyż ci, co jedzą ofiary, nie mają współudziału z ołtarzem?[u] **19** Cóż więc mam powiedzieć? Że jest czymś to, co jest składane w ofierze bożkowi, albo że jest czymś bożek?[v] **20** Nie; ale mówię, że to, co narody składają w ofierze, składają w ofierze demonom,[w] a nie Bogu; nie chcę zaś, żebyście się stali współuczestnikami demonów.[x] **21** Nie możecie pić kielicha Jehowy[y] i kielicha demonów; nie możecie spożywać ze

ROZDZ. 9

a Gal 5:7
b Flp 3:14 Kol 2:18
c Gal 2:2 Flp 2:16
d Mt 10:22 Mt 24:13 2Tm 4:8
e 2Pt 1:6
f 2Tm 2:5
g Jak 1:12
h Heb 12:1
i 1Ko 14:9
j Rz 8:13 Kol 3:5
k 2Ko 13:6

ROZDZ. 10

l Wj 13:21
m Wj 14:22
n Heb 3:5
o Wj 16:15
p Wj 17:6 Ps 78:15
q Lb 20:11
r Mt 16:18 1Pt 2:4
s Jn 4:10 Jn 4:25
t Lb 14:16 Eze 20:15 Judy 5
u Lb 14:29 Heb 3:17
v Lb 11:34 Ps 106:14
w Wj 32:4
x Wj 32:6
y Lb 25:1 2Pt 2:2
z Lb 25:9
a Pwt 6:16
b Lb 21:5

szpalta 2

a Lb 21:6
b Lb 14:2
c Wj 23:21 Lb 14:37
d Rz 15:4
e Heb 9:26 1Pt 4:7
f Prz 28:14 Łk 22:34 Rz 11:20 Gal 6:1
g 1Pt 5:9
h 1Ts 5:24 2Ts 3:3
i Łk 22:32 2Pt 2:9
j 1Sm 30:6 Iz 40:29 Dz 27:44 Flp 4:13
k 2Ko 6:17
l Pwt 4:25 Kol 3:5 1Jn 5:21
m 1Ko 14:20
n Mt 26:27 Łk 22:17

---

o Mt 26:26; Łk 22:19; p 1Ko 12:18; q Rz 12:5; 1Ko 12:25; r Ef 4:4; s Jn 6:33; Jn 6:35; t Rz 9:8; u Kpl 7:15; v 1Ko 8:4; w Pwt 32:17; Ps 106:37; x Judy 6; y Ps 116:13.

„stołu Jehowy”[a] i stołu demonów. **22** Albo „czy pobudzamy Jehowę do zazdrości”?[b] Czyż jesteśmy silniejsi[c] niż on?

23 Wszystko wolno, ale nie wszystko jest korzystne.[d] Wszystko wolno,[e] ale nie wszystko buduje.[f] **24** Niech każdy szuka korzyści[g] nie swojej własnej, lecz drugiego.[h]

25 Wszystko, co jest sprzedawane w jatkach mięsnych, jedzcie,[i] o nic nie wypytując ze względu na wasze sumienie;[j] **26** bo „do Jehowy[k] należy ziemia i to, co ją napełnia”.[l] **27** Jeżeli zaprasza was ktoś z niewierzących, a wy chcecie pójść, jedzcie wszystko, co przed wami postawiono,[m] o nic nie wypytując ze względu na wasze sumienie.[n] **28** Ale gdyby ktoś wam rzekł: „To zostało złożone w ofierze”, nie jedzcie ze względu na tego, który to wyjawił, i ze względu na sumienie.[o] **29** „Sumienie”, mówię, nie twoje, lecz cudze. Czemuż bowiem moja wolność miałaby być sądzona przez cudze sumienie?[p] **30** Jeżeli ja spożywam z podziękowaniami, to dlaczego ma się o mnie mówić obelżywie z powodu tego, za co ja składam podziękowania?[q]

31 Dlatego czy jecie, czy pijecie, czy cokolwiek innego czynicie, wszystko czyńcie ku chwale Bożej.[r] **32** Unikajcie dawania powodów do zgorszenia[s] Żydom i Grekom oraz zborowi Bożemu, **33** jak i ja staram się podobać wszystkim we wszystkim,[t] nie szukając własnej korzyści,[u] lecz korzyści wielu, aby dostąpili wybawienia.[v]

11 Stańcie się naśladowcami moimi, tak jak ja jestem naśladowcą Chrystusa.[w]

2 A chwalę was, ponieważ we wszystkim o mnie pamiętacie i mocno trzymacie się tradycji,[a] jak wam je przekazałem. **3** Ale chcę, byście wiedzieli, że głową każdego mężczyzny jest Chrystus,[b] a głową kobiety jest mężczyzna,[c] a głową Chrystusa jest Bóg.[d] **4** Każdy mężczyzna, który się modli lub prorokuje z nakrytą głową, hańbi swą głowę,[e] **5** każda zaś kobieta, która się modli lub prorokuje[f] z głową odkrytą, hańbi swą głowę,[g] bo to jest jedno i to samo, jak gdyby miała głowę ogoloną.[h] **6** Jeśli bowiem kobieta nie wkłada nakrycia, to niech się też da zupełnie ostrzyc; ale skoro hańbiące jest dla kobiety być zupełnie ostrzyżoną lub ogoloną,[i] to niech ma nakrycie.[j]

7 Albowiem mężczyzna nie powinien mieć nakrytej głowy, gdyż jest obrazem[k] i chwałą[l] Boga; kobieta zaś jest chwałą mężczyzny.[m] **8** Bo mężczyzna nie jest z kobiety, lecz kobieta z mężczyzny;[n] **9** i co więcej, mężczyzna nie został stworzony przez wzgląd na kobietę, ale kobieta przez wzgląd na mężczyznę.[o] **10** Właśnie dlatego kobieta powinna mieć na głowie[p] znak władzy ze względu na aniołów.[q]

11 Poza tym w związku z Panem ani kobieta nie jest bez mężczyzny, ani mężczyzna bez kobiety.[r] **12** Bo jak kobieta jest z mężczyzny,[s] tak też mężczyzna jest poprzez kobietę;[t] a wszystko jest z Boga.[u] **13** Osądźcie sami: Czy kobiecie nie mającej nakrycia przystoi modlić się do Boga? **14** Czyż sama natura nie uczy was, że gdy mężczyzna ma długie włosy, jest to dla niego hańbą, **15** ale gdy kobieta ma długie włosy, jest to dla niej chwałą?[v] Włosy bowiem zo-

ROZDZ. 10

a Eze 41:22 Mal 1:12
b Wj 34:14 Pwt 32:21
c Hi 9:4
d 1Ko 6:12
e Rz 6:14
f Rz 14:19 Rz 15:2
g 1Ko 10:33 1Ko 13:5 Flp 2:21
h Flp 2:4
i 1Tm 4:4
j Rz 14:22
k Wj 19:5 Pwt 10:14
l Ps 24:1
m Łk 10:8
n 1Ko 8:7
o 1Ko 8:10
p Rz 14:16 1Ko 8:12
q Rz 14:6 1Tm 4:3
r Mt 5:16 Kol 3:17 1Pt 4:11
s Rz 14:13 1Ko 8:13 2Ko 6:3
t 1Ko 9:22
u Rz 15:2 Flp 2:4
v 1Ts 2:16

ROZDZ. 11

w Flp 3:17 2Ts 3:9

szpalta 2

a 1Ko 4:17 2Ts 2:15 2Ts 3:6
b Rz 14:9 Ef 4:15 Kol 2:10
c Rdz 3:16 Ef 5:23 1Pt 3:1
d 1Ko 15:27 1Ko 15:28
e Ef 4:15
f Jl 2:28 Dz 21:9
g Ef 5:23
h Jer 7:29 1Ko 11:15
i Pwt 21:12
j Rdz 24:65
k Rdz 1:27 Jak 3:9
l Rz 3:23
m Rdz 2:23
n Rdz 2:22
o Rdz 2:18
p Rdz 24:65
q Kzn 5:6 1Ko 4:9
r Rdz 2:24
s Rdz 2:21

t Rdz 3:16; Hi 14:1; u 2Ko 5:18; v PnP 7:5.

stały jej dane za nakrycie głowy.[a] **16** A jeśli ktoś zdaje się spierać[b] o jakiś inny zwyczaj,[c] to my nie mamy żadnego innego ani też zbory Boże.

17 Wydając zaś te polecenia, nie chwalę was, ponieważ nie ku lepszemu, lecz ku gorszemu się razem spotykacie.[d] **18** Przede wszystkim bowiem słyszę, że gdy się schodzicie w zborze, są wśród was rozdźwięki,[e] i po części w to wierzę. **19** Bo i muszą być wśród was sekty,[f] żeby się też ujawnili wśród was ci, co są uznani.[g]

20 Kiedy się zatem schodzicie na jedno miejsce, nie jest możliwe jedzenie wieczerzy Pańskiej.[h] **21** Bo gdy ją jecie, każdy wcześniej spożywa własną wieczerzę, tak iż jeden jest głodny, a drugi podpity. **22** Czyżbyście nie mieli domów, żeby jeść i pić?[i] A może gardzicie zborem Bożym i zawstydzacie tych, którzy nic nie mają?[j] Cóż mam wam powiedzieć? Czy mam was pochwalić? W tym was nie chwalę.

23 Ja bowiem otrzymałem od Pana, co też wam przekazałem, że Pan Jezus tej nocy,[k] której miał być wydany, wziął chleb **24** i złożywszy podziękowania, połamał go[l] i rzekł: „To oznacza moje ciało,[m] które jest za was. Czyńcie to na moją pamiątkę".[n] **25** Podobnie uczynił też z kielichem,[o] gdy po spożyciu wieczerzy powiedział: „Ten kielich oznacza nowe przymierze[p] na mocy mojej krwi.[q] Czyńcie to, ilekroć będziecie go pić, na moją pamiątkę".[r] **26** Bo ilekroć[s] jecie ten chleb i pijecie ten kielich, obwieszczacie śmierć[t] Pana, aż on przybędzie.[u]

27 A zatem kto by jadł ten chleb lub pił kielich Pański niegodnie, będzie winny[a] względem ciała i krwi[b] Pana. **28** Najpierw niech człowiek uzna siebie za godnego po skrupulatnym zbadaniu[c] i tak niech je chleb i pije z kielicha. **29** Bo kto je i pije, nie rozeznając ciała, ten je i pije wyrok[d] przeciwko sobie. **30** Właśnie dlatego wielu wśród was jest słabych i chorowitych, a sporo śpi[e] w śmierci. **31** Ale gdybyśmy rozeznawali, czym jesteśmy, nie bylibyśmy sądzeni.[f] **32** Gdy jednak jesteśmy sądzeni,[g] jesteśmy karceni przez Jehowę[h] — żebyśmy nie zostali potępieni[i] ze światem.[j] **33** A zatem, bracia moi, gdy się schodzicie, aby ją jeść,[k] czekajcie jedni na drugich. **34** Jeżeli ktoś jest głodny, niech zje w domu,[l] żebyście się nie schodzili na sąd.[m] A pozostałe sprawy uporządkuję, gdy przybędę.

12 A jeśli chodzi o dary duchowe,[n] bracia, nie chcę, abyście byli nieświadomi. **2** Wiecie, że gdy byliście ludźmi z narodów,[o] byliście odwodzeni ku tym niemym[p] bożkom,[q] tak jak was prowadzono. **3** Dlatego chciałbym, abyście wiedzieli, że nikt, kto mówi za sprawą ducha Bożego, nie powie: „Jezus jest przeklęty!"[r] i nikt nie może powiedzieć: „Jezus jest Panem!", chyba że za sprawą ducha świętego.[s]

4 Są bowiem rozmaite rodzaje darów,[t] ale ten sam duch;[u] **5** i są rozmaite rodzaje usługiwań,[v] lecz ten sam Pan;[w] **6** i są rozmaite rodzaje działań,[x] lecz ten sam Bóg,[y] który we wszystkich dokonuje wszelkich działań.[z] **7** Ale każdemu dano w pożytecznym celu przejaw

ROZDZ. 11

a Jer 13:18
b 1Tm 6:4
c Rz 2:8
d 1Ko 11:22
e 1Ko 1:10
1Ko 3:3
f Dz 20:30
1Ko 1:12
Gal 5:20
1Tm 4:1
2Pt 2:1
g Pwt 13:3
Łk 2:35
1Jn 2:19
h Łk 22:19
i 1Ko 11:34
j Jak 2:5
k Mt 26:20
Łk 22:14
l Mt 26:26
Mk 14:22
m Rz 7:4
Rz 12:5
1Ko 10:17
1Ko 12:27
Ef 4:12
n Łk 22:19
o Mt 26:27
Mk 14:23
1Ko 10:16
p Jer 31:31
Heb 8:8
Heb 9:15
q Łk 22:20
Heb 9:14
Heb 12:24
1Pt 1:2
1Pt 1:19
r Wj 12:14
Ps 119:24
Ps 119:144
s Heb 9:25
t Ef 1:7
Heb 9:15
u 1Ts 4:17

szpalta 2

a Mk 3:29
b Heb 10:29
c 2Ko 13:5
d Rz 2:2
e Ef 5:14
1Ts 5:6
f Obj 3:3
g 2Ko 5:10
h Prz 3:11
Heb 12:5
i 2Pt 2:20
j 2Pt 3:7
k Mt 26:26
l 1Ko 11:22
m 1Ko 11:29

ROZDZ. 12

n 1Ko 14:1
1Ko 14:37
o Ef 2:12
p Ps 115:5
Hab 2:18
q 1Ko 8:4
Gal 4:8
1Ts 1:9
1Pt 4:3

r Mk 9:39; 1Jn 4:3; s Mt 16:17; 1Jn 4:2; t Heb 2:4; 1Pt 4:10; u Ef 4:4; v Rz 12:7; Ef 4:11; w Ef 4:5; x Dz 2:43; y Ef 4:6; z 1Pt 4:11.

ducha.[a] **8** Na przykład jednemu jest dana poprzez ducha mowa mądrości,[b] drugiemu mowa poznania[c] według tego samego ducha, **9** innemu wiara[d] przez tego samego ducha, innemu dary uzdrawiania[e] przez tego jednego ducha, **10** jeszcze innemu działania potężnych czynów,[f] innemu prorokowanie,[g] innemu rozeznawanie[h] natchnionych wypowiedzi,[i] innemu różne języki,[j] a innemu tłumaczenie[k] języków. **11** Ale wszystkich tych działań dokonuje jeden i ten sam duch,[l] udzielając[m] każdemu z osobna, jak chce.[n]

12 Gdyż jak ciało jest jedno, ale ma wiele członków i wszystkie członki owego ciała – chociaż jest ich wiele – są jednym ciałem,[o] tak i Chrystus.[p] **13** Bo doprawdy za sprawą jednego ducha my wszyscy zostaliśmy ochrzczeni[q] w jednym ciele, czy to Żydzi, czy Grecy, czy to niewolnicy, czy wolni, i wszyscy zostaliśmy napojeni[r] jednym duchem.

14 Ciało bowiem nie jest przecież jednym członkiem, lecz wieloma.[s] **15** Gdyby stopa rzekła: „Ponieważ nie jestem ręką, nie jestem częścią ciała", nie przestaje z tego powodu być częścią ciała.[t] **16** I gdyby ucho rzekło: „Ponieważ nie jestem okiem, nie jestem częścią ciała", nie przestaje z tego powodu być częścią ciała.[u] **17** Gdyby całe ciało było okiem, gdzie byłby słuch? Gdyby całe było słuchem, gdzie byłby węch? **18** Lecz oto Bóg umieścił członki w ciele, każdy z nich tak, jak mu się spodobało.[v]

19 Gdyby wszystkie były jednym członkiem,[w] gdzie byłoby ciało? **20** Teraz zaś są one wieloma członkami,[x] lecz jednym ciałem. **21** Oko nie może powiedzieć ręce: „Nie potrzebuję cię"; a znowu głowa nie może powiedzieć stopom: „Nie potrzebuję was". **22** Ale o ileż bardziej jest tak, że te członki ciała, które wydają się słabsze,[a] są niezbędne, **23** a te części ciała, o których myślimy jako o mniej szacownych, otaczamy większym szacunkiem,[b] i tak nasze części wstydliwe tym większą przyzwoitość mają, **24** natomiast nasze części przyzwoite nie potrzebują niczego. Bóg jednak, zestawiając ciało, dał więcej szacunku tej części, której czegoś brakowało, **25** tak by nie było rozdźwięku w ciele, lecz by jego członki jednakowo troszczyły się o siebie nawzajem.[c] **26** I jeśli jeden członek cierpi,[d] cierpią z nim wszystkie inne członki, a jeśli któryś członek zostaje otoczony chwałą,[e] radują się z nim wszystkie inne członki.[f]

27 A wy jesteście ciałem Chrystusa, z osobna zaś – członkami.[g] **28** I Bóg tych umieścił w zborze:[h] po pierwsze apostołów,[i] po drugie proroków,[j] po trzecie nauczycieli;[k] potem potężne dzieła,[l] potem dary uzdrawiania,[m] pomocne usługi,[n] zdolności kierowania,[o] różne języki.[p] **29** Czyż wszyscy są apostołami? Czyż wszyscy są prorokami? Czyż wszyscy są nauczycielami? Czyż wszyscy dokonują potężnych dzieł? **30** Czyż wszyscy mają dary uzdrawiania? Czyż wszyscy mówią językami?[q] Czyż wszyscy są tłumaczami?[r] **31** Ale wciąż gorliwie zabiegajcie o większe dary.[s] A ja ukazuję wam wspanialszą drogę.[t]

ROZDZ. 12

a 1Ko 14:26; Ef 4:7
b Ef 1:17
c 1Ko 14:6; 2Ko 8:7
d 1Ko 13:2; 2Ko 4:13
e Dz 3:7; Dz 28:9
f Heb 2:4
g Rz 12:6
h 1Ko 14:29
i 1Jn 4:1
j Dz 10:46; 1Ko 14:18
k 1Ko 14:26
l 1Ko 12:6
m Rz 12:3; 1Ko 7:7; Ef 4:7
n Heb 2:4
o Rz 12:5
p Rz 7:4; 1Ko 10:16; Ef 4:12
q Ef 4:5
r Jn 4:14; Jn 7:37; Obj 22:17
s Ef 4:16
t Ef 4:25
u Ef 5:30
v Prz 20:12; 1Ko 15:38
w Rz 12:4; 1Ko 12:14
x 1Ko 12:14

szpalta 2

a Kzn 9:15; Rz 9:23; 1Ko 1:26
b Rdz 3:7; Rdz 3:21; 2Tm 2:20
c Rz 12:10; Ef 4:25
d Gal 6:2; Heb 13:3; 1Pt 5:9
e Rz 8:17
f Rz 12:15; 1Pt 3:8; 1Pt 4:13
g Rz 12:5; Ef 1:23; Kol 1:24
h 1Ko 12:18
i Ef 2:20
j Dz 13:1
k Ef 4:11
l Gal 3:5

m Dz 5:16; **n** Dz 18:27; **o** Rz 12:8; 1Ko 3:10; Heb 13:17; **p** Dz 2:6; **q** 1Ko 14:4; **r** 1Ko 14:5; **s** 1Ko 14:1; **t** 1Ko 13:8.

13 Gdybym mówił językami[a] ludzi i aniołów, a miłości bym nie miał, stałbym się dźwięczącym mosiądzem lub brzęczącym czynelem.[b] **2** I gdybym miał dar prorokowania[c] i znał wszystkie święte tajemnice,[d] i posiadł całe poznanie,[e] i gdybym miał całą wiarę, tak iżbym góry przenosił,[f] a miłości bym nie miał, byłbym niczym.[g] **3** I gdybym rozdał całe swoje mienie, żeby nakarmić drugich,[h] i gdybym wydał swe ciało,[i] żeby móc się chlubić, a miłości bym nie miał,[j] nie odniósłbym żadnego pożytku.

4 Miłość[k] jest wielkodusznie cierpliwa[l] i życzliwa.[m] Miłość nie jest zazdrosna,[n] nie przechwala się,[o] nie nadyma się,[p] **5** nie zachowuje się nieprzyzwoicie,[q] nie szuka własnych korzyści,[r] nie daje się rozdrażnić.[s] Nie prowadzi rachunku krzywdy.[t] **6** Nie raduje się z nieprawości,[u] ale się współraduje z prawdą.[v] **7** Wszystko znosi,[w] wszystkiemu wierzy,[x] na wszystko ma nadzieję,[y] wszystko przetrzymuje.[z]

8 Miłość nigdy nie zawodzi.[a] Ale czy są dary prorokowania — zostaną usunięte, czy języki — ustaną, czy poznanie — będzie usunięte.[b] **9** Mamy bowiem częściowe poznanie[c] i po części prorokujemy,[d] **10** ale gdy nadejdzie to, co zupełne,[e] wówczas to, co częściowe, zostanie usunięte. **11** Kiedy byłem niemowlęciem, mówiłem jak niemowlę, myślałem jak niemowlę, rozumowałem jak niemowlę; ale teraz, skoro stałem się mężczyzną,[f] pozbyłem się cech niemowlęcia. **12** Gdyż obecnie widzimy w mglistym zarysie za pomocą metalowego zwierciadła,[g] ale później — twarzą w twarz.[h] Obecnie znam częściowo, ale później poznam dokładnie, jak i ja jestem dokładnie poznany.[a] **13** Teraz jednak pozostaje wiara, nadzieja, miłość — te trzy; lecz z nich największa jest miłość.[b]

14 Zabiegajcie o miłość, ale wciąż gorliwie starajcie się o dary duchowe,[c] a zwłaszcza o to, żeby prorokować.[d] **2** Bo kto mówi jakimś językiem, mówi nie ludziom, lecz Bogu, nikt bowiem nie słucha,[e] a on za sprawą ducha mówi święte tajemnice.[f] **3** Natomiast kto prorokuje, ten ludzi swą mową buduje[g] i zachęca, i pociesza. **4** Kto mówi jakimś językiem, buduje siebie, ale kto prorokuje, ten buduje zbór. **5** A chciałbym, żebyście wszyscy mówili językami,[h] ale wolę, żebyście prorokowali.[i] Doprawdy, kto prorokuje, jest większy niż ten, kto mówi językami,[j] chyba że też tłumaczy, tak by zbór był zbudowany. **6** Ale teraz, bracia, gdybym przyszedł i mówił do was językami, cóż dobrego bym dla was zrobił, jeślibym do was nie mówił czy to przez objawienie,[k] czy przez poznanie,[l] czy przez proroctwo, czy przez naukę?

7 Przecież nawet rzeczy nieożywione wydają dźwięk[m] — czy to flet, czy harfa; jeśli jednak nie odda różnicy wysokości tonów, skąd będzie wiadomo, co się gra na flecie lub na harfie? **8** Bo istotnie, jeśli trąba da niewyraźny sygnał, któż się przygotuje do bitwy?[n] **9** Tak i wy, jeśli swym językiem nie wypowiecie mowy łatwej do zrozumienia,[o] skąd będzie wiadomo, co się mówi? Będziecie w gruncie rzeczy mówić w powietrze.[p] **10** Na świecie może być tak wiele rodzajów

ROZDZ. 13
a 1Ko 14:18
b 2Sm 6:5
c Mt 7:22 1Ko 14:3 Obj 19:10
d 1Ko 4:1 Ef 1:9
e 1Ko 12:8
f Mt 17:20 Łk 17:6
g 1Jn 4:20
h Mt 6:2
i Rz 5:7
j 2Ko 9:7
k Rz 5:5 Rz 13:10 1Jn 4:8
l 1Ts 5:14 2Pt 3:15
m Ef 4:32
n 2Ko 12:20 Gal 5:26
o Prz 27:1
p Kol 2:18 1Pt 5:5
q Rz 13:13 1Ko 14:40
r 1Ko 10:24 Flp 2:4
s Mt 5:39 Jak 1:19
t Ef 4:32 Kol 3:13
u Rz 12:9
v 2Ko 13:8
w 1Pt 4:8
x Dz 17:11
y Rz 8:25 Rz 12:12
z 1Ko 10:13 1Ts 1:3
a 1Jn 4:8
b 1Ko 12:31
c Prz 4:18
d 2Pt 1:19
e Dn 12:4 Jn 1:51
f Ef 4:13 Heb 6:1
g Heb 2:8
h Mt 5:8 1Jn 3:2 Obj 22:4

szpalta 2
a 2Ko 5:10 Heb 4:13
b Mt 22:37 Rz 13:10

ROZDZ. 14
c 1Ko 12:1
d Rz 12:6 1Ts 5:20
e 1Ko 14:5
f 1Ko 13:2
g 2Ko 10:8
h 1Ko 12:30
i Jl 2:28 Dz 2:17 Dz 21:9
j 1Ko 12:10

---

k Gal 1:12; Gal 2:2; **l** 1Ko 12:8; 2Ko 11:6; **m** Hi 21:12; **n** Lb 10:9; Hi 39:25; **o** 1Ko 14:19; **p** 1Ko 9:26.

dźwięków mowy, a jednak żaden rodzaj nie jest bez znaczenia. **11** Jeśli więc nie zrozumiem siły dźwięku mowy, to będę cudzoziemcem[a] dla mówiącego, a mówiący będzie cudzoziemcem dla mnie. **12** Tak i wy, skoro gorliwie pragniecie darów ducha,[b] starajcie się w nie obfitować ku zbudowaniu zboru.[c]

13 Kto zatem mówi jakimś językiem, niech się modli, by mógł tłumaczyć.[d] **14** Bo jeśli się modlę w jakimś języku, to właściwie modli się mój dar ducha,[e] ale mój umysł jest bezowocny. **15** Cóż więc uczynić? Będę się modlił darem ducha, ale będę się też modlił umysłem. Będę śpiewał pieśń pochwalną[f] darem ducha, ale będę też śpiewał pieśń pochwalną umysłem.[g] **16** Natomiast jeśli ty wysławiasz darem ducha, jakże ktoś zajmujący miejsce zwykłego człowieka powie „amen”[h] na twoje dziękczynienie, skoro nie wie, co mówisz? **17** Wprawdzie ty wspaniale składasz podziękowania, lecz drugi się nie buduje.[i] **18** Dziękuję Bogu, że mówię większą liczbą języków niż wy wszyscy.[j] **19** Niemniej w zborze wolałbym raczej powiedzieć pięć słów z udziałem umysłu, żeby też ustnie pouczyć drugich, niż dziesięć tysięcy słów w jakimś języku.[k]

20 Bracia, nie stawajcie się małymi dziećmi pod względem zdolności rozumienia,[l] bądźcie jednak niemowlętami co do zła,[m] natomiast pod względem zdolności rozumienia stańcie się dorośli.[n] **21** W Prawie jest napisane: „Językami cudzoziemców i wargami obcych[o] będę mówił do tego ludu,[p] a jednak nawet wtedy mnie nie usłuchają’ — mówi Jehowa”.[q] **22** A zatem języki są znakiem[a] nie dla wierzących, lecz dla niewierzących,[b] natomiast prorokowanie — nie dla niewierzących, lecz dla wierzących.[c] **23** Jeśli więc cały zbór zejdzie się na jedno miejsce i wszyscy mówią językami,[d] a wejdą zwykli ludzie lub niewierzący, czyż nie powiedzą, że szalejecie? **24** Ale jeśli wszyscy prorokujecie, a wejdzie jakiś niewierzący albo zwykły człowiek, taki jest przez nich wszystkich upominany,[e] taki jest przez wszystkich dokładnie osądzany; **25** tajniki jego serca stają się jawne,[f] toteż upadnie na twarz i odda cześć Bogu, oznajmiając: „Bóg rzeczywiście jest wśród was”.[g]

26 Cóż więc należy czynić, bracia? Gdy się schodzicie, jeden ma psalm, drugi ma naukę, inny ma objawienie, inny ma język, inny ma tłumaczenie.[h] Niech się wszystko dzieje ku zbudowaniu.[i] **27** I jeśli ktoś mówi jakimś językiem, niech to się ograniczy do dwóch lub najwyżej trzech, i to po kolei; i niech ktoś tłumaczy.[j] **28** Gdyby zaś nie było tłumacza, niech milczy w zborze, a mówi samemu sobie[k] i Bogu. **29** Ponadto niech mówi dwóch lub trzech proroków,[l] a drudzy niech rozpoznają znaczenie.[m] **30** Ale jeśli ktoś inny[n] tam siedzący otrzyma objawienie, niech tamten pierwszy milczy. **31** Wszyscy bowiem możecie prorokować[o] jeden po drugim, żeby wszyscy się uczyli i wszyscy byli zachęcani.[p] **32** A dary ducha proroków mają być pod władaniem proroków. **33** Albowiem Bóg nie jest Bogiem nieporządku,[q] lecz pokoju.[r]

Tak jak w każdym zborze świętych, **34** kobiety w zborach niech milczą,[s] bo nie pozwala się im mówić, lecz niech będą pod-

ROZDZ. 14

a 2Kl 18:26
b 1Ko 12:1 1Ko 12:7
c 1Ko 14:4 1Ko 14:26
d 1Ko 12:10 1Ko 14:5
e 1Ko 14:2
f Kol 3:16
g Ps 47:7
h 2Ko 1:20
i 1Ko 14:26
j 1Ko 14:6
k 1Ko 14:4
l Ps 119:99 Ef 4:14 Heb 5:13
m Jer 4:22 Rz 16:19
n Flp 3:15 Heb 5:14 1Pt 2:2
o Pwt 28:49 Jer 5:15
p Iz 28:11
q Iz 28:12

szpalta 2

a Dz 2:4
b Dz 2:13
c Dz 2:37
d 1Ko 14:11
e Ef 5:13
f Dn 2:47
g Iz 45:14 Za 8:23
h 1Ko 12:10
i Rz 14:19 2Ko 12:19
j 1Ko 14:5
k 1Ko 14:4
l Dz 13:1 Ef 4:11
m 1Ts 5:21
n 1Ko 12:10
o Rz 12:6 1Ts 5:20
p Heb 10:25
q 1Ko 14:40 Gal 5:25 Kol 2:5
r Rz 15:33
s 1Tm 2:11 1Tm 2:12

porządkowane,[a] jak to i Prawo[b] oznajmia. **35** Jeśli więc chcą się czegoś nauczyć, niech w domu pytają własnych mężów, bo rzeczą hańbiącą[c] jest dla kobiety mówić w zborze.

36 Cóż zatem? Czy od was wyszło słowo Boże[d] albo czy tylko do was dotarło?

37 Jeżeli ktoś uważa się za proroka albo za obdarzonego duchem, niech uzna, co do was piszę, ponieważ jest to przykazanie Pańskie.[e] **38** Ale jeśli ktoś jest w niewiedzy, to pozostaje w niewiedzy. **39** A zatem, bracia moi, wciąż gorliwie zabiegajcie o prorokowanie,[f] nie zabraniajcie jednak mówić językami.[g] **40** Ale niech wszystko odbywa się przyzwoicie i w sposób uporządkowany.[h]

15 A zapoznaję was, bracia, z dobrą nowiną,[i] którą wam oznajmiłem[j] i którą przyjęliście, i w której stoicie,[k] **2** i dzięki której dostępujecie wybawienia[l] — przez mowę, którą wam oznajmiłem dobrą nowinę — jeśli się jej mocno trzymacie, chyba że w istocie uwierzyliście na próżno.[m]

3 Albowiem przekazałem wam wśród pierwszych rzeczy to, co i ja przyjąłem,[n] że Chrystus umarł za nasze grzechy, według Pism,[o] **4** i że był pogrzebany,[p] a także został wskrzeszony[q] trzeciego dnia,[r] według Pism,[s] **5** i że ukazał się Kefasowi,[t] potem dwunastu.[u] **6** Potem ukazał się jednocześnie ponad pięciuset braciom, z których większość pozostaje aż dotąd,[v] a niektórzy zapadli w sen śmierci. **7** Potem ukazał się Jakubowi,[w] następnie wszystkim apostołom,[x] **8** a ostatniemu ze wszystkich ukazał się również mnie,[y] jak gdyby przedwcześnie urodzonemu.

ROZDZ. 14

a 1Ko 11:3 Ef 5:22 Kol 3:18 Tyt 2:5 1Pt 3:1
b Rdz 3:16
c 1Ko 11:6
d Iz 2:3
e 1Jn 4:6
f 1Ko 12:31 1Ts 5:20
g 1Ko 14:27
h 1Ko 14:33 Kol 2:5

ROZDZ. 15

i Gal 1:11
j Dz 18:11
k Rz 5:2
l Rz 1:16
m Gal 3:4
n Gal 1:12
o Ps 22:15 Iz 53:8 Iz 53:12 Dn 9:26 1Pt 2:24
p Iz 53:9 Mt 27:60
q Mt 28:7
r Łk 24:46
s Ps 16:10 Iz 53:10 Jon 2:10
t Łk 24:34
u Jn 20:26
v Mt 28:17
w Dz 12:17
x Dz 1:2 Dz 1:6
y Dz 9:4 1Ko 9:1

szpalta 2

a Ef 3:8
b Dz 8:3 Gal 1:13 1Tm 1:13
c Ef 4:7
d 2Ko 6:1
e 2Ko 11:23
f Flp 2:13
g Dz 18:10
h Dz 4:2 Dz 17:31
i Mt 22:23 Dz 26:8
j Rz 10:7
k 1Ts 4:14
l Dz 3:15
m Dz 1:22
n Dz 2:24 Dz 4:10 Dz 13:30
o Dz 17:31 1Ko 6:14
p Rz 4:25 Heb 7:25

9 Albowiem ja jestem najmniejszym[a] z apostołów i nie jestem godzien zwać się apostołem, ponieważ prześladowałem[b] zbór Boży. **10** Jednakże dzięki niezasłużonej życzliwości[c] Boga jestem, czym jestem. A jego niezasłużona życzliwość wobec mnie nie okazała się daremna,[d] ale trudziłem się więcej niż oni wszyscy,[e] nie ja jednak, lecz niezasłużona życzliwość Boża, która jest ze mną.[f] **11** Ale czy to ja, czy oni — tak głosimy i tak uwierzyliście.[g]

12 A jeśli o Chrystusie jest głoszone, że został wskrzeszony z martwych,[h] jakże to niektórzy wśród was mówią, że nie ma zmartwychwstania umarłych?[i] **13** Jeżeli rzeczywiście nie ma zmartwychwstania umarłych, to i Chrystus nie został wskrzeszony.[j] **14** Ale jeśli Chrystus nie został wskrzeszony, to z całą pewnością daremne jest nasze głoszenie i daremna jest nasza wiara.[k] **15** A ponadto okazujemy się fałszywymi świadkami Bożymi,[l] gdyż przeciwko Bogu złożyliśmy świadectwo,[m] że wskrzesił Chrystusa,[n] a on go nie wskrzesił, jeśli umarli rzeczywiście nie mają być wskrzeszeni.[o] **16** Bo jeśli umarli nie mają być wskrzeszeni, to i Chrystus nie został wskrzeszony. **17** A jeśli Chrystus nie został wskrzeszony, to wasza wiara jest daremna; jeszcze jesteście w swych grzechach.[p] **18** W takim razie również ci, którzy zapadli w sen śmierci w jedności[q] z Chrystusem, poginęli.[r] **19** Jeżeli tylko w tym życiu pokładamy nadzieję w Chrystusie,[s] to spośród wszystkich ludzi jesteśmy najbardziej godni politowania.

q Dz 7:59; r 1Ko 15:14; s Jn 1:12.

20 Teraz jednak Chrystus jest wskrzeszony z martwych[a] — pierwocina[b] tych, którzy zapadli w sen śmierci.[c] **21** Skoro bowiem śmierć[d] jest przez człowieka, to i zmartwychwstanie[e] umarłych jest przez człowieka. **22** Bo jak w Adamie wszyscy umierają,[f] tak też w Chrystusie wszyscy zostaną ożywieni.[g] **23** Ale każdy we własnym szeregu: Chrystus jako pierwocina,[h] potem ci, którzy należą do Chrystusa, podczas jego obecności.[i] **24** Następnie — koniec, gdy przekaże królestwo swemu Bogu i Ojcu, obróciwszy wniwecz wszelki rząd oraz wszelką władzę i moc.[j] **25** Bo on musi królować, aż Bóg położy wszystkich nieprzyjaciół pod jego stopy.[k] **26** Jako ostatni nieprzyjaciel ma zostać unicestwiona śmierć.[l] **27** Albowiem Bóg „podporządkował wszystko pod jego stopy”.[m] Ale gdy mówi, iż 'wszystko zostało podporządkowane',[n] jest oczywiste, że z wyjątkiem tego, który mu wszystko podporządkował.[o] **28** A gdy już wszystko będzie mu podporządkowane,[p] wtedy również sam Syn podporządkuje się temu,[q] który mu wszystko podporządkował, tak by Bóg był wszystkim dla każdego.[r]

29 W przeciwnym razie cóż uczynią ci, którzy dają się ochrzcić, aby być umarłymi?[s] Jeżeli umarli wcale nie mają być wskrzeszeni,[t] to dlaczego również ci dają się ochrzcić,[u] aby być takimi? **30** Czemu i my każdej godziny jesteśmy w wielkim niebezpieczeństwie?[v] **31** Codziennie staję w obliczu śmierci.[w] Zaręczam to, bracia, radosnym uniesieniem[x] z waszego powodu, którego doznaję w Chrystusie Jezusie, naszym Panu. **32** Jeżeli na sposób ludzki walczyłem w Efezie z dzikimi zwierzętami,[a] cóż mi z tego za pożytek? Jeśli umarli nie mają być wskrzeszeni, to „jedzmy i pijmy, bo jutro pomrzemy”.[b] **33** Nie dajcie się wprowadzić w błąd. Złe towarzystwo psuje pożyteczne zwyczaje.[c] **34** Otrzeźwiejcie[d] zgodnie z prawością i nie trwajcie w grzechu, bo niektórzy nie znają Boga.[e] Mówię, żeby was zawstydzić.[f]

35 Jednakże ktoś powie: „Jak mają zostać wskrzeszeni umarli? I w jakim ciele przyjdą?”[g] **36** Nierozsądny! To, co siejesz, nie zostanie ożywione, jeśli wpierw nie obumrze;[h] **37** a jeśli chodzi o to, co siejesz, siejesz nie to ciało, które się rozwinie, lecz gołe ziarno,[i] czy to pszeniczne, czy któreś z pozostałych; **38** ale Bóg daje mu takie ciało,[j] jakie się Jemu podoba,[k] każdemu z nasion jego własne ciało. **39** Nie każde ciało jest takim samym ciałem, ale inne jest ludzkie, a inne jest ciało bydląt, a inne ciało ptaków, a inne ryb.[l] **40** I są ciała niebieskie[m] i ciała ziemskie;[n] ale chwała[o] ciał niebieskich jest odmienna i ciał ziemskich jest odmienna. **41** Inna jest chwała słońca,[p] a inna jest chwała księżyca,[q] inna też chwała gwiazd;[r] doprawdy, gwiazda od gwiazdy różni się chwałą.

42 Podobnie jest ze zmartwychwstaniem umarłych.[s] Zasiewa się w skażeniu, wskrzeszone zostaje w nieskażoności.[t] **43** Zasiewa się w hańbie,[u] wskrzeszone zostaje w chwale.[v] Zasiewa się w słabości,[w] wskrzeszone zostaje w mocy.[x] **44** Zasiewa się ciało fizyczne,[y] wskrzeszone zostaje ciało duchowe.[z] Jeżeli jest ciało fizyczne, to jest też duchowe. **45** Tak nawet jest napi-

ROZDZ. 15

a 1Pt 1:3
b Kpł 23:10 Kol 1:18
c Dz 26:23
d Rdz 3:19
e Jn 11:25
f Rz 5:12
g Rz 5:17 Rz 6:23
h Obj 1:5
i Mt 24:3 Mt 25:31 1Ts 4:16
j Ps 110:2 Dn 2:44
k Ps 110:1
l Obj 20:14
m Ps 8:6 Ef 1:22
n Heb 2:8
o 1Pt 3:22
p Flp 3:21
q Jn 3:35 Jn 14:28
r 1Ko 3:23
s Rz 6:4
t Dz 17:31
u 1Ko 12:13 Gal 3:27
v Rz 8:36 2Ko 11:26
w 1Ko 4:9
x 1Ts 2:19

szpalta 2

a 2Ko 1:8
b Iz 22:13
c Prz 13:20 1Ko 5:6 2Pt 2:2
d Rz 13:11 Ef 5:14
e 1Ts 4:5
f 1Ko 6:5
g 1Jn 3:2
h Jn 12:24
i Rdz 1:11
j Rdz 1:12
k 1Ko 12:18
l Rdz 1:28
m Rdz 22:11 Dn 7:10
n Rdz 2:7 Heb 2:7
o Mt 28:3 Łk 24:4
p Ps 72:5
q Rdz 1:16
r Dn 12:3
s Jn 12:25
t Rz 2:7
u Jn 17:14
v Kol 3:4
w 1Ko 1:27
x Obj 20:4
y 1Ko 6:13
z Jn 14:3

sane: „Pierwszy człowiek, Adam, stał się duszą żyjącą”.[a] Ostatni Adam stał się duchem[b] życiodajnym.[c] **46** A jednak pierwsze nie jest to duchowe, lecz to fizyczne, a dopiero potem duchowe.[d] **47** Pierwszy człowiek jest z ziemi i uczyniony z prochu,[e] drugi człowiek jest z nieba.[f] **48** Jaki jest ten uczyniony z prochu,[g] tacy też są ci uczynieni z prochu; i jaki jest ten niebiański,[h] tacy też są ci niebiańscy.[i] **49** I jak nosiliśmy wyobrażenie[j] tego uczynionego z prochu, tak też będziemy nosić wyobrażenie[k] tego niebiańskiego.

50 To jednak mówię, bracia, że ciało i krew nie mogą odziedziczyć królestwa Bożego[l] ani skażenie nie dziedziczy nieskażoności.[m] **51** Oto wam mówię świętą tajemnicę: Nie wszyscy zapadniemy w sen śmierci, ale wszyscy będziemy przemienieni,[n] **52** w jednym momencie, w mgnieniu oka, podczas ostatniej trąby. Bo trąba[o] zabrzmi i umarli zostaną wskrzeszeni jako nie podlegający skażeniu, a my będziemy przemienieni. **53** Albowiem to, co podlega skażeniu, musi się przyoblec w nieskażoność,[p] a to, co śmiertelne,[q] musi się przyoblec w nieśmiertelność. **54** Ale gdy to, co podlega skażeniu, przyoblecze się w nieskażoność, a to, co śmiertelne, przyoblecze się w nieśmiertelność, wtedy się spełni zapisana wypowiedź: „Śmierć[r] została pochłonięta na wieki”.[s] **55** „Gdzież jest, o Śmierci, twe zwycięstwo? Gdzież jest, o Śmierci, twe żądło?”[t] **56** Żądłem[u] powodującym śmierć jest grzech, a mocą grzechu jest Prawo.[v] **57** Ale Bogu niech będą dzięki, gdyż daje nam zwycięstwo przez naszego Pana, Jezusa Chrystusa![w]

ROZDZ. 15

a Rdz 2:7
b 1Tm 3:16
c Jn 5:26
d 1Pt 3:18
e Rdz 3:19
f Jn 3:13
Jn 6:33
g Rdz 2:7
h Flp 3:20
i Flp 3:21
j Rdz 5:3
k Rz 8:29
l Jn 3:3
m 1Pt 1:23
n 1Ts 4:17
o 1Ts 4:16
p Rz 2:7
q Rz 8:11
2Ko 5:4
r Obj 20:6
Obj 21:4
s Iz 25:8
t Oz 13:14
u Rz 6:23
v Rz 3:20
Rz 7:13
w Jn 3:16
Dz 4:12
1Jn 5:4

szpalta 2

a Kol 1:23
Heb 3:14
2Pt 3:17
b Rz 12:11
c 2Kn 15:7
1Ko 3:8
Obj 14:13

ROZDZ. 16

d Dz 24:17
Rz 15:26
e 2Ko 8:4
f Gal 1:2
g 2Ko 8:19
h Dz 19:21
2Ko 1:16
i Dz 17:15
Rz 15:24
3Jn 6
j Dz 20:2
k Jak 4:15
1Jn 5:14
l Dz 18:21
m Dz 19:1
n Dz 19:10
o Dz 16:1
Flp 2:19
p Flp 2:20
1Tm 4:14
q 1Tm 4:12
r Dz 18:24

58 A zatem, bracia moi umiłowani, stańcie się niezłomni,[a] niewzruszeni i miejcie zawsze mnóstwo pracy w dziele Pańskim,[b] wiedząc, że wasz trud w związku z Panem nie jest daremny.[c]

16 A jeśli chodzi o zbiórkę,[d] tę na świętych[e]—jak dałem nakazy zborom w Galacji,[f] tak i wy czyńcie. **2** Każdego pierwszego dnia w tygodniu niech każdy z was w swoim domu odkłada coś na zapas stosownie do tego, jak mu się powodzi, tak by zbiórek nie urządzano wtedy, gdy przybędę. **3** A gdy tam dotrę, wówczas tych, których listownie uznacie za godnych,[g] wyślę, żeby wasz życzliwy dar zanieśli do Jerozolimy. **4** Lecz jeśli będzie stosowne, żebym i ja tam poszedł, to pójdą ze mną.

5 A udam się do was, gdy przejdę przez Macedonię, bo przez Macedonię idę;[h] **6** i może się u was zatrzymam albo nawet spędzę zimę, abyście mnie odprowadzili[i] kawałek drogi, dokąd bym szedł. **7** Nie chcę bowiem was widzieć tylko teraz, gdy będę przechodził, gdyż mam nadzieję, że jakiś czas z wami pozostanę,[j] jeśli Jehowa[k] pozwoli.[l] **8** A w Efezie[m] pozostanę aż do święta Pięćdziesiątnicy; **9** bo otworzyły się przede mną wielkie drzwi prowadzące do działalności,[n] ale jest wielu przeciwników.

10 Gdyby jednak przybył Tymoteusz,[o] dopilnujcie, żeby się wśród was wyzbył bojaźni, bo wykonuje dzieło Jehowy,[p] tak jak i ja. **11** Niech więc nikt nie patrzy na niego z góry.[q] Odprowadźcie go w pokoju kawałek drogi, żeby dotarł tutaj do mnie, bo czekam na niego z braćmi.

12 A jeśli chodzi o Apollosa,[r] naszego brata, bardzo go upraszałem, żeby przyszedł do was

z braćmi, lecz wcale nie było jego wolą teraz przyjść; przyjdzie jednak, gdy będzie miał sposobność.

13 Czuwajcie,[a] stójcie niewzruszenie w wierze,[b] działajcie po męsku,[c] umacniajcie się.[d] **14** Niech wszystkie wasze sprawy dzieją się z miłością.[e]

15 A usilnie zachęcam was, bracia: Wiecie, że dom Stefanasa to pierwociny[f] Achai i że oni sami się stawili, by usługiwać świętym.[g] **16** Obyście i wy wciąż byli poddani takim ludziom oraz każdemu, kto współpracuje i się trudzi.[h] **17** Ja zaś raduję się z obecności Stefanasa[i] i Fortunata, i Achaika, ponieważ oni zrekompensowali waszą nieobecność. **18** Pokrzepili bowiem ducha[a] mojego i waszego. Dlatego uznawajcie takich ludzi.[b]

19 Przesyłają wam pozdrowienia zbory w Azji.[c] Serdecznie was w Panu pozdrawiają Akwilas i Pryska wraz ze zborem, który jest w ich domu.[d] **20** Pozdrawiają was wszyscy bracia. Pozdrówcie jedni drugich świętym pocałunkiem.[e]

21 Oto pozdrowienie moje, Pawłowe, moją własną ręką.[f]

22 Jeżeli ktoś nie kocha Pana, niech będzie przeklęty.[g] Przyjdź, nasz Panie![h] **23** Niech będzie z wami niezasłużona życzliwość Pana Jezusa. **24** Niech miłość moja będzie z wami wszystkimi w jedności z Chrystusem Jezusem.

ROZDZ. 16

a 1Ts 5:6
b 1Ko 15:58; Flp 1:27
c Dz 4:29
d Ef 6:10; Kol 1:11
e 1Ko 13:4; 1Pt 4:8
f Rz 16:5
g 2Ko 8:4; Heb 6:10
h Flp 2:29; 1Ts 5:12; 1Tm 5:17
i 1Ko 1:16

szpalta 2

a 2Ko 7:13
b Flp 2:29
c Rz 16:5
d Flm 2
e Rz 16:16
f 2Ts 3:17; Flm 19
g Gal 1:8
h Obj 22:20

LIST

DRUGI DO KORYNTIAN

1 Paweł, z woli Bożej apostoł[a] Chrystusa Jezusa, i Tymoteusz,[b] nasz brat, do zboru Bożego, który jest w Koryncie, wraz ze wszystkimi świętymi[c] w całej Achai:[d]

2 Życzliwość niezasłużona i pokój wam od Boga, naszego Ojca, i od Pana Jezusa Chrystusa.[e]

3 Błogosławiony niech będzie Bóg i Ojciec[f] naszego Pana, Jezusa Chrystusa, Ojciec tkliwych zmiłowań[g] i Bóg wszelkiego pocieszenia,[h] **4** który nas pociesza we wszelkim naszym ucisku,[i] abyśmy tych, co są w jakimkolwiek ucisku, mogli pocieszać[j] tym pocieszeniem, którym sami jesteśmy pocieszani przez Boga.[k] **5** Bo jak obfitują w nas cierpienia dla Chrystusa,[l] tak też przez Chrystusa obfituje pocieszenie, którego doznajemy.[a] **6** Jeśli więc jesteśmy w ucisku, dzieje się to dla waszego pocieszenia i wybawienia,[b] a jeśli doznajemy pocieszenia, dzieje się to dla waszego pocieszenia, które oddziałuje, by was przysposobić do przetrzymania takich samych cierpień, jakie i my cierpimy.[c] **7** Toteż nasza nadzieja co do was jest niezachwiana, bo przecież wiemy, że jak jesteście współuczestnikami cierpień, tak samo też będziecie mieć udział w pocieszeniu.[d]

8 Albowiem nie chcemy, bracia, żebyście byli nieświadomi ucisku, jaki nas spotkał w okręgu Azji[e] — że znaleźliśmy się pod skrajnym naciskiem przekraczającym nasze siły, tak iż byliśmy bardzo niepewni nawet

ROZDZ. 1

a 1Ko 1:1; 1Tm 1:1
b Dz 16:1; Flp 2:20
c Kol 1:2
d 1Ts 1:8
e Rz 1:7; Ef 1:3; Flp 1:2
f Jn 20:17; Ef 4:6
g Wj 34:6; Ps 86:5; Mi 7:18
h Iz 51:3; Rz 15:5
i Ps 23:4; 2Ko 7:6
j Ef 6:22; 1Ts 4:18
k Rz 15:4; 2Ts 2:16
l 1Ko 4:11; Kol 1:24

szpalta 2

a Flp 2:1; 2Ts 2:16
b Ef 1:13
c Rz 8:17; 1Pt 3:17; 1Pt 4:16

d Rz 8:18; 2Tm 2:12; e Dz 19:22; Dz 20:18.

swego życia.[a] **9** Wręcz czuliśmy w sobie, że otrzymaliśmy wyrok śmierci. Stało się to, abyśmy nie ufali[b] samym sobie, lecz Bogu, który wskrzesza umarłych.[c] **10** Z czegoś tak wielkiego jak śmierć on nas wyratował i wyratuje,[d] a pokładamy w nim nadzieję, że i dalej będzie nas ratował.[e] **11** Wy też możecie dopomóc błaganiem za nas,[f] tak by ze względu na nas wielu mogło składać podziękowania[g] za to, co nam zostało życzliwie dane dzięki wielu obliczom pogrążonym w modlitwie.[h]

12 Tym się bowiem chlubimy, o czym składa świadectwo nasze sumienie,[i] że w świętości i zbożnej szczerości — nie w cielesnej mądrości,[j] lecz w niezasłużonej życzliwości Bożej — postępowaliśmy na świecie, a tym bardziej wobec was. **13** Bo doprawdy nie piszemy wam nic oprócz tego, co dobrze znacie czy też uznajecie i co — mam nadzieję — nadal będziecie do końca uznawać,[k] **14** tak jak też do pewnego stopnia uznaliście, że jesteśmy dla was powodem do chluby,[l] jak i wy będziecie dla nas w dniu naszego Pana, Jezusa.[m]

15 Z tą więc ufnością zamierzałem przedtem do was przyjść,[n] abyście mieli drugą[o] okazję do radości, **16** a po zatrzymaniu się u was iść do Macedonii[p] i znowu przyjść z Macedonii do was,[q] i żebyście mnie odprowadzili[r] kawałek drogi do Judei. **17** Czyż więc, mając taki zamiar, pozwoliłem sobie na jakąś lekkomyślność?[s] Albo czy to, co zamierzam, zamierzam według ciała,[t] aby u mnie było „Tak, tak" i „Nie, nie"?[u] **18** Ale można polegać na Bogu, że nasza mowa skierowana do was nie jest „Tak", a mimo to „Nie". **19** Albowiem Syn Boży,[a] Chrystus Jezus, którego wśród was głosiliśmy — mianowicie ja oraz Sylwan i Tymoteusz[b] — nie stał się „Tak", a mimo to „Nie", ale w jego wypadku „Tak" stało się „Tak".[c] **20** Bo ilekolwiek jest obietnic[d] Bożych, za jego sprawą stały się „Tak".[e] Dlatego też przez niego mówi się Bogu „Amen"[f] na chwałę przez nas. **21** Ale tym, który gwarantuje, że wy i my należymy do Chrystusa, i który nas namaścił,[g] jest Bóg. **22** On też położył na nas swą pieczęć[h] i dał w nasze serca ducha[i] — zadatek[j] tego, co ma przyjść.

23 A ja wzywam Boga na świadka[k] przeciw mojej duszy, że jeszcze nie przyszedłem do Koryntu tylko dlatego, by was oszczędzić.[l] **24** Nie jakobyśmy byli panami[m] waszej wiary, lecz jesteśmy współpracownikami[n] ku waszej radości, bo stoicie[o] właśnie dzięki swej wierze.[p]

2 Albowiem postanowiłem sobie nie przychodzić do was ponownie w smutku.[q] **2** Bo jeżeli ja was zasmucam,[r] to któż mnie rozweseli, jeśli nie ten, kogo ja zasmuciłem? **3** Napisałem to więc, abym gdy przyjdę, nie zasmucił się[s] z powodu tych, z których powinienem się radować;[t] bo w was wszystkich pokładam ufność,[u] że moja radość jest radością was wszystkich. **4** Gdyż z ogromnego ucisku oraz udręczenia serca napisałem do was wśród wielu łez[v] — nie po to, żebyście się zasmucili,[w] ale żebyście znali miłość, którą tym szczególniej żywię do was.

5 A jeśli ktoś wywołał smutek,[x] to zasmucił nie mnie, lecz — żeby nie być zbyt szorstkim

ROZDZ. 1

a Dz 19:23 1Ko 15:32 1Ko 16:9 2Ko 11:23
b Ps 33:20 Jer 17:7 2Ko 12:10
c Heb 11:19
d Ps 34:19 2Pt 2:9
e Ps 34:7 2Tm 4:18
f Rz 15:30 Flp 1:19 Flm 22
g 2Ko 9:11
h Dz 12:5
i Dz 23:1
j 1Ko 2:4
k 1Ko 4:14
l 2Ko 5:12
m Flp 2:16 1Ts 2:19
n 1Ko 4:19
o Dz 20:2
p 1Ko 16:5
q Dz 20:3
r Dz 17:15 Rz 15:24 1Ko 16:6
s 2Ko 10:2
t 2Ko 5:16
u Mt 5:37 Jak 5:12

szpalta 2

a Łk 1:35 Dz 9:20
b Dz 18:5
c Heb 13:8
d Rdz 3:15 Rdz 17:7 Rdz 49:10
e Rz 15:8
f 1Ko 14:16 Obj 3:14
g 1Jn 2:20 1Jn 2:27
h Ef 4:30
i Rz 8:9 Rz 8:23 1Ko 12:13
j 2Ko 5:5 Ef 1:14
k Rz 1:9 Flp 1:8
l 1Ko 4:21
m Heb 13:17 1Pt 5:3
n 1Ko 3:9 1Jn 1:3
o 1Ko 15:1
p Rz 11:20

ROZDZ. 2

q Rz 9:2
r 1Ko 4:21
s 2Ko 12:21
t 2Ko 7:16

u Gal 5:10; v Dz 20:31; w 2Ko 7:8; x 1Ko 5:1.

w tym, co mówię — do pewnego stopnia was wszystkich. **6** Takiemu człowiekowi wystarczy ta nagana[a] udzielona przez większość, **7** a teraz powinniście mu życzliwie przebaczyć[b] i go pocieszyć, żeby go czasem nie pochłonęło nadmierne zasmucenie.[c] **8** Dlatego usilnie was zachęcam, abyście potwierdzili swą miłość[d] do niego. **9** Bo w tym też celu piszę, aby poznać wasz dowód na to, czy we wszystkim jesteście posłuszni.[e] **10** Cokolwiek wy komuś życzliwie przebaczacie, to samo czynię i ja.[f] Doprawdy, jeżeli chodzi o mnie, cokolwiek życzliwie przebaczyłem, jeśli coś życzliwie przebaczyłem, uczyniłem to przez wzgląd na was przed obliczem Chrystusa, **11** aby nas nie przechytrzył Szatan,[g] nie jesteśmy bowiem nieświadomi jego zamysłów.[h]

12 A gdy przybyłem do Troady,[i] by oznajmiać dobrą nowinę o Chrystusie, i drzwi otworzyły się przede mną w Panu,[j] **13** nie doznałem ulgi w moim duchu, bo nie znalazłem Tytusa,[k] mego brata, lecz pożegnałem się z nimi i odszedłem do Macedonii.[l]

14 Ale dzięki niech będą Bogu, który zawsze wiedzie[m] nas w pochodzie tryumfalnym wespół[n] z Chrystusem i przez nas sprawia, iż woń wiedzy o nim jest wyczuwalna na każdym miejscu![o] **15** Albowiem dla Boga jesteśmy miłą wonią[p] Chrystusową wśród tych, którzy dostępują wybawienia, i wśród tych, którzy giną;[q] **16** dla tych ostatnich — wonią wypływającą ze śmierci ku śmierci,[r] a dla tamtych poprzednich — wonią wypływającą z życia ku życiu. A kto jest do tego odpowiednio wykwalifikowany?[a] **17** My; bo nie jesteśmy wędrownymi handlarzami słowa Bożego,[b] jak wiele ludzi,[c] ale mówimy jak ze szczerości, jak posłani przez Boga, pod okiem Bożym, wespół z Chrystusem.[d]

3 Czyż znowu zaczynamy zalecać samych siebie?[e] Albo czy może potrzebujemy, jak niektórzy ludzie, listów[f] polecających dla was albo od was? **2** Wy sami jesteście naszym listem,[g] napisanym na naszych sercach, a znanym i czytanym przez całą ludzkość.[h] **3** Wy bowiem okazujecie się listem Chrystusowym napisanym przez nas jako sługi,[i] zapisanym nie atramentem, lecz duchem[j] Boga żywego, nie na tablicach kamiennych,[k] lecz na tablicach cielesnych, na sercach.[l]

4 A taką ufność[m] mamy względem Boga przez Chrystusa. **5** Nie jakobyśmy sami z siebie byli odpowiednio wykwalifikowani, by uważać, że cokolwiek pochodzi od nas samych,[n] ale nasze odpowiednie wykwalifikowanie pochodzi od Boga,[o] **6** który istotnie nas odpowiednio wykwalifikował, abyśmy byli sługami nowego przymierza[p] — nie spisanego kodeksu,[q] lecz ducha;[r] bo spisany kodeks skazuje[s] na śmierć, ale duch ożywia.[t]

7 Co więcej, jeśli kodeks niosący śmierć[u] i wyryty literami na kamieniach[v] powstał w chwale,[w] tak iż synowie Izraela nie mogli się uważnie wpatrywać w oblicze Mojżesza z powodu chwały jego oblicza[x] — chwały, która miała zostać usunięta — **8** to czemuż tym bardziej nie miałoby być w chwale[y] udzielanie ducha?[z] **9** Bo jeśli kodeks niosący potępienie[a] był chwalebny,[b]

ROZD. 2
- **a** 1Tm 5:20
- **b** Łk 15:24
- **c** Heb 12:12
- **d** Rz 12:10; Kol 1:4
- **e** 2Ko 10:6
- **f** Jn 20:23
- **g** Łk 22:31; Ef 6:12; 2Tm 2:26
- **h** Ef 6:11; 1Pt 5:8
- **i** Dz 16:8; Dz 20:6
- **j** 1Ko 16:9
- **k** Gal 2:3; Tyt 1:4
- **l** Dz 16:9; 2Ko 7:5
- **m** Ps 68:7
- **n** Obj 14:4
- **o** Dz 8:5
- **p** Ef 5:2
- **q** 1Ko 1:18
- **r** Jn 15:19; 2Ko 4:3; 1Pt 2:8

szpalta 2
- **a** 1Ko 15:10
- **b** 2Ko 4:2
- **c** 2Ko 11:13
- **d** 2Ko 12:19

ROZD. 3
- **e** 2Ko 5:12; 2Ko 10:12
- **f** Dz 18:27
- **g** 1Ko 9:2
- **h** Jn 5:36; Jn 10:38
- **i** Rz 15:16; 1Ko 3:5
- **j** Jn 14:17
- **k** Wj 31:18; Wj 34:1
- **l** Prz 3:3; Prz 7:3; Eze 11:19; Eze 36:26
- **m** Ef 3:12
- **n** Rz 15:18; 1Ko 2:7
- **o** Wj 4:15; Flp 2:13; 1Jn 2:27
- **p** Heb 8:6; 1Jn 2:20
- **q** Rz 13:9
- **r** Rz 7:6
- **s** Gal 3:10
- **t** Jn 6:63
- **u** Rz 7:10
- **v** Wj 31:18; Wj 32:16
- **w** Wj 34:29
- **x** Wj 34:30
- **y** Heb 2:4; 1Pt 4:14

z Dz 2:4; Gal 3:5; **a** Pwt 27:26; **b** Wj 34:35.

tym bardziej obfituje w chwałę[a] udzielanie prawości.[b] **10** Przecież nawet to, co niegdyś obdarzono chwałą, zostało pod tym względem pozbawione chwały[c] z uwagi na wyższą chwałę.[d] **11** Bo jeśli to, co miało zostać usunięte, wprowadzono w chwale,[e] tym bardziej ma być w chwale to, co pozostaje.[f]

12 Mając więc taką nadzieję,[g] korzystamy z wielkiej swobody mowy, **13** a nie postępujemy jak Mojżesz, który nakładał sobie na twarz zasłonę,[h] żeby synowie Izraela nie wpatrywali się uważnie w kres[i] tego, co miało zostać usunięte. **14** Jednakże ich władze umysłowe otępiały.[j] Bo aż do dnia dzisiejszego ta sama zasłona pozostaje nie odsłonięta, gdy się czyta stare przymierze,[k] ponieważ jest usuwana dzięki Chrystusowi.[l] **15** Doprawdy, po dziś dzień, ilekroć się czyta Mojżesza,[m] na ich sercach leży zasłona.[n] **16** Ale gdy następuje zawrócenie ku Jehowie, zasłona zostaje usunięta.[o] **17** Jehowa zaś jest Duchem;[p] a gdzie duch[q] Jehowy,[r] tam wolność.[s] **18** I my wszyscy,[t] z odsłoniętymi obliczami odbijając niczym zwierciadła chwałę Jehowy,[u] jesteśmy przeobrażani[v] w ten sam obraz,[w] z chwały w chwałę,[x] dokładnie tak, jak to sprawia Jehowa,[y] ów Duch.

4 Dlatego też, mając to usługiwanie[z] stosownie do okazanego nam miłosierdzia,[a] nie dajemy za wygraną, **2** ale wyrzekliśmy się rzeczy skrytych, których należy się wstydzić,[b] i nie postępujemy przebiegle ani nie fałszujemy słowa Bożego,[c] lecz przez ujawnienie prawdy polecamy siebie przed obliczem Boga sumieniu każdego człowieka.[a] **3** Jeśli więc oznajmiana przez nas dobra nowina istotnie jest zasłonięta, to jest zasłonięta wśród tych, którzy giną,[b] **4** wśród których bóg tego systemu rzeczy[c] zaślepił umysły niewierzących,[d] aby nie mogło przeniknąć[e] oświecenie[f] chwalebną dobrą nowiną[g] o Chrystusie, który jest obrazem[h] Boga. **5** Głosimy bowiem nie samych siebie, lecz Chrystusa Jezusa jako Pana,[i] a siebie jako waszych niewolników[j] przez wzgląd na Jezusa. **6** Bo właśnie Bóg rzekł: „Z ciemności niech zajaśnieje światło”,[k] on też oświetlił nasze serca, by je oświecić[l] chwalebnym poznaniem[m] Boga poprzez oblicze Chrystusa.[n]

7 Mamy jednak ten skarb[o] w naczyniach[p] glinianych,[q] aby moc[r] wykraczająca poza to, co normalne, była Boża,[s] a nie z nas samych.[t] **8** Na wszystkie sposoby jesteśmy uciskani,[u] ale nie tak ściśnięci, żebyśmy nie mogli się poruszyć; jesteśmy w rozterce, ale wcale nie bez wyjścia;[v] **9** jesteśmy prześladowani, ale nie pozostawieni własnemu losowi;[w] jesteśmy powaleni,[x] ale nie zgładzeni.[y] **10** Zawsze w ciele naszym wszędzie znosimy śmiercionośne traktowanie, które spotkało Jezusa,[z] aby w naszym ciele[a] ujawniło się też życie Jezusa. **11** Bo my, żyjący, przez wzgląd na Jezusa wciąż jesteśmy stawiani w obliczu śmierci,[b] aby w naszym śmiertelnym ciele[c] ujawniło się również życie Jezusa. **12** Tak więc w nas działa śmierć, ale w was życie.[d]

ROZDZ. 3

a 2Ko 4:6
b Rz 3:21
2Ko 5:18
c Kol 2:15
d Kol 2:17
e Wj 19:16
Wj 24:17
f Heb 12:22
g 1Pt 1:3
h Wj 34:33
i Rz 10:4
j Rz 11:7
k Iz 6:10
Jn 12:40
l Rz 7:6
Ef 2:15
m Dz 15:21
n Rz 11:8
o Wj 34:34
Rz 11:23
Rz 11:26
p Rdz 6:3
Jn 4:24
q Gal 5:18
r Iz 61:1
s Rz 6:14
Rz 8:15
Gal 5:1
Gal 5:13
t Rz 8:30
u Ps 138:5
Iz 40:5
Iz 60:1
v Jn 1:12
Gal 4:5
w Ef 4:24
Ef 5:1
x Rz 8:30
1Ko 13:12
1Pt 1:4
1Jn 3:2
y 2Ko 4:6

ROZDZ. 4

z Rz 11:13
1Tm 1:12
a Dz 9:15
b Rz 6:21
c 2Ko 2:17
2Ko 6:3
2Ko 8:20
Gal 1:9

szpalta 2

a 2Ko 6:4
b 2Ko 2:15
c Jn 14:30
Ef 2:2
1Jn 5:19
d 2Ko 11:14
e Iz 60:2
Jn 8:12
f Mt 5:14
g 1Tm 1:11
h Kol 1:15
Heb 1:3
i 1Ko 1:23
j Mt 20:27
k Rdz 1:3
l 1Pt 2:9
m Jn 17:3
n 2Pt 1:3

o 2Ko 4:1; **p** Dz 9:15; 1Ts 4:4; **q** Ps 8:4; Iz 64:8; 1Ko 15:47; **r** Ef 1:19; **s** 1Ko 2:5; **t** 2Ko 12:9; Flp 4:13; **u** 2Ko 7:5; **v** Ps 7:1; 1Ko 10:13; **w** Heb 13:5; **x** Dz 14:19; **y** Obj 2:10; **z** Rz 8:36; Flp 3:10; 1Pt 4:13; **a** Dz 4:13; **b** Rz 8:36; 1Ko 4:9; 1Ko 15:31; **c** 2Ko 6:9; **d** 2Ko 2:16.

13 A ponieważ mamy takiego samego ducha wiary, jak ten, o którym napisano: „Uwierzyłem, dlatego mówiłem",[a] my też wierzymy i dlatego mówimy, **14** wiedząc, iż ten, który wskrzesił Jezusa, wraz z Jezusem wskrzesi także nas i przedstawi razem z wami.[b] **15** Wszystko bowiem jest przez wzgląd na was,[c] aby niezasłużona życzliwość, która została pomnożona, obfitowała za sprawą dziękczynienia wielu innych, ku chwale Bożej.[d]

16 Dlatego nie dajemy za wygraną, a nawet jeśli człowiek, którym jesteśmy na zewnątrz, niszczeje, to człowiek, którym jesteśmy wewnątrz,[e] odnawia się dzień po dniu. **17** Bo chociaż ucisk jest chwilowy[f] i lekki, sprawia dla nas chwałę, która nabiera coraz większej wagi i jest wieczna;[g] **18** a my mamy oczy zwrócone nie na to, co widoczne, lecz na to, co niewidoczne.[h] To bowiem, co widoczne, jest tymczasowe,[i] ale to, co niewidoczne, jest wieczne.[j]

5 Wiemy bowiem, że jeśliby nasz ziemski dom,[k] ten namiot,[l] się rozpadł,[m] to będziemy mieć budowlę od Boga, dom nie rękami uczyniony,[n] wieczny[o] — w niebiosach. **2** Bo w tym domostwie naprawdę wzdychamy,[p] gorąco pragnąc przyoblec się w to, które jest dla nas z nieba,[q] **3** aby rzeczywiście się w nie przyoblekłszy, nie okazać się nagimi.[r] **4** My, którzy jesteśmy w tym namiocie, istotnie wzdychamy, przytłoczeni; nie chcemy bowiem go zdjąć, lecz przyoblec się w ten drugi,[s] żeby to, co śmiertelne, zostało pochłonięte przez życie.[t] **5** A właśnie na to zrodził nas Bóg,[u] który nam dał zadatek[v] tego, co ma przyjść, mianowicie ducha.[w]

ROZDZ. 4

a Ps 116:10
b Rz 8:11
1Ko 6:14
c 1Ko 3:21
d 2Tm 2:10
e Rz 7:22
Kol 3:10
f 1Pt 1:6
g Mt 5:12
Rz 8:18
h Rz 8:24
2Ko 5:7
Heb 11:1
i Ps 37:10
Jak 1:11
j Dn 7:27

ROZDZ. 5

k Kzn 12:3
2Ko 4:7
l 2Pt 1:13
m 2Pt 1:14
n 1Ko 15:48
1Ko 15:50
Flp 3:21
o Łk 16:9
p Rz 8:23
q Rz 6:4
1Ko 15:48
r Obj 3:18
s 1Ko 15:43
Flp 1:21
t 1Ko 15:53
1Pt 1:4
u Ef 2:10
v 2Ko 1:22
Ef 1:14
w Rz 8:23
1Ko 12:13

szpalta 2

a Jn 14:3
b Rz 8:24
2Ko 4:18
c Flp 1:23
d Flp 1:24
e Dz 10:35
f Dz 17:31
g Kol 3:24
Obj 22:12
h Heb 10:31
1Pt 1:17
i Dz 18:4
j 2Ko 4:2
k 2Ko 3:1
2Ko 10:12
l 2Ko 1:14
m Jer 9:23
2Ko 10:10
n Jer 9:24
o 2Ko 11:1
2Ko 11:16
p 2Ko 12:6
q Iz 53:10
Mt 20:28
1Tm 2:6
r Rz 14:7
s Rz 6:11

6 Toteż zawsze jesteśmy pełni otuchy i wiemy, że dopóki mamy dom w ciele, jesteśmy nieobecni u Pana,[a] **7** gdyż chodzimy dzięki wierze, a nie dzięki widzeniu.[b] **8** Jesteśmy zaś pełni otuchy i radzi bylibyśmy raczej stać się nieobecni w ciele, a znaleźć dom u Pana.[c] **9** Dlatego też stawiamy sobie za cel, żebyśmy — czy to mając u niego dom, czy będąc u niego nieobecnymi[d] — byli godni jego upodobania.[e] **10** Wszyscy bowiem musimy się pojawić przed tronem sędziowskim Chrystusa,[f] żeby każdy odebrał to, co mu przysądzono za rzeczy dokonane poprzez ciało, według tego, co czynił, czy było dobre, czy podłe.[g]

11 Znając więc bojaźń[h] Pańską, wciąż przekonujemy[i] ludzi, ale dla Boga staliśmy się jawni. Mam jednak nadzieję, że staliśmy się też jawni dla waszych sumień.[j] **12** Nie polecamy[k] wam znowu samych siebie, lecz dajemy wam bodziec do chlubienia się z naszego powodu,[l] abyście mieli odpowiedź dla tych, którzy się chlubią wyglądem zewnętrznym,[m] a nie sercem.[n] **13** Bo jeśli postradaliśmy zmysły,[o] stało się to dla Boga; jeśli jesteśmy trzeźwego umysłu,[p] jest to dla was. **14** Przymusza nas bowiem miłość Chrystusa, ponieważ osądziliśmy, że jeden człowiek umarł za wszystkich,[q] toteż wszyscy umarli; **15** a umarł za wszystkich, aby ci, co żyją, nie żyli już dla samych siebie,[r] lecz dla tego,[s] który za nich umarł i został wskrzeszony.[t]

16 Odtąd więc już nie znamy nikogo według ciała.[u] Nawet jeśli znaliśmy Chrystusa według ciała,[v] teraz na pewno już go ta-

szpalta 2

a Jn 14:3
b Rz 8:24
2Ko 4:18
c Flp 1:23
d Flp 1:24
e Dz 10:35
f Dz 17:31
g Kol 3:24
Obj 22:12
h Heb 10:31
1Pt 1:17
i Dz 18:4
j 2Ko 4:2
k 2Ko 3:1
2Ko 10:12
l 2Ko 1:14
m Jer 9:23
2Ko 10:10
n Jer 9:24
o 2Ko 11:1
2Ko 11:16
p 2Ko 12:6
q Iz 53:10
Mt 20:28
1Tm 2:6
r Rz 14:7
s Rz 6:11

t Dz 3:15; u Mt 12:50; 2Ko 7:1; 1Pt 4:6; v Mt 23:39.

kim nie znamy.[a] **17** Jeżeli więc ktoś jest w jedności z Chrystusem, to jest nowym stworzeniem;[b] dawne rzeczy przeminęły,[c] oto zaczęły istnieć nowe.[d] **18** Ale wszystko jest od Boga, który nas ze sobą pojednał[e] przez Chrystusa i dał nam służbę[f] pojednania, **19** mianowicie Bóg jednał ze sobą[g] świat[h] za pośrednictwem Chrystusa,[i] nie poczytując im ich wykroczeń,[j] i nam poruczył słowo[k] pojednania.[l]

20 Jesteśmy[m] więc ambasadorami[n] zastępującymi Chrystusa,[o] jak gdyby przez nas Bóg upraszał.[p] Jako zastępujący Chrystusa prosimy:[q] „Pojednajcie się z Bogiem". **21** Tego, który nie znał grzechu,[r] dla nas grzechem uczynił,[s] abyśmy dzięki niemu stali się prawością[t] Bożą.

6 Współpracując z nim,[u] upraszamy was też, abyście nie przyjmowali niezasłużonej życzliwości Bożej, a potem chybiali jej celu.[v] **2** Mówi on bowiem: „W czasie dobrej woli cię wysłuchałem i pomogłem ci w dniu wybawienia".[w] Oto teraz jest szczególny czas dobrej woli.[x] Oto teraz dzień wybawienia.[y]

3 W niczym nie dajemy żadnego powodu do zgorszenia,[z] żeby w naszym usługiwaniu nie doszukano się uchybień,[a] **4** ale we wszystkim polecamy[b] siebie jako sług Bożych — w wielkiej wytrwałości, w uciskach, w potrzebach, w trudnościach,[c] **5** w wypadkach pobicia, w więzieniach,[d] w zamieszkach, w trudach, w bezsennych nocach, w okresach braku żywności;[e] **6** czystością, poznaniem, wielkoduszną cierpliwością,[f] życzliwością,[g] duchem świętym, miłością nieobłudną,[h] **7** mową prawdziwą, mocą[i] Bożą; przez oręż[j] prawości po prawicy i po lewicy, **8** przez chwałę i zniewagę, przez złą opinię i dobrą opinię; jako zwodziciele,[a] a jednak prawdomówni, **9** jako nieznani, a jednak uznawani,[b] jako umierający, a jednak oto żyjemy,[c] jako karceni,[d] a jednak nie wydawani na śmierć,[e] **10** jako zasmucani, ale zawsze radośni, jako biedni, ale wzbogacający wielu, jako nic nie mający, a jednak posiadający wszystko.[f]

11 Usta nasze otwarły się ku wam, Koryntianie, serce[g] nasze się rozszerzyło. **12** Nie jest wam ciasno u nas,[h] ale jest wam ciasno w waszych tkliwych uczuciach.[i] **13** Toteż odpłacając się — mówię jak do dzieci[j] — wy też się rozszerzcie.

14 Nie wprzęgajcie się nierówno w jarzmo z niewierzącymi.[k] Bo cóż wspólnego ma prawość z bezprawiem?[l] Albo jakaż jest wspólnota światła z ciemnością?[m] **15** Ponadto jakaż jest zgoda między Chrystusem a Belialem?[n] Albo jakiż dział[o] ma wierny z niewierzącym? **16** I jakąż ugodę ma świątynia Boża z bożkami?[p] My bowiem jesteśmy świątynią[q] Boga żywego, jak to Bóg powiedział: „Będę wśród nich przebywał[r] i się przechadzał, i ja będę ich Bogiem, a oni będą moim ludem".[s] **17** „‚Dlatego wyjdźcie spośród nich i się oddzielcie — mówi Jehowa — i przestańcie dotykać tego, co nieczyste';[t] „‚a ja was przyjmę'".[u] **18** „‚I ja będę dla was ojcem,[v] a wy będziecie dla mnie synami i córkami'[w] — mówi Jehowa, Wszechmocny".[x]

ROZDZ. 5

a Jn 20:17
b Rz 6:4; Gal 6:15
c Iz 43:18; Ef 4:22
d Ef 4:24
e Rz 5:10; Ef 2:16; Kol 1:20
f Dz 20:24
g Ps 37:29; Obj 21:3
h Rz 5:6; Rz 11:15; 1Jn 2:2
i Rz 3:24
j Iz 43:25; Rz 4:25; Rz 5:18
k Dz 13:38
l Mt 28:19
m Flp 3:20
n Ef 6:20
o Mt 25:40
p 2Ko 2:14
q Obj 22:17
r Jn 8:46; Heb 4:15; Heb 7:26
s Kpl 16:21; Heb 9:28
t Pwt 21:23; Rz 1:17

ROZDZ. 6

u Mt 28:20; 2Ko 5:20
v Rz 2:4; Heb 12:15
w Iz 49:8
x Łk 4:19
y Jn 9:4; Heb 3:13
z Rz 14:13
a 1Ko 9:22
b 2Ko 4:2
c 2Ko 11:23
d Obj 2:10
e 2Ko 11:27
f Ef 4:2; Kol 3:13; 1Ts 5:14
g Mi 6:8; Ef 4:32
h Rz 12:9; 1Tm 1:5
i 1Ko 2:4
j 2Ko 10:4; Ef 6:11

szpalta 2

a Mt 10:16
b Dz 4:13; 2Ko 4:10
c 2Ko 4:11
d Ps 118:18; Heb 12:6
e Dz 14:19; 2Ko 4:9

f Flp 4:13; Obj 2:9; **g** 2Ko 8:16; **h** 2Ko 12:15; **i** 1Pt 2:17; 1Jn 4:20; **j** 1Ko 4:14; **k** Wj 23:32; Pwt 7:3; 1Kl 11:4; 1Ko 7:39; **l** 1Ko 5:11; Jak 4:4; **m** Ef 5:8; **n** Mt 4:10; Obj 12:7; **o** 1Ko 10:21; **p** 1Ko 10:14; **q** 1Ko 3:16; 1Ko 6:19; **r** Wj 29:45; Kpł 26:11; **s** Kpl 26:12; Eze 37:27; Za 8:8; **t** Iz 52:11; Jer 51:45; Obj 18:4; **u** Eze 20:41; 2Ko 7:1; **v** 2Sm 7:14; **w** Iz 43:6; Oz 1:10; Jn 1:12; **x** Obj 1:8.

7 Skoro więc mamy te obietnice,[a] umiłowani, oczyśćmy się[b] z wszelkiego skalania ciała i ducha,[c] doskonaląc świętość w bojaźni Bożej.[d]

2 Znajdźcie dla nas miejsce.[e] Nikogo nie skrzywdziliśmy, nikogo nie zepsuliśmy, nikogo nie wykorzystaliśmy.[f] **3** Nie mówię tego, aby was potępić. Bo już przedtem powiedziałem, że jesteście w naszych sercach, by z nami umrzeć i żyć.[g] **4** Mam wobec was wielką swobodę mowy. Mogę się wami wielce chlubić.[h] Pełen jestem pociechy,[i] przepełnia mnie radość w każdym naszym uciśnieniu.[j]

5 Doprawdy, gdyśmy przybyli do Macedonii,[k] ciało nasze nie zaznało ulgi,[l] ale dalej byliśmy uciskani[m] wszelkimi sposobami: na zewnątrz były walki, wewnątrz obawy. **6** Jednakże Bóg, który pociesza[n] poniżonych, pocieszył nas obecnością Tytusa; **7** ale nie tylko jego obecnością, lecz także pocieszeniem, którym on został pocieszony z waszego powodu, ponieważ znowu przyniósł nam wiadomość[o] o waszej tęsknocie, waszej żałości, waszej gorliwości względem mnie, tak iż jeszcze bardziej się uradowałem.

8 Toteż nawet jeśli was zasmuciłem swoim listem,[p] nie żałuję tego. Nawet jeśli początkowo żałowałem (widzę, że ów list was zasmucił, chociaż tylko na chwilkę), **9** teraz się raduję — nie dlatego, że się po prostu zasmuciliście, ale że się zasmuciliście ku okazaniu skruchy;[q] bo zasmuciliście się w sposób zbożny,[r] aby w niczym nie doznać szkody z naszego powodu. **10** Gdyż zbożny smutek przyczynia się do okazania skruchy ku wybawieniu i tego nie należy żałować,[a] ale smutek światowy rodzi śmierć.[b] **11** Oto bowiem to wasze zbożne zasmucenie[c] jakże wielką zrodziło w was żarliwość, jakie oczyszczanie się, jakie oburzenie, jaką bojaźń, jaką tęsknotę, jaką gorliwość, jakie naprawianie zła![d] Pod każdym względem okazaliście się w tej sprawie nieskalanie czyści. **12** A chociaż do was napisałem, na pewno nie uczyniłem tak ani ze względu na tego, który wyrządził krzywdę,[e] ani ze względu na skrzywdzonego, ale żeby wasza żarliwość ku nam ujawniła się wśród was wobec Boga. **13** Właśnie dlatego doznaliśmy pocieszenia.

Jednakże oprócz naszego pocieszenia jeszcze bardziej uradowała nas radość Tytusa, ponieważ jego duch[f] został przez was wszystkich pokrzepiony. **14** Bo jeśli w czymkolwiek chlubiłem się wami przed nim, nie zostałem zawstydzony; ale jak mówiliśmy wam wszystko zgodnie z prawdą, tak też nasze chlubienie się[g] przed Tytusem okazało się prawdą. **15** Również jego tkliwe uczucia ku wam są obfitsze, gdy sobie przypomina posłuszeństwo[h] was wszystkich, jak go przyjęliście z bojaźnią i drżeniem. **16** Raduję się, że dzięki wam pod każdym względem mogę być pełen otuchy.[i]

8 A powiadamiamy was, bracia, o niezasłużonej życzliwości Bożej, której dostąpiły zbory w Macedonii,[j] **2** że podczas wielkiego wypróbowania w uciśnieniu obfitość ich radości oraz ich głębokie ubóstwo sprawiły, iż obfitowało bogactwo ich szczodrości.[k] **3** Stało się to bowiem stosownie do ich rzeczywistej możności,[l] owszem, poświadczam to, ponad ich rze-

ROZDZ. 7

a 2Ko 6:16 2Pt 1:4
b 1Tm 3:9 1Jn 3:3
c Za 13:2 Rz 12:1 1Tm 1:5
d 2Ko 1:12 Obj 14:7
e Rz 12:10 2Ko 6:12
f Dz 20:33 2Ko 12:17
g 2Ko 6:12
h 1Ko 1:4 2Ko 1:14
i 2Ko 1:4
j Flp 2:17 Flm 7
k Dz 20:1
l 2Ko 2:13
m 2Ko 4:8
n 2Ko 1:3
o Prz 25:25
p 2Ko 2:4 2Ko 10:10
q Jer 31:19 Dz 26:20
r Dz 8:22

szpalta 2

a Ps 32:5 Mt 26:75 1Jn 1:9
b Rdz 4:13 Mt 27:5 Heb 12:17
c Jer 3:25 Jer 50:4 Dz 2:37
d Mt 3:8 Dz 26:20
e 1Ko 5:5 1Ko 5:13
f Rdz 45:27 1Ko 16:18
g 2Ko 8:24
h 2Ko 2:9 Heb 13:17
i 2Ts 3:4

ROZDZ. 8

j Rz 15:26
k Rz 12:8
l Mk 12:44 Dz 11:29 2Ko 9:7

czywistą możność, **4** gdy sami z siebie nader usilnie nas błagali, bezustannie prosząc o przywilej życzliwego dawania oraz o udział w usługiwaniu przewidzianym dla świętych.[a] **5** I nie tylko tak, jak mieliśmy nadzieję, ale najpierw samych siebie dali Panu[b] i nam za wolą Bożą. **6** To nas skłoniło do zachęcenia Tytusa,[c] by jak wśród was rozpoczął, tak też doprowadził do końca to wasze życzliwe dawanie. **7** Ale jak obfitujecie we wszystko[d] — w wiarę i słowo, i poznanie,[e] i wszelką żarliwość, i w tę naszą miłość do was — tak byście też obfitowali w to życzliwe dawanie.

8 Mówię nie w formie rozkazu,[f] lecz przez wzgląd na żarliwość drugich oraz żeby poddać próbie szczerość waszej miłości. **9** Znacie bowiem niezasłużoną życzliwość naszego Pana, Jezusa Chrystusa, że chociaż był bogaty, przez wzgląd na was stał się biedny,[g] abyście wy dzięki jego ubóstwu stali się bogaci.[h]

10 A w tym wyrażam opinię:[i] ta sprawa bowiem jest dla waszego pożytku,[j] skoro już rok temu zaczęliście nie tylko czynić, ale też chcieć czynić;[k] **11** teraz więc dokończcie również czynienia, aby tak jak była gotowość chęci czynienia, tak też było dokończenie z tego, co macie. **12** Bo jeśli najpierw jest gotowość, jest ona szczególnie godna upodobania według tego, co się ma,[l] a nie według tego, czego się nie ma. **13** Gdyż nie chodzi mi o to, żeby drugim było łatwo,[m] a wam ciężko, **14** ale żeby dzięki wyrównaniu wasz nadmiar właśnie teraz zrekompensował ich niedostatek, aby też ich nadmiar zrekompensował wasz niedostatek — by nastąpiło wyrównanie.[a] **15** Tak jak jest napisane: „Kto miał dużo, nie miał za dużo, a kto miał mało, nie miał za mało”.[b]

16 A dzięki niech będą Bogu, że tę samą żarliwość względem was włożył w serce Tytusa,[c] **17** bo rzeczywiście zareagował on na zachętę, a będąc bardzo żarliwym, sam z siebie udaje się do was. **18** Ale posyłamy z nim brata, którego sława w związku z dobrą nowiną rozeszła się po wszystkich zborach. **19** Nie tylko to, lecz został on też ustanowiony[d] przez zbory naszym towarzyszem podróży w związku z tym życzliwym darem, który mamy rozdzielić ku chwale[e] Pana i na dowód gotowości naszego umysłu.[f] **20** W ten sposób unikamy tego, by ktoś doszukiwał się u nas uchybień[g] w związku z tym hojnym datkiem,[h] który mamy rozdzielić. **21** Gdyż „dbamy o uczciwe zaopatrzenie — nie tylko w oczach Jehowy, lecz także w oczach ludzi”.[i]

22 Ponadto posyłamy z nimi naszego brata, którego często w wielu rzeczach sprawdziliśmy, że jest żarliwy, a który teraz jest znacznie żarliwszy ze względu na swą wielką ufność do was. **23** Jeśli jednak rodzi się jakieś pytanie co do Tytusa, jest on wspólnikiem moim oraz współpracownikiem[j] dla waszej korzyści, jeśli zaś co do naszych braci, są oni apostołami zborów i chwałą Chrystusa. **24** Pokażcie im więc przed obliczem zborów dowód waszej miłości[k] oraz tego, czym się w związku z wami chlubiliśmy.[l]

9 A jeśli chodzi o usługiwanie[m] na rzecz świętych, zbyteczne jest, żebym do was pisał, **2** znam bowiem waszą gotowość

ROZDZ. 8

a Rz 15:25; 1Ko 16:1; 2Ko 9:1
b Rz 6:13
c 2Ko 12:18
d 2Ko 9:8
e 1Ko 1:5
f 1Ko 7:6
g Mt 8:20; Łk 9:58; Flp 2:7
h 2Ko 6:10
i 1Ko 7:25
j Mt 10:42
k 2Ko 9:2; 1Tm 6:18
l Kpł 27:8; Pwt 16:10; Pwt 16:17; Prz 3:27; Mk 12:43; Łk 21:3
m Mk 12:44

szpalta 2

a 2Ko 9:12
b Wj 16:18
c 2Ko 12:18
d 1Ko 16:3
e 2Ko 4:15
f 2Ko 9:2
g 2Ko 6:3
h 1Ko 16:1
i Prz 3:4; 1Pt 2:12
j Flp 2:25
k 1Pt 1:22; 1Pt 2:17
l 2Ko 7:14

ROZDZ. 9

m Rz 15:26; 1Ko 16:1; 2Ko 8:4; 2Ko 9:12

umysłu, z której się wami chlubię przed Macedończykami, że Achaja jest gotowa już od roku,[a] a wasza gorliwość pobudziła większość z nich. **3** Ale posyłam braci, żeby pod tym względem nasze chlubienie się wami nie okazało się puste, ale żebyście faktycznie byli gotowi,[b] tak jak mawiałem, że będziecie. **4** Bo w przeciwnym razie gdyby Macedończycy przyszli ze mną i nie zastali was gotowymi, to my — żeby nie powiedzieć: wy — zostalibyśmy zawstydzeni w tej naszej ufności. **5** Dlatego uważałem za konieczne zachęcić braci, aby wcześniej do was przyszli i wcześniej przygotowali wasz uprzednio obiecany obfity dar,[c] tak by mógł on być gotowy jako obfity dar, a nie jako coś wymuszonego.[d]

6 A jeśli o to chodzi, kto skąpo sieje,[e] ten będzie też skąpo żąć, a kto obficie sieje,[f] ten będzie też obficie żąć. **7** Niech każdy czyni tak, jak postanowił w sercu, nie z ociąganiem się[g] albo pod przymusem, gdyż Bóg miłuje dawcę rozradowanego.[h]

8 Ponadto Bóg potrafi sprawić, by cała jego niezasłużona życzliwość obfitowała dla was, abyście mieli wszystkiego pod dostatkiem do każdego dobrego dzieła, zawsze będąc we wszystkim całkowicie samowystarczalnymi.[i] **9** (Jak jest napisane: „Porozdzielał, dał biednym, jego prawość trwa na wieki”.[j] **10** Ten zaś, który siewcy obficie dostarcza nasienia, a także chleba do jedzenia,[k] dostarczy wam nasienia do siania i je pomnoży, i przysporzy plonów waszej prawości).[l] **11** We wszystkim jesteście wzbogacani ku wszelkiego rodzaju szczodrości, która przez nas prowadzi do dziękowania Bogu[a] — **12** ponieważ usługiwanie w ramach tej publicznej służby ma nie tylko obficie zaspokajać dotkliwe niedostatki świętych,[b] lecz także być bogate w wiele podziękowań Bogu. **13** Dzięki dowodowi, którym jest to usługiwanie, oni wychwalają Boga, ponieważ jesteście ulegli dobrej nowinie o Chrystusie,[c] jak to zresztą publicznie oznajmiacie, i ponieważ jesteście szczodrzy w dzieleniu się z nimi i ze wszystkimi;[d] **14** a za wami błagając, tęsknią za wami ze względu na niezrównaną niezasłużoną życzliwość[e] Bożą wobec was.

15 Dzięki niech będą Bogu za jego nieopisany wspaniałomyślny dar.[f]

10 A ja sam, Paweł, upraszam was przez łagodność[g] i życzliwość[h] Chrystusową, z wyglądu wprawdzie pomniejszy[i] wśród was, lecz śmiały wobec was, gdy jestem nieobecny.[j] **2** Proszę zaś, żebym będąc obecnym, nie musiał okazać śmiałości z tą ufnością, z którą zamierzam przedsięwziąć śmiałe kroki[k] przeciwko tym, co oceniają nas tak, jak gdybyśmy chodzili według tego, czym jesteśmy w ciele. **3** Chociaż bowiem chodzimy w ciele,[l] nie prowadzimy boju według tego, czym jesteśmy w ciele.[m] **4** Bo oręż naszego boju nie jest cielesny,[n] ale za sprawą Boga[o] ma moc obalania tego, co silnie obwarowane. **5** Obalamy bowiem rozumowania i wszelką rzecz wyniosłą podnoszącą się przeciwko poznaniu Boga[p] i bierzemy w niewolę wszelką myśl, aby ją przywieść do posłuszeństwa wobec Chrystusa; **6** i wciąż jesteśmy

ROZDZ. 9

a 2Ko 8:10
b 2Ko 8:6
c 2Ko 9:2
d Iz 32:8
e Prz 11:24
Gal 6:7
f Prz 19:17
Prz 22:9
Kzn 11:1
Łk 6:38
g Pwt 15:7
Pwt 15:10
Prz 22:8
h Wj 22:29
1Kn 29:17
Prz 11:25
Dz 20:35
Rz 12:8
Heb 13:16
i Prz 28:27
Mal 3:10
Ef 4:28
Flp 4:19
Tyt 2:14
j Ps 112:9
k Pwt 30:9
Iz 55:10
l Oz 10:12

szpalta 2

a 2Ko 1:11
2Ko 4:15
b Rz 15:27
2Ko 8:14
Gal 6:6
Flp 4:18
c Rz 6:17
2Ko 7:15
d Mt 5:16
Heb 13:16
Jak 1:27
1Jn 3:17
e Dz 20:24
f Jn 1:17
Rz 3:24
Rz 5:15
Ef 3:7

ROZDZ. 10

g Mt 11:29
h Mt 11:30
i 1Ko 2:3
j 2Ko 10:10
k 1Ko 4:21
2Ko 13:2
2Ko 13:10
l Gal 2:20
m Rz 8:13
Ef 6:12
n Mt 26:52
Rz 13:12
Ef 6:13
1Ts 5:8
1Tm 1:18
2Tm 2:24
o Rz 8:14
2Ko 6:7
p 1Ko 1:19
1Ko 3:19
2Tm 2:25

gotowi wymierzyć karę za wszelkie nieposłuszeństwo,[a] gdy tylko się w pełni dokona wasze posłuszeństwo.[b]

7 Patrzycie na rzeczy według ich powierzchownej wartości.[c] Jeżeli ktoś sam w sobie ufa, iż należy do Chrystusa, niech sam jeszcze weźmie to pod uwagę, że jak on należy do Chrystusa, tak i my.[d] **8** Bo nawet gdybym się trochę za dużo chlubił[e] władzą, którą nam Pan dał ku budowaniu was, a nie ku burzeniu,[f] nie zawstydziłbym się, **9** żeby się nie zdawało, iż chcę was przerażać swymi listami. **10** Mówią bowiem: „Jego listy są ważkie i pełne siły, ale osobista obecność jest słaba,[g] a mowa zasługuje na wzgardę”.[h] **11** Niech taki człowiek weźmie pod uwagę, że jacy jesteśmy w słowie za pośrednictwem listów, będąc nieobecnymi, tacy też okażemy się w działaniu, gdy będziemy obecni.[i] **12** Nie śmiemy bowiem zaliczać się do tych lub porównywać się z tymi, którzy zalecają samych siebie.[j] Oni to, mierząc się według samych siebie i porównując się sami z sobą, z całą pewnością nie wykazują zrozumienia.[k]

13 My natomiast nie będziemy się chlubić poza wyznaczonymi nam granicami,[l] lecz zgodnie z granicą terenu, który Bóg nam przydzielił według miary, sprawiając, iż sięga on aż do was.[m] **14** Doprawdy, nie rozpościeramy się zanadto, jak gdybyśmy do was nie dotarli, my bowiem pierwsi przyszliśmy aż do was, oznajmiając dobrą nowinę o Chrystusie.[n] **15** Nie, wcale nie chlubimy się cudzym trudem poza wyznaczonymi nam granicami,[o] lecz żywimy nadzieję, że tak jak wzrasta wasza wiara,[a] staniemy się wielcy wśród was w odniesieniu do naszego terenu.[b] Wtedy będziemy jeszcze bardziej obfitować, **16** aby oznajmiać dobrą nowinę krainom za wami,[c] tak by nie chlubić się cudzym terenem, na którym wszystko już jest gotowe. **17** „Ale kto się chlubi, niech się chlubi w Jehowie”.[d] **18** Albowiem nie ten jest uznany, który sam siebie zaleca,[e] lecz ten, którego zaleca[f] Jehowa.[g]

11 Obyście znieśli trochę braku rozsądku[h] z mojej strony. Ale wy mnie przecież znosicie! **2** Jestem bowiem o was zazdrosny zbożną zazdrością,[i] gdyż osobiście przyrzekłem was w małżeństwo[j] jednemu mężowi,[k] aby móc was przedstawić Chrystusowi[l] jako nieskalanie czystą[m] dziewicę. **3** Lękam się jednak, że jak wąż swą przebiegłością obałamucił Ewę,[n] tak wasze umysły mogą w jakiś sposób zostać skażone[o] oraz odwiedzione od szczerości i nieskalanej czystości, które się należą Chrystusowi.[p] **4** Okazuje się bowiem, że jeśli ktoś przychodzi i głosi innego Jezusa niż ten, którego myśmy głosili,[q] albo otrzymujecie innego ducha niż ten, którego otrzymaliście,[r] lub dobrą nowinę[s] inną niż ta, którą przyjęliście, łatwo kogoś takiego znosicie.[t] **5** A uważam, że pod żadnym względem nie okazałem się gorszy[u] od waszych prześwietnych[v] apostołów. **6** Ale nawet jeśli jestem niewprawny w mowie,[w] to na pewno nie pod względem poznania;[x] lecz wszelkimi sposobami ujawniliśmy wam to we wszystkim.[y]

---

w Wj 4:10; 2Ko 10:10; **x** 1Ko 2:13; **y** Ef 3:4.

ROZDZ. 10

a 1Tm 1:20; Heb 12:10
b 2Ko 2:9; 2Ko 7:15
c 2Ko 5:12
d 1Jn 4:6
e 2Ko 12:6
f 2Ko 13:10; Heb 13:17
g 2Ko 10:1; Gal 4:13
h 2Ko 11:6
i 2Ko 12:20; 2Ko 13:2
j 2Ko 3:1; 2Ko 5:12
k Prz 25:27; Prz 26:12; Gal 6:3; Gal 6:4
l Rz 12:3
m Dz 9:15; Gal 2:8
n 1Ko 3:10; 1Ko 4:15
o Rz 15:20

szpalta 2

a 2Ts 1:3
b 1Ko 9:1
c Dz 19:21; Rz 15:24
d Iz 65:16; Jer 9:24; 1Ko 1:31
e Łk 18:14
f Rz 2:29; 1Ko 4:5; 2Tm 2:15
g 1Sm 13:14; Prz 29:26

ROZDZ. 11

h 2Ko 5:13
i Flp 1:8
j Obj 21:2; Obj 21:9; Obj 22:17
k Mk 2:19
l Kpl 21:13; Ef 5:23
m Ef 5:27; Kol 1:28
n Rdz 3:4; 1Tm 2:14
o Jn 8:44; 1Tm 6:5; Heb 13:9; 2Pt 3:17; 2Jn 8
p 1Ko 6:15
q Gal 1:7
r 1Jn 4:3
s Gal 1:8
t Flp 2:21; 2Jn 10
u 1Ko 15:10; 2Ko 11:23
v 2Ko 12:11; Gal 2:6

7 Albo czyż popełniłem grzech, korząc się,[a] abyście wy zostali wywyższeni, ponieważ chętnie oznajmiałem wam bezpłatnie[b] dobrą nowinę Bożą? **8** Inne zbory obrabowałem, przyjmując zaopatrzenie, żeby wam usługiwać;[c] **9** a jednak gdy byłem obecny wśród was i znalazłem się w potrzebie, nie stałem się dla nikogo brzemieniem,[d] gdyż bracia, którzy przyszli z Macedonii,[e] obficie mnie zaopatrzyli w moim niedostatku. Tak, wszelkimi sposobami starałem się nie być dla was brzemieniem i nadal będę się o to starał.[f] **10** Jest to w moim wypadku prawda[g] Chrystusowa, że na pewno nic nie powstrzyma tego mojego chlubienia się[h] w regionach Achai. **11** Z jakiego powodu? Czy dlatego, że was nie miłuję? Bóg wie, że miłuję.[i]

12 A co czynię, nadal będę czynił,[j] żeby pozbawić pretekstu tych, którzy chcą mieć jakiś pretekst, by ich uznawano za równych nam pod względem urzędu, którym się chlubią. **13** Gdyż tacy są fałszywymi apostołami, zwodniczymi pracownikami,[k] przeobrażającymi się w apostołów Chrystusa.[l] **14** I nic dziwnego, bo sam Szatan ciągle się przeobraża w anioła światła.[m] **15** Nic zatem wielkiego, jeśli również jego słudzy[n] ciągle się przeobrażają w sługi prawości. Ale ich koniec będzie według ich uczynków.[o]

16 Mówię znowu: Niech nikt nie myśli, iż jestem nierozsądny. Lecz jeśli rzeczywiście tak myślicie, przyjmijcie mnie nawet jak nierozsądnego, żebym i ja mógł się trochę pochlubić.[p] **17** Tego, co mówię, nie mówię zgodnie z przykładem Pana, lecz jakby w braku rozsądku, w tym zadufaniu właściwym chełpliwości.[a] **18** Skoro wielu chlubi się według ciała,[b] ja też będę się chlubił. **19** Bo chętnie znosicie ludzi nierozsądnych, sami będąc rozsądnymi. **20** Doprawdy, znosicie każdego, kto was zniewala,[c] kto pożera to, co macie, kto porywa to, co macie, kto się wobec was wywyższa, kto was bije w twarz.[d]

21 Mówię to ku naszej hańbie, jak gdyby nasza pozycja była słaba.

Ale jeśli ktoś inny śmiało sobie w czymś poczyna — mówię nierozsądnie[e] — to i ja śmiało sobie w tym poczynam. **22** Hebrajczykami są? Ja też.[f] Izraelitami są? Ja też. Potomstwem Abrahama są? Ja też.[g] **23** Sługami Chrystusa są? Odpowiadam jak szaleniec — ja jestem wybitniejszym:[h] w trudach częściej,[i] w więzieniach częściej,[j] w razach nad miarę, często bliski śmierci.[k] **24** Od Żydów otrzymałem pięć razy po czterdzieści uderzeń[l] bez jednego, **25** trzy razy byłem bity rózgami,[m] raz kamienowany,[n] trzy razy przeżyłem rozbicie się statku,[o] noc i dzień spędziłem na głębinie; **26** często w wędrówkach, w niebezpieczeństwach na rzekach, w niebezpieczeństwach ze strony rozbójników na drogach,[p] w niebezpieczeństwach ze strony własnego rodu,[q] w niebezpieczeństwach ze strony narodów,[r] w niebezpieczeństwach w mieście,[s] w niebezpieczeństwach na pustkowiu, w niebezpieczeństwach na morzu, w niebezpieczeństwach między fałszywymi braćmi, **27** w trudzie i mozole, często w bezsennych nocach,[t] w głodzie i pragnieniu,[u] wielekroć w powstrzymywaniu się od pokarmu,[v] w zimnie i nagości.

ROZDZ. 11

a 1Ko 2:3
2Ko 10:1
b Dz 18:3
1Ko 9:18
c Flp 4:10
d 2Ko 12:13
e Flp 4:15
f 1Ts 2:9
g Rz 9:1
h 1Ko 9:15
i 2Ko 6:11
2Ko 7:3
2Ko 12:15
j 1Ko 9:12
k Ps 101:7
Ps 119:118
Dz 5:3
Ef 4:14
l Rz 16:18
2Ko 2:17
2Pt 2:1
m Gal 1:8
2Ts 2:9
n Jn 8:44
o Mt 16:27
Rz 2:6
Gal 5:10
Flp 3:19
2Tm 4:14
p 2Ko 10:8

szpalta 2

a 1Ko 3:21
b Flp 3:4
c Gal 2:4
Gal 4:9
Gal 5:1
d Flp 3:19
e 2Ko 5:13
2Ko 12:11
f Dz 22:3
g Rz 11:1
Flp 3:5
h 2Ko 11:5
i Rz 11:13
1Ko 15:10
j Dz 16:24
k Dz 9:16
2Ko 6:4
1Pt 2:21
l Pwt 25:3
m Dz 16:22
n Dz 14:19
o Dz 27:41
p Dz 20:3
q Dz 23:10
r Dz 14:5
s Dz 13:50
t Dz 20:31
u 1Ko 4:11
v 2Ko 6:5

28 Oprócz tych rzeczy zewnętrznych jest też coś, co mnie dzień w dzień nurtuje – troska o wszystkie zbory.[a] **29** Któż jest słaby,[b] a ja nie jestem słaby? Któż się gorszy, a ja nie jestem rozjątrzony?

30 Jeżeli trzeba się chlubić, to będę się chlubił[c] tym, co ma związek z moją słabością. **31** Bóg i Ojciec Pana Jezusa – Ten, który ma być wysławiany na wieki – wie, iż nie kłamię. **32** W Damaszku namiestnik króla Aretasa strzegł miasta Damasceńczyków, aby mnie pochwycić,[d] **33** ale przez okno w murze zostałem spuszczony w wiklinowym koszu[e] i uszedłem jego rąk.

12 Muszę się chlubić. Nie jest to pożyteczne; przejdę jednak do nadprzyrodzonych wizji[f] i objawień Pana. **2** Znam człowieka w jedności z Chrystusem, który czternaście lat temu – czy w ciele, nie wiem, czy poza ciałem, nie wiem; Bóg to wie – został jako taki porwany[g] do trzeciego nieba. **3** Tak, znam takiego człowieka – czy w ciele, czy poza ciałem,[h] nie wiem, Bóg wie – **4** i wiem, że został porwany do raju[i] i usłyszał niewypowiedziane słowa, których człowiekowi nie wolno mówić. **5** Takim człowiekiem będę się chlubił, ale nie będę się chlubił samym sobą, chyba że swymi słabościami.[j] **6** Bo jeśli już zechcę się chlubić,[k] nie będę nierozsądny, gdyż powiem prawdę. Ale się powstrzymuję, żeby nikt nie przypisywał mi więcej niż to, jakim mnie widzi, albo to, co ode mnie słyszy – **7** ze względu na sam nadmiar objawień.

Żebym więc nie czuł się zbytnio wywyższony,[l] został mi w ciało dany cierń,[m] anioł Szatana, by mnie policzkował, abym się zbytnio nie wywyższał. **8** W tej sprawie trzy razy[a] upraszałem Pana, żeby to ode mnie odstąpiło, **9** on wszakże powiedział do mnie: „Wystarczy[b] ci moja niezasłużona życzliwość; bo moc moja doskonali się w słabości”.[c] Najchętniej więc będę się chlubił raczej ze swoich słabości,[d] aby moc Chrystusa pozostawała nade mną niczym namiot. **10** Dlatego znajduję upodobanie w słabościach, w zniewagach, w potrzebach, w prześladowaniach i trudnościach – dla Chrystusa. Bo kiedy jestem słaby, wtedy jestem mocny.[e]

11 Stałem się nierozsądny. Wyście mnie do tego przymusili,[f] gdyż ja powinienem był zostać przez was zalecony. Bo pod żadnym względem nie okazałem się gorszy od waszych prześwietnych[g] apostołów, nawet jeśli jestem niczym.[h] **12** Istotnie, znaki apostolskie[i] zostały wśród was dokonane za sprawą wszelkiej wytrwałości[j] oraz znaków i proroczych cudów, i potężnych dzieł.[k] **13** Bo w czymże staliście się mniejsi niż pozostałe zbory, jeśli nie liczyć tego, że ja sam nie stałem się dla was brzemieniem?[l] Życzliwie wybaczcie mi tę krzywdę.

14 Oto po raz trzeci[m] jestem gotów do was przyjść, a jednak nie stanę się brzemieniem. Nie szukam bowiem waszych majętności,[n] ale was; bo nie dzieci[o] powinny odkładać dla rodziców, lecz rodzice dla dzieci.[p] **15** Jeżeli chodzi o mnie, z największą chęcią wydam siebie i zostanę całkowicie wydany za wasze dusze.[q] Skoro miłuję was obficiej, czyż mam być mniej miłowany? **16** Ale tak czy inaczej,

ROZDZ. 11

a 2Ko 2:4
Kol 2:1

b 1Ko 9:22

c 2Ko 12:5

d Dz 9:24

e Dz 9:25

ROZDZ. 12

f Dz 2:17
Dz 22:17

g Eze 8:3

h Eze 3:14

i Ef 1:3

j 2Ko 11:30

k 2Ko 10:8
2Ko 11:16

l Prz 16:18

m Gal 4:13

szpalta 2

a 1Pt 5:7

b Pwt 3:26

c Iz 40:29
Heb 11:34

d 2Ko 11:30

e Flp 4:13

f 2Ko 12:1

g 2Ko 11:5
Obj 2:2

h 2Ko 11:23

i 1Ko 9:2

j 2Ko 6:4

k Dz 14:3
Dz 15:12
Rz 15:19

l 1Ko 9:12
2Ko 11:9

m 2Ko 13:1

n Dz 20:33

o 1Ko 4:14
Gal 4:19

p Prz 13:22
Prz 19:14

q Prz 11:30
2Ko 1:6
Flp 2:17
Kol 1:24
1Ts 2:8
Heb 13:17

nie przygniotłem was brzemieniem.[a] Mimo to mówicie, że byłem „chytry" i złapałem was „podstępem".[b] **17** Czyż wykorzystałem was przez kogoś z tych, których do was wysłałem? **18** Nalegałem na Tytusa i wysłałem z nim brata. Czyż Tytus jakoś was wykorzystał?[c] Czyż nie chodziliśmy w tym samym duchu?[d] I czyż nie tymi samymi śladami?

19 Czy przez cały ten czas myśleliście, że się przed wami bronimy? Przed Bogiem mówimy w związku z Chrystusem. Wszystko zaś, umiłowani, jest dla waszego zbudowania.[e] **20** Lękam się bowiem, że gdy przybędę,[f] może zastanę was nie takimi, jak bym chciał, i że okażę się wobec was nie takim, jak byście chcieli, lecz raczej będzie dochodzić do waśni, zazdrości,[g] gniewów, swarów, obmów, rozsiewania pogłosek, nadymania się, niepokojów.[h] **21** Może gdy znowu przyjdę, mój Bóg upokorzy mnie wśród was i będę przejęty żałością z powodu wielu tych, którzy poprzednio zgrzeszyli,[i] ale nie okazali skruchy za swą nieczystość i rozpustę,[j] i rozpasanie,[k] których się dopuszczali.

13 Już trzeci raz[l] przychodzę do was. „Każda sprawa ma być potwierdzona ustami dwóch lub trzech świadków".[m] **2** Powiedziałem poprzednio i — tak jakby obecny po raz drugi, a jednak teraz nieobecny — zapowiadam tym, którzy wcześniej zgrzeszyli, oraz wszystkim pozostałym, że jeśli kiedyś znowu przyjdę, to nikogo nie oszczędzę,[n] **3** gdyż szukacie dowodu, że Chrystus mówi we mnie,[o] Chrystus, który nie jest słaby wobec was, ale jest mocny pośród was. **4** Został wprawdzie zawieszony na palu[a] ze względu na słabość,[b] ale żyje dzięki mocy Bożej.[c] Wprawdzie też wraz z nim jesteśmy słabi, ale będziemy żyć razem z nim[d] dzięki mocy Bożej[e] wobec was.

5 Stale sprawdzajcie, czy trwacie w wierze, ciągle badajcie, jacy jesteście.[f] Albo czyż nie rozpoznajecie, że Jezus Chrystus jest w jedności z wami?[g] Chyba że jesteście niegodni uznania. **6** Doprawdy, mam nadzieję, iż poznacie, że my nie jesteśmy niegodni uznania.

7 A modlimy się[h] do Boga, abyście nie uczynili nic niewłaściwego — nie żebyśmy sami uchodzili za godnych uznania, ale żebyście czynili to, co szlachetne, choćbyśmy my uchodzili za niegodnych uznania. **8** Nie możemy bowiem nic uczynić przeciwko prawdzie, lecz tylko dla prawdy.[i] **9** Rzeczywiście się radujemy, ilekroć my jesteśmy słabi, a wy jesteście mocni;[j] i modlimy się[k] o to, byście zostali skorygowani. **10** Właśnie dlatego to piszę, będąc nieobecnym, abym będąc obecnym, nie działał surowo[l] zgodnie z władzą, którą Pan mi dał ku budowaniu,[m] a nie ku burzeniu.

11 W końcu, bracia, wciąż się radujcie, poddawajcie się skorygowaniu, doznawajcie pociechy,[n] myślcie zgodnie,[o] żyjcie w pokoju,[p] a będzie z wami Bóg miłości i pokoju.[q] **12** Pozdrówcie jedni drugich świętym pocałunkiem.[r] **13** Przesyłają wam pozdrowienia wszyscy święci.

14 Niezasłużona życzliwość Pana Jezusa Chrystusa i miłość Boga oraz wspólnota w duchu świętym niech będą z wami wszystkimi.[s]

ROZDZ. 12
- a 2Ko 11:9
- b 2Ko 7:2
- c 2Ko 8:6, 2Ko 8:16
- d Flp 1:27
- e 1Ko 10:33
- f 2Ko 10:2, 2Ko 13:2
- g 1Ko 3:3
- h Flp 2:3
- i 1Ko 5:1, 2Ko 2:2
- j 1Ko 6:9, 1Ko 6:13
- k Rz 13:13, Gal 5:19, Ef 4:19, 2Pt 2:2, Judy 4

ROZDZ. 13
- l 2Ko 12:14
- m Lb 35:30, Pwt 19:15, Mt 18:16, Jn 8:17
- n 2Ko 1:23, 2Ko 10:2, 2Ko 12:21
- o Rz 15:18, 1Ko 5:4

szpalta 2
- a 1Ko 2:2
- b Flp 2:7
- c Rz 6:4
- d 2Tm 2:12, 1Pt 3:18
- e 1Ko 1:18, 1Ko 6:14
- f 1Ko 11:28, Gal 6:4
- g Rz 8:10
- h Rz 1:9, Flp 1:4, Flp 1:9, Kol 1:3, 1Ts 1:2
- i Dz 4:20, 1Ko 13:6
- j 1Ko 4:10
- k 1Ts 3:10
- l 1Ko 4:21, 2Ko 10:6
- m Tyt 1:13
- n 2Ko 1:4, 2Ko 1:6
- o Flp 2:2
- p 1Ts 5:13, Jak 3:17, 1Pt 3:11, 2Pt 3:14
- q Rz 15:33, 1Ko 14:33, 1Ts 5:23
- r Rz 16:16, 1Ts 5:26, 1Pt 5:14
- s Flp 2:1

LIST

DO GALATÓW

1 Paweł,[a] apostoł[b] nie od ludzi
ani nie przez człowieka, lecz
przez Jezusa Chrystusa[c] oraz
Boga, Ojca,[d] który go wskrzesił z
martwych,[e] **2** i wszyscy bracia
ze mną[f] — do zborów w Galacji:[g]

3 Życzliwość niezasłużona i
pokój[h] wam od Boga, naszego Ojca, i od Pana Jezusa Chrystusa.
4 On dał samego siebie za nasze grzechy,[i] żeby nas wyzwolić
z obecnego niegodziwego systemu rzeczy,[j] zgodnie z wolą[k] naszego Boga i Ojca, **5** któremu
chwała na wieki wieków.[l] Amen.

6 Dziwię się, że tak szybko
dajecie się odsunąć od Tego,[m]
który was powołał przez niezasłużoną życzliwość[n] Chrystusa,
do jakiejś innej dobrej nowiny.[o]
7 Lecz ona nie jest inna; są tylko pewni ludzie, którzy was niepokoją[p] i chcą wypaczyć dobrą
nowinę o Chrystusie.[q] **8** Ale
choćbyśmy nawet my albo choćby anioł z nieba oznajmił wam
jako dobrą nowinę coś poza tym,
co wam oznajmiliśmy jako dobrą
nowinę, niech będzie przeklęty.[r] **9** Jak powiedzieliśmy poprzednio, tak i teraz znowu mówię: Kto by wam oznajmiał jako
dobrą nowinę coś poza tym, co
przyjęliście,[s] niech będzie przeklęty.

10 Czyż więc teraz ludzi próbuję przekonać, czy Boga? Albo
czy staram się przypodobać ludziom?[t] Gdybym jeszcze starał
się przypodobać ludziom,[u] nie
byłbym niewolnikiem Chrystusa.[v] **11** Oświadczam wam bowiem, bracia, że dobra nowina,
którą oznajmiłem jako dobrą nowinę, nie jest niczym ludzkim;[w]
12 bo ani jej nie przyjąłem od
człowieka, ani jej nie byłem uczony, chyba że przez objawienie od
Jezusa Chrystusa.[a]

13 Słyszeliście, rzecz jasna, o
moim dawniejszym postępowaniu
w judaizmie,[b] iż bez umiaru prześladowałem[c] zbór Boży i pustoszyłem go,[d] **14** i robiłem w judaizmie większe postępy niż wielu
mych rówieśników w moim rodzie,[e] jako że byłem daleko gorliwszy[f] o tradycje[g] moich ojców.
15 Ale gdy Bóg, który oddzielił
mnie od łona mej matki i powołał[h]
przez swą niezasłużoną życzliwość,[i] uznał za dobre **16** objawić w związku ze mną swego Syna,[j] abym dobrą nowinę o nim
oznajmiał narodom,[k] nie wdałem
się od razu w naradę z ciałem
i krwią.[l] **17** Nie poszedłem też
do Jerozolimy, do tych, którzy
wcześniej niż ja byli apostołami,[m]
ale udałem się do Arabii i znowu wróciłem do Damaszku.[n]

18 Następnie, w trzy lata później, poszedłem do Jerozolimy,[o]
by odwiedzić Kefasa,[p] i zatrzymałem się u niego na piętnaście
dni. **19** Ale nie widziałem nikogo innego z apostołów poza Jakubem,[q] bratem[r] Pana. **20** A
jeśli chodzi o sprawy, o których
wam piszę — oto w obliczu Boga:
nie kłamię.[s]

21 Potem poszedłem[t] w rejony
Syrii i Cylicji. **22** Ale z twarzy
nie byłem znany zborom w Judei,
które są w jedności z Chrystusem;[u] **23** słyszeli tylko: „Ten, co

ROZDZ. 1

a Dz 13:9
b Rz 1:5
Tyt 1:1
c Dz 9:15
Dz 26:16
Gal 1:12
d Dz 22:14
e Dz 2:24
f Flp 4:21
g 1Ko 16:1
h 1Ko 1:3
Gal 6:16
2Jn 3
i Tyt 2:14
1Jn 2:2
j Jn 15:19
Rz 12:2
k Eze 33:11
1Tm 2:4
l Rz 16:27
m Heb 3:6
n 2Ko 1:2
o 2Ko 11:4
Gal 5:7
p Gal 5:10
q Dz 15:1
2Ko 11:13
1Tm 6:3
r 1Ko 16:22
Gal 5:12
s Pwt 12:32
Prz 30:6
t 1Ts 2:4
u Jak 4:4
v Rz 1:1
w 1Ts 2:13

szpalta 2

a Rz 16:25
Gal 2:2
Ef 3:3
b Dz 23:6
Gal 2:14
c 1Tm 1:13
d Dz 8:3
Dz 9:1
Dz 22:4
Dz 26:11
e Dz 22:3
f Flp 3:6
g Mk 7:5
h 1Ko 1:1
1Ts 2:12
i Rz 11:5
1Ko 15:10
Ef 3:7
j 2Ko 4:6
k Dz 9:15
Rz 11:13
l Mt 16:17
m Dz 2:42
n Dz 9:19

o Dz 9:26; **p** Jn 1:42; 1Ko 15:5; **q** Dz 12:17; **r** Mt 13:55; 1Ko 9:5; **s** Rz 9:1; **t** Dz 9:30; **u** Jn 17:21; Rz 16:7; 1Ko 1:30; 1Ts 2:14.

nas przedtem prześladował,[a] teraz oznajmia dobrą nowinę o wierze, którą przedtem pustoszył".[b] **24** I zaczęli wychwalać[c] Boga z mego powodu.

2 Następnie, po czternastu latach, znowu udałem się do Jerozolimy[d] z Barnabasem,[e] wziąwszy ze sobą także Tytusa. **2** A udałem się tam w wyniku objawienia.[f] I przedłożyłem im[g] dobrą nowinę, którą głoszę wśród narodów, na osobności jednak — wybitnym mężom, żeby się czasem nie okazało, iż biegnę[h] lub biegłem daremnie.[i] **3** Ale nawet Tytusa,[j] który był ze mną, nie zmuszono do obrzezania,[k] chociaż był Grekiem. **4** A co się tyczy cichaczem wprowadzonych[l] fałszywych braci,[m] którzy się wkradli w celu przeszpiegowania naszej wolności,[n] jaką mamy w jedności z Chrystusem Jezusem, żeby nas całkowicie zniewolić[o] — **5** tym ani na godzinę nie ulegliśmy przez podporządkowanie się,[p] aby w was pozostała prawda[q] dobrej nowiny.

6 A jeśli chodzi o tych, którzy się wydawali czymś,[r] nie robi mi różnicy, jakimi ludźmi byli przedtem;[s] Bóg nie kieruje się wyglądem zewnętrznym człowieka[t] — ci wybitni mężowie nie udzielili mi w gruncie rzeczy nic nowego. **7** Wprost przeciwnie, gdy ujrzeli, iż powierzono[u] mi dobrą nowinę dla nieobrzezanych,[v] tak jak Piotrowi dla obrzezanych[w] — **8** bo Ten, który dał Piotrowi moc niezbędną do sprawowania apostolstwa na rzecz obrzezanych, dał także mnie moc[x] na rzecz ludzi z narodów — **9** owszem, gdy poznali niezasłużoną życzliwość,[y] którą mnie obdarzono,[z] wtedy Jakub[a] i Kefas, i Jan, uważani za filary,[b] podali mnie i Barnabaso-

ROZDZ. 1
- a Gal 1:13
- b Dz 8:3
- c Dz 21:20

ROZDZ. 2
- d Dz 15:2
- e Dz 9:27
- f 1Ko 14:6
- g Dz 15:12
- h Gal 5:7
- i Flp 2:16 1Ts 3:5
- j 2Ko 2:13
- k Dz 16:3
- l Dz 15:24 2Ko 11:26 Judy 4
- m Iz 66:5
- n Jn 8:32 Jn 8:36 2Ko 3:17 Gal 5:1 1Pt 2:16
- o 2Ko 11:20 Gal 4:9
- p Gal 2:14
- q Jn 18:37 Gal 4:16
- r Gal 2:9
- s Gal 2:14
- t Pwt 10:17 Dz 10:34 Rz 2:11
- u 1Ts 2:4
- v Dz 22:21 Rz 11:13 1Tm 2:7
- w Dz 8:14
- x Dz 9:15 Rz 1:5 Kol 1:29
- y Rz 1:5 Ef 3:8
- z 2Pt 3:15
- a Dz 15:13
- b Ef 2:20

szpalta 2
- a Dz 13:2 Dz 15:25
- b 1Jn 1:3
- c Pwt 15:8 1Ko 16:1
- d Dz 11:29
- e Jn 1:42
- f Dz 11:26 Dz 15:35
- g Kpl 19:17
- h Dz 12:17
- i Dz 10:28 Dz 11:3 Dz 15:28
- j Prz 29:25
- k Dz 21:20
- l Jak 3:17
- m Dz 15:39
- n Dz 10:15 Dz 10:34 Gal 3:28
- o 1Tm 5:20

wi[a] prawicę wspólnoty,[b] abyśmy szli do narodów, oni zaś do obrzezanych. **10** Mieliśmy tylko pamiętać o biednych.[c] To właśnie też usilnie starałem się czynić.[d]

11 Kiedy jednak Kefas[e] przyszedł do Antiochii,[f] sprzeciwiłem mu się w twarz, ponieważ zasłużył na potępienie.[g] **12** Bo zanim przybyli niektórzy od Jakuba,[h] jadał[i] z ludźmi z narodów, ale gdy oni przybyli, zaczął się odsuwać i oddzielać, bojąc się[j] tych z klasy obrzezanych.[k] **13** Również pozostali Żydzi przyłączyli się do niego w tym udawaniu,[l] tak iż nawet Barnabas[m] został z nimi wciągnięty w to ich udawanie. **14** Ale gdy ujrzałem, że nie chodzą prosto zgodnie z prawdą dobrej nowiny,[n] rzekłem wobec wszystkich do Kefasa:[o] „Jeżeli ty, choć jesteś Żydem, żyjesz tak, jak narody, a nie jak Żydzi, to czemu przymuszasz ludzi z narodów, by żyli na sposób żydowski?"[p]

15 My, którzy z natury jesteśmy Żydami,[q] a nie grzesznikami[r] z narodów, **16** i którzy wiemy, że człowiek zostaje uznany za prawego[s] nie dzięki uczynkom prawa, lecz tylko na podstawie wiary[t] w Chrystusa Jezusa, właśnie my uwierzyliśmy w Chrystusa Jezusa, aby zostać uznanymi za prawych dzięki wierze w Chrystusa,[u] a nie dzięki uczynkom prawa, ponieważ żadne ciało nie zostanie uznane za prawe dzięki uczynkom prawa.[v] **17** A jeśli my, zabiegając o uznanie nas za prawych dzięki Chrystusowi,[w] okazaliśmy się grzesznikami,[x] to czyżby Chrystus w rzeczywistości był sługą grzechu? Przenigdy! **18** Bo jeśli na nowo buduję coś, co niegdyś

p Dz 15:10; Dz 15:28; Gal 1:13; q Jn 8:39; Rz 11:23; r Ef 2:12; s Ps 143:2; Dz 13:39; Rz 8:33; t Rz 1:17; Rz 3:22; Jak 2:23; u Rz 5:17; 1Ko 6:11; Heb 7:19; v Rz 3:20; Gal 3:19; w Rz 5:1; x 1Jn 3:9; y Rz 6:1.

zburzyłem,[a] to sam pokazuję, że jestem człowiekiem występnym.[b] **19** A ja przez prawo umarłem dla prawa,[c] aby ożyć dla Boga.[d] **20** Wraz z Chrystusem zawisłem na palu.[e] Już nie ja żyję,[f] lecz w jedności ze mną żyje Chrystus.[g] Doprawdy, żyjąc[h] teraz w ciele, żyję dzięki wierze w Syna Bożego, który mnie umiłował i wydał za mnie samego siebie.[i] **21** Nie odtrącam niezasłużonej życzliwości Bożej;[j] bo jeśli prawość osiąga się dzięki prawu,[k] to Chrystus właściwie umarł na darmo.[l]

3 O nierozumni Galatowie, któż was poddał pod zły wpływ[m] — was, przed których oczami otwarcie nakreślono obraz Jezusa Chrystusa zawieszonego na palu?[n] **2** Jednego tylko chciałbym się od was dowiedzieć: Czy otrzymaliście ducha[o] dzięki uczynkom prawa,[p] czy dzięki słuchaniu[q] wynikającemu z wiary? **3** Czyż jesteście tak nierozumni? Zaczęliście w duchu,[r] a teraz kończycie w ciele?[s] **4** Czy na próżno znieśliście tyle cierpień?[t] Jeśli istotnie było to na próżno. **5** Czy więc ten, który wam udziela ducha[u] i dokonuje wśród was potężnych dzieł,[v] czyni to ze względu na uczynki prawa, czy ze względu na słuchanie wynikające z wiary? **6** Tak jak Abraham „uwierzył Jehowie i poczytano mu to za prawość”.[w]

7 Z pewnością wiecie, że synami Abrahama[x] są ci, którzy obstają przy wierze.[y] **8** A Pismo, widząc naprzód, iż ludzi z narodów Bóg uzna za prawych dzięki wierze, zawczasu oznajmiło Abrahamowi dobrą nowinę, mianowicie: „Poprzez ciebie będą pobłogosławione wszystkie narody”.[z] **9** Toteż ci, którzy obstają przy wierze, są błogosławieni[a] wraz z wiernym Abrahamem.[b]

ROZDZ. 2

a Gal 5:2 Kol 2:14
b Gal 5:4
c Rz 7:9
d Rz 6:11 Heb 9:14
e Rz 6:6 Gal 5:24 Gal 6:14
f 1Pt 4:2
g Jn 17:23
h 2Ko 5:15
i 1Tm 2:6
j Jn 1:17 Rz 4:5
k Gal 3:21 Heb 7:11
l Tyt 3:5

ROZDZ. 3

m Gal 5:7
n 1Ko 1:23
o Ef 1:13 Heb 6:4
p Rz 3:20
q Rz 10:17
r Gal 4:9
s Heb 7:16
t Heb 10:36 2Jn 8
u Dz 10:44
v 1Ko 12:10
w Rdz 15:6 Rz 4:3 Jak 2:23
x Jn 8:39 Rz 4:16
y Rz 4:12
z Rdz 12:3 Rdz 18:18 Dz 3:25
a Heb 13:7
b Gal 3:28 Gal 3:29 Heb 2:16

szpalta 2

a Pwt 27:26 Jer 11:3 Dz 15:10 Jak 2:10
b Dz 13:39 Gal 2:16
c Hab 2:4 Heb 10:38
d Kpl 18:5 Pwt 30:16 Neh 9:29 Rz 10:5
e 1Ko 7:23
f Iz 35:10 Mt 26:28 Tyt 2:14 Heb 9:15

10 Wszyscy bowiem, którzy polegają na uczynkach prawa, są pod przekleństwem, bo jest napisane: „Przeklęty każdy, kto nie trwa we wszystkich rzeczach zapisanych w zwoju Prawa, aby je czynić”.[a] **11** Ponadto jest oczywiste, iż nikt nie zostaje u Boga uznany za prawego na podstawie prawa,[b] gdyż „prawy będzie żył dzięki wierze”.[c] **12** A Prawo nie obstaje przy wierze, ale „kto ich przestrzega, dzięki nim będzie żył”.[d] **13** Chrystus przez nabycie[e] uwolnił[f] nas od przekleństwa Prawa, stawszy się za nas przekleństwem,[g] ponieważ jest napisane: „Przeklęty każdy zawieszony na palu”.[h] **14** Celem było to, żeby przez Jezusa Chrystusa nastało dla narodów błogosławieństwo Abrahamowe,[i] abyśmy dzięki swej wierze[j] otrzymali obiecanego ducha.[k]

15 Bracia, mówię, posługując się przykładem z życia ludzkiego: Uprawomocnionego przymierza nikt nie odtrąca ani nie załącza do niego dodatków, mimo iż jest ono człowiecze.[l] **16** A obietnice oznajmiono Abrahamowi[m] i jego potomkowi.[n] Nie mówi: „I potomkom”, jak o wielu, lecz jak o jednym:[o] „I twemu potomkowi”,[p] którym jest Chrystus.[q] **17** To jeszcze mówię: Przymierza, które Bóg poprzednio uprawomocnił,[r] Prawo powstałe w czterysta trzydzieści lat[s] później nie unieważnia, tak by znieść obietnicę.[t] **18** Bo jeśli dziedzictwo jest dzięki prawu, to już nie dzięki obietnicy;[u] a przecież Bóg życzliwie dał je Abrahamowi na podstawie obietnicy.[v]

---

g Lb 21:9; Jn 3:14; Jn 19:31; Dz 5:30; h Pwt 21:23; i Rz 4:9; Ef 2:15; j Dz 19:4; 1Pt 2:6; k Jl 2:28; l Heb 9:17; m Rdz 12:1; Rdz 12:7; Rdz 13:15; Rdz 17:7; n Rdz 24:7; Iz 6:13; Gal 3:29; o Rdz 25:5; Rz 9:7; Rz 9:8; p Rdz 22:18; q Rdz 49:10; Mt 1:17; r Rz 4:13; s Wj 12:41; t Rz 4:14; u Rz 11:6; v Rdz 22:17.

19 Na cóż więc Prawo? Zostało dodane, by ujawnić występki,[a] aż przyjdzie potomstwo,[b] któremu dano obietnicę, a przekazane zostało przez aniołów[c] ręką pośrednika.[d] **20** Otóż nie ma pośrednika, gdzie chodzi tylko o jedną osobę, a Bóg jest tylko jeden.[e] **21** Czy zatem Prawo jest przeciwne obietnicom Bożym?[f] Przenigdy! Bo gdyby dano prawo mogące obdarzyć życiem,[g] prawość faktycznie byłaby na podstawie prawa.[h] **22** Ale Pismo[i] oddało wszystko razem pod straż grzechu,[j] żeby obietnicę wynikającą z wiary w Jezusa Chrystusa dano tym, którzy wierzą.[k]

23 Zanim jednak nadeszła wiara,[l] byliśmy strzeżeni przez prawo,[m] razem oddani pod straż, i wypatrywaliśmy wiary, która miała zostać objawiona.[n] **24** Toteż Prawo stało się naszym wychowawcą prowadzącym do Chrystusa,[o] abyśmy dzięki wierze zostali uznani za prawych.[p] **25** Ale skoro wiara nadeszła,[q] nie podlegamy już wychowawcy.[r]

26 Doprawdy, wszyscy jesteście synami[s] Bożymi przez wiarę w Chrystusa Jezusa. **27** Bo wy wszyscy, którzyście ochrzczeni w Chrystusie,[t] przyoblekliście się w Chrystusa.[u] **28** Nie ma Żyda ani Greka,[v] nie ma niewolnika ani wolnego,[w] nie ma mężczyzny ani kobiety;[x] wy wszyscy bowiem jesteście jedną osobą w jedności z Chrystusem Jezusem.[y] **29** Ponadto jeśli należycie do Chrystusa, to rzeczywiście jesteście potomstwem Abrahama,[z] dziedzicami według obietnicy.[a]

4 A powiadam, że dopóki dziedzic jest niemowlęciem, wcale się nie różni od niewolnika,[b] chociaż sam jest panem wszystkiego; **2** podlega jednak opiekunom[c] i szafarzom aż do dnia z góry wyznaczonego przez ojca. **3** Podobnie i my, kiedy byliśmy niemowlętami, pozostawaliśmy zniewoleni przez elementarne[a] rzeczy typowe dla świata. **4** Ale gdy się dopełnił czas,[b] Bóg posłał swego Syna,[c] który się urodził z niewiasty[d] i który się urodził pod prawem,[e] **5** żeby przez nabycie[f] uwolnić tych pod prawem,[g] abyśmy z kolei my dostąpili usynowienia.[h]

6 A ponieważ jesteście synami, Bóg posłał do naszych serc ducha[i] swego Syna i ten duch woła: „*Abba*, Ojcze!”[j] **7** Nie jesteś już więc niewolnikiem, lecz synem, a jeśli synem, to i dziedzicem za sprawą Boga.[k]

8 Niemniej właśnie wtedy, gdy nie znaliście Boga,[l] byliście niewolnikami tych, którzy z natury nie są bogami.[m] **9** Ale teraz, skoro poznaliście Boga albo raczej skoro wy zostaliście poznani przez Boga,[n] czemuż znowu zawracacie do słabych[o] i nędznych rzeczy elementarnych[p] i znowu chcecie być ich niewolnikami?[q] **10** Skrupulatnie przestrzegacie dni[r] i miesięcy,[s] i pór, i lat. **11** Boję się o was, czy czasem w związku z wami nie mozoliłem się na próżno.[t]

12 Proszę was, bracia: Stańcie się tacy jak ja,[u] ponieważ i ja byłem taki jak wy.[v] Nie wyrządziliście mi żadnej krzywdy.[w] **13** Wiecie zaś, że za pierwszym razem[x] oznajmiłem wam dobrą nowinę przez chorobę mego ciała. **14** I tego, co w moim ciele było dla was doświadczeniem, nie potraktowaliście ze wzgardą ani też nie splunęliście na to z obrzydzeniem, lecz przyjęliście mnie jak anioła[y] Bożego, jak

---

ROZDZ. 3

a Rz 3:20 Rz 4:15 Rz 7:12 Rz 7:14
b Jn 1:29 Rz 10:4
c Dz 7:38 Dz 7:53 Heb 2:2
d Wj 20:19 Pwt 5:5 Jn 1:17 Heb 9:15
e Pwt 6:4
f 1Tm 1:8
g Rz 8:3
h Rz 3:10 Gal 2:21
i Mt 11:13
j Rz 3:9
k Rz 4:11
l Gal 4:4
m Kol 2:14
n Rz 10:4
o Mt 5:17 Heb 8:5
p Dz 13:39 Rz 5:1 Rz 8:33
q Kol 2:17
r Dz 21:21 Heb 8:6 Heb 10:1
s Oz 1:10 Jn 1:12 Rz 8:14
t Dz 19:5 Rz 6:3
u Rz 13:14 Ef 4:24
v Rz 10:12
w 1Ko 12:13 Kol 3:11
x Dz 2:17 1Pt 3:7
y Jn 17:21
z Iz 54:1 Rz 8:17 Rz 9:7
a Gal 4:28

ROZDZ. 4

b Łk 2:51
c Rdz 24:3

szpalta 2

a Kol 2:8 Heb 9:10
b Rdz 3:15 Rdz 49:10
c Mt 3:17 Jn 8:42
d Jn 1:14 1Tm 3:16 Heb 2:14
e Mt 5:17
f 1Ko 7:23 Gal 3:13
g Mt 20:28
h Jn 1:12 Rz 8:23 2Ko 6:18
i Jn 14:26 Rz 5:5

j Mk 14:36; Rz 8:15; **k** Rz 8:17; Gal 3:29; Ef 1:14; **l** Ef 2:12; 1Ts 4:5; **m** Rz 1:25; 1Ko 12:2; 1Ts 1:9; **n** 1Ko 8:3; **o** Rz 8:3; Heb 7:18; **p** Kol 2:20; **q** 2Ko 11:20; **r** Rz 14:5; **s** Kol 2:16; **t** Gal 2:2; Gal 5:4; 1Ts 3:5; **u** Gal 6:14; **v** Gal 1:14; **w** 2Ko 2:5; **x** Dz 16:6; **y** 2Sm 19:27.

Chrystusa Jezusa.[a] **15** Gdzież zatem podziało się szczęście, któregoście doznawali?[b] Poświadczam wam bowiem, że gdyby to było możliwe, wyłupilibyście sobie oczy i dali je mnie.[c] **16** Czyż więc stałem się waszym nieprzyjacielem,[d] bo mówię wam prawdę?[e] **17** Gorliwie o was zabiegają[f] — nie szlachetnie, lecz chcą was odłączyć ode mnie, żebyście gorliwie zabiegali o nich.[g] **18** Jednakże szlachetna to rzecz, by zawsze o was gorliwie zabiegano w szlachetnej sprawie,[h] a nie tylko wtedy, gdy ja jestem obecny[i] u was, **19** dziateczki[j] moje, w związku z którymi znowu mam bóle porodowe, aż zostanie w was ukształtowany Chrystus.[k] **20** Ale chciałbym być u was obecny właśnie teraz[l] i mówić inaczej, ponieważ z waszego powodu jestem w rozterce.[m]

21 Powiedzcie mi, wy, którzy chcecie być pod prawem:[n] Czy nie słyszycie Prawa?[o] **22** Na przykład jest napisane, że Abraham miał dwóch synów: jednego ze służącej[p] i jednego z wolnej;[q] **23** ale ten ze służącej urodził się istotnie według ciała,[r] ten drugi zaś, z wolnej — na podstawie obietnicy.[s] **24** Stanowi to symboliczny dramat,[t] gdyż owe niewiasty oznaczają dwa przymierza,[u] jedno z góry Synaj,[v] które rodzi dzieci na niewolę i którym jest Hagar. **25** A ta Hagar oznacza Synaj,[w] górę w Arabii, i odpowiada dzisiejszej Jerozolimie, bo ona jest ze swymi dziećmi w niewoli.[x] **26** Ale Jerozolima[y] górna jest wolna i ona jest naszą matką.[z]

27 Albowiem jest napisane: „Wesel się, niepłodna, która nie rodzisz, wykrzyknij i głośno zawołaj, niewiasto, która nie doznajesz bólów porodowych; bo dzieci opuszczonej są liczniejsze niż tej, która ma męża”.[a] **28** A my, bracia, jesteśmy dziećmi związanymi z obietnicą, tak samo jak Izaak.[b] **29** Ale jak wtedy ten urodzony według ciała zaczął prześladować[c] urodzonego według ducha, tak jest i teraz.[d] **30** Co jednak mówi Pismo? „Wypędź służącą i jej syna, bo syn służącej na pewno nie będzie dziedzicem razem z synem wolnej”.[e] **31** Dlatego też, bracia, nie jesteśmy dziećmi służącej,[f] lecz niewiasty wolnej.[g]

5 Do takiej wolności wyzwolił nas Chrystus.[h] Dlatego stójcie mocno[i] i nie dajcie się znowu zaprząc w jarzmo niewoli.[j]

2 Oto ja, Paweł, mówię wam, że jeśli zostaniecie obrzezani,[k] Chrystus na nic się wam nie przyda. **3** Ponadto znowu składam świadectwo każdemu człowiekowi dającemu się obrzezać, iż ma obowiązek wypełnić całe Prawo.[l] **4** Odłączeni jesteście od Chrystusa, wy, którzy próbujecie zostać uznani za prawych na podstawie prawa;[m] odpadliście od jego niezasłużonej życzliwości.[n] **5** My zaś dzięki duchowi skwapliwie oczekujemy spodziewanej prawości wynikającej z wiary.[o] **6** Bo jeśli chodzi o Chrystusa Jezusa, to ani obrzezanie nie ma żadnej wartości, ani nieobrzezanie,[p] tylko wiara[q] działająca przez miłość.[r]

7 Biegliście bardzo dobrze.[s] Kto wam przeszkodził trwać w posłuszeństwie wobec prawdy?[t] **8** Przekonywanie takie nie pochodzi od Tego, który was powołuje.[u] **9** Trochę zakwasu zakwasza całe ciasto.[v] **10** Ja żywię ufność[w] co do was, którzy jesteście w jedności[x] z Panem, że nie

ROZDZ. 4

a Mt 10:40 Jn 13:20
b Obj 2:4
c Gal 6:11
d Prz 27:6 Iz 63:10 Heb 12:6
e Jn 8:45 Ef 4:15
f Rz 16:18 2Pt 2:3 2Pt 2:18
g Dz 20:30 Flp 2:21
h 1Ko 15:58 Tyt 2:14
i Flp 2:12
j 1Ko 4:15 1Ts 2:11 Flm 10
k Heb 6:1
l 2Jn 12
m 2Ko 4:8 Gal 6:2
n Rz 7:6 Gal 5:1
o Gal 3:24
p Rdz 16:15
q Rdz 16:1 Rdz 21:3
r Rdz 16:2 Rz 9:8
s Rdz 17:16
t 1Ko 10:11
u Heb 8:7
v Wj 19:23
w Wj 19:18 Heb 12:18
x Iz 61:1 Jn 8:35
y Iz 54:5 Gal 4:31
z Rdz 3:15 Iz 54:13 Flp 3:20 Obj 12:1

szpalta 2

a Iz 54:1
b Rz 9:8 Gal 3:29
c Rdz 21:9 2Tm 3:12
d Gal 5:11 Gal 6:12
e Rdz 21:10
f Rz 6:14
g Jn 8:36 Gal 5:13

ROZDZ. 5

h Jn 8:32 Rz 6:18
i 1Ko 16:13 Flp 4:1
j Dz 15:10
k Dz 15:1 Gal 6:12
l Rz 2:25 Gal 3:10
m Rz 3:20 Rz 4:4 Rz 9:31

n Rz 11:6; Heb 12:15; o Rz 8:23; p 1Ko 7:19; Gal 2:3; Gal 6:15; Kol 3:11; q Rz 3:22; Jak 2:18; r 1Ts 1:3; 1Tm 1:5; s 1Ko 9:24; Gal 3:3; t Rz 2:8; Rz 6:17; 2Ko 10:5; u Gal 1:6; v Pwt 17:7; 1Ko 5:6; 1Ko 15:33; 2Tm 2:17; 2Pt 2:2; w 2Ko 2:3; x Jn 17:21; Gal 3:28.

będziecie inaczej myśleć; a ten, kto was niepokoi,[a] otrzyma wyrok,[b] bez względu na to, kim jest. **11** Jeżeli zaś ja, bracia, dalej głoszę obrzezanie, to dlaczego dalej jestem prześladowany? Przecież wtedy zostałaby zniesiona[c] przyczyna zgorszenia[d] – pal męki.[e] **12** Oby ci, którzy próbują was zburzyć,[f] dali się nawet pozbawić męskości.[g]

13 Wy, bracia, rzecz jasna zostaliście powołani do wolności;[h] tylko nie używajcie tej wolności jako bodźca dla ciała,[i] lecz z miłości służcie jedni drugim jak niewolnicy.[j] **14** Bo całe Prawo spełnia się[k] w jednej wypowiedzi, mianowicie: „Masz miłować swego bliźniego jak samego siebie”.[l] **15** Jeżeli jednak wciąż się nawzajem kąsacie i pożeracie,[m] to baczcie, żebyście się nawzajem nie unicestwili.[n]

16 Ale powiadam: Stale postępujcie według ducha,[o] a nie spełnicie żadnego pragnienia ciała.[p] **17** Ciało bowiem jest w swym pragnieniu przeciwne duchowi,[q] a duch jest przeciwny ciału, gdyż są sobie przeciwne, tak iż nie czynicie tego, co byście chcieli czynić.[r] **18** Co więcej, jeśli was duch prowadzi,[s] to nie jesteście pod prawem.[t]

19 Jawne zaś są uczynki ciała,[u] a są nimi: rozpusta,[v] nieczystość, rozpasanie,[w] **20** bałwochwalstwo, uprawianie spirytyzmu,[x] nieprzyjaźnie, waśń, zazdrość, napady gniewu, swary, rozdźwięki, sekty, **21** zawiści, pijatyki,[y] hulanki i tym podobne rzeczy. Co do nich przestrzegam was, jak już was przestrzegłem, że ci, którzy się czegoś takiego dopuszczają,[z] nie odziedziczą królestwa Bożego.[a]

22 Natomiast owocem[b] ducha jest miłość, radość, pokój, wielkoduszna cierpliwość, życzliwość, dobroć,[a] wiara, **23** łagodność, panowanie nad sobą.[b] Przeciwko takim rzeczom nie istnieje żadne prawo.[c] **24** Ponadto ci, którzy należą do Chrystusa Jezusa, zawiesili na palu ciało wraz z jego namiętnościami i pragnieniami.[d]

25 Jeżeli żyjemy według ducha, to dalej też według ducha postępujmy[e] porządnie. **26** Nie popadajmy w próżność, pobudzając się wzajemnie do współzawodnictwa,[f] jedni wobec drugich pałając zawiścią.[g]

6 Bracia, jeśli nawet jakiś człowiek uczyni fałszywy krok,[h] zanim to sobie uświadomi – wy, którzy macie kwalifikacje duchowe,[i] próbujcie skorygować takiego w duchu łagodności,[j] bacząc każdy na samego siebie,[k] żebyś czasem i ty nie był kuszony.[l] **2** Jedni drugich brzemiona noście[m] i w ten sposób spełnijcie prawo Chrystusowe.[n] **3** Bo jeśli ktoś myśli, że jest czymś, a jest niczym,[o] to zwodzi swój umysł. **4** Ale niech każdy sprawdza, jakie jest jego dzieło,[p] a wtedy będzie miał powód do radosnego uniesienia ze względu na samego siebie, a nie w porównaniu[q] z drugim. **5** Każdy bowiem poniesie swój własny ciężar.[r]

6 Niechaj też każdy, kto jest ustnie[s] nauczany słowa, dzieli się[t] wszelkimi dobrami z tym, który tak ustnie naucza.[u]

7 Nie dajcie się wprowadzić w błąd:[v] Bóg nie jest kimś, z kogo można drwić.[w] Albowiem co człowiek sieje, to będzie też żąć;[x]

ROZDZ. 5

a Gal 1:7
b 2Ko 11:15
c Jn 15:19
d 1Ko 1:23
e Flp 3:18
f Dz 15:1
g Pwt 23:1
h Jn 8:36; Rz 6:22
i 1Ko 8:9; 1Pt 2:16; 2Pt 2:19
j 1Ko 9:19
k Rz 13:8
l Kpł 19:18; Mt 7:12; Mt 22:39; Jak 2:8
m Jak 3:14
n Prz 24:29; Jak 4:2
o Rz 8:5; Rz 8:13
p Rz 6:12; 1Pt 2:11
q Rz 8:4
r Rz 7:15; Rz 7:19; Rz 7:23
s Rz 8:14
t Rz 6:14; Rz 8:2
u Prz 20:11; 1Ko 3:3
v 1Ko 5:9; Ef 5:3; Kol 3:5; Obj 2:20
w Kpł 18:17; Mk 7:22; Ef 4:19; 2Pt 2:2; Judy 4
x Kpł 19:26; Kpł 19:31; Pwt 18:11
y Pwt 21:20; Iz 5:11; 1Pt 4:3
z Rz 8:13; 2Ko 12:21
a 1Ko 6:9
b Flp 1:11; Kol 1:10

szpalta 2

a Ef 5:9
b Jak 3:17
c 1Tm 1:9
d Rz 6:6; 1Pt 2:11
e Rz 8:4
f Kzn 4:4; 1Ko 4:7; Gal 6:4
g Flp 2:3

ROZDZ. 6

h Kpł 4:2; Mt 18:15; Rz 11:11
i 1Ko 2:15
j Prz 15:1; 1Ko 4:21; Kol 3:12; 1Tm 6:11; Tyt 3:2; **k** 1Ko 10:12; **l** 1Ko 7:5; Jak 3:2; **m** Rz 15:1; 2Ko 11:29; 1Ts 5:14; **n** Jn 13:34; Jn 15:12; 1Jn 4:21; **o** Rz 12:3; 1Ko 8:2; 2Ko 3:5; 2Ko 12:11; **p** 1Ko 11:28; 2Ko 13:5; **q** Gal 5:26; **r** Rz 14:4; 2Ko 5:10; **s** Łk 1:4; Dz 18:25; **t** Kpł 8:31; Łk 10:7; Rz 15:27; 1Ko 9:11; Heb 13:16; **u** Lb 18:31; Mt 10:10; 1Ko 9:14; **v** Jak 1:16; **w** Hi 13:9; **x** Łk 16:25; Rz 2:6.

8 bo kto sieje ze względu na swe ciało, ten z ciała żąć będzie zepsucie,[a] ale kto sieje ze względu na ducha,[b] ten z ducha żąć będzie życie wieczne.[c] **9** A zatem nie ustawajmy w czynieniu tego, co szlachetne,[d] bo w stosownej porze będziemy żąć, jeśli się nie znużymy.[e] **10** Istotnie więc, dopóki mamy czas sprzyjający temu,[f] wyświadczajmy dobro wszystkim, a zwłaszcza tym, którzy są z nami spokrewnieni w wierze.[g]

11 Zobaczcie, jak wielkimi literami napisałem do was moją własną ręką.[h]

12 Wszyscy, którzy chcą się przypodobać w ciele — właśnie ci próbują was przymusić do obrzezania,[i] byle tylko nie znosić prześladowania z powodu pala męki Chrystusa,[j] Jezusa. **13** Bo nawet ci, którzy się dają obrzezać, sami nie przestrzegają Prawa,[k] ale chcą, byście zostali obrzezani, żeby mogli mieć powód do chlubienia się waszym ciałem. **14** Co do mnie, obym się nigdy nie chlubił, chyba że palem męki[a] naszego Pana, Jezusa Chrystusa, przez którego świat dla mnie zawisł na palu,[b] a ja dla świata. **15** Bo ani obrzezanie nie jest czymś, ani nieobrzezanie,[c] tylko nowe stworzenie.[d] **16** A nad wszystkimi, którzy będą porządnie chodzić według tej reguły postępowania — nad Izraelem Bożym[e] — niech będzie pokój i miłosierdzie.

17 Odtąd niech mi nikt nie wyrządza przykrości, gdyż ja noszę na swym ciele piętna[f] niewolnika Jezusa.[g]

18 Życzliwość niezasłużona naszego Pana, Jezusa Chrystusa, niech będzie z duchem,[h] którego wy, bracia, przejawiacie. Amen.

ROZDZ. 6

a Rz 8:6
b Jn 6:63 Rz 8:13
c Iz 3:10
d 2Ts 3:13
e Heb 3:14 Heb 12:3 Obj 2:10
f Jn 9:4 Kol 4:5
g Ef 2:19
h 1Ko 16:21
i Gal 2:3
j Gal 5:11 Flp 3:18
k Jak 2:10

szpalta 2

a Łk 14:27 1Ko 2:2
b Rz 6:6
c Gal 5:6
d 2Ko 5:17 Ef 2:10
e Ps 125:5 Ps 128:6 Rz 9:6
f Iz 3:24
g 2Ko 4:10 Flp 3:10
h 2Tm 4:22 Flm 25

LIST

DO EFEZJAN

1 Paweł, z woli[a] Bożej apostoł[b] Chrystusa Jezusa, do świętych, którzy są w Efezie, i wiernych[c] w jedności[d] z Chrystusem Jezusem:

2 Życzliwość niezasłużona[e] i pokój[f] wam od Boga, naszego Ojca, i od Pana Jezusa Chrystusa.

3 Błogosławiony niech będzie Bóg i Ojciec naszego Pana, Jezusa Chrystusa,[g] gdyż pobłogosławił nas[h] wszelkim duchowym błogosławieństwem w miejscach niebiańskich[i] w jedności z Chrystusem, **4** tak jak nas wybrał[j] w jedności z nim przed założeniem[k] świata, abyśmy w miłości[l] byli wobec niego święci i bez skazy.[m] **5** Albowiem z góry nas wyznaczył[a] do usynowienia[b] poprzez Jezusa Chrystusa według upodobania swej woli,[c] **6** ku sławie[d] swej chwalebnej życzliwości niezasłużonej,[e] którą nas życzliwie obdarzył przez swego umiłowanego.[f] **7** Przez niego dostępujemy uwolnienia na podstawie okupu dzięki jego krwi,[g] owszem, przebaczenia[h] naszych wykroczeń, stosownie do bogactwa jego niezasłużonej życzliwości.[i]

8 Ona to za jego sprawą spływa na nas obficie we wszelkiej mądrości[j] i zdrowym rozsądku, **9** jako że on dał nam poznać

ROZDZ. 1

a 2Ko 1:1
b 1Ko 1:1
c Obj 2:3
d Jn 15:4 Jn 15:5
e Jn 1:17 Rz 3:24 1Ko 1:4
f Jn 14:27
g 2Ko 1:3
h Gal 3:14
i Ef 2:6
j Iz 43:10 Jn 17:24 Judy 1
k 1Pt 1:20
l Jak 2:5
m Ef 5:27 Kol 1:22

szpalta 2

a 2Ts 2:13 1Pt 1:2
b Rz 8:15 Rz 8:23 Rz 8:29 Gal 4:5

c Rz 8:28; **d** Iz 43:21; **e** Rz 3:24; **f** Jn 3:35; **g** Dz 20:28; Rz 3:25; Obj 5:9; **h** Dz 13:38; Kol 1:14; Kol 2:13; **i** Jn 1:16; **j** Kol 1:9.

świętą tajemnicę[a] swej woli. Odpowiada ona jego upodobaniu, co do którego sam w sobie powziął zamierzenie[b] **10** w związku z zarządzaniem[c] przy pełnej granicy wyznaczonych czasów,[d] mianowicie aby znowu zebrać[e] wszystko razem w Chrystusie[f] — to, co w niebiosach,[g] i to, co na ziemi.[h] Tak, w nim, **11** w jedności z którym zostaliśmy też ustanowieni dziedzicami,[i] będąc z góry wyznaczeni zgodnie z zamierzeniem tego, który we wszystkim tak działa, jak doradza jego wola,[j] **12** abyśmy służyli sławie jego chwały[k] — my, którzy pierwsi złożyliśmy nadzieję w Chrystusie.[l] **13** Ale wy również złożyliście w nim nadzieję, usłyszawszy słowo prawdy,[m] dobrą nowinę o waszym wybawieniu.[n] Za jego sprawą też, uwierzywszy, zostaliście opieczętowani[o] obiecanym duchem świętym,[p] **14** który jest zadatkiem[q] naszego dziedzictwa,[r] aby na podstawie okupu[s] nastąpiło uwolnienie tego, co jest własnością[t] [Boga], ku jego chwalebnej sławie.

15 Dlatego też i ja, usłyszawszy o waszej wierze w Pana Jezusa i względem wszystkich świętych,[u] **16** nie przestaję składać za was podziękowań. Stale czynię o was wzmianki w moich modlitwach,[v] **17** aby Bóg naszego Pana, Jezusa Chrystusa, Ojciec chwały, dał wam ducha mądrości[w] i objawienia w dokładnym poznaniu go;[x] **18** abyście — mając oczy[y] waszego serca oświecone[z] — wiedzieli, do jakiej nadziei[a] was powołał, czym jest chwalebne bogactwo,[b] które on zachowuje jako dziedzictwo dla świętych,[c] **19** i czym jest niezrównana wielkość jego mocy[d] wobec nas, wierzących. Odpowiada ona działaniu[e] potęgi jego siły, **20** z jakim działał w wypadku Chrystusa, gdy go wskrzesił z martwych[a] i posadził po swej prawicy[b] w miejscach niebiańskich,[c] **21** wysoko ponad wszelkim rządem i władzą, i mocą, i zwierzchnictwem,[d] i wszelkim imieniem wymienianym[e] nie tylko w tym systemie rzeczy,[f] lecz także w przyszłym.[g] **22** On też podporządkował wszystko pod jego stopy[h] i nad wszystkim[i] uczynił go głową dla zboru, **23** który jest jego ciałem,[j] pełnią[k] Tego, który dopełnia wszystko we wszystkim.[l]

2 Ponadto [Bóg ożywił] was, chociaż byliście martwi w waszych wykroczeniach i grzechach,[m] **2** w których swego czasu chodziliście według systemu[n] rzeczy tego świata, według władcy[o] mocy powietrza — ducha[p] działającego teraz w synach nieposłuszeństwa.[q] **3** Tak, wśród nich my wszyscy swego czasu postępowaliśmy zgodnie z pragnieniami naszego ciała,[r] spełniając zachcianki ciała[s] i myśli, i byliśmy z natury dziećmi srogiego gniewu,[t] tak jak pozostali. **4** Ale Bóg, który jest bogaty w miłosierdzie,[u] ze względu na swą wielką miłość, którą nas umiłował,[v] **5** ożywił nas wespół z Chrystusem, i to wtedy, gdy byliśmy martwi w wykroczeniach[w] — zostaliście wybawieni dzięki niezasłużonej życzliwości[x] — **6** i razem nas wskrzesił,[y] i posadził nas razem w miejscach niebiańskich[z] w jedności z Chrystusem Jezusem, **7** aby w nadchodzących[a] systemach rzeczy ukazać niezrównane bogactwo[b] swojej życzliwości niezasłużonej przez swą

ROZDZ. 1

a Rz 16:25 1Ko 4:1
b 2Tm 1:9
c Iz 32:1 Ef 3:9 Heb 3:6 Obj 20:6
d Łk 21:24 Dz 1:7
e Ps 50:5
f 1Ko 15:28 Kol 1:20
g 1Pt 1:4
h Jn 10:16 Flp 2:10
i Rz 8:17 Ef 3:6 1Pt 3:7
j Iz 46:10 Rz 8:28
k Ef 3:21
l Jak 1:18
m Kol 1:5
n 1Tm 2:4
o 2Ko 1:22 Ef 4:30 Obj 7:4
p Gal 3:2
q 2Ko 5:5
r 1Pt 1:4
s Rz 8:23 Kol 1:14 1Tm 2:6
t 1Pt 2:9
u Kol 1:4
v Rz 1:9
w Prz 2:6
x Kol 1:9 1Tm 2:4
y Łk 10:23
z 2Ko 3:16
a 1Pt 1:3
b Kol 1:27
c Pwt 33:3
d 2Ko 13:4
e Kol 1:29

szpalta 2

a Dz 2:24
b Ps 110:1 Dz 7:55
c Ef 2:6 Heb 7:26
d 1Ko 15:24 Kol 2:10 Heb 1:4
e Dz 4:12 Flp 2:9
f 1Ko 2:6
g Heb 6:5
h Ps 8:6
i Mt 28:18 Ef 5:23 Kol 1:18
j Rz 12:5 Ef 4:16
k Rz 11:25
l Kol 3:11

ROZDZ. 2 **m** Mt 8:22; Kol 2:13; 1Tm 5:6; 1Pt 4:6; **n** Rz 12:2; Ef 4:17; **o** Jn 12:31; **p** 1Ko 2:12; Jak 4:5; **q** Mt 13:38; Kol 3:6; 1Jn 2:16; **r** 1Ko 6:11; **s** Mt 26:41; 1Pt 4:3; **t** Jn 3:36; **u** Ps 145:9; Iz 54:10; Rz 10:12; **v** Rz 5:8; 1Jn 4:9; 1Jn 4:19; **w** Kol 2:13; **x** Jn 1:17; **y** Kol 2:12; **z** Ef 1:3; 1Pt 1:4; **a** Heb 6:5; **b** Ef 1:7.

łaskawość wobec nas w jedności[a] z Chrystusem Jezusem.

8 Właśnie za sprawą tej życzliwości niezasłużonej zostaliście wybawieni przez wiarę;[b] i nie stało się to dzięki wam[c] — jest to dar Boży.[d] **9** Bynajmniej nie dzięki uczynkom,[e] żeby nikt nie miał podstaw do chełpienia się.[f] **10** Jesteśmy bowiem jego dziełem,[g] stworzeni[h] w jedności[i] z Chrystusem Jezusem do dobrych uczynków,[j] które Bóg zawczasu przygotował,[k] abyśmy w nich chodzili.

11 Dlatego pamiętajcie, że co do ciała byliście dawniej ludźmi z narodów;[l] zwani byliście „nieobrzezaniem" przez to, co jest zwane „obrzezaniem", dokonanym rękami na ciele[m] — **12** że w tymże czasie byliście bez Chrystusa,[n] odsunięci[o] od państwa Izraela i obcy przymierzom obietnicy,[p] nie mieliście też nadziei[q] i byliście bez Boga na świecie.[r] **13** Ale teraz w jedności z Chrystusem Jezusem wy, którzy niegdyś byliście daleko, podeszliście blisko dzięki krwi[s] Chrystusa. **14** On bowiem jest pokojem[t] naszym, on dwie strony[u] połączył w jedno[v] i zburzył mur[w] między nimi, który je odgradzał.[x] **15** Ciałem[y] swoim zniósł nieprzyjaźń[z] — Prawo przykazań złożone z postanowień[a] — żeby w jedności z samym sobą stworzyć z dwóch ludów[b] jednego nowego człowieka[c] oraz zaprowadzić pokój **16** i żeby oba ludy w pełni z Bogiem pojednać[d] w jednym ciele[e] przez pal męki,[f] ponieważ uśmiercił sobą nieprzyjaźń.[g] **17** I przyszedłszy, oznajmił dobrą nowinę o pokoju[h] wam, dalekim, i pokój — bliskim,[i] **18** ponieważ przez niego my, oba ludy,[j] mamy przystęp[k] do Ojca dzięki jednemu duchowi.[l]

ROZDZ. 2

a Jn 17:21
b Rz 4:16
c Jn 6:44
d Jn 1:12
e Rz 3:20 Jak 2:22
f 1Ko 1:29
g 2Ko 5:5
h Gal 6:15
i Ef 1:4
j Kol 1:10
k Ef 1:5
l 1Ko 12:2
m Joz 5:3
n Ef 4:18
o Kol 1:21
p Rz 9:4
q 1Ts 4:13
r Iz 65:1
s Heb 10:19
t Kol 1:20
u Kpł 20:26
v Dz 10:35 Rz 11:24 Kol 3:11
w Kol 2:14
x Ef 2:12
y Rz 8:3
z Mk 7:28
a Pwt 4:8
b Rz 2:10
c 1Ko 12:12
d Kol 1:22
e Gal 3:28 Ef 4:4
f Heb 12:2
g Dz 10:28
h Iz 52:7
i Iz 57:19
j Rz 10:12
k Heb 7:25
l 1Ko 12:13

szpalta 2

a Ef 2:12
b Heb 11:13
c Flp 3:20
d Kol 1:12
e Iz 56:5 1Tm 3:15 Heb 3:6
f 1Ko 3:10
g Obj 21:14
h 1Ko 12:28
i Iz 28:16
j Kol 2:19
k Za 6:12 1Ko 3:16 1Ko 6:19
l Jn 17:23
m 1Pt 2:5

ROZDZ. 3

n Ef 4:1 Ef 6:20
o 1Ts 2:16 2Tm 4:17

19 Z całą pewnością więc nie jesteście już obcymi[a] ani osiadłymi przybyszami,[b] lecz jesteście współobywatelami[c] świętych[d] oraz domownikami[e] Boga **20** i zostaliście zbudowani na fundamencie[f] apostołów[g] i proroków,[h] przy czym fundamentowym kamieniem narożnym[i] jest sam Chrystus Jezus. **21** W jedności z nim cała budowla, harmonijnie zespolona,[j] rośnie w świętą świątynię dla Jehowy.[k] **22** W jedności z nim[l] również wy jesteście razem budowani, aby stanowić miejsce, w którym Bóg zamieszka przez ducha.[m]

3 Dlatego ja, Paweł, więzień[n] Chrystusa Jezusa dla was, ludzi z narodów...[o] **2** jeśli istotnie usłyszeliście o urzędzie szafarza[p] niezasłużonej życzliwości Bożej, danym mi ze względu na was, **3** że za sprawą objawienia została mi oznajmiona święta tajemnica,[q] jak uprzednio pokrótce napisałem. **4** Wobec tego, gdy to czytacie, możecie sobie uzmysłowić moje pojmowanie[r] świętej tajemnicy[s] o Chrystusie. **5** Za innych pokoleń tajemnica[t] ta nie była oznajmiona synom ludzkim, tak jak została teraz przez ducha objawiona[u] Jego świętym apostołom i prorokom,[v] **6** mianowicie że ludzie z narodów mają być współdziedzicami i współczłonkami ciała,[w] i współuczestnikami obietnicy[x] w jedności z Chrystusem Jezusem przez dobrą nowinę. **7** Stałem się jej sługą[y] zgodnie ze wspaniałomyślnym darem niezasłużonej życzliwości Boga, danym mi stosownie do sposobu oddziaływania jego mocy.[z]

p 1Ko 9:17; Kol 1:25; q Kol 1:26; r 2Ko 11:6; s 1Ko 4:1; Ef 6:19; t Kol 1:26; u Rz 11:25; Rz 16:25; v Mt 16:17; Ef 2:20; w Ef 2:16; x Łk 24:49; Dz 1:8; Gal 3:14; y Rz 12:7; Kol 1:25; z Rz 15:15.

8 Mnie, człowieka mniejszego od najmniejszego[a] ze wszystkich świętych, obdarzono tą niezasłużoną życzliwością,[b] bym oznajmił narodom[c] dobrą nowinę o niezgłębionym bogactwie[d] Chrystusa **9** i ukazał ludziom, jak jest zarządzana[e] święta tajemnica,[f] od niezmierzonej przeszłości ukryta w Bogu, który stworzył wszystko.[g] **10** Stało się to w tym celu, aby teraz rządom i władzom[h] w miejscach niebiańskich dano poprzez zbór[i] poznać wielce różnorodną mądrość Boga,[j] **11** zgodnie z wiekuistym zamierzeniem powziętym przez niego w związku z Chrystusem[k] — Jezusem, naszym Panem — **12** za sprawą którego mamy tę swobodę mowy oraz przystęp[l] z ufnością dzięki naszej wierze w niego. **13** Proszę zatem, żebyście nie dawali za wygraną z powodu tych moich ucisków[m] na waszą korzyść, gdyż one oznaczają dla was chwałę.

14 Dlatego też zginam kolana[n] przed Ojcem,[o] **15** któremu zawdzięcza swe miano[p] każda rodzina[q] w niebie i na ziemi, **16** żeby on stosownie do bogactwa[r] swej chwały dał wam mocą przez swego ducha[s] stać się potężnymi w człowieku, jakim jesteście wewnątrz,[t] **17** by dzięki waszej wierze Chrystus zamieszkał w waszych sercach z miłością;[u] abyście byli wkorzenieni[v] i osadzeni na fundamencie,[w] **18** tak byście wraz ze wszystkimi świętymi byli całkowicie zdolni pochwycić umysłem,[x] czym jest szerokość i długość, i wysokość, i głębokość,[y] **19** a także poznać miłość Chrystusową,[z] przewyższającą poznanie, abyście zostali napełnieni całą pełnią,[a] którą daje Bóg.

20 Temu zaś, który stosownie do swej działającej[b] w nas mocy może uczynić więcej niż przeobficie ponad to wszystko, o co prosimy lub co sobie pomyślimy[a] — **21** jemu niech będzie chwała za sprawą zboru i za sprawą Chrystusa Jezusa po wszystkie pokolenia na wieki wieków.[b] Amen.

4 Ja zatem, więzień[c] w Panu, upraszam was, abyście chodzili w sposób godny[d] powołania, którym zostaliście powołani,[e] **2** z zupełnym uniżeniem umysłu[f] i łagodnością, z wielkoduszną cierpliwością,[g] znosząc jedni drugich w miłości,[h] **3** usilnie starając się zachować jedność ducha w jednoczącej więzi pokoju.[i] **4** Jedno jest ciało[j] i jeden duch,[k] tak jak zostaliście powołani w jednej nadziei,[l] do której was powołano; **5** jeden Pan,[m] jedna wiara,[n] jeden chrzest;[o] **6** jeden Bóg[p] i Ojciec wszystkich, który jest ponad wszystkimi i przez wszystkich, i we wszystkich.

7 A każdego z nas obdarzono niezasłużoną życzliwością[q] według tego, jak Chrystus odmierzył wspaniałomyślny dar.[r] **8** Przeto mówi: „Wstąpiwszy na wysokość, uprowadził jeńców; dał dary [w] ludziach”.[s] **9** A wyraz „wstąpił”[t] cóż znaczy, jeśli nie to, że również zstąpił do niższych regionów — na ziemię?[u] **10** Ten sam, który zstąpił, ten także wstąpił[v] wysoko ponad wszystkie niebiosa,[w] aby wszystkiemu dać pełnię.[x]

11 I on dał niektórych jako apostołów,[y] niektórych jako proroków,[z] niektórych jako ewangelizatorów,[a] niektórych jako pasterzy i nauczycieli[b] — **12** w celu korygowania[c] świętych, dla dzieła usługiwania, dla budowania ciała

ROZDZ. 3

a 1Ko 15:9
b 1Tm 1:14
c Gal 1:16
d Kol 1:27
e Ef 1:10 Kol 1:18
f 1Ko 2:7 Ef 1:9
g Iz 40:28 Kol 1:16 Heb 1:2
h 1Pt 3:22
i 1Pt 1:12 1Pt 2:9
j Rz 11:33
k Ef 1:11
l Jn 14:6 Rz 5:2 Heb 4:16
m Dz 14:22 2Tm 2:10
n Dz 20:36
o Ef 1:3
p Iz 54:5 Iz 62:2
q Iz 54:1
r Rz 9:23 Flp 4:19
s Rz 15:19
t Rz 7:22 2Ko 4:16
u Jn 14:23
v Kol 2:7
w Kol 1:23
x Jn 17:3 Ef 1:18
y Rz 11:33
z Rz 8:35
a Jn 1:16 Kol 2:9
b Kol 1:29

szpalta 2

a Mk 11:24 1Ko 2:9
b Heb 13:21

ROZDZ. 4

c Ef 6:20 Flm 9
d Flp 1:27
e Rz 8:30
f Mt 11:29 Dz 20:19 Rz 12:3 Flp 2:3 1Pt 5:5
g 2Ko 6:6 1Ts 5:14
h 1Ko 13:4
i Rz 15:6 1Ko 1:10 Flp 1:27 Kol 3:15
j Rz 12:5 Ef 2:16
k 1Ko 12:4
l 1Pt 1:3
m 1Ko 8:6 1Ko 12:5
n 2Ko 4:13
o Mt 28:19

p 1Ko 8:6; 1Ko 12:6; **q** Rz 12:3; **r** Rz 12:6; 1Ko 12:11; 2Ko 9:15; **s** Ps 68:18; 1Ko 12:28; Ef 4:11; **t** Jn 3:13; Dz 2:31; **u** Mt 12:40; **v** Dz 1:9; 1Tm 3:16; **w** Heb 4:14; Heb 9:24; **x** Kol 1:19; **y** Mt 10:2; **z** 1Ko 12:28; **a** Dz 21:8; **b** Dz 13:1; Jak 3:1; **c** 1Ko 12:7.

Chrystusowego,[a] **13** aż wszyscy dojdziemy do jedności w wierze i w dokładnym poznaniu Syna Bożego, do męża dorosłego,[b] do miary wzrostu właściwego pełni Chrystusowej;[c] **14** abyśmy już nie byli niemowlętami, miotanymi[d] jakby przez fale oraz unoszonymi tu i tam każdym wiatrem nauki[e] wskutek oszukaństwa[f] ludzi, wskutek przebiegłości w wymyślaniu błędu. **15** Ale mówiąc prawdę,[g] przez miłość wzrastajmy[h] we wszystkim ku temu, który jest głową,[i] ku Chrystusowi. **16** Z niego całe ciało,[j] harmonijnie zespolone i doprowadzone do współdziałania przez każdy staw dający to, co potrzebne – zgodnie z funkcjonowaniem każdego poszczególnego członka w należnej mierze – przyczynia się do wzrostu ciała ku budowaniu siebie w miłości.[k]

17 To zatem mówię i świadczę w Panu, żebyście już nie postępowali tak, jak i narody[l] postępują w nieużyteczności swych umysłów,[m] **18** będąc pod względem umysłowym pogrążone w ciemności,[n] obce[o] dla życia po Bożemu, z powodu tkwiącej w nich niewiedzy,[p] z powodu niewrażliwości[q] ich serc. **19** Zatraciwszy wszelkie poczucie moralności,[r] oddały się rozpasaniu,[s] by z chciwością[t] dopuszczać się wszelkiej nieczystości.[u]

20 Ale wy nie tak nauczyliście się Chrystusa[v] – **21** jeśli tylko słyszeliście go i za jego sprawą byliście uczeni,[w] jako że prawda[x] jest w Jezusie – **22** macie bowiem odrzucić starą osobowość,[y] która odpowiada waszemu poprzedniemu sposobowi postępowania i która ulega skażeniu[z] według swych zwodniczych pragnień,[a] **23** a macie się odnowić w sile pobudzającej wasz umysł[b] **24** i przyoblec się[a] w nową osobowość,[b] stworzoną[c] według woli Bożej w rzeczywistej prawości[d] i lojalności.

25 Przeto, odrzuciwszy fałsz,[e] mówcie prawdę każdy ze swym bliźnim,[f] ponieważ jesteśmy członkami należącymi do siebie nawzajem.[g] **26** Bądźcie srodze zagniewani, a jednak nie grzeszcie;[h] niech słońce nie zachodzi nad waszym rozdrażnieniem[i] **27** ani nie zostawiajcie miejsca Diabłu.[j] **28** Kto kradł, niech już nie kradnie,[k] ale niech raczej ciężko pracuje, wykonując swymi rękami dobrą pracę,[l] aby mieć z czego udzielić będącemu w potrzebie.[m] **29** Niech z waszych ust nie wychodzi żadna zgniła wypowiedź,[n] lecz wszelka wypowiedź dobra ku zbudowaniu, stosownie do potrzeby, aby słuchającym udzielić czegoś korzystnego.[o] **30** I nie zasmucajcie świętego ducha Bożego,[p] którym zostaliście opieczętowani[q] na dzień uwolnienia na podstawie okupu.[r]

31 Wszelka złośliwa gorycz[s] i gniew, i srogie zagniewanie, i krzyk, i obelżywa mowa[t] niech będą spośród was usunięte wraz z wszelkim złem.[u] **32** Natomiast stańcie się jedni dla drugich życzliwi,[v] tkliwie współczujący,[w] wspaniałomyślnie przebaczając sobie nawzajem, jak i wam Bóg przez Chrystusa wspaniałomyślnie przebaczył.[x]

5 Dlatego stańcie się naśladowcami Boga[y] jako dzieci umiłowane **2** i dalej chodźcie w miłości,[z] jak i Chrystus was umiłował[a] oraz wydał za was samego siebie jako dar ofiarny[b] i ofiarę dla Boga na miłą woń.[c]

ROZDZ. 4

a 1Ko 14:26
b 1Ko 14:20
c Kol 1:28
d Heb 6:19 Jak 1:6
e Kol 2:18 Heb 13:9 1Pt 2:1
f 2Ko 11:13
g 1Jn 3:18
h Jak 1:4
i 1Ko 11:3 Kol 1:18
j 1Ko 12:27
k Kol 2:19
l 1Pt 4:3
m Rz 1:21
n Dz 26:18
o Gal 4:8 Ef 2:12 Kol 1:21
p Dz 17:30
q Rz 11:25
r Rz 1:28
s 2Ko 12:21 Gal 5:19 Judy 4
t Iz 56:11
u Rz 1:26
v 1Ts 4:4 Heb 7:26
w 1Ts 4:1
x Jn 1:14
y Rz 6:6 Kol 3:9
z Rz 8:13
a Rz 7:23
b Ps 51:10 Eze 11:19 Eze 18:31 Rz 12:2

szpalta 2

a Gal 3:27
b Kol 3:10
c Ef 2:10
d Ps 45:7 Rz 1:17
e Dz 5:2 Kol 3:8
f Za 8:16 Kol 3:9 Obj 21:8
g Rz 12:5
h Ps 4:4
i Kpl 19:17 Kol 3:13 1Pt 4:8
j Jak 4:7
k Pwt 5:19
l 1Ts 4:11 2Ts 3:10
m Dz 20:35
n Mt 15:11 Jak 3:10
o Kol 4:6
p Iz 63:10 2Ko 6:1 1Ts 5:19
q Ef 1:13
r Rz 8:23

s Jak 3:14; t Kol 3:8; u Tyt 3:2; v Mi 6:8; 2Ko 6:6; w Kol 3:12; 1Pt 3:8; x Mt 6:14; Mt 18:35; Mk 11:25; 2Ko 2:10; **ROZDZ. 5** y Mt 5:48; Łk 6:36; z 1Ko 16:14; a Jn 13:34; 1Jn 3:23; b Gal 2:20; Heb 10:10; c Wj 29:18; 2Ko 2:15.

3 A rozpusta[a] i wszelka nieczystość lub chciwość[b] niech nawet nie będą wśród was wspominane,[c] jak się godzi świętym,[d] **4** ani haniebne postępowanie,[e] ani głupia gadanina, ani sprośne[f] żarty — to, co nie przystoi — lecz raczej dziękczynienie.[g] **5** Wiecie to bowiem i sami sobie uświadamiacie, iż żaden rozpustnik[h] ani nieczysty, ani chciwiec[i] — to znaczy bałwochwalca — nie ma dziedzictwa w królestwie Chrystusa i Boga.[j]

6 Niech was nikt nie zwodzi pustymi słowami,[k] gdyż z powodu wspomnianych rzeczy nadchodzi srogi gniew Boży na synów nieposłuszeństwa.[l] **7** Dlatego nie stawajcie się ich współuczestnikami;[m] **8** niegdyś bowiem byliście ciemnością,[n] ale teraz jesteście światłem[o] w związku z Panem. Dalej chodźcie jako dzieci światła, **9** gdyż na owoc światła składa się wszelka dobroć i prawość, i prawda.[p] **10** Wciąż się upewniajcie, co jest godne upodobania[q] Pana, **11** i przestańcie uczestniczyć[r] z nimi w bezowocnych uczynkach typowych dla ciemności,[s] ale je raczej gańcie,[t] **12** bo o tym, co się u nich dzieje w skrytości, wstyd nawet opowiadać.[u] **13** A wszystko, co jest ganione,[v] staje się jawne dzięki światłu, bo wszystko, co staje się jawne,[w] jest światłem. **14** Przeto on mówi: „Przebudź się,[x] śpiący, i powstań z martwych,[y] a zajaśnieje[z] ci Chrystus”.

15 Baczcie więc pilnie, żebyście nie postępowali[a] jak niemądrzy, ale jak mądrzy, **16** wykupując sobie dogodny czas,[b] ponieważ dni są złe.[c] **17** Dlatego już nie stawajcie się nierozsądni, lecz stale sobie uświadamiajcie,[d] co jest wolą[e] Jehowy. **18** I nie upijajcie się[f] winem, bo w tym jest rozwiązłość,[g] ale wciąż napełniajcie się duchem,[a] **19** przemawiając do siebie w psalmach[b] i pieśniach pochwalnych[c] dla Boga, i pieśniach duchowych, śpiewając[d] Jehowie przy wtórze muzyki[e] w waszych sercach, **20** zawsze składając za wszystko podziękowania[f] naszemu Bogu i Ojcu w imię naszego Pana, Jezusa Chrystusa.

21 Bądźcie podporządkowani jedni drugim[g] w bojaźni Chrystusowej. **22** Żony niech będą podporządkowane[h] swoim mężom jak Panu, **23** ponieważ mąż jest głową żony,[i] jak i Chrystus jest głową zboru[j] — on, wybawca tego ciała. **24** Doprawdy, jak zbór jest podporządkowany Chrystusowi, tak i żony niech będą swym mężom we wszystkim.[k] **25** Mężowie, wciąż miłujcie swe żony,[l] jak też Chrystus umiłował zbór i wydał zań samego siebie,[m] **26** żeby go uświęcić,[n] oczyszczając go kąpielą wodną przez słowo,[o] **27** by móc stawić przed sobą zbór w jego okazałości,[p] nie mający plamy lub zmarszczki, lub czegoś takiego, ale żeby był święty i bez skazy.[q]

28 Mężowie powinni tak miłować swe żony, jak własne ciała. Kto miłuje swą żonę, ten samego siebie miłuje, **29** bo nigdy nikt nie miał w nienawiści swego ciała, lecz każdy je żywi i pielęgnuje,[r] jak i Chrystus — zbór, **30** ponieważ jesteśmy członkami jego ciała.[s] **31** „Z tego względu mężczyzna opuści ojca i matkę, a przylgnie do swej żony i oboje staną się jednym ciałem”.[t] **32** Wielka jest ta święta tajemnica.[u] A ja mówię w odniesieniu

ROZDZ. 5

a 2Ko 12:21
b 1Ko 5:11
c Kol 3:5
d 1Ts 4:3
e Rz 1:28
f Rz 1:27 Kol 3:8
g 1Ts 5:18
h Dz 15:29 Gal 5:19
i 1Tm 3:8 Tyt 1:7
j 1Ko 6:9 Gal 5:21
k Kol 2:4 Kol 2:8
l Ef 2:2
m 2Ko 6:14
n Dz 26:18 1Pt 2:9
o Mt 5:16 Jn 12:36 1Jn 2:9
p Gal 5:22
q Rz 12:2 Flp 1:10
r Iz 52:11 Rz 16:17 2Ts 3:6 2Tm 3:5
s Rz 13:12
t Prz 28:23 1Tm 5:20 Tyt 1:9 Tyt 1:13 Obj 3:19
u Rz 1:26
v Jn 3:20
w 1Ko 4:5
x Iz 26:19 Rz 13:11
y Ef 2:5 Kol 2:13
z Jn 8:12 2Tm 1:10
a Mt 10:16 1Tm 4:8 2Tm 2:22
b Kol 4:5
c 2Tm 3:1
d Ps 143:10 Prz 2:5 Jn 7:17
e Rz 12:2 1Ts 4:3 1Ts 5:18 1Pt 4:2
f Iz 5:11
g Hab 2:15

szpalta 2

a Dz 2:4
b Jak 5:13
c Dz 16:25
d 1Ko 14:15 Kol 3:16
e Ps 33:2; f Kol 3:17; 1Ts 5:18; g Flp 2:3; 1Pt 5:5; h Kol 3:18; Tyt 2:5; 1Pt 3:1; i Rz 7:2; j 1Ko 11:3; k 1Ko 14:34; l 1Pt 3:7; m Dz 20:28; Gal 1:4; n Heb 13:12; o Jn 17:17; p Ps 45:13; Tyt 2:14; q 2Ko 11:2; Ef 1:4; Kol 1:22; Heb 10:22; Obj 21:27; r 1Ko 7:33; s Rz 12:5; 1Ko 6:15; Ef 1:23; t Rdz 2:24; Mt 19:5; 1Ko 6:16; u Ef 1:9; Ef 3:4; Kol 1:26.

do Chrystusa i zboru.[a] **33** Ale niech też każdy z was z osobna tak miłuje swoją żonę,[b] jak samego siebie, żona zaś winna mieć głęboki respekt[c] dla swego męża.

6 Dzieci, bądźcie posłuszne waszym rodzicom[d] w jedności[e] z Panem, to bowiem jest prawe:[f] **2** „Szanuj swego ojca i swą matkę”;[g] jest to pierwszy nakaz z obietnicą:[h] **3** „Aby ci się dobrze działo i abyś długo trwał na ziemi”.[i] **4** A wy, ojcowie, nie drażnijcie swych dzieci,[j] ale je wychowujcie,[k] karcąc[l] je i ukierunkowując ich umysły[m] zgodnie z myślami Jehowy.

5 Wy, niewolnicy, bądźcie posłuszni tym, którzy są waszymi panami w sensie cielesnym,[n] z bojaźnią i drżeniem[o] w szczerości waszych serc, jak Chrystusowi, **6** nie przez służbę dla oka jako przypodobujący się ludziom,[p] lecz jako niewolnicy Chrystusa, wykonujący wolę Bożą z całej duszy.[q] **7** Służcie jako niewolnicy mający dobre skłonności, tak jak dla Jehowy,[r] a nie dla ludzi, **8** bo wiecie, że każdy — cokolwiek by dobrego uczynił — otrzyma to z powrotem od Jehowy,[s] czy jest niewolnikiem, czy wolnym.[t] **9** Również wy, panowie, postępujcie tak samo wobec nich, zaniechawszy grożenia,[u] bo wiecie, że w niebiosach jest Pan zarówno ich, jak i wasz,[v] a u niego nie ma stronniczości.[w]

10 W końcu, dalej umacniajcie się[x] w Panu i w potędze[y] jego siły. **11** Nałóżcie całą zbroję[z] od Boga, żebyście mogli stać niewzruszenie wobec machinacji[a] Diabła; **12** ponieważ zmagamy się[b] nie z krwią i ciałem, ale z rządami,[c] z władzami,[d] ze światowymi władcami[e] tej ciemności, z zastępem niegodziwych duchów[a] w miejscach niebiańskich. **13** Dlatego też weźcie całą zbroję od Boga,[b] żebyście mogli stawić opór w dniu złym i dokładnie wykonawszy wszystko, stać niewzruszenie.[c]

14 Toteż stójcie niewzruszenie, opasawszy[d] lędźwie prawdą[e] i nałożywszy napierśnik prawości[f] **15** oraz obuwszy nogi[g] w wyposażenie dobrej nowiny o pokoju.[h] **16** Przede wszystkim weźcie wielką tarczę wiary,[i] którą zdołacie zagasić wszystkie płonące pociski niegodziwca.[j] **17** Weźcie też hełm[k] wybawienia i miecz[l] ducha,[m] to jest słowo Boże,[n] **18** w każdej formie modlitwy[o] i błagania modląc się w duchu przy każdej sposobności.[p] A w tym celu czuwajcie z wszelką stałością oraz błaganiem za wszystkich świętych **19** i za mnie, aby mi była dana zdolność mówienia[q] przez otwarcie mych ust, przez swobodę mowy[r] ku oznajmianiu świętej tajemnicy dobrej nowiny[s] — **20** dla której występuję jako ambasador[t] w łańcuchach — abym w związku z nią mówił śmiało, tak jak mówić powinienem.[u]

21 A żebyście wiedzieli też o moich sprawach, o tym, co porabiam, oznajmi wam wszystko Tychik,[v] brat umiłowany i wierny sługa w Panu.[w] **22** Właśnie po to wysyłam go do was, abyście wiedzieli o tym, co nas dotyczy, i żeby pokrzepił wasze serca.[x]

23 Pokój braciom i miłość z wiarą od Boga, Ojca, i od Pana Jezusa Chrystusa. **24** Życzliwość niezasłużona[y] niech będzie ze wszystkimi, którzy naszego Pana, Jezusa Chrystusa, miłują w nieskażoności.

ROZDZ. 5

a Ef 3:6 Heb 12:23
b Kol 3:19
c 1Pt 3:6

ROZDZ. 6

d Prz 1:8 Prz 6:20 Prz 23:22 Kol 3:20
e Jn 17:21
f 1Pt 3:12
g Prz 23:22 Mt 15:4
h Wj 20:12 Prz 20:20
i Pwt 5:16
j Kol 3:21
k Prz 22:6
l Prz 3:11 Prz 13:24 Prz 19:18 2Tm 3:16
m Pwt 4:9 Pwt 6:7 Pwt 6:20 Prz 2:2 Iz 50:5
n 1Tm 6:1 1Pt 2:18
o Flp 2:12
p Kol 3:22
q Łk 10:27
r 1Ko 10:31
s Ps 24:5 Kol 3:24
t Gal 3:28
u Kpl 25:43
v 1Ko 7:22
w 2Kn 19:7
x Ef 3:16
y 1Ko 16:13
z Rz 13:12
a Łk 4:13 2Ko 10:5
b 2Tm 4:7
c Rz 8:38
d Dn 2:38
e Dn 2:39

szpalta 2

a Dn 10:13 Dz 17:22 2Pt 2:4 Obj 16:14
b 2Ko 6:7
c Kol 2:7
d 1Sm 25:13 Iz 11:5
e Ef 5:9
f Prz 4:23 Iz 59:17
g Iz 52:7
h Dz 10:36 Rz 10:15
i 1Jn 5:4

j 1Pt 5:9; **k** Iz 59:17; 1Ts 5:8; **l** Iz 49:2; **m** Jn 6:63; **n** Heb 4:12; **o** Kol 4:2; **p** Mt 6:6; Judy 20; **q** Dz 4:29; **r** 2Ko 3:12; 1Tm 3:13; Heb 3:6; **s** Kol 1:23; Kol 4:3; **t** 2Ko 5:20; **u** Kol 4:4; **v** 2Tm 4:12; Tyt 3:12; **w** Kol 4:7; **x** Kol 4:8; **y** Kol 4:18.

LIST

DO FILIPIAN

1 Paweł i Tymoteusz, niewolnicy[a] Chrystusa Jezusa, do wszystkich świętych w jedności z Chrystusem Jezusem, którzy są w Filippi,[b] wraz z nadzorcami i sługami pomocniczymi:[c]

2 Życzliwość niezasłużona i pokój wam od Boga, naszego Ojca, i od Pana Jezusa Chrystusa.[d]

3 Zawsze dziękuję Bogu mojemu, ilekroć was wspominam[e] **4** w każdym moim błaganiu za wami wszystkimi,[f] przedkładając swoje błaganie z radością, **5** ze względu na wkład,[g] jaki od pierwszego dnia aż do tej chwili wnosicie na rzecz dobrej nowiny. **6** Bo w to właśnie ufam, że ten, który w was rozpoczął dobre dzieło, będzie je prowadził do zakończenia[h] aż po dzień[i] Jezusa Chrystusa. **7** Całkiem słusznie myślę tak o was wszystkich, ponieważ mam was w sercu[j] – was wszystkich, którzy jesteście ze mną współuczestnikami[k] życzliwości niezasłużonej, zarówno w moich więzach,[l] jak i w obronie[m] oraz prawnym[n] ugruntowywaniu dobrej nowiny.

8 Albowiem Bóg jest mi świadkiem, jak gorąco tęsknię za wami wszystkimi, żywiąc takie tkliwe uczucie,[o] jakie żywi Chrystus Jezus. **9** I o to wciąż się modlę, żeby wasza miłość coraz bardziej i bardziej obfitowała[p] w dokładne poznanie[q] i pełne rozeznanie[r] – **10** żebyście się upewniali co do rzeczy ważniejszych,[s] tak byście aż po dzień Chrystusowy byli bez skazy[t] i nie gorszyli[u] drugich **11** oraz byli napełnieni owocem prawości,[v] który jest przez Jezusa Chrystusa, ku chwale i sławie Boga.[w]

ROZDZ. 1

a 1Ko 7:22
b Dz 16:12
c 1Tm 3:1
1Tm 3:8
d Ef 1:2
e Rz 1:8
f 1Ts 1:2
g Flp 1:27
h Flp 2:13
i 1Ko 1:8
j 2Ko 3:2
k Flp 4:14
l Ef 3:1
Flp 1:13
Kol 4:18
2Tm 1:8
Flm 13
m Dz 24:10
Dz 24:14
Flp 1:16
n Dz 25:11
o Kol 3:12
p 1Ts 3:12
q Jn 17:3
2Pt 3:18
r 1Ko 10:15
Heb 5:14
s Rz 12:2
Ef 5:10
t Flp 2:15
u Rz 14:13
Rz 14:21
v Jn 15:5
Jak 3:18
w Ef 1:14

szpalta 2

a Flp 1:14
b Ef 3:1
c Dz 28:31
d Flp 4:22
e 2Tm 2:9
f Mt 7:22
2Ko 12:20
g 1Ko 9:17
1Ko 13:2
h Flp 1:7
i Jak 3:14
j 2Ko 11:28
k Gal 2:4
l Łk 9:50
m 2Ko 1:11
n Jn 15:26
1Pt 1:11
o Rz 8:19
p Rz 5:5
q Ps 119:46
Rz 1:16
2Tm 1:8
r Ef 6:20
s 2Ko 4:10
Kol 1:24

12 Pragnę zaś, byście wiedzieli, bracia, że moje sprawy przyczyniły się raczej do postępu dobrej nowiny,[a] **13** tak iż me więzy[b] stały się w związku z Chrystusem publicznie znane[c] całej Gwardii Pretoriańskiej i wszystkim pozostałym;[d] **14** a większość braci w Panu, żywiąc ufność z racji moich więzów więziennych, okazuje tym większą odwagę, by nieustraszenie mówić słowo Boże.[e]

15 Niektórzy wprawdzie głoszą Chrystusa z zawiści i rywalizacji,[f] ale inni też z dobrej woli.[g] **16** Ci ostatni rozgłaszają Chrystusa z miłości, bo wiedzą, iż jestem tu postawiony ku obronie[h] dobrej nowiny, **17** tamci pierwsi zaś czynią to ze swarliwości,[i] a nie z czystych pobudek, sądzą bowiem, iż sprowadzą na mnie ucisk[j] w moich więzach więziennych. **18** Cóż więc? Nic, z wyjątkiem tego, iż wszelkimi sposobami – czy to dla pozoru,[k] czy naprawdę – Chrystus jest rozgłaszany,[l] i z tego się raduję. Zaiste, dalej też będę się radował, **19** gdyż wiem, że to doprowadzi do mego wybawienia dzięki waszemu błaganiu[m] oraz udzieleniu ducha Jezusa Chrystusa,[n] **20** zgodnie z moim skwapliwym oczekiwaniem[o] i nadzieją,[p] że pod żadnym względem nie zostanę zawstydzony,[q] lecz że w całej swobodzie mowy[r] Chrystus – jak zawsze przedtem, tak i teraz – będzie wywyższony za sprawą mego ciała,[s] czy to przez życie, czy przez śmierć.[t]

21 Albowiem w moim wypadku żyć – to Chrystus,[u] a umrzeć[v] – to

t Rz 14:8; 1Pt 4:16; **u** Gal 2:20; Gal 6:14; **v** 1Ts 4:14; 2Tm 4:8; Obj 14:13.

zysk. **22** A jeśli dalej żyć w ciele, jest to owoc mej pracy[a] – ale co wybrać, tego nie wyjawiam. **23** Jestem pod naciskiem tych dwóch rzeczy;[b] ale czego istotnie pragnę, to zostać uwolnionym i być z Chrystusem,[c] bo to oczywiście jest o wiele lepsze.[d] **24** Jednakże moje pozostawanie w ciele jest ze względu na was konieczniejsze.[e] **25** Ufając więc w to, wiem, że pozostanę[f] i że będę przebywał z wami wszystkimi dla waszego postępu[g] i radości związanej z waszą wiarą, **26** aby wasze radosne uniesienie nader obfitowało w Chrystusie Jezusie z mojego powodu, dzięki mojej ponownej obecności u was.

27 Tylko sprawujcie się w sposób godny[h] dobrej nowiny o Chrystusie, abym – czy przyjdę i was ujrzę, czy będę nieobecny – słyszał o tym, co was dotyczy, że stoicie niewzruszenie w jednym duchu, jedną duszą[i] walcząc ramię w ramię za wiarę dobrej nowiny, **28** i pod żadnym względem nie dajecie się zastraszyć waszym przeciwnikom.[j] Właśnie to jest dowodem, że ich czeka zagłada, a was wybawienie;[k] ten zaś znak pochodzi od Boga, **29** ponieważ z uwagi na Chrystusa dano wam przywilej nie tylko weń uwierzyć,[l] lecz także dla niego cierpieć.[m] **30** Uczestniczycie bowiem w takim samym zmaganiu, jakie w moim wypadku[n] widzieliście i o jakim teraz słyszycie.[o]

2 Jeżeli więc jest jakaś zachęta w Chrystusie,[p] jeśli jakaś pociecha miłości, jeśli jakaś wspólnota ducha,[q] jeśli jakieś tkliwe uczucia[r] i wyrazy współczucia, **2** dopełnijcie mojej radości, będąc tej samej myśli[s] i żywiąc tę samą miłość, zespoleni w duszy, zachowując w umyśle jedną myśl,[t] **3** niczego nie czyniąc ze swarliwości[u] czy z próżności,[v] ale z uniżeniem umysłu uważając drugich za wyższych[a] od siebie, **4** mając na oku nie tylko osobiste zainteresowanie własnymi sprawami,[b] ale także osobiste zainteresowanie sprawami drugich.[c]

5 Zachowujcie to nastawienie umysłu, jakie było też u Chrystusa Jezusa,[d] **6** który chociaż istniał w postaci Bożej,[e] nie brał pod uwagę zagarnięcia, mianowicie tego, żeby być równym Bogu.[f] **7** Przeciwnie, ogołocił samego siebie i przybrał postać niewolnika,[g] i stał się podobny do ludzi.[h] **8** Co więcej, gdy się znalazł w kształcie człowieka,[i] ukorzył się i stał się posłuszny aż do śmierci,[j] i to śmierci na palu męki.[k] **9** Dlatego też Bóg wyniósł go na wyższe stanowisko[l] i życzliwie dał mu imię, które przewyższa wszelkie inne imię,[m] **10** żeby w imię Jezusa zgięło się wszelkie kolano tych w niebie i tych na ziemi, i tych pod ziemią[n] **11** i żeby wszelki język otwarcie uznał,[o] że Jezus Chrystus jest Panem[p] ku chwale Boga, Ojca.[q]

12 A zatem, umiłowani moi, tak jak zawsze byliście posłuszni[r] – nie tylko podczas mojej obecności, ale teraz ze znacznie większą gotowością podczas mej nieobecności – wypracowujcie swoje wybawienie z bojaźnią[s] i drżeniem; **13** gdyż to Bóg ze względu na swe upodobanie działa w was,[t] byście i chcieli, i działali.[u] **14** Czyńcie wszystko bez szemrań[v] i sporów,[w] **15** aby się stać ludźmi nienagannymi[x] i niewinnymi, dziećmi[y] Bożymi bez skazy wśród spaczonego i przewrotnego pokolenia,[z] pośród którego świecicie jako źródła światła na świecie,[a] **16** trzymając się mocnym

ROZDZ. 1

a Jn 15:16
b 2Ko 5:6
c 2Tm 4:6
d 1Ko 15:42 2Ko 5:8
e Dz 9:15 Dz 20:29
f Flm 22
g Rz 1:11 Ef 4:12 1Tm 4:15
h Ef 4:1 Kol 1:10
i Dz 4:32 Rz 15:6 1Ko 1:10 Ef 4:3
j 1Ko 16:9
k Łk 21:19 2Ts 1:5
l Ef 2:8
m Dz 5:41 Rz 5:3
n Dz 16:22 1Ts 2:2 2Tm 3:12
o Kol 1:24

ROZDZ. 2

p Rz 1:12
q 2Ko 13:14
r Flp 1:8 Kol 3:12 1Pt 1:22
s Rz 15:5 2Ko 13:11 1Pt 3:8
t 1Ko 1:10
u 2Ko 12:20 Flp 1:15 Flp 1:17 Jak 3:14
v Gal 5:26

szpalta 2

a Mt 23:11 Ef 4:2 Ef 5:21
b Rz 12:10 1Ko 10:33 1Ko 13:5
c 1Ko 10:24
d Mt 11:29 Jn 13:15
e Kol 1:15 Heb 1:3
f Jn 14:28
g Iz 53:3
h Jn 1:14 Rz 1:3
i Heb 2:9 Heb 10:5
j Iz 50:5 Jn 10:17 Heb 5:8
k Pwt 21:23 Gal 3:13
l Iz 52:13 Dz 2:33 Ef 1:21
m Dz 4:12
n Jn 5:23
o Rz 10:9
p Dz 2:36

q Ps 22:27; **r** Rz 16:19; **s** 2Ko 7:15; Heb 12:28; **t** Jer 31:33; 2Ko 3:5; Heb 13:21; **u** 2Kn 30:12; 1Ts 4:8; **v** 1Ko 10:10; 1Pt 4:9; **w** 1Tm 2:8; **x** 1Ko 1:8; Ef 5:27; **y** Rz 8:16; Ef 5:1; **z** Pwt 32:5; Mt 17:17; 1Pt 2:12; **a** Mt 5:14; Ef 5:8; 1Pt 2:9.

uchwytem słowa życia[a] – żebym w dniu Chrystusowym miał powód do radosnego uniesienia,[b] iż nie biegłem na darmo i nie na darmo ciężko pracowałem.[c] **17** Ale nawet jeśli ja niczym ofiara płynna[d] jestem wylewany na ofiarę[e] i publiczną służbę, do której przywiodła was wiara,[f] to się weselę i raduję[g] z wami wszystkimi. **18** A wy tak samo się weselcie i radujcie ze mną.[h]

19 Ja zaś mam w Panu Jezusie nadzieję, że wkrótce poślę do was Tymoteusza, aby być duszą rozradowaną,[i] gdy się dowiem o tym, co was dotyczy. **20** Nie mam bowiem nikogo więcej o jego usposobieniu, kto by się szczerze zatroszczył[j] o to, co was dotyczy. **21** Bo wszyscy inni szukają własnych korzyści,[k] a nie korzyści Chrystusa Jezusa. **22** Wy zaś wiecie, jaki dowód złożył o sobie – że jak dziecko[l] z ojcem, tak on wraz ze mną służył niczym niewolnik w krzewieniu dobrej nowiny. **23** Tego więc mam nadzieję posłać, gdy tylko zobaczę, jak się przedstawiają moje sprawy. **24** Doprawdy, ufam w Panu, że sam też wkrótce przyjdę.[m]

25 Uważam jednak za konieczne wysłać do was Epafrodyta[n] – mojego brata i współpracownika,[o] i współbojownika,[p] a waszego wysłannika i osobistego sługę w mej potrzebie, **26** gdyż gorąco pragnie ujrzeć was wszystkich i jest przygnębiony, ponieważ usłyszeliście, iż zachorował. **27** I rzeczywiście, zachorował niemalże śmiertelnie, ale Bóg się nad nim zmiłował,[q] a właściwie nie tylko nad nim, lecz także nade mną, żebym nie doznawał smutku za smutkiem. **28** Dlatego tym śpieszniej go wysyłam, żebyście, ujrzawszy go, znowu się radowali, a ja żebym doznawał mniej smutku. **29** Toteż zgodnie ze zwyczajem serdecznie przyjmijcie[a] go w Panu z całą radością; i zawsze cenćie takich ludzi,[b] **30** ponieważ ze względu na dzieło Pańskie był bardzo bliski śmierci, wystawiając swą duszę na niebezpieczeństwo,[c] żeby w pełni zrekompensować to, iż nie jesteście tu obecni, by spełniać dla mnie osobistą posługę.[d]

3 W końcu, bracia moi, dalej radujcie się w Panu.[e] Pisanie do was tego samego nie jest dla mnie uciążliwe, a służy waszemu bezpieczeństwu.

2 Strzeżcie się psów,[f] strzeżcie się wyrządzających krzywdę, strzeżcie się tych, którzy okaleczają ciało.[g] **3** My bowiem mamy rzeczywiste obrzezanie,[h] my, którzy za sprawą ducha[i] Bożego pełnimy świętą służbę i chlubimy się w Chrystusie Jezusie,[j] a nie pokładamy ufności w ciele,[k] **4** chociaż ja mam – jeśli w ogóle ktokolwiek ma – powody do pokładania ufności także w ciele.

Jeżeli ktoś inny myśli, że ma powody do pokładania ufności w ciele, to tym bardziej ja:[l] **5** obrzezany ósmego dnia,[m] z rodu Izraela, z plemienia Beniamina,[n] Hebrajczyk urodzony z Hebrajczyków;[o] co do prawa – faryzeusz;[p] **6** co do gorliwości – prześladowca zboru;[q] co do prawości osiąganej dzięki prawu – człowiek, który się okazał nienaganny. **7** A jednak to, co było dla mnie zyskiem, ze względu na Chrystusa uznałem za stratę.[r] **8** Jeśli już o to chodzi, doprawdy też wszystko za stratę uznaję z uwagi na niezrównaną wartość poznania Chrystusa Jezusa, mojego Pana.[s] Ze względu na niego zniosłem stratę wszystkiego i uznaję to wszystko za stertę śmieci,[t] bylebym pozyskał Chrystusa **9** i został znaleziony w jedności z nim, nie mając

ROZDZ. 2

a Jn 6:68 Heb 4:12
b 2Ko 1:14 1Ts 2:19
c Iz 49:4 Gal 2:2 1Ts 3:5
d Wj 29:40 2Tm 4:6
e Heb 13:15 1Pt 2:5
f 2Ko 12:15
g Flp 1:18
h Flp 3:1
i Prz 25:25 2Ko 7:7
j 1Ko 4:17 1Ko 16:10
k 1Ko 10:24 Gal 4:17 2Tm 4:10
l 1Ko 4:17 2Tm 1:2
m Flp 1:25 Flm 22
n Flp 4:18
o 2Ko 8:23
p Flm 2
q Ps 30:3 Ps 34:19

szpalta 2

a Kol 4:10
b 1Ko 16:18 1Ts 5:12
c Dz 20:24
d 1Ko 16:17 Flm 13

ROZDZ. 3

e 2Ko 13:11 Flp 4:4 1Ts 5:16
f Obj 22:15
g Rz 2:28 Gal 5:2
h Pwt 10:16 Jer 4:4 Rz 2:29 Kol 2:11
i Dz 2:17 Rz 8:26
j Gal 6:14 Heb 9:14
k 2Ko 11:18
l 2Ko 11:22
m Rdz 17:12 Kpł 12:3
n Rz 11:1
o 2Ko 11:22
p Dz 23:6 Dz 26:5
q Dz 8:3 Dz 9:1 Gal 1:13
r Mt 13:44
s Ef 4:13 2Pt 3:18
t 1Ko 2:2

własnej prawości, która wynika z prawa,[a] ale tę, która jest dzięki wierze[b] w Chrystusa, prawość pochodzącą od Boga na podstawie wiary,[c] **10** żeby poznać i jego, i moc jego zmartwychwstania,[d] i współudział w jego cierpieniach,[e] poddając się śmierci podobnej do jego śmierci,[f] **11** aby się przekonać, czy w jakiś sposób nie dostąpię wcześniejszego zmartwychwstania[g] spośród umarłych.

12 Nie jakobym już to otrzymał albo już został doprowadzony do doskonałości,[h] ale pędzę,[i] by się przekonać, czy i ja zdołam pochwycić[j] to, do czego również zostałem pochwycony[k] przez Chrystusa Jezusa. **13** Bracia, ja jeszcze nie uważam, że to pochwyciłem; ale chodzi o jedno: Zapominając o tym, co za mną,[l] i sięgając po to, co przede mną,[m] **14** pędzę do celu[n] po nagrodę[o] Bożego powołania w górę[p] za sprawą Chrystusa Jezusa. **15** Ilukolwiek więc jest nas dojrzałych,[q] bądźmy tego samego nastawienia umysłu;[r] a jeśli pod jakimś względem macie inne nastawienie umysłu, Bóg wam objawi powyższe nastawienie. **16** Tak czy inaczej, w jakim stopniu zrobiliśmy postępy, dalej idźmy dokładnie[s] według tego samego ustalonego porządku.

17 Bracia, stańcie się wspólnie moimi naśladowcami[t] i przypatrujcie się tym, którzy chodzą zgodnie z przykładem, jaki macie w nas.[u] **18** Bo jest wielu takich – często o nich wspominałem, a i teraz o nich wspominam z płaczem – którzy postępują jako nieprzyjaciele Chrystusowego pala męki;[v] **19** końcem ich jest zagłada,[w] ich bogiem jest brzuch,[x] a chwała ich polega na ich hańbie,[y] umysłem zaś są przy rzeczach ziemskich.[z] **20** A nasze obywatelstwo[a] jest w niebiosach,[b] skąd także skwapliwie oczekujemy[c] wybawcy, Pana Jezusa Chrystusa,[d] **21** który przekształci nasze upokorzone ciało,[e] żeby je dostosować do swojego chwalebnego ciała[f] zgodnie z działaniem[g] mocy, jaką też wszystko może sobie podporządkować.[h]

4 A zatem, bracia moi umiłowani i utęsknieni, moja radości i korono,[i] tak stójcie niewzruszenie[j] w Panu, umiłowani.

2 Wzywam Ewodię i wzywam Syntychę, żeby były jednej myśli[k] w Panu. **3** Owszem, proszę również ciebie, prawdziwy druhu we wspólnym jarzmie,[l] dopomagaj tym niewiastom, które wraz ze mną walczyły ramię w ramię[m] dla dobrej nowiny, razem z Klemensem oraz resztą moich współpracowników,[n] których imiona[o] są w księdze życia.[p]

4 Zawsze radujcie się w Panu.[q] Raz jeszcze chcę powiedzieć: Radujcie się![r] **5** Niech wasz rozsądek[s] stanie się znany wszystkim ludziom. Pan jest blisko.[t] **6** O nic się nie zamartwiajcie,[u] ale we wszystkim niech wasze gorące prośby zostaną przedstawione Bogu[v] w modlitwie i błaganiu[w] wraz z dziękczynieniem; **7** a pokój[x] Boży, który przewyższa wszelką myśl, będzie strzegł waszych serc[y] i władz umysłowych przez Chrystusa Jezusa.

8 W końcu, bracia, cokolwiek jest prawdziwe, cokolwiek zasługuje na poważne zainteresowanie, cokolwiek jest prawe, cokolwiek jest nieskalanie czyste,[z] cokolwiek jest miłe, o czym tylko mówi się dobrze, jakakolwiek jest cnota i jakakolwiek jest rzecz

ROZDZ. 3

a Rz 3:20 Rz 10:3
b Rz 4:5 Rz 9:30 Gal 2:16
c Rz 1:17 Rz 3:21
d 1Ko 15:22 2Ko 13:4
e Rz 8:17 2Ko 4:10 Kol 1:24
f Rz 6:5
g Łk 14:14 1Ts 4:16 Obj 20:6
h Heb 12:23
i Łk 13:24
j 1Tm 6:12
k Dz 9:15
l Łk 9:62
m 1Ko 9:24
n Heb 12:1
o 2Tm 4:8
p Rz 8:30 Heb 3:1
q 1Ko 2:6 1Ko 14:20 Heb 5:14
r Flp 2:5
s Gal 6:16
t 1Ko 4:16 2Ts 3:9
u Flp 4:9 Tyt 2:7 1Pt 5:3
v Gal 5:11 Gal 6:12
w 2Ko 11:15 2Pt 2:1
x Rz 16:18
y Judy 13
z Rz 8:5 1Ko 3:3 2Tm 3:4 Jak 3:15

szpalta 2

a Ef 2:19
b Jn 18:36 Ef 2:6 Kol 3:1
c 1Ts 1:10 Heb 9:28
d 1Ko 1:7 Tyt 2:13
e 1Ko 15:42
f Rz 8:29 1Ko 15:49
g Ef 1:19
h 1Ko 15:27 Heb 2:8

ROZDZ. 4

i 1Ts 2:19
j Flp 1:27
k Rz 15:5 1Ko 1:10 2Ko 13:11 Flp 2:2 1Pt 3:8
l Mt 11:29
m Łk 8:3

n Rz 16:3; o Łk 10:20; p Ps 69:28; q Ps 64:10; Ps 104:34; r Pwt 26:11; Ps 97:12; Iz 9:3; 1Ts 5:16; s Tyt 3:2; Jak 3:17; t Jak 5:8; u Mt 6:25; Łk 12:22; 1Pt 5:7; v Ps 145:18; Jn 16:23; w Rz 12:12; Jak 1:5; x Jn 14:27; Rz 5:1; y Kol 3:15; z 2Ko 11:3; 1Tm 4:12; 1Tm 5:2; 1Pt 3:2.

chwalebna — to stale rozważajcie.[a] **9** Wprowadzajcie w czyn to, czego się nauczyliście, a także co przyjęliście i słyszeliście, i widzieliście w związku ze mną,[b] a Bóg pokoju[c] będzie z wami.

10 Wielce się raduję w Panu, że teraz wreszcie ożywiliście swoje myślenie o mnie;[d] w gruncie rzeczy mieliście to na uwadze, ale brakowało wam sposobności. **11** Nie jakobym mówił, że jestem w nędzy, ja bowiem nauczyłem się we wszelkich warunkach poprzestawać na tym, co mam.[e] **12** Umiem być skromnie zaopatrzony,[f] umiem też mieć obfitość. We wszystkim oraz we wszelkich warunkach poznałem tajemnicę i tego, jak być nasyconym, i tego, jak głodować; jak mieć obfitość i jak cierpieć nędzę.[g] **13** Do wszystkiego mam siłę dzięki temu, który mi udziela mocy.[h]

14 Niemniej postąpiliście dobrze, stając się współuczestnikami[i] mego ucisku.[j] **15** Przecież wy, Filipianie, wiecie również, że na początku oznajmiania dobrej nowiny, gdy odszedłem z Macedonii, żaden zbór nie brał ze mną udziału w dawaniu i otrzymywaniu, oprócz was samych;[a] **16** bo nawet do Tesaloniki i raz, i drugi przysłaliście mi coś na moje potrzeby. **17** Nie jakobym pilnie zabiegał o dar,[b] ale pilnie zabiegam o owoc,[c] który powiększa przychód na waszym koncie. **18** Mam jednak wszystkiego pod dostatkiem i mam obfitość. Jestem napełniony, gdyż otrzymałem od Epafrodyta[d] rzeczy od was, miłą woń,[e] ofiarę godną przyjęcia,[f] podobającą się Bogu. **19** Z kolei Bóg[g] mój według miary swego bogactwa[h] w chwałę przez Chrystusa Jezusa w pełni zaspokoi wszelką waszą potrzebę.[i] **20** A naszemu Bogu i Ojcu chwała na wieki wieków.[j] Amen.

21 Przekażcie moje pozdrowienia[k] każdemu świętemu w jedności[l] z Chrystusem Jezusem. Bracia, którzy są ze mną, przesyłają wam pozdrowienia. **22** Przesyłają wam pozdrowienia wszyscy święci, a zwłaszcza ci z domu Cezara.[m]

23 Życzliwość niezasłużona Pana Jezusa Chrystusa niech będzie z duchem, którego przejawiacie.[n]

ROZDZ. 4

a Gal 5:22 Kol 3:2
b Flp 3:17 Kol 1:23
c Rz 15:33 1Ko 14:33 Heb 13:20
d 2Ko 11:9
e 1Tm 6:6 Heb 13:5
f 1Ko 4:11 2Ko 6:10
g 2Ko 11:27
h Iz 12:2 Iz 40:29 Jn 15:5 2Ko 4:7 2Ko 12:9 2Tm 4:17
i Flp 1:7
j Ef 3:13 Heb 10:33

szpalta 2

a 2Ko 11:8
b 1Ko 9:11
c Rz 15:28
d Flp 2:25
e Wj 29:18 Eze 20:41
f Heb 13:15
g Ps 23:1
h Rz 9:23 Ef 1:7
i Pwt 2:7 2Ko 9:8
j Rz 16:27 Gal 1:5
k Kol 4:18
l 1Ts 1:1
m Flp 1:13
n Gal 6:18

LIST

DO KOLOSAN

1 Paweł, z woli[a] Bożej apostoł Chrystusa Jezusa, i Tymoteusz,[b] nasz brat, **2** do świętych oraz wiernych braci w jedności[c] z Chrystusem, którzy są w Kolosach:

Życzliwość niezasłużona i pokój wam od Boga, naszego Ojca.[d]

3 Dziękujemy[e] Bogu, Ojcu naszego Pana, Jezusa Chrystusa, zawsze, gdy się za was modlimy,[f] **4** usłyszeliśmy bowiem o waszej wierze w związku z Chrystusem Jezusem i o miłości, jaką żywicie do wszystkich świętych[a] **5** ze względu na nadzieję[b] zachowaną dla was w niebiosach.[c] O tejże nadziei usłyszeliście przedtem dzięki opowiadaniu prawdy tej dobrej nowiny,[d] **6** która stała się u was obecna, a wydaje owoc[e] i wzrasta[f] na całym świecie,[g] tak jak wśród was, od dnia, gdyście usłyszeli i dokładnie poznali

ROZDZ. 1

a Ef 1:1
b 1Ko 4:17
c Jn 17:21
d Rz 1:7 Gal 1:3
e 1Ko 1:4 Flp 1:3
f Ef 1:16

szpalta 2

a Rz 15:25 Flm 5 Heb 6:10
b Ef 1:18 2Tm 4:8 Heb 6:19
c 1Pt 1:4

d Rz 10:17; Ef 1:13; **e** Jn 15:16; **f** Mk 4:8; **g** Kol 1:23; 1Tm 3:16.

niezasłużoną życzliwość[a] Bożą w prawdzie.[b] **7** Tego się nauczyliście od Epafrasa,[c] naszego umiłowanego współniewolnika, który za nas jest wiernym sługą Chrystusa **8** i który nam wyjawił waszą miłość[d] pod względem duchowym.

9 Dlatego i my od dnia, gdyśmy o tym usłyszeli, nie przestajemy modlić się za was[e] i prosić, żebyście zostali napełnieni dokładnym poznaniem[f] jego woli we wszelkiej mądrości[g] i w duchowym pojmowaniu,[h] **10** tak byście chodzili w sposób godny[i] Jehowy,[j] aby mu się w pełni podobać, dalej wydając owoc we wszelkim dobrym dziele[k] oraz wzrastając w dokładnym[l] poznaniu Boga, **11** umocnieni wszelką mocą stosownie do jego chwalebnej potęgi,[m] by w pełni wytrwać[n] i z radością okazywać wielkodusznią cierpliwość, **12** dziękując Ojcu, który sprawił, iż się nadajecie do uczestniczenia w dziedzictwie[o] świętych[p] w świetle.[q]

13 On nas wyzwolił spod władzy[r] ciemności i przeniósł[s] do królestwa[t] swego umiłowanego Syna,[u] **14** poprzez którego mamy uwolnienie na podstawie okupu, przebaczenie naszych grzechów.[v] **15** On jest obrazem[w] niewidzialnego[x] Boga, pierworodnym[y] wszelkiego stworzenia; **16** bo za jego pośrednictwem[z] zostało stworzone wszystko inne w niebiosach i na ziemi, co widzialne i co niewidzialne — czy to trony, czy zwierzchnictwa, czy rządy, czy władze.[a] Wszystko inne zostało stworzone poprzez niego[b] i dla niego. **17** On też jest przed wszystkim innym[c] i za jego pośrednictwem wszystko inne zostało powołane do istnienia,[d] **18** i on jest głową ciała, zboru.[e] On jest początkiem, pierworodnym z umarłych,[a] aby mógł się stać pierwszym[b] we wszystkim; **19** ponieważ Bóg uznał za dobre, żeby w nim zamieszkała cała pełnia[c] **20** i żeby przez niego na nowo pojednać[d] ze sobą wszystko inne[e] — czy to, co na ziemi, czy to, co w niebiosach — wprowadzając pokój[f] przez krew,[g] którą on przelał na palu męki.[h]

21 Właśnie was, którzy niegdyś byliście obcymi[i] i nieprzyjaciółmi, gdyż wasze umysły były przy niegodziwych uczynkach,[j] **22** on teraz na nowo pojednał[k] za sprawą jego ciała cielesnego przez jego śmierć,[l] żeby was stawić przed sobą jako świętych i nieskalanych,[m] i nie podlegających oskarżeniu,[n] **23** oczywiście pod warunkiem, że trwacie w wierze,[o] osadzeni na fundamencie[p] i niezłomni,[q] a nie dajecie się odsunąć od nadziei tej dobrej nowiny, którą usłyszeliście[r] i którą głoszono[s] wszelkiemu stworzeniu[t] pod niebem. Sługą tej dobrej nowiny stałem się ja, Paweł.[u]

24 Raduję się teraz w swoich cierpieniach za was,[v] a tego, czego z ucisków[w] Chrystusa brakuje w moim ciele, dopełniam na rzecz jego ciała, którym jest zbór.[x] **25** Ja stałem się sługą[y] tego zboru zgodnie z pochodzącym od Boga szafarstwem,[z] które mi powierzono dla waszego dobra, abym w pełni głosił słowo Boże, **26** świętą tajemnicę[a] ukrytą od minionych systemów rzeczy[b] i od minionych pokoleń. Teraz jednak została ona ujawniona[c] jego świętym, **27** którym Bóg zechciał oznajmić, czym jest chwalebne bogactwo[d] tej świętej tajemnicy[e] wśród narodów. Jest nią Chrystus[f] w jedności z wami, nadzieja

ROZDZ. 1

a Ef 3:2 Tyt 2:11
b 2Pt 1:12
c Kol 4:12 Flm 23
d 1Pt 1:22
e Ef 1:16 Jak 5:16
f Flp 1:9
g 1Ko 2:7 Kol 2:3
h 2Tm 2:7 1Jn 5:20
i Ef 4:1
j Mi 4:5
k Ef 2:10
l Ef 1:17 2Pt 1:2 2Pt 1:8
m Ef 3:16
n Rz 5:3
o Dz 26:18 Rz 8:17 Ef 1:14
p Ef 2:19
q Iz 60:20
r Łk 22:53 Ef 2:2
s Rz 11:24
t Jn 18:36 Heb 1:8
u Prz 8:30
v Ef 1:7
w Jn 10:30 Jn 14:9 2Ko 4:4
x Jn 4:24 1Tm 1:17
y Obj 3:14
z Jn 1:3
a Ef 1:21
b Jn 1:10 Heb 1:2
c Jn 17:5
d Heb 1:3
e Ef 1:22

szpalta 2

a Obj 1:5
b 1Ko 15:23
c Jn 1:16 Kol 2:3
d 2Ko 5:19
e Ef 1:10
f Ef 2:14
g Kpł 17:11
h Iz 53:10 Heb 12:2
i Ef 2:12
j 2Ko 10:5
k Rz 5:10 Ef 2:16
l Heb 9:16
m Ef 5:27 2Pt 3:14
n 1Ko 1:8
o Obj 2:10
p 1Ko 3:11 Ef 3:17
q 1Ko 15:58 Heb 3:14

r Rz 10:17; **s** Mt 24:14; 1Tm 3:16; **t** Rz 8:19; **u** 2Ko 11:23; Ef 3:8; 2Tm 1:11; **v** Ef 3:1; Flp 3:10; **w** Dz 9:16; **x** 1Ko 10:17; Ef 1:23; **y** Ef 3:7; **z** Łk 16:2; 1Ko 9:17; Ef 3:2; **a** Ef 3:5; Ef 5:32; **b** Łk 8:10; 1Ko 2:7; **c** Rz 16:26; **d** Rz 9:23; 2Ko 4:6; Ef 3:8; **e** Ef 3:9; **f** Ef 3:6; Ef 3:17.

jego chwały.[a] **28** Jego to rozgłaszamy,[b] napominając każdego człowieka i nauczając każdego człowieka we wszelkiej mądrości,[c] aby każdego człowieka stawić jako zupełnego[d] w jedności z Chrystusem. **29** W tym też celu ciężko pracuję, wytężając siły[e] zgodnie z jego oddziaływaniem,[f] które we mnie działa z mocą.[g]

2 Albowiem chcę, żebyście sobie uzmysłowili, w jak wielkim zmaganiu[h] uczestniczę dla dobra waszego i tych w Laodycei,[i] i wszystkich, którzy nie widzieli mego oblicza w ciele, **2** żeby ich serca zostały pocieszone,[j] aby byli harmonijnie zespoleni w miłości,[k] a także ku wszelkiemu bogactwu zupełnej pewności ich zrozumienia,[l] ku dokładnemu poznaniu świętej tajemnicy Bożej, mianowicie Chrystusa.[m] **3** W nim są starannie skryte wszelkie skarby mądrości i poznania.[n] **4** Mówię to, żeby was nikt nie mamił przekonującymi argumentami.[o] **5** Bo chociaż jestem nieobecny ciałem, to jednak duchem jestem z wami,[p] radując się i widząc wasz należyty porządek[q] oraz niewzruszoność waszej wiary[r] względem Chrystusa.

6 Dlatego, przyjąwszy Chrystusa Jezusa, Pana, dalej chodźcie w jedności[s] z nim, **7** będąc wkorzenieni[t] i zbudowani[u] w nim, i ustaleni w wierze[v] — tak jak was uczono — przepełnieni wiarą z dziękczynieniem.[w]

8 Strzeżcie się: może się znaleźć ktoś, kto was uprowadzi[x] jako swój łup przez filozofię[y] i puste zwodzenie[z] według tradycji ludzkiej, według rzeczy elementarnych[a] świata, a nie według Chrystusa; **9** gdyż właśnie w nim mieszka cieleśnie cała pełnia[b] boskości.[c] **10** Posiadacie zatem pełnię za sprawą tego, który jest głową wszelkiego rządu i władzy.[d]

ROZDZ. 1
- **a** Rz 8:18 1Tm 1:1
- **b** Dz 20:20
- **c** 1Ko 1:30 Kol 3:16
- **d** Ef 4:13
- **e** Łk 13:24
- **f** Ef 3:7
- **g** Flp 4:13

ROZDZ. 2
- **h** Flp 1:30
- **i** Kol 4:16
- **j** 2Ko 1:6
- **k** Kol 3:14
- **l** Ef 3:18
- **m** 1Ko 2:1 1Ko 2:7 Ef 3:6
- **n** 1Ko 1:30 1Ko 2:16
- **o** Rz 16:18 Ef 5:6
- **p** Dz 17:16 1Ko 5:3
- **q** 1Ko 14:40
- **r** 1Ko 15:58 Heb 3:14 1Pt 5:10
- **s** Jn 17:21
- **t** Ef 3:17
- **u** Ef 2:20
- **v** Mt 7:24 Judy 20
- **w** Ef 5:20 1Ts 5:18
- **x** Heb 13:9
- **y** 1Ko 2:13 2Pt 1:16
- **z** Ef 5:6
- **a** Gal 4:3
- **b** Ef 1:23 Kol 1:19
- **c** Jn 1:16 Dz 17:29 Rz 1:20
- **d** Ef 1:21 Kol 1:16 1Pt 3:22

szpalta 2
- **a** Mt 5:19
- **b** Pwt 10:16 Rz 2:29 Flp 3:3
- **c** Rz 6:6
- **d** Rz 6:4 1Ko 15:29
- **e** Ef 2:6 Kol 3:1
- **f** Ef 2:8
- **g** Ef 1:19
- **h** Dz 2:24
- **i** Ef 2:1 Ef 2:5 Ef 2:13
- **j** Dz 2:38
- **k** Dz 3:19
- **l** Wj 34:27 Pwt 31:24 2Kl 23:2 Ef 2:14 Heb 7:18

11 Dzięki więzi[a] z nim zostaliście też obrzezani[b] obrzezaniem dokonanym bez udziału rąk, przez zrzucenie ciała cielesnego[c] — obrzezaniem właściwym Chrystusowi, **12** zostaliście bowiem z nim pogrzebani w jego chrzcie[d] i dzięki więzi z nim zostaliście też razem wskrzeszeni[e] za sprawą waszej wiary[f] w działanie[g] Boga, który go wskrzesił z martwych.[h]

13 Co więcej, chociaż byliście martwi w swych wykroczeniach i w nieobrzezaniu waszego ciała, Bóg was razem z nim ożywił.[i] Życzliwie przebaczył nam wszystkie nasze wykroczenia[j] **14** i wymazał[k] spisany ręcznie dokument[l] przeciwny nam, który się składał z postanowień[m] i który był nam przeciwny,[n] i usunął go z drogi przez przybicie[o] do pala męki.[p] **15** Obnażywszy rządy i władze,[q] wystawił je na widok publiczny jako pokonane[r] i za jego sprawą powiódł je w pochodzie tryumfalnym.[s]

16 Dlatego niech was nikt nie osądza[t] co do jedzenia i picia[u] bądź w odniesieniu do jakiegoś święta[v] lub przestrzegania nowiu[w] albo sabatu;[x] **17** bo te rzeczy są cieniem[y] tego, co ma nadejść, ale rzeczywistość[z] należy do Chrystusa.[a] **18** Niech was nie pozbawia[b] nagrody[c] żaden człowiek, który ma upodobanie w udawanej pokorze i w jakiejś formie oddawania czci aniołom, „stawiając stopę” na czymś, co ujrzał — nadęty bez uzasadnionego powodu swą cielesną umysłowością — **19** a nie trzyma się mocno głowy,[d] tego, z którego całe ciało, zaopatrywane i harmonijnie zespolone[e] przez stawy i więzadła,

- **m** Pwt 4:8; Ef 2:15; **n** Rz 7:10; Gal 3:10; **o** Jn 20:25; **p** Gal 3:13; Heb 9:15; 1Pt 2:24; **q** Ef 6:12; **r** 1Jn 5:4; Obj 3:21; **s** Ps 68:24; 2Ko 2:14; **t** Rz 14:3; **u** Rz 14:17; **v** Rz 14:6; **w** Ps 81:3; **x** Gal 4:10; **y** Wj 25:40; Heb 8:5; Heb 10:1; **z** Jn 14:6; Heb 9:23; **a** Heb 9:11; **b** Rz 16:18; Ef 5:6; 2Pt 2:14; 1Jn 2:26; **c** Flp 3:14; **d** Ef 1:22; **e** Ef 2:21.

wciąż rośnie wzrostem, który daje Bóg.[a]

20 Jeżeli wraz z Chrystusem umarliście[b] względem elementów[c] świata,[d] to dlaczego — jak gdybyście żyli w świecie — dalej podporządkowujecie się postanowieniom:[e] **21** „Nie ruszaj ani nie kosztuj,[f] ani nie dotykaj”,[g] **22** odnoszącym się do rzeczy, które są wszystkie przeznaczone na zniszczenie w wyniku zużycia — postanowieniom zgodnym z nakazami i naukami ludzi?[h] **23** Rzeczy te mają wprawdzie pozór mądrości w samowolnie ustanowionej formie oddawania czci i w udawanej pokorze, surowym traktowaniu ciała,[i] ale nie mają żadnej wartości w walce z dogadzaniem ciału.[j]

3 Jeżeli jednak zostaliście wskrzeszeni[k] z Chrystusem, to szukajcie tego, co w górze,[l] gdzie Chrystus zasiada po prawicy Boga.[m] **2** Wciąż skupiajcie umysły na tym, co w górze,[n] a nie na tym, co na ziemi.[o] **3** Umarliście[p] bowiem, a wasze życie[q] jest ukryte z Chrystusem w jedności[r] z Bogiem. **4** Kiedy Chrystus, nasze życie,[s] zostanie ujawniony, wtedy również wy zostaniecie z nim ujawnieni[t] w chwale.[u]

5 Dlatego zadajcie śmierć[v] członkom waszego ciała,[w] które są na ziemi, jeśli chodzi o rozpustę, nieczystość, żądzę seksualną,[x] szkodliwe pragnienie oraz zachłanność,[y] która jest bałwochwalstwem. **6** Z powodu tych rzeczy nadchodzi srogi gniew Boży.[z] **7** I wy niegdyś w nich chodziliście, gdyście w nich żyli.[a] **8** Ale teraz naprawdę odrzućcie od siebie to wszystko:[b] srogie zagniewanie, gniew, zło, obelżywe słowa[c] i sprośną[d] mowę z waszych ust. **9** Nie okłamujcie się nawzajem.[a] Zrzućcie starą osobowość[b] razem z jej praktykami **10** i przyodziejcie się w nową[c] osobowość, odnawianą dzięki dokładnemu poznaniu na obraz[d] Tego, który ją stworzył, **11** gdzie nie ma Greka ani Żyda, obrzezania ani nieobrzezania, cudzoziemca, Scyty, niewolnika, wolnego,[e] lecz Chrystus jest wszystkim i we wszystkich.[f]

12 Toteż jako wybrani Boży,[g] święci i umiłowani, przyodziejcie się w tkliwe uczucia: współczucie,[h] życzliwość, uniżenie umysłu,[i] łagodność[j] i wielkoduszną cierpliwość.[k] **13** Dalej znoście jedni drugich i wspaniałomyślnie przebaczajcie[l] sobie nawzajem, jeśli ktoś ma powód do uskarżania się[m] na drugiego. Jak Jehowa wspaniałomyślnie wam przebaczył,[n] tak czyńcie i wy. **14** A prócz tego wszystkiego przyodziejcie się w miłość,[o] gdyż ona jest doskonałą więzią[p] jedności.

15 Niech też pokój[q] Chrystusowy włada w waszych sercach,[r] do tego bowiem zostaliście powołani w jednym ciele.[s] I okazujcie się wdzięczni. **16** Niech słowo Chrystusa obficie w was przebywa we wszelkiej mądrości.[t] Wciąż nauczajcie[u] i napominajcie jedni drugich psalmami,[v] pieśniami pochwalnymi dla Boga, wdzięcznymi pieśniami duchowymi,[w] śpiewając w swych sercach Jehowie.[x] **17** I cokolwiek czynicie w słowie lub uczynku,[y] wszystko czyńcie w imię Pana Jezusa,[z] dziękując[a] przez niego Bogu, Ojcu.

18 Żony, bądźcie podporządkowane[b] swym mężom, jak przystoi w Panu. **19** Mężowie, zawsze miłujcie swe żony[c] i nie

---

ROZDZ. 2

a Ef 4:16
b Gal 2:20
c Gal 4:3
d Jn 17:16; 1Jn 2:15
e Ef 2:15; Kol 2:14
f Kpł 7:23
g Kpł 5:2
h Iz 29:13; Mt 15:9
i 1Tm 4:3
j Rz 13:14

ROZDZ. 3

k Ef 2:6
l Mt 6:33
m Ps 110:1; 1Pt 3:22
n Flp 3:20; Flp 4:8; 1Pt 1:13
o Jn 3:31; 1Jn 2:15
p Rz 6:2
q Gal 2:20
r Jn 17:21
s Jn 11:25
t 2Tm 4:8
u 1Ko 15:43
v Gal 5:24
w Mk 9:43
x 1Ko 6:18; Ef 5:3; 2Tm 2:22
y Wj 20:17
z Rz 1:18; Ef 5:6
a 1Ko 6:11; Ef 2:3; Tyt 3:3
b 1Pt 2:1
c Ef 4:31
d Ef 5:4

szpalta 2

a Ps 5:6; Ps 34:13; Ef 4:25; Obj 21:8
b Ef 4:22
c Rz 12:2; Ef 4:24
d Rdz 1:27; 1Pt 1:16
e Gal 3:28
f Ef 1:23
g 1Pt 2:9
h Flp 2:1
i Rz 12:16
j Tyt 3:2; 1Pt 3:4
k 2Ko 6:6; Ef 4:2; 1Ts 5:14
l Prz 19:11; Ef 4:32; 1Pt 4:8
m Mt 18:15
n Jer 31:34; Mt 6:14; Mk 11:25

o Rz 13:10; 1Jn 3:23; p 1Ko 13:8; Ef 4:3; q Jn 14:27; r Flp 4:7; s Ef 2:15; t 1Ko 2:7; Kol 2:3; u Kol 1:28; Tyt 2:1; v Pwt 31:19; 1Ko 14:26; w Ef 5:19; x 1Kn 16:23; Ps 30:4; Ps 147:7; y 1Ko 10:31; z Ef 5:20; a 1Ts 5:18; b Ef 5:22; 1Pt 3:1; c Ef 5:25; 1Pt 3:7.

bądźcie na nie gorzko zagniewani.[a] **20** Dzieci, bądźcie posłuszne[b] swym rodzicom we wszystkim, bo to się podoba Panu. **21** Ojcowie, nie rozjątrzajcie swych dzieci,[c] żeby nie popadły w przygnębienie. **22** Niewolnicy, we wszystkim bądźcie posłuszni tym, którzy są waszymi panami w sensie cielesnym,[d] nie przez przejawy służby dla oka, jak ci, którzy chcą się przypodobać ludziom,[e] lecz ze szczerością serca, z bojaźnią przed Jehową.[f] **23** Cokolwiek czynicie, pracujcie nad tym z całej duszy[g] jak dla Jehowy,[h] a nie dla ludzi, **24** bo wiecie, że to od Jehowy[i] otrzymacie należną nagrodę dziedzictwa.[j] Służcie jako niewolnicy Panu, Chrystusowi.[k] **25** Kto czyni zło, ten na pewno otrzyma z powrotem[l] to, co złego uczynił, i nie ma tu żadnej stronniczości.[m]

4 Panowie, oddawajcie swym niewolnikom to, co sprawiedliwe i co rzetelne,[n] wiedząc, że i wy macie Pana w niebie.[o]

2 Nie ustawajcie w modlitwie,[p] pozostając w niej czujni z dziękczynieniem,[q] **3** a zarazem modląc się też za nas,[r] aby nam Bóg otworzył drzwi[s] wypowiedzi ku opowiadaniu świętej tajemnicy[t] o Chrystusie, dla której to jestem w więzach więziennych[u] — **4** żebym ją ujawnił, jak powinienem mówić.[v]

5 Postępujcie mądrze wobec tych na zewnątrz,[w] wykupując sobie dogodny[x] czas. **6** Niech wasza wypowiedź zawsze będzie wdzięczna,[y] przyprawiona solą,[z] abyście wiedzieli, jak powinniście każdemu odpowiedzieć.[a]

7 Wszystkie moje sprawy oznajmi wam Tychik,[b] mój umiłowany brat oraz wierny sługa i współniewolnik w Panu. **8** Właśnie w tym celu, żebyście wiedzieli o sprawach, które nas dotyczą, i żeby pocieszył wasze serca,[a] posyłam go do was **9** wraz z Onezymem,[b] moim wiernym i umiłowanym bratem, który jest spośród was. Wszystkie tutejsze sprawy oni wam oznajmią.

10 Przesyła wam pozdrowienia Arystarch,[c] mój współjeniec, a także Marek,[d] kuzyn Barnabasa (co do którego otrzymaliście nakazy, żeby go serdecznie przyjąć,[e] gdyby do was przyszedł), **11** i Jezus zwany Justusem — ci należą do obrzezanych. Tylko oni są moimi współpracownikami dla królestwa Bożego i właśnie oni stali się dla mnie krzepiącą pomocą. **12** Przesyła wam pozdrowienia Epafras,[f] który jest spośród was, niewolnik Chrystusa Jezusa, zawsze wytężający siły dla was w swoich modlitwach, abyście w końcu stanęli zupełni[g] i niewzruszenie przekonani co do wszelkiej woli Bożej. **13** Doprawdy, składam mu świadectwo, że zdobywa się na wielki wysiłek dla dobra waszego i tych w Laodycei[h] oraz tych w Hierapolis.

14 Przesyła wam pozdrowienia Łukasz,[i] umiłowany lekarz, a także Demas.[j] **15** Przekażcie moje pozdrowienia braciom w Laodycei, jak również Nimfie i zborowi w jej domu.[k] **16** A gdy już ten list zostanie wśród was odczytany, postarajcie się o to, żeby został odczytany[l] także w zborze Laodycejczyków i żebyście wy również przeczytali ten z Laodycei. **17** Powiedzcie też Archipowi:[m] „Stale bacz na usługiwanie, które przyjąłeś w Panu, aby je spełnić”.

18 Oto pozdrowienie moje, Pawłowe, moją własną ręką.[n] Dalej miejcie w pamięci moje więzy więzienne.[o] Życzliwość niezasłużona niech będzie z wami.

---

n 1Ko 16:21; 2Ts 3:17; **o** Flp 1:7; Flm 9; Heb 13:3.

ROZDZ. 3

a Ef 4:31
b Prz 6:20 Łk 2:51 Ef 6:1
c Ef 6:4
d Ef 6:5 Tyt 2:9 1Pt 2:18
e Ef 6:6
f Prz 8:13 Prz 22:4
g Łk 10:27
h Ps 9:1 Mt 22:37 Rz 12:11
i Ef 6:8
j Ef 1:14 Heb 9:15 1Pt 1:4
k 1Ko 7:22 Gal 1:10
l Rz 2:6 1Ko 3:8 Gal 6:7
m Pwt 10:17 Rz 2:11 1Pt 1:17

ROZDZ. 4

n Kpł 25:43 Pwt 15:13
o Ef 6:9
p Łk 18:1 Rz 12:12 Ef 6:18
q Kol 3:15 1Ts 5:18
r Rz 15:30
s 1Ko 16:9
t Ef 6:19
u Flp 1:7
v Ef 6:20
w Mt 10:16 1Ts 4:12 Jak 3:13
x Ef 5:16
y Kol 3:16
z Mt 5:13 Mk 9:50
a 1Pt 3:15
b Ef 6:21

szpalta 2

a Ef 6:22
b Flm 10
c Dz 19:29 Dz 20:4 Dz 27:2 Flm 24
d Dz 12:12 Dz 15:37
e Rz 15:7
f Kol 1:7
g 1Ko 15:58 Kol 1:23
h Obj 3:14
i Łk 1:3 Dz 1:1
j Flm 24
k Rz 16:5 1Ko 16:19
l 1Ts 5:27
m Flm 2

LIST

PIERWSZY DO TESALONICZAN

1 Paweł i Sylwan,[a] i Tymoteusz[b] do zboru Tesaloniczan w jedności[c] z Bogiem, Ojcem, i Panem Jezusem Chrystusem:

Życzliwość niezasłużona wam i pokój.[d]

2 Zawsze dziękujemy Bogu, gdy czynimy o was wszystkich wzmiankę w naszych modlitwach,[e] **3** ponieważ nieustannie zachowujemy w pamięci waszą wierną pracę[f] i pełen miłości trud, i wytrwałość dzięki nadziei[g] w naszym Panu, Jezusie Chrystusie, przed naszym Bogiem i Ojcem. **4** Wiemy bowiem, bracia umiłowani przez Boga, że zostaliście przez niego wybrani,[h] **5** ponieważ dobra nowina, którą głosimy, nie dotarła do was przez samą tylko mowę, lecz także przez moc[i] i ducha świętego, i głębokie przekonanie,[j] a zresztą wiecie, jakimi się dla was staliśmy ze względu na was;[k] **6** a wy staliście się naśladowcami[l] naszymi i Pana,[m] ponieważ w ogromnym ucisku[n] przyjęliście słowo z radością ducha świętego,[o] **7** tak iż staliście się wzorem dla wszystkich wierzących w Macedonii i w Achai.

8 Doprawdy, słowo Jehowy[p] rozniosło się od was nie tylko w Macedonii i Achai, lecz wasza wiara[q] w Boga rozprzestrzeniła się w każdym miejscu,[r] tak iż nie potrzebujemy nic mówić. **9** Albowiem oni sami stale opowiadają, w jaki sposób my pierwsi weszliśmy między was i jak od waszych bożków zawróciliście do Boga,[s] aby być niewolnikami żywego[t] i prawdziwego[u] Boga **10** oraz oczekiwać[v] z niebios jego Syna,[w] którego wskrzesił z martwych,[a] mianowicie Jezusa, który nas ratuje od nadchodzącego srogiego gniewu.[b]

2 Sami oczywiście wiecie, bracia, że nasza wizyta[c] u was nie była bezowocna,[d] **2** lecz gdy najpierw w Filippi[e] ucierpieliśmy[f] i zostaliśmy zuchwale potraktowani[g] (jak to wam zresztą wiadomo), wówczas dzięki naszemu Bogu zdobyliśmy się na śmiałość, by z wielkim zmaganiem opowiedzieć[h] wam dobrą nowinę Bożą. **3** Albowiem usilna zachęta, której udzielamy, nie wynika z błędu czy z nieczystości[i] ani nie ma w niej podstępu, **4** lecz jak po wypróbowaniu zostaliśmy przez Boga uznani za godnych powierzenia[j] nam dobrej nowiny, tak też mówimy — jako starający się podobać[k] nie ludziom, lecz Bogu, który sprawdza nasze serca.[l]

5 Przecież nigdy nie wystąpiliśmy ze schlebiającą mową[m] (jak to zresztą wiecie) ani z fałszywym obliczem,[n] powodowani zachłannością[o] — Bóg świadkiem! **6** Nie szukaliśmy też chwały od ludzi:[p] ani od was, ani od innych, chociaż jako apostołowie Chrystusa moglibyśmy być kosztownym brzemieniem.[q] **7** Przeciwnie, staliśmy się pośród was delikatni jak karmiąca matka, gdy pielęgnuje[r] swe dzieci. **8** Darząc was zatem tkliwym uczuciem,[s] radzi byliśmy przekazać wam nie tylko dobrą nowinę Bożą, lecz także nasze dusze,[t] ponieważ staliście się nam umiłowani.[u]

ROZDZ. 1
a Dz 15:27; 2Ts 1:1; 1Pt 5:12
b Dz 16:1
c Jn 17:21
d 1Tm 1:2
e Ef 1:16; 2Ts 1:11
f Heb 6:10
g 1Pt 1:3
h Kol 3:12; 2Ts 2:13
i 1Ko 2:4
j Kol 4:12
k 1Ko 9:19
l 1Ko 11:1; Flp 3:17; 2Ts 3:9
m 1Pt 2:21
n 1Ts 2:14
o Dz 13:52
p Iz 39:5; Iz 66:5; 1Pt 1:23
q 2Ts 1:4
r Rz 1:8; Rz 10:18
s 1Ko 10:14; 1Ko 12:2; Gal 4:8; 1Jn 5:21
t Dz 14:15; 1Tm 4:10
u Jn 17:3; 1Ko 8:4
v Tyt 2:13
w Dz 1:11

szpalta 2
a Dz 2:24
b 1Ts 5:2; 2Pt 3:12; Obj 6:17

ROZDZ. 2
c Dz 17:1; 2Ts 3:8
d Dz 17:4
e Dz 16:12
f Dz 16:22
g Dz 16:37
h Dz 17:2
i 1Ts 4:7
j 1Tm 1:11; Tyt 1:3
k Gal 1:10
l Prz 17:3; Jer 11:20; 1Ko 4:5
m Prz 28:23; Prz 29:5

n Mk 12:40; **o** Dz 20:33; Kol 3:5; 2Pt 2:3; **p** Jn 5:41; Jn 5:44; **q** 2Ko 11:9; 2Ts 3:8; 2Ts 3:10; **r** 1Kl 3:26; **s** 2Ko 12:15; **t** Jn 15:13; **u** Jn 13:35.

9 Z pewnością, bracia, zachowujecie w pamięci nasz trud i mozół. Albowiem pracując[a] nocą i dniem, żeby na nikogo z was nie wkładać kosztownego brzemienia,[b] głosiliśmy wam dobrą nowinę Bożą. **10** Jesteście świadkami, i Bóg też, jak lojalni i prawi, i nienaganni[c] okazaliśmy się wobec was, wierzących. **11** Toteż dobrze wiecie, że jak ojciec[d] postępuje ze swymi dziećmi, tak każdego z was usilnie zachęcaliśmy[e] i pocieszaliśmy, i składaliśmy wam świadectwo, **12** abyście dalej chodzili[f] w sposób godny Boga, który was powołuje[g] do swego królestwa[h] i chwały.

13 I właśnie dlatego nieustannie dziękujemy Bogu,[i] bo gdy przyjęliście słowo Boże,[j] któreście od nas słyszeli, przyjęliście je nie jako słowo ludzi,[k] lecz — jak jest naprawdę — jako słowo Boga, które też działa w was, wierzących.[l] **14** Albowiem staliście się, bracia, naśladowcami zborów Bożych, które są w Judei w jedności z Chrystusem Jezusem, ponieważ wy też zaczęliście cierpieć[m] z rąk własnych rodaków to samo, co i one cierpią z rąk Żydów, **15** którzy zabili nawet Pana Jezusa[n] oraz proroków,[o] a i nas prześladowali.[p] Ponadto nie podobają się Bogu i występują przeciwko dobru wszystkich ludzi, **16** gdyż próbują nas powstrzymać[q] od mówienia do ludzi z narodów — żeby ci mogli zostać wybawieni;[r] w rezultacie stale dopełniają miary[s] swych grzechów. Ale w końcu przyszedł na nich jego srogi gniew.[t]

17 My zaś, bracia, kiedy byliśmy was tylko przez krótki czas pozbawieni — co do osoby, nie serca — z wielkim pragnieniem daleko bardziej niż zwykle staraliśmy się ujrzeć wasze oblicza.[a] **18** Dlatego chcieliśmy do was przyjść — tak, ja, Paweł, raz i drugi — ale Szatan przeciął nam drogę. **19** Bo co jest naszą nadzieją lub radością, lub koroną[b] radosnego uniesienia — czyż w istocie nie wy? — przed naszym Panem, Jezusem, podczas jego obecności?[c] **20** Wy zaiste jesteście naszą chwałą i radością.

3 Kiedy więc nie mogliśmy już tego znieść, uznaliśmy za dobre pozostać sami w Atenach,[d] **2** a Tymoteusza,[e] naszego brata i sługę Bożego w związku z dobrą nowiną[f] o Chrystusie, wysłaliśmy, żeby was utwierdził i pokrzepił z korzyścią dla waszej wiary, **3** aby nikt się nie zachwiał wskutek tych ucisków.[g] Sami bowiem wiecie, iż właśnie do tego zostaliśmy wyznaczeni.[h] **4** Co więcej, gdyśmy u was byli, zawczasu wam mówiliśmy,[i] że mamy być uciskani,[j] jak to się zresztą stało i jak wiecie.[k] **5** Toteż gdy już nie mogłem tego znieść, posłałem, by poznać waszą wierność,[l] żeby czasem w jakiś sposób nie skusił was Kusiciel[m] i żeby nasz trud nie okazał się daremny.[n]

6 Ale właśnie teraz od was przyszedł do nas Tymoteusz[o] i przyniósł nam dobrą nowinę o waszej wierności, jak również miłości,[p] i że zawsze macie o nas dobre wspomnienia oraz gorąco pragniecie nas ujrzeć — tak samo, jak i my was.[q] **7** Dlatego, bracia, we wszelkiej naszej potrzebie i ucisku doznaliśmy dzięki wam pocieszenia[r] przez wierność, którą okazujecie,[s] **8** ponieważ teraz żyjemy, skoro wy niewzruszenie stoicie w Panu.[t] **9** Bo jakież dziękczynienie możemy w związku z wami złożyć Bogu za wszelką radość, którą się radujemy[u] z waszego powodu przed naszym Bogiem, **10** nocą i dniem

ROZDZ. 2

a Dz 18:3 Dz 20:34 1Ko 4:12
b 2Ko 11:9 2Ts 3:8
c Heb 13:18
d 1Ko 4:15
e Dz 20:31
f Gal 5:16 Ef 4:1 Kol 1:10 1Pt 1:15
g 1Ts 5:24 2Ts 1:11 1Pt 5:10
h Łk 22:29
i 1Ts 1:2
j Dz 11:1 Heb 4:12
k Gal 1:11
l Flp 2:13
m Jn 15:19 Dz 17:5
n Dz 2:23
o Mt 5:12 Dz 7:52
p Mt 23:34 Dz 21:13
q Łk 11:52 Dz 13:50
r Rz 10:9
s Rdz 15:16 Mt 23:32
t Rz 1:18

szpalta 2

a Rz 1:11
b Flp 4:1 2Ts 1:4
c 1Ts 3:13 1Ts 5:23

ROZDZ. 3

d Dz 17:15
e Dz 16:1 Rz 16:21 1Ko 16:10
f Mt 24:14 2Ts 1:8 Obj 14:6
g Dz 14:22 Ef 3:13
h 1Ko 4:9 1Pt 2:21
i 2Ts 2:5
j Dz 20:23
k 1Ts 2:14
l 1Ts 3:2
m Mt 4:3 1Ko 7:5 2Ko 11:3
n 1Ko 15:58 Gal 4:11 Flp 2:16
o Dz 18:5
p Rz 13:8 Jak 2:8 1Pt 1:22
q Flp 1:8
r 2Ko 7:6
s 2Ts 1:4
t Rz 11:20 1Ko 15:1 Flp 4:1
u Flp 2:2

zanosząc bardziej niż nadzwyczajne błagania[a] o to, by ujrzeć wasze oblicza i uzupełnić to, czego brakuje waszej wierze?[b]

11 Oby więc naszą drogą do was pomyślnie pokierował sam nasz Bóg i Ojciec oraz nasz Pan, Jezus.[c] **12** Oby też Pan sprawił, żebyście wzrastali[d] — owszem, obfitowali — w miłości[e] do siebie nawzajem oraz do wszystkich, tak jak my do was; **13** niech w ten sposób utwierdzi wasze serca, aby były nienaganne[f] w świętości przed naszym Bogiem i Ojcem podczas obecności[g] naszego Pana, Jezusa, ze wszystkimi jego świętymi.[h]

4 W końcu, bracia, prosimy was i usilnie zachęcamy w Panu Jezusie: jak otrzymaliście od nas pouczenie co do tego, w jaki sposób powinniście postępować[i] oraz podobać się Bogu — jak zresztą postępujecie — tak czyńcie to dalej w jeszcze pełniejszej mierze.[j] **2** Znacie bowiem nakazy,[k] które wam daliśmy za sprawą Pana Jezusa.

3 Albowiem to jest wolą Bożą: wasze uświęcenie,[l] abyście się powstrzymywali od rozpusty;[m] **4** aby każdy z was wiedział, jak winien mieć swe naczynie[n] w uświęceniu[o] i szacunku, **5** nie w zachłannej żądzy seksualnej,[p] jaką też pałają narody,[q] nie znające Boga[r] — **6** aby w tej sprawie nikt nie posuwał się do szkodzenia i nie wkraczał w prawa swego brata,[s] bo przecież Jehowa wymierza karę za to wszystko,[t] jak wam przedtem powiedzieliśmy, a także daliśmy dokładne świadectwo.[u] **7** Gdyż Bóg nie powołał nas z przyzwoleniem na nieczystość, lecz w związku z uświęceniem.[v] **8** Kto więc okazuje lekceważenie,[w] ten lekceważy nie człowieka, lecz Boga,[x] który wam udziela swego ducha świętego.[a]

9 A jeśli chodzi o miłość braterską,[b] nie potrzebujecie, żebyśmy wam pisali, gdyż sami jesteście przez Boga uczeni[c] miłować się wzajemnie[d] **10** i rzeczywiście to czynicie względem wszystkich braci w całej Macedonii. Usilnie was jednak zachęcamy, bracia, żebyście dalej czynili to w jeszcze pełniejszej mierze **11** i żebyście postawili sobie za cel prowadzić ciche życie[e] oraz dbać o swoje sprawy[f] i pracować własnymi rękami,[g] tak jak wam nakazaliśmy; **12** abyście postępowali przyzwoicie[h] wobec ludzi będących na zewnątrz[i] i niczego nie potrzebowali.[j]

13 Ponadto, bracia, nie chcemy, żebyście byli w niewiedzy co do zasypiających[k] w śmierci; abyście się nie smucili jak pozostali, którzy nie mają nadziei.[l] **14** Bo jeśli wierzymy, że Jezus umarł i znowu powstał,[m] to tak samo tych, którzy zapadli w sen śmierci przez Jezusa Bóg przyprowadzi wraz z nim.[n] **15** Albowiem to mówimy wam na podstawie słowa[o] Jehowy, że my, żyjący, którzy pozostaniemy przy życiu aż do obecności Pana,[p] w żaden sposób nie wyprzedzimy tych, którzy zapadli w sen śmierci; **16** ponieważ sam Pan zstąpi z nieba[q] z nakazującym wołaniem, z głosem archanielskim[r] oraz z trąbą[s] Bożą i ci, co umarli w jedności z Chrystusem, powstaną pierwsi.[t] **17** Potem my, żyjący, którzy pozostaniemy przy życiu, będziemy wraz z nimi[u] porwani[v] w obłokach,[w] aby spotkać[x] Pana w powietrzu; i tak zawsze będziemy

ROZDZ. 3

a 2Tm 1:3
b 2Ts 1:3 Judy 20
c 2Ts 2:16
d 2Ts 1:3
e 1Ts 4:9 2Pt 1:7
f 1Ko 1:8 Flp 1:10
g Jak 5:8 1Jn 2:28
h 1Ts 2:19 1Ts 5:23 2Ts 2:1

ROZDZ. 4

i Kol 1:10 1Pt 2:12
j Flp 1:27
k 1Tm 6:13
l Jn 17:19 Ef 5:26 2Ts 2:13 1Pt 1:16
m 1Ko 6:15 Ef 5:3
n Kol 3:5 2Tm 2:22
o Rz 6:19 2Tm 2:21
p 1Ko 6:18 Ef 5:5
q 1Ko 5:10 Ef 4:17
r Ps 79:6 1Pt 4:3
s Pwt 5:21 1Ko 6:8 1Ko 7:2
t Ps 94:1 2Ts 1:8
u Dz 20:20 Dz 28:23
v Kpł 11:44 1Ko 1:2 Heb 12:14 1Pt 1:15
w Łk 10:16
x 1Ko 6:19

szpalta 2

a Ezc 37:14 1Jn 3:24
b Jn 13:34 Jn 13:35 Rz 12:10
c Iz 54:13 Jn 6:45
d 1Pt 1:22 1Jn 4:21
e 2Ts 3:12
f Rz 12:11 1Pt 4:15
g 1Ko 4:12 Ef 4:28 2Ts 3:10 1Tm 5:8
h Rz 13:13
i Rz 12:17 2Ko 8:21
j Jak 1:4

---

k Jn 11:11; Dz 7:60; **l** 1Ko 15:6; **l** 1Ko 15:32; Ef 2:12; **m** Rz 14:9; 1Ko 15:4; **n** 1Ko 15:23; Flp 3:21; 2Ts 2:1; Obj 20:4; **o** 1Ts 2:13; 1Jn 4:2; **p** Mt 24:30; 1Ko 15:51; **q** Dz 1:11; **r** Judy 9; **s** Mt 24:31; **t** 1Ko 15:52; **u** 2Tm 4:8; **v** Dz 1:9; 2Ko 5:8; Flp 1:23; **w** Mt 26:64; **x** Jn 12:26; Jn 17:24; 2Ts 2:1.

z Panem.[a] **18** Wciąż więc tymi słowy pocieszajcie się nawzajem.

5 A jeśli chodzi o czasy i pory,[b] bracia, nie potrzebujecie, żeby wam cokolwiek pisać. **2** Sami przecież bardzo dobrze wiecie, iż dzień[c] Jehowy nadchodzi dokładnie tak, jak złodziej w nocy.[d] **3** Kiedy tylko będą mówić:[e] „Pokój[f] i bezpieczeństwo!”, wtedy natychmiast przyjdzie na nich nagła zagłada,[g] tak jak dręczące boleści na niewiastę brzemienną,[h] i na pewno nie ujdą.[i] **4** Ale wy, bracia, nie jesteście w ciemności,[j] aby ów dzień miał was zaskoczyć jak złodziei,[k] **5** gdyż wy wszyscy jesteście synami światła[l] i synami dnia.[m] Nie należymy do nocy ani do ciemności.[n]

6 A zatem już nie śpijmy[o] jak pozostali,[p] ale czuwajmy[q] i zachowujmy trzeźwość umysłu.[r] **7** Bo ci, którzy śpią,[s] przywykli spać w nocy,[t] a ci, którzy się upijają, zazwyczaj są pijani w nocy. **8** My jednak, którzy należymy do dnia, zachowujmy trzeźwość umysłu oraz miejmy nałożony napierśnik[u] wiary[v] i miłości, a jako hełm[w] — nadzieję wybawienia;[x] **9** ponieważ Bóg nie wyznaczył nas na srogi gniew,[y] lecz na dostąpienie wybawienia[z] za sprawą naszego Pana, Jezusa Chrystusa.[a] **10** On za nas umarł,[b] abyśmy czy czuwamy, czy śpimy, wraz z nim żyli.[c] **11** Dlatego jedni drugich pocieszajcie i jedni drugich budujcie,[d] jak to istotnie czynicie.[e]

12 A prosimy was, bracia, żebyście mieli uznanie dla tych, którzy wśród was ciężko pracują oraz wam przewodzą[f] w Panu i was napominają, **13** i żebyście z uwagi na ich pracę darzyli ich w miłości bardziej niż nadzwyczajnymi względami.[g] Bądźcie wobec siebie nawzajem usposobieni pokojowo.[a] **14** Ponadto usilnie was zachęcamy, bracia: napominajcie nieporządnych,[b] pocieszajcie swą mową dusze przygnębione,[c] wspierajcie słabych, wobec wszystkich bądźcie wielkodusznie cierpliwi.[d] **15** Baczcie, żeby nikt nie oddawał nikomu krzywdą za krzywdę,[e] ale zawsze zabiegajcie o to, co dobre — jeden dla drugiego, a także dla wszystkich innych.[f]

16 Zawsze się radujcie.[g] **17** Nieustannie się módlcie.[h] **18** W związku ze wszystkim składajcie podziękowania.[i] To bowiem jest względem was wolą Bożą w jedności z Chrystusem Jezusem. **19** Ognia ducha nie gaście.[j] **20** Proroctwami nie gardźcie.[k] **21** Upewniajcie się o wszystkim;[l] mocno trzymajcie się tego, co szlachetne.[m] **22** Powstrzymujcie się od wszelkiej formy niegodziwości.[n]

23 Oby sam Bóg pokoju[o] w pełni was uświęcił.[p] A duch i dusza, i ciało wasze, bracia, zdrowe pod każdym względem, niech będą zachowane bez nagany podczas obecności naszego Pana, Jezusa Chrystusa.[q] **24** Wierny jest ten, który was powołuje, on też tego dokona.

25 Bracia, dalej się za nas módlcie.[r]

26 Pozdrówcie wszystkich braci świętym pocałunkiem.[s]

27 Uroczyście zobowiązuję was przez Pana, żeby ten list został odczytany wszystkim braciom.[t]

28 Życzliwość niezasłużona[u] naszego Pana, Jezusa Chrystusa, niech będzie z wami.

ROZD. 4

a Jn 14:3
Obj 20:6

ROZD. 5

b Dn 2:21
Dn 7:25
Dz 1:7
Rz 13:11
c Sof 1:14
d Mt 24:36
2Pt 3:10
Obj 3:3
e Jer 8:9
f Jer 8:11
g Ps 37:10
2Ts 1:9
h Ps 48:6
Oz 13:13
i Heb 2:3
Heb 12:25
j Rz 13:12
Kol 1:13
1Pt 2:9
k Hi 24:14
1 Jn 12:36
m Dz 26:18
Rz 13:12
Ef 5:8
n Jn 8:12
o Ef 5:14
p Rz 13:11
1Ko 11:30
q Mt 24:42
r 1Pt 5:8
s Ef 5:14
t Rz 13:13
u Ef 6:14
v Ef 6:16
w Ef 6:17
x Rz 8:24
y Rz 9:22
z 2Ts 2:13
a 2Tm 2:10
b Rz 5:8
1Ko 15:3
c 2Ko 5:15
1Ts 4:17
d Iz 35:3
Rz 1:12
Rz 15:2
e Rz 15:14
1Ts 4:10
f Rz 12:8
g Iz 32:2
Flp 2:29
1Tm 5:17
Heb 13:7

szpalta 2

a Mk 9:50
2Ko 13:11
Heb 12:14
1Pt 3:11
b Kpł 19:17
2Tm 4:2
c Iz 61:2
Heb 12:12
d 1Ko 13:4
Gal 5:22
Ef 4:2
Kol 3:13

e Prz 20:22; Mt 5:39; Rz 12:19; **f** Rz 12:17; **g** 2Ko 6:10; Flp 4:4; **h** Łk 18:1; Rz 12:12; **i** Ef 5:20; Kol 3:17; **j** Ef 4:30; **k** 1Ko 14:1; **l** Jn 4:1; **m** Heb 10:23; **n** Hi 2:3; **o** Rz 15:33; **p** Heb 2:11; 1Pt 1:2; **q** 1Ko 1:8; **r** Rz 15:30; **s** Rz 16:16; 1Ko 16:20; 2Ko 13:12; **t** Kol 4:16; 2Pt 3:15; **u** Rz 16:20.

LIST

DRUGI DO TESALONICZAN

1 Paweł i Sylwan, i Tymoteusz[a] do zboru Tesaloniczan w jedności z Bogiem, naszym Ojcem, oraz Panem Jezusem Chrystusem:

2 Życzliwość niezasłużona i pokój wam od Boga, Ojca, oraz od Pana Jezusa Chrystusa.[b]

3 Winniśmy zawsze składać Bogu podziękowania za was,[c] bracia, co zresztą jest stosowne, ponieważ wasza wiara niezwykle rośnie,[d] wzrasta też miłość każdego z was, jednego do drugiego.[e] **4** W rezultacie my sami szczycimy się[f] wami wśród zborów Bożych ze względu na waszą wytrwałość i wiarę we wszystkich waszych prześladowaniach oraz uciskach, które znosicie.[g] **5** Jest to dowód prawego sądu Bożego,[h] prowadzącego do poczytania was za godnych królestwa Bożego,[i] dla którego też cierpicie.[j]

6 Bo przecież jest u Boga rzeczą prawą, by tym, którzy was uciskają, odpłacić uciskiem,[k] **7** wam zaś, uciskanym — ulgą wespół z nami podczas objawienia się[l] z nieba Pana Jezusa wraz z jego potężnymi aniołami[m] **8** w ogniu płomienistym, gdy będzie wywierał pomstę[n] na tych, którzy nie znają Boga,[o] oraz na tych, którzy nie są posłuszni[p] dobrej nowinie o naszym Panu, Jezusie.[q] **9** To właśnie oni poniosą karę sądową[r] wiecznej zagłady[s] sprzed oblicza Pana i chwały jego siły,[t] **10** gdy przyjdzie, by się okryć chwałą w związku ze swymi świętymi[u] i by w owym dniu odnoszono się do niego z podziwem w związku ze wszystkimi, którzy uwierzyli, ponieważ świadectwo nasze zostało wśród was przyjęte z wiarą.

11 W tymże celu zawsze się za was modlimy, żeby nasz Bóg poczytał was za godnych swego powołania[a] i z mocą dopełnił wszelkiego dobra, w którym ma upodobanie, oraz dzieła wiary; **12** aby imię naszego Pana, Jezusa, było okryte chwałą w was,[b] a wy w jedności[c] z nim, zgodnie z niezasłużoną życzliwością[d] naszego Boga, a także Pana Jezusa Chrystusa.

2 A jeśli chodzi, bracia, o obecność[e] naszego Pana, Jezusa Chrystusa, oraz zgromadzanie nas do niego,[f] prosimy was, **2** żebyście nie dali się szybko wytrącić ze swego sposobu rozumowania ani poruszyć czy to przez jakąś natchnioną wypowiedź,[g] czy przez ustną wiadomość,[h] czy przez list[i] rzekomo od nas, jakoby już nastał dzień[j] Jehowy.

3 Niech was nikt w żaden sposób nie bałamuci, ponieważ on nie nastanie, dopóki wpierw nie nadejdzie odstępstwo[k] i nie zostanie objawiony[l] człowiek bezprawia,[m] syn zagłady.[n] **4** Ten się przeciwstawia[o] oraz wynosi nad każdego, kto jest zwany „bogiem" lub przedmiotem wielbienia; zasiada też w świątyni Boga, publicznie podając się za boga.[p] **5** Czy nie pamiętacie, że wam o tym mawiałem,[q] gdy jeszcze byłem z wami?

ROZDZ. 1

a 2Ko 1:19
b Rz 1:7
c 1Ts 1:2
d Łk 17:5
1Ts 3:12
e 1Ts 4:9
1Pt 1:22
f 2Ko 7:14
1Ts 2:19
g 1Ts 1:6
1Ts 2:14
1Pt 2:21
h Obj 16:7
i Dz 14:22
j Rz 8:17
2Tm 2:12
k Rz 12:19
Obj 6:10
l Łk 17:30
1Pt 1:7
m Mt 25:31
Mk 8:38
Judy 14
n Heb 10:30
o Jn 3:19
Rz 1:18
p Rz 2:8
Heb 10:29
q 1Pt 4:17
r 2Pt 2:17
2Pt 3:7
s Judy 13
t Iz 2:21, LXX
u Rz 8:17

szpalta 2

a Rz 8:30
2Tm 1:9
b Jn 17:10
1Pt 1:7
c Jn 17:21
d 1Ko 1:4

ROZDZ. 2

e Mt 24:3
f Mt 24:31
1Ts 4:17
g 1Jn 4:1
h Ef 5:6
i 2Ts 3:17
j Iz 13:6
Sof 1:14
2Pt 3:10
k Mt 13:25
1Tm 4:1
2Tm 2:18
2Tm 4:3
2Pt 2:1
1Jn 2:18
l Mt 13:30

m Mt 7:15; Mt 13:41; Mt 24:24; Dz 20:29; 2Jn 7;
n 2Pt 2:3; **o** Łk 11:23; **p** Eze 28:2; **q** 1Ts 3:4.

6 A teraz wiecie, co[a] oddziałuje powstrzymująco,[b] aż będzie objawiony w jego stosownym czasie.[c] **7** Wprawdzie już działa to, co jest tajemnicą tego bezprawia,[d] lecz tylko dopóty, dopóki nie zejdzie z drogi ten, który teraz oddziałuje powstrzymująco.[e] **8** A wtedy zostanie objawiony ów czyniciel bezprawia, którego Pan Jezus zgładzi duchem swoich ust[f] i unicestwi ujawnieniem[g] swej obecności.[h] **9** Ale obecność owego czyniciela bezprawia odpowiada działaniu[i] Szatana z wszelkim potężnym dziełem oraz kłamliwymi znakami i proroczymi cudami,[j] **10** i z wszelkim nieprawym zwodzeniem[k] wobec tych, którzy giną,[l] otrzymując zapłatę za to, że nie przyjęli miłości[m] do prawdy, by dostąpić wybawienia.[n] **11** Dlatego też Bóg dopuszcza do oddziaływania na nich błędu, żeby uwierzyli kłamstwu,[o] **12** tak by oni wszyscy zostali osądzeni, ponieważ nie uwierzyli prawdzie,[p] lecz znajdowali upodobanie w nieprawości.[q]

13 My zaś winniśmy zawsze dziękować Bogu za was, bracia umiłowani przez Jehowę, ponieważ Bóg od początku wybrał was[r] ku wybawieniu przez uświęcenie[s] was duchem[t] i przez waszą wiarę w prawdę.[u] **14** Właśnie do tego was powołał przez dobrą nowinę, którą oznajmiamy[v] – abyście dostąpili chwały naszego Pana, Jezusa Chrystusa.[w] **15** Toteż, bracia, stójcie niewzruszenie[x] i dalej trzymajcie się tradycji,[y] których was uczono czy to przez ustną wiadomość, czy przez list od nas. **16** A sam nasz Pan, Jezus Chrystus, oraz Bóg, nasz Ojciec, który nas umiłował[z] i ze swej życzliwości niezasłużonej dał wiecznotrwałe pocieszenie oraz dobrą nadzieję,[a] **17** niech pocieszy wasze serca i utwierdzi was we wszelkim dobrym uczynku i słowie.[b]

3 W końcu, bracia, módlcie się za nas,[c] żeby słowo Jehowy[d] prędko się przenosiło[e] i było otaczane chwałą, jak to istotnie jest u was, **2** i żebyśmy zostali uwolnieni od ludzi wyrządzających szkodę i niegodziwych,[f] nie wszyscy bowiem mają wiarę.[g] **3** Ale Pan jest wierny, on też was utwierdzi i będzie strzec od niegodziwca.[h] **4** A co do was, pokładamy ufność[i] w Panu, iż czynicie i nadal będziecie czynić to, co nakazujemy.[j] **5** Oby Pan w dalszym ciągu pomyślnie kierował wasze serca ku miłości[k] do Boga i ku wytrwałości[l] dla Chrystusa.

6 A nakazujemy[m] wam, bracia, w imię Pana Jezusa Chrystusa, żebyście się odsuwali[n] od każdego brata postępującego nieporządnie,[o] nie według tradycji, którą przyjęliście od nas.[p] **7** Gdyż sami wiecie, jak powinniście nas naśladować,[q] ponieważ nie zachowywaliśmy się wśród was nieporządnie[r] **8** ani u nikogo nie jedliśmy pokarmu za darmo.[s] Wręcz przeciwnie, w trudzie i mozole[t] pracowaliśmy nocą i dniem, żeby żadnego z was nie obarczać kosztownym brzemieniem.[u] **9** Nie jakobyśmy nie mieli prawa,[v] ale żeby dać wam siebie za przykład, abyście nas naśladowali.[w]

ROZDZ. 2

a 1Ko 5:3; 3Jn 10
b Mt 18:18
c Mt 10:26; Łk 8:17; 1Ko 4:5
d Dz 20:29; 1Ko 11:19; 1Jn 2:18
e 2Tm 4:6; 2Pt 1:14
f Iz 11:4; Obj 19:15
g 1Tm 6:15; 2Tm 4:1; 2Tm 4:8
h Mal 3:2; Mk 8:38; 2Ts 1:7
i Jn 8:44; 2Ko 11:3; Ef 2:2
j Mt 24:24
k Mt 24:11; 2Ko 11:13
l Jer 17:13; Obj 22:15
m Mt 24:12; Judy 19
n 1Tm 2:4
o Mt 24:5; 1Tm 4:1; 2Tm 4:4
p Rz 1:25
q Prz 1:32; Rz 1:18; Judy 4
r Jn 6:44; Rz 8:30; Ef 1:4
s Jn 17:17; 1Ko 6:11; 1Ts 4:7
t 1Pt 1:2
u Jn 8:32; Kol 1:5; 1Tm 4:3; 2Jn 2
v 1Ts 2:12
w 1Pt 5:10
x Rz 12:9; 1Ko 15:58; 1Ko 16:13
y 1Ko 11:2
z 1Jn 4:10

szpalta 2

a 1Pt 1:3
b 1Ts 3:13

ROZDZ. 3

c Rz 15:30; 1Ts 5:25; Heb 13:18
d Iz 38:4; Dz 8:25; Dz 15:35; 1Ts 1:8; 1Pt 1:25
e Dz 19:20
f Iz 25:4, LXX; 2Ko 1:8; Obj 2:10

g Dz 28:24; Rz 10:16; **h** Jn 17:15; 1Ko 10:13; 2Pt 2:9; **i** Gal 5:10; **j** 1Ts 4:11; **k** 1Jn 5:3; **l** Łk 21:19; Rz 5:3; **m** 1Ts 4:2; 1Tm 6:17; Tyt 1:5; **n** Mt 18:17; 1Ko 5:11; 2Ts 3:14; Tyt 3:10; **o** Prz 24:30; 1Ts 5:14; **p** Rz 16:17; 1Ko 11:2; 2Ts 2:15; **q** 1Ko 4:16; 1Ts 1:6; **r** 1Ts 2:10; **s** Dz 20:34; **t** Dz 18:3; 1Ko 4:12; **u** 1Ko 9:15; 2Ko 11:9; 1Ts 2:9; **v** Mt 10:10; 1Ko 9:6; **w** 1Ko 11:1; Flp 3:17.

10 Bo też gdyśmy u was byli, tak wam nakazywaliśmy:[a] „Jeżeli ktoś nie chce pracować, niech również nie je”.[b] **11** Słyszymy bowiem, że niektórzy wśród was postępują nieporządnie,[c] wcale nie pracując, lecz mieszając się w to, co ich nie dotyczy.[d] **12** Takim nakazujemy i usilnie ich zachęcamy w Panu Jezusie Chrystusie, żeby w cichości pracując, jedli pokarm, na który sami zarobili.[e]

13 Wy zaś, bracia, nie dawajcie za wygraną w czynieniu tego, co słuszne.[f] **14** Ale jeśli ktoś nie jest posłuszny naszemu słowu[g] przekazanemu w tym liście, miejcie go za naznaczonego,[a] przestańcie z nim obcować,[b] żeby się zawstydził.[c] **15** Jednakże nie uważajcie go za nieprzyjaciela, lecz w dalszym ciągu napominajcie[d] jak brata.

16 Oby sam Pan pokoju wszelkimi sposobami wciąż darzył was pokojem.[e] Pan niech będzie z wami wszystkimi.

17 Oto pozdrowienie moje, Pawłowe, moją własną ręką,[f] będące znakiem w każdym liście; tak właśnie piszę.

18 Życzliwość niezasłużona[g] naszego Pana, Jezusa Chrystusa, niech będzie z wami wszystkimi.

ROZDZ. 3

a 1Ts 4:11
b Prz 13:4 Prz 20:4 Rz 12:11 1Tm 5:8
c 1Ts 5:14
d 1Tm 5:13 1Pt 4:15
e Ef 4:28
f Gal 6:9
g 2Ts 3:6 2Tm 2:18

szpalta 2

a Kpl 19:17 Rz 16:17
b Rz 16:17 1Ko 5:11 Tyt 3:10 2Jn 10
c Tyt 2:8
d 1Ts 5:14 Tyt 3:10
e Jn 14:27
f 1Ko 16:21 Kol 4:18
g Jn 1:16

LIST

PIERWSZY DO TYMOTEUSZA

1 Paweł, apostoł[a] Chrystusa Jezusa z nakazu Boga,[b] naszego Wybawcy,[c] i Chrystusa Jezusa, naszej nadziei,[d] **2** do Tymoteusza,[e] prawdziwego dziecka[f] w wierze:

Życzliwość niezasłużona, miłosierdzie, pokój od Boga, Ojca, i od Chrystusa Jezusa, naszego Pana.[g]

3 Jak cię zachęcałem do pozostania w Efezie, gdy się wybierałem do Macedonii,[h] tak samo czynię teraz, żebyś nakazał[i] pewnym ludziom, by nie głosili odmiennej nauki[j] **4** ani nie zwracali uwagi na fałszywe opowieści[k] oraz na rodowody, które prowadzą donikąd,[l] a które raczej powodują powstawanie pytań wywołujących dociekania, zamiast sprzyjać udzielaniu czegoś przez Boga w związku z wiarą. **5** Doprawdy, celem tego nakazu jest miłość[m] z czystego serca[n] i z dobrego sumienia,[a] i z nieobłudnej[b] wiary. **6** Odstąpiwszy od tych rzeczy, niektórzy zwrócili się[c] ku czczej gadaninie,[d] **7** chcąc być nauczycielami[e] prawa,[f] lecz nie pojmując ani tego, co mówią, ani tego, o czym stanowczo zapewniają.

8 Wiemy zaś, że Prawo jest bardzo dobre,[g] jeśli tylko ktoś z niego prawidłowo korzysta,[h] **9** wiedząc o tym, iż prawo zostało ogłoszone nie dla człowieka prawego, lecz dla dopuszczających się bezprawia[i] i krnąbrnych,[j] bezbożnych i grzeszników, wyzutych z lojalnej życzliwości[k] i skalanych, ojcobójców i matkobójców, morderców, **10** rozpustników,[l] mężczyzn kładących się z mężczyznami, porywaczy, kłamców, krzywoprzysięzców,[m] a także ze względu na wszystko

ROZDZ. 1

a Rz 1:1
b Gal 1:1
c Tyt 1:3 Judy 25
d Kol 1:27
e Dz 16:1 Flp 2:19
f 1Ko 4:17
g Heb 4:16 2Jn 3
h Dz 20:1 Flp 2:24
i 1Tm 4:11
j Gal 1:6 2Jn 9
k 1Tm 4:7 2Tm 4:4 Tyt 1:14
l 1Tm 6:20 2Tm 2:14
m Rz 13:8 Gal 5:6
n Mt 5:8 2Tm 2:22

szpalta 2

a Dz 23:1 Dz 24:16 1Tm 3:9 1Pt 3:16
b Rz 12:9 2Ko 6:6 Jak 3:17
c 2Tm 2:18
d 1Tm 6:20
e Jak 3:1
f Rz 3:19
g Rz 7:12

h Rz 7:14; Heb 10:1; i Gal 3:19; j Rz 2:21; k 2Tm 3:2; l Rz 2:22; m Dz 5:3; Rz 1:31.

inne, co jest przeciwne[a] zdrowej nauce[b] **11** zgodnej z chwalebną dobrą nowiną szczęśliwego[c] Boga, którą mi powierzono.[d]

12 Wdzięczny jestem Chrystusowi Jezusowi, naszemu Panu, który mi udzielił mocy, ponieważ uznał mnie za wiernego,[e] wyznaczając mnie do usługiwania,[f] **13** chociaż poprzednio byłem bluźniercą i prześladowcą,[g] i człowiekiem zuchwałym.[h] Mimo to okazano mi miłosierdzie,[i] gdyż byłem nieświadomy[j] i działałem w niewierze. **14** Lecz niezasłużona życzliwość naszego Pana niezmiernie obfitowała[k] wraz z wiarą i miłością związaną z Chrystusem Jezusem.[l] **15** Wiarogodna i zasługująca na całkowite przyjęcie jest wypowiedź,[m] iż Chrystus Jezus przyszedł na świat wybawić grzeszników.[n] Spośród nich ja jestem pierwszy.[o] **16** Po to jednak okazano mi miłosierdzie,[p] by przede wszystkim na mnie Chrystus Jezus pokazał całą swą wielkoduszną cierpliwość jako przykład dla tych, którzy mają na nim oprzeć swą wiarę[q] ku życiu wiecznemu.[r]

17 A Królowi Wieczności,[s] niezniszczalnemu,[t] niewidzialnemu,[u] jedynemu Bogu,[v] szacunek i chwała na wieki wieków.[w] Amen.

18 Ten nakaz[x] poruczam tobie, dziecko, Tymoteuszu, zgodnie z zapowiedziami,[y] które wskazywały bezpośrednio na ciebie, abyś podług nich dalej toczył szlachetny bój,[z] **19** mając wiarę i dobre sumienie,[a] które pewni ludzie odrzucili,[b] a ich wiara uległa rozbiciu niczym okręt.[c] **20** Należą do nich Hymeneusz[d] i Aleksander,[e] których wydałem Szatanowi,[f] żeby przez skarcenie nauczyli się nie bluźnić.[g]

ROZDZ. 1

a Rz 2:23
b 2Tm 1:13 Tyt 1:9
c Ps 104:31
d Gal 2:7 Kol 1:25 1Ts 2:4
e 1Ko 4:2
f Dz 9:15 2Ko 3:6
g Dz 8:3 Gal 1:13 Flp 3:6
h Dz 9:1
i 1Ko 7:25
j Dz 3:17
k Rz 5:20
l 2Tm 1:13
m 1Tm 4:9
n Łk 5:32 2Ko 5:19 1Jn 2:2
o Dz 9:1 1Ko 15:9
p 2Ko 4:1
q Jn 6:40 Jn 20:31
r Judy 21
s Ps 10:16 Ps 29:10 Dn 6:26 Obj 15:3
t Rz 1:23
u Jn 1:18 Kol 1:15
v Pwt 6:4 Iz 43:10 1Ko 8:4
w Ps 90:2
x 1Tm 6:13
y Dz 16:2
z 2Tm 2:3
a 1Tm 1:5
b Heb 3:12 2Pt 2:1
c 1Tm 6:9 2Pt 2:1
d 2Tm 2:17
e 2Tm 4:14
f 1Ko 5:5 1Ko 5:13
g Prz 11:9 Dz 13:45

szpalta 2

ROZDZ. 2

a Rz 12:12
b Gal 3:28
c Dz 26:27
d Mt 5:44 1Pt 2:14
e Jer 29:7
f Rz 12:2
g Judy 25
h Rz 5:18 Rz 9:24 1Tm 4:10
i Iz 45:22 Dz 17:30 1Ko 12:13

2 Przede wszystkim więc usilnie zachęcam, żeby błagania, modlitwy,[a] wstawiennictwa, dziękczynienia zanoszono za ludzi wszelkiego pokroju,[b] **2** za królów[c] i wszystkich zajmujących wysokie stanowiska[d] – abyśmy mogli dalej wieść spokojne i ciche życie w pełni zbożnego oddania i powagi.[e] **3** Szlachetne to i miłe[f] w oczach naszego Wybawcy, Boga,[g] **4** którego wolą jest, by ludzie wszelkiego pokroju[h] zostali wybawieni[i] i doszli do dokładnego poznania[j] prawdy.[k] **5** Albowiem jeden jest Bóg,[l] jeden też pośrednik[m] między Bogiem[n] a ludźmi,[o] człowiek, Chrystus Jezus,[p] **6** który dał samego siebie na odpowiedni okup za wszystkich[q] – świadectwo o tym ma być dawane w stosownych czasach. **7** Ze względu na owo świadectwo[r] ja zostałem ustanowiony głosicielem i apostołem[s] – mówię prawdę,[t] nie kłamię – nauczycielem narodów[u] w sprawie wiary[v] i prawdy.

8 Dlatego pragnę, żeby na każdym miejscu mężczyźni modlili się, wznosząc lojalne ręce,[w] bez srogiego gniewu[x] i sprzeczek.[y] **9** Podobnie pragnę, by kobiety ozdabiały się schludnym ubiorem, ze skromnością[z] i trzeźwością umysłu, nie różnymi stylami splatania włosów i złotem lub perłami albo bardzo kosztownym strojem,[a] **10** lecz tak, jak przystoi kobietom utrzymującym, iż boją się Boga,[b] mianowicie dobrymi uczynkami.[c]

---

j Ef 1:17; Flp 1:9; k 2Tm 2:25; l Pwt 6:4; Rz 3:30; 1Ko 8:4; m Heb 8:6; Heb 9:15; Heb 12:24; n Gal 3:20; o 1Ko 11:25; Gal 3:29; Ef 5:27; Heb 2:16; p Dz 4:12; Rz 5:15; Kol 2:13; 2Tm 1:10; q Mt 20:28; Mk 10:45; Kol 1:14; r Dz 9:15; s Rz 1:5; Gal 2:8; t Rz 9:1; u Gal 1:16; v Rz 3:22; Gal 5:6; w Ps 141:2; x Gal 5:20; Jak 1:20; y Flp 2:14; z Jak 3:17; a 1Pt 3:3; b Prz 31:30; 1Pt 3:4; c Dz 21:9.

11 Kobieta niech się uczy w milczeniu, z pełną uległością.[a] **12** Nie pozwalam kobiecie nauczać[b] ani sprawować władzy nad mężczyzną,[c] lecz ma zachowywać milczenie. **13** Bo Adam został ukształtowany pierwszy, potem Ewa.[d] **14** Ponadto Adam nie był zwiedziony,[e] lecz kobieta została całkowicie zwiedziona[f] i popadła w występek.[g] **15** Będzie jednak chroniona przez rodzenie dzieci,[h] jeśli tylko kobiety takie będą trwać w wierze i miłości, i uświęceniu, z trzeźwością umysłu.[i]

3 Oświadczenie to jest wiarogodne.[j]

Jeżeli mężczyzna ubiega się o urząd nadzorcy,[k] to pragnie wspaniałej pracy. **2** Dlatego też nadzorcą winien być człowiek nieposzlakowany,[l] mąż jednej żony, zachowujący umiar[m] w nawykach, trzeźwego umysłu,[n] porządny,[o] gościnny,[p] wykwalifikowany do nauczania,[q] **3** nie awanturujący się po pijanemu,[r] nie skory do bicia,[s] lecz rozsądny,[t] nie wojowniczy,[u] nie miłujący pieniędzy,[v] **4** bardzo dobrze przewodzący własnemu domowi,[w] mający dzieci podporządkowane z całą powagą[x] **5** (bo jeśli mężczyzna nie umie przewodzić własnemu domowi, jakże będzie się troszczył o zbór Boży?), **6** nie nowo nawrócony,[y] żeby czasem nie nadął się pychą[z] i nie podpadł pod osąd wydany na Diabła.[a] **7** Ponadto winien mieć bardzo dobre świadectwo od osób postronnych,[b] żeby nie popadł w pohańbienie i w sidło[c] Diabła.

8 Tak samo słudzy pomocniczy[d] winni być poważni, nie dwoistego języka, nie oddający się piciu mnóstwa wina, nie chciwi nieuczciwego zysku,[e] **9** zachowujący z czystym sumieniem[a] świętą tajemnicę[b] wiary.

10 Niech też tacy zostaną najpierw wypróbowani[c] co do przydatności, a potem niech działają jako słudzy, jeśli są wolni od oskarżenia.[d]

11 Tak samo kobiety winny być poważne, nie rzucać oszczerstw,[e] zachowywać umiar[f] w nawykach, być wierne we wszystkim.[g]

12 Słudzy pomocniczy niech będą mężami jednej żony,[h] bardzo dobrze przewodzącymi dzieciom i własnym domom.[i] **13** Mężczyźni bowiem, którzy bardzo dobrze usługują, zyskują sobie wspaniałą pozycję[j] i wielką swobodę mowy[k] w wierze w związku z Chrystusem Jezusem.

14 Piszę ci to, choć mam nadzieję, iż wkrótce do ciebie przyjdę,[l] **15** ale gdybym się opóźniał – żebyś wiedział, jak powinieneś postępować w domu[m] Bożym, który jest zborem Boga żywego, filarem i podporą[n] prawdy. **16** Tak, niewątpliwie wielka jest święta tajemnica[o] tego zbożnego oddania: 'On ujawniony został w ciele,[p] uznany za prawego w duchu,[q] ukazał się aniołom,[r] głoszono o nim między narodami,[s] uwierzono w niego na świecie,[t] wzięty został w chwale'.[u]

4 Jednakże natchniona wypowiedź wyraźnie mówi, że w późniejszych czasach[v] niektórzy odpadną[w] od wiary, zwracając uwagę na zwodnicze natchnione wypowiedzi[x] oraz nauki demonów,[y] **2** przez obłudę ludzi,

ROZDZ. 2
- **a** Ef 5:24
- **b** 1Ko 14:34
- **c** Rdz 3:16
- **d** Rdz 2:18; 1Ko 11:8
- **e** Rdz 3:6
- **f** Rdz 3:13
- **g** 2Ko 11:3
- **h** 1Tm 5:14
- **i** 1Tm 2:9

ROZDZ. 3
- **j** 2Tm 2:11
- **k** Wj 18:21; Pwt 1:13; Jer 3:15; Dz 20:28; Tyt 1:5
- **l** Łk 1:6; Rz 16:19; Flp 2:15; 1Tm 6:14
- **m** Prz 23:20
- **n** Rz 12:3; 2Ko 5:13; 1Pt 4:7
- **o** Rz 4:12; Gal 5:25; Flp 3:16
- **p** Dz 28:7; Tyt 1:8; 1Pt 4:9
- **q** 1Tm 5:17; 2Tm 2:24; Tyt 1:9; Jak 3:1
- **r** Rz 13:13
- **s** Tyt 1:7
- **t** Flp 4:5; Jak 3:17
- **u** Rz 12:18; Jak 3:18
- **v** Heb 13:5; 1Pt 5:2
- **w** Joz 24:15; Tyt 1:6
- **x** Ef 6:4
- **y** Dz 8:13; 1Tm 5:22
- **z** Eze 28:17; Dz 8:19
- **a** Łk 8:31; Dz 8:22; Obj 20:3
- **b** Dz 16:2; Dz 22:12; 2Ko 8:21; 1Ts 4:12
- **c** 2Tm 2:26
- **d** Flp 1:1
- **e** Dz 6:3; Tyt 1:7; 1Pt 5:2

szpalta 2
- **a** Dz 24:16; 1Tm 1:5; 1Tm 1:19; 2Tm 1:3; 1Pt 3:16
- **b** Ef 3:3; Ef 3:6
- **c** 2Ko 8:22
- **d** Dn 6:5; 1Pt 2:12

e Prz 11:13; 1Tm 5:13; **f** Prz 23:20; **g** Tyt 2:3; **h** 1Tm 3:2; Tyt 1:6; **i** 1Tm 3:4; **j** Ps 15:1; **k** Ef 6:19; Heb 3:6; **l** Flm 22; **m** Ef 2:19; Heb 3:6; **n** 2Tm 2:2; **o** Rdz 3:15; **p** Jn 1:14; Jn 18:37; Flp 2:7; **q** 1Pt 3:18; **r** 1Pt 3:19; **s** Kol 1:23; **t** Kol 1:6; **u** Ps 2:6; Mt 24:30; **ROZDZ. 4** **v** 2Tm 4:3; **w** 2Ts 2:3; **x** 2Ts 2:2; 2Pt 2:1; **y** 2Ko 11:14; Obj 16:14.

który mówią kłamstwa,[a] napiętnowanych w sumieniu[b] jakby rozpalonym żelazem, **3** zabraniających zawierania związków małżeńskich,[c] nakazujących powstrzymywać się od pokarmów,[d] które Bóg stworzył,[e] aby były spożywane z dziękczynieniem przez tych, którzy mają wiarę[f] i dokładnie znają prawdę. **4** Wszystko bowiem, co Bóg stworzył, jest wspaniałe[g] i niczego nie należy odrzucać,[h] jeśli się to przyjmuje z dziękczynieniem,[i] **5** gdyż zostaje uświęcone przez słowo Boże i modlitwę nad tym.

6 Dzięki udzielaniu braciom tych rad będziesz wspaniałym sługą Chrystusa Jezusa, karmionym słowami wiary i szlachetnej nauki,[j] za którą wiernie poszedłeś.[k] **7** Ale odrzucaj fałszywe opowieści,[l] które bezczeszczą to, co święte, a są opowiadane przez stare kobiety. Natomiast ćwicz się, mając na celu zbożne oddanie.[m] **8** Albowiem ćwiczenie cielesne jest tylko trochę pożyteczne, lecz zbożne oddanie[n] jest pożyteczne we wszystkim,[o] ponieważ zawiera obietnicę życia teraźniejszego oraz tego, które ma nadejść.[p] **9** Oświadczenie to jest wiarogodne i zasługuje na całkowite przyjęcie.[q] **10** Po to bowiem ciężko pracujemy i wytężamy siły,[r] gdyż oparliśmy nadzieję[s] na żywym Bogu, który jest Wybawcą[t] ludzi wszelkiego pokroju,[u] zwłaszcza tych, co są wierni.[v]

11 Stale to nakazuj[w] i tego nauczaj.[x] **12** Niech nikt nigdy nie patrzy z góry na twą młodość.[y] Wprost przeciwnie, dla tych, którzy są wierni,[z] stań się wzorem[a] w mowie, w postępowaniu, w miłości, w wierze, w nieskalanej czystości.[b] **13** Dopóki nie przyjdę, dalej przykładaj się do publicznego[a] czytania,[b] do usilnego zachęcania, do nauczania. **14** Nie zaniedbuj w sobie daru,[c] który został ci dany poprzez zapowiedź[d] i gdy grono starszych włożyło na ciebie ręce.[c] **15** Zastanawiaj się nad tymi rzeczami;[f] bądź nimi pochłonięty, aby twój postęp[g] był jawny dla wszystkich. **16** Stale zwracaj uwagę na siebie[h] i na swe nauczanie.[i] Trwaj przy tych rzeczach, bo to czyniąc, wybawisz zarówno siebie, jak i tych, którzy cię słuchają.[j]

5 Nie krytykuj surowo starszego mężczyzny.[k] Wręcz przeciwnie, upraszaj go jak ojca, młodszych mężczyzn jak braci, **2** starsze kobiety[l] jak matki, młodsze kobiety jak siostry,[m] z wszelką czystością.

3 Szanuj wdowy, które rzeczywiście są wdowami.[n] **4** Ale jeśli któraś wdowa ma dzieci lub wnuki, niech te uczą się najpierw przejawiać zbożne oddanie we własnym domu[o] oraz oddawać swym rodzicom i dziadkom należne zadośćuczynienie,[p] gdyż to jest miłe w oczach Bożych.[q] **5** A kobieta, która rzeczywiście jest wdową i która pozostaje w nędzy[r] — ta pokłada nadzieję w Bogu[s] oraz nie ustaje w błaganiach i modlitwach nocą i za dnia.[t] **6** Natomiast ta, która oddaje się dogadzaniu zmysłom,[u] jest martwa,[v] chociaż żyje. **7** Stale więc to nakazuj,[w] aby były nieposzlakowane.[x] **8** Doprawdy, jeśli ktoś nie dba o swoich,[y] a zwłaszcza o domowników,[z] ten wiary[a] się zaparł[b] i jest gorszy niż człowiek bez wiary.

ROZDZ. 4
- **a** Dz 20:30; 2Tm 2:16; 2Pt 2:3
- **b** Dz 24:16; 1Tm 1:5; Heb 10:22
- **c** 1Ko 7:36; 1Ko 9:5; Heb 13:4
- **d** Rz 14:3
- **e** Rdz 9:3
- **f** Rz 14:17; 1Ko 10:25
- **g** Rdz 1:31
- **h** Dz 10:15
- **i** Dz 27:35
- **j** Tyt 2:1
- **k** 2Tm 2:15; 2Tm 3:14
- **l** 1Tm 6:20; Tyt 1:14
- **m** 2Pt 1:7
- **n** Rz 12:1; 1Ko 10:31; Ef 6:7
- **o** Mt 6:33; Rz 8:28
- **p** Jn 17:3
- **q** 1Tm 1:15
- **r** Łk 13:24
- **s** 1Pt 1:3
- **t** Judy 25
- **u** Gal 3:28; 1Tm 2:4
- **v** Ps 31:23
- **w** 1Ko 14:37; 1Ko 16:1; 1Ts 4:11
- **x** 1Tm 6:3
- **y** 1Ko 16:11; Tyt 2:15
- **z** Kol 3:12
- **a** Flp 3:17
- **b** Gal 5:22; Jak 3:17

szpalta 2
- **a** Dz 13:15
- **b** Kol 4:16; 1Ts 5:27
- **c** Dz 19:6; 1Ko 14:1
- **d** 1Tm 1:18
- **e** Dz 6:6; Dz 13:3
- **f** Prz 15:28
- **g** Flp 1:25
- **h** Dz 20:28
- **i** 2Tm 4:2; Tyt 2:1
- **j** Rz 11:14; 1Ko 9:22; 1Pt 3:15

ROZDZ. 5
- **k** Kpł 19:32; Tyt 2:2
- **l** Tyt 2:3
- **m** Mk 3:35
- **n** 1Tm 5:16
- **o** 1Tm 5:8
- **p** Mt 15:4; Ef 6:2
- **q** Prz 23:22; **r** Jak 1:27; **s** Jer 49:11; 1Ko 7:34; **t** Łk 2:37; Łk 18:1; **u** Kol 3:5; **v** Ef 2:1; Kol 2:13; **w** 1Tm 4:11; **x** 1Tm 6:14; **y** Mt 15:5; **z** Iz 58:7; **a** Judy 3; **b** Tyt 1:16.

9 Na listę niech będzie wciągnięta wdowa, która ma co najmniej sześćdziesiąt lat, a była żoną jednego męża,[a] **10** o której złożono świadectwo co do jej szlachetnych uczynków,[b] jeśli wychowała dzieci,[c] jeśli gościła obcych,[d] jeśli myła stopy świętym,[e] jeśli wspomagała będących w ucisku,[f] jeśli pilnie naśladowała każdy dobry uczynek.[g]

11 Natomiast odrzucaj młodsze wdowy, bo gdy ich podniety seksualne oddzielą je od Chrystusa,[h] chcą wyjść za mąż, **12** ściągając na siebie osąd, ponieważ zlekceważyły swój pierwszy przejaw wiary.[i] **13** Zarazem uczą się być bez zajęcia, włócząc się po domach; i nie tylko być bez zajęcia, lecz także plotkować i mieszać się w cudze sprawy,[j] mówiąc o tym, o czym nie powinny. **14** Dlatego pragnę, by młodsze wdowy wychodziły za mąż,[k] rodziły dzieci,[l] prowadziły dom, niczym nie pobudzały przeciwnika do rzucania obelg.[m] **15** Niektóre istotnie już się odwróciły, by iść za Szatanem. **16** Jeżeli któraś wierząca kobieta ma wdowy, niech je wspomaga,[n] a zbór niech nie będzie obarczony brzemieniem. Może on wtedy wspomagać te, które rzeczywiście są wdowami.[o]

17 Starsi, którzy bardzo dobrze przewodzą,[p] niech będą poczytywani za godnych podwójnego szacunku,[q] zwłaszcza ci, którzy ciężko pracują, przemawiając i nauczając.[r] **18** Albowiem Pismo mówi: „Nie masz nakładać kagańca bykowi, gdy wymłóca ziarno”;[s] a także: „Pracownik jest godzien swej zapłaty”.[t] **19** Nie przyjmuj oskarżenia przeciwko starszemu, chyba że na podstawie zeznania dwóch albo trzech świadków.[u] **20** Tych, którzy trwają w grzechu,[a] upominaj[b] wobec wszystkich obserwatorów, aby pozostali też odczuwali bojaźń.[c] **21** Uroczyście przykazuję ci przed Bogiem i Chrystusem Jezusem,[d] i wybranymi aniołami, żebyś tego przestrzegał bez uprzedzenia, nie czyniąc nic z nieprzychylnym nastawieniem.[e]

22 Nigdy na nikogo nie wkładaj rąk[f] pochopnie[g] ani nie bądź współuczestnikiem cudzych grzechów;[h] zachowaj siebie nieskalanie czystym.[i]

23 Nie pij już wody, lecz używaj po trosze wina[j] ze względu na swój żołądek i swoje częste zachorowania.

24 Grzechy niektórych ludzi są jawne dla wszystkich[k] i od razu prowadzą do osądzenia, ale jeśli chodzi o innych, ich grzechy później również wychodzą na jaw.[l] **25** Tak samo też szlachetne uczynki są jawne dla wszystkich,[m] a i tamte inne nie mogą pozostać ukryte.[n]

6 Wszyscy, którzy są pod jarzmem jako niewolnicy, niech dalej uważają swych właścicieli za godnych pełnego szacunku,[o] aby o imieniu Bożym i o nauce nigdy nie mówiono źle.[p] **2** A ci, którzy mają wierzących właścicieli,[q] niech nie patrzą na nich z góry,[r] ponieważ są braćmi.[s] Wręcz przeciwnie, niech z tym większą gotowością będą niewolnikami, gdyż ci, którzy odnoszą korzyść z ich dobrej służby, są wierzącymi i umiłowanymi.

Wciąż tego nauczaj[t] i udzielaj tych usilnych zachęt. **3** Jeżeli ktoś głosi inną naukę[u] i nie zgadza się ze zdrowymi[v] słowami — słowami naszego Pana, Jezusa

ROZDZ. 5

a 1Tm 3:2
b Dz 9:39 1Tm 2:10
c 1Tm 2:15
d Heb 13:2 1Pt 4:9
e 1Sm 25:41 Jn 13:5 Jn 13:14
f 1Tm 5:16 Jak 1:27
g Prz 31:27
h 1Ko 7:9
i Obj 2:4
j 2Ts 3:11 1Tm 3:11 1Pt 4:15
k 1Ko 7:9
l 1Tm 2:15
m Tyt 2:8
n 1Tm 5:10
o Pwt 15:11 1Tm 5:5 Jak 1:27
p Rz 12:8 Heb 13:17 1Pt 5:2
q Dz 28:10
r 1Ts 5:12 Heb 13:7
s Pwt 25:4 1Ko 9:9
t Kpł 19:13 Mt 10:10 Gal 6:6
u Pwt 19:15 Mt 18:16 2Ko 13:1 Heb 10:28

szpalta 2

a 1Ko 15:34 1Jn 3:9
b Prz 28:23 Ef 5:11 Tyt 1:9 Tyt 1:13 Obj 3:19
c Pwt 13:11 Gal 2:14
d 2Tm 4:1
e Kpł 19:15 Jak 3:17
f 1Tm 4:14
g Dz 6:6 Dz 14:23 1Tm 3:6
h 2Jn 11 Obj 18:4
i 1Tm 4:12 1Jn 3:3
j Łk 10:34 1Tm 3:8
k Prz 28:13 Gal 5:19
l Joz 7:11 Heb 4:13
m Mt 5:16 1Tm 3:7
n Mt 10:26 Łk 12:2 1Ko 4:5

ROZDZ. 6

o Rz 13:7 Ef 6:5 Kol 3:22

p Rz 2:24; Tyt 2:5; 1Pt 2:13; q Ef 6:9; r Kol 4:1; s Flm 16; t 1Tm 4:11; u Prz 11:9; Jer 17:13; Gal 1:7; v 2Tm 1:13.

Chrystusa — ani z nauczaniem odpowiadającym zbożnemu oddaniu,[a] **4** ten jest nadęty pychą,[b] niczego nie rozumie,[c] lecz pod względem umysłowym[d] choruje na dociekania i spory o słowa.[e] Z tych rzeczy wypływa zawiść,[f] waśń, obelżywa[g] mowa, niegodziwe podejrzenia, **5** gwałtowne spory o drobiazgi ze strony ludzi mających skażone umysły[h] i wyzutych z prawdy,[i] mniemających, iż zbożne oddanie jest źródłem zysku.[j] **6** Oczywiście, jest ono źródłem wielkiego zysku[k] — owo zbożne oddanie[l] wraz z poprzestawaniem na tym, co się ma.[m] **7** Bo nic nie przynieśliśmy na świat, nic też nie możemy wynieść.[n] **8** Mając więc wyżywienie i odzież oraz schronienie, będziemy z tego zadowoleni.[o]

9 Jednakże ci, którzy są zdecydowani być bogaci, wpadają w pokusę[p] i sidło oraz wiele nierozumnych i szkodliwych pragnień,[q] pogrążających ludzi w zagładę i ruinę.[r] **10** Albowiem korzeniem[s] wszelkich szkodliwych rzeczy[t] jest umiłowanie[u] pieniędzy, a zabiegając o to umiłowanie, niektórzy dali się odwieść od wiary na manowce i sami się poprzebijali wieloma boleściami.[v]

11 Jednakże ty, o człowiecze Boży, uciekaj od tych rzeczy.[w] Dąż natomiast do prawości, zbożnego oddania, wiary, miłości, wytrwałości, łagodności usposobienia.[x] **12** Walcz w szlachetnej walce o wiarę,[y] mocno się uchwyć życia wiecznego, do którego zostałeś powołany i o którym złożyłeś wspaniałe publiczne wyznanie[z] wobec wielu świadków.

13 W obliczu Boga, który zachowuje wszystko przy życiu, oraz Chrystusa Jezusa, który jako świadek[a] złożył wspaniałe publiczne wyznanie[b] przed Poncjuszem Piłatem,[c] nakazuję[d] ci, **14** żebyś przestrzegał tego przykazania w sposób niesplamiony i nieposzlakowany aż do ujawnienia się[e] naszego Pana, Jezusa Chrystusa. **15** Owo ujawnienie w jego wyznaczonym czasie[f] ukaże szczęśliwy i jedyny Mocarz[g] — Król[h] królujących i Pan[i] panujących, **16** jedyny mający nieśmiertelność,[j] mieszkający w niedostępnym świetle,[k] ten, którego żaden z ludzi nie widział ani widzieć nie może.[l] Jemu niech będzie szacunek[m] i potęga wieczna. Amen.

17 Nakazuj tym, którzy są bogaci[n] w obecnym systemie rzeczy, żeby nie mieli wygórowanego mniemania o sobie[o] i żeby nie opierali nadziei na niepewnym bogactwie,[p] lecz na Bogu, który obficie dostarcza nam wszystkiego dla naszego pożytku;[q] **18** żeby pracowali nad tym, co dobre,[r] byli bogaci w szlachetne uczynki,[s] hojni, gotowi się dzielić,[t] **19** niezawodnie zaskarbiając[u] sobie wspaniały fundament[v] na przyszłość, aby móc się mocno uchwycić rzeczywistego życia.[w]

20 O Tymoteuszu, strzeż tego, co ci powierzono,[x] odwracając się od pustych mów, które bezczeszczą to, co święte, oraz od sprzeczności fałszywie tak nazywanej „wiedzy”.[y] **21** Popisując się taką wiedzą, niektórzy odstąpili od wiary.[z]

Życzliwość niezasłużona niech będzie z wami.

ROZDZ. 6

a Tyt 1:1
b Prz 28:25 Gal 6:3 1Tm 3:6
c 1Ko 8:2
d Rz 1:28 Tyt 3:11
e 2Tm 2:14 Tyt 1:10 Tyt 3:9
f Gal 5:21
g 2Pt 2:11
h 2Ko 11:3 2Tm 3:8 Judy 10
i Flp 3:18 2Tm 4:4 Tyt 1:14
j 1Ko 13:2 1Pt 5:2
k 2Ko 4:18 Flp 1:21
l Rz 12:1 1Tm 3:16
m Flp 4:11
n Hi 1:21 Ps 49:17
o Prz 30:8 Heb 13:5
p Mt 13:22 Jak 5:1
q Prz 20:21 Kol 3:5 Tyt 1:7
r Prz 28:20 Prz 28:22
s Jak 1:15
t Pwt 16:19 Eze 22:12
u Mt 6:24 Łk 12:34 Heb 12:1
v 1Tm 1:19
w 2Tm 2:22
x Prz 15:1 Mt 5:5 Gal 5:22 Kol 3:12 1Pt 3:15
y 1Ko 9:26 Judy 3
z Heb 10:23

szpalta 2

a Iz 55:4
b Jn 18:36 Jn 19:11
c Mt 27:11
d 1Ts 4:2
e 2Ts 2:8 2Tm 4:1 2Tm 4:8
f Dz 1:7
g Dn 7:14
h Dn 2:44 Obj 17:14
i Obj 19:16
j Heb 7:16 Heb 7:25
k Dz 9:3 Dz 22:6 Obj 1:16
l Mt 25:37 Jn 14:19 1Pt 3:18

m Jn 17:24; **n** Mk 10:23; **o** Prz 28:11; **p** Mt 13:22; **q** Kzn 5:19; Mt 6:33; Jak 1:17; **r** Ef 4:28; Jak 1:27; **s** Mt 28:19; Tyt 3:8; **t** Rz 12:13; 2Ko 8:14; **u** Mt 6:20; **v** Łk 6:48; 2Tm 2:19; **w** Łk 16:9; **x** 2Tm 3:14; 2Tm 4:5; Tyt 1:9; **y** 1Ko 2:13; 1Ko 3:19; Kol 2:8; **z** 1Tm 1:19.

LIST

DRUGI DO TYMOTEUSZA

1 Paweł, apostoł Chrystusa Jezusa z woli[a] Bożej zgodnie
z obietnicą życia[b] związanego z
Chrystusem Jezusem,[c] **2** do Ty-
moteusza, dziecka umiłowanego:[d]

Życzliwość niezasłużona, miło-
sierdzie, pokój od Boga, Ojca, i
od Chrystusa Jezusa, naszego
Pana.[e]

3 Wdzięczny jestem Bogu, dla
którego pełnię świętą służbę,[f]
jak to czynili moi praojcowie,[g] z
czystym sumieniem,[h] iż w moich
błaganiach nigdy nie przestaję
pamiętać o tobie,[i] nocą i za dnia
4 gorąco pragnąc cię zobaczyć[j]
– gdyż pamiętam twoje łzy –
aby móc się napełnić radością.
5 Wspominam bowiem nieobłud-
ną[k] wiarę,[l] która jest w tobie i
która najpierw mieszkała w twej
babce Lois oraz w twej matce Eu-
nike, a która, jak ufam, jest rów-
nież w tobie.

6 Z tejże przyczyny przypo-
minam ci, abyś rozniecał jak
ogień[m] dar[n] Boży, który jest w
tobie dzięki włożeniu na ciebie
moich rąk.[o] **7** Albowiem Bóg
nie dał nam ducha tchórzostwa,[p]
lecz mocy[q] i miłości, i trzeźwości
umysłu.[r] **8** Dlatego nie wstydź
się świadectwa o naszym Panu[s]
ani mnie, więźnia ze względu na
niego,[t] ale miej udział w cier-
pieniu[u] zła dla dobrej nowiny
według mocy Boga.[v] **9** On nas
wybawił[w] i powołał świętym po-
wołaniem[x] nie ze względu na na-
sze uczynki,[y] lecz ze względu na
swe własne zamierzenie oraz
życzliwość niezasłużoną. Obda-
rzono nią nas w związku z
Chrystusem Jezusem przed daw-
nymi czasy,[z] **10** ale teraz sta-
ła się ona wyraźnie widoczna
dzięki ujawnieniu się[a] nasze-
go Wybawcy, Chrystusa Jezusa,
który zniweczył śmierć,[b] nato-
miast na życie[c] i nieskażność[d]
rzucił światło[e] przez dobrą nowi-
nę,[f] **11** dla której ja zostałem
ustanowiony głosicielem i apos-
tołem, i nauczycielem.[g]

12 Z tejże przyczyny cierpię[h]
też te rzeczy, ale nie jestem za-
wstydzony.[i] Znam bowiem tego,
któremu uwierzyłem, i ufam, że
jest zdolny strzec[j] tego, co mu po-
wierzyłem, aż do owego dnia.[k]
13 Stale trzymaj się wzoru zdro-
wych[l] słów usłyszanych ode mnie
z wiarą i miłością, które mają
związek z Chrystusem Jezusem.[m]
14 Tego wspaniałego depozytu[n]
strzeż przez ducha świętego, któ-
ry w nas mieszka.[o]

15 Wiesz o tym, że wszyscy w
okręgu Azji[p] odwrócili się ode
mnie.[q] Zaliczają się do nich Fige-
lus i Hermogenes. **16** Oby Pan
obdarzył miłosierdziem dom O-
nezyfora,[r] ponieważ często niósł
mi pokrzepienie[s] i nie zawstydził
się moich łańcuchów.[t] **17** Wręcz
przeciwnie, gdy akurat był w Rzy-
mie, pilnie mnie szukał i znalazł.[u]
18 Oby Pan dał mu w owym
dniu[v] znaleźć miłosierdzie[w] ze
strony Jehowy. A wszystkie usłu-
gi, które świadczył w Efezie, znasz
zupełnie dobrze.

2 Dlatego ty, moje dziecko,[x] sta-
le nabieraj mocy[y] w niezasłużonej życzliwości[z] związanej z
Chrystusem Jezusem, **2** a co
usłyszałeś ode mnie z poparciem

ROZDZ. 1

a Jn 6:44
2Ko 1:1
b Jn 3:16
Rz 2:7
1Pt 1:4
c Jn 6:40
d 1Ko 4:17
e 1Tm 1:2
2Jn 3
f Rz 1:9
Rz 12:1
g Rz 11:1
h Dz 23:1
i 1Ts 1:2
j 2Tm 4:9
k 1Tm 1:5
1Tm 4:6
l Dz 16:2
m Rz 12:11
1Ts 5:19
n Dz 19:6
1Ko 14:1
o Dz 13:3
1Tm 4:14
p Rz 8:15
1Ts 2:2
Obj 21:8
q Łk 24:49
Dz 1:8
1Ko 1:18
r Ef 4:23
s Rz 1:16
t Ef 3:1
2Tm 2:9
u Kol 1:24
2Tm 2:3
v 2Ko 6:7
Flp 4:13
Kol 1:11
1Pt 1:5
w Dz 2:47
Ef 2:5
x Rz 8:28
Ef 1:4
Heb 3:1
y Ef 2:8
Tyt 3:5
z 1Pt 1:20

szpalta 2

a Jn 1:14
Heb 2:9
b 1Ko 15:54
Heb 2:14
c Jn 1:4
Jn 5:24
1Jn 1:2
d 1Pt 1:4
e Jn 1:9
f Rz 1:16
g Dz 9:15
Ef 3:7
1Tm 2:7
h Dz 9:16
Ef 3:1
1Pt 4:19
i 2Ko 4:2

j 1Tm 6:20; **k** 2Tm 4:8; **l** 1Tm 6:3; Tyt 1:9; **m** Flp 4:9; 2Tm 2:2; 2Tm 3:14; **n** Gal 2:7; 1Tm 4:14; **o** Rz 8:11; **p** Dz 19:10; **q** 2Tm 4:10; **r** 2Tm 4:19; **s** Flm 7; **t** Dz 28:20; Ef 6:20; **u** Dz 28:30; **v** Sof 2:3; **w** Wj 34:6; Rz 9:15; Ef 2:4; **ROZDZ. 2** **x** 1Tm 1:2; **y** Ef 6:10; **z** Jn 1:17.

wielu świadków,[a] to porucz wiernym ludziom, którzy z kolei będą odpowiednio wykwalifikowani do nauczania drugich.[b] **3** Jako wzorowy żołnierz[c] Chrystusa Jezusa miej udział w cierpieniu zła.[d] **4** Nikt, kto służy jako żołnierz,[e] nie wdaje się w interesy handlowe związane z życiem,[f] ażeby zyskać uznanie tego, który go powołał na żołnierza. **5** A nawet gdy ktoś zmaga się na igrzyskach,[g] nie otrzymuje korony, jeśli się nie zmagał według reguł. **6** Ciężko pracujący rolnik musi pierwszy mieć udział w plonach.[h] **7** Stale myśl o tym, co mówię; Pan rzeczywiście da ci rozeznanie[i] we wszystkim.

8 Pamiętaj, że Jezus Chrystus został wskrzeszony z martwych[j] i był z potomstwa Dawidowego,[k] zgodnie z dobrą nowiną, którą głoszę;[l] **9** w związku z nią cierpię zło aż do więzów więziennych[m] jak złoczyńca. Niemniej słowo Boże nie jest związane.[n] **10** Dlatego dalej wszystko znoszę ze względu na wybranych,[o] aby i oni mogli dostąpić wybawienia w jedności z Chrystusem Jezusem, wraz z wieczną chwałą.[p] **11** Wiarogodna jest wypowiedź:[q] To pewne, że jeśli razem umarliśmy, razem też będziemy żyć;[r] **12** jeśli dalej trwamy, razem też będziemy królować;[s] jeśli my się zaprzemy,[t] on też się nas zaprze; **13** jeśli my jesteśmy niewierni, on pozostaje wierny,[u] nie może się bowiem zaprzeć samego siebie.

14 Wciąż im to przypominaj,[v] przykazując[w] im przed Bogiem jako świadkiem,[x] żeby się nie spierali o słowa,[y] co wcale nie jest użyteczne, ponieważ słuchających przywodzi do upadku. **15** Rób wszystko, co możesz, by się stawić przed Bogiem jako godny uznania,[z] jako pracownik[a] nie mający się czego wstydzić,[a] poprawnie władający słowem prawdy.[b] **16** Lecz stroń od pustych słów bezczeszczących to, co święte;[c] bo oni będą się posuwać do coraz większej bezbożności,[d] **17** a ich słowo będzie się rozprzestrzeniać niczym gangrena.[e] Zaliczają się do nich Hymeneusz i Filetus.[f] **18** Właśnie ci odstąpili od prawdy,[g] mówiąc, iż zmartwychwstanie już nastąpiło,[h] i burzą wiarę niektórych.[i] **19** Mimo to trwały fundament Boży dalej stoi,[j] mając tę oto pieczęć: „Jehowa zna tych, którzy do niego należą”[k] oraz: „Niech każdy, kto wymienia imię Jehowy,[l] wyrzeknie się nieprawości”.[m]

20 A w dużym domu są naczynia nie tylko złote i srebrne, lecz także drewniane oraz gliniane; i niektóre do celu zaszczytnego, lecz inne do celu niezaszczytnego.[n] **21** Jeśli zatem ktoś trzyma się z dala od tych ostatnich, to będzie naczyniem do celu zaszczytnego, uświęconym, użytecznym dla swego właściciela, przygotowanym do wszelkiego dobrego dzieła.[o] **22** Uciekaj więc od pragnień przydarzających się w młodości,[p] a dąż do prawości,[q] wiary, miłości, pokoju[r] — wraz z tymi, którzy wzywają Pana z czystego serca.[s]

23 Ponadto odrzucaj głupie i ignoranckie dociekania,[t] wiedząc, iż wywołują spory.[u] **24** Ale niewolnik Pana nie ma się spierać,[v] lecz ma być delikatny wobec wszystkich,[w] wykwalifikowany do nauczania,[x] opanowujący się w obliczu zła,[y] **25** z łagodnością pouczający nieprzychylnie usposobionych;[z] bo może Bóg udzieli im skruchy[a] prowadzącej do dokładnego poznania prawdy[b]

ROZDZ. 2

a 2Tm 1:13 2Tm 3:14
b Mt 28:20
c 1Tm 1:18
d 2Tm 1:8
e Flm 2
f 1Ko 9:7
g 1Ko 9:25
h 1Ko 9:7 1Ko 9:10
i Kol 1:9 1Jn 5:20
j Dz 2:24 1Ko 15:4
k Dz 2:30 Dz 13:23 Rz 1:3
l Dz 28:31 Rz 2:16
m Dz 9:16 Flp 1:7 1Pt 2:20
n Kol 4:3
o Mt 22:14 2Ko 1:6 Ef 3:13 Kol 1:24
p Kol 1:27 2Ts 2:14 1Pt 5:10
q 1Tm 1:15
r Rz 6:5 Rz 6:8 1Ts 4:17
s Obj 3:21 Obj 20:4
t Mt 10:33 Łk 12:9
u 1Ts 5:24 2Ts 3:3 Obj 3:14
v 2Pt 1:12
w 2Tm 4:1
x 2Ko 12:3
y 1Tm 1:4
z Rz 14:18 1Ts 2:4
a 1Tm 4:6

szpalta 2

a Tyt 2:8
b 2Tm 4:2
c 1Tm 4:7 1Tm 6:20
d 2Tm 3:13
e 1Ko 5:6
f 1Tm 1:20
g 1Tm 1:6
h 1Ko 15:12
i 1Tm 6:21
j Iz 28:16 Heb 11:10
k Lb 16:5 1Ko 8:3
l Iz 26:13 Sof 3:9 Sof 3:12 Rz 10:13
m Sof 3:13
n Rz 9:21
o 2Tm 3:17 Tyt 3:1
p 1Ko 6:18 Ef 5:15

---

q 1Tm 6:11; **r** 1Pt 3:11; **s** Gal 5:22; 1Tm 1:5; **t** 1Tm 1:4; 1Tm 4:7; Tyt 3:9; **u** Dz 23:9; **v** Tyt 1:7; **w** 1Ts 2:7; **x** 1Tm 3:2; **y** Mt 5:39; **z** Prz 15:1; Łk 17:3; Gal 6:1; Tyt 3:2; 1Pt 3:15; **a** Dz 11:18; **b** 1Tm 2:4.

26 i opamiętają się, wyrwawszy się z sidła[a] Diabła, widząc, iż zostali przez niego żywcem złowieni[b] dla woli jego.

3 A to wiedz, iż w dniach ostatnich[c] nastaną krytyczne czasy trudne do zniesienia.[d] **2** Albowiem ludzie będą rozmiłowani w samych sobie, rozmiłowani w pieniądzach, zarozumiali, wyniośli, bluźniercy, nieposłuszni rodzicom,[e] niewdzięczni, nielojalni,[f] **3** wyzuci z naturalnego uczucia,[g] nieskłonni do jakiejkolwiek ugody,[h] oszczercy,[i] nie panujący nad sobą, zajadli,[j] nie miłujący dobroci,[k] **4** zdrajcy,[l] nieprzejednani, nadęci pychą,[m] miłujący bardziej rozkosze niż miłujący Boga,[n] **5** zachowujący formę zbożnego oddania,[o] ale sprzeniewierzający się jego mocy;[p] i od tych się odwróć.[q] **6** Z nich bowiem wywodzą się mężczyźni, którzy chytrze wciskają się do domów[r] i uprowadzają jako swych jeńców słabe kobiety obarczone grzechami, wiedzione rozmaitymi pragnieniami,[s] **7** takie, które zawsze się uczą, a jednak nigdy nie potrafią dojść do dokładnego poznania prawdy.[t]

8 A jak Jannes i Jambres[u] sprzeciwiali się Mojżeszowi, tak też ci wciąż sprzeciwiają się prawdzie,[v] ludzie o całkowicie skażonym umyśle,[w] niegodni uznania pod względem wiary.[x] **9** Nie zrobią jednak dalszych postępów, bo ich szaleństwo będzie bardzo wyraźne dla wszystkich, tak jak się stało z szaleństwem tamtych dwóch mężczyzn.[y] **10** Ale ty wiernie poszedłeś za moją nauką, moim trybem życia,[z] moim zamierzeniem, moją wiarą, moją wielkoduszną cierpliwością, moją miłością, moją wytrwałością, **11** moimi prześladowaniami, moimi cierpieniami, za tym, co mnie spotkało w Antiochii,[a] w Ikonium,[b] w Listrze,[a] za takimi prześladowaniami, jakie zniosłem; a jednak z nich wszystkich Pan mnie wyzwolił.[b] **12** Doprawdy, wszyscy, którzy pragną żyć w zbożnym oddaniu w łączności z Chrystusem Jezusem, będą też prześladowani.[c] **13** Natomiast ludzie niegodziwi i oszuści będą się posuwać od złego ku gorszemu, wprowadzając w błąd i będąc w błąd wprowadzani.[d]

14 Ty jednak trwaj w tym, czego się nauczyłeś i w co po przekonaniu się uwierzyłeś,[e] wiedząc, od jakich osób się tego nauczyłeś[f] **15** i że od najwcześniejszego dzieciństwa[g] znasz święte pisma, które mogą cię uczynić mądrym ku wybawieniu[h] przez wiarę związaną z Chrystusem Jezusem.[i] **16** Całe Pismo jest natchnione przez Boga[j] i pożyteczne do nauczania,[k] do upominania,[l] do prostowania,[m] do karcenia[n] w prawości, **17** aby człowiek Boży był w pełni umiejętny,[o] całkowicie wyposażony do wszelkiego dobrego dzieła.[p]

4 Uroczyście przykazuję ci przed Bogiem i Chrystusem Jezusem, który ma sądzić[q] żywych i umarłych,[r] oraz ze względu na jego ujawnienie się[s] i jego królestwo:[t] **2** głoś słowo,[u] czyń to pilnie w porze sprzyjającej,[v] w porze uciążliwej,[w] upominaj,[x] strofuj, usilnie zachęcaj — z wszelką wielkoduszną cierpliwością[y] i sztuką nauczania. **3** Nastanie bowiem czas, gdy nie zniosą zdrowej nauki,[z] lecz zgodnie z własnymi pragnieniami nagromadzą sobie nauczycieli, by im łechtali uszy;[a] **4** i odwrócą uszy od prawdy, a zwrócą się ku fałszywym

ROZDZ. 2
- **a** 2Ko 2:11; 1Tm 3:7
- **b** Ps 124:7; Jn 13:27; Dz 5:3; 1Tm 1:20

ROZDZ. 3
- **c** Jer 23:20; Dn 10:14; Mt 24:3; Judy 18
- **d** 1Tm 4:1; 2Pt 3:3
- **e** Pwt 21:18; Prz 30:17; Ef 6:2
- **f** Rz 1:30; 1Tm 1:9
- **g** Rz 1:31
- **h** Rz 1:31
- **i** Eze 22:9; Tyt 2:3
- **j** Mt 8:28
- **k** Mi 3:2
- **l** Dz 7:52
- **m** 1Tm 6:4
- **n** Flp 3:19; Judy 19
- **o** Mt 7:15; Mt 7:22; 2Tm 4:4
- **p** Tyt 1:16
- **q** 2Ko 6:14; 2Ts 3:6
- **r** Tyt 1:11; 2Pt 2:3; Judy 4
- **s** 1Tm 5:11
- **t** 1Tm 4:3
- **u** Wj 7:11
- **v** Dz 13:8
- **w** Rz 1:28; 1Tm 6:5
- **x** 2Ts 3:2
- **y** Wj 7:12; Wj 9:11
- **z** 1Ko 4:17; 2Tm 1:13
- **a** Dz 13:50
- **b** Dz 14:5

szpalta 2
- **a** Dz 14:19
- **b** 2Ko 1:10
- **c** Mt 16:24; Jn 15:20; Dz 14:22
- **d** 2Ts 2:11; 1Tm 4:1
- **e** 2Tm 1:13
- **f** 2Tm 2:2
- **g** Prz 22:6; Dz 16:1
- **h** Prz 2:1; Jn 5:39
- **i** Jn 20:31
- **j** Jn 14:26; 2Pt 1:21
- **k** Rz 15:4
- **l** Prz 3:12; Jn 16:8; Tyt 1:9

m 1Ko 10:11; **n** Heb 12:5; **o** 2Tm 2:21; **p** 1Tm 6:11; **ROZDZ. 4** **q** Jn 5:22; Dz 17:31; 2Ko 5:10; **r** Jn 5:28; Dz 10:42; **s** 1Tm 6:15; 1Pt 5:4; **t** Obj 11:15; Obj 12:10; **u** Mt 28:20; Łk 9:2; Dz 20:20; **v** Dz 9:31; Dz 28:31; **w** Dz 8:4; **x** 1Tm 5:20; Tyt 1:9; Tyt 1:13; Tyt 2:15; **y** 2Tm 2:25; **z** 1Tm 1:3; 1Tm 1:10; 1Tm 4:1; **a** Dz 17:21.

opowieściom.[a] **5** Ty jednak zachowuj we wszystkim trzeźwość umysłu,[b] cierp zło,[c] wykonuj dzieło ewangelizatora,[d] dokładnie pełnij swe usługiwanie.[e]

6 Albowiem ja już jestem wylewany niczym ofiara płynna,[f] a odpowiedni czas na moje uwolnienie[g] jest bardzo bliski. **7** Walczyłem w szlachetnej walce,[h] bieg ukończyłem,[i] wiarę zachowałem.[j] **8** Odtąd jest dla mnie odłożona korona prawości,[k] którą Pan, sędzia prawy,[l] da mi jako nagrodę[m] w ów dzień,[n] ale nie tylko mnie, lecz także wszystkim tym, którzy umiłowali jego ujawnienie się.

9 Zrób wszystko, co możesz, by przyjść do mnie wkrótce.[o] **10** Demas[p] bowiem mnie opuścił, ponieważ umiłował obecny system[q] rzeczy, i udał się do Tesaloniki, Krescens do Galacji,[r] Tytus do Dalmacji. **11** Tylko Łukasz jest ze mną. Weź Marka i przyprowadź go ze sobą, bo jest mi przydatny[s] w usługiwaniu. **12** Tychika[t] zaś wysłałem do Efezu. **13** Gdy przyjdziesz, przynieś okrycie, które zostawiłem w Troadzie[u] u Karpusa, oraz zwoje, zwłaszcza pergaminy.

14 Aleksander,[v] miedziownik, wyrządził mi wiele krzywd — Jehowa odpłaci mu według jego uczynków[a] — **15** i ty też miej się przed nim na baczności, bo nad miarę sprzeciwiał się naszym słowom.

16 Podczas mej pierwszej obrony nikt nie stanął po mojej stronie, lecz wszyscy poczęli mnie opuszczać[b] — niech im to nie będzie policzone[c] — **17** ale Pan stał przy mnie[d] i tchnął we mnie moc,[e] aby się przeze mnie dopełniło głoszenie i by mogły je usłyszeć wszystkie narody;[f] i zostałem wyzwolony z paszczy lwa.[g] **18** Pan mnie wyzwoli od każdego niegodziwego uczynku[h] i wybawi do swego niebiańskiego królestwa.[i] Jemu chwała na wieki wieków. Amen.

19 Przekaż moje pozdrowienia Pryscej[j] i Akwilasowi, i domowi Onezyfora.[k]

20 Erast[l] zatrzymał się w Koryncie,[m] Trofima[n] zaś zostawiłem chorego w Milecie.[o] **21** Zrób wszystko, co możesz, by przybyć przed zimą.

Przesyła ci pozdrowienia Eubulus, a także Pudens i Linus, i Klaudia, i wszyscy bracia.

22 Pan niech będzie z duchem, którego przejawiasz.[p] Jego życzliwość niezasłużona niech będzie z wami.

ROZDZ. 4

a Tyt 1:14 2Pt 1:16
b 1Ts 5:6
c 2Tm 1:8 2Tm 2:3
d Rz 10:15
e Rz 15:19 Kol 1:25
f Wj 29:40
g Flp 1:23
h 1Ko 9:26 1Tm 6:12
i Flp 3:14
j Łk 11:28 Jn 17:6
k 1Ko 9:25 Jak 1:12
l Jn 5:22
m Obj 2:10
n 1Pt 5:4
o 2Tm 1:4
p Kol 4:14 Flm 24
q Rz 12:2
r Gal 1:2
s Flm 11
t Ef 6:21 Kol 4:7
u Dz 16:8
v 1Tm 1:20

szpalta 2

a Ps 28:4 Ps 62:12 Prz 24:12
b 2Tm 1:15
c Rz 4:8 1Ko 13:5
d Dz 23:11 Dz 27:23
e Flp 4:13
f Dz 9:15
g Ps 22:21 1Pt 5:8
h 2Pt 2:9
i Dn 2:44 Obj 20:4
j Rz 16:3
k 2Tm 1:16
l Dz 19:22
m 1Ko 1:2
n Dz 21:29

o Dz 20:15; **p** Gal 6:18; Flm 25.

LIST

DO TYTUSA

1 Paweł, niewolnik[a] Boga i apostoł[b] Jezusa Chrystusa według wiary wybranych[c] Bożych oraz dokładnego poznania[d] prawdy[e] zgodnej ze zbożnym oddaniem[f] **2** na podstawie nadziei życia wiecznego,[g] obiecanego przed dawnymi czasy[h] przez Boga, który nie może kłamać,[a] **3** a który w czasach uznanych przez siebie za stosowne ujawnił swoje słowo w głoszeniu powierzonym[b] mi z nakazu naszego Wybawcy,[c] Bo-

ROZDZ. 1

a Rz 12:11 Jak 1:1
b Kol 1:1
c 2Tm 2:10
d 2Tm 2:25
e Jn 8:32 3Jn 4
f 1Tm 6:3 2Pt 1:3

g Rz 5:21; Rz 6:23; **h** Iz 53:11; Rz 16:25; 2Tm 1:9; **szpalta 2** **a** Lb 23:19; Heb 6:18; **b** 1Ts 2:4; **c** Dz 9:15.

ga— **4** do Tytusa, prawdziwego dziecka[a] według wspólnej wiary:

Życzliwość niezasłużona i pokój od Boga, Ojca,[b] i od Chrystusa Jezusa, naszego Wybawcy.[c]

5 Zostawiłem cię na Krecie[d] w tym celu, byś skorygował to, co wadliwe, i mianował[e] starszych w jednym mieście po drugim, jak ci nakazałem[f]— **6** jeżeli jest jakiś mężczyzna wolny od oskarżenia,[g] mąż jednej żony,[h] mający dzieci wierzące, nie obciążone zarzutem rozwiązłości i nie krnąbrne.[i] **7** Nadzorca bowiem jako szafarz[j] Boży musi być wolny od oskarżenia,[k] nie samowolny,[l] nie skłonny do srogiego gniewu,[m] nie awanturujący się po pijanemu,[n] nie skory do bicia,[o] nie chciwy nieuczciwego zysku,[p] **8** lecz gościnny,[q] miłujący dobroć, trzeźwego umysłu,[r] prawy, lojalny,[s] panujący nad sobą,[t] **9** co do sztuki nauczania[u]— niewzruszenie trzymający się wiernego słowa, tak by potrafił zarówno usilnie zachęcać zdrową[v] nauką, jak i upominać[w] tych, którzy się sprzeciwiają.

10 Wiele jest bowiem ludzi krnąbrnych, czczych gadułów[x] i zwodzicieli umysłu— zwłaszcza tych, którzy obstają przy obrzezaniu.[y] **11** Tym koniecznie trzeba zamknąć usta, oni to bowiem wciąż burzą całe domy,[z] nauczając rzeczy, których nie powinni, dla nieuczciwego zysku.[a] **12** Jeden z nich, własny ich prorok, powiedział: „Kreteńczycy to zawsze kłamcy, bestie wyrządzające krzywdę,[b] żarłoki bezczynne".

13 Świadectwo to jest prawdziwe. Właśnie dlatego wciąż ich surowo upominaj,[c] żeby byli zdrowi[d] w wierze, **14** nie zwracali uwagi na żydowskie baśnie[e] oraz przykazania ludzi[f] odwracających się od prawdy.[g] **15** Dla czystych wszystko jest czyste,[h] natomiast dla skalanych[a] i wyzutych z wiary[b] nic nie jest czyste, ale zarówno ich umysły, jak i sumienia[c] są skalane. **16** Publicznie oznajmiają, iż znają Boga,[d] lecz swymi uczynkami się go zapierają,[e] ponieważ są odrażający i nieposłuszni, i uznani[f] za niegodnych jakiegokolwiek dobrego dzieła.

2 Ty jednak stale mów to, co się zgadza ze zdrową[g] nauką. **2** Starsi mężczyźni[h] niech zachowują umiar w nawykach, będą poważni,[i] trzeźwego umysłu, zdrowi w wierze,[j] w miłości, w wytrwałości.[k] **3** Niech też starsze kobiety[l] sprawują się w sposób bogobojny, niech nie rzucają oszczerstw[m] ani nie będą zniewolone mnóstwem wina, niech będą nauczycielkami tego, co dobre— **4** żeby mogły przywodzić do opamiętania młode kobiety: aby kochały swych mężów,[n] aby kochały swe dzieci,[o] **5** aby były trzeźwego umysłu, nieskalanie czyste,[p] aby pracowały w domu, były dobre, podporządkowane[q] swym mężom, tak by o słowie Bożym nie mówiono obelżywie.[r]

6 Stale też usilnie zachęcaj młodszych mężczyzn, żeby byli trzeźwego umysłu,[s] **7** sam we wszystkim dając przykład szlachetnych uczynków,[t] odznaczając się nieskażonością[u] w swoim nauczaniu,[v] powagą, **8** zdrową mową, której nie można potępić[w]— aby ten, kto jest po stronie przeciwnej, został zawstydzony, nie mając o nas do powiedzenia nic podłego.[x] **9** Niewolnicy[y] niech będą we wszystkim podporządkowani swym właścicielom[z] i starają się ich zadowolić, nie odpowiadając hardo,[a]

ROZDZ. 1

a 1Tm 1:2
b Rz 1:7
c 2Pt 1:11
d Dz 27:7
e Dz 14:23
f 1Tm 6:13
g 1Ko 1:8
h 1Tm 3:2
i 1Tm 3:4
j 1Ko 4:2
1Ko 9:17
k 1Tm 3:10
l 2Pt 2:10
m Rz 12:19
Jak 1:19
n 1Tm 3:3
o Prz 23:35
p 1Tm 3:8
q 1Pt 4:9
r Rz 12:3
1Tm 3:2
Tyt 2:2
s Ef 4:24
1Tm 2:8
t Ps 119:101
2Tm 2:24
Jak 3:13
u 1Tm 4:16
1Tm 6:3
Jak 3:1
v 1Tm 1:10
2Tm 1:13
w Prz 6:23
Ef 5:11
1Tm 5:20
2Tm 4:2
Tyt 1:13
Obj 3:19
x Rz 16:18
1Tm 1:6
y Dz 15:1
z 2Tm 3:6
a 1Tm 6:5
1Pt 5:2
b Tyt 3:2
c 2Ko 13:10
Ef 5:11
Tyt 1:9
d Tyt 2:2
e 1Tm 4:7
2Tm 4:4
2Pt 1:16
f Mt 15:9
g Gal 4:9
2Pt 2:22
h Rz 14:14

szpalta 2

a Mt 15:11
Łk 11:39
b 2Ts 3:2
c 1Ko 8:7
1Tm 1:5
d Flp 1:17
2Tm 3:5
e Mt 7:16
2Tm 3:2
f 2Tm 3:8

ROZDZ. 2

g 1Tm 4:16
2Tm 1:13
h 1Tm 5:1

---

i 1Tm 3:8; j Tyt 1:13; k Mt 24:13; l 1Tm 5:2; m 1Tm 3:11; n 1Pt 3:1; o Ef 6:4; p Jak 3:17; 1Pt 3:2; q Rdz 3:16; 1Ko 14:34; r 1Tm 6:1; 2Tm 2:15; s Rz 12:3; 1Pt 5:5; t 1Tm 6:18; u Ef 6:24; v 2Tm 2:15; w Kol 3:8; 1Tm 6:3; x 1Pt 2:15; y Ef 6:5; z 1Pt 2:18; a 1Tm 6:1.

10 nie dopuszczając się kradzieży,[a] lecz w pełni przejawiając niezachwianą wierność,[b] aby we wszystkim zdobić naukę naszego Wybawcy,[c] Boga.

11 Albowiem ujawniła się[d] niezasłużona życzliwość[e] Boża, niosąca wybawienie[f] ludziom wszelkiego pokroju,[g] **12** i poucza nas, abyśmy się wyrzekli bezbożności[h] i światowych pragnień[i] oraz żyli pośród teraźniejszego systemu rzeczy[j] w trzeźwości umysłu i prawości, i zbożnym oddaniu,[k] **13** oczekując szczęśliwej nadziei[l] i chwalebnego[m] ujawnienia się wielkiego Boga oraz naszego Wybawcy, Chrystusa Jezusa, **14** który dał za nas samego siebie,[n] aby nas wyzwolić[o] od wszelkiego bezprawia i oczyścić[p] dla siebie lud będący w szczególnym sensie jego własnością,[q] gorliwy w szlachetnych uczynkach.[r]

15 Stale to mów i usilnie zachęcaj, i upominaj z całą władzą nakazywania.[s] Niech żaden człowiek nigdy tobą nie gardzi.[t]

3 W dalszym ciągu im przypominaj, żeby rządom i władzom byli podporządkowani[u] i posłuszni jako władcom,[v] żeby byli gotowi do każdego dobrego dzieła,[w] **2** żeby o nikim nie mówili krzywdząco, nie byli wojowniczy,[x] żeby byli rozsądni,[y] przejawiając wszelką łagodność wobec wszystkich ludzi.[z] **3** Bo i my niegdyś byliśmy nierozumni, nieposłuszni, wprowadzani w błąd, byliśmy niewolnikami rozmaitych pragnień i rozkoszy, trwaliśmy w tym, co złe, i w zawiści, byliśmy wstrętni, nienawidziliśmy jedni drugich.[a]

4 Kiedy jednak ze strony naszego Wybawcy,[b] Boga, została ujawniona[c] życzliwość[d] i miłość do człowieka, **5** wtedy nie na podstawie prawych uczynków,[e] które spełnialiśmy,[f] lecz według swego miłosierdzia[a] wybawił nas przez kąpiel,[b] która nas przywiodła do życia,[c] i przez odnowienie nas duchem świętym.[d] **6** Tego ducha wylał na nas obficie przez Jezusa Chrystusa, naszego Wybawcę,[e] **7** abyśmy, uznani za prawych[f] na mocy jego niezasłużonej życzliwości,[g] stali się dziedzicami[h] według nadziei życia wiecznego.[i]

8 Wypowiedź ta jest wiarogodna[j] i pragnę, abyś w związku z tymi rzeczami wciąż składał stanowcze zapewnienia, żeby ci, którzy uwierzyli Bogu, skupiali umysły na trwaniu w szlachetnych uczynkach.[k] Rzeczy te są szlachetne i pożyteczne dla ludzi.

9 Stroń jednak od głupich dociekań[l] i rodowodów,[m] i waśni,[n] i walk dotyczących Prawa,[o] są bowiem nieużyteczne i daremne. **10** A człowieka popierającego sektę[p] odrzuć[q] po pierwszym i drugim napomnieniu,[r] **11** wiedząc, iż taki dał się sprowadzić z drogi i grzeszy, sam siebie potępiając.[s]

12 Gdy poślę do ciebie Artemasa lub Tychika,[t] zrób wszystko, co możesz, by przyjść do mnie do Nikopolis, bo postanowiłem właśnie tam przezimować.[u] **13** Zenasa, który jest biegły w Prawie, oraz Apollosa starannie zaopatrz na drogę, żeby im niczego nie brakowało.[v] **14** Niech jednak również nasi uczą się trwać w szlachetnych uczynkach w celu zaspokajania pilnych potrzeb,[w] aby nie być bezowocnymi.[x]

15 Wszyscy, którzy są ze mną, przesyłają ci pozdrowienia.[y] Przekaż moje pozdrowienia tym, którzy nas kochają w wierze.

Życzliwość niezasłużona niech będzie z wami wszystkimi.[z]

ROZD. 2

a Ef 4:28
b Mt 5:16 Heb 13:18
c 1Tm 2:3
d 1Tm 3:16
e Jn 1:17
f Rz 5:18
g Gal 3:28 1Tm 2:4
h 1Ts 4:7
i 1Jn 2:16
j Rz 12:2
k 1Tm 6:6
l 1Pt 1:13 1Pt 1:21
m Hab 3:3
n Mt 20:28 1Tm 2:6 1Pt 1:19
o Gal 1:4 Ef 1:7 Kol 1:14
p Heb 9:14
q Pwt 7:6 1Pt 2:9
r Ef 2:10
s 2Tm 4:2
t 1Tm 4:12

ROZD. 3

u Rz 13:1 Heb 13:17
v Dn 6:5 Mk 12:17 1Pt 2:13
w Kol 1:10
x 2Tm 2:24
y Flp 4:5 Jak 3:17
z Prz 15:1 Gal 6:1 Ef 4:2 1Tm 6:11 2Tm 2:25 1Pt 3:15
a Ef 2:1
b Rz 2:4 1Tm 2:3
c Tyt 2:11
d Łk 6:35 Rz 11:22 Ef 4:32
e Rz 3:10 Gal 3:21
f Pwt 9:5 Dn 9:18 Rz 6:23

szpalta 2

a Ps 130:4 Rz 5:15 Rz 5:21 Rz 11:22
b 1Jn 1:7 1Jn 2:2 Obj 1:5 Obj 7:14
c Rz 5:18
d Jn 3:5 Rz 8:14 Rz 8:23 2Ko 5:17 Heb 6:4
e Dz 2:33
f Rz 5:1; Rz 5:9; **g** Rz 3:24; Gal 2:16; **h** Rz 8:17; **i** Rz 6:23; **j** 1Tm 1:15; **k** 1Tm 6:18; **l** 1Tm 6:4; 1Tm 6:20; 2Tm 2:23; **m** 1Tm 1:4; **n** Rz 13:13; Flp 2:3; **o** 1Tm 1:7; **p** 1Ko 11:19; Obj 2:6; **q** Rz 16:17; 2Ts 3:6; 2Ts 3:14; 2Jn 10; **r** 2Ko 13:2; 2Tm 4:2; **s** Heb 6:6; **t** Dz 20:4; Ef 6:21; 2Tm 4:12; **u** 1Ko 16:6; **v** 1Ko 9:14; Gal 6:6; Heb 13:16; **w** Rz 15:27; 1Ko 9:11; **x** Kol 1:10; 2Pt 1:8; **y** Flp 4:21; **z** 1Ts 5:28.

DO FILEMONA

1 Paweł, więzień[a] ze względu na
Chrystusa Jezusa, i Tymoteusz,[b]
nasz brat, do Filemona, naszego
umiłowanego i współpracownika,[c] **2** oraz do Apfii, naszej
siostry, i do Archipa,[d] naszego
współbojownika,[e] jak również do
zboru, który jest w twoim domu:[f]
3 Życzliwość niezasłużona i pokój wam od Boga, naszego Ojca,
i od Pana Jezusa Chrystusa.[g]
4 Zawsze dziękuję Bogu mojemu, gdy czynię o tobie wzmiankę w moich modlitwach,[h] **5** bo
wciąż słyszę o twej miłości i wierze, którą żywisz względem Pana Jezusa i względem wszystkich
świętych[i] — **6** aby współudział
twej wiary[j] zaczął oddziaływać
przez to, że uznajesz wszystko,
co wśród nas dobre w związku
z Chrystusem. **7** Doznałem bowiem wiele radości i pociechy
dzięki twej miłości,[k] gdyż przez
ciebie, bracie, zostały ożywione[l]
tkliwe uczucia świętych.
8 Właśnie dlatego — chociaż w
związku z Chrystusem mam wielką swobodę mowy, by kazać[m] ci
uczynić to, co właściwe — **9** ja
raczej apeluję do ciebie w imię miłości,[n] zważywszy, iż jestem, kim
jestem — Pawłem, starym człowiekiem, a teraz także więźniem[o]
ze względu na Chrystusa Jezusa; **10** apeluję do ciebie w sprawie mego dziecka,[p] Onezyma,[q]
którego ojcem[r] zostałem, będąc
w więzach więziennych, **11** poprzednio dla ciebie bezużytecznego, ale teraz użytecznego dla
ciebie i dla mnie.[s] **12** Jego odsyłam do ciebie — właśnie jego, to
jest moje własne tkliwe uczucia.[t]
13 Chciałbym go zatrzymać przy
sobie, żeby zamiast ciebie[u] dalej

a Ef 4:1
b Dz 16:1
Heb 13:23
c Flp 2:25
d Kol 4:17
e 2Tm 2:3
f Rz 16:5
1Ko 16:19
g Rz 1:7
h Ef 1:16
1Ts 1:2
i Ef 1:15
Kol 1:4
j Gal 5:6
k 2Ko 7:13
l 2Tm 1:16
Heb 6:10
m 1Tm 6:13
n 2Ko 8:8
Gal 5:13
o 2Tm 1:8
p Gal 4:19
q Kol 4:9
r 1Ko 4:15
s 2Tm 4:11
t Flm 20
u Flp 2:30

szpalta 2

a Ef 6:20
Flp 1:7
b 2Ko 9:7
1Pt 5:2
c 1Ko 7:22
d Kol 3:22
e 1Tm 6:2
f 2Ko 8:23
g Rz 15:7
h Gal 6:11
i Flm 12
j Flp 2:2
k Dz 28:23
l Dz 12:5
m Flp 2:24
n Kol 1:7
Kol 4:12
o Dz 19:29
Dz 27:2
Kol 4:10
p Kol 4:14
2Tm 4:10
q Gal 6:18

mi usługiwał w więzach więziennych,[a] które noszę ze względu na
dobrą nowinę. **14** Jednakże nie
chcę nic czynić bez twojej zgody,
aby twój dobry czyn był nie jakby
z przymusu, lecz z twej wolnej
woli.[b] **15** Może właśnie dlatego
wyrwał się na godzinę, żebyś mógł
go mieć z powrotem na zawsze,
16 już nie jako niewolnika,[c] lecz
jako więcej niż niewolnika[d] — jako brata umiłowanego,[e] zwłaszcza
dla mnie, ale o ileż bardziej dla
ciebie, zarówno pod względem cielesnym, jak i w Panu. **17** Jeżeli
więc uważasz mnie za wspólnika,[f] to przyjmij[g] go tak życzliwie,
jak przyjąłbyś mnie. **18** Ponadto jeśli wyrządził ci jakąś krzywdę
albo jest ci coś winien, obciąż tym
mój rachunek. **19** Ja, Paweł, piszę moją ręką:[h] ja za to zapłacę —
nie mówiąc ci już, żeś mi winien
nawet samego siebie. **20** Tak,
bracie, niechbym ja miał z ciebie
korzyść w związku z Panem: ożyw
moje tkliwe uczucia[i] w związku z
Chrystusem.
21 Ufny w twą uległość, piszę
do ciebie, wiedząc, że uczynisz nawet więcej, niż mówię.[j] **22** Zarazem jednak przygotuj mi kwaterę,[k] bo mam nadzieję, że dzięki
waszym modlitwom[l] zostanę dla
was wypuszczony na swobodę.[m]
23 Przesyła ci pozdrowienia
Epafras,[n] mój współjeniec w jedności z Chrystusem Jezusem,
24 oraz Marek, Arystarch,[o] Demas,[p] Łukasz — moi współpracownicy.
25 Niezasłużona życzliwość Pana Jezusa Chrystusa niech będzie z duchem, którego przejawiacie.[q]

LIST

DO HEBRAJCZYKÓW

1 Bóg, który dawno temu przy wielu okazjach[a] i wieloma sposobami przemawiał do naszych praojców za pośrednictwem proroków,[b] **2** przy końcu tych dni[c] przemówił do nas za pośrednictwem Syna,[d] którego ustanowił dziedzicem wszystkiego[e] i przez którego uczynił[f] systemy rzeczy. **3** On jest odbiciem chwały[g] Boga i dokładnym wyobrażeniem samej jego istoty,[h] on też podtrzymuje wszystko słowem jego mocy,[i] a dokonawszy oczyszczenia za nasze grzechy,[j] zasiadł po prawicy[k] Majestatu w miejscach wyniosłych.[l] **4** O tyle zatem stał się lepszy od aniołów,[m] o ile odziedziczył imię[n] wspanialsze od ich imienia.

5 Na przykład do któregoż z aniołów kiedykolwiek rzekł: „Ty jesteś moim synem; ja dzisiaj zostałem twoim ojcem”?[o] I znowu: „Ja stanę się dla niego ojcem, a on stanie się dla mnie synem”?[p] **6** Lecz gdy znowu wprowadza swego Pierworodnego[q] na zamieszkaną ziemię, mówi: „I niech mu złożą hołd[r] wszyscy aniołowie Boży”.[s]

7 Ponadto w odniesieniu do aniołów mówi: „I aniołów swoich czyni duchami, a swoich sług publicznych płomieniem ognia”.[t] **8** Natomiast w odniesieniu do Syna: „Bóg jest twoim tronem na wieki[u] wieków, a berło twego królestwa[v] jest berłem prostolinijności.[w] **9** Umiłowałeś prawość, a znienawidziłeś bezprawie. Dlatego Bóg, twój Bóg, namaścił[x] cię olejkiem radosnego uniesienia bardziej niż twoich towarzyszy”.[y] **10** Oraz: „Tyś, Panie, na początku założył fundamenty ziemi i dziełem twoich rąk są niebiosa.[z] **11** One zginą, ty zaś

ROZDZ. 1

a Lb 12:8 Iz 1:2
b Wj 24:3 Jer 7:25 Eze 33:33 Łk 1:70 Dz 3:21
c Gal 4:4 1Pt 1:11 1Pt 1:20
d Mt 17:5 Jn 3:17 Jn 13:34
e Ps 2:8 Jn 16:15 Rz 8:17
f Jn 1:3 1Ko 8:6 Kol 1:16
g Jn 1:14 Jn 17:5
h Jn 1:1 Kol 1:15
i Kol 1:17
j Dn 9:24 Heb 9:26 1Pt 1:19
k Ps 110:1 Dz 2:33 Dz 7:55 Rz 8:34 Kol 3:1
l Ps 33:13 Ef 1:20 Heb 8:1 Judy 25
m Ef 1:21 1Pt 3:22
n Dz 4:12 Flp 2:9
o Ps 2:7
p 2Sm 7:14 Mk 1:11 Łk 9:35 2Pt 1:17
q Jn 1:14 Jn 3:18 Rz 8:29 Kol 1:15
r Pwt 32:43, LXX Ps 97:7
s Ps 91:11 Łk 22:43 Jn 20:12
t Ps 104:4
u Mt 28:18 Dz 2:30 Obj 3:21
v Rdz 49:10 Lb 24:17 Ps 2:9
w Ps 45:6
x Iz 61:1 Łk 3:22 Łk 4:18 Dz 4:27 Dz 10:38
y Ps 45:7

będziesz wciąż trwał; i jak szata wierzchnia[a] wszystkie się zestarzeją, **12** a ty je zwiniesz jak okrycie,[b] jak szatę wierzchnią; i zostaną zmienione, ale ty jesteś ten sam, a twoje lata nigdy nie przeminą”.[c]

13 W odniesieniu zaś do któregoż z aniołów kiedykolwiek powiedział: „Siądź po mojej prawicy, aż położę twych nieprzyjaciół jako podnóżek dla twoich stóp”?[d] **14** Czyż oni wszyscy nie są duchami[e] do publicznej służby,[f] posyłanymi w celu usługiwania tym, którzy mają odziedziczyć[g] wybawienie?

2 Dlatego też jest konieczne, byśmy zwracali niezwykłą uwagę na to, cośmy usłyszeli,[h] żebyśmy nigdy nie zostali uniesieni z prądem.[i] **2** Jeśli bowiem słowo wypowiedziane poprzez aniołów[j] okazało się niewzruszone, a wszelki występek i akt nieposłuszeństwa otrzymał zapłatę zgodną ze sprawiedliwością,[k] **3** to jakże my ujdziemy,[l] jeśli zaniedbamy[m] tak wielkie wybawienie,[n] o którym przecież zaczęto mówić poprzez naszego Pana[o] i które zostało nam potwierdzone[p] przez tych, co go słyszeli, **4** podczas gdy Bóg się przyłączył, składając świadectwo znakami i proroczymi cudami, i rozmaitymi potężnymi dziełami,[q] i udzielaniem[r] ducha świętego według swej woli?[s]

z Ps 102:25; **szpalta 2** **a** Iz 51:6; **b** Iz 34:4; Obj 6:14; **c** Ps 102:26; **d** Ps 110:1; Mt 22:44; Mk 12:36; Łk 20:42; **e** Ps 104:4; Dz 23:8; **f** Ps 34:7; Ps 91:11; Mt 18:10; Łk 2:9; Łk 2:13; Dz 5:19; Dz 12:7; **g** Mt 19:29; Mt 25:34; Jak 2:5; **ROZDZ. 2** **h** Łk 8:15; 2Tm 2:2; **i** Ps 73:2; Heb 3:12; 2Pt 3:17; Obj 2:4; **j** Dz 7:53; Gal 3:19; **k** Pwt 4:3; 1Ko 10:11; Judy 5; **l** Heb 10:29; **m** Mt 11:23; Mt 22:5; **n** Łk 1:69; **o** Mk 1:14; Jn 18:20; **p** Łk 1:2; **q** Dz 2:22; 1Ko 2:4; **r** 1Ko 12:4; **s** 1Ko 12:11; Ef 1:9; Obj 4:11.

5 Gdyż nie aniołom podporządkował przyszłą zamieszkaną ziemię,[a] o której mówimy. **6** Lecz pewien świadek dał gdzieś dowód, mówiąc: „Czymże jest człowiek, że o nim pamiętasz,[b] lub syn człowieczy, że się o niego troszczysz?[c] **7** Uczyniłeś go niewiele niższym od aniołów; ukoronowałeś go chwałą i szacunkiem[d] oraz ustanowiłeś go nad dziełami twoich rąk.[e] **8** Wszystko podporządkowałeś pod jego stopy".[f] A podporządkowując mu wszystko,[g] Bóg nie pozostawił niczego, co nie byłoby mu podporządkowane.[h] Teraz jednak jeszcze nie widzimy, żeby mu wszystko było podporządkowane,[i] **9** widzimy natomiast Jezusa, który został uczyniony nieco niższym od aniołów,[j] ukoronowanego chwałą[k] i szacunkiem za wycierpienie śmierci,[l] aby z racji niezasłużonej życzliwości Bożej zakosztował śmierci za każdego człowieka.[m]

10 Przystało bowiem temu, ze względu na którego jest wszystko[n] i przez którego jest wszystko, żeby w celu doprowadzenia wielu synów do chwały[o] uczynić Naczelnego Pełnomocnika[p] w sprawie ich wybawienia doskonałym przez cierpienia.[q] **11** Gdyż zarówno uświęcający, jak i uświęcani,[r] wszyscy pochodzą od jednego[s] i z tego powodu nie wstydzi się on nazywać ich „braćmi",[t] **12** gdy mówi: „Będę oznajmiał twe imię swoim braciom; wpośród zboru będę cię wysławiał pieśnią".[u] **13** I znowu: „Będę w nim pokładał ufność".[v] I znowu: „Oto ja i dziecięta, które mi dał Jehowa".[w]

14 Skoro więc „dziecięta" są współuczestnikami krwi i ciała, to i on podobnie miał udział w tym samym,[x] żeby przez swą śmierć[y] unicestwić[z] tego, który ma śmiertelne powodowania śmierci,[a] to jest Diabła,[a] **15** i żeby oswobodzić[b] wszystkich, którzy wskutek strachu przed śmiercią[c] przez całe życie podlegali niewoli.[d] **16** Bo w rzeczywistości bynajmniej nie dopomaga aniołom, lecz dopomaga potomstwu[e] Abrahama. **17** Musiał zatem pod każdym względem stać się podobny do swych „braci",[f] by w sprawach związanych z Bogiem[g] stać się miłosiernym i wiernym arcykapłanem, mogącym złożyć ofiarę przebłagalną[h] za grzechy ludu.[i] **18** Bo skoro sam cierpiał, będąc wystawiony na próbę,[j] potrafi przyjść z pomocą tym, którzy są wystawiani na próbę.[k]

3 A zatem, bracia święci, uczestnicy powołania niebiańskiego,[l] zważajcie na apostoła[m] i arcykapłana, którego wyznajemy[n] — Jezusa. **2** Był on wierny[o] Temu, który go takim uczynił, jak i Mojżesz[p] był wierny w całym domu Jego.[q] **3** On bowiem jest poczytywany za godnego większej chwały[r] niż Mojżesz, podobnie jak więcej szacunku niż dom[s] zażywa ten,[t] kto go buduje. **4** Oczywiście każdy dom jest przez kogoś zbudowany, ale tym, który zbudował wszystko, jest Bóg.[u] **5** I Mojżesz jako usługujący[v] był wierny w całym Jego domu na świadectwo wszystkiego, o czym miało być mówione później,[w] **6** ale Chrystus był wierny jako Syn[x] nad Jego domem. My jesteśmy Jego[y] domem, jeśli niewzruszenie aż do końca trzymamy się mocno naszej swobody mowy i naszego chlubienia się nadzieją.[z]

ROZDZ. 2

a Iz 11:9 Dz 17:31 2Pt 3:13
b Hi 7:17
c Ps 8:4 Ps 144:3
d Ps 8:5
e Rdz 1:26 Rdz 9:2
f Ps 8:6
g Mt 28:18 1Ko 15:27 Ef 1:22 Flp 3:21
h Jn 13:3 Dz 2:35 1Pt 3:22
i Ps 110:1
j Flp 2:7
k Dn 7:14
l Iz 53:8 1Pt 1:19 1Jn 4:10 Obj 5:9
m Iz 53:5 Rz 5:17 1Tm 2:6
n Rz 11:36
o Rz 8:19 2Ko 6:18 1Jn 3:2
p Dz 5:31 1Ko 8:6 Heb 12:2
q Łk 24:26 Heb 5:8
r Jn 17:19 Heb 10:14
s Jn 1:13 Jn 20:17
t Mt 12:50 Rz 8:29
u Ps 22:22 Ps 40:9 Łk 4:21 Łk 19:42
v Iz 8:17
w Iz 8:18 Jn 1:12 1Jn 3:1
x Mt 11:19 Jn 1:14 Jn 11:11
y Iz 53:12 Rz 6:5 Rz 14:9
z Rdz 3:15 Łk 10:18 1Jn 3:8
a Hi 1:19 Hi 2:6 Obj 6:9

szpalta 2

a Jn 8:44 Jn 12:31 Obj 12:9
b Rz 8:21
c Ps 89:48 Iz 25:8 1Ko 15:26
d Iz 25:7 Rz 8:22
e Gal 3:29 Heb 9:15 Obj 14:4
f Flp 2:7

g Heb 5:1; Heb 7:26; **h** Rz 3:25; 1Jn 2:2; 1Jn 4:10; **i** Rz 5:10; 2Ko 5:18; **j** Mt 26:28; Heb 4:15; **k** Heb 7:25; Obj 2:10; Obj 3:10; **ROZDZ. 3** 1 Rz 8:30; 1Ko 1:9; Flp 3:14; 1Ts 2:12; 2Tm 1:9; 2Pt 1:10; **m** Jn 3:17; Jn 7:29; **n** Heb 8:1; Heb 9:15; **o** Jn 8:29; Obj 3:14; **p** Pwt 34:10; **q** Lb 12:7; **r** Mt 17:2; 2Ko 3:9; **s** 1Ko 3:9; 1Pt 2:5; **t** Za 6:12; Mt 16:18; **u** Rdz 2:3; Ef 3:9; **v** Pwt 3:24; **w** Pwt 18:18; **x** Mt 17:5; **y** 2Ko 6:16; Ef 2:19; **z** Rz 5:2; 1Tm 3:13; Heb 6:11.

7 Dlatego, jak mówi duch święty:[a] „Dzisiaj, jeśli słuchacie jego głosu,[b] **8** nie zatwardzajcie swych serc jak wtedy, gdy dano powód do gorzkiego gniewu,[c] jak w dniu wypróbowania[d] na pustkowiu,[e] **9** gdzie wasi praojcowie wystawili mnie na próbę, doświadczając mnie, a przecież widzieli moje dzieła[f] przez czterdzieści lat.[g] **10** Dlatego poczułem obrzydzenie do tego pokolenia i rzekłem: ‚Zawsze błądzą w swych sercach[h] i nie poznali moich dróg'.[i] **11** Toteż przysiągłem w swym gniewie: ‚Na pewno nie wejdą[j] do mego odpoczynku' ”.[k]

12 Strzeżcie się, bracia, żeby czasem nie rozwinęło się w kimś z was serce niegodziwe, któremu brakuje wiary — wskutek oddalenia się od Boga żywego;[l] **13** ale wciąż się nawzajem usilnie zachęcajcie[m] każdego dnia, dopóki można go zwać „Dzisiaj”,[n] żeby czasem ktoś z was nie popadł w zatwardziałość[o] wskutek zwodniczej mocy grzechu. **14** Gdyż w rzeczywistości stajemy się współuczestnikami Chrystusa,[p] jeśli tylko niewzruszenie aż do końca trzymamy się mocno ufności, którą mieliśmy na początku,[q] **15** póki się mówi: „Dzisiaj, jeśli słuchacie jego głosu,[r] nie zatwardzajcie swych serc jak wtedy, gdy dano powód do gorzkiego gniewu”.[s]

16 Kim bowiem byli ci, którzy usłyszeli, a mimo to pobudzili do gorzkiego gniewu?[t] Czyż w gruncie rzeczy nie uczynili tego wszyscy, którzy wyszli z Egiptu pod wodzą Mojżesza?[u] **17** I do kogo Bóg czuł obrzydzenie przez czterdzieści lat?[v] Czy nie do tych, którzy zgrzeszyli i których trupy legły na pustkowiu?[w] **18** A którym przysiągł,[x] że nie wejdą do jego odpoczynku, jeśli nie tym, którzy okazali nieposłuszeństwo?[a] **19** Widzimy zatem, że nie mogli wejść z powodu braku wiary.[b]

4 Skoro więc pozostaje obietnica wejścia do jego odpoczynku,[c] bójmy się, żeby czasem się nie wydawało, iż ktoś z was jej nie osiągnął.[d] **2** Albowiem i nam oznajmiono dobrą nowinę,[e] tak samo jak im;[f] ale usłyszane słowo nie przyniosło im pożytku,[g] ponieważ nie byli zjednoczeni wiarą[h] z tymi, którzy usłyszeli.[i] **3** Bo my, którzyśmy uwierzyli, wchodzimy do odpoczynku, tak jak powiedział: „Toteż przysiągłem[j] w swym gniewie: ‚Na pewno nie wejdą[k] do mego odpoczynku' ”,[l] chociaż jego dzieła były zakończone[m] od założenia świata.[n] **4** Bo w którymś miejscu tak powiedział o siódmym dniu: „I w siódmym dniu Bóg odpoczął od wszelkich swoich dzieł”,[o] **5** a znowu w tym miejscu: „Na pewno nie wejdą do mego odpoczynku”.[p]

6 Skoro zatem niektórym pozostaje wejść do niego, a ci, którym najpierw oznajmiono dobrą nowinę,[q] nie weszli z powodu nieposłuszeństwa,[r] **7** on znowu wyznacza pewien dzień, mówiąc po tak długim czasie w psalmie Dawida: „Dzisiaj”; tak jak to powiedziano poprzednio: „Dzisiaj, jeśli słuchacie jego głosu,[s] nie zatwardzajcie swych serc”.[t] **8** Gdyby bowiem Jozue[u] wprowadził ich do miejsca odpoczynku,[v] Bóg nie mówiłby[w] potem o innym dniu. **9** A zatem pozostaje odpoczynek sabatowy dla ludu Bożego.[x] **10** Bo człowiek, który wszedł do odpoczynku[y] Bożego, sam też odpoczął od swoich dzieł,[z] tak jak Bóg od swoich.

ROZDZ. 3

a 2Sm 23:2 Dz 1:16
b Ps 95:7
c Wj 15:23
d Wj 17:7
e Ps 95:8
f Ps 105:40
g Wj 16:35 Lb 32:13 Pwt 8:2 Ps 95:9
h Lb 14:11 Ps 78:8
i Pwt 8:3 Ps 95:10
j Lb 14:23
k Ps 95:11
l Heb 2:1 Heb 12:15
m 1Ts 5:11
n Ps 95:7
o Mk 4:19 2Ts 2:10
p Ef 3:6 Heb 6:4 Heb 12:8
q Rz 11:22 2Ko 3:4 1Jn 3:14 Obj 2:10
r Ps 95:7 Jn 6:45
s Ps 95:8
t Wj 17:2
u Lb 14:2 Lb 14:4
v Lb 14:11 Pwt 32:21
w Lb 14:22 Lb 14:29 1Ko 10:5 1Ko 10:10 Judy 5
x Pwt 1:34 Ps 106:26

szpalta 2

a Lb 14:30 Pwt 1:35
b Heb 4:6

ROZDZ. 4

c Rdz 2:3 Wj 20:11 Heb 3:11
d Gal 5:4 Heb 3:12 Heb 12:15
e Mt 4:23 Dz 15:7 Kol 1:23
f Wj 19:5 Pwt 32:1 Dz 10:36
g Pwt 32:15
h Pwt 32:20
i Iz 10:22
j Pwt 1:34
k Lb 14:23 Pwt 1:35

---

1 Ps 95:11; Heb 3:11; **m** Wj 31:17; **n** Jn 17:24; Ef 1:4; **o** Rdz 2:2; **p** Ps 95:11; **q** Pwt 32:1; **r** Lb 14:30; Pwt 31:27; **s** Ps 95:7; **t** Ps 95:8; **u** Wj 24:13; Pwt 1:38; Pwt 31:7; **v** Joz 22:4; **w** Jer 6:16; **x** Iz 66:23; Za 14:16; Mk 2:28; **y** Rdz 2:2; **z** Obj 14:13.

11 Róbmy więc wszystko, co możemy, by wejść do tego odpoczynku, żeby czasem ktoś nie wpadł w taki sam wzór nieposłuszeństwa.[a] **12** Bo słowo[b] Boże jest żywe[c] i oddziałuje z mocą,[d] i jest ostrzejsze niż wszelki miecz obosieczny,[e] i przenika aż do rozdzielenia duszy[f] i ducha,[g] a także stawów i ich szpiku, i jest zdolne rozeznać myśli i zamiary serca.[h] **13** I nie ma stworzenia, które by było niewidoczne dla Jego wzroku,[i] ale wszystko jest obnażone i zupełnie odsłonięte dla oczu Tego, któremu mamy zdać rachunek.[j]

14 Mając zatem wielkiego arcykapłana, który przeszedł przez niebiosa[k] — Jezusa, Syna Bożego[l] — obstawajmy przy wyznawaniu go.[m] **15** Nie takiego bowiem mamy arcykapłana, który by nie mógł się wczuć[n] w nasze słabości, lecz wypróbowanego pod każdym względem tak jak my, ale bez grzechu.[o] **16** Przystąpmy[p] zatem ze swobodą mowy[q] do tronu życzliwości niezasłużonej, aby dostąpić miłosierdzia i znaleźć niezasłużoną życzliwość ku pomocy w stosownym czasie.[r]

5 Albowiem każdy arcykapłan wzięty spośród ludzi jest ustanowiony dla dobra ludzi w sprawach dotyczących Boga,[s] aby składać dary i ofiary za grzechy.[t] **2** Potrafi postępować powściągliwie z nieświadomymi i błądzącymi, ponieważ jego też osacza jego własna słabość[u] **3** i ze względu na nią jest zobowiązany składać dary ofiarne za grzechy — zarówno za samego siebie, jak i za lud.[v]

4 Ponadto człowiek nie dostępuje tego zaszczytu sam z siebie,[w] lecz tylko wtedy, gdy zostaje powołany przez Boga,[x] tak jak Aaron.[y] **5** Również Chrystus nie sam siebie otoczył chwałą[a] przez to, iż stał się arcykapłanem,[b] lecz otoczył go chwałą[c] Ten, który w odniesieniu do niego powiedział: „Ty jesteś moim synem; ja dzisiaj zostałem twoim ojcem”.[d] **6** Tak jak też mówi w innym miejscu: „Tyś kapłanem na wieki na sposób Melchizedeka”.[e]

7 Za dni swego ciała [Chrystus] z głośnymi[f] okrzykami i ze łzami zanosił błagania oraz gorące prośby[g] do Tego, który mógł go wybawić od śmierci, i ze względu na swą zbożną bojaźń[h] został łaskawie wysłuchany. **8** Chociaż był Synem, nauczył się posłuszeństwa z tego, co wycierpiał,[i] **9** a gdy już został wydoskonalony,[j] stał się odpowiedzialny za wiecznotrwałe wybawienie[k] wszystkich, którzy są mu posłuszni,[l] **10** ponieważ został wyraźnie nazwany przez Boga arcykapłanem na sposób Melchizedeka.[m]

11 Mamy o nim wiele do powiedzenia, lecz trudno to wyjaśnić, gdyż staliście się otępiali w słuchaniu.[n] **12** Bo chociaż ze względu na czas doprawdy powinniście być nauczycielami,[o] wy znowu potrzebujecie kogoś, kto by was od początku uczył elementarnych rzeczy[p] ze świętych oświadczeń Bożych,[q] i staliście się jak potrzebujący mleka, a nie stałego pokarmu.[r] **13** Każdy bowiem, kto spożywa mleko, jest nie zaznajomiony ze słowem prawości, bo jest niemowlęciem.[s] **14** Ale pokarm stały należy się ludziom dojrzałym, tym, którzy dzięki używaniu mają władze poznawcze[t] wyćwiczone, aby odróżniać to, co właściwe, od tego, co niewłaściwe.[u]

ROZDZ. 4

a Ps 95:11 Rz 11:30 Heb 3:17
b Mt 15:6 Dz 11:1 1Ts 2:13 1Ts 4:15
c Jer 23:29 Za 4:6 Jn 2:17 1Pt 1:23
d 2Ko 10:4
e Iz 49:2 Ef 6:17
f Mt 16:26
g Dz 17:16 Rz 1:9 Kol 2:5
h Prz 21:2 Prz 24:12 Jn 12:48 1Ko 4:5
i Ps 7:9 Ps 90:8 Prz 15:11
j Hi 31:14 Dz 17:31 Rz 2:16 Rz 14:12
k Heb 7:26
l Mt 26:63 Mk 1:11 Heb 1:2
m Heb 3:1 Heb 10:23
n Iz 53:4 Iz 61:1 Heb 2:17
o 2Ko 5:21 Heb 7:26 1Pt 2:22
p Ef 2:18 Heb 10:19
q Ef 3:12
r Heb 13:6

ROZDZ. 5

s Wj 40:13
t Kpl 5:6 Heb 8:3
u Heb 2:18 Heb 4:15
v Kpl 9:7 Kpl 16:6 Mal 2:7
w 2Kn 26:18
x Jn 3:27
y Wj 28:1

szpalta 2

a Jn 8:54
b Heb 4:14
c Jn 12:28
d Ps 2:7 Dz 13:33
e Ps 110:4 Heb 7:17
f Mt 26:39 Jn 12:27
g Łk 22:44
h Łk 12:5
i Mt 26:39 Jn 10:17 Flp 2:8

j Kpl 8:33; Heb 7:28; k Iz 45:17; Iz 49:6; Iz 53:11; Łk 1:69; l Jn 3:16; m Ps 110:4; n 2Pt 3:16; o Ef 4:11; p Heb 6:1; q Dz 7:38; Rz 3:2; 1Pt 4:11; r 1Ko 3:2; s 1Ko 13:11; Ef 4:14; t Mk 7:18; Ef 1:18; u Iz 7:15; Rz 16:19; Flp 1:10; 1Ts 5:21.

6 Dlatego też, pozostawiwszy podstawową[a] naukę o Chrystusie,[b] przyjmy do dojrzałości,[c] nie kładąc ponownie fundamentu,[d] mianowicie skruchy za martwe uczynki,[e] a także wiary w Boga,[f] **2** nauki o chrztach[g] i wkładaniu rąk,[h] zmartwychwstaniu umarłych[i] oraz sądzie wiecznym.[j] **3** I to uczynimy, jeśli tylko Bóg pozwoli.[k]

4 Jest bowiem niemożliwe — jeśli chodzi o tych, którzy raz na zawsze zostali oświeceni[l] i którzy zakosztowali wspaniałomyślnego daru niebiańskiego,[m] i stali się uczestnikami ducha świętego,[n] **5** i zakosztowali[o] wybornego słowa Bożego oraz mocy nadchodzącego systemu rzeczy,[p] **6** a jednak odpadli[q] — żeby ich znowu ożywić do skruchy,[r] gdyż oni sami dla siebie na nowo zawieszają Syna Bożego na palu i wystawiają Go na publiczną hańbę.[s] **7** Na przykład ziemia, która pije deszcz często na nią padający, a potem wydaje roślinność przydatną tym, przez których też jest uprawiana,[t] otrzymuje w zamian błogosławieństwo od Boga. **8** Ale jeśli wydaje ciernie i osty, to jest odrzucona i bliska przeklęcia;[u] w końcu zaś zostaje spalona.[v]

9 Jednakże co do was, umiłowani, mimo iż tak mówimy, jesteśmy przekonani o czymś, co jest lepsze i czemu towarzyszy wybawienie. **10** Gdyż Bóg nie jest nieprawy, żeby miał zapomnieć o waszej pracy oraz o miłości, którą okazaliście jego imieniu[w] przez to, że usługiwaliście świętym[x] i w dalszym ciągu usługujecie. **11** Pragniemy jednak, żeby każdy z was wykazywał taką samą pracowitość, abyście mieli zupełną pewność[y] nadziei[z] aż do końca,[a] **12** tak byście nie stali się gnuśni,[b] lecz byli naśladowcami[a] tych, którzy dzięki wierze i cierpliwości dziedziczą obietnice.[b]

13 Bo gdy Bóg dał obietnicę Abrahamowi,[c] a nie mógł przysiąc na nikogo większego, przysiągł[d] na samego siebie, **14** mówiąc: „Zaiste, błogosławiąc, będę ci błogosławił, i pomnażając, pomnożę cię”.[e] **15** Toteż Abraham, okazawszy cierpliwość, otrzymał tę obietnicę.[f] **16** Ludzie bowiem przysięgają na kogoś większego,[g] a końcem wszelkiego sporu jest ich przysięga, jako że jest dla nich prawną gwarancją.[h] **17** W taki sposób Bóg, zamierzając dziedzicom[i] obietnicy obficiej okazać niezmienność[j] swego postanowienia, wystąpił z przysięgą, **18** abyśmy przez dwie niezmienne rzeczy, w których jest niemożliwe, żeby Bóg skłamał,[k] my, którzyśmy uciekli do miejsca schronienia, mieli silną zachętę do uchwycenia się przedłożonej nam nadziei.[l] **19** Tę nadzieję[m] mamy jako kotwicę dla duszy, pewną i niewzruszoną, a wchodzi ona poza zasłonę,[n] **20** gdzie dla naszego dobra wstąpił poprzednik,[o] Jezus, który stał się na wieki arcykapłanem na sposób Melchizedeka.[p]

7 Albowiem tenże Melchizedek — król Salem, kapłan Boga Najwyższego[q] — który spotkał Abrahama powracającego z rzezi królów i go pobłogosławił[r] **2** i któremu Abraham wydzielił ze wszystkiego dziesiątą część,[s] jest przede wszystkim, według tłumaczenia, „Królem Prawości”, a ponadto także królem Salem,[t] to jest „Królem Pokoju”. **3** Będąc bez ojca, bez matki, bez rodowodu, nie mając ani początku dni,[u]

ROZDZ. 6
a 1Ko 3:1 Heb 5:12
b Kol 1:27 1Tm 3:16
c 1Ko 13:11 1Ko 14:20 Ef 4:13 Flp 3:16 Heb 5:14
d 1Ko 3:10
e Ef 4:22
f 1Ts 1:8
g Dz 19:4 Rz 6:3
h Dz 6:6 1Tm 5:22
i Mt 22:31 Jn 5:29 Jn 11:25
j Dz 17:31 2Pt 3:7 Obj 20:12
k Jak 4:15
l Ef 1:18 Heb 10:26
m Dz 10:45 Ef 3:7 Jak 1:17
n Dz 15:8 Gal 3:5 Heb 2:4
o 1Pt 2:3
p 2Ko 5:5 Ef 1:14
q Ps 119:118 2Ko 11:13 Heb 10:39 1Jn 2:19
r Mt 12:32
s Heb 10:29
t Rdz 1:11
u Rdz 3:18
v Mt 13:30
w 1Ts 1:3 Heb 10:32
x Rz 15:25 2Ko 8:4 2Tm 1:18
y Kol 2:2
z 1Pt 1:3
a Heb 3:14
b Rz 12:11 Obj 2:4

szpalta 2
a 1Ko 11:1
b Heb 10:36 Jak 5:10
c Rz 4:20
d Rdz 22:16 Ps 105:9 Iz 45:23 Łk 1:73
e Rdz 22:17
f Heb 11:17
g Wj 22:11 Jer 12:16
h Rdz 31:53 Rdz 47:31
i Gal 3:29
j Mal 3:6
k Lb 23:19 1Sm 15:29 Tyt 1:2

l Rz 5:4; Kol 1:5; **m** 1Pt 1:3; **n** Kpl 16:2; Kpl 16:12; Jn 14:3; Heb 9:7; Heb 10:20; **o** Heb 4:14; **p** Ps 110:4; Heb 5:6; **ROZDZ. 7** **q** Rdz 14:18; **r** Rdz 14:19; **s** Rdz 14:20; **t** Rdz 14:18; Ps 76:2; **u** Prz 8:23.

ani końca życia, lecz upodobniony do Syna Bożego,[a] pozostaje kapłanem na zawsze.[b]

4 Zobaczcie więc, jak wielkim człowiekiem był ten, któremu Abraham, głowa rodu, dał dziesiątą część głównych łupów.[c] **5** Wprawdzie mężowie spośród synów Lewiego,[d] którzy otrzymują urząd kapłański, mają nakaz, by według Prawa pobierać dziesięciny[e] od ludu,[f] to jest od swoich braci, mimo iż ci wyszli z lędźwi Abrahama,[g] **6** ale człowiek, który nie wywodził od nich swego rodowodu,[h] pobrał dziesięcinę od Abrahama[i] i pobłogosławił tego, który miał obietnice.[j] **7** A rzecz to bezsporna, że mniejszy jest błogosławiony przez większego.[k] **8** I w pierwszym wypadku otrzymują dziesięcinę ludzie,[l] którzy umierają, natomiast w drugim – ktoś, o kim dawane jest świadectwo, że żyje.[m] **9** A jeśli mogę się tak wyrazić, poprzez Abrahama nawet Lewi, który dziesięciny otrzymuje, zapłacił dziesięcinę, **10** bo jeszcze był w lędźwiach[n] swego praojca, gdy spotkał go Melchizedek.[o]

11 Gdyby więc doskonałość[p] rzeczywiście była osiągalna poprzez kapłaństwo lewickie[q] (bo z nim jako zasadniczym elementem dano ludowi Prawo),[r] jakaż jeszcze istniałaby potrzeba,[s] żeby powstał inny kapłan na sposób Melchizedeka,[t] a nie taki, o którym by powiedziano, że na sposób Aarona? **12** Skoro bowiem zmienia się kapłaństwo,[u] to z konieczności następuje też zmiana prawa.[v] **13** Bo człowiek, o którym się to mówi, był członkiem innego plemienia,[w] z którego nikt nie sprawował urzędu przy ołtarzu.[x] **14** Albowiem jest rzeczą zupełnie oczywistą, że nasz Pan pochodził od Judy,[y] z plemienia, o którym Mojżesz nic nie powiedział w związku z kapłanami.

ROZDZ. 7

a Mt 16:16
b Ps 110:4
c Rdz 14:20
d Wj 40:15 Lb 18:21
e Lb 18:26 Pwt 14:28
f Kpł 7:34
g Jn 8:33
h Ezd 2:62
i Rdz 14:20
j Rdz 12:7 Rdz 17:6 Rdz 22:17 Rz 4:13 Gal 3:16
k Heb 11:20
l Lb 18:21
m Heb 7:3
n Wj 1:5 Rz 7:9
o Rdz 14:18
p Rz 3:20 Gal 2:21 Heb 7:19 Heb 9:9
q Heb 10:1
r Gal 3:19
s Jer 31:31 Heb 8:7
t Ps 110:4
u Heb 8:1
v Rz 3:27 1Ko 9:21 Gal 6:2 Kol 2:14
w Obj 5:5
x Lb 18:7 2Kn 26:18
y Rdz 49:10 Iz 11:1 Mt 1:3 Łk 3:33

szpalta 2

a Ps 110:4
b Heb 3:1 Heb 7:26
c Rz 7:14
d Rz 6:9 1Tm 6:16 Obj 1:18
e Ps 110:4 Heb 5:6 Heb 6:20
f Rz 8:3 Gal 4:9
g Heb 9:9 Heb 13:9
h Dz 13:39 Gal 2:16 Heb 10:1
i 1Tm 1:1 Heb 6:18 1Pt 1:3
j Jn 14:6 Rz 5:2 Heb 4:16
k Heb 6:18
l Ps 110:4

15 I jest jeszcze o wiele oczywistsze, że na podobieństwo Melchizedeka[a] powstaje inny kapłan,[b] **16** który stał się nim nie według prawa przykazania zależnego od ciała,[c] lecz według mocy życia niezniszczalnego,[d] **17** gdyż powiedziano na świadectwo: „Tyś kapłanem na wieki na sposób Melchizedeka”.[e]

18 Z całą pewnością następuje więc uchylenie poprzedniego przykazania ze względu na jego słabość[f] i nieskuteczność.[g] **19** Prawo bowiem niczego nie doprowadziło do doskonałości,[h] natomiast dokonało tego dodatkowe wprowadzenie lepszej nadziei,[i] dzięki której przybliżamy się do Boga.[j] **20** I w jakim stopniu stało się to nie bez złożonej przysięgi **21** (bo istotnie są ludzie, którzy zostali kapłanami bez złożonej przysięgi, ale jest jeden z przysięgą złożoną przez Tego, który o nim powiedział: „Jehowa przysiągł[k] (i nie będzie żałował): ‚Tyś kapłanem na wieki’ ”),[l] **22** w takim stopniu również Jezus został dany jako rękojmia lepszego przymierza.[m] **23** Ponadto wielu musiało kolejno stawać się kapłanami,[n] gdyż śmierć uniemożliwiała,[o] żeby nimi pozostali, **24** ale on, dzięki temu, że pozostaje żywy na wieki,[p] ma swoje kapłaństwo bez następców. **25** Dlatego też może całkowicie wybawić tych, którzy przez niego przystępują do Boga, ponieważ zawsze żyje, aby się za nimi ujmować.[q]

26 Albowiem właśnie taki arcykapłan był dla nas odpowiedni:[r] lojalny,[s] niewinny,[t] nieskalany,[u] oddzielony od grzeszników[v]

m Jer 31:31; Mt 26:28; 1Ko 11:25; Heb 8:6; Heb 9:15; Heb 12:24; n 1Kn 6:4; o Lb 20:28; Joz 24:33; p Łk 1:33; Heb 7:16; Heb 13:8; q Rz 8:34; 1Tm 2:5; Heb 9:24; 1Jn 2:1; r Heb 4:15; s Iz 16:5; Heb 3:2; t Za 9:9; u Iz 53:9; 1Pt 2:22; v Jn 8:46.

i wywyższony ponad niebiosa.[a] **27** Nie potrzebuje on, jak owi arcykapłani, codziennie[b] składać ofiar, najpierw za grzechy własne,[c] a potem ludu[d] (gdyż uczynił to raz[e] na zawsze, ofiarowawszy[f] samego siebie); **28** Prawo bowiem ustanawia arcykapłanami[g] ludzi podlegających słabości,[h] ale słowo złożonej przysięgi,[i] która przyszła po Prawie, ustanawia Syna, wydoskonalonego[j] na wieki.

8 A oto główna myśl omawianych spraw: Właśnie takiego mamy arcykapłana[k] i on zasiadł po prawicy tronu Majestatu w niebiosach,[l] **2** publiczny sługa miejsca świętego[m] oraz prawdziwego namiotu, który postawił Jehowa,[n] a nie człowiek.[o] **3** Bo każdy arcykapłan jest ustanawiany w celu składania zarówno darów, jak i ofiar;[p] było zatem konieczne, żeby również ten miał co złożyć.[q] **4** Gdyby więc był na ziemi, nie byłby kapłanem,[r] są bowiem ludzie, którzy składają dary według Prawa, **5** a którzy pełnią świętą służbę w symbolicznym wyobrażeniu[s] oraz cieniu[t] rzeczy niebiańskich; tak jak Mojżesz, gdy miał dokończyć namiot,[u] otrzymał Boski nakaz:[v] Mówi bowiem: „Bacz, żebyś uczynił wszystko według wzoru, który ci pokazano na górze”.[w] **6** Ale teraz Jezus dostąpił wspanialszej służby publicznej, tak iż jest też pośrednikiem[x] odpowiednio lepszego przymierza,[y] które zostało prawnie ugruntowane na lepszych obietnicach.[z]

7 Bo gdyby tamto pierwsze przymierze było bez wady, nie szukano by miejsca na drugie;[a] **8** on bowiem znajduje u ludzi wadę, gdy powiada: „‚Oto nadchodzą dni — mówi Jehowa — gdy z domem Izraela i z domem Judy zawrę nowe przymierze;[a] **9** nie według przymierza,[b] w które wszedłem z ich praojcami w dniu, gdy ująłem ich za rękę, żeby ich wyprowadzić z ziemi egipskiej,[c] nie trwali bowiem w moim przymierzu,[d] tak iż przestałem się o nich troszczyć’ — mówi Jehowa”.[e]

10 „‚Albowiem takie jest przymierze, którym się sprzymierzę z domem Izraela po owych dniach’ — mówi Jehowa. ‚Włożę moje prawa do ich umysłu i napiszę je na ich sercach.[f] I będę ich Bogiem,[g] a oni będą moim ludem.[h]

11 „‚I na pewno nikt nie będzie uczył swego współobywatela ani nikt swego brata, mówiąc: „Poznaj Jehowę!”[i] Wszyscy bowiem będą mnie znali,[j] od najmniejszego do największego z nich. **12** Bo będę miłosierny wobec ich nieprawych uczynków, a ich grzechów[k] na pewno już nie przywołam na pamięć’ ”.[l]

13 Mówiąc: „nowe przymierze”, sprawił, iż poprzednie stało się przedawnione.[m] A to, co się przedawnia i starzeje, jest bliskie zaniku.[n]

9 Jeśli więc chodzi o poprzednie przymierze, miało ono rozporządzenia dotyczące świętej służby[o] oraz swe ziemskie miejsce święte.[p] **2** Była bowiem zbudowana pierwsza część namiotu,[q] w której się znajdował świecznik,[r] a także stół[s] i wyłożone chleby;[t] i ta jest zwana „Miejscem Świętym”.[u] **3** A za drugą zasłoną[v] była część namiotu zwana „Miejscem Najświętszym”.[w] **4** Miała ona złotą kadzielnicę[x] oraz Arkę Przymierza[y] obłożoną ze wszystkich stron złotem,[z] w niej zaś był

ROZDZ. 7
a Ef 1:20 Heb 4:14 1Pt 3:22
b Lb 28:3
c Kpł 9:8
d Kpł 9:15
e Rz 6:10
f Heb 9:28 Heb 10:14
g Wj 29:9, LXX
h Kpł 16:11
i Ps 2:7 Ps 110:4
j Heb 2:10 Heb 5:9

ROZDZ. 8
k Za 6:13 Heb 3:1 Heb 7:26
l Ps 110:1 Heb 1:3
m Heb 9:8 Heb 9:24
n Wj 25:9 Ps 84:1 Heb 3:4
o Heb 9:11
p Heb 5:1
q Jn 6:51 Ef 5:2
r Heb 7:14
s Heb 9:9 Heb 9:24
t Kol 2:17 Heb 10:1
u Heb 9:9
v Wj 25:9
w Wj 25:40 Wj 26:30 Lb 8:4 Dz 7:44
x 1Tm 2:5 Heb 12:24
y 1Ko 11:25 Heb 7:22 Heb 9:15
z Ps 110:4 Rz 8:17
a Heb 7:11 Heb 7:18

szpalta 2
a Jer 31:31
b Pwt 4:23
c Wj 12:51
d Pwt 32:15
e Jer 31:32
f Eze 11:19 Rz 2:29
g 2Ko 6:16
h Jer 31:33 Za 8:8 Heb 10:16
i Oz 2:20
j Iz 54:13 Jn 6:45
k Ps 103:12 Rz 11:27
l Jer 31:34 Heb 10:17

m Rz 10:4; Heb 7:12; **n** Mt 23:38; Ef 2:14; Kol 2:14; **ROZDZ. 9** **o** Kpł 4:6; Heb 9:9; **p** Wj 25:8; **q** Wj 26:33; **r** Wj 40:24; Lb 4:9; **s** Wj 40:22; **t** Wj 40:23; **u** Wj 26:33; **v** Wj 36:35; **w** Wj 26:34; **x** Kpł 16:12; Obj 8:3; **y** Wj 40:21; **z** Wj 25:11.

złoty dzban z manną[a] i laska Aarona, która wypuściła pąki,[b] i tablice[c] przymierza; **5** a ponad nią były chwalebne cheruby[d] ocieniające pokrywę przebłagalną.[e] Teraz jednak nie czas na szczegółowe omawianie tych spraw.

6 Odkąd w taki sposób zbudowano te rzeczy, kapłani za każdym razem wchodzą do pierwszej części namiotu,[f] aby spełniać święte posługi;[g] **7** ale do drugiej części wchodzi raz w roku sam arcykapłan,[h] nie bez krwi,[i] którą ofiaruje za siebie[j] i za grzechy ludu wynikające z nieświadomości.[k] **8** A zatem duch święty wyjaśnia, że dopóki stał pierwszy namiot, droga[l] do miejsca świętego nie była jeszcze ujawniona.[m] **9** Tenże namiot jest przykładem[n] na czas wyznaczony, który już nastał,[o] i stosownie do tego składa się zarówno dary, jak i ofiary.[p] Jednakże nie mogą one doprowadzić do doskonałości[q] człowieka pełniącego świętą służbę, jeśli chodzi o jego sumienie,[r] **10** a mają związek tylko z pokarmami[s] i napojami,[t] i rozmaitymi chrztami.[u] Były to prawne wymagania dotyczące ciała,[v] a zostały nałożone do czasu wyznaczonego na wyprostowanie rzeczy.[w]

11 Kiedy jednak przyszedł Chrystus jako arcykapłan[x] dóbr, które miały nastać, wtedy przez większy i doskonalszy namiot, nie uczyniony rękami, to jest nie z tego stworzenia,[y] **12** wszedł on raz na zawsze — ale nie z krwią[z] kozłów i byczków, lecz z własną krwią[a] — do miejsca świętego i uzyskał dla nas wiecznotrwałe wyzwolenie.[b] **13** Bo jeśli krew kozłów[c] i byków[d] oraz popiół[e] z jałówki, użyte do pokropienia tych, którzy się skalali,[f] uświęca do tego stopnia, że ciało staje się czyste,[g] **14** to o ileż bardziej krew[h] Chrystusa, który przez ducha wiecznego ofiarował[a] Bogu samego siebie bez skazy, oczyści[b] nasze sumienia z martwych uczynków,[c] abyśmy mogli pełnić świętą służbę[d] dla Boga żywego?

15 Dlatego też jest on pośrednikiem[e] nowego przymierza, żeby powołani mogli otrzymać obietnicę wiecznotrwałego dziedzictwa,[f] gdyż nastąpiła śmierć, by na podstawie okupu[g] zostali uwolnieni od występków popełnionych pod poprzednim przymierzem.[h] **16** Bo gdzie jest przymierze,[i] tam musi nastąpić śmierć człowieka doprowadzającego do zawarcia przymierza. **17** Przymierze jest bowiem prawomocne nad martwymi ofiarami, gdyż nie ma mocy, dopóki żyje człowiek doprowadzający do zawarcia przymierza. **18** Dlatego również poprzednie przymierze[j] nie zostało wprowadzone w życie bez krwi.[k] **19** Bo Mojżesz, oznajmiwszy całemu ludowi każde przykazanie według Prawa,[l] wziął krew byczków i kozłów z wodą i szkarłatną wełną, i hizopem[m] i pokropił samą księgę oraz cały lud, **20** mówiąc: „To jest krew przymierza, które Bóg na was nałożył jako nakaz”.[n] **21** I podobnie pokropił krwią[o] namiot[p] oraz wszystkie naczynia publicznej służby. **22** Tak, według Prawa niemal wszystko zostaje oczyszczone krwią,[q] a bez wylania[r] krwi nie następuje przebaczenie.[s]

23 Dlatego było konieczne, żeby symboliczne wyobrażenia[t] rzeczy w niebiosach zostały oczyszczone tymi środkami,[u] same zaś rzeczy niebiańskie — ofiarami lepszymi niż takie ofiary. **24** Bo Chrystus wszedł nie do miejsca

ROZDZ. 9

a Wj 16:33
b Lb 17:10
c Wj 32:15
2Kn 5:10
d Wj 25:22
Lb 7:89
e Wj 25:18
1Kn 28:11
f Kpł 24:3
g Kpł 24:4
h Kpł 16:2
Heb 9:25
i Wj 30:10
Kpł 16:14
j Kpł 16:6
k Kpł 16:15
l Jn 14:6
m Heb 10:20
n Heb 8:5
o Kol 2:17
Heb 10:1
p Kpł 23:38
q Gal 3:21
Heb 7:11
Heb 7:19
Heb 8:6
r 1Pt 3:21
s Kpł 11:2
t Kpł 10:9
Kpł 11:34
u Kpł 11:40
v Lb 19:13
w Iz 2:4
Jn 1:17
Heb 1:2
x Heb 4:14
y Heb 9:24
z Mt 20:28
1Tm 2:6
Heb 12:24
Heb 13:20
a Heb 8:3
b Iz 45:17
Dn 9:24
Rz 11:27
Heb 10:17
c Kpł 16:15
d Kpł 16:6
e Lb 19:9
f Lb 19:17
g Lb 19:19
h Kpł 17:11
1Pt 1:19

szpalta 2

a Ef 5:2
b Heb 10:2
1Jn 1:7
c 1Ko 6:11
Heb 6:1
d Rz 12:1
Flp 3:3
Heb 12:28
e 1Tm 2:5
Heb 12:24
f Rz 8:17
g Mt 20:28
Łk 22:20
h Gal 3:13

---

i Rdz 21:27; Gal 3:15; **j** Wj 24:7; **k** Wj 24:6; **l** Wj 24:3; **m** Lb 19:6; **n** Wj 24:8; **o** Wj 29:12; Kpł 8:15; Kpł 16:18; **p** Kpł 16:16; **q** Kpł 17:11; **r** Kpł 9:9; **s** Ef 1:7; **t** Heb 8:5; Heb 9:9; **u** Kpł 16:19; Kpł 16:20.

świętego uczynionego rękami,[a] będącego odbiciem rzeczywistości,[b] ale do samego nieba,[c] żeby się teraz na naszą rzecz ukazywać przed osobą Boga.[d] **25** I nie po to, żeby ofiarować siebie często, jak to arcykapłan co roku[e] wchodzi do miejsca świętego[f] nie z własną krwią. **26** W przeciwnym wypadku musiałby często cierpieć od założenia[g] świata. Teraz jednak ujawnił się[h] raz[i] na zawsze przy zakończeniu systemów rzeczy,[j] aby usunąć grzech przez ofiarę z samego siebie.[k] **27** I jak jest zastrzeżone dla ludzi[l] raz jeden umrzeć, a potem sąd,[m] **28** tak też Chrystus został ofiarowany raz[n] na zawsze, żeby ponieść grzechy wielu;[o] a drugi raz[p] ukaże się[q] nie w związku z grzechem,[r] i to tym, którzy go pilnie wypatrują ku swemu wybawieniu.[s]

10 Skoro bowiem Prawo zawiera cień[t] mających nadejść dóbr, a nie samą ich istotę, ludzie nigdy nie mogą tymi samymi ofiarami, które co roku ciągle składają, przystępujących doprowadzić do doskonałości.[u] **2** W przeciwnym razie czyż nie przestano by składać ofiar, ponieważ pełniący świętą służbę, dostąpiwszy oczyszczenia raz na zawsze, już nie mieliby świadomości grzechu?[v] **3** Wręcz przeciwnie, przez te ofiary następuje co roku przypomnienie grzechów,[w] **4** bo nie jest możliwe, żeby krew byków i kozłów usuwała grzechy.[x]

5 Przychodząc więc na ten świat, mówi: „‚Ofiary i daru ofiarnego nie chciałeś,[y] lecz przygotowałeś mi ciało.[z] **6** Nie przyjąłeś z uznaniem całopaleń ani daru ofiarnego za grzech'.[a] **7** Wtedy rzekłem: ‚Oto przychodzę (w zwoju księgi napisano o mnie),[b] aby wykonywać wolę twoją, Boże'".[c]

ROZDZ. 9
- **a** Heb 8:2
- **b** Kol 2:17
- **c** Heb 6:20; Heb 9:12; Heb 10:19
- **d** Kpł 16:15; Jn 16:28; Rz 8:34
- **e** Kpł 16:34
- **f** Kpł 16:2
- **g** Ef 1:4
- **h** Gal 4:4; 1Pt 1:20
- **i** Heb 7:27; 1Pt 3:18
- **j** Mt 24:3; 1Ko 10:11; Heb 1:2
- **k** Iz 53:12; Dn 9:24; 1Ko 5:7
- **l** Wj 29:9; Kpł 16:11; Heb 7:27; Heb 7:28; Heb 9:7
- **m** Jn 17:1
- **n** Rz 6:10
- **o** Iz 53:12; 1Pt 2:24
- **p** Mt 24:3; Tyt 2:13
- **q** 2Ts 1:7
- **r** Mt 24:30
- **s** Mt 25:34; 2Tm 4:8

ROZDZ. 10
- **t** Kol 2:17; Heb 8:5
- **u** Heb 7:19; Heb 9:9
- **v** Gal 3:21
- **w** Kpł 16:30; Kpł 16:34
- **x** Iz 1:11; Mi 6:7
- **y** Ps 50:8; Am 5:22
- **z** Ps 40:6, LXX
- **a** Ps 40:6
- **b** Ps 40:7
- **c** Ps 40:8

szpalta 2
- **a** Ps 40:6
- **b** Kpł 17:5
- **c** Ps 40:8; Jn 6:38
- **d** Kol 2:14; Heb 8:13
- **e** Ps 40:8; Gal 1:4
- **f** Jn 17:19; 1Ko 6:11; Heb 13:12
- **g** Ef 5:2
- **h** Rz 6:10; Heb 9:28
- **i** Wj 29:38; Lb 28:3

8 Powiedziawszy najpierw: „Nie chciałeś ani nie przyjąłeś z uznaniem ofiar i darów ofiarnych, i całopaleń, i daru ofiarnego za grzech"[a] — ofiar składanych zgodnie z Prawem[b] — **9** mówi następnie: „Oto przychodzę, aby wykonywać wolę twoją".[c] Usuwa pierwsze, żeby ustanowić drugie.[d] **10** Za sprawą wspomnianej „woli"[e] zostaliśmy uświęceni[f] przez ofiarę[g] ciała Jezusa Chrystusa raz[h] na zawsze.

11 Ponadto każdy kapłan dzień w dzień[i] staje na swoim miejscu,[j] by pełnić publiczną służbę i często składać te same ofiary, jako że nigdy nie są one w stanie całkowicie usunąć grzechów.[k] **12** Ale ten człowiek złożył na zawsze jedną ofiarę za grzechy[l] i zasiadł po prawicy Boga,[m] **13** oczekując odtąd, aż jego nieprzyjaciele zostaną położeni jako podnóżek dla jego stóp.[n] **14** Bo jednym darem ofiarnym[o] na zawsze doprowadził do doskonałości[p] tych, którzy są uświęcani. **15** Ponadto składa nam świadectwo także duch święty,[q] bo powiedziawszy: **16** „‚Takie jest przymierze, którym się z nimi sprzymierzę po owych dniach', mówi Jehowa. ‚Włożę moje prawa w ich serca i napiszę je w ich umysłach'",[r] **17** powiada następnie: „A ich grzechów oraz ich bezprawnych uczynków na pewno już nie przywołam na pamięć".[s] **18** Gdzie zaś jest ich przebaczenie,[t] tam już nie ma daru ofiarnego za grzech.[u]

19 Skoro więc, bracia, mamy śmiałość, jeśli chodzi o drogę wstępu[v] do miejsca świętego[w]

j 1Sm 2:28; 1Kn 24:19; 2Kn 29:11; **k** Heb 7:18; Heb 7:27; Heb 10:1; **l** Heb 9:28; **m** Rz 8:34; Kol 3:1; **n** Ps 110:1; Dz 2:35; 1Ko 15:25; **o** Heb 9:28; **p** Heb 7:11; Heb 7:19; **q** Jer 1:4; **r** Jer 31:33, LXX; Heb 8:10; **s** Jer 31:34; Heb 8:12; **t** Jn 8:36; **u** Jn 20:23; **v** Jn 14:6; Rz 5:2; **w** Heb 9:8; Heb 9:24.

dzięki krwi Jezusa — **20** drogę, którą on nam otworzył jako nową i żywą drogę przez zasłonę,[a] to jest swoje ciało[b] — **21** i skoro mamy wielkiego kapłana nad domem Bożym,[c] **22** przystąpmy z sercami prawdziwymi w zupełnej pewności wiary, mając serca przez pokropienie oczyszczone od złego sumienia,[d] a ciała obmyte wodą czystą.[e] **23** Trzymajmy się mocno publicznego oznajmiania naszej nadziei,[f] bez wahania,[g] bo wierny[h] jest ten, który obiecał. **24** I zważajmy jedni na drugich, żeby się pobudzać[i] do miłości i do szlachetnych uczynków,[j] **25** nie opuszczając naszych wspólnych zebrań,[k] jak to niektórzy mają w zwyczaju, ale zachęcając[l] się nawzajem, i to tym bardziej, gdy widzicie przybliżanie się dnia.[m]

26 Bo jeśli rozmyślnie[n] trwamy w grzechu po otrzymaniu dokładnego poznania prawdy,[o] to już nie pozostaje żadna ofiara za grzechy,[p] **27** lecz tylko jakieś straszliwe oczekiwanie sądu[q] oraz ognista zazdrość, która ma strawić przeciwników.[r] **28** Każdy, kto zlekceważył Prawo Mojżeszowe, umiera bez współczucia na podstawie świadectwa dwóch lub trzech.[s] **29** Jak myślicie, o ileż surowsza kara[t] należy się temu, kto podeptał[u] Syna Bożego i za pospolitą uznał wartość krwi[v] przymierza, którą został uświęcony, oraz ze wzgardą znieważył ducha[w] niezasłużonej życzliwości? **30** Znamy bowiem tego, który rzekł: „Pomsta jest moja, ja odpłacę”;[x] i znowu: „Jehowa będzie sądził swój lud”.[y] **31** Straszliwa to rzecz wpaść w ręce Boga żywego.[z]

32 Wciąż jednak pamiętajcie o dawniejszych dniach, w których po otrzymaniu oświecenia[a] przetrwaliście wielkie zmagania wśród cierpień,[b] **33** czy to wtedy, gdy byliście niby w teatrze[c] wystawiani na obelgi i uciski, czy też wtedy, gdy stawaliście się współuczestnikami tych, którzy czegoś takiego doświadczali.[a] **34** Zarówno bowiem wyraziliście współczucie dla uwięzionych, jak i przyjęliście z radością grabież[b] waszego mienia, wiedząc, że sami macie majętność lepszą i trwałą.[c]

35 Nie odrzucajcie więc waszej swobody mowy,[d] która ma przynieść wielką nagrodę.[e] **36** Albowiem potrzeba wam wytrwałości,[f] abyście po wykonaniu woli Bożej[g] dostąpili spełnienia obietnicy.[h] **37** Bo jeszcze „bardzo krótka chwila”[i] i „ten, który przychodzi, nadejdzie, a nie będzie zwlekał”.[j] **38** „Ale prawy mój będzie żył dzięki wierze”,[k] a „jeśli się wycofuje, moja dusza nie ma w nim upodobania”.[l] **39** My zaś nie jesteśmy z tych, którzy się wycofują ku zagładzie,[m] lecz z tych, którzy wierzą ku zachowaniu duszy przy życiu.[n]

11 Wiara[o] to nacechowane pewnością oczekiwanie rzeczy spodziewanych,[p] oczywisty przejaw rzeczy realnych, choć nie widzianych.[q] **2** Przez nią bowiem otrzymali świadectwo ludzie w dawnych czasach.[r]

3 Dzięki wierze uświadamiamy sobie, że systemy rzeczy[s] zostały uporządkowane słowem[t] Boga, tak iż to, co widać, powstało z tego, co się nie ukazuje.[u]

4 Dzięki wierze Abel złożył Bogu wartościowszą ofiarę niż Kain,[v] przez którą to wiarę dano mu świadectwo, że jest prawy, gdyż Bóg zaświadczył[w] o jego darach; i przez nią, chociaż umarł, jeszcze mówi.[x]

5 Dzięki wierze Henoch[y] został przeniesiony, żeby nie ujrzał

ROZDZ. 10

a Mt 27:51
b Jn 6:51 Heb 6:20
c Za 6:13 Heb 3:6
d Heb 13:18 1Jn 1:7
e Eze 36:25 Ef 5:26
f Heb 3:6 Heb 6:19
g 1Ko 15:58 Kol 1:23
h 1Ts 5:24
i Wj 25:2
j Kol 3:23 1Tm 6:18
k Pwt 31:12 Mt 18:20 Dz 2:42 Dz 20:8
l Iz 35:3 Rz 1:12
m Rz 13:11 2Pt 3:12
n Jak 4:17 1Jn 5:16
o Heb 6:4 2Pt 2:21
p Mt 12:32
q Łk 19:27
r Iz 26:11, LXX Mk 3:29
s Pwt 17:6
t 1Pt 4:18
u Mt 7:6 Flp 3:18 Heb 6:6
v Mt 26:28 Łk 22:20
w Ef 4:30
x Pwt 32:35
y Pwt 32:36
z Heb 12:29 2Pt 2:4
a Dz 26:18 2Ko 4:6 Heb 6:4
b Flp 1:29 2Tm 3:12
c 1Ko 4:9

szpalta 2

a Flp 1:7
b Mt 5:12
c Łk 16:9
d Jn 18:20 1Ko 15:58
e Mt 10:32
f Łk 21:19 Jak 5:11
g Gal 6:9
h Gal 3:29 Kol 3:24
i Iz 26:20
j Hab 2:3 2Pt 3:9
k Hab 2:4 Jn 3:16 Rz 1:17
l Hab 2:4, LXX 1Jn 2:19

m 2Pt 2:20; n 1Ts 5:9; 1Pt 1:9; **ROZDZ. 11** o Łk 17:5; Łk 18:8; Gal 3:11; p Heb 10:22; Heb 11:13; q Rz 8:24; 2Ko 4:18; 2Ko 5:7; r Heb 11:39; s Kol 1:26; t Ps 33:6; 2Pt 3:5; u Rz 1:20; v Rdz 4:5; w Rdz 4:4; x Rdz 4:10; Mt 23:35; y Rdz 5:22; Judy 14.

śmierci, i nigdzie go nie znaleziono, ponieważ Bóg go przeniósł;[a] lecz przed przeniesieniem otrzymał świadectwo, że się bardzo spodobał Bogu.[b] **6** A bez wiary[c] nie można się mu podobać,[d] bo kto przystępuje do Boga, musi wierzyć, że on istnieje[e] i że nagradza[f] tych, którzy go pilnie szukają.[g]

7 Dzięki wierze Noe,[h] otrzymawszy Boskie ostrzeżenie przed tym, czego jeszcze nie widziano,[i] okazał zbożną bojaźń i zbudował arkę[j] ku wybawieniu swego domu; i przez tę wiarę potępił świat[k] oraz stał się dziedzicem prawości,[l] która jest z wiary.

8 Dzięki wierze Abraham,[m] gdy został wezwany, okazał posłuszeństwo przez to, że udał się na miejsce, które miał otrzymać jako dziedzictwo; i wyszedł, choć nie wiedział, dokąd idzie.[n] **9** Dzięki wierze przebywał jako przybysz w ziemi obietnicy jak w cudzej ziemi[o] i mieszkał w namiotach[p] z Izaakiem[q] i Jakubem,[r] którzy byli wraz z nim dziedzicami tej samej obietnicy.[s] **10** Oczekiwał bowiem miasta[t] mającego rzeczywiste fundamenty, którego budowniczym i twórcą jest Bóg.[u]

11 Dzięki wierze również sama Sara[v] otrzymała moc poczęcia potomka, mimo iż przekroczyła granicę wieku,[w] gdyż tego, który obiecał, oceniła jako wiernego.[x] **12** Dlatego też z jednego mężczyzny,[y] i to jakby umarłego,[z] urodziło się dzieci jak gwiazd nieba, takie mnóstwo, i jak ziarnek piasku na brzegu morza, niezliczonych.[a]

13 Wszyscy oni pomarli w wierze,[b] chociaż nie dostąpili spełnienia obietnic,[c] ale je z dala ujrzeli[d] i powitali oraz publicznie oznajmili, że są obcymi i tymczasowymi osiedleńcami w tej ziemi.[a] **14** Bo ci, którzy tak mówią, dają dowód, iż pilnie szukają swojego miejsca.[b] **15** A przecież gdyby wciąż wspominali to miejsce, z którego wyszli,[c] mieliby sposobność powrócić.[d] **16** Teraz jednak zabiegają o lepsze miejsce, mające związek z niebem.[e] Dlatego Bóg się ich nie wstydzi, gdy jest wzywany jako ich Bóg,[f] bo przygotował dla nich miasto.[g]

17 Dzięki wierze Abraham, poddawany próbie,[h] niemalże ofiarował Izaaka, i on, człowiek, który chętnie przyjął obietnice, chciał ofiarować swego jednorodzonego syna,[i] **18** mimo iż mu powiedziano: „Poprzez Izaaka przyjdzie to, co będzie zwane ‚twoim potomstwem'".[j] **19** Uważał jednak, że Bóg potrafi go nawet wskrzesić z martwych;[k] i stamtąd też go otrzymał w sensie stanowiącym przykład.[l]

20 Dzięki wierze również Izaak pobłogosławił Jakuba[m] i Ezawa[n] co do przyszłych rzeczy.

21 Dzięki wierze Jakub, gdy już miał umrzeć,[o] pobłogosławił każdego z synów Józefa[p] i oddał cześć, wsparty o koniec swej laski.[q]

22 Dzięki wierze Józef, zbliżając się do swego kresu, uczynił wzmiankę o wyjściu[r] synów Izraela, a także wydał polecenie co do swych kości.[s]

23 Dzięki wierze Mojżesz był przez trzy miesiące po narodzeniu ukrywany przez swoich rodziców,[t] ponieważ widzieli, że dziecię było piękne,[u] i nie bali się rozkazu[v] króla. **24** Dzięki wierze Mojżesz, gdy dorósł,[w] nie chciał być nazywany synem córki faraona,[x] **25** lecz wybrał

ROZDZ. 11

a Rdz 5:24, LXX
b Rdz 5:22, LXX
c 2Ts 3:2
d Gal 2:16
e Jn 7:28 Rz 10:14 Heb 9:24
f 1Sm 2:7 Ps 58:11 Mt 5:12
g Sof 2:3 Mt 6:33
h Rdz 6:8
i Rdz 6:13
j Rdz 6:14
k Rdz 6:22
l Rz 1:17 Rz 3:22 Gal 5:5 Flp 3:9 2Pt 2:5
m Rdz 12:1 Rz 4:11 Rz 4:13
n Rdz 12:4 Dz 7:2
o Rdz 23:4
p Rdz 12:8
q Rdz 21:3
r Rdz 25:26
s Rdz 17:6 Rdz 26:3 Rdz 28:13
t Jn 8:56 Heb 13:14 Obj 21:2
u Heb 3:4
v Rdz 17:15
w Rdz 17:17
x Rdz 21:2
y Rdz 21:5
z Rz 4:19
a Rdz 22:17 1Kl 4:20
b Rdz 23:4
c Rdz 47:9
d Jn 8:56

szpalta 2

a 1Kn 29:15 Ps 39:12 Ef 2:19 1Pt 2:11
b Heb 13:14
c Rdz 11:31
d Rdz 24:6
e Mt 4:17 Mt 25:34 Flp 3:20
f Wj 3:15 Mt 22:32 Dz 7:32
g Heb 12:22 Obj 21:2
h Rdz 22:1
i Rdz 22:9 Jn 3:16
j Rdz 21:12 Rz 9:7
k Rz 4:17
l 1Ko 10:11 1Ko 15:20

m Rdz 27:27; **n** Rdz 27:39; **o** Rdz 47:29; **p** Rdz 48:20; **q** Rdz 47:31; **r** Rdz 50:24; **s** Rdz 50:25; Wj 13:19; **t** Wj 2:2; **u** Dz 7:20; **v** Wj 1:16; Wj 1:22; **w** Wj 2:11; **x** Wj 2:10; Dz 7:21.

poniewieranie z ludem Bożym, a nie zaznawanie tymczasowej uciechy z grzechu, **26** ponieważ ocenił hańbę[a] Chrystusową jako bogactwo większe niż skarby Egiptu; bo uważnie wypatrywał wypłacenia nagrody.[b] **27** Dzięki wierze opuścił Egipt,[c] ale nie z lęku przed gniewem króla,[d] pozostał bowiem niezłomny, jak gdyby widział Niewidzialnego.[e] **28** Dzięki wierze obchodził Paschę[f] i dokonał opryskania krwią,[g] żeby niszczyciel nie dotknął ich pierworodnych.[h]

29 Dzięki wierze przeszli przez Morze Czerwone jak po suchym lądzie,[i] lecz gdy się na to odważyli Egipcjanie, zostali pochłonięci.[j]

30 Dzięki wierze upadły mury Jerycha, okrążane przez siedem dni.[k] **31** Dzięki wierze nierządnica Rachab[l] nie zginęła z tymi, którzy postępowali nieposłusznie, gdyż pokojowo przyjęła zwiadowców.[m]

32 I cóż jeszcze mam powiedzieć? Przecież czasu by mi zabrakło, gdybym zaczął opowiadać o Gedeonie,[n] Baraku,[o] Samsonie,[p] Jeftem,[q] Dawidzie[r] oraz o Samuelu[s] i innych prorokach,[t] **33** którzy dzięki wierze pokonali w boju królestwa,[u] prowadzili do prawości,[v] dostąpili obietnic,[w] zamknęli paszcze lwom,[x] **34** powstrzymali siłę ognia,[y] uszli ostrza miecza,[z] w słabości nabrali mocy,[a] stali się dzielni na wojnie,[b] rozgromili wojska cudzoziemców.[c] **35** Niewiasty dzięki zmartwychwstaniu otrzymały swych umarłych;[d] inni byli torturowani, ponieważ nie przyjmowali uwolnienia na podstawie jakiegoś okupu, aby dostąpić lepszego zmartwychwstania. **36** Drudzy zaś byli doświadczani przez drwiny i biczowania, co więcej, przez więzy[e] i więzienia.[f] **37** Byli kamienowani,[a] doświadczani,[b] przerzynani piłą, umierali[c] zabijani mieczem, chodzili w skórach owczych,[d] w skórach kozich, będąc w nędzy,[e] uciskani,[f] poniewierani;[g] **38** świat nie był ich godzien. Tułali się po pustyniach i górach, i jaskiniach,[h] i jamach w ziemi.

39 A jednak ci wszyscy, chociaż dzięki swej wierze otrzymali świadectwo, nie dostąpili spełnienia obietnicy,[i] **40** gdyż Bóg przewidział dla nas[j] coś lepszego,[k] aby oni[l] nie zostali bez nas[m] doprowadzeni do doskonałości.[n]

12 Skoro więc otacza nas tak wielki obłok świadków,[o] my też odłóżmy wszelki ciężar[p] i grzech, który nas łatwo omotuje,[q] i biegnijmy wytrwale[r] w wyznaczonym nam wyścigu,[s] **2** uważnie wpatrując się w Naczelnego Pełnomocnika[t] i Udoskonaliciela naszej wiary,[u] Jezusa. Dla zgotowanej mu radości zniósł[v] on pal męki, gardząc hańbą, i zasiadł po prawicy tronu Boga.[w] **3** Istotnie, zważajcie bacznie na tego, który zniósł tak nieprzyjazną mowę[x] grzeszników, przeciwną ich własnemu dobru, abyście się nie znużyli i nie ustali w waszych duszach.[y]

4 Zmagając się z owym grzechem, jeszcze nie stawialiście oporu aż do krwi,[z] **5** lecz całkowicie zapomnieliście o usilnej zachęcie skierowanej do was jako synów:[a] „Synu mój, nie bagatelizuj karcenia od Jehowy ani nie ustawaj, gdy jesteś przez niego korygowany,[b] **6** bo kogo Jehowa miłuje, tego karci; doprawdy, smaga każdego, kogo przyjmuje za syna”.[c]

ROZDZ. 11

a Ps 69:9; Rz 15:3
b Heb 10:34
c Wj 12:51
d Wj 10:28
e Jn 1:18; Jn 4:24; 1Tm 1:17
f Wj 12:21
g Wj 12:22
h Wj 12:23
i Wj 14:22
j Wj 14:28
k Joz 6:20
l Joz 2:1
m Joz 6:17
n Sdz 6:11
o Sdz 4:6
p Sdz 13:24
q Sdz 11:1
r 1Sm 16:13
s 1Sm 3:20
t Dz 3:24
u Sdz 7:22
v Rdz 15:6; Heb 11:4
w 2Sm 7:12
x Sdz 14:6; 1Sm 17:34
y Dn 3:23
z 2Kl 6:15
a Sdz 16:28; 1Kl 18:46
b Sdz 11:32; 2Sm 23:8
c Sdz 4:16
d 1Kl 17:22; 2Kl 4:34
e Jer 20:2
f Jer 37:15

szpalta 2

a 1Kl 21:13; 2Kn 24:21
b 1Kl 22:24
c 1Kl 18:4
d 2Kl 1:8
e 1Kl 19:5
f 1Kl 19:2
g Jer 38:6
h 1Kl 18:4; 1Kl 19:9
i Rdz 22:18; Rdz 49:10; Heb 11:13
j Rz 8:18; Rz 9:27; Rz 11:5; Heb 10:19
k Heb 2:3; Heb 3:1; Heb 7:22; Obj 20:6
l Heb 11:32
m Jak 1:18; Obj 14:4

n Heb 7:11; Heb 7:19; **ROZDZ. 12** **o** Heb 11:39; **p** 1Ko 9:26; Flp 3:13; 1Pt 2:1; **q** Kol 2:8; 1Tm 6:9; Heb 3:12; **r** 1Tm 6:12; **s** 1Ko 9:24; Flp 3:14; **t** Jn 14:6; Dz 5:31; Heb 2:10; **u** 1Ko 1:8; Flp 1:6; **v** Flp 2:8; **w** Ps 110:1; Heb 10:12; **x** Mt 27:39; **y** Gal 6:9; 2Ts 3:13; **z** Dz 12:2; Heb 10:32; **a** Mt 5:45; **b** Prz 3:11; **c** Prz 3:12.

7 To, co znosicie, służy karceniu.[a] Bóg obchodzi się z wami jak z synami.[b] Bo jakiż to syn, którego ojciec nie karci?[c] **8** Jeśli zaś jesteście bez karcenia, którego uczestnikami stali się wszyscy, to w rzeczywistości jesteście dziećmi z nieprawego łoża,[d] a nie synami. **9** Ponadto mieliśmy ojców o takim ciele jak nasze, którzy nas karcili,[e] a odnosiliśmy się do nich z respektem. Czyż tym bardziej nie mamy się podporządkować Ojcu naszego życia duchowego i żyć?[f] **10** Oni bowiem przez niewiele dni karcili nas zgodnie z tym, co im się wydawało dobre,[g] on zaś czyni to dla naszego pożytku, abyśmy mogli mieć udział w jego świętości.[h] **11** Co prawda obecnie żadne karcenie nie wydaje się radosne, lecz zasmucające,[i] potem jednak tym, którzy zostali przez nie wyćwiczeni, rodzi pokojowy owoc,[j] mianowicie prawość.[k]

12 A zatem wyprostujcie opadłe ręce[l] i osłabłe kolana[m] **13** i prostymi czyńcie ścieżki dla waszych stóp,[n] żeby to, co kulawe, nie zostało wywichnięte, ale raczej żeby zostało uzdrowione.[o] **14** Dążcie do pokoju ze wszystkimi[p] oraz do uświęcenia,[q] bez którego żaden człowiek nie ujrzy Pana,[r] **15** i bacznie czuwajcie, żeby nikt nie został pozbawiony niezasłużonej życzliwości Bożej;[s] żeby nie wyrósł żaden trujący korzeń[t] i nie wywołał niepokoju, i by się przez niego wielu nie skalało;[u] **16** żeby nie było żadnego rozpustnika ani nikogo nie doceniającego rzeczy świętych, jak Ezaw,[v] który w zamian za jeden posiłek oddał swoje prawa pierworodnego.[w] **17** Wiecie bowiem, że i potem, gdy chciał odziedziczyć błogosławieństwo,[x] został odrzucony,[y] bo chociaż ze łzami pilnie zabiegał o zmianę zdania,[a] nie znalazł na nią miejsca.[b]

18 Albowiem nie przystąpiliście do czegoś, czego można dotknąć[c] i co było rozpalone ogniem,[d] i do ciemnego obłoku, i do gęstej ciemności, i do nawałnicy,[e] **19** i do grzmienia trąby,[f] i do głosu słów;[g] usłyszawszy ten głos, ludzie usilnie prosili, żeby im już nie dodawać żadnego słowa.[h] **20** Nie mogli bowiem znieść nakazu: „A jeśli jakieś zwierzę dotknie góry, musi zostać ukamienowane”.[i] **21** Widok zaś był tak straszliwy, że Mojżesz powiedział: „Jestem przestraszony i drżący”.[j] **22** Ale wy przystąpiliście do góry Syjon[k] i do miasta[l] Boga żywego, Jerozolimy niebiańskiej,[m] i do miriadów aniołów,[n] **23** w ogólnym zgromadzeniu,[o] i do zboru pierworodnych,[p] którzy są zapisani[q] w niebiosach, i do Boga, Sędziego wszystkich,[r] i do życia duchowego[s] prawych, którzy zostali doprowadzeni do doskonałości,[t] **24** i do Jezusa, pośrednika[u] nowego przymierza,[v] i do krwi pokropienia,[w] która przemawia lepiej niż krew Abla.[x]

25 Baczcie, żebyście się nie wymawiali temu, który mówi.[y] Bo jeśli nie uszli ci, co się wymawiali temu, który dawał Boskie ostrzeżenie na ziemi,[z] to o ileż bardziej my nie ujdziemy, jeśli się odwrócimy od tego, który mówi z niebios.[a] **26** W owym czasie jego głos wstrząsnął ziemią,[b] ale teraz obiecał, mówiąc: „Ja jeszcze raz poruszę — nie tylko ziemią, lecz także niebem”.[c] **27** Otóż słowa „jeszcze raz” wskazują na usunięcie tego,

ROZDZ. 12

a Heb 12:1
b 2Sm 7:14 Mt 5:9 Heb 2:10
c Prz 13:24
d Pwt 23:2
e Prz 23:13
f Łk 16:22 Iz 42:5 Mal 1:6 Jak 4:10
g Prz 22:6
h Kpł 11:44 1Pt 1:15
i 2Ko 4:17
j 1Pt 1:6
k Flp 1:11 Jak 3:18
l Hi 4:3 Iz 40:29 Łk 22:32
m Iz 35:3 Heb 10:25
n Ps 119:105 Prz 4:26, LXX
o Gal 6:1 Jak 5:15 Judy 23
p Ps 34:14 Rz 12:18 Rz 14:19 2Tm 2:22
q Rz 6:19 1Ts 4:4 Heb 10:10
r Mt 5:8 Rz 8:8
s 2Ko 6:1 Gal 5:4 Heb 3:12
t Pwt 29:18 Jn 13:2 Dz 8:23
u Jak 1:14
v Rdz 25:32
w Rdz 25:34
x Rdz 27:31
y Rdz 27:32

szpalta 2

a Rdz 27:34
b 2Ko 7:10 Heb 6:6
c Wj 19:12
d Wj 19:18
e Wj 19:16
f Wj 19:19
g Pwt 4:12
h Wj 20:19
i Wj 19:13
j Pwt 9:19
k Obj 14:1
l Heb 11:10 Heb 13:14
m Mt 26:29 Obj 21:2
n Mt 24:31
o Dn 7:10
p 1Ko 15:23 Obj 20:6

q Ps 87:6; Obj 7:4; Obj 21:27; **r** Rdz 18:25; Ps 94:2; Iz 33:22; **s** Jn 3:5; Heb 12:9; 1Pt 1:3; **t** Heb 10:14; **u** 1Tm 2:5; Heb 9:15; **v** Mt 26:28; Łk 22:29; **w** 1Pt 1:2; **x** Mt 23:35; **y** Heb 2:3; **z** Wj 20:19; **a** Heb 1:2; **b** Wj 19:18; **c** Ag 2:6.

co podlega wstrząsaniu, jako rzeczy uczynionych,[a] aby pozostało to, co nie podlega wstrząsaniu.[b] **28** Skoro więc mamy otrzymać królestwo, którym nie można wstrząsnąć,[c] trwajmy w życzliwości niezasłużonej, dzięki której możemy w sposób godny przyjęcia pełnić dla Boga świętą służbę ze zbożną bojaźnią i lękiem.[d] **29** Albowiem nasz Bóg jest także ogniem trawiącym.[e]

13 Wasza miłość braterska niech trwa.[f] **2** Nie zapominajcie o gościnności,[g] bo dzięki niej niektórzy, nie wiedząc, podejmowali aniołów.[h] **3** Pamiętajcie o tych, którzy są w więzach więziennych,[i] jak gdybyście sami zostali z nimi związani,[j] a także o poniewieranych,[k] bo i wy jeszcze jesteście w ciele. **4** Małżeństwo niech będzie w poszanowaniu u wszystkich, a łoże małżeńskie — niczym nie skalane,[l] gdyż rozpustników i cudzołożników osądzi Bóg.[m] **5** Prowadźcie życie wolne od umiłowania pieniędzy,[n] zadowalając się[o] tym, co jest obecnie.[p] On bowiem powiedział: „Nie pozostawię cię ani nie opuszczę”.[q] **6** Możemy więc być pełni otuchy[r] i mówić: „Jehowa jest moim wspomożycielem; nie będę się lękał. Cóż może mi uczynić człowiek?”[s]

7 Pamiętajcie o tych, którzy wśród was przewodzą[t] i którzy wam oznajmili słowo Boże, a rozważając wynik ich postępowania, naśladujcie[u] ich wiarę.[v]

8 Jezus Chrystus — ten sam wczoraj i dzisiaj, i na wieki.[w]

9 Nie dajcie się porwać rozmaitym i obcym naukom;[x] jest bowiem rzeczą szlachetną dać sercu niewzruszoność za sprawą życzliwości niezasłużonej,[y] a nie pokarmów,[z] z których nie odnoszą pożytku ci, co się nimi zajmują.

ROZDZ. 12

a 2Pt 3:10
b Ps 37:11 2Pt 3:13 Obj 21:10
c Mt 16:18
d Flp 2:12 1Tm 2:2
e Pwt 4:24 Iz 33:14

ROZDZ. 13

f 1Ts 4:9 1Pt 1:22
g Rz 12:13 1Tm 3:2
h Rdz 18:3 Rdz 19:1 Mt 25:35
i Mt 25:36 Kol 4:18
j Rz 12:15 1Pt 3:8
k 1Ko 12:26
l Rdz 49:4 Prz 5:16 Prz 5:20 Mt 5:28
m Prz 6:32 1Ko 5:9 1Ko 6:9 1Ko 6:18 Gal 5:21
n 1Tm 6:10
o Prz 30:8 1Tm 6:8
p Flp 4:11
q Pwt 31:6 Pwt 31:8
r Heb 10:39 Jak 1:6
s Ps 56:11 Ps 118:6 Dn 3:17 Łk 12:4
t 1Tm 5:17 Heb 13:17
u 1Ko 11:1 2Ts 3:7
v Heb 12:3
w Obj 1:17
x Ef 4:14 Kol 2:8 2Ts 2:2
y Jn 1:17
z Rz 14:17 1Ko 8:8 Kol 2:16

szpalta 2

a 1Ko 9:13 1Ko 10:18
b Wj 29:14 Kpl 16:27
c Jn 17:19 Heb 10:29
d Heb 9:14 Heb 9:22
e Mt 21:39 Jn 19:17
f Dz 7:58 Rz 15:3 2Ko 12:10 1Pt 4:14

10 Mamy ołtarz, z którego nie mają prawa jeść pełniący świętą służbę w namiocie.[a] **11** Bo ciała tych zwierząt, których krew arcykapłan wnosi za grzech do miejsca świętego, są spalane poza obozem.[b] **12** Dlatego też Jezus, aby uświęcić[c] lud swą własną krwią,[d] cierpiał za bramą.[e] **13** Wyjdźmy więc do niego poza obóz, znosząc hańbę, którą on znosił,[f] **14** gdyż nie mamy tu miasta, które trwa,[g] lecz pilnie szukamy tego, które ma nadejść.[h] **15** Przez niego zawsze składajmy Bogu ofiarę wysławiania,[i] to jest owoc warg[j] publicznie wyznających jego imię.[k] **16** Ponadto nie zapominajcie o wyświadczaniu dobra[l] i o dzieleniu się z drugimi, bo takie ofiary bardzo się podobają Bogu.[m]

17 Bądźcie posłuszni tym, którzy wśród was przewodzą,[n] i bądźcie ulegli,[o] oni bowiem czuwają nad waszymi duszami jako mający zdać sprawę[p] — żeby mogli to czynić z radością, a nie ze wzdychaniem, bo to wyszłoby wam na szkodę.[q]

18 Módlcie się[r] za nas, gdyż ufamy, że mamy uczciwe sumienie, bo we wszystkim pragniemy postępować uczciwie.[s] **19** Tym bardziej jednak usilnie was zachęcam, byście to czynili, żebym prędzej został wam przywrócony.[t]

20 A Bóg pokoju,[u] który dzięki krwi wiecznotrwałego przymierza[v] wyprowadził spośród umarłych[w] wielkiego pasterza[x] owiec,[y] naszego Pana, Jezusa, **21** niech was wyposaży we wszelkie dobro ku

g Kpl 23:42; 1Pt 2:11; **h** Łk 16:9; Heb 11:10; Heb 12:22; Obj 3:12; Obj 21:2; **i** Kpl 7:12; 2Kn 29:31; Ps 50:14; 1Pt 2:5; **j** Ps 69:30; Oz 14:2; 1Ko 9:16; **k** Mt 24:14; Rz 10:9; 1Rz 12:13; Tyt 1:8; **m** Flp 4:18; **n** 1Ts 5:12; Heb 13:24; **o** 1Ko 16:16; Ef 5:21; 1Pt 5:5; **p** Dz 20:28; **q** Iz 35:10; **r** Kol 1:9; **s** 2Ko 1:12; 1Ts 2:10; Tyt 2:10; **t** Flm 22; **u** Rz 15:33; **v** Iz 55:3; Eze 37:26; Za 9:11; **w** Dz 2:24; **x** 1Pt 2:25; 1Pt 5:4; **y** Ps 79:13; Jn 10:7.

spełnianiu jego woli, dokonując w nas tego, co miłe w jego oczach, przez Jezusa Chrystusa;[a] jemu chwała na wieki wieków.[b] Amen.

22 A wzywam was, bracia, żebyście znieśli to słowo zachęty, bo przecież list do was ułożyłem z niewielu słów.[c] **23** Wiedzcie, że został uwolniony nasz brat Tymoteusz,[a] z którym — jeśli przyjdzie rychło — was zobaczę.

24 Przekażcie moje pozdrowienia wszystkim, którzy wśród was przewodzą,[b] oraz wszystkim świętym. Przesyłają wam pozdrowienia ci, którzy są w Italii.[c]

25 Życzliwość niezasłużona[d] niech będzie z wami wszystkimi.

ROZDZ. 13
a Flp 2:13; 2Ts 2:17
b Rz 16:27
c 1Pt 5:12

szpalta 2
a 1Ts 3:2
b Iz 1:26; Heb 13:17; 1Pt 5:3
c Dz 27:1
d 2Tm 4:22

LIST

JAKUBA

1 Jakub,[a] niewolnik[b] Boga i Pana Jezusa Chrystusa, do dwunastu plemion,[c] które są rozproszone:[d]

Pozdrowienia!

2 Uważajcie to za samą radość, bracia moi, gdy was spotykają rozmaite doświadczenia,[e] **3** bo przecież wiecie, że wypróbowana jakość waszej wiary prowadzi do wytrwałości.[f] **4** A wytrwałość niech dopełni swego dzieła, abyście byli zupełni[g] i pod każdym względem zdrowi, w niczym nie mając braków.[h]

5 Jeżeli więc komuś z was brakuje mądrości,[i] niech prosi Boga,[j] bo on daje wszystkim szczodrze i bez wypominania[k] — a będzie mu dana.[l] **6** Ale niech prosi[m] z wiarą, nic nie wątpiąc,[n] bo kto wątpi, jest podobny do fali morskiej pędzonej przez wiatr[o] oraz miotanej tu i tam. **7** Doprawdy, niech taki człowiek nie sądzi, iż cokolwiek otrzyma od Jehowy;[p] **8** jest człowiekiem niezdecydowanym,[q] niestałym[r] na wszystkich swych drogach.

9 A pomniejszy brat niech się wielce raduje ze swego wywyższenia,[s] **10** bogaty[t] zaś ze swego upokorzenia, gdyż przeminie on jak kwiat roślinności.[u] **11** Słońce bowiem wschodzi ze swym palącym żarem i wysusza roślinność, a jej kwiat opada i ginie piękno jej zewnętrznego wyglądu. Tak też bogacz zwiędnie na swych drogach życiowych.[a]

12 Szczęśliwy jest człowiek wytrwale znoszący doświadczanie,[b] bo gdy dostąpi uznania, otrzyma koronę życia,[c] którą [Jehowa] obiecał tym, co go zawsze miłują.[d] **13** Niech nikt, kto jest doświadczany,[e] nie mówi: „Przez Boga jestem doświadczany”. Bóg bowiem nie może być doświadczany przez coś złego ani sam nikogo nie doświadcza. **14** Ale każdy jest doświadczany, gdy go pociąga i nęci jego własne pragnienie.[f] **15** Potem pragnienie, gdy stanie się płodne, rodzi grzech;[g] z kolei grzech, gdy zostanie popełniony, wydaje śmierć.[h]

16 Nie dajcie się wprowadzić w błąd,[i] bracia moi umiłowani. **17** Każdy dobry dar[j] i każdy doskonały podarunek pochodzi z góry,[k] bo zstępuje od Ojca świateł[l] niebiańskich, a u niego nie ma zmienności obracania

ROZDZ. 1
a Mt 13:55; Dz 12:17; Gal 1:19
b Rz 12:11; Kol 3:24; 1Ts 1:9
c Jer 31:31; Dz 26:7
d Dz 2:5; Dz 8:1; 1Pt 1:1
e Mt 5:12; Dz 5:41; 1Pt 4:14
f Rz 5:3; 1Pt 1:7
g Mt 5:48
h 1Ko 14:20; Ef 4:13
i Prz 2:3
j 1Kl 3:9; Mk 11:24; 1Jn 3:22
k Mt 7:11
l Prz 2:6; Jn 15:7; 1Jn 5:14
m Mt 7:7
n Mt 21:22; Heb 11:6
o Ef 4:14
p Iz 58:3; Jak 4:3
q Jak 4:8
r 2Pt 3:16
s Iz 64:5; Jak 2:5
t 1Tm 6:17
u Iz 37:27; Iz 40:6; 1Pt 1:24

szpalta 2
a Iz 40:7; Mt 19:24
b Mt 5:10; Jak 1:2
c 2Tm 4:8; 1Pt 5:4; Obj 2:10

d Jak 2:5; e Heb 2:18; Heb 4:15; f Rdz 3:6; Pwt 32:5; Iz 44:20; 1Jn 2:16; g Ps 7:14; h Eze 18:4; Rz 5:21; Rz 7:11; i Gal 6:7; j Ps 115:16; Rz 6:23; 1Ko 14:1; k Mt 7:11; Jn 3:27; l Ps 136:7; Iz 45:7; Iz 60:20; Ef 5:8; 1Jn 1:5.

się cienia.[a] **18** Ponieważ tak chciał,[b] więc nas zrodził słowem prawdy,[c] abyśmy byli niejako pierwocinami[d] jego stworzeń.

19 Wiedzcie to, bracia moi umiłowani. Każdy człowiek ma być prędki do słuchania, nieskory do mówienia,[e] nieskory do srogiego gniewu;[f] **20** bo srogi gniew człowieka nie prowadzi do prawości[g] Bożej. **21** Odrzućcie zatem wszelką plugawość i tę rzecz zbyteczną, zło,[h] a z łagodnością przyjmujcie zaszczepianie słowa,[i] które może wybawić wasze dusze.[j]

22 Jednakże stańcie się wykonawcami słowa,[k] a nie tylko słuchaczami, zwodzącymi samych siebie fałszywym rozumowaniem.[l] **23** Bo jeśli ktoś jest słuchaczem słowa, a nie wykonawcą,[m] to jest podobny do człowieka, który przygląda się w zwierciadle swemu naturalnemu obliczu. **24** Gdyż przygląda się sobie i odchodzi, i natychmiast zapomina, jakim jest człowiekiem. **25** Kto zaś wgląda w doskonałe prawo[n] związane z wolnością i w nim trwa, ten będzie szczęśliwy,[o] że to czyni, ponieważ nie stał się zapominającym słuchaczem, lecz wykonawcą dzieła.[p]

26 Jeżeli komuś się wydaje, że formalnie jest czcicielem,[q] a jednak nie kiełzna swego języka,[r] lecz ciągle zwodzi swoje serce,[s] to jego forma oddawania czci jest daremna.[t] **27** Forma oddawania czci, która jest czysta[u] i nieskalana[v] z punktu widzenia naszego Boga i Ojca, polega na tym: opiekować się sierotami[w] i wdowami[x] w ich ucisku[y] oraz zachowywać siebie nie splamionym[z] przez świat.[a]

2 Bracia moi, czyż trzymacie się wiary naszego Pana, Jezusa Chrystusa — naszej chwały[b] — gdy okazujecie względy w sposób stronniczy?[a] **2** Bo jeśli na wasze zebranie[b] przychodzi mąż ze złotymi pierścieniami na palcach i w okazałej odzieży, ale przychodzi też biedak[c] w wybrudzonej odzieży, **3** wy zaś spoglądacie przychylnie[d] na tego, który nosi okazałą odzież, i mówicie: „Ty usiądź tu na zaszczytnym miejscu", a do biednego mówicie: „Ty stój" albo: „Usiądź tam u mego podnóżka", **4** to czyż nie dokonujecie między sobą rozróżnień[e] i czyż nie staliście się sędziami[f] podejmującymi niegodziwe rozstrzygnięcia?[g]

5 Słuchajcie, bracia moi umiłowani. Czyż Bóg nie wybrał biednych[h] względem świata, żeby byli bogaci[i] w wierze i dziedzicami królestwa, które obiecał tym, co go miłują?[j] **6** Wy zaś znieważyliście biednego. Czyż to nie bogaci was ciemiężą[k] i ciągną przed sądy?[l] **7** Czyż nie oni bluźnią[m] szlachetnemu imieniu, od którego zostaliście nazwani?[n] **8** Jeżeli więc spełniacie prawo[o] królewskie według słów Pisma: „Masz miłować swego bliźniego jak samego siebie",[p] to czynicie bardzo dobrze. **9** Ale jeśli dalej kogoś stronniczo wyróżniacie,[q] to popełniacie grzech, bo to prawo[r] gani was jako ludzi występnych.

10 Kto bowiem przestrzega całego Prawa, ale czyni fałszywy krok w jednym szczególe, staje się przestępcą względem nich wszystkich.[s] **11** Bo ten, który rzekł: „Nie wolno ci cudzołożyć",[t] rzekł również: „Nie wolno ci mordować".[u] Jeśli zatem nie popełniasz cudzołóstwa, lecz mordujesz, stajesz się człowiekiem występującym przeciw prawu. **12** Tak mówcie i tak czyńcie, jak ci, którzy

ROZDZ. 1

a Mal 3:6
b Jn 1:13 Rz 8:28 2Ts 2:13
c Heb 4:12 1Pt 1:23
d Wj 34:22 Kpl 23:17 Obj 14:4
e Prz 10:19 Prz 17:27
f Kzn 7:9 Mt 5:22
g Jak 3:18
h Kol 3:8 1Pt 2:1
i Mt 13:23
j Heb 2:3 1Pt 1:9
k Kpl 18:5 Pwt 7:11 1Sm 15:22 Mt 7:21 Rz 10:5 1Jn 3:7
l 2Tm 3:13 Tyt 3:3
m Łk 6:46 Jak 2:14
n Ps 19:7 Rz 8:2
o Łk 11:28
p Pwt 30:14 Mt 7:24 Jn 13:17
q Łk 18:12
r Ps 39:1 Prz 12:18 Prz 15:2 1Pt 3:10
s Obj 3:17
t Łk 18:14 Obj 3:16
u Iz 1:16
v 1Tm 1:5
w Pwt 14:29 Pwt 27:19 Hi 29:12 Ps 68:5
x Hi 29:13 Iz 1:17 1Tm 5:3
y Iz 58:7
z 1Ko 5:7 Obj 18:4
a Jak 4:4

ROZDZ. 2

b 1Ko 2:8

szpalta 2

a Prz 24:23 Mt 22:16 1Tm 5:21 Jak 3:17
b Heb 10:25
c 1Ko 1:26
d Kpl 19:15
e Gal 3:28
f Łk 6:37
g Pwt 1:17
h Gal 2:10
i Obj 2:9
j Łk 22:29

k Dz 13:50; **l** Dz 18:12; **m** Iz 52:5; Łk 12:10; **n** Jn 17:6; **o** Mt 22:39; Rz 13:10; **p** Kpl 19:18; **q** Jak 2:1; **r** Kpl 19:15; Gal 3:19; **s** Kpl 4:2; Pwt 27:26; Gal 3:10; **t** Wj 20:14; **u** Pwt 5:17.

mają być sądzeni według prawa wolnego ludu.[a] **13** Bo nad tym, kto nie okazuje miłosierdzia, odbędzie się sąd bez miłosierdzia.[b] Miłosierdzie tryumfuje nad sądem.

14 Jaki z tego pożytek, bracia moi, jeśli ktoś mówi, że ma wiarę,[c] ale nie ma uczynków?[d] Czyż ta wiara może go wybawić?[e] **15** Jeżeli brat lub siostra są nadzy i nie mają dość pokarmu na dany dzień,[f] **16** a ktoś z was mówi im: „Idźcie w pokoju, ogrzejcie się i dobrze najedzcie”, ale nie dajecie im tego, co konieczne dla ciała, to jaki z tego pożytek?[g] **17** Tak też wiara, jeśli nie ma uczynków,[h] sama w sobie jest martwa.

18 Niemniej jednak ktoś powie: „Ty masz wiarę, a ja mam uczynki. Pokaż mi swą wiarę bez uczynków, a ja pokażę ci wiarę poprzez moje uczynki”.[i] **19** Wierzysz, że jest jeden Bóg?[j] Czynisz bardzo dobrze. Jednakże i demony wierzą, a dygoczą.[k] **20** Ale czy chciałbyś wiedzieć, o pusty człowiecze, że wiara bez uczynków jest bezczynna? **21** Czy nasz ojciec Abraham[l] nie został uznany za prawego na podstawie uczynków, gdy na ołtarzu ofiarował swego syna Izaaka?[m] **22** Widzisz, że jego wiara współdziałała z jego uczynkami i dzięki uczynkom jego wiara została wydoskonalona,[n] **23** i spełniły się słowa Pisma, które mówią: „Abraham uwierzył Jehowie i poczytano mu to za prawość”,[o] i został nazwany „przyjacielem[p] Jehowy”.

24 Widzicie, że człowiek ma być uznany za prawego[q] dzięki uczynkom,[r] a nie tylko dzięki wierze.[s] **25** Tak samo i nierządnica Rachab[t] — czy nie została uznana za prawą dzięki uczynkom, gdy gościnnie przyjęła posłańców i wysłała ich inną drogą?[a] **26** Doprawdy, jak ciało bez ducha jest martwe,[b] tak i wiara bez uczynków jest martwa.[c]

3 Niechaj niewielu z was zostaje nauczycielami,[d] bracia moi, gdyż wiecie, że czeka nas cięższy sąd.[e] **2** Wszyscy bowiem wielokrotnie się potykamy.[f] Jeżeli ktoś nie potyka się w słowie,[g] to jest człowiekiem doskonałym,[h] zdolnym okiełznać także całe swe ciało. **3** Jeśli wędzidła uzd[i] wkładamy w pyski koniom, aby były nam posłuszne,[j] kierujemy również całym ich ciałem. **4** Oto nawet statki, choć tak duże i pędzone przez tęgie wiatry, kierowane są bardzo małym sterem[k] tam, dokąd chce wola sternika.

5 Tak też język jest małym członkiem ciała, a jednak wielce się przechwala.[l] Oto jakże małego ognia trzeba, żeby podpalić jakże wielki las! **6** Tak, język jest ogniem.[m] Język stanowi wśród naszych członków świat nieprawości, plami bowiem całe ciało[n] i zapala koło życia naturalnego, a sam jest zapalany przez Gehennę. **7** Bo wszelki gatunek dzikich zwierząt oraz ptaków i stworzeń pełzających, i stworzeń morskich da się ujarzmić i został ujarzmiony przez rodzaj ludzki.[o] **8** Języka zaś nikt z ludzi ujarzmić nie potrafi. Szkodliwa to, krnąbrna rzecz, pełna śmiercionośnego jadu.[p] **9** Błogosławimy nim Jehowę,[q] samego Ojca,[r] i nim też przeklinamy[s] ludzi, powołanych do istnienia „na podobieństwo Boże”.[t] **10** Z tych samych ust wychodzi błogosławieństwo i przekleństwo.

Nie byłoby właściwe, bracia moi, żeby się tak dalej działo.[u]

ROZDZ. 2

a Jak 1:25
b Prz 21:13
Iz 3:11
Mt 5:7
Mt 6:15
Łk 6:36
c Heb 11:1
d 1Ts 1:3
Tyt 3:8
Jak 1:25
e 1Ko 13:2
f Hi 31:19
Iz 58:7
Mt 25:36
Łk 3:11
g Pwt 15:7
1Jn 3:17
h Mt 7:21
Rz 12:13
1Tm 5:4
Heb 10:24
Jak 1:27
i Gal 5:6
Jak 3:13
j Pwt 6:4
k Mt 8:29
Łk 4:34
Heb 10:27
Heb 10:31
l Rz 9:8
m Rdz 22:9
Rdz 22:12
n Heb 11:17
o Rdz 15:6
Rz 4:3
Gal 3:6
p 2Kn 20:7
Iz 41:8
q Rz 4:5
r Jn 8:39
s Rz 4:13
t Joz 2:1

szpalta 2

a Joz 6:17
Heb 11:31
b Ps 146:4
Kzn 12:7
c Rz 10:10
Jak 2:17

ROZDZ. 3

d 1Ko 12:29
Ef 4:11
e Iz 3:14
Łk 12:48
f 1Kl 8:46
Prz 20:9
g Mt 12:37
1Jn 1:8
h Jn 8:46
i Prz 26:3
j Ps 32:9
k Dz 27:40
l Ps 12:4
m Prz 16:27
Mt 12:36
n Ps 39:1
Mt 15:11
Mt 15:18
Mk 7:23
o Rdz 9:2

p Ps 140:3; Prz 12:18; Prz 13:3; Prz 18:7; Rz 3:13;
q Ps 34:1; Ps 103:1; **r** Mal 2:10; **s** 2Sm 16:7; **t** Rdz 1:26; Rdz 5:1; **u** Ef 4:29.

11 Czyż źródło[a] tryska z tego samego otworu słodyczą i goryczą? **12** Bracia moi, czyż drzewo figowe może wydawać oliwki, a winorośl – figi?[b] Podobnie też słona woda nie może dawać wody słodkiej.

13 Kto wśród was jest mądry i odznacza się zrozumieniem? Ten niech swym szlachetnym postępowaniem pokaże swe uczynki[c] z łagodnością właściwą mądrości. **14** Ale jeśli w swych sercach macie gorzką zazdrość[d] i swarliwość,[e] to się nie przechwalajcie[f] i nie kłamcie przeciwko prawdzie.[g] **15** Nie jest to mądrość zstępująca z góry,[h] lecz ziemska,[i] zwierzęca, demoniczna.[j] **16** Bo gdzie zazdrość[k] i swarliwość, tam zamęt i wszelka podłość.[l]

17 Ale mądrość[m] z góry jest przede wszystkim nieskalanie czysta,[n] następnie usposobiona pokojowo,[o] rozsądna,[p] gotowa okazać posłuszeństwo, pełna miłosierdzia i dobrych owoców,[q] nie czyni stronniczych wyróżnień,[r] nie jest obłudna.[s] **18** Ponadto nasienie owocu[t] prawości[u] jest w pokojowych[v] warunkach siane dla tych, którzy czynią pokój.[w]

4 Skąd się biorą wojny i skąd walki między wami? Czy nie stąd:[x] z waszych żądz rozkoszy zmysłowej, które toczą bój w członkach waszego ciała?[y] **2** Pragniecie, a jednak nie macie. Mordujecie[z] i pożądacie,[a] a jednak nie jesteście w stanie uzyskać. Walczycie[b] i wojujecie. Nie macie, ponieważ nie prosicie. **3** I prosicie, a jednak nie otrzymujecie, ponieważ prosicie w niewłaściwym celu,[c] aby tego użyć dla swych żądz rozkoszy zmysłowej.[d]

4 Cudzołożnice,[e] czy nie wiecie, że przyjaźń ze światem jest nieprzyjaźnią z Bogiem?[a] Kto więc chce być przyjacielem[b] świata, czyni siebie nieprzyjacielem Boga.[c] **5** Albo czy się wam wydaje, że Pismo na darmo mówi: „Duch, który obrał w nas siedzibę, stale pożąda ze skłonnością do zawiści"?[d] **6** Jednakże niezasłużona życzliwość, którą On okazuje, jest większa.[e] Dlatego Pismo mówi: „Bóg przeciwstawia się wyniosłym,[f] lecz pokornych obdarza niezasłużoną życzliwością".[g]

7 Toteż podporządkujcie się[h] Bogu, natomiast przeciwstawcie się Diabłu,[i] a ucieknie od was.[j] **8** Zbliżcie się do Boga, a on zbliży się do was.[k] Obmyjcie ręce, grzesznicy,[l] i oczyśćcie serca,[m] niezdecydowani.[n] **9** Dajcie wyraz swej niedoli i okazujcie żałość, i płaczcie.[o] Niech wasz śmiech zamieni się w żałość, a wasza radość w strapienie.[p] **10** Ukorzcie się w oczach Jehowy,[q] a on was wywyższy.[r]

11 Bracia, przestańcie mówić przeciwko sobie nawzajem.[s] Kto mówi przeciwko bratu lub osądza[t] swego brata, ten mówi przeciwko prawu i osądza prawo. Jeżeli zaś osądzasz prawo, to nie jesteś wykonawcą prawa, lecz sędzią.[u] **12** Jeden jest prawodawca i sędzia[v] – ten, który jest w stanie wybawić i zgładzić.[w] Ty zaś kim jesteś, żebyś osądzał swego bliźniego?[x]

13 Nuże teraz wy, którzy mówicie: „Dzisiaj lub jutro udamy się do tego miasta i spędzimy tam rok, i będziemy prowadzić interesy oraz ciągnąć zyski",[y] **14** a przecież nie wiecie, co jutro będzie z waszym życiem.[z] Jesteście

ROZDZ. 3

a Obj 21:6
b Mt 7:16
c Mt 7:24 Gal 6:4 Jak 2:18
d Rz 13:13 1Ko 3:3
e Ef 4:31
f 1Ko 13:4
g 1Jn 2:21
h 1Ko 2:7
i Rz 1:28 1Ko 2:14 Flp 3:19
j 1Tm 4:1
k Prz 14:30
l Gal 5:20
m 1Ko 2:6
n Rz 12:9 1Tm 5:2
o 2Ko 13:11 1Ts 5:13 1Pt 3:11 2Pt 3:14
p 1Tm 3:3 Tyt 3:2
q Gal 5:22
r Jak 2:9
s 1Pt 1:22
t Flp 1:11
u Prz 11:18 Iz 32:17
v Heb 12:11
w Mt 5:9 1Pt 3:11

ROZDZ. 4

x Jak 3:14
y Rz 7:23 Gal 5:17 1Pt 2:11
z 1Jn 3:15
a Kol 3:5
b Mt 5:22 Jak 3:16
c Iz 1:15 Za 7:13
d Mt 3:4 1Jn 3:22
e Eze 16:15

szpalta 2

a 2Kn 19:2 Jn 15:19 Jn 17:14 1Jn 5:19
b Łk 6:26 Gal 1:10
c Jn 18:36 Rz 8:7 1Jn 2:15
d Rdz 8:21
e Jn 1:16
f Ps 138:6 Iz 2:11
g Prz 3:34 1Pt 5:5
h Rz 10:3 Heb 12:9 1Pt 2:17
i Ef 4:27 Ef 6:11

j Mt 4:10; Mt 4:11; Łk 4:13; k Iz 44:22; Iz 55:6; l Iz 1:16; m 1Jn 3:3; n Jak 1:8; o Jl 2:12; p Łk 6:25; Obj 3:17; q 2Kn 7:14; 2Kn 33:13; Ps 34:15; Za 4:10; 1Pt 3:12; r Prz 29:23; Mt 23:12; s Kpl 19:16; Prz 17:9; t Łk 6:37; u Mt 7:1; v Iz 33:22; w Mt 10:28; Judy 15; x Rz 14:4; y Prz 27:1; Łk 12:18; z Hi 14:1; Ps 39:6; Kzn 6:12.

bowiem oparem, który ukazuje się na chwilkę, a potem znika.[a] **15** Powinniście natomiast mówić: „Jeżeli Jehowa zechce,[b] będziemy żyli, a także uczynimy to lub owo”.[c] **16** Teraz zaś chełpicie się w swych zarozumiałych przechwałkach.[d] Wszelkie takie chełpienie się jest niegodziwe. **17** Jeśli zatem ktoś umie czynić to, co słuszne, a jednak tego nie czyni,[e] jest to jego grzech.[f]

5 Nuże teraz wy, bogacze,[g] płaczcie, wyjąc nad niedolami, które na was przychodzą.[h] **2** Wasze bogactwo zgniło, a wasze szaty wierzchnie zostały zjedzone przez mole.[i] **3** Wasze złoto i srebro przerdzewiało, a ich rdza będzie świadectwem przeciw wam i strawi wasze ciała. To, coście zgromadzili[j] w dniach ostatnich,[k] jest jak ogień.[l] **4** Oto zapłata należna pracownikom, którzy zebrali plony z waszych pól, zatrzymana przez was,[m] wciąż woła,[n] a wołania żniwiarzy o pomoc[o] doszły do uszu[p] Jehowy Zastępów. **5** Żyjecie w zbytku na ziemi i oddajecie się rozkoszy zmysłowej.[q] Tuczycie swe serca w dniu rzezi.[r] **6** Potępiacie, mordujecie prawego. Czy on się wam nie przeciwstawia?[s]

7 Toteż, bracia, okazujcie cierpliwość aż do obecności[t] Pana. Oto rolnik czeka na cenny plon ziemi, okazując co do niego cierpliwość, dopóki nie otrzyma deszczu wczesnego i deszczu późnego.[u] **8** Wy też okazujcie cierpliwość;[v] utwierdźcie swe serca, gdyż obecność Pana się przybliżyła.[w]

9 Nie wzdychajcie, bracia, jedni nad drugimi, abyście nie zostali osądzeni.[x] Oto Sędzia stoi przed drzwiami.[y] **10** Bracia, za wzór[z] w cierpieniu zła[a] i okazywaniu cierpliwości[b] weźcie proroków,[c] którzy mówili w imieniu Jehowy.[d] **11** Oto za szczęśliwych ogłaszamy tych, którzy wytrwali.[a] Słyszeliście o wytrwałości Hioba[b] i widzieliście, jaki wynik sprawił Jehowa,[c] że Jehowa jest bardzo tkliwy w uczuciach i miłosierny.[d]

12 Przede wszystkim jednak, bracia moi, przestańcie przysięgać — czy to na niebo, czy na ziemię, czy jakąkolwiek inną przysięgą.[e] Ale niech wasze *Tak* znaczy Tak, a wasze *Nie* — Nie, abyście nie popadli pod sąd.[f]

13 Cierpi ktoś zło wśród was? Niech się modli.[g] Jest ktoś w dobrym nastroju? Niech śpiewa psalmy.[h] **14** Choruje ktoś wśród was?[i] Niech przywoła starszych[j] zboru i niech się modlą nad nim, nacierając go oliwą[k] w imię Jehowy. **15** A modlitwa wiary uzdrowi niedomagającego[l] i Jehowa go podniesie.[m] Jeśli zaś popełnił grzechy, będzie mu to przebaczone.[n]

16 Dlatego otwarcie wyznawajcie[o] jedni drugim swe grzechy i módlcie się jedni za drugich, abyście zostali uzdrowieni.[p] Błaganie prawego, gdy działa, ma wielką siłę.[q] **17** Eliasz był człowiekiem żywiącym uczucia podobne do naszych,[r] a jednak zanosząc modlitwę, pomodlił się, żeby deszcz nie padał;[s] i nie spadł deszcz na ziemię przez trzy lata i sześć miesięcy. **18** I znowu się pomodlił, a niebo dało deszcz i ziemia wydała swój plon.[t]

19 Bracia moi, jeśli ktoś wśród was zostanie odciągnięty od prawdy, a drugi go zawróci,[u] **20** wiedzcie, że kto zawróci grzesznika z błędu[v] jego drogi, ten wybawi jego duszę od śmierci[w] i zakryje mnóstwo grzechów.[x]

ROZDZ. 4

a Ps 102:3
1Pt 1:24
b Ps 40:8
Ps 143:10
Jn 4:34
Dz 18:21
c Ps 34:2
Heb 6:3
d Ps 52:7
Iz 47:10
e Łk 12:47
f Jn 9:41
Jn 15:22

ROZDZ. 5

g Prz 11:28
h Łk 6:24
Łk 18:25
i Hi 13:28
Mt 6:19
Łk 12:33
j Rz 2:5
k Eze 7:19
l Iz 30:27
m Kpł 19:13
Jer 22:13
Mal 3:5
n Pwt 24:15
o Ps 9:12
Łk 18:7
p Iz 5:9
q Iz 22:13
Am 6:4
Łk 16:25
1Tm 5:6
r Jer 12:3
s Prz 3:34
t Mt 24:3
u Pwt 11:14
Jer 5:24
Jl 2:23
Za 10:1
v Heb 6:12
w 1Ts 3:13
x 1Ko 4:5
y Obj 3:20
z 1Ko 10:11
a Mt 5:12
b Heb 6:12
c Heb 11:39
d 2Kn 36:16

szpalta 2

a Ps 84:12
Jak 1:4
b Hi 1:21
c Hi 42:10
d Ps 103:8
Łk 6:36
e Kpł 19:12
Mt 5:34
f Mt 5:37
2Ko 1:17
1Tm 1:10
g Ps 50:15
h Kol 3:16
i Mk 6:13
j Dz 20:28
Dz 20:35
1Pt 5:2
k Ps 141:5
Iz 61:3
Łk 10:34

---

l Flp 1:19; **m** Oz 6:1; Oz 13:14; **n** Iz 33:24; Mt 9:2; **o** 2Sm 12:13; Ps 32:5; Prz 28:13; 1Jn 1:9; **p** Pwt 9:18; Jn 9:31; **q** 1Sm 12:18; 1Kl 13:6; **r** Dz 14:15; **s** 1Kl 17:1; **t** 1Kl 18:42; 1Kl 18:45; **u** Mt 18:15; **v** Gal 6:1; **w** Ps 56:13; Ps 116:8; **x** 1Tm 4:16.

LIST

PIERWSZY PIOTRA

1 Piotr, apostoł[a] Jezusa Chrystusa, do tymczasowych osiedleńców[b] rozproszonych[c] po Poncie, Galacji, Kapadocji,[d] Azji i Bitynii, do wybranych[e] **2** zgodnie ze znajomością rzeczy przyszłych, posiadaną przez Boga, Ojca,[f] z uświęceniem przez ducha,[g] aby byli posłuszni i pokropieni[h] krwią Jezusa Chrystusa:[i]

Życzliwość niezasłużona i pokój niech się wam pomnożą.[j]

3 Błogosławiony niech będzie Bóg i Ojciec naszego Pana, Jezusa Chrystusa,[k] gdyż stosownie do swego wielkiego miłosierdzia dał nam — przez zmartwychwstanie[l] Jezusa Chrystusa spośród umarłych — nowe zrodzenie[m] do żywej nadziei,[n] **4** do dziedzictwa niezniszczalnego i nieskalanego, i niewiędnącego.[o] Jest ono w niebiosach zachowane dla was,[p] **5** strzeżonych mocą Bożą przez wiarę[q] ku wybawieniu,[r] które jest gotowe, by je objawiono[s] w czasie ostatnim.[t] **6** Wielce się tym radujecie, choć obecnie na krótką chwilę — jeśli tak musi być — zostaliście zasmuceni rozmaitymi doświadczeniami,[u] **7** aby wypróbowana jakość waszej wiary,[v] znacznie większej wartości niż złoto, które ginie, mimo iż jest sprawdzane w ogniu,[w] mogła się okazać podstawą do sławy i chwały, i szacunku przy objawieniu[x] Jezusa Chrystusa. **8** Chociaż nigdy go nie widzieliście, miłujecie go.[y] Chociaż obecnie na niego nie patrzycie, to jednak wierzycie w niego oraz wielce się weselicie niewysłowioną i chwalebną radością, **9** osiągając cel waszej wiary — wybawienie waszych dusz.[z]

ROZDZ. 1

a Mt 10:2
b Jn 15:19 Heb 11:13
c Jak 1:1
d Dz 2:9
e Rz 1:7
f Rz 8:29
g 2Ts 2:13
h Kpł 6:27 Heb 12:24
i Kpł 17:11 1Pt 1:19
j 2Pt 1:2
k 2Ko 1:3
l 1Ko 15:20
m 1Ko 15:44 1Pt 1:23
n Obj 20:6
o 1Ko 15:53 2Tm 1:10 1Pt 5:4
p Jn 14:2 Ef 1:14 Kol 1:5 2Tm 4:8
q 1Ko 2:5
r Heb 9:28
s 1Pt 1:7
t Mt 24:30
u 2Ko 4:17 2Tm 3:12
v Pwt 8:16 Jak 1:3
w Prz 17:3
x 2Ts 1:7
y Jn 20:29
z Rz 6:22

szpalta 2

a Mt 13:17
b Dn 2:44 Ag 2:7 Za 6:12
c Ps 84:11
d Dn 12:4
e 2Sm 23:2
f Dn 9:25
g Iz 53:5 Heb 11:26 Obj 19:10
h Iz 65:17 Iz 66:11
i Heb 11:39
j Dn 9:24 Dz 2:14
k Jn 15:26 Dz 2:4
l Ef 3:10
m Łk 12:35
n Ef 5:17 1Pt 4:7
o Dz 15:11
p 1Ko 1:7
q Rz 12:2

10 Właśnie o to wybawienie pilnie się wywiadywali i starannie go poszukiwali[a] prorocy, którzy prorokowali[b] o przewidzianej dla was życzliwości niezasłużonej.[c] **11** Ciągle dociekali, na którą albo na jaką porę[d] duch[e] w nich wskazywał w związku z Chrystusem,[f] gdy zawczasu świadczył o cierpieniach czekających Chrystusa[g] oraz o późniejszych rzeczach chwalebnych.[h] **12** Objawiono im, że nie sobie samym,[i] lecz wam usługiwali rzeczami, które teraz wam zwiastowano[j] przez oznajmiających wam dobrą nowinę za sprawą ducha świętego[k] posłanego z nieba. W rzeczy te pragną wejrzeć aniołowie.[l]

13 Przystosujcie więc swoje umysły do działalności,[m] zachowujcie całkowitą trzeźwość umysłu;[n] oprzyjcie swą nadzieję na niezasłużonej życzliwości,[o] której macie dostąpić przy objawieniu[p] Jezusa Chrystusa. **14** Jako posłuszne dzieci, przestańcie się kształtować[q] według pragnień, jakie poprzednio żywiliście w swej niewiedzy, **15** ale w zgodzie ze Świętym, który was powołał, sami też stańcie się święci w całym swym postępowaniu,[r] **16** gdyż jest napisane: „Macie być święci, ponieważ ja jestem święty”.[s]

17 A jeśli wzywacie Ojca, który osądza bezstronnie,[t] według uczynku każdego człowieka, to postępujcie z bojaźnią[u] w czasie, gdy jesteście osiadłymi przybyszami.[v] **18** Wiecie przecież,

r Pwt 28:9; Iz 62:12; Rz 12:1; Heb 12:14; **s** Kpł 11:44; Kpł 19:2; Kpł 20:26; Pwt 23:14; **t** Pwt 10:17; **u** 2Ko 7:1; **v** Heb 11:13.

że nie rzeczami zniszczalnymi,[a] srebrem lub złotem, zostaliście uwolnieni[b] od waszego bezowocnego sposobu postępowania, przejętego poprzez tradycję od waszych praojców, **19** lecz drogocenną krwią,[c] podobną do krwi baranka nieskalanego i niesplamionego,[d] mianowicie Chrystusową.[e] **20** Wprawdzie był on przewidziany przed założeniem[f] świata, ale został ujawniony przy końcu czasów ze względu na was[g] — **21** wierzących dzięki niemu w Boga,[h] który wskrzesił go z martwych[i] i obdarzył go chwałą[j] — abyście swą wiarę i nadzieję mieli w Bogu.[k]

22 A oczyściwszy[l] swe dusze dzięki posłuszeństwu prawdzie, czego wynikiem jest nieobłudne uczucie braterskie,[m] jedni drugich żarliwie, z serca miłujcie.[n] **23** Dano wam bowiem nowe zrodzenie,[o] nie ze zniszczalnego,[p] lecz z niezniszczalnego[q] nasienia,[r] przez słowo[s] Boga, który żyje i trwa.[t] **24** Bo „wszelkie ciało jest jak trawa, a wszelka jego chwała jest jak kwiecie trawy;[u] trawa usycha i kwiat opada,[v] **25** lecz wypowiedź Jehowy trwa na wieki”.[w] Otóż tą „wypowiedzią”[x] jest to, co zostało wam oznajmione[y] jako dobra nowina.

2 Odrzućcie zatem wszelkie złoz[z] i wszelki podstęp, a także obłudę i zawiść oraz wszelką obmowę.[a] **2** i jak nowo narodzone dzieciątka[b] rozwińcie gorące pragnienie nie sfałszowanego mleka[c] mającego związek ze słowem, abyście dzięki niemu rośli ku wybawieniu,[d] **3** jeśli tylko zakosztowaliście, że Pan jest życzliwy.[e]

4 Przychodząc do niego jako do żywego kamienia,[f] przez ludzi[g] wprawdzie odrzuconego,[h] lecz wybranego, drogocennego u Boga,[a] **5** wy sami też niczym żywe kamienie jesteście budowani jako duchowy dom,[b] abyście stanowili święte kapłaństwo, żeby składać duchowe ofiary[c] godne przyjęcia przez Boga za pośrednictwem Jezusa Chrystusa.[d] **6** Bo jest w Piśmie: „Oto kładę na Syjonie kamień — wybrany, fundamentowy kamień narożny, drogocenny; i nikt, kto wierzy, na pewno nie dozna rozczarowania”.[e]

7 Dla was zatem jest On drogocenny, ponieważ wierzycie, dla tych zaś, którzy nie wierzą, „właśnie ten kamień, odrzucony[f] przez budowniczych, stał się głowicą węgła”[g] **8** oraz „kamieniem potknięcia i masywem skalnym obrazy”.[h] Ci się potykają, gdyż są nieposłuszni słowu. Na to zresztą zostali naznaczeni.[i] **9** Lecz wy jesteście „rodem wybranym, królewskim kapłaństwem, narodem świętym,[j] ludem na szczególną własność[k] — żebyście szeroko oznajmili wspaniałe przymioty”[l] tego, który was powołał z ciemności do swego zdumiewającego światła.[m] **10** Bo niegdyś nie byliście ludem, lecz teraz jesteście ludem Bożym;[n] wy byliście tymi, którym nie okazywano miłosierdzia, lecz teraz jesteście tymi, którym miłosierdzie okazano.[o]

11 Umiłowani, usilnie zachęcam was jako przybyszów i tymczasowych osiedleńców,[p] abyście się powstrzymywali od cielesnych pragnień,[q] które toczą bój przeciwko duszy.[r] **12** Trwajcie w swym szlachetnym postępowaniu wśród narodów,[s] żeby w tym, co mówią przeciw wam niczym złoczyńcom, mogły dzięki waszym

ROZDZ. 1

a Iz 52:3
b 1Ko 6:20
c Iz 53:12 Heb 9:14
d Wj 12:5 Kpl 22:20 Jn 1:29
e 1Ko 5:7
f Jn 17:5 Ef 1:4
g Kol 1:26 Tyt 1:3
h Jn 14:6
i Dz 2:24
j Heb 2:9
k Rz 15:13
l Dz 15:9
m Rz 12:9 1Jn 3:1 1Jn 3:17
n 1Tm 1:5
o Jn 3:3 2Ko 5:17 1Pt 1:3 1Jn 3:9
p 1Ko 15:50
q 1Ko 15:42
r Jn 3:6
s Jn 6:63 Heb 4:12 Jak 1:18
t Dn 6:26
u Ps 90:5 Ps 103:15 Iz 40:6
v Iz 40:7 Iz 51:12
w Iz 40:8
x 2Pt 1:19
y Tyt 1:3

ROZDZ. 2

z Iz 1:16 Gal 5:16 Jak 1:21
a Gal 5:21 Ef 4:22
b Mk 10:15
c Heb 5:12
d 2Tm 3:15
e Ps 34:8
f 1Ko 10:4
g Jn 19:15
h Ps 118:22 Iz 53:3 Mt 21:42 Dz 4:11

szpalta 2

a Iz 42:1
b Ef 2:21
c Iz 56:7 Heb 13:15
d Rz 12:1
e Iz 28:16
f Ps 69:8 Iz 53:3 Łk 20:17 Dz 4:11
g Ps 118:22 Mt 21:42
h Iz 8:14 1Ko 10:4

---

i Rz 9:22; **j** Wj 19:6; Iz 66:8; Obj 5:10; Obj 20:6; **k** Wj 19:5; Pwt 7:6; Pwt 10:15; Am 3:2; Mal 3:17; **l** Iz 43:21; Iz 61:6; **m** Iz 51:4; Iz 60:2; Ef 5:8; Kol 1:13; **n** Oz 1:10; Dz 15:14; Rz 9:25; **o** Iz 65:1; Oz 2:23; **p** Kpl 25:23; Ps 39:12; **q** Rz 8:5; Gal 5:24; Jak 4:1; **r** Gal 5:17; **s** Rz 12:17; 2Ko 8:21; 1Tm 3:7.

szlachetnym uczynkom,[a] których są naocznymi świadkami, wychwalać Boga w jego dniu przeglądu.[b]

13 Przez wzgląd na Pana podporządkujcie się[c] wszelkiemu stworzeniu ludzkiemu:[d] czy to królowi[e] jako wyższemu, **14** czy to namiestnikom jako posłanym przez niego w celu wymierzania kary złoczyńcom, a udzielania pochwały czyniącym dobro.[f] **15** Taka bowiem jest wola Boża, żebyście, czyniąc dobro, niejako nałożyli kaganiec ignoranckiej mowie ludzi nierozsądnych.[g] **16** Bądźcie jako ludzie wolni,[h] ale nie używajcie swej wolności jako osłony dla zła,[i] lecz tak, jak niewolnicy Boży.[j] **17** Szanujcie ludzi wszelkiego pokroju,[k] miłujcie całą społeczność braci,[l] Boga się bójcie,[m] miejcie szacunek dla króla.[n]

18 Niech słudzy domowi będą z całą należną bojaźnią[o] podporządkowani[p] swym właścicielom, nie tylko dobrym i rozsądnym, lecz i tym, których trudno zadowolić. **19** Jeśli bowiem ze względu na sumienie wobec Boga ktoś znosi smutki i cierpi niesprawiedliwie, jest to rzecz miła.[q] **20** Bo jakąż sobie zaskarbiacie zasługę, jeśli grzeszycie i będąc policzkowani, cierpliwie to znosicie?[r] Ale jeśli cierpliwie znosicie, czyniąc dobro i cierpiąc,[s] jest to rzecz miła Bogu.[t]

21 Właśnie do tego biegu zostaliście powołani, gdyż i Chrystus cierpiał za was,[u] pozostawiając wam wzór, abyście podążali dokładnie jego śladami.[v] **22** On grzechu nie popełnił[w] ani w jego ustach nie znaleziono nic zwodniczego.[x] **23** Gdy go obrzucano obelgami,[y] nie odwzajemniał się obelgami.[z] Gdy cierpiał,[a] nie groził, ale poruczał siebie temu,[b] który sądzi w sposób nacechowany prawością. **24** On sam we własnym ciele zaniósł nasze grzechy[a] na pal,[b] abyśmy skończywszy z grzechami,[c] żyli dla prawości. I „jego pręgami zostaliście uzdrowieni”.[d] **25** Byliście bowiem jak błądzące owce,[e] teraz jednak wróciliście do pasterza[f] i nadzorcy waszych dusz.

3 Podobnie[g] wy, żony, bądźcie podporządkowane[h] swoim mężom, żeby — jeśli niektórzy nie są posłuszni[i] Słowu — mogli bez słowa zostać pozyskani[j] dzięki postępowaniu swych żon,[k] **2** będąc naocznymi świadkami waszego nieskalanie czystego postępowania,[l] połączonego z głębokim respektem. **3** A waszą ozdobą niech nie będzie zewnętrzne splatanie włosów[m] i wkładanie złotych przystrojeń[n] albo noszenie szat wierzchnich, **4** ale niech nią będzie ukryta osoba[o] serca w niezniszczalnej szacie[p] cichego i łagodnego ducha,[q] który ma wielką wartość w oczach Boga. **5** Bo tak też niegdyś ozdabiały się święte niewiasty, które pokładały nadzieję w Bogu, podporządkowując się swoim mężom, **6** jak Sara, która okazywała posłuszeństwo Abrahamowi, nazywając go „panem”.[r] A wy stałyście się jej dziećmi, jeśli tylko trwacie w czynieniu dobra i nie boicie się niczego, co wzbudza strach.[s]

7 Wy, mężowie, podobnie[t] mieszkajcie z nimi stosownie do wiedzy,[u] darząc je szacunkiem[v] jako naczynie słabsze, żeńskie, gdyż i wy jesteście wraz z nimi dziedzicami[w] niezasłużonej łaski życia, aby wasze modlitwy nie napotykały przeszkód.[x]

ROZDZ. 2
- **a** Mt 5:16 Jak 3:13
- **b** Mt 25:32 Łk 19:44 Dz 17:31
- **c** Rz 13:1 Tyt 3:1
- **d** Ef 6:5
- **e** 1Pt 2:17
- **f** Rz 13:3
- **g** Tyt 2:8
- **h** Gal 5:1
- **i** Gal 5:13
- **j** 1Ko 7:22
- **k** Kpł 19:32 Rz 12:10 Rz 13:7 Gal 3:28
- **l** 1Jn 2:10 1Jn 4:21
- **m** Neh 5:15 Ps 111:10 Prz 8:13 2Ko 7:1
- **n** Prz 24:21
- **o** 1Tm 6:1
- **p** Ef 6:5 Kol 3:22 Tyt 2:9
- **q** Rz 13:5
- **r** 1Pt 4:15
- **s** Dz 5:41 1Pt 3:14 1Pt 4:14
- **t** Mt 5:10
- **u** 1Pt 3:18
- **v** Mt 16:24 Jn 13:15
- **w** Jn 8:46 Heb 4:15
- **x** Iz 53:9
- **y** Mt 27:39
- **z** Iz 53:7 Rz 12:21
- **a** Heb 5:8
- **b** Jer 11:20 Jn 8:50 Rz 4:24

szpalta 2
- **a** Kpł 16:21 2Ko 5:21
- **b** Flp 2:8
- **c** Iz 53:12
- **d** Iz 53:5
- **e** Iz 53:6
- **f** Ps 23:1 Iz 40:11

ROZDZ. 3
- **g** 1Pt 2:21
- **h** Rz 7:2 1Ko 11:3 1Ko 14:34 Ef 5:22
- **i** Rz 10:16
- **j** Prz 11:30
- **k** 1Ko 7:16
- **l** 1Pt 2:12
- **m** 1Tm 2:9
- **n** Prz 11:22

o Rz 7:22; Ef 3:16; **p** 2Ko 4:16; Ef 4:24; Kol 3:10; **q** Prz 25:28; Kol 3:12; **r** Rdz 18:12; Ef 5:33; **s** Prz 3:25; Flp 1:28; **t** 1Pt 2:21; **u** 1Ko 7:3; **v** Ef 5:25; **w** Gal 3:28; **x** Lam 3:44.

8 W końcu wszyscy bądźcie podobnie usposobieni,[a] okazując wzajemne zrozumienie, żywiąc uczucie braterskie, będąc tkliwie współczującymi,[b] pokornego umysłu,[c] **9** nie odpłacając krzywdą za krzywdę[d] ani obelgą za obelgę,[e] lecz przeciwnie, błogosławiąc,[f] ponieważ zostaliście powołani do tego biegu, abyście mogli odziedziczyć błogosławieństwo.

10 Albowiem „kto chciałby miłować życie i ujrzeć dobre dni,[g] niech powstrzyma język[h] od złego, a wargi od mówienia rzeczy zwodniczych,[i] **11** lecz niech się odwróci od złego,[j] a czyni to, co dobre; niech szuka pokoju i do niego dąży.[k] **12** Bo oczy[l] Jehowy są zwrócone ku ludziom prawym, a jego uszy ku ich błaganiu,[m] ale oblicze Jehowy jest przeciwko tym, którzy czynią zło”.[n]

13 Doprawdy, któryż człowiek wyrządzi wam szkodę, jeśli staniecie się gorliwi w tym, co dobre?[o] **14** Lecz nawet gdybyście mieli cierpieć ze względu na prawość, jesteście szczęśliwi.[p] Nie bójcie się jednak tego, co wzbudza u nich bojaźń,[q] ani nie wpadajcie we wzburzenie.[r] **15** Ale w swych sercach uświęcajcie Chrystusa jako Pana,[s] zawsze gotowi do obrony[t] wobec każdego, kto od was żąda uzasadnienia nadziei, którą macie w sobie, lecz czyńcie to w łagodnym usposobieniu[u] i z głębokim respektem.

16 Zachowujcie dobre sumienie,[v] aby w tym, co się mówi przeciwko wam, zostali zawstydzeni[w] ci, którzy się wypowiadają lekceważąco o waszym dobrym postępowaniu w związku z Chrystusem.[x] **17** Lepiej bowiem, żebyście cierpieli za czynienie dobra[y] — jeśli tego chce wola Boża — niż za wyrządzanie zła.[a] **18** Bo nawet Chrystus raz na zawsze umarł za grzechy,[b] prawy za nieprawych,[c] aby was przywieść do Boga;[d] uśmiercony został w ciele,[e] ale ożywiony w duchu.[f] **19** W tym też stanie poszedł i głosił duchom będącym w więzieniu,[g] **20** które niegdyś okazały nieposłuszeństwo,[h] gdy cierpliwość Boża[i] wyczekiwała za dni Noego — w czasie budowy arki,[j] w której niewiele osób, to jest osiem dusz, zostało bezpiecznie przeprowadzonych przez wodę.[k]

21 Odpowiednik tego teraz i was wybawia,[l] mianowicie chrzest (nie usunięcie brudu z ciała, lecz prośba do Boga o dobre sumienie),[m] przez zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa.[n] **22** Jest on po prawicy[o] Bożej, gdyż poszedł do nieba, a podporządkowano[p] mu aniołów[q] i władze, i moce.

4 Skoro więc Chrystus cierpiał w ciele,[r] wy też uzbrójcie się w to samo nastawienie umysłu;[s] gdyż ten, kto cierpiał w ciele, zaniechał grzechów,[t] **2** aby przez resztę swego czasu w ciele[u] żyć już nie dla pragnień ludzkich, lecz dla woli Bożej.[v] **3** Wystarczy bowiem, że w minionym czasie[w] wykonywaliście wolę narodów,[x] gdy się oddawaliście rozpasaniu,[y] pożądliwościom, nadużywaniu wina,[z] hulankom, pijatykom i bezprawnym bałwochwalstwom.[a] **4** Ponieważ już nie biegniecie z nimi do tego samego dołu rozwiązłości,[b] dziwią się i mówią o was obelżywie.[c] **5** Ludzie ci zdadzą jednak sprawę temu,[d] który jest gotów sądzić żywych i umarłych.[e] **6** Właśnie

ROZDZ. 3

a 1Ko 1:10 Flp 2:2
b Rz 12:10 Kol 3:12
c Rz 15:5
d Rz 12:17 1Ts 5:15
e 1Pt 2:23
f Rz 12:14 1Ko 4:12
g Ps 34:12
h Jak 3:8
i Ps 34:13 1Tm 3:11
j Prz 8:13
k Ps 34:14 1Ts 5:13 Jak 3:17 3Jn 11
l 1Jn 3:22
m Ps 34:15
n Ps 34:16
o Dn 6:5 Rz 13:3
p Mt 5:12 Dz 5:41 1Pt 2:19
q Iz 8:12
r Mt 10:28
s 1Ko 1:2
t Kol 4:6
u Prz 15:1 1Tm 6:11 2Tm 2:25 Tyt 3:2
v Dz 23:1 Dz 24:16 1Tm 1:5 1Tm 1:19 1Tm 3:9
w Tyt 2:8
x Rz 12:21 1Pt 2:12
y 2Ko 1:7 Kol 1:24 1Pt 4:12

szpalta 2

a Dz 5:9 1Pt 4:15
b Iz 53:6 Heb 9:28
c Rz 5:6
d 2Ko 5:18
e 1Ko 15:50 Kol 1:22
f 1Tm 3:16
g Łk 8:31 2Pt 2:4 Judy 6
h Rdz 6:2
i Rdz 6:3
j Rdz 6:14
k Rdz 7:23
l Kol 2:12
m Heb 9:9 Heb 9:14 Heb 10:2 Heb 10:22
n Rz 6:4
o Ps 110:1 Dz 7:55 Heb 10:12
p Mt 28:18; 1Ko 15:25; Ef 1:21; Flp 2:9; **q** Heb 1:6;

ROZDZ. 4 **r** Flp 2:8; **s** Rz 6:7; 2Ko 5:14; Kol 3:5; **t** Rz 6:11; 1Jn 3:6; **u** Gal 2:20; **v** 2Ko 5:15; Ef 5:17; **w** Dz 17:30; **x** Rz 1:28; Rz 6:21; Ef 4:17; Tyt 3:3; **y** Ef 4:19; 2Pt 2:18; Judy 4; **z** 1Ko 5:11; Gal 5:21; **a** Rz 13:13; **b** Rz 1:27; **c** Dz 13:45; Dz 18:6; 1Pt 3:16; **d** Dz 10:42; 2Tm 4:1; **e** Dz 17:31; Obj 20:12.

dlatego oznajmiono dobrą nowinę również umarłym,[a] by co do ciała zostali osądzeni z punktu widzenia ludzi,[b] lecz co do ducha[c] żyli z punktu widzenia Boga.

7 A zbliżył się koniec wszystkiego.[d] Bądźcie zatem trzeźwego umysłu[e] oraz bardzo czujni co do modlitw.[f] **8** Nade wszystko darzcie jedni drugich żarliwą miłością,[g] ponieważ miłość zakrywa mnóstwo grzechów.[h] **9** Bądźcie wobec siebie nawzajem gościnni bez utyskiwania.[i] **10** W takiej mierze, w jakiej każdy otrzymał dar, usługujcie jedni drugim jako wspaniali szafarze niezasłużonej życzliwości Bożej, która się rozmaicie przejawia.[j] **11** Jeśli ktoś mówi, niech mówi tak, jakby to były święte oświadczenia[k] Boże; jeśli ktoś usługuje,[l] niech usługuje jako zależny od siły, której udziela Bóg[m] — aby we wszystkim Bóg był otoczony chwałą[n] poprzez Jezusa Chrystusa. Do niego należy chwała[o] i potęga na wieki wieków. Amen.

12 Umiłowani, pożarowi między wami, który was doświadcza, nie dziwcie się,[p] jakby się wam przydarzyło coś niezwykłego. **13** Przeciwnie, dalej się radujcie,[q] jako że jesteście współuczestnikami cierpień Chrystusa,[r] abyście też mogli się radować, wręcz tryskać radością, podczas objawienia[s] jego chwały. **14** Jeżeli was lżą ze względu na imię Chrystusa,[t] to jesteście szczęśliwi,[u] ponieważ spoczywa na was duch chwały, duch Boga.[v]

15 Niech jednak nikt z was nie cierpi[w] jako morderca lub złodziej, lub złoczyńca, lub jako wtrącający się[x] w cudze sprawy. **16** Jeżeli zaś cierpi[y] jako chrześcijanin, niech się tego nie wstydzi,[z] lecz niech w tym imieniu wychwala Boga. **17** Jest bowiem wyznaczony czas, by sąd się zaczął od domu Bożego.[a] Jeżeli więc zaczyna się najpierw od nas,[b] to jakiż będzie koniec tych, którzy nie są posłuszni dobrej nowinie Bożej?[c] **18** „A jeśli człowiek prawy z trudem dostępuje wybawienia,[d] to gdzie się pokaże bezbożny i grzesznik?”[e] **19** Niech więc też ci, którzy cierpią zgodnie z wolą Bożą, polecają swe dusze wiernemu Stwórcy, czyniąc to, co dobre.[f]

5 Dlatego usilnie zachęcam starszych wśród was, bo i ja jestem wraz z nimi starszym,[g] jak również świadkiem[h] cierpień Chrystusa, a także współuczestnikiem chwały, która ma się objawić:[i] **2** Paście[j] powierzoną wam trzodę Bożą[k] nie pod przymusem, lecz chętnie,[l] ani nie z umiłowania nieuczciwego zysku,[m] lecz ochoczo, **3** ani nie jako panoszący się[n] wśród tych, którzy są dziedzictwem Bożym,[o] lecz stając się przykładami dla trzody.[p] **4** A gdy się ujawni naczelny pasterz,[q] otrzymacie niewiędnącą[r] koronę chwały.[s]

5 Podobnie wy, młodsi mężczyźni, bądźcie podporządkowani[t] starszym. Wszyscy zaś jedni wobec drugich przepaszcie się uniżeniem umysłu,[u] ponieważ Bóg przeciwstawia się wyniosłym, lecz pokornych obdarza niezasłużoną życzliwością.[v]

6 Ukorzcie się zatem pod potężną ręką Boga, aby was wywyższył w stosownym czasie;[w] **7** zarazem przerzućcie na niego wszelką waszą troskę,[x] gdyż on się o was troszczy.[y] **8** Zachowujcie trzeźwość umysłu, bądźcie czujni.[z] Wasz wróg, Diabeł, krąży jak ryczący lew, starając się kogoś pożreć.[a] **9** Ale

ROZDZ. 4

a Mt 8:22 Ef 2:1
b 1Sm 16:7
c Jn 6:63
d Mt 24:33
e Rz 12:3 1Tm 3:2 Tyt 2:6
f Kol 4:2
g 1Ko 13:8 Kol 3:14
h Prz 10:12 Prz 17:9 1Ko 13:7
i Pwt 15:9 2Ko 9:7 Heb 13:2
j Rz 12:6
k Dz 7:38 Rz 3:2
l Rz 12:7
m Iz 12:2 Ef 3:20
n 1Ko 10:31
o Rz 16:27
p 1Pt 5:9
q Dz 5:41 Jak 1:2
r Rz 8:17 2Ko 4:10 2Tm 3:12
s 1Pt 1:7
t Ps 89:51
u Jak 1:12 Jak 5:11
v Iz 11:2
w 1Pt 2:20
x 1Tm 5:13
y Kol 1:24
z Flp 1:20 2Tm 1:12 Heb 12:2

szpalta 2

a Eze 9:6 Mal 3:1
b 1Ko 11:32 Heb 3:6
c 2Ts 1:8
d Mt 7:14
e Prz 11:31 Mt 7:13
f 2Tm 1:12

ROZDZ. 5

g 2Jn 1
h Łk 22:28 Dz 1:22
i Rz 8:18
j Iz 40:11 Jn 21:16
k Mi 7:14 Dz 20:28
l Jn 10:11
m 1Tm 3:2 Tyt 1:11
n 2Ko 1:24
o Ps 33:12
p Flp 3:17
q Heb 13:20
r 1Ko 9:25 1Pt 1:4

s 2Tm 4:8; **t** Ef 5:21; Jak 3:17; **u** Iz 57:15; Tyt 2:6; **v** Prz 3:34; Jak 4:6; **w** Mt 23:12; Łk 14:11; **x** Mt 6:25; **y** Ps 55:22; **z** 1Ts 5:6; **a** Łk 22:31; Jn 8:44.

przeciwstawcie się mu,[a] stali w wierze, wiedząc, że jeśli chodzi o cierpienia, to samo dzieje się w całej społeczności waszych braci na świecie.[b] **10** A gdy już przez krótką chwilę pocierpicie,[c] Bóg wszelkiej życzliwości niezasłużonej, który was powołał do swej wiecznej chwały[d] w jedności[e] z Chrystusem, sam dokończy waszego szkolenia, utwierdzi[f] was i umocni.[g] **11** Jemu potęga[h] na wieki. Amen.

12 Przez Sylwana,[i] brata wiernego, za jakiego go uważam, napisałem do was w niewielu słowach,[a] aby udzielić zachęty oraz z powagą zaświadczyć, że jest to prawdziwa niezasłużona życzliwość Boga; stójcie w niej niewzruszenie.[b] **13** Przesyła wam pozdrowienia ta, która jest w Babilonie,[c] wybrana jak wy, i to samo czyni Marek,[d] mój syn. **14** Pozdrówcie się nawzajem pocałunkiem miłości.[c]

Pokój wam wszystkim, którzy jesteście w jedności z Chrystusem.[f]

ROZDZ. 5
a Ef 6:11 Jak 4:7
b Dz 14:22 2Tm 3:12
c 2Ko 4:17
d 1Ts 2:12
e Jn 17:21
f 2Ts 2:17
g Ef 6:10
h Judy 25
i Dz 15:27

szpalta 2
a Heb 13:22
b Rz 5:2
c Dz 7:43

d Dz 12:12; e Rz 16:16; f Ef 6:23.

LIST

DRUGI PIOTRA

1 Szymon Piotr, niewolnik[a] i apostoł[b] Jezusa Chrystusa, do tych, którzy dzięki prawości[c] naszego Boga, a także Wybawcy, Jezusa Chrystusa,[d] dostąpili wiary równie cennej jak nasza:[e]

2 Życzliwość niezasłużona i pokój niech się wam pomnożą[f] dzięki dokładnemu poznaniu[g] Boga oraz Jezusa, naszego Pana, **3** jako że jego Boska moc wspaniałomyślnie obdarzyła nas wszystkim, co dotyczy życia[h] i zbożnego oddania,[i] przez dokładne poznanie tego, który nas powołał[j] przez chwałę[k] i cnotę. **4** Przez nie wspaniałomyślnie dał nam drogocenne i niezrównane obietnice,[l] abyście dzięki nim stali się współuczestnikami Boskiej[m] natury,[n] uniknąwszy skażenia, które jest na świecie[o] wskutek pożądliwości.

5 Dlatego też, dokładając ze swej strony wszelkich gorliwych starań,[p] uzupełnijcie waszą wiarę cnotą,[q] waszą cnotę poznaniem,[r] **6** wasze poznanie panowaniem nad sobą, wasze panowanie nad sobą[a] wytrwałością, waszą wytrwałość zbożnym oddaniem,[b] **7** wasze zbożne oddanie uczuciem braterskim, wasze uczucie braterskie miłością.[c] **8** Jeśli bowiem te rzeczy są w was, i to w obfitości, to nie dopuszczą, żebyście byli bezczynni albo bezowocni[d] pod względem dokładnego poznania naszego Pana, Jezusa Chrystusa.

9 Bo jeśli w kimś nie są one obecne, to taki jest ślepy, zamyka oczy na światło[e] i zapomina,[f] że został oczyszczony[g] ze swych dawnych grzechów. **10** Dlatego, bracia, tym bardziej róbcie wszystko, co możecie, aby utwierdzić swe powołanie[h] i wybranie,[i] bo jeśli będziecie to czynić, na pewno nie upadniecie.[j] **11** Tak bowiem zostanie wam szczodrze udostępnione wejście[k] do wiecznotrwałego[l] królestwa naszego Pana i Wybawcy, Jezusa Chrystusa.[m]

ROZDZ. 1
a Tyt 1:1
b 1Pt 1:1
c Rz 1:17
d Tyt 2:13
e Dz 15:7 Gal 3:28
f Judy 2
g Kol 1:9
h Jn 17:3
i 1Tm 3:16
j 2Tm 1:9 1Pt 2:9
k 2Ko 4:6 2Ts 2:14
l Łk 22:30 Jn 14:2 Gal 3:29
m Dz 17:29
n 1Ko 15:53 Heb 12:10 1Pt 1:4 1Jn 3:2 Obj 20:6
o 2Pt 2:20
p Flp 2:12 2Tm 2:15 Heb 4:11 Judy 3
q Flp 4:8
r Jn 17:3 Heb 5:14

szpalta 2
a 1Ko 9:25 2Tm 2:24
b 2Pt 2:9
c 1Ts 4:9
d Tyt 3:14 Obj 2:4
e 1Jn 2:9 Obj 3:17

f Jak 1:25; g Heb 9:14; 1Jn 1:7; h Heb 3:1; i 1Ts 1:4; j 2Tm 4:7; k Mt 7:14; Łk 16:9; Jn 3:5; l Dn 2:44; 1Ko 15:53; m 2Tm 4:18.

12 Dlatego zawsze będę skłonny przypominać[a] wam te rzeczy, chociaż je znacie i jesteście niewzruszenie utwierdzeni w prawdzie,[b] która jest w was obecna.[c] **13** Ale uważam za słuszne — dopóki jestem w tym przybytku[d] — pobudzać was przez przypominanie,[e] **14** gdyż wiem, iż bliskie jest odłożenie mego przybytku,[f] jak też mi na to wskazał nasz Pan, Jezus Chrystus.[g] **15** Zawsze więc będę robił wszystko, co mogę, żebyście po moim odejściu[h] mogli sobie o tym przypominać.

16 Z mocą i obecnością naszego Pana, Jezusa Chrystusa,[i] bynajmniej nie zapoznaliśmy was przez pójście za zręcznie wymyślonymi fałszywymi opowieściami,[j] lecz przez to, że staliśmy się naocznymi świadkami jego wspaniałości.[k] **17** Albowiem od Boga, Ojca, otrzymał on szacunek i chwałę,[l] gdy od wspaniałej chwały przyniesiono mu takie oto słowa: „To jest mój syn, mój umiłowany, którego ja sam darzę uznaniem”.[m] **18** Właśnie te słowa przyniesione z nieba usłyszeliśmy,[n] będąc z nim na świętej górze.[o]

19 Mamy więc słowo prorocze[p] tym bardziej potwierdzone,[q] a wy czynicie dobrze, gdy zwracacie na nie uwagę jak na lampę[r] świecącą w ciemnym miejscu — aż dzień zaświta i wzejdzie jutrzenka[s] — w waszych sercach. **20** Gdyż przede wszystkim to wiecie, że żadne proroctwo Pisma nie wypływa z jakiejś osobistej interpretacji.[t] **21** Albowiem proroctwo nigdy nie zostało przyniesione z woli człowieka,[u] lecz ludzie mówili od Boga,[v] uniesieni duchem świętym.[w]

2 Jednakże powstali też wśród ludu fałszywi prorocy, podobnie jak wśród was będą fałszywi nauczyciele.[x] Właśnie oni cichaczem wprowadzą zgubne sekty i zaprą się nawet właściciela, który ich kupił,[a] tak iż ściągną na siebie prędką zagładę. **2** Ponadto wielu będzie naśladować[b] ich rozpasanie,[c] a z ich powodu będzie się mówić obelżywie o drodze prawdy.[d] **3** I będą was zachłannie wyzyskiwać sfałszowanymi słowami.[e] Ale jeśli chodzi o nich, wyrok pradawny[f] się nie odwleka, a ich zagłada nie drzemie.[g]

4 Doprawdy, jeśli Bóg nie powstrzymał się od ukarania aniołów,[h] którzy zgrzeszyli, lecz przez wtrącenie ich do Tartaru[i] wydał ich czeluściom gęstej ciemności, aby byli zachowani na sąd;[j] **5** i nie powstrzymał się od ukarania starożytnego świata,[k] lecz Noego, głosiciela prawości,[l] ocalił z siedmiorgiem innych,[m] gdy sprowadził potop[n] na świat ludzi bezbożnych; **6** i przez to, że w popiół obrócił miasta Sodomę i Gomorę, potępił je,[o] dając ludziom bezbożnym wzór tego, co ma nadejść;[p] **7** i wyzwolił prawego Lota,[q] wielce udręczonego rozpasaniem, jakiemu się oddawali ludzie urągający prawu[r] — **8** bo ów prawy człowiek tym, co widział i słyszał, gdy mieszkał wśród nich, dzień w dzień zadawał męczarnie swej prawej duszy z powodu ich bezprawnych uczynków — **9** to Jehowa wie, jak ludzi przejawiających zbożne oddanie wyzwolić z doświadczenia,[s] a nieprawych zachować na dzień sądu, żeby zostali wytraceni,[t] **10** zwłaszcza zaś tych, którzy podążają za ciałem, pragnąc je kalać,[u] i którzy patrzą z góry na zwierzchnictwo.[v]

Zuchwali, samowolni, nie drżą przed chwalebnymi, lecz wypowiadają się obelżywie,[w] **11** a tymczasem aniołowie, chociaż są

ROZDZ. 1

a Rz 15:15
b 1Jn 2:21
c Judy 5
d 2Ko 5:1
e 2Pt 3:1
f 2Tm 4:6
g Jn 21:18
h Łk 9:31
i Mt 24:30
j 1Tm 1:4
k Mt 17:2
Mk 9:2
Łk 9:29
l Dn 7:14
m Ps 2:7
Mt 17:5
Mk 9:7
Łk 9:35
n Mt 17:6
o Mt 17:1
Łk 9:28
p Pwt 18:15
Dn 7:14
Mal 4:5
q Mt 17:3
r Ps 119:105
Jn 1:9
Jn 5:35
s Łb 24:17
Obj 2:28
Obj 22:16
t Dz 3:21
u 2Tm 3:16
v Eze 2:2
Łk 1:70
w 2Sm 23:2
Dz 1:16
Dz 28:25
1Pt 1:11

ROZDZ. 2

x Mt 24:24
1Tm 4:1

szpalta 2

a 1Ko 6:20
b 1Ko 15:33
Gal 5:7
c 2Ko 12:21
Judy 4
d Iz 52:5
e Tyt 1:11
f Judy 4
g 2Pt 3:9
h Rdz 6:4
i Łk 8:31
Ef 6:12
1Pt 3:19
j Judy 6
k Rdz 7:23
l Rdz 6:9
Heb 11:7
m Rdz 8:18
n 2Pt 3:6
o Rdz 19:24
p Judy 7
q Rdz 19:16
r Rdz 19:7
s Ps 34:19
1Ko 10:13
2Tm 4:18
Obj 3:10

t Rz 2:5; 2Pt 3:7; u Iz 56:11; Rz 1:26; Judy 7; v Wj 22:28; w Judy 8.

większi pod względem siły i mocy, nie wnoszą przeciwko nim oskarżenia w sposób obelżywy,[a] a to z respektu dla Jehowy.[b] **12** Ale ci ludzie, jak bezrozumne zwierzęta z natury urodzone na schwytanie i zagładę, sami też w związku z tym, czego są nieświadomi i o czym mówią obelżywie,[c] ulegną zagładzie na swojej drodze zagłady, **13** ściągając na siebie złoᵈ jako zapłatę za popełnianie zła.[e]

Za rozkosz uważają zbytkowne życie za dnia.[f] Są plamami i skazami, z niepohamowanym upodobaniem oddają się swym zwodniczym naukom, gdy wespół z wami ucztują.[g] **14** Oczy mają pełne cudzołóstwa[h] i niezdolne do zaniechania grzechu,[i] zwabiają też dusze niestałe. Serce mają wyćwiczone w pożądliwości.[j] Są dziećmi przeklętymi.[k] **15** Porzuciwszy prostą ścieżkę, dali się wprowadzić w błąd. Poszli ścieżką Balaama[l] — syna Beora — który umiłował zapłatę za popełnianie zła,[m] **16** lecz otrzymał upomnienie za naruszenie tego, co właściwe.[n] Nieme zwierzę juczne, przemówiwszy ludzkim głosem,[o] przeszkodziło szaleńczemu postępowaniu proroka.[p]

17 Ci są źródłami bez wody[q] oraz oparami pędzonymi przez gwałtowną burzę, dla nich też zachowano czerń ciemności.[r] **18** Wypowiadają bowiem nadęte słowa, nie przynoszące żadnego pożytku, a pragnieniami ciała[s] i rozpasanymi nawykami zwabiają[t] tych, którzy ledwie uszli[u] ludziom chodzącym w błędzie. **19** Obiecują im wolność,[v] a sami są niewolnikami skażenia.[w] Kto bowiem jest pokonany przez drugiego, ten jest przez niego zniewolony.[x] **20** Doprawdy, jeśli dzięki dokładnemu poznaniu Pana i Wybawcy, Jezusa Chrystusa, uszli kalającym rzeczom tego świata,[a] ale wdają się znowu w to samo i zostają pokonani,[b] to ich stan końcowy okazuje się gorszy niż początkowy.[c] **21** Bo lepiej byłoby dla nich nie poznać dokładnie ścieżki prawości,[d] niż dokładnie ją poznawszy, odwrócić się od danego im świętego przykazania.[e] **22** Sprawdza się na nich treść prawdziwego przysłowia: „Pies[f] wrócił do swych wymiocin, a obmyta maciora do tarzania się w błocie”.[g]

3 Umiłowani, oto piszę do was już drugi list, w którym tak jak w pierwszym[h] pobudzam przez przypomnienie[i] waszą umiejętność jasnego myślenia, **2** abyście pamiętali wypowiedzi, które przedtem wyrzekli święci prorocy,[j] a także przykazanie Pana i Wybawcy, dane za pośrednictwem waszych apostołów.[k] **3** Albowiem to przede wszystkim wiecie, że w dniach ostatnich[l] przyjdą szydercy[m] ze swym szyderstwem, postępujący według własnych pragnień[n] **4** i mówiący:[o] „Gdzie jest ta jego obiecana obecność?[p] Przecież od dnia, gdy nasi praojcowie zapadli w sen śmierci, wszystko trwa dokładnie tak, jak od początku stworzenia”.[q]

5 Bo zgodnie ze swym życzeniem przeoczają fakt, iż od dawna były niebiosa[r] oraz ziemia spoiście wystająca z wody[s] i pośród wody[t] za sprawą Bożego słowa; **6** i przez te rzeczy ówczesny świat uległ zagładzie, gdy został zatopiony wodą.[u] **7** Lecz za sprawą tego samego słowa teraźniejsze niebiosa[v] i ziemia[w] są odłożone dla ognia[x] oraz zachowane na dzień sądu[y] i zagłady ludzi bezbożnych.[z]

ROZDZ. 2

a Judy 9
b Za 3:2
c Prz 19:29 Judy 10
d Rz 1:28
e Flp 3:19
f Rz 13:13
g Judy 12
h Prz 6:25 Mt 5:28 Mk 7:21
i Rz 1:27
j Rz 1:24
k 1Jn 3:10
l Lb 22:5 Judy 11 Obj 2:14
m Lb 22:7 Lb 22:21 Pwt 23:5 Neh 13:2
n Lb 22:34
o Lb 22:28
p Lb 22:31 Lb 31:8
q Judy 12
r Judy 13
s Rz 1:26 Judy 16
t 2Pt 2:14
u Dz 2:40
v 1Pt 2:16
w Jn 8:34
x Rz 6:16

szpalta 2

a 2Pt 1:4
b Heb 6:4
c Mt 12:45 Łk 11:26 Heb 10:26
d Łk 12:47
e Mt 12:32 Jn 9:41 Heb 6:6
f Mt 7:6
g Prz 26:11

ROZDZ. 3

h 1Pt 1:1
i Rz 15:15 2Pt 1:13
j Dz 3:22 Dz 3:24
k Judy 17
l 1Tm 4:1
m Prz 24:9
n Judy 18
o Iz 5:19 Jer 17:15 Eze 12:22
p Mt 24:48 Łk 12:45
q Eze 12:27
r Rdz 1:1
s Rdz 1:9
t Rdz 1:6 Hi 38:9

u Rdz 7:11; Rdz 7:23; Iz 54:9; Mt 24:39; **v** Ag 2:21; Obj 12:9; **w** Rdz 18:25; Ps 96:13; Obj 12:16; **x** 2Ts 1:8; **y** Iz 66:16; **z** Pwt 7:10; Iz 26:21.

8 Ale niech ten jeden fakt nie uchodzi waszej uwagi, umiłowani, że u Jehowy jeden dzień jest jak tysiąc lat, a tysiąc lat — jak jeden dzień.[a] **9** Jehowa nie jest powolny w sprawie swej obietnicy,[b] jak to niektórzy uważają za powolność, lecz jest cierpliwy względem was, ponieważ nie pragnie, żeby ktokolwiek został zgładzony, ale pragnie, żeby wszyscy doszli do skruchy.[c] **10** Jednakże dzień[d] Jehowy nadejdzie jak złodziej[e] i wtedy niebiosa przeminą[f] z sykiem,[g] elementy zaś rozpuszczą się[h] od wielkiego gorąca, a ziemia[i] i dzieła na niej zostaną odkryte.[j]

11 Skoro to wszystko ma się w ten sposób rozpuścić, jakimiż ludźmi powinniście być wy w świętych postępkach i czynach zbożnego oddania, **12** oczekując[k] i mając wyraźnie w pamięci obecność dnia Jehowy,[l] za sprawą którego niebiosa, płonąc, rozpuszczą się,[m] a elementy stopnieją od wielkiego gorąca! **13** Są jednak nowe niebiosa[n] i nowa ziemia,[o] których oczekujemy zgodnie z jego obietnicą, i w nich ma mieszkać prawość.[p]

ROZDZ. 3

a Ps 90:4
b Iz 30:18 Hab 2:3
c Iz 30:19 Rz 2:4
d Jl 2:31 Sof 1:14
e 1Ts 5:2
f Obj 21:1
g Obj 6:14
h Ef 2:2 Kol 2:8
i Iz 13:13 Mt 24:35
j Ps 37:10 Iz 13:9 Sof 1:18
k Mal 4:2
l Sof 1:14
m Iz 34:4 Mal 4:1
n Iz 65:17 Obj 21:1
o Iz 66:22
p Iz 11:5 Mt 6:33 Heb 12:11 Jak 3:18

szpalta 2

a Pwt 18:13 2Ko 11:2
b 1Ko 15:58 2Ko 13:11 Flp 1:10 1Ts 3:13
c 1Ko 3:10
d Rz 2:4
e Łk 24:44 2Tm 3:16
f Mt 24:30 Mk 13:32

14 Toteż, umiłowani, skoro oczekujecie tych rzeczy, róbcie wszystko, co możecie, aby na koniec zastał was niesplamionych[a] i nieskalanych, i w pokoju.[b] **15** A cierpliwość naszego Pana uważajcie za wybawienie, tak jak to według danej mu mądrości[c] napisał do was umiłowany nasz brat Paweł,[d] **16** wypowiadając się o tych rzeczach, jak to też czyni we wszystkich swych listach. Są w nich jednak pewne sprawy trudne do zrozumienia, które ludzie nieuczeni i niestali przekręcają — podobnie jak pozostałe Pisma[e] — ku własnej zgubie.

17 Wy zatem, umiłowani, z góry o tym wiedząc,[f] miejcie się na baczności, aby się nie dać wraz z nimi odwieść przez błąd ludzi urągających prawu i nie odpaść od swej niezłomności.[g] **18** Przeciwnie, wzrastajcie w życzliwości niezasłużonej oraz poznaniu naszego Pana i Wybawcy, Jezusa Chrystusa.[h] Jemu chwała zarówno teraz, jak i po dzień wieczności.[i]

g Mt 24:24; Ef 4:14; h Ef 4:15; Flp 3:8; i 2Tm 4:18.

LIST

PIERWSZY JANA

1 To, co było od początku,[a] co usłyszeliśmy,[b] co ujrzeliśmy na własne oczy,[c] czemu się uważnie przypatrywaliśmy[d] i czego dotykały nasze ręce,[e] co ma związek ze słowem życia[f] **2** (istotnie, życie się ujawniło,[g] a my widzieliśmy i świadczymy,[h] i opowiadamy wam o życiu wiecznym,[i] które było u Ojca i się nam ujawniło), **3** to, co ujrzeliśmy i usłyszeliśmy, opowiadamy także wam,[j] aby i was łączyła z nami wspólnota.[a] A ta nasza wspólnota[b] jest z Ojcem i z jego Synem, Jezusem Chrystusem.[c] **4** Piszemy to więc, by nasza radość była zupełna.[d]

5 A to jest wieść, którą od niego usłyszeliśmy i wam zwiastujemy,[e] że Bóg jest światłem[f] i w jedności z nim nie ma żadnej ciemności.[g]

ROZDZ. 1

a 1Jn 2:7 1Jn 2:24 1Jn 3:11
b Jn 15:27
c Dz 4:20
d Jn 1:14
e Łk 24:39
f Jn 1:4 Jn 6:68
g Jn 1:14 Gal 4:4
h Jn 21:24 Dz 2:32
i Jn 17:3

j Mt 13:17; szpalta 2 a Jn 17:20; b 1Ko 1:9; c Jn 17:21; d Jn 15:11; Jn 16:24; e Jn 3:11; f Iz 2:5; Jak 1:17; g Ef 5:8.

6 Jeżeli twierdzimy: „Łączy nas z nim wspólnota", a jednak dalej chodzimy w ciemności,[a] to kłamiemy i nie trwamy w prawdzie.[b] **7** Jeśli zaś chodzimy w świetle, tak jak on sam jest w świetle,[c] to rzeczywiście łączy nas wspólnota,[d] a krew[e] Jezusa, jego Syna, oczyszcza[f] nas z wszelkiego grzechu.[g]

8 Jeżeli twierdzimy: „Nie mamy grzechu",[h] to sami siebie wprowadzamy w błąd[i] i nie ma w nas prawdy. **9** Jeżeli wyznajemy nasze grzechy,[j] to on jest wierny i prawy, żeby nam przebaczyć nasze grzechy i oczyścić nas z wszelkiej nieprawości.[k] **10** Jeżeli twierdzimy: „Nie zgrzeszyliśmy", czynimy go kłamcą i nie ma w nas jego słowa.[l]

2 Dziateczki moje, piszę to do was, żebyście nie popełniły grzechu.[m] A gdyby jednak ktoś popełnił grzech, to mamy wspomożyciela[n] u Ojca: Jezusa Chrystusa, prawego.[o] **2** I on jest ofiarą[p] przebłagalną[q] za nasze grzechy,[r] ale nie tylko za nasze,[s] lecz także całego świata.[t] **3** A to, że go poznaliśmy, wiemy stąd: jeśli stale przestrzegamy jego przykazań.[u] **4** Kto mówi: „Poznałem go",[v] a jednak nie przestrzega jego przykazań,[w] jest kłamcą i nie ma w nim prawdy.[x] **5** Ale kto zachowuje jego słowo,[y] w tym istotnie miłość do Boga została wydoskonalona.[z] Stąd wiemy, że jesteśmy w jedności z nim.[a] **6** Kto mówi, że pozostaje z nim w jedności,[b] ten również ma obowiązek sam chodzić tak, jak on chodził.[c]

7 Umiłowani, nie piszę wam nowego przykazania, lecz przykazanie stare,[d] które mieliście od początku.[e] Tym starym przykazaniem jest słowo, któreście usłyszeli. **8** Zarazem piszę wam nowe przykazanie, coś, co jest prawdziwe w jego i waszym wypadku, ponieważ ciemność[a] przemija, a prawdziwe światło[b] już świeci.

9 Kto mówi, że jest w świetle, a jednak nienawidzi[c] swego brata, ten aż dotąd jest w ciemności.[d] **10** Kto miłuje swego brata, ten pozostaje w świetle[e] i w jego wypadku nie ma powodu do zgorszenia.[f] **11** Ale kto nienawidzi swego brata, ten jest w ciemności i chodzi w ciemności,[g] i nie wie, gdzie idzie,[h] ponieważ ciemność zaślepiła jego oczy.

12 Piszę do was, dziateczki, ponieważ przez wzgląd na jego imię zostały wam przebaczone grzechy.[i] **13** Piszę do was, ojcowie, ponieważ poznaliście tego, który jest od początku.[j] Piszę do was, młodzieńcy,[k] ponieważ zwyciężyliście niegodziwca.[l] Piszę do was, dziecięta,[m] ponieważ poznałyście Ojca.[n] **14** Piszę do was, ojcowie,[o] ponieważ poznaliście tego, który jest od początku.[p] Piszę do was, młodzieńcy, ponieważ jesteście silni[q] i pozostaje w was słowo Boga,[r] i zwyciężyliście niegodziwca.[s]

15 Nie miłujcie świata ani tego, co na świecie.[t] Jeżeli ktoś miłuje świat, nie ma w nim miłości do Ojca;[u] **16** ponieważ wszystko na świecie[v] — pragnienie ciała[w] i pragnienie oczu,[x] i popisywanie się swymi środkami do życia[y] — nie pochodzi od Ojca, lecz pochodzi od świata.[z] **17** Ponadto świat przemija i tak jest z jego pragnieniem,[a] ale kto wykonuje wolę[b] Boga, ten pozostaje na wieki.[c]

ROZDZ. 1

a 2Ko 6:14
b Tyt 1:16
1Jn 2:4
c Jn 1:9
d 2Ko 8:4
e Rz 3:25
Ef 1:7
Heb 9:14
f Heb 10:22
g Kpł 16:30
Obj 1:5
h Prz 20:9
i 1Kl 8:46
Kzn 7:20
j Kpł 5:5
Ps 32:5
Prz 28:13
Jak 5:16
k 2Ko 7:1
Tyt 2:14
l Rz 3:4
1Jn 5:10

ROZDZ. 2

m Gal 6:1
1Jn 3:6
n Rz 8:34
Heb 7:25
o 1Tm 2:5
p 1Ko 5:7
2Ko 5:21
q Rz 3:25
1Tm 2:6
Heb 2:17
1Jn 4:10
r Kpł 16:6
Iz 53:5
Kol 1:14
1Tm 1:15
1Pt 2:24
s Jak 1:18
Obj 14:4
t Kpł 16:15
Mt 20:28
Jn 1:29
Jn 10:16
Obj 7:14
u Jn 14:21
Jn 15:10
v Oz 8:2
w Oz 8:1
x Tyt 1:16
y Jn 14:23
z 1Jn 4:18
a Jn 14:20
Jn 17:21
b Jn 15:4
c Jn 13:15
1Pt 2:21
d Kpł 19:18
Pwt 6:5
Jn 13:34
e 1Jn 1:1
2Jn 5

szpalta 2

a Rz 13:12
1Ts 5:5
b Jn 1:9
Jn 8:12
Kol 2:17
c Ef 4:31
Kol 3:8
Tyt 3:3
1Jn 3:15

d Iz 59:9; 1Ko 13:2; **e** Ef 5:8; **f** Jn 11:9; 2Pt 1:10; **g** Jn 11:10; 2Pt 1:9; 1Jn 4:20; **h** Jn 12:35; **i** Łk 24:47; Dz 4:12; Dz 10:43; **j** Jn 1:1; **k** Tyt 2:6; **l** Jak 4:7; 1Jn 5:19; Obj 12:11; **m** Gal 4:19; **n** Jn 17:25; **o** 1Tm 5:17; **p** 1Jn 1:1; **q** Ef 6:10; **r** Heb 8:10; 2Jn 2; 3Jn 3; **s** Rz 8:37; **t** Rz 12:2; 1Ko 7:31; Ef 5:15; **u** Mt 6:24; Jak 4:4; **v** Tyt 2:12; **w** Mt 5:28; Rz 13:14; 1Pt 1:14; **x** Rdz 3:6; Prz 27:20; Mt 4:8; **y** Kzn 5:11; Jak 4:16; **z** 1Ko 7:33; Ef 2:2; **a** 1Ko 7:31; 1Pt 1:24; **b** Mt 7:21; 1Pt 4:2; **c** Ps 37:29; Jn 6:40.

18 Dziecięta, jest ostatnia godzina[a] i jak usłyszałyście, że przychodzi antychryst,[b] tak właśnie teraz wystąpiło wielu antychrystów;[c] stąd poznajemy, że jest ostatnia godzina. **19** Wyszli z nas, ale nie byli naszego pokroju;[d] bo gdyby byli naszego pokroju, pozostaliby z nami.[e] Ale wyszli, aby się okazało, że nie wszyscy są naszego pokroju.[f] **20** A wy macie namaszczenie od świętego;[g] wszyscy macie wiedzę.[h] **21** Piszę do was nie dlatego, że nie znacie prawdy,[i] ale dlatego, że ją znacie[j] i że żadne kłamstwo nie wywodzi się z prawdy.[k]

22 Kto jest kłamcą, jeśli nie ten, kto zaprzecza, że Jezus jest Chrystusem?[l] Antychrystem[m] jest ten, kto się zapiera Ojca i Syna.[n] **23** Każdy, kto się zapiera Syna, nie ma również Ojca.[o] Kto wyznaje[p] Syna, ma także Ojca.[q] **24** Jeśli chodzi o was, niech to, co słyszeliście od początku, pozostaje w was.[r] Jeżeli pozostanie w was to, co słyszeliście od początku, wy także będziecie trwać w jedności[s] z Synem i w jedności z Ojcem.[t] **25** A to jest obietnica, którą on nam obiecał: życie wieczne.[u]

26 Piszę to wam o tych, którzy próbują was wprowadzić w błąd.[v] **27** A w was pozostaje namaszczenie,[w] któreście od niego otrzymali, i nie potrzebujecie, żeby ktoś was nauczał;[x] ale jak namaszczenie od niego uczy was o wszystkim[y] i jest prawdziwe,[z] a nie jest kłamstwem, i jak was nauczyło, pozostawajcie w jedności[a] z nim. **28** Teraz więc, dzieteczki,[b] pozostawajcie z nim w jedności,[c] abyśmy, gdy się ujawni,[d] mieli swobodę mowy[e] i nie byli z dala od niego zawstydzeni podczas jego obecności.[f] **29** Jeżeli wiecie, że on jest prawy,[g] to poznajecie, że każdy, kto czyni to, co prawe, z niego się narodził.[a]

3 Patrzcie, jaką miłością[b] Ojciec nas obdarzył, abyśmy byli nazwani dziećmi Bożymi[c] — i nimi jesteśmy. Świat[d] dlatego nas nie zna, że jego nie poznał.[e] **2** Umiłowani, teraz jesteśmy dziećmi Bożymi,[f] ale jeszcze nie zostało ujawnione, czym będziemy.[g] Wiemy, że gdy on się ujawni,[h] będziemy do niego podobni,[i] ponieważ ujrzymy go właśnie takim, jakim jest.[j] **3** A każdy, kto w nim pokłada tę nadzieję, oczyszcza się,[k] jak i ten jest czysty.[l]

4 Każdy, kto trwa w grzechu,[m] trwa także w bezprawiu,[n] toteż grzech[o] jest bezprawiem. **5** Wiecie również, że ten się ujawnił, aby usunąć nasze grzechy,[p] a w nim grzechu[q] nie ma. **6** Nikt, kto pozostaje w jedności[r] z nim, nie trwa w grzechu;[s] nikt, kto trwa w grzechu, nie widział go ani go nie poznał.[t] **7** Dziateczki, niech was nikt nie wprowadza w błąd; kto trwa w prawości, jest prawy, tak jak ten jest prawy.[u] **8** Kto trwa w grzechu, pochodzi od Diabła, ponieważ Diabeł grzeszy od początku.[v] Syn Boży po to się ujawnił,[w] by zniweczyć dzieła Diabła.[x]

9 Nikt, kto się narodził z Boga, nie trwa w grzechu,[y] ponieważ Jego nasienie pozostaje w takim i nie może on trwać w grzechu, gdyż narodził się z Boga.[z] **10** Dzieci Boga i dzieci Diabła uwidaczniają się w ten sposób: Nikt, kto nie trwa w prawości,[a] nie pochodzi od Boga — ani ten, kto nie miłuje swego brata.[b] **11** Bo to jest wieść, którą słyszeliście od

ROZDZ. 2
a Mt 24:33
b Mt 24:24 2Ts 2:3 2Pt 2:1
c Mt 13:27 2Ts 2:7 2Jn 7 Judy 4
d Dz 20:30
e Jn 6:37
f 1Ko 11:19
g 2Ko 1:21 1Jn 2:27
h Heb 10:26
i Jn 8:32
j 2Pt 1:12
k Jn 8:44
l 1Jn 4:3 2Jn 7
m 1Jn 2:18
n Łk 12:9
o Jn 5:23 2Jn 9
p Rz 10:10
q Jn 14:7 1Jn 4:15
r Jn 14:23 2Jn 6
s Jn 15:4
t 1Jn 3:24
u Jn 17:3 1Jn 1:2
v Mk 13:22 3Jn 10 Obj 2:20
w 2Ko 1:21 1Jn 2:20
x Jer 31:34 Heb 8:11
y Jn 14:26 Jn 16:13
z Jn 17:17 Rz 3:4
a Jn 17:21
b 1Jn 3:2
c Jn 6:56
d Kol 3:4 1Tm 6:14
e 1Jn 4:17
f Mt 24:3 1Ts 3:13
g 1Jn 3:7

szpalta 2
a 1Pt 1:23 1Jn 4:7

ROZDZ. 3
b Jn 3:16
c Jn 1:12 Rz 8:15
d Jn 15:19
e Jn 16:3 Jn 17:25
f Rz 8:16 Ef 1:5
g 1Ko 15:49 Flp 3:21
h Jn 14:3 Heb 12:23
i 2Pt 1:4

j Mt 5:8; Jn 4:24; **k** 2Ko 7:1; **l** 1Pt 1:16; **m** Rz 3:20; 1Tm 5:20; **n** Mt 7:23; Rz 4:15; **o** 1Jn 5:17; **p** Kpł 16:22; Iz 53:11; Jn 1:29; **q** Jn 8:46; 2Ko 5:21; **r** Jn 15:4; **s** Rz 6:12; 1Pt 4:1; **t** Ps 15:1; 3Jn 11; **u** Pwt 32:4; Ps 119:137; Ps 145:17; **v** Rdz 3:14; Jn 8:44; **w** Heb 2:14; **x** Jn 16:33; Kol 2:15; Heb 2:14; **y** 1Jn 5:18; **z** 1Pt 1:23; **a** 1Jn 2:29; **b** 1Jn 4:8.

początku,[a] że powinniśmy jedni drugich miłować;[b] **12** nie jak Kain, który pochodził od niegodziwca i zabił[c] swego brata. A dlaczego go zabił? Ponieważ jego własne uczynki były niegodziwe,[d] natomiast jego brata – prawe.[e]

13 Nie dziwcie się, bracia, że świat was nienawidzi.[f] **14** My wiemy, że przeszliśmy ze śmierci do życia,[g] ponieważ miłujemy braci.[h] Kto nie miłuje, pozostaje w śmierci.[i] **15** Każdy, kto nienawidzi[j] swego brata, jest zabójcą,[k] a wiecie, że w żadnym zabójcy[l] nie pozostaje życie wieczne.[m] **16** Po tym poznaliśmy miłość,[n] że on wydał za nas swą duszę;[o] i my mamy obowiązek wydać swe dusze za naszych braci.[p] **17** Ale jeśli ktoś ma środki tego świata służące do podtrzymywania życia[q] i widzi swego brata w potrzebie,[r] a jednak zamyka przed nim drzwi swego tkliwego współczucia,[s] to jakże pozostaje w nim miłość do Boga?[t] **18** Dzieteczki, nie miłujmy[u] słowem ani językiem,[v] lecz uczynkiem[w] i prawdą.[x]

19 Po tym poznamy, że pochodzimy z prawdy,[y] i uspokoimy przed nim nasze serca **20** co do tego, za co nasze serca by nas potępiały,[z] ponieważ Bóg jest większy niż nasze serca i wie wszystko.[a] **21** Umiłowani, jeśli nas serca nie potępiają, mamy wobec Boga swobodę mowy;[b] **22** i o cokolwiek prosimy, otrzymujemy od niego,[c] gdyż przestrzegamy jego przykazań i czynimy to, co znajduje upodobanie w jego oczach.[d] **23** Doprawdy, to jest jego przykazanie, żebyśmy wierzyli w imię jego Syna, Jezusa Chrystusa,[e] i miłowali się wzajemnie,[f] tak jak on dał nam przykazanie. **24** Kto zaś przestrzega jego przykazań, ten pozostaje w jedności z nim, a on w jedności z takim;[g] i po tym poznajemy, że on pozostaje w jedności z nami[a] – dzięki duchowi,[b] którego nam dał.

4 Umiłowani, nie każdej natchnionej wypowiedzi[c] wierzcie, lecz sprawdzajcie natchnione wypowiedzi, czy pochodzą od Boga,[d] ponieważ wyszło na świat wielu fałszywych proroków.[e]

2 Po tym poznajecie natchnioną wypowiedź od Boga:[f] Każda natchniona wypowiedź, która wyznaje, że Jezus Chrystus przyszedł w ciele, pochodzi od Boga,[g] **3** ale każda natchniona wypowiedź, która nie wyznaje Jezusa, nie pochodzi od Boga.[h] Jest to natomiast natchniona wypowiedź antychrysta, o której słyszeliście, iż przychodzi,[i] i która już teraz jest na świecie.[j]

4 Wy, dzieteczki, pochodzicie od Boga i zwyciężyłyście tych ludzi,[k] ponieważ ten, który jest w jedności[l] z wami, jest większy[m] niż ten, który jest w jedności ze światem.[n] **5** Oni pochodzą ze świata,[o] dlatego mówią to, co się wywodzi ze świata, i świat ich słucha.[p] **6** My pochodzimy od Boga.[q] Kto poznaje Boga, ten nas słucha;[r] kto nie pochodzi od Boga, ten nas nie słucha.[s] Tak spostrzegamy natchnioną wypowiedź prawdy i natchnioną wypowiedź błędu.[t]

7 Umiłowani, dalej miłujmy się nawzajem,[u] gdyż miłość[v] jest od Boga, a każdy, kto miłuje, z Boga się narodził[w] i Boga poznaje.[x] **8** Kto nie miłuje, nie poznał Boga, ponieważ Bóg jest miłością.[y] **9** Przez to w naszym wypadku ujawniła się miłość Boża,[z] że Bóg posłał na świat swe-

ROZDZ. 3

a 1Jn 1:1 1Jn 2:7 2Jn 5
b Jn 13:34
c Rdz 4:8
d Rdz 4:5 Judy 11
e Rdz 4:4 Heb 11:4
f Mt 5:11 Jn 15:18 2Tm 3:12
g Jn 5:24 Rz 8:2
h 1Jn 2:10
i Jn 3:36
j Kpl 19:17
k Mt 5:21 Ef 4:31
l Rdz 9:6
m Lb 35:31 Obj 21:8 Obj 22:15
n Jn 13:1
o Jn 3:16 Jn 15:13 Rz 8:32
p Jn 13:15 Rz 16:4 1Ts 2:8
q Łk 3:11
r Pwt 26:12 Rz 12:13
s Kpl 25:35 Pwt 15:7 Jak 2:16
t Iz 58:7 1Jn 4:20
u 1Ko 13:4
v Rz 12:9
w Jak 1:22 Jak 2:17
x Mt 7:22 1Pt 1:22
y Jn 18:37
z 2Sm 24:10 Mt 26:75 Łk 18:13
a Łk 12:30 Heb 4:13
b Heb 4:16 1Jn 5:14
c Ps 10:17 Ps 34:15 Mt 7:8 1Pt 3:12
d Jn 9:31 Heb 13:21
e Jn 6:29
f Jn 13:34
g Jn 15:4 1Jn 2:24

szpalta 2

a Jn 14:23
b Rz 8:2 Rz 8:9

ROZDZ. 4

c Pwt 18:21 2Ts 2:2 1Tm 4:1
d Obj 22:6
e Mt 24:24; Obj 16:14; **f** 2Tm 3:16; Obj 22:6; **g** Jn 1:14; 1Ko 12:3; Obj 19:10; **h** 2Pt 2:1; 1Jn 2:22; **i** 2Ts 2:7; 1Jn 2:18; **j** Dz 20:30; **k** 1Jn 5:4; **l** Jn 17:21; **m** 2Kn 20:6; **n** Ef 2:2; Ef 6:12; **o** 1Jn 5:19; **p** Jn 15:19; **q** 1Jn 3:10; **r** Jn 10:27; **s** Jn 8:47; Jn 14:17; **t** 1Jn 4:1; **u** 1Pt 1:22; **v** 1Ko 13:13; **w** 1Jn 3:6; 1Jn 3:9; 1Jn 4:16; **x** Jn 17:3; **y** Wj 34:6; Mi 7:18; 1Jn 4:19; **z** Rz 5:8.

go jednorodzonego Syna,[a] abyśmy przez niego uzyskali życie.[b] **10** Miłość nie w tym się przejawia, że my umiłowaliśmy Boga, lecz że on nas umiłował i posłał swego Syna jako ofiarę[c] przebłagalną[d] za nasze grzechy.[e]

11 Umiłowani, jeśli Bóg nas tak umiłował, to i my mamy obowiązek miłować się wzajemnie.[f] **12** Boga nikt nigdy nie widział.[g] Jeżeli dalej miłujemy się wzajemnie, to Bóg pozostaje w nas, a jego miłość zostaje w nas wydoskonalona.[h] **13** Po tym poznajemy, iż pozostajemy w jedności[i] z nim, a on w jedności z nami,[j] że udzielił nam swego ducha.[k] **14** Ponadto sami widzieliśmy[l] i świadczymy,[m] że Ojciec posłał swego Syna jako Wybawcę świata.[n] **15** Kto wyznaje, że Jezus Chrystus jest Synem Bożym,[o] z takim Bóg pozostaje w jedności, a on w jedności z Bogiem.[p] **16** A my poznaliśmy miłość,[q] którą Bóg żywi do nas, i w nią uwierzyliśmy.

Bóg jest miłością,[r] a kto pozostaje w miłości,[s] ten pozostaje w jedności z Bogiem, Bóg zaś pozostaje w jedności[t] z nim. **17** W ten sposób miłość została w nas wydoskonalona, żebyśmy mieli swobodę mowy[u] w dniu sądu,[v] ponieważ jak jest ten, tak i my jesteśmy na tym świecie.[w] **18** W miłości nie ma bojaźni,[x] lecz doskonała miłość precz odrzuca bojaźń,[y] ponieważ bojaźń powściąga. Doprawdy, kto się boi, nie wydoskonalił się w miłości.[z] **19** My zaś miłujemy, ponieważ on pierwszy nas umiłował.[a]

20 Jeżeli ktoś twierdzi: „Miłuję Boga", a jednak nienawidzi swego brata, to jest kłamcą.[b] Bo kto nie miłuje swego brata,[c] którego widział, nie może miłować Boga, którego nie widział.[d] **21** A mamy od niego to przykazanie,[a] że kto miłuje Boga, powinien miłować również swego brata.[b]

5 Każdy, kto wierzy, że Jezus jest Chrystusem, narodził się z Boga,[c] a każdy, kto miłuje tego, który spowodował narodzenie, miłuje tego, który się z niego narodził.[d] **2** Po tym poznajemy, że miłujemy[e] dzieci Boże,[f] gdy miłujemy Boga i spełniamy jego przykazania.[g] **3** Bo miłość[h] do Boga polega na tym, że przestrzegamy jego przykazań;[i] a przecież jego przykazania nie są uciążliwe,[j] **4** ponieważ wszystko, co się narodziło[k] z Boga, zwycięża świat.[l] A to jest zwycięstwo,[m] które zwyciężyło[n] świat: nasza wiara.[o]

5 Któż jest tym, który zwycięża[p] świat,[q] jeśli nie ten, kto wierzy,[r] że Jezus jest Synem Bożym?[s] **6** To jest ten, który przyszedł poprzez wodę i krew, Jezus Chrystus; nie tylko przez wodę,[t] lecz przez wodę i krew.[u] A duch[v] składa świadectwo, ponieważ duch jest prawdą. **7** Bo jest trzech świadków: **8** duch[w] i woda,[x] i krew,[y] a ci trzej są zgodni.[z]

9 Jeżeli przyjmujemy świadectwo ludzi,[a] to świadectwo Boga jest większe, ponieważ jest to świadectwo Boga — to, że złożył świadectwo[b] o swoim Synu. **10** Kto wierzy w Syna Bożego, ma świadectwo[c] co do samego siebie. Kto nie wierzy Bogu, uczynił go kłamcą,[d] ponieważ nie uwierzył w świadectwo,[e] które Bóg jako świadek[f] dał o swoim Synu. **11** I to jest świadectwo, że Bóg

ROZDZ. 4
a Jn 1:14
b Jn 3:16 Rz 5:21 Rz 8:32 1Jn 5:11
c 1Ko 5:7 2Ko 5:21
d Rz 3:25 1Jn 2:2
e Heb 2:17 Heb 9:26
f Mt 18:33 Jn 15:12 Rz 13:8 1Jn 3:16
g Wj 33:20 Jn 1:18 Jn 4:24 Jn 5:37 Jn 6:46
h 1Jn 2:5
i Jn 6:56 Jn 15:4
j Jn 14:21
k 1Jn 3:24
l 1Jn 1:1
m 1Jn 1:2
n Mt 1:21 Jn 3:17 Jn 4:42 Jn 12:47 Dz 5:31
o Rz 10:9 1Jn 2:23
p 1Jn 2:24
q Jn 3:16
r 1Jn 4:8
s Mt 22:37
t Jn 17:21
u Heb 4:16 1Jn 2:28
v Dz 17:31 2Pt 3:7
w Jn 17:16
x Rz 8:15
y 2Tm 1:7
z 1Jn 2:5
a 1Jn 4:10
b 1Jn 2:4
c 1Jn 3:17
d 1Jn 3:2 1Jn 4:12

szpalta 2
a Mt 22:37
b Mt 22:39 Jn 13:34 Jn 15:12

ROZDZ. 5
c 1Pt 1:3
d Jn 1:12 Jn 3:3 1Pt 1:23 1Jn 3:9
e 1Pt 1:22
f Jn 1:12 Rz 8:14
g Obj 14:12
h Jn 14:23 2Jn 6
i Pwt 5:29; Pwt 12:28; j Pwt 30:11; Mt 6:8; k 1Jn 5:18; l Jn 16:33; m Obj 15:2; n Obj 12:11; o 2Tm 4:7; p 1Ko 15:57; q 1Jn 4:4; r Ef 6:16; 1Jn 3:23; s Jn 20:31; t Mt 3:13; u Dz 20:28; Ef 1:7; Heb 9:22; 1Pt 1:19; v Mt 3:16; Jn 1:33; w Łk 3:22; Łk 4:18; Jn 1:32; Dz 10:38; x Łk 3:21; y Heb 9:14; z Mt 18:16; 2Ko 13:1; 1Tm 3:16; a Mk 15:39; Jn 1:29; Jn 1:32; b Mk 1:11; Łk 9:35; Jn 12:28; c Rz 8:16; d Jn 3:33; e 1Ko 15:15; f Jn 5:37.

dał nam życie wieczne,[a] a życie to jest w jego Synu.[b] **12** Kto ma Syna, ma to życie; kto nie ma Syna Bożego, nie ma tego życia.[c]

13 Piszę to wam, abyście wiedzieli, że macie życie wieczne[d] — wy, którzy wierzycie w imię Syna Boga.[e] **14** A to jest ufność, którą żywimy do niego,[f] że o cokolwiek prosimy zgodnie z jego wolą, on nas wysłuchuje.[g] **15** Ponadto jeśli wiemy, że nas wysłuchuje, o cokolwiek prosimy,[h] to wiemy, że będziemy mieć wszystko, o co prosimy, bośmy go o to poprosili.[i]

16 Jeżeli ktoś ujrzy, że jego brat grzeszy jakimś grzechem, który nie sprowadza śmierci,[j] to będzie prosić, a On da mu życie[k] — tym, którzy nie grzeszą tak, by to sprowadzało śmierć.[l] Jest grzech, który sprowadza śmierć. W sprawie właśnie tego grzechu nie mówię, żeby prosił.[a] **17** Wszelka nieprawość jest grzechem;[b] a jednak jest grzech, który nie sprowadza śmierci.

18 Wiemy, że nikt, kto się narodził z Boga,[c] nie trwa w grzechu, ale Ten[d] narodzony z Boga strzeże go, a niegodziwiec go nie pochwytuje.[e] **19** Wiemy, że pochodzimy od Boga,[f] lecz cały świat podlega mocy niegodziwca.[g] **20** My zaś wiemy, że Syn Boży przyszedł[h] i obdarzył nas zdolnością umysłu,[i] żebyśmy mogli poznać prawdziwego.[j] I jesteśmy w jedności[k] z tym prawdziwym poprzez jego Syna, Jezusa Chrystusa. To jest prawdziwy[l] Bóg i życie wieczne.[m] **21** Dziateczki, strzeżcie się bożków.[n]

ROZDZ. 5

a Jn 17:3
b Jn 5:26
c Jn 3:36
d 1Jn 1:2
e Jn 20:31 1Jn 3:23
f Heb 4:16 1Jn 3:21
g Prz 15:29 Jn 9:31
h Jn 14:13
i Łk 11:13
j Iz 6:7 Jer 31:34 Jak 5:15 1Jn 1:9
k Jak 5:20
l Mt 12:31 Mk 3:29 Łk 12:10 Heb 6:6 Heb 10:26

szpalta 2

a 2Jn 11
b 1Jn 3:4
c 1Jn 5:1

d Kol 1:15; Obj 3:14; e Jn 17:15; f Jn 8:47; g Mt 13:19; Łk 4:6; Jn 12:31; Heb 2:14; h 1Tm 3:16; i Kol 1:9; 2Tm 2:7; j 1Ko 2:12; k Jn 17:21; l 1Ts 1:9; m Jn 17:3; n 1Ko 10:14.

LIST

DRUGI JANA

1 Starszy[a] do wybranej pani[b] oraz jej dzieci, które naprawdę miłuję,[c] i nie tylko ja sam, lecz także wszyscy, co poznali prawdę[d] — **2** ze względu na prawdę, która w nas pozostaje[e] i będzie z nami na wieki.[f] **3** Będzie z nami życzliwość niezasłużona,[g] miłosierdzie i pokój od Boga, Ojca,[h] i od Jezusa Chrystusa, Syna Ojca, wraz z prawdą i miłością.[i]

4 Bardzo się raduję, ponieważ stwierdziłem, że niektóre z twoich dzieci[j] chodzą w prawdzie,[k] tak jak otrzymaliśmy przykazanie od Ojca.[l] **5** Teraz więc proszę cię, pani, jako ktoś, kto pisze tobie nie przykazanie nowe,[m] lecz to, które mieliśmy od początku,[a] abyśmy się wzajemnie miłowali.[b] **6** A miłość polega na tym,[c] że wciąż chodzimy zgodnie z jego przykazaniami.[d] To jest przykazanie, jak słyszeliście od początku, że wciąż powinniście według niego chodzić.[e] **7** Bo wyszło na świat wielu zwodzicieli[f] — osób, które nie wyznają, że Jezus Chrystus przyszedł w ciele.[g] Taki jest zwodzicielem[h] i antychrystem.[i]

8 Baczcie, żebyście nie stracili tego, co wypracowaliśmy, ale byście odebrali pełną zapłatę.[j] **9** Nikt, kto się wysuwa naprzód[k]

a 1Pt 5:1 3Jn 1
b 1Pt 5:13
c 1Pt 1:22 1Pt 2:17
d Jn 8:32 1Jn 3:18
e Jn 8:31
f Jn 17:17
g Heb 4:16
h 1Tm 1:2 2Tm 1:2
i Ef 4:15
j 1Jn 2:13
k 2Ko 4:2 3Jn 3
l Ef 6:1
m 1Jn 2:7

szpalta 2

a 1Jn 1:1
b Jn 13:34 Jn 15:12 1Pt 4:8
c 1Ko 13:4
d Jn 14:15 1Jn 2:5 1Jn 5:3

e Jn 14:21; f Mt 24:24; Dz 20:29; 2Pt 2:1; 1Jn 2:18; Obj 2:2; g 1Jn 4:2; h Mt 7:15; Mt 7:23; Mt 24:24; 2Ts 2:7; i Łk 11:23; 1Jn 2:22; 1Jn 4:3; Judy 4; j Jn 4:36; Heb 10:35; k 1Jn 2:22.

i nie pozostaje[a] w nauce Chrystusa, nie ma Boga.[b] Kto zaś pozostaje w tej nauce, ten ma zarówno Ojca, jak i Syna.[c] **10** Jeżeli ktoś przychodzi do was i nie przynosi tej nauki, wcale go nie przyjmujcie do domu[d] ani nie zwracajcie się do niego z pozdrowieniem.[e] **11** Bo kto się do niego zwraca z pozdrowieniem, ten jest współuczestnikiem jego niegodziwych uczynków.[f]

12 Chociaż mam wam wiele do napisania, nie chcę tego czynić, używając papieru i atramentu,[a] lecz mam nadzieję, że do was przyjdę i porozmawiam z wami twarzą w twarz,[b] żeby wasza radość[c] była zupełna.[d]

13 Dzieci twej siostry, wybranej, przesyłają ci pozdrowienia.[e]

a Jn 15:6 1Jn 2:27
b Jn 14:6 3Jn 9
c Heb 3:14 1Jn 2:23
d Pwt 17:5 Rz 16:17 1Ko 5:11 2Ts 3:6 2Ts 3:14
e 1Kl 13:16 Dz 19:9
f 1Tm 5:22 Obj 18:4

szpalta 2
a 3Jn 13; **b** 3Jn 14; **c** Jn 17:13; **d** 1Jn 1:4; **e** 1Pt 5:13.

LIST

TRZECI JANA

1 Starszy[a] do Gajusa, umiłowanego, którego ja naprawdę miłuję.[b]

2 Umiłowany,[c] modlę się, żeby ci się we wszystkim dobrze wiodło[d] i żebyś był zdrowy,[e] tak jak się dobrze wiedzie twojej duszy.[f] **3** Bo bardzo się uradowałem, gdy przyszli bracia i złożyli świadectwo o prawdzie, której się trzymasz, jako że ty dalej chodzisz w prawdzie.[g] **4** Nie mam większego powodu do wdzięczności, niż słyszeć, iż moje dzieci dalej chodzą w prawdzie.[h]

5 Umiłowany, wykonujesz wierną pracę we wszystkim, co czynisz dla braci,[i] i to obcych,[j] **6** którzy przed zborem poświadczyli twą miłość. Tych zechciej wyprawić w drogę w sposób godny Boga.[k] **7** Wyszli bowiem ze względu na jego imię, nic nie biorąc[l] od ludzi z narodów. **8** My więc mamy obowiązek przyjmować takich gościnnie,[m] żeby się stać współpracownikami w prawdzie.[n]

9 Napisałem coś do zboru, ale Diotrefes, który lubi zajmować wśród nich pierwsze miejsce,[o] niczego od nas nie przyjmuje[p] z respektem.[a] **10** Dlatego też jeśli przyjdę, przypomnę jego uczynki, które dalej popełnia,[b] obgadując nas niegodziwymi słowami.[c] A nie poprzestając na tym, sam wcale nie przyjmuje braci[d] z respektem, tych zaś, którzy chcą ich przyjąć,[e] próbuje powstrzymać[f] i wyrzucić[g] ze zboru.

11 Umiłowany, naśladuj nie to, co złe, lecz to, co dobre.[h] Kto czyni dobro, pochodzi od Boga.[i] Kto czyni zło, nie widział Boga.[j] **12** Demetriuszowi dane zostało świadectwo przez nich wszystkich[k] i przez samą prawdę. Lecz i my świadczymy,[l] a wiesz, że nasze świadectwo jest prawdziwe.[m]

13 Miałem ci wiele do napisania, ale nie chcę dalej do ciebie pisać atramentem i piórem.[n] **14** Mam jednak nadzieję, że cię niebawem zobaczę i porozmawiamy twarzą w twarz.[o]

Pokój tobie.[p]

Przyjaciele przesyłają ci pozdrowienia.[q] Moje pozdrowienia[r] przekaż imiennie przyjaciołom.

a 1Pt 5:1 2Jn 1
b 1Pt 1:22 1Pt 2:17
c 1Tm 6:2 Flm 1
d 1Ko 16:2
e Dz 15:29
f 1Ko 14:20
g 2Jn 4
h 1Ko 4:15 2Tm 1:2 Tyt 1:4 Flm 10
i Mt 25:38
j Heb 13:2
k Dz 20:38 Tyt 3:13
l 1Ko 9:12 1Ko 9:15
m Mt 10:41 Mt 25:35 Dz 17:7 Flm 22 1Pt 4:9
n Rz 12:13
o Mt 20:27 Dz 20:30 Flp 2:3
p Kol 4:16

szpalta 2
a Rz 12:10 Heb 13:7 Heb 13:17
b 1Ko 4:19 2Ko 13:2
c Ps 101:5 Prz 6:19
d Ef 6:21 Flp 2:19 Kol 4:7
e 2Ko 7:15
f 2Tm 4:15

g Mt 24:49; **h** Rz 12:9; Rz 13:3; 1Pt 3:11; **i** 1Jn 3:6; 1Jn 3:9; **j** 1Jn 3:10; **k** 1Tm 3:7; **l** Jn 19:35; **m** Jn 21:24; **n** 2Jn 12; **o** Gal 4:20; **p** 1Pt 5:14; **q** Flp 4:22; **r** Tyt 3:15.

JUDY

1 Juda, niewolnik Jezusa Chrystusa, a brat Jakuba,[a] do powołanych,[b] którzy są umiłowani w związku z Bogiem, Ojcem,[c] i zachowani[d] dla Jezusa Chrystusa:

2 Miłosierdzie[e] i pokój,[f] i miłość[g] niech się wam pomnożą.[h]

3 Umiłowani,[i] chociaż dokładałem wszelkich starań, aby do was pisać o wybawieniu, którego się wspólnie trzymamy,[j] uznałem za konieczne napisać do was, żeby was usilnie zachęcić do podjęcia ciężkiej walki o wiarę,[k] raz na zawsze przekazaną świętym.[l] **4** Czynię to dlatego, że wśliznęli się pewni ludzie,[m] którzy dawno temu zostali przez Pisma wyznaczeni[n] na ten sąd,[o] ludzie bezbożni,[p] obracający niezasłużoną życzliwość naszego Boga w usprawiedliwienie rozpasania[q] oraz sprzeniewierzający się[r] naszemu jedynemu Właścicielowi[s] i Panu,[t] Jezusowi Chrystusowi.

5 Pragnę wam przypomnieć — mimo iż wszystko raz na zawsze wiecie[u] — że Jehowa, chociaż wybawił lud z ziemi egipskiej,[v] potem zgładził tych, którzy nie okazali wiary.[w] **6** Aniołów zaś, którzy nie zachowali swego pierwotnego stanowiska, lecz opuścili swe właściwe miejsce mieszkania,[x] zatrzymał wiekuistymi więzami[y] w gęstej ciemności na sąd wielkiego dnia.[z] **7** Tak też Sodoma i Gomora oraz miasta wokół nich,[a] gdy już w ten sam sposób jak tamci bez umiaru pogrążyły się w rozpuście i poszły za ciałem ku pożyciu sprzecznemu z naturą,[b] stanowią dany nam ostrzegawczy przykład[c] przez to, że ponoszą sądową karę ognia wiecznego.[a]

8 Podobnie jednak i ci ludzie, rojący sny,[b] kalają ciało i lekceważą zwierzchnictwo[c] oraz mówią obelżywie o chwalebnych.[d] **9** Kiedy zaś archanioł[e] Michał[f] miał zatarg[g] z Diabłem i toczył spór co do ciała Mojżesza,[h] nie śmiał go osądzić obelżywymi wyrazami,[i] lecz rzekł: „Niech cię zgromi Jehowa”.[j] **10** Jednakże ci ludzie mówią obelżywie o wszystkim, czego w rzeczywistości nie znają;[k] lecz we wszystkim, co pojmują zgodnie z naturą jak bezrozumne zwierzęta,[l] w tym dalej psują[m] samych siebie.

11 Biada im, ponieważ poszli ścieżką Kaina[n] i dla zapłaty puścili się błędną drogą Balaama,[o] i poginęli w buntowniczej mowie[p] Koracha![q] **12** To skały ukryte pod wodą, gdy z wami biesiadują na waszych uczta miłości,[r] pasterze, którzy bez bojaźni pasą samych siebie;[s] bezwodne obłoki unoszone[t] przez wiatry[u] tu i tam; drzewa późną jesienią, lecz bez owoców, po dwakroć obumarłe, wykorzenione;[v] **13** dzikie fale morskie, które pienią się tym, co im samym przynosi wstyd;[w] gwiazdy bez ustalonego toru, dla których na wieki zachowana jest czerń ciemności.[x]

---

a Mt 13:55 Mk 6:3 Gal 2:9 Jak 1:1
b Heb 3:1
c Mt 11:27 1Jn 3:24
d Jn 6:39 Jn 17:15 2Tm 1:12 2Tm 4:18 1Pt 1:5
e Ps 103:13 Rz 9:16 Tyt 3:5
f Ps 29:11 Flp 4:7 Kol 1:20
g Rz 5:8
h 1Pt 1:2
i Rz 1:7
j Wj 19:6 Jn 4:22 Tyt 1:4 Heb 2:3 1Pt 2:9 2Pt 1:1
k 2Ko 11:4 Gal 1:6 Ef 6:11 1Tm 1:18 1Tm 6:12
l Ef 3:5
m Mt 13:25 Mt 13:38 Gal 2:4 1Jn 2:19
n 1Pt 2:8
o 2Pt 3:7
p 2Tm 2:16 Tyt 1:16
q Prz 21:27 2Ko 12:21 Gal 5:19 2Pt 2:14
r Dz 20:30 2Ts 2:3 2Pt 2:1
s 1Ko 6:20 1Ko 7:23 2Pt 2:1
t Ef 4:5
u Rz 15:4 2Pt 3:1
v Wj 12:41 Pwt 17:16
w Lb 14:35 1Ko 10:5 Heb 3:19
x Rdz 6:4 1Pt 3:20 2Pt 2:4 Obj 12:7
y Łk 8:31
z 1Ko 6:3 2Pt 2:4 Obj 20:1
a Rdz 14:2 Pwt 29:23
b Rdz 19:5 Kpl 18:22 Rz 1:26
c 1Ko 10:11; **szpalta 2** **a** Rdz 19:24; Mt 10:15; 2Pt 2:6; **b** Pwt 13:3; 2Pt 2:1; **c** Pwt 17:12; 2Pt 2:10; **d** Wj 22:28; Jn 17:22; 1Tm 6:4; 1Pt 4:14; 3Jn 10; **e** 1Ts 4:16; **f** Wj 23:20; Wj 32:34; Wj 33:2; Dn 10:21; Dn 12:1; **g** Dn 10:13; **h** Pwt 34:6; **i** 2Pt 2:11; **j** Za 3:2; **k** 1Ko 2:14; Judy 19; **l** 2Pt 2:12; **m** Rz 1:24; Gal 6:8; Ef 4:22; **n** Rdz 4:5; Rdz 4:8; 1Jn 3:12; **o** Lb 22:32; Pwt 23:5; 2Pt 2:15; Obj 2:14; **p** 2Ts 2:3; 1Tm 1:20; 2Tm 2:16; **q** Lb 16:3; Lb 16:32; **r** 2Tm 3:6; 2Pt 2:13; **s** Eze 34:8; **t** 2Pt 2:17; **u** Ef 4:14; **v** Mt 15:13; **w** Iz 57:20; **x** Heb 6:4; Obj 21:8.

14 O nich też prorokował siódmy w linii od Adama, Henoch,[a] gdy powiedział: „Oto przyszedł Jehowa ze swymi świętymi miriadami,[b] **15** aby nad wszystkimi dokonać sądu[c] i aby wszystkim bezbożnym udowodnić winę w związku ze wszystkimi ich bezbożnymi uczynkami, które bezbożnie popełnili, oraz w związku ze wszystkimi szokującymi rzeczami, które mówili przeciwko niemu bezbożni grzesznicy".[d]

16 Są to szemracze,[e] ludzie, którzy się skarżą na swój los w życiu, postępujący według swoich pragnień,[f] a ich usta mówią nadęte słowa,[g] oni zaś dla własnej korzyści podziwiają osobistości.[h]

17 Wy zaś, umiłowani, przypomnijcie sobie wypowiedzi, które poprzednio wyrzekli apostołowie naszego Pana, Jezusa Chrystusa,[i] **18** że do was mawiali: „W czasie ostatnim będą szydercy, postępujący według własnych pragnień tego, co bezbożne".[j] **19** Są to ci, którzy wywołują podziały,[k] ludzie zezwierzęciali,[l] nie mający usposobienia duchowego.[m]

20 Ale wy, umiłowani, budując się[a] na swej najświętszej wierze[b] i modląc się w duchu świętym,[c] **21** trwajcie w miłości Bożej,[d] oczekując miłosierdzia[e] naszego Pana, Jezusa Chrystusa, ku życiu wiecznemu.[f] **22** Wciąż też okazujcie miłosierdzie[g] tym, którzy mają wątpliwości;[h] **23** wybawiajcie ich,[i] wyrywając z ognia.[j] Drugim zaś okazujcie miłosierdzie, czyniąc to z bojaźnią i nienawidząc nawet spodniej szaty zbrukanej przez ciało.[k]

24 A temu, który jest w stanie was ustrzec[l] od upadku i stawić jako nieskalanych[m] wobec swej chwały z wielką radością, **25** jedynemu Bogu, naszemu Wybawcy,[n] przez Jezusa Chrystusa,[o] naszego Pana, niech będzie chwała,[p] majestat, potęga[q] i władza[r] od całej minionej wieczności[s] i teraz, i na całą wieczność.[t] Amen.[u]

a Rdz 5:22
b Pwt 33:2 Dn 7:10 Za 14:5 Heb 12:22
c Ps 149:7 Eze 25:17 2Ts 1:6
d Mal 3:13 Mt 12:36
e Lb 14:27 1Ko 10:10 Flp 2:14
f Jak 4:3 2Pt 2:18
g Ps 75:5 Ps 140:11 Tyt 1:10
h Kpł 19:15 Prz 28:21 Jak 2:9
i 2Pt 3:2
j Dz 20:30 1Tm 4:1 2Tm 3:1 2Pt 2:1 2Pt 3:3
k Łk 11:23 Rz 16:17 1Ko 1:10 Jak 3:16 3Jn 10 Obj 2:15
l Oz 4:14
m 1Ko 2:14 Heb 12:16

szpalta 2

a Dz 20:32 1Ko 3:10
b Gal 5:22 Kol 2:7 1Ts 5:11
c Łk 11:13 Rz 8:26 Ef 6:18
d Jn 15:10; Rz 8:39; 1Jn 5:3; **e** 2Tm 1:18; Tyt 3:5; **f** Tyt 3:7; 1Jn 1:2; 1Jn 2:25; **g** Mt 5:7; Mt 9:13; Jak 2:13; **h** Jak 1:6; **i** Rz 11:14; Gal 6:1; Jak 5:19; **j** Am 4:11; Za 3:2; Mt 18:8; **k** Prz 8:13; Gal 5:19; Obj 3:4; **l** Ps 145:20; **m** Rz 8:33; Ef 1:4; Ef 5:27; Flp 1:10; Kol 1:22; **n** Łk 1:47; **o** Mt 20:28; Jn 3:16; Rz 5:8; 1Jn 4:9; **p** Ps 29:1; **q** Obj 11:17; **r** Dn 4:35; **s** Ps 90:2; **t** Hab 1:12; **u** Rz 16:27.

OBJAWIENIE

DANE JANOWI

1 Objawienie[a] od Jezusa Chrystusa, które dał mu Bóg,[b] aby pokazać swym niewolnikom,[c] co ma się stać wkrótce.[d] A on posłał swojego anioła[e] i przez niego przedstawił je w znakach[f] swemu niewolnikowi Janowi,[g] **2** który złożył świadectwo o słowie danym przez Boga[h] i o świadectwie danym przez Jezusa Chrystusa[i] — o wszystkim, co ujrzał. **3** Szczęśliwy[j] ten, kto czyta na głos,[a] oraz ci, którzy słuchają słów tego proroctwa[b] i zachowują, co w nim napisano;[c] bo wyznaczony czas jest bliski.[d]

4 Jan do siedmiu zborów,[e] które są w okręgu Azji:

Życzliwość niezasłużona i pokój wam od „Tego, który jest i który był, i który przychodzi",[f]

ROZDZ. 1

a 1Ko 14:6 Gal 1:12
b Dn 2:28 Jn 12:49
c Am 3:7 Obj 7:3 Obj 22:6
d Obj 1:19
e Obj 22:16
f Dz 2:22
g Mt 10:2 Mk 1:19 Jn 21:20
h Obj 1:9
i Obj 22:20
j Jn 13:17

szpalta 2 **a** Ps 1:2; 1Tm 4:13; **b** Obj 22:18; **c** Łk 11:28; Jak 1:22; **d** Dn 8:19; Obj 22:10; **e** Obj 1:11; **f** Wj 3:14; Obj 1:8; Obj 4:8; Obj 11:17.

i od siedmiu duchów,[a] które są przed jego tronem, **5** i od Jezusa Chrystusa, „Świadka Wiernego”,[b] „Pierworodnego z umarłych”[c] i „Władcy królów ziemi”.[d]

Temu, który nas miłuje[e] i który własną krwią uwolnił nas od naszych grzechów[f] — **6** i uczynił nas królestwem,[g] kapłanami[h] dla swego Boga i Ojca — właśnie jemu niech będzie chwała i potęga na wieki.[i] Amen.

7 Oto przychodzi z obłokami,[j] a ujrzy go wszelkie oko[k] oraz ci, którzy go przebili;[l] i wszystkie plemiona ziemi będą z jego powodu uderzać się ze smutku.[m] Tak: Amen.

8 „Jam jest Alfa i Omega”,[n] mówi Jehowa Bóg, „Ten, który jest i który był, i który przychodzi,[o] Wszechmocny”.[p]

9 Ja, Jan, wasz brat i współuczestnik w ucisku[q] i królestwie,[r] i wytrwałości[s] wespół z Jezusem,[t] znalazłem się na wyspie, którą zwą Patmos, za mówienie o Bogu i świadczenie o Jezusie.[u] **10** W natchnieniu[v] znalazłem się[w] w dniu[x] Pańskim i usłyszałem za sobą silny głos[y] jakby trąby, **11** mówiący: „Co widzisz, zapisz[z] w zwoju i poślij do siedmiu zborów[a] — w Efezie[b] i w Smyrnie,[c] i w Pergamonie,[d] i w Tiatyrze,[e] i w Sardes,[f] i w Filadelfii,[g] i w Laodycei”.[h]

12 I odwróciłem się, aby zobaczyć, co za głos ze mną mówił, a odwróciwszy się, ujrzałem siedem złotych świeczników[i] **13** i pośród świeczników kogoś podobnego do syna człowieczego,[j] odzianego w szatę sięgającą do stóp i przepasanego przez piersi złotym pasem. **14** A jego głowa i włosy były białe[k] jak biała wełna, jak śnieg, a jego oczy jak ognisty płomień;[l] **15** a jego stopy były podobne do czystej miedzi,[a] gdy się żarzy w piecu, a jego głos[b] był jak odgłos wielu wód. **16** I miał w swej prawej ręce siedem gwiazd,[c] a z jego ust wychodził ostry, długi miecz obosieczny,[d] a jego oblicze było jak słońce, gdy świeci w swej mocy.[e] **17** A gdy go ujrzałem, upadłem u jego stóp jak martwy.

On zaś położył na mnie swą prawicę i rzekł: „Nie bój się.[f] Jam jest Pierwszy[g] i Ostatni,[h] **18** i żyjący;[i] i byłem martwy,[j] lecz oto żyję na wieki wieków[k] i mam klucze śmierci[l] i Hadesu.[m] **19** Spisz więc to, co ujrzałeś, i to, co jest, i to, co się stanie potem.[n] **20** Co do świętej tajemnicy siedmiu gwiazd,[o] które ujrzałeś na mej prawicy, i siedmiu złotych świeczników:[p] Siedem gwiazd oznacza aniołów siedmiu zborów, a siedem świeczników oznacza siedem zborów.[q]

2 „Do anioła[r] zboru w Efezie[s] napisz: To mówi ten, który trzyma w swej prawicy siedem gwiazd,[t] ten, który się przechadza pośród siedmiu złotych świeczników:[u] **2** ‚Znam twoje uczynki[v] i trud, i twą wytrwałość i wiem, że nie możesz znieść złych ludzi i że poddałeś próbie[w] tych, którzy się podają za apostołów,[x] ale nimi nie są, i stwierdziłeś, że to kłamcy. **3** Okazujesz też wytrwałość[y] i wytrzymałeś przez wzgląd na moje imię,[z] i się nie znużyłeś.[a] **4** Niemniej to mam przeciw tobie, że odstąpiłeś od miłości, którą przejawiałeś pierwotnie.[b]

ROZDZ. 1

a Obj 4:5
b Ps 89:37 Obj 3:14
c Kol 1:18
d Ps 89:27 1Tm 6:15 Obj 19:16
e Jn 15:9
f Heb 9:14 1Pt 1:19 1Jn 1:7
g Wj 19:6 Łk 22:29
h 1Pt 2:5 Obj 5:10 Obj 20:6
i 1Tm 6:16
j Dn 7:13 Mt 26:64 Mk 13:26 Dz 1:11 1Ts 4:17 Obj 14:14
k Ef 1:18
l Mt 27:49
m Mt 24:30
n Iz 48:12 Obj 21:6 Obj 22:13
o Obj 1:4
p Rdz 17:1 Wj 6:3
q Mt 24:9 Heb 10:33 Obj 2:10
r Łk 12:32
s Mt 10:22 2Tm 2:12
t Rz 8:17
u Dz 1:8
v 1Kn 28:12 Mt 22:43
w Eze 40:2 2Ko 12:2
x 1Ko 1:8 1Ko 5:5
y Obj 1:15
z Hab 2:2
a Obj 1:4
b Ef 1:1 Obj 2:1
c Obj 2:8
d Obj 2:12
e Dz 16:14 Obj 2:18
f Obj 3:1
g Obj 3:7
h Kol 4:16 Obj 3:14
i 2Kn 4:7 Obj 1:20
j Dn 7:13 Obj 14:14
k Prz 20:29 Dn 7:9
l Obj 19:12

szpalta 2

a Obj 2:18
b Obj 1:10
c Obj 1:20
d Iz 49:2
e Mt 17:2

f Mt 17:7; **g** Dz 26:23; Kol 1:18; Obj 1:5; **h** Jn 5:21; Jn 6:40; Obj 2:8; **i** Łk 24:5; 1Ko 15:45; **j** Rz 5:6; 1Pt 3:18; **k** Rz 6:9; 1Tm 6:16; Heb 7:24; **l** Hi 38:17; Ps 9:13; **m** Iz 38:10; Mt 16:18; Jn 6:54; Jn 11:25; **n** Obj 4:1; Obj 22:6; **o** Obj 1:16; **p** Obj 1:12; **q** Mt 5:16; Flp 2:15; **ROZDZ. 2** **r** Obj 1:20; **s** Dz 19:1; Ef 1:1; **t** Obj 1:16; **u** Obj 1:13; **v** Jn 2:25; Obj 2:19; Obj 3:1; **w** 1Jn 4:1; **x** Dz 20:30; 2Ko 11:13; **y** Łk 21:19; Heb 12:1; **z** 1Pt 4:14; **a** Gal 6:9; **b** Mt 24:12.

5 „‚Dlatego pamiętaj, skąd spadłeś, i okaż skruchę,[a] i pełnij poprzednie uczynki. A jeżeli nie, to przyjdę do ciebie[b] i usunę twój świecznik[c] z jego miejsca, jeśli nie okażesz skruchy. **6** Masz jednak to, że nienawidzisz[d] uczynków sekty Nikolausa,[e] których ja też nienawidzę. **7** Kto ma ucho, niech słucha, co duch[f] mówi do zborów: Zwycięzającemu[g] dam jeść z drzewa życia,[h] które jest w raju Bożym'.

8 „A do anioła[i] zboru w Smyrnie napisz: To mówi ten – ‚Pierwszy i Ostatni'[j] – który był martwy i znowu ożył:[k] **9** ‚Znam twój ucisk i ubóstwo – lecz jesteś bogaty[l] – i bluźnierstwo tych, którzy podają się za Żydów,[m] a jednak nimi nie są, ale są synagogą Szatana.[n] **10** Nie lękaj się tego, co właśnie masz wycierpieć.[o] Oto Diabeł[p] będzie wtrącać niektórych z was do więzienia, abyście zostali w pełni wypróbowani[q] i doznawali ucisku[r] przez dziesięć dni. Okaż się wierny aż do śmierci,[s] a dam ci koronę życia.[t] **11** Kto ma ucho, niech słucha,[u] co duch[v] mówi do zborów: Zwyciężający[w] na pewno nie dozna szkody od drugiej śmierci'.[x]

12 „A do anioła zboru w Pergamonie napisz: To mówi ten, który ma ostry, długi miecz obosieczny:[y] **13** ‚Wiem, gdzie mieszkasz – tam, gdzie jest tron Szatana; a jednak trzymasz się mocno mego imienia[z] i nie zaparłeś się wiary we mnie[a] nawet za dni Antypasa, świadka[b] mojego, wiernego, który został zabity[c] u was, gdzie mieszka Szatan.

14 „‚Niemniej mam kilka rzeczy przeciw tobie – że masz tam trzymających się mocno nauki Balaama,[d] który uczył Balaka,[e] jak podsunąć synom Izraela przyczynę potknięcia, aby jedli rzeczy ofiarowane bożkom i dopuszczali się rozpusty.[a] **15** I ty także masz tych, którzy podobnie trzymają się mocno nauki sekty Nikolausa.[b] **16** Okaż więc skruchę.[c] A jeżeli nie, to przyjdę do ciebie szybko i toczę z nimi wojnę[d] długim mieczem moich ust.[e]

17 „‚Kto ma ucho, niech słucha, co duch mówi do zborów:[f] Zwyciężającemu[g] dam trochę ukrytej manny[h] i dam mu biały kamyk, a na kamyku napisane nowe imię,[i] którego nie zna nikt oprócz tego, kto je otrzymuje'.[j]

18 „A do anioła zboru w Tiatyrze[k] napisz: To mówi Syn[l] Boży, ten, który ma oczy jak ognisty płomień,[m] a jego stopy są podobne do czystej miedzi:[n] **19** ‚Znam twe uczynki i twą miłość,[o] i wiarę, i usługiwanie, i wytrwałość i wiem, że ostatnich twych uczynków[p] jest więcej niż poprzednich.[q]

20 „‚Niemniej to mam przeciw tobie, że tolerujesz niewiastę Jezebel,[r] tę, która nazywa siebie prorokinią oraz naucza[s] i wprowadza w błąd moich niewolników,[t] aby dopuszczali się rozpusty[u] i jedli rzeczy ofiarowane bożkom.[v] **21** I dałem jej czas na skruchę,[w] ale nie chce okazać skruchy za swą rozpustę.[x] **22** Oto wkrótce rzucę ją na łoże boleści, a tych, którzy z nią cudzołożą – w wielki ucisk, jeśli nie okażą skruchy za jej uczynki. **23** A jej dzieci zabiję śmiertelną plagą, tak iż wszystkie zbory poznają, że ja jestem tym, który bada nerki i serca, i oddam każdemu z was według waszych uczynków.[y]

ROZDZ. 2

a Dz 26:20; Obj 3:19
b Obj 2:16
c Obj 1:20
d Ps 139:21
e 1Ko 11:19; Obj 2:15
f Mt 11:15; Obj 2:17; Obj 2:29
g 1Jn 5:4
h Rz 2:7; Obj 2:10
i Obj 2:1
j Obj 1:17
k Rz 14:9
l 2Ko 6:10; 1Tm 6:18; Jak 2:5
m Dz 13:45
n 2Ko 11:14; Obj 3:9
o Mt 10:28
p 1Pt 5:8
q 2Ko 8:2; Heb 2:18
r Rz 8:35; Heb 10:33
s 2Tm 4:7
t Rz 2:7; Jak 1:12; Obj 20:4
u Obj 13:9
v 1Jn 4:2
w 1Jn 5:5
x Obj 20:6; Obj 20:14; Obj 21:8
y Obj 1:16; Obj 19:15
z Mk 13:9; Obj 2:3
a Łk 12:8; Jn 14:1; 1Jn 2:23
b Dz 1:8
c Mt 24:9
d Lb 22:6; Lb 31:16; 2Pt 2:15; Judy 11
e Lb 22:4

szpalta 2

a Lb 25:2; Dz 15:29; 1Ko 5:9; 1Ko 10:8; Ef 5:5
b 2Pt 2:1; Obj 2:6
c Dz 3:19
d Iz 11:4
e Obj 1:16
f Obj 2:7
g 1Jn 5:5; Obj 3:12
h Wj 16:15; Wj 16:31; Ps 78:24; Jn 6:51; Heb 9:4
i Prz 22:1; Obj 3:12

j Obj 19:12; **k** Dz 16:14; **l** Jn 20:31; **m** Obj 1:14; Obj 19:12; **n** Obj 1:15; **o** Heb 6:10; **p** Jak 2:20; **q** Flp 3:16; **r** 1Kl 16:31; 2Kl 9:22; **s** 1Tm 2:12; **t** Ef 6:6; **u** Dz 15:29; 1Ko 5:11; Gal 5:19; Ef 5:5; **v** Obj 2:14; **w** Rz 2:4; **x** Rz 2:5; Obj 21:8; **y** Mt 16:27; Obj 22:12.

24 „‚Mówię zaś wam, pozostałym w Tiatyrze, wszystkim, którzy nie mają tej nauki, tym właśnie, którzy nie poznali, jak mówią, „głębokich rzeczy Szatana”:[a] Nie nakładam na was żadnego innego brzemienia.[b] **25** Tylko trzymajcie się mocno tego, co macie,[c] dopóki nie przyjdę. **26** A temu, kto zwycięży i aż do końca będzie się trzymał moich uczynków,[d] dam władzę nad narodami[e] **27** i będzie pasł ludzi rózgą żelazną,[f] tak iż zostaną potłuczeni na kawałki niczym naczynia z gliny[g] — tak samo jak ja otrzymałem od mego Ojca — **28** i dam mu gwiazdę poranną.[h] **29** Kto ma ucho, niech słucha, co duch[i] mówi do zborów’.[j]

3 „A do anioła[k] zboru w Sardes napisz: To mówi ten, który ma siedem duchów[l] Bożych i siedem gwiazd:[m] ‚Znam twoje uczynki — masz imię, że żyjesz, ale jesteś martwy.[n] **2** Stań się czujny[o] i umocnij[p] to, co pozostało, a było bliskie śmierci, bo nie stwierdziłem, by twe uczynki były w pełni dokonane przed moim Bogiem.[q] **3** Stale więc pomnij na to, jak otrzymałeś[r] i jak usłyszałeś, i wciąż tego strzeż,[s] i okaż skruchę.[t] Jeżeli się nie zbudzisz,[u] z pewnością przyjdę jak złodziej[v] i wcale nie będziesz wiedział, o której godzinie cię najdę.[w]

4 „‚Jednakże masz w Sardes trochę imion,[x] które nie skalały[y] swych szat wierzchnich, i ci będą chodzić ze mną w białych szatach,[z] bo są godni.[a] **5** Zwyciężający[b] będzie więc przyobleczony w białe szaty wierzchnie;[c] a jego imienia na pewno nie wymażę z księgi życia,[d] ale wyznam jego imię przed moim Ojcem[e] i przed jego aniołami.[f] **6** Kto ma ucho, niech słucha, co duch[g] mówi do zborów’.

ROZDZ. 2

a Ps 64:6 Jn 8:44 Dz 13:10 1Ko 4:5
b Dz 15:28
c Obj 3:11
d Mt 28:20
e Ps 2:8 Mt 19:28 Łk 22:29 Obj 3:21 Obj 20:4
f Obj 12:5 Obj 19:15
g Ps 2:9 Dn 2:44 Mi 4:13
h Lb 24:17 Obj 22:16
i 1Jn 4:2
j Obj 2:7

ROZDZ. 3

k Obj 2:1
l Obj 1:4 Obj 4:5
m Obj 1:16
n Jak 2:26
o Łk 21:34 Ef 5:15 1Ts 5:6
p Łk 22:32 Dz 18:23
q 2Ko 6:1
r Mt 10:8
s Łk 21:36 Flp 2:16
t Mt 3:8 2Ko 7:11
u Ef 5:14
v Obj 16:15
w Mt 24:42 Łk 12:39
x Prz 10:7 Prz 22:1 Kzn 7:1
y Jak 1:27
z Obj 3:18 Obj 6:11
a Ef 4:1
b 1Jn 5:4
c Obj 4:4 Obj 19:8
d Flp 4:3 Obj 21:27
e Mt 10:32 Mk 8:38
f Łk 12:8
g 1Jn 4:2

szpalta 2

a Obj 2:1
b Jn 6:69 Dz 3:14 Heb 7:26
c Obj 3:14 Obj 19:11
d Iz 22:22 Łk 1:32
e Obj 2:2
f 1Ko 16:9 2Ko 2:12
g Mt 25:21

7 „A do anioła[a] zboru w Filadelfii napisz: To mówi ten, który jest święty,[b] który jest prawdziwy,[c] który ma klucz Dawida,[d] który otwiera, tak iż nikt nie zamknie, i zamyka, tak iż nikt nie otwiera: **8** ‚Znam twoje uczynki[e] — oto postawiłem przed tobą otwarte drzwi,[f] których nikt nie może zamknąć — wiem, że masz niewielką moc, a zachowałeś moje słowo i nie sprzeniewierzyłeś się memu imieniu.[g] **9** Oto dam tych z synagogi Szatana, którzy się podają za Żydów,[h] a jednak nimi nie są, lecz kłamią[i] — oto sprawię, iż przyjdą i złożą hołd[j] u twoich stóp, i sprawię, iż poznają, że ja cię umiłowałem. **10** Ponieważ zachowałeś słowo o mej wytrwałości,[k] więc i ja cię zachowam[l] od godziny próby, która ma przyjść na całą zamieszkaną ziemię, aby wypróbować mieszkających na ziemi.[m] **11** Przychodzę szybko.[n] Trzymaj mocno, co masz,[o] żeby nikt nie wziął twej korony.[p]

12 „‚Zwyciężającego uczynię filarem[q] w świątyni[r] Boga[s] mojego i na pewno już z niej nie wyjdzie, i napiszę na nim imię Boga mojego i imię miasta Boga mojego, nowej Jerozolimy,[t] która zstępuje z nieba od Boga mojego, i nowe imię moje.[u] **13** Kto ma ucho, niech słucha, co duch[v] mówi do zborów’.

14 „A do anioła zboru w Laodycei[w] napisz: To mówi Amen,[x] świadek[y] wierny[z] i prawdziwy,[a] początek stworzenia Bożego:[b] **15** ‚Znam twoje uczynki, wiem, że nie jesteś ani zimny, ani gorący. Obyś był zimny albo gorący.

h Rz 2:28; Obj 2:9; i Jn 8:44; j Iz 60:14; k Łk 8:15; Łk 21:19; 2Tm 2:12; Heb 10:36; Heb 12:3; l 2Ts 3:3; 2Pt 2:9; m Mt 24:21; n Obj 2:16; o Obj 2:10; p Jak 1:12; q 2Kn 3:17; r 1Ko 3:16; Ef 2:21; 1Pt 2:5; s Mt 27:46; Jn 20:17; t Heb 12:22; Obj 21:2; u Obj 14:1; Obj 19:12; Obj 22:4; v 1Jn 4:2; w Kol 4:16; x 2Ko 1:20; y Jn 18:37; 1Tm 6:13; z Heb 3:6; Obj 1:5; a Jn 1:14; Obj 19:11; b Prz 8:22; Kol 1:15.

16 A tak, skoro jesteś letni, i ani gorący,[a] ani zimny,[b] zamierzam cię wypluć z mych ust. **17** Ponieważ mówisz: „Jestem bogaty[c] i osiągnąłem bogactwo, i w ogóle nic nie potrzebuję", ale nie wiesz, żeś nieszczęsny i godny politowania, i biedny, i ślepy,[d] i nagi, **18** radzę ci kupić ode mnie złota[e] oczyszczonego ogniem, żebyś się stał bogaty, i białe szaty wierzchnie, żebyś był ubrany i żeby nie została ujawniona hańba twej nagości,[f] i maść do oczu — do wcierania w twe oczy,[g] żebyś widział.

19 „ ‚Ja wszystkich, których kocham, tych upominam i karcę.[h] Bądź więc gorliwy i okaż skruchę.[i] **20** Oto stoję u drzwi[j] i pukam. Jeżeli ktoś usłyszy mój głos i otworzy drzwi,[k] to wejdę do jego domu i spożyję z nim wieczerzę, a on ze mną. **21** Zwyciężającemu[l] dam zasiąść ze mną na moim tronie,[m] jak i ja zwyciężyłem i zasiadłem[n] z moim Ojcem na jego tronie.[o] **22** Kto ma ucho, niech słucha, co duch[p] mówi do zborów' ".[q]

4 Potem ujrzałem, a oto w niebie otwarte drzwi; i pierwszy głos, który usłyszałem, jakby głos trąby,[r] mówiąc ze mną, rzekł: „Wstąp tu,[s] a pokażę ci, co ma się stać".[t] **2** Potem natychmiast znalazłem się w mocy ducha: i oto w niebie[u] był ustawiony tron,[v] a na tronie ktoś zasiada.[w] **3** A zasiadający jest z wyglądu[x] podobny do kamienia jaspisu[y] i do drogocennego kamienia czerwonego, a wokoło tronu jest tęcza[z] podobna z wyglądu do szmaragdu.[a]

4 A wokoło tronu są dwadzieścia cztery trony i na tych tronach[b] ujrzałem zasiadających dwudziestu czterech[c] starszych,[d] ubranych w białe szaty wierzchnie,[a] a na ich głowach złote korony.[b] **5** A z tronu wychodzą błyskawice[c] i głosy, i gromy;[d] a przed tronem płonie siedem lamp[e] ognistych i one oznaczają siedem duchów[f] Bożych. **6** A przed tronem jest jak gdyby morze szklane[g] podobne do kryształu.

A pośrodku tronu i wokół tronu są cztery żywe stworzenia,[h] pełne oczu z przodu i z tyłu. **7** I pierwsze żywe stworzenie jest podobne do lwa,[i] a drugie żywe stworzenie jest podobne do młodego byka,[j] a trzecie żywe stworzenie[k] ma oblicze jakby człowieka, a czwarte żywe stworzenie[l] jest podobne do lecącego orła.[m] **8** A co do czterech żywych stworzeń,[n] każde z nich ma po sześć skrzydeł;[o] wokoło i od spodu są pełne oczu.[p] I nie mając odpoczynku dniem ani nocą, mówią: „Święty, święty, święty jest Jehowa[q] Bóg, Wszechmocny,[r] który był i który jest,[s] i który przychodzi".

9 A ilekroć żywe stworzenia oddadzą chwałę i szacunek, i dziękczynienie[t] Zasiadającemu na tronie,[u] Temu, który żyje na wieki wieków,[v] **10** dwudziestu czterech starszych[w] upada przed Zasiadającym na tronie i oddaje cześć[x] Żyjącemu na wieki wieków, i rzuca przed tron swoje korony, mówiąc: **11** „Godzien jesteś, Jehowo, Boże nasz, przyjąć chwałę[y] i szacunek,[z] i moc,[a] ponieważ tyś stworzył wszystko[b] i z twojej woli[c] wszystko zaistniało i zostało stworzone".[d]

ROZDZ. 3

a Ps 69:9 2Ko 9:2
b Prz 25:13 Prz 25:25
c Oz 12:8 1Ko 4:8
d 2Pt 1:9
e Hi 23:10 1Pt 1:7
f Obj 16:15
g Ps 19:8
h Prz 3:12
i Obj 2:5 Obj 3:3
j Jak 5:9
k Łk 12:36
l 1Jn 5:4 Obj 2:26 Obj 12:11
m Mt 19:28 Łk 22:30
n Heb 10:12
o Iz 66:1
p Obj 2:7
q Obj 1:11

ROZDZ. 4

r Wj 19:16 Obj 1:10
s Rdz 28:12 Obj 11:12
t Dn 2:28 Obj 1:1
u Ps 11:4 Dz 7:55
v 1Kl 22:19 Iz 6:1
w Eze 1:26 Dn 7:9
x 1Jn 1:5
y Obj 21:11
z Rdz 9:13
a Wj 28:17
b Obj 3:21 Obj 20:4
c 1Kn 24:1 1Kn 24:18 Łk 1:5
d Obj 1:6 Obj 4:10

szpalta 2

a Obj 6:11 Obj 19:8
b 1Pt 5:4
c Hi 38:35 Eze 1:13
d Wj 19:16 Wj 20:18
e Wj 25:31 Wj 40:24
f Obj 1:4 Obj 5:6
g Wj 30:18 1Kl 7:23
h Eze 1:5 Obj 4:9
i 2Sm 17:10 Prz 28:1 Iz 31:4

---

j 1Kl 7:25; Obj 6:3; k Obj 6:5; l Obj 6:7; m Hi 39:29; Eze 1:10; n Obj 5:8; o Iz 6:2; p Prz 15:3; Eze 1:18; Eze 10:12; Heb 4:13; q Iz 6:3; Łk 1:49; r Wj 6:3; Obj 11:17; Obj 15:3; s Wj 3:14; Obj 1:4; t Ps 92:1; u Ps 47:8; Obj 21:5; v Ps 90:2; Dn 4:34; Dn 12:7; w Obj 5:8; x 1Kn 16:29; Ps 95:6; Obj 19:10; y Mt 5:16; Obj 14:7; z 1Tm 1:17; a Obj 5:13; Obj 7:12; Obj 11:17; Obj 12:10; b Ef 3:9; Obj 10:6; c Mt 6:10; Mt 26:39; 1Pt 4:2; 1Jn 2:17; d Rdz 2:3.

5 A w prawicy Zasiadającego na tronie[a] ujrzałem zwój zapisany wewnątrz i na odwrocie,[b] mocno opieczętowany[c] siedmioma pieczęciami. **2** I ujrzałem silnego anioła, obwieszczającego donośnym głosem: „Kto jest godzien otworzyć zwój i zerwać jego pieczęcie?" **3** Ale ani w niebie, ani na ziemi, ani pod ziemią nie było nikogo, kto by mógł otworzyć ten zwój lub do niego zajrzeć. **4** A ja bardzo się rozpłakałem, ponieważ nie znalazł się nikt, kto byłby godzien otworzyć zwój lub do niego zajrzeć.[d] **5** Ale jeden ze starszych mówi do mnie: „Przestań płakać. Oto zwyciężył[e] Lew, który jest z plemienia Judy,[f] korzeń[g] Dawida,[h] aby otworzyć zwój i jego siedem pieczęci".

6 A pośrodku tronu[i] i czterech żywych stworzeń i pośród starszych[j] ujrzałem stojącego baranka,[k] jak gdyby zabitego,[l] mającego siedem rogów i siedmioro oczu, a te oczy oznaczają siedem duchów[m] Bożych, które zostały posłane na całą ziemię. **7** I poszedł, i od razu wziął go z prawicy Zasiadającego na tronie.[n] **8** A gdy wziął ten zwój, cztery żywe stworzenia i dwudziestu czterech starszych[o] upadło przed Barankiem i każdy miał harfę[p] oraz złote czasze pełne kadzidła, a kadzidło[q] oznacza modlitwy[r] świętych. **9** I śpiewają nową pieśń,[s] mówiąc: „Godzien jesteś wziąć zwój i otworzyć jego pieczęcie, ponieważ zostałeś zabity i swoją krwią[t] kupiłeś[u] Bogu[v] ludzi z każdego plemienia i języka, i ludu, i narodu, **10** i uczyniłeś ich Bogu[w] naszemu królestwem[x] i kapłanami,[y] i mają królować[z] nad ziemią".

11 I ujrzałem, i usłyszałem głos wielu aniołów wokół tronu, żywych stworzeń i starszych, a liczba ich była miriady miriadów[a] i tysiące tysięcy,[b] **12** mówiących donośnym głosem: „Baranek, który był zabity,[c] jest godzien przyjąć moc i bogactwo, i mądrość, i siłę, i szacunek, i chwałę, i błogosławieństwo".[d]

13 I usłyszałem, jak każde stworzenie, które jest w niebie i na ziemi, i pod ziemią,[e] i na morzu, i wszystko, co w nich jest, mówiło: „Zasiadającemu na tronie[f] i Barankowi[g] błogosławieństwo i szacunek,[h] i chwała,[i] i potęga na wieki wieków". **14** A cztery żywe stworzenia mówiły: „Amen!", starsi[j] zaś upadli i oddali cześć.[k]

6 I ujrzałem, gdy Baranek[l] otworzył jedną z siedmiu pieczęci,[m] i usłyszałem jedno z czterech żywych stworzeń,[n] mówiące głosem jak grom: „Przyjdź!"[o] **2** I ujrzałem, a oto koń biały,[p] a siedzący[q] na nim miał łuk;[r] i dano mu koronę,[s] i wyruszył – zwyciężając[t] i żeby dopełnić swego zwycięstwa.[u]

3 A gdy otworzył drugą pieczęć, usłyszałem drugie żywe stworzenie,[v] mówiące: „Przyjdź!" **4** I wyszedł inny koń, maści ognistej, a siedzącemu na nim dano zabrać pokój z ziemi, tak by jedni drugich zabijali; i dano mu wielki miecz.[w]

5 A gdy otworzył[x] trzecią pieczęć, usłyszałem trzecie żywe stworzenie,[y] mówiące: „Przyjdź!" I ujrzałem, a oto koń czarny, a siedzący na nim miał w swej ręce wagę szalkową.[z] **6** I usłyszałem głos jak gdyby pośród[a] czterech żywych stworzeń,[b] mówiący: „Kwarta pszenicy za denara[c]

ROZDZ. 5
a Obj 4:2
b Eze 2:10
c Iz 29:11 Dn 12:9
d Mt 24:36 Dz 1:7
e Jn 16:33
f Rdz 49:9 Heb 7:14
g Iz 11:1 Rz 15:12
h 2Sm 7:12 Obj 22:16
i Ef 1:20
j Ef 1:22
k Iz 53:7 Jn 1:29 1Pt 1:19
l Jn 19:30 Obj 5:12
m Obj 1:4
n Ps 47:8 Iz 6:1
o Obj 5:14 Obj 19:4
p 2Kn 29:25 Obj 15:2
q Ps 141:2 Obj 8:4
r Kol 4:2
s Ps 33:3 Ps 144:9 Iz 42:10 Obj 14:3
t Mt 26:28 Heb 9:12 1Pt 1:19
u 1Ko 6:20
v Obj 14:4
w Wj 19:6 1Pt 2:9 Obj 20:6
x Łk 12:32 Łk 22:29 Heb 12:28
y Obj 1:6
z Mt 19:28 Obj 20:4 Obj 22:5

szpalta 2
a Pwt 33:2 Heb 12:22 Judy 14
b Dn 7:10
c Iz 53:7 Obj 5:6
d Mt 28:18
e Flp 2:10
f 1Kl 22:19 Obj 4:2
g Jn 1:29 Obj 7:17
h Jn 5:23 1Tm 6:16
i 1Pt 4:11
j Obj 7:11
k Mt 4:10

ROZDZ. 6
l Obj 5:6
m Obj 5:5
n Obj 4:7

o Obj 22:20; **p** Hi 39:25; Prz 21:31; Obj 19:11; **q** Ps 45:4; **r** 2Kl 9:24; **s** Rdz 49:10; Ps 21:3; Eze 21:27; Dn 7:14; Obj 14:14; **t** Ps 110:2; Obj 12:7; **u** Obj 16:14; Obj 17:14; **v** Obj 4:7; **w** Dn 11:40; Mt 24:7; Łk 21:10; **x** Obj 6:1; **y** Obj 4:7; **z** Eze 4:16; **a** Obj 5:6; **b** Obj 7:11; **c** Mt 20:2.

i trzy kwarty jęczmienia za denara; a nie wyrządzaj szkody oliwie i winu".[a]

7 A gdy otworzył czwartą pieczęć, usłyszałem głos czwartego żywego stworzenia,[b] mówiący: „Przyjdź!" **8** I ujrzałem, a oto koń blady, a siedzący na nim miał na imię Śmierć. A tuż za nim podążał Hades.[c] I dano im władzę nad czwartą częścią ziemi, aby zabijali długim mieczem[d] i niedoborem żywności,[e] i śmiertelną plagą, i przez dzikie zwierzęta[f] ziemi.

9 A gdy otworzył piątą pieczęć, ujrzałem pod ołtarzem[g] dusze[h] pozabijanych[i] z powodu Bożego słowa i z powodu działalności świadczenia,[j] którą im powierzono. **10** I zawołały donośnym głosem, mówiąc: „Dokądże, Wszechwładny[k] Panie, święty i prawdziwy,[l] będziesz się wstrzymywał z osądzeniem[m] i pomszczeniem naszej krwi[n] na tych, którzy mieszkają na ziemi?" **11** I dano każdemu z nich białą długą szatę;[o] i powiedziano im, aby odpoczęli jeszcze przez krótką chwilę, aż będzie uzupełniona liczba również ich współniewolników i braci, którzy mają zostać zabici,[p] tak jak i oni.

12 I ujrzałem, gdy otworzył szóstą pieczęć, i nastąpiło wielkie trzęsienie ziemi; i słońce stało się czarne jak włosiany wór,[q] a cały księżyc stał się jak krew,[r] **13** a gwiazdy nieba spadły na ziemię, tak jak drzewo figowe potrząsane silnym wiatrem zrzuca swe niedojrzałe figi. **14** I niebo się odsunęło jak zwój, który jest zwijany,[s] a każda góra i każda wyspa zostały usunięte ze swych miejsc.[t] **15** A królowie ziemi i najznamienitsze osobistości, i dowódcy wojskowi, i bogaci, i silni, i każdy niewolnik, i każdy wolny ukryli się w

ROZDZ. 6

a Mk 13:8
b Obj 4:7
c Obj 20:13
d Jer 15:3
Am 4:10
e Jer 15:2
Eze 5:17
Łk 21:11
f Kpł 26:22
Eze 14:21
Eze 33:27
g Kpł 4:7
Obj 8:3
h Kpł 17:11
Obj 17:6
i Mt 24:9
1Jn 3:12
j Mt 24:14
Jn 18:37
Obj 20:4
k Dz 4:24
l 1Jn 5:20
m Łk 18:7
Heb 12:23
Obj 19:2
n Rdz 4:10
Pwt 32:43
o Obj 3:5
Obj 4:4
p Mt 24:9
Dz 9:1
2Ko 1:8
q Iz 50:3
r Jl 2:31
Mt 24:29
Dz 2:20
s Iz 34:4
t Obj 16:20

szpalta 2

a Iz 2:10
Iz 2:19
Eze 33:27
b Oz 10:8
Łk 23:30
c Obj 4:2
d Obj 5:6
e Sof 1:14
f Sof 1:18
Rz 2:5
g Jl 2:11

ROZDZ. 7

h Mt 25:31
i Jer 25:32
j Ps 37:35
k Obj 16:12
l Jn 6:27
m 2Ko 1:22
Ef 1:13
Ef 4:30
n Mt 24:31
Obj 9:4
o Obj 14:1
Obj 14:3
p Jak 1:1
Obj 21:12
q Rz 2:29
Rz 9:6
Gal 6:16
r Rdz 49:10
1Kn 5:2
s Rdz 49:3

jaskiniach i w skalnych masywach[a] gór. **16** I mówią do gór i do masywów skalnych: „Padnijcie na nas[b] i ukryjcie nas przed obliczem Zasiadającego na tronie[c] i przed srogim gniewem Baranka,[d] **17** ponieważ nadszedł wielki dzień[e] ich srogiego gniewu,[f] a któż zdoła się ostać?"[g]

7 Potem ujrzałem czterech aniołów[h] stojących na czterech narożnikach ziemi, trzymających mocno cztery wiatry[i] ziemi, aby wiatr nie wiał na ziemię ani na morze, ani na żadne drzewo.[j] **2** I ujrzałem innego anioła, wstępującego od wschodu słońca[k] i mającego pieczęć Boga żywego;[l] i donośnym głosem zawołał do czterech aniołów, którym dano czynić szkodę ziemi i morzu, **3** mówiąc: „Nie wyrządzajcie szkody ziemi ani morzu, ani drzewom, aż opieczętujemy[m] niewolników Boga naszego na ich czołach".[n]

4 I usłyszałem liczbę tych, których opieczętowano: sto czterdzieści cztery tysiące[o] — opieczętowanych z każdego plemienia[p] synów Izraela:[q]

5 Z plemienia Judy[r] dwanaście tysięcy opieczętowanych,

z plemienia Rubena[s] dwanaście tysięcy,

z plemienia Gada[t] dwanaście tysięcy,

6 z plemienia Aszera[u] dwanaście tysięcy,

z plemienia Naftalego[v] dwanaście tysięcy,

z plemienia Manassesa[w] dwanaście tysięcy,

7 z plemienia Symeona[x] dwanaście tysięcy,

z plemienia Lewiego[y] dwanaście tysięcy,

t Rdz 49:19: u Rdz 49:20: v Rdz 49:21: w Rdz 41:51: Eze 48:4: x Rdz 49:5: y Lb 3:6.

z plemienia Issachara[a] dwanaście tysięcy,

8 z plemienia Zebulona[b] dwanaście tysięcy,

z plemienia Józefa[c] dwanaście tysięcy,

z plemienia Beniamina[d] dwanaście tysięcy opieczętowanych.[e]

9 Potem ujrzałem, a oto wielka rzesza,[f] której żaden człowiek nie zdołał policzyć, ze wszystkich narodów[g] i plemion, i ludów,[h] i języków,[i] stojąca przed tronem[j] i przed Barankiem, ubrana w białe długie szaty;[k] a w rękach ich gałęzie palmowe.[l] **10** I wołają donośnym głosem, mówiąc: „Wybawienie zawdzięczamy naszemu Bogu,[m] który zasiada na tronie,[n] i Barankowi”.[o]

11 A wszyscy aniołowie[p] stali wokół tronu i starszych,[q] i czterech żywych stworzeń[r] i upadli przed tronem na twarze swoje, i oddali cześć Bogu,[s] **12** mówiąc: „Amen! Błogosławieństwo i chwała, i mądrość, i dziękczynienie, i szacunek, i moc,[t] i siła Bogu naszemu na wieki wieków. Amen”.[u]

13 I odezwał się jeden ze starszych,[v] i rzekł do mnie: „Kim są ci ubrani w białe długie szaty[w] i skąd przyszli?” **14** Zaraz więc powiedziałem mu: „Panie mój, ty to wiesz”. A on rzekł do mnie: „Są to ci, którzy wychodzą z wielkiego ucisku[x] i wyprali swoje długie szaty, i wybielili[y] je we krwi[z] Baranka. **15** Właśnie dlatego są przed[a] tronem Boga i dniem i nocą pełnią dla niego świętą służbę[b] w jego świątyni; a Zasiadający na tronie[c] rozpostrze nad nimi swój namiot.[d] **16** Nie będą już więcej głodować ani już więcej pragnąć ani nie porazi ich słońce ni żadna spiekota,[e] **17** ponieważ Baranek,[f] który jest pośrodku tronu, będzie ich pasł[a] i poprowadzi ich do źródeł wód[b] życia. A Bóg otrze z ich oczu wszelką łzę”.[c]

8 A gdy otworzył[d] siódmą pieczęć,[c] nastała w niebie cisza na jakieś pół godziny. **2** I ujrzałem siedmiu aniołów,[f] którzy stoją przed Bogiem, i dano im siedem trąb.

3 I przybył inny anioł, i stanął przy ołtarzu,[g] mając złote naczynie kadzielne; i dano mu dużo kadzidła,[h] aby wraz z modlitwami wszystkich świętych ofiarował je na złotym ołtarzu, który był przed tronem. **4** A dym kadzidła wraz z modlitwami[i] świętych wzniósł się z ręki anioła przed Boga. **5** Lecz anioł zaraz wziął naczynie kadzielne i napełnił je częścią ognia[j] z ołtarza, i rzucił ogień na ziemię.[k] I nastąpiły gromy[l] i głosy, i błyskawice,[m] i trzęsienie ziemi.[n] **6** A siedmiu aniołów mających siedem[o] trąb[p] przygotowało się, aby w nie zadąć.

7 I pierwszy zadął w trąbę. I nastąpiły grad i ogień[q] przemieszane z krwią, i rzucono to na ziemię; i spłonęła[r] trzecia część ziemi, i spłonęła trzecia część drzew, i spłonęła wszelka zielona roślinność.[s]

8 I zadął w trąbę drugi anioł. I wrzucono do morza[t] coś jakby wielką górę[u] płonącą ogniem. I trzecia część morza stała się krwią;[v] **9** i trzecia część stworzeń w morzu, mających dusze, wymarła,[w] a trzecia część statków uległa rozbiciu.

10 I zadął w trąbę trzeci anioł. I spadła z nieba wielka gwiazda, płonąca jak lampa,[x] i spadła na

ROZDZ. 7

a Rdz 49:14
b Rdz 49:13
c 1Kn 5:2
d Rdz 49:27
e Obj 7:3
f Mt 25:34 Jn 10:16 Obj 22:17
g Rdz 22:18 Iz 2:2 Iz 60:3 Obj 15:4
h Ps 117:1
i Iz 66:18
j Ps 11:4
k Obj 7:14
l Kpł 23:40 Jn 12:13
m Ps 3:8 Łk 1:69 Tyt 2:10 Judy 25
n Obj 4:2
o Dz 4:12 Obj 5:6
p Mt 25:31 Heb 12:22
q Obj 11:16
r Obj 14:3
s Ps 95:6
t Obj 4:11
u Heb 13:21 1Pt 4:11 1Pt 5:11
v Obj 4:4
w Obj 7:9
x Mt 24:21 Mk 13:19
y Iz 1:18 Jn 1:29
z Heb 9:14 Heb 9:22 1Jn 1:7 Obj 1:5
a Ps 11:4
b Mt 4:10 Łk 2:37
c Obj 4:2
d Ps 15:1 Obj 21:3
e Ps 121:6 Iz 49:10
f Obj 5:6

szpalta 2

a Mt 25:32 Jn 10:11
b Obj 22:1
c Iz 25:8 Obj 21:4

ROZDZ. 8

d Obj 6:1
e Obj 5:1
f Obj 15:1
g Wj 30:1 Obj 9:13
h Obj 5:8
i Ps 141:2 Łk 1:10 1Pt 4:7
j Iz 6:6

k Łk 12:49; 1 Wj 19:16; Obj 4:5; Obj 10:4; Obj 16:18; **m** Ps 97:4; **n** Obj 6:12; **o** Obj 8:7; Obj 8:8; Obj 8:10; Obj 8:12; Obj 9:1; Obj 9:13; Obj 11:15; **p** Kpł 25:9; Lb 10:2; **q** Wj 9:23; Jl 2:30; **r** Pwt 4:24; Ps 97:3; Heb 12:29; **s** Iz 40:6; **t** Ps 65:7; Iz 17:13; Iz 57:20; **u** Jer 51:25; **v** Wj 7:20; **w** Obj 16:3; **x** Iz 14:12; Łk 10:18; 2Ko 11:14.

trzecią część rzek i na źródła wód.[a] **11** A imię gwiazdy brzmi Piołun. I trzecia część wód obróciła się w piołun, i wiele ludzi umarło od wód, ponieważ stały się gorzkie.[b]

12 I zadął w trąbę czwarty anioł. I została rażona trzecia część słońca i trzecia część księżyca, i trzecia część gwiazd, żeby trzecia ich część ściemniała,[c] a dzień nie miał światła przez swą trzecią część,[d] i podobnie noc.

13 I ujrzałem, i usłyszałem orła[e] lecącego środkiem nieba,[f] mówiącego donośnym głosem: „Biada, biada, biada[g] mieszkającym na ziemi, z powodu pozostałych głosów trąb trzech aniołów, którzy właśnie mają zadąć w trąbę!”[h]

9 I zadął w trąbę piąty anioł.[i] I ujrzałem gwiazdę,[j] która spadła z nieba na ziemię, i dano gwieździe klucz[k] od czeluści otchłani.[l] **2** I gwiazda otworzyła czeluść otchłani, i dym[m] się wzniósł z czeluści jak dym z wielkiego pieca,[n] a słońce, jak również powietrze, ściemniało[o] od dymu z czeluści. **3** I z dymu wyszły na ziemię szarańcze,[p] i dano im władzę — taką władzę, jaką mają ziemskie skorpiony.[q] **4** I powiedziano im, żeby nie wyrządzały szkody roślinności ziemi ani niczemu zielonemu, ani żadnemu drzewu, lecz tylko tym ludziom, którzy nie mają pieczęci Boga na swych czołach.[r]

5 I dano szarańczom — nie to, żeby ich zabijały, ale żeby byli męczeni[s] pięć miesięcy, a ich męczarnie były jak męczarnie spowodowane przez skorpiona,[t] gdy ugodzi człowieka. **6** I w owe dni ludzie będą szukali śmierci,[u] ale na pewno jej nie znajdą, i będą pragnęli umrzeć, ale śmierć od nich ucieka.

ROZDZ. 8

a Obj 16:4
b Prz 25:26 Am 5:7 Am 6:12
c Wj 10:22
d Iz 60:2 Ef 6:12 Kol 1:13
e Hi 39:29
f Pwt 4:11 Obj 14:6 Obj 19:17
g Obj 9:12 Obj 11:14
h Obj 8:2

ROZDZ. 9

i Obj 8:2
j Lb 24:17 Obj 22:16
k Obj 20:1
l Łk 8:31 Obj 9:11
m Wj 19:18 Jl 2:30
n Rdz 19:28
o Jl 2:2 Jl 2:10
p Wj 10:4 Wj 10:12
q Pwt 8:15 Łk 11:12
r Obj 7:3
s Obj 16:9 Obj 18:7
t Obj 9:10
u Hi 3:21 Obj 6:16

szpalta 2

a Jl 2:4
b Jl 2:6
c 1Ko 11:15 Ef 5:24
d Jl 1:6
e Ef 6:14 1Ts 5:8 2Tm 2:3
f Jl 2:5
g 2Ko 10:4
h Obj 9:5
i Obj 9:1 Obj 20:1
j Łk 4:34 Obj 19:15
k Obj 8:13
l Obj 11:15
m Obj 8:6
n Obj 1:12
o Obj 8:3
p Gal 4:14
q Ps 102:20 Ps 137:1 Ps 142:7 Iz 42:7 Iz 49:9
r Rdz 2:14 Obj 16:12 Obj 17:15
s 1Kn 12:8 Prz 28:1
t Ps 11:6

7 A szarańcze przypominały z wyglądu konie[a] przygotowane do bitwy; a na swych głowach miały coś podobnego do koron jakby ze złota, a ich oblicza były jak oblicza mężczyzn,[b] **8** włosy zaś miały jak włosy kobiet.[c] A ich zęby były jak u lwów;[d] **9** i miały napierśniki[e] jak napierśniki żelazne. A odgłos ich skrzydeł był jak odgłos rydwanów[f] ciągniętych przez wiele koni pędzących do bitwy.[g] **10** Mają też ogony i kolce podobnie jak skorpiony;[h] a w ich ogonach jest ich władza szkodzenia ludziom przez pięć miesięcy. **11** Mają nad sobą króla, anioła otchłani.[i] Jego imię po hebrajsku: Abaddon, po grecku zaś ma na imię Apollion.[j]

12 Jedno biada przeminęło. Oto nadchodzą po tych rzeczach jeszcze dwa biada.[k]

13 I zadął w trąbę[l] szósty anioł.[m] I usłyszałem, jak jeden głos[n] od rogów złotego ołtarza,[o] który jest przed Bogiem, **14** mówił do szóstego anioła mającego trąbę: „Rozwiąż czterech aniołów[p] związanych[q] nad wielką rzeką Eufrat”.[r] **15** I zostali rozwiązani czterej aniołowie, którzy są przygotowani na godzinę i dzień, i miesiąc, i rok, aby zabić trzecią część ludzi.

16 A liczba wojsk konnicy: dwa miriady miriadów — usłyszałem ich liczbę. **17** A tak ujrzałem w wizji konie i tych, którzy na nich siedzieli: mieli napierśniki ognistoczerwone i hiacyntowoniebieskie, i siarkowożółte; a głowy koni były jak głowy lwów,[s] a z ich pysków wydobywały się ogień i dym, i siarka.[t] **18** Przez te trzy plagi została zabita trzecia część ludzi — przez ogień i dym, i siarkę, które się wydobywały z ich pysków. **19** Władza

koni bowiem jest w ich pyskach i w ich ogonach; bo ich ogony są podobne do węży[a] i mają głowy, i nimi wyrządzają szkodę.

20 Ale pozostali ludzie, których te plagi nie zabiły, nie okazali skruchy za dzieła swych rąk,[b] tak by już nie oddawać czci demonom[c] ani bożkom ze złota i srebra,[d] i miedzi, i kamienia, i drewna, które nie mogą ani widzieć, ani słyszeć, ani chodzić;[e] **21** i nie okazali skruchy za swe morderstwa[f] ani za swe praktyki spirytystyczne,[g] ani za swą rozpustę, ani za swe kradzieże.

10 I ujrzałem innego silnego anioła,[h] zstępującego z nieba, przyobleczonego w obłok,[i] a na jego głowie była tęcza, a jego oblicze było jak słońce,[j] a jego nogi[k] jak ogniste słupy, **2** a w swej ręce miał otwarty mały zwój. I postawił swą prawą nogę na morzu, a lewą na ziemi,[l] **3** i zawołał donośnym głosem, tak jak lew,[m] gdy ryczy. A gdy zawołał, odezwało się swoimi głosami siedem gromów.[n]

4 Kiedy więc przemówiło siedem gromów, przystąpiłem do pisania; ale usłyszałem głos z nieba,[o] mówiący: „Zapieczętuj to,[p] co powiedziało siedem gromów, i tego nie zapisuj". **5** Anioł zaś, którego widziałem stojącego na morzu i na ziemi, podniósł ku niebu swą prawą rękę[q] **6** i przysiągł na Tego, który żyje[r] na wieki wieków,[s] który stworzył niebo i to, co w nim, i ziemię,[t] i to, co w niej, i morze, i to, co w nim:[u] „Nie będzie już zwlekania;[v] **7** ale w dniach głosu siódmego anioła,[w] gdy będzie miał zadąć w trąbę,[x] rzeczywiście dopełni się święta tajemnica[y] Boga według dobrej nowiny, którą On oznajmił swoim niewolnikom, prorokom.[z]

ROZDZ. 9
- **a** Jer 8:17
- **b** Pwt 31:29 Jer 5:3
- **c** Pwt 32:17 Ps 106:37 1Ko 10:20
- **d** Ps 115:4 Ps 135:15
- **e** Iz 44:9 Jer 10:5 Dn 5:23
- **f** Wj 20:13
- **g** Gal 5:20

ROZDZ. 10
- **h** Dn 10:21 Judy 9 Obj 12:7
- **i** Dn 7:13 Obj 1:7
- **j** Mal 4:2 Mt 17:2
- **k** Obj 1:15
- **l** Heb 2:8
- **m** Prz 20:2 Obj 5:5
- **n** Wj 19:16 Obj 4:5 Obj 11:19
- **o** Obj 10:8
- **p** Dn 12:4
- **q** Dn 12:7
- **r** Jer 10:10
- **s** Ps 90:2 1Tm 1:17 Obj 4:9
- **t** Rdz 14:19
- **u** Wj 20:11 Neh 9:6 Ps 146:6 Dz 4:24
- **v** Iz 46:13 Eze 12:25 Hab 2:3
- **w** Obj 8:6
- **x** Obj 11:15
- **y** Mk 4:11
- **z** Am 3:7

szpalta 2
- **a** Obj 10:4
- **b** Obj 10:2
- **c** Eze 2:8
- **d** Jer 15:16
- **e** Ps 119:103 Eze 3:3
- **f** Jer 1:10

ROZDZ. 11
- **g** Eze 40:3
- **h** 1Ko 3:16 2Ko 6:16 Ef 2:21 1Pt 2:5 1Pt 4:17
- **i** Eze 40:17
- **j** Łk 21:24
- **k** Heb 12:22 Obj 21:2
- **l** Obj 13:5
- **m** Jn 8:17

8 A głos,[a] który usłyszałem z nieba, znowu odzywa się do mnie i mówi: „Idź, weź otwarty zwój, który jest w ręce anioła stojącego na morzu i na ziemi".[b] **9** I odszedłem do anioła, i powiedziałem mu, żeby mi dał mały zwój. A on rzekł do mnie: „Weź go i zjedz,[c] a napełni twój brzuch goryczą, lecz w twoich ustach będzie słodki jak miód". **10** I wziąłem z ręki anioła mały zwój, i zjadłem go,[d] a w moich ustach był słodki jak miód,[e] lecz gdy go zjadłem, mój brzuch napełnił się goryczą. **11** I mówią mi: „Musisz znowu prorokować o ludach i narodach, i językach, i wielu królach".[f]

11 I dano mi trzcinę podobną do pręta,[g] gdy powiedział: „Wstań i zmierz sanktuarium świątyni[h] Boga i ołtarz, i tych, którzy tam oddają cześć. **2** Ale co do dziedzińca, który jest na zewnątrz[i] sanktuarium świątyni, wyrzuć go precz i nie mierz, bo został dany narodom,[j] a one będą deptać święte miasto[k] przez czterdzieści dwa miesiące.[l] **3** I sprawię, że dwaj[m] moi świadkowie będą prorokować[n] tysiąc dwieście sześćdziesiąt dni, ubrani w wory".[o] **4** Tych symbolizują dwa drzewa oliwne[p] i dwa świeczniki[q] i to oni stoją przed Panem ziemi.[r]

5 A jeśli ktoś chce wyrządzić im szkodę, z ich ust wydobywa się ogień i pożera ich nieprzyjaciół;[s] i jeśliby ktoś chciał wyrządzić im szkodę, ten musi zostać w taki sposób zabity. **6** Ci mają władzę zamknąć niebo,[t] aby nie padał deszcz[u] w dniach ich prorokowania, i mają władzę nad wodami, aby je obrócić

n Dz 2:17; Obj 19:10; **o** Ps 69:11; **p** Za 4:3; Za 4:11; **q** Za 4:12; Mt 5:14; **r** Za 4:14; **s** Jer 5:14; **t** Łk 4:25; **u** 1Kl 17:1; Jak 5:17.

w krew,[a] i aby uderzyć ziemię wszelkiego rodzaju plagą, ilekroć zechcą.

7 A gdy zakończą swoje świadczenie, bestia wychodząca z otchłani[b] stoczy z nimi wojnę i zwycięży ich, i ich zabije.[c] **8** A ich zwłoki będą na szerokiej ulicy wielkiego miasta, które w sensie duchowym jest nazywane Sodomą[d] i Egiptem, gdzie również ich Pan zawisł na palu.[e] **9** A ci z ludów i plemion, i języków, i narodów[f] będą patrzeć na ich zwłoki przez trzy i pół dnia[g] i nie dadzą złożyć ich zwłok w grobowcu. **10** A mieszkający na ziemi radują się[h] nad nimi i cieszą, i poślą jedni drugim dary,[i] ponieważ ci dwaj prorocy zadawali męczarnie mieszkającym na ziemi.

11 A po trzech i pół dnia[j] wstąpił w nich duch życia od Boga[k] i stanęli na swych nogach, i wielka bojaźń padła na tych, którzy na nich patrzyli. **12** I usłyszeli donośny głos[l] z nieba, mówiący do nich: „Wstąpcie tutaj”.[m] I wstąpili do nieba w obłoku, a ich nieprzyjaciele patrzyli na nich. **13** I w owej godzinie nastąpiło wielkie trzęsienie ziemi, i upadła dziesiąta część[n] miasta; i siedem tysięcy osób zostało zabitych przez trzęsienie ziemi, a pozostali przestraszyli się i oddali chwałę Bogu nieba.[o]

14 Drugie biada[p] przeminęło. Oto szybko nadchodzi trzecie biada.

15 I zadął w trąbę siódmy anioł.[q] I w niebie rozległy się donośne głosy, mówiące: „Królestwo świata stało się królestwem naszego Pana[r] i jego Chrystusa,[s] i będzie królował na wieki wieków”.[t]

16 A dwudziestu czterech starszych,[u] którzy zasiadali przed Bogiem na swych tronach, upadło na twarze[a] swoje i oddało cześć Bogu,[b] **17** mówiąc: „Dziękujemy tobie,[c] Jehowo Boże, Wszechmocny,[d] któryś jest[e] i któryś był, ponieważ wziąłeś swą wielką moc[f] i zacząłeś królować.[g] **18** Ale narody srodze się rozgniewały i nadszedł twój srogi gniew i wyznaczony czas na sądzenie umarłych i danie nagrody[h] twym niewolnikom, prorokom,[i] i świętym, i bojącym się twego imienia, małym i wielkim,[j] oraz na doprowadzenie do ruiny[k] tych, którzy rujnują ziemię”.[l]

19 I zostało otwarte sanktuarium świątyni Boga, które jest w niebie,[m] i widać było Arkę[n] jego przymierza w jego sanktuarium świątyni.[o] I nastąpiły błyskawice i głosy, i gromy, i trzęsienie ziemi, i wielki grad.

12 I było widać wielki znak[p] na niebie: niewiasta[q] przyobleczona w słońce, a pod jej stopami księżyc, a na jej głowie korona z dwunastu gwiazd, **2** i była brzemienna. I woła w boleściach[r] i w męce rodzenia.

3 I było widać inny znak na niebie: a oto wielki smok[s] barwy ognistej, mający siedem głów i dziesięć rogów, a na jego głowach siedem diademów; **4** a jego ogon[t] wlecze trzecią część gwiazd[u] nieba — i zrzucił je na ziemię.[v] I smok stał przed niewiastą,[w] która właśnie miała urodzić,[x] aby mógł, gdy już ona urodzi, pożreć[y] jej dziecko.

5 I urodziła syna,[z] mężczyznę, który ma paść wszystkie narody rózgą żelazną.[a] I dziecko jej zostało porwane do Boga i do jego

ROZDZ. 11

a Rdz 9:4 Wj 7:19 Dz 15:20
b Obj 13:1
c Obj 2:10 Obj 2:13 Obj 12:17
d Iz 1:10
e Łk 13:33 Heb 13:12
f Obj 13:7 Obj 17:15
g Obj 11:11
h Ps 35:15 Prz 24:17
i Łk 23:12
j Obj 11:9
k Eze 37:5
l Ps 29:4
m Ps 50:5 Ps 147:2 Obj 4:1
n Iz 6:13
o Iz 26:16
p Obj 9:12
q Obj 8:6
r 1Kn 29:11 Ps 22:28 Ps 97:1 Dn 4:17 Dn 4:34 Obj 12:10
s Ps 2:6 Eze 21:27 Dn 7:13 Łk 1:33 Łk 22:29 2Pt 1:11
t Ps 145:13 Dn 2:44
u Obj 4:10 Obj 14:3

szpalta 2

a Ps 95:6
b Obj 7:11
c Iz 12:1
d Wj 6:3 Am 4:13, LXX Obj 16:7
e Wj 3:14 Obj 1:4 Obj 16:5
f Wj 9:16 Hi 37:23 Iz 40:26 Rz 9:17 Obj 4:11
g Ps 99:1 Za 14:9 Obj 19:6
h 1Ts 4:16 Heb 11:6 Obj 14:13
i Oz 12:10 Am 3:7 Mt 2:23 Dz 3:18 Rz 1:2 Heb 1:1 Jak 5:10 1Pt 1:10
j Ps 115:13 Dz 26:22

---

k Iz 6:11; Jer 4:7; Jer 26:18; Mi 3:12; **l** Rdz 6:11; Ps 53:1; Jer 6:28; Jer 51:25; Sof 3:7; **m** Obj 14:17; **n** 1Kl 8:1; Ps 132:8; **o** Hab 2:20; Heb 8:2; Heb 9:11; **ROZDZ. 12** **p** Obj 1:1; **q** Iz 54:1; Iz 54:5; Gal 4:26; **r** Rdz 3:16; **s** Obj 12:9; Obj 20:2; **t** Iz 9:15; **u** Rdz 6:2; Hi 38:7; 2Ko 11:15; **v** 2Pt 2:4; Judy 6; **w** Rdz 3:15; **x** Iz 66:9; **y** Jer 51:34; **z** Obj 11:15; **a** Ps 2:9; Ps 110:2; Obj 19:15.

tronu.[a] **6** A niewiasta uciekła na pustkowie,[b] gdzie ma miejsce przygotowane przez Boga, aby ją tam żywiono[c] tysiąc dwieście sześćdziesiąt dni.[d]

7 I wybuchła wojna w niebie: Michał[e] i jego aniołowie toczyli bitwę ze smokiem i toczył bitwę smok i jego aniołowie, **8** ale nie przemógł ani się już nie znalazło dla nich miejsce w niebie. **9** Zrzucony więc został wielki smok,[f] pradawny wąż,[g] zwany Diabłem[h] i Szatanem,[i] który wprowadza w błąd całą zamieszkaną ziemię;[j] zrzucony został na ziemię,[k] a z nim zostali zrzuceni jego aniołowie. **10** I usłyszałem donośny głos w niebie, mówiący:

„Teraz nastało wybawienie[l] i moc,[m] i królestwo naszego Boga,[n] i władza jego Chrystusa,[o] ponieważ zrzucony został oskarżyciel braci naszych, który dniem i nocą oskarża ich przed naszym Bogiem![p] **11** A oni go zwyciężyli[q] dzięki krwi Baranka[r] i dzięki słowu swego świadczenia[s] i nie miłowali swych dusz[t] nawet w obliczu śmierci. **12** Dlatego weselcie się niebiosa i wy, którzy w nich przebywacie![u] Biada[v] ziemi i morzu,[w] ponieważ zstąpił do was Diabeł, pałając wielkim gniewem, bo wie, że mało ma czasu”.[x]

13 A gdy smok ujrzał, że został zrzucony na ziemię,[y] prześladował niewiastę,[z] która urodziła dziecko płci męskiej. **14** Ale dano niewieście dwa skrzydła wielkiego orła,[a] żeby poleciała na pustkowie[b] na swoje miejsce; tam jest żywiona[c] przez czas i czasy, i połowę czasu,[d] z dala od oblicza węża.[e]

15 A wąż ze swej paszczy wyrzucił za niewiastą wodę[f] jak rzekę, aby ją rzeka zatopiła.[g] **16** Ale

ROZDZ. 12

a Ps 2:6; Ps 110:1
b Ps 55:7
c 1Kl 19:6; Prz 30:8
d Obj 11:3; Obj 12:14
e Dn 10:13; Dn 12:1; Judy 9
f Obj 12:3; Obj 20:2
g Rdz 3:1; 2Ko 11:3; Obj 12:14
h Mt 4:1; Jn 8:44; Heb 2:14; Jak 4:7; 1Pt 5:8
i 1Kn 21:1; Hi 1:6; Za 3:2; Mt 4:10; Jn 13:27; Rz 16:20; 2Ts 2:9
j 2Ko 4:4; 2Ko 11:14; Ef 2:2; 1Jn 5:19
k Łk 10:18; Obj 12:13
l Ps 118:14; Łk 1:69; Rz 13:11; 2Ko 6:2; Heb 9:28; 1Pt 1:5
m Obj 11:17
n Obj 11:15
o Mt 24:30; Mt 25:32; 2Ko 5:10; Ef 1:10; 1Ts 4:16
p Hi 1:9; Za 3:1
q 1Jn 2:14
r 1Pt 1:19
s Dz 1:8; 2Tm 1:8; Obj 1:9; Obj 19:10
t Mt 16:25; Łk 14:26; Dz 20:24
u Dz 7:53; Heb 12:22; Obj 13:6
v Obj 8:13
w Iz 57:20; Iz 60:2; Obj 17:15
x Dn 8:19; Mi 4:1; Mt 24:34; Rz 16:20; 2Tm 3:1; 2Pt 3:3
y Łk 10:18
z Rdz 3:15; Obj 12:1
a Wj 19:4; Iz 40:31
b Ps 55:7
c Mt 4:4; Łk 12:42
d Obj 11:3; Obj 12:6

ziemia przyszła niewieście z pomocą[a] i otworzyła ziemia swoją paszczę, i pochłonęła rzekę, którą smok wyrzucił ze swej paszczy. **17** I smok srodze się rozgniewał na niewiastę,[b] i odszedł, aby toczyć wojnę z pozostałymi z jej potomstwa, którzy przestrzegają przykazań Bożych i zajmują się świadczeniem[c] o Jezusie.

13 I stanął na piasku[d] morza. I ujrzałem bestię[e] wychodzącą z morza,[f] mającą dziesięć rogów[g] i siedem głów,[h] a na jej rogach dziesięć diademów, na jej głowach zaś bluźniercze[i] imiona. **2** A bestia, którą ujrzałem, była podobna do lamparta,[j] ale jej łapy były jak u niedźwiedzia,[k] a jej paszcza była jak paszcza lwa.[l] I smok[m] dał bestii jej moc i jej tron, i wielką władzę.[n]

3 I ujrzałem jedną z jej głów jak gdyby zarżniętą na śmierć, ale jej śmiertelna rana[o] została uleczona i cała ziemia podążała z podziwem za bestią. **4** I oddawali cześć smokowi, ponieważ dał władzę bestii, i oddawali cześć bestii słowami: „Któż jest jak ta bestia i któż może stoczyć z nią bitwę?” **5** I dano jej paszczę mówiącą wielkie rzeczy[p] i bluźnierstwa,[q] i dano jej władzę, aby działała czterdzieści dwa miesiące.[r] **6** I otworzyła swą paszczę dla bluźnierstw[s] przeciw Bogu, aby bluźnić jego imieniu i jego siedzibie, tym, którzy przebywają w niebie.[t] **7** I dano[u] jej stoczyć wojnę ze świętymi i zwyciężyć ich,[v] i dano jej władzę nad każdym plemieniem i ludem, i językiem, i na-

e Rdz 3:1; 2Ko 11:3; **f** Ps 18:4; Iz 17:12; **g** Dn 11:40; **szpalta 2** **a** Tyt 3:1; Obj 13:11; **b** Rdz 3:15; **c** Mt 24:9; Dz 1:8; Obj 1:9; Obj 6:9; **ROZDZ. 13** **d** Jer 5:22; **e** Obj 11:7; Obj 13:18; Obj 19:20; **f** Iz 57:20; Dn 7:2; Hab 1:14; Obj 17:15; Obj 21:1; **g** Dn 7:7; **h** Obj 13:3; **i** Ps 74:10; **j** Dn 7:6; **k** Dn 7:5; **l** Dn 7:4; **m** Obj 12:9; **n** Łk 4:6; **o** Obj 13:14; **p** Dn 7:8; **q** Łk 12:10; **r** Obj 11:2; Obj 11:3; **s** Wj 5:2; Iz 14:13; Dn 7:25; **t** Obj 12:12; **u** Jn 19:11; **v** Łk 22:31; Obj 12:17.

rodem. **8** I będą jej oddawać cześć wszyscy mieszkający na ziemi; imię żadnego z nich nie jest zapisane w zwoju[a] życia zabitego[b] Baranka — od założenia świata.[c]

9 Jeżeli ktoś ma ucho, niech słucha.[d] **10** Jeżeli ktoś ma iść w niewolę, odchodzi do niewoli.[e] Jeżeli ktoś mieczem zabije, musi być mieczem zabity.[f] Tutaj ma znaczenie wytrwałość[g] i wiara[h] świętych.[i]

11 I ujrzałem inną bestię,[j] która wychodziła z ziemi[k] i miała dwa rogi jak baranek, ale zaczęła mówić jak smok.[l] **12** I całą władzę pierwszej bestii sprawuje[m] na jej oczach. I powoduje, że ziemia i jej mieszkańcy oddają cześć pierwszej bestii, której śmiertelna rana została uleczona.[n] **13** I dokonuje wielkich znaków,[o] powodując nawet, że na oczach ludzi ogień zstępuje z nieba na ziemię.

14 I mieszkających na ziemi wprowadza w błąd znakami, których dano jej dokonywać na oczach bestii, mówiąc mieszkającym na ziemi, żeby uczynili wizerunek[p] bestii, która otrzymała cios mieczem,[q] a jednak odżyła. **15** I dano jej tchnąć dech w wizerunek bestii, aby wizerunek bestii zarówno mówił, jak i sprawił, że zostaną zabici wszyscy, którzy by w żaden sposób nie oddali czci wizerunkowi[r] bestii.

16 I wywiera nacisk na wszystkich[s] — małych i wielkich, i bogatych i biednych, i wolnych i niewolników — żeby im dano znamię na ich prawą rękę albo na ich czoło[t] **17** i żeby nikt nie mógł kupować ani sprzedawać oprócz tego, kto ma znamię — imię[u] bestii albo liczbę jej imienia.[v] **18** Tutaj wchodzi w grę mądrość: Kto ma rozum, niech obliczy liczbę bestii, bo jest to liczba człowieka;[a] a liczba jej — sześćset sześćdziesiąt sześć.[b]

14 I ujrzałem, a oto Baranek[c] stojący na górze Syjon,[d] a z nim sto czterdzieści cztery tysiące[e] mających napisane na swych czołach jego imię i imię jego Ojca.[f] **2** I usłyszałem odgłos z nieba jak odgłos wielu wód[g] i jak odgłos potężnego gromu; a głos, który słyszałem, był taki, jak śpiewaków, którzy wtórują sobie na harfie,[h] grając na swych harfach. **3** I śpiewają[i] jak gdyby nową pieśń[j] przed tronem i przed czterema żywymi stworzeniami,[k] i starszymi;[l] i nikt nie zdołał opanować tej pieśni oprócz stu czterdziestu czterech tysięcy[m] kupionych[n] z ziemi. **4** Są to ci, którzy się nie skalali z niewiastami;[o] w rzeczywistości są dziewicami.[p] Ci stale podążają za Barankiem, dokądkolwiek idzie.[q] Ci zostali kupieni[r] spośród ludzi jako pierwociny[s] dla Boga i dla Baranka, **5** a w ich ustach nie znaleziono fałszu;[t] są bez skazy.[u]

6 I ujrzałem innego anioła, który leciał środkiem nieba[v] i miał wiecznotrwałą dobrą nowinę[w] do oznajmienia jako radosną wieść dla mieszkających na ziemi i dla każdego narodu, i plemienia, i języka, i ludu,[x] **7** i mówił donośnym głosem: „Boga się bójcie[y] i dajcie mu chwałę,[z] ponieważ nadeszła godzina jego sądu,[a] oddajcie więc cześć Temu, który uczynił[b] niebo i ziemię, i morze, i źródła wód”.[c]

ROZDZ. 13

a Dn 12:1 Obj 3:5 Obj 21:27
b Iz 53:7 Mt 27:50 Obj 5:6 Obj 5:12
c Ef 1:4 1Pt 1:20
d Mt 11:15
e Za 14:2
f Rdz 9:6 Mt 26:52
g Mt 24:13 Heb 10:36 Heb 12:3
h Obj 2:10
i Dn 7:18 1Ko 6:2 Obj 20:6
j Dn 7:8 Obj 16:13 Obj 19:20
k Obj 12:16
l Dn 7:8 Obj 16:13 Obj 20:2
m Obj 13:1
n Obj 13:3
o Pwt 13:1 Mt 24:24
p Wj 20:4 Obj 19:20 Obj 20:4
q Obj 13:3
r Pwt 29:17 1Kl 11:5 Dn 3:6 Mt 24:15
s Jer 39:10 Jer 52:16
t Obj 14:9 Obj 16:2 Obj 19:20
u Obj 14:11
v Obj 15:2

szpalta 2

a Kzn 7:20 Rz 3:23
b 1Kn 20:6 Dn 3:1

ROZDZ. 14

c Jn 1:29 Obj 5:6 Obj 22:3
d Ps 2:6 Heb 12:22 1Pt 2:6
e Obj 7:4
f Obj 3:12
g Obj 1:15
h 2Kn 5:12 Obj 5:8
i 1Kn 6:31
j Ps 33:3 Ps 98:1 Ps 149:1 Obj 5:9
k Obj 4:6

l Obj 4:4; Obj 19:4; **m** Obj 7:4; Obj 14:1; **n** 1Ko 6:20; **o** Jak 1:27; **p** 2Ko 11:2; Jak 4:4; **q** 1Pt 2:21; **r** 1Ko 7:23; Obj 5:9; **s** Wj 23:16; Kpł 23:15; Jak 1:18; **t** Prz 14:5; Obj 21:27; **u** Ef 5:27; Judy 24; **v** Pwt 4:11; Obj 8:13; Obj 19:17; **w** Mt 24:14; Mk 13:10; **x** Dz 1:8; Kol 1:23; **y** Prz 8:13; Mt 10:28; **z** Ps 19:1; Rz 11:36; Judy 25; Obj 4:9; **a** 1Pt 4:17; 2Pt 2:9; **b** Wj 20:11; Ps 124:8; Ps 146:6; **c** Dz 14:15.

8 A inny, drugi anioł, podążał za nim, mówiąc: „Upadła! Upadła[a] metropolia Babilon[b] Wielki, która skłoniła wszystkie narody do picia wina[c] gniewu jej rozpusty!"[d]

9 A inny anioł, trzeci, podążał za nimi, mówiąc donośnym głosem: „Jeżeli ktoś oddaje cześć bestii[e] i jej wizerunkowi[f] i przyjmuje znamię na swe czoło lub na swą rękę,[g] **10** to będzie też pił wino gniewu Bożego, które jest wlane bez rozcieńczania do kielicha jego srogiego gniewu,[h] i na pewno będzie ogniem i siarką[i] męczony[j] wobec świętych aniołów i wobec Baranka. **11** I dym ich męczarni wznosi się na wieki wieków,[k] a nie mają odpoczynku we dnie i w nocy ci, którzy oddają cześć bestii i jej wizerunkowi, oraz każdy, kto przyjmuje znamię[l] jej imienia. **12** Tutaj ma znaczenie wytrwałość świętych,[m] tych, którzy zachowują przykazania Boga[n] i wiarę[o] w Jezusa".

13 I usłyszałem głos z nieba, mówiący: „Napisz: Szczęśliwi są umarli,[p] którzy umierają w jedności z Panem[q] — począwszy od tego czasu.[r] Tak, mówi duch, niech odpoczną od swych trudów, bo to, co czynili, idzie wraz z nimi".

14 I ujrzałem, a oto biały obłok, a na obłoku zasiadał ktoś podobny do syna człowieczego,[s] mający na swej głowie złotą koronę,[t] a w swej ręce ostry sierp.

15 A z sanktuarium świątyni wyłonił się inny anioł, wołając donośnym głosem do zasiadającego na obłoku: „Zapuść swój sierp i żnij,[u] ponieważ nadeszła godzina żęcia, bo żniwo[v] ziemi całkowicie dojrzało".[w] **16** I zasiadający na obłoku rzucił swój sierp na ziemię, i ziemia została zżęta.

ROZDZ. 14

a Iz 21:9 Jer 51:8 Obj 18:21
b Obj 17:18 Obj 18:2
c Jer 51:7
d Obj 17:2 Obj 18:3
e Obj 13:1
f Obj 13:15
g Obj 13:16
h Ps 75:8 Obj 11:18 Obj 16:19
i Obj 21:8
j Obj 20:10
k Mt 25:46 2Ts 1:9 Obj 19:3
l Obj 13:16 Obj 16:2 Obj 20:4
m Obj 13:10
n Kzn 12:13 Obj 1:3
o Heb 10:38
p Kol 3:3
q Rz 6:3 1Ko 15:51
r 1Ts 4:16
s Dn 7:13 Mt 25:31 Dz 1:11 Obj 1:7
t Ps 21:3 Obj 6:2
u Mk 4:29
v Mt 13:39
w Jl 3:13

szpalta 2

a Obj 11:19
b Obj 20:9
c Pwt 32:32
d Mt 13:39 Obj 9:11
e Jer 12:10
f Obj 19:15
g Heb 13:12 Obj 22:15
h Prz 21:31
i Jer 25:33

ROZDZ. 15

j Obj 1:1
k Obj 16:1
l Kpl 26:21
m Obj 16:17
n Ps 7:11
o 1Kl 7:23 1Kl 7:39
p Obj 2:7
q Obj 13:15
r Obj 13:18
s Obj 4:6
t Obj 5:8
u Wj 15:1 Pwt 31:30 Heb 3:5

17 I jeszcze inny anioł wyłonił się z sanktuarium świątyni, które jest w niebie,[a] i on też miał ostry sierp.

18 A jeszcze inny anioł wyłonił się z ołtarza i miał władzę nad ogniem.[b] I zawołał donośnym głosem do tego, który miał ostry sierp, mówiąc: „Zapuść swój ostry sierp i zbierz kiście winorośli ziemi,[c] ponieważ jej winogrona dojrzały". **19** I anioł[d] rzucił swój sierp ku ziemi, i zebrał winorośl[e] ziemi, i wrzucił ją do wielkiej winnej tłoczni gniewu Bożego.[f] **20** I deptano winną tłocznię poza miastem,[g] a z winnej tłoczni wyszła krew aż po uzdy koni,[h] na odległość tysiąca sześciuset stadiów.[i]

15 I ujrzałem inny znak na niebie,[j] wielki i zdumiewający: siedmiu aniołów[k] z siedmioma plagami.[l] Te są ostatnie, ponieważ przez nie dopełni się[m] gniew[n] Boży.

2 I ujrzałem coś jakby morze szklane[o] przemieszane z ogniem oraz tych, którzy odnoszą zwycięstwo[p] nad bestią i nad jej wizerunkiem,[q] i nad liczbą[r] jej imienia, stojących nad morzem szklanym,[s] mających harfy[t] Boże. **3** I śpiewają pieśń Mojżesza,[u] niewolnika Bożego, i pieśń Baranka,[v] mówiąc:

„Wielkie i zdumiewające są twe dzieła,[w] Jehowo Boże, Wszechmocny.[x] Prawe i prawdziwe są twe drogi,[y] Królu Wieczności.[z] **4** Któż by się ciebie rzeczywiście nie bał,[a] Jehowo,[b] i nie wychwalał twego imienia,[c] skoro ty sam jesteś lojalny?[d] Bo wszystkie narody przyjdą i przed twoim obliczem oddadzą ci cześć,[e]

v Jn 1:29; Dz 3:22; Heb 2:12; **w** Wj 15:11; Ps 92:5; Ps 111:2; Ps 139:14; **x** Wj 6:3; Obj 19:6; **y** Pwt 32:4; Ps 145:17; **z** Jer 10:10; 1Tm 1:17; **a** Jer 10:7; **b** Ps 22:23; Ps 33:8; **c** Ps 86:12; Jn 12:28; **d** Jer 3:12; **e** Ps 86:9; Mal 1:11.

ponieważ zostały ujawnione twe prawe postanowienia”.[a]

5 I potem ujrzałem, a w niebie[b] otwarto sanktuarium namiotu[c] świadectwa[d] **6** i z sanktuarium wyłoniło się siedmiu aniołów[e] z siedmioma plagami,[f] odzianych w czystą, jasną tkaninę lnianą[g] i opasanych wokół piersi złotymi pasami. **7** I jedno z czterech żywych stworzeń[h] dało siedmiu aniołom siedem złotych czasz pełnych gniewu Boga,[i] który żyje na wieki wieków.[j] **8** A od chwały Boga i od jego mocy napełniło się sanktuarium dymem,[k] i nikt nie mógł wejść do sanktuarium, aż się skończyło siedem plag[l] siedmiu aniołów.

16 I usłyszałem donośny głos[m] z sanktuarium, mówiący do siedmiu aniołów: „Idźcie i wylejcie na ziemię siedem czasz gniewu[n] Bożego”.

2 I odszedł pierwszy,[o] i wylał swą czaszę na ziemię.[p] A na ludziach, którzy mieli znamię bestii[q] i którzy oddawali cześć jej wizerunkowi,[r] wystąpił wrzód[s] bolesny i złośliwy.

3 A drugi[t] wylał swą czaszę na morze.[u] I stało się krwią[v] jakby zmarłego, i umarła każda dusza żyjąca — to, co w morzu.[w]

4 A trzeci[x] wylał swą czaszę na rzeki[y] i źródła wód. I stały się krwią.[z] **5** I usłyszałem anioła wód, mówiącego: „Ty, któryś jest i któryś był,[a] Lojalny,[b] jesteś prawy, gdyż powziąłeś te rozstrzygnięcia,[c] **6** ponieważ oni wylali krew świętych i proroków,[d] i ty dałeś im do picia krew.[e] Zasługują na to”.[f] **7** I usłyszałem, jak ołtarz mówił: „Tak, Jehowo Boże, Wszechmocny,[g] prawdziwe i prawe są twe sądownicze rozstrzygnięcia”.[h]

8 A czwarty[i] wylał swą czaszę na słońce; i dano słońcu przypiekać[a] ludzi ogniem. **9** I ludzie byli przypiekani wielkim gorącem, ale bluźnili imieniu[b] Boga, który ma władzę[c] nad tymi plagami, i nie okazali skruchy, by oddać mu chwałę.[d]

10 A piąty wylał swą czaszę na tron bestii.[e] I jej królestwo ogarnęła ciemność,[f] a oni zaczęli z bólu gryźć swe języki, **11** ale bluźnili[g] Bogu nieba z powodu swych boleści oraz swych wrzodów i nie okazali skruchy za swe uczynki.

12 A szósty[h] wylał swą czaszę na wielką rzekę Eufrat[i] i jej woda wyschła,[j] żeby została przygotowana droga dla królów[k] ze wschodu słońca.

13 I ujrzałem trzy nieczyste natchnione wypowiedzi,[l] które wyglądały jak żaby,[m] wychodzące z paszczy smoka[n] i z paszczy bestii,[o] i z paszczy fałszywego proroka.[p] **14** Są to w rzeczywistości wypowiedzi natchnione[q] przez demony i dokonują znaków,[r] i wychodzą do królów[s] całej zamieszkanej ziemi,[t] żeby ich zgromadzić na wojnę[u] wielkiego dnia[v] Boga Wszechmocnego.[w]

15 „Oto przychodzę jak złodziej.[x] Szczęśliwy, kto czuwa[y] i strzeże swych szat wierzchnich, żeby nie chodzić nago i żeby nie patrzono na jego hańbę”.[z]

16 I zgromadziły ich na miejsce zwane po hebrajsku Har-Magedon.[a]

17 A siódmy wylał swą czaszę na powietrze.[b] Wtedy z sanktuarium dobył się od tronu donośny głos,[c] mówiący: „Stało się!” **18** I nastąpiły błyskawice

---

ROZDZ. 15

a Iz 2:4
b Obj 11:19
c Heb 8:2, Heb 9:11
d Dz 7:44
e Obj 8:2
f Obj 15:1
g Dn 10:5
h Obj 19:4
i Ps 75:8, Jer 25:15, Obj 14:10
j Ps 90:2, 1Tm 1:17
k Wj 40:34, 1Kl 8:11, Iz 6:4, Eze 44:4
l Kpl 26:21, Obj 15:1

ROZDZ. 16

m Iz 66:6, Obj 16:17
n Ps 69:24, Sof 3:8
o Obj 8:7
p Obj 20:11
q Obj 13:16, Obj 13:18
r Obj 13:15, Obj 19:20
s Wj 9:10, Pwt 28:35
t Obj 8:8
u Obj 17:15
v Wj 7:20
w Iz 57:20
x Obj 8:10
y Ps 78:44
z Wj 7:20
a Wj 3:14, Obj 1:4
b Ps 145:17, Jer 3:12, Obj 15:4
c Pwt 32:4, Ps 119:137
d Rdz 9:5, Ps 79:3, Mt 23:35
e Iz 49:26
f Obj 18:20
g Wj 6:3
h Ps 19:9, Ps 119:137, Obj 19:2
i Obj 8:12

szpalta 2

a Iz 49:10
b Ps 83:18
c Rz 13:1
d Obj 9:21, Obj 14:7
e Obj 13:1
f Wj 10:21, Iz 8:22, Ef 4:18
g Obj 16:21
h Obj 9:13
i Ps 137:1

---

j Iz 44:27; Jer 50:38; k Iz 44:28; Jer 51:57; l 1Jn 4:1; m Kpl 11:12; n Obj 12:3; o Obj 13:1; p Obj 13:11; q 1Tm 4:1; r Obj 13:13; s Ps 2:2; t Obj 18:3; Obj 18:9; u Eze 38:16; Obj 19:19; v Jl 2:1; w Iz 13:6; Jer 25:33; Eze 30:3; Jl 1:15; Jl 2:11; Sof 1:15; 2Pt 3:12; x 1Ts 5:2; 2Pt 3:10; y Łk 21:36; z Obj 3:18; a 2Kn 35:22; Za 12:11; Obj 19:19; b Ef 2:2; Ef 6:12; c Iz 66:6; Obj 16:1.

i głosy, i gromy, i nastąpiło wielkie trzęsienie ziemi,[a] jakiego nie było, odkąd są ludzie na ziemi,[b] tak rozległe trzęsienie ziemi,[c] tak wielkie. **19** I wielkie miasto[d] rozdzieliło się na trzy części, i miasta narodów upadły; i przypomniano wobec Boga o metropolii Babilonie Wielkim,[e] aby jej dać kielich wina gniewu jego srogiego zagniewania.[f] **20** Ponadto każda wyspa uciekła i gór nie znaleziono.[g] **21** I wielki grad,[h] którego każda bryła ważyła około talentu, spadł z nieba na ludzi, a ludzie bluźnili[i] Bogu z powodu plagi gradu,[j] ponieważ była to plaga nadzwyczaj wielka.

17 I przyszedł jeden z siedmiu aniołów, którzy mieli siedem czasz,[k] i odezwał się do mnie, mówiąc: „Chodź, pokażę ci sąd nad wielką nierządnicą,[l] która siedzi nad wieloma wodami,[m] **2** z którą dopuszczali się rozpusty królowie ziemi,[n] a zamieszkujący ziemię zostali upici winem jej rozpusty”.[o]

3 I przeniósł mnie w mocy ducha[p] na pustkowie. I ujrzałem niewiastę siedzącą na bestii[q] barwy szkarłatnej, pełnej bluźnierczych imion[r] oraz mającej siedem głów[s] i dziesięć rogów. **4** A niewiasta była przyobleczona w purpurę[t] i szkarłat[u] oraz ozdobiona złotem i drogocennym kamieniem, i perłami,[v] a w swej ręce miała złoty kielich[w] pełen obrzydliwości[x] i nieczystości swej rozpusty.[y] **5** A na jej czole było napisane imię, tajemnica:[z] „Babilon Wielki, matka nierządnic[a] i obrzydliwości ziemi”.[b] **6** I widziałem, że niewiasta była pijana krwią[c] świętych i krwią świadków Jezusa.[d]

A gdy ją ujrzałem, zdumiałem się wielkim zdumieniem.[e] **7** Anioł więc rzekł do mnie: „Dlaczego się zdumiałeś? Powiem ci tajemnicę niewiasty[a] i bestii, która ją nosi, a ma siedem głów i dziesięć rogów:[b] **8** Bestia, którą ujrzałeś, była,[c] lecz jej nie ma, a jednak właśnie ma wyjść z otchłani[d] i ma odejść na zagładę. A gdy mieszkający na ziemi zobaczą, iż bestia była, lecz jej nie ma, a jednak będzie obecna, zdumieją się pełni podziwu, ale ich imiona nie zostały zapisane na zwoju życia[e] od założenia świata.[f]

9 „Tutaj wchodzi w grę rozum odznaczający się mądrością:[g] Siedem głów[h] oznacza siedem gór,[i] na wierzchu których siedzi niewiasta. **10** I siedmiu jest królów: pięciu upadło,[j] jeden jest,[k] inny jeszcze nie nadszedł,[l] a gdy już nadejdzie, ma na krótką chwilę pozostać.[m] **11** A bestia, która była, lecz jej nie ma,[n] sama też jest ósmym królem, ale wywodzi się z tych siedmiu i odchodzi na zagładę.

12 „A dziesięć rogów, które ujrzałeś, oznacza dziesięciu królów,[o] którzy jeszcze nie otrzymali królestwa, lecz na jedną godzinę otrzymują władzę jako królowie wraz z bestią. **13** Ci mają jedną myśl i dlatego dają bestii swą moc i władzę.[p] **14** Ci stoczą bitwę z Barankiem,[q] ale Baranek ich zwycięży,[r] ponieważ jest Panem panów i Królem królów.[s] Zwyciężą też ci, którzy są z nim powołani i wybrani, i wierni”.[t]

15 I mówi do mnie: „Wody, które ujrzałeś, gdzie siedzi nierządnica, oznaczają ludy i rzesze, i narody, i języki.[u] **16** A dziesięć rogów,[v] które ujrzałeś, i bestia[w]

ROZDZ. 16
a Eze 38:19
b Dn 12:1
c Heb 12:26
d Obj 17:18
e Obj 18:2
f Jer 25:15
Obj 15:7
g Obj 6:14
h Hi 38:22
Hi 38:23
Iz 28:2
i Obj 16:9
j Wj 9:24
Obj 11:19

ROZDZ. 17
k Obj 16:1
l 1Ko 6:15
Jak 4:4
m Iz 57:20
Jer 51:13
Obj 17:15
Obj 19:2
n Iz 47:5
Jak 4:4
Obj 18:9
o Jer 51:7
Obj 14:8
Obj 18:3
p Eze 37:1
Obj 1:10
q Obj 13:15
r Mk 3:29
s Obj 17:9
t Dn 5:29
Łk 16:19
u Mt 27:28
v Obj 18:12
Obj 18:19
w Jer 51:7
x Pwt 29:17
Iz 66:3
y Rz 1:24
z 2Ts 2:7
a Obj 19:2
b Eze 22:2
Obj 18:5
c Obj 18:24
Obj 19:2
d Obj 6:9
e Eze 28:19

szpalta 2
a Obj 17:5
b Obj 17:3
c Obj 13:15
d Obj 20:1
e Wj 32:32
Ps 69:28
Flp 4:3
f Obj 13:8
g Mt 24:15
Jak 3:17
h Obj 17:7
i Jer 51:25

---

j Jer 46:2; Jer 51:11; Dn 8:20; Dn 8:21; Sof 2:13; **k** Jn 19:15; **l** Dn 8:23; **m** Obj 13:11; Obj 19:20; **n** Obj 17:8; **o** Dn 7:24; **p** Ps 2:2; **q** Jn 1:29; Obj 5:6; **r** Obj 19:15; **s** Mt 28:18; Dz 2:36; 1Tm 6:15; **t** Rz 16:20; **u** Iz 57:20; Jer 51:13; **v** Dn 7:24; Obj 17:12; **w** Obj 17:8.

– ci znienawidzą nierządnicę[a] i sprawią, że będzie spustoszona i naga, i zjedzą jej ciało, i doszczętnie spalą ją ogniem.[b] **17** Bo Bóg włożył to do ich serc, żeby wykonali jego myśl,[c] żeby wykonali swoją jedną myśl, dając swe królestwo bestii,[d] aż się spełnią[e] słowa Boga. **18** A niewiasta,[f] którą ujrzałeś, oznacza wielką metropolię mającą królestwo nad królami ziemi".[g]

18 Potem ujrzałem innego anioła, zstępującego z nieba, mającego wielką władzę;[h] i ziemia rozświetliła się od jego chwały.[i] **2** I zawołał silnym głosem,[j] mówiąc: „Upadła! Upadła[k] metropolia Babilon Wielki i stała się miejscem mieszkania demonów i kryjówką wszelkiego nieczystego wyziewu,[l] i kryjówką wszelkiego ptaka nieczystego i znienawidzonego![m] **3** Bo z powodu wina gniewu jej rozpusty wszystkie narody padły ofiarą[n] i królowie ziemi dopuszczali się z nią rozpusty,[o] a wędrowni kupcy[p] ziemscy wzbogacili się przez moc jej bezwstydnego zbytku".[q]

4 I usłyszałem inny głos z nieba, mówiący: „Wyjdźcie z niej, mój ludu,[r] jeżeli nie chcecie mieć z nią udziału w jej grzechach[s] i jeżeli nie chcecie otrzymać części jej plag. **5** Bo grzechy jej narosły aż do nieba[t] i Bóg przywołał na pamięć jej niesprawiedliwe uczynki.[u] **6** Oddajcie jej tak, jak i ona oddawała,[v] i uczyńcie jej dwa razy tyle, owszem, w dwójnasób to, co ona czyniła;[w] do kielicha,[x] w który ona nalewała mieszaninę, nalejcie jej dwa razy[y] tyle mieszaniny.[z] **7** W jakim stopniu ona otaczała siebie chwałą i żyła w bezwstydnym zbytku, w takim stopniu zadajcie jej męczarni i żałości.[a] Bo mawia w swym sercu: ‚Siedzę jako królowa[b] i nie jestem wdową,[a] i nigdy nie zaznam żałości'.[b] **8** Dlatego też w jeden dzień jej plagi[c] nadejdą, śmierć i żałość, i klęska głodu, i zostanie doszczętnie spalona ogniem,[d] ponieważ silny[e] jest Jehowa Bóg, który ją osądził.

9 „A królowie[f] ziemi, którzy się z nią dopuszczali rozpusty i żyli w bezwstydnym zbytku, będą nad nią płakać i uderzać się ze smutku,[g] patrząc na dym[h] jej pożaru, **10** stojąc w oddali z bojaźni przed jej męczarnią i mówiąc:[i] ‚Jaka szkoda, jaka szkoda, wielka metropolio,[j] Babilonie, silna metropolio, ponieważ w jednej godzinie nadszedł twój sąd!'[k]

11 „Również wędrowni kupcy[l] ziemscy nad nią płaczą i są pogrążeni w żałości,[m] ponieważ nie ma już nikogo, kto by kupował całe ich zasoby: **12** całe zasoby[n] złota i srebra, i drogocennego kamienia, i pereł, i delikatnego lnu, i purpury, i jedwabiu, i szkarłatu; i wszelką rzecz z drewna pachnącego, i wszelkie przedmioty z kości słoniowej, i wszelkie przedmioty z najcenniejszego drewna i z miedzi, i z żelaza, i z marmuru;[o] **13** również cynamon i korzenie indyjskie, i kadzidło, i wonny olejek, i wonną żywicę, i wino, i oliwę, i wyborną mąkę, i pszenicę, i bydło, i owce, i konie, i powozy, i niewolników, i dusze ludzkie.[p] **14** Tak, oddalił się od ciebie wyborny owoc, którego pragnęła[q] twa dusza, i zginęły spośród ciebie wszystkie rzeczy wykwintne i świetne, i ludzie już nigdy ich nie znajdą.[r]

15 „Wędrowni kupcy[s] handlujący tymi rzeczami, którzy się na niej wzbogacili, staną w oddali z bojaźni przed jej męczarnią

ROZDZ. 17
a Obj 17:7
b Rdz 38:24 Kpł 21:9 Obj 18:8
c Joz 11:20 Prz 21:1 Jer 51:12
d Obj 17:12
e Iz 55:11
f Obj 17:5
g Iz 47:5

ROZDZ. 18
h Obj 12:10
i Mt 17:2 Obj 1:16
j Jer 50:2
k Iz 21:9 Jer 51:8 Obj 14:8
l Ps 39:5
m Iz 13:21 Jer 50:39 Jer 51:37
n Jer 51:7
o Iz 47:5 Obj 17:2
p Iz 23:8
q Prz 19:10 Iz 47:1
r Iz 48:20 Iz 52:11 Jer 50:8 Jer 51:45 Za 2:7
s Jer 51:6 2Ko 6:17
t Jer 51:9 1Tm 5:24
u Jer 51:49 Jer 51:56 Obj 16:19
v 2Ts 1:6
w Ps 137:8 Jer 50:15 Jer 51:24
x Ps 75:8 Jer 51:7 Obj 16:19
y Jer 17:18 Jer 50:21
z Obj 14:10
a Jer 50:29
b Obj 17:15

szpalta 2
a Iz 47:8
b Ps 10:6
c Jer 50:13
d Kpł 21:9 Jer 51:58 Heb 12:29
e Jer 50:34
f Iz 23:17
g Jer 50:46 Eze 27:35
h Obj 18:18
i Eze 26:17
j Dn 4:30
k Jer 51:8
l Eze 27:36
m Eze 27:30
n Eze 27:12

o Eze 27:22; p Eze 27:13; q 1Tm 6:10; r Kzn 5:10; s Eze 27:36.

i będą płakać, i będą pogrążeni w żałości,[a] **16** mówiąc: ‚Jaka szkoda, jaka szkoda – wielka metropolio,[b] odziana w delikatny len i purpurę, i szkarłat, i bogato ozdobiona złotem i drogocennym kamieniem, i perłą,[c] **17** ponieważ w jednej godzinie zostało spustoszone tak wielkie bogactwo!'[d]

„I każdy kapitan statku, i każdy człowiek, który skądś przybywa,[e] i żeglarze, i wszyscy utrzymujący się z morza stanęli z dala[f] **18** i wołali, patrząc na dym jej pożaru, i mówili: ‚Któreż miasto jest jak ta wielka metropolia?'[g] **19** I rzucali sobie proch na głowy,[h] i wołali, płacząc i pogrążając się w żałości,[i] i mówili: ‚Jaka szkoda, jaka szkoda – ponieważ wielka metropolia, w której wszyscy mający statki na morzu[j] wzbogacili się[k] na jej świetności, została w jednej godzinie spustoszona!'[l]

20 „Weselcie się nad nią, niebo[m] oraz wy, święci[n] i apostołowie,[o] i prorocy, ponieważ Bóg dla was sądownie ją ukarał!"[p]

21 A pewien silny anioł podniósł kamień podobny do wielkiego kamienia młyńskiego[q] i rzucił go w morze,[r] mówiąc: „Tak Babilon, wielka metropolia, zostanie z rozmachem zrzucona i już nigdy nie będzie znaleziona.[s] **22** I już nigdy nie będzie w tobie słyszany głos śpiewaków, którzy wtórują sobie na harfie, i muzyków, i flecistów, i trębaczy,[t] i już nigdy nie będzie w tobie znaleziony rzemieślnik jakiegokolwiek zawodu, i już nigdy nie będzie w tobie słyszany odgłos kamienia młyńskiego, **23** i już nigdy nie będzie w tobie świecić światło lampy, i już nigdy nie będzie w tobie słyszany głos oblubieńca i oblubienicy;[u] bo twoi wędrowni kupcy[v] byli najznamienitszymi ludźmi[a] na ziemi, bo przez twoje praktyki spirytystyczne[b] zostały wprowadzone w błąd wszystkie narody. **24** Tak, znaleziono w niej krew[c] proroków[d] i świętych,[e] i tych wszystkich, którzy zostali pozabijani na ziemi".[f]

19 Potem usłyszałem jakby donośny głos ogromnej rzeszy w niebie,[g] Powiedzieli: „Wysławiajcie Jah![h] Wybawienie[i] i chwała, i moc należą do Boga naszego,[j] **2** ponieważ jego sądy są prawdziwe i prawe.[k] Bo wykonał wyrok na wielkiej nierządnicy, która swą rozpustą kaziła ziemię, i pomścił na jej ręce krew swoich niewolników".[l] **3** I zaraz rzekli powtórnie: „Wysławiajcie Jah![m] A dym z niej wznosi się na wieki wieków".[n]

4 A dwudziestu czterech starszych[o] wraz z czterema żywymi stworzeniami[p] upadło i oddało cześć Bogu zasiadającemu[q] na tronie, i powiedziało: „Amen! Wysławiajcie Jah!"[r]

5 Dobył się również głos od tronu i powiedział: „Wysławiajcie naszego Boga, wszyscy jego niewolnicy,[s] którzy się go boicie, mali i wielcy".[t]

6 I usłyszałem jakby głos ogromnej rzeszy i jakby odgłos wielu wód, i jakby odgłos potężnych gromów. Powiedzieli: „Wysławiajcie Jah,[u] ponieważ Jehowa, nasz Bóg, Wszechmocny,[v] zaczął królować.[w] **7** Radujmy się i tryskajmy radością, i oddawajmy mu chwałę,[x] ponieważ nadeszły[y] zaślubiny[z] Baranka i jego małżonka się przygotowała.[a] **8** Tak, dano jej się przyoblec w jasny, czysty, delikatny len, bo delikatny len przedstawia prawe czyny świętych".[b]

ROZDZ. 18
a Eze 27:30
b Eze 27:31
c Obj 17:4
d Prz 11:4
e Iz 23:14
f Eze 27:27
g Eze 27:32
h 1Sm 4:12
i Eze 27:30
j Eze 27:9
k Eze 27:33
l Iz 47:11
Jer 51:55
m Jer 51:48
Obj 12:12
n Obj 14:12
o 1Ko 4:9
p Pwt 32:43
Rz 12:19
Obj 6:10
Obj 19:2
q Mt 18:6
r Jer 51:63
s Jer 51:64
Eze 26:21
t Iz 24:8
Eze 26:13
u Jer 25:10
v Iz 23:8

szpalta 2
a Mk 6:21
b Iz 47:9
Gal 5:20
Obj 9:21
c Obj 6:10
d Mt 23:37
e Obj 16:6
f Rdz 9:6
Jer 51:49

ROZDZ. 19
g Dn 7:10
h Ps 150:6
i Obj 12:10
j Obj 7:12
k Pwt 32:4
Ps 19:9
1Pt 1:17
Obj 15:3
l Pwt 32:43
2Kl 9:7
Ps 79:10
Obj 18:20
Obj 18:24
m Ps 117:1
n Iz 34:10
o Obj 4:4
p Obj 4:6
q 1Kl 22:19
Iz 6:1
r Ps 106:48
s Ps 134:1
Ps 135:1
t Ps 115:13
u Ps 113:1
v Wj 6:3

w Ps 97:1; Iz 52:7; Dn 7:9; Obj 11:15; **x** Obj 7:12; **y** 1Ts 4:16; **z** Mt 25:10; Obj 19:9; **a** 2Ko 11:2; **b** Iz 61:10; Ef 5:27; Obj 14:4.

9 I mówi mi: „Napisz: Szczęśliwi, którzy są zaproszeni[a] na wieczerzę zaślubin Baranka”.[b] Mówi mi również: „Są to prawdziwe wypowiedzi Boga”.[c] **10** Wtedy upadłem u jego stóp, aby mu oddać cześć.[d] Ale on mi mówi: „Uważaj! Nie czyń tego![e] Jestem tylko współniewolnikiem twoim i braci twoich, którzy zajmują się świadczeniem o Jezusie.[f] Oddaj cześć Bogu;[g] bo właśnie świadczenie o Jezusie jest natchnieniem do prorokowania”.[h]

11 I ujrzałem niebo otwarte, a oto biały koń.[i] A siedzący na nim, zwany Wiernym[j] i Prawdziwym,[k] w prawości sądzi i prowadzi wojnę.[l] **12** Jego oczy to ognisty płomień,[m] a na jego głowie wiele diademów.[n] Ma napisane imię,[o] którego nie zna nikt prócz niego, **13** i jest przyobleczony w wierzchnią szatę spryskaną krwią,[p] a imię, którym go zwą, brzmi Słowo[q] Boga. **14** Również wojska, które były w niebie, podążały za nim na białych koniach, odziane w biały, czysty, delikatny len. **15** A z jego ust wychodzi ostry, długi miecz,[r] aby mógł nim uderzyć narody, i będzie je pasł rózgą żelazną.[s] On też depcze winną tłocznię[t] gniewu srogiego zagniewania Boga[u] Wszechmocnego. **16** A na swej szacie wierzchniej, mianowicie na udzie, ma napisane imię: Król królów i Pan panów.[v]

17 Ujrzałem również anioła stojącego w słońcu; i zawołał donośnym głosem, i powiedział do wszystkich ptaków,[w] które latają środkiem nieba: „Chodźcie tutaj, zgromadźcie się na wielką wieczerzę Boga, **18** żeby jeść ciała[x] królów i ciała dowódców wojskowych, i ciała siłaczy,[y] i ciała koni[z] i tych, którzy na nich siedzą, i ciała wszystkich, tak wolnych, jak i niewolników, i małych, i wielkich”.

19 I ujrzałem bestię[a] oraz królów[b] ziemi i ich wojska zgromadzone, aby stoczyć wojnę[c] z siedzącym na koniu[d] i z jego wojskiem. **20** I pochwycono bestię,[e] a wraz z nią fałszywego proroka,[f] dokonującego przed nią znaków,[g] którymi wprowadzał w błąd tych, co otrzymali znamię[h] bestii, i tych, co oddają cześć jej wizerunkowi.[i] Oboje zostali żywcem wrzuceni do ognistego jeziora, płonącego siarką.[j] **21** A pozostali byli pozabijani długim mieczem siedzącego na koniu,[k] mieczem, który wychodził z jego ust.[l] I wszystkie ptaki[m] nasyciły się[n] ich ciałami.[o]

20 I ujrzałem anioła zstępującego z nieba z kluczem od otchłani[p] i wielkim łańcuchem w swej ręce. **2** I schwytał smoka,[q] pradawnego węża,[r] którym jest Diabeł[s] i Szatan,[t] i związał go na tysiąc lat. **3** I wrzucił go do otchłani,[u] i zamknął ją, i nad nim opieczętował, żeby już nie wprowadzał w błąd narodów, aż się skończy tysiąc lat. Potem ma być wypuszczony na krótki czas.[v]

4 I ujrzałem trony,[w] i byli ci, którzy na nich zasiedli, i dano im władzę sądzenia.[x] Tak, ujrzałem dusze tych, których stracono toporem za świadczenie o Jezusie i za mówienie o Bogu, tych, którzy nie oddali czci ani bestii,[y] ani jej wizerunkowi[z] i którzy nie przyjęli znamienia na swe czoło ani na rękę.[a] I ożyli, i królowali[b] z Chrystusem przez tysiąc lat.

ROZDZ. 19

a Mt 22:3 Łk 14:17
b Łk 14:15
c Jn 3:34 Jn 8:47
d Obj 22:8
e Dz 10:26 Obj 22:9
f Mt 28:19 Dz 1:8
g Mt 4:10 Jn 4:23
h Łk 24:27 Dz 2:17 Dz 10:43 1Pt 1:11
i Hi 39:25 Prz 21:31 Jer 8:6 Obj 6:2
j Heb 3:6 Obj 1:5
k Jn 1:14 Obj 3:14
l Iz 11:4 Heb 1:8 Heb 1:9
m Obj 1:14 Obj 2:18
n Obj 19:16
o Obj 2:17
p Heb 12:24 1Pt 1:2
q Jn 1:1 1Jn 1:1
r 2Ts 2:8 Obj 1:16
s Ps 2:9 Obj 2:27 Obj 12:5
t Jer 25:30 Jl 3:13 Obj 14:20
u Obj 14:19
v Mt 28:18 Flp 2:10 1Tm 6:15 Obj 17:14
w 1Sm 17:46 Eze 39:4 Eze 39:17
x Eze 39:17
y Eze 39:18
z Eze 39:20

szpalta 2

a Obj 13:1
b Obj 16:14 Obj 17:12
c Eze 38:16 Obj 16:16
d Ps 2:2
e Obj 13:18
f Obj 13:11 Obj 16:13
g Obj 13:13
h Obj 13:16
i Obj 13:15
j Mt 10:28 2Pt 2:6 Judy 7 Obj 20:14
k Obj 6:2
l Obj 2:16

m Eze 39:4; Obj 19:17; **n** Eze 39:20; **o** Eze 39:17; **ROZDZ. 20** **p** Obj 9:1; **q** Obj 12:3; **r** Rdz 3:1; **s** Jn 8:44; **t** Za 3:1; Obj 12:9; **u** Obj 9:11; **v** Obj 20:7; **w** Łk 22:30; **x** Mt 19:28; Łk 22:30; 1Ko 6:2; **y** Obj 13:12; **z** Obj 13:15; **a** Obj 13:16; **b** 2Tm 2:12; Obj 1:6.

5 (Pozostali z umarłych[a] nie ożyli, aż się skończyło tysiąc lat).[b] To jest pierwsze[c] zmartwychwstanie. **6** Szczęśliwy[d] i święty[e] jest każdy, kto ma udział w pierwszym zmartwychwstaniu; nad tymi druga śmierć[f] nie ma władzy,[g] lecz będą kapłanami[h] Boga i Chrystusa i będą z nim królować przez tysiąc lat.[i]

7 A gdy tylko się skończy tysiąc lat, Szatan zostanie wypuszczony ze swego więzienia **8** i wyjdzie, by wprowadzić w błąd narody na czterech narożnikach ziemi, Goga i Magoga, aby je zgromadzić na wojnę. Liczba ich jak piasek morza.[j] **9** I wystąpili na szerokość ziemi, i okrążyli obóz świętych[k] i miasto umiłowane.[l] Ale z nieba zstąpił ogień i ich pożarł.[m] **10** A Diabeł,[n] który ich wprowadzał w błąd, został wrzucony do jeziora ognia i siarki, gdzie już się znajdowali zarówno bestia,[o] jak i fałszywy prorok;[p] i będą męczeni dzień i noc na wieki wieków.

11 I ujrzałem wielki, biały tron i zasiadającego na nim.[q] Sprzed niego uciekły ziemia i niebo[r] i już nie znaleziono dla nich miejsca. **12** I ujrzałem umarłych, wielkich i małych,[s] stojących przed tronem, i otwarto zwoje. Otwarto też inny zwój; jest to zwój życia.[t] I umarli byli sądzeni z tego, co napisano w zwojach, według swych uczynków.[u] **13** I wydało morze umarłych, którzy się w nim znajdowali, i śmierć, i Hades wydały umarłych,[v] którzy się w nich znajdowali, i byli sądzeni każdy z osobna — według swych uczynków.[w] **14** A śmierć[x] i Hades wrzucono do jeziora ognia. To oznacza drugą śmierć:[y] jezioro ognia.[z] **15** A kogokolwiek nie znaleziono zapisanego w księdze życia,[a] tego wrzucono do jeziora ognia.[b]

ROZDZ. 20

a Jn 5:28 Dz 24:15 Ef 2:1
b Mt 25:46 Obj 20:13
c 1Ko 15:23 1Ko 15:52 Flp 3:11 1Ts 4:16
d Obj 14:13 Obj 22:7
e Obj 13:10
f Mt 10:28 Obj 2:11 Obj 20:14
g 1Ko 15:54
h 1Pt 2:9 Obj 1:6
i Obj 5:10
j Eze 38:15
k Eze 48:35 Obj 21:3
l Heb 12:22 Obj 21:2
m 2Kl 1:10 Eze 38:22
n Obj 12:9
o Obj 13:1
p Obj 19:20
q Heb 12:23 Obj 4:2
r 2Pt 3:7
s Dz 24:15 Obj 11:18
t Wj 32:33 Ps 69:28 Dn 12:1
u Jn 5:29
v Dz 10:42
w Jn 5:29
x Iz 25:8 Rz 5:12 1Ko 15:26
y Obj 2:11 Obj 20:6 Obj 21:8
z Mt 5:22 Mt 18:9 Jak 3:6
a Obj 17:8
b Prz 10:7 Obj 21:8

szpalta 2

ROZDZ. 21

a Iz 65:17 2Pt 3:13
b Iz 66:22
c 2Pt 3:10
d Obj 20:11
e Iz 57:20 Obj 17:15
f Iz 52:1
g Heb 12:22 Obj 3:12
h Obj 19:7
i Mt 9:15 Jn 3:29
j Eze 37:27
k Ps 15:1
l Iz 66:23

21 I ujrzałem nowe niebo[a] i nową ziemię;[b] bo poprzednie niebo[c] i poprzednia ziemia[d] przeminęły i morza[e] już nie ma. **2** Ujrzałem też miasto święte[f] — Nową Jerozolimę, zstępującą z nieba[g] od Boga i przygotowaną jako oblubienica[h] przyozdobiona dla swego małżonka.[i] **3** Wtedy usłyszałem donośny głos od tronu, mówiący: „Oto namiot[j] Boga jest z ludźmi i On będzie przebywać[k] z nimi, a oni będą jego ludami.[l] I będzie z nimi sam Bóg.[m] **4** I otrze z ich oczu wszelką łzę,[n] i śmierci już nie będzie[o] ani żałości, ani krzyku, ani bólu już nie będzie.[p] To, co poprzednie, przeminęło”.[q]

5 I Zasiadający na tronie[r] rzekł: „Oto czynię wszystko nowe”.[s] Mówi też: „Napisz, ponieważ słowa te są wierne i prawdziwe”. **6** I rzekł do mnie: „Stało się! Jam jest Alfa i Omega, początek i koniec.[t] Każdemu spragnionemu dam darmo ze źródła wody życia.[u] **7** Każdy zwyciężający odziedziczy to wszystko i ja będę jego Bogiem,[v] a on będzie moim synem.[w] **8** Ale co do tchórzów i tych bez wiary,[x] i obrzydliwych w swej plugawości,[y] i morderców,[z] i rozpustników,[a] i uprawiających spirytyzm, i bałwochwalców,[b] i wszystkich kłamców[c] — ich dział będzie w jeziorze płonącym ogniem[d] i siarką.[e] To oznacza drugą śmierć”.[f]

9 I przyszedł jeden z siedmiu aniołów, którzy mieli siedem czasz napełnionych siedmioma plagami ostatnimi,[g] i odezwał się

m Ezc 43:7; Eze 48:35; **n** Iz 65:19; Obj 7:17; **o** Iz 25:8; 1Ko 15:26; **p** Iz 35:10; Iz 65:19; **q** 2Pt 3:7; **r** 2Kn 18:18; Iz 6:1; Obj 4:2; **s** Iz 42:9; Lam 5:21; Eze 36:26; 2Pt 3:13; **t** Obj 1:8; Obj 22:13; **u** Ps 36:9; Iz 55:1; Obj 7:17; Obj 22:1; **v** 1Ko 15:28; Obj 3:12; **w** 2Sm 7:14; **x** Rz 11:20; Heb 3:19; 1Jn 5:10; **y** Rz 1:24; 1Ko 6:9; **z** 1Jn 3:15; **a** Ef 5:5; **b** Gal 5:20; **c** Jn 8:44; Dz 5:3; 1Tm 1:10; **d** Mt 5:22; Mt 18:9; Jak 3:6; **e** Iz 30:33; Mt 10:28; Obj 19:20; **f** Prz 10:7; Heb 10:26; Obj 2:11; Obj 20:6; **g** Kpl 26:21; Obj 15:1.

do mnie, mówiąc: „Chodź tutaj, a pokażę ci oblubienicę, małżonkę Baranka”.[a] **10** Przeniósł mnie więc w mocy ducha na wielką i wyniosłą górę[b] i pokazał mi święte miasto[c] Jerozolimę, zstępującą z nieba od Boga[d] **11** i mającą chwałę Bożą.[e] Blask jej był podobny do najdrogocenniejszego kamienia, jakby krystalicznie lśniącego kamienia jaspisu.[f] **12** Miała mur[g] wielki i wyniosły i miała dwanaście bram, a przy bramach dwunastu aniołów, i były wypisane imiona, które są imionami dwunastu plemion synów Izraela.[h] **13** Od wschodu były trzy bramy i od północy trzy bramy, i od południa trzy bramy, i od zachodu trzy bramy.[i] **14** Mur miasta miał też dwanaście kamieni fundamentowych,[j] a na nich dwanaście imion dwunastu apostołów[k] Baranka.

15 A ten, który mówił ze mną, jako miarę trzymał złotą trzcinę,[l] żeby zmierzyć miasto i jego bramy, i jego mur.[m] **16** A miasto układa się w czworobok i jego długość jest taka, jak jego szerokość. I zmierzył miasto[n] trzciną: dwanaście tysięcy stadiów; jego długość i szerokość, i wysokość są równe. **17** Zmierzył też jego mur: sto czterdzieści cztery łokcie, według miary człowieczej, a zarazem anielskiej. **18** A budulcem jego muru był jaspis,[o] miasto zaś było z czystego złota, podobnego do czystego szkła. **19** Fundamenty[p] muru miasta były przyozdobione wszelkim drogocennym kamieniem:[q] pierwszy fundament to jaspis,[r] drugi szafir,[s] trzeci chalcedon, czwarty szmaragd,[t] **20** piąty sardonyks, szósty sard, siódmy chryzolit,[u] ósmy beryl, dziewiąty topaz,[v] dziesiąty chryzopraz, jedenasty hiacynt, dwunasty ametyst.[a] **21** Ponadto dwanaście bram to dwanaście pereł; każda z bram była z jednej perły.[b] A szeroka ulica miasta to czyste złoto, jak przezroczyste szkło.

22 I nie widziałem w nim świątyni,[c] bo jego świątynią[d] jest Jehowa[e] Bóg, Wszechmocny,[f] a także Baranek.[g] **23** I miasto nie potrzebuje słońca ani księżyca, aby mu świeciły, bo chwała Boża je rozświetliła,[h] a jego lampą — Baranek.[i] **24** I narody będą chodzić dzięki jego światłu,[j] a królowie ziemi będą do niego wnosić swą chwałę.[k] **25** I za dnia jego bramy w ogóle nie będą zamknięte,[l] bo nocy tam nie będzie.[m] **26** I wniosą do niego chwałę i szacunek narodów.[n] **27** Ale w żaden sposób nie wejdzie do niego[o] nic, co nie jest święte, ani nikt, kto trwa w obrzydliwości[p] i kłamstwie,[q] tylko ci, którzy są zapisani w Barankowym zwoju życia.[r]

22 I pokazał mi rzekę wody życia,[s] czystą jak kryształ, wypływającą z tronu Boga i Baranka[t] **2** środkiem szerokiej ulicy miasta. A po tej i po tamtej stronie rzeki były drzewa[u] życia, wydające dwanaście zbiorów owocu, rodzące swe owoce każdego miesiąca.[v] A liście drzew służyły do leczenia narodów.[w]

3 I już nie będzie tam żadnego przekleństwa.[x] Ale będzie w mieście tron Boga[y] i Baranka,[z] a jego niewolnicy będą dla niego pełnić świętą służbę;[a] **4** i będą widzieć jego oblicze,[b] a na ich czołach będzie jego imię.[c] **5** Ponadto nocy już nie będzie,[d] i nie potrzebują światła lampy ani nie mają światła słonecznego, ponieważ Jehowa

ROZDZ. 21
- **a** Ps 45:9; Obj 19:7
- **b** Iz 2:2; Eze 40:2; Mi 4:1
- **c** Iz 52:1
- **d** Heb 12:22; Obj 3:12; Obj 21:2
- **e** Iz 60:1
- **f** Wj 24:10
- **g** Iz 60:18
- **h** Wj 28:21; Wj 39:14
- **i** Obj 22:14
- **j** Heb 11:10
- **k** Mt 10:2; Łk 6:13; Dz 1:13; Ef 2:20
- **l** Eze 40:3; Obj 11:1
- **m** Eze 40:5
- **n** Obj 3:12
- **o** Obj 4:3; Obj 21:11
- **p** Iz 54:11
- **q** Iz 54:12
- **r** Wj 28:18; Eze 28:13
- **s** Wj 39:11; Hi 28:6
- **t** Wj 28:17; Obj 4:3
- **u** Wj 28:20; PnP 5:14; Eze 1:16; Dn 10:6
- **v** Wj 28:17; Wj 39:10; Hi 28:19; Eze 28:13

szpalta 2
- **a** Wj 28:19; Wj 39:12
- **b** Est 1:6; Hi 28:18; Mt 13:46
- **c** Dz 7:49
- **d** Jn 4:23
- **e** Ps 11:4
- **f** Wj 6:3; Obj 15:3
- **g** Ef 2:20
- **h** Iz 60:19; Obj 22:5
- **i** Jn 1:9; Dz 26:13; Heb 1:3
- **j** Iz 60:3
- **k** Ps 138:4
- **l** Iz 60:11
- **m** Iz 60:20
- **n** Iz 60:5
- **o** Iz 52:1
- **p** 1Ko 6:9; Gal 5:21
- **q** Ps 5:6; Kol 3:9; Obj 21:8
- **r** Dn 12:1; Flp 4:3; Obj 13:8

ROZDZ. 22
- **s** Eze 47:1; **t** Jn 1:29; **u** Obj 2:7; **v** Eze 47:12; **w** Eze 47:12; **x** Za 14:11; **y** Ps 9:7; **z** Obj 3:21; **a** Rz 1:9; **b** Ps 17:15; Mt 5:8; **c** Obj 14:1; **d** Obj 21:25.

Bóg będzie ich oświetlał,[a] i będą królować na wieki wieków.[b]

6 I rzekł do mnie: „Słowa te są wierne i prawdziwe;[c] tak, Jehowa, Bóg natchnionych wypowiedzi[d] proroków,[e] posłał swego anioła, aby pokazać swym niewolnikom, co ma się stać wkrótce.[f] **7** A oto przychodzę szybko.[g] Szczęśliwy każdy, kto zachowuje słowa proroctwa tego zwoju”.[h]

8 To właśnie ja, Jan, słyszałem i widziałem te rzeczy. A gdy usłyszałem i ujrzałem, upadłem, by oddać cześć[i] u stóp anioła, który mi to pokazywał. **9** Ale on mi mówi: „Uważaj! Nie czyń tego! Jestem tylko współniewolnikiem twoim i twoich braci, którzy są prorokami,[j] i tych, którzy zachowują słowa tego zwoju. Oddaj cześć Bogu”.[k]

10 Mówi mi też: „Nie pieczętuj słów proroctwa tego zwoju, bo wyznaczony czas jest bliski.[l] **11** Kto się dopuszcza nieprawości, niech się dalej dopuszcza nieprawości,[m] i kto jest plugawy, niech dalej się plugawi;[n] ale prawy[o] niech dalej czyni to, co prawe, a święty niech dalej się uświęca.[p]

12 „‚Oto przychodzę szybko[q] — a zapłata,[r] którą daję, jest ze mną — aby każdemu oddać według tego, jakie jest jego dzieło.[s] **13** Jam jest Alfa i Omega,[t] pierwszy i ostatni,[u] początek i koniec. **14** Szczęśliwi ci, którzy piorą swe długie szaty,[v] żeby mieć prawo pójść do drzew życia[a] i żeby uzyskać wstęp do miasta przez jego bramy.[b] **15** Na zewnątrz są psy[c] i uprawiający spirytyzm,[d] i rozpustnicy,[e] i mordercy, i bałwochwalcy, i każdy, kto lubuje się i trwa w kłamstwie’.[f]

16 „‚Ja, Jezus, posłałem swego anioła, aby wam o tym złożyć świadectwo dla zborów. Jam jest korzeń[g] i potomek[h] Dawida, i jasna gwiazda poranna’ ”.[i]

17 A duch[j] i oblubienica[k] bezustannie mówią: „Przyjdź!” I każdy, kto słyszy, niech powie: „Przyjdź!”[l] I każdy, kto jest spragniony, niech przyjdzie;[m] każdy, kto chce, niech bierze wodę życia darmo.[n]

18 „Ja świadczę każdemu, kto słyszy słowa proroctwa tego zwoju: Jeżeli ktoś doda[o] coś do tych rzeczy, Bóg doda mu plag[p] zapisanych w tym zwoju; **19** a jeżeli ktoś odejmie coś ze słów zwoju tego proroctwa, Bóg odejmie jego dział w drzewach życia[q] i w mieście świętym[r] — rzeczach opisanych w tym zwoju.

20 „Ten, który świadczy o tych rzeczach, mówi: ‚Tak, przychodzę szybko’ ”.[s]

„Amen! Przyjdź, Panie Jezusie”.

21 Życzliwość niezasłużona Pana Jezusa Chrystusa niech będzie ze świętymi.[t]

ROZDZ. 22

a Iz 60:19 1Jn 1:5
b Dn 7:18 Obj 3:21 Obj 14:1
c Tyt 1:2 Obj 21:5
d 2Sm 23:2 2Tm 3:16
e 1Sm 3:21 Jer 37:6
f Obj 1:1
g Obj 16:15 Obj 22:20
h Jn 13:17 Obj 1:3
i Dz 10:25
j Jl 2:28
k Ps 29:2 Mt 4:10 Obj 19:10
l Obj 1:3
m Dn 12:10
n 2Tm 3:13 Judy 10
o Rz 5:1
p Flp 3:16 1Pt 1:15
q Iz 40:10
r Heb 11:6
s Ps 62:12 Prz 24:12 Jer 17:10 Rz 2:6
t Iz 44:6 Obj 1:8 Obj 21:6
u Iz 48:12
v 1Jn 1:7 Obj 1:3

szpalta 2

a Obj 2:7
b Obj 21:12
c Pwt 23:18 Mt 7:6 Flp 3:2
d Gal 5:20
e Ef 5:5
f Kol 3:9 Obj 21:8
g Iz 11:10 Obj 5:5
h Iz 11:1 Iz 53:2 Jer 23:5 Jer 33:15 Rz 1:3

i Lb 24:17; Obj 2:28; **j** Obj 22:6; **k** Obj 21:9; **l** Mt 11:28; **m** Jn 4:14; **n** Iz 55:1; Jn 7:37; Obj 7:17; Obj 21:6; **o** Pwt 4:2; Pwt 12:32; Prz 30:6; Jn 20:30; 2Ko 11:4; Gal 1:8; 1Jn 4:3; **p** 2Jn 9; Obj 15:1; **q** Obj 2:7; Obj 22:2; **r** Obj 21:2; **s** Obj 3:11; Obj 22:7; **t** Rz 16:20; 2Ts 3:18.

ZESTAWIENIE KSIĄG BIBLIJNYCH

Księgi Pism Hebrajskich (napisane przed naszą erą)

Nazwa księgi	Pisarz(e)	Miejsce spisania	Spisywanie ukończono (rok p.n.e.)	Obejmuje okres (lata p.n.e.)
Rodzaju	Mojżesz	pustkowie	1513	„Na początku" do 1657
Wyjścia	Mojżesz	pustkowie	1512	1657-1512
Kapłańska	Mojżesz	pustkowie	1512	1 miesiąc (1512)
Liczb	Mojżesz	pustkowie i równiny moabskie	1473	1512-1473
Powtórzonego Prawa	Mojżesz	równiny moabskie	1473	2 miesiące (1473)
Jozuego	Jozue	Kanaan	ok. 1450	1473-ok. 1450
Sędziów	Samuel	Izrael	ok. 1100	ok. 1450-ok. 1120
Rut	Samuel	Izrael	ok. 1090	11 lat panowania sędziów
1 Samuela	Samuel; Gad; Natan	Izrael	ok. 1078	ok. 1180-1078
2 Samuela	Gad; Natan	Izrael	ok. 1040	1077-ok. 1040
1 Królów	Jeremiasz	Juda i Egipt	1 zwój 580	ok. 1040-580
2 Królów	Jeremiasz			
1 Kronik	Ezdrasz	Jerozolima (?)	1 zwój	po 1 Kronik 9:44:
2 Kronik	Ezdrasz	Jerozolima (?)	ok. 460	1077-537
Ezdrasza	Ezdrasz	Jerozolima	ok. 460	537-ok. 467
Nehemiasza	Nehemiasz	Jerozolima	po 443	456-po 443
Estery	Mardocheusz	Suza, Elam	ok. 475	ok. 493-475
Hioba	Mojżesz	pustkowie	ok. 1473	ponad 140 lat między 1657 a 1473
Psalmy	Dawid i inni		ok. 460	
Przysłów	Salomon; Agur; Lemuel	Jerozolima	ok. 717	
Kaznodziei	Salomon	Jerozolima	przed 1000	
Pieśń nad Pieśniami	Salomon	Jerozolima	ok. 1020	
Izajasza	Izajasz	Jerozolima	ok. 732	ok. 778-732
Jeremiasza	Jeremiasz	Juda; Egipt	580	647-580
Lamentacje	Jeremiasz	okolice Jerozolimy	607	
Ezechiela	Ezechiel	Babilon	591	613-ok. 591
Daniela	Daniel	Babilon	ok. 536	618-ok. 536
Ozeasza	Ozeasz	Samaria (okręg)	po 745	przed 803-po 745
Joela	Joel	Juda	ok. 820 (?)	
Amosa	Amos	Juda	ok. 804	
Abdiasza	Abdiasz		ok. 607	
Jonasza	Jonasz		ok. 844	
Micheasza	Micheasz	Juda	przed 717	ok. 777-717
Nahuma	Nahum	Juda	przed 632	
Habakuka	Habakuk	Juda	ok. 628 (?)	
Sofoniasza	Sofoniasz	Juda	przed 648	
Aggeusza	Aggeusz	odbudowana Jerozolima	520	112 dni (520)
Zachariasza	Zachariasz	odbudowana Jerozolima	518	520-518
Malachiasza	Malachiasz	odbudowana Jerozolima	po 443	

Księgi Pism Greckich (napisane w naszej erze)

Nazwa księgi	Pisarz	Miejsce spisania	Spisywanie ukończono (rok n.e.)	Obejmuje okres
Mateusza	Mateusz	Palestyna	ok. 41	ok. 2 p.n.e.--33 n.e.
Marka	Marek	Rzym	ok. 60-65	29-33 n.e.
Łukasza	Łukasz	Cezarea	ok. 56-58	3 p.n.e.-33 n.e.
Jana	apostoł Jan	Efez lub okolice	ok. 98	po prologu: 29-33 n.e.
Dzieje	Łukasz	Rzym	ok. 61	33-ok. 61 n.e.
Rzymian	Paweł	Korynt	ok. 56	
1 Koryntian	Paweł	Efez	ok. 55	
2 Koryntian	Paweł	Macedonia	ok. 55	
Galatów	Paweł	Korynt lub Antiochia Syryjska	ok. 50-52	
Efezjan	Paweł	Rzym	ok. 60-61	
Filipian	Paweł	Rzym	ok. 60-61	
Kolosan	Paweł	Rzym	ok. 60-61	
1 Tesaloniczan	Paweł	Korynt	ok. 50	
2 Tesaloniczan	Paweł	Korynt	ok. 51	
1 Tymoteusza	Paweł	Macedonia	ok. 61-64	
2 Tymoteusza	Paweł	Rzym	ok. 65	
Tytusa	Paweł	Macedonia (?)	ok. 61-64	
Filemona	Paweł	Rzym	ok. 60-61	
Hebrajczyków	Paweł	Rzym	ok. 61	
Jakuba	Jakub (brat Jezusa)	Jerozolima	przed 62	
1 Piotra	Piotr	Babilon	ok. 62-64	
2 Piotra	Piotr	Babilon (?)	ok. 64	
1 Jana	apostoł Jan	Efez lub okolice	ok. 98	
2 Jana	apostoł Jan	Efez lub okolice	ok. 98	
3 Jana	apostoł Jan	Efez lub okolice	ok. 98	
Judy	Juda (brat Jezusa)	Palestyna (?)	ok. 65	
Objawienie	apostoł Jan	Patmos	ok. 96	

[Imiona pisarzy i miejsca spisania niektórych ksiąg nie są pewne. Liczne daty są przybliżone; skrót „ok." znaczy „około"].

NAWIASY KWADRATOWE: W pojedyncze nawiasy kwadratowe [ ] ujęto nieliczne słowa objaśniające tekst; podwójne nawiasy kwadratowe [[ ]] wskazują na interpolacje tekstu oryginalnego.

PISOWNIA ZAIMKÓW: Zaimki napisane są dużą literą tylko tam, gdzie to jest konieczne dla uniknięcia dwuznaczności.

SKOROWIDZ

(Symbole nazw ksiąg biblijnych podano na stronie 6).

A

AARON, Wj 28:1 **A.**, żeby pełnić służbę kapłańską
Wj 32:1 powiedział do **A.**: uczyń nam boga
Heb 5:4 powołany przez Boga, tak jak **A.**
Wj 4:14; 24:1; Ps 99:6; 135:19; Mi 6:4

ABADDON, Obj 9:11 król. jego imię **A.**

ABBA, Rz 8:15; Gal 4:6

ABED-NEGO, Dn 1:7; 2:49; 3:12, 30

ABEL, Rdz 4:4 spoglądał przychylnie na **A.**
Heb 11:4 Dzięki wierze **A.** złożył
Rdz 4:2, 8, 25; Mt 23:35; Łk 11:51; Heb 12:24

ABIHU, Wj 6:23; Kpl 10:1; Lb 3:4

ABIJASZ, 1Sm 8:2; 1Kl 14:1; Łk 1:5

ABIMELECH, Rdz 20:2; Sdz 9:16; 2Sm 11:21

ABISZAJ, 1Sm 26:6; 2Sm 21:17; 23:18

ABNER, 1Sm 14:50; 20:25; 2Sm 3:20

ABRAHAM, Rdz 17:9 **A.**: zachowuj przymierze
Rdz 18:18 **A.** rozkrzewi się w wielki naród
Mt 8:11 ułoży się przy stole z **A.**
Gal 3:29 jesteście potomstwem **A.**
Heb 11:8 **A.** okazał posłuszeństwo
Jak 2:21 Czy **A.** nie został uznany za prawego
2Kn 20:7; Mt 22:32; Jn 8:39; Rz 4:3; Heb 6:13

ABSALOM, 2Sm 14:25; 15:6; 17:25; 18:14

ACHAB, 1Kl 16:30; 18:17; 2Kl 10:18

ACHAN, Joz 7:1, 18, 24; 22:20

ACHAZ, 2Kl 16:1, 19; 2Kn 27:9; Iz 1:1

ACHITOFEL, 2Sm 15:31; 17:23

ADAM, 1Ko 15:22 w **A.** wszyscy umierają
1Ko 15:45 pierwszy człowiek, **A.**, stał się duszą
Rdz 3:21; 5:5; Łk 3:38; Rz 5:14; 1Tm 2:14

ADULLAM, Joz 12:15; 1Sm 22:1; 1Kn 11:15

AGABUS, Dz 11:28; 21:10

AJ, Joz 7:2, 3; 8:1, 26, 28, 29; Jer 49:3

AKELDAMA, Dz 1:19 **A.**, to jest Pole Krwi

AKWILAS, Dz 18:2, 26; Rz 16:3; 2Tm 4:19

ALEKSANDER, Dz 19:33; 1Tm 1:20; 2Tm 4:14

ALFA, Obj 1:8; 21:6; 22:13

ALFEUSZ, Mt 10:3; Mk 3:18; Dz 1:13

AMALEK, Wj 17:16; Pwt 25:17; 1Sm 15:20

AMBASADOR, 2Ko 5:20 **a.** zastępującymi Chrystusa
Ef 6:20 występuję jako **a.** w łańcuchach

AMEN, 1Ko 14:16 jakże ktoś powie **a.**
Obj 3:14 **A.**, świadek wierny i prawdziwy
Pwt 27:15-26; 1Kn 16:36; 2Ko 1:20

AMMON, Sof 2:9 synowie **A.** jak Gomora
Rdz 19:38; Sdz 10:6; 2Kn 20:1; Dn 11:41

AMNESTIA, Est 2:18 ogłosił **a.** dla prowincji

AMORYTA, Rdz 10:16; 15:16; Joz 3:10

ANANIASZ, Dz 5:1, 5; 9:10; 22:12; 23:2

ANDRZEJ, Mt 4:18; Jn 12:22; Dz 1:13

ANIOŁ, Ps 34:7 **A.** Jehowy obozuje wokół
1Ko 4:9 widowiskiem teatralnym światu i **a.**
1Ko 6:3 będziemy sądzić **a.**
2Ko 11:14 Szatan przeobraża się w **a.** światła
1Pt 1:12 W rzeczy te pragną wejrzeć **a.**
Rdz 19:15; Wj 3:2; 23:20; Mt 22:30; 28:2; Dz 5:19;
2Ko 12:7; Gal 1:8; Heb 13:2; 2Pt 2:4, 11; Obj 22:6

ANNA, 1Sm 1:2, 20; 2:1, 21; Łk 2:36

ANNASZ, Łk 3:2; Jn 18:13, 24; Dz 4:6

ANTYCHRYST, 1Jn 2:18, 22; 4:3; 2Jn 7

ANTYPAS, Obj 2:13 za dni **A.**, świadka wiernego

APOLLION, Obj 9:11 po grecku zaś ma na imię **A.**

APOSTOLSKI, 2Ko 12:12 znaki **a.** zostały dokonane

APOSTOLSTWO, Dz 1:25; 1Ko 9:2; Gal 2:8

APOSTOŁ, Mt 10:2 imiona dwunastu **a.**
1Ko 4:9 **a.** Bóg wystawił na pokaz
2Ko 11:13 tacy są fałszywymi **a.**
Heb 3:1 **a.** i arcykapłana – Jezusa
Mk 3:14; 1Ko 12:28; 15:9; Gal 1:1; Obj 21:14

ARAB, Neh 2:19; Jer 3:2; 25:24; Eze 27:21; Dz 2:11

ARABA, Pwt 1:7 sąsiadów w **A.**
Pwt 4:49; Jer 52:7; Eze 47:8; Za 14:10

ARABIA, Gal 1:17; 4:25

ARAMEJSKI, Ezd 4:7; Dn 2:4

ARARAT, Rdz 8:4; 2Kl 19:37; Jer 51:27

ARCHANIELSKI, 1Ts 4:16 z głosem **a.**

ARCHANIOŁ, Judy 9 **a.** Michał miał zatarg

ARCYKAPŁAN, Lb 35:25 aż do śmierci **a.**
Za 3:1 pokazał mi **a.** Jozuego
Heb 6:20 **a.** na sposób Melchizedeka
Heb 3:1; 5:5; 9:25

AREOPAG, Dz 17:19, 22, 34

ARKA, Rdz 6:14 Uczyń sobie **a.**
Joz 3:13 kapłanów niosących **A.** Jehowy
Rdz 7:1; Wj 25:10; 1Pt 3:20; Obj 11:19

ARMAGEDON [HAR-MAGEDON], Obj 16:16

ARTAKSERKSES, Ezd 4:7, 23; Neh 2:1; 13:6

ARTEMIDA, Dz 19:27, 34, 35

ARYMATEA, Mt 27:57; Łk 23:51; Jn 19:38

ASA, 1Kl 15:9, 24; 2Kn 14:2; Jer 41:9

ASAF, 1Kn 6:39; 16:5; 25:1; 2Kn 35:15

ASTROLODZY, Dn 2:27; 4:7; Mt 2:1, 7, 16

ASWERUS, Est 1:1; 3:1; 8:1; 9:30; 10:3

ASYRIA, 2Kl 17:6; Jer 50:17; Za 10:10
Rdz 10:11 do **A.** i przystąpił do budowy Niniwy
Iz 19:23 **A.** przybędzie do Egiptu

ASYRYJCZYK, Iz 14:25 połamać **A.**
Mi 5:5 **A.** będzie deptał nasze wieże
2Kl 19:35; Iz 10:5, 24; 31:8; Eze 31:3

ASZER, Rdz 30:13; Pwt 33:24; Sdz 1:31

ASZTARTE, 1Kl 11:5, 33; 2Kl 23:13

ATALIA, 2Kl 8:26; 11:1; 2Kn 24:7

ATRAMENT, 2Ko 3:3 nie **a.**, lecz duchem Boga
Jer 36:18; 2Jn 12; 3Jn 13

AUDYTORIUM, Dz 19:9 w **a.** szkoły Tyrannusa

AWANTURUJĄCY SIĘ, Tyt 1:7 nie **a.** po pijanemu

AZAZEL, Kpl 16:8, 10, 26

AZJA, Dz 19:10; 1Ko 16:19; Obj 1:4

B

BAAL, 1Kl 18:21 jeśli **B.**, to idźcie za nim
Rz 11:4 nie zgięli kolana przed **B.**
Sdz 2:13; 1Kl 16:31; 2Kl 10:18, 28; Jer 7:9

BAAL-PERACIM, 2Sm 5:20; 1Kn 14:11

BAAL-ZEBUB, 2Kl 1:2, 3, 6, 16

BAAL Z PEOR, Lb 25:3; Pwt 4:3; Ps 106:28; Oz 9:10

BABEL, Rdz 10:10; 11:9

BABILON, Jer 51:6 Uciekajcie spośród **B.**
Obj 17:5 **B.** Wielki, matka nierządnic
Iz 21:9; Jer 25:12; Obj 18:2

BABKA, 2Tm 1:5 w twej **b.** Lois oraz matce Eunike

BACZYĆ, Gal 6:1 **b.** każdy na samego siebie

BAĆ SIĘ, Pwt 20:8 Kto **b.** i ma lękliwe serce
1Sm 15:24 przekroczyłem rozkaz, gdyż **b.** ludu
Hi 9:28 **b.** wszystkich swych boleści
Ps 33:8 Niechaj wszyscy na ziemi **b.** Jehowy
Ps 34:7 Anioł Jehowy wokół tych, którzy go **b.**
Ps 118:6 nie będę **b.** Cóż może mi uczynić człowiek
Prz 14:16 Mądry **b.** i odwraca od zła
Prz 31:30 niewiasta, która **b.** Jehowy
Łk 12:4 Nie **b.** tych, którzy zabijają ciało
Dz 10:35 człowiek, który go **b.** i czyni, co prawe
Pwt 28:66; Sdz 7:3; Ps 25:14; Iz 12:2

BADAĆ, 1Kn 28:9 Jehowa **b.** serca
Ps 11:5 Jehowa **b.** prawego
Jer 17:10 Ja, Jehowa, **b.** serce
Jn 5:39 **B.** Pisma, ponieważ myślicie, że
Dz 17:11 każdego dnia **b.** Pisma
Rz 8:27 który **b.** serca, wie, jaki jest zamysł
1Ko 2:10 duch **b.** wszystko, nawet głębokie sprawy

Obj 2:23 ja jestem tym, który **b.** nerki i serca
1Kn 29:17; Ps 11:4; Prz 18:17; Jer 11:20; 20:12
BALAAM, Lb 22:28 oślica powiedziała do **B.**
Judy 11 puścili się błędną drogą **B.**
Lb 22:5; 24:1; Pwt 23:4; Mi 6:5; Obj 2:14
BALAK, Lb 22:2; Mi 6:5; Obj 2:14
BAŁAMUCIĆ, 2Ts 2:3
BAŁWAN, Jon 2:3 twe **b.** i twe fale
BAŁWOCHWALCA, 1Ko 5:11 nie zadawać się z **b.**
1Ko 5:10; 6:9; 10:7; Ef 5:5
BAŁWOCHWALSTWO, 1Ko 10:14 uciekajcie od **b.**
Kol 3:5 zachłanność, która jest **b.**
BANDAŻ, Łk 24:12; Jn 19:40; 20:5, 7
BANKIER, Mt 25:27 złożyć moje pieniądze u **b.**
BARABASZ, Jn 18:40 **B.** był zbójcą
BARAK, Sdz 4:6, 8, 14; 5:1, 12; Heb 11:32
BARAN, Rdz 22:13 **b.** zaplątany rogami
1Sm 15:22 zwracanie uwagi – niż tłuszcz **b.**
Eze 34:17 sąd między **b.** a kozłami
Mi 6:7 upodobanie w tysiącach **b.**
Kpł 5:15; 8:22; 9:18; Iz 1:11; Jer 51:40; Dn 8:20
BARANEK, Łk 10:3 jak **b.** pomiędzy wilki
Jn 1:29 **B.** Boży, który usuwa grzech
Iz 1:11; Jer 11:19; Jn 21:15; Obj 5:6; 7:10
BARBARZYŃCY, Rz 1:14 Greków, jak i **B.**
BARNABAS, Dz 15:2; 1Ko 9:6; Gal 2:1
BARSABBAS, Dz 1:23; 15:22
BARTŁOMIEJ, Mt 10:3; Dz 1:13
BARUCH, Neh 3:20; Jer 32:12; 43:6; 45:2
BASZAN, Ps 22:12 osaczyli mnie mocarze **B.**
Ps 68:15; Iz 2:13; Am 4:1; Nah 1:4; Za 11:2
BAŚŃ, Tyt 1:14 żydowskie **b.**
BATSZEBA, 2Sm 11:3; 12:24; 1Kl 1:11
BEELZEBUB, Mt 10:25; 12:24; Mk 3:22
BEER-SZEBA, Rdz 21:31; 2Sm 24:15; Am 5:5
BELIAL, 2Ko 6:15 między Chrystusem a **B.**
BELKA, Łk 6:42 wyjmij **b.** z własnego oka
BELSZACCAR, Dn 5:1, 2, 9, 22, 29, 30
BELTESZACCAR, Dn 1:7; 2:26; 4:19; 5:12
BEN-HADAD, 1Kl 15:18; 20:1; 2Kl 8:7
BENIAMIN, Rdz 35:18; Ps 68:27; Obj 7:8
BERŁO, Rdz 49:10 Nie oddali się **b.** od Judy
Ps 2:9 Potłuczesz je **b.** żelaznym
Ps 125:3 **b.** niegodziwości nie będzie spoczywać
Heb 1:8 **b.** twego królestwa jest **b.** prostolinijności
Lb 24:17; Est 5:2; Ps 45:6; Eze 19:14; Za 10:11
BESTIA, Obj 19:20 otrzymali znamię **b.**
Dn 7:3; Obj 13:17; 17:3
BETANIA, Mt 21:17; 26:6; Jn 1:28; 11:1
BETEL, Rdz 28:19; 31:13; Sdz 4:5
BETLEJEM, Mt 2:1 narodził się w **B.**
Rdz 35:19; Rut 2:4; Mi 5:2; Mt 2:5; Łk 2:4
BET-PEOR, Pwt 3:29; 34:6; Joz 13:20
BETSAIDA, Mt 11:21; Łk 9:10; Jn 1:44
BEZBOŻNOŚĆ, Rz 1:18 przeciw wszelkiej **b.**
2Tm 2:16 posuwać się do coraz większej **b.**
Tyt 2:12 abyśmy się wyrzekli **b.**
BEZBOŻNY, Rz 5:6 umarł za ludzi **b.**
Rz 11:26 odwróci **b.** praktyki od Jakuba
1Tm 1:9; 1Pt 4:18; 2Pt 2:6; 3:7; Judy 15
BEZCZELNOŚĆ, 2Kl 19:3; Iz 37:3
BEZCZELNY, Prz 21:29 niegodziwy robi **b.** minę
Sof 3:4 Prorocy jego byli **b.**
BEZCZESZCZĄCY, 2Tm 2:16 słów **b.** to, co święte
BEZCZEŚCIĆ, Kpł 21:12 Nie **b.** sanktuarium
Eze 36:20 zaczęto **b.** moje święte imię
Jer 34:16; Eze 39:7; 1Tm 4:7; 6:20
BEZCZYNNY, Tyt 1:12 Kreteńczycy – żarłoki **b.**
Jak 2:20 wiara bez uczynków jest **b.**
2Pt 1:8 nie dopuszczą, żebyście byli **b.**
BEZDOMNY, Iz 58:7; Lam 4:15; 1Ko 4:11
BEZKARNIE, Wj 34:7 nie pozwoli ujść **b.**
BEZKARNOŚĆ, 1Sm 3:14 nie zapewni **b.**
BEZKSZTAŁTNY, Rdz 1:2 ziemia była **b.**
BEZMYŚLNIE, Prz 12:18 mówi **b.**, jakby
BEZOWOCNY, Tyt 3:14 aby nie być **b.**
2Pt 1:8 nie dopuszczą, żebyście byli **b.**
Mt 13:22; 1Ko 14:14; Ef 5:11
BEZPIECZEŃSTWO, Flp 3:1 służy waszemu **b.**
1Ts 5:3 będą mówić: Pokój i **b.**
BEZPIECZNE WZNIESIENIE, Ps 59:17 Bóg **b.**
Ps 9:9; 18:2; 62:6; 144:2
BEZPIECZNIE, Ps 4:8 sprawiasz, że mieszkam **b.**
Prz 1:33 Kto mnie słucha, będzie mieszkał **b.**
Prz 3:23 będziesz **b.** chodzić swą drogą
Kpł 25:18; Pwt 33:28; Iz 14:30
BEZPŁATNIE, 1Ko 9:18 dobrą nowinę **b.**
BEZPRAWIE, Mt 13:41 tych, którzy czynią **b.**
Mt 24:12 z powodu wzrostu **b.** miłość oziębnie
Łk 22:37 zaliczony do czynicieli **b.**
2Ko 6:14 cóż wspólnego ma prawość z **b.**
2Ts 2:8 objawiony ów czyniciel **b.**
Heb 1:9 znienawidziłeś **b.** Dlatego Bóg
1Jn 3:4 trwa także w **b.**, toteż grzech jest **b.**
Mt 7:23; 23:28; Dz 2:23; Rz 6:19; 2Ts 2:3; 1Tm 1:9
BEZPRAWNY, Rz 4:7; Heb 10:17; 2Pt 2:8
1Pt 4:3 oddawaliście się **b.** bałwochwalstwom
BEZRADNOŚĆ, Wj 23:28; Pwt 7:20; Joz 24:12
BEZROZUMNY, Ps 73:22; 94:8; Rz 1:21; 2Pt 2:12
BEZSILNI W ŚMIERCI, Prz 9:18; Iz 26:14
BEZSPORNY, Dz 1:3 za pomocą **b.** dowodów
BEZSTRONNIE, 1Pt 1:17 Ojca, który osądza **b.**
BEZWARTOŚCIOWE BOGI, Hab 2:18
BEZWARTOŚCIOWY, Iz 1:13; Rz 3:12
BIADA, Iz 6:5 **B.** mi! Bo jestem zmuszony do
Iz 31:1 **B.** tym, którzy zstępują do Egiptu
Am 6:1 **B.** zażywającym spokoju na Syjonie
1Ko 9:16 **b.** mi, gdybym nie oznajmiał
Obj 12:12 **B.** ziemi i morzu
BIAŁY, Mt 5:36; Obj 2:17; 7:9; 20:11
BICZ, Jn 2:15 Uczyniwszy **b.** z powrozów
BICZOWAĆ, Mt 10:17 **b.** was w synagogach
BIĆ, Ps 38:10 Serce moje **b.** gwałtownie
Dz 21:32 przestali **b.** Pawła
Wj 5:14; Lb 22:25; Pwt 25:2
BIEDNY, Ps 69:33 Jehowa wysłuchuje **b.**
Łk 4:18 abym oznajmiał dobrą nowinę **b.**
Jn 12:8 **b.** zawsze macie u siebie
2Ko 6:10 jako **b.**, ale wzbogacający wielu
2Ko 8:9 przez wzgląd na was stał się **b.**
Jak 2:5 Czyż Bóg nie wybrał **b.**
Ps 9:18; 72:4; 132:15; Iz 25:4; Mt 11:5; Mk 12:43
BIEG, 2Tm 4:7 **b.** ukończyłem, wiarę zachowałem
Jl 2:8; Dz 13:25; 20:24
BIEGAĆ, Prz 1:16 stopy ich **b.** ku jawnemu złu
Jl 2:9 Wpadają do miasta. **B.** po murze
1Ko 9:24 biegacze w wyścigu wszyscy **b.**
1Pt 4:4 nie **b.** z nimi do dołu rozwiązłości
Iz 40:31; Flp 2:16; Heb 12:1
BIEGŁOŚĆ, Kzn 2:21; 4:4
BILDAD, Hi 2:11; 8:1; 18:1; 25:1; 42:9
BIODRA, Jer 1:17 przepasz swe **b.** i wstań
Wj 12:11; Iz 11:5; 45:1; Jer 13:11
BITWA, 2Kn 20:15 nie wasza jest **b.**, lecz Boża
1Ko 14:8 któż się przygotuje do **b.**
Pwt 20:1; 1Sm 17:47; Kzn 9:11; Iz 28:6
BITY, Mk 13:9 będziecie **b.** w synagogach
BLADY, Obj 6:8 ujrzałem, a oto koń **b.**
BLASK, Ps 89:44 Pozbawiłeś go jego **b.**
Prz 15:30 **B.** oczu rozwesela serce
Dz 26:13 światło jaśniejsze niż **b.** słońca
2Kl 3:22; Iz 60:3; Eze 10:4; Dn 2:31; 12:3
BLISKI, 2Tm 4:6 czas na uwolnienie bardzo **b.**
BLISKO, Jer 23:23 Bogiem, który jest **b.**
BLIŹNI, Łk 10:27 miłować **b.** jak samego siebie
Wj 20:16; 2Sm 12:11; Łk 10:36; Rz 13:10; Ef 4:25
BLIŹNIAK, Rdz 25:24; 38:27; Jn 11:16; 20:24
BLUŻNIĆ, Obj 16:21 **b.** Bogu z powodu plagi
1Tm 1:20; Jak 2:7; Obj 13:6
BLUŹNIERCA, 1Tm 1:13; 2Tm 3:2

BLUŹNIERSTWO, Mt 12:31 **b.** przeciw duchowi
Mt 26:65; Mk 14:64; Jn 10:33; Obj 2:9
BŁAGAĆ, Ps 30:8 Jehowę **b.** o łaskę
Rdz 42:21; Pwt 3:23; 2Kl 20:3; Est 4:8; Hi 9:15; Iz 38:3
BŁAGANIE, Za 12:10 wyleję ducha **b.**
Ef 6:18 **b.** za wszystkich świętych
Heb 5:7 Chrystus zanosił **b.** oraz gorące prośby
Jak 5:16 **B.** prawego, gdy działa, ma wielką siłę
1Pt 3:12 jego uszy ku ich **b.**, ale oblicze
2Kn 6:21; Ps 28:2; Dn 9:18; 2Ko 1:11
BŁAHY, 1Ko 4:3 Dla mnie jest sprawą bardzo **b.**
BŁĄD, Hi 6:24 jaki **b.** popełniłem
Hi 19:4 mój **b.** będzie przebywał przy mnie
2Ts 2:11 dopuszcza do oddziaływania na nich **b.**
Jak 5:20 zawróci grzesznika z **b.** jego drogi
Ef 4:14; 1Ts 2:3; 2Pt 2:18; 3:17; 1Jn 4:6
BŁĄDZĄCY, 1Pt 2:25 Byliście jak **b.** owce
BŁĄDZIĆ, Iz 28:7 **b.** pod wpływem wina
Heb 3:10 Zawsze **b.** w swych sercach
BŁĄKAĆ SIĘ, Iz 35:8 głupcy nie będą po niej **b.**
Iz 53:6 Wszyscy **b.** jak owce
Jer 50:6 Ich pasterze sprawili, że **b.**
BŁOGOSŁAWIĆ, Ps 145:21 **b.** jego święte imię
Rz 12:14 **B.** tym, którzy prześladują
1Ko 10:16 Kielich błogosławieństwa, który **b.**
Rdz 12:2; Lb 6:24; Rut 2:4; Ps 62:4; Łk 6:28
BŁOGOSŁAWIEŃSTWO, Prz 10:22 **B.** wzbogaca
Mal 3:10 czy wyleję na was **b.**
Rdz 12:2; Pwt 30:19; Prz 28:20; Mal 2:2; 1Pt 3:9
BŁOGOSŁAWIONY, Heb 7:7 **b.** przez większego
Pwt 7:14; Hi 1:21; Ps 72:19; 1Pt 1:3
BŁOTO, Ps 69:2 Pogrążyłem się w głębokim **b.**
Jer 38:6 Jeremiasz zaczął się pogrążać w **b.**
2Pt 2:22 obmyta maciora do tarzania się w **b.**
Iz 57:20; Mi 7:10; Za 9:3; 10:5
BŁYSKAWICA, Hi 38:35 Czy możesz wysłać **b.**
Ps 97:4 **B.** jego oświetliły żyzną krainę
Mt 24:27 jak **b.** ukazuje się od stron wschodnich
Łk 10:18 Szatan spadł z nieba niczym **b.**
Wj 20:18; Hi 37:3; Nah 2:4; Obj 4:5; 8:5; 11:19
BŁYSZCZEĆ, Hi 37:21 **b.** ono na niebiosach
BOANERGES, Mk 3:17 nadał im przydomek **B.**
BOAZ, Rut 2:1; 4:9, 13; 1Kl 7:21; Mt 1:5
BODZIEC, Rz 7:8 grzech, otrzymawszy **b.**
2Ko 5:12 dajemy wam **b.** do chlubienia się
Gal 5:13 nie używajcie tej wolności jako **b.** dla ciała
BOGACTWO, Prz 11:28 Kto ufa **b.**, ten upadnie
Kzn 5:10 nie nasyci się srebrem, a kto miłuje **b.**
Iz 33:6 wiernością w twoich czasach będzie **b.**
Iz 60:5 do ciebie napłynie **b.** morza
Mt 6:24 Nie możecie być niewolnikami Boga i **B.**
Łk 16:9 Czyńcie sobie przyjaciół za pomocą **b.**
Rz 9:23 dać poznać **b.** swej chwały
Rz 11:33 O głębokości Bożego **b.**
Heb 11:26 ocenił hańbę Chrystusową jako **b.**
Jak 5:2 Wasze **b.** zgniło
1Kl 3:11; Ps 52:7; Łk 16:11; Ef 3:8; Obj 18:17
BOGACZ, Jer 9:23 Niech **b.** się nie chełpi
Łk 18:25 łatwiej wielbłądowi niż **b.**
Jak 5:1 Nuże teraz wy, **b.**, płaczcie
BOGATY, 2Ko 8:9 chociaż był **b.**, stał się biedny
1Tm 6:9 są zdecydowani być **b.**
1Tm 6:18 byli **b.** w szlachetne uczynki
Obj 3:17 mówisz: Jestem **b.**, ale nie wiesz
Prz 13:7; Jak 2:5
BOGINI, 1Kl 11:5, 33; Dz 19:27, 37
BOGOBOJNOŚĆ, Hi 4:6; 22:4
BOGOBOJNY, Łk 2:25; Dz 2:5; 8:2; 22:12
BOJAŹLIWY, Pwt 20:3 Niech wasze serca nie będą **b.**
BOJAŹŃ, Ps 111:10 **B.** początkiem mądrości
Prz 8:13 **B.** przed Jehową nienawidzenie zła
Dz 17:22 większą niż inni **b.** przed bóstwami
Rz 13:7 kto żąda **b.**, temu taką **b.**
Flp 2:12 wypracowujcie swoje wybawienie z **b.**
1Jn 4:18 doskonała miłość precz odrzuca **b.**
Kpł 19:30; Iz 29:23; 1Pt 3:14
BOLEŚNY, Prz 15:1 słowo **b.** wywołuje gniew
BOLEŚĆ, Ps 41:3 pokrzepi go na łożu **b.**
Ps 51:5 z przewinieniem zostałem urodzony w **b.**
Prz 10:22 On nie dodaje do niego żadnej **b.**
Iz 53:4 dźwigał nasze choroby i nosił nasze **b.**
Jer 6:24 udręka, **b.** jak u rodzącej
Dz 2:24 rozwiązawszy **b.** śmierci
1Tm 6:10 sami się poprzebijali wieloma **b.**
Obj 12:2 woła w **b.** i w męce rodzenia
Ps 32:10; 48:6; 73:4; Iz 66:7, 8; Jer 6:24
BOSKI, Joz 22:22 **B.**, Bóg, Jehowa
Dz 17:29 mniemać, że Istota **B.**
2Pt 1:4 współuczestnikami **B.** natury
Ps 50:1; 82:1; 83:1; 118:27; Iz 46:9; Dz 10:22; 2Pt 1:3
BOSKOŚĆ, Rz 1:20 jego wiekuista moc i **B.**
Kol 2:9 w nim mieszka cieleśnie pełnia **b.**
BOŻEK, Ps 31:6 nic niewarte, marne **b.**
Jon 2:8 zważają na **b.** nieprawdy
1Ko 8:4 **b.** jest nicością na świecie
2Ko 6:16 jaką ugodę ma świątynia Boża z **b.**
1Jn 5:21 Dziateczki, strzeżcie się **b.**
Pwt 32:21; 1Kl 16:13; 2Kl 17:15; Ps 106:36; 115:4; Iz 48:5; Jer 2:5; Mi 1:7; Dz 7:41; 15:20
BOŻY, 2Kn 20:15 nie wasza jest ta bitwa, lecz **B.**
Łk 20:25 spłacajcie to, co **B.**, Bogu
Dz 7:20 Mojżesz piękny w oczach **B.**
Rz 13:6 są publicznymi sługami **B.**
Hi 35:2; Kol 3:12; Tyt 1:7
BÓG, Rdz 1:1 Na początku **B.** stworzył
Wj 12:12 wykonam wyroki na **b.** Egiptu
Wj 20:3 Nie wolno ci mieć żadnych innych **b.**
Pwt 7:16 nie wolno ci służyć ich **b.**
Sdz 2:17 uprawiali nierząd z innymi **b.**
Ps 8:5 mniejszym od podobnych do **B.**
Ps 75:7 **B.** jest sędzią
Ps 82:6 Ja rzekłem: Jesteście **b.**
Ps 90:2 po czas niezmierzony ty jesteś **B.**
Iz 9:6 Potężny **B.**, Wiekuisty Ojciec
Dn 3:18 nie twoim **b.** służymy
Rz 2:11 u **B.** nie ma stronniczości
1Ko 8:5 są tacy, których zwą **b.**
1Ko 14:33 **B.** nie jest **B.** nieporządku
2Ko 1:3 **B.** i Ojciec naszego Pana, Jezusa
2Ko 4:4 **b.** tego systemu rzeczy zaślepił
Heb 12:29 **B.** jest także ogniem trawiącym
1Jn 4:8 **B.** jest miłością
Wj 20:5; 23:24; 2Kl 19:15; Ps 47:7; Jer 10:10
BÓJ, Ps 24:8 Jehowa, potężny w **b.**
Ps 144:1 przyucza palce moje do **b.**
2Ko 10:3 chociaż w ciele, nie prowadzimy **b.**
1Tm 1:18 abyś toczył szlachetny **b.**
1Pt 2:11 pragnień, które toczą **b.** przeciwko duszy
BÓL, Obj 21:4 ani krzyku, ani **b.** już nie będzie
Rdz 3:16, 17; Wj 15:14; Ps 55:4; Iz 13:8; 23:4; 51:2; 54:1; Jer 22:23; Gal 4:19, 27; Obj 16:10
BÓSTWO, Iz 65:11 zastawiacie stół **b.** szczęścia
Dz 17:18 głosicielem cudzoziemskich **b.**
Dz 17:22 żywić większą niż inni bojaźń przed **b.**
Dz 25:19 spory co do oddawania czci **b.**
BRAKOWAĆ, Rz 3:23 **b.** im chwały Bożej
Jak 1:5 Jeżeli więc komuś **b.** mądrości
BRAK WIARY, Mk 6:6 zdumiewał się ich **b.**
Rz 4:20 nie zachwiał się z **b.**
Mt 13:58; Rz 3:3; 11:20; Heb 3:19
BRAMA, Rdz 22:17 posiądzie **b.** nieprzyjaciół
Hi 38:17 Czy odsłonięto przed tobą **b.** śmierci
Iz 28:6 potęgą odpierających bitwę od **b.**
Iz 38:10 W połowie dni wejdę w **b.** Szeolu
Mt 7:14 ciasna jest **b.** i wąska droga
Mt 16:18 **B.** Hadesu go nie przemogą
Dz 12:14 doniosła, że przed **b.** stoi Piotr
Pwt 31:12; Sdz 16:3; Ps 127:5; Prz 1:21; Iz 26:2; 60:11, 18; 62:10; Łk 16:20; Heb 13:12
BRAT, Rdz 4:9 Gdzie jest Abel, twój **b.**
Neh 4:14 walczcie za swych **b.**
Ps 49:7 nikt nie potrafi wykupić **b.**
Ps 133:1 jak miło, gdy **b.** mieszkają w jedności

Prz 18:24 przyjaciel bardziej przywiązany niż **b.**
Prz 27:10 Lepszy jest sąsiad blisko niż **b.** daleko
Jer 31:34 nie będzie uczył swego **b.**, mówiąc
Ag 2:22 padną, każdy od miecza swego **b.**
Mk 13:12 **b.** wyda **b.** na śmierć
1Pt 5:9 w całej społeczności **b.**
Obj 12:10 zrzucony został oskarżyciel **b.**
Rdz 43:3; Eze 38:21; Mt 5:22; 12:49, 50; 18:15; 23:8; 25:40; Dz 15:36; Heb 2:11

BRODA, 1Sm 21:13; Jer 41:5; Eze 5:1

BRONIĆ (SIĘ), 2Kl 20:6 będę **b.** tego miasta
Prz 22:23 Jehowa będzie **b.** ich sprawy
2Kl 19:34; Iz 1:17; 31:5; Za 9:15; Dz 19:33; 2Ko 12:19

BROŃ, Iz 54:17 **b.** wykonana przeciwko tobie
Eze 9:2 każdy miał w ręce **b.** do rozbijania

BRUD, 1Pt 3:21 nie usunięcie **b.** z ciała, lecz

BRUDNY, Za 3:4 Zdejmijcie z niego **b.** szaty

BRYŁA, Rz 9:21 z tej samej **b.** uczynić jedno

BRZASK, Hi 38:12; Ps 139:9

BRZEG, 1Kn 12:15 Jordan występował z **b.**
Mk 4:35; 5:21; 6:45; 8:13

BRZEMIENNY, Iz 7:14 panna będzie **b.**
Rdz 4:1; Kzn 11:5; Łk 1:24

BRZEMIĘ, Ps 55:22 Zrzuć swe **b.** na Jehowę
Mt 11:30 jarzmo jest miłe, a moje **b.** lekkie
Gal 6:2 Jedni drugich **b.** noście

BRZĘCZĄCY, 1Ko 13:1 stałbym się **b.** czynelem

BRZUCH, Prz 13:25 **b.** niegodziwych będzie pusty
Rz 16:18 są niewolnikami własnego **b.**
Flp 3:19 ich bogiem jest **b.**
Rdz 3:14; 2Sm 20:10; Ps 73:4; PnP 5:14; Jer 51:34; Dn 2:32; Mt 12:40; 1Ko 6:13

BRZYDZIĆ SIĘ, Hi 19:19 **B.** mną wszyscy
Ps 5:6 podstępnym **b.** Jehowa
Ps 22:24 nie **b.** uciśnieniem uciśnionego
Ps 119:163 Znienawidziłem fałsz, **b.** nim
Kpł 11:13; 20:23; Pwt 7:26; Prz 3:11

BRZYTWA, Sdz 13:5; 16:17; 1Sm 1:11; Eze 5:1

BUDOWAĆ, Ps 127:1 Jeżeli Jehowa nie **b.**
Iz 65:22 nie będą **b.**, aby inny mieszkał
Mi 3:10 **b.** Jerozolimę nieprawością
Łk 17:28 za dni Lota: sprzedawali, sadzili, **b.**
Jn 2:20 świątynię **b.** czterdzieści sześć lat
1Ko 3:10 niech baczy, jak na nim **b.**
1Ko 8:1 Wiedza nadyma, ale miłość **b.**
1Ko 10:23 Wszystko wolno, ale nie wszystko **b.**
1Ko 14:4 kto prorokuje, ten **b.** zbór
Ezd 4:4; Kzn 3:3; Jer 1:10; Heb 3:3; Judy 20

BUDOWLA, Am 9:6 buduje swą **b.** nad ziemią
1Ko 3:9 jesteście polem uprawnym, Bożą **b.**
Ef 2:21 cała **b.**, harmonijnie zespolona

BUDOWNICZY, Heb 11:10 **b.** i twórcą jest Bóg
1Pt 2:7 ten kamień, odrzucony przez **b.**
Mt 21:42; Dz 4:11

BUKŁAK, Mt 9:17; Mk 2:22; Łk 5:37

BUNT, Iz 1:5 gdzie uderzyć, skoro pomnażacie **b.**
Iz 31:6 synowie Izraela głęboko zabrnęli w swym **b.**
Lb 17:10; Pwt 13:5; 19:16; Ezd 4:19; Prz 17:11; Iz 59:13; Jer 28:16; 29:32; Eze 2:7

BUNTOWAĆ SIĘ, Lb 14:9 nie **b.** przeciwko Jehowie
1Sm 12:14; Neh 2:19; Ps 78:17, 40, 56; 105:28; Iz 1:20; Sof 3:1

BUNTOWNICZO, Ps 107:11 Zachowywali się **b.**
Pwt 9:23; Joz 1:18; Ps 106:7; Iz 3:8

BUNTOWNICZY, Ezd 4:12 Budują to **b.** i złe miasto
Ps 78:8; Eze 2:3

BUNTOWNIK, Lb 20:10 Słuchajcie teraz, **b.**

BURZYĆ (SIĘ), Ps 83:2 **b.** twoi nieprzyjaciele
Rz 14:20 Przestańcie **b.** dzieło Boże
2Tm 2:18 **b.** wiarę niektórych
Tyt 1:11 oni to bowiem **b.** całe domy

BUTNY, Ps 101:5; Prz 28:25; Iz 33:19; Eze 2:4

BYCZEK, Heb 9:12 nie z krwią kozłów i **b.**

BYK, Wj 21:28 **b.** należy ukamienować
Iz 11:7 lew będzie jadł słomę tak jak **b.**
1Ko 9:9 Nie nakładać kagańca **b.** wymłócającemu
Kpł 16:6; Ps 106:20; Prz 7:22; Iz 1:3; Heb 10:4

C

CADOK, 2Sm 15:24; 1Kn 29:22; Eze 48:11

CAŁA DUSZA, Mt 22:37 Jehowę miłować **c.**
Ef 6:6 wykonujący wolę Bożą z **c.**
Kol 3:23 pracujcie nad tym z **c.**

CAŁOPALENIE, Rdz 8:20; Kpł 16:24; 1Sm 15:22; Ps 40:6; 51:16; Jer 19:5

CAŁOWAĆ, Łk 7:38; Dz 20:37

CEBULA, Lb 11:5 jadaliśmy pory, **c.**, czosnek

CEDR, 1Kl 4:33; Eze 31:8

CEGŁA, Rdz 11:3; Wj 1:14; 5:7

CEL, Prz 15:22 przy mnóstwie doradców osiąga się **c.**
2Ko 5:9 **c.**, żebyśmy byli godni jego upodobania
Flp 3:14 pędzę do **c.**, po nagrodę
Wj 9:16; Prz 16:4; Hab 2:5; Mt 11:12; 1Tm 1:5; 4:7

CELNIK. Zobacz POBORCA PODATKOWY.

CENA, 1Ko 6:20 kupieni za określoną **c.**
Dn 11:39; Mt 27:9; 1Ko 7:23

CENIĆ, Łk 7:2; Flp 2:29

CENNIEJSZY, Prz 3:15 [mądrość] **c.** jest od korali

CENNY, Ps 139:17 Jakże **c.** są twe myśli
1Sm 26:21; 2Pt 1:1

CEZAR, Mk 12:17 Spłacajcie to, co **C.**, **C.**
Łk 23:2 zabrania płacić podatki **C.**
Jn 19:15 Nie mamy króla oprócz **C.**
Mt 22:17; Łk 2:1; 20:25; Jn 19:12

CEZAREA, Mt 16:13; Dz 10:1; 23:23

CHALDEJCZYCY, Jer 21:9; 25:12; 40:9; Dz 7:4

CHAM, Rdz 5:32; 10:6; 1Kn 4:40; Ps 78:51

CHARAN, Rdz 11:31, 32; 27:43; Dz 7:2

CHCIEĆ, Rz 7:21 gdy **c.** czynić to, co słuszne
Rz 9:18 komu **c.**, okazuje miłosierdzie
Obj 22:17 kto **c.**, niech bierze wodę życia

CHCIWIEC, 1Ko 5:11 przestali się zadawać z **c.**

CHCIWOŚĆ, Ef 5:3 rozpusta i **c.** nie wspominane

CHCIWY, 1Tm 3:8 nie **c.** nieuczciwego zysku

CHEŁPIĆ SIĘ, Ps 94:4 wszyscy krzywdziciele **c.**
Jer 9:24 niechże **c.** tym, iż posiadł wnikliwość
Ps 97:7; Prz 27:1

CHEŁPIENIE SIĘ, Ef 2:9; Jak 4:16

CHEŁPLIWIE, Prz 29:8 mówiący **c.** podpalają

CHERUB, Ps 18:10 przyjechał na **c.**
Eze 28:14 Tyś jest namaszczonym **c.**, który okrywa
Wj 25:22; 1Sm 4:4; Ps 99:1; Eze 10:2; Heb 9:5

CHĘTNIE, 1Ko 9:17 jeżeli **c.**, mam nagrodę
1Pt 5:2 pasście nie pod przymusem, lecz **c.**

CHIRAM, 1Kl 5:1, 10; 7:13, 45; 9:11; 10:11

CHLEB, Am 8:11 ześlę nie głód **c.**
Mt 4:4 Nie samym **c.** ma żyć człowiek
Mt 26:26 wziął **c.** i pobłogosławiwszy, połamał go
Łk 9:13 nic oprócz pięciu **c.** i dwóch ryb
Jn 6:35 Ja jestem **c.** życia
1Ko 10:17 jeden **c.**, wszyscy spożywamy ten **c.**
1Ko 11:26 ilekroć jecie ten **c.** i pijecie ten kielich
Rdz 3:19; Ps 37:25; Iz 55:2; Mt 6:11; 16:12

CHLEB POKŁADNY, Wj 25:30; 1Sm 21:6; 2Kn 4:19

CHLEB PRZEDKŁADANIA, Mt 12:4

CHLUBIĆ SIĘ, 1Ko 1:31 Kto **c.**, niech **c.** w Jehowie
Iz 61:6; 1Ko 1:29

CHLUBIENIE SIĘ, Rz 3:27; 2Ko 9:3

CHŁEPTAĆ, Sdz 7:5 do Gedeona: kto będzie **c.** wodę

CHŁOPIEC, Ps 68:5 Ojcem dla **c.** bez ojca
Prz 22:6 Ćwicz **c.** stosownie do drogi
Iz 11:6 będzie je prowadził mały **c.**
Wj 22:22; Pwt 10:18; Ps 10:14; Iz 65:20; Jer 5:28; Mt 2:16; 17:18; 21:15; Jn 4:51

CHMURY, Kzn 11:4 kto patrzy na **c.**, nie będzie żął
Jl 2:2 dzień **c.** i gęstego mroku

CHODZIĆ, Rdz 6:9 Noe **c.** z prawdziwym Bogiem
Ps 23:4 gdy **c.** doliną głębokiego cienia
Prz 10:9 Kto **c.** w nieskazitelności, bezpieczny
Iz 30:21 To jest ta droga. **C.** nią
Mi 6:8 żebyś był skromny, **c.** ze swoim Bogiem
Dz 9:31 **c.** w bojaźni przed Jehową
Ef 2:2 **c.** według systemu rzeczy tego świata
Ef 4:1 abyście **c.** w sposób godny powołania

1Jn 2:6 ma obowiązek sam **c.** tak, jak on **c.**
Rdz 5:24; Ps 26:11; Iz 35:9; Mt 25:34; Dz 3:8
CHOROBA, Pwt 28:61 każdą **c.** będzie sprowadzał
Prz 13:12 oczekiwanie przyprawia serce o **c.**
Mt 8:17 wziął nasze **c.** i poniósł nasze dolegliwości
Gal 4:13 dobrą nowinę przez **c.** mego ciała
Wj 23:25; 2Kn 21:15; Prz 18:14; Jn 5:5
CHOROWAĆ, Jak 5:14 **C.** ktoś wśród was?
Jn 11:2; 1Tm 6:4
CHOROWITY, 1Ko 11:30 wielu jest słabych i **c.**
CHORY, Iz 33:24 żaden nie powie: Jestem **c.**
Eze 34:4 **C.** nie wzmocniliście, a niedomagającej
2Sm 13:5; Mal 1:8; Mt 25:39
CHÓR, Nch 12:31, 38, 40
CHRONIĆ, Hi 33:18 Duszę jego **c.** przed dołem
Ps 20:1; 59:1; 69:29
CHRYSTUS, Mt 16:16 Tyś jest **C.**, Syn Boga
Rz 8:17 jesteśmy współdziedzicami z **C.**
1Ko 12:12 są jednym ciałem, tak i **C.**
1Ko 15:23 w szeregu: **C.** jako pierwocina
Flp 2:11 otwarcie uznał, że Jezus **C.** jest Panem
1Pt 4:13 jesteście współuczestnikami cierpień **C.**
Obj 20:4 królowali z **C.** przez tysiąc lat
Jn 17:3; 1Ko 1:13; 3:23; 7:22; 2Ko 12:10; Gal 3:29; Ef 5:23; Kol 1:24, 27; 1Pt 2:21
CHRZCICIEL, Mt 3:1; 11:11; 14:2; Łk 7:33
CHRZCIĆ, Mt 3:11 będzie was **c.** duchem świętym
Mt 28:19; Mk 1:8; Jn 1:26, 33; 1Ko 1:17
CHRZEST, Łk 12:50 mam **c.**, którym muszę
Rz 6:4 pogrzebani przez nasz **c.** w jego śmierci
Ef 4:5 jeden Pan, jedna wiara, jeden **c.**
Mt 3:7; Łk 3:3; Dz 19:4; Kol 2:12; 1Pt 3:21
CHRZEŚCIJANIN, Dz 11:26 nazwano uczniów **c.**
Dz 26:28 przekonałbyś mnie, bym został **c.**
1Pt 4:16 Jeżeli cierpi jako **c.**, niech się nie wstydzi
CHULDA, 2Kl 22:14 udali się do prorokini **C.**
CHUSTA, Jn 11:44; 20:7; Dz 19:12
CHWALEBNY, Nch 9:5 błogosławią twe **c.** imię
Ps 24:7 aby wkroczył **c.** Król
2Ko 4:4 oświecenie **c.** dobrą nowiną o Chrystusie
Flp 4:8 jakakolwiek jest rzecz **c.** – to rozważajcie
Ps 29:3; 145:5; Iz 11:10; Jer 14:21
CHWALIĆ, Ps 63:3; 117:1; 145:4; Prz 27:2
CHWAŁA, Ps 19:1 Niebiosa oznajmiają **c.** Boga
Prz 18:12 **c.** poprzedza pokora
Iz 42:8 **c.** mojej nie oddam innemu
Iz 43:7 kogo stworzyłem ku swojej **c.**
Iz 60:13 przysporzę **c.** miejscu swoich stóp
Mt 25:31 Syn Człowieczy przybędzie w swojej **c.**
Łk 2:14 **C.** na wysokościach Bogu, a na ziemi
Jn 15:8 Ojciec przez to zostaje otoczony **c.**
Jn 17:1 nadeszła godzina; otocz swego syna **c.**
Rz 8:17 razem cierpimy, razem otoczeni **c.**
Rz 9:23 bogactwo swej **c.** na naczyniach
Heb 5:5 Chrystus nie sam siebie otoczył **c.**
Obj 18:7 W jakim stopniu otaczała siebie **c.**
Obj 21:23 bo **c.** Boża je rozświetliła
1Kn 16:24; Ps 29:9; 66:2; 71:8; 79:9; 102:16; Iz 60:18; 62:7; Dn 5:23; Hab 2:14; Jn 1:14; 7:39; 12:28; 17:4, 10; Rz 1:23; 3:23; 2Ko 3:8; 1Pt 5:4
CHWAST, Mt 13:25 między pszenicę nasiał **c.**
CHWIAĆ SIĘ, Ps 46:2 góry **c.**, wpadły w serce morza
Hi 34:20; Prz 24:11; 25:26; Iz 24:19
CHWIEJĄCY SIĘ, Iz 35:3 wzmocnijcie **c.** kolana
CHWILA, Ps 30:5 pod gniewem jest się przez **c.**
Iz 54:7 Na krótką **c.** całkiem cię opuściłem
Łk 4:5 w jednej **c.** pokazał mu wszystkie
Ezd 9:8; Iz 26:20; 27:3
CHWILOWY, 2Ko 4:17 ucisk jest **c.** i lekki
CHYTRY, 2Ko 12:16 mówicie, że byłem **C.**
CHYTRZE, 2Kl 10:19 Jehu działał **c.**
Ps 83:3 **c.** prowadzą poufną rozmowę
2Tm 3:6 **c.** wciskają się do domów
CIAŁO, Rdz 2:24 staną się jednym **c.**
Iz 40:6 Wszelkie **c.** jest zieloną trawą
Jl 2:28 wyleję mego ducha na wszelkie **c.**
Za 14:12 Gnić będzie **c.** człowieka
Mt 10:28 zabijają **c.**, lecz nie mogą zabić duszy
Jn 1:14 Słowo stał się **c.** i przebywał
Rz 8:7 myślenie **c.** oznacza nieprzyjaźń z Bogiem
Rz 12:1 przedłożyli swoje **c.** jako ofiarę żywą
1Ko 6:15 **c.** są członkami Chrystusowymi
1Ko 6:20 Wychwalajcie Boga w **c.** waszym
1Ko 12:18 Bóg umieścił członki w **c.**
1Ko 15:39 Nie każde **c.** jest takim samym **c.**
1Ko 15:50 **c.** i krew nie mogą odziedziczyć
Ef 6:12 zmagamy się nie z krwią i **c.**
Kol 1:18 on jest głową **c.**, zboru
Heb 10:5 lecz przygotowałeś mi **c.**
Rdz 2:23; 9:11; 15:11; Ps 56:4; Prz 11:17; Iz 49:26; Mt 26:12; 27:52; Mk 10:8; Łk 11:34; Jn 2:21; Dz 2:17; Rz 8:11; 1Ko 1:29; 6:16; 15:40, 44; Gal 5:19; Ef 5:31
CIAŁO CHRYSTUSOWE, Ef 4:12 dla budowania **C.**
CIASNO, 2Ko 6:12 jest wam **c.** w tkliwych uczuciach
CIASNY, Mt 7:14 **c.** jest brama i wąska droga
CIASTO, 1Ko 5:7 żeby być nowym **c.**
Gal 5:9 Trochę zakwasu zakwasza całe **c.**
CICHOŚĆ, 2Ts 3:12
CICHY, 1Ts 4:11 za cel prowadzić **c.** życie
1Tm 2:2 dalej wieść spokojne i **c.** życie
1Pt 3:4 w szacie **c.** i łagodnego ducha
CIEKNĄCY, Prz 27:15 **C.** dach, który wypędza
CIELEC, Wj 32:4; 1Kl 12:28; 2Kl 17:16; Ps 106:19
CIELEŚNY, Rz 7:14; 1Ko 3:3; 2Ko 1:12; Kol 2:18; 1Tm 4:8
CIELĘ, Iz 11:6; Mal 4:2
CIEMIĘŻONY, Jer 50:33; Dz 10:38
CIEMIĘŻYĆ, Wj 3:9
CIEMNOŚĆ, Rdz 1:2 **c.** panowała na powierzchni
Iz 42:7 abyś wyprowadził siedzących w **c.**
Iz 45:7 Tworzę światło i stwarzam **c.**
Iz 60:2 oto **c.** zakryje ziemię, a gęsty mrok
Mt 25:30 nieużytecznego niewolnika wyrzućcie w **c.**
Jn 3:19 ludzie bardziej umiłowali **c.** niż światło
Rz 1:21 ich bezrozumne serce ogarnęła **c.**
Rz 11:10 niech się ich oczy pogrążą w **c.**
1Ts 5:4 nie jesteście w **c.**, aby ów dzień
1Pt 2:9 powołał z **c.** do zdumiewającego światła
1Jn 1:5 w jedności z nim nie ma **c.**
Wj 10:21, 22; Pwt 28:29; Jl 2:31; 2Ko 6:14; Ef 4:18
CIEMNY, Mt 6:23; Łk 11:36; 2Pt 1:19
CIEŃ, 1Kn 29:15 Dni nasze na ziemi są jak **c.**
Kol 2:17 te rzeczy są **c.** tego, co ma nadejść
Heb 8:5 pełnią służbę w **c.** rzeczy niebiańskich
Heb 10:1 Prawo zawiera **c.** mających nadejść dóbr
Jak 1:17 nie ma zmienności obracania się **c.**
Hi 3:5; Ps 17:8; 23:4; 57:1; 91:1; 144:4; Iz 9:2; 30:2
CIERNISTY, Iz 55:13; Mk 12:26; Dz 7:30, 35
CIERŃ, Mt 13:22 zasianym między **c.** jest ten
2Ko 12:7 został mi w ciało dany **c.**
CIERPIEĆ, Rz 8:17 razem **c.**, razem otoczeni chwałą
1Ko 12:26 jeśli jeden członek **c.**, **c.** wszystkie
Flp 1:29 nie tylko uwierzyć, lecz dla niego **c.**
2Tm 4:5 **c.** zło, wykonuj dzieło ewangelizatora
Jak 5:13 **C.** ktoś zło wśród was
1Pt 2:21 Chrystus **c.** za was, pozostawiając wzór
1Pt 3:17 Lepiej, żebyście **c.** za czynienie dobra
1Pt 4:1 kto **c.** w ciele, zaniechał grzechów
Rdz 34:25; Hi 14:22; Dz 26:23; Heb 2:18; 1Pt 3:14
CIERPIENIE, Rz 8:18 **c.** nic nie znaczą
2Ko 1:7 jak jesteście współuczestnikami **c.**
Kol 1:24 Raduję się w swoich **c.** za was
Jak 5:10 za wzór w **c.** zła weźcie proroków
1Pt 5:9 **c.**, to samo w całej społeczności
Flp 3:10; Heb 2:10; 10:32; 1Pt 1:11; 4:13
CIERPLIWOŚĆ, Heb 6:12 dzięki wierze i **c.**
2Pt 3:15 **c.** Pana uważajcie za wybawienie
Prz 25:15; Za 11:8; Heb 6:15; Jak 5:7, 10; 1Pt 3:20
CIERPLIWY, Kzn 7:8; Mt 18:26, 29; 2Pt 3:9
CIEŚLA, Mk 6:3 **c.**, syn Marii
CIĘŻAR, Mt 23:4 Wiążą wielkie **c.** i wkładają
Gal 6:5 Każdy poniesie swój własny **c.**
Wj 23:5; Lb 11:11; Pwt 1:12; Ps 38:4; Iz 10:27

CIĘŻKO PRACOWAĆ, Flp 2:16 nie na darmo **c.**
1Ts 5:12 uznanie dla tych, którzy **c.** i przewodzą
1Tm 4:10; 5:17
CIOS, Kpł 26:21 zadam siedmiokrotnie więcej **c.**
2Kn 21:14 Jehowa zadaje potężny **c.** twoim synom
1Ko 9:26 nie zadaję **c.** [w] powietrze
Wj 9:14; Eze 24:16
CIOTKA, Kpł 18:14 Nie wolno ci zbliżyć się do **c.**
CISZA, Hi 4:16; Mt 8:26; Obj 8:1
CMENTARZ, Hi 17:1 czeka mnie **c.**
Jer 26:23 jego zwłoki rzucił na **c.** synów ludu
2Kn 34:28; 35:24; Hi 21:32
CNOTA, Flp 4:8 jakakolwiek **c.** i rzecz chwalebna
2Pt 1:3 który nas powołał przez chwałę i **c.**
2Pt 1:5 uzupełnijcie wiarę **c.**, [a] **c.** poznaniem
CODZIENNIE, Pwt 6:6 Słowa, które ja ci dziś przykazuję, będą **c.** [być] w twoim sercu
Pwt 7:11 przykazania, które ja ci dziś przykazuję, abyś **c.** [je] wypełniał
Pwt 8:11 przykazania, które ja ci dziś przykazuję
Pwt 10:13 przykazania Jehowy, które ja ci dziś przykazuję
Pwt 11:8 przykazanie, które ja wam dziś przykazuję
Pwt 11:13 słuchać przykazań moich, które ja wam dziś przykazuję
Pwt 11:22 przykazanie, które ja wam przykazuję, abyście **c.** [je] wypełniali
Pwt 11:27 przykazania Jehowy, które ja wam dziś przykazuję
Pwt 11:28 przykazania, które ja wam dziś przykazuję
Pwt 13:18 przykazania, które ja ci dziś przykazuję
Pwt 15:5 przykazanie, które ja ci dziś przykazuję
Pwt 19:9 przykazanie, które ja ci dziś przykazuję
Pwt 26:16 przykazuje ci dziś Jehowa, twój Bóg, abyś **c.** [je] wypełniał
Pwt 27:1 przykazanie, które ja wam dziś przykazuję
Pwt 28:1 przykazania, które ja ci dziś przykazuję
Pwt 28:14 przykazania, które ja ci dziś przykazuję
Pwt 28:15 przykazania, które ja ci dziś przykazuję
Pwt 30:8 przykazania, które ja ci dziś przykazuję
Pwt 30:11 przykazanie, które ja ci dziś przykazuję
Pwt 30:16 przykazuje ci dziś, abyś miłował Jehowę, twojego Boga, abyś **c.** chodził
Pwt 32:46 przykazania, które ja wam dziś przykazuję
Jon 3:3 Ninive było miastem wielkim **c.**
Mt 6:11 Chleba naszego powszedniego daj nam **c.**
Łk 11:3 Chleba naszego powszedniego daj nam **c.**
Łk 19:47 Nauczał **c.** w świątyni
Dz 2:46 **c.** jednomyślnie uczęszczali do świątyni
Dz 3:2 **c.** przynoszono go i kładziono przy bramie świątyni
Dz 5:42 **c.** w świątyni i od domu do domu
Dz 6:1 **c.** obsługiwania
Dz 6:3 **c.** obsługiwania
Dz 16:5 **c.** wzrastała liczebnie
Dz 17:17 **c.** na rynku
Dz 19:9 **c.** wykładał w szkole Tyrana
Dz 21:26 **c.** składania ofiary
Dz 24:16 **c.** ćwiczę się w tym, aby mieć
Rz 1:9 **c.** was wspominam
Rz 4:4 Temu, kto **c.** pracuje, zapłata nie jest
Rz 5:3 **c.** się chlubimy
Rz 6:1 **c.** trwać w grzechu
Rz 8:36 **c.** jesteśmy narażani na śmierć
Rz 9:2 **c.** mam wielki smutek
Rz 10:21 **c.** wyciągam ręce do ludu
Rz 11:3 **c.** zabijają twoich proroków
Rz 12:1 **c.** składajcie swoje ciała
Rz 12:12 **c.** bądźcie wytrwali w modlitwie
Rz 13:6 **c.** zajęci tym samym
Rz 14:17 **c.** radości z powodu świętego ducha
Rz 15:28 **c.** was odwiedzę
1Kr 1:2 **c.** wzywają imienia naszego Pana
1Kr 1:4 **c.** dziękuję mojemu Bogu
1Kr 1:7 **c.** wam niczego nie brakuje
1Kr 4:11 **c.** głodujemy i jesteśmy spragnieni
1Kr 5:6 **c.** się chlubicie
1Kr 7:5 **c.** bądźcie razem
1Kr 7:35 **c.** trwać przy Panu
1Kr 9:25 **c.** się powstrzymuje
1Kr 10:31 **c.** jecie lub pijecie
1Kr 11:25 **c.** jak tylko spożywacie ten chleb
1Kr 11:26 **c.** jak tylko spożywacie ten chleb
1Kr 15:31 **c.** umieram
2Kr 1:3 **c.** wspominamy
2Kr 2:14 **c.** prowadzi nas w triumfie
2Kr 4:10 **c.** nosimy w ciele
2Kr 4:11 **c.** jesteśmy narażani na śmierć
2Kr 5:6 **c.** ufni
2Kr 6:10 **c.** smutni, ale **c.** radujący się
2Kr 7:4 **c.** się chlubię
2Kr 7:14 **c.** się chlubiłem
2Kr 9:8 **c.** mieć wszystkiego pod dostatkiem
2Kr 11:23 **c.** narażony na niebezpieczeństwa
Ga 2:20 **c.** żyję w ciele
Ga 4:18 **c.** dobrze jest
Ga 5:17 **c.** pragnie przeciwnie niż duch
Ga 6:9 **c.** czyńmy dobrze
Ef 5:18 **c.** bądźcie napełniani duchem
Flp 1:4 **c.** w każdej swojej modlitwie
Flp 1:9 **c.** się modlę
Flp 1:18 **c.** głoszone
Flp 1:20 **c.** [będzie] wywyższany
Flp 1:25 **c.** dla waszego dobra
Flp 2:17 **c.** radujcie się
Flp 3:1 **c.** radujcie się w Panu
Flp 3:18 **c.** płacząc
Flp 4:4 **c.** radujcie się w Panu
Flp 4:6 **c.** się martwcie
Flp 4:18 **c.** mam wszystkiego pod dostatkiem
Kol 1:3 **c.** modlimy się za was
Kol 1:9 **c.** się modlimy
Kol 1:10 **c.** przynosząc owoc
Kol 1:23 **c.** trwajcie w wierze
Kol 2:7 **c.** w niej postępujcie
Kol 3:15 **c.** bądźcie wdzięczni
Kol 4:2 **c.** trwajcie na modlitwie
1Tes 1:2 **c.** dziękujemy Bogu
1Tes 1:3 **c.** przypominamy sobie
1Tes 2:13 **c.** dziękujemy Bogu
1Tes 3:6 **c.** dobrze o nas myślicie
1Tes 5:16 **c.** się radujcie
1Tes 5:17 **c.** się modlcie
1Tes 5:18 **c.** dziękujcie
2Tes 1:3 **c.** powinniśmy dziękować Bogu
2Tes 2:15 **c.** trzymajcie się
2Tes 3:8 **c.** pracowaliśmy
2Tes 3:10 **c.** nakazywaliśmy wam
2Tes 3:11 **c.** słyszymy o tym, że niektórzy
2Tes 3:12 **c.** pracując w spokoju
2Tes 3:13 **c.** czyńcie dobrze
1Tm 1:3 **c.** zachęcałem cię
1Tm 1:8 **c.** [jest] dobre
1Tm 1:12 **c.** dziękuję
1Tm 2:8 **c.** podnosząc czyste ręce
1Tm 4:15 **c.** się tym zajmuj
1Tm 5:5 **c.** błaga o pomoc
1Tm 5:13 **c.** uczą się lenistwa
1Tm 5:16 **c.** pomagają
1Tm 5:17 **c.** pracują
1Tm 6:17 **c.** pokładali nadzieję
2Tm 1:3 **c.** wspominam cię
2Tm 1:6 **c.** przypominam ci
2Tm 2:1 **c.** bądź mocny
2Tm 2:7 **c.** się nad tym zastanawiaj
2Tm 2:15 **c.** się wysilaj
2Tm 2:22 **c.** wzywają Pana
2Tm 3:1 **c.** będą nadchodzić trudne czasy
2Tm 3:14 **c.** trwaj w tym
2Tm 4:2 **c.** głoś słowo
2Tm 4:5 **c.** bądź trzeźwy
2Tm 4:6 **c.** jestem wylewany
Tt 1:2 **c.** mieli nadzieję
Tt 2:12 **c.** żyjmy
Tt 3:8 **c.** się troszczyli
Tt 3:14 **c.** się uczą
Flm 1:4 **c.** dziękuję mojemu Bogu
Flm 1:5 **c.** słyszę o twojej miłości
Flm 1:6 **c.** modlę się
Flm 1:7 **c.** radość i pociecha
Flm 1:8 **c.** mam dużą śmiałość
Flm 1:9 **c.** proszę
Flm 1:11 **c.** przynosił pożytek
Flm 1:13 **c.** chciałem
Flm 1:14 **c.** chciałem
Flm 1:21 **c.** piszę
Flm 1:22 **c.** proszę
Hbr 2:15 **c.** podlegali niewolniczej
Hbr 3:6 **c.** trzymamy mocno
Hbr 3:14 **c.** trzymamy mocno
Hbr 4:14 **c.** trzymajmy się
Hbr 5:14 **c.** ćwiczyli się
Hbr 6:1 **c.** dążmy do dojrzałości
Hbr 6:19 **c.** mamy
Hbr 7:25 **c.** żyje
Hbr 9:6 **c.** wchodzą
Hbr 9:9 **c.** składane
Hbr 10:1 **c.** składane
Hbr 10:2 **c.** składane
Hbr 10:8 **c.** składane
Hbr 10:11 **c.** składane
Hbr 10:14 **c.** uświęcanych
Hbr 10:23 **c.** trzymajmy się
Hbr 11:36 **c.** doświadczali
Hbr 12:1 **c.** biegnijmy
Hbr 12:2 **c.** patrzmy
Hbr 12:28 **c.** okazujmy wdzięczność
Hbr 13:15 **c.** składajmy
Hbr 13:21 **c.** czyni
Jk 1:4 **c.** wytrwałość
Jk 1:5 **c.** prosi
Jk 1:6 **c.** prosi
Jk 1:12 **c.** wytrwale znosi
Jk 1:17 **c.** [jest] dobry
Jk 1:25 **c.** wpatruje się
Jk 2:22 **c.** współdziałała
Jk 3:18 **c.** czyniony
Jk 4:2 **c.** walczycie
Jk 4:5 **c.** pożąda
Jk 4:6 **c.** daje
Jk 4:13 **c.** mówicie
Jk 5:4 **c.** krzyczy
Jk 5:6 **c.** sprzeciwia się
Jk 5:7 **c.** cierpliwie znosił
Jk 5:11 **c.** uważamy za szczęśliwych
1Pt 1:3 **c.** okazuje nam miłosierdzie
1Pt 1:8 **c.** radujecie się
1Pt 1:9 **c.** otrzymujecie
1Pt 1:13 **c.** pokładajcie nadzieję
1Pt 2:5 **c.** składać
1Pt 2:12 **c.** mając
1Pt 3:1 **c.** poddawajcie się
1Pt 3:2 **c.** widząc
1Pt 3:6 **c.** czyniąc
1Pt 3:16 **c.** mając
1Pt 4:4 **c.** dziwią się
1Pt 4:12 **c.** dziwcie się
1Pt 4:13 **c.** radujcie się
1Pt 4:14 **c.** jesteście znieważani
1Pt 4:16 **c.** cierpi
1Pt 4:19 **c.** powierzajcie
1Pt 5:2 **c.** pilnujcie
1Pt 5:5 **c.** bądźcie poddani
1Pt 5:8 **c.** krąży
1Pt 5:9 **c.** przeciwstawiajcie się
1Pt 5:10 **c.** cierpicie
2Pt 1:5 **c.** dołóżcie wszelkich starań
2Pt 1:10 **c.** dołóżcie starań
2Pt 1:12 **c.** będę przypominał
2Pt 1:13 **c.** uważam za słuszne
2Pt 1:15 **c.** będę się starał
2Pt 2:3 **c.** ich potępienie
2Pt 2:4 **c.** zostali strąceni
2Pt 2:9 **c.** zostawieni
2Pt 2:11 **c.** wydają
2Pt 2:13 **c.** uważają za przyjemność
2Pt 2:17 **c.** [są] bezwodnymi źródłami
2Pt 3:3 **c.** będą przychodzić
2Pt 3:5 **c.** celowo zapominają
2Pt 3:9 **c.** okazuje cierpliwość
2Pt 3:11 **c.** [to] wszystko ma zostać
2Pt 3:14 **c.** starajcie się
2Pt 3:17 **c.** bądźcie czujni
1Jn 1:3 **c.** ogłaszamy
1Jn 1:4 **c.** piszemy
1Jn 1:7 **c.** chodzimy
1Jn 2:1 **c.** piszę
1Jn 2:7 **c.** piszę
1Jn 2:8 **c.** piszę
1Jn 2:9 **c.** mówi
1Jn 2:10 **c.** miłuje
1Jn 2:11 **c.** nienawidzi
1Jn 2:12 **c.** piszę
1Jn 2:13 **c.** piszę
1Jn 2:14 **c.** piszę
1Jn 2:15 **c.** miłujcie
1Jn 2:16 **c.** pożądliwość
1Jn 2:17 **c.** przemija
1Jn 2:18 **c.** słyszeliście
1Jn 2:19 **c.** wyszli
1Jn 2:21 **c.** piszę
1Jn 2:22 **c.** zaprzecza
1Jn 2:24 **c.** słyszeliście
1Jn 2:25 **c.** obiecał
1Jn 2:26 **c.** piszę
1Jn 2:27 **c.** pozostaje
1Jn 2:28 **c.** pozostawajcie
1Jn 2:29 **c.** wie
1Jn 3:3 **c.** ma
1Jn 3:4 **c.** grzeszy
1Jn 3:6 **c.** grzeszy
1Jn 3:7 **c.** czyni
1Jn 3:8 **c.** grzeszy
1Jn 3:9 **c.** grzeszy
1Jn 3:10 **c.** nie czyni
1Jn 3:14 **c.** miłuje
1Jn 3:15 **c.** nienawidzi
1Jn 3:17 **c.** ma
1Jn 3:18 **c.** miłujmy
1Jn 3:19 **c.** wiemy
1Jn 3:22 **c.** otrzymujemy
1Jn 3:23 **c.** miłujmy
1Jn 3:24 **c.** przebywa
1Jn 4:2 **c.** wyznaje
1Jn 4:3 **c.** nie wyznaje
1Jn 4:4 **c.** jesteście
1Jn 4:6 **c.** słucha
1Jn 4:7 **c.** miłujmy
1Jn 4:8 **c.** nie miłuje
1Jn 4:9 **c.** objawiła
1Jn 4:11 **c.** powinniśmy miłować
1Jn 4:12 **c.** miłujemy
1Jn 4:13 **c.** przebywamy
1Jn 4:16 **c.** przebywa
1Jn 4:17 **c.** miłość
1Jn 4:18 **c.** miłość
1Jn 4:19 **c.** miłujemy
1Jn 4:20 **c.** miłuje
1Jn 5:1 **c.** miłuje
1Jn 5:2 **c.** miłujemy
1Jn 5:3 **c.** miłujemy
1Jn 5:4 **c.** zwycięża
1Jn 5:5 **c.** zwycięża
1Jn 5:10 **c.** wierzy
1Jn 5:11 **c.** dał
1Jn 5:12 **c.** ma
1Jn 5:13 **c.** piszę
1Jn 5:14 **c.** mamy
1Jn 5:15 **c.** wiemy
1Jn 5:16 **c.** widzi
1Jn 5:18 **c.** grzeszy
1Jn 5:19 **c.** wie
1Jn 5:20 **c.** wie
1Jn 5:21 **c.** piszę
2Jn 1:1 **c.** miłuję
2Jn 1:2 **c.** przebywa
2Jn 1:3 **c.** miłości
2Jn 1:4 **c.** chodzą
2Jn 1:5 **c.** miłujmy
2Jn 1:6 **c.** miłość
2Jn 1:7 **c.** nie wyznają
2Jn 1:9 **c.** nie trwa
2Jn 1:10 **c.** przychodzi
2Jn 1:12 **c.** mam
2Jn 1:13 **c.** pozdrawiają
3Jn 1:1 **c.** miłuję
3Jn 1:2 **c.** życzę
3Jn 1:3 **c.** chodzisz
3Jn 1:4 **c.** chodzą
3Jn 1:5 **c.** postępujesz
3Jn 1:6 **c.** świadczą
3Jn 1:8 **c.** powinniśmy
3Jn 1:9 **c.** nie przyjmuje
3Jn 1:10 **c.** przyjmuje
3Jn 1:11 **c.** czyni
3Jn 1:12 **c.** świadczy
3Jn 1:13 **c.** mam
3Jn 1:14 **c.** mam
3Jn 1:15 **c.** pozdrawiają
Jud 1:3 **c.** bardzo pragnąłem
Jud 1:5 **c.** chcę
Jud 1:10 **c.** bluźnią
Jud 1:12 **c.** są
Jud 1:14 **c.** prorokował
Jud 1:16 **c.** narzekają
Jud 1:17 **c.** pamiętajcie
Jud 1:18 **c.** mówili
Jud 1:19 **c.** są
Jud 1:20 **c.** budujcie się
Jud 1:21 **c.** trwajcie
Jud 1:22 **c.** okazujcie
Jud 1:23 **c.** okazujcie
Jud 1:24 **c.** potrafi
Jud 1:25 **c.** [należy] chwała
Obj 1:4 **c.** jest i który był
Obj 1:5 **c.** miłuje
Obj 1:6 **c.** [należy] chwała
Obj 1:7 **c.** przybywa
Obj 1:8 **c.** jest i który był
Obj 1:9 **c.** jestem waszym bratem
Obj 1:18 **c.** żyję
Obj 2:1 **c.** trzyma
Obj 2:2 **c.** znam
Obj 2:3 **c.** znam
Obj 2:4 **c.** mam
Obj 2:5 **c.** mam
Obj 2:6 **c.** nienawidzisz
Obj 2:7 **c.** zwycięża
Obj 2:8 **c.** mówi
Obj 2:9 **c.** znam
Obj 2:10 **c.** zwycięża
Obj 2:11 **c.** zwycięża
Obj 2:12 **c.** mówi
Obj 2:13 **c.** znam
Obj 2:14 **c.** mam
Obj 2:15 **c.** mają
Obj 2:16 **c.** mam
Obj 2:17 **c.** zwycięża
Obj 2:18 **c.** mówi
Obj 2:19 **c.** znam
Obj 2:20 **c.** mam
Obj 2:21 **c.** zwycięża
Obj 2:22 **c.** mam
Obj 2:23 **c.** zwycięża
Obj 2:24 **c.** mówię
Obj 2:25 **c.** mam
Obj 2:26 **c.** zwycięża
Obj 2:27 **c.** zwycięża
Obj 2:28 **c.** mam
Obj 2:29 **c.** mówi
Obj 3:1 **c.** mówi
Obj 3:2 **c.** znalazłem
Obj 3:3 **c.** mówię
Obj 3:4 **c.** mam
Obj 3:5 **c.** zwycięża
Obj 3:6 **c.** mówi
Obj 3:7 **c.** mówi
Obj 3:8 **c.** znam
Obj 3:9 **c.** mam
Obj 3:10 **c.** mówię
Obj 3:11 **c.** mam
Obj 3:12 **c.** zwycięża
Obj 3:13 **c.** mówi
Obj 3:14 **c.** mówi
Obj 3:15 **c.** znam
Obj 3:16 **c.** mówię
Obj 3:17 **c.** mówisz
Obj 3:18 **c.** radzę
Obj 3:19 **c.** miłuję
Obj 3:20 **c.** stoję
Obj 3:21 **c.** zwycięża
Obj 3:22 **c.** mówi
Obj 4:8 **c.** mówiąc
Obj 4:9 **c.** oddają
Obj 4:10 **c.** oddają
Obj 4:11 **c.** [jesteś] godzien
Obj 5:5 **c.** zwyciężył
Obj 5:6 **c.** stał
Obj 5:8 **c.** mają
Obj 5:9 **c.** śpiewają
Obj 5:11 **c.** słyszałem
Obj 5:12 **c.** mówiąc
Obj 5:13 **c.** słyszałem
Obj 5:14 **c.** mówiły
Obj 6:1 **c.** widziałem
Obj 6:2 **c.** widziałem
Obj 6:3 **c.** słyszałem
Obj 6:4 **c.** wyszedł
Obj 6:5 **c.** słyszałem
Obj 6:6 **c.** słyszałem
Obj 6:7 **c.** słyszałem
Obj 6:8 **c.** widziałem
Obj 6:9 **c.** widziałem
Obj 6:10 **c.** wołają
Obj 6:11 **c.** dano
Obj 6:12 **c.** widziałem
Obj 6:13 **c.** spadły
Obj 6:14 **c.** zniknęło
Obj 6:15 **c.** mówią
Obj 6:16 **c.** mówią
Obj 6:17 **c.** nadszedł
Obj 7:1 **c.** widziałem
Obj 7:2 **c.** widziałem
Obj 7:3 **c.** mówiąc
Obj 7:4 **c.** słyszałem
Obj 7:9 **c.** widziałem
Obj 7:10 **c.** wołają
Obj 7:11 **c.** stali
Obj 7:12 **c.** mówiąc
Obj 7:13 **c.** mówi
Obj 7:14 **c.** mówię
Obj 7:15 **c.** służą
Obj 7:16 **c.** będą
Obj 7:17 **c.** będzie
Obj 8:1 **c.** widziałem
Obj 8:2 **c.** widziałem
Obj 8:3 **c.** przybył
Obj 8:4 **c.** wznosi
Obj 8:5 **c.** wzięła
Obj 8:6 **c.** przygotowywali
Obj 8:7 **c.** zatrąbił
Obj 8:8 **c.** zatrąbił
Obj 8:10 **c.** zatrąbił
Obj 8:12 **c.** zatrąbił
Obj 8:13 **c.** widziałem
Obj 8:13 **c.** słyszałem
Obj 9:1 **c.** zatrąbił
Obj 9:2 **c.** otworzył
Obj 9:3 **c.** wyszły
Obj 9:4 **c.** powiedziano
Obj 9:5 **c.** dano
Obj 9:6 **c.** będą
Obj 9:7 **c.** wyglądały
Obj 9:12 **c.** przeminęło
Obj 9:13 **c.** zatrąbił
Obj 9:14 **c.** mówiąc
Obj 9:15 **c.** przygotowani
Obj 9:16 **c.** słyszałem
Obj 9:17 **c.** widziałem
Obj 9:18 **c.** zabita
Obj 9:19 **c.** [jest] w
Obj 9:20 **c.** oddawać
Obj 9:21 **c.** popełniają
Obj 10:1 **c.** widziałem
Obj 10:2 **c.** trzymał
Obj 10:3 **c.** wołał
Obj 10:4 **c.** mówiły
Obj 10:5 **c.** widziałem
Obj 10:6 **c.** przysiągł
Obj 10:7 **c.** zatrąbi
Obj 10:8 **c.** słyszałem
Obj 10:9 **c.** mówiąc
Obj 10:10 **c.** wziąłem
Obj 10:11 **c.** mówią
Obj 11:1 **c.** dano
Obj 11:2 **c.** dano
Obj 11:3 **c.** dam
Obj 11:4 **c.** stoją
Obj 11:5 **c.** chce
Obj 11:6 **c.** mają
Obj 11:7 **c.** skończą
Obj 11:8 **c.** będą
Obj 11:9 **c.** będą
Obj 11:10 **c.** będą
Obj 11:11 **c.** wstąpili
Obj 11:12 **c.** słyszeli
Obj 11:13 **c.** oddali
Obj 11:14 **c.** nadchodzi
Obj 11:15 **c.** zatrąbił
Obj 11:16 **c.** mówią
Obj 11:17 **c.** mówiąc
Obj 11:18 **c.** nadszedł
Obj 12:1 **c.** widziałem
Obj 12:2 **c.** widziałem
Obj 12:3 **c.** widziałem
Obj 12:4 **c.** widziałem
Obj 12:5 **c.** urodziła
Obj 12:6 **c.** uciekła
Obj 12:7 **c.** wybuchła
Obj 12:8 **c.** zwyciężyli
Obj 12:9 **c.** zwiedza
Obj 12:10 **c.** słyszałem
Obj 12:11 **c.** zwyciężyli
Obj 12:12 **c.** mieszkacie
Obj 12:13 **c.** widział
Obj 12:14 **c.** uciekła
Obj 12:15 **c.** wypuściła
Obj 12:16 **c.** połknęła
Obj 12:17 **c.** rozgniewał
Obj 13:1 **c.** widziałem
Obj 13:2 **c.** widziałem
Obj 13:3 **c.** widziałem
Obj 13:4 **c.** oddawali
Obj 13:5 **c.** dano
Obj 13:6 **c.** bluźnił
Obj 13:7 **c.** dano
Obj 13:8 **c.** będą
Obj 13:9 **c.** ma
Obj 13:10 **c.** ma
Obj 13:11 **c.** widziałem
Obj 13:12 **c.** sprawuje
Obj 13:13 **c.** czyni
Obj 13:14 **c.** zwodzi
Obj 13:15 **c.** dano
Obj 13:16 **c.** sprawia
Obj 13:17 **c.** może
Obj 13:18 **c.** ma
Obj 14:1 **c.** widziałem
Obj 14:2 **c.** słyszałem
Obj 14:3 **c.** śpiewają
Obj 14:4 **c.** idą
Obj 14:5 **c.** znaleziono
Obj 14:6 **c.** widziałem
Obj 14:7 **c.** mówiąc
Obj 14:8 **c.** mówiąc
Obj 14:9 **c.** mówiąc
Obj 14:10 **c.** będzie
Obj 14:11 **c.** będzie
Obj 14:12 **c.** mają
Obj 14:13 **c.** słyszałem
Obj 14:14 **c.** widziałem
Obj 14:15 **c.** wołając
Obj 14:16 **c.** zapuścił
Obj 14:17 **c.** wyszedł
Obj 14:18 **c.** wołając
Obj 14:19 **c.** zapuścił
Obj 14:20 **c.** wyszła
Obj 15:1 **c.** widziałem
Obj 15:2 **c.** widziałem
Obj 15:3 **c.** śpiewają
Obj 15:4 **c.** mówiąc
Obj 15:5 **c.** widziałem
Obj 15:6 **c.** wyszli
Obj 15:7 **c.** dała
Obj 15:8 **c.** napełnił
Obj 16:1 **c.** słyszałem
Obj 16:2 **c.** wylał
Obj 16:3 **c.** wylał
Obj 16:4 **c.** wylał
Obj 16:5 **c.** słyszałem
Obj 16:6 **c.** wylał
Obj 16:7 **c.** słyszałem
Obj 16:8 **c.** wylał
Obj 16:9 **c.** bluźnią
Obj 16:10 **c.** wylał
Obj 16:11 **c.** bluźnią
Obj 16:12 **c.** wylał
Obj 16:13 **c.** widziałem
Obj 16:14 **c.** wychodzą
Obj 16:15 **c.** widzi
Obj 16:16 **c.** zgromadzili
Obj 16:17 **c.** wylał
Obj 16:18 **c.** nastąpiły
Obj 16:19 **c.** dano
Obj 16:20 **c.** uciekła
Obj 16:21 **c.** bluźnią
Obj 17:1 **c.** mówiąc
Obj 17:2 **c.** upili się
Obj 17:3 **c.** widziałem
Obj 17:4 **c.** trzymała
Obj 17:5 **c.** [jest] napisane
Obj 17:6 **c.** widziałem
Obj 17:7 **c.** mówi
Obj 17:8 **c.** widzieli
Obj 17:9 **c.** [jest] potrzebna
Obj 17:10 **c.** [jest]
Obj 17:11 **c.** [jest]
Obj 17:12 **c.** widziałem
Obj 17:13 **c.** mają
Obj 17:14 **c.** mają
Obj 17:15 **c.** widziałem
Obj 17:16 **c.** będą
Obj 17:17 **c.** dał
Obj 17:18 **c.** widziałem
Obj 18:1 **c.** widziałem
Obj 18:2 **c.** wołał
Obj 18:3 **c.** upili się
Obj 18:4 **c.** słyszałem
Obj 18:5 **c.** sięgnęły
Obj 18:6 **c.** oddała
Obj 18:7 **c.** chwaliła się
Obj 18:8 **c.** przyjdą
Obj 18:9 **c.** będą
Obj 18:10 **c.** mówiąc
Obj 18:11 **c.** będą
Obj 18:12 **c.** [jest]
Obj 18:13 **c.** [jest]
Obj 18:14 **c.** [jest]
Obj 18:15 **c.** będą
Obj 18:16 **c.** mówiąc
Obj 18:17 **c.** [jest]
Obj 18:18 **c.** widzieli
Obj 18:19 **c.** mówiąc
Obj 18:20 **c.** [jest]
Obj 18:21 **c.** mówiąc
Obj 18:22 **c.** będzie
Obj 18:23 **c.** będzie
Obj 18:24 **c.** znaleziono
Obj 19:1 **c.** słyszałem
Obj 19:2 **c.** [są]
Obj 19:3 **c.** mówią
Obj 19:4 **c.** upadli
Obj 19:5 **c.** mówiący
Obj 19:6 **c.** słyszałem
Obj 19:7 **c.** [jest]
Obj 19:8 **c.** [jest]
Obj 19:9 **c.** mówi
Obj 19:10 **c.** upadłem
Obj 19:11 **c.** widziałem
Obj 19:12 **c.** [ma]
Obj 19:13 **c.** [jest]
Obj 19:14 **c.** [są]
Obj 19:15 **c.** [jest]
Obj 19:16 **c.** [ma]
Obj 19:17 **c.** widziałem
Obj 19:18 **c.** [są]
Obj 19:19 **c.** widziałem
Obj 19:20 **c.** [jest]
Obj 19:21 **c.** [są]
Obj 20:1 **c.** widziałem
Obj 20:2 **c.** [jest]
Obj 20:3 **c.** [jest]
Obj 20:4 **c.** widziałem
Obj 20:5 **c.** [jest]
Obj 20:6 **c.** [jest]
Obj 20:7 **c.** [jest]
Obj 20:8 **c.** [są]
Obj 20:9 **c.** [jest]
Obj 20:10 **c.** [jest]
Obj 20:11 **c.** widziałem
Obj 20:12 **c.** widziałem
Obj 20:13 **c.** [są]
Obj 20:14 **c.** [jest]
Obj 20:15 **c.** [jest]
Obj 21:1 **c.** widziałem
Obj 21:2 **c.** widziałem
Obj 21:3 **c.** słyszałem
Obj 21:4 **c.** [jest]
Obj 21:5 **c.** mówi
Obj 21:6 **c.** mówi
Obj 21:7 **c.** zwycięża
Obj 21:8 **c.** [jest]
Obj 21:9 **c.** mówiąc
Obj 21:10 **c.** widziałem
Obj 21:11 **c.** [ma]
Obj 21:12 **c.** [ma]
Obj 21:13 **c.** [są]
Obj 21:14 **c.** [ma]
Obj 21:15 **c.** [ma]
Obj 21:16 **c.** [jest]
Obj 21:17 **c.** [jest]
Obj 21:18 **c.** [jest]
Obj 21:19 **c.** [są]
Obj 21:20 **c.** [są]
Obj 21:21 **c.** [są]
Obj 21:22 **c.** widziałem
Obj 21:23 **c.** [są]
Obj 21:24 aż się dopełnią wyznaczone **c.** narodów
Dz 1:7 Nie wasza to rzecz poznać **c.** lub pory
Dz 3:21 do **c.** przywrócenia wszystkiego
Dz 17:30 Bóg nie zważał na **c.** takiej niewiedzy
1Ko 7:29 pozostały **c.** jest skrócony
Ef 5:16 wykupując sobie dogodny **c.**
1Ts 5:1 jeśli chodzi o **c.** i pory
2Ts 2:6 będzie objawiony w jego stosownym **c.**
1Tm 2:6 świadectwo dawane w stosownych **c.**
1Tm 4:1 w późniejszych **c.** niektórzy odpadną
2Tm 3:1 w dniach ostatnich krytyczne **c.**
Obj 12:12 Diabeł wie, że mało ma **c.**
Obj 12:14 żywiona przez **c.**, i połowę **c.**
Jer 5:24; 1Ko 4:5; Gal 4:4; 1Pt 1:20; 4:17; Obj 11:18

CZAS NIEZMIERZONY, Rdz 9:16 po **c.** pamiętać
Rdz 48:4 dam tę ziemię w posiadanie po **c.**
Wj 3:15 Jehowa to moje imię po **c.**
Wj 31:16 sabat to przymierze po **c.**
Ps 90:2 od **c.** po **c.** ty jesteś Bogiem
Ps 136:1-26 jego lojalna życzliwość po **c.**
Ps 145:13 władza królewska na wszystkie **c.**
Iz 26:4 w Jah Jehowie jest Skała **c.**
Sof 2:9 bezludnym pustkowiem aż po **c.**
Rdz 3:22; Prz 8:23; Iz 55:3; Jer 3:5; 50:5; 51:39, 57; Eze 35:5, 9; Dn 9:24; 12:2, 3; Jon 2:6; Hab 3:6

CZASZA, 2Kl 21:13; Obj 16:1; 17:1

CZASZKA, Lb 24:17; Mt 27:33; Mk 15:22; Łk 23:33

CZCICIEL, 2Kl 10:22 Wynieś szaty dla **c.** Baala
Jn 4:23 prawdziwi **c.** będą czcić Ojca duchem
Jak 1:26 komuś się wydaje, że formalnie jest **c.**

CZCIĆ, Łk 4:8 Jehowę, twego Boga, masz **c.**

CZCZY, 1Tm 1:6 zwrócili się ku **c.** gadaninie

CZEKAĆ, Dn 12:12 Szczęśliwy, kto **c.**

CZERŃ, 2Pt 2:17 zachowano **c.** ciemności

CZERW, Hi 25:6 śmiertelnik, który jest **c.**
Mk 9:48 gdzie ich **c.** nie umiera, a ogień
Wj 16:24; Hi 7:5; 17:14; 24:20; Iz 14:11

CZERWONKA, Dz 28:8 leżał dręczony **c.**

CZERWONY, Iz 63:2 twe odzienie jest **c.**
Rdz 25:25, 30; Lb 19:2; Nah 2:3; Za 1:8

CZEŚĆ, Rdz 22:5 chcemy tam pójść i oddać **c.**
Wj 10:26 wziąć, by oddać **c.** Jehowie
Pwt 11:16 żebyście nie oddawali **c.** innym bogom
Pwt 17:3 idzie i oddaje **c.** innym bogom
Dn 3:6 kto nie upadnie i nie odda **c.**
Jn 4:24 muszą oddawać **c.** duchem i prawdą
Jn 12:20 oddawać **c.** w czasie święta
Dz 8:27 Udał się do Jerozolimy, aby oddawać **c.**
Dz 17:4 mnóstwo Greków oddających **c.** Bogu
Dz 17:17 z ludźmi oddającymi **c.** Bogu
Dz 25:19 spory co do ich sposobu oddawania **c.**
Dz 26:5 według sekty naszej formy oddawania **c.**
Kol 2:18 w formie oddawania **c.** aniołom
Heb 11:21 oddał **c.**, wsparty o koniec swej laski
Jak 1:26 jego forma oddawania **c.** jest daremna
Jak 1:27 Forma oddawania **c.**, która jest czysta
Obj 7:11 upadli przed tronem i oddali **c.** Bogu
Obj 9:20 by już nie oddawać **c.** demonom
Obj 11:1 zmierz ołtarz i tych, którzy oddają **c.**
Obj 13:4 oddawali **c.** bestii słowami
Obj 14:9 Jeżeli ktoś oddaje **c.** bestii
Obj 19:4 oddało **c.** Bogu zasiadającemu na tronie
Obj 20:4 nie oddali **c.** ani bestii, ani wizerunkowi
Dn 3;12; Dz 18:13; Kol 2:23; Obj 11:16; 13:15; 16:2

CZEŚĆ, Łk 15:12; Rz 11:25; 1Ko 12:23; Heb 9:6

CZŁONEK, Rz 7:23 prawo grzechu w mych **c.**
1Ko 6:15 wasze ciała są **c.** Chrystusowymi
Rz 6:13; 1Ko 12:18, 27; Kol 3:5; Jak 3:6; 4:1

CZŁOWIEK. Zobacz też KRZEPKI MĄŻ, MĘŻCZYZNA, MOCARZ, ŚMIERTELNIK.
Rdz 2:7 Jehowa przystąpił do kształtowania **c.**
Hi 34:15 ziemski **c.** wróci do prochu
Prz 29:25 Drżenie przed **c.** zastawia sidło
Jer 17:5 Przeklęty mąż, który pokłada ufność w **c.**
Mt 4:4 Nie samym chlebem ma żyć **c.**
Rz 5:12 przez jednego **c.** grzech wszedł na świat
Rz 7:22 zgodnie z **c.**, jakim jestem wewnątrz

2Ko 4:16 **c.** wewnątrz odnawia się
Wj 33:20; Ps 118:6; 144:4; 146:3; Prz 27:21; Iz 2:22; 51:12; Mt 20:13; 26:50; 1Ko 15:47; Ef 3:16; Flp 2:8

CZŁOWIEK BEZPRAWIA, 2Ts 2:3

CZŁOWIEK BOŻY, 1Tm 6:11; 2Tm 3:17

CZOŁO, 1Sm 17:49 ugodził Filistyna w **c.**
Eze 9:4 zrób znak na **c.** mężów
Obj 14:1 napisane na swych **c.** jego imię
Obj 14:9 przyjmuje znamię na swe **c.**
Eze 3:9; Obj 7:3; 9:4; 17:5; 20:4; 22:4

CZTERDZIEŚCI, Rdz 7:4 **c.** dni i **c.** nocy
Pwt 29:5 **c.** lat prowadziłem was po pustkowiu
Mk 1:13 na pustkowiu **c.** dni, kuszony
Wj 16:35; Eze 4:6; Mt 4:2; Dz 1:3

CZUJNY, 1Pt 4:7 Bądźcie bardzo **c.** co do modlitw
1Pt 5:8 bądźcie **c.** Wasz wróg, Diabeł

CZUŁOŚĆ, PnP 1:2, 4; 4:10; 5:1

CZUWAĆ, Hi 21:32 nad grobem będą **c.**
Mt 26:41 **C.** i wciąż się módlcie
1Ts 5:6 **c.** i zachowujmy trzeźwość umysłu
Heb 12:15 bacznie **c.**, żeby nie wyrósł korzeń
Obj 16:15 Szczęśliwy, kto **c.** i strzeże
Prz 8:34; Hab 2:1; Łk 21:36; 1Ko 16:13; Ef 6:18

CZUWAJĄCY, Łk 12:37 pan, przybywszy, zastanie **c.**

CZYHAĆ, Pwt 19:11; Ps 10:9; Łk 11:54

CZYNEL, 1Ko 13:1 miłości nie miał, stałbym się **c.**

CZYNIĄCY, Mt 24:46 zastanie go tak **c.**

CZYNIĆ, 2Ko 5:10 według tego, co **c.**, czy było dobre
Ps 21:6; Iz 3:11; Rz 12:20; Flp 2:3; 1Tm 5:21

CZYNIĆ DOBRO, Dz 10:38; 1Pt 2:15; 3:17; 4:19

CZYNNA SIŁA, Rdz 1:2 **c.** Boża nad powierzchnią

CZYSTOŚĆ, Prz 30:5
2Sm 22:31 wypowiedź Jehowy odznacza się **c.**
2Ko 6:6 **c.**, poznaniem, cierpliwością

CZYSTY, Hi 14:4 zrodzić **c.** z nieczystego
Ps 12:6 Wypowiedzi Jehowy [są] **c.**
Ps 24:4 kto ma ręce niewinne i **c.** serce
Prz 16:2 drogi człowieka są w jego oczach **c.**
Sof 3:9 dokonam zmiany na **c.** mowę
Mt 5:8 Szczęśliwi, którzy są **c.** sercа
Jn 15:3 już jesteście **c.** dzięki słowu
Dz 20:26 jestem **c.** od krwi wszystkich ludzi
Tyt 1:15 Dla **c.** wszystko jest **c.**
Rdz 7:2; Kpl 10:10; Hi 17:9; Ps 19:9; Eze 22:26; Rz 14:20; 1Tm 1:5; 2Tm 2:22; Jak 1:27; 1Jn 3:3

CZYTAĆ, Neh 8:8 **c.** na głos z tej księgi
Hab 2:2 kto będzie z niej **c.** na głos
Obj 1:3 Szczęśliwy ten, kto **c.** na głos
Wj 24:7; Pwt 17:19; Łk 4:16; 2Ko 3:2

CZYTANIE, 1Tm 4:13 przykładaj się do **c.**

CZYTELNIK, Mt 24:15 niech **c.** wykaże rozeznanie

Ć

ĆWICZENIE, 1Tm 4:8 **ć.** cielesne trochę pożyteczne

ĆWICZYĆ (SIĘ), Hi 15:5 przewinienie **ć.** twe usta
Prz 22:6 **Ć.** chłopca stosownie do drogi
Łk 21:14 nie **ć.** zawczasu, jak się bronić
Dz 24:16 pod tym względem wciąż **ć.**
1Tm 4:7 **Ć.**, mając na celu zbożne oddanie

D

DACH, Prz 27:15; Mt 10:27; 24:17; Mk 2:4; Łk 7:6; 12:3; 17:31; Dz 10:9

DAGON, Sdz 16:23; 1Sm 5:2-5, 7

DALILA, Sdz 16:4, 6, 10, 12, 13, 18

DAMASCEŃSKI, 2Sm 8:6

DAMASZEK, Iz 7:8; Dz 9:2

DAN, Sdz 5:17 **D.** mieszkał na statkach
Rdz 30:6; 46:23; 49:16; Pwt 33:22

DANIEL, Eze 14:20; Dn 6:2; 12:4, 9; Mt 24:15

DANINA, 2Kn 31:10 przynosić **d.** do domu Jehowy
Eze 48:21 święta **d.** oraz sanktuarium Domu
Rz 13:7 kto żąda **d.**, temu **d.**
Wj 25:2; Ezd 4:13; 7:24; Ps 72:10; Eze 45:1

DAR, Ps 68:29 królowie przyniosą ci **d.**
Prz 18:16 **D.** człowieka utoruje mu przejście
Mt 19:11 czynią miejsce tylko ci, którzy mają **d.**
Rz 5:16 **d.** doprowadził do przypisania prawości
Rz 6:23 **d.**, który daje Bóg, jest życie wieczne
1Ko 7:7 każdy ma własny **d.** od Boga
1Ko 14:12 gorliwie pragniecie **d.** ducha
1Tm 4:14 Nie zaniedbuj w sobie **d.**
Heb 6:4 zakosztowali **d.** niebiańskiego
Heb 11:4 Bóg zaświadczył o jego **d.**
Jak 1:17 Każdy dobry **d.**, pochodzi z góry
Obj 11:10 poślą jedni drugim **d.**
Rdz 30:20; Kzn 7:7; Iz 18:7; Eze 20:39; Mal 1:11; Mt 5:24; 7:11; Dz 8:20; 1Ko 12:4; 2Ko 9:15; Ef 2:8

DAREJEK, 1Kn 29:7; Ezd 8:27

DAREMNIE, Gal 2:2 biegnę lub biegłem **d.**

DAREMNOŚĆ, Rz 8:20 stworzenie poddane **d.**

DAREMNY, Ps 2:1 narody pomrukiwały o rzeczy **d.**
1Ko 15:58 wasz trud w związku z Panem nie jest **d.**
Iz 57:10; 1Ko 3:20; Tyt 3:9

DARIUSZ, Ezd 6:12; Dn 6:28; Ag 1:1

DARMO, Iz 65:23 Nie będą się mozolić na **d.**
Mt 10:8 **D.** otrzymaliście, **d.** dawajcie
Obj 22:17 niech bierze wodę życia **d.**

DAR OFIARNY, Rdz 4:4 na Abla i jego **d.**
1Kn 29:9 składali Jehowie dobrowolne **d.**
Iz 53:10 duszę jako **d.** za przewinienie
Mal 3:3 składającym **d.** w prawości
Kpł 5:6; Lb 6:12; Ezd 2:68; Mal 3:4; Heb 10:14

DATAN, Lb 26:9; Pwt 11:6; Ps 106:17

DATEK, Rz 15:26 składając **d.** na biednych

DAWAĆ, Łk 12:48 komu dużo **d.**, dużo się będzie
Pwt 32:41; Hi 1:21; Ps 21:2; 112:9; Kzn 2:26; 5:19; Mt 21:41; Łk 6:30; Jn 18:37

DAWANIE, Dz 20:35 Więcej szczęścia z **d.** niż

DAWID, Łk 20:41 Chrystus jest synem **D.**
Dz 2:34 **D.** przecież nie wstąpił do niebios
1Sm 16:13; 18:3; Ps 89:3; Iz 9:7; Dz 2:29

DAWIDOWY, Mt 21:9 Racz wybawić Syna **D.**

DAWNIEJSZY, Kzn 1:11; Iz 65:17

DĄŻENIE, Kzn 2:22 Cóż ma z **d.** swego serca

DĄŻYĆ, Prz 15:14 usta głupców **d.** do głupoty
Rz 14:19 **D.** do tego, co służy pokojowi
1Pt 3:11 niech szuka pokoju i do niego **d.**

DBAĆ, 1Tm 5:8 jeśli ktoś nie **d.** o swoich

DEBORA, Sdz 4:9, 14; 5:1, 7, 12, 15

DECH, Rdz 2:7; Iz 42:5; Dz 17:25

DECYZJA, 1Ko 7:37 w sercu swym powziął **d.**

DEKAPOL, Mt 4:25; Mk 5:20; 7:31

DEKRET, Ps 94:20 **d.** gotuje niedolę

DELIKATNY, 1Ts 2:7 staliśmy się **d.** jak matka
2Tm 2:24 ma być **d.** wobec wszystkich

DEMONICZNY, Jak 3:15 mądrość zwierzęca, **d.**

DEMONY, Pwt 32:17 Składali ofiary **d.**
Iz 13:21 będą tam harcować kozłokształtne **d.**
1Ko 10:21 nie możecie spożywać ze stołu **d.**
1Tm 4:1 zwodnicze wypowiedzi oraz nauki **d.**
Jak 2:19 **d.** wierzą, a dygoczą
Obj 16:14 wypowiedzi natchnione przez **d.**
Kpł 17:7; Ps 106:37; Mt 12:24; 1Ko 10:20; Obj 18:2

DENAR, Mt 20:2 ugodziwszy się po **d.** za dzień
Mk 12:15 Przynieście mi **d.**
Mt 20:9, 10, 13; 22:19; Łk 20:24

DEPOZYT, 2Tm 1:14 Tego wspaniałego **d.** strzeż

DEPTAĆ, Łk 21:24 Jerozolima **d.** przez narody
Obj 11:2 narody będą **d.** święte miasto
Iz 63:3; Jer 25:30; Obj 14:20

DESPOTYCZNY, Eze 31:11 w rękę **d.** władcy

DESZCZ, Rdz 2:5 Jehowa nie spuścił na ziemię **d.**
Jl 2:23 sprowadzi **d.** jesienny i **d.** wiosenny
Mt 5:45 **d.** pada na prawych i nieprawych
Jak 5:7 dopóki nie otrzyma **d.** wczesnego
Rdz 7:4; Pwt 11:14; 32:2; Hi 38:28; Ps 11:6; 72:6; Iz 55:10; Za 14:17; Jak 5:17; Obj 11:6

DIABEŁ, Jn 8:44 jesteście z waszego ojca, **D.**
Ef 4:27 nie zostawiajcie miejsca **D.**
Ef 6:11 stać niewzruszenie wobec machinacji **D.**
Heb 2:14 żeby przez swą śmierć unicestwić **D.**

Jak 4:7 przeciwstawcie się **D.**, a ucieknie
1Pt 5:8 Wasz wróg, **D.**, krąży jak ryczący lew
1Jn 3:8 ujawnił się, by zniweczyć dzieła **D.**
Obj 12:12 Biada ziemi, ponieważ zstąpił do was **D.**
Obj 20:2 **D.** i Szatan, i związał go na tysiąc lat
Mt 4:1, 8; 25:41; Jn 13:2; Judy 9

DIADEM, Obj 19:12 na głowie wiele **d.**
2Sm 1:10; Ps 89:39; Prz 27:24; Obj 12:3

DIALEKT, Mt 26:73 zdradza cię twój **d.**

DIAMENT, Eze 3:9 twe czoło jak **d.**

DINA, Rdz 30:21; 34:1, 3, 5, 13, 26; 46:15

DŁUG, 2Kl 4:7; Neh 10:31; Mt 18:27

DŁUGOŚĆ ŻYCIA, Mt 6:27; Łk 12:25

DŁUŻNIK, Łk 7:41; Rz 1:14; 15:27

DNI OSTATNIE, 2Tm 3:1 w **d.** – krytyczne czasy
Jak 5:3 coście zgromadzili w **d.**, jest jak ogień
2Pt 3:3 w **d.** przyjdą szydercy

DOBOROWY, Dn 11:15 lud jego **d.** nie ostoi się

DOBRA, Neh 9:25; Kzn 5:11, 19; 6:2

DOBRA NOWINA, Ps 40:9 Oznajmiłem w zborze **d.**
Iz 52:7 pełne wdzięku stopy tego, kto przynosi **d.**
Iz 61:1 namaścił, bym opowiadał **d.** potulnym
Mt 9:35 głosząc **d.** o królestwie
Mt 24:14 **d.** o królestwie głoszona po całej ziemi
Łk 2:10 oznajmiam wam **d.** o wielkiej radości
Rz 1:16 nie wstydzę się **d.**, jest ona mocą
1Ko 9:16 oznajmiam **d.**, biada gdybym nie
1Ts 2:4 uznani za godnych powierzenia nam **d.**
2Tm 1:10 rzucił światło przez **d.**
Iz 41:27; Mk 13:10; Łk 1:19; Dz 20:24; Rz 10:15; 2Ko 4:3, 4; Gal 1:8; Flp 1:12, 16

DOBRA WOLA, Ps 30:5 pod jego **d.** jest się całe życie
Iz 61:2 ogłaszał rok **d.** Jehowy i dzień pomsty
2Ko 6:2 W czasie **d.** cię wysłuchałem
Flp 1:15 głoszą Chrystusa z **d.**
Ps 89:17; Prz 16:15; 19:12; Łk 4:19; Rz 10:1

DOBRO, Rdz 3:5 będziecie znali **d.** i zło
Kzn 2:24 dać duszy ujrzeć **d.** za swój trud
Am 5:15 Miejcie w nienawiści zło, a miłujcie **d.**
Rz 7:19 **d.**, którego chcę, nie czynię
Rz 12:21 zło **d.** zwyciężaj
Gal 6:10 wyświadczajmy **d.** wszystkim
Pwt 10:13; Rz 8:28; 1Ts 2:15; 2Ts 1:11

DOBROBYT, Pwt 28:11 będziesz opływał w **d.**
Pwt 30:9; 1Kl 10:7; Ps 68:6; Dz 19:25

DOBROCZYŃCA, Łk 22:25 są nazywani **D.**

DOBROĆ, Ps 27:13 będę oglądał **d.** Jehowy
Gal 5:22 owocem ducha jest **d.**
2Tm 3:3 zajadli, nie miłujący **d.**
Ps 23:6; 65:11; Iz 63:7; Za 9:17

DOBROTLIWOŚĆ, Rz 2:4 **d.** Boża próbuje cię

DOBROWOLNIE, Ezd 1:6 co ofiarowano **d.**
Ezd 7:16 kapłanów, którzy **d.** składają

DOBRY, Ps 25:8 **D.** i prostolinijny jest Jehowa
Mk 10:18 Nikt nie jest **d.** oprócz Boga
Łk 6:45 Człowiek **d.** wydobywa dobro z **d.**
Rz 10:15 oznajmiają **d.** nowinę o tym, co **d.**
Rdz 1:31; 1Kn 16:34; Łk 18:19; Jn 5:29; Rz 13:3

DOBRZE, Ps 133:1 jak **d.** i jak miło, gdy bracia
Łk 6:26; Gal 5:7

DOCENIANIE, Ps 27:4 patrzeć z **d.** na jego świątynię

DOCIEKAĆ, Pwt 13:14 będziesz szukał i **d.**
1Pt 1:11 **d.**, na którą porę duch w nich wskazywał

DOCIEKANIE, 1Tm 1:4 pytań wywołujących **d.**
1Tm 6:4 choruje na **d.** i spory
2Tm 2:23 odrzucaj głupie i ignoranckie **d.**
Tyt 3:9 Stroń od głupich **d.** i rodowodów

DODAWAĆ, Pwt 4:2 Nie wolno wam nic **d.** do słowa
Prz 16:23 jego wargom **d.** zdolności przekonywania
Łk 12:25 **d.** łokieć do długości swego życia
Obj 22:18 Jeżeli ktoś **d.**, Bóg **d.** mu plag
Rdz 30:24; Pwt 12:32; 2Kn 28:13; Prz 30:6; Mt 6:27

DOEG, 1Sm 21:7; 22:22

DOGADZANIE, 1Tm 5:6 oddaje się **d.** zmysłom

DOGODNY CZAS, Ef 5:16; Kol 4:5

DOJRZAŁOŚĆ, Heb 6:1 przyjmy do **d.**

DOJRZAŁY, 1Ko 2:6 mądrość głosimy wśród **d.**
Heb 5:14 pokarm stały należy się ludziom **d.**
Wj 23:16; Neh 10:35; Flp 3:15

DOKŁADNA WAGA, Kpl 19:36; Hi 31:6

DOKŁADNE POZNANIE,
Rz 10:2 gorliwość nie według **d.**
Ef 4:13 dojdziemy do jedności w wierze i w **d.**
Flp 1:9 miłość coraz bardziej obfitowała w **d.**
Kol 1:9 żebyście zostali napełnieni **d.** jego woli
1Tm 2:4 by ludzie doszli do **d.** prawdy
2Tm 3:7 nigdy nie potrafią dojść do **d.** prawdy
Heb 10:26 jeśli trwamy w grzechu po otrzymaniu **d.**
Rz 1:28; 3:20; Kol 3:10; 2Tm 2:25; 2Pt 2:20

DOKŁADNIE, 1Ko 13:12 później poznam **d.**
Flp 3:16 dalej idźmy **d.** według ustalonego

DOKŁADNY, Heb 1:3 **d.** wyobrażeniem jego istoty

DOKOŃCZENIE, Jn 4:34 pokarmem **d.** jego dzieła

DOKOŃCZYĆ, Jn 17:4 **d.** dzieła, które mi dałeś
Dz 20:24 bylebym tylko **d.** mego biegu

DOKUMENT, Kol 2:14 wymazał **d.**

DOLINA, Ps 23:4 chodzę **d.** głębokiego cienia
Iz 40:4 Niech każda **d.** się podniesie

DOLINA TŁUMU GOGA, Eze 39:11, 15

DOM, Ps 27:4 mieszkać w **d.** Jehowy
Ps 127:1 Jeżeli Jehowa nie buduje **d.**
Iz 2:2 góra **d.** Jehowy będzie utwierdzona
Iz 6:11 **d.** bez ziemskiego człowieka
Iz 65:21 pobudują **d.**, będą w nich mieszkać
Ag 2:7 napełnię ten **d.** chwałą
Mt 21:13 **D.** mój będzie nazwany **d.** modlitwy
Mt 23:38 wasz **d.** jest wam pozostawiony
Dz 7:48 Najwyższy nie mieszka w **d.**
Dz 20:20 publicznie i od **d.** do **d.**
Rz 16:5 zbór, który jest w ich **d.**
1Pt 2:5 jesteście budowani jako duchowy **d.**
2Sm 7:13; Ps 84:10; Mk 10:30; Heb 3:3, 6

DOMAGAĆ SIĘ, Eze 33:6 krwi **d.** z ręki strażnika

DOMOSTWO, 2Ko 5:2 w tym **d.** gorąco wzdychamy

DOMOWNICY, Mt 10:36 nieprzyjaciółmi jego **d.**
Rdz 7:1; Prz 27:27; 31:15; Ef 2:19

DOM PATRIARCHALNY, Lb 17:2; Joz 22:14

DOMYŚLAĆ SIĘ, Mt 24:44 o godzinie, której nie **d.**

DOPEŁNIAĆ (SIĘ), 2Ts 1:11 **d.** wszelkiego dobra
2Tm 4:17 aby przeze mnie **d.** głoszenie
Hi 39:2; Mt 23:32; Gal 4:4

DOPOMAGAĆ, Dn 11:45 nikogo, kto by mu **d.**
Flp 4:3 **d.** tym niewiastom, które walczyły
Heb 2:16 nie **d.** aniołom, lecz **d.** potomstwu

DOPUSZCZAĆ SIĘ, Rz 7:19 **d.** zła, którego nie chcę
Obj 18:3 królowie ziemi **d.** z nią rozpusty

DORADCA, Prz 24:6 w mnóstwie **d.** wybawienie
Iz 9:6 Cudowny **D.**, Książę Pokoju
Rz 11:34 kto został jego **d.**
Hi 12:17; Prz 15:22; Iz 1:26; 40:13; Mi 4:9

DOROSŁY, 1Ko 14:20 stańcie się **d.**
Ef 4:13 wszyscy dojdziemy do męża **d.**

DOSIĘGAĆ, Lb 32:23 wasz grzech was **d.**
Ps 40:12 **D.** mnie więcej moich przewinień

DOSKONALE, Eze 28:12 **d.** piękny

DOSKONALIĆ, 2Ko 7:1; 12:9

DOSKONAŁOŚĆ, Heb 7:19 nie doprowadziło do **d.**
Heb 10:14 do **d.** tych, którzy są uświęcani
Heb 11:40 bez nas doprowadzeni do **d.**
Ps 18:32; 119:96; Łk 8:14; Flp 3:12; Heb 7:11

DOSKONAŁY, Ps 19:7 Prawo Jehowy jest **d.**
Mt 5:48 Macie być **d.**, jak wasz Ojciec jest **d.**
Rz 12:2 co jest dobrą i miłą, i **d.** wolą Bożą
Heb 2:10 Pełnomocnik **d.** przez cierpienia
1Jn 4:18 **d.** miłość precz odrzuca bojaźń
Pwt 32:4; 2Sm 22:31; Jn 17:23; Heb 9:11; Jak 1:17

DOSTOJEŃSTWO, Pwt 33:26 Bóg w swoim **d.**
1Kn 16:27 Przed nim **d.** i wspaniałość
Hi 37:22 Na Bogu **d.**, które napawa lękiem
Ps 93:1 Jehowa odziany jest **d.**
Ps 111:3 Poczynania jego to **d.** i wspaniałość
Iz 2:19 przed grozą Jehowy i jego wspaniałym **d.**
Iz 24:14 Wobec **d.** Jehowy będą wykrzykiwać

Iz 30:30 słyszano **d.** jego głosu
Eze 7:11 nie ma w nich żadnego **d.**
Mi 5:4 będzie pasł w **d.** imienia Jehowy
Ps 68:34; Dn 2:6, 37; Za 6:13

DOSTOJNIK, Ps 146:3 Nie pokładajcie ufności w **d.**
Hi 12:21; Ps 107:40; 118:9; Prz 14:28; Jer 27:20; 39:6

DOSTRZEGAĆ, Dz 10:34 **d.**, Bóg nie jest stronniczy
Rz 1:20 **d.** jego niewidzialne przymioty

DOSYĆ, Prz 30:15; Mt 6:34

DOŚWIADCZAĆ, Rz 12:2 **d.**, co jest wolą Bożą
Sdz 3:2; Heb 10:33; 1Pt 4:12

DOŚWIADCZANIE, Jak 1:12 człowiek znoszący **d.**

DOŚWIADCZANY, Heb 11:37 kamienowani, **d.**
Jak 1:13 Niech **d.** nie mówi: Przez Boga jestem **d.**

DOŚWIADCZENIE, Łk 22:28; Gal 4:14; Jak 1:2; 2Pt 2:9

DOTYKAĆ (SIĘ), Rdz 3:3 nie wolno wam go **d.**
Kpł 5:2 gdy dusza **d.** czegoś nieczystego
Hi 2:5 **d.** jego kości i jego ciała
Iz 6:7 Oto **d.** to twoich warg i odeszła wina
Iz 52:11 nie **d.** niczego nieczystego; wyjdźcie
Ag 2:13 Jeżeli nieczysty **d.** którejś z rzeczy
Za 2:8 kto **d.** was, **d.** źrenicy mego oka
Łk 11:46 nie **d.** tych ciężarów ani jednym palcem
2Ko 6:17 przestańcie **d.** tego, co nieczyste
Kol 2:21 Nie ruszaj, ani nie kosztuj, ani nie **d.**
Wj 30:29; Kpł 11:36; 2Kl 13:21; Ps 104:32; Prz 6:29; Jer 12:14; Mt 8:3; 14:36; 20:34; Mk 5:30; 1Jn 1:1

DOWÓD, 2Ts 1:5 Jest to **d.** prawego sądu Bożego
Heb 11:14 dają **d.**, iż szukają swojego miejsca
Dz 1;3; 2Ko 2:9; Flp 2:22

DOWÓDCA, Rdz 21:22; Pwt 20:9; Sdz 11:6; Neh 2:9; Prz 6:7; 25:15; Dz 21:32

DÓŁ, Hi 33:24 Zwolnij go od zejścia do **d.**
Iz 14:15 do Szeolu, do najdalszych części **d.**
Mt 15:14 ślepy ślepego, obaj wpadną do **d.**
Ps 40:2; Iz 38:18; Eze 26:20

DRABINA, Rdz 28:12 stała na ziemi **d.**

DRACHMA, Łk 15:8 ma dziesięć **d.**, a zgubi jedną

DRAPIEŻNY, Iz 35:9 nie wejdą na nią **d.** zwierzęta

DRAŻNIĆ, Ef 6:4 ojcowie, nie **d.** swych dzieci

DRĄŻEK JARZMA, Iz 58:6; Eze 30:18; 34:27

DRĘCZĄCA BOLEŚĆ, Mt 24:8; 1Ts 5:3

DRĘCZYĆ, Rdz 15:13; Iz 53:7; Nah 1:12

DRĘTWOTA, Hab 1:4 prawo ogarnia **d.**

DROBIAZG, 1Tm 6:5 gwałtowne spory o **d.**

DROGA, Pwt 32:4 jego **d.** są sprawiedliwością
Hi 13:15 spierałbym się, broniąc swych **d.**
Ps 2:12 Pocałujcie syna, żebyście nie zginęli z **d.**
Ps 25:4 Daj mi poznać twe **d.**, Jehowo
Ps 39:1 Strzec będę swoich **d.**, by nie grzeszyć
Prz 6:23 upomnienia karności są **d.** życia
Prz 16:25 **d.** w oczach człowieka prostolinijna
Prz 22:6 Ćwicz chłopca stosownie do **d.**
Iz 2:3 będzie nas pouczał o swoich **d.**
Iz 30:21 To jest ta **d.** Chodźcie nią
Iz 55:8 moje **d.** nie są waszymi **d.**
Mal 3:1 posłańca, a on oczyści **d.** przede mną
Mt 7:14 wąska **d.** prowadząca do życia
Mt 22:9 idźcie na **d.** wychodzące z miasta
Jn 14:6 jestem **d.** i prawdą, i życiem
Dz 9:2 kogo by znalazł należącego do **D.**
Dz 19:9 mówiąc źle o **D.** wobec owego mnóstwa
Dz 22:4 prześladowałem tę **D.** aż na śmierć
Dz 24:14 zgodnie z **d.**, którą oni nazywają sektą
Rz 11:33 jak nie do wyśledzenia jego **d.**
Obj 15:3 Prawe i prawdziwe są twe **d.**
Lb 11:31; Pwt 30:16; Iz 59:8; 62:10; Eze 28:15; Mt 10:5; 13:4; 20:17; Mk 11:8; Dz 1:12; 8:26; 2Pt 2:2

DROGI, Iz 43:4 Ponieważ jesteś **d.** w moich oczach

DROGOCENNY, Ps 116:15 **D.** w oczach Jehowy jest 1Pt 1:19; 2:4, 6; 2Pt 1:4; Obj 17:4

DRUGA ŚMIERĆ, Obj 2:11 nie dozna szkody od **d.**
Obj 20:6 nad tymi **d.** nie ma władzy
Obj 20:14; 21:8 To oznacza **d.**: jezioro ognia

DRUGI, Ag 2:9 Chwała **d.** domu będzie większa

DRUGIE OWCE, Jn 10:16 mam **d.**

DRWIĆ, 2Kn 36:16 oni **d.** z jego proroków
Prz 1:26 będę **d.**, gdy przyjdzie wasza trwoga
Dz 17:32 o zmartwychwstaniu, niektórzy zaczęli **d.**
Gal 6:7 Bóg nie jest kimś, z kogo można **d.**
1Kl 18:27; Ps 35:16

DRWINA, Heb 11:36 doświadczani przez **d.**

DRZEMAĆ, Ps 121:3; Prz 6:10; Iz 56:10; 2Pt 2:3

DRZEMKA, Ps 132:4 nie dam **d.** oczom

DRZEWO, Rdz 2:9 **d.** ponętne dla wzroku i dobre
Rdz 2:17 co do **d.** poznania dobra i zła
Sdz 9:8 **d.** poszły namaścić króla
Hi 14:7 nawet dla **d.** istnieje nadzieja
Ps 1:3 do **d.** zasadzonego nad strumieniami wód
Ps 37:35 niegodziwy rozpierał się niczym bujne **d.**
Kzn 11:3 gdzie **d.** padnie, tam będzie leżeć
Iz 61:3 będą zwani wielkimi **d.** prawości
Iz 65:22 dni mego ludu będą jak dni **d.**
Eze 17:24 wysuszyłem **d.** wilgotne, zakwitło **d.**
Eze 47:7 na brzegu potoku bardzo dużo **d.**
Dn 4:14 Zrąbcie to **d.** i odetnijcie jego konary
Mt 3:10 **d.**, które nie wydaje wybornego owocu
Mt 7:18 **d.** dobre nie może rodzić owocu
Prz 3:18; Iz 55:12; Łk 6:43; Obj 7:3; 11:4; 22:2

DRZEWO FIGOWE, Mi 4:4 każdy pod swym **d.**
Mt 24:32 od **d.** jako przykładu nauczcie się
1Kl 4:25; Mt 21:19-21; Łk 13:6, 7

DRZEWO OLIWNE, Sdz 9:8 do **d.**: Bądźże królem
Ps 128:3 synowie jak sadzonki **d.** dookoła stołu
Rz 11:17 chociaż jesteś dzikim **d.**
Obj 11:4 symbolizują dwa **d.** i dwa świeczniki
Pwt 28:40; Ps 52:8; Za 4:11; Rz 11:24

DRZEWO ŻYCIA, Rdz 3:22 owocu z **d.**
Obj 2:7 Zwyciężającemu dam jeść z **d.**
Obj 22:19 Bóg odejmie jego dział w **d.**

DRZWI, Dz 14:27 otworzył narodom **d.** wiary
Obj 3:20 stoję u **d.** i pukam
Sdz 3:23; Iz 26:20; Mt 24:33; 25:10; 1Ko 16:9

DRŻEĆ, Iz 66:5 Słuchajcie Jehowy, wy, którzy **d.**
Eze 32:10 królowie **d.** będą o własną duszę
Dn 6:26 ludzie **d.** przed Bogiem Daniela
Pwt 2:25; Sdz 7:3; Iz 6:4; 2Pt 2:10

DRŻENIE, Iz 33:14 odstępców opanowało **d.**
Mi 4:4 nikt nie będzie ich przyprawiał o **d.**
Flp 2:12 wypracowujcie wybawienie z **d.**
Hi 4:14; Ps 2:11; Jer 30:5; Oz 3:5; Mi 7:17; Sof 3:13

DUCH, Joz 5:1 już nie było w nich **d.**
2Sm 23:2 Mówił przeze mnie **d.** Jehowy
2Kl 2:9 niech mi przypadną dwie części twego **d.**
Hi 12:10 w którego ręku jest **d.** wszelkiego ciała
Hi 27:3 **d.** Boga jest w moich nozdrzach
Ps 51:17 Ofiarami dla Boga – **d.** skruszony
Ps 104:29 Gdy odbierasz im **d.**, konają
Ps 146:4 **D.** uchodzi, a on wraca do ziemi
Kzn 3:19 wszyscy mają jednego **d.**
Kzn 12:7 **d.** wraca do Boga, który go dał
Iz 8:19 Zwróćcie się do mających **d.** przepowiadania
Iz 19:14 Jehowa wsączył weń **d.** zamętu
Iz 42:1 Włożyłem w niego mego **d.**
Iz 61:1 Spoczywa na mnie **d.** Jehowy
Za 4:6 Nie wojskiem, nie mocą, lecz moim **d.**
Mt 3:16 **d.** Bożego, zstępującego niczym gołąb
Mt 26:41 **D.** ochoczy, ale ciało słabe
Łk 24:39 **d.** nie ma ciała ani kości
Jn 4:24 Bóg jest **D.**, oddawać cześć **d.**
Dz 2:17 wyleję mego **d.** na wszelkie ciało
Rz 8:6 myślenie **d.** oznacza życie i pokój
Rz 8:16 Tenże **d.** świadczy wespół z naszym **d.**
Rz 11:8 Bóg dał im **d.** głębokiego snu
1Ko 2:10 **d.** bada wszystko, nawet głębokie
1Ko 3:16 **d.** Boży w was mieszka
2Ko 3:6 kodeks skazuje na śmierć, ale **d.** ożywia
2Ko 3:17 gdzie **d.** Jehowy, tam wolność
Ef 2:22 miejsce, w którym Bóg zamieszka przez **d.**
Ef 4:30 nie zasmucajcie świętego **d.** Bożego
Ef 6:12 zmagamy się z zastępem niegodziwych **d.**
Ef 6:17 miecz **d.**, to jest słowo Boże

2Tm 1:7 Bóg nie dał nam **d.** tchórzostwa
Jak 4:5 **d.** stale pożąda ze skłonnością do zawiści
1Pt 3:19 głosił **d.** będącym w więzieniu
Obj 22:17 **d.** i ubłotienica mówią: Przyjdź
Hi 32:8; 33:4; Prz 16:18; Jl 2:28; Jn 16:13; Rz 8:9, 11; 1Ko 15:45; Gal 5:22; 1Pt 3:18

DUCH MEDIUMISTYCZNY, Kpł 20:27

DUCHOWO, 1Ko 2:14 osądza się je **d.**

DUCHOWY, Mt 5:3 świadomi swej potrzeby **d.**
1Ko 12:3 łączymy **d.** sprawy z **d.** słowami
1Ko 15:44 wskrzeszone zostaje ciało **d.**
Kol 1:8 wyjawił waszą miłość pod względem **d.**
1Pt 2:5 jesteście budowani jako **d.** dom
Rz 1:11; 7:14; 1Ko 10:3, 4; Gal 6:1; Obj 11:8

DUCH ŚWIĘTY, Ps 51:11 racz nie odbierać **d.**
Mt 1:18 brzemienna za sprawą **d.**
Mt 12:32 kto by mówił przeciwko **d.**
Łk 3:22 **d.**, z kształtu podobny do gołębia
Jn 14:26 wspomożyciel, **d.**, którego Ojciec pośle
Dz 2:4 zostali napełnieni **d.**
Dz 7:51 wy się zawsze sprzeciwiacie **d.**
Dz 11:16 zostaniecie ochrzczeni w **d.**
1Ko 6:19 wasze ciało jest świątynią **d.**
Ef 4:30 nie zasmucajcie **d.**
Heb 6:4 stali się uczestnikami **d.**
2Pt 1:21 ludzie mówili od Boga, uniesieni **d.**
Iz 63:10; Mt 3:11; Mk 13:11; Dz 20:28

DUSZA, Rdz 1:20 wody rojem **d.** żyjących
Rdz 2:7 człowiek stał się **d.** żyjącą
Rdz 9:4 z jego **d.** – jego krwią – nie wolno jeść
Wj 1:5 wszystkich **d.**, które wyszły z bioder Jakuba
Kpł 17:14 **d.** wszelkiego ciała jest jego krew
Lb 31:28 jedną **d.** z ludzi i z trzody
Pwt 6:5 masz miłować Jehowę całą swą **d.**
Pwt 19:21 **d.** będzie za **d.**, oko za oko
Joz 11:11 każdą **d.** wybili ostrzem miecza
Joz 20:9 nieumyślnie ugodził śmiertelnie jakąś **d.**
Hi 11:20 ich nadzieją będzie wyzionięcie **d.**
Hi 31:39 **d.** właścicieli przywiodłem do wzdychania
Ps 49:15 moją **d.** Bóg wykupi z ręki Szeolu
Ps 89:48 Czy potrafi ocalić swą **d.**
Prz 14:25 Świadek prawdziwy wyzwala **d.**
Iz 53:12 wylał na śmierć swą **d.**
Jer 2:34 ślady krwi **d.** ludzi niewinnych i ubogich
Jer 15:9 jej **d.** z trudem łapała oddech
Eze 18:4, 20 **D.**, która grzeszy, ta umrze
Mt 10:28 może **d.** i ciało zgładzić w Gehennie
Mt 16:26 jeśli pozyska świat, lecz postrada **d.**
Dz 2:27 nie pozostawisz mojej **d.** w Hadesie
Dz 3:23 każda **d.**, która by nie słuchała
Flp 1:27 jedną **d.** walcząc ramię w ramię
Obj 20:4 **d.** tych, których stracono toporem
Iz 56:11; Mk 14:34; Jn 12:25; Dz 2:41; 1Ko 15:45

DWANAŚCIE, Rdz 49:28 **d.** plemion Izraela
Mt 10:2 imiona **d.** apostołów
Jak 1:1 **d.** plemion, które są rozproszone

DYGOTAĆ, Jak 2:19 demony wierzą, a **d.**

DYM, 2Kl 22:17 **d.** ofiarny dla innych bogów
Ps 68:2 Jak się rozwiewa **d.**, tak ich rozwiej
Iz 34:10 jej **d.** będzie się wznosił
Obj 14:11 **d.** ich męczarni wznosi się na wieki
Wj 30:7; Iz 51:6; Jer 7:9; 44:5, 25; Mal 1:11

DYNAMICZNA ENERGIA, Hi 40:16; Iz 40:26; Oz 12:3
Iz 40:29 udziela mocy temu, kto nie ma **d.**

DYSPUTA, 1Ko 1:20 uczestnik **d.** tego systemu

DZBAN, Sdz 7:16 **d.**, a w tych **d.** pochodnie
Heb 9:4 złoty **d.** z manną
Sdz 7:19, 20; 1Sm 26:11, 16; 1Kl 19:6; Lam 4:2

DZIAŁ, Ps 119:57 Jehowa jest moim **d.**
Iz 53:12 dam mu **d.** wśród wielu
Mt 24:51 wyznaczy mu **d.** z obłudnikami
2Ko 6:15 jakiż **d.** ma wierny z niewierzącym
Pwt 32:9; Ps 17:14; 142:5; Jer 10:16; 12:10; Za 2:12

DZIAŁAĆ, Jn 5:17 Ojciec mój **d.** i ja działam
1Ko 16:13 **d.** po męsku, umacniajcie się
Jak 5:16 Błaganie prawego, gdy **d.**, ma wielką siłę

DZIAŁAĆ SKUTECZNIE, Dn 11:17, 28, 32, 39

DZIATECZKI, 1Jn 5:21 **D.**, strzeżcie się bożków

DZIECIĄTKA, Dz 7:19; 1Pt 2:2

DZIECKO, Ps 8:2 Z ust **d.** ugruntowałeś moc
Iz 9:6 narodziło się nam **d.**
Mt 18:3 Jeśli nie staniecie się jak małe **d.**
Mt 19:14 Zostawcie te małe **d.** i przestańcie
Łk 9:47 wziął małe **d.**, postawił je obok siebie
Ef 6:1 **D.**, bądźcie posłuszne rodzicom
Ef 6:4 ojcowie, nie drażnijcie swych **d.**
Obj 12:5 **d.** jej zostało porwane do Boga
Wj 2:3; 1Kl 3:26; Iz 13:16; 66:7; Rz 8:16; 1Ko 7:14; 2Ko 12:14; Ef 5:8; 1Ts 2:7; Obj 12:13

DZIEDZIC, Mt 21:38 To **d.**; chodźmy, zabijmy go
Rz 8:17 jesteśmy **d.**: **d.** wprawdzie Bożymi
Gal 3:29 potomstwem Abrahama, **d.** obietnicy
Ef 1:11 zostaliśmy ustanowieni **d.**
Heb 1:2 Syna, którego ustanowił **d.** wszystkiego
Rdz 21:10; Rz 4:13; Gal 4:7; Heb 6:17; 11:9

DZIEDZICTWO, Ps 2:8 bym dał ci narody w **d.**
Ef 1:14 który jest zadatkiem naszego **d.**
Kol 1:12 do uczestniczenia w **d.** świętych w świetle
1Pt 1:4 do **d.** niezniszczalnego i nieskalanego
1Pt 5:3 tych, którzy są **d.** Bożym
Lb 18:20; Eze 47:22; Ef 5:5; Heb 9:15

DZIEDZINIEC, Wj 27:9; 2Kn 4:9; Eze 8:16

DZIELIĆ (SIĘ), Iz 53:12 z uczarstani będzie **d.** łup
Gal 6:6 Niechaj nauczany **d.** z tym, który naucza

DZIELNIE, Prz 31:29 **d.** sobie poczyna

DZIELNY, Sdz 6:12 Jehowa z tobą, **d.** mocarzu
Sdz 11:1 Jefte stał się mężem **d.**
2Kn 26:17 osiemdziesięciu **d.** mężów
Heb 11:34 stali się **d.** na wojnie
1Sm 16:18; 2Kl 5:1; 1Kn 7:5; Prz 12:4; 31:10

DZIELO, Pwt 3:24 dokonywał potężnych **d.**
Ps 71:17 opowiadam o zdumiewających **d.**
Ps 104:24 Jakże liczne są Twe **d.**, Jehowo
Ps 150:2 Wysławiajcie go za **d.** jego potęgi
Prz 8:22 najwcześniejsze ze swych **d.**
Prz 24:12 odplaci człowiekowi według jego **d.**
Iz 28:21 wykonać swe **d.** – niezwykłe jego **d.**
Jn 9:4 **D.** tego, który mnie posłał, musimy
Jn 14:12 dokona **d.** większych niż te
Jn 17:4 dokończyłem **d.**, które mi dałeś
Rz 8:28 jego **d.** współpracują ze sobą
1Kn 17:19, 21; Iz 41:24; 45:9; 1Ko 3:13; 2Tm 3:17

DZIEŃ, Rdz 1:5 zaczął nazywać światło **D.**
Lb 14:34 **d.** za rok, czterdzieści lat
Prz 4:18 coraz jaśniej, aż nastanie pełny **d.**
Iz 2:2 stanie się pod koniec **d.**, że góra
Dn 2:44 za **d.** tych królów Bóg nieba ustanowi
Mal 3:2 kto zniesie **d.** jego przyjścia
Mt 10:15 W **D.** Sądu znośniej będzie ziemi Sodomy
Mt 24:22 gdyby owe **d.** nie zostały skrócone
Mk 13:32 O **d.** owym lub godzinie nie wie nikt
Jn 6:54 a ja go wskrzeszę w **d.** ostatnim
Dz 17:11 każdego **d.** starannie badając Pisma
Dz 17:31 ustalił **d.**, w którym zamierza sądzić
Dz 27:9 minął post związany z **D.** Przebłagania
Rz 14:5 jakiś **d.** jest ważniejszy niż inny
2Ko 6:2 Oto teraz **d.** wybawienia
2Pt 3:8 u Jehowy jeden **d.** jest jak tysiąc lat
Neh 8:18; Ps 61:8; 90:12; Prz 3:16; Iz 58:2; Jer 25:33; Am 8:11; Za 8:23; Jn 11:24; 12:48; Rz 13:12

DZIEŃ JEHOWY, Jl 2:11; Sof 1:14; 2:3; 2Ts 2:2

DZIESIĄTY, Lb 18:26 dla Jehowy **d.** część
Mt 23:23 Dajecie bowiem **d.** część mięty i kopru
Łk 18:12 daję **d.** część ze wszystkiego

DZIESIĘCINA, Rdz 14:20 Abram dał mu **d.**
Kpł 27:30 każda **d.** z ziemi należy do Jehowy
Lb 18:26 Będziecie otrzymywać od synów Izraela **d.**
Neh 10:38 kiedy Lewici będą otrzymywać **d.**
Mal 3:10 Przynieście do spichrza wszystkie **d.**
Heb 7:5 mają nakaz, by pobierać **d.** od ludu
Kpł 27:32; Pwt 14:22; 26:12; 2Kn 31:12; Neh 13:12

DZIESIĘĆ, Wj 34:28 na tablicach **D.** Słów
Za 8:23 **d.** mężów uchwyci się skraju szaty
Obj 2:10 doznawali ucisku przez **d.** dni
Rdz 18:32; 2Kl 20:11; Mt 25:1; Obj 13:1

DZIEWICA, Ps 45:14 **d.** tworzące jej orszak

Mt 25:1 królestwo podobne do dziesięciu **d.**
2Ko 11:2 przedstawić jako nieskalanie czystą **d.**

DZIEWICTWO, Sdz 11:37 będę opłakiwać moje **d.**

DZIEWICZOŚĆ, 1Ko 7:36 niewłaściwie względem **d.**

DZIĘKCZYNIENIE, Ps 26:7 słyszano głośne **d.**
Ps 95:2 Przyjdźmy przed jego osobę z **d.**
1Tm 4:4 jeśli się to przyjmuje z **d.**
2Ko 4:15; Flp 4:6; Obj 7:12

DZIĘKCZYNNY, Ps 116:17 Tobie złożę ofiarę **d.**
Jer 17:26 przynoszące ofiarę **d.** do domu Jehowy

DZIĘKI, 1Kn 16:8 **D.** składajcie Jehowie
Ps 92:1; 97:12; 2Ko 9:15

DZIĘKOWAĆ, 2Sm 22:50 będę ci, Jehowo, **d.**
1Kn 16:4 **d.** i wysławiali Jehowę, Boga Izraela
1Kn 29:13 **d.** ci i wysławiamy twoje imię
Jn 11:41 Ojcze, **d.** ci, żeś mnie wysłuchał
1Ko 1:4 Zawsze **d.** Bogu za was
Obj 11:17 **D.** tobie, Jehowo Boże, Wszechmocny

DZIKI, Rdz 1:24 **d.** zwierzę ziemi według rodzaju
Rz 11:24 drzewa oliwnego, które z natury jest **d.**

DZIWIĆ SIĘ, 1Pt 4:4 **d.** i mówią o was obelżywie
1Pt 4:12 pożarowi między wami nie **d.**

DZIWNY, Dn 11:36 przeciwko Bogu mówił **d.** rzeczy

DZIWOWISKO, Jer 18:16; 49:17; Mi 6:16

DŹGAĆ, Jn 19:34 jeden z żołnierzy **d.** go w bok

DŹWIĘK, Joz 6:5; Iz 14:11; 66:6; 1Ko 14:10

DŹWIGAĆ, Iz 53:4 on **d.** nasze choroby
Rz 11:18 nie ty **d.** korzeń, lecz korzeń ciebie

E

EBAL, Rdz 36:23; Pwt 11:29; 27:4; Joz 8:30

EBED-MELECH, Jer 38:7, 8, 10-12; 39:16

EDEN, Rdz 2:15 i umieścił go w ogrodzie **E.**
Iz 51:3 uczyni jego pustkowie podobne do **E.**
Eze 28:13 Byłeś w **E.**, ogrodzie Bożym
Eze 36:35 był spustoszony, stał się jak ogród **E.**
Rdz 2:8; 3:23, 24; Jl 2:3

EDOM, Rdz 25:30; 36:8; Jer 49:7; Abd 1

EFA, Pwt 25:15 **e.** dokładną i sprawiedliwą
Wj 16:36; Kpł 19:36; Eze 45:11

EFEZ, 1Ko 15:32; Obj 2:1

EFOD, Wj 28:6; 1Sm 23:9; 30:7; Oz 3:4

EFRAIM, Rdz 41:52; Joz 14:4; Ps 78:67

EFRATA, Rut 4:11; Ps 132:6; Mi 5:2

EGIPCJANIN, Wj 14:18 **E.** poznają, że ja Jehowa
Iz 31:3 **E.** są ziemskimi ludźmi, a nie Bogiem
Wj 2:11; 7:5; Iz 19:2

EGIPT, Ps 68:31 Nadejdą z **E.** wyroby z brązu
Iz 31:1 Biada tym, którzy zstępują do **E.** po pomoc
Obj 11:8 **E.**, gdzie ich Pan zawisł na palu
Rdz 37:36; Dn 11:43; Mt 2:15

EGLON, Joz 10:3; Sdz 3:12, 14, 15, 17

EGZEMA, Pwt 28:27 Jehowa dotknie cię **e.**

EKSCELENCJA, Dz 24:3 Wasza **E.** Feliksie

ELEAZAR, Wj 6:23; Lb 20:26; Pwt 10:6

ELEMENTARNY, Gal 4:3, 9; Kol 2:8; Heb 5:12

ELEMENTY, 2Pt 3:10 **e.** rozpuszczą się od gorąca

ELIASZ, 1Kl 18:21 **E.** zbliżył się do całego ludu
2Kl 2:9 **E.** rzekł do Elizeusza: Proś, co mam dla
2Kl 2:11 **E.** począł wstępować w wichrze
1Kl 18:36, 40; Mal 4:5; Mt 17:11, 12

ELIFAZ, Hi 2:11; 42:7, 9

ELIHU, Hi 32:2; 34:1; 35:1; 36:1

ELIMAS, Dz 13:8 **E.**, czarnoksiężnik

ELIZEUSZ, 1Kl 19:16, 19; 2Kl 2:2, 9, 15; 5:8; 6:18
2Kl 4:32 **E.** przyszedł, a oto chłopiec był martwy
2Kl 6:17 ognistych rydwanów wojennych wokół **E.**

EN-DOR, Joz 17:11; 1Sm 28:7

ENERGIA, Ps 60:12 Dzięki Bogu zyskamy **e.** życiową
1Sm 2:4; 2Sm 22:40; Ps 18:32; 84:7; 118:15;
Prz 31:3; Jer 48:14; Jl 2:22; Nah 2:3

EPILEPTYK, Mt 4:24; 17:15

ESTERA, Est 2:7; 7:6; 8:2

ETAPY, Lb 33:1 To były **e.** wędrówki Izraela

ETIOPCZYK, Dn 11:43; Dz 8:27

ETIOPIA, 2Kl 19:9; Est 1:1; Iz 20:5

EUFRAT, Rdz 2:14; 15:18; Obj 9:14

EUNIKE, 2Tm 1:5 oraz w twej matce **E.**

EUNUCH, Mt 19:12 **e.**, którzy się takimi narodzili
Iz 56:3, 4; Jer 38:7; Dz 8:27

EWA, Rdz 3:20; 2Ko 11:3; 1Tm 2:13

EWANGELIZATOR, Dz 21:8 do domu **e.** Filipa
Ef 4:11 I on dał niektórych jako **e.**
2Tm 4:5 cierp zło, wykonuj dzieło **e.**

EZAW, Rdz 25:34 Wzgardził **E.** pierworodztwem
Jer 49:10 ogołocę **E.** Odsłonię jego kryjówki
Rdz 25:27, 30; 36:8; Abd 18, 21; Heb 12:16

EZDRASZ, Ezd 7:6; 10:1; Neh 8:1, 6

EZECHIASZ, 2Kl 19:1, 15; Iz 36:7; 38:2

EZECHIEL, Eze 1:3; 24:24

F

FALA, Ps 89:9; Iz 51:15; Jon 2:3; Łk 12:55; Judy 13

FAŁSZ, Jer 5:31 Prorocy prorokują **f.**
Ef 4:25 Przeto, odrzuciwszy **f.**, mówcie prawdę
Hi 13:4; Ps 7:14; Iz 28:15; Za 10:2; Obj 14:5

FAŁSZOWAĆ, 2Ko 4:2 ani nie **f.** słowa Bożego

FAŁSZYWIE, Wj 20:16; Kpł 6:3; Jer 6:13; Łk 3:14
Za 5:4 **f.** przysięga, powołując się na moje imię
1Tm 6:20 sprzeczności **f.** tak nazywanej wiedzy

FAŁSZYWIEC, Prz 17:4 **F.** nadstawia ucha

FAŁSZYWY, Mt 24:24 powstaną **f.** Chrystusowie
2Ko 11:13 Gdyż tacy są **f.** apostołami
1Ts 2:5 nigdy nie wystąpiliśmy z **f.** obliczem
Wj 23:7; Ps 27:12; 119:104; Prz 6:17, 19; 19:5; Iz 9:15;
Mt 26:59; Rz 11:11, 12; Gal 2:4; 6:1; 1Tm 1:4; 4:7

FAŁSZYWY PROROK, Mt 24:11; 2Pt 2:1; Obj 16:13
Mt 7:15 Miejcie się na baczności przed **f.**
1Jn 4:1 ponieważ wyszło na świat wielu **f.**

FARAON, Wj 5:2 Lecz **f.** rzekł: Któż to jest Jehowa
Rdz 41:55; Wj 6:29; 14:18; Iz 19:11; Dz 7:10; Rz 9:17

FARYZEUSZ, Mt 5:20 prawość obfitsza niż **f.**
Łk 18:11 **F.** tak zaczął się w sobie modlić
Jn 12:42 ze względu na **f.** nie wyznawali go
Dz 5:34 **f.** imieniem Gamaliel, nauczyciel Prawa
Mt 12:14; 23:15, 23, 27, 29; Łk 5:21

FELIKS, Dz 23:24; 24:3, 25, 27

FESTUS, Dz 24:27; 26:24

FILADELFIA, Obj 1:11; 3:7

FILAR, Gal 2:9 Kefas i Jan, uważani za **f.**
1Tm 3:15 który jest **f.** i podporą prawdy
Obj 3:12 Zwycięzającego uczynię **f.** w świątyni

FILETUS, 2Tm 2:17 do nich Hymeneusz i **F.**

FILIP 1., Mt 10:3; Jn 1:43; 6:5; 12:21

FILIP 2., Dz 6:5; 8:5, 26; 21:8

FILISTYN, Sdz 16:30 Niech moja dusza umrze z **F.**
1Sm 17:36 ten nieobrzezany **F.** będzie jak jeden
Iz 2:6 zajmują się magią jak **F.**
Eze 25:15 **F.** brali odwet i mścili się
Sdz 14:4; 1Sm 17:37, 43; 31:8; Sof 2:5; Za 9:6

FILISTYŃSKI, Sdz 3:3 Pięciu **f.** władców

FILOZOF, Dz 17:18 pewni **f.** epikurejscy i stoicy

FILOZOFIA, Kol 2:8 uprowadzi jako swój łup przez **f.**

FINANSOWO, Kpł 25:35 zubożeje i **f.** podupadnie

FIZYCZNY, 1Ko 2:14 **f.** nie przyjmuje spraw ducha
1Ko 15:44 Zasiewa się ciało **f.**, wskrzeszone

FLET, Mt 11:17; Łk 7:32; 1Ko 14:7

FLOTA, 1Kl 9:26; 10:11; Iz 33:21

FORMA, Rz 6:17; 1Ts 5:22
2Tm 3:5 zachowujący **f.** zbożnego oddania

FORMA ODDAWANIA CZCI, Dz 26:5; Jak 1:26
Jak 1:27 **f.**, która jest czysta i nieskalana

FORTYFIKACJA, Łk 19:43

FOTEL SĘDZIOWSKI, Jn 19:13; Dz 18:12; 25:10

FRĘDZEL, Mt 9:20; 23:5; Mk 6:56

FUNDAMENT, 1Ko 3:11 nie może założyć innego **f.**
Ef 2:20 zostaliście zbudowani na **f.** apostołów
Heb 11:10 miasta mającego rzeczywiste **f.**
2Sm 22:8; Ps 102:25; Prz 10:25; Iz 51:16; Mi 1:6;
Hab 3:13; Łk 6:48; Rz 15:20

FUNKCJA, Rz 12:4 nie wszystkie członki tę samą **f.**

FURIA, Prz 14:16 głupi wpada w **f.** i pewność siebie

G

GABRIEL, Dn 8:16; 9:21; Łk 1:19, 26
GAD, Rdz 30:11; 49:19; Joz 18:7
GADANINA, 1Tm 1:6 zwrócili się ku czczej **g.**
GALERA, Iz 33:21 Nie popłynie po nim flota **g.**
GALILEA, Mt 4:23; Jn 7:41, 52
GALILEJCZYK, Mk 14:70; Łk 13:1; Jn 4:45
GAŁĄZKA, Iz 11:1 wyrośnie **g.** z pnia Jessego
Iz 53:2 wyrośnie przed jego obliczem jak **g.**
Mt 24:32 Gdy tylko jego **g.** staje się miękka
GAŁĄŹ, Jn 15:2 **g.**, która nie rodzi owocu, usuwa
Rz 11:21 Bóg nie oszczędził naturalnych **g.**
Kpł 23:40; Mt 21:8; Łk 13:19; Jn 15:4, 6; Rz 11:16
GAMALIEL, Dz 5:34; 22:3
GANGRENA, 2Tm 2:17 rozprzestrzeniać niczym **g.**
GARDŁO, Ps 149:6 Niech w ich **g.** będą pieśni
GARDZIĆ, Prz 1:7 karnością **g.** tylko głupcy
Tyt 2:15 Niech żaden tobą nie **g.**
Prz 6:30; 11:12; 15:5; 23:22; 30:17
GARIZIM, Pwt 11:29; Joz 8:33; Sdz 9:7
GARNCARSKI, Ps 2:9 niczym naczynie **g.**
Iz 30:14 jak się rozbija wielki dzban **g.**
GARNCARZ, Iz 29:16 Czy **g.** na równi z gliną
Iz 64:8 My jesteśmy gliną, a tyś naszym **G.**
Jer 18:6 Oto jak glina w ręku **g.**, tak wy
Rz 9:21 czyż **g.** nie ma władzy nad gliną
Iz 41;25; Jer 18:4; Lam 4:2
GASIĆ, 1Ts 5:19 Ognia ducha nie **g.**
Iz 1:31; 34:10; 66:24
GASNĄĆ, Ps 119:123 Oczy moje **g.** z tęsknoty
GATUNEK, Nah 3:15 jak pewien **g.** szarańczy
Jak 3:7 Bo wszelki **g.** dzikich zwierząt
GAZA, Iz 40:22 rozpościera niebiosa jak delikatną **g.**
GAZA (miasto), Sdz 1:18; 16:1; Jer 47:5; Dz 8:26
GĄBKA, Mt 27:48; Mk 15:36; Jn 19:29
GĄSIENICA, Jl 1:4; Am 4:9
GECHAZI, 2Kl 5:20; 8:4
GEDALIASZ, 2Kl 25:22; Jer 39:14; 40:5, 6
GEDEON, Heb 11:32 opowiadać o **G.**, Baraku
Sdz 6:24, 27, 34, 39; 7:2, 4, 7; 8:4, 23
GEHENNA. Zobacz też HINNOM.
Mt 10:28 który może duszę i ciało zgładzić w **G.**
Mt 23:15 podlega **G.** dwakroć bardziej niż wy
Mt 23:33 jakże uciekniecie przed sądem **G.**
Mk 9:43 niż z dwiema rękami pójść do **G.**
Mt 5:22, 29, 30; 18:9; Mk 9:45, 47; Łk 12:5; Jak 3:6
GENEZARET, Mt 14:34; Łk 5:1
GETSEMANI, Mt 26:36; Mk 14:32
GĘSTY MROK, Eze 34:12 w dzień obłoków oraz **g.**
GIBEA, Sdz 20:5, 13, 37; Iz 10:29
GIBEON, Joz 10:6 z **G.** posłali do Jozuego
Joz 10:12 Słońce, stań nieruchomo nad **G.**
1Kl 3:5 w **G.** Jehowa ukazał się Salomonowi
Neh 3:7 Jadon Meronotyta, mężowie z **G.**
Joz 9:3; 10:1, 10; 11:19; 2Kn 1:3
GIBEONITA, 2Sm 21:1, 3, 9; 1Kn 12:4; Neh 3:7
GIERMEK, 1Sm 14:6; 31:4
GILBOA, 1Sm 28:4; 2Sm 1:21; 1Kn 10:8
GILEAD, Joz 21:38 Ramot w **G.**
Mi 7:14 Niech się pasą w Baszanie i **G.**
Lb 26:29; 32:40; Jer 8:22; Za 10:10
GILGAL, Joz 4:20 dwanaście kamieni w **G.**
Joz 9:6 udali się do Jozuego do obozu w **G.**
Sdz 3:19 przy kamieniołomach, które są obok **G.**
Joz 5:9; 10:6; 1Sm 10:8; 11:14, 15
GINĄĆ, Ps 146:4 w tymże dniu **g.** jego myśli
1Ko 1:18 dla tych, którzy **g.**, mowa o palu męki
2Ts 2:10 wobec tych, którzy **g.**, otrzymując zapłatę
GLEBA, Łk 8:15 tym na wybornej **g.** są ci
GLINA, Hi 10:9 Pamiętaj, iż uczyniłeś mnie z **g.**
Iz 29:16 Czy stawia się garncarza na równi z **g.**
Iz 64:8 My jesteśmy **g.**, a tyś naszym Garncarzem
Iz 45:9; Dn 2:34; Jn 9:6; Rz 9:21
GLINIANY, 2Ko 4:7 skarb w naczyniach **g.**
GŁADKI, Dn 11:32 **g.** słówkami do odstępstwa
GŁĘBINA, Rdz 1:2 na powierzchni **g.** wodnej
Rdz 7:11; 8:2; Hi 28:14; 38:30; Ps 36:6; 42:7
GŁĘBOKI, Hi 12:22 odsłania **g.** sprawy
1Ko 2:10 bada wszystko, nawet **g.** sprawy Boże
1Kl 3:26; Hi 3:5; Ps 23:4; 92:5; Iz 9:2; Dn 2:22
GŁĘBOKOŚĆ, Rz 8:39; Ef 3:18
GŁODNY, Neh 9:15; Ps 107:9; 146:7; Iz 29:8; Eze 18:7
GŁODOWAĆ, Iz 65:13 słudzy będą jeść, lecz wy **g.**
Obj 7:16 Nie będą już więcej **g.** ani pragnąć
GŁOS, Nah 2:13 nie będzie **g.** posłańców
Mt 24:31 pośle aniołów z potężnym **g.** trąby
Jn 5:28 wszyscy w grobowcach usłyszą jego **g.**
Jn 10:27 Moje owce słuchają mego **g.**
Pwt 4:33; Kzn 12:4; Jer 7:34; Jl 3:16; Dz 26:10
GŁOSICIEL, 1Tm 2:7 zostałem ustanowiony **g.**
2Tm 1:11 zostałem ustanowiony **g.** i apostołem
2Pt 2:5 lecz Noego, **g.** prawości, ocalił
GŁOSIĆ, Mt 4:17 Jezus począł **g.** i mówić
Mt 10:7 **g.**, mówiąc: Przybliżyło się królestwo
Mt 10:27 **g.** z dachów domów
Mt 24:14 dobra nowina o królestwie będzie **g.**
Łk 8:1 od wsi do wsi, **g.** dobrą nowinę
Dz 10:42 Rozkazał nam też **g.** ludowi
Rz 10:15 jak będą **g.**, jeśliby nie zostali posłani
1Ko 1:21 przez głupstwo tego, co jest **g.**, wybawić
1Ko 1:23 my **g.** Chrystusa zawieszonego na palu
2Tm 4:2 **g.** słowo, czyń to pilnie w porze
Ps 22:30; 79:13; 102:21; Mt 3:1; 4:23; 9:35; Łk 11:32; Dz 28:31; Rz 10:14; 1Ko 2:4; 9:27; Gal 2:2; 1Pt 3:19
GŁOSOWAĆ, Łk 23:51 nie **g.** za ich zamiarem
GŁOSZENIE, 1Ko 15:14 daremne jest nasze **g.**
GŁOWA, Rdz 3:15 On rozgniecie ci **g.**
Mt 8:20 Syn Człowieczy nie ma gdzie złożyć **g.**
Łk 21:28 wyprostujcie się i podnieście **g.**
Dz 18:6 rzekł: Krew wasza na wasze **g.**
Rz 12:20 nagarniesz ognistych węgli na jego **g.**
1Ko 11:10 powinna mieć na **g.** znak władzy
Kol 1:18 on jest **g.** ciała, zboru
Ps 110:6; Iz 9:15; 35:10; Dn 2:38; Abd 15; 1Ko 11:3; Ef 1:22; Kol 2:19; Obj 12:1; 13:3
GŁÓD, Am 8:11 ześlę **g.**, nie **g.** chleba
Pwt 28:48; 32:24; Rz 8:35; 2Ko 11:27
GŁUCHY, Iz 35:5 zostaną otworzone uszy **g.**
Iz 43:8 wyprowadź **g.**, choć mają uszy
Iz 42:18, 19; Mt 11:5; Mk 7:37
GŁUPI, Prz 12:15 Droga **g.** w jego oczach słuszna
Prz 14:16 **g.** wpada w furię i pewność siebie
Mt 25:2 Pięć z nich było **g.**, a pięć roztropnych
1Ko 1:25 to, co **g.** u Boga, jest mądrzejsze
1Ko 4:10 My jesteśmy **g.** ze względu na Chrystusa
Prz 9:13; 1Ko 1:27; 3:18; Ef 5:4; 2Tm 2:23; Tyt 3:9
GŁUPIEC, Prz 1:7 karnością gardzą tylko **g.**
Prz 13:20; Mt 5:22
GŁUPOTA, Ps 69:5; Prz 19:3; Kzn 1:17; 2:3, 13; 7:25
GŁUPSTWO, 1Ko 1:18 mowa o palu męki jest **g.**
1Ko 1:20 Czyż nie obrócił mądrości świata w **g.**
1Ko 1:23 powód do zgorszenia, a dla narodów **g.**
2Sm 15:31; Iz 44:25; 1Ko 2:14; 3:19
GNĘBIĆ, Eze 18:12 **g.** uciśnionego i biednego
Eze 22:7 **G.** u ciebie chłopca nie mającego ojca
Jer 22:3; Eze 18:7; 22:29; 45:8
GNIEW, Ps 37:8 Zaniechaj **g.** i zostaw złość
Ps 103:8 Jehowa jest miłosierny, nieskory do **g.**
Ps 106:32 dali powód do **g.** u wód Meriba
Ps 110:5 roztrzaska królów w dniu swego **g.**
Prz 22:24 z nikim, kto jest skory do **g.**
Iz 30:27 imię Jehowy przychodzi, płonąc jego **g.**
Sof 2:2 zanim przyjdzie dzień **g.** Jehowy
Hi 16:9; Ps 2:5; 55:3; Sof 3:8; Kol 3:8; Obj 14:10; 15:1
GNOJOWE BOŻKI, Kpł 26:30; 1Kl 15:12
GNÓJ, 1Kl 14:10; Ps 83:10; Jer 25:33; Sof 1:17
GNUŚNIEĆ, Wj 5:8 Nic im nie ujmujcie, gdyż **g.**
Wj 5:17 Ale on rzekł: Wy **g.**, **g.**
GNUŚNY, Mt 25:26 Niewolniku niegodziwy i **g.**
Heb 6:12 byście nie stali się **g.**, lecz byli
GODNY, Ps 19:7 od Jehowy jest **g.** zaufania
Ps 78:8 którego duch nie był **g.** zaufania

Dz 5:41 poczytani za **g.** znoszenia zniewag
Dz 13:46 **g.** życia wiecznego
Ef 4:1 abyście chodzili w sposób **g.** powołania
Flp 1:27 sprawujcie się w sposób **g.** dobrej nowiny
Kol 1:10 byście chodzili w sposób **g.** Jehowy
2Ts 1:5 poczytania was za **g.** królestwa Bożego
Łk 20:35; Rz 12:1; Ef 5:10; 1Ts 2:12; 1Pt 2:5

GODZIEN, Mt 10:10 **g.** jest pracownik pokarmu
Heb 11:38 świat nie był ich **g.** Tułali się
Obj 4:11 **G.** jesteś, Jehowo, Boże nasz, przyjąć

GODZINA, Mt 24:36 O dniu owym i **g.** nie wie nikt
Łk 22:53 to jest wasza **g.** i władza ciemności
Jn 17:1 Ojcze, nadeszła **g.**; otocz swego syna chwałą
1Jn 2:18 Dziecięta, jest ostatnia **g.**
Obj 3:10 i ja cię zachowam od **g.** próby
Obj 17:12 lecz na jedną **g.** otrzymują władzę
Mt 24:44, 50; 26:45; Obj 14:7, 15; 18:10

GODZIWY, Dn 11:6 zawrzeć **g.** porozumienie

GOG, Eze 38:2, 3, 14, 16, 18; 39:11; Obj 20:8

GOLGOTA, Mt 27:33; Jn 19:17

GOLIAT, 1Sm 17:4, 23; 21:9; 22:10

GOŁĄB, Mt 3:16 ducha zstępującego niczym **g.**
Mt 10:16 ostrożni jak węże, a niewinni jak **g.**
Rdz 8:11; Iz 59:11; Mt 21:12

GOMORA, Rdz 19:24; Mt 10:15; Rz 9:29; Judy 7

GORĄCO, 2Pt 3:10 elementy rozpuszczą się od **g.**

GORĄCY, Obj 3:15 nie jesteś ani zimny, ani **g.**

GORĄCZKA, Mt 8:15; Jn 4:52; Dz 28:8

GORCZYCA, Mt 17:20; Łk 13:19

GORLIWIE, 1Ko 12:31; 14:1; Gal 4:17

GORLIWOŚĆ, Ps 69:9 **g.** o twój dom mnie pożarła
Iz 9:7 Dokona tego **g.** Jehowy Zastępów
Rz 10:2 mają **g.** dla Boga, ale nie według
Iz 37:32; Sof 3:8; Jn 2:17; Flp 3:6

GORLIWSZY, Gal 1:14 byłem daleko **g.** o tradycje

GORLIWY, Tyt 2:14 **g.** w szlachetnych
Łk 6:15; Dz 1:13; 1Pt 3:13; 2Pt 1:5; Obj 3:19

GORSZYĆ (SIĘ), Mt 5:29 Jeśli oko cię **g.**, wyłup je
Mt 13:57 zaczęli się nim **g.** Ale Jezus rzekł
1Ko 8:13 Jeśli więc pokarm **g.** mego brata
Flp 1:10 byście byli bez skazy i nie **g.** drugich

GORYCZ, Hi 10:1 Będę mówił w **g.** swej duszy
Jak 3:11 Czyż źródło tryska słodyczą i **g.**
2Sm 2:26; Prz 14:10; Iz 5:20; 38:15; Ef 4:31

GORZKI, Ps 64:3 wycelowali strzałę – **g.** mowę

GORZKO, Iz 33:7 **g.** płakać będą posłańcy pokoju
Eze 27:30 będą **g.** wołać. I posypia prochem
Mt 26:75 wyszedłszy na zewnątrz, **g.** zapłakał
Kol 3:19 nie bądźcie na nie **g.** zagniewani

GOSPODARZ, Mt 10:25; 13:27; 20:1; 21:33; 24:43; Rz 16:23

GOSZEN, Rdz 45:10; 47:4; Wj 8:22; 9:26

GOŚCIĆ, 1Tm 5:10 jeśli **g.** obcych, jeśli myła stopy

GOŚCINIEC, Iz 11:16 I powstanie **g.** z Asyrii
Iz 35:8 powstanie **g.**, droga, zwana Drogą Świętości
Iz 62:10 Usypujcie, usypujcie **g.** Oczyśćcie go
Prz 16:17; Iz 19:23; 40:3; Jer 31:21

GOŚCINNIE, Mt 25:35 przyjęliście mnie **g.**
Jak 2:25 **g.** przyjęła posłańców i wysłała ich

GOŚCINNOŚĆ, Rz 12:13 Podążajcie drogą **g.**

GOŚCINNY, 1Pt 4:9 Bądźcie wobec siebie **g.**

GOŚĆ, Ps 15:1 kto będzie **g.** w twoim namiocie

GOTOWOŚĆ, 1Ko 7:35; 2Ko 8:11, 12; 9:2

GOTOWY, 1Tm 6:18 być hojni, **g.** się dzielić

GOTÓW, Rz 1:15 **g.** jestem oznajmiać dobrą nowinę

GÓRA, Wj 3:12 na tej **g.** będziecie służyć Bogu
Sdz 5:5 **G.** odpłynęły od oblicza Jehowy
Ps 2:6 ustanowiłem króla na Syjonie, świętej **g.**
Ps 46:2 **g.** wpadły w serce rozległego morza
Iz 2:3 Przyjdźcie i wstąpmy na **g.** Jehowy
Iz 11:9 do zguby na całej mojej świętej **g.**
Iz 52:7 Jakże pełne wdzięku są na **g.** stopy
Jer 16:16 będą na nich polować na każdej **g.**
Dn 2:45 został od **g.** odcięty kamień
Dn 11:45 między morzem a świętą **g.** Ozdoby
Mi 1:4 **g.** stopnieją pod nim, niziny się rozstąpią
Mt 4:8 wziął go na wysoką **g.** i pokazał mu
Mt 17:20 powiecie tej **g.**: Przenieś się stąd tam
Mk 13:14 ci w Judei zaczną uciekać w **g.**
Łk 3:5 każda **g.** i wzgórze zniwelowane
Flp 3:14 pędzę po nagrodę powołania w **g.**
Obj 6:16 mówią do **g.** i do masywów skalnych
Iz 40:12; 41:15; 65:25; Jer 51:25; Eze 35:8; Am 9:13

GÓRA OLIWNA, Łk 22:39; Dz 1:12

GÓRA SYJON, Ps 48:2 **g.**, gród Wspaniałego Króla
Ps 125:1 jak **g.**, którą nic nie może zachwiać
Iz 29:8 narodów, które toczą wojnę przeciwko **g.**
Jl 2:32 którzy przeżyją, znajdą się na **g.**
Heb 12:22 przystąpiliście do **g.** i do miasta
Obj 14:1 oto Baranek stojący na **g.**
2Kl 19:31; Ps 78:68; Iz 8:18; Abd 21; Mi 4:7

GÓRNA IZBA, Dz 1:13; 9:37; 20:8

GRABIEŻ, Eze 34:28 nie będą przedmiotem **g.**
Heb 10:34 przyjęliście z radością **g.** mienia

GRABIEŻCA, Jn 10:8 Wszyscy to złodzieje i **g.**

GRABIEŻCZY, 1Sm 30:8; 1Kl 11:24

GRAĆ, 1Sm 16:17 znajdźcie męża, który dobrze **g.**
Ps 9:11 **G.** Jehowie, który mieszka na Syjonie
Ps 47:7; 57:9; 66:2; 135:3

GRAD, Wj 9:22; Hi 38:22; Ps 148:8; Iz 28:17; Obj 8:7

GRANICA, Wj 16:35 przyszli do **g.** ziemi Kanaan
Hi 14:13 ustanowił mi **g.** czasu i wspomniał
Iz 26:15 Daleko przesunąłeś wszystkie **g.** kraju
Pwt 11:24; Ps 74:17; Iz 19:19; 60:18

GRECJA, Dn 10:20; 11:2; Za 9:13

GRECKI, Jn 19:20 po hebrajsku, po łacinie, po **g.**

GREK, Gal 3:28 Nie ma Żyda ani **G.**
Rz 1:16; 1Ko 1:22; 10:32; 12:13

GROBOWIEC, Iz 22:16 Na wzniesieniu wykuwa **g.**
Iz 53:9 ten da mu **g.** wśród niegodziwców
Mt 23:29 ozdabiacie **g.** pamięci prawych
Jn 5:28 wszyscy w **g.** pamięci usłyszą jego głos
Ps 5:9; 88:11; Iz 65:4; Jer 20:17; Eze 32:22; 37:12; Mt 27:52, 60; Mk 6:29; Jn 11:17

GROM, Mk 3:17 Boanerges, co znaczy Synowie **G.**
Obj 6:1 stworzenie, mówiące głosem jak **g.**: Przyjdź
Ps 77:18; 81:7

GROZA, Prz 3:25; Iz 2:21; 24:17

GROZIĆ, 1Pt 2:23 Gdy cierpiał, nie **g.**, ale

GROŹBA, Dz 4:29 Jehowo, zwróć uwagę na ich **g.**
Dz 9:1 Saul, wciąż zionąc **g.** i żądzą mordu

GROŻENIE, Ef 6:9 zaniechawszy **g.**, bo wiecie

GRÓB, Mt 23:27 Przypominacie pobielane **g.**
Mt 23:29 Budujecie **g.** prorokom i ozdabiacie
Mt 27:61 pozostały tam, siedząc przed **g.**

GRÓD, Ps 48:2 Syjon, **g.** Wspaniałego Króla

GRUPA NARODOWOŚCIOWA, Ps 7:7; Iz 49:1; 55:4

GRUZY, Am 6:11 dom, zamieniając go w **g.**

GRUŹLICA, Kpł 26:16; Pwt 28:22

GRZEBAĆ, Łk 9:60 Niech umarli **g.** umarłych
Jer 14:16; 19:11; Eze 39:13, 14

GRZECH, Rdz 4:7 **g.** czai się u wejścia
Lb 32:23 Wiedzcie, że wasz **g.** was dosięgnie
Ps 19:12 Co się tyczy **g.** ukrytych, uznaj mnie
Ps 51:5 i w **g.** poczęła mnie matka
Ps 79:9 zakryj nasze **g.** przez wzgląd na swe imię
Iz 1:18 Chociażby wasze **g.** były jak szkarłat
Iz 6:7 dokonano zadośćuczynienia za twój **g.**
Jer 31:34 ich **g.** już więcej nie wspomnę
Mt 12:31 **g.** i bluźnierstwo będą przebaczone
Mt 26:28 wylana za wielu dla przebaczenia **g.**
Mk 3:29 ale jest winien **g.** wiecznego
Jn 1:29 Baranek Boży, który usuwa **g.** świata
Dz 3:19 skruchę, by zostały zmazane wasze **g.**
Rz 4:8 szczęśliwy, którego **g.** Jehowa nie weźmie
Rz 5:12 przez jednego **g.** wszedł na świat
Rz 5:21 jak **g.** królował wraz ze śmiercią
Rz 6:23 zapłatą, którą płaci **g.**, jest śmierć
Rz 7:7 nie poznałbym **g.**, gdyby nie Prawo
Rz 8:2 uwolniło cię od prawa **g.** i śmierci
Rz 14:23 co nie jest z wiary, jest **g.**
2Ko 5:21 który nie znał **g.**, dla nas **g.** uczynił
Heb 10:12 złożył na zawsze jedną ofiarę za **g.**
Heb 10:17 ich **g.** już nie przywołam na pamięć

Heb 10:26 Bo jeśli rozmyślnie trwamy w **g.**
Heb 12:1 odłóżmy ciężar i **g.**, który nas omotuje
Jak 1:15 pragnienie rodzi **g.**, z kolei **g.** śmierć
Jak 4:17 umie czynić, a nie czyni, jest to jego **g.**
Jak 5:15 popełnił **g.**, będzie mu to przebaczone
Obj 18:4 nie mieć z nią udziału w jej **g.**
Ps 32:1; Eze 33:14; Dz 10:43; 1Tm 5:24; Heb 11:25; 1Jn 1:8, 9; 2:1; 5:16

GRZESZNIK, Mt 11:19 przyjaciel poborców i **g.**
Łk 15:7 więcej radości w niebie z jednego **g.**
Łk 18:13 Boże, bądź łaskawy dla mnie, **g.**
Jn 9:31 Wiemy, że Bóg nie wysłuchuje **g.**
Rz 5:8 gdy byliśmy **g.**, Chrystus za nas umarł
Rz 5:19 przez jednego człowieka wielu stało się **g.**
1Tm 1:15 Jezus przyszedł na świat wybawić **g.**
Heb 7:26 niewinny, nieskalany, oddzielony od **g.**
Jak 5:20 kto zawróci **g.** z błędu jego drogi
Iz 65:20; Łk 15:2; 1Pt 4:18

GRZESZNY, Rz 6:6 **g.** ciało stało się nieczynne

GRZESZYĆ, 1Kl 8:46 nie ma człowieka, który nie **g.**
1Ko 6:18 **g.** przeciw własnemu ciału
Ef 4:26 Bądźcie zagniewani, a nie **g.**
1Jn 3:8 Diabeł **g.** od początku
1Jn 5:16 Jeżeli ktoś ujrzy, że jego brat **g.**

GRZMIEĆ, Hi 37:5 Bóg **g.** swoim głosem

GRZMOT, Wj 9:23; Hi 36:33

GRZYWNA, Pwt 22:19; Prz 21:11

GUZKI KRWAWNICZE, Pwt 28:27; 1Sm 5:6; 6:4

GWAŁT, Iz 53:9; Eze 7:23; 28:16

GWARANCJA, Dz 17:31 udzielił też **g.** wszystkim

GWARDIA PRETORIAŃSKA, Flp 1:13 znane całej **G.**

GWARNO, Mi 2:12 będzie **g.** od ludzi

GWIAZDA, Lb 24:17 **G.** wyjdzie z Jakuba, a berło
Sdz 5:20 Z nieba **g.** walczyły
Hi 38:7 gdy wespół radośnie wołały **g.** poranne
Iz 14:13 Wyniosę swój tron ponad **g.** Boże
Iz 47:13 Niech teraz cię wybawią obserwujący **g.**
Dn 12:3 prowadzą wielu do prawości, jak **g.**
1Ko 15:41 doprawdy, **g.** od **g.** różni się chwałą
Obj 2:28 dam mu **g.** poranną
Obj 12:1 na jej głowie korona z dwunastu **g.**
Obj 22:16 potomek Dawida i jasna **g.** poranna

GWIAZDOZBIÓR, Hi 9:9; Am 5:8

GWIZDAĆ, Jer 18:16; 25:9, 18; 51:37; Mi 6:16

H

HADES, Mt 16:18 bramy **H.** go nie przemogą
Dz 2:31 nie został opuszczony w **H.** ani jego ciało
Obj 1:18 mam klucze śmierci i **H.**
Obj 20:14 śmierć i **H.** wrzucono do jeziora ognia
Mt 11:23; Łk 10:15; 16:23; Obj 6:8; 20:13

HAFCIARSKI, Wj 26:1 Zrobisz je robotą **h.**

HAGAR, Rdz 16:1; Gal 4:24

HAK, Eze 38:4 włożę **h.** w twoje szczęki

HAMAN, Est 3:5; 5:11; 6:11; 7:6, 9, 10; 8:2, 7; 9:10

HANDEL, Jn 2:16 z domu mego Ojca dom **h.**

HANDLARZ, Nah 3:16 Namnożyłeś swych **h.**
Hi 41:6; Iz 23:8; Eze 27:13, 15, 17, 22-24

HANDLOWY, Prz 31:18 jej poczynania **h.** są dobre
2Tm 2:4 żołnierz nie wdaje się w interesy **h.**

HANIEBNY, Rz 1:26 Bóg wydał ich **h.** żądzom
Ef 5:4 ani **h.** postępowanie, ani głupia gadanina

HAŃBA, Prz 3:35 lecz głupcy wywyższają **h.**
Prz 14:34 prawość wywyższa, lecz grzech jest **h.**
1Ko 15:43 Zasiewa się w **h.**, wskrzeszone w chwale
Flp 3:19 chwała ich polega na ich **h.**
Heb 11:26 ocenił **h.** Chrystusową jako bogactwo
Heb 12:2 zniósł on pal męki, gardząc **h.**
Obj 16:15 żeby nie patrzono na jego **h.**
1Sm 17:26; Iz 4:1; 25:8; Eze 7:18; 1Ko 11:14; 2Ko 11:21; Heb 6:6

HAŃBIĄCY, 1Ko 11:6 **h.** dla kobiety być ogoloną
1Ko 14:35 **h.** dla kobiety mówić w zborze

HARACZ, 2Kl 23:33 nałożył na kraj **h.**

HARAN, Rdz 11:26-29, 31

HARCOWNIK, 1Sm 17:4, 23 **h.** imieniem Goliat

HARDY, Ps 40:4; Iz 2:11

HARFA, Rdz 4:21 praojcem grających na **h.**
Ps 33:2 Składajcie Jehowie dziękczynienia na **h.**
Iz 23:16 Weź **h.**, obchodź miasto, nierządnico
Obj 15:2 nad morzem szklanym, mających **h.** Boże
1Sm 16:23; Ps 49:4; 137:2; Iz 5:12; Obj 14:2

HAR-MAGEDON, Obj 16:16 miejsce zwane **H.**

HARMONIJNIE, Ef 2:21; 4:16; Kol 2:2, 19

HEBRAJCZYK, Rdz 14:13; Wj 3:18; Jon 1:9; Flp 3:5

HEBRAJSKI, Obj 16:16 zwane po **h.** Har-Magedon

HEBRON, 1Kl 2:11 W **H.** panował siedem lat
Rdz 23:2; Joz 10:36; Sdz 1:20; 2Sm 2:1

HELI, 1Sm 1:3; 2:11; 3:15

HEŁM, Ef 6:17 **h.** wybawienia i miecz ducha
1Sm 17:5; Iz 59:17; Jer 46:4; 1Ts 5:8

HENOCH, Rdz 5:22 chodził **H.** z Bogiem
Rdz 5:24; Łk 3:37; Heb 11:5; Judy 14

HERMON, Pwt 3:8; Joz 12:1; 13:5; Ps 89:12; 133:3

HEROD, Mt 2:1; Łk 23:12; Dz 4:27; 12:1

HEROLD, Dn 3:4 **h.** głośno wołał: Mówi się

HINNOM, Joz 15:8; 2Kl 23:10; 2Kn 28:3; 33:6; Neh 11:30; Jer 7:31; 19:2; 32:35

HIOB, Hi 2:3 Czy zwróciłeś uwagę na **H.**
Eze 14:14 gdyby ci trzej mężowie: Noe, Daniel i **H.**
Jak 5:11 Słyszeliście o wytrwałości **H.**
Hi 1:1, 9, 22; 3:1; 38:1; 40:1; 42:10, 12

HISZPANIA, Rz 15:24 gdy będę w drodze do **H.**

HIZOP, Kpł 14:6; Lb 19:6; Ps 51:7; Jn 19:29; Heb 9:19

HODOWCA, Mt 21:33; Jn 15:1

HODOWCA WINOROŚLI, 2Kl 25:12; Iz 61:5

HOJNOŚĆ, Rz 12:8 kto udziela, niech to czyni z **h.**

HOJNY, 2Ko 8:20 z tym **h.** datkiem

HOŁD, Dn 2:46 Nebukadneccar złożył **h.** Danielowi
Łk 24:52 złożyli mu **h.** i wrócili do Jerozolimy
Mt 2:11; Jn 9:38; Dz 10:25; Heb 1:6; Obj 3:9

HOREB, Pwt 5:2 zawarł przymierze na **H.**
Wj 3:1; 17:6; Pwt 9:8; 29:1; Ps 106:19

HULANKA, 1Pt 4:3 nadużywaniu wina, **h.**, pijatykom
Am 6:7; Rz 13:13; Gal 5:21

HYMENEUSZ, 1Tm 1:20; 2Tm 2:17

I

IGNORANCKI, 1Pt 2:15 kaganiec **i.** mowie

IGRZYSKA, 2Tm 2:5 gdy ktoś zmaga się na **i.**

IMIĘ, Wj 6:3 co do mego **i.**, Jehowa, nie dałem
Wj 9:16 by moje **i.** oznajmiano po całej ziemi
Wj 20:7 Nie używać **i.** Jehowy w sposób niegodny
Prz 18:10 **I.** Jehowy jest potężną wieżą
Prz 22:1 Lepiej wybrać **i.** niż obfite bogactwo
Kzn 7:1 Lepsze jest **i.** niż wyborny olejek
Iz 12:4 Wzywajcie jego **i.** Oznajmiajcie jego czyny
Iz 62:2 zostaniesz nazwana nowym **i.**
Mt 6:9 niech będzie uświęcone twoje **i.**
Mt 12:21 w jego **i.** narody będą pokładać nadzieję
Mt 24:9 ze względu na **i.** przedmiotem nienawiści
Łk 21:12 przed królów ze względu na moje **i.**
Jn 14:14 Jeżeli poprosicie o coś w **i.** moje
Jn 17:26 I dałem im poznać twoje **i.**
Dz 4:12 nie ma żadnego innego **i.** danego ludziom
Dz 15:14 aby z nich wziąć lud dla swego **i.**
Rz 10:13 kto wzywa **i.** Jehowy, będzie wybawiony
Flp 2:9 **i.**, które przewyższa wszelkie inne **i.**
Obj 2:3 wytrzymałeś przez wzgląd na moje **i.**
Wj 3:15; Prz 10:7; Iz 65:15; Eze 36:22; 1Jn 2:12

IMMANUEL, Iz 7:14; 8:8; Mt 1:23

INDIE, Est 1:1; 8:9

INICJATYWA, Jn 5:19, 30; 7:28; 8:28, 42

INSTRUMENT, Ps 71:22 sławił na **i.** strunowym

INSTYNKTOWNY, Prz 30:24 wykazujące **i.** mądrość

INTELEKTUALISTA, Mt 11:25; 1Ko 1:19

INTERESY, 2Tm 2:4 żołnierz nie wdaje się w **i.**
Jak 4:13 będziemy prowadzić **i.** oraz ciągnąć zyski

INTERPRETACJA, 2Pt 1:20 nie wypływa z osobistej **i.**

INTRYGA, Prz 16:28 Mąż knujący **i.** szerzy zwadę

ISKARIOT, Mt 10:4; 26:14; Jn 6:71

ISMAEL, Rdz 16:11; 25:9; 28:9; Jer 41:6

ISSACHAR, Rdz 30:18; Sdz 5:15; Obj 7:7
ISTNIEĆ, Dn 3:29 nie **i.** żaden inny bóg, który
Dz 17:28 mamy życie i poruszamy się, i **i.**
Flp 2:6 chociaż **i.** w postaci Bożej
Kzn 1:10; Iz 41:24, 29; Jn 1:3
ISTNIEJĄCY, Dn 7:9 zasiadł **I.** od Dni Pradawnych
ISTNIENIE, Kol 1:17; Jak 3:9
ISTOTA, Dz 17:29 że **I.** Boska podobna do złota
Heb 1:3 odbiciem i wyobrażeniem samej jego **i.**
Heb 10:1 Prawo zawiera cień, a nie samą **i.**
IŚĆ, Pwt 6:7 gdy **i.** drogą i gdy się kładziesz
1Kl 18:21 Jeżeli Jehowa jest Bogiem, to **i.** za nim
Jer 10:23 Do męża, który **i.**, nie należy kierowanie
Mt 10:38 swego pala męki i nie **i.** za mną
Jn 8:12 Kto **i.** za mną, nie będzie chodził
ITALIA, Heb 13:24 ci, którzy są w **I.**
IZAAK, Rdz 17:19 nazwiesz go imieniem **I.**
Rdz 22:9; Mt 8:11; Rz 9:7; Heb 11:17, 20
IZAJASZ, Iz 1:1; Mt 15:7; Rz 15:12
IZRAEL, Rdz 35:10 ale będziesz się nazywał **I.**
Wj 4:22 **I.** jest moim synem, moim pierworodnym
1Kn 17:21 jakiż inny naród jest podobny do **I.**
Oz 1:10 liczba synów **I.** będzie jak ziarnek piasku
Rz 9:6 nie wszyscy, którzy wywodzą się z **I.**, są **I.**
Rdz 32:28; Ps 135:4; Iz 8:14; 10:20; Eze 36:22;
Dz 13:23; Ef 2:12; Heb 8:10
IZRAELITA, Jn 1:47; Rz 11:1

J

JABŁKO, Prz 25:11 słowo jak złote **j.** w srebrnych
JAD, Hi 6:4; Ps 58:4; 140:3; Jak 3:8
JAEL, Sdz 4:17, 18, 21, 22; 5:6, 24
JAFET, Rdz 5:32; 9:27; 1Kn 1:5
JAGNIĘ, Iz 40:11 Ramieniem swym zbierze **j.**
JAH, Wj 15:2 Moją siłą i moją potęgą jest **J.**
Ps 146:1 Wysławiajcie **J.**! Wysławiaj Jehowę
Iz 12:2 **J.** Jehowa jest moją siłą i mą potęgą
Ps 68:4; PnP 8:6; Obj 19:1
JAHWE (w *Biblii warszawskiej*, 1985, średni format).
2Mo(Wj) 3:14; 6:3; 4Mo(Lb) 14:35; Iz 40:10; 48:17
JAIR, Mk 5:22; Łk 8:41
JAKOŚĆ, 1Pt 1:7 aby wypróbowana **j.** waszej wiary
JAKUB 1., Rdz 25:33 sprzedał **J.** swe prawo
Lb 24:17 Gwiazda wyjdzie z **J.**
Eze 39:25 przyprowadzę z powrotem jeńców z **J.**
Rz 9:13 **J.** umiłowałem, lecz Ezawa znienawidziłem
Heb 11:9 mieszkał w namiotach z Izaakiem i **J.**
Rdz 25:26; Ps 14:7; Jer 30:7; Mi 1:5; Mt 22:32
JAKUB 2., Mt 4:21; Mk 10:35; Łk 6:14
JAKUB 3., Mt 10:3; Mk 15:40; Łk 24:10
JAKUB 4., Mt 13:55; 1Ko 15:7; Jak 1:1
JAMA, Ps 7:15 wpadnie do **j.**, którą przygotował
Dn 6:7 ma zostać wrzucony do lwiej **j.**
JAN 1., Mt 3:1 przyszedł **J.** Chrzciciel, głosząc
Mt 11:11; 14:10; 21:25; Mk 1:9; Łk 1:13
JAN 2., Obj 22:8 ja, **J.**, słyszałem i widziałem
Mt 4:21; Dz 3:1; Gal 2:9; Obj 1:4
JARZMO, Mt 11:30 Albowiem moje **j.** jest miłe
Mt 19:6 Co zatem Bóg sprzągł we wspólne **j.**
2Ko 6:14 Nie sprzęgajcie się nierówno w **j.**
Flp 4:3 prawdziwy druhu we wspólnym **j.**
Pwt 28:48; Jer 27:2; 28:14; Mt 11:29; Gal 5:1
JARZYNA, Rz 14:2 słaby jada tylko **j.**
JASKINIA, Jer 7:11 stał się **j.** zbójców
Mt 21:13 wy czynicie z niego **j.** zbójców
JĄSNOŚĆ, Iz 59:9; 62:1
JAŚNIEĆ, Dn 12:3 wnikliwi będą **j.** jak blask
JAŚNIEJ, Prz 4:18 światło świeci coraz **j.**
JAŚNIEJĄCY, Iz 14:12 jakże spadłeś z nieba, **j.**
JATKA, 1Ko 10:25 co jest sprzedawane w **j.**
JAWAN, Rdz 10:2; Iz 66:19; Eze 27:13
JAWNY, Łk 8:17 co by nie stało się **j.**
1Ko 3:13 dzieło każdego stanie się **j.**
Gal 5:19 **J.** są uczynki ciała, rozpusta, nieczystość
1Tm 5:24 Grzechy niektórych ludzi są **j.**
JEBUS, Joz 18:28; Sdz 19:10; 1Kn 11:4
JECHONIASZ, 1Kn 3:16; Est 2:6; Jer 24:1
JEDEN, Neh 9:6 Ty **j.** jesteś Jehowa
1Ko 8:4 nie ma innego Boga oprócz **j.**
JEDNOMYŚLNIE, 1Kl 22:13; Dz 2:46; 19:29; Rz 15:6
JEDNORODZONY, Jn 1:14 od ojca **j.** synowi
Jn 1:18 **j.** bóg, który zajmuje miejsce u piersi Ojca
Jn 3:16 że dał swego **j.** Syna, aby nikt, kto
Heb 11:17 chciał ofiarować swego **j.** syna
1Jn 4:9 Bóg posłał na świat swego **j.** syna
JEDNOŚĆ, Ps 133:1 gdy bracia mieszkają w **j.**
Kol 3:14 miłość, ona jest doskonałą więzią **j.**
Mi 2:12; 1Ko 1:30; Ef 4:13
JEDZENIE, Rz 14:17 królestwo nie oznacza **j.** i picia
Kol 2:16 niech was nikt nie osądza co do **j.**
JEFTE, Sdz 11:30; Heb 11:32
JEHOACHAZ, 2Kl 10:35; 23:30; 2Kn 21:17
JEHOASZ, 2Kl 11:21; 13:10; 14:13, 15
JEHOJACHIN, 2Kn 36:9; Jer 52:31
JEHOJADA, 2Sm 8:18; 2Kl 11:4; 2Kn 23:16
JEHOJAKIM, 2Kl 23:34; 24:6; Dn 1:2
JEHONADAB, 2Kl 10:15, 23
JEHORAM, 1Kl 22:50; 2Kl 1:17; 2Kn 17:8
JEHOSZAFAT, Jl 3:2 sprowadzę je na nizinę **J.**
2Kn 17:3, 10; 20:3, 15, 27; Jl 3:12
JEHOWA, Rdz 18:14 coś zbyt niezwykłego dla **J.**
Wj 5:2 Któż to jest **J.**? Wcale nie znam **J.**
Wj 6:3 co do imienia **J.**, nie dałem się im poznać
Wj 9:29 abyś poznał, iż ziemia należy do **J.**
Wj 15:3 **J.** jest wojownikiem. **J.** to jego imię
Wj 20:7 Nie używać imienia **J.** w sposób niegodny
Wj 32:26 Kto jest po stronie **J.**? Do mnie
Wj 34:6 **J.**, **J.**, Bóg miłosierny i łaskawy
Kpł 19:2 święci, ponieważ ja, **J.**, jestem święty
Pwt 4:24 **J.**, twój Bóg, jest ogniem trawiącym
Pwt 6:5 masz miłować **J.** całym swym sercem
Pwt 10:17 **J.** to Bóg bogów i Pan panów
Pwt 32:9 Bo działem **J.** jest jego lud
1Sm 2:6 **J.** to Ten, który uśmierca i zachowuje
1Sm 16:7 lecz **J.** widzi, jakie jest serce
1Sm 17:47 gdyż bitwa należy do **J.**
2Sm 22:32 Bo któż jest Bogiem oprócz **J.**
2Kl 13:17 Wybawiająca strzała od **J.**
Neh 4:14 Nie bójcie się ich. Pamiętajcie o **J.**
Ps 3:8 Wybawienie należy do **J.**
Ps 19:7 Prawo **J.** jest doskonałe
Ps 22:28 władza królewska należy do **J.**
Ps 33:12 Szczęśliwy naród, którego Bogiem jest **J.**
Ps 34:8 zobaczcie, że **J.** jest dobry
Ps 83:18 ty, który masz na imię **J.**
Ps 94:1 **J.**, Boże aktów pomsty, zajaśniej
Ps 113:5 Któż jest jak **J.**, nasz Bóg
Ps 125:2 **J.** jest wokół swego ludu
Prz 18:10 Imię **J.** jest potężną wieżą
Prz 21:31 wybawienie należy do **J.**
Iz 26:4 w Jah **J.** jest Skałą czasów niezmierzonych
Iz 30:18 Bo **J.** jest Bogiem sądu
Iz 33:22 **J.** jest Sędzią, **J.** naszym Ustawodawcą
Iz 40:28 **J.**, Stwórca krańców ziemi
Iz 59:1 Oto ręka **J.** nie stała się zbyt krótka
Iz 60:19 **J.** stanie się dla ciebie światłem
Iz 61:1 Spoczywa na mnie duch Pana, **J.**
Jer 10:10 Lecz **J.** naprawdę jest Bogiem
Jer 51:6 to czas pomsty należącej do **J.**
Oz 12:5 **J.**, Bóg Zastępów, **J.** to imię
Nah 1:2 **J.** to Bóg wymagający wyłącznego oddania
Nah 1:3 **J.** jest nieskory do gniewu
Hab 2:20 **J.** jest w swojej świętej świątyni
Sof 2:3 szukajcie **J.** Zapewne ukryci w dniu **J.**
Mal 3:6 Ja jestem **J.**; ja się nie zmienilem
Mt 1:20 oto ukazał mu się we śnie anioł **J.**
Mt 4:10 **J.**, twego Boga, masz czcić
Mk 12:29 Izraelu, **J.**, nasz Bóg, to jeden **J.**
Łk 1:38 Wtedy Maria rzekła: Oto niewolnica **J.**
Łk 1:46 rzekła: Dusza moja wywyższa **J.**
Łk 2:9 chwała **J.** ich opromieniła
Łk 2:26 dopóki wpierw nie zobaczy Chrystusa **J.**
Jn 12:13 Błogosławiony, przychodzi w imieniu **J.**

Dz 2:34 **J.** rzekł do mego Pana: Siądź po prawicy
Dz 9:31 chodząc w bojaźni przed **J.**
Dz 21:14 Niech się stanie wola **J.**
Rz 14:8 żyjemy dla **J.**, umieramy dla **J.**
Rz 15:11 Wysławiajcie **J.**, wszystkie narody
1Ko 10:21 ze stołu **J.** i stołu demonów
1Ko 10:26 bo do **J.** należy ziemia
2Ko 3:17 **J.** jest Duchem, a gdzie duch **J.**
Ef 2:21 rośnie w świętą świątynię dla **J.**
Kol 3:23 z całej duszy jak dla **J.**
1Ts 4:15 mówimy na podstawie słowa **J.**
1Ts 5:2 dzień **J.** nadchodzi tak, jak złodziej
2Ts 2:2 jakoby już nastał dzień **J.**
2Tm 2:19 **J.** zna tych, którzy do niego należą
Heb 12:6 kogo **J.** miłuje, tego karci
Heb 13:6 **J.** jest moim wspomożycielem
Jak 4:15 Jeżeli **J.** zechce, będziemy żyli
Jak 5:15 **J.** go podniesie
1Pt 1:25 wypowiedź **J.** trwa na wieki
2Pt 3:9 **J.** nie jest powolny
2Pt 3:10 dzień **J.** nadejdzie jak złodziej
Judy 9 Niech cię zgromi **J.**
Obj 4:8 Święty, święty, święty jest **J.** Bóg
Obj 19:6 **J.**, nasz Bóg, Wszechmocny, zaczął
Joz 24:15; 1Sm 14:6; 1Kn 29:11; Neh 8:10; Ps 31:23; 118:23; Prz 3:5; 8:13; Iz 12:2; 43:10; 55:8; 61:2; Jer 17:10; 23:24; Dn 9:4; Jn 1:23; 1Ko 1:31; Gal 3:6; Kol 3:13; Heb 8:11; Jak 5:11; 1Pt 3:12

JEHOWA-JIREH, Rdz 22:14 nazywać to miejsce **J.**

JEHOWA-NISSI, Wj 17:15 nadał mu nazwę **J.**

JEHOWA-SZALOM, Sdz 6:24 ołtarz nosi nazwę **J.**

JEHOWA ZASTĘPÓW, Iz 8:13; 9:7; 47:4

JEHU, 1Kl 19:16; 2Kl 9:13; 10:11, 21, 28

JELEŃ, Pwt 12:15; Iz 35:6; Lam 1:6

JENIEC, Łk 21:24 jako **j.** do wszystkich narodów
Rz 7:23 mnie jako **j.** prawa grzechu
Ps 68:18; Dn 11:8; Łk 4:18; Ef 4:8; 2Tm 3:6

JEREMIASZ, 2Kn 36:21; Jer 1:1; Dn 9:2

JEROBOAM, 1Kl 11:28; 2Kl 17:21; Am 7:9

JEROZOLIMA, Eze 9:4 Przejdź przez środek **J.**
Mt 23:37 **J.**, **J.**, zabijająca proroków
Łk 21:24 **J.** będzie deptana przez narody
Gal 4:26 **J.** górna jest wolna i jest naszą matką
Heb 12:22 przystąpiliście do **J.** niebiańskiej
Obj 21:2 Ujrzałem Nową **J.**, zstępującą z nieba
Joz 10:1; 15:8; Ps 122:6; 125:2; Iz 52:1; 62:6; 65:18; Jl 2:32; Mi 4:2; Za 8:3; Obj 3:12

JERYCHO, Joz 2:1; 8:2; 1Kl 16:34; Heb 11:30

JESSE, 1Sm 16:1; Iz 11:1; Rz 15:12

JEŚĆ, Rdz 2:17 z niego nie wolno ci **j.**
Rdz 3:19 W pocie swego oblicza będziesz **j.** chleb
Kzn 2:24 nic lepszego, niż **j.** i pić, i ujrzeć dobro
Iz 11:7 nawet lew będzie **j.** słomę tak jak byk
Iz 65:13 moi słudzy będą **j.**, lecz wy głodować
Jer 19:9 sprawię, że będą **j.** ciało swych synów
Mt 11:19 Syn Człowieczy **j.** i pije, a mówią
Mt 24:38 w dniach przed potopem — **j.** i pili
Mt 26:26 Gdy jeszcze **j.**, Jezus wziął chleb
Rz 14:6 Również kto **j.**, ten **j.** dla Jehowy
2Ts 3:10 nie chce pracować, niech nie **j.**
Ps 22:26; Prz 30:8; Jer 15:16; Jn 6:53; Obj 2:7

JETRO, Wj 3:1; 4:18; 18:5

JEZEBEL, 1Kl 16:31; 21:15, 23; 2Kl 9:30

JEZIORO, Obj 19:20 wrzuceni do ognistego **j.**
Obj 21:8 w **j.** płonącym ogniem

JEZUS, Mt 27:37 To jest **J.**, król Żydów
Dz 4:13 rozpoznawać, że ci bywali z **J.**
Dz 9:5 Jam **J.**, którego prześladujesz
Flp 2:10 żeby w imię **J.** zgięło się wszelkie kolano
Obj 20:4 stracono toporem za świadczenie o **J.**
Mt 1:21; 3:16; 27:17; Łk 2:43; Jn 1:45; 17:3; Dz 2:36; Rz 6:23; Heb 2:9; 3:1; Obj 1:5

JĘCZEĆ, Jer 51:52; Eze 9:4; 26:15

JĘZYK, Rdz 11:7 pomieszajmy ich **j.**
2Sm 23:2 Jego słowo było na moim j.
Ps 34:13 Strzeż swego **j.** od złego
Ps 39:1 by nie grzeszyć **j.**
Prz 6:17 wyniosłe oczy, **j.** fałszywy i ręce
Prz 16:1 odpowiedź **j.** pochodzi od Jehowy
Prz 18:21 Śmierć i życie są w mocy **j.**
Iz 32:4 **j.** jąkających się będzie mówił
Iz 35:6 **j.** niemowy krzyknie wesoło
Dn 7:14 jemu służyły wszystkie ludy i **j.**
Sof 3:13 nie znajdzie się **j.** oszukańczy
Za 14:12 **j.** zgnije mu w ustach
Dz 2:3 ukazały się im jakby **j.** ognia
1Ko 13:8 dary usunięte, **j.** — ustaną
1Ko 14:9 jeśli swym **j.** nie wypowiecie
Flp 2:11 żeby wszelki **j.** otwarcie uznał
Jak 1:26 Jeżeli nie kielzna swego **j.**
Ps 81:5; Iz 54:17; Jer 5:15; Za 8:23; Dz 2:6; 1Ko 12:10; 14:5; Jak 3:6, 8; Obj 7:9

JIZREEL, Sdz 6:33; 1Kl 18:45; Oz 1:4

JOAB, 2Sm 2:13; 1Kl 2:31

JONADAB, Jer 35:6, 8, 14, 19

JONASZ, Jon 1:1; 2:1; 3:1; Mt 12:39; Łk 11:30

JONATAN, 1Sm 18:1, 3; 19:2; 2Sm 1:17, 22

JOPPA, 2Kn 2:16; Ezd 3:7; Dz 9:42

JORDAN, Lb 35:14; Joz 3:13; Mk 1:9

JOTAM, Sdz 9:5; 2Kn 27:6

JOZJASZ, 2Kl 21:24; 2Kn 35:26

JOZUE, Pwt 31:23; Joz 3:7; Heb 4:8

JÓZEF 1., Rdz 47:15; Ps 105:17; Dz 7:9; Heb 11:22

JÓZEF 2., Mt 1:19; Łk 3:23; Jn 6:42

JUBILEUSZ, Kpł 25:10; 27:24; Lb 36:4

JUDA, Rdz 49:10 Nie oddali się berło od **J.**
Jer 31:31 z domem **J.** zawrę nowe przymierze
Mi 5:2 **J.**, z ciebie wyjdzie władca
Ps 60:7; Jer 50:4; Mt 2:6; Heb 8:8; Judy 1

JUDAIZM, Gal 1:13 o moim postępowaniu w **j.**

JUDASZ, Mt 26:25; Łk 6:16; 22:48

JUDEA, Mt 24:16; Łk 21:21

JUTRZENKA, Iz 14:12 jaśniejący, synu **j.**
2Pt 1:19 dzień zaświta i wzejdzie **j.**

K

KADESZ, Rdz 14:7; Pwt 1:46; Ps 29:8

KADESZ-BARNEA, Lb 32:8; Pwt 9:23; Joz 10:41

KADZIDŁO, Obj 8:4 **k.** wraz z modlitwami
Kpł 16:13; Pwt 33:10; Ps 141:2

KADZIELNICA, Heb 9:4 złotą **k.** oraz Arkę

KADŹ, Jl 2:24; 3:13; Za 14:10

KAFARNAUM, Mt 4:13; 11:23; Łk 4:23; Jn 2:12; 6:59

KAGANIEC, Ps 39:1 **k.** jako straż dla mych ust
1Pt 2:15 **k.** ignoranckiej mowie nierozsądnych
Pwt 25:4; 1Ko 9:9; 1Tm 5:18

KAIN, Rdz 4:1; Heb 11:4; 1Jn 3:12

KAJDANY, Ps 149:8; Jer 40:1, 4

KAJFASZ, Jn 11:49; 18:13, 28; Dz 4:6

KALAĆ, Mt 15:18 co wychodzi z ust, to **k.** człowieka
Lb 35:34; Jer 32:34; Eze 20:7

KALEB, Lb 13:30; 14:24; 26:65; Sdz 1:20

KAŁAMARZ, Eze 9:2, 3, 11 mąż z **k.** sekretarskim

KAMIEŃ, Ps 91:12 nie uderzył stopą o **k.**
Iz 60:17 zamiast **k.** — żelazo
Dn 2:34 bez udziału rąk został odcięty **k.**
Mt 21:42 **K.**, który odrzucili budowniczowie
Łk 19:40 Gdyby ci milczeli, **k.** by wołały
Rz 9:32 Potknęli się o **k.** potknięcia
1Pt 2:6 Oto kładę na Syjonie **k.** — wybrany

KAMIEŃ MŁYŃSKI, Łk 17:2 zawieszono **k.** u szyi
Sdz 9:53; Hi 41:24; Obj 18:21

KAMIEŃ NAROŻNY, Mt 21:42 głównym **k.**
Ef 2:20 fundamentowym **k.** jest Jezus
Hi 38:6; Mk 12:10; 1Pt 2:6

KAMIEŃ SZCZYTOWY, Za 4:7 przyniesie **k.**

KAMYK, Obj 2:17 na **k.** napisane nowe imię

KANA, Jn 2:1; 4:46

KANAAN, Rdz 17:8; Lb 35:10

KANAŁ, 2Kl 18:17; 19:24; Iz 37:25; Eze 29:3; 31:4

KANANEJCZYCY, Wj 3:8; 13:5; Joz 3:10

KAPŁAN, Rdz 14:18 Melchizedek, **k.** Boga
Obj 20:6 będą **k.** Boga przez tysiąc lat

Rdz 41:8; Wj 7:11; 9:11; 1Sm 2:35; Ps 110:4; Iz 28:7; Dn 1:20; 2:2; 4:7; Mi 3:11; Jn 19:15

KAPŁAŃSTWO, Heb 7:24 ma **k.** bez następców
1Pt 2:9 królewskim **k.**, narodem świętym
Wj 40:15; Lb 25:13; Joz 18:7; Neh 13:29; Heb 7:11

KARA, Za 14:19 **k.** za grzech Egiptu
Dz 4:21 podstawy do wymierzenia **k.**
Dz 22:5 do Jerozolimy w celu wymierzenia **k.**
2Ko 10:6 **k.** za wszelkie nieposłuszeństwo
2Ts 1:9 **k.** sądową wiecznej zagłady
Judy 7 sądową **k.** ognia wiecznego
Wj 32:34; Lb 16:29; Prz 16:5; 19:5; 22:3; 27:12; Jer 25:29; 30:14; 1Ts 4:6; Heb 10:29

KARAĆ, Prz 19:18 **K.** syna, gdy jest nadzieja
Prz 29:17 **K.** syna, a zapewni ci wytchnienie

KARALUCH, 1Kl 8:37; Jl 1:4

KARANIE, Dz 26:11 wielokrotnym **k.** próbowałem

KARCENIE, Prz 23:13 Nie szczędź chłopcu **k.**
2Tm 3:16 Całe Pismo pożyteczne do **k.**
Heb 12:11 **k.** nie wydaje się radosne
Hi 5:17; Ps 50:17; Prz 15:33; Heb 12:5

KARCIĆ, 1Ko 11:32 jesteśmy **k.** przez Jehowę
Heb 12:6 kogo Jehowa miłuje, tego **k.**
2Sm 7:14; Iz 26:16; Oz 7:15; Ef 6:4

KARMEL, 1Kl 18:19; Iz 35:2; Am 1:2

KARMIĆ, Jn 21:17 **K.** moje owieczki
1Ko 3:2 **K.** was mlekiem
Wj 2:7; Jer 3:15; Łk 21:23; 1Ts 2:7

KARMIONY, 1Tm 4:6 **k.** słowami wiary

KARNOŚĆ, Prz 1:2; 4:13; 6:23; 22:15

KAZAĆ, Eze 9:11 Uczyniłem tak, jak mi **k.**

KEDESZ, Joz 20:7; Sdz 4:9; 1Kn 6:72

KEFAS, 1Ko 9:5; 15:5; Gal 2:14

KEMOSZ, Sdz 11:24; 1Kl 11:7; Jer 48:7

KETURA, Rdz 25:1; 1Kn 1:32

KIDRON, 2Sm 15:23; 2Kn 15:16; Jn 18:1

KIELICH, Ps 116:13 **K.** wybawienia podniosę
Łk 22:20 Ten **k.** oznacza nowe przymierze
Łk 22:42 Ojcze, jeśli chcesz, zabierz ten **k.**
1Ko 10:21 pić **k.** Jehowy i **k.** demonów
Rdz 44:12; Iz 51:17, 22; Jer 25:15; 51:7; Mt 20:22; 1Ko 10:16

KIELZNAĆ, Jak 1:26 nie **k.** swego języka

KIEROWANIE, Jer 10:23 nie należy **k.** krokiem
1Ko 12:28 w zborze: zdolności **k.**, różne języki

KIEROWNIK, 1Ko 3:10 mądry **k.** robót

KLATKA, Eze 19:9 wsadziły go do **k.**

KLĄTWA, Rdz 34:30; Pwt 13:17; Joz 7:25; Sdz 11:35; 1Sm 14:29; 1Kl 18:18; Ezd 10:8; Prz 11:17; Mi 4:13

KLEPISKO, Rut 3:2; 2Sm 24:21

KLĘSKA, Pwt 32:35 dzień ich **k.** jest bliski
Eze 35:5 moc miecza w czasie **k.**
Nah 3:19 Z twej **k.** nie ma ukojenia
Iz 15:5; Jer 4:6; 50:22; 51:54

KLĘSKA GŁODU. Zobacz też NIEDOBÓR ŻYWNOŚCI.
Rdz 41:57; Rut 1:1; Jer 5:12; 11:22; 42:17; Obj 18:8

KLUCZ, Mt 16:19 Dam ci **k.** królestwa
Łk 11:52 zabraliście **k.** wiedzy
Obj 1:18 **k.** śmierci i Hadesu
Obj 20:1 ujrzałem anioła z **k.** od otchłani
Sdz 3:25; Iz 22:22; Obj 3:7; 9:1

KŁAMAĆ, Lb 23:19 Bóg nie jest człowiekiem, by **k.**

KŁAMCA, Jn 8:44 jest **k.** i ojcem kłamstwa
Rz 3:4 choćby każdy człowiek okazał się **k.**
1Jn 1:10 czynimy go **k.** i nie ma w nas jego słowa
1Jn 5:10 kto nie wierzy Bogu, uczynił go **k.**
Prz 30:6; 1Jn 2:4, 22; 4:20; Obj 21:8

KŁAMLIWY, Prz 19:22 ubogi jest lepszy niż mąż **k.**
2Ts 2:9 **k.** znakami i proroczymi cudami

KŁAMSTWO, Prz 6:19 świadek fałszywy szerzy **k.**
Iz 28:15 schroniliśmy naszym uczyniliśmy **k.**
Dn 11:27 przy jednym stole będą mówić **k.**
Jn 8:44 jest kłamcą i ojcem **k.**
Rz 1:25 prawdę Bożą zamienili na **k.**
2Ts 2:11 dopuszcza, żeby uwierzyli **k.**
Prz 14:5; Sof 3:13; 1Tm 4:2; Obj 21:27; 22:15

KŁANIAĆ SIĘ, Pwt 30:17 **k.** innym bogom
Wj 20:5; Ps 138:2; Iz 2:8

KŁAŚĆ SIĘ, Pwt 27:21 Przeklęty **k.** ze zwierzęciem

KŁODY, Jer 29:26 **k.** do zakuwania rąk i głowy

KŁOS, Rdz 41:5; Mk 4:28

KŁÓCIĆ SIĘ, Prz 3:30 Nie **k.** z nikim bez powodu

KŁÓTNIA, Ps 31:20 schowasz przed **k.** języków
Prz 17:14 zanim wybuchnie **k.**, odejdź
Iz 58:4 pościliście dla **k.** i zwad
Rdz 13:7; Wj 17:7; Hi 33:19; Prz 15:18; 26:17, 21

KNUĆ, 1Sm 23:9 Saul **k.** coś niegodziwego
Ps 37:12 Niegodziwiec **k.** przeciwko prawemu
Ps 17:3; Prz 3:29; 6:14; 6:18

KOBIETA, Rdz 1:27 stworzył jako **k.**
Kpł 18:23 **k.** nie stanie przed zwierzęciem
2Sm 1:26 cudowniejsza niż miłość **k.**
Rz 1:26 **k.** zamieniły pożycie
1Ko 11:3 głową **k.** jest mężczyzna
1Ko 11:10 **k.** ma mieć na głowie znak władzy
1Tm 2:11 **K.** niech się uczy w milczeniu
1Tm 2:12 Nie pozwalam **k.** nauczać
Tyt 2:4 przywodzić do opamiętania **k.**
Pwt 31:12; Dn 11:37; 1Ko 11:12; 14:34

KOBRA, Iz 11:8 dziecię nad jamą **k.**

KOCHAĆ, Mt 10:37 Kto bardziej **k.** ojca
Jn 5:20 Ojciec **k.** Syna
Jn 12:25 Kto **k.** swą duszę
Jn 15:19 świat **k.** to, co jest jego
Jn 21:17 Szymonie, czy mnie **k.**
Tyt 2:4 kobiety, aby **k.** swych mężów
Obj 3:19 których **k.**, tych upominam
Jn 11:3; 1Ko 16:22; Tyt 3:15

KODEKS, Rz 13:9; 2Ko 3:7

KOGUT, Mt 26:34, 74, 75; Mk 14:30

KOLANO, Rz 11:4 nie zgięli **k.** przed Baalem
Flp 2:10 w imię Jezusa zgięło się wszelkie **k.**
Iz 45:23; Eze 7:17; Rz 14:11; Heb 12:12

KOLONIA, Dz 16:12 do Filippi — **k.** Macedonii

KOLUMNA, Sdz 16:25 postawili go między **k.**

KOLUMNADA, Jn 10:23; Dz 3:11; 5:12

KOŁO, Eze 1:16 **k.** znajdowało się w **k.**
Jak 3:6 zapala **k.** życia naturalnego
Wj 14:25; Eze 1:20; 10:6; Nah 3:2

KOMAR, Mt 23:24 odcedzacie **k.**, połykacie

KOMISJA, Dz 19:31 członkowie **k.** igrzysk

KOMNATA GODOWA, Ps 19:5; Jl 2:16

KONAĆ, Ps 104:29 Gdy odbierasz im ducha, **k.**

KONAR, Dn 4:14 odetnijcie jego **k.**

KONIEC, Hi 34:36 Hiob do **k.** wypróbowany
Iz 2:2 stanie się pod **k.** dni
Iz 9:7 pokojowi nie będzie **k.**
Dn 10:14 co spotka twój lud pod **k.** dni
Dn 11:27 **k.** na czas wyznaczony
Mt 10:22 kto wytrwa do **k.**, ten wybawiony
Mt 24:14 potem nadejdzie **k.**
Rz 9:28 doprowadzając go do **k.** i przycinając
1Pt 4:7 zbliżył się **k.** wszystkiego
Hi 42:12; Iz 57:16; Jer 23:20; Eze 7:2; 38:8, 16; Dn 2:28; 8:19; 12:4; Am 1:11; 1Ko 10:11; Obj 2:26

KONIECZNOŚĆ, 1Ko 9:16 nałożono na mnie **k.**

KONIECZNY, Heb 2:1 **k.**, byśmy zwracali uwagę
Jak 2:16 nie dajecie tego, co **k.** dla ciała

KONIK POLNY, Lb 13:33; Iz 40:22

KONSTRUKTOR, 2Kn 26:15 wynalazek **k.**

KONTRARGUMENT, Hi 13:6 Posłuchajcie **k.**

KONWULSJE, Mk 9:26 po wielu **k.** wyszedł

KOŃ, Ps 33:17 Ułudą **k.**, jeśli chodzi o wybawienie
Obj 19:11 a oto biały **k.**
Pwt 17:16; Est 6:8; Ps 147:10; Iz 31:1; Jer 51:21

KOPAĆ, Prz 26:27 Kto **k.** dół, wpadnie do niego

KOPYTO, Kpł 11:3 rozdzielone **k.** i rozwidlone

KORACH, Lb 16:1; 26:9-11; Judy 11

KORALE, Prz 8:11 mądrość lepsza niż **k.**

KORBAN, Mk 7:11 Cokolwiek mam, jest to **k.**

KORNELIUSZ, Dz 10:1, 3, 22, 24, 25, 30, 31

KORONA, 1Ts 2:19 co jest naszą **k.** – czy nie wy
2Tm 4:8 jest dla mnie odłożona **k.** prawości
Obj 2:10 dam ci **k.** życia
Est 8:15; Eze 21:26; Mt 27:29; Jak 1:12; 1Pt 5:4
KORYGOWAĆ, Pwt 8:5 tak ciebie **k.** Jehowa
Ps 94:10 Ten, który **k.** narody
Prz 9:7 Kto **k.** szydercę, ściąga hańbę
KORYGOWANY, Heb 12:5 nie ustawaj, gdy jesteś **k.**
KORYTO WINIARSKIE, Iz 63:3
KORZENIE (przyprawa), Łk 23:56; 24:1
KORZEŃ, Prz 12:3 **k.** prawych nic nie zachwieje
Iz 11:10 **k.** Jessego będzie stał jako sygnał
Rz 11:16 jeśli święty jest **k.**, to i gałęzie
1Tm 6:10 **k.** wszelkich szkodliwych rzeczy
Heb 12:15 żeby nie wyrósł żaden trujący **k.**
Hi 14:8; Prz 12:12; Mt 3:10; 13:21; Łk 17:6; Rz 11:18
KORZYĆ SIĘ, Mt 23:12 kto **k.**, będzie wywyższony
KORZYSTNY, Kzn 7:11 Mądrość jest **k.**
1Ko 6:12 nie wszystko jest **k.**
KORZYŚĆ, 1Ko 13:5 miłość nie szuka własnych **k.**
Flp 2:21 szukają własnych **k.**
Prz 14:23; 1Ko 7:35; 10:33
KOSZ, 2Ko 11:33 spuszczony w wiklinowym **k.**
Jer 24:2; Am 8:1; Mt 14:20; 15:37
KOSZT, Łk 14:28 najpierw obliczy **k.**
Joz 6:26; 2Kl 15:20; Dz 21:24; 1Ko 9:7
KOSZTOWNE BRZEMIĘ, 1Ts 2:6, 9; 2Ts 3:8
KOSZTOWNOŚCI, Ag 2:7 **k.** wszystkich narodów
KOSZTOWNY, Dn 11:38 oddawał chwałę **k.** rzeczami
1Tm 2:9 by nie ozdabiały się **k.** strojem
1Kl 5:17; 7:9, 11
KOŚĆ, Prz 14:30 zazdrość zgnilizną dla **k.**
Prz 25:15 język łagodny potrafi złamać **k.**
Jer 20:9 ogień zamknięty w moich **k.**
Eze 37:1 dolinna równina pełna **k.**
Mt 23:27 wewnątrz pełne **k.**
Jn 19:36 Żadna **k.** nie zostanie zmiażdżona
Rdz 2:23; Hi 10:11; Ps 22:14; 34:20; Hab 3:16
KOTWICA, Heb 6:19 nadzieję jako **k.** dla duszy
KOZA, Wj 12:5; Kpł 9:15; Mt 25:32
KOZIOŁ, Kpł 9:3 **k.**, dar ofiarny za grzech
Heb 9:12 nie z krwią **k.** i byczków
Kpł 16:7, 22, 27; Eze 34:17; Heb 10:4
KOZIOŁ DLA AZAZELA, Kpł 16:26 wypędził **k.**
KOZIOŁEK, Kpł 16:5 dwa **k.** na dar ofiarny
KOZŁOKSZTAŁTNY, Iz 13:21 **k.** demony
KOZŁOWATY, Za 10:3 z **k.** przywódcami
KPINA, Ps 44:13; Eze 23:32; Oz 7:16
KRADZIEŻ, Prz 6:30 dopuszcza się **k.**, by
KRADZIONY, Prz 9:17 Wody **k.** są słodkie
KRAINA, Rdz 12:1 Wyrusz ze swej **k.**
Dn 11:41 Wtargnie do **k.** Ozdoby
Mal 1:4 ludzie ich nazwą **k.** niegodziwości
Rdz 13:15; Ps 88:12; 107:3; Eze 31:14; 32:18; Mt 4:16
KRAINA PRZEMIJANIA, Iz 38:11
KRAINA ZAPOMNIENIA, Ps 88:12 prawość – w **k.**
KRAINA ŻYJĄCYCH, Ps 52:5; 142:5; Iz 38:11; 53:8
KRAJ, Iz 66:8 Czy **k.** powstanie w bólach
Eze 36:35; 39:27
KRANIEC, Ps 72:8 od Rzeki po **k.** ziemi
Hi 38:13; Jer 25:33
KRAŚĆ, Wj 20:15 Nie wolno ci **k.**
Prz 30:9 bym nie popadł w ubóstwo i nie zaczął **k.**
Jer 7:9 Czy można **k.**, mordować
Mt 6:20 gdzie złodzieje nie włamują się i nie **k.**
Ef 4:28 Kto **k.**, niech już nie **k.**
KREDA, Iz 44:13 kreśli po nim **k.**
KRES, Jer 5:31; 17:11; Lam 3:22
KREW, Rdz 9:4 mięsa z **k.** nie wolno wam jeść
Kpł 7:26 nie wolno wam jeść żadnej **k.**
Kpł 17:11 dusza ciała jest we **k.**
Lb 35:12 schronienie przed mścicielem **k.**
Lb 35:33 **k.** plugawi ziemię
1Kn 11:19 Czyż miałbym pić **k.** tych mężów
Jer 2:34 znaleziono ślady **k.** dusz niewinnych
Mt 26:28 to oznacza moją **k.** przymierza
Jn 6:54 Kto pije moją **k.**
Dz 15:20 by się powstrzymywali od **k.**
Dz 15:29 macie powstrzymywać się od **k.**
1Ko 15:50 ciało i **k.** nie mogą odziedziczyć
Heb 9:22 bez wylania **k.** nie następuje
1Jn 1:7 **k.** Jezusa oczyszcza nas
Obj 18:24 znaleziono w niej **k.** proroków
Rdz 4:10; Kpł 17:13; Prz 6:17; Eze 3:18; Mt 23:35; 27:25; Dz 20:28; Heb 9:20; Obj 7:14; 14:20
KREWNY, Rut 3:2; Łk 14:12; Dz 10:24
KRNĄBRNY, Ps 95:10; 1Tm 1:9; Tyt 1:6, 10
KROCZYĆ, Ps 68:7 gdy **k.** przez pustynię
KROK, Ps 37:31 **k.** jego się nie zachwieją
Jer 10:23 nie należy kierowanie swym **k.**
2Ko 10:2 zamierzam przedsięwziąć śmiałe **k.**
Ps 44:18; Prz 4:12
KRONIKA, Ezd 4:15 zbadano księgę **k.**
KRÓL, 1Sm 8:19 Nie, lecz będzie nad nami **k.**
Ps 2:2 **K.** ziemi się ustawili
Iz 32:1 **k.** będzie panował dla prawości
Jer 10:10 Jehowa **K.** po czas niezmierzony
Za 14:9 Jehowa zostanie **k.** nad całą ziemią
Mt 21:5 Oto przychodzi do ciebie twój **K.**
Mt 27:37 To jest Jezus, **k.** Żydów
Łk 21:12 ciągać przed **k.** i namiestników
Jn 18:37 Ty sam mówisz, że jestem **k.**
Jn 19:15 Nie mamy **k.** oprócz Cezara
1Tm 1:17 **K.** Wieczności, niezniszczalnemu
Obj 16:14 wychodzą do **k.** całej ziemi
Obj 19:16 **K.** królów i Pan panów
Sdz 5:19; 9:8; 2Kn 9:22; Ps 89:27; 110:5; Iz 41:21; Dn 4:37; Jn 1:49; Dz 17:7; 1Tm 6:15
KRÓLESTWO, Wj 19:6 **k.** kapłanów
1Kn 29:11 Twoje jest **k.**, Jehowo
Dn 2:44 Bóg nieba ustanowi **k.**
Dn 7:27 **K.** ich to **k.** po czas niezmierzony
Sof 3:8 bym zgromadził **k.** w celu potępienia
Mt 6:10 Niech przyjdzie twoje **k.**
Mt 6:33 szukajcie najpierw **k.** oraz prawości
Mt 24:14 dobra nowina o **k.** będzie głoszona
Mt 25:34 odziedziczcie **k.** przygotowane
Łk 12:32 uznał za dobre dać wam **k.**
Łk 22:29 zawieram przymierze co do **k.**
Jn 18:36 Moje **k.** nie jest częścią świata
1Ko 15:24 przekaże **k.** swemu Bogu
Kol 1:13 przeniósł do **k.** swego Syna
Heb 11:33 dzięki wierze pokonali **k.**
Obj 1:6 uczynił nas **k.**, kapłanami
Obj 11:15 **K.** świata stało się **k.** naszego Pana
2Kn 36:20; Ezd 1:2; Iz 9:7; 23:17; Jer 25:26; Dn 10:13; Mt 4:8; 2Tm 4:1; Jak 2:5; Obj 5:10
KRÓLESTWO BOŻE, Łk 6:20; Rz 14:17; 1Ko 4:20
Mt 21:43 **K.** będzie wam zabrane
Mk 4:11 Wam dano świętą tajemnicę **k.**
Łk 9:62 kto ogląda się, nie nadaje się do **k.**
Łk 17:20 **K.** nie przychodzi w sposób
Dz 14:22 Do **k.** wejść przez wiele ucisków
KRÓLESTWO NIEBIOS, Mt 3:2; 10:7; 23:13
KRÓLEWSKI, Ps 45:9; Łk 7:25; 1Pt 2:9
KRÓLOWA, Mt 12:42 **K.** z południa powstanie
Obj 18:7 Siedzę jako **k.**, i nie jestem wdową
1Kl 10:1; Est 2:17; Jer 7:18; Dn 5:10
KRÓLOWAĆ, Wj 15:18 Jehowa będzie **k.** po czas
Rz 5:14 śmierć **k.** od Adama
Rz 6:12 Niech grzech nie **k.** w waszych
1Ko 4:8 abyśmy również my z wami **k.**
1Ko 15:25 musi **k.**, aż Bóg położy
2Tm 2:12 jeśli trwamy, razem też będziemy **k.**
Obj 11:15 będzie **k.** na wieki wieków
Obj 11:17 wzięłaś swą wielką moc i zaczęłaś **k.**
Obj 20:4 ożyli i **k.** z Chrystusem
1Sm 24:20; 1Kl 1:5; Eze 20:33; Mi 4:7; Obj 19:6
KRÓL POŁUDNIA, Dn 11:11, 25, 40
KRÓL PÓŁNOCY, Dn 11:6-8, 15, 40
KRÓTKI, Lb 11:23 Czyż ręka Jehowy jest za **k.**
Iz 59:1 ręka Jehowy nie stała się zbyt **k.**
KRUCHY, Dn 2:42 królestwo po części **k.**
KRYĆ SIĘ, Prz 22:3 ujrzawszy nieszczęście, **k.**

KRYJÓWKA, 1Sm 19:2; Ps 119:114; Iz 28:17; Jer 49:10
KRYTYCZNE CZASY, 2Tm 3:1 nastaną **k.**
KRYTYKOWAĆ, Rdz 21:25 Abraham **k.** Abimelecha
Hi 40:2 spiera się z Wszechmocnym ten, kto **k.**
1Tm 5:1 Nie **k.** surowo starszego mężczyzny
KRZEPKI MĄŻ (MĘŻCZYZNA), 1Kn 23:3; Hi 3:23; Ps 34:8; 89:48; Prz 6:34; 29:5; Iz 22:17; Jer 17:5
KRZYWDA, Prz 12:21 Prawego nie spotka **k.**
1Pt 3:9 nie odpłacając **k.** za **k.**
1Sm 25:26; Ps 141:4; Iz 59:4; Lam 3:59; Eze 11:2; Mt 20:13; Dz 18:10; 25:10
KRZYWDZICIEL, Hi 34:22, 36; Ps 14:4; 59:2; 64:2; 92:7; 94:4; 101:8; 125:5; Prz 10:29
KRZYWDZIĆ, Kpł 25:14 nie **k.** jeden drugiego
KRZYWDZONY, Dz 7:24 pomścił **k.**
KRZYŻ. Zobacz PAL MĘKI.
KRZYŻOWAĆ, Kpł 19:19 Nie wolno **k.** dwóch
KSIĄŻĘ. Zobacz też NACZELNIK, DOWÓDCA, NACZELNY PEŁNOMOCNIK, WŁADCA.
Iz 9:6 Wiekuisty Ojciec, **K.** Pokoju
Dn 12:1 powstanie Michał, wielki **k.**
Joz 5:14; 13:21; Hi 34:19; Ps 45:16; 83:11; Dn 8:11, 25; 10:13; Mi 5:5; Sof 1:8
KSIĄŻĘCY, Iz 32:1 będą sprawować władzę **k.**
KSIĘGA, Kzn 12:12 sporządzaniu **k.** nie ma końca
Iz 34:16 Poszukajcie w **k.** Jehowy
Dn 7:10 Zasiadł Sąd i otwarto **k.**
Dn 9:2 rozpoznałem na podstawie **k.** liczbę
Dn 12:4 zapieczętuj **k.** aż do czasu końca
Heb 9:19 pokropił **k.** oraz cały lud
Wj 17:14; Iz 29:11; Mk 12:26; Dz 19:19; Heb 10:7
KSIĘŻNICZKA, 1Kl 11:3; Est 1:18; Iz 49:23
KSIĘŻYC, Jl 2:10 Słońce i **k.** ściemniały
Łk 21:25 znaki na słońcu i **k.**, i gwiazdach
Dz 2:20 słońce w ciemność, a **k.** w krew
Obj 12:1 pod jej stopami **k.**
Joz 10:12; Ps 104:19; Jl 2:31; Hab 3:11; Obj 21:23
KSZTAŁCIĆ SIĘ, Dz 13:1 który **k.** z Herodem
KSZTAŁT, Flp 2:8 w **k.** człowieka
KSZTAŁTOWAĆ (SIĘ), Iz 45:9; 1Pt 1:14
Rz 12:2 nie dajcie **k.** na wzór tego systemu
KUBEK, Mt 10:42 choćby tylko **k.** zimnej wody
KULAWY, Iz 35:6 **k.** będzie się wspinał niczym jeleń
Mal 1:8, 13; Mt 15:30; Heb 12:13
KUPIEC, Obj 18:3 wędrowni **k.** ziemscy
Iz 23:2; Eze 27:21; Mt 13:45; Obj 18:11
KUPOWAĆ, Prz 23:23 **K.** prawdę, a nie sprzedawaj
Mt 13:46 sprzedał wszystko i ją **k.**
1Ko 7:30 którzy **k.**, jak ci, co nie posiadają
2Pt 2:1 zaprą się właściciela, który ich **k.**
Obj 5:9 swoją krwią **k.** Bogu ludzi
Obj 13:17 nie mógł **k.** ani sprzedawać
Kpł 27:24; Rut 4:4, 8; 2Sm 12:3; Iz 55:1; Jer 32:44; Mt 13:44; Łk 14:18; Obj 3:18; 18:11
KUSICIEL, Mt 4:3 przyszedł **K.** i rzekł
1Ts 3:5 żeby czasem nie skusił was **K.**
KUSIĆ, 1Ko 7:5; Gal 6:1
KUSZ, Rdz 10:6-8; Iz 11:11; Jer 46:9
KUSZENIE, Łk 4:13 Diabeł, zakończywszy **k.**
KUZYN, Kol 4:10 Marek, **k.** Barnabasa
KWALIFIKACJE, Gal 6:1 wy, którzy macie **k.**
KWARANTANNA, Lb 12:14, 15 **k.** poza obozem
KWAS, 1Ko 5:7 wolni od **k.**
KWATERMISTRZ, Jer 51:59 Serajasz był **k.**
KWIAT, Wj 37:17; Iz 5:24

L

LABAN, Rdz 24:29; 29:5; 31:24, 48; 32:4
LACHISZ, Joz 10:3; 2Kl 14:19; Jer 34:7
LAMECH, Rdz 4:18; 5:25; 1Kn 1:3; Łk 3:36
LAMENT, Jer 9:10; 31:15; Eze 27:32; Mi 2:4
LAMENTOWAĆ, Eze 32:18; Mi 2:4
LAMENTOWANIE, Kzn 3:4 czas **l.** i czas pląsania
LAMPA, 2Sm 22:29 jesteś moją **l.**, Jehowo
Ps 119:105 Słowo twoje **l.** dla mej stopy
Prz 6:23 przykazanie jest **l.**
Mt 5:15 **L.** stawia się nie pod korcem
Mt 6:22 **L.** ciała jest oko
Mt 25:1 dziewic, które wzięły swoje **l.**
Łk 12:35 wasze **l.** niech płoną
1Kl 15:4; Ps 18:28; Prz 13:9; 21:4; Jn 5:35; Obj 4:5
LAMPART, Jer 13:23 Czy może zmienić **l.** swoje cętki
PnP 4:8; Iz 11:6; Dn 7:6; Obj 13:2
LAODYCEA, Kol 2:1; 4:16; Obj 1:11; 3:14
LASKA, Rdz 49:10 Nie oddali się **l.** rozkazodawcy
Ps 60:7; 108:8 Juda moją **l.** rozkazodawcy
Ps 110:2 **L.** twej siły Jehowa pośle
Iz 14:5 Jehowa połamał **l.** rządzących
Mi 7:14 Paś swój lud twą **l.**
Heb 9:4 dzban z manną i **l.** Aarona
Wj 12:11; Ps 23:4; Iz 9:4; Jer 48:17; Za 11:10
LATA, Rdz 1:14 znaki do określania **l.**
Pwt 8:2 prowadził cię przez czterdzieści **l.**
Ps 90:4 tysiąc **l.** jak dzień wczorajszy
Iz 65:20 chłopiec, chociaż miał sto **l.**
Jer 25:11 służyć królowi siedemdziesiąt **l.**
Gal 3:17 czterysta trzydzieści **l.** później
2Pt 3:8 tysiąc **l.** jak jeden dzień
Obj 20:4, 6 królować przez tysiąc **l.**
LATO, Rdz 8:22 i **l.**, i zima nigdy nie ustaną
Jer 8:20 **l.** się skończyło; nie wybawieni
Mt 24:32 poznajecie, że blisko jest **l.**
Ps 74:17; Prz 30:25; Za 14:8
LATOROŚL, Jer 23:5 wzbudzę Dawidowi **l.**
Za 3:8 wprowadzam mego sługę – **L.**
Iz 4:2; 14:19; 61:11; Jer 33:15; Za 6:12
LĄD, Rdz 1:9
LEA, Rdz 29:23; Rut 4:11
LECZENIE, Obj 22:2 liście drzew do **l.** narodów
LECZYĆ, Mt 9:35 **l.** wszelką dolegliwość i niemoc
Jer 6:14; Łk 6:7; 10:9
LEKARSTWO, Prz 12:18 język mądrych jest **l.**
Prz 13:17 wierny wysłannik jest **l.**
Prz 17:22 Serce radosne niczym **l.**
LEKARZ, Rdz 50:2 nakazał **l.** zabalsamować
Hi 13:4 jesteście **l.** nic niewartymi
Łk 4:23 **L.**, ulecz samego siebie
Łk 5:31 Zdrowi nie potrzebują **l.**
Kol 4:14 Łukasz, umiłowany **l.**
LEKCEWAŻĄCY, Eze 35:12 usłyszałem **l.** rzeczy
LEKCEWAŻENIE, 1Ts 4:8 Kto okazuje **l.**
LEKCEWAŻYĆ, Łk 10:16 Kto **l.** mnie, **l.** również tego
1Sm 18:23; Iz 59:8; Jn 12:48
LEKKOMYŚLNOŚĆ, Jer 3:9 nierząd z powodu **l.**
LEMIESZ, Iz 2:4 przekują miecze na **l.**
Jl 3:10 Przekujcie **l.** na miecze
LEN, Pwt 22:11; Obj 19:8, 14
LENISTWO, Prz 19:15 **L.** sprowadza głęboki sen
Prz 31:27; Kzn 10:18
LENIWIEC, Prz 6:6 Idź do mrówki, **l.**
LENIWY, Prz 20:4 **l.** nie będzie orał
Prz 10:26; 13:4; 15:19; 19:24; 21:25; 26:13, 15
LEPSZE ZMARTWYCHWSTANIE, Heb 11:35
LEPSZY, Kzn 2:24 nic **l.** niż jeść i pić
LETNI, Obj 3:16 skoro jesteś **l.**
LEW, Prz 28:1 prawi podobni do młodego **l.**
Iz 11:7 **l.** będzie jadł słomę
Heb 11:33 zamknęli paszcze **l.**
1Pt 5:8 Diabeł jak ryczący **l.**
Obj 5:5 **L.** z plemienia Judy
Sdz 14:9; 1Sm 17:36; Ps 91:13; Iz 35:9; Dn 6:27; Jl 1:6; Mi 5:8; Sof 3:3
LEWI, Rdz 29:34 nazwano go imieniem **L.**
Mal 3:3 będzie oczyszczał synów **L.**
Rdz 35:23; Lb 18:21; Pwt 10:9; Ps 135:20; Obj 7:7
LEWIATAN, Hi 41:1; Ps 74:14; 104:26; Iz 27:1
LEWICI, Lb 8:19 dam **L.** Aaronowi i jego synom
Lb 35:6 dacie **L.**: sześć miast schronienia
Lb 3:12, 41; 1Kn 15:2, 16; 2Kn 23:7
LĘDŹWIE, Ef 6:14 opasawszy **l.** prawdą
Rdz 35:11; Łk 12:35
LĘK, Pwt 10:17 Bóg wielki, wzbudzający **l.**
Ps 45:4 nauczy rzeczy napawających **l.**
Ps 111:9 Imię jego święte i napawa **l.**

Ps 139:14 uczyniony w sposób napawający **l.**
Jl 2:11 dzień Jehowy napawa **l.**
Sof 2:11 Jehowa będzie ich napawał **l.**
Mal 2:5 z powodu mego imienia przejęty **l.**
Heb 12:28 pełnić służbę z bojaźnią i **l.**
Wj 34:10; Sdz 13:6; 1Kn 17:21; Neh 1:5; Jl 2:31

LĘKAĆ SIĘ, Pwt 9:19 **l.** z powodu gniewu
Iz 51:12 **l.** śmiertelnego człowieka
Jer 1:8 Nie **l.**, bo ja jestem z tobą
1Kn 16:25; Prz 3:25; Heb 13:6; Obj 2:10

LGNĄĆ, Pwt 30:20 miłując Jehowę, **l.** do niego
Joz 23:8 do Jehowy, swego Boga, macie **l.**
Pwt 4:4; 10:20; 13:4; Joz 22:5

LIBAN, Pwt 3:25; Iz 35:2; Eze 17:3

LIBIA, Dz 2:10 [mieszkańcy] Egiptu i stron **L.**

LICHWA, Kpł 25:36; Neh 5:7

LICZBA, Obj 7:4 usłyszałem **l.** opieczętowanych
Obj 13:18 niech obliczy **l.** bestii
Rz 9:27; 11:12; Obj 5:11; 13:17; 20:8

LICZNY, Pwt 26:5 narodem wielkim, potężnym i **l.**
Eze 38:15 wielki zbór, **l.** wojsko

LICZYĆ (SIĘ), Ps 90:12 jak **l.** nasze dni
Rz 5:13 grzechu nie **l.**, gdy nie ma prawa

LIKTOR, Dz 16:35 wysłali **l.**, aby powiedzieli

LINKA, Iz 54:2 Wydłuż swe **l.** namiotowe

LIST, 2Kl 19:14 wziął **l.** i przeczytał
2Ko 3:1 **l.** polecających dla was albo od was
Ezd 4:7; 7:11; Jer 29:29; Dz 23:25

LISTA, 1Tm 5:9 Na **l.** wciągnięta wdowa

LISZAJ, Kpł 21:20 oparszywiały albo mający **l.**

LITOŚĆ, Mt 15:32 Odczuwam **l.** dla tego tłumu
Rdz 43:14; 1Kl 8:50; Ps 40:11; Mt 20:34

LITOWAĆ SIĘ, Iz 49:13 **l.** nad uciśnionymi

LNIANY, Eze 9:2 mąż odziany w **l.** szatę
Kpł 16:4; Dn 12:6, 7

LOCH, Ps 142:7 wyprowadzić duszę z **l.**

LOGICZNIE, Dz 9:22 **l.** udowadniał, że

LOGICZNY, Łk 1:3 spisać w **l.** porządku

LOIS, 2Tm 1:5 w twej babce **L.**

LOJALNA ŻYCZLIWOŚĆ, Wj 34:6 obfitujący w **l.**
Ps 107:8 dzięki Jehowie za jego **l.**
Oz 6:6 znajduję upodobanie w **l.**
Dz 13:34 przejawami **l.** wobec Dawida
Wj 20:6; Ps 13:5; 40:10; 92:2; 141:5; Prz 3:3; 11:17; Iz 16:5; 54:10; Lam 3:22; Oz 12:6

LOJALNIE, 2Sm 22:26 Z lojalnym postępował **l.**

LOJALNOŚĆ, Łk 1:75; Ef 4:24

LOJALNY, Ps 16:10 żeby **l.** ujrzał dół
Ps 37:28 Jehowa nie opuści **l.**
Ps 97:10 strzeże tych, którzy są **l.**
Ps 116:15 Drogocenna jest śmierć **l.**
Prz 2:8 strzec będzie drogi **l.**
Jer 3:12 jestem **l.** – brzmi wypowiedź Jehowy
Mi 7:2 Zniknął z ziemi **l.**
Pwt 33:8; 1Sm 2:9; Ps 31:23; 50:5; 145:10; 149:1, 9; Dz 2:27; 13:35; 1Ts 2:10; Heb 7:26; Obj 15:4

LOS, Est 3:7 rzucano pur, czyli **l.**
Jn 19:24 o moje odzienie rzucili **l.**
Dz 13:19 **l.** rozdzielił tę ziemię
2Ko 4:9 nie pozostawieni własnemu **l.**
Prz 18:18; Dn 12:13; Mt 16:22; Dz 1:26

LOT, Łk 17:28 jak działo się za dni **L.**
Rdz 11:27; 19:29; 2Pt 2:7

LUD, Wj 19:5 moją własnością spośród wszystkich **l.**
Pwt 33:29 **l.** cieszący się wybawieniem
Prz 14:28 W mnóstwie **l.** jest ozdoba króla
Prz 29:2 władzę sprawuje niegodziwy, **l.** wzdycha
Iz 2:3 wiele **l.** pójdzie i powie: Przyjdźcie
Iz 62:10 Oczyśćcie drogę **l.**
Jer 31:33 oni będą moim **l.**
Oz 2:23 nie są moim **l.**, powiem: Jesteście **l.**
Dz 4:25 **l.** rozmyślały nad próżnymi rzeczami
Dz 15:14 wziąć **l.** dla swego imienia
Rz 9:25 nie są moim **l.**, nazwę **l.** moim
Tyt 2:14 oczyścić dla siebie **l.**
Heb 8:10 a oni będą moim **l.**
Heb 11:25 wybrał poniewieranie z **l.** Bożym
1Pt 2:9 **l.** na szczególną własność
Obj 7:9 z narodów i plemion i **l.**
Obj 17:15 **l.** i rzesze, i narody
Obj 18:4 Wyjdźcie z niej, mój **l.**
Wj 24:7; 1Sm 12:22; 2Sm 7:23; Est 8:17; Prz 29:18; Iz 6:5; 32:18; 56:7; Jer 5:31; Oz 4:9; Sof 3:9; Za 8:22; Dz 3:23; Rz 15:11; 2Ko 6:16; Heb 2:17; 9:19; 10:30

LUDZIE, Mt 4:19 uczynię was rybakami **l.**
Łk 16:15 co wśród **l.** jest wyniosłe
Dz 5:29 bardziej posłuszni Bogu jako władcy niż **l.**
Gal 1:10 czy staram się przypodobać **l.**
Rdz 6:4; Lb 16:32; Joz 11:14; Jer 5:26; Eze 34:31; 36:10; Sof 3:4; 1Ko 1:25; 2Tm 2:2; 3:2; Heb 11:2

LUDZKI, Mt 15:9 jako nauk uczą nakazów **l.**
1Ko 9:8 Czy mówię to według mierników **l.**
Gal 1:11 dobra nowina nie jest niczym **l.**
Ps 115:16; Prz 15:11; Kzn 3:10; Rz 6:19

LŻYĆ, Ps 74:10 Jak długo wróg będzie **l.**
Mt 5:11 Szczęśliwi jesteście, gdy was **l.**
1Pt 4:14 **l.** ze względu na imię Chrystusa

Ł

ŁABĘDŹ, Kpł 11:18; Pwt 14:16

ŁAGODNE USPOSOBIENIE, 1Pt 3:15

ŁAGODNIE USPOSOBIONY, Mt 5:5 Szczęśliwi **ł.**
Mt 11:29 jestem **ł.** i uniżony w sercu
Mt 21:5 przychodzi do ciebie twój Król, **ł.**

ŁAGODNOŚĆ, 1Ko 4:21 miłością i **ł.** ducha
2Ko 10:1 przez **ł.** i życzliwość Chrystusową
Gal 6:1 skorygować takiego w duchu **ł.**
2Tm 2:25 z **ł.** pouczający nieprzychylnych
Gal 5:23; 1Tm 6:11; Tyt 3:2

ŁAGODNY, 1Pt 3:4 cichego i **ł.** ducha

ŁAKNĄCY, Mt 5:6 Szczęśliwi **ł.** i pragnący

ŁAMAĆ, Mt 5:19; 1Ko 10:16

ŁAMIĄCY UGODY, Rz 1:31 **ł.**, wyzuci z uczucia

ŁANIA, Rdz 49:21; Ps 18:33; Prz 5:19; Hab 3:19

ŁAŃCUCH, Dz 12:7 **ł.** opadły z jego rąk
Ef 6:20 jako ambasador w **ł.**

ŁAPÓWKA, Pwt 10:17 ani nie przyjmuje **ł.**
Mi 3:11 Jej zwierzchnicy sądzą za **ł.**
Wj 23:8; Prz 17:23; Iz 1:23; 5:23; 33:15

ŁASKA. Zobacz też ŻYCZLIWOŚĆ NIEZASŁUŻONA.
Za 12:10 wyleję ducha **ł.**
Łk 2:52 robił postępy w **ł.** u Boga
Ps 37:21; Prz 3:4; 28:23; Kzn 9:11; Dz 6:8; 7:10

ŁASKAWY, 2Kn 30:9 Jehowa, wasz Bóg, jest **ł.**
Jl 2:13 wróćcie do Jehowy, gdyż **ł.** on
Łk 18:13 bądź **ł.** dla mnie, grzesznika
Wj 34:6; Ps 86:15; 103:8; 111:4; 112:5; 116:5

ŁATA, Mt 9:16; Mk 2:21; Łk 5:36

ŁAZARZ, Łk 16:20; Jn 11:1, 2; 12:1

ŁOKIEĆ, Mt 6:27 Kto może dodać **ł.** do życia
Rdz 6:15; Wj 27:1; Eze 41:8; Obj 21:17

ŁONO, Hi 1:21 Nagi wyszedłem z **ł.**
Ps 127:3 owoc **ł.** jest nagrodą
Jer 1:5 zanim wyszedłeś z **ł.**, uświęciłem cię
Ps 110:3; Oz 9:14; Jn 3:4; Gal 1:15

ŁOWCA, Rdz 10:9 **ł.** na przekór Jehowie

ŁOWY, Rdz 27:30; Kpł 17:13

ŁOŻE, Ps 41:3 pokrzepi go na **ł.** boleści
Heb 13:4 **ł.** małżeńskie nie skalane
1Kn 5:1; Hi 17:13; Ps 36:4; Iz 28:20; 57:2

ŁÓJ, Kpł 1:8, 12 **ł.** ułoży na drewnie, na ogniu

ŁÓŻKO, Mi 2:1; Łk 8:16

ŁUG, Jer 2:22; Mal 3:2

ŁUK, Ps 46:9; Oz 2:18; Obj 6:2

ŁUKASZ, Kol 4:14; 2Tm 4:11

ŁUP, Iz 53:12 z mocarzami będzie dzielił **ł.**
Kol 2:8 uprowadzi jako swój **ł.**
Joz 8:2; Sdz 5:30; Iz 10:2; Jer 39:18; Eze 38:12

ŁUPIĆ, Jer 25:36; 51:55

ŁYSINA, Kpł 13:40; Pwt 14:1; Mi 1:16

ŁZA, Ps 126:5 sieją że **ł.**, będą żąć z radosnym
Obj 21:4 otrze z ich oczu wszelką **ł.**
Iz 25:8; Łk 7:38; Heb 5:7; Obj 7:17

M

MACEDONIA, Dz 16:9 Przepraw się do **M.**
Dz 20:1; 1Ko 16:5; 2Ko 8:1; 1Ts 1:7; 4:10
MACHINACJE, Ef 6:11 wobec **m.** Diabła
MACIORA, 2Pt 2:22 obmyta **m.** do tarzania się
MAGIA, Mi 5:12 uprawiają **m.**
Iz 2:6; Jer 27:9
MAGOG, Eze 38:2 oblicze przeciwko Gogowi z **M.**
Eze 39:6 ześlę ogień na **M.**
Obj 20:8 Goga i **M.**, aby zgromadzić na wojnę
MAHER-SZALAL-CHASZ-BAZ, Iz 8:1, 3
MAJĄTEK, Łk 15:13 roztrwonił swój **m.**
2Kn 31:3; Prz 13:22
MAJESTAT, Dn 5:18 dał Nebukadneccarowi **m.**
Heb 1:3 po prawicy **M.** w miejscach wyniosłych
Heb 8:1 po prawicy tronu **M.** w niebiosach
Ps 16:3; Dn 4:36; Za 11:3; Judy 25
MAJESTATYCZNY, 1Sm 4:8 z ręki tego **m.** Boga
Ps 8:1 Jehowo, jakże **m.** jest twe imię
Ps 76:4 bardziej **m.** niż góry
Ps 136:18 pozabijał **m.** królów
Iz 33:21 **M.**, Jehowa
MAJĘTNOŚĆ, Prz 11:4 **M.** na nic się nie zdadzą
Prz 28:22; Dn 11:43
MALUCZKI, Ps 41:1 ma wzgląd na **m.**
MALUTKI, Iz 60:22 **M.** stanie się tysiącem
MAŁA TRZÓDKA, Łk 12:32 Nie bój się, **m.**
MAŁŻEŃSTWO, 2Ko 11:2 przyrzekłem was w **m.**
Heb 13:4 **M.** w poszanowaniu
MAŁŻEŃSTWO LEWIRACKIE, Rdz 38:8; Pwt 25:5, 7
MAŁŻONEK, Jer 31:32 na prawach **m.**
Obj 21:2 przyozdobiona dla swego **m.**
MAŁŻONKA, Obj 21:9 oblubienicę, **m.** Baranka
Neh 2:6; Ps 45:9
MAMIĆ, Kol 2:4 **m.** argumentami
MAMRE, Rdz 13:18; 23:17; 35:27; 50:13
MANASSES, Rdz 41:51; 48:13; 2Kl 21:16-18
MANNA, Wj 16:31 określać nazwą **m.**
Wj 16:35 synowie Izraela jedli **m.**
Jn 6:49 praojcowie jedli **m.**, a pomarli
Obj 2:17 dam trochę ukrytej **m.**
Joz 5:12; Neh 9:20; Ps 78:24; Heb 9:4
MANOACH, Sdz 13:2, 8, 21
MAPA, Joz 18:4 sporządzili jej **m.** stosownie do
MARDOCHEUSZ, Est 3:2 **M.** się nie kłaniał
Est 7:10 na palu, który przygotował dla **M.**
Ezd 2:2; Neh 7:7; Est 2:5; 6:10; 9:3; 10:3
MARIA 1., Mt 1:16 **M.**, z której się urodził Jezus
Mt 13:55; Mk 6:3; Łk 1:27; 2:19, 34
MARIA 2., Mt 27:56 wśród nich **M.** Magdalena
Mk 16:1; Łk 8:2; 24:10; Jn 20:1
MARIA 3., Mt 27:56 **M.** – matka Jakuba
Mk 15:47; 16:1; Łk 24:10; Jn 19:25
MARIA 4., Łk 10:42 **M.** wybrała dobrą cząstkę
Łk 10:39; Jn 11:1; 12:3
MARIA 5., Dz 12:12 **M.**, matka Jana Marka
MARIA 6., Rz 16:6 Pozdrówcie **M.**, która poniosła
MARNOŚĆ, Kzn 3:19 wszystko jest **m.**
Kzn 1:2; 4:4; 11:10; Jer 10:15
MARNY, Kzn 7:15 wszystko za swoich **m.** dni
Kzn 9:9 wszystkie dni swego **m.** życia
MARTA, Łk 10:41; Jn 11:39; 12:2
MARTWIĆ SIĘ, Łk 10:41 Marto, **m.** i niepokoisz
MARTWY, Iz 26:14 Oni są **m.**; nie będą żyć
Ef 2:1 byliście **m.** w wykroczeniach
MARYNARZ, Eze 27:9, 27, 29; Jon 1:5
MASAŻ, Est 2:3, 9, 12
MASYW SKALNY, Mt 16:18 na **m.** zbuduję mój zbór
Łk 8:6 Inne padło na **m.**
Rz 9:33 kładę na Syjonie **m.** obrazy
1Ko 10:4; 1Pt 2:8
MATEUSZ, Mt 9:9; 10:3; Łk 6:15; Dz 1:13
MATKA, Rdz 3:20 Ewa, **m.** wszystkich żyjących
Wj 20:12 Szanuj swego ojca i swą **m.**
Ps 51:5 w grzechu poczęła mnie **m.**
Prz 6:20 nie porzucaj prawa twej **m.**
Prz 23:22 nie gardź swą **m.**
Łk 8:21 Moją **m.** i moimi braćmi są ci
Gal 4:26 Jerozolima górna jest naszą **m.**
Rdz 2:24; Sdz 5:7; Iz 49:1; Łk 12:53; 14:26
MĄDROŚĆ, Ps 111:10 Bojaźń przed Jehową **m.**
Prz 1:20 **m.** głośno woła na ulicy
Prz 2:7 zachowa on praktyczną **m.**
Prz 4:7 **M.** to rzecz pierwsza. Nabywaj **m.**
Prz 8:11 **m.** jest lepsza niż korale
Prz 30:24 Cztery rzeczy wykazujące **m.**
Kzn 7:11 **M.** jest dobra i korzystna
Iz 29:14 zginie **m.** ich mędrców
Eze 28:17 zniewczyłeś swą **m.**
Dn 1:17 umiejętnością wnikania w **m.**
Dn 2:21 udziela **m.** mędrcom
Mt 11:19 **m.** potwierdza prawość dziełami
Łk 16:8 kierował się praktyczną **m.**
1Ko 2:5 wiara nie na **m.** ludzkiej, lecz
1Ko 3:19 **m.** tego świata jest głupstwem
Jak 1:5 Jeżeli komuś brakuje **m.**
Jak 3:17 **m.** z góry jest rozsądna
Pwt 4:6; Prz 3:13; 24:3; 29:15; Jer 8:9; Rz 11:33
MĄDRY, Zobacz też ROZTROPNY.
Ps 49:10 nawet **m.** umierają
Prz 3:7 Nie stawaj się **m.** we własnych oczach
Prz 15:20 **M.** syn rozwesela ojca
Prz 27:11 Bądź **m.**, i rozweselaj moje serce
2Tm 3:15 święte pisma mogą cię uczynić **m.**
Ps 19:7; Prz 1:5; Rz 1:22; Ef 5:15
MĄDRZEJSZY, Prz 26:16; Łk 16:8
Prz 9:9 Daj mądremu, a stanie się **m.**
1Ko 1:25 co głupie u Boga, jest **m.** niż ludzie
MĄŻ, Wj 18:21 wybrać **m.** zdolnych
Jer 10:23 Do **m.**, który idzie, nie należy kierowanie
Za 8:23 dziesięciu **m.** ze wszystkich języków
Rz 7:2 jest prawem związana z **m.**
1Ko 7:2 niech każda kobieta ma własnego **m.**
1Ko 7:14 niewierzący **m.** jest uświęcony
2Ko 11:2 przyrzekłem was jednemu **m.**
Ef 5:25 **M.**, wciąż miłujcie swe żony
Kol 3:19 **M.**, zawsze miłujcie żony
1Pt 3:1 żony, bądźcie podporządkowane **m.**
Rdz 6:9; Rut 1:11; Iz 54:5; Jer 29:6; 44:19; Eze 16:45; 1Ko 7:34; 14:35; Ef 4:13; Kol 3:18; 1Tm 3:2
MEDIA (kraj), Ezd 6:2; Est 1:3; Dn 8:20
MEDIUM SPIRYTYSTYCZNE,
Kpł 19:31 Nie zwracajcie się do **m.**
Pwt 18:11 kto zasięga rady u **m.**
1Sm 28:7 kobieta jako **m.**
1Sm 28:3; 2Kl 21:6; 23:24; Iz 8:19; 19:3; 29:4
MEGIDDO, Sdz 5:19 nad wodami **M.**
Joz 12:21; 2Kl 9:27; 23:29; 2Kn 35:22
MELCHIZEDEK, Heb 5:6 na sposób **M.**
Rdz 14:18; Ps 110:4; Heb 6:20; 7:1, 15
MENSTRUACYJNY, Kpł 15:26; 18:19; Eze 36:17
Kpł 15:19 siedem dni w swej nieczystości **m.**
MERIBA, Wj 17:7; Lb 20:13; Pwt 32:51
MESJASZ, Dn 9:26 **M.** zostanie zgładzony
Jn 1:41 Znaleźliśmy **M.**
Jn 4:25 Wiem, że przyjdzie **M.**, Chrystus
METUSZELACH, Rdz 5:21, 25, 27; Łk 3:37
MEZOPOTAMIA, Rdz 24:10; Pwt 23:4; Dz 2:9
MĘCZARNIA, Łk 16:23; Obj 11:10; 18:7, 10
Obj 14:11 dym ich **m.** wznosi się na wieki
MĘCZYĆ (SIĘ), Iz 40:28 On nie **m.** ani nie nuży
Mt 8:29; Mk 5:7; Łk 8:28; Obj 9:5; 20:10
MĘDRSZY, Ps 119:98 Przykazanie czyni mnie **m.**
MĘDRZEC, Mt 11:25 ukryłeś przed **m.**
MĘSKI, 1Ko 16:13 działajcie po **m.**
MĘŻCZYZNA, Rdz 1:27 stworzył ich jako **m.**
Rz 1:27 **m.** porzucili zgodne z naturą pożycie
Eze 16:17; 1Ko 6:9
MĘŻOWIE Z DAWNIEJSZYCH CZASÓW, Mt 15:2
MGLISTY, 1Ko 13:12 widzimy w **m.** zarysie
MGNIENIE, 1Ko 15:52 w momencie, w **m.** oka
MIANO, Ef 3:15 zawdzięcza **m.** każda rodzina
MIANOWAĆ, Tyt 1:5 byś **m.** starszych

MIARA, Łk 6:38 **m.** wyborną, natłoczoną
1Ts 2:16 stale dopełniają **m.** swych grzechów
Jer 30:11; Rz 12:3; Ef 4:16; 2Tm 4:15; 1Pt 4:10
MIASTA-SPICHLERZE, 2Kn 8:4; 17:12
MIASTO, Iz 6:11 Aż **m.** będą bez mieszkańca
Mt 5:14 Nie można ukryć **m.** na górze
Heb 11:10 **m.** mającego rzeczywiste fundamenty
Obj 21:2 **m.** święte, Nową Jerozolimę
Rdz 11:4; Eze 9:4; Łk 4:43; 19:17; Obj 16:19
MIASTO-ENKLAWA, Joz 16:9
MIASTO SCHRONIENIA, Lb 35:25; Joz 21:13, 21
MIAŻDŻYĆ, Ps 94:5 Lud twój, Jehowo, **m.**
Iz 53:5 **m.** go za nasze przewinienia
MICHAŁ, Dn 12:1 w owym czasie powstanie **M.**
Obj 12:7 **M.** i jego aniołowie toczyli bitwę
Dn 10:13, 21; Judy 9
MICHEASZ, Sdz 17:1; 2Kn 34:20; Mi 1:1
MICPA, Joz 11:3; Sdz 10:17; Oz 5:1
MICPE, Joz 11:8; Sdz 11:29
MIDIAN, Sdz 6:1 wydał na siedem lat w rękę **M.**
Wj 2:15; Sdz 9:17; Hab 3:7; Dz 7:29
MIDIANICI, Rdz 37:36; Lb 25:17; 31:2
MIECZ, 1Sm 17:47 nie **m.** wybawia Jehowa
Iz 2:4 Naród nie podniesie **m.** przeciw narodowi
Eze 33:6 strażnik widzi, że nadchodzi **m.**
Jl 3:10 Przekujcie swoje lemiesze na **m.**
Mt 26:52 którzy chwytają za **m.**, od **m.** zginą
Ef 6:17 **m.** ducha, słowo Boże
Heb 4:12 słowo Boże ostrzejsze niż wszelki **m.**
Obj 19:15 wychodzi ostry, długi **m.**
Dn 11:33; Mi 4:3; Mt 10:34; Łk 21:24; 22:38
MIEJSCE, Ps 37:10 zwrócisz uwagę na jego **m.**
Prz 15:3 Oczy Jehowy są na każdym **m.**
Kzn 3:20 Wszyscy idą na jedno **m.**
Mt 24:15 obrzydliwość w **m.** świętym
Jn 14:2 idę, żeby wam przygotować **m.**
Pwt 12:11; Ps 63:9; Prz 27:20; Eze 39:11; Judy 6;
Obj 12:6, 8; 18:2
MIEJSCE DEPTANIA, Iz 28:18 staniecie się **m.**
Mi 7:10 stanie się **m.** jak błoto na ulicach
MIEJSCE ODPOCZYNKU,
Ps 23:2 dobrze nawodnione **m.**
Ps 132:14 To jest moje **m.** na zawsze
Iz 11:10 jego **m.** będzie chwalebne
1Kl 8:56; Ps 95:11; Iz 28:12; 66:1
MIEJSCE POBYTU, Iz 32:18 w pokojowym **m.**
Jer 25:37 spokojne **m.** pozostały bez życia
Eze 34:14 będą leżeć w dobrym **m.**
Hab 3:11 księżyc we wzniosłym **m.**
MIEJSCE SKALISTE, Mt 13:5, 20; Mk 4:5, 16
MIENIE, Mt 25:14 poruczył im swoje **m.**
Łb 16:32; Ezd 1:4; Mt 19:21; Łk 14:33
MIERNIK, 1Ko 9:8 Czy mówię według **m.** ludzkich
MIESIĄC, Wj 12:2 pierwszym spośród **m.** roku
Obj 22:2 rodzące swe owoce każdego **m.**
1Kn 27:1; Est 3:7; Gal 4:10
MIESIĄC KSIĘŻYCOWY, 1Kl 6:37; 8:2; 2Kl 15:13;
Ezd 6:15; Dn 4:29
MIESIĄCZKOWAĆ, Kpł 12:2 nieczysta, gdy **m.**
MIESZAĆ SIĘ, 1Tm 5:13 **m.** w cudze sprawy
MIESZANY, Wj 12:38; Lb 11:4; Neh 13:3
MIESZKAĆ, Lb 35:34 nie kalać ziemi, w której **m.**
Ps 27:4 bym mógł **m.** w domu Jehowy
Ps 133:1 gdy bracia **m.** w jedności
Prz 15:31 Ucho, które słucha, **m.** między mądrymi
Iz 40:22 **m.** nad okręgiem ziemi
Iz 65:21 I pobudują domy, i będą **m.**
Rz 7:20 grzech, który we mnie **m.**
1Ko 3:16 duch Boży w was **m.**
Sdz 5:17; Ps 68:16; Prz 21:9, 19; Eze 47:22
MIESZKANIE, Pwt 26:15; Ps 91:9
MIESZKANIEC, Iz 6:11 aż miasta będą bez **m.**
Iz 24:5 ziemia splugawiona przez swoich **m.**
Iz 33:24 żaden **m.** nie powie: Jestem chory
Jer 51:29 dziwowisko, bez żadnego **m.**
Rdz 29:1; Sdz 6:3; 7:12; 1Kl 4:30; Hi 1:3; Jer 25:29;
26:15; Eze 25:4, 10; Oz 4:1; Za 12:8
MIESZKANKA, Iz 12:6 wołaj, **m.** Syjonu
MILCZEĆ, Hi 31:34 **m.**, nie wychodziłem
Ps 32:3 Gdy **m.**, kości niszczały od jęczenia
Ps 37:7 **M.** przed Jehową i czekaj na niego
Hab 2:20 **M.** przed nim, cała ziemio
Za 2:13 **M.** przed obliczem Jehowy
Ps 30:12; 31:17; Jer 8:14; 1Ko 14:34
MILCZENIE, Kzn 3:7 czas **m.** i czas mówienia
Jer 49:26 wojownicy zmuszeni do **m.**
1Tm 2:11 Kobieta niech się uczy w **m.**
1Sm 2:9; Ps 39:2; 115:17; Mt 22:34
MILION, 1Kn 21:5; 22:14; 2Kn 14:9
MIŁO, Ps 133:1 **m.**, gdy bracia w jedności
MIŁOSIERDZIE, Neh 9:19, 27; Hab 3:2
Prz 28:13 kto je porzuca, temu będzie okazane **m.**
Mt 9:13 **M.** chcę, a nie ofiary
1Tm 1:13 Mimo to okazano mi **m.**
Jak 2:13 **M.** tryumfuje nad sądem
Jak 3:17 pełna **m.** i dobrych owoców
1Pt 2:10 jesteście tymi, którym **m.** okazano
MIŁOSIERNY, Pwt 4:31 Jehowa jest Bogiem **m.**
Mt 5:7 Szczęśliwi **m.**
Łk 6:36 Stawajcie się **m.**, tak jak wasz Ojciec
Heb 2:17 stać się **m.** i wiernym arcykapłanem
Jak 5:11 Jehowa jest bardzo tkliwy i **m.**
Wj 33:19; 2Kn 30:9; Ps 78:38; 86:15; Heb 8:12
MIŁOŚĆ, 2Sm 1:26 cudowniejsza niż **m.** kobiet
Mt 24:12 **m.** większości oziębnie
Jn 15:13 nie ma **m.** większej niż ta
Rz 8:39 nie zdoła nas oddzielić od **m.** Bożej
Rz 13:10 wypełnieniem prawa jest **m.**
1Ko 16:14 sprawy dzieją się z **m.**
Kol 3:14 **m.** doskonałą więzią jedności
1Pt 4:8 **m.** zakrywa mnóstwo grzechów
1Jn 4:8 Bóg jest **m.**
1Jn 4:18 W **m.** nie ma bojaźni
1Jn 5:3 **m.** do Boga polega na tym
Kzn 3:8; PnP 8:6; Rz 12:10; 1Ko 13:4, 13; Kol 2:2;
1Tm 1:5; Heb 13:1; Obj 2:4
MIŁOWAĆ, Kpł 19:18 masz **m.** swego bliźniego
Pwt 7:8 ponieważ Jehowa was **m.**
Ps 33:5 **M.** prawość i sprawiedliwość
Ps 119:165 pokój tych, którzy **m.** prawo
Ps 145:20 strzeże wszystkich, którzy go **m.**
Prz 12:1 Kto **m.** karcenie, ten **m.** poznanie
Mt 22:37 Masz **m.** Jehowę
Łk 16:14 faryzeusze, którzy **m.** pieniądze
2Ko 9:7 Bóg **m.** dawcę rozradowanego
Kol 3:19 Mężowie, zawsze **m.** swe żony
1Jn 2:15 Nie **m.** świata ani tego, co na świecie
Obj 12:11 nie **m.** swych dusz w obliczu śmierci
Kzn 5:10; Jer 20:4; Mi 3:2; 6:8; Jn 11:5; 13:23, 34
MIŁUJĄCY, 2Tm 3:4 **m.** bardziej rozkosze
MIŁY, 2Sm 23:1 **m.** z pieśni
Ps 19:14 Niechaj staną się **m.** tobie
Prz 5:19 **m.** lanią i uroczą kozicą
Prz 13:19 Spełnione pragnienie jest **m.**
Kzn 12:10 znaleźć **m.** słowa
Eze 24:16 co **m.** twoim oczom
Flp 4:8 cokolwiek jest **m.**
Heb 13:21 tego, co **m.** w jego oczach
2Sm 1:26; Prz 2:10; 22:18; 26:25; 1Tm 2:3
MINA, Łk 19:16 twoja **m.** zyskała dziesięć **m.**
1Kl 10:17; Ezd 2:69; Łk 19:13, 24, 25
MIÓD, Wj 3:8 mlekiem i **m.** płynącej
Ps 19:10 słodsze są niż **m.**
Ps 119:103 bardziej niż **m.** dla mych ust
Eze 3:3 był w moich ustach słodki jak **m.**
Sdz 14:9; Prz 25:27; Iz 7:15; Obj 10:10
MIRIADY, Pwt 33:2 były z nim święte **m.**
Judy 14 przyszedł Jehowa ze świętymi **m.**
Heb 12:22; Obj 5:11
MIRIAM, Wj 15:20; Lb 12:1; 20:1; 26:59
MIRRA, Mt 2:11; Jn 19:39
MLEKO, Wj 3:8 ziemi **m.** i miodem płynącej
Heb 5:12 staliście się jak potrzebujący **m.**
1Pt 2:2 pragnienie nie sfałszowanego **m.**
Kpł 20:24; Sdz 4:19; Iz 7:22; 55:1; 60:16; 1Ko 3:2

MŁODOŚĆ, Rdz 8:21 skłonność serca zła od **m.**
Hi 33:25 ciało jędrniejsze niż w **m.**
Ps 103:5 **m.** twoja odnawia się jak u orła
Prz 5:18 raduj się żoną twej **m.**
Iz 54:4 Zapomnisz o wstydzie swej **m.**
1Tm 4:12 niech nie patrzy z góry na twą **m.**
2Tm 2:22 Uciekaj od pragnień **m.**
Ps 71:17; Kzn 11:10; Mal 2:14; Mk 10:20; Dz 26:4

MŁODZIENIEC, Ps 37:25 Byłem **m.** i się zestarzałem
Ps 110:3 orszak **m.** niczym krople rosy
Eze 9:6 Starca, **m.** i dziewicę pozabijać
1Sm 17:56; 20:22; Prz 20:29; Jl 2:28; Mt 19:22; Dz 2:17; 1Jn 2:14

MŁOT, 1Kl 6:7; Iz 41:7; Jer 23:29; 50:23

MŁÓCIĆ, Mi 4:13 Wstań i **m.**, córo syjońska
Hab 3:12 W gniewie **m.** narody

MNIEMAĆ, Łk 12:51 **m.**, że przyszedłem dać pokój

MNOŻYĆ SIĘ, Ps 62:10 **m.** środki utrzymania

MNÓSTWO, Prz 11:14 w **m.** doradców wybawienie
Jn 21:6 nie zdołali wciągnąć z powodu **m.** ryb
1Ko 15:58 **m.** pracy w dziele Pańskim
Jak 5:20 zakryje **m.** grzechów
Prz 15:22; Łk 2:13; 5:6; Heb 11:12; 1Pt 4:8

MOAB, Rut 1:1, 22; 2Kl 1:1; 2Kn 20:22; Dn 11:41

MOC, Wj 9:16 by ci pokazać swoją **m.**
Iz 40:29 Zmęczonemu udziela **m.**
Za 4:6 nie **m.**, lecz moim duchem
Mt 24:29 **m.** niebios zostaną wstrząśnięte
Dz 1:8 otrzymacie **m.**, gdy zstąpi na was duch
Rz 8:38 ani rzeczy przyszłe, ani **m.**
Rz 9:22 dać poznać swą **m.**
1Ko 4:20 polega nie na mowie, lecz na **m.**
1Ko 11:25 nowe przymierze na **m.** mojej krwi
1Ko 15:43 wskrzeszone zostaje w **m.**
2Ko 4:7 **m.** wykraczająca poza to, co normalne
2Ko 10:4 za sprawą Boga ma **m.** obalania
2Ko 12:9 **m.** moja doskonali się w słabości
Ef 2:2 według władcy **m.** powietrza
2Tm 1:7 nie ducha tchórzostwa, lecz **m.**
2Tm 3:5 sprzeniewierzający się jego **m.**
1Pt 3:22 podporządkowano mu władze i **m.**
Obj 11:17 wziąłeś swą wielką **m.**
Wj 15:6; Sdz 16:17; 1Sm 2:9; Hi 37:23; Ps 8:2; Iz 40:31; 63:1; Dn 9:27; Łk 1:35; Rz 1:16, 20; 2Tm 2:1; Heb 6:5; 9:17; 11:34; 1Pt 1:5; Obj 12:10

MOCARZ, Rdz 6:4 **m.**, którzy istnieli od dawna
1Tm 6:15 szczęśliwy i jedyny **M.**
Joz 6:2; Ps 19:5; Prz 16:32; PnP 3:7; Iz 1:24; 3:2; 42:13; Jer 9:23; 14:9; 51:57; Jl 2:7; Sof 1:14

MOCNY, Rz 4:20; 1Ko 1:26; 2Ko 12:10

MOCOWAĆ SIĘ, Rdz 32:24 **m.** z nim pewien mąż

MODLIĆ SIĘ, 1Kl 8:48 **m.** w kierunku domu
2Kn 7:14 będzie **m.** i szukał mego oblicza
Mt 5:44 **m.** za tych, którzy was prześladują
Mt 6:9 **m.** w ten sposób: Nasz Ojcze
Mt 24:20 **M.**, żeby wasza ucieczka
Jak 5:16 **m.** jedni za drugich
2Kn 6:32; Jer 7:16; Mt 6:5; 26:41; Mk 11:24; Dz 10:9; Rz 8:26; 1Ko 14:15; 1Ts 5:17

MODLITWA, 1Kl 8:49 wysłuchaj ich **m.** oraz prośbę
Mt 21:13 Dom mój będzie nazwany domem **m.**
Mk 12:40 dla pozoru odmawiają długie **m.**
Dz 10:4 Twoje **m.** wzniosły się przed Boga
Rz 12:12 W **m.** nie ustawajcie
Flp 4:6 w **m.** i błaganiu z dziękczynieniem
1Pt 4:7 bardzo czujni co do **m.**
1Kl 8:28; Ps 102:17; Prz 15:8, 29; 28:9; Iz 1:15; 56:7; Ef 6:18; Kol 4:2; 1Tm 2:1; 1Pt 3:7; Obj 8:4

MOJŻESZ, Lb 12:3 **M.** był najpotulniejszy
Mt 17:3 ukazali się im **M.** i Eliasz
1Ko 10:2 wszyscy zostali ochrzczeni w **M.**
Heb 11:24 Dzięki wierze **M.**, gdy dorósł
Obj 15:3 śpiewają pieśń **M.**
Wj 2:10; 3:13; 4:20; 7:1; Dz 3:22; 7:22; Heb 3:2

MOLOCH, 2Kl 23:10 przez ogień dla **M.**
Kpł 18:21; 20:2; 1Kl 11:7; Jer 32:35

MOMENT, 1Ko 15:52 w jednym **m.**

MONETA, Mt 10:29 dwóch wróbli za **m.**

MORALNIE CZYSTY, Mi 6:11

MORDERCA. Zobacz też ZABÓJCA.
Lb 35:31 nie wolno wziąć okupu za duszę **m.**
Iz 1:21; Dz 3:14; 7:52; 1Pt 4:15

MORDERSTWO, Mt 15:19

MORDOWAĆ, Wj 20:13 Nie wolno ci **m.**
Mt 5:21; Jak 2:11; 5:6

MORIA, Rdz 22:2; 2Kn 3:1

MORSKI, Judy 13 dzikie fale **m.**, które pienią się

MORZE, Rdz 1:10 zbiorowisko wód nazwał **M.**
Wj 14:21 zamieniać basen **m.** w suchą ziemię
Ps 72:8 poddanych od **m.** do **m.**
Iz 11:9 tak jak wody pokrywają **m.**
Iz 57:20 niegodziwi są jak wzburzone **m.**
Dn 11:45 osadzi swoje namioty między **m.**
Łk 21:25 wskutek ryku **m.** i jego wzburzenia
1Ko 10:2 ochrzczeni za sprawą obłoku i **m.**
Obj 20:13 wydało **m.** umarłych
Iz 17:12; 60:5; Eze 27:27; Jon 1:15; Obj 7:3; 21:1

MORZE CZERWONE, Heb 11:29 przeszli przez **M.**
Wj 10:19; 15:4; Neh 9:9; Dz 7:36

MORZE SŁONE, Joz 3:16 morza Araby, **M.**

MOSIĄDZ, 1Ko 13:1 dźwięczącym **m.**

MOTŁOCH, Dz 17:5; 19:40; 24:12

MOWA, Sof 3:9 dokonam zmiany na czystą **m.**
Rz 16:18 pochlebiającą **m.** obałamucają serca
2Ko 3:12 korzystamy z wielkiej swobody **m.**
Hi 6:3; Ps 19:2; Eze 3:5, 6; 1Ko 14:9; Tyt 2:8

MOZOLIĆ SIĘ, Iz 65:23 Nie będą **m.** na darmo
Mt 11:28 Przyjdźcie wszyscy, którzy **m.**
Gal 4:11 czy nie **m.** na próżno

MOŻDZIERZ, Prz 27:22 głupiego utarł w **m.**

MOŻLIWY, Mt 19:26 u Boga wszystko jest **m.**
Mt 26:39 jeśli to **m.**, niech ten kielich
Rz 12:18; 1Ko 11:20; Heb 10:4

MÓWIĆ, Prz 17:9 kto ciągle **m.** o sprawie
Iz 30:10 **M.** nam to, co miłe; rzeczy zwodnicze
Rz 1:8 o waszej wierze **m.** się po całym świecie

MROK, Prz 4:19; Iz 8:22; 58:10

MRUGAĆ, Prz 6:13 **m.** okiem, daje znaki
Prz 16:30 **M.** oczami, by knuć intrygi

MŚCICIEL, Lb 35:12 schronienie przed **m.** krwi
Rz 13:4 **m.** dla wywarcia srogiego gniewu
Lb 35:21; Pwt 19:6; Joz 20:9; Ps 78:35

MŚCIĆ SIĘ, Rz 12:19 Nie **m.** sami

MŚCIWA SPRAWIEDLIWOŚĆ,
Dz 28:4 **m.** nie pozwoliła, by dalej żył

MUR, Iz 26:1 Wybawienie czyni on **m.**
Eze 38:11 wszyscy mieszkają bez **m.**
Jl 2:7 Wspinają się na **m.** jak wojownicy
Heb 11:30 Dzięki wierze upadły **m.** Jerycha

MUZYK, Ezd 7:24 na **m.** nie nakładać podatku

MYĆ, Mt 15:2; Jn 13:5

MYŚL, Ps 10:4 jego **m.** to: Nie ma Boga
Ps 94:11 Jehowa zna **m.** ludzkie
Ps 139:2 Tyś z daleka rozważył moją **m.**
Ps 139:23 poznaj niepokojące mnie **m.**
Ps 146:4 w tymże dniu giną jego **m.**
Prz 12:5 **M.** prawych są sprawiedliwością
Iz 55:8 wasze **m.** nie są moimi **m.**
2Ko 10:5 bierzemy w niewolę wszelką **m.**
Heb 4:12 słowo Boże jest zdolne rozeznać **m.**
Rdz 6:5; Kpł 7:24; Hi 23:13; Flp 4:2, 7; Obj 17:17

MYŚLĄCY, Mal 3:16 księgę dla **m.** o jego imieniu

MYŚLEĆ, Mt 16:23 nie **m.** po Bożemu
Rz 12:3 nie **m.** o sobie więcej niż należy
1Ko 10:12 Kto **m.**, że stoi, niech się strzeże
Gal 6:3 **m.**, że jest czymś, a jest niczym
Jer 23:27; Mt 5:17; 10:34; Jn 5:39; 1Ko 3:18; 8:2; Flp 3:4; Heb 10:29

MYŚLENIE, Rz 8:6 **m.** ciała oznacza śmierć
Flp 4:10 ożywiliście swoje **m.** o mnie
2Pt 3:1 umiejętność jasnego **m.**

N

NAAMAN, 2Kl 5:1; Łk 4:27

NABYCIE, Gal 3:13 Chrystus przez **n.** uwolnił nas

NABYTY, Rdz 49:32 **N.** pole oraz na nim jaskinia
Dz 20:28 zbór Boga, **n.** krwią jego Syna
NABYWAĆ, Prz 15:32 kto słucha, **n.** serca
NACECHOWANY PEWNOŚCIĄ, Heb 11:1
NACIĘCIE, Kpł 21:5 na ciele nie robić **n.**
NACINAĆ, Am 7:14 tym, który **n.** figi
NACISK, Ps 55:3 wskutek **n.** niegodziwca
2Ko 1:8; Flp 1:23
NACZELNIK, Eze 34:24 Dawid — **n.** pośród nich
Rdz 17:20; 1Kl 8:1; Eze 7:27; 44:3
NACZELNY, 1Pt 5:4 gdy się ujawni **n.** pasterz
NACZELNY PEŁNOMOCNIK, Dz 3:15 zabiliście **N.**
Dz 5:31 Bóg go wywyższył jako **N.**
Heb 2:10 uczynić **N.** doskonałym
Heb 12:2 uważnie wpatrując się w **N.**
NACZYNIE, Dz 9:15 człowiek ten jest **n.** wybranym
2Ko 4:7 Mamy skarb w **n.** glinianych
Obj 2:27 potłuczeni niczym **n.** z gliny
1Kn 22:19; Ps 2:9; Jer 25:34; Mk 14:13; Łk 22:10; Rz 9:21, 22
NADEJŚĆ, Heb 10:1; 13:14
NADĘTY, 1Ko 4:6; 5:2; 2Pt 2:18
NADMIAR, 2Ko 12:7 ze względu na **n.** objawień
Mt 14:20; Łk 21:4; 2Ko 8:14
NADPRZYRODZONY, Łk 1:22; 24:23; 2Ko 12:1
NADSTAWIAĆ, Rz 16:4 karków **n.** za mą duszę
NADUŻYWAĆ, 1Ko 9:18 abym nie **n.** prawa
NADUŻYWANIE WINA, 1Pt 4:3
NADYMAĆ (SIĘ), 1Ko 8:1; 13:4
NADZIEJA, Ps 25:3 w tobie pokładają **n.**
Iz 40:31 pokładają **n.** w Jehowie
Mt 12:21 w jego imieniu pokładać **n.**
Dz 26:7 W związku z tą **n.** oskarżają mnie
Rz 5:5 **n.** nie prowadzi do rozczarowania
Rz 15:4 przez pociechę z Pism mieli **n.**
Ef 2:12 nie mieliście **n.**, byliście bez Boga
1Ts 4:13 jak pozostali, którzy nie mają **n.**
Heb 6:19 **n.** mamy jako kotwicę dla duszy
Heb 10:23 publicznego oznajmiania naszej **n.**
1Pt 3:15 kto od nas żąda uzasadnienia **n.**
1Sm 27:1; Hi 14:7; Ps 146:5; Prz 20:22; Mi 5:7; Rz 8:20, 24; 1Ko 9:10; Ef 4:4; Kol 1:27
NADZORCA, Dz 1:20 jego urząd **n.** przejmie inny
Dz 20:28 duch święty ustanowił was **n.**
1Tm 3:1 ubiega się o urząd **n.**, to pragnie
1Tm 3:2 **n.** winien być nieposzlakowany
1Pt 2:25 pasterza i **n.** waszych dusz
Neh 11:9; Ps 109:8; Iz 60:17; Jer 29:26; Tyt 1:7
NADZOROWAĆ, Ezd 3:8, 9
NADZOROWANIE, 1Kn 23:4
NADZORUJĄCY, Za 9:8
NADZÓR, Lb 3:32; Eze 44:11
NADZWYCZAJNY, Dn 4:36; 6:3; Dz 19:11; 1Ts 5:13
NAFTALI, Rdz 30:8; Wj 1:4; Mt 4:13
NAGANA, Prz 13:1 szydercą ten, kto nie słyszał **n.**
2Ko 2:6 Takiemu wystarczy ta **n.**
Ps 104:7; Kzn 7:5; Iz 66:15; 1Ts 5:23
NAGI, Rdz 3:7 zaczęli sobie uświadamiać, że są **n.**
2Ko 5:3 aby nie okazać się **n.**
Jak 2:15 Jeżeli brat lub siostra są **n.**
Obj 3:17 żeś nieszczęsny i biedny, i ślepy, i **n.**
Obj 17:16 będzie spustoszona i **n.**
Rdz 2:25; Hi 1:21; 26:6; Oz 2:3; Mt 25:36
NAGŁY, 1Ts 5:3 przyjdzie na nich **n.** zagłada
NAGO, Obj 16:15 żeby nie chodzić **n.**
NAGOŚĆ, Mi 1:11 w haniebnej **n.**
NAGRADZAĆ, Rut 2:12 Oby Jehowa **n.** twoje
Heb 11:6 **n.** tych, którzy go szukają
NAGRODA, Rdz 15:1 Twoja **n.** będzie bardzo wielka
Ps 127:3 owoc łona jest **n.**
Mt 5:12 wielka jest wasza **n.** w niebiosach
1Ko 9:24 tylko jeden otrzymuje **n.**
Flp 3:14 pędzę do celu po **n.**
Mt 6:1, 2; 10:41; Kol 2:18; 3:24; Heb 10:35
NAIGRAWAĆ SIĘ, Ps 2:4 Jehowa będzie z nich **n.**
Ps 59:8; Prz 19:28
NAIWNY, Oz 7:11 Efraim jest jak **n.** gołąb
NAJAZD, Mi 5:1 robisz nacięcia, córo **n.**
NAJBLIŻSI ZNAJOMI, Hi 19:14
NAJDOSTOJNIEJSZY, Dz 25:21 do decyzji **N.**
NAJEMNIK, Łk 15:19 Uczyń mnie jednym z **n.**
NAJGŁĘBSZE UCZUCIA, Rdz 43:30
NAJMNIEJSZY, Jer 31:34 od **n.** do największego
Mt 25:40 uczyniliście to jednemu z **n.**
Łk 16:10 Kto jest wierny w **n.**
Heb 8:11 będą mnie znali, od **n.** do największego
Mt 5:19; Łk 12:26; 1Ko 15:9
NAJMNIEJ ZNACZĄCY, Mt 2:6
NAJMOWAĆ, Neh 13:2 **n.** przeciwko nim Balaama
Mt 20:1 wyszedł, by **n.** pracowników
Rdz 30:16; Pwt 23:4; Neh 6:12
NAJOSTROŻNIEJSZY, Rdz 3:1 wąż był **n.**
NAJPIERW, Mt 6:33 szukajcie **n.** królestwa
NAJPOCZEŚNIEJSZY, Mt 23:6; Łk 14:7, 8
NAJPOTULNIEJSZY, Lb 12:3 Mojżesz był **n.**
NAJSKRYTSZE POMIESZCZENIE,
1Kl 6:5; Ps 28:2
NAJWCZEŚNIEJSZE DZIECIŃSTWO,
2Tm 3:15 od **n.** znasz święte pisma
NAJWYŻSZY, Ps 83:18 Jehowa jest **N.**
Ps 91:1 mieszka w ukryciu u **N.**
Iz 14:14 upodobnię się do **N.**
Dn 4:17 by żyjący poznali, że **N.** jest Władcą
Dn 7:18 królestwo otrzymają święci **N.**
Dz 7:48 **N.** nie mieszka w domach
Ps 82:6; Dn 7:22, 25, 27; Łk 1:32, 76; 6:35; Dz 16:17
NAJZNAKOMITSZY, PnP 1:1 **N.** pieśń, Salomona
NAKARMIĆ, Mt 25:37 widzieliśmy głodnym i **n.**?
NAKAZ, Rdz 3:17 **n.**: Nie wolno z niego jeść
Iz 28:10 **n.** za **n.**, **n.** za **n.**
Mt 15:9 jako nauk uczą **n.** ludzkich
Kol 2:22 zgodnym z **n.** i naukami ludzi
1Ts 4:2 Znacie **n.**, które daliśmy
Iz 45:12; Mt 4:6; 1Tm 1:5, 18
NAKAZUJĄCE WOŁANIE, 1Ts 4:16
NAKAZYWAĆ, Pwt 4:2 do słowa, które wam **n.**
Pwt 6:6 słowa, które ci dzisiaj **n.**
Joz 1:9 Czyż ci nie **n.**? Bądź odważny
Wj 7:2; Lb 9:8; Pwt 5:33; Ps 78:5; 105:8; Jer 1:7; Jn 15:17; Dz 1:4; Tyt 1:5
NAKRAPIANY, Rdz 31:10 kozły były pręgowane, **n.**
NAKREŚLAĆ, Gal 3:1 **n.** obraz Jezusa zawieszonego
NAKRYCIE GŁOWY, 1Ko 11:15 Włosy dane jej za **n.**
NALEGAĆ, Sdz 14:17 płakała siedem dni, na niego **n.**
Prz 6:3 natarczywie **n.** na bliźniego
NALEŻEĆ (SIĘ), Wj 21:10 co jej **n.** w małżeństwie
Prz 3:27 dobrego tym, którym **n.**
Rz 13:7 Oddawajcie wszystkim, co im **n.**
Rz 14:8 **n.** do Jehowy
1Ko 7:3 oddaje żonie, co jej **n.**
NALEŻNOŚĆ, Rz 4:4 poczytuje się za **n.**
NAŁOŻNICA, Sdz 19:25 nad **n.** pastwili się
1Kl 11:3 siedemset żon, trzysta **n.**
Rdz 22:24; Wj 21:8; 2Sm 3:7; Est 2:14
NAMACAĆ, Dz 17:27 **n.** i rzeczywiście znaleźć
NAMASZCZAĆ, Wj 28:41 i **n.** ich, i napełnisz rękę
Sdz 9:8 drzewa poszły **n.** króla
1Sm 16:13 Samuel **n.** go
Iz 61:1 Jehowa mnie **n.**, bym opowiadał
2Ko 1:21 tym, który nas **n.**, jest Bóg
Heb 1:9 **n.** cię olejkiem radosnego uniesienia
Wj 40:13, 15; 1Sm 16:12; 1Kl 1:34; 19:16; Ps 45:7
NAMASZCZA(E)NIE, Wj 30:25-30; 40:15; Lb 4:16; 1Jn 2:20
NAMASZCZONY, Eze 28:14 **n.** cherubem, który
NAMAWIAĆ, Joz 15:18; Sdz 1:14
NAMIESTNIK, Jer 51:23; Mal 1:8; Mt 2:6; 10:18; 27:27; Jn 18:28; 1Pt 2:14
NAMIĘTNOŚĆ, Mt 5:28 aby do niej zapałać **n.**
Rz 7:5 **n.** pobudzane przez Prawo
1Ko 7:9 lepiej zawrzeć związek, niż płonąć **n.**
Gał 5:24 ciało wraz z jego **n.**
NAMIOT, Ps 15:1 kto będzie gościem w twoim **n.**
Jer 35:7 przez wszystkie dni mieszkać w **n.**

Dn 11:45 osadzi swoje **n.** pałacowe
Heb 9:11 doskonalszy **n.**, nie uczyniony rękami
Obj 21:3 **n.** Boga jest z ludźmi
Sdz 5:24; Prz 14:11; Iz 40:22; 2Ko 5:1; Heb 8:2

NAMIOTOWY, Iz 54:2 Wydłuż swe linki **n.**

NA NOWO, Heb 6:6 **n.** zawieszają Syna na palu

NAOCZNY ŚWIADEK, 1Pt 2:12

NAPADAĆ, Rdz 4:8 Kain **n.** na Abla

NAPASTNIK, Hi 36:32 daje nakaz przeciwko **n.**

NAPEŁNIAĆ, Rdz 1:28 **n.** ziemię i opanujcie ją
Rdz 9:1 stańcie się liczni oraz **n.** ziemię
Ps 96:11 morze oraz to, co je **n.**
Ag 2:7 **n.** ten dom chwałą
1Kl 8:11; Ps 24:1; 81:10; Iz 27:6; Jer 51:14; Ef 5:18

NAPEŁNIAĆ MOCĄ, Wj 29:35 będziesz **n.** ich rękę
Wj 28:41; 29:33; Sdz 17:5

NAPEŁNIONY, Rdz 6:11; Dz 4:31; Kol 1:9

NAPIERŚNIK, Wj 28:15 wykonasz **n.** sądu
Ef 6:14 nałożywszy **n.** prawości
1Ts 5:8 **n.** wiary i miłości
Wj 25:7; 28:29; Kpł 8:8

NAPIS, Mt 22:20 Czyj to wizerunek i **n.**
Wj 39:30; Dn 5:7

NAPISAĆ, Prz 3:3 **N.** je na tablicy swego serca
Jer 31:33 **n.** je na ich sercu
Łk 21:22 spełniło się wszystko, co **n.**
Rz 15:4 co niegdyś **n.**, **n.** dla pouczenia
2Ko 3:2 listem, **n.** na naszych sercach
Obj 14:1 **n.** na czołach jego imię
Iz 30:8; Obj 1:3; 3:12; 21:5

NAPISANY, 2Ko 3:2 listem, **n.** na naszych sercach
Obj 14:1 **n.** na czołach jego imię
Mt 4:4; Jn 19:19; Obj 17:5

NAPOMINAĆ, 1Ts 5:12 którzy was **n.**
2Ts 3:15 **n.** go jak brata
Dz 20:31; Rz 15:14; 1Ko 4:14; Kol 3:16; 1Ts 5:14

NAPOMNIENIE, Tyt 3:10 odrzuć po drugim **n.**

NAPÓJ ODURZAJĄCY, Kpł 10:9; Lb 6:3; Sdz 13:4; Ps 69:12; Prz 20:1; Iz 28:7

NAPÓJ OFIARNY, Iz 30:1 wylać **n.**, ale nie z duchem

NAPRZYKRZAĆ SIĘ, Sdz 16:16; Rut 2:15

NARADA, Mt 27:1 odbyli **n.** przeciwko Jezusowi
Gal 1:16 nie wdałem się w **n.** z ciałem

NARODZIĆ SIĘ, Iz 9:6 **n.** nam dziecko
Łk 2:11 **n.** wam Wybawca
Jn 3:3 Jeżeli ktoś nie **n.** ponownie
Mt 2:1; Jn 18:37

NARODZINY, Kzn 7:1 dzień śmierci niż dzień **n.**
Wj 28:10; Eze 16:3

NARODZONY, Hi 14:1 Człowiek **n.** z niewiasty

NARÓŻNIK, Iz 28:16 kamień, drogocenny **n.**

NARÓD, Wj 19:6 królestwem i **n.** świętym
Ps 33:12 Szczęśliwy **n.**, którego Bogiem
Iz 2:2 popłyną ku niej wszystkie **n.**
Iz 2:4 **N.** nie podniesie miecza przeciw **n.**
Iz 26:2 żeby mógł wejść prawy **n.**
Iz 66:8 **n.** narodzi się w jednej chwili
Jer 25:32 nieszczęście idzie od **n.** do **n.**
Sof 2:1 zbierz się, **n.** niebędnący
Sof 3:8 powstanę, by zebrać **n.**
Ag 2:7 zakołyszę **n.**, i przyjdą kosztowności **n.**
Mt 12:21 w jego imieniu **n.** będą pokładać
Mt 21:43 dane **n.** wydającemu owoce
Mt 24:7 Powstanie **n.** przeciw **n.**
Mt 24:14 na świadectwo wszystkim **n.**
Mt 25:32 będą przed nim zebrane wszystkie **n.**
Łk 21:24 wyznaczone czasy **n.**
Łk 21:25 znaki na słońcu, a na ziemi udręczenie **n.**
Łk 23:2 ten człowiek podburza nasz **n.**
Dz 15:14 jak to Bóg zwrócił uwagę na **n.**
Ef 4:17 żebyście nie postępowali tak, jak i **n.**
1Pt 2:12 w szlachetnym postępowaniu wśród **n.**
Obj 11:18 **n.** srodze się rozgniewały
Rdz 22:18; 2Sm 7:23; Ps 9:17; Dz 10:35; Rz 3:29; Obj 7:9

NARUSZAĆ, Mt 15:3 wy **n.** przykazanie Boże
Joz 7:11; 23:16; Sdz 2:20; Oz 6:7; 8:1

NARZĄD, Iz 57:8 Widziałaś **n.** męski
Kpł 15:2, 3; Eze 23:20

NARZĘDZIE, Kzn 10:10 żelazne **n.** się stępi

NASĄCZONY OLIWĄ, Iz 25:6 z potraw obficie **n.**

NASIENIE, Rdz 1:11 owoc, w którym jest **n.**
Łk 8:11 **N.** jest słowo Boże
Kpł 15:16, 32; 18:20, 23; 20:15; 22:4; Mt 13:38; 1Ko 15:38; 1Pt 1:23; 1Jn 3:9

NASTAWIENIE, Flp 2:5 Zachowujcie to **n.** umysłu
Flp 3:15 bądźmy tego samego **n.** umysłu

NASTĘPCY, Heb 7:24 ma kapłaństwo bez **n.**

NASYCENIE, Prz 13:25 je do **n.** swej duszy

NASYCIĆ (SIĘ), Ps 22:26 Potulni będą jeść i **n.**
Prz 30:15 Trzy rzeczy, które nie mogą **n.**
Mi 6:14 będziesz jadł i się nie **n.**
Ps 91:16; 107:9; Prz 1:31; 28:25; Iz 43:24; 58:10; Eze 7:19; 32:4; Jl 2:19, 26

NASYCONY, Ps 37:19 w dniach głodu będą **n.**
Jer 31:14 lud mój zostanie **n.** moją dobrocią
Hab 2:16

NAŚLADOWAĆ, 2Ts 3:7 powinniście nas **n.**
2Ts 3:9 dać wam przykład, abyście nas **n.**
Mt 16:24; 1Tm 5:10; Heb 13:7; 2Pt 2:2

NAŚLADOWCY, 1Ko 11:1 Stańcie się **n.** moimi
1Ko 4:16; Ef 5:1; Flp 3:17; 1Ts 1:6; 2:14

NAŚMIEWAĆ SIĘ, 2Kn 36:16 **n.** z posłańców
2Kl 2:23; Eze 22:5

NATAN, 2Sm 12:7 **N.** powiedział do Dawida
2Sm 7:3; 12:5, 13; 1Kn 17:1, 2

NATANAEL, Jn 1:45-49; 21:2

NATCHNIENIE, 1Kn 28:12 plan otrzymał w **n.**
Mt 22:43 Dawid pod **n.** nazywa go Panem
Obj 1:10 W **n.** znalazłem się w dniu Pańskim
Obj 19:10 świadczenie o Jezusie **n.**

NATCHNIONA WYPOWIEDŹ, Oz 9:7; 1Ko 12:10
1Tm 4:1 **n.** mówi, że w późniejszych czasach
1Jn 4:1 nie każdej **n.** wierzcie
Obj 16:13 trzy nieczyste **n.** jak żaby

NATCHNIONY, Prz 16:10 **n.** rozstrzygnięcie
2Tm 3:16 Całe Pismo jest **n.** przez Boga

NATŁUSZCZAĆ, Ps 23:5 Oliwą **n.** mą głowę

NATURA, Rz 1:27 porzucili zgodne z **n.** pożycie
Ef 2:3 byliśmy z **n.** dziećmi srogiego gniewu
2Pt 1:4 współuczestnikami Boskiej **n.**
Rz 1:26; 2:14, 27; 11:24; 1Ko 11:14

NATURALNY, Kpł 18:23 pogwałcenie tego, co **n.**
Jak 3:6 zapala koło życia **n.**
Rz 1:31; 11:24; 2Tm 3:3

NAUCZAĆ, Hi 33:33 **n.** cię mądrości
Ps 25:4 **n.** mnie ścieżek twoich
Ps 94:12 Szczęśliwy, którego **n.** prawa
Ps 143:10 **N.** mnie spełniać wolę twoją
Iz 29:13 przykazaniem, którego się **n.**
Jer 32:33 chociaż ich **n.**, wstawano wcześnie i **n.**
Mt 7:29 **n.** ich jak ktoś mający władzę
Mk 6:6 obchodząc wioski i **n.**
Jn 7:16 czego **n.**, nie jest moje
Jn 8:28 mówię, jak mnie **n.** Ojciec
Jn 14:26 duch święty **n.** was wszystkiego
Dz 4:2 rozdrażnieni tym, że oni **n.** lud
Dz 5:42 bezustannie **n.** i oznajmiali
Dz 18:25 prawidłowo mówił i **n.** o Jezusie
Rz 12:7 jeśli **n.**, niech trwa w nauczaniu
1Ko 4:17 moje metody, tak jak wszędzie **n.**
Tyt 1:11 **n.** rzeczy, których nie powinni
Wj 4:12; 2Kn 17:9; Ps 45:4; Mt 11:1; Łk 12:12; Dz 5:25; 11:26; Gal 6:6; 1Tm 2:12

NAUCZANIE, Dz 20:20 od **n.** publicznie i od domu
1Tm 4:16 zwracaj uwagę na siebie i na swe **n.**
2Tm 3:16 Całe Pismo pożyteczne do **n.**
2Tm 2:2, 24; Tyt 1:9

NAUCZYCIEL, Ps 119:99 niż wszyscy moi **n.**
Iz 30:20 twoje oczy zobaczą Wspaniałego **N.**
Mt 23:8 jeden jest wasz **n.**
Mt 23:34 posyłam do was **n.** publicznych
Jn 3:10 Jesteś **n.** Izraela, a nie wiesz
Jn 13:13 Zwracacie się do mnie: **N.**

1Tm 2:7 **n.** narodów w sprawie wiary
2Tm 4:3 nagromadzą sobie **n.**
Heb 5:12 ze względu na czas powinniście być **n.**
2Kn 35:3; Ezd 8:16; Prz 5:13; Hab 2:18; Mt 10:24; 13:52; Ef 4:11; Jak 3:1; 2Pt 2:1

NAUCZYĆ SIĘ, 1Ko 14:35 Jeśli chcą **n.**, niech pytają
Flp 4:9 wprowadzajcie w czyn to, czego **n.**
Hb 5:8 Chociaż był Synem, **n.** posłuszeństwa
Pwt 4:10; Ps 119:73; Prz 30:3; Jn 6:45; Flp 4:11; 2Tm 3:14

NAUKA, Mt 15:9 jako **n.** uczą nakazów ludzkich
Mt 16:12 by strzegli się **n.** faryzeuszy
Ef 4:14 unoszonymi każdym wiatrem **n.**
Kol 2:22 zgodnym z nakazami i **n.** ludzi
1Tm 1:3 by nie głosili odmiennej **n.**
2Tm 4:3 nie zniosą zdrowej **n.**
Heb 13:9 Nie dajcie się porwać obcym **n.**
1Tm 4:1, 6; 6:1, 3; Heb 6:1

NAWADNIAĆ, Kzn 2:6; Eze 17:7; Jl 3:18

NAWALNICA, Jer 23:19 wicher Jehowy, wręcz **n.**
Ps 83:15; Jer 25:32; Am 1:14

NAWODNIONY, Ps 23:2 **n.** miejsca odpoczynku

NAWRÓCENIE, Dz 15:3 o **n.** ludzi z narodów

NAWYK, 1Tm 3:2, 11; Tyt 2:2 umiar w **n.**

NAZAREJCZYK, Jn 19:19; Dz 2:22; 24:5

NAZARET, Jn 1:46 Czy z **N.** może wyjść coś dobrego
Mt 2:23; 4:13; 21:11

NA ZAWSZE, Ps 104:5 nic nią nie zachwieje **n.**
Iz 57:15 Wzniosły, który mieszka **n.**

NAZIREJCZYK, Lb 6:2, 18-21; Sdz 13:5; 16:17

NAZNACZONY, 2Ts 3:14 miejcie go za **n.**

NAZWANY, Rz 9:26 będą **n.** synami Boga
1Jn 3:1 **n.** dziećmi Bożymi

NAZYWAĆ, Rdz 2:19; Iz 60:14, 18

NEBO, Lb 32:3; Iz 15:2; 46:1; Jer 48:1

NEBUKADNECCAR,
2Kn 36:7 niektóre sprzęty sprowadził **N.**
Jer 27:6 wydałem te krainy w rękę **N.**
Dn 3:1 **N.** wykonał złoty posąg
Ezd 5:12; Dn 2:1; 3:16, 24, 28; 4:18, 31

NEBUKADRECCAR, Jer 25:9 **N.**, króla Babilonu
Jer 43:10; 50:17; Eze 26:7; 30:10

NEFILIMOWIE, Rdz 6:4; Lb 13:33

NEGEB, Pwt 1:7 i do Szefeli, i **N.**

NERKA, Wj 29:13; Ps 7:9; Jer 11:20

NETYNEJCZYCY, Ezd 7:24 **n.** i pracowników
Ezd 8:20 **n.** oddali na służbę
1Kn 9:2; Ezd 2:43; Neh 10:28; 11:21

NĘCIĆ, Jak 1:14 pociąga i **n.** własne pragnienie

NĘDZA, 1Tm 5:5 która jest wdową i pozostaje w **n.**

NĘDZNY, Neh 4:2 Cóż ci **n.** Żydzi wyczyniają
Gal 4:9 do **n.** rzeczy elementarnych

NIC, Iz 45:18 nie stworzył jej po prostu na **n.**
Lam 1:8 którzy ją szanowali, mają ją za **n.**

NIC NIEWARCI BOGOWIE, Kpł 19:4; 26:1; Ps 96:5

NIC NIE ZNACZĄCY, Hi 14:21; Jer 14:3; 30:19

NICOŚĆ, 1Ko 8:4 wiemy, że bożek jest **n.**
Iz 41:29; 44:9; 59:4

NICPOŃ, Ps 18:4; Prz 6:12; 16:27; 19:28

NIEBEZPIECZEŃSTWO, 1Ko 15:30 w wielkim **n.**
2Ko 11:26 w **n.** ze strony rozbójników
Łk 8:23; Dz 19:27, 40; Rz 8:35

NIEBIAŃSKI, Ef 2:6 posadził nas w miejscach **n.**
Heb 3:1 uczestnicy powołania **n.**
Heb 12:22 do Jerozolimy **n.**
Jn 3:12; Ef 1:20; 2Tm 4:18; Heb 8:5; 9:23

NIEBIOSA, Ps 19:1 **N.** oznajmiają chwałę Boga
Iz 65:17 nowe **n.** i nową ziemię
Iz 66:1 **N.** są moim tronem, a ziemia podnóżkiem
Dz 2:34 Dawid nie wstąpił do **n.**
2Pt 3:10 **n.** przeminą z sykiem
2Pt 3:13 Są nowe **n.** i nowa ziemia
Pwt 10:14; Ps 2:4; 50:6; Prz 30:19; Ag 2:6; Mal 3:10

NIEBO, Sdz 5:20 Z **n.** gwiazdy walczyły
Jn 3:13 nikt nie wstąpił do **n.**
Obj 12:7 i wybuchła wojna w **n.**
Mt 24:35; Łk 17:24; Obj 19:11

NIECIERPLIWY, Hi 21:4; Prz 14:29

NIECZUŁY, Wj 7:14 Serce faraona jest **n.**
Mt 13:15 serce ludu stało się **n.**

NIECZYNNY, Rz 6:6 grzeszne ciało stało się **n.**

NIECZYSTOŚĆ, Lam 1:9 **N.** jest na połach szaty
Mt 23:27 groby pełne wszelkiej **n.**
Rz 1:24 wydał ich na pastwę **n.**
1Ts 4:7 nie powołał nas z przyzwoleniem na **n.**
Eze 18:6; 39:24; Rz 6:19; Ef 5:3

NIECZYSTY, Hi 14:4 zrodzić czystego z **n.**
Iz 6:5 jestem człowiekiem o **n.** wargach
Iz 35:8 Nie będzie nią chodził **n.**
Iz 52:1 nigdy nie wejdzie do ciebie **n.**
Iz 64:6 stajemy się jak ktoś **n.**
1Ko 7:14 wasze dzieci byłyby **n.**
2Ko 6:17 przestańcie dotykać tego, co **n.**
Obj 16:13 trzy **n.** natchnione wypowiedzi
Kpł 11:8; Ezd 9:11; Ag 2:13; Dz 10:14; Obj 18:2

NIEDBALE, Jer 48:10 kto zlecenie wykonuje **n.**

NIEDOBÓR ŻYWNOŚCI, Mt 24:7 będą też **n.**
Neh 5:3; Mk 13:8; Łk 21:11; Obj 6:8

NIEDOLA, Ps 94:20 dekretem gotuje **n.**
Iz 45:7 zaprowadzam pokój i stwarzam **n.**
Eze 7:26 Nadejdzie **n.** za **n.**
Rz 3:16 Ruina i **n.** są na ich drogach
Jak 4:9 Dajcie wyraz **n.** i okazujcie żałość
Hi 6:2; 20:22; 30:13; Ps 91:3; Abd 12; Jak 5:1

NIEDOMAGAJĄCY, Jak 5:15 modlitwa uzdrowi **n.**

NIEDORZECZNOŚĆ, Iz 9:17; Łk 24:11

NIEDOSTATEK, 2Ko 8:14 zrekompensował ich **n.**

NIEDOSTĘPNY, 1Tm 6:16 mieszkający w **n.** świetle

NIEDOŚWIADCZONY, Ps 19:7 **n.** czyni mądrym
Prz 22:3 **n.** muszą ponieść karę
Ps 119:130; Prz 1:22; 14:15; 21:11; Eze 45:20

NIEDOZWOLONY, Rz 13:13 nie w **n.** współżyciu

NIEDŹWIEDZICA, Iz 11:7

NIEDŹWIEDŹ, 1Sm 17:37

NIEFRASOBLIWOŚĆ, Prz 1:32

NIEGODNIE, 1Ko 11:27 pił kielich Pański **n.**

NIEGODNY, Wj 20:7 używać imienia w sposób **n.**

NIEGODNY UPODOBANIA, Rz 1:28 stan umysłu **n.**

NIEGODNY UZNANIA, 1Ko 9:27; 2Ko 13:5-7; 2Tm 3:8

NIEGODZIWIEC, Ps 37:10 już nie będzie **n.**
Prz 15:8 Ofiara **n.** jest obrzydliwością
Iz 57:21 Nie ma pokoju dla **n.**
Mt 6:13 wyzwól nas od **n.**
1Jn 5:19 świat podlega mocy **n.**
Ps 145:20; Jer 12:1; Ef 6:16

NIEGODZIWOŚĆ, Ps 45:7 nienawidzisz **n.**
Ps 84:10 krążyć po namiotach **n.**
Kzn 7:15 żyje mimo swej **n.**
1Ko 5:8 z zakwasem zła i **n.**
1Ts 5:22 Powstrzymujcie się od **n.**
Ps 5:4; 125:3; Prz 12:20; 14:22; Eze 3:19

NIEGODZIWY, Hi 11:20 zawiodą oczy **n.**
Ps 9:17 **N.** zawrócą do Szeolu
Prz 29:2 gdy władzę sprawuje **n.**, lud wzdycha
Eze 33:11 nie mam upodobania w śmierci **n.**
Dn 12:10 **n.** działać będą niegodziwie
Eze 3:18; Mt 12:35; Rz 12:9; Ef 6:12

NIELOJALNY, 2Tm 3:2 niewdzięczni, **n.**

NIEMĄDRY, 2Sm 22:27 wobec przewrotnego jak **n.**

NIEMORALNIE, Ps 73:27 kto cię **n.** opuszcza

NIEMOWA, Iz 35:6 język **n.** krzyknie
Mt 9:32; 12:22

NIEMOWLĘ, Mt 11:25 objawiłeś je **n.**
1Ko 13:11 Kiedy byłem **n.**, myślałem jak **n.**
Mt 21:16; 1Ko 3:1; 14:20

NIEMOŻLIWY, Mt 19:26 U ludzi jest to **n.**
Heb 6:18 **n.**, żeby Bóg skłamał
Mt 17:20; Mk 10:27; Łk 1:37

NIEMOŻNOŚĆ, Rz 8:3 Prawo cechowała **n.**

NIEMY, Iz 56:10; Eze 24:27; Mt 12:22; 15:30; Łk 1:22; 2Pt 2:16

NIENAGANNIE, Ps 15:2 kto postępuje **n.**

NIENAGANNOŚĆ, Joz 24:14 służcie mu w **n.**

NIENAGANNY, Rdz 6:9 Noe był prawy. Okazał się **n.**
Hi 2:3 mąż **n.** i prostolinijny
Eze 28:15 Byłeś **n.** na swoich drogach
Flp 2:15 n. i niewinnymi, dziećmi Bożymi
1Ts 2:10 i prawi, i **n.** okazaliśmy się wobec was
1Ts 3:13 utwierdzi wasze serca, aby były **n.**
Rdz 17:1; Pwt 18:13; Hi 12:4; Ps 119:1; Prz 28:10
NIENASYCONY, Prz 27:20 Szeol **n.**
NIENATURALNE WYPADANIE WŁOSÓW, Kpł 13:30, 34
NIENAWIDZĄCY, Wj 18:21 **n.** niesprawiedliwego
NIENAWIDZENIE, Prz 8:13 Bojaźń oznacza **n.** zła
NIENAWIDZIĆ, Ps 11:5 miłującego przemoc **n.**
Prz 6:16 Jest sześć rzeczy, których Jehowa **n.**
Prz 15:10 kto **n.** upomnienia, umrze
Mt 5:43 masz **n.** swego nieprzyjaciela
Mt 6:24 jednego będzie **n.**, a drugiego miłować
Jn 3:20 dopuszcza się tego, co podłe, **n.** światła
Jn 7:7 świat mnie **n.**, ponieważ o nim świadczę
Jn 12:25 kto **n.** swej duszy, ten ją ustrzeże
Jn 15:19 nie jesteście częścią, świat was **n.**
Rz 7:15 czego **n.**, to czynię
1Jn 3:15 kto **n.** swego brata, jest zabójcą
1Jn 4:20 **n.** swego brata, jest kłamcą
Kpł 19:17; Ps 21:8; 44:7; 69:4; Prz 1:29; 5:12; 13:24; 28:16; Łk 6:22, 27; Tyt 3:3; Judy 23
NIENAWIŚĆ, Pwt 19:6 przedtem nie żywił **n.**
Ps 97:10 miejcie w **n.** zło
Kzn 3:8 czas miłości i czas **n.**
Mt 24:9 przedmiotem **n.** narodów
Łk 14:26 nie ma w **n.** ojca i matki
Ps 25:19; 139:21; Prz 10:12; Eze 23:29; Mt 10:22
NIEOBECNOŚĆ, Flp 2:12 podczas mej **n.**
NIEOBECNY, Kol 2:5 **n.** ciałem
1Ko 5:3; 2Ko 5:9; 10:1, 11; Flp 1:27
NIEOBŁUDNY, 2Ko 6:6 życzliwością, miłością **n.**
1Pt 1:22 wynikiem jest **n.** uczucie braterskie
1Tm 1:5; 2Tm 1:5
NIEOBRZEZANIE, Gal 5:6 ani **n.**, tylko wiara
Rz 2:25, 26; 1Ko 7:19; Kol 3:11
NIEOBRZEZANY, Iz 52:1 nie wejdzie do ciebie **n.**
Dz 7:51 zawzięci, mający **n.** serca
Kpł 26:41; Hab 2:16; 1Ko 7:18
NIEOPISANY, 2Ko 9:15 **n.** wspaniałomyślny dar
NIEOSIĄGALNY, Rdz 11:6; Hi 42:2
NIEOŻYWIONY, 1Ko 14:7
NIEPAMIĘĆ, Iz 65:16; Jer 50:5
NIEPEWNIE, Ps 38:16 moja stopa poruszała się **n.**
Iz 24:20 ziemia porusza się **n.** jak pijany
NIEPEWNOŚĆ, Łk 12:29; Jn 10:24
NIEPEWNY, 1Ko 9:26 nie biegnę w sposób **n.**
2Ko 1:8 byliśmy **n.** swego życia
1Tm 6:17 nadziei na **n.** bogactwie
NIEPŁODNY, Hi 3:7 noc stanie się **n.**
Iz 54:1 Wykrzykuj z radości, **n.**
Łk 23:29 Szczęśliwe niewiasty **n.**
Rdz 11:30; Wj 23:26; 1Sm 2:5; Hi 30:3; Gal 4:27
NIEPODZIELNY, 1Kn 28:9 służ mu sercem **n.**
2Kn 16:9 serce jest wobec niego **n.**
NIEPOJĘTY, Jer 33:3 oznajmię ci **n.** rzeczy
NIEPOKOJĄCY, Ps 94:19 namnożyło się **n.** myśli
NIEPOKÓJ, Prz 23:29 U kogo **n.**? U kogo kłótnia
Iz 65:23 Nie będą rodzić na **n.**
2Kn 15:5; Am 3:9; Za 1:11; 2Ko 12:20
NIEPORZĄDEK, 1Ko 14:33 nie jest Bogiem **n.**
NIEPORZĄDNIE, 2Ts 3:6, 7, 11
NIEPORZĄDNY, 1Ts 5:14
NIEPOSŁUSZEŃSTWO, Rz 5:19 przez **n.** jednego
Ef 2:2 ducha działającego w synach **n.**
2Ko 10:6; Ef 5:6; Heb 2:2; 3:18
NIEPOSŁUSZNY, Rz 10:21 **n.** i odpowiada hardo
NIEPOSZLAKOWANY, 1Tm 3:2 nadzorcą człowiek **n.**
1Tm 5:7 nakazuj, aby były **n.**
NIEPRAWDA, Ps 12:2 **N.** mówią
Ps 41:6 serce będzie mówić **n.**
Prz 30:8 Oddal ode mnie **n.**

NIEPRAWOŚĆ, Ps 92:15 Skałą, nie ma w nim **n.**
Sof 3:5 Jehowa nie dopuszczał się **n.**
1Jn 5:17 Wszelka **n.** jest grzechem
Obj 22:11 Kto się dopuszcza **n.**, niech się dalej
NIEPRAWY, Dz 24:15 zmartwychwstanie **n.**
1Ko 6:9 **n.** nie odziedziczą królestwa
1Pt 3:18 Chrystus umarł, prawy za **n.**
Heb 6:10; 12:8
NIEPRZEJEDNANY, 2Tm 3:4 zdrajcy, **n.**, nadęci
NIEPRZEWIDZIANE ZDARZENIE, Kzn 9:11
NIEPRZYJACIEL, 1Kl 8:33 pokonany przez **n.**
Ps 110:2 Wyrusz na podbój między **n.**
Mt 10:36 **n.** człowiekowi jego domownicy
Mt 13:39 **n.**, który zasiał, jest Diabeł
Rz 12:20 jeśli twój **n.** głodny, nakarm go
1Ko 15:25 położy **n.** pod jego stopy
1Ko 15:26 Jako ostatni **n.** unicestwiona śmierć
Jak 4:4 przyjaciel świata **n.** Boga
Ps 8:2; Mi 4:10; 7:6; Mt 22:44; Rz 11:28
NIEPRZYJAZNA MOWA, Heb 12:3 zniósł tak **n.**
NIEPRZYJAŹŃ, Rdz 3:15 **n.** między niewiastę
Rz 8:7 myślenie ciała oznacza **n.** z Bogiem
Jak 4:4 przyjaźń ze światem **n.** z Bogiem
NIEPRZYZWOICIE, 1Ko 13:5 nie zachowuje się **n.**
NIEPRZYZWOITY, Pwt 23:14; 24:1
NIEROZSĄDNY, Łk 12:20 **N.**, tej nocy zażądają
Łk 11:40; 1Ko 15:36; 2Ko 11:16; 1Pt 2:15
NIEROZUMNY, Ps 14:1 **N.** rzekł w swoim sercu
Ps 49:10; 74:18; 92:6; Prz 12:1; 30:2; Jer 17:11; Łk 24:25; 1Tm 6:9; Tyt 3:3
NIERZĄD, Lb 25:1 **n.** z córkami Moabu
Sdz 2:17 uprawiali **n.** z innymi bogami
Ps 106:39 przez swe postępki uprawiali **n.**
Iz 23:17 Tyr będzie uprawiał **n.** z królestwami
Wj 34:15; Kpł 17:7; 20:5; Lb 15:39; Jer 3:1, 9; Eze 16:29; 23:3, 8; Nah 3:4
NIERZĄDNICA, Rdz 38:15 Juda uznał ją za **n.**
Pwt 23:18 Nie wolno przynieść zapłaty **n.**
Joz 6:25 **n.** Rachab oraz domowników
Iz 1:21 wierne miasto stało się **n.**
Oz 4:14 składają ofiary z **n.** świątynnymi
Jl 3:3 chłopca dawali za **n.**, dziewczynę za wino
Mt 21:31 **n.** idą przed wami do królestwa
1Ko 6:15 uczynić je członkami **n.**
Jak 2:25 **n.** Rachab uznana za prawą
Obj 17:5 Babilon Wielki, matka **n.**
Obj 17:16 ci znienawidzą **n.**
Prz 7:10; Mi 1:7; Łk 15:30; Heb 11:31; Obj 19:2
NIERZECZYWISTY, Iz 40:17 narody są jak coś **n.**
NIESKALANA CZYSTOŚĆ, 2Ko 11:3; 1Tm 4:12
NIESKALANIE CZYSTY, 2Ko 11:2 jako **n.** dziewicę
Jak 3:17 mądrość z góry jest **n.**
Flp 4:8; Tyt 2:5; 1Pt 3:2
NIESKALANY, Heb 7:26 taki arcykapłan był **n.**
Jak 1:27 Forma czci czysta i **n.**
Judy 24 stawić jako **n.** wobec swej chwały
Kol 1:22; 1Pt 1:4, 19
NIESKAZITELNOŚĆ,
1Kn 29:17 upodobanie w moralnej **n.**
Hi 31:6 pozna Bóg moją **n.**
Ps 26:11 będę chodził w swej **n.**
Prz 14:32 schronienie w swej **n.**
Prz 20:7 Prawy chodzi w swej **n.**
1Kl 9:4; Hi 27:5; Ps 25:21; 41:12; 78:72; Prz 2:7; 11:3
NIESKAŻONOŚĆ, Rz 2:7 szukają chwały i **n.**
1Ko 15:42 wskrzeszone zostaje w **n.**
1Ko 15:50 skażenie nie dziedziczy **n.**
Tyt 2:7 **n.** w nauczaniu
Ef 6:24; 2Tm 1:10
NIESKORY, Łk 24:25; Jak 1:19
NIESŁAWA, Prz 13:5 okrywają się **n.**
Eze 23:10 stała się dla kobiet **n.**
NIESŁAWNY, Ps 99:8 pomstę za ich **n.** czyny
Ps 141:4 abym nie popełniał **n.** czynów
NIESPLAMIONY, 1Tm 6:14; 1Pt 1:19; 2Pt 3:14
NIESPRAWIEDLIWIE, 1Pt 2:19 Jeśli ktoś cierpi **n.**

NIESPRAWIEDLIWOŚĆ, Ps 7:3; Eze 3:20
Kpł 19:15 Nie wolno dopuszczać się **n.**
Pwt 32:4 Bóg, u którego nie ma **n.**
Rz 9:14 u Boga **n.**? Przenigdy
NIESPRAWIEDLIWY, Prz 15:27 zdobywa **n.** zysk
Wj 18:21; Prz 29:27; Jer 2:5; Rz 3:5; Obj 18:5
NIESTAŁY, Jak 1:8 niezdecydowanym, **n.**
NIESZCZĘSNY, Am 6:3 odrzucacie myśl o dniu **n.**
Rz 7:24 **N.** ja człowiek
NIESZCZĘŚCIE, Ps 27:5 osłoni mnie w dniu **n.**
Ps 34:19 Wiele **n.** spotyka prawego
Prz 19:13 Syn głupi oznacza **n.**
Kzn 7:14 w dniu **n.** zważ
Jer 1:14 Od północy rozpęta się **n.** przeciw
Jer 38:4 nie pokój dla tego ludu, lecz **n.**
2Sm 22:19; Hi 31:23; Ps 38:12; 55:11; 71:24; 94:20; 107:26; Prz 17:5; Jer 2:27; 18:17; 25:6, 29; Am 6:6
NIESZLACHETNY, 1Ko 1:28 Bóg wybrał to, co **n.**
NIEŚMIERTELNOŚĆ, 1Ko 15:53 przyoblec się w **n.**
1Tm 6:16 jedyny mający **n.**
NIEŚWIADOMOŚĆ, Heb 9:7 grzechy ludu z **n.**
NIEŚWIADOMY, 2Ko 2:11 nie **n.** jego zamysłów
1Tm 1:13 byłem **n.** i działałem w niewierze
Heb 5:2 postępować powściągliwie z **n.**
2Pt 2:12 **n.** i mówią obelżywie
NIEUCZCIWY ZYSK, Tyt 1:11 nauczając dla **n.**
1Pt 5:2 Paście trzodę nie z umiłowania **n.**
1Tm 3:8; Tyt 1:7
NIEUCZONY, 2Pt 3:16 które **n.** przekręcają
NIEULECZALNY, Iz 17:11 w dniach **n.** boleści
Mi 1:9 zadany jej cios jest **n.**, dosięgnął Judy
Hi 34:6; Jer 15:18; 30:15; Nah 3:19
NIEUMIARKOWANIE, Mt 23:25 pełne grabieży i **n.**
NIEUMYŚLNIE, Lb 35:11 **n.** zadał śmiertelny cios
Lb 15:29; Joz 20:3
NIEUŻYTECZNOŚĆ, Ef 4:17 w **n.** umysłów
NIEUŻYTECZNY, Mt 12:36 z każdej **n.** wypowiedzi
Łk 17:10 Jesteśmy **n.** niewolnikami
Mt 25:30; Tyt 3:9
NIEWART, Ps 24:4 nie wciąga do tego, co nic **n.**
Prz 12:11 zabiega o rzeczy nic **n.**
NIEWIARA, 1Tm 1:13
NIEWIASTA, Rdz 3:15 nieprzyjaźń między ciebie a **n.**
Sdz 5:24 Jael błogosławiona wśród **n.**
Jn 2:4 Co tobie do mnie, **n.**
Jn 19:26 **N.**, oto twój syn
Obj 14:4 nie skalali się z **n.**
Obj 17:3 ujrzałem **n.** siedzącą na bestii
Rdz 2:22; Mt 11:11; Obj 12:1, 17
NIEWIDOCZNY, 2Ko 4:18 oczy zwrócone na **n.**
NIEWIDZIALNY, Rz 1:20 jego **n.** przymioty
Kol 1:15 On obrazem **n.** Boga
1Tm 1:17 Królowi Wieczności, **n.**
Heb 11:27 jak gdyby widział **N.**
NIEWIEDZA, Dz 17:30 Bóg nie zważał na czasy **n.**
1Ts 4:13 nie w **n.** co do zasypiających w śmierci
Dz 3:17; Ef 4:18; 1Pt 1:14
NIEWIERNOŚĆ, Joz 22:31 nie dopuściliście się **n.**
1Kn 10:13 tak zginął Saul za swą **n.**
Joz 7:1; 22:22; Eze 17:20; 18:24
NIEWIERNY, Łk 12:46 wyznaczy mu dział z **n.**
2Tm 2:13 jesteśmy **n.**, on pozostaje wierny
NIEWIERZĄCY, 1Ko 6:6 do sądu przed **n.**
1Ko 7:12 jakiś brat ma **n.** żonę
1Ko 7:14 **n.** mąż jest uświęcony
1Ko 14:22 języki są znakiem dla **n.**
2Ko 4:4 zaślepił umysły **n.**
2Ko 6:14 nierówno w jarzmo z **n.**
NIEWIĘDNĄCY, 1Pt 1:4; 5:4
NIEWINNOŚĆ, Oz 8:5 niezdolni do zachowywania **n.**
NIEWINNY, Mt 10:16 okażcie się **n.** jak gołębie
Flp 2:15 nienagannymi i **n.**, dziećmi Bożymi
Wj 23:7; Pwt 19:10; Ps 24:4; 94:21; Prz 6:17; Rz 16:18, 19; Heb 7:26
NIEWOLA, Wj 6:5 Egipcjanie trzymają w **n.**
Jer 43:11 ma spotkać **n.**, pójdzie do **n.**
Rz 8:15 nie otrzymaliście ducha **n.**
Rz 8:21 zostanie uwolnione z **n.**
2Ko 10:5 bierzemy w **n.** wszelką myśl
Gal 5:1 nie dajcie się zaprząc w jarzmo **n.**
Heb 2:15 przez całe życie podlegali **n.**
Ezd 9:9; Neh 1:3; Am 9:4; Nah 3:10; Gal 4:24
NIEWOLNICA, Ps 116:16 syn twojej **n.**
Ps 86:16; Łk 1:38
NIEWOLNICZA PRACA, Wj 2:23
NIEWOLNIK. Zobacz też SŁUGA.
Mt 6:24 nikt nie może być **n.** dwóch panów
Mt 25:30 nieużytecznego **n.** wyrzućcie
Łk 12:37 Szczęśliwi **n.**, których pan zastanie
Łk 17:10 Jesteśmy nieużytecznymi **n.**
Jn 8:34 kto grzeszy, jest **n.** grzechu
Jn 13:16 **N.** nie jest większy od swego pana
Dz 2:18 na moich **n.** wyleję mego ducha
Rz 6:6 abyśmy już nie byli **n.** grzechu
Rz 7:6 **n.** w nowym sensie przez ducha
1Ko 7:23 przestańcie się stawać **n.** ludzi
Gal 3:28 nie ma **n.** ani wolnego
Gal 5:13 z miłości służcie jedni drugim jak **n.**
Obj 19:2 pomścił krew swoich **n.**
Mt 20:27; 24:45, 48; Jn 8:35; Dz 7:7; Rz 6:17-20; Gal 1:10; 4:7, 9; 2Tm 2:24; 1Pt 2:16; 2Pt 2:19
NIEWÓD, Mi 7:2 Łowią **n.** każdy swego brata
Mt 13:47 królestwo podobne do **n.**
Kzn 7:26; Eze 26:5; 47:10
NIEWPRAWNY, 2Ko 11:6 jestem **n.** w mowie
NIEWRAŻLIWOŚĆ, Mk 3:5; Ef 4:18
NIEWYCZERPANY, Łk 12:33 **n.** skarb w niebiosach
NIEWYKSZTAŁCONY, Dz 4:13 **n.** i prości
NIEWYPOWIEDZIANY, 2Ko 12:4 **n.** słowa
NIEWYRAŹNY, 1Ko 14:8 trąba da **n.** sygnał
NIEWZRUSZENIE, Heb 3:6 **n.** aż do końca
NIEWZRUSZONOŚĆ, Kol 2:5 **n.** waszej wiary
NIEWZRUSZONY, Iz 28:16; Heb 6:19
NIEZACHWIANIE, Dn 6:16, 20 **n.** służysz
NIEZACHWIANY, 2Ko 1:7 nadzieja jest **n.**
NIEZADOWOLENIE, Mi 2:7 Czy duch popadł w **n.**
NIEZAMĘŻNA, 1Ko 7:11, 34
NIEZASZCZYTNY, Rz 9:21; 2Tm 2:20
NIEZAWODNY, Dn 2:45 sen jest **n.**
NIEZBADANY, Rz 11:33 Jakże **n.** są jego sądy
Hi 5:9; 9:10; Ps 145:3; Prz 25:3
NIEZDECYDOWANY, Jak 1:8; 4:8
NIEZGŁĘBIONY, Ps 69:2 Dostałem się w **n.** wody
Ef 3:8 nowinę o **n.** bogactwie Chrystusa
NIEZLICZONY, Heb 11:12 dzieci, jak ziarenek, **n.**
NIEZŁOMNIE, Ps 78:37 serce ich nie trwało **n.**
NIEZŁOMNOŚĆ, 2Pt 3:17 nie odpaść od swej **n.**
NIEZŁOMNY, 1Ko 15:58 stańcie się **n.**
Kol 1:23 osadzeni na fundamencie i **n.**
NIEZMIENNY, Heb 6:18 przez dwie **n.** rzeczy
NIEZNANY, Dz 17:23 ołtarz: **N.** Bogu
2Ko 6:9
NIEZNISZCZALNY, Rz 1:23 chwałę **n.** Boga
1Ko 9:25 koronę zniszczalną, ale my — **n.**
1Tm 1:17 Królowi Wieczności, **n.**
Heb 7:16 według mocy życia **n.**
1Pt 1:4 do dziedzictwa **n.** i nieskalanego
1Pt 1:23; 3:4
NIEZRÓWNANY, Ef 1:19 **n.** wielkość jego mocy
Flp 3:8 **n.** wartość poznania Chrystusa
NIEZWYKŁE ROZKOSZE, Kzn 2:8
NIEZWYKŁOŚĆ, 1Ko 2:1 nie z **n.** mowy
NIEZWYKŁY, Rdz 18:14 coś zbyt **n.** dla Jehowy
NIEŻONATY, 1Ko 7:32 **n.** zatroskany o Pana
NIKCZEMNOŚĆ, Dz 13:10 pełen wszelkiej **n.**
NIKCZEMNY, Prz 6:18 serce knujące **n.** zamysły
NIKODEM, Jn 3:1, 4, 9; 7:50; 19:39
NIL, Iz 19:7; Jer 46:8; Eze 29:3; Za 10:11
NIMROD, Rdz 10:9 **N.**, potężny łowca na przekór
NINIWA, Jon 1:2 idź do **N.**, wielkiego miasta
Jon 3:5 mieszkańcy **N.** uwierzyli Bogu
Mt 12:41 Mieszkańcy **N.** wstaną na sąd
Rdz 10:11; Jon 3:2, 3; 4:11; Sof 2:13
NINIWCZYCY, Łk 11:30 Jonasz znakiem dla **N.**

NISAN, Neh 2:1; Est 3:7
NISZCZEĆ, 2Ko 4:16 człowiek na zewnątrz **n.**
NISZCZYCIEL, 1Ko 10:10; Heb 11:28
NISZCZYCIELSKI, Oz 13:14 Szeolu, twa **n.** moc
NISZCZYĆ, Mt 6:19 na ziemi, gdzie mól i rdza **n.**
Jer 1:10
NIZINA, Jl 3:2 na **n.** Jehoszafata
Jl 3:14 tłumy na **n.** rozstrzygnięcia
Joz 10:12; Sdz 5:15; 2Kn 20:26; Hi 39:21
NOC, Rdz 1:5 ciemność nazwał **N.**
Iz 21:11 Ktoś woła: Strażniku, co z **n.**
Jn 9:4 nadchodzi **n.**, kiedy nikt nie może działać
Rz 13:12 **N.** bardzo się posunęła
1Ts 5:2 nadchodzi jak złodziej w **n.**
Joz 1:8; Łk 18:7; 1Ts 5:5; Obj 7:15; 12:10; 22:5
NOE, Rdz 7:23 pozostał przy życiu tylko **N.** i ci w arce
Łk 17:26 jak działo się za dni **N.**
Heb 11:7 Dzięki wierze **N.**, otrzymawszy
Rdz 5:29; 6:9; 9:1, 17; Mt 24:37
NOEMI, Rut 1:2, 19; 2:1, 2, 20; 4:9, 14, 17
NOGA, Jn 19:33; Ef 6:15
NORMALNY, 2Ko 4:7 moc wykraczająca poza to, co **n.**
NOS, Eze 8:17 pod **n.** podsuwają mi latorośl
NOSIDŁO, Nah 1:13 połamię jego **n.**
NOSZE, Mk 2:4; 6:55; Jn 5:8; Dz 5:15
NOTATKA, Ezd 6:2
NOWINA, Ps 40:9 Oznajmiłem dobrą **n.**
Iz 61:1 bym opowiadał dobrą **n.**
Mt 24:14 ta dobra **n.** o królestwie
Iz 40:9; 52:7; Nah 1:15; Rz 10:16; 2Ko 11:4
NOWO NAWRÓCONY, 1Tm 3:6 [nadzorcą] nie **n.**
NOWOŚĆ, Rz 6:4 chodzili w **n.** życia
NOWY, Kzn 1:9 nie ma nic **n.** pod słońcem
Iz 42:9 oznajmiam rzeczy **n.**
Iz 65:17 stwarzam **n.** niebiosa i **n.** ziemię
Mt 26:29 będę pił **n.** [produkt] w królestwie
Jn 13:34 Daję wam **n.** przykazanie
2Ko 5:17 rzeczy przeminęły, zaczęły istnieć **n.**
Kol 3:10 przyodziejcie **n.** osobowość
1Pt 1:23 Dano wam **n.** zrodzenie
Ps 51:10; Iz 66:22; Łk 22:20; Gal 6:15; Heb 10:20;
2Pt 3:13; Obj 3:12; 14:3; 21:5
NOZDRZA, Rdz 2:7 tchnął w jego **n.** dech życia
NOŻE OGRODNICZE, Iz 2:4 włócznie na **n.**
Jl 3:10 Przekujcie **n.** na dzidy
Mi 4:3 przekują włócznie na **n.**
NÓW, Kol 2:16
NUN, Wj 33:11; Pwt 32:44; 1Kn 7:27

O

OBALAĆ, Hi 12:19; Prz 13:6
OBALONY, Prz 12:7
OBAŁAMUCAĆ, Rz 7:11 grzech **o.** mnie i zabił
Rz 16:18 gładkimi słowami **o.** serca niewinnych
2Ko 11:3 wąż swą przebiegłością **o.** Ewę
OBCHODZIĆ, Iz 24:5 **o.** prawa, zmienili przepis
Mk 6:6 wędrował, **o.** wioski i nauczając
Wj 12:14; Za 14:16; Heb 11:28
OBCIĄŻAĆ, Flm 18 **o.** tym mój rachunek
OBCOWAĆ, 2Ts 3:14 przestańcie z nim **o.**
OBCY, Kol 1:21 niegdyś byliście **o.**
Heb 11:13 są **o.** i tymczasowymi osiedleńcami
Eze 16:32; Mt 25:35; Jn 10:5; Ef 2:12; 4:18
OBECNOŚĆ, Mt 24:3 co będzie znakiem twojej **o.**
Mt 24:37 taka będzie **o.** Syna człowieczego
1Ko 15:23 we własnym szeregu, podczas jego **o.**
2Ko 10:10 listy ważkie, ale osobista **o.** słaba
Flp 2:12 posłuszni – nie tylko podczas mojej **o.**
2Pt 1:16 Z mocą i **o.** naszego Pana
1Jn 2:28 zawstydzeni podczas jego **o.**
Mt 24:27; 1Ts 4:15; Jak 5:7, 8; 2Pt 3:4, 12
OBECNY, Gal 1:4 wyzwolić z **o.** systemu
Rz 8:18; 1Ko 5:3
OBED, Rut 4:17, 21, 22; Łk 3:32
OBED-EDOM, 2Sm 6:10-12; 1Kn 13:13
OBEJMOWAĆ, Rdz 29:13; PnP 2:6
OBELGA, 1Ko 5:11 [nie] zadawać się z rzucającym **o.**
1Ko 6:10 rzucający **o.** nie odziedziczą królestwa
Heb 10:33 w teatrze wystawiani na **o.**
Ps 22:6; 69:7; 1Ko 4:12; 1Pt 2:23
OBELŻYWIE, Tyt 2:5 o słowie Bożym nie mówiono **o.**
Dz 18:6; 1Pt 4:4; 2Pt 2:10
OBELŻYWY, Ef 4:31; 1Tm 6:4; 2Pt 2:11
OBFICIE(J), Hi 36:31 **o.** udziela żywności
2Ko 9:6, 10; Heb 6:17
OBFITOŚĆ, Ps 52:7 ufa **o.** swego bogactwa
Iz 9:7 **O.** tej władzy nie będzie końca
Łk 12:15 ma **o.**, jego życie nie zależy od tego
Jn 10:10 by miały życie w **o.**
Ps 37:11; Eze 28:16; Dn 12:4; Mt 12:34; 2Ko 8:2
OBFITOWAĆ, Rz 5:15 **o.** niezasłużoną życzliwość
2Ko 1:5 jak **o.** w nas cierpienia, tak **o.** pocieszenie
2Ko 8:7 **o.** w wiarę i słowo, i poznanie
Rz 6:1; 15:13; Flp 1:9; 1Ts 3:12
OBFITUJĄCY, Wj 34:6 **o.** w lojalną życzliwość
OBGADYWAĆ, 3Jn 10 **o.** nas niegodziwymi słowami
OBIECANY, Tyt 1:2 **o.** przed dawnymi czasy
OBIECYWAĆ, Pwt 26:18 będziesz jego ludem, jak **o.**
Heb 10:23 wierny jest ten, który **o.**
Jak 1:12 koronę życia, którą Jehowa **o.**
1Kl 8:56; Dz 7:5; Rz 1:2; 4:21; Jak 2:5
OBIETNICA, Rz 4:13 dano jego potomstwu **o.**
Rz 9:4 nadanie Prawa, i święta służba, i **o.**
2Ko 7:1 Skoro mamy te **o.**
Gal 3:29 dziedzicami według **o.**
Heb 6:12 dzięki wierze dziedziczą **o.**
2Pt 3:13 oczekujemy zgodnie z jego **o.**
Dz 2:39; Rz 4:14; Gal 3:16; Heb 8:6; 11:13, 39
OBJAŚNIAĆ, Neh 8:8 **o.** prawo i wykładano
OBJAŚNIENIE, 2Kn 13:22; 24:27
OBJAWIAĆ (SIĘ), Iz 40:5 **o.** chwała Jehowy
Mt 11:25 **o.** je niemowlętom
1Sm 2:27; Jer 33:6; Rz 1:18; 1Ko 2:10; Flp 3:15
OBJAWIENIE, Rz 16:25 **o.** świętej tajemnicy
1Ko 1:7 oczekujecie **o.** naszego Pana
1Pt 4:13 podczas **o.** jego chwały
Ef 1:17; 2Ts 1:7; 1Pt 1:7, 13; Obj 1:1
OBJAWIONY, Łk 17:30 Syn człowieczy ma być **o.**
Ef 3:5 tajemnica **o.** apostołom i prorokom
Jn 12:38; 1Ko 3:13; 2Ts 2:8
OBLĘŻENIE, Pwt 28:53, 57; Jer 19:9
OBLICZAĆ, Obj 13:18 **o.** liczbę bestii
Prz 23:7; Łk 14:28
OBLICZE, Wj 33:20 Nie możesz zobaczyć mego **o.**
Iz 25:8 otrze łzy z każdego **o.**
Dz 6:15 jego **o.** było jak **o.** anioła
2Ko 4:6 poprzez **O.** Chrystusa
1Ts 2:5 nie wystąpiliśmy z fałszywym **o.**
Wj 10:29; Pwt 28:50; Dz 20:25; 2Ko 3:7
OBLUBIENICA, Iz 62:5; Jn 3:29; Obj 18:23; 21:2
OBLUBIENIEC, Iz 62:5 radosnym uniesieniem **o.**
Mt 25:1 wyszły **o.** na spotkanie
Jer 33:11; Mt 9:15; 25:5, 6, 10; Jn 3:29
OBŁĄKANY, 1Sm 21:13 [Dawid] jak **o.**
OBŁOK, Rdz 9:13 Tęczę daję na **o.**
Łk 21:27 przychodzącego w **o.** z mocą
Dz 1:9 **o.** zabrał go im z oczu
1Ts 4:17 porwani w **o.**, aby spotkać Pana
Heb 12:1 tak wielki **o.** świadków
Wj 13:21; 1Kl 8:10; Mt 24:30; 1Ko 10:2; Obj 1:7
OBŁOKI PARY, Prz 25:14 Czym są **o.**, tym mąż
OBŁUDA, Mt 23:28 pełni **o.** i bezprawia
Łk 12:1 zakwasu faryzeuszy, którym jest **o.**
Rz 12:9 Miłość niech będzie bez **o.**
1Tm 4:2 **o.** ludzi, którzy mówią kłamstwa
OBŁUDNIK, Mt 7:5 **O.**! Najpierw wyjmij belkę
Mt 15:7 **O.**, lzajasz trafnie prorokował
Mt 23:13 Biada wam, faryzeusze, **o.**
Mt 24:51 wyznaczy mu dział z **o.**
OBŁUDNY, Jak 3:17 mądrość nie jest **o.**
OBMOWA, 2Ko 12:20 gniewów, swarów, **o.**
OBMÓWCA, Rz 1:30 **o.**, nienawidzący Boga

OBMYĆ (SIĘ), Ps 51:2; Jer 2:22; 4:14
OBMYŚLAĆ, 2Sm 14:14 Bóg **o.** powody, dla których
Iz 14:24 jak **o.**, tak się stanie
Jer 18:11; Mi 2:3; Nah 1:11
OBMYTY, Prz 30:12; 2Pt 2:22
OBNAŻAĆ, Kol 2:15 **O.** rządy i władze
OBNAŻONY, Heb 4:13 **o.** i odsłonięte dla oczu
OBOPÓLNY, 1Ko 7:5 chyba że za **o.** zgodą
OBOSIECZNY, Heb 4:12 ostrzejsze niż miecz **o.**
OBOWIĄZEK, Rz 8:12 mamy **o.** – ale nie wobec ciała
Pwt 11:1; 1Kn 9:33; Neh 13:30; Gal 5:3; 1Jn 2:6
OBÓZ, Wj 14:19; Lb 1:52; Heb 13:11; Obj 20:9
OBRABOWANY, Jer 21:12
OBRABOWYWAĆ, Mal 3:8 Czy człowiek **o.** Boga
Pwt 28:29; Dz 19:37; Rz 2:22; 2Ko 11:8
OBRAZ, Rdz 1:26 Uczyńmy człowieka na nasz **o.**
Dn 4:5; Rz 8:29; Kol 1:15
OBRAZA, Rz 9:33
OBRAŻAĆ, Pwt 4:25; 31:29; 1Kl 16:33
OBRĘCZ, Dn 4:15 pień – z **o.** żelazną
OBRONA, Dz 25:16 przemówić na swą **o.**
2Tm 4:16 Podczas mej pierwszej **o.**
1Pt 3:15 gotowi do **o.** wobec każdego
Łk 12:11; Flp 1:7, 16
OBRONNY, Prz 18:11 są jak mur **o.**
OBRZEZANIE, Rz 2:29; 4:11; 1Ko 7:19; Flp 3:3;
Kol 2:11
OBRZEZANY, Rz 3:30 **o.** uzna za prawych
OBRZYDLIWOŚĆ, Pwt 27:15 posąg – **o.** dla Jehowy
Prz 12:22 Wargi fałszywe są dla Jehowy **o.**
Prz 16:5 kto ma pychę, jest **o.**
Prz 28:9 Kto odwraca ucho, jego modlitwa jest **o.**
Eze 9:4 wzdychają i jęczą nad **o.**
Dn 11:31 **o.**, która sprowadza spustoszenie
Mt 24:15 ujrzycie **o.** w miejscu świętym
Obj 17:4 kielich pełen **o.** i nieczystości
Kpł 20:13; Pwt 18:9; 29:17; 2Kl 23:24; 2Kn 28:3;
33:2; Prz 3:32; Iz 41:24; Jer 7:10, 30; Eze 23:36;
Nah 3:6; Za 9:7; Mal 2:11; Łk 16:15; Obj 17:5
OBRZYDLIWY, Pwt 14:3; Dn 9:27
OBRZYDZAĆ, Rdz 27:46; Lb 21:5; Ps 106:40
OBRZYDZENIE, Gal 4:14 nie splunęliście z **o.**
Heb 3:10, 17 **o.** do tego pokolenia
OBSERWATOR, Iz 21:6 Idź, wystaw **o.**
OBSŁUGIWANY, Dz 17:25 ani nie jest **o.** rękami
OBSZAR, Joz 13:12, 21, 27, 30, 31
OBSZERNY, Jer 22:14 **o.** górne komnaty
OBUDZIĆ, Jn 11:11 idę, aby go **o.**
OBUMARŁY, Rz 4:19 ciało – już **o.**, miał około stu lat
OBURZAĆ (SIĘ), Rdz 41:10 Faraon **o.** na sług
Wj 16:20 Mojżesz **o.** na nich
2Kn 29:8 Jehowa **o.** na Judę
Rdz 45:24; Lb 16:22; Kzn 5:6; Iz 57:17; Mt 21:15;
Mk 10:14
OBURZENIE, Iz 34:2 **o.** na wszystkie narody
Mk 3:5 rozejrzawszy się z **o.**
Pwt 29:28; Jer 10:10; 50:13; Mk 14:4
OBWAROWANY, 2Ko 10:4 moc obalania tego, co **o.**
OBWIESZCZAĆ, Iz 61:1 bym **o.** oswobodzenie
Jer 34:17 ja wam **o.** oswobodzenie – na miecz
Dn 5:29 **o.**, że Daniel ma zostać trzecim władcą
Jl 3:9 **O.** to wśród narodów
Mk 5:20 zaczął **o.** w Dekapolu
Łk 8:39 odszedł, **o.** po całym mieście
1Ko 11:26 **o.** śmierć Pana, aż on przybędzie
2Kl 10:20; Prz 20:6; Jer 19:2; 34:8
OBWIESZCZAJĄCY, 1Ko 9:14
OBWIESZCZENIE, Jon 3:2 idź do Niniwy, ogłaszaj **o.**
OBWINIAĆ, Hi 32:3 poczęli **o.** Boga
OBYWATEL, Łk 15:15; 19:14; Dz 21:39
OBYWATELSKI, Dz 22:28 prawa **o.**
OBYWATELSTWO, Flp 3:20 **o.** w niebiosach
OBŻERAJĄCY SIĘ, Prz 23:20
OCALEĆ, Iz 45:20 **o.** z narodów
Joz 8:22; Iz 10:20; Jer 42:17; 44:14
OCALENIE, Jer 25:35 możliwość **o.**
OCENIAĆ, 1Sm 2:3 **o.** uczynki prawidłowo
Prz 21:2 Jehowa **o.** serca
Prz 24:12 ten, który **o.** serca
1Ko 4:1 Niechże **o.** nas jako podwładnych
2Ko 10:2 **o.**, jak gdybyśmy chodzili w ciele
Heb 11:26 **o.** hańbę Chrystusową jako bogactwo
OCET, Prz 10:26 Jak **o.** dla zębów i jak dym
OCHOCZO, 1Kn 29:17 **o.** złożyłem te rzeczy
Ps 110:3 Lud twój **o.** się zaofiaruje
OCHOCZY, Wj 35:5 każdy, kto jest **o.** serca
2Kn 29:31 każdy, kto miał **o.** serce
Ps 51:12 zechciej mnie wesprzeć duchem **o.**
OCHOTNIK, Sdz 5:9 byli **o.** wśród ludu
2Kn 17:16 był **o.** dla Jehowy
OCHRANIAĆ, 1Sm 30:23 Jehowa nam dał, **o.** nas
OCHRONA, Prz 18:10 prawy doznaje **o.**
Kzn 7:12 mądrość służy **o.**, jak pieniądze
OCHRZCIĆ (SIĘ), Dz 2:41; 1Ko 15:29
OCHRZCZONY, Rz 6:3 **o.** w jego śmierci
1Ko 12:13 **o.** w jednym ciele
Mt 3:13; Dz 10:47; 1Ko 10:2
OCIĄGAĆ SIĘ, Pwt 23:21; Sdz 18:9; Kzn 5:4
OCIENIAJĄCY, Heb 9:5 cheruby **o.** pokrywę
OCIERAĆ, Obj 21:4 **o.** z ich oczu wszelką łzę
Iz 25:8
OCIĘŻAŁY, Łk 21:34 serca nie stały się **o.**
OCKNĄĆ SIĘ, Hab 2:19
OCZEKIWAĆ, Iz 8:17 będę **o.** Jehowy
1Ko 1:7 skwapliwie **o.** objawienia Chrystusa
Iz 8:17; Gal 5:5; Flp 3:20; 1Ts 1:10
OCZEKIWANIE, Ps 33:20 trwa w **o.** na Jehowę
Prz 13:12 Przewlekające się **o.** przyprawia
Heb 11:1 Wiara to nacechowane pewnością **o.**
Prz 10:28; Łk 3:15; 21:26; Rz 8:19; Heb 10:27
OCZERNIAĆ, Ps 101:5 **o.** swego towarzysza
2Sm 19:27
OCZYSZCZAĆ (SIĘ), Iz 40:3 **O.** drogę Jehowy
Eze 36:33 W dniu, w którym was **o.**
Eze 39:12 przez siedem miesięcy, aby **o.** kraj
Dn 12:10 Wielu **o.** i wybieli
2Ko 7:1 **o.** z wszelkiego skalania
Ef 5:26 **o.** go kąpielą wodną przez słowo
Tyt 2:14 **o.** dla siebie lud będący jego własnością
Jak 4:8 **o.** serca, niezdecydowani
1Pt 1:22 **o.** swe dusze, jedni drugich miłujcie
Wj 29:36; Lb 19:12; 2Kn 29:18; Ps 17:3; 51:2; 66:10;
Iz 48:10; 57:14; Eze 45:18; Dn 11:35; Mal 3:1;
Mt 23:25; Dz 11:9; Heb 9:14; 1Jn 1:7, 9
OCZYSZCZ(A)ENIE, 2Kn 30:19 serce bez **o.** się
Jn 2:6; 3:25; Heb 1:3; 10:2
ODBICIE, Heb 1:3 jest **o.** chwały Boga
Heb 9:24 będącego **o.** rzeczywistości
ODBIJAĆ, 2Ko 3:18 **o.** niczym zwierciadła
ODBUDOWANY, Eze 36:10 spustoszone miejsca **o.**
ODBUDOWYWAĆ, Ps 102:16 Jehowa **o.** Syjon
Iz 61:4 **o.** prastare miejsca, spustoszone
Ezd 5:17; 6:8; Neh 2:17
ODCHODY, Pwt 23:13; Prz 30:12
ODCHODZIĆ, 1Ko 7:10 żona niech nie **o.**
Mt 2:12; 1Ko 7:15
ODCIĄGNĄĆ, Ps 62:4 **o.** kogoś od jego godności
ODCIĘCIE, Mt 25:46 odejdą w wieczne **o.**
ODCIĘTY, Rz 11:22 i ty zostaniesz **o.**
ODCINAĆ, Pwt 25:12 **o.** jej rękę
ODDAĆ DO UŻYTKU, Pwt 20:5; 1Kl 8:63
ODDALAĆ (SIĘ), Prz 30:8 **O.** ode mnie nieprawdę
Iz 29:13 swe serce bardzo ode mnie **o.**
Joz 1:8; Mt 14:13; Mk 3:7
ODDALENIE SIĘ, Heb 3:12 **o.** od Boga żywego
ODDANIE. Zobacz też WYŁĄCZNE ODDANIE.
ZBOŻNE ODDANIE.
Dz 17:23 traktujecie ze zbożnym **o.**
ODDAWAĆ (SIĘ), Dz 6:4 **o.** modlitwie
Rz 12:1 abyście **o.** ciała jako ofiarę
Rz 13:7 **O.** wszystkim, co im się należy
Oz 9:10; Rz 6:13; 12:17; Obj 18:6

ODDAWANIE SIĘ, Kzn 12:12 **o.** księgom męczy ciało
ODDYCHAĆ, Ps 150:6 wszystko, co **o.**, wysławia Jah
ODDZIAŁ, 1Kn 27:1; 2Kn 5:11; 8:14; Ezd 6:18; Łk 1:5
ODDZIAŁYWAĆ, Heb 4:12 słowo Boże **o.** z mocą
ODDZIELAĆ (SIĘ), Rdz 1:4 **o.** światło od ciemności
Lb 8:14 **o.** Lewitów spośród Izraela
1Kl 8:53 **O.** ich jako swe dziedzictwo
Mt 25:32 będzie **o.** jednych od drugich
Dz 19:9 **o.** od nich uczniów i wygłaszał
Rz 8:35 Któż nas **o.** od miłości Chrystusowej
Rz 8:39 nie zdoła nas **o.** od miłości Bożej
2Ko 6:17 wyjdźcie spośród nich i **o.**
Gal 1:15 Bóg, który **o.** mnie od łona matki
ODEJŚCIE, Łk 9:31 mówić o jego **o.**
2Pt 1:15 po moim **o.** sobie przypominali
ODGŁOS, Iz 66:6 To **o.** tego, jak Jehowa odpłaca
Jl 2:5 podskakują z **o.** rydwanów
Kzn 12:4; Sof 1:14
ODGRADZAĆ, Ef 2:14 zburzył mur, który **o.**
ODKŁADAĆ, Hbr 12:1 **o.** wszelki ciężar i grzech
ODKRYTY, 2Pt 3:10 dzieła zostaną **o.**
ODKUPIONY, Iz 35:10 **o.** przez Jehowę powrócą
ODLUDNY, Mt 14:13 oddalił się na miejsce **o.**
ODŁĄCZAĆ (SIĘ), Wj 12:21
Ezd 10:11 **o.** od cudzoziemskich żon
ODŁĄCZONY, 2Kn 26:21; Ps 88:5
ODŁÓG, Wj 23:11 pozwolisz jej leżeć **o.**
ODMIERZAĆ, Iz 65:7
2Sm 8:2 **o.** – dwa sznury na uśmiercenie
Mt 7:2 jaką miarą **o.**, taką wam **o.**
ODMIERZONY, Łk 12:42 **o.** porcje pokarmu
ODNAWIAĆ (SIĘ), Ps 103:5; Iz 61:4
2Ko 4:16 człowiek, który jest wewnątrz, **o.**
ODNOSIĆ SIĘ, 2Ts 1:10 **o.** do niego z podziwem
ODNOWIENIE, 2Kn 24:4 **o.** domu Jehowy
ODOSABNIAĆ SIĘ, Prz 18:1 Kto **o.**, będzie szukał
ODOSOBNIENIE, 2Sm 20:3
Łk 5:16 przebywał w **o.** na pustyniach
ODPADKI, Iz 5:25 trupy będą jak **o.**
1Ko 4:13 staliśmy się jakby **o.**
ODPŁACAĆ, Ps 35:12 **O.** mi złem za dobro
Ps 116:12 Czym **o.** Jehowie
Prz 20:22 Nie mów: **O.** złem
Iz 59:18 **o.** według postępków
Iz 66:6 Jehowa **o.** nieprzyjaciołom
Mt 16:27 **o.** każdemu według jego postępowania
2Ko 6:13 **o.** się – wy też się rozszerzcie
2Tm 4:14 Jehowa **o.** mu według uczynków
Heb 10:30 Pomsta jest moja, ja **o.**
Prz 17:13; Jer 51:24; Rz 11:35; 12:19; 2Ts 1:6
ODPŁATA. Zobacz też NAGRODA, ZAPŁATA.
Pwt 32:41 dam **o.** tym, którzy mnie nienawidzą
Ps 94:2 Daj **o.** wyniosłym
Iz 35:4 Bóg przyjdzie z **o.**
Jer 51:56 Jehowa jest Bogiem **o.**
Oz 9:7 nadejdą dni należnej **o.**
Łk 14:12 stałoby się to dla ciebie **o.**
Rz 1:27 otrzymując **o.** należną za ich błąd
ODPOCZYNEK, Wj 31:15; Heb 3:11; Obj 14:11
2Sm 4:5 zażywał popołudniowego **o.**
Heb 4:3 wchodzimy do **o.**, nie wejdą do mego **o.**
ODPOCZYWAĆ, Wj 23:12; Jer 50:34
ODPOWIADAĆ, Prz 1:28 będą wzywać, lecz ja nie **o.**
Prz 15:28 Serce prawego rozmyśla, żeby **o.**
Prz 18:13 gdy ktoś **o.**, zanim wysłucha
Iz 65:24 zanim zawołają, ja **o.**
Mt 5:21, 22 będzie **o.** przed sądem
Gal 4:25 Hagar **o.** dzisiejszej Jerozolimie
Hi 14:15; Iz 58:9; Jer 33:3; Kol 4:6
ODPOWIEDNIO, 2Ko 2:16; 3:5; 2Tm 2:2
Heb 8:6 pośrednikiem **o.** lepszego przymierza
ODPOWIEDNI OKUP, 1Tm 2:6
ODPOWIEDZIALNY, Heb 5:9 **o.** za wybawienie
ODPROWADZONY, Rz 15:24
ODPUSZCZAĆ, Ps 99:8 Bogiem, który **o.**
1Sm 15:25; Ps 25:18
ODRAZA, Dn 12:2
ODRAŻAJĄCY, Iz 66:24 staną się **o.** dla ciała
Rdz 43:32; Lam 1:17; Tyt 1:16
ODRĘTWIEĆ, Ps 38:8 **O.** i jestem zdruzgotany
Ps 143:4; Dn 8:27
ODRĘTWIENIE, Lam 2:18 Nie pozwalaj na **o.**
ODROŚL, Dn 11:7 z **o.** jej korzeni powstanie
ODRÓŻNIAĆ, Heb 5:14 wyćwiczone, aby **o.**
ODRYWAĆ SIĘ, Łk 5:36 nowa łata **o.**
1Kl 11:11, 13
ODRZUCAĆ, Pwt 4:31 Jehowa nie **o.** cię
1Sm 8:7 nie ciebie, lecz mnie **o.**
1Sm 15:23 ty **o.** słowo Jehowy
Prz 10:17 kto **o.** upomnienie, błądzi
Mt 21:42 Kamień, który **o.** budowniczowie
1Sm 10:19; Hi 5:17; Jer 7:29; 8:9; 1Tm 4:4
ODRZUCONY, 1Pt 2:4 kamienia, przez ludzi **o.**
Mk 8:31; Heb 12:17
ODRZWIA, Pwt 6:9 wypisz je na **o.**
ODSETKI, Mt 25:27 odebrałbym z **o.** to, co moje
Wj 22:25; Prz 28:8
ODSTAWIĆ OD PIERSI, 1Sm 1:23, 24
ODSTAWIONY OD PIERSI, Iz 11:8
Ps 131:2 Duszą moją jest u mnie jak dziecię **o.**
ODSTĘPOWAĆ, Ps 119:110 nie **o.** od rozkazów
1Tm 1:6 **O.** od tych rzeczy, zwrócili się
1Tm 6:21 niektórzy **o.** od wiary
2Tm 2:18 **o.** od prawdy, burzą wiarę
ODSTĘPCA, Hi 13:16 nie wejdzie żaden **o.**
Hi 17:8 niewinnego ogarnia wzburzenie na **o.**
Hi 27:8; Ps 35:16; Prz 11:9; Iz 9:17; 33:14
ODSTĘPCZY, Hi 34:30 nie panował człowiek **o.**
Iz 10:6 Poślę go przeciwko **o.** narodowi
ODSTĘPSTWO, Iz 32:6 działać na rzecz **o.**
Jer 23:15 od proroków wyszło **o.**
Dn 11:32 słówkami przywiedzie do **o.**
Dz 21:21 nauczasz **o.** od Mojżesza
2Ts 2:3 dopóki wpierw nie nadejdzie **o.**
ODSUNIĘTY OD PIERSI, Iz 28:9
ODSUWAĆ SIĘ, Lb 14:34 co to znaczy, gdy **o.**
Kol 1:23 nie dajecie **o.** od nadziei
ODSZCZEPIENIEC, Iz 57:17
ODSZCZEPIEŃCZY, Jer 3:14
ODSZCZEPIEŃSTWO, Prz 1:32 zabije ich **o.**
ODSZKODOWANIE, Wj 21:22 należy zażądać **o.**
Wj 21:34; Kpł 24:18; 2Sm 12:6
ODTWORZENIE, Mt 19:28 Przy **o.**, gdy Syn zasiądzie
ODURZAJĄCY NAPÓJ, Prz 31:6 **o.** ginącemu
Kpł 10:9; Lb 6:3; Sdz 13:4; Ps 69:12; Prz 20:1; Iz 28:7
ODWAGA, Flp 1:14 **o.**, by nieustraszenie mówić
2Kn 15:8; Mt 8:28; Dz 28:15
ODWAŻNIK, Pwt 25:15
ODWAŻNY, Łk 13:20; Pwt 31:6; Joz 1:6, 7; 1Kn 28:20
ODWAŻYĆ SIĘ, Rz 5:7 za dobrego ktoś **o.** umrzeć
Rz 15:18 nie **o.** powiedzieć niczego
Heb 11:29 gdy na to **o.** Egipcjanie
ODWET, Iz 34:8 rok **o.** za sprawę sądową
2Sm 4:8; Ps 44:16; Jer 20:10
ODWIECZNY, Rdz 49:26; Hab 3:6
ODWIEWANIE, Jer 4:11; Mt 3:12
ODWLEKAĆ, Hab 2:3
ODWOŁYWAĆ, Hi 42:6 **o.**, co powiedziałem
ODWOŁYWAĆ SIĘ DO CEZARA, Dz 25:11; 28:19
ODWRACAĆ, Prz 16:14 mądry **o.** złość
Iz 47:11 niedola; nie zdołasz jej **o.**
Jer 21:4 Oto ja **o.** oręż wojenny
Rz 11:26 **o.** bezbożne praktyki od Jakuba
ODZEW, Kzn 10:19 pieniądze wywołują **o.**
ODZIEDZICZYĆ, Mt 19:29 **o.** życie wieczne
1Ko 15:50 ciało i krew nie mogą **o.** królestwa
Heb 6:12 dzięki cierpliwości **o.** obietnice
Mt 5:5; 25:34; 1Pt 3:9; Obj 21:7
ODZIENIE, Dz 20:33 Niczyjego **o.** nie pożądałem
Prz 27:26; Iz 63:1; Dn 7:9
ODZIEŻ, Mt 6:25, 28
ODZYSKIWAĆ, Iz 40:31 **o.** moc, jak orły

OFIARA, 1Sm 15:22 posłuszeństwo lepsze niż **o.**
Ps 40:6 W **o.** nie miałeś upodobania
Ps 50:5 zawierających me przymierze nad **o.**
Ps 51:17 **O.** dla Boga – duch skruszony
Prz 21:3 Jehowa woli sąd niż **o.**
Dn 9:27 w połowie tygodnia ustanie **o.**
Oz 6:6 znajduję upodobanie nie w **o.**
Sof 1:7 Jehowa przygotował **o.**
Mal 1:8 przynosicie na **o.** ślepe zwierzę
Mt 9:13 Miłosierdzia chcę, a nie **o.**
Rz 12:1 przedłożyć swoje ciała jako **o.** żywą
1Ko 10:20 składają **w o.**, składają w **o.** demonom
Heb 13:15 składajmy Bogu **o.** wysławiania
1Pt 2:5 składać duchowe **o.** godne przyjęcia
Lb 15:14; Jer 46:10; Eze 39:17; Ef 5:2; Heb 10:12, 26

OFIARA PŁYNNA, Lb 28:7; Flp 2:17
2Tm 4:6 jestem wylewany niczym **o.**

OFIARA USTAWICZNA, Dn 8:11; 11:31; 12:11

OFIARA WSPÓŁUCZESTNICTWA, Wj 20:24; Kpł 3:1

OFIAROWAĆ, Heb 9:14 który **o.** samego siebie
Heb 11:17 Abraham niemalże **o.** Izaaka
Ezd 1:6; Heb 9:28

OFIR, 1Kl 9:28; 10:11; Hi 28:16; Ps 45:9; Iz 13:12

OGIEŃ, Sof 3:8 **o.** gorliwości strawi ziemię
Mal 3:2 Będzie jak **o.** rafinera
2Pt 3:7 niebiosa i ziemia odłożone dla **o.**
Obj 17:16 doszczętnie spalą ją **o.**
Pwt 4:24; 9:3; 1Kl 18:38; Iz 66:16; Za 3:2; Mt 3:11, 12; 1Ko 3:13; Heb 12:29

OGIER, Sdz 5:22; Jer 8:16; 50:11

OGLĄDAĆ SIĘ, Łk 9:62 rękę do pługa, a **o.** wstecz

OGLĄDAĆ W WIZJACH, Iz 30:10

OGŁASZAĆ, Kpł 25:10 w ziemi **o.** oswobodzenie
Łk 4:19 **o.** rok dobrej woli Jehowy
Est 3:14; Ps 88:11; 96:3; Iz 52:7; 61:2; Jer 4:15; 5:20; 31:7; Jon 3:5; Dz 15:36

OGOLIĆ, Pwt 21:12; 2Sm 14:26

OGOLONY, 1Ko 11:5 jak gdyby miała głowę **o.**

OGOŁACAĆ, Flp 2:7 **o.** samego siebie

OGOŁOCONY, Ps 102:17

OGON, Pwt 28:13, 44; Iz 9:15; Obj 9:10; 12:4

OGRABIAĆ, Sdz 9:25; Prz 22:23

OGRANICZENIE, 2Kl 4:13 narzuciłaś sobie **o.**
Ps 107:39 pochyleni wskutek **o.**
Iz 53:8 Zabrano go z powodu **o.**

OGRÓD, Rdz 2:8 Bóg zasadził **o.** w Edenie
Jer 31:12 dusza jak dobrze nawodniony **o.**
Rdz 2:15; 3:24; Iz 51:3; 58:11; Eze 36:35

OJCIEC, Prz 17:6 pięknością synów – ich **o.**
Iz 64:8 Jehowo, tyś naszym **O.**
Mt 6:9 Nasz **O.** w niebiosach
Mt 23:9 nikogo na ziemi nie nazywajcie **o.**
Łk 2:49 mam być w domu mego **O.**
Jn 8:44 jesteście z waszego **o.**, Diabła
Jn 14:28 **O.** jest większy niż ja
1Ko 4:15 zostałem waszym **o.** przez dobrą nowinę
Ef 6:4 **o.**, nie drażnijcie swych dzieci
Jak 1:17 dobry dar zstępuje od **O.** świateł
Rdz 2:24; Ps 89:26; Prz 6:20; 23:22; Iz 38:19; Mal 4:6; Mt 10:37; 26:29; Jn 10:30; 14:6, 24; Gal 1:14; Ef 4:6; Obj 14:1

OKALECZAĆ, Flp 3:2

OKAZAĆ SKRUCHĘ,
Mt 3:2 **O.**, przybliżyło się królestwo
Mt 12:41 Mieszkańcy Niniwy **o.**
Dz 3:19 **o.** i nawróćcie się
Obj 16:9 nie **o.**, by oddać mu chwałę
Mt 11:21; Łk 13:3; 16:30; 2Ko 12:21; Obj 2:5, 21; 3:19

OKAZAŁOŚĆ, Ef 5:27 zbór w jego **o.**

OKAZAŁY, Dn 8:5 miał **o.** róg między oczami
Dn 8:8 róg złamany i cztery **o.** w jego miejsce

OKAŻE SIĘ, KIM SIĘ OKAŻE, Wj 3:14

OKŁAMYWAĆ (SIĘ), Sdz 16:10; Ps 89:35; Kol 3:9

OKNO, Dz 20:9 siedząc w **o.**, zapadł w sen
Rdz 8:6; Sdz 5:28; Prz 7:6; 2Ko 11:33

OKO, Hi 42:5 teraz widzi cię moje **o.**
Ps 11:4 Jego **o.** badają synów ludzkich
Prz 16:2 drogi człowieka w jego **o.** czyste
Jer 16:17 moje **o.** są skierowane na ich drogi
Za 2:8 kto dotyka was, dotyka mego **o.**
Rz 16:17 mieć na **o.** tych, co wywołują rozdźwięki
1Ko 2:9 **O.** nie widziało i ucho nie słyszało
Ef 1:18 mając **o.** waszego serca oświecone
Flp 2:4 mając na **o.** nie tylko osobiste
1Pt 3:12 **o.** Jehowy są zwrócone ku prawym
1Jn 2:16 pragnienie **o.** i popisywanie się
Pwt 19:21; Prz 15:3; Za 14:12; Mt 5:38; Mk 8:18; Łk 17:20; 1Ko 15:52; 2Ko 4:18; Obj 1:7; 21:4

OKOLICA, Za 2:4 zamieszkana niczym **o.** wiejska
Mk 5:17 upraszać, by odszedł z ich **o.**

OKRĄG, Hi 26:10; Iz 40:22

OKRĄŻAĆ, Joz 6:3; Łk 19:43; Heb 11:30

OKREŚ ŚWIĄTECZNY, Sof 3:18; Za 8:19

OKREŚLAĆ, Ps 147:4 **O.** liczbę gwiazd

OKRĘG, Pwt 34:3; Neh 12:28; Łk 3:1

OKRĘG JORDANU, Rdz 13:10

OKRĘT, Ps 48:7 rozbijasz **o.** Tarszisz
Ps 107:23 Zstępujący na morze w **o.**
Iz 23:1; 43:14; Eze 30:9; Dn 11:30, 40

OKRUCHY, Mt 15:27 szczenięta jedzą **o.**

OKRUTNIE, Pwt 24:7 obchodził się z nim **o.**

OKRUTNY, Prz 5:9; 11:17; 12:10; Iz 13:9

OKRYCIE, Iz 25:7 pochłonie wierzch **o.**

OKRYCIE BIODER, Rdz 3:7 sporządzili sobie **o.**

OKRZYK, Kpł 9:24; Joz 6:5; Ezd 3:13; Iz 44:23
Joz 6:20 lud wydał **o.**, mur zaczął się walić
Iz 49:13 Wydajcie wesoły **o.**
Jl 2:1 wydajcie **o.** wojenny na mojej górze
Za 9:9 Wznoś **o.** tryumfu, córo jerozolimska

OKUP, Ps 49:7 nikt nie potrafi dać Bogu **o.**
Prz 21:18 Niegodziwy jest **o.** za prawego
Mt 20:28 przyszedł dać duszę jako **o.**
1Tm 2:6 dał siebie na **o.** za wszystkich
Wj 30:12; Hi 33:24; 36:18; Prz 6:35; Iz 43:3

OLEJEK, Wj 29:7; Iz 61:3; Łk 7:46; Heb 1:9

OLIWA, Ps 23:5 **O.** natłuściłeś mą głowę
Iz 25:6 ucztę z potraw nasączonych **o.**
Mt 25:4 roztropne wzięły **o.**

OLIWKA, Wj 27:20; Neh 8:15

OŁTARZ, Rdz 8:20 Noe zbudował **o.** dla Jehowy
Kpł 17:11 dusza we krwi, dałem ją na **o.**
Eze 6:4 wasze **o.** zostaną spustoszone
Dz 17:23 **o.**: Nieznanemu Bogu
Heb 13:10 Mamy **o.**, z którego nie mają prawa
Obj 6:9 pod **o.** dusze pozabijanych
Wj 34:13; Iz 56:7; Mt 23:18; Heb 7:13

OMDLEWAĆ, Jer 31:12 już więcej nie będą **o.**
Am 8:13 **o.** będą piękne dziewice

OMDLEWAJĄCY, Jer 31:25 napełnię duszę **o.**

OMEGA, Obj 1:8; 21:6; 22:13

OMER, Wj 16:16, 18, 36

OMIJAĆ, Jer 34:18 **o.** moje przymierze

OMOTAĆ, Heb 12:1 grzech, który nas **o.**

OMRI, 1Kl 16:16, 21-23, 27-29; Mi 6:16

OPADAĆ, Rdz 8:8 **o.** wody z powierzchni ziemi
2Kn 15:7 niech nie **o.** wasze ręce
Ps 133:3 jak rosa **o.** na góry Syjonu
Rdz 8:1; Est 2:1; Sof 3:16

OPAŁ, Eze 15:4 do ognia jako **o.**

OPAŁY, Pwt 4:30; Lam 1:20; Oz 5:15

OPAMIĘTAĆ SIĘ, 1Kl 8:47; Łk 15:17

OPANOWAĆ, Rdz 1:28 napełnijcie ziemię i **o.** ją

OPAR, Hi 36:27 jako deszcz, by utworzyć Jego **o.**
Jak 4:14 Jesteście **o.**, który znika

OPATRYWAĆ, Iz 61:1 **o.** serce złamane
Dn 9:24 **o.** pieczęcią wizję oraz proroka

OPĘTANY, Mt 15:22; Mk 1:32; Łk 8:36; Jn 10:21

OPIECZĘTOWAĆ, Iz 8:16 **o.** prawo wśród moich
Obj 7:3

OPIECZĘTOWANY, Ef 4:30 **o.** na dzień uwolnienia
Obj 7:4 sto czterdzieści cztery tysiące – **o.**
Ef 1:13; Obj 5:1

OPIERAĆ SIĘ, Prz 3:5 **o.** na własnym zrozumieniu

OPIESZAŁOŚĆ, Prz 12:27 **O.** nie wypłoszy
OPIESZAŁY, Prz 12:24; 18:9; 19:15
Prz 10:4 pracuje ręką **o.**, będzie ubogi
Rz 12:11 Nie bądźcie **o.**
OPIEWANIE, Ps 66:17 na języku mym było **o.**
OPINIA, 1Ko 4:10 cieszycie się dobrą **o.**
2Ko 6:8 przez złą **o.** i dobrą **o.**
1Ko 7:25, 40
OPIS, Eze 43:11 z projektem Domu i jego **o.**
OPŁATA ZA OŻENEK, Rdz 34:12; 1Sm 18:25
OPORNY, Ps 66:7; 78:8; Iz 1:23
OPOWIADAĆ, Sdz 5:11 **o.** o czynach Jehowy
Ps 78:4 **o.** o nich przyszłemu pokoleniu
Jer 50:2 **O.** to wśród narodów
Dz 15:14 Symeon **o.**, jak Bóg zwrócił uwagę
1Jn 1:2 **o.** wam o życiu wiecznym
Rdz 40:8; 41:12; Wj 24:3; 2Kl 8:4; 1Kn 16:24; Ps 40:5; 48:13; Jer 51:10
OPOWIEŚCI, 1Tm 1:4; 4:7 fałszywe **o.**
2Pt 1:16 zręcznie wymyślonymi fałszywymi **o.**
OPÓR, Mt 5:39; Heb 12:4
Ps 13:2 Jak długo mam stawiać **o.** w duszy
Ef 6:13 stawić **o.** w dniu złym
OPÓŹNIAĆ SIĘ, Iz 46:13 moje wybawienie nie **o.**
OPRÓŻNIONY, Iz 24:3 Ziemia będzie **o.**
OPRZEĆ SIĘ, Łk 21:15 nie zdołają **o.**
OPUSTOSZENIE, Iz 34:11 i kamienie **o.**
OPUSZCZAĆ, Pwt 31:8 nie porzuci, ani nie **o.** cię
Ps 27:10 Choćby mnie **o.** ojciec i matka
Ps 37:28 nie **o.** lojalnych wobec niego
Ps 94:14 Jehowa nie **o.** swego ludu
Iz 1:4 **O.** Jehowę, wzgardzili Świętym
Iz 54:7 Na krótką chwilę cię **o.**
Jer 7:29 Jehowa odrzucił i **o.** pokolenie
Jer 15:6 Tyś mnie **o.** Wciąż się cofasz
Eze 9:9 powiedzieli: Jehowa **o.** kraj, nie widzi
Mt 27:46 Boże mój, czemuś mnie **o.**
Heb 10:25 nie **o.** naszych zebrań
Iz 1:28; Jer 17:13; Mt 19:29; Dz 18:2
OPUSZCZONY, Ps 37:25 nie widziałem prawego **o.**
Sof 2:4 stanie się miastem **o.**
Gal 4:27 dzieci **o.** są liczniejsze
ORACZ, Am 9:13 **o.** doścignie żniwiarza
1Ko 9:10 **o.** powinien orać w nadziei
ORAĆ, Prz 20:4 leniwy nie będzie **o.**
ORĘŻ, 2Ko 6:7 **o.** prawości po prawicy
2Ko 10:4 **o.** naszego boju nie jest cielesny
Jer 50:25; Rz 6:13; 13:12
ORGANIZM, Prz 5:11 **o.** przybliży się do kresu
ORSZAK, 2Kn 9:1 z nią okazały **o.** oraz wielbłądy
ORZEŁ, Iz 40:31 Wzniosą się jak **o.**
Eze 10:14; Abd 4; Mt 24:28; Obj 12:14
ORZEŹWIENIE, Dz 3:19 nadeszły pory **o.**
OSACZAĆ, Iz 51:13 złość tego, który cię **o.**
OSAD, Iz 25:6 ucztę z wina trzymanego na **o.**
OSĄDZAĆ, Łk 6:37 przestańcie **o.**
Jn 12:48 Słowo **o.** go w dniu ostatnim
Rz 14:4 Kimże jesteś, by **o.**
Rz 14:5 **o.**, że jakiś dzień jest ważniejszy
Kol 2:16 niech was nikt nie **o.** co do jedzenia
Heb 13:4 cudzołożników **o.** Bóg
1Pt 1:17 Ojca, który **o.** bezstronnie
Ps 109:31; Iz 11:4; Jn 3:17; Rz 2:1; 1Ko 2:14, 15; 4:3, 4
OSĄDZANY, Ps 37:33; 1Ko 4:3, 4; 14:24
OSĄDZONY, Ps 9:19 niech narody zostaną **o.**
Jn 16:11 władca tego świata **o.**
Jn 3:18
OSESEK, Iz 65:20; Jer 44:7
OSIADŁY PRZYBYSZ, Kpł 24:22 **O.** z rodowitym
Lb 35:15 sześć miast schronieniem dla **o.**
Mal 3:5 przeciw tym, którzy odtrącają **o.**
Rdz 15:13; Wj 22:21; Pwt 10:18, 19; Ps 146:9; Iz 14:1; Jer 7:6; 22:3; Za 7:10; Ef 2:19
OSIĄGAĆ, Rz 9:31 Izrael nie **o.** tego prawa
Ps 139:6; Heb 4:1
OSIEDLIĆ SIĘ, Jer 42:17
OSIEM, 1Pt 3:20 **o.** dusz przeprowadzonych
Rdz 17:12; 1Sm 17:12; Kzn 11:2; Łk 2:21
OSIEROCENIE, Ps 35:12 duszy mojej – **o.**
OSIEROCONY, Rdz 43:14
OSIOŁ, Za 9:9 twój król jedzie na **o.**
Lb 31:28; Sdz 15:15; Mt 21:5
OSKARŻENIE, Rz 8:33 Któż wniesie **o.**
1Tm 3:10 służy, jeśli są wolni od **o.**
1Tm 5:19 **o.** przeciwko starszemu
Tyt 1:7 Nadzorca wolny od **o.**
Ezd 4:6; Jn 18:29; 1Ko 1:8; Kol 1:22
OSKARŻYCIEL, Dz 25:16 twarzą w twarz z **o.**
Obj 12:10 zrzucony **o.** braci naszych
Dz 23:30, 35; 25:18
OSŁABIAĆ, Jer 38:4 **o.** ręce wojowników
OSŁONA, 1Pt 2:16 wolności jako **o.** dla zła
Za 12:8
OSŁUPIEĆ, Kpł 26:32; Ps 40:15
OSMALAĆ, Iz 43:2 płomień cię nie **o.**
OSOBA, Dz 3:19 od **o.** Jehowy nadeszły
1Ko 9:19 jak najwięcej **o.** pozyskać
Heb 9:24 żeby się ukazywać przed **o.** Boga
1Pt 3:4 ukryta **o.** serca
OSOBISTOŚĆ, Judy 16 dla korzyści podziwiają **o.**
OSOBISTY, Pwt 9:26; Flp 2:25, 30; 2Pt 1:20
Flp 2:4 **o.** zainteresowanie sprawami drugich
OSOBOWOŚĆ, Rz 6:6 stara **o.** zawisła na palu
Ef 4:22, 24; Kol 3:9
OSTAĆ SIĘ, 2Sm 21:5 nie **o.** w żadnej części Izraela
Iz 8:10 Powiedzcie słowo, a nie **o.**
Iz 66:22 nowa ziemia **o.** przed moim obliczem
Mal 3:2 kto **o.**, gdy on się ukaże
1Ko 3:14 Jeżeli czyjeś dzieło **o.**
OSTATEK, 2Kl 19:31 z Jerozolimy wyjdzie **o.**
Jer 23:3 zbiorę **o.** ze wszystkich krain
Mi 4:7 tę, która utykała, uczynię **o.**
Rz 9:27 wybawiony zostanie **o.**
Rz 11:5 pojawił się **o.** zgodnie z wyborem
Iz 10:21, 22; 11:11, 16; Jer 15:9; Eze 6:8
OSTATNI, Iz 44:6 jestem pierwszy i **o.**
Mt 19:30 wielu pierwszych będzie **o.**
Obj 22:13 Jam jest pierwszy i **o.**
Mt 20:8; Mk 9:35; 1Ko 15:26, 45; 1Jn 2:18; Obj 1:17
OSTATNIE TCHNIENIE, Rdz 25:8 wydał **o.**
Hi 14:10 człowiek wydaje **o.** – i gdzież jest?
Łk 23:46 Rzekłszy to, wydał **o.**
OSTROŻNY, Mt 10:16 okażcie się **o.** jak węże
OSTRZE, Rdz 3:24 płomieniste **o.** miecza
OSTRZEGAĆ, Eze 3:17 słuchaj i **o.** ich ode mnie
2Kn 19:10; Eze 33:8, 9
OSTRZEŻENIE, 1Ko 10:11 zapisane dla **o.** nas
Heb 12:25 dawał Boskie **o.** na ziemi
OSTRZYĆ, Prz 27:17 Żelazo **o.** się żelazem
OSWOBADZAĆ, Heb 2:15 **o.** tych, którzy podlegali
OSWOBODZENIE, Kpł 25:10 ogłosicie **o.**
Iz 61:1 abym obwieszczał **o.** uprowadzonym
Jer 34:17; Eze 46:17
OSZCZEP, Joz 8:18, 26; 1Sm 17:6
OSZCZERCA, Prz 11:13 **o.** wyjawia rozmowę
Prz 16:28 **o.** rozdziela tych, którzy się znają
Prz 20:19 **o.** wyjawia poufną rozmowę
Prz 26:20 gdzie nie ma **o.**, ustaje zwada
OSZCZERSTWO, Kpł 19:16 Nie wolno ci rzucać **o.**
1Tm 3:11 winny być poważne, nie rzucać **o.**
Ps 15:3; Tyt 2:3
OSZCZĘDZAĆ, Rz 11:21; 2Ko 1:23
OSZOŁOMIENIE, Pwt 28:28; Iz 19:3; Za 12:4; Mk 14:33
OSZOŁOMIONY, Dz 2:6 wszyscy byli **o.**
Ps 38:6; Iz 21:3; Eze 3:15; Mk 9:15; 16:5
OSZUKANY, Ps 103:6; 146:7
OSZUKAŃCZO, Ps 101:7; Mal 3:5
OSZUKAŃCZY, Prz 11:1; 20:23 **O.** waga szalkowa
Prz 28:16; Jer 8:5
OSZUKAŃSTWO, Jer 14:14

OSZUKIWAĆ, Pwt 24:14 Nie wolno ci **o.** najemnika
Mk 10:19 nie **o.**; szanuj swego ojca
1Ko 6:7 nie pozwalacie się **o.**
Kpł 19:13; Ps 119:121, 122; Prz 14:31; 22:16; Za 7:10
OSZUKIWANIE, Ps 62:10; Jer 22:17
OSZUST, Ps 119:134 Wykup mnie od **o.**
Jer 22:3 uwalniajcie z ręki **o.**
Ps 72:4; Mt 27:63; 2Tm 3:13
OSZUSTWO, Mt 27:64 to ostatnie **o.** będzie gorsze
Eze 22:29; Mi 2:2; Dz 13:10
OŚCIEŃ, Dz 26:14 wierzgać przeciw **o.**
OŚLICA, Lb 22:28 **o.**, powiedziała do Balaama
OŚMIELAĆ (SIĘ), Lb 14:44 **o.** wejść na szczyt
Pwt 18:20; Est 7:5; Dz 5:3
OŚWIADCZENIE, 1Tm 4:9 **O.** to jest wiarogodne
Dz 7:38; Rz 3:2; 11:4
OŚWIECAĆ, 2Ko 4:6 **o.** chwalebnym poznaniem
OŚWIECENIE, Dn 5:11, 14; 2Ko 4:4; Heb 10:32
OŚWIECONY, Ef 1:18 oczy waszego serca **o.**
Heb 6:4 raz na zawsze zostali **o.**
OŚWIETLAĆ, Hi 33:30 **o.** światło żyjących
Ps 77:18; 97:4
OTCHŁAŃ, Obj 20:3 wrzucił go do **o.**
Łk 8:31; Rz 10:7; Obj 9:1, 11; 11:7; 17:8
OTĘPIEĆ, 2Ko 3:14; Heb 5:11
OTNIEL, Joz 15:17; Sdz 3:9
OTRZĄSAĆ SIĘ, Iz 52:2 **O.** z prochu
OTRZEŹWIEĆ, 1Ko 15:34 **O.** zgodnie z prawością
OTRZYMYWAĆ, Mt 10:8 Darmo **o.**, darmo dawajcie
Rz 8:15 nie **o.** ducha niewoli
Łk 12:47; Jak 1:12; 4:3; 1Jn 2:27
OTUCHA, 2Ko 5:6; Heb 13:6
OTWARTOŚĆ, Dz 4:13 zobaczyli **o.** Piotra i Jana
OTWIERAĆ (SIĘ), Rdz 3:5 wasze oczy na pewno **o.**
Heb 10:20 drogę, którą **o.** jako nową
Pwt 11:6; Ps 22:13; Iz 35:5
OTYNKOWAĆ, Kpł 14:42, 48; Eze 13:14
OWCA, Jer 23:2 Rozpraszaliście moje **o.**
Eze 34:12 będę się troszczył o swoje **o.**
Sof 2:6 kamiennymi zagrodami dla **o.**
Mt 9:36 porzucone niczym **o.** bez pasterza
Mt 18:12 Jeśli ma sto **o.** i jedna się zabłąka
Mt 25:32 pasterz oddziela **o.** od kóz
Jn 10:16 drugie **o.**, nie z tej owczarni
Dz 8:32 Niczym **o.** był prowadzony na rzeź
Ps 44:22; Mt 10:6, 16; 26:31; Rz 8:36; 1Pt 2:25
OWCZARNIA, Jn 10:16 drugie owce, nie z tej **o.**
OWIECZKI, Jn 21:16 Paś moje **o.**
OWOC, Pwt 28:33 cały **o.** twej pracy
Ps 127:3 **o.** łona jest nagrodą
Prz 13:2 Z **o.** swych ust mąż będzie spożywał
Iz 65:21 zasadzą winnice i będą spożywać ich **o.**
Eze 34:27 drzewo polne wyda **o.**
Eze 47:12 **o.** ich będzie na pokarm
Mt 7:20 rozpoznacie ich po **o.**
Mt 21:43 dane narodowi wydającemu jego **o.**
Jn 15:2 gałąź, która nie rodzi **o.**, usuwa
Gal 5:22 **o.** ducha jest miłość
Flp 1:11 napełnieni **o.** prawości
Kol 1:10 wydając **o.** w dobrym dziele
Heb 13:15 ofiarę wysławiania, to jest **o.** warg
Rdz 3:3; Mt 7:19; Łk 3:8; Jn 15:8, 16; Rz 7:4
OZDABIAĆ (SIĘ), Ps 149:4 **o.** wybawieniem
1Tm 2:9 by kobiety **o.** schludnym ubiorem
1Pt 3:5 tak niegdyś **o.** święte niewiasty
OZDOBA, Dn 11:45 świętą górą **O.**
1Pt 3:3 **o.** niech nie będzie splatanie włosów
1Kn 16:29; Ps 29:2; Prz 14:28; Iz 4:2; 13:19; Eze 20:6; Dn 8:9; 11:16; Mi 2:8
OZIĘBNĄĆ, Mt 24:12 miłość większości **o.**
OZNAJMIAĆ, Wj 9:16 by moje imię **o.**
Ps 19:1 Niebiosa **o.** chwałę Boga
Ps 40:9 **O.** w zborze dobrą nowinę
Ps 119:13 **o.** sądownicze rozstrzygnięcia
Iz 42:9 lecz ja **o.** rzeczy nowe
Łk 4:18 namaścił, abym **o.** dobrą nowinę
1Ko 9:16 biada mi, gdybym nie **o.** dobrej nowiny
1Pt 2:9 żebyście **o.** wspaniałe przymioty
Wj 33:19; Pwt 32:3; Ps 119:26; Heb 2:12
OŻYĆ, Jn 11:25 choćby nawet umarł, **o.**
OŻYWIAĆ, Ps 85:6 Czy nie **o.** nas ponownie
Rz 4:17 Boga, który **o.** umarłych
Iz 57:15; Flp 4:10; Heb 6:6
OŻYWIONY, 1Ko 15:22 w Chrystusie wszyscy **o.**
Flm 7; 1Pt 3:18

P

PADAĆ NA TWARZ, Iz 44:15; 46:6
Wj 34:14 nie wolno ci **p.** przed innym bogiem
PAL, Pwt 21:22 zawiesisz go na **p.**
Joz 8:29 zawiesił króla Aj na **p.**
Łk 23:21 Na **p.** z nim
Dz 5:30 Jezusa zabili, zawiesiwszy na **p.**
Gal 3:13 Przeklęty zawieszony na **p.**
Mt 23:34; Mk 15:14; Jn 19:15; 1Pt 2:24
PALĄCA GORĄCZKA, Pwt 32:24
PALEC, Wj 8:19 To **p.** Boży
Wj 31:18 tablice zapisane **p.** Bożym
Dn 5:5 pojawiły się **p.** ręki ludzkiej
Ps 8:3; Iz 58:9; Jer 52:21; Mt 23:4; Łk 11:20; Jn 20:25
PALMA, Lb 33:9; Sdz 1:16; 4:5; Ps 92:12; Jl 1:12
PAL MĘKI, Mk 15:32 Niech Chrystus zejdzie z **p.**
Łk 9:23 dzień po dniu bierze swój **p.**
Łk 23:26 włożyli na niego **p.**
Ef 2:16 oba ludy pojednać przez **p.**
Flp 2:8 do śmierci, i to śmierci na **p.**
Flp 3:18 nieprzyjaciele Chrystusowego **p.**
Kol 2:14 usunął przez przybicie do **p.**
Heb 12:2 zniósł **p.**, gardząc hańbą
Mt 10:38; Jn 19:31; 1Ko 1:17; Gal 6:14
PALMOWY, Jn 12:13 wziął gałęzie **p.**
Obj 7:9 w rękach ich gałęzie **p.**
PAŁAĆ, Ps 37:1, 7, 8; Prz 24:19; Iz 41:11; 45:24; Dz 18:25; Rz 12:11
PAŁKA, Mt 26:47, 55; Łk 22:52
PAMIĄTKA, Wj 12:14 dzień ten będzie **p.**
Łk 22:19 Czyńcie to na moją **p.**
Neh 2:20; 1Ko 11:25
PAMIĘĆ, Ps 109:15 zgładzi z ziemi **p.** o nich
Prz 10:7 **P.** o prawym ku błogosławieństwu
Kzn 9:5 **p.** o nich poszła w zapomnienie
Mal 3:16 zaczęto spisywać księgę **p.**
1Kl 17:18; Kzn 1:11
PAMIĘTAĆ, Wj 20:8 **P.**, by dzień sabatu
Neh 4:14 **P.** o Jehowie
Ps 8:4 czymże jest śmiertelnik, że o nim **p.**
Ps 25:7 Racz nie **p.** grzechów mej młodości
Kzn 12:1 **P.** o swoim Wspaniałym Stwórcy
Łk 17:32 **P.** o żonie Lota
Heb 10:32 **p.** o dawniejszych dniach
Heb 13:7 **P.** o tych, którzy przewodzą
Rdz 19:29; Ps 137:6; Łk 23:42; Heb 2:6; 2Pt 3:2
PAMIĘTNY, Ps 135:13 Jehowo, twe **p.** miano
Ps 30:4; Iz 26:8
PAN, Pwt 10:17 Jehowa, Bóg bogów i **P.** p.
Ps 110:1 Wypowiedź Jehowy do mego **P.**
Mal 3:1 prawdziwy **P.**, którego szukacie
Mt 6:24 nie może być niewolnikiem dwóch **p.**
Mt 7:22 **P.**, **P.**, czyśmy nie prorokowali
Mt 25:21 Wejdź do radości swego **p.**
Rz 14:4 Dla swojego **p.** stoi on albo upada
1Ko 7:39 poślubić kogo zechce, tylko w **P.**
1Ko 8:5 wielu bogów i wielu **p.**
Ef 4:5 jeden **P.**, jedna wiara
Kol 4:1 wy macie **P.** w niebie
1Tm 6:15 Król królujących i **P.** panujących
Jak 2:1 wiary naszego **P.** Jezusa
1Pt 3:6 Sara nazywała go **p.**
Ps 136:3; Iz 26:13; Mal 1:6; Mt 9:38; 11:25; Łk 12:45; Jn 20:18, 28; Dz 17:24; Ef 6:9; Kol 3:22; 2Tm 2:24
PANCERZ, 1Sm 17:5; Iz 59:17
PANI, 1Kl 15:13; Jer 13:18; 29:2

PANNA, Iz 7:14 **p.** będzie brzemienna
PANOSZYĆ SIĘ, Mt 20:25 władcy narodów **p.**
PANOWAĆ. Zobacz też KRÓLOWAĆ.
Rdz 1:18 żeby **p.** w dzień i w nocy
Rdz 3:16 mąż będzie nad tobą **p.**
Pwt 15:6 będziesz **p.** nad narodami
1Sm 15:11 Saul **p.** jako król
Ps 8:6 **p.** nad dziełami twoich rąk
Ps 59:13 Bóg **p.** aż po krańce ziemi
Kzn 8:9 człowiek **p.** nad człowiekiem
Iz 32:1 król będzie **p.** dla prawości
Rz 6:9 śmierć już nad nim nie **p.**
Rz 6:14 Grzech nie ma nad wami **p.**
Sdz 8:23; 1Sm 8:9, 11; Hi 34:30; Prz 30:22; Jer 23:5
PANOWAĆ NAD SOBĄ, Iz 42:14 Milczałem. **P.**
1Ko 7:9; 2Tm 3:3; Tyt 1:8
PANOWANIE, Ps 145:13 twoje **p.** przez pokolenia
1Kl 9:19; Dn 4:3, 34; 6:26; 7:6; Mi 4:8
PANOWANIE NAD SOBĄ, Dz 24:25; Gal 5:23; 2Pt 1:6
1Ko 9:25 we wszystkim przejawia **p.**
PANUJĄCY, 2Sm 23:3 **p.** nad ludźmi jest prawy
Prz 16:32 **p.** nad swym duchem
2Tm 3:3 oszczercy, nie **p.** nad sobą
PAŃSTWO IZRAEL, Ef 2:12 odsunięci od **p.**
PAPIRUS, Wj 2:3; Hi 8:11
PAPIRUSOWY, Iz 18:2; Jer 51:32
PARK, Neh 2:8; Kzn 2:5
PAS, 2Kl 1:8; Iz 5:27; 11:5; Jer 13:1; Mt 3:4; Dz 21:11
PASCHA, Wj 12:11 Jest to **p.** Jehowy
Kpł 23:5 W miesiącu pierwszym **P.** dla Jehowy
Jn 2:13 zbliżała się **P.** żydowska
Jn 13:1 wiedział przed świętem **P.**
Wj 12:48; Mk 14:1; Łk 2:41; Jn 6:4; Heb 11:28
PASCHALNY, Wj 12:27; 1Ko 5:7
PASTERZ, Ps 23:1 Jehowa moim **P.**
Iz 56:11 **p.**, którzy nie nauczyli się rozumieć
Jer 2:8 **p.** popełniali występki
Jer 3:15 **p.** odpowiadających memu sercu
Jer 10:21 **p.** zachowywali się nierozumnie
Jer 25:34 Wyjcie, **p.**, i wołajcie
Eze 34:2 prorokuj przeciwko **p.** Izraela
Eze 37:24 będą mieć jednego **p.**
Mi 5:5 wzbudzimy przeciw niemu siedmiu **p.**
Za 11:17 Biada mojemu nieużytecznemu **p.**
Mt 26:31 Uderzę **p.** i owce się rozproszą
Łk 2:8 **p.**, przebywający pod gołym niebem
Jn 10:11 wspaniały **p.** daje swą duszę za owce
Jn 10:16 będzie jedna trzoda, jeden **p.**
Ef 4:11 dał niektórych jako **p.** i nauczycieli
Heb 13:20 wielkiego **p.** owiec, Jezusa
1Pt 5:4 gdy się ujawni naczelny **p.**
Rdz 49:24; Jer 23:1, 4; Za 11:3; Mt 9:36; 25:32
PASTWIĆ SIĘ, Dz 8:3 Saul zaczął **p.** nad zborem
PASTWISKO, Ps 23:2 Daje mi się kłaść na **p.**
Ps 79:13 trzoda twego **p.**
Jer 25:36 Jehowa łupi ich **p.**
Jn 10:9 wyjdzie i znajdzie **p.**
Ps 65:13; 100:3; Iz 30:23; 49:9; Jer 9:10; 23:1; Lam 1:6; Eze 34:14, 18, 31; Jl 1:19; Am 1:2; Sof 2:6
PAŚĆ (SIĘ), Dz 20:28 abyście **p.** zbór Boga
1Pt 5:2 **P.** powierzoną trzodę Bożą chętnie
Obj 7:17 Baranek będzie ich **p.**
Obj 12:5 **p.** narody rózgą żelazną
Eze 34:8, 14, 16, 23; Mt 8:33; Mk 5:14; Łk 8:34
PAWEŁ, Gal 1:1 **P.**, apostoł nie od ludzi
Flm 1 **P.**, więzień ze względu na Chrystusa
Flm 9 kim jestem — **P.**, starym człowiekiem
Dz 13:9; 26:24; 1Ko 1:12; Tyt 1:1; 2Pt 3:15
PCHŁA, 1Sm 24:14 Za kim gonisz? Za jedną **p.**
PEKACH, 2Kl 15:25; 2Kn 28:6; Iz 7:1
PELEG, Rdz 10:25; 11:16-19
PEŁEN ENERGII, Ps 89:8 Któż jest **p.** jak Jah
PEŁNA GRANICA, Ef 1:10 przy **p.** czasów
PEŁNIĄ, Ef 1:23; 4:13; Kol 2:10
PEŁNIĆ, 2Tm 4:5 dokładnie **p.** swe usługiwanie
PEŁNOMOCNICTWO, Ag 1:13; Dz 26:12
PEŁNOMOCNIK, 2Kn 8:10 zwierzchnicy **p.**
Sdz 9:28; 2Kn 31:13; Est 2:3; Jer 52:25
PEŁNOMOCNI ZWIERZCHNICY, Neh 12:40; 13:11
PEŁNY, Hab 2:14 Ziemia będzie **p.** poznania
PEŁNY WDZIĘKU, Iz 52:7 **p.** stopy na górach
Rz 10:15 Jakże **p.** są stopy tych, którzy oznajmiają
PEOR, Lb 23:28; 25:18; 31:16; Joz 22:17
PERGAMIN, 2Tm 4:13 przynieś zwoje, **p.**
PERŁA, Mt 7:6 nie rzucajcie **p.** przed świnie
Mt 13:45, 46; Obj 17:4; 18:12; 21:21
PERSJA, Ezd 1:8; 6:14; Est 1:14; Dn 8:20
PEWNOŚĆ, Ps 85:8 nie do zbytniej **p.** siebie
Prz 14:16 głupi wpada w **p.** siebie
Kol 2:2 zupełnej **p.** ich zrozumienia
Heb 6:11; 10:22
PEWNY, Prz 28:1; Eze 30:9; Heb 6:19
PĘCINA, Rdz 49:17
PĘDZIĆ, Flp 3:12 ale **p.**, by się przekonać
PĘKAĆ, Mt 9:17
PĘKNIĘCIE, Rdz 38:29 spowodowałeś **p.** krocza
PĘPEK, Prz 3:8 uzdrowieniem dla twego **p.**
PĘTA, Iz 58:6 Rozwiązać **p.** niegodziwości
PĘTLA, 1Ko 7:35 zarzucić na was **p.**
PIASEK, Rdz 22:17 potomstwo jak ziarnka **p.**
Mt 7:26 zbudował swój dom na **p.**
Rz 9:27 liczba synów Izraela jak **p.**
Ps 139:18; Iz 10:22; Jer 5:22; 33:22; Obj 20:8
PIĄSTUNKA, Rut 4:16; 2Sm 4:4
PIĄĆ SIĘ, Sof 1:9 kto **p.** na podwyższenie
PICIE, Mt 10:42; Obj 14:8
PIĆ, Kzn 2:24 nic lepszego, niż jeść i **p.**
Jer 25:28; Mt 26:29; 1Ko 10:4
PIEC, Ps 12:6 poddane rafinacji w **p.** hutniczym
Iz 48:10 Wybrałem cię w **p.** hutniczym uciśnienia
Pwt 4:20; Dn 3:17, 19; Mal 4:1; Mt 13:42
PIECZĘĆ, Dn 9:24 opatrzyć **p.** wizję oraz proroka
Jn 3:33 **p.**, że Bóg jest prawdziwy
Jn 6:27 Bóg położył swą **p.** uznania
2Ko 1:22 położył na nas swą **p.**
2Tm 2:19 fundament stoi, mając tę **p.**
Hi 38:14; PnP 8:6; Rz 4:11; Obj 5:1; 7:2
PIECZĘTOWAĆ, Obj 22:10 Nie **p.** słów tego zwoju
PIEKŁO. Zobacz GEHENNA, HADES, SZEOL, TARTAR.
PIELĘGNOWAĆ, Ef 5:29; 1Ts 2:7
PIELUCHA, Hi 38:9 mrok jako jego **p.**
PIENIĄDZE, Kpł 25:37 Nie dawaj **p.** na procent
Kzn 7:12 ochronie służą **p.**
Iz 55:1 kupujcie bez **p.** wino i mleko
Mk 6:8 nie brali na drogę miedzianych **p.**
Heb 13:5 życie wolne od umiłowania **p.**
Rdz 44:2; 1Sm 12:3; Am 5:12; Mt 25:18; Mk 14:11; 1Tm 3:3; 6:10
PIEŃ, Iz 11:1 gałązka z **p.** Jessego
PIERŚ, Prz 5:19 Niech upajają cię jej **p.**
Łk 16:22; 23:48; Łk 18:13; Jn 1:18; 13:23, 25
PIERWOCINA, 1Ko 15:20 **p.** tych, którzy zapadli
Jak 1:18 byli **p.** jego stworzeń
Kpł 23:10; Rz 8:23; 11:16; 1Ko 16:15; Obj 14:4
PIERWORODNY, Kol 1:15 **p.** wszelkiego stworzenia
Kol 1:18 **p.** z umarłych
Heb 1:6 wprowadza swego **P.** na ziemię
Wj 4:22; 12:29; Pwt 21:17; Rz 8:29; Heb 12:23
PIERWORODZTWO, Rdz 27:36 Zabrał moje **p.**
PIERWSZY, Prz 4:7 Mądrość to rzecz **p.**
Iz 44:6 jestem **p.** i ostatni
Mt 19:30 wielu **p.** będzie ostatnimi
Dz 26:23 **p.** miał zostać wskrzeszony
Kol 1:18 stać się **p.** we wszystkim
Iz 42:9; 43:9; 48:12; Mt 23:6; Mk 9:35; Łk 11:43; 20:46; 1Tm 1:15; Heb 10:9; 3Jn 9
PIES, 2Pt 2:22 **P.** wrócił do wymiocin
Sdz 7:5; 2Kl 9:36; Iz 56:10; Obj 22:15
PIEŚŃ, Pwt 31:19 napiszcie tę **p.** i naucz jej
Neh 12:46 **p.** wysławiania, dziękczynienia
Ps 98:1 Śpiewajcie Jehowie **p.** nową

Ps 149:6 w ich gardle **p.** wychwalające Boga
Dz 16:25 Paweł i Sylas wysławiali Boga **p.**
Ef 5:19 w **p.** pochwalnych, i **p.** duchowych
Ps 28:7; Iz 42:10; Eze 33:32; Kol 3:16; Obj 15:3
PIEŚŃ ŻAŁOBNA, 2Sm 1:17 zaintonował tę **p.**
2Kn 35:25; Jer 7:29; 9:10; Eze 32:16
PIĘĆDZIESIĄTNICA, Dz 2:1; 20:16; 1Ko 16:8
PIĘKNO, Ps 50:2 z Syjonu, skończonego **p.**
Iz 23:9; Eze 28:17
PIĘKNOŚĆ, Prz 6:25 Nie pożądaj jej **p.**
Iz 33:17 ujrzą króla w jego **p.**
Prz 17:6 **p.** synów – ich ojcowie
PIĘKNY, Rdz 49:21 Od niego pochodzą **p.** słowa
Eze 28:12 pełen mądrości oraz doskonale **p.**
Mt 23:27 z zewnątrz wydają się **p.**
2Sm 14:25; Est 2:2; Hi 42:15; Za 4:7; Heb 11:23
PIĘTA, Rdz 3:15; Ps 41:9; Oz 12:3; Jn 13:18
PIĘTNO, Gal 6:17 noszę na ciele **p.**
PIJAK, Prz 23:21 **p.** popadnie w ubóstwo
Iz 28:1 Biada koronie **p.** Efraima
Mt 24:49 pić z niepoprawnymi **p.**
1Ko 5:11; 6:10
PIJANY, Obj 17:6 niewiasta **p.** krwią świętych
Hi 12:25; Ps 107:27; Iz 19:14; Dz 2:15
PIJATYKA, Rz 13:13 nie w hulankach i **p.**
Gal 5:21 zawiści, **p.**, hulanki
PIJAWKA, Prz 30:15 **P.** mają dwie córki
PILNIE, 2Tm 4:2 głoś słowo, czyń to **p.**
PILNY, Tyt 3:14 w celu zaspokajania **p.** potrzeb
1Sm 21:8; Prz 10:4; 13:4; 21:5
PIŁA, Heb 11:37 Byli przerzynani **p.**
PIŁAT, Mt 27:2 przekazali namiestnikowi **P.**
Mt 27:22 **P.** powiedział: Cóż mam uczynić
Mk 15:15 **P.** zwolnił im Barabasza
Łk 23:12 Herod i **P.** stali się przyjaciółmi
Łk 13:1; Jn 18:37; 19:6, 12, 22; 1Tm 6:13
PINECHAS, Lb 25:7 Kiedy to zobaczył **P.**
Lb 31:6; Joz 22:30; Sdz 20:28; Ps 106:30
PIOŁUN, Jer 23:15 każę im jeść **p.**
Obj 8:11 imię gwiazdy brzmi **P.**
Pwt 29:18; Prz 5:4; Lam 3:15; Am 5:7; 6:12
PION, Am 7:7, 8; Za 4:10
PIOTR, Mt 16:16 **P.** rzekł: Tyś jest Chrystus
Jn 21:15 do **P.**: Szymonie, czy mnie miłujesz
Dz 10:26 **P.** podniósł go, mówiąc: Wstań
Mt 26:75; Jn 18:10; Dz 8:20; 10:13
PIÓRO, 3Jn 13 pisać atramentem i **p.**
PISAĆ, Jn 5:46 bo on **p.** o mnie
Jn 8:6 Jezus zaczął **p.** palcem
Jn 19:21 Nie **p.**: Król Żydów
PISARZ, Dz 19:35 **p.** miejski rzekł
PISMO, Wj 32:16 **p.** zaś było **p.** Bożym
Mt 21:42 nie czytaliście w **P.**
Mt 22:29 nie znacie ani **P.**, ani mocy Bożej
Łk 4:21 spełnił się ten fragment **P.**
Jn 5:39 Badacie **P.**, ponieważ myślicie
Jn 10:35 **P.** nie można unieważnić
Jn 13:18 żeby się spełniło **P.**
Dz 18:24 Apollos dobrze zaznajomiony z **P.**
Rz 15:4 abyśmy z **P.** mieli nadzieję
2Pt 1:20 **P.** nie z osobistej interpretacji
2Pt 3:16 nieuczeni przekręcają **P.**
Pwt 10:4; Łk 24:27, 32, 45; Jn 5:47; 20:9; Dz 8:32; 17:2, 11; 1Ko 15:3, 4; 2Tm 3:15, 16; Jak 4:5
PIWO, Iz 1:22; Oz 4:18
PLAC, Rdz 19:2; Pwt 13:16; Sdz 19:15; Iz 59:14
PLAGA, Wj 11:1 **p.** zesłać na faraona
Ps 106:29 wybuchła pośród nich **p.**
Obj 15:1 siedmiu aniołów z siedmioma **p.**
Obj 18:4 jeżeli nie chcecie otrzymać części jej **p.**
Obj 22:18 Jeżeli ktoś doda coś, Bóg doda mu **p.**
Wj 12:13; Jer 19:8; 50:13; Obj 9:20; 11:6; 21:9
PLAMA, Ef 5:27; 2Pt 2:13
PLAN, Wj 26:30; Prz 15:22; 19:21; Iz 8:10
PLANOWAĆ, Rz 13:14 nie **p.** z góry
PLEMIĘ, Rdz 49:28 dwanaście **p.** Izraela
Ps 122:4 do którego podchodzą **p.**, **p.** Jah
Iz 49:6 w celu podźwignięcia **p.** Jakuba
Mt 19:28 zasiadać, sądząc dwanaście **p.** Izraela
Mt 24:30 **p.** ziemi będą się uderzać
Jak 1:1 do dwunastu **p.**, które są rozproszone
Obj 1:7 wszystkie **p.** ziemi będą uderzać się
Obj 7:9 ze wszystkich narodów i **p.**
Wj 28:21; Ps 74:2; Heb 7:13; Obj 21:12
PLEWA, Dn 2:35 stało się jak **p.**
Ps 35:5; Iz 41:15; Sof 2:2; Mt 3:12
PLON, Prz 3:9 Okazuj szacunek pierwocinami **p.**
Iz 27:6 napełnią **p.** powierzchnię krainy
Eze 34:27 kraj wyda swój **p.**
Ps 85:12; Za 8:12; Jn 4:36
PLOTKOWAĆ, 1Tm 5:13 **p.** i mieszać się w cudze
PLUĆ, Mt 26:67; 27:30
PLUGAWIĆ, Lb 35:33 krew **p.** ziemię
Kpł 11:43; 20:25; Jer 3:9
PLUGAWOŚĆ, Jak 1:21 Odrzućcie **p.**
PLUGAWY, Iz 28:8; Obj 22:11
PŁACENIE, Iz 55:1 kupujcie bez **p.** wino i mleko
PŁACHTA, 2Sm 17:19 rozciągnęła **p.** na studni
PŁACIĆ, Rz 13:6 dlatego też **p.** podatki
PŁACZ, Iz 65:19 nie będzie słychać głosu **p.**
Ps 30:5; Jer 3:21; 31:16; 50:4
PŁAKAĆ, Iz 30:19 na pewno nie będziesz **p.**
Iz 33:7 gorzko **p.** będą posłańcy
Eze 24:16 nie masz się bić w pierś ani **p.**
Jl 1:5 Ocućcie się, opilcy, i **p.**
Rz 12:15 **p.** z tymi, którzy **p.**
Jak 5:1 **p.**, wyjąc nad niedolami
Neh 8:9; Mt 8:12; 13:50; Łk 6:21; 23:28; Obj 18:9, 15
PŁASZCZ, Iz 59:17 jak **p.** bez rękawów okrył się
Iz 61:3 **p.** wysławiania
Iz 61:10 okrył mnie **p.** prawości
Wj 28:4; 1Sm 15:27; Ezd 9:3; Hi 1:20; Ps 109:29
PŁASZCZYĆ SIĘ, Pwt 33:29 nieprzyjaciele **p.**
2Sm 22:45; Ps 18:44; 66:3
PŁODNY, Rdz 1:28 Bądźcie **p.** i liczni
Rdz 17:6 uczynię cię [Abrahama] bardzo **p.**
Rdz 9:1, 7; Kpł 26:9; Jer 23:3; Jak 1:15
PŁOMIENISTY, Rdz 3:24; Iz 4:5; Lam 2:3; 2Ts 1:8
PŁOMIEŃ, PnP 8:6 żar ognia, **p.** Jah
Dn 3:22 ognisty **p.** zabił tych mężów
Dn 11:33 mieczem i **p.**, pojmaniem
Jl 2:3 a za nim **p.** trawi
Ps 83:14; Iz 5:24; 10:17; 43:2; Eze 20:47; Heb 1:7
PŁONĄĆ, Wj 3:2 ciernisty krzew **p.** ogniem
1Ko 7:9 związek małżeński, niż **p.** namiętnością
Pwt 4:11; Sdz 6:39; Jer 20:9; Łk 12:35
PŁUG, Łk 9:62 przyłożył rękę do **p.**
PŁYNNIE, Hab 2:2 aby czytał na głos **p.**
PŁYWAĆ, Rdz 7:17; Iz 25:11
POBIĆ, Wj 17:13; 2Kl 9:7; Mt 21:35
POBIELANY, Mt 23:27; Dz 23:3
POBITY, Jer 25:33 **p.** przez Jehowę
Iz 66:16; Jer 51:49
POBŁAŻAĆ, Neh 9:30 wiele lat im **p.**
POBŁOGOSŁAWIĆ, Rdz 1:28 Bóg ich **p.**
Ps 29:11 Jehowa **p.** lud pokojem
POBORCA, Dn 11:20 każe **p.** przejść
POBORCA PODATKOWY, Mt 11:19 przyjaciel **p.**
Mt 21:32 **p.** i nierządnice mu uwierzyli
Łk 3:12 Przyszli **p.**, by dać się ochrzcić
Łk 18:10 jeden faryzeusz, a drugi **p.**
Łk 18:11 dziękuję, że nie jestem jak **p.**
Łk 19:2 Zacheusz był naczelnym **p.**
Mt 5:46; 18:17; 21:31; Mk 2:15; Łk 7:29; 15:1
POBUDKA, Hi 11:12 pustogłowy zyska dobrą **p.**
Oz 4:11 wino pozbawia dobrej **p.**
Flp 1:17 ze swarliwości, a nie z czystych **p.**
POBUDZAĆ, Sdz 13:25 zaczął go **p.** duch Jehowy
1Ko 10:22 czy **p.** Jehowę do zazdrości
Heb 3:16 **p.** do gorzkiego gniewu
Heb 10:24 żeby się **p.** do miłości
Pwt 26:17, 18; 1Kn 21:1; Hi 2:3; Ef 4:23; 1Tm 5:14
POBUDZANY, Rz 7:5 namiętności **p.** przez Prawo

POCAŁOWAĆ, 1Kl 19:18 usta, które nie **p.** Baala
Ps 2:12 **P.** syna, żeby On się nie rozsierdził
POCAŁUNEK, Prz 27:6 **p.** nienawidzącego
Łk 22:48 **p.** zdradzasz Syna Człowieczego
Rz 16:16 Pozdrówcie świętym **p.**
POCHLEBSTWO, Dn 11:21, 34
POCHLANIAĆ, Mal 4:1 **p.** ich ten dzień
POCHŁONIĘTY, 2Ko 5:4; 1Tm 4:15
POCHODNIA, Sdz 7:16 w dzbanach – **p.**
Iz 62:1 wybawienie – niczym płonąca **p.**
Dn 10:6 oczy jego – ogniste **p.**
Rdz 15:17; Sdz 15:4; Ez 1:13; Nah 2:4
POCHODZĄCY, Flp 3:9 prawość **p.** od Boga
POCHODZENIE, Eze 29:14 do ziemi ich **p.**
POCHODZIĆ, Heb 2:11; 1Jn 4:1, 6
1Jn 2:16 pragnienie ciała i oczu **p.** od świata
POCHOPNIE, Prz 29:20; Kzn 5:2; 1Tm 5:22
POCHOPNOŚĆ, Hi 35:15 nie zwrócił uwagi na **p.**
POCHOPNY, Prz 21:5; Iz 32:4
POCHÓD, Kol 2:15 powiódł je w **p.** tryumfalnym
Ps 68:24; 118:27; 2Ko 2:14
POCHWALAĆ, Dz 8:1 Saul **p.** zamordowanie go
Kzn 8:15 I **p.** weselenie się
POCHWAŁA, Sdz 11:40; Rz 2:29; 1Ko 4:5
POCHWYCAĆ, Ef 3:18 zdolni **p.** umysłem
Jn 7:30; 8:20
POCHWYCONY, Flp 3:12 **p.** przez Chrystusa
POCIĄGNĄĆ, Jn 6:44 jeżeli go Ojciec nie **p.**
POCIECHA, Rz 15:4 przez **p.** z Pism nadzieję mieli
POCIESZAĆ, Iz 49:13 Jehowa **p.** swój lud
Iz 61:2 abym **p.** pogrążonych w żałości
Jer 31:15 Nie daje się **p.** po swych synach
1Ko 14:3 kto prorokuje, ten **p.**
2Ko 1:4 który nas **p.** we wszelkim ucisku
1Ts 2:11 i **p.**, i składaliśmy świadectwo
Rdz 37:35; Hi 2:11; Iz 40:1; Jn 11:19
POCIESZENIE, Łk 2:25 oczekiwał **p.** Izraela
2Sm 3:35; Iz 66:11; Jer 16:7; 2Ko 1:3
POCIESZONY, Mt 5:4; 2Ko 1:4; Kol 2:2
POCIESZYCIEL. Zobacz też WSPOMOŻYCIEL.
Hi 16:2; Ps 69:20; Nah 3:7
POCISK, Ef 6:16 zagasić płonące **p.** niegodziwca
2Kn 23:10; 32:5; Neh 4:17; Hi 20:25; 33:18
POCZĄĆ, Ps 51:5 w grzechu **p.** mnie matka
Rz 9:10 Rebeka **p.** bliźnięta z Izaaka
Kpł 12:2; Rut 4:13; Łk 1:31
POCZĄTEK, Rdz 1:1 Na **p.** Bóg stworzył
Prz 8:22 utworzył mnie jako **p.** swej drogi
Prz 9:10 Bojaźń przed Jehową jest **p.** mądrości
Kol 1:18 On jest **p.**, pierworodnym z umarłych
Iz 46:10; Mt 24:8; Mk 10:6; 1Jn 2:7; Obj 3:14
POCZET, Ps 78:49 Zsyłał na nich **p.** aniołów
POCZĘCIE, Heb 11:11 Sara otrzymała moc **p.**
POCZUCIE, Ef 4:19 zatraciwszy **p.** moralności
POCZYTYWAĆ, Rz 4:5 wiarę **p.** się za prawość
2Ko 5:19 nie **p.** im ich wykroczeń
Jak 2:23 **p.** mu to za prawość
POCZYTYWANY, Rz 9:8 dzieci – są **p.** za potomstwo
1Tm 5:17 **p.** za godnych podwójnego szacunku
PODATEK, Lb 31:28 jako **p.** dla Jehowy
Mt 17:24 nie płaci **p.** dwudrachmowego
Mt 17:25 królowie otrzymują **p.** pogłówny
Łk 23:2 zabrania płacić **p.** Cezarowi
Rz 13:7 kto żąda **p.**, temu **p.**
PODAWAĆ SIĘ, Łk 16:15 **p.** za prawych
PODĄŻAĆ, 1Pt 2:21 **p.** jego śladami
Jn 10:5, 27; 1Ko 10:4; Obj 19:14
PODBIĆ, Iz 45:1 do Cyrusa, by **p.** przed nim narody
PODBÓJ, Ps 110:2 na **p.** między nieprzyjaciół
PODBURZAĆ, Jer 43:3; Łk 23:2; Dz 17:8
PODDANY, Ps 72:8 **p.** od morza do morza
Rz 8:20 stworzenie **p.** daremności
PODDAWAĆ, Lb 31:23 co się **p.** obróbce ogniowej
PODEJRZENIE, Rdz 34:25 nie budząc **p.**, poszli
1Tm 6:4 wypływa niegodziwe **p.**
PODEJRZLIWIE, 1Sm 18:9 patrzył na Dawida **p.**
PODEPTAĆ, Mal 4:3 **p.** niegodziwych
Heb 10:29 kto **p.** Syna Bożego
Hi 40:12; Ps 44:5; 60:12; Iz 26:6; Dn 7:23
PODIUM, Neh 8:4 Ezdrasz stał na drewnianym **p.**
PODJUDZAĆ, 1Kl 21:25 Achab, którego **p.** Jezebel
PODLEGAĆ, Mt 5:22 będzie **p.** ognistej Gehennie
Rz 3:19 **p.** ukaraniu przez Boga
Heb 2:15 przez całe życie **p.** niewoli
PODLEWAĆ, 1Ko 3:7 ani ten, kto **p.**, tylko Bóg
PODŁOŚĆ, Jak 3:16 gdzie zazdrość, tam **p.**
PODŁY, Eze 20:44 według waszych **p.** postępków
Jn 5:29 dopuszczali się tego, co **p.**
Tyt 2:8 nie mając do powiedzenia nic **p.**
Jn 3:20; Rz 9:11; 2Ko 5:10
PODMUCH, 2Sm 22:16; Ps 18:15
PODNIEBIENIE, Ps 137:6 język przylgnie do **p.**
Hi 34:3; Prz 24:13; PnP 5:16; Lam 4:4
PODNIECENIE, Prz 29:9; Jl 2:6; Nah 2:10
PODNIETY, 1Tm 5:11 ich **p.** seksualne oddzielą je
PODNOSIĆ (SIĘ), Ps 36:12; 41:9; Rz 14:4
PODNÓŻEK, Ps 110:1 jako **p.** dla stóp
Iz 66:1 ziemia jest mym **p.**
Ps 99:5; 132:7; Lam 2:1; Dz 2:35; Heb 10:13; Jak 2:3
PODOBAĆ SIĘ, Jn 8:29 czynię to, co jemu **p.**
Rz 8:8 w zgodzie z ciałem, nie mogą **p.** Bogu
1Ts 2:4 **p.** nie ludziom, lecz Bogu
1Ts 4:1 powinniście **p.** Bogu
Heb 11:6 bez wiary nie można mu **p.**
1Ko 10:33; 15:38; Kol 3:20; 1Ts 2:15; Heb 13:16
PODOBIEŃSTWO, Rdz 1:26; Iz 40:18; Rz 6:5; 8:3
PODOBNY, Rz 5:14 **p.** do tego, który miał przyjść
Hi 11:12; Prz 27:15; Iz 46:5; Flp 2:7
PODPALAĆ, Prz 29:8 mówiący chełpliwie **p.** miasto
PODPIĆ, Jn 2:10 gdy sobie **p.** – gorsze
PODPORA, 1Sm 2:8 do Jehowy należą **p.** ziemi
PODPORZĄDKOWAĆ (SIĘ), Rdz 1:28; Wj 10:3;
Łk 10:20; Kol 2:20; Heb 12:9; 1Pt 2:13; 3:22
Rz 10:3 nie **p.** prawości Bożej
1Ko 15:27 **p.** wszystko pod jego stopy
Flp 3:21 mocy, jaką wszystko może sobie **p.**
PODPORZĄDKOWANY, Rdz 1:26 będą im **p.** ryby
Rz 13:1 każda dusza **p.** władzom zwierzchnim
1Pt 3:1 żony, bądźcie **p.** swoim mężom
1Pt 5:5 młodsi, bądźcie **p.** starszym
Łk 2:51; 1Ko 14:34; Ef 5:22, 24; 1Tm 3:4; Tyt 2:5; 3:1
PODSKAKIWAĆ, Hab 3:6 sprawił, że **p.** narody
PODSTAWA, Rz 8:20 poddał, na **p.** nadziei
Flp 3:9 prawość od Boga na **p.** wiary
PODSTAWOWY, Heb 6:1 pozostawiwszy **p.** naukę
PODSTĘP, Iz 53:9 w jego ustach nie było **p.**
Mt 26:4 żeby **p.** schwytać Jezusa
Jn 1:47 Izraelita, w którym nie ma **p.**
2Ko 12:16 mówicie, że złapałem was **p.**
1Pt 2:1 Odrzućcie wszelki **p.**
Hi 15:35; Ps 10:7; 32:2; Jer 9:6; Mt 26:4; Mk 14:1
PODSTĘPNIE, Ps 24:4 nie składa przysięgi **p.**
Sdz 9:31; Rz 3:13
PODSTĘPNY, Ps 5:6 **p.** brzydzi się Jehowa
PODTRZYMYWAĆ, Heb 1:3 **p.** słowem mocy
PODWŁADNY, 1Ko 4:1 ocenia nas jako **p.**
PODWÓJNIE, Za 9:12 Odpłacę ci **p.**
PODWÓJNY, Wj 22:7; Iz 61:7
PODWYŻSZENIE, 2Kn 6:13; Sof 1:9
PODZIELIĆ (SIĘ), Prz 22:9 **p.** pokarmem
Mk 3:24 jeśli królestwo **p.** wewnętrznie
PODZIELONY, Dn 2:41; 5:28; 11:4; 1Ko 1:13
PODZIĘKOWAĆ, Dz 28:15 **p.** i nabrał odwagi
PODZIĘKOWANIE, Mt 26:27 złożywszy **p.**
Rz 14:6 je dla Jehowy, bo składa **p.** Bogu
1Ko 10:30 Jeżeli ja spożywam z **p.**
1Ko 14:17 wprawdzie wspaniale składasz **p.**
2Ko 9:12 usługiwanie bogate w wiele **p.** Bogu
Ef 5:20 składając **p.** w imię naszego Pana
PODZIW, 2Ts 1:10 odnoszono się do niego z **p.**
Obj 13:3 podążała z **p.** za bestią
POGANIE. Zobacz NARÓD.

POGARDA, Prz 12:8 serce spaczone narazi się na **p.**
Est 3:6; Hi 31:34; Ps 89:38; 107:40; Prz 18:3;
Kzn 9:16; Mt 5:22
POGINĄĆ, Pwt 30:18; Judy 11
POGŁOSKA, Hi 42:5; Rz 1:29
2Ko 12:20 będzie dochodzić do rozsiewania **p.**
POGMATWAĆ, Lam 3:11 Drogi moje **p.**
POGOŃ, Kzn 1:14 marnością i **p.** za wiatrem
POGRATULOWAĆ, Kzn 4:2 **p.** raczej umarłym
POGRĄŻAJĄCY, 1Tm 6:9 pragnień **p.** ludzi w zagładę
POGRZEBAĆ, 2Kl 9:10 nikogo, kto by ją **p.**
Rdz 23:4; Pwt 21:23; Ps 79:3; Ez 39:11,15
POGRZEBANY, Dz 2:29 Dawidzie, że zmarł i został **p.**
Rut 1:17; Jer 16:4, 6; Rz 6:4; 1Ko 15:4
POGWAŁCENIE, Kpł 18:23 **p.** tego, co naturalne
Kzn 5:8 widzisz **p.** sądu i prawości
POIĆ, Prz 11:25 kto obficie **p.** drugich
POJEDNAĆ, Rz 5:10; Ef 2:16; Kol 1:20
POJEDNANIE, Rz 5:11; 11:15; 2Ko 5:18, 19
POJEMNIK, Mt 25:4 wzięły oliwy do **p.**
1Sm 9:7; 17:40
POJMAĆ, Mt 4:12; Łk 22:54; Dz 1:16
POJMANIE, Dn 11:33 do potknięcia – mieczem i **p.**
POJMOWANIE, Ef 3:4 moje **p.** tajemnicy
POKARM, 1Kl 19:8 w mocy tego **p.** szedł
Mt 24:45 **p.** we właściwym czasie
Jn 4:34 Moim **p.** jest wykonywanie woli
Jn 6:55 moje ciało prawdziwym **p.**
Rz 14:15 z powodu **p.** brat zasmucony
Heb 5:14 **p.** stały należy się ludziom dojrzałym
Ps 136:25; Mt 6:25; Jn 6:27; Dz 14:17; 1Ko 8:13
POKAZ, 1Ko 4:9 Bóg wystawił nas ostatnich na **p.**
POKAZYWAĆ (SIĘ), Wj 9:16 by ci **p.** swoją moc
Rdz 12:1; Iz 49:9; 1Tm 1:16; Obj 22:6
POKŁONIĆ SIĘ, 2Kn 7:3 **p.** twarzą ku ziemi
Ps 66:4; Iz 27:13; Za 14:16
POKŁOSIE, Rut 2:2
POKOCHAĆ, Rdz 24:67 pojął Rebekę i **p.** ją
POKOJOWO, Mt 5:9 Szczęśliwi **p.** usposobieni
Jak 3:17 mądrość usposobiona **p.**, rozsądna
POKOJOWY, Heb 12:11 karcenie rodzi **p.** owoc
POKOLENIE, Pwt 32:5 **P.** spaczone i przewrotne
Kzn 1:4 **P.** odchodzi i **p.** przychodzi
Lam 5:19 Tron twój trwa przez **p.** za **p.**
Mt 24:34 to **p.** na pewno nie przeminie
Łk 11:51 krwi zażąda się od tego **p.**
Ef 3:5 Za innych **p.** tajemnica nie oznajmiona
Flp 2:15 wśród przewrotnego **p.**
Rdz 9:12; Wj 3:15; Ps 48:13; 78:4; 79:13; 100:5; 119:90; Mt 12:39; 23:36; Łk 21:32; Kol 1:26
POKONANY, 1Sm 7:13; Hi 14:10; Kol 2:15
2Pt 2:20 wdając się znowu w to samo, zostają **p.**
POKORA, Prz 15:33 chwałę poprzedza **p.**
Prz 22:4 Owocem **p.** bogactwo i chwała
Kol 2:18, 23 w udawanej **p.**
POKORNY, Ps 138:6; Za 9:9; Jak 4:6
POKÓJ, Ps 29:11 pobłogosławi swój lud **p.**
Ps 37:11 będą się rozkoszować obfitością **p.**
Ps 72:7 obfitość **p.**, aż nie stanie księżyca
Prz 12:20 doradzający **p.** zaznają radości
Kzn 3:8 czas wojny i czas **p.**
Iz 9:6 Wiekuisty Ojciec, Książę **P.**
Iz 33:7 płakać będą posłańcy **p.**
Jer 6:14 Jest **p.**! Jest **p.**!, gdy nie ma **p.**
Mi 3:5 wołają: **P.!** uświęcają wojnę
Mt 5:24 zawrzyj **p.** ze swym bratem
Mt 10:34 nie przyszedłem przynieść **p.**, tylko miecz
Łk 2:14 **p.** wśród ludzi dobrej woli
Jn 14:27 daję wam mój **p.**
Rz 12:18 zachowujcie **p.** ze wszystkimi
Rz 14:19 Dążmy do tego, co służy **p.**
Rz 16:20 Bóg, który daje **p.**, zmiażdży Szatana
2Ko 13:11 myślcie zgodnie, żyjcie w **p.**
Ef 6:15 wyposażenie dobrej nowiny o **p.**
Flp 4:7 **p.** Boży, który przewyższa wszelką myśl
Kol 1:20 wprowadzając **p.** przez krew
Obj 6:4 dano zabrać **p.** z ziemi
Lb 25:12; Joz 9:15; 2Kl 9:22; Ps 28:3; 35:27; 119:165; 122:8; Iz 26:3; 52:7; 54:13; 60:17; Eze 34:25; 37:26; Mi 5:5; Jn 16:33; 1Ts 5:3; Jak 3:18; 1Pt 3:11
POKROPIĆ, Mk 7:4; Heb 9:13, 19, 21; 10:22; 12:24
POKROPIONY, 1Pt 1:2 **p.** krwią Jezusa Chrystusa
POKRYWA, Wj 25:17 **p.** ze szczerego złota
POKRYWA PRZEBŁAGALNA, 1Kn 28:11; Heb 9:5
POKRZEPIAĆ, Ps 23:3 Duszę moją **p.**
Ps 68:9 dziedzictwo strudzone tyś **p.**
Mt 11:28 Przyjdźcie, a ja was **p.**
1Ko 16:18 **P.** ducha mojego
POKRZEPIENIE, Mt 11:29 znajdziecie **p.** dla dusz
POKUSA, Mt 6:13 nie wystawiaj nas na **p.**
Mt 26:41 żebyście nie wpadli w **p.**
1Ko 10:13 Nie nawiedziła was **p.**
1Tm 6:9 bogaci wpadają w **p.** i sidło
POLE, Jn 4:35 popatrzcie na **p.**, że są białe
1Ko 3:9 jesteście Bożym **p.** uprawnym
Mt 13:38, 44; 19:29; 24:18, 40
POLECAĆ, 1Pt 4:19 **p.** swe dusze Stwórcy
POLECIEĆ, Obj 12:14 żeby **p.** na pustkowie
POLEGAĆ, 2Ko 1:18 można **p.** na Bogu
POLEMIKA, Dz 17:18 toczyli z nim **p.**
POLEPSZENIE, Jer 30:13; 46:11
POLICJA, Dn 3:2, 3 wyższych urzędników **p.**
POLICZEK, Jn 18:22 wymierzył Jezusowi **p.**
Hi 16:10; Lam 3:30; Mi 5:1; Mt 5:39; Łk 6:29
POLICZKOWAĆ, Jn 19:3
POLICZYĆ, Hi 38:37; Obj 7:9
POLITOWANIE, 1Ko 15:19 jesteśmy godni **p.**
POLNY, Iz 55:12; Mt 6:30
POLOWAĆ, Rdz 25:27; Prz 6:26; Lam 4:18
POŁA, Iz 6:1 **p.** Jego szat wypełniały świątynię
Jer 2:34 na **p.** szat ślady krwi ubogich
POŁOWICZNY, Ps 119:113 Ludzi o **p.** sercu
POŁOŻYĆ SIĘ, Wj 22:16; Pwt 22:28
POŁÓW, Łk 5:4 zapuśćcie sieci na **p.**
POŁUDNIE, Pwt 28:29 po omacku szuka w **p.**
1Kl 18:27 około **p.** Eliasz zaczął drwić
Iz 59:10 W samo **p.** potykamy się
Am 8:9 słońce zajdzie w samo **p.**
Sof 2:4 w samo **p.** będzie wypędzony
Ps 37:6; 91:6; Iz 16:3; 58:10; Jer 15:8
POMAGAĆ, Hi 6:13 nie potrafię sobie **p.**
Joz 10:6; Dz 16:9
POMAZANIEC, 1Sm 2:10 wywyższyć róg swego **p.**
2Sm 19:21 złorzeczył **p.** Jehowy
1Kn 16:22 Nie tykajcie moich **p.**
Ps 2:2 Królowie przeciw jego **p.**
Ps 20:6 Jehowa wybawia swego **p.**
Ps 105:15 Nie tykajcie moich **p.**
Iz 45:1 do swego **p.** Cyrusa
Hab 3:13 by wybawić swego **p.**
POMIESZAĆ, Rdz 11:7 **p.** ich język
POMIESZCZENIE, Jn 14:2 w domu Ojca wiele **p.**
POMNIEJSZAĆ, Ezd 9:13; Hi 15:4; Eze 5:11
POMNIEJSZY, Mt 11:11 **p.** w królestwie niebios
Łk 9:48 zachowuje się jak **p.**
Eze 29:14; 2Ko 10:1
POMNIK, 1Sm 15:12; 2Sm 18:18
POMNOŻONY, 2Ko 4:15 życzliwość, która została **p.**
POMNOŻYĆ (SIĘ), Hab 2:6 Biada temu, kto **p.**
Dz 6:7 liczba uczniów bardzo **p.**
Rdz 17:2; 26:24; Wj 11:9; Pwt 8:1; Jer 33:22
POMOC, Ps 46:1 Bóg jest **p.** łatwą do znalezienia
Iz 31:1 Biada zstępującym do Egiptu po **p.**
Dn 11:34 wspomożenie niewielką **p.**
Heb 2:18 **p.** wystawianym na próbę
Sdz 5:23; Ps 22:19; Iz 10:3; Rz 8:26; Heb 4:16
POMROKA, Iz 8:22 **p.**, niedola i mrok
Iz 9:1; Jl 2:2; Am 4:13; Sof 1:15
POMRUKIWAĆ, Ps 2:1; 38:12; Iz 59:3, 13
POMRZEĆ, Heb 11:13 oni **p.** w wierze
POMSTA, Rdz 4:15 dosięgnie **p.** siedem razy
Iz 34:8 Jehowa ma dzień **p.**, rok odwetów
2Ts 1:8 będzie wywierał **p.**

Pwt 32:35, 41, 43; Est 8:13; Iz 61:2; Jer 50:28; Nah 1:2; Rz 12:19

POMSZCZENIE, Ps 79:10; Obj 6:10

POMŚCIĆ (SIĘ), Iz 1:24 **p.** na nieprzyjaciołach Obj 19:2 **p.** krew swoich niewolników Sdz 16:28; Jer 15:15

POMYŁKA, Kpł 4:2 dusza przez **p.** zgrzeszy Lb 15:25 przebaczone; była to bowiem **p.**

POMYŚLEĆ, Ef 3:20 uczynić więcej niż sobie **p.**

POMYŚLNIE, Ps 1:3 co uczyni, wypadnie **p.** Iz 55:11 tak z moim słowem, **p.** spełni to Ps 37:7; 1Ts 3:11

POMYŚLNOŚĆ, Rdz 30:11; 41:16; 1Kn 18:10; Jer 15:5

PONIEŚĆ, Gal 6:5 Każdy **p.** swój ciężar 2Ts 1:9 oni **p.** karę sądową

PONIEWIERANIE, Heb 11:25 **p.** z ludem Bożym

PONIEWIERANY, Heb 11:37; 13:3

PONIŻAĆ, Ps 147:6 Jehowa niegodziwców **p.** Eze 21:26; Łk 23:11

PONIŻONY, Eze 17:14; Mal 2:9

PO OMACKU, Pwt 28:29; Hi 12:25; Iz 59:10

POPEŁNIANIE ZŁA, Ps 125:3

POPIERAĆ, Ps 140:8 Nie **p.** jego knowania

POPISYWANIE SIĘ, 1Jn 2:16 **p.** środkami do życia

POPŁOCH, Pwt 20:3; 2Sm 4:4; Ps 104:7; 116:11; Iz 28:16

POPŁYNĄĆ, Iz 2:2; Mi 4:1

POPRAWNIE, 2Tm 2:15 **p.** władający słowem

POPROSIĆ, Mt 6:8; Jn 14:13

POPROWADZIĆ, Ps 43:1; Iz 49:10; Jer 50:34; Obj 7:17

POPRZEBIJAĆ SIĘ, 1Tm 6:10 **p.** wieloma boleściami

POPRZESTAWAĆ, Flp 4:11

POPRZESTAWANIE, 1Tm 6:6

PORA, Rdz 1:14 światła, do określania **p.** i dni Dn 2:21 On zmienia czasy i **p.** Mt 24:20 żeby ucieczka nie nastąpiła w **p.** zimowej Dz 3:19 od Jehowy nadeszły **p.** orzeźwienia 1Kn 4:10 przestrzegacie miesięcy i **p.** Gal 6:9 w stosownej **p.** będziemy żąć 2Tm 4:2 głoś słowo, czyń to w **p.** sprzyjającej Ps 145:15; Dz 1:7; 1Ts 5:1; 1Pt 1:11

PORAZIĆ, Ps 44:5; Za 14:12; Mal 4:6

PORĘCZAĆ, Prz 6:1; 11:15; 27:13

PORĘCZYCIEL, Rdz 43:9

PORONIENIE, Rdz 31:38; 2Kl 2:19, 21

PORONIONY, Hi 3:16; Ps 58:8; Kzn 6:3

POROZUMIEWAĆ SIĘ, 2Sm 3:17 Abner **p.**

PORÓD. Zobacz też BÓL, BOLEŚĆ. Iz 66:9 czyżbym miał nie doprowadzić do **p.**

PORÓWNANIE, Jan 16:25; Rz 8:18; Gal 6:4

PORÓWNYWAĆ (SIĘ), Ps 89:6 Kogóż **p.** z Jehową 2Ko 10:12 **p.** sami ze sobą

PORUCZYĆ, 2Ko 5:19 nam **p.** słowo pojednania 2Tm 2:2 **p.** wiernym ludziom

PORUSZAĆ (SIĘ), Ps 45:1 Serce moje **p.** wspaniała 2Ko 4:8 nie tak ściśnięci, żebyśmy nie mogli **p.** 2Ts 2:2 żebyście nie dali szybko **p.**

PORYWACZ, 1Tm 1:10 rozpustników, **p.**, kłamców

PORYWAĆ, Pwt 24:7 Jeśli **p.** kogoś, umrze Jn 10:12 wilk **p.** je i rozprasza

PORYWCZY, Hab 1:6 naród zawzięty i **p.**

PORZĄDEK, Lb 9:3 według ustalonego **p.** Rz 13:2 przeciwstawił się **p.** Bożemu Kol 2:5 widząc wasz należyty **p.**

PORZĄDNIE, Gal 5:25 postępujmy **p.**

PORZĄDNY, 1Tm 3:2 nadzorcą winien być **p.**

PORZEKADŁO, Hi 30:9 jestem dla nich **p.**

PORZUCAĆ, Sdz 6:13 teraz Jehowa nas **p.** 1Sm 12:22 Jehowa nie **p.** swego ludu 2Kl 21:14 **p.** ostatek mego dziedzictwa Prz 6:20 nie **p.** prawa twej matki Ps 27:9; Prz 1:8; 15:10; 28:13; Iz 2:6; Eze 31:12; Dn 11:30; 2Pt 2:15

PORZUCONY, Iz 62:4 nie będą mówić, że jesteś **p.**

POSADZIĆ, Ef 2:6 **p.** w miejscach niebiańskich

POSADZKA, 2Kn 7:3; Est 1:6

POSĄG, Pwt 27:15; Dn 2:31; 3:18

POSIADANIE, Ps 2:8 krańce ziemi w **p.** Iz 57:13 obejmie w **p.** świętą górę Dz 7:45 do ziemi będącej w **p.** narodów Lb 13:30; Pwt 1:21; 2Kn 20:11; Ps 44:3; Eze 36:12

POSIADŁOŚĆ, Rdz 17:8 **p.** po czas niezmierzony Ps 49:11 **p.** ziemskie ponazywali

POSIĄŚĆ, Ps 37:11 potulni **p.** ziemię

POSIŁEK, Heb 12:16 Esaw, który za jeden **p.** oddał 1Sm 20:24; Dz 2:46

POSŁANIE, Rdz 49:4; Ps 139:8

POSŁANIEC, Joz 6:17 Rachab ukryła **p.** Iz 33:7 płakać będą **p.** pokoju Eze 17:15 wyprawiając **p.** do Egiptu Mal 3:1 wysyłam mojego **p.**, **p.** przymierza 2Kl 9:18; Prz 13:17; 17:11; Iz 14:32; Mt 11:10

POSŁANY, Rz 10:15 jak głosić, jeśliby nie **p.**

POSŁUCHAĆ, Prz 1:5 Mądry **p.** i przyjmie Rdz 3:17; Ps 34:11

POSŁUSZEŃSTWO, Rdz 49:10 Sziło; jemu **p.** 1Sm 15:22 **p.** lepsze niż ofiara Rz 5:19 przez **p.** jednego wielu prawymi Heb 5:8 nauczył się **p.** z tego, co wycierpiał Heb 11:8 Abraham, gdy został wezwany, okazał **p.** Dn 7:27; Dz 7:39; Rz 6:16; 16:26; 2Ko 7:15; 10:5, 6; 1Pt 1:22; 3:6

POSŁUSZNY, Dz 5:29 bardziej **p.** Bogu niż ludziom Rz 6:16 będąc mu **p.**, jesteście niewolnikami Ef 6:1 Dzieci, bądźcie **p.** rodzicom Ef 6:5 niewolnicy, bądźcie **p.** panom Flp 2:8 **p.** aż do śmierci Tyt 3:1 rządom **p.** jako władcom Heb 5:9 wybawienie wszystkich, którzy są **p.** Heb 13:17 **p.** tym, którzy przewodzą Wj 9:5; 24:7; Ps 18:44; Jer 35:8; Mt 8:27; Dz 5:32; Rz 2:8; 6:17; 2Ko 2:9; 2Ts 1:8; 1Pt 1:2, 14; 3:1; 4:17

POSNĄĆ, Mt 25:5 skłoniły głowy i **p.**

POST, 2Kn 20:3; Iz 58:5; Jl 1:14; Jon 3:5

POSTAĆ, Jn 5:37 nie widzieliście jego **p.** Flp 2:6 istniał w **p.** Bożej Pwt 4:15; Ps 17:15; Iz 53:2

POSTANOWIĆ, 2Kn 25:16 Bóg **p.** cię zgubić Iz 14:24 co **p.**, to się spełni Dn 9:26 tym, co **p.**, są spustoszenia Dn 11:36 co **p.**, zostanie wykonane 2Ko 9:7 jak **p.** w sercu 1Ko 2:2; Tyt 3:12

POSTANOWIENIE, Rz 1:32 znają prawe **p.** Boże Ef 2:15 Prawo złożone z **p.** Est 1:20; Hi 14:5; Iz 14:26; 23:9; Mi 7:11; Łk 2:1; Dz 16:4; Kol 2:14, 20; Heb 6:17

POSTANOWIONY, Hi 14:5; Iz 10:22; 28:22

POSTĘP, Jn 8:37; Gal 1:14; Flp 1:12, 25; 1Tm 4:15

POSTĘPOWAĆ, 2Ko 1:12; 2Ts 3:11 Ef 5:15 Baczcie, żebyście nie **p.** jak niemądrzy

POSTĘPOWANIE, Kpł 5:10 według sposobu **p.** Prz 21:8 prostolinijny w swym **p.** Mt 16:27 odpłaci każdemu według jego **p.** Gal 1:13 dawniejszym **p.** w judaizmie Gal 6:16 chodzić według tej reguły **p.** 1Tm 4:12 stań się wzorem w **p.** Jak 3:13 szlachetnym **p.** pokaże swe uczynki 1Pt 2:12 w szlachetnym **p.** wśród narodów 1Pt 3:16 lekceważąco o waszym dobrym **p.** Ef 4:22; Heb 13:7; 1Pt 1:15, 18; 3:1, 2

POSTRONNY, 1Tm 3:7 dobre świadectwo od **p.**

POSYŁAĆ, Ps 43:3 **P.** swe światło i prawdę Ps 110:2 Laskę siły Jehowa **p.** z Syjonu Iz 6:8 Kogo **p.** i kto pójdzie Iz 55:11 spełni to, z czym je **p.** Iz 61:1 **P.** mnie, abym opatrywał serce Jer 25:15 każ pić narodom, do których cię **p.** Mal 4:5 **p.** do was proroka Eliasza Mt 10:16 **p.** was jak owce pomiędzy wilki Jn 20:21 Ojciec **p.** mnie, ja **p.** was

Gal 4:4 dopełnił czas, Bóg **p.** swego Syna
Rdz 24:7; Wj 3:14; Jer 16:16; Mt 13:41; Łk 10:1; Jn 14:26; Dz 3:20; 1Jn 4:9

POSZCZĘŚCIĆ (SIĘ), Ps 118:25 Jehowo, **p.**
Sdz 18:5

POSZERZAĆ, Iz 5:14 Szeol **p.** swą duszę
Iz 54:2 **P.** miejsce swego namiotu

POSZUKIWAĆ, Prz 2:4 **p.** jak skarbów
1Pt 1:10 starannie go **p.** prorocy

POSZUKIWANIE, Ezd 6:1; Eze 39:14
Am 8:12 w **p.** słowa Jehowy, lecz nie znajdą

POŚCIĆ, Mk 2:18 twoi uczniowie nie **p.**
Est 4:16; Jer 14:12; Mt 6:16; Łk 5:33, 34

POŚCINAĆ, Pwt 7:5; 2Kn 34:7

POŚLUBIĆ, Łk 14:20 Dopiero co **p.** żonę
1Ko 7:39 wolno jej **p.** kogo zechce, tylko w Panu

POŚMIEWISKO, Hi 12:4 **P.** się staję dla bliźniego
Hab 1:10 wysocy urzędnicy są dla niego **p.**
Ps 44:13; 79:4; Jer 20:7

POŚPIESZYĆ (SIĘ), 1Sm 23:27; Nah 2:5

POŚREDNIK, 1Tm 2:5 jeden **p.** między Bogiem
Heb 12:24 Jezusa, **p.** nowego przymierza
Gal 3:19, 20; Heb 8:6; 9:15

POŚWIADCZAĆ, Dz 20:26 wzywam was, abyście **p.**

POŚWIADCZENIE, Rut 4:7; Iz 8:16, 20

POŚWIĘCENIE, WJ 39:30; Kpł 8:9; Jn 10:22

POŚWIĘCONY, Lb 18:14 Każda rzecz **p.** w Izraelu
Mk 7:11 korban, to znaczy dar **p.** Bogu
Łk 21:5 świątynia przyozdobiona rzeczami **p.**

POT, Rdz 3:19 W **p.** swego oblicza

POTAJEMNIE, Hi 13:10; Prz 9:17
Prz 21:14 Dar **p.** dany uśmierza gniew

POTAŻ, Hi 9:30 oczyścił swe ręce **p.**

POTĘGA, Sdz 5:31 słońce wychodzi w swej **p.**
Ps 106:8 by dać poznać swoją **p.**
Iz 11:2 spocznie na nim duch rady i **p.**
Iz 40:29 zmęczonemu daje obfitość **p.**
Obj 1:6 chwała i **p.** na wieki. Amen
1Kl 15:23; 1Kn 29:12, 30; Jer 51:30; Ef 6:10

POTĘGOWAĆ, Prz 24:5 mający wiedzę **p.** moc

POTĘPIAĆ, Dn 11:30 **p.** święte przymierze
Rz 8:3 **p.** grzech w ciele
Iz 54:17; Mt 12:7, 41, 42; Rz 8:34; Tyt 2:8; 3:11; Heb 11:7; Jak 5:6; 1Jn 3:20

POTĘPIENIE. Zobacz też SĄD.
Iz 26:20 schowaj się, aż przeminie **p.**
Jer 10:10 nie ostoi się wobec **p.**
Sof 3:8 w celu wylania na nie mego **p.**
Rz 5:18 przez wykroczenie doszło do **p.**
Ps 69:24; Iz 10:5, 25; Dn 8:19; Nah 1:6; Rz 8:1

POTĘPIONY, Łk 6:37 na pewno nie będziecie **p.**
Mt 12:37; 1Ko 11:32

POTĘŻNY, Rdz 10:9 **p.** łowcą na przekór Jehowie
Prz 18:10 Imię Jehowy jest **p.** wieżą
Iz 9:6 **P.** Bóg, Wiekuisty Ojciec
2Ts 1:7 Jezusa wraz z **p.** aniołami
Mk 9:39; 1Ko 12:10, 29; Gal 3:5

POTKNIĘCIE, Ps 119:165 żadnej przyczyny **p.**
Dn 11:35 niektórzy wnikliwi doprowadzeni do **p.**
Rz 9:33 kładę na Syjonie kamień **p.**
Rz 14:13 powodu do zgorszenia ani przyczyny **p.**

POTOK, Sdz 5:21 **P.** Kiszon ich porwał
Jer 31:9 pójdą do obfitujących w wodę dolin **p.**
Eze 47:7 na brzegu **p.** było bardzo dużo drzew

POTOMEK, Gal 3:16 temu **p.**, którym jest Chrystus

POTOMNY, Hi 18:19; Dn 11:4

POTOMSTWO,
Rdz 3:15 nieprzyjaźń między **p.** twoje a jej **p.**
Rdz 22:17 rozmnoże twoje **p.**
Ps 37:25 nie widziałem jego **p.**, by szukało chleba
Rz 9:29 Gdyby Jehowa nie pozostawił nam **p.**
Obj 12:17 toczyć wojnę z pozostałymi z jej **p.**
Rdz 9:9; 12:7; Pwt 7:13; Hi 18:19; Ps 25:13; Iz 14:20; 59:21; 65:23; Dz 17:28; Rz 9:7; Gal 3:19, 29

POTOP, Rdz 7:17 **p.** trwał czterdzieści dni
Rdz 9:11 już nigdy nie nastąpi **p.**
2Pt 2:5 sprowadził **p.** na świat
Rdz 6:17; 7:7; 10:1, 32; Ps 29:10; Mt 24:38

POTRZĄSAĆ, Eze 21:21; Am 9:9; Nah 3:12

POTRZEBOWAĆ, Pwt 15:8 pożyczyć mu, ile **p.**
Mt 6:32 wie, że tych rzeczy **p.**
1Ko 12:21 nie może powiedzieć ręce: Nie **p.** ciebie
Rz 16:2; Heb 5:12; 7:27

POTULNY, Ps 37:11 **p.** posiądą ziemię
Iz 61:1 bym opowiadał dobrą nowinę **p.**
Sof 2:3 szukajcie Jehowy, wszyscy **p.** ziemi
Ps 10:17; 22:26; Prz 3:34; Iz 11:4; 29:19; Am 2:7

POTWIERDZONY, Mt 18:16; Heb 2:3; 2Pt 1:19

POTWÓR, Rdz 1:21 stworzenia wielkich **p.** morskich

POTYKAĆ SIĘ, Iz 8:14 skałą, o którą **p.**
Jer 20:11 moi prześladowcy **p.**
Prz 4:12; Iz 8:15; 59:10; Jak 3:2

POUCZAĆ, Neh 8:9 Lewici, którzy **p.** lud
Ps 25:8 Jehowa **p.** grzeszników o drodze
Iz 2:3 będzie nas **p.** o swoich drogach
1Ko 2:16 poznał umysł Jehowy, żeby mógł go **p.**
1Ko 14:19 żeby ustnie **p.** drugich
Pwt 17:10; Sdz 13:8; 1Sm 12:23; Ezd 7:25; Ps 25:12; 27:11; 32:8; Mt 3:11; Rz 2:18; 2Tm 2:25; Tyt 2:12

POUCZENIE, Prz 1:5 Mądry przyjmie więcej **p.**
Rz 15:4 napisano dla naszego **p.**
Pwt 32:2; Prz 4:2; Iz 9:15; 1Ts 4:1

POUFNA ROZMOWA, Ps 64:2; 83:3; Prz 11:13; 25:9
Prz 15:22 plany zniweczone, gdzie nie ma **p.**
Prz 20:19 oszczerca wyjawia **p.**

POUFNY, Am 3:7 **p.** sprawy wyjawił swoim sługom

POWABNY, Rdz 24:16; Prz 1:9; Nah 3:4

POWAGA, 1Tm 3:4 dzieci podporządkowane z całą **p.**

POWAŻANY, 2Kl 5:1 Naaman był **p.**
Iz 23:9; Mk 15:43; Dz 13:50; 17:12

POWAŻNY, Flp 4:8; 1Tm 3:8, 11; Tyt 2:2

POWĄTPIEWAĆ, Mt 21:21; Mk 11:23

POWIADAMIAĆ, Kpł 5:1 jeśli usłyszał, a nie **p.**

POWIĆ, Iz 66:7 **p.** dziecko płci męskiej

POWIERZCHNIA, Rdz 1:2 czynna siła nad **p.** wód

POWIERZCHOWNY, 2Ko 10:7 według **p.** wartości

POWIERZENIE, 1Ts 2:4 za godnych **p.** dobrej nowiny

POWIERZONY, Tyt 1:3 w głoszeniu **p.** mi z nakazu

POWIERZYĆ, Łk 16:11; Rz 3:2; 1Ko 9:17; Gal 2:7

POWIESIĆ (SIĘ), 2Sm 17:23 Achitofel sam **p.**
Rdz 40:22; Est 7:10; 8:7; 9:14; Mt 27:5

POWIETRZE, Ef 2:2 władcy mocy **p.**
1Ts 4:17 aby spotkać Pana w **p.**
Hi 41:16; 1Ko 9:26; 14:9; Obj 9:2

POWIĘKSZAĆ, Am 2:14 silny nie **p.** swej mocy
Mt 23:5 **p.** frędzle szat

POWINNOŚĆ, Kzn 12:13 cała **p.** człowieka

POWODZENIE, Joz 1:8 zapewnisz swej drodze **p.**
2Kn 20:20 Uwierzcie i miejcie **p.**
Mt 12:20 z **p.** zaprowadzi sprawiedliwość
1Kn 22:13

POWODZIĆ SIĘ, Prz 11:15 Źle **p.** temu, kto poręczył
Iz 53:10 **p.** to, w czym ma upodobanie

POWOLNY, 2Pt 3:9 Jehowa nie jest **p.**

POWOŁANIE, Ef 4:1 chodzili w sposób godny **p.**
Flp 3:14 po nagrodę **p.** w górę
2Tm 1:9 powołał świętym **p.**
2Pt 1:10 róbcie wszystko, aby utwierdzić swe **p.**
Rz 11:29; 2Ts 1:11; Heb 3:1

POWOŁANY, Gal 5:13 zostaliście **p.** do wolności
Obj 17:14 Zwyciężą **p.** i wybrani
1Ko 1:9; Ef 4:4; 1Pt 2:21

POWOŁYWAĆ, Rz 8:30 tych wyznaczył, których **p.**
2Tm 1:9 wybawił i **p.** świętym powołaniem
1Pt 2:9 **p.** z ciemności do światła
1Ko 1:26; 1Ts 4:7

POWOŁYWAĆ SIĘ, Mt 24:5; Mk 9:39; Dz 4:17; 5:28

POWÓD, Rz 14:13 nie dawać **p.** do zgorszenia
Heb 3:15 **p.** do gorzkiego gniewu
Hi 2;3; Ps 109:3; 119:161; Dz 18:14

POWÓDŹ, Dn 9:26; Nah 1:8

POWRACAĆ, Hi 33:25 **p.** do młodzieńczego wigoru
Lb 10:36; Iz 10:21; Mi 2:8; Łk 19:12

POWRÓZ, Jn 2:15 Uczyniwszy bicz z **p.**, wypędził ich Ps 2:3; 18:4; 129:4; Jer 38:13
POWSTAWAĆ, Iz 28:21 Jehowa **p.** jak przy Peracim 1Ts 4:16 umarli z Chrystusem **p.** pierwsi Heb 7:15 **p.** inny kapłan Lb 24:17; Pwt 28:7; Ps 3:7; 9:19; 92:11; Iz 26:19; Jer 25:27; Dn 12:1, 13; Mt 10:21; Mk 2:27; Ef 5:14
POWSTRZYMYWAĆ (SIĘ), 1Ts 4:3 **p.** od rozpusty 2Ts 2:7 ten, który oddziałuje **p.** 1Tm 4:3 nakazujących **p.** od pokarmów 1Pt 2:11 **p.** od cielesnych pragnień Mk 9:38; Dz 27:21; 1Ts 2:16; Heb 11:34; 1Pt 3:10
POWSZECHNIE PRZYJĘTY, Jer 8:6
POWŚCIĄGAĆ, Ps 40:9; 1Jn 4:18
POWŚCIĄGLIWIE, Heb 5:2 Potrafi postępować **p.**
POZABIJAĆ, Rz 11:3 Jehowo, proroków twoich **p.** Eze 9:6 Starca, młodzieńca macie **p.**
POZABIJANY, Obj 18:24 krew wszystkich **p.** Obj 6:9 ujrzałem pod ołtarzem dusze **p.**
POZBAWIAĆ (SIĘ), Iz 49:21; Jer 51:6; 1Ts 2:17 1Ko 7:5 Nie **p.** tego, by was Szatan nie kusił
POZBIERAĆ, Iz 54:7 opuściłem, lecz cię **p.**
POZDROWIENIE, 1Ko 16:21; 2Jn 10
POZIOMNICA, 2Kl 21:13; Iz 28:17
POZNAĆ, ŻE JA JESTEM JEHOWA, Wj 7:5; 14:4; Iz 49:23; Eze 6:7; 7:4; 11:12; 12:20; 13:23; 14:8; 15:7; 16:62; 20:44; 22:16; 25:5; 26:6; 28:22; 34:27; 35:9; 37:6; 38:23; 39:7, 28
POZNANIE. Zobacz też DOKŁADNE POZNANIE. Prz 1:7 Bojaźń przed Jehową początkiem **p.** Kzn 9:10 ani **p.** ani mądrości w Szeolu Iz 11:9 ziemia napełniona **p.** Jehowy Oz 4:6 zamilknie z powodu braku **p.** Rdz 2:9; Prz 1:29; 8:10; Jer 3:15; 2Pt 3:18
POZNAWAĆ, 1Sm 17:46 **p.** ziemia, że istnieje Bóg Prz 19:25 należy upominać, by **p.** wiedzę Iz 53:3 mąż mający **p.**, co to choroba Eze 2:5 **p.**, że wśród nich był prorok Jn 8:32 **p.** prawdę, a prawda was wyzwoli Rz 16:17 zgorszenie wbrew nauce, którą **p.** 1Kl 20:38; Iz 43:10; 1Ko 13:12; Flp 4:12
POZNAWANIE. Zobacz też DOKŁADNE POZNANIE. Jn 17:3 to znaczy życie wieczne: ich **p.** ciebie
POZOSTAŁY, Iz 28:5 pięknym wieńcem dla **p.** Obj 12:17 toczyć wojnę z **p.** z jej potomstwa Jer 8:3; Eze 9:8; Mi 2:12; 5:7; Sof 3:13; Za 8:11, 12; 14:2; Dz 15:17
POZOSTAWAĆ, Pwt 21:23 nie **p.** na palu całą noc Joz 23:7 narody, które **p.** z wami Prz 5:4 co po niej **p.**, jest gorzkie Jer 38:4 ręce wojowników, którzy **p.** w mieście Jn 3:36 **p.** na nim srogi gniew Boży Jn 8:31 Jeżeli **p.** w moim słowie Rz 9:29 Gdyby Jehowa nie **p.** potomstwa 1Ts 4:17 **p.** przy życiu, będziemy porwani Prz 2:21; Jer 8:3; 39:9; Eze 9:8; 39:14; Sof 2:9; Jn 15:4; 1Ko 7:20; 13:13; 1Jn 2:17; 2Jn 9
POZÓR, Łk 20:47 dla **p.** odmawiają długie modlitwy Flp 1:18 czy to dla **p.**, czy naprawdę
POZWALAĆ, Heb 6:3 jeśli tylko Bóg **p.** Łk 4:41; Dz 19:30; 28:4
POZYCJA, Rz 13:1 względne **p.** za sprawą Boga
POZYSKIWAĆ, Prz 11:30; Mt 16:26; 1Ko 9:19-22; 1Pt 3:1
POŻAŁOWAĆ, Jer 18:10; 26:13; Jon 3:10
POŻAR, 1Pt 4:12; Obj 18:9
POŻĄDAĆ, Wj 20:17 Nie wolno **p.** żony bliźniego Prz 21:10 Dusza niegodziwego **p.** tego, co złe Rz 7:7; 13:9 Nie wolno ci **p.** Mi 2:2; Jak 4:2
POŻĄDANIE, Rdz 3:16 **p.** ku swemu mężowi Mk 7:22 z serca wychodzą cudzołóstwa, **p.** Rz 7:7 nie poznałbym **p.**, gdyby nie Prawo Rdz 4:7; PnP 7:10
POŻĄDLIWOŚĆ. Także ZACHŁANNOŚĆ. 2Pt 1:4; 2:14
POŻEGNAĆ SIĘ, Łk 9:61; Dz 18:18; 2Ko 2:13
POŻERAĆ, Iz 24:6 przekleństwo **p.** ziemię Jer 30:16 wszyscy, którzy cię **p.** Dn 7:7 bestia **p.**, i miażdżyła Gal 5:15 nawzajem się kąsacie i **p.** 1Pt 5:8 Diabeł krąży jak lew, starając się kogoś **p.** Obj 12:4 smok stał, aby **p.** jej dziecko Obj 20:9 zstąpił ogień i ich **p.** Iz 27:10; 31:8; Jer 46:10; Eze 34:28; Mal 3:11
POŻYCZAĆ, Ps 37:26 okazuje łaskę i **p.** Łk 6:35 czyńcie dobrze, i **p.** bez odsetek Wj 22:25; Pwt 28:44; Neh 5:4; Ps 112:5; Prz 19:17
POŻYCZKA, Prz 22:7, 26; Iz 24:2
POŻYCZONY, 2Kl 6:5
POŻYTECZNIEJ, Mt 5:29
POŻYTECZNY, Dz 20:20 od mówienia wam, co **p.** 1Tm 4:8 zbożne oddanie jest **p.** 2Tm 3:16 Pismo natchnione i **p.** do nauczania Kzn 2:11; Mt 5:29; 1Ko 12:7; Tyt 3:8
POŻYTEK, Kzn 2:13 więcej **p.** przynosi mądrość Heb 12:10 czyni to dla naszego **p.** Mt 16:26; Jn 16:7; Jak 2:16
PÓJŚĆ, Mt 19:28 którzyście **p.** w moje ślady Jer 2:31; Mt 4:20; 1Tm 4:6
PÓŁGŁOSEM, Joz 1:8 czytaj ją **p.** dniem i nocą Ps 1:2 prawo czyta **p.** dniem i nocą Ps 71:24 będzie **p.** opiewać twą prawość
PÓŁLEŻEĆ, Mt 26:20; Łk 22:27; 1Ko 8:10
PÓŁMISEK, Mt 14:8; Mk 6:25
PÓŁNOC, Ps 48:2 Syjon w dalekich stronach **p.** Iz 14:13 w najdalszych stronach **p.** Jer 1:14 Od **p.** rozpęta się nieszczęście Dn 11:44 zaniepokoją go wieści z **p.** Iz 41:25; Am 8:12; Za 2:6; Łk 13:29
PRACA, Prz 22:29 męża biegłego w swej **p.** Kzn 9:10 nie ma **p.** ani mądrości w Szeolu 1Ts 5:13 z uwagi na ich **p.** darzyli ich względami
PRACA PRZYMUSOWA, Sdz 1:28; 1Kl 9:21; Prz 12:24
PRACOWAĆ, Jn 6:27 **P.** nie na pokarm 2Ts 3:10 kto nie chce **p.**, niech nie je
PRACOWITOŚĆ, Heb 6:11 wykazywał **p.**
PRACOWNIK, Mt 9:37 żniwo wielkie, ale **p.** mało Mt 20:1 najął **p.** do winnicy Łk 10:7 **p.** jest godzien zapłaty 2Tm 2:15 **p.** nie mający się czego wstydzić Jak 5:4 Oto zapłata należna **p.**
PRACUJĄCY, Rz 4:4 płacy **p.** nie za życzliwość
PRACZ, Mal 3:2 jak ogień rafinera i ług **p.**
PRAGNĄCY, Mt 5:6 łaknący i **p.** prawości
PRAGNĄĆ, Iz 49:10 Nie będą głodować ani **p.** Iz 65:13 będą pić, lecz wy będziecie **p.** Obj 7:16 Nie będziecie głodować ani już więcej **p.** Prz 24:1; Am 5:18; Rz 1:11; Flp 1:23; 2Tm 1:4
PRAGNIENIE, Ps 145:16 zaspokajasz **p.** Am 8:11 nie **p.** wody, lecz słuchania słów Jehowy Jn 7:37 kto odczuwa **p.**, niech przyjdzie Jn 8:44 chcecie spełniać **p.** waszego ojca Gal 5:16 nie spełnicie żadnego **p.** ciała 1Tm 6:9 wiele nierozumnych i szkodliwych **p.** Tyt 2:12 abyśmy się wyrzekli światowych **p.** Jak 1:14 nęci jego własne **p.** 2Pt 3:3 postępujący według własnych **p.** Gal 5:24; 2Tm 2:22; 1Pt 2:2, 11; 2Pt 2:18; 1Jn 2:16, 17
PRAKTYCZNA MĄDROŚĆ, Prz 2:7 zachowa **p.** Prz 3:21 Strzeż **p.** i zdolności myślenia Mi 6:9 odznaczający się **p.** będzie się bał Hi 11:6; 12:16; Prz 8:1, 14; Łk 1:17; 16:8
PRAKTYKA, Rz 8:13 duchem uśmiercacie **p.** ciała
PRAOJCIEC, Ps 45:16 Miejsce **p.** zajmą synowie Rdz 15:15; 2Kl 18:3; Mi 7:20; 2Tm 1:3; 1Pt 1:18
PRAWA OBYWATELSKIE, Dz 22:28
PRAWDA, Ps 43:3 Poślij swe światło i **p.** Ps 119:160 Treścią twego słowa jest **p.** Prz 23:23 Kupuj **p.**, a nie sprzedawaj Iz 43:9 słuchają i powiedzą: To **p.**! Za 8:16 Mówcie **p.** jeden do drugiego

Jn 4:24 oddawać cześć duchem i **p.**
Jn 8:32 poznacie **p.**, a **p.** was wyzwoli
Jn 18:37 przyszedłem, żeby dać świadectwo **p.**
1Ko 5:8 z przaśnikami szczerości i **p.**
Ef 6:14 opasawszy lędźwie **p.**
2Ts 2:10 nie przyjęli miłości do **p.**
1Tm 2:7 nauczycielem w sprawie wiary i **p.**
1Tm 3:15 filarem i podporą **p.**
2Tm 2:15 poprawnie władający słowem **p.**
Heb 10:26 po otrzymaniu poznania **p.**
2Pt 1:12 jesteście utwierdzeni w **p.**
Jn 8:44; 14:6; 17:17; 2Ko 13:8; Rz 1:25; 2Tm 3:7

PRAWDOMÓWNOŚĆ, Ps 51:6

PRAWDOMÓWNY, Rz 3:4 niech Bóg okaże się **p.**
2Ko 6:8 jako zwodziciele, a jednak **p.**

PRAWDZIWY, Ps 19:9 rozstrzygnięcia Jehowy **p.**
Prz 14:25 Świadek **p.** wyzwala dusze
Jn 3:33 pieczęć, że Bóg jest **p.**
Jn 4:23 **p.** czciciele czcić duchem i prawdą
Obj 3:14 świadek wierny i **p.**
Jn 1:9; 15:1; 17:3; 1Jn 5:20; Obj 19:11

PRAWE CZYNY, Eze 3:20 nie pamiętać jego **p.**

PRAWICA, Ps 110:1 Siądź po mojej **p.**
Mt 20:23 to zasiadanie po **p.** i po lewicy
Mt 25:33 postawi owce po swej **p.**
Dz 7:55 Jezusa stojącego po **p.** Boga
Heb 10:12 zasiadł po **p.** Boga
Wj 15:6; Ps 21:8; 45:4; Iz 62:8; Gal 2:9; Heb 1:3

PRAWNE ROSZCZENIE, Ps 140:12 zadość **p.**

PRAWNE UGRUNTOWYWANIE, Flp 1:7 **p.** nowiny

PRAWNE WYMAGANIE, Łk 1:6 według **p.** Jehowy
Heb 9:10 Były to **p.** dotyczące ciała

PRAWNIE UGRUNTOWANY, Heb 8:6 przymierze **p.**

PRAWO, Wj 24:12 chcę ci dać **p.**
Ps 19:7 **P.** Jehowy jest doskonałe
Ps 40:8 **p.** jest w moim wnętrzu
Prz 6:20 nie porzucaj **p.** twej matki
Iz 2:3 Z Syjonu wyjdzie **p.**
Iz 24:5 obeszli **p.**, zmienili przepis
Dn 6:15 u Medów obowiązuje **p.**
Łk 16:16 do Jana było **P.** i Prorocy
Łk 24:44 co o mnie napisano w **P.** Mojżeszowym
Jn 10:34 Czy w **P.** nie napisano
Rz 2:14 z natury czyną, co jest w **p.**
Rz 4:15 gdzie nie ma **p.**, tam nie ma występku
Rz 8:2 uwolniło cię od **p.** grzechu
1Ko 9:5 **p.** zabierać siostry będącej żoną
Gal 3:24 **P.** stało się naszym wychowawcą
Gal 6:2 spełniajcie **p.** Chrystusowe
1Ts 4:6 by nie wkraczał w **p.** swego brata
Jak 2:8 spełniacie **p.** królewskie
Rdz 43:33; Pwt 21:17; 2Sm 19:28; 1Kn 24:19; Neh 9:13; Est 9:1; Iz 8:16; Jer 31:33; Dn 6:5; Mt 5:17; Jn 10:18; Rz 6:14; 7:2, 12, 22, 23; 10:4; 13:8; Gal 3:19; Heb 10:1

PRAWODAWCA, Jak 4:12 Jeden **p.** i sędzia

PRAWOMOCNY, Heb 9:17 przymierze jest **p.**

PRAWO PIERWORODNEGO, 1Kn 5:2

PRAWO PIERWORODZTWA, Rdz 25:34

PRAWOŚĆ, Ps 45:7 Umiłowałeś **p.**
Prz 21:3 wprowadzanie w czyn **p.**
Prz 31:9 Otwórz usta, sądź w **p.**
Iz 26:9 **p.** nauczą się mieszkańcy
Iz 32:1 król będzie panował dla **p.**
Iz 45:8 z nieba sączy się **p.**
Iz 60:17 uczynię **p.** wyznaczającymi zadania
Iz 61:3 będą zwani drzewami **p.**
Iz 61:10 okrył mnie płaszczem **p.**
Jer 11:20 Jehowa Zastępów sądzi z **p.**
Sof 2:3 Szukajcie **p.**, szukajcie potulności
Mt 5:10 prześladowani ze względu na **p.**
Dz 17:31 zamierza w **p.** sądzić
Rz 1:17 zostaje objawiona **p.** Boża
Rz 10:3 nie znając **p.** Bożej
1Ko 15:34 Otrzeźwijcie zgodnie z **p.**
2Tm 3:16 Pismo pożyteczne do karcenia w **p.**
1Pt 2:23 sądzi w sposób nacechowany **p.**
1Pt 3:14 cierpieć ze względu na **p.**
2Pt 3:13 w nich ma mieszkać **p.**
Obj 19:11 w **p.** sądzi i prowadzi wojnę
Rdz 15:6; Iz 9:7; 11:4; 53:11; Dn 12:3; Mt 5:6; Jn 16:8

PRAWOŚLĄZ, Hi 6:6 służowaty sok **p.**

PRAWOWAĆ SIĘ, Prz 25:8 Nie idź **p.** pochopnie
Hi 13:8; Prz 25:8

PRAWY, Pwt 32:4 Skała, jest on **p.** i prostolinijny
2Sm 23:3 panujący nad ludźmi jest **p.**
Ps 34:19 Wiele nieszczęść spotyka **p.**
Ps 37:25 nie widziałem **p.** opuszczonego
Prz 15:28 Serce **p.** rozmyśla, by odpowiedzieć
Am 5:12 okazujecie wrogość **p.**
Mal 3:18 różnicę między **p.** a niegodziwym
Mt 13:43 **p.** będą świecić jasno jak słońce
Dz 24:15 zmartwychwstanie **p.** i nieprawych
Rz 3:10 Nie ma człowieka **p.**
Rz 3:26 aby mógł być **p.** wtedy, gdy uznaje za **p.**
2Ts 1:6 jest u Boga rzeczą **p.**, by odpłacić
Heb 10:38 **p.** mój będzie żył dzięki wierze
1Pt 3:12 oczy Jehowy są zwrócone ku **p.**
Rdz 7:1; Ps 1:5; Prz 29:2; Iz 26:2, 7; 29:21; 53:11; Mt 5:45; Rz 2:13; 5:19; 2Tm 4:8; Heb 12:23

PREFEKT, Dn 2:48; 3:2; 6:7

PRETEKST, Dn 6:4; 2Ko 11:12

PRĘDKI, Rz 3:15 Stopy **p.** do przelewu krwi
Jak 1:19 ma być **p.** do słuchania
2Pt 2:1 ściągną na siebie **p.** zagładę

PRĘDKO, Ps 147:15 **p.** biegnie jego słowo

PRĘGI, Dz 16:33; 1Pt 2:24

PRĘŻNY, Rdz 49:24 siła jego rąk **p.**

PROCES, 1Ko 6:7 prowadzicie ze sobą **p.**

PROCH, Rdz 3:19 **p.** jesteś i do **p.** wrócisz
Ps 72:9 nieprzyjaciele lizać będą **p.**
Kzn 12:7 **p.** wraca do ziemi
Mi 4:13 zetrzesz w **p.** wiele ludów
Mt 10:14 strząśnijcie **p.** ze stóp
Rdz 2:7; Wj 8:16; 2Kn 15:16; 34:4; Ps 103:14; Kzn 3:20; Dn 12:2; 1Ko 15:47

PRODUKT, Mt 26:29 nie będę pił **p.** z winorośli

PROJEKT, 1Kl 6:38; 2Kl 16:10

PROKONSUL, Dz 13:7; 18:12; 19:38

PROROCTWO, Mt 13:14 spełnia się **p.** Izajasza
2Pt 1:21 **p.** nie z woli człowieka
2Kn 9:29; 15:8; Neh 6:12; Rz 12:6; Obj 1:3

PROROCZA ZAPOWIEDŹ, Eze 12:11

PROROCZY CUD, Pwt 13:1, 2; Dz 2:22; Heb 2:4

PROROCZY ZNAK, Eze 24:24, 27; Jl 2:30; Za 3:8

PROROK, Pwt 18:18 Wzbudzę im **p.** jak ty
1Sm 9:9 **p.** dawniej nazywano widzącym
1Kl 18:22 sam pozostałem jako **p.** Jehowy
2Kl 10:19 Zwołajcie wszystkich **p.** Baala
Iz 9:15 **p.** udzielający fałszywych pouczeń
Jer 7:25 posyłałem swoich sług, **p.**
Eze 33:33 poznają, że pośród nich był **p.**
Dn 9:24 opatrzyć pieczęcią wizję oraz **p.**
Am 3:7 wyjawił swoim sługom **p.**
Mt 5:12 prześladowali **p.** przed wami
Mt 7:15 na baczności przed fałszywymi **p.**
Mt 13:57 **P.** nie jest pozbawiony szacunku
Dz 3:21 mówił przez usta świętych **p.**
Dz 3:22 Bóg wzbudzi wam **p.** jak ja
Jak 5:10 za wzór cierpliwości weźcie **p.**
Obj 11:18 danie nagrody niewolnikom, **p.**
Obj 16:13 z paszczy fałszywego **p.**
Rdz 20:7; Wj 7:1; Lb 11:29; 1Kn 16:22; Iz 29:10; Jer 6:13; 14:14; 23:28; Mi 3:11; Za 13:5; Mal 4:5; Mt 11:9; Mk 13:22; Jn 7:40; Obj 18:24; 19:20

PROROKINI, 2Kl 22:14 udali się do **p.** Chuldy
Łk 2:36, 37 Była też **p.** Anna, była wdową
Wj 15:20; Iz 8:3; Obj 2:20

PROROKOWAĆ, Jer 14:14 **p.** w moim imieniu
Jer 28:9 Prorok, który **p.** o pokoju
Dz 2:17 synowie oraz córki będą **p.**
1Kl 22:12; Jer 5:31; 23:16; 27:10; Eze 39:1; Jl 2:28; Za 13:3; 1Ko 13:9; 14:1, 3; Obj 10:11; 11:3

PROROKOWANIE, 1Ko 14:39 zabiegajcie o **p.**
Obj 19:10 świadczenie natchnieniem do **p.**

PROSIĆ, Mt 7:7 Stale **p.**, a będzie wam dane
Jak 1:6 **p.** z wiarą, nic nie wątpiąc
Jak 4:3 **p.**, a nie otrzymujecie
1Jn 5:14 **p.** zgodnie z jego wolą
Pwt 10:12; Ps 2:8; Jn 17:9, 20; Dz 21:39; Rz 1:10; 1Ko 1:22; 2Ko 5:20; 8:4; 10:2; Gal 4:12; Ef 3:20
PROSTOLINIJNIE, Mi 2:7 kto postępuje **p.**
PROSTOLINIJNOŚĆ, Hi 6:25 Wypowiedzi **p.**
Ps 25:21 Niech mnie strzegą nieskazitelność i **p.**
1Kn 29:17; Hi 33:3, 23; Ps 143:10; Prz 14:2
PROSTOLINIJNY, 2Kl 10:15 Czy twoje serce jest **p.**
Hi 1:8 mąż to nienaganny i **p.**
Ps 11:7 **P.** ujrzą jego oblicze
Ps 19:8 Rozkazy Jehowy są **p.**
Ps 49:14 **p.** podporządkują ich sobie
Ps 97:11 radość tym, którzy mają **p.** serce
Prz 2:21 **P.** będą przebywać na ziemi
Prz 12:6 **p.** uwolnią ich usta
Prz 14:12; 16:25 droga, w oczach człowieka **p.**
Prz 15:8 modlitwa **p.** sprawia przyjemność
Kzn 7:29 Bóg uczynił ludzi **p.**, lecz oni
Mi 7:2 nie ma wśród ludzi **p.**
PROSTOWAĆ, Jn 1:23 **P.** drogę Jehowy
PROSTY, Łk 3:5 drogi kręte muszą się stać **p.**
Dz 4:13 Piotr i Jan – niewykształceni i **p.**
Heb 12:13 **p.** czyńcie ścieżki dla stóp
PROŚBA, Ps 20:5 Jehowa spełni twoje **p.**
Flp 4:6 gorące **p.** zostaną przedstawione Bogu
Heb 5:7 zanosił błagania oraz gorące **p.**
1Sm 1:27; Est 5:6; 9:12; Dn 6:7, 13
PROWADZIĆ, Pwt 32:12 sam Jehowa go **p.**
Ps 31:3 będziesz mnie wiódł i **p.**
Ps 143:10 **p.** w krainie prostolinijności
Prz 11:3 Prostolinijnych **p.** ich nieskazitelność
Iz 11:6 będzie je **p.** mały chłopiec
Dn 12:3 **p.** wielu do prawości
Rz 8:14 których **p.** duch Boży
Wj 13:21; Ps 48:14; Prz 23:19; Iz 3:12; 9:16; Gal 5:18
PROWINCJA, 1Kl 20:14; Est 1:1; Kzn 2:8; Eze 19:8
PRÓBA, Pwt 13:3 Jehowa wystawia was na **p.**
Ps 7:9 Bóg poddaje **p.** serce i nerki
Ps 26:2 Jehowo, poddaj mnie **p.**
Mt 4:7 Boga nie wystawiać na **p.**
Łk 8:13 w czasie **p.** odpadają
Heb 2:18 wystawiony na **p.** potrafi
Obj 3:10 ja cię zachowam od godziny **p.**
2Kn 9:1; Iz 7:12; Mal 3:15; Dz 5:9; 1Ko 10:9;
PRÓŻNIAK, Sdz 9:4; 11:3; 2Kn 13:7
PRÓŻNOŚĆ, Gal 5:26; Flp 2:3
PRÓŻNOWAĆ, Oz 7:14 Z powodu wina **p.**
PRYSCYLLA, Dz 18:2, 18, 26
PRZAŚNIK, Wj 13:6 siedem dni masz jeść **p.**
Mt 26:17 Pierwszego dnia **P.** podeszli
Wj 12:17; 1Ko 5:8
PRZAŚNY, Kpł 2:4; Sdz 6:21; 1Sm 28:24
PRZEBACZAĆ, 1Kl 8:50 **p.** swemu ludowi
Mt 6:12 **p.** nam nasze winy
Jn 20:23 Jeśli ludziom **p.** grzechy
1Jn 1:9 on jest wierny i prawy, żeby **p.**
Wj 23:21; 32:32; 34:9; Lb 14:19; 1Kl 8:36; Ps 25:11; Iz 55:7; Jer 31:34; Mt 9:6; Mk 2:7; 11:25; 2Ko 2:10
PRZEBACZAJĄCY, Mi 7:18 Bogiem **p.** przewinienie
PRZEBACZ(A)ENIE, Neh 9:17 Bóg aktów **p.**
Mt 26:28 krew wylana dla **p.** grzechów
Mk 1:4 symbol skruchy ku **p.**
Dz 2:38 ochrzcić ku **p.** grzechów
Heb 9:22 bez krwi nie następuje **p.**
Łk 1:77; 24:47; Dz 10:43; Kol 1:14; Heb 10:18
PRZEBACZONY, Mt 12:31 przeciw duchowi nie **p.**
Jak 5:15 jeśli popełnił grzechy, będzie mu **p.**
PRZEBADAĆ, Ps 139:1 Jehowo, **p.** mnie
Ps 139:23; Lam 3:40
PRZEBIEGAĆ, 2Kn 16:9 oczy Jehowy **p.** ziemię
Dn 12:4; Za 4:10
PRZEBIEGŁE, 2Ko 4:2
PRZEBIEGŁOŚĆ, Hi 5:13; Łk 20:23; Dz 7:19
Prz 4:24 oddal od siebie **p.** warg
1Ko 3:19 chwyta mądrych w ich **p.**
2Ko 11:3 swą **p.** obałamucił Ewę
PRZEBIEGŁY, 1Sm 23:22; Hi 15:5; Ps 18:26
PRZEBIJAĆ, Iz 53:5 jego **p.** za nasz występek
Jn 19:37 spoglądać ku temu, którego **p.**
Obj 1:7 ujrzą go ci, którzy go **p.**
Sdz 5:26; Ps 69:26; Jer 51:52; Za 12:10
PRZEBŁAGALNY, Heb 2:17; 1Jn 2:2; 4:10
PRZEBŁAGANIE, Wj 30:10 raz w roku **p.**
Kpł 17:11 krew dokonuje **p.** dzięki duszy
Pwt 32:43 dokona **p.** za ziemię
Eze 16:63 gdy dokonam za ciebie **p.**
Dn 9:24 dokonać **p.** za przewinienie
Rz 3:25 darem ofiarnym ku **p.**
Kpł 16:6, 16, 30, 33, 34; 2Sm 21:3; Iz 22:14; 27:9
PRZEBUDZENIE, Ps 17:15 przy **p.** zobaczę [cię]
PRZEBUDZIĆ SIĘ, Iz 26:19 **P.** i wydawajcie radosne
Rz 13:11 godzina, abyście **p.** ze snu
PRZEBYWAĆ, Wj 12:48 przybysz **p.** z tobą
Iz 52:4 do Egiptu, żeby tam **p.**
Heb 11:9 **p.** jako przybysz w ziemi
Rdz 12:10; 26:3; 47:4; Lb 9:14; Iz 23:7; Dz 2:46; 8:13
PRZECEDZONY, Iz 25:6 z wina na osadach, **p.**
PRZECHOWYWAĆ, Wj 16:33 dzban manny **p.**
PRZECHWALAĆ SIĘ, 1Ko 13:4 Miłość nie **p.**
Jak 3:5 język wielce **p.**
PRZECHYTRZONY, Mt 2:16 Herod, **p.**
PRZECHYTRZYĆ, Jer 20:7 **P.** mnie, Jehowo
PRZECIWNIK, Sdz 12:2 Jefte: szczególnym **p.**
1Sm 17:9 jeśli ja będę godnym niego **p.**
1Kl 5:4 Nie ma **p.** i nie dzieje się nic złego
Iz 50:8 Kto moim **p.** w sądzie
Flp 1:28 nie dajecie się zastraszyć **p.**
1Tm 5:14 niczym nie pobudzały **p.** do obelg
Heb 10:27 zazdrość, która ma strawić **p.**
2Sm 19:22; 1Kl 11:14, 23, 25; Ps 109:6
PRZECIWNY, Tyt 2:8 po stronie **p.**, zawstydzony
Kol 2:14; 1Tm 1:10
PRZECIWSTAWIAĆ SIĘ, Kzn 4:12 dwaj mogą mu **p.**
Jak 4:6 Bóg **p.** wyniosłym
Jak 4:7 **p.** Diabłu, a ucieknie od was
1Pt 5:9 **p.** mu, stali w wierze
Ps 71:13; 109:4, 20, 29; Za 3:1; 2Ts 2:4; Jak 5:6
PRZECZYTAĆ, Iz 29:11; 34:16
PRZEDAWNIONY, Heb 8:13 poprzednie stało się **p.**
PRZEDKŁADANIE, Mt 12:4; Łk 6:4
PRZEDŁUŻAĆ, Ps 85:5; Prz 28:16; Kzn 8:13; Iz 53:10
PRZEDMIOT, Prz 14:20 Ubogi **p.** nienawiści
Rdz 24:53; Wj 3:22; 1Kl 7:51
PRZEDNIEJSZY, Dz 13:50; 17:4; 25:2
PRZEDSTAWIAĆ, 2Ko 11:2 **p.** jako dziewicę
PRZEDSTAWICIEL, Wj 18:19 służ jako **p.** ludu
Ezd 10:14 wystąpią w charakterze **p.**
Jn 7:29 jestem jego **p.**, on mnie posłał
PRZEGLĄD, Łk 19:44 nie rozpoznali czasu **p.**
1Pt 2:12 wychwalać Boga w jego dniu **p.**
PRZEGLĄDAĆ, Prz 28:11; Mt 20:34
PRZEJAW, 1Tm 5:12 zlekceważyły **p.** wiary
1Ko 2:4; 12:7; Heb 11:1
PRZEJAZD, 2Kn 28:15 umożliwili **p.** na osłach
PRZEJĘCIE, Dz 18:28 z **p.** przedstawiał dowody
PRZEKAZANY, Mt 11:27; Łk 4:6; Judy 3
Dz 7:53 otrzymali Prawo **p.** przez aniołów
Gal 3:19 **p.** zostało przez aniołów ręką pośrednika
PRZEKLEŃSTWO, Gal 3:13 uwolnił od **p.** Prawa
Pwt 11:26; Prz 26:2; Iz 24:6; Obj 22:3
PRZEKLĘTY, Rdz 3:17 **p.** jest ziemia
Pwt 21:23 zawieszony jest **p.** przez Boga
Gal 3:13 **P.** zawieszony na palu
Jn 7:49; 1Ko 12:3; 16:22; Gal 1:8
PRZEKLINAĆ, Hi 2:5 zobacz, czy nie będzie cię **p.**
Rz 12:14 błogosławcie, a nie **p.**
2Ko 5:11 wciąż **p.** ludzi
Rdz 12:3; Lb 23:8; Hi 2:9; 3:8; Prz 11:26; 24:24
PRZEKONANIE, Dz 18:13; 1Ts 1:5

PRZEKONANY, Dz 26:26; Rz 8:38; Heb 6:9
Prz 25:15 Cierpliwością zostaje **p.** dowódca
Rz 14:14 jestem **p.** w Panu Jezusie
PRZEKONUJĄCY, Prz 7:21 obfitością **p.** słów
1Ko 2:4 polegały na **p.** słowach
PRZEKONYWAĆ, Łk 16:31 nie dadzą się **p.**
PRZEKONYWANIE, Prz 16:23 dodaje zdolności **p.**
Gal 5:8 **P.** takie nie pochodzi od Tego
PRZEKRACZAĆ, 1Sm 15:24 **p.** rozkaz Jehowy
2Kn 24:20; Heb 11:11
PRZEKRĘCAĆ, 2Pt 3:16 nieuczeni **p.** Pisma
PRZEKSZTAŁCAĆ, Flp 3:21 **p.** upokorzone ciało
PRZEKUPSTWO, Ps 26:10 prawica pełna **p.**
PRZELEWAĆ, Rdz 9:6 Kto **p.** krew człowieka
PRZELEWAJĄCY, Ps 5:6 **p.** krew brzydzi się Jehowa
PRZELEW KRWI, Mi 3:10 budujecie Syjon **p.**
PRZEŁOŻONY, 2Kn 8:10; Iz 3:3; Mk 5:22; Łk 8:49; 13:14; 22:4; Dz 4:1; 5:24, 26; 13:15; 18:8
PRZEMIENIAĆ SIĘ,
Rz 12:2 **p.** przez przeobrażanie umysłu
PRZEMIENIONY, Mt 17:2 został na ich oczach **p.**
PRZEMIERZAĆ, Hab 3:12 **p.,** niosąc potępienie
Mt 23:15 **P.** morze i suchy ląd
PRZEMIESZCZAĆ SIĘ, Rdz 1:2 siła Boża **p.**
PRZEMIJANIE, Iz 38:11 mieszkańcami krainy **p.**
PRZEMINĄĆ, Ps 90:4; Kzn 9:6; Jer 8:20
PRZEMOC, Ps 73:6 **p.** okrywa ich niczym szata
Iz 60:18 Nie będzie słychać o **p.** w kraju
Rdz 6:11; Ps 11:5; Sof 1:9; Mal 2:16
PRZEMOWA, Dz 15:32 **p.** zachęcili braci
PRZEMÓC, Ps 129:2 jednak mnie nie **p.**
Jer 1:19 ale cię nie **p.**
Jer 20:11 prześladowcy potkną się i nie **p.**
Mt 16:18 bramy Hadesu go nie **p.**
Jn 12:35 żeby was ciemność nie **p.**
Obj 12:8 nie **p.** ani się już nie znalazło miejsce
Sdz 16:5; Dz 19:16
PRZEMYŚLNY, Wj 35:33 wykonania **p.** wyrobów
PRZENIESIONY, Heb 11:5 Dzięki wierze Henoch **p.**
PRZENOSIĆ (SIĘ), 2Sm 3:10 **p.** królestwo Saula
Mt 17:20 tej górze: **P.** stąd tam, i **p.**
1Ko 13:2 tak iżbym góry **p.**
Kol 1:13 **p.** nas do królestwa Syna
2Ts 3:1 żeby słowo Jehowy prędko **p.**
PRZEOBFICIE, Ef 3:20 uczynić więcej niż **p.**
PRZEOBRAŻAĆ SIĘ, 2Ko 11:14 Szatan **p.** w anioła
PRZEOBRAŻONY, 2Ko 3:18 **p.** w ten sam obraz
PRZEOCZAĆ, 2Pt 3:5 **p.** fakt, iż były niebiosa
PRZEPASKA, Wj 29:5; Jer 2:32
PRZEPAŚĆ, Łk 16:26 między nami a wami **p.**
PRZEPIÓRKI, Lb 11:31 wiatr zaczął przynosić **p.**
PRZEPIS, Pwt 4:1 Izraelu, słuchaj **p.**
Pwt 4:40 zachowuj jego **p.** i jego przykazania
Sdz 11:39 stało się to w Izraelu **p.**
Ps 119:12 Naucz mnie twoich **p.**
Iz 10:1 ustanawiają krzywdzące **p.**
Iz 24:5 obeszli prawa, zmienili **p.**
Wj 18:20; Kpł 10:11; Ezd 6:18; Neh 9:13; Ps 50:16; 119:5, 8, 48, 71, 80; Jer 31:36; Mal 3:7
PRZEPISYWACZ, Ezd 7:6; Ps 45:1; Jer 36:10
PRZEPŁYNIĘCIE, Dz 27:5 po **p.** przez morze
PRZEPOWIADANIE, Kpl 19:31 trudnią się **p.**
Kpl 20:6; 2Kl 21:6; 23:24; Iz 19:3; Dz 16:16
PRZEPRAWIAĆ SIĘ, Dz 16:9 **P.** do Macedonii
PRZEPROWADZAĆ, 1Sm 24:15; Ps 74:22
PRZERAŻAĆ (SIĘ), Joz 1:9 Nie drżyj ani nie **p.**
Eze 3:9 niech cię nie **p.** ich oblicza
PRZERAŻAJĄCY, Dn 2:31 jego wygląd był **p.**
Hi 3:25; Jer 49:5
PRZERAŻENIE, Iz 51:7; Jer 10:2
PRZERWAĆ, Kzn 4:12 potrójnego nie da się **p.**
PRZERZYNANY, Heb 11:37 kamienowani, **p.** piłą
PRZESŁUCHIWAĆ, Łk 23:14; Dz 4:9; 22:29
PRZESTAWAĆ, Prz 22:24 Nie **p.** ze skorym do gniewu
PRZESTĘPCA, Jak 2:10 **p.** względem wszystkich
PRZESTĘPSTWO, Łk 23:4 Nie stwierdzam **p.**
PRZESTROGA, Eze 33:5 Słyszał, nie zważał na **p.**
Eze 33:7 przekaż im **p.** ode mnie
PRZESTRONNY, 2Sm 22:20 mnie na miejsce **p.**
Mt 7:13 **p.** droga prowadząca do zagłady
PRZESTRZEGAĆ, Prz 6:20 **P.** przykazania
Iz 56:2 **p.** sabatu, żeby go nie bezcześcić
Mt 28:20 ucząc ich **p.** wszystkiego
Jn 14:15 będziecie **p.** moich przykazań
Rz 14:6 Kto **p.** dnia, ten go **p.** dla Jehowy
Gal 4:10 Skrupulatnie **p.** dni
Gal 5:21 Co do nich **p.** was
Wj 20:6; Prz 28:7; Iz 56:1; Mt 24:25; Jn 14:21
PRZESTRZEŃ, Hi 38:18 szerokim **p.** ziemi
PRZESTWORZE, Ps 19:1 o dziele opowiada **p.**
Dn 12:3 jaśnieć jak blask **p.**
Rdz 1:6; Ps 150:1; Eze 1:22; 10:1
PRZESUNIĘTY, Za 14:4 połowa góry zostanie **p.**
PRZESUWAĆ, Pwt 19:14 Nie **p.** znaków granicznych
PRZESZKADZAĆ, Dz 11:17; Gal 5:7
PRZESZKODA, Kpł 19:14
1Pt 3:7 aby modlitwy nie napotykały **p.**
PRZESZPIEGOWAĆ, Lb 13:2 żeby **p.** Kanaan
PRZESZPIEGOWANIE, Gal 2:4 w celu **p.** wolności
PRZESZUKIWAĆ, Abd 6 **p.** tych spośród Ezawa
PRZEŚLADOWAĆ, Hi 19:22 Dlaczego mnie **p.**
Mt 5:11 Szczęśliwi jesteście, gdy was lżą i **p.**
Mt 5:44 módlcie się za tych, którzy was **p.**
Łk 21:12 będą was **p.,** wydając do więzień
Jn 15:20 Jeżeli mnie **p.,** was też będą **p.**
Dz 7:52 Któregoż z proroków nie **p.**
Rz 12:14 Błogosławcie tym, którzy **p.**
Gal 1:13 **p.** zbór Boży i go pustoszyłem
Pwt 30:7; Ps 119:86, 161; Mt 5:12; 10:23; 23:34
PRZEŚLADOWANIE, Mt 13:21 powstaje ucisk lub **p.**
Rz 8:35 **p.** czy głód, czy nagość
2Ko 12:10 w **p.** i trudnościach
Iz 14:6; Mk 10:30; Dz 13:50; 2Ts 1:4; 2Tm 3:11
PRZEŚLADOWANY, 2Ko 4:9 **p.,** ale nie pozostawieni
2Tm 3:12 ci w łączności z Jezusem, będą **p.**
Mt 5:10; 1Ko 4:12
PRZEŚLADOWCA, Jer 20:11 moi **p.** się potkną
1Tm 1:13 byłem bluźniercą i **p.**
Ps 119:157; 142:6; Jer 15:15; 17:18
PRZEŚWIETNY, 2Ko 11:5 od waszych **p.** apostołów
PRZEWAGA, Wj 17:11 Izraelici uzyskiwali **p.**
1Sm 2:9 nie dzięki mocy zyskuje **p.**
Kzn 3:19 nie ma **p.** nad zwierzęciem
Dz 19:20 słowo Jehowy zyskiwało **p.**
PRZEWIDYWAĆ, Heb 11:40 Bóg **p.** dla nas
PRZEWIDZIANY, 1Pt 1:20 **p.** przed założeniem świata
PRZEWIERCONY, Hi 30:17 kości moje **p.**
PRZEWINIENIE, Ps 51:5 z **p.** zostałem urodzony
Ps 130:3 Gdybyś na **p.** zważał
Iz 53:5 miażdżono [go] za nasze **p.**
Jer 33:8 przebaczę wszystkie ich **p.**
Wj 20:5; Kpł 16:21; Pwt 5:9; Joz 22:17
PRZEWLEKAJĄCY SIĘ, Prz 13:12 **P.** oczekiwanie
PRZEWODNIK, Mt 23:16 Biada wam, ślepi **p.**
Mt 15:14; Rz 2:19
PRZEWODZIĆ, 1Ts 5:12 ciężko pracują oraz **p.**
1Tm 3:5 jeśli nie umie **p.** domowi
Rz 12:8; 1Tm 5:17; Heb 13:7, 17
PRZEWROTNOŚĆ, Pwt 32:20 Są pokoleniem **p.**
Prz 4:24 Odrzuć od siebie **p.** mowy
Prz 6:14; 11:3; 15:4; Iz 29:16
PRZEWROTNY, Pwt 32:5 Pokolenie spaczone i **p.**
Prz 2:12; 23:33 mówić rzeczy **p.**
Prz 8:13 Nienawidzę **p.** ust
Mt 17:17 wiarołomne i **p.** pokolenie
Dz 20:30 ludzie mówiący rzeczy **p.**
Flp 2:15 wśród spaczonego i **p.** pokolenia
Ps 18:26; Prz 3:32; 10:31
PRZEWYŻSZAĆ, Flp 4:7 pokój **p.** wszelką myśl
PRZEZNACZONY, Pwt 7:26; Joz 7:1
PRZEŻUWAĆ POKARM, Kpł 11:3; Pwt 14:6

PRZEŚLICA, Prz 31:19 Ręce wyciąga po **p.**
PRZODKOWIE, Dz 22:3 według Prawa **p.**
Pwt 19:14; Ezd 4:15; Ps 79:8
PRZYBOCZNY, 2Kl 7:17 Król powierzył nadzór **p.**
PRZYBYSZ, Łk 24:18; Heb 11:9
PRZYBYTEK, Wj 25:9 pokaże jako wzór **p.**
Ps 43:3 Niech mnie wprowadzą do wspaniałego **p.**
Ps 84:1 Jakże miły jest twój wspaniały **p.**
Wj 40:17; Ps 78:60; 132:7; Eze 37:27; 2Pt 1:13
PRZYBYWAĆ, Łk 19:23 **p.**, odebrałbym z odsetkami
1Ko 11:26 obwieszczacie śmierć Pana, aż on **p.**
Obj 18:17 człowiek, który skądś **p.**
Prz 11:24
PRZYCHODZĄCY. Zobacz też OBECNOŚĆ.
Mk 13:26 Syna człowieczego **p.** w obłokach
Mt 16:28; Łk 21:26
PRZYCHODZIĆ. Zobacz też OBECNOŚĆ.
Ps 40:7 **p.**, w zwoju napisano o mnie
Iz 55:1 spragnieni! **P.** do wody
Obj 22:17 kto słyszy, niech powie: **P.**
Iz 2:3; Mt 6:10; Łk 21:26
PRZYCHÓD, Flp 4:17 powiększa **p.** na koncie
PRZYCHYLNIE, Rdz 4:4 spoglądał **p.** na Abla
PRZYCINAĆ, Kpł 25:3 sześć lat masz **p.** winnicę
Rz 9:28 doprowadzając go do końca i **p.**
PRZYDARZAJĄCY SIĘ, 2Tm 2:22 **p.** w młodości
PRZYDATNOŚĆ, 1Tm 3:10 wypróbowani co do **p.**
PRZYDZIAŁ, 2Kl 25:30; Dn 1:5
PRZYDZIELAĆ, 1Ko 7:17 jak Jehowa każdemu **p.**
2Ko 10:13 granicą terenu, który Bóg **p.**
Pwt 4:19; 1Sm 2:36; Iz 34:17; Dz 4:35
PRZYGARNIAĆ, Prz 27:16 Kto ją **p.**, **p.** wiatr
PRZYGLĄDAĆ SIĘ, Abd 13; Dz 11:6; Jak 1:23
PRZYGNĘBIAĆ, Eze 13:22 **p.** fałszem serce
PRZYGNĘBIENIE, Eze 21:7 duchem owładnie **p.**
Kol 3:21 dzieci, żeby nie popadły w **p.**
PRZYGNĘBIONY, 1Kl 20:43 król posępny i **p.**
1Kl 21:27 Achab chodził **p.**
Dn 1:10 twarze wyglądają na **p.**
Rdz 40:6; Ps 109:16; Flp 2:26; 1Ts 5:14
PRZYGOTOWANIE, Mt 27:62; Jn 19:14, 31, 42
PRZYGOTOWANY, Ps 37:23; Mt 20:23; 25:41
Mt 25:34 odziedziczcie królestwo **p.** dla was
2Tm 2:21 **p.** do wszelkiego dobrego dzieła
PRZYGOTOWYWAĆ (SIĘ), Ps 8:3 gwiazdy, ty **p.**
Am 4:12 **p.** na spotkanie z Bogiem
Łk 1:17 żeby **p.** Jehowie lud przysposobiony
Jn 14:2 idę, żeby wam **p.** miejsce
Rz 9:23 naczynia, które z góry **p.** ku chwale
1Ko 2:9 co Bóg **p.** dla tych, którzy go miłują
1Ko 14:8 niewyraźny sygnał, któż **p.** do bitwy
Heb 10:5 Ofiary nie chciałeś, lecz **p.** mi ciało
Heb 11:16 Bóg **p.** dla nich miasto
Est 7:10; Ps 78:20; Prz 21:31; 30:25; Mt 11:10
PRZYJACIEL, Prz 14:20 bogaty ma wielu **p.**
Mi 7:5 Nie ufajcie zaufanemu **p.**
Jn 15:13 daje swą duszę za **p.**
Jak 2:23 Abraham nazwany **p.** Jehowy
Jak 4:4 kto chce być **p.** świata
Prz 18:24; Mt 11:19; Łk 16:9; Jn 15:14; 19:12
PRZYJAŹŃ, Jak 4:4 **p.** ze światem
PRZYJEMNY, Ps 16:6; Prz 15:26
PRZYJĘCIE, Łk 5:29 Lewi wydał wielkie **p.**
PRZYJMOWAĆ, Prz 8:10 **P.** moje karcenie
Mk 9:37 Kto by **p.** jedno z takich małych dzieci
2Ts 2:10 nie **p.** miłości do prawdy
Hi 42:8; Prz 4:8; Oz 14:2; Mk 10:15; Jn 1:11; 2Ko 6:1; Flp 4:91; Ts 2:13; Jak 1:21
PRZYJŚCIE. Zobacz też OBECNOŚĆ.
Mal 3:2 kto zniesie dzień jego **p.**
Łk 12:45 rzekł: Mój pan zwleka z **p.**
PRZYKAZANIE, Prz 6:23 **p.** jest lampą
Mt 15:3 naruszacie **p.** Boże
Mt 22:40 Na dwóch **p.** całe Prawo zawisło
Mk 12:28 Które **p.** jest pierwsze
Jn 14:21 Kto ma moje **p.** i przestrzega
1Jn 2:7 nie piszę nowego **p.**, lecz **p.** stare
1Jn 5:3 jego **p.** nie są uciążliwe
Ps 119:98; Prz 6:20; Iz 29:13; Jer 35:18; Mk 12:31; Jn 10:18; 12:50; 1Jn 3:23; Obj 12:17
PRZYKŁAD, Mt 13:10 mówisz, używając **p.**
Mt 13:34 bez użycia **p.** niczego nie mówił
Mt 13:35 Otworzę usta moje, podając **p.**
Mt 24:32 od drzewa figowego jako **p.** nauczcie się
Łk 8:10 dla pozostałych jest to w **p.**
Flp 3:17 zgodnie z **p.**, jaki macie w nas
Tyt 2:7 dając **p.** szlachetnych uczynków
Heb 9:9 namiot jest **p.** na czas wyznaczony
Heb 11:19 w sensie stanowiącym **p.**
1Pt 5:3 stając się **p.** dla trzody
Mt 15:15; Mk 4:10, 11; 12:1, 12; 13:28; 1Ko 10:11; Gal 3:15; 2Ts 3:9; 1Tm 1:16; Judy 7
PRZYKŁADAĆ SIĘ, 1Tm 4:13 **p.** do czytania
PRZYKRYWAĆ, Kpł 17:13 krew **p.** prochem
PRZYŁĄCZAĆ SIĘ, Dn 11:34; Dz 17:4
PRZYMIERZE, Rdz 9:9 ustanawiam moje **p.**
Ps 50:5 zawierających me **p.** nad ofiarą
Ps 89:3 Zawarłem **p.** ze swoim wybrańcem
Iz 28:15 Zawarliśmy **p.** ze Śmiercią.
Jer 31:31 nadchodzą dni, gdy zawrę nowe **p.**
Dn 11:30 będzie potępiał święte **p.**
Oz 2:18 **p.** w związku z dzikim zwierzęciem
Mal 3:1 przyjdzie Pan oraz posłaniec **p.**
Mt 26:28 to oznacza moją krew **p.**
1Ko 11:25 Ten kielich oznacza nowe **p.**
2Ko 3:6 abyśmy byli sługami nowego **p.**
Gal 4:24 owe niewiasty oznaczają dwa **p.**
Heb 8:6 pośrednikiem lepszego **p.**
Heb 9:17 **P.** prawomocne nad ofiarami
Heb 12:24 Jezusa, pośrednika nowego **p.**
Rdz 15:18; Wj 19:5; Joz 9:6; Ps 25:10; Iz 24:5; Am 1:9; Dz 7:8; Rz 9:4; Gal 3:15; Heb 7:22; 9:16
PRZYMIOTY, Rz 1:20 **p.** widoczne od stworzenia
PRZYMUS, 1Pt 5:2 Paście trzodę nie pod **p.**
2Ko 9:7; Flm 14
PRZYMUSOWY, Hi 14:14 dni mej **p.** pracy
PRZYMUSZAĆ, 2Kl 4:8; Mt 14:22; Gal 2:14
PRZYNĘTA, Sdz 2:3; Iz 29:21
PRZYOBLEKAĆ, Obj 17:4; 19:8
PRZYODZIEWAĆ SIĘ, Kol 3:12 **p.** w tkliwe uczucia
PRZYOZDOBIONY, Łk 21:5 świątyni, **p.** kamieniami
Obj 21:2 oblubienica **p.** dla małżonka
PRZYPATRYWAĆ SIĘ, Mt 6:26 **P.** ptakom nieba
1Jn 1:1 czemu się uważnie **p.**
PRZYPIEKAĆ SIĘ, Iz 43:2 nie **p.** ani płomień
PRZYPISYWAĆ, 2Ko 12:6 nie **p.** mi więcej niż
PRZYPODOBAĆ SIĘ, Gal 1:10 **p.** ludziom
Ef 6:6; Kol 3:22
PRZYPOMINAĆ, 3Jn 10 **p.** jego uczynki
Eze 23:19; Dz 10:31; 2Pt 1:12
PRZYPOMINANIE, 2Pt 1:13 pobudzać przez **p.**
PRZYPOMNIENIE, 2Kl 17:15 przez **p.** ostrzegał
Ps 19:7 **P.** od Jehowy godne zaufania
Ps 119:46 mówić będę o twych **p.**
Ps 119:129 **P.** twoje są cudowne
Dz 10:4 modlitwy wzniosły się jako **p.**
2Pt 3:1 pobudzam przez **p.**
Ps 93:5; 119:14, 31, 99, 119; Jer 44:23
PRZYPOWIEŚĆ. Zobacz też PRZYKŁAD.
Ps 49:4 Ucha swego nakłonię ku **p.**
Iz 14:4; Eze 17:2; Mi 2:4
PRZYRÓWNYWAĆ, Iz 40:18 Do kogo **p.** Boga
PRZYSĄDZAĆ, Iz 26:12 **p.** nam pokój
PRZYSIĘGA, Pwt 7:8 dochowuje **p.** praojcom
Joz 9:20 z powodu **p.**, którą złożyliśmy
Ps 24:4 ani nie składa **p.** podstępnie
Rdz 26:3, 28; Lb 30:2; Joz 2:17; Ps 105:9; 119:106; Iz 65:16; Dz 2:30; Heb 6:17; 7:20, 28
PRZYSIĘGAĆ, Ps 15:4 **P.** na swoją szkodę
Iz 45:23 Na samego siebie **p.**
Rdz 22:16; Pwt 6:13; Joz 9:18; Ps 89:3, 35; 132:11; Iz 14:24; Jer 12:16; Mt 5:34; Heb 6:13

PRZYSŁOWIE, Prz 1:6 zrozumieć **p.**
Hab 2:6 skierują przeciw niemu **p.**
Pwt 28:37; Ps 44:14; 78:2; Eze 18:2
PRZYSMAK, Rdz 49:20; Ps 141:4
PRZYSTAŃ, Ps 107:30 wiedzie do upragnionej **p.**
PRZYSTĘP, Rz 5:2; Ef 2:18; 3:12
PRZYSTĘPOWAĆ, Heb 7:25 **p.** do Boga
PRZYSTOJNIEJSZY, Ps 45:2 **p.** od ludzi
PRZYSTRAJAĆ SIĘ, Hi 40:10 **P.** dostojeństwem
PRZYSZŁOŚĆ, Pwt 8:16 **w p.** wyświadczyć dobro
Ps 37:37 **p.** takiego męża będzie spokojna
Ps 37:38 **p.** niegodziwców zostanie zniweczona
Prz 24:20 zły nie będzie miał **p.**
Łk 13:9 jeśli **w p.** wyda owoc, to dobrze
Ps 73:17; Prz 5:11; 20:21; 23:18; Iz 41:22; Jer 29:11
PRZYSZŁY, Rz 8:38 ani rzeczy **p.**
PRZYŚPIESZYĆ, Iz 60:22 Ja, Jehowa, **p.** to
PRZYTĘPIENIE, Rz 11:25 **p.** wrażliwości
PRZYTĘPIONY, Mk 6:52; 8:17 **p.** zdolność rozumienia
PRZYTŁOCZONY, 2Ko 5:4 istotnie wzdychamy, **p.**
PRZYTRAFIAĆ SIĘ, Kzn 2:14; 3:19; 9:2
PRZYTYK, Hab 2:6 Czy nie skierują **p.**, docinków
PRZYUCZAĆ, Ps 144:1 **p.** moje ręce do walki
PRZYWIĄZANY, Prz 18:24 bardziej **p.** niż brat
PRZYWIĄZYWAĆ, Pwt 6:8 **p.** je jako znak do ręki
PRZYWILEJ, Flp 1:29 dano wam **p.** cierpieć
PRZYWODZIĆ, Tyt 2:4 **p.** do opamiętania
PRZYWRACAĆ, 2Kl 8:1 synowi Elizeusz **p.** życie
Iz 49:8 by **p.** tę ziemię do poprzedniego stanu
Dn 4:36 **p.** mi moje królestwo, i dodano wielkości
Dz 1:6 czy w tym czasie **p.** królestwo Izraelowi?
Hi 33:26; Ps 51:12; Jer 27:22; Mt 17:11
PRZYWRÓCENIE, Dn 9:25 od wyjścia słowa o **p.**
Dz 3:21 do czasów **p.** wszystkiego
PRZYZNANY DZIAŁ, Ps 16:5 Jehowa częścią **p.**
PRZYZWOICIĆ, 1Ko 14:40; 1Ts 4:12
PRZYZWOITOŚĆ, 1Ko 12:23 tym większą **p.**
PRZYZWOLENIE, 1Ts 4:7 nie z **p.** na nieczystość
PRZYZWYCZAJONY, 1Ko 8:7 **p.** do bożka
PSALMY, Łk 20:42; Ef 5:19; Jak 5:13
PSUĆ, 1Ko 15:33 Złe towarzystwo **p.** zwyczaje
PSZCZOŁA, Pwt 1:44; Sdz 14:8; Ps 118:12
PSZENICA, Ps 147:14 tłuszczem **p.** cię nasyca
Mt 3:12; 13:25; Łk 22:31; Jn 12:24
PTAK, Mt 8:20 **p.** nieba mają miejsca
Rdz 9:10; Kpł 14:4; 17:13; Pwt 14:11; Iz 31:5; 46:11; Dz 10:12; Obj 18:2
PUBLICZNA SŁUŻBA, Heb 8:6 wspanialszej **p.**
Heb 10:11 kapłan staje, by pełnić **p.**
PUBLICZNE CZYTANIE, Dz 13:15; 1Tm 4:13
PUBLICZNIE, Dz 20:20
PUBLICZNY, Kol 2:15 wystawił je na widok **p.**
PUBLICZNY SŁUGA, Rz 13:6 są **p.** Bożymi
Rz 15:16 był **p.** Chrystusa
Heb 8:2 **p.** miejsca świętego
PUDEŁECZKA Z FRAGMENTAMI PISMA, Mt 23:5
PUKAĆ, Mt 7:7; Obj 3:20
PUŁAPKA, Ps 11:6 spuści na niegodziwców **p.**
Ps 38:12 nastają na duszę, zastawiają **p.**
Ps 64:5 rozprawiają o ukrywaniu **p.**
Joz 23:13; Ps 91:3; Jer 18:22; Rz 11:9
PURPURA, Prz 31:22; Dn 5:16; Dz 16:14
PUSTKOWIE, Pwt 8:16 żywił cię na **p.** manną
Iz 35:6 wody wytrysną na **p.**
Eze 34:25 będą bezpiecznie mieszkać na **p.**
Mt 3:3 Słuchajcie! Ktoś woła na **p.**
Obj 12:6 niewiasta uciekła na **p.**
PUSTOGŁOWY, Rz 1:21 lecz stali się **p.**
PUSTOSZEĆ, Mt 12:25 królestwo podzielone **p.**
PUSTOSZYĆ, Iz 24:1 opróżnia ziemię i ją **p.**
Gal 1:13, 23
PUSTY, 1Sm 20:18 twe miejsce będzie **p.**
Prz 13:25 brzuch niegodziwych będzie **p.**
Ef 5:6; 1Tm 6:20; 2Tm 2:16
PUSTYNIA, Iz 43:19; Łk 1:80; Heb 11:38
PUSTYNNY, Iz 35:1 **p.** równina będzie się weselić
Iz 35:6; 41:19; 51:3; Jer 50:12
PYCHA, Prz 16:5 **p.** w sercu jest obrzydliwością
Prz 16:18 **P.** poprzedza upadek
1Tm 3:6 żeby nie nadął się **p.**
Ps 59:12; Prz 8:13; Jer 13:9; 48:29
PYŁ, 2Sm 22:43; Iz 40:15; Nah 1:3; Mal 4:3
PYSZAŁKOWATOŚĆ, Iz 2:11 **p.** ludzi się ugnie
Iz 10:12 **p.** jego wyniosłych oczu
PYSZNIĆ SIĘ, Ps 55:12 **p.** przeciwko mnie
Dn 8:25 **p.**, doprowadzi wielu do zguby
Ps 35:26; 38:16; Jer 48:26; Lam 1:9; Dn 8:4, 8
PYTAĆ, Pwt 4:29 **p.** całym sercem i duszą
PYTANIE, 1Kl 10:1; 1Tm 1:4

R

RABBA, Pwt 3:11; 2Sm 11:1; Jer 49:2; Eze 25:5
RABBI, Mt 23:8; Jn 1:38; 3:2
RABSZAK, 2Kl 18:17; Iz 36:2, 12; 37:4
RABUNEK, Eze 18:7
RACHAB, Heb 11:31 Dzięki wierze **R.** nie zginęła
Jak 2:25 **R.** została uznana za prawą
Joz 2:3; 6:17, 23, 25
RACHELA, Rdz 29:28 dał mu za żonę córkę **R.**
Mt 2:18 **R.** opłakuje swe dzieci
Rdz 29:18; 30:22; Rut 4:11; Jer 31:15
RACHUNEK, 1Ko 13:5 Nie prowadzi **r.** krzywdy
Flm 18 obciąż tym mój **r.**
Heb 4:13 Tego, któremu mamy zdać **r.**
RADA, Prz 22:20 pisałem, udzielając **r.** i wiedzy
Ps 1:1; 5:10; 73:24; 119:24; Prz 19:21; Dz 20:27
RADOSNE UNIESIENIE, Ps 45:7 olejkiem **r.**
Flp 2:16 w dniu Chrystusowym powód do **r.**
Ps 105:43; 119:111; Iz 65:18; Oz 2:11; Gal 6:4
RADOSNY, Ps 126:5 żąć z **r.** wołaniem
Heb 12:11 karcenie nie wydaje się **r.**
RADOŚĆ, Neh 8:10 **r.** z Jehowy waszą twierdzą
Est 8:17 były dla Żydów **r.** i wesele
Ps 97:11 Światło zabłysło prawemu i **r.**
Iz 35:2 rozraduje się **r.** i wesołym wołaniem
Iz 65:18 Jerozolima jako powód do **r.**
Heb 12:2 Dla **r.** zniósł on pal męki
Ezd 3:12; Łk 2:10; Jn 16:22; 2Ko 7:4; Heb 10:34
RADOŚNIE, 1Kn 16:35 mówili **r.**, wysławiając ciebie
Hi 38:7 **r.** wołały gwiazdy poranne
Ps 20:5; 92:4; 95:1; 106:47; Iz 65:14
RADOWAĆ SIĘ, 1Kl 8:66 **r.** i weseląc w sercu
1Kn 29:9 Dawid **r.** wielką radością
Ps 25:2 Niech moi nieprzyjaciele nie **r.** nade mną
Ps 94:3 jak długo niegodziwcy będą **r.**
Ps 149:2 niech **r.** swoim Królem
Prz 28:12 prawi **r.**, obfituje piękno
Prz 29:2 Gdy prawych przybywa, lud **r.**
Iz 65:18 **r.** z tego, co stwarzam
Dz 5:41 odeszli sprzed Sanhedrynu, **r.**
Rz 12:15 **R.** z tymi, którzy **r.**
Rz 15:17 powód, by wielce **r.** w Chrystusie
Flp 4:4 Zawsze **r.** w Panu
Kol 1:24 **R.** w cierpieniach za was
1Sm 2:1; 1Kn 16:31; Ps 13:5; 35:9; 118:24; Prz 11:10; Iz 25:9; 35:1; 49:13; 61:10; 65:13; Jer 32:41; Jl 2:23; Za 9:9; Mt 5:12; Łk 13:17; Jn 16:20; Flp 4:10
RADZIĆ SIĘ, Kpł 19:31; 2Sm 21:1; 2Kn 20:4
RAFINACJA, Za 13:9 poddam ich **r.** jak srebro
RAFINACYJNY, Prz 17:3 Dla srebra jest tygiel **r.**
RAFINER, Mal 3:3 jak **r.** i czyściciel srebra
RAJ, Łk 23:43 Będziesz ze mną w **R.**
PnP 4:13; 2Ko 12:4; Obj 2:7
RAMA, Jer 31:15 W **R.** słychać głos, lament
Joz 18:25; Sdz 4:5; 1Sm 16:13; Mt 2:18
RAMIĘ, Neh 9:29 nadstawiali oporne **r.**
Iz 40:10 jego **r.** będzie rządzić
Iz 52:10 Jehowa obnażył święte **r.**
Joz 4:5; 2Kn 32:8; Ps 10:15; 44:3; Iz 10:27; 22:22; 53:1; Eze 29:18; Za 7:11; Jn 12:38
RAMOT-GILEAD, 1Kl 4:13; 22:3; 2Kl 8:28

RANA, Iz 30:26 Jehowa uzdrowi ciężką r.
Jer 6:14 leczyć r. mojego ludu
Ps 38:5; Prz 20:30; 23:29; Iz 1:6; 53:5; Jer 30:12
RANEK, Sdz 6:28; 2Kl 19:35; Ps 30:5
RANO, Ps 49:14; Iz 28:19; Mk 1:35; Dz 28:23
RAPTOWNA POWÓDŹ, Iz 28:18 zatapiająca, r.
RATOWAĆ, 2Ko 1:10 dalej będzie nas r.
1Ts 1:10 nas r. od srogiego gniewu
RATUNEK, 2Sm 14:6; Est 4:14
RAZ, Kpł 26:18 ukarzę was siedem r. surowiej
Joz 6:15 okrążyli miasto siedem r.
Prz 24:16 prawy może upaść siedem r.
Mt 18:22 nie do siedmiu r., lecz
RDZA, Eze 24:6, 11, 12; Jak 5:3
REALNY, Heb 11:1 oczywisty przejaw rzeczy r.
REBEKA, Rdz 24:51; 27:15; 49:31
REBELIA, Dz 24:5 ten mąż wznieca r.
Łk 23:19; Dz 21:38
REBELIANCI, Mk 15:7 Barabasz razem z r.
RECHAB, 2Kl 10:15; 1Kn 2:55; Jer 35:6
RECHABICI, Jer 35:2, 3, 5, 18
RECHOBOAM, 1Kl 12:1; 14:21, 29
REFORMA, Dz 24:2 dokonują się r. w narodzie
REGION, Ef 4:9 zstąpił do niższych r.
Pwt 3:4; Joz 19:29
REGUŁA, 1Ko 4:6 r.: Nie wychodźcie poza napisane
Gal 6:16 chodzić według tej r. postępowania
RELIGIA, 2Kl 17:26, 34
RESPEKT, Ef 5:33 żona winna mieć r. dla męża
Heb 12:9 odnosiliśmy się do nich z r.
1Pt 3:15 w łagodnym usposobieniu i z głębokim r.
Mk 12:6; Łk 18:2; 1Pt 3:2; 2Pt 2:11
REUEL, Lb 10:29 do Chobaba, syna Midianity R.
RĘKA, Wj 29:35 napełniał ich r. mocą
Sdz 17:5 napełnił mocą r. jednego
Ps 8:6 panuje nad dziełami r.
Prz 6:1 podałeś r. obcemu
Iz 35:3 Umocnijcie słabe r.
Iz 59:1 r. Jehowy nie stała się zbyt krótka
Dn 2:34 bez udziału r. został odcięty kamień
Za 14:13 przeciwko r. jego towarzysza
Łk 9:62 przyłożył r. do pługa
1Tm 4:14 grono starszych włożyło na ciebie r.
Heb 10:31 wpaść w r. Boga żywego
1Pt 5:6 Ukorzcie się pod potężną r. Boga
Wj 17:12; 28:41; Ps 24:4; 49:15; Iz 65:22; Jer 38:4; Dn 5:5; Oz 13:14; Sof 3:16; 2Ko 5:1; Heb 9:11
ROBACZEK, Iz 41:14 Nie lękaj się, r. Jakubie
ROBAK, Iz 14:11 r. są twym przykryciem
ROBOTNIK, Neh 4:22 strażą w nocy, a r. za dnia
RODOWÓD, 1Tm 1:4 r., które prowadzą donikąd
1Kn 4:33; 2Kn 31:16; Ezd 8:1; Heb 7:3
RODZAJ, Rdz 1:11 według r. swego owoc
Rdz 1:25; 6:20; Kpł 11:14; Pwt 14:13; Eze 47:10
RODZENIE, 1Tm 2:15 chroniona przez r. dzieci
Kzn 3:2; Obj 12:2
RODZICE, Mt 10:21 dzieci powstaną przeciw r.
Łk 18:29 kto by opuścił r. lub dzieci
Łk 21:16 będziecie wydawani przez r.
Ef 6:1 Dzieci, bądźcie posłuszne waszym r.
2Tm 3:2 bluźniercy, nieposłuszni r.
Mk 13:12; Łk 2:27; Rz 1:30; 2Ko 12:14; Kol 3:20
RODZIĆ, Jn 15:2 gałąź nie r. owocu usuwa
Ps 48:6; Jn 16:21; Jak 1:15
RODZINA, Rdz 12:3 błogosławić r. ziemi
Ps 107:41 r. przypominające trzodę
Za 14:17 kto spośród r. ziemi nie pójdzie
Ef 3:15 zawdzięcza miano każda r.
Rdz 28:14; Jer 1:15; 10:25; 25:9; Dz 3:25
ROK, Kpł 25:10 uświęcicie r. pięćdziesiąty
Lb 14:34 czterdzieści dni, dzień za r.
Iz 34:8 r. odwetów za sprawę sądową o Syjon
Iz 61:2 abym ogłaszał r. dobrej woli Jehowy
Jer 23:12 r. zwrócenia na nich uwagi
Eze 4:6 Dzień za r., dałem ci dzień za r.
ROLNICTWO, Rdz 9:20 Noe zajął się r.
2Kn 26:10 okazał się miłośnikiem r.
ROLNIK, Jak 5:7 r. czeka na plon
Iz 61:5; Jer 14:4; 51:23; 2Tm 2:6
RONIĆ, Wj 23:26; Hi 21:10
ROSA, Hi 38:28 kto urodził krople r.
Mi 5:7 pośród ludów jak r. od Jehowy
Pwt 32:2; Sdz 6:37; Prz 19:12; Dn 5:21
ROSNĄĆ, Łk 12:27; Dz 6:7; Kol 2:19; 1Pt 2:2
ROŚLINA, Ps 69:21 jako pokarm dali mi trującą r.
Rdz 1:11; Hi 14:9; Mt 15:13
ROŚLINNOŚĆ, Ps 92:7 niegodziwcy jak r.
Mi 5:7 jak rzęsiste ulewy na r.
Heb 6:7 ziemia wydaje r. przydatną
Obj 9:4 żeby nie wyrządzały szkody r. ziemi
ROZBICIE, 2Ko 11:25; 1Tm 1:19
ROZBIJAĆ (SIĘ), Ps 48:7 r. okręty Tarszisz
Iz 8:15 wielu z nich upadnie i r.
ROZBIJANIE, Eze 9:2 każdy miał w ręce broń do r.
ROZBŁYSNĄĆ, 1Sm 14:29 jak mi r. oczy
Ps 112:4; Iz 58:10; Łk 17:24; Dz 9:3
ROZBÓJ, Iz 61:8 nienawidzę r. z nieprawością
ROZCZAROWAĆ SIĘ, Mi 3:7 wróżbici r.
ROZCZAROWANIE, Rz 5:5 nie prowadzi do r.
Rz 9:33 kto oprze na nim wiarę, nie dozna r.
1Pt 2:6 kto wierzy, nie dozna r.
ROZCZAROWANY, Rz 10:11 nie będzie r.
ROZDRAŻNIAĆ, Ezd 5:12; 1Ko 13:5
ROZDRAŻNIENIE, Ps 112:10
Ef 4:26 niech słońce nie zachodzi nad waszym r.
ROZDZIELAĆ, Joz 18:5; Neh 9:22; Mt 19:6; Mk 10:9
ROZDZIERAĆ, Iz 64:1 gdybyś r. niebiosa
2Sm 3:31; Jl 2:13
ROZDŹWIĘK, Mt 10:35 spowodować r.
Rz 16:17 mieć na oku tych, co wywołują r.
1Ko 1:10 żeby nie było wśród was r.
Łk 12:51; Jn 9:16; 1Ko 11:18; Gal 5:20
ROZEZNANIE, Prz 2:11 chronić cię będzie r.
2Tm 2:7 Pan da ci r. we wszystkim
Prz 2:2; 3:19; 10:23; 11:12; 17:27; 24:3; 1Ko 10:15
ROZEZNAWAĆ, 1Ko 11:29 je i pije, nie r. ciała
ROZGŁASZAĆ, Flp 1:18 Chrystus jest r.
Am 4:5; Rz 15:19; Flp 1:16; Kol 1:28
ROZGNIATAĆ, Rdz 3:15 On r. ci głowę
ROZGRANICZENIE, Wj 8:23 r. między ludem
ROZJAŚNIAĆ, Lb 6:25 r. swe oblicze nad tobą
Ps 119:135; Kzn 8:1
ROZJĄTRZAĆ, 2Ko 11:29; Kol 3:21
ROZJEMCA, 1Sm 2:25 Bóg będzie r.
ROZKAZ, Ps 19:8; 119:93, 110; Dn 3:29
ROZKAZODAWCA, Iz 55:4 wodza i r.
ROZKŁAD, Jer 49:7 ich mądrość uległa r.
ROZKOSZ, Ps 16:11 r. na zawsze po twej prawicy
Łk 8:14 uniesieni przez r. tego życia
2Tm 3:4 miłujący bardziej r. niż Boga
Prz 8:11; Iz 58:14; Tyt 3:3; Jak 5:5
ROZKOSZOWAĆ SIĘ, Neh 9:25 r. wielką dobrocią
Ps 37:11; Prz 5:19; Rz 7:22
ROZKWIT, 1Ko 7:36 r. młodości przemija
ROZKWITAĆ, Ps 72:7 r. prawy
ROZLICZNY, Hi 11:6 sprawy mądrości są r.
ROZMAITY, 1Ko 12:4 r. rodzaje darów
ROZMIŁOWANY, 2Tm 3:2 ludzie r. w samych sobie
ROZMNAŻAĆ, Rdz 26:4 r. twoje potomstwo
ROZMYŚLAĆ. Zobacz też PÓŁGŁOSEM.
Rdz 24:63 Izaak przechadzał się, by r.
Ps 77:12 r. będę o wszelkim twym działaniu
Ps 143:5 r. o całym twym działaniu
Prz 5:6 Nie r. nad ścieżką życia
Prz 15:28 Serce prawego r., żeby odpowiedzieć
Dz 4:25 ludy r. nad próżnymi rzeczami
ROZMYŚLANIE, Ps 19:14 r. mego serca
ROZMYŚLNIE, Heb 10:26 jeśli r. trwamy w grzechu
ROZNIECAĆ, 2Tm 1:6 r. jak ogień dar w tobie
ROZPADAĆ SIĘ, Iz 24:19; Jer 49:23; 2Ko 5:1
ROZPADLINA, Ps 106:23; Abd 3

ROZPALAĆ (SIĘ), Pwt 32:22; Jer 15:14; Dn 3:19
ROZPALONY, Dn 3:17 Z **r.** pieca ognistego
ROZPASANIE, 1Pt 4:3 gdy się oddawaliście **r.**
2Pt 2:7 Lota, wielce udręczonego **r.**
Prz 10:23; Gal 5:19
ROZPIESZCZAĆ, Prz 29:21 od młodości **r.** sługę
ROZPŁYWAĆ SIĘ, Hi 7:5; 8:19; Ps 58:7, 8
ROZPOCZĄĆ, 2Ko 8:6 Tytusa, by **r.** to dawanie
Flp 1:6 który w was **r.** dobre dzieło
ROZPORZĄDZENIE. Zobacz też PRZEPIS.
Dn 6:7, 9, 12, 13, 15; Heb 9:1
ROZPOWSZECHNIAĆ, 1Sm 2:24 wieść lud **r.**
ROZPOZNANIE, Prz 1:2 dla **r.** wypowiedzi
ROZPOZNAWAĆ, Mt 7:20 **r.** ich po ich owocach
Prz 20:24; Iz 61:9; Oz 2:8; 11:3
ROZPRASZAĆ (SIĘ), Rdz 11:9 stamtąd Jehowa **r.** ich
Jer 23:2 **R.** moje owce i rozganialiście je
Za 13:7 Uderz pasterza i niech **r.** owce
Mt 12:30 kto nie zbiera ze mną, ten **r.**
Dz 8:4 ci, którzy **r.,** szli przez kraj
Rdz 11:4; Ps 144:6; Jer 30:11; Eze 5:10; 34:5, 12, 21; Za 1:19; Hab 3:14; Jn 10:12
ROZPRASZANIE, 1Ko 7:35 bez **r.** uwagi
ROZPRAWIAĆ, Mk 8:16, 17
ROZPROMIENIAĆ SIĘ, Ps 34:5; Iz 60:5; Jer 31:12
ROZPROSZONY, Ps 68:1 będą **r.** nieprzyjaciele
Iz 56:8 Jehowy, który zbiera **r.** Izraela
Jak 1:1 do dwunastu plemion, które są **r.**
1Pt 1:1 do tymczasowych osiedleńców **r.** po Poncie
Ps 147:2; Iz 16:3, 4; 27:13; Łk 10:40
ROZPUSTA, 1Ko 5:1 o **r.** wśród was, i to **r.** takiej
1Ko 6:18 Uciekajcie od **r.**
1Ko 10:8 nie dopuszczajmy się **r.**
Gal 5:19 uczynki ciała, **r.,** nieczystość
Ef 5:3 **r.** i nieczystość nawet nie wspominane
Kol 3:5 zadajcie śmierć członkom, jeśli chodzi o **r.**
1Ts 4:3 abyście powstrzymywali się od **r.**
Obj 17:2 dopuszczali się **r.** królowie
Eze 43:7, 9; Oz 2:2; 4:12; 5:4; 6:10; 9:1; 1Ko 6:13
ROZPUSTNIK, 1Ko 5:9 przestali się zadawać z **r.**
Ef 5:5 żaden **r.** nie ma dziedzictwa w królestwie
1Tm 1:10; Heb 12:16; 13:4
ROZPUSZCZAĆ (SIĘ), Iz 1:25 **r.** spieniony żużel
2Pt 3:10 elementy **r.** od wielkiego gorąca
ROZRACHUNEK, Oz 4:14; Za 10:13; Rz 9:28
ROZRADOWAĆ SIĘ, Łk 10:21 **r.** w duchu świętym
ROZRADOWANY, 2Ko 9:7 Bóg miłuje dawcę **r.**
Flp 2:19 posłę Tymoteusza, aby być duszą **r.**
Ps 113:9; Iz 22:2; 23:7; Sof 2:15
ROZRÓŻNIA(E)NIE, 1Kl 3:9
Jak 2:4 czyż nie dokonujecie między sobą **r.**
ROZRZUCAĆ, Prz 11:24 **r.,** a jednak mu przybywa
Eze 10:2 wełami, i **r.** je po mieście
ROZRZUCONY, Iz 11:12 zgromadzi **r.** z Izraela
ROZSĄDEK, Prz 11:22 piękna, lecz odrzucająca **r.**
2Ko 11:1 trochę braku **r.** z mojej strony
Flp 4:5 niech wasz **r.** stanie się znany
ROZSĄDNIE, Prz 26:16 odpowiadających **r.**
Dn 2:14 Daniel **r.** zwrócił się do Ariocha
ROZSĄDNY, 1Tm 3:3 nie skory do bicia, lecz **r.**
Tyt 3:2 żeby byli **r.,** przejawiając łagodność
Jak 3:17 mądrość jest usposobiona pokojowo, **r.**
ROZSIEKANY, Dn 2:5; 3:29
ROZSIERDZAĆ SIĘ, 1Kl 11:9; Ps 2:12; 79:5
ROZSIEWAĆ, Prz 15:7 Wargi mądrych **r.** wiedzę
ROZSTĘPOWAĆ, Lb 16:31
ROZSTRZYGAĆ, Rz 14:1 **r.** wewnętrzne wątpliwości
1Kl 20:40 ty sam **r.**
ROZSTRZYGNIĘCIE, Prz 16:10 natchnione **r.**
Jl 3:14 tłumy na nizinie **r.**
Dz 15:19; Jak 2:4; Obj 16:7
ROZSYPYWAĆ, Ps 147:16 szron **r.** jak popiół
ROZSZERZAĆ, Pwt 19:8 Bóg **r.** twoje terytorium
ROZŚWIECAĆ, Ezd 9:8 **r.** nasze oczy, Boże nasz
ROZŚWIETLAĆ (SIĘ), Obj 18:1; 21:23
ROZTAPIAĆ SIĘ, Ps 147:18 Posyła swoje słowo i **r.**
ROZTERKA, 2Ko 4:8 w **r.,** ale nie bez wyjścia
Gal 4:20 z waszego powodu jestem w **r.**
Łk 9:7; Dz 2:12; 10:17
ROZTROPNIE, Ps 47:7 grajcie, postępując **r.**
Joz 9:4; Ps 101:2; Jer 23:5
ROZTROPNOŚĆ, 2Kn 30:22; Prz 1:4; 8:5, 12
ROZTROPNY, Prz 14:15 **r.** rozważa swe kroki
Prz 15:5 kto zważa na upomnienie, jest **r.**
Iz 29:14 skryje się zrozumienie ich **r.** mężów
Mt 24:45 niewolnikiem wiernym i **r.**
Mt 25:2 Pięć głupich, a pięć **r.**
Rdz 41:39; Hi 5:12; Prz 12:8, 23; 13:16; 14:8; Iz 5:21; Mt 7:24; Rz 11:25; 12:16; 1Ko 4:10
ROZTRWANIAĆ, Łk 15:13 syn **r.** majątek
ROZTRZASKIWAĆ (SIĘ), Wj 15:6 **r.** nieprzyjaciela
Ps 2:9 niczym naczynie garncarskie je **r.**
Ps 68:21 Bóg **r.** głowę nieprzyjaciół
Mt 21:44 kto upadnie na ten kamień, **r.**
Ps 74:14; Iz 8:9; Jer 51:20; Mi 1:7; Za 11:6
ROZTYĆ SIĘ, Jer 5:28 **R.**; zaczęli się błyszczeć
ROZUM, Obj 13:18; 17:9
ROZUMIEĆ, Iz 6:9 Wciąż słuchajcie, lecz nie **r.**
Dn 12:8 słyszałem, lecz nie **r.**
Ps 82:5; Iz 43:10; Jn 20:9
ROZUMOWANIE, Rz 1:21; 2Ko 10:5
ROZWAŻAĆ, Flp 4:8 to stale **r.**
Heb 13:7 **r.** wynik ich postępowania
ROZWAŻANIE, Mt 15:19; Łk 2:35; 1Ko 3:20
ROZWAŻNIE, 1Sm 18:14 Dawid postępował **r.**
1Sm 18:5; 1Kl 2:3; 2Kl 18:7
ROZWAŻNY, Neh 9:20 by uczynić ich **r.**
ROZWESELAĆ, Ps 104:15 wino **r.** serce
Prz 27:11 Bądź mądry, **r.** moje serce
Kzn 2:3 **r.** swe ciało winem
2Ko 2:2 ktoż mnie **r.,** jeśli nie ten
ROZWESELENIE, Hi 3:22
ROZWIĄZANY, Mt 18:18 będą to rzeczy **r.** w niebie
ROZWIĄZŁOŚĆ, Ef 5:18; Tyt 1:6; 1Pt 4:4
ROZWICHRZONY, Kpł 10:6 włosy nie **r.**
ROZWIEDZIONY, Kpł 21:7 **r.** nie mają sobie wziąć
Kpł 22:13 córka kapłana wdową lub **r.**
Lb 30:9 ślub wdowy lub **r.**
ROZWIEWAĆ SIĘ, Iz 51:6 niebiosa **r.** jak dym
ROZWODOWY, Iz 50:1 świadectwo **r.** waszej matki
ROZWODZIĆ SIĘ, Mt 5:31 Kto **r.** ze swą żoną
Mt 19:7 Dlaczego Mojżesz polecił **r.** z nią
Mt 19:9 **r.** nie z powodu rozpusty
Mk 10:11; Łk 16:18
ROZWÓD, Pwt 24:1 wypisze świadectwo **r.**
Jer 3:8 dałem jej świadectwo **r.**
Mal 2:16 On znienawidził **r.**
ROZZUCHWALAĆ SIĘ, Wj 32:25; Prz 29:18
ROZZUCHWALENIE, 2Kn 28:19 dopuścił do **r.**
RÓD, 1Pt 2:9 jesteście **r.** wybranym
Rdz 25:16; Lb 25:15; Ps 117:1
RÓG, Kpł 25:9 **r.** o donośnym dźwięku
Dn 7:8 wyrósł inny **r.,** mały
Obj 17:12 dziesięć **r.,** dziesięciu królów
RÓWNY, Jn 5:18 czyniąc się **r.** Bogu
Mt 20:12; Flp 2:6; Obj 21:16
RÓZGA, Prz 13:24 powstrzymuje **r.,** nienawidzi syna
Iz 11:4 uderzy ziemię **r.** swoich ust
Obj 12:5 ma paść narody **r.** żelazną
Ps 23:4; Prz 29:15; Mi 5:1; 1Ko 4:21; Obj 2:27
RÓŻNICA, Kpł 11:47 uczynić **r.** między nieczystym
Rz 10:12 Nie ma **r.** między Żydem a Grekiem
1Ko 14:7 jeśli nie odda **r.** wysokości tonów
Mal 3:18; Eze 22:26; Dz 15:9; Rz 3:22
RÓŻNIĆ SIĘ, Est 1:7; Dn 7:3, 7, 19, 23, 24
RUBEN, Rdz 29:32; 49:3; Sdz 5:15; Obj 7:5
RUBIN, Wj 28:17; 39:10; Eze 28:13
RUFA, Mk 4:38; Dz 27:29, 41
RUINA, Iz 6:11 miasta obrócą się w **r.**
Eze 21:27 **R.**, **r.**, **r.** z tego uczynię
Dz 15:16 odbuduję jego **r.**

RUJA, Jer 2:24 zebra, w okresie **r.**
RUMOWISKO, Am 6:11 zamieniając dom w **r.**
RUNO, Sdz 6:37-40
RUSZAJĄC SIĘ, Rdz 1:21 wszelkiej **r.** duszy żyjącej
RUT, Rut 1:4; 2:8; 3:9; 4:13; Mt 1:5
RYBA, Eze 47:9 będzie bardzo dużo **r.**
Jon 1:17 wielką **r.**, aby połknęła Jonasza
Mt 12:40 Jonasz w brzuchu **r.** trzy dni
Mt 14:19 pięć chlebów oraz dwie **r.**
Ps 105:29; Kzn 9:12; Eze 29:4, 5; Jon 2:10
RYBAK, Mt 4:19 uczynię was **r.** ludzi
Jer 16:16; Eze 47:10
RYCZĄCY, 1Pt 5:8 Diabeł krąży jak **r.** lew
Eze 22:25; Sof 3:3
RYCZEĆ, Ps 22:13; Jer 51:38
RYDWAN, Iz 31:1 pokładają ufność w **r.** wojennych
Nah 2:3 **r.** wojenny z ogniem żelaznych okuć
Sdz 5:28; 2Kl 2:11; Iz 43:17; Jer 46:9; Za 9:10
RYJ, Prz 11:22 złoty kolczyk w **r.** świni
RYK, Łk 21:25 wskutek **r.** morza i jego wzburzenia
RYLEC, Ps 45:1 Oby język mój był **r.** biegłego
Hi 19:24; Iz 8:1; Jer 8:8; 17:1
RYNEK, Mt 11:16; Dz 16:19; 17:17
RYWALIZACJA, Lb 25:13 nie tolerował **r.**
Flp 1:15 głoszą Chrystusa z zawiści i **r.**
2Kl 10:16
RYWALIZOWANIE, Kzn 4:4
RYZY, Prz 10:19 trzyma w **r.** swe wargi
RZADKOŚĆ, 1Sm 3:1 słowo od Jehowy stało się **r.**
RZĄD, Rz 8:38 ani aniołowie, ani **r.**
1Ko 15:24 obróciwszy wniwecz **r.** oraz władzę
Ef 1:21 wysoko ponad wszelkim **r.** i władzą
Ef 6:12 zmagamy się z **r.**, z władzami
Tyt 3:1 **r.** i władzom posłuszni
Dz 25:1; Ef 3:10; Kol 1:16; 2:10, 15
RZĄDZĄCY, Iz 14:5 połamał laskę **r.**
RZECZNIK, 2Kn 32:31; Hi 16:20
RZECZYWISTOŚĆ, Kol 2:17 **r.** należy do Chrystusa
Heb 9:24 miejsce święte odbiciem **r.**
RZECZYWISTY, 1Tm 6:19 uchwycić się **r.** życia
RZEKA, Iz 66:12 udzielam jej pokoju jak **r.**
Obj 16:12 wylał czaszę na wielką **r.** Eufrat
Obj 22:1 pokazał mi **r.** wody życia
Rdz 2:10; Ps 46:4; 107:33
RZEMIEŚLNIK, Oz 8:6 Wykonał to **r.**
Wj 35:35; Iz 40:19; Jer 10:3; Oz 13:2; Dz 19:24, 38
RZESZA, Eze 32:20 Odciągnijcie go i jego **r.**
Obj 7:9 oto wielka **r.** ze wszystkich narodów
Obj 19:6 głos ogromnej **r.** i wielu wód
RZEŹ, Ps 44:22 uznani za owce na **r.**
Iz 34:2 narody wyda na **r.**
Iz 53:7 Prowadzono go jak owcę na **r.**
Jer 25:34 dopełniły się wasze dni na **r.**
RZUCAĆ KLĄTWĘ, Za 14:11 już nie będzie się **r.**
RZYMIANIN, Dz 16:37 wychłostali nas, **R.**
Jn 11:48; Dz 23:27; 28:17
RŻENIE, Jer 13:27 cudzołóstwa i twoje **r.**

S

SABAT, Wj 20:8 uważać dzień **s.** za święty
Wj 31:13 moje **s.** macie zachowywać
Iz 56:4 eunuchów, którzy przestrzegają **s.**
Eze 20:12 **s.** znakiem między mną a nimi
Mt 12:8 Syn człowieczy Panem **s.**
Mt 24:20 żeby ucieczka nie nastąpiła w dzień **s.**
Mk 2:27 **S.** powstał przez wzgląd na człowieka
Kol 2:16 niech was nikt nie osądza co do **s.**
Kpł 25:2, 4, 8; 26:34; Eze 22:8; Oz 2:11; Łk 14:5
SAD, Am 9:14 pozakładają **s.** i będą spożywać
SADUCEUSZE, Mt 3:7; 22:23; Dz 23:6-8
SADZIĆ, Iz 65:22; Jer 1:10
SAFIRA, Dz 5:1 Ananiasz, wraz z **S.**, swoją żoną
SAKIEWKA, Łk 10:4; 12:33; 22:35, 36
SALEM, Rdz 14:18; Ps 76:2; Heb 7:2
SALMANASAR, 2Kl 18:9 **S.**, król Asyrii
SALOME, Mk 15:40; 16:1
SALOMON, 1Kl 11:9 Jehowa rozsierdził się na **S.**
2Kn 3:1 **S.** zaczął budować dom Jehowy
Mt 6:29 nawet **S.** w całej swej chwale
Mt 12:42 oto tu więcej niż **S.**
1Kl 4:29; 1Kn 22:9; 29:23; Neh 13:26; Dz 7:47
SAMARIA, 1Kl 16:24 kupił od Szemera górę **S.**
Am 8:14 przysięgają na winę **S.**
2Kl 6:20; Iz 10:11; Jer 23:13; Oz 8:6; 13:16
SAMARYTANIN, 2Kl 17:29; Łk 10:33; 17:16; Jn 4:9
SAMIEC, Rdz 7:2 tylko dwa, **s.** i samicę
Eze 43:22 przyprowadzisz zdrowego **s.** kóz jako dar
SAMOCHWALCA, Prz 21:24; Iz 29:20
SAMOLUBNY, Lb 11:4 dał wyraz **s.** pragnieniu
Ps 106:14 pokazali swe **s.** pragnienie
SAMOTNY, Rut 1:13 Czy pozostawałybyście **s.**
SAMOWOLA, Rdz 49:6; Iz 3:4
SAMOWOLNIE, Kol 2:23 w **s.** ustanowionej formie
SAMOWOLNY, Tyt 1:7; 2Pt 2:10
SAMOWYSTARCZALNOŚĆ, Hi 21:23
SAMSON, Sdz 15:16 **S.** rzekł: Szczęką osła
Sdz 16:30 **S.**: moja dusza umrze z Filistynami
Sdz 13:24; 14:1, 5; Heb 11:32
SAMUEL, 1Sm 1:20 nadała mu imię **S.**
1Sm 8:7 Jehowa rzekł do **S.**: Wysłuchaj głosu ludu
1Sm 15:28 **S.** rzekł: Jehowa oderwał władzę
Jer 15:1 stali przede mną Mojżesz i **S.**
1Sm 2:18; 3:1; 15:22; Ps 99:6; Heb 11:32
SANCHERIB, 2Kl 18:13 **S.**, król Asyrii
2Kl 19:16, 20; 2Kn 32:1, 10, 22; Iz 37:21
SANDAŁ, Pwt 25:9 zdejmie mu **s.** ze stopy
Jn 1:27 nie godzien rozwiązać rzemyka u jego **s.**
Wj 3:5; Joz 5:15; Rut 4:7; Ps 60:8; Mk 6:9
SANHEDRYN, Mt 26:59; Łk 22:66; Dz 5:21
SANKTUARIUM, Wj 25:8 wykonają dla mnie **s.**
Kpł 19:30 Macie odnosić się do **s.** z bojaźnią
1Kn 28:10 Jehowa cię wybrał, byś zbudował **s.**
Eze 28:18 Obfitością przewinień zbezcześciłeś **s.**
Eze 37:26 umieszczę pośród nich moje **s.**
Dn 11:31 zbezczeszczą **s.**, twierdzę i usuną ofiarę
Mt 27:51 zasłona **s.** rozdarła się na dwoje
Kpł 26:31; Ps 78:69; Obj 15:8; 16:17
SARA, Rdz 17:19 **S.**, twoja żona, urodzi ci syna
Heb 11:11 Dzięki wierze **S.** otrzymała moc poczęcia
1Pt 3:6 jak **S.**, która okazywała posłuszeństwo
Rdz 17:15; 21:2; 25:10; Iz 51:2; Rz 9:9
SATRAPOWIE, Ezd 8:36; Est 8:9; Dn 3:2, 3, 27
SAUL, 1Sm 13:1 **S.** miał [?] lat, gdy zaczął panować
1Sm 15:26 Samuel powiedział do **S.**: Nie wrócę
1Sm 16:14 duch Jehowy opuścił **S.**, natomiast
1Sm 18:12 **S.** zaczął się obawiać Dawida
1Sm 31:4 **S.** rzekł do swego giermka: Dobądź
2Sm 1:17 Dawid zaintonował pieśń żałobną nad **S.**
1Kn 10:13 zginął **S.** za swą niewierność
1Sm 9:17; 24:7; 26:2; 28:7; Dz 13:21
SAUL (z Tarsu), Dz 7:58 szaty u stóp **S.**
Dz 8:1 **S.** pochwalał zamordowanie go
Dz 9:1, 4; 11:25; 12:25; 13:1, 9; 22:7; 26:14
SĄCZYĆ SIĘ, Iz 45:8 niech z nieba **s.** prawość
SĄD, Dn 7:10 Zasiadł **S.** i otwarto księgi
Mt 12:41 Mieszkańcy Niniwy wstaną na **s.**
Mt 23:33 jakże uciekniecie przed **s.**
Jn 5:29 wyjdą na zmartwychwstanie **s.**
1Ko 6:1 śmie iść do **s.** przed nieprawych
1Ko 6:6 brat idzie z bratem do **s.**
2Ts 1:5 dowód prawego **s.** Bożego
Heb 9:27 raz umrzeć, a potem **s.**
Heb 10:27 straszliwe oczekiwanie **s.**
Jak 2:6 bogaci ciemiężą i ciągną przed **s.**
Jak 2:13 Miłosierdzie tryumfuje nad **s.**
1Pt 4:17 **s.** zaczął od domu Bożego
2Pt 3:7 zachowane na dzień **s.**
1Jn 4:17 swobodę mowy w dniu **s.**
Wj 7:4; Ps 82:1; 89:14; Iz 26:9; 54:17; Dn 7:26; Mt 5:22, 40; Dz 17:34; 24:25; Rz 11:33; Judy 6
SĄDOWNICZE ROZSTRZYGNIĘCIE,
Pwt 4:8 naród ma prawe przepisy i **s.**
1Kn 16:14 jego **s.** są na całej ziemi

Ps 19:9 **S.** Jehowy są prawdziwe
Ps 25:9 potulni będą chodzić według **s.**
Ps 119:91 Stosownie do twych **s.** stoją
Ps 119:108 ucz mnie swoich **s.**
Ps 149:9 aby na nich wykonać **s.**
Sof 2:3 wprowadzili w czyn jego **s.**
Kpł 18:5; 1Kl 3:28; Ps 36:6; Eze 11:20

SĄDZENIE, Obj 11:18 czas na **s.** umarłych

SĄDZIĆ (SIĘ), Prz 29:14 król **s.** maluczkich
Jl 3:2 na nizinie Jehoszafata będę z nimi **s.**
Mt 19:28 **s.** dwanaście plemion Izraela
Jn 5:22 Ojciec nikogo nie **s.**, lecz wszelkie
Dz 17:31 dzień, w którym zamierza w prawości **s.**
1Ko 5:13 tych na zewnątrz **s.** Bóg
1Ko 6:2 Czy nie wiecie, że święci będą **s.** świat
Flp 1:17 **s.**, iż sprowadzą na mnie ucisk
2Tm 4:1 Jezus ma **s.** żywych i umarłych
Jak 1:7 niech taki człowiek nie **s.**, iż
Wj 18:26; Ps 9:8; 58:11; Jer 11:20; Mi 3:11; Dz 25:9

SĄSIAD, Prz 27:10 Lepszy jest **s.** blisko

SCENA, 1Ko 7:31 zmienia się **s.** tego świata

SCHLEBIAĆ, Prz 28:23 **s.** swym językiem

SCHLEBIAJĄCY, Ps 12:3 Jehowa odetnie **s.** wargi
1Ts 2:5 nie wystąpiliśmy ze **s.** mową

SCHLUDNY, 1Tm 2:9 ozdabiały się **s.** ubiorem

SCHRONIENIE, Lb 35:6 Lewitom: sześć miast **s.**
Hi 24:8 z braku **s.** przytulać się do skały
Sof 3:12 znajdą **s.** w imieniu Jehowy
Joz 20:2; 21:13; Prz 14:26; Iz 28:17

SEDEKIASZ, 2Kl 24:17; Jer 39:2; 52:11

SEIR, Rdz 36:8 Ezaw zamieszkał w **S.**
Lb 24:18; Pwt 2:5; Joz 24:4; 2Kn 20:23; Eze 25:8; 35:15

SEKRETARZ, 2Kl 12:10 **s.** króla i arcykapłan
Est 3:12; Iz 33:18; Jer 52:25

SEKTA. Zobacz też ROZDZWIĘK.
Dz 24:5 przywódcą **s.** nazarejczyków
Dz 24:14 zgodnie z drogą, którą oni nazywają **s.**
Dz 26:5 według najbardziej rygorystycznej **s.**
1Ko 11:19 muszą być wśród was **s.**
2Pt 2:1 cichaczem wprowadzą zgubne **s.**
Dz 5:17; 15:5; 28:22; Gal 5:20; Tyt 3:10

SEM, Rdz 5:32; 9:26; 11:10; Łk 3:36

SEN, Iz 29:10 Jehowa wylał ducha głębokiego **s.**
Jer 51:57 zasną **s.** po czas niezmierzony
Jl 2:28 waszym starcom śnić się będą **s.**
Jn 11:11 idę, aby obudzić [Łazarza] ze **s.**
Rz 13:11 abyście się przebudzili ze **s.**
1Ko 15:51 Nie wszyscy zapadniemy w **s.** śmierci
Rdz 41:25; Ps 13:3; Jer 23:27, 32; Dn 2:28; Dz 2:17; 7:60; 13:36; 1Ko 15:6, 18, 20; 1Ts 4:14; 2Pt 3:4

SENS, Mt 13:14; Rz 7:6; Kol 3:22

SERAF, Iz 6:6 przyleciał do mnie **s.**

SERCE, 1Sm 16:7 Jehowa widzi, jakie jest **s.**
1Kn 28:9 Salomonie, służ [Bogu] **s.** niepodzielnym
Prz 4:23 strzeż swego **s.**, źródła życia
Prz 14:30 **S.** spokojne jest życiem dla ciała
Prz 21:2 lecz Jehowa ocenia **s.**
Jer 17:9 **S.** jest zdradliwsze niż wszystko
Jer 17:10 Ja, Jehowa, badam **s.**, sprawdzam nerki
Mt 5:8 Szczęśliwi, którzy są czystego **s.**
Mt 15:8 ich **s.** jest ode mnie oddalone
Mt 22:37 Masz miłować Jehowę całym swym **s.**
Rz 10:10 **s.** wierzy się ku prawości
Ef 1:18 mając oczy waszego **s.** oświecone
Heb 3:8 nie zatwardzajcie swych **s.**
2Kl 10:15; Ps 14:1; 24:4; Prz 3:5; 15:28; Iz 14:13; 35:4; Jer 31:33; Eze 28:17; Dn 11:27; Mal 4:6; Łk 12:34; 2Ko 3:3; Jak 4:8; 5:8; 1Pt 3:15; Obj 17:17

SERDECZNIE PRZYJMOWAĆ, Rz 14:3; 15:7
Łk 15:2 Ten człowiek **s.** grzeszników

SET, Rdz 4:25; 5:6-8; 1Kn 1:1; Łk 3:38

SĘDZIA, Sdz 2:16 Jehowa wzbudzał **s.**
Dz 10:42 ustanowionym **s.** żywych i umarłych
Dz 13:20 dał im **s.**, aż do proroka Samuela
Pwt 16:18; Ps 2:10; Iz 1:26; Sof 3:3; Jak 2:4

SFAŁSZOWANY, 1Pt 2:2 pragnienie nie **s.** mleka
2Pt 2:3 zachłannie wyzyskiwać **s.** słowami

SIAĆ, Mi 6:15 będziesz **s.**, ale nie będziesz żął
Łk 8:5 Wyszedł siewca, by **s.** swe nasiona
2Ko 9:6 kto skąpo **s.**, ten będzie skąpo żąć
Gal 6:7 co człowiek **s.**, to będzie żąć
Ps 126:5; Prz 11:18; Kzn 11:4, 6; Oz 8:7; 10:12; Mt 6:26; Jak 3:18

SIARKA, Obj 21:8 płonącym ogniem i **s.**
Rdz 19:24; Ps 11:6; Eze 38:22; Obj 19:20

SIDŁO, Pwt 7:16 służenie bogom dla ciebie **s.**
Joz 23:13 będą dla was pułapką i **s.**
Ps 106:36 bożki stały się dla nich **s.**
Prz 12:13 Zły wpada w **s.** wskutek występku
Prz 14:27 można było uniknąć **s.** śmierci
Prz 29:25 Drżenie przed człowiekiem zastawia **s.**
Łk 21:35 jak **s.** Przyjdzie na wszystkich
Rz 11:9 ich stół stanie się dla nich **s.**
1Tm 6:9 bogaci wpadają w pokusę i **s.**
Sdz 2:3; 2Sm 22:6; Prz 18:7; Iz 8:14; 2Tm 2:26

SIEĆ, Ps 9:15 w **s.** uwięzła ich stopa
Ps 10:9; Kzn 9:12; Iz 51:20; Jn 21:6, 8, 11

SIEDEM, Rdz 7:4 za **s.** dni deszcz będzie padał
Rdz 41:27 **s.** krów wychudzonych to **s.** lat
Kpł 16:19 pokropi go palcem **s.** razy
Joz 6:4 macie okrążyć miasto **s.** razy
1Kl 6:38 wybudowanie go zajęło mu **s.** lat
2Kl 5:10 wykąp się w Jordanie **s.** razy
Ps 119:164 **S.** razy dziennie cię wysławiam
Prz 24:16 prawy może upaść nawet **s.** razy
Eze 39:9 będą nimi rozpalać ogień przez **s.** lat
Mi 5:5 wzbudzimy przeciw niemu **s.** pasterzy
Mt 18:22 Nie do **s.** razy, lecz do siedemdziesięciu **s.**
Obj 15:6 wyłoniło się **s.** aniołów z **s.** plagami
Rdz 33:3; 1Kl 18:43; 2Kl 4:35; Iz 11:15; Dn 3:19; 4:16; Za 4:10; Dz 6:3; Obj 1:4, 20; 13:1; 17:1, 10

SIEDEMDZIESIĄT, Wj 1:5 z bioder Jakuba **s.** dusz
Wj 24:1 Nadab i Abihu, i **s.** starszych Izraela
Iz 23:15 Tyr pójdzie w zapomnienie na **s.** lat
Jer 29:10 Gdy się dopełni **s.** lat w Babilonie
Eze 8:11 **s.** starszych, każdy z kadzielnicą
Dn 9:2 spustoszeń Jerozolimy, mianowicie lat **s.**
Dn 9:24 **S.** tygodni ustalono dla twego ludu
Za 7:5 pościli i gdy zawodzono przez **s.** lat
Łk 10:1 wyznaczył **s.** innych i posłał ich
Lb 11:25; Sdz 9:56; 2Kl 10:1; Jer 25:11, 12

SIEDMIOKROTNIE, Kpł 26:28; Ps 12:6

SIEDZIEĆ, Ps 110:1 **S.** po mojej prawicy
Iz 42:7 wyprowadził z domu aresztu **s.** w ciemności
Mi 4:4 będą **s.**, każdy pod swą winoroślą

SIEKIERA, Pwt 19:5 **s.** uderzy bliźniego
2Kl 6:5 żelazna część **s.** wpadła do wody

SIEROTY, Jak 1:27 opiekować się **s.** i wdowami

SIERŚĆ, Mk 1:6 odziany w **s.** wielbłądzią

SIEWCA, Mt 13:37 **S.** wybornego nasienia jest Syn
Jn 4:36 by **s.** i żniwiarz razem się radowali

SILNY, Wj 13:9 Jehowa **s.** ręką wyprowadził cię
Joz 1:7 bądź odważny i bardzo **s.**
Rz 15:1 znosić słabości tych, którzy nie są **s.**
1Ko 1:27 Bóg wybrał, by zawstydzić to, co **s.**

SILOAM, Łk 13:4; Jn 9:7, 11

SIŁA, Ps 59:17 **S.** moja, tobie chcę grać
Ps 62:11 usłyszałem to, że **s.** należy do Boga
Ps 110:2 Laskę twej **s.** Jehowa pośle z Syjonu
Iz 12:2 Jah Jehowa jest moją **s.** i mą potęgą
Mk 12:30 masz miłować Jehowę całą swą **s.**
Flp 4:13 mam **s.** dzięki temu, który udziela mocy
Wj 15:2; 2Kl 19:3; Ps 28:8; Iz 52:1; Ag 2:22; Jak 5:16

SIN 1., Wj 16:1; 17:1; Lb 33:11

SIN 2., Eze 30:15 wyleję swą złość na **S.**

SIOSTRY, 1Tm 5:2 młodsze niewiasty jak **s.**

SISTRA, 2Sm 6:5 świętowali, mając **s.**

SIWIZNA, Prz 16:31 **S.** jest koroną piękna

SKAKAĆ, Łk 6:23 Radujcie się i **s.**, gdyż

SKALAĆ, Ps 79:1 **s.** świętą twoją świątynię

SKALANY, Rz 14:14 nic nie jest **s.** samo w sobie
Tyt 1:15 dla **s.** i wyzutych z wiary nic nie jest czyste
Heb 13:4 łoże małżeńskie – niczym nie **s.**
SKAŁA, Wj 17:6 Uderz w **s.**, a wyjdzie woda
Pwt 32:4 **S.** – doskonałe są jego poczynania
2Sm 22:3 Bóg jest moją **S.** U niego się schronię
Iz 8:14 kamieniem i **s.**, o którą się potkną
Lb 20:11; Pwt 32:18; 1Sm 2:2; Ps 18:2; Jer 49:16
SKARB, Prz 2:4 poszukiwał jak ukrytych **s.**
Iz 33:6 wiedza, bojaźń przed Jehową, to jego **s.**
Mt 6:20 Raczej gromadźcie sobie **s.** w niebie
Mt 6:21 gdzie twój **s.**, tam też będzie twoje serce
Mt 12:35 z dobrego **s.** wydobywa rzeczy dobre
Mt 13:44 Królestwo niebios podobne do **s.** ukrytego
2Ko 4:7 Mamy ten **s.** w naczyniach glinianych
Kol 2:3 starannie skryte wszelkie **s.** mądrości
SKARCENIE, Jer 5:3 Oni nie chcieli przyjąć **s.**
SKARGA, Prz 21:13 krzyk **s.** maluczkiego
SKARŻĄCY, Mt 5:25 ureguluj sprawy ze **s.** cię
SKARŻYĆ SIĘ, Judy 16 którzy **s.** na swój los
SKAZA, Ef 5:27 żeby był święty i bez **s.**
Dn 1:4; Ef 1:4; Flp 2:15; Obj 14:5
SKAZANY, Dz 22;25 jest Rzymianinem, a nie **s.**
SKAZYWAĆ NA ŚMIERĆ, 2Ko 3:6 spisany kodeks **s.**
SKAŻENIE, Rz 8:21 uwolnione z niewoli **s.**
2Pt 2:19 Obiecują im wolność, a są niewolnikami **s.**
Dz 2:27, 31; 13:36; 1Ko 15:25-54; 2Pt 1:4
SKĄZONY, 2Ko 11:3; 1Tm 6:5; 2Tm 3:8
SKĄPANY, Iz 34:5 W niebiosach mój miecz będzie **s.**
SKĄPY, Pwt 15:9 żeby twoje oko nie stało się **s.**
Prz 23:6 pokarmu człowieka, który ma **s.** oko
Mi 6:10 niegodziwe skarby i **s.** efa, którą potępiono
SKIEROWAĆ, Ps 21:11 **s.** przeciw tobie, co złe
SKINĄĆ, Dz 12:17; 19:33; 21:40
SKŁAD, Wj 30:32 niczego o podobnym **s.**
SKŁADAĆ DZIĘKI, Ps 107:8 Niechaj **s.** Jehowie
SKŁADNICA, Hi 38:22 wszedł do **s.** śniegu
SKŁADY, Rdz 41:56 zaczął otwierać **s.** zboża
SKŁAMAĆ, Heb 6:18 jest niemożliwe, żeby Bóg **s.**
SKŁANIAĆ SIĘ, Wj 35:21; 36:2; Sdz 9:3; Prz 4:27
SKŁONNOŚĆ, Rdz 6:5 **s.** myśli jego serca
1Kn 28:9 Jehowa dostrzega każdą **s.** myśli
Ef 6:7 Służcie jako niewolnicy mający dobre **s.**
Rdz 8:21; Pwt 31:21; 1Kn 29:18; Iz 26:3; Jak 4:5
SKOŃCZONY, Ps 50:2 z Syjonu, **s.** piękna
SKOŃCZYĆ, Łk 13:32 trzeciego dnia **s.**
SKORPION, Pwt 8:15; Łk 11:12; Obj 9:10
SKORUPA, Hi 41:30 są jak ostre **s.** gliniane
SKORY DO BICIA, 1Tm 3:3; Tyt 1:7
SKORYGOWAĆ, Ps 2:10 królowie, dajcie się **s.**
Ps 118:18 Jah surowo mnie **s.**
Prz 29:19 Sługa nie da się **s.** słowami
SKORZYSTAĆ, 1Ko 7:21 **s.** z tej sposobności
SKÓRA, Rdz 3:21 sporządził długie szaty ze **s.**
Eze 37:6 pojawi się na was ciało, i pokryję was **s.**
Hi 2:4; 19:26; Jer 13:23
SKÓRZANY, 2Kl 1:8 biodra opasane **s.** pasem
SKRACAĆ, Mt 24:22 gdyby owe dni nie zostały **s.**
Prz 10:27; Mk 13:20; 1Ko 7:29
SKRAJ, Za 8:23 dziesięciu uchwyci się **s.** szaty
SKRAJNY, 2Ko 1:8 pod **s.** naciskiem ponad siły
SKROMNOŚĆ, 1Tm 2:9 ozdabiały się ze **s.**
SKROMNY, Prz 11:2; Mi 6:8
SKRUCHA, Mt 3:8 owoc odpowiadający **s.**
Dz 26:20 spełniając uczynki odpowiadające **s.**
Rz 2:4 dobrotliwość próbuje cię przywieść do **s.**
2Ko 7:10 zbożny smutek przyczynia się do **s.**
2Tm 2:25 może Bóg udzieli im **s.**
Mt 3:11; Łk 15:7; 17:4; 24:47; Dz 11:18; 2Pt 3:9
SKRUPULATNIE, Gal 4:10 **S.** przestrzegacie dni
SKRUSZONY, Iz 66:2 uciśnionego i **s.** w duchu
SKRYĆ IE, Jn 18:20 nic nie mówiłem **s.**
SKRYĆ SIĘ, Iz 29:14 **s.** zrozumienie roztropnych
SKRYTOŚĆ, Ps 51:6; Ef 5:12
SKRYTY, Łk 8:17 nie ma nic starannie **s.**
2Ko 4:2 wyrzekliśmy się rzeczy **s.**
SKRYWANY, Prz 27:5 Lepsza nagana niż **s.** miłość
SKRZENIE SIĘ, Eze 1:22 przestworza niczym **s.** lodu
SKRZYDŁO, Rut 2:12 pod którego **s.** przyszłaś
Ps 18:10 przybył, mknąc na **s.** ducha
Mal 4:2 z uzdrowieniem w swoich **s.**
Obj 12:14 dano niewieście dwa **s.** wielkiego orła
SKRZYWDZIĆ, 1Ko 6:7 nie pozwalacie się **s.**
2Ko 7:2 Nikogo nie **s.**, nikogo nie zepsuliśmy
SKUPIĆ, Kol 3:2 Wciąż **s.** umysły na tym
SKUTECZNY, Iz 54:17 broń przeciwko tobie nie **s.**
SŁABOŚĆ, Rz 8:26 przychodzi z pomocą naszej **s.**
Rz 15:1 znosić **s.** tych, którzy nie są silni
1Ko 2:3 przyszedłem do was w **s.** i w bojaźni
1Ko 15:43 Zasiewa się w **s.**, wskrzeszone w mocy
2Ko 12:9 bo moc moja doskonali się w **s.**
Heb 4:15 który by nie mógł wczuć się w nasze **s.**
SŁABSZY, 1Ko 12:22 członki ciała **s.** są niezbędne
SŁABY, Jl 3:10 **S.** rzeknie: Jestem mocarzem
Mt 26:41 Duch jest ochoczy, ale ciało **s.**
1Ts 5:14 wspierajcie **s.**, bądźcie cierpliwi
1Ko 1:25, 27
SŁAWA, Joz 9:9 usłyszeliśmy o jego **s.**
Iz 42:8 nie oddam mej **s.** rytym wizerunkom
Lb 14:15; Ps 79:13; 111:10; Hab 3:3; Sof 3:19
SŁAWIĆ, Ps 6:5 w Szeolu któż będzie cię **s.**
1Kl 8:33; Hi 36:24; Ps 9:1; 44:8; 109:30; 138:1
SŁODYCZ, Jak 3:11 Czyż źródło tryska **s.** i goryczą
SŁOMA, Hi 21:18 Czy stają się podobni do **s.**
SŁOMKA, Mt 7:3-5; Łk 6:41, 42
SŁOŃCE, Joz 10:12 **S.**, stań nad Gibeonem
Iz 49:10 nie porazi ich spiekota ni **s.**
Iz 60:19 **S.** nie będzie już dla ciebie światłem
Mal 4:2 zaświeci **s.** prawości z uzdrowieniem
Mt 13:43 prawi będą świecić jasno jak **s.**
Ps 89:36; Kzn 1:9; Łk 21:25; Dz 2:20; Obj 7:16
SŁOWO, Wj 34:28 spisał na tablicach Dziesięć **S.**
Sdz 3:20 Mam dla ciebie **s.** od Boga
Ps 119:105 **S.** twoje jest lampą dla mej stopy
Prz 25:11 **S.** wypowiedziane we właściwym czasie
Iz 50:4 wiedział, jak **s.** odpowiedzieć zmęczonemu
Iz 55:11 tak z moim **s.**, które wychodzi z moich ust
Jer 8:9 odrzucili **s.** Jehowy, jaką mają mądrość
Mt 12:37 na podstawie **s.** uznany za prawego
Mt 24:35 moje **s.** na pewno nie przeminą
Jn 17:17 Uświęć przez prawdę; twoje **s.** jest prawdą
Rz 10:8 to znaczy **s.** wiary, które głosimy
Flp 2:16 trzymając się mocnym uchwytem **s.** życia
Jak 1:22 Jednakże stańcie się wykonawcami **s.**
2Pt 1:19 Mamy **s.** prorocze potwierdzone
Jn 1:1, 14; 2Tm 1:13; 2:15; 4:2
SŁOWO BOŻE, Mk 7:13 tak unieważniacie **s.**
Ef 6:17 Weźcie miecz ducha, to jest **s.**
Heb 4:12 **s.** jest żywe i oddziałuje z mocą
Łk 8:11; Dz 6:7; 2Tm 2:9; 2Pt 3:5
SŁUCHAĆ, Sdz 2:20 naród nie **s.** mego głosu
Iz 55:3 **S.**, a dusza wasza pozostanie przy życiu
Mt 17:5 Syn, którego darzę uznaniem; jego **s.**
Mk 12:37 wielki tłum **s.** go z przyjemnością
Łk 10:16 Kto **s.** was, ten **s.** także mnie
Jn 8:47 Kto jest z Boga, ten **s.** wypowiedzi Bożych
Jn 8:47 dlatego nie **s.**, że nie jesteście z Boga
Jn 18:37 kto jest po stronie prawdy, **s.** mego głosu
Dz 3:23 dusza, która by nie **s.** owego Proroka
Pwt 4:30; 8:20; Hi 34:34; Prz 8:34; Iz 34:1; Jer 11:8; Mal 3:16; Mt 11:15; Łk 8:10; Dz 4:19; Rz 2:13
SŁUCHANIE, Am 8:11 pragnienie **s.** słów Jehowy
SŁUGA. Zobacz też NIEWOLNIK.
Ps 116:16 Ach, Jehowo, wszak jam **s.** twój
Iz 43:10 Wy jesteście moimi świadkami, moim **s.**
Iz 53:11 **s.** mój, udostępni ludziom stan prawości
Iz 65:13 moi **s.** będą jeść, lecz wy głodować
Iz 65:15 ale **s.** swoim nada inne imię
Am 3:7 jeśli sprawy nie wyjawił swoim **s.** prorokom
Za 3:8 bo oto wprowadzam mego **s.** – Latorośl
Mt 12:18 Oto mój **s.**, którego wybrałem, umiłowany
Mk 10:43 stać wielki wśród was, ma być waszym **s.**
Łk 16:13 **s.** domowy nie może być niewolnikiem

Jn 18:36 moi **s.** walczyliby, bym nie był wydany
Dz 4:30 przez imię twego świętego **s.**, Jezusa
Rz 13:4 ona jest tobie **s.** Bożym dla twojego dobra
Rz 14:4 Kimże jesteś, by osądzać cudzego **s.**
Rz 15:8 Chrystus stał się **s.** obrzezanych
2Ko 3:6 abyśmy byli **s.** nowego przymierza
2Ko 11:15 jeśli jego **s.** ciągle się przeobrażają
1Tm 3:10 potem niech działają jako **s.**
1Tm 4:6 będziesz wspaniałym **s.** Chrystusa Jezusa
Prz 11:29; Iz 61:6; Jer 7:25; Dn 3:26; 2Ko 3:3; 6:4

SŁUGA POMOCNICZY, Flp 1:1; 1Tm 3:8

SŁUP. Zobacz też ŚWIĘTY SŁUP.
Rdz 19:26 jego żona zamieniła się **w s.** soli
Rdz 28:18 Jakub postawił go jako **s.** i polał oliwą
Wj 13:22 **S.** obłoku za dnia, **s.** ognia nocą

SŁUSZNOŚĆ, Hi 27:6 Chwyciłem się swej **s.**

SŁUSZNY, Rdz 18:25 nie miałby uczynić, co **s.**
Sdz 17:6 zwykł czynić to, co było **s.** w jego oczach
Jer 26:14 Uczyńcie, co dobre i **s.** w waszych oczach
Jak 4:17 Jeśli ktoś umie czynić to, co **s.**

SŁUŻĄCA, Rdz 16:1 egipską **s.** imieniem Hagar
Ps 123:2; Prz 30:23; Łk 22:56; Dz 12:13; Gal 4:30, 31

SŁUŻBA. Zobacz też ŚWIĘTA SŁUŻBA.
Lb 4:19 wyznaczą każdemu z nich jego **s.** i ciężar
Ezd 8:20 Dawid i książęta oddali na **s.** Lewitom
2Ko 5:18 od Boga, który dał nam **s.** pojednania
2Kn 31:2; 35:10

SŁUŻBA WOJSKOWA, Iz 40:2; Łk 3:14

SŁUŻEBNICA, Rut 2:13 przemówiłeś do swej **s.**
Rz 16:1 Febe, która jest **s.** zboru w Kenchrach

SŁUŻYĆ, Pwt 7:16 nie wolno ci **s.** ich bogom
Joz 24:15 wybierzcie sobie, komu będziecie **s.**
1Kn 28:9 znaj Boga i **s.** mu sercem niepodzielnym
Ps 100:2 **S.** Jehowie z weselem. Wejdźcie
Ps 106:36 **s.** bożkom, a te stały się sidłem
Sof 3:9 aby **s.** mu ramię przy ramieniu
Rz 13:6 są sługami Bożymi, stale **s.** w tymże celu
2Tm 2:4 kto **s.** jako żołnierz, nie wdaje się
Wj 20:5; Ps 72:11; Iz 60:12; Jer 27:6; Dn 3:17

SŁYSZEĆ, Prz 15:29 **s.** modlitwę prawych
Iz 66:8 Kto **s.** coś takiego? Kto widział
Mt 7:24 kto **s.** moje słowa i wprowadza je w czyn
Mt 10:27 co **s.** szeptanego, głoście z dachów
Hi 42:5; Prz 20:12; Iz 40:28; 64:4; Mt 13:13, 23;
Jn 5:24; Dz 9:7; 1Ko 2:9; Obj 22:17

ŚMIAGAĆ, Ps 141:5 Gdyby mnie **s.** prawy
Heb 12:6 Jehowa **s.** każdego, kogo przyjmuje

ŚMOK, Obj 12:17 **s.** srodze się rozgniewał
Obj 12;3, 7, 9; 13:2; 16:13; 20:2

ŚMUCIĆ SIĘ, 1Ts 4:13 nie **s.** jak pozostali

ŚMUTEK, Iz 35:10 **s.** i wzdychanie ucieknią
2Ko 2:1 postanowiłem nie przychodzić do was w **s.**
2Ko 7:10 zbożny **s.** przyczynia się do skruchy
1Pt 2:19 ktoś znosi **s.** i cierpi niesprawiedliwie
Rdz 42:38; Ps 31:10; Iz 51:11; Jer 45:3; Jn 16:20

ŚMUTNY, Ps 38:6 przez cały dzień chodziłem **s.**

ŚODOMA, Rdz 19:24 spuścił na **S.** i Gomorę
Mt 10:15 znośniej będzie ziemi **S.** niż
Obj 11:8 w sensie duchowym nazywane **S.**
Rdz 18:26; Iz 1:10; 13:19; 2Pt 2:6; Judy 7

ŚOKI ŻYWOTNE, Ps 32:4 Moje **s.** odmieniły się

ŚÓL, Rdz 19:26 jego żona zamieniła się w słup **s.**
Lb 18:19 jest to przymierze **s.** po czas niezmierzony
Mt 5:13 jesteście **s.** ziemi; jeśli **s.** straci siłę
Kpł 2:13; 2Kl 2:21; Hi 6:6; Mk 9:50; Kol 4:6

ŚPACZONY, Prz 11:20 ludzie o **s.** sercu
Prz 12:8 kto ma serce **s.**, narazi się na pogardę
Prz 19:1 ktoś o **s.** wargach i ktoś głupi
Flp 2:15 wśród **s.** i przewrotnego pokolenia

ŚPAĆ, Hi 3:13 już bym **s.**; odpoczywałbym
Eze 34:25 mieszkać na pustkowiu i **s.** w lasach
Dn 12:2 którzy **s.** w prochu ziemi, wielu się zbudzi
Mt 13:25 Kiedy ludzie **s.**, przyszedł nieprzyjaciel
1Ts 5:6 już nie **s.** jak pozostali, ale czuwajmy

ŚPALIĆ, Obj 17:16 doszczętnie **s.** ją ogniem

ŚPALONY, Obj 18:8 doszczętnie **s.** ogniem

ŚPARALIŻOWANY, Mt 4:24; 9:2; Łk 5:24

SPEŁNIAĆ (SIĘ), 2Kn 6:10 Jehowa **s.** swoje słowo
2Kn 36:21 by **s.** słowo Jehowy
Ps 21:11 uknuli zamysły, których nie potrafią **s.**
Ps 61:8 by **s.** swe śluby dzień po dniu
Jer 33:14 gdy **s.** dobre słowo o domu Izraela
Mt 5:17 Nie przyszedłem zniweczyć, lecz **s.**
Ef 2:3 **s.** zachcianki ciała i myśli
2Kn 6:15; Ps 20:4, 5; 22:25; 50:14; 66:13; Jer 44:25;
Jon 2:9; Mt 2:15; 12:17; Łk 21:22; Gal 6:2

SPEŁNIAJĄCY, Ps 148:8 wietrze, **s.** jego słowo

SPEŁNIENIE, Pwt 23:21; 1Kl 8:15; Kzn 5:4

SPEŁNIONY, Prz 13:19 **S.** pragnienie jest miłe

SPICHRZ, Pwt 28:12; Mt 3:12; 6:26

SPIERAĆ SIĘ, Hi 40:2 Czy ma **s.** z Wszechmocnym
Hi 13:15; 1Ko 11:16; 2Tm 2:14, 24

SPIERANIE SIĘ, Hi 13:3 upodobanie w **s.** z Bogiem

SPIĘTRZYĆ SIĘ, Rdz 7:20 Wody **s.** nad nimi

SPIRYTYSTYCZNY, 1Kn 10:13 do medium **s.**

SPIRYTYZM, Gal 5:20 uprawianie **s.**
Obj 22:15 Na zewnątrz są psy i uprawiający **s.**

SPIS, Wj 30:12 liczył, by dokonać ich **s.**
Łk 2:1 postanowienie, by dokonano **s.** całej ziemi

SPISAĆ, Wj 24:4; 34:28; Mal 3:16; Jn 21:24

SPISANIE, 2Kn 2:17 po **s.** ich przez Dawida

SPISANY, Wj 38:21 Oto **s.** rzeczy przybytku
2Ko 3:6 bo **s.** kodeks skazuje na śmierć
Lb 1:44; 3:22; 26:7; Rz 2:27, 29; 7:6

SPISEK, 1Sm 22:8 uknuliście **s.** przeciwko mnie
2Kl 10:9; 12:20; 14:19; 15:10; 21:23; Neh 4:8;
Jer 11:9; Eze 22:25; Am 7:10

SPISKOWAĆ, 1Kl 15:27; 2Kl 9:14

SPLAMIONY, Jak 1:27 nie **s.** przez świat

SPLATANIE WŁOSÓW, 1Pt 3:3 zewnętrzne **s.**

SPLUGAWIĆ SIĘ, Ps 106:38 **s.** przelewem krwi
Jer 23:11 Bo zarówno prorok, jak i kapłan **s.**

SPLUGAWIONY, Iz 24:5 **s.** przez mieszkańców
Mal 1:12 bezczeszczenie, mówiąc: Stół Jehowy jest **s.**
Jer 3:1; Mi 4:11; Mal 1:7

SPLUNĄĆ, Gal 4:14 nie **s.** na to z obrzydzeniem

SPŁACIĆ, Kpł 26:34 ziemia będzie **s.** sabaty
Iz 40:2 że przewinienie Jerozolimy zostało **s.**
Mt 22:21 **S.** to, co Cezara, Cezarowi

SPŁONĄĆ, Wj 3:2 ciernisty krzew nie **s.**
Mi 1:7 dary wręczone jako zapłata **s.** w ogniu
1Ko 3:15 jeśli czyjeś dzieło **s.**, taki poniesie stratę

SPŁYWAĆ, Prz 23:31; PnP 7:9

SPOCZYWAĆ, Hi 3:17 **s.** ci, którzy zużyli moc
Ps 125:3 berło niegodziwości nie będzie **s.**

SPODOBAĆ SIĘ, Ps 69:31; Iz 53:10
1Ko 12:18 Bóg umieścił członki, jak mu **s.**

SPODZIEWANY, Heb 11:1 oczekiwanie rzeczy **s.**

SPOGLĄDAĆ, Iz 51:1 **S.** na skałę i czeluść
Iz 17;7; Za 12:10

SPOIŚCIE, 2Pt 3:5 ziemia **s.** wystająca z wody

SPOKOJNY, Prz 14:30 Serce **s.** życiem dla ciała
1Kl 19:12; Ps 107:29; Kzn 9:17

SPOKÓJ, Hi 34:29 Kiedy sam zaprowadza **s.**
Prz 15:4 **S.** języka jest drzewem życia
Iz 30:15 potęgą będzie zachowywanie **s.** i ufności
Am 6:1 Biada zażywającym **s.** na Syjonie
Prz 17:1; Iz 32;17; Jer 49:31; Za 1:15

SPOŁECZNOŚĆ, 1Pt 2:17 miłujcie całą **s.** braci
1Pt 5:9 to samo w całej **s.** braci na świecie

SPOPIELIĆ, Eze 5:4 wrzuć i **s.** je w ogniu

SPOSOBNOŚĆ, Rdz 31:28 **s.** ucałowania dzieci
Kzn 9:10 co twoja ręka ma **s.** zrobić, rób całą mocą
1Ko 7:21 możesz stać się wolny, skorzystaj z tej **s.**
Flp 4:10 mieliście to na uwadze, ale brakowało **s.**
Heb 11:15 wspominali miejsce, mieliby **s.** powrócić

SPOSTRZEC, Dz 4:13 **s.**, że są niewykształceni

SPOTKAĆ (SIĘ), Rdz 49:1; Kpł 10:19; Lb 20:20

SPOWIJAĆ SIĘ, Ps 104:2 **s.** światłem niby szatą

SPOWINOWACIĆ (SIĘ), Rdz 34:9; Pwt 7:3; Joz 23:12

SPOŻYWAĆ, Kpł 17:14 Nie **s.** krwi żadnego ciała
1Ko 10:17, 21

SPÓR, Pwt 19:17 wiodący **s.** staną przed Jehową
Iz 41:11 wiodący z tobą **s.** staną się jakby niczym

Iz 66:16 Jehowa wzniecі **s.**, i to swym mieczem
Jer 25:31 Jehowa wiedzie **s.** z narodami
Flp 2:14 Czyńcie wszystko bez szemrań i **s.**
Pwt 21:5; 25:1; Mi 6:2; Dz 25:19; 1Tm 6:4, 5; 2Tm 2:23; Heb 6:16; Judy 9

SPRAGNIONY, Iz 55:1 wszyscy **s.**! Przyjdźcie
Mt 25:44 kiedy widzieliśmy cię głodnym lub **s.**
Obj 21:6 **s.** dam darmo ze źródła wody życia
Obj 22:17 każdy, kto jest **s.**, niech przyjdzie

SPRAWA, Pwt 19:15 **S.** ta ma zostać potwierdzona
Prz 18:13 Gdy ktoś odpowiada w **s.**, zanim wysłucha
Kzn 3:1 jest czas na każdą **s.** pod niebiosami
Rz 14:12 każdy z nas sam za siebie zda **s.** Bogu
1Ko 16:14 Niech wasze **s.** dzieją się z miłością
Gal 4:18 o was gorliwie zabiegano w szlachetnej **s.**
Pwt 17:8; Est 3:4; Hi 5:8; Prz 11:13; Kzn 10:20; 12:13; Dz 15:6; 25:20; 1Ko 6:1, 2

SPRAWA SĄDOWA, Hi 23:4 Przedstawiłbym **s.**
Hi 31:13 sąd niewolnicy w ich **s.** ze mną
Ps 74:22 Boże, racz przeprowadzić swą **s.**
Iz 34:8 rok odwetów za **s.** o Syjon
Mi 6:2 Góry, słuchajcie **s.** Jehowy
2Sm 15:4; Ps 43:1; Prz 18:17; Oz 4:1; 12:2

SPRAWCA, 2Sm 22:2; Ps 18:2; 40:17; 144:2

SPRAWDZAĆ, Kpł 13:36 kapłan nie musi **s.**
Jer 17:10 Ja, Jehowa, badam serce, **s.** nerki
Za 13:9 oraz **s.** ich, jak się **s.** złoto
2Ko 13:5 Stale **s.**, czy trwacie w wierze
Gal 6:4 niech każdy **s.**, jakie jest jego dzieło
1Ts 2:4 podobać się Bogu, który **s.** nasze serca

SPRAWIEDLIWOŚĆ, Rut 1:1 gdy wymierzali **s.**
Hi 40:8 Czy zniweczysz moją **s.**? Czy uznasz mnie
Ps 37:28 Jehowa miłuje **s.** i nie opuści lojalnych
Prz 16:8 lepiej prawość niż obfitość plonów bez **s.**
Prz 21:7 nie chcieli wprowadzać w czyn **s.**
Prz 29:4 **S.** król utwierdza krainę, lecz burzy ją
Iz 28:17 uczynię **s.** sznurem mierniczym, a prawość
Iz 32:1 będą sprawować władzę książęcą dla **s.**
Iz 61:8 ja, Jehowa, miłuję **s.**, nienawidzę rozboju
Mi 6:8 czynił zadość **s.** i miłował życzliwość
Mal 2:17 powiedzieliście: Gdzież jest Bóg **s.**
Mt 12:20 dopóki z powodzeniem nie zaprowadzi **s.**
Łk 18:7 zostanie oddana **s.** jego wybranym
Heb 2:2 otrzymał zapłatę zgodną ze **s.**
Hi 29:14; Iz 1:17; Jer 22:3; Mi 3:1, 9; 7:9; Hab 1:4

SPRAWOWAĆ, 1Ko 7:4 nie **s.** władzy nad ciałem
1Tm 2:12 Nie pozwalam kobiecie **s.** władzy

SPROWADZAĆ, 1Sm 17:31 Totež kazał go **s.**
1Kl 10:28 konie, które miał Salomon, **s.** z Egiptu
1Jn 5:16, 17 Jest grzech, który nie **s.** śmierci

SPRÓCHNIAŁY, Iz 40:20 drzewo, które nie jest **s.**
Mt 7:18 nie może drzewo **s.** wydawać owocu
Mt 12:33 drzewo było **s.** i jego owoc zgniły

SPRYTNY, Hi 5:13 zamysł **s.** jest wprowadzony

SPRZECIWIAĆ SIĘ, Łk 22:32 wyszedłem, by **s.**
Dz 7:51 zawzięci, wy zawsze **s.** duchowi świętemu
Tyt 1:9 potrafił upominać tych, którzy **s.**
Ps 38:20; Gal 2:11; 2Tm 3:8; 4:15

SPRZECZNOŚCI, 1Tm 6:20 **s.** tak zwanej wiedzy

SPRZECZNY, 1Ko 6:9 do celów **s.** z naturą
Judy 7 poszły ku pożyciu **s.** z naturą

SPRZEDAWAĆ, Rdz 25:31 **S.** mi swoje prawo
Prz 23:23 Kupuj prawdę, a nie **s.** jej
Jl 3:8 **s.** waszych synów i córki w rękę synów Judy
Mt 19:21 idź, **s.** swoje mienie i daj biednym
Kpł 25:14, 25; Sdz 4:9; Mt 25:9; Łk 12:33

SPRZENIEWIERZAĆ SIĘ, Kpł 19:11 nie wolno **s.**

SPRZĘT, Kzn 9:18; Iz 52:11

SPRZYJAJĄCY, Gal 6:10 dopóki mamy czas **s.** temu

SPRZYMIERZAĆ SIĘ, Dn 11:23 z nim **s.**, uciekał

SPRZYMIERZEŃCY, Rdz 14:13 byli **s.** Abrama

SPRZYMIERZONY, Ps 94:20 będzie **s.** z tobą tron

SPRZYSIĘŻENIE, Dz 23:13 uknuli to **s.**

SPUSTOSZENIE, Mt 24:15; Dz 9:21

SPUSTOSZONY, Ezd 9:9 przywrócili **s.** miejsca
Iz 60:12; Jer 26:9; Eze 6:6; Obj 17:16; 18:19

SPUSZCZAĆ, Iz 5:6 by nie **s.** na nią deszczu

SREBRNIK, Mt 26:15 Wyznaczyli mu trzydzieści **s.**

SREBRNY, Prz 25:11 jabłka w **s.** ornamentach

SREBRO, Prz 2:4 będziesz tego szukał jak **s.**
Eze 7:19 Swoje **s.** rzucą na ulice, a ich złoto
Sof 1:18 Ani **s.**, ani złoto nie zdoła ich uratować
Jak 5:3 Wasze złoto i **s.** przerdzewiało
Wj 12:35; Dn 2:32; Ag 2:8; Mal 3:3; Dz 3:6

SRODZE SIĘ ROZGNIEWAĆ, Obj 12:17 smok **s.**

SRODZE ZAGNIEWANY, Ef 4:26 **s.**, a nie grzeszcie

SROGI, Dn 2:15 król wydał **s.** rozkaz

SROGI GNIEW, Jn 3:36 pozostaje na nim **s.** Boży
Jak 1:20 **s.** człowieka nie prowadzi do prawości
Obj 11:18 narody się rozgniewały i nadszedł twój **s.**
Rz 9:22; 12:19; 13:4; 1Ts 5:9

SROKATY, Za 6:3 konie nakrapiane, **s.**

STAĆ, 2Kn 20:17 **s.** i oglądajcie wybawienie
Ps 82:1 Bóg **s.** w zgromadzeniu Boskiego
1Ko 10:12 kto myśli, że **s.**, niech się strzeże
Gal 5:1 **s.** mocno i nie dajcie się zaprząc

STAĆ NIEWZRUSZENIE, 1Ko 16:13 **s.** w wierze
Flp 1:27 że **s.** w jednym duchu, jedną duszą
Flp 4:1 bracia, tak **s.** w Panu, umiłowani
Ef 6:11, 13; 2Ts 2:15

STAĆ SIĘ LICZNYM, Rdz 1:28 Bądźcie płodni i **s.**
Rdz 9:1, 7; 35:11

STAŁOŚĆ, Ef 6:18 czuwając z wszelką **s.**

STAŁY, Heb 5:12, 14; 1Pt 5:9

STANĄĆ, Lb 11:16; Hi 1:6; Prz 22:29

STANOWCZO, Jer 23:39 i **s.** was zlekceważę

STANOWIĄCY BRZEMIĘ, Za 12:3 kamień **s.**

STANOWISKO, 1Kn 9:22 **s.** powierzane zaufanym
2Kn 7:6 kapłani stali na swoich **s.**
2Kn 8:14 Lewitów na ich **s.**, by wysławiali
1Tm 2:2 za królów i zajmujących wysokie **s.**

STAN UMYSŁU, Rz 1:28 **s.** niegodny upodobania

STAN UZNANIA, Rz 5:4 **s.** – nadzieję

STARAĆ SIĘ, Rz 12:17 **S.** o to, co szlachetne
Gal 1:10 Albo czy **s.** przypodobać ludziom
Gal 2:10; Ef 4:3; 1Ts 2:17; 1Pt 5:8

STAROŻYTNY, Mal 3:4 za dni dawnych i lat **s.**
2Pt 2:5 powstrzymał się od ukarania **s.** świata

STARSI, Wj 24:1 siedemdziesięciu **s.** Izraela
1Tm 5:17 **S.**, którzy bardzo dobrze przewodzą
1Pt 5:1 Dlatego usilnie zachęcam **s.** wśród was
Rut 4:2; Prz 31:23; Mt 16:21; 21:23; Dz 4:5; Obj 4:4; 7:11; 14:3; 19:4

STARSZYZNA, Ps 107:32 tam, gdzie zasiada **s.**

STATUS, Joz 20:7 **s.** miejsca uświęconego

STAW, Ef 4:16; Kol 2:19; Heb 4:12

STAWIĆ SIĘ, 2Tm 2:15 by **s.** przed Bogiem

STĄPAĆ, Prz 30:29 Trzy są, które ładnie **s.**

STER, Jak 3:4 statki kierowane są małym **s.**

STERNIK, Jak 3:4 tam, dokąd chce wola **s.**

STĘPIĆ SIĘ, Kzn 10:10 Jeżeli żelazne narzędzie **s.**

STĘPIONY, Rz 11:7 Pozostali mieli wrażliwość **s.**

STĘŻEĆ, Hi 10:10 Czyż nie sprawiłeś, że **s.** jak ser

STO, Kzn 6:3 mężczyzna **s.** razy został ojcem
Mt 18:12 Jeśli jakiś człowiek ma **s.** owiec

STOCZNIA, Iz 23:10 Nie ma już żadnej **s.**

STOKROTNIE, Mk 10:30 nie otrzymał **s.** domów

STOKROTNY, Mt 13:8 wydawać plon—to **s.**

STOPA, Ps 119:105 Słowo twoje lampą dla mej **s.**
Iz 52:7 piękne wdzięku są na górach **s.**
1Ko 15:25 położy nieprzyjaciół pod jego **s.**
Łk 1:79; Rz 10:15; 16:20; Heb 2:8

STOPNIEĆ, Joz 14:8; Iz 13:7; 19:1; 2Pt 3:12

STOSOWNY, Est 7:4 udręka ta nie jest **s.**
Gal 6:9 bo w **s.** porze będziemy żąć
1Tm 2:6 świadectwo ma być dawane w **s.** czasach
1Pt 5:6 Ukorzcie się, aby was wywyższył w **s.** czasie

STÓŁ, Ps 23:5 **S.** przede mną zastawiasz
Iz 21:5 Niech zastawią **s.**, poustawiają miejsca
Iz 28:8 Całe **s.** są pełne pługawych wymiocin
Dn 11:27 przy jednym **s.** będą mówić kłamstwo
Mal 1:7 mówicie: **S.** Jehowy można wzgardzić
Łk 22:30 jeść i pić przy mym **s.** w królestwie
1Ko 10:21 spożywać ze **s.** Jehowy i stołu demonów

STRACH, 1Sm 11:7 **s.** przed Jehową ogarnął lud
2Kn 19:7 Niech ogarnie was **s.** przed Jehową
Iz 18:2; Jer 30:5; Eze 4:16; 12:19
STRACIĆ, Mt 10:39 kto **s.** duszę, znajdzie ją
Łk 9:24 kto by **s.** duszę, ten ją wybawi
Obj 20:4 tych, których **s.** toporem
STRAPIENIE, Kzn 7:3 Lepsze jest **s.** niż śmiech
Iz 53:11 Za **s.** swej duszy zobaczy, nasyci się
Jak 4:9 wasza radość zamieni się w **s.**
STRASZLIWY, Heb 10:27 **s.** oczekiwanie sądu
Heb 10:31 **S.** to rzecz wpaść w ręce Boga
STRASZNY, Ps 91:5; Prz 11:4; Dn 7:7
STRATA, 1Ko 3:15 dzieło spłonie, taki poniesie **s.**
Flp 3:7 ze względu na Chrystusa uznałem za **s.**
STRATOWANY, Eze 34:19 na pastwisku **s.** nogami
STRAWIĆ, Sof 1:18; 3:8; Za 9:4; Heb 10:27
STRAŻ, Rdz 31:49 Jehowa będzie na **s.**
Ps 141:3 Jehowo, postaw **s.** u drzwi moich warg
Jer 37:21; Mt 26:48; Mt 27:66; Dz 4:3; Gal 3:22
STRAŻNICA, Rdz 31:49 oraz **S.**, gdyż powiedział
2Kn 20:24 Juda doszła do **s.** na pustkowiu
Iz 21:8 Na **s.**, Jehowo, wciąż stoję za dnia
Iz 32:14 Ofel i **s.** stały się nagimi polami
STRAŻNIK, Iz 21:11 Ktoś woła: **S.**, co z nocą
Iz 52:8 Posłuchaj! Twoi **s.** podnieśli głos
Iz 56:10 Jego **s.** są ślepi. Żaden nie zwrócił uwagi
Iz 62:6; Jer 6:17; 51:12; Eze 3:17; 33:6
STRAŻ PRZYBOCZNA, 1Sm 22:14 dowódca tej **s.**
STROFOWAĆ, Łk 18:15; 2Tm 4:2
STROIĆ (SIĘ), Rdz 21:9 syn Hagar **s.** żarty
Łk 16:19 pewien człowiek zwykł **s.** w purpurę
STRONIĆ, 2Tm 2:16 Lecz **s.** od pustych słów
Tyt 3:9 **S.** od głupich dociekań i rodowodów
STRONNICZO, Kpł 19:15 nie traktować **s.**
Pwt 10:17 Jehowa nikogo nie traktuje **s.**
Jak 2:9 jeśli dalej kogoś **s.** wyróżniacie
STRONNICZOŚĆ, Prz 28:21 gdy się okazuje **s.**
Rz 2:11 Bo u Boga nie ma **s.**
Ps 82:2; Prz 18:5; Ef 6:9; Kol 3:25
STRONNICZY, Pwt 1:17 Nie wolno być **s.** w sądzie
Hi 32:21 nie okażał się **s.** wobec człowieka
Dz 10:34 dostrzegam, że Bóg nie jest **s.**
Jak 2:1 okazujecie względy w sposób **s.**
Jak 3:17 mądrość z góry nie czyni **s.** wyróżnień
STRÓJ, Sof 1:8 noszących cudzoziemski **s.**
STRÓŻ, Rdz 4:9; Est 2:3, 8, 15
STRZAŁA, Pwt 32:42 Upoję moje **s.** krwią
2Kl 13:17 wybawiająca **s.** od Jehowy, **s.** wybawienia
Ps 127:4 Jak **s.** w rękę mocarza – tacy są synowie
Iz 49:2 Uczynił ze mnie wypolerowaną **s.**
Hab 3:11 Twoje **s.** pędziły jak światło
1Sm 20:20; Ps 18:14; Jer 50:14; 51:11
STRZĄSNĄĆ, Mt 10:14 **s.** proch z waszych stóp
Dz 13:51 ci **s.** na nich proch ze swych stóp
STRZEC, Ps 25:21 Niech mnie **s.** nieskazitelność
Ps 31:23 Wiernych Jehowa **s.**, wyniosłemu odpłaca
Ps 39:1 **S.** będę swoich dróg, by nie grzeszyć
Ps 40:11 twa wierność wobec prawdy niech mnie **s.**
Ps 145:20 Jehowa **s.** wszystkich, którzy go miłują
Ps 146:9 Jehowa **s.** osiadłych przybyszów
Prz 2:8 **s.** będzie drogi lojalnych wobec niego
Prz 4:23 **s.** serca, z niego pochodzą źródła życia
Prz 13:3 Kto **s.** swych ust, zachowuje swą duszę
Prz 16:17 Kto **s.** swej drogi, zachowuje duszę
Flp 4:7 pokój będzie **s.** serc i władz umysłowych
1Tm 6:20 Tymoteuszu, **s.** tego, co ci powierzono
Obj 16:15 Szczęśliwy, kto czuwa i **s.** swych szat
Rdz 30:31; Ps 34:13, 20; 97:10; 121:3, 5; Prz 14:3;
Iz 27:3; 49:8; 2Tm 1:12; 1Jn 5:21
STRZELAĆ, 2Kl 13:17 Elizeusz rzekł: **S.**! I **s.**
Ps 11:2; 64:4; Jer 50:14
STRZEŻONY, Gal 3:23 byliśmy **s.** przez prawo
STUDIOWAĆ, Jn 7:15 skoro nie **s.** w szkołach?
STUDNIA, Rdz 26:18 począł odkopywać **s.**
STULETNI, Iz 65:20 grzesznik, choćby **s.**
STWARZAĆ, Iz 65:17 **s.** nowe niebiosa i ziemię
Iz 45:7; 57:19; 65:18
STWORZENIA LATAJĄCE, Rdz 1:20; Kpł 11:13
STWORZENIA PEŁZAJĄCE, Ps 148:10 **s.** i ptaki
Dz 10:12 ziemskie **s.** i ptaki nieba
STWORZENIE, Rz 1:20 widoczne już od **s.** świata
Rz 1:25 prawdę zamienili na kłamstwo i wielbili **s.**
Rz 8:20 **s.** zostało poddane daremności
Rz 8:22 całe **s.** aż dotąd wespół wzdycha
2Ko 5:17 w jedności z Chrystusem, to jest nowym **s.**
Gal 6:15 ani nieobrzezanie, tylko nowe **s.**
Jak 1:18 byli niejako pierwocinami jego **s.**
Kol 1:15, 23; Heb 4:13; Obj 4:6; 3:14; 5:6; 8:9
STWORZYĆ, Rdz 1:1 Na początku Bóg **s.** niebiosa
Rdz 1:27 na obraz Boży go **s.**; **s.** ich jako mężczyznę
Ps 51:10 Serce czyste **s.** we mnie, Boże
Iz 4:5 wtedy Jehowa **s.** nad każdym miejscem góry
Kol 1:16 Wszystko inne zostało **s.** poprzez niego
Kol 3:10 na obraz Tego, który ją **s.**
Obj 4:11 tyś **s.** wszystko, z twojej woli zaistniało
Ps 104:30; Iz 43:7; 45:12, 18; Ef 2:10; 1Tm 4:4
STWÓRCA, Kzn 12:1 Pamiętaj o swoim **S.**
Iz 40:28 Jehowa, **S.** krańców ziemi, jest Bogiem
Iz 43:15; 1Pt 4:19
STYL, Dz 26:4 jaki **s.** życia wiodłem
1Tm 2:9 nie ozdabiały się **s.** splatania włosów
SUMIENIE, Rz 9:1 **s.** świadczy wespół ze mną
1Ko 10:29 wolność sądzona przez cudze **s.**
1Tm 1:19 wiarę i dobre **s.**, które ludzie odrzucili
1Tm 4:2 ludzi napiętnowanych w **s.** jakby żelazem
Heb 9:14 oczyści nasze **s.** z martwych uczynków
Dz 23:1; 1Ko 8:12; 2Ko 1:12; 1Pt 3:16, 21
SUROWO, Wj 10:2; 1Sm 6:6; Tyt 1:13
SUROWOŚĆ, Kzn 8:1; Rz 11:22
SUROWY, 2Sm 3:39 synowie Cerui są zbyt **s.**
Kol 2:23 w udawanej pokorze, **s.** traktowaniu ciała
SUTEK, Iz 66:11 zaznacie rozkoszy z **s.** jej chwały
SWARLIWOŚĆ, Flp 1:17 pierwsi czynią to ze **s.**
Flp 2:3 niczego nie czyniąc ze **s.** czy próżności
Jak 3:16 gdzie **s.**, tam zamęt i wszelka podłość
SWARLIWY, Prz 21:9 lepiej na dachu niż z żoną **s.**
Prz 21:19 Lepiej w pustynnej krainie niż z żoną **s.**
Prz 26:21 tak człowiek **s.** – dla wzniecania kłótni
Prz 27:15 Cieknący dach i żona **s.** są podobne
Rz 2:8 są **s.** i nieposłuszni prawdzie
SWARY, Prz 6:19 kto wznieca **s.** między braćmi
Prz 18:19 są **s.**, które przypominają zasuwę
Gal 5:20 napady gniewu, **s.**, rozdźwięki, sekty
SWOBODA, Dz 2:29 wolno ze **s.** mowy powiedzieć
Flp 1:20; 1Tm 3:13; Heb 3:6
SYDON, Rdz 10:19; Iz 23:4; Jer 47:4; Eze 28:22; Jl 3:4;
Za 9:2; Mt 11:21; Mk 3:8; Dz 27:3
SYGNAŁ, Iz 11:10 stał jako **s.** dla ludów
Iz 49:22 ku ludom podniosę swój **s.**
Iz 62:10 Wznieście **s.** dla ludów
Jer 50:2 podnieście **s.**; ogłoście to
Iz 5:26; 13:2; 18:3; 31:9; Jer 4:6, 21; 51:12, 27
SYGNAŁ ALARMOWY, Jer 49:2; Am 1:14; 2:2
SYJON, Ps 2:6 ustanowiłem mego króla na **S.**
Ps 110:2 Laskę twej siły Jehowa pośle z **S.**
Ps 132:13 Jehowa wybrał **S.**; zatęsknił za nim
Iz 28:16 kładę kamień jako fundament na **S.**
Iz 31:4 Jehowa zejdzie, by toczyć wojnę o górę **S.**
Iz 62:1 Ze względu na **S.** nie będę milczał
Rz 11:26 Wyzwoliciel wyjdzie z **S.**
Heb 12:22 Ale wy przystąpiliście do góry **S.**
2Sm 5:7; Iz 2:3; 66:8; Am 6:1; Rz 9:33; 1Pt 2:6
SYJOŃSKA, Sof 3:14 Zawołaj radośnie, córo **s.**
Mt 21:5 Powiedzcie do córy **s.**: Oto przychodzi Król
SYK, 2Pt 3:10 wtedy niebiosa przeminą z **s.**
SYKL, Wj 30:13; Eze 45:12; Am 8:5
SYLAS, Dz 15:22; 16:19; 17:4; 18:5
SYMBOLICZNY, Gal 4:24 stanowi **s.** dramat
SYMBOL SKRUCHY, Łk 3:3 chrzest jako **s.**
SYMBOL ZAZDROŚCI, Eze 8:3, 5
SYMEON, Rdz 29:33; 42:24; 49:5; Wj 6:15
SYN, Rdz 6:2 **s.** Boga pojmowali za żony
Pwt 6:7 wpajaj je swym **s.**, i mów do nich
Hi 1:6 dzień, gdy **s.** prawdziwego Boga weszli

Ps 45:16 Miejsce twych praojców zajmą twoi **s.**
Prz 4:3 Dla ojca okazałem się prawdziwym **s.**
Iz 9:6 Narodziło się dziecko, **s.** został nam dany
Iz 54:13 **s.** będą ludźmi wyuczonymi przez Jehowę
Iz 60:14 przyjdą do ciebie **s.** tych, którzy cię uciskali
Mt 1:21 Urodzi **s.**, masz go nazwać imieniem Jezus
Mt 3:17 głos, mówiący: To jest mój **S.**, umiłowany
Łk 16:8 **s.** tego systemu rzeczy są mądrzejsi
Jn 3:16 Bóg dał swego jednorodzonego **S.**
Rz 8:14 których prowadzi duch Boży, są **s.** Bożymi
2Ko 6:18 wy będziecie dla mnie **s.** i córkami
1Ts 5:5 wszyscy jesteście **s.** światła i **s.** dnia
Wj 2:10; Ps 2:7, 12; Iz 14:12; Dn 3:25; Jl 2:28; Jn 17:1, 12; Heb 11:24; 12:7

SYNAGOGA, Jn 18:20 Zawsze nauczałem w **s.**
Obj 2:9 podają się za Żydów, ale są **s.** Szatana
Mt 23:6; Dz 17:17; 18:26; Obj 3:9

SYNAJ, Wj 19:20 Jehowa zstąpił na górę **S.**
Wj 31:18 zakończył rozmowę z nim na górze **S.**
Wj 24:16; Neh 9:13; Ps 68:8; Dz 7:30, 38

SYN CZŁOWIECZY, Eze 2:1 **S.**, stań na nogach
Dn 7:13 nadchodził ktoś podobny do **s.**
Mt 12:40 tak **S.** będzie w sercu ziemi trzy dni
Łk 17:26 jak za dni Noego, tak będzie za dni **S.**
Obj 14:14 na obłoku zasiadał ktoś podobny do **s.**
Mt 8:20; 10:23; 17:22; 24:30; Łk 18:8; Jn 3:13

SYRIA, 2Kl 13:3; 2Kn 16:7; Iz 17:3

SYRYJCZYK, Rdz 31:20; Pwt 26:5

SYSERA, Sdz 5:20 gwiazdy walczyły z **S.**
Sdz 4:7, 9, 13-18, 22; 1Sm 12:9

SYSTEM RZECZY, Ps 17:14 od ludzi tego **s.**
Ps 49:1 Nadstawcie ucha, mieszkańcy tego **s.**
Mt 13:39 Żniwem jest zakończenie **s.**
Mt 24:3 co będzie znakiem zakończenia **s.**
2Ko 4:4 bóg tego **s.** zaślepił umysły niewierzących
Gal 1:4 żeby nas wyzwolić z niegodziwego **s.**
Heb 1:2 Syna, przez którego uczynił **s.**
Mt 28:20; Mk 10:30; Łk 18:30; 1Tm 6:17

SZACUNEK, 2Sm 6:7 świadczący o braku **s.**
Prz 3:9 Okazuj Jehowie **s.** tym, co wartościowe
Rz 12:10 Przodujcie w okazywaniu sobie **s.**
Rz 13:7 kto żąda **s.**, temu taki **s.**
Neh 9:26; 1Tm 1:17; 6:16; Heb 2:9; Obj 4:11

SZADRACH, Dn 1:7; 2:49; 3:12-14, 28-30

SZAFARSTWO, Łk 16:2; 1Ko 9:17; Kol 1:25

SZAFARZ, Łk 12:42 Kto jest **s.** wiernym
1Ko 4:1 **s.** świętych tajemnic Bożych
Tyt 1:7 Nadzorca jako **s.** Boży musi być wolny od

SZAFRAN, PnP 2:1 **s.** z nadbrzeżnej równiny
Iz 35:1 pustynna równina zakwitnie jak **s.**

SZALA, Iz 40:15 uważane za warstewkę pyłu na **s.**

SZALEĆ, 1Ko 14:23 niewierzący powiedzą, że **s.**

SZALENIEC, Jer 25:16 będą postępować jak **s.**
2Ko 11:23 Odpowiadam jak **s.**

SZALEŃCZO, Ps 62:3; Jer 46:9; Nah 2:4

SZALEŃCZY, Iz 44:25 do **s.** postępowania
2Pt 2:16 przeszkodziło **s.** postępowaniu proroka

SZALEŃSTWO, Kzn 2:2 Śmiechowi rzekłem: **S.**
Dz 26:24 Wielka uczoność przywodzi cię do **s.**
2Tm 3:9 ich **s.** będzie wyraźne dla wszystkich
Kzn 1:17; 2:12; 7:25; 9:3; 10:13; Łk 6:11

SZALONY, Jer 51:7 narody postępują jak **s.**
Jn 10:20 wielu mówiło: Ma demona i jest **s.**

SZAŁASY, Pwt 16:13 Święto **S.** będziesz obchodził
Kpł 23:42; Pwt 16:16; Ezd 3:4; Neh 8:14

SZANOWAĆ, Wj 20:12 **S.** swego ojca i swą matkę
Łk 18:20 Znasz przykazania: **s.** swego ojca i matkę
Ef 6:2 **S.** swego ojca i swą matkę; to pierwszy nakaz

SZARAŃCZA, Wj 10:4 oto jutro sprowadzę **s.**
Prz 30:27 **s.** nie mają króla, a wyruszają grupami
Pwt 28:38; Jl 1:4; 2:25; Mt 3:4; Obj 9:3

SZARFA, Wj 28:4; 39:29; Kpł 8:7; Iz 22:21

SZARON, 1Kn 27:29; Iz 33:9; 35:2; 65:10
1Kn 5:16 na pastwiskach **S.** aż po ich krańce

SZASTAĆ, Iz 46:6 Niektórzy **s.** złotem z sakiewki

SZATA, 2Kl 10:22 Wynieś **s.** dla wszystkich
Prz 7:10 spotkała go kobieta w **s.** nierządnicy
Iz 61:10 Przyodział mnie bowiem w **s.** wybawienia
Mt 5:40 pozostaw mu także twoją **s.** wierzchnią
Mt 9:16 Nikt nie naszywa łaty na starą **s.**
Łk 15:22 Szybko, wynieście długą **s.**, tę najlepszą
Łk 20:46 pragną chodzić w długich **s.** i lubią
1Pt 3:4 w niezniszczalnej **s.** cichego ducha
Obj 7:14 wyprali swoje długie **s.**, i wybielili we krwi
Obj 16:15 kto czuwa i strzeże swych **s.** wierzchnich
Ps 22:18; Iz 3:22; Mt 17:2; 21:8; 23:5; 24:18; 27:35; Mk 16:5; Jn 19:2; Heb 1:12; Jak 5:2; 1Pt 3:3; Judy 23; Obj 3:18; 6:11; 7:9, 13; 16:15

SZATAN, 1Kn 21:1 Wystąpił **S.** przeciw Izraelowi
Hi 1:6 również **S.** wszedł pośród nich
Hi 2:2 Wówczas **S.** odpowiedział Jehowie, mówiąc
Za 3:1 oraz **S.**, który stał po jego prawicy
Mt 12:26 jeśli **S.** wypędza **S.**, podzielił się
Mk 1:13 czterdzieści dni, kuszony przez **S.**
Łk 10:18 Zobaczyłem **S.**, jak już spadł z nieba
Łk 22:3 **S.** wszedł w Judasza zwanego Iskariotem
Rz 16:20 Bóg zmiażdży **S.** pod waszymi stopami
1Ko 5:5 wydali takiego człowieka **S.** ku zagładzie
2Ko 2:11 aby nas nie przechytrzył **S.**
2Ko 11:14 **S.** przeobraża się w anioła światła
2Ko 12:7 został mi w ciało dany cierń, anioł **S.**
1Ts 2:18 ale **S.** przeciął nam drogę
Obj 2:9 podają się za Żydów, ale są synagogą **S.**
Obj 12:9 pradawny wąż, zwany Diabłem i **S.**
Mt 4:10; 16:23; Mk 4:15; Dz 26:18; 2Ts 2:9; Obj 20:2, 7

SZCZELINA, Iz 11:8 położy rękę na **s.** świetlnej węża

SZCZEPAN, Dz 6:5; 7:59; 8:2; 22:20

SZCZEROŚĆ, Dz 2:46 z radością oraz **s.** serca
1Ko 5:8 lecz z przaśnikami **s.** i prawdy
2Ko 1:12 w świętości i zbożnej **s.** postępowaliśmy
2Ko 2:17 mówimy jak ze **s.**, jak posłani przez Boga
Ef 6:5 z bojaźnią i drżeniem w **s.** waszych serc
Kol 3:22 ze **s.** serca, z bojaźnią przed Jehową

SZCZERZE, Hi 33:3 usta **s.** wypowiadają
Prz 24:26 Wargi całuje ten, kto odpowiada **s.**
Flp 2:20 by się **s.** zatroszczył o to, co was dotyczy

SZCZĘKA, Sdz 15:15 znalazł wilgotną **s.** osła

SZCZĘŚCIĆ SIĘ, Rdz 39:2 mężem, któremu **s.**

SZCZĘŚCIE, Iz 65:11 zastawiacie stół bóstwu **s.**

SZCZĘŚLIWY, Pwt 33:29; 1Kl 10:8; Prz 3:13; 16:20; 29:18; Dn 12:12; Mal 3:15; Łk 12:37; 1Tm 6:15; Jak 1:12; 1Pt 3:14; 4:14
Ps 144:15 **S.** lud, którego Bogiem jest Jehowa
Mt 5:3 **S.** świadomi swej potrzeby duchowej
Mt 24:46 **S.** ów niewolnik, jeśli jego pan
Jn 13:17 **s.** jesteście, jeśli to czynicie
1Tm 1:11 z chwalebną dobrą nowiną **s.** Boga

SZCZODROŚĆ, 2Ko 8:2; 9:11

SZCZODRY, Prz 11:25 Dusza **s.** sama nasycona

SZCZODRZE, Pwt 15:8 **s.** otworzyć swą rękę
Jak 1:5 prosi Boga, bo on daje wszystkim **s.**

SZCZYCIĆ SIĘ, 2Ts 1:4 **s.** wami wśród zborów

SZEBNA, 2Kl 18:18; Iz 22:15; 36:3, 22; 37:2

SZECHEM, Rdz 12:6; Sdz 9:1

SZEFELA, Pwt 1:7 do **S.**, i Negebu

SZEMRACZ, Judy 16 Są to **s.**, skarżą się

SZEMRAĆ, Wj 16:7; Lb 14:27; 1Ko 10:10

SZEMRANIE, Flp 2:14 wszystko bez **s.** i sporów

SZEOL. Zobacz też HADES.
Rdz 42:38 moją siwiznę sprowadzilibyście do **S.**
1Sm 2:6 Jehowa to Ten, który sprowadza do **S.**
Hi 26:6 **S.** jest przed nim nagi
Ps 6:5 w **S.** ktoś będzie cię sławić
Ps 9:17 Niegodziwi zawrócą do **S.**
Ps 16:10 nie pozostawisz mojej duszy w **S.**
Ps 55:15 Niech żywcem zstąpią do **S.**
Ps 139:8 choćbym rozpostarł swe posłanie w **S.**
Prz 27:20 **S.** i miejsce zagłady są nienasycone
Kzn 9:10 nie ma ani poznania, ani mądrości w **S.**
PnP 8:6 jest nieublagane jak **S.**
Iz 14:15 zostaniesz strącony do **S.**, do dołu
Iz 28:15 z **S.** urzeczywistniliśmy wizję
Iz 57:9 poniżyłaś sprawy aż do **S.**

Eze 32:27 zstąpili do **S.** ze swym orężem wojennym
Oz 13:14 Z ręki **S.** wykupię ich; wyratuję ich
Jon 2:2 Z brzucha **S.** wzywałem pomocy
Pwt 32:22; 2Sm 22:6; 1Kl 2:6; Hi 7:9; 17:13;
Ps 49:15; Prz 15:24; Iz 5:14; 14:9, 11; 38:10, 18; Eze 32:21
SZEPT, Ps 90:9 kończymy nasze lata jak **s.**
SZEREG, 1Ko 15:23 każdy we własnym **s.**
SZERZENIE SIĘ, 1Ko 7:2 ze względu na **s.** rozpusty
SZERZYĆ, Prz 12:17 Kto **s.** wierność, powie, co
Prz 14:25 Świadek zwodniczy **s.** same kłamstwa
Prz 19:5 a kto **s.** kłamstwa, nie ujdzie
SZIBBOLET, Sdz 12:6 Powiedz, prosimy: **S.**
SZILO, Rdz 49:10 aż przyjdzie **S.**
1Sm 4:3 Weźmy sobie z **S.** Arkę Przymierza Jehowy
Jer 26:6 uczynię ten dom podobny do tamtego w **S.**
Joz 18:1; Sdz 18:31; Ps 78:60; Jer 26:9
SZILOACH, Iz 8:6 odrzucił płynące wody **S.**
SZIMEJ, 2Sm 16:5; 19:16; 1Kl 2:8, 38, 44
SZINEAR, Rdz 10:10; 11:2; Iz 11:11; Dn 1:2; Za 5:11
SZKARŁAT, Kpł 14:49; Iz 1:18; Jer 4:30
SZKARŁATNY, Joz 2:18 ten sznur ze **s.** nici
Obj 17:3 niewiastę siedzącą na bestii barwy **s.**
SZKODA, Iz 65:25 Nie będą wyrządzać **s.**
2Ts 3:2 uwolnieni od ludzi wyrządzających **s.**
1Pt 3:13 którył człowiek wyrządzi wam **s.**
Kpł 26:6; Hi 9:4; Iz 11:9; Heb 13:17; Obj 7:2; 9:4
SZKODLIWY, 1Ko 10:6 nie pragnęli tego, co **s.**
Kol 3:5 nieczystość, **s.** pragnienie oraz zachłanność
1Tm 6:10 korzeniem **s.** rzeczy umiłowanie pieniędzy
SZKODZENIE, Obj 9:10 władza **s.** przez pięć
SZKOLENIE, 1Pt 5:10 Bóg dokończy waszego **s.**
SZKOŁA, Jn 7:15; Dz 19:9
SZLACHETNIE, 1Ko 1:26 niewielu **s.** urodzonych
SZLACHETNIEJ, Dz 17:11 Ci byli **s.** usposobieni
SZLACHETNY, Łk 19:12 Pewien człowiek **s.** rodu
1Ts 5:21; Heb 10:24; Jak 3:13
SZLAK, Ps 23:3; 119:105; Mt 3:3
SZMERGIEL, Za 7:12 Serce podobne do **s.**
SZNUR, 2Kl 21:13 **s.** mierniczy rozciągnięty
Ps 19:4 Na całą ziemię wyszedł ich **s.** mierniczy
Iz 28:10 **s.** mierniczy za **s.** mierniczym
Kzn 4:12 **s.** potrójnego nie da się szybko przerwać
Joz 2:15; 2Sm 8:2; Iz 17; Jer 31:39
SZOKUJĄCY, Jn 6:60 wielu rzekło: Mowa ta jest **s.**
Judy 15 z **s.** rzeczami, które mówili grzesznicy
SZPIEG, Rdz 42:14, 31
SZPIK, Heb 4:12 do rozdzielenia stawów i ich **s.**
SZPONY, Ps 141:9 Strzeż mnie przed **s.** pułapki
SZRON, Wj 16:14 płatki niby **s.** na ziemi
Hi 38:29 Z czyjego łona wychodzi lód i kto rodzi **s.**
Ps 147:16 śnieg jak wełnę; **s.** rozsypuje jak popiół
SZTANDAR, Ps 20:5 w imię Boga wzniesiemy **s.**
PnP 2:4 jego **s.** nade mną była miłość
SZTUKA NAUCZANIA, 2Tm 4:2; Tyt 1:9
SZTYWNY KARK, Wj 32:9; 34:9; Pwt 9:6
SZUFLA, Mt 3:12; Łk 3:17
SZUKAĆ, Ps 37:25 ani jego potomstwa, by **s.** chleba
Iz 55:6 **S.** Jehowy, dopóki można go znaleźć
Eze 34:11 Oto jestem i będę **s.** moich owiec
Am 9:3 ukryją się na szczycie, tam będę ich **s.**
Sof 2:3 **s.** Jehowy, wszyscy potulni ziemi
Mal 3:1 przyjdzie prawdziwy Pan, którego **s.**
Mt 6:33 Stale **s.** królestwa oraz Jego prawości
Mt 7:7 ciągle **s.**, a znajdziecie; wciąż pukajcie
1Ko 10:33 nie **s.** własnej korzyści, lecz korzyści
Kol 3:1 **s.** tego, co w górze, gdzie Chrystus zasiada
Heb 13:14 pilnie **s.** tego, które ma nadejść
Ps 9:12; 119:2; Prz 1:28; 11:27; Iz 16:5; 26:9;
Jer 29:13; Eze 7:25; 34:8; Za 8:22; Jn 8:50; Dz 15:17;
Rz 2:7; 1Ko 1:22; Heb 11:6, 14; Obj 9:6
SZUNEM, Joz 19:18; 1Sm 28:4; 2Kl 4:8
SZWAGIERKA, Rut 1:15 Oto twoja owdowiała **s.**
SZYBKI, Kzn 9:11 nie **s.** przypada zwycięstwo
Mal 3:5 stanę się **s.** świadkiem przeciw
SZYDERCA, Ps 1:1 nie zasiada, gdzie siedzą **s.**
Prz 3:34 **S.** wyszydzi, lecz potulnym okaże łaskę
Prz 14:6 **S.** usiłował znaleźć mądrość, lecz jej nie
Prz 20:1 Wino to **s.**, odurzający napój hałaśliwy
Prz 1:22; 9:7; 13:1; 15:12; 19:25, 29; 2Pt 3:3
SZYDŁO, Wj 21:6; Pwt 15:17
SZYDZIĆ, Łk 14:29 obserwatorzy zaczęliby **s.**
SZYJA, Prz 3:3, 22; Łk 15:20; 17:2; Dz 20:37
SZYK, Sdz 20:20; 1Sm 4:2
SZYMON, Mt 4:18; 10:2; Mk 3:16

Ś

ŚCIANA, Dn 5:5 pisały na tynku **ś.** pałacu
ŚCIĄĆ, Sdz 16:19; Mt 14:10; Mk 6:16; Łk 9:9
ŚCIEMNIEĆ, Jl 2:10 Słońce i księżyc **ś.**
ŚCIERN, Iz 47:14 stali się jak **ś.**
Mal 4:1 wszyscy zuchwali staną się jak **ś.**
1Ko 3:12 na fundamencie buduje z siana, **ś.**
ŚCIEŻKA, Sdz 5:6 nie było ruchu na **ś.**
Ps 16:11 Dasz mi poznać **ś.** życia
Prz 4:18 Lecz **ś.** prawych jest jak jasne światło
Iz 2:3 będziemy chodzić jego **ś.**
Ps 25:10; Prz 1:15; 3:6; Iz 3:12; 26:7; Jl 2:7; Mi 4:2; Heb 12:13
ŚCIĘGNO, Eze 37:6 nałożę na was **ś.**
Joz 11:6; 2Sm 8:4
ŚCIGAĆ, Sdz 4:22 oto Barak **ś.** Sysery
Ps 71:11; 83:15; Jer 29:18; Nah 1:8
ŚCIŚNIĘTY, 2Ko 4:8 uciskani, ale nie tak **ś.**
ŚLAD, Dn 2:35 nie znaleziono po nich **ś.**
Jn 20:25; Rz 4:12; 2Ko 12:18; 1Pt 2:21
ŚLEPOTA, Rdz 19:11; 2Kl 6:18
ŚLEPY, Iz 35:5 w owym czasie otworzą się oczy **ś.**
Iz 56:10 Jego strażnicy są **ś.**, są niemymi psami
Mt 15:14 Zostawcie ich. Są **ś.** przewodnikami
Pwt 28:29; Ps 146:8; Iz 42:7; Mt 23:24
ŚLICZNY, Ps 48:2 **Ś.** w swej wzniosłości
ŚLINA, 1Sm 21:13 **ś.** spływała mu po brodzie
ŚLISKI, Ps 35:6 ciemność i **ś.** miejsca
ŚLIZGAWICA, Jer 23:12 ich droga w **ś.**
ŚLUB, Sdz 11:30 Potem Jefte złożył Jehowie **ś.**
Ps 50:14 spełnij wobec Najwyższego swe **ś.**
Kzn 5:4 Ilekroć złożysz Bogu **ś.**, nie ociągaj się
Lb 30:2, 5; Pwt 23:21; Ps 61:8; Jon 1:16
ŚLUBOWAĆ, Pwt 23:23; Ps 76:11; 132:2; Jon 2:9
ŚMIAĆ SIĘ, Rdz 18:13 Czemuż to Sara **ś.**
Ps 2:4 który zasiada w niebiosach, będzie **ś.**
Prz 1:26 ja będę **ś.** z waszego nieszczęścia
Łk 6:25 Biada wam, którzy teraz **ś.**, będziecie płakać
Rdz 18:15; 21:6; Ps 37:13; 59:8
ŚMIAŁO, Dz 9:27 w Damaszku **ś.** mówił
Ef 6:20 abym mówił **ś.**, tak jak mówić powinienem
ŚMIAŁOŚĆ, Dz 4:29, 31; 1Ts 2:2; Heb 10:19
ŚMIAŁY, Hi 41:10; 2Ko 10:2
ŚMIECH, Ps 126:2 usta nasze napełniły się **ś.**
Prz 14:13; Kzn 2:2; 3:4; 7:3; 10:19; Jak 4:9
ŚMIECIE, 1Ko 4:13 staliśmy się **ś.** świata
Flp 3:8 uznaję to wszystko za stertę **ś.**
ŚMIERCIONOŚNY, 2Ko 4:10 **ś.** traktowanie
Jak 3:8 krnąbrna rzecz, pełna **ś.** jadu
ŚMIERĆ, Pwt 30:19 przed tobą życie i **ś.**
Hi 38:17 Czy odsłonięto przed tobą bramy **ś.**
Ps 116:15 Drogocenna jest **ś.** lojalnych
Prz 16:25 potem jej końcem są drogi **ś.**
Kzn 7:1 lepszy dzień **ś.** niż dzień narodzin
Iz 25:8 Pochłonie on **ś.** na zawsze
Rz 5:12 **ś.** rozprzestrzeniła się na wszystkich
Rz 5:17 **ś.** królowała przez tego jednego
Rz 6:10 bo **ś.**, którą umarł, umarł dla grzechu
Rz 6:23 zapłatą, którą płaci grzech, jest **ś.**
1Ko 15:21 Skoro bowiem **ś.** jest przez człowieka
1Ko 15:26 Jako nieprzyjaciel unicestwiona **ś.**
Kol 3:5 zadajcie **ś.** członkom waszego ciała
Heb 2:9 zakosztował **ś.** za każdego człowieka
Heb 2:14 który ma środki do powodowania **ś.**
Obj 20:14 **ś.** i Hades wrzucono do jeziora ognia
Obj 21:4 **ś.** już nie będzie ani żałości
Ps 89:48; Eze 33:11; Łk 21:16; Jn 8:51; Obj 2:10

ŚMIERTELNIK, Hi 15:14 Czymże jest **ś.**
Ps 9:19 Jehowo! Niechaj **ś.** nie góruje siłą
Ps 8:4; 55:13; 144:3; Iz 13:7; 33:8; Jer 20:10
ŚMIERTELNY, Rdz 42:4 przydarzy się **ś.** wypadek
Wj 21:22 wyjdą dzieci, lecz nie nastąpi wypadek **ś.**
Ps 73:4 nie doznają **ś.** boleści; brzuch ich tłusty
Iz 6:12 Niechże grzech nie króluje w **ś.** ciałach
Hi 33:12; Rz 8:11; 1Ko 15:53; 2Ko 4:11
ŚNIADY, PnP 1:6 jestem **ś.**, gdyż ujrzało mnie słońce
ŚNIEG, Hi 38:22 wszedł do składnic **ś.**
Ps 147:16 daje **ś.** jak wełnę; szron rozsypuje
Iz 1:18 grzechy zostaną wybielone jak **ś.**
Dn 7:9 Odzienie jego było białe, tak jak **ś.**
Wj 4:6; Ps 51:7; 148:8; Prz 25:13; 26:1; Obj 1:14
ŚPIESZYĆ (SIĘ), Prz 19:2 kto **ś.** stopami, grzeszy
Prz 28:20 lecz kto **ś.** do zdobycia bogactwa
Sof 1:14 Bliski jest dzień Jehowy i ogromnie **ś.**
ŚPIEW, 1Kn 6:31; Eze 26:13
ŚPIEWACY, 2Kn 20:21 ustawił **ś.** dla Jehowy
1Kn 15:16; Neh 10:28; Ps 68:25; 87:7
ŚPIEWAĆ, 2Sm 22:50 będę **ś.** twojemu imieniu
Ps 96:1 **Ś.** Jehowie pieśń nową. **Ś.** Jehowie
1Ko 14:15 Będę **ś.** pieśń pochwalną darem ducha
1Kn 16:9; Ps 18:49; 68:4; Iz 42:10; Jer 20:13;
Sof 2:14; Ef 5:19; Kol 3:16; Obj 14:3
ŚRODEK, Ps 49:6; 62:10; Heb 2:14; 1Jn 2:16
ŚWIADCZENIE, Obj 6:9; 12:17; 20:4
ŚWIADCZYĆ, Lb 35:30 jeden świadek nie może **ś.**
Iz 59:12 każdy z grzechów **ś.** przeciw nam
Oz 5:5 duma Izraela **ś.** przeciwko jego obliczu
Jn 8:18; Rz 8:16; 1Pt 1:11
ŚWIADECTWO. Zobacz też PRZYPOMNIENIE.
Wj 25:22 dwóch cherubów, które są na Arce **Ś.**
Wj 31:18 dał Mojżeszowi dwie tablice **Ś.**
Lb 1:50 l ustanów Lewitów nad Przybytkiem **Ś.**
Pwt 6:17 Macie przestrzegać jego **ś.** i przepisów
2Sm 1:16 ustami złożyłeś **ś.** przeciw sobie
Iz 19:20 będzie znakiem i **ś.** dla Jehowy Zastępów
Mi 6:3 Ludu mój, złóż **ś.** przeciwko mnie
Mt 10:18 będziecie ciągani przed królów na **ś.**
Mt 24:14 nowina głoszona po całej ziemi na **ś.**
Jn 4:44 Jezus złożył **ś.**, że prorok nie cieszy się
Jn 8:17 **Ś.** dwóch ludzi jest prawdziwe
Jn 18:37 przyszedłem, żeby dać **ś.** prawdzie
Dz 6:3 siedmiu mężczyzn mających dobre **ś.**
1Tm 2:6 **ś.** o tym ma być dawane
1Tm 3:7 winien mieć dobre **ś.** od osób postronnych
2Tm 1:8 nie wstydź się **ś.** o naszym Panu
Heb 7:8 ktoś, o kim dawane jest **ś.**, że żyje
1Kn 29:19; 2Kn 23:11; Mt 19:7; Dz 18:5; Heb 3:5
ŚWIADEK, Rdz 31:48 Ten kopiec jest dzisiaj **ś.**
Wj 20:16 Nie wolno świadczyć fałszywie jako **ś.**
Kpł 5:1 Jeżeli ktoś był tego **ś.** lub to widział
Pwt 19:15 Sprawa potwierdzona ustami dwóch **ś.**
Joz 24:22 Wtedy odrzekli: Jesteśmy **ś.**
Hi 16:19 a mój **ś.** jest na wysokościach
Prz 14:25 **Ś.** prawdziwy wyzwala dusze
Iz 43:10 jesteście moimi **ś.** – wypowiedź Jehowy
Iz 44:8 nie oznajmiłem? A wy jesteście moimi **ś.**
Mi 1:2 Jehowa będzie przeciwko wam **ś.**
Dz 1:8 będziecie moimi **ś.** zarówno w Jerozolimie
Dz 10:39 jesteśmy **ś.** wszystkiego, co uczynił
Dz 13:31 teraz są wobec ludu jego **ś.**
Dz 22:15 masz być dla niego **ś.** tego, co widziałeś
1Ko 15:15 okazujemy się fałszywymi **ś.** Bożymi
1Tm 6:13 Jezusa, który jako **ś.** złożył wyznanie
Heb 12:1 otacza nas tak wielki obłok **ś.**
1Jn 5:7 Bo jest trzech **ś.**
Obj 1:5 od Jezusa Chrystusa, **Ś.** Wiernego
Obj 11:3 dwaj moi **ś.** będą prorokować
Obj 17:6 niewiasta była pijana krwią **ś.** Jezusa
ŚWIADOMOŚĆ, Heb 10:2 nie mieliby **ś.** grzechu
ŚWIADOM(Y), Kzn 9:5 umarli nie są **ś.** niczego
Mt 5:3 Szczęśliwi, którzy są **ś.** potrzeby duchowej
1Ko 4:4 Nie jestem **ś.** niczego, co przeciwko mnie
ŚWIAT. Zobacz też ZAMIESZKANA ZIEMIA, SYSTEM RZECZY.
Mt 24:21 ucisk, jakiego nie było od początku **ś.**
Jn 3:16 Bóg tak bardzo umiłował **ś.**, że dał Syna
Jn 15:19 Gdybyście byli częścią **ś.**, **ś.** kochałby to
Jn 18:36 Moje królestwo nie jest częścią tego **ś.**
Rz 1:20 przymioty widoczne od stworzenia **ś.**
1Ko 4:9 staliśmy się widowiskiem teatralnym **ś.**
Jak 4:4 przyjaźń ze **ś.** jest nieprzyjaźnią z Bogiem
2Pt 3:6 ówczesny **ś.** uległ zagładzie
1Jn 5:19 cały **ś.** podlega mocy niegodziwca
Mt 25:34; Jn 8:23; 14:19, 30; 17:5, 6, 16; Rz 4:13;
Ef 1:4; 2:2; Jak 1:27; 1Jn 2:2, 15, 16; Obj 17:8
ŚWIATŁO, Ps 97:11 **Ś.** zabłysło prawemu
Ps 119:105 Słowo twoje jest **ś.** na moim szlaku
Prz 4:18 ścieżka prawych jest jak jasne **ś.**
Iz 60:1 niewiasto, świeć, gdyż przyszło twe **ś.**
Mt 5:16 niech wasze **ś.** świeci przed ludźmi
Jn 3:19 ludzie bardziej umiłowali ciemność niż **ś.**
Jn 8:12 Jezus rzekł: Ja jestem **ś.** świata
2Ko 11:14 Szatan ciągle się przeobraża w anioła **ś.**
1Tm 6:16 mieszkający w niedostępnym **ś.**
Jak 1:17 każdy dobry dar zstępuje od Ojca **ś.**
1Pt 2:9 powołał was z ciemności do swego **ś.**
Rdz 1:3; Iz 42:6; Za 14:6; 1Jn 1:5, 7; Obj 22:5
ŚWIATOWI WŁADCY, Ef 6:12 ze **ś.** tej ciemności
ŚWIĄTYNIA, Ps 11:4 Jehowa jest w swojej **ś.**
Ps 29:9 A w jego **ś.** każdy mówi: Chwała
Jer 7:4 mówiąc: Są **ś.** Jehowy, **ś.** Jehowy
Hab 2:20 Jehowa jest w swojej **ś.** Milcz, ziemio
Za 6:12 wyrośnie i zbuduje **ś.** Jehowy
Mal 3:1 do swej **ś.** przyjdzie prawdziwy Pan
Dz 17:24 nie mieszka w **ś.** ręką zbudowanych
1Ko 3:16 Czy nie wiecie, że jesteście **ś.** Bożą
2Ko 6:16 jakąż ugodę ma **ś.** Boża z bożkami
Ef 2:21 rośnie w świętą **ś.** dla Jehowy
2Ts 2:4 zasiada też w **ś.** Boga
Obj 11:19 zostało otwarte sanktuarium **ś.** Boga
Jn 2:15, 19; Obj 3:12; 7:15
ŚWIECIĆ, Mt 5:16 wasze światło **ś.** przed ludźmi
Iz 13:10; Mt 13:43; Obj 21:23
ŚWIECKI, 1Ko 9:6 powstrzymywać się od pracy **ś.**
ŚWIECZNIK, Wj 25:31 l wykonasz **ś.** ze złota
1Kn 28:15; Heb 9:2; Obj 1:12, 13, 20; 2:1
ŚWIETNOŚĆ, Lam 3:18 Przepadła moja **ś.**
ŚWIĘCI. Zobacz też LOJALNY.
Dn 4:17 z wypowiedzi **ś.** to życzenie
Dz 26:10 zamknąłem w więzieniach wielu **ś.**
Rz 12:13 Dzielcie się ze **ś.** według ich potrzeb
1Ko 6:2 Czy nie wiecie, że **ś.** będą sądzić świat
Ef 3:8 Mnie, człowieka najmniejszego ze **ś.**
Ef 4:12 w celu korygowania **ś.**, dla dzieła
Obj 11:18 danie nagrody twym prorokom i **ś.**
Obj 17:6 niewiasta była pijana krwią **ś.**
Dn 7:18, 21, 22, 25, 27; Mt 27:52; Obj 13:7; 18:24
ŚWIĘTA SŁUŻBA. Zobacz też SŁUŻBA.
Wj 12:25 macie przestrzegać wymagania **ś.**
Mt 4:10 tylko dla niego masz pełnić **ś.**
Jn 16:2 będzie mniemał, że spełnił **ś.** dla Boga
Dz 27:23 anioł Boga, dla którego pełnię **ś.**
Rz 9:4 nadanie Prawa i **ś.**, i obietnice
Rz 12:1 przedłożyli ciała jako ofiarę na **ś.**
Rz 1:25; 9:4; Heb 12:28; Obj 7:15
ŚWIĘTA TAJEMNICA, Rz 16:25 objawienia **ś.**
1Ko 4:1 Chrystusa oraz szafarzy **ś.** Bożych
1Ko 15:51 Oto wam mówię **ś.**: Nie wszyscy
Kol 1:26 **ś.** ukrytą od minionych systemów rzeczy
1Tm 3:16 wielka jest **ś.** tego zbożnego oddania
Obj 10:7 dopełni się **ś.** Boża według dobrej nowiny
Mt 13:11; Mk 4:11; Rz 11:25; 1Ko 13:2; 14:2; Ef 1:9;
3:3, 4; Kol 4:3; Obj 1:20
ŚWIĘTE OŚWIADCZENIA, Dz 7:38 przyjął żywe, **ś.**
Rz 3:2 Przede wszystkim im powierzono **ś.** Boże
Heb 5:12 uczył elementarnych rzeczy ze **ś.** Bożych
1Pt 4:11 niech mówi, jakby to były **ś.** Boże
ŚWIĘTO, Wj 23:15 Będziesz obchodził **Ś.** Przaśników
Wj 23:16 **ś.** żniw pierwszych dojrzałych plonów
Łk 22:1 zbliżało się **Ś.** Przaśników, zwane Paschą
Wj 10:9; 12:14; 34:22; Kpł 23:4, 6; Lb 28:17; Jn 2:23;
5:1; 6:4; 7:8, 10, 37; 1Ko 5:8

ŚWIĘTOŚĆ, Wj 15:11 Któż jest potężny w **ś.**
Iz 35:8 powstanie droga; i będzie zwana Drogą **Ś.**
Iz 65:5 nie zbliżaj się, bo przeniosę na ciebie **ś.**
Rz 6:19 członki jako niewolników prawości — ku **ś.**
2Ko 7:1 doskonałąc **ś.** w bojaźni Bożej
Ps 89:35; 93:5; 1Ts 3:13; Hbr 12:10
ŚWIĘTOŚĆ NALEŻY DO JEHOWY, Wj 28:36; 39:30; Za 14:20
ŚWIĘTOWAĆ, Wj 23:14 trzy razy w roku masz **ś.**
1Sm 18:7; Ps 42:4
ŚWIĘTY, Wj 26:33 między Miejscem **Ś.**
Kpł 10:10 odróżnić to, co **ś.**, od tego, co nie jest
Rz 7:12 Prawo jest **ś.**, a także przykazanie
1Ko 3:17 zniszczy go, bo świątynia Boża jest **ś.**
Ef 1:4 abyśmy byli wobec niego **ś.** i bez skazy
2Tm 3:15 od dzieciństwa znasz **ś.** pisma
Wj 3:5; Ps 2:6; 150:1; Iz 52:10; Mt 24:15; Obj 4:8
ŚWIĘTY PAL, Pwt 7:5; Sdz 3:7; 6:25; 1Kl 15:13; 2Kl 13:6; 21:3; Iz 17:8
ŚWIĘTY SŁUP, Wj 34:13; 1Kl 14:23; 2Kl 3:2; 17:10
ŚWINIA, Kpł 11:7 **ś.** jest dla was nieczysta
Mt 7:6 nie rzucajcie swych pereł przed **ś.**
Mt 8:30; Mk 5:11; Łk 8:33; 15:15
ŚWIT, 2Sm 2:32; Neh 8:3; Oz 6:3

T

TABLICA, Wj 34:28 spisał na **t.** słowa
2Ko 3:3 nie na **t.** kamiennych, lecz na **t.** cielesnych
Wj 32:16; 34:1; Heb 9:4
TABOR, Sdz 4:14 zaczął schodzić z góry **T.**
TADEUSZ, Mt 10:3; Mk 3:18
TAJEMNICA. Zobacz też ŚWIĘTA TAJEMNICA.
Dn 2:28 Bóg — Ten, który wyjawia **t.**
2Ts 2:7 już działa to, co jest **t.** tego bezprawia
Obj 17:5 **t.**: Babilon Wielki, matka nierządnic
Obj 17:7 Powiem ci **t.** niewiasty i bestii
TAJNIK, Ps 44:21; 1Ko 14:25
TAK, Mt 5:37 Niechże wasze słowo **T.** znaczy **T.**
2Ko 1:20 obietnice za jego sprawą stały się **T.**
TALENT, Wj 38:25, 27; Mt 18:24; 25:15; Obj 16:21
TAMAR, Rdz 38:6, 11; Rut 4:12; Mt 1:3
TAMBURYN, 2Sm 6:5 instrumenty strunowe i **t.**
TAMMUZ, Eze 8:14 kobiety opłakujące boga **T.**
TANIEC, Wj 32:19; 1Sm 18:6; Ps 30:11; 149:3; Lam 5:15
TARCZA, Rdz 15:1 Jestem dla ciebie **t.**
Sdz 5:8 **T.** widać nie było ni dzidy w Izraelu
2Sm 1:21 tam została splugawiona **t.** mocarzy
2Sm 22:3 U niego się schronię; **t.** moja i róg
Ps 47:9 Do Boga bowiem należą **t.** ziemi
Ps 84:11 Bo Jehowa Bóg jest słońcem i **t.**
Ps 91:4 wierność wobec prawdy będzie wielką **t.**
Ps 18:30, 35; 144:2; Prz 30:5; Iz 21:5; Ef 6:16
TARGNĄĆ SIĘ, 1Sm 22:17 by **t.** na kapłanów
TARGOWAĆ SIĘ, Hi 41:6 o niego **t.** wspólnicy
TARSZISZ, Iz 23:1 Wyjcie, okręty **T.**
2Kn 9:21; Ps 48:7; Eze 27:12, 25; Jon 1:3
TARTAR, 2Pt 2:4 przez wtrącenie ich do **T.**
TARZAĆ SIĘ, Jer 25:34 Wyjcie, pasterze! I **t.**
TARZANIE SIĘ, 2Pt 2:22 maciora do **t.** w błocie
TATUOWANY, Kpł 19:28 nie wykonywać **t.** znaków
TCHNĄĆ, Jn 20:22 rzekłszy to, **t.** na nich
2Tm 4:17 Pan stał przy mnie i **t.** we mnie moc
TCHNIENIE, Ps 78:33 zakończył ich dni niby **t.**
Ps 94:11 zna myśli ludzkie, że są jak **t.**
Rdz 7:22; Ps 39:5; 144:4; Iz 57:13
TCHÓRZE, Obj 21:8 co do **t.** — ich dział w jeziorze
TCHÓRZOSTWO, 2Tm 1:7 nie dał nam ducha **t.**
TEATR, Dz 19:29; Heb 10:33
TEATRALNY, 1Ko 4:9 staliśmy się widowiskiem **t.**
TEMAT, Hi 30:9 teraz stałem się **t.** ich pieśni
TERAFIM, 1Sm 15:23 używanie mocy tajemnej i **t.**
Rdz 31:19; 2Kl 23:24; Eze 21:21; Oz 3:4; Za 10:2
TEREN, Iz 42:16; Rz 15:23; 2Ko 10:15
TERYTORIUM, Ps 147:14 pokój na twym **t.**
Jer 31:17 synowie powrócą na swe **t.**
Ps 78:54; Jl 3:6; Am 1:13; Mi 5:6; Sof 2:8
TESTAMENT. Zobacz PRZYMIERZE.
TĘCZA, Rdz 9:13 **T.** daję na obłoku za znak
Obj 4:3; 10:1
TĘSKNIĆ, Rdz 31:30 bardzo **t.** za domem
Ps 84:2 Dusza moja **t.**, wręcz usycha
Flp 1:8 jak gorąco **t.** za wami wszystkimi
TĘŻYZNA, Iz 59:10 wśród odznaczających się **t.**
TIATYRA, Dz 16:14; Obj 1:11; 2:18, 24
TKLIWY, Rz 12:10; 2Ko 1:3; Kol 3:12; Jak 5:11
TŁUCZEK, Prz 27:22 utarł **t.** w moździerzu
TŁUM, 2Kn 20:15 nie bójcie się tego wielkiego **t.**
Mt 21:9 **T.** wołały: Racz wybawić Syna Dawidowego
Mt 13:34; Mk 3:9; Jn 6:5
TŁUMACZ, 1Ko 12:30 Czyż wszyscy są **t.**
1Ko 14:28 Gdyby zaś nie było **t.**, niech milczy
TŁUMACZENIE, 1Ko 12:10 innemu **t.** języków
1Ko 14:26 inny ma język, inny ma **t.**
TŁUMACZYĆ, Mt 16:3; Jn 1:42; 9:7; 1Ko 14:13, 27
TŁUSZCZ, 1Sm 15:22 lepsze niż **t.** baranów
Iz 34:6 będzie pokryty **t.**, krwią baranów
Eze 34:3 Jadacie **t.** i przyodziewacie się wełną
TOBOŁY, 1Sm 10:22; 25:13; 30:24; Eze 12:3, 7
TOCZYĆ SPÓR, Iz 3:13; 50:8; Oz 4:4
TOFET, 2Kl 23:10; Iz 30:33; Jer 7:31
TOK MYŚLI, 1Ko 1:10 ten sam umysł i ten sam **t.**
TOLEROWAĆ, 2Kl 10:16 nie **t.** rywalizacji z Jehową
Rz 9:22 Bóg **t.** naczynia srogiego gniewu
TOMASZ, Mt 10:3; Jn 20:24; Dz 1:13
TON, 1Ko 14:7 nie odda różnicy wysokości **t.**
TOPNIEĆ, Joz 2:11 nasze serca zaczęły **t.**
Ps 97:5 Góry **t.** niczym wosk — za sprawą Jehowy
Am 9:5 Jehowa dotyka tej ziemi, tak iż ona **t.**
Ps 46:6; 68:2; 107:26; Nah 1:5
TOPOLA, Ps 137:2 Na **t.** zawiesiliśmy harfy
TORBA, Mt 10:10; Łk 22:35, 36
TORTUROWANY, Heb 11:35 inni byli **t.**, ponieważ
TOWAR, Neh 10:31; Eze 26:12; 27:27; 28:5, 16, 18
TOWARZYSTWO, 1Ko 15:33 Złe **t.** psuje zwyczaje
TOWARZYSZ, Ps 45:7 namaścił cię bardziej niż **t.**
Prz 17:17 Prawdziwy **t.** miłuje przez cały czas
Kzn 4:10 drugi może podnieść swego **t.**
Jer 31:34 już nikt nie będzie uczył swego **t.**
Kpł 6:2; 24:19; Ezd 4:7, 9; 5:3, 6; Ps 119:63; 122:8; Iz 41:6; Za 13:7; 14:13; Łk 5:7; Heb 1:9
TOWARZYSZKA, Sdz 11:37 opłakiwać, ja i moje **t.**
TRADYCJA, 1Kn 4:22 słowa te mają długą **t.**
Mt 15:3 naruszacie przykazanie ze względu na **t.**
Mk 7:13 tak unieważniacie słowo Boże swoją **t.**
Gal 1:14 byłem gorliwszy o **t.** ojców moich
Mk 7:3; 1Ko 11:2; Kol 2:8; 2Ts 2:15; 3:6
TRAF, Kzn 2:14 jeden **t.** przytrafia się wszystkim
TRAKTOWANIE, Jl 3:4, 7; Abd 15; 2Ko 4:10; Kol 2:23
TRAPIĆ, Prz 1:33 nie będzie go **t.** strach przed
TRATOWAĆ, Dn 8:13 święte miejsce i zastęp są **t.**
TRATOWANIE, Iz 22:5 dzień zamieszania i **t.**
TRAWA, 2Kl 19:26; Ps 37:2; 103:15; Iz 40:8; 51:12
TRAWIĄCA GORĄCZKA, Hab 3:5
TRĄBA, Mt 6:2 nie dmij przed sobą w **t.**
1Ko 14:8 jeśli **t.** da niewyraźny sygnał, któż
1Ts 4:16 sam Pan zstąpi z nieba z **t.** Bożą
1Ko 15:52; Heb 12:19; Obj 8:2
TRĄD, Łb 12:10 Miriam została dotknięta **t.**
Kpł 13:2; Pwt 24:8; 2Kl 5:3, 27; Łk 5:12
TRĘDOWATY, Mt 11:5; 26:6; Łk 4:27
TRON, 1Kn 29:23 zasiadł Salomon na **t.** Jehowy
Ps 45:6 Bóg jest twoim **t.** po czas niezmierzony
Ps 97:2 prawość i sąd są miejscem jego **t.**
Iz 9:7 na **t.** Dawida i nad jego królestwem
Iz 14:13 Wyniosę swój **t.** ponad gwiazdy Boże
Iz 66:1 Niebiosa są moim **t.**, a ziemia podnóżkiem
Dn 7:9 Patrzyłem, aż ustawiono **t.** i zasiadł
Łk 22:30 zasiadać na **t.**, aby sądzić
Heb 4:16 Przystąpmy do **t.** życzliwości
Heb 12:2 zasiadł po prawicy **t.** Boga
Obj 3:21 dam zasiąść ze mną na moim **t.**
Obj 7:9 wielka rzesza, stojąca przed **t.**
Jer 3:17; Mt 25:31; Rz 14:10; Kol 1:16; Obj 20:4

TRON SĘDZIOWSKI, Rz 14:10 przed **t.** Boga
2Ko 5:10 musimy się pojawić przed **t.** Chrystusa
TROSKA, Prz 11:15 pozostaje wolny od **t.**
Jer 12:1 którzy się dopuszczają zdrady, są bez **t.**
Mk 4:19 **t.** tego systemu rzeczy i zwodnicza moc
Ps 142:2; Mt 13:22; Łk 8:14; 21:34; 1Pt 5:7
TROSZCZYĆ SIĘ, 1Ko 12:25 **t.** o siebie nawzajem
TRUD, Prz 14:23 Z wszelkiego **t.** jest korzyść
Kzn 2:24 dać duszy ujrzeć dobro za swój **t.**
2Ko 11:23 w **t.** częściej, w więzieniach częściej
1Pt 4:18 jeśli prawy z **t.** dostępuje wybawienia
Obj 14:13 mówi duch, niech odpoczną od swych **t.**
Ps 128:2; 1Ko 3:8; 15:58; 1Ts 2:9; 3:5; 2Ts 3:8
TRUDNY, Dn 2:11 to, o co król pyta, jest **t.**
1Ko 7:26 ze względu na obecną **t.** sytuację
Pwt 1:17; 17:8; 2Pt 3:16
TRUDZIĆ SIĘ, Ps 127:1 na próżno **t.** budowniczowie
Jon 4:10 Tobie żal tykwy, przy której nie **t.**
1Ko 15:10 ale **t.** więcej niż oni wszyscy
1Ko 16:16 każdemu, kto współpracuje i **t.**
TRUMNA, Rdz 50:26 Potem Józefa włożono do **t.**
TRUP, Mt 24:28 Gdziekolwiek jest **t.**, tam orły
Kpł 26:30; Sdz 14:8; Ps 110:6; Iz 14:19; Am 8:3
TRWAĆ Ps 89:47 Pamiętaj, ile **t.** moje życie
Dn 2:44 królestwo będzie **t.** po czasy niezmierzone
Jn 6:27 pokarm, który **t.** ku życiu wiecznemu
Rz 2:1 ty, który osądzasz, **t.** w tym samym
Ef 6:3 działo i abyś długo **t.** na ziemi
1Tm 4:16 **T.** przy tych rzeczach
Rz 2:2; 1Tm 5:20; Heb 10:26; 1Pt 1:23, 25; 1Jn 1:6; 3:6; Judy 21
TRWAJĄCY, Rz 1:32
TRWAŁY, 2Tm 2:19 **t.** fundament Boży stoi
Jer 30:12; 49:19; 50:44; Mi 6:2; Heb 10:34
TRWANIE, Tyt 3:8 umysły na **t.** w szlachetnych
TRWOGA, Rdz 9:2 **t.** przed wami będzie na ziemi
Rdz 35:5 **t.** Boża padła na okoliczne miasta
Wj 15:16 Padnie na nich **t.** i strach
Ps 55:4; 73:19; Jer 8:15; Eze 26:21
TRWOŻYĆ, 1Sm 16:14 **t.** go jakiś zły duch
TRYBUNAŁ, 1Ko 4:3 osądzany przez **t.** ludzki
TRYSKAĆ, Jak 3:11 Czyż źródło **t.** słodyczą i goryczą
TRYUMFALNIE, Ps 41:11 nie wykrzykuje **t.** nade mną
Ps 47:1 **T.** wykrzykujcie do Boga głosem wołania
Ps 81:1 **t.** wykrzykujcie do Boga Jakubowego
TRYUMFALNY, 2Ko 2:14 w pochodzie **t.** z Chrystusem
Kol 2:15 za jego sprawą powiódł je w pochodzie **t.**
TRYUMFOWAĆ, Jak 2:13 Miłosierdzie **t.** nad sądem
TRZCINA, Eze 40:3, 5; 42:16; Mt 11:7; 27:29
TRZECI, 2Ko 12:2 został porwany do **t.** nieba
TRZECI DZIEŃ, Łk 9:22 zabity, a **t.** wskrzeszony
Wj 19:11; Łk 13:32; 24:21; Dz 10:40; 1Ko 15:4
TRZEWIA, Sof 1:17 krew jak proch, a **t.** jak gnój
TRZEŹWIEĆ, Ps 78:65 niczym mocarz **t.** od wina
TRZEŹWOŚĆ UMYSŁU, 1Pt 5:8 Zachowujcie **t.**
TRZEŹWY UMYSŁ, 1Pt 4:7 Bądźcie **t.** oraz czujni
TRZĘSIENIE, Mt 24:7 będą też **t.** ziemi
Za 14:5; Mt 27:54; Łk 21:11; Obj 6:12
TRZODA, Ps 65:13 Pastwiska przyodziały się w **t.**
Ps 79:13 My zaś – twój lud i **t.** twego pastwiska
Sdz 5:16; Ps 78:52; Iz 13:20; 60:7; 61:5; Jer 25:34; Mi 2:12; Mt 26:31; 1Pt 5:2, 3
TRZÓDKA, Łk 12:32 Nie bój się, mała **t.**
TRZYMAĆ SIĘ, Dn 2:43 nie będą jednak **t.** razem
Jn 20:17 Przestań **t.** mnie kurczowo
2Tm 2:21 Jeśli ktoś **t.** z dala od tych ostatnich
TRZYSTA, Sdz 7:7 Przez tych **t.** mężów, którzy
TUCZYĆ, Jak 5:5 **T.** swe serca w dniu rzezi
TUŁACZ, Ps 36:11 niech nie zrobi ze mnie **t.**
TUMULT, Ps 2:1 Dlaczego narody wszczęły **t.**
Dz 4:25 Dlaczego narody wszczęły **t.**, a ludy
Dz 21:34 z powodu **t.** nie mógł się dowiedzieć nic
TUNEL, 2Sm 5:8 niech dojdzie przez **t.** wodny
TUSZ, Jer 4:30 powiększałaś swe oczy czarnym **t.**
TWARDY, Eze 3:7 wszyscy mają **t.** czoło
TWARZ, Mt 26:39 odszedłszy nieco, upadł na **t.**
Rdz 4:5; Dz 25:16; 1Ko 13:12; Gal 2:11
TWIERDZA, Ps 18:2 Jehowa jest moją **t.**
Ps 37:39 on jest ich **t.** w czasie udręki
Ps 91:2 Tyś schronieniem moim i moją **t.**
Dn 11:31 zbezczeszczą sanktuarium, **t.**
Ps 28:8; Prz 10:29; Iz 25:4; Nah 1:7; Za 9:12
TWÓRCA, Hi 32:22 T. mój łatwo by mnie porwał
Iz 51:13 żebyś miał zapomnieć o Jehowie, twoim **T.**
Ps 95:6; Prz 14:31; 22:2; Iz 17:7; Jer 10:16
TYDZIEŃ, Wj 34:22 będziesz obchodził Święto **T.**
Rdz 29:27, 28; Pwt 16:9, 10, 16; Dn 9:24-27
TYKAĆ, 1Kn 16:22 Nie **t.** moich pomazańców
Ps 105:15 mówiąc: Nie **t.** moich pomazańców
TYMczasowy osiedleniec, Heb 11:13
TYMOTEUSZ, Dz 16:1; 1Ko 4:17; 1Tm 1:2
TYNK, Dn 5:5 pisały na **t.** ściany pałacu
TYNKOWAĆ, Eze 13:10 tacy, którzy ją **t.** wapnem
TYR, 2Sm 5:11; 1Kl 7:13; Iz 23:1, 17; Eze 27:2
TYRAN, Hi 27:13 otrzymają dziedzictwo **t.**
Kpł 25:43; Ps 86:14; Prz 11:16; Jer 15:21
TYRANIZOWAĆ, Iz 3:5 będą **t.** jeden drugiego
TYSIĄC, Pwt 7:9 życzliwości na **t.** pokoleń
1Kl 19:18 Ja zaś pozostawiłem w Izraelu siedem **t.**
Hi 33:23 posłaniec, rzecznik, jeden z **t.**
Ps 50:10 zwierz leśny, zwierzęta na gór **t.**
Ps 84:10; 91:7; Iz 60:22; Obj 14:1
TYSIĄC LAT, Ps 90:4 **t.** w twoich oczach jak dzień
2Pt 3:8 u Jehowy jeden dzień jest jak **t.**
Obj 20:2 Diabła i Szatana związał na **t.**
Obj 20:4 królowali z Chrystusem przez **t.**
TYTUŁ, Ezr 21:27 do którego należy **t.** prawny
Jn 19:19 Piłat wypisał **t.** i umieścił na palu męki
TYTUŁOWAĆ, Hi 32:21 człowieka nie będę **t.**
TYTUS, 2Ko 2:13; 12:18; Gal 2:1; Tyt 1:4

U

UBICZOWAĆ, Mt 23:34 niektórych zaś **u.**
UBIJANIE, Prz 30:33 Bo **u.** mleka daje maslo
UBLIŻAJĄCY, Hi 20:3 Słyszę **u.** mi wezwanie
UBÓGI, Wj 23:6; Jer 2:34; 5:28; Am 8:4
UBÓSTWO, Prz 13:18 popadnie w **u.** i hańbę
2Ko 8:9 abyście dzięki jego **u.** stali się bogaci
Obj 2:9 Znam twój ucisk i **u.**, lecz jestes bogaty
Rdz 45:11; Prz 6:11; 20:13; 24:34; 30:8, 9
UBYTEK, Rz 11:12 ich **u.** oznacza bogactwo
UBYWAĆ, Iz 60:20 nie będzie też **u.** księżyca
UCHO, Prz 20:12 **U.**, które słyszy, uczynił Jehowa
Iz 35:5 zostaną też otworzone **u.** głuchych
1Ko 12:16 **u.** rzekło: Ponieważ nie jestem okiem
2Tm 4:4 odwrócą **u.** od prawdy, a zwrócą się ku
Jak 5:4 wołania żniwiarzy doszły do **u.** Jehowy
Pwt 5:1; 2Kl 21:12; Mt 13:16; Jn 18:10; Obj 2:7
UCHODZIĆ, Prz 17:28 głupi będzie **u.** za mądrego
UCHO IGŁY, Mt 19:24; Mk 10:25
UCHYBIENIE, Ps 50:20; Dz 24:16; 2Ko 6:3
UCIĄŻLIWY, Flp 3:1 Pisanie do was nie jest **u.**
1Jn 5:3 przecież jego przykazania nie są **u.**
UCIEC, Jer 51:6 **U.** spośród Babilonu
Mt 23:33 jakże **u.** przed sądem Gehenny
Mt 24:16 potem ci w Judei zaczną **u.** w góry
Lb 35:15; Prz 28:1; Iz 35:10; 1Ko 10:14; Jak 4:7
UCIECHA, Prz 21:17 Kto kocha **u.**, będzie w nędzy
Heb 11:25 zaznawanie tymczasowej **u.** z grzechu
UCIECZKA, Rdz 4:16 osiedlił się w Ziemi **U.**
Mt 24:20 żeby **u.** nie nastąpiła w porze zimowej
Pwt 32:30; Iz 52:12; Jer 16:19; 25:35
UCIEKINIER, Rdz 4:12; Eze 17:21; 24:27
UCISK, Ps 72:14 Z **u.** i gwałtu wykupi ich duszę
Mt 24:9 Wtedy ludzie będą was wydawać na **u.**
Mt 24:21 potem będzie wielki **u.**, jakiego nie było
Jn 16:33 Na świecie doznajecie **u.**, ale odwagi
Rz 12:12 W **u.** bądźcie wytrwali
2Ko 1:4 który nas pociesza we wszelkim naszym **u.**
2Ko 4:17 chociaż **u.** jest chwilowy i lekki
1Ts 1:6 w ogromnym **u.** przyjęliście słowo
Heb 10:33 w teatrze wystawiani na obelgi i **u.**
Jak 1:27 opiekować się sierotami i wdowami w **u.**

Obj 2:10 abyście doznawali **u.** przez dziesięć dni
Obj 7:14 Są to ci, którzy wychodzą z wielkiego **u.**
Iz 54:14; 59:13; Jer 6:6; Mk 4:17; Dz 7:10; 14:22; Rz 2:9; 5:3; 8:35; 2Ko 6:4; Kol 1:24; 1Ts 3:3

UCISKAĆ, Wj 22:22 Nie wolno wam **u.** wdowy
Wj 23:9 nie wolno ci **u.** osiadłego przybysza
Sdz 4:3 srogo **u.** synów Izraela przez 20 lat
Jer 7:6 nie będziecie **u.** osiadłego przybysza
2Ts 1:6 tym, którzy was **u.**, odpłacić uciskiem
2Sm 7:10; Ps 94:5; Iz 52:4; 60:14; Sof 3:19

UCIŚKANY, 2Ko 4:8; Heb 11:37

UCIŚNIENIE, Ps 107:17 ściągnęli na siebie **u.**
Ps 107:41 Lecz biednego chroni przed **u.** i czyni
2Ko 8:2 podczas wielkiego wypróbowania w **u.**
Wj 3:7, 17; 4:31; Hi 36:15; Ps 119:92

UCIŚNIONY, Hi 36:15 Wyratuje **u.** i otworzy ucho
Prz 31:9 broń sprawy **u.** oraz biednego
Iz 53:7 Był wielce **u.** i pozwalał się dręczyć
Hi 34:28; Ps 82:3; Iz 49:13; 58:10; 66:2

UCZCIWOŚĆ, Rdz 20:5 Uczyniłem to w **u.** serca

UCZCIWY, 2Ko 8:21 dbamy o **u.** zaopatrzenie
Heb 13:18 gdyż ufamy, że mamy **u.** sumienie

UCZENI W PIŚMIE, Mt 5:20 prawość obfitsza niż **u.**
Mt 7:29; 9:3; 17:10; Łk 5:21, 30

UCZEŃ, Iz 8:16 opieczętuj prawo wśród moich **u.**
Mt 28:19 Idźcie więc i czyńcie **u.** z ludzi
Łk 6:40 **U.** nie przewyższa swego nauczyciela
Mt 10:24, 42; 26:26, 56; Jn 8:31

UCZESTNICZENIE, Kol 1:12 **u.** w dziedzictwie

UCZESTNIK, Heb 3:1; 6:4; 12:8

UCZONOŚĆ, Dz 26:24 Wielka **u.** przywodzi cię do

UCZTA, Est 2:18 wyprawił król wielką **u.** dla
Est 5:4 król przyjdzie dziś z Hamanem na **u.**
Iz 25:6 wyprawi dla ludów **u.** z wina na osadach
Judy 12 z wami biesiadują na waszych **u.** miłości

UCZUCIE, Kol 3:12 przyodziejcie się w tkliwe **u.**
2Tm 3:3 wyzuci z naturalnego **u.**, niesklonni do

UCZYĆ (SIĘ), Pwt 31:12 aby **u.** bać się Jehowy
Ezd 7:10 **u.** w Izraelu przepisu i sprawiedliwości
Hi 35:11 On **u.** nas więcej niż zwierzęta ziemi
Ps 25:9 będzie potulnych **u.** swej drogi
Ps 34:11 **u.** was będę bojaźni przed Jehową
Iz 2:4 ani się już nie będą **u.** wojowania
Iz 48:17 **u.** cię, byś odniósł pożytek
Jer 31:34 nikt nie będzie **u.** swego towarzysza
Mi 4:3 ani się już nie będą **u.** wojowania
Mt 5:19 Kto tak **u.**, będzie nazwany najmniejszym
Mt 15:9 gdyż jako nauk **u.** nakazów ludzkich
Mt 28:20 **u.** ich przestrzegać wszystkiego, co
1Tm 5:13 Zarazem **u.** być bez zajęcia
2Tm 3:7 takie, które zawsze **u.**, a jednak
Pwt 4:5; Ps 71:17; Rz 2:21; 1Ko 14:31; 1Tm 2:11

UCZYNEK, Dz 26:20 **u.** odpowiadające skrusze
Gal 5:19 Jawne są **u.** ciała, a są nimi: rozpusta
Tyt 2:14 gorliwy w szlachetnych **u.**
Heb 10:24 pobudzać do miłości i szlachetnych **u.**
Jak 2:26 tak i wiara bez **u.** jest martwa
Obj 20:12 byli sądzeni według swych **u.**

UDAWAĆ, Prz 13:7 jest taki, który **u.** bogatego

UDAWANA POKORA, Kol 2:18 ma upodobanie w **u.**

UDAWANIE, Gal 2:13 Żydzi przyłączyli się w **u.**

UDERZAĆ, Sdz 5:26 **u.** Syserę, przebiła mu głowę
Wj 17:6; Prz 3:23; Mt 26:31; Dz 23:3; 1Ko 9:26

UDERZENIE, Pwt 25:3; Łk 12:47, 48; 2Ko 11:24

UDOBRUCHAĆ, Rdz 32:20 Może go **u.** darem

UDOSKONALICIEL, Heb 12:2 Pełnomocnika i **U.**

UDOWADNIAĆ, Dz 25:7 których nie potrafili **u.**

UDRĘCZENIE, Łk 21:25 na ziemi **u.** narodów
2Ko 2:4 z ucisku oraz **u.** serca napisałem do was

UDRĘCZONY, Iz 53:4 myśmy go poczytywali za **u.**
2Pt 2:7 wyzwolił prawego Lota, wielce **u.**

UDRĘKA, Ps 46:1 Bóg pomocą w czasie **u.**
Ps 118:5 Spośród **u.** wzywałem Jah
Prz 11:8 Prawy zostaje wyratowany z **u.**
Prz 24:10 Okazałeś się zniechęcony w dniu **u.**
Dn 12:1 I nadejdzie czas takiej **u.**, jakiej nie
Sof 1:15 dzień **u.** i uciśnienia, dzień burzy
1Ko 7:28 Jednakże tacy będą mieć **u.** w ciele
2Sm 22:7; Prz 17:17; Iz 8:22; Dz 20:23; Rz 2:9

UDUSZENIE, Hi 7:15 dusza moja wybiera **u.**

UDZIELAĆ, Prz 9:9 **U.** wiedzy prawemu
Dn 11:33 wnikliwi będą wielu **u.** zrozumienia
Flp 4:13 dzięki temu, który mi **u.** mocy
1Tm 1:12 naszemu Panu, który mi **u.** mocy
Dn 9:22; Rz 12:3, 6, 8; 1Ko 12:11; Gal 2:6; 3:5

UDZIELANIE, 2Ko 3:9 **u.** prawości
1Tm 1:4 zamiast sprzyjać **u.** czegoś przez Boga

UFAĆ, Ps 84:12 szczęśliwy człowiek, który **u.** tobie
Prz 11:28 Kto **u.** swemu bogactwu, ten upadnie
Prz 29:25 lecz kto **u.** Jehowie, znajdzie ochronę
2Ko 1:9 abyśmy nie **u.** samym sobie, lecz Bogu
Ps 9:10; 32:10; Prz 28:26; Jer 46:25; Mi 7:5

UFNOŚĆ, Ps 56:11 W Bogu pokładam **u.**
Ps 146:3 Nie pokładajcie **u.** w dostojnikach
Prz 3:26 Jehowa bowiem okaże się twą **u.**
Iz 26:3 gdyż właśnie ty budzisz **u.**
Iz 31:1 Biada tym, którzy pokładają **u.** w rydwanach
Jer 7:4 Nie pokładajcie **u.** w zwodniczych słowach
Jer 12:5 czy w ziemi pokoju pokładasz **u.**
Jer 17:5 Przeklęty, który pokłada **u.** w człowieku
Ef 3:12 mamy przystęp z **u.** dzięki naszej wierze
Flp 3:3 nie pokładamy **u.** w ciele
2Ts 3:4 A co do was, pokładamy **u.** w Panu
Heb 3:14 aż do końca trzymamy się mocno **u.**
Ps 49:6; Prz 14:26; Kzn 9:4; Iz 36:4; 2Ko 1:15; 9:4

UFORMOWANY, Rz 9:20 Czyż rzecz **u.** powie temu

UGANIAĆ SIĘ, Prz 28:22; Iz 1:23

UGODA, 2Ko 6:16 jakaż **u.** świątyni z bożkami

UGODZIĆ, 1Kl 22:34 nie zamierzał **u.** króla Izraela

UJADAĆ, Ps 59:6 **u.** jak pies i krążą po mieście

UJARZMIAĆ, Jak 3:7 da się **u.** i został **u.**
Jak 3:8 Języka zaś nikt z ludzi **u.** nie potrafi

UJAWNIAĆ (SIĘ), Jn 17:6 **U.** twoje imię ludziom
Kol 1:26 święta tajemnica została **u.** jego świętym
Kol 3:4 Kiedy Chrystus, nasze życie, zostanie **u.**
Heb 9:26 Teraz **u.** raz na zawsze przy zakończeniu
1Jn 1:2 życie **u.**, a my widzieliśmy i świadczymy
Jn 3:21; Rz 3:21; 1Ko 4:5; 1Tm 3:16; Tyt 2:11; 1Pt 5:4; 1Jn 3:2, 8; Obj 15:4

UJAWNIENIE (SIĘ), 2Ts 2:8 **u.** swej obecności
1Tm 6:14 aż do **u.** naszego Pana, Jezusa Chrystusa
2Tm 1:10; 4:1, 8; Tyt 2:13

UJMOWAĆ (SIĘ), Wj 5:8 Nic im nie **u.**, gnuśnieją
Pwt 4:2 ani nie wolno wam nic z niego **u.**
Iz 53:12 zaczął **u.** za występnymi
Iz 59:16 gdy zobaczył, zdumiał się, iż nikt nie **u.**
Kzn 3:14 nic dodać i nic nie można z tego **u.**
Rz 8:27 w zgodzie z Bogiem **u.** on za świętymi
Rz 8:34 jest po prawicy Bożej, który **u.** za nami
Heb 7:25 ponieważ zawsze żyje, aby za nimi **u.**

UJRZEĆ, Jn 14:9 Kto mnie **u.**, **u.** też Ojca
Jn 20:29 Czy uwierzyłeś dlatego, że mnie **u.**
Heb 11:13 ale je z dala **u.** i powitali

UJRZENIE, Jn 8:56 perspektywą **u.** mego dnia

UJŚĆ, Łk 21:36 żebyście zdołali **u.** tego wszystkiego
1Ts 5:3 jak bolesć na niewiastę, i nie **u.**
2Pt 2:20 **u.** kalającym rzeczom tego świata
Prz 11:21; 19:5; Rz 2:3; Heb 2:3; 11:34

UKARAĆ, Kpł 26:18 **u.** was za grzechy siedem razy

UKARANIE, Wj 20:7; Jer 30:11; 49:12

UKAZYWAĆ (SIĘ), Rdz 12:7 Jehowa **u.** Abramowi
Wj 3:16 Jehowa, Bóg Abrahama, **u.**, mówiąc
Wj 16:10 oto chwała Jehowy **u.** w obłoku
Pwt 31:15 Wtedy Jehowa **u.** przy namiocie
1Sm 3:21 I Jehowa znowu **u.** w Szilo
1Kl 11:9 od Jehowy, który mu dwa razy **u.**
2Kn 3:1 gdzie Jehowa **u.** Dawidowi, jego ojcu
2Kn 16:9 by on **u.** swą siłę dla dobra tych
Ps 102:16 Jehowa odbuduje Syjon; **u.** w swej chwale
Jn 21:1 Potem Jezus **u.** uczniom nad Morzem
Dz 26:16 Po to ci **u.**, żeby cię wybrać
Sdz 6:12; Mt 24:30; Łk 9:31; Dz 9:17; Ef 2:7

UKŁADAĆ (SIĘ), Eze 17:2; 24:3 **u.** przypowieść o Mt 8:11 przyjdzie i **u.** przy stole z Abrahamem Dz 1:1 Pierwsze sprawozdanie, Teofilu, **u.**

UKŁADANIE, Prz 16:1 należy **u.** tego, co w sercu

UKNUĆ, Est 8:3 Haman **u.** zło przeciwko Żydom

UKOŃCZYĆ, 2Tm 4:7 bieg **u.**, wiarę zachowałem

UKORZYĆ (SIĘ), Pwt 8:2 cię **u.** i poddać próbie Flp 2:8 **u.** i stał się posłuszny aż do śmierci Jak 4:10 **U.** w oczach Jehowy, a on was wywyższy 1Pt 5:6 **U.** pod potężną ręką Boga 1Kl 21:29; 2Kl 22:19; 2Kn 7:14; 12:6; Mt 18:4

UKRYCIE, Ps 27:5 Bo w **u.** swym osłoni mnie Ps 91:1 Kto mieszka w **u.** u Najwyższego Iz 45:19; Mt 6:4, 6

UKRYTY, Joz 7:22 oto było to **u.** w jego namiocie Dn 2:22 On wyjawia sprawy głębokie i rzeczy **u.** Sof 2:3 będziecie mogli zostać **u.** w dniu Jehowy 1Ko 2:7 głosimy mądrość Bożą, mądrość **u.** Ef 3:9 zarządzana święta tajemnica **u.** w Bogu Kol 3:3 wasze życie jest **u.** z Chrystusem Jer 23:24; Kol 1:26; 1Tm 5:25; Obj 2:17

UKRYWAĆ (SIĘ), Hi 14:13 gdybyś mnie **u.** w Szeolu Hi 27:11 tego, co u Wszechmocnego, nie będę **u.** Ps 40:10 nie **u.** twej lojalnej życzliwości Mt 5:14 Nie można **u.** miasta położonego na górze Mt 11:25 ponieważ **u.** te rzeczy przed mędrcami Joz 6:25; Ps 9:15; 89:46; Iz 28:15; 30:20; Obj 6:16

UKRZYŻOWAĆ. Zobacz ZAWIESIĆ NA PALU, ZAWISNĄĆ NA PALU.

UKSZTAŁTOWAĆ, Hi 10:8; 36:3; Iz 45:18

ULECZENIE, Łk 13:14 dokonał tego **u.** w sabat

ULECZONY, Obj 13:3 śmiertelna rana została **u.**

ULECZYĆ, Pwt 32:39 Ja ciężko zraniłem i ja **u.** Łk 4:23 Lekarzu, **u.** samego siebie Mt 8:7; 12:15; 19:2; 21:14; Mk 3:2; Obj 13:12

ULEGŁOŚĆ, Flm 21 Ufny w twą **u.**, piszę

ULEGŁY, 2Ko 9:13 jesteście **u.** dobrej nowinie Heb 13:17 tym, którzy przewodzą, bądźcie **u.**

ULEWA, Pwt 32:2 jak rzęsiste **u.** na roślinność Ps 72:6 jak rzęsiste **u.**, które nawilżają ziemię Rdz 7:12; 1Kl 17:7; Mi 5:7

ULGA, Hi 14:14 będę czekał, aż nadejdzie **u.** 1Sm 16:23; Hi 32:20; 2Ts 1:7

ULICA, Prz 1:20 mądrość głośno woła na **u.** Iz 42:2 nie da słyszeć swego głosu na **u.** Eze 7:19 Swoje srebro rzucą na **u.** Jer 5:1; Eze 11:6; 28:23; Nah 2:4

UŁOMEK, Mt 14:20; 15:37

UŁOMNOŚĆ, Dz 14:15 podlegamy tym samym **u.**

UMACNIAĆ, Iz 35:3; 1Pt 5:10

UMARŁY, Ps 115:17 **U.** nie wysławiają Jah Kzn 9:5 lecz **u.** nie są świadomi niczego Mt 8:22 niech **u.** grzebią swych **u.** Jn 5:25 gdy **u.** usłyszą głos Syna Bożego Rz 6:11 uważajcie siebie za **u.** dla grzechu Kzn 9:5; Mt 22:32; Rz 14:9; 1Ts 4:16; Obj 14:13; 20:13

UMAWIAĆ SIĘ, 1Sm 21:2 **u.** z tymi młodzieńcami Am 3:3 Czy dwóch pójdzie razem, jeśli nie **u.**

UMIAR W NAWYKACH, 1Tm 3:2 zachowujący **u.** 1Tm 3:11 Tak samo kobiety winny zachowywać **u.** Tyt 2:2 Starsi mężczyźni niech zachowują **u.**

UMIEJĘTNE KIEROWNICTWO, Prz 20:18; 24:6 Prz 1:5 Mądry posłucha i zapewnia sobie **u.** Prz 11:14 Gdy nie ma **u.**, lud upada

UMIEJĘTNOŚĆ, Prz 9:9 prawy pomnoży swą **u.**

UMIERAĆ, Rdz 2:17 z całą pewnością **u.** Rdz 3:4 wąż rzekł: Z całą pewnością nie **u.** Kzn 3:19 Jak **u.** ono, tak i on **u.** Jn 11:26 kto we mnie wierzy, przenigdy nie **u.** Rz 5:8 byliśmy grzesznikami, Chrystus za nas **u.** Jer 16:4; Eze 18:4; Łk 16:22; 20:36; Rz 6:9; 7:9; 2Ko 5:15; Heb 9:27

UMIERANIE, Kzn 3:2 czas rodzenia i czas **u.**

UMIŁOWAĆ, Pwt 23:5 Jehowa, twój Bóg, cię **u.** Ps 78:68 wybrał górę Syjon, którą **u.** Jn 3:16 Bóg tak bardzo **u.** świat, że dał Syna Rz 8:37 zwyciężamy dzięki temu, który nas **u.** Rz 9:13 Jakuba **u.**, lecz Ezawa znienawidziłem Jer 5:31; Jn 12:43; 2Tm 4:8; Heb 1:9; 1Jn 4:10

UMIŁOWANY, Rz 11:28 są **u.** ze względu na Obj 20:9 okrążyli obóz świętych i miasto **u.** Mt 3:17; 1Ko 10:14; 2Ko 7:1; 1Pt 4:12

UMYSŁ, Iz 65:17 nie będzie się w **u.** wspominać Dn 6:14 postanowił w swym **u.** wyratować Daniela Am 4:13 który mówi, czym się zajmuje jego **u.** Mt 22:37 Masz miłować Jehowę całym swym **u.** Dz 17:11 przyjęli słowo z największą gotowością **u.** Rz 8:5 skupiają swe **u.** na sprawach ciała Rz 12:2 przemieniajcie się przez przeobrażanie **u.** 2Ko 4:4 bóg tego systemu rzeczy zaślepił **u.** Ef 3:18 byli całkowicie zdolni pochwycić **u.** Kol 3:2 skupiajcie **u.** na tym, co w górze 1Pt 1:13 Przystosujcie swoje **u.** do działalności 1Jn 5:20 Syn Boży obdarzył nas zdolnością **u.** Dz 20:19; Rz 7:25; 11:34; 14:5; 1Ko 1:10; 2:16; Flp 3:15, 19; Heb 8:10

UMYSŁOWOŚĆ, Kol 2:18 nadęty swą cielesną **u.**

UNICESTWIAĆ, Ps 92:7 by zostali **u.** na zawsze Ps 145:20 lecz wszystkich niegodziwców **u.** Rdz 34:30; Pwt 6:15; 28:63; Ps 37:38; 106:23; Prz 14:11; Dn 11:44; Gal 5:15

UNICESTWIENIE, Iz 38:17 zachował ją od dołu **u.**

UNIESIENIE, Dz 10:10; 11:5; 22:17

UNIEŚĆ, Heb 2:1 żebyśmy nie zostali **u.** z prądem

UNIEWAŻNIAĆ, Jn 10:35 Pisma nie można **u.** Gal 3:17 później nie **u.**, by znieść obietnicę

UNIKAĆ, 2Pt 1:4 **u.** skażenia na świecie

UNIKANY, Iz 53:3 Był wzgardzony i **u.** przez ludzi

UNIŻENIE, Dz 20:19; Ef 4:2; Flp 2:3; Kol 3:12

UNIŻONY, Sof 3:12 Pozostawię lud pokorny i **u.** Mt 11:29 jestem łagodnie usposobiony i **u.** w sercu Rz 12:16 dajcie się prowadzić temu, co **u.**

UNOSZENIE SIĘ, Hi 37:16 wiesz coś o **u.** obłoku

UPADAĆ, Joz 2:9 mieszkańcy ziemi **u.** na duchu Prz 11:28 Kto ufa swemu bogactwu, ten **u.** Prz 24:16 prawy może **u.** nawet siedem razy Łk 11:17 dom wewnętrznie podzielony **u.** Rz 11:11 Czy się potknęli, żeby całkowicie **u.** Rz 14:4 Dla swojego pana stoi on albo **u.** 1Ko 10:12 niech się strzeże, aby nie **u.** 2Pt 1:10 jeśli to będziecie czynić, na pewno nie **u.**

UPADEK, Prz 16:18 Pycha poprzedza **u.** Prz 18:12 Przed **u.** serce człowieka jest wyniosłe Iz 1:28; 30:13; Łam 1:7; 2:11; Mt 7:27

UPAJAĆ, Prz 5:19 Niechaj **u.** cię jej piersi

UPARTY, Iz 30:1 Biada synom **u.** Pwt 21:18; Sdz 2:19; Prz 7:11; Iz 65:2

UPEWNIAĆ SIĘ, Flp 1:10; 1Ts 5:21

UPICIE, Ag 1:6 Pije się, lecz nie aż do **u.**

UPIĘKSZAĆ, Ezd 7:27 aby **u.** dom Jehowy Iz 55:5 na Świętego Izraelskiego, gdyż On cię **u.** Iz 60:13 żeby **u.** miejsce mego sanktuarium Iz 61:3 będą zasadzeniem Jehowy, by został **u.**

UPIJAĆ SIĘ, Rdz 9:21 **u.** i wtedy się odkrył Ef 5:18 nie **u.** winem, bo w tym jest rozwiązłość 1Ts 5:7 ci, którzy **u.**, są pijani w nocy

UPODOBANIE, Ps 1:2 Ma **u.** w prawie Jehowy Ps 22:8 Niech go wyzwoli, skoro w nim znalazł **u.** Ps 40:8 Znalazłem **u.** w wykonywaniu twej woli Ps 105:22 wiązał jego książąt zgodnie z **u.** duszy Ps 149:4 Bo Jehowa ma **u.** w swoim ludzie Prz 8:35 znajdzie życie i zyskuje **u.** Jehowy. Iz 1:11 w krwi baranków i kozłów nie mam **u.** Iz 55:11 lecz uczyni to, w czym mam **u.** Eze 33:11 nie mam **u.** w śmierci niegodziwego Jon 1:14 Jehowo, postąpiłeś według swego **u.** Mi 6:7 Czy Jehowa będzie miał **u.** w tysiącach 2Ko 12:10 Dlatego znajduję **u.** w słabościach Flp 2:13 Bóg ze względu na swe **u.** działa w was 2Ts 1:11 dopełnił dobra, w którym ma **u.** Heb 10:38 moja dusza nie ma w nim **u.** Łb 14:8; 1Sm 15:22; 1Kn 29:3, 17; Ps 147:11;

Prz 11:27; 14:35; Iz 56:4; Jer 9:24; Mal 1:8; Rz 15:1, 3; Ef 1:5; 2Ts 2:12; 1Jn 3:22

UPOKARZAĆ, 1Kn 17:10 **u.** wszystkich wrogów Prz 29:23 Wyniosłość ziemskiego człowieka **u.** go Dn 4:37 potrafi **u.** tych, którzy chodzą w pysze

UPOKORZENIE, Prz 18:13 to jego głupota i **u.** Eze 16:54; Jak 1:10

UPOKORZONY, Iz 54:4 nie czuj się **u.** Flp 3:21 który przekształci nasze **u.** ciało Ps 35:4; Iz 41:11; 45:16; 50:7; Jer 22:22; Eze 36:32

UPOMINAĆ, Hi 40:2 ten, który **u.** Boga Ps 105:14 lecz ze względu na nich **u.** królów Prz 9:8 Nie **u.** szydercy, żeby cię nie znienawidził 1Tm 5:20 **u.** wobec obserwatorów, aby pozostali 2Tm 4:2 głoś słowo, **u.**, strofuj, usilnie zachęcaj Tyt 1:13 Właśnie dlatego wciąż ich surowo **u.** Obj 3:19 wszystkich, których kocham, tych **u.**

UPOMINANIE, 2Tm 3:16 pożyteczne do **u.**

UPOMINANY, Prz 29:1; Łk 3:19

UPOMNIENIE, Prz 1:23 Zawróćcie na moje **u.** Prz 10:17 kto odrzuca **u.**, przywodzi do błądzenia Prz 13:18 kto się stosuje do **u.**, jest wychwalany Prz 1:25; 3:11; 6:23; 15:5, 10, 31, 32; 29:15

UPORZĄDKOWANY, 1Ko 14:40 w sposób **u.**

UPORZĄDKOWYWAĆ, Iz 1:18; Mi 4:3; 1Ko 11:34

UPÓR, Wj 7:3 serce faraona zacięło się w **u.** Joz 11:20 pozwolił ich sercom zaciąć się w **u.** Jer 3:17 nie będą chodzić w **u.** złych serc Wj 14:17; Jer 7:24; 9:14; 11:8; 13:10; 18:12

UPRASZAĆ, Rdz 25:21 Izaak **u.** Jehowę Wj 8:30 Mojżesz wyszedł od faraona i **u.** Jehowę Sdz 13:8 Manoach zaczął **u.** Jehowę i mówić Iz 19:22 on da im się **u.** i uzdrowi ich Mk 7:32 **u.** go, aby włożył na niego rękę 2Ko 5:20 jak gdyby przez nas Bóg **u.** Jer 7:16; Rz 12:1; 2Ko 6:1; 1Tm 5:1

UPRAWA, Iz 5:7 a mężowie judzcy są **u.**

UPRAWIAĆ, Rdz 2:5 nie było człowieka, by **u.** rolę Rdz 3:23 usunął go z ogrodu Eden, aby **u.** ziemię

UPRAWIAJĄCY, Za 13:5 człowiekiem **u.** rolę

UPRAWIANY, Heb 6:7 przez których jest **u.**

UPRAWNY, Jer 4:3; Oz 10:12; 1Ko 3:9

UPRAWOMOCNIAĆ, Gal 3:17 które Bóg uprzednio **u.**

UPRAWOMOCNIONY, Gal 3:15 **U.** przymierza nikt

UPRZEDZENIE, 1Tm 5:21 przestrzegał bez **u.**

UPRZYKRZAĆ, Wj 1:14 **u.** im życie ciężką pracą

UPUST, Rdz 7:11; 2Kl 7:2; Mal 3:10; Rz 3:5

URAZA, Kpł 19:18 Nie wolno ci żywić **u.**

URAŻAĆ, Eze 32:9 I **u.** serce wielu ludów

URĄGAĆ, Prz 27:11; 2Pt 2:7; 3:17

UREGULOWAĆ, Mt 5:25 Szybko **u.** sprawy

URIM I TUMMIM, Wj 28:30; Ezd 2:63

UROCZY, Prz 3:22; 4:9; 5:19

UROCZYSTOŚĆ, 2Kn 7:9 **u.** poświęcenia ołtarza Lb 7:10; Ezd 6:16; Neh 12:27; Dn 3:2

UROCZYŚCIE, 1Ts 5:27 **U.** zobowiązuję was

URODA, Est 1:11 pokazać jej **u.** ludom i książętom

URODZIĆ (SIĘ), Ps 87:5; Iz 37:3; Mt 1:16

URODZINY, Rdz 40:20; Mt 14:6; Mk 6:21

URWISKO, Mt 8:32; Mk 5:13; Łk 8:33

URZĄD, 2Kl 17:32 sprawowali **u.** w domu wyżyn Dz 1:20 jego **u.** nadzorcy przejmie ktoś inny 2Ko 11:12 uznano za równych pod względem **u.** 1Tm 3:1 Jeżeli mężczyzna ubiega się o **u.** nadzorcy Heb 7:13 nikt nie sprawował **u.** przy ołtarzu

URZĄDZIĆ, Prz 9:2 **U.** ubój; zmieszała swoje wino

URZĘDOWA SZATA, 1Kl 19:19; 2Kl 2:8, 13; Za 13:4

USYCHAĆ, Ps 119:81; Mt 13:6; 21:19; 1Pt 1:24

USILNE ZACHĘTY, Hi 36:10; Oz 5:2; 1Tm 6:2

USILNIE, 1Sm 20:28 Dawid **u.** mnie prosił 1Ts 2:11 każdego z was **u.** zachęcaliśmy 2Tm 4:2 **u.** zachęcaj – z cierpliwością Tyt 2:15 Stale to mów i **u.** zachęcaj Heb 3:13 nawzajem **u.** zachęcajcie każdego dnia Heb 12:19 **u.** prosili, żeby im już nie dodawać Judy 3 żeby was **u.** zachęcić do ciężkiej walki 1Ko 16:15; 2Ko 2:8; 1Ts 4:1; 5:14; Tyt 1:9; Heb 13:19

USKARŻANIE SIĘ, Kol 3:13 ktoś ma powód do **u.**

USŁUCHAĆ, Sdz 2:20 i nie **u.** mego głosu 1Kl 20:36; Ps 81:11; Jer 35:14; Ag 1:12

USŁUGA. Zobacz też SŁUŻBA.

1Ko 12:28 potem dary uzdrawiania, pomocne **u.**

USŁUGIWAĆ, 1Sm 2:18 Samuel **u.** przed Jehową Iz 56:6 żeby mu **u.** i żeby miłować imię Jehowy Dn 7:10 Tysiąc tysięcy mu **u.**, a stało przed nim Mt 20:28 Syn nie przyszedł po to, by mu **u.** 1Tm 3:13 Mężczyźni, którzy bardzo dobrze **u.** Heb 6:10 by miał zapomnieć, że **u.** świętym 1Pt 1:12 nie sobie samym, lecz wam **u.** rzeczami Ps 103:21; Mt 4:11; 25:44; Mk 1:13; 1Pt 4:10

USŁUGIWANIE, Dz 20:24 dokończyć biegu oraz **u.** Rz 11:13 przysparzam chwały memu **u.** 1Ko 12:5 są rozmaite rodzaje **u.**, lecz ten sam Pan 2Ko 4:1 mając to **u.** stosownie do miłosierdzia Ef 4:12 w celu korygowania świętych, dla dzieła **u.** 1Tm 1:12 wyznaczając mnie do **u.** 2Tm 4:5 wykonuj dzieło, dokładnie pełnij swe **u.** Heb 1:14 są duchami, posyłanymi w celu **u.** Dz 21:19; Rz 12:7; 2Ko 6:3; 8:4; 9:1; Kol 4:17

USŁYSZEĆ, Joz 9:9 **u.** o jego sławie Ps 34:2 potulni **u.** i się rozradują Jn 5:28 w grobowcach pamięci **u.** jego głos Rz 10:14 A jak **u.** bez głoszącego Joz 2:11; 2Kl 21:12; Ps 85:8; Iz 43:9; Obj 3:20

USPOKOIĆ (SIĘ), Dz 11:18; 1Jn 3:19

USPOSOBIENIE, Flp 2:20 nikogo o jego **u.**

USPOSOBIONY, Rz 12:16 Bądźcie do drugich tak **u.**

USPRAWIEDLIWIAĆ. Zobacz UZNAWAĆ ZA PRAWEGO.

USPRAWIEDLIWIENIE, Rz 5:18; Judy 4

USTA, Joz 1:8 niech się nie oddala od twoich **u.** Iz 6:7 dotykając moich **u.**, rzekł: Oto dotknęło Iz 29:13 ten lud przybliża się swymi **u.** Iz 62:2 imieniem, które wyznaczą **u.** Jehowy Jer 1:9 wyciągnął rękę i dotknął moich **u.** Eze 33:31 swymi **u.** wyrażają zmysłowe żądze Łk 19:22 Z twych własnych **u.** cię osądzam Rz 10:10 lecz **u.** składa się publiczne wyznanie 1Pt 2:22 w jego **u.** nie znaleziono nic zwodniczego Wj 4:12; Pwt 8:3; Ps 37:30; 62:4; Prz 2:6; Kzn 5:2; Iz 51:16; 58:14; 59:21; Abd 12; Łk 6:45; Rz 3:19; Obj 3:16; 14:5

USTALAĆ, Dz 17:31 **U.** dzień, w którym zamierza

USTALONY, 1Kl 8:49 **u.** miejsca zamieszkania Jer 5:24 który dla nas strzeże **u.** tygodni żniwa Flp 3:16 idźmy według tego **u.** porządku Kol 2:7 zbudowani w nim i **u.** w wierze

USTANAWIAĆ, 1Sm 25:30 **u.** cię wodzem Dn 6:3 zamierzał go **u.** nad całym królestwem Jn 15:16 ja was **u.**, abyście szli i wydawali owoc Dz 14:23 w każdym zborze **u.** im starszych Dz 17:26 on **u.** wyznaczone czasy oraz ustalone Heb 1:2 Syna, którego **u.** dziedzicem wszystkiego Rdz 6:18; Łb 1:50; Pwt 28:9; 1Sm 13:14; Ezd 7:25; Iz 51:4; Jer 1:10; Rz 10:3; 2Tm 1:11; Heb 5:1; 8:3

USTANOWIONY, Dz 10:42 **u.** przez Boga sędzią 1Tm 2:7 zostałem **u.** głosicielem i apostołem

USTAWA, Wj 12:14 jako **u.** po czas niezmierzony Eze 37:24 i będą przestrzegać moich **u.** Kpł 18:5; Łb 10:8; Hi 38:33; Jer 31:35; Sof 2:2

USTAWAĆ, 1Sm 23:22 Idźcie, nie **u.** jeszcze Ps 71:9 nie opuszczaj mnie, gdy moc moja **u.** Mk 4:39 I wiatr **u.**, i nastała wielka cisza Rz 12:12 W ucisku wytrwali. W modlitwie nie **u.** Gal 6:9 nie **u.** w czynieniu tego, co szlachetne Kol 4:2 Nie **u.** w modlitwie, pozostając czujni 1Tm 5:5 nie **u.** w błaganiach i modlitwach nocą Heb 12:5 nie **u.**, gdy jesteś przez niego korygowany

USTAWIAĆ SIĘ, Ps 2:2; Dz 4:26

USTAWODAWCA, Iz 33:22 Jehowa naszym **U.**

USTĘPSTWO, Mt 19:8; 1Ko 7:6

USTNIE, Łk 1:4; Dz 18:25; Gal 6:6

USUNIĘCIE, Heb 12:27 wskazują na **u.** tego

USUNIĘTY, Wj 9:15 żebyś został **u.** z ziemi
Iz 54:10 góry mogą zostać **u.**, a wzgórza
USUWAĆ, Eze 21:26 **U.** zawój i zdejmij koronę
1Ko 5:7 **U.** stary zakwas, żebyście byli nowym
1Ko 5:13 **U.** niegodziwego spośród siebie
USYNOWIENIE, Rz 8:15, 23; 9:4; Gal 4:5; Ef 1:5
USYPYWAĆ, Iz 62:10 Przechodźcie. **U.**, **u.** gościniec
USZANOWAĆ, 1Sm 2:30 mnie szanują i ja **u.**
USZLACHETNIANIE, Dn 11:35 dokonywano **u.**
USZLACHETNIONY, Dn 12:10 zostaną też **u.**
USZTYWNIAĆ, Neh 9:16 praojcowie **u.** swe karki
USZTYWNIAJĄCY, Prz 29:1 Mąż **u.** swój kark
UŚMIECHAĆ SIĘ, Hi 29:24 **U.** do nich
UŚMIERCAĆ, Eze 9:5 Przejdźcie przez miasto i **u.**
UŚMIERZAĆ, Prz 15:18 do gniewu **u.** kłótnię
UŚWIADOMIĆ, Rdz 3:7; Ef 5:17
UŚWIĘCAĆ, Joz 3:5 **U.** się, bo jutro Jehowa
1Kl 9:3 **U.** ten dom, który wybudowałeś
2Kn 7:16 Teraz wybieram i **u.** ten dom
Iz 5:16 prawdziwy Bóg **u.** się przez prawość
Iz 29:23 będą **u.** moje imię i **u.** Świętego
Jer 1:5 **u.** cię. Uczyniłem cię prorokiem
Jer 51:27 **U.** przeciw niemu narody
Eze 36:23 I **u.** swoje wielkie imię, które było
Eze 37:28 musiały poznać, że ja, Jehowa, **u.** Izraela
Eze 38:16 na ich oczach **u.** się w związku z tobą
Jl 3:9 **U.** wojnę! Zbudźcie mocarzy
Sof 1:7 przygotował ofiarę; **u.** swych zaproszonych
Jn 17:17 **U.** ich przez prawdę; twoje słowo
Jn 17:19 ja siebie **u.** na ich rzecz
Heb 13:12 aby **u.** lud swą własną krwią
1Pt 3:15 w sercach **U.** Chrystusa jako Pana
Kpł 22:32; Lb 3:13; Pwt 32:51; Ef 5:26; Heb 2:11
UŚWIĘCENIE, 1Ko 1:30 który stał się dla nas **u.**
1Ts 4:3 Albowiem to jest wolą Bożą: wasze **u.**
1Ts 4:4 winien mieć swe naczynie w **u.**
1Ts 4:7 Bóg powołał nas w związku z **u.**
2Ts 2:13 ku wybawieniu przez **u.** was duchem
1Tm 2:15 będą trwać w wierze i miłości, i **u.**
Heb 12:14 Dążcie do pokoju oraz do **u.**
1Pt 1:2 z **u.** przez ducha, aby byli posłuszni
UŚWIĘCONY, Iz 13:3 wydałem nakaz moim **u.**
Eze 20:41 z wami będę **u.** na oczach narodów
Łk 11:2 Ojcze, niech będzie **u.** twoje imię
2Tm 2:21 naczyniem do celu zaszczytnego, **u.**
1Ko 1:2; 6:11; 7:14; 1Tm 4:5; Heb 2:11; 10:10
UTĘSKNIENIE, Ps 37:7 z **u.** czekaj na niego
UTRAPIENIE, Hi 10:17; Prz 17:25
UTRATA, Iz 47:9 **u.** dzieci i wdowieństwo
UTRZYMANIĘ, Rdz 34:29; Lb 31:9; Ps 49:6
UTWIERDZAĆ, Ps 7:9 i obyś **u.** prawego
1Ts 3:13 niech w ten sposób **u.** wasze serca
Ps 119:90; Prz 3:19; 2Pt 1:10, 12
UTWIERDZONY, Ps 93:2 Tron twój jest **u.**
Iz 2:2 góra domu Jehowy będzie **u.** ponad szczytem
UTYKAĆ, 1Kl 18:21; Mi 4:7
UTYSKIWANIE, 1Pt 4:9 Bądźcie gościnni bez **u.**
UWAGA, Ps 37:10 zwrócisz **u.** na jego miejsce
Flp 2:6 nie brał pod **u.** zagarnięcia
2Pt 1:19 czynicie dobrze, gdy zwracacie **u.**
Jer 8:12; 51:18; Łk 21:34; Rz 4:8, 19; 1Tm 1:4; 4:1
UWALNIAĆ (SIĘ), Iz 1:24 **U.** od moich wrogów
Łk 6:37 **U.**, a będziecie uwolnieni
Obj 1:5 własną krwią **u.** nas od grzechów
UWAŻAĆ, Pwt 8:11 **U.**, abyś nie zapomniał
Mal 3:16 rozmawiali, a Jehowa **u.** i słuchał
Rz 6:11 **u.** siebie za umarłych dla grzechu
Flp 2:3 **u.** drugich za wyższych od siebie
UWAŻNIE, Mt 6:26 Przypatrzcie się **u.** ptakom
Heb 12:2 **u.** wpatrując się w Pełnomocnika
1Jn 1:1 czemu się **u.** przypatrywaliśmy
UWIĄZAĆ, Joz 2:18, 21; Prz 7:3
UWIERZYĆ. Zobacz też WIARA, WIERZYĆ.
Rdz 15:6 **u.** Jehowie; a on zaczął
Hab 1:5 prowadzone działanie, w które nie **u.**
Jn 11:48 wszyscy w niego **u.** i przyjdą Rzymianie
Jn 12:42 wielu władców wprawdzie **u.** w niego
Flp 1:29 dano wam przywilej nie tylko weń **u.**
Heb 4:3 którzyśmy **u.**, wchodzimy do odpoczynku
Wj 4:5; Jon 3:5; Mt 21:32; Jn 2:11; 4:39; 7:48; 9:36; Dz 4:32; 15:7; Rz 4:3; 10:9, 14; 2Ts 2:12; 1Tm 3:16
UWODZIĆ, Wj 22:16 jeśli mężczyzna **u.** dziewicę
Prz 7:21 Gładkością swych warg go **u.**
UWOLNIENIE, Łk 4:18 abym ogłaszał jeńcom **u.**
1Ko 1:30 uświęceniem i **u.** na podstawie okupu
1Ko 7:27 związany z żoną? Przestań szukać **u.**
Ef 1:7 dostępujemy **u.** na podstawie okupu
Kol 1:14 mamy **u.** na podstawie okupu
Heb 9:15 na podstawie okupu **u.** od występków
Heb 11:35 nie przyjmowali **u.** na podstawie okupu
Pwt 15:1, 2; Rz 3:24; 8:23; Ef 4:30; 2Tm 4:6
UWOLNIONY, Rz 6:7 został **u.** od swego grzechu
Rz 6:18 Będąc zatem **u.** od grzechu
Rz 7:2 umrze, jest **u.** od prawa swego męża
Rz 8:21 samo stworzenie zostanie **u.** z niewoli
Flp 1:23 czego pragnę, to zostać **u.** i być
UZASADNIENIE, 1Pt 3:15 kto od was żąda **u.** nadziei
UZBRAJAĆ SIĘ, 1Pt 4:1 **u.** w to samo nastawienie
UZDRAWIAĆ. Zobacz też LECZYĆ.
Wj 15:26 ja jestem Jehowa, który cię **u.**
Iz 30:26 Jehowa **u.** ciężką ranę powstałą
Jer 33:6 **u.** ich oraz objawię im obfitość
Jer 51:9 Bylibyśmy **u.** Babilon, lecz nie został **u.**
Mt 13:15 nie zawrócić i żebym ich nie **u.**
2Kn 7:14; Ps 6:2; 107:20; 147:3; Iz 19:22; Jer 3:22; 8:22; 17:14; Eze 34:4; 47:9; Łk 9:11; Dz 10:38
UZDROWIENIE, Iz 53:5 zgotowano nam **u.**
Iz 6:10; Jer 30:17; Mal 4:2
UZDROWIONY, Mt 8:13 służący został **u.**
Dz 5:16 niosąc chorych, i oni wszyscy byli **u.**
Heb 12:13 wywichnięte, ale żeby zostało **u.**
Jak 5:15 modlitwa wiary **u.** niedomagającego
1Pt 2:24 jego pręgami zostaliście **u.**
UZNANIE, Kpł 10:19 **u.** w oczach Jehowy
Hi 38:7 zaczęli z **u.** wykrzykiwać synowie Boży
Mt 3:17 To jest mój Syn, którego darzę **u.**
Rz 5:18 dochodzi do **u.** za prawych, ku życiu
1Ko 7:33 jest zatroskany, jak zyskać **u.** żony
2Tm 2:15 jako godny **u.**, jako pracownik
Heb 10:6 Nie przyjąłeś z **u.** całopaleń
Pwt 33:16; Prz 12:2; Rz 14:18; 2Ko 13:7
UZNANY ZA PRAWEGO, Iz 43:9 żeby zostali **u.**
Rz 2:13 którzy prawo wypełniają, zostaną **u.**
1Tm 3:16 **u.** w duchu, ukazał się aniołom
Jak 2:24 człowiek ma być **u.** dzięki uczynkom
Rz 3:20, 24; 5:1, 9; 8:30; Gal 2:16; Jak 2:21, 25
UZNAWAĆ, Ps 119:128 za słuszne **u.** rozkazy
Jer 14:20 **U.**, Jehowo, naszą niegodziwość
Łk 12:32 Ojciec **u.** za dobre dać wam królestwo
Rz 11:2 Nie odrzucił ludu, który najpierw **u.**
Flp 3:7 ze względu na Chrystusa **u.** za stratę
Heb 10:29 za pospolitą **u.** wartość krwi
Wj 23:7; 1Sm 2:12; Ps 94:21; Iz 63:16; Rz 8:29; 1Ko 16:18; 2Ko 1:13
UZNAWAĆ ZA PRAWEGO, Hi 27:5 bym was **u.**
Rz 8:33
UZNAWANY, 2Ko 6:9 jako nieznani, a jednak **u.**
UZYSKIWAĆ, Dz 2:45 co **u.**, rozdzielali wszystkim
1Ko 9:24 Tak biegnijcie, aby ją **u.**
UZZA, 2Sm 6:6 **U.** wyciągnął rękę ku Arce
UZZJASZ, 2Kn 26:1, 21; Iz 6:1; Mt 1:8
UŻALAĆ SIĘ, Pwt 7:16 Twoje oko nie **u.**
Eze 9:5 uśmierzajcie. Niech wasze oko nie **u.**
Za 1:17 Jehowa jeszcze **u.** nad Syjonem

W

WADA, Hi 4:18 swym posłańcom zarzuca **w.**
Kpł 22:21; Prz 9:7; Rz 9:19; Heb 8:7, 8
WADLIWY, Tyt 1:5 byś skorygował to, co **w.**
WAGA. Zobacz też SZALA.
Ps 62:9 Położeni na **w.**, są lżejsi niż tchnienie
Dn 5:27 zważono cię na **w.** i stwierdzono brak
Hi 31:6; Prz 11:1; 20:23; Zko 4:17; Obj 6:5
WAHANIE, Heb 10:23 Trzymajmy się mocno, bez **w.**

WALCZYĆ, Pwt 33:8 Zaczęłeś z nim **w.** u wód
Joz 10:14 gdyż sam Jehowa **w.** za Izraela
Ps 109:3 otoczyli mnie i **w.** ze mną bez powodu
Dz 5:39 mogłoby się okazać, że **w.** z Bogiem
1Tm 6:12 **W.** w szlachetnej walce o wiarę
Jak 4:2 Mordujecie i pożądacie. **W.** i wojujecie
Sdz 5:20; 2Kn 20:17, 29; Jn 18:36; 2Tm 4:7
WALECZNY, Eze 27:11 w wieżach byli **w.** mężowie
WALKA, Kol 2:23 **w.** z dogadzaniem ciału
1Tm 6:12 Walcz w szlachetnej **w.** o wiarę
2Tm 4:7 Walczyłem w szlachetnej **w.**, bieg
Jak 4:1 Skąd się biorą wojny i **w.** między wami
Judy 3 do podjęcia ciężkiej **w.** o wiarę
WAŁ OBRONNY, Ps 48:13 Zwróćcie swe serca ku **w.**
WAPNO, Eze 13:11, 14 tym, którzy tynkują **w.**
Eze 22:28 jej prorocy tynkowali dla nich **w.**
WARGA, Prz 10:21 **W.** prawego pasą wielu
Prz 15:7 **W.** mądrych rozsiewają wiedzę
Iz 6:5 jestem człowiekiem o nieczystych **w.**
Oz 14:2 my złożymy w ofierze cielce swych **w.**
Mal 2:7 gdyż **w.** kapłana mają strzec wiedzy
Heb 13:15 ofiarę wysławiania, to jest owoc **w.**
1Pt 3:10 język od złego, a **w.** od mówienia
Hi 2:10; Ps 31:18; 106:33; Iz 30:27; Mt 15:8
WAROWNIA, Ps 31:4 tyś bowiem moją **w.**
WARSTEWKA, Iz 40:15 za **w.** pyłu na szalach
WARTOŚĆ, Ps 60:11 gdyż wybawienie nie ma **w.**
Prz 31:10 **W.** jej daleko większa niż korali
Mt 13:46 Znalazłszy jedną perłę wysokiej **w.**
Flp 3:8 z uwagi na niezrównaną **w.** poznania
Heb 10:29 za pospolitą uznał **w.** krwi przymierza
1Pt 1:7 wiary, znacznie większej **w.** niż złoto
1Pt 3:4 który ma wielką **w.** w oczach Boga
WAŚŃ, Ps 80:6; 1Ko 3:3
WAŻNIEJSZY, Mt 23:23; Flp 1:10
WĄTPIĆ, Jak 1:6 prosi z wiarą, nic nie **w.**
WĄTPLIWOŚĆ, Rz 14:1 rozstrzygać wewnętrzne **w.**
Rz 14:23 gdy ma **w.**, potępiony
WĄTROBA, Wj 29:13; Prz 7:23; Eze 21:21
WĄŻ, Rdz 3:4 Wtedy **w.** rzekł do niewiasty
Wj 4:3 Rzucił ją na ziemię i zamieniła się w **w.**
2Kl 18:4 ściął święty pal i potłukł **w.** miedzianego
Ps 91:13 podepczesz młodego lwa i wielkiego **w.**
Iz 65:25 pokarmem zaś **w.** będzie proch
Mi 7:17 Będą zlizywać proch jak **w.**
Mt 10:16 okażcie się ostrożni jak **w.**, a niewinni
Mt 23:33 **W.**, pomiocie żmijowy, jakże ucieknie cie
Jn 3:14 jak Mojżesz uniósł **w.** na pustkowiu
Obj 12:9 Zrzucony został wielki smok, pradawny **w.**
Rdz 3:1, 13; Lb 21:8, 9; Ps 58:4; Prz 23:32; 2Ko 11:3; Obj 20:2
WCZUWAĆ SIĘ, Heb 4:15 arcykapłana, który **w.**
WDAWAĆ SIĘ, Dn 11:40; 2Tm 2:4; 2Pt 2:20
WDOWA, Za 7:10 nie oszukujcie **w.** ani chłopca
Łk 20:47 którzy pożerają domy **w.**, a dla pozoru
1Tm 5:3 Szanuj **w.**, które rzeczywiście są **w.**
Jak 1:27 opiekować się sierotami i **w.** w ich ucisku
Obj 18:7 Siedzę jak królowa i nie jestem **w.**
Iz 47:8; Mk 12:43; Łk 18:3; 21:2; 1Ko 7:8
WDOWIEŃSTWO, Rdz 38:14; Iz 47:9; 54:4
WDZIĘCZNY, Łk 17:9 Czyż będzie **w.** niewolnikowi
Kol 3:16 nauczajcie **w.** pieśniami duchowymi
1Tm 1:12 **W.** jestem Chrystusowi Jezusowi
2Tm 1:3 **W.** jestem Bogu, dla którego pełnię służbę
WDZIĘK, Ps 45:2; Prz 11:16; 31:30
WEDRZEĆ SIĘ, Prz 21:22 Mądry **w.** nawet do miasta
WEJRZEĆ, 1Pt 1:12 pragną **w.** aniołowie
WEJŚCIE, Prz 17:19 Kto podwyższa swoje **w.**
Kpł 8:3, 33; 16:7; Joz 19:51; Eze 33:30; 2Pt 1:11
WEJŚĆ, Iz 26:2 żeby mógł **w.** prawy naród
Mt 25:21 niewolniku! **W.** do radości swego pana
Prz 4:14; 23:10; Mt 19:17; Dz 14:22; Rz 5:12; Heb 4:6, 10; 9:12, 24
WESELE, Ps 100:2 Służcie Jehowie z **w.**
Dz 14:17 napełniając wasze serca pokarmem i **w.**
Est 8:16; Ps 45:15; Jl 1:16

WESELIĆ SIĘ, Pwt 32:43 **W.**, narody, z jego ludem
Ps 68:4 **w.** przed jego obliczem
Ps 97:1 Niech **w.** mnogie wyspy
Gal 4:27 **W.**, niepłodna, która nie rodzisz
Obj 12:12 Dlatego **w.** niebiosa i wy, którzy
Prz 8:30; Rz 15:10; 1Pt 1:8; Obj 18:20
WESELNY, Mt 22:2 króla, który wyprawił ucztę **w.**
Mt 22:10 sala **w.** napełniła się półleżącymi
Jn 2:1 odbyła się w Kanie Galilejskiej uczta **w.**
WESOŁY, Sdz 16:25 ponieważ ich serce było **w.**
WESTCHNIENIE, Lam 1:22 Bo **w.** moich wiele
Rz 8:26 duch ujmuje się nie wypowiedzianymi **w.**
WESTYBUL, Mk 14:68 wyszedł na zewnątrz do **w.**
WEWNĄTRZ, Rz 7:22 człowiekiem, jakim jestem **w.**
2Ko 4:16 człowiek, którym jestem **w.**, odnawia się
Ef 3:16 potężnymi w człowieku, jakim jesteście **w.**
WĘDROWIEC, Sdz 19:17; Jer 9:2
WĘDROWNY, Kpł 11:22 jeść: szarańczę **w.**
WĘDROWNY HANDLARZ, 2Ko 2:17 nie jesteśmy **w.**
WĘDZIDŁO UZDY, Iz 30:28 w szczękach ludów **w.**
Jak 3:3 Jeśli **w.** wkładamy w pyski koniom
WĘGIEL, Ps 118:22 stał się głowicą **w.**
Dz 4:11 poczytany za nic, stał się głowicą **w.**
1Pt 2:7 kamień odrzucony, stał się głowicą **w.**
WĘGLE, Ps 18:12; Iz 47:14; Eze 10:2
Rz 12:20 nagarniesz ognistych **w.** na jego głowę
WIADOMOŚĆ, Wj 23:1 nieprawdziwej **w.**
WIARA, 1Kl 10:7 nie dawałam **w.** tym słowom
Ps 78:22 nie pokładali **w.** w Bogu i nie ufali
Łk 1:1 faktów, którym wśród nas dano **w.**
Łk 18:8 czy rzeczywiście znajdzie **w.** na ziemi
Dz 10:43 każdy, kto w nim pokłada **w.**
Rz 4:13 na podstawie prawości dzięki **w.**
Rz 14:23 co nie jest z **w.**, jest grzechem
Gal 6:10 którzy są z nami spokrewnieni w **w.**
Ef 4:5 jeden Pan, jedna **w.**, jeden chrzest
2Ts 3:2 nie wszyscy bowiem mają **w.**
1Tm 6:12 Walcz w szlachetnej walce o **w.**
2Tm 4:7 bieg ukończyłem, **w.** zachowałem
Heb 12:2 Udoskonaliciela naszej **w.**, Jezusa
Jak 2:26 **w.** bez uczynków jest martwa
1Pt 1:7 wypróbowana jakość waszej **w.**
1Pt 5:9 przeciwstawcie się mu, stali w **w.**
1Jn 5:4 które zwyciężyło świat: nasza **w.**
2Ko 5:7; Gal 3:8, 11; Ef 6:16; 1Tm 4:1; Heb 11:1, 6
WIAROGODNY, Dn 2:45 a jego wyjaśnienie **w.**
Dn 7:16 Podszedłem, żeby prosić o **w.** informacje
WIAROŁOMNY, Prz 14:14 Człowiek **w.** serca
WIATR, Kzn 1:14 marnością i pogonią za **w.**
Kzn 11:4 Kto zważa na **w.**, nie będzie siał
Iz 26:18 doznawaliśmy boleści, urodziliśmy **w.**
Mt 24:31 zbiorą jego wybranych od czterech **w.**
Dz 2:2 z nieba dobiegł szum gwałtownego **w.**
Ef 4:14 nie byli unoszonymi każdym **w.** nauki
Ps 104:3; Eze 37:9; Mt 7:25; Jn 3:8; Obj 7:1
WIĄZAĆ, Mt 23:4 **W.** wielkie ciężary i wkładają
WICHER, 2Kl 2:1 miał zabrać Eliasza w **w.**
Oz 8:7 sieją wiatr, będą zbierać **w.**
Hi 38:1; Prz 1:27; 10:25; Iz 66:15; Mt 14:30
WIĆ SIĘ, Ps 29:8 sprawia, że **w.** pustkowie Kadesz
WIDOCZNY, Mt 27:53 stało się **w.** dla wielu ludzi
Rz 1:20 niewidzialne przymioty są wyraźnie **w.**
WIDOWISKO, Nah 3:6; 1Ko 4:9
WIDZĄCY, 1Sm 9:9; 2Kn 16:7
WIDZENIE, 2Ko 5:7 dzięki wierze, a nie dzięki **w.**
WIDZIANY, Heb 11:1 przejaw rzeczy nie **w.**
WIDZIEĆ, Rdz 31:49 gdy się nie będziemy **w.**
Iz 66:8 Kto **w.** podobne rzeczy? Czy kraj
Jer 5:21 Mają oczy, lecz nie **w.**; mają uszy
Mt 5:8 czystego serca, gdyż oni będą **w.** Boga
Mt 13:14 będziecie patrzeć, ale nie będziecie **w.**
Jn 1:18 Żaden człowiek nigdy nie **w.** Boga
Dz 17:22 Mężowie ateńscy, **w.**, że we wszystkim
Rz 8:24 gdy człowiek coś **w.**, czyż ma nadzieję
1Jn 4:20 nie miłuje swego brata, którego **w.**
Obj 3:18 maść do wcierania w oczy, żebyś **w.**

WIECZERZA, Mt 23:6 lubią miejsca na **w.**
Mk 6:21 Herod w swoje urodziny wydał **w.**
Łk 14:12 Kiedy wydajesz **w.**, nie zwołuj przyjaciół
Obj 19:9 którzy są zaproszeni na **w.** zaślubin
Obj 19:17 zgromadźcie się na wielką **w.** Boga
Łk 14:16; 22:20; Jn 13:4; 1Ko 11:20, 21, 25

WIECZNOŚĆ, 1Tm 1:17 Królowi **W.**, Bogu
Judy 25 potęga i władza od całej minionej **w.**
Obj 15:3 prawdziwe są twe drogi, Królu **W.**

WIECZNY, Jn 17:3 To znaczy życie **w.**
Rz 6:23 darem, który daje Bóg, jest życie **w.**
2Ko 4:18 ale to, co niewidoczne, jest **w.**
Mt 25:46; Mk 3:29; Rz 5:21; 1Pt 5:10; 1Jn 5:11

WIEDZA. Zobacz też POZNANIE.
Prz 15:7 Wargi mądrych rozsiewają **w.**
Dn 12:4 nastanie obfitość prawdziwej **w.**
Łk 11:52 Biada wam, gdyż zabraliście klucz **w.**
1Tm 6:20 sprzeczności fałszywie tak nazywanej **w.**
Ps 19:2; Prz 9:9; 10:14; 14:18; Iz 44:25; 53:11; Dn 1:4; Mal 2:7; Rz 11:33; 1Ko 8:1

WIEDZIEĆ, Ps 83:18 aby **w.**, że masz na imię
Rz 8:28 A **w.**, że Bóg sprawia, iż jego dzieła
Heb 13:2 niektórzy, nie **w.**, podejmowali aniołów
Pwt 4:39; Ps 20:6; Dz 18:25; 19:15; 1Jn 3:2

WIEK CHŁOPIĘCY, 1Sm 17:33

WIEK MŁODZIEŃCZY, Kzn 12:1

WIEKUISTY, Iz 9:6 Potężny Bóg, **W.** Ojciec, Książę
Rz 1:20 przymioty – jego **w.** moc i Boskość
Judy 6 zatrzymał **w.** więzami w gęstej ciemności

WIELBIĆ, Dz 19:27 którą **w.** cały okręg Azji
Rz 1:25 **w.** stworzenie i dla niego pełnili służbę

WIELBŁĄD, Rdz 24:10, 11; Mt 19:24; 23:24

WIELCE POWAŻANY, Iz 9:15 Sędziwy i **w.** jest

WIELKA RZESZA, Obj 7:9 ujrzałem, a oto **w.**

WIELKI, Dn 2:45 **W.** Bóg oznajmił królowi
Za 11:13 Wrzuć do skarbca – tę **w.** zapłatę
Mk 12:37 **w.** tłum słuchał go z przyjemnością

WIELKODUSZNA CIERPLIWOŚĆ, Rz 2:4; 9:22; Gal 5:22; Ef 4:2; Kol 3:12; 2Tm 4:2

WIELKODUSZNIE CIERPLIWY, 1Ko 13:4
1Ts 5:14 wobec wszystkich bądźcie **w.**

WIELKOŚĆ, 1Kn 29:11 Twoja jest **w.** i potęga
Ef 1:19 czym jest niezrównana **w.** jego mocy
Est 1:4; Ps 71:21; 145:3, 6

WIENIEC, Iz 28:5 koroną i pięknym **w.**

WIERNE POSTĘPOWANIE, Iz 26:2 trwa w **w.**

WIERNOŚĆ, Pwt 32:4 Skała, Bóg **w.**
Pwt 32:20 Są synami, w których nie ma **w.**
Ps 40:10 Rozgłosiłem twoją **w.** i twe wybawienie
Ps 91:4 jego **w.** wobec prawdy będzie tarczą
Ps 117:2 **w.** Jehowy wobec prawdy trwa po czas
Tyt 2:10 w pełni przejawiając niezachwianą **w.**
2Kn 19:9; Ps 33:4; 36:5; 85:10; 119:90; Iz 25:1; Hab 2:4; Za 8:3; Rz 3:3; 1Ts 3:7

WIERNY, Ps 31:23 **W.** Jehowa strzeże, lecz
Prz 13:17 lecz **w.** wysłannik jest lekarstwem
Prz 14:5 Świadkiem **w.** jest ten, który nie skłamie
Prz 27:6 Rany zadane przez miłującego są **w.**
Mt 24:45 Kto jest niewolnikiem **w.** i roztropnym
Łk 16:10 **w.** w najmniejszym, jest **w.** w wielkim
2Tm 2:2 co usłyszałeś, to porucz **w.** ludziom
1Pt 4:19 polecają swe dusze **w.** Stwórcy
Obj 2:10 Okaż się **w.** aż do śmierci, a dam ci
Obj 17:14 są z nim powołani i wybrani, i **w.**
Pwt 7:9; Neh 9:8; 13:13; 1Ko 4:2; Obj 3:14; 19:11

WIERZĄCY, Dz 5:14 stale przybywało **w.** w Pana
1Tm 6:2 są **w.** i umiłowanymi. Wciąż tego nauczaj

WIERZBĄ, Eze 17:5 **w.** nad rozległymi wodami

WIERZYĆ. Zobacz też UWIERZYĆ, WIARA.
Iz 28:16 Nikt, kto **w.**, nie wpadnie w panikę
Jn 3:16 kto w niego **w.**, nie został zgładzony
Jn 5:24 i **w.** temu, który mnie posłał, ten ma
Jn 9:35 rzekł: Czy **w.** w Syna Człowieczego
2Ko 4:13 my też **w.** i dlatego mówimy
Gal 3:22 obietnicę dano tym, którzy **w.**
Heb 11:6 musi **w.**, że on istnieje i że nagradza
Jak 2:19 Jednakże i demony **w.**, a dygocą
1Jn 5:1 Każdy, kto **w.**, że Jezus jest Chrystusem
Jn 11:26; 12:44; Rz 10:4, 10; 1Pt 2:7

WIEŚĆ, Ps 23:3 **W.** mnie szlakami prawości
Ps 31:3 Ty bowiem będziesz mnie **w.** i prowadził
Ps 43:3 Poślij światło i prawdę. Niech mnie **w.**
Prz 25:25 taka **w.** dobra z ziemi dalekiej
Dn 11:44 Jednakże zaniepokoją go **w.** ze wschodu
Mt 24:6 słyszeć o wojnach, a także **w.** wojenne
Łk 14:36; Prz 15:30; Eze 7:26; 1Jn 1:5; 3:11

WIETRZNY, Rdz 3:8 usłyszeli głos o **w.** porze dnia

WIEŻA, Rdz 11:4 Nuże, zbudujmy sobie **w.**
Ps 48:3 w jego **w.** mieszkalnych sam Bóg
2Kl 9:17; Ps 61:3; 122:7; Prz 18:10; Iz 13:22; Eze 19:7; Am 3:9; Mi 4:8; 5:5; Łk 13:4

WIĘKSZOŚĆ, 2Ko 2:6 nagana udzielona przez **w.**

WIĘKSZY, Jn 14:28 gdyż Ojciec jest **w.** niż ja
2Ko 4:17 chwałę, która nabiera coraz **w.** wagi
Heb 7:7 mniejszy jest błogosławiony przez **w.**

WIĘZADŁA, Kol 2:19 zespolone przez stawy i **w.**

WIĘZIENIE, 1Pt 3:19 głosił duchom będącym w **w.**
Obj 2:10 będzie wtrącać niektórych z was do **w.**
Obj 20:7 Szatan wypuszczony ze swego **w.**
Mt 5:25; 11:2; 25:36; Łk 22:33; Dz 5:18, 19, 21; 16:26

WIĘZIEŃ, Iz 42:7 wyprowadził z lochu **w.**
Iz 49:9 by powiedzieć **w.**: ‚Wyjdźcie!'
Ef 3:1 ja, Paweł, **w.** Chrystusa Jezusa dla was
2Tm 1:8 nie wstydź się **w.** ze względu na niego
Ps 69:33; Iz 14:17; Za 9:12; Mt 27:15; Dz 16:25

WIĘZY, Ps 2:3 mówiąc: Rozerwijmy ich **w.**
Eze 20:37 i wprowadzę was w **w.** przymierza
Mk 7:35 a **w.** jego języka się rozwiązały
Flp 1:13 me **w.** stały się publicznie znane
Ps 116:16; Dz 20:23; 26:31; Kol 4:3; Heb 11:36

WIĘŹ, Ef 4:3 ducha w jednoczącej **w.** pokoju
Kol 3:14 miłość, gdyż jest doskonałą **w.** jedności

WILK, Iz 11:6 **w.** pobędzie trochę z barankiem
Mt 10:16 posyłam was jak owce pomiędzy **w.**
Eze 22:27; Jn 10:12; Dz 20:29

WINA, Rdz 15:16 dopełniła się **w.** Amorytów
Rdz 26:10 Jeszcze trochę, a ściągnąłbyś na nas **w.**
Joz 2:17 wolni od **w.** w związku z twoją przysięgą
1Kn 21:3 miałby się stać dla Izraela przyczyną **w.**
2Kn 28:10 Czy u was nie ma **w.** wobec Jehowy
Ezd 9:6 a nasza **w.** urosła aż do niebios
Hi 31:11 rozpasanie i **w.** godna uwagi sędziów
Mt 18:15 idź i jego **w.** odsłoń między tobą a nim
Jn 18:38 Ja nie znajduję w nim żadnej **w.**
Ezd 9:13; Ps 68:21; Jer 51:5; Oz 13:1; Mt 6:12

WINIEN, Ps 55:23 ludzie **w.** krwi nie przeżyją
Ps 59:2 wybaw mnie od ludzi **w.** krwi
Mt 27:24 Nie jestem **w.** krwi tego człowieka
Rz 13:8 Nikomu nie bądźcie nic **w.** oprócz
1Ko 11:27 będzie **w.** względem ciała i krwi
Wj 5:16; Iz 24:6; Eze 22:4; Za 11:5; 2Ts 1:3

WINNA TŁOCZNIA, Sdz 6:11 młócił **w.** pszenicę
Jl 3:13 Przyjdźcie, zstąpcie, bo **w.** jest już pełna
Obj 19:15 On też depcze **w.** gniewu

WINNICA, Iz 5:7 **w.** Jehowy jest dom Izraela
Iz 65:21 zasadzą **w.** i będą spożywać ich owoce
Sof 1:13 zasadzą też **w.**, lecz nie będą pili wina
Łk 20:9 zasadził **w.** i wydzierżawił ją hodowcom
Jer 12:10; Eze 28:26; Am 9:14; Mt 20:1; 21:28

WINO, Sdz 9:13 mam zaniechać mego młodego **w.**
Ps 104:15 **w.**, które rozwesela serce śmiertelnika
Prz 23:31 Nie patrz na **w.**, gdy się czerwieni
Iz 25:6 uczty z **w.** trzymanego na osadach
Iz 29:9 Upili się, ale nie **w.**; poruszają się
Iz 55:1 kupujcie bez płacenia **w.** i mleko
Jer 25:15 Weź z mej ręki ten kielich **w.** złości
Jl 3:18 góry ociekać będą słodkim **w.**
Jn 2:9 skosztował wody, która się zamieniła w **w.**
1Tm 3:8 nie oddający się piciu mnóstwa **w.**
1Tm 5:23 Nie pij wody, używaj po trosze **w.**
Sdz 13:4; Jer 35:6; Mt 9:17; Ef 5:18; Obj 18:3

WINOGRONA, Iz 5:2 nadzieję, że będzie rodzić **w.**
Jer 8:13; Eze 18:2; Mt 7:16; Obj 14:18

WINOROŚL, Jer 2:21 zasadziłem cię jako wyborną **w.**

Jl 2:22 Drzewo figowe i **W.** dadzą energię życiową
Jn 15:1 jestem prawdziwą **W.**, a Ojciec hodowcą
Obj 14:18 Zapuść sierp i zbierz kiście **W.** ziemi
Sdz 9:13; Eze 17:8; Mi 4:4; Za 8:12; Mt 26:29

WIOSNA ŻYCIA, Kzn 11:10 **W.** marnością

WITAJ, Mt 27:29; Łk 1:28; Jn 19:3

WIZERUNEK, Wj 20:4 Nie wolno robić **W.**
Iz 42:8 nie oddam mej sławy rytym **W.**
Mt 22:20 powiedział: Czyj to **W.** i napis
Ps 78:58; Obj 14:9; 20:4

WIZJA, Prz 29:18 nie ma **W.**, lud się rozzuchwala
Jl 2:28 Młodzieńcy wasi będą mieć **W.**
Za 13:4 prorocy się zawstydzą, każdy swojej **W.**
Mt 17:9 Nikomu nie opowiadajcie tej **W.**
Eze 1:1; 13:9, 16; Dn 10:14; Mi 3:6; Hab 2:3

WIZJONER, 2Sm 24:11 Gada, który był **W.** Dawida
Iz 29:10 on też zakrył wasze głowy, **W.**
Mi 3:7 **W.** będą się musieli zawstydzić
2Kl 17:13; 1Kn 25:5; 2Kn 9:29; 33:19; 35:15

WKORZENIONY, Ef 3:17 **W.** i osadzeni na
Kol 2:7 będąc **W.** i zbudowani w nim

WKRACZAĆ, Ps 106:30 Pinechas powstał i **W.**
1Ts 4:6 nie **W.** w prawa swego brata

WKRADAĆ SIĘ, Gal 2:4 **W.** się celu przeszpiegowania

WŁADAĆ, Kol 3:15 pokój Chrystusowy **W.** w sercach

WŁADCA, Dn 4:17 Najwyższy jest **W.** w królestwie
Mt 9:34 za sprawą **W.** demonów wypędza demony
Mt 20:25 **W.** narodów panoszą się wśród nich
Jn 7:48 Czyż uwierzył w niego choćby jeden z **W.**
Jn 14:30 bo nadchodzi **W.** świata
Jn 16:11 **W.** tego świata został osądzony
Ef 2:2 według **W.** mocy powietrza
Iz 28:14; Jn 12:31, 42; Dz 3:17; 4:26; 17:6; 1Ko 2:8

WŁADZA, Ps 103:19 objęło swą **W.** wszystko
Prz 29:2 gdy **W.** sprawuje niegodziwy, lud wzdycha
Iz 9:6 na jego barkach spocznie **W.** książęca
Iz 32:1 książęta będą sprawować **W.** książęcą
Dn 7:27 a wszelkie **W.** będą im służyć
Mt 28:18 Dano mi wszelką **W.** w niebie i na ziemi
Jn 5:27 dał mu **W.** sądzenia, gdyż jest Synem
Dz 1:7 które Ojciec objął swoją **W.** orzekania
Rz 13:1 Niech dusza będzie podporządkowana **W.**
Rz 13:2 kto się sprzeciwia **W.**, przeciwstawił się
1Ko 7:4 Żona nie sprawuje **W.** nad swoim ciałem
1Ko 15:24 obróciwszy wniwecz wszelką **W.**
Ef 1:21 wysoko ponad wszelkim rządem i **W.**
Ef 6:12 zmagamy się z **W.**, ze światowymi władcami
Kol 1:13 On nas wyzwolił spod **W.** ciemności
1Pt 3:22 podporządkowano mu aniołów i **W.**
Iz 22:21; Dn 11:39; Mt 7:29; 20:25; Łk 4:6; 12:5;
Jn 19:11; Kol 2:15; Tyt 3:1; Heb 5:14; Obj 17:12

WŁADZE UMYSŁOWE, 2Ko 3:14; Flp 4:7

WŁAMYWAĆ SIĘ, Mt 6:19 złodzieje **W.** i kradną

WŁASNOŚĆ, Wj 19:5 staniecie się szczególną **W.**
Pwt 14:2 abyś był jego ludem, szczególną **W.**
Jn 15:19 świat kochałby to, co jest jego **W.**
Dz 7:5 ale obiecał dać ją na **W.** jemu
1Pt 2:9 jesteście ludem na szczególną **W.**
Pwt 4:20; Eze 36:12; Dz 4:32; Ef 1:14

WŁAŚCICIEL, Est 1:17 żony wzgardzą swymi **W.**
Iz 54:5 twój Wielki Twórca twoim **W.**, mężem
Mt 21:40 Gdy przyjdzie **W.** winnicy, co uczyni
2Pt 2:1 zaprą się nawet **W.**, który ich kupił
Judy 4 sprzeniewierzający się **W.** i Panu
Wj 21:3; 2Sm 11:26; 1Tm 6:1; Tyt 2:9

WŁAŚCIWY, Dn 8:14 doprowadzone do **W.** stanu
Jak 3:10 Nie byłoby **W.**, żeby się tak działo

WŁOS, Sdz 16:22 **W.** na jego głowie zaczęły odrastać
Łk 21:18 ani jeden **W.** wam z głowy nie zginie
Dn 3:27; 7:9; 1Ko 11:14; 1Pt 3:3; Obj 9:8

WŁÓCZNIA, Ps 46:9; Iz 2:4; Mi 4:3

WŁÓCZYĆ SIĘ, 1Tm 5:13 uczą się **W.** po domach

WMIESZAĆ SIĘ, Prz 14:10 do jej radości nie **W.** obcy

WNĘTRZE, Ps 5:9 **W.** ich to doprawdy nieszczęście
Ps 40:8 a twoje prawo jest w moim **W.**
Ps 51:6 upodobałeś sobie prawdomówność we **W.**
Łk 11:39 wasze **W.** jest pełne grabieży

WNIKLIWOŚĆ, Prz 1:3 karcenia, które daje **W.**
Prz 13:15 Dobra **W.** daje łaskę
Prz 14:35 upodobanie w słudze, który działa z **W.**
Prz 16:22 **W.** jest zdrojem życia dla tych
Prz 19:11 **W.** człowieka powściąga jego gniew
Rz 3:11 nie ma nikogo, kto by przejawiał **W.**
Ps 111:10; 119:99; Prz 3:4; Iz 44:18; Jer 3:15; 9:24

WNIKLIWY, Dn 11:33 **W.** spośród ludu będą

WNIWECZ, 2Sm 1:27 **W.** się obrócił oręż wojenny
Iz 44:25 obracam **W.** znaki różnych gadułów
Iz 54:16; Dn 2:44; 1Ko 1:28; 2:6

WODA, Rdz 6:17 sprowadzam potop **W.** na ziemię
Wj 14:21 wyciągnął rękę i **W.** się rozdzieliły
Joz 9:27 do zbierania drewna i czerpania **W.**
Prz 25:25 Jak zimna **W.** dla zmęczonej duszy
Iz 12:3 naczerpiecie **W.** ze źródeł wybawienia
Iz 30:20 da wam chleb udręki oraz **W.** uciemiężenia
Iz 55:1 Nuże, spragnieni! Przyjdźcie do **W.**
Jer 2:13 popękane cysterny nie mogą zatrzymać **W.**
Am 8:11 nie pragnienie **W.**, lecz słuchania słów
Mt 10:42 da do picia choćby kubek zimnej **W.**
Jn 4:14 kto napije się **W.**, którą ja mu dam
Obj 7:17 poprowadzi Ich do źródeł **W.** życia
Lb 20:10; Iz 11:9; Jn 5:7; 7:38; Obj 17:1, 15; 22:1, 17

WOJNA, Ps 46:9 Sprawia, że **W.** ustają
Jl 3:9 Uświęćcie **W.**! Zbudźcie mocarzy
Za 14:3 Jehowa wyruszy i stoczy **W.**
Mt 24:6 słyszeć o **W.**, a także wieści wojenne
Obj 12:7 I wybuchła **W.** w niebie: Michał
Obj 12:17 smok odszedł, aby toczyć **W.**
Obj 16:14 zgromadzić na **W.** wielkiego dnia Boga
Iz 13:4; Jer 50:22; Za 14:2; Łk 21:9; Obj 19:11, 19

WOJOWANIE, Iz 2:4 już nie będą się uczyć **W.**

WOJOWNIK, Wj 15:3 Jehowa jest **W.**

WOJSKO, Iz 34:2 Jehowa pała złością na ich **W.**
Za 4:6 Nie **W.**, nie mocą, lecz moim duchem
Łk 21:20 ujrzycie Jerozolimę otoczoną przez **W.**
Obj 19:14 **W.**, które były w niebie, podążały za nim
Pwt 24:5; 2Kn 25:10; Hi 29:25; Ps 110:3; Eze 37:10;
38:4, 15; Jl 2:11, 25; Mt 22:7; Heb 11:34; Obj 9:16

WOLA, Ps 40:8 w wykonywaniu twej **W.**, Boże mój
Ps 143:10 Naucz mnie spełniać **W.** twoją
Oz 14:4 Umiłuję ich ze swej wolnej **W.**
Mt 6:10 Niech się dzieje twoja **W.**
Łk 22:42 nie moja **W.**, lecz twoja niech się dzieje
Jn 5:30 nie szukam własnej **W.**, lecz **W.** tego
Dz 13:36 Dawid służył wyraźnej **W.** Bożej
Rz 12:2 dobrą i miłą, i doskonałą **W.** Bożą
Ef 5:17 uświadamiajcie sobie, co jest **W.** Jehowy
Kol 1:9 napełnieni dokładnym poznaniem jego **W.**
2Pt 1:21 proroctwo nie przyniesione z **W.** człowieka
1Jn 2:17 kto wykonuje **W.** Boga, pozostaje na wieki
Obj 4:11 i z twojej **W.** wszystko zaistniało
Ezd 7:18; Dn 11:36; Mt 7:21; Jn 6:39; Rz 8:20; 9:19;
Heb 10:10; Jak 3:4

WOLNOŚĆ, Kpł 19:20 nie została jej dana **W.**
Rz 8:21 dostąpi chwalebnej **W.** dzieci Bożych
2Ko 3:17 a gdzie duch Jehowy, tam **W.**
Gal 2:4 wkradli się w celu przeszpiegowania **W.**
1Pt 2:16 nie używajcie **W.** jako osłony dla zła
2Pt 2:19 Obiecując im **W.**, sami są niewolnikami
1Ko 10:29; Gal 5:1, 13; Jak 1:25

WOLNY, Gal 3:28 nie ma niewolnika ani **W.**
Gal 4:26 Jerozolima górna jest **W.** i jest matką
Wj 21:2; Jer 22:21; Ef 6:8; Kol 3:11; Heb 13:5

WOŁAĆ, Iz 12:6 **W.** z radości, mieszkanko Syjonu
Jer 25:34; 31:7; Łk 18:7; 19:40

WOŁANIE, Ps 89:15 lud, który zna radosne **W.**
Iz 51:11 przybędą na Syjon z radosnym **W.**

WONNY, Wj 25:6; 30:7; PnP 3:6

WOŃ, Rdz 8:21 A Jehowa poczuł kojącą **W.**
Eze 8:11 i wznosiła się **W.** obłoku kadzidła
2Ko 2:15 dla Boga jesteśmy miłą **W.** Chrystusową
Ef 5:2 dar ofiarny i ofiarę dla Boga na miłą **W.**

WORECZEK, 1Sm 25:29 zawinięta w **W.** życia
Hi 14:17 Bunt mój jest zapieczętowany w **W.**
Hi 16:13 mój **W.** żółciowy wylewa na ziemię

WOREK, Hi 28:18 więcej wart **W.** mądrości niż

WOSK, Ps 68:2; 97:5

WÓDZ, 1Sm 9:16 namaścić go na **w.** nad Izraelem 1Sm 25:30 że ustanowi cię **w.** nad Izraelem 2Sm 7:8 był został **w.** nad Izraelem Iz 55:4 dałem go za **w.** i rozkazodawcę Pwt 32:42; 1Kn 13:1; 2Kn 32:21; Mt 23:10

WPADAĆ, Jl 2:9 **W.** do miasta. Biegną po murze Heb 10:31 Straszliwa to rzecz **w.** w ręce Boga

WPAJAĆ, Pwt 6:7 **w.** je swym synom i mów

WPATRYWAĆ SIĘ, 2Ko 3:7 **w.** w oblicze Mojżesza Heb 12:2 **w.** w Pełnomocnika i Udoskonaliciela Dz 1:10; 3:12; 2Ko 3:13

WPROWADZAĆ, Jn 16:13 **w.** was w całą prawdę Heb 9:18 nie zostało **w.** w życie bez krwi

WPROWADZAĆ W BŁĄD, Mt 24:4, 24; 1Ko 6:9; 2Tm 3:13; Obj 19:20; 20:3 1Ko 15:33 Nie dajcie się **w.** Złe towarzystwo psuje Gal 6:7 Nie dajcie się **w.** Bóg nie jest kimś 1Jn 1:8 sami siebie **w.** i nie ma w nas prawdy 1Jn 3:7 Dziateczki, niech was nikt nie **w.** Obj 12:9 zwany Szatanem, który **w.** całą ziemię

WPROWADZONY W BŁĄD, Łk 21:8 nie zostali **w.** Obj 18:23 przez praktyki spirytystyczne zostały **w.**

WPRZĘGAĆ, Oz 10:10 **w.** w swe dwa przewinienia

WRACAĆ, Rdz 3:19 aż **w.** do ziemi 1Kl 8:48 **w.** do ciebie całym sercem i całą duszą Prz 26:11 pies **w.** do swoich wymiocin Kzn 12:7 duch **w.** do Boga, który go dał Iz 55:11 Nie **w.** do mnie bezowocne, lecz uczyni Mal 3:7 **W.** do mnie, a ja **w.** do was Mk 13:16 niech nie **w.** do tego, co za nim Kzn 1:6; 3:20; Eze 35:7

WRAŻLIWOŚĆ, Rz 11:7 mieli **w.** stępioną

WROGOŚĆ, Ps 23:5 którzy okazują mi **w.** Rdz 50:15; Hi 16:9; Ps 55:3

WRÓG, Iz 64:2 byś dał poznać swe imię **w.** Jer 46:10 dzień pomsty do pomszczenia na jego **w.** 1Pt 5:8 Wasz **w.**, Diabeł, krąży jak ryczący lew Pwt 32:43; Est 7:6; Ps 74:10; 107:2; Nah 1:2

WRÓŻBA, Łb 22:7 mając w ręku zapłatę za **w.** Eze 13:6 Widzieli w wizji kłamliwą **w.**

WRÓŻBIARSTWO, 1Sm 15:23 grzech **w.** Mi 3:11 jej prorocy uprawiają **w.** za pieniądze

WRÓŻBIARZ, Pwt 18:14 narody słuchały **w.** Iz 3:2; Jer 27:9; Za 10:2

WRÓŻBITA, Joz 13:22; 1Sm 6:2; Iz 44:25; Mt 3:7

WRÓŻYĆ, Pwt 18:10 nie znajdzie się, kto **w.** Eze 13:9 przeciw prorokom, którzy **w.** kłamstwo Eze 13:23 już nie będziecie **w.**, stosując wróżbę

WRZAWA, Iz 32:14; Jer 25:31

WRZECIONO, Prz 31:19 jej ręce trzymają **w.**

WRZESZCZEĆ, Łk 23:21 zaczęli **w.**: Na pal

WRZÓD, Wj 9:9 w ziemi egipskiej wystąpią **w.** Wj 9:11; Hi 2:7; Oz 5:13; Łk 16:21; Obj 16:2, 11

WSCHODNI, Mt 2:1 oto astrolodzy ze stron **w.** Rdz 3:24; Mt 8:11; 24:27; Łk 13:29

WSCHODZIĆ, 2Pt 1:19 **w.** jutrzenka

WSCHÓD, Ps 75:6 ani ze **w.** nie ma wywyższenia Dn 11:44 zaniepokoją go wieści ze **w.** i północy Iz 2:6; Jer 49:28; Eze 8:16; Obj 16:12

WSKAZÓWKA, Prz 16:11; Dz 8:31

WSKAZYWAĆ, Heb 12:27; 1Pt 1:11

WSKRZESZAĆ, Dz 2:24 Ale Bóg go **w.** 2Ko 4:14 ten, który **w.** Jezusa, **w.** także nas Jn 6:39; Ef 1:20; 2:6; Kol 2:12

WSKRZESZONY, Mt 28:7 powiedzcie, że został **w.** Łk 20:37 że umarli są **w.**, wyjawił nawet Mojżesz Kol 3:1 jednak zostaliście **w.** z Chrystusem 1Ko 15:17, 42, 44

WSPANIALSZY, 1Ko 12:31; Heb 1:4; 8:6

WSPANIAŁOMYŚLNY, Rz 5:17 **w.** daru prawości

WSPANIAŁOŚĆ, 1Sm 15:29 ponadto **W.** Izraela 1Kn 29:11 Twoja, Jehowo, jest potęga i **w.** Ps 145:12 chwałę **w.** jego władzy królewskiej Ps 149:9 **W.** taka należy się wszystkim lojalnym Iz 53:2 Nie odznacza się okazałą postacią ani **w.** Dn 4:22; Dz 19:27; 2Pt 1:16

WSPANIAŁY, Iz 28:1 Biada **w.** koronie pijaków Mi 2:8 Z przodu szat ściągacie **w.** ozdobę Dz 2:11 mówią o **w.** rzeczach Bożych Dz 2:20 nadejdzie wielki i **w.** dzień Jehowy 2Tm 1:14 Tego **w.** depozytu strzeż przez ducha 1Pt 2:9 szeroko oznajmili **w.** przymioty

WSPIERAĆ, Ps 55:22 na Jehowę, a on cię **w.**

WSPOMINAĆ, Rdz 9:15 **w.** na moje przymierze Hi 14:13 ustanowił granicę czasu i **w.** na mnie Ps 6:5 Bo w śmierci nie **w.** się o tobie 2Tm 1:5 **W.** nieobłudną wiarę, która jest w tobie Ps 83:4; Jer 31:34; Flp 3:18

WSPOMOŻYCIEL, Ps 10:14 Ty staleś się jego **w.** Jn 15:26 przybędzie **w.**, którego wam poślę Jn 16:7 jeśli nie odejdę, **w.** do was nie przyjdzie 2Kl 14:26; Ps 30:10; 54:4; Jn 14:16, 26; Heb 13:6

WSPÓLNIK, 2Kn 20:37 Achazjasza uczyniłeś **w.**

WSPÓLNOTA, 1Ko 1:9 powołani do **w.** z Synem 2Ko 6:14; 1Jn 1:3, 6, 7

WSPÓLNY, Dz 4:32 lecz wszystko mieli **w.** 1Ko 10:13 poza to, co jest **w.** wszystkim ludziom Dz 2:44; Tyt 1:4

WSPÓŁCZESNY, Rdz 6:9 nienaganny wśród **w.**

WSPÓŁCZŁONEK, Ef 3:6 mają być **w.** ciała

WSPÓŁCZUCIE, 1Sm 22:8 nikt nie okazuje mi **w.** Ps 69:20 kto by okazał **w.**, lecz nie było nikogo Jer 13:14 Nie okażę **w.** ani się nie użalę Rz 12:1 przez wzgląd na przejawy **w.** Bożego. Flp 2:1 jakieś tkliwe uczucia i wyrazy **w.** Kol 3:12 tkliwe uczucia: **w.**, życzliwość Jer 15:5; Oz 13:14; Za 11:5, 6; Rz 9:15

WSPÓŁCZUĆ, Jl 2:18 Jehowa będzie **w.** ludowi Hi 42:11; Iz 51:19; Eze 7:9; Nah 3:7

WSPÓŁDZIEDZIC, Rz 8:17 lecz **w.** z Chrystusem Ef 3:6 ludzie z narodów mają być **w.**

WSPÓŁOBYWATEL, Ef 2:19 jesteście **w.** świętych

WSPÓŁPRACOWAĆ, 1Ko 16:16 kto **w.** i się trudzi

WSPÓŁPRACOWNIK, 1Ko 3:9 jesteśmy Bożymi **w.** Kol 4:11; 3Jn 8

WSPÓŁUCZESTNIK, 2Ko 1:7 **w.** cierpień Heb 10:33 stawaliście się **w.** tych, którzy czegoś 1Pt 4:13 jako że jesteście **w.** cierpień Chrystusa 2Pt 1:4 stali się **w.** Boskiej natury Ef 3:6; Flp 1:7; 1Tm 5:22; Heb 3:14; 1Pt 5:1

WSPÓŁUDZIAŁ, 1Ko 10:16 **w.** we krwi Chrystusa Flp 3:10 żeby poznać **w.** w jego cierpieniach Mt 23:30; 1Ko 10:18

WSPÓŁZAWODNICTWO, Gal 5:26

WSPÓŁŻYĆ, Rdz 38:26; Sdz 21:12

WSTAWIAĆ SIĘ, Łb 21:7 Mojżesz **w.** za ludem

WSTAWIENNICTWO, 1Tm 2:1 modlitwy, **w.**

WSTĘPOWAĆ, Rdz 28:12 aniołowie **w.** i zstępowali Jn 3:13 Ponadto nikt nie **w.** do nieba Dz 2:34 Dawid przecież nie **w.** do niebios Ps 24:3; Prz 30:4; Jn 20:17; Rz 10:6; Ef 4:8-10

WSTĘPUJĄCY, Jn 6:62 Syna człowieczego **w.**

WSTRĘT, Rz 12:9 miejcie **w.** do niegodziwego Pwt 7:26; 1Kl 11:25; Rz 2:22

WSTRZĄSAĆ, Heb 12:26, 28

WSTRZĄŚNIĘTY, Mt 24:29 moce niebios zostaną **w.**

WSTRZEMIĘŹLIWOŚĆ, Łb 30:2; Za 7:3; 1Ko 7:5

WSTYD, Iz 30:3 stanie się dla was powodem do **w.** Sof 3:5 Ale nieprawy nie znał **w.**

WSTYDLIWA CZĘŚĆ, Pwt 25:11 chwyci go za **w.** Wj 20:26; Eze 16:36

WSTYDZIĆ SIĘ, Rz 1:16 nie **w.** dobrej nowiny 2Tm 1:8; 2:15; Heb 11:16; 1Pt 4:16

WSZCZEPIĆ, Ps 94:9 Ten, który **w.** ucho

WSZECHMOCNY, Rdz 17:1 Jam jest Bóg **W.** Obj 16:14 zgromadzić na wojnę Boga **W.** Wj 6:3; Hi 8:3; Iz 13:6; Obj 1:8; 11:17

WSZECHWŁADNY PAN, Ps 109:21; 140:7; Iz 22:14; 28:22; Dz 4:24 Ps 73:28 U **W.**, Jehowy, poszukałem schronienia Jer 50:25 Bo **W.**, Jehowa Zastępów, ma dzieło Łk 2:29 Teraz, **W.**, zwalniasz swego niewolnika Obj 6:10 Dokądże, **W.**, święty i prawdziwy

WSZETECZEŃSTWO. Zobacz NIERZĄD.
WSZETECZNICA. Zobacz NIERZĄDNICA.
WSZYSTKO, 2Tm 2:15 Rób **w.**, co możesz
Heb 4:11 Róbmy więc **w.**, co możemy, by wejść
2Pt 1:10; 3:14
WŚLIZNĄĆ SIĘ, Judy 4 że **w.** pewni ludzie
WTARGNĄĆ, 2Kn 24:23 wojsko syryjskie **w.**
WTRĄCAĆ SIĘ, 1Pt 4:15 jako **w.** w cudze sprawy
WYBAWCA, Sdz 3:15 Jehowa wzbudził im **w.**
2Sm 22:3 moje miejsce ucieczki, mój **W.**
Neh 9:27 dawałeś im **w.**, którzy ich wybawiali
Iz 43:11 jestem Jehowa, oprócz mnie nie ma **w.**
Iz 49:26 ja, Jehowa, jestem twoim **W.**
Abd 21 I **w.** wejdą na górę Syjon, by osądzić
Dz 5:31 jako Naczelnego Pełnomocnika i **W.**
1Tm 4:10 który jest **W.** ludzi wszelkiego pokroju
1Jn 4:14 posłał swego Syna jako **W.** świata
Iz 19:20; Jer 14:8; Łk 2:11; Dz 13:23; 2Tm 1:10
WYBAWIAĆ, 1Sm 14:6 Jehowie **w.** przez niewielu
1Sm 17:47 nie mieczem i nie włócznią **w.** Jehowa
2Kl 13:17 **W.** strzała od Jehowy
Ps 20:6 Wiem, że Jehowa **w.** swego pomazańca
Ps 34:18 a zdruzgotanych na duchu **w.**
Iz 59:1 ręka Jehowy nie jest zbyt krótka, by **w.**
Iz 63:1 Ten, który obfituje w moc, by **w.**
Eze 34:22 Ja zaś **w.** swe owce i już nie będą
Mt 16:25 kto by chciał **w.** swą duszę, ten ją straci
Łk 19:10 Syn przyszedł **w.** to, co zaginęło
1Tm 1:15 Jezus przyszedł na świat **w.** grzeszników
Heb 7:25 Dlatego też może całkowicie **w.** tych
Jak 2:14 Czyż ta wiara może go **w.**
Jak 4:12 ten, który jest w stanie **w.** i zgładzić
Jak 5:20 ten **w.** jego duszę od śmierci
1Pt 3:21 Odpowiednik tego teraz i was **w.**
Joz 10:6; 2Kl 19:34; Ps 69:35; Iz 37:20; 43:12;
Jer 2:27; 1Tm 4:16; Tyt 3:5; Judy 23
WYBAWIENIE, 2Kn 20:17 oglądajcie **w.**
Ps 3:8 **W.** należy do Jehowy
Ps 13:5 niech serce me raduje się **w.** twoim
Ps 33:17 Ułudą koń, jeśli chodzi o **w.**
Ps 44:4 Nakaż wspaniałe **w.** dla Jakuba
Ps 68:20 jest dla nas Bogiem aktów **w.**
Ps 85:9 **w.** jest blisko tych, którzy się go boją
Ps 116:13 Kielich wspaniałego **w.** podniosę
Ps 119:155 **W.** jest daleko od niegodziwców
Ps 149:4 Potulnych ozdabia **w.**
Prz 11:14 w mnóstwie doradców jest **w.**
Prz 21:31 lecz **w.** należy do Jehowy
Iz 12:3 naczerpiecie wody ze źródeł **w.**
Iz 26:1 **W.** czyni on murami i wałem obronnym
Iz 49:8 pomogłem ci w dniu **w.**; i strzegłem cię
Iz 52:7 kto ogłasza **w.**, kto mówi do Syjonu
Iz 60:18 nazwiesz swe mury **W.**, swe bramy Chwałą
Iz 61:10 Przyodział mnie bowiem w szaty **w.**
Hab 3:18 weselić się będę w Bogu mego **w.**
Łk 2:30 moje oczy ujrzały twoje narzędzie **w.**
Łk 3:6 wszelkie ciało ujrzy Boże narzędzie **w.**
Jn 4:22 ponieważ **w.** wywodzi się z Żydów
Dz 4:12 w nikim innym nie ma **w.**
Rz 10:10 składa się publicznie wyznanie ku **w.**
Rz 13:11 nasze **w.** jest bliżej niż wtedy
1Ko 10:33 korzyści wielu, aby dostąpili **w.**
2Ko 2:15 wśród tych, którzy dostępują **w.**
Ef 6:17 Weźcie hełm **w.** i miecz ducha
Flp 2:12 wypracowujcie swoje **w.** z bojaźnią
2Tm 3:15 mogą cię uczynić mądrym ku **w.**
Heb 5:9 za wiecznotrwałe **w.** wszystkich
1Pt 4:18 jeśli prawy z trudem dostępuje **w.**
Judy 3 o **w.**, którego się wspólnie trzymamy
Ps 106:8; Iz 26:18; 45:17; Łk 1:69, 77; Rz 1:16;
2Ko 6:2; 7:10; Heb 2:3, 10; 9:28; Obj 7:10; 12:10
WYBAWIONY, Jer 8:20 my nie zostaliśmy **w.**
Mt 10:22 kto wytrwa do końca, ten zostanie **w.**
Mt 19:25 Któż w takim razie może zostać **w.**
Mt 24:22 dni nie skrócone, nie **w.** żadne ciało
Jn 3:17 żeby świat został przez niego **w.**
Dz 4:12 imienia, dzięki któremu mamy zostać **w.**
Rz 10:9 że Bóg go wskrzesił, to będziesz **w.**
Rz 10:13 kto wzywa imienia Jehowy, będzie **w.**
1Ko 1:18 którzy dostępujemy **w.**, jest mocą Bożą
1Ko 5:5 aby duch został **w.** w dniu Pańskim
1Tm 2:4 by ludzie wszelkiego pokroju zostali **w.**
Ps 18:3; Iz 45:17, 22; Jer 30:7; Łk 8:12; Ef 2:8
WYBIELAĆ, Dn 11:35 by oczyszczano i **w.**
Obj 7:14 wyprali swoje szaty i **w.** je we krwi
WYBIJAĆ SIĘ, 2Kn 20:22 zaczęli nawzajem **w.**
WYBOISTY, Prz 13:15 lecz droga jest **w.**
WYBORNY, Jer 2:21 zasadziłem cię jako **w.** winorośl
WYBÓR, Rz 11:5 pojawił się ostatek zgodnie z **w.**
WYBRAĆ, Pwt 7:6 Ciebie Jehowa, twój Bóg, **w.**
Pwt 30:19 **w.** więc życie, abyś mógł pozostać
Joz 24:15 to **w.** dzisiaj, komu będziecie służyć
Dz 26:16 żeby cię **w.** na sługę i świadka
Pwt 12:11; Neh 1:9; Prz 16:16; 22:1; Iz 7:15; 43:10;
Za 1:17; Jn 15:16; 1Ko 1:27; 1Ts 1:4; 2Ts 2:13
WYBRANIE, 2Pt 1:10 aby utwierdzić swe **w.**
WYBRANY, Iz 42:1 Oto mój sługa! Mój **w.**
Iz 65:22 moi **w.** będą w pełni korzystać
Mt 22:14 wielu jest zaproszonych, ale mało **w.**
Mt 24:24 żeby wprowadzić w błąd nawet **w.**
Mt 24:31 pośle aniołów i zbiorą jego **w.**
Łk 18:7 zostanie oddana sprawiedliwość jego **w.**
1Pt 2:4 wprawdzie odrzuconego, lecz **w.** u Boga
1Pt 2:9 jesteście rodem **w.**, kapłaństwem
Obj 17:14 Zwycięzą powołani i **w.**, i wierni
Mt 24:22; Mk 13:20, 27; Rz 8:33; Kol 3:12; 2Tm 2:10
WYBRUDZONY, Jak 2:2 biedak w **w.** odzieży
WYCHŁOSTAĆ, Dz 5:40 **w.** ich i rozkazali im
WYCHODZIĆ, 2Ko 6:17 **w.** spośród niej
Obj 13:11 ujrzałem inną bestię, która **w.** z ziemi
Iz 52:11; Jer 51:45; Obj 18:4
WYCHODZIĆ ZA MĄŻ, Łk 20:35 ani nie **w.**
WYCHOWAWCA, 1Ko 4:15; Gal 3:24
WYCHWALAĆ, Ps 50:15 a ty będziesz mnie **w.**
Dn 2:23 Ciebie, Boże moich praojców, **w.**
Mt 5:16 widzieli wasze uczynki i **w.** waszego Ojca
Rz 1:21 chociaż znali, nie **w.** go jako Boga
1Ko 6:20 **W.** więc Boga w ciele waszym
Ps 86:12; Iz 25:3; Rz 15:6; 1Pt 2:12
WYCIĄGAĆ, Łk 2:19 Maria **w.** wnioski w sercu
WYCIĄGNIĘTY, Iz 14:27 A jego ręka jest **w.**
WYCIE, Jer 25:36 **w.** znamienitych spośród trzody
Za 11:3 Słuchajcie! **W.** pasterzy, bo złupiony
WYCIERAĆ, 2Kl 21:13 **w.** Jerozolimę do czysta
Jn 12:3 Maria **w.** jego stopy swymi włosami
WYCIERPIEĆ, Łk 24:26 żeby Chrystus to **w.**
Mt 16:21; Heb 2:9; 5:8; Obj 2:10
WYCISKANIE, Prz 30:33 **w.** gniewu powoduje
WYCOFAĆ SIĘ, Ps 78:9; Heb 10:38
WYCZEKIWAĆ, Iz 42:4 wyspy będą **w.** jego prawa
WYCZERPAĆ SIĘ, Rdz 21:15; 1Kl 17:16
WYCZERPANY, Dn 8:27 Ja, Daniel, poczułem się **w.**
WYCZUWAĆ, Prz 31:18 **W.**, że jej poczynania dobre
WYCZUWALNY, 2Ko 2:14 woń wiedzy o nim **w.**
WYĆ, Iz 13:6 **W.**, bo bliski dzień Jehowy
Iz 23:1, 6; 65:14; Jer 25:34; Eze 21:12; Jak 5:1
WYĆWICZONY, Rdz 14:14 zebrał swoich **w.** ludzi
Heb 5:14 którzy mają władze poznawcze **w.**
Heb 12:11 tym, którzy zostali przez nie **w.**
2Pt 2:14 Serce mają **w.** w pożądliwości
WYDANY, Rz 4:25 Został on **w.** i wskrzeszony
2Ko 12:15 zostanę całkowicie **w.** za wasze dusze
WYDAWAĆ (SIĘ), Iz 37:19 bogów **w.** na pastwę ognia
Mt 13:23 plon przynosi i **w.**
Kol 1:6, 10 **w.** owoc we wszelkim dziele
Ps 118:18; Iz 43:6; Mt 23:28; 1Jn 3:16
WYDŁUŻAĆ, Iz 54:2 **W.** swe linki namiotowe
WYDOSKONALONY, Heb 7:28 Syna, **w.** na wieki
WYDZIELIĆ, Heb 7:2 Abraham **w.** dziesiątą część
WYGADAĆ, Dz 23:22 Nie **w.** nikomu, żeś
WYGINĄĆ, Rdz 7:21 **W.** więc wszelkie ciało
Rdz 6:17; Ps 10:16; 37:20; 68:2
WYGLĄD, Za 5:6 Taki ich **w.** na całej ziemi

Jn 7:24 Przestańcie osądzać na podstawie **w.**
Gal 2:6 Bóg nie kieruje się **w.** zewnętrznym
1Sm 16:7; Dn 10:16; Jl 2:4; Mt 28:3; 2Ko 5:12
WYGŁODNIAŁY, Iz 5:13 chwałą ich **w.** ludzie
WYGŁODNIEĆ, Rdz 41:55 ziemia egipska **w.**
WYGNANIE, 2Kl 18:11 uprowadził Izraela na **w.**
Ezd 7:26 czy skazujący na śmierć, czy na **w.**
Iz 5:13; Jer 13:19; Eze 25:3; Am 1:5
WYGNANY, Rdz 4:11 jesteś przeklęty i **w.** z ziemi
WYGNANCY, Ezd 6:16; Iz 20:4
WYGODY, Łk 12:19 Duszo, zażywaj **w.**, jedz, pij
WYJAŚNIENIE, Dn 2:4 a my podamy **w.**
Dn 5:16 słyszałem o tobie, że potrafisz dawać **w.**
Dn 5:26 Takie jest **w.** słowa: MENE
WYJAWIAĆ, 2Sm 7:27 **w.** do uszu swego sługi
Prz 11:13 krąży jako oszczerca, **w.** poufną rozmowę
Dn 2:28, 30, 47
WYJŚCIE, 1Ko 10:13 wraz z pokusą da też **w.**
Heb 11:22 uczynił wzmiankę o **w.** synów Izraela
WYKĄPAĆ SIĘ, 2Kl 5:10 **w.** w Jordanie siedem razy
WYKLĘCIE, Prz 15:6
WYKLUCZAĆ, Jn 12:42 żeby ich nie **w.** z synagogi
Jn 16:2 **W.** was z synagogi. Nadchodzi godzina
WYKLUCZONY, Jn 9:22 ma zostać **w.** z synagogi
WYKŁADAĆ, Kzn 8:1 I kto umie rzecz **w.**
WYKŁADNIA, Rdz 40:8 Czyż **w.** nie należą do Boga
WYKŁÓCAĆ SIĘ, Mt 12:19 Nie będzie **w.** ani krzyczał
WYKONAWCA, Prz 8:30; Jak 1:22, 23, 25
WYKONUJĄCY, Ef 6:6 jako **w.** wolę Bożą
WYKONYWAĆ, Ps 149:9 **w.** rozstrzygnięcie
Mt 23:3 oni bowiem mówią, lecz nie **w.**
1Pt 4:3 w minionym czasie **w.** wolę narodów
WYKORZENIONY, Mt 15:13; Judy 12
WYKORZYSTAĆ, Jer 25:14 oni sami **w.** ich jako sług
2Ko 7:2 nikogo nie zepsuliśmy, nikogo nie **w.**
Jer 27:7; 30:8; 2Ko 12:17, 18
WYKRACZAĆ, 2Ko 4:7 moc **w.** poza normalne
WYKRADAĆ, Jer 23:30 tym, którzy **w.** moje słowa
WYKROCZENIE, Ezd 6:12 by dopuścić się **w.**
Mt 6:14 Jeśli przebaczycie ludziom ich **w.**
Rz 4:25 Został wydany ze względu na nasze **w.**
Mk 11:25; Rz 5:15; 2Ko 5:19; Ef 2:1; Kol 2:13
WYKRZYKIWAĆ, Hi 38:7 zaczęli **w.** synowie Boży
Ps 47:1; Iz 54:1; Dz 21:34
WYKRZYWIAĆ, Prz 10:9 kto **w.** drogi, da się poznać
Mi 3:9 wy, którzy **w.** wszystko, co proste
WYKUP. Zobacz też UWOLNIENIE.
Wj 21:30; Ps 49:8
WYKUPICIEL, Rut 4:6 Na to **w.** rzekł: Nie mogę
Iz 59:20 I przyjdzie **W.** do Syjonu
Iz 63:16 Nasz **W.** od dawna – to twoje imię
Jer 50:34 Ich **W.** jest silny, jego imię – Jehowa
Kpł 27:29; Pwt 9:26; Hi 19:25; Ps 19:14; 31:5; 44:26; 49:7, 15; 69:18; 71:23; 72:14; 78:42; Prz 23:11; Iz 41:14; 43:1; 44:6, 23, 24; 48:17, 20; 49:26; 52:9; 54:5; 60:16; Jer 15:21; Kol 4:5
WYKUPIENIE, Łb 3:49; Ps 111:9; 130:7
WYKUPIONY, Iz 1:27 Syjon **w.** sprawiedliwością
Iz 35:9 a będą tam chodzić **w.**
Iz 51:10 uczyniłeś głębiny morza drogą dla **w.**
Iz 52:3; 62:12; 63:4
WYKUPYWAĆ, Wj 13:15 pierworodnego z synów **w.**
2Sm 7:23 który Bóg **w.** sobie jako lud
Ps 34:22 Jehowa **w.** duszę swoich sług
Iz 47:4 Jest ktoś, kto nas **w.**, Święty Izraela
Oz 13:14 Z ręki Szeolu **w.** ich; wyratuję ich
WYKUWAĆ, Prz 9:1 mądrość **w.** siedem jego słupów
WYKUWAJĄCY, Rdz 4:22 **w.** wszelkie narzędzia
WYKWALIFIKOWANIE, 2Ko 3:5 **w.** pochodzi od Boga
WYKWALIFIKOWANY, 2Ko 2:16 kto jest do tego **w.**
1Tm 3:2 nadzorcą człowiek **w.** do nauczania
2Tm 2:2, 24
WYLANIE, Sof 3:8 w celu **w.** mego potępienia
WYLANY, Ps 22:14; 45:2; Mi 1:4; Nah 1:6
WYLEWAĆ, Kpł 17:13 **w.** jego krew i przykryje
Iz 53:12 ponieważ **w.** na śmierć swą duszę
Mal 3:10 czy nie **w.** na was błogosławieństwa
Dz 2:17 **w.** mego ducha na wszelkie ciało
Ps 62:8; 77:17; Eze 21:31; Jl 2:28; Dz 2:33; Obj 16:1
WYLICZAĆ, Ps 50:16 **w.** moje przepisy
WYŁĄCZAĆ, Iz 66:5 **w.** z powodu mego imienia
WYŁĄCZNE ODDANIE, Wj 20:5 wymagającym **w.**
Pwt 4:24 ogniem trawiącym, wymagającym **w.**
Nah 1:2 Bóg wymagający **w.** i wywierający pomstę
Łb 25:11; Joz 24:19; PnP 8:6; Eze 5:13; 39:25
WYŁOM, Iz 22:9; Eze 22:30; 30:16
WYŁUPYWAĆ, Sdz 16:21 Filistyni **w.** mu oczy
Gal 4:15 **w.** sobie oczy i dali je mnie
WYMAGAĆ, Mi 6:8 czego Jehowa **w.** od ciebie
WYMAGANIE, Rz 8:4 nacechowane prawością **w.**
WYMAZANY, Ps 69:28 będą **w.** z księgi
WYMAZYWAĆ, Wj 32:33 tego **w.** z księgi
Jer 18:23 nie **w.** ich grzechu sprzed swego oblicza
Pwt 9:14; Kol 2:14; Obj 3:5
WYMIENIAJĄCY PIENIĄDZE, Jn 2:15
WYMIERZAĆ, Rut 1:1 sędziowie **w.** sprawiedliwość
2Ko 10:6 gotowi **w.** karę za nieposłuszeństwo
WYMIOCINY, Iz 28:8 stoły pełne **w.**
2Pt 2:22 Pies wrócił do swych **w.**, a maciora
Prz 26:11; Jer 48:26
WYMŁÓCAĆ, Iz 28:28 Nikt bez końca nie **w.**
WYMOWNY, Wj 4:10 ale ja nie jestem **w.**
Dz 18:24 Apollos, rodem z Aleksandrii, mąż **w.**
WYMÓWKA, Rz 1:20 tak iż są oni bez **w.**
Rz 2:1 Nie masz więc **w.**, kimkolwiek jesteś
WYMUSZAĆ, Ps 89:22 nieprzyjaciel nic nie **w.**
WYMUSZONY, 2Ko 9:5 nie jako coś **w.**
WYMYŚLAĆ, 1Kl 12:33 w miesiącu, który sam **w.**
Neh 6:8 ale sam je **w.** w swoim sercu
WYMYŚLANIE, Ef 4:14 przebiegłości w **w.** błędu
WYNALAZEK, 2Kn 26:15 machiny, **w.** konstruktorów
WYNĘDZNIAŁY, Ps 116:6 Byłem **w.**, on wybawiał
WYNĘDZNIEĆ, Ps 79:8 bośmy bardzo **w.**
WYNIESIONY, Iz 2:2 góra **w.** ponad wzgórza
WYNIK, Kzn 7:27 by w końcu znaleźć **w.**
WYNIOSŁOŚĆ, Ps 10:2 Niegodziwiec w **w.** ściga
Ps 31:23; Prz 14:3; 29:23; Mk 7:22
WYNIOSŁY, Prz 6:17 **w.** oczy, język fałszywy
Prz 16:18 duch **w.** poprzedza potknięcie
Prz 18:12 Przed upadkiem serce człowieka jest **w.**
Łk 1:51 którzy w zamyśle swych serc są **w.**
Łk 16:15 co bowiem wśród ludzi jest **w.**
Rz 12:16 nie nastawiając się na to, co **w.**
2Ko 10:5 Obalamy rozumowania i wszelką rzecz **w.**
2Sm 22:28; Ps 94:2; 101:5; Prz 30:13; Eze 17:22; Dn 7:8, 11, 20; Rz 11:20; 2Tm 3:2; Jak 4:6
WYNIOŚLE, 1Sm 2:3 Nie mówcie tyle i tak **w.**
Ps 56:2 bo wielu wojuje ze mną **w.**
Sof 3:11 usunę spośród ciebie **w.** rozradowanych
WYNOSIĆ, Iz 14:13; Flp 2:9
WYOBRAŹNIA, Prz 18:11 w jego **w.** są jak mur
WYOBRAŻENIE, Ps 73:7 prześciągnęli **w.** serca
1Ko 15:49 tak będziemy nosić **w.** niebiańskiego
Heb 1:3 i dokładnym **w.** samej Jego istoty
WYPACZAĆ, Pwt 16:19 Nie wolno ci **w.** sądu
Hi 33:27 Zgrzeszyłem; **w.** to, co prostolinijne
Dz 13:10 nie przestaniesz **w.** dróg Jehowy
Gal 1:7 chcą **w.** dobrą nowinę o Chrystusie
Wj 23:2, 6; 1Sm 8:3; Hi 34:12; Prz 17:23; 31:5
WYPADAĆ, 1Sm 7:11 mężowie izraelscy **w.** z Micpy
WYPARCIE SIĘ, Dz 26:11 zmusić ich do **w.** wiary
WYPATRYWAĆ, Ps 27:4 właśnie tego będę **w.**
Mi 7:7 będę **w.** Jehowy. Będę wyczekiwał Boga
WYPEŁNIAĆ, 2Kn 34:31 by **w.** słowa przymierza
Dn 2:35 stał się wielką górą i **w.** całą ziemię
WYPĘDZAĆ, Mt 10:1 żeby je **w.** i żeby leczyli
Mt 7:22 czyśmy w twoim imieniu nie **w.** demonów
WYPIERAĆ (SIĘ), Joz 24:27 nie **w.** swego Boga
Ps 49:5 tych, którzy mnie **w.**
Jer 9:4 Gdyż każdy brat będzie **w.** drugiego
WYPISYWAĆ, Wj 39:30; Iz 10:1
WYPLUWAĆ, Obj 3:16 zamierzam cię **w.** z mych ust
WYPŁACENIE, Heb 11:26 wypatrywał **w.** nagrody

WYPŁYW, Kpł 15:16; 22:4
WYPOSAŻENIE, Rdz 45:20 nie żałują waszego **w.** Ef 6:15 obuwszy nogi w **w.** dobrej nowiny
WYPOSAŻONY, 2Tm 3:17 **w.** do dobrego dzieła
WYPOSAŻYĆ, Heb 13:21 **w.** we wszelkie dobro
WYPOWIADAĆ, Hi 27:4 nie **w.** żadnej nieprawości Dz 13:27 spełnili to, co **w.** Prorocy
WYPOWIEDŹ, Ps 119:103 Jakże miłe są twe **w.** Prz 4:10 Słuchaj, mój synu, i przyjmij me **w.** Mt 4:4 każdą **w.**, która przechodzi przez usta Jn 6:63 **W.**, które do was wyrzekłem, są duchem Hi 6:25; Ps 19:14; Prz 4:20; Jn 12:47; Kol 4:6
WYPRAÇOWYWAĆ, Flp 2:12 **w.** swoje wybawienie
WYPRAĆ, Obj 7:14 którzy **w.** swoje szaty we krwi
WYPROSTOWAĆ, Iz 45:13 **w.** wszystkie jego drogi
WYPROSTOWANIE, Heb 9:10 do czasu na **w.** rzeczy
WYPRÓBOWANY, Hi 34:36 Hiob do końca **w.** Iz 28:16 kamień **w.**, drogocenny narożnik Heb 4:15 lecz **w.** pod każdym względem Jak 1:3 wiecie, że **w.** jakość waszej wiary 1Pt 1:7 **w.** jakość waszej wiary, znacznie większej Obj 2:10 abyście zostali **w** pełni **w.** i doznali
WYPRÓBOWYWAĆ, Hi 23:10 Gdy już mnie **w.**, wyjdę 1Ko 3:13 sam ogień **w.**, jakie jest dzieło każdego
WYPRZEDZAĆ, 1Ts 4:15 nie **w.** tych, którzy
WYPUSZCZAĆ, Heb 9:4 laska Aarona, która **w.** pąki
WYPYTYWAĆ, Mt 2:4; Dz 21:33
WYRASTAĆ, Ps 92:7 niegodziwcy **w.** jak roślinność Iz 66:14 wąsze kości **w.** jak miękka trawa
WYRATOWAĆ, Dn 3:17 królu, on nas **w.** Dz 23:27 przybyłem z oddziałem żołnierzy i go **w.** Ps 106:10; 107:2; Rz 7:24
WYRAŹNY, Rz 9:19 któż się oparł jego **w.** woli
WYROK, Kzn 8:11 **w.** nie jest wykonywany szybko Iz 2:4 wyda **w.** wśród narodów oraz uporządkuje Łk 23:24 wydał **w.**, by zaspokoić ich żądanie 2Pt 2:3 **w.** pradawny się nie odwleka Wj 12:12; Iz 1:17; 1Ko 11:29; 2Ko 1:9; Obj 19:2
WYROZUMIAŁOŚĆ, Rz 2:4 bogactwo jego **w.**
WYRÓWNANIE, 2Ko 8:14 dzięki **w.** wasz nadmiar
WYRÓŻNIAĆ SIĘ, Dn 6:3 ów Daniel **w.** spośród
WYRÓŻNIENIE, Jak 3:17 nie czyni stronniczych **w.**
WYRWA, Sdz 21:15; Eze 13:5
WYRYTY, 2Ko 3:7 kodeks **w.** na kamieniach
WYRYWAĆ, Mt 13:19 przychodzi i **w.**, co zasiane Jn 10:28 nikt ich nie **w.** z mojej ręki Judy 23 wybawiajcie ich, **w.** z ognia
WYRZĄDZAĆ, Rz 13:10 Miłość nie **w.** zła
WYRZĄDZAJĄCY, Flp 3:2 strzeżcie się **w.** krzywdę
WYRZEKAĆ SIĘ, 2Tm 2:19 Niech **w.** nieprawości Tyt 2:12 poucza nas, abyśmy **w.** bezbożności
WYRZUCONY, Jn 12:31 władca tego świata **w.**
WYRZUT, Ps 18:43 Ty ocalisz mnie od **w.** Mt 27:3 Wtedy Judasz poczuł **w.** sumienia
WYSŁANNIK, Iz 30:4 jego **w.** dotarli aż do Chanes Flp 2:25 waszego **w.** i osobistego sługę Prz 13:17; 25:13; Iz 57:9; Abd 1
WYSŁAWIAĆ, Ps 34:3 **W.** ze mną Jehowę Ps 115:17 Umarli nie **w.** Jah Ps 119:164 Siedem razy dziennie cię **w.** Ps 150:6 Wszystko, co oddycha, niechaj **w.** Jah Heb 2:12 wpośród zboru będę cię **w.** pieśnią Ps 69:30; 102:18; 147:1; Iz 38:18; Łk 2:13; Dz 2:47; 3:8; Obj 19:1, 3, 4, 6
WYSŁAWIANIE, Mt 21:16 Z ust niemowląt **w.** Heb 13:15 zawsze składajmy Bogu ofiarę **w.**
WYSŁUCHIWAĆ, Iz 65:24 kiedy będą mówić, ja **w.** Ps 69:33; Jn 9:31; 1Jn 5:14
WYSOKIE STANOWISKO, 1Kn 17:17; 1Tm 2:2
WYSOKOŚĆ, Rz 8:39 ani **w.**, ani głębokość
WYSPA, Ps 97:1 Niech się weselą mnogie **w.** Iz 40:15; 41:1; 42:12; Obj 6:14; 16:20
WYSTARCZAĆ, 2Ko 2:6 Takiemu **w.** ta nagana 2Ko 12:9 **W.** ci moja niezasłużona życzliwość 1Pt 4:3 **W.** bowiem, że w minionym czasie
WYSTAWIAĆ, Kol 2:15 **w.** je na widok publiczny Heb 6:6 i **w.** Go na publiczną hańbę
WYSTAWIONY, Heb 10:33 w teatrze **w.** na obelgi
WYSTĘPEK, Hi 31:33 zakrywałem swe **w.** Ps 17:3 Usta moje nie dopuszczą się **w.** Ps 19:13 pozostanę niewinny, jeśli chodzi o **w.** Prz 18:19 Brat, przeciwko któremu popełniono **w.** Iz 43:27 twoi orędownicy dopuścili się **w.** Iz 44:22 Zmażę twoje **w.** niczym obłokiem Iz 53:5 Lecz jego przebijano za nasz **w.** Eze 18:28 odwraca się od wszystkich swych **w.** Dn 8:13 wizja **w.** powodującego spustoszenie Dn 9:24 aby położyć kres **w.** i zgładzić grzech Mi 7:18 przechodzącym do porządku nad **w.** Rz 4:15 gdzie nie ma prawa, tam nie ma **w.** Gal 3:19 Prawo zostało dodane, by ujawnić **w.** Prz 17:9; 29:16; Jer 2:29; Sof 3:11; Heb 2:2; 9:15
WYSTĘPNY, Ps 37:38 Lecz **w.** zostaną unicestwieni Iz 53:12 do **w.** został zaliczony; poniósł śmierć Ps 51:13; Iz 48:8; Dn 8:23
WYSTĘPOWAĆ, Jer 33:8; Rz 11:2; Jak 2:11
WYSUSZAĆ, Jak 1:11 swym żarem **w.** roślinność
WYSUWAĆ SIĘ, 2Jn 9 kto **w.** i nie pozostaje w nauce
WYSYCHAĆ, Rdz 8:13 wody **w.** z ziemi
WYSYŁAĆ, Mal 3:1 ja **w.** mojego posłańca Mt 11:10 przed twoim obliczem **w.** mego posłańca Mt 10:5; 21:34; Dz 8:14; 1Ko 1:17
WYSZOROWAĆ, Kpł 6:28 **w.** je i opłukać wodą
WYSZUKIWAĆ, Hi 28:3 **w.** kamień w mroku Mt 10:11 **w.**, kto w tej miejscowości jest godzien
WYSZYDZAĆ, Prz 3:34 Szyderców sam **w.**
WYŚCIG, Kzn 9:11 nie szybkim zwycięstwo w **w.** 1Ko 9:24 nie wiecie, biegacze w **w.** wszyscy biegną Heb 12:1 biegnijmy w wyznaczonym nam **w.**
WYŚMIEWAĆ SIĘ, Mt 27:29; Łk 22:63
WYŚWIADCZAĆ, Ps 13:6 bo **w.** mi dobro Łk 7:4 mówiąc: Godzien jest, żebyś mu to **w.**
WYTĘPIĆ, Wj 23:23; Pwt 28:21; Neh 9:31; Ps 83:4
WYTĘŻAĆ, Łk 13:24 **W.** siły, by wejść przez drzwi Dn 10:19; Rz 15:30; Kol 4:12; 1Tm 4:10
WYTRACAĆ, Jer 9:16 dopóki ich nie **w.** Eze 20:13 wyleję gniew na pustkowiu, by ich **w.** Wj 33:5; Joz 24:20; 2Sm 21:5; 22:38
WYTRACENIE, Iz 10:22 Postanowione **w.** przetoczy
WYTRACONY, Ps 18:37 dopóki nie zostaną **w.** Ps 37:9 Złoczyńcy bowiem zostaną **w.** Ps 104:35 Grzesznicy zostaną z ziemi **w.** 2Pt 2:9 zachować na dzień sądu, żeby zostali **w.** 2Sm 22:38; Mi 5:9
WYTRĄCAĆ, 2Ts 2:2 nie dali się szybko **w.**
WYTRWAĆ, Mt 24:13 Ale kto **w.** do końca
WYTRWALE, Heb 12:1 i biegnijmy **w.** w wyścigu
WYTRWAŁOŚĆ, Łk 21:19 Dzięki swej **w.** zyskacie Rz 5:3, 4 ucisk rodzi **w.**, a **w.** stan uznania Jak 5:11 Słyszeliście o **w.** Hioba i widzieliście Łk 8:15; Rz 2:7; 15:4; 1Ts 1:3; 2Pt 1:6; Obj 13:10
WYTRWAŁY, Rz 12:12 W ucisku bądźcie **w.**
WYTRZĄSAĆ, Neh 5:13 **w.** swoje zanadrze
WYTWÓRNIE, Iz 23:18 jedli i **w.** się odziewali
WYTWÓR, Pwt 27:15 **w.** ręki obrabiającego drewno
WYTWÓRCA, Iz 45:16 w upokorzeniu pójdą **w.**
WYWŁASZCZAĆ, Sdz 11:24 nasz Bóg **w.** przed nami
WYWŁASZCZENIE, Eze 45:9 Zdejmijcie wasze **w.**
WYWOZIĆ, 2Kn 1:17 i **w.** z Egiptu rydwan
WYWYŻSZAĆ (SIĘ), Wj 15:1 bo wielce się **w.** 1Sm 2:10 aby **w.** róg swego pomazańca Ps 34:3 Wysławiajcie Jehowę, wspólnie **w.** jego imię Prz 15:25 Jehowa zburzy dom tych, którzy **w.** Eze 38:23 I **w.**, i uświęcę, i dam się poznać Dn 11:36 wynosił się oraz **w.** nad każdego boga Łk 1:46 Maria rzekła: Dusza moja **w.** Jehowę Dz 5:31 Bóg go **w.** na swą prawicę Dz 10:46 Słyszeli, jak mówią językami i **w.** Boga 1Pt 5:6 aby was **w.** w stosownym czasie Ps 37:34; 118:28; 131:1; Prz 14:29, 34; Iz 10:15; 25:1; 42:21; Mt 23:12
WYWYŻSZAJĄCY SIĘ, Iz 2:12
WYWYŻSZENIE, Rdz 4:7; Prz 8:13; Jak 1:9

WYWYŻSZONY, Ps 40:16 Jehowa niech będzie **w.**
Ps 46:10 **W.** będę między narodami, **w.** na ziemi
Iz 26:5 na wysokości, w mieście **w.** Poniża je
Flp 1:20 będzie **w.** za sprawą mego ciała
Ps 35:27; 57:5; 70:4; Iz 2:11; Mal 1:5; Mt 11:23;
Dz 2:33; 19:17

WYZDROWIEĆ, 2Kl 1:2 czy **w.** po tej chorobie

WYZDROWIENIE, Iz 58:8 wyrosłoby dla ciebie **w.**

WYZIONIĘCIE, Hi 11:20 nadzieja — **w.** duszy

WYZNACZAĆ, Rdz 30:28 dodał: **W.** mi zapłatę
Hi 23:12 nagromadziłem więcej, niż mi **w.**
Mt 24:51 i **w.** mu dział z obłudnikami
Łk 10:1 Następnie Pan **w.** siedemdziesięciu innych
Łk 17:9 wdzięczny za wykonanie tego, co mu **w.**
Dz 4:28 postanowienie **w.** z góry, by nastąpiło
Dz 17:31 sądzić ziemię przez męża, którego **w.**
1Ko 2:7 Bóg z góry **w.** ku naszej chwale
1Ts 5:9 Bóg nie **w.** nas na gniew
1Tm 1:12 uznał mnie, **w.** mnie do usługiwania
Judy 4 zostali przez Pisma **w.** na ten sąd
Lb 1:17; Joz 20:9; 1Kn 12:31; 2Kn 31:19; Mi 6:9;
Dz 6:3; Rz 8:29, 30; Ef 1:5, 11

WYZNACZAJĄCY, Iz 60:17 prawość **w.** ci zadania

WYZNACZONY, Ps 104:19 księżyc dla **w.** czasów
Kzn 3:1 Na wszystko jest **w.** czas
Dn 8:19 dotyczy ona **w.** czasu końca
Hab 2:3 Wizja ta jest jeszcze na czas **w.**
Rz 5:6 w **w.** czasie umarł za ludzi bezbożnych
2Ko 10:13 poza **w.** granicami
Lb 9:2, 3; Pwt 11:14; Dn 11:27, 35; Łk 21:24;
Dz 17:26; 1Tm 6:15; 1Pt 4:17

WYZNAJĄCY, Heb 13:15 owoc warg publicznie **w.**

WYZNANIE, Ezd 10:11 Teraz uczyńcie **w.** Jehowie
Rz 10:10 lecz ustami składa się publiczne **w.**
Joz 7:19; 2Kn 30:22; Dn 9:4; 1Tm 6:13

WYZNAWAĆ, Kpl 5:5 **w.,** w jaki sposób zgrzeszył
Ps 32:5 **W.** swe występki Jehowie
Prz 28:13 kto je **w.** i porzuca, temu miłosierdzie
Dz 24:14 Lecz **w.** przed tobą, że zgodnie z drogą
Rz 14:11 a każdy język otwarcie **w.** Boga
Jak 5:16 otwarcie **w.** jedni drugim swe grzechy
Kpl 16:21; 26:40; Neh 1:6; 9:2; Mt 7:23; 1Jn 1:9

WYZUTY, Iz 32:5, 7

WYZWALAĆ, Ps 34:4 **w.** mnie z mych trwóg
Ps 34:19 lecz z nich wszystkich **w.** go Jehowa
Prz 10:2 lecz prawość **w.** od śmierci
Prz 14:25 Świadek prawdziwy **w.** dusze
Jer 1:19 ja jestem z tobą, by cię **w.**
Łk 24:21 że ten człowiek ma **w.** Izraela
Jn 8:32 poznacie prawdę, a prawda was **w.**
2Pt 2:9 wie, jak ludzi **w.** z doświadczenia
Wj 3:8; Hi 10:7; Ps 18:17; 33:19; Dn 8:4; Dz 12:11

WYZWANIE, Jer 49:19; 50:44 kto rzuci mi **w.**

WYZWOLENIE, 1Sm 30:8 Ruszaj, sprawisz **w.**
Est 4:14 ratunek i **w.** dla Żydów przyjdzie skądinąd
Łk 21:28 podnieście głowy, zbliża się wasze **w.**
Heb 9:12 uzyskał dla nas wiecznotrwałe **w.**

WYZWOLENIEC, 1Ko 7:22 powołany jest **w.** Pana

WYZWOLICIEL, Ps 7:2; Iz 5:29; Dz 7:35; Rz 11:26

WYZYSKIWAĆ, 2Pt 2:3 będą was zachłannie **w.**

WYŻSZOŚĆ, Rz 3:1 Jaka więc jest **w.** Żyda

WYŻSZY, 2Ko 3:10; Flp 2:3, 9; 1Pt 2:13

WYŻYWIENIE, 1Tm 6:8 Mając **w.** i odzież

WZBOGACAĆ, 1Sm 2:7 Jehowa **w.**
Prz 10:22 Błogosławieństwo Jehowy **w.**

WZBOGACAJĄCY, 2Ko 6:10 biedni, ale **w.** wielu

WZBRANIAĆ SIĘ, Ps 141:5 głowa nie chciałaby **w.**
Eze 3:27 kto się **w.**, niech **w.**, gdyż są

WZBUDZAĆ, Iz 41:2, 25; 45:13

WZBURZAĆ, Ps 4:4 Bądźcie **w.**, lecz nie grzeszcie

WZBURZENIE, 1Pt 3:14 nie wpadajcie we **w.**

WZDYCHAĆ, Prz 29:2 władzę niegodziwy, lud **w.**
Eze 9:4 na czołach mężów, którzy **w.**
Rz 8:22 całe stworzenie **w.**
Jak 5:9 Nie **w.** jedni nad drugimi
Wj 2:23; Iz 24:7; Eze 21:6; 24:17; 2Ko 5:2

WZDYCHANIE, Ps 12:5 **w.** biednych
Ps 79:11 dojdzie do ciebie **w.** więźnia
Ps 102:20; Iz 35:10; Mal 2:13; Heb 13:17

WZGARDA, Ps 74:18 potraktował ze **w.** twoje imię
2Ko 10:10 mowa zasługuje na **w.**
Gal 4:14 nie potraktowaliście ze **w.**
2Sm 12:14; Ps 74:10; Iz 23:9; Heb 10:29

WZGARDZIĆ, Pwt 32:19 Jehowa **w.** nimi
Ps 51:17 sercem skruszonym nie **w.**
Ps 78:59 Bóg wielce **w.** Izraelem
Ps 89:39 **W.** przymierzem swego sługi
Ps 106:24 A oni **w.** piękną ziemią
Prz 1:30 **w.** moim upomnieniem

WZGARDZONY, Iz 53:3 Był **w.** i unikany

WZGLĄD, Hi 37:24 Nie ma **w.** na tych
Ps 23:3 przez **w.** na swe imię
Ps 41:1 Szczęśliwy ma **w.** na maluczkiego
Eze 36:22 Nie ze **w.** na was to czynię
Mt 5:10 prześladowani ze **w.** na prawość
Mt 10:39 stracił duszę ze **w.** na mnie
Rz 11:28 nieprzyjaciółmi ze **w.** na was
1Ts 5:13 w miłości nadzwyczajnymi **w.**
2Kl 19:34; Ps 106:8; 122:8; Iz 62:1; Mt 24:9, 22;
2Ko 8:9; Flm 16

WZGÓRZE, Iz 2:2 wyniesiona ponad **w.**
Iz 55:12 **w.** rozweselą się przed wami
Prz 8:25; Eze 6:3; Oz 10:8; Hab 3:6; Łk 23:30

WZMACNIAĆ, Ezd 6:22 **w.** ich ręce w pracy
Neh 2:18 **w.** swe ręce do dzieła
Prz 31:17; Iz 41:10; 58:11; Eze 34:4

WZMIANKA, Iz 26:14 zgładzić wszelką **w.** o nich

WZNIOSŁY, Iz 57:15 rzekł Wysoki i **W.**

WZNOSIĆ (SIĘ), Ps 135:7 Sprawia, że **w.** obłoki
Mt 21:33 zasadził winnicę i **w.** wieżę

WZÓR, 1Ts 1:7 staliście się **w.** dla wszystkich
1Tm 4:12 dla tych, którzy są wierni, stań się **w.**
2Tm 1:13 trzymaj się **w.** zdrowych słów
Jak 5:10 za **w.** weźcie proroków
Wj 25:9, 40; Heb 4:11; 8:5; 1Pt 2:21; 2Pt 2:6

WZRASTAĆ, Mk 4:8 **w.**, zaczęły wydawać plon
Jn 3:30 Ten musi **w.**, ja muszę maleć
Ef 4:15; Kol 1:6, 10

WZROST, Mt 24:12 z powodu **w.** bezprawia
Łk 2:52 we **w.** cielesnym i w łasce u Boga
Łk 19:3 gdyż był małego **w.**
1Ko 3:7 Bóg daje **w.**

WZYWAĆ, Ps 145:18 blisko tych, którzy go **w.**
Iz 55:6 **W.** go, dopóki blisko
Dz 2:21 każdy, kto **w.** imienia Jehowy
Rdz 4:26; Jl 2:32; Rz 10:13; Flp 4:2

Z

ZABALSAMOWAĆ, Rdz 50:2 Lekarze **z.** Izraela

ZABAWA, Prz 10:23 Dla głupiego rozpasanie jak **z.**

ZABAWIAĆ (SIĘ), Sdz 16:25 Samsona, żeby nas **z.**
Rdz 26:8; Wj 32:6

ZABIEGAĆ, Prz 15:9 miłuje tego, kto **z.** o prawość
Rz 9:30 chociaż nie **z.** o prawość
1Ko 14:1 **Z.** o miłość, ale wciąż gorliwie

ZABIJAĆ, Lb 25:5 każdy z was **z.** swych mężczyzn
Ps 44:22 **z.** nas przez cały dzień
Mt 10:28 nie bać się tych, którzy **z.** ciało
Mt 24:9 na ucisk i będą was **z.**
Łk 12:5 Bójcie się tego, który gdy **z.**
Jn 16:2 każdy, kto was **z.**, będzie mniemał
Rdz 37:20; Hi 13:15; 24:14; Za 11:5; Dz 3:15; 7:52

ZABITY, Eze 9:7 napełnijcie dziedzińce **z.**
Mt 16:21 zostać **z.**, a trzeciego dnia
Obj 5:12 Baranek, który był **z.**
Ps 49:12; Eze 6:13; Obj 2:13; 9:18; 13:15

ZABŁĄKAĆ SIĘ, Mt 18:12 owiec i jedna **z.**

ZABÓJCA, Lb 35:11 ucieknie tam **z.**
Pwt 19:4 wypadku **z.**, który tam ucieknie
1Jn 3:15 kto nienawidzi brata, jest **z.**
Lb 35:6, 25; Pwt 4:42; Joz 20:3, 5; Jn 8:44

ZABRAKNĄĆ, Heb 11:32 czasu by mi **z.**

ZABRZMIEĆ, 1Ko 15:52 trąba **z.** i wskrzeszeni
ZACHARIASZ 1., 1Kn 26:2, 14
ZACHARIASZ 2., 2Kn 24:20 **Z.,** syna Jehojady
Łk 11:51 do krwi **Z.,** którego zabito
ZACHARIASZ 3., Ezd 5:1; Za 1:1, 7
ZACHARIASZ 4., Iz 8:2
ZACHARIASZ 5., Łk 1:5, 12, 18, 40, 67
ZACHEUSZ, Łk 19:2, 5, 8
ZACHĘCAĆ, Pwt 3:28 powierz Jozuemu i **z.** go
2Kn 35:2 **z.** ich do służby
Heb 10:25 **z.** się nawzajem
Dz 11:23; 14:22; 1Ko 14:3, 31; 2Ko 9:5
ZACHĘTA, Rz 1:12 wymiana **z.**
2Ko 8:17 [Tytus] zareagował na **z.**
Heb 6:18 silną **z.** do uchwycenia nadziei
Flp 2:1; Heb 13:22; 1Pt 5:12
ZACHŁANNIE, 2Pt 2:3
ZACHŁANNOŚĆ, Łk 12:15; 1Ts 2:5
ZACHOROWANIE, 1Tm 5:23 wino na twoje częste **z.**
ZACHOWANIE, Sdz 2:19 postępków i upartego **z.**
ZACHOWANY, Prz 13:22 majątek **z.** dla prawego
Kol 1:5 nadzieję **z.** dla was
1Pt 1:4 Jest w niebiosach **z.** dla was
ZACHOWYWAĆ (SIĘ), Rdz 17:9 **z.** moje przymierze
Rdz 45:5 posłał mnie, by **z.** przy życiu
Ps 79:11 **z.** skazanych na śmierć
Ps 80:18 Racz nas **z.** przy życiu
Mt 23:3 **z.,** ale nie postępujcie
Łk 17:33 kto stracił duszę, ten ją **z.**
1Ko 7:36 **z.** niewłaściwie wobec dziewiczości
Hi 36:6; Ps 119:25, 50, 107; Kzn 7:12; Jer 49:11;
1Ko 13:5; 2Ts 3:7; Jak 1:27; Obj 22:7
ZACHOWYWAĆ TRZEŹWOŚĆ UMYSŁU, 1Ts 5:6, 8; 2Tm 4:5; 1Pt 1:13
ZACHRYPNĄĆ, Ps 69:3 gardło mi **z.**
ZACHWIAĆ SIĘ, 2Sm 22:8 ziemia **z.** i zakołysała
Ps 46:5 Bóg pośrodku miasta; ono nie **z.**
Ps 55:22 nie pozwoli, by prawy **z.**
1Ts 3:3 nikt nie **z.** wskutek ucisków
Ps 13:4; 15:5; 18:7; 93:1; 121:3; 125:1; Iz 40:20
ZACIEKLE, Sdz 8:1 **z.** usiłowali wszcząć kłótnię
Łk 23:10 naczelni kapłani oskarżali go **z.**
ZACIEMNIAĆ, Hi 38:2 Któż to **z.** radę
ZACINAĆ SIĘ W UPORZE, Wj 7:3; 14:17
ZACISKAĆ, Prz 16:30 **Z.** wargi, popełnia zło
ZACZYN, Wj 12:19 Przez siedem dni żaden **z.**
Wj 12:15; Kpł 2:11; Pwt 16:4
ZADANIE, 1Kn 23:28 Mieli **z.** być do dyspozycji
1Kn 6:32; Hi 37:12
ZADATEK, 2Ko 1:22 ducha — **z.** tego, co ma przyjść
2Ko 5:5 dał nam **z.** tego, co ma przyjść
Ef 1:14 jest **z.** naszego dziedzictwa
ZADAWAĆ (SIĘ), Sdz 14:12; Eze 17:2
Prz 24:21 Nie **z.** z tymi, którzy są za zmianą
1Ko 5:11 przestali **z.** każdym, kto jest zwany bratem
1Ko 9:26 nie **z.** ciosów tak
ZADOŚĆUCZYNIENIE, Wj 32:30 dokonać **z.**
1Tm 5:4 oddawać rodzicom należne **z.**
Prz 16:6; Iz 6:7
ZADOWALAĆ SIĘ, Ps 17:15 **z.,** gdy zobaczę postać
ZADOWOLENIE, Mal 3:4 dar sprawia Jehowie **z.**
ZADOWOLONY, 1Tm 6:8 będziemy z tego **z.**
ZADRŻEĆ, Iz 13:13 sprawię, że niebo **z.**
Wj 15:14; Ps 99:1; Eze 38:20; Jl 2:1, 10
ZADUFANIE, 2Ko 11:17 **z.** właściwe chełpliwości
ZADUMANIE, Ps 104:34 Niechaj me **z.** nad nim
ZADZIWIAĆ (SIĘ), Jer 4:9 prorocy **z.**
Dz 9:21 wszyscy, którzy go słyszeli, **z.** i mówili
ZADZIWIAJĄCY, Wj 15:11 dokonujesz rzeczy **z.**
Ps 88:10 dla umarłych uczynisz rzecz **z.**
Jer 5:30 zaistniała na ziemi **z.** sytuacja
Hi 10:16; Ps 77:11; 89:5
ZADZIWIONY, Łk 2:47 byli **z.** jego zrozumieniem
Dz 2:7 **z.** i zaczęli się zdumiewać
ZAGADKA, Sdz 14:12; Ps 78:2
ZAGADKOWA WYPOWIEDŹ, Dn 8:23 rozumiejący **z.**
ZAGARNIĘCIE, Flp 2:6 nie brał pod uwagę **z.**
ZAGASIĆ, Ef 6:16 **z.** pociski niegodziwca
ZAGINĄĆ, Ps 9:6 wzmianka o nich **z.**
Łk 15:24 mój syn **z.,** a się odnalazł
Łk 19:10 przyszedł odszukać, co **z.**
ZAGŁADA, Joz 7:1 było przeznaczone na **z.**
Sof 1:18 **z.** sprowadzi na mieszkańców ziemi
Mt 7:13 droga prowadząca do **z.**
Jn 17:12 żaden nie zginął oprócz syna **z.**
1Ts 5:3 przyjdzie na nich nagła **z.**
2Ts 1:9 karę sądową wieczną **z.**
2Ts 2:3 człowiek bezprawia, syn **z.**
1Tm 6:9 pogrążających ludzi w **z.**
Pwt 7:26; Hi 28:22; 31:29; Iz 28:22; Dn 9:27; Rz 9:22;
Heb 10:39; 2Pt 2:1, 3, 12; 3:7; Obj 17:8
ZAGRODA, Mi 2:12; Sof 2:6
ZAGRZMIEĆ, Hi 40:9 **z.** takim samym głosem
Ps 29:3 **z.** Bóg chwalebny
Ps 98:7 Niech **z.** morze i to, co je napełnia
ZAGUBIONY, Ps 119:176 Błąkam się jak **z.** owca
ZAGWIZDAĆ, Iz 5:26 **z.** na niego na krańcu
Jer 50:13 będzie patrzył i **z.**
ZAINTERESOWANIE, Flp 2:4 osobiste **z.** sprawami
ZAINTONOWAĆ, 2Sm 1:17
ZAISTNIEĆ, Obj 4:11 z twojej woli wszystko **z.**
ZAJĄŚNIEĆ, Ps 13:3 by **z.** moje oczy
Iz 60:1 **z.** nad tobą chwała Jehowy
Mt 17:2; Ef 5:14
ZAJĄTRZYĆ SIĘ, Ps 38:5 Rany moje **z.**
ZAJĘCIE, Kzn 1:13 nieszczęsne **z.,** które Bóg dał
Kzn 2:23; 3:10; 4:8; 5:3; Dz 6:3; 1Tm 5:13
ZAJĘTY, 1Kj 18:27 jest **z.** jakąś sprawą
ZAJMOWAĆ (SIĘ), Ps 119:97 cały dzień nim **z.**
Kzn 5:20 Bóg **z.** go tym, co raduje
Rz 12:11 opieszali w tym, czym **z.**
Rdz 46:33; 47:3; Am 4:13; Rz 13:1
ZAKLEJAĆ, Hi 14:17 ty **z.** moje przewinienie
ZAKLINACZ, Iz 3:3 magicznej, i biegłego **z.**
Iz 19:3 zwrócą się do **z.,** i do mediów
Dn 1:20; 2:2; 4:7; 5:7
ZAKŁADAĆ, Hi 38:4 gdy **z.** ziemię
Ps 78:69 ziemię **z.** po czas niezmierzony
Ps 104:5 **Z.** ziemię na ustalonych miejscach
ZAKŁADNIK, 2Kl 14:14 zabrał **z.** do Samarii
ZAKŁOPOTANIE, Iz 22:5; Mi 7:4
2Kl 8:11 wpatrywał się do wywołania **z.**
Dz 5:24 naczelni kapłani wpadli w **z.**
ZAKŁOPOTANY, 2Kl 2:17 aż poczuł się **z.**
ZAKOŁYSAĆ, Ag 2:7 **z.** wszystkimi narodami
ZAKOŃCZENIE, Mt 24:3 **z.** systemu rzeczy
Mt 28:20 jestem z wami aż do **z.** systemu
Flp 1:6 będzie je prowadził do **z.**
Heb 9:26 przy **z.** systemów rzeczy
ZAKOŃCZYĆ, Łk 12:50 dopóki się nie **z.**
ZAKOSZTOWAĆ, Heb 6:4 **z.** daru niebiańskiego
1Pt 2:3 **z.,** że Pan jest życzliwy
Mt 16;28; Heb 2:9
ZAKPIĆ, Wj 8:29 niech faraon znowu nie **z.**
Sdz 16:10 **z.** ze mnie, żeby mnie okłamać
ZAKRYTY, Jer 16:17 Nie są **z.** przede mną
Mt 10:26 nic **z.,** co nie zostałoby odkryte
Łk 9:45 przed nimi **z.,** żeby nie pojęli
ZAKRYWAĆ, Prz 17:9 Kto **z.** występek
ZAKRZEPNĄĆ, Wj 15:8 wody **z.** w sercu morza
Za 14:6 w owym dniu wszystko **z.**
ZAKUWAĆ, Ps 149:8 królów **z.** w kajdany
ZAKWAS. Zobacz też ZACZYN.
Am 4:5 co na **z.,** uczyńcie ofiarę
Mt 16:6 strzeżcie się **z.** faryzeuszy
Łk 13:21 **z.,** niewiasta wzięła i ukryła
Gal 5:9 Trochę **z.** zakwasza całe ciasto
Wj 12:15; 34:25; Kpł 2:11; Pwt 16:3; Mt 13:33; 16:12;
Mk 8:15; Łk 12:1; 1Ko 5:7
ZAKWASZAĆ, Mt 13:33 cała masa się **z.**
Gal 5:9 Trochę zakwasu **z.** całe ciasto

ZAKWITAĆ, Iz 35:1 równina **z.** jak szafran
ZALECAĆ, Rz 5:8; 16:1; 2Ko 3:1
ZALEGAĆ, Sdz 7:12 mieszkańcy Wschodu **z.** nizinę
ZALEŻNY, Rz 9:11 **z.** nie od uczynków
1Pt 4:11 **z.** od siły, której udziela Bóg
ZALICZAĆ, Łk 22:37 **z.** do czynicieli bezprawia
ZALOTNIE, Iz 3:16 córki **z.** strzelają oczami
ZAŁOGA, 1Sm 10:5; 2Sm 8:6; 1Kn 18:13
ZAŁOŻENIE, Mt 13:35 rzeczy ukryte od **z.** świata
1Pt 1:20 przewidziany przed **z.** świata
Obj 13:8 zabitego Baranka – od **z.** świata
Mt 25:34; Jn 17:24; Ef 1:4; Heb 4:3
ZAMARTWIAĆ SIĘ, 1Sm 9:5 zaczął **z.** o nas
Mt 6:25 Przestańcie **z.** o swe dusze
Jer 17:8; Mt 6:34; 10:19; Flp 4:6
ZAMĘŻNA, Rz 7:2 kobieta **z.** jest związana
ZAMIANOWAĆ, 1Kn 9:22 Samuel **z.** ich
ZAMIAR, Wj 32:12 W złym **z.** ich wyprowadził
Ps 33:11 **Z.** Jehowy ostoi się
Iz 25:1 wprowadziłeś w czyn **z.**
Łk 23:51 ten nie głosował za ich **z.**
1Ko 4:5 Pan ujawni **z.** serc
Heb 4:12 zdolne rozeznać **z.** serca
Iz 46:10, 11; 2Ko 1:17
ZAMIATAĆ, Łk 15:8 nie **z.** domu, i nie szuka
ZAMIERZAĆ, Dn 7:25 **z.** zmienić czasy
Dz 17:31 **z.** w prawości sądzić
ZAMIERZENIE, Rz 8:28 powołani zgodnie z **z.**
Ef 3:11 zgodnie z wiekuistym **z.**
Rz 9:11; Ef 1:9, 11; 2Tm 1:9
ZAMIESZANIE, Iz 22:5 dzień **z.** i tratowania
Za 14:13 za sprawą Jehowy zapanuje **z.**
Pwt 28:20; Prz 15:16; Eze 7:7; Dz 19:29
ZAMIESZCZONY, 2Kn 20:34 **z.** w Księdze Królów
ZAMIESZKAĆ, Sdz 17:8 na pewien czas **z.** tam
Ef 2:22 miejsce, w którym Bóg **z.**
Ps 61:7; Iz 32:18; 54:3
ZAMIESZKANA ZIEMIA, Mt 24:14 po całej **z.**
Łk 4:5 pokazał wszystkie królestwa **z.**
Dz 17:6 Ludzie, którzy wzburzyli **z.**
Heb 2:5 podporządkował przyszłą **z.**
Obj 16:14 do królów całej **z.**
Dz 17:31; Rz 10:18; Heb 1:6; Obj 3:10; 12:9
ZAMIESZKANIE, 1Kl 8:49 ustalonego miejsca **z.**
ZAMIESZKANY, Iz 44:26 Jerozolima będzie **z.**
Iz 45:18 ukształtował ją, żeby była **z.**
Iz 13:20; Jer 6:8; Eze 12:20
ZAMKNIĘTY, Obj 21:25 za dnia bramy nie **z.**
Łk 11:7; Jn 20:19, 26; Dz 5:23
ZAMYKAĆ, Rdz 7:16 Jehowa **z.** za nim drzwi
Pwt 15:7 **z.** ręki przed ubogim
Sdz 3:23 Ehud **z.** za sobą drzwi
Hi 38:8 kto wrotami **z.** morze
Iz 26:20 wejdź do komnat i **z.** drzwi
Mt 25:10 ucztę weselną; i **z.** drzwi
Łk 13:25 gospodarz wstanie i **z.** drzwi
Rz 11:32 Bóg ich **z.** w nieposłuszeństwie
Obj 3:8 drzwi, których nikt nie może **z.**
Iz 22:22; Mal 1:10; Mt 23:13; Obj 11:6; 20:3
ZAMYSŁ, Hi 42:2 **z.,** który byłby nieosiągalny
Prz 6:18 serce knujące nikczemne **z.**
Łk 1:51 w **z.** swych serc są wyniośli
Dz 5:38 jeśli ten **z.** pochodzi od ludzi
2Ko 2:11 nie jesteśmy nieświadomi jego **z.**
Ps 21:11; 40:5; Prz 12:2; 24:8; Jer 23:20; 29:11;
ZAMYŚLAĆ, Jer 29:11 znam zamysły, które **z.**
ZANIECHAĆ, 1Pt 4:1 kto cierpiał, **z.** grzechów
ZANIECHANIE, 2Pt 2:14 niezdolne do **z.** grzechu
ZANIEDBANIE, Ezd 4:22 nie dopuścić do **z.**
ZANIEDBYWAĆ, 1Tm 4:14 Nie **z.** w sobie daru
Heb 2:3 jeśli **z.** tak wielkie wybawienie
ZANIEPOKOJENIE, Ps 55:2 nie powstrzymać **z.**
ZANURZAĆ SIĘ, 2Kl 5:14 **z.** w Jordanie siedem razy
ZAOPATRZENIE, 2Ko 8:21 dbamy o uczciwe **z.**
ZAORANY, Prz 13:23 **Z.** rola ubogich
ZAOSTRZAĆ, Prz 27:17 jeden **z.** oblicze drugiego
ZAPALCZYWOŚĆ, Pwt 29:20; Eze 23:25; 38:19
ZAPALENIE, Pwt 28:22 **z.,** palącą gorączką
Dz 28:6 dostanie **z.** i spuchnie
ZAPAŁ, Neh 3:20 pracował z **Z.**
ZAPANOWAĆ, Rdz 4:7 czy nad nim **z.**
ZAPAS, 2Kn 8:15 przykazanie co do **z.**
Iz 30:6 na garbach wielbłądów swoje **z.**
Prz 15:6, 16
ZAPEWNIENIE, Tyt 3:8 składał stanowcze **z.**
ZAPIĄĆ, Mt 26:34; Mk 14:30
ZAPIECZĘTOWAĆ, Iz 29:11 Nie mogę, bo jest **z.**
Dn 12:4, 9
ZAPIERAĆ SIĘ, Jer 5:12 **Z.** Jehowy
Mk 8:34 niech **z.** samego siebie
Łk 12:9 kto mnie **z.** przed ludźmi
Rdz 18:15; Prz 30:9; Mt 10:33; Mk 14:30; Łk 9:23;
Jn 13:38; Dz 3:14; 7:35; 1Tm 5:8; 2Tm 2:12; Tyt 1:16
ZAPISANY, Wj 31:18 tablice **z.** palcem Bożym
Ps 149:9 **z.** sądownicze rozstrzygnięcie
Heb 12:23 pierworodni **z.** w niebiosach
Obj 21:27
ZAPISYWAĆ, Wj 17:14 **Z.** to dla upamiętnienia
Iz 30:8 **z.** to w księdze na dzień przyszły
Jer 51:60 Jeremiasz zaczął w księdze **z.**
Hab 2:2 **Z.** wizję i wyraźnie utrwal
1Ko 10:11 **z.** dla ostrzeżenia nas
Wj 34:27; Joz 24:26; Ps 102:18; Obj 1:11
ZAPŁADNIAĆ, Hi 21:10 byk **z.** i nie marnuje
ZAPŁATA, Rdz 31:7 dziesięć razy zmieniał moją **z.**
Pwt 23:18 Nie wolno przynieść **z.** nierządnicy
Kzn 9:5 umarli już nie mają **z.**
Iz 49:4 moja **z.** u mego Boga
Mic 3:11 kapłani pouczają tylko za **z.**
Za 11:12 **z.**: trzydzieści srebrników
Łk 10:7 pracownik jest godzien **z.**
Rz 6:23 **z.**, którą płaci grzech, jest śmierć
2Ts 2:10 giną, otrzymując **z.**
Jak 5:4 Oto **z.** należna pracownikom
Kpł 19:13; Prz 11:18; Iz 23:17; Jer 22:13; Dz 5:3;
Rz 11:9; 1Ko 3:8; Heb 2:2
ZAPŁONĄĆ, Rz 1:27 **z.** w pożądliwości
Wj 22:24; Lb 11:33; Pwt 31:17; Sdz 2:14; 3:8; 10:7
ZAPOMINAĆ, Pwt 4:23 Strzeżcie się, byście nie **z.**
Hi 19:14 znajomi **z.** o mnie
Ps 9:17 narody **z.** o Bogu
Iz 49:15 Czy żona może **z.** o osesku
Jer 23:27 lud **z.** moje imię
Oz 4:6 **z.** o prawie swego Boga
Oz 8:14 Izrael **z.** o swym Twórcy
Flp 3:13 **Z.** o tym, co za mną
2Pt 1:9 **z.**, że został oczyszczony
Pwt 6:12; Ps 9:18; 78:7; Jer 30:14; Heb 6:10; 13:16
ZAPOMNIENIE, Ps 88:12 w krainie **z.**
ZAPOZNAWAĆ SIĘ, Hi 22:21; Ps 139:3
ZAPOŻYCZAĆ SIĘ, Pwt 28:12 nie będziesz **z.**
Pwt 15:6; Ps 37:21; Prz 22:7
ZAPRAGNĄĆ, Pwt 12:20 dusza gorąco **z.** jeść mięso
ZAPRASZAĆ, Wj 34:15 ktoś cię **z.**, a ty zjesz
ZAPRAWA, Rdz 11:3; Wj 1:14; Kpł 14:42
ZAPROSZONY, Mt 22:14 wielu **z.**, ale mało
Sof 1:7; Jn 2:2; Obj 19:9
ZAPRZECZAĆ, Mt 26:70; Jn 18:25
ZAPRZĘGAĆ, Gal 5:1 **z.** w jarzmo niewoli
ZAPUKAĆ, Dz 12:13 Kiedy **z.**, wyszła Rode
ZAPYTAĆ, Dz 23:34 **z.**, z której jest prowincji
ZARAZA, Eze 38:22 sądzić się **z.** i krwią
Łk 21:11 w jednym miejscu po drugim **z.**
Dz 24:5 mąż niczym **z.**, wzniecа rebelię
Pwt 28:21; Ps 78:50; Jer 14:12; Am 4:10
ZARĘCZAĆ SIĘ, Pwt 28:30; Oz 2:19, 20
ZARĘCZONA, Wj 22:16; Pwt 22:23, 25, 27, 28
ZARODEK, Ps 139:16 Oczy twe widziały **z.** mój
ZAROZUMIALSTWO, Ps 10:4 Niegodziwiec w **z.**
ZAROZUMIAŁY, 2Tm 3:2 **z.**, wyniośli
Prz 21:24; Hab 2:5; Rz 1:30; Jak 4:16
ZARYCZEĆ, Jer 25:30; Jl 3:16; Am 1:2
ZARYS, 1Ko 13:12 widzimy w mglistym **z.**
ZARZĄDCA, Dn 3:2, 3 **z.** prowincji

ZARZĄDZAĆ, 1Ko 7:17 **z.** we wszystkich zborach
1Ko 9:14 Pan **z.**, by żyli z dobrej nowiny
1Kn 26:30; Dn 2:49; Ef 1:10
ZARZĄDZANY, Ef 3:9 jak **z.** święta tajemnica
ZARZĄDZENIE, 2Kn 8:14 zgodnie z **z.** Dawida
ZARZUT, Mt 27:37 nad jego głową wypisany **z.**
ZARZYNAĆ, Dz 10:13 Wstań, Piotrze, **z.** i jedz
ZASADA. Zobacz REGUŁA.
ZASADNICZY ELEMENT, Heb 7:11
ZASADZAĆ, Rdz 2:8 Bóg **z.** ogród w Edenie
Iz 51:16 **z.** niebiosa i założyć fundament
Jer 2:21 **z.** cię jako wyborną winorośl
1Ko 3:6 Ja **z.**, Apollos podlał
Iz 40:24; Jer 18:9; Am 9:14; Mt 21:33; Łk 17:6
ZASADZKA, Joz 8:2; Sdz 16:9; Jer 51:12
ZASADZONY, Ps 1:3 jak drzewo **z.**
ZASĘPIENIE, Kzn 7:3 wskutek **z.** serce lepsze
ZASIADAĆ, Ps 1:1 nie **z.** tam, gdzie szydercy
Ps 2:4 **z.** w niebiosach, będzie się śmiał
Ps 29:10 Jehowa **z.** jako król
Mt 19:28 będziecie **z.** na dwunastu tronach
Obj 3:21 dam **z.** ze mną na moim tronie
Iz 28:6; Obj 5:13; 7:10
ZASIANY, Mt 13:20 **z.** na miejscach skalistych
ZASIEWAĆ, 1Ko 15:44 **Z.** się ciało fizyczne
ZASKAKIWAĆ, 1Ts 5:4 dzień miał was **z.**
ZASŁONA, Wj 34:35 Mojżesz zakładał **z.** na twarz
Heb 10:20 nową drogę przez **z.**
Wj 26:31; Mt 27:51; 2Ko 3:13-16; Heb 6:19; 9:3
ZASŁONIĘTY, 2Ko 4:3 **z.** wśród tych, którzy giną
ZASŁUGA, Łk 6:32, 34 jakąż zaskarbiacie **z.**
1Ko 8:8 nie zaskarbiamy sobie **z.**
1Pt 2:20 jakąż sobie zaskarbiacie **z.**
ZASŁUGIWAĆ, Mt 26:66 **Z.** na śmierć
Łk 23:15; Dz 23:29; 26:31; Rz 1:32; 1Tm 1:15
ZASŁYSZANA WIEŚĆ, Ps 18:44
ZASMUCAĆ (SIĘ), Iz 19:8 rybacy **z.**
2Ko 7:9 **z.** w sposób zbożny
Ef 4:30 nie **z.** ducha Bożego
ZASMUCAJĄCY, Heb 12:11 karcenie wydaje się **z.**
ZASMUCONY, Rz 14:15 twój brat bywa **z.**
ZASÓB, Iz 60:11 sprowadzone **z.** narodów
Iz 61:6 Będziecie spożywać **z.** narodów
Jer 15:13; 17:3; Eze 26:12
ZASPOKAJAĆ, Ps 145:16 **z.** pragnienie
ZASTANAWIAĆ SIĘ, Pwt 32:29; 1Tm 4:15
2Kl 16:15 jeszcze **z.** nad ołtarzem miedzianym
Ps 48:9 **Z.** nad twą miłością życzliwością
ZASTAWAĆ, Łk 12:37 przybywszy, **z.** czuwających
ZASTAWIAĆ, Iz 21:5 **z.** stół, jedzą, piją
ZASTĘP. Zobacz też WOJSKO.
Rdz 2:1 ukończone cały ich **z.**
Jer 33:22 nie można policzyć **z.** niebios
Rz 9:29 gdyby Jehowa **Z.** nie pozostawił
Jak 5:4 wołania doszły do uszu Jehowy **Z.**
1Sm 17:45; 2Kl 17:16; Jer 28:2; Dn 4:35; 8:10
ZASTĘPOWAĆ, 2Ko 5:20 **z.** Chrystusa
ZASTRASZAĆ, Flp 1:28 nie dajecie się **z.**
ZASTRZEŻONY, Heb 9:27 **z.** dla ludzi raz umrzeć
ZASUWA, Ps 107:16; 147:13; Nah 3:13
ZASYPIAĆ, Ps 121:4 drzemał, nie **z.**
Jer 51:57 **z.** snem po czas niezmierzony
1Ts 4:13 w niewiedzy co do **z.** w śmierci
ZASZCZEPIANIE, Jak 1:21 przyjmujcie **z.** słowa
ZASZCZYT, Heb 5:4 nie dostępuje **z.** sam z siebie
ZASZCZYTNY, Rz 9:21 naczynie do użytku **z.**
ZĄSZKODZIĆ, Łk 10:19 nic wam nie **z.**
ZAŚLEPIAĆ, Pwt 16:19 łapówka **z.** mędrcom oczy
Jn 12:40; 2Ko 4:4; 1Jn 2:11
ZAŚLUBINY, Obj 19:9 wieczerzę **z.** Baranka
ZAŚPIEWAĆ, Ps 144:9 **z.** ci pieśń nową
Iz 5:1 **Z.** memu umiłowanemu pieśń
Mt 26:30 **z.** pieśni pochwalne, wyszli
ZAŚWIECIĆ, Kzn 1:5 Słońce **z.** i zaszło
ZATACZAĆ (SIĘ), Ps 60:3 winem, od którego **z.**
Ps 107:27 **Z.** i poruszają niepewnie
Kzn 1:6 Wiatr **z.** kręgi ku północy
Iz 28:7 **z.** w swym rozstrzyganiu
ZATAPIAĆ, 2Pt 3:6 świat został **z.** wodą
Obj 12:15 wypuścił wodę, aby ją rzeka **z.**
ZATARG, 1Ko 1:11; Dz 15:2; 23:7
ZATĘŚKNIĆ, Ps 45:11 król **z.** za twą urodą
ZATROSKANIE, Prz 12:25 **Z.** w sercu przytłacza
1Ko 7:32 chcę, żebyście byli wolni od **z.**
ZATROSKANY, 1Sm 1:18 twarz już nie **z.**
1Ko 7:32 nieżonaty jest **z.** o sprawy Pana
ZATRWOŻYĆ (SIĘ), Ps 2:5 **z.** ich w żarze
Eze 27:35 Zadrżą ze strachu. Oblicza **z.**
Rdz 45:3; Ps 6:2; Iz 21:3
ZATRZĄŚĆ SIĘ, Iz 2:19 by **z.** ziemia
ZATRZYMYWAĆ, Dz 3:21 którego niebo musi **z.**
ZATWARDZAĆ, Pwt 15:7 nie wolno ci **z.** serca
Heb 3:8, 15; 4:7
ZATWARDZIAŁOŚĆ, Rz 9:18 pozwala popaść w **z.**
Mt 19:8; Mk 10:5; Heb 3:13
ZAUFAĆ, Prz 3:5 **Z.** Jehowie całym sercem
ZAUFANE GRONO, Hi 19:19 Brzydzą się mną z **z.**
Jer 23:22 gdyby stali w moim **z.**
Ps 89:7; 111:1; Jer 15:17; 23:18; Eze 13:9
ZAUFANY PRZYJACIEL, Prz 2:17; Jer 3:4; Mi 7:5
ZAUWAŻYĆ, 2Sm 4:6 jego brata, nikt nie **z.**
ZAWAHAĆ SIĘ, Pwt 7:10 Nie **z.** względem tego
ZAWDZIĘCZAĆ, Ef 3:15 **z.** miano każda rodzina
ZAWIĄZAĆ, Ps 118:27; Prz 3:3; 6:21
ZAWIERAĆ, Rdz 15:18 **z.** z Abramem przymierze
Pwt 5:2 Jehowa **z.** z nami przymierze
Neh 9:38 **z.** wiarogodną umowę
Ps 89:3 **Z.** przymierze ze swoim wybrańcem
ZAWIESIĆ NA PALU, Joz 8:29 **z.** króla Aj
Joz 10:26 Jozue ich **z.**, aż do wieczora
Mt 20:19 wydadzą go na **z.**
Mk 15:25 trzecia godzina i **z.** go
Łk 24:7 w ręce grzesznych ludzi i **z.**
Dz 5:30 którego wyście zabili, **z.**
Jn 19:6, 10; Dz 10:39; Heb 6:6
ZAWIESZONY, Pwt 21:23 **z.** jest przeklęty
ZAWIŁY, Prz 1:6 przysłowie i **z.** wypowiedź
ZAWINIĘTY, 1Sm 25:29 dusza **z.** w woreczku
Oz 13:12 Przewinienie Efraima zostało **z.**
ZAWISNĄĆ NA PALU, Obj 11:8 gdzie ich Pan **z.**
Mt 26:2; Rz 6:6; 1Ko 1:13; Gal 2:20; 6:14
ZAWIŚĆ, Ps 106:16 zapałali **z.** wobec Mojżesza
Flp 1:15 głoszą Chrystusa z **z.**
1Tm 6:4 Z tych rzeczy wypływa **z.**
Jak 4:5 Duch, ze skłonnością do **z.**
Gal 5:26; Tyt 3:3; 1Pt 2:1
ZAWITAĆ, Łk 1:78 **z.** do nas świt z wysokości
ZAWŁADNĄĆ, Ps 119:133 niech mną nie **z.** nic
ZAWODZENIE, Mi 1:8 **Z.** przypomina szakale
Mt 2:18 w Ramie, płacz i wielkie **z.**
ZAWODZIĆ, Za 12:10 będą nad nim **z.**
Jn 16:20 Będziecie płakać i **z.**
1Ko 13:8 Miłość nigdy nie **z.**
2Kn 35:25; Eze 27:32; Jl 2:12
ZAWOŁAĆ, Iz 65:24 zanim **z.**, ja odpowiem
ZAWRACAĆ, Gal 4:9 czemuż **z.** do słabych rzeczy
Jak 5:20 **z.** grzesznika z błędu jego drogi
ZAWSTYDZAĆ (SIĘ), Ps 83:17 **z.** i zatrwożą
Za 13:4 prorocy **z.**, każdy swojej wizji
Mk 8:38 kto by **z.** mnie i moich słów
Łk 9:26; 1Ko 1:27; 4:14; 2Ts 3:14
ZAWSTYDZONY, Iz 54:4 nie będziesz **z.**
Ps 25:3
ZAWZIĘTY, Hab 1:6 naród **z.** i porywczy
ZAZDROSNY, Wj 34:14 Jehowa ma na imię **Z.**
Lb 11:29 Czyż jesteś o mnie **z.**
Za 1:14 Jestem **z.** o Jerozolimę
1Ko 13:4; 2Ko 11:2
ZAZDROŚCIĆ, Prz 3:31 Nie **z.** mężowi
Prz 23:17 serce nie **z.** grzesznikom
Rdz 26:14; Ps 37:1; 73:3; Prz 24:1; Rz 1:29
ZAZDROŚĆ, Pwt 32:16 Zaczęli pobudzać go do **z.**
Ps 78:58 wizerunkami pobudzali go do **z.**

Prz 6:34 złość mężczyzny wynika z **z.**
Prz 14:30 **z.** jest zgnilizną dla kości
Rz 10:19 Ja was pobudzę do **z.**
Lb 5:14; Kzn 9:6; Eze 8:3; 1Ko 3:3; 10:22

ZAZNAJOMIONY, Heb 5:13 nie **z.** ze słowem

ZAŻĄDAĆ, Eze 34:10 **z.** moich owiec z ich ręki
Pwt 18:19; 23:21; Łk 11:50

ZAŻYŁA WIĘŹ, Hi 29:4; Ps 25:14; Prz 3:32

ZAŻYŁOŚĆ, Ps 55:14 cieszyliśmy się słodką **z.**

ZBACZAĆ, Ps 119:118 **z.** od twoich przepisów
Rz 3:12 Wszyscy ludzie **z.**, wszyscy razem
Hi 23:11; 31:7; Ps 44:18

ZBADAĆ, Ps 26:2 **Z.** mnie, Jehowo, i poddaj
Iz 40:28 Nie sposób **z.** jego zrozumienia
Joz 2:3; Ezd 4:15; 5:17; Ps 139:23; Jer 9:7

ZBADANIE, Prz 25:2 chwałą królów **z.** sprawy

ZBEZCZEŚZCZONY, Eze 28:16 wyrzucę cię jako **z.**

ZBEZCZEŚCIĆ, Ps 89:34 Nie **z.** przymierza
Dn 11:31 **z.** sanktuarium, twierdzę
Kpł 19:12; Ps 55:20; Iz 47:6; Eze 7:21

ZBIEG, 2Kl 25:11 **z.** uprowadził na wygnanie

ZBIERAĆ (SIĘ), Kpł 8:3 i **z.** całe zgromadzenie
Ps 50:5 **Z.** mi lojalnych wobec mnie
Iz 40:11 **z.** jagnięta i poniesie na swej piersi
Iz 56:8 **Z.** do niego jeszcze innych
Jer 23:3 sam **z.** ostatek moich owiec
Jer 25:33 nie będzie ich **z.** ani grzebać
Oz 8:7 sieją wiatr, będą **z.** wicher
Sof 2:1 **z.**, narodzie nie błędnący
Mt 12:30 kto nie **z.**, rozprasza
Jn 4:36 **z.** plon ku życiu wiecznemu
Rdz 48:2; 2Kl 10:18; Ps 102:22; 106:47; Iz 11:12; Jer 29:14; 49:14; Dn 11:10; Sof 3:8; Mt 3:12; 13:41; 22:10; 23:37; 24:31; Jn 11:52; Dz 28:3; 1Ko 5:4

ZBIERAĆ POKŁOSIE, Kpł 19:9; 23:22
Rut 2:8 Nie oddalaj się, by **z.** na innym polu

ZBIERANIĘ, Joz 9:21 zajmują się **z.** drewna

ZBLEDNĄĆ, Iz 29:22 jego oblicze nie **z.**

ZBLIŻAĆ SIĘ, Jak 4:8 **Z.** do Boga, a on **z.** do was

ZBLUŹNIĆ, Mk 3:29 **z.** przeciwko duchowi

ZBŁĄDZIĆ, 1Kl 8:47 Zgrzeszyliśmy i **z.**

ZBOŻE, Jl 2:19 posyłam wam **z.** i młode wino
Rdz 42:1; 44:2; Neh 10:31

ZBOŻNA BOJAŹŃ, Heb 5:7; 12:28

ZBOŻNE ODDANIE, 1Tm 4:8 **z.** jest pożyteczne
1Tm 6:6 **z.** wraz z poprzestawaniem
2Tm 3:5 zachowujący formę **z.**
2Tm 3:12 którzy żyją w **z.**, będą prześladowani
2Pt 2:9 jak ludzi przejawiających **z.** wyzwolić
Dz 3:12; 1Tm 2:2; 3:16; 4:7; 6:5; Tyt 1:1; 2Pt 1:3; 3:11

ZBOŻNY, 2Ko 7:10 **z.** smutek ku skrusze

ZBÓJCA, Mt 21:13 czynicie z niego jaskinię **z.**
Mk 15:27 zawiesili na palach dwóch **z.**

ZBÓR, Dz 16:5 **z.** utwierdzały się
Dz 20:28 pasli **z.** Boga, nabyty przez niego
Ef 5:24 **z.** podporządkowany Chrystusowi
Kol 1:18 on jest głową ciała, **z.**
Wj 12:6; Pwt 9:10; 1Sm 17:47; Ps 149:1; Prz 26:26; 1Ko 14:19, 34; Gal 1:13; Ef 1:22; Heb 12:23

ZBROJA, Ef 6:11 Nałóżcie całą **z.** od Boga
Ef 6:13 weźcie całą **z.** od Boga, by stawić opór

ZBRUKANY, Judy 23 szaty **z.** przez ciało

ZBUDOWAĆ, Mt 7:24 **z.** swój dom na masywie
Mt 16:18 na masywie skalnym **z.** mój zbór
Heb 3:4 tym, który **z.** wszystko, jest Bóg
1Kl 6:2; 1Kn 28:6; Prz 24:3; Dz 7:49; 20:32; 1Ko 3:14

ZBUDOWANIE, Rz 15:2 co jest dobre, ku **z.**
Rz 14:19; 1Ko 14:12, 26; 2Ko 12:19; Ef 4:29

ZBUDOWANY, Ef 2:20 **z.** na fundamencie apostołów
Kol 2:7 wkorzenieni i **z.** w nim

ZBUDZIĆ SIĘ, Iz 52:1 **Z.**, **z.** Przywdziej swą siłę
Dn 12:2 którzy śpią w prochu ziemi, wielu **z.**

ZBUNTOWAĆ SIĘ, Iz 63:10; Eze 20:13; Dn 9:5

ZBURZONY, Jer 51:58 Mur Babilonu zostanie **z.**

ZBYTEK, Prz 19:10; Łk 7:25; Jak 5:5; Obj 18:7

ZBYTKOWNY, 2Pt 2:13 uważają **z.** życie za dnia

ZDECYDOWANY, 1Tm 6:9 którzy są **z.** być bogaci

ZDJĄĆ, Joz 5:9; Iz 45:1

ZDOBIĆ, Tyt 2:10 **z.** naukę naszego Wybawcy, Boga

ZDOBNY, Iz 28:5 Jehowa Zastępów **z.** koroną

ZDOBYCZ, Sof 3:8 do dnia, powstanę po **z.**
Iz 10:6; 31:4; Eze 22:27; Nah 2:13

ZDOBYTY, Za 14:2 miasto zostanie **z.**, a domy

ZDOBYWCY, 1Kl 8:47 w ziemi **z.** prosić o łaskę

ZDOLNOŚĆ, Rz 7:18 nie ma **z.** zrobienia tego
1Ko 1:5 wzbogaceni w pełną **z.** mówienia
1Ko 12:28 pomocne posługi, **z.** kierowania, języki
1Jn 5:20 Syn Boży obdarzył nas **z.** umysłu

ZDOLNOŚĆ MYŚLENIA, Prz 5:2; 14:17

ZDRADA, Jer 12:1 dopuszczają się **z.**, są bez trosk

ZDRADLIWIE, Hab 2:5 ponieważ wino działa **z.**

ZDRADZAĆ, Mt 26:21 Jeden z was mnie **z.**
Mt 27:3 Judasz, który go **z.**, widząc, że
Iz 16:3; Łk 22:22; Jn 6:64; 13:2

ZDRADZIECKI, Sof 3:4 bezczelni, byli ludźmi **z.**

ZDRADZIECKO, Ps 119:158 postępujących **z.**
Prz 2:22 postępujący **z.** zostaną z niej wyrwani
Prz 13:2 duszą postępujących **z.** jest przemoc
Prz 21:18 postępujący **z.** zajmuje miejsce
Iz 33:1 Biada tobie, który postępujesz **z.**
Hab 1:13 patrzysz na postępujących **z.**, milczysz
Prz 11:3; Iz 24:16; Jer 5:11; Mal 2:14, 16

ZDRAJCA, Iz 21:2 **Z.** postępuje zdradziecko
Jn 18:2 Judasz, jego **z.**, także znał to miejsce
Ps 59:5; Łk 6:16

ZDROWE ZMYSŁY, 1Sm 21:13 Ukrył przed nimi **z.**

ZDROWIE, Prz 4:22 są **z.** dla całego ich ciała
Jer 33:6 Oto sprowadzam dla niego uleczenie i **z.**

ZDROWY, Wj 12:5 Owca dla was ma być **z.**
Dz 15:29 dobrze się wam powiedzie. Bądźcie **z.**
Ef 1:8 we wszelkiej mądrości i **z.** rozsądku
1Tm 6:3 nie zgadza się ze **z.** słowami
2Tm 1:13 Stale trzymaj się wzoru **z.** słów
2Tm 4:3 czas, gdy nie zniosą **z.** nauki
Tyt 1:9 potrafił usilnie zachęcać **z.** nauką
Tyt 2:1 mów to, co się zgadza ze **z.** nauką

ZDROŻNOŚĆ, Iz 57:17 Oburzyła mnie **z.** zysku

ZDRÓJ, Prz 14:27 Bojaźń przed Jehową to **z.** życia

ZDRUZGOTANY, Iz 57:15 by ożywić serce **z.**
Ps 9:9; Iz 58:6; Łk 4:18

ZDRZEMNĄĆ SIĘ, Ps 76:5 **z.**, zapadli w sen

ZDUMIENIE, Jer 2:12 Patrzcie na to ze **z.**, niebiosa
Obj 17:6 ujrzałem, zdumiałem się wielkim **z.**

ZDUMIEWAĆ SIĘ, Hi 26:11 i **z.** jego naganą
Ps 48:5 zobaczyli; toteż **z.** Zatrwożyli się
Iz 59:16; Łk 2:18; 4:22; Dz 7:31

ZDUMIEWAJĄCY, 1Kn 16:9 jego **z.** czynami
Hi 42:3 nie rozumiałem rzeczy zbyt **z.** dla mnie
Ps 26:7 by oznajmiać wszystkie twe **z.** dzieła
Ps 98:1 Śpiewajcie Jehowie, bo dokonał rzeczy **z.**
Iz 29:14 Ten, który postąpi z tym ludem **z.**
1Pt 2:9 powołał was z ciemności do **z.** światła
Ps 107:8; 139:14; 145:5

ZDUMIONY, Mt 7:28 tłumy były niezmiernie **z.**
Eze 26:16; 27:35

ZDZIERCY, 1Ko 6:10 **z.** nie odziedziczą królestwa

ZDZIWIONY, Jer 50:13 Babilonu będzie patrzył **z.**

ZEBEDEUSZ, Mt 4:21; Łk 5:10; Jn 21:2

ZEBRA, Jer 14:6 **z.** stanęły w bezruchu

ZEBRANIE, Heb 10:25 nie opuszczając **z.**

ZEBRANY, Mt 25:32 przed nim **z.** narody
Ps 26:12; Iz 60:4

ZEBULON, Sdz 5:18 **Z.** ludem gardzącym duszami
Rdz 30:20; Lb 26:26; Ps 68:27; Obj 7:8

ZECHCIEĆ, 1Ko 4:19 przyjdę, jeśli Jehowa **z.**
Kol 1:27 Bóg **z.** oznajmić, czym jest bogactwo
Jak 4:15 Jeżeli Jehowa **z.**, będziemy żyli

ZEPSUCIE, Gal 6:8 z ciała żąć będzie **z.**

ZEPSUTY, Ps 14:3 wszyscy są jednakowo **z.**

ZERUBBABEL, Ezd 3:8; Ag 2:4; Za 4:6, 7

ZERWANY, Iz 28:18 wasze przymierze ze Śmiercią **z.**

ZESŁANIE, Mt 1:11 w okresie **z.** do Babilonu
ZESPOLONY, Flp 2:2; Kol 2:2
ZESTARZEĆ SIĘ, Prz 22:6 nie zboczy z niej, gdy **z.**
ZESTAWIAĆ, Iz 46:5 z kim mnie zrównacie lub **z.**
Łk 1:1 wielu podjęło się **z.** opis faktów
ZESZPECAĆ, Iz 52:14 bardzo **z.** jego wygląd
ZEWNĄTRZ, 2Ko 4:16 człowiek na **z.** niszczeje
1Ts 4:12 postępowali przyzwoicie wobec ludzi na **z.**
ZEZWIERZĘCIALI, Judy 19 Są to ludzie **z.**
ZĘBY, Eze 18:2 Ojcowie jedzą, a synom **z.** cierpną
Jl 1:6 **Z.** jego to **z.** lwa, ma też szczęki lwa
Hi 19:20; Prz 10:26; Dn 7:7, 19; Mt 8:12
ZGADZAĆ SIĘ, Łk 11:48 jednak z nimi **z.**
1Ko 7:12, 13 a on [ona] **z.** z nim [nią] mieszkać
ZGANIĆ, Hi 13:10; 19:3; Prz 30:6
ZGANIONY, Jn 3:20 jego uczynki nie zostały **z.**
ZGASIĆ, Jer 21:12 nie miałby kto **z.**
Mt 12:20 tlącego się lnianego knota nie **z.**
2Sm 21:17; Iz 42:3
ZGASZONY, Hi 18:5 światło niegodziwych **z.**
Ps 118:12 zostały **z.** jak ognisko z krzewów
Prz 13:9 lecz lampa niegodziwych zostanie **z.**
Prz 20:20; 24:20
ZGIEŁK, 1Sm 4:14; Ps 65:7; Iz 13:4
ZGINĄĆ (SIĘ), Ef 3:14 **z.** kolana przed Ojcem
Flp 2:10 żeby w imię Jezusa **z.** wszelkie kolano
ZGÍNĄĆ, Lb 16:33 tak iż **z.** spośród zboru
Ps 2:12 Pocałujcie syna, żebyście nie **z.** z drogi
Iz 60:12 królestwo, które nie będzie ci służyć, **z.**
Mt 18:14 aby **z.** jeden z tych małych
Heb 11:31 Dzięki wierze nierządnica Rachab nie **z.**
Iz 29:14; Jer 7:28; Mi 4:9; Dz 8:20
ZGŁADZIĆ, Iz 26:14 **z.** wszelką wzmiankę o nich
Mt 10:28 może i duszę, i ciało **z.** w Gehennie
Jak 4:12 który jest w stanie wybawić i **z.**
Judy 5 potem **z.** tych, którzy nie okazali wiary
2Kn 32:21; Ps 34:16; Łk 17:27
ZGŁADZONY, Dn 9:26 Mesjasz zostanie **z.**
Jn 3:16 aby nie został **z.**, lecz miał życie
2Ko 4:9 powalony, ale nie **z.**
2Pt 3:9 nie pragnie, żeby ktokolwiek został **z.**
ZGŁĘBIAĆ, Kzn 2:3 **Z.** swoim sercem, rozweselając
Kzn 7:25 poznać i **z.**, i szukać mądrości
ZGŁĘBIANIE, Kzn 1:13 serce ku **z.** mądrości
ZGŁODNIEĆ, Jn 6:35 Kto do mnie przychodzi, nie **z.**
ZGNIĆ, Prz 10:7; Iz 34:4; Za 14:12; Jak 5:2
ZGNIECIONY, Kpł 22:24 ma jądra **z.** lub zmiażdżone
ZGNILIZNA, Prz 12:4 postępująca haniebnie jest **z.**
Prz 14:30 lecz zazdrość jest **z.** dla kości
ZGNIŁY, Mt 12:33; Ef 4:29
ZGODA, Rz 8:9 nie **w z.** z ciałem, lecz z duchem
1Ko 7:5 za obopólną **z.**, na czas wyznaczony
2Ko 6:15 jakaż **z.** między Chrystusem a Belialem
ZGODNIE, Iz 52:8 **Z.** wykrzykują z radości
1Ko 1:10 zachęcam was, żebyście mówili **z.**
ZGODNY, Mk 14:56 ich świadectwa nie były **z.**
ZGORSZENIE, Mt 13:41 zbiorą, co powoduje **z.**
Mt 18:7 Biada światu z powodu **z.**
Rz 16:17 mają powody do **z.** wbrew nauce
ZGORSZYĆ (SIĘ), Mt 18:6 **z.** jednego z małych
Mt 26:31 wy wszyscy **z.** w związku ze mną
Mt 15:12; Jn 16:1; 1Ko 8:13
ZGOTOWAĆ, Mt 21:16 Z ust ssących **z.** wysławianie
ZGROMADZAĆ (SIĘ), Pwt 31:12 **Z.** lud
Est 9:18; Mt 2:12; 4:6; Obj 16:14, 16
ZGROMADZAJĄCY, Kzn 1:1, 12; 7:27; 12:9, 10
ZGROMADZENIE, Kpł 23:4 Oto święte **z.**
Ps 1:5 nie ostoją się grzesznicy w **z.** prawych
Am 5:21 nie będzie mnie cieszyć woń waszych **z.**
Wj 12:16; Kpł 23:35; Lb 27:16; 28:26; 29:7; Ps 82:1; Iz 1:13; 4:5; Dz 19:39
ZGROMIĆ, Za 3:2 Niech cię **z.** Jehowa, Szatanie
ZGRYZOTA, Hi 6:2 gdyby zważono całą mą **z.**
Ps 6:7 Osłabło ze **z.** moje oko, postarzało się
Kzn 1:18 w obfitej mądrości jest obfitość **z.**
Łk 2:48 ojciec i ja w **z.** ducha cię szukamy
ZGRZESZYĆ, 1Kl 8:47 mówiąc: **Z.** i zbłądziliśmy
Rz 3:23 wszyscy **z.** i brakuje im chwały Bożej
Rz 5:12 na wszystkich ludzi, ponieważ wszyscy **z.**
ZGRZYTAĆ, Ps 37:12 **z.** na niego zębami
Łk 13:28 Tam będziecie płakać i **z.** zębami
Mt 8:12; 13:42; 22:13; 24:51; 25:30
ZGUBA, 2Kn 22:4; Prz 24:22; 2Pt 3:16
ZGUBNIE, Pwt 9:12 gdyż twój lud postąpił **z.**
ZGUBNY, Hi 30:12; Eze 38:10
ZGWAŁCENIE, Est 7:8 Czy ma dojść do **z.** królowej
ZGWAŁCIĆ, Sdz 19:24 że je wyprowadzę, a wy je **z.**
ZGWAŁCONA, Za 14:2 kobiety zaś zostaną **z.**
ZHAŃBIONA, Kpł 21:7 **z.** nie mają sobie wziąć
ZHARDZIEĆ, Dn 5:20 serce wyniosłe i duch jego **z.**
ZIARNO, 1Ko 15:37 siejesz gołe **z.**, czy pszeniczne
ZIEMIA, Rdz 1:28 napełnijcie **z.** i opanujcie ją
Rdz 2:7 człowieka z prochu **z.** i tchnął w nozdrza
Rdz 3:17 przeklęta jest **z.** z twojego powodu
Joz 3:17 Izrael przeprawiał się po suchej **z.**
Ps 24:1 Do Jehowy należy **z.** i to, co ją napełnia
Ps 37:29 Prawi posiądą **z.** i będą na niej
Ps 100:1 wykrzykujcie do Jehowy, wszyscy na **z.**
Ps 115:16 lecz **z.** dał synom ludzkim
Kzn 1:4 lecz **z.** stoi aż po czas niezmierzony
Iz 14:12 Jakże zostałeś powalony na **z.**
Iz 45:18 który ukształtował **z.** i który ją uczynił
Iz 60:2 Bo oto ciemność zakryje **z.**
Hab 2:14 **z.** będzie pełna poznania chwały Jehowy
Mal 3:12 bo staniecie się **z.** upodobania
Mt 5:5 Szczęśliwi łagodni, gdyż odziedziczą **z.**
Wj 3:5, 8; Ps 45:16; Pro 10:30; Iz 65:17; 66:1; Jl 2:3; Łk 2:14; 2Pt 3:5, 13; Obj 12:12; 21:1
ZIEMSKI, 1Sm 15:29 nie jest **z.** człowiekiem
Hi 34:11; Ps 39:5; 49:20; 108:12; Prz 3:4
ZIMA, Rdz 8:22; Ps 74:17; Za 14:8
ZIMNO, Ps 147:17 Przed jego **z.** któż się ostoi
Rdz 8:22; Hi 37:9
ZIMNY, Obj 3:15 nie jesteś ani **z.**, ani gorący
Mt 10:42; Obj 3:16
ZJAWA, Ps 39:6; Mt 14:26; Mk 6:49
ZJAWISKO, Wj 3:3 żeby się przyjrzeć temu **z.**
Hi 38:36 kto udzielił zrozumienia **z.** niebieskiemu
ZJEDNOCZENIE, Za 11:7 a drugą nazwałem **Z.**
ZJEDNOCZONY, Rz 6:5 z nim **z.** w podobieństwie
1Ko 1:10 stosownie **z.**, mając ten sam umysł
ZJEDNOCZYĆ, Ps 86:11 **Z.** me serce, aby się bało
ZJEŻYĆ SIĘ, Hi 4:15 włosy na mym ciele **z.**
ZLECENIE, Jer 48:10 **z.** Jehowy wykonuje niedbale
ZLEKCEWAŻYĆ, Jer 23:39 I stanowczo was **z.**
Mt 23:23 ale **z.** to, co ważniejsze w Prawie
Heb 10:28 Każdy, kto **z.** Prawo Mojżeszowe
Jer 5:4; 9:3; 10:25; Mk 6:26; Łk 7:30; 1Tm 5:12
ZLĘKNĄĆ SIĘ, Rdz 3:10 lecz **z.**, gdyż byłem nagi
ZŁAGODZIĆ, Dz 24:23 rozkazał trochę **z.** warunki
ZŁAMAĆ, Ps 119:126 **Z.** twoje prawo
Iz 24:5 zmienili przepis, **z.** przymierze
ZŁAMANY, Kpł 21:19; Ps 34:20; Iz 28:13
ZŁĄCZYĆ SIĘ, 1Ko 6:16 kto **z.** z nierządnicą
1Ko 6:17 kto **z.** z Panem, jest z nim jednym duchem
ZŁO, Rdz 3:5 będziecie znali dobro i **z.**
Dn 11:27 serce ich skłonne do wyrządzania **z.**
Hab 1:13 czyste masz oczy, aby spoglądać na **z.**
Dz 8:22 Okaż skruchę za to swoje **z.** i błagaj
Rz 7:19 dopuszczam się **z.**, którego nie chcę
Rz 13:10 Miłość nie wyrządza bliźniemu **z.**
1Ko 14:20 bądźcie niemowlętami co do **z.**
Rdz 2:9; 50:15; Prz 2:14; 2Tm 1:8; 2:3, 9; 4:5
ZŁOCZYŃCA, Ps 37:9 **Z.** zostaną wytraceni
Jer 23:14 umocnili ręce **z.**, by ci nie zawrócili
1Pt 2:12 co mówią przeciw wam niczym **z.**
Ps 22:16; 37:1; 119:115; Jer 20:13; 1Pt 4:15
ZŁODZIEJ, Wj 22:2 **z.** przyłapany na włamaniu
Hi 24:14 w nocy staje się zwykłym **z.**
Ps 50:18 widziałeś **z.**, znajdowałeś upodobanie
Prz 29:24 Wspólnik **z.** nienawidzi własnej duszy
Mt 6:20 gdzie **z.** nie włamują się i nie kradną

1Pt 4:15 Niech nikt z was nie cierpi jako **z.**
Obj 16:15 Oto przychodzę jak **z.** Szczęśliwy, kto
Iz 1:23; Jl 2:9; 1Ko 6:10; 1Ts 5:2, 4

ZŁOŚĆ, Ps 76:10 sławić cię będzie **z.** człowieka
Prz 15:1 Odpowiedź łagodna odwraca **z.**
Jer 6:11 napełniłem się **z.** Jehowy. Znużyłem się
Eze 5:15 dokonam w tobie sądów w **z.**
Ps 79:6; Prz 6:34; 19:19; 22:24; 27:4; Mi 7:9

ZŁOŚLIWY, Ef 4:31 Wszelka **z.** gorycz i gniew
Pwt 28:35; Hi 2:7; Eze 28:24

ZŁOTO, Prz 16:16 o ileż lepsze jest od **z.**
Eze 7:19 a ich **z.** stanie się czymś wstrętnym
Sof 1:18 srebro ani **z.** nie zdoła ich uratować
Ag 2:8 Moje jest srebro i moje jest **z.**
Mal 3:3 będzie ich oczyszczał jak **z.** i srebro
Jak 5:3 Wasze **z.** i srebro przerdzewiało
Wj 12:35; Ps 19:10; Prz 8:10; Obj 21:18, 21

ZŁOWIESZCZY, Lb 23:23; 24:1

ZŁOWIONY, Prz 12:12 pożąda zdobyczy **z.** w sieć

ZŁOŻONY, Za 5:11 a ona zostanie tam **z.**
Ef 2:15 Prawo przykazań **z.** z postanowień

ZŁUPIĆ, Ps 17:9 na niegodziwców, którzy mnie **z.**

ZŁUPIENIE, Iz 22:4; 51:19; 59:7; 60:18; Jer 6:7; 20:8; 48:3; Oz 7:13; Hab 1:3

ZŁY, Prz 6:18 stopy, które biegną do **z.**
Prz 30:20 rzekła: Nie zrobiłam nic **z.**
Jer 2:13 gdyż lud uczynił dwie **z.** rzeczy
Dn 6:4 nie stwierdzono u niego nic **z.**
Mt 24:48 gdyby ów **z.** niewolnik rzekł w sercu
Rz 12:17 Nikomu nie oddawajcie **z.** za **z.**
Rz 16:19 żebyście byli niewinni w tym, co **z.**
1Ko 15:33 **Z.** towarzystwo psuje dobre zwyczaje
Ef 5:16 wykupując czas, ponieważ dni są **z.**
Rdz 21:11; Kpł 27:10; Łk 16:25; Jak 1:13

ZMAGAĆ SIĘ, 2Tm 2:5 ktoś **z.** na igrzyskach

ZMAGANIE, 1Ko 9:25 kto uczestniczy w **z.**
Flp 1:30 Uczestniczycie bowiem w takim samym **z.**
Kol 2:1 w jak wielkim **z.** uczestniczę dla dobra
1Ts 2:2 z wielkim **z.** opowiedzieć wam dobrą nowinę

ZMARNIEĆ, Oz 4:3 każdy jego mieszkaniec **z.**
Sof 2:11 sprawi, że **z.** wszyscy bogowie ziemi

ZMARTWIĆ SIĘ, Ps 38:18 **z.** swoim grzechem

ZMARTWYCHWSTANIE, Mt 22:30 przy **z.** nie żenią
Jn 5:29 wyjdą: ci na **z.** życia; ci na **z.** sądu
Jn 11:25 rzekł do niej: Ja jestem **z.** i życiem
Dz 24:15 nastąpi **z.** prawych i nieprawych
Rz 6:5 zjednoczeni w podobieństwie jego **z.**
2Tm 2:18 mówiąc, iż **z.** już nastąpiło
Obj 20:6 każdy, kto ma udział w pierwszym **z.**
1Ko 15;12, 13, 21, 42; Flp 3:10, 11; Heb 6:2; 11:35

ZMAZAĆ, Ps 51:1 Boże, **z.** moje występki

ZMĘCZONY, Sdz 8:4 byli **z.**, lecz w pościgu
Prz 25:25 Jak zimna woda dla **z.** duszy, tak wieść
Iz 40:29 **Z.** udziela mocy, a temu, kto nie ma

ZMĘCZYĆ SIĘ, Iz 40:31; Jer 15:6

ZMIANA, Prz 24:21; Sof 3:9; Heb 7:12

ZMIAŻDŻYĆ, Ps 72:4 a oszusta niech **z.**
Iz 53:10 Lecz Jehowie spodobało się go **z.**
Dn 2:44 **Z.** ono wszystkie owe królestwa
Rz 16:20 wkrótce **z.** Szatana pod waszymi stopami

ZMIENIAĆ (SIĘ), Ps 15:4 Przysiągł, nic jednak nie **z.**
Jer 13:23 Czy Kuszyta może **z.** swą skórę
Jer 23:36 wy **z.** słowa Boga żywego, Jehowy
Mal 3:6 Ja jestem Jehowa; ja nie **z.**
1Ko 7:31 gdyż **z.** scena tego świata
Rdz 35:2; Dn 7:25; Dz 6:14

ZMIENNOŚĆ, Jak 1:17 **z.** obracania się cienia

ZMIENNY, Lb 10:5 dąć, wydając **z.** dźwięk

ZMIERZAĆ, Ps 90:10 i tak **z.** do niedoli
Prz 11:19 Kto obstaje za prawością, **z.** do życia

ZMIERZYĆ, Za 2:2 Powiedział: **Z.** Jerozolimę

ZMIESZAĆ SIĘ, Ezd 9:2 **z.** z ludami tych ziem
Ps 35:26 Niech wespół się zawstydzą i **z.**

ZMIŁOWAĆ SIĘ, Iz 60:10 w dobrej woli **z.** nad tobą
Rz 9:15 Mówi do Mojżesza: **Z.** nad tym, nad kim **z.**

ZMIŁOWANIE, 1Kn 21:13 nader liczne są jego **z.**
Am 1:11 ścigał brata mieczem i zniweczył swe **z.**
2Ko 1:3 Ojciec tkliwych **z.** i Bóg pocieszenia
2Sm 24:14; Iz 54:7; Za 1:16

ZMIZERNIEĆ, Ps 102:7 **Z.** i jestem jak ptak

ZMYĆ, Iz 4:4 Jehowa **z.** kał córek Syjonu

ZMYSŁ, 1Tm 5:6 oddaje się dogadzaniu **z.**

ZMYSŁOWY, Eze 23:11; Jak 4:1; 5:5

ZNACZENIE, Mk 7:14; 8:21; Łk 8:10

ZNACZYĆ, Ps 119:141 nic nie **z.**, godny wzgardy

ZNAĆ (SIĘ), Rdz 3:5 będziecie **z.** dobro i zło
Jer 31:34 wszyscy będą mnie **z.**, od najmniejszego
Dn 11:32 lud **z.** swego Boga wyjdzie zwycięsko
Nah 1:7 I **z.** tych, którzy u niego szukają
Jn 10:14 **z.** moje owce, a moje owce **z.** mnie
Dn 4:18; 5:15; Dz 26:5; 2Ko 5:16

ZNAJOMOŚĆ RZECZY PRZYSZŁYCH, Dz 2:23
1Pt 1:2 zgodnie ze **z.**, posiadaną przez Boga

ZNAJOMY, Ps 38:11 bliscy **z.** stanęli w oddali
2Kl 10:11; Ps 31:11; 55:13; 88:8, 18

ZNAK, Wj 8:23 Jutro nastąpi ten **z.**
Pwt 18:10 ani nikt, kto wypatruje **z.** wróżebnych
Iz 7:14 Jehowa sam da wam **z.**: Oto panna
Iz 8:18 ja i dzieci, stanowimy w Izraelu **z.**
Iz 19:20 będzie on w ziemi egipskiej **z.**
Eze 9:4 zrób **z.** na czołach mężów, którzy wzdychają
Dn 4:3 Jakże wspaniałe są jego **z.** i jak potężne
Mt 12:39 Pokolenie stale szuka **z.**, ale żaden **z.**
Mt 16:3 lecz **z.** czasów wytłumaczyć nie umiecie
Mt 24:3 co będzie **z.** twojej obecności
Łk 11:29 żaden **z.** nie dany oprócz **z.** Jonasza
Łk 21:25 Będą też **z.** na słońcu i księżycu
Łk 23:8 miał nadzieję, że ujrzy jakiś **z.**
1Ko 11:10 kobieta powinna mieć na głowie **z.**
Flp 1:28 ten zaś **z.** pochodzi od Boga
2Ts 2:9 kłamliwymi **z.** i proroczymi cudami
Obj 12:1 było widać wielki **z.** na niebie
Obj 15:1 ujrzałem inny **z.** na niebie
Obj 16:14 natchnione przez demony i dokonują **z.**
Rdz 1:14; 30:27; 44:5; Pwt 6:8, 22; 2Kl 21:6; Iz 44:25; Jn 7:31; 11:47; 20:30; Dz 2:19; 4:16; 8:13; 1Ko 1:22

ZNALEŹĆ, Ps 21:8 Ręka twoja **z.** twych nieprzyjaciół
Prz 8:35 Bo kto mnie **z.**, ten **z.** życie
Prz 18:22 **Z.** ktoś dobrą żonę? **Z.** coś dobrego
Mt 7:7 ciągle szukajcie, a **z.**; wciąż pukajcie
Mt 7:8 kto prosi, otrzymuje, i kto szuka, **z.**
Mt 7:14 niewielu jest tych, którzy ją **z.**
Mt 10:39 Kto by **z.** swą duszę, ten ją straci
Prz 1:28; 2:5; Jer 29:13; Dz 17:27; Obj 9:6

ZNAMIENITY, Iz 42:21; Jer 25:34-36

ZNAMIĘ, Obj 13:17 kto ma **z.**, imię bestii
Obj 14:9, 11 przyjmuje **z.** na swe czoło lub rękę
Obj 20:4 nie przyjęli **z.** na swe czoło ani rękę

ZNANY, Pwt 32:17 nie byli **z.** waszym praojcom
Mt 10:26; Dz 19:15; 26:5

ZNIECHĘCAĆ, Lb 32:7 czemuż **z.** synów Izraela

ZNIECHĘCENIE, Wj 6:9 nie słuchali wskutek **z.**

ZNIECHĘCONY, Prz 24:10 **z.** w dniu udręki

ZNIECZULAĆ, 1Sm 6:6 **z.** swe serce, tak jak Egipt
Iz 6:10 **Z.** serce tego ludu i **z.** ich uszy

ZNIEDOŁĘŻNIAŁY, 2Kn 36:17 starym ani **z.**

ZNIENAWIDZIĆ, Jn 17:14 ale świat ich **z.**
Rz 9:13 Jakuba umiłowałem, lecz Ezawa **z.**
Heb 1:9 Umiłowałeś prawość, a **z.** bezprawie
Obj 17:16 ci **z.** nierządnicę i sprawią, że będzie

ZNIEWAGA, Iz 51:7 Nie lękajcie się **z.**
Dz 5:41 zostali poczytani godnych znoszenia **z.**
Ps 79:12; 2Ko 6:8

ZNIEWALAĆ, Gal 2:4 żeby nas całkowicie **z.**

ZNIEWAŻAĆ, Ps 55:12 począł mnie **z.**; wtedy
Ps 74:18 Pamiętaj o tym: Nieprzyjaciel cię **z.**
Iz 52:5 ciągle, przez cały dzień, **z.** moje imię
Ps 44:16; 89:51; Prz 14:31; Jer 38:19; Sof 2:10

ZNIEWAŻANY, Ps 4:2 chwała moja będzie **z.**

ZNIEWIEŚCIEĆ, Jer 51:30 Mocarze Babilonu **z.**

ZNIEWOLONY, Gal 4:3 **z.** przez elementarne rzeczy
2Pt 2:19 Kto pokonany, jest przez niego **z.**

ZNISZCZALNY, Rz 1:23; 1Ko 9:25; 1Pt 1:18, 23

ZNISZCZEĆ, Iz 51:6 a ziemia **z.** jak szata

ZNIWECZYĆ, Ezd 4:5 w celu **z.** ich zamiaru
Hi 40:8 Czy **z.** mą sprawiedliwość
Prz 15:22 Plany zostają **z.**, gdzie nie ma rozmowy
Jer 19:7 I **z.** w tym miejscu zamysł Judy
2Tm 1:10 Chrystusa Jezusa, który **z.** śmierć
ZNIWELOWANY, Łk 3:5 każda góra i wzgórze **z.**
ZNIŻAĆ SIĘ, Ps 113:6 **Z.**, by spojrzeć na niebo
ZNOSIĆ, Rdz 30:20 mój mąż będzie mnie **z.**
Ps 69:7 Dla ciebie **z.** obelgę, upokorzenie
Mal 3:2 Ale kto **z.** dzień jego przyjścia
Rz 15:1 powinniśmy **z.** słabości tych, którzy
1Ko 4:12 błogosławimy; prześladowani, **z.** to
1Ko 10:13 kuszeni ponad to, co możecie **z.**
Gal 3:17 nie unieważnia, tak by **z.** obietnicę
Heb 12:7 To, co **z.**, służy karceniu
1Pt 2:20 jeśli policzkowani, cierpliwie to **z.**
Hi 34:31; Ef 2:15; 4:2; Heb 13:13
ZNUŻYĆ SIĘ, Iz 40:31 Będą biec, a nie **z.**
ZOBACZYĆ, Wj 33:20 człowiek nie może mnie **z.**
ZODIAK, 2Kl 23:5 dla gwiazdozbiorów **z.**
ZRANIĆ, Pwt 32:39 Ja ciężko **z.** i ja uleczę
ZRĘBY, Rz 2:20 w Prawie **z.** poznania i prawdy
ZRĘCZNIE WYMYŚLONY, 2Pt 1:16
ZROBIENIE, Rz 7:18 zdolność **z.**, co szlachetne
ZRODZENIE, 1Pt 1:3 nowe **z.** do żywej nadziei
ZRODZIĆ, Pwt 32:18; 2Ko 5:5
ZROZUMIEĆ, Ps 119:27 Spraw, bym **z.** drogę
Prz 28:5 szukają Jehowy, potrafią **z.** wszystko
Dn 12:10 żaden z niegodziwych nie **z.**
ZROZUMIENIE, Hi 32:8 udziela im **z.**
Ps 147:5 jego **z.** jest nie do opowiedzenia
Prz 3:5 nie opieraj się na własnym **z.**
Iz 29:14 skryje się **z.** ich mężów roztropnych
1Kn 22:12; Ps 119:34, 104; Prz 4:7; 9:10; Dn 10:14; 1Ko 14:9, 20; Jak 3:13
ZRÓWNAĆ, Iz 46:5 z kim mnie **z.** lub zestawicie
ZRUJNOWANIE, Rdz 6:11 ziemia uległa **z.**
ZSTĘPOWAĆ, Ef 4:9 **z.** do niższych regionów
Obj 21:2 Nową Jerozolimę, **z.** z nieba od Boga
Prz 30:4; Rz 10:7; 1Ts 4:16
ZUBOŻAĆ, 1Sm 2:7 Jehowa to Ten, który **z.**
ZUCHWALE, 1Sm 12:25 **z.** dopuszczać się zła
1Ts 2:2 ucierpieliśmy i zostaliśmy **z.** potraktowani
Pwt 17:12; Mt 22:6; Łk 18:32; Dz 14:5
ZUCHWALEC, Ps 119:78 **z.** zostaną zawstydzeni
Ps 86:14
ZUCHWALSTWO, Prz 13:10 **Z.** wywołuje się zwadę
Prz 11:2; Jer 49:16; 50:31; Eze 7:10
ZUCHWAŁY, Ps 19:13 od **z.** uczynków powstrzymaj
Iz 13:11 zniknie pycha **z.**, a wyniosłość poniżę
Prz 21:24; Mal 3:15; 4:1; Rz 1:30
ZUPEŁNY, 1Ko 13:10; Kol 1:28; Jak 1:4
ZUŻYWAĆ (SIĘ), Pwt 29:5 wasze szaty na was nie **z.**
Hi 3:17 spoczywają tam ci, którzy **z.** swą moc
ZWABIAĆ, Pwt 11:16 żeby serce nie dało się **z.**
Hi 31:27 serce me dawało się **z.** potajemnie
2Pt 2:14 Oczy pełne cudzołóstwa, **z.** dusze niestałe
ZWADA, Prz 16:28; 22:10; 28:25
ZWAŻAĆ, Hi 37:14 stój i **z.** na dzieła Boże
Prz 3:6 **Z.** na niego na wszystkich swych drogach
Heb 3:1 święci, **z.** na apostoła i arcykapłana
Prz 29:12; Iz 21:7; Dz 5:35; 20:28
ZWAŻYĆ, Hi 6:2 gdyby **z.** całą mą zgryzotę
Hi 31:6 on mnie **z.** na dokładnej wadze i pozna
Iz 40:12 **z.** góry na wadze, a wzgórza na szalach
Dn 5:27 **z.** cię na wadze i stwierdzono brak
ZWIADOWCA, Heb 11:31 gdyż pokojowo przyjęła **z.**
ZWIASTOWAĆ, Rz 15:21 którym go nie **z.**
ZWIASTUN, 2Sm 15:13 przybył **z.** do Dawida
Jer 51:31 biegnie jeden **z.** na spotkanie drugiemu **z.**
ZWIASTUNKA, Ps 68:11 **z.** dobrej nowiny zastęp
ZWIĄZAĆ, Obj 20:2 schwytał i **z.** go na tysiąc lat
Rdz 22:9; Lb 30:2
ZWIĄZANY, Ps 146:7 Jehowa uwalnia **z.**
Mt 16:19 będzie to rzecz **z.** w niebiosach
Heb 2:17 w sprawach **z.** z Bogiem
Łk 13:16; Dz 20:22; Rz 7:2; 1Ko 7:8, 39
ZWIĄZEK, 1Ko 15:58 trud w **z.** z Panem
ZWIĄZEK MAŁŻEŃSKI, 1Ko 7:9, 28, 36; 1Tm 4:3
ZWIERCIADŁO, 1Ko 13:12; Jak 1:23
ZWIERZCHNICTWO, 2Pt 2:10 patrzą z góry na **z.**
Ef 1:21; Kol 1:16; Judy 8
ZWIERZCHNIK, Mi 3:11 Jej **z.** sądzą za łapówkę
ZWIERZĘ, Wj 22:19 Kto się kładzie ze **z.**
Kpł 18:23 Nie wolno ci żadnemu **z.** dać nasienia
Ps 50:10 zwierz leśny, **z.** na gór tysiącu
2Pt 2:12 bezrozumne **z.** urodzone na schwytanie
Rdz 1:24; 2:20; Hi 18:3; 35:11; Ps 49:12; 73:22; Kzn 3:19, 21; Judy 10
ZWIERZĘCY, Jak 3:15 ziemska, **z.**, demoniczna
ZWIERZYNA, Rdz 27:3, 5; Prz 12:27
ZWIĘDNĄĆ, Jak 1:11 bogacz **z.** na swych drogach
ZWIJAĆ, Iz 8:16 **Z.** poświadczenie, opieczętuj
Heb 1:12 ty je **z.** jak okrycie, jak szatę
Obj 6:14 odsunęło się jak zwój, który jest **z.**
ZWINIĘTY, Iz 34:4 niebiosa zostaną **z.** jak zwój
ZWLEKAĆ, Rdz 34:19 młodzieniec ten nie **z.**
Joz 18:3 Jak długo zamierzacie **z.** z tym, by wejść
Heb 10:37 przychodzi, nadejdzie, a nie będzie **z.**
ZWŁOKA, Eze 12:25, 28 Nie będzie już żadnej **z.**
ZWŁOKI, 1Sm 31:10; Eze 43:9; Mt 14:12
ZWODNICZY, Ps 34:13 Strzeż języka od rzeczy **z.**
Jer 7:4, 8 Oto pokładacie ufność w **z.** słowach
Jer 15:18 jesteś dla mnie jak coś **z.**, jak wody
Mi 1:14 Domy Achzibu były czymś **z.** dla królów
Mt 13:22 i **z.** moc bogactwa zaduszają słowo
2Ko 11:13 Gdyż tacy są **z.** pracownikami
Ef 4:22 ulega skażeniu według swych **z.** pragnień
Heb 3:13 zatwardziałość wskutek **z.** mocy grzechu
1Pt 2:22 w jego ustach nie znaleziono nic **z.**
2Pt 2:13 z upodobaniem oddają się **z.** naukom
ZWODZENIE, Kol 2:8 puste **z.** według tradycji
ZWODZICIEL, 2Ko 6:8; Tyt 1:10; 2Jn 7
ZWODZIĆ, Kpł 6:3 w tym **z.** oraz przysięga
Kpł 19:11 nie wam wolno **z.** i się sprzeniewierzać
2Kl 18:32 Nie słuchajcie Ezechiasza, bo was **z.**
Prz 20:19 kto daje się **z.** swym wargom
Abd 3 **Z.** cię zuchwalstwo twego serca
Za 13:4 nie będą nosić szaty z włosia, by **z.**
1Ko 3:18 Niechaj nikt samego siebie nie **z.**
Prz 1:10; 16:29; Iz 36:18; Jer 29:8; 37:9; Ef 5:6
ZWOLNIENIE, Neh 13:6; Kzn 8:8
ZWOLNIONY, 2Kl 15:5; 2Kn 26:21
ZWÓJ, Iz 34:4 niebiosa zostaną zwinięte jak **z.**
Za 5:1 i ujrzałem, a oto lecący **z.**
Łk 4:17 Podano mu więc **z.** proroka Izajasza
2Tm 4:13 przynieś **z.**, zwłaszcza pergaminy
Heb 10:7 w **z.** księgi napisano o mnie
Obj 5:5 Oto zwyciężył Lew, aby otworzyć **z.**
Obj 21:27 są zapisani w Baránkowym **z.** życia
Ezd 6:2; Eze 2:9; 3:1; Gal 3:10; Obj 17:8; 20:12
ZWRACAĆ, 1Sm 15:22 lepsze **z.** uwagi niż tłuszcz
1Kn 21:10 **Z.** przeciwko tobie trzy rzeczy
Prz 29:19 Sługa rozumie, lecz nie **z.** uwagi
1Tm 4:16 Stale **z.** uwagę na siebie i swe nauczanie
Heb 2:1 byśmy **z.** uwagę na to, cośmy usłyszeli
ZWRÓCIĆ SIĘ, Iz 19:3 **z.** do nic niewartych bogów
Eze 26:2 Wszystko **z.** ku mnie. Będę napełniony
ZWYCIĘSTWO, 1Ko 15:55 Gdzież, o Śmierci, twe **z.**
1Ko 15:57 gdyż daje nam **z.** przez naszego Pana
1Jn 5:4 to jest **z.**, które zwyciężyło świat
Obj 6:2 wyruszył, żeby dopełnić swego **z.**
Obj 15:2 tych, którzy odnoszą **z.** nad bestią
ZWYCIĘŻAĆ, 1Sm 26:25 lecz także będziesz **z.**
Jn 16:33 ale odwagi! Ja **z.** świat
Rz 8:37 **z.** dzięki temu, który nas umiłował
Rz 12:21 Nie dawaj się **z.** złu, lecz zło dobrem **z.**
1Jn 5:4 a to jest zwycięstwo, które **z.** świat
Obj 11:7 stoczy z nimi wojnę i **z.** ich, i zabije
1Jn 2:13; 4:4; 5; Obj 2:26; 5:5; 12:11; 17:14
ZWYCIĘŻAJĄCY, Obj 2:7 **Z.** dam jeść z drzewa
Obj 21:7 Każdy **z.** odziedziczy to wszystko
Obj 2:11, 17; 3:5, 12, 21

ZWYCZAJ, 1Kn 15:13 nie szukaliśmy zgodnie ze **z.** Jer 10:3 Bo **z.** ludów są tylko tchnieniem Dz 16:21 ogłaszają **z.**, których nam nie wolno 1Ko 15:33 Złe towarzystwo psuje pożyteczne **z.** Heb 10:25 nie opuszczając zebrań, jak mają w **z.** Kpł 18:30; Dz 6:14; 15:1; 26:3; 1Ko 11:16; Flp 2:29

ZWYKŁY, 1Ko 14:24 albo wejdzie **z.** człowiek

ZWYMIOTOWAĆ, Jer 25:27 upijcie się, i **z.**

ZWYRODNIAŁY, Oz 10:1 Izrael to **z.** winorośl

ZYGZAKIEM, Ps 60:4 uciekali **z.** przed łukiem

ZYSK, Iz 23:18 **z.** stanie się czymś świętym Jer 6:13 ciągnie dla siebie niesprawiedliwy **z.** 1Tm 6:6 źródłem wielkiego **z.** — zbożne oddanie Sdz 5:19; Iz 56:11; Jak 4:13

ZYSKAĆ, Łk 21:19 dzięki wytrwałości **z.** dusze

ZZĘCIE, Jn 4:35 pola są białe ku **z.**

ZZYMAĆ SIĘ, Ps 80:4 masz **z.** na modlitwę sługi

Ź

ŹLE, Prz 19:26; 1Tm 6:1

ŹREBIĘ, Mt 21:5; Łk 19:30

ŹRENICA, Pwt 32:10; Ps 17:8; Prz 7:2; Lam 2:18

ŹRÓDŁO, Rdz 7:11 **ź.** ogromnej głębiny wodnej Ps 36:9 Bo u ciebie jest **ź.** życia Ps 74:16 Tyś przygotował **ź.** światła, słońce Prz 10:11 Usta prawego są **ź.** życia Iz 12:3 naczerpiecie wody ze **ź.** wybawienia Jer 2:13 Opuścili mnie, **ź.** wody żywej Jn 4:14 stanie się w nim **ź.** wody tryskającej Flp 2:15 świecicie jako **ź.** światła na świecie 2Pt 2:17 Ci są **ź.** bez wody oraz oparami Obj 7:17 poprowadzi ich do **ź.** wód życia Rdz 1:14-16; 16:7; 49:22; Iz 35:7; 41:18; 49:10; Eze 32:8; Jak 3:11; Obj 16:4

Ż

ŻABA, Wj 8:2 dotknę twoje terytorium plagą **ż.** Obj 16:13 wypowiedzi, które wyglądały jak **ż.**

ŻAŁOBA, Iz 60:20 i dopełnią się dni twej **ż.** Jer 4:28 Dlatego ziemia ta pogrąży się w **ż.** Est 4:3; Ps 30:11; Eze 24:17; Oz 4:3; Am 1:2

ŻAŁOBNY, Jer 16:5 nie wstępuj do domu uczty **ż.**

ŻAŁOŚĆ, Iz 61:2 pocieszał pogrążonych w **ż.** Jl 1:9 kapłani, słudzy Jehowy, pogrążyli się w **ż.** Mt 5:4 Szczęśliwi pogrążeni w **ż.**, gdyż będą Obj 18:11 kupcy ziemscy są pogrążeni w **ż.** Rdz 37:35; Eze 7:12; Łk 6:25; Jak 4:9; Obj 21:4

ŻAŁOWAĆ, Rdz 6:6 Jehowa **ż.**, że uczynił ludzi Wj 32:14 Jehowa począł **ż.** zła, o którym powiedział Sdz 21:6 synowie Izraela zaczęli **ż.** Beniamina Ps 110:4 Jehowa przysiągł i nie będzie **ż.** Lb 23:19; 1Sm 15:29; Rz 11:29; Heb 7:21

ŻAR, Ps 19:6; Jl 2:6; Nah 2:10

ŻARLIWIE, 1Pt 1:22 jedni drugich **ż.** miłujcie

ŻARLIWOŚĆ, 2Ko 8:8 przez wzgląd na **ż.** drugich

ŻARLIWY, 2Ko 8:17, 22; 1Pt 4:8

ŻARŁOK, Tyt 1:12 Kreteńczycy, bestie, **ż.** bezczynne

ŻART, Rdz 21:9; Jer 15:17; Ef 5:4

ŻARTOWAĆ, Rdz 19:14 na człowieka, który **ż.** Prz 26:19 podszedł bliźniego i rzekł: Czyż nie **ż.**

ŻAĆ, Kzn 11:4 kto patrzy na chmury, nie będzie **ż.** Mt 6:15 Ty będziesz siał, ale nie będziesz **ż.** 2Ko 9:6 kto skąpo sieje, ten będzie też skąpo **ż.** Mt 6:26; Łk 12:24; Jn 4:38; 1Ko 9:11; Gal 6:7, 9

ŻĄDAĆ, Rdz 9:5 **ż.** z powrotem duszy człowieka Rdz 42:22 teraz **ż.** się z powrotem jego krwi Ps 40:6 daru ofiarnego za grzech nie **ż.** Łk 12:48 dużo dano, od tego dużo się będzie **ż.**

ŻĄDŁO, Oz 13:14 Gdzież są, o Śmierci, twe **ż.**? 1Ko 15:55 Gdzież jest, o Śmierci, twe **ż.**?

ŻĄDNY, Prz 29:10 **ż.** krwi nienawidzą

ŻĄDZA, Jak 4:1 z waszych **ż.** rozkoszy zmysłowej Kol 3:5 jeśli chodzi o rozpustę, **ż.** seksualną 1Ts 4:5 nie w zachłannej **ż.** seksualnej

ŻEBRAK, Łk 16:20 **ż.** imieniem Łazarz

ŻELAZNY, Ps 2:9 Potłuczesz je berłem **ż.** 1Kl 6:7; Jer 1:18; 28:14; Obj 2:27; 12:5

ŻELAZO, Ps 107:10 w uciśnieniu i **ż.** Iz 60:17 a zamiast **ż.** przyniosę srebro Dn 2:33 golenie z **ż.**, stopy po części z **ż.** 1Tm 4:2 w sumieniu jakby rozpalonym **ż.**

ŻENIĆ SIĘ, Mt 22:30; 24:38

ŻEŃSKI, 1Pt 3:7 naczynie słabsze, **ż.**

ŻĘCIE, Obj 14:15 nadeszła godzina **ż.**

ŻŁÓB, Prz 14:4 nie ma bydła, **ż.** jest czysty

ŻMIJA, Iz 30:6; 59:5

ŻMIJOWY, Mt 23:33 Węże, pomiocie **ż.**

ŻNIWIARZ, Ps 129:7; Mt 13:39; Jn 4:36

ŻNIWO, Rdz 8:22 siew i **ż.** nigdy nie ustaną Jl 3:13 Zapuśćcie sierp, bo **ż.** dojrzało Mt 9:37 **ż.**, jest wielkie, ale pracowników mało Mt 13:39 **Ż.** jest zakończenie systemu rzeczy Obj 14:15 bo **ż.** ziemi całkowicie dojrzało Wj 23:16; Prz 10:5; Jer 8:20; 51:33

ŻOŁĄDEK, Pwt 18:3 Kapłanowi należy dać **ż.** 1Tm 5:23 używaj wina ze względu na swój **ż.**

ŻOŁNIERZ, 2Tm 2:3 Jako wzorowy **ż.** Chrystusa Jn 19:23; Dz 10:7; 1Ko 9:7; 2Tm 2:4

ŻONA, Rdz 2:24 i przylgnie do swej **ż.** Rdz 6:2 pojmowali za **ż.** wszystkie, które wybrali Ps 128:3 **Ż.** twoja będzie jak owocująca winorośl Prz 5:18 raduj się **ż.** twej młodości Iz 54:6 Jehowa cię wezwał, jak gdybyś była **ż.** Jer 16:2 Nie wolno ci brać sobie **ż.** Mal 2:14 świadczył między tobą a **ż.** twej młodości Pwt 29:11; 1Kl 11:3, 4; 2Kn 20:13; Prz 18:22; 1Ko 7:2, 39; 9:5; Ef 5:22, 23, 28; 1Tm 3:2

ŻONATY, 1Ko 7:33 **Ż.** jest zatroskany o sprawy

ŻÓŁĆ, Mt 27:34; Dz 8:23

ŻÓŁTAWOCZERWONY, Sdz 5:10 na **ż.** oślicach

ŻYCIE, Rdz 2:7 tchnął w jego nozdrza dech **ż.** Rdz 3:22 żeby nie wziął owocu z drzewa **ż.** Pwt 19:4 który tam ucieknie, pozostanie przy **ż.** Pwt 28:66 nie będziesz pewny swego **ż.** 1Sm 25:29 będzie zawinięta w woreczku **ż.** Ps 22:29 swej duszy nie zachowa przy **ż.** Ps 30:5 pod jego dobrą wolą przez całe **ż.** Ps 36:9 Bo u ciebie jest źródło **ż.** Jer 25:37 miejsca pobytu pozostały bez **ż.** Dn 12:2 jedni do **ż.** po czas niezmierzony Jon 2:6 Ale ty wydobyłeś z dołu moje **ż.** Łk 16:25 ty za **ż.** otrzymałeś rzeczy dobre Jn 3:16 nie został zgładzony, lecz miał **ż.** wieczne Jn 11:25 Ja jestem zmartwychwstaniem i **ż.** Jn 14:6 Ja jestem drogą i prawdą, i **ż.** Jn 17:3 To znaczy **ż.** wieczne: poznawanie ciebie Rz 6:23 darem, który daje Bóg, jest **ż.** wieczne Heb 12:23 i do **ż.** duchowego prawych 1Jn 1:2 **ż.** się ujawniło, a my widzieliśmy Obj 2:10 wierny aż do śmierci, a dam ci koronę **ż.** Obj 20:15 nie znaleziono zapisanego w księdze **ż.** Wj 33:20; Pwt 30:15; Hi 11:17; Ps 27:1; 39:5; Prz 15:24; 22:4; Ezr 18:32; Mal 2:5; Łk 15:12; Jn 5:24, 26; Jak 1:12; 1Pt 3:10; Obj 7:17; 22:14, 17

ŻYCIODAJNY, 1Ko 15:45 Ostatni Adam duchem **ż.**

ŻYCZLIWOŚĆ, Mi 6:8 żebyś miłował **ż.** 2Ko 10:1 przez łagodność i **ż.** Chrystusową Gal 5:22 wielkoduszna cierpliwość, **ż.**, dobroć Dz 28:2; Rz 11:22; 2Ko 6:6; Kol 3:12; Tyt 3:4

ŻYCZLIWOŚĆ NIEZASŁUŻONA, Rz 11:6 jeśli dzięki **ż.**, to nie dzięki uczynkom 2Ko 12:9 powiedział: Wystarczy ci moja **ż.** Ef 2:8 za sprawą tej **ż.** zostaliście wybawieni Heb 2:9 z racji **ż.** Bożej zakosztował śmierci Heb 4:16 Przystąpmy ze swobodą mowy do tronu **ż.** Jak 4:6 lecz pokornych obdarza **ż.** Jn 1:17; Rz 5:15, 21; 2Ko 6:1; Heb 10:29; 12:28

ŻYCZLIWY, Prz 22:9 Kto ma **ż.** oko, błogosławiony 1Ko 13:4 Miłość jest wielkoduszne cierpliwa i **ż.**

ŻYĆ, Ps 89:48 Któryż mąż **ż.** i nie ujrzy śmierci Mt 4:4 Nie samym chlebem ma **ż.** człowiek Łk 7:25 noszą okazały ubiór i **ż.** w zbytku Jn 6:51 jeśli ktoś je z tego chleba, będzie **ż.**

Rz 1:17 Lecz prawy będzie **ż.** dzięki wierze
Rz 6:10 ale życiem, którym **ż.**, **ż.** dla Boga
Rz 7:9 Ja zaś **ż.** niegdyś bez prawa
Rz 14:7 żaden z nas nie **ż.** tylko dla siebie
Obj 15:7 gniewu Boga, który **ż.** na wieki wieków
Rdz 3:22; Ps 145:16; Rz 8:13; 10:5; 2Ko 13:4; Heb 7:25; Obj 1:18
ŻYD, Za 8:23 uchwyci się skraju szaty **Ż.**
Rz 2:29 ten jest **Ż.**, kto jest nim wewnątrz
Rz 3:29 A czyż jest On tylko Bogiem **Ż.**
1Ko 1:23 dla **Ż.** powód do zgorszenia
1Ko 9:20 dla **Ż.** stałem się jakby **Ż.**
Gal 3:28 Nie ma **Ż.** ani Greka, nie ma niewolnika
Obj 3:9 podają się za **Ż.**, a jednak nimi nie są
Neh 4:1; Est 3:4; 8:17; Mt 2:2; 27:11; Kol 3:11
ŻYDOWSKI, 2Kl 18:26 nie rozmawiaj z nami po **ż.**
ŻYJĄCY, Hi 33:30 żeby go oświetlało światło **ż.**
Ps 69:28 Niechaj będą wymazani z księgi **ż.**
Kzn 9:5 Bo **ż.** są świadomi, że umrą
Rz 6:11; 1Ts 4:15
ŻYWICA, Rdz 2:12; Wj 30:34; Lb 11:7; Jer 41:5
ŻYWIĆ, Dz 24:15 mam w Bogu nadzieję, którą **ż.**
Obj 12:6 uciekła na pustkowie, aby ją tam **ż.**
Obj 12:14 tam jest **ż.** przez czas i czasy
ŻYWY, Pwt 5:26 kto by usłyszał głos Boga **ż.**
Jer 2:13 Opuścili mnie, źródło wody **ż.**
Mt 22:32 Nie jest Bogiem umarłych, lecz **ż.**
Jn 4:10 poprosiłabyś go, a dałby ci wody **ż.**
Dz 10:42 ustanowionym sędzią **ż.** i umarłych
1Tm 3:15 jest zborem Boga **ż.**, filarem prawdy
Heb 4:12 słowo Boże jest **ż.** i oddziałuje z mocą
Heb 10:31 Straszliwa rzecz wpaść w ręce Boga **ż.**
Kpł 11:2; Iz 38:19; Dn 6:26; Za 14:8; 1Pt 1:3; 2:5
ŻYWY INWENTARZ, Wj 9:3 ręka Jehowy dotknie **ż.**
ŻYZNA KRAINA, Ps 9:8 w prawości sądził **ż.**
Ps 24:1; 89:11; 96:10; Iz 13:11; 24:4; 26:9

DODATKI

1 Imię Boże w Pismach Hebrajskich i Chrześcijańskich Pismach Greckich („Jehowa", hebrajskie יהוה [*JHWH*])

„Jehowa" (hebr. יהוה, *JHWH*), imię własne Boga, po raz pierwszy pojawia się w Rdz 2:4. Imię Boże to czasownik — kauzatywna, niedokonana forma hebrajskiego czasownika הוה (*hawáh*, „stawać się"). Imię to znaczy więc: „On powoduje, że się staje". Wyjawia ono, iż Jehowa sam nieustannie sprawia, że staje się Tym, który spełnia obietnice, który zawsze urzeczywistnia swoje zamierzenia.

Największą obrazą, jakiej współcześni tłumacze dopuszczają się wobec Boskiego Autora Pisma Świętego, jest usuwanie lub zatajanie Jego charakterystycznego imienia własnego. W tekście hebrajskim występuje ono 6828 razy w postaci יהוה (*JHWH*), na ogół nazywanej tetragramem (co dosłownie znaczy „mający cztery litery"). Używając imienia „Jehowa", ściśle trzymaliśmy się źródeł w językach oryginału; nie przejęliśmy zwyczaju zastępowania imienia Bożego, tetragramu, tytułami, takimi jak „Pan", „Adonaj" czy „Bóg".

W *Przekładzie Nowego Świata* imię „Jehowa" pojawia się w Pismach Hebrajskich 6973 razy. W samym tekście hebrajskim tetragram znajduje się w 6828 miejscach, w tym trzykrotnie w nazwach złożonych (Rdz 22:14; Wj 17:15; Sdz 6:24) oraz sześć razy w nagłówkach Psalmów (7; 18 [3 razy]; 36; 102). We wszystkich tych 6828 wypadkach tetragram oddaliśmy jako „Jehowa", z wyjątkiem Sdz 19:18, gdzie zamiast imienia Bożego czytano zaimek dzierżawczy w pierwszej osobie liczby pojedynczej: „mój". Ponadto opierając się na tekście *Septuaginty*, przywróciliśmy tetragram w Pwt 30:16, 2Sm 15:20 i 2Kn 3:1. Podobnie postąpiliśmy w Iz 34:16 i Za 6:8, gdzie zamiast zaimka w pierwszej osobie liczby pojedynczej „mój/moje" powinno się czytać: „Jehowy". Imię Boże przywrócono również w 141 miejscach, w których tak zwa-

ni soferowie zmienili je na *'Adonáj* lub *'Elohím*.

Chcąc uniknąć wykraczania poza granice obowiązujące tłumacza i wdawania się w interpretację tekstu, nadzwyczaj ostrożnie podeszliśmy do sprawy umieszczania imienia Bożego w Chrześcijańskich Pismach Greckich. Zawsze za podstawę braliśmy Pisma Hebrajskie; dla upewnienia się szukaliśmy też potwierdzenia w dostępnych hebrajskich przekładach Chrześcijańskich Pism Greckich.

Tetragram wyrażony literami hebrajskimi (יהוה) występował zarówno w tekście hebrajskim, jak i w greckiej *Septuagincie*. Toteż gdy Jezus i jego uczniowie czytali Pisma, czy to po hebrajsku, czy po grecku, napotykali imię Boże. Kiedy w synagodze nazaretańskiej Jezus wstał, wziął Księgę Izajasza i z rozdziału 61 przeczytał wersety 1 i 2, gdzie występuje tetragram, wymówił imię Boże. Harmonizowało to z jego postanowieniem, by oznajmiać imię Jehowy, wyrażonym też w modlitwie skierowanej do Ojca: „Ujawniłem twoje imię ludziom, których mi dałeś ze świata. (...) I dałem im poznać twoje imię, i dam je poznać" (Jana 17:6, 26).

W tekście głównym naszego tłumaczenia Chrześcijańskich Pism Greckich imię Boże oddaliśmy 237 razy. Przywrócenie go w każdym z tych 237 miejsc znajduje potwierdzenie w przekładach hebrajskich.

2 „Gehenna" — symbol całkowitej zagłady (hebrajskie גֵּי הִנֹּם [*ge hinnòm*, „dolina Hinnoma"]; greckie γέεννα [*géenna*]; łacińskie *gehénna*)

Słowo „Gehenna" znaczy „dolina Hinnoma", jest bowiem grecką formą hebrajskiego wyrażenia *ge hinnòm*. W tekście Joz 18:16, gdzie występuje określenie „dolina Hinnoma", użyto w *Septuagincie* wyrazu „Gehenna". W Chrześcijańskich Pismach Greckich pojawia się on 12 razy, po raz pierwszy w Mt 5:22. *Przekład Nowego Świata* w każdym z tych miejsc używa słowa „Gehenna": w Mt 5:22, 29, 30; 10:28; 18:9; 23:15, 33; Mk 9:43, 45, 47; Łk 12:5; Jak 3:6.

Dolina Hinnoma stała się wysypiskiem śmieci i spalarnią nieczystości z Jerozolimy. Wrzucano tam ciała martwych zwierząt, by spłonęły w ogniu podsycanym siarką. Wrzucano też ciała straconych przestępców, których uważano za niegodnych przyzwoitego pochówku w grobowcu pamięci. Jeżeli zwłoki wpadły w płomienie, pożerał je ogień, ale jeśli się zatrzymały gdzieś na zboczu owego głębokiego parowu, to zaczynały się rozkładać i wkrótce roiło się w nich od robactwa i czerwi, które nie ginęły, dopóki nie strawiły miękkich części, zostawiając sam szkielet.

Do Gehenny nie wtrącano żywych zwierząt ani ludzi, by płonęli żywcem i cierpieli męczarnie. Nie może więc ona wyobrażać żadnego niewidzialnego miejsca, w którym dusze ludzkie miałyby doznawać wiecznych mąk w literalnym ogniu lub być toczone przez nigdy nie ginące robactwo. Ponieważ wrzucanym tam martwym przestępcom odmawiano godnego pochówku w grobowcu pamięci, symbolu nadziei

zmartwychwstania, Jezus i jego uczniowie posługiwali się określeniem „Gehenna" dla unaocznienia *wiecznej zagłady, całkowitego usunięcia z wszechświata Bożego*, czyli *wieczystej kary, „drugiej śmierci"*.

3 „Dusza" — żywe stworzenie, człowiek lub zwierzę; życie osoby; inne znaczenia (hebrajskie נֶפֶשׁ [*néfesz*]; greckie ψυχή [*psyché*])

W Pismach Hebrajskich słowo *néfesz* występuje w 754 miejscach, począwszy od Rdz 1:20.

W Chrześcijańskich Pismach Greckich słowo *psyché* pojawia się 102 razy, po raz pierwszy w Mt 2:20. Liczba ta obejmuje również wyrażenia „z całej duszy", użyte w Ef 6:6 i Kol 3:23.

Zwierzęta są duszami

Rdz 1:20, 21, 24, 30; 2:19; 9:10, 12, 15, 16; Kpł 11:10, 46, 46; 24:18; Lb 31:28; Hi 41:21; Eze 47:9.

Żywa osoba jest duszą

Rdz 2:7; 12:5; 14:21; 36:6; 46:15, 18, 22, 25, 26, 26, 27, 27; Wj 1:5, 5; 12:4, 16; 16:16; Kpł 2:1; 4:2, 27; 5:1, 2, 4, 15, 17; 6:2; 7:18, 20, 21, 25, 27; 17:10, 12, 15; 18:29; 20:6, 6; 22:6, 11; 23:29, 30; 27:2; Lb 5:6; 15:27, 28, 30; 19:18, 22; 31:35, 35, 40, 40, 46; 35:30; Pwt 10:22; 24:6, 7; 1Sm 22:22; 2Sm 14:14; 2Kl 12:4; 1Kn 5:21; Ps 19:7; Prz 11:25, 30; 16:24; 19:2, 15; 25:25; 27:7, 7, 9; Jer 43:6; 52:29; Lam 3:25; Eze 27:13; Dz 2:41, 43; 7:14; 27:37; Rz 13:1; 1Ko 15:45; 1Pt 3:20; 2Pt 2:14.

Dusza stworzenia jest śmiertelna, zniszczalna

Rdz 12:13; 17:14; 19:19, 20; 37:21; Wj 12:15, 19; 31:14; Kpł 7:20, 21, 27; 19:8; 22:3; 23:30; 24:17; Lb 9:13; 15: 30, 31; 19:13, 20; 23:10; 31:19; 35:11, 15, 30; Pwt 19:6, 11; 22:26; 27:25; Joz 2:13, 14; 10:28, 30, 32, 35, 37, 37, 39; 11:11; 20:3, 9; Sdz 5:18; 16:16, 30; 1Kl 19:4; 20:31; Hi 7:15; 11:20; 18:4; 33:22; 36:14; Ps 7:2; 22:29; 66:9; 69: 1; 78:50; 94:17; 106:15; 124:4; Prz 28:17; Iz 55:3; Jer 2:34; 4:10; 18:20; 38:17; 40:14; Eze 13:19; 17:17; 18:4; 22:25, 27; 33:6; Mt 2:20; 10:28, 28; 26:38; Mk 3:4; 14:34; Łk 6:9; 17:33; Jn 12:25; Dz 3:23; Rz 11:3; Heb 10: 39; Jak 5:20; Obj 8:9; 12:11; 16:3.

Życie osoby

Rdz 35:18; Wj 4:19; 21:23; 30:12; Joz 9:24; Sdz 9:17; 12:3; 18:25; 2Kl 7:7; 2Kn 1:11; Hi 2:4; 6:11; Prz 1:18; 7:23; 22:23; 25:13; Mt 6:25; 10:39; 16: 25; Łk 12:20; Jn 10:15; 13:38; 15:13; Dz 20:10; Rz 16:4; Flp 2:30; 1Ts 2:8; Jak 1:21; 1Pt 1:22; 2:11, 25; 1Jn 3:16.

Dusza uwolniona z Szeolu, czyli Hadesu („piekła")

Ps 16:10; 30:3; 49:15; 86:13; 89:48; Prz 23:14; Dz 2:27.

Zmarła dusza, inaczej zwłoki

Kpł 19:28; 21:1, 11; 22:4; Lb 5:2; 6:6, 11; 9:6, 7, 10; 19:11, 13; Ag 2:13.

Dusza czymś innym niż duch

Flp 1:27; 1Ts 5:23; Heb 4:12.

Bóg ma duszę

1Sm 2:35; Ps 11:5; 24:4; Prz 6:16; Iz 1:14; 42:1; Jer 5:9; 6:8; 12:7; 14:19; 15:1; 32:41; 51:14; Lam 3:20; Eze 23:18; Am 6:8; Mt 12:18; Heb 10:38.

4

„Szeol", „Hades" — powszechny grób ludzkości (hebrajskie שְׁאוֹל [*sze'òl*]; greckie ᾅδης [*háides*]; łacińskie *inférnus*; syryjskie *sziul*)

Słowo „Szeol" — w 66 miejscach

W Pismach Hebrajskich słowo „Szeol" występuje w *Przekładzie Nowego Świata* 66 razy, mianowicie w Rdz 37:35; 42:38; 44:29, 31; Lb 16:30, 33; Pwt 32:22; 1Sm 2:6; 2Sm 22:6; 1Kl 2:6, 9; Hi 7:9; 11:8; 14:13; 17:13, 16; 21:13; 24:19; 26:6; Ps 6:5; 9:17; 16:10; 18:5; 30:3; 31:17; 49:14, 14, 15; 55:15; 86:13; 88:3; 89:48; 116:3; 139:8; 141:7; Prz 1:12; 5:5; 7:27; 9:18; 15:11, 24; 23:14; 27:20; 30:16; Kzn 9:10; PnP 8:6; Iz 5:14; [7:11]; 14:9, 11, 15; 28:15, 18; 38:10, 18; 57:9; Eze 31:15, 16, 17; 32:21, 27; Oz 13:14, 14; Am 9:2; Jon 2:2; Hab 2:5.

Wyraz „Szeol" w Pismach Hebrajskich można w *Przekładzie Nowego Świata* znaleźć we wszystkich 65 miejscach, w których zawiera je hebrajski tekst masorecki, a ponadto jeszcze w Iz 7:11, gdzie wprawdzie występuje słowo *sze'álah*, „poprosić", ale po dokonaniu drobnej zmiany znaków samogłoskowych i przy uwzględnieniu starożytnych przekładów otrzymuje się formę *sze'òlah*, co znaczy „ku Szeolowi". W niniejszym przekładzie konsekwentnie stosowanym odpowiednikiem hebrajskiego *sze'òl* jest określenie „Szeol". W greckiej *Septuagincie* z reguły tłumaczono je na *háides*.

Próbowano już różnie wyjaśnić etymologię hebrajskiego słowa *sze'òl*, ale najprawdopodobniej pochodzi ono od czasownika שָׁאַל (*sza'ál*), oznaczającego „prosić" lub „domagać się". Wynikałoby z tego, że Szeol to miejsce (nie stan), które prosi lub dopomina się o wszystkich bez wyjątku i przyjmuje zmarłych ludzi. (Zobacz przypisy do Rdz 37:35 i Iz 7:11 w *New World Translation of the Holy Scriptures — With References*). Znajduje się w ziemi, zawsze jest kojarzone z umarłymi i najwyraźniej oznacza powszechny grób ludzkości, miejsce w ziemi (nie w morzu), gdzie przebywają zmarli. Natomiast hebrajskie słowo *kéwer* oznacza pojedynczy grób lub miejsce pochówku (Rdz 23:4, 6, 9, 20).

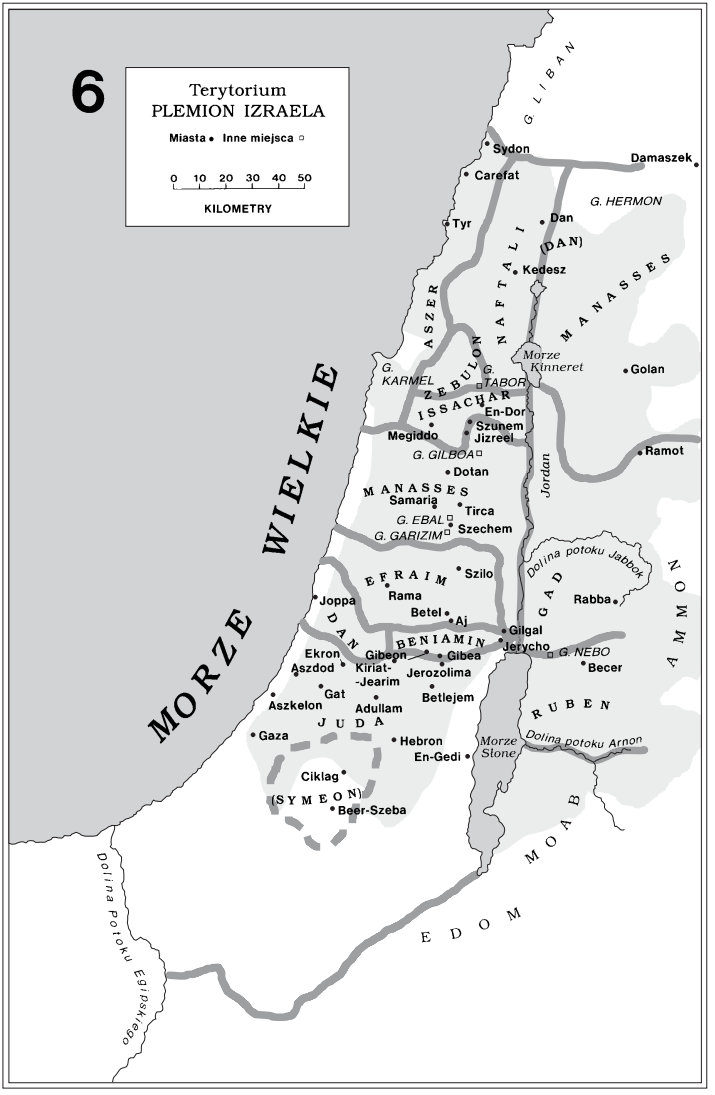
Słowo „Hades" — w 10 miejscach

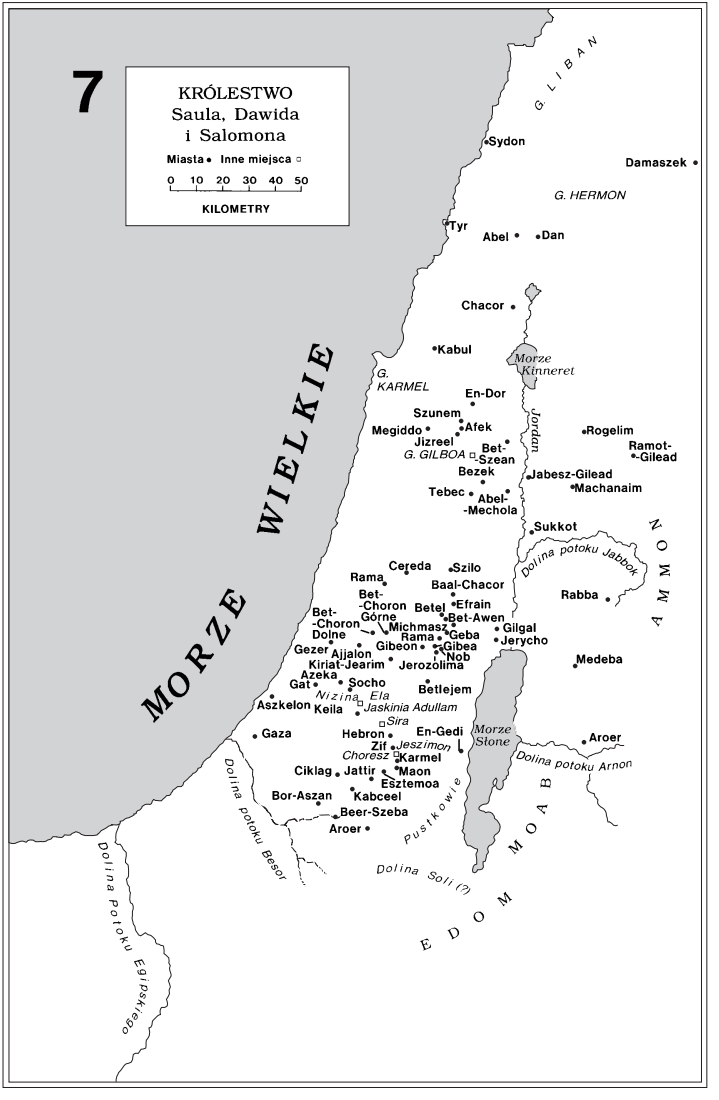
Wyraz „Hades" prawdopodobnie oznacza „miejsce, którego nie widać", a w *Przekładzie Nowego Świata* Chrześcijańskich Pism Greckich występuje 10 razy: w Mt 11:23; 16:18; Łk 10:15; 16:23; Dz 2:27, 31; Obj 1:18; 6:8; 20:13, 14.

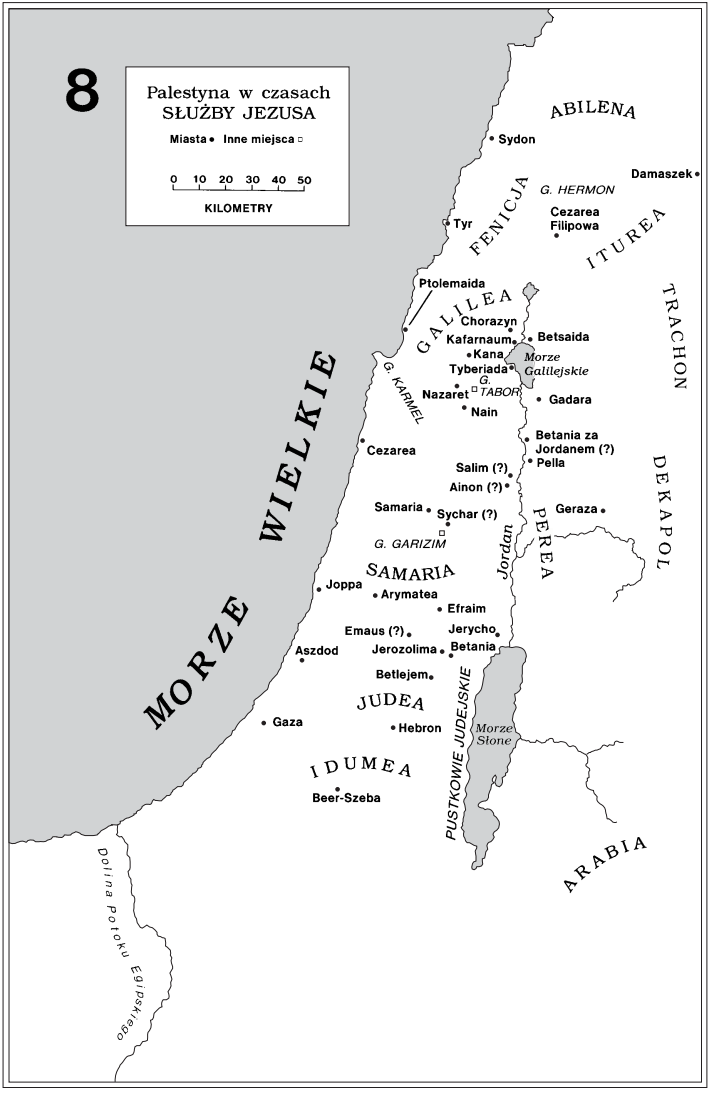
Jak wynika z Dz 2:27, gdzie Piotr cytuje Ps 16:10, Hades oznacza to samo, co Szeol, mianowicie powszechny grób ludzkości (w odróżnieniu od greckiego *táfos*, czyli pojedynczego grobu). Łacińskim odpowiednikiem Hadesu jest *inférnus* (czasami *inferus*). Wyraz ten znaczy „położony niżej; niższy region" i trafnie określa powszechny grób. Stanowi zatem stosowny równoważnik terminów użytych w językach greckim i hebrajskim.

W natchnionym Piśmie Świętym słowa „Szeol" i „Hades" są kojarzone ze śmiercią i umarłymi, a nie z życiem i żywymi (Obj 20:13). Same w sobie nie zawierają one żadnej myśli o odczuwaniu przyjemności albo bólu ani niczego takiego nie sugerują.

5
MAPA DO
KSIĘGI RODZAJU
Rejon Kanaanu
Miasta • Inne miejsca □
0 10 20 30 40 50
KILOMETRY
MORZE WIELKIE
Sydon
Damaszek
Dan
GIRGASZYCY
REFAICI
Aszterot-Karnaim
KANANEJCZYCY
Jordan
ZUZYCI
Ham
Strażnica,
Galeed
Dotan
CHIWWICI
Machanaim
Szechem
Wielkie drzewa More
Sukkot
Penuel
PERYZZYCI
Dolina potoku Jabbok
GILEAD
Szilo
OKRĘG JORDANU
AMMON
Betel, Luz
Aj
Nizina Szawe
Moria
Atad
Abel-Micraim
Jehowa-Jireh
Salem
JEBUSYCI
Betlejem,
Efrat
Enaim
Timna
Achzib
Adullam
Wieża Eder
Ceret-Haszszachar
Szawe-Kiriataim
HETYCI
Mamre
Jaskinia Machpela
Gaza
Hebron
Kiriat-Arba
Gerar
Morze Stone
KENICI
Dolina Geraru
AMORYCI
EMICI
Beer-Szeba
Sziba
Gomora?
Nizina Siddim
Ceboim?
Adma?
Sodoma?
Coar, Bela?
Rechobot
KENIZZYCI
NEGEB
MOAB
Dolina Potoku Egipskiego
AMALEKICI
Chacacon-Tamar?
CHORYCI
ARABA
SEIR
EDOM
Bered
Beer-Lachaj-Roj
Kadesz, En-Miszpat
SZUR
TEMANICI

6
Terytorium
PLEMION IZRAELA
Miasta • Inne miejsca ▫
0 10 20 30 40 50
KILOMETRY
G. LIBAN
Sydon
Damaszek
Carefat
G. HERMON
Tyr
Dan
(DAN)
Kedesz
ASZER
NAFTALI
MANASSES
Morze Kinneret
Golan
G. KARMEL
ZEBULON
G. TABOR
ISSACHAR
En-Dor
Szunem
Megiddo
Jizreel
Ramot
G. GILBOA
Dotan
MANASSES
Samaria
Tirca
Jordan
G. EBAL
Szechem
G. GARIZIM
dolina potoku Jabbok
EFRAIM
Szilo
GAD
Joppa
Rama
Rabba
Betel
Aj
Gilgal
DAN
BENIAMIN
Jerycho
G. NEBO
AMMON
Ekron
Gibeon
Gibea
Aszdod
Kiriat-
-Jearim
Jerozolima
Becer
Gat
Aszkelon
Adullam
Betlejem
RUBEN
JUDA
Gaza
Hebron
Morze Stone
Dolina potoku Arnon
En-Gedi
Ciklag
(SYMEON)
Beer-Szeba
MOAB
EDOM
Dolina Potoku Egipskiego
MORZE WIELKIE

7
KRÓLESTWO
Saula, Dawida
i Salomona
Miasta • Inne miejsca □
0 10 20 30 40 50
KILOMETRY
G. LIBAN
Sydon
Damaszek
G. HERMON
Tyr
Abel
Dan
Chacor
Kabul
Morze Kinneret
G. KARMEL
En-Dor
Szunem
Megiddo
Afek
Jizreel
G. GILBOA
Bet-Szean
Jordan
Rogelim
Ramot-Gilead
Bezek
Jabesz-Gilead
Machanaim
Tebec
Abel-Mechola
Sukkot
MORZE WIELKIE
Dolina potoku Jabbok
AMMON
Cereda
Szilo
Rama
Baal-Chacor
Bet-Choron Górne
Betel
Efrain
Bet-Awen
Rabba
Bet-Choron Dolne
Michmasz
Gilgal
Rama
Geba
Jerycho
Gezer
Ajjalon
Gibeon
Gibea
Nob
Medeba
Kiriat-Jearim
Jerozolima
Azeka
Gat
Socho
Betlejem
Vizina
Ela
Aszkelon
Keila
Jaskinia Adullam
Sira
Gaza
Hebron
En-Gedi
Morze Słone
Aroer
Zif
Jeszimon
Choresz
Karmel
Dolina potoku Arnon
Ciklag
Jattir
Maon
Esztemoa
Bor-Aszan
Kabceel
Beer-Szeba
Aroer
Pustkowie
Dolina potoku Besor
Dolina Soli (?)
EDOM
MOAB
Dolina Potoku Egipskiego

8
Palestyna w czasach
SŁUŻBY JEZUSA
Miasta • Inne miejsca □
0 10 20 30 40 50
KILOMETRY
ABILENA
Sydon
Damaszek
G. HERMON
FENICJA
Tyr
Cezarea
Filipowa
ITUREA
TRACHON
Ptolemaida
GALILEA
Chorazyn
Kafarnaum
Betsaida
Kana
Tyberiada
Morze
Galilejskie
G. KARMEL
G.
TABOR
Nazaret
Gadara
Nain
MORZE WIELKIE
Cezarea
Betania za
Jordanem (?)
Pella
DEKAPOL
Salim (?)
Ainon (?)
Samaria
Sychar (?)
Geraza
PEREA
G. GARIZIM
Jordan
SAMARIA
Joppa
Arymatea
Efraim
Emaus (?)
Jerycho
Aszdod
Jerozolima
Betania
Betlejem
JUDEA
Gaza
Hebron
Morze
Słone
PUSTKOWIE JUDEJSKIE
IDUMEA
Beer-Szeba
ARABIA
Dolina Potoku Egipskiego

BIBLIJNE TEMATY DO ROZMÓW

1. Armagedon

A. Wojna Boża, która położy kres złu

Zgromadzanie narodów do Armagedonu ..... Obj 16:14, 16
Bóg walczy za pośrednictwem Syna i aniołów ..... 2Ts 1:6-9; Obj 19:11-16
Jak możemy ocaleć ..... Sof 2:2, 3; Obj 7:14

B. Zgodny z miłością Bożą

Świat jest krańcowo zepsuty 2Tm 3:1-5
Bóg jest cierpliwy, lecz sprawiedliwość wymaga działania ..... 2Pt 3:9, 15; Łk 18:7, 8
Źli muszą zginąć dla dobra prawych ..... Prz 21:18; Obj 11:18

2. Biblia

A. Słowo Boże jest natchnione

Duch Boży pobudzał ludzi do pisania 2Pt 1:20, 21
Zawiera proroctwa ..... Dn 8:5, 6, 20-22; Łk 21:5, 6, 20-22; Iz 45:1-4
Cała Biblia natchniona i pożyteczna ..... 2Tm 3:16, 17; Rz 15:4

B. Jest praktycznym przewodnikiem w naszych czasach

Lekceważenie zasad biblijnych zgubne ..... Rz 1:28-32
Mądrość ludzka jej nie zastąpi 1Ko 1:21, 25; 1Tm 6:20
Ochroną przed najsilniejszym wrogiem ..... Ef 6:11, 12, 17
Prowadzi człowieka właściwą drogą ..... Ps 119:105; 2Pt 1:19; Prz 3:5, 6

C. Napisana dla ludzi ze wszystkich ras i narodów

Biblię zaczęto spisywać na Wschodzie ..... Wj 17:14; 24:12, 16; 34:27
Darem Bożym nie tylko dla Europejczyków ..... Rz 10:11-13; Gal 3:28
Bóg uznaje ludzi wszelkiego pokroju ..... Dz 10:34, 35; Rz 5:18; Obj 7:9, 10

3. Chronologia

A. Rok 1914 n.e. — koniec Czasów Pogan

Linia królów przerwana w r. 607 p.n.e. ..... Eze 21:25-27
Przywrócenie panowania po „siedmiu czasach" ..... Dn 4:32, 16, 17
Siedem = $2 \times 3^1/2$ czasu, czyli 2×1260 dni ..... Obj 12:6, 14; 11:2, 3
Dzień za rok. [W sumie 2520 lat] ..... Eze 4:6; Lb 14:34
Miały trwać do ustanowienia Królestwa ..... Łk 21:24; Dn 7:13, 14

4. Chrzest

A. Wymagany od chrześcijan

Jezus dał przykład ..... Mt 3:13-15; Heb 10:7
Symbol zaparcia się siebie, oddania się Bogu ..... Mt 16:24; 1Pt 3:21
Dopiero w wieku umożliwiającym przyjmowanie pouczeń ..... Mt 28:19, 20; Dz 2:41
Właściwym sposobem — zanurzenie w wodzie ..... Dz 8:38, 39; Jn 3:23

B. Nie zmywa grzechów

Jezus ochrzczony nie dla zmycia grzechów 1Pt 2:22; 3:18
Grzechy zmywa krew Jezusa 1Jn 1:7

5. Dawanie świadectwa

A. Wszyscy chrześcijanie muszą dawać świadectwo, głosić dobrą nowinę

Chcąc zyskać uznanie, muszą się przyznawać przed ludźmi do Jezusa ..... Mt 10:32
Muszą być wykonawcami Słowa, okazywać wiarę ..... Jak 1:22-24; 2:24

Nowi też muszą się stać nauczycielami ..... Mt 28:19, 20
Publiczne wyznanie prowadzi do wybawienia ..... Rz 10:10

B. Konieczne wielokrotne wizyty, nieustanne dawanie świadectwa

Trzeba ostrzegać, że nadchodzi koniec ..... Mt 24:14
Jeremiasz przez wiele lat zapowiadał upadek Jerozolimy ..... Jer 25:3
Tak jak pierwsi chrześcijanie, nie możemy tego zaprzestać ..... Dz 4:18-20; 5:28, 29

C. Trzeba dawać świadectwo, by się nie obciążyć winą krwi

Konieczność ostrzegania przed bliskim końcem ..... Eze 33:7; Mt 24:14
Uchylanie się obciąża winą krwi ..... Eze 33:8, 9; 3:18, 19
Paweł wolny od winy krwi; mówił całą prawdę ..... Dz 20:26, 27; 1Ko 9:16
Wybawia dającego świadectwo i słuchającego 1Tm 4:16; 1Ko 9:22

6. Diabeł, demony

A. Diabeł jest osobą duchową

Nie zło tkwiące w ludziach, lecz osoba duchowa 2Tm 2:26
Diabeł jest osobą, tak jak aniołowie ..... Mt 4:1, 11; Hi 1:6
Sam siebie uczynił Diabłem wskutek złego pragnienia ..... Jak 1:13-15

B. Diabeł jest niewidzialnym władcą świata

Panuje nad światem jako jego bóg ..... 2Ko 4:4; 1Jn 5:19; Obj 12:9
Pozostawiony przy życiu do rozstrzygnięcia kwestii spornej ..... Wj 9:16; Jn 12:31
Ma być wrzucony do otchłani, potem zgładzony ..... Obj 20:2, 3, 10

C. Demony to zbuntowani aniołowie

Stanęły po stronie Szatana już przed potopem ..... Rdz 6:1, 2; 1Pt 3:19, 20
Poniżone, odcięte od wszelkiego oświecenia ..... 2Pt 2:4; Judy 6
Walczą z Bogiem, ciemiężą ludzkość ..... Łk 8:27-29; Obj 16:13, 14
Zostaną zgładzone razem z Szatanem ..... Mt 25:41; Łk 8:31; Obj 20:2, 3, 10

7. Dni ostatnie

A. Co należy rozumieć przez „koniec świata"

Zakończenie systemu rzeczy ..... Mt 24:3; 2Pt 3:5-7; Mk 13:4
Nie koniec ziemi, lecz złego systemu 1Jn 2:17
Zagładę poprzedza czas końca ..... Mt 24:14
Prawi ocaleją; nastanie Nowy Świat ..... 2Pt 2:9; Obj 7:14-17

B. Konieczność zważania na znaki dni ostatnich

Znaki od Boga umożliwiające orientację 2Tm 3:1-5; 1Ts 5:1-4
Świat nie zdaje sobie sprawy z powagi chwili ..... 2Pt 3:3, 4, 7; Mt 24:39
Bóg nie jest powolny, lecz ostrzega 2Pt 3:9
Nagroda za czujność ..... Łk 21:34-36

8. Duch, spirytyzm

A. Czym jest duch święty

Czynna siła Boża, a nie osoba ..... Dz 2:2, 3, 33; Jn 14:17
Użyty przy stwarzaniu, natchnieniu Biblii itd. ..... Rdz 1:2; Eze 11:5
Członkowie ciała Chrystusowego zrodzeni z ducha
i nim namaszczeni ..... Jn 3:5-8; 2Ko 1:21, 22
Obecnie umacnia, prowadzi lud Boży ..... Gal 5:16, 18

B. Siła życiowa też jest nazywana duchem

Pierwiastek życia podtrzymywany przez oddychanie ..... Jak 2:26; Hi 27:3
Bóg ma władzę nad siłą życiową ..... Za 12:1; Kzn 8:8

Siła życiowa ludzi i zwierząt należy do Boga ..... Kzn 3:19-21
Powierzenie ducha Bogu wyrazem nadziei na zmartwychwstanie ..... Łk 23:46

C. Spirytyzmu trzeba unikać jako narzędzia demonów

Biblia go zakazuje ..... Iz 8:19, 20; Kpł 19:31; 20:6, 27
Wróżbiarstwo jest demonizmem; potępione ..... Dz 16:16-18
Prowadzi do zagłady ..... Gal 5:19-21; Obj 21:8; 22:15
Astrologia zakazana ..... Pwt 18:10-12; Jer 10:2

9. Dusza

A. Czym jest dusza

Duszą jest człowiek ..... Rdz 2:7; 1Ko 15:45; Joz 11:11; Dz 27:37
Zwierzęta też nazwane duszami ..... Lb 31:28; Obj 16:3; Kpł 24:18
Dusza ma krew, odżywia się, może umrzeć ..... Jer 2:34; Kpł 7:18; Eze 18:4
O żywym człowieku można powiedzieć, że ma duszę ..... Mk 8:36; Jn 10:15

B. Różnica między duszą a duchem

Życie osoby lub stworzenia jest duszą ..... Jn 10:15; Kpł 17:11
Siła życiowa duszy jest zwana „duchem" ..... Ps 146:4; 104:29
W chwili śmierci władza nad siłą życiową wraca do Boga ..... Kzn 12:7
Tylko Bóg może uaktywnić siłę życiową ..... Eze 37:12-14

10. Fałszywi prorocy

A. Fałszywi prorocy przepowiedziani; istnieli za dni apostołów

Jak rozpoznać fałszywych proroków ..... Pwt 18:20-22; Łk 6:26
Przepowiedziani; rozpoznawani po owocach ..... Mt 24:23-26; 7:15-23

11. Grzech

A. Czym jest grzech

Naruszenie prawa Bożego, Jego doskonałych mierników 1Jn 3:4; 5:17
Człowiek, stworzony przez Boga, przed nim odpowiedzialny ..... Rz 14:12; 2:12-15
Prawo uświadomiło ludzi co do grzechu i określiło, co nim jest ..... Gal 3:19; Rz 3:20
Wszyscy grzeszni, niezdolni sprostać
doskonałym miernikom Bożym ..... Rz 3:23; Ps 51:5

B. Dlaczego z powodu grzechu Adama cierpią wszyscy

Wszyscy odziedziczyli po Adamie niedoskonałość, śmierć ..... Rz 5:12, 18
Bóg miłosiernie toleruje istnienie ludzi ..... Ps 103:8, 10, 14, 17
Ofiara Jezusa przebłaganiem za grzechy 1Jn 2:2
Grzech i wszystkie inne dzieła Diabła zostaną zniweczone 1Jn 3:8

C. Zakazanym owocem nieposłuszeństwo, a nie stosunek płciowy

Zakaz dotyczący drzewa dany przed stworzeniem Ewy ..... Rdz 2:17, 18
Adamowi i Ewie powiedziano, że mają mieć dzieci ..... Rdz 1:28
Dzieci nie są owocem grzechu, lecz błogosławieństwa Bożego ..... Ps 127:3-5
Ewa zgrzeszyła pod nieobecność męża; samowolna ..... Rdz 3:6; 1Tm 2:11-14
Adam, będący głową, zbuntował się przeciw prawu Bożemu ..... Rz 5:12, 19

D. Co jest grzechem przeciw duchowi świętemu (Mt 12:32; Mk 3:28, 29)

Nie jest nim grzech odziedziczony ..... Rz 5:8, 12, 18; 1Jn 5:17
Można zasmucić ducha, a potem się opamiętać ..... Ef 4:30; Jak 5:19, 20
Umyślne *trwanie* w grzechu prowadzi do śmierci 1Jn 3:6-9
Bóg osądza; odbiera swego ducha ..... Heb 6:4-8
Nie modlić się za nie okazujących skruchy 1Jn 5:16, 17

12. Jehowa, Bóg

A. Imię Boże

„Bóg" to pojęcie ogólne; nasz Pan ma osobiste imię 1Ko 8:5, 6
Modlimy się, by jego imię było uświęcone ..... Mt 6:9, 10
Jehowa to imię Boga ..... Ps 83:18; Wj 6:2, 3; 3:15; Iz 42:8
Imię Boże w *Biblii warszawskiej*
(1985, średni format) ..... 2Mo(Wj) 3:14; 6:3; 4Mo(Lb) 14:35; Iz 40:10; 48:17
Jezus dał poznać to imię ..... Jn 17:6, 26; 5:43; 12:12, 13, 28

B. Istnienie Boga

Nie można zobaczyć Boga i dalej żyć ..... Wj 33:20; Jn 1:18; 1Jn 4:12
Nie trzeba widzieć Boga, by wierzyć ..... Heb 11:1; Rz 8:24, 25; 10:17
Boga można poznać po jego widzialnych dziełach ..... Rz 1:20; Ps 19:1, 2
Spełnianie się proroctw dowodzi istnienia Boga ..... Iz 46:8-11

C. Przymioty Boga

Bóg jest miłością ..... 1Jn 4:8, 16; Wj 34:6; 2Ko 13:11; Mi 7:18
Niedościgniony w mądrości ..... Hi 12:13; Rz 11:33; 1Ko 2:7
Sprawiedliwy, wymierza sprawiedliwość ..... Pwt 32:4; Ps 37:28
Wszechmocny ..... Hi 37:23; Obj 7:12; 4:11

D. Nie wszyscy służą temu samemu Bogu

Droga pozornie dobra nie zawsze właściwa ..... Prz 16:25; Mt 7:21
Są dwie drogi; tylko jedna prowadzi do życia ..... Mt 7:13, 14; Pwt 30:19
Jest wielu bogów, ale tylko jeden Bóg prawdziwy ..... 1Ko 8:5, 6; Ps 82:1
Poznanie prawdziwego Boga warunkiem życia ..... Jn 17:3; 1Jn 5:20

13. Jezus

A. Jezus jest Synem Bożym, którego ustanowiono Królem

Pierworodny Boży, wszystko stworzone przez niego ..... Obj 3:14; Kol 1:15-17
Stał się człowiekiem urodzonym przez niewiastę,
niższym od aniołów ..... Gal 4:4; Heb 2:9
Zrodzony z ducha Bożego – do życia w niebie ..... Mt 3:16, 17
Otrzymał stanowisko wyższe niż w bycie przedludzkim ..... Flp 2:9, 10

B. Wiara w Jezusa Chrystusa warunkiem wybawienia

Chrystus obiecanym Potomkiem Abrahama ..... Rdz 22:18; Gal 3:16
Jezus jedynym Arcykapłanem, okupem ..... 1Jn 2:1, 2; Heb 7:25, 26; Mt 20:28
Życie dzięki poznaniu Boga i Chrystusa, posłuszeństwu ..... Jn 17:3; Dz 4:12

C. Sama wiara w Jezusa nie wystarczy

Wierze muszą towarzyszyć uczynki ..... Jak 2:17-26; 1:22-25
Trzeba przestrzegać przykazań; czynić to, co on ..... Jn 14:12, 15; 1Jn 2:3
Nie każdy, kto używa imienia Pana, wejdzie do Królestwa ..... Mt 7:21-23

14. Kościół

A. Kościół duchowy, zbudowany na Chrystusie

Bóg nie mieszka w świątyniach wzniesionych przez ludzi ..... Dz 17:24, 25; 7:48
Prawdziwy kościół to świątynia duchowa z żywych kamieni 1Pt 2:5, 6
Chrystus kamieniem narożnym; apostołowie fundamentem drugorzędnym .. Ef 2:20
Boga należy czcić duchem i prawdą ..... Jn 4:24

B. Kościół nie jest zbudowany na Piotrze

Jezus nie mówił o zbudowaniu kościoła na Piotrze ..... Mt 16:18
Jezus jest „masywem skalnym" 1Ko 10:4
Piotr wskazał, że fundamentem jest Jezus ..... 1Pt 2:4, 6-8; Dz 4:8-12

15. Krew

A. Transfuzje pogwałceniem świętości krwi

Noemu powiedziano, że krew jest święta, jest życiem ..... Rdz 9:4, 16
Przymierze Prawa zabraniało spożywania krwi ..... Kpł 17:14; 7:26, 27
Zakaz powtórzony chrześcijanom ..... Dz 15:28, 29; 21:25

B. Chęć ratowania życia nie usprawiedliwia łamania prawa Bożego

Posłuszeństwo lepsze niż ofiara ..... 1Sm 15:22; Mk 12:33
Stawianie życia ponad prawo Boże jest zgubne ..... Mk 8:35, 36

16. Królestwo

A. Co Królestwo Boże uczyni dla ludzkości

Doprowadzi do spełnienia woli Bożej ..... Mt 6:9, 10; Ps 45:6; Obj 4:11
Rząd mający króla i zbiór praw ..... Iz 9:6, 7; 2:3; Ps 72:1, 8
Usunie zło, będzie panować nad całą ziemią ..... Dn 2:44; Ps 72:8
1000-letnie panowanie przywróci doskonałość, Raj ..... Obj 21:2-4; 20:6

B. Zaczyna panować, gdy jeszcze działają wrogowie Chrystusa

Wskrzeszony Chrystus musiał długo czekać ..... Ps 110:1; Heb 10:12, 13
Obejmuje władzę, walczy z Szatanem ..... Ps 110:2; Obj 12:7-9; Łk 10:18
Po ustanowieniu Królestwa „biada" ziemi ..... Obj 12:10, 12
Obecne udręki znakiem, że czas stanąć po stronie Królestwa ..... Obj 11:15-18

C. Nie „w sercach"; nie dzięki ludzkim wysiłkom

Królestwo w niebie, nie na ziemi ..... 2Tm 4:18; 1Ko 15:50; Ps 11:4
Nie „w sercach"; Jezus mówił do faryzeuszy ..... Łk 17:20, 21
Nie jest częścią tego świata ..... Jn 18:36; Łk 4:5-8; Dn 2:44
Zastąpi świeckie rządy, mierniki ..... Dn 2:44

17. Krzyż

A. Jezus zawieszony na palu egzekucyjnym dla pohańbienia

Jezus zawisł na palu egzekucyjnym (drzewie) ..... Dz 5:30; 10:39; Gal 3:13
Chrześcijanie muszą nosić pal hańby ..... Mt 10:38; Łk 9:23

B. Nie ma być czczony

Wystawianie na pokaz Jezusowego pala hańbą ..... Heb 6:6; Mt 27:41, 42
Używanie krzyża przy oddawaniu czci bałwochwalstwem ..... Wj 20:4, 5; Jer 10:3-5
Jezus duchem, już nie na palu 1Tm 3:16; 1Pt 3:18

18. Kult Marii

A. Maria matką Jezusa, nie „Matką Boską"

Bóg nie miał początku ..... Ps 90:2; 1Tm 1:17
Maria matką *Syna* Bożego w jego bycie ziemskim ..... Łk 1:35

B. Maria nie pozostała „zawsze dziewicą"

Poślubiła Józefa ..... Mt 1:19, 20, 24, 25
Oprócz Jezusa miała inne dzieci ..... Mt 13:55, 56; Łk 8:19-21
Nie były one wówczas jego „duchowymi braćmi" ..... Jn 7:3, 5

19. Kult przodków

A. Kult przodków jest daremny

Przodkowie martwi, o niczym nie wiedzą ..... Kzn 9:5, 10
Pierwsi przodkowie niegodni czci ..... Rz 5:12, 14; 1Tm 2:14
Bóg zabrania takiego kultu ..... Wj 34:14; Mt 4:10

B. Ludzi można szanować, ale czcić — tylko Boga

Młodzi mają szanować starszych ..... 1Tm 5:1, 2, 17; Ef 6:1-3
Tylko Bogu należy się cześć ..... Dz 10:25, 26; Obj 22:8, 9

20. Małżeństwo

A. Związek małżeński ma być w poszanowaniu

Przyrównany do związku Chrystusa i oblubienicy ..... Ef 5:22, 23
Łoże małżeńskie ma być nieskalane ..... Heb 13:4
Pary małżeńskie nie mają się rozłączać 1Ko 7:10-16
Pornéia jedyną biblijną podstawą do rozwodu ..... Mt 19:9

B. Chrześcijanie muszą przestrzegać zasady zwierzchnictwa

Mąż, jako głowa, ma kochać rodzinę i o nią dbać ..... Ef 5:23-31
Żona podporządkowana, kocha męża i go słucha ..... 1Pt 3:1-7; Ef 5:22
Dzieci muszą być posłuszne ..... Ef 6:1-3; Kol 3:20

C. Obowiązki chrześcijańskich rodziców wobec dzieci

Mają je kochać, poświęcać im czas i uwagę ..... Tyt 2:4
Nie rozjątrzać ich ..... Kol 3:21
Dbać o nie, także pod względem duchowym 2Ko 12:14; 1Tm 5:8
Dać im wychowanie na całe życie ..... Ef 6:4; Prz 22:6, 15; 23:13, 14

D. Chrześcijanie mają poślubiać tylko współwyznawców

Pobierać się tylko „w Panu" ..... 1Ko 7:39; Pwt 7:3, 4; Neh 13:26

E. Wielożeństwo jest niebiblijne

Pierwotnie mężczyzna miał mieć tylko jedną żonę ..... Rdz 2:18, 22-25
Jezus przywrócił chrześcijanom ten miernik ..... Mt 19:3-9
Wśród pierwszych chrześcijan nie było wielożeństwa ..... 1Ko 7:2, 12-16; Ef 5:28-31

21. Modlitwa

A. Modlitwy, które Bóg wysłuchuje

Bóg wysłuchuje modlitwy ludzi ..... Ps 145:18; 1Pt 3:12
Nieprawi nie są wysłuchiwani, chyba że się zmienią ..... Iz 1:15-17
Należy się modlić w imię Jezusa ..... Jn 14:13, 14; 2Ko 1:20
Modlitwy mają być zgodne z wolą Bożą 1Jn 5:14, 15
Konieczna jest wiara ..... Jak 1:6-8

B. Czcze powtarzanie, modlitwy do Marii lub „świętych" — daremne

Trzeba się modlić do Boga w imię Jezusa ..... Jn 14:6, 14; 16:23, 24
Ciągle powtarzane słowa nie są wysłuchiwane ..... Mt 6:7

22. Niebo

A. Tylko 144 000 idzie do nieba

Liczba ograniczona; mają królować z Chrystusem ..... Obj 5:9, 10; 20:4
Jezus był pierwszy, po nim wybrani inni ..... Kol 1:18; 1Pt 2:21
Wielu innych będzie żyć na ziemi ..... Ps 72:8; Obj 21:3, 4
144 000 zajmuje szczególną pozycję, niedostępną dla drugich ..... Obj 14:1, 3; 7:4, 9

23. Niegodziwość, ogólnoświatowa udręka

A. Kto odpowiada za ogólnoświatową udrękę

Panowanie niegodziwców przyczyną obecnych trudności ..... Prz 29:2; 28:28
Władca świata wrogiem Boga ..... 2Ko 4:4; 1Jn 5:19; Jn 12:31
„Biada" za sprawą Diabła, który ma niewiele czasu ..... Obj 12:9, 12
Związanie Diabła, potem chwalebny pokój ..... Obj 20:1-3; 21:3, 4

B. Dlaczego została dopuszczona niegodziwość

Diabeł zakwestionował lojalność stworzeń wobec Boga ..... Hi 1:11, 12
Wiernym dano sposobność wykazania lojalności ..... Rz 9:17; Prz 27:11
Diabeł okazał się kłamcą; kwestia sporna zostanie rozstrzygnięta ..... Jn 12:31
Wierni będą nagrodzeni życiem wiecznym ..... Rz 2:6, 7; Obj 21:3-5

C. Przedłużenie czasu końca wyrazem miłosierdzia

Jak za dni Noego, dawanie ostrzeżenia wymaga czasu ..... Mt 24:14, 37-39
Bóg nie jest powolny, lecz miłosierny ..... 2Pt 3:9; Iz 30:18
Biblia pomaga uniknąć zaskoczenia ..... Łk 21:36; 1Ts 5:4
Trzeba szukać dziś ochrony Bożej ..... Iz 2:2-4; Sof 2:3

D. Ludzie nie rozwiążą problemu ogólnoświatowej udręki

Ludzie są przerażeni, bezradni ..... Łk 21:10, 11; 2Tm 3:1-5
Dokona tego Królestwo Boże, a nie ludzie ..... Dn 2:44; Mt 6:10
Chcąc żyć, trzeba teraz szukać pokoju z Królem ..... Ps 2:9, 11, 12

24. Okup

A. Ludzkie życie Jezusa „okupem za wszystkich"

Jezus dał swe życie na okup ..... Mt 20:28
Wartość przelanej krwi zapewnia odpuszczenie grzechów ..... Heb 9:14, 22
Jedna ofiara wystarczy na zawsze ..... Rz 6:10; Heb 9:26
Nie korzysta się z niego automatycznie; trzeba go uznać ..... Jn 3:16

B. Stanowił odpowiednią zapłatę

Adam stworzony doskonałym ..... Pwt 32:4; Kzn 7:29; Rdz 1:31
Przez grzech zaprzepaścił doskonałość swoją i swego potomstwa ..... Rz 5:12, 18
Potomstwo bezradne; konieczny ktoś równy Adamowi ..... Ps 49:7; Pwt 19:21
Okupem – doskonałe życie ludzkie Jezusa 1Tm 2:5, 6; 1Pt 1:18, 19

25. Pamiątka, msza

A. Upamiętnienie Wieczerzy Pańskiej

Obchodzona raz w roku, w dniu Paschy ..... Łk 22:1, 17-20; Wj 12:14
Upamiętnia ofiarną śmierć Chrystusa ..... 1Ko 11:26; Mt 26:28
Spożywają ci, którzy mają nadzieję niebiańską ..... Łk 22:29, 30; 12:32, 37
Skąd wiedzą, że mają taką nadzieję ..... Rz 8:15-17

B. Msza jest niebiblijna

Przebaczenie grzechów wymaga przelania krwi ..... Heb 9:22
Chrystus jedynym Pośrednikiem nowego przymierza ..... 1Tm 2:5, 6; Jn 14:6
Chrystus jest w niebie; ksiądz nie może go stamtąd sprowadzić ..... Dz 3:20, 21
Powtarzanie ofiary Chrystusa nie jest potrzebne ..... Heb 9:24-26; 10:11-14

26. Piekło (Hades, Szeol)

A. Nie jest literalnym miejscem ognistych mąk

Cierpiący Hiob modlił się, żeby mógł tam pójść ..... Hi 14:13
Miejsce nieaktywności ..... Ps 6:5; Kzn 9:10; Iz 38:18, 19
Jezus wskrzeszony z grobu, z piekła ..... Dz 2:27, 31, 32; Ps 16:10
Piekło wyda innych umarłych, zostanie zniszczone ..... Obj 20:13, 14

B. Ogień symbolem unicestwienia

Ogień symbolem odcięcia poprzez śmierć ..... Mt 25:41, 46; 13:30
Zatwardziali niegodziwcy zniszczeni na zawsze jakby przez ogień ..... Heb 10:26, 27
Ogniste „męki" Szatana to wieczna śmierć ..... Obj 20:10, 14, 15

C. Opowieść o bogaczu i Łazarzu nie dowodzi wiecznych mąk

Ogień tak samo symboliczny, jak „pierś Abrahama" ..... Łk 16:22-24
Łaska Abrahama przeciwstawiona ciemności ..... Mt 8:11, 12
Zagłada Babilonu nazwana ognistymi mękami ..... Obj 18:8-10, 21

27. Powrót Chrystusa

A. Powrót niewidzialny dla ludzi

Powiedział uczniom, że świat go już nie ujrzy ..... Jn 14:19
Tylko uczniowie widzieli wniebowstąpienie; powrót podobny ..... Dz 1:6, 10, 11
W niebie jest niewidzialnym duchem ..... 1Tm 6:14-16; Heb 1:3
Powraca jako władca niebiańskiego Królestwa ..... Dn 7:13, 14

B. Rozpoznawany po widzialnych wydarzeniach

Uczniowie prosili o znak obecności ..... Mt 24:3
Chrześcijanie „widzą" obecność oczami zrozumienia ..... Ef 1:18
Wiele wydarzeń stanowi dowód jego obecności ..... Łk 21:10, 11
Wrogowie „ujrzą", gdy ich dosięgnie zagłada ..... Obj 1:7

28. Przeznaczenie

A. Człowiekiem nie rządzi przeznaczenie

Zamierzenie Boże jest pewne ..... Iz 55:11; Rdz 1:28
Każdy może sam decydować, czy chce służyć Bogu ..... Jn 3:16; Flp 2:12

29. Religia

A. Tylko jedna religia prawdziwa

Jedna nadzieja, jedna wiara, jeden chrzest ..... Ef 4:5, 13
Zlecenie czynienia uczniów ..... Mt 28:19; Dz 8:12; 14:21
Rozpoznawana po owocach ..... Mt 7:19, 20; Łk 6:43, 44; Jn 15:8
Miłość, zgoda wśród współwyznawców ..... Jn 13:35; 1Ko 1:10; 1Jn 4:20

B. Fałszywe nauki słusznie potępione

Jezus potępiał fałszywe nauki ..... Mt 23:15, 23, 24; 15:4-9
Czynił to dla ochrony ślepych duchowo ..... Mt 15:14
Prawda ich wyzwoliła, by mogli być uczniami Jezusa ..... Jn 8:31, 32

C. Trzeba zmienić religię, jeśli okaże się fałszywa

Prawda wyzwala; dowodzi, że wielu jest w błędzie ..... Jn 8:31, 32
Izraelici i inni porzucili poprzedni kult ..... Joz 24:15; 2Kl 5:17
Pierwsi chrześcijanie zmienili poglądy ..... Gal 1:13, 14; Dz 3:17, 19
Paweł zmienił swą religię ..... Dz 26:4-6
Cały świat zwiedziony; trzeba przeobrazić umysł ..... Obj 12:9; Rz 12:2

D. Pozorne „dobro w każdej religii" nie zapewnia łaski Bożej

Bóg ustanawia mierniki dotyczące wielbienia ..... Jn 4:23, 24; Jak 1:27
Nie jest dobra, gdy sprzeczna z wolą Bożą ..... Rz 10:2, 3
„Dobre uczynki" mogą nie zostać uznane ..... Mt 7:21-23
Rozpoznawana po owocach ..... Mt 7:20

30. Sabat

A. Chrześcijan nie obowiązuje przestrzeganie sabatu

Prawo zniesione na podstawie śmierci Jezusa ..... Ef 2:15
Sabat nie obowiązuje chrześcijan ..... Kol 2:16, 17; Rz 14:5, 10

Zganieni za przestrzeganie sabatu i in. ..... Gal 4:9-11; Rz 10:2-4
Wejście do odpoczynku Bożego dzięki wierze i posłuszeństwu ..... Heb 4:9-11

B. Przestrzegania sabatu wymagano tylko od starożytnego Izraela

Sabatu zaczęto przestrzegać po wyjściu z Egiptu ..... Wj 16:26, 27, 29, 30
Był znakiem tylko dla cielesnego Izraela ..... Wj 31:16, 17; Ps 147:19, 20
Prawo wymagało też przestrzegania sabatów rocznych ..... Wj 23:10, 11; Kpł 25:3, 4
Chrześcijanie nie muszą przestrzegać sabatu ..... Rz 14:5, 10; Gal 4:9-11

C. Sabat odpoczynku Bożego (7. dzień „tygodnia" stwarzania)

Od zakończenia działalności stwórczej na ziemi ..... Rdz 2:2, 3; Heb 4:3-5
Trwał dalej po czasach pobytu Jezusa na ziemi ..... Heb 4:6-8; Ps 95:7-9, 11
Chrześcijanie odpoczywają od samolubnych uczynków ..... Heb 4:9, 10
Zakończy się, gdy Królestwo dopełni swego dzieła co do ziemi 1Ko 15:24, 28

31. Sługa Boży

A. Wszyscy chrześcijanie muszą być sługami Bożymi

Jezus był sługą Bożym ..... Rz 15:8, 9; Mt 20:28
Chrześcijanie biorą z niego wzór 1Pt 2:21; 1Ko 11:1
Słudzy Boży muszą głosić 2Tm 4:2, 5; 1Ko 9:16

B. Kwalifikacje do służby

Duch Boży i znajomość Biblii ..... 2Tm 2:15; Iz 61:1-3
W głoszeniu wzorować się na Chrystusie 1Pt 2:21; 2Tm 4:2, 5
Bóg szkoli przez ducha i organizację ..... Jn 14:26; 2Ko 3:1-3

32. Sprzeciw, prześladowanie

A. Dlaczego chrześcijanie spotykają się ze sprzeciwem

Jezus był znienawidzony, przepowiedział sprzeciw ..... Jn 15:18-20; Mt 10:22
Trzymaniem się właściwych zasad potępiamy świat 1Pt 4:1, 4, 12, 13
Szatan, bóg tego systemu, przeciwstawia się Królestwu 2Ko 4:4; 1Pt 5:8
Chrześcijanin się nie lęka, Bóg go wspiera ..... Rz 8:38, 39; Jak 4:8

B. Żona nie może dopuścić, by mąż odciągnął ją od Boga

Ostrzeżona; inni mogą go źle informować ..... Mt 10:34-38; Dz 28:22
Musi polegać na Bogu i Chrystusie ..... Jn 6:68; 17:3
Swą wiernością może i jego wybawić 1Ko 7:16; 1Pt 3:1-6
Mąż jest głową, ale nie może narzucać formy wielbienia ..... 1Ko 11:3; Dz 5:29

C. Mąż nie może dopuścić, by żona odciągnęła go od służenia Bogu

Musi kochać żonę i dzieci, chcieć, by zaskarbiły sobie życie 1Ko 7:16
Ma podejmować decyzje, zapewniać utrzymanie 1Ko 11:3; 1Tm 5:8
Bóg miłuje człowieka, który broni prawdy ..... Jak 1:12; 5:10, 11
Gdy dla spokoju idzie na kompromis, traci łaskę Bożą ..... Heb 10:38
Prowadzi rodzinę do szczęścia w Nowym Świecie ..... Obj 21:3, 4

33. Stwarzanie

A. Potwierdzone faktami naukowymi; zaprzecza ewolucji

Nauka potwierdza kolejność stwarzania ..... Rdz 1:11, 12, 21, 24, 25
Boże prawo dotyczące „rodzajów" dalej aktualne ..... Rdz 1:11, 12; Jak 3:12

B. Dni stwarzania nie były dniami 24-godzinnymi

„Dzień" może oznaczać po prostu jakiś okres ..... Rdz 2:4
U Boga dniem może być długi okres ..... Ps 90:4; 2Pt 3:8

34. Śmierć

A. Przyczyna śmierci

Człowiek na początku doskonały, mógł żyć wiecznie ..... Rdz 1:28, 31
Za nieposłuszeństwo skazany na śmierć ..... Rdz 2:16, 17; 3:17, 19
Grzech i śmierć przeszły na wszystkich potomków Adama ..... Rz 5:12

B. Stan umarłych

Adam stał się duszą (nie otrzymał jej) ..... Rdz 2:7; 1Ko 15:45
Człowiek, czyli dusza, umiera ..... Eze 18:4; Iz 53:12; Hi 11:20
Umarli są bez świadomości, o niczym nie wiedzą ..... Kzn 9:5, 10; Ps 146:3, 4
Umarli śpią, oczekują zmartwychwstania ..... Jn 11:11-14, 23-26; Dz 7:60

C. Rozmowa z umarłymi niemożliwa

Umarli nie żyją u Boga jako duchy ..... Ps 115:17; Iz 38:18
Ostrzeżenie przed próbą rozmawiania z umarłymi ..... Iz 8:19; Kpł 19:31
Media spirytystyczne, wróżbici potępieni ..... Pwt 18:10-12; Gal 5:19-21

35. Świadkowie Jehowy

A. Pochodzenie Świadków Jehowy

Jehowa określa, kto jest jego świadkiem ..... Iz 43:10-12; Jer 15:16
Abel pierwszym w linii wiernych świadków ..... Heb 11:4, 39; 12:1
Jezus świadkiem wiernym i prawdziwym ..... Jn 18:37; Obj 1:5; 3:14

36. Święta, urodziny

A. Pierwsi chrześcijanie nie obchodzili urodzin ani Bożego Narodzenia

Obchodzili ci, którzy nie czcili prawdziwego Boga ..... Rdz 40:20; Mt 14:6
Święcić należy dzień śmierci Jezusa ..... Łk 22:19, 20; 1Ko 11:25, 26
Hulanki są niestosowne ..... Rz 13:13; Gal 5:21; 1Pt 4:3

37. Trójca

A. Bóg, Ojciec, to jedna Osoba, największa we wszechświecie

Bóg nie jest w trzech osobach ..... Pwt 6:4; Mal 2:10; Mk 10:18; Rz 3:29, 30
Syn stworzony; przedtem Bóg był sam ..... Obj 3:14; Kol 1:15; Iz 44:6
Bóg zawsze był władcą wszechświata ..... Flp 2:5, 6; Dn 4:35
Boga należy wywyższać ponad wszystkich ..... Flp 2:10, 11

B. Syn niższy od Ojca przed przyjściem na ziemię i po odejściu

Syn posłuszny w niebie, *posłany* przez Ojca ..... Jn 8:42; 12:49
Posłuszny na ziemi; Ojciec większy ..... Jn 14:28; 5:19; Heb 5:8
W niebie wywyższony, lecz podporządkowany ..... Flp 2:9; 1Ko 15:28; Mt 20:23
Jehowa Głową i Bogiem Chrystusa ..... 1Ko 11:3; Jn 20:17; Obj 1:6

C. Jedność Boga i Chrystusa

Zawsze całkowicie zgodni ..... Jn 8:28, 29; 14:10
Jedność jak męża i żony ..... Jn 10:30; Mt 19:4-6
Taka sama jedność musi cechować wszystkich wierzących .... Jn 17:20-22; 1Ko 1:10
Jednomyślne wielbienie Jehowy poprzez Chrystusa
trwać będzie zawsze ..... Jn 4:23, 24

D. Duch święty to czynna siła Boża

Siła, a nie osoba ..... Mt 3:16; Jn 20:22; Dz 2:4, 17, 33
Nie jest osobą przebywającą w niebie
z Bogiem i Chrystusem ..... Dz 7:55, 56; Obj 7:10
Bóg się nim posługuje, by spełniać swe zamierzenia ..... Ps 104:30; 1Ko 12:4-11
Słudzy Boży są obdarzani i kierowani duchem ..... 1Ko 2:12, 13; Gal 5:16

38. Uzdrawianie, języki

A. Uzdrawianie duchowe zapewnia trwałe dobrodziejstwa

Choroba duchowa niesie zgubne skutki ..... Iz 1:4-6; 6:10; Oz 4:6
Podstawowym zadaniem jest uzdrawianie duchowe ..... Jn 6:63; Łk 4:18
Usuwa grzechy; zapewnia szczęście, życie ..... Jak 5:19, 20; Obj 7:14-17

B. Królestwo Boże zapewni trwałe uzdrowienie cielesne

Jezus leczył wszelką niemoc; głosił o błogosławieństwach Królestwa ..... Mt 4:23
Królestwo doprowadzi do trwałego uleczenia ..... Mt 6:10; Iz 9:7
Nawet śmierć zostanie unicestwiona ..... 1Ko 15:25, 26; Obj 21:4; 20:14

C. Dzisiejsze uzdrawianie wiarą pozbawione znamion uznania Bożego

Uczniowie nie leczyli cudownie samych siebie 2Ko 12:7-9; 1Tm 5:23
Po czasach apostolskich cudowne dary przeminęły 1Ko 13:8-11
Uzdrawianie nie jest niezbitym dowodem łaski Bożej ..... Mt 7:22, 23; 2Ts 2:9-11

D. Mówienie językami tymczasowym postanowieniem

Było znakiem; należy zabiegać o większe dary 1Ko 14:22; 12:30, 31
Cudowne dary ducha miały przeminąć 1Ko 13:8-10
Cuda nie są niepodważalnym dowodem łaski Bożej ..... Mt 7:22, 23; 24:24

39. Wizerunki

A. Używanie wizerunków lub figur religijnych znieważa Boga

Sporządzenie wizerunku Boga jest niemożliwe ..... 1Jn 4:12; Iz 40:18; 46:5; Dz 17:29
Chrześcijan ostrzeżono przed bałwochwalstwem 1Ko 10:14; 1Jn 5:21
Boga należy czcić duchem i prawdą ..... Jn 4:24

B. Kult wizerunków okazał się zgubny dla narodu izraelskiego

Żydom zakazano czczenia wizerunków ..... Wj 20:4, 5
Nie słyszą, nie mówią; ich twórcy są do nich podobni ..... Ps 115:4-8
Stały się sidłem, zgubą ..... Ps 106:36, 40-42; Jer 22:8, 9

C. „Względne" oddawanie czci jest niedozwolone

Bóg nie pozwala na „względne" oddawanie czci ..... Iz 42:8
Tylko Bóg wysłuchuje modlitwę ..... Ps 65:1, 2

40. Współpraca międzywyznaniowa

A. Łączenie się z innymi religiami nie jest drogą Bożą

Tylko jedna droga, wąska; niewielu ją znajduje ..... Ef 4:4-6; Mt 7:13, 14
Przestrogi przed skalaniem się fałszywą nauką ..... Mt 16:6, 12; Gal 5:9
Trzeba się trzymać z dala ..... 2Tm 3:5; 2Ko 6:14-17; Obj 18:4

B. To nieprawda, że „każda religia jest dobra"

Niektórzy są gorliwi, ale nie według woli Bożej ..... Rz 10:2, 3
Zło psuje to, co mogłoby być dobre ..... 1Ko 5:6; Mt 7:15-17
Fałszywi nauczyciele prowadzą do zguby ..... 2Pt 2:1; Mt 12:30; 15:14
Czyste wielbienie wymaga wyłącznego oddania ..... Pwt 6:5, 14, 15

41. Wybawienie

A. Wybawienie od Boga dzięki Jezusowej ofierze okupu

Życie darem Bożym poprzez jego Syna ..... 1Jn 4:9, 14; Rz 6:23
Wybawienie możliwe tylko dzięki ofierze Jezusa ..... Dz 4:12
„Skruchy na łożu śmierci" nie mogą już poprzeć uczynki ..... Jak 2:14, 26
Trzeba wytężać siły, żeby dostąpić wybawienia ..... Łk 13:23, 24; 1Tm 4:10

B. Twierdzenie „raz zbawieni, na zawsze zbawieni" jest niebiblijne

Nawet obdarzeni duchem świętym mogą upaść ..... Heb 6:4, 6; 1Ko 9:27
Wielu Izraelitów, wybawionych z Egiptu, później zginęło ..... Judy 5
Wybawienia nie dostępuje się w jednej chwili ..... Flp 2:12; 3:12-14; Mt 10:22
Kto się odwraca, jest w gorszej sytuacji niż na początku 2Pt 2:20, 21

C. Koncepcja „powszechnego zbawienia" jest niebiblijna

U niektórych skrucha niemożliwa ..... Heb 6:4-6
Bóg nie ma upodobania w śmierci złych ludzi ..... Eze 33:11; 18:32
Miłość nie może się jednak godzić na nieprawość ..... Heb 1:9
Złych spotka zagłada ..... Heb 10:26-29; Obj 20:7-15

42. Ziemia

A. Zamierzenie Boże co do ziemi

Raj na ziemi stworzony dla ludzi doskonałych ..... Rdz 1:28; 2:8-15
Zamierzenie Boże zostanie urzeczywistnione ..... Iz 55:11; 46:10, 11
Ziemia ma być zapełniona pokojowo usposobionymi, doskonałymi ludźmi ..... Iz 45:18; Ps 72:7; Iz 9:6, 7
Raj zostanie przywrócony przez Królestwo ..... Mt 6:9, 10; Obj 21:3-5

B. Nigdy nie będzie zniszczona ani wyludniona

Literalna ziemia ma trwać wiecznie ..... Kzn 1:4; Ps 104:5
Za czasów Noego zniszczeni ludzie, a nie ziemia ..... 2Pt 3:5-7; Rdz 7:23
Przykład wzbudzający nadzieję na ocalenie w naszych czasach ..... Mt 24:37-39
Źli będą zgładzeni, „wielka rzesza" ocaleje ..... 2Ts 1:6-9; Obj 7:9, 14

43. Zmartwychwstanie

A. Nadzieja dla umarłych

Wszyscy, co są w grobach, mają być wskrzeszeni ..... Jn 5:28, 29
Gwarancją zmartwychwstanie Jezusa ..... 1Ko 15:20-22; Dz 17:31
Grzeszący przeciw duchowi nie zmartwychwstaną ..... Mt 12:31, 32
Zapewnione okazującym wiarę ..... Jn 11:25

B. Zmartwychwstanie do życia w niebie albo na ziemi

Śmierć przez Adama; życie przez Jezusa ..... 1Ko 15:20-22; Rz 5:19
Różne natury wskrzeszonych 1Ko 15:40, 42, 44
Przebywający z Jezusem będą do niego podobni ..... 1Ko 15:49; Flp 3:20, 21
Nie zaliczeni do współwładców będą żyć na ziemi ..... Obj 20:4b, 5, 13; 21:3, 4

44. Życie

A. Życie wieczne zagwarantowane posłusznym

Obiecane przez Boga, który nie może kłamać ..... Tyt 1:2; Jn 10:27, 28
Życie wieczne zagwarantowane wierzącym ..... Jn 11:25, 26
Śmierć będzie unicestwiona ..... 1Ko 15:26; Obj 21:4; 20:14; Iz 25:8

B. Życie w niebie tylko dla członków ciała Chrystusowego

Bóg wybiera ich według swego upodobania ..... Mt 20:23; 1Ko 12:18
Tylko 144 000 wziętych z ziemi ..... Obj 14:1, 4; 7:2-4; 5:9, 10
W Królestwie niebiańskim nie ma być nawet Jana Chrzciciela ..... Mt 11:11

C. Życie na ziemi obiecane nieograniczonej liczbie „drugich owiec"

Ograniczona liczba z Jezusem w niebiosach ..... Obj 14:1, 4; 7:2-4
„Drugie owce" nie są braćmi Chrystusa ..... Jn 10:16; Mt 25:32, 40
Trwa zgromadzanie wielu, by pozostali przy życiu na ziemi ..... Obj 7:9, 15-17
Inni zostaną wskrzeszeni do życia ziemskiego ..... Obj 20:12; 21:4

Czy chciałbyś dowiedzieć się czegoś więcej?
Wejdź na oficjalną stronę Świadków Jehowy **www.jw.org/pl**

Rzym
ITALIA
Puteoli
Regium
SYCYLIA
Syrakuzy
MALTA
MACEDONIA
Neapolis
Filippi
Amfipolis
Tesalonika
Berea
GRECJA
Ateny
Korynt
ACHAJA
KRETA
KAUDA
Morze
PODRÓŻE PAWŁA
pierwsza podróż misjonarska (Dz 13:1 do 14:28)
druga podróż misjonarska (Dz 15:36 do 18:22)
trzecia podróż misjonarska (Dz 18:22 do 21:19)
podróż do Rzymu (Dz 23:11 do 28:31)
główne drogi
Pn
0 mil
150
0 km
150

Morze Czarne
BITYNIA
PONT
SAMOTRAKA
Troada
MIZJA
Assos
Pergamon
Mitylena
Tiatyra
CHIOS
AZJA
FRYGIA
GALACJA
KAPADOCJA
Sardes
Smyrna
Filadelfia
Antiochia (Pizydyjska)
Efez
Laodycea
Ikonium
SAMOS
Kolosy
Listra
LIKAONIA
Milet
PIZYDIA
Derbe
CYLICJA
PATMOS
Kos
Attalia
Perge
Knidos
LICJA
PAMFILIA
Tars
Mira
RODOS
Patara
Seleucja
Antiochia (Syryjska)
SYRIA
Salamina
CYPR
Pafos
Śródziemne
Sydon
Tyr
Damaszek
Ptolemaida
Cezarea
Pella
Joppa
Lidda
Jerozolima
Gaza
Aleksandria
EGIPT
bi12-P